Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
K
130
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

605266 Racc. Vill H./130

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES

DIVERSORVM AVDITORVM

Maximè ab anno MDCXXXI. vſquè ad annum MDCXXXIV.

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO

Secundo loco ſelectæ, & nunquàm aliàs impreſſæ.

Opus ſanè perquàm vtile, & in Foro verſantibus ſummè neceſſarium.

CVM ADDITIONE NONNVLLARVM DECISIONVM, QVÆ IN IPSIS DECISIONIBVS ALLEGANTVR, IN EISDEM CAVSIS, FACTARVM.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus locupletiſſimis.

ROMAE, Typis Vaticanis. MDCXL.

Superiorum auctoritate, & Priuilegijs.

Biblioth. de Roma
Sal. 167

SANCTISSIMO
ET BEATISSIMO PATRI
ET D. N.
VRBANO VIII.
PONT. MAX.

PAVLVS RVBEVS ROMANVS

AET. FEL.

QVI Aſtream in Cælum migraſſe, ſpectariquè Libram inter Sydera, ideo conqueruntur, quaſi Iuſtitia Orbem Terrarum deſeruerit: Eſt cur ſolatium ij, BEATISS. PATER, magnum hauriant ex huius Romanæ Vrbis Areopago, quod Sacræ Rotæ Tribunal appellamus. Etenim Aram æquitatis in eo ſupereſſe, ac tot oracula mitti experientur, quot Iudicum ſuffragia feruntur: cauſarum Deciſiones loquor, quas velut Leges alteras emanare videmus, eaſquè vnuſquiſquè collocatas aſpicere in lumine publico ardenter ex imo pectoris ſuſpirat. Propterea ego illas qua potui maiori diligentia è multis conſultis, ſancitiſquè Iudicijs ſelegi, volumenquè confeci in communem vſum; ac publicis

Digitized by Google

typis daturus, ſiſtere illud Sanctitatis Tuæ pedibus iam audeo. In qua re ſequor veſtigia Theodoſij Ruber Priuernatis Patris mei: nàmque ipſe, ſicut in hæc ſtudia me anteiuit edendo Singularia Deciſionum earumdem, ita primitias earum nomini glorioſo Sanctitatis Tuæ conſecrauit: Inductus proinde videar congeneri obſequio in hanc teſtationem animi erga Sanctitatem Tuam, cuius patrocinium eiſdem Deciſionibus haud fruſtra ſperem, cùm ſint latæ ſub auſpicijs ſupremi Tui, ac Sanctiſſimi Principatus; Interim lubens laborum meorum primitias, perpetuæq; obſeruantiæ meæ argumentum, veluti quamdam teſſeram Sanctitas Tua excipiat, & agnoſcat: ad cuius pedes humiliter proſtratus ſupplex Deum Optimum Maximum non tàm mea, quàm publica voce, precor, obteſtorquè, vt Te Eccleſiæ ſuæ Sanctæ adhuc in longiſsimam ætatem, & in dies fælicius præeſſe videamus.

PRIVILEGII SVMMA PRO IMPRESSORE Camerali, & Vaticano.

CLEMENS Papa VIII. Diplomate ſanxit, ne quis citra voluntatem Dominici Baſæ, olim in Typographia Vaticana Impreſſoris, ſacram Bibliam, Concilia generalia, Epiſtolas decretales, libros ad Eccleſiaſticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum volumina, libros etiam cuiuſcunque generis, vel nouiter ab ipſo edendos, vel nouis additionibus auctos, per decennium ab editione cuiuſque voluminis imprimat, vel impreſſa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremiæ Guelphi I. V. D. ac Impreſſoris Cameralis tranſtulit, indulſitque. Id idem Gregorius Papa XV. Literis expeditis, ratum, firmumque haberi voluit. Violatores excommunicationis latæ ſententiæ pœna puniuntur. Quod ſi in Terris S. R. E. ſubiectis id contigerit, confiſcatione etiam librorum, ac quingentorum ducatorum auri ſolutione mulctabuntur, vt latius patet in Literis ipſius Gregorij Papæ, datis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub anulo Piſcatoris die 18. Octobris 1621. Pontificatus ſui anno primo. Quæ omnia Sanctiſſ. D. N. Vrbanus Papa VIII. in fauorem Andreæ Brugiotti Typographi Cameralis & Vaticani tranſlata & indulta haberi iuſſit, datis Literis apud S. Petrum ſub Anulo Piſcatoris die 23. Martij 1628. Pontificatus ſui anno quinto.

Signat. M. A. Maraldus.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſſimo P. Mag. Sac. Pal. Apoſtolici.

I. B. Epiſc. Camerin. Viceſg.

DECISIONES Sacræ Rotæ Romanæ à Perilluſtri, & Excellent. D. Paulo Rubeo I. C. Romano ſecundo loco ſelectas, vna cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus, ex ordine Reu.[mi] P. Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, vidi, & perlegi, nihilque reperi, quod vel bonis moribus, vel Chriſtianæ Religioni ſit contrarium: & ideo cenſeo, quòd in commune bonum poſſint publici iuris fieri. In quorum fidem hanc mea manu ſubſcripſi, Romæ die 20. Auguſti 1634.

Io. Baptiſta Mandoſius Patritius Romanus, & in Vrbe Aduocatus.

Imprimatur.

Fr. Reginaldus Lucarinus Mag. & Socius Reuerendiſſimi P. Fr. Vincentij à Florentiola Sac. Pal. Apoſt. Magiſtri Ord. Prædicat.

NOTA

N O T A

RR. PP. DD. AVDITORVM
SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram quibus Deciſiones in hac Parte contentæ prodierunt.

REV.MVS P.D. IOANNES BAPTISTA COCCINVS ROTAE DECANVS.

R. P. D. PHILIPPVS PIROVANVS.

R. P. D. CLEMENS MERLINVS.

R. P. D. BENEDICTVS VBALDVS, deinde S.R.E. CARDINALIS.

R. P. D. AMATVS DVNOZETTVS.

R. P. D. FRANCISCVS MARIA GHISILERIVS.

R. P. D. HIERONYMVS VEROSPIVS.

R. P. D. bo. me. CORNELIVS HENRICVS MOTMANNVS.

R. P. D. IOANNES QVEIPO.

R. P. D. IOANNES IACOBVS PANZIROLVS.

R. P. D. bo. me. ALEXANDER BVCCABELLA.

R. P. D. bo. me. IOANNES BAPTISTA REMBOLDVS.

INDEX

INDEX CAVSARVM

IN QVIBVS FACTAE SVNT DECISIONES

SACRAE ROTAE ROMANAE

IN PRÆSENTI VOLVMINE POSITÆ

Alphabetica ſerie diſpoſitus.

Et Primo per Diœceſes: Secundo per Materias: Tertio per ſingulos RR. PP. DD. Auditores.

A

ALBEN. GABELLÆ, SEV ONERVM. *Veneris* 28. *Iunii* 1630. MERLINO. dec. 339.

Anconitana Iuris redimendi. *Veneris* 11. *Martii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 189.

Anconitana Dotis. *Lunæ* 23. *Ianuarij* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 259.

Anconitana dotis. *Mercurii* 14. *Iunii* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 290.

Aquilana Capellæ. *Veneris* 17. *Februarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 267.

Arboren. Canonicatus. *Lunæ* 8. *Martii* 1632. MERLINO. deciſ. 107.

Arboreñ Canonicatus. *Lunæ* 24. *Ianuarii* 1633. MERLINO. deciſ. 173.

Arboreñ Canonicatus. *Mercurii* 16. *Nouembris* 1633. MERLINO. deciſ. 233.

Aretina Commendæ. *Veneris* 11. *Martii* 1633. PIROVANO. deciſ. 187.

Argentina Coadiutoriæ. *Veneris* 21. *Februarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 20.

Argentiñ Coadiutoriæ. *Veneris* 2. *Maij* 1631. GHISILERIO. deciſ. 36.

Argentineñ Coadiutoriæ. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. GHISILERIO. deciſ. 114.

Argentiñ Coadiutoriæ. *Lunæ* 17. *Maii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 133.

Arimineñ Domus. *Lunæ* 23. *Iunii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 59.

Arimineñ Fideicommiſſi. *Veneris* 5. *Martii* 1632. DVNOZETTO. deciſ. 106.

Arimineñ Fideicommiſſi. *Veneris* 7. *Maij* 1632. MERLINO. deciſ. 125.

Arimineñ Nullitatis Obligationis. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. QVEIPO. deciſ. 79.

Arimineñ Nullitatis Obligationis. *Mercurij* 4. *Februarii* 1632. QVEIPO. deciſ. 93.

Arimineñ Spolij. *Die Veneris* 5. *Martij* 1633. MOTMANNO. deciſ. 185.

Arimineñ Spolij. *Die Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 257.

Aſculana Societatis. *Lunæ* 5. *Decembris* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 244.

Aſſiſieñ Crediti Dotalis. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 146.

Aſſiſieñ Repetitionis Dotis. *Die Lunæ* 21. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 145.

Auenioneñ Hæreditatis. *Veneris* 16. *Ianuarii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 86.

Auenionen. Hæreditatis. *Die Mercurii* 18. *Maii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 208.

Auguſtana Decimarum. *Veneris* 28. *Martii* 1631. CARD. VBALDO. deciſ. 30.

B

Baſileen Canonicatus. *Lunæ* 17. *Martii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 27.

Beneuentana Molendini. *Veneris* 12. *Decembris* 1631. MERLINO. deciſ. 81.

Beneuentana Attentatorum. *Lunæ* 26. *Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 296.

Bituntina Damnorum, & Intereſſe. *Lunæ* 18. *Aprilis* 1633. MERLINO. deciſ. 196.

Bononien Bonorum de Barzellinis. *Lunæ* 12. *Decembris* 1631. GHISILERIO. deciſ. 249.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurii* 22. *Martii* 1634. GHISILERIO deciſ. 272.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurii* 7. *Iunii* 1634. GHISILERIO. deciſ. 283.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Lunæ* 20. *Nouembris* 1634 BVCCABELLA. deciſ. 305.

Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii* 22. *Iunii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 223.

Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii* 14. *Iunii* 1634. GHISILERIO. deciſ. 291.

Bono-

Bononien. Diſmembrationis. *Veneris* 10. *Nouembris* 1634. Ghisilerio. deciſ. 303.
Bononien. Diſmembrationis. *Lunæ* 11. *Decembris* 1634. Ghisilerio. deciſ. 315.
Bononien. Dotis, ſeu Attentatorum. *Lunæ* 24. *Nouembris* 1631. Merlino. deciſ. 73.
Bononien. Fideicommiſsi de Glauarinis. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. Ghisilerio. deciſ. 193.
Bononien. Fideicommiſſi e d Glauarinis. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana, Ghisilerio. deciſ. 235.
Bononien Fideicommiſſi d. Lambertinis. *Lunæ* 15. *Maii* 1634. Motmanno. deciſ. 279.
Bononien. Fideicommiſsi de Manzolis. *Lunæ* 16. *Iunii* 1631. Coccino. deciſ. 51.
Bononien. Fideicommiſsi de Manzolis. *Lunæ* 26. *Ianuarii* 1632. Coccino. deciſ. 88.
Bononien. de Manzolis. *Lunæ* 16. *Aprilis* 1632. Coccino. deciſ. 111.
Bononien. Fideicommiſsi. *Veneris* 23. *Iunii* 1634. Verospio deciſ. 293.
Bononien. Pecuniaria de Blanchettis. *Mercurii* 15. *Ianuarii* 1631. Coccino. deciſ. 1.
Bononien. Succeſsionis. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. Dvnozetto. deciſ. 144.
Bononien. Succeſſionis. *Die Lunæ* 10. *Ianuarii* 1633. Merlino. deciſ. 167.
Bononien. Succeſsionis. *Veneris* 13. *Maii* 1633. Merlino. deciſ. 206.
Bononien. Succeſsionis. *Die Lunæ* 14. *Nouembris* 1633. Pirovano. deciſ. 361.
Bononien. Succeſsionis. *Lunæ* 14. *Nouembris* 1633 Pirovano. deciſ. 232.
Burgen. Iuris præſidendi. *Lunæ* 19. *Decembris* 1633. Merlino. deciſ. 253.

C

Cæſarauguſtana Camerariæ. *Lunæ* 2. *Iunii* 1631. Pirovano. deciſ. 43.
Cæſarauguſtana Camerariæ. *Veneris* 26. *Nouembris* 1632. Pirovano. deciſ. 157.
Cæſarauguſtana Camerariæ. *Lunæ* 9. *Maii* 1633. Pirovano. deciſ. 205.
Cæſarauguſtana Camerariæ. *Veneris* 9. *Decembris* 1633. Pirovano. deciſ. 245.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. Motmanno. deciſ. 142.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Lunæ* 12. *Ianuarii* 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 85.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Mercurii* 4. *Februarii* 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 91.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 102.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Lunæ* 14. *Februarii* 1633. Motmanno. deciſ. 177.
Cæſarauguſtana Diſmembrationis. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 7.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Veneris* 28. *Martii* 1631. Verospio. deciſ. 29.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. Coccino. deciſ. 115.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1632. Coccino. deciſ. 156.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii* 13. *Ianuarii* 1634. Coccino. deciſ. 254.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Lunæ* 4. *Decembris* 1634. Panzirolo. deciſ. 313.
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. *Veneris* 14. *Februarii* 1691. Coccino. deciſ. 15.
Cæſarauguſtana Vicariæ. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 16.
Cæſenaten. Prædij. *Die Lunæ* 16. *Iunii* 1631. Merlino. deciſ. 52.
Cæſenaten. Prędij *Veneris* 12. *Decembris* 1631. Merlino. deciſ. 80.
Cæſenaten. Prædij. *Veneris* 17. *Martii* 1634. Merlino. deciſ. 271.
Camerinen. Donationis de Calcalaris. *Lunæ* 7. *Aprilis* 1631. Dvnozetto. deciſ. 34.
Camerinen. Donationis de Calcalaris. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. Dvnozetto. deciſ. 65.
Camerinen. Hęreditatis. *Veneris* 21. *Februarii* 1631. Merlino. deciſ. 22.
Ciuitatis Caſtelli Bonorum. *Mercurii* 5. *Maii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 122.
Ciuitatis Caſtelli Supplementi legitimę. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. Pirovano. deciſ. 47.
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ. *Veneris* 30. *Aprilis* 1632. Pirovano. deciſ. 121.
Cluſina Hęreditatis. *Veneris* 18. *Februarii* 1633. Merlino. deciſ. 180.
Cluſina Hæreditatis. *Veneris* 2. *Maii* 1634. Merlino. deciſ. 278.
Gluſina Parochialis. *Lunæ* 28. *Iunii* 1632. Pirovano. deciſ. 150.
Colimbrien. Præſtimoniorum. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. Dvnozetto. deciſ. 78.
Colimbrien. Præſtimoniorum. *Veneris* 18. *Iunii* 1632. Dvnozetto. deciſ. 139.
Colimbrien. Pręſtimoniorum. *Lunæ* 27. *Iunii* 1633. Coccino. deciſ. 226.
Colimbrien Præſtimoniorum. *Veneris* 28. *Aprilis* 1634. Coccino. deciſ. 275.
Comen. Nullitatis, ſeù Attentatorum. *Lunæ* 26. *Iunii* 1634. Panzirolo. deciſ. 295.
Conuerſana Bonorum. *Mercurii* 15. *Decembris* 1632. Merlino. deciſ. 165.

Cor-

Cortonen. Plebaniæ. *Veneris* 1. *Iulii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 228.
Cremen. Archipresbyteratus. *Luna* 6. *Iunii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 221.
Cremonen. Beneficij. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. COCCINO. deciſ. 53.
Cremonen. Donationis de Montanis. *Luna* 9. *Maii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 203.
Cremonen. Penſionis. *Veneris* 21. *Maii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 134.
Cremonen. Præpoſituræ. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 63.
Cremonen. Præpoſituræ. *Luna* 15. *Decembris* 1631. MOTMANNO. deciſ. 82.
Cremonen. Præpoſituræ. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 100.

D

Dertuſen. Parochialis. *Veneris* 14. *Nouembris* 1631. VBALDO. deciſ. 71.

E

Elnen. Canonicatus. *Veneris* 6. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 45.
Elnen. Eremitorij. *Veneris* 7. *Februarii* 1631. MERLINO. deciſ. 13.
Elnen. Eremitorij. *Die Luna* 23. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 57.

F

Fauentina Dotis. *Die Luna* 3. *Aprilis* 1634. MOTMANNO. deciſ. 274.
Fauentina, ſeu Cęſenaten. Fideicommiſſi. *Luna* 14. *Februarii* 1633. DVNOZETTO deciſ. 176
Fauentina Vicariæ. *Die Luna* 20. *Iunii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 220.
Ferrarien. Reſtitutionis Dotis. *Sabbati* 26. *Nouemb.* 1633. In Rota Martiniana. MERLINO. deciſ. 238
Ferrarien. Spolij. *Veneris* 4. *Iulij* 1631. MERLINO. deciſ. 69.
Feſulana Parochialis. *Luna* 12. *Maii* 1631. PIROVANO. deciſ. 37.
Firmana Dotis. *Die Mercurii* 17. *Maii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 281.
Firmana Fideicommiſſi de Carradoris. *Mercur.* 13. *Nouemb.* 1630. DVNOZETTO. deciſ. 341.
Firmana Fideicommiſſi de Carradoris. *Veneris* 22. *Aprilis* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 198.
Firmana Saluiani. *Die Luna* 24. *Maii* 1632. PIROVANO. deciſ. 135.
Firmana Spolij. *Veneris* 16. *Decembris* 1633. PANZIROLO. deciſ. 251.
Florentina Iuriſpatronatus. *Die Luna* 20. *Decembris* 1632. MERLINO. deciſ. 166.
Florentina Parochialis à Sala. *Mercur.* 21. *Aprilis* 1632. QVEIPO. deciſ. 112.
Florentina Parochialis à Sala. *Veneris* 10. *Iunii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 217.
Foroſempronien. Emphyteuſis. *Veneris* 28. *Nouembr.* 1631. MERLINO. deciſ. 74.

G

Gerunden. Iuris conferendi. *Luna* 24. *Nouemb.* 1631. QVEIPO. deciſ. 72.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris* 28. *Martii* 1631. COCCINO. deciſ. 32.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1631. VEROSPIO. deciſ. 351.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Luna* 12. *Decembris* 1632. COCCINO. deciſ. 321.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris* 24. *Nouembr.* 1634. VEROSPIO. deciſ. 309.
Giennen. Beneficij. *Luna* 13. *Ianuarij* 1631. VEROSPIO. deciſ. 6.
Giennen. Theſaurariæ. *Luna* 25. *Nouemb.* 1634. VEROSPIO. deciſ. 308.

H

Hortana Fideicommiſſi. *Mercurii* 15. *Decemb.* 1632. PIROVANO. deciſ. 162.
Hortana Fideicommiſſi. *Veneris* 3. *Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ. 215.

I

Ianuen. Abbatiæ. *Die Luna* 13. *Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ. 218.
Ianuen. Abbatiæ. *Veneris* 2. *Decembr.* 1633. PIROVANO. deciſ. 241.
Ianuen. Alimentorum. *Luna* 8. *Martij* 1632. PIROVANO. deciſ. 108.
Ianuen. Fructuum Dotis *Luna* 15. *Maii* 1634. COCCINO. deciſ. 280.
Ianuen. Iuris Honorifici. *Luna* 26. *Ianuarii* 1632. PIROVANO. deciſ. 89.
Ianuen. Parochialis. *Vener.* 21. *Februarii* 1631. COCCINO. deciſ. 21.
Ianuen. Parochialis. *Veneris* 1. *Iulii* 1633. COCCINO. deciſ. 230.
Ianuen. Separationis Thori. *Ven.* 31. *Ianuarii* 1625. REMBOLDO. deciſ. 324.
Ianuen. Separationis Thori. *Luna* 16. *Februarii* 1631. COCCINO. deciſ. 104.

Index Deciſionum per Diœceſes.

Ianuen. Separationis Thori. *Mercurii 5. Maii* 1632. COCCINO. deciſ. 124.

Ianuen. Separationis Thori. *Mercurii 24. Nouembris* 1632. COCCINO. deciſ. 155.

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ 11. Aprilis* 1633. COCCINO. deciſ. 191.

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ 4. Iulii* 1633. COCCINO. deciſ. 231.

Ianuen Separationis Thori. *Lunæ 28. Nouembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 239.

Ianuen. Separationis Thori. *Veneris 5. Maii* 1634. PIROVANO. deciſ 277.

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ 3. Iulii* 1634. PIROVANO. deciſ. 300.

Imolen. Saluiani. *Die Veneris 5. Maii* 1634. COCCINO. deciſ. 276.

Interamnen. Fideicommiſſi de Simonettis. *Lunæ 3. Iulii* 1634. GHISILERIO. deciſ. 301.

L

Lauretana Cenſus. *Veneris 15. Aprilis* 1633. MOTMANNO. deciſ. 195.

Legionen. Puritatis Sanguinis. *Lunæ 13. Iunii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 159.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis. *Veneris 9. Decembris* 1633. COCCINO. deciſ. 362.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis. *Lunæ 12. Iunii* 1634. COCCINO. deciſ. 289.

Leodien. Fructuum. *Veneris 30. Aprilis* 1632. MOTMANNO. deciſ. 119.

Leopolien. Separationis Thori. *Die Lunæ 9. Maii* 1633. VBALDO. deciſ. 202.

Lucana Succeſſionis. *Lunæ 16. Februarii* 1632. PIROVANO. deciſ. 103.

M

Mediolanen. Bonorum. *Lunæ 30. Maii* 1633. MERLINO. deciſ 211.

Mediolanen. Decimarum. *Lunæ 7. Februarii* 1631. MERLINO. deciſ. 19.

Mediolanen. Pecuniaria. *Mercurii 19. Ianuarii* 1633. PIROVANO. deciſ. 170.

Mediolanen. Pecuniaria. *Vener. 18. Maii* 1633. PIROVANO. deciſ. 209.

Meleuitana Expenſarum. *Mercurii 13. Nouembris* 1630 GHISILERIO. deciſ. 342.

Meleuitana Expenſarum. *Veneris 31. Ianuarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 10.

Meleuitana Feudi. *Mercurii 4. Decembris* 1630. MOTMANNO. deciſ 344.

Meleuitana Feudi. *Die Lunæ 10. Maii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 129.

Meleuitana Feudi. *Die Lunæ 30. Maii* 1633. MERLINO. deciſ. 212.

Meleuitana Feudi. *Lunæ 27. Nouembris* 1634. MERLINO. deciſ. 310.

Meleuitana Grauaminum. *Veneris 15. Decemb.* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 317.

Meliten. Nauis. *Die Lunæ 12. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 246.

Meliten. ſeu Portugallien. *Die Lunæ 5. Decembris* 1633. PANZIROLO. deciſ. 243.

Meſſanen. Archipresbyteratus. *Veneris 9. Ianuarii* 1632. MOTMANNO. deciſ 84.

Montisfaliſci Penſionis. *Lunæ 31. Martii* 1631. PIROVANO. deciſ. 345.

Montis Faliſci Penſionis. *Veneris 6. Februarii* 1632. PIROVANO. deciſ. 94.

N

Narnien. Iuriſpatronatus. *Vener. 13. Maii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 207.

Narnien. Succeſſionis. *Lunæ 26. Nouemb.* 1629. MERLINO. deciſ. 320.

Neapolitana Legati. *Lunæ 15. Aprilis* 1630. GHISILERIO. deciſ. 332.

Neapolitana Legati. *Veneris 1. Februarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 11.

Nouarien. Bonorum. *Veneris 30. Aprilis* 1632. COCCINO. deciſ. 120.

Nouarien. Bonorum. *Mercurii 15. Decembris* 1632. COCCINO. deciſ. 164.

Nouarien. Decimarum. *Lunæ 10. Iunii* 1630. PIROVANO. deciſ. 334.

Nouarien. Decimarum. *Mercurii 26. Februarii* 1631. PIROVANO. deciſ. 23.

Nouarien. Decimarum. *Veneris 27. Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ 61.

Nouarien. Decimarum. *Die Veneris 29. Aprilis* 1633. VEROSPIO. deciſ. 357.

Nouarien. Decimarum. *Veneris 1. Decembris* 1634. VEROSPIO. deciſ. 312.

P

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Lun. 19. Iunii* 1628. GHISILERIO. deciſ. 325.

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Lunæ 11. Martii* 1630. GHISILERIO. deciſ. 331.

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Lunæ 2. Decembris* 1630. GHISILERIO. deciſ. 342.

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Lunæ 12. Maii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 40.

Peruſina Laudi. *Veneris 5. Nouembris* 1632. COCCINO. deciſ. 159.

Pe-

Index Deciſionum per Diœceſes.

Peruſina releuationis Teſtamenti. *Veneris* 7. *Maii* 1632 PIROVANO. deciſ. 126.

Peruſina Succeſsionis de Alphanis. *Mercurii* 1. *Februarii* 1634. DVNOZETTO. deciſ. 264.

Piſtorien. Parochialis. *Luna* 9. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 96.

Placentina pecuniaria. *Veneris* 14. *Maii* 1632. VEROSPIO. deciſ. 132.

Placentina præcedentiæ. *Mercurii* 1. *Februarii* 1633. MERLINO. deciſ. 322.

Placentina præcedentiꝫ. *Luna* 27. *Iunii* 1633. MERLINO. deciſ. 224.

Placentina prętenſæ Succeſſionis. *Veneris* 31. *Martii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 273.

Pręneſtina Cenſus. *Die Veneris* 25. *Iunii* 1632. COCCINO. deciſ. 148.

Praten., ſeu Nullius Parochialis. *Veneris* 11. *Martii* 1633. VEROSPIO. deciſ. 356.

R

Rauennaten. Emphyteuſis. *Veneris* 28. *Maii* 1631. MERLINO. deciſ. 42.

Reatina Bonorum. *Veneris* 5. *Nouemb.* 1632. PIROVANO. deciſ. 154.

Recanaten. Saluiani. *Veneris* 17. *Martii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 270.

Regien. penſionis. *Die Luna* 5. *Maii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 38.

Romana Aſſecurationis. *Mercur.* 18. *Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ. 54.

Romana Aſſecurationis. *Luna* 23. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 151.

Romana Aſſecurationis. *Veneris* 1. *Iulii* 1633. MERLINO. deciſ. 229.

Romana Aſſecurationis Nauis. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 24.

Romana Aſſecurationis Nauis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 64.

Romana, ſeu Ianuen. Aſſecurationis. *Luna* 23. *Ianuarii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 258.

Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis. *Mercurii* 7. *Iunii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 285.

Romana, ſeù Veneta Aſſecurationis. *Luna* 3. *Iulii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 302.

Romana Bonorum. *Die Veneris* 4. *Iulii* 1631. COCCINO. deciſ. 67.

Romana Bonorum *Veneris* 19. *Decembris* 1631. COCCINO. deciſ. 83.

Romana Cambiorum. *Veneris* 4. *Iulij* 1631. MOTMANNO. deciſ. 70.

Romana Cambiorum. *Luna* 29. *Nouembr.* 1632. MOTMANNO. deciſ. 158.

Romana Canonum, ſeu Cenſuum. *Luna* 29. *Martii* 1632. MERLINO. deciſ. 110.

Romana Caſalis de Caualeriis. *Luna* 14. *Februarii* 1633. COCCINO deciſ. 178.

Romana Cenſus. *Die Veneris* 16. *Maii* 1631. MERLINO. deciſ. 41.

Romana Cenſus. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 99.

Romana Cenſus. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 98.

Romana Cenſus, ſeù Canonum. *Veneris* 11. *Martii* 1633. MERLINO. deciſ. 188.

Romana Cenſus. *Die Veneris* 8. *Aprilis* 1633. MERLINO. deciſ. 190.

Romana Cenſus. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. GHISILERIO. deciſ. 194.

Romana de Caualeriis. *Veneris* 25. *Iunii* 1632. COCCINO. deciſ. 350.

Romana de Ghezzis. *Veneris* 17. *Martii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 269.

Romana de Guidis *Die Luna* 13. *Ianuarii* 1631. VEROSPIO. deciſ 5.

Romana de Pacificis. *Die Luna* 5. *Iulii* 1632. COCCINO. deciſ. 152.

Romana Domus. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. MERLINO. deciſ. 25.

Romana Donationis. *Luna* 11. *Aprilis* 1633. PIROVANO. deciſ. 192.

Romana Donationis. *Die Luna* 6. *Iunii* 1633. VEROSPIO deciſ 358.

Romana Donationis. *Veneris* 2. *Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 363.

Romana Donationis de Caſtellanis. *Luna* 23. *Iunii* 1631. COCCINO. deciſ. 58.

Romana Donationis de Caſtellanis. *Luna* 10. *Maii* 1632. COCCINO. deciſ. 127.

Romana Donationis de Vrſinis. *Luna* 26. *Aprilis* 1632. PIROVANO. deciſ 118.

Romana Dotis. *Veneris* 10. *Decembris* 1632. PIROVANO. deciſ. 161.

Romana Dotis. *Die Mercurii* 28. *Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 299.

Romana Dotis de Paluzzis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 49.

Romana Dotis de Paluzzis. *Luna* 24. *Ianuarij* 1633. MOTMANNO. deciſ. 355.

Romana Dotis, ſeu Filiationis. *Luna* 11. *Decembris* 1634. MERLINO. deciſ. 314.

Romana Dotis, ſeu Saluiani. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. QVEIPO. deciſ. 8.

Romana, ſeu Tudertina educationis. *Veneris* 13. *Ianuarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 255.

Romana, ſeu Aquilana Nullitatis Donationis. *Luna* 31. *Martii* 1631. DVNOZETTO. dec. 33.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris* 25. *Februarii* 1633. COCCINO. deciſ. 184.

Digitized by Google

Index Deciſionum per Diœceſes.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Lune* 30. *Ianuarii* 1634. Coccino. deciſ. 263.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Mercurii* 7. *Iunii* 1634. Coccino. deciſ. 284.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris* 17. *Nouembris* 1634. Coccino. deciſ. 304.

Romana Fideicommiſſi de Epiſ. *Die Veneris* 21. *Iunii* 1630. Verospio. deciſ. 337.

Romana Fideicommiſſi de Epiſ. *Die Veneris* 4. *Aprilis* 1631. Verospio. deciſ. 35.

Romana Fideicommiſſi de Guidis. *Veneris* 28. *Iunii* 1630. Verospio. deciſ. 338.

Romana Hęreditatis. *Luna* 26. *Aprilis* 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 117.

Romana Hęreditatis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 48.

Romana Hæreditatis. *Luna* 21. *Iunii* 1632. Merlino. deciſ. 140.

Romana ſeu Neapolitana Hæteditatis de Proyda. *Mercur.* 19. *Ianuarii* 1633. Coc. dec. 171.

Romana Laudemij. *Lunę* 10. *Februarii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 14.

Romana Laudemij. *Die Luna* 10. *Maii* 1632. Ghisilerio. deciſ. 128.

Romana Legati. *Die Luna* 9. *Februarii* 1632. Motmanno. deciſ. 97.

Romana Legati. *Die Luna* 27. *Iunii* 1633. Motmanno. deciſ. 225.

Romana Legati. *Die Luna* 14. *Februarii* 1633. Pirovano. deciſ. 181.

Romana Legati. *Veneris* 10. *Februarii* 1634. Motmanno. deciſ. 265.

Romana Legati. *Die Luna* 26. *Iunii* 1634. Motmanno. deciſ 297.

Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimę. *Luna* 7. *Iunii* 1632. Pirovano. deciſ. 157.

Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimæ. *Veneris* 10. *Decemb.* 1632. Pirovano. deciſ. 160.

Romana Legitimæ. *Veneris* 17. *Iunii* 1633. Dvnozetto. deciſ. 219.

Romana Legitimæ. *Luna* 11. *Decembris* 1633. Verospio. deciſ. 316.

Romana Lucri Dotalis. *Veneris* 16. *Decembris* 1633. Merlino. deciſ. 250.

Romana Mutui, ſeu Pecuniaria. *Veneris* 14. *Martii* 1631. Merlino. deciſ. 26.

Romana Nullitatis contractus. *Mercurii* 26. *Iunii* 1630. Ghisilerio. deciſ 335.

Romana nullitatis Contractus. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 55.

Romana nullitatis Contractus. *Luna* 10. *Ianuarii* 1633. Dvnozetto. deciſ. 354.

Romana nullitatis Contractus. *Luna* 18. *Aprilis* 1633. Dvnozetto. deciſ. 197.

Roma nullitatis Contractus. *Luna* 5. *Decembris* 1633. Merlino. deciſ. 242.

Romana nullitatis Obligationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. Merlino. deciſ. 62.

Romana nullitatis Obligationis. *Luna* 28. *Iunij* 1632. Merlino. deciſ. 149.

Romana Officij. *Die Luna* 21. *Iunii* 1632. Pirovano. deciſ. 143.

Romana Officiorum. *Mercuri* 18. *Iunii* 1631. Motmanno. deciſ. 56.

Romana Patrocinij. *Mercurii* 15. *Decembris* 1631. Coccino. deciſ. 163.

Romana Pecuniaria. *Die Luna* 5. *Maij* 1631. Pirovano. deciſ. 346.

Romana Pecuniaria. *Mercurij* 10. *Decembris* 1631. Merlino. deciſ. 77.

Romana Pecuniaria. *Mercurii* 15. *Decembris* 1632. Pirovano. deciſ. 353.

Romana Pecuniaria. *Mercurii* 27. *Iunii* 1633. Pirovano. deciſ. 360.

Romana Pecuniaria, ſeu Mercium. *Luna* 27. *Iunii* 1633. Panzirolo. deciſ. 227.

Romana Pecuniaria. *Luna* 30. *Ianuarii* 1634. Pirovano. deciſ. 282.

Romana Penſionis. *Mercurii* 17. *Aprilis* 1633. Card. Vbaldo. deciſ. 199.

Romana Prępoſiturę. *Die Luna* 6. *Iunii* 1633. Pirovano. deciſ. 216.

Romana Præpoſituræ. *Veneris* 17. *Martij* 1634. Pirovano. deciſ. 268.

Romana Prępoſituræ. *Veneris* 9. *Iunii* 1634. Pirovano. deciſ. 287.

Romana Prætenſę deuolutionis Domus. *Luna* 21. *Februarii* 1633. Panzirolo. deciſ. 182.

Romana Prętenſæ dotis. *Veneris* 2. *Decembris* 1633. Motmanno. deciſ. 240.

Romana Quarti dotalis. *Sabbati* 26. *Nou.* 1633. In Rota Martiniana. Dvnozetto. dec. 237.

Romana Quarti dotalis. *Lune* 20. *Nouembris* 1634. Dvnozetto. deciſ. 307.

Romana Redditionis rationis. *Die Mercurii* 16. *Iunii* 1630. Motmanno. deciſ. 336.

Romana Redditionis rationis. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. Merlino. deciſ. 3.

Romana Redditionis rationis. *Die Veneris* 28. *Martii* 1631. Motmanno. deciſ. 31.

Romana Redditionis rationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. Motmanno. deciſ. 60.

Romana Redditionis rationis. *Veneris* 30. *Ianuarii* 1632. Motmanno. deciſ. 90.

Romana Redditionis rationis Tutelę. *Lunę* 14. *Ianuarii* 1633. Pirovano. deciſ. 169.

Romana Redditionis rationis Tutelæ. *Luna* 30. *Maii* 1633. Pirovano. deciſ 214.

Ro-

Index Deciſionum per Diœceſes.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ 16. Ianuarii 1634.* PIROVANO. deciſ. 256.
Romana Reſtitutionis in integrum. *Veneris 4. Iulii 1631.* COCCINO. deciſ. 66.
Romana Reſtitutionis in integrum. *Veneris 23. Ianuarij 1632.* CARD. VBALDO. deciſ. 87.
Romana Saluiani. *Die Lunæ 26. Aprilis 1632.* MERLINO. deciſ. 116.
Romana ſeparationis Bonorum. *Veneris 24. Ianuarii 1631.* PIROVANO. deciſ. 2.
Romana Simulationis contractus. *Lunæ 1. Iulii 1630.* DVNOZETTO. deciſ. 340.
Romana Simulationis contractus. *Veneris 14. Februarii 1631.* DVNOZETTO. deciſ. 17.
Romana, ſeu Spoletana ſucceſſionis. *Veneris 4. Iunii 1631.* MERLINO. deciſ. 68.
Romana Superuiuentiæ. *Lunæ 2. Maii 1633.* DVNOZETTO. deciſ. 200.
Romana Teſtamenti. *Mercurii 4. Maii 1633.* MOTMANNO. deciſ. 201.
Romana Teſtamenti. *Lunæ 12. Decembris 1633.* MOTMANNO. deciſ. 247.
Romana Tutelę. *Die Mercurii 5. Maij 1632.* PIROVANO. deciſ. 123.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris 26. Ianuarii 1629.* DVNOZETTO. deciſ. 326.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Lunæ 14. Ianuarÿ 1630.* DVNOZETTO. deciſ. 330.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris 13. Iunii 1631.* DVNOZETTO. deciſ. 46.

S

Sabinen. Beneficii. *Die Lunæ 24 Martii 1631.* VEROSPIO. deciſ. 28.
Salernitana Penſionis. *Veneris 27. Iunii 1631.* DVNOZETTO. deciſ. 347.
Salernitana Penſionis. *Veneris 5 Decembris 1631* GHISILERIO. deciſ. 76.
Salernitana Penſionis. *Lunæ 26. Aprilis 1632.* GHISILERIO. deciſ. 113.
Salernitana Penſionis. *Veneris 4. Martii 1633.* GHISILERIO. deciſ. 186.
Salernitana Penſionis. *Lunæ 30. Maii 1633.* GHISILERIO. deciſ. 213.
Sancti Seuerini Dotis. *Die Lunæ 5. Maii 1631.* PIROVANO. deciſ. 39.
Sancti Seuerini dotis. *Veneris 21 Iunii 1631.* MERLINO. deciſ. 44.
Sancti Seuerini dotis. *Veneris 14. Maii 1632.* PIROVANO. deciſ. 131.
Senen. Coadiutoriæ. *Lunæ 14. Iunii 1632.* PIROVANO. deciſ. 138.
Senen. Coadiutoriæ. *Veneris 25. Iunii 1632.* PIROVANO. deciſ. 147.
Signina Caſtrorum. *Lunæ 24. Ianuarii 1622.* REMBOLDO. deciſ. 320.
Signina Caſtrorum. *Lunæ 13. Nouembris 1623.* COCCINO. deciſ. 323.
Signina Caſtrorum. *Lunæ 4. Februarii 1631.* COCCINO. deciſ. 12.
Signina Caſtrorum. *Die Lunæ 19. Iunii 1634.* PANZIROLO. deciſ. 292.
Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris 19. Decemb. 1631.* CARD. VBALDO. deciſ. 348.
Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris 14. Ianuarii 1633.* CARD. VBALDO. deciſ. 168.
Spoletana Fideicommiſsi. *Lunæ 14. Februarii 1633.* GHISILERIO. deciſ. 179.
Spoletana Fideicommiſsi. *Lunæ 30. Maii 1633.* GHISILERIO. deciſ. 210.
Spoletana Fideicommiſsi. *Lunæ 24. Decembris 1634.* MERLINO. deciſ. 312.
Spoletana Legitimę. *Veneris 24. Ianuarii 1631.* VEROSPIO. deciſ. 9.
Sueſſana Beneficii *Veneris 13 Februarii 1632.* MOTMANNO. deciſ. 101.

T

Tarraconen. Primitiarum. *Veneris 27. Ianuarii 1634.* BVCCABELLA. deciſ. 261.
Taruiſina Feudi. *Veneris 14. Februarii 1631.* QVEIPO. deciſ. 18.
Taruiſina Feudi. *Die Veneris 13. Iunii 1631.* QVEIPO. deciſ. 50.
Taruiſina Feudi. *Die Veneris 5. Martii 1632.* QVEIPO. deciſ. 105.
Taurinen. Donationis. *Veneris 28. Ianuarii 1633.* MERLINO. deciſ. 174.
Toletana Parochialis de Vargas. *Veneris 14. Maii 1632.* QVEIPO deciſ. 130.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Lunæ 5. Iulii 1632.* COCCINO. deciſ. 153.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 26. Nouemb. 1632.* COCCINO. deciſ. 352.
Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 25. Februarii 1633.* COCCINO. deciſ. 183.
Tullen. Reformationis. *Veneris 30. Martii 1629.* DVNOZETTO. deciſ. 327.
Tullen. Reformationis. *Lunæ 18. Iunii 1629.* DVNOZETTO. deciſ. 328.
Tullen. Reformationis. *Lunæ 22. Aprilis 1630.* DVNOZETTO. deciſ. 333.
Tullen. Reformationis. *Veneris 10. Ianuarii 1631.* DVNOZETTO. deciſ. 4.
Tullen. Reformationis. *Veneris 6. Februarii 1632.* MOTMANNO. deciſ. 95.
Tuſculana Saluiani. *Veneris 15. Decemb. 1634.* VEROSPIO. deciſ. 318.

V

Valentina Iuris ſedendi. *Veneris* 16. *Decembris* 1633. Merlino. deciſ. 252.

Valentina Iuris ſedendi. *Lunæ* 12. *Iunii* 1634. Merlino. deciſ. 288.

Valentina Iuris ſedendi. *Mercurii* 15. *Decembris* 1634. Ghiſilerio. deciſ. 319.

Valentina Penſionis. *Lunæ* 15. *Martii* 1632. Ghiſilerio. deciſ. 109.

Vercellen. Membri. *Veneris* 26. *Maii* 1634. Panzirolo. deciſ. 282.

Verulana Fideicommiſſi. *Veneris* 28. *Ianuarii* 1633. Dunozetto. deciſ. 175.

Verulana Fideicommiſſi. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana. Merlino. deciſ. 236.

Verulana Fideicommiſsi. *Mercurii* 7. *Iunii* 1634 Merlino. deciſ 286.

Verulana Fideicommiſsi. *Lunæ* 26. *Iunii* 1634. Merlino. deciſ. 298.

Verulana Fideicommiſſi. *Lunæ* 20. *Nouembris* 1634. Merlino deciſ 306.

Viceñ Collegij. *Die Lunæ* 7. *Iunii* 1631. Motmanno. deciſ. 136.

Vicen. Collegij. *Die Lunæ* 13. *Februarii* 1634. Coccino. deciſ. 266.

Vlixboneñ Erectionis Monaſterij. *Veneris* 5. *Decembris* 1631. Ghiſilerio. deciſ. 75.

Vlixboneñ Iuris nominandi, vel eligen. Concionatorem. *Mercurii* 16. *Nouembris* 1633. Merlino. deciſ. 234.

Vrbeuetana Cenſus. *Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. Motmanno. deciſ. 260.

Vrbeuetana Cenſus. *Veneris* 23. *Iunii* 1634. Motmanno. deciſ 294.

Vrbeuetana Pecuniaria. *Die Mercurii* 22. *Iunii* 1633. Buccabella. deciſ 222.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus. *Lunæ* 24. *Ianuarii* 1633. Merlino. deciſ. 172.

Vrbeuetana Reſciſsionis contractus. *Lunæ* 12. *Decembris* 1633. Merlino. deciſ. 248.

Vrbeuetana Succeſsionis. *Lunæ* 24. *Maii* 1632. Verospio. deciſ. 349.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM SACRAE ROTAE ROMANAE PER MATERIAS.

A

Ianuen. *Abbatiæ*. Die Lunæ 13. Iunij 1633. Pirovano. deciſ. 218.

Ianuen. *Abbatiæ*. Veneris 2. Decembris 1633. Pirovano. deciſ. 241.

Ianuen. *Alimentorum*. Lunæ 8. Martij 1632. Pirovano. deciſ. 108.

Meſſanen. *Archipresbyteratus*. Veneris 9. Ianuarij 1632. Motmanno. deciſ 84.

Cremen. *Archipresbyteratus*. Lunæ 6. Iunij 1633. Panzirolo. deciſ. 221.

Romana *Aſſecurationis*. Mercur. 18. Iunij 1631. Pirovano. deciſ. 54.

Romana *Aſſecurationis*. Lunæ 28. Iunij 1632. Pirovano. deciſ. 151.

Romana *Aſſecurationis Nauis*. Mercurij 26. Februarij 1631. Ghiſilerio. deciſ. 24.

Romana *Aſſecurationis Nauis*. Veneris 27. Iunij 1631. Ghiſilerio. deciſ. 64.

Romana *Aſſecurationis*. Veneris 1. Iulij 1633. Merlino. deciſ. 229.

Romana, ſeu Ianuen. *Aſſecurationis*. Lunæ 23. Ianuarij 1634. Panzirolo. deciſ. 258.

Romana, ſeu Veneta *Aſſecurationis*. Mercurij 7. Iunij 1634 Motmanno. deciſ. 285.

Romana, ſeu Veneta *Aſſecurationis*. Lunæ 3. Iulij 1634. Motmanno. deciſ. 302.

Beneuentana *Attentatorum*. Lunæ 26. Iunij 1634. Verospio. deciſ. 296.

B

Giennen. *Beneficii*. Lunæ 13. Ianuarij 1631. Verospio. deciſ. 6.

Sabinen. *Beneficii*. Die Lunæ 24. Martij 1631. Verospio. deciſ. 28.

Cremoneñ *Beneficii*. Mercurij 18. Iunij 1631. Coccino. deciſ. 53.

Romana *Bonorum*. Die Veneris 4. Iulij 1631. Coccino. deciſ. 67.

Romana *Bonorum*. Veneris 19. Decemb. 1631. Coccino. deciſ. 83.

Sueſſana *Beneficii*. Veneris 13. Februarij 1632. Motmanno. deciſ. 101.

Nouarieñ *Bonorum*. Veneris 30. Aprilis 1632. Coccino. deciſ. 129.

Ciui-

Index Deciſionum per Materias.

Ciuitatis Caſtelli *Bonorum*. Mercurii 5. Maij 1632. Ghisilerio. deciſ. 122.

Reatina *Bonorum*. Veneris 5. Nouembris 1632. Pirovano. deciſ. 154.

Nouarieñ *Bonorum*. Mercurij 15. Decembris 1632. Coccino. deciſ. 164.

Conuerſana *Bonorum*. Mercurij 15. Decembris 1632. Merlino. deciſ. 165.

Mediolaneñ *Bonorum*. Lunæ 30. Maij 1633. Merlino. deciſ. 211.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*. Lunæ 12. Decembris 1633. Ghisilerio. deciſ. 249.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*. Mercurij 22. Martij 1634. Ghisilerio. deciſ. 272.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*. Lunæ 20. Nouembris 1634. Buccabella. deciſ. 305.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*. Mercurij 7. Iunij 1634. Ghisilerio. deciſ. 283.

C

Romana *Cambiorum*. Veneris 4. Iulij 1631. Motmanno. deciſ. 70.

Romana *Canonum, ſeu Cenſum*. Lunæ 29. Martij 1632. Merlino. deciſ. 110.

Romana *Cambiorum*. Lunæ 29. Nouemb. 1632. Motmanno. deciſ. 158.

Cæſarauguſtana *Cameraria*. Lunæ 2. Iunij 1631. Pirovano. deciſ. 43.

Cæſarauguſtana *Cameraria*. Veneris 26. Nouembris 1632. Pirovano. deciſ. 157.

Cæſarauguſtana *Camerariæ*. Lunę 9. Maij 1633. Pirovano. deciſ. 205.

Cæſarauguſtana *Cameraria*. Veneris 9. Decembris 1633. Pirovano. deciſ. 245.

Baſileen. *Canonicatus*. Lunæ 17. Martij 1631. Dunozetto. deciſ. 27.

Elnen. *Canonicatus*. Veneris 6. Iunij 1631. Ghisilerio. deciſ. 45.

Colimbrien. *Canonicatus*. 4. Februarij 1632. Merlino. deciſ. 92.

Arboren. *Canonicatus*. Lunæ 8. Martij 1632. Merlino. deciſ. 107.

Arboren. *Canonicatus*. Lunæ 24. Ianuarij 1633. Merlino. deciſ. 173.

Arboren. *Canonicatus*. Mercurij 16. Nouembris 1633. Merlino. deciſ. 233.

Legionen. *Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis*. Ven. 9. Dec. 1633. Coc. dec. 362.

Legionen. *Canonicatus Magiſtralis*. Lunæ 12. Iunij 1634. Coccino. deciſ. 289.

Æquilana *Capella*. Veneris 17. Februarij 1634. Pirovano. deciſ. 267.

Romana *Caſtelis de Caualeriis*. Lunæ 14. Februarij 1633. Coccino. deciſ. 178.

Signina *Caſtrorum*. Lunæ 24. Ianuarij 1622. Femboldo. deciſ. 320.

Signina *Caſtrorum* Lunæ 13. Nouembris 1623. Coccino. deciſ. 323.

Signina *Caſtrorum*. Die Lunæ 19. Iunij 1634. Panzirolo. deciſ. 292.

Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*. Lunæ 12. Ianuarij 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 85.

Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*. Mercurij 4. Februarii 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 91.

Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*. Veneris 13. Februarij 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 102.

Cæſarauguſtana *Cathedralitatis*. Lunę 14. Februarii 1633. Motmanno. deciſ. 177.

Romana *de Caualeriis*. Veneris 25. Iunii 1632. Coccino. deciſ. 350.

Romana *Cenſus*. Die Veneris 16. Maii 1631. Merlino. deciſ. 41.

Romana *Cenſus*. Veneris 13. Februarii 1632. Merlino. deciſ. 98.

Romana *Cenſus*. Veneris 13. Februarii 1632. Merlino. deciſ. 99.

Præneſtina *Cenſus*. Die Veneris 25. Iunii 1632. Coccino. deciſ. 148.

Romana *Cenſus ſeu Canonum*. Die Veneris 11. Martii 1633. Merlino. deciſ. 188.

Romana *Cenſus*. Die Veneris 8. Aprilis 1633. Merlino. deciſ. 190.

Romana *Cenſus*. Die Veneris 15. Aprilis 1633. Ghisilerio. deciſ. 194.

Lauretana *Cenſus*. Veneris 15. Aprilis 1633. Motmanno. deciſ. 195.

Vrbeuetana *Cenſus*. Lunæ 23. Ianuarii 1634. Motmanno. deciſ. 260.

Vrbeuetana *Cenſus*. Veneris 23. Iunii 1634. Motmanno. deciſ. 294.

Argentina *Coadiutoris*. Veneris 21. Februarii 1631. Ghisilerio. deciſ. 20.

Argentinen. *Coadiutoriæ*. Die Lunæ 26. Aprilis 1632. Ghisilerio. deciſ. 114.

Argentin. *Coadiutoriæ*. Veneris 2. Maii 1631. Ghisilerio. deciſ. 36.

Senen. *Coadiutoriæ*. Veneris 25. Iunii 1632. Pirovano. deciſ. 147.

Vicen. *Collegii*. Die Lunæ 13. Februarii 1634. Coccino. deciſ. 266.

Aretina *Commendæ*. Veneris 11. Martii 1633. Pirovano. deciſ. 187.

Aſſiſien. *Crediti dotalis*. Lunæ 28. Iunii 1632. Pirovano. deciſ. 146.

D

Bituntina *Damnorum, & Intereſſe*. Lunæ 18. Aprilis 1633. Merlino. deciſ. 195.

Tri-

Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*. Lunæ 5. Iulii 1632. COCCINO. deciſ. 153.
Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*. Veneris 26. Nouembris 1632. COCCINO. d. 352.
Tridentina *Decanatus, & Canonicatus*. Veneris 25. Februarii 1633. COCCINO. deciſ. 183.
Nouarien. *Decimarum*. Lunæ 10. Iunii 1630. PIROVANO. deciſ. 334.
Auguſtana *Decimarum*. Veneris 28. Martii 1631. CARD VBALDO. deciſ. 30.
Nouarien. *Decimarum*. Veneris 27. Iunii 1631. PIROVANO. deciſ. 61.
Nouarien. *Decimarum*. Mercurii 26. Februarii 1631. PIROVANO. deciſ. 23.
Nouarien. *Decimarum*. Veneris 1. Decembris 1634. VEROSPIO. deciſ. 311.
Nouarien. *Decimarum*. Die Veneris 29. Aprilis 1633. VEROSPIO. deciſ. 357.
Romana prætenſæ deuolutionis *Domus*. Lunæ 21. Februarii 1633. PANZIROLO. deciſ. 182.
Cæſarauguſtana *Diſmembrationis*. Veneris 24. Ianuarii 1631. GHISILERIO. deciſ. 7.
Bononien. *Diſmembrationis*. Mercurii 22. Iunii 1633. GHISILERIO. deciſ. 223.
Bononien. *Diſmembrationis*. Mercurii 14. Iunii 1634. GHISILERIO deciſ. 291.
Bononien. *Diſmembrationis*. Veneris 10. Nouembris. 1634. GHISILERIO deciſ. 303.
Bononien. *Diſmembrationis*. Lunę 11. Decembris 1634. GHISILERIO. deciſ. 315.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*. Veneris 28. Martii 1631. VEROSPIO. deciſ. 29.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*. Lunæ 26. Aprilis 1632. COCCINO. deciſ. 115.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*. Mercurij 24. Nouembris 1632. COCCINO. deciſ. 156.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*. Mercurij 13. Ianuarij 1634. COCCINO. deciſ. 254.
Cæſarauguſtana *Diſtributionum*. Lunæ 4. Decembris 1634. PANZIROLO. deciſ. 313.
Romana *Domus*. Mercurij 26. Februarij 1631. MERLINO. deciſ. 25.
Ariminen. *Domus*. Die Lunæ 23. Iunii 1631. DVNOZETTO. deciſ. 59.
Camerinen. *Donationis de Calcalaris*. Lunæ 7. Aprilis 1631. DVNOZETTO deciſ. 34.
Romana *Donationis*. Lunę 11. Aprilis 1633. PIROVANO. deciſ. 192.
Romana *Donationis de Vrſinis*. Lunæ 26. Aprilis 1632. PIROVANO. deciſ. 118.
Romana *Donationis de Caſtellanis*. Lunæ 10. Maii 1632. COCCINO. deciſ. 127.
Romana *Donationis de Caſtellanis*. Lunæ 23. Iunij 1631. COCCINO. deciſ. 58.
Camerinen. *Donationis de Calcalaris*. Veneris 4. Iulij 1631. DVNOZETTO. deciſ. 65.
Taurinen. *Donationis*. Veneris 28. Ianuarij 1633. MERLINO. deciſ. 174.
Cremonen. *Donationis de Montanis*. Lunæ 9. Maij 1633. PANZIROLO. deciſ. 203.
Romana *Donationis*. Die Lunæ 6. Iunij 1633. VEROSPIO. deciſ. 358.
Romana *Donationis*. Veneris 2. Iunij 1634. VEROSPIO deciſ. 363.
Sancti Seuerini *Dotis*. Die Lunæ 5. Maii 1631. PIROVANO. deciſ. 39.
Sancti Seuerini *Dotis*. Veneris 2. Iunii 1631. MERLINO. deciſ. 44.
Romana *Dotis de Paluzzis*. Veneris 13. Iunii 1631. MOTMANNO. deciſ. 49.
Bononien. *Dotis, ſeu Attentatorum*. Lunæ 24. Nouembris 1631. MERLINO. deciſ. 73.
Romana *Dotis*. Veneris 10. Decembris 1632. PIROVANO. deciſ. 161.
Romana *Dotis de Paluzzis*. Lunæ 24. Ianuarij 1633. MOTMANNO. deciſ. 355.
Romana prætenſæ *Dotis*. Veneris 2. Decembris 1633. MOTMANNO. deciſ. 240.
Anconitana *Dotis*. Lunæ 23. Ianuarii 1634. BVCCABELLA. deciſ. 259.
Fauentina *Dotis*. Die Lunæ 3. Aprilis 1634. MOTMANNO. deciſ. 274.
Firmana *Dotis*. Die Mercurij 17. Maij 1634. PANZIROLO. deciſ. 281.
Anconitana *Dotis*. Mercurij 14. Iunii 1634. BVCCABELLA. deciſ. 290.
Romana *Dotis*. Die Mercurij 28. Iunii 1634. VEROSPIO. deciſ. 299.
Romana *Dotis, ſeu Filiationis*. Lunæ 11. Decembris 1634. MERLINO. deciſ. 314.

E

Romana, ſeu Tudertina *Educationis*. Veneris 13. Ianuarii 1634. PIROVANO deciſ. 255.
Rauennaten. *Emphyteuſis*. Die Veneris 28. Maij 1631. MERLINO. deciſ. 42.
Foroſempronien. *Emphyteuſis*. Veneris 28. Nouembris 1631. MERLINO. deciſ. 74.
Vrbeuen. *Erectionis Monaſterii*. Veneris 5. Decembris 1631. GHISILERIO. deciſ. 57.
Elnen. *Eremitorii*. Die Lunæ 23. Iunii 1631. MERLINO. deciſ. 57.
Meleuitana *Expenſarum*. Mercurij 13. Nouembris 1630. GHISILERIO. deciſ. 342.

F

Meleuitana *Feudi*. Mercurij 4. Decemb. 1630. MOTMANNO. deciſ. 344.

Index Deciſionum per Materias.

Taruiſina *Feudi*. Die Veneris 13. Iunii 1631. QVEIPO. deciſ. 50.
Meleuitana *Feudi*. Die Lunæ 30. Maii 1633. MERLINO. deciſ. 212.
Meleuitana *Feudi*. Lunæ 27. Nouembris 1634. MERLINO. deciſ. 310.
Romana *Fideicommiſſi de Epiſ.* Veneris 12. Iunii 1630. VEROSPIO. deciſ. 337.
Romana *Fideicommiſſi de Guidis*. Veneris 28. Iunij 1630. VEROSPIO. deciſ. 338.
Firmana *Fideicommiſſi de Carradoris*. Mercurij 13. Nouemb. 1630. DVNOZETTO. dec. 341.
Romana *Fideicommiſſi de Epiſ.* Veneris 4. Aprilis 1631. VEROSPIO. deciſ. 35.
Bononien. *Fideicommiſſi de Manzolis*. Lunæ 16. Iunij 1631. COCCINO. deciſ. 51.
Spoletana *Fideicommiſſi*. Veneris 19. Decembris. 1631. CARD. VBALDO. deciſ. 348.
Bononien. *Fideicommiſſi de Manzolis*. Lunæ 26. Ianuarii 1632. COCCINO. deciſ. 88.
Ariminen. *Fideicommiſſi*. Veneris 5. Martij 1632. DVNOZETTO. deciſ. 106.
Ariminen. *Fideicommiſſi*. Veneris 7. Maij 1632. MERLINO. deciſ. 125.
Hortana *Fideicommiſſi*. Mercurij 15. Decemb. 1632. PIROVANO. deciſ. 162.
Taruiſina *Feudi*. Die Veneris 5. Martii 1632. QVEIPO. deciſ. 105.
Spoletana *Fideicommiſſi*. Veneris 14. Ianuarij 1633. CARD. VBALDO. deciſ. 168.
Verulana *Fideicommiſſi*. Veneris 28. Ianuarij 1633. DVNOZETTO. deciſ. 175.
Fauentina, ſeu Cæſenaten. *Fideicommiſſi*. Lunæ 14 Februarii 1633. DVNOZETTO. deciſ. 176.
Spoletana *Fideicommiſſi*. Lunæ 14. Februarii 1633. GHISILERIO. deciſ. 179.
Romana *Fideicommiſſi de Caetanis*. Veneris 25. Februarij 1633. COCCINO. deciſ. 184.
Bononien. *Fideicommiſſi de Glauarinis*. Veneris 15. Aprilis 1633. GHISILERIO. deciſ. 193.
Firmana *Fideicommiſſi de Carradoris*. Veneris 22. Aprilis 1633. DVNOZETTO. deciſ. 198.
Spoletana *Fideicommiſſi*. Lunæ 30. Maij 1633. GHISILERIO. deciſ. 210.
Hortana *Fideicommiſſi*. Veneris 3. Iunij 1633. PIROVANO. deciſ. 215.
Verulana *Fideicommiſſi*. Mercurij 7. Iunij 1634. MERLINO. deciſ. 286.
Verulana *Fideicommiſſi*. Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana. MERLINO. deciſ. 236.
Bononien. *Fideicommiſſi de Glauarinis*. Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana. GHISILERIO. deciſ. 233.
Romana *Fideicommiſſi de Caetanis*. Lunæ 30. Ianuarij 1634. COCCINO. deciſ. 263.
Bononien. *Fideicommiſſi de Lambertinis*. Lunæ 15. Maij 1634. MOTMANNO. deciſ. 279.
Romana *Fideicommiſſi de Caetanis*. Mercurij 7. Iunii 1634. COCCINO. deciſ. 284.
Bononien. *Fideicommiſſi*. Die Veneris 23. Iunii 1634. VEROSPIO. deciſ. 293.
Verulana *Fideicommiſſi*. Lunæ 26. Iunij 1634. MERLINO. deciſ. 298.
Interamnen. *Fideicommiſſi de Sinnmetis*. Lunę 3. Iulij 1634. GHISILERIO. deciſ. 301.
Romana *Fideicommiſſi de Caetanis*. Veneris 17. Nouembris 1634. COCCINO. deciſ. 304.
Verulana *Fideicommiſſi*. Lunæ 20. Nouembris 1634. MERLINO. deciſ. 306.
Spoletana *Fideicommiſſi*. Lunæ 24. Decembris 1634. MERLINO. deciſ. 312.
Leodien. *Fructuum*. Veneris 30. Aprilis 1632. MOTMANNO. deciſ. 119.
Ianuen. *Fructuum dotis*. Lunæ 15. Maii 1634. COCCINO. deciſ. 280.

G

ALBEN. *GABELLAE, SEV ONERVM*. Veneris 28. Iunij 1630. MERLINO. dec. 339.
Romana de *Ghezzis*. Veneris 17. Martij 1634. PANZIROLO. deciſ. 269.
Meleuitana *Grauaminum*. Veneris 15. Decembris 1634. BVCCABELLA. deciſ. 317.
Romana de *Guidis*. Lunæ 13. Ianuarij 1631. VEROSPIO. deciſ. 5.

H

Camerinen. *Hæreditatis*. Veneris 21. Februarij 1631. MERLINO. deciſ. 23.
Romana *Hæreditatis*. Veneris 13. Iunij 1631. GHISILERIO. deciſ. 48.
Aucnionen. *Hæreditatis*. Veneris 16. Ianuarii 1632. GHISILERIO. deciſ. 66.
Romana *Hæreditatis*. Lunę 26. Aprilis 1632. CARD. VBALDO. deciſ. 117.
Romana ſeu Neapolitana *Hæreditatis de Troyda*. Mercurij 19. Ianuarii 1633. COCCINO. deciſ. 171.
Cluſina *Hæreditatis*. Veneris 18. Febr. 1633. MERLINO. deciſ. 186.
Auenionen. *Hæreditatis*. Die Mercurii 18. Maii 1633. GHISILERIO. deciſ. 208.
Cluſina *Hæreditatis*. Veneris 2. Maii 1634. MERLINO. deciſ. 278.

Ge.

I

Gerunden. *Iuris Conferendi*. Lunæ 24. Nouembris 1631. Qveipo deciſ. 72.

Gerunden. *Iuriſdictionis*. Lunæ 12. Decemb. 1622. Coccino. deciſ. 321.

Gerunden. *Iuriſdictionis*. Veneris 28. Martii 1631. Coccino. deciſ. 32.

Gerunden. *Iuriſdictionis*. Mercurij 24. Nouembris 1632. Verospio. deciſ. 351.

Gerunden. *Iuriſdictionis*. Veneris 24. Nouembris 1634. Verospio. deciſ. 309.

Ianuen. *Iuris Honorifici*. Lunæ 26. Iannuarii 1632. Pirovano. deciſ. 89.

Vlixbonen. *Iuris Nominandi, vel eligen. Concionatorem*. Mer. 16. Nou. 1633. Merlino. d. 234.

Florentina *Iuriſpatronatus*. Die Lunæ 20. Decembris 1632. Merlino. deciſ. 166.

Narnien. *Iuriſpatronatus* Veneris 13. Maii 1633 Dvnozetto. deciſ. 207.

Anconitana *Iuris Redimendi*. Veneris 11. Martii 1633. Motmanno. deciſ. 189.

Burgen. *Iuris Præſidendi*. Lunæ 19. Decembris 1633. Merlino. deciſ. 253.

Valentina *Iuris Sedendi*. Veneris 16. Decembris 1633. Merlino. deciſ. 252.

Valentina *Iuris Sedendi*. Lunæ 12. Iunii 1634. Merlino. deciſ. 288.

Valentina *Iuris Sedendi*. Mercur. 15. Decembris 1634. Ghisilerio. deciſ. 319.

L

Peruſina *Laudi*. Veneris 3. Nouembris 1632. Coccino. deciſ. 159.

Neapolitana *Legati*. Lunæ 15. Aprilis 1630. Ghisilerio. deciſ. 332.

Romana *Legati*. Die Lunæ 9. Februarij 1632. Motmanno. deciſ. 97.

Romana *Legati*. Die Lunæ 14. Februarii 1633. Pirovano. deciſ. 181.

Romana *Legati*. Die Lunæ 27. Iunii 1633. Motmanno. deciſ. 225.

Romana *Legati*. Veneris 10. Februarii 1634. Motmanno. deciſ. 265.

Romana *Legati*. Die Lunæ 26. Iunii 1634. Motmanno. deciſ. 297.

Romana *Legitimæ*. Veneris 17. Iunii 1633. Dvnozetto. deciſ. 219.

Romana *Legitimæ*. Lunæ 11. Decembr. 1634. Verospio. deciſ. 316.

Romana, *ſeu Vrbeuetana Legitimæ*. Veneris 10. Decembris 1632. Pirovano. deciſ. 160.

Romnaa *Lucri Dotalis*. Die Vener. 16. Decembris 1633. Merlino. deciſ. 250.

M

Bononien. *de Manzolis*. Lunę 16. Aprilis 1632. Coccino. deciſ. 111.

Vercellen. *Membri*. Veneris 26. Maij 1634. Panzirolo. deciſ. 282.

Romana *Mutui, ſeu Pecuniariæ*. Veneris 14. Martii 1631. Merlino. deciſ. 26.

Beneuentana *Molendini*. Veneris 12. Decembris 1631. Merlino. deciſ. 81.

N

Meliteſi. *Nauis*. Die Lunæ 12. Decemb. 1633. Merlino. deciſ. 246.

Comen. *Nullitatis, ſeu Attentatorum*. Lunæ 26. Iunii 1634. Panzirolo. deciſ. 295.

Romana *Nullitatis Contractus*. Mercurij 29. Iunij 1630. Ghisilerio. deciſ. 335.

Romana *Nullitatis Contractus*. Mercurij 18. Iunii 1631. Ghisilerio. deciſ. 55.

Romana *Nullitatis Contractus*. Lunæ 10. Ianuarii 1633. Dvnozetto. deciſ. 354.

Romana *Nullitatis Contractus*. Lunæ 18. Aprilis 1633. Dvnozetto. deciſ. 197.

Romana *Nullitatis Contractus*. Lunæ 5. Decembris 1633. Merlino. deciſ. 242.

Romana, *ſeu Aquilana Nullitatis Donationis*, Lunę 23. Mar. 1631. Dvnozetto. deciſ. 33.

Romana *Nullitatis Obligationis*. Veneris 27. Iunii 1631. Merlino. deciſ. 62.

Ariminen. *Nullitatis Obligationis*. Mercurij 10. Decembris 1631. Qveipo. deciſ. 79.

Ariminen. *Nullitatis Obligationis*. Mercurij 4. Februarii 1632. Qveipo. deciſ. 93.

Romana *Nullitatis Obligationis*. Lunæ 28. Iunii 1632. Merlino. deciſ. 149.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*. Lunę 19. Iunij 1628. Ghisilerio. deciſ. 325.

Parmen. *Nullitatis Ordinis*. Lunæ 11. Martij 1630. Ghisilerio. deciſ. 331.

Rarmen. *Nullitatis Ordinis*. Lunæ 2. Decembris 1630. Ghisilerio. deciſ. 343.

Rarmen. *Nullitatis Ordinis*. Lun. 12. Maij 1631. Ghisilerio. deciſ. 40.

O

Romana *Officii*. Die Lunæ 21. Iulij 1632. Pirovano. deciſ. 143.

Romana *Officiorum*. Mercurij 18. Iunij 1631. Motmanno. deciſ. 56.

Ro-

Index Deciſionum per Materias.

P

Romana de *Pacificis*. Die Lunę 5. Iulii 1632. COCCINO. deciſ. 152.

Ianuen. *Parochialis*. Veneris 21. Februarii 1631. COCCINO. deciſ. 21.

Feſulana *Parochialis*. Lunæ 12. Maii 1631. PIROVANO. deciſ. 37.

Dertuſen. *Parochialis*. Veneris 14. Nouembris 1631. VBALDO. deciſ. 71.

Piſtorien. *Parochialis*. Lunæ 9. Februarii 1632. MERLINO. deciſ. 96.

Florentina *Parochialis à Sala*. Mercurii 21. Aprilis 1632. QVEIPO. deciſ. 112.

Praten. ſeu Nullius *Parochialis*. Veneris 11. Martii 1633. VEROSPIO. deciſ. 156.

Florentina *Parochialis à Sala*. Veneris 10. Iunii 1633. PANZIROLO. deciſ. 217.

Ianuen. *Parochialis*. Die Veneris 1. Iulii 1633. COCCINO. deciſ. 230.

Bononien *Pecuniaria de Blanchettis*. Mercurii 15. Ianuarii 1631. COCCINO. deciſ. 1.

Romana *Pecuniaria*. Mercurii 10. Decembris 1631. MERLINO. deciſ. 77.

Romana *Pecuniaria*. Die Lunæ 5. Maii 1631. PIROVANO. deciſ. 345.

Romana *Pecuniaria*. Mercurii 15. Decembris 1631. PIROVANO. deciſ. 353.

Mediolanen. *Pecuniaria*. Mercurii 19. Ianuarij 1633. PIROVANO. deciſ. 170.

Mediolanen. *Pecuniaria*. Veneris 18. Maii 1633. PIROVANO. deciſ. 209.

Vrbeuetana *Pecuniaria*. Die Mercurii 22. Iunij 1633. BVCCABELLA. deciſ. 222.

Romana *Pecuniaria*, *ſeu Mercium*. Lunę 27. Iunii 1633. PANZIROLO. deciſ. 227.

Romana *Pecuniaria*. Mercurii 27. Iunij 1633. PIROVANO. deciſ. 360.

Romana *Pecuniaria*. Lunæ 30. Ianuarii 1634. PIROVANO. deciſ. 262.

Montiſfaliſci *Penſionis*. Lunę 31. Martij 1631. PIROVANO. deciſ. 345.

Montiſfaliſci *Penſionis*. Veneris 6. Februarii 1632. PIROVANO. deciſ. 94.

Regien. *Penſionis*. Die Lunæ 5. Maii 1631. DVNOZETTO. deciſ. 38.

Salernitana *Penſionis*. Lunæ 30. Maii 1633. GHISILERIO. deciſ. 213.

Salernitana *Penſionis*. Veneris 5. Decembris 1631. GHISILERIO. deciſ. 76.

Salernitana *Penſionis*. Veneris 27. Iunii 1631. DVNOZETTO. deciſ. 347.

Valentina *Penſionis*. Lunæ 15. Martii 1632. GHISILERIO. deciſ. 109.

Salernitana *Penſionis*. Lunę 26. Aprilis 1632. GHISILERIO. deciſ. 113.

Salernitana *Penſionis*. Veneris 4. Martij 1633. GHISILERIO. deciſ. 186.

Romana *Penſionis*. Mercurij 17. Aprilis 1633. CARD. VBALDO. deciſ. 199.

Cortoneñ *Plebaniæ*. Die Veneris 1. Iulij 1633. GHISILERIO. deciſ. 228.

Meliteñ, ſeu *Portugallien*. Die Lunæ 5. Decembris 1633. PANZIROLO. deciſ. 243.

Placentina *Præcedentiæ*. Mercurij 1. Februarii MERLINO. deciſ. 322.

Placentina *Præcedentiæ*. Lunæ 27. Iunii 1633. MERLINO. deciſ. 224.

Cæſenateñ *Prædij*. Die Lunæ 16. Iunij 1631. MERLINO. deciſ. 52.

Cæſenateñ *Prædij*. Veneris 12. Decemb. 1631. MERLINO. deciſ. 80.

Cæſenateñ *Prædij*. Veneris 17. Martii 1634. MERLINO. deciſ. 271.

Romana *Præpoſituræ*. Die Lunæ 6. Iunij 1633. PIROVANO. deciſ. 216.

Cremoneñ *Præpoſituræ*. Veneris 27. Iunij 1631. MOTMANNO. deciſ. 63.

Cremoneñ *Præpoſitura*. Lunæ 16. Decembris 1931. MOTMANNO. deciſ. 82.

Cremoneñ *Præpoſitura*. Veneris 13 Februarij 1632. MOTMANNO. deciſ. 100.

Romana *Præpoſituræ*. Veneris 17. Martii 1634. PIROVANO. deciſ. 268.

Colimbrieñ *Præſtimoniorum*. Mercurii 10. Decembris 1631. DVNOZETTO. deciſ. 78.

Colimbrieñ *Præſtimoniorum*. Lunæ 27. Iunij 1633. COCCINO. deciſ. 226.

Colimbrieñ *Præſtimoniorum*. Veneris 28. Aprilis 1634. COCCINO. deciſ. 275.

Tarraconeñ *Primitiarum*. Veneris 27. Ianuarii 1634. BVCCABELLA. deciſ. 261.

Legioneñ *Puritatis ſanguinis*. Lunæ 13. Iunii 1633. MOTMANNO. deciſ. 359.

Q

Romana *Quarti dotalis*. Sabbati 26. Nouembris 1633. In Rota Martiniana. DVNOZETTO. deciſ. 237.

Romana *Quarti dotalis*. Lunæ 20 Nouembris 1634. DVNOZETTO. deciſ. 307.

R

Romana *Redditionis rationis*. Die Mercurij 26. Iulij 1630. MOTMANNO. deciſ. 336.

Ro-

Digitized by Google

Romana *Redditionis rationis*. Veneris 24. Ianuarij 1631. MERLINO. deciſ. 3.
Romana *Redditionis rationis*. Veneris 28. Martij 1631. MOTMANNO. deciſ. 31.
Romana *Redditionis rationis*. Veneris 27. Iunij 1631. MOTMANNO. deciſ. 60.
Romana *Redditionis rationis*. Veneris 30. Ianuarij 1632. MOTMANNO. deciſ. 90.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*. Lunæ 14. Ianuarij 1633. PIROVANO. deciſ. 169.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*. Lunę 30. Maij 1633. PIROVANO. deciſ. 214.
Romana *Redditionis rationis Tutelæ*. Lunæ 16. Ianuarij 1634. PIROVANO. deciſ. 256.
Tulleſi *Reformationis*. Veneris 30. Martij 1629. DVNOZETTO. deciſ. 327.
Tulleſi *Reformationis*. Lunæ 18. Iunij 1629. DVNOZETTO. deciſ. 328.
Tullen. *Reformationis*. Lunæ 22. Aprilis 1630. DVNOZETTO. deciſ. 333.
Tullen. *Reformationis*. Veneris 10. Ianuarij 1631. DVNOZETTO. deciſ. 4.
Tullen. *Reformationis*. Veneris 6. Februar. 1632. MOTMANNO. deciſ. 95.
Peruſina *Releuationis teſtamenti*. Veneris 7. Maii 1632. PIROVANO. deciſ. 126.
Aſſiſien. *Repetitionis dotis*. Die Lunæ 21. Iunij 1632. PIROVANO. deciſ. 145.
Vrbeuetana *Reſciſſionis contractus*. Lunæ 24. Ianuarii 1633. MERLINO. deciſ. 172.
Vrbeuetana *Reſciſſionis contractus*. Lunę 12. Decembris 163 . MERLINO. deciſ. 248.
Ferrarien. *Reſtitutionis dotis*. Sabbati 26. Nouemb. 1633. In Rota Martiniana. MERLINO. deciſ. 238.
Romana *Reſtitutionis in integrum*. Veneris 4. Iulii 1631. COCCINO. deciſ. 66.
Romana *Reſtitutionis in integrum*. Veneris 23. Ianuarii 1632. CARD. VBALDO. deciſ. 87.

S

Imolen. *Saluiani*. Die Veneris 5. Maij 1634. COCCINO. deciſ. 276.
Romana *Saluiani*. Die Lunæ 26. Aprilis 1632. MERLINO. deciſ. 116.
Recanaten. *Saluiani*. Veneris 17. Martii 1634. VEROSPIO. deciſ. 270.
Tuſculana *Saluiani*. Die Veneris 15. Decembris 1634. VEROSPIO. deciſ. 318.
Romana *Separationis bonorum*. Veneris 24. Ianuarii 1631. PIROVANO. deciſ. 2.
Ianuen. *Separationis thori*. Veneris 31. Ianuarii 1625. REMBOLDO. deciſ. 324.
Ianuen. *Separationis thori*. Lunæ 16. Februarii 1631. COCCINO. deciſ. 104.
Ianuen. *Separationis thori*. Mercurii 5. Maij 1632. COCCINO. deciſ. 124.
Ianuen. *Separationis thori*. Mercurii 24. Nouembris 1632. COCCINO. deciſ. 155.
Ianuen. *Separationis thori*. Lunæ 11. Aprilis 1633. COCCINO. deciſ. 191.
Ianuen. *Separationis thori*. Lunæ 4. Iulii 1633. COCCINO. deciſ. 231.
Leopolien. *Separationis thori*. Die Lunę 9. Maii 1633. VBALDO. deciſ. 202.
Ianuen. *Separationis thori*. Lunę 28. Nouembris 1633. PIROVANO. deciſ. 239.
Ianuen. *Separationis thori*. Veneris 5. Maii 1634. PIROVANO. deciſ. 277.
Ianuen. *Separationis thori*. Lunę 3. Iulij 1634. PIROVANO. deciſ. 300.
Romana *Simulationis contractus*. Lunæ 1. Iulii 1630. DVNOZETTO. deciſ. 340.
Aſculana *Societatis*. Lunæ 5. Decembris 1633. DVNOZETTO. deciſ. 244.
Ferrarien. *Spolij*. Die Veneris 4. Iulii 1631. MERLINO. deciſ. 69.
Ariminen. *Spolii*. Die Veneris 5. Martii 1633. MOTMANNO. deciſ. 185.
Firmana *Spolii*. Veneris 16. Decembris 1633. PANZIROLO. deciſ. 251.
Ariminen. *Spolii* Die Lunæ 23. Ianuarii 1634. MOTMANNO. deciſ. 257.
Bononien. *Succeſſionis*. Lunę 21. Iunii 1632. DVNOZETTO. deciſ. 144.
Bononien. *Succeſſionis*. Die Lunę 10. Ianuarii 1633. MERLINO. deciſ. 167.
Bononien. *Succeſſionis*. Veneris 13. Maii 1633. MERLINO. deciſ. 266.
Bononien. *Succeſſionis*. Lunę 14. Nouembris 1633. PIROVANO. deciſ. 232.
Bononien. *Succeſſionis*. Die Lunę 14. Nouembris 1633. PIROVANO. deciſ. 361.
Lucana *Succeſſionis*. Lunę 16. Februarii 1632. PIROVANO. deciſ. 103.
Narnien. *Succeſſionis*. Lunę 26. Nouemb. 1629. MERLINO. deciſ. 329.
Peruſina *Succeſſionis de Alphanis*. Mercurii 1. Februarij 1634. DVNOZETTO. deciſ. 264.
Placentina prætenſæ *Succeſſionis*. Veneris 31. Martii 1634. PANZIROLO. deciſ. 273.
Romana, ſeu Spoletana *Succeſſionis*. Veneris 4. Iunii 1631. MERLINO. deciſ. 68.
Vrbeuetana *Succeſſionis*. Lunæ 24. Maii 1632. VEROSPIO. deciſ. 349.
Ciuitatis Caſtelli *Supplementi legitimæ*. Veneris 13. Iunii 1631. PIROVANO. deciſ. 47.

Ciuitatis *Caſtelli Supplementi Legitima*. Veneris 13. Iunij 1631. PIROVANO. deciſ. 121.
Romana *Superminentia*. Lunæ 2. Maii 2633. DVNOZETTO. deciſ. 200.

T

Vrbeuetana *Terrarum*. Lunæ 9. Maii 1633. DVNOZETTO. deciſ. 204.
Romana *Teſtamenti*. Mercurij 4. Maij 1633. MOTMANNO. deciſ. 101.
Romana *Teſtamenti*. Lunæ 12. Decemb. 1633. MOTMANNO. deciſ. 247.
Gienneſ *Theſauraria*. Lunæ 25. Nouembris 1634. VEROSPIO. deciſ. 308.
Romana *Tutela*, Die Mercurij 5. Maij 1632. PIROVANO. deciſ. 123.

V

Romana *Vinea de Capocephalis*. Veneris 26. Ianuarij 1629. DVNOZETTO. deciſ. 326.
Romana *Vinea de Capocephalis*. Lunæ 14. Ianuarii 1630. DVNOZETTO. deciſ. 330.
Romana *Vinea de Capocephalis*. Veneris 13. Iunii 1631. DVNOZETTO. deciſ. 46.
Fauentina *Vicariæ*. Die Lunæ 20. Iunii 1633. DVNOZETTO. deciſ. 220.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM
PER SINGVLOS S. ROTAE ROM: AVDITORES.
Alphabetico ordine compoſitus.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R.P.D. bo. me. BVCCABELLA.

Anconitana Dotis. *Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. deciſ. 259.
Anconitana Dotis. *Mercurii* 14. *Iunii* 1634. deciſ. 290.
Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Lunæ* 20. *Nouembris* 1634. deciſ. 305.
Meleuitana Grauaminum. *Vener.* 15. *Decembris* 1634. deciſ. 317.
Tarraconen. Primitiarum. *Veneris* 27. *Ianuarii* 1634. deciſ. 261.
Vrbeuetana Pecuniaria. *Die Mercurii* 22. *Iunii* 1633. deciſ. 222.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram Reuerendiſſ. COCCINO Decano.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. *Lun.* 16. *Iunii* 1631. deciſ. 51.
Bononien. Fidecommiſſi de Manzolis. *Lunæ* 26. *Ianuarii* 1632. deciſ. 88.
Bononien. de Manzolis. *Lunæ* 16. *Aprilis* 1632. deciſ. 111.
Bononien. Pecuniaria de Blanchettis. *Mercurii* 15. *Ianuarii* 1631. deciſ. 1.
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. deciſ. 15.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. deciſ. 115.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1632. deciſ. 156.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii* 13. *Ianuarij* 1634. deciſ. 254.
Colimbrien. Præſtimoniorum. *Lunæ* 27. *Iunij* 1633. deciſ. 226.
Colimbrien. Præſtimoniorum. *Vener.* 28. *Aprilis* 1634. deciſ. 275.
Cremonen. Beneficii *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. deciſ. 53.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Lunæ* 12. *Decembris* 1632. deciſ. 321.
Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris* 28. *Martij* 1631. deciſ. 32.
Ianuen. Fructuum dotis. *Lunæ* 15. *Maii* 1634. deciſ. 280.
Ianuen. Parochialis *Veneris* 21. *Februarii* 1631. deciſ. 21.
Ianuen. Parochialis. *Veneris* 1. *Iunii* 1633. deciſ. 230.
Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ* 16. *Februarii* 1632. deciſ. 104.
Ianuen. Separationis Thori. *Mercurii* 5. *Maii* 1632. deciſ. 124.
Ianuen. Separationis Thori. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1632. deciſ. 155.
Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ* 11. *Aprilis* 1633. deciſ. 191.

Digitized by Google

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ 4. Iulii* 1633. deciſ. 231.

Imolen. Saluiani. *Die Veneris 5. Maii* 1634. deciſ. 276.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis. *Veneris 9. Decem.* 1633. d. 362.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis. *Lunæ 12. Iunii* 1634. deciſ. 289.

Nouarien. Bonorum. *Veneris 30. Aprilis* 1632. deciſ. 120.

Nouarien. Bonorum. *Mercurii 15. Decembris* 1632 deciſ. 164.

Peruſina Laudi. *Veneris 3. Nouembris* 1632. deciſ. 159.

Præneſtina Cenſus. *Die Veneris 25. Iunii* 1632. deciſ. 148.

Romana Bonorum. *Veneris 19. Decembris* 1631 deciſ. 83.

Romana Bonorum. *Veneris 4. Iulii* 1631. deciſ. 67.

Romana Caſalis de Caualerijs. *Lunæ 14. Februarii* 1633. deciſ. 178.

Romana de Caualerijs. *Veneris 25. Iunii* 1632. deciſ. 350.

Romana Donationis de Caſtellanis. *Lunæ 23. Iunii* 1631. deciſ. 58.

Romana Donationis de Caſtellanis. *Lunæ 10. Maii* 1632. deciſ. 127.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris 25. Februarii* 1633. deciſ. 184.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Lunæ 30. Ianuarii* 1634. deciſ 263.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Mercurii 7. Iunii* 1634. deciſ. 284.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris 17. Nouembris* 1634. deciſ. 304.

Romana de Pacificis. *Die Lunæ 5. Iulii* 1632. deciſ. 152.

Romana Patrocinij. *Mercurii 15. Decembris* 1632. deciſ. 163.

Romana Reſtitutionis in integrum. *Veneris 4. Iulii* 1631. deciſ. 66.

Romana ſeu Neapolitana Hęreditatis de Proyda. *Mercurii 19. Ianuarii* 1633. deciſ. 171.

Signina Caſtrorum. *Lunæ 13. Nouembris* 1633. deciſ. 323.

Signina Caſtrorum. *Lunæ 4. Februarii* 1631. deciſ. 12.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Lunæ 5. Iulii* 1632. deciſ. 153.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 26 Nouembris* 1632. deciſ. 352.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 25. Februarii* 1633. deciſ. 183.

Vicen. Collegii. *Die Lunæ 13. Februarii* 1634. deciſ. 266.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Domus. *Lunæ 23. Iunii* 1631. deciſ. 59.

Baſileen. Canonicatus. *Lunæ 17. Martii* 1631. deciſ. 27.

Ariminen. Fideicommiſsi. *Veneris 5. Martii* 1632. deciſ. 106.

Aſculana Societatis. *Lunæ 5. Decembris* 1633. deciſ. 244.

Bononien. Succeſsionis. *Lunæ 21. Iunii* 1632. deciſ. 144.

Camerinen. Donationis de Calcalaris. *Lunæ 7. Aprilis* 1631. deciſ. 34.

Camerinen. Donationis de Calcalaris. *Veneris 4 Iulii* 1631. deciſ. 65

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Mercurii 10. Decembris* 1631. deciſ. 78.

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Veneris 18. Iunii* 1632. deciſ 139.

Fauentina, ſeu Cæſenaten. Fideicommiſſi. *Lunæ 14. Februarii* 1633. deciſ. 176.

Fauentina Vicariæ. *Die Lunæ 20. Iunii* 1633. deciſ 220.

Firmana Fideicommiſsi de Carradoris. *Mercurii 13 Nouembris* 1630. deciſ. 341.

Narnien. Iuriſpatronatus. *Ven. 13. Maii* 1633. deciſ. 207.

Peruſina Succeſſionis de Alphanis. *Mercurii 1. Februarii* 1634. deciſ. 264.

Regien. Penſionis. *Die Lunæ 5. Maii* 1631. deciſ. 38.

Firmana Fideicommiſſi de Carradoris. *Veneris 22. Aprilis* 1633. deciſ. 198.

Romana Legitimæ. *Veneris 17. Iunii* 1633. deciſ. 219.

Romana Nullitatis Contractus. *Lunæ 10. Ianuarii* 1633. deciſ. 354.

Romana Nullitatis Contractus. *Lunæ 18. Aprilis* 1633. deciſ. 197.

Romana Quarti Dotalis. *Sabbati 26. Nouembris* 1633. In Rota Martiniana. deciſ. 237.

Romana Quarti Dotalis. *Lunæ 20. Nouembris* 1634. deciſ. 307.

Romana, ſeu Aquilana Nullitatis Donationis. *Lunæ 31. Martii* 1631. deciſ. 33.

Romana Simulationis Contractus. *Lunæ 1. Iulii* 1630. deciſ. 340.

Ro-

Romana Simulationis Contractus. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. deciſ. 17.
Romana Superuiuentiæ. *Luna* 2. *Maii* 1633. deciſ. 200.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris* 26. *Ianuarii* 1629. deciſ. 326.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Luna* 14. *Ianuarii* 1630. deciſ. 330.
Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. deciſ. 46.
Salernitana penſionis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 347.
Tullen. Reformationis. *Veneris* 30. *Martii* 1629. deciſ. 327.
Tullen. Reformationis. *Luna* 18. *Iunii* 1629. deciſ. 328.
Tullen. Reformationis. *Luna* 22. *Aprilis* 1630. deciſ. 333.
Tullen. Reformationis. *Veneris* 10. *Ianuarii* 1631. deciſ. 4.
Verulana Fideicommiſsi. *Veneris* 28. *Ianuarii* 1633 deciſ. 175.
Vrbeuetana Terrarum. *Luna* 9. *Maii* 1633. deciſ. 204.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. GHISILERIO.

Argentina Coadiutoriæ. *Veneris* 21. *Februarii* 1631. deciſ. 20.
Argentin. Coadiutoriæ. *Veneris* 2. *Maii* 1631. deciſ. 36.
Argentinen. Coadiutoriæ. *Luna* 26. *Aprilis* 1632. deciſ. 114.
Argentin. Coadiutoriæ. *Luna* 17. *Maii* 1632. deciſ. 133.
Auenionen. Hæreditatis. *Veneris* 16. *Ianuarii* 1632. deciſ. 86.
Auenionen. Hæreditatis. *Die Mercurii* 18. *Maii* 1633 deciſ. 208.
Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Luna* 12. *Decembris* 1633. deciſ. 249.
Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurii* 21. *Martii* 1634. deciſ. 272.
Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurij* 7. *Iunii* 1634 deciſ. 283.
Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii* 22. *Iunii* 1633. deciſ. 223.
Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii* 14. *Iunii* 1634. deciſ. 291.
Bononien. Diſmembrationis. *Veneris* 10. *Nouembris* 1634. deciſ. 303.
Bononien. Diſmembrationis. *Luna* 11. *Decembris* 1634. deciſ. 315.
Bononien Fideicommiſſi de Glauarinis. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. deciſ. 193.
Bononien Fideicommiſſi de Glauarinis. *Sabbati* 26 *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana deciſ. 135.
Cæſarauguſtana Diſmembrationis. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. deciſ. 7.
Cæſarauguſtana Vicariæ. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. deciſ. 16.
Ciuitatis Caſtelli Bonorum. *Mercurii* 5. *Maii* 1632. deciſ. 122.
Cottonen. Plebaniæ. *Veneris* 1. *Iulii* 1633. deciſ. 228.
Elnen. Canonicatus. *Veneris* 6. *Iunii* 1631. deciſ. 45.
Interamnen. Fideicommiſſi de Simonettis. *Luna* 3. *Iulii* 1634. deciſ. 301.
Meleuitana Expenſarum. *Mercurii* 13. *Nouembris* 1630. deciſ. 342.
Meleuitana Expenſarum. *Veneris* 31. *Ianuarii* 1631. deciſ. 10.
Neapolitana Legati. *Luna* 51. *Aprilis* 1630. deciſ. 332.
Neapolitana Legati. *Veneris* 1. *Februarii* 1631. deciſ. 11.
Parmen. Nullitatis Ordinis *Luna* 19. *Iun.* 1628. deciſ. 325.
Parmen. Nullitatis Ordinis. *Luna* 11. *Martii* 1630. deciſ. 331.
Parmen. Nullitatis Ordinis. *Luna* 2. *Decembris* 1630. deciſ. 343.
Parmen. Nullitatis Ordinis. *Luna* 12. *Maii* 1631. deciſ. 40.
Romana Aſſecurationis Nauis. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. deciſ. 24.
Romana Aſſecurationis Nauis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 64.
Romana Cenſus. *Vener.* 15. *Aprilis* 1633. d. 194
Romana Hæreditatis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. deciſ. 48.
Romana Laudemij. *Luna* 10. *Februarii* 1631. deciſ. 14.
Romana Laudemij. *Die Luna* 10. *Maii* 1632. deciſ. 128.
Roma Nullitatis contractus. *Mercurii* 26. *Iunii* 1630. deciſ. 335.
Romana Nullitatis contractus. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. deciſ. 55.
Salernitana Penſionis. *Veneris* 5. *Decembris* 1631. deciſ. 76.
Salernitana Penſionis. *Luna* 26. *Aprilis* 1632. deciſ. 113.
Salernitana Penſionis. *Veneris* 4. *Martii* 1633. deciſ. 186.

Digitized by Google

Salernitana Penſionis. *Lunæ 30. Maij 1633.* deciſ. 213.
Spoletana Fideicommiſſi. *Lunæ 14. Februarij 1633.* deciſ. 179.
Spoletana Fideicommiſſi. *Lunæ 30. Maij 1633.* deciſ. 210.
Valentina Iuris ſedendi. *Mercurij 15. Decembris 1634.* deciſ. 319.
Valentina Penſionis. *Lunæ 15. Martij 1632.* deciſ 109.
Vlixbonen. erectionis Monaſterij. *Veneris 5. Decembris 1631.* deciſ. 75.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. MERLINO.

ALBEN. GABELLAE, SEV ONERVM. *Veneris 28. Iunij 1630.* deciſ. 339.
Arboren Canonicatus. *Lunæ 8. Martii 1632.* deciſ. 107.
Arboren. Canonicatus. *Lunæ 24. Ianuar. 1633.* deciſ. 173.
Arboren. Canonicatus. *Mercurii 16. Nouembris 1633.* deciſ. 233.
Ariminen. Fideicommiſſi. *Veneris 7. Maii 1632.* deciſ. 125.
Beneuentana Molendini. *Veneris 12. Decembris 1631.* deciſ 81.
Bituntina Damnorum, & Intereſſe. *Lunæ 18. Aprilis 1633.* deciſ. 196.
Bononien Dotis, ſeù Attentatorum. *Lunæ 24. Nouembris 1631.* deciſ. 73.
Bononien. Succeſſionis. *Die Lunæ 10. Ianuarii 1633.* deciſ. 167.
Bononien. Succeſsionis. *Veneris 13. Maii 1633.* deciſ. 206.
Burgeñ Iuris præſidendi. *Lunæ 19. Decembris 1633.* deciſ. 253.
Cæſenateñ Prædii. *Die Lunæ 16. Iunii 1631.* deciſ. 52.
Cæſenaten. Prædij. *Veneris 12. Decembris 1631.* deciſ. 80.
Cæſenaten. Prædij. *Veneris 17. Martii 1634.* deciſ 271.
Camerinen. Hæreditatis. *Veneris 21. Februarii. 1631.* deciſ. 22.
Camerinen. Bonorum. *Lunæ 21. Iunii 1632.* deciſ. 141.
Cluſina Hæreditatis. *Veneris 18. Februarii 1633.* deciſ. 180.
Cluſina Hæreditatis. *Veneris 2. Maii 1634.* deciſ 278.
Colimbrien. Canonicatus. *4. Februarii 1632.* deciſ. 92.
Conuerſana Bonorum. *Mercurii 15. Decembris 1632.* deciſ. 165.
Elnen. Eremitorii. *Veneris 7. Februarii 1631.* deciſ. 13.
Elnen. Eremitorij. *Die Lunæ 23. Iunii 1631.* deciſ 57.
Florentina Iuriſpatronatus. *Die Lunæ 20. Decembris 1632.* deciſ. 166.
Ferrarien. Reſtitutionis Dotis. *Sabbati 26. Nouembris 1633.* In Rota Martiniana. deciſ. 238.
Ferrarien. Spolii. *Veneris 4. Iulii 1631.* deciſ. 69.
Foroſempronien Emphyteuſis. *Veneris 28. Nouembris 1631.* deciſ. 74.
Mediolanen. Bonorum. *Lunæ 30. Maii 1633.* deciſ. 211.
Mediolanen. Decimarum. *Lunæ 17. Februarii 1631.* deciſ. 19.
Meleuitana Feudi. *Die Lunæ 30. Maii 1633.* deciſ. 212.
Meleuitana Feudi. *Lunæ 27. Nouembris 1634.* deciſ. 310.
Meliteñ Nauis. *Die Lunæ 12. Decembris 1633.* deciſ. 246.
Narnien. Succeſſionis. *Lunæ 26. Nouembris 1629* deciſ. 329
Piſtorien. Parochialis. *Lunæ 9. Februarii 1632.* deciſ. 96.
Placentina Præcedentiæ. *Mercurii 1. Februarii 1623.* deciſ. 322.
Placentina Præcedentiæ. *Lunæ 27. Iunii 1633.* deciſ. 214.
Rauẽnaten. Emphyteuſis. *Veneris 28. Maii 1631.* deciſ. 42.
Romana Aſſecurationis. *Veneris 1. Iulii 1633.* deciſ. 229.
Romana Canonũ, ſeù Cenſuum. *Lunæ 29. Martii 1632.* deciſ. 110.
Romana Cenſus. *Die Veneris 10. Maii 1631.* deciſ 41.
Romana Cenſus. *Veneris 13. Februarii 1632.* deciſ. 99.
Romana Cenſus. *Veneris 13. Februarii 1632.* deciſ 98.
Romana Cenſus, ſeu Canonum. *Veneris 11. Martii 1633.* deciſ. 188.
Romana Cenſus. *Die Veneris 8. Aprilis 1633.* deciſ 190.
Romana Domus. *Mercurii 26. Februarii 1631.* deciſ. 25.
Romana Dotis, ſeu Filiationis. *Lunæ 11. Decembris 1634.* deciſ 314.
Romana Hæreditatis. *Lunæ 21. Iunii 1632.* deciſ. 140.

Ro-

Index Deciſ. coram R.P.D. Motmanno.

Romana Lucri Dotalis. *Die Veneris* 16. *Decembris* 1633. deciſ. 250.

Romana Mutui, ſeu Pecuniaria. *Veneris* 14. *Martii* 1631. deciſ. 26.

Romana Nullitatis Contractus. *Luna* 5. *Decembris* 1633. deciſ. 242.

Romana Nullitatis Obligationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 67.

Romana Nullitatis Obligationis. *Luna* 28. *Iunii* 1632. deciſ. 149.

Romana Pecuniaria. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. deciſ. 77.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. deciſ. 3.

Romana Saluiani. *Die Luna* 26. *Aprilis* 1632. deciſ. 116.

Romana, ſeu Spoletana Succeſſionis. *Veneris* 4. *Iunii* 1631. deciſ. 68.

Sancti Seuerini Dotis. *Veneris* 2. *Iunii* 1631. deciſ. 44.

Spoletana Fideicommiſſi. *Luna* 24. *Decembris* 1634. deciſ. 312.

Taurineñ Donationis. *Vener.* 28. *Ianuarii* 1633. deciſ. 174.

Valentina Iuris ſedendi. *Veneris* 16. *Decembris* 1633 deciſ. 253.

Valentina Iuris ſedendi. *Luna* 12. *Iunii* 1634. deciſ. 288.

Verulana Fideicommiſſi. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana. deciſ. 236.

Verulana Fideicommiſſi. *Die Mercurii* 7. *Iunii* 1634. deciſ. 286.

Verulana Fideicommiſſi. *Luna* 26. *Iunii* 1634. decis. 298.

Verulana Fideicommiſſi. *Luna* 20. *Nouembris* 1634. deciſ. 306.

Vlixbonien. Iuris nominandi, vel eligen. Concionatorem. *Mercurii* 16. *Nouembris* 1633. deciſ. 234.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus. *Luna* 24. *Ianuarii* 1633. deciſ. 172.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus. *Luna* 12. *Decembris* 1633. deciſ. 248.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R.P.D. bo. me. MOTMANNO.

Anconitana Iuris redimendi. *Veneris* 11. *Martii* 1633. deciſ. 189.

Arimineñ Spolii. *Die Veneris* 5. *Martii* 1633. deciſ. 185.

Ariminen. Spolii. *Die Luna* 23. *Ianuarii* 1634. deciſ. 257.

Bononien. Fideicommiſſi. de Lambertinis. *Luna* 15. *Maii* 1634. deciſ. 279.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Luna* 21. *Iunii* 1632. deciſ. 142.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Luna* 14. *Februarii* 1633. deciſ. 177.

Cremonen. Præpoſituræ. *Vener.* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 63.

Cremonen. Præpoſituræ. *Luna* 15. *Decembris* 1631. deciſ. 82.

Cremonen. Præpoſituræ. *Veneris* 13. *Februarii* 1632 deciſ. 100.

Cremonen. Penſionis. *Veneris* 21. *Maii* 1632. deciſ. 134.

Fauentina Dotis. *Die Luna* 3. *Aprilis* 1634. deciſ. 274.

Lauretana Cenſus. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. deciſ. 195.

Legioneñ Puritatis ſanguinis. *Luna* 13. *Iunii* 1633. deciſ. 359.

Leodieñ *Fructuum*. *Veneris* 30. *Aprilis* 1632. deciſ. 119.

Meleuitana Feudi. *Mercurii* 4. *Decemb.* 1630. deciſ. 344.

Meleuitana Feudi. *Die Luna* 10. *Maii* 1632. deciſ. 129.

Meſſanen. Archipresbyteratus. *Veneris* 9. *Ianuarii* 1632. deciſ. 84.

Romana Cambiorum. *Veneris* 4. *Iunii* 1631. deciſ. 70

Romana Cambiorum. *Luna* 29. *Nouemb.* 1632. deciſ. 158.

Romana Dotis de Paluzzis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. deciſ. 49.

Romana Dotis de Paluzzis. *Luna* 24. *Ianuarii* 1633. deciſ 355.

Romana prætenſæ Dotis. *Veneris* 2. *Decembris* 1633. deciſ. 240.

Romana Legati. *Die Luna* 9. *Februarii* 1632. deciſ. 97.

Romana Legati. *Die Luna* 27. *Iunii* 1633. deciſ. 225.

Romana Legati. *Veneris* 10 *Februarii* 1634. deciſ. 265.

Romana Legati. *Die Luna* 26. *Iunii* 1634. deciſ. 297.

Romana Officiorum. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. deciſ. 56.

Romana Redditionis Rationis. *Die Mercurii* 26. *Iunii* 1630. deciſ. 336.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 28. *Martii* 1631. deciſ. 31.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 60.

Ro-

Romana Redditionis Rationis. *Veneris 30. Ianuarii* 1632. deciſ. 90.
Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis *Mercurii 7. Iunii* 1634. deciſ. 285.
Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis. *Luna 3. Iulii* 1634. deciſ. 302.
Romana Teſtamenti. *Luna 12. Decembris* 1633. deciſ. 247.
Romana Teſtamenti. *Mercurii 4. Maii* 1633. deciſ. 201.
Sueſſana Beneficij. *Veneris 3. Februarii* 1632. deciſ. 101.
Tullen. Reformationis. *Veneris 6. Februarii* 1632. deciſ. 95.
Vicen. Collegij. *Die Luna 7. Iunii* 1632. deciſ. 136.
Vrbeuetana Cenſus. *Luna 23. Ianuarii* 1634. deciſ. 260.
Vrbeuetana Cenſus. *Veneris 23. Iunii* 1634. deciſ. 294.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. PANZIROLO.

Cæſaraugustana Diſtributionum. *Luna 4. Decembris* 1634. deciſ. 313.
Comen nullitatis, ſeu Attentatorum. *Luna 26. Iunii* 1634. deciſ. 295.
Cremen. Archipresbyteratus. *Luna 6. Iunii* 1633. deciſ. 221.
Cremonen Donationis de Montanis. *Luna 9. Maii* 1633. deciſ. 203.
Firmana Dotis. *Die Mercurii 17. Maii* 1634. deciſ. 281.
Firmana Spolii. *Veneris 16. Decembris* 1633. deciſ. 251.
Florentina Parochialis à Sala. *Veneris 10. Iunii* 1633. deciſ. 217.
Meliten, ſeu Portugallien. *Die Luna 5. Decembris* 1633. deciſ. 243.
Placentina prætenſæ Succeſſionis. *Veneris 31. Martii* 1634. deciſ. 273.
Romana de Ghezzis. *Veneris 17. Martii* 1634. deciſ. 269.
Romana Pecuniaria, ſeu Mercium. *Luna 27. Iunii* 1633. deciſ. 227.
Romana prætenſæ deuolutionis domus. *Luna 21. Februarii* 1633. deciſ. 182.
Romana, ſeu Ianuen. Aſſecurationis. *Luna 23. Ianuarii* 1634. deciſ. 258.
Signina Caſtrorum. *Die Luna 19. Iunii* 1634. deciſ. 292.
Vercellen. Membri. *Veneris 26. Maii* 1634. deciſ. 282.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Capellæ. *Veneris 17. Februarii* 1634. deciſ. 267.
Aretina Commendæ. *Veneris 11. Martii* 1633. deciſ. 187.
Aſsiſien. repetitionis Dotis. *Die Luna 21. Iunii* 1632. deciſ. 145.
Aſsiſien. creditis Dotalis. *Luna 21. Iunii* 1632. deciſ. 146.
Bononien. Succeſsionis. *Luna 14. Nouembris* 1633. deciſ. 232.
Bononien. Succeſsionis. *Die Luna 14. Nouemb.* 1633. deciſ. 361.
Cæſaraugustana Camerariæ. *Luna 2. Iunii* 1631. deciſ. 43.
Cæſaraugustana Camerariæ. *Veneris 26. Nouembris* 1632. deciſ. 157.
Ciuitatis Caſtelli Supplementi Legitimæ. *Veneris 13. Iunii* 1631. deciſ. 47.
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ. *Veneris 30. Aprilis* 1632. deciſ. 121.
Cæſaraugustana Camerariæ. *Luna 9. Maii* 1633. deciſ. 205.
Cæſaraugustana Camerariæ. *Veneris 9. Decembris* 1633. deciſ. 245.
Cluſina Parochialis. *Luna 28. Iunii* 1632. deciſ. 150.
Feſulana Parochialis. *Luna 12. Maii* 1631. deciſ. 37.
Firmana Saluiani. *Die Luna 24. Maii* 1632. deciſ. 135.
Hortana Fideicommiſsi. *Mercurii 15. Decembr.* 1632. deciſ. 162.
Hortana Fideicommiſſi. *Veneris 3. Iunii* 1633. deciſ. 215.
Ianuen. Abbatiæ. *Die Luna 13. Iunii* 1633. deciſ. 218.
Ianuen. Abbatiæ. *Veneris 2. Decembris* 1633. deciſ. 241.
Ianuen. Alimentorum. *Luna 8. Martii* 1632. deciſ. 108.
Ianuen. Iuris Honorifici. *Luna 26. Ianuarii* 1632. deciſ. 89.
Ianuen. Separationis Thori. *Luna 28. Nouembris* 1633. deciſ. 239.
Ianuen. Separationis Thori. *Veneris 9. Maii* 1634. deciſ. 277.
Ianuen. Separationis Thori. *Luna 3. Iulii* 1634. deciſ. 300.
Lucana Succeſsionis. *Luna 18. Februarii* 1632. deciſ. 103.

Me-

Mediolanen. Pecuniaria. *Mercurii 19. Ianuarii* 1633. deciſ. 170.
Mediolanen. Pecuniaria. *Veneris* 13. *Maii* 1633. deciſ. 209.
Montisfaliſci Penſionis. *Lunæ* 31. *Martii* 1631. deciſ. 345.
Montis Faliſci Penſionis. *Veneris 6. Februarii* 1632. deciſ. 94.
Nouarien. Decimarum. *Lunæ* 10. *Iunii* 1630. deciſ. 334.
Nouarien. Decimarum. *Mercurij 26. Februarii* 1631. deciſ. 23.
Nouarien. Decimarum. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. deciſ. 61.
Peruſina Eleuationis Teſtamenti. *Veneris 7. Maii* 1632. deciſ. 126.
Reatina Bonorum. *Veneris 5. Nouembris* 1632. deciſ. 154.
Romana Aſſecurationis. *Mercur. 18. Iunii* 1631 deciſ. 54.
Romana Aſſecurationis. *Lunæ* 28. *Iunii* 1632. deciſ. 151.
Romana Donationis de Vrſinis. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. deciſ. 118.
Romana Donationis. *Lunæ* 11. *Aprilis* 1633. deciſ. 192.
Romana Dotis. *Veneris* 10. *Decembris* 1632. deciſ. 16t.
Romana Legati. *Die Lunæ* 14. *Februarii* 1633. deciſ. 181.
Romana Officij. *Die Lunæ* 21. *Iunii* 1632. deciſ. 143.
Romana Pecuniaria. *Die Lunæ* 5. *Maii* 1631. deciſ. 346.
Romana Pecuniaria. *Mercurii* 15. *Decembris* 1632. deciſ. 353.
Romana Pecuniaria. *Mercurii* 27. *Iunii* 1633. deciſ. 360.
Romana Pecuniaria. *Lunæ* 30. *Ianuarii* 1634. deciſ. 262.
Romana Præpoſituræ. *Die Lunæ* 6. *Iunii* 1633. deciſ. 216.
Romana Præpoſituræ. *Veneris* 17. *Martii* 1634 deciſ. 268.
Romana Præpoſituræ. *Veneris* 9. *Iunii* 1634. deciſ. 287.
Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ* 14. *Ianuarii* 1633. deciſ. 169.
Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ* 30. *Maii* 1633. deciſ. 214.
Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ* 16. *Ianuarii* 1634. deciſ. 256.
Romana Separationis Bonorum. *Vener.* 24. *Ianuarii* 1631. deciſ. 2.
Romana, ſeu Tudertina Educationis. *Veneris* 13. *Ianuarii* 1634. deciſ. 255
Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimæ. *Lunæ* 7. *Iunii* 1632. deciſ. 137.
Romana, ſeu Vrbeuetana Legitimæ *Veneris* 10. *Decembris* 1632. deciſ. 160.
Romana Tutelæ. *Die Mercurii* 5. *Maii* 1632. deciſ 123.
Sancti Seuerini Dotis. *Die Lunæ* 5. *Maii* 1631. deciſ. 39.
Sancti Seuerini Dotis. *Veneris* 14. *Maii* 1632. deciſ. 131.
Senen. Coadiutoriæ. *Lunæ* 14. *Iunii* 1632. deciſ. 138.
Senen. Coadiutoriæ. *Veneris* 25. *Iunii* 1632. deciſ. 147.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R.P.D. QVEIPO

Ariminen. Nullitatis Obligationis. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. deciſ. 79.
Ariminen. Nullitatis Obligationis. *Mercurii* 4. *Februarii* 1632. deciſ. 93.
Florentina Parochialis à Sala. *Mercurii* 21. *Aprilis* 1632. deciſ. 112.
Gerunden. Iuris Conferendi. *Lunæ* 24. *Nouembris* 1631. deciſ. 72.
Romana Dotis, ſeu Saluiani. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. deciſ. 8.
Taruiſina Feudi. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. deciſ. 18.
Taruiſina Feudi. *Die Veneris* 13. *Iulii* 1631. deciſ. 50.
Taruiſina Feudi. *Veneris* 5. *Martii* 1632. deciſ. 105.
Toletana Parochialis de Vargas. *Veneris* 14. *Maii* 1632. deciſ. 130.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram R. P. D. bo. me. REMBOLDO.

Ianuen Separationis Thori. *Vener.* 31. *Ianuarii* 1625. deciſ. 324.
Signina Caſtrorum. *Lunæ* 24. *Ianuarii* 1622. deciſ. 320.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ Coram Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Card. VBALDO.

Auguſtana Decimarum. *Veneris* 28. *Martii* 1631. deciſ. 30.

Index Deciſ. coram R. P. D. Veroſpio.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Lunæ 12. Ianuarii* 1632. deciſ. 30.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Mercurii 4. Februarii* 1632. deciſ. 91.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Veneris 13. Februarii* 1632. deciſ. 102.

Dertuſen. Parochialis. *Veneris 14. Nouembris* 1631. deciſ. 71.

Leopolien. Separationis Thori. *Die Lunæ 9. Maii* 1633. deciſ. 202.

Romana Hæreditatis. *Lunæ 26. Aprilis* 1632. deciſ. 117.

Romana Penſionis. *Mercurii 17. Aprilis* 1633. deciſ. 199.

Romana Restitutionis in integrum. *Veneris 23. Ianuarii* 1632. deciſ. 87.

Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris 19. Decembr.* 1631. deciſ. 348.

Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris 14. Ianuarii* 1631. deciſ. 168.

DECISIONES SAC. ROTÆ ROMANÆ
Coram R.P.D. VEROSPIO.

Romana Donationis. *Veneris 2. Iunii* 1634. deciſ. 363.

Romana Dotis. *Die Mercurii 28. Iunii* 1634. deciſ. 299.

Romana Fideicommiſſi de Epis. *Die Veneris 21. Iunii* 1630. deciſ. 337.

Romana Fideicommiſſi de Epis. *Veneris 4. Aprilis* 1631. deciſ. 35.

Romana Fideicommiſſi de Guidis. *Veneris 28. Iunii* 1630. deciſ. 338.

Romana Legitimæ. *Lunæ 11. Decembris* 1634. deciſ. 316.

Sabinen. Beneficij. *Die Lunæ 24. Martii* 1631. deciſ. 28.

Spoletana Legitimæ. *Veneris 24. Ianuarii* 1631. deciſ. 9.

Tuſculana Saluiani. *Veneris 15. Decemb.* 1634. deciſ. 318.

Vrbeuetana Succeſſionis. *Lunæ 24. Maii* 1632. deciſ. 349.

Beneuentana Attentatorum. *Lunæ 26. Iunii* 1634 deciſ. 296.

Cæſaraugustana Distributionum. *Veneris 28. Martii* 1631. deciſ. 29.

Bononien. Fideicommiſſi. *Veneris 23. Iunii* 1634. deciſ. 293.

Gerunden. Iuriſdictionis. *Mercurii 24. Nouembris* 1632. deciſ. 351.

Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris 24. Nouembris* 1634. deciſ. 309.

Giennen. Beneficij. *Lunæ 13. Ianuarii* 1631. deciſ. 6.

Giennen. Theſaurariæ. *Lunæ 25. Nouemb.* 1634. deciſ 308.

Nouarien. Decimarum. *Die Veneris 29. Aprilis* 1633. deciſ. 357.

Nouarienſis Decimarum. *Veneris 1. Decembris* 1634. deciſ. 311.

Placentina Pecuniaria. *Veneris 14. Maii* 1632. deciſ. 132.

Praten. ſeu Nullitatis Parochialis. *Veneris 11. Martij* 1633. deciſ. 356.

Recanaten. Saluiani. *Veneris 17.* Martii 1634. deciſ. 270.

Romana de Guidis. *Lunæ 13. Ianuarii* 1631. deciſ. 5.

Romana Donationis. *Die Lunæ 6. Iunii* 1633. deciſ. 358.

DECI-

DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ

A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO SELECTÆ.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononieñ Pecuniaria de Blanchettis.
Die Merc. 15. *Ianuarij* 1631.

ARGVMENTVM.

Reſtitutionẽ in integrum aduerſus rem iudicatam petens, cum ille, qui hoc petit, dicatur actor, ideò ipſe tenetur fundare intentionem ſuam, & quid probare grauetur, vt audiatur. Liber ſcribentis, licet pro ſcribente nequaquàm probet, tamen concurrentibus quibuſdam adminiculis pro eo probat, & quando non obſtantibus dictis adminiculis, talis illi fides non adhibeatur, &c.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum daturc, onſtito de iniuſtitia rei iudicatæ.*

2 *Sententia, ſi ſit nulla ex defectu mandati procuratoris, tunc multo magis danda eſt reſtitutio in integrum, conſtito de eius iniuſtitia.*

3 *Reſtitutionem in integrum petens aduerſus rem iudicatam, vt audiatur debet docere de fumo iniuſtitia rei iudicatæ.*

4 *Et iſta eſt communis opinio.*

5 *Reſtitutionem in integrum petens, cum in hoc ille, qui petit ſit actor, propterea ipſe tenetur probare hanc ſuam intentionem, ſcilicet ex qua cauſa ei competat reſtitutio in integrum.*

6 *Ad inſtantia reſtaurationis effectum pars non eſt audienda, ſi nihil releuãs ad hũc effectũ deducat.*

7 *Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, & hac eſt certa concluſio.*

8 *Liber ſcribentis pro ſcribente probat concurrentibus adminiculis, veluti.*
Legalitas ſcribentis.
Mors illius.
Iuſtificatio maioris partis deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia.

9 *Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, licet adſint adminicula, quæ ſuadeant, vt illi pro eo credatur, quando probatur, quod eſt defectuoſus.*

10 *Liber quando probatur, quod continet partitas duplicatas, in cæteris etiam partitis fidem amittit, etiam quod defectus per errorem imputetur, & num. 11.*

12 *Sententia nullitas ex defectu mãdati oppoſita nõ obſtat, quando concurrunt diuerſa præſumptiones, & coniecturæ ad effectum illud præſumendi.*

13 *Poſt rem iudicatam non poteſt opponi amplius de nullitate prima, vel ſecũdæ ſententia confirmatæ.*

DECISIO I.

AGITVR de ſecunda locatione Ferrarijs facta per DD. de Blanchettis cũ facultate, quod dd. Cõductores retinerent quolibet anno apud ſe lir. 4300. ad effectum faciendi certam affrancationem bonorum, & ideò cum dicta affrancatio eſſet vtilis Ferrarijs, Rota reſoluit præſumendum eſſe dictas pecunias apud ſe eoſdem Ferrarios retinuiſſe, ac proindè cum lata fuerit ſententia Rotalis, quæ fuit confirmata per ſecundam, fueritquè reſponſum quod ſemel liceat appellare, adeſt res iudicata, interim verò Domini de Blanchettis proſequuti ſint iudicium ſuper dãnis & intereſſe, Ad hoc iudicinm euitãdũ Ferrarij obtinuerunt committi cauſam reſtitutionis in integrum aduerſus dictam rem iudicatam, prætendentes non conſtare de dicta retentione, ſed examinandas eſſe partitas, quas in ſuſpenſo reliquit Calculator, duas enim reſtrictiones fecit in prima, ſic inquit *Se ſarà giudicato, che alli Ferrari ſe le debbano fare buone le partite ſudette, che pretendono per la parte de Signori Bianchetti douerſi giuſtificare, reſtaranno Creditori detti Ferrari delli ſudetti Signori Bianchetti nella ſomma delle ſudette lire* 2354 4. 4. *di quella moneta.* In ſecunda verò reſtrictione ſic ait *ſe ſarà giudicato, che alli Ferrari non ſe li debba far buone le partite, che ſi pretẽdono per la parte delli Signori Biãchetti douerſi giuſtificare, reſtano debitori detti Ferrari delli Signori Bianchetti nella ſomma di lire* 7270. 12. *&* 4. *di queſta moneta.*

Ex quibus inferebant Ferrarij, quod cum prædictæ partitæ non fuerint diſcuſſæ ſatis conſtabat de cauſis reſtitutionis in integrum, cum enim partitæ
1 eſſent iuſtificatæ ſatis conſtabat de iniuſtitia † rei

iudi-

Digitized by Google

iudicata ex qua datur reſtitutio. *Rota deciſ.1. de re-
ſtitut. in integr. cum cumulatis per Add. ad deciſ.
459. ſan. me. Greg.* eoq. magis, quia prima ſenten-
2 tia † fuit, nulla ex defectu mandati procurationis,
3 vel ſaltim datur talis fumus iniuſtitiæ † dictæ rei
iudicatæ, vt Ferrarij ſint audiendi eligẽdo Calcu-
latorem *Imol. in cap. ex litteris col. penultim ante
num. 18 verſ. & ſi dicatur de reſtitut. in integr.
Aegidius Boſſius in tit. 2. aduerſus rem iudicatam
4 nu. 4.* vbi dicit hanc † eſſe communem opinionem
*in l nam & poſtea, §. ſi minor, ff. de iur. iur. Ac-
chill. deciſ. 9. de reſtitut. in integr. Aym. conſ. 685.
num. 16. lib. 4. & de antiq. tempor. par. 1. nu. 323.
latè Giurba, qui multos cumulat deciſ. 18. in fine.
Adden. ad dictam deciſ. ſan. me. Greg. 459. pariter
in fine.*

Cæterum per Dominos contrarium fuit reſolu-
tum, quia cum verſemur in cauſa reſtitutionis in
integrum Ferrarij ſunt actores, & propterea ipſi
5 † tenẽtur probare hanc ſuam intentionem videli-
cet, ex qua cauſa eis competat reſtitutio in inte-
grum *Rot. deciſ. 1. de reſtit. in integr. in non. Put.
deciſ. 278. lib. 3. in correct. Gabr. de exequut. rei
iudicatæ num. 8. & 10. Benintend. deciſ. 85. nu. 1.
& 2. Milis in repert. verb. Reſtitutionem petens,
& fuit dictũ in cauſa Romana Bonorum de Ceu-
lis. 21. Maij 1606. coram bon. mem. Card. Mar-
comon tio.* In propoſito autem quoad iniuſtitiam
6 neque ad effectum † reſtitutionis inſtantiæ, vt pars
audiatur nihil releuans deducitur, cum non docea-
tur quod non fuerit habita ratio dictarum partita-
rum in alijs inſtantijs, eoquè magis quia dictæ par-
titæ ſunt extractæ ex libris dictorum de Ferrarijs,
7 & certa eſt concluſio, † quod liber ſcribentis non
probat pro ſcribente *l. exemplo, C. de probat. ſa. me.
Greg. deciſ. 79. num. 1.* & licet ab hac regula rece-
8 datur † concurrentibus adminiculis, prout eſt le-
galitas ſcribentis, mors illius, iuſtificatio maioris
partis deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia, de
quibus *Guidop. deciſ. 441. Rolan. conſ. 92. num. 6.
lib. 3. Adden. ad dictam deciſ. ſa. me. Gregorij 79.
num. 5.* tamen prædicta non ſunt in caſu iſto diſcu-
9 tienda, ſed ſtandum eſt Regulæ, cum † huiuſmodi
libri ſunt defectuoſi, fuit enim inter alia reſponſum
10 continere partitas † duplicatas, prout fuit firma-
tum *coram R. P. D. meo Pirouano*, Vnde etiam
11 in cæteris partitis fidem † amittunt, etiam quod
defectus per errorem imputetur, *vt pluries Rota
reſoluit, vt in deciſionibus allegatis per Adden. ad
præcit. deciſ. 79. ſa me. Greg. num. 6.*

Non obſtat nullitas primæ ſententiæ, ex prętẽn-
12 ſo defectu mandati, † quia intrat manda tum Pro-
curatoris præſumptum, cum diuerſæ præſumptio-
nes, & cõiecturæ concurrant *ſa. me. Greg. deciſ. 34.
num. 1.* & ceſſat omnis difficultas, quia poſt rem
13 iudicatam † non poteſt opponi amplius, de nulli-
tate primæ, vel ſecũdæ ſententiæ confirmatæ. *Felin.
in cap. ea, quæ. num. 2. verſ. ſed ſi ſecundus. de
ſentent. & re iudicat. Alex. conſ. 111. n. 3. Franc.
in cap. dilecto num. 107. verſ. tunc ſi à tali ſenten-
tia, & verſ. aliquando, & n. 108. verſ. nam ſi eſt
pronunciatum. de appell. Mant. dec. 301. nu. 2.*

Et ità concluſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana ſeparationis Bonorum.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui confecit inuentarium validè, & ritè, & ſufficienter reddidit rationem de omnibus bonis inuentarij, non poteſt moleſtari, nec grauari vltra vires hæreditarias, nec in bonis, nec in perſona.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium ad hoc, vt dicatur validè confectum, quid requiratur, & num. 2.*

3 *Hæredes præſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocunque damno, data inuentarij validitate.*

4 *Hæredibus ſemper ſuffragatur inuentarium, vbi contigit tractari de damno eorumdem.*

5 *Hæredes cum beneficio inuẽtarij, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant, non iuuantur inuentario.*

6 *Peritis iudicialiter electis credendum eſt, donec de errore non doceatur.*

7 *Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, non ſunt grauandi neque in bonis, nec in perſona.*

8 *Fructus ex bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti.*

9 *Hæres cum beneficio Inuentarij, non facit fructus ſuos, quando ſcit adeſſe creditores.*

10 *Fructus conſtituũt duplicatã ſortem in 20. annis.*

11 *Hæres cum beneficio l. & inuẽtarij, adeũdo hæreditatẽ, per imaginariam ſolutionem præſumitur ſibi ipſi ſatisfeciſſe de corporibus hæreditarijs.*

12 *Et fructus facit ſuos ratione dominij.*

13 *Solutio ficta, per quam hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe habet vim iudicialis ſolutionis cum auctoritate Iudicis.*

14 *Creditores poſteriores differũt à fideicommiſſarijs, quò ad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cũ beneficio l. & inuentarij.*

15 *Hæredum creditum, ſi ſuperat ſtatum hæreditatis, non poſſunt hæredes in dictis bonis, nec in perſona moleſtari.*

16 *Aes alienum ſemper minuit hæreditatem.*

17 *Hæredes cum beneficio l. & inuẽtarijs, vltra vires hæreditarias grauari, aut conueniri non poſſunt.*

18 *Hæres, ſi ſit creditor teſtatoris, poteſt perſonam creditoris repræſentare.*

19 *Obligatio perſonalis, per aditionem hæreditatis ſtante inuentario, non contrahitur vltra vires hæreditarias.*

DECISIO II.

IN hac cauſa ſeparationis bonorum, quæ per filios, & hæredes Valerij Scarnicij cum beneficio inuentarij contra creditores patris proſequitur; dubitatum fuit, an inuentarium, & redditio rationis contentorum in eodem inuentario eiſdem ſuffragetur, & affirmatiuè per Dominos fuit reſolutum.

Quia quoad inuentarium de validitate dubitari

non

1 non poteſt dum in illius † confectione creditores
certi perſonaliter citati fuerint; incerti autem per
edictum, omniaque bona ſtabilia cum confinibus, &
mobilia cum æſtimatione fuerũt exactè deſcripta;
& vlterius teſtes bonæ conditionis, & famæ loco
creditorum abſentium adhibiti leguntur, & con-
currunt ſignum Crucis, aditio hæreditatis, Decre-
tum Iudicis, tam in principio ſuper admiſſione ad
inuentarium conficiendum, quàm in fine ſuper va-
2 liditate, & beneficio inuentarij conſequendo, † quę
omnia ad ſuſtinendam inuentarij validitatem de-
ſiderantur in *l. finali, C. de iure delib.* & ponuntur
per *Roland. conſ. 73. num. 4. & ſeq. vol. 2. Bald.
conſ. 383. nu. 9. lib. 1. Iaſ. in ead. l. finali n. 3. & 4.
Dec. conſ. 633. Aegid. deciſ. 279. Rot. deciſ. 508.
coram bo. me. Card. Caualerio*, data autem vali-
3 ditate, hæredes † proculdubio preſeruantur à con-
fuſione propriorum bonorum, & à quocunq; dam-
no; Itaut non teneantur vltra vires hæreditarias,
*l. vltima, § & ſi præfatam, C. de iure delib. Ruin.
conſ. 1. num. 16. & conſ. 48. num. 21. lib. 1. Gozad.
conſ. 94. nu. 19. Rub. conſ. 74. num. 7. Surd. conſ. 7.
num. 31. & conſ. 143. num. 40. Menoch. conſ. 203.
num. 27. & 28.* & conſequenter hæredibus prædi-
4 ctis † ſemper inuentarium ſuffragabitur, vbi con-
tinget de damno eorumdem tractari.

Quo verò ad redditionem rationis, ſi illa per hę-
redes beneficiatos ommittatur, vel ſufficienter nõ
reddatur; verum eſt non poſſe iuuari inuentario:
5 † quia ſemper intrat præſumptio conſumptionis,
& vſurpationis bonorum hæreditariorum, & de
ſtylo Curiarum relaxantur mandata contra bona,
& perſonas proprias; in caſu tamen de quo agitur,
viſum fuit conſtare de ſufficienti redditione ratio-
nis, quæ poſſit ſuffragari hæredibus, nè teneantur
aduerſus creditores de proprio vltra vires hære-
ditarias.

Quia æſtimatis bonis ſtabilibus dicti Valerij in
inuentario deſcriptis, ſeruatis ſeruandis, citatis
creditoribus, vt ex proceſſu authentico, quod
datur reperta fuere valoris ſcut. 9523. Mobilia
verò ex alia æſtimatione per peritos iudicialiter
electos de tempore inuentarij, fuiſſe valoris 998.
b. 10. quæ pariter datur inſerta in inſtrumento au-
thentico inuentarij, & aditionis; itaut patrimonium
Valerij patris in totum aſcendat ad ſcuta 10921.
& non vltra.

Ex aduerſo pro filijs hæredibus probantur cre-
dita propria aduerſus Valerium patrem ante illius
obitum contracta in ſumma ſcut. 8411. b. 16. &
deindè poſt aditam hæreditatem oſtendunt ſe cre-
ditores hæreditatis eiuſdem Valerij pro debitis
ſolutis in alijs ſcut. 7270. b. 62. quæ in totum con-
ſtituunt ſummam ſcut. 15681. b. 78. de quibus in
6 relatione † Periti iudicialiter electi, cui donec de
erroribus doceatur ſemper ſtandũ eſt. *Bart. in l. 3.
ad fin. C. de pignor. Parıſ. conſ. 96. num. 32. lib. 1.
Neuiz. conſ. 94 num. 10. Rot. deciſ. 354. num. 1.
& 540. n. 1. par. 1. rec.* ex quibus cum credita hæ-
redus, & ceſſiones pecuniarum per ipſos ſoluta-
rum pro hæreditate ſuperent ſtatum patrimonij
7 Valerij, non erunt † grauandi hæredes, neque in
bonis proprijs, neque in perſona, tanquàm à lege,
& Iudice indemnes præſeruati.

Non obſtat, quod inſtrumenta ſuper quibus ſe
fundat Peritus in ſua relatione, ad docendum de
creditis hæredum non ſint de actis: quia cum age-
retur de magna impenſa, tàm in extractione, quàm
in regiſtri confectione; Sanctiſſimus mandauit per
particulare Reſcriptum, vt ſtaretur indicationi ar-
bitrio Rotæ, & dubio poſito 4. Decembris præ-
teriti, reſponſum fuit ſtandum eſſe indicationi, &
copiæ ſimplici, quas cum hæredes paratos ſe ob-
tulerint exhibere creditoribus, ceſſat exceptio non
productionis, & remanet fundamentũ relationis.

Non obſtat, quod iudicium ſeparationis bonorũ
fuerit cęptum poſt 20. annos à die confecti inuen-
8 tarij; † interim autem hæredes ex ſtabilibus fructi-
feris præſumuntur fructus percepiſſe: quia poſſi-
derunt. *Rot. deciſ. 25. de præben. in nou. Seraphin.
deciſ. 1245. num. 6.* ac de illis teneantur rationem
reddere, cum non fecerint ſuos per aditionem hæ-
9 reditatis, † ſtante quod de eo tempore iam erant
detecti, ex eodem inuentario creditores ſecundum
veriorem, quam *Rota ex Surdo deciſ. 92. num. 5.
Laderch. conſ. 8. Franc. deciſ. 613.* & alijs, articu-
lo diſcuſſo approbauit in *Firmana, ſeu Macera-
ten. Dotis 18. Iunij 1629. coram me*, qui fructus
10 † cum conſtituant duplicatam ſortem in 20. annis
per *gloſſ. in Auth. perpetua in verbo iuſta, C. de
ſacroſ. Eccl. Iaſ. in l. ſi fundũ per fideicommiſſum
nu. 5. ff. de legat. 1. Tiraquell. de retract. conſang.
§. 1. gloſ. 6. num. 19. Couarruu. variarum lib. 3.
cap. 9. num. 5. Surd. conſ. 451. num. 39. volum. 3.*
dicebatur duplicata ſumma ſcut. 9523. valorem
hæreditatis Valerij aſcendere ad ſcuta 19046. &
addito ſimplici valore mobiliũ, ſcilicet ſcut. 998.
b. 10. vti rerum non fructiferarum in totum eſſe
valore ſcut. 20044. ex qua ſumma hæredes potue-
runt ſatisfieri de eorum credito ſcut. 15681. b. 78.
& creditores extranei de eo, quod prætendunt ad-
uerſus hæreditatem opulentam, & hæredes pro-
ptereà obligatos remanere.

Ad prædicta enim fuit reſponſum, quod aut cre-
ditores hæreditarij detecti, & nũc agentes ſunt po-
ſteriores creditis hæredum; & tunc iſta ſortis du-
plicatio ex fructuum perceptione ſuſtineri non po-
11 teſt: quia † hæredes adeundo etiam cum beneficio
legis, & inuentarij per imaginariam ſolutionem
præſumuntur ſibi ipſis ſatisfeciſſe de corporibus
hæreditarijs in extinctionem creditorum, & fru-
12 ctus ab eo † die ſuos feciſſe ratione dominij *Bart.
in l. ſi ei cui, §. primo, ff. de euict.* vbi ad litteram
inquit, quod ficta hæc ſolutio per legem inducta
13 † habet vim iudicialis ſolutionis, cum auctoritate
Iudicis, idem firmat *Caſtren. in l. peculium autem,
ff. de pecul.* & ſequuti ſunt *Menoch. conſ. 183. n. 35.
vol. 2. Peregr. de fideicomm. art. 35. num. 5. Surd.
deciſ. 92. num. 2. 170. num. 1. 224. num. 7. & conſ. 7.
num. 31. Morot. conſ. 81. num. 10. Magon. deciſ.
Florent. 59. num. 6. Rota diuerſ. par 1. deciſ. 680.
14 num. 1.* & hoc caſu nõ differunt poſteriores † cre-
ditores à fideicommiſſarijs quoad acquiſitionem
dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis
cum beneficio legis, & inuentarij: quia nihil poſ-
ſunt prætendere, vt in his terminis fuit pondera-
tum in *Romana de Magdalenis 25. Iunij 1610.
coram D. meo Decano, & in Monopolitana bono-*

Digitized by Google

rum 24. Ianuarij 1621. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo; atq; ita ceſſante fructuum multiplicatione, † ſemper creditum hæredum ſuperat
15 ſtatum hæreditatis Valerij, nec poterunt grauari in bonis, quæ in eorum dominium tranſierunt, neque in perſona: quia nihil penitus hæres, qui inuentarium fecit, amittere poteſt de ſua ſubſtantia, *l. finali, §. & ſi præfatam, C. de iure delib. Surd. plures adducens conſ. 7. num. 31. vol. 1.*

Aut creditores ſunt anteriores ipſis hæredibus, & tunc in præiudicium anteriorum non intrat ſolutio imaginaria, pro rata crediti, in eo autem quod excedit fictio legis, ſemper operatur eundem effectum, ad minuendam hæreditatem in æſtimatione
16 à die aditionis illius propter † æs alienum, quod ſemper minuit æſtimationẽ hæreditatis, *l. mutuus cum gloſ. ff. pro ſocio, Ruin. conſ. 57. num. 7. vol. 2. Peregrin. eodem art. 35. num. 17. & ſeq.* vnde nunquam erit locus multiplicationi fructuum;
17 nec per conſequens vltra † vires hæreditarias poterunt conueniri, aut grauari hæredes.

Quæſtio igitur erit inter creditores, & hæredes ſuper anterioritate, & potioritate creditorũ reſpectiuè prætendentiũ, non autem inter creditores, & hæredes: vti hæredes cũ beneficio inuentarij: quia per æſtimationem ſtabilium, & mobilium, & docendo de proprijs creditis aduerſus Valerium, & eius bona hæreditaria, ſufficienter rationem contentorum in inuentario reddiderunt, & ex eo poſſunt iuuari, quo verò ad aliam perſonam, quam
18 repræſentant vti creditores, † & illam poſſe repræſentare, dixerit *Roland. in tract. de Inuent. par. 4. in 10. vtilit. in principio, Becc. conſ. 113. num. 37. Surd. d. conſ. 7. num. 32.* non erunt grauandi in proprijs bonis: quia deficit hypotheca ex parte
19 creditorum, neq; in perſona; quia vltra vires † hæreditatis nõ eſt contracta perſonalis obligatio, per aditionem hæreditatis ſtante inuentario, per eandem *l. finalem, §. & ſi præfatam, C. de iure delib.* Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Tutor finita tutela, conueniri poteſt actione adminiſtratę tutelæ, ad reddendas rationes, & hoc procedit etiam in eo, qui de facto tutorio nomine adminiſtrauit, nulla præcedente confirmatione Iudicis, quæ videtur neceſſaria, ad hoc vt validè adminiſtret, & qualiter hoc intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Tutor finita tutela, adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem.*
2 *Tutor, vt validè tutelam gerat, requiritur quod confirmetur per Decretum Iudicis.*
3 *Actiones adminiſtratæ tutelæ ſunt dirigendæ contra verum tutorem.*
4 *Actiones adminiſtratæ tutelæ dirigendæ ſunt contra eum, qui de facto adminiſtrauit tutorio nomine.*
5 *Pro Tutore, ſi quis ſe geſſerit, præſumitur ipſe tutelam acceptaſſe, & confirmatum fuiſſe à Iudice, licet de confirmatione non conſtet.*
6 *Pro Tutore, ille qui ſe geſſit, compelli poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis.*
7 *Deciſ. 470. part. 1. recent. declaratur.*
8 *Tutor aſſertus, quoties non ſimpliciter vti adminiſtrator, ſeu negotiorum geſtor, ſed tanquàm tutor ſe geſſit, licet non conſtet de confirmatione Prætoris, nihilominus tutelæ iudicio tenetur.*
9 *Pro Tutore, ille, qui negotia gerit, licet tutor eſſe non poſſit, eamdem fidem, & diligentiam præſtare tenetur, quam tutor præſtaret.*
10 *Tutelæ adminiſtrationem ille, qui ſuſcepit abſque decreto Iudicis, ſi eximeretur ab onere reddendi rationem, ſequeretur vitioſum, & intruſum adminiſtratorem, melioris eſſe conditionis, quam eſſet legitimus adminiſtrator.*
11 *Tutor, cui à Iudice non fuit decreta adminiſtratio, quod validè adminiſtrare non poſſit.*
12 *Hoc intelligi debet, quo ad damnum pupilli, ſed quo ad vſum geſta valent, licet potuiſſet vti ſuſpectus remoueri.*
13 *Tutor, poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, ſi negligat petere confirmationem tutelæ à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipiat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum.*
14 *Tutor, quando poſtquam ſciuit ſe eſſe tutorem datum, ſi quam habeat excuſationem proponere negligat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum.*
15 *Tutores plures, quando ſunt dati, ſi vnus tantum adminiſtrauerit ille primò excutiendus eſt.*
16 *Tutores, ſi inter ſe diuiſerint adminiſtrationem, adhuc tamen pupillus alterum ex illis ſolummodo urgere poteſt.*
17 *Tutores omnes & ſinguli tenentur in ſolidum, eorumque obligatio eſt indiuidua.*
18 *Inter Tutores diuiſio adminiſtrationis ſi non fuerit facta, nec à Iudice, vel à Teſtatore, ſed ab ijſdem Tutoribus nõ valet in præiudiciũ pupilli.*
19 *Nec operatur, quin vnuſquiſque teneatur in ſolidum ad totum damnum.*
20 *Tutores plures, quando fuerint electi, ſi vnus ex his ſoluat ſolidum poteſt beneficio ceſſionis, vel vtili actione tutelæ tutores collegas conuenire pro eorum rata.*
21 *Tutores plures, quando fuerunt dati, ſi vnus ex his conueniatur in ſolidum, antequam ſoluat, ſi alij contutores adminiſtrauerint, & ſint ſoluendo beneficium diuiſionis opponere poteſt.*

DECISIO III.

RESOLVTVM fuit Ioannem Baptiſtam teneri reddere rationem, quia ex teſtamento Sebaſtiani, de quo in Summario illorum de Stuppinis num. 1. apparet eundem Io. Baptiſtam deputatum fuiſſe Tutorem, & Curatorem filijs einſdem Teſtatoris, & adminiſtrationem geſſiſſe bonorum ad pupillos ſpectantium deprahenditur ex pluribus actibus calculorum, locationis, quietantiarum tutorio nomine geſtis, vt in Summario num. 2.

1 num. 2. 3. 4. 5. Vnde intrat regula, † quod Tutor
finita tutela, adminiſtrationis ſuæ rationem redde-
re tenetur actione tutelæ *§. fin inſtit. de Attilian.*
Tutor. l. 1. §. officio, ff de tutel. & ration. diſtra-
hen. Dec. conſ. 178. num. 1. Parſ. conſ. 21. nu. 55.
lib. 2. Montan. de tutel. cap. 39 num. 1. & ſeqq.
Guttier. eod. tract. par. 3. cap. 1. num. 2. & ſeqq.
Non obſtat Io. Baptiſtam per Iudicis decretum
2 non fuiſſe confirmatum, prout † requirebatur, ad
hoc, vt tutelã validè poſſet adminiſtrare, *l. & ſi plu-*
ribus, ff. de auct. tutor. Guttier. de tutel. part. 2.
cap. 5. num. 6. & fuit dictum in Siguina admini-
ſtrationis corã bo. me Sacrato, quæ eſt 470. par. 1.
recent. nec illi demandatam eſſe adminiſtrationẽ,
ſed Martiæ tantum in teſtamento pariter Sebaſtia-
ſtiani Tutrici deſignatæ fuiſſe à Iudice confirma-
3 tam tutelam, † ideoque contra Martiam, non au-
tem contra Ioannem Baptiſtam dirigendas eſſe
actiones.
Quoniam cum appareat ipſum Ioannem Bapti-
ſtam, non autem Martiam de facto adminiſtraſſe,
& ex pluribus actibus per longum temporis ſpa-
4 tium † tutorio nomine factis ſe pro tutore geſſiſſe,
ex hic præſumitur ipſe tutelam acceptaſſe, & con-
5 firmatam † fuiſſe à Iudice, licet de confirmatione
non conſtet, *l. ſi filius familias, §. agnouiſſe, ff. de*
tutel. vbi *Bald. num. 1. verſ. in textu agnouiſſe,*
& verſ. 2. nota. Boer. deciſ. 124. num. 13. verſ. &
pro hac concluſione, Menoch. præſump. 149. n. 17.
Rota deciſ. 89. num. 8. & 9. par. 2. diuerſ. & fuit
dictum in Nepeſina Tutela 6. Iuny 1616. coram
Eminentiſſimo D. Cardinali Veroſpio, & ſic vti
tutor ad reddendam rationem adminiſtrationis
6 † compellendus eſt, vt in præallegata *Nepeſina*
Tutela, vbi declaratur deciſionem *illam in Sigui-*
7 *na adminiſtrationis* † *470. part. 1. recent.* non
procedere quotieſcunque apparet tutorem, vel
curatorem non ſimpliciter vti adminiſtratorem,
ſeu negociorum geſtorem, ſed tanquam verum tu-
8 torem, & curatorem ſe geſſiſſe, & quod † Tutor
licet Prætoris decreto confirmatus non fuerit, ta-
men tutelæ iudicio teneatur, eſt *text. in l. Tuto-*
res qui, §. Curatores teſtamento, ff. de adminiſtr.
tutor. quia qui pro tutore negocia gerit, licet tu-
tor eſſe non poſſit, eandem fidem, ac diligentiam
9 præſtare † tenetur, quam tutor præſtaret, ſunt verba
l. qui pro Tutore, ff. de eo qui pro tutor. l. 1. §. eũ
eo, verſ. ſed, & ſi ff. eodem, & l. 1. C. eodem. quos
textus ad hoc ponderat Montan. de tutel. dicto
cap. 39. num 24. 62. 120. & 243. alias ſi is qui
10 abſque Iudicis decreto † adminiſtrationem ſuſce-
perit, eximeretur ab onere reddendi rationem,
ſequeretur vitioſum, & intruſum adminiſtratorem
melioris eſſe conditionis, quam eſſet legitimus,
quod tanquã abſurdum cõſiderat *Crauet. conſ. 18.*
num. 15. Montan. de tutel. d. cap. 39. num. 38. &
11 concluſio illa, quod Tutor, cui à † Iudice decreta
non fuit adminiſtratio, validè adminiſtrare non
12 poſſit, intelligi debet quoad † damnum pupilli, ſed
quoad ipſum geſta valent, licet potuiſſet vti ſuſpe-
ctus remoueri *Bart. in l. Tutor. qui repertorium*
num. 7. ff. de adminiſtr. tut. Alex. conſ. 86. nu. 8.
lib. 2. Rota deciſ. 89. num. 8. part. 2. diuerſ. & co-
ram ſa. me. Gregorio XV. deciſ. 31. num. 4. & 5.

Immo tutor poſtquam ſciuit ſe tutorem datum
13 ſi negligat † petere confirmationem tutelæ à Iudi-
ce, & adminiſtrationem bonorum pupilli ſuſcipe-
re, vel ſi quam habet excuſationem proponere,
14 † dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præ-
ſtare pupillum; dumque ab adminiſtratione ceſſat
damno ſuo ceſſat, & tutelæ periculum ad eum
pertinet *l. 1. §. 1. ff. de adminiſtr. tut. l. quidam*
decedens, §. fin. ff. eadem Ruin. conſ. 89. num. 8.
lib. 5. & conſ. 108. num. 15. lib. 1. Guttier. de tutel.
par. 3. cap. 1. nu. 102. Montan. eod. tract. cap. 39.
num. 3. & ſeqq.
Martia autem Tutrix actione tutelæ conueniri
non poteſt, niſi prius excuſſo adminiſtratore,
15 quando enim † plures ſunt dati Tutores, ſi vnus
tantum adminiſtrauerit ille primo excutiendus eſt
l. 1. l. ſi tutor, vel curat. l. tutores qui poſt. §. in
eum, ff. de admin. Tutor. Boer. deciſ. 59. num. 5.
plenè Surd. conſ. 170. num. 13. Montan. de tutel.
d. cap. 39. num. 203. & fuit dictum in Romana
tutela de Boncompagnis 13. Nouemb. 1615. corã
bo. me. Vbaldo, quin etiam quamuis appareret ab
16 ipſa Martia, & Ioanne Baptiſta † Tutoribus inter
ſe diuiſam fuiſſe adminiſtrationem, adhuc tamen
pupilli poſſunt alterum ex illis ſolummodo vrge-
17 re, quia regulariter omnes, † & ſinguli tutores te-
nẽtur inſolidum, eorumq; obligatio eſt indiuidua,
18 & diuiſio adminiſtrationis, quando † facta non fuit
à Iudice, vel à Teſtatore, ſed ab iiſdem Tutoribus,
non valet in præiudiciũ pupilli, nec operatur quin
19 vnuſquiſque † teneatur inſolidum ad totum dam-
num *l. 1. C. ſi ex pluribus Tutoribus l. Diui l. tres*
tutores, ff. de adminiſtr. tut. l. 2. C. de diuid. tutel.
Bart. in l. 1. §. ſi plures, ff. de exercit. act. Montan.
de tutel. d. cap. 39. num. 93. & ſeqq. Surd. dicto
20 *conſ. 170. num. 11. & ſeqq.* licet poſtea is † qui ſo-
lidũ ſoluit poſſit beneficio ceſſionis, vel vtili actio-
ne tutelæ Tutores collegas conuenire, vel ante-
quam ſoluat, ſi illi adminiſtrauerint, & ſint ſoluen-
21 do † beneficium diuiſionis opponere *l. 2. in fin*
C. de contr. iud. tutel. l. cum tutor, ff. de tutel. &
ration. diſtrah. Montan. d. cap. 39. num. 137. &
ſeqq. & 149. Surd. d. conſ. 170. num. 16. & ſeqq.
Et ita vtraque parte informante reſolutum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Veneris 10. Ianuary 1631.

ARGVMENTVM.

Referuntur tres ſpecies profeſſionum, & tractatur quã ex dictis tribus ſpeciebus profeſſionum dicatur emitti per reformatos Communitatis Ordinis Præmonſtratenſium.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio aliqua eſt, quando quis Deo vouet in manibus Epiſcopi, aut alterius ſuperioris, ſe obſeruaturum religionem, quod ad tria vota ſubſtantialia.*

2 *Text. in cap. ſuper eo, & in cap. conſulti de regul. in quibus terminis loquantur.*
3 *Profeſſio alia eſt, per quam, quis profitetur non quidem in genere, ſed in ſpecie promittendo, ſe obſeruaturum certam aliquam regulam.*
4 *Profeſſio non nulla eſt. quæ fit in indiuiduo ideſt quoad certam Regulam, & certum Monaſterium.*
6 *Profeſſio, quando fit de certa Regula, & certo Monaſterio, iſta profeſſio implicat ſtabilitatem in loco præciſo Monaſterij, cui Religioſus adſcribitur in limine profeſſionis.*
7 *Verba intelligi debent, iuxta naturam materiæ ſubiectæ.*
8 *Religioſus, quod non ſit magis vnius Monaſterij, quam alterius, hoc repugnat ſtabilitati in loco, cuius vigore Religioſus adſcribitur vni præciſo Monaſterio priuatiuè, quo ad aliud.*
9 *Clauſula, non obſtantibus quibuſcunque Conſtitutionibus, quid importet.*
10 *Princeps iubens, quod ſtatuta aliqua obſeruentur, hoc intelligitur præterquam in ijs, quorum contrarium fuit ſpecificè expreſſum.*
11 *Corrigere, quis ſe incontinenti, non præſumitur.*

DECISIO IV.

DOMINI ſteterunt in vltimo loco deciſis*
licet enim Informantes pro Abbate, &
Capitulo generali obijcerent profeſſionem emit-
tendam per Reformatos Communitatis antiqui
rigoris diſcrepare à primo Inſtituto Præmonſtra-
tenſium, qui antiquitus vouebant ſtabilitatem in
loco, & proinde etiam repugnare Bullæ ſan. mem.
Gregorij XV. in qua inhæren decreto Sacræ Con-
gregationis Regularium. Idem Pontifex adiecit
clauſulam: Dummodo in Iuramento per Reli-
gioſos in eorum profeſſione præſtādo ſeruetur for-
mula ſolita cum additione antiqui rigoris, ſeù pri-
mitiuæ Regulæ.

Tamen obiectum viſum eſt DD. facilè remo-
ueri præmiſſa diſtinctione, *Calder. conſ. 23. verſ.
ad quod probandum cum ſeq. de Regular.* qui tri-
plicem modum profeſſionis recenſet.

1 Primus quo aliquis Deo vouet in manibus † E-
piſcopi, aut alterius Superioris ſe obſeruaturum
Religionem quoad tria ſubſtantialia vota Caſtita-
tis, Paupertate, & Obedientiæ, & ſic profitetur
Religionem (vt inquit Calder. vbi ſupra) in gene-
2 re generaliſſimo, † de quibus videtur loqui *Text.
in cap. ſuper eo & in cap. conſulti de regul.*

Secūda ſpecies profeſſionis eſt illa per quā quis
profitetur nō quidē in genere, & in abſtracto prout
faciunt profeſſi primo modo, ſed in ſpecie promit-
tendo, & vouendo ſe ſeruaturum certam aliquam
regulam, Prædicatorum nimirum, Minorum, aut
Ciſtercienſium, & hi dicuntur profeſſi in ſpecie,
ſeù in genere ſubalterno qui debent perpetuò in
eo Ordine Deo famulari.

Tertiò verò modo alij profitentur in indiuiduo,
3 † ideſt certam Regulam, & certum Monaſterium,
vt ſi quis profiteretur Regulam Sancti Benedicti
4 in Monaſterio S. Proculi, quo caſu † eius profeſſio
implicaret ſtabilitatem in illo præciſo Monaſterio
cui Regligioſus aſcribitur in limine profeſſionis;
quæ diſtinctio deſumitur ex *c. in ſingulis, & c. ea,
quæ de ſtat. Monach. & c. cum deportati de iudæ.
c. cum plantare de priuil. & Clement. attendentes*
5 † *de ſtatu Monach.* prout pulchrè declarat idem
*Calder. dicto conſ. 23. de regular. verſ. Profeſſi in
genere, cum ſeq. Butr. in c. in præſentia num. 64.
verſ. puto tamen,* vbi *Abb. num. 65. de probat.*

6 Suppoſita autem hac diſtinctione clarum † eſt
Reformatos Communitatis antiqui rigoris com-
prehendi ſub ſecundo membro diſtinctionis. Non
enim profitentur Religionem in genere generaliſ-
ſimo, prout faciunt profeſſi primo modo, neque
profitentur ſe ſeruaturos Regulam Ordinis Præ-
monſtrateñ in certo aliquo Monaſterio, in qua
conſiſtit formalitas ſtabilitatis in loco, prout faciūt
profeſſi. Tertio modo, ſed profitentur Regulam
Præmonſtrateñ ſimpliciter in manibus ſui Supe-
rioris; vnde meritò dici poſſunt profeſſi in ſpecie,
ſeù in genere ſubalterno, iuxta ſecundum mem-
brum diſtinctionis Calder. vnde quatenus ex diſ-
poſitione Conſtitutionis Gregorij XV. debeant
ſeruare ſtabilitatem, hæc quidem non eſt intelli-
genda in ordine ad aliquod certum, & indiuiduum
Monaſterium, quæ diceretur ſtabilitas in loco, ſed
de ſtabilitate in ſpecie, quatenus importat perma-
nentiam in eadem Religione quam profitentur,
7 † cum verba intelligi debeant, iuxta naturam ma-
teriæ ſubiectæ ad *l. inſulam, ff. qui pot. in pign.
hab. l. ſi ſtipulatus, ff. de vſur. Decian. conſ. 45.
in 2. vol. num. 27.*

Quod quidem clarius eluceſcit ponderando te-
norem dd. litterarum Gregorij, in quibus Papa,
nedum ſtatuit, quod Religioſi Communitatis an-
tiqui rigoris nō ſint magis vnius Monaſterij quam
alterius, quæ verba repugnant ſtabilitati in loco
8 † cuius vigore Monachus aſcribitur vni præciſo
Monaſterio priuatiuè quoad aliud, vt colligitur ex
Calder. præfat. conſ. 23. verſ. alij ſunt profitētur.

Verum etiam ad remouendum omnem ſcrupu-
9 lum adiecit † clauſulam *Non obſtantibus Conſti-
tutionibus quibuſcunque, & ſpeciali ſtabilitate
promiſſa in profeſſione*, per quæ verba fuit expreſ-
sè derogatum ſtabilitati in loco, ex prægnantia, &
efficacia derogatoriarum, *cap. 1. de conſtit. in 6.
clement. eos in fine de ſepult. Rot. deciſ. 506. n. 5.
par. 1. recent.*

Neque obſtat, quod Papa voluerit ſeruari for-
mulam ſolitam cum additione antiqui rigoris; nam
vltrà quod hoc debet intelligi, vt fuit deductum in
alijs deciſionibus in ſubſtantialibus, non autem
in accidentalibus, ceſſat etiam difficultas, quia
10 hoc intelligitur † in omnibus præterquam in ijs
quorum contrarium fuit ſpecificè diſpoſitum.
Pariſ. conſ. 70. num. 12. Put. deciſ. 183. lib. 3. alias
11 enim Papa voluiſſet incontinenti † ſe corrigere,
quod non eſt dicendum, *l. præcipimus, C. de appel-
lat. l. non ad ea, vbi gloſ. & Doctores, ff. de cond.
& demonſtr. Surd. conſ. 33. num. 107.*

Et ita vtraque, &c.

* Ideſt ſub die 22. Aprilis 1630. quam deciſionem habes infra prout in Indice poſito in fine deciſionum.

R.P.D.

Google

R. P. D. VEROSPIO.

Romana de Guidis.

Die Lunæ 13. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Legitima, quando ſemel fuit ſoluta, non poteſt iterum prætendi. Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, & quando cenſeatur interdicta per prohibitionẽ alienationis, et alia circa repræſentationis ius in materia ſucceſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Exactum ſemel, quod iterum exigatur bona fides non patitur.*

2 *Bonorum ſeparatio ob legitimam, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima.*

3 *Bonorum ſeparatio ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum eiuſdem legitimæ creditum, illius ſupplementum, tantum peti poteſt condictione ex lege.*

4 *Retentio non datur pro actione perſonali, & ex ea non poteſt impediri immiſſio alteri.*

5 *Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi poteſt.*

6 *Trebellianica filijs primi gradus non ſolum expreſſè, ſed etiam tacitè prohiberi poteſt, & nu. 7. vbi de communi.*

8 *Teſtator cenſetur prohibuiſſe detractionem Trebellianicæ, ſi iuſſerit quod eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacunque etiam vrgentiſſima cauſa, tàm à ſuis hæredibus, quàm ab eorum ſucceſſoribus, &c.*

9 *Trebellianicæ detractio cenſetur interdicta, ſtante enixa Teſtatoris prohibitione circa alienationem bonorum.*

10 *de Falcidia ad Trebellianicam, quando valeat argumentum.*

11 *Fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienationis, permittendo detractionem Trebellianicæ, alienando cenſetur alienare in ipſum hæredẽ.*

12 *Solutio eſt quid facti, ideo cum non præſumatur, venit probanda.*

13 *Auctoris factum ſucceſſor tenetur ſequi.*

14 *In Dotis credito, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum.*

15 *Funeris impenſas hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis.*

16 *Creditum, quis non poteſt prætendere quod ad eũ ſpectet, ſi ex propria eius confeſſione appareat ad ſe non ſpectare.*

17 *Bonorum fideicommiſſariorum ceſſio, ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione.*

18 *Succeſſor plus ius conſequi non poteſt, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet.*

19 *Filius in fideicommiſſo, cuius dies ceſſit viuente patre, iure quo admittatur ad commoditatẽ fructuum, qui in vita eius patris decurrerunt.*

20 *Repræſentationis ius admittitur ſemper in hæreditate aſcendentis, quocunque modo illa ex diſpoſitione legis, aut hominis deferatur.*

21 *Repræſentationis ius, ſuper quo ſit fundata.*

22 *Filij fratrum defuncti repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris.*

23 *Repræſentationis effectus eſt, vt dum filius perſonam patris ingreditur ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videtur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur.*

24 *Proximitas, præter gradus prærogatiuã, ſpectari oportet in ſucceſſionibus, & fideicommiſſis.*

25 *Succeſſionis prima cauſa de Iure communi, eſt deſcendentium reiecta omni ſexus differentia.*

26 *Ex Teſtamẽti vna parte deſumitur alterius partis interpratatio.*

27 *Teſtamenti vna pars non poteſt alteri interpretationem dare ſi aliqua liceat diuerſitatis rationem inter vtraque conſtituere.*

DECISIO V.

CVM in vltima Deciſione, quæ facta fuit corã me in hac cauſa ſub die 28. Iunij præteriti * poſt firmatum fideicommiſſum, illius purificationem, & identitatem bonorum, reſolutum fuiſſet, vt Ioanni Matthæo Buſſio, & Conſortibus dãda eſſet immiſſio pro indiuiſo, & ſaluo iure detractionum, quæ competijſſent Franciſco de Alexandris hæredi Antonij Iunioris, & vltimi grauati; Quia præter eas detractiones, quarum aliquæ dicebantur etiam conſiſtere in quãtitate ad impediendam immiſſionem, oppoſuit idem Franciſcus de ceſſione, quam obtinuerat ab altero eorum, quorum fauore declaratum fuit, purificatum fuiſſe idem fideicommiſſum. Dedi dubium, pro quarata concedi deberet hæc immiſſio: Et cum illud hodie propoſuerim, Domini reſeruata ea portione, quam Frãciſcus obtinuerat ex ea ceſſione. Dixerunt in reliqua hæreditate dandam eſſe immiſſionem fideicommiſſarijs, cum nulla ex detractionibus oppoſitis illam impedire poſſet, dum vel non competebant, vel probabantur ſoluta.

Nam quoad legitimam probabatur illius ſolutio ex fide Secretarij Montis Farneſij, qui reſignationem admiſerat viginti ſex locorum eiuſdem Montis ad fauorem plurium creditorum Ioannis Baptiſtæ alterius ex filijs Teſtatoris, cum ijdem Creditores egiſſent in Curia Capitolina pro ſeparatione legitimę illi debitę, à reliquo fideicommiſſo, & obtinuiſſent ſibi conſignari ea loca ab hæreditate Antonij pro ſatisfactione eiuſdem legitimę. Vnde quamuis illa dici poſſet debita ex perſona eiuſdem Ioannis Baptiſtæ, Antonio Iuniori, qui ſe negauerat illius hæredem, tamen non poterat iterum peti, dum probabatur ſemel ſoluta, cum
1 † non patiatur id bona fides, vt ſemel exactum iterum exigatur *l. bona fides ff. depoſiti. l. locum §. condemnatio ff. de Tab. exhiben. l. bona fides ff. de regul. iur. & in terminis legitimæ idem notarunt Natt. conſ. 321. num. 4. Cephal. conſ. 189. num. 24. Rota coram Greg. deciſ. 580. num. 4.* Et hæc ſeparatio cum facta fuiſſet per ſententiam Iudicis præ
2 ſumi debebat, † pro integra legitima, *iuxta gloſ. in l. ſi in rem 6. in verbo totam, & ibi Bart. ff. de*

rei

rei vindic. idem Bart. in l. de pupillo §. qui nunciat ﬀ. de oper. nou. nunciat. Dec. cõſ. 146. n. 13. & 15. in fin. Et quatenus etiam dici poſſet, vt ea loca Montium non potuiſſent ſatis eſſe pro integro cre-
3 dito eiuſdem legitimæ, tamen † illius ſupplementum ſolum peti poterat condictione ex lege iuxta gloſ. in l. omnimodam in verbo exigere. l. ſcimus. §. repletionem C. de inoff. teſt. atque ita actione
4 perſonali, pro qua † non competebat retentio, aut impediri poterat immiſſio, vt pluribus Doctorum auctoritatibus firmat Peregr. de fideicom. art. 36. num. 153. & hanc eſſe opinionem Rotæ teſtantur Addent. ad deciſ. 489. Ludouiſ. nu. 24. & fuit dictum in Romana Saluiani Interdicti 3. Iulij 1606. coram Card. Lancell. & coram Card. Caual. deciſ. 459. num. 3.

5 Trebellianicam, quæ etiam in filijs † primi gradus prohiberi poteſt ex opinione, quam tenet Rota vt per Caſſad. deciſ. 4. de Teſtam. Creſcen. deciſ. 2. eod. tit. Card. Seraph. deciſ. 553. num. 8. & deciſ. 580. num. 1. & teſtantur etiam Addent. ad deciſ.
6 Ludouiſ. 421. nu. 16. & † non ſolum expreſſè, ſed etiam tacitè Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt.
7 lib. 2. tit. 12. qui, & plures refert, & † communem dicit, Rot. coram Ludouiſ. deciſ. 421. nu. 11. deciſ. 555. num. 2. par. 2. recent. & in Bononien. de Poetis 18. Martij 1619. coram bo. mem. Vbaldo ſatis putarunt DD. hoc caſu eſſe prohibitam ex diſpoſitione teſtatoris, & præcepto ab eo facto in
8 teſtamento, vt † eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta eſſe deberent, addita prohibitione, vt ex quacumque cauſa etiam vrgentiſſima, tàm à ſuis hæredibus, quàm illorũ ſucceſſoribus, & deſcendentibus nullo vnquàm tempore eadem bona
9 alienari poſſent: ex ea † enim alienationis prohibitione tàm enixa, non ſolum cenſebatur interdicta detractio huius quartæ, Auth. ſed & in ea, & ibi Bald. C. ad l. falcid. Gabr. poſt alios, qui & de communi atteſtatur, concl. 3. de Trebell. num. 1. Odd. conſ. 65. num. 64. Menoch. conſ. 272. nu. 45. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 12. num. 19. Peregr. de fideicom. art. 3. num. 91. & fuit ſæpius etiam reſolutum, vt coram Card. Caual. deciſ. 540. nu. 5. & in deciſ. 155. num. 1. & deciſ. 575. nu. 3. par. 2. recent. Sed cum eadem prohibitio facta eſſet non magis primis hæredibus, quàm omnibus eorum ſucceſſoribus, & deſcendentibus, non videbatur
10 dubitari poſſe de hac teſtatoris voluntate, † cum tunc benè procedat argumentum de Falcidia ad Trebellianicam, & ratio Auth. ſed & in ea C. ad l. falcid. dum fideicommiſſarius, cui facta eſt etiam prohibitio alienationis permittendo detra-
11 ctionem eiuſdem † Trebellianicæ, cenſetur alienare in ipſum hæredem, ſicut conſiderarunt Soccin. Iun. conſ. 170. nu. 41. & ſeq. lib. 2. & conſ. 49. nu. 21. lib. 3. Corn. conſ. 160. n. 12. Decian. conſ. 120. num. 24. in fin. lib. 3. Mantic. eod. tit. 12. nu. 20. in fin. & 21. Menochius præſumpt. 198. num. 28. verſ. Tertia fuit opinio lib. 4. Mangil. de imputat. quæſt. 115. nu. 33. Rot. deciſ. 313. num. 2. par. 2. diuerſ. & deciſ. 155. num. 1. par. 2. recent.

Quartum dotale Portiæ Matris Antonij, quod etiam detrahendum dicebatur per ſcribentes pro Franciſco, neque debitum dici poterat, dum non probata fuit in actis aliqua dotis promiſſio, aut ſolutio, quam probare debuiſſent, non ſolùm tan-
12 quam fundamentum huius detractionis, † dum illa non poterat præſumi, tanquam in facto conſiſtens, vt dixit Rota in Bononien. de Poetis 31. Ianuary 1614. coram bo. mem. Vbaldo inter recent. deciſ. 516. par. 2. Cardin. Caual. deciſ. 453. num. 5. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 9. & licet ex parte Franciſci data fuerit fides, ex qua apparebat, vt Portiæ cõſignata fuerint in cauſam ſuæ dotis loca 17. Montis Sixti ſecundæ erectionis; vnde dicebatur probata ſolutio huius dotis, tamen conſtabat ex ea fide, quod Portia habuerat ea loca Montium ſub conditione, vt reuerti deberẽt poſt ſuam mortem, ad Antonium filium: eumdemq. Antonium defuncta matre, obtinuiſſe ſe ad eadem bona aſſociari, eaquè recepiſſe ſub alia conditione, vt eſſent ſubiecta fideicommiſſo Antonij Aui, ex quibus & reſpectu matris ſequebatur, vt hoc quartum, quod ſemel probabatur, fuiſſe reſtitutum, peti amplius non poſſet: reſpectu verò Antonij eius filij, vt cũ ille conſenſiſſet, quod eadem loca, quæ poſt mortem matris ad ſe reuerſa fuerant, fuerint fideicom-
13 miſſo reſtituta, † eiuſdem factum tãquam ſui Authoris Franciſcus ſequi teneretur vulgat. l. cum à matre C. de rei vendic. l. vendicantem ﬀ. de euict. Et imputandi erant etiam in hoc credito omnes fructus, qui tàm ab eodem Antonio, quàm à Franciſco, qui nunc agit, probabantur fuiſſe percepti,
14 cum hæc dos ex † cuius cauſa non ſe obligauerat Teſtator, ſolum peti poſſet à fideicommiſſo in ſubſidium, vt bene poſt alios diſtinguit Peregr. de fideic. eodem art. 35. num. 10. Menoch. conſ. 183. num. 51. Gabr. conſ. 124. num. 6. lib. 2. Ant. Gabr. de Trebell. concl. 12. num. 9. imò ex hac eadem ratione, quod bona fideicommiſſi ſolum poterãt dici obligata in ſubſidium, excutienda prius fuiſſet hæreditas Ioannis Baptiſtæ Patris Antonij Iunioris, cuius erat hæc obligatio, & in cuius hæreditate certum erat, ſaltem fuiſſe loca viginti ſex Montium, quæ illi fuerunt in cauſam ſuæ legitimæ aſſignata.

Demum neque impenſam funeris. Dixerunt Domini detrahi poſſe, ex eadem ratione, quod
15 neque aliqua illius probatio † ex actis oſtendebatur, & præterea quia illa facta fuerat à filijs, & hæredibus Teſtatoris, quorum negauit Franciſcus Antonium authorem ſuum, fuiſſe hæredem, vt oſtenſum fuit ex repetitis proteſtationibus eiuſdem Franciſci; dum tanquam Tutor ipſius Antonij cõparuit contra creditores eorumdem filiorum, & hæredum, vnde non poterat hoc creditum ab eo
16 retinere, quod vel ex † propria confeſſione apparebat ad eum non pertinere, cum ſolum ad ipſum ſpectare potuiſſet, ſi illud peteret ex perſona Antonij ab hæreditate illius Patris, aut Patrui, l. in rem ſuam ﬀ. de compenſat. l. ſi duo, & ibi Bart. ﬀ. de duob. reis. Natt. conſ. 121. num. 4.

Et hæc ſuper detractionibus: Quo verò ad ceſſionem, quam habebat Frãciſcus ab altero ex tribus vocatis, non dubitarunt Domini, quin ex eius cauſa competere deberet illi retentio, ſaltem ra-
17 tione commoditatis, ad quam ſe reſtringebat, † cum potuerit ea commoditas validè cedi, non obſtan-

obſtante prohibitione alienationis, *§. nec vlli, vbi gloſ. & Doct. Inſtit. de vſu, & habitat. l. ſi vſuſfructus 67. ff. de iur. dot. l. fin. §. ſin autem ſub conditione, C. commun. de legat. l. ſeruo legato, §. 1. de leg. 1. Caſtr. in l. filius familias, §. Diui num. 7. Rip. nu. 47. ff. de leg. 1. Menoch. conſ. 777. num. 7. & ſeq.*

Sola ſuperat difficultas, quanta eſt hæc portio, quia ex parte fideicommiſſariorum negabatur illā excedere Sextam partem totius hæreditatis, & è contra ſcribentes pro Franciſco contendebant illam eſſe dimidiam eiuſdē hæreditatis: Huius verò diuerſitatis ratio pendebat à duplici fundamento, quod conſtituebant Scribentes pro Franciſco. Primùm quod integra hæreditas à principio ad tres pertinuiſſet, qui poſt omnes vocatos in hoc fideicommiſſo ſuccedere debebant: Alterum quod cum ex eiſdem vocatis vnus deceſſiſſet, duo in eadem hæreditate ſucceſſerint, à quorum altero habebat ipſe Franciſcus ceſſionem. Verùm vtrumq; hoc fundamentum viſum fuit Dominis tolli, & ſolum ſextam totius hæreditatis partem. Reſponderunt poſſe à Franciſco retineri, cū non probaretur, vt in integra hæreditate ſucceſſerint, qui olim, & initio huius cauſæ agebant ad hoc fideicommiſſū, neq; ſubſiſteret, vt ex morte alterius deuoluta fuerit illius portio ad alios duos ſuperſtites: Cùm enim in hoc fideicommiſſo deſcendentes ex filiabus fœminis Teſtatoris, ſicut ſunt, qui nunc agūt ius aliquod non habeant, niſi ex renunciatione ſibi facta à deſcendentibus ex maſculis, & qui ſe ipſis erant anteriores in gradu; eamdem verò renunciationem ſolum obtinuerint pro dimidia, non po-
18 terat Franciſcus, qui ceſſionem † habuerat ab altero, qui cum iiſdem maſculis tranſegerat, plus iuris conſequi, quàm ſuus author obtinere potuiſſet. *l. nemo plus Iuriſ. 55. l. in ijs officijs 136. §. nō* • *debeo, ff. de reg. Iuris. Natt. conſ. 398. n. 3.* Quod verò per mortem alterius ius ſucceſſionis ſolum ad alios duos, qui reliqui ſunt, pertinere hodie debeat, neque viſum fuit Dominis ſubſiſtere, cum in hoc fideicommiſſo, cuius dies ceſſerat, viuente Ioanne Luca de Fabijs, poſt eiuſdem Lucæ mor-
19 tem † ſucceſſerit Mauritius illius filius, ſiuè ex iure ſibi à Patre tranſmiſſo ad commoditatem fructuum, qui in vita illius decurrerunt, *ex notat. in l. ſi poſt diem, ff. quand. dies leg. ced. l. 1. §. cum igitur, C. de Caduc. toll. l. à Teſtatore, ff. de condit. & demonſtrat. Bart. & alij in l. cū filio fam. ff. de leg. 1. Roland. conſ. 46. num. 4. lib. 3. Gabr. concl. 121. n. 21. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 22. nu. 3. & 5.* ſiuè etiam iure repræſentationis, quæ
20 admittitur ſemper † in hæreditate aſcendētis, quocunq; modo illa ex diſpoſitione legis, aut hominis deferatur. *§. cum filius inſtit. de hered. quæ ab inteſtato defer. Auth. poſt fratres, C. de legit. hæred. gloſſ. in l. cum ita, §. in fideicommiſſo in verb. primo gradu, ff. de legat. 2. Iaſ. in l. 2. nu. 4. Curt. Iun. nu. 9. C. de ſucceſſ. edict. Corn. in l. vlt. n. 9. C. de verb. ſignif. Decian. conſ. 9. nu. 58. lib. 2.*

Et licet hāc repræſentationem negarent Scribētes, pro Franciſco admitti poſſe hoc caſu, in quo oſtendebatur Teſtatoris voluntas minimè conformis cum diſpoſitione iuris communis, ſuper qua
21 ratione videtur potiſſimum † fundatum ius iſtud repræſentationis, ſicut conſiderauit *Peregr. de fideicommiſſ. art. 21. num. 5. Decian. conſ. 100. nu. 8. vol. 3. Rot. in Romana fideicōmiſſi de Serlupis 23. Februarij 1601. coram Iuſto.* Non tamen viſum fuit Dominis, conſtare de hac contraria Teſtatoris voluntate, cum non id concluderent coniecturæ, quæ deducebantur. Quod enim vocauerit proximiores in ſuo Teſtamento, non inde argui poterat, vt nepotibus voluerit patruos præferri, qui non
22 erant proximiores, quàm eſſent † filij fratrum ſuorum, ſi iidem filij in ſucceſſione repræſentare debebāt perſonam Patris *d. §. cum filius inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. Iaſ. conſ. 159. nu. 2. vol. 4. Soccin. ſen. conſ. 152. num. 7. in fin. Corn. conſ. 131. nu. 10. vol. 2. Peregr. de fideicom. art. 21. nu. 7. Intrigl. de ſubſtit. Cent. 3. quæſt. 87. nu. 17. & 19.* cum hic ſit effectus huius repræſentationis,
23 † vt dum filius perſonam patris ingreditur, ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videatur, & præſeruetur gradus, non corrumpatur, vt conſiderauit *Hond. conſ. 70. n. 49. lib. 1. Gabr. conſ. 130. n. 32. lib. 2. Tiraq. de Iure primog. quæſt. 40. num. 34. Menoch. qui de communi, & veriori opinione teſtatur conſ. 357. num. 27. Rot. in eadem Romana fideicom. de Serlupis 23. Februarij 1601. coram Iuſto,* & quatenus non poſſent dici proximiores iure ſanguinis adhuc dici poterāt proximiores iure ſucceſſionis, quam etiam proximitatem præter
24 gradus prærogatiuam † ſpectari oportere in ſucceſſionibus, & fideicōmiſſis notarunt in his terminis *Corn. conſ. 22. n. 15. vol. 2. Gabr. conſ. 86. n. 3. vol. 1. Honded. conſ. 70. num. 44. lib. 1. Menoch. conſ. 124. num. 104. conſ. 211. nu. 87. & conſ. 357. num. 34. Pereg. de fideicom. art. 21. num. 9. & 12. Rot. deciſ. 426. num. 6.* ſic etiam tollebatur altera coniectura ex ſubſtitutione cippi, & familiæ, quam fecerat Teſtator in caſu, quo Ioannes Baptiſta, & Benedictus ſui filij, & hæredes ſine filijs deceſſiſſent excluſis filiabus fœminis, & earum deſcendentibus, quaſi in hoc viſum fuerit receſſiſſe à diſpoſitione iuris communis, ex quo prima cauſa
25 † ſucceſſionis debebat eſſe deſcendentium, reiecta omni ſexu differentia, *vt in §. 1. in fin. & in §. ſi verò neque fratres, Auth. de hæred. ab inteſt. venien. Auth. in ſucceſſione, C. de ſuis, & legitim.*
26 *hæred.* ex vna parte teſtamenti deſumeretur † alterius interpretatio, vt viſus fuit ratiocinari *Menoch. conſil. 215. num. 240. & præſumptione 95. num. 25. vol. 4.* Poſſent enim hæc procedere ſi probaretur ex toto teſtamento noluiſſe Teſtatorem in ſua diſpoſitione ſequi formam à iure communi traditam; ſicut accidit in conſilio Menochij, cum in caſibus, in quibus id non diſpoſuit, non cenſea-
27 tur † receſſiſſe à diſpoſitione iuris, neque poſſit vna pars teſtamenti alteri interpretationem dare, ſi liceat aliquam rationem diuerſitatis inter vtrāquè conſtituere. Et ita, &c.

☞ * Vide hanc deciſionē infra prout in indice poſito in fine deciſionum Alteram deciſionem. in hac cauſa ſub die 29. Maij 1628. habes ſupra dec. 180. part. 5 recent. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

R P D.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Giennen. Beneficij.

Die Lunæ 13. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

De cauſis reſtitutionis in integrum, quando dicatur conſtare, Narratiua, quando egeat pleniori iuſtificatione. Vnio qualiter probetur. Erectio noui Beneficij, quando non ſit neceſsaria, et quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *De cauſis reſtitutionis in integrū, quando conſtet.*
2 *Narratiua eſt plenè iuſtificanda, quando ab ea pendet tota gratia, & validitas conceſſionis.*
3 *De Eccleſiæ perpetuo præiudicio agitur, dum bona vnius beneficij applicātur nouo beneficio erecto.*
4 *Qualitas narrata eſt omnino iuſtificanda.*
5 *Teſtis, vt concludere poſſit ſuper immemorabili, vel quadragenaria, debet habere ætatem requiſitam à iure.*
6 *Vnio, qualiter probetur, & num. 8.*
7 *Teſtium depoſitiones corruunt, ſi non ſubſiſtat cauſa, & ratio ab eiſdem adducta.*
9 *Epiſcopo debetur quarta ex omnibus decimis, & oblationibus.*
10 *Beneficiati duo ſatis ſunt in Eccleſia Parrochiali.*
11 *Ad erectionem noui beneficij ſola cauſa augendi numerum vnius beneficiati ſatis non eſt, niſi fuiſſet hic numerus præciſè neceſſarius ad ſeruitium eiuſdem Eccleſiæ.*
12 *DEVS, neq; multitudine ſacrificiorū propitiatur, neq; ſemper expedit plures habere miniſtros.*
13 *Subreptio cadit etiam in cauſa impulſiua.*
14 *Narratiua facta per dictionem, forſan, eſt etiam iuſtificanda, & quando id procedat num. 15.*

DECISIO VI.

CORAM R. P. D. meo Pirouano deciſum fuerat, eſſe iuſtificatam gratiam Bartholomæi, in qua illi conferebatur Beneficium in Eccleſia Parrochiali Sancti Saluatoris Ciuitatis de Baeza erectum antea in titulum ad inſtantiam eiuſdem Bartholomæi; & eiuſdem deciſionis vigore lata fuit ſententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum: Cum verò commiſſa mihi fuiſſet cauſa reſtitutionis in integrum ex parte Eminētiſſimi Cardinalis Sandoual Epiſcopi Giennen̄, cuius Menſæ idem Beneficium dicebatur vnitum. Propoſui dubium. An conſtaret de cauſis reſtitutionis, quod Domini affirmatiuè, & ad fauorem Menſæ reſoluerunt.

Sententia enim Rotalis fundabatur in iuſtificatione gratiæ prouiſionis, quàm obtinuerat Bartholomæus, non habita conſideratione, aut examinata iuſtificatione primæ gratiæ erectionis ad eiuſdem Bartholomæi inſtantiam impetratæ; Et cum ab ea penderet validitas prouiſionis, quæ erat à primæua erectione, ſicut nō ſubſiſtebat prima gratia, quæ in multis dicebatur non iuſtificata; Ita etiam corruebat altera, & ſecunda gratia Col-
lationis, & apparebat de iniuſtitia ſententiæ Ro-
1 talis, † & de cauſis reſtitutionis. *Rot. deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou. Mobed. deciſ. 2. num. 2. de appellat. Cæſar de Graſſ. deciſ. 2. num. 12. de ſentent. & re iudic. Rot. deciſ. 307. num. 1. par. 2. & deciſ. 492. num. 1. par. 1. recent.*

Quod verò gratia erectionis non eſſet iuſtificata ex eo patebat, quia cum fuiſſet Papæ narratum, quod eſſet ſeruitorium, & collatiuum Beneficium, cuius noua erectio petebatur, quod fuiſſet poſtea vnitum Menſæ Epiſcopali Giennen̄, & demum quod ex cauſa eius vnionis priuata fuiſſet Eccleſia ſeruitio, quod ſibi per intitulatum in eodem Beneficio præſtabatur, nihil horum probatum fuit; hoc eſt ſiue exiſtentia Beneficij ante vnionem, & quidem cum ea qualitate, vt eſſet ſeruitorium, & collatiuum, ſiue eiuſdem Beneficij vnio canonicè facta, quæ etiam qualitas fuit narrata; ſiue demum deficientia ſeruitij, & obſequij ex cauſa eiuſdem vnionis, cum tamen opus fuiſſet pleniori iuſtifica-
2 tione, non ſolum quia ex ea † narratiua pendebat tota gratia, & validitas conceſſionis, dum fuit in illa Papæ repræſentatum præiudicium, quod ratione vnionis inferebatur Eccleſiæ. *Rot. diuerſ. deciſ. 268. nu. 4. par. 1. & deciſ. 444. nu. 2. par. 2. recent.*
3 Verùm quia agebatur de perpetuo † præiudicio Eccleſiæ, dum bona vnius Beneficij applicabantur nouo beneficio erecto. *Rot. deciſ. 208. nu. 2. par. 1. diuerſ. Card. Seraphin. deciſ. 989. num. 2. Rot. in Bononien̄ Prioratus 15. Maij 1609. coram Lancellotto, & in Algaren̄ Diſmembrationis 11. Ianuarij 1619. coram Remboldo.*

Neque poterat dici probata vnio, vel de iure,
4 vt neceſſarium erat, dum fuit † narrata cum ea qualitate, vt fuerit canonicè facta. *ex not. per Fel. in cap. licet cauſam n. 40. de probat. & in cap. ex parte. 12. nu. 25.* & ibi *Rip. n. 65. de reſcript. Greg. deciſ. 242. num. 5.* vel etiam de facto, vt videbatur concludere deciſio facta in hac cauſa corā R. P. D. meo Pirouano ſub die 28. Iunij anni 1627. cum totius probationis vis penderet à dicto teſtium,
5 qui præterquam non † habebant ætatem requiſitā, vt concludere poſſent ſuper immemorabili, vel
6 quadragenaria, quæ iuncta cūm titulo † ſatis eſſe poſſet ad probandum, non qualitatem, aut ſtatū, ſed ſubſtantiam ipſius beneficij. *Put. deciſ. 8. de vnion. & deciſ. 232. num. 2. lib. 1. in nou. Cæſar de Graſſ. deciſ. 13. nu. 12. de præbend. Fel. conſ. 2. num. 12. & 15. Rot. deciſ. 233. num. 5. par. 1. rec. & coram Ludouiſ. deciſ. 51. num. 1.* Non etiam concludebant in dicto, dum non reddebant aliam cauſam ſuæ ſcientiæ, quam ex perceptione fructuū
7 huius beneficij, vt propterea † corrueret eorum depoſitio, ſi non ſubſiſtebat cauſa, & ratio ab illis adducta, *cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſ. & propriet. Bald. in l. ſolam. num. 26. C. de teſtib. & in l. conuenticulam nu. 6. C. de Epiſc. & Cleric. Papien. in form. libell. in tit. de oppoſ. teſt. in gloſ. reddunt rationem nu. 21.* Et licet ad iuſtificationem eius vnionis ſatis eſſe poſſent, vt eadem deciſio admittebat, probationes, & coniecturæ; non
8 tamen † putarunt concludere hanc ſolā probationē ex perceptione fructuum, dum ijdem fructus ex alio titulo, quàm vnionis, percipi potuerunt ab

Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopis pro tempore, nimirum, vel ex diſpoſi-
9 tione iuris communis in cauſam quartæ † eis debi-
tæ ex omnibus decimis, & oblationibus, *vt in can. conceſſa 12. quæſt. 2. c. conquerente. de offic. ord. cap. de quarta de præſcript.* vel etiam ratione præ-
ſcriptionis.

Sic etiam non viſa fuit iuſtificata alia narratiua, vt ex cauſa eius vnionis fuerit Eccleſia deſtituta ſuo ſeruitio, licet enim probata dici poſſet vnio, nõ tamen abſolutè verùm erat, vt ex eadem vnione ceſſauerit ſeruitium ipſius Eccleſiæ, dum reperiebãtur adhuc alij treſdecim Beneficiati, à quibus idem ſeruitium præſtabatur, quiquè poterant Diuina Officia cum decore celebrare, vnde non concludebat deficiẽtiam ſeruitij huiuſmodi vnio facta huius ſolius Beneficij, vt neceſſariò debuiſſet, cum ex diſpoſitione iuris communis duo Be-
10 neficiati † ſatis eſſent in Eccleſia Parrocchiali, vt notatur *in cap. vt quiſquè de vit. & honeſt. Cler. gloſ. in cap. cum ſicut in verb. conſecranda. de Conſecr. Eccleſ. vel Altar. Caſſad. deciſ. 19. nu. 1. de præbend.* neque ſola cauſa augendi numerum
11 vnius † Beneficiati ſatis eſſe potuiſſet ad erectionem noui Beneficij, niſi fuiſſet hic numerus præciſè neceſſarius ad ſeruitium Eccleſiæ. *cap. vacante eum ibi notat. de præben. Rot in Calagnritina Beneficij 18. Iunij 1593. & in Tiraſonen̄ congrui ſeruitij 19. Decembris 1594. coram Giptio, & deciſ. 578. lib. 3. par. 3. diuerſ.* quia, vt inquit, *gloſ. in cap. vnic. in verb. nimiam de Relig. domibus lib. 6.*
12 neq; multitudine † ſacrificiorũ propitiatur DEVS, neque ſemper expedit plures habere miniſtros.

Demum deficiebat alia narratiua, quod hoc ſeruitium, ſiue obſequium iſtius Beneficij fuerit de facto, & forſan pluries collatum ab Ordinario, & quod haberet idem Beneficium fructus incertos, quos Epiſcopi Giennen̄ ab immemorabili tempore arrendarunt, & in proprios vſus conuerterunt. Ex quibus omnibus ſicut videbatur Papa potiſſimum motus, vt erectionem concederet, dum non conſiderauit præiudicium alicuius occaſione dotis, quam huic nouo Beneficio aſſignauit de fructibus incertis, ita etiam erant iuſtificanda, cum ſatis ſit, vt ex ijs, quæ narrata fuerunt facilius Pa-
13 pa moueri potuerit, & etiam in cauſa † impulſiua cadat ſubreptio *cap. ſuper litteris, cap. poſtulaſti de reſcript. Caſſad. deciſ. 2. num. 14. de præben. Creſcent. deciſ. 8. num. 7. eodem tit. Card. Seraph. deciſ. 19. num. 2. & deciſ. 870. num. 4. Rot. deciſ. 24. num. 3. par. 2. recen.* Neque à iuſtificatione huius narratiuæ, vt hoc Beneficium pluries collatum fuerit, excuſare poterat, ſi non pro certo, ſed cum aliqua dubitatione id fuit narratum propter di-
14 ctionem illam, forſan, quia † nihilominus iuſtificandum erat, vt aliquando idem Beneficium col-
15 latum fuerit, cum eadem dictio, forſan, † non ad factum ipſum collatoris referatur, ſed ad eiuſdem facti qualitatem, vt ſcilicet collatum fuerit hoc Beneficium forſan pluries, vt fuit dictum in *Oriolen̄ Canonicatus 10. Iunij 1620. coram bon. mem. Remboldo.*

Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Gratia ſub conditione conceſſa, ea non adimpleta, gratia euaneſcit. Vnio facta pro augumento cultus diuini non ſubiacet Regulæ reuocatoriæ Vnionum Erectiones Beneficiorum, quando ſint ſuppoſitæ Regulis reuocatoriis &c.

SVMMARIVM.

1 *Ex actorum reuolutione probatur, àn in ſententia interuenerint omnia requiſita, & ex quo appareat iuſtitia eiuſdem ſententiæ nu. 2.*

3 *Dictio, poſtquam, inducit conditionem.*

4 *Actus conditionalis fieri non poteſt ante euentum conditionis.*

5 *Sententiæ, quando ſunt validæ, & iuſtæ ſunt confirmandæ.*

6 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, transfundit tempus præſens in futurum.*

7 *Vnio facta pro augumento cultus diuini non ſubiacet regulæ reuocatoriæ vnionum.*

8 *Erectio beneficiorum, vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant Regula reuocatoria, vide num. 9. & num. 15.*

10 *Iudicij viam inutilem, ſi quis elegerit ſibi imputet.*

11 *Illatio à diuerſis, & ſeparatis non fit.*

12 *In diſpoſitione noua, quoties aliquid ſubſtantialiter additur, vel detrahitur primæ diſpoſitioni, illa vltima diſpoſitio dicitur noua, & diſtincta à prima.*

13 *Paria ſunt aliquid non fuiſſe factum, vel non habuiſſe effectum.*

14 *Immiſſionem petens inſurgit præſumptio, quod antea non poſſideret.*

DECISIO VII.

INITA cõcordia inter Iacobũ Rectorem, Eccleſiæ Parochialis loci de Bello, vt eo viuẽte integri fructus dictæ Parochialis ad ipſum ſpectarent, eo verò mortuo dimidia pars pertineret ad Capitulum de Daroca, & alia dimidia diuideretur in duas partes, quarum vna eſſet Rectoris pro tempore exiſtentis, & altera applicaretur pro dote duorum Beneficiorum, erigendorum in dicta Eccleſia pro maiori commoditate Populi, poſtquàm diſmembratio prædicta ſortita fuiſſet effectum: Huius concordiæ cõfirmationem ſanct. me. Paulus Quintus commiſit Officiali Cæſarauguſtano, qui per ſententiam diffinitiuam eam confirmauit, & per alteram prædicta duo beneficia erexit. Mortuo dicto Iacobo Rectore; Petrus de Molina Officialis Cæſarauguſtanus in vim confirmatæ concordię immiſit Capitulum in poſſeſſionem medietatis dictorum fructuum, & contulit Beneficia duobus Clericis, naturalibus dicti loci de Bello, Interpoſita verò appellatione à dictis ſententijs. Rota cenſuit eas ex capite nullitatis, & iniuſtitiæ

eſſe

Digitized by Google

eſſe infirmandas, vt ex deciſionibus in hac cauſa
factis coram bo. me Vbaldo, & coram R. P. D.
meo Pirouano: Et ſucceſſiuè fuit lata ſententia,
quæ demum in alia inſtantia fuit confirmata. Ab
vltima Beneficiati appellarunt. Et commiſſa mi-
hi cauſa, Domini poſt plures propoſitiones; re
maturè diſcuſſa, ſententias Rotales confirman-
1 das dixerunt: Quia ex † reuolutione actorum pro-
batur interueniſſe requiſita per *Caputaq. dec. 250.
par. 2.* & ſic conſtare de validitate. Iuſtitia verò
2 † patet ex pluribus deciſionibus, factis in hac cau-
ſa, tàm coram bo. me. Vbaldo 16. Ianuar. 1623.
& 18. Aprilis 1625. quàm coram R.P.D. meo Pi-
rouano 19. Nouembris 1627. 31. Martij 1628.
21. Iunij 1628. & in pluribus alijs coram bon.
mem. Cardinali Sacrato.

Fundamentũ autẽ cõſiſtit in eo, quòd diſmem-
bratio non fuerat ſortita effectum. Quia iuxta
formam præſcriptam à ſanct. mem. Paulo Quinto
in confirmatione concordiæ, erectio beneficiorum
non poterat fieri, niſi poſt impletam conditionem,
quam importabat clauſula: *ſi & poſtquã diſmem-
bratio medietatis fructuum ad fauorem Collegia-
tæ ſortita fuiſſet effectum*: cùm in ea ſit dictio,
3 † *poſtquam*, quæ inducit conditionem, *Bart. in
l. quibus, §. Termilius n. 5. ff. de cõd. & demonſtr.
l. ab hoſtibus in fin. ff. ex quib. cauſ. maior. Rot.
deciſ. 46. num. 2. par. 2. recent.* Vnde cum dicta
diſmembratio nunquam ſortita fuiſſet effectum,
euanuit gratia erectionis beneficiorum, dependẽs
ſub conditione ab illa, ad fauorem Collegiatæ: ita
reſoluit Rota in hac cauſa 18. Aprilis 1625. co-
ram bo. me. Vbaldo. Licet enim executor erexerit
beneficia, non tamen validè erexit: quia tàm illo-
rum creatio, quàm applicatio dotis cadebant ſub
eadem conditione, *ſi & poſtquam*, & vtrun-
que fuit reuocatum, tàm ob non effectuatam diſ-
membrationem ad fauorem Collegiatæ, quàm
ob regulam reuocatoriam ſanct. me. Gregorij XV.
quæ inuenit erectionem nulliter factam, & appli-
cationem non factam. Et quamuis erectio eſſet de-
mandata ex nunc, & prout quando diuiſio, & diſ-
membratio ſortita eſſet effectum per obitum Ia-
cobi Rectoris: erat tamen conditionalis, & de-
pendens ab euentu diuiſionis, & diſmembrationis
huiuſmodi, vt ſunt verba clara literarum Pauli V.
ibi, *poſtquam diſmembratio fauorem Capituli ſor-
tita fuerit effectum*. Et ideo cum dicta diſmem-
bratio antequam ſortiretur effectum, fuiſſet reuo-
cata per regulam Gregorij Decimiquinti, vt ſæpè
deciſum fuit; & emanauerit ſuper hoc res Iudica-
ta, cum acquieſcentia Capituli: ſequitur erectio-
nem, & dotationem prædictorum beneficiorum
nullatenus poſſe ſuſtineri: cum non potuerit fieri
4 ante † euentum conditionis; & facta, remanet vẽ-
toſa, non ſecuta diſmembratione, quæ erat requi-
ſita pro forma, *ſanct. me. Greg. XV. dec. 1.* cum alijs
in deciſionibus in hac cauſa factis. Ac proinde
5 ſententiæ † Rotales deſuper latæ, tanquam vali-
dæ, & iuſtæ veniunt confirmandæ.

Clauſula, *ex nũc, prout ex tunc*, non facit, quòd
6 erectio cõditionalis ſit pura: ſed † transfundit tẽ-
pus præſens in futurum, itaut tempore ſuo condi-
tione adueniente, actus non ſit inchoandus ſed
perficiatur. Dempto autem termino ad quem, &
ſic tẽpore futuro requiſito ad perfectionem actus,
clauſula, *ex nunc*, remanet ſine effectu, & opera-
tione. Ideoq. deducta per ſcribentes pro Benefi-
ciatis Oppidi de Bello quæ omnia fundantur in
perfecta, & valida erectione, non infringunt tot
deciſiones Rotales, quæ fundãtur in non exiſten-
tia, & nullitatis erectionis à principio.

Nec poterat procedi ad exequutionẽ concordiæ
ſuper diſmembratione fructuũ, iam reuocata per
dictam Regulam reuocatoriam ſanct. me. Gregorij
Decimiquinti. Non enim poterat vnio ſuum ha-
bere effectum, niſi mortuo Rectore, cuius obitus
contingit 16. Ianuarij 1621. mandatum verò de
immittendo fuit relaxatum 27. Martij. Vnde cum
medio tempore emanauerit ſupradicta Regula re-
uocatoria, videlicet 9. Februarij nulliter, & iniu-
ſtè fuit proceſſum ad executionem concordiæ, per
regulam reuocatæ.
7 Non obſtat, quòd vnio facta pro † augumẽto cul-
tus diuini, non ſubiaceat regulæ reuocatoriæ vnio-
num. iuxta *deciſ. Creſcent. prima, & tertia de Pa-
roch. Achill. deciſ. 388. num. 6. Seraphin. deciſ. 982.*
cum alijs allegatis per *Adden. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. deciſ. 419. num. 6.* Quia allegata proce-
dunt, data valida, & non reuocata erectione. At
ſic erectio beneficiorum non fuit valida; quia Papa
mandat illam fieri, ſi, & poſtquam diſmembratio
ad fauorem Collegiatæ ſuum fuiſſet ſortita effectũ,
vt conſideratur *in deciſionibus bo. mem. Vbaldi, &
R.P.D. mei Pirouani*. Et ſic non applicantur, cum
erectio deficiat, & ſit nulla, forma non ſeruata, ſi-
cut etiam tollitur ex hoc eodẽ fundamento, quòd
diſmembratio ſit facta cauſa maioris cultus diuini
ob indigentiam: cum Concilium Tridentinum lo-
quatur in erectione valida, non autem in erectio-
ne nulla, & inualida, vt eſt hæc. Nec fuit probata
neceſſitas, itaut poſſit dici erectionem fuiſſe ne-
ceſſariam: ſed fuit voluntaria, & pro maiori com-
moditate Populi, vt erigerentur duo beneficia ſer-
8 uitoria Curę Animarum Eccleſiæ de Bello. Et † vbi
erectio non eſt neceſſaria, ſemper Regulæ reuoca-
toriæ intrant, *Achill. deciſ. 1. ſuper regula reuoca-
toria, Put. deciſ. 37. lib. 1.* & Rota declarauit in
*Toletana Capellaniæ 23. Iunij 1608. coram Emi-
nentiſſimo Cardinali Pamphilio*, latè *Adden.* ad di-
ctam deciſionem vbi ſuprà.

Nec poteſt fieri fundamentum ſuper obitu Re-
ctoris, ſecuto ante regulam, viuente adhuc ſanct.
mem. Paulo Quinto concedente, Quia poſſeſſio,
9 † per quam effectuatur diſmembratio, & non an-
tea, nec alias, ad latè tradita per *Mandoſ. ad Regu-
lam 12. quęſt. 5. num. 3. & 4.* non fuit capta, niſi
27. Martij ſequentis, & ſic poſt regulam reuoca-
toriam: ita fuit reſolutum 16. *Ianuarij* 1623. *co-
ram bon. mem. Vbaldo in cauſa contra Capitulũ,
& in hac cauſa* 18. *Aprilis* 1625. *coram eodem,
&* 19. *Nouembris* 1627. *coram R. P. D. meo Pi-
rouano.*

Poſſeſſio capta per Capitulum 8. Februarij, &
ſic per diem ante regulam ſanct. me. Gregorij De-
cimiquinti non ſuffragatur: ſiquidẽ iſte actus poſ-
ſeſſionis, tanquam nullus, fuit per Rotam reiectus
in deciſionibus in hac cauſa factis cum talis poſ-
ſeſſio

Digitized by Google

ſeſſio fuerit nulliter capta: ſiue data Procuratori
Capituli à quodam Marco, de cuius facultate non
conſtat, cum in litteris Pauli Quinti non ſit no-
minatus.

Neque poteſt ſuſtineri eo ſub prætextu, quòd
Capitulum poſſet propria auctoritate ingredi poſ-
ſeſſionem ex confirmatione concordiæ. Quia ta-
lis facultas legitur in litteris data Rectori, & Be-
10 neficiatis, non autẽ Capitulo: Et quatenus † fuiſ-
ſet data Capitulo, ea non eſt vſus: & ſibi impu-
tet, ſi elegit viam Iudicij inutilem, recurrendo ad
Marcum Presbyterum, Iuriſdictione carentem.

Tollitur tamen omnis difficultas ex eo, quòd
in litteris Pauli Quinti, non ſolũ non confirmantur
litteræ Sixti, & Clementis, in quibus dabatur fa-
cultas capiendi poſſeſſionem propria authoritate;
Verum reuocantur, moderantur, & reducuntur,
vt conſtat ex Summario. Et præterea in litteris
Pauli Quinti noua, & diſtincta gratia continetur,
Ideo ex nullo capite poteſt induci, clauſulam pri-
marum litterarum eſſe repetitam in his poſterio-
11 ribus Pauli; cum à † diuerſis, & ſeparatis non fiat
illatio, *l. fin. & ibi not. ff. de calumniat. l. neque natales, C. de probat. Rot. deciſ. 427. nu. 3. par. 2. recent.*

Quòd autem gratia Pauli Quinti ſit diuerſa, &
diſtincta à gratia Sixti, & Clementis, conſtat ex eo
quòd in prima gratia omnes fructus applicabãtur
Eccleſiæ Collegiatæ, demptis ſcutis 100. pro Re-
ctore: In vltima verò gratia, dimidia pars dunta-
xat fructuum applicabatur dictæ Eccleſiæ Collo-
giatæ: & altera dimidia diuiditur in duas partes,
vna applicatur Rectori, altera duobus Beneficia-
tis de nouo creandis: Vnde non reualidat, aut cõ-
firmat, ſed nouam gratiam facit, continentem di-
12 uerſitatem. Et quoties in noua gratia, † vel diſpo-
ſitione aliquid ſubſtantialiter additur, vel detrahi-
tur primæ gratiæ, vel diſpoſitioni: illa vltima gra-
tia, vel diſpoſitio dicitur noua, & diſtincta, à pri-
ma, *l. Ius ciuile, ff. de iuſt. & iur. vbi gloſ. & Doct. communiter Molin. de primog. lib. 1. cap. 8. nu. 25.*

Quare cum de executione huius vltimæ gratiæ
duntaxat agatur, & in ea non detur facultas ca-
piendi poſſeſſionem propria auctoritate, neque
fuerit commiſſa œconomo dictæ Eccleſiæ: non
potuit, nec propria auctoritate, neque de manu
œconomi capi ex defectu Iuriſdictionis. Et per
conſequens poſſeſſio illa capta die 8. Februarij fuit
nulla, & per eam diſmembratio non poteſt dici ef-
13 fectuata: † quia perinde eſt, ac ſi capta non fuiſſet,
l. nihil intereſt, ff. de reg. iur. Et cum ſequenti die
interuenerit regula reuocatoria, atque ita illa gra-
tia fuerit extincta: meritò ſententiæ Rotales ſunt
confirmandæ.

14 Et cum de menſe Martij Capitulum † petierit
immiſſionem, inſurgit confeſſio, quòd antea non
poſſideret, *Mantic. deciſ. 20. nu. 2. Rot. deciſ. 174. num. 5. par. 4. diuerſ. ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 46. num. 3.* & ſemper ita fuit concluſum in de-
ciſionibus in hac cauſa factis.

Et quæ dicuntur de inſufficientia mandati Pro-
curatoris ad confitendum, Capitulum non poſſi-
dere, ea non obſtant: quia non confeſſio Procura-
toris, ſed petitio facta pro traditione poſſeſſionis,
& Iudicium deſuper motum nocet Capitulo.

Et ex his, & alijs latiùs deductis in deciſioni-
bus in hac cauſa factis, Domini firmarunt, non
15 fuiſſe locum † erectioni propter clauſulam: *ſi & poſtquam diſmembratio ad fauorem Capituli fuiſſet effectum ſortita:* & fuiſſe reuocatam per regu-
lam reuocatoriam, vtraque parte informante &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, ſeu Saluiani.

Die Veneris 24. Ianuarii 1631.

ARGVMENTVM.

Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executio-
nis, cuius ſit naturæ, Executor quando di-
catur excedere in executione.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo, & num. 13.*
2 *Et ad illum ſpectat cognitio, an fuerit modus exceſſus in exequendo.*
3 *Probationes ſunt facienda coram eo Iudice, qui cauſam cognoſcit.*
4 *Rotæ omnes Auditores faciunt vnum corpus, & vnus dicitur alterius ſubrogatus.*
5 *Exceſſus commiſſus ab executore, ſi probetur, ab eo, datur appellatio.*
6 *Executor dicitur modum in exequendo excedere, quando in alia re in ſententia non comprehenſa executionem fecit.*
7 *Exceſſus in executione ſententiæ non percutit ſententiam, ſed ipſam executionem.*
8 *Executionis moderatio in ea parte, in qua fuit exceſſum, debet fieri.*
9 *Clauſula, ſine præiudicio, an tollat iuriſdictionem Iudicis, ad quem.*
10 *Deciſ. Card. Seraph. 845. num. 7. declaratur.*
11 *Appellatio regulariter vtrumque effectum habet, deuolutiuum ſcilicet, & ſuſpenſiuum.*
12 *Appellatio in iudicijs executiuis non adimit iuriſdictionem Iudicis à quo, circa executionem ipſius ſententiæ.*
14 *Exceptio irreleuans non debet retardare expeditionem cauſæ.*
15 *Creditor immiſſus ex Saluiano, poſtquam ex fructibus ſatisfactum fuit, tenetur rem reſtituere.*
16 *Creditor immiſſus vigore Saluiani, antea quàm reſtituat, debet creditum vſque ad obulum ſibi ſatisfacere.*

DECISIO VIII.

PROPOSITO dubio die 20. Decembris proximi præteriti.* An cauſa eſſet expediẽda & quomodo, vel potius articuli pro parte D. Iuliæ præſentati eſſent admittẽdi cum retardatione, vel ſine, & capta reſolutione pro cauſæ expeditione, ac articulorum admiſſione, non retardata tamen cauſæ expeditione, & cum ſolita clauſula, *ſi, & in quantũ, & S. I. impertinen. & non admitten.*

ten. hodie ad inſtantiā eiuſdem D. Iuliæ renouata
diſputatione placuit DD. in deciſis perſiſtere, cū
de iuſtitia ſententiæ D. mei Durani plenè conſtet,
tàm ex deciſionibus coram dicto D. meo, quàm
coram me factis, quarum fundamenta, cum non
tollerentur ab informantibus pro D. Iulia DD.
placuerunt.

Cui expeditioni, tàm reſpectu confirmationis
immiſſionis datæ à D. meo Durano, quàm reten-
tionis D. Domitillæ competentis, iuxta reſolu-
tiones coram me factas, viſum fuerit DD. non ob-
ſtare articulos pro parte D. Iuliæ pręſentatos, &
à me admiſſos, quia cum ſecundus, & tertius ar-
ticulus ſuper quorum releuātia maximè inſiſtebāt
Informantes pro D. Iulia, contineant prætenſum
exceſſum commiſſum ab Executore in exequeñ
ſententiam dicti D. mei, non videntur releuantes
ad effectum impedieñ expeditionem cauſæ, quia
1 cum cauſa † mihi reperiatur commiſſa, cum clau-
ſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis*, quę prę-
ſeruat iuriſdictionem dicti D. mei Durani Iudicis
à quo ex traditis à *Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. num. 4.
de ſententia, & re iud. cum alijs relatis in Deciſio-
ne facta 20. Decembris proximi præteriti coram
2 me*, & ad illum ſpectet † cognitio an fuerit modus
exceſſus in exequēdo, vt conſuluit *Berou. conſ. 52.
num. 18. lib. 3.* & firmat *Lancell. de attent. par. 2.
cap. 12. limit. 53. num. 33.* propterea probationes
ſuper prætenſo exceſſu coram eo, & non coram
me Iudice, ad quem ſunt faciendæ, qnia eſſet ab-
3 ſurdum, † quod vnus eſſet Iudex in concernen.
executionem, & coram alio fierent probationes,
vt conſiderat *Berou. d. conſ. 32. num. 19.* nec eſt
incōueniens, quod à me admittantur articuli pro-
ut fuerunt admiſſi cū clauſulis, *Si, & in quātum,
& Saluo Iure impertinen. & non admitten. ac nō
retardata cauſæ expeditione*, & nihilominus pro-
batio fiat coram dicto D. meo Durano, quia cum
adſint clauſulæ præſeruatiuæ iuriſdictionis alterius
Iudicis ſimul ſtare poteſt, quod coram me fuerint
admiſſi articuli, & probationes coram ſuo Iudice
fiant, & in hac parte non deficit Iuriſdictio, cum
4 omnes Auditores † faciant vnū Tribunal, & vnus
dicitur alterius ſubrogatus, vt apud *Put. deciſ. 339
num. 2. lib. 3. in correctis, Rota deciſ. 16. num. 4.
part. 4. diuerſ. & coram ſan. mem. Gregorio XV.
deciſ. 369. num. 2.* & ibi *Adden. cum alijs deductis,
coram D. meo Pirouano in Cordubeñ Decimarum
9. Decembris* 1626.

5 Ideoquè quàmuis iſte allegatus exceſſus † cō-
miſſus ab Executore probaretur à quo concedi
appellationem admiſerunt DD. ex textu *in l. ab
executione, C. quorum appell. non recep. c. quoad
conſult. 15. in fin.* vbi *gloſ. final.* docet modum
executionis excedere Executorem, quando in alia
6 re in ſententia non compræhenſa † executio fit, &
& ibi ſequuntur *Abbas num. 24. & Felin. nu. 15.
de ſententia, & re iud.* & eleganter tradit *Bart. in
d. l. ab executione n. 2. ff. de appellat. Parlad. lib. 2.
rer. quotid. cap. fin. par. 2. §. 3.* poterit D. Iulia ex-
cutionem exceſſiuam, facta huius exceſſus pro-
batione, & ab eo appellatione interpoſita coram
D. meo Durano obtinere reuocationem, aut mo-
derationem ex iuribus proximè traditis.

Præſertim, qnia in oppoſito caſu non agitur de
exceſſu ſententiæ dicti D. mei, ſed de exceſſu exe-
cutionis commiſſo ab Executore; quod non per-
7 cutit † ſententiām D. Durani, ſed illius executio-
nem ex deductis, ex quo patet D. Iuliam tantō
minus poſſe prætendere retardationem confirma-
tionis ſententiæ dicti D. mei Durani, & conceſſio-
nem retentionis bonorum in ſententia compræ-
henſorum, iuxta Deciſiones coram me factas ſed
8 † ad ſummū moderationem executionis in ea par-
te in qua fuit exceſſum, vt alias tenuit *Rota in rec.
deciſ. 543. num. 6. par. 2.* cum alijs relatis per *Ad-
den. ad deciſ. 198. coram ſa. me. Gregorio XV.*

Nec obſtare viſum fuit DD. deducta per Infor-
mantes pro D. Iulia ex *deciſ. Seraphin. 845. n. 2.*
9 vbi firmatur † clauſulam, *ſine præiudicio*, nō tolle-
re iuriſdictionem Iudicis, ad quem, nam licet nou
operetur effectum ſuſpenſiuum operatur tamen
deuolutiuum, vt de eo cognoſci poſſit, quæ ſunt
verba formalia eiuſdem Deciſionis, in quibus ex-
preſsè traditur per illam clauſulam, appellationem
habere dumtaxat effectum deuolutiuum, & Iudi-
cem appellationis poſſe cognoſcere de iuſtitia, vel
10 iniuſtitia ſententiæ, † loquitur enim deciſio in ter-
minis clauſulæ, *ſine præiudicio*, trium cōformium,
quam præſupponit cognitionem ſuper contentis
in ſentētijs fuiſſe deuolutam à Iudicem ad quem,
nos verò verſamur in cognitione exceſſus nō qui-
dem ſententiæ, ſed executionis illius, de quo co-
gnoſcere debet Iudex à quo, cū quoad iſtum effe-
ctum eius iuriſdictio per appellationem ſublata
non exiſtat, licet enim regulariter appellatio vtrū-
11 que effectum † habeat, deuolutiuum, & ſuſpenſi-
uum, & quòad vtrumque, Iudicis à quo iuriſdictio-
nem ſuſpēdat, *cap. ſuper eo, cap. vt debitus honor,
c. adhac il primo de appell. l. 1. §. vlt. ff. ad Turpill.
l. ſi cauſa cognita, C. de tranſact.* & ibi compluri-
bus relatis, *Padill. Couar. pract. cap. 23. num. 1.*
12 in Iudicijs † tamen executiuis appellatio non adi-
mit iuriſdictionem Iudicis, à quo circa executio-
nē ipſius ſententiæ, vt not. *Phil. Franc. & Imol.
in c. Paſtor. in princ. de appell. per text. in c. Pa-
ſtor, §. præterea de offic. & poteſtate Iud. deleg.*
& ibi *Panor. & Couarru. in c. 23. num. 7. Me-
noch. de adipiſcen. poſſeſſione remed. 4. ex nu. 827.*
13 & hoc importat clauſula † *ſine præiudicio*, quæ
præſeruat Iuriſdictionem Iudicis à quo ex ſupra
traditis, & ſecundum iuris regulas procedit *d. de-
ciſio Seraphin.*

Cæteri verò articuli concernentes, maiorem
quantitatem fructuum præceptorum à D. Dimi-
tilla, & ſolita percipi, ex dicto Caſtro, & alijs
etiam ſi veritati niterētur, & eſſent probati tamen,
cum creditum D. Dimitillæ longè excedat ſum-
14 mam articulatam† tanquàm irreleuañ non debent
retardare expeditionem cauſæ, iuxta regulam *te-
xtus in l. ad probationem ſexto de probat.* cum
alijs relatis in deciſione, quæ reuidetur, præſertim
quia vt DD. conſiderarunt non ſunt huius Iudicij,
quia cū D. Dimitilla fructus ex Caſtro perceptos
debeat in creditum imputare, iuxta reſoluta in hac
cauſa prima Iulij anni præteriti 1630. corā me*
15 & extincto credito † per dictam imputatio-
nem liceat eidem D. Iuliæ Caſtri poſſeſſionem

recu-

recuperare, vt per *Rot. coram ſa. me. Gregor. XV. deciſ.254. nu.1. Ruin. conſ.265. nu.5. lib.5. Rolan. conſ.6. num. 37. Surd. conſ. 160. num. 7. Menoch. de recup. poſſ. remed.1. num.148. Pacif. de Salu. inſpect. 4. cap.2. num.220.* fructuum perceptorum liquidatio ad illud Iudicium pertinet, quia cum ſumma articulata per D. Iuliam non comprahendat integrum creditum D. Dimitillæ ex deductis certum eſt quod pro parte D. Iuliæ non poteſt præten-
16 di reintegratio † cum creditum debeat prius ſibi
vſquè ad obulum ſatisfacere, vt per *Rot. coram ſa. me. Gregorio XV. deciſ.254. num* 1. & ibi Addentes.

Neq; expeditionem cauſæ poteſt retardare clauſula, *appellatione remota*, appoſita in commiſſione directa dicto D. meo Durano, quia ea non obſtante poterit D. Iulia factis probationibus ſuper exceſſu, & quantitate fructuum, vel in Iudicio liquidationis, dum volet poſſeſſionem Caſtri recuperare, vel coram D. meo Durano Iudice executionis factæ obtinere reintegrationem, & reuocationem, aut moderationem ex ſuperius traditis.

Ex quibus DD. vtraq; parte informãte ſteterunt in deciſis ſub die 20. Decembris proximi præteriti, nulla habita ratione calculi fructuum perceptorum à D. Dimitilla firmati in Deciſione ſub prima Iulij anni præteriti, cum DD. à tunc reſolutis in hac parte recedant.

Et ita vtraque, &c.

☞ * Eſt deciſio 416. ſupra part. 5. recent.

☞ * Eſt Deciſio 403. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. VEROSPIO.

Spoletana Legitimæ.

Die Veneris 24. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Excluſus ab inteſtato ille, qui eſt nequaquàm poterit, legitimam aliquam prætendere, cum legitima ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato. Teſtator ſi relinquerit filiæ dotem, quando ipſa nupſiſſet, & vſum fructum, quando remanſiſſet innupta, certè non eſt dicendum, copulatiuè ea voluerit relinquere, ſed alterum ex eis ſecundum electionem ſtatus.

SVMMARIVM.

1 *Legitima, cum ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, ceſſat, ceſſante inteſtati ſucceſſione.*

2 *Filia excluſa à ſtatuto, à ſucceſſione patris ob exiſtentia filiorum, non poteſt in eius bonis prætendere legitimam.*

3 *Statutum, ſi excludat omninò fœminas non ſolùm à ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici quod illius loco ſuccedat.*

Quam idẽ ſtatutum dari volebat filiabus ita excluſis. num.4.

5 *Dos, ſine matrimonio non debetur.*

6 *Vſusfructus poteſt extinguere debitum legitimæ, dum perceptus fuit in executionem voluntatis ipſius Teſtatoris.*

7 *Actio merè perſonalis non poteſt impedire immiſſione fideicommiſſarijs.*

8 *Teſtator ex quibus pateat, quod voluerit, vt filia eius contenta eſſet, aut dote, aut vſufructu eidem relicto.*

9 *Filia an conferre teneatur ſuam dotem commodo ſororis, dum habuit vſumfructum à Teſtatore titulo particularis legati, non autem tamquàm illius hæres.*

10 *Filia excluſa à ſtatuto habet ſuam dotem loco legitimæ.*

11 *Interpretatio ea videtur capienda, ne Teſtator videatur incontinenti ſe correxiſſe.*

DECISIO IX.

CVM occaſione fideicommiſſi Franciſci Bonauuiſij, ex quo ſucceſſerant Leo, & fratres de Syllanis, peteretur ab illis immiſſio; excipiebatur pro parte Nicolæ Laurẽtinæ hæredis Ludouici grauati de detractione duplicis legitimæ eiuſdem, ſcilicet Ludouici, qui mortuo Bernardino Patre dicebat debitam ſibi eſſe eamdem legitimam ex hæreditate Franciſci Aui, in cuius poteſtatem reciderat: & alterius legitimæ ex perſona Cæſareæ filiæ Franciſci, cui idẽ Ludouicus ex fratre nepos ab inteſtato ſucceſſerat: Et cum detractio legitimæ Ludouici excluſa fuiſſet tàm in deciſ. facta coram bo. me Buratto ſub die 29. Aprilis anni 1626. quàm coram me. *ſub die 29. Aprilis anni præteriti*, eo quia conſumpta fuiſſet ex illius ſolutione, quam Franciſcus fecerat Fiſco propter delictũ Bernardini Patris Ludouici. Propoſui hodie dubium ſuper legitima Cæſareæ, quam neque eſſe detrahendam Domini reſponderunt.

Etenim ex peculiari ſtatuto, & Conſtitutione Ciuitatis Spoleti, cuius validitas controuerti non poterat propter confirmationem Summorum Pontificum Pij V. & Gregorij XIII. excludebantur fœminæ propter maſculos à quocumquè ſucceſſione cõſtituta illis certa portione in cauſam dotis, non poterat dubitari, quin etiam excluderentur à petitio-
ne legitimæ, quæ tanquam portio ſucceſſionis ab in-
1 teſtato † ceſſabat, ceſſante inteſtati ſucceſſione, vt
notant DD. *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de
liber. & poſth.* & ibi *Alex. num.16. Aretin. nu.21.
ff. de liber. & poſth. Aym. conſ. 11. num. 13. Rot.
deciſ.64. num.3. par.1. recen.* Et in his terminis de
2 filia excluſa à ſucceſſione Patris ob exiſtentiam † fi-
liorum, præter relatos tradit *Peregr. de fideicommiſ.
art.38. num.16. Bero. conſ.51. num.21. vol.1. Rot.
in Romana ſupplemẽti legitimæ 8. Februarij 1593.
coram Arigonio.*

Solum dubitatum fuit, an cum excluſio non fieret
à ſtatuto ſimpliciter propter maſculos, ſed cum cõ-
ſtitutione dotis, quæ aut tradita eſſet, aut tradi de-
beret, diceretur dos ſuccedere loco legitimæ, atque
ita retineri poſſet, aut detrahi ab hærede: Verum
3 † Statutum excludebat omnino fœminas nõ ſolum
à ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ab ipſa legiti-
ma, & omni illius ſupplemento, vnde non poterat
4 dici, quod illius loco ſuccederet dos, † quàm idem
ſtatutum dari volebat filiabus ita excluſis iuxta
diſtinctionẽ *Caſtreñ in l. Titio centum, § Titio ge-*

Digitized by Google

nero. num. 8. in fin. ff. de condit. & demonſtr. quam repetijt in conſ. 25. n. 27. par. 3. & ſecuta fuit Rota pluries, vt in deciſ. 540. par. 1. diuerſ. apud Card. Seraph. deciſ. 959. num. 5. & in alijs relatis per Adden. ad deciſ. Ludouiſ. 565. num. 11. & in Peruſina fideicomm. de Alphanis. 17. Martij 1621. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

Præterea non poterat eadem dos detrahi neque
vt legitima, neque vt dos, quia quocumque modo
illa conſideraretur ſemper conſtabat eam fuiſſe
conſumptam. Etenim dos quæ legata fuit Cæſareæ
à Franciſco eius patre fuit illi alternatiuè, collata
electione in arbitrium eiuſdem Cæſareæ, quia ſi nu-
beret, aut Monaſterium ingrederetur, dos ei tradi
debebat iuxta pragmaticã Ciuitatis Spoleti; ſi ve-
rò nec nuberet, neque ingrederetur Monaſterium,
reliquit illi Teſtator vſumfructum omnium ſuorum
bonorum ſimul cum Hieronyma ſua ſorore, & ità
ſicuti legatum dotis ſubrogatum fuit loco legitimç
in primo caſu nuptiarum ſiue temporalium, ſiue
ſpiritualium, ita vſus fructus, qui in ſecundo caſu
ſubrogatus erat loco dotis, ſucceſſit & ipſe loco le-
gitimæ. Hinc verò ſequebatur, vt ea dos non poſ-
ſit dici debita tanquam dos, cum Cæſarea deceſſiſ-
5 ſet innupta, & dos † ſine matrimonio non debea-
tur, vt verò legitima neque etiam peti poterat, quia
cum illius loco ſucceſſiſſet vſusfructus bonorum
tàm ex diſpoſitione Teſtatoris; quàm ex electione
6 ipſius Cæſareæ; potuit idem † vſusfructus extingue-
re hoc debitum, dum perceptus fuit in executio-
nem volũtatis ipſius Teſtatoris, vt notatur *in l. om-
nimodo, & in l. ſcimus. C. de inoff. teſt.* tradit *Bart.
in l. in quartam. num. 10. Ripa num. 140. ff. ad leg.
falcid. Card. Seraph. deciſ. 1365. num. 6. Rota in
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitima 11. Martij
1616. coram bo. me. Manzanedo, & 23. Ianuarij
1630. coram R. P. D. meo Pirouano,* aut quando
idem vſusfructus ſatis eſſe non poſſet pro extinctio-
ne huius debiti, competebat ſola actio ad ſupple-
7 mentum, quæ tamquam merè † perſonalis non
poterat impedire immiſſionem fideicommiſſarijs,
ſecundum *gloſ. in d. l. omnimodo in verbo exigere,
& in l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoff. teſtam.*
notat *Bald. in l. ſi quis filium. num. 6. C. eod. tit.* &
tenuit *Rota in Romana Saluiani Interdicti. 3. Iu-
nij 1606. coram Card. Lancell. in Romana heredi-
tatis 18. Maij 1618. coram Card. Caual.* & fuit di-
ctum *in Romana fideicommiſſi de Guidis. 13. Ia-
nuarij proximè præteriti coram me.*

Neque contrarium colligi poterit ex teſtamento
Franciſci, vt voluerit relinquere Cæſareæ præter do-
tem etiam vſumfructum, dum mandauit, vt Hiero-
nyma, & Cæſarea conferre deberent proprias do-
tes, quibus etiam vſumfructum reliquerat; Quia,
8 quod voluerit Cæſaream eſſe contentam † aut dote,
aut vſufructu, patebat ex eo, dum vtrique diſpoſi-
tioni adiecit particularem, immo contrariam con-
ditionem, & dotem reliquit Cæſareæ ſi nuberet, le-
gatum vero, vſusfructus contrario caſu ſi non nu-
beret: Quod verò illa, & Hieronyma conferre de-
berent ſuas dotes, non concludit, vt Cæſarea præ-
ter propriam dotem habere deberet etiam vſumfru-
ctum, ſed ſolum, vt idem vſusfructus conſtare, &
conſtitui deberet tàm ex bonis ipſius Teſtatoris,
quàm ex dote Hieronymæ iam nuptæ, & ex ea por-
tione, quam habitura fuiſſet Cæſarea in caſu nup-
tiarum. Quia poterat dubitari, an Hieronyma
9 conferre teneretur † ſuam dotem commodo Cæſa-
reæ, dum habuit vſumfructum à Teſtatore titulo
particularis legati, non autem tanquam illius hæ-
res, vt notatur *in l. vlt. ff. de collat. dot. & tradit
Bald. in l. non eſt ambiguum. C. familiæ herciſc.*
Sicut etiam dubitari poterat an eadem Hieronyma
participare poſſet de portione Cæſareæ, dum tan-
10 quam excluſa † ex diſpoſitione ſtatuti, habuerat
ſuam dotem loco legitimæ, *vt poſt alios tradit Bo-
lognet. in l. ſi emancipati. num. 29. C. de collat. Bald.
conſ. 49. lib. 2. Rot. coram Card. Seraph. dec. 1392.
num. 2.* quas dubitationes, vt remoueret Teſtator
ideo iuſſit, vt Hieronyma, & Cæſarea conferre inſi-
mul deberent proprias dotes, & hæc interpretatio,
videtur capienda, ne alias videatur Teſtator ſtatim
ſe correxiſſe, dum reliquit eidem Cæſareæ dotem,
quando ipſa nupſiſſet, & vſumfructum ſub contra-
ria diſpoſitione quando remãſiſſet innupta: *argum.
tex. in l. quod traditum. ff. de condit. & demonſtr.*
& notant *ibi DD. & in cap. inter dilectos. §. cæte-
rum. de fide inſtrum. Aretin. conſ. 9. num. 1. Pariſ.
conſ. 3. num. 25. lib. 3.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Expenſarum.

Die Veneris 31. Ianuarii 1631.

ARGVMENTVM.

Procuratori, conſtito de mandato principalis çquum, et honeſtum eſt, vt à principali reficiantur omnes expenſç, quas occaſione litis neceſsariò fecit, et quando dicatur de illis conſtare.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum datum alicui ad aliquid per agendũ, bene dicitur conſtare ex inſtrumento publico.*
2 *de Approbatione, & ratificatione geſtorum per procuratorẽ, probari poteſt ex literis principalis.*
3 *Literæ pleuè probant intentionem ſcribentis.*
4 *Mandans regulariter tenetur ad refectionem expenſarum mandatario.*
5 *Mandatarius, qui ſuſcepit, & adimpleuit mandatum non eſt honeſtum, vt damno afficiatur.*
6 *Principalis, quando non poſſit controuertere, quin eius procurator neceſſarias expenſas facere potuerit.*
7 *Procurator, vt poſſit prætendere ſibi deberi expenſas factas occaſione litis, vel de ordine principalis, id concludenter debet probari.*
8 *Procuratori debentur expenſæ factæ occaſione litis, quæ ſuper defenſione iurium ſui principalis pendebat.*
9 *Procurator quando non poteſt omnia adimplere per ſe ipſum, quæ erãt neceſſaria pro ſeruitio litis. Ita vt opus fuit id adimplere per interpoſitas perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum*
occa-

Digitized by Google

occaſione illarum perſonarum factarum.
10 *Expenſa litis debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſa.*
11 *Peritus an probet, ſi ſe remittat arbitrio Iudicis.*
12 *Perito electo à Iudice, & in quem partes conſenſum præſtarunt, ſtandum eſt.*
13 *Negotia duo, quando quis gerit duo ſalaria conſequi debet.*
14 *Negotia duo, quando ſunt inter ſe diſtincta, indeq. tamquam duo officia, quæ ad vnum finem tendunt, non prohibetur vnus ſimul exercere.*
15 *Solitum in conſtitutione ſalarij eſt attendendum.*
16 *Religionis Hieroſolymitanæ ſolitũ eſt, quod vnicuique exercenti plura, diſtincta, & ſeparata officia, diuerſa aſſignantur ſalaria.*
Nec Religio miſcet propria cum negotijs particularium Equitum.
17 *Compenſatio non intrat, quando adhuc non conſtat de liquidatione facta.*
18 *Creditor, quando probauit ſuum creditum, licet illud veniret compenſandum, non ex hoc eſt dicendum, quod non ſit creditor.*

DECISIO X.

REPROPOSITA cauſa ſuper ijſdem, iterum fuit dictum Commendatori Taurello deberi expenſas liquidas, eaſque aſcendere ad ſummam in relatione Periti contentam iuxta reſolutionem 13. Nouembris præteriti, * Cùm in præteritis fuerit firmatum Priorem Mazzingum teneri ad expenſas factas occaſione defenſionis Iuriſdictionis ſui Prioratus; nam partitæ conſtituentes dictam ſummam apparent factæ occaſione perturbatæ Iuriſdictionis ſpectantis ad Priorem ratione Bainliuatus, cum ſint expenſæ pro controuerſijs excitatis ſuper Iuriſdictione cum Epiſcopis, ac illius defenſione, tàm in Curia, quàm extra, & pro itineribus ad Vrbem, & pro reſidentia ibidem facta cauſa litis, ac occaſione reuerſionis Commẽdatarij ad Baiuliuatus, & carcerationis eorum, qui perturbauerant ipſam iuriſdictionem, ac aliorum emergentium; quæ quidem fuerunt factæ de mandato Prioris, & approbatæ, ac pluries ratificatæ; cõſtat enim
1 † de mandato ex inſtrumento publico aliàs dato
Speculat. in tit. de procur. §. vt autem. Maſcard.
2 *de probat. concluſ.* 107. *num.* 1. Conſtat de † approbatione, & ratificatione ex litteris Prioris, *clem.* 1. *& ibi gloſ. de procur. Bald. in c. cauſam num.* 7. *de*
3 *off. deleg.* quæ plenè probant † intentionem ſcribentis. *l. Publia. §. fin. ff. depoſit. Ruin. conſ.* 121. *num.* 11. *lib.* 4. *Caputaq. deciſ.* 183. *&* 185. *num.* 8. *par.* 2. Quibus ſtantibus conſequenter Prior tene-
4 tur ad illas, cùm mandãs regulariter † teneatur ad refectionem expenſarum, *l. ſi vero non remunerandi, §. ſi mihi mandaueris, l. ſi quis alicui, §. impendia, & l. qui mutuam. §. fin. ff. mand. Pariſ. conſ.* 90. *num.* 38. *lib.* 1. *Seraphin. deciſ.* 6. non enim eſt
5 honeſtum, † quod mandatarius afficiatur damno, qui ſuſcepit, & adimpleuit mandatum, facit *text. in l. ſi mandaſſem, l. ex mandato, l. inter cauſas, §. non omnia, ff. mand. Alex. conſ.* 52. *nu.* 1. *vol.* 6. Ideoq. ex ſupradictis conſtat Priorem non poſſe
6 controuertere, † quin Commendator neceſſarias expenſas facere potuerit.

Non obſtant quæ dicuntur de expenſis factis pro carceratione Fr. Sancti Troni, quod nõn probetur
7 † factę occaſione litis, vel de ordine Prioris, prout eſſet concludenter probañ. Quia cum idem coadiuuaret Commendatorem, & in defendenda iuriſ-
8 dictione Prioratus fuerit carceratus, bene † debentur expenſæ factæ occaſione litis, quæ ſuper defenſione eiuſdem iuriſdictionis pendebat, & dum Cõmendator non poterat omnia facere, & explére per ſe ipſum, quæ erant neceſſaria pro ſeruitio Ba-
9 iuliuatus, † ſed opus erat, quod adimpleret per interpoſitas perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum, *l. obi. §. qui in diſtrahendis §. qui pot. in pig. hab. Grat. conſ.* 9. *num.* 17. *Peregr. de fidei-*
10 *com. art.* 50. *num.* 11. Vnde cum reſpiciant † intereſſe cauſę Prioris, Commendatori debentur.

Nec obſtat, quod peritus in diſcurſu, quem fa-
11 cit de his expenſis † remittat arbitrio Iudicis, *ſe poi dette ſpeſe l'habbi potuto fare ò nò &c.* quia remiſſio facta per Peritũ non eſt de pertinentibus ad ſuum officium, & Peritiam, ſed de articulo principali; an expenſæ debeantur nec ne, qui articulus, cum fuerit iam deciſus, vt in deciſ. 20. Decembris 1628. in hac cauſa, quæ refertur etiam in deciſione, de cuius reuiſione agitur, & cum fuerit dictum quod Prior Mazzingus teneatur ad omnes expenſas factas pro defenſione iuriſdictionis Baiuliuatus, ſatisfactum fuit relationi Periti factæ ad Iudicem, & ex ea relatiua iam impleta non redditur turbida calculatio periti, itaut ei non ſit ſtandum, imo vt
12 in deciſione concluditur, ſtandum † eſt Perito electo à Rota, in quem partes conſenſerunt, *Seraphin. deciſ.* 656. *num.* 2. *cum alijs alleg. in deciſ.* Idemq. dicendum videtur de expenſis Commiſſarij, cum illas etiam habuerit Peritus pro liquidis, conſtituẽtes ſummam ducatorum 885. quæ ſumma hac de cauſa erogata fuit, eaſq. poſuit inter ſummas liquidas in tertio capite ſuæ relationis, & quamuis eaſdem impenſas dixerit potuiſſe fieri minori ſumma, prout in Summario Prioris, num. 3. tamen ſat eſt, quod eam ſummam habuerit pro liquida; immo neque negauit expenſas illas factas fuiſſe, ſed dixit fuiſſe veriſimiles, & in ſecunda parte conſiderauit eas expenſas potuiſſe eſſe minores, id dixit referendo prętenſiones partis, vt indicant illa verba. *Che quando ſi doueſſe oſſeruare queſto ſtile di ſcudi due, che il Signor Priore pretende douer oſſeruarſi importariano &c.* Sum. d. num. 3.

Confirmarunt etiam DD. quod iam reſoluerunt in deciſione quæ reuidetur Commendatori deberi ſalarium ſcutorum 50. quolibet menſe, dum moratus fuit in partibus, quando verò in Vrbe 60. quolibet menſe, nec cenſuerunt eſſe diminuenda ſcuta 25. ſolita aſſignari per Religionem, & ſoluta Commendatori ex cauſa vacantis mortuarij, quo tempore ipſa fructus percepit, quia eodem tempore gerebat duo negocia diuerſa, primum Religionis,
13 Aliud verò Prioris, † ideo etiam duo ſalaria conſequi debet, *Felin. in cap. cum olim, num.* 1. *de re iudic. Becc. conſ.* 27. *num.* 2. *Roman. conſ.* 26. *Surd. conſ.* 66. *num.* 1. *lib.* 1. *Menoch. de arbitr. Iud. lib.* 2. *caſ.* 223. *num.* 7. *& ſeqq. Rota in Romana Mercedis* 14. *Nouembris* 1611. *coram bo. me. Vbaldo*, & li-
14 cet eſſent † duo negocia inter ſe diſtincta, indequè

tanquam duo officia, quę ad vnum finem tendebāt, non prohibebatur Commendator ſimul exercere, *Dec. in §. ex litteris, nu. 52. Bero. nu. 54. de probat.*

Et cum in hac materia attendatur ſolitum, DD.
15 magni fecerunt † fidem Oratoris Religionis, qua atteſtatur, ſibi gerenti duplex officium, duplex dari ſalarium, & ita eſſe ſolitum Religionis, quod
16 vnicuique exercenti plura diſtincta, † & ſeparata officia, diuerſa aſſignantur ſalaria, nec Religionem miſcere propria cū negocijs particularium Equitū.

Non obſtat, quod teneatur reddere rationem emolumentorum iuriſdictionis, & ſic intret com-
17 penſatio, † quia non fuerunt liquidata, & de eis poterit haberi ratio dum examinabuntur reſeruata in
18 deciſione, nec ex quo † probaretur debitor eorundem emolumentorum eaq. eſſent compenſanda dici poteſt, vt non ſit creditor ſalarij, quod eidem debitū eſſe firmatū fuit, vt ſupra, vtraque parte &c.

☞ * Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Neapolitana Legati.

Die Veneris 1. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Papæ intentio, qualis ſit, ſi Iudici delegato reſcribat, quod ſuā moderetur inhibitionē, etc. Sententia nulla, et iniuſta nequaquàm in iudicatum tranſire poteſt. Et aliqua circa commutationem vltimarum voluntatum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam.*
2 *Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt adeo vt intrare videtur res iudicata.*
3 *Sententia lata, quando eſt nulla, vel iniuſta numquam tranſit in rem iudicatam.*
4 *de Sententia nullitate ex defectu iuriſdictionis, quando dicatur conſtare.*
5 *Iudici delegato, quando fuit reſcriptum vt ſuam moderetur inhibitionem, perinde ac ſi primum reſcriptum non emanaſſet.*
Propterea deinde geſta ab eo ſunt nulla.
6 *Cauſa aliqua, quando ſuum plenarium effectum habuit, nulla ſupereſt executio facienda.*
7 *Inhibitionem moderari, quando Pontifex Iudici delegato ordinauit perinde ac ſi priores litteræ, & commiſſio non emanaret.*
Inde colligitur intentio Pontificis fuiſſe tollendi in totum iuriſdictionem, in primis litteris demandatam.
8 *Iudicibus delegatis de ſtylo ſolet committi, ne impediatur executio, quod moderentur Inhibitiones, quo ad effectum ſuſpenſiuum.*
Atque tunc remanet iuriſdictio quò ad petitorium.
9 *Sententiæ duæ conformes habent vim trium.*
10 *Breue aliquod, quod fuerit productum ex quibus bene dicatur conſtare.*
11 *Sententia, ſi reuocet commutationem aliquam teſtamentariam, eſt nulla, ſi fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici.*
12 *Voluntas teſtatoris, ſi non poſſit adimpleri in certo caſu bene per Papam commutatur, & nu. 13.*
14 *Teſtatoris voluntatem non dicitur Papa alteraſſe, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerando ordinata ab eo.*
15 *Taciturnitas, quando non ſit habenda in conſideratione, ad effectum inducendi ſubreptionem.*
16 *Subreptio non inducitur ex taciturnitate earum rerum, quæ ſi narrata fuiſſent, facilius gratiam conceſſiſſet.*
17 *in Gratia non eſt facienda mentio de ea lite, quæ agitur inter diuerſas perſonas, & de re diuerſa.*
18 *Executor merus de ſubreptione allegata cognoſcere minime poteſt.*
19 *Executor excedendo fines ſuæ delegationis dicitur nulliter proceſſiſſe.*
20 *Iudex, ſi non habeat iuriſdictionem per proceſſum ad vlteriora, ex inualido proceſſu non poteſt ſequi, tacita valida pronunciatio.*
21 *Iudex, quando non habet iuriſdictionem, ſi aliquid ſtatuat, pars debet ab eo appellare, & quādo id locum habeat.*
22 *in Iuriſdictionem Iudicis non dicitur quis conſenſiſſe, ſi ſemper inſteterit pro moderatione Inhibitionis.*
23 *pro Cappella fabricanda, ſi teſtator aliquid reliquerit, hoc præſupponit exiſtentiam Eccleſiæ, & num. 24.*
25 *Derogatio Regulæ de Iure quæſito non eſt neceſſaria, quando verſamur in gratia de ſui natura præiudiciali.*
Voluntatis commutationis materia eſt de ſui natura præiudicialis, num. 25.
26 *de Subreptione, vel de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi Papa procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudicari.*
27 *Papa, ſi per viam gratiæ diſponat, vt legatum relictum à Teſtatore vni Eccleſiæ, alteri Eccleſiæ tribuatur, dicitur optimè ſcire præiudicium quod ſit dictæ Eccleſiæ.*
28 *Sententia lata non vocatis, nec citatis intereſſe habentibus eis non nocet.*
29 *Executor merus non tenetur aſſumere partes Iudicis, nec aliquem citare.*
30 *Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, nec meretur à Rota executionem.*

DECISIO XI.

INTRODVCTA cauſa appellationis in Rota à ſententia Nūcij Apoſtolici Neapolitani ☞ vna tãtum parte informante 15. Aprilis præteriti * fuit reſolutum conſtare de re iudicata exequenda iuxta formam executorialium verum cauſa pluries ſuper eiſdem propoſita, DD. recedendo à deciſis dixerunt exceptionem rei iudicatæ non ob-
1 ſtare Fratribus S. Mariæ de Sperantia † cum ſententia nulla, & iniuſta non potuerit tranſire in iudicatum, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. l. 1. §. hæc autem verba, ff. quod quiſque iur.* & quamuis ſententia

2 pentia † ob lapſum fatalium à deſertione excuſari
non poſſit, adeout videatur intrare res iudicata,
Caſſad. deciſ.6. num.8. de appellat. Creſcent. deciſ.8. eod. tit. Si tamen ſententia lata ſit nulla, vel iniu-
3 ſta, † numquam trāſit in iudicatum, *vt notāt Doct. in alleg. l.4. Felin. in c. ſuper litteris, num. 15. de reſcript. Abb. conſ. 61. per tot. lib. 1. Anchar. conſ. 36. num.1. & ſeqq. Rota in recent. deciſ. 574. par. 1. Seraphin. deciſ. 1123. num. 6.*

In propoſito autem conſtat de nullitate ſenten-
4 tiæ Nuntij † ex defectu iuriſdictionis, quia Nuntius
erat Iudex delegatus in cauſa commutationis volū-
tatis Iacobi Caſalis per Breue fel. record. Clementis
Octaui, cui per nouum Breue eiuſdem Clementis
fuit reſcriptum, vt ſuam moderetur inhibitionem,
5 perinde ac ſi primū Breue non emanaſſet, & † pro-
pterea deinde geſta per ipſum ſunt nulla, cum à
Pontifice concedente fuerit reuocata iuriſdictio,
l. iudicium ſoluitur. ff. de iudic. Bald. in l. 1. ſub nu. 6. ff. de conſtit. Princip. & in l. reſcripta. n. 13. C. de precib. Imper. offer. Bar. in l. omnes populi, in 3. quæſt. circa fin. ff. de iuſt. & iur. Gabr. de iur. quaſ. non toll. concluſ. 7. num. 7.

Nec ſubſiſtit, quod Papa in ſecundo Breui man-
dauerit Nuncio, vt ſuam moderetur inhibitionem
ad effectum, ne impediretur executio duarum ſen-
tentiarum in Curia Fabricæ latarum, non autem vt
iuriſdictio ſemel Nuntio conceſſa quoad cauſam
nullitatis Breuis Sixti Quinti ab eodem cenſeretur
6 abdicata; quia cum iam ipſa gratia † commutatio-
nis voluntatis ſuum plenarium habuiſſet effectum,
nulla ſupererat executio facieñ, & dum Pontifex
mādauit inhibitionem moderari perinde ac ſi prio-
7 res litteræ, † & commiſſio non emanaſſet, inde col-
ligitur Pontificis intentionem fuiſſe tolleñ in totū
iuriſdictionem in primis litteris demandatam, ma-
ximè cūm de ſtylo ne impediatur executio, ſoleat
8 Iudicibus committi, † quod moderentur inhibitio-
nes quoad effectum ſuſpenſiuum, & tunc remanet
iuriſdictio quoad petitorium.

Similiter non ſubſiſtit quod Fratres de Sperantia
in dicto ſecundo Breui Clementis Octaui narraue-
9 rint habuiſſe duas † ſententias conformes, quæ ha-
bent vim trium, quia ex verbis dicti Breuis, ibi, Sed
contradicentibus Priore, & Fratribus, &c. clarè
colligitur expoſitum fuiſſe reportatam ſententiam
fauorabilem, non verò obtentas duas ſententias, &
dum in dicto Breui fit mentio de duabus conformi-
bus, fuit intellectum de ſententijs latis pro Fabri-
ca reſpectu illius intereſſe, non autem Fratrum de
Sperantia, quòd apertè dignoſcitur ex ſupradicta
narratiua, in qua fit mentio de vnica tantum ſenē-
tia executioni demandata. Nec obſtat dicere di-
10 ctum Breue reuocatorium † non fuiſſe productum,
quia ex datis in Summ. conſtat de contrario, cum
probetur non ſolum parte citata productum, ſed
per Nuntium admiſſum, & decreta citatio cum
inhibitione vigore dicti Breuis.

Iniuſta quoque Dominis viſa eſt ſententia, de qua
agitur, quia per eam tanquam nulla reuocatur cō-
11 mutatio voluntatis Iacobi teſtatoris facta † ab Ar-
chiepiſcopo Neapolitano vigore Breuis Sixti Quin-
ti, & ſic validè, *clem. quia contingit, vbi Doct. de relig. domib. Lap. alleg. 78. num. 6. Barbat. in cap. nos quidem, num. 21. de teſtamen. Rota deciſ. 544. num. 3. par. 1. recent.* Stante negligentia Trinita-
riorum in fabricanda eorum Eccleſia; vnde Papa
potuit, & voluit per huiuſmodi commutationem
peruenire, cum voluntas teſtatoris non poſſet exe-
12 cutionem † habere in Eccleſia, quæ nondum erat
perfecta, cum voluntas teſtatoris, & loci non poſ-
13 ſet impleri, vel ſaltem † in longum protraheretur
ad tradita per Lambertin. de iurepatr. lib. 3. art. 7. quæſt. 6. num. 1. & ſic apparet Papam nedum non
14 alteraſſe voluntatem, † ſed potius fauiſſe diſpoſi-
tioni, Teſtatoris in accelerando expeditionem
Cappellæ.

Non obſtant oppoſita Breui Sixti Quinti ob non
factam mentionem litis prius pendentis coram Of-
ficialibus Fabricæ ſuper conſecutione legati, quia
in illo iudicio agebatur de executione legati, cum
fabrica ex officio inuentius ſoliti cōuenerit Brian-
dam generaliter ad adimplendum omnia legata pia,
in Breui verò agebatur de commutatione volunta-
tis, quæ cum fuerit facta quoad locum tantum, non
15 † autem quoad conſtructionem Cappellæ per Te-
ſtatorem ordinatæ, & cum effectu conſtructæ in
Eccleſia de Sperantia, talis taciturnitas non eſt ha-
benda in cōſideratione, quinimo cum Archiepiſco-
po Neapolitano fuerit attributa facultas ſub narra-
tiua, quod voluntas teſtatoris non poterat adim-
pleri, ex quo non perficiebatur Eccleſia Trinita-
16 riorum, vtique patet Breue emanaſſe † ex iuſta,
& fauorabili cauſa, & conſequenter dicta lis e-
tiam narrata non retraxiſſet Pontificem à conceſ-
ſione, immo facilius conceſſiſſet, *ad not. per Doct. in cap. fin. de teſtam. in 6. & in cap. ſuper litteris, & in cap. ad audientiam. de reſcript. Lancell. de attent in præfat. ampliat. 1. par. 2. cap. 4. num. 758.*
Et propterea cum ageretur inter diuerſas perſonas,
17 † & de re diuerſa, non ſuper ſolutione legati, ſed
tantum ſuper commutatione loci, de tali lite nulla
erat facienda mentio.

Sed cum Nuntius eſſet merus executor deputa-
tus pro moderatione inhibitionis ab ipſo conceſſa,
& Trinitarij in impetratione reſcripti, cauſa pro-
poſita in Signatura fuerint auditi; ideo Nuntius de
18 ſubreptione † allegata cognoſcere non poterat,
gloſſ. & Doct. in cap. paſtoralis, §. qui verò. de off. deleg. cum alijs per Adden. ad Cappellam Tholoſanam. quæſt. 345. & propterea excedendo fines
19 † ſuæ delegationis dicitur nulliter proceſſiſſe, *cap. cum dilecta, de reſcript. c. venerabilis, de off. deleg. gloſ. in c. cum olim, il primo eod. & in terminis executoris, gloſ. fin. in princ. in cap. quoad conſultationem, vbi Doct. omnes de reſcript. Caputaq. deciſ. 153. num. 2. par. 1. & 250. num. 3. par. 3.*

Præfixio termini vtrique parti ad probañ ſuā in-
cumbentiā, non facit, quod per proceſſum ad vlte-
riora cenſeatur reiecta exceptio declinatoria, quia
20 ſi Iudex † non habet iuriſdictionem, per proceſſum
ad vlteriora ex inualido proceſſu non poteſt ſequi
tacita valida pronunciatio, *Butr. in cap. ſuper litteris, num. 57. verſ. ſed aduerte de reſcript. ita limitat Felin. in cap. ſuborta, num. 6. de ſent. & re iud.*
Prout nō obſtat, quod Fratres de Sperantia debuiſ-
ſent appellare ab huiuſmodi præfixione; Quia pro-
cederet ſi fuiſſet plenè cognitum ſuper exceptio-

21 ne, quo caſu ſi Iudex deinde ꝓcedit † ad vlteriora,
cenſetur tacitè exceptionem reieciſſe, & ſi pars
non appellat, ſibi præiudicat, *Roman. conſ.* 410.
*num.2. Put. deciſ.*388. *lib.*3. ſed cum in hoc caſu li-
cet fuerit exceptum de ſubreptione, numquam ta-
men de ea fuerit cognitum, & Fratres de Speran-
tia † inhærēdo Breui ſemper inſteterint pro mode-
22 ratione, vt probatur in facto, inde patet eos non
conſenſiſſe in iuriſdictionem.

Prout nō obſtat quod fuerit narratum Pontifici,
legatum fuiſſe relictum Eccleſiæ Trinitariorum
poſtquam fuiſſet ædificata, & tamen ex teſtamento
contrarium probatur, cum conſtet ducatos 400.
fuiſſe relictos ad Altare maius faciēdū, & alios 400.
nullam habere dilationem; nam placuit reſponſio
non fuiſſe factum legatum pro fabricanda Eccleſia,
23 † ſed pro fabricando Altari maiori, vel Cappella,
quæ ſupponunt exiſtentiam Eccleſiæ, *vt per Man-
doſ. in reg. de Annal. quæſt.*17. *num.* 1. *cum ſeqq.
Rebuff. in prax. tit. ſæculare beneficium quotuplex.
ſub num.*14. Ideo ſufficit in hoc caſu, quod iſta
Eccleſia tunc temporis non eſſet perfecta, & licet
teſtator ſolutionem legati in dictum tempus non
24 contulerit † verbis expreſſis, attamen relinquendo
Eccleſiæ nondum conſtructæ, ſed conſtruendæ, &
cœptæ ædificari id virtualiter ordinauit.

Demum non obſtat, quod in dicto Breue Sixti
Quinti commutationis voluntatis non ſit deroga-
tum Regulæ de iure quæſito non tollēn, cum fuerit
25 expeditum in forma communi, † quia Regula non
procedit in gratia de ſui natura præiudiciali, prout
eſt materia commutationis voluntatis, in qua non
poteſt dici de ignorantia Papæ, aut de ſubreptione,
26 † quia vbi Papa procedit per viam gratiæ ſcit per
ſimiles actus alicui ſemper præiudicari, & in pro-
poſito Papa optimè nouit præiudicium, quod infe-
27 rebatur Trinitarijs † ex tranſlatione huius legati
debiti Eccleſiæ Trinitariorum ad Eccleſiam Fratrū
de Sperantia, *Modern. Rom. diſcept. for. cap.*992.
*num.*7. *& ſeqq. Ferrett. conſ.*247. *num.* 4. *& ſeqq.
Seraph. deciſ.*1445. *num.* 5.

Non obſtat quod ſententia Archiepiſcopi in
28 vim dicti Breuis fuerit lata non vocatis, † nec cita-
tis Trinitarijs, vt propterea ipſis obeſſe non poſſit,
quia cum eſſet commiſſum Archiepiſcopo quod
commutaret voluntatem Teſtatoris tanquam me-
29 rus executor † non tenebatur partem Iudicis aſſu-
mere, nec aliquem citare, *Imol. in clem. vnic. ad
med. de offic. deleg. & in cap. fin. num.* 9. *vbi Abb.
num.* 13. *& ſeqq. de præſumpt. Henric. Boic. in
cap. de cætero, num.*9. *&* 20. *de ſent. & re iudic.*

Ideoq; ſtante iuſtitia commutationis, & ſenten-
tiæ Archiepiſcopi Neapolitani, ſententiæ Nuntij
quæ commutationem reuocauit, remanet nulla, &
30 iniuſta, † & tranſire non potuit in iudicatum, nec
meretur à Rota executionem, *Cæſar. de Graff. de-
ciſ.*10. *num.* 11. *& ſeqq. de ſent. & re iudic. Sera-
phin. deciſ.*381. *num.*12. *bo. me. Card. Caualer. de-
ciſ.*270. *num.* 11. *& deciſ.* 588. *num.* 2.

Et ex his vtraque parte informante à deciſis re-
ceſſerunt Domini &c.

☞ * Vide hanc deciſionem infra prout in Indice po-
ſito in fine Deciſionum.

REV.^MO P. D: COCCINO DECANO.

Signina Caſtrorum.

Die Veneris 4. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſū nondum purificatum, ſi quis ex nunc prout ex tūc, poſtquā delatum eſſet, cū iuramento repudiauerit, nequaquàm poterit eius hæres ad illud aſpirare, & latè tractatur de validitate iſtius renūciationis. Singularis eſt iſta deciſio, prout cæteræ aliæ, huius Reuerendiſſimi, Doctiſſimi, et Eruditiſſimi, Romani Areopagi, Decani, et Splendoris. cuius nobiliſſimum ingenium ita ad ſummū peruenit, vt mirabile ſit dictu, in tantum, quod non minus iſte obſtupeſcere facit, quàm antea acutiſſimus ille Papinianus faciebat.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciationis finis, ſeu effectus eſt priuatio.*
*Priuatio nihil in renunciatione reliquit. num.*1.
2 *à Priuatione ad habitum non datur regreſſus.*
3 *Renuncianti ad ius remiſſum nō datur regreſſus.*
4 *Ius nondum delatum repudiari non poteſt.*
*Renunciatio Iuris ex fideicommiſſo conditionali quærendi. ſubſtinetur. num.*4.
5 *Iuri nondum delato pendente conditione poteſt renunciari, & ſuper eo paciſci. amplia. num.*7.
6 *in Fideicommiſſo, ſeu legato conditionali per fideicommiſſum, non ſuperſtiti, ſed defuncto ſuccedAfter.*
7 *Pactum de non ſuccedendo in fideicommiſſo valet. & quare.*
9 *Repudiatur tantum id, quod noſtrum eſt, vel nobis delatum, vel acquiſitum eſt de præſenti, cum repudiatio in iure conſiſtat.*
10 *Renunciatur, vel paciſcitur quoquo modo de rebus futuris, quæ nondum nobis delata ſunt.*
11 *Renunciatio, ſi habeat vim donationis, non tenet, ſi careat inſinuatione.*
12 *Renunciatio Iuris ſub conditione quærendi valet, nec eſt, nec poteſt eſſe donatio.*
13 *Donatio inter virum, & vxorem, licet ſit prohibita, id tamen procedit in iure quæſito non autem in iure quærendo.*
*Pauperior non fit, qui nō acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſpoſuit. n.*13.
14 *inter Ius quæſitum, & quærendum iura conſtituunt differentiam.*
15 *Renunciatio iuris quæſiti eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione.*
16 *Renunciatio iuris quærendi, cum non ſit donatio, non eget inſinuatione cū per renūciationē iuris quærendi cum ſolum obuietur acquiſitioni iuris, ideo non eſt donatio. n.*16.
17 *Filia dotata, ſi renunciet in manibus patris futuræ illius ſucceſſioni cum iuramento, hæredes patris nō tenētur iſtā renūciationem inſinuare.*
18 *Cum dicta renunciatio obuiet principio renūciationis, & non eſt donatio.*

19 *Re-*

19 *Renunciatio iuris quærendi, non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum.*

20 *Text. in l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. procedit in ſimplici renũciatione non autem in renunciatione facta ad fauorem tertij, & an hoc ſit verum.*

21 *L. 3. & l. 4. ff. de donat. inter virum, & vxor. qualiter procedant. & n. 22.*

23 *Donatio pura, ſeu directa inter maritos nõ valet.*

24 *Donatio cauſa mortis inter virum, & vxorem tenet.*

25 *Donatio inter virum, & vxorem valet ſi is, qui donat non efficiatur pauperior. id eſt, ſi nihil diminuat de bonis ſuis. vide num. 26. & 27.*

28 *Donatio, quæ purè à marito collata eſt in vxorem ipſo iure non valet.*

Diminuere aliud eſt, & aliud non augeri, ſiue non acquirere. n. 28.

29 *Tacendo, quis in ſuum commodum aſſentiſſe, & acceptaſſe videtur.*

30 *Acceptatio expreſſa ex quib' verbis dicatur facta.*

31 *Spes etiam donari poteſt.*

32 *Prouidere, quis præſumitur velle ſibi & hæredibus ſuis.*

33 *Stipulatio omnis tam ad hæredes quàm contra hæredes tranſit.*

34 *Hæredum expreſſio in contractibus nõ importat, niſi quamdam mentionẽ eius, quod tacite ineſt.*

35 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt nõ alterat diſpoſitionem.*

36 *Repudiatio mixta cum donatione indiget inſinuatione.*

37 *Dictio, quatenus, conditionem importat.*

38 *Dictio, quatenus, eſt modificatiua & intelligitur in quantum ſit opus.*

39 *Donatio conditionalis, quando cenſeatur ſublata. & n. 40.*

41 *Repudiatio mixta cum donatione ex pacto de non petendo operatur, vt renunciatio tranſeat in donationem.*

42 *Clauſula, quatenus opus ſit, eſt ſalutaris.*

43 *Donatio, ſi non ſit ob liberalitatem, ſed correſpectiua ad aliquid à donante receptum, non eſt inſinuanda.*

44 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, ſi ſit addita actus conditionali quid operetur.*

45 *Repudiatio fideicommiſſi facta tempore inhabili ſcilicet antequàm illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempus habile ſubſtinetur.*

46 *Inſtitutio illius, qui tempore teſtamenti eſt incapax, eſt nulla.*

47 *Inſtitutio incapacis, licet ſit nulla, ſi ille non reperiatur capax de tempore teſtamenti, tamen ſi fuerit collata in tempus, quo erit capax ſubſtinetur.*

48 *Inſtitutio poſthumi alieni quamuis media Iuris prudentia non eſſet permiſſa, attamen. Gallus Aquillius formulam induxit, per quam poſthumi alieni inſtitutio collata in tempus, quo poſthumus naſceretur valida eſſet.*

49 *Diſpoſitio in tempus collata ſubſiſtetur, cum dictione, tunc.*

50 *Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem.*

51 *in Diſpoſitionibus, quæ diem, & conditionem continent propter diem nõ admittitur retrotractio, ſecus tamen, quando vna cum die adeſt conditio.*

52 *Camill. Medic. conſ. 156. n. 17. & ſeqq. refellitur.*

53 *Repudiatio nulla adeſt, ante purificationem conditionis.*

54 *Fideicommiſſi renunciatio non poteſt dari, antequàm illud deferatur, intellige, vt hic.*

55 *Verba præſentis temporis, relata ad id, quod de præſenti verum non eſt, reſoluuntur, & quando id non procedat. n. 56.*

DECISIO XII.

ITERVM dubitaui, An ſententia Rotalis eſ-
ſet confirmanda, & Domini perſiſtentes in re-
ſolutis coram me ſub die 13. Nouẽbris 1623.* af-
firmatiuè reſponderunt, quia licet Excellentiſſ.
D. Dux Camillus de Comitibus eſſet ſubſtitutus
bo. me. Card. Saluiato in Caſtris, de quibus agitur,
nihilominùs cum adhuc viuente eodem Cardinale
ex nunc, prout ex tunc d. ſubſtitutionem, ſeu le-
gatum poſtquam delatum eſſet, cum iuramento re-
ſumuerit, atque repudiauerit non potuit idem D.
Dux ſequuto præfati Cardinalis obitu habere re-
1 greſſum ad prædicta Caſtra, quia finis, ſiuè † effe-
ctus renunciationis eſt priuatio, quæ nihil in renũ-
ciatione relinquit *Bart. in l. 1. col. 2. verſ. quæro, quæ eſt ratio, ff. de acquir. hæred.* quemadmodum
2 † enim à priuatione ad habitum nõ datur regreſſus,
l. homo liber, ff. de ſtat. hom. ita conſequens eſt, vt
3 renuncianti ad Ius remiſſum regreſſus † minimè
detur, *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. l. Herennius. in princ. ff. de euict.*
4 Neque obſtat, quod ius nondum delatum † re-
pudiari non poſſit, *l. is, qui hæres, l. is poteſt* 18. *de acq. hæred.* quia id non procedit in caſu iſto, in quo
non agitur de ſimplici repudiatione Iuris, nondum
delati, ſed de renunciatione Iuris ex fideicommiſ-
ſo conditionali quærendi, quæ quidem renunciatio
5 ſubſtinetur, cum Iuri nondum † delato pendente
conditione poſſit renunciari, & ſuper eo paciſci,
l. 1. C. de pact. l. hæredes 21. *§. filiusfam. l. pactum* 46. *in fine de pactis*, & ratio eſt, quia in fideicom-
6 miſſo, ſeu legato conditionali † per fideicommiſ-
ſum non ſuperſtiti, ſed defuncto ſucceditur, *l. cohæredi* 41. *§. cum filio, de vulg. & pupill.* & non de
7 viuentis, ſed defuncti hæreditate † paciſcitur, ideò
in dictis legibus tale pactum de nõ ſuccedendo va-
luit, vt dicunt *in d. l. 1. Iaſ. num.* 18. *Rip. num.* 27.
Zuccard. n. 162. *Cuman. in §. 1. in fin. Petr. Auguſtinus Morla in 1. par. emporij tit. 3. quæſt. 5. num. fin. Robledus de repræſentatione lib. 2. cap. 16. n. 73.*
8 *&* 74. quæ eo magis procedunt, † quando renun-
ciatio fuit cum iuramento, vt per *Sicard. in d. l. 1. num.* 21. vbi allegat *DD. in c. quamuis pactum, de pactis in 6.* Et ratio differẽtiæ eſt, quia repudiamus
tantum id quod eſt noſtrum, vel nobis delatum,
9 vel acquiſitum eſt de præſenti, † cum repudiatio in
Iure conſiſtat, *d. l. is poteſt, l. repudianda* 23. *ff. de acq. hæred.* Renunciamus autem vel paciſcimur
10 quoquòmodo de rebus † futuris quæ nondum no-
bis delata ſunt *Franciſc. Duarenus ad tit. ff. de acq. hæred. cap. 9. quæ neceſſaria ſunt ad repud. hæred. pag. 1081. in ſin. Cuiacc. & Ant. Faber. in*

d. §. ſi-

d. §. filiusfam. Hubertus Giffanius in tract. de renunciat. ante c.1. pag.15. poſt med. Biſonius lib.3. de ſolut. pag.435. Iulius Pauc. diſp.5. ad Pandectas Iuris Ciuilis theſi 32. Robledus de repræſent. loco cit. num.73.

Nec eſt verum, quod prædicta renunciatio tan-
11 quàm habens † vim donationis ſit nulla, ex quo
caret inſinuatione requiſita à *Statuto Vrbis c.149. & 150. lib.1.* quia cum prædicta renunciatio facta
fuerit Cardinale inſtituto adhuc viuente, non po-
teſt dici renunciatio iuris iam quæſiti, & ſic dona-
12 tio, ſed † renunciatio iuris ſub conditione quæren-
di, quæ valet, vt dictum eſt, nec eſt, nec poteſt eſ-
ſe donatio, vt probatur in *l. ſi ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* vbi licet donatio in-
ter virum, & vxorem ſit prohibita, id tamen pro-
cedit in iure quæſito, non autem in iure quærendo,
13 † & reddit rationem *Text.* ibi, *Neque enim pauperior ſit, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſpoſuit*, prout ad idem eſt *Text. in l. quia autem, & l. Iulianus, ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*
14 & ſic iura † conſtituũt differentiam inter ius quæ-
15 ſitum, & quærendum. Itaut renũciatio iuris † quę-
ſiti ſit talis donatio, quæ egeat inſinuatione, ſecus
autem renunciatio iuris quærendi, quia tunc ſolùm
16 obuiatur acquiſitioni iuris, itaut † non ſit donatio,
vt ex prædictis iuribus. Ita reſpõdet *Bald. in l. Illud 17. num.11. C. de ſacroſ. eccleſ.* vbi quod ſi filia
17 dotata renunciat in manibus † patris futuræ illius
ſucceſſioni cum iuramẽto, vt in *cap.2. de pact. in 6.*
hæredes patris non tenentur iſtam renunciationem
inſinuare, quia renunciatio obuiat principio ac-
18 quiſitionis, & non eſt donatio, & † per eandem ra-
tionem generaliter loquuntur Doctores in noſtris
terminis *Corn. conſ.26. num.17. vol.3.* vbi teſtatur
per doctr. Bald. ſe vidiſſe conſultum, quod diſpoſi-
tio *l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.* non habet lo-
19 cum † in donatione, quæ obuiat acquiſitioni, *Rip. in dicta l. ſi vmquàm, nu. 20. verſ. vnde putarem. Ant. de Canario in tract. inſinuat. quaſt.16. par.2. Socc. Sen. conſ.114. n.8. lib.1. Crot. conſ.78. n.42. lib.1. Alex. conſ.29. num.7. lib.3. Ruin. conſ.170. num.11. lib.1. Rol. de lucro dot. q.39. num.24. Phanuc. eodem tract. quaſt.8. num.17. & ſeqq. Tiraq. in d. l. ſi vnquã, in verſ. donatione largitus, n.180. Gabr. de donat. concl.1. num.82. in 23 limit. Abbas conſ.751. num.18. vol.4. Barbat. conſ.41. per tot. & praſertim ante med. verſ. & accedit elegãs. text. vol.1. Camillus de Medicis conſ.20. num.18. Galerat. de renunc. lib.2. cap.4. nu.19. lib.2. Marcabr. conſ.30. n.299. cum pluribus ſeqq. Galuan. conſ.38. in fine, verſ. ſecus eſſet. Carpanus ad ſtatuta Mediolanen. cap.324. num.25. & ſeqq. Gomez. var. tom.2. cap.4. n.10. per tot. & præſertim in verſ. 2.*
20 *infero*, qui etiam Doct. concludũt, quod † nec iſta
renunciatio poteſt reuocari per ſuperuenientiam
filiorum, & benè *Ruin. in conſ.89. num.19. verſ. non obſtat igitur primum, lib.1. Alex. d. conſ.29. num.16. lib.3.*

Neque obſtant in contrarium ponderata aduer-
ſus *tex. in dicta l. ſi ſponſus, §. ſi maritus*, per quam
mouentur Doctores prædicti ex *text. in l.3. in fin.* & ex *l.4. ff. de donat. inter vir. & vxor.* videlicet
21 quod *text. in dicto §. ſi maritus*, procedat † in ſim-
plici renunciatione, non autem in renunciatione
ad fauorem certæ perſonæ, prout fuit factum in ca-
ſu iſto, quia hæc diſtinctio non eſt vera, nec proba-
tur ex iuribus allegatis, nam ſi in caſu iſto requiri-
tur acceptatio, vt ſtatim dicetur, vis non ſtat in
repudiatione ad fauorem certæ perſonæ acceptan-
tis, ſed in acquiſitione prius, & ceſſione poſteà fa-
cta, quæ habet vim donationis, & ita loquuntur iu-
ra in contrarium põderata: Nam & ſi *in l.3.* dicatur.
Si Lutium Titium donaturum mihi iuſſero vxori
meæ dare: breui manu Lutius Titius mihi, & mox
vxori meæ donaſſe videtur, ac proinde donatio non
valet, tamen non applicatur diſpoſitio illius text.
ad caſum noſtrum, quia & ſi res videatur tranſire
in manum vxoris recta via, non in manum viri, ta-
men, & in manum mariti prius perueniſſe vide-
tur, & conſequenter de manu mariti in manum
vxoris perueniſſe intelligitur. Denique ſtudio ce-
leriter tranſigendi negotij iuſſu mariti, dum cupiẽ-
ti animo eius nõ ſatis feſtinauit Lutius Titius, ma-
ritum tranſijſſe videtur, & protinus dediſſe vxori
omiſſo circuitu illo. Cum ergo Lutius Titius do-
naſſe marito videatur, & porrò maritus vxori eui-
dens eſt, poſteriorem à marito vxori donationem
22 non valere, & idem eſt, quod dicitur in † *d. l.4. ſequenti*, vbi ſi ægrotum donaturum marito mortis
cauſa iuſſerit dari vxori ſuæ; nam, & hoc caſu æger
marito, vt voluit mortis cauſa donare videtur, ma-
ritus verò protinus purè, & directò, non mortis
cauſa donaſſe videtur, & proinde donatio non va-
23 let; donatio enim pura, † ſiue directa inter maritos
24 non valet, donatio † mortis cauſa valet, neque ve-
rò dici poteſt in hac ſpecie donationem valere, quæ
à marito perfecta intelligitur in vxorem, quod ex
ea donatione maritus pauperior non fiat, & certũ
25 eſt inter maritos donationes valere, ſi is † qui do-
nat ex eo non fiat pauperior, ideſt ſi nihil diminuat
de ſuis bonis, *l. ſed & ſi conſtante matrimonio 25. ff. de donat. inter vir. & vxor.* id tamẽ in facti ſpe-
cie *d. l.4.* dici non poteſt, quia maritus ex ea dona-
tione pauperior fit, quatenus infirmata, & reuoca-
ta donatione mortis cauſa, quam ſibi æger, vel in-
firmus fuit reuocata, in quam ea donatione conua-
26 leſcentia donatoris, † tenetur maritus donatori cõ-
ditione ob cauſam, vt reddat id quod accepit, *l. non omnis 19. ff. ſi cert. pet.* confirmata autem ea dona-
tione morte donatoris, quæ contigerit ſuperſtite,
27 & † viuo marito, maritus non habet in bonis, quod
habiturus eſſet ſi vxori non donaſſet, *l. ſi quid mihi mortis cauſa 56. ff. de donat. int. vir. & vxor.* quã-
obrem donatio, quæ purè à marito collata eſt in
28 vxorẽ ipſo iure † nõ valet in caſu *d. l.4.* & ſic aliud eſt
diminuere, vt in *d. l.3. & 4.* aliud non augeri, ſiue
non acquirere, vt in *d. l. ſi ſponſus, §. maritus*, & ita
his verbis elegantiſſimè declarat *Cuiac. in d. l.3. & 4. & in d. l. ſi ſponſus. quaſt. 5. §. maritus, tom.3. ſecundum nouam impreſſionem fol.124. cum ſeqq.*

Quod autem adſit acceptatio Cardinalis inficia-
ri non poteſt, cum renunciatio fuerit facta ipſo prę-
29 ſente, & ſufficiat, quod tacuerit, † tacendo enim
in ſui ipſius commodum aſſentiſſe, & acceptaſſe
cenſetur, *l. tale pactum, in princ. ff. de pact. l. qui patitur, ff. mandat. Bart. in d. l.1. nu.4. C. de pact.*

poſt

poſt Iacob. de Arena, Cyn. nu.5. ad med. verſ. quid
dicemus, C. de pact. Salic. nu.5. in 4. oppoſit. Alex.
num.5. Iaſ. num.15. Seyſſer. num.13. Iacobinus de
S. Georgio num. 17. Curt. Iun. num. 35. Vbertin.
Zuccard. nu.134. cum ſeqq. Cagnol. nu.69. Alciat.
num.18. Iaſ. in l. cum proponas, num.11. C. eodem
tit. de pact. Peregr. de fideicom. d. art.52. num.11.
Surd. conſ. 398. num.3. & ſeqq. & qumàuis Imol.
in d. l. 1. §. ſi quis ante, ff. à quibus appell. non licet
Purpur. num.61. Sicard. nu.20. Camillus Medices
conſ.156. num. 23. teneant requiri acceptationem
expreſſam, tamen loquuntur contra communem
ſententiam, vt patet ex prædictis, ſed ceſſat omnis
difficultas ex acceptatione expreſſa facta per Car-
30 dinalem, ibi, † remittit, & repudiat (ſ. D. Dux)
ac pactum, vt ſupra de non petendo in perpetuum
medio iuramento d. D. Cardinali, prout ſupra, &
ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; quo-
rum nunc intereſt, interſit, intererit, & intereſſe
poterit quomodolibet in futurum &c.

Non obſtat, quod negocium non ſtetit in termi-
nis ſimplicis renunciationis, cum dicta renunciatio
fuerit facta, ne dum Cardinali, ſed etiam hæredibus,
& ſucceſſoribus, & propterea cenſeatur donatio,
31 † cum etiam ſpes poſſit donari l. ſpem, C. de donat.
per quem tex. ita reſpondet Bart. in l. fin. ante fin.
verſ. certè, ff. de adminiſt. tut. Socc. Iun. conſ.82.
num. 38. verſ. facit, l. ſpem. lib. 4 Ruin. conſ. 204.
num.4. lib.1. Galer. de renunciat. lib.2. cap.4. n.19.
in fine, quia obiectum procederet, ſi Dux egreſſus
fuiſſet fines renunciationis, vt ſi ſimpliciter tertio,
vel hæredibus Cardinalis ceſſiſſet ſpem ſuccedendi,
vt loquuntur prædicti Doctores, & benè declarat
Ruin. ſed D. Dux renunciauit ad fauorem Cardina-
lis, qui tenebatur reſtituere ideoque licet accepta-
uerit dictam renunciationem pro ſe, hæredibus, &
ſucceſſoribus, tamen renunciatio cenſetur facta
Cardinali, & acceptatio pro ſe, hæredibus, & ſucceſ-
ſoribus non alterat renunciationem, itaut dicatur
facta ad fauorem tertij, quia quàmuis non fuiſſet
dictum, quod Cardinalis acceptabat pro ſe, hæredi-
bus, &c. attamen cenſeretur acceptaſſe nomine
32 etiam ſuorum hæredum, † quia in dubio quis cen-
ſetur velle ſibi, & hæredibus ſuis prouidere l. ſi pa-
ctum, in fin. ff. de probat. l. neceſſarius, §. pen. ff. de
33 pign. act. & ſic omnis ſtipulatio † tàm ad hæredes,
quàm contra hæredes tranſit l. veteris, C. de con-
trab. & commit. ſtipulat. & propterea in hoc caſu
34 expreſſio hæredum non importat, † niſi quàndam
mentionem eius, quod tacitè inerat Ancbar. conſ.
409. num.7. Caſtr. conſ.338. ad 1. num.2. lib.2. &
35 dicta expreſſio illius, † quod tacitè inerat, non alte-
rauit diſpoſitionem Ancbar. conſ.147. nu.4. & hoc
in effectu eſt, quod dicit Bald. in d. l. illud, & alij
Doctores ſupra allegati.

36 Neq; eſt verum, quod iſta ſit repudiatio † mixta
cum donatione, & ideò indiget inſinuatione, Corn.
conſ.11. nu.25. lib. 3. Calcan. conſ.25. nu.23. verſ.
ſed poteſt dici vſquè ad num.25. Cagnol. in l. ſi quis
in obligationem 116. nu.3. & 4. ff. de reg. iur. Ma-
ſcabr. conſ. 30. num. 248. vſque ad 261. Nàm dùm
hoc deducitur ex eo quod dicitur in inſtrumento
donatione pura, & irreuocabili inter viuos &c.
eſt aduertendum, quod repudatio ſtat omninò de
per ſe, & eſt ſeparata, & licet poſteà ſubdatur, &
quatenus opus ſit donat. &c. clauſula, quatenus o-
pus ſit operatur, quod ſimpliciter non fuerit dona-
37 tum, ſed ſub conditione, † dictio enim, quatenus,
conditionem importat, l. Stichum, qui meus erit,
& ibi, DD. ff. de verb. obl. Bart. in l. 1. num.20. ff.
de cond. & demonſtr. Rimin. Iun. conſ. 129. n.20.
38 lib.2. & eſt modificatiua, & intelligitur in † quan-
tum ſit opus l. ſi vnus, §. ſi pactum, ff. de pact. Dec.
in l. quatenus. 24. in princ. & ibi, Cagnol. num. 1.
ff. de reg. iur. Rim. Iun. conſ. 335. num. 49. lib. 4.
Rebuff. in l. locos col. pen. in ver. quatenus, ff. de
verb. oblig. ſed quia Cardinalis nō egebat dicta do-
39 natione, quia repudatio ſubſtinetur, † vt ſupra pro-
batum eſt contraria conditione iſta donatio condi-
tionalis cenſetur ſublata, l. aliquando, in fine, ff. de
cond. & demonſtr. l. ſi legatum purè, & l. legata
inutiliter, ff. de adimen. legat. Bart. in l. pater fa-
milias teſtamento nu. 1. ff. de hæredib. inſtit. Ce-
40 phal. conſ.649. num.30. lib.5. & proinde eſt, † ac ſi
facta non fuiſſet. ſa. me. Greg. deciſ.555. nu.2. & 3.
Dum verò deducitur repudiatio mixta cum dona-
41 tione † ex pacto de non petendo, quod operatur,
vt renunciatio tranſeat in donationem Zuccar. in
l. 1. num. 141. verſ. & in teſtamento, C. de pact.
ſa. me. Greg. deciſ.15. num.5. & ſeqq. eadem mili-
tat reſponſio videlicet, quod repudiatio ſtat de per
ſe, & pactum de non petendo pari modo fuit addi-
42 tum † cum prædicta clauſula ſalutari, quatenus
opus ſit.

Placuit etiam Dominis aliud fundamentum vi-
delicet, quod quatenus ſine veri præiudicio iſta eſ-
ſet donatio, non tamen ſubiacet diſpoſitioni dd.
Statutorum, cum non ſit ob liberalitatem, ſed cor-
reſpectiua ad ſummam ſcutorum 20000. quā Car-
dinalis ſequenti die, quo fuit celebratum primum
43 inſtrumentum, dedit † Excellentiſſimo D. Duci,
prout abundè fuit conſideratū in vtraq; deciſione.

Vlterius fuit principaliter conſideratum, quod
in caſu iſto fuit renūciatum dictæ ſubſtitutioni, poſt-
quàm ius ſuccedendi fuerit delatum cum clauſula,
44 ex nùnc, prout ex tùnc, † quæ cum fuerit addita
actui conditionali ſcilicet poſtquam delatum fue-
rit fideicommiſſum, repudiatio cenſetur facta tem-
pore purificati fideicommiſſi, ex cumulatis in alia
deciſione facta die 13. Nouembris 1623. quibus
poteſt addi Tiraq. de retract. condition. & de con-
ſtituto par.3. limit.2. num.16. & iſta concluſio cor-
roboratur ex eo, quod, & ſi repudiatio fuerit facta
tempore inhabili, ſcilicet ante delatum fideicom-
45 miſſum, tamen cum † effectus fuerit collatus in
tempus habile ſuſtinetur, l. in tempus, ff. de hæred.
46 inſtit. nam etſi inſtitutio illius, † qui tempore te-
ſtamēti incapax reperitur ſit nulla, l. 1. C. de hæred.
inſtit. l. ſi alienum, §. in extraneum, ff. de eod. tit.
47 Inſtitutio tamen incapacis † collata in tempus,
quo fuerit capax ſuſtinetur, d. l. in tempus, & quam-
uis inſtitutio poſthumi alieni media Iuris prudentia
48 non eſſet † permiſſa; Attamen Gallus Aquil-
lius formulam induxit, per quam poſthumi alieni
inſtitutio collata in tempus, quo ſuus naſceretur,
valida eſſet, vt in l. Gallus in princ. ff. de liber. &
poſthum. notant ibi DD. nam ſuſtinetur diſpoſitio
49 in tempus collata cum dictione tunc, † quæ tempo-
ris

Digitized by Google

50 ris extremitatem † indicat, vt notant *Doct. in d. l. Gallus*, ibi, *tunc ſi quis mihi nepos Fortunius n.25. Marius Salamonius num. 28. Torniell. num. 44. Bolognett. num. 91.* & alij, & notant etiam in *l. ſi*
is. 4. §. vlt. ibi, *quia hic articulus, tunc extremum quinquennij tempus ſignificat. ff. de condit. & demonſtr. l. tutoribus 33. ff. de teſtam. tutel. Coſta in §. & quid ſi tantum. 5. par. num. 99. Peregr. de fideicomm. art. 39. nu. 15. Fuſar. de ſubſtit. q. 460.*
51 *num. 10.* nam in his diſpoſitionibus, † quæ diem, & conditionem continent propter diem non admittitur retrotractio, ſecus tamen quando vna cum die adeſt conditio, *l. ſi ergo, ff. de iur. dot. Fabr. lib. 8. coniectur. cap. 9. & de erroribus pragmaticorum tom. 2. decad. 47. errore 4. l. in illa ſtipulatione 8.* ibi, *tota enim obligatio ſub conditione, & in diem collata eſt, & licet ad conditionem committi videatur dies, tamen ſuperſt, ff. de verb. oblig.*

Neque huic fideicommiſſo obſtat, quod in pun-
52 cto contrarium tenet † *Camillus Medices conſ. 156 num. 17. & ſeq.* quia mouetur ex tribus rationibus, quæ de facilè refelluntur; Mouetur enim primò, quia iura generaliter loquuntur de repudiatione facienda poſt aditam hæreditatem, quæ ratio nihil facit, cum non renuncietur de præſenti, ſed purifica-
53 to fideicommiſſo, † nam ante purificationem conditionis, nulla adeſt repudiatio, vt benè per *Caſſad. deciſ. 3. num. 5. de præb.* & patet ex rationibus ſupra ponderatis; Secundò mouetur ex eo quod iura, quæ probant renunciationem non dariante de-
54 latum fideicommiſſum negant potentiam † repudiandi, quod motiuum nihil facit, cum agatur de repudiatione, quæ proindè eſt, ac ſi fuiſſet facta poſt delatum fideicommiſſum; Tertiò mouetur ex eo quod verba præſentis temporis relata ad id, quod
55 † de præſenti verum non eſt, reſoluuntur, ita ut ſenſus ſit repudiabo tunc, quod non facit; poſſet enim conſiderari in ſimplici repudiatione, purè facta an-
56 te delatam hæreditatem, † non autem in conditionali ex ſupra allegatis, & bene *Caſſad. d. deciſ. 3. nu. 14. in fine verſ. cui concluſioni & n. 15. per tot.*

Et ita vtraque parte informante concluſum, &c.

☞ * Hanc deciſionem cùm alia deciſione coram bo. me. Remboldo facta in hac cauſa die 24. Ianuarij 1622. habes infra prout in Indice poſito in fine deciſionum, & in eadem cauſa. Vide alteram deciſionem coram R. P. D. Panzirolo ſub die 19. Iunij 1634. infra ſuo loco.

R. P. D. MERLINO.

Elnen. Eremitorij.

Die Veneris 7. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Mors alicuius ex quo remaneat iuſtificata. Beneficium Eccleſiaſticũ, vt quis validè impetret, quid probare grauetur, Beneficij vltimus ſtatus, quando ſemper veniat attendendus, & quando id fallat.

SVMMARIVM.

1 *Obitus alicuiꝰ probari poteſt per librum Cõfratriæ, ſi ad eos ſpectet opus ſepeliendi mortuos, & nu. 3.*
2 *Parrocho adnotãti mortem Parrochiani creditur, quia ad illum ſpectat adnotatio.*
4 *Libro Hoſpitalis conſuetum eſt adhiberi fides, ad effectum probandi mortem alicuius.*
5 *Teſtis conſanguineus plenè probat mortem ſui cõſanguinei, ſi pro ratione aſſignet, quod propter illius mortem pulla veſte fuit inductus.*
6 *Liber priuatus, quando cum eo concurrunt adminicula, benè probat.*
7 *Beneficium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub reſeruatione, probandum eſt quod ſit vacabile, & cõferibile Clerico, & erectum in titulũ Beneficij.*
9 *Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad celebrandas Miſſas, non cadunt ſub regula reſeruatoria.*
9 *Quia non ſunt tituli beneficiales, niſi probetur, quod ſint erecti in titulum Beneficij.*
10 *Capellania in dubio præſumitur Beneficium Eccleſiaſticum.*
11 *Reſignatio indicat Beneficium eſſe conferibile.*
12 *Regula de valore non habet locũ, niſi in Beneficijs.*
13 *Capellania, quod ſit conferibile ex quo arguatur, & num. 15.*
14 *Ordinarij præſumuntur benè informati de ſtatu, & qualitate Beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
16 *Ad Beneficij collationem ſubſtinendam ſufficit vltimus ſtatus.*
17 *Et prouiſus non eſt remouendus etiam ſi poſtea detegatur Beneficium non eſſe conferibile. Neque collatio infringitur, aut retractatur ex ſuperuenienti probatione veræ qualitatis, & proprietatis Beneficij.*
18 *Prouiſo de Beneficio ſuffragatur quaſi poſſeſſio Collatoris, cum bona fide conferendi.*
19 *In qua quaſi poſſeſſione eſt confouendus, nec attenditur præcedens ſtatus contrarius, quatenus adeſſet, quia collatio interim ſpectat ad poſſeſſorem tanquam fructus Iuris conferendi.*
20 *In Præſentatione, licet loquatur c. conſultationibus de Iurepatr. habet tamen etiam locum in collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi.*
21 *Status vltimus, quando non attendatur, etiam ad effectum ſubſtinendi collationem Beneficij.*
22 *Beneficij vltimus ſtatus ſemper attenditur, quando agitur inter ipſos prouiſos, vel præſentatos.*
23 *Verũ tamen eſt, ſi detegatur cõtrarius ſtatus, ita ut ad alium pertineat ius conferendi, in poſterum reſeruatur tale ius vero Collatori, & num. 24.*
25 *Capellania, quod ſit Beneficium Eccleſiaſticum probari poteſt ex multis ſimul iunctis.*
26 *Beneficij vltimus ſtatus, vt non veniat attendendus ad effectum ſubſtinendi collationem, opus eſt probatione incõtinenti, & liquidiſſima, ſcilicet per rem iudicatam, vel per confeſſionẽ partis.*
27 *Proprietas, quando abſorbeat quaſi poſſeſſionem.*
28 *De Teſtium examinis validitate, quando meritò dubitari poſſit.*
29 *Laicorum appellatione apud Idiotas in Luſitania, veniunt etiam Clerici, qui in ſacris Ordinibus non ſunt conſtituti, & num. 31.*

30 Cle-

30 *Clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſti-*
tuti ſunt capaces Beneficiorum ſimplicium.
33 *Pro Bonis Eccleſiaſticis in Luſitania etiam ſol-*
uuntur decimæ:

DECISIO XIII.

OBIIT Sebaſtianus Mundez Barboſa de menſe Iulij, qui perpetuo eſt reſeruatus, & de hac Capella, ſiue Eremitorio fuit prouiſus D. Gaſpar, ſuper cuius gratia cum diſputaretur in Rota, Informantes pro D. Didaco ſolum impugnabant probatione circa obitum dicti Sebaſtiani de menſe Iulij, & controuertebant hanc Capellam, ſeu Eremitorium eſſe Beneficium cõferibile, in cæteris vero dabant manus pro iuſtificatione, prout re vera omnia vndequaq; erant ex teſtibus iuſtificata, quoad Clericatum Gaſparis, illius originem, valorem tàm huius Beneficij, quàm obtentorum, & alia narrata in dicta gratia. Verùm in omnibus gratiam Gaſparis iuſtificatam eſſe Domini reſponderunt.

Et quoad obitum Sebaſtiani in menſe Iulij datur partita libri Confratrum Miſericordiæ, in qua eſt adnotata mors, & funus dicti Sebaſtiani, & quamuis
1 non ſit hic liber Parrochi, † tamen cum in Ciuitate Elneñ, & ferè in tota Luſitania ad Cõfraternitatem Miſericordiæ pertineat hoc opus ſepeliendi defun-
2 ctos, qua ratione creditur † Parrocho adnotati mortem Parrochiani, quia ad illum ſpectat adnotatio, vt per *Crauett. de antiq. tempor. par. 1. §. vidimus, & abundè num. 1. Ioſeph Ludouic. concluſ. 29. ampliat. 24. & deciſ. Peruſin. 12. num. 17. par. 1. cum alijs*. Ita & credendum eſt libro ſocietatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepelliendi, & quod credatur Scribis deputatis
3 † ab iſtis Archiconfraternitatibus in Regno Luſitaniæ eſt *deciſ. Valaſchi 10. num. 1* prout etiam in
4 libro Hoſpitalis cui conſueuit fides adhiberi † probari mortem dixit *Surd. conſ. 530. num. 36.* & de hac conſuetudine etiam deponunt teſtes, & quatenus poſſet dubitari de concludenti probatione dictæ adnotationis tanquam libri priuati, in præſenti ceſſaret difficultas, dum hæc adnotatio fulcita eſt depoſitione teſtium inter quos, vnus eſt conſangui-
5 neus, qui etiam aſſignat rationem, quia, † ob mortem d. Sebaſtiani pulla veſte fuit indutus, & D. Di-
6 dacus venit ex eadem vacatione, liber † autem priuatus, quando cum eo concurrunt alia adminicula benè probat *Bart. in l. admonendi num. 27. & alij communiter, ff. de iure iur. Boer. deciſ. 105. nu. 5. Rota deciſ. 751. num. 2. & 3. & deciſ. vlt. num. 2. part. 1. diuerſ.*

Quo verò ad alterum, obijciebatur à D. Didaco non probari exiſtentiam Beneficij erecti in titulum,
7 & quod ſit vacabile, & conferibile Clerico, † quod eſt requiſitum neceſſarium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub reſeruatione *Dec. conſ. 148. n. 1. Ferrett. conſ. 143. num. 7. Veſtr. in praxi lib. 5. cap. 14. in fine, Cardin. Seraphin. deciſ. 1095. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5. in princ. num. 20. & 34. Garz. de benefic. part. 1. cap. 2. num. 102. & ſeqq.* vbi quod Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad cele-
8 brandas † Miſſas, non cadunt ſub regula reſeruatoria, quia non ſunt tituli Beneficiales, niſi probe-
9 tur fuiſſe erectos in titulum † Beneficiorum. Hic autem nedum deficere videatur probatio erectionis in titulũ iſtius Capellaniæ, ſed immò teſtes dicunt iſtud Eremitorium ſolitum eſſe dari Laicis in adminiſtrationem.

Verùm animaduertendum eſt pro reſponſione,
10 quod in dubio Capellania † præſumitur Beneficiũ Eccleſiaſticum *Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5. num. 50. Lara de anniuerſar. & Capellan. lib. 2. num. 59.* hæcquè præſumptio in caſu præſenti eſt fulcita pluribus ſignis, & argumentis, fuit enim olim reſignata hæc Capellania, ſeu Eremitorium ab Emanuele Gomez de anno 1579. in manibus fel. rec. Grego-
11 rij XIII. quæ † reſignatio indicat eſſe Beneficium conferibile, ad tradita per *Pariſ. de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. num. 118. cum ſeqq.* & poſtea fuit expedita gratia perinde valere ſuper valore, vt ſatisface-
12 rent regulæ da valore quæ † non habet locum, niſi in Beneficijs, & ideo benè arguit Capellaniam hãc
13 eſſe Beneficium † conferibile *Rot. deciſ. 182. nu. 1. & ſeqq. par. 1. & deciſ. 264. par. 2. diuerſ. Gonzal. d. gloſ. 5. num. 65.* & Ordinarij in relationibus factis dum ſacra Apoſtolorum limina viſitarunt de iſta Capellania tanquàm de Beneficio meminerũt, qui-
14 bus multum deferendum eſt; cum † ex eorum officio ſint informati de ſtatu, & qualitate Beneficiorũ Diœceſis *Rota coram ſa. me. Greg. XV. deciſ. 482. num. 6. & 483. num. 7.* & demùm dantur etiam teſtes de publica voce, & fama deponentes iſtud Eremitorium eſſe Abbatiam, & titulum Beneficialem collatiuum, ſummario Gaſparis num 4. ex qui-
15 bus † omnibus ſaltem ſimul iunctis viſum fuit ſufficientem inſurgere probationem, quod iſtud Eremitorium re vera ſit conferibile.

Sed quicquid ſit de præmiſſis ſufficit Gaſpari, quod modo non agitur inter ipſos Collatores, nec ſuper ſtatu principaliter Capellaniæ, vel illius ſtatus mutatione, ſed agitur tantum inter prouiſos; vnde
16 ad ſuſtinendam prouiſionem ipſius Gaſparis † ſufficit vltimus ſtatus, qui eſt collatiuus, & prouiſus non eſt amouendus, etiam ſi poſtea detegatur hãc Capellaniam non eſſe Beneficium, neque collatio
17 infringitur, † aut retractatur ex ſuperuenienti probatione veræ qualitatis, & proprietatis Beneficij. *Bart. conſ. 82. num. 1. verſ. ſed poſito lib. 1. Rota deciſ. 14. de Iurepatr. in antiq. Aym. conſ. 322. nu. 5. verſ. nec vitiatur collatio*, ſuffragatur enim prouiſo quaſi poſſeſſio Collatoris cum bona fide confe-
18 rendi, † in qua quaſi poſſeſſione eſt cõfouendus, nec attenditur præcedens ſtatus cõtrarius quatenus ad-
19 eſſet, quia collatio interim ſpectat † ad poſſeſſorẽ tãquàm fructus iuris conferendi *c. quarelam de elect. c. cum olim de cauſ. poſſeſſ. & propriet. c. conſultat. de Iurpatr. & benè per Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 45.*
20 *§. 2. num. 8. & ſeqq.* & licet text. † *in c. conſultationibus* loquatur in præſentatione tamen habet locum etiam in collatione, & in quaſi poſſeſſione cõferendi. *Bald. conſ. 437. num. 1. lib. 2. Felin. in cap. in noſtra. num. 44. de præbend. Rota deciſ. 2. num. 2. de præbend. in nou. & deciſ 308. n. 6. par. 1. recent.*

Deciſiones verò quæ videntur innuere contrariũ
21 ſtatum † præferri vltimo ſtatui etiam ad ſubſtinendam collationem, procedunt quando agitur inter ipſos Collatores, vel agitur ſuper ſtatu Beneficij principaliter habito reſpectu ad veram ipſius Bene-

C ficij

Digitized by Google

ficij qualitatem, & proprietatem ſecus autem vt
hic, vbi ſolum agitur de quaſi poſſeſſione, & ſolum
inter prouiſos, & ſic de ſtatu habito reſpectu ad iſtã
quaſi poſſeſſionẽ exiſtentem penes collatores, præ-
22 ſentantes, vel eligentes, quo caſu ſemper † atten-
ditur vltimus ſtatus originẽ habens ab illa ſimplici
quaſi poſſeſſione, & nudo exercitio conferendi, ſiq;
poſtea aliquando euincitur, aut detegitur cõtrarius
ſtatus Beneficij, firma manente collatione facta vi-
gore quaſi poſſeſſionis, & ſequuta vacatione ex per-
23 ſona illius prouiſi ab exiſtente † in dicta quaſi poſ-
ſione, Beneficium aſſumit ſuum proprium ſtatum,
24 adeout in poſterũ exercitium iuris conferendi † re-
ſeruetur verò Collatori, quemadmodum dicitur in
materia præſentationis, *ex cap. conſultationibus de
iurepatr.* ita benè diſtinguit *Rot. deciſ. 737. n. 3. 4. 5.
par. 2. recent. & notant Adden. ad ſa. me. Greg. XV.
deciſ. 77. nu. 12. verſ. ſi verò agatur. & deciſ. 112.
num. 5 verſ. ſtatus vltimus, & modern. de re benef.
lib. 1. quæſt. 34. num. 25. 26. & ſeqq.* Et proinde
in caſu præſenti, cum de bona fide huiuſmodi quaſi
poſſeſſionis dubitari non poſſit, & habeat præſum-
25 ptionem † pro ſe, quod Capellania in dubio cenſe-
tur Beneficium Eccleſiaſticum, & concurrunt tot
alia argumenta idem ſuadentia ſuperius ponderata,
vtiquè prouiſio Gaſparis irreuocabiliter ſuſtinetur,
& ad effectum, vt hæc quaſi poſſeſſio non attende-
26 retur, opus fuiſſet probatione contrarij ſtatus † in-
continenti facta vndequaquè liquidiſſima, nempè
vel per rem iudicatam, vel per confeſſionem partis,
27 tunc enim proprietas abſorberet † quaſi poſſeſſio-
nem *Rota apud Card. Seraph. deciſ. 555. num. 8. &
deciſ. 269. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ.* & benè ob-
ſeruant *Addent. ad ſa. me. Gregor. XV. d. deciſ. 77.
num. 12. verſ. ſi tamen ante factam Modern. de re
benefic. d. quæſt. 34. num. 29. & 32.* quam proba-
tionem hic omnino deficere viſum fuit.

Non igitur obſtant teſtes pro D. Didaco depo-
nẽtes hoc Eremitorium datum fuiſſe in adminiſtra-
28 tionem Laicis; Quoniam vltra quod dubitatur † de
validitate examinis ex defectu iuriſdictionis Indi-
cis, atquè etiam citationis ad videndum iurare te-
ſtes, quia attento communi vſu loquendi, præſertim
29 apud Idiotas in Luſitania, † appellatione Laico-
rum veniunt etiam Clerici, qui non ſunt in ſacris
30 Ordinibus conſtituti, † & tamen ſunt capaces Be-
neficiorum ſimplicium, & de hac conſuetudine lu-
culenter deponunt teſtes pro Gaſpare, & deducitur
etiam ex iiſdem teſtibus D. Didaci, dum appellant
Laicum, quem tamen poſtea præſupponunt, vel pri-
31 ma tonſura inſignitum, † vel in minoribus conſti-
tutum, & demum cum vltimus ſtatus per longum
tempus continuatus concurrat, quod ſcilicet hæc
Capellania ſit Beneficium, cum de hac vſquè de an-
no 1579. à Gregorio XIII. tanquàm de Beneficio
fuit prouiſus Sebaſtianus Mendez per cuius obitũ
32 Gaſpar fuit prouiſus illi ſufficit † hæc quaſi poſſeſ-
ſio, vt ſupra dictum eſt, ſiquè canonizabitur Capel-
laniam non eſſe Beneficium, hoc ſuffragabitur in
poſterum pro futuris vacationibus.

Minus obſtat ſolutio decimarum, quia ex hac
non ſequitur Capellaniam non eſſe Beneficium
33 Eccleſiaſticum, † cum etiam pro bonis Eccleſiaſti-
cis in Luſitania, & in Diœceſi Eluẽ ſolui decimas
deponant teſtes in ſummario Gaſparis num. 10. ſub
littera E.

Et ita vtraq; parte informante reſolutum fuit &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Lunæ 10. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

In hac Deciſione latè diſcutitur, & firmatur, quod quando cõtractus non eſt emphyteuticus, ſed locatio ad longum tempus, Laudemium nõ debetur ob illius alienationem, cum Laudemium ſoluatur ex ipſa natura contractus emphyteutici, et aliud eſt emphyteuſis, et aliud locatio ad longũ tempus.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium ſine dubio debetur, quando ſumus in conceſſione emphyteutica.*

2 *Laudemium non debetur, quando conceſſio non eſt emphyteutica, ſed ad longum tempus.*

3 *Inquilinus propriè ille dicitur, qui inhabitat mediante contractu locationis, & conductionis.*

4 *Contractus talis debet cenſeri qualis à partibus nominatur, & non diuerſus.*

5 *Verba clara, & pluries repetita præſumptiuam interpretationem non admittunt.*

6 *Contractus denominatur, ſecundum qualitatem pactorum quæ magis inferunt vnum, quàm alium contractum.*

Conceſſio ad tertiã generationem magis conuenit emphyteuſi, quàm locationi num. 6.

7 *Locatio, ſi poteſt fieri in perpetuum, multò magis poterit fieri ad tempus, ſcilicet ad tertiam, & quartam generationem.*

8 *Locatio, licet aliqua conceſſio reputetur, tamen eſt emphyteuſis, ſi locatio fuerit facta pro modica penſione.*

9 *Et hoc, vt ſit verum, debet probari dicta modica penſio.*

10 *Locatio cenſetur facta pro penſione correſpondente fructibus, & ſic præſumendum eſt, dum contrarium non probatur.*

11 *Et tunc intrat præſumptio pro contractu locationis, non autem emphyteutici.*

12 *Emphyteuſim, licet partes nominent conceſſionem aliquam, cuius penſio correſpondet fructibus rei conceſſæ, nihilominus reputatur locatio.*

13 *Locationis in perpetuum contractus habet magnã ſimilitudinẽ, cum cõtractu emphyteutico, adeout de vtroque promiſcuè loquantur iuris Conditores.*

14 *Et id procedit, quia vtriuſquè eadem eſt ratio.*

15 *Locatio eſt quædam conceſſio in emphyteuſim viribus, & effectu.*

16 *Ex locatione in perpetuum transfertur poſſeſſio, & vtile dominium, ſicuti accidit in emphyteuſi. num. 7.*

18 *Cõtractus locationis in perpetuum, & emphyteuſis ad modum inter ſe differunt.*

19 *Contractus locationis in perpetuum habet naturam*

Digitized by Google

ram diſtinctam, & ſeparatam à contractu emphyteotico.

20 *Locationis contractum. ſi partes conficere voluerint, minimè contractus ille emphyteuticus erit, nequè eius legibus ſubijcietur.*

21 *Emphyteutici contractus propriam habent naturam, nequè ad locationem, nequè ad venditionē inclinant, ſed ſuis pactionibus fulciti ſunt.*

22 *In Locatione perpetua non habet locum l.fin. C.de iur. emphyt.*

23 *L.fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in contractibus noſtri temporis, cum tales contractus non ſint emphiteutici, ſed locationes perpetuæ.*

24 *Locatio in perpetuum, & emphyteuſis ex pretio annuo, ſeu annua pēſione differunt, & cognoſcūtur.*

25 *Emphyteuſis cognoſcitur ex modica penſione, ex magna verò præſumitur locatio.*

26 *In Contractu emphyteuſis diſpoſita, non debet trahi ad contractum locationis perpetuæ.*

27 *Emphyteuticus contractus, licet in multis conueniat cum contractu locationis perpetuæ, non tamen in omnibus, & per omnia ſunt ſimiles.*

28 *Reſeruatio directi dominij an repugnet naturæ locationi.*

29 *Dominij vtilis tranſlatio repugnat naturæ locationi, in qua illud non transfertur.*

30 *Locationi perpetuæ conuenit reſeruatio dominij directi, in qua non transfertur directum, ſed vtile tantum dominium.*

31 *In Cenſu transfertur vtrumquè dominium.*

32 *Cenſus nomen eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſoluitur in recognitionem priſtini dominij.*

33 *Ex Cenſus appellatione non poteſt inferri contractum eſſe emphyteuticum.*

34 *Contractus cenſualis, & emphyteuticus valdè inter ſe differunt.*

35 *In Locatione ad longum tempus ſemper vtile dominium transfertur.*

36 *In confeſſionibus nullum omninò eſt faciendum fundamentū, quando conſtat, quod ſunt erroneæ.*

37 *Locationi naturæ, optimè congruit promiſſio faciendi in domo reparationes, & neceſſaria melioramenta, & vide num. 38. & 39.*

40 *Contractus iam celebrati natura non poteſt per alterius aſſertionem alterari, aut immutari.*

41 *Productio ab aliquo facta ei, & non tertio debet præiudicare.*

42 *In Alienatione rerum Eccleſiæ ex lapſu temporis omnia præſumuntur ritè, & legitimè geſta.*

43 *Clauſula, quorum tenores, operatur, vt non ipſa narratiua attendatur, ſed id, ad quod ſit relatio.*

44 *Sententia declaratur ex actis, ad quæ refertur.*

45 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

46 *Laudemium ſoluitur ex ipſa natura contractus emphyteutici.*

47 *Cum emphyteutico contractu non concordat locatio perpetua.*

48 *Dec. in conſ. 204. num. 2. & alij hic relati loquuntur in locatione perpetua rei emphyteuticæ facta per emphyteutam.*

Non autem de venditione rei in perpetuum locatæ facta per conductorem num. 49.

30 *Molin. de contract. diſput. 459. num. 25. & alij, in quo caſu loquantur.*

51 *Emphyteuſis ſi locetur ad longum tempus, debetur Laudemium, eo quia locatio ad locum tempus dicitur alienatio.*

52 *Cum per eam dominium transferatur, & propterea ex ea locatione debetur Laudemium.*

DECISIO XIV.

GABRIEL Faſcianellus per ſententiam A.C. fuit condemnatus ad ſoluendum Laudemium ob emptionem domus, quæ eſt ſub directo dominio Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Vallicella, à qua commiſſa cauſa appellationis, Dubitaui, An eſſet confirmañ, vel infirmañ, & Domini ex capite iniuſtitiæ reuocandam cenſuerunt, cuius dubij reſolutio pendet ab eo, an conceſſio, de qua agitur ſit emphyteotica, vel locatio ad longum tempus, quia
1 ſi eſt emphyteotica, † abſquè dubio ex alienatione prædicta debetur Laudemium, ex diſpoſitione *text. l. fin. C. de iur. emphyt.* Si verò non eſt emphyteotica, ſed conceſſio ad longum tempus, Laudemium
2 non † debetur ob illius alienationem, *Menoch. præſumpt. 105. num. 8. lib. 3 & conſ 444. nu. 16. Burg. de laud. par. 1. inſpect. 5. num. 17. & par. 2. inſpect. vlt. num. 1. Alex. conſ. 23. num. 7. lib. 5. Seraphin. deciſ. 288. num. 11.* Et cum Domini cenſuerunt domum fuiſſe à principio datam in locationem, non autem in emphyteuſim, ſententiam reuocandam dixerunt.

Siquidē tàm verba Inſtrumenti anni 1530. quàm 1544. ſonant in locationem, primum, ibi, locauit, & titulo locationis dedit, ceſſit, & conceſſit Margaritæ vnam dictæ Eccleſiæ domum ad tertiam dictæ Margaritæ generationem, & in defectu generationum ad ſecundam nominationem, ſecundum verò Inſtrumentum pleniùs ſe explicat in locationem perpetuam ibi, in perpetuam locationem dedit, & ibi, ſimili locationis titulo dedit, & ceſſit, & deniquè ibi, promiſit habitare domum more boni inquilini, quæ promiſſio in contractibus locationum, non autem emphiteuſis communiter apponitur,
3 cum † Inquilinus propriè dicatur ille, qui inhabitat mediante contractu locationis, & conductionis *Rota deciſ. 540. num. 4. part. 2. recent.* ex quibus verbis, & proprietate illorum, cum concludatur
4 locatio, & non emphiteuſis, † talis debet cenſeri contractus, & non diuerſus, qualis à partibus nuncupatur. *l. qui fundum, §. fundi de cōtrahend. empt. Menoch. d. præſumpt. 105. num. 1. Surd. conſ. 164. num. 11. hoc ipſum fuit firmatum in Narnien. locationis 17. Maij 1613. & 16. Februarij 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, in Tiburtina ſpratenſæ deuolutionis. 18. Decembris 1615. coram Eminentiſſimo Cardin. Veroſpio, & in Romana Caſalis Sanctæ Crucis 8. Iunij 1618. coram bo. me. Buratto,* cum verba adeò clara pluries repetita
5 † præſumptiuam interpretationem non admittant *Rota in Romana Caſalis Turris vergatæ 19. Ianuarij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano,* & contractus determinantur ſecūdum qualitatem pacto-
6 rum, quæ magis † inferunt vnum, quàm alium contractum. Et licet conceſſio ad tertiam generationē, de qua in primo Inſtrumento magis conueniat em-

phyteuſi, quàm locationi, attamen ſi locatio poteſt
7 fieri in perpetuum, multò magis † ad tempus, nempè tertiam, & quartam generationem, & ita fuit *reſponſum in allegata Narnien locationis* 16. *Februarij* 1615.

Non obſtat, quod etiamſi nuncupetur locatio,
8 nihilominus reputetur† emphyteuſis, ſi locatio fuerit facta pro modica penſione ex adductis per *Neuiz. conſ.* 92. *per tot.* quia eſto quod hęc concluſio
9 ſit vera, non applicatur, dum non probatur, † quod domus prædicta fuerit locata pro modica penſione, imò pro Gabriele prætenditur contrarium, quod ſcilicet fuerit locata pro penſione correſpondente fructibus attento tempore conceſſionis, & ſtatu, in
10 quo domus cõceſſa tunc reperiebatur, & † ſic pręſumendum eſt, dum contrarium non probatur, &
11 tunc intrat præſumptio pro contractu † locationis, non autem emphyteotico, ex traditis per *Surd. deciſ.* 198. *num.* 1. *& ſeqq.* quo caſu etiamſi in Inſtrumento partes vocaſſent contractum emphyteuſim,
12 † nihilominus reputaretur locatio, vt latè *per Neuiz. d. conſ.* 92. *per tot. & in dicta Romana Caſalis Sanctæ Crucis coram bo. me. Buratto.*

Nec facit, quod contractus locationis in perpe-
13 tuum habeat magnam † ſimilitudinem cum contractu emphyteuſis, adeout de vtroquè contractu promiſcuè loquantur iuris Conditores *in auth. qui rem*, ibi, *qui rem huiuſmodi conductam, vel in emphyteuſim acceptam, C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi, *Dec.*
14 *num* 1. dicit id procedere, † quia vtriuſquè eſt eadem ratio *l. omnes, C. de fund. patrimonial. lib.* 11.
15 & quod viribus, & effectu locatio ſit † quædam conceſſio in emphyteuſim, & idem de vtroquè ſit iudicandum *tradunt. Angel. in §. ſcire autem in princ. in auth. de non alienan. Bald. in cap. querelam in fin. de iure iur. idem concludit Abb. in c. propter ſterilitatem in ult. notab. de locat.* vbi etiam *Imol. Fulgoſ. conſ.* 240. *Ruin. conſ.* 156. *n.* 6. *lib.* 1.
16 Nam ex locatione† in perpetuum transfertur poſſeſſio. *l. ſciendum in princ. verſ. ſed etiam. ff. qui ſatiſd. cog.* vbi notant *Bald. & Alex.* & vtile domi-
17 nium† quemadmodum in emphyteuſi *l.* 1. *ff. ſi ager. vectigal. & l.* 1. *§. quod autem, ff. de ſuperficiebus* vbi not. *Bart. l. penult. § inſtituto, ff. de leg.* 2. & ibi docet *Bald. ex rubr. C. de iur. emphyt.* Atta-
18 men iſti contractus admodum, † inter ſe differunt, vt latè proſequitur *Natt. conſ.* 49. *nu.* 32. *Mant. de tacit. lib.* 22. *tit.* 2. *num.* 1. *& ſeqq. Seraph. dec.* 286. *num.* 8. *& ſeqq. & deciſ.* 288 *num.* 2. *& ſeqq. Rota deciſ.* 544. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* cum contractus
19 locationis † in perpetuum habeat naturam diſtinctam, & ſeparatam à contractu emphyteotico; nam
20 ſi contrahentes contractum locationis † conficere voluerint, minimè contractus ille emphyteoticus erit neq; eius legibus ſubijcietur *l.* 1. *C. de iur. emph. §. adeò autem, verſ. ſed talis contractus*, ibi, lex Zenoniana lata eſt, quæ emphyteoſeos contractus
21 proprium ſtatuit † naturam, nequè ad locationem, nequè venditionem inclinantem, ſed ſuis pactionibus fulciendam. *Inſtit. de locat. & conduct. not. gloſ. in verb. emphyteuta in cap.* 1. *eod. tit. & in*
22 *ſpecie* de locatione † in perpetuum, quod in ea non habeat locum diſpoſitio textus *in l. fin. C. de iur. emphyt. not. eleganter. Alberic. in d. l. verſ. ſed numquid hac lex*, vbi firmat dictam legem non habere
23 locum in contractibus † noſtri temporis, cum tales contractus non ſint emphyteotici; ſed locationes perpetuæ, *eumdem Albericum refert; & ſequitur Tiraq. de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.* 14. *num* 84. Et
24 quod in dubio locatio † in perpetuum, & emphyteuſis ex pretio annuo, ſeu annua penſione differat,
25 & cognoſcantur, vt ex † modica, emphyteuſis, ex magna verò, locatio præſumatur, tradit *Bald. in c. litteras num.* 5. *verſ. modo ergo quæro de dilat. Iaſ. in l.* 1. *num.* 35. *C. eod. tit. Barbat. in rubr. de locat. nu.* 8. *ad fin. Valaſc. de iur. emphyt. quæſt.* 1. *nu.* 9.
Ideo diſpoſita in contractu emphyteuſis non debet
26 trahi ad contractum locationis † perpetuæ, cum hi contractus licet multis conueniant, non tamen in
27 omnibus, & per † omnia ſunt ſimiles, & æquiparati, vt ex multis differentijs quæ deducuntur à Doctoribus.

Nequè poteſt prætendi quod repugnent naturæ
28 locationis † reſeruatio directi dominij, & quod in eodem Inſtrumento Margarita promiſerit ſoluere ducat. 16. de Carolenis pro cenſu, & canone, nec
29 demum quod † tranſlatio vtilis dominij repugnet locationi, in qua dominium non transfertur; Nam
30 † reſeruatio directi dominij æquè conuenit locationi perpetuæ, in qua non transfertur directum, ſed vtile dominium tantùm, *gloſ. Bart. & alij in l. Codicillis, §. inſtituto. de leg.* 2. *Aret. conſ.* 51. *nu.* 110. *verſ. in contrarium, Bellon. conſ.* 21. *num.* 11. *in fin. & idem fuit firmatum in ſupradictis Narnien locationis* 17. *Maij* 1613. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, Tiburtina deuolutionis* 18. *Decembris* 1615. *coram Eminentiſſimo Cardin. Veroſpio, & in Romana Caſalis Sãctæ Crucis* 8. *Iunij* 1618. *coram bo. me. Buratto.* Ad illud quod reſponſio fuerit nuncupata cenſus placuit, quod propter na-
31 turam cenſus, in qua † transfertur vtrumquè dominiũ, *vt fuit dictum in Romana Caſalis Vergatæ* 29. *Ianuarij* 1624. *corã R. P. D. meo Pirouano*, iſta pro-
32 miſſio remaneat æquiuoca, nomen † enim cenſus eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſoluitur in recognitionem priſtini dominij, vt poſt alios declarat *Felician. de cenſib. in proœm. n.* 8. *&* 9. Vnde
33 ex hac appellatione cenſus nõ † poteſt inferri contractum eſſe emphyteoticum, imò totum contra-
34 rium, cum contractus cenſualis, & † emphyteoticus valdè differant, *Corbul. de cauſ. priuat. ob nõ ſolut. can. limitat.* 34. *num.* 2. *Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 4. *num.* 11. *cum ſeqq. idem Mant. deciſ.* 134. Nec tranſlatio vtilis dominij obſtat, quia
35 omnes conueniunt, quod in † locatione ad longum tempus ſemper vtile dominium transferatur ex deductis *in ſupra allegata Tiburtina deuolutionis.*

Confeſſio facta per Suardinum maritum Margaritæ de anno 1571. quod domus, de qua agitur ſit emphyteotica, nihil operatur, cum ex ipſomet Inſtrumento conceſſionis clarè pateat confeſſionem quoad contractus qualitatem eſſe erroneam, & propte-
36 rea in tali † confeſſione nullum omnino fundamẽtum fieri poteſt, *vt fuit dictum in Romana domorum* 9. *Iunij* 1617. *coram bo. me. Andrea.*

Promiſſio faciendi in domo reparationes, & ne-
37 ceſſaria melioramenta † non repugnat locationi, ſed illi optimè conuenit, *vt tenuit Rota in allegata*

Nar-

Narnien locationis 17. Maij 1613. & 13. Februa-
rij 1615. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano,
Prout nec etiam repugnat pactum, quod concedens
38 † teneretur præſtare conſenſum, quia oppoſitum
fuiſſe apparet, ex eo quod facta conceſſione ad ter-
tiam generationem videbatur poſſe dubitari an cõ-
39 cedens teneretur cõſentire cõductori volenti † alie-
nare in extraneos, & propterea in ſecunda conceſ-
ſione, de qua agitur, eo quia erat perpetua, & tran-
ſitoria ad quoſcunquè, tale pactum non fuit adiectũ.
Non obſtat, quod ex narratiua ſupplicationis
porrectæ pro obtinendo Beneplacito Apoſtolico
probetur contractum fuiſſe emphiteoticum, non
autem locationis perpetuæ, quia illa eſt narrati-
40 ua ſolitus Rectoris Eccleſiæ, qui † non potuit al-
terare, aut immutare naturam contractus iam cele-
41 brati, & ſupplicatio prædicta non fuit producta † à
Gabriele, ſed à moderno Rectore Eccleſiæ, & ideò
non excluditur poſſibilitas alterius Beneplaciti, &
validæ confirmationis conformis Inſtrumento con-
ceſſionis, quinimmo ſtante lapſu tanti temporis
42 omnia † præſumũtur ritè, & legitimè geſta *Seraph.*
deciſ. 1070. num. 2. 1080. num. 5. & alibi ſæpius.
Præterea cum Papa in dicta ſupplicatione confir-
met Inſtrumentum cum relatione ad illud, & cum
43 clauſula, quorum tenóres, † quæ operatur, vt non
attendatur narratiua, ſed Inſtrumentum ad quod
habita eſt relatio *Marta clauſ. 123. num. 1. & 8.*
Rota in Pampilonen̄ Matrimonij 4. Maij 1583. co-
ram Lancellotto, & in Romana de Maximis 24. Ia-
nuarij 1596. coram bo. me. Cardinali Pamphilio,
Inde ſequitur Inſtrumentum relatum, non narrati-
uam ſupplicationis referentis, quatenus ab Inſtru-
mento differat, eſſe attendendam: & ideò dicta
ſupplicatio ab eodem Inſtrumento debet declarari,
44 prout † ſententia declaratur ex actis, ad quæ refer-
tur, *ex trad. à Couar. lib. 1. var. reſol. cap. 1. nu. 9.*
45 cum relatum ſit in referente † cum omnibus ſuis
qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit. vbi gloſ.*
Bart. & Doctor. idem Bart. in l. ſi ita ſcripſero, ff.
de cond. & demonſtr. Ruin. conſ. 127. num. 4. in
fin. lib. 2. ſa. me. Greg. XV. deciſ. 522. num. 10.
Quare retenta natura locationis perpetuæ nulli
dubium, ſecundũ veriorẽ, quod Laudemiũ non debe-
46 tur, eo quia † ſoluitur ex ipſa natura cõtractus em-
47 phiteutici, cum qua ex ſupradictis non † concordat
locatio perpetua, vt firmant *Couar. lib. 2. reſolut.*
cap. 16. col. 3. Ant. Gomez 2. tom. de contractib.
cap. 3. locat. num. 11. Valaſcb. de iur. emphit. q. 29.
nu. 15. verſ. 11. infertur: Menoch. præſumpt. 105.
48 *num. 8. lib. 2.* Nec obſtant allegati pro † contraria
opinione nempè *Dec. conſ. 204. num. 2. Boer. deciſ.*
234. num. 1. & 2. Amadeus de Ponte in quæſtione
Laudemij 34. num. 1. & ſeqq. in tract. nouiſſimo
tom. 10. par. 2. Burg. de Laudem. par. 2. inſpect. 58.
num. 16. & ſeqq. quia loquuntur de locatione per-
49 petua rei emphiteuticæ † facta per emphiteutam,
non autem de venditione rei in perpetuum locatæ
facta per conductorem, ideo non applicantur; Ne-
què obſtant tradita *per Molin. de contract. diſpu-*
tat. 459. num. 25. cum alijs allegatis per Caldaſ.
50 quia non firmat, quod ex alienatione rei † in loca-
tionem datæ debeatur Laudemium, ſed quod ſi lo-
cetur ad longum tempus, res in emphiteuſim data,
debetur Laudemium, eo quia locatio ad longum
51 † tempus dicitur alienatio *l. 1. §. quod ait, ff. de*
ſuperficiebus l. 1. ff. ſi ager: vectigalis Dyn. in l. co-
dicillis, §. inſtituto filio, ff. de leg. 2. cùm per eam
52 dominium † trãsferatur, & propterea ex ea locatio-
ne debetur Laudemium, *ita tenet Bart. in l. ſolent,*
ff. locati circa fin. Io. Andr. in cap. 1. ſuper verbo,
locatione de reb. Eccleſ. non alien. Peguer. in tract.
de Laudem. verſ. 1. num. 78.
Et ita vtraquè parte informante contra ſenten-
tiam fuit reſolutum &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugustana Præeminentiarum.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Connexitatis natura, quę ſit, Obligatus ali-
quem recipere honorificè, qualiter iſta re-
ceptio ſit facienda. In pręeminentiarum
materia valdè attenditur conſuetudo.

S V M M A R I V M.

1 *Verba vniuerſalia omnia comprehendunt.*
2 *Comprehenſum per verba generalia dicitur ex-*
preſſum.
3 *Connexitatis ratione idem debet eſſe iudicium, de*
vno connexorum, quam de alio.
4 *Monſtruoſitas inducitur ex deformium membro-*
rum confuſione.
5 *Connexitatis ratio non intrat, quòtieſcunquè per*
conſuetudinem aliqua diſſimilitudo inter conne-
xa militat.
6 *Capitula duo, ſi ſimul conueniant, tamquam vnũ*
corpus, non tamquàm duo corpora conſideran-
tur. & num. 19.
7 *Receptio honorifica vtrùm neceſſariò importet*
conceſſionem manus dextræ.
8 *Recipere honorificè Capitulum, ſi debeat aliud Ca-*
pitulum, quid facere debet.
9 *Specierum enumeratio declarat, & reſtringit rem,*
de qua agitur.
10 *Contrarietas euitanda eſt.*
11 *Obſeruantia plurimum confert ad aliquid inter-*
pretandum.
12 *Obſeruantia non præſumitur exceſſiua, ſed reſtri-*
cta ad limites mandati, quando ad illud obſer-
uandum, quis fuit compulſus per cenſuras.
13 *Manutentio datur ad limites poſſeſſionis.*
14 *Conſuetudo plurimùm attenditur in materia*
præeminentiarum.
15 *Teſtis vnicus ſufficit in his, quæ manutentionem*
reſpiciunt.
16 *Confeſſio adminiculata probat etiam in præiudi-*
cium Eccleſiæ.
17 *Confeſſio Prælati de actu geſto à ſe ipſo, præiudicat*
Eccleſiæ.
18 *Teſtium depoſitiones eliduntur à contrarijs teſti-*
bus numero maioribus.

DECISIO XV.

VT aliâs dictum fuit, conſulti Domini ſuper interpretatione, & forma exequutionis mādati de manutenendo, aliâs de anno 1557. coram bo.me. D.de Rubeis relaxati; quàmuis ſub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627.* inter cætera reſpondiſſent: Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dādam eſſe manum dexteram à Priore, & Capitulo Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Eccleſia, quòties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: Hodie tamen, ſuſcepta iterum ſuper eodem dubio diſputatione, reſolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo ita eſſe intelligendum, vt idem Prior Sanctæ Mariæ in propria Eccleſia de Pilari ſedeat in ſua Sede Priorali, accedente Capitulo Sancti Saluatoris: & in hoc à deciſis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus eiuſdem mandati, dum in cōcurſu vtriuſque Eccleſiæ, in quibuſcunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ ibi: *Canonici, & Capitulum Eccleſiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ, &c. teneantur, &c. illos (Priorem ſcilicet, & Canonicos Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris de Pilari) tàm in prædictis, quā alijs quibuſcunque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tàm in Choro, quàm extra etiam in proceſſionibus prædictos collocare, &c.* Quæ verba
1 † tanquàm vniuerſalia omnem locum comprehendunt, & conſequenter Eccleſiam de Pilari ad tradita, latè per *Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 7. num. 20. & ſeqq. Surd. conſ. 453. num. 8. Crauett. conſ. 926. num. 7.* ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia
2 † fuiſſet expreſſa, *Olarad. conſ. 322. num. 2. Surd. conſ. 181. num. 42. & conſ. 358. n. 2. Ruin. conſ. 40. num. 12. lib. 2.* Itant Prior ipſe de Pilari in hoc ſatis videatur habere fundatam intentionem pro retentione ſuæ Sedis Prioralis.

Nec dicatur, quòd quèmadmodum per Canonicos & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus
3 dextera Canonicis & Capitulo Metropolitanæ: † ita etiam concedi debet per Priorem de Pilari Decano Sancti Saluatoris, vel ratione connexitatis ad *text. in cap. tranſlato. cum ibi not. de conſtit.* & ad latè tradita *per Caſſan. in Cathal. glor. mund. par. 4. conſid. 32. verſ. Sed ratione cōnexitatis*: vel vt eui-
4 tetur monſtruoſitas, ex deformium † membrorum confuſione reſultans iuxta *text. in cap. 1. 12. diſt.* cū alijs per eūdem *Caſſan. loco præcitato. verſ. tamen hæ reſponſiones*: vel deniquè ratione illius honorificentiæ, qua Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ in Eccleſia B. Mariæ recipi debēt per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, vt ponderatum fuit in præfatis deciſionibus ſub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627.
5 Nam quoad rationem † connexitatis, illa non intrat, quotieſcumque, vt in caſu iſto, per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter cōnexa, vt fusè explicat *Euerard. in argumento à ſimili, in ſecunda col. ante fin. verſ. quando autem duo ſunt ſimilia.* Ratio autem vitandæ monſtruoſitatis, quę ex membrorum confuſione oritur, non poteſt in hac facti ſpecie conſiderari: cùm vtrumquè Capitu-
6 lum ſimul conueniat † tanquàm vnicum corpus, non autē tanquàm duo corpora ſeparata, vt ad propoſitum conſiderant, *Felin. in cap. Paſtoralis. n. 9. verſ. vbi duo corpora, Abb. §. 1. n. 7. Imol. nu. 12. de reſcript.* & faciunt notata *in c. ſcriptū, vbi Abb. n. 6. Imol. pariter num. 6. verſ. nota quod vbi, de elect.*
7 Honorificam denique receptionē, viſum fuit, † neceſſariò non inferre in caſu iſto cōceſſionem manus dexteræ, ſed eſſe intelligendam ſecundùm ſubiectā materiam: vt ſcilicet Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Eccleſiam B. Mariæ venienti Prior de Pilari aſſurgat, obuius procedat, ad oſtium vſq; humaniter excipiat, mandet pulſari campanas, & chorum dexterum, excepta Priorali ſede, vacuum iiſdem dimittat, ad tradita per *Felin. in rubr. de maior. & obed. ſub num. 8.* & conferunt notata per *Vitalin. in Clemen. ſi ſummus. num. 34. & ſeq. de*
8 *ſent. excomm.* Ratione enim ſubiectæ † materiæ & qualitatis perſonarum dicitur etiam æqualitas ſeruari, licèt vnus honoretur magis quàm alter ex aliqua ratione, vel circūſtātia ad *text. in l. 3. § Præſes, vbi gloſ. in 5. diſcrimine. ff. de munerib. & honorib.*

Hiſq. conformem fuiſſe mentem Iudicis, qui dictum mandatum de manutenendo conceſſit, ſatis etiam colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Eccleſia Sanctæ Mariæ, eunte ad Eccleſiā Sancti Saluatoris, poſtquàm iubet, vt honorificè recipiatur, expreſsè addidit etiam, vt latus dexterū eidem aſſignaretur: ſignum euidens, quòd ſub ſimplici honorifica receptione ex mente Iudicis non
9 continebatur † præcisè latus dexterum, cùm de vtroquè diſcretiuè loquutus fuerit, *l. hæc verba. ff. de verb. ſignif. Seraph. deciſ. 964. nu. 3.* qui loquitur in his terminis.

Secundò id deducebant Domini ex verbis etiam ſpecialibus eiuſdem mandati: in quo poſtquàm vtriuſquè Capituli ad vtràmquè Eccleſiam mutuus acceſſus, necnō in ipſarum qualibet functiones recenſentur, tandem diſponitur: Quòd in prædictis Eccleſijs, tàm in Choro ſcilicet quàm extra, Prior & Capitulum Sancti Saluatoris teneantur dare manum dexteram, ſeù Chorum dexterum Priori & Capitulo de Pilari. Ex his enim verbis clarè patet, idem mandatum expreſſam continere præcedentiā Prioris Beatæ Marię in propria etiam Eccleſia: cùm de vtraquè generaliter, & indiſtinctè loquatur ex iuribus ſupra allegatis: & conſequenter tantò euidentius excludi interpretationem illam, quòd honorifica receptio ſuperius ponderata importet cōceſſionem manus dexteræ. Ne dicamus mandatum quod prius in vtraque Eccleſia indiſtinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ, continere repugnantiā: ſi reſpectu Metropolitanorum, iniungendo poſtea Priori & Capitulo de Pilari honorificam
10 receptionem, † eàmdem manum dexteram ipſimet Priori incontinenti auferret. contra *reg. text. in l. vbi repugnantia. ff. de reg. iur. cap. inter dilectos. de fid. inſtrument. Bart. in l. fin. §. item quæſitum. ff. de cond. & demonſtr.* cum alijs per *Aym. conſ. 70. nu. 5.*

Tertiò hanc ipſam interpretationem Domini
11 etiam eliciebant ex obſeruantia, † quæ ad eamdem interpretationem plurimùm confert, *Honded. conſ. 13. num. 35. & conſ. 89. nu. 46. lib. 2.* quando etiam

verba

Digitized by Google

verba eſſent dubia, *Rot. deciſ. 256. in fin. par. 2. di-
uer., Mantic. deciſ. 296. nu. 6.* Ac præcipuè in caſu
iſto, in quo cùm ad exequutionem eiuſdem manda-
ti Metropolitani compulſi fuerint per cenſuras, ea-
12 dem obſeruantia tantò † minus præſumitur exceſ-
ſiua, ſed reſtricta ad limites ipſius mandati, vt ad
propoſitum, conſiderat *Rot. deciſ. 45. ſub num. 11.
de appell. in nou.* & apud *Seraph. deciſ. 1189. nu. 1.
13 & 2.* Maximè cùm non ſolùm in huiuſmodi † ſum-
mariſſimis poſſeſſorijs retinendæ detur manuten-
tio ad limites poſſeſſionis, *vulg. §. retinendæ inſtit.
de interd.* & ad terminos ſtatus, *Ruin. conſ. 155.
num. 5. lib. 4. Rota deciſ. 4. num. 2. & 3. de delat. in
nou. & deciſ. 522. num. 2. & 3. par. 1. diuerſ.* ſed
14 verſemur etiam in † materia præeminentiarum, in
qua plurimùm defertur conſuetudini, *Bald. in cap.
cum olim in 1. not. de conſuet.* qui loquitur in pun-
cto circa locum ſedendi, *Ruin. conſ. 19. nu. 6. lib. 1.
Caſſan. in Catbal. glor. mund. par. 4. cōſid. 37. verſ.
de his dignitatibus*, vbi in his terminis loquitur de
præcedentia inter dignitates Inferiores, *Rota deciſ.
4. num. 2. ad fin. de elect. in nou. Seraph. deciſ. 964.
num. 1. & 2.* & ponderatum *fuit in Colonien. præ-
cedentia 9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Obſeruantiam verò ſatis concludere videbantur
quàmplurimi teſtes, qui dantur in Summario prò
Eccleſia Beatæ Mariæ à *num. 3.* vſquè ad 6. ritè de-
ponentes de iſta quaſi poſſeſſione Prioris ſedendi
in prima Sede Chori dexteri, qui Capitulo, & Cano-
nicis Sancti Saluatoris aſſignatur. Quos inter, pri-
mus deponit de annis ſeptuaginta, itaut percutiat
annum decreti manutentionis immediatè præ-
cedentem, & ſic concludit obſeruantiam anterio-
rem, ad cuius limites præſumendum eſt conceſſam
fuiſſe manutentionem ex deductis. Quàmuis enim
15 ſit † vnicus, ſufficit tamen in his, quę manutentio-
nem reſpiciunt, *Rot. deciſ. 196. par. 1. diuerſ. & de-
ciſ. 624. num. 5. & 1325. nu. 1. apud Seraph.* Præ-
ſertim verò cùm per alios teſtes abundè adminicu-
letur. Nam ex octo teſtibus de viſu, qui dantur in
eodem ſummario Beatæ Mariæ ſub num. 3. alius
percutit annum 1561. duo verò annum 1566. &
1567. quo Capitulum Sancti Saluatoris cōpulſum
fuit ad paritionem huius mandati Rotalis ſub cen-
ſuris, ac pœna ducat. 10000. & poſt præſtitam obe-
dientiam ab iiſdem cenſuris abſolutum, Reliqui au-
tem quatuor deponūt de annis 1571. 1576. 1581.
& 1583. Cum quibus concordant alij ſeptem, qui
pariter dantur ſub num 4. de auditu, voce, & fama
publica deponentes. Necnon alij 11. ſub num. 5.
ad perpetuam rei memoriam recepti, qui imme-
morabilem cum ſuis qualitatibus concludunt. Ac
denique alij octo aduerſus depoſitiones trium te-
ſtium Sancti Saluatoris examinati: qui de viſu, vo-
ceq., & fama publica teſtantur.

Ad cuius obſeruantiæ robur multùm etiam con-
ferre arbitrabantur Domini confeſſionem ipſiuſmet
Decani Sancti Saluatoris, pleno & non contradicē-
te Capitulo, declarantis: Decanum ſemper ſediſſe
in prima Sede Chori ſiniſtri in vtraquè Eccleſia Quę
16 † quidem confeſſio, vt patet, adminiculata probat
etiam in præiudicium Eccleſiæ, *Mantic. deciſ. 39.
num. 1.* cum alijs per *Adden. ad ſanct. mem. Greg.
17 deciſ. 375. num. 11.* Præſertim in caſu iſto, † in quo
confeſſio prædicta concernit actum geſtum à confi-
tēte, *gloſ. in c. vlt. in fin. vbi Abb. nu. 44. verſ. ego
ſoluendo, de præſumpt. Tiraq. in tract. lignag. §. 1.
gloſ. 14. nu. 48.* & notant *Adden. ad dict. deciſ. 375.
ſanct. mem. Greg. loco citato.*

Non obſtant teſtes Metropolitanæ in cōtrarium
ponderati in deciſionibus, quæ reuidentur. Quia
ex declarationibus per eoſdem nouiter factis redu-
18 cuntur ad concordiam: vel † in omnem euentum
eliduntur à contrarijs teſtibus, numero maioribus,
ad tradita per *Gabr. de teſtib. concluſ. 4. num. 50.*

Non obſtat aſſiſtentia iuris communis fundata
in præſenti ſtatu Cathedralitatis, quo quingētis ab-
hinc & amplius annis gaudet Eccleſia Metropoli-
tana Sancti Saluatoris. Quia cū iā fuerit reſolutum
conſtare Eccleſiam Beatæ Mariæ fuiſſe antiquitus
Cathedralem: poteſt hodie dubitari: An Eccleſia
Metropolitana poſſit in hoc vti aſſiſtentia iuris cō-
munis contra præfatam Eccleſiā Beatæ Mariæ, quæ
videtur retinuiſſe iura antiquæ Cathedralitatis, vt
latè deductum fuit in deciſione coram me facta ſub
die prima Martij anni præteriti. Vel ſaltem cùm
19 vtrùmque † Capitulū dicatur conuenire ad facien-
dum vnum Corpus, aſſiſtentia iuris remanet valdè
turbida, *Caſſaneus vbi ſupra conſider. 32. per totā,*
& aduertit *Rota in dicta Colonien. præcedentiæ 9.
Iunij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo.* Aut in
omnem euentum id reſpicit petitorium: prout etiā
ſententia Sancij de anno 1221. laudum Alphōſi de
anno 1513. & Concordia Ferdinādi de anno 1539.
Quæ vlterius loquuntur ſolùm de Canonicis, & Ca-
pitulo, non autem de Priore, &c.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

* Sunt deciſiones 57. & 111. ſupra par. 5. recent.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæſarauguſtana Vicariæ.

Die Veneris 14. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Vnio, qualiter ſufficienter poſſit probari, Eccle-
ſia Parochialis, ſi vniatur cum alia Eccleſia,
quando prouidenda eſt de Rectore, non eſt
locus concurſui, ſed Prælatus Eccleſiæ vni-
tæ debet nominare, & inſtituere d. Recto-
rem abſquè alio concurſu.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica indubitanter faciunt pro-
bationem probatam, & manifeſtam.*
2 *Vnio ipſa ſufficienter probatur ex enūciatiuis an-
tiquiſſimis vltra centum annos.*
3 *Vnio ſufficienter probatur per aſſertiones eorum,
qui habent vniendi poteſtatem cum poſſeſſione
ſubſecuta.*
4 *Vnio probari poteſt ex collationibus, & inſtitu-
tionibus factis ab eo, cui beneficium fuit vnitum.*
5 *Præſentatus ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi eſt inſtituendus.*
6 *Beneficij vltimus ſtatus, ex quo doceatur. & n. 7.*

8 *Eccleſia, quod ſit vnita ex quo benè deducatur. & num. 9.*
10 *de Vnionis validitate non eſt dubitandum, ſi conſtet de poteſtate Vnientis, & de cauſa legitima.*
11 *Vnio, quod emanauerit ob iuſtam, & rationabilem cauſam, ex quibus appareat.*
12 *in Vicarÿs vnitis, licet adſit cura animarum actualis, non exigitur concurſus, ſed Vicarÿ perpetui deputandi ſunt ad electionem, & nominationem eorum, quorum Eccleſiis ſunt factæ Vniones. & num. 15.*
13 *Conſtitutio aliqua omnino debet ſeruari, ſi contineat decretum irritans, cum clauſula ſublata.*
14 *Eccleſia vnita omnino ſuppreſſa remanet, & efficitur prædium Eccleſiæ, cum qua eſt vnita.*
16 *Obſeruantia erronea veritati non poteſt præiudicare.*
17 *Conſtitutio aliqua, ſi habeat irritans decretũ validũ eſt, nedũ inficere titulũ, ſed etiã ipsã poſſeſſionẽ.*
18 *Error non poteſt conſtituere in quaſi poſſeſſione aliquem ad aliquid faciendum.*

DECISIO XVI.

PRAETENDENTE Archiepiſcopo Cæſa-
rauguſtano Eccleſiam Parrochialem loci de
Carinena eſſe prouideñ. per concurſum, ad ſui fauo-
rem reportauit ad ſententiam à Vicario Generali,
quãmuis de anno 1277. per quoñ. Petrum Epiſco-
pum Cæſarauguſtanum fuerit vnita Prioratui eiuſ-
dem Eccleſiæ de conſenſu illius tunc Rectoris, &
Capituli, quã deinde confirmauit anno 1289. Hu-
go Epiſcopus ſucceſſor, & quatenus opus eſſet de
nouo fuit vnita ſimiliter cum conſenſu, de quo ſu-
pra; Interpoſita verò appellatione à dicta ſenten-
tia per Decanum ſuffectum Priori, cũ dubitaſſem,
An cõſtaret de vnione, itaut Parrochialis eſſet pro-
uidenda ad nominationem Decani, & non per cõ-
curſum; DD. ad fauorem Decani informantis reſ-
ponderunt: Quia ex Inſtrumento publico rogato
de anno 1277. quod datur in Summ. Decani num. 1.
clarè conſtat Parrochialem de qua agitur fuiſſe ex
cauſa permutationis, vnitam Dignitati Prioratus,
dictamq. vnionem fuiſſe poſtea confirmatam de
conſenſu Prioris, & Capituli ex alio Inſtrumento
rogato de anno 1289. in eodem Summ. num. 2. quæ
1 † indubitanter faciunt probationẽ probatã, & ma-
niſeſtã. *Bald. in l. quòties. in fin. C. de iudic. Bece. cõſ. 36. n. 2. Rol. conſ. 9. n. 26. lib. 1. Caputaq. deciſ. 421. num. 1. par. 2. & fuit dictum in Terracineñ dotis 1. Decembris 1614. coram Eminentiß. Card. Veroſpio, & in Bonoñ pecuniaria 3. Aprilis 1615. coram bo. me. Vbaldo. Rota in Barchinoneñ Vicariæ 9. Februarÿ 1624. coram R.P.D. meo Merlino,* &
licet dicta Inſtrumenta continerent ſimplices enū-
ciatiuas, ex illis tamen vti antiquiſſimis longè vltra
2 cẽtum † annos vnio ipſa ſufficienter probatur, *Ca-
putaq. deciſ. 344. nu. 2. par. 3. Put. deciſ. 209. nu. 1. lib. 2. Seraphin. deciſ. 626. nu. 2. & 1272. in princ. Rota deciſ. 724. num. 3. par. 2. recent. bo. me. Card. Caualer. deciſ. 599. Rota coram R. P. D. meo Merlino in allegata Barchinoneñ Vicariæ.* Et huiuſmo-
di aſſertiones præſertim factæ ab iis, qui habebant
3 vniendi facultatem † cum poſſeſſione ſubſecuta
ſufficienter vnionem probant, *Mantic. deciſ.* 355.
num. 6. & 359. num. 7. Comprobatur etiam prædi-
cta vnio nedum ex duabus ſententiis latis in parti-
bus ſuper illius canonizatione de anno 1581. &
1616. vt in Summ. num. 5. & 7. Verum etiam ex
4 longiſſima temporis obſeruãtia † deſumpta ex col-
lationibus, & inſtitutionibus factis ad nominatio-
nem Decani. Et quod plus eſt, benè probatur vl-
timus ſtatus, cũ Eccleſia, de qua agitur vacauerit
per obitũ Franciſci Alcagna, qui fuerat inſtitutus
5 ad præſentationẽ Decani, Sum. nu. 8. † qui eſt atten-
dendus ſecundum *text. in cap. conſultationibus. de
6 iurepatr.* quod † autem ſit vltimus ſtatus, conſtat
ex duabus ſententiis latis ad fauorem Decani an-
7 no 1581. Sum. nu. 5. & 1616. num. 7. & ex † pro-
uiſionibus eiuſdẽ effectuatis, vt ex Sum. nu. 6. & 8.
Concurrunt etiam teſtes examinati inter Archi-
epiſcopum, & Priorem de anno 1581. deponentes
dictum Priorem eſſe Dominum, & patronum dictę
Eccleſiæ de Carinena, & præcipuè omnes illius fru-
ctus, & decimas, ex quibus certam panis, & vini
quantitatem aſſignat Vicario eiuſdem Eccleſiæ,
8 Sum. num. 9. ſignum † euidẽs quod Eccleſia ſit vni-
ta Prioratui, *Card. in clem. 1. num. 7. quæſt. 15. vbi Imol. num. 23. de iurepatr. Creſcent. deciſ. 2. de decim. Mohed. deciſ. 5. eod. tit. Rot. recent. deciſ. 626.
9 num. 3. par. 1.* & cum † in viſitatione dictæ Eccleſiæ
Decanus ſoluat Archiepiſcopo lib. 32. Sum. nu. 10.
benè intrat præſumptio quod dicta Eccleſia ſit vni-
ta Decanatui, *Rota deciſ. 724. nu. 3. par. 2. recent.*
De validitate autem dictæ vnionis non eſt dubi-
10 tandum, cum pro ea concurrant † poteſtas Epiſco-
pi vnientis, *cap. ſicut vnire. de exceſſ. Prælat.* &
cauſa legitima ſcilicet in recompenſam aliarum
Eccleſiarum ab ipſo Prioratu diſmembratarum, ex
qua diſmembratione redditus Decani remanſerant
11 valdè tenues, & exiles, & ſic apparet, † vnionem
ipſam ob iuſtam, & rationabilem cauſam emanaſſe,
cap. cum inferior. de maior. & obed. in fin. Rota in d. Barchinonen.
Cõſtito igitur de vnione valida prouiſio iſtius Ec-
cleſiæ non debet fieri per cõcurſum, ſed ad electio-
nem, & nominationem Decani cum approbatione
ordinarii, *iuxta Conſtit. ſan. me. Pÿ Quinti in ord.*
47. §. 4. quæ non exigit concurſum in his Vicariis,
12 licet habeant † curam actualem animarũ, ſed man-
dat Vicarios huiuſmodi perpetuos deputari ad ele-
ctionem, & nominationem illorum, quorũ Eccle-
ſiis factæ ſunt vniones, cum approbatione tamèn
Ordinarii, & pretio examine, & cum ea ſit poſte-
rior per 4. annos Sac. Conc. Trid. vt notat *Gonz. ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 4. num. 53.* debet omnino ſerua-
13 ri, maximè cũ contineat decretũ † irritans cum
clauſula ſublata, cum enim Eccleſia vnita omninò
14 ſuppreſſa remaneat, & efficiatur † Prædium illius
Eccleſiæ, & Prælatus eſt etiam Rector, & Prælatus
Eccleſiæ vnitæ, ad cuius nominationem, ſeù præ-
15 ſentationem deputari, † & inſtitui debet Vicarius
abſquè alio concurſu, *Rota deciſ. 102. num. 1. par. 1. & deciſ. 579. num. 4. & deciſ. 710. num. 2. par. 2. recent. Rota in Dertuſeñ Vicariæ 28. Nouemb. 1616. coram bo. me. Vbaldo, & in Barchinoneñ Vicariæ 9. Decembris 1616. coram bo. me. Buratto, in Dertuſeñ Vicariæ 22. Aprilis 1624. alleg. Barchinoneñ Beneficiÿ 9. Februarii 1624. confirmata 19. Maÿ*

eiuſdem

eiuſdem anni coram R.P.D. meo Merlino, & *ita cenſuit Sacra Congregatio, vt in pluribus declarationibus relatis à Garz. de beneſ. par. 9. cap. 2. num. 294. & ſeqq.*

Nec obſtare viſæ fuerunt aliquæ collationes factæ per concurſum ad nominationem Decani, quia tales collationes manifeſtè deteguntur erroneæ, cũ non conſtet de tali Iurepat. Sed de ſimplici vnione
16 facta Prioratui, † & ſic non poteſt deſumi aliqua obſeruãtia, quæ veritati rei præiudicare poſſit, *Creſcent. deciſ. 4. in ſin. de priuil. Rot. deciſ. 710. nu. 6. par. 1. recent. bo. me. Card. Caualer. deciſ. 589. n. 5. & 599. num. 7.* Ex quo prouiſiones ſunt faciendæ ad formam Conſtitutionis Pij V. quæ cum cõtineat
17 decretum irritans, † inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem, *cap. ſi eo tempore. de elect. in 6. Gabr. tit. de reſtit. ſpol. concluſ. 5. num. 94. Caputaq. deciſ. 325. num. 2. par. 1. & 345. num. 2. par. 3. Bellamer. deciſ. 355. Rota deciſ. 3. per tot. de reſtit. ſpol. in nou. & deciſ. 17. num. 2. eod. tit. in antiq. & deciſ. 613. num. 7. par. 2. rec.* Quare non potuit hic error conſtituere Epiſcopum in legitima poſſeſſio-
18 ne conferendi Vicariam prædictam † per concurſũ liberè, & ſine nominatione Decani ſuffecti Priori gaudentis priuilegio nominandi, *vt fuit reſolutũ in allegatis Dertuſeñ, & Barchinoneñ coram R.P.D. meo Merlino.* Et ita &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Simulationis Contractus.

Die Veneris 14. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Contractus, quando dicatur ſimulatus, Pactũ de retrouendendo, quando minuat valorem rei venditæ in tertia parte, et quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Periti æſtimatio non releuat, ſi ſit facta à Perito electo à parte, abſquè decreto Iudicis, & citatione partis.*

2 *Soluiſſe non dicitur is, qui ita ſoluit, vt ſtatim recuperet, abſquè eo, quod venditori commodum obueniat.*

3 *Contractus dicitur ſimulatus, ſtante paucitate pretij, & pactum de retrouendendo.*

4 *Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in tertia parte.*

5 *Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in tertia parte, quando eſt perpetuum, & liberum quandocunquè ad libitum venditoris.*

6 *Pactum de retrouendendo temporale, minuit etiã valorem rei in tertia parte, habita ratione temporis.*

7 *Pactum de retrouendendo temporale, non minuit valorem rei in tertia parte, quando eſt limitatum in damnum venditoris.*

8 *Pactum redimendi, eſt onus imponens ſeruitutem rei,*
Et facit eam minus valere, quàm ſi libera vendita eſſet. num. 8.

9 *In pacto de retrouendendo, pro tempore, quo res vendita non poteſt redimi, nullum poteſt conſiderari onus, & conſequenter nulla poteſt fieri diminutio veri valoris.*

10 *Simulatio detegitur ſtantibus pactis inſolitis, contra naturam contractus. & n. 11.*

DECISIO XVII.

IN alia deciſione emanata corã me in hac cauſa ſub die 1. Iulij præteriti * firmarunt Domini Contractum venditionis Domus, initum inter D. Bartholomæum Quadrium, & Claudium Maonem eſſe reſcindeñ. ex capite iniuſtitiæ pretij hodie repropoſita cauſa ſuper iiſdem Domini ſteterunt in deciſis, & dixerunt conſtare de Simulatione.

Nam quòad iniuſtitiam pretij in alia deciſione firmatam mouebãtur Domini ex iiſdem fundamẽtis Deciſionis, & præcipuè ex eo quod cùm dicta domus eſſet vendita pretio ſcutorum 1300. illiuſq. verus valor aſcenderet ad ſcuta 3000. exceſſus apparebat nedùm vltrà tertiam partem à ſtatuto requiſitam pro reſciſſione contractus: verùm etiam vltrà medietatem.

Non obſtat, quod domus fuerit à Perito æſtimata valoris ſcutorum 950. Quia vltra quod in dicta æſtimatione non comprehenduntur fundamenta, Cella vinaria, Grutta, & Tabulata, quæ ſi æſtimata eſſent, abſquè dubio pretium augerent. Reſpon-
1 detur etiam dictam æſtimationem † non releuare, quia fuit facta à Perito electo à Quadrio abſquè decreto Iudicis, & citatione partis, *Bart. in l. Theopompus. num. 9. verſ. quandoquè ſtatur. ff. de dot. prælegat. Rota deciſ. 554. num. 1. par. 2. recent.*

Et dato etiã quod dicta æſtimatio releuaret, adhuc tamen iniuſtitia pretij vltrà medietatem euitari non poteſt, quia ex pacto inito in dicto inſtrumento venditionis, ibi, *Alia verò ſcuta ducenta ſimilia dictus Claudius teneatur, prout promiſit, exponere in reducendo ad vſum habitabilem ſupradictam domum, &c. & altri ſcudi 840. per reſto delli detti ſcudi 1300. per prezzo di detta caſa il detto Bartolomeo compratore s'obliga hauerli depoſitati per tutto il meſe di Luglio proſſimo, li quali detto Claudio venditore ſia obligato ſpenderli per la fabrica di detta caſa come ſopra venduta, & che detto denaro depoſitato come ſopra per far le dette fabriche, ſe paghi per mandato dell'vno, & dell'altro alli muratori & altri artiſti, che faranno lauori in detta fabrica.* Clarè patet domum fuiſſe venditam ſolum pro ſcutis 260. quia reliqua ſcuta 1040. cùm in executionem dicti pacti fuerint erogata in vtilitatem rei venditę non poſſunt dici ſoluta pro pretio
2 illius, † cùm non dicatur ſoluiſſe, qui ita ſoluit, vt ſtatim recuperet abſquè eo quod vẽditori commodum obueniat, *l. qui ſic ſoluit, 55. ff. de ſol. Rimin. Sen. conſ. 407. nu. 7. lib. 3. Honded. conſ. 35. nu. 14. & ſeq. lib. 2. Neuiz. conſ. 50. num. 47.*

Quò verò ad Simulationem ex eo Domini eam deducebant, Quia vltrà iniuſtitiam dicti pretij cõcurrit etiam pactum de retrouendendo. Quæ duo
3 † ſimul iũcta reddunt contractum ſimulatum, *Cagnol. in l. 2. num. 50. de pact. inter empt. & vendit. Aym. conſ. 156. num. 7. Rolan. conſ. 40. nu. 21. & ſeq. lib. 2.* & hanc opinionem ſequuta fuit *Rota deciſ. 99. num. 1. poſt ſecundum vol. conſ. Farinac. &*

in

in Romana Simulationis contractus 24. Februarij 1620. coram bo. me. Remboldo.
4 Nequè obſtat quod pactum † de retrouendendo
minuat valorem rei venditæ in tertia parte, & pro-
ptereà pactum prædictum potiùs deſeruire debeat
pro minuenda iniuſtitia pretij, vt ſupra firmata,
quàm pro inducenda ſimulatione. Quia fuit reſpõ-
ſum concluſionem procedere in pacto perpetuo,
5 † & libero de retrouendendo quandocumquè ad li-
bitum venditoris, quod ſolet minuere pretium in
tertia parte, *Socc. conſ. 13. num. 55. in fin. lib. 1. Ti-
raq. de retract. conuent. in præfat. num. 20. Rolan.
conſ. 96. nu. 40. lib. 2. Ioſeph. Ludou. deciſ. 97. n. 4.
Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 20. num. 41. Rota deciſ.
746. num. 5. verſ. ita quod, par. 4. diuerſ.* Vel etiam
6 in pacto temporali, † quod pariter minuit valorem,
non in tertia parte, prout minuit pactum perpetuũ,
ſed habita ratione temporis, prout alias fuit deci-
ſum in Romana Domus de Mentegatijs, *Ven. 29.
Nouembris* 1591. *coram Orano.* Secus verò quan-
7 do pactum retrouendendi eſt † limitatum in damnũ
venditoris, vt ſcilicet ipſe non poſſit redimere, niſi
elapſo tanto tempore, prout in præſenti caſu, quia
tùnc pro tempore, quo redimi nequit, pactum nihil
minuit de vero valore; & ratio eſt, quia pactum
8 † redimendi eſt onus imponẽs ſeruitutem rei, & fa-
cit eam minùs valere, quàm ſi libera vendita eſſet,
Rip. in l. 1. §. ſi hæres, num. 26. ad Trebell. Et pro-
9 ptereà pro tempore, † quo res vendita non poteſt
redimi, nullum poteſt conſiderari onus; & conſe-
quenter nulla poteſt fieri diminutio veri valoris,
*Burg. in repet. cap. ad noſtram. num. 45. verſ. po-
no exemplum. de empt. & vend. Tiraq. de retract.
conuent. in præfat. nu. 26. Rota in d. Romana de
Montegatijs coram Orano.*
10 Vlteriùs ſtantibus his, & † alijs pactis etiã contra
naturam emptionis in inſtrumento contentis, nem-
pe quod Claudius venditor teneatur in dicta domo
facere omnes expenſas, & non poſſit illam redime-
re, niſi poſt certum tempus, ac etiam in caſu redẽ-
ptionis teneatur D. Bartholomæo pro annua pen-
ſione ſcutorum 70. locare dictam domum, quæ eſt
ſolita locari ſcutis 150. annuis, & alijs de quibus
11 in inſtrumento, multò magis † detegitur ſimulatio
& apparet dictum Bartholomæum fictum empto-
rem animum habuiſſe ſimpliciter lucrandi vſum-
fructum domus illius temporis, & per quemcun-
què modum illum conſequi voluiſſe, *Abb. in dicto
cap. ad noſtram, num. 10. de empt. & vend. Aym.
conſ. 156. num. 5. Rota in d. Romana ſimulationis
contractus coram bo. me. Remboldo.*

Et ita vtraque &c.

☞ * Vide hanc deciſionem infra prout in Indice po-
ſito in fine Deciſionum.

R. P. D. QVEIPO.

Taruiſina Feudi.

Die Veneris 14. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria denegatur, quando articuli omnes ſunt irreleuantes prout etiam denegatur in alijs caſibus, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Probationum copia non eſt reſtringenda.*
Remiſſoria conceditur ſtante releuantia vnius articuli num. 1.
2 *Vir nihil intereſt an ſit malæ famæ, ſi petat extra-
ctionem iurium, cum hoc totum pendeat à fide
prothocolli.*
3 *Notarius, an quis ſit, probatur ex matricula
Notariorum.*
4 *Remiſſoriam Rota ſolet denegare, in materia, quæ
ſapit delictum.*
5 *Remiſſoria denegatur, quando aliquid poteſt pro-
bari per ſcripturas, & num. 6. & num. 16.*
7 *Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione No-
tarij, qui illam extraxit.*
8 *Scriptura, in qua continetur aliqua enunciatiua,
ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta,
non requirit exactam probationem.*
9 *Remiſſoria denegatur, quando probatio fieri poteſt
per atteſtationem officialium.*
10 *Remiſſoria non conceditur, ad probandum quod
aliquid ita fuit deciſum in Rota, cum hoc proba-
ri poſſit per exhibitionem Deciſionum Rotalium.*
11 *Probatio, ſi reſpiciat tempus, quod hominum me-
moria exiſtere non poteſt, eſt improbabilis.*
*Factum excedens centum annos, improbabile eſt
per teſtes num. 11.*
12 *Fama debet habere originem à perſonis fide dignis*
13 *Fama affirmatiua, vel præualet negatiuæ, vel il-
lam conquaſſat.*
14 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod
poſt quàm fuit probatum, non releuat.*
15 *Remiſſoria denegatur ad probandum, id quod per
hiſtorias, vel ſimilia documenta probari poteſt.*

DECISIO XVIII.

CVM ſuper ſucceſſione feudi de Ruſtica de anno 1259. ab Epiſcopo Taruiſino Guercio ſeniori conceſſi, lis verteretur, & ad fauorem fœminarum per tres ſententias Rotales, ac exequutioni demandatas, eſſet terminata reſtitutio in integrum, pro parte maſculorum fuit petita, & ad illam obtinendam pro eorum parte producta fuit quædam ſcriptura feudalis, ab eodẽ Epiſcopo de anno 1343. facta ad fauorem cuiuſdam Frigerini de Capite vacca, in qua enunciari videtur Henricum fuiſſe filium Guercij, & patrem Vberti, & Guercij in illis verbis, ibi *iuxta formam qua inueſtitus fuit q. Henricus filius q. D. Guercij de Vicoageris pater Vberti & Guercij.* Cauſaquè mihi commiſſa vti ſubrogato Eminentiſſ. D. Card. Pamphilij, cum primò de eiuſdem ſcripturæ fide dubitatum eſſet, Rota ſub die 11. Maij 1629. coram me reſpondit, eam eſſe in forma probanti, ſed cum pro parte fœminarum adhùc inſiſteretur ſuper illius inualiditate, & ad hunc effectum remiſſoria peteretur, exhibitis articulis in actis, hodie propoſui dubium, An ea eſſet concedenda, quam Domini denegandã eſſe reſponderint.
1 Et quàmuis probationum † copia non ſit reſtrin-
genda *iux. reg. tex. in l. 2. in fin. C. de hæretic.* ac
propterea pro illius conceſſione vnius tantum ar-
ticuli

ticuli releuantia ſufficiat ex deductis à *Rota in de-
ciſ.677. num. 1. par 1. & deciſ. 661. num.4. par.2.
recent. cum alijs coram ſa. me. Gregor. XV. deciſ.
124. num.3.*

Nihilominus viſum fuit DD. quod nullus ex ar-
ticulis exhibitis ſit releuans; nam primus, ſecun-
dus, & tertius continentes, quod Canonicus de
Magiſtris, qui extractionem petijt, eſſe ſuſpectæ fi-
dei, & quod Cancellarius, qui illam extraxit non
eſſet Notarius, & priuatus officio ob delicta, non
videtur admittenda, quia quòad Canonicum quod
2 † eſſet malæ famæ, nihil facit, quin poſſit petere pro
ſe, & pro alio extractionem, cum totum pendeat ex
veritate prothocolli, ex quo fuit facta extractio; &
quoad Cancellarium, quod non eſſet Notarius, po-
3 teſt probari ex matricula Notariorum, † & ſic per
ſcripturas, prout etiam probari poteſt, quod eſſet
diffamatus, & condemnatus per exhibitionem pro-
ceſſus, & ſententię; ideoq; dicendum eſt, quod vel
ſumus in materia obiectiua, vel qua poteſt probari
per ſcripturã ex matricula Notariorum, quod Sala-
4 monius non eſſet talis, & † in materia quæ ſapit
delictum. Rota non ſolet concedere remiſſoriam,
vt teſtatur *Gaſſad. deciſ.4. de dilat. Caputaq. deciſ.
60. 62. & 63. par.3. Rota in recent. deciſ.503. n.4.
par. 2. & coram ſa. me. Greg. deciſ.* 414. *num.* 10.
5 prout nec pariter quando aliquid poteſt † probari
per ſcripturas *deciſ.589. nu.2. par. 2. & deciſ.314.
num.1. par.1. recent.* & coram *eodem ſa. me. Greg.
deciſ.253. & ibi Add.* maximè dum bo. me. Cardi-
nalis Valerius tunc Epiſcopus Patauinus atteſtatur
de legalitate eiuſdem Salamonij, & quatenus arti-
culatur, quod pro prætenſo crimine fuit iudicialiter
condemnatus, probari poteſt per exhibitionẽ acto-
6 rum † criminalium, & ſentẽtiæ ſubſequutæ, & pro-
pterea remiſſoria non datur, vt teſtatur *Aegid. de-
ciſ. 9. num. 1. Rota deciſ. 46. de teſtib. in antiq. &
deciſ.196. num.8. par.1. recent.*

Et ex proximè traditis excluditur releuantia
quarti articuli ſuper diligentijs factis pro indagatio-
ne liberculi, ex quo prædicta ſcriptura aſſeritur ex-
tracta, cum poſſit ex eiſdem diligentijs iudicialiter
7 factis, plenè conſtare, vltra † quod de illius exiſten-
tia conſtat ex aſſertione Cancellarij, qui extraxit.
Seraphin. deciſ.1334. num. 3. coadiuuata ex depo-
ſitione moderni Cancellarij facta de anno 1629. de-
ponendum extitiſſe d. prothocollum in Cancella-
ria, & quod fuerit viſum per maritos, & procura-
tores fœminarum, ac oſtenſum illorum Aduocatis,
vt in regiſtr. fol.432.

Quintus verò articulus ſuper eo, quod in factoria
Epiſcopali non reperitur ſcriptura facta ad fauorem
dicti Brigerini de Capite vacca, quamuis eiuſdem
Epiſcopi Ildebrandini illius feudi authoris, & aliæ
plures feudales ſcripturæ exiſtãt, viſum pariter fuit
non releuare; nam cum in præſenti non agatur de
illius feudi ſucceſſione, nec ad eius probationem
prædicta ſcriptura exhibeatur, ſed ea partes dunta-
xat vtantur propter enunciatiuam ibi expreſſam,
quæ in qualibet ſcriptura authentica fieri potuit, at-
què ità non eſt neceſſe, quod in factoria Epiſcopi
Patauini reperiatur, aut conſeruetur, præcipuè cũ
principaliter agatur de ipſa enunciatiua: Scriptura
8 † verò, in qua illa continetur ad hanc litem eſt acci-
dentalis, & incidenter deducitur, & propterea exa-
ctam probationem non requirit *ex trad. à Bart. in
l. ſi prius, num. 16. Caſtr. num. 5. Iaſ. num.36.
ff. de nou. oper. nunc. Rota deciſ.351. nu.1. par. 1.
diuerſ.*

Sextus verò, & ſeptimus articuli non videntur
releuare, quia quatenus prætenditur probare, quod
in factoria, & Cancellaria Epiſcopali Patauina nun-
quàm fuerit habita notitia libri, ſeù prothocolli ex
quo fuit extracta ſcriptura à Salamonio, non eget
9 remiſſoria, cum hæc probatio fieri † poſſit per atte-
ſtationes officialium d. Cancellariæ, quo caſu Rota
remiſſoria non concedit ex ſupra deductis, quate-
nus verò prætenditur probare per Rotam coram
bo. me. Remboldo fuiſſe reſolutum ſuper infirmi-
tate huius ſcripturæ, remiſſoria concedi non debet,
10 † cum poſſit probari per exhibitionem Deciſionum
Rotalium.

Octauus verò continens famam publicam ſcili-
cet Henricum fratrem Vberti fuiſſe, & dictũ Guer-
cium nullos habuiſſe filios, cum reſpiciat tempus,
11 cuius hominum memoria exiſtere non poteſt † eſt
improbabilis *iux. reg. text. in l. fin. C. de ſacroſ.
Eccleſ.* ex quo communiter deducitur factum exce-
dens centum annos improbabile eſſe per teſtes. *ex
trad. à Molin. lib 2. de primog. cap.6. nu.61 verſ.
ſi verò Io. Garz. de nobilit. gloſ.12. nu. 69. Adden.
ad ſa. mem. Greg. deciſ. 298. num.* 13. & eo magis
DD. remiſſoriam denegarunt non ſolum, quia non
referuntur perſonæ fide dignæ, à quibus hæc articu-
12 lata † fama originem traxerit ſecundum *tex. in cap.
licet ex quadam de teſtib.* Sed etiam contraria, &
oppoſita fama extat probata, quæ tanquam affir-
13 matiua, vel præualet, vel † conquaſſat iſtam pręten-
ſam contrariam *ad trad. per gloſ. in l. diem profer-
re, §. ſi plures in verb. conſenſerunt, ff. de arbitr.
Gabr. de teſtib. concl. 4. Rota deciſ. 167. num. 24.
& deciſ.335. num.5. par.2. recent.*

Nonus verò, & vltimus quo articulatur, quod
Guercius fuerit in armis celebris, & quod ex eius
familia plures eodem nomine Guercij denominati
14 extiterint, nihil releuat; Ideoquè † remiſſoriam
non meretur *iuxt. reg. text. in l. ad probationem,
C. de probat. Gaſſad. deciſ.2. de dilat. Mohed. deciſ.
169. ſa. me. Greg. deciſ.* 101. *num.* 3. parùm enim
conducit quod Guercius fuerit talis, & quod plu-
res eodem nomine Guercij denominati fuerint cum
difficultas verſetur circa exiſtẽtiã Henrici, & Guer-
cij tempore ſuperuiuentiæ de qua agitur; ad quod
non ſe reſtringit iſte articulus, & quamuis etiam
articularetur, de illo tempore adhuc remiſſoria con-
15 cedi nequit, † cum poſſet prouari ex hiſtoricis, &
ſimilibus documentis, ideoquè intrat regula, quod
16 remiſſoria non conceditur quoties † per ſcripturas
probari poteſt. *Rota deciſ.589. nu.2. par.2. recent.*
cum alijs ſupra relatis.

Et ita pro denegatione remiſſoriæ vtraquè parte
informante DD. reſoluerunt.

R. P. D. MERLINO.

Mediolanẽ Decimarum.

Die Lunæ 17. Februarij 1631.

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Papa, ſi alicui liberè cōceſſerit decimas cuiuſdam loci, & hoc fecerit in recompenſationem laborum, & vt eum reſarciret de expenſis, & oneribus ab eo paſſis, ad effectum iura vſurpata alicuius Eccleſiæ recuperandi, ſi moriarur ante exactionem dictarum decimarum, an illæ ſpectent ad eius hæredem.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, quando ſine dubio dicantur ad aliquem ſpectare iure dominij.*

2 *Verbum, liberè, importare ſolet dominium ab omni onere, ſeruitute, & conditione abſolutum.*

Et omnimodam libertatē, ac diſpoſitionem à quacunquè neceſſitatis obſeruantia abſtractam.

3 *Verbum, liberè, remouet omne impedimentum, & omne contradictionem.*

4 *Hæres cenſetur eadem cum defuncto perſona, & ſuccedit in omne ius illius.*

5 *Fructus beneficiorum inexacti pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia.*

6 *Fructus beneficiorum inexacti non ſpectant ad hæredem defuncti.*

7 *Decimæ ſi ſint conceſſæ alicui à Papa titulo oneroſo, tunc in eis non intrat Bulla Iulij III. de qua hic, nec diſpoſitio iuris communis, nempè quod ſi ille non fuerint exactæ in vita non tranſeant in hæredem.*

8 *Ex titulo oneroſo, vel non, an aliquid ſit conceſſum, habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis.*

Lucrum ab onere formatur, & deſcendit num. 8.

9 *Contractus, & pacti vigore ea, quæ ſpectant, eius effectus, tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſit in hæredes.*

10 *Clericus poteſt fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum tranſmittere ad hæredes, alias non.*

11 *Dominus abſolutus alicuius rei, ſi quis effectus fuerit tàm in vita, quàm in morte, meritò idem dominium cenſetur tranſlatum in hæredes.*

12 *Fructus beneficiorum in ſtatu Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes.*

13 *Decimæ conceſſæ alicui à Papa, quando dicantur acquiſita ex propria induſtria, & labore.*

14 *Fructus quæſiti à Clericis ex induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ percepti ad inſtar diſtributionum pertinent ad hæredes defuncti.*

15 *Et hoc ſiuè ſuccedant ab inteſtato, ſiuè ex teſtamento, & non ad ſucceſſorem in beneficio.*

16 *Laici ſunt incapaces beneficiorum.*

17 *Decimarum fructus benè poſſunt Laicis ex cauſa concedi.*

18 *Decimæ, ſi alicui fuerint debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici hoc caſu ad hæredes tranſmitti nequeunt, ſi ſint inexactæ.*

*Laici non ſunt capaces decimarum ſi proueniant ex titulo beneficij Eccleſiaſtici num.*18.

19 *Decimæ non dicuntur debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſi quis eas habuit à Papa in recompenſationem laborum, & ſic ex titulo oneroſo.*

20 *Conceſſio perſonalis perſonam non egreditur, & ſic ad eius hæredem non tranſit.*

21 *Sed hoc non procedit, quando hæres non petit id quod eſt conceſſum iure proprio, ſed ex perſona defuncti tamquàm ipſimet debitum, quod facere non eſt prohibitum.*

DECISIO XIX.

CVM fel. rec. Clemens Octauus Ioanni Mariæ
Plato Canonico bo. mem. della Scala Medio-
lanen̄ tanquàm vindici, vel ſaltem intento vindica-
tioni Iurium Eccleſiaſticorum, & præſertim iuris
decimandi ſpectan̄ ad Eccleſias Sancti Donati, &
Sancti Iuliani, quod à diuerſis fuerat occupatum
liberè conceſſiſſet, & aſſignaſſet decimas omnes
tàm decurſas, & non ſolutas quàm etiam in poſte-
rum eius vita durante decurren̄ ad effectum, vt
ſubleuaretur à ſumptibus, & expenſis occaſione re-
cuperationis dicti iuris decimandi faciendi, idem
Io. Maria poſt plures lites non ſine magno incom-
modo, & impendio ſuſceptas, inſtructas, & fauora-
biliter peractas mediātibus reſolutionibus in Rota
coram bo. me. Andrea, & Remboldo obtentis, qui-
bus firmatum fuit decimas locorum Faini, & Tu-
nici ſpectare ad Eccleſiam Sancti Iuliani de anno
1621. ſupremum diem obijt, inſtituta hærede vni-
uerſali Angela Plata, quæ prætendente decimas in
vita Canonici Plati decurſas, & non exactas ad ſe
ſpectare, Rota ſuper hoc conſulta, & cauſa bis pro-
poſita, pro eadem tantū informante hodie reſpōdit.
Viſum enim fuit non poſſe controuerti quin de-
cimæ huiuſmodi viuente Ioanne Maria decurſæ, ad
1 eundem Ioannem Mariam † iure dominij pertine-
rent, cum appareat ipſum non modicas ſoluiſſe
impenſas, & damnū paſſum fuiſſe in ſuſtinenda lite
pro tuendo, ſeù recuperando iure decimandi, vt ex
deciſionibus emanatis coram bo. me. Andrea, &
Remboldo in ſummario num. 3. & ſuper his expen-
ſis emanauit etiam deciſio 25. Maij 1620. coram
R.P.D. meo Pirouano, in quarum expenſarum cō-
penſationem fel. rec. Clemens Octauus eidem in-
dulſit, vt omnes prouentus decimarum decurſos,
& quandiù ipſe vixerit decurrendos liberè poſſet
percipere, & in proprios vſus, vtilitatemquè con-
uertere, vt in ſummario num. 1. Et proindè quem-
admodùm Canonicus Platus Dominus erat abſolu-
tus huiuſmodi obuentionum, & decimarum, ſtanti-
2 bus verbis illis, liberè poſſit percipere &c. † quod
verbum liberè importare ſolet dominium ab omni
onere, ſeruitute, & conditione abſolutum, & om-
nimodam libertatem, ac diſpoſitionē à quocunquè
neceſſitatis obſeruantia abſtractā *Oldrad. conſ.* 125.
num. 10. *Alex. conſ.* 214. *num.* 3. *lib.* 6. *Rol. conſ.* 42.
num. 18. *& ſeqq. lib.* 1. *Gabr. conſ.* 99. *nu.* 33. *lib.* 2.
3 *Surd. conſ.* 143. *ſub num.* 23. remouetquè † omne
impedimentum, & omnem contradictionem *gloſ.
in clem. dudum in verb. liberè de ſepult. Iaſ. in l.* 1.
nu. 5. *&* 14. *C. de ſacroſ. Eccleſ. Surd. d. conſ.* 143.
num. 23. *in princ.* Ita pari ratione, & eodem iuri do-
minij dicti prouentus ſpectare debent ad Angelam
4 hæredem † quæ cenſetur eadem cum defuncto per-
ſona, & ſucceſſit in omne ius illius §. 1. *auth. de
iure*

iure iur. l. hæres in omne, ff. de acquir. hæred. l. nihil aliud, ff. de reg. iur. Dec. conſ. 262. nu. 2. Surd. conſ. 146. num. 7. cum alijs.

Non obſtat, quod iſtæ decimæ ad inſtar fructuum
5 beneficiorum, dum † non fuerunt exactæ pertineant
ad ſucceſſorem in Eccleſia, non autem ad hæredes
defuncti, tàm ex Conſtitutione Iulij III. per Sanctiſ-
ſimum D. N. ſub dat. quinta Aprilis 1628. confir-
6 mata, quàm ex iuris communis † diſpoſitione ſe-
cundum opinionem, quam ſæpius ſequuta eſt *Rota,*
vt in deciſ. 761. nu. 1. par. 1. diuerſ. & apud Card.
Seraphin. deciſ. 594. num. 5. & ſeq. & in nullius,
ſeù Romana pecuniaria 4. Iunij, & 19. Nouem-
bris 1599. coram bo. me. Cardinali Blanchetto, &
paſſim ſeruatur.

Quoniam Domini putarunt motiuum nõ appli-
cari, & caſum præſentem eſſe extra terminos Bullæ
Iulij Tertij, & Iuris communis, ſtante Indulto Cle-
7 mentis Octaui † quod aſſignauit Canonico Plato
omnes decimas decurſas, & eius vita durante de-
currendas intuitu litis, & expenſarum, quas fecit
pro recuperatione iuris decimandi, & ſic ex titulo
oneroſo, ad quem dignoſcendum habenda eſt ratio
8 originis, & cauſæ primordialis, hoc eſt litis, † non
autem eius, quod poſt inſequitur, nempè lucri, quod
ab onere formatur, ac deſcendit, *l. Tutor datus, ff.*
de fideiuſſor, l. 1. C. de impen. lucr. deſcript. lib. 10.
Grauett. conſ. 357. num. 4. & 5. Menoch. conſ. 540.
num. 4. & conſequenter decimæ ad Platum ſpecta-
9 bant iure quondam contractus, † & pacti, cuius ef-
fectus tàm actiuè, quàm paſſiuè procul dubio tran-
ſit etiam in hæredes *l. veteris, C. de contrahend. &*
committ. ſtipul. Ruin. conſ. 72. num. 1. lib. 2. Surd.
conſ. 221. nu. 27. & titulus eiuſdem Plati, quod per-
ceptionem iſtarum decimarum nullam habebat de-
pendentiam à titulo Canonicatus, ſeù beneficiorũ,
10 quæ † poſſidebat, adeout propterea tanquàm vſua-
rius in morte non potuerit ad hæredes tranſmittere,
prout in materia fructuum beneficiorum communi-
ter ponderant Doctores *in cap. 1. & ſeqq. de pecul.*
Cleric. & paſſim Rota admittit, vt apud Card. Se-
raphin. deciſ. 594. num. 7. & alibi, ſed ex Indulto
Clementis Octaui effectus erat verus, & abſolutus
11 Dominus, tàm in vita, quàm in morte, quod † idẽ
dominium meritò tranſlatum cenſeri debet in eius
hæredes.

Et in omnem caſum quatenus iſtas decimas me-
tiri deberemus ad inſtar fructuum beneficiorum,
adhuc videbatur debitas eſſe hæredibus Plati, tùm
ex conſuetudine, quæ viget in ſtatu Mediolani,
12 † quod fructus beneficiorum tàm in teſtamento,
quàm ab inteſtato traſmittantur ad hæredes, quam
conſuetudinẽ approbat, & præſeruat in verbis Bul-
la Iulij Tertij, & eam eſſe attendendam pluries cẽ-
ſuit *Rota vt in Mediolaneñ fructuum. 9. Martij*
1592. coram Orano, quæ eſt impreſſa penes Mar-
cheſan. tom. 1. fol. 458. & in Papieñ fructuum 21.
Februarij 1624. coram bo. me. Remboldo, & corã
Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ. 376. num. 2. &
in Bracharēn fructuum 3. Decembris 1627. coram
R. P. D. meo Pirouano, & de hac conſuetudine in
Statu Mediolani *meminit Concilium Prouinciale*
Mediolaneñ, vt teſtatur Garz. de benef. par. 2. c. 1.
num. 103. Tùm etiam ex eo, quia iſtæ decimæ vidẽ-
tur acquiſitæ à Plato, & propria induſtria, & labo-
13 re, † quem impendit in peragenda lite contra deci-
marũ vſurpatores, & ex Indulto Clementis VIII.
non ex redditibus Eccleſiæ, fructus autem indu-
14 ſtria, † & labore à Clericis quæſitos, & non ex be-
neficio, aut contemplatione Eccleſiæ perceptos ad
inſtar diſtributionum pertinere ad hæredes Clerici
15 defuncti, ſiuè ex teſtamento, ſiuè ab inteſtato † ſuc-
cedentes, & non ad ſucceſſorem in beneficio, tra-
dunt communiter *Doct. in cap. 1. de pecul. Cleric.*
Bald. in auth. licentiam. num. 2. & 3. C. de Epiſc. &
Cleric. Alex. conſ. 116. n. 5. lib. 7. Pariſ. conſ. 33. nu.
12. lib. 4. Neuiz. conſ. 93. n. 18. et ſeq. Gig. conſ. 144.
num. 5. et ſeqq. Sarmient. de reddit. Eccleſ. part. 3.
cap. 5. nu. 8. Nauar. cod. tract. quæſt. 1. monit. 19.
num. 1. Monet. de teſtib. par. 3. quæſt. 3. num. 7.

16 Non obſtat, quod Laici ſint incapaces † decima-
rum, quoniam iuris decimandi, ſed fructus decima-
rum, prout prætenduntur ab hæredibus Plati benè
17 † poſſunt Laicis ex cauſa concedi *Gloſ. in c. quam-*
uis. verb. conceſſerit de decim. in antiq. & coram
Cardinali Seraphino deciſ. 1387. num. 2. cum alijs,
18 & iſtæ decimæ non fuerunt debitæ Plato, ex † titu-
lo beneficij Eccleſiaſtici, quo caſu nec ad hæredes
trãſmitti poſſent, nec Laici eſſent capaces illarum,
19 ſed habuit à Papa in recompenſationem, † & ſic ex
quodam contractu vt expenſas, & onera reſarciret,
& ita non obſtat obiectum.

Minus obſtat, quod Indultum Clementis Octaui
ſit perſonale, & ſic Canonici Plati perſonam egredi,
20 & † ad hæredes extendi non debeat; Quoniam hæ-
redes non petunt decimas iure proprio, ſed ex per-
21 ſona Canonici, & tanquàm ipſimet debitas, † quod
facere quidem non prohibentur *iuxta tradita per*
Pariſ. d. conſ. 33. num. 24. lib. 4 cum alijs.

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentina Coadiutoriæ.

Die Veneris 21. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

In Coadiutoriæ gratia narrata, ex quibus benè dicantur iuſtificata, & præſertim, quando ad effectum eam impetrãdi dicatur quod interuenerit conſenſus Capituli: Et reijciuntur non nullæ exceptiones circa validitatem examinis teſtium &c.

SVMMARIVM.

1 *Papa creditur, ſi atteſtetur de actu coram ſe geſto*
2 *De Conſenſu habente vim reſignationis, ex quibus conſtet.*
3 *Verba conditionalia non probant conſenſum.*
4 *Verba, quando ſtent cauſatiuè.*
5 *de Eccleſia præiudicio, quando agitur, & de actu voluntario requiritur conſenſus totius Capituli.*
6 *Notario, ſi atteſtetur, quod aliquid Capitulariter fuerit factum creditur.*
7 *Per Coadiutoriam prouidetur indemnitati Eccleſiæ, ſtante infirmitate Prælati.*

8 *Pro Coadiutoria obtinenda, ſufficit cōſenſus duarum partium ex tribus Capituli.*

Quæ duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem.

9 *De Eccleſiæ vtilitate, & neceſſitate, quando agitur, conſenſus Capituli, ſufficit quod detur à maiori parte.*

10 *Capituli poteſtas reſidet penes totam vniuerſitatem, ſeu eius maiorem partem.*

11 *Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ cui conceditur coadiutoria.*

12 *Conſenſus maioris partis Capituli ſufficit, quando non verſamur in actu voluntario, ſed in neceſſario.*

13 *Narrata in gratia, quando omnia videantur correſpectiuè facta, ita ut gratia dicatur iuſtificata.*

13 *Conſenſus non probatur ex eo, quia, quis nominatur pro Oratore in gratia.*

35 *Supplicatio, quādo ab Oratore videatur porrecta.*

36 *Reſcriptum verificatione non eget ſtantibus geminatis confeſſionibus, & in eo vtraquè pars eſt ſupplicans.*

17 *Probatio ſemiplena ſufficit in materia iuſtificationis narratorum.*

18 *Clericatus probatur ex litteris patētib' Ordinarij.*

29 *Litteræ miſſiuæ plenè probant contra ſcribentem.*

20 *Beneficij valor, ſi ſit taxatus in libris Cameræ non eget alia iuſtifiaatione.*

21 *Valoris beneficij expreſſio, per taxam in libris Cameræ, ſufficit, propter fidem quæ adhibetur dictis libris.*

22 *Ad narrata in gratis iuſtificanda, ſufficit qualibet leuis probatio.*

23 *Citatio per affixionem non ſuffragatur, ſi fiat in loco, vbi adeſt procurator.*

24 *Teſtes examinati ſine valida citatione, nullum gradum probationis faciunt.*

25 *Iudicis recuſatio non attenditur, ſi tanquàm friuola, & calumnioſa fuerit eiecta.*

26 *Iudicis recuſatio non tenet, ſi tantùm ſit facta coram Notario, & teſtibus, & ſine iuramento, quod omninò ad hoc eſt neceſſarium.*

27 *Et nec poſt prætenſam recuſationē fuit appellatum ab vlteriori proceſſu.*

28 *Inſinuatio recuſationis Iudicis non habet vim appellationis coram Iudice interponenda.*

29 *Appellationes debent interponi coram Iudice.*

30 *Procuratoris mandatum, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quicquam facere.*

31 *Citationis nimis generalis, & vagæ defectus ſuppletur, per aliàs citationes particulariter in actu factas.*

32 *Citatio perſonalis, ſi fuerit facta in iudicio contradictarū, tunc alia poſſunt omitti, & ſi fiant, id ex honeſtate, & vrbanitate fit.*

33 *Citatus per contradictas, quando quis eſt ſi compareat eius procurator, ipſe deinde eſt citandus in quolibet actu.*

34 *Sed hoc limita, ſi comparuit non vt citaretur, neque cum mandato ad defendendum, ſed ad inſinuandam cedulam recuſationis Iudicis, quo caſu non requiritur alia citatio.*

DECISIO XX.

EMINENTISSIMVS Dominus Cardinalis à
Lotharingia à ſanct. mem. Gregorio XV. ob-
tinuit ſe deputari Coadiutorem perpetuum cum
futura ſucceſſione Abbati Mauri Monaſterij Argen-
tin. Diœceſ. ſed cū Abbas, & Monachi ſe oppoſue-
rint executioni litterarum Apoſtolicarum ſuper il-
larum iuſtificatione contigit dubitari. Et à me pro-
poſito dubio. An gratia Coadiutoriæ ſit iuſtificata,
Domini eam cenſuerunt iuſtificatam, tàm ex con-
ſenſu Abbatis, & Monachorum, quàm ex depoſi-
tionibus teſtium, quæ coadiuuant probationem.

Conſenſus Abbatis & Monachorum benè proba-
tur tàm ex ſupplicatione, quàm ex mandato pro-
curæ ad conſentieſi Coadiutoriæ, nam reſpectu ſup-
plicationis Cardinalis Coadiutoris Abbas Coadiu-
tus, & Monaſterium ſunt Oratores in eadem ſup-
1 plicatione. De hoc atteſtatur Papa, † cui creditur
cum atteſtetur de actu coram ſe geſto. *clem. 1. de
probat. vbi gloſ. in verb. feciſſe narramus Felin. in
cap. cum à nobis de teſtib. Gabr. concluſ. 2. num. 7.
de probat.* Et in litteris Coadiutoriæ leguntur infra-
ſcripta verba. Expreſſo eiuſdem Federici Abbatis,
& dilectorum filiorum Cōuentus, & Monachorum
dicti Monaſterij ad hoc accedente conſenſu, Apoſto-
lica auctoritate tenore præſentium conſtituimus, &
2 deputamus, &c. ex † quibus conſtat de conſenſu
habente vim reſignationis *gloſ. in verb. aſſenſus cap.
beneficium de regular. lib. 6. Put. deciſ. 429. lib. 1.
& deciſ. 18. lib. 3. in correct. Caputaq. deciſ. 120.
par. 1. bo. me. Card. Cavaler. deciſ. 561. num. 4. &
ſeq.* Nec poteſt applicari quod ſupradicta verba ſtēt
conditionaliter, quatenus ſcilicet accedat conſen-
3 ſus, † ideoquè non probent conſenſum *l. pecuniam
quam, ff. ſi cert. pet. cap. ſi pro te. de reſcript. in 6.
Put. deciſ. 269. & 282. lib. 3.* Quia ſtant cauſatiuè
4 ex quo acceſſit conſenſus, aliàs † literę non fuiſſent
expeditæ. *Caputaq. d. deciſ. 120. & 203. par. 1. Put.
d. dec. 429. n. 6. lib. 1. in correct.* & ideò intelligūtur
de conſenſu iam præſtito, & de cōditione adimpleta.

Reſpectu mandati conſtat quoquè de conſenſu
Abbatis, & Monaſterij ad conſentiendum Coadiu-
toriæ, & in mandato explicitè narrantur omnia quæ
in litteris Coadiutoriæ continentur, & ex inſtrumē-
to, quod datur in Summario apparet de conſenſu
præſtito per procuratorem ſpecialiter conſtitutum.
Nec releuat quod duo Monachi non interuenerint
in Capitulo, cum tamen requiratur conſenſus om-
5 nium, † nec ſufficiat maior pars, cum agatur de
præiudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario *Pariſ.
conſ. 90. num. 15. vol. 4. Rota in Burgeñ. concordiæ
14. Ianuarij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano.* Quia de contrario apparet ex inſtrumento
mandati quod datur in Summario, in quo Notarius
6 atteſtatur illud fuiſſe capitulariter conceſſum, † cui
creditur de illo actu. ex traditis à *Gabr. concluſ. 1.
de fid. inſtrum.* Nequè probatur quod Monachi qui
modo contradicunt tunc temporis eſſent de Capi-
tulo, & Cōuentu, nec in litteris narratur quod om-
nium conſenſus interuenerit, ſed quod Conuentus
7 conſenſit, & cū † per Coadiutoriam prouideatur in-
demnitati Eccleſiæ, ſtāte infirmitate Prælati, & alijs
cauſis in ea narratis quę concernunt illius vtilitatē,

& ne-

Digitized by Google

8 & neceſſitatem ſufficit † pro illa conſenſus duarum
partium ex tribus ipſius Capituli, quæ duæ partes
conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem ad *text.*
in cap. vnico de cler. ægrot. in 6. vbi gloſ. in verbo
9 *duæ partes*, & ſufficit quod † datum fuerit à maiori
parte Capituli, *cap. 1. & cap. fin. de his quæ fiunt à*
maior. par. Cap. Ioannes Andr. in cap. quod omnes
num. 8. & ſeqq. de reg. iur. Mantic. deciſ. 86. nu 4.
Rot. in Papilonen. de Sangallo 20. Februarij 1576.
10 *coram Corduba*, Illius enim integra poteſtas † re-
ſidet penes totam Vniuerſitatem, ſeu eius maiorem
partem. *Butr. in cap. 3. num. 11. de iur. patr. Abb.*
conſ. 57. num. 1. lib. 2. Rot. in Firmana Altaris 10.
Iunij 1614. coram bo. me. Vbaldo. Et hæc tantò
magis procedunt in actu neceſſario ob timorem
dilapidationis bonorum Eccleſiæ, & Coadiutoria
11 datur pro neceſſitate Eccleſię, † & non perſonæ, cui
conceditur Coadiutoria. *Rota in recent. deciſ. 570.*
num. 4. par. 1. & propterea cum non verſemur in
12 actu voluntario, ſed neceſſario, ſufficit † mandatum
ad cõſentiendum fuiſſe datum à maiori parte Capi-
tuli *d. cap. 1. & c. fin. de his quæ fiunt à maiori parte*
Cap. cum alijs ſupra allegatis.

Quare cum in ſupplicatione tàm D. Cardinalis,
quàm Abbas ſint nominati pro Oratore, & vterquè
ſupplicauerit gratia dicitur iuſtificata ex propria
13 ipſius † Abbatis confeſſione. etiam quòad narrata
per D. Cardinalem, cum omnia videantur corre-
ſpectiuè facta ad *not. per Felin. in cap. paſtoralis de*
reſcript. Put. deciſ. 511. in fin. lib. 2. in correct. Et
fuit reſolutum in Romana penſionis 25. Ianuarij
1627. coram Eminentiſſ. Cardin. Virili. Et licet cõ-
ſenſus non probetur ex eo tantùm, quod quis pro
14 Oratore nominetur † in gratia, attamẽ ceſſat obie-
ctũ ex atteſtatione Papæ, ex verbis ſupra relatis, &
ex mandato Abbatis, & Cõuentus ad ſupplicationẽ
15 & propterea ſupplicatio præſumitur † ab eo por-
recta, prout tenuit *Rot. in recent. dec. 529. par. 1.* vbi
latiſſimè. Et talis cõfeſſio cõprobatur ex ſupradicto
mandato. Vnde ſtantibus geminatis confeſſionibus
16 non indiget † verificatione reſcriptũ, in quo vtraquè
pars eſt ſupplicans: *Mohedan. dec. 331. Guidobon.*
deciſ. 141. Seraph. deciſ. 709. nu. 2. & 1017. nu. 3.
Rota in Salamãtina penſionis 26. Maij 1593. apud
Garziam de benefic. par. 1. cap. 1. num. 424.

Preterea vltra dictum conſenſum datur etiam
iuſtificatio gratiæ ex teſtibus examinatis à Domino
Cardinali ſuper eiſdem cauſis, quæ fuerunt narratæ
17 in gratia pro impetranda hæc Coadiutoria † cum
tamen in materia iuſtificationis ſufficeret ſemiple-
na probatio. *Aegid. 112. 114. & 675. Biſignett.*
deciſ. 6. de probat.

18 Clericatus probatur ex litteris patentibus † Or-
dinarij, Summ. num. 3. *Seraph. deciſ. 471. bo. mem.*
Cardinalis Caualerius deciſ. 483. n. 6. & deciſ. 572.
num. 4. ætas 13. annorum ex teſtibus ſuper octauo
articulo Summ. vbi ſupra. Qualitas, & deſcenden-
tia D. Cardinalis, & ſi notoria, iuſtificatur tamen
ex ſupradictis teſtibus, & litteris miſſiuis Abbatis
19 de quibus in Summario num. 6. † quæ plenè pro-
bant contra ſcribentem *l. publia, §. fin. ff. depoſit.*
l. ſi aliquid per epiſtolam C. de donat. Burſat. conſ.
253. num. 39. Boer. deciſ. 282. nu. 6. & 333. nu. 9.
Quod Federicus de quo fit mentio in litteris tunc
temporis eſſet Abbas Monaſterij controuerſi vltra
atteſtationem, de qua in mandatis procuræ, & litis
ſuſtentationem probatur ex teſtibus ſuper primo
articulo Summario num. 4. prout ætas ingraueſcens
60. annorum infirmitas, & impotentia Abbatis ex
iiſdem teſtibus ſuper 2. 3. & 4. Summ. num. 5. &
ex litteris Abbatis Summario dicto num. 5. Valor
20 † Monaſterij cum ſit taxatus in libris Cameræ non
eget alia iuſtificatione. *Caſſador. deciſ. 19. ſuper re-*
gul. & fides extracta ex dictis libris ſufficit *Rota*
deciſ. 611. num. 2. par. 4. diuerſ. Prout etiam valor
aliorum beneficiorum quæ ipſe D. Cardinali obti-
nebat concludenter probatur, tàm per teſtes quàm
21 ex taxa in † eiſdem libris Cameræ, & ſufficit ex-
preſſio valoris per taxam propter fidem quę adhi-
betur libro *ſan. me. Greg. XV. deciſ. 89. num. 6. &*
490. nu. 2. Expectatiua pro Eccleſia Tullen. pen-
ſiones, & reſeruatio fructuum Abbatiæ nuncupatæ
de Bellocãpo probatur ex litteris Apoſtolicis pro-
uiſionum de quibus in Summario num. 9. & ex te-
ſtibus 1. 2. 3. & 12. ſuper 10. 11. 12. 13. & 14. art.
22 Summ. d. num. 9. qui † probant publicam vocem
& famam, licet in hoc ſufficiat quælibet leuis pro-
batio. *Aegid. deciſ. 684. ſa. me. Gregor. XV. deciſ.*
78. num. 4.

Non obſtat nullitas examinis allegata pro Abba-
te ex eo, quod Iudex fuerit recuſatus, vt ſuſpectus
tanquàm Vaſſallus Domini Cardinalis, & elegerit
locum in quo reſidet Curia Sereniſſimi Ducis Lo-
tharingiæ Fratris eiuſdem D. Cardinalis, denega-
uerit copiam articulorum ad effectum conficiendi
Interrogatoria, & teſtes fuerint examinati ſine ci-
23 tatione procuratoris, † ac demum non potuerit ſuf-
fragari citatio per affixionem, cum adeſſet procura-
tor in loco *Caputaq. deciſ. 35. par. 3. Rota in recent.*
deciſ. 179. num. 1. par. 1. & 486. num. 2. par. 2. &
24 propterea ſupradictos † teſtes nullum facere gra-
dum probationis *cap. 2. de teſtib. l. ſi quando, C. eod.*
Rota in recent. deciſ. 413. num. 3. par. 2.

Nam recuſatio Iudicis remiſſorialis ceſſat, quia
cum etiam fuerit recuſatus Auditor Rotæ, vt friuo-
25 la, † & calumnioſa fuit reiecta, eaquè non fuit facta
coram Iudice remiſſoriali, ſed tantùm coram No-
26 tario, & teſtibus, & ſine iuramento, † quod omni-
nò eſt neceſſarium ad validitatem recuſationis. *gloſ.*
Bald. Angel. & alij in l. acutiſſimi, C. de iudic. Lã-
franc. in c. quoniam contra in verb. recuſationes
nu. 8. de appellat. Rota deciſ. 2. num. 5. par. 2. diuerſ.
27 Nec poſt prætenſam recuſationem † fuit appella-
tum ab vlteriori proceſſu *Innocent. in cap. cum ſpe-*
ciali num. 6. de appellat. Achill. deciſ. 1. de except.
Caputaq. deciſ. 390. part. 2. Rota in recent. deciſ.
284. num. 4. & coram bona memoria Cardinale
Caualerio deciſ. 348. num. 4. Nec facit quod recu-
ſatio fuerit eidem Iudici intimata per procuratorẽ
28 conſtitutum ad inſinuan. quia † inſinuatio huiuſ-
modi non habet vim appellationis coram Iudice
interponendæ, nam ſemper ſubſiſtit, quod non ap-
29 pellauit, ſed appellatio † antea interpoſita inſinua-
tur, & tamen debet interponi coram Iudice, *l. om-*
nem honorem, C. quand. prouoc. non eſt neceſſe,
cap. vt debita de appellat. Nec ſubſiſtit quod Iudex
remiſſorialis ſit conterraneus, cum ſit Incola Ci-
uitatis Meten. extra dominium Ducatus Lotha-

ringir, & ſit perſona Eccleſiaſtica, ex quo in litteris remiſſorialibus fuit deputatus Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ Saluatoris Meteñ, nec quod pro examine teſtium elegerit locum reſidentiæ Sereniſſimi Ducis Fratris D. Cardinalis, quia fuit deputatus pro loco examinis locus de Vico Diœc. Meteñ, & pro loco loci Conuentus Sancti Franciſci Minorum de Obſeruantia, vt in Summario additionali num. 1. Prout non obſtat quod proceſſerit ad examen abſquè eo quod dederit copiam articulorum, & dilationem pro confectione interrogatoriorum, quia cum is, qui comparuit coram eo, & petijt copiam articulorum, & terminum, haberet tantùm mandatum procuręreſtrictum ad inſinuandam recuſationem, cum clauſula, & non aliàs, quæ operatur vt facultas eiuſdem procuratoris præcisè
30 fuerit reſtricta ad actum inſinuationis, † nec quicquàm amplius facere poſſet, benè potuit Iudex ad vlteriora procedere *cap. eum qui. de dol. & contum. in 6. Caſſador. deciſ. 6. num. 4. vt lit. pend.* & cum Abbas, & Monachi fuerint legitimè citati citatione generali ad omnes actus, & ad conſtituendum procuratorem, & ſi videatur nimis gene-
31 ralis & † vaga, ſupplet tamen defectum citationis aliàs particulariter in quolibet actu requiſitæ, *l. ſi Prætor. ff. de iudic. Rota deciſ. 8. de dol. & contum. in nou.* & reliquæ citationes per affixionem fuerunt ex vrbanitate. Nam citatio per contradictas ſuffi-
32 cit, † cum à principio fuerint perſonaliter citati. *Ægid. deciſ. 310. Put. deciſ. 391. in fin. lib. 1. Caſſador. deciſ. 6. num. 1. vt lit. pend. ſanctæ memoriæ Gregor. XV. deciſ. 430. num. 1. vbi Adden. num. 5.* Nec facit quod poſt dictam citationem comparue-
33 rit † procurator, qui poſt comparitionem huiuſmodi debuit citari ad ſingulos actus. *Bart. in extrau. g. ad reprimen. verb. ſuper dicto crimine n. 2.* Quia nō comparuit, vt citaretur, neque cum mandato ad defendendum, ſed ad inſinuandum
34 † cedulam recuſationis, quo caſu non requiritur alia citatio. *dict. cap. eum qui de dol. & contum. tenuit Rota in Seguntina præcedentiæ prima Iulij 1615. coram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo.*

Vnde & ex conſenſu Abbatis, & Monachorum, & ex diſpoſitione teſtium Domini gratiam Coadiutoriæ eſſe iuſtificatam reſoluerunt vtraque parte, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ Parocchialis,.

Veneris 21. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Eccleſia Parochialis, quando eſt Curata, deputatio Curati, ad quē ſpectet. Eccleſia quando præſumatur Regularis.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia Parochialis, quando eſt regularis, deputatio Curati ſpectat ad Monachos.*
2 *Reſtitutio in integrum non datur, quando non conſtat de læſione.*
3 *Eccleſia, ſi ſit ſita intra ſepta Monaſterij præſumitur Regularis.*
4 *Eccleſia eſt pars integralis, & neceſſaria ad conſtituendum Monaſterium.*
5 *Confirmatio, quid præſupponat.*
6 *Eccleſia quando eſt conceſſa alicui cum omnibus ſuis pertinentijs, certum eſt, quod venit etiam cura animarum ipſi Eccleſiæ annexa.*
7 *Deputatio Vicarij ad nutum amouibilis eſt, actus pertinens ad habentem curam animarum.*
8 *In Eccleſia Regulari exercitium curæ animarum, quando eſt Parochiale, debet exerceri per Vicarium ſecularem.*
9 *Epiſcopus in Eccleſia Parochiali, nedum poteſt viſitare Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & alia concernentia curam.*
Sed etiam corpus ipſius Eccleſiæ, & ordinare reparationes neceſſarias num. 9.
10 *Cap. 1. de Capell. Monach. habet locum etiam in Eccleſijs Monaũm.*
11 *Titulorum multiplicitas, quando admittatur, & num. 12.*

DECISIO. XXI.

FELICIS recordationis Innocentius VIII. per ſuas litteras ſub datū Romæ Calendas Aprilis anni 1490. nec non Alexander VI. per ſimiles litteras ſub datum Romæ 4. Nonas Septembris anni 1497. & per alias in forma Breuis ſub die 10. Ianuarij 1494. ordinarunt Priori Nouariæ, & Vicario Epiſcopi Ianueñ cum clauſula, quatenus Vos, vel alter veſtrum, &c. Vt Monaſteria Ianueñ ad clauſuram reducerentur, Cumquè Monaſterium Sanctæ Andreæ ordinis S. Benedicti clauſura careret, & in eo adeſſent tantū quinque moniales de anno 1509. 26. Ianuarij per d. Priorem ad illud monaſteriū fuerunt tranſlatæ moniales S. Margaritæ ordinis S. Auguſtini, vt viuerent tamen ſecundum regulam S. Benedicti, & die 27. eiuſdem menſis Procuratori earundem monialium tranſlatarum fuit tradita poſſeſſio non ſolum Monaſterij, ſed etiam Eccleſiæ ibi conducendo d. Antonium dictis nominibus ad altare maius Eccleſiæ d. monaſterij S. Andreæ deoſculando, ſeu deoſculari faciendo d. Altare, &c. & panos d. Altaris ab vtroquè eorum tangi, deoſculari, & contrectari faciendo, conducendo eundem ad oſtium maius dictæ Eccleſiæ, ipſum oſtium claudi, & aperiri faciendo, &c. Et fecit Inuentarium ſacræ ſupellectilis, nec non Chriſmæ pro oleo ſancto, & libro pro baptizandis, & omnia fuerunt conſignata Antonio prædicto procuratorio nomine dd. monialium tranſlatarum. Tandem die 16. Nouembris anni 1510. fel. record. Iulius II. indulſit dd. monialibus S. Andreæ, vt viuere poſſent ſecundum regulam S. Auguſtini.

Stante hac ſerie facti 3. Aprilis ſuperioris anni coram R. P. D. meo Durano fuit dubitatum An dicta Eccleſia S. Andreæ eſſet regularis Ita † vt depu-
1 tatio Curati ſpectaret ad moniales *iuxta Text. in c. 1. de Cappellis monachorū*, & affirmatiuè fuit reſolutum, & inde lata ſententia Rotalis, quæ tranſitum fecit in Iudicatum, vnde conceſſa remiſſoria Reuerendiſſimo D. Patriarchæ Archiepiſcopo, illaquè tepor-

reportata dubitaui An conſtaret de Cauſis reſtitu-
tionis in integrum,& negatiuè per Dominos fuit re-
2 ſolutum cum † nulla adſit læſio, ſine qua non datur
reſtitutio *cap. 1. vbi Abb. num. 2. de reſtit. in inte-
grum Rot. deciſ. 2. eodem. tit. in nouis Seraphin.
deciſ. 634. num. 1.* Huiuſmodi namquè Eccleſia cũ
3 ſita ſit intra ſepta Monaſterij † pręſumitur regularis
argumento *Text. in cap. fin. §. præcipimus de ſtat.
monach. & tex. in cap. cum beneficio de præben. in 6.*
eoquè magis cum Monaſterium nullam aliam ha-
4 beat Eccleſiam Ideoquè iſta Eccleſia ſit pars † in-
tegralis, & neceſſaria ad conſtituen. Monaſterium
ad tradita per *Gloſ. in cap. 1. in verbo exemplo de
priuil. in 6. Archid. in cap. nulla num. 1. 12. quæſt. 1.
Soc. in cap. recipimus num. 97. de priuil. Rot. dec. 54.
num. 11. par. 2. diuerſ. Nauarr. de regular. com-
ment. 4. num. 44.*

Et prædicta confirmantur ex duobus Inſtrumen-
tis de nouo repertis altero confecto 10. Ianuarij
1255. altero autẽ confecto de eodem anno 21. Fe-
bruarij in quibus moniales concedunt certa loca
ad fabricandum, & qui dicta loca receperunt faſſi
ſunt eſſe de Parrochia monaſterij, volentes, quod
domus, quas debent ædificare ſint de Parrochia d.
Monaſterii, & prima conceſſio fuit confirmata per
Vicarium Archiep. ſecunda vero per ipſum met Ar-
5 chiepiſcopum, † qui proculdubio præfatas conceſ-
ſiones nõ confirmaſſent ſi Eccleſia ſecularis fuiſſet,
non autem regularis ad tradita per *Rotam deciſ. 11.
nu. 1. verſ. ratio de Iurepatronatus in nouis Gabr.
conſ. 192. num. 7. & conſ. 198. num. 4. lib. 2. Rota
deciſ. 413. num. 1. par. 1. & deciſ. 674. num. 3.
par. 2. in recent.*

Cum igitur ex prædictis conſtet Eccleſiam eſſe
regularem, quod etiam depræhenditur ex aſſigna-
tione facta de anno 1519. modernis monialibus, vt
6 ſtatim dicetur, vtiquè † cum etiam Eccleſia moder-
nis monialibus fuerit conceſſa cum omnibus perti-
nentis certum eſt ſub nomine pertinentiarum venire
etiam curam animarum Eccleſiæ annexam *Innoc.
in cap. cum ad ſedem num. 2. & 3. reſtit. ſpol. Cal-
derin. conſ. 6. de verb. ſignific. Lap. alleg. 139. n. 18.*
& fuit dictum in *Cauſa Comaclen. & Ferrarien.
Præpoſituræ, & beneficij 15. Decembris 1625. co-
ram bon. mem. Remboldo*, quod etiam comprobatur
ex poſſeſſione quadragenaria monialium deputan-
7 di Vicarium † ad nutum amouibilem, qui eſt actus
pertinens ad habentem curam Animarum *Abb. in
cap. extirpandæ §. qui vero num. 2. verſ. Hoc in-
tellige de præbendis Card. in Clementina 1. nu. 11.
quæſt. 21. de priuil. Vital. in Clem. 1. num. 62. vbi
etiam Ancharan. num. 3. verſ. ſed hic quæritur de
offic. Ordin. et benè Rot. deciſ. 102. num. 1. p. 1. recent.*

Non obſtãt Teſtes examinati vigore remiſſorię,
quia dum deponunt Eccleſiam eſſe ſecularem con-
uincuntur ex prædictis, dum verò deponunt Ar-
chiepiſcopum viſitaſſe Sanctiſs. Euchariſtiam, & etiã
8 Corpus Eccleſiæ, hoc non facit, quia cum † cura d.
Eccleſiæ exerceatur per Vicarium ſecularem iuxtà
Tex. in d. cap. 1. de Cappellis monachor. D. Archie-
piſcopus potuit viſitare nedum Sanctiſſimũ Eucha-
9 riſtiæ Sacramentum, & alia concernentia † curam,
vt in eodem *Conc. ſeſſ. 21. cap. 8. de reform.* ſed etiam
Corpus ipſius Eccleſiæ, & ordinare reparationes
neceſſarias iuxtà decreta eiuſdem Concilij Triden-
tini *ſeſſ. 7. cap. 8. de reformatione*, & ſepè cenſuit
Congregatio Eminentiſſimorum Interpretum.

Non obſtat, quod Archiepiſcopus Campofrego-
ſus de anno 1471. 14. Decembris conceſſerit mo-
nialibus, vt ad beneplacitum ſuum poſſent deputa-
re Vicarium, & vigore huius Priuilegij Moniales
antiquæ præſentarunt de anno 1472. quia quicquid
ſit de huiuſmodi priuilegio, cum non ſit in forma
probanti licet duo Teſtes deponant, quod illud vi-
derint inter ſcripturas authenticas dd. monialiũ,
iſtud priuilegium poſſet conſiderari ſi moniales ad
fundandam intentionem ſuam niterentur hoc ſolo
priuilegio, vel præſentatione facta in vim huius Pri-
uilegij, ſed cum ex ſupradictis probent Eccleſiam
eſſe regularem nitũtur ex diſpoſitione Iuris de qua
10 † *in d. cap. 1. de Cappell. monach.* quæ habet locum
etiam in Eccleſijs monialium *Decian. conſ. 20. n. 13.
lib. 1.* & pluries reſoluit Sacra Congregatio, & ad-
mittitur in deciſionibus R. P. D. mei Durani, &
11 propterea cum in hac materia non † repugnet mul-
tiplicitas titulorũ ex titulo habito à dicto Archie-
piſcopo Campofregoſo non poteſt inferri, quod dd.
monialibus non competat priuilegium de Iure cõ-
12 muni ex *d. cap. 1. de Cappell. monac.* cum tituli † non
ſint contrarij, ſed diuerſi, & omnes tendant ad eun-
dem effectum ad tradita per *Aegid. conſ. 10. nu. 54.
verſ. ſecundus caſus Felin. in c. Inter dilectos n. 18.
de fide Inſtrum. in 2. & 3. limitat.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Camerineñ. Hæreditatis.

Veneris 21. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Inſtitutus poſt mortem vſufructuarij, cenſetur purè, & liberè inſtitutus, ita quod poteſt hæreditatem tranſmittere, licet predecedat vſufructuario, & ſolum durante vita vſufructuarij ſuſpenditur ei petitio vſus fructus, in gratiam, & vtilitatem eiuſdem vſufructuarij.

Rota ſecuta eſt pluries hanc ſingularem deciſionem, & præſertim eam canonizauit coram Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano in Romana Bonorum 4. Iulij 1631. Vbi habetur, quod iſta eſt Doctiſſima deciſio more ſolito iſtius Auditoris.

SVMMARIVM.

1 *Mulier inſtituta in vſufructu ſolummodo, ſi ei nullus alius cohæres in vita datus fuerit, cenſetur hæres in totum tàm in vſufructu, quàm in proprietate. Et iſta quæſtio eſt valde ancepſ, & DD. ingenia multum torſit num. 7.*

2 *Verbum, inſtituit poſt mortem exponitur, ſubſtituit.*

3 *Mulier inſtituta in vſufructu, multo magis cenſetur inſtituta in proprietate, ſi ei vſufructus ſit relictus titulo legati.*

 4 Mu-

4 *Mulier relicta Domina, & Patrona, iſta verba videntur importare idem, ac ſi eſſet relicta hæres proprietaria.*
5 *Hæres institutus poſt mortem alicuius, intelligitur ſi ſuper vixerit.*
6 *Hæres, qui non adiuit hæreditatem, non poteſt illam tranſmittere, ſed dicitur caducati ius illius.*
8 *Mulieri ſiue titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis fuerit relictus vſusfructus, cenſetur ſolummodò legataria.*
9 *Inſtitutus poſt mortem alicuius, qui relictus eſt vſufructuarius, ſi prædecedat vſufructuarius, poteſt inſtitutus ſtatim adire hæreditatem, & ad hæredes tranſmittere.*
10 *Et iſta opinio eſt æquior, & verior, & contraria opinio valde aduerſatur voluntati teſtatoris, & num. 11.*
14 *Deciſ. 138. num. 3. par. 4. diuerſ. declaratur.*
15 *Deciſ. 460. eadem parte intellectus.*
16 *Deciſ. 122. par. 2. in recent. declaratur.*
17 *Hæres inſtitutus purè, & directè poſt mortem mulieris relictæ vſufructuariæ, etiam ſi prædeceſſerit d. vſufructuaria, poteſt hæreditatē tranſmittere ad hæredem.*
18 *Vſufructu reſoluto per mortem vſufructuarij, ſi non adſit inſtitutus, tamen eiuſdem hæres capit hæreditatem.*
19 *Proprietas, quod accreſcat vſufructui impoſſibilè reputatur.*
20 *Hæres hæredis proprietarij finito vſufructu per mortem vſufructuarij, hæreditatem capit non iure tranſmiſſionis, ſeu fideicommiſſi, ſed iure deuolutionis, ſeu conſolidationis.*
21 *Legati temporalis natura, quæ ſit.*
22 *Vſusfructus, qui finitur morte vſufructuarij, redit ad proprietatem, & cum ea conſolidatur, ſeu trahitur, & abſorbetur, vbicumquè, & penes quemcuuquè ipſa proprietas reperiatur.*
23 *Mulier relicta vſufructuaria, donec ipſa vixerit vita naturali, non debet extendi ad ipſius hæredē.*
24 *Mulier inſtituta vſufructuaria, donec vixerit, conſequitur dumtaxat vſumfructum morte finiturum.*
25 *Verba, ore proprio neceſſaria ſunt in teſtamentis nuncupatiuis, reſpectu primi hæredis.*
26 *Vniuerſitatis qualitas adiecta verbo directo, hæredis, importat inſtitutionem puram ab initio.*
27 *Verba, pleno iure, in ſubſtitutione appoſita, quid operentur.*
28 *Verba, pleno iure, denotant plenam ſucceſſionem tàm in proprietate, quàm in vſufructu abſquè alia detractione, & diminutione.*
29 *Trebellianica detractio competit hæredi vniuerſali, cum onere reſtituendi poſt mortem.*
31 *Teſtator non præſupponens nomen hæredis, quando nominat vſufructuarium, et illud præſupponens, quando nominat inſtitutum poſt illius mortem, tunc ille cenſetur purè inſtitutus.*
32 *Actio, & paſſio non cadunt in eodem ſubiecto.*
Hæredi à ſeipſo legari non poteſt num. 32.
33 Coniectura debiliores tolluntur per validiores.
34 *Mulier relicta Domina, Patrona, & Maſſaria, iſta verba de ſui natura important abſolutum dominium.*
35 *Mulier relicta Domina, Patrona, &c. ſi iſta verba reſtringantur ab verbo vſufructuaria, vel donec vixerit, cenſetur relictum ei dominium vtile, & liberam diſpoſitionem fructuum, cum præeminentia.*
36 *Voluntates defunctorum, quando interpretatur, mordicè non debet inſiſti ſcrupuloſitati, ſeu corticei, & calumniæ verborum, & ſubtilitatibus Iuris.*
37 *Voluntates defunctorum ſæpius perniciosè obumbrantur, impediuntur, & circumueniuntur.*
38 *Voluntates defunctorum per Iudices, coniecturijs venandæ ſunt.*
39 *Hæreditas non adita non poteſt tranſmitti.*
40 *Hæreditas non adita in aliquibus caſibus tranſmittitur, nempè iure ſuitatis, iure ſanguinis, & iure deliberandi.*
41 *Hæreditas non adita, vt trāſmittatur ex capite iuris deliberandi, quid requiratur.*
42 *Hæreditatis aditio probatur ex actu, qui citra ius, & nomen hæredis expediri non poteſt.*
43 *Hæreditas ſolo animo aditur & animus hoc caſu elicitur ex quocumquè actu, ſiue proueniat ex facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto.*
44 *Hæreditatis aditio probatur ex contractu inito ſuper re hæreditaria.*
45 *Inſtituto poſt mortem vſufructuarij, durante illius vita, ſolum ſuſpenditur petitio vſusfructus in gratiam vſufructuarij quouſquè viuat.*
46 *Et poteſt tranſmittere hæreditatem, quia licet non habeat ius in exercitio, illud tamen habet in habitu.*
47 *Conditio, quando certum eſt, quod eſt caſura non impedit tranſmiſſionem.*
48 *Vſusfructus vniuerſalis, quando legatur alicui donec vixerit, tunc ille, qui ei eſt ſubſtitutus, intelligitur purè, & non conditionaliter inſtitutus.*

DECISIO XXII.

FILIIS Catherinæ petentibus immiſſionem pro medietate in poſſeſſionem bonorum Angeli, obijciebat Iacoba, Catherinam non fuiſſe hæredem à principio directè inſtitutam, ſed ſolùm per fideicommiſſum ſubſtitutam, quatenus ſuperuixiſ-
1 ſet Magdalenæ, quæ licet vſufructuaria hæres † fuerit inſtituta ſolummodò, attamen cum ei nullus cohæres in vita datus fuerit, dempta mentione vſusfructus, cenſeatur per quoddam ius accreſcendi hæres in totum, tàm in vſufructu, quàm in proprietate, grauata tamen reſtituere poſt mortem, medietatem Catherinæ, & alteram medietatem Iacobæ neptibus, iuxta doctrinam *Bald. in l. id quod pauperibus, num. 27. C. de Epiſc. & Cleric.* quam plures, & grauiſſimi auctores ſequuti ſunt, quos refert, & ſequitur *Card. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 5. & ſeqq. Bellon. Sen. conſ. 30. num. 2.* vbi poſt
2 *Bald. in d. l. id quod pauperibus*, quod verbum † inſtituit, poſt mortem, exponitur, ſubſtituit, *Menoch. conſ. 273. per tot. & conſ. 637. num. 2. & ſeqq. & conſ. 1112. & 1235. per tot. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 141. num. 1. & 27. & 33. Peregr. de fideicomm. art. 5. num. 21. & 24. & 58. lib. 3.* & nouiſſimè, omnes Doctores propemodùm cumulando, *Modernus Brixien. conſ. 195. num. 7. conſ. 196. num. 11.*

Digitized by Google

num. 11. *conſ.* 197. *num.* 21. *conſ.* 198. *num.* 31. &
conſ. 199. *num.* 30. & *conſ.* 200. *num.* 51. vbi etiam
referunt ſecundum hanc opinionem pluries fuiſſe
iudicatum.

Quæ & eò faciliùs videbantur admittenda in ca-
ſu præſenti, nedùm, quia non titulo Legati, ſed In-
3 ſtitutionis † Magdalena vocata fuit ad vſumfructũ,
in quibus terminis proprijs loquitur *Bald. in d. l. id
quod pauperibus*, & alij cumulati per *Menoch. d.
conſ.* 1112. *num.* 2. *Card. Mant. d. art.* 7. *num.* 5.
& *per Modern. Brixien. in conſ.* 196. & 198. *atque
alij*; ſed & quoniam teſtator addidit, quod ipſa Mag-
4 dalena † eſſet Domina, & Patrona, quæ verba vide-
tur importare, ac ſi dixiſſet heredem proprietariam,
*ad l. his verbis ff. de hæred. inſtit. Card. Mant. de
coniect. d. lib.* 4. *tit.* 5. *art.* 9. *num.* 3. *Eugen. conſ.* 10.
num. 26. *verſ.* 1. *quando*, & *conſ.* 25. *nu.* 36. *lib.* 1.
Menoch. conſ. 273. *num.* 4. *Neguſant. quæſt.* 100.
num. 66. & *ſeqq.* Vnde cum Catherina fideicom-
miſſaria prædeceſſerit Magdalenæ, bona videntur
remanſiſſe libera penes eandem Magdalenam, tan-
5 quam † deficiente conditione illa, ſub qua fuerat
vocata Catherina, nempe quatenus ipſa ſuperuiue-
ret Magdalenæ, *Card. Mant. de coniect. d. lib.* 4. *tit.* 5.
art. 7. *num.* 9. *Menoch. d. conſ.* 1112. *num.* 22. *D.
Facchin. controuerſ. iur. cap.* 16. *lib.* 4. Vel in omnẽ
caſum, quatenus etiam Catherina hæres purè, & di-
6 rectè fuiſſet inſtituta pro medietate, † attamen cũ
non adiuerit hæreditatem, non potuit illam tranſ-
mittere, ſed dicitur caducatum ius illius, *l. quoniam
ſonorem C. de iur. deliber. l. vnica § in nouiſſimo. C.
de caduc. tollen. Alex. conſ.* 168. *num.* 15. *lib.* 7. *Peregr.
deciſ. Patauin.* 151. *n.* 1. *et ſeqq. Menoch. conſ.* 273.
num. 14.

Cæterum Domini reſponderunt, dandam eſſe
immiſſionem filijs Catherinæ, quia, licet quæſtio
illa, an mulier inſtituta hæres in vſufructu, nullo
7 ſcripto cohærede in proprietate, † dum ipſa viuit,
admodum anceps ſit, & Doctorum ingenia multũ
torſerit, attamẽ Rota ſemper inclinauit in eam ſen-
tentiam, vt mulier, ſiue titulo legati, ſiue titulo in-
ſtitutionis, ei fuerit relictus vſusfructus, cenſeatur
8 † ſolummodò legataria, vocatus verò poſt mortem
vſufructuariæ habeatur tanquàm purè, & liberè hæ-
res in proprietate, videtur enim ſolummodò dilata
vſusfructus acquiſitio ad mortem vſufructuariæ, il-
laquè verba, *poſt mortem*, dicuntur appoſita, vt mu-
lier liberè fruatur vſufructu, nec aliquo modo ab
hærede vniuerſali proprietario vexetur, & tempus
illud mortis vſufructuariæ non eſt adiectum ſubſtã-
tiæ inſtitutionis hæredis proprietarij, & ad illam in-
fringendam, aut conditionandam, ſed potius exe-
quutioni, ad differendum emolumentum commodi
9 vſusfructus † interimquè viuente vſufructuaria, hæ-
res poſt eiuſdem vſufructuariæ obitum inſtitutus,
ſtatim adire hæreditatem, & ad hæredes poteſt trãſ-
mittere, Ita *Bald. conſ.* 26. *lib.* 5. *Corn. in l. extra-
neum, num.* 21. *verſ.* 4. *tangit ff. de hæred. inſtit.*
vbi quod ita vidit iudicari, & quod opinio contra-
10 ria eſt iniqua, contra † naturam materiæ ſubiectæ,
& mentem teſtatoris, *Pariſ. conſ.* 97. *num.* 3. *verſ.
dico in ſuper*, *et num.* 6. *lib.* 2. *Duran. de arte te-
ſtand. tit. de legat. cautel.* 39. *num.* 1. *benè Add. ad
Alex. conſ.* 162. *ſub littera B lib.* 2. *Couar. var. reſol.
lib.* 2. *c.* 2. *num.* 5. aſſerens hoc eſſe veriùs de iure,
Petr. Pech. de teſtam. coniug. lib. 5. *cap.* 5. *in princ.*
vbi ex relatione *Caſtrenſ.* ita Bononiæ, & alibi iudi-
catum fuiſſe teſtatur, *Bero. conſ.* 58. *num.* 6. *lib.* 2.
qui affirmat hanc opinionem magis communem,
magis veram, & magis æquam eſſe, *Suarez recept.
ſent. verbo. vxor. nu.* 114. *Gail. pract. obſeruat.* 143.
num. 5. vbi de veriori, *lib.* 2. *Rom. Iun. conſ.* 291.
num. 36. *et ſeqq. Burſatt. conſ.* 245. *num.* 4. *Sim.
de Præt. de interpr. vltim. vol. lib.* 3. *dubit.* 1. *ſolut.* 1.
num. 23. *Laderch. conſ.* 57. *num.* 3. vbi quod ſem-
per ita obtinuit in foro, *Caſtill. de vſufruct. cap.* 8.
11 *num.* 43. dicens contrariam † opinionem voluntati
defuncti valde aduerſari, *Cabal. conſ.* 153. *per tot.
Odd. conſ.* 91. *num.* 20. *cum ſeqq.* vbi de humaniori,
veriori, & magis communi teſtatur, *Theſaur. Iun.
qq. forenſ. cap.* 81. *num.* 3. qui dicit per Senatum
Pedamontanum ita iudicatum fuiſſe *lib.* 3. *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.* 822. *num.* 2. *Giouagn. conſ.* 26.
num. 13. *lib.* 1. quorum plures loquuntur in his ter-
minis, quando ipſa mulier inſtituta fuit hæres in vſu-
fructu, vt per *Cabal. d. conſ.* 153. *Odd. d. conſ.* 91.
num. 21. *Caſtill. de vſufr. d. cap.* 8. *num.* 43. qui
profitetur expreſsè non eſſe conſtituendam differẽ-
12 tiam inter inſtitutionem, vel legatum, † & Rota
ſemper (vt ſupra dicebatur) propenſior fuit in hanc
ſententiam, tanquàm magis æquam, & voluntati
defunctorum, qui iuris ſubtilitates ignorant, mul-
tùm congruentem, & conſentaneam, vt in *dec.* 162.
num. 1. & *per tot.* & *deciſ.* 663. *num.* 1. *par.* 2. *re-
cent. et in Peruſina Bonorum* 13. *Februarij* 1579.
coram Brauo, impreſſa poſt Eugen. conſ. 33. *lib.* 2.
et in Romana Apothecæ profumariæ 11. *Mar-
tij* 1613. *et* 20. *Martij* 1615. *coram bo. me. Vbaldo*,
quæ pariter deciſiones loquuntur in caſu inſtitutio-
nis, & in *Sancti Seuerini dotis* 16. *Decẽbris* 1619.
coram eodem, in qua fuit receſſum ab alia deciſione
ſub die 28. Nouembris 1618. *et coram bo. me. Card.
Caualerio deciſ.* 310. *et in Tridentina Bonorum* 7.
Aprilis 1626. *coram bo. me. Card. Sacrato.*
13 Falluntur autem, & † quidem egregiè conſulentes
apud *Moder. Brixien. conſ.* 199. *num.* 30. & 39.
dum putant Rotam contrariùm ſenſiſſe *in dec.* 138.
num. 3. & *deciſ.* 460. *par.* 4. *diuerſ.* & *deciſ.* 122.
par. 2. *recent.*
14 Deciſio enim illa † 138. nõ applicatur, quia ibi mu-
lier non erat inſtituta hæres in vſufructu, ſed ſimpli-
citer, & indefinitè erat nominata hæres, vnde me-
ritò Rota ſenſit illam indefinitam vocationem, non
eſſe coarctandam ad ſolum vſumfructum, differunt
inter ſe iſti caſus, quod mulier ſit inſtituta in vſufru-
ctu, & poſt mortem ſit datus alius hæres, vel quod
ſimpliciter ſit hæres inſtituta nulla facta mentione
vſusfructus, nec proprietatis, & poſt mortem ſit
datus etiam alius hæres, vt per *Imol. in l. filius à
Patre num.* 4. *verſ. ideo poteſt dici*, & *num.* 6. *ver.* 2.
caſu, *ff. de lib.* & *poſthum.* vbi firmat primo caſu
vxorem eſſe vſufructuariam, in ſecundo autem caſu
eſſe proprietariam, *Alex. ibid. num.* 3. *verſ.* 2. *eſt
caſus*, *Aret. num.* 3. *col.* 4. *verſ. pro declaratione*,
& *col.* 7. *verſ. circa ſecundũ*, *Menoch. præſump.* 141.
& *num.* 48. & *ſeqq. lib.* 4. *Card. Mantic. de coniect.
vltim. volunt. lib.* 4. *tit.* 5. *art.* 6. & 7. & in hoc ſe-
cundo caſu loquitur *d. dec.* 138. diſtinquè diuerſita-

iem

tem rationis in prædictis caſibus videtur etiam cō-
ſideraſſe *Rota in Peruſina Bonorum* 13. *Februarij*
1579. *coram Brauo*.
15 Deciſio vero 460. loquitur pariter in caſu, quo mu-
lier erat hæres inſtituta ſimpliciter, & ibi appare-
bat in alia parte teſtamenti, teſtatorem ſenſiſſe de
vſufructu cauſali, non autem formali, ex prohibitio-
ne ipſi mulieri adiuncta circa detractionem Trebel-
lianicæ, & ex qualitate vocationis ſubſtitutorum
obliquæ, & non directæ.
16 Et demum † *deciſ.* 122. *par.* 2. *recent.* apertis ver-
bis inquit, nullum fuiſſe datum cohæredem, & ideo
cenſeri vxorem inſtitutam in totum, vnde ad hanc
quæſtionē nō applicatur illa deciſio, hic vero ſcriptæ
fuerunt hæredes Catherina, & Iacoba.

Hoc autem poſito, quod Catherina fuerit à prin-
cipio directè, & purè hæres inſtituta pro medietate,
ſequitur, vt etiam ſi prædeceſſerit Magdalenæ, at-
17 tamen potuerit tranſmittere † ad hæredes hæredi-
tatem delatam, nec impedimentum præſtare Mag-
dalenam, quia ipſa eſt ſolum legataria, vt in propo-
ſito bene firmat *Cabal. conſ.* 153. *num.* 3. *&* 4. *Odd.*
conſ. 91. *num.* 24. 25. 26. *&* 58. qui reſpondent
omnibus obiectis, & præſertim rationi illi, qua cō-
muniter nituntur contrariæ ſententiæ aſſertores,
quod ſcilicet, cum vſufructuariæ non fuerit datus
18 cohæres cenſetur † ipſa hæres etiam vniuerſalis per
ius accreſcendi, ex præſumptione legis, quia hoc
ius accreſcēdi, vt ſcilicet proprietas accreſcat vſu-
19 fructui impoſſibile reputatur, † nec reperitur in
iure, vt inquit *Bald. conſ.* 273. *verſ.* 6. *ratione im-*
poſſibilitatis, lib. 4. & benè etiam reſpondet *Rot. in*
d. dec. 162. *par.* 2. *recent. & in Romana Apothecæ*
propbumariæ coram bo. me. Vbaldo, extinctoquè
vſufructu per obitum Magdalenæ, hæreditatem ca-
pit hæres hæredis proprietarij, vt ſunt filij Catheri-
20 næ, † non iure tranſmiſſionis, ſeu fideicommiſſi, ſed
iure quodam deuolutionis, ſiue conſolidationis, &
temporalitatis adiectæ inſtitutioni, ſeu legato vſuſ-
fructus, etiam ad effectum impediendi ius accreſcē-
di, *Bart. in l. Titia, §. fin. ff. de leg.* 2. *num.* 2. vbi
quod non habetur reſpectus ad perſonam, ſed ad ius
hæreditarium, & ad hæredem in genere, ſicquè hæ-
redem hæredis in infinitum, *Caſtr. ibidem num.* 1.
21 vbi quod hæc eſt natura † legati temporalis, *Soccin.*
Sen. conſ. 102. *num.* 10. *lib.* 3. *Rub. Alexandrin.*
conſ. 23. *num.* 3. *Cephal. conſ.* 158. *num.* 5. *&* 6. *&*
per tot. vbi quod vis ſtat in temporalitate legati,
Card. Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 9. *tit.* 2. *n.* 29.
verſ. id quod conſtare, & dec. 19. *num.* 1. *&* 2.
Menoch. conſ. 273. *num.* 24. *&* 25. *Surd. conſ.* 123.
num. 12. & fuit dictum in *d. Peruſina Bonorum* 13.
Februarij 1579. *coram Brauo*, qui quidem vſuſ-
22 fructus, finito tempore † vitæ vſufructuarij, redit
ad proprietatem, & cum ea conſolidatur, ſeu tra-
hitur, & abſorbetur, vbicunquè, & penes quem-
cunquè ipſa proprietas reperiatur, *Caſtr. in d. l. Ti-*
tia §. fin. ſub num. 1. *ff. de legat.* 2. *& conſ.* 121.
num. 2. *lib.* 1. *Cephal. d. conſ.* 158. *in caſu* 1. *nu.* 1.
& ſeqq. Bertazol. conſ. ciuil. 4. *num.* 28. *& conſ.* 83.
num. 53.

Hicquè opinionem facilius in præſenti caſu Do-
mini amplexi ſunt, quia ex multis deprehenderunt
hoc idem ſenſiſſe Teſtatorem, vt ſcilicet Magdalena
in effectu eſſet ſola legataria, Catherina verò, & Ia-
coba hæredes eſſent proprietariæ, etiam viuente
Magdalena.
23 Primò, quia non ſimpliciter Magdalenam † hære-
dem fecit vſufructuariam, ſed coarctando illius vo-
cationem, addidit, *donec ipſa vixerit, vita natu-*
rali, vnde non debet extendi hæc temporalitas ad
hæredem Magdalenæ, prout extenderetur ſi abſolu-
tè cenſeretur hæres proprietaria, & ſolum grauata
per fideicommiſſum reſtituere Catherinæ, & Iaco-
bæ, vt ponderauit *Rota d. dec.* 162. *num.* 3. *par.* 2.
recent. & ante Rotam conſiderabat *Dec conſ.* 278.
num. 4. *verſ.* 4. *quia, Bertaz. conſ. ciuil.* 4. *num.* 18.
& 19. *ac* 35. *et conſ.* 51. *num.* 2. *et conſ.* 83. *n.* 52.
& ſecūdum germanam voluntatē Teſtatoris, Mag-
24 dalena debet conſequi dumtaxat vſumfructum †
morte finiturum, non autem vniuerſalem hæredita-
tem, ad tradita per *Aretin. in l. filius à Patre, n.* 4.
in fin. verſ. ſed aduerte, ff. de liber. et poſthum. Ruin.
conſ. 209. *num.* 22. *verſ. et iſta opinio, lib.* 2. *Hond.*
conſ. 62. *num.* 14. *num.* 2.

Secundò quia, dum teſtator vſufructuariam hæ-
redem fecit Magdalenam, non eſt vſus verbis deno-
tantibus directo iure admittendam eſſe, prout vſus
eſt, dum ſcripſit hæredes Iacobam, & Catherinam,
ibi, *hæredes proprietarias, et vniuerſales fecit, et ſuo*
ore proprio nominauit Catherinā, et Iacobam pleno
iure, in qua clauſula ponderanda ſunt verba, *ore*
25 *proprio* † quod neceſſarium eſt, in teſtamentis nun-
cupatiuis reſpectu primi hæredis directè inſtituti,
non autem in ſubſtitutis per fideicommiſſum, *l. hac*
conſultiſſima §. per nuncupationem. C. de teſtam. §.
fin. inſtit. eod. l. 1. *§. inſtitutum ff. de hæred. inſtitut.*
26 & ponderanda ſunt etiam illa † verba *proprietarias*
et vniuerſales, hæc enim qualitas vniuerſalitatis,
adiecta verbo directo, *hæredes*, importat inſtitutio-
nem puram ab initio, *Simon. de Pret. de interprat.*
vltim. vol. lib. 3. *dub.* 1. *fol.* 1. *num.* 39. *Theſaur.*
Iun. qq. for. lib. 3. *q.* 81. *num.* 3. Demum, & verba
27 illa † *pleno iure*, omiſſa reſpectu Magdalenæ, & ap-
poſita reſpectu Catherinæ, & Iacobæ, arguunt eaſ-
dem Iacobam, & Catherinam iure directo vocatas
eſſe, nec opus habere miniſterio alterius, vt ſcilicet
capiant de manu Magdalenæ, *Bald. in auth. hæc*
vſus præſtatio, verſ. tenet Bart. C. de ſacroſ. Eccleſ.
Aretin. conſ. 155. *num.* 5. *verſ. ſed quando ſubſti-*
tutus, Simon. de Prat. de interprat. vltim. vol. lib. 3.
interprat. 2. *dub.* 1. *ſolut.* 2. *num.* 5. *Rota in dicta*
Peruſina Bonorum 13. *Februarij* 1579. *coram*
28 *Brauo*, dictaquè clauſula, *pleno iure*, † denotat ple-
nam ſucceſſionem, tàm in proprietate, quàm vſu-
fructu, abſquè aliqua diminutione, & detractione,
Gozad. in conſ. 47. *num.* 10. *Ruin. conſ.* 84. *nu.* 12.
lib. 1. *Menoch. conſ.* 1046. *num.* 5. *et* 1179. *nu.* 23.
29 Detractio autem Trebellianicæ † cōpeteret Mag-
dalenæ ſi eſſet hæres vniuerſalis, cum onere reſti-
tuendi poſt mortem, *Cephal. conſ.* 563. *num.* 39.
Cardinal. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4.
tit. 5. *art.* 7. *num.* 6. & ideo, dum eſt prætermiſſa
hæc clauſula reſpectu ipſius Magdalenæ, & appo-
30 ſita reſpectu Catherinæ, & Iacobæ, † benè depræ-
henditur diuerſitas caſuum vocationis, itaut hę ſint
veræ hæredes, Magdalena vero in effectu ſolum le-
gataria vſusfructus, verbaquè inſtitutionis, & illa,

poſt

Digitized by Google

poſt mortem, & alia eo tendere, ne ab hæredibus
proprietarijs quamdiu viueret, moleſtaretur Mag-
dalena in dicto vſufructu.
Tertiò quia teſtator in eodem teſtamento præ-
31 ſuppoſuit nomen hæredis ſolùm propriè † verifica-
ri in Catherina, & Iacoba, & ab hæredibus contra-
diſtinxit ipſam Magdalenam, vt in Capitulo de iu-
repatronatus, ibi, *per infraſcriptam Magdalenam*
ſororem carnalem erigi, ecce quod teſtator non ap-
pellat hæredem Magdalenam, deinde vero ſubdit,
Et poſt illius obitum, & infraſcriptorum hæredum
ipſius teſtatoris, & ſucceſſorum in infinitum, &c.
Hic verò Catherina, & Iacoba hæredes nominãtur.
Quartò, omiſſis alijs, hoc idem ſuadetur (& eſt
admodum potens argumentum) quia teſtator man-
dauit hæredibus, vt reſtituerent Magdalenæ mobi-
lia, vinum & alia, quæ ad domum Teſtatoris aſpor-
tauerat ipſa, vnde ineptum fuiſſet, iubere hæredibus,
vt reſtituerent Magdalenæ, ſi teſtator intellexiſſet
Magdalenam eſſe iure directo etiam hæredem, quia
32 † actio, & paſſio non cadunt in eodem ſubiecto, &
hæredi à ſe ipſo legari non poteſt, ne quis ſui ipſius
debitor efficiatur, *l. plane §. ſi duobus, l. qui filia-*
bus, in fin. l. legatum §. 1. ff. de legat. 1. & in pro-
poſito *Bald. conſ. 273. verſ. 3. quoniam, lib. 4. Surd.*
dec. 250. num. 3. nec opus fuiſſet hoc miniſterio re-
ſtitutionis in fauorem Magdalenæ, ſi enim fuiſſet
hæres directò, potuiſſet ſibi ſatisfacere, & hæredes
Magdalenæ, retenuiſſent dicta bona, nec ideò veri-
ficabatur terminus reſtitutionis, vt appoſitè attin-
git *Odd. d. conſ. 91. num. 44. & 50. verſ. 4.*
Coniecturæ autem deductæ pro Magdalena viſæ
33 fuerunt ſatis leues, & tolli ex alijs † contrarijs
coniecturis, ſupra ponderatis, tanquàm validio-
ribus, *l. Diuus, ff. de reintegr. reſtit. Menoch. de*
præſumpt. lib. 1. quæſt. 9. cum alijs.
Non obſtat Magdalenam, non ſimpliciter hære-
dem vſufructuariam fuiſſe ſcriptam, ſed etiam reli-
34 ctam † Dominam, Patronam, & Maſſariam, quo-
niam de ſui natura dicta verba ſignificant quidem
abſolutum dominium, ſed in hoc caſu debet reſtrin-
gi ab antecedenti verbo, *vſufructuariã*, & ab alijs,
35 *donec vixerit, & eius vita durante*, itaut † ſolùm
inferant dominium vtile, & liberam diſpoſitionem
fructuum, cum præheminentia, *Bald. in l. fin. nu 9.*
C. de indict. viduit. tollen. Dec. conſ. 476. n. 1. Pariſ.
conſ. 21. num. 9. lib. 2. Surd. conſ. 218. nu. 14. Rot.
d. deciſ. 162. num. 6. præſertim iunctis tot coniectu-
rijs ſupra põderatis, & alijs etiam per Informantes
deductis, ex quibus apparet, quãcunquè vocatio-
nem Magdalenæ fuiſſe coarctatam ad vitam, illius,
& ſic eſſe temporalem, Catherinam verò, & Iaco-
bam, etiam viuente Magdalena, hæredes extitiſſe,
earumquè ius ſuccedendi in vſufructu, per excluſio-
nem temporalem non fuiſſe vnquàm ademptum,
ſed ſuſpenſum dumtaxat illius commodum, & im-
peditam ad tempus, non quidem delationem iuris,
ſed petitionem, & executionem. Cum agatur de
36 interpretanda † voluntate defuncti, non eſt mordi-
cus inſiſtendum ſcrupuloſitati, ſeu cortici, & ca-
lumniæ verborũ, & ſubtilitatibus iuris, per quas ve-
ra defunctorum iudicia, vt plurimum ſubuerti mo-
nuit *Conſtantinus in l. quoniam indignum. C de*
teſtam. & damnauit in l. ſi quis hæredem, C. de
inſtit. & ſubſt. ſequutus *Celſi dictum in l. ſequitur,*
§. de illo, ff. de verb. oblig. quod in ſubtilitate iuris
37 ſæpè perniciosè erratur & eorum † voluntatem ſæ-
pius perniciosè obumbrari, impediri, circumueni-
riquè dixit *Soccin. Sen. conſ. 157. num. 7. lib. 2. Pe-*
regr. conſ. 21. nu. 21. lib. 5. ſed omninò enitendum
eſt ad aſſequenda, diligenti perquiſitione veſtigia
voluntatis defuncti, quæ metrum eſt, & menſura
38 diſpoſitionis, & illam quidem per † Iudices conie-
cturis venandam eſſe, poſt *Bald. in l. fin. C. de im-*
pur. & alijs ſubſt. inquit *Natt. conſ. 110. num. 5. ad*
fin. Petra de ſidecom quæſt. 9. num. 6. Et Doctores
omnes in hac quæſtione magni faciunt coniecturas,
vt per *Menoch. conſ. 1112. num. 4. & ſeqq.* vbi ex
his poſſe vtramquè opinionem conciliari affirmat.
Odd. d. conſ. 91. num. 29. Bertazol. conſ. 4. nu. 26.
ad fin. Rota d. deciſ. 663. num. 1. par. 2. recent. &
in d. Romana Apothecæ profumariæ coram bonæ
memoriæ Vbaldo.
39 Nec obſtat Catherinã nequaquàm adiuiſſe † hæ-
reditatẽ, & ideò non potuiſſe illam trãſmitti; Quo-
niam dantur caſus, in quibus fit tranſmiſſio heredi-
40 tatis delatæ, licet non aditæ, nempè iure † ſuitatis,
iure ſanguinis, & ex capite iuris deliberandi, vt benè
per *Angel. conſ. 83. num. 1. verſ. ſolùm hoc autem.*
Hic verò benè intrat trãſmiſſio ex capite iuris deli-
berandi, quia concurrunt tria requiſita, primùm
quod tranſmittens ſciat ſibi delatam hæreditatem,
vt hic, dum Catherina remiſerit ſeruitia præſtanda à
Blanchino; ſecundùm quod decedat intra annum,
prout hic Catherina deceſſit intra decem dies ab
obitu Alegretti teſtatoris, hic enim obijt 6. Nouẽ-
bris 1626. illa verò die 16. eiuſdem menſis; Ter-
tiùm quod prætendens tranſmiſſionem adiuerit in-
tra reſiduum dicti anni, quod & in hoc caſu verifica-
tur, quia ſtatim mortua Catherina, filij eiuſdem
petierunt immiſſionem, quæ petitio eſt loco aditio-
41 nis, † & his requiſitis concurrentibus, certum eſt
hæreditatem, etiam non aditam, tranſmitti, *l. cum*
in antiquioribus, vbi *Alex. num. 5. verſ. item nota,*
ff. de iur. deliber. Bart. in l. quia dos, num. 7. ff. de
reb. dub. Soccin. Iun. conſ. 14. nu. 9. lib. 3. Gomez.
var. reſolut. lib. 1. cap. 9. num. 50. & 51. verſ. ali-
quando, Eugen. conſ. 25. num. 95. lib. 1. Odd. de
reſtit. in integr. quæſt. 50. art. 6. num. 57. & ſeqq.
Et Dominis videbatur liberationem illam, factã
à Catherina de ſeruitijs præſtañ per Blachinum, cũ
42 ſit actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non
poterat, importare aditionem eiuſdem Catherinæ,
l. pro hærede, vbi *Bart. l. pupillus. alias Iulianus, §.*
fin. ff. de acq. hæred. Rota coram ſanct. me. Greg. XV.
deciſ. 98. num. 4. & 5. ſolo enim animo hæreditas
43 aditur, † & animus ad hunc effectum ſufficit, vt
eliciatur per quemcunquè actum, ſiue prouenit ex
facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto; *Bart.*
in l. gerit, num. 5. ff. eod. tit. præſertim quia ſub no-
mine hæredis hæc liberatio à Catherina emanauit.
Bart. in d. l. gerit, num. 14. Card. Mant. de coniect.
44 *lib. 12. tit. 11. num. 9.* & verſatur etiam circa † rem
hæreditariam, nempè ſeruitium hæredibus præſtan-
dum, quod ponderat *Card. Mant. ubi ſup. num. 10.*
verſ. ſi vero, & verſ. quod ſi præferatur, Natt.
conſ. 448. num. 18. Rota coram ſanct. me. Greg. XV.
d. deciſ. 98. num. 3.

Illud-

Digitized by Google

Illudquè ſemper retinendum eſt, vocationem
Iacobæ, & Catherinæ, ſiuè iure directo, ſiuè per viã
fideicommiſſi, eſſe puram, quia verba illa, *poſt mor-*
tem Magdalenæ, ex præſumpta, & coniecturata
mente teſtatoris non important conditionem, ſi ſu-
peruiuat, ſed ſolummodò dilationem, ac tempora-
litatem, & in ſubſtantia non impediunt delationem
iuris Catherinæ, & Iacobæ hæredum, ſed ſuſpẽdunt
45 dunt axat petitionem, † ſeu emolumentum acqui-
ſitionis vſusfructus, in gratiam, & vtilitatem vſuf-
fructuarij, quouſquè viuit, vt ſcitè docuit. *Aretin.*
in l. filius à Patre, ſub nu. 3. verſ. tamen aliquan-
do, cum ſeqq. ff. de liber. & poſthum. Peregr. conſ.
54. *num.* 4. *lib.* 5. & mors Magdalenæ, certum eſt,
quod erat caſura, cum eſſet mortalis, vnde ipſa Ca-
therina, licet prædeceſſerit, rectè potuit tranſmit-
tere ius illud ſuccedendi in vſufructu acquiſitum
quidem, & delatum, ſed in tempus mortis Magda-
lenæ, & ſic in illum caſum ſuſpenſum, & dilatum,
quod interim peti, atq; exigi ſolum impediebatur,
46 ſufficit † enim ad hunc effectum habere ius in ha-
bitu, licet non habeatur in exercitio, vt inquit *Bald.*
in l. 2. num. 10. verſ. in contrarium videtur, C. de
liber. præterit. Honded. conſ. 14. num. 53. & ſeqq.
lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 22. nu. 3. & art. 31.
num. 26. & art. 32. nu. 3. plenè *Galuan. conſ. 13.*
47 *num. 63. 64. & 65.* & conditio, † quam certum eſt
eſſe caſuram, non impedit tranſmiſſionem, *Anchar.*
conſ. 354. num. 7. Peregr. in locis præallegat. Sim.
de Præt. de interpræt. vlt. volunt. lib. 3. dub. 5. ſol.
4. *num. 19. & 23.* Atquè in puncto, quod in vniuer-
ſali vſufructu, legato alicui in vita ſua, ſeu donec
vixerit, poſt illius verò mortem alio inſtituto hære-
48 de, † is intelligatur purè, & non cõditionaliter in-
ſtitutus, adeo vt, ſi ante vſufructuarium moriatur,
tranſmittat hæreditatem, verbo, vel facto aliquo
aditam, vel alioquin tranſmittat ius ipſum deliberã-
di, dixerunt. *Bald. conſ. 26. lib. 4. Pariſ. conſ. 97.*
num. 7. lib. 2. Petr. Pech. de teſtament. coniug. lib. 5.
cap. 5. num. 1. ad fin. Sim. de Præt. d. loco, num. 27.
viden. Peregr. conſ. 54. num. 4. lib. 5. quem, & ſe-
quuntur *Moder. Brixien. de ſubſtit. quæſt. 488. n. 9.*

Et ita, vtraque parte informante, fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ, Decimarum.

Die Mercurii 26. Februarii 1631.

ARGVMENTVM.

Decimarum quota, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium, & an iſta quota poſſit minui conſuetudine, aut præſcriptione. Præſcriptionis principium eſt ipſa poſſeſſio.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum quota, vt præſcribatur, non ſufficit ſola poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabilem cum fama priuilegij. & num. 2. vbi, quod ſaltem requiritur explicitus, cum quadragenaria.*

3 *Decimarum quota poteſt minui conſuetudine, aut præſcriptione.*

4 *Præſcriptio in materia decimarum, vt dicatur probata, quid requiratur.*

5 *Præſcriptio non datur ſine poſſeſſione.*

6 *Super locationis titulo firmari non poteſt præſcriptio, aut conſuetudo diuerſa ab effectu locationis, vt ſcilicet finita locatione Dominus non poſſit vti iure ſuo.*

7 *Locator non ſibi, ſed Domino poſſidet.*

8 *Præſcriptionis initium eſt ipſa poſſeſſio.*

9 *Prælato non creditur in præiudicium ſuæ Eccleſiæ, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probent.*

10 *Scriptura præciſa, & authentica magis ſtãdũ eſt.*

DECISIO XXIII.

IAM fuit reſolutum in hac cauſa 7. Maij 1627.* allegatam præſcriptionem per Communitatem Cameri non obſtare. Hodie eodem dubio propoſito. reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Non enim amplius dubitabatur, quin Homines, & Communitas Cameri tenerentur ad ſolutionem decimarum, quæ per Epiſcopum prætendũtur, nequè quod idem Epiſcopus contra eos agere poſſet officio Iudicis ad illarum exactionem, quoniam omnis hæſitatio fuit ſublata in deciſionibus cauſæ 5. Decẽbris 1629.* 11. Martij, & 10. Iunij anni præteriti 1630.* ſed tantũmodò fuit reſeruatum; vt videretur ſi præſcriptio obſtaret, quod ſẽper fuit de intentione Communitatis contendentis ſe eximere ab integra decima per annuam ſolutionem librarum 70. vnde cum iam fuerit firmatum Cõmunitatem in hac probatione deficere; nec iuuetur nouis iuribus, aut fundamentis meritò in deciſis Domini perſtiterunt.

1 Nam etſi non agatur de præſcribenda † huiuſmo-
di quota in totum, quò caſu abſquè difficultate nõ
ſufficeret poſſeſſio; ſed requiritur implicitus titulus
per immemorabilem cum fama priuilegij, *Abb. &*
Felin. in cap. cũ Apoſtolica. de ijs quæ fiunt à Præ-
lat. in cap. cauſam quæ. nu. 3. de præſcript. Rebuff.
de decim. q. 13. num. 69. & latiſſimè fuit firmatum
in *Toletana decimarum de Capilla 4. Decembris co-*
ram bo. me. Andrea; vel explicitus cum quadrage-
2 naria † eſſet neceſſarius, vt ſupra allegati tenent, &
expreſsè determinat *Petr. de Vbald. de canonic. Epi-*
ſcop. cap. 2. num. 14. nequè etiam difficultas verſa-
3 tur in † eo, an huiuſmodi quota poſſit minui cõſue-
tudine, aut præſcriptione: quia hoc admittitur ſe-
cundum veriorem, de qua per *Couarru. variar. re-*
ſol. cap. 17. num. 8. Rebuff. de decim. q. 13. num. 46.
Moneta eod. titulo cap. 5. q. 1. num. 89. Seraph. de-
ciſ. 1204. ſed omnis controuerſia conſiſtit in pro-
batione præſcriptionis, ad quam Communitas ſe
4 reſtrinxit in ſuo libello, & in ea defecit: † quia de
vniformi præſtatione decimarum per tempus ſuffi-
ciens non docuit, prout neceſſarium eſſe voluerunt
Domini in *Mediolaneñ Decimarum 5. Decembris*
1597. coram bo. me. Card. Mellino, & deciſ. 474.
num. 5. par. 1. & 497. num. 2. par. 2. recent. proba-
uit enim quandoquè ſoluiſſe decimam in pecunia,
nempè annuatim libris 70. quandoquè in ſpecie in
tot ſaccis ſiliginis, quæ non conueniunt vniformi-
tati requiſitæ ſecundum canones; præterea ad præ-
ſcribendum minorem quantitatem ex integra deci-

ma,

ma, ſemper doceri debet de poſſeſſione, ſine qua
5 † præſcriptio nõ datur, quæ cõſiſtit in eo; vt Epiſcopo agẽti ad integram decimam, denegata fuerit exactio, & acquieuerit Epiſcopus; alias contra ſucceſſorem, aut Eccleſiam nulla præſcriptio, aut conſuetudo præiudicare poteſt, *Seraph. deciſ.* 1102. *Rota in Valentina Decimarum* 15. *Decembris* 1604. *coram bo. me. Ortembergo, & in Ciuitaten. Decimarũ* 26. *Martij &* 18. *Iuny* 1618. *coram D. Cardinali Veroſpio*.

Non obſtant quietantiæ per 40 & vlteriores annos, in quantitate vniformi pro libris 70. quolibet anno; quia in multis inſtrumentis enũtiatur titulus locationis, prout in deciſ. 7. Maij 1627. fuit reſpõſũ,
6 ſuper quo titulo firmari nõ poteſt præſcriptio, † aut conſuetudo diuerſa ab effectu locationis, & conductionis, vt ſcilicet finita locatione Dominus poſſit vti iure ſuo, *Dec. conſ.* 402. *nu.* 15. *Rota deciſ.* 469.
7 *num.* 2. *par.* 1. *recen.* & interim conductor † non ſibi, ſed domino poſſideat, *l. finali. C. de acquir. poſſeſ. Surd. conſ.* 117. *num.* 17. itaut ſemper deficiat
8 initium ad præſcribendum, quod eſt ipſa † poſſeſſio, *cap. ſine poſſeſſione, de regul. iuris in* 6. *Balb. de præſcript. par.* 3. *in fine. verſ. tertium, & quartum.*

Demùm non obſtat atteſtatio, & ſeù fides Notarij Zaffiri, qualiter de anno 1558. Theſaurarius menſæ Epiſcopalis affirmauit Communitatem eſſe ſolitam ſoluere pro hac decima libras 70. omni anno ſemper & in perpetuum, oſtenderitq. eidem Notario libros menſæ Epiſcopalis, in quibus hæc obligatio erat adnotata.

Quia atteſtationi relatiuæ ad Theſaurarium, & libros menſę non creditur ſicuti nõ crederetur Prę-
9 lato † in præiudicium ſuæ Eccleſię, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probarent, *Afflict. deciſ.* 168. *num.* 4. *Menoch. conſ.* 39. *Rota deciſ.* 792. *num.* 6. *par.* 1. *diuerſ. &* 452. *par.* 2. *recent.* & eo etiam caſu relatum non releuaret; cum adſint in-
10 ſtrumenta locationum de hac decima, quibus † vti ſcripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt, *l. ſi cenſus, ff. de probat. cap. tertio loco, vbi gloſ. in verbo teſtium. eod. titulo, cum alijs allegatis in deciſione* 7. *Maij* 1627. Et ita fuit reſolutum pro Reuerendiſſimo Epiſcopo, altera parte informante recuſante &c.

☞ * Eſt deciſ. 64. ſupra par. 5. recent.

☞ * Sunt deciſ. 127. & 357. ſup. ead. par. 5. Vltimam hanc deciſionem ſub die 10. Iunij 1630. habes infrà prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Aſsecurationis Nauis.

Die Mercurii 26. *Februarij* 1631.

ARGVMENTVM.

Aſsecuratio nauium, ſi ſit promiſsa verbis generalibus, & in forma ampliſſima, tunc aſſecuratores tenentur ad omne riſicum et periculum, per quod impediri poſſit tranſportatio mercium ad locum conuentum, quod multo magis habet locum, quando caſus infortunij ſpecialiter expreſsus, euenerit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio, & reſeruatio vnius caſus, operatur cõprehenſionem aliorum caſuum.*
2 *Conductor, ſi certos caſus expreſſit in alijs omnibus tenetur.*
3 *Caſu aliquo excepto, reliqui omnes cõprehendũtur.*
4 *Contractus à conuẽtione partium legem accipiũt.*
5 *Aſſecurationis caſus non dicitur eueniſſe, quando merces non ſunt deperditæ.*
6 *Odd. in conſ.* 31. *num.* 11. *declaratur.*
7 *Plura, quando obſtant, ſi vnum remoueatur, attamen alia remanent.*
8 *Repræſaliæ fiunt à Principe, vel cum Principis auctoritate.*
9 *Verba, & fuſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe. poſita in aſſecuratione nauium, ſunt adeo ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant.*
10 *In aſſecuratione Nauium, dum ſuſceptum fuit omne impedimentum, & omne riſicum, quouſquè ad locum conuentum peruenirent merces, ea verba nullum caſum excludere videntur.*
11 *Interpretatio nulla melior capi poteſt in contractibus, quàm ea, quæ prouenit ex declaratione contrahentium.*
12 *Mandatum re integra reuocari poteſt. & n.* 14.
13 *Confeſſio, quando eſt acceptata ſemper operatur effectus ſuos.*
15 *Contra aſſecuratores nauium obligatos in forma Cameræ relaxatur mandatum quando non fuit impleta promiſſio.*
16 *Mandatum in vim obligationis Cameralis non poteſt relaxari, niſi præcedat liquidatio debiti.*
17 *Fides Officialis publici in forma probanti, probat.*
18 *Fides extraiudicialis, ſi ſit adminiculata, fidem facit.*

DECISIO XXIV.

CVPIENTES Octauianus Acciaiolus, & Marcus Martellus à Sicilia adducere ad Portum Gori per mare, quandam quantitatem grani ſupra nauem S. Bonauentura nuncupat. conuenerunt cum pluribus mercatoribus qui (recepta mercede
1 ad rationem ſeptem pro centenario) aſſecurarunt granum donec, & quouſquè fuiſſet delatum ad dictum Portum Gori, aliàs voluerunt teneri ad ſolutionem pretij conuenti, verùm quia facto triremiũ Reipublicæ Venetæ fuit aſportatum ad Ciuitatem Venetiarum non autem ad dictum conuentum locum Gori, dubitaui, An ſit relaxañ. mandatum cõtra dd. aſſecuratores, & Domini affirmatiuè reſpõderunt exiſtimantes eueniſſe caſum aſſecurationis commiſſamq. fuiſſe ſtipulationem.

Nã aſſecuratio fuit promiſſa verbis generalibus in forma ampliſſima, cum particulari expreſſione etiam repreſaliarum, & cuiuſlibet caſus ſiniſtri ab ab amicis, ſeù inimicis. Ideoq; Aſſecuratores in ſe ſuſceperunt omne riſicum, & periculum, propter quod potuiſſet impediri tranſportatio grani ad locũ conuentum, ponderando verba aſſecurationis, ibi: *Correndo riſico li ſottoſcritti Signori Aſſecuratori*

ſopra

Digitized by Google

ſopra detti grani d'ogni caſo di mare, di fuoco, di
getto in mare, di repreſaglia, ò rubaria d'amici. ò
d'inimici, e d'ogn'altro oporteuole diſaſtro, ſiniſtro
impedimento, ò caſo ſiniſtro, e foſſe come ſi voleſſe, ò
interuenißſe, tutti li detti riſichi li corrono e tutti li
portano li ſottoſcritti Signori Aſſecuratori ſopra di
loro. Et propterea dum Aſſecuratores nedum ge-
neraliter in quolibet caſu ſe obligarunt, ſed etiam
exprimendo certos caſus, ſecutus comprehenditur
ſub aſſecuratione, præſertim, poſtea excipiendo dū-
taxat à dicta generalitate caſum Barattariæ, ibi: *Di-*
chiarando, che da Barattaria del Capitano, & ma-
rinari in fuori, li ſottoſcritti Sig. Aſſecuratori à tut-
ti l' altri riſichi, caſi ſiniſtri, & infortunij vogliono
eſſere tenuti & obligati in tutto, & per tutto, &c.
ex quo rectè arguitur, vt nullus præterea caſus ex-
1 ceptus fuerit, hæc enim † exceptio, & reſeruatio v-
nius caſus operatur comprehenſionem reliquorum
caſuum, propter quos granum non potuiſſet aſpor-
tari ad d. locum conuentum, vt in ſimili dicitur de
2 conductore, qui ſi † certos caſus expreſſit in alijs
omnibus teneatur, vt per *gloſ. in l. ſi quis fundum.*
ff. locat. & conduct. Alex. conſ. 3. nu. 2. lib. 2. Rim.
Iun. conſ. 92. num. 20. lib. 1. & in his terminis ob-
ſeruauit. *Ang. conſ. 290. num. 5. Bald. conſ. 395.*
3 *num. 6. lib. 2.* vt aliquo caſu excepto, † reliqui om-
nes comprehenſi intelligantur, *Rota in Romana*
Affictus 8. Februarij 1593. coram Gipſio, relat. in-
ter diuerſ. deciſ. 727. ſub num. 4. verſ. ſed quicquid
4 *ſit, par. 4.* cum † contractus à conuentione partium
legem accipiat, *l. contractus, §. ſed hæc ita, ff. de*
reg. iur. l. 1. §. legem. ff. depoſit. cum ſimilibus.

Nec poteſt excludi hic caſus ſecutus, eo ſub præ-
textu, vt merces aſſecuratæ integræ adhuc hodie
5 † ſint, dum illarum pretium non amiſerunt aſſecu-
rati ex traditis per *Odd. conſ. 31. num. 11. Santer. de*
aſſecur. par. 4. num. 46. vel ex eo quod Nauis fue-
rit capta à Principe pro aſſerta occaſione annonæ
proprij Principatus; Ideoq; hic caſus non compre-
hendatur in hac aſſecuratione, ex *Rota Ianuen. de-*
ciſ. 62. quam ſequitur *Maſtrill. deciſ. 284. num. 48.*
nam primus caſus non obſtat, quia nihil conferre
videtur, quod ſaluum ſit hodie granū, & illius pre-
tij ſint Creditores aſſecurati, nam obligatio aſſecu-
ratorum continet conſignationem identitatis gra-
ni, & illius conſignationem in certo loco, & pro-
6 inde non applicatur, *Odd.* † cum non ſufficiat extra-
re granum in alio loco, ſed copulatiuè requirantur
iſta duo, videlicet idem granū & in certo loco con-
uento, & in iſto caſu granum habetur pro deperdi-
to reſpectu loci Portus Gori, ad quem fuit promiſſa
aſportatio, non ad Ciuitatem Venetiarum; Ideò
quandocunquè granum impeditum fuit aſportari
ad Portum conuetum, intrat obligatio aſſecuratio-
nis, iuxtà benè in hac re deducta per *Santern. de*
aſſecurat. par. 3. nu. 53. & ſanè quia quando plura
7 † obſtant, ſi vnum remoueatur, attamen alia rema-
nent, *cap. ex tuorum. de. auth. & vſu pall. cap. pa-*
ſtoralis de priuil. Gemin. conſ. 33. nu. 8. Rot. coram
ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 87. num. 7. cum ſeqq. vbi
etiam *Add. num. 16.* Deciſio autem Iannen. non
facit ad caſum, quia ibi non conſtat quod aſſecura-
tio fuerit ſub ſimili forma, vt hæc de qua agitur, qui-
nimo ex eius lectura patet quod fuit limitata ad
predam, latronum incurſionem, & caſus ſiniſtros
dumtaxat, vt patet ibi *ſub nu. 1. verſ. quando ca-*
ſus, non autem dictum fuit, *& foſſe come ſi voleſſe,*
ò interuenißſe, nec exceptus ſolus caſus Barattariæ,
qui firmat regulam in cōtrarium ex ſupra deductis,
vltra quod ibi, vt pariter conſtat ex *num. 3. verſ. &*
in effectu, non fuit aſſecuratum granum, ſed Nauis,
quæ tandem peruenit ad locum deſtinatum, licet
fuerit per aliquantum temporis apud Venetos de-
tenta.

Neque etiam ſubſiſtit fundamentum quod fuerit
8 capta à Principe: quia vltra quod repreſaliæ † fiunt
à Principe, aut cum Principis auctoritate, & tamen
caſus repreſaliarum fuit expreſsè in aſſecuratione
comprehenſus, ibi, *di repreſaglie, &c.* & deindè ſo-
lùm exceptus caſus Barattariæ, itaut propterea cē-
ſeatur in ea comprehēſus omnis caſus etiam ex fa-
cto Principis externi proueniens. Sed ceſſat omnis
9 difficultas ex ſupra relatis verbis, † *& foſſe come ſi*
voleſſe, ò interuenißſe, quæ ſunt adeò ampla, & vni-
uerſalia, vt reſtrictionem aliquam non recipiant, ſi-
cuti in puncto ex multis plenè exornat *Stracc. de*
aſſecurat. gloſ. 15. num. 13. poſt med. verſ. Cum er-
go, & num. 14. & gloſ. 16. per tot. Dum enim in
Aſſecuratione ſuſceptum fuit omne impedimentū,
10 † & omne riſicum, quouſquè ad locum conuentum
perueniret granum, ea verba nullum caſum exclu-
dere videntur, *Boſſ. de remiſſ. merced. nu. 65. Me-*
noch. de arbitr. lib. 2. caſ. 80. nu. 1. cum ſeqq. Man-
tic. de contract. lib. 5. tit. 8. num. 10. & ſeq.

Quibus accedit, quod ijdem aſſecuratores intel-
lexerunt aſſecurationem modo ſupradicto, dum de-
derunt mandatum aſſecuratis, quod eorumdem aſ-
ſecuratorum nominibus mandarent mercatoribus
Venetis de Sanminiatis & Guaſconibus, vt frumē-
ta ſupradicta reciperent, & procurarent vendere
eorum ſumptibus pro obſeruantia aſſecurationis,
11 prout executum fuit, non enim melior † interpre-
tatio dari poteſt, quam ea quæ prouenit ex declara-
tione contrahentium, cum nec poſſit in dubium
reuocari, *l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de reg. iur.*
Soccin. Iun. conſ. 65. num. 64. lib. 1. cum alijs per
Mantic. deciſ. 18. num. 6.

Hinc non obſtat, quod reuocauerint hoc manda-
tum ipſis aſſecuratis; quia non propterea reuoca-
runt confeſſionem, aliud enim eſt confeſſio, aliud
12 mandatum, licet enim potuerint reuocare † man-
datum re integra, non tamen confeſſionem, quæ iā
13 erat acceptata, ita vt illa confeſſio ſemper † opere-
tur ſuos effectus, prout de iure nulla habita conſi-
deratione reuocationis, niſi docto de errore, ex latè
cumulatis per *Fabr. de confeſſ. concl. 6. nu. 9. cum*
tribus ſeqq. & de reg. iur. concluſ. 1. nu. 24. & ſeq.
& per *Modern. Bonon. var. reſol. lib. 2. cap. 44. nu. 9.*
& ſeq. vltra quod iſta prætenſa reuocatio fuit facta
aſſecuratis, & erat facienda ſupradictis mercatori-
bus Venetis procuratoribus de ipſorum aſſecura-
14 torum † mandato iam conſtitutis, & fuit pariter fa-
cta non ſolum re nō integra, ſed etiam lite pendēte.

Sed cum ex deductis hinc inde in facto, videlicet
ex epiſtolis, ex confeſſione Aſſecuratorum, & ex fi-
de officialis Annonæ Ciuitatis Venetiarum conſtet,
Nauem San. Bonauentura nuncupat. cum grano nō
perueniſſe ad Portum Gori, sed fuiſſe facto dd. tri-
remium

Digitized by Google

remium aſportatam Venetias, ibiquè detentam &
granum á Naui extractum, & in publicis Horreis
repoſitum, contra Aſſecuratores eſt relaxan. man-
datum vigore obligationis Cameralis, cum non
fuerit impleta promiſſio dandi in loco conuento,
ideoq; commiſſa ſtipulatio ad pretia conuenta ad-
15 uerſus eoſdem Aſſecuratores † ex generali ſtipula-
tione contrahentium, ad *tex. in l.1. & l. centũ Ca-
pua, ff. de eo quod cert. loc. Caſtr. in l.nauem.Sau-
feli, ff. locati, num.6. Alex. in l. à Titio, nu.3. ff. de
ver.oblig. Bart. Bald. Salic. & alij relati à Rota
Ianuen. deciſ.25. num.1.*

Non obſtat, quod non probetur quantitas grani
16 vehendi poſita in Naui, & ſic non poſſit † relaxari
mandatum in vim obligationis Cameralis, niſi præ-
cedat liquidatio, *Galleſ. de oblig. Cam. q.34. n.* 10.
*& q.35. ſub num.6. & Rota poſt ipſum deciſ.*115.
*num.*10.*& deciſ.*142. *num.*5.quia ea iuſtificatur ex
apoca in qua Aſſecuratores dum ſuſceperunt in ſe
granum tacitè agnouerunt etiàm quantitatem gra-
ni, quam mandarunt conſignari eorum procurato-
17 ribus de Sanminiatis, & Guaſconibus, & ex † fide
Officialis publici officij Annonæ Ciuitatis Venetia-
rum in forma probanti, quæ ſola plenè probat ad-
notata *per Doctor. in l.fin. ff. ad l. Iul. de Annon.*
cũ ex ea reſultet certitudo, *l.1. C. de ſent. quæ ſine
certa quãtitate, Cæſar de Graſſ.dec.5.n.5. de reſtit.
ſpol.*& tenuit *Rot.in Aret liquidationis 23.Ianuar.*
1617. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*. Et dicta
Iura ſunt etiam conformia Epiſtolæ reſponſiuæ dd.
Procuratorum, in quibus habetur granum aſcẽdiſ-
ſe ad ſextaria 6765. quemadmodùm ex lectura ea-
18 rum probatur, adeout huiuſmodi fides † etiam ex
his adminiculata, multo magis talem quantitatem
probare videatur, quàmuis eſſet ſimplex extraiudi-
cialis, & non publici Officialis, *Rota in recent. de-
ciſ.*122. *ſub num.7. verſ. qua fides par.* 1. *& apud
Conſilia Farinacc. lib.2. deciſ.323.num.2. verſ.cui
atteſtationi,in Caetana Beneficiorum 9.Februarij*
1618. *coram bo.me. Buratto*, & ſæpiùs in alijs.

Et ita &c. vtraquè &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Domus.

Die Mercurii 26. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Ad deuolutionem, & caducitatem agens, quid probare grauetur. Emphyteuſis quando ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, etiàmſi ſit eccleſiaſtica. Alienans bona emphyteutica, irrequiſito Domino directo, quando non incurrat in caducitatem.

SVMMARIVM.

1 *ad Deuolutionem, & caducitatem agens, regulariter eam probare tenetur.*
2 *ad Caducitatem agens ob lineam finitam, dictum finem probare granatur. & n.3.*
4 *Linea inueſtiti defectus probari debet ab eo, qui agit ad deuolutionem.*
5 *ad Deuolutionem agens, ob non pacti adimplementum, dictum non adimplementum, ipſe omnino probare tenetur. & n.* 6.
7 *Caducitas incurſa ob non adimplementum, cenſetur remiſſa ex multiplicatis receptionib^ Canonũ.*
8 *Deuolutio, quando non iuſtificetur.*
9 *Emphyteotica bona, ſi ſint tranſlata in aliquem cum conſenſu Domini directi ſine præfinitione temporis.*
10 *Et neque fuit reſtricta ad vitam, neque generationem, ſed titulo perpetuæ emphyteuſis iure proprio.*
Tunc effecta eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos, & hoc procedit etiàmſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica.
11 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur interueniſſe in alienationibus rerum Eccleſiæ ex curſu* 30. *annorum.*
Et hoc ſiue fuerit reſeruatum, ſiue non in inſtrumento venditionis.
12 *Alienatio emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, non inducit caducitatem, ſi ea fuerit neceſſaria, nimirum ſi ſit facta auctoritate Iudicis.*
13 *Caducitas non incurritur ex alienatione neceſſaria facta vigore Bullæ Iuris congrui.*
14 *Ignorantia præſumitur in ſuccedente in ius alterius.*
15 *à Caducitatis pœna, quis excuſatur ex iuſta ignorantia.*
16 *ad Deuolutionem agens ex vno capite, vt non obtineat, ſufficit quod eã ex illo capite nõ iuſtificet.*

DECISIO XXV.

DOMVS iſta, de qua agitur, de anno 1485. à Monachis S. Mariæ Nouæ conceſſa fuit in emphyteuſim Guillelmo Statij, & Guillelmo Petri, inſolidum, ad ſecundam generationem, pacto adiecto, quod ipſi emphyteutæ in caſu abſentiæ ab Vrbe tenerentur notificare Monaſterio ſub pœna caducitatis, vt in Summ. num. 1. Deinde de anno 1567. cum Georgius, filius Guillelmi Petri, domum vendidiſſet Leonettis, à Monachis præſtitus fuit conſenſus contractui, & inueſtiti fuerunt Leonetti in perpetuum, vt in Sum.num 3. Quibus quidem Leonettis, ad deteriorem fortunam deuentis, & non ſoluendo effectis, cum in ſubhaſtatione, ad inſtantiam Creditorum facta, domus fuerit primo adiudicata Franciſco Caluo, & deinde ab hoc pariter per ſubhaſtationem tranſiuerit in Pulcios, Monachi prætendentes factum eſſe locum deuolutioni; intentato coram Locumtenente Eminentiſſimi Vicarij iudicio, per ſententiam fuit illis impoſitum ſilentium, qua ſententia per alium Iudicem reuocata, pro parte illorum de Pulcis, cauſa fuit coram me in Rota introducta, & dubitatum, An conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus dictam ſecundam ſententiam, in quo dubio Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia viſum fuit conſtare de iniuſtitia poſterioris ſententiæ, & conſequenter de læſione illorum de Pulcis, cum pro parte Monachorum non fuerit do-
1 ctum de deuolutione, & caducitate, quæ † regulariter probari debet ab eo, qui agit ad illam, *Speculat. in tit. de emphyteuſ. § nunc aliqua. nu.*66. *Be-*

Digitized by Google

*ro. conſ.249. num.8. lib.1. & fuit dictum in Arimi-
neñ Deuolutionis* 17. *Maij* 1602. *coram bon. mem.
Card. Pamphilio.*

Aut enim Monachi nituntur Inſtrumẽto inueſti-
turæ, factæ de anno 1485. & tunc, vel prætendunt
factum eſſe locum deuolutioni ob generationem fi-
nitam, vel ob non adimplementum pacti, quo em-
phyteutæ tenebantur notificare abſentiam ab Vr-
be, & neutro ex capite videtur intrare caducitas.

Non quidem ob finitam ſecũdam generationem
maſculinam, & fœmininam, vtriuſquè Guillelmi in-
2 ueſtiti, quia à Monachis nullibi probatur † deficiẽ-
tia, & finis dictæ ſecundæ generationis, & quod fi-
lij primorum inueſtitorum, quos adfuiſſe non con-
trouertitur, deceſſerint ſinè filijs, prout omninò de
3 iure requiritur, quando agitur ad effectũ deuolutio-
nis, cenſuit *Rota apud Card. Seraphin. deciſ.* 1458.
num.1. & coram bo. mem. Card. Caual. deciſ. 558.
num.1. & 3. & in Ferrarieñ Bonorum 22. *Decem-
bris* 1603. *coram Ortembergo*, vbi quod onus pro-
4 bandi † defectum lineæ ſpectat ad agentem, *& in
Arimineñ deuolutionis* 16. *Februarij* 1609. *coram
bo. mem. Card. Sacrato, & in Romana domus de
Blanchis* 10. *Maij* 1619. *coram bo. me. Buratto.*

Minuſquè deduci poteſt caducitas ex non adim-
plemento pacti de notificando abſentiam inueſti-
torum, quia de tali abſentia non conſtat, quam ta-
5 men Monachi, vti fundamentum † eorum intentio-
nis, probare omninò debuiſſent, *iuxta conſ. Feder.
de Sen.* 148. *num. 1. & 2. Siluan. conſ. 3. num.13.
Crauett. conſ.240. num.3. verſ. ſed tamen verius,
Burſatt. conſ.* 119. *num. 3. Put. deciſ.* 375. *in fin.
6 lib.2. in correct.* præſertim † ad effectum deuolu-
tionis, *Rota deciſ.* 170. *nu.10. ad fin. par.2. recent.*
7 & in omnem caſum ex multiplicatis † receptioni-
bus Canonum per longiſſimum temporis ſpatium
ſubſequutis, cenſeri debet omnem prætenſam de-
uolutionem remiſſam fuiſſe, *Gloſ. in l.2. verbo (repel-
lere) verſ. item ſi triennio, & ibi Doct. C. de iur.
emphyt. Ruin. conſ.* 119. *num. 4. lib. 1. Gabr. conſ.
66. num.54. & ſeqq. lib.2. Surd. deciſ.6. num.7. &
deciſ.181. num. 1. Card. Mantic. deciſ. 200. nu.1.
& 2. & deciſ.896. num.4. & 5. par. 4. diuerſ.*

Aut verò Monachi agũt ad deuolutionem in vim
ſecundi Inſtrumenti de anno 1567. In quo venditio
domus, facta Leonettis, tanquàm de perpetua em-
phyteuſi, & ad quoſcumquè extraneos tranſitoria,
approbata fuit, prout re vera eos egiſſe colligi vide-
tur ex monitorio, Sum. num.4. vbi aſſeruerunt eue-
niſſe caſum deuolutionis ob mortẽ Iuliani, & Ale-
xandri de Leonettis; Et hoc etiam caſu deuolutio-
8 nem non iuſtificari † Domini cenſuerunt, ſiue illa
deducatur ex obitu illorum de Leonettis, ſiue ex
defectu beneplaciti Apoſtolici, ſiue ex alienatione
iſtius domus, facta irrequiſito domino directo.

Non eſt factus locus deuolutioni per obitum Iu-
liani, & Alexandri de Leonettis, quia in illos tranſ-
9 lata fuit domus de conſenſu Monachorum † ſine
temporis præfinitione, nequè conceſſio limitata
fuit ad eorumdem vitam, ſeu generationem, ſed ti-
tulo perpetuæ emphyteuſis iure proprio, & in per-
petuum conceſſa fuit ipſis, & eorum hæredibus, vt
in Sum. num.3. & ſic per mortem dictorum empto-
10 rum non eſt deuoluta domus, cùm effecta † fuiſſet
tranſitoria ad hęredes extraneos, etiamſi emphy-
teuſis fuerit eccleſiaſtica, vt tradunt *Soccin. Sen.
conſ.266. n.37. verſ. ſecundo præmiſſa. lib.2. Curt.
Iun. conſ.4. num.24. in fin. Gabr. conſ.76. num.7.
& ſeqq. lib.2. Becc. conſ.3. n. 30. Rimin. Iun. conſ.*
461. *num.19.* vbi de receptiſſima teſtatur opinio-
ne, *Rota apud Card. Seraphin. deciſ.* 868. *nu. 3. &
in Mediolaneñ Bonorum* 7. *Iunij* 1585. *coram Bu-
balo, & in Romana deuolutionis domus* 1. *Decem-
bris* 1600. *coram bo. me. Card. Millino.*

Nec etiã ſuffragatur defectus beneplaciti Apo-
ſtolici ad probandam prætenſam deuolutionem,
quia ex lapſu triginta, & vltra annorum, & ſubſe-
11 cuta obſeruantia contractus † per tantum tempus,
illud præſumitur obtentum, ſiuè fuerit enũciatum,
ſiue non, in Inſtrumento venditionis, *Card. Sera-
phin. deciſ.675. num.1. & deciſ.1042. num.3. in
fine, & deciſ.1307. nu.7. Rota in recent. deciſ.159.
num.4. & 5. par. 1. cum alijs.*

Et demum nec quicquàm facit pro inducenda
deuolutione, quod iſta domus fuerit alienata in
Pulcios, modo agentes ad reſtitutionem in inte-
grum, irrequiſitis Monachis dominis directis, tùm
12 quia cùm neceſſaria fuerit alienatio, † & ſequuta
fuerit per ſubhaſtationem auctoritate Iudicis per-
fectam, hinc ſequitur non eſſe incurſam caducita-
tem, nequè factum locum deuolutioni, vt cenſuit,
*Rota apud bo. me. Card. Caual. deciſ.622. num.6.
verſ. reſponſum fuit, & in ſimili idem reſpondit in
Romana deuolutionis* 11. *Decembris* 1583. *coram
Orano*, vbi quod non incurritur caducitas ex alie-
13 natione † neceſſaria facta vigore Bullæ Iuris con-
grui; Tùm etiam quia cùm venditio facta fuerit ad
14 inſtãtiam creditorum, & hæredum † inueſtitorum,
qui præſumũtur ignoraſſe domum iſtam eſſe ſub di-
15 recto dominio Monachorum, vtiquè † ex hac iuſta
ignorãtia excuſari debent à pœna caducitatis, *Gloſ.
& DD. in l. 2. C. de iur. emphyt. l. qui in alterius.
vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur. Iaſ. in l. fin. nu.
127. de iur. emphyt. Rolan. conſ.66. num.19. lib.3.
Honded. conſ.42. num. 15. lib.2. Rota apud Card.
16 Caual. deciſ.94. num.* 1. Et deniquè ſat eſt † quod
non fuit intentata à Monacis deuolutio ex hoc ca-
pite alienationis, ſed ex capite lineæ finitæ, quam
tamen, vt ſupra dictum fuit, nullatenus iuſtificarũt.
Et ita, vtraquè parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Mutui, ſeu Pecuniaria.

Die Veneris 14. *Martii* 1631.

ARGVMENTVM.

Obligatio carcerati ad fauorem illius, qui car-
cerationem procurauit, quando ſubſtinea-
tur, & quando nullius ſit momenti. Iudex,
Officialis, vel Baro àn poſſint contrahere
cum carcerato. et quid in ſubdito in plena
libertate conſtituto.

Confirmata fuit à Rota iſta deciſio, in hac
eadem cauſa ſub die 27 Iunij eiuſdem anni
1631. coram Reuerendiſs. P. D. Coccino
Decano,

Decano, vbi præſens hæc deciſio R P.D. Merlini tamquàm doctiſſima, et elegantiſſima extollitur &c.

Et vt ingenuè loquar, Omnes ferè huius Celeberrimi Auditoris, fœcondiſsimum, & fœliciſsimum illud ingeniū, ſingularem Doctrinam, mirabilem Eruditionem, et melliſluam quamdam Suauitatem, ſumma cum dignitate, copulatam admirantur, et mirificè obſeruant. O Vir ſummo dignus honore.

S V M M A R I V M.

1 *Carcerati obligatio valida eſt, & ſubſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus.*

2 *Metus non poteſt dici incuti, quoties aliquid in ſatisfactionem iuſtitiæ fit.*

3 *Metu, quod factum eſt eatenus retractatur, quatenus contra Iuſtitiam id proceſſit.*

Iuris exequutio, nec metum, nec iniuriam inducit. num.3.

4 *Iuſtè, quòties quis cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè conſentire.*

5 *Carceratio ſi ſit iniuſta, & obligatio tendat in fauorem illius, qui carcerationem procurauit, tunc talis obligatio eſt ipſo iure nulla, nec etiam iuramento validatur. n.43.*

Carceratio iniuſta probat metum cadentem in conſtantem virum. n.5.

6 *Prætor afflatu diuino, edictum, quod metus cauſa, edidit.*

7 *Carceris iniuſtitia, non ſolum deſumitur ex eo, quod carceratus debitor non eſt, nec Reus obiecti criminis, ſed etiam quando, licet ſit debitor, & reus, non tamen iuris ordine ſeruato captus fuit. amplia. n.8.*

9 *Carceratio in dubio præſumitur iuſta, pro facto Iudicis.*

10 *Iudex, quando dicatur non ritè proceſſiſſe ad capturam.*

11 *Præſumptio pro Iudice, quod carceratio præſumatur iuſta, ceſſat, quando conſtat Iudicem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſſe.*

12 *Carcerati obligatio ad fauorem Iudicis, vel Officialis, etiamſi iuſta ſit carceratio, non tenet.*

13 *Teſtamentum carcerati factum ad fauorem Iudicis, aut Officialis non tenet.*

14 *Iudicis, vel Officialis maieſtas maiorem incutit timorem Reo, quam creditor.*

15 *In Reo erga creditorem nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur erga Iudicem, & Superiorem ſuum.*

16 *Officialis prohibetur contrahere, & obligationes recipere à ſubditis, nedum quando ſunt carcerati ſed etiam quādo in plena libertate exiſtūt.*

17 *Officialis, quod metu inducat ad contrahendum, lex ſemper ſuſpicatur, & præſumit ex parte ſubiecta deeſſe liberum conſenſum.*

18 *Ab Officiali ſemper præſumitur terror inferri.*

19 *Contractus initus cum Officiali ipſo iure eſt nullus, & meticuloſus cenſetur, cum cōtrahens poſſit ab Officiali compelli.*

20 *Contractus initus cum Officiali, nec etiam iuramento firmatur, quod procedit etiamſi ſit renunciatum legibus id prohibentibus.*

21 *Carcerati contractus cum Officiali irritatur ob duplicem metum, ſubiectionis ſcilicet, & carcerationis.*

22 *Officiales ſimplices habent vltorem Dominum, ſeu Baronem.*

23 *Carceratus probabilius formidat indignationem Baronis, quàm Iudicis, vel Officialis.*

24 *Officialis prohibitio, quod non poſſit contrahere cum ſubdito. vbi poſita ſit.*

25 *Officialis non habens iuriſdictionem liberè poteſt contrahere cum ſubditis, dummodò ratione officij non poſſit compellere contrahentes ad ſic faciendum.*

26 *Mutui contractum iura valdè abhorrent in obligationib' ſubditorū, & carcerati erga Officiales.*

27 *Sub mutui contractu multa illicita committūtur, & ſub illius nomine fraudes legibus fiunt.*

28 *Baro aſſimilatur Officiali perpetuo, non autem temporali.*

29 *Doctorum diſtinctio in l. principalibus. ff. ſi cert. pet. improbatur.*

30 *Officialis perpetuus eſt magis formidabilis, quàm temporalis, qui breue eſt remouendus, & ſyndicandus.*

31 *Officialis, dum vidit ſe eſſe perpetuum facilius inducitur in tyrannidem.*

32 *Officialis perpetuus, ſi haberet interdictum commercium, de non contrahendo cum ſubdito, pœnæ quodammodò addictus videretur.*

33 *Roman. in l. principalibus. ff. ſi cert. pet. reprobatur.*

34 *Carceratus poſtquàm è carcere eſt liberatus, & in plena libertate conſtituto, poteſt contrahere, cum Barone.*

35 *Officialium contractus cum ſubditis, leges reprobantes, quando ceſſent.*

36 *Principis ſola dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, non inducunt iuſtum metum, ſed etiam minæ requiruntur.*

37 *Contractus Principis, & Baronis cum iniuſtè carcerato celebratus non tenet.*

38 *Metum iuſtum in carcerato ad contrahendum cum Barone, quæ inducant.*

39 *Superioris ſola præſentia abſquè minis, quando adeſt timor coactionis, ſufficientem inducit metum; ad annullandum contractū cum ipſo inito.*

40 *Carceratus, vt quis dicatur, quid ſufficiat.*

41 *In carcere intelligitur eſſe, qui ſub fida cuſtodia manet.*

42 *Iuramenti vim habet clauſula in inſtrumento appoſita, vt habeatur pro iurato.*

44 *Voluntas coacta, licet habeat in ſuperficie volitionem, in medulla tamē habet volitionē. & n.45.*

46 *Cum carcerato, qui contrahit, ob iuris reſiſtentiam nullum ius, nullamq. actionem acquirit.*

Nec meretur, vt ſibi promiſſa ſeruentur in pœnā doli, & calliditatis, qua extorſit à metuente obligationem, ſub prætextu iuſtitiæ. n.46.

47 *Iudex, qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, inſtrumentum alterius iniquitatis eſſe non debet.*

48 *Iuramentum, quod ſine diſpendio æternæ ſalutis ſeruari poteſt, Iudicis officio compelli quis debet, vt exequatur.*

49 *Clauſula, iuramenti, parit quidem effectum ciui-*

*lem iuramenti erga hominem, ſed non inducit ſa-
cramentum iuramenti formalis erga Deum.*

DECISIO XXVI.

PETEBATVR à Barone mandatum contra
D. Franciſcum, vigore apocæ, obligatione Ca-
merali, & clauſula iuramenti, munitæ, in qua dictus
Franciſcus confeſſus fuerat cauſa Mutui recepiſſe
ducatos 1500. & obligauerat ſtatis temporibus ſe
reſtituturum Baroni, quod mandatum non eſſe rela-
xandum hodiè Domini reſponderunt.

Apparet enim ex actis Franciſcum de ordine Ba-
ronis captum fuiſſe, & in carcerem detruſum die
16. Auguſti, neque liberatum, niſi die vltima Octo-
bris, apoca vero confecta fuit die 20. Septembris, &
ſic inita eſt obligatio tempore, quo Franciſcus vin-
culis erat mãcipatus; Receptiſſima autem eſt con-
1 cluſio, quàm & pluries Rota amplexa † fuit, obli-
gationem carcerati validam quidem eſſe, & ſuſtine-
ri, quòties iuſtè fuit quis carceratus, *Bart. in l. qui
in carcerem, num. 1. ff. quod met. cauſ.* & ibidem
*Bald. in prima lectura verſ. item etiam, Alberic.
nu. 2. Ang. nu. 3.* idem *Bart. in l. qui à latronibus.
num. 2. ff. de teſtam.* latè *Farin. de carcer. & car-
cerat. quæſt. 35. num. 29. & in fragment. in verb.
Metus, num. 21. Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 17.
dub. 6. num. 36. in fin. & nu. 41. Gratian. diſcept.
2 for. cap. 479. nu. 30.* non poteſt enim † dici metus,
dum in ſatisfactionem Iuſtitiæ aliquid geſtum eſt,
vt inquit *Bald. in rubr. quod met. cauſ. in princ.* &
eatenus retractatur, quod metu factũ eſt, quatenùs
3 contra Iuſtitiam † id proceſſit, plenè *Decian. conſ.
18. num. 132. & 133. cum ſeqq. lib. 1. Aldobr. conſ.
79. num. 2. & ſeqq. lib. 2.* atquè etiam admiſit *Rota
in Foroliuieñ nullitatis obligationis coram bo. me.
Sacrato*, quæ eſt *deciſ. 490. par. 1. recent. & in Mel-
phiteñ ſeu Lauelleñ pecuniaria 16. Nouemb. 1620.
coram bo. me. Vbaldo*, & iuris exequutio, nec metũ,
nec iniuriam incutit, *l. iniuriarum. §. primo, ff. de
iniur. l. quemadmodũ. §. Magiſtratus, ff. ad l. Aquil.*
4 atquè is, † qui iuſtè cogitur, cenſetur quodammo-
dò voluntariè cõſentire, quia cauſam metus, & co-
actionis ipſe dedit, & timor ab ipſo met naſcitur, vt
per *Leſſ. de iuſt. & iur. d. lib. 2. cap. 17. dub. 6. n. 43.
Sanchez de matr. lib. 4. diſp. 9. num. 8. & diſp. 13.
per tot.* Si verò iniuſta ſit carceratio, & obligatio
5 † tendat in fauorem illius, qui carcerationem pro-
curauit, tunc obligatio non reſcindẽda, ſed ipſo iu-
re nulla eſt, huiuſmodiq. iniuſta carceratio probat
metum, & quidem cadentem in conſtantem virum,
ità vt nulla alia iuſtificatione opus ſit, *d. l. qui in
carcerem. ff. quod met. cauſ. & l. ſi quis Sempronitt.
ff. de hæred. inſtit.* & notant *Card. Zabarel. conſ.
137. ſub num. 1. & nu. 2. Bald. in rubr. de contro-
uerſ. inueſtit. in vſib. feud.* vbi ait, Prætorem afla-
6 tu † diuino, edictum metus cauſa edidiſſe, *Neuiz.
conſ. 52. num. 46. Roland. conſ. 2. num. 47. & ſeqq.
lib. 1. & conſ. 57. nu. 38. & ſeqq. lib. 2. Rimin. Iun.
conſ. 613. num. 17. Farin. de Carcer. & carcerat. d.
quæſt. 35. num. 3. & nu. 28. Menoch. de arbitr. Iud.
caſ. 136. nu. 4. 5. & ſeqq. Guttier. de Iuram. par. 1.
cap. 57. num. 7. & ſeqq. Surd. conſ. 37. ſub nu. 21.
verſ. ſed fallit, Manent. conſ. 27. nu. 14. & conſ. 28.
num. 16. & num. 21. Rot. d. deciſ. 490. nu. 1. & 2.
par. 1. recent. & deciſ. 286. num. 4. poſt 2. vol. conſil.
Farin.* Idquè verum eſt, nedum quando iniuſtitia
carceris deſumitur ex eo, quod carceratus debitor
7 non eſt, † nec verè Reus obiecti criminis, ſed etiam
quando licet debitor ſit, & reus, non tamen ritè, &
iuris ordine ſeruato captus, & carceratus fuit, ità
*Cuman. conſ. 157. per tot. Afflict. deciſ. 149. nu. 1.
Farinac. de carcer. d. quæſt. 35. nu. 28. in fin. Gut-
tier. de Iuram. d. cap. 57. num. 7. verſ. diceris, Ma-
nent. d. conſ. 27. nu. 9. 11. & 18. & conſ. 28. nu. 32.*
Immò videtur etiam procedere, quando detruſio
8 in carcerem iuſta quidem eſt, ſed facta fuit † ad ex-
torquendum alium contractum ſeparatũ, & à cauſa
carcerationis non dependentem, in fauorem eius,
qui carcerationem procurauit, *Couar. de ſponſal. 2.
par. cap. 3. § 4. n. 15. Guttier. de Iuram. d. cap. 57.
num. 8. ad fin. & num. 9.*

9 Et quamuis in dubio iuſta † præſumi poſſit car-
ceratio pro facto Iudicis, & ad excludendum deli-
ctum, *Pariſ. conſ. 5. num. 168. lib. 4. & alter Pariſ.
de reſignat. lib. 13. quæſt. 1. num. 161.* & ſequuta
eſt *Rota in Romana Prioratus 4. Februarij 1630.
coram R. P. D. meo Pirouano*; Attamen in præſenti
caſu ex duobus ceſſat obiectum.

Primò, quia conſtat non ritè proceſſiſſe Iudicem
10 in captura D. Franciſci, ſiquidem nec † de corpore
delicti, nec de legitimis indicijs, ad capturam ne-
ceſſarijs, conſtabat, fuitq. liberatus è carceribus, vt
dicunt Teſtes, nec vnquàm examinatus, nec inter-
rogatus, & hinc apparet iniuſtitia carceris, vt per
*Cuman d. conſ. 157. Ang. Aret. conſ. 96. num. 21.
in fin. & 22.* & in propoſito benè conſiderat *Natt.
conſ. 451. num. 3. in fin. Rim. Sen. conſ. 140. nu. 2.
& ſeqq. Manent. conſ. 27. nu. 5. & conſ. 28. nu. 12.
11 & 30. lib. 1.* & ſic præſumptio † pro Iudice, quod
carceratio præſumatur iuſta, ceſſat, dũ apparet Iu-
dicem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſ-
ſe, *l. non eſt veriſimile. ff. quod met. cauſ. Rim. Sen.
d. conſ. 140. num. 18. Manent. d. conſ. 28. num. 34.*

Secundò tollitur obiectum, & difficultas ex eo,
quia diſtinctio prædicta inter iuſtam, vel iniuſtam
carcerationem, procedit in obligatione facta ad fa-
uorem creditoris, ad cuius inſtantiam fuit carcera-
12 tus, † ſed quãdo obligatio eſt in fauorem Iudicis,
& officialis, tunc, etiam ſi iuſta ſit carceratio, obli-
gatio tamen carcerati non tenet, ità *Fulgoſ. in d. l.
qui in carcerem, num. 3. ff. quod met. cauſ. Boſſ. in
tit. de carcer. num. 22. & 23. Farinac. d. quæſt. 35.
13 num. 30.* quemadmodùm † etiam teſtamentum
factum in fauorem eiuſdem non ſubſiſtit, vt tradũt
DD. in l. qui à latronibus. ff. de teſtam. quam le-
gem pari ratione procedere in contractibus notat
ibidem *Bart. num. 2. & Caſtr. num. 3.* & ſequitur
Guttier. d. cap. 57. num. 16. Et ratio eſt differentiæ,
14 quia maieſtas † Iudicis, vel Officialis maiorem in-
cutit timorem Reo, quàm incutiat creditor, qui eſt
priuata perſona, nec iuriſdictionem in eum habet,
15 nullaq. conſiderari poteſt † reuerentia in Reo erga
debitorem, prout datur erga Iudicem, & ſuum Su-
periorem, *Bart. in l. prima. §. quæ oneranda, nu. 5.
ff. quar. rer. act. non det. Bertr. conſ. 1. n. 12. lib. 1.
Crauett. conſ. 889. num. 3. Mandel. conſ. 186. n. 8.*
16 Et Officialis prohibetur † contrahere, & obligatio-
nes recipere à ſubditis, nedum quando ſunt carce-
rati,

rati, ſed etiam ſi in plena libertate exiſtant, quia
ſemper lex ſuſpicatur, quod officialis metù inducat
17 ad contrahendum, præſumitq. ex ſubiecta † parte
liberum deeſſe conſenſum, l. vnica. C. de contract.
iudic. l. qui officij. ff. de contrah. empt. l. quiſquis.
C. ſi cert. pet. l. principalibus. ff. eodem, Bald. in
18 l. nouiſſimè, num. 5. vbi, quod ab † Officiali ſemper
præſumitur terror inferri, ff. quod cum falſ. tutor.
Bart. in d. l. principalibus, num. 2. verſ. & ratio, &
ibidem Alciat. num. 17. & de præſ. reg. 3. præſ. 9.
num. 15. & 16. Natt. conſ. 50. num. 13. Curt. Iun.
conſ. 126. num. 1. ad fin. & 8. vbi, quod talis con-
19 tractus eſt ipſo iure nullus, † & meticuloſus cenſe-
tur, cum contrahens poſſit ab Officiali compelli ad
contrahendum, Gram. conſ. crim. 51. num. 12. Ma-
ſtrill. de Magiſtr. lib. 6. cap. 8. nu. 30. Cephal. conſ.
164. nu. 14. Peregr. de iur. fiſc. lib. 4. tit. 7. n. 12.
& ſeqq. vbi in ampliatione quinta tradit, quod nec
talis contractus iuramento firmatur, & ampliatio-
20 ne quarta, quod non ſubſtinetur etiam ſi fuerit † re-
nunciatum beneficio, l. principalibus, & aliarum
legum Franc. à Pont. conſ. 49. num. 33. lib. 1. Ma-
nent. conſ. 27. num. 31. & conſ. 28. num. 9. Vnde
meritò in omni caſu ſiuè iuſtæ, ſiuè iniuſtæ carcera-
21 tionis, obligationes factæ In fauorem Officialis † ir-
ritantur ob duplicem metum, ſubiectionis ſcilicet,
& carceris, quo præſumuntur extortæ, & quia in
duobus peccat Officialis cõtrahens, vt inquit Caſtr.
in l. per impreſſionem, num. 1. C. de his quæ met. cauſ.
Quæ rationes fortius procedunt in Barone, quàm
22 in ſimplici Officiali, & Iudice, † hi enim habent vl-
torem ipſum Dominum, ſeù Baronem, Baro autem
non habet vltorem, & vindicem, niſi ſupremum
Principem, qui tanquàm longè abſens, & ad plura
intentus, tàm facilè adiri non poteſt, & conſequẽ-
ter carceratus probabilius formidat indignationẽ
23 Baronis, quàm Iudicis, † vel alterius Officialis, il-
laq. prohibitio Officialis de non contrahendo, cum
ſubdito, tota poſita eſt in iuriſdictione, & auctori-
24 tate † ipſius ſubditiq. perhorreſcentia; ſicq. illam
non habeat officialis, & non poſſit inferre minacem
timorem, aut per impreſſionem lædere contrahen-
tes, vt quia non ſint ſubditi, vel alias ob potentiam
non timentes Officialem, tunc illi non interdicitur
contrahere, Dec. in d. l. principalibus, nu. 11. ff. ſi
cert. pet. Angel. in l. prima. C. ſi Rector. Prouinciæ,
Pariſ. de Put. de ſyndic. verb. contrahere, num. 2.
& 8. Luc. de Pen. in l. 2. C. de lucr. aduocat. lib. 11.
Peregr. de iur. fiſc. lib. 4. tit. 7. num. 11. & 14. vbi,
25 quod Officialis, non habens † iuriſdictionem, libe-
rè contrahere poteſt, dummodo ratione officij per
metum compellere nequeat contrahentes ad con-
trahẽ, benè Franc. de Pont. conſ. 49. num. 52. 54.
& 55. quæ iuriſdictio cum maior ſit in Barone, quã
in Officiali, vtiquè magis contra ipſum vrgere debet
dicta contrahendi prohibitio.

Quæ & eò faciliùs admittenda ſunt, quoniam in
hac apoca contra Baronem, exprimitur cauſa mu-
26 tui, quem mutui † contractum multum iura abhor-
rent in huiuſmodi obligationibus ſubditorum, ſeù
carcerati erga Officiales, vt in l. principalibus, ibi,
ne qui prouinciam regunt mutuam pecuniam dent,
ff. ſi cert. pet. quia vt ibi docet Bart. num. 1. verſ.
27 ratio eſt, ſub contractu † mutui multa illicita com-
mittuntur, & ſub illius ſpecioſo, & generali nomi-
ne, fraus fieri legibus poteſt, varijſquè captionibus
improba lucra acquiri, Bald. conſ. 333. lib. 2. Aret.
conſ. 24. ſub num. 12. Alciat. in d. l. principalibus,
num. 1. ff. ſi cert. pet.

Non obſtat, quod Doctores in d. l. principalibus,
& in l. Præſidis, ff. ſi cert. pet. conſtituant differen-
tiam inter Officiales perpetuos, & temporales, &
hos quidem non poſſe cõtrahere affirmant, ſed per-
28 petuos poſſe, † Baronemq; aſſimilari Officiali per-
petuò, non autem temporali.

29 Quoniam, † vltra quod hæc diſtinctio ab aliqui-
bus impugnatur, vt à Salyc. in d. l. principalibus, &
Iaſ. idem, nu. 2. Dec. nu. 12. Natt. conſ. 50. nu. 13.
quorum opinio nec videtur carere motiuo rationis,
30 cum Officialis perpetuus † ſit magis formidabilis,
quã temporalis, qui breui eſt remouendus, & ſyn-
dicatus cenſura debet ſubire, vt conſiderat Salyc. in
d. l. principalibus, poſt Guill. de Cun. atq. etiam
Iaſ. ibidem, num. 2. verſ. tamen poſſes reſpondere,
Dec. num. 12. verſ. ſed tamen in contrarium, vbi
31 quod maior eſt ratio in Officiali perpetuò, † quia
cum videat ſe perpetuum, faciliùs inducitur ad ty-
rannidem, Natt. d. conſ. 50. num. 13. Prædicta opi-
nio procedit in contractu inito inter Officialem, &
ſubditum in plenã libertate conſtitutum, vt loquũ-
tur præallegati DD. & rationem aſſignant, quia
32 alioquin † Officialis perpetuus haberet interdictum
commercium, ſi non poſſet contrahere, cum ſubdi-
to, & pœnæ quodammodò additus videretur, l. præ-
ſidis, l. principalibus, & ibi notant cõmuniter DD.
ff. ſi cert. pet. Bald. in l. ſolent. §. fin. ff. de offic. Pro-
conſ. Salyc. in l. quiſquis, C. ſi cert. pet. Alciat. in
d. l. præſidis. num. 10. Pereg. de Iur. fiſc. lib. 4. tit. 7.
num. 10. Mantic. de tacit. lib. 8. tit. 5. num. 9. quod
ſecus eſt in Officiali temporali, quia abſoluto officio
poterit contrahere, vt benè per Bald. in d. l. ſolent,
§. fin. in 2. quæſt. Iaſ. in d. l. principalibus, num. 4.
& pleniùs Peregr. d. tit. 7. nu. 12. ampliat. 6. verſ.
33 contra firmat, vbi quod eſt verior opinio hæc † cõ-
tra Rom. & alios, quæ ratio ceſſat quotiès obliga-
tio emanauit à carcerato, quia tunc, licet ſit Officia-
lis, vel Baro perpetuus, carceratio tamen non eſt
perpetua, nec concurrit abſurdum illud de perpetua
commercij prohibitione, liberato enim è carceribus
34 ſubdito, † & in plena libertate conſtituto, poterit
Baro cum ipſo contrahere; Et Doctores admittunt
obligationem, etiam in fauorem officialis perpetui,
nec ſubſiſtere, quando adeſſet ſuſpicio metus, & im-
preſſionis, Bart. in l. aufertur, §. quod à Præſide,
ff. de iur. fiſci, Iaſ. d. l. principalibus, num. 2. verſ. 2.
limita, Alex. ibidem, num. 4. in 3. limit. verſ. intel-
lige tamen, Alciat. in l. Præſidis, num. 20. ff. ſi cert.
pet. Franc. à. Pont. conſ. 49. num. 35. lib. 1. Pereg.
de iur. fiſc. d. lib. 4. tit. 7. nu. 14. verſ. fallit, ſi per
metum, qui concluſionem firmat etiam in Officiali
non habente iuriſdictionem, quando adeſt ſuſpicio
impreſſionis, quia licet propria careat iuriſdictione,
aliena tamen, hoc eſt Principis, à quo habet officiũ,
formidoloſus eſſe poteſt, De metu autem, & im-
preſſione in caſu præſenti ſatis apparet ex carcera-
tione, vt ſupra dictum fuit, & Baro etiam ingenuè
faſſus eſt, vt deponit vnus ex teſtibus chirografa-
rijs, verè ſe non mutaſſe pecuniam Franciſco, & ex

Digitized by Google

pluribus deprahendebant Domini hanc obligatio-
nem emanaſſe alia ex cauſa nec laudabili, quam
mutui.

Minus obſtat, quod leges reprobantes contra-
ctus Officialium cùm ſubditis, non habeant locum
in Ducibus, Marchionibus, alijſquè Baronibus, qui
35 non ſolùm perpetui ſunt, † ſed etiam iure proprio
Iuriſdictionem habent, quorum contractus valent
ad inſtàr contractus ipſius Principis, *c.1. de probat.*
& notant *Dec. in l. principalibus num. 12. ad fin.*
Alciat. in l. Præſidis, num. 20. ff. ſi cert. pet. cum
alijs, & ſola dignitas, & iuriſdictio Principis, ſeù
Baronis, & reuerentia ſubditi erga ipſum non faciũt
36 metum iuſtum, † & vim per ſe cogentem, proue
de Officiali videntur leges ſuſpicari, ſed etiàm minæ
requiruntur, *l. ad inuidiam, C. de his quæ vi met.*
cauſ. Farin. in fragm. verb. metus, num. 116. Bur-
ſatt. conſ. 72. nu. 39. lib. 1. Caſtill. quotid. controuerſ.
c. 1. num. 150. part. 3.

Quoniam reſpondetur, Principes, & Barones,
non ſubijci quidem prohibitioni dd. legum, & con-
tractus ſubditorum, cùm ipſis initos, valere, ſed
tamen ſi de impreſſione, aut metù illato appareat,
prout in caſu præſenti conſtat, ex carceratione, nul-
37 lo iuris † ordine ſeruato per Baronem facta, tunc
etiam contractus Principis, & Baronis non ſuſtinẽ-
tur, *l. decernimus*, & ibi *Bald. num. 9. C. de ſacroſ.*
Eccleſ. idem Bald. in tit. de pace Conſtantiæ, §. pa-
ctiones, Alciat. in d. l. præſidis, num. 20. ff. ſi cert.
pet. Rol. conſ. vlt. num. 124. & ſeqq. lib. 4. conſ. 2.
num. 73. lib. 1. Marc. deciſ. 377. num. 5. Crauett.
conſ. 889. ſub num. 4. cum alijs, & hic, nedum præ-
ſentia Baronis interuenit, cui Franciſcus aduerſari
auſus non fuit, & minæ, atquè impreſſionis ſuſpi-
cio, ſed ipſamet impreſſio, & minarum exequutio
ſequutæ fuerunt, mediante carceratione, quæ qui-
38 dem † fortiora ſunt ad inducendum iuſtum metum,
iuxta trad. per Curt. Iun. conſ. 126. num. 5. Natt.
conſ. 50. num. 13. verſ. in caſu autem noſtro; vltra
quod non deſunt Auctores, qui exiſtimarunt, ſolam
ſuperioris præſentiam, abſquè minis, quando pro-
39 babilis † adeſt timor coactionis, ſufficientem incu-
tere metum, quos cumulat *Sanchez. de matr. lib. 4.*
diſp. 6. num. 12. Caſtil. quotid. controuerſ. part. 3.
cap. 1. num. 156. Capiblanc. de Baron. pragm. 9.
num. 60.

Nec obſtat, non in carcerem, ſed in cubiculum
honeſtum fuiſſe detentum Franciſcum, quia imò ex
Teſtibus apparet poſt octo dies à carceratione, &
ſic de tempore confectæ apocæ, ſub cuſtodia reten-
tum fuiſſe, ipſiquè prohibitum, nè cùm aliis allo-
40 queretur, & ad effectũ † carcerationis ſat eſt, quod
in arce Baronis detineretur, ad tradita per *Bald. in*
additione ad l. qui in carcerem in princ. vbi dicit
vim non ſtare in qualitate carceris, & *Fulgoſ. ibid.*
41 *num. 2.* vbi quod in carcere intelligitur eſſe, † qui
eſt ſub fida cuſtodia, & in puncto tradit *Natt. conſ.*
451. num. 16. carceremquè in propoſito cenſere
quemlibet locum, à quo quis liberè diſcedere ne-
queat, dixit *Sigiſmund. conſ. 17. num. 13. inter*
conſ. Feudal. lib. 1. Euerard. conſ. 64. in part. Bur-
ſat. conſ. 72. ſub nu. 34. Farin. de carcer. quæſt. 35.
num. 20.

Tandem non obſtat iuramentum, cuius vim
42 † habet clauſula, de qua in inſtrumento, *vt ha-*
beatur pro iurato, &c. Pariſ. conſ. 110. num. 6.
lib. 1. Bece. conſ. 45. num. 14. Rol. conſ. 69. num. 35.
& 36. lib. 4. cum alijs; Quoniam obligatio facta
ab iniuſtè carcerato, nec etiam iuramento conuali-
43 datur in fauorem eius, † qui obligationem per me-
tum à carcerato extorſit, non quidem ex eo, quod
deficiat voluntas, & conſenſus carcerati, quia imò
abſolutè is conſenſit voluntariè, & metù coacta vo-
44 luntas, dicitur volũtas, † metuenſquè, licèt habeat
in ſuperficiè tantùm volitionem, & in medulla no-
litionem, vt inquit *Bald. in celebri conſ. Schiſmatis*
par. 2. num. 13. impreſſ. ante rubr. C. ſi quis, alijq;
teſtari prohibetur. penes eundem *Bald.* tamen illa
eſt ſolùm nolleitas, qua nolet, ſi mali metus abeſſet,
45 & non infert † vim præciſam, ſed conditionalem,
per quam ad effugiendum maius malum, nempè
carcerationem, eligitur minus malum, hoc eſt ob-
ligatio, *ad l. ſi mulier, ff. quod met. cauſ. pleuè Leſſ.*
de iuſt. & iur. lib. 2. dub. 6. cap. 17. num. 36. San-
chez. de matrim. lib. 4. diſp. 2. per tot. Sed quia is,
46 qui contrahit cùm † carcerato, ob iuris reſiſtentiã,
nullum ius, nullamuè acquirit actionem, nec me-
retur, vt ſibi promiſſa ſeruentur in pœnam doli, &
calliditatis, qua extorſit à metuente obligationem,
& ſub prætextu iuſtitiæ falsò aſſeueratæ, ipſum Iu-
47 dicem, qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, † in-
ſtrumentum ſuæ iniquitatis conſtituit, iuxta *trad.*
per DD. in auth. ſacram. puber. C. ſi aduerſ. vend.
Zabarel. conſ. 137. num. 4. Rol. conſ. 100. num. 13.
lib. 4. Surd. conſ. 37. num. 2. Farinac. de carcerat.
quæſt. 35. num. 7. Honded. conſ. 29. num. 18. benè
Gutier. de iuram. d. cap. 57. num. 20. & ponderat,
poſt *Purpurat. conſil. 282. num. 8. & 9. Manent.*
conſ. 28. num. 19. Et quàmuis tale iuramentum ob-
liget, reſpectu Dei in teſtem ſuæ obligationis addu-
cti, quem ideò iurans debet reddere teſtem veracẽ,
implendo promiſſionem teſtimonio eius nominis
48 confirmatam, dum † non vergit in æternæ ſalutis
diſpendium, & Iudicis officio compelli debet, vt
exequatur iuramentum Deo præſtitum, qui nullum
metum irrogauit, vt habetur in *cap. debitores, cap.*
ſi verò, cap. verùm. de iur. iur. & tradit *D. Thom.*
in 2. 2. quæſt. 89. art. 7. ad Tertium, Bart. in l. 2.
nu. 9. ff. quod met. cauſ. Ruin. qui loquitur de con-
tractu facto cum Domino Fauentiæ, *conſ. 105. n. 5.*
lib. 1. Rim. Iun. conſ. 5. num. 235. Hond. conſ. 13.
num. 24. lib. 1. Guttier. d. cap. 57. num. 20. vſquè
ad 28. Sanchez. ſuper Decalog. lib. 3. cap. 11. num. 3.
& 14. Attamen de facili concedendam eſſe abſolu-
tionem, & iuranti ſuccurrendum eſſe, aſſeuerant
Zabarell. d. conſ. 137. nu. 5. Natt. conſ. 451. nu. 23.
& quotquot ſuperiùs allegati fuerunt.

49 Et in caſu præſenti ceſſat difficultas, † quia clau-
ſula iuramenti parit quidem effectum ciuilem iura-
menti erga hominem, ſed non inducit ſacramẽtum,
& religionem iuramenti formalis erga Deum, adeò
vt tranſgreſſor dicatur periurus, & ſic nulla opus
eſt abſolutione, ex *trad. per Natt. conſ. 479. nu. 12.*
& conſ. 480. num. 24. Port. Imol. con. 19. num. 37.
in fin. & 38. Surd. deciſ. 154. num. 2. & deciſ. 208.
ſub num. 4. Moder. Mant. Controuerſ. forenſ. cap.
232. num. 32. & 322. num. 33. par. 2.

Et ex his, vtraq; parte informate, ſic reſolutũ fuit.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Baſilieñ Canonicatus.

Die Lunæ 17. Martii 1631.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ, vt habeant executionem patatam, quid tequiratur, In Eccleſia Receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri teſignatio, & ſi fiat in manibus Papæ, quando ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ propter ſui reuerentiam habent executionem paratam.*
2 *Literæ Apoſtolicæ tunc habent executionem paratam, quando ſunt iuſtificatæ.*
3 *Narratiua qualibet eſt ante omnia iuſtificanda.*
4 *Gratia, quæ non iuſtificatur, eſt nulla.*
5 *In Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio.*
6 *Reſignationes in Eccleſijs receptitijs factæ in manibus Papæ, quando ſubſtineantur.*
8 *Reſignatio beneficij, ſi ſit nulla, iſta nullitas, quando incontinenti probatur, eſt acta impedire immiſſionem.*
9 *Actus, vbi per ſe nõ valet abſquè confirmatione, ſi ſequatur confirmatio, attenditur tempus confirmationis, & non ipſius actus.*
10 *Ordinarius non poteſt ex ſe, immutare præcedentem ſtatum Eccleſiæ.*
11 *Narratiua etiamſi conſiſtat in negatiua, eſt iuſtificanda.*
12 *In ſacris conſtitutus, quis non præſumitur, niſi probetur, cum ſit quid facti.*
12 *Ordinarius præſumitur benè informatus de qualitate perſonarum reſignantium.*
14 *Intentionem ſuam quilibet tenetur probare, non per præſumptiones, ſed plenè, & concludenter.*
15 *Capitulum poteſt impedire immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarũ, quando allegat exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtolico.*
16 *Capitulum, vt dicatur legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem, ſufficit quod alleget impedimentum reſpiciens obſeruantiam Statutorum Eccleſiæ.*

DECISIO XXVII.

FVIT dictũ Simoni non eſſe dandam immiſſio-
1 nem, quia licet literæ † Apoſtolicæ propter ſui
reuerentiam habeant executionem paratam, *gloſ. in
c. ſi Capitulo, in verb. exequatur, de conceſſ. præb. in
6. Rot. deciſ. 332. num. 1. & deciſ. 755. nu. 1. par. 2.*
2 *recent.* hoc tamen procedit † quando ſunt iuſtificatæ,
Cæſ. de Graſſ. deciſ. 12. num. 1. & 2. de probat.
ea ratione, quia tacitam cenſentur habere conditionem
ſi preces veritate nitantur, *l. fin. in princ. C. de
diuerſ. reſcript. Felin. in cap. fin. num. 29. circa fin.*
3 *de præſumpt.* & propterea † omnis narratiua eſt ante
omnia iuſtificanda, *Rot. deciſ. 20. de præbend. in
nouis.* & fuit dictũ *in Leodieñ Parrochialis 14. Ianuarij
1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*
In præſenti antem caſu Simon reſignatarius, qui
4 petit Immiſſionem, & proptetea † narratiuam ſuæ
gratiæ iuſtificare tenetur, *Mantic. deciſ. 358. nu. 4.*
deficit in probatione illius.
In primis enim probat Eccleſiam iſtam eſſe numeratam,
ſed potiùs, vt dicam infra patet illam eſſe
5 receptitiam, † in qua cum non detur vacatio, neq;
etiã potuit fieri reſignatio, *Gonzal. ad reg. 8 gloſ. 9.
§. 3. num. 10. & 19. Mantic. deciſ. 229. num. 1.*
Non obſtat, quod poſſit dari caſus quod reſigna-
6 tiones in Eccleſijs receptitijs † factæ in manibus
Papæ ſuſtineantur, quia hoc eſt verum, ſed procedit,
quando Papæ fuit narratum, quod Eccleſia erat receptitia,
quia tunc ex voluntate Papæ, qui dum
ſciuit ſtatum, & qualitatem Eccleſiæ, & ea non obſtante
voluit admittere reſignationem, dicitur re-
7 motum obſtaculum † non vacationis, & prouiſum
perinde, ac ſi te vera beneficiũ vacaſſet, vt per *Gonzal.
vbi ſupra num. 23.* & ita cum in præſenti caſu
Papa ignorauerit ſupradictam qualitatẽ in hac Eccleſia
impedientem vacationem, ſequitur quod re-
8 ſignatio ſit nulla, & cum nullitas † ſit incontinenti
probata, eſt apta impedire dictam petitam Immiſſionem,
Card. Caualer. deciſ. 92. num. 2. & fuit in
ſimili dictum *in Romana hæreditatis de Agazzarijs
11. Aprilis 1622. coram bo. me. Remboldo.*
Quod verò huiuſmodi nullitas incontinenti ſit
probata, patet, tàm ex narratiua literarum, in qua
dicta qualitas non legitur, quàm ex reductione facta
per Ordinarium ad certum numerum Canonicorum,
& per Papam confitmata, quæ reductio cum
fuerit confirmata à Papa de anno 1626. & teſignatio
ſecuta fuit de anno 1623. ſequitur quod de tempore
reſignationis factæ Simoni Eceleſiæ erat adhuc
9 receptitia. Vbi autem actus † per ſe non valet abſquè
confirmatione, ſi ſequatur confirmatio attenditur
tempus confirmationis, & non ipſius actus,
*Pariſ. conſ. 19. num. 15. lib. 1. Verall. deciſ. 311.
part. 2.*
Non obſtat, quod vſquè de anno 1619. reductio
fuerit facta ab Ordinario, quia illa ante confirmatio-
10 nẽ Apoſtolicã nihil operebatur, † cum Ordinarius
non potuerit ex ſe immutare præcedentem ſtatum
Eccleſiæ, *Rot. deciſ. 163. num. 4. par. 1. recent.*
Præterea gratia non iuſtificatur in illa parte, in
qua fuit narratum, quod Franciſcus reſignans nullos
ſacros ordines haberet, quæ qualitas ita narrata
11 etiam quod conſiſtat † in negatiua regulariter venit,
probanda, maximè quando prout hic eſt fundamentum
gratiæ, *Gabr. de probat. concl. 6. in princ.
Rota coram fa. me. Gregorio XV. deciſ. 13. num. 8.
& ibi Adden. num. 12.*
Non obſtat, quod Simon habeat præſumptionem
12 Iuris pro ſe, ſecundum quam, † quis non præſumitur
in ſacris conſtitutus, niſi probetur, cum ſit quid
facti, *Rot. deciſ. 756. num. 4. par. 2. recent.* maximè
concurrente prouiſione Executoris, qui cum fuerit
13 Ordinarius † benè præſumitur informatus de qualitate
Franciſci reſignantis, *Felin. in c. ad aures,
num. 15. verſ. quæ non cadit. de reſcript. Seraphin.
deiſ. 1026. num. 3.*
Quia ſecundùm opinionem, quam ſeruat Rota,
14 † quilibet tenetur probare intentionem ſuam, non
pet præſumptiones, ſed plenè, & concludenter,

Achil.

Aebil. deciſ. 1. de probat. Seraph. deciſ. 1171. nu. 1. & 2. quod tantò magis procedit in præſenti caſu, in quo Papa poſt narratiuam partis fecit gratiam cõditionalem, ibi, *mandamus, vt ſi dictus Franciſcus in nullo ex ſacris Ordinibus conſtitutus exiſtat.*

Non obſtat, quod Capitulum non ſit legitimus contradictor ad impediendum immiſſionem, quia hoc non procedit, quando allegat exceptionem

15 † ſibi competentem vigore Indulti Apoſtolici, vt fuit dictum *in Iſpalen. Canonicatus 27. Iunij 1605. coram ſa. me. Gregorio XV. & in Leodien. Abbatia 2. Maij 1622. coram bo. me. Vbaldo*, & ſic iſta concluſio non applicatur hic, ex quo Capitulum ex gratia Apoſtolica habet mutationẽ ſtatus Eccleſiæ de receptitia ad numeratam, nam ad hoc vt Capitulum dicatur legitimus Contradictor, ſi ſufficit quod

16 alleget † impedimentum reſpiciens, ſolùm obſeruantiam ſtatutorum Eccleſiæ, *Angel. de legit. contrad. quaſt. 14. num. 47. 48.* mult ò magis ſufficere debet, quando prout hic agitur pro conſeruatione ſtatus Eccleſiæ ſuæ.

Et ita &c. vtraquè &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Sabinen. Beneficij.

Die Lunæ 24. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Agitur de reſeruatione Beneficiorum vacantium apud Sedem, ſcilicet qualiter, & quibus caſibus habeat locum iſta reſeruatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum reſeruatio, quæ vacant apud Sedem, eſt indubitata, & antiquiſſima.*

2 *Et hoc non ſolum per inueteratam conſuetudinẽ, verùm etiam, quia eadem conſuetudo eſt redacta in ius ſcriptum, vt habetur in c. 2. de præben. & num. 3.*

4 *Prouiſus ab Ordinario de Beneficio vacato, apud Sedem, non habet titulum coloratum.*

5 *Beneficium dicitur vacare apud Sedem, ſiue, per cuius obitum in curia vacat Beneficium, fuerit, vel ne Curialis num. 10. & 13.*

6 *Cap. 2. de præben. loquitur indiſtinctè, nulla habita ratione curialitatis.*

7 *Beneficia, quæ vacant per obitum in loco Curiæ, indiſtinctè dicitur vacare apud Sedem, & nu. 8. & 12.*

Cap. 2. de præben. declaratur.

11 *Reſeruatio cap. 2. de præben. multò fortiùs procedit in loco ipſius Curiæ.*

14 *Cap. præſenti, §. ſanè de præben. declaratur.*

15 *Cap. præſenti, §. ſanè de præben. venit limitatiuè ad cap. 2. eodem tit.*

16 *Cap. præſenti, §. ſanè de præben. eſt localis, nec compræhendit alia Beneficia, quàm illius loci.*

17 *Curialitatis diſtinctionem ſtylus Datariæ non obſeruat, niſi in Beneficijs ſitis in loco Curiæ, quòd ad reſeruationem Beneficiorum vacãtium apud Sedem.*

Et in alijs Beneficijs, quæ vacant per obitum in Curia, dat prouiſiones indiſtinctè, vti de vacantibus apud Sedem.

18 *Reſeruatio vacationis apud Sedem, non requirit qualitatem Curialitatis in defuncto, & hæc eſt firma, & perpetuò conſtans opinio Rotæ.*

19 *Quod non intellige, quando agitur de Beneficijs ſitis in loco Curiæ.*

20 *Cardinales in proprijs Eccleſijs habent iuriſdictionem Ordinariam.*

21 *Limitationi cap. præſenti, §. ſanè de præben. quando non ſit locus.*

22 *Diſpoſitio cap. 2. de præben. ſalua, & firma remanet in caſibus non exceptis.*

23 *Indulta, etiam cũ ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt Beneficia vacantia apud Sedem, niſi ſit facta præciſa mentio.*

DECISIO XXVIII.

CVM vacaſſet hoc Beneficium per obitum Marci Conſtantij in Curia, quod exhiſtebat in Diœceſi Sabinen.; & cuius collatio præſuppoſitum fuit inter partes, vt ex Indulto Apoſtolico Bonifacij VIII. ſpectaret ad Capitulum, & Canonicos Baſilicæ Lateranen., quia in hoc etiam conueniebant partes, vt idem Marcus, per cuius obitum Beneficium vacauit, ſemper fuerit in Vrbe occaſione alterius Beneficij reſidentiã requirentis, & nunquàm occaſione Curiæ. Petita fuit à me deciſio huius dubij, quod vt partibus ſatisfacerem, hodie propoſui, an cõſtaret de reſeruatione huius beneficij, itaut locus eſſet exequutioni Breuis ad fauorem Sanctij, qui de eodem Beneficio vti reſeruato prouiſus fuerat.

Et viſum fuit DD. idem dubium modicam difficultatem cõtinere

1 † cùm reſeruatio Beneficiorum, quæ vacant apud Sedem, ſit indubitata, & antiquiſſima ex antiqua conſuetudine, de qua teſtatur, *gloſ. in cap. fin. in verb. vacantibus, de conſuetud. lib. 6.*

2 quæ † redacta poſtea fuit in ius ſcriptum, & Conſtitutionem Clementis III. vt habetur *in cap. 2. de præbend. & ex eodem cap. notant Anchar. num. 1. Franch. num. 3. gloſ. in Clement. ſi de Beneficio in verb. ſiue ad nos, verſ. ſed ſecus de præbend. Rot. deciſ. 1. de rer. permut. in nou. Sarnen. ad regul. de trien. quaſt. 31. Garz. de Benefic. part. 5. cap. 5. num. 68.* Quod factum fuit, vt præcluderetur via

3 Ordinarijs † præueniendi prouiſiones Apoſtolicas, per Procuratores in Curia conſtitutos ad conferendum, vt obſeruauit *gloſ. in cap. 3. in verb. per ſe ipſos de præbend. lib. 6. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 2. quaſt. 16. num. 18. Rebuff. in prax. in tit. de form. vicariat. num. 228. Valaſc. conſult. 79. num. 6.* vbi

4 propterea dicit prouiſum † ab Ordinario de tali Beneficio, nequè habere titulũ coloratum, & dixerat antea *Rot. deciſ. 803. lib. 3. par. 3. diuerſ. Sarnen. ad regul. de Annal. quaſt. 31. num. 19.*

5 Nequè, vt Beneficium † diceretur vacare apud Sedem poterat in terminis *eiuſdem cap. 2.* conſtitui differentia: An is, per cuius obitum in Curia vacauit Beneficium, fuerit, vel nè Curialis, cùm idem textus loquatur indiſtinctè, conſiderando quidem

6 obitum in Curia, & locum ipſius Curiæ, † in quo contingat Beneficiatum decedere, nulla tamen habita ratione huius qualitatis Curialitatis, immò vt colli-

colligitur, *ex gloſ. in cap. ſtatutam, in verb. in Curia;* Beneficia, quæ vacabant per obitum in loco
7 Curiæ † ſecundum terminos huius Capituli, indiſtinctè dicebantur vacare apud Sedem, quod etiam
aduertit, *Lap. allegat. 36. in principio Card. Simonett. de reſeruat. quæſt. 30. Sarnell. ad regul. de Trien. quæſt. 31. num. 4.*

Generalitatem huius reſeruationis comprobant
8 † etiam tot iura, quæ emanarũt deinde ad declarationem, vel limitationem eiuſdem cap. 2. & reſeruationis, quæ in eo continetur; & fuit *text. in cap. ſtatutum, cap. ſi Sedes Apoſtolica, cap. præſenti, hoc eodem titulo, & lib. de præbend. extrauagans. ad regimen. de præbend. inter communes, Clement. 1. vt lite pendente, & obſeruauit Sarnell. ad regul. de Trien. eadem quæſt. 31. Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 13. nu. 29. Ioan. à Kocbier. ad eandem regul. 8. gloſ. 6.* & hoc idem firmat ad literam, *gloſ. in d. cap. præſenti in verb. (vel quiuis alij)* vbi cum Bonifacius Octauus, qui eam decretalem edidit ad declaratio-
9 nem dicti † cap. 2. referendo in quibus perſonis haberet locum diſpoſitio eius cap. dixiſſet illam procedere in Beneficijs, quæ Legati aut Nuntij Sedis eiuſdem, vel quiuis alij ad Curiam Romanam venientes, aut ab ipſa recedentes obtinere noſcuntur,
10 exponit gloſſa verba illa (vel quiuis alij) † ſiuè ſint Curiales, ſiuè non, qui etiam intellectus datus fuit illis verbis per *Gulielm. de Monte Laudano ibidem poſt principium.* Et quamuis dum refert ibi Bonifacius ex quarum perſonarum obitu dicantur vacare Beneficia apud Sedem, iuxta Conſtitutionem eiuſdem cap. 2. videatur principaliter ſuper eo caſu diſpoſuiſſe, quando perſonæ ibi expreſſæ decederent in locis Curiæ vicinis; Negari tamen non poteſt,
11 quin generalis diſpoſitio, & reſeruatio eius cap. † debeat procedere in loco ipſius Curiæ; tùm quia hoc etiam dictum fuit, cum facta comparatione duorũ horum caſuum declaratum fuit in ea Decretali, vt dicerentur vacare apud Sedem, Beneficia eorum
12 † qui decederent in locis Curiæ vicinis, perindè ac ſi in ipſius Curiæ loco morerentur, tùm quia maiori rationi ſuaderi hoc videbatur in loco ipſius Curiæ; quia ſi in extenſione, & Conſtitutione noui Iuris, quando obitus contingeret in loco Curiæ vicino, no-
13 luit Papa haberi rationem huius qualitatis, † an defunctus fuerit Curialis, multò minùs hanc qualitatem requiri voluit in caſu antiqui Iuris, à quo extenſionem deduxit, quando ſcilicet iuxta terminos cap. 2. ſequeretur obitus in loco Curiæ, cum ſicut notat *gloſſa marginalis, & antea dixerat Anchar. num. 1.* Non alia fuerit cauſa, vt per huiuſmodi declarationem, ſiuè nouam Conſtitutionem extenderetur antiqua reſeruatio cap. 2. quàm communio quædam, quæ videbatur in alijs locis contracta ex vicinitate ipſius Curiæ.

14 Non etiam obeſſe poterat hoc caſu diſpoſitio † *cap. præſenti, dum in §. ſanè,* declarauit idem Bonifacius, vt ſub diſpoſitione, & reſeruatione Cap. 2. includerentur ſolum Beneficia eorum, qui morientes in Curia eſſent ibi illius occaſione: Ea enim declaratio, ſiue potius limitatio, vt vult *gloſ. ibi in*
15 *principio*, dum hoc † capitulum dicit venire limitatiuè ad d. Cap. 2. & notarunt ex mente *Ioan. Andr. Gemin. num. 4. Butr. num. 1.* qui diſtinguentes hunc Textum, dixerunt à §. loca, continere limitationem Iuris antiqui; ante verò declarationem, non poteſt generaliter, & vniuersè intelligi, ſed ſolum in caſu, ex quo ea limitatio proceſſit, & vt obſeruat *gloſ. in d. verb. moraretur*, cum ſcilicet poteſt conſiderari præiudicium loci, in quo Curia reſidet, ſi omnia Beneficia ibi exiſtentia Papa conferret ex hoc ſolum, quia ibidem Curia reperiretur, ex quibus verbis illud ſatis apertè inſinuauit reſtrictio-
16 nem † *§. ſane*, eſſe localem, nequè comprehendere alia Beneficia, quã illius loci, in quo eſt ipſa Curia, prout ex mente eiuſdem *gloſ. ſenſit Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 13. num. 14. quem ſequuti fuerunt Moderni ſcribentes ſuper re Beneficiaria par. 2. cap. 27. num. 73.* & hunc intellectum approbauit
17 ſemper Stylus Datariæ, † quæ hanc diſtinctionem Curialitatis non obſeruat, niſi in Beneficijs ſitis in loco Curiæ, & dat in alijs, quæ vacent per obitum in Curia prouiſiones indiſtinctè, vti de vacantibus apud ſedem, & fuit hæc eadem firma, & perpetuò
18 ſemper ſibi conſtans Rotæ ſententia, † vt pro reſeruatione ex capite vacationis apud ſedem hæc qualitas Curialitatis in perſona defuncti, & iuxta diſpoſitionem dicto §. ſanè, non ſit attendenda, niſi quan-
19 do agitur de Beneficijs † ſitis in loco Curiæ, vt in Cappellanijs, Clericatibus, & alijs Beneficiatis Eccleſiarum Vrbis, ſuper quibus emanarunt Deciſiones *Bellamer. 655. quam refert Cardinalis Simonett. de reſeruat. quæſt. 30. & aliæ Deciſiones in Romana Clericatus 27. Nouembris 1602. coram Card. Pamphil. in Romana Beneficiatus Sancti Petri 27. Nouembris 1553. coram Card. Blanchetto, & in alia Romana Beneficiatus S. Petri 8. Aprilis 1623. & 20. Nouembris 1628. coram R. P. D. meo Pirouano, & coram eodem in Romana Cappellaniæ, 20. Nouembris 1628. & 23. Martij 1629.* Nam in his Beneficijs Vrbis, quemadmodum & in alijs locis, ad quæ Curiam accedere contingat, rectè conſiderari poteſt præiudicium, quod inferri poſſet alijs Collatoribus inferioribus, quales ſunt Cardi-
20 nales † in ſuis Eccleſijs propter Ordinariam Iuriſdictionem, quam in ijs habent, *Innocent. in cap. dilectus, in verb. de Iure commum, de Cappellan. Monach. Card. in Clement. ne Romani, verſ. irritum quæſt. 3. de electiõn. Felin. cap. bis quæ de maiorit. & obedien. nu. 1. Mandoſ. ad regul. 7. quæſt. 7. & ſupponunt Deciſiones Bellameræ, & Cardinalis Pamphilij.*

Et ex his cum in hoc Beneficio, quod dicebatur ſitum in Diœceſi Sabineñ, atquè ita extra locum
21 Curiæ, non poteſt eſſe locus † limitationi, *cap. præſenti, dum §. ſanè*, requirebat Curialitatem in perſona defuncti in Curia, vt ex eiuſdem defuncti perſona cenſeri deberet vacaſſe Beneficium apud Sedẽ, ſequebatur, vt de illo iudicandum eſſet, iuxta regu-
22 las, & terminos generalis reſeruationis † *cap. 2.* quæ ſalua, & firma manebat in caſibus non exceptis; & cum iuxtà diſpoſitionem eiuſdem *cap. 2.* verè hoc Beneficium vacauerit apud Sedem, nulla vis fieri poterat in Indulto, cuius occaſione dicebat Capitulum, Collationem hius Beneficij ad ſe per-
23 tinere; cũ ſatis notum ſit huiuſmodi Indulta † etiã ampliſſimis clauſulis concepta non capere Beneficia apud Sedem vacantia, niſi de illis præcipuam

ac

Digitized by Google

ac præciſam mentionem faciant, vt ex *eodem cap.2. notat Lapus num.4. Franch.num.3. Anchar. nu.1. Gemin. conſ.12. num.4 Sarnen. ad Regul. de annal. quæſt.31. num.19. Rota deciſ.14. de præbend. in nou. Card. Simonett. de reſeruat. quæſt.73. num.1. & quæſt.83. num.4. & fuit dictum in Salesburgeñ Præpoſituræ 7. Iunij 1621. coram Eminentiſs. Domino meo Cardinali Veroſpio.*

Et itaquè.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum,

Die Veneris 28. *Martii* 1631.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones Fundamentales Apoſtolicæ alicuius Eccleſiæ omninò attēdendæ ſunt Portiones duplicatas, quis pretendere non poteſt, ſi vnicum tantùm habeat officium, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitntio fundamentalis alicuius Eccleſiæ, eſt attendenda.*
2 *Papa in beneficialibus certum eſt, quod habet abſolutiſſimam auctoritatem.*
3 *Officium vnicum ſi quis habeat, non poteſt prætendere duplicatam portionem, & num. 4.*
5 *Clanſula, prædictis, cuius ſit naturæ.*
6 *Clauſula, dumtaxat, omnia excludit præter expreſſa.*
7 *Obligatio ſecunda, quando poſſit dici transfuſa in ſecundam.*
8 *Obſeruantiæ nulla eſt vis, dum non probatur, quod ſit conformis.*
9 *Subrogatus efficitur eiuſdem naturæ, eius in cuius locum fuit ſubrogatus.*
10 *Subrogatio quidquàm poteſt operari circa ea, quæ fuerunt extincta, & ſuppreſſa.*
11 *Subrogatio non poteſt conſeruare ea, quæ repugnant conditioni eius, qui fuit ſubrogatus.*
12 *Conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa illius conceſſionis, non poteſt extendi, aut trahi ad ſucceſſores.*
13 *Eccleſiæ, aut dignitatis nomine poteſt Prælatus manutentionem obtinere in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis, & hoc etiam quod eorumdem Iurium poſſeſſionem numquàm apprehendiſſet.*
14 *L. cum hæredes ff. de acquir. poſſeſſ. non habet locum in poſſeſſione non vacabili.*
15 *Poſſeſſio, quæ nunquàm vacat, ſemper eadem eſt, & variationi non ſubijcitur.*
16 *Prælatus, quando teneatur ſtare pacto præiudiciali Eccleſiæ, & illi donec vixerit præiudicet, idem pactum, quàmuis nocere non poſſit Eccleſiæ.*
17 *Proteſtatio nihil præſeruare poteſt, ſi nihil eſt, quod præſeruetur.*
18 *Proteſtatio nihil operatur, ſi clàm fuerit facta.*
19 *Proteſtatio in quolibet actu debet repeti.*
20 *Renunciationis actus, ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione tamquàm proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio.*
21 *Renunciatio tolli, qui poſſit per proteſtationem.*

DECISIO XXIX.

POSTQVA'M mutato antiquo, & Regulari ſtatu huius Eccleſiæ loco Dignitatum, & aliorum Officiorum in eodem ſtatu Regulari, inſtitutæ fuerunt aliæ ſæculares Dignitates, & inter alias loco Prioris ſucceſſit Dignitas Decanatus; cùm in Bulla ſæcularizationis conſtitutum fuiſſet, vt non poſſet Decanatus retineri ſimul cum Canonicatu, ſicut idem Canonicatus erat in ſtatu Regulari compatibilis cum Dignitate Prioris; Habuit Franciſcus Lamatta tùnc temporis Decanus (cui ex noua Cōſtitutione, & incompatibilitate inducta inter vtrāquè hanc qualitatem, Decani, & Canonici ſubtrahebantur quædam emolumenta, quæ duplicia dari ſolebant ei, qui ſimul eſſet Prior, & Canonicus) tàm ex Regis Catholici permiſſione, & indulgentia, quàm ex auctoritate Nuncij exequutoris litterarum ſæcularizationis, vt poſſet percipere aliqua ex eis emolumentis, quæ illi detracta, & ablata fuerant ex eadem Bulla ſæcularizationis. Cùm verò hæc emolumenta, quæ propria dicebat Dignitatis Decanatus, peteret Franciſcus antiqui Decani Succeſſor, & Nepos, & nomine eiuſdem Dignitatis intentaſſet iudicium manutentionis; Placuit Dominis in diſputatione habita 26. Aprilis anni proximè præteriti, vt videretur de bono Iure, & diſputato hodie Dubio, negaruut probari hoc Ius ad fauorem noui Decani, & (quod inde ſequebatur) vt poſſet hæc manutentio illi concedi.

Et duo erant eiuſdem Decani fundamenta; Primum, vt cùm Dignitas Prioralis haberet ſua emolumenta diſtincta, & diuerſa ab emolumentis Canonicatus, illa eſſent eadem, quæ ſemper poſſedit ſuus Anteceſſor, & ipſe hodiè petebat: Altetum vt 1
licet eis emolumentis renunciaſſet, cùm Decanatus poſſeſſionem adeptus fuit, tamen poſſet illa petere nomine ſuæ dignitatis. Sed, vt poſſet vtriquè huic fundamento ſatisfieri, neceſſarium exiſtimarūt Domini inſpicere antiquum, & nouum ſtatum huius Eccleſiæ, ex quibus patere poterat, quæ emolumenta percipere ſolitus eſſet Prior, dum erat Eccleſia Regularis, & quæ emolumenta concederet Bulla ſæcularizationis Dignitatis Decanatus ſubrogatæ in locum Prioris.

In ſtatu Regulari duo erant genera diſtributionum, nam aliæ diuidebantur ſingulis menſibus, quæ ideo menſtiuæ, aut mēſtatas, dicebantur, ſiue etiam diſtributiones Præpoſituræ, eo quod illarum adminiſtrationi præeſſent Dignitates, quum prouenirēt ex maſſa Capitulari, cuius cura, & adminiſtratio erat apud eaſdem Dignitates, & ex his habebat Prior, ſi etiam Canonicus erat, duas portiones Canonicis concedi ſolitas, excepta tamen impenſa, quæ dabatur pro veſtitu, in cuius cauſam recipiebat ſolum quindecim libras, ſicut quilibet Canonicus: Aliæ diuidebantur qualibet hebdomada, & cōſiſtebant in diſtributionibus manualibus; & ſi Prior erat etiam Canonicus, habebat ex his portionem dimi-

Digitized by Google

dimidio maiorem, quam eſſet quælibet portio Ca-
nonicalis, ſiue tantam partem, quantam tres Por-
tionarij, cùm ex eis diſtributionibus haberent ſin-
guli Canonici eamdem partem, quam habebût duo
Portionarij. Alia menſa fuit inſtituta, cùm deſijt
hæc Eccleſia eſſe Regularis, & eam erigere debebat
Archiepiſcopus ex bonis Beneficiorũ ſuppreſſorum
occaſione ſæcularizationis, & conſtitutum fuit in
Bulla ſecularizationis, vt daretur Decano de hac
noua menſa eadem portio, quæ dabatur ſingulis Ca-
nonicis, & portio panis ex antiqua maſſa Capitula-
ri, exceptum verò fuit veſtiarium, & fructus groſſi,
ſiue portiones menſtruæ maſſæ Capitularis.

Hæc igitur emolumenta, quæ ex hac noua Con-
ſtitutione Decano relicta fuerunt, dixerunt Domi-
ni, vt ſolum hodiè peti poſſent à Decano, cum ea
Conſtitutio, quæ legem dare poterat huic diuiſioni,
& diſtributioni faciendæ inter Capitulares, tamquã
1 Conſtitutio † fundamentalis ipſius Eccleſiæ, vt dici-
tur *cap. vnico §. ſtatuimus de Cleric. non reſident.
lib. 6.* Non poſſet controuerti, tàm propter aucto-
2 ritatem Papæ † quàm certam eſt eſſe in beneficiali-
bus abſolutiſſimam, *cap. cũcta per mundum 1. et 2.
nona quæſt. 3. cap. 2. de præben. lib. 6. Mohed. dec. 4.
num. 2. de reſtit. ſpol. Rota dec. 240. num. 25. par. 1.
diuerſ. & dec. 11. num. 7. par. 2. recent* quàm quia
iuſtiſſima fuit ea diſtributio, quatenus denegabat
Decano, qui niſi vnicum officium, & munus De-
3 canatus poterat exercere, † duplicatas portiones,
quas poterat percipere in ſtatu Regulari, ſi cum
dignitate Prioris retineret etiam Canonicatum; *Ad
not. per Innoc. in cap. tum omnes num. 4. de conſtit.
Filin. num. 32. verſ. in gloſ. penult. Io. Andr. in
cap. cum olim num. 8. de ſent. & re iud. vbi etiam
profitetur ſe idem conſuluiſſe in Eccleſia Florentina
Bald. conſ. 344. lib. 5. quem refert, & ſequitur Card.
Zabar. in conſ. 53. Rom. conſ. 15. num. 1. & tradit
Couar. var reſolut. lib. 3. cap. 13. num. 6.*

Neque viſum fuit Dominis admitti poſſe inter-
prætationẽ, quàm eidẽ Conſtitutioni dabat nouus
Decanus, dũ dicebat diſtributiones, quæ ſuæ Digni-
tati fuerunt conſtitutæ ex noua menſa, vel non fuiſ-
ſe reſtrictas, & limitatas eo modo, quo illas habe-
bant cæteri Canonici; Cùm ea reſtrictio reſpiceret
portionem ſolius panis, quæ præter dictas diſtribu-
tiones etiam illi fuit conceſſa ex maſſa antiqua Ca-
4 pitulari; † vel dum negabat, vt per aſſignationem
earum diſtributionum ereptum ſibi fuiſſet ius con-
ſequẽdi etiam menſtruas portiones ex eadem maſ-
ſa antiqua, in cuius rei comprobationem adduce-
batur Deciſio facta in cauſa Cæſarauguſtana Lecto-
riæ 21. Februarij 1628. coram Reuerendiſs. D. meo
Decano, in qua occaſione ſæcularizationis huius
eiuſdem Eccleſiæ dictum fuit ex aſſignatione Præ-
bendæ facta Canonico, qui Sacram Scripturam lege-
ret, non fuiſſe illi ſublatum ſalarium, quod cum Ec-
cleſia eſſet Regularis, habebat ab Archiepiſcopo
occaſione eiuſdem lecturæ. Etenim erant hæc inter
ſe contraria, & ſecum inuicem pugnare videbantur,
vt poſſet Decanus conſequi ex maſſa antiqua ſolã
portionem panis vni Canonico æqualem, & tamen
præter diſtributiones, quæ percipi deberent ex maſ-
ſa erigenda, poſſet etiã habere alias portiones eiuſ-
dem maſſæ antiquæ: Et non poterat admitti hæc in-
terpretatio contra verba expreſſa Bullæ ſæculariza-
tionis, quæ non ſolum declarabant, quid ex antiqua
maſſa conſequi deberet Decanus, & quid ex noua,
5 propter verbum † Prædictis, quod referebat diſtri-
butiones maſſæ nouæ ſuperius expreſſas ex natura
eius dictionis, *vt notatur l. Seia §. Caio. ff. de fund.
inſtruct. Bald. conſ. 455. num. 1. lib. 1. Hippolyt.
Rimin. conſ. 37. num. 2 Surd. deciſ. 125. num. 1.*
6 Et propter aliam dictionem, † dumtaxat, quæ pa-
riter excludebat participationẽ omnium aliarum
diſtributionum, præter eas, quæ expreſſæ fuerunt,
*vt in l. non ſolum 39. §. quæritur ff. de Procur. &
tradit Roman. conſ. 512. num. 2. Caſtr. conſ. 339.
num. 2. lib. 1. & alij adducti per Tiraq. de retract.
conuent. §. 1. gloſ. 6. num. 1.* Sed etiam negabant,
& prohibebant, ne poſſet Decanus recipere fructus
maſſæ antiquæ Capitularis, nominando omnem ſpe-
ciem eorum fructuum ex quibus viſa fuerunt tolli
fundamenta, & rationes contrariæ Deciſionis *in
cauſa Cæſauguſtana Lectoriæ*, cùm ſicut videre eſt
in eadem Deciſ. non fuiſſet per Bullam ſæculariza-
tionis aliquid declaratum ſuper ea prouiſione Le-
ctoris; imò in illa præſeruatus fuit ſtatus antiquus,
& omnia Iura, & priuilegia, quæ Canonicis compe-
tebant in ſtatu Regulari; contra quam factum fue-
rit ſuper prouiſione Decani, cui præter portionem
panis ex maſſa antiqua, nihil ex eadem maſſa dari
iubebat Conſtitutio. Præterea conſiderarunt Domi-
ni rationem diuerſitatis, quæ poterat vnum ab al-
tero caſu diſtinguere. Etenim in caſu eius Deciſio-
nis Salarium ſoluebatur ab Archiepiſcopo, & ſic à
perſona omnino diuerſa ab ea, per quam Lectori e-
lecto Canonico debebantur Iura Canonicatus, &
eadẽ perſona, quę cõcurrebat ad vtramquè Præben-
dam, retinebat vtrumquè officium, & Lectoris, &
Canonici, cuius contrarium accidit in caſu huius
deciſionis cùm ex vna, eademquè maſſa Capitulari
nouiter erecta, petenda ſit portio, quæ debetur De-
cano, nec quidquam ex maſſa antiqua deberetur
Priori, niſi eſſet etiam Canonicus, quod dum hodiè
verificari non poteſt propter incompatibilitatem
inductam inter dignitatem Decanatus, & Canoni-
catus, videtur potiùs eſſe locus limitationi, quàm
7 dat eadem Deciſio, vt ceſſare debeat † prima obli-
gatio, ſi eadem obligatio dici poſſet transfuſa in ſe-
cundam obligationem ex tex. *in l. filia legatorum
C. de legat.*

Ex hac autem cauſa gemini ſeruitij, quod prohi-
bitum fuit in Bulla ſæcularizationis tollebãtur om-
nia fundamenta noui Decani, dum emolumenta,
quæ percepit ſuus Anteceſſor, donec vixit in maiori
quantitate, quàm concederentur in Bulla ſæculari-
zationis dicebat, vel fuiſſe propria ſuæ dignitatis
Decanatus ſubrogatæ in locum dignitatis Prioris,
vel quod non potuiſſet ipſe renunciare eiſdem emo-
lumentis in præiudiciũ ſuæ Dignitatis. Quod enim
ea emolumenta, quæ Franciſcus Sen. & primus De-
canus habuit ſemper ante ſæcularizationem dupli-
cia non eſſent emolumenta Decanatus, poterat id
oſtendere eadem Bulla, dum declarauit, quæ in fu-
turum deberent eſſe emolumenta eorum, qui in
eadem Dignitate ſuccedere debebant; contra quam
declarationem, quæ habebat vim expreſſæ diſpoſi-
8 tionis, non poterat quidquàm † concludere, aut
obſer-

Digitized by Google

obſeruantia, cuius nulla vis erat, dum non proba-
batur omnino conformis, cum antiquo ſtatu Regu-
lari, *Bart. in l. 2. num. 22. ff. ſol. matr. Aym. conſ. 313.
num. 33. Rot. deciſ. 45. num. 4. par. 1. rec.* aut na-
tura ſubrogationis factæ de Dignitate Prioris in Di-
9 gnitatem Decanatus, † ſiue etiam ſæcularizationis,
cùm neque ſubrogatio potuerit, quidquàm operari
10 reſpectu iurium Canonicatus, † quæ fuerant ſup-
preſſa, & extincta, vt tradit *Abb. in cap. 2. num. 5.
de nou. oper. nunc. Selu. de Benef. par. 5. quæſt. 42.
in fin. Greg. deciſ. 387. num. 1. Rot. deciſ. 22. num. 17.
11 par. 2. diuerſ.* neque ſæcularizatio † conſeruare ea,
quæ repugnabant conditioni, & qualitati ſtatus ſæ-
cularis ex notatis per *Rebuff. in prax. tit. de forma
erect. Collegiat. Oldrad. conſ. 330. in fin. Card.
Seraph. deciſ. 1445. num. 4. & fuit dictum in Ge-
runden. Adminiſtrationis 13. Maij 1630. coram
me.* Quę confirmari poterant ex cauſa, propter
quam ea emolumenta habuit idem Decanus in gra-
tia ſibi facta à Rege, & Nuntio, executorem littera-
rum ſæcularizationis, eò quia illi ſubtraherentur
eadem emolumenta, quæ antea percipiebat, dum
erat Prior, & Canonicus, propter mutationem ſta-
tus, & incompatibilitatem inductam, inter nouam
Dignitatem Decanatus, & Canonicatum, quæ con-
ceſſio tamquàm perſonalis, dum ipſa perſona fuit
12 cauſa eiuſdem conceſſionis, † non poterat extendi,
aut trahi ad Succeſſores, *arg. text. in l. Pater filiæ
in fin. de ſeruit. legat. & voluit Iaſ. conſ. 89. lib. 3.
Aym. conſ. 239. num. 4. Rot. deciſ. 669. num. 1. par 1.
rec.* Neque his obeſſe poterant, quæ contra eaſdem
litteras Regis, & Nuntij obijciebantur, vt non eſ-
ſent in forma probanti, cũ ſatis eſſe poſſet, vt emo-
lumenta, quæ percipit idem Decanus, dum vixit
non eſſent eadem ſicut erant in ſtatu Regulari, ſed
ſicut eæ litteræ concedebant, vt probaretur illarum
effectuatio, vel quod proceſſiſſet his, quæ dedit cau-
ſam huic reductioni, vt oſtenderetur cauſa eiuſdem
conceſſionis, quæ omnia colligebantur ex teſtibus
datis tàm ex parte Capituli, quàm ex parte noui
Decani, qui expreſsè deponebant ipſum Franciſcũ
Seniorem duobus modis exegiſſe ſuas portiones,
cùm vſque ad Annum 1607. qui ſecundus fuit ab
Anno 1605. quo facta fuit ſæcularizatio, illos ha-
buerit, ſicut in ſtatu Regulari portiones ſcilicet
menſtruas duplicatas, & diſtributiones manuales,
ſicut tres Portionarij ab Anno vero 1607. quo illi
mota fuit cõtrouerſia per Capitulum vſque ad An-
num 1625. quo contigit eiuſdem Franciſci obitus,
eas percepiſſet, ſicut illi concedebant eædem lite-
teræ, & Regis, & Nuntij.

Ex his patebat reſpõſio ad alteram obiectionem,
vt quàmuis renunciauerit Franciſcus nouus Deca-
nus, poſſet hodie petere eadem emolumenta, quæ
fuerunt data ſuo Anteceſſori, quàmuis illi renũciaſ-
13 ſet. Licet enim † vera ſit Concluſio, vt poſſit Præ-
latus nomine Eccleſiæ, aut Dignitatis manutentio-
nem obtinere in his, quæ non ſunt ſeparabilia à Iu-
ribus eiuſdem Eccleſiæ, aut Dignitatis, cùm licèt
Franciſcus nouus Decanus nunquàm eorum Iuriũ
poſſeſſionem apprehendiſſet, ſatis eſſe tamen poſ-
ſet illi poſſeſſio eorumdem Iurium, quæ ſemper fuit
14 pœnes Eccleſiam, dum † diſpoſitio, *l. cùm hære-
des, ff. de acq. poſſeſſ.* non habeat locum in poſſeſſio-
ne, quæ cùm nunquam vacet, ſemper eadem eſt, &
15 † variationi nõ ſubijcitur, vt tradit *Guidop. de c. 355.
& deciſ. 628. Rot. deciſ. 1. de reſtit. ſpol. in nou.
num. 5. & fuit dictum in Tiraſonen. Præeminen-
tiarum 3. Aprilis 1615. coram R. P. D. meo Piro-
uano.* Et (vt patet in exemplis, quæ in dictis au-
ctoritatibus referuntur) ſi ſuccedatur in Officio, aut
Dignitate; Non tamen hæc procedunt, ſi ſit ſepa-
rabile præiudicium Prælati ab intereſſe Dignitatis,
vt fieri poterat hæc diuiſio in præſenti caſu, cùm re-
nunciatio facta à Franciſco, non tangeret Iura Ec-
cleſiæ, aut Dignitatis, ad quam nihil poterat per-
tinere ex Iuribus, quibus fuit renunciatum, quia
16 tenetur † Prælatus ſtare pacto, quod fecit, illique
præiudicat idem pactum donec vixerit, quàmuis
nocere non poſſit Eccleſiæ, vt notatur in *cap. cùm
veniſſent, de Inſtit. vbi gloſ. in verb. abiuraſſe. Abb.
num. 18. Hoſtien. num. 13. Butr. num. 32. Rot.
deciſ. 22. num. 9. & 10. par. 2. diuer.*

Poterant etiàm hæc tollere effectum proteſta-
tionis, quàm dicebatur feciſſe nouus Decanus, pro
conſeruatione ſui Iuris, cùm nihil præſeruari potue-
17 rit eadem proteſtatione, † ſi nihil erat, quod reſer-
uaret, dum Franciſcus non ſibi fecit id præiudicium
ſua renunciatione, ſed illud ei antea factum fuit ex
literis, & Bulla ſæcularizationis, vt in ſimilibus
terminis arguit *Becc. conſ. 34. num. 23. Surd. de-
ciſ. 205. num. 13. & fuit dictũ in deciſ. 85. num. 22.
& deciſ. 347. num. 16. coram Greg.* Præterea ne-
18 que † ea proteſtatio potuit aliquid operari, cùm
fuiſſet clàm facta, vt tradit *Alex. conſ. 16. num. 12.
& ſeq. lib. 3. Aym. conſ. 220. num. 3. Pariſ. conſ. 10.
num. 43. & 45. lib. 1. Card. Mantic. deciſ. 270.
num. 18.* Et cùm nõ conſtet de moleſtijs datis à Ca-
pitulo, quæ in ea proteſtatione dicuntur dediſſe
cauſam, vt Decanus renunciaret Iuri eorum emo-
lumentorum: Et demum cùm non fuiſſet repetita
eadem proteſtatio poſt actum renũciationis, & poſ-
19 ſeſſionis, † quæ ſine eis emolumentis acquiſita fuit,
vt notant *DD. in l. non ſolum §. morte ff. de oper.
nou. nunciat. & ibi Alex. num. 15. Mobed. dec. 2. de
Iudic. Greg. deciſ. 44. num. 8. Rot. deciſ. 51. num. 2.
20 par. 2. recent.* Quia dum actus † renunciationis eſt
poſterior ipſa proteſtatione, potius dicendum vide-
tur, vt ex ea renunciatione tamquàm proteſtationi
contraria, ſublata fuerit proteſtatio, quàm vt re-
21 nunciatio † tolli potuerit per eamdem proteſta-
tionem, vt conſideret, *Alex. in d. §. morte, eodem
num. 15. Angel. in l. Iuriſgentium, §. quod fere
num. 1. ff. de pact. Dec. conſ. 460. num. 3. & 12.
in fin. Caſ. de Graſſis deciſ. 9. num. 5. de ſent. & re
iud. Card. Mant. deciſ. 200. num. 2. Rot. deciſ. 539.
num. 6. par. 2. rec.*

Et itaque.

EMIN.[MO] ET REV.[MO] CARD. VBALDO.

Auguſtana Decimarum.

Die Veneris 28. Martii 1631.

A R G V M E N T V M.

Tractatur in hac deciſione, quando Eccleſia
Parrochialis incorporatur Monaſterio, quid
in

in illud tranſeat. Et aliqua circa tranſactio-
nem ſuper decimis.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia Parrochialis incorporata Monaſterio, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Parrochiæ, cum omnibus ſuis iuribus.*
2 *Parrochus ratione curæ debet indiſtinctè recipere omnes decimas.*
3 *Tranſactio non debet extendi de vno caſu, ad aliũ.*
4 *Exemptio debet reſtringi ad nominata tantùm.*
6 *Vicarius per Monaſterium deputatus ad exercendam curam animarum, non habet auctoritatem tranſigendi ſuper decimis.*
7 *Vicario deputato per Monaſterium ad exercendam curam animarum debetur ſolùm congrua.*
8 *Tranſactiones factæ ſuper decimis non tenent ſine Auctoritate Apoſtolica.*
9 *Abbas non poteſt præiudicare Monaſterio.*
10 *Vnio, quando effectuata dicatur.*
11 *Epiſcopus præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum.*
12 *Vnio facta ex titulo oneroſo permutationis non cadit ſub regula reuocatoria.*
13 *Parrochus, vt excludatur à decima, ſibi de iure debita, quid requiratur.*
14 *Factum proprium non poteſt quis impugnare.*

DECISIO. XXX.

PROPOSITO hodiè per me dubio, an & quæ
decimæ debeantur Monaſterio, integras debe-
ri, dixerunt Domini abſquè vlla diſtinctione, &
moti, ſunt, quia cum per viam vnionis à Sede Apo-
ſtolica confirmatæ Eccleſię Parrochialis S. Stepha-
1 ni fuerit ab † Epiſcopo incorporata Monaſterio, &
in illud propterea tranſiuerit cura animarum eiuſ-
dem Parrochiæ, cum omnibus ſuis iuribus, *Anchar.
conſ.114. num.2. & ſeq. Seraph. deciſ.1009. nu. 4.
ſa. me. Greg. deciſ.304. num.1.* Inde ſequitur quod
2 Monaſterium † tanquàm Parrochus ratione d. cu-
rę debeat indiſtinctè percipere omnes decimas, *cap.
cùm contingat, cap. cùm in tua, de decim. & in
cap. fin. de Parroch. Rebuff. de decim. quæſt.7. nu.4.
& 5. & quæſt.13. nu. 83. Monet. eod. tract. cap.2.
nu.2. Rot. deciſ.31. nu1. par.2. diuerſ. & deciſ.469.
num.1. & 541. num.4. par.1. in recent.*
3 Non obſtant tranſactiones, † quia illa quæ fuit
facta cum Monaſterio, nõ tangit materiam decima-
rum, ſed conuentionem quandam ſuper ſepulturis
certarum perſonarum, & ſuper miſſis dicendis, pro
quibus fuerunt Monaſterio conceſſæ decimæ ſuper
quibuſdam agris, ex qua conuentione, quatenus poſ-
ſet argui exemptio eorundem prædiorum ante di-
ctam conuentionem, non inde infertur ad exẽptio-
4 nem vniuerſalem omnium † bonorum in territo-
rio dictæ Eccleſiæ Parrochialis exiſtentium, ſed ea
debet reſtringi ſolùm ad prædia ibi nominata, *cap.
per exemptionem, de priuil. in 6. Monet. de decim.
cap.9. num.131. Rota deciſ.159. num.6. par.1. rec.*
5 Aliæ verò tranſactiones, quæ non fuerunt † factæ
cum Monaſterio, nec de illius conſenſu, illi præiu-
dicare non poſſunt; *Rot. deciſ.288. num.4. verſ. nec
ſuffragatur, par.2. & deciſ.625. num.2. verſ. ſecus
autem, par.1. in recent.*
6 Nec Vicarius per † Monaſterium ad exercendam
curam animarum deputatus habet auctoritatem
tranſigendi ſuper decimis, in quibus nullum ius ha-
7 bet, cùm ſolùm ſit ei † debita ſua congrua à Mona-
ſterio, *Io. Andr. in cap. expoſuiſti num. 8. de præ-
bend. Felin. in cap. poſtulaſti num.1. verſ. aut per-
ceptio, de reſcript. Verall. deciſ. 339. num. 3. & 5.
lib.3. Rot. deciſ.710. num. 3. par.2. recent.* cum alijs
adductis per *Addent. ad deciſ. Gregor.* 174. *num.* 8.
circa fin.
8 Vltra quod huiuſmodi † tranſactiones ſuper deci-
mis, neque fieri poterant abſquè auctoritate Papæ,
& ſine ea factæ non egrediuntur ſuum auctorem,
cap. de cætero, cap. veniens, de tranſact. Rot. deciſ.
585. *num.3. par.1. recent. & coram D. meo Deca-
no deciſ.* 340. *num.1. & deciſ.* 362. *num. 3. Rebuff.
de decim. quæſt.13. num.16. & 26.* & hac de cauſa
neque obſtat illa facta cum Abbate de anno 1584.
vltra quod eſt reſtricta ad vitam Parrochi, ſeù Vica-
rij, & habet clauſulam ſine præiudicio Iurium, hinc
9 inde, & Abbas † non præiudicat Monaſterio, *Vital.
in Clem.1. nu.57. de offic. Vicar. Seraph. dec.1278.
num. 3.*
Non obſtat, quod ſupra dicta vnio non fuerit ef-
fectuata, quia contrarium apparet ex teſtibus depo-
10 nentibus † de decimatione in vim incorporationis,
vt in ſummario Monaſterij num. 2. & 3. *ſan. mem.
Gregor. deciſ.557. num.9. vbi Adden. Caualer. de-
ciſ.449. num.7. & deciſ.* 500. *num.5.* & de hac de-
cimatione, fit etiam mentio in tranſactione facta
inter Monaſterium, & Epiſcopum, vſquè de anno
1404. in ſummario num. 3. quæ mentio corroborat
dicta teſtium præſertim cùm ſit facta tranſactio cũ
11 Epiſcopo, † qui præſumitur informatus de rebus
ſuarum Eccleſiarum, *Seraphin. deciſ.1026. num.3.
Rot. deciſ.233. ſub num.2. par.1. in recent. ſa. me.
Gregor. deciſ.482. num.6.*
Non obſtat, quod non probetur effectuatio præ-
cisè, & immediatè poſt incorporationem, & vnio-
12 nem, quia huiuſmodi vnio † tanquàm facta ex titu-
lo oneroſo permutationis non cadit ſub regula re-
uocatoria, *Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5 §.7. num. 50.
Put. deciſ.52. num.2. lib.1. in antiq.*
Non obſtat, allegata conſuetudo non ſoluendi
integras decimas, quia ea non eſt probata cum re-
quiſitis immemorabilis, ſeù legitimę præſcriptionis,
prout requiritur quando agitur ad effectum exclu-
13 dendi † Parrochum à decima ſibi de Iure debita,
*Seraph. deciſ.1404. num.2. Rot. deciſ. 262. num.3.
par.2. in recent. Rebuff. de decim. quæſt. 13. nu.53.
& ſeqq. & num. 69. Gabr. de præſcript. concluſ. 1.
num.16. & 18. Gratian. diſcept.595. nu. 16. Rota
deciſ.474. nu.3. & deciſ. 469. nu.2. par.1. in recent.*
Non obſtat, quod Iura de quibus in actis non
fuerit interpretata, & ſint ſcripta lingua Germanica,
quia in ſummario per Dominos viſo fuit data eorum
interpretatio, quæ poterit quandocunquè iuſtificari
ante ſententiam.
Non obſtat, quod dicta Iura non ſint extracta
ſeruatis ſeruandis, quia ſufficit quod proceſſus vbi
ſunt dicta Iura, ſit productus in Rota à Communita-
14 te, quæ propterea non poteſt impugnare † factum
ſuum, & dicere quod Iura à ſe producta non ſint in
forma probanti, *Surd. conſ.5. num.37. & ſeq. Gabr.*

F *de*

de reg. Iur. concluſ. 1. num. 19. Verall. deciſ. 188. num. 4. par. 1. & tenuit *Rota in Caputaquen. Cantoria 3. Iulij 1617. coram bo. me. Vbaldo.*

Obiectum quòd non fuerint citati ſinguli de Cõmunitate poſſeſſores bonorum ceſſat ex actis, in quibus apparet particularis commiſſio, & citatio contra omnes, & ſingulos de Communitate.

Atquè ita deciſum vtraquè &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 28. Martii 1631.

ARGVMENTVM.

Socius quilibet tenetur ad ſolidationem computorum, & antequàm non conſtet de dicta ſolidatione, nihil ſocius poteſt prætendere ab altero ſocio, cum non poſſit cognoſci an ſit debitor, vel creditor.

SVMMARIVM.

1 *Socius ſiuè quis ſit, ſiuè inſtitor tenetur ad ſolidationem computorum.*

2 *Socius, dum non conſtat de ſolidatione computorum, ſciri non poteſt an creditor, vel potius debitor ſit.*

3 *Socius à ſocio nihil petere poteſt, niſi facta ſolidatione computorum.*

4 *Quietatio præſumitur, quod fuerit omiſſa, quando aliqua res fuit acta inter patrē, & filiā.*

5 *Tutoris perſona inſpecta, & ſtante vereſimilitudine, credendum eſt ipſius rationibus.*

DECISIO XXXI.

IN Proſequutione diſputationis ſuper redditione rationum tutelæ de qua agitur, fuit ſub die 26. Iunij * reſolutum ſententiam A.C. condemnatoriam hæredum Andreæ Tutoris eſſe confirmandam quòad ſummas tunc in deciſione expreſſas. Et cum deinde plura pro parte dictorum hæredum adducerentur contra primam partitam ſcutorum 725. & aliam ſcutorum 100. iterum propoſui cauſam ſuper iiſdem, & Domini excepta dicta partita ſcutorum 100. in deciſis perſiſtenđ eſſe cenſuerunt.

Non enim ad creditum ipſius Tutoris referenda eſt predicta ſumma ſcutorum 725. Ioanni Antonio perſoluta cum non conſtet de ſolidatione computorum rei Macellariæ, ad quam dictus Ioannes An-
1 tonius ſiuè fuerit ſocius, † ſiuè inſtitor de iure tenebatur *tot. tit. ff. pro Soc. l. quædam*, & ibi, *Doct. ff. de eden. Pariſ. conſ. 84. num. 17. vol. 1. Decian. conſ. 11. num. 90. vol. 1. Rot. in Clarauallen. Grani 9. Iunij 1590. coram bon. mem. Orano* ad effectum ſcilicet, vt partita huiuſmodi diceretur liquida, & ſciri poſſet, quid vnus quiſquè ſociorum in ea ha-
2 beat, cum fieri poſſet, vt dictus Ioannes † Antonius eſſet debitor, & non creditor ſocietatis, vt alias dixit *Rot. coram Seraph. deciſ. 1214. ſub num. 1. & in Florentina nullitatis ſententiæ, ſeu laudi 28. Nouembris 1597. coram Corduba.*

Non obſtant probationes, quæ hodie afferuntur ex inſtrumento quietationis factę per ipſum Ioannem Antonium pro omni & toto eo, quod tàm ratione ſocietatis, quàm ratione mercedis petere, vel prætendere poſſet, iuncta depoſitione teſtis de ſocietate eiuſdem cum defuncto, vnde infertur ad iuſtificationem illius crediti, quia ex huiuſmodi pro-
3 bationibus nullatenus reſultat † liquidatio computorum, ſine qua ſocius à conſocio nihil petere poteſt vt dixit *Rot. in Aſſiſieñ. Pecuniaria 9. Decembris 1609. coram bo. me. Card. Marquemontio.*

Quo verò ad aliam ſummam ſcutorum 100. quæ dictus defunctus pater pupillarum in inſtrumento pactorum matrimonialium ſe Margaritæ ipſius Tutoris filiæ ſoluturum promiſit, eidemquè in ſuo teſtamento legauit, viſum fuit Dominis, quod cum non conſtet de ſolutione facta per promiſſorem vita eius durante, adhibenda ſit fides adnotationi libri tutelaris habentis relationem, tàm ad dictum inſtrumentum, quàm ad teſtamentum, præſertim
4 cum † res acta ſit inter patrem, & filiam inter quos veriſimile eſt fuiſſe omiſſam quietationem, & inſpe-
5 cta veriſimilitudine, ac † perſona ſcribentis credendū eſſe ipſius rationibus traditis, *Bald. in conſ. 117. num. 2. vol. 2.* & poſt alios quos refert *Tiraquel. more ſuo in l. ſi vnquàm in præfat. num. 52. C. de reuoc. donat.*

Et ita vtraquè &c.

☞ * Iſta Deciſio habetur infra prout in indice poſito in fine Deciſionum.

¶ In eadem cauſa habētur infra aliæ duæ Deciſiones coram eodem bo. me. Motmanno prima ſub die 27. Iunij 1631. & altera die 30. Ianuarij 1632. & coram R. P. D. Pirouano pariter in eadem cauſa infra adſunt aliæ deciſiones, nempè ſub die 24. Ianuarij 1633. & die 30. Maij eiuſdem anni 1633. & die 16. Ianuarij 1634.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Gerundeñ Iuriſdictionis.

Die Veneris 28. Martii 1631.

ARGVMENTVM.

Beneficiati, qui Collegium minimè conſtituūt, verùm ſine licentia Superioris poſſint ſe cōgregare, & àn Epiſcopus talem licentiam eis dare poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, qui non conſtituunt Collegium àn poſſint ſe congregare ſine licentia Superioris.*

2 *Epiſcopus àn poſſit dare licentiam Beneficiatis ſe congregandi.*

3 *Beneplacitum Apoſtolicum, vbi requiritur, præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum.*

4 *Scripturis magis eſt ſtandum, quàm teſtibus.*

5 *Sententia, ſi fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper d. cauſa lis fuerit conteſtata, tunc obſtat res iudicata non ſolum ſuper negocio principali, ſed etiam ſuper cauſa.*

6 *Licet ſecus eſſet, ſi principaliter pars non fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ.*

7 *Executio piarum voluntatum, tàm de Iure com-*

muni

Digitized by Google

muni, quàm vigore Concilij Tridentini ſpectat ad Epiſcopum.
8 *Iuriſdictio, qualiter cõceſſa intelligatur. & n.10.*
9 *Licentia ſimpliciter data, conceſſa intelligitur cumulatiuè.*
11 *Gratia non ſuffragatur ex defectu intentionis Principis.*
12 *Gratia, quando corruit, corruit quoquè decretum irritans in ea poſitum, tamquàm acceſſorium.*

DECISIO XXXII.

VT FVIT dictum in deciſione facta 22. Aprilis ſuperioris anni * Dubium tunc propoſitum. An ſcilicet licentiæ datę per Epiſcopum Beneficiatis ſe congregandi eſſent confirmandæ, vel reuocãdæ habet tres inſpectiones. Prima eſt, An dicti Beneficiati, qui † nõ conſtituũt Collegiũ, poſſint ſe congregare ſine licentia Superioris, & cùm indubitata ſit opinio negatiua ex deductis in illa deciſione circa hoc, hodiè nulla fuit excitata difficultas. Secunda inſpectio eſt, An Epiſcopus † potuerit concedere dictas licentias. Tertia quatenùs nõ, An confirmatio dictarum licentiarum obtenta à ſanctæ memoriæ Clemente Octauo ſuffragaretur.
1
2

Quantùm attinet igitur ad ſecundam, & tertiam inſpectionem, de quibus hodiè agitur, circa ſecundam inſpectionem non eſt agendum in pũcto iuris, An Epiſcopus poſſit concedere huiuſmodi licentias abſque interuentu Capituli, ſed eſt videndum in concreto, An Epiſcopus, vel Abbas debeat concedere huiuſmodi licentiam, & dixerunt Domini ſpectare ad Abbatem ex ſententia arbitrali lata ad fauorem ipſius Abbatis de ann. 1400. iuncta obſeruantia ab anno 1454. vſque ad annum 1578. ex qua
3 obſeruantia tanti temporis, pro qua etiam † ſufficerẽt triginta anni, præſumitur beneplacitum Apoſtolicum, *Felin. in cap. Albericus. num. 3. & 4. de teſtib. Caſſad. deciſ. 3. num. 1. de procur. Put. deciſ. 355. nu. 7. lib. 2. in correctis* cum infinitis qui poſſent allegari.

Neque eſt verum, quod contra iſtam ſententiam adeſt res iudicata; nam duæ fuerunt latæ ſententiæ arbitrales, vna de anno 1400. quæ eſt illa de quamodò dictum fuit, altera de anno 1318. in qua adiudicatur Iuriſdictio ciuilis Abbati, Criminalis verò Epiſcopo, & res iudicata, quæ prætenditur, eſt contra dictum laudum anni 1318. quo ad iuriſdictionem ciuilem, & actus, qui cumulantur in Summario num. 12. & teſtes quorum copia data fuit, & de quibus omnibus habetur mentio in prima ſententia, loquuntur de dicta Iuriſdictione ciuili, quæ quidem res iudicata, in quibus terminis procedat, & quid contineant dicti actus, & quid deponant teſtes non firmarunt Domini, ſed ſolùm dixerunt ſatis eſſe, quod non tangant præſentem articulum circa conceſſionem licentiæ, & quatenus teſtes, ali-
4 quid deponerent nihil releuarent, cùm magis † ſit ſtandum ſcripturis, quas affert Abbas, quàm teſtibus, *l. exercendis. C. de fid. inſtrum.*

Non obſtat, quod Abbas dedit libellum generalem, in quo expoſuit, quod vigore ſententiæ arbitralis, ipſe, & ſui prędeceſſores fuerunt, & eſt in poſſeſſione, ſeu quaſi exercendi omnimodam iuriſdictionem ciuilem inter obtinentes dignitates, Canonicatus, & beneficia ſimplicia in Eccleſia Collegiata S. Felicis, & prima ſententia per duas alias confirmata, continet poſt ſententiam arbitralem, Epiſcopum pluries cognouiſſe inter Canonicos, &
5 Beneficiatos, &c. Et ideò cùm ſententia † fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper dicta cauſa lis fuerit conteſtata, obſtat res iudicata non ſolùm ſuper negocio principali; ſed
6 etiam ſuper cauſa, licet ſecus eſſet, † ſi principaliter pars non fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ, vt diſtinguendo dicit *Calderin. in conſ. 2. per tot. de re iudic. Ioan. Andr. in cap. cum Eccleſia Sutrina. num. 15. & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Anchar. conſ. 417. num. 2. verſ. ea autem.* Quia quicquid ſit. An Abbas fuerit proſequutus cauſam deductam in dicto libello, ſcilicet ſententiã arbitralem, ceſſat omnis difficultas, quia ſententia arbitralis de anno 1400 non fuit deducta, ſed alia de annõ 1318. & exaduerſo oppoſita omnia tendũt ad hanc ſententiam arbitralem de anno 1318. non autem ad aliam de ann. 1400. & pronunciatio prin-
7 cipalis fuit, quod executio † piarum voluntatum, tàm de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum, quod eſt veriſſimum, *Clem. 1. de teſtam. §. ſi quis autem per redemptionem. Authen. de Eccleſ. titul. Seraphin. deciſ. 611. num. 7. Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 4. de Reformat.*
8 Minus obſtat, quod dicta ſentẽtia arbitralis † cẽſetur concedere iuriſdictionem cumulatiuè, non autem priuatiuè, *Roman. conſ. 393. num. 1. & ſeqq.* & ibi Addentes, quia hoc eſt verum, niſi conſtet de contraria mente, vt fuit reſponſum in cauſa *Montis Regalis Iuriſdictionis 27. Nouembris 1606. coram me,* de qua quidem contraria mente conſtat in caſu iſto, quia in dicta ſententia dicitur, quod ſi Abbas denegauerit licentiam. Beneficiati poſt duos dies poſſunt recurrere ad Epiſcopum, Vicarium, vel Officialem pro impetranda dicta licentia, ſignum euidens, quod priuatiuè fuit conceſſa Abbati dicta licentia, cùm reſeruetur recurſus ad Epiſcopum, ſolum in euentum denegationis dictæ licentiæ, & ſic
9 non verſamur in licentia † ſimpliciter data, quo caſu cenſetur data cumulatiuè *Roman.* vbi ſupra *Roland. conſ. 80. per tot. lib. 2.* Sed in caſu, quo fuit aliquid detractum Epiſcopo, ex quo ad ipſum ſolum permittitur recurſus poſt duos dies in euentum de ne-
10 gatiuis, quo † caſu iuriſdictio cenſetur conceſſa priuatiuè, vt dictũ eſt, *Roman. d. conſ. 393 in fin. verſ. nec dicatur vbi alleg. text.* quem dicit ſingularem *in l. tàm Collatores. ad finem C. de re milit.* & ibi Apoſtilla dat concordantes *in ver. ſingularis.*

Circa tertiam inſpectionem, An cõfirmatio Apoſtolica ſuffragetur, dicendum eſt, quod non ex defe-
11 ctu † intentionis Sũmi Pontificis Clem. VIII. cum ei non fuerit narratum Ius Abbatis, & cum gratia
12 corruat, corruit † quoquè decretũ irritans tanquã acceſſorium, vt latè fuit deductum in alia deciſione, à qua Domini vtraque parte audita cenſuerunt non eſſe recedendum.

Et ita concluſum &c.

* Eſt deciſ. 370. ſup. par. 5. recent.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, ſeù Aquilana Nullitatis Donationis.

Die Lunæ 31. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Donatio, & pactum de hæreditate viuentis non valet, & eſt omni iure improbatum, ita quòd nec iuramento roboratur. Et quando dicta donatio, & pactum ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de hæreditate viuentis non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſquè ad obitum perſeuerauerit.*

2 *Et ex tali conſenſu nullum ius parti acquiritur, & quando cenſeatur reuocatus, num. 3. & àn ſufficiat tacita reuocatio, n. 4. & vtrùm iſta procedant ſtante iuramento. n. 5.*

6 *Pacta de hæreditate viuentis ſunt inualida etiam inter filios, & quòad filios. quàmuis ſint iuramento firmata.*

7 *Pactum de hæreditate viuentis eſt omni iure improbatum, ideò iuramento validari non poteſt.*

8 *Iuramentum non poteſt eſſe vinculum malitiæ, & iniquitatis.*

9 *Pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis ſuper hæreditate viuentis, non validatur iuramento.*

10 *Delicta de Iure non præſumuntur, niſi probentur,*

DECISIO XXXIII.

DOMINI reſoluerunt Donationem, ſeù renunciationem factam per Alexandrum Bonannum ad fauorem fratrum non ſuſtineri, quià illa eſt facta de bonis ſibi obuenturis poſt mortem eius patris, & matris, & ſic de hæreditate viuentis, vndè benè intrat concluſio, quod donatio. & pactum
1 † de hæreditate viuẽtis non valeat, niſi ille viuens
conſentiat, & in eodem conſenſu vſquè ad obitum
perſeuerauerit, *l. fin. C. de pact. vbi Caſtren. num.* 8.
verſ. ſed hic non obligat. Aret. num. 8. *Corn. num.* 4.
2 *in fin. Iaſ. num.* 12. vbi quod ex tali † conſenſu nul-
lum Ius parti acquiritur, *Dec. num.* 6. *Fulgoſ. n.* 52.
in 3. *notab. Roman. num.* 5. *verſ. non obligare Do-
minum, l. ex eo. C. de Inutil. ſtip. Bertr. conſ.* 197.
volum. 3. *par.* 1. & conſenſus cenſetur reuocatus,
3 † quando ille, qui conſenſit, fecit teſtamentum, &
hæredem inſtituit, *Anchar. conſ.* 404. *num.* 3. *Ber-
trar. d. conſ.* 197. *verſ. non perſeuerauerit, Gozadin.
conſ.* 98. *nu.* 3. *verſ. ſed clarum, Bero. conſ.* 3. *n.* 18.
4 *&* 21. *lib.* 3. ſufficit enim tacita † reuocatio diſpo-
nendo contra formam pacti etiàm inter viuos, *A-
quil. d. l. fin. num.* 8. *Cagnol. num.* 88. & prædicta
5 procedunt etiam in † donatione facta mediante iu-
ramento, *Peregr. de fideic. art.* 51. *ſub nu.* 24. *verſ.
hæc autem pacta*, vbi quod huiuſmodi pacta ſunt in-
6 ualida inter filios, & quòad filios, quàmuis † ſint
iuramento firmata ea ratione, quia cenſentur con-
tra bonos mores, vt de cõmuni opinione poſt alios
teſtatur *Viu. Opin.* 578. *num.* 4. *Theſ. dec.* 225. *nu.* 6.
vbi conciliando opiniones, dicit hoc procedere,
quando ſumus, prout in caſu noſtro, in pacto ſuper
alterius hæreditate interpoſito *iuxta tex. in d. l. fin.*
7 *C. de pact.* tunc enim cum tale pactum † ſit omni
Iure improbatum iuramento conualidari non po-
8 teſt, quia iuramentum non poteſt eſſe † vinculum
malitiæ, & iniquitatis, *c. cum contingat de Iureiur.*
& per iſtas rationes, quod pactum affirmatiuum ad
9 differentiam renunciationis † ſuper hæreditate vi-
uentis non validetur Iuramento, tenẽt *DD. in l. pa-
ctum, quod dotale, & in d. l. fin. vbi Bald. num.* 22.
verſ. nec iuramento, Cagnol. num. 92. *&* 95. *C. de
pact. Anchar. Imol. & Gemin. in cap. quàmuis pa-
ctum de pact. in* 6. *Alex. conſ.* 165. *num.* 10. *lib.* 7.
Surd. conſ. 4. *num.* 21. & fuit dictum in cauſa *Roma-
na de Marganis* 17. *Decembris* 1584. *&* 1. *Decem-
bris anni ſequentis coram Robuſterio, & in Aſcu-
lana bonorum* 13. *Iunij* 1618. *coram bo. me. Card.
Sacrato.*

Et ceſſare viſa fuit omnis difficultas, ex quo fratres Donatarij poſt mortem patris receſſerunt à dicta donatione, eidemq. Alexãdro donanti retroceſſerunt, & licèt dicta retroceſſio fuerit facta aliquibus pactis obſeruandis per Alexandrum. tamen cum pro parte dictorum fratrum non probetur inobſeruantia dictorum pactorum, & dicta pacta contineãt
10 † delicta, quæ de Iure nõ præſumuntur, niſi probẽ-
tur, *l. cũ pater. §. rogo. de leg.* 2. *Mandoſ. conſ.* 516.
num. 2. ſatis tenet dicta retrodonatio, donec pro-
bata fuerit dicta controuentio in pactum deducta.

Et ità &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Camerinẽ Donationis de Calcalaris.

Die Lunæ 7. Aprilis 1631.

ARGVMENTVM.

Mandatum de aſsociando, licet regulariter detur, vigore clauſulæ conſtituti, tamen quando hoc non procedat. Agens ad donationẽ, vt obtineat, quid probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando regulariter conceditur vigore clauſulæ, conſtituti.*

2 *Mandatum de aſſociando, ex clauſula conſtituti, denegatur, quando conſtitutarius poſt mortem conſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem, & patitur per alium occupari.*

3 *Ex negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio, quæ in ſolo animo cõtrahentium ſuam habet eſſentiam.*

4 *Ad Donationis executionem non ſufficit, vt quis agat, niſi probet illam eſſe validam.*

5 *Donatio ex defectu inſinuationis eſt nulla.*

6 *Donatio, quãdo eſt impropria nõ eget inſinuatione.*

7 *Donatio, quando eſt facta ex mera, pura, & gratuita voluntate, & quia ſic voluit donans, non poteſt referri ad actum correſpectiuitatis, & ſic non poteſt dici ob cauſam.*

DECISIO XXXIV.

CVM D. Andreas Calcalarius vigore ceſſionis ſibi factæ ab Erſilia, & ſororibus de Calcalarijs

Digitized by Google

rijs de bonis eiſdem mulieribus donatis à q. Io. Baptiſta Calcalario prætenderet mandatum de aſſociando, vel de immittendo in poſſeſſionem bonorũ, vt ſupra donatorum. Propoſui dubium an eidem Andreæ eſſet dandum alterum ex dictis mandatis, & Domini reſoluerunt, mandatum de aſſociando ei non eſſe dandum, ea moti ratione.

Quia licèt dictus Andreas ad illud obtinendum
nitatur clauſula, conſtituti, appoſita in prædicto in-
1 ſtrumento donationis † cuius vigore regulariter
conceditur mandatum de aſſociando ad tradita per
*Bart. in l. 3. in 4. quæſt. principali, C. de pignor. Alex.
conſ. 131. ſub num. 4. lib. 4. Afflict. deciſ. 326.* Atta-
men concluſio non procedit quando Conſtituarius
2 poſt mortem conſtituentis † eſt negligẽs in appre-
hendendo poſſeſſionem naturalem, & patitur illam
per alium occupari, vt in præſenti caſu, cum prædi-
ctæ mulieres donatariæ, & conſtitutariæ poſt mor-
tem Io. Baptiſtæ donatoris, & conſtituentis negle-
xerint apprehendere poſſeſſionem, illamq. paſſę fue-
rint per D. Venantium, & alios eiuſdem Io. Bapti-
ſtæ filios apprehendi, quia tunc ex huiuſmodi negli-
3 gentia cenſetur amiſſa poſſeſſio, † quæ in ſolo ani-
mo contrahentium ſuam habebat eſſentiam ad *tex.
in l. ſi de eo, §. 1. & ibi Bart. ff. de aeq. poſſ. gloſ. in
c. cũ veniſſet, in fine, & ibi Doctores de reſtit. ſpol.
Tiraq. de Conſtit. par. 3. limit. 21. num. 9. Rota de-
ciſ. 694. num. 8. par. 1. recent.*

Prætereà ex alio quoquè capite dixerunt Domi-
ni Andream non poſſe iuuari dicta clauſula, conſti-
4 tuti; quia donatio † eſt nulla, non enim ſufficit quis
agere ad executionem donationis, niſi probet illam
eſſe validam, *Gratian. diſcept. foren. cap. 895. n. 9.
& 10. Rota d. deciſ. 694. n. 9. & in Peruſina hære-
ditatis 10. Decembr. 1628. coram Eminẽtiſſ. D. meo
Card. Virili.*

Nullitas enim dictæ donationis viſa fuit clara ex
5 † defectu inſinuationis, quæ omninò requirebatur,
tàm ex diſpoſitione Statuti Camerini, quàm Con-
ſtitutionis Marchiæ, prout alias firmauit *Rota de-
ciſ. 694. n. 9. par. 1. recent. & in Camerineñ Tran-
ſactionis coram ſa. me. Greg. XV. deciſ. 260. nu. 1.
2. & ſeq. & in Montis Alti donationis. 18. Iunij
1618. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Non obſtat, quod donatio fuerit ob cauſam trã-
ſactionis, & prop̃tereà tamquàm impropria dona-
6 tio non † indigeret inſinuatione, *Roman. conſ. 26.
nu. 2. Tiraq. in l. ſi vmquàm, in verbo donatione
largitus, num. 12. C. de reuoc. donat. Seraph. de-
ciſ. 416. num. 7. & deciſ. 1170. num. 4.* Fuit enim
reſpõſum, quod cum dicta donatio fuerit facta in ca-
7 pitulo particulari, & ibi dicatur facta, † ex mera,
pura, & gratuita voluntate & quia ſic voluit &c.
non poteſt referri ad actum correſpectiuitatis, &
ſic non poteſt dici ob cauſam, *Surd. conſ. 361. ſub
num. 14. Seraph. deciſ. 181. num. 8.*

Et ita vtraquè &c.

§ In eadem cauſa habetur infrà altera Deciſio coram eodem R. P. D. Dunozetto, ſub die Veneris 14. Iulij 1631.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſsi de Epis.

Die Veneris 4. Aprilss 1631.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſi diſpoſitio, quando non valeat. Fideicommiſſi exceptio, quo caſu non ſit potens ad impediendam manutentionem, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *de Poſſeſſione amplius quæri non poteſt, probato defectu proprietatis.*
2 *Legitima, fideicommiſſo grauari non poteſt.*
3 *Manutentionis effectus, per quas exceptiones non impediatur.*
4 *Actio fideicommiſſarij, quando ſit ſufficiens ad impediendam manutentionem.*
Fideicommiſſarij actio, quando eſt turbida, tunc ſi reus, & poſſeſſor aliquid alienauerit, ſatis eſt ei reſpondere quod bona, quæ dicebantur alienata ſibi non ſufficere pro ſuo credito legitimæ. contrarium vide num. 5.
6 *Exceptio an bona alienata æquent valorem detractionum, non admittitur in iudicio manutentionis, & num. 7.*
8 *Executor voluntatis teſtatoris quis cenſetur, dũ nullum commodum de bonis ipſius ſenſit.*
9 *in Lite, ſi quis non eſt, nec eam ſciuit, non poteſt negari in eo bona fides.*
10 *Dos ſi fuit effecta proprium patrimonium mulieris, irreuocabiliter apud eam manere debet.*
11 *Legitima, tamquam æs alienum à fideicommiſſo detrahi debet.*
12 *Confeſſiones factæ à tutoribus non debent præiudicare minoribus.*
13 *Minor, qui adultus eſt, & minor qui pupillarem ætatem non excedit, differunt.*
14 *ex Perſonæ mutatione, non mutatur titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit.*
15 *Poſſeſſio an transferatur ſtante nullitate contractus, & an iſta exceptio admittatur in iudicio manutentionis.*
16 *Minoris rem occupans, acquirit ſaltem detentationem nudam.*
17 *Detentatio pro poſſeſſione habetur.*
18 *Detentatio habet ſua remedia poſſeſſoria, vt ſunt Officium Iudicis ad effectũ tam retinendæ quàm recuperandæ poſſeſſionis. & Interdictum, vnde vi, num. 19.*
20 *Teſtator, ſi alicui reliquerit nominationem puellarum dotandarum, debet intelligi relicta cum effectu.*
21 *Executor teſtamentarius benè poteſt inducere obſeruantiam interpratatiuam ad hoc, vt declaretur voluntas teſtatoris.*

DECISIO XXXV.

PROPOSVI dubium, quod fuit deciſum aliàs coràm me ſub die 21. Iunij anni * proximè præteriti ſuper manutentione, quam petebant

Archiconfraternitates Sanctiſſimi Crucifixi, & San-
ctæ Mariæ de Carmine in exactione fructuum Cen-
ſus hæreditarij q. Melchioris de Epis, vt iuxta illius
diſpoſitionem diſtribuerentur pro dote Puellarum,
quas eædem Archiconfraternitates nominare, &
dotare debebant in executionem voluntatis eiuſ-
dem Melchioris. In quo dubio etiam hodiè DD.
reſponderunt ad fauorem Archiconfraternitatum,
non obſtantibus ijs, quæ ex parte Ludouici vocati
ex fideicommiſſo Bartholini patris Melchioris op-
ponebantur, tàm contra illarum poſſeſſionem,
quàm de anteriori fideicommiſſo Bartholini.

Et quòad fideicommiſſum illud deducebatur, vt
inde oſtẽderetur nullitas diſpoſitionis factæ à Mel-
chiore, dum diſpoſuerat de bonis, quæ propria non
erant, & ea exceptio dicebatur incontinenti proba-
ta, cum firmata fuiſſent tàm exiſtentia eius fidei-
commiſſi, quàm illius conditio fauore Ludouici
particulari deciſione facta corã bo.me. Buratto ſub
1 die 21. Iunij anni 1623. vt propterea † de poſſeſſio-
ne amplius quæri non poſſet, probato defectu pro-
prietatis, ex traditis *in l. naturaliter. §. nihil com-
mune, & ibi Alex. num. 34. Ripa num. 97. ff. de ac-
quir. poſſeſſ. Menoch. de retin. poſſeſſ. remed. 3. nu.*
685. *Rot. deciſ. 3. de reſtit. ſpoliat. in nou. & deciſ.*
593. *num. 4. par. 2. recent.*

Verùm hæc exceptio ſublata videri poterat in
deciſione, quæ facta fuit coram me, & in qua, cum
diſputaretur hic articulus manutentionis, firma-
tum fuit ſuſtineri diſpoſitionem Melchioris tàm
2 ſuper legitima, † quæ fideicommiſſo grauari non
poterat, quàm ſuper dote materna, quæ neque ve-
nit ſub diſpoſitione Teſtatoris, ſed tãquàm æs alie-
num detrahi potuit ex illis bonis. Neque viſa fuit
obeſſe replicatio, quæ fiebat contra vtramque hãc
detractionem, vt ipſis ſatisfactum eſſet, vel per an-
teriores alienationes, vel per ſolutionem, & reſti-
tutionem factam cum effectu huius dotis: quia ad-
3 huc non poterat dici probata incontinenti † exce-
ptio alienationum, ſicut requirebatur, vt poſſet im-
pediri effectus manutentionis in hoc iudicio ſum-
mariſſimo, cum firmata non fuiſſent, aut quantitas
legitimæ, aut valor bonorum alienatorum, & ita
non niſi dubia videri poſſet actio fideicommiſſarij,
4 dum ſatis erat Reo, † & poſſeſſori reſpondere, vt
bona quæ dicebantur alienata ſatis ſibi non fuerunt
pro ſuo credito legitimę, *Peregr. de fideicom. art. 39.
num. 13. & 14. Natta conſ. 238. num. 7. Card. Se-
raph. deciſ. 609. num. 7. Rota deciſ. 210. par. 2. di-
uerſ. & deciſ. 641. num. 18. par. 1. diuerſ. & fuit
ſeruatum in Caſenaten. Fideicommiſſi 22. Aprilis*
1630. *coram R.P.D. meo Motmanno.* Et quatenus
etiam replicaretur, vt propter aliquas detractiones,
quæ apparebant huic legato anteriores, translatum
fuiſſet in ipſum poſſeſſorem onus contrarium pro-
5 bandi, quod non potuerunt † ſatis eſſe pro eadem
legitima bona alienata, ſicut cõcluſionem ſuperiùs
firmatam viſa fuit limitaſſe *Rota in Bonon. fideicõ-
miſſi de Cataneis* 10. *Martij* 1617. *coram R.P.D.
meo Pirouano, & in Romana Domus ad Peregrinũ*
11. *Martij* 1609. *coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no, & in Materaten. fideicommiſſi* 16. *Februarij*
1610. *coram Card. Sacrato, & tenuit idem Peregr.
de fideicom. art. 39. num. 14.* Hanc tamen limita-
tionem, quam Dñi veriſſimam dixerunt eſſe in ſuo
caſu, in iudicio ſcilicet plenario immiſſionis (cum
per eam replicationem fideicommiſſarij videatur
Reus ſuſtinere partes actoris, dum in ſua exceptio-
ne negat ſatisfieri ſibi potuiſſe ex valore bonorum
alienatorum.) Non putarunt admitti poſſe in hoc
iudicio ſummariſſimo, in quo reijciuntur exceptio-
nes altioris indaginis, ſicut erat hæc quæſtio, an bo-
6 na alienata æquarent † valorem detractionum pro-
pter plures probationes, ad quas teneretur filius
hæres grauatus ſi in hoc iudicio eiſdem probationi-
bus cogeretur elidere hanc vnam præſumptionem;
quæ ſola videtur contra ſe vrgere pro imputatione,
Quia, neque opus eſſet omiſſo facto inſpicere, aut
7 attẽdere iuſtitiam eiuſdem poſſeſſionis, ſi † ius ali-
quo modo reſiſteret, dum tamen penitùs, & omni-
nò non repugnaret, vt ex mente *Innocent. Abb. &
aliorum diſtinxit Couar. pract. quæſt. cap. 17. n. 6.
Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed. vlt. nu. 21. quos
ſecuta fuit Rota deciſ. 534. num. 7. par. 1. diuerſ. &
in Hiſpalen. Præeminentiarũ 29. Februarij 1619.
coram bo. me. V baldo.* Et quatenus etiam non ſubſi-
ſteret id creditum legitimæ ſatis eſſe poterat credi-
tum dotis maternæ ad ſuſtinendam hanc diſpoſitio-
nem, & legatum Melchioris, quæ dos probata fuit
aſcendere ad ſcuta bis mille, non autem eſſe ſolùm
ſcutorum mille, vt contendebant Informantes pro
Ludouico; Vnde detractis ſcutis quingentis, quæ
lucratus fuit Octauius ſecundus vir Iuliæ, & vitri-
cus Melchioris per obitum eiuſdem Iuliæ ſupera-
bunt adhuc ſcuta mille, & quingenta ex pretio Ca-
ſalis venditi Laurentio Ruggerio, in quo ea dos cõ-
ſiſtebat, quam prorſus ſummam reliquerat Mel-
chior, vt ex illius fructibus dotari quotannis de-
berent Puellæ, quas nominare debebant Societates.

Ex his neque viſa fuerunt obſtare, quæ ad impe-
diendam manutentionem etiam opponebantur, vt
ſcilicet illa penderet à cognitione petitorij, dum
nulla ſpes erat, vt dotes, quæ in vim mandati de ma-
nutenendo, & pendente iudicio poſſeſſorio, ſoluen-
dæ erant, poſſent poſtea recuperari, quaſi reddere-
tur impoſſibilis hæc repetitio, ſi contingeret in pe-
titorio declarari fideicommiſſum, tàm reſpectu ea-
rum Societatum, quæ ſolùm reputari poterant exe-
8 cutrices voluntatis teſtatoris, dum nullum † com-
modum ad eas pertinere debebat ex legato illis re-
licto, iuxta diſtinctionem, *gloſ. in l. ſi quis Titio* 17.
*in verb. vt miniſtrum, & ibi Bart. num. 1. ff. de le-
gat. 2. Io. Andr. in addit. ad Speculat. lib. 2. par. 2.
de inſtr. edition. §. nunc aliqua. 13. ſub num. 17.
Rota in Romana Cenſus ſcutorum vigintimillium
24. Februarij 1612. coram Ludouiſ. deciſ. 544. n. 2.*
quàm reſpectu Puellarum, quibus dotes ſolui debe-
bant, propter bonam fidem, quæ non poterat in il-
9 lis negari, dum neque ſunt in lite, † neque hanc li-
tem ſciunt, vt etiam dixit *gloſ. in cap. ſignificaue-
runt. in verb. reſtituendum. de teſtibus, & in cap.
cum ſuper. in verb. reſtituendum. de cauſ. poſſeſſ.
& propriet. Rot. deciſ. 7. eodem titulo in antiq. &
deciſ. 18. de re iudicat. in nou. Speculat. tit. de fru-
ctibus, & intereſſe. §. 1. num. 9.* præter fauorem
10 publicum, qui etiam ſuadere videtur, vt † ex dotes
debeãt eſſe irreuocabiliter apud ipſas Puellas, poſt-
quàm fuerunt effectæ proprium illarum patrimo-
nium

nium: Si enim prçter fideicommiſſum Bartholini ſu-
pererat Melchiori, & dos materna, & portio ſuæ le-
11 gitimæ, quæ † tanquàm æs alienum detrahi debe-
bant à fideicommiſſo, non poteſt dici, vt caſus re-
ſtitutionis pendere debeat ab illius declaratione,
& nunquàm ex his ſolutionibus, & diſtributione
dotium faciendis dici poterit præiudicatum eidem
fideicommiſſo.

Et hæc ſuper exceptione fideicommiſſi. Quò ve-
rò ad poſſeſſionem ſocietatum, quam etiam impu-
gnabat Ludouicus, non poterat illa conuerti tàm
ex pluribus ſolutionibus, quàm propter propriam
illius confeſſionem, quæ omnia fuerunt fundamen-
tum Deciſionis factæ in hac cauſa ſuper conceſſio-
ne mandati de manutenendo: Et licet idem Ludo-
uicus impugnaret hanc confeſſionem, & omnes ſo-
lutiones factas poſtquàm ipſe ſucceſſerat in hære-
12 ditate, eò quia omnes actus † ſolutionum, & con-
feſſionis facti fuiſſent, dum eſſet minor à ſuis Tu-
toribus, qui præiudicare ſibi non potuerunt, iuxta
doctr. *Bart. in l. 1. §. ſi vir. nu. 3. vbi etiam Alex.
num. 4. ff. de acquiren. poſſeſſ. quam ſecutus fuit,
Ruin. conſ. 137. num. 11. lib. 1.* conſtituta differen-
tia inter minorem, qui tamen adultus ſit, & mino-
13 rem, qui pupillarem † ætatem non excedat. Non
tamen poterat controuertere poſſeſſionem ſocie-
tatum in vita Iſabellæ matris primæ hæredis, ea-
demq. poſſeſſio ſuffragabatur eiſdē ſocietatibus cō-
tra ipſum Ludouicum, cū ex mutatione perſonę nō
14 † potuerit mutari titulus, & poſſeſſio, quā ille ac-
quiſiuerant iuxta *deciſ. Guidopap. 629. quā ſemper
ſequuta fuit Rota, vt apud Put. deciſ. 151. lib. 3. in
deciſ. 99. num. 11. par. 1. diuerſ. deciſ. 562. num. 1.
par. 1. & dec. 652. n. 4. par. 2. recent.* & in his ter-
minis exactionis fructuum cenſus *coram Ludouiſ.
deciſ. 213. num. 3. & in Romana Domus 17. Mar-
tij proximè præteriti coram me*. Et poterat etiam
15 videri aliena ab hoc iudicio † ea exceptio an prop-
ter nullitatem contractus fuerit tranſlata poſſeſſio
tanquàm reſpiciens petitorium, vt eſt *deciſ. Aebul.
16 15. de reſtit. ſpol.* Cùm occupans † rem minoris
acquirat ſaltem nudam detentionem, *l. poſſeſſionem.
29. ff. de acquir. poſſeſſ. gloſ. in l. pupillus. 11. ff. de
acquir. rer. dominio. Put. deciſ. 276. num. 5. lib. 3.*
17 quæ detentio pro † poſſeſſione habetur *l. ſtipula-
tio iſta, §. hæc quoquè. ff. de verbor. obligat. &
tradit Innocent. in cap. quoniam frequenter. n. 8.
vt lit. non conteſt. Aegid. in cap. in literis. 5. n. 4.
18 de reſtit. ſpoliat.* Et habet ſua remedia † poſſeſſoria,
vt ſunt officium Iudicis ad effectum tàm retinēdę,
quàm recuperandæ poſſeſſionis, *Bald. in cap. licet
cauſam. nu. 35. de probat. Couar. pract. qq. cap. 17.
nu. 5. Menoch. adipiſcen. poſſeſſ. remed. vlt. nu. 18.
& recuperan. poſſeſſ. remed. 17. num. 21.* & inter-
19 dictum † vnde vi, vt tradit idem *Menoch. de recu-
per. poſſeſſ. remed. 1. num. 66.*

Demùm non viſum fuit obſtare, quod ex ipſius
Melchioris teſtamento appareret de defectu iſtius
tituli, & poſſeſſionis, dum ſocietatibus non fuit de-
mandata exactio, ſed ſola nominatio Puellarum,
quæ nubere deberent: Quia ea dotatio, & nomina-
tio debebant intelligi relicta cum effectu, & iuxta
20 conſuetudinem ſimilium dotationum, quia † nihil
prætereà continebat ius illud, & facultas nominā-
di, quàm vt poſſent Societates dotem promittere
Puellis à ſe nominatis, illam poſteà ſoluturæ, cum
caſus deſponſationis, & nuptiarum aduenerit, quod
in neceſſariam conſequentiam importat præceden-
tem exactionem, vt fuit dictum in his terminis *in
Romana electionis Puellarum 7. Aprilis 1628. co-
ram R. P. D. meo Dunozetto*: Et hoc etiàm decla-
rare potuit obſeruantia interprętatiua, ſicut & hāc
21 interprętationem † potuit facere tàm Lucas An-
tonius de Fabijs relictus à Melchiore in ſuo teſta-
mento executor, quàm illam inducere ſequentes
ſolutiones, quas in vita Iſabellæ primæ hęredis
exegerunt Societates, eadem Iſabella non contra-
dicente. Et ità vtraquè &c.

☞ * Habetur deciſio iſta infrà prout in Indice poſi-
to in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentiñ Coadiutariæ.

Die Veneris 2. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Electio ad hoc, vt vitietur, quid ſufficiat. Capi-
tulum totum, ſi fuerit vocatum, ſi aliqui non
compareant, an geſta per comparentes va-
leant. Locus certus an ſit de ſubſtantia Ca-
pituli, & vtrùm poſſit in quolibet loco, cita-
tiones in principio Iudicij poſſunt fieri abſq;
cauſæ cognitione.

SVMMARIVM.

1 *Electio vitiatur per contemptum ſolùm vnius.*

2. *Eccleſiæ indemnitati prouidetur per coadiutoriam*

3 *Capituli duæ partes conſtituunt maiorem, & ſa-
niorem partem.*

4 *Capitulum totum, quando fuit vocatum, ſi aliqui
non veniant, tota potentia Capitularis, remanet
in illis, qui venerunt.*

*Et geſta illius valent, tanquàm geſta à Capitulo
num. 4.*

5 *Contumacia duorum Canonicorum non poteſt
impedire actiones, & acta Capitularia, ſed eis eſt
imputandum ſi non venerint.*

6 *Locus omnis, vbi Capitulum congregatum eſt di-
citur Capitularis, dummodo ſit honeſtus.*

7 *Locus certus non eſt de ſubſtantia Capituli.*

8 *Capitulum ſi non poſſit fieri in loco ſolito propter
aliquam iuſtam cauſam, non propterea minùs
poteſt conuocari in alio loco.*

9 *Actus aliud eſt fieri capitulariter, & aliud fieri
in loco Capituli.*

10 *Capitulariter, quod aliquid fuerit conceſſum ex
quo probetur.*

11 *Forma literarum remiſſorialium eſt ſeruanda.*

12 *Citatio non poteſt fieri extra territorium.*

*Proceſſus, qui extra territorium factus eſt non
valet num. 12.*

13 *In citationibus emanantibus in principio Iudicij
non requiritur cauſa cognitio.*

Citationes in principio Iudicij, poſſunt fieri etiam

ab

*ab eo, qui non habet iuriſdictionem nu.*13.*&* 14.
14 *Citationes in principio Iudicij poſſunt fieri etiam extra territorium.*
15 *In citatione non attenditur locus, vbi eſt decreta, ſed locus, pro quo ſit ad comparendum.*

DECISIO XXXVI.

PROPOSVI iterum cauſam ſuper reſolutis
ſub die Veneris 21. Februarij proximè præte-
riti.* An gratia Coadiutoriæ Eminentiſſimi Do-
mini Cardinalis à Lotharingia eſſet iuſtificata,
Domini ſteterunt in deciſis, niſi tamen obſtent
concordata Germaniæ, per quæ impediuntur Coa-
diutoriæ, quoniam de eis erit particulariter vi-
dendum.

Quantùm ad conſenſum qui eſt vnus ex modis
quibus gratia iuſtificatur, de eo conſtare fuit reſolu-
tum; Nam conſenſus Abbatis, & Monachorum
præſtitus in partibus probatur ex mandato ab eis
facto. Conſenſus autem præſtitus per procurato-
rem pariter probatur ex Inſtrumento; Ita quod
difficultas reſpectu conſenſus reducitur ad defectũ
duorum Monachorum qui non interuenerunt ad
præſtandum conſenſum in electione Coadiutoris,
1 ideoq; electio nulla, cum † vnius ſolus contemptus
electionem vitiet, *c. cum inter, c. bonæ il primo, &
c. quod ſicut*, vbi *Doct. cõmuniter de elect.* & ad lo-
cum in quo fuit factum Capitulum, quia non erat
locus Capitularis.

Primus non obſtat, quia vt fuit dictum in deci-
2 ſione, quæ reuidetur, cum per Coadiutoriam † pro-
uideatur indemnitati Eccleſiæ, ſtante infirmitate
Prælati, & ex alijs cauſis in ea narratis, quæ con-
cernunt illius vtilitatem, & neceſſitatem, ſufficit
pro illa conſenſus duarum partium ex tribus ipſius
3 Capituli, quæ duæ † partes conſtituunt maiorem, &
ſaniorem partẽ, *ad text. in c. vnic. de Cleric. ægrot.
in 6. vbi gloſ. in verb. duæ partes, & not. Franch.
§. ſi verò, circa med. ſuper gloſ. in dicto verbo duæ
partes*. Quinimò cum ex teſtibus probetur eos
fuiſſe vocatos ad illum actum, ſi non venerunt, to-
4 ta potentia † Capitularis remanet in illis qui vene-
runt, & geſta per illos valent tanquàm geſta à Ca-
pitulo, *Abb. in c. cũ omnes, col. fin. verſ. tamen vnã
diuerſitatem. de conſtit.* & ibi *Felin. Put. deciſ.* 283.
5 *lib.* 3. Nec contumacia duorum poteſt † impedire
actiones, & acta Capitularia Monaſterij; eis tantùm
eſt imputandum, cum non venerint, *c. coram, c. quod
ſicut verb. vocatus de elect.*

Nec allegatus defectus loci releuat, quia exactis
conſtat in quadam Grangia eiuſdem Monaſterij om-
nes Monachos fuiſſe conuentualiter congregatos,
& ad eum locũ omnes ſpecialiter vocatos, & om-
6 nis locus vbi Capitulum eſt † congregatum dicitur
Capitularis, dummodo ſit honeſtus, *c. quod ſicut,
vbi Abb. num. 2. c. cum terra de elect. vbi gloſ. in
verb. in quo*, inquit in Capitulum ſecundum con-
ſuetudinem loci, aliàs vbi meliùs ſe obtulerit facul-
7 tas, & † ſic certus locus nõ eſt de ſubſtantia; Cum
enim non potuerit fieri in loco ſolito propter bellũ,
8 & impetum hæreticorum, non propterea † minùs
potuit conuocari Capitulum in alio loco, *c. In no-
mine Domini, §. quod ſi prauorum* 23. *diſtinct. In-
noc. in c. cum ex iniuncto, num. 2. verſ. Et quàmuis
de nou. oper. nunc. Bald. in l. nulli, num. 2. verſ.
ſecundo requiritur, ff. quod cuiuſquè vniuerſ. no-
min.* Nec ex eo quod conſenſus non fuerit præſtitus
in loco Capituli minus dicitur Capitulariter præſti-
9 tus, quia aliud † eſt aliquid fieri capitulariter, aliud
fieri in loco Capituli *Seraphin. deciſ.* 1247. &
ex lectura Inſtrumenti benè comprobatur man-
datum fuiſſe conuentualiter, & collegialiter con-
10 ceſſum, quoniam † Notarius atteſtatur Monachos
fuiſſe capitulariter cõgregatos, *Gabr. de fid. inſtru-
ment. concluſ.* 2. Monachorum nomina recenſendo,
iuxta *deciſ.* 9. *&* 29. *de procur. in antiq.*

Quantùm autem ad teſtes, qui eſt alter modus
quo gratia iuſtificatur, Domini eos ritè, ac validè
examinatos fuiſſe dixerunt, & omiſſis multis quæ
informantes pro Abbate iterum inculcãt, & ſi ſub-
lata in deciſione, obiectionem nouiter deductam
non obſtare, fuit per eos concluſum, quia non ſub-
ſiſtit quod citatio non potuerit decerni in oppido
Nanceij, vbi Iudici remiſſoriali nulla competebat
11 iuriſdictio, cum ex forma † literarum remiſſoria-
lium eſſet reſtricta ad oppidum de Vico Meteñ.
Diœceſis in loco Monaſterij Sancti Franciſci; ex
traditis per *Oldrad. conſ.* 88. *num.* 2. *verſ. primo di-
co*, quod eſt conſiderandus locus, vbi firmat citatio-
12 nem non poſſe fieri extra † territorium, cum ſit de
proceſſu, qui extra territorium factus non valet, ita
tenuit *Federic. de Sen. conſ.* 16. *num.* 13. *verſ. Item
non obſtat*. Et ideò cum citatio Abbatis, & Mo-
naſterij fuerit decreta extra Territoriũ ad compa-
rendum in loco de Vico, in Monaſterio Sancti Fran-
ciſci. ſecundùm prædicta videtur nulla, & per con-
ſequens examen nullum. Attamen tollitur, cum
13 in talibus † citationibus emanantibus in principio
Iudicij non requiratur cauſæ cognitio, & poſſint
fieri etiam ab illo, qui non haberet iuriſdictionem
*not. Innoc. in c. cum contingat de reſcript. c. pru-
dentiam. de offic. deleg. cap. licet. de accuſat.* ſi ergo
non requiritur cauſæ cognitio, nec quod Iudex ſua-
14 deat, vt dicit *Innoc.* poterunt † ergo fieri extra
territorium argumento eorum, quæ notat *Domini-
cus de Sancto Gemin. in c. nouit. de off. leg.* ita con-
cludit ex ſupradictis *Calder. conſ.* 2. *in fin. de elect.
verſ. item in talibus, benè faciunt not. per Bart. in
l.* 1. *§. nunciatio. num.* 30. *de nou. oper. nunc.* idem
conſ. 164. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 1. *de ferijs in nou. Caſſad.
deciſ.* 5. *de dol. & contum.* Cum ergo citatio, de qua
agitur fuerit facta in principio iudicij ad comparen-
dum in loco Vici, & in Monaſterio Sancti Franci-
ſci, ſuſtinetur etiã quod fuerit decreta extra Terri-
15 torium, cum non † attendatur locus vbi eſt decre-
ta, ſed locus pro quo fit ad comparendum, ex tra-
ditis per *Vant. de nullit. ex defectu citationis num.*
39. *&* 61.

Et ita reſolutum vtraquè parte &c.

* Eſt deciſio 20. ſupra hac eadem partem.

¶ In eadem cauſa habentur infra duæ aliæ Deciſio-
nes coram eodem R. P. D. Ghiſilerio nempè ſub
die 26. Aprilis 1632. & die 17. Maij eiuſdem an-
ni 1632.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Feſulana Parochialis.

Die Luna 12. *Maij*. 1631.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus hæreditarium qualiter deferatur Succeſſori an ſuffragetur quaſi poſſeſsio præſentandi defuncti, Mandati procuratæ præſumptio ex quo intret Sententiæ publicatio, ſi differatur, quando poſtea publicatur an requiratur noua citatio.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus hæreditarium defertur in ſtirpes, & non in capita.*

2 *Actor poſt quàm plenè fundauit intentionem ſuã, reus pariter tenetur probare exceptionem ſuam, & num. 4.*

3 *Præſentandi, quaſi poſſeſſio defuncti an ſuffragetur Succeſſori.*

5 *Deciſ. 337. num. 3. par. 2. in recent, & deciſ. in Placentina Cappellæ 30. Octob. 1625. coram Reuerendiſs. Coccino Decano declarantur.*

6 *Præſumptio ſola, etiam in reo, & poſſeſſore, non transfert onus probandi in aduerſarium.*

7 *Sententia Iudicis Laici in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda.*

8 *Mandatũ procuræ præſumitur ex notabili impenſa per comparentem facta, & ex productione iurium.*

9 *Sententiæ publicatio ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio.*

10 *Citatio noua, quando non requiratur ſi poſt aliquod tempus fuit dilata publicatio ſententiæ.*

11 *Citationis defectus ſuppletur per monitionem Iudicis partibus præſentibus facta.*

DECISIO XXXVII.

CENSVERVNT Domini ſententias de partibus eſſe confirmandas, quia iuſtæ ſunt, & validæ.

In prima enim quæ fuit Nuntij Florentini pronunciatur Morellos habuiſſe, & habere in patronatu Eccleſiæ, de qua igitur cùm Dinis æquale Ius, & ad illos ſpectare in eo æqualem portionem, & pro æquali rata, cùm illis quando vacare cõtingerit prædicta Eccleſia admittendos fore ad præſentandum Rectorem. Secunda verò ſententia prolata per Canonicum Metropolitanæ Eccleſiæ Florentinæ idem confirmat, per verba bene Iudicatum, & male appellatum, & hoc ipſum æquale Ius benè iuſtificatur ex teſtamento Ioannis de Caualcantibus condito de Anno 1497. in quo titulo legati reliquit filiabus ſuis, & earum filijs maſculis, & deſcendentibus patronatum de quo agitur, à quibus poſtea deſcenderunt tres Familiæ, nempe Morelli, & Dini hodie collitigantes, & tertia de Caualcantibus, quæ non venit ad Iudicium, quæ cùm ſuccedere debeant in
1 ſtirpes, † tàm ex voluntate diſponentis id expreſſe mandatis, quàm attenta Iuris diſpoſitione, *Clem. plures, de Iurepatronatus, Lambertin. eodem tract. par. 2. lib. 1. quæſt. 1. principali art. 25. num. 19. & 20. Rot. deciſ. 251. num. 5. par. 2. recent.* inde
2 reſultat coequalitas † reſpectiuè ad voces iuxta numerum ſtirpium in Iure præſentandi, & hoc poſito pro fundamento intentionis familiæ de Morellis, Dini tenentur quàmuis rei, & poſſeſſores fundare ſimiliter illorum intentionem, *Aegid. dec. 563. Rota deciſ. 628. num. 3. par. 1. diu. Gail. obſeru. 13. num. 5. lib. 2. Rota Ianuen. 102. num. 3. Seraph. deciſ. 332. num. 2.* & plenè fuit firmatum in *Leodien. Canonicatus coram me 8. Iunij 1612.*

Propterea nõ obſtat allegata quaſi poſſeſſio præſentandi pro duabus partibus ex tribus quàm deducunt ex præſentationibus Anni 1597. & 1602. cùm præſentia illorum de Morellis, qui potuerunt ſucceſſoribus, maximè hæredibus præiudicare, & effectum ſortitis, & in deciſionibus huius cauſæ ad-
3 miſſis, quæ dicebantur nedum in poſſeſſorio, † ſed etiam in petitorio ſuffragari ad probandam pertinẽtiam fauore ſucceſſorum, *Rota. deciſ. 337. num. 3. par. 2. recent. & in Placentina Cappellæ 30. Octobris 1625. coram D. meo Decano.*

4 Quia quãdo actor plenè, † & concludenter probauit intentionem ſuam, prout fecerunt Morelli in æquali voce, Dini ſimiliter tenentur probare propriam, quæ ſola præſumptione quaſi poſſeſſionis præſentandi non impletur; admiſſio enim, & conſenſus illorum de Morellis potuit quidem conſtituere Dinos in quaſi poſſeſſione præſentandi pro alia parte, ſed non inde ſequitur, quod fecerint illos de Dinis patronos portionis ad familiam de Caualcantibus pertinentis, *Lambert. de Iurepatronatus in 1. part. lib. 2. quæſt. 3. art. 17. num. 11. Rota ita diſtinguens deciſ. 228. in princ. part. 1. diuerſ. & clarius deciſ. 284. num. 7. p. 1. recent.* quæ reaſſumitur per *Adden. ad deciſ. 417. num. 13. co-*
5 *ram Pap. Gregor. XV.* Nec contrarium † dicunt *deciſiones 337. & Placentina Cappellæ*, quia quicquid ſit quando alij Patroni non docent de eorum prætenſo Iure, vt illa quaſi poſſeſſio ſuffragetur ſucceſſoribus ad probandam pertinentiam, & ſuſtinẽdum vltimum ſtatum, attamen ſecus eſt vbi Patroni fundant illorum intentionem, vt fecerunt Morelli; nam hoc caſu deciſiones allegatæ non contradicunt irreleuantiæ probationis deductæ ex præ-
6 ſumptione, quæ ſola non ſufficit † etiam in reo, & poſſeſſore ſecundum opinionem, quam Rota ſeruat, vt ex ea non transferatur onus probandi in aduerſarium, *Arcbill. deciſ. 1. de probat. Seraphin. deciſ. 1171. & coram Papa Gregor. XV. 278. num. 6. & 279. num. 3.* & cùm nullus pro Caualcantibus compareat, Morelli remanent in æqualitate, aut comparere nequeant ob familiæ deficiẽtiam per ius accreſcendi, vel non decreſcendi ſuccedunt in portione cùm Dinis per eamdem *Clem. plures, de Iurepatronatus*, & in eadem æqualitate reperiuntur.

Nec aliqua vis facienda eſt in ſcriptura, quæ aſſeritur ſententia Magiſtratus Florentini: quia ex ea non colligitur diſtinctio vocum, pro quibus partibus reſpectiuè præſentant Morelli, & Dini, ſed tantummodò quod Morelli, & Dini ſunt Patroni, quod & hodie idem admittitur, cùm poſſint eſſe in æqualitate per Ius accreſcendi ob deficientiam familiæ

Digitized by Google

miliæ de Caualcantibus, & quatenus determinaret
7 quæſtionem pertinentiæ vocum, † defectu poteſta-
tis laicæ in cauſis Eccleſiaſticis non eſſet attenden-
da, *cap. quanto de Iudic. Rot. deciſ. 305. impreſſ.
poſt. 2. vol. Farin.*

Supereſt exceptio inualiditatis earumdem ſen-
tentiarum, quæ cùm deducatur ex defectu manda-
ti, & citationis viſum fuit vtrumquè defectum non
obſtare.

Non enim releuat deficientia mandatorum in
vtraquè ſententia; quia & ſi expreſſa data non fuè-
8 rint in actis; † tacita tamen ex notabili impenſa
per comparentes facta, & quæ ex actis colligitur
ex productione iurium ſuffragantur, *Caſſad. dec. 3.
num. 6. de Procur. Caputaq. deciſ. 183. num. 3.
part. 2. & in recent. deciſ. 185. num. 3. par. 2.*

Similiter nequè obſtat quod Nuncius pronun-
ciauerit 26. Maij 1626. prout in cedula alias pu-
blicanda, quæ publicatio poſtmodum fuit dilata
ad diem 7. Februarij 1628. abſquè partis citatio-
9 ne, † quod de Iure permiſſum non videtur, *Rota
deciſ. 252. part. 1. recent.* cùm alijs allegatis.

Quia ſententia, quæ fuit lata, prout in cedula pu-
blicanda, habet monitionem Iudicis, ad primam
diem Procuratoribus tunc præſentibus, & inſtanti-
bus ad videndum ſententiam ferri, quæ alia citatio-
ne non eget ad videndum illam publicari, cùm for-
mula prædicta habeat vim quaſi concluſionis in
10 cauſa, in qua noua citatio non requiritur, etiamſi
differatur ſententia poſt quatuor annos, vt reſolu-
tũ fuit in *Burgen. Iuris ædificãdi* 21. *Aprilis* 1586.
coram Orano, & in Elboren. Iuris conferendi 15.
Decembris 1614. *coram bon. mem. Patriarca
Manzanedo*.

Quo vero ad ſecundam ſententiam, quæ fuit Ca-
nonici Cathedralis, cùm illa fuerit publicata in ter-
mino 30. dierum attenta prorogatione partium per
totum Menſem Decembris ſub die 7. illius, & pu-
blicatio facta fuerit die 31. eiuſdem Menſis De-
cembris, iam patet non carere citatione, cùm ni-
tatur prima Iudicis monitione partibus præſenti-
11 bus facta † ad audiendam ſententiam, quorum
præſentia ſupplet actum citationis, *Caſſad. deciſ. 2.
de Iudic. Caputaq. deciſ. 293. part. 3. Gratian. di-
ſcept. 156. num. 1.*

Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Regien. Penſionis.

Die Lunæ 5. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Papa, ſi concedat facultatem alicui, vt poſſit transferre penſiones, quas habet, in vnam, vel plures perſonas Eccleſiaſticas per ipſum nominandas, an ſi transferat eas in perſonas incertas, ex certis, nominandas arbitrio alicuius, an valeat translatio, & plura circa materiam ſubdelegationis habes.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis tranſlatio non tenet, quando penſio per mortem habentis penſionem, extinguitur.*
2 *Nominatio, quando eſt facienda in materia indifferenti, debet ſpecificè fieri.*
3 *Eligere eſt vnum, vel plures voluntariè capere.*
4 *Incertum, & nullum æquiparantur.*
5 *Antecedente deſtructo corruit etiam illud, quod venit in conſequentiam.*
6 *In familiam aliquid transferens, cenſetur in omnes de familia tranſtuliſſe.*
7 *Cognationi ſi aliquid relictum ſit, idem eſt, ac ſi cognatis relictum ſit.*
8 *Cognatio non eſt vniuerſitas, quæ vnam perſonam repræſentat, ideò ſi aliquid eis relictum ſit, cenſetur vti eis particularibus relictum.*
9 *Text. in l. cognatis, ff. de reb. dub. quando procedat.*
10 *Penſionis, non omnes ſunt capaces.*
11 *Penſionis capacitas non deducitur ex ſolo Clericatu, ſed etiam ex cauſa pia, rationabiliquè, & num. 50.*
Vel propter paupertatem, vel propter benemerita, aut vtilitatem, quam Eccleſia ſperat à Penſionario num. 11.
12 *Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, & cauſam, & cauſatũ, exponitur pro ideſt.*
13 *Copula &, poſita inter illas duas dictiones maior, & ſanior pars, exponitur pro ideſt.*
14 *Copula, &, poſita inter verba, lis, quæſtio, & differentia ſtat declaratiuè.*
15 *Confeſſio qualificata non poteſt ſine qualitate acceptari, quando præambula confeſſio fuit ratio qualitatis.*
17 *Ad contractum ſpecificandum, quando quid exprimitur, illud attenditur, etiam quod illa ſpecificatio eſſet in cauſa, quod contractus non valeret.*
18 *Arbitrium intelligitur de arbitrio boni viri.*
19 *Electio perſonæ incertæ, de certis poteſt committi, & ſuſtinetur, & num. 20. diſtingue.*
21 *Factum nudum ſolum poteſt delegari.*
22 *Penſionis tranſlatio eſt tranſportatio de perſona, ad perſonam.*
23 *Perſonam tranſlatarius non conſequitur à transferente, ſed immediatè à Papa, qui ius antiquæ penſionis extinguit.*
24 *Induſtria perſonæ, quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi.*
25 *Text. in c. fin. §. vltim. de offic. deleg. quando habeat locum.*
26 *Poteſtas ſubdelegandi, pendet à iuriſdictione.*
27 *Miniſterium nudum habens non poteſt ſub delegare, & num. 56.*
28 *Executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ, ſub delegare poteſt.*
Executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ non expreſſa perſona, non poteſt ſubdelegare, cùm cenſeatur electa induſtria perſonæ num. 28.
29 *Arbitrium, vel nudum factum à ſe prius declaratum, quando dicatur alicui commiſſum, remiſſiuè.*
30 *Exequutor debet exequi per ſe, & non poteſt circa illud facere ſubexequutorem.*

31 *Ar-*

31 *Arbitrium non poteſt alteri committi, ſed benè aliquid certum à ſe priùs declaratum.*
32 *Miniſterialis nudus indiſtinctè non poteſt ſubdelegare poteſtatem ſibi competentem.*
33 *Commiſſarius poteſt eligere incertum de certis, quod tamen procedit in diſpoſitione hominis, non autem legis.*
34 *Hæres, licet ſit certus, tamen ſi teſtator eum non nominet, & talis nominatio requiratur pro forma, non ſufficit talis certitudo, niſi expreſſè ſit nominatus.*
35 *Teſtator, ſi nominet certam perſonam ad faciendam certam elemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſona, & num. 64.*
36 *Induſtria perſonæ cenſetur electa, quando agitur de eligenda perſona incerta.*
37 *Facultas data ab homine ad eligendum incertum de certis tenet, quia in vltimis voluntatibus cauſa efficiens eſt ſolus teſtator.*
38 *Teſtatoris diſpoſitio, vt eligatur incertus de certis, quare ſubſtineatur.*
39 *Subdelegandi poteſtas, quando prætenditur à lege intrat, quando conceſſio facta ab homine requirit induſtriam.*
40 *Bald. in cap. ex literis de off. delegat. declaratur.*
41 *Papa, ſi committat alicui, vt conferat beneficium Titio, iſte poterit ſubdelegare, cum perſona ſit certa, & num. 42.*
43 *Perſona, quando eſt electa ad prouidendum aliquem de certo beneficio, tunc ſolum agitur de executione circa factum.*
44 *Induſtria perſonæ, ad hoc vt dicatur electa, requiritur, quod negotium ſit magnum, non autem paruum, & num. 46.*
45 *Subdelegare quis poteſt negotium ſibi commiſſum, ſi partes conſentiant.*
47 *Negotium an ſit magnum, vel paruum relinquitur arbitrio Iudicis.*
48 *Induſtria perſona, vt ex commiſſione nudi miniſterij cenſeatur electa, requiritur, quod miniſterium ſit induſtriale, & num. 49.*
51 *Transferendi facultatem, quis habens etiam quod dicatur, per te, poteſt transferre per procuratorē.*
52 *Per procuratorem quis poteſt id facere, quod poteſt per ſe ipſum, & num. 53.*
54 *Induſtria perſonæ, quando eſt electa, tunc non intrat regula, quod poſſum per ipſum &c.*
55 *Auctoritate propria, quando quis poteſt aliquid facere, tunc non intereſt, ſiuè per ſe, ſiue per alium faciat.*
57 *Text. in cap. qui poteſt, & in cap. qui facit de reg. iur. in 6. declarantur.*
58 *Facere aliquid per alium, per ſe ipſum facere videtur.*
59 *Conceſſum ex perpetuo priuilegio competit ex officio, non ex miniſterio.*
60 *Priuilegium, quando eſt tranſitorium ad ſucceſſorem dignitatis, non videtur electa induſtria perſonæ.*
61 *Induſtria perſonæ non videtur electa, quoties fit mentio hæredis.*
Priuilegium, quando eſt merè perſonale, tunc eius occaſione expedienda non poſſunt alteri committi num. 61.
62 *Nominandi facultas per ſe competens ex gratia Principis, non poteſt per alium explicari, cum ſit perſonalis.*
63 *Executor conſtitutus ad nominandum aliquos de familia, ſi illos non declarat, omnes de familia veniunt.*
65 *Pariſ. in conſ. 38. num. 3. vol. 2. declaratur.*
66 *Mandatum de re, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes, per mortem mandantis etiam re non integra, expirat.*
67 *Adminiſtrator, curator, vel tutor, aut coadiutor, ſi conſtituant procuratorem, finita eorum adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis expirat mandatum, etiam re non integra.*
68 *Auctoritas acceſſoris non debet eſſe maior, quam illa principalis.*
69 *Beneficiati mandatum expirat per illius mortem etiam re non integra.*
70 *Mandatum ad eligendum perſonam incertam de certis, expirat morte mandatis.*
71 *Iudicis delegati iuriſdictio non expirat, mortuo mandante, re non integra.*
72 *Deciſ. Card. Caualer. 374. declaratur.*
73 *Res non ſubſtinetur, quando venit ad caſum, à quo incipere non poteſt.*
74 *Penſionis tranſlatio facta cum clauſula, ſi, & poſtquàm Clericali charattere fuerit inſignitus, non expirat morte transferentis, & quando hoc procedat num. 75.*
76 *Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem.*
77 *Conſenſus in tranſlatione penſionis poteſt præſtari per procuratorem etiam poſt obitum transferentis, & quando procedat num. 79.*
78 *Mohed. deciſ. 18. & 31. de renunc. declaratur, & num. 82.*
80 *Gratia Papæ per ſolam ſignaturam perficitur, & literæ requiruntur tantum ad probationem gratiæ.*
81 *Penſionis tranſlatio ſi non ſit perfecta, non poteſt poſt mortem transferentes perfici.*
83 *Conſenſus præſumitur durare.*

DECISIO XXXVIII.

CLAR. MEM. Princeps Perettus vigore facultatum ſibi à fel. record. Sixto V. conceſſarum transferendi nonnullas penſiones; quas ſuper diuerſis beneficijs obtinebat, inter alias tranſtulit vnam ducatorum mille auri de Camera, quā habebat ſuper fructibus Abbatiarum Sanctæ Mariæ de Maiola, & Sanctiſſimæ Trinitatis Regien. in fauorem eius familiæ, & perſonarum eius familiæ nominandarū ab Illuſtriſſimis DD. Benino, & Abbate Peretto, & arbitrio ipſorum diuidendam, & diſtribuendam. Verùm cùm Eminentiſſimus Cardinalis Ludouiſius, harū Abbatiarum Titularis prætenderet huiuſmodi tranſlationem fuiſſe inualidam obtinueritq; cauſam mihi committi, propoſui dubium, An dicta tranſlatio eſſet valida, ita vt hodiè eſſet locus nominationi, & diſtributioni dictæ penſionis inter familiares Principis; quo propoſito,
1 Domini cenſuerunt non conſtare de valida tranſlatione, & ſic penſionem fuiſſe per obitum Principis extinctam, *ad text. in l. qui plures. ff. de vſufruct.*

fruct. leg. Alex. conſ.232. num.3. & 4. lib.6. Bald.
in l. vendentis, col. penult. verſ. tertio quæro, C. de
contrahen. empt. Fabian. de empt. & vend. quæſt.3.
in princ. num.19.

Inualiditas enim dictæ tranſlationis ſatis vide-
batur probari, ex quo Princeps tranſtulit in fami-
liam, cùm tamen facultas illius contineret, quòd
poſſet transferre in vnam, ſeù plures perſonas Ec-
cleſiaſticas per ipſum nominandas, & propterea in
2 hac materia † differenti tenebatur ſpecificare per-
ſonas, in quas transferebat, ad effectum, vt nomina-
tio facta diceretur, necnon exprimere quantitatem
penſionis, quam in ſingulos de familia trãsferebat.
Abb. ſuper rubrica de poſtul. Prælat. num.2. verſ.
vnde electio. Hoſtieñ in ſumm. de elect. circa princ.
gloſ. in cap. vnic. in verſ. vera, de poſtul. Prælat. in
6. Baiſ. de elect. cap.1. primæ part. num.2. Eligere
3 namquè † eſt vnum, vel plures voluntariè capere,
Baiſ. vbi ſupra cap.6. par.1. nu.2. incertitudo enim
reſultans ex præfata nominatione familiæ cauſat
4 nullitatem, cùm † incertum, & nullum æquiparen-
tur, l. duo ſunt Titij, ff. de teſt. tut. Aym. conſ.231.
num.3. vol.2. & hinc corolariè ſequitur, quod cùm
translatio facta à Principe nulla ſit, & inualida, po-
teſtas quoquè præfatis DD. Benino, & Abbati ab
eo conceſſa nominandi perſonas, & diuidendi, di-
ſtribuendiquè penſionem corruat; antecedente
5 enim deſtructo, † ſcilicet tranſlatione, corruit etiã
illud, quod venit in conſequentiã, l. prima, §. huius
rei, ff. de off. eius, l. ſed & hæres, §. Prætor, ff. de procu-
rat. l. quod per manus, ff. de iur. codicill. & benè in ſi-
milibus terminis Aym. d. conſ.231. n.2. & mágis ad
propoſitũ Bal. in l. nulli, n.4. C. de Epiſc. & Cler. Fe-
lin. in §. fin. §. is autem, nu.5. verſ. item executor, de
offic. deleg. Butr. ibidem in §. vltim. nu.29. in fine.

Nec dicta incertitudo poteſt euitari; non quidem
6 ratione perſonarum ex eo, quod Princeps † tran-
ſtulit in familiam, & ſic tranſtuliſſe cenſeatur in
omnes de familia, iuxta text. in l. ſi cognatis 20. in
fine, verſ. ſi cognationi leget, ff. de reb. dub. vbi di-
citur, ſi quis cognationi leget, idem eſt, ac ſi cogna-
7 tis † legaſſet, & dicit ibidem Bart. num.1. in fin.
quòd cùm cognatio non ſit Vniuerſitas, quæ vnam
8 perſonã repræſentat; ideò non poteſt intelligi † eis
vt vniuerſis relictum, ſed eis vt particularibus. Soc.
num.23. ad med. num.5. & ſeqq. Caſtr. ibidem, §. ſi
quis cognationi, num.1. & ſeqq. & conſ.283. nu.1.
lib.1. Nam huic fundamento dupliciter fuit re-
ſponſum.

9 Primò quòd text. † in d. l. ſi cognatis procedit
in materia indifferenti, hoc eſt, quando omnes ſunt
capaces, at in caſu noſtro, vt dictum fuit, agitur de
10 materia differenti, ſcilicet, de penſione, † cuius
non omnes ſunt capaces, & capacitas non deduci-
tur ex ſolo Clericatu, ſed etiam ex cauſa pia, & ra-
tionabili, hoc eſt, vel propter paupertatẽ, vel pro-
11 pter benemerita; † aut ex vtilitate, quam ſperat
Eccleſia à penſionario, prout præclarè reſpondet.
Cordub. lib.1. quæſt. Theol. quæſt.21. col.3. punct.2.
verſ. quòad ſecundum punctum. Victoria relect.11.
de Simon. num.30. Felin. in cap. ad audientiam il
ſecundo, num.2. & ſeqq. de reſcript. & eſt de mente
Oldr. Sot. & aliorum, quos allegat Cordub. loco ci-
tato. Et propterea cùm iſta omnia ſint perpen-
denda, incertitudo perſonarum non poteſt euitari.

Secundò pro reſponſione conſiderata fuerunt
verba tranſlationis, quæ ſunt tranſtulit, & tranſ-
fert in fauorem familiæ & perſonarum eiuſdem
familiæ nominandarum à Dominis Benino, & Ab-
bate &c. ex quibus clarè apparet, quòd Princeps
non fuit contentus verbis illis, in fauorem familiæ,
ſed addidit, & perſonarum nominandarum &c.
12 quæ copula, † &, in hoc caſu exponitur, pro, idest,
cùm ſit poſita inter genus, & ſpeciem, & cauſam,
& cauſatum, gloſ. in pragmat. Sanct. tit. de pacif.
poſſeſſ. poſt princip. in verb. & fol. mihi 569. Cened.
ſing.50. num.6. Innoc. in cap. quia propter num.6.
13 in verb. &, de elect. vbi copula, † &, poſita inter il-
las duas dictiones, maior & ſanior pars, exponitur
pro, idest, ſequitur Alex. conſ.192. num.5. lib.6.
Rota deciſ. 327. num.3. par.2. diuerſ. vbi dicitur,
14 quod copula, &, poſita inter verba, lis, † quæſtio,
& differentia, ſtat declaratiuè, vt verbum, lis, in-
telligatur de contentione extraiudiciali, prout im-
portat verbum differentia.

Ex quibus ſequitur, quòd cùm verba, & perſo-
narum nominandarum, exponant verbum, familiæ,
nominatio perſonarum ſit incerta, cùm ſpectet ad
DD. Beninum, & Abbatem, nec tranſlatio ad fa-
uorem familiæ poſſit diuidi à dictis perſonis nomi-
nandis, cùm nominatio familiæ fuerit in ordine ad
dictas perſonas nominandas per DD. Beninum, &
Abbatem. Signorol. conſ.78. num.4. & ſeqq. vbi
15 confeſſio † qualificata non poteſt ſine qualitate
acceptari, quando præambula confeſſio fuit ratio
qualitatis, & ſi reſcinderetur qualitas perſonarum
16 nominandarum, intraret alia diſpoſitio, † quam
illa facta à Principe, quod non licet. Bal. conſ.475.
num.7. verſ. tertio caſu, lib.1. Crot. in l. non ſolùm,
§. morte, num.124. ff. de nou. oper. nunc. Butrig.
in l. cõtra legem 29. nu.2. & 3. ff. de leg. quibus locis
dicitur, quod quando quid exprimitur ad ſpecifican-
17 dum contractum, illud debet attendi, † etiam quòd
illa ſpecificatio eſſet in cauſa, quòd contractus non
valeret, quia quòad alia deficit conſenſus.

Neque etiam euitari poteſt incertitudo quanti-
tatis penſionis in ſingulos diſtribuendæ, cùm diui-
ſio fuerit remiſſa arbitrio DD. Benini, & Abbatis,
18 quia etiamſi † arbitrium intelligatur de arbitrio
boni viri. Oldr. conſ.254. in fine, verſ. ad quæ om-
nia, Roman. conſ.55. circa med. & ſecundum qua-
litatem perſonarum Menoch. conſ.69. nu.4. & 5.
negari tamen non poteſt, quin reſpectu Principis
adeſſet incertitudo, & quòd hoc fuerit delegatum,
quod non licuit, vt modò dicetur.

Non obſtat, quòd præfata procederent, ſi Prin-
ceps ſimpliciter commiſiſſet tranſlationem prædi-
ctis DD. Benino, & Abbati, ſed cùm tranſtulerit
ipſe in familiam, & ſolùm prædictis commiſerit ele-
ctionem perſonarum incertarum de certis, valuit
19 huiuſmodi tranſlatio ex eo, quòd electio † perſonæ
incertæ de certis poteſt committi, & ſuſtinetur l. t.
vnum ex familia 69. in princ. ff. de reb. dub. l. fi-
deicommiſſa, §. ſic fideicommiſſum, ff. de leg.3. Co-
uarr. qui alios cumulat, de teſtam. cap.13. nu.14.
aliàs in cap. cum tibi, Palat. Rub. ad l.31 Tauri,
num.85. & ibi etiam Tellius Fernandez num.5. in
fin. & num.6. & in l.33. num.4. Velaſch. in d. l.31.
num.3.

Digitized by Google

num. 3. Ant. Gomeſ. num. 4. Caldaſ. de nominat. emphyt. quæſt. 7. num. 23. Nauar. conſ. 14. num. 3. de teſtam. in nouis.

Nam pro reſolutione huius obiecti Dominis vi-
20 ſum fuit eſſe diſtinguendum, quod, † aut quis habet
poteſtatem deputandi alium ex ſe, prout habet te-
ſtator, & de plano intrant prædicta; Aut non habet
ex ſe, ſed prætendit habere, vel ex natura rei, vel à
lege, qui eſt caſus noſter, & tunc ſi eſt electa indu-
ſtria perſonæ, iſto caſu, aut deputat alium concedē-
do illi arbitrium, & non poteſt, aut committit illi nu-
dum factum, & poteſt, vt benè per *Bald. in d. l. nul-
li licere, num. 4. C. de Epiſc. & Cler. Butr. in cap.*
21 *fin. §. vlt. de off. deleg.* vbi quod ſolùm † poteſt de-
legari nudum factum, & ponit exemplum, vt eſt
portare ligna, quia eſt factum aſininum, in quo nul-
lum miniſterium ingenij, vel induſtriæ conſiderari
poteſt; & hanc diſtinctionem inter poteſtatem ſub-
delegandi, quam quis habet ab homine, aut præten-
dit à lege, facit *Tellius Fernandez in d. l. 31. nu. 4. & ſeqq.* vbi allegat *Bald. loco cit.* & *Ciſuentes ibi-
dem, num. 5. Gomez de Arias num. 10. Anton. Go-
mez in fine, Bertacchin. in tract. de Epiſcop. in 6. par. circa vlt. volunt. num. 3. & 4. Rota deciſ. 6. in
fine, verſ. quæ tamen intelliguntur, de off. delegat. in
nouis.* vbi diſtinguit, quando aliquid competit Iure
proprio, & quòd tunc intrat primum membrum
diſtinctionis, de quo ſupra, aut Iure alieno, & tunc
intrat ſecundum membrum, de quo nunc dictū eſt.

Quibus ita firmatis videndum eſt primo, an in
præſenti caſu fuerit electa induſtria perſonæ Princi-
pis. Secundo quatenus ſic, an fuerit commiſſum
Dominis Benino, & Abbati arbitrium, vel nudum
factum à ſe prius declaratum.

22 Et quantùm attinet ad primùm, cùm † tranſlatio
penſionis ſit tranſportatio de perſona ad perſonam,
ad tex. in l. vlt. ff. de his, quæ pœnæ nomine, & faciūt
notata per *Briſſoniū de verbor. ſignif. in ver. trāſ-
latio legati, fol. mihi 631. & in puncto dicit Pariſ.
de reſignat lib. 6. tit. 4. nu. 4. Mandoſ. de infirmis re-
ſignantibus quæſt. 11. nu. 3.* Tranſlatarius non con-
23 ſequitur † penſionem à transferente, ſed immediatè
à Papa, qui Ius antiquæ penſionis extinguit, & ad
prædictum effectum nouam creat nudo miniſterio
transferentis, vt in puncto *Gabr. conſ. 186. num. 7.
lib. 1. Gig. de penſion. quæſt. 79. num. 2.* & benè ad
propoſitum, *Abb. in cap. 1. in princip. de ſolut. Io.
Andr. in c. ſibi abſenti, num. 2. de præbend. in 6.
Sarneñ in regula de Triennal. quæſt. 11. num. 14.
verſ. ſecundus caſus. Rota deciſ.* 13. vbi Addentes
num. 2. de procur. in nou. Cùm igitur Summus Pō-
tifex commiſerit nudum miniſterium tranſlationis
24 Principi, † vtiquè cenſebatur electa induſtria per-
ſonæ, itaut illud miniſterium non poſſet alteri com-
mittere, *c. fin. §. vlt. de offic. deleg.* vbi dicitur *Nulli
cui commiſſum fuerit prædicare Crucem, excom-
municare, vel abſoluere aliquos, diſpenſare cum
irregularibus, vel iniungere pœnitentias, liceat hæc
de cætero alijs demandare, hoc eſt, quando iſta
committuntur cauſa prius cognita, itaut remaneat
ſola executio*, vt per *Butr. ibidem. num. 26. &
cæteros Doct.* & ſubditur in textu: *Quia non ſibi
Iuriſdictio, ſed certum miniſterium potiùs commit-
titur in hac parte*; per quæ vltima verba dicit *Abb.*
25 *ibidem, num. 2. verſ. ſed quæro*, quòd † textus iſte
habet locum non ſolùm in caſibus expreſſis, ſed in
omnibus caſibus, in quibus committitur nudum
miniſterium, non autem Iuriſdictio; Et ratio eſt
26 ſecundùm *Butr. ibidem num. 20.* quia † poteſtas
ſubdelegandi pendet à Iuriſdictione, *l. 2. ff. de iu-
riſd. omn. Iud.* Ergo habens nudum miniſterium
27 non ſubdelegat † ad idem, eſt *tex. in c. is. cui. 12.
de offic. deleg. in 6.* vbi quod Executor datus à Pa-
pa, vt prouideat certæ perſonæ ſubdelegare poteſt,
28 † ſi verò datur, vt prouideat Eccleſiæ non expreſſa
perſona, non poteſt, quia circa eligendam perſonā
eius induſtria cenſetur electa, vt vtrobiquè notant
DD. & in terminis facultatis eligendi, *Tiraquell.
de retract. lignag. §. 26. gloſ. 1. nu. 76. & 77. Mo-
lin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 4. num. 62.*

Quantùm attinet ad ſecundū. An Princeps com-
29 miſerit DD. Benino, & Abbati arbitrium, † vel nu-
dum factum, à ſe priùs declaratum, recurrendum
eſt ad ea, quæ notat *Bald. in d. l. nulli. nu. 4. C. de
Epiſcop. & Cler. & Butr. in d. c. fin. §. vltimo. nu.
29. in fin. de offic. deleg.* Inquit enim *Bald.* quod
30 † exequutor debet exequi per ſe, non poteſt circa
illud facere ſubexequutorem, quia electa eſt fides,
& induſtria ipſius à Teſtatore, & ſubdit quod alteri
non poſſit committere arbitrium, ſed benè aliquid
31 † certum à ſe priùs declaratum, quia non commit-
tit illi actum declaratiuum, ſed actum nudi mini-
ſterij, in quo non differt, ſi fiat per ſe, vel per aliū, ad
hoc, *cap. is cui, de offic. deleg. lib. 6.* Hactenus Bal-
dus. Butrius autem melius ad propoſitum noſtrum
dicit: Credo, quòd nudus miſterialis indiſtinctè
32 non poſſit ſubdelegari poteſtatem † ſibi competē-
tem, poſſit tamē circa nudum miniſterium aliquod
implendum, quod ſonat in merum factum alteri
committere, vt eſt caſus in *cap. ex literis, de offic.
deleg. & in cap. 2. de dolo.* In propoſito autem non
fuit commiſſum nudum factum, ſed arbitrium circa
electionem incertarum perſonarum de certis, & cir-
ca diſtributionem, & diuiſionem penſionis, quod
non potuit fieri ex prædictis, & in puncto dicunt
omnes præcitati DD. quos, vt dixi, recenſet *Tel-
lius Fernandez. in d. l. 31. Tauri num. 4.* Admittūt
33 enim in † diſpoſitione hominis ſubſiſtere, quòd
Commiſſarius eligat incertum de certis, ſecus au-
tem in diſpoſitione Iuris. Vnde etſi Princeps Pe-
rettus habere poteſtatem transferendi à Summo
Pontifice, non tamen habuit poteſtatem ſubdele-
gandi, ſed illam ſolùm poterat prætendere à Iure,
quæ ideò illi non competit, cum electa fuerit indu-
ſtria perſonæ ipſius, & benè in facilioribus terminis
34 facit, quòd licet † hæres ſit certus, ne quo ſenſerit
Teſtator, licet eum non nominet, tamen ſi pro for-
ma requiritur nominatio, non ſufficeret, niſi expreſ-
sè ſit nominatus, nec per æquipollens adimpleri
poterit, vt ex ſententia *Alex. in conſ. 141. nu. 10.
lib. 2. & Iaſ. in l. 1. num. 7. & ſeqq. ff. de lib. &
poſthum. Sarneñ in regul. de annali, quæſt. 30. dicit
Martinez. vbi ſupra gloſ. 7. num. 1.* Et in faciliori-
35 bus etiam terminis, quòd † ſi Teſtator deputet cer-
tam perſonam ad faciendum certam eleemoſynam
pauperibus, cenſeatur electa induſtria perſonæ,
*Bald. loco proximè allegato, Dec. conſ. 492. in princ.
& num. 1.* Et exemplificando materiam *cap. in cui,*

de offic. deleg. in 6. Decium ſequitur Prob. ibidem
num. 3. Franch. num. 2. & indiſtinctè hoc dicit ibi-
36 dem Gemin. num. 2. videlicet ſemper † cenſetur
electa induſtria perſona, quando agitur de eligenda
perſona incerta. Et ratio diuerſitatis eſt inter po-
teſtatem ſubdelegandi cõceſſam ab homine, & po-
37 teſtatem, quæ prætenditur à lege. Facultas † nam-
què data ab homine eligendi incertum de certis ſu-
ſtinetur, quia in vltimis voluntatibus cauſa efficiens
eſt ſolus Teſtator, Bald. in l. id quod pauperibus
num. 15. verſ. modò iuxta prædicta, C. de Epiſcop.
& Cler. Et ſufficit ad effectum, quòd diſpoſitio Te-
ſtatoris ſuſtineatur, quòd eligatur incertus de certis
38 † cum non ſit diſpoſitio captatoria, vt dicunt om-
nes DD. ſupra citati, Suarez. de captatoria col. 1.
& 2. Pariſ conſ. 38. num. 2. 34. & 58. volum. 3.
In caſu autem noſtro, quando poteſtas ſubdelegan-
39 di prætenditur à lege, † vtiquè illa non intrat, quã-
do conceſſio facta ab homine requirit induſtriam
perſonæ, quia Ius diſponeret contra voluntatem
hominis, qui confidit de certa perſona, vt patet ex
Doctoribus ſupra allegatis.

40 Et prædicta confirmantur, † quia Butr. loco ci-
tato mouetur ex text. in cap. ex literis de off. de-
leg. & in cap. 2. de dolo. Bald. verò ex d. cap. is cui,
de off. deleg. in 6. Iura enim allegata per Butrium
procedunt quando agitur de executione ſententiæ
latæ per Iudicem, cuius induſtria fuerat electa, &
ſic illud nudum factum executio fuit ſubdelega-
tum, in cap verò is cui, ex quo mouetur Bald. diſpo-
nitur, quòd ſi Papa committat alicui, vt conferat
41 † beneficium Titio, poteſt ſubdelegare perſonam,
quæ conferat, quod videtur nudum factum, cum
perſona ſit certa, ſecus tamen eſt, vt dicitur in præ-
fato textu, quando perſona eſt eligenda ad benefi-
42 cium. Nam quando perſona eſt certa, † ſatis po-
teſt conſtare de beneficio, non è conuerſo ibidem
Gulielm. de Cuneo poſt princip. verſ & ſic nota.
Et ſic quando agitur de prouidenda perſona de cer-
43 to beneficio, agitur † ſolùm de executione circa fa-
ctum, non autem de electione perſonæ, circa quam
eligendam cenſetur electa induſtria perſonæ.

Nequè etiam obſtat, quòd ad hoc, vt cenſeatur
44 electa induſtria perſonæ requiritur † quòd negotiũ
ſit magnum, non autem paruum, Innoc. in d. cap.
fin. verſ. eligere num. 2. & ibi Hoſtien. in eodem
ver. num. 4. Felin. num. 9. Butr. in d. cap. is cui,
num. 1. & ſeqq. de offic. deleg. in 6. Rota deciſ. 14.
verſ. nec eſt tale officium, eodem tit. in nouis. Huic
namquè fundamento reſpondetur quòd ante d. §.
vltimum in d. cap. fin. adeſt, §. is autem, in quo diſ-
ponitur quòd is, cui committitur nego[illegible]um, poteſt,
45 ſi partes conſentiant, † alteri ſubdelegare, præter-
quàm (vt dicit textus) ſi inquiſitionem, vel Eccle-
ſijs de Prælatis, vel alijs miniſtris prouideri manda-
remus, cum in his omnibus caſibus induſtriam, &
fidem perſonæ, cui talia committuntur, eligere,
videamur, & Innoc. explicando verbum eligere,
46 † dicit, quòd vbi magna committuntur, cenſetur
electa induſtria perſonæ, prout cenſetur electa,
quando nudum miniſterium committitur, vt in §.
vltimo, & idem ad literam dicit Hoſtien. loco ci-
tato Butr. magis clarè in d. §. vlt. verſ. aut compe-
tit ex poteſtate iuris, & concludunt ibidem Innoc.
& Hoſtien. quod relinquitur arbitrio Iudicis, an
47 negotium ſit † magnum, vel paruum, & ſic prædi-
cti Doct. non tangunt articulum, quando eſt com-
miſſum nudum miniſterium, ſed quando commit-
titur totum negotium, qui non ſunt termini noſtri.

Minùs etiam obſtat, quod ad deſectum. vt ex cõ-
48 miſſione nudi miniſterij cenſeatur † electa induſtria
perſonæ, requiritur quòd miniſterium ſit induſtria-
le, Abb. in d. cap. fin. §. vltimo, num. 3. de off. deleg.
Quia quicquid ſit de hac opinione Abbatis, ex dedu-
ctis ſuperius ex Dec. Probo, Baldo, & Franco, quod
videlicet cenſetur electa induſtria perſonæ ad cert â
eleemoſynam diſtribuendam, ceſſat omnis difficul-
49 tas in hoc caſu, quia nudum miniſterium † conceſ-
ſum Principi, erat induſtriale, cùm, vt dictum eſt
ſupra, de natura penſionis ſit, vt reſeruetur ex cau-
ſa pia, vel rationabili, quæ quidem cauſa rationabi-
lis in Clericis dicitur, quando Clericus eſt pauper,
qui ratione ſeruitij, quod impendit Eccleſiæ non
habet redditus ſufficientes ad decenter in tali ſtatu
viuendum, aut ſtudeat, & literis incumbit, aut quia
de Eccleſia benemeritus eſt, aut quia ex eius la-
50 bore, † & induſtria vtilitas Eccleſiæ generalis,
vel ſpecialis probabiliter ſperatur, aut cauſa
litis dirimendæ, & pacis ſperandæ, de quo vltimo
habetur in c. niſi eſſent de præbend. & in c. quam-
uis, eodem tit. in 6. & in c. ad audientiam. il ſecondo,
de reſcript. Corduba d. lib. 1. quæſt. Thelog. quæſt 21.
col. 3. puncto 2. verſ. quod ſecundum punctum,
cum alijs ſupra citatis.

51 Minus etiam reſiſtit, quod habens † facultatem
transferendi, etiam quòd dicatur, per te, poteſt
transferre per Procuratorem, vt in puncto fuit re-
ſolutum in cauſa Taurinen. Penſionis 18. Apri-
lis 1561. corã de Rubeis, vt dicit Garz. de beneſic.
par. 1. cap. 5. num. 246. Nam quicquid dicendum
eſſet, ſi deciſio loqueretur in caſu, quo fuiſſet con-
ſtitutus procurator ad transferendum in talem, &
talem quantitatem, vt ſimili conſiderat Igneus in
l. dudum. num. 4. C. de contrahen. empt. Crot. in
l. non ſolùm §. morte num. 37. ff. de nou. oper.
nunciat. Cald. de nomin. emphit. lib. 2. quæſt. 6.
num. 22. fundamentum illius deciſionis, quod re-
fert Garz. loco citato non officit in caſu noſtro. Mo-
52 uetur enim deciſio ex regula, † quod poſſum per
meipſum, poſſum etiam per procuratorem, quæ
concluſio eſt vera in abſtracto, vt in cap. poteſt 68.
de regul. iur. in 6. vbi dicitur, quòd poteſt quis
53 per alium, quod poterat † facere per ſeipſum. &
in cap. qui facit 72. eodem tit. vbi quod qui facit
per alium perinde eſt, ac ſi faciat per ſe. Sed plu-
res habet limitationes, vt per gloſ. in d. cap. poteſt.
Et inter al a limitatur, quando eſt electa induſtria
perſonæ. Dyn. in d. cap. qui per alium, verſ. ſed
oppoſitum. Nauarr. conſ. 2. num. 5. verſ. 7 facit,
de cognat ſpiritual. quod eſt in nouis conſ. 6. eod. tit.

54 Et quando electa eſt † induſtria perſonæ, quòd
non habeat locum regula, qui per alium, &c. tra-
dit Innoc. in d. c. fin. in ver. commiſſum, num. 2.
in fine, de offic. deleg. vbi diſtinguit, quòd aut ali-
55 quis poteſt auctoritate propria aliquid facere, † &
tunc non eſt vis, ſi faciat per ſe, vel per alium, ſed
vbi auctoritate ſua non poteſt facere, ſed alterius,
tunc procedit tex. in d. cap. fin. §. vlt. videlicet quòd
quan-

56 quando † eſt commiſſum nudum miniſterium, non
poteſt alteri ſubdelegari. *Butr. in d. §. vlt. num. 24.*
Abb. num. 3. Rota deciſ. 14. de off. deleg. in nouis.
57 Et huic reſponſioni non obſtat † quod *text. in d.*
cap. poteſt, & in cap. qui facit non habeat locum,
quando nudum miniſterium conceditur ex priuile-
gio, ſed quãdo ex commiſſione committitur. *Felin.*
in d. cap. fin. §. vlt. num. 8. verſ. ſecundo limita
iſtum textum. Vnde dicta Iura non officiunt trãſla-
tioni Principis, qui habebat nudum miniſterium
eiuſdem tranſlationis ex priuilegio. Quia pro deci-
ſione huius articuli recurrendum eſt ad gloſſam
huius opinionis magiſtram *in cap. fin. in verſ. caſi-*
bus, de offic. ordin. & ad DD. ibidem. gloſ. namquè
prædicta loquitur, quando priuilegium conceditur
alicui dignitati, & dicit, quòd tunc obtinens di-
58 gnitatem, poteſt facere per alium, nam, † qui per
alium facit, per ſeipſum facere videtur. In illo enim
caſu non cenſetur conceſſum nudum miniſterium,
cùm ſit conceſſum perpetuum priuilegium. Et ſic
ſtante priuilegio, id, quod competit, competit ra-
tione dignitatis, non ex nudo miniſterio ſibi com-
miſſo; Et ideò iſte talis poteſt ſubdelegare, qui non
ſunt termini noſtri; Et dicit *Hoſtien. in d. cap. fin.*
de offic. ord. num. 2. quod conceſſum eſt ex perpe-
59 tuo † priuilegio, competit ex officio, non ex mini-
ſterio ſpecialiter commiſſo, vt in *d. cap. fin. §. vlt.*
de offic. deleg. & idem ad literam dicit. *Io. Andr.*
ibidem num. 3. Abb. num. 2. vſquè ad fin. & Ad-
dentes ad Io. Andr. notant, quòd ex quo † priui-
60 legium illud tranſit ad ſucceſſorem Dignitatis, non
videtur electa induſtria perſonæ, iuxta *doctr. Baldi*
in l. quiſquis, 3. de Episc. & Cler. vbi dicit non
videri electam induſtriam perſonæ, quoties fit men-
tio † hæredum. Si verò priuilegium eſſet merè per-
61 ſonale, prout in caſu iſto, expedienda ex dicto pri-
uilegio, nõ poſſent alteri committi, *gloſ. in c. Præ-*
latorum, in ver. perſonaliter, de accuſat. & nota-
tur in *cap. cùm dilecta de reſcript.* nec iſto caſu lo-
cum habet regula, *qui per alium, &c.* facit *gloſ. iun-*
cto tex. in ver. Publicè, et perſonaliter in Clem. 1. de
vit. & honeſt. Cler. Bart. in l. aut qui aliter, §. hæc
verba ff. quod vi, aut clã, l. hæc verba ff. de adult. Ze-
ned. lib. 7. recõpil. tit. 7. lib. 15. n. 3 in ver. prorſus per-
62 *ſonas;* & ideò facultas nominandi † per ſe compe-
tens ex gratia Principis, tanquã perſonaliſſima, non
poteſt explicari per alium, ſiue per Procuratorem.
Freccia de ſubfeud. lib. 2. quæſt. 47. num. 4.
Nec tandem obſtat, quòd prædictis DD. Beni-
63 no, & Abbati non declarantibus, † omnes de fa-
milia venirent, vt per *Pariſ. d. conſ. 38. num. 31.*
vol. 3. & ſic remaneret ſola diſtributio; Quia, qua-
tenus hæc concluſio applicaretur, non officeret.
Etenim etiam circa diſtributionem penſionis cenſe-
tur electa induſtria perſonæ, vt ſupra probatum
64 fuit, dum diximus Executorem † electum ad di-
ſtribuendum eleemoſinam pauperibus, non poſſe
hoc munus alteri demandare, cùm cenſeatur electa
induſtria perſonæ illius, ſed ceſſat omnis difficultas,
65 quia *Pariſ.* & alij, qui poſſent allegari, † loquun-
tur, quando eſt data facultas à teſtatore eligendi in-
certum de certis, tunc enim diſpoſitio teſtatoris nõ
eſt captatoria, cùm deputato non eligente omnes
veniant, ſcilicet omnes incerti de certis. Sed in ca-
ſu iſto licèt vt dictum eſt, Princeps habuerit facul-
tatem à Papa transferendi penſionem, non habuit
tamen poteſtatẽ ab eodem Papa ſubdelegãdi alium
Et cum hanc ſubdelegationem ſolùm à Iure, vel ex
interpretatione Iuris, aut ex natura rei poſſit præ-
tendere, eiquè conceſſũm eſſet nudum miniſterium,
non potuit illud alteri committere, vt ſuperiùs pro-
batum fuit.

Deniquè aliquibus ex Dominis videbatur non
eſſe locum dictæ nominationi perſonarum, diſtribu-
tioni, ac diuiſioni penſionis; quia conſiderabant
mandatum datum prædictis Dominis Benino, &
Abbati per obitum Principis expiraſſe, & cenſeri
reuocatum, cùm non adſit aliquis quoad dictam pẽ-
ſionem, qui in ſpecie repræſentet perſonam ipſiuſ-
66 met Principis, † ex quo non agitur de re tranſitoria
ad hæredes, quod etiam procedit re non integra,
l. 1. C. de action. & oblig. Roman. conſ. 374. num. 5.
verſic. 4. ratio. Imol. in Clem. fin. num. 4. de procur.
Vitalin. num. 12. & ſeqq. Hinc ſi quicunquè admi-
niſtrator, tutor, vel curator, aut coadiutor conſti-
67 tuant † procuratorem, finita illorum adminiſtra-
tione per mortem, vel per lapſum temporis, expi-
rat mandatum, etiam re non integra, quia non de-
68 bet eſſe maior auctoritas † acceſſoris, quàm prin-
cipalis. *Petr. de Ancbar. in d. Clem. fin. num. 2. ante*
fin. verſic. ego vltra dico, de procur. Hinc etiam
69 mandatum † beneficiati expirat per illius mortem
etiam re non integra, vt in dicta *Clem. fin.* & ibi om-
70 nes Doct. Et in proprijs terminis declarationis †
perſonæ incertæ de certis. *Rota deciſ. 116. num. 4.*
verſic. nam ſi declaratur, part. 1. recent. Per obi-
tum enim Principis defecit ſubiectum, ex quo fieri
poſſit nominatio, vt pariter in terminis nominatio-
nis, *Rota deciſ. 400. num. 13. in fin. par. 1. diuerſ.*
& benè *Gabr. d. conſ. 186. num. 88. verſ. idcirco*
oportet. Quæ & ſi procedant in Procuratore, ha-
bent tamen locum etiam in iſtis terminis ex nota-
tis per *Bellon. de mand. Iuriſd. cap. 1. quæſt. 1. nu. 2.*
71 *& ſeqq.* Et eſt ſpeciale quòd † Iudex delegatus pro-
cedat in cauſa, mortuo mandante re non integra,
quia in mandato Iuriſdictionis, id eſt conſtitutum
ad celeriorem litium expeditionem, vt poſt *Zenzi-*
linum dicit Ancbar. in d. Clem. fin. num. 3. verſ.
ſed quomodo reſpondebis.

Nequè hoc caſu pro declaratione poteſt intrare
arbitrium Iudicis, vt in cauſa Romana Legato-
rum 11. Ianuarij 1616. coram bo. me. Cardinali Ca-
ualerio. Quia in caſu illius deciſionis agebatur de
legato, & ſic de obligatione, quæ ad hæredes erat
tranſitoria, & in caſu illo legatum erat collatum
in arbitrium hæredis, qui cùm non fuerit arbitratus,
bene potuit Iudex adiri pro arbitrando. *Bart. in l. 1.*
num. 19. vbi etiam *Caſtr. ſub num. 6. ff. de legat. 2.*
At in caſu iſto, cùm non agatur de re tranſitoria
ad hæredes, & mandatum Dominorum Benini, &
72 Abbatis expirauerit per obitum Principis, † res
venit ad caſum, à quo incipere non potuit, & ſic
trãſlatio fuit effecta nulla, *l. pro parte 11. ff. de ſeruit.*
l. pluribus, §. & ſi placet, ff. de verb. oblig. l. vſu-
fructu ff. de vſufruct. leg. Itaut Iudex non poſſit
73 † interponere arbitriũ ſuum, vt bene ad propoſitũ
Caſtrenſ. conſ. 436 col. 1. lib. 2.
74 Nequè obſtat quòd tranſlatio † penſionis facta

Digitized by Google

cùm clauſula *Si, & poſtquam Clericali charactere fuit inſignitus*, non expirat morte transferentis. *Gabr. conſ.* 186. *num.* 3. *lib.* 1. & in puncto *Pariſ. de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 77. *cùm ſeqq.* Quia
75 hoc procedit † quando tranſlatio fit modo prędicto
auctoritate Summi Pontificis. Tunc enim tranſlatio cenſetur admiſſa viuente transferente, ſed ſuſpẽſa auctoritate eiuſdem Summi Pontificis, donec tranſlatarius Clericali caractere fuerit inſignitus.
76 Pontifex enim in his habet † omnimodam poteſta-
tem, vt benè pôderat *Pariſ. loco præcitato num.* 73. *verſ. reſpondetur, & num.* 79. *cùm ſeqq.* Qui caſus eſt longè diuerſus à noſtro, in quo nulla adeſt auctoritas Papæ, niſi circa ſimplicem tranſlationem.
77 Minùs etiam obſtat, quòd conſenſus † tranſlatio-
ni penſionis pręſtari poſſit per procuratorem etiam poſt obitum tranſferentis, vt per *Mohed. deciſ.* 28.
78 & 31. *de renunc.* Quia Mohed. loquitur † in diuer-
ſis terminis, quando mandatum fuit datum ad trãſferendum, & procurator tranſtulit, fuitquè ſignata ſupplicatio; Hoc enim caſu poteſt procurator præſtare conſenſum poſt obitum, quia in prædicta facti
79 ſpecie mandatum non † cenſetur reuocatum per
obitum, ex quo conſenſus, qui eſt præſtandus poſt ſignatam ſupplicationem per obitum cenſetur durare, cùm non ſit neceſſarius ad perfectionem gratiæ, ſed ob Regulã Cancellariæ de conſenſibus præſtandis. *Caſſad. deciſ.* 1. & 3. *de renunc. Creſcen. deciſ.* 7. *eodem tit.* & 9. *de Procurat. Mandoſ. ſuper reg.* 19. *quæſt.* 9. *num.* 6. *Gabr. conſ.* 194. *num.* 3. *lib.* 1. *Bocr. deciſ.* 348. *num.* 4. vbi probatur hoc
80 procedere ex diſpoſitione Iuris, quia per ſolam †
Signaturam perficitur gratia Papæ, & literæ requiruntur ſolùm ad probationẽ ipſius gratiæ, & *num.* 7. refert de verbo ad verbum Extrauagantes ſuper conſenſibus editas per Alexandrum VI. & Leonem X. de quibus etiam meminit *Caſſad. dicta deciſ.* 1. *in fin. Pariſ. de reſignat. lib.* 9. *quæſt.* 24 *num.* 15. 20. 22. *& per tot.* In caſu autem noſtro
81 tranſlatio † non eſt perfecta, nec poſt obitum Prin-
cipis poteſt perfici, quia cùm mandatum datum Dominis Benino, & Abbati ſit datum ad perficiendam gratiam, ideò expirauit per obitum Principis,
82 vt ſuperiùs dictum eſt. In caſu verò † Mohedani,
gratia erat perfecta per Signaturam ſupplicationis, & nouus conſenſus requirebatur ſolummodò propter regulam Cancellariæ, qua regula ſtante, ſupplicatio ſignata ſolùm cenſetur habere tacitam conditionem, quatenus reſignans, aut transferens in eadem voluntate vſquè ad conſenſum præſtandum ante expeditionem literarum permanſerit, *gloſ. ſat.*
83 *antiq. ſuper dicta reg.* 44. Et ideò cùm † conſenſus
præſumatur durare poteſt præſtari per Procuratorem, etiam poſt obitum, cùm non ſit præſtandus ad perficiendam gratiam, ſed ad ſatisfaciendum diſpoſitioni Regulę Cancellarię, vt ſæpiùs dictũ eſt. Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Lunæ 5. Maii 1631.

ARGVMENTVM.

Contra hæredem, quando poſſit agi via executiua, tam contra bona, quàm contra propriam perſonam. Inuentarium quid proſit hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Inuentario non confecto, vel minus legitimè, poteſt agi contra bona, & perſonam hæredis, eadem via executiua, & modo, quo poterat agi contra defunctum.*
2 *Statuto, ſi caueatur, quod debitor carcerari debeat pro debito, eodem modo dicendum erit de hærede illius, quàmuis nulla in Statuto fiat mentio de hæredibus.*
3 *Defuncti factum, eſt ipſius hæredis factum.*
4 *Contra hæredem non eſt agendum via executiua, niſi præuia citatione.*
5 *Hæres, poſtquàm adiuit hæreditatem, non poteſt ſe eximere ab obligatione contracta, ex eo, quod hæreditas non ſit notoriè ſoluendo,*
Vel quod probauerit ad eum, nihil perueniſſe, vel quia ipſe ſit creditor hypothecarius Teſtatoris, pro quo actiones non confunduntur. n. 5.
6 *Sed hæc poſſunt opponi contra fideicommiſſarios, non autem contra legatarios, & creditores.*
7 *Inuentario confecto etiam poteſt agi via executiua, contra hæredem, non ſolum, quò ad bona hæreditaria, ſed etiam contra bona, & perſonam hæredis.*
8 *Quod intellige, ſi ex ſua mora, & contumacia non comparuerit, ſe defendendo, opponendoq. de beneficio Inuentarij.*
9 *Hæres, ſi confecerit inuentarium, quid probare debeat, ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua.*
10 *Inuẽtarij beneficium præſeruat hæredem à quocumquè damno.*
11 *Hæres, ſi confecerit inuentarium quò ad euitandum damnum perinde eſt, ac ſi hæreditas non adiuiſſet.*
12 *Confeſſio probat contra confitentem.*
13 *De inuentarij ſubſiſtentia non eſt dubitandum, quando de illo conſtat, per publica documenta.*
14 *Inuentarium vſufructuarij non poteſt ſuffragari proprietario. limita n.* 15.
16 *Inuentarij præſumptio habet locum tàm in reo, quàm in actore.*
17 *Hæres aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum tueri poteſt ex inuentario. & num.* 18.

DECISIO XXXIX.

FVIT relaxatum mandatum contra bona hęreditaria Mauritij primi mariti Sulpitiæ pro interuſurijs Dotis eidem debitis. Hodie petitur ſimile mandatum relaxari contra bona, & perſona Santucchij dicti Mauritij hæredis, & videbatur af-
1 firmatiuè reſpondendum: quia non confecto † In-
uentario, aut minus legitimè poteſt agi contra bona & perſonam hæredis eadem via executiua & modo, quo poterat agi contra ipſummet Mauritiũ Dotis & interuſuriorum debitorem per *l. poſtulã-*

te,

te,ff. ad Trebell. vbi in verbis dicitur ad id, ad quod
poterat compelli defunctus, poterit compelli, &
illius hæres; vnde Bart. per dictam legem firmat,
2 quod ſi † ſtatuto caueatur, quod debitor carcerari
debeat pro debito, eodem modo dicendum erit de
hærede illius; quàmuis in Statuto nulla fiat mentio
de hærede, *Bartholũ* ſequuti ſũt *Bald. Angel. Salic.
& Alex. in d. l. & idem Alex. conſ. 18. nu. 15. lib. 5.*
idem dicens de quacumq; obligatione defuncti, ſub-
dens non eſſe extenſionem, ſed comprahenſionem;
3 quia † factum defuncti eſt factum ipſius hæredis, vt
in *Auth. de Iureiur. à morien. præſtito*, idem firmãt
*Dec. conſ. 262. nu. 2. in fine, & nu. 7. Rolan. conſ. 20.
num. 3. vol. 1. Boer. deciſ. 10. in princ. Phanut. de
Inuent. in 5. parte, num. 129.* id ſolùm aduertens
4 contra hæredem, non † eſſe via executiua agendum,
niſi præuia citatione, quàmuis contra debitorem
poſſet exequi eo non citato, nec poterit huiuſmodi
hæres eximere ſè ab obligatione contracta per adi-
5 tionem hæreditatis, ex eo, † quod notoriè hæreditas
non ſit ſoluendo, vel quod probauerit ad eum nihil
perueniſſe de corporibus hæreditarijs, vel quod ip-
ſemet ſit creditor hypothecarius teſtatoris, pro quo
actiones non confundantur, *l. ex ſextante, §. Lati-
nus, ff. de except. rei iudic. Rolan. conſ. 65. num. 15.
vol. 2. Surd. conſ. 7. num. 19. & ſeq Neguſ. de pi-
6 gnor. membr. 1. par. 5. num. 49.* quia prædicta † om-
nia poſſunt quidem opponi contra fideicommiſſa-
rios, non autem contra creditores & legatarios, in-
ter quos eſt ipſa Sulpitia, *Caſtr. in l. ita tamen, §. ex
Trebelliano nu. 2. ff. ad Trebell. Cuman. conſ. 37.
Ripa conſ. 122. num. 7. Surd. conſ. 7. num. 25. lib. 1.
Rota deciſ. 421. in addit. num. 15. coram Papa
Greg. XV.*
7 Similiter confecto etiam Inuentario † poteſt agi
via executiua contra hæredem, nedum quoad bona
hæreditaria, quia in hac parte non mutatur obliga-
tio debitoris ex mutatione perſonæ hæredis; cum
ſemper ſit eadem cum defuncto; ſed etiam quoad
8 bona, & perſonam hæredis, ſi tamen † ex mora ſua,
& contumacia citatus non comparuerit ſè defen-
dendo, & opponendo de beneficio Inuentarij, &
probando quod bona non erant ſoluendo per reddi-
tionem rationis eorum, quæ in inuentario deſcripta
reperiuntur; quibus non probatis proceditur con-
9 tra heredem, grauando † perſonam, & bona eadem
via executiua, ſequendo Bald. qui huius praxis fuit
magiſter in *l. finali, §. in computatione. num. 3. C. de
Iure delib.* quem ſequuti ſunt *Alex. in d. l. poſtulan-
te, num. 7. ff. ad Trebell. & conſ. 18. num. 14. vol. 5.
Berou. quæſt. 57. n. 4. Vaſquez de ſucceſſ. & creat.
lib. 1. § 6. num. 45. Phanut. de Inuent. in quinta
par. num. 130. inter tractat. tom. 8. par. 2.* ex quo-
rum dictis facilè deſumpta eſt praxis Tribunalis
A.C. poſita per Tiberium Saluſtium in ſuo Tracta-
tu *lib. 1. cap. 45. num. 17.* qua exindè ſæpiùs in hoc
ſacro Auditorio fuit admiſſa, vt in *Cæſenaten Bono-
rum 13. Iunij 1608. coram D. Card. Pamphilio, in
Romana de Pratis 6. Iunij & 12. Nouemb. 1629.
corã D. meo Veroſpio, in Romana Legatorum He-
bræorum 20. Decembris 1630. coram D. meo Duno-
zetto, & in Firmana Cenſus 14. Februarij 1631.
coram eodem D. meo Veroſpio.*

Cæterùm prædictis non obſtantibus cõtrarium
fuit concluſum; quia Santuccius non eſt hæres ſim-
pliciter, nec fuit moroſus, aut contumax; dum ci-
tatus comparuit ſè defendendo, & opponendo de
beneficio Inuentarij, ac probando, quod bona in-
uentariata non ſufficiebant pro ſoluendo ęre alieno;
vndè grauari non debet in bonis proprijs, neque in
10 perſona: quia beneficium † Inuentarij præſeruat à
quocumquè damno, *l. finali, §. et ſi præfatam, C. de
Iure delib.* vbi dicitur quod nihil penitus, qui In-
uentarium fecit, amittere poteſt de ſua ſubſtantia,
*Alex. & Imol. in l. poſtulante, ff. ad Trebell. Rolan.
de Inuent. in 4. parte, §. primo* dicens. quoad dam-
11 num † euitandum haberi hæredem, ac ſi hæredita-
tem non adiuiſſet, *Berou. quæſt. 57. n. 1. & Surd.*
pleniſſimè comprobans *conſ 7. num. 31. vol. 1. &
deciſ. 30. num. 14.*

De Inuentario autem ſufficienter viſum fuit cõ-
ſtare ex confeſſione eiuſdem Sulpitiæ in Reſcripto
Commiſſionis emanatæ, in qua fatetur, quod Inuẽ-
tarium confecit omnium, & ſingulorum bonorum
dictæ hæreditatis, vna cum Santuccio hærede ſubſti-
tuto in proprietate poſt obitum eiuſdem, vel ipſa
12 tranſeunte ad ſecunda vota, † prout tranſiuit, quæ
ſolet probare contra confitentem, *l. cum precum,
C. de liberal. cauſ. l. cum precibus, C. de probat. Aſ-
flict. deciſ. 25. num. 5. Capic. deciſ. 71. num. 1. Surd.
conſ. 61. num. 32. & ſeq. vol. 1.* & vlteriùs de eodem
13 Inuentario conſtat † ex publico documento, quod
datur, itaut de illius ſubſiſtentia non ſit dubitandũ,
nec per conſequens Sulpitia poſſit reuocare con-
feſſionem Procuratoris, quaſi emanauerit de re,
quæ non ſit in poteſtate confitentis, ex quo vſa eſt
commiſſione; vlteriùs procedendo in cauſa coram
bo. me. Franciſco Vbaldo.
14 Non obſtat, quod † Inuentarium vſufructuariæ
non poſſit ſuffragari proprietario, *Bart. in l. ratio-
ne la prima, §. quod vulgo. nu. 6. ff. ad l. falcid. Pha-
nut. de Inuent. par. 2. q. 9. num. 47.*

Quia etſi in præiudicium creditorum fortè non
15 ſubſtinebitur, in ſui tamen Sulpitiæ damnum † ne-
gatiuam non exiſtentiæ aliorum bonorum probabit
per *gloſ. in l. cum de lege de probat. l. ſcimus. §. li-
centia, C. de Iure delib. l. finali, C. arbitr. tutel.
Bald. conſ. 4. in fine, vol. 2. Dec. conſ. 209. nu. 1. &
ſeq. Natta conſ. 162. nu. 19. Alciat. præſumpt. 20.
reg. 3.* & ſimiliter contra Santuccium extare deſcri-
pta bona, probabitur ex dicto Inuentario, cui ipſe
16 conſenſit, † ex quo hæc regula locum habeat tàm
in reo, quàm in actore, *Natt. conſ. 199. num. 9. Bu-
ratt. conſ. 304. nu. 2. lib. 3.* cum alijs per *Maſcard.*
allegatis *de prob. concl. 939. num. 4.* vndè qua ra-
tione Sulpitia per confectionem inuentarij, dum
fuit immiſſa tempore reſtitutionis hæreditatis tue-
ri poteſt ab exceptione occultationis bonorum, vt
dicit idem *Alciat. d. præſumpt. 20.* nec tenetur pro-
bare alia non fuiſſe in hæreditate; ità & Santuccius
17 poterit ſè tueri ex communi inuentario † aduerſus
ſimilem exceptionem præſumptionis occultatio-
nis bonorum; vt non teneatur probare non extare
alia bona.

Demùm de redditione rationis etiam dubitari
non poteſt; quia de mobilibus non eſt agẽdum, nec
de animalibus, & alijs, quæ ſub nomine mobilium
venire poſſunt: quia continẽtur in legato facto Sul-

G 3 pitiæ

Google

pitiæ per primum eius maritum; ſtabilia verò de-
ſcripta pro certis fundis fuerunt legata ſimiliter ei-
dem Sulpitiæ; cœtera verò bona fuerunt iudicialiter
ſubhaſtata ipſa inſtante pro ſoluenda ſibi dote flo-
renorum 5000. & vltra, & ſi quid ſupereſt ad vlte-
riora in executione bonorum hæreditariorum erit
procedendum, non autem contra bona, & perſo-
18 nam Santuccij, contra † quem de occultatione
quidquam opponi poteſt, donec aliud per Sulpi-
tiam fuerit probatum.

Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmeñ Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 12. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Ordines ſacros, vt dicatur quis ſuſcepiſse per vim, & metum, quid ſit probandum. Et dató, quod probaretur, quòd per viam coactiuam, qui eos ſuſceperit, hoc non officit, ſi conſtet de eius ſpontanea ratificatione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non denegatur vbicumquè adeſt nullitas, vel iniuſtitia.*

2 *Nullitas iuriſdictionis dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit, ſtante commiſſione auocatoria à quibuſcunquè Iudicibus de partibus.*

3 *Nullitatis ordinis ſuſceptio, vt valida declaretur, requiritur metus talis, qui cadat in conſtantem virum.*

4 *Teſtes, quando non concludant metum cadentem in conſtantem virum. Et quando eius vigore aliquid eſt annullandum, de tempore præciſo, quo id actum eſt, deponere debent.*

5 *Metus non probatur, ſi non allegetur cauſa metus, vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicuius hæreditatis, vel ſimilis.*

Metus nõ inducitur ex cauſa valdè remota. n.5.

6 *ſub Matris, vel fratris poteſtate, quis non eſt.*

7 *Ordinum character non imprimitur ſtante coactione præciſa, ſed ſi ſit cõditionalis imprimitur.*

8 *Ordines ſuſcipiens, ſi character imprimatur an teneatur quis continere, ſi per viam coactiuam eos ſuſceperit. & n.9.*

10 *Continere, quis tenetur, licèt per viam coactiuã Ordines ſuſceperit, ſi ceſſante metu ratificauerit, id quod geſtum eſt.*

11 *Veluti, ſi ſemel indutus ſponte cantauit Epiſtolã.*

12 *Et quia ſi neſciebat nullitatem Ordinis.*

13 *Profeſſio nulla non ratificatur ab eo, qui illius nullitatem neſciebat.*

14 *in Perſona qualificata nõ præſumitur ignorãtia.*

15 *Nullitatis profeſſionis Ordinis per vim, & metũ, ignorantia iſta non præſumitur, cum ſit ignorantia iuris.*

16 *Ordines ſacros ſuſcipiens per vim, & metum cauſatiuum ordinatur quidem, ſed non tenetur continere.*

17 *Et propterea ſi poſt Ordinem taliter ſuſceptum ſemel vtatur, & ſine cautione aliqua, puta ſi ſemel indutus ſolemniter cantauit Epiſtolam, clauſa eſt ſibi porta contradicendi.*

18 *Ordines ſacri, ſi conſtaret quod fuerint ſuſcepti per metum hoc non officit, ſi pariter conſtet de ratificatione.*

DECISIO XL.

DOMINI iterùm * cenſuerunt conſtare
de cauſis reſtitutionis in integrum contra
ſententiam latam ad fauorem Marchionis Hippo-
lyti, & ſic confirmauerunt deciſionem in hac cauſa
factam 2. Decembris præteriti, * cum non de-
1 negetur † reſtitutio vbicumquè adeſt nullitas,
vel iniuſtitia; Nullitas iuriſdictionis eſt manifeſta
2 ſtante commiſſione auocatoria † à quibuſcumquè
Iudicibus de partibus *iuxta conſ. Gemin. 47. nu. 1.
& per tot.* Iniuſtitia verò ſententiæ, & ipſa eſt ma-
nifeſta, cum non probetur talis metus, qui caderet
3 in conſtantem virum, † qualis requiritur ad effectũ
nullitatis Ordinis, quia tota probatio reducitur ad
dicta trium teſtium, qui eſto, quod in eorum perſo-
nis non paterentur defectus, in eorum dictis non
4 concludunt † metum cadentem in conſtantem vi-
rum de tempore ſuſceptionis Ordinis, cum de eo
tempore non deponant, quinimò nec de alio tem-
pore, ex quo ſolùm concludunt ad monitionem
enixã adiecta cauſa, nè Hippolytus amitteret Ca-
nonicatum, qui requirebat ordinem ſacrum, ne
tanquàm pauper, & cũ ſolo militiæ exercitio coge-
retur viuere in priuato Oppido iuxta modũ tenuis
facultatis ſibi debitæ pro alimẽtis, quæ cauſa reſpi-
ciebat vtilitatem ipſius Hippolyti, ex qua propte-
reà nõ probatur metus, nec allegatur cauſa metus,
5 † vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicu-
ius hæreditatis, vel ſimilis; Accedit, quod Hippo-
lytus exceſſerat vigeſimum ætatis annum, non in-
ſtabat cauſa ſucceſſionis de præſenti, ſed erat mul-
tum remota, prætenditur illatus à fratre, & matre,
6 † ſub quorum non erat poteſtate; ſed quicquid de-
ponant teſtes, certum eſt, quod non probant coa-
7 ctionem abſolutam hoc eſt præciſam, † in qua ca-
racter non imprimitur, ſed conditionalem, in qua
imprimitur, de quibus eſt textus, vbi omnes *in
cap. maiores. § item quæritur de Baptiſm. Caſ. de
Graſſ. deciſ. 1. & 2. de his quæ vi metuſue cauſa
fiunt.* & propterea tota difficultas reducitur ad id,
an ſuſcipiens ordines per vim coactiuam, & conſe-
8 quenter † character ſecundom omnes ſit impreſſus,
teneatur continere, negatiuam tenuit *Caſ. de Graſſ.
d. deciſ. 2.* nempè, quod licèt ſit character impreſſus,
9 † non tamen teneatur continere, *Nauarr. conſ. 4.
cod. tit. lib. 1. Hoſtien. in d. cap. maiores. num. 38.*
Attamen cum Hippolytus nedum obtinuerit Ca-
nonicatum, qui requirit ordinem ſacrum, ſed ceſ-
ſante metu per tempus conſiderabile illum reti-
nuerit, & quod plus eſt illum reſignauerit, reſeruata
ad ſui fauorem penſione, inficiari non poteſt, quin
in hoc caſu adſit ratificatio, & ſupradicta limiten-
tur, vt ſcilicet teneatur continere, cum ceſſante
10 † metu ratificauerit, quod factum eſt, & purgaue-
rit metum, *vt in terminis dicit Hoſtien. in d. cap.
maiores. loco allegato*, vbi ſi ratificet debet com-
11 pelli, vt contineat, & exemplificat, † quod ſi ſemel

indutus

Digitized by Google

Indutus cantauit Epiſtolam, cenſetur ratificaſſe, *& ibi, Io. Andr. in fin. Henric. Boich. n. 7. Barbat. conſ. 60. col. 13. poſt princ. nu. 6. lib. 1. ita fuit reſolutum in cauſa Conchen. nullitatis ordinum 27. Octobris 1606. coram bo. me. Penia.*
12 Non obſtat quod ſupradicta feciſſet, † niſi etiam
verè ſciuiſſet nullitatem ordinis, *Nauarr. conſ. 5.*
num. 18. de regular. par. 1. lib. 3. vbi poſſeſſio nulla
13 non ratificatur † ab eo, qui illius nullitatem igno-
rat, *& conſ. 44. ead. par. 1. lib. 3. de regular. Bar-*
bat. conſ. 60. num. 5. verſ. præterea. lib. 1. qui lo-
14 quitur etiã de ſuſceptione ordinis; quia † cũ ſimus
in perſona qualificata, nec præſumitur ignorantia
iuris, qualis eſt ignorantia nullitatis ſuſceptionis
15 ordinis † per vim, & metum, & ſuſcipiens ordinẽ
per vim, & metum cauſatiuum ordinatur quidem,
16 ſed non tenetur † continere, & propterea ſi poſt
ordinem taliter receptũ ſemel vtatur eo ſine cau-
17 tione aliqua, puta ſi ſemel indutus ſolemniter † di-
xit Epiſtolam, clauſa eſt ſibi porta contradicendi,
ita ſubdit *Hoſtien. in alleg. cap. & ita fuit dictum*
in prædicta cauſa Conchen. coram bo. me. Penia,
& ſic quatenus conſtaret ordinem Subdiaconatus
18 fuiſſe ſuſceptum per metum non officeret, † itaut
non teneretur continere cum ex ſupradictis DD.
cenſuerint conſtare de ratificatione.

Et ità vtraquè &c.

☞ * Propoſita fuit hæc cauſa ſub die 19. Iunij 1628. & 11. Martij 1630. quas deciſiones vide infra, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

☞ * Habes etiam eam infra poſitam prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 16. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur, quando habeat locum text. in l. Modeſtinus. ff de ſolut. & quando non. Notabilis eſt iſta deciſio, in qua egregiè, more ſolito tanti Auditoris, agitur vt declinetur nimia ſubtilitas I. C. Modeſtini in d. l. Modeſtinus. Cũ prædicta Lex ſubtilitatibus, & Iuribus ambagibus nitatur, & digna ſit ethnico nõ autẽ pio, et litium oſore Legislatore.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ſoluens pro principali poteſt reportare ceſſionem iurium, etiam ex interuallo poſt ſolutionem.*

2 *Paulus I.C. in l. 36. ff. de fideiuſſor. improbat dictum Modeſtini, eò quod fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potiùs emere nomen debitoris.*

3 *Fideiuſſor ſoluens pro principali, talis ſolutio eſt potiùs pretium emptæ actionis, quam liberatio debitoris.*

4 *Fideiuſſor, ſi ſit acceſſoriè obligatus, ſi ſoluat, illi ceſſio poteſt fieri poſt ſolutionem ex interuallo.*

5 *Fideiuſſor in dubio, dum ſoluit nullo expreſſo nomine, cenſetur ſoluere nomine proprio, & ad ſui vtilitatem.*

6 *Correi, & plures rei debendi dicuntur illi, qui acceſſerunt principaliter, & inſolidum, ſuſcipiendo in ſe alienam obligationem.*

7 *Fideiuſſores, & rei debendi, differunt inter ſe, illi tenentur acceſſoriè, hi autem principaliter.*

8 *Rei plures debendi, quando adſunt, tunc vno ſoluente liberantur cæteri alij.*

9 *L. Modeſtinus. ff. de ſolut. motiuum vbi conſiſtat.*

10 *Debitor ille dicitur, ad quem peruenit pecunia, & pertinet commodum contractus. alij verò dicuntur fideiuſſores.*

11 *Surd. deciſ. 308. nu. 15. declaratur. & n. 13.*

12 *Fideiuſſor in dubio non præſumitur voluiſſe tollere, niſi propriam obligationem, alioquin ſoluendo grauiter ſibi præiudicaſſet.*

14 *Fideiuſſor ſoluens, mediante ſolutione emit actiones creditoris aduerſus principalem debitorem, & confideiuſſores.*

Et ideò iure poteſt, quandocumquè lubet petere, vt cedantur ſibi actiones numerato pretio venditæ. num. 14.

15 *Fideiuſſor ſoluens expreſſè nomine proprio ad extinguendam, & eradicandam propriam obligationem, non autem principalis, hoc caſu non intrat diſpoſitio, l. Modeſtinus. ff. de ſolut.*

16 *Obligati, quando ſunt plures principaliter, ſi vnus ſoluat per ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, & ſoluenti fieri poteſt ceſſio, etiam ex interuallo.*

18 *Fideiuſſor poſtquàm ſoluit, adhuc obligationis ſubſtantia durat, & viuit, & debitor tantum eximitur reſpectu creditoris, ſed debitum non eradicatur illiuſq. actio in ſoluentẽ transfertur*

19 *Fideiuſſor, dum ſoluit nomine proprio cenſetur, reſtringere beneficium ad ſui commodum, non autem aliorum.*

Immò animo, & tacito pacto ſe reualendi præuia ceſſione, quandocunquè facienda à creditore accipiente. num. 19.

20 *Text. in l. Modeſtinus. ff. de ſol. loquitur ſolùm in caſu ſpeciali Tutorum.*

21 *Text. in l. Modeſtinus. ff. de ſolut. non procedit, vbi fideiuſſor ſoluit tantum nomine fideiuſſionis & non intellexit aliorum obligationem interimere, & eradicare. & num. 22.*

23 *Text. in d. l. Modeſtinus, ſolùm ſubtilitatibus, & Iuris ambagibus nititur, & digna eſt ethnico, non autem pio, & litium oſore legiſlatore.*

24 *Text. in d. l. Modeſtinus, quantum fieri poteſt eſt declinanda. immò correcta illa eſt ex l. 36. ff. de fideiuſſ.*

25 *Officium Iudicis in terminis l. Modeſtinus. ff de ſolut. non eſt denegandum, ex æquitate, & epicheia quadam.*

26 *Cenſus nullitate data, attamen debentur fructus pro tempore, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic ante oppoſitionem de nullitate.*

27 *Doli præſumptio ceſſat, & intrat præſumptio bonæ fidei ſtante diuturna poſſeſſione.*

28 *In*

28 *In iudicio ſummariſſimo, & exequutiuo non diſ-
cutiantur ea, quæ requirunt altiorem indaginē.*

DECISIO XLI.

CONTRA mandatum relaxatum ab A.C.
in fauorem D. Iacomelli hæredis q. Fœlicis
Americi, tria præcipuè opponebantur, ex quibus
etiam informantes pro D. Marchione del Drago,
prætendebant receden̄ eſſe à deciſis ſub die 15. No-
uembris 1627. coram me.*

Primò, quod ceſſio facta à Capitulo S. Marci in
fauorem Fœlicis, & Iacomelli, emanauerit poſt ſo-
lutionem factam, & ſic extincta obligatione, & iu-
re creditoris recipientis.

Secundò opponebatur, quod pecuniæ, quas ad
cenſum recepit Virginia, tanquàm tutrix filiorum,
ceſſerint in vtilitatem Fœlicis fideiuſſoris.

Tertiò quod non conſtet de veritate cauſæ ex-
preſſæ in inſtrumento cenſus, ſcilicet extinctionis
debitorum Tiberij de Citera, mariti dictæ Virginiæ.

Verùm his non obſtan̄ Domini ſteterunt in de-
ciſis, ex rationibus in deciſione deductis.

Quibus nec refragatur primum obiectum, de
ceſſione facta poſt ſolutionem, quoniam Fœlix non
1 erat correus, ſed fideiuſſor, & † ideò potuit repor-
tare ceſſionem, etiam ex interuallo poſt ſolutionē,
vt eſt *text. in l. cum is 36. ff. de fideiuſ.* vbi depræ-
2 henditur, Paulum I.C. † improbare dictum Mode-
ſtini, eo quod fideiuſſor ſoluens creditori, non cen-
ſeatur pecuniam illam dare inſolutum, & in extin-
ctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen
debitoris, ibi, *Nō enim in ſolutum accipit creditor,
ſed quodāmodò nomen debitoris vendit, & ideò ha-
bet, quia tenetur ad ipſum, vt præſtet actiones*, &
docet *Bald. in l. ſi res obligata, num. 3. ff. de leg. 1.
vbi & Iaſ. num. 44. Paſet. conſ. 125. num. 15.* vbi,
3 quod talis ſolutio † eſt potius pretiū emptæ actio-
nis, quàm liberatio debitoris, *& conſ. 126. num. 4.
Valentin. Franch. de fideiuſſ. cap. 5. num. 484. &
ſeqq.* benè *Caſanat. conſ. 11. num. 22. verſ. ſecūdo
ponderandum, & num. 19* & in fideiuſſore, qui eſt
4 † acceſſoriè obligatus, quod illi ceſſio poſſit fieri
etiam poſt ſolutionem, admittit *Bart. in l. Modeſti-
nus, num. 4. ff. de ſolut. & Caſtrenſ. ibid. nu. 6. &
conſ. 181. ſub n. 1. verſ. alia regula eſt, Soccin. iun.
conſ. 27. num. 8. lib. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 3.
præſumpt. 143. nu. 6. Gabr. plenè conſ. 63. nu. 6. &
10. lib. 2. Guttier. alleg. 4. num. 10. in fin. Adrian.
Neguſant. reſponſ. 301. num. 13. Hartman. Piſtor.
obſeruat. 158. num. 3. & ſeqq.* vbi in fine obſeruat,
quod hæc eſt magis communis opinio, & hodiernis
moribus magis accommodata, latiſſimè *Henrig.
de fideiuſſ. cap. 28. num. 43.* qui teſtatur de veriori,
æquiori, & communiori opinione, & contrarijs reſ-
pondet, atquè etiam admittit *Surd. deciſ. 308. n. 4.*
5 In dubio enim, dum † fideiuſſor ſoluit nullo expreſ-
ſo nomine; cenſetur ſoluere nomine proprio, & ad
ſui vtilitatem, & ſic vt ſuam tollat obligationem,
non autem aliorum, & indè ceſſio ſibi quandocun-
què, etiam ex interuallo, fieri poteſt, *l. Papinianus
ff. mandati, Caſanat. conſ. 14. n. 6. verſ. ſed etiam,
Hartman. Piſtor. obſer. 44. num. 14.* & notant alij
ſupra congeſti.

Non obſtat Fœlicem, & Mutum dici correos, &
plures reos debendi, non autē fideiuſſores, eo quod
6 † ipſi acceſſerunt principaliter, & in ſolidum, ſuſci-
piendo in ſe alienam obligationem, ad *l. reos, §. cum
in tabulis, ff. de duob. reis*, differuntq. inter ſe duo
7 † rei à fideiuſſoribus, quia illi tenentur principali-
ter, hi autem acceſſoriè, *l. græcè, §. 1. ff. de fideiuſ-
ſor. l. 1. & 2. ff. de duobus reis*, & vno ex pluribus
8 † reis ſoluente, liberantur alij omnes, *d. l. 2. & 3. &
l. fin. ff. eodem, de duobus reis*; Et in hoc conſiſtit
9 motiuum † *l. Modeſtinus. ff. de ſolut. vt ibi per gloſ.
& DD.* ſequuta autem liberatione quoad alios etiā
non ſoluentes, nil ſupereſt ceſſibile, quia, & extin-
ctum eſt ius creditoris, & liberati ſunt debitores,
vt in propoſito arguebat *Surd. d. deciſ. 308. nu. 10.
& ſeqq.*

Quoniam verè, & propriè Mutus, ac Fœlix non
ſunt rei debendi, ſed acceſſoriè, & hoc verbo acceſ-
ſionis vtitur inſtrumentum eorū obligationis, clau-
ſula autem inſolidum, operatur quidem vt reſpectu
creditoris fideiuſſores obligati inſolidum dicantur
plures rei debendi, quia prætermiſſa omni diſcuſſio-
ne, poteſt creditor potius pulſare pro tota ſumma
fideiuſſorem, quàm verū principalem debitorem,
ſed in rei veritate reſpectu debitoris, & fideiuſſorū
10 inter ſe, ille ſolùm dicitur † debitor, ad quem per-
uenit pecunia, & pertinet commodum contractus,
alij verò dicuntur fideiuſſores, *l. ſed Iulianus §. item
ſi duæ. ff. ad S. C. Macedonian. Purpurat. conſil.
600. nu. 6. lib. 2. Paſet. conſ. 126. num. 11. verſ. ad
tertium, Gabr. d. conſ. 63. num. 2. lib. 2.* qui loqui-
tur in his terminis, & dicit ſuo tempore ita iudica-
tum fuiſſe per Rotam, *Odd. conſ. 41. per tot.* & præ-
ſertim *num. 42. & ſeqq. Adr. Neguſant. d. reſponſ.
301. nu. 12. & 13.* & plenè Rota in terminis *l. Mo-
deſtinus deciſ. 153. num. 6. par. 2. diuerſ.*

Nec ſtringit motiuum *Surd. d. deciſ. 308. nu. 15.*
11 † dum arguit ſufficere fideiuſſorem obligatum in-
ſolidum cenſeri correum, & debitorē reſpectu cre-
ditoris, quia ſi ipſius creditoris perſona attendatur,
non poteſt fieri ceſſio poſt ſolutionem, cum iam ip-
ſe fuerit ſatisfactus, nec habeat amplius quid ceſſi-
bile poſt acceptam pecuniā. Quia verum eſt, quod
creditor dicitur ſatisfactus reſpectu ſoluentis, &
aliorum vt ampliùs idem bis petere non poſſit, ſed
non procedit reſpectu ceſſionis faciendæ fideiuſſori
12 ſoluenti, cum fideiuſſor † in dubio non præſuma-
tur voluiſſe tollere niſi propriā obligationem, alio-
quin ſibi grauiter præiudicaſſet, vt benè declarat
*Henrig. de fideiuſſor. d. cap. 28. nu. 44. verſ. nec ob-
ſtat, & Valent. Franc. de fideiuſſ. cap. 5. num. 486.*
13 dictaq. Surdi deciſio † vera videtur ſolum in pluri-
bus reis debendi, prout illam intelligit *Fontanell. de
pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 18. par. 2. n. 58.* & pro-
priè non eſt hæc ceſſio, ſed venditio nominis debi-
toris, quæ cenſetur facta eo ipſo, quod creditor ac-
cipit pecuniam à fideiuſſore, vt innuit *Paulus in
d. l. cum is. ff. de fideiuſſ.* quem textum elegantiſſi-
mum, & clarum commendat, & ſequitur *Franch.
deciſ. 55. num. 12. & poſt Angel. Imol.* & alios, am-
plexa etiam fuit *Rota deciſ. 148. num. 4. par. 2. di-
uerſ.* & benè declarat *Coler. de proceſſ. exequut.
cap. 10. nu. 368. 369. & 370. & Valentin. Franch.
de fideiuſſ. d. cap. 5. nu. 485. & 486.* vbi, quod pro-
14 pterea fideiuſſor ſoluens, qui † mediante ſolutione
emit

Digitized by Google

emit actiones creditoris aduerſus principalem debitorem, & confideiuſſores, iure poteſt quandocũque lubet petere, vt cedantur ſibi actiones numerato precio venditæ, *Caſanat.conſ.*11. *num.*19.

Sed, quicquid eſſet de præmiſſis, in præſenti, videtur ceſſare difficultas, quia non verſamur in dubio, ſed Fœlix expreſsè declarauit ſe ſoluere nomine proprio tanquàm fideiuſſor, vt in omnibus partitis exhibitis, & ſic aſſequimur ſolũmodò obliga-
15 tionem propriam fuiſſe extinctam, & † eradicatã, non autem ſubſtantiam obligationis filiorum Virginiæ, qui erant verè principales debitores, quo caſu non intrat diſpoſitio, *l. Modeſtinus, vt per gloſ. ibi in verbo, nulla actio, verſ. ſed ibi ſoluat pro ſua obligatione*, & melius *Caſtren. ibid. num.*6. *verſ. & è conuerſo*, vbi, ſi vnus ex principaliter obligatis
16 † ſoluit pro ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, & ſoluenti fieri poteſt ceſſio etiam ex interuallo, & benè deducitur ex reſponſo *I.C. in l. Papinianus. ff. mandati*, quem text. ponderant *Bart.* & alij communiter *in l. Modeſtinus, Dec. conſ.* 446. *num.*1. *in fin. &* 2. *Guttier. allegat.*4. *nu.* 10. *in princ. Felician. de cenſib. lib.*3. *cap.*3. *nu.*6. *verſ. ſi vero*, vbi quod vtilis eſt ceſſio, quamuis ex inter-
17 uallo facta † fuerit, quoniam primitiua, & principalis obligatio adhuc manet, nec ſublata eſt fideiuſſoris ſolutione, *Maur. de fideiuſſ. par.*2. *ſect.*6. *c.*5. *num.*11. *Adrian. Neguſant. d. reſp.* 301. *num.*11. *Caſanat. d. conſ.*11. *nu.*3.16. *&* 18. vbi, quod poſt ſolutionem adhuc obligationis ſubſtantia durat, &
18 viuit, & debitor † tantum eximitur reſpectu creditoris, ſed debitum non eradicatur, illuſq. actio in ſoluentẽ transfertur, & egregiè *Molin. de contract. tract.*2. *diſp.*548. *num.*3. *Gratian. diſcept. for. cap.* 286. *num.*4. *& cap.*793. *num.* 23. *&* 24. *Rot. deciſ.* 153. *nu.*4. *par* 2. *diuerſ.* quæ eſt etiam apud *Cenc.*
19 *deciſ.*184. *num.*4. Cenſetur enim, dum ſoluit † nomine proprio, reſtringere beneficium ſolutionis ad ſui commodum, non autem aliorum, immò animo, & tacito pacto ſe reualendi, præuia ceſſione quandocunquè facienda, à creditore accipiente, vt per *Molin. ibidem*.

Et ita diſpoſitio *d. l. Modeſtinus* huc non eſt re-
20 ferenda, quia, † vel loquitur ſolum in caſu ſpeciali Tutorum, vt per *Henrig. d. cap.*28. *nu.*45. *& poſt Guman. Gutier. d. alleg.*4. *nu.*10. *verſ. hanc tamen ſub diſtinctionem, Paſet. conſ.*125. *num.*15. *in fin. verſ. vel tertio, & conſ.*126. *num.*5. Vel certè non
21 procedit, quando † ſoluens (vt in pręſenti vbi ſolutum fuit nomine tantum fideiuſſoris) non intellexit aliorum obligationes interimere, vt benè per *Caſtren in d. l. Modeſtinus, nu.*6. *in vltimis verbis videndus, Menoch. præſump.*143. *nu.*3. *lib.*3. *Gratian. diſcept. forenſ. d. cap.*286. *num.* 6. *& cap.* 793. *num.*23. *&* 24. qui benè diſtinguit, *Anton. Amat. reſol.*37. *num.*7. *& num.* 39. vbi multos congerit,
22 & firmat, quod fideiuſſor, † quando ſoluit, vt fideiuſſor, & ſic nomine proprio, tunc nullatenus eſt ſeruanda diſtinctio, *l. Modeſtinus*, & cum *d. l. Mo-*
23 *deſtinus* ſolũ † ſubtilitatibus, & iuris ambagibus nitatur, dignaq. ſit ethnico, non autem pio, & litiũ oſore Legislatore, vt prudenter obſeruat *Molin. d. diſp.*544. *num.* 8. *verſ. latius, &c.* ſobriè in ea eſt
24 procedendum, & quantum fieri † poteſt declinanda, immò correctam illam eſſe ex *l. cum is. ff. de fideiuſſ.* haud temerè ſuſpicatur *Henrig. de fideiuſſ. d. cap.*28. *num.* 39. *&* 40. & in omnem caſum, ex
25 abundanti, non denegaretur officiũ Iudicis ex † æquitate, & epicheia quadam, cum ipſe Fœlix ſoluerit, & commodum non ad ipſum, ſed ad filios Virginiæ ſpectaret, quod in his terminis tradit *Surd. conſ.*536. *nu.*5. *Coſta de rem. ſubſidiar. remed.* 33. *num.*15. *&* 16. *Paul. Bellon. de poteſt. eorum quæ fiunt in continenti, cap.*50. *nu.* 3. *verſ. vbicunquè ita videtur, Gratian. diſcept. forenſ. d. cap.* 793. *num.*20. *&* 22.

Alterum verò obiectum, ſcilicet quod pecuniæ non ceſſerint in vtilitatem Fœlicis, tollitur, quia, eſto etiam probari fuiſſe ſoluta ſcuta 400. Franciſco Maſſeo pro extinctione ſocietatis officij, & alia ſcut.400. pro alia ſocietate Fuluio Amodeo, Attamen, vt benè deducunt informantes pro d. Iacomello, conſtat, dictas pecunias in effectu perueniſſe ad alios, qui bonam fidem recognouerunt pro tota ſumma, & Fœlicem in altera tantum cont acta per Petrũ de Americis ad fauorem Amodei ſe obligaſſe ex mera liberalitate, & ad Fœlicem non ſpectabat commodum, vel incommodũ dd. ſocietatũ.

Tertium pariter circa veritatem cauſæ, ceſſat, quicquid enim de illa ſit, ſat eſt quod reſpectu Fœlicis, & Iacomelli non diſputatur principaliter ſuper validitate cenſus, ſed tantùm pro fructibus ſo-
26 lutis, qui, data etiã prætenſa † nullitate (citra veri præiudicium) attamen deberẽtur pro tempore, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic antè oppoſitionem de nullitate modò tãtum obiecta ab hæredibus filiorum Virginiæ, *Rota in Romana Cenſuum* 25. *Iunij* 1600. *coram bo. me. Card. Millino, quæ eſt deciſ.*29. *nu.*5. *poſt Cenc. de Cenſ. Grat. diſcept. forenſ. cap.*559. *num.* 64. præſertim dum conſtat Capitulum S. Marci exegiſſe etiã iſtos cenſus à Virginia & à dd. filijs, & eorum hæredibus, &
27 ſtãte diuturna poſſeſſione ceſſat † præſumptio doli, & intrat præſumptio bonæ fidei, vt in alia deciſione fuit firmatum.

Alia verò, quæ opponebantur, læuia viſa ſunt, vel
28 altiorem requirere indaginem, neque † diſcutienda in hoc ſummariſſimo, & executiuo iudicio.

Et ita, poſt ſextam diſputationem, vtreque parte informante, reſolutũ fuit, ſtãdũ eſſe indeciſis, &c.

☞ * Habetur iſta Deciſio ſup. par. 5. recẽt. dec. 106.

R. P. D. MERLINO.

Rauennaten. Emphyteuſis.

Die Veneris 28. *Martij* 1631.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur, & deciditur in hac inſigni deciſione, quod Iudex Laicus non eſt competens Iudex, ſi agatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, quod procedit etiam ſi lis agitaretur inter ſolos emphyteotas, & ſuper ſolo dominio vtili, quod pœnes Laicos exiſtit.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Cauſa, quando eſt omnino Eccleſiaſtica ab Iudice Eccleſiaſtico, non autem à Laico eſt definienda.*

2 *Cauſas Eccleſiaſticas Apoſtolus ad Eccleſiã præcipit deferri, & ibi determinari.*

3 *Cauſa Eccleſiaſticæ, quod à Iudice Eccleſiaſtico ſint determinandæ, nullus vnquam Orthodoxus ab dubitanit.*

Et ſi qui auſi ſunt hoc impugnare meritò ſemper, Eccleſia fuerunt damnati.

4 *Laici quidquam ſtatuere non poßunt circa bona Eccleſiaſtica ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis.*

5 *Laicis etiam Religioſis obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nullaquè de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas, Et in his quæ ad Eccleſiam ſpectant diſcere debent non docere.*

6 *Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis anathematis pœna feriuntur. Laici ſuper bonis Eccleſiaſticis ius dicere, & ſententiam proferre non poſſunt num. 6.*

7 *Forum ſortiri, & ſtatutis ligari paria ſunt.*

8 *Iudex Laicus non poteſt cognoſcere ſuper Emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiamſi inter ſolos emphyteotas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod penes Laicos exiſtit.*

9 *Dominium vtile eſt complicatum, & connexum cum dominio directo.*

Dominium vtile eſt verè, & proprie vna eademquè res cum dominio directo, & eius natura eſt, vt directum ſemper ſequatur num. 9.

Dominium vtile ſequitur dominium directum ſicuti incrementum alluuionis, et inſula num. 9.

Dominium vtile ſaltem actualiter non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo num. 9.

10 *Bona Eccleſiaſtica nec indirectè ſubijciuntur iuriſdictioni, & iudicio Laicorum, & num 11.*

12 *Iuſpatronatus Laicorum, licet non ſit proprie ſpirituale, attamen quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat.*

13 *Poßeſſio rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, & Laicalis, attamen etiam de poßeſſione ſolum cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem Laicus.*

Spiritualitatis qualitas, qualitatem temporalitatis abſorbet, & ad ſe trahit, num. 13.

14 *Connexitas, & complicatio maior eſt inter dominium directum, & vtile, quam ſit inter proprietatem, & poßeſſionem.*

15 *Decima data in feudum ſecularibus, earum cauſæ, diſcutiendæ ſunt coram Iudice Eccleſiaſtico, licet dominium huiuſmodi decimarum ſcilicet fructuum illorum omnino ſpectet ad Laicos, & feudum cenſeatur ſeculare.*

Tamen, quia oritur, & dependet à Iure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex Laicus de illis cognoſcere.

16 *Matrimonij poßeſſorium, quamuis agatur inter perſonas mere Laicas, quia habet admixtã cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico.*

17 *Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, et onera realia per ſtatuta Laicorum ſuper rebus, & bonis impoſita, & hoc ratione connexitatis dominij vtilis, cùm directo, & iſta eſt æqua, & ſecura opinio, vt num. 18.*

19 *Dominium vtile vaſalli ſubijcitur, & famulatur directo dominio Domini principalis.*

20 *Dominium vtile inhæret dominio directo inſeparabiliter tamquàm in prima cauſa, ſine qua nec ſubſiſtere poteſt.*

21 *Dominium directum, cùm ſit dignius, & potentius debet trahere ad eius Iudicem, & forum diſcuſſionem ſuper Dominio vtili.*

22 *Dominium vtile reſidet in materia, & re directa' veluti in ſuo ſubiecto.*

23 *Laicus ſocius Clerici, ſequitur forum eiuſdem Clerici.*

24 *Pupilli, aut minoris conſors ratione Iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius pupilli, & minoris.*

25 *Eccleſiæ expedit habere magis vnum emphyteutam, quàm alium.*

DECISIO XLII.

SENTENTIAM latam extra Curiam, Domini dixerunt vitio nullitatis, ex defectu Iuriſdictionis, laborare, promulgata enim fuit in foro, & Tribunali laicali, & tamen, cùm ageretur de bonis ratione directi dominij ſpectantibus ad Eccleſiã
1 Sanctæ Mariæ in Coſmodin, † cauſa erat omninò Eccleſiaſtica, & ab Eccleſiaſtico Iudice, non autem à laico, definienda, *cap. decernimus, extr. de Iudic. cap. bene quidem, cap. deniquè, diſtinct. 96. cap. continua, cap. relatum, cap. ſi qua cauſa, cap. placuit, il. ſecondo, 11. quæſt. 1.* in qua quæſtione per totam Gratianus congerit decreta ad hoc ſpectantia, ex ſacris Concilijs, & Summorum Pontificum reſcriptis, deſumpta, & in *dicto cap. placuit, deſum-*
2 *pto ex Concil. Carthaginen. 3.* habetur, quod † etiã Apoſtolus huiuſmodi cauſas ad Eccleſiam deferri, atquè ibi determinari præcepit, & de veritate huius concluſionis, nullus vnquàm orthodoxus du-
3 bitauit, & ſi qui auſi ſunt impugnare, † meritò ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati, prout de Marſilio illo Paduano ſub Paſchali Secundo, *trad. Cardin. Turrecrem. in ſumma Eccleſ. lib. 4. par. 2. cap. 35.* qui ſuper hoc refert, extare extrauagantem Ioannis XXII. quæ incipit, *Licet, Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. verſ. in hoc procul. dubio, Bannes in 2. 2. quæſt. 65. artic. 1. verſ. item Chriſtus, Cardinal. Bellarmin. controuerſ. tom. 2. tit. de Cler.*
4 *cap. 24. ante verſ. 5. propoſitio*; quemadmodũ † enim laici, quàmuis Religioſi, quidquã ſtatuere nõ poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis, *d. cap. bene quidem, cap. ſi Imperator, 96. diſtinct. cap. laicis, 16. quæſt. 7. cap. cùm laicis extr. de rebus Eccleſ. alien. vel non*, in quibus
5 locis habetur, quod laicis, etiam † Religioſis, obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nullaquè de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas, & in his, quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere, *cap. Clericus, & cap. fin. de immunit. Eccleſ. in 6.* vbi ſtatuentes
6 † ipſi, anathematis pœna feriuntur, *cap. Eccleſia Sancta Maria. de conſtit.* Ita nec etiam ſuper illis Ius dicere, & ſententiam proferre poſſe, non eſt am-

Digitized by Google

7 ambigendum, paria † enim ſunt, forum ſortiri, &
ſtatutis ligari, *gloſ. in cap. quod Clericus, de foro
compet. Dec. ind. cap. Eccleſ. Sancta Mariæ, num. 18.
Alexandr. conſ. 211. num. 5. in fin. lib. 2. Rimin.
Sen. conſ. 268. num. 13. lib. 2. Bero. conſ. 63. num. 99.
lib. 1. Surd. conſ. 2. num. 14. in fin. & conſ. 338.
num. 26. ad fin.* & ad propoſitum *Theſaur. Iun.
quæſt. forenſ. lib. 2. cap. 15. num. 12. in fine.*
8 Idquè procedit, etiam ſi cauſa inter ſolos † em-
phyteotas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod
pœnes laicos exiſtit, quoniam dominium Eccleſiæ
cùm ſit connexum, & complicatum cùm vtili, illi-
9 què prædominans, ſitquè † dominium vtile verè, &
propriè vna, ac eadem res, cum dominio directo, &
eius naturæ, vt directum ſemper ſequatur, ſicuti in-
crementum alluuionis, & inſulæ, vt dixit *Oldrad.
conſ. 240. num. 1. verſ. & ideò rectè, quem ſequi-
tur Surd. conſ. 57. num. 23. verſ. & propterea*, &
ſubiectum bonorum materialiter ſit ſemper, & per-
petuò Eccleſiaſticum, non poteſt ab ipſo dominio
10 directo, † ſaltem actualiter, ſeparari dominium vti-
le, nec ideo indirectè bona Eccleſiarum ſubijci iu-
riſdictioni, & iudicio laicorum, *cap. quanto, cap. ca-
terum, & ibi Canoniſtæ, de iudic. Cardin. conſ. 2.
num. 2. verſ. Item in hæreditate, Campeg. inter
conſ. Albert. Brun. conſ. 2. num. 34. ſub verſ. præ-
miſſo tertio*, & alios congeſſit, & ſequuta eſt Rota,
accerrimè examinato articulo, ſublatiſquè contra-
11 rijs † argumẽtis, *in Romana Domus de Scappuccijs
19. Ianuarij* 1611. *coram Reuerendiſſimo Domino
meo Decano*, & quotiès caſus contigit, ſemper eam
poſtea ſequuta eſt, vt in *deciſ. 472. par. 2. recent. &
pœnes Pacific. de Saluiano deciſ. 239. num. 6. & in
Romana de Schianchis 28. Aprilis* 1617. *corã Emi-
nentiſſimo Domino Cardinali Pamphilio, impreſſ.
poſt Modern. Mantuan. controuerſ. forenſ. cap. 12.
num. 67. & alias ſæpius*, & ab hac opinione diffici-
le eſſe recedere monet *Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 447. num. 21.*
Ita ratione huiuſmodi connexionis, licet Iuſpa-
12 tronatus Laicorum, non ſit propriè ſpirituale, †
attamen quia eſt annexum ſpiritualitati, ideò ſu-
per illo iudicat ſolùm Iudex Eccleſiaſticus, *cap.
quanto, de iudic.*
Et poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit merè tempo-
ralis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſo-
lùm cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmo-
13 dùm de ipſa † proprietate, non autem laicus, cùm
qualitas ſpiritualitatis, qualitatem temporalitatis
abſorbeat, *Bero. in rubr. de iud. num. 51. Crauett.
conſ. 258. num. 8. Roland. conſ. 12. num. 35. &
ſequentibus, lib. 2. Valaſc. conſult. 93. num. 3.
Menoch. de recuper. remed. 15. num. 205. & ſequen-
tibus, Couar. pract. quæſt. cap. 35. num. 1. Guttier.
Canon. quæſt. cap. 34 num. 26. & ſeqq. latè Azor.
Inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 14. quæſt. 1. Duard.
ad Bullam Cæn. lib. 2. can. 15. quæſt. 19. nu. 47. Put.
14 deciſ. 361. lib. 1. in antiq.* certum eſt autem † ma-
iorem connexitatem, & complicationem eſſe inter
dominium directum, & vtile, quàm ſit inter pro-
prietatem, & poſſeſſionem, vt per *Bero. in d. cap.
quæ in Eccleſiarum, num. 13. de conſtit.*
Ita etiam cauſa decimarum, quæ datæ ſint in
feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Iudice
Eccleſiaſtico, licet enim dominium huiuſmodi de-
15 cimarum, ſcilicet fructuum illarum † omninò ſpe-
ctet ad laicos, & feudum cenſeatur ſæculare, tamẽ,
quia oritur, & dependet à iure ſpirituali, & Eccle-
ſiaſtico, non poteſt Iudex laicus de illis cognoſce-
re, *Federic. de Sen. conſ. 245. num. 1. Azor. Inſtit.
moral. part. 1. lib. 7. cap. 39. quæſt. 3. Monet. de
decim. cap. 8. quæſt. 1. num. 15. Facundez ſuper
præcept. Eccleſ. præcept. 5. lib. 3. cap. 5. num. 5.* vbi
Couar. Rupell. & alios contrariũ ſentientes reiecit.
16 Prout & poſſeſſorium matrimonij, † quamuis
agatur inter perſonas merè laicas, quia habet ad-
mixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definien-
dum eſt à Iudice Eccleſiaſtico, *Couar. de ſponſ.
par. 2. cap. 7. §. 6. num. 8. & cap. 8. §. 12. num. 3.
Valaſc. d. conſult. 93. num. 2. ad med. verſ. & in
cauſa matrimoniali, latè Molin. de rit. nupt. lib. 2.
differ. 10. num. 19. & ſeqq.*
Et demum (quod fortius etiam videtur) ratione
17 pariter connexitatis dominij vtilis cùm directo, †
emphyteutas Eccleſiæ non teneri ad collectas, &
onera realia per ſtatuta laicorum, ſuper rebus, &
bonis impoſita, cenſuerunt grauiſſimi Auctores, &
originaliter dixit *Bart. in l. priuatæ, num. 2. C. de
excuſat. muner. lib. 10. Iaſ. in authentica. quas a-
ctiones, num. 42. C. de ſacroſ. Eccleſ. Rip. in tract.
de peſt. tit. de priuil. ad conſeruand. vbert. num. 124.*
latè *Petr. de Vbald. in conſ. 2. poſt tract. de collect.
per tot. Siluan. conſ. 9. per tot. M. Anton. Eugen.
conſ. 96. num. 23. lib. 1. D. Fachin. contr. Iur.
cap. 91. lib. 1. Menoch. conſ. 444. num. 27. Ruin.
conſ. 111. num. 10. verſ. item nota quod, lib. 5. Remig.
Gonny. de charitat. ſubſid. quæſt. 61. n. 29. & q. 59.
n. 31. Odd. conſ. 70. per tot. & præſertim num. 31.* vbi
teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, ſolidioribuſ-
18 què rationibus fundatam, † nec non magis æquã,
& ſecuram, & *num.* 40. ait, hanc dici poſſe com-
munem opinionem, cùm Bartolum, & alios grauiſ-
ſimos Iuris Sectatores habeat *Burſat. conſ. 42.
num. 22. lib. 1.* & videtur etiam admiſiſſe, *Rota in
dicta Romana domus de Scappuccijs coram Reue-
rendiſſimo D. meo Decano.*
Et præter motiuũ connexionis, concurrit etiam
19 prærogatiua qualitatis, & ſubiecti Eccleſiaſtici, †
hoc enim dominium vtile Vaſſalli, ſubijcitur, & fa-
mulatur directo dominio Domini principalis, *Al-
ciat. in. l. ſi quis, in §. differentia, num. 12. verſ.
aliud eſt, & ibidem Zaſ. num. 22. ff. de acquirend.
poſſ. ff.* & benè per *Surd. d. conſ. 57. num. 23. verſ.
& propterea.* Et in proprietate, tanquàm in prima
20 † cauſa, inſeparabiliter inhæret, ſine qua nec ſubſi-
ſtere poteſt, vnde meritò dominium directum, cùm
21 ſit Eccleſiaſticum, tãquam † dignius, & potentius,
debet trahere ad ſuum Iudicem, & forum diſcuſſio-
nem ſuper dominio vtili, quia ſemper, vt dictum
22 eſt ſupra, hoc dominium † vtile reſidet in materia,
& in re Eccleſiaſtica, veluti in ſuo ſubiecto; quem-
admodum, hac eadem ratione prærogatiuæ circa
23 competentiam fori, compertum eſt, † quod laicus
ſocius Clerici ſequitur forum eiuſdem Clerici, *Bart.
in l. fin. num. 15. ad fin. ff. de colleg. illicit. Aret.
conſ. 29. num. 24. verſ. ſecundum eſſet dubium, in
fin. Surd. conſ. 222. num. 3. & conſ. 396. num. 16.
& 18.*

Et

Digitized by Google

24 Et maior itidem conſors pupilli, † aut minoris,
ratione Iuris conſortij, gaudet priuilegijs ipſius
pupilli, & minoris, *l. ſi communem, ff. quemad-*
modum ſeruit. amitt. Afflict. deciſ. 213. Franch.
deciſ. 269. num. 1. Odd. de reſtit. in integr. par. 1.
quæſt. 46. art. 10. num. 35. ſiquè aliter in hoc ca-
ſu, vbi agitur etiam ſolum de dominio vtili emphy-
25 teotæ, diceremus, ſequeretur præiudicium ipſius †
Eccleſiæ, cui expedit habere magis vnum emphy-
teutam, quàm alium, ita *Bero. in d. cap. quæ in Ec-*
cleſiarum, num. 9. de conſtit. & Rim. Iun. num. 12.
Becc. conſ. 3. num. 61. & 62. lib. 1. & in dicta de-
ciſione *Romana de Scapuccijs coram Reuerendiſſi-*
mo Domino meo Decano luculenter, & doctè pon-
deratum fuit.

Et ita, vtraquè parte informante, circa nullitatem reſolutum fuit, & dictum, vt videatur ſuper Iuſtitia.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Lunæ 2. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Ordinario, licet competat ius conferendi Beneficia vacantia intra fines ſuæ Diocæſis, tamen dicto iuri cenſetur derogatum per priuilegium exemptionis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia regularia regularibus conferenda ſunt. Beneficia ſunt de Collatione illius Ordinarij intra cuius fines Diœceſis ſita ſunt.*

2 *Beneficium ſi ſit erectum ab Epiſcopo, & dotatum de alijs bonis, ſeu beneficijs, quam ad Eccleſiam Collegiatam ſpectantibus, non intrat ſimultanea collatio.*

3 *Et eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi.*

4 *Per exemptionem totalem à iuriſdictione, & imperio Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti.*

DECISIO XLIII.

CENSVERVNT Domini, Paulo non eſſe adiudicandam Camerariam.

Nàm quàmuis prætendatur, Beneficia Regula-
ria in Eccleſia regulari exiſtentia, & Regularibus
conferenda, & prout eſt beneficium de quo agitur,
1 eſſe † de collatione Ordinarij, tanquàm intrà fines
Diœceſis Cæſarauguſtanæ conſiſtentia, *cap. ſi quis*
Epiſcoporum, 16. quæſt. 2. cap omnes Baſilicæ 16.
quæſt. 7. & cap. monaſteria, 18. quæſt. 2. cap. cùm
non liceat, cap. cùm olim, de præſcript. cap. conſti-
tutus, & cap. cùm venerabilis, de relig. domib. cap.
Abbate, de verbor. ſignific. Vital. Clemen. vnica,
num. 16. de ſupplen. neglig. Prælat. Gonzal. ad reg. 8.
gloſ. 23. num. 20. Ac etiam contendatur, fuiſſe ab
Archiepiſcopo erectam, & dotatam huiuſmodi Ca-
merariam, de beneficijs non ad Collegiatam perti-
2 nentibus, ſed alterius Eccleſiæ, † de collatione ta-
men eiuſdem Epiſcopi: quo caſu ſimultaneæ colla-
tioni locus eſſe non poſſit, *iuxtà Caſſad. deciſ. 21.*
de praben. ſed eidem Ordinario dotanti remanſerit,
3 † vt prius facultas conferendi, *Abb. in cap. ſuge-*
ſtum num. 3. de iurepatr. Seraph. deciſ. 1444. nu. 11.
& Rota deciſ. 600. num. 3. part. 2. recent. & in
Callien. Iuris Conferendi 14. Martij 1621. coràm
bo. me. Franciſco Vbaldo.

Attamen, quia Collegiata Beatæ Mariæ de Pilar
ex literis Innocentij II. Eugenij III. Alexandri III.
Clementis VII. per Sixtum V. confirmatis proba-
tur exempta etiam quoad Monaſterium, & illius
Prioratum, Dignitates, Officia, loca, canonicales
portiones, ac beneficia: per priuilegium exemptio-
4 nis † remanſit derogatum iuri, ex diſpoſitione Ca-
nonum Ordinario competenti, *cap. Abbate, vbi Pa-*
norm. num. 3. de verb. ſignif. Lap. alleg. 139. num. 7.
Vital. de ſupplen. neglig. Prælat. in rubr. num. 16.
Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 23. num. 20. Rota deciſ. 308.
num. 4. part. 1. recent. & nouiſſimè idem fuit firma-
tum in *Lauretana Iuriſdictionis 12. Maij præteri-*
ti coram D. meo Durano. Vndè ceſſante iure con-
ferendi in Ordinario, meritò fuit dictum, Paulo ab
eodem Epiſcopo deducenti ius ſuum, Camerariam
non eſſe adiudicandam.

Etità vtraquè parte informante fuit reſolutum.

In eadem, cauſa habetur altera deciſio infra coram eodem R. P. D. Pirouano ſub die 26. Nouembris 1632. & alia die 9. Maij 1633. coram eod.

R. P. D. MERLINO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Veneris 2. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Pater, ſi filio contemplatione certi matrimonij aliquid donet, vt commodius onera matrimonij ſubſtinere poſſit. cum iſta donatio ſit pars matrimonij, ideò etiam nurui acquiritur ius. itaut in eius præiudicium non poſſit reuocari, vel alterari etiam cum conſenſu mariti.

SVMMARIVM.

1 *Pater, ſi intuitu certi matrimonij contrahendi, promittat aliquid filio, ſequitur ius irreuocabile quæſitum fuiſſe, nedum filio, ſed etiam Nurui.*

2 *Pater, ſi vigore certi matrimonij aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret.*

3 *Executiuè procedi poteſt ſtante obligatione Camerali.*

4 *Pater, ſi aliquid donet filio pro contrahendo certo matrimonio, dicta donatio non poteſt reuocari, etiam cum conſenſu filij in præiudicij coniugis.*

5 *Matrimonium ſicut reuocari non poteſt, ita nec aſſignatio facta eius contemplatione.*

6 *Donatio facta contemplatione matrimonij, recipit naturam ipſius matrimonij, cuius reſpectu facta fuit, & quare num. 7.*

8 *Pater, ſi donet aliquid filio contemplatione certi matri-*

matrimonij, non valet pater poſtea eam reuocare
etiam cum conſ:nſu ipſius filij, & num.9.
10 *Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi*
matrimonij, non ſolùm eam reuocare poteſt con-
ſentiente etiam filio, ſed nec noua conditio adijci
poteſt per quam deterior aliquo modo fieret con-
ditio vxoris.
11 *Dotis fructus ſpectant ad maritum, & ideò vxor*
in eis non habet intereſſe. vide num.14. & 15.
12 *Vxoris intereſt habere maritum diuitem, vt ſibi*
poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem orna-
tum ſibi ſuppeditare.
16 *Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi*
matrimonij, tunc donatio non poteſt reuocari,
nequè ex ingratitudine per filium commiſſa.
17 *Nequè per crimen à filio perpetratum in Fiſcum*
tranſit ob præiudicium vxoris, cui irreuocabili-
ter fuit ius quæſitum, & ad hunc effectum, quid
ſufficiat, vt dicatur, ei ius quæſitum num.18.
19 *Ius quæritur intereſſe habenti in contractu ex ſti-*
pulatione Notarij, pro omnibus, quibus intereſt,
contenta in obligatione Camerali.
20 *Notarij ſtipulatio pro omnibus quibus intereſt, fa-*
cit vt contractus poſſit minimè reuocari in præ-
iudicium intereſſe habentis.
21 *Factum, quando quis promittit ei incumbit onus*
probandi, quod id adimpleuit, & agenti ad
implementum ſufficit negatiuam proponere.

DECISIO XLIV.

DOMINI reſponderunt, mandatum eſſe re-
laxandum ad fauorem Dominæ Amantiæ,
contra Antonium ſocerum, vt conſignet, & conſer-
uet fundum, qui aſcendat ad annuum redditum
ſcutorum 150. vel, quem iam tradidit, auget ad di-
ctum redditum. In capitulis enim matrimoniali-
bus Amantia pro dote ſibi conſtituit fundum, & vi-
ciſſim Antonius promiſit Bernardino filio, ſponſo
dictæ Amantiæ, aſſignare alium fundum redditus
ſcutorum centum quinquaginta, cum obligatione
Camerali, & alijs clauſulis ſolitis, vnde cũ hæc pro-
miſſio facta in Capitulis matrimonialibus, & pro
certo matrimonio cum Amantia contrahendo, di-
catur pars ipſius matrimonij, & actus reſpectiuus
ad illud, & ad dotem, immò confuſus cum ipſo cõ-
tractu matrimoniali, ſequitur ius irreuocabile quæ-
1 ſitum fuiſſe, nedum Bernardino filio, † cui donatum
fuit, ſed & Amantiæ Nurui, *ad l. petens, & ibi Bal.*
C. de pact. idem Bald. in l. ſi præſes. verſ. nota benè
dico, C. de donat. Guidop. decis.145. num.2. Natta
conſ. 609. num.11. Menoch. conſ.203. num.13. &
ſeq. & conſ.261. n.15. Monter in reſponſ. pro vxor.
par.1. num.78. & 79. Matrienz. ad ll. Caſtell tit.6.
lib.1. gloſ.8. num.3. Molin. de primog. lib.4. cap.2.
nu.17. & 18. Sanchez. de matrim. lib.6. diſput.32.
num.3. & 4. Cancer. var. reſol. par.1. cap.8. nu.34.
Maſtrill. deciſ.211. num.4. par.4. Giurb. qui alios
cumulat, ad conſuetud. Meſſan. par.1. c.1. gloſ.8.
2 *nu.74.* Itaquè Nurus habet actionem, vt hæc † aſ-
ſignatio fundi, facta à Socero, ſuum habeat effectũ,
& perſeueret, *vt in puncto notat Io. Franc. à Pont.*
conſ. 80. num. 15. & ſtante obligatione Camerali,
3 executiuè procedi † poteſt, *Caſſador. deciſ. vnica,*
num.2. de mut. petit. Rota deciſ. 69. & 70. num. 1.
poſt Modern. Roman. de oblig. Camer. & paſſim
dicitur.

Non obſtat, hanc donationem fuiſſe reuocatam
4 ab Antonio, & illi conſentiſſe † Bernardinum, cui
fuerat donatum; quoniàm, ſi ius quæſitũ fuit Aman-
tiæ coniugi, & aliter, ſine dicta aſſignatione facta
marito de fundo ſcutorum 150. non erat ipſa Aman-
tia contractura matrimonium, quemadmodùm
5 matrimonium reuocari non poteſt, ita nec illa aſſi-
gnatio, contemplatione matrimonij emana:a, re-
uocari poterat ſine ſolemni conſenſu Amantiæ; do-
natio enim illa recepit legem, & naturam ipſius
6 † Matrimonij, cuius reſpectu facta eſt, alias inique
actum fuiſſet cum Puella, eiquè impoſitum, ſi poſt
7 quàm illecta fuit aſſignationi illius fundi per † ſo-
cerum ad matrimonium, clanculum deinde reuo-
caretur dicta aſſignatio, cuius intuitu Puella nupſit
Bernardino, vel ſaltem pinguiorem dotem conſti-
8 tuit, vt in terminis, quod non valeat, hæc † reuoca-
tio, etiam de conſenſu mariti, docet *Guidop. deciſ.*
145. per tot. Telli. Fernand. in l.17. Taurin. n.73.
Puleaz. de maiorit. Hiſpan par.1. quæſt.22. nu.32.
ad med. Martinez. ad ll. Caſtell. tit.6. lib.1. gloſ.8.
num.4. Paneirol. conſ.172. num.9. Io. Franch. à
Pont. conſ.25. num.1. & ſeqq. vbi, quod pro lege
9 debet † ſeruari, & ſecundum dictam deciſionem
Guidop. paſſim, & indiſtinctè iudicatum fuiſſe, te-
ſtatur *Franch. deciſ.205. nu.1. & deciſ.436. nu.4.*
& 5. Molin. de rit. nupt. lib.3. quæſt.6. num.29.
& 35. Peregr. conſ.78. num 10. lib.3. Cancer. var.
reſol. par.1. Maſtrill. d. deciſ.211. num.4. par.3.
Rquit. conſ.94. num.22. cap.8. num.34 Fontanell.
de pact. nuptiali clauſ.4. gloſ.1. num.18. & 19.
Sanchez. de matrim. d. diſputat.32. num 1. & ſeq.
& num.3. vbi, quod nedum nequit reuocari hæc do-
10 natio, etiam filio conſentiente, ſed nec noua † con-
ditio adijci poteſt dictæ donationi, per quam dete-
rior aliquo modo fieret conditio vxoris, quod idem
firmat *Giurb. ad conſuetud. Meſſan. d. cap.1. gloſ.*
8. part.1. num.75. & 76. Molpheſ. plenè conſ.2.
num.6. & conſ.11. num.2. & ſeqq. & ad conſuetud.
Neapol. tit. de renunciat. quæſt.7. num.16. tom.1.
& dixit etiam Rota apud Reuerendiſſimum Domi-
num meum Decanum deciſ.44. num.3. & ſeqq.

Non obſtat, non competere actionem vxori, cum
11 ipſa non habeat intereſſe, † & quod fructus omniũ
bonorum ſunt mariti, *l. dotis fructus, l. ſi is qui ſty-*
lum, §.1. ff. de iur. dot. Card. Mantic. deciſ.123.
num.2. cum alijs. Quoniam mulier non agit ad
conſecutionem fructuum, nec prætendit ſibi fuiſ-
ſe donatum, ſed dumtaxat deducit ſuum inte-
12 reſſe, eo quod ipſius intereſt habere † maritum di-
uitem, & hoc intuitu, dum ſperauit, ex dicta aſſi-
gnatione facta per Antonium ſocerum Bernardino
13 ſponſo, inde pinguiora † alimenta, & honeſtiorem
ornatum ſibi ſuppeditari, nupſit dicto Bernardino,
& amplam dotem promiſit, alioquin, reuocata di-
cta aſſignatione, mulier fruſtraretur illa ſpe, & dolo-
14 sè circumueniretur, & illuderetur, vnde benè † mu-
lieri competit actio, non pro conſequendis fructi-
bus, qui omninò ſpectant ad maritum, nec ipſa
15 ſuper † illis habet dominium aliquod, ſed ſolùm
pro ſuſtinenda dicta aſſignatione, in qua, ſaltem
mediatè, habet intereſſe, & in propoſito benè ap-

H pli-

plicantur deducta per *Io. Franch. à Ponte d. conſ. 8. num. 11. & 15. Molſeſ. dicto conſ. 11. num. 14. & ſeqq. Menoch. conſ. 261. nu. 23. & conſ. 967. nu. 18. & ſeqq. Giurb. ad conſuetud. Meſſan. dicto cap. 1. gloſ. 8. num. 77. & ſeqq. Molin. de rit. nupt. dicta quæſt. 6. num. 33. & 34. vbi num. 36. & 39.* rationibus, & Doctorum auctoritatibus congeſtis, firmat
huiuſmodi donationem, neque ex ingratitudine
16 † per filium commiſſa, reuocari, neque per crimen
à filio perpatratum, in Fiſcum tranſire, ob præiudi-
17 cium † vxoris, cui irreuocabiliter ius quæſitum fuit,
vt ſupra dictum eſt.

Non obſtac, nihil promiſſum fuiſſe Amantiæ, & ita non poſſe vti Inſtrumento, & Apocha, in quibus facta fuit aſſignatio dicti prædij redditus ſcutor. 150.
18 Quoniam † ad hunc effectum ſufficit hanc aſſigna-
tionem factam fuiſſe contemplatione matrimonij
certi contrahendi, cum ipſa Amantia, vt inferunt
Doctores præcitati.

Sed ceſſat difficultas, quia in Apocha ſignāter fuit dictum (*E per oſſeruanza di quanto ſi contiene, detto Signore Antonio promette, obligandoſi perſonalmente per maggior validità, di quanto nelli ſopradetti capitoli ſi contiene, à fauore della Signora Amantia Margarucci*) & in Inſtrumento dicitur, (Hanc conceſſionem, & donationem fecit Dominus Antonius, Bernardino filio, vt ille onera matrimonialia, & liberos, ex hoc connubio cū Amantia exorituros, vberiorem ſubſtentandi obtineat facultatem) & ſic eiuſdem Amantię adeſt intereſſe,
19 & illi fuit ius † quæſitum ex ſtipulatione Notarij,
pro omnibus quorum intereſt, contenta in obliga-
tione Camerali, vt latè in his terminis *per Menoch.*
conſ. 203. num. 19. vbi, quod, ſtante dicta Notarij
20 ſtipulatione, donatio † in detrimentum vxoris, nul-
latenus reuocari poteſt, *Cancer. var. reſol. d. cap. 8. num. 32. Rota deciſ. 97. num. 1. & deciſ. 99. num. 7. poſt Modern. Roman. de oblig. Camer. & in Romana Canonum 20. Martij 1623. coram bonæ memoria Vbaldo.*

Non obſtat non probari, ſundum, quem modo poſſidet Bernardinus, non aſceudere ad d. ſcuta 150. in redditu; Quia, vltra quod ex teſtibus datis pro Amantia, id ſufficienter deduci videtur, reſpōdetur, quod cùm Antonius promiſerit factum, nempè ſe traditurum Agrum illius redditus, ideò ipſi incum-
bit onus probandi ſe tradidiſſe fundum, cum dicta
21 † qualitate, ſcilicet illius redditus, & Amantiæ,
agenti ad implementum promiſſionis, ſufficit negatiua, *l. 1. C. de probat. Natt. conſ. 569. nu. 4. Becc. conſ. 205. num. 11. Surd. deciſ. 64. num. 29. & 30.*

Ec ita vtraquè parte informante, reſolutum fuit &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Elnen. Canonicatus.

Die Veneris 6. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè quibus concurrentibus detur immiſſio. Beneficij affectio in Coadiutorijs ex quo pendeat, Aetas, & infirmitas alicuius ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè danda eſt immiſſio, probato Clericatu, obitu defuncti in poſſeſſione beneficij, & eiuſdem beneficij affectione.*
2 *Clericatus probari poteſt ex ſolis literis Ordinarij.*
3 *Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij probari poteſt ex confeſſione aduerſarij, quæ probatio ſuperat omnes alias probationes.*
4 *Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata vſquè ad obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum obtinendi ſubrogationis gratioſæ immiſſionem.*
5 *Beneficij affectio in coadiutorijs, pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, per quam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam.*
6 *Coadiutoria cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa gratia coadiutoriæ.*
7 *Papa, quando ex cauſa narrratorum manus apponit ſuper aliquo beneficio, ſi narrata non ſunt vera Papa non intendit præiudicare Collatoribus.*
8 *Aetas decrepita propriè eſt ſupra 70. annos.*
Aetas ex ſui natura eſt difficilis probationis num. 8.
9 *Aetas probari poteſt per coniecturas, & inditia.*
10 *Et hoc præſertim, ſi agatur de ætate longeua.*
11 *Aetas probari poteſt per teſtes ſingulares.*
12 *Aetatem benè probant teſtes, ſi deponant de iudicio ſuo, vel per aſpectum, & num. 13.*
13 *Confeſſio annorum eius, de cuius ætate quæritur, multum concludit.*
15 *Fides baptiſmi, vt releuet, debet eſſe extracta à Parrocho, alias non releuat.*
16 *Baptiſmi fides non releuat, ad probādam ætatem, ſi non fuit extracta à Parrocho, neque à Notario, vel ab aliquo cui ex officio demandata eſſet cuſtodia libri huiuſmodi.*
17 *Baptiſmi fides ſi, ſit extracta à tertio, cui non probatur fuiſſe conceſſam hanc facultatem extrahendi.*
18 *Quàmuis dicatur, eum, qui eam extraxit fuiſſe Presbyterum, & Vicarium loci, ſi non conſtet, quod Presbyter, & Vicarius cuſtodiret librum, nec ex eius perſona poteſt accipere robur dicta fides.*
13 *Fides Baptiſmi, ſi non extrahatur à Parrocho, vt probet, ſaltem debet extrahi cum compulſoria parte citata.*
20 *Baptiſmi fides extracta non à Parrocho, ſed à tertio ex quibus reddatur valdè inuereſimilis,*
21 *A Concil. Trident tradita, & præſcripta fuit cuſtodia librorum, in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur.*
22 *Baptiſmi fides, tunc multò magis formiter eſt extrahenda, quando hoc ſpecialiter fuit à parte proteſtatum.*
23 *ad Presbyteratus ordinem promoueri, quis non poteſt, ante 25. ætatis annum ex diſpoſitione Sac. Concil. Trident.*
24 *Teſtium dicta benè coadinuantur ex alijs probationibus.*
25 *Teſtes, qui deponunt dubitatiuè, nec concludunt, non releuant.*
26 *Teſtes meliùs informati, debent præferri alijs.*

27 *Ebrie-*

27 *Ebrietas, vt adimat fidem teſtibus, neceſſariò debet probari, quod de tẽpore examinis erant ebrij.*
28 *Infirmitas alicuius, benè probatur ex teſtibus, & maximè ſi inter eos adſint Medici, qui illum curarunt.*
29 *Teſtibus peritis circa id quod deponunt, magis, quam alij probant.*
30 *Infirmitas alicuius, benè dicitur probari ex facto ipſo, ſcilicet ſi ille ex ea deceſſerit.*
31 *Beneficium ex appoſitione manus Papæ, ita remanet affectum, vt nullus inferior ſe circa illud poteſt ſe intromittere.*

DECISIO. XLV.

CVM Dubitaretur an Coſmo Romeu à San-
ctiſſimo deputato Coadiutori, cum futura ſuc-
ceſſione Franciſco Patruo in Canonicatu Eccleſiæ
Elneñ, vigore ſubrogationis gratioſæ, eſſet danda
immiſſio, fuit affirmatiuè reſolutum: Cum Cleri-
1 catus Coſmi, obitus Franciſci in poſſeſſione † Ca-
nonicatus, & affectio Canonicatus benè probentur
requiſita neceſſaria in hoc iudicio immiſſionis, *Se-*
raph. deciſ. 1426. num. 1. Rota deciſ. 154. num. 1.
part. 1. & deciſ. 197. num. 1. par. 2. recent. & in
Cuſentina Abbatia 20. Decembris 1627. coram
Eminentiſſimo Cardinali Virili. De Clericatu
2 cõſtat † ex pluribus teſtibus, & ex literis Ordinarij,
quæ ſolę ſufficerent *Grammat. deciſ. 81. Seraphin.*
deciſ. 313. num. 1. fel. mem. Gregor. XV. deciſ. 49.
num. 6. & 78. num. 5. obitus autem Franciſci in
3 poſſeſſionem Canonicatus probatur † ex confeſſio-
ne partis, quæ ſuperat alias probationes. *l. cum te.*
vbi not. C. de tranſact. Siquidem de tali confeſſio-
ne patet in titulo obtento à Capitulo, *Rot. deciſ. 4.*
part. 2. diuerſ. & datur Inſtrumentum adeptionis
4 poſſeſſionis, † quę præſumitur continuata vſquè ad
obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum con-
ſequendi immiſſionem gratioſæ ſubrogationis, *ex*
not. in allegata Cuſentina Abbatia coram Eminen-
tiſſimo Cardinali Virili, bon. mem. Card. Caualer.
deciſ. 559. num. 3. & deciſ. 608. num. 3. fel. mem.
Greg. XV. deciſ. 166. num. 9. & 394. num. 4.

Affectio Canonicatus, de quo agitur, pendet à
validitate gratiæ Coadiutoriæ, & à iuſtificatione
5 cauſæ, qua motus † fuit Papa ad Coadiutorem ad-
mittendum, *Rota deciſ. 14. num. 2. vt lit. pend. in*
nou. deciſ. 419. num. 2. part. 2. diuerſ. in Barchino-
neñ præcedentiæ 27. Ianuarij 1602. coram. bo. me.
Cardinali Sacrato, in Ceneteñ Parrochialis 4. De-
cembris 1606. coram bo. me. Cardinali Marque-
montio, & in Oxomeñ Archidiaconatus 19. Nouē-
bris 1614. coram bo. me. Buratto, quam ſequuta
eſt Rota in Leodieñ Canonicatus Sancti Dioniſij
25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Pironano, con-
firmata 9. Iunij 1628. quia ceſſante cauſa ceſſet
6 etiam gratia, & ideò cum per Coadiutoriam † Pa-
pa limitatam manum appoſuerit ex cauſa narrato-
rum, ſi narrata non ſunt vera, Papa non intendit
7 præiudicare † Collatoribus Ordinarijs, & per conſe-
quens ceſſante gratia, ceſſat, & affectio ex ſupra de-
ductis, ſed hanc validam, & iuſtificatam cenſuerunt
DD. ex quo benè probantur narrata in gratia, ætas
vltra 70. annos, & infirmitas.

Quoad ætatem illa probatur ex teſtibus octuage-
narijs, & nonagenarijs deponentibus ſe cognouiſſe
coadiutum vſquè de anno 1552. quorum dicta ad-
miniculantur ex alijs teſtibus concludentibus æta-
tem narratam ex aſpectu, & de iudicio, atquè etiam
8 alio deponente Franciſcum obijſſe in ætate † decre-
pita, quæ propriè eſt ſupra 70. annorum, firmat
Odd. de reſtit. in integr. par. 1. quæſt. 21. Modern.
Rom. de indic. lib. 2. cap. 8. num. 154. & cum ætas
ſit ex ſui natura res difficilis probationis, *Bald. in*
9 *l. ſi minorem, C. de in integr. reſtit.* † per coniectu-
ras, & inditia probari poteſt. *l. cum de ætate, vbi*
gloſ. ff. de probat. l. cum te. cod. Alciat. in tract. de
præſumpt. reg. 2. præſumpt. 14. num. 8. & ſeqq. Soc-
10 *cin. conſ. 3. num. 2. vol. 2.* Præcipuè † qua neo agi-
tur de ætate longæua *Maſcard. de probat. concluſ.*
675. num. 2. Rota deciſ. 260. num. 1. par. 2. din cr.
11 *& coram Mantica deciſ. 124. nu. 2.* & † poteſt pro-
bari per teſtes ſingulares, vt tradit *Farinac. fragm.*
crim. litera A. num. 187. & optimè comprobatur
ex depoſitionibus teſtium deponentium de iudicio
12 ſuo, † vel per aſpectum iuxta theoricam, *Bart. in*
l. de ætate, num. 7. & 10. ff. de minor. quam paſſim
ſequuntur Doct. & tenuit Rota deciſ. 131. num. 2.
& 3. par. 1. coram Caputaq. Teſtes autem addu-
13 cti pro Coſmo ferè omnes reddunt † optimam ra-
tionem, vel de cognitione à pueritia, vel à iuuenili
14 ætate, vel ex cõfeſſione ipſius Canonici † Coadiuti,
quæ multum concludit. *l. publia. in fin. ff. depoſit.*
Abb. in rubr. extra de probat. Pariſ. conſil. 115.
num. 12. vol. 1. Maſcard. de probat. concluſ. 673.
num. 1.

Probationes in contrarium adductæ per Anto-
nium non releuant; Nam fides Baptiſmi, in qua
refertur Franciſcum Coadiutum fuiſſe natum anno
1562. à quo vſque ad eius obitum elapſi ſunt tan-
15 tummodò 65. anni, non eſt extracta † à Parrocho,
vt requiritur ad hoc, vt ex illa probatio ætatis con-
cludatur, cum agatur de his, quæ ſpectant ad eius
officium, *Bart. in l. 2. C. de ponder. lib. 10. Gabr.*
de teſtib. concluſ. 1. num. 19. Ruin. conſ. 56. nu. 5.
16 *lib. 1.* Imò nequè extracta fuit à Notario, nequè
ab aliquo, cui ex officio demandata eſſet cuſtodia
17 libri huiuſmodi, ſed fuit extracta à tertio, † cui nõ
probatur fuiſſe conceſſam hanc facultatem extra-
hendi, & licet dicatur, eum qui extraxit, fuiſſe
18 Presbyterum, † & Vicarium loci, attamen nihil
facit, quia non conſtat, quòd Presbyter, & Vicarius
cuſtodirent librum, nec ex eius perſona poteſt ac-
cipere robur hoc prætenſum Inſtrumentum, *Rota*
deciſ. 603. num. 3. par. 2. recent. & ſaltem debebat
19 extrahi † cum compulſoria parte citata *auth. ſi quis*
in aliquo vbi Dec. num. 9. & 10. C. de eden. Rota
deciſ. 1. de fid. Inſtr. in non. Mobed. deciſ. 8. eod. tit.
ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 469. num. 4. Quinimò
20 hæc fides DD. admodum † inueriſimilis viſa fuit,
quoniam ex fide Parrochorum patet quod eo tem-
pore non extabat hic liber, cum agatur de tempore
ante Concilium Tridentinum, à quo tradita fuit, &
21 præſcripta † cuſtodia librorum, in quibus baptiz-
zatorum nomina deſcribuntur, & cum de tempore,
quo in partibus fuit producta dicta fides fuerit pro-
22 teſtatum, quod formiter extraheretur, & † non
fuerit extracta, ſpecialis compulſoria petita fuit de-
negata 17. *Februarij 1631. coram D. meo Vbaldo*

Ponente: Plurimi tamen fecerunt DD. atteſtatio-
nem authẽticam ſuſceptionis Ordinis Presbytera-
tus à Franciſco Coadiuto de menſe Decemb. 1583.
23 ad quem promoueri † non potuiſſet ante 25 ætatis
annum, ex diſpoſitione *Sacr. Concil. Tride. ſeſſ. 23.
cap. 12. de reformat.* à quo tempore, ad annũ 1627.
quo fuit conceſſa gratia Coadiutoriæ etiã quod Fran-
ciſcus fuiſſet ſolum annorum 24. concluditur, vt ip-
24 ſe haberet pluſquam annos 67. quæ † benè coadiu-
uare poteſt dicta teſtium Coſmi deponentium eun-
dem Franciſcum de tempore conceſſæ gratiæ exceſ-
ſiſſe annum ſeptuageſimum.

Teſtes in contrarium adducti non obſtant, quia
25 deponunt † dubitatiuè, nec concludunt ætatem
26 inferiorem, ſed teſtes Coſmi meliùs informati † de-
bent alijs præferri, *Alex. conſ. 141. num. 11. lib. 1.
Felin. in c. in veſtra. nu. 11. de teſtib. Aym. conſ. 400.
num. 35. Mantic. deciſ. 61. num.* 8. & eorum depo-
ſitio redditur maximè veriſimilis per ſupradictam
fidem ſuſceptionis ordinis Presbyteratus, nequè
27 releuat exceptio prætenſæ ebrietatis † aliquorum
teſtium, quia non probatur de tempore examinis,
vt neceſſariò requiritur ad effectum, vt ebrietas adi-
mat fidem teſtibus. *Crauett. conſ. 169. nu. 5. Ma-
ſcard. de probat. concluſ. 579. num. 6. Rota in Iſpa-
leñ Primitiarum 31. Maij 1617. coram Eminen-
tiſſimo Cardinali Pamphilio.*

Quouerò ad infirmam valitudinẽ Franciſci Coa-
28 diuti, † illa eſt concludenter probata ex teſtibus,
quorum duo erant Medici, vnus *Phyſicus*, alter
Chirurgus, qui illum curarunt ante conceſſionem
gratiæ, & ſucceſſiuè vſquè ad eius obitum deponẽ-
tibus de lapſu in terram, poſt quem, Franciſcus non
29 ampliùs exijt è lecto, † quibus vti peritis magis
quàm alijs defertur, *l. ſeptimo menſe, vbi Bald. in
princip. ff. de ſtat. homin. Socin. Iun. conſ. 183.
num. 11. lib. 2. Rot. deciſ. 620. nu. 3. par. 1. diuerſ.
& in Gienneñ Theſaurariæ, ſeu Coadiutoriæ. 22.
Maij 1624. coram bo. me. Buratto.* Et hæc aduer-
ſa valetudo comprobatur ex alijs ſex teſtibus de ea
30 deponentibus, & ex † facto ipſo, cùm paulò poſt
ſignatam ſupplicationem ex prædicto morbo de-
ceſſerit.

Quarè cum copulatiuè ætas, & infirma valetudo
narrata in gratia coadiutoriæ fuerint iuſtificata, eſt
danda immiſſio Coſmo in vim ſubrogationis gra-
tioſæ ſtante affectione ex appoſitione manus Papæ,
31 ex qua Canonicatus ita remanſit affectus, † vt nul-
lus inferior ſe circa illum potuerit ampliùs intro-
mittere, *ad text. in cap. 1. & 2. de confirmat. vtil.
vel inutil. & in c. vt noſtrum de appellat. iuxt. not.
per Doct. in c. inter dilectos de exceſſibus Prælat.
Aeneas de Falcon. de reſeruat. benef. prælud. 3. nu. 4.
Pariſ. conſ. 47. num. 30. & ſeqq. lib. 4. Rebuff. in
prax. benef. par. 1. de reſeru. num. 34. Gonzal. ſu-
per reg. 8. gloſ. 52. num. 4. Rota deciſ. 570. num. 2.
par. 1. & 190. num 6. par. 2. recent.*

Et hæc vtraquè parte informante fuerunt reſolu-
ta coram R.P.D. meo Vbaldo, in cuius locum pro-
pter eius abſentiam fui ſubrogatus.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Veneris 6. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio obſtat Domino, ſi vindicare inten-
dat rem ſuam, & ea ſtante, cum bona fide,
& legitimo titulo, non poteſt illius poſseſſo-
rem perturbare. Vxor, ſi vergente viro ad
inopiam, accipiat aliqua bona d. viri pro ſua
dote, cenſetur ea accepiſse pro ſatisfactione
dotis, non autem in pignus, & hoc multò
magis procedit, ſi accipiat ipſam dotem. Va-
lor rerum, qualiter augeatur.

SVMMARIVM.

1 *Domino volenti vindicare rem ſuam, ſi ab alio, ea res fuerit legitimè præſcripta, talis præſcriptio ei obſtat.*

2 *Dominus fundi, non poteſt moleſtare illius poſſeſſores, ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio, cum bona fide, & iuſto titulo.*

3 *Teſtes, ad hoc vt probent poſſeſſionem, debent deponere de tempore dictæ poſſeſſionis.*

4 *Teſtes, ſi non cõcludant in ſuo dicto, non probãt.*

5 *Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat aliqua bona dicti mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis.*

6 *Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat dotem ſuam, ſine dubio cenſetur eam accepiſſe, vti rem ſuam, non autem tamquàm pignus.*

7 *Creditor, ſi bona hæreditaria debitoris retineat, pro debito adequante illorum valorem, facit fructus ſuos.*

8 *Valor rei acceptæ in ſolutum, debet æſtimari ſecundum tempus, quo creditor eam accepit.*

9 *Valores rerum beneficio temporis augeri poſſunt.*

10 *Pretia rerum in dies variantur.*

11 *Valores rerum augentur ex melioramentis in eis factis.*

12 *Valor verus rerum ex locationibus non probatur*

DECISIO XLVI.

NON acquieſcentibus Strinis duabus deciſio-
nibus pro manutentione in poſſeſſione Vineę
de qua agitur ad fauorem DD. de Capocephalis
emanatis ſub diebus 26. Iunij 1629.* & 14. Ia-
nuarij 1630.* & tertia vice cauſa ſuper eiſdem po-
ſita die 29. Maij eiuſdem anni, non fuit capta reſo-
lutio, ſed placuit DD. retento eodem dubio guſta-
re de bono Iure, de quo hodie conſtare cenſuerunt
ad effectum dictæ manutentionis. Quia hæc Vinea
reperta fuit in hæreditate Alberici eorum patris cui
in dotem fuerat data, & poſtmodum relicta in te-
ſtamento ab Hortentia vxore, vnde cum habeant
titulum hæreditarium, & ideò bona fide poſſede-
rint per ſpatium longi temporis, nempè annorũ 27.
1 † Iſta præſcriptio obſtat Strinis *l. ſi Vineæ, & l. ſu-
per, & tot. tit. C. de præſcrip. long. temp.* adeò vt
non poſſint tanquàm hæredes ab inteſtato, Iacobi
ani-

Digitized by Google

amplius moleſtare Capocephalos poſſeſſores iſtius
2 Vineæ, † ſtante ſupradicto curſu temporis, cum bo-
na fide, & iuſto titulo, vt expreſsè diſponitur in d.
l. ſi Vinea.

Non obſtat, quòd prædicta Vinea fuerit poſſeſſa
à Iacobo, quia vltra quòd ſufficeret pro reſponſio-
ne allegare, ſupradictam præſcriptionem teſtes ad
hoc probandum, per Strinos examinati non depo-
3 nunt † de quo tempore poſſederit d. Iacobus, licet
enim dicant, eam fuiſſe poſſeſſam ab eo, attamen
4 depoſitio illorum non concludit † de tempore mor-
tis, cum alij teſtes examinati per Iacobum paulò
ante obitum deponant, quod eſſet pauperrimus, &
nihil poſſideret præter dotem Hortentiæ vxoris,
quæ dos conſiſtebat in hac Vinea.

Vnde cum vergēte Iacobo viro ad inopiam, dicta
Hortentia hanc Vineam acceperit, ſiue ante, ſiue
5 poſt mortem Iacobi cenſetur † illam accepiſſe in
ſatisfactionem ſui crediti dotalis, non autem in pi-
gnus. *Menoch. conſ.* 201. *nu.* 18. *& ſeq Greg. XV.*
6 *decif.* 194. *num.* 10. vbi quod id multò † magis pro-
cedit fauore dotis, & multos alios cumulant, ibi
Addent, *Grat. diſcep.* 422. *num.* 13. *& ſeqq.* vbi lo-
7 quitur de retentione bonorum † hæreditatis pro de-
bito adequante illorum valorem. ad effectum fa-
ciendi fructus ſuos.

Non obſtat, quod Vinea hodie ſit maioris valo-
ris, quam importet dos Hortentiæ, quia debet attē-
8 di tempus † quo illam accepit inſolutum, quod
colligitur fuiſſe tēpore mortis eius mariti, qui obijt
decoctus anno 1592. nam ab illo tempore vſquè
9 † ad diem motæ litis, quo effluxerūt 28. circiter anni,
potuit valor iſtius Vineæ augeri, vel beneficio tem-
10 poris cum pretia † rerum in dies varientur *l. pretia
rerum, §. vlt. ff. de leg. Falcid. l. 3. §. diui, ff. de
Iur. feud. Rot. decif.* 457. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* vel
11 quia fuerit à † poſſeſſoribus meliorata, & in om-
nem caſum, cum ad probandum maiorem valorem
12 non dentur, niſi Locationes, intrat cōcluſio † quod
verus rei valor ex locationibus non probatur. *Sarn.
in reg. de valor. quæſt.* 11. *Seraph. decif.* 1009. *nu.* 1.
Caſſad. decif. 20. *num.* 2. *ſuper reg. Rot. decif.* 98.
num. 24. *par.* 2. *recent.*

Et ita vtraquè &c.

☞ * * Habentur iſtæ duæ deciſiones infra prout in
Indice poſito in fine deciſionum.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Caſtelli Supplementi legitimæ.

Die Veneris 13. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali
vſufructu filio à patre relicto, & per filium ac-
ceptato Et an, & qualiter hoc caſu ſit fa-
cienda computatio &c.

SVMMARIVM.

1 *Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſu-
fructu per Teſtatorem filio relicto. & n. 2.*

3 *Fideicommiſſario, quis non poteſt impedire immiſ-
ſionem, ſi in eo deficiat fundamentū, ideſt titulus.*

4 *Vſusfructus, vt imputetur in legitimā non eſt ha-
benda ratio ad quantitatem fructuum, per filiū
viuente patre, perceptorum.*

*Sed eſt conſiderandum tempus poſt mortem pa-
tris. num. 6.*

5 *Patri non licet aſſignare legitimam filio in fru-
ctibus.*

7 *Legitima conſumptio in fructibus, ſtante ſic præ-
cepto teſtatoris indubitatè intrat per perceptio-
nem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori
ſpatio impleant ſortem. n. 8. & 9.*

10 *Legitima ſubſtātia euacuatur ſpatio 20. annorū.*

11 *Legitima ſemel ſoluta, non poteſt valor extima-
tus ex futuro euentu variari. & non attenditur
quid ex poſt facto ſequatur. num. 12.*

13 *Inſtrumentum non in forma probanti exhibitum,
non probat.*

14 *Inſtrumentum extractum ab Archiuio fidem
meretur, & probat etiam lite pendente, & abſ-
què ſolemnitate exemplatum.*

15 *Tempus quale ſufficiat pro æquanda ſorte, ſecun-
dum diſpoſitionem l. Hæreditatū. ff. ad l. Falcid.*

16 *Infans conſenſu caret.*

17 *Probationes inuicem ſe adminiculantur, & im-
plentur, etiamſi aliqua deficiant in aliquo.*

18 *Legitima, ſiue ſit quota bonorum, ſiue etiam hæ-
reditatis, ſemper vſusfructus formalis ratione tem-
poris æquat ſortem in quantitate debitam.*

19 *Hæreditaria corpora, ſi quis poſſederit, præſump-
tio eſt, quod omnes fructus perceperit.*

20 *Filius quando acceptat formalem vſumfructum
loco legitimæ, ceſſat fructuum cōputatio, nec de
illis habetur ratio, dum à lege compoſitio iam
facta dicitur.*

21 *Filius, ſi loco legitimæ acceptauerit ius formalis
vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe le-
gitimæ, quin poſſit ad illius ſupplementum, aut
implementum agere.*

22 *Propterea in æſtimando vſufructu, vel nō eſt ha-
benda ratio portionis fructuum legitimæ.*

23 *Vel ipſum ius vſusfructus formalis, & in hæredi-
tate conſiſtens tamquàm augens hæreditatem
ad commodum eius ſit imputandum.*

24 *Vſusfructus, ſi decreſcat in quarta parte non ſuf-
ficiunt 23. anni pro æquanda ſorte, ſe augendi
ſūt reſpectiuè & proportionabiliter ad annos 28.*

25 *Pater, ſi loco legitimæ reliquerit filio formalem
vſumfructū, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſi-
nat eſſe dominus legitimæ, non eſt habenda ratio
de fructibus, & n. 30. & 31.*

Dominio ceſſante fructus deberi non poſſunt. n. 25.

26 *Fructus ſequuntur dominum.*

27 *Legitima eſt ſemis, quando ſunt pluſquàm qua-
tuor filij, & fiunt tot partes de ea, quot ſunt filij.
num. 28. & vide n. 29.*

32 *Legitima, ſi implenda ſit per vſumfructum, qui ſi
deficiat ceſſat, & ſubiectum ſatisfactionis eiuſ-
dem legitimæ.*

33 *Fructus qua ratione pro tempore ſufficienti à poſ-
ſeſſione rei fructiferæ percepti æquant ſortem.*

34 *Ita eadem præſuppoſito vſu rei etiam de ſui natu-
ra non fructiferæ, non conſtito de valore reddi-
tuum excedente eamdem ſortem æquare debebit:*

Digitized by Google

DECISIO XLVII.

QVOAD legitimam Beatricis , voluerunt
Domini in ſeparata diſputatione, de illius re-
leuantia videre , quo verò ad legitimam
Iulij Senioris, cenſuerunt ſtãdum eſſe in deciſis 23.
Ianuarij * & 17. Maij 1630. * ex eiſdem rationi-
bus in fundamẽtis, quia titulus legitime Iulij po-
1 tuit † remoueri ex formali vſufructu per Teſtatorẽ
illi relicto iuxta terminos *deciſionis Seraph.* 1365.
& coram bo:me. Patriarcha Manzanedo 11. *Mar-
tij* 1615. *&* 7. *Maij* 1617. quę in dubium non re-
uocantur, qui cum probetur conſumptus ſiuè præ-
tendatur habeñ. eſſe rationem ad certum euentum
ſcilicet eiuſdem Iulij obitum , de quo tempore iam
per 27. annos gauiſus fuerat materna hæreditate,
ſiuè ad incertum per æſtimationem ſuperuenientiæ
2 Iuliæ † poſt obitum matris , cum eſſet ætatis anno-
rum 37. ſequendo diſpoſitionem , *l. hæreditatum.
ff. ad l. falcid.* ſemper deficit titulus . fundamentum
3 cõtradicentis † immiſſioni petitæ per fideicommiſ-
ſarium , *Bart. in l. final. num.* 21. *C. de edict. Diu.
Adrian. tollen. Menoch. de adipiſc. remed.* 4. *n.* 561.

Non obſtat quod ad effectum imputationis vſuſ-
4 fructus in legitimam † non ſit habeñ. ratio ad quan-
titatem fructuum per Iulium eo ſuperueniente per
27. annos perceptam, quia hoc eſſet aſſignare legi-
5 timam † in fructibus, quod non licere patri diceba-
tur *per l. quoniam in prioribus . C. de inoff. teſtam.
Craſſ. in §. legitima quæſt.* 15. *Suar. in d. l. quoniã
ampl.* 3. *num.* 5. *Peregrin. de fideicom. art.* 49. *n.* 40.
Seraph. d. deciſ. 1365. *num.* 24. ſed æſtimari debeat
6 de tempore mortis teſtatoris omiſſo † futuro euẽ-
tu, ſecundum diſpoſitionem , *l. hæreditatum. ff. ad l.
falcid. Seraph. ead. deciſ.* 1355. *num.* 12. *& ſequen.
Menoch. conſ.* 1079. *num.* 22. *Rota deciſ.* 186. *nu.* 5.
coram Papa Greg. XV. cum alijs allegatis .

Quia deciſio reſpondet ad vtrumquè obiectum
7 nam ſi † ſequenda eſt diſpoſitio , *l. cum Titio. ff. ad
l. Falcid.* nempè de tempore deductionis poſt mor-
8 tem Iulij , & tunc conſumptio legitimæ † eſt indu-
bitata ex perceptione fructuum per 27. annos cum
9 minori tempore † impleant ſortem ſecundum *gloſ.
communem approbatam in Auth. perpetua. C. de
ſacroſanct. Eccleſ.* ſi verò comparatio eſt attenden-
da de tempore mortis Angelæ debitricis legitimæ,
& aditionis Iulij , & de hoc etiam tempore rema-
net conſumpta legitima, cum tunc Iulius nõ exce-
deret annum quadrageſimum , & ſecundum ratio-
10 nem l. Hæreditatum ſupereſſent viginti anni , † cũ
quibus euacuatur ſubſtantia legitimæ per eandem
gloſam, quæ ex multis comprobatur per *Surd. conſ.*
11 451. *num.* 39. & ſemel ſoluta † non poteſt valor
æſtimatus ex futuro euẽtu variari. *Io. Andr. ad Spe-
cul. in rubr. de vſur. Crauett. conſ.* 194. *in fine*,
Surd. de alimentis titulo 9. *quæſt.* 45. *nu.* 19. *&* 20.
dicens hanc eſſe quandam compoſitionem à lege
12 factam, † ideò ſiuè creſcat, ſiuè decreſcat valor nõ
attenditur quod ex poſt facto ſequitur *Gabr. conſ.*
168. *quæſt.* 7. *nu.* 98. *lib.* 1. *idem comprobans* .

Non obſtat quod ætas Iulij Senioris de tempore
aditæ hæreditatis Angelæ ſufficienter comprobetur
13 † ex Inſtrumento deputationis curatorum præſen-
te Angela in quo enunciatur Iulius maior annis 18.
& minor annis 25. cum non ſit in forma probanti
exhibitum .

Quia tãquàm extractum ab Archiuio fidem me-
14 retur, † & probat etiam lite pendente , & abſque
ſolemnitate exemplatum, *Felin. in cap. cum P. Ta-
bellio num.* 3. *de fide inſtrum. Rot. deciſ.* 27. *num.* 2.
581. *num.* 4. *par.* 2. *recen. &* 640. *nu.* 4. *coram bo.
me. Card. Caual.* & eò faciliùs ex tenore illius cer-
tificatur non exceſſiſſe annum trigeſimum octauũ
accedente Bulla ſollicitationis litterarum Apoſto-
licarum nouiſſimè producta in cuius admiſſione, &
data ſub die 11. Decembris 1540. enunciatur æta-
tis annorum quinquè, itaquè natus de anno 1535.
adeundo hæreditatem Angelæ de anno 1573. neceſ-
ſario conſequitur annum trigeſimum octauum non
15 exceſſiſſe, quod tempus ſufficere † pro æquãda ſor-
te ſecundum diſpoſitionem l. Hæreditatum , iam
firmatum fuit, nec dubitari poteſt de releuantia pro-
16 bationis ex narratiua illius Bullæ , quaſi † emana-
uerit ab Infante conſenſu carente , *Surd. deciſ.* 100.
num. 2. *& Rot. deciſ.* 638. *num.* 6. *par.* 1. *rec.* quia
obſeruantia ſubſequuta dum Iulius obtinuit officiũ
prędictum per annos triginta, & vltra, & ab eodem
fuit reſignatum de anno 1571. iuncta narratiua in-
ſtrumenti deputationis Curatoris ad inuicem ad-
17 miniculantur † itaut probatio impleatur etiamſi re-
ſpectiuè ſcripturæ illæ in aliquo deficiant, *l. Inſtru-
menta. C. de probat. Achill. deciſ.* 1. *de confeſſ. Gui-
dop. deciſ.* 44. *Rot. dec.* 375. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.*

Aetate autem firmata, non eſt opus ingredi alias
diſputationes ſcilicet ad quam ſummã aſcendat va-
18 lor legitimæ Iulij: quia ſiuè erat quota † bonorum,
ſiuè etiam hæreditatis ſemper vſusfructus formalis
ratione temporis, æquat ſortem in quantitate debi-
tam, nec minus quærendum eſt , ad quam ſummam
aſcendant fructus per Iulium ex vſufructu percepti,
19 quia dum poſſedit corpora hæreditaria, † præſump-
tio eſt quod omnes fructus perceperit *Seraph. dec.*
1245. *num.* 6. *& in cauſa Macerateñ Dotis* 24. *Ia-
nuarij* 1618. *coram me* , nec demum agendum eſt
de ſumma fructuum ex ipſa legitima debita , quia
20 per † acceptationem formalis vſufructus , ex adi-
tione reſultantem ceſſat fructuum computatio, nec
de illis habetur ratio, dum à lege compoſitio iam
facta dicitur.

Nõ obſtat quod & ſi Iulius acceptauerit ius for-
malis vſus fructus, non tantum renunciauerit legi-
21 timæ, quin † poſſit ad illius implementum, aut ſup-
plementum agere , *Seraph. ead. deciſ.* 1365. *nu.* 23.
propterea, vel in æſtimando vſufructu non ſit habẽ-
22 da † ratio portionis fructuum legitimæ , *Ripa in
l. quartam. nu.* 45. *ff. ad Treb. Peregr. de fideicom.
art.* 49. *num.* 53. vel ipſum ius vſusfructus formalis,
23 & in hæreditate, conſiſtens tamquàm † augens hæ-
reditatem ad Commodum Iulij ſit computandum
prout fuit in hac cauſa reſolutum 5. Iulij 1620. V-
troquè autem caſu, cum vſusfructus decreſcat in
parte non ſufficere 23. annos pro æquanda ſorte, ſed
24 augendos † reſpectiuè , & proportionabiliter ad
annos viginti octo .

Quia Domini exiſtimantur de fructibus non eſſe
habeñ rationem , ſiquidem filius ſtatim acceptato
25 † vſufructu deſinit eſſe Dominus legitimæ tamquã
ſatisfactus ſecundum ratam portionis illius , & eo,
ceſſante

Digitized by Google

ceſſante fructus deberi non poſſunt, dum non ha-
26 bent Dominum † quem ſequuntur, & nihilominus
ſi adhuc eſſent computandi, & ius vſusfructus for-
matum augeret hæreditatem, attamen quia Iulij
portio inſemiſſe legitimæ erat ſexta pars tantum
27 † cum eſſent ſex filij Angelæ, & habuit vſumfructũ
alterius medietatis hæreditatis, ex hac medietate
conſequi debuiſſet tantummodò ſextam, & ad ſum-
28 mam tertiã in cuius cõſumptione † ſufficiebat fru-
ctus totius medietatis pro tempore ſeptem annorũ
ſecundum regulam *gloſæ ſupra allegatæ, in Auth. perpetua. C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Similiter neque obſtat, quod de eodem vſufructu
29 ſint deducenda † bona alienata per Alexandrum
filium Vincentij hæredem proprietarium ab eadem
Angela inſtitutum, & vlteriùs quantitas bonorum
adiudicata Lutio filio Alphonſi alterius dictæ Angelæ filij pro ſupplemento legitimæ ipſi Alphonſo debitæ, vna cum fructibus liquidatis à ſententia bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quia alienationes ſupradictæ non admittunt, & quatenus probentur ex eodem Inſtrumento poderis della Pugliana alienati, apparet reſeruatus vſusfructus ad fauorem Iulij, adiudicatio verò bonorum pro ſupplemento legitimæ Alphonſi non tãgit intereſſe Iulij dum prætendit fructus legitimæ non eſſe cõputandos in ponenda ratione eiuſdem, itaq; Lutius de portione ſui patris & bonorũ, & fructus
30 non comprehenſa † in vſufructu formato fuit ſatiſ-
factus non autem de vſufructu Iulio relicto ſpectante ad alteram medietatem hæreditatis Angelę ab ipſa legitima ſeparandam.

Demùm non obſtat, quod vſusfructus ſit liquidandus dempto Palatio in Ciuitate Caſtelli nullius
31 † fructus, aut redditus, quia deciſio reſpondet por-
tionem Palatij quòad fructus & redditus, quales illi ſunt intrare æqualiter in diuiſione ad conſtituendas partes æquales pro indiuiſo, tàm reſpectu legitimæ; quàm aliarum partium, itaut Iulius nullum ſenſerit damnum in ſupputatione propter æqualem diminutionem vniuſcuiuſquè quotæ partis bonorum hæreditariorum.

Quæ reſponſio non tollitur ex vltima replicatione, quod ſcilicet non agatur de diuiſione proprietatis reſpectiuè ad legitimam, ſed de implenda legiti-
32 ma per vſumfructum, qui ſi deficit, † ceſſat & ſu-
biectum ſatisfactionis legitimæ pro ea parte.

Quia non dubitatur quin Iulius Senior Palatium habitauerit, neque certum eſt quanti tunc vendi potuerit Palatium, vndè qua ratione fructus pro
33 tempore ſufficienti à † poſſeſſore rei fructiferæ per-
cepti æquant ſortem, ſecundum terminos allegatæ
34 *Gloſ. Auth. perpetua*, eodem ſuppoſito † vſu rei e-
tiam de ſui natura non fructiferæ non conſtito de valore redditumm excedente eandem ſortem legitimæ, æquare debebit. Et ita &c.

☞ * Habentur iſtæ duæ Deciſiones ſupra par. 5. recent. & ſunt deciſ. 340. & 376.

¶ Et infra in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die Veneris 30. Aprilis 1632. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Hæreditatis.

Die Veneris 13. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in poſseſſionem bonorum hæreditariorũ defuncti ab inteſtato, dãda eſt eius proximiori, & ei competit interdictum, Quorum bonorum, contra eum, qui pro hærede vel pro poſseſsore poſſidet. Matertera ſuccedit eius nepoti defuncto ab inteſtato excluſis conſobrinis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quando plenè probent.*
2 *ex Teſtibus examinatis ante litem conteſtatam poteſt deſumi magnum adminiculum.*
3 *Matertera eſt in tertio gradu, conſobrinus vero in quarto.*
4 *Defuncto ab inteſtato eius proximior habet ius ſuccedendi.*
5 *Et competit ei interdictum, quorum bonorum, contra alios, qui non ſunt hæredes.*
6 *Interdictũ, quorum bonorum, competit hæredi cõtra eum, qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet.*
7 *Teſtes producens ſolum videtur eius perſonas approbare, non vero eorum dictum.*
8 *ex Vſu, quis cenſetur dicta teſtium comprobaſſe.*
9 *Teſtium dicta contra producentem probant, ſtante eius approbatione.*
10 *Iudicium factum contra quoſcumq; omnibus intereſſe habentibus poteſt nocere, & prodeſſe.*
11 *Teſtes non probant mortem alicuius, ſi deponant de eius credulitate. & hoc maximè ſi detur fides in contrarium.*
12 *Perſonæ identitas ex quibus benè remaneat probata.*
13 *Proximiorem alicui non ſufficit, vt quis probet ad hoc et ipſe defuncto ab inteſtato ſuccedat ſed vlterius requiratur, vt probet ſe eſſe legitimum & quid ad hoc ſufficiat num. 14.*
15 *de Hæreditate coniuncti ex latere materno quando agitur, tũc exceptio illegitimitatis nõ releuat.*
17 *Repræſentationis ius inter collaterales dumtaxat habet locum, quãdo agitur de ſucceſſione patrui. & propterea non debet ad alios gradus extendi.*
18 *Repræſentationis ius inter collaterales non egreditur gradum fratrum & ſororum.*
19 *Filius ſuccedit loco patris defuncti tantùm, quãdo agitur de ſucceſſione Aui, vel Patrui. non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis.*
20 *Repræſentatio non datur, quando minimè agitur de ſucceſſione patrui, qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedẽdo conſubrino, qui eſt in quarto gradu.*
21 *Matertera præferẽda eſt in ſucceſſione nepoti ab inteſtato defuncti, cum ſit prior in gradu filijs aliarum materterarum inferioris gradus.*

DECISIO XLVIII.

FVIT per DD. reſolutum Iuliæ Biſolchæ eſſe dandam immiſſionem in poſſeſſionem hęreditatis

tatis Io. Iacobi Mattonei ab inteſtato defuncti;
Quia ex teſtibus examinatis à Iuliano, & litis cō-
ſortibus coram A.C. ad effectum probandi ſuam
proximitatem cum Io. Iacobo apparet ipſam Iu-
liam, Liuiam, Margaritam, & Dianam fuiſſe ſoro-
res germanas, & ex Liuia natum fuiſſe Io. Iacobū,
de cuius hæreditate agitur, qui plenè probant, cum
1 fuerint inducti, † & examinati ad inſtantiam Iulia-
ni, & litis conſortum, *can. ſi quis teſtib. 4. quæſt. 3. l. ſi quis teſtib. C. de teſtib. Aym. conſ. 73. num. 4.*
& tantò magis probant, quia adminiculantur ex
depoſitionibus aliorū teſtium, qui licet ante litem
2 conteſtatam fuerint examinati, † ex 'eis tamen de-
ſumitur magnum adminiculum, *Rot. deciſ. 113. n. 1. & 661. num. 1. par. 2. recent.* atquè ita cum Iulia
matertera ſit proximior, quàm Iulianus, & con-
3 ſortes conſobrini, cum † matertera ſit in tertio gra-
du, conſobrini verò in quarto, *l. 1. §. 3. & §. 4. gra-*
4 *du. ff. de gradib. affinit.* Ipſa habet ius † ſuccedē-
di ab inteſtato *ex text. in l. 2. §. hæredibus. ff. de ſuis. & legit. hæred. l. Iuriſconſultus. ff. de gradib. affin. l. 1. §. proximus. ff. vnde cognat. §. 1. inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* & competit ei interdictum,
5 quorum bonorum, contra † Iulianum, & alios, cū
non ſint hæredes Iacobi, & tamen tanquàm hære-
des dictam hæreditatem poſſideant vigore mandati
6 relaxati ab A. C. quia competit † contra eum, qui
pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet, *l. 1. ff. & C. quor. bonor. vbi gloſſ. Bart. & Doct. Menoch. de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 2.*

Non obſtat, quod producens teſtes ſolùm videa-
7 tur eius perſonas approbare, † non verò eius di-
ctum, quia procedit ad effectum, vt poſſit produ-
cens dictum impugnare, & probare contrarium,
ſed in hoc caſu, cum Iulianus, & alij nedum indu-
xerint, & examinati fecerint, ſed vlterius illis vtē-
8 do eorum † vigore immiſſionem in poſſeſſionem,
in qua exiſtunt obtinuerint, ex hoc vſu cenſentur
etiam dicta teſtium comprobaſſe, *Rota deciſ. 39. de procur. in nou. Surd. deciſ. 199. num. 7. & 229. num. 6. Rota in Bonoñ. fideicommiſſi de Manzolis 15. Martij 1630 coram Reuerendiſſ. D. Decano,* &
9 ſic contra producentem † probant *Hōded. conſ. 84. nu. 50. & ſeqq. lib. 2. Farinacc. de teſtib. quæſt. 62. nu. 243. Rota in Bonon. Tutelæ 1. Iunij 1615. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio. Addent. ad ſan. me. Greg. XV. deciſ. 215. num. 9.* Et quàmuis in il-
10 lo iudicio eſſet abſens, cum tamen iudicium † illud
fieret contra quoſcumquè, omnibus intereſſe habē-
tibus potuit prodeſſe, & nocere, *l. ad edictum. ff. de iudic.* nec ſubſiſtit quod concludant Iuliam eſſe
11 mortuam, quia iidem † teſtes dicunt ſolum de cre-
dulitate, vt primus, & tertius teſtis, & hæc eorum
credulitas ſatis redarguitur minus vera per fidem
ſuperuiuentiæ, & alios teſtes examinatos ante mo-
12 tam litem, qui † benè concludunt identitatem
perſonæ ipſius Iuliæ, cum illam dicant eſſe ſororem
Liuiæ, ac filiam Pieriæ, & Leonardi de Spichis, &
nuptam Cherubino de Biſulcis, ſicut etiam depo-
nunt teſtes examinati per Iulianum, & alios.

Non obſtat quod Iuliæ non ſufficiat probare ſe
13 eſſe ſororem † Liuiæ Io. Iacobi, ſed vlterius requi-
ratur, vt probet ſe eſſe legitimam, *Dec. conſ. 471. num. 2. Soccin. conſ. 39. num. 1. lib. 1. Rol. conſ. 3. nu. 4. & ſeqq. lib. 1.* Quia cum ſupradicti teſtes pa-
ritormiter deponant de Diana, & Margarita matri-
bus Iuliani, & aliorum, eaſdemq. ſorores natas ex
eiſdem parentibus, ea omnia concurrunt ipſi Iuliæ
ſorori, & ſic vel omnes ſunt legitimæ, vel omnes
14 naturales, † & propterea ſufficit eadem præſump-
ta legitimitas, tàm in vna, quàm in alijs, ſed cum
dependentia vtriuſquè partis proueniat ex linea
15 materna, & agatur de hæreditate † coniuncti ex la-
tere materno, exceptio illegitimitatis non releuat,
l. hac parte. & l. ſi ſpurius. & l. Modeſtinus. ff. vnde cognat. Alex. conſ. 174. ad fin. vol. 5. Crauett. conſ. 138. col. 2. Capra. conſ. 136. in fin. Peregr. de iur. fiſc. tit. 18. num. 25.

Non obſtat, quod ex Diana extet Iulianus, & ex
Margarita Laurentius, & Franciſcus, qui vigore re-
16 præſentationis † prætendunt hæreditatē inſimul cū
matertera, *auth. ceſſāte. auth. poſt fratres. C. de legit. hæred.* quia priuilegiū repræſētationis inter collate-
17 rales dūtaxat habet locum, † quando agitur de ſuc-
ceſſione patrui, & propterea non debet ad alios
gradus extendi, *l. iubemus. C. ad Senat. conſult. Trebell. Bart. in l. liberorum. la ſeconda. num. 6. verſ. vbicumquè. ff. de verb. ſignif. Rota in Romana Iuris ſuccedendi, 10. Aprilis 1592. coram Card.*
18 *Blanchetto,* nec egreditur gradum † fratrum, & ſo-
rorum, eſt *Text. in d. auth. ceſſante. C. de legit. hæred. auth. poſt fratres. la ſeconda. vbi Bart. & Salycet. cod. tit. Gutier. lib. 3. practicabil. quæſt. 166. num. 2. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 8. tit. 9. num. 4.* Ita quod filius ſuccedit loco patris præde-
19 functi tantum, † quando agitur de ſucceſſione Aui,
vel Patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſione alte-
20 rius tranſuerſalis, vnde cum nō agatur de † ſucceſ-
ſione patrui, qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedē-
do conſobrino, qui eſt in quarto, & ad quem gradū
repræſentatio non datur; in ſucceſſione Io. Iacobi
ab inteſtato defuncti, præferenda eſt Iulia matertera
21 prior in gradu filijs † aliarum materterarum infe-
rioris gradus, *l. auunculo. C. communia. de ſucceſſion. vbi Bar. l. 2. C. de ſucceſſor. edict. Io. Andr. in addit. ad Specul. de ſucceſſ. ab inteſt. §. 1. in verb. vocantur. verſ. ſed fuit alia quæſtio. Ruin. conſil. 169. num. 7. lib. 2.*

Et ita vtraquè parte informāte, fuit cōcluſū &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis de Paluzzis.

Die Veneris 13. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Dotes mulieribus, quando ſunt conſtituendæ, quid ſit inſpiciendum. Remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. eſt in totum ſubſidiarium.

SVMMARIVM.

1 *Dos, antea quàm poſſit detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, quid ſit inſpiciendum.*

2 *Mulieribus, quando eſt conſtituenda dos, inſpiciendum eſt, quid cum Mulieribus de eadem familia obſeruatum eſt.*

3 Dos

3 *Dos quandò conſtituitur mulieri, ſpectandum eſt, quid fuit datum perſonis ſimilium familiarum, illius Vrbis.*

4 *Fratres germani, ſiue patrui ſecundum ſtatutum Vrb. cap. 145. lib. 1. tenentur dotare ſorores, vel neptes de Paragio.*

5 *Legitima debetur filiæ in bonis maternis.*

6 *Tutor contrahendo nomine, & pecunijs pupilli, ipſi pupillo acquirit.*

7 *Remedium Auth. res quæ. C. comm. de leg. eſt ſubſidiarium, quatenus ſcilicet mulier non reperiatur dotata.*

8 *Quod procedit etiam ſi fideicommittens expreſsè iuſsiſſet, dotari deſcendentes de bonis ipſius fideicommiſſi, & num. 9.*

10 *Fœminæ cum bonis datis tranſeunt in alienas familias.*

11 *Bona fideicommiſſaria non ſunt tota exhaurienda in dotibus, contra expreſſam mẽtem fideicommittentis.*

12 *Dictionis, ſimiliter, natura eſt, vt denotet caſuum æqualitatem.*

13 *Laudum debet eſſe conforme compromiſſo.*

14 *Quæ per modum rationis deducuntur ea minimè diſponunt.*

15 *Dictio, ſimiliter, poſita poſt copulam, & nullam magis congruam expoſitionem recipere poteſt, quàm iuxta caſum præcedentem, vel eum, de quo principaliter agitur.*

DECISIO XLIX.

IN diſputatione dubij, An Domina Hironyma
eſſet dotanda in bonis fideicommiſſo ſubiectis,
fuit die 14. Ianuarij anni 1628.* coram Eminentiſſi-
mo D. Cardinali Virili tunc Rotæ Auditore ca-
pta reſolutio, quod illius dos detrahi poſſet ex fi-
deicommiſſo Angeli Senioris Proaui etiam conuẽ-
tionali, & ſimul reſeruatum, vt particulariter vide-
retur, An d. Hieronyma aliunde haberet, vnde poſ-
ſet dotari, quod prædictæ reſolutioni obſtaret?

Et primò ſub die 24. Ianuarij anni ſequentis co-
ram eodem D. Cardinali Virili, & deinde coram
me in eius locum ſubrogato die 7. Iunij anni præ-
teriti fuit firmatum, quod in conſtituenda huiuſmo-
di dote habenda eſſet ratio legitimæ ipſi mulieri de-
1 bitæ in bonis matris, † antequàm ea dos poſſet præ-
tendi ex fideicommiſſo iuxta diſpoſitionem *Auth.
Res quæ. C. Commun. de legat.*

Hodie verò in proſecutione eiuſdem diſputatio-
nis Domini dixerunt, dotem prædictam eſſe taxan-
dam ad ſcuta quatuordecim millia, computatis in
ea ſumma tàm d. legitima debita in bonis matris,
quæ eſt ſcutorum quinquè millium, quàm etiam
cenſu duorum millium, & centum ſcutorum em-
pto ex pecunijs redactis ex parte legitimæ debitæ
Auo ipſius paterno. De alijs vero reſeruarunt, vt
particulariter videretur.

Huius autem reſolutionis fundamentũ in eo cõ-
ſiſtit, quod ex laudo bo. me. Cardinalis Lancellot-
ti conſtat, Martiam Hieronymæ Amitam in eadem
2 ſumma fuiſſe dotatam, & in conſtituenda † dote de
præſenti inſpiciẽdum eſſe, quid cùm Mulieribus de
eadem familia obſeruatum fuerit, tradit *Menoch.
conſ. 293. num. 7. Theſaur. deciſ. Pedemont.* 192.
num. 1. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. *num.* 166. *&
ſa it dec. Greg. XV.* 63. de ſimili dote quatuordecim
millium ſcutorum per Lelium de Maximis nobilẽ
Romanum conſtituta filiæ nuptæ in ſæculo, vnde
3 probatur etiam conſuetudo aſſignandi † dotem in
d. quantitate inter perſonas ſimilium familiarum
Vrbis, quod obſeruauit *Menoch. in conſ.* 251.
num. 10. Et congruit diſpoſitio ſtatuti, *ſub. cap.* 145.
4 *lib.* 1. vbi habetur quod frater germanus, ſiue † Pa-
truus ſit paratus dotare ſororem, vel neptem de Pa-
ragio, ſecundum conditionem illorum de domo ſua.

In hac vero ſumma computari debent, vt ſupra
5 quinquè millia pro legitima † in bonis matris Hie-
ronymæ debita, de cuius ſeparatione à reliquis bo-
nis conſtat *ex dec. bo. me. Card. Caualerij* 341. ac
propterea computandus eſt cenſus in ſorte ſcuto-
rum duorum millium, & centum, emptus per tu-
tricem de pecunijs, vt ſupra, redactis ex parte legi-
timæ debitæ Auo paterno ipſius Hieronymæ, &
6 per DD. de Palutijs ſuper proprijs bonis in † per-
ſonam eiuſdem pupillæ eorum neptis impoſitus,
cui propterea fuit acquiſitus *l. 1. §. per procurato-
rem. & ibi gloſ. ff. de acq. poſſ. l. quotiès & ibi etiam
gloſ. in verb. ſuo nomine ff. de adm. tut. Rota poſt
Modern. de Cenſ. deciſ.* 172. *num.* 3. in qua allega-
tur alia deciſio in terminis acquiſitionis factæ in
Veneta Cenſus, 3. Decembris 1610. *coram bo. me.
Card. Marcomontio.*

7 Cùm itaquè remedium † dictæ auth. res quæ ſit
ſubſidiarum, quatenus mulier aliunde non reperia-
tur dotata, vt ibi *not. Iaſ. num. 27. & Corn. ſub
num. 21. C. comm. de legat.* manifeſtum eſt reſpe-
ctu præmiſſorum ceſſare illius diſpoſitionem, *ad
trad. per eund. Iaſ. in conſ. 231 num. 12. lib. 2. Pariſ.
in conſ. 63. in fin. etiam lib. 2. Rolan.* qui teſtatur
de communi *in conſ. 85. num. 9. lib. 1. Rot. dec. 737.
num. 1. par. 1. Diuerſ. & deciſ. 66. num. 3. par. 1.
recent. & coram Greg. XV. deciſ. 543. num. 2. vbi
Add. num. 4. cùm ſeqq. probat. d. auth.* habere lo-
8 cum, etiamſi fideicommittens expreſsè iuſſiſſet †
fœminas dotari de bonis ipſius fideicommiſſi, ita
vt diſpoſitio ſemper intelligatur, quatenus aliunde
dotari nequeant, & fuit dictum in Bononien. fidei-
commiſſi de Maluetijs 31. *Martij* 1628. *coram
prædicto D. Card. Virili.*

Non obſtat, quod in teſtamento dicti Proaui fi-
deicommittentis poſt præcedentem inſtitutionem
in omnibus ſuis bonis cùm vocatione maſculorum
deſcendentium, interiecta ſint illa verba, videlicet
excluſis omnino fœminis, quas earũ dotibus iuxta
ſuam conditionem contentas eſſe debere voluit, &
mandauit, quibus verbis per copulã, & immediatè
ſubnectũtur alia huius tenoris, & quod bona ſua ſta-
bilia in infinitũ tranſeant de deſcendente in deſcen-
dẽtes maſculos, vnde arguitur interiectã locutionẽ
de dotibus debere recipere declarationem à prædi-
9 ctis verbis præcedentibus, & ſubſequẽtibus, † quod
videlicet intelligatur de dotibus extrahendis à bo-
nis ſuis, ad *not. per Bald. in l. quæritur num. 3. ff.
de ſtat. hom.* Quia immò ex dd. verbis ſubſequenti-
bus apparet, quod dictus teſtator diſpoſuerit con-
trarium, quod nempè bona ſua ſtabilia perpetuò
debeant remanere in familia, & cùm tali diſpoſitio-
ni repugnet, quod ea dentur in dotem fœminis, quæ
cùm

10 † cùm bonis datis in familias tranſeunt alienas *l.*
familia, §. fœminarum, ff. de verb. ſignif. Tiraq. de
retract. lign. §. 1. gloſ. 9. num. 195. ideo ne in ea-
dem diſpoſitione contineatur contrarietas, & ſe-
quatur deſtructio fideicommiſſi, quæ admiſſo dicto
intellectu, euitari non poſſent, dicta teſtatoris diſ-
poſitio in eo ſenſu capienda eſt, vt non niſi in ſubſi-
dium ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, dotes extra-
hantur, cùm alias huiuſmodi bona tempore proce-
11 dente † in dotibus proculdubio exhaurirentur con-
tra expreſſam fideicommittentis voluntatem, vt in
ſimili caſu conſiderauit Rota coram *Card. Seraph.*
deciſ. 440. *num.* 4. *& not. Fuſar. de ſubſtit. d. q.* 131.
num. 129. *verſ. ratio huius opinionis.*

Minus obſtat laudum alias per D. Marchionem
Paulutium Patruum Hieronymæ acceptatum, in
quo bo. me. Cardinalis Lancellottus pluribus con-
ſideratis, & attenta exiſtentia ipſius Hieronymæ
tunc temporis minimè nubilis, ſed procedentibus
annis ſimiliter dotandæ, arbitratus fuit, dotem con-
gruam Martiæ ſororis in ſupradictam quantitatem
eſſe detrahendam ex bonis ſubiectis prædicto fidei-
commiſſo, vnde pro parte filiorum, & hæredum
eiuſdem Hieronymæ hodie infertur, quod ipſis eo
nomine debeatur ſimilis dos in eiſdem bonis, quē-
admodùm prædictæ Martię fuit conſtituta, propter
verba laudi, quæ ita ſe habent, *douerà ſimilmente*
12 *eſſer' dotata*, cùm huius † dictionis, ſimiliter, natu-
ra ſit, vt denotet caſuum æqualitatem, *§. hunc au-*
tem nobis. Auth. de Monarch. §. vement. Auth. de
Nupt. Alber. in verb. ſimiliter.

* Nam obiectum facile tollitur ex ipſa lectura lau-
di, vbi Cardinalis compromiſſarius poſt plura, ad
quæ habuit conſiderationem, ſubiungit. *Et hauen-*
do anco penſato che v'è vna figlia d'Angelo Iunio-
re, quale quando ſarà d'età douerà ſimilmente eſſer'
dotata. quibus attentis taxauit dotem ſolius Mar-
tiæ, non autem Hieronymæ, cùm illius dotatio non
13 eſſet comprahenſa in compromiſſo, † cui Laudum
conforme eſſe debet. *Menoch. conſ.* 123. *num.* 43.
nequè in ipſo Laudo de ea fuerit cogitatum, niſi per
modum rationis inductiuæ, ad ita taxandum quanti-
tatem dotis dictæ Martiæ, tunc aliunde non haben-
tis, vnde iuxta ſuam, & ſponſi conditionem con-
14 gruè dotari poſſet, quæ enim † per modum ratio-
nis deducuntur, ea minimè diſponunt, vt dixit *Ro-*
ta in Bononien. fideicommiſſi de Turri, 15. *Mar-*
tij 1627. *coram R. P. D. meo Merlino*. Dictio verò
ſimiliter, poſt copulam, nullam magis congruam
15 recipere poteſt expoſitionem, quam iuxta † caſum
præcedentem, vel eum, de quo principaliter agitur,
ita, vt intelligatur de dotatione Hieronymæ aliun-
dè non habentis, quemadmodùm tunc temporis
Martia non habebat, *l. 1. §. ſed & ſi quis, ibi primo*
& ibi gloſ. in verb. ſimiliter, C. *de latin. libert. toll.*
attento maximè, quod dictus Cardinalis veriſimili-
ter non potuerit cogitare de ſuperuenienti acquiſi-
tione hæreditatis maternæ, ante ipſius Hieronymæ
nuptias, *ad tradit. per Dec. in conſ.* 646. *num.* 3.

Et ita vtraquè parte Informāte fuit deciſum, &c.

☞ * Eſt deciſio 128. ſupra part. 5. recent. & alia eſt deciſio 239. eadem part. 5.

R. P. D. QVEIPO.

Taruiſina Feudi.

Die Veneris 13. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Feudum, quando quis obtinuit ex gratia, ſeù cauſa lucratiua, tunc ipſe non poteſt præiudicare vocatis, licet ſecus eſſet dicendum, ſi deriuaret ex cauſa oneroſa, & quando nō dicatur acquiſitum, ex cauſa oneroſa, & quid ſi ſit conceſſum ex cauſa meritorum.

SVMMARIVM.

1 *Feudum non apertum, & ex gratia conceſſum primus inueſtitus non poteſt reuocare in præiudicium vocatorum.*
Cum non ab ipſo, ſed à Domino inueſtiente ius ſuccedendi conſequantur.

2 *Feudum, ſi ſit conceſſum ex cauſa oneroſa, tunc primo inueſtito licitum, eſt præiudicare vocatis.*

3 *Feudum dicitur conceſſum ex cauſa lucratiua, ſi appareat, in recompenſationem, pecuniam, nequè datam, nequè promiſſam, nec conuentam fuiſſe, cum ſit neceſſaria, ad hoc vt dicatur ex cauſa oneroſa acquiſitum.*

4 *Donatio facta ex cauſa oneroſa dicitur, ſi ob benemerita dicatur facta.*

5 *Donatio omnis ob merita, & ſeruitia facta, connumeratur inter titulos oneroſos.*

6 *Donatio remuneratoria, quatenus ſeruitiorum æſtimationem excedat, ſimplex, & libera donatio dicitur.*

7 *Donatio abſquè alia probatione, dicitur remuneratoria, ſi in ea merita ſpecificè, & expreſſè referantur.*

8 *Præterquàm vbi incapacitas in donatario, vel donante reperitur, & legis fraus præſumatur.*

9 *Donatio, vt dicatur ex cauſa oneroſa, & non gratuita, & ex mera liberalitate donantis, ob generalem meritorum expreſſionem, eſt neceſſaria eorum probatio.*

10 *Inueſtituram ex cauſa lucratiua acquiſitam primus acquirens non poteſt alterare in præiudicium vocatorum.*

11 *In Feudo mixto hæres primi inueſtiti alienantis, alienationem reuocare non poteſt, & quando id non procedat num. 12.*

12 *Alienationi feudi, qui tantum conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæredes n. 13.*

DECISIO L.

CVM PRO Maſculis inſtaretur Guercium ſeniorem primam Inueſtituram ad eorum fauorem factam anno 1259. mutare noluiſſe, nec potuiſſe, dubium propoſui. An conſtaret de tali alteratione Inueſtituræ, anno 1297. quam potuerit facere Guercius ſenior, & Domini reſponderunt Inueſtituram, de qua in dubio non fuiſſe alteratam, cū præſuppoſito, quod Vbertus, & Guercius ſint nepotes Guercij ſenioris ex filio, de quo ordinarunt particulariter videri, quæ reſolutio fundata eſt in communi Doct. ſententia, quæ docet primum Inueſti-

1 ueſtitum † feudum non apertum, & ex gratia con-
ceſſum reuocari non poſſe in præiudicium vocato-
rum, cum non ab ipſo, ſed à Domino Inueſtiente
Ius ſuccedendi conſequantur, ſecundum Text. in
l. cum quidam. 24 l. vnum ex familia, §. 1. ff. de
leg. 2. l. quoties, C. de donat. quæ ſub modo, ſecus
autem ſi ex cauſa oneroſa feudum cōceſſum extitiſ-
2 ſet † quod reuocare primo Inueſtito liceret. ſecun-
dum text. in l. 3. ff. de ſer. ex por. & ait Bart. in
l. qui Romæ, §. flauius, in fin. ff. de verb. oblig. &
tradit Bald. in l. 1. in fin. C. per quas perſon. nob.
acquir. quem ſequuntur Aretin. in l. apud Iulianũ,
§. ſi quis alicui. in fin. ff. de leg. 1. Crot. in l. qui Ro-
mæ, §. duo fratres nu. 68. ff. de verb. oblig. Pinell.
in l. 1. part. 3. num. 98. verſ. hoc autem, C. de bon.
mater. Iul. Clar. lib. 4. §. emphyteuſis. quæſt. 3. &
cum pluribus relatis, Surd. conſ. 305. num. 36. &
deciſ. 290. nu. 2. & Mant. var. lib. 1. cap. 74. nu. 2.
& pluries à Rota deciſum fuiſſe tradit Gratian.
diſcep. forenſ. cap. 405. num. 1. Adden. ad Ludouiſ.
deciſ. 529. num. 23. Seraphin. deciſ. 559. num. 19.
Rota deciſ. 435. num. 13. par. 1. recent.

In feudo autem de quo agitur, Inueſtiturã Guer-
cio ſeniori factam ex cauſa lucratiua fuiſſe ex eo ap-
parere videtur, quod in compenſationẽ pecuniam
neque datam, neque promiſſam, nec conuentam
3 fuiſſe non controuertitur; fuiſſe autem † neceſſa-
rium, vt Inueſtitura ex cauſa oneroſa facta dicetur,
tradunt DD. ſupra relati, & ex tenore Inueſtituræ
apparet ob benemerita dumtaxat fuiſſe conceſſum.

Et quamuis eam donationem dumtaxat ob bene-
merita factam ex cauſa oneroſa appellandam eſ-
4 ſe, † quæ fit ob merita ius, & obligationem efficacẽ
tribuentia contendat, Pinell. in d. l. 1. 3 par. nu. 60.
C. de bon. mater. Martinez. in l. 3. gloſ. 6. num. 3.
lib. 5. receptorum; Communis tamen ſententia do-
cet omnem donationem ob merita, & ſeruitia fa-
5 ctam † connumerari inter titulos oneroſos, ſecun-
dum text. expreſſum in l. Aquilius Regulus, ibi, de-
fendi non meram donationem eſſe verum officium
Magiſtri, quadam mercede remuneratur, ff. de do-
nat. l. ſed etſi leges, §. conſuluit, ff. de petit. hæred.
l. ſi verò non remunerandi, ff. mandati, l. quod au-
tem, §. ſi vir. ff. de donat. inter vir. & vxor. cap.
per tuas, de donat. vbi docet Abb. Tiraquell. in l. ſi
vnquàm, verb. donatione largitus ex num. 16. C. de
reuoc. donat. Couar. in cap. cum in officijs num. 9.
de teſtament. Menoch. de præſumpt. lib. 4. quæſt. 167.
ex num. 31. Iul. Clar. lib. 5. receptarum ſentent.
§. donatione, quæſt. 3. in princ. & latè proſequitur
Ioann. Garz. in tract. de donat. remuner. ex nu. 5.
Rota apud Caſ. de Graſſ. deciſ. 2. num. 18. de donat.
Mant. de contract. lib. 13. tit. 15. nu. 16. Sanchez.
6 de matrim. lib. 6. diſp. 6. num. 2. licet donatio † re-
muneratoria quatenus ſeruitiorum æſtimationem
excedit, ſimplex, & libera donatio dicatur, ſecundũ
textum in cap. relatum, il ſecondo, ibi iuxta ſerui-
tij meritum, de teſtam. latè Tiraquell. vbi ſupra
ex num. 79. Ioann. Lupus in regula de donat. §. 32.
num. 9. Ioann. Garz. in dicto tract. de donat. re-
muner. num. 51. Angul. de meliorationibus in l. 12.
gloſ. 1. num. 19. Et quando merita ſpecificè, & ex-
7 preſsè referuntur alia probatione opus non eſſe, † vt
donatio dicatur remuneratoria communiter rece-
ptum eſſe tradit cum pluribus relatis Ioan. Garz.
de nobil. gloſ. 2. num. 18. præterquàm vbi in capaci-
8 tas in donatario, † vel donãte reperitur, & legis fra-
us præſumitur ſecundum text. in l. qui teſtamen-
tum, ff. de probat. l. cum quis, §. Titia, ff. de leg. 3.
l. fin. ff. de exercitor. act. l. ſi forte, & ibi Bart. nu. 5.
ff. de Caſtrenſ. pecul. Garz. in d. gloſ. 2. num. 17. in
fin. & cũ pluribus &c. Menoch. de arb. lib. 2. quæſt.
136. Mant. de contract. lib. 13. tit. 15. nu. 39. & 41.

Quando verò generalis meritorum mentio dum-
taxat à donante facta reperitur, eorum probationẽ
9 eſſe neceſſariam, vt donatio dicatur † ex cauſa one-
roſa, & nõ gratuita, & ex mera liberalitate, profecta
tradunt Angel. in l. ſi donatione. nu. 1. C. de collat.
Dec. conſ. 336. num. 10. Maſcard. de probat. con-
cluſ. 560. num. 1. latè proſequitur Tiraquell. vbi ſu-
pra num. 85. Mantic. d. tit. 15. num. 43. Io. Garz.
in dicta gloſ. 2. num. 17. & in Inueſtitura Guercio
ſeniori facta anno 1259. ſpeciali meritorum relatio
10 non extat, neque eorum probatio apparet. † Ideò
eidem extantibus filijs, & deſcendentibus maſculis
Inueſtituram alterari in eorum præiudicium non
licuit.

Vltra quòd conſiderabant Domini, quod etiam
ſi dictus Guercius ſecundam Inueſtituram petijſſet
& mandatum dediſſet ad illam petendam, quod nõ
firmarunt Domini, cum ipſe de anno 1308. recepe-
rit nouam Inueſtituram iuxta formam, & tenorem
primæ, hinc apparet noluiſſe alterare per ſecundam,
primam Inueſtituram in præiudicium comprehen-
ſorum in ea.

11 Nec facit, quod in feudo mixto hæres primi † In-
ueſtiti alienantis alienationem reuocare non poſſit
iuxta regulam textus in l. cum à matre, C. de rei
vendicat. & in ſpecie poſt Bald. tradit Pinell. in
dicta l. 1. par. 3. num. 81. Molin. de primog. lib. 4.
cap. 1. num. 25. Rota coram Ludouiſio deciſ. 418.
ex num. 5 & ibi latè Add. cum prædicta Doctrina
nitatur in regula textus in l. vindicantem, ff. de
12 euiction. Ideò non procedit in hærede illius † qui
alienationi tantum conſenſit, cum de euictione non
teneatur, vt tradit Bald. in l. 1. §. hoc quoquè
num. 20. ff. de ſucceſſion. feud. Fulgoſ. & Iaſ. in
l. quoties, C. de fideicomm. Pinell. vbi ſupra nu. 83.
verſ. limitatur, lib. 6. Tiraquell. de retract. lignag.
§. 1. gloſ. 9. num. 54. & 55. Surd. conſ. 105. nu. 40.
Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 557. num. 28. & quia in
caſu præſenti Guercius ſenior feudum non aliena-
uit, ſed nouæ Inueſtituræ dumtaxat prætenditur
præſtitiſſe aſſenſum de euictione neque in eo, neque
in eius hæredibus non datur vlla obligatio, nec fa-
ctum conſentientis impugnare dicuntur hæredes,
13 & ideò neque † obſtaculum agendi ex proprio iure
ad feudum ex prima Inueſtitura illis delatum iuxta
regulam textus in l. fin. C. de euict. & alios ſupra
relatos.

Et ita vtraque parte Informante.

¶ In eadem cauſa habetur ſupra alia deciſio, quæ in
ordine eſt 18. in hac eadem parte, & infra, etiã alte-
ra adeſt ſub die Veneris 5. Martij 1632. coram eo-
dem R. P. D. Quepo.

Digitized by Google

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Bononieñ Fideicommiſſi de Manzolis.

Die Lunæ 16. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Filiatio, qualiter ſufficienter probetur, In contractibus minorum, quando non requirantur ſolemnitates neceſsariæ. De contractus nullitate, quis poſſit dare.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio ſufficienter probatur ex actu nominationis filij, cum inſtitutione hæredis.*
2 *In Codicillis, quando confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore, non cenſetur receſſum, niſi in ſola parte alterata, & confirmata.*
3 *In contractibus minorum ſolemnitates neceſſariæ, quando ſunt eis vtiles contractus.*
4 *De contractus nullitate, ille ſolus poteſt dare, ad cuius fauorem contractus eſt nullus.*
5 *Scriptura, perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit.*
6 *Conſequens qui vult, neceſſario videtur velle antecedens.*
7 *Approbatum ſemel, amplius non poteſt reprobari*
8 *Breue vtens in iudicio, non poteſt illud impugnare, quamuis eius nomine impetratum non ſit.*
9 *In legitimatione filiorum naturalium, quando nō ſit neceſſaria citatio eorum, de quorum intereſſe agitur.*
10 *Res inter alios acta, non nocet tertio.*
11 *Filio adoptiuo debetur legitima in bonis patris adoptiui.*
12 *Vſusfructus legatus imputatur in legitimam, non autem imputantur fructus.*
13 *Fructus bonorum hæreditariorum ſpectant ad hæredem.*
14 *Legitima eſt certa ratione loci, & quota.*
15 *Immiſſio non impeditur fideicommiſſario ob detractionem legitimæ, vel Trebellianicæ, cum ſint certæ ratione loci, & quotæ, alias ſecus.*

DECISIO LI.

DOMINI perſiſtentes in reſolutis coram me ſub die 15. Martij ſuperioris anni * cēſuerunt Immiſſionem conceſſam Marchioni Franciſco in prædio del Gatto, & in poſſeſſionibus della Mezzolara, & della Palazzina di San Martino non ſuſtineri, quia cum bona iſta ſint ſubiecta fideicommiſſo Comitis Georgij ſenioris, non autem Comit. Georgij iun. circa illa nihil habet agere Marchio Franciſcus, ſed ſpectant ad Comitem Alexandrum, cui etiam in omnem euentum competunt detractiones, placuerunt enim fundamenta dictæ deciſionis, cōtra quæ nihil quod releuaret fuit oppoſitū.

Non obſtant enim ea, quæ contra deſcendentiā, fideicommiſſum, & identitatem, ac deniquè contra detractiones opponebantur; Nam quantùm attinet ad deſcendentiam, cum illa fuerit pluries per Marchionem Franciſcum confeſſata, & nunquàm controuerſa, & res etiam ſit ſatis notoria, abſurdum videbatur, quod hodie per Agentes ipſius Marchionis fuerit negata.

Maximè cū manifeſtè etiam iuſtificetur, ex duabus reſolutionibus factis coram R.P.D. meo Piroſiano ſub die 10. Ianuarij 1620 & 21. Februarij 1622. In quibus fuit firmatum Comitem Georgiū Iuniorem eſſe filium q. Com. Melchioris, ac Vlixem patrem Com. Alexandri natum extitiſſe ex dicto Georgio, prout etiam ex eo, quod ex teſtamento Georgij ſenioris fideicommittentis apparet idem Melchior nominatus eius filius, & hæres; Vndè multò magis nulla cadere poteſt dubitatio circa huius deſcendentiæ probationem, quoniam ex hu-
1 iuſmodi actu nominationis † cum inſtitutione hæredis ſufficienter filiatio probetur, *Bald. in cap. per tuas num.* 5. & ibi etiam *Aretin. num.* 23. *& Felin. num:* 17. *de probat. Rot. in recent. deciſ.* 347. *ſub nu.* 2. *par.* 1. *& coram fel. rec. Greg. XV. deciſ.* 349. *num.* 5. *cum ſeqq.* & ibi etiam *Addent. num.* 8. Et ceſſat pariter difficultas ex altera reſolutione corā bo.me. Remboldo ſub die 20. Februarij 1620. emanata, in qua ad inſtantiam Marchionis Franciſci fuit etiam cōcluſum Iſottam eius auiam paternam fuiſſe filiam dicti Com. Georgij Iun. & vltimam ex linea dicti Georgij ſenioris fideicommittentis.

Quantùm attinet ad fideicommiſſum non fuit reuocatum, vt prætenditur ex Codicillis, quia in eis non legitur reuocatio fideicommiſſi, ſed mutatio diſpoſitionis in rata, & in perſonis honoratis, à quibus habuit ceſſionem Com. Vlixſes, cuius eſt ſolus hæres Com. Alexander, & ideò vigore dicti fideicommiſſi nihil poteſt prætendere Marchio Franciſcus.

2 Et concluſio eſt indubitata, quod dum in † Codicillis confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore non cenſetur receſſum, niſi in ſola parte alterata, & confirmata, *l. alumnæ, §. qui filias, & ibi Bart. ff. de adimend. legat. Capr. conſ.* 3. *num.* 28. *Pariſ. conſ.* 108. *num.* 27. *lib.* 3. *Rol. conſ.* 31. *nu.* 23. *lib.* 4. *Peregr. de fideic. art.* 16. *ſub num.* 4. *Rota coram bo. me. Cardinali Caualerio deciſ.* 41. *nu.* 9. *& in Ameriua bonorum* 18. *Aprilis* 1616. *coram bon. mem. Buratto.*

Nequè obſtat, quod fideicommiſſarij non ceſſerunt Iura ſua Com. Vlixſi, ſed Comitiſſæ Iſottæ matri, quia poſtmodùm Comitiſſa Iſotta ceſſit ad fauorem Com. Vlixſis filij præſente Com. Alexandro ſeniore eius viro, de cuius ceſſionis validitate non poteſt dubitari, licet Com. Vlixſes eſſet filius familias, & ſe obligauerit releuare indemnem Iſottam matrem pro quantitate fideicommiſſarijs cedentibus ſoluta cum nihilominus ſat ſit, quod omnia geſta fuerint coram dicto Com. Alexandro ſen. illius patre, vt diſponitur in *Statuto Bononienſi* pro Marchione Franciſco allegato *lib.* 3. *in rub. de contract. cum minor. & fil. fam. §. item dicimus, ibi, vel maior prædicta fecerit in præſentia patris &c.*
3 Vltra quod aut † dicta ceſſio fuit vtilis dicto Com. Vlixi, & non fuerunt neceſſariæ aliquæ ſolemnitates, *Roman. conſ.* 453. *in princip. Soccin. conſ.* 160. *nu.* 12. *&* 17. *lib.* 2. *Rot. in recent. deciſ.* 545. *nu:* 4.
4 *par.* 1. Aut fuit damnoſa, & de illa non poteſt † opponi niſi à ſolo ipſo Com. Vlixſe, & conſequenter à Com. Alexandro iuniore eius filio, & hærede vni-

uer-

uerſali, non autem ab alijs intereſſe non habenti-
bus, *Surd. conſ.* 284. *num.* 7. *lib.* 2. *& deciſ.* 179.
num. 17. *Rot. deciſ.* 133. *num.* 12. *par.* 2. *diuerſ.* Et
quàmuis replicetur de apocha retroceſſionis, tamẽ
illa nunquàm fuit recognita, vt fuit reſolutum 13.
Martij 1626. coram bo. mem. Remboldo, & illud
iudicium remanet coram R. P. D. meo Merlino in
eius locum ſubrogato.

5 Et ideò perindè haberi debet † ac ſi non adeſſet,
cum nullam fidem faciat, *cap.* 1. *& cap.* 2. *de fid. in-
ſtrum. Pariſ. conſ.* 115. *num.* 4. *& ſeq. lib.* 4. *Cra-
uett. conſ.* 73. *num.* 15. *in fin. Caputaq. deciſ.* 117.
num. 3. *par.* 3. *Rot. in recent. deciſ.* 543. *ſub num.* 3.
par. 1. *& deciſ.* 158. *num.* 7. *in fin par.* 2.

Quantùm verò attinet ad identitatem illa abun-
dè fuit probata ex deductis in alia deciſione, nec va-
let hodie replicatio, quod illa iura fuerunt producta
à Procuratore Marchionis Franciſci, & quidem per
compulſum, quia Rota non fuit vſa iſta ſola produ-
ctione, ſed eo etiam quod Marchio Franciſcus ſuper
dictis Iuribus obtinuit deciſiones, & ad eius fauo-
rem fuit decreta immiſſio, quare cenſetur appro-
baſſe dicta iura, ſuper quibus deciſiones, ſententia,
6 & immiſſio eſt fũdata, † quia qui vult cõſequens ne-
ceſſariò videtur velle antecedens, *l. illud, & l. de his,*
7 *ff. de acquir. hæred.* & ſemel † approbatum repro-
bari non poteſt, *l. Pomponius ſcribit, ff. de negoc.
geſt. Boer. in ſimilis terminis deciſ.* 283. *ſub nu.* 39.
verſ. ſed Florianus, Rot. deciſ. 39. *de Procur. in
nou.* & allegando Rotam, & Boerium, quod quan-
8 do quis vſus fuit Breue † in iudicio, quod ſuo nomi-
ne, non fuerat impetratum, dicit *Verall. deciſ.* 193.
num. 2. *par.* 1.

Quantùm attinet ad detractiones, quæ debuiſ-
ſent fieri, quatenùs prædicta minimè ſuffragarentur
Com. Alexandro, nulla fuit difficultas apud Domi-
nos. Legitima enim Iſottę ei erat debita ex deductis
in alia deciſione, in qua fuerũt etiam ſublata ea, quæ
hodie contra eiuſdem Iſottæ legitimationem repe-
tuntur, oppoſitio autem, quod intereſſe habentes
non fuerint citati poterat omitti, cùm nullatenus
9 videretur neceſſaria citatio, † ea demum ratione,
quia legitimatio fuerat facta cùm clauſula abſquè
tamen præiudicio illorum, qui ad prædictas ſucceſ-
ſiones, &c. & propterea, non eſt diſcutiendum an
citatio eſſet neceſſaria, cùm fuerint præſeruata di-
cta Iura, & ageretur ſolum de præiudicio patris, qui
pro legitimatione ſupplicabat, *Alexand. conſ.* 25.
num. 2. *lib.* 1. *Anchar. conſ.* 427. *nu.* 3. nec concor-
dia facta de Anno 1581. quæ fuit data in ſummario
10 num. 4. præiudicat legitimæ dictæ Iſottæ, † cùm
ſit res inter alios acta.

Circa verò legitimam Com. Vliſſis in bonis Geor-
11 gij iunioris patris † adoptiui abũdè fuit in alia deci-
ſione probatum illam eſſe debitam. Nec hodie ſub-
ſiſtunt ea, quæ opponuntur circa adoptionem, vi-
delicet quod illa fuerit facta miniſterio vnius Do-
ctoris, quia ceſſat obiectum ſi legatur integer actus;
ipſe enim proceſſit tanquàm deputatus à Collegio
Doctorum, & nomine ipſius Collegij; Nec agen-
dum eſt de cõſumptione legitimę in fructibus, quia,
12 vt dicitur in præfata deciſione licet † vſusfructus
legatus imputetur in legitimam, ſecus tamen di-
cendum eſt de fructibus etiam quod hoc voluerit
Teſtator, nec allegata approbatio teſtamenti po-
teſt ſuffragari, quia cùm non fuerit relicta recom-
13 penſa, ex quo fructus † bonorum ſpectant ad hære-
dem requirebatur expreſſa approbatio diſpoſitionis
Teſtatoris, *l. ſiquando* § *generaliter, C. de inoff.
teſtam. Ruin. conſ.* 56. *num.* 8. *lib.* 2. *Curt. Iun.
conſ.* 72. *in fin.* & fuit dictum in cauſa *Romana le-
gitimæ de Serlupis* 15. *Maij* 1600. *coram bon.
mem. Iuſto.*

Quantùm denique attinet ad alias detractiones
videlicet dotem Semiramidis, & legata, necnon
melioramenta, ſatis fuit firmatũ dictas detractiones
14 eſſe faciendas, ac operari, quod licet † legitimæ
ſint certæ ratione loci, & quotæ, non propterea
poſſit dari immiſſio pro indiuiſo, quia tunc de-
mum eadem immiſſio datur, quando ſola legitima,
15 vel trebellianica eſt detrahenda, † cùm tunc ſint
certæ ratione loci, & quotæ, quæ quidem certitudo
ceſſat, quando vlterius aliæ detractiones ſunt faciẽ-
dæ, vt pulchrè declarat *Surd. in alia deciſione alle-
gatus, in ſua deciſione* 333. *num.* 13. *& ſeqq. poſt
quartum vol. ſuorum conſiliorum.* Et potuit omit-
ti, quod de prædictis non poteſt dare Comes Alexã-
der, ex quo tenetur reddere rationem, quià nullam
tenetur reddere Marchioni Franciſco.

Ex quibus parte vtraquè audita, & informante
Domini perſtiterũt in vltima deciſione, ſcilicet im-
miſſionem conceſſam Marchioni Franciſco non
ſuſtineri.

Et ita concluſum, &c.

☞ * Eſt deciſio 360. ſupra part. 5. recent.

§ Aliam diciſionem in eadem cauſa coram eodem
Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano, habes infra ſub
die 26. Ianuarij 1632.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenateñ Prædij,

Die Lunæ 16. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Marito, quando in actu traditionis dotis fuit datum prædium æſtimatum, dominium illius ei irreuocabiliter acquiritur, & ſoluto matrimonio prædium vxori non reſtituitur, ſed illius æſtimatio, & hoc procedit, ex quadam fictione venditionis inter virum, & vxorem.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi datur immiſſio vigore leg. fin. C. de edict. D. Andr. toll.*

2 *In Dotem, quando in actu traditionis dantur res æſtimatæ, non dicuntur dotales, & ſoluto matrimonio non redduntur ipſa res Vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio.*

3 *In Dotem, quando dantur res æſtimatæ ex ipſa æſtimatione inſurgit quadam venditio inter Coniuges.*

Quia cenſetur re ipſa per mulierem, vel eius parentes vendi v. g. fundum ſponſo, & pretium

Digitized by Google

eiuſdem fundi fingitur ſolutum vxori, & illiço ex cauſa dotis idem pretium breui manu datum marito num. 3. 13. 18. & 19.

4 *Contractus vnus tranſit in alium ex iuris miniſterio.*

5 *Emptori acquiritur dominium rei emptæ irreuocabiliter per emptionem.*

6 *Dos, quando fuit tradita in fundo æſtimato, dicitur re vera conſiſtere in quantitate pecuniarum prædij æſtimati, & non in prædio.*

7 *Solui non debet, aliud pro alio.*

8 *Datio in ſolutum, & pagamentum, eſt loco pecuniæ.*

9 *Pro pecunia mutuo petita, conſenſu partium poteſt tradi iumentum, & adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda.*

10 *Datio in ſolutum verè, & propriè facit emptionem, & transfert dominium.*

11 *Clauſulæ, iure proprio, & in perpetuum, important dominij tranſlationem.*

12 *Dos, ſi conſiſtat in fundo dotali, & vxori ſoluto matrimonio ſit reſtituendus, non eſt acquirendus pro hæredibus mariti.*

14 *Dotis ſolutio cenſetur facta principaliter marito, contemplatione tamen vxoris.*

15 *In contractibus potius inſpici debet effectus, & illud, quod conuenit naturæ ipſius contractus, quam nominatio, & verba.*

16 *In contractu, ſi aliquid appoſitum ſit, quod non conueniat effectui contractus, pro non appoſito habetur.*

17 *Dos eſt ſoluenda ipſi Marito, pro oneribus matrimonij.*

20 *In instrumento, ridiculum eſt, quod vtriquè parti data ſit facultas abſquè ulla cauſa reſiliendi à contractu.*

21 *Minoribus plura priuilegia à Iure concesſa ſunt.*

22 *Actio omnis realis, & perſonalis ſpatio 40. annorum perimitur.*

23 *Tranſactio non ſubſtinetur ſtante falſa cauſa.*

24 *Mater ſuccedit in bonis filiorum defunctorum post patrem.*

25 *Mater, quando tranſit ad ſecunda vota tenetur conſeruare filijs primi matrimonij quicquid habuit à primo viro, vel a filijs eiuſdem matrimonij.*

DECISIO LII.

NODVS difficultatis iſtius cauſæ in eo poſitus eſt, An fundus Vincilianus ſpectaret ad Aureliam, ſiuè potius ad Camillum maritum; ſi enim ad Camillum ſpectabat, filij Almerici, & dictæ Aureliæ ex ſecundo matrimonio, nullam partem poſſunt hodiè conſequi in dicto fundo, ſed ſolum habent actionem ad partem quãtitatis dotis, & totus fundus pertineret ad Hectorem, filium poſthumum ex primo matrimonio eiuſdem Aureliæ. Si verò fundus, tanquàm dotalis, erat in dominio Aureliæ, vtiquè filij Almerici, ex ſecundo matrimo-
1 nio, rectè obtinuerunt † Immiſſionem pro medietate in dicto prædio in vim teſtamenti Aureliæ, *ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* In cuius difficultatis diſcuſſione, quàmuis ſub die 18. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto, Rota dixerit, fundum ſpectaſſe ad Aureliam, eò quod dotalis
eſſet, & datus in dotem, nec fuiſſe æſtimatum tali æſtimatione, quæ fecerit venditionem, Attamen ſub die 27. Nouembris eiuſdem anni coram eodem D. Dunozetto, Rota omiſit hoc motiuum, & hodiè etiam coram me reiectum fuit.

Quoniam verè dictus fundus Vincilianus non eſt in dote, ſed pecunia, fuit enim æſtimatus certo precio, & intrat concluſio, quod res æſtimatæ in actu traditionis dotis, non dicuntur dotales, & ſo-
2 luto † matrimonio non redduntur ipſæ res Vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio, *l. quoties, l. ſi inter virum, l. cum dotem, vbi DD. C. de Iur. dot. l. ſi æſtimatia, ff. ſol. matrim. l. fin. C. de pact. dotal. Bart. in l. 2. §. mela, num. 1. ff. de dot. præleg. Purpur. in l. ex conuentione, num. 24. C. de pact. Couar. qq. cap. 28. num. 1. Cephal. conſ. 351. num. 15. & ſeqq. Natt. conſ. 650. num. 5. Menoch. præſumpt. 74. ſub num. 3. lib. 3. Simon. de Pret. conſ.* 111. *num* 19.
Ex ipſa enim æſtimatione inſurgit quædam venditio
3 inter Cõiuges, quia † cenſetur re ipſa per mulierem, ſiuè eius parentes, vendi fundum ſponſo, & preciũ eiuſdem prædij fingitur ſolutum Vxori, & illicò ex cauſa dotis idem precium breui manu datum, & numeratum pro dote eidem marito, & ità contractus quidem dotis exprimitur, ſed latet alius con-
4 tractus emptionis, & miniſterio † Iuris vnus contractus tranſit in alium, vt inquit *Bald. in l. ſi inter, num. 2. & l. quoties, num. 2. C. de Iur. dot. Soccin. Sen. conſ. 57. num. 6. verſ. 7. eſt caſus, lib. 1. Becc. conſ. 42. num. 3. Menoch. conſ. 1209. num. 1. & ſeqq.* Ex quo deindè ſequitur, vt non amplius præ-
5 dium, † cuius dominium irreuocabiliter per emptionem acquiſitum fuit marito, ſed æſtimatio illa, & pretium ſint reſtituenda Vxori, vt concludunt prææallegati Doctores.

Quod præſertim verũ eſt in hoc caſu, quia à principio Aureliæ fuit conſtituta dos in quantitate certa, ibi, *cùm dote, & dotis nomine ſcutorum* 1200. *ad rationem ſolidorum 70. pro qua dote dedit, & inſolutum conſignauit fundum Vicilianum, æſtimatum ad rationem lib. 63. pro qualibet Tornatura,* Vndè antecedens aſſignatio dotis in quantitate, nõ
6 autem datio fundi eſt conſideranda, & dos re † vera conſiſtit in quantitate promiſſa, non autem in fundo, qui in exequutionem dictæ promiſſionis, & æſtimationis traditus fuit, *Ita Corn. conſ. 92. num. 8. lib. 4. Berou. conſ. 63. num. 5. Soccin. Iun. conſ.* 141. *num. 4. lib. 1. Couar. pract. quæſt. cap. 28. num. 1. verſ. 2. apparet, Cephal. conſ. 351. nu. 22. & ſeqq. & præſertim nu.* 31. Vbi, quod ſi aliter intellige-
retur, prioris obligationis renouatio inducta eſſet,
7 & † aliud pro alio ſolueretur, *Menoch. conſ.* 1209. *num.* 14.

Et hoc magis confirmatur, quia dicta datio inſolutum, & pagamentum, vt dicitur in Inſtrumento,
8 † eſt loco pecuniæ, *l. ſi pro mutua C. ſi cert. pet.* vbi
9 pro pecunia mutuo petita, conſenſu partium † poteſt tradi iumentum, & tamen adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda, & *l. ſi precij eà, C. de re-*
10 *ſcind. vend.* & proptereà verè, † & propriè facit emptionem, & transfert dominium, *l. eleganter, in princ. ff. de pignorat. act.* & ita in his terminis tradunt *Soccin. Sen. conſ. 69. nu. 5. lib. 4. Ceph. d. conſ. 351. nu.* 12. Et hoc ſolum ſufficeret, vt inquit

Natt.

Digitized by Google

Natt. conſ. 650. *nu.* 3. *& ſeqq. Card. Mant. de tacit. lib.* 12. *tit.* 28. *nu.* 5. *Becc. conſ.* 42. *num.* 5. *Honded. conſ.* 41. *nu.* 10. *&* 11. *lib.* 1. *Menoch. dicto conſ.* 1209. *num.* 14.

11 Maximè verò concurrentibus clauſulis illis † *Iure proprio, & in perpetuũ*, quæ important tranſlationem dominij, vt in propoſito notant *Rolan. conſ.* 86. *nu.* 12. *&* 13. *lib.* 4. *Menoch. d. conſ.* 1209. *nu.* 9. & conſiderauit etiam *Rota in Interamnen. dotis* 2. *Februarij* 1589. *coram Card. Platto, in Bonon. pecuniaria* 14. *Februarii* 1605. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio, & in Ciuitatis Caſtelli, ſeu Perùſina dotis* 18. *Aprilis* 1614. *coram bo. mem. Remboldo*.

Et quod prędium fuit traditum Camillo pro ipſo, & ſuis hæredibus, & ſic irreuocabiliter illi acquiſi-
12 tum, ſi enim in eo dos, tanquam in † fundo dotali, conſtitiſſet, Vxori, ſoluto matrimonio, reſtituendum fuiſſet, non erat acquirendum pro hæredibus Camilli, vt benè per *Purpurat. in l. ex conuentione, nu.* 37. *C. de pact. Corn. conſ.* 172. *nu.* 2. *verſ. his tamen non obſtan. lib.* 1. *Becc. d. conſ.* 42. *nu.* 7. *&* 8. *Natt. conſ.* 650. *nu.* 2. *Hond. d. conſ.* 41. *n.* 6. *Card. Mant. de tacit. & ambig. d. lib.* 12. *titulo* 28. *nu.* 12. *Menoch. d. conſ.* 1209. *nu.* 4. Ex quibus, & ex toto contextu Inſtrumenti dotalis dilucidè dignoſcitur, verè dotem fuiſſe in quantitate, & prædium datum fuiſſe inſolutum, prout diſertis verbis etiam aſſeritur ibidem.

Non obſtat prædium fuiſſe traditum Camillo, & Aureliæ, & hinc benè inferri, venditum illud non fuiſſe eidem Camillo ſolum; Quoniam verba Inſtrumenti non dicunt prædium fuiſſe aſſignatum Aureliæ, & Camillo, ſed quod Camillus, & Aurelia excomputarunt, & compenſarunt dicta ſcuta 1200. & ideò referuntur ad illum actum, qui inſequitur poſt venditionem, quia, vt dicebatur à principio, ex ipſa æſtimatione reſultat tacita venditio, & cen-
13 ſetur, quod maritus † emat fundum, & ſoluat precium parentibus ſponſæ, & deindè breui manu ijdẽ parentes ſoluant idem precium marito in dotem, & ita verba Inſtrumenti referuntur ad hanc tacitã receptionem pecuniarum in dotem, non autem ad traditionem fundi æſtimati, & venditi, & ſolutio do-
14 tis † cenſetur facta marito principaliter, contemplatione tamen Vxoris, at magis attenditur factũ,
15 quàm contemplatio, & potius † inſpici debet effectus, illudquè quod conuenit naturæ ipſius contractus, quàm nominatio, & verba, vt monuit *Neratius in l. Inſulam ff. de præſcript. verb.* & in his terminis appoſitè notat *Menoch. d. conſ.* 1209. *nu.* 15.
16 ſi què aliquid appoſitum eſt in contractu, quod † non conueniat effectui contractus, habetur pro non appoſito, vt docuit *Bald. in rubr. C. de Iur. Emphit. nu.* 12. *Menoch. d. conſ.* 1209. *nu.* 18. & proindè in caſu præſenti, actus traditionis prædij iure attribuitur ſoli marito, reiecta contemplatione Vxoris,
17 quia ipſi marito † dos eſt ſoluenda pro oneribus matrimonij, vt per *Crauett. conſ.* 91. *nu.* 8. *ſeqq.* & hoc idem melius etiam depræhenditur ex Inſtrumento aſſignationis, quia, cùm prædium eſſet maioris valoris, quàm dos taxata in ſcutis 1200. non dicitur quod Aurelia, & Camillus teneantur reſtituere reſiduum, quod erat de libris 120. ſed ſimpliciter dicitur quod dictum reſiduum ipſe Camillus dumtaxat promiſit reddere, ſignum patens, quod fundus ſolummodò in dominium ipſius Camilli, tanquàm emptoris, irreuocabiliter tranſlatus fuit, non autem Aureliæ, quæ alioquin debuiſſet etiam ipſa promittere reſtitutionem reſidui, excedentis valorem ſcutorum 1200. prout promiſit Camillus,
18 ipſiquè Aureliæ cenſetur † breui manu ſoluta dos ſcutorum 1200. redacta ex precio dicti fundi Viciliani, per Camillum emptorem ſoluto, & ex ſimili promiſſione, ſeù remiſſione ſupplementi precij
19 ex fundo in dotem dato, † argui omninò dotem in pecunia conſiſtere, & fundum emptum eſſe à marito, obſeruat *Menoch. d. conſ.* 1209. *num.* 12. *&* 13.

Aliud autem motiuum, tàm in prima, quàm in ſecunda deciſione coram D. meo Dunozetto approbatum, quod ſcilicet DD. Abbatibus filijs Aureliæ ex primo matrimonio, prætendentibus poſſeſſionem totius prædij, tanquàm dati æſtimati, & ſic empti à Camillo Patre, obſtet concordia, in qua Aureliæ tranſeunti ad ſecunda vota, dicti filij primi matrimonij tradiderunt prædium liberum pro ſua dote, adhuc conſiſtere hodiè etiam Domini cenſuerunt; Quia verè in tranſactione filij prioris matrimonij aſſignarunt hoc prædium dictæ Aureliæ, adiecto pacto reſolutiuo in caſu, quo filij nollent ſtare contractui, vt in Inſtrumento, in quo, licet pactum illud reſolutiuum concedere videatur facultatem filijs primi matrimonij recedendi à contractu, tamen debet intelligi, quatenus de Iure eſſet locus reſciſſioni tranſactionis, aliàs eſſet ridiculum, quod
20 in eodem † Inſtrumento vtriquè parti data eſſet facultas abſquè vlla cauſa reſiliendi à contractu, & tranſactione, inita pro ſedandis diſſidijs inter matrem, & filios, & benè depræhenditur, quod mens contrahentium, dum appoſuerunt pactum reſolutiuum, illa fuerit, vt in caſu, quo pupilli tranſactioni ſtare noluiſſent, liceret Aureliæ ad primeua Iura redire, illa enim verebatur fortaſſe pupillos aliquo tempore tranſactionem eſſe impugnaturos,
21 ob quàm † plura priuilegia ipſis à Iure conceſſa. Vnde eo caſu voluit ſibi Aurelia expræſsè conſulere, & reſeruare ius redeundi ad primæua Iura, & ita pupilli, virtute prædicti pacti, non habent facultatem recedendi à tranſactione, niſi in caſibus à Iure præmiſſis, in Iure autem cautum non reperitur, vt elapſis 40. annis, dempta pupillari ætate, minor poſſit contractum, in pupillari ætate factum,
22 reſcindere, cùm, & ſpatio 40. annorum omnis † actio realis, & perſonalis perimatur, *l. ſicut C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* Data autem validitate tranſactionis, per quam fundus Vicilianus liberè tranſlatus fuit in dominio Aureliæ, ſequitur ſuſtineri inſtitutionem filiorum ſecundi matrimonij in medietate dicti fundi, & rectè illius vigore conceſſam fuiſſe eiſdem pro medietate Immiſſionem per ſententiam Rotalem, quàm ex hoc ſecundo motiuo Domini dixerunt eſſe confirmandam.

Verum quia hodiè ab Informantibus pro Abbatibus de nouo obijciebatur, dictam tranſactionem
23 non ſuſtineri, tanquam ex falſa † cauſa ibi expreſſa emanatam; in Inſtrumento enim dicitur aſſignari fundum Vicilianum, nedum ratione dotis Aureliæ reſtituendæ, ſed etiam pro ſucceſſione debita eidem

Digitized by Google

Aureliæ in bonis Mutij, & Iuliæ, filiorum defuncto-
24 rum poſt Camillum † Patrem, & tamen, vel ipſa
erat excluſa, dum tranſiuit ad ſecundas nuptias, ſe-
cundum diſpoſitionem ſtatuti Caſenæ, vel quatenus
fortaſſe ſtatutum non obtineret locum in hoc caſu,
ſicut dicebatur ab informantibus pro Almericis,
quia trãſitus ad ſecũdas nuptias contigit poſt mor-
tem filiorum, & poſt ſtipulatam concordiam; tene-
25 batur tamen Aurelia conſeruare † filijs primi ma-
trimonij quicquid habuit à primo Viro, vel à filijs
eiuſdem primi matrimonij, iuxtà *textum l. fœminæ C. de ſecund. nupt.*

Ideò DD. voluerunt, vt ſuper hoc exceſſu particulariter informetur, &c.

§ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 12. Decemb. 1631. coram eodem R. P. D. Merlino.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneñ Beneficij.

Die Mercurij 18. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Collatio Beneficiorum vacantium per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium quando ſpectet ad Datariam, et non ad Cardinalem Patronum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, ſunt reſeruata per Regulam hodie 4. Cancellar.*

2 *Clauſula moderatoria in fine poſita reſtringit diſpoſitionem alioquin ampliſſimam.*

3 *Cõſtitutio Pauli V. moderatoria Indultorum Cardinalibus cõceſſorum, circa collationem beneficiorum ſuorum familiarium in quo habeatur pro perpetua.*

4 *Perſonam duplicem, quando quis gerit, & adeſt duplex diſpoſitio, qualiter hoc caſu ſit agendum.*

6 *Diſpoſitio de vtroque ſimplici facta ſeorſum, & de per ſe, habet locum etiam in caſu mixto.*

7 *Beneficia impetrãs per obitum familiarium Cardinalium, tenetur exprimere nomen, cognomen, & Titulum Cardinalis patroni, & eſt adhibendus conſenſus dicti Cardinalis patroni.*

8 *in Regul. 33. Cancell. quid præſupponatur.*

9 *Verba illa, vt præfertur, quid importent.*

10 *Regul. 33. Cancell. loquitur, quando Cardinalis collator habet indultum, & vult, quod in concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis ordinarius, Collator Indultum habens.*

11 *Regul. 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus, ſi indultum non habeant.*

12 *Regul. 32. Cancell. vt in collatione beneficiorum familiarium Cardinalium debeat præſtari conſenſus d. Cardinalis patroni, loquitur quando Cardinalis eſt præſens in Curia.*

13 *Regul. 32. Cancell. non opitulatur Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu.*

14 *Legatus Sedis Apoſtolicæ priuilegio Regul. 32. Cancell. nec gaudet.*

15 *Cardinales abſentes à Curia non participant de medijs annatis.*

16 *Cardinales abſentes à Curia, vt participent de medijs annatis, neceſſe eſt licentia abeſſendi cum prærogatiua præſentium, quam Summi Pontifices non multum libenter concedunt.*

Quia non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non poſſint habere conſilium maximè in arduis.

DECISIO LIII.

PER obitum familiaris Eminentiſſimi Cardinalis Camporei Epiſcopi Cremoneñ, vacauit in eadem Diœceſ. Beneficium, de quo agitur, Vnde cùm idem D. Cardinalis illud contulerit Petro Higino. Sanctiſſimus autem de illo prouiderit D. Bartholomæum Cazenigam familiarem Eminentiſſ. D. Cardinalis Sancti Honufrij; Dubitaui ad quem ſpectaret collatio d. Beneficij; An ad Datariam, vel ad præfatum D. Cardinalem, & Rota cenſuit ſpectare ad Datariam, quæ habet intentionem fundatam in Regula hodie 4. Cancellariæ, per quam inter alia
1 † expreſsè reſeruantur Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium.

Non enim obſtat indultum conceſſum D. Cardinali, quia habet moderatoriam in vẽtre, ibi, *Et quo ad beneficia vacantia per obitum familiarum Cardinalium, iuxta formam Conſtitutionis fel. recor. Pauli V. prædeceſſoris noſtri, moderatoriæ Indultorum iiſdem Cardinalibus conceſſorum:* huiuſmodi namquè clauſula in fine poſita, *moderatur*, & re-
2 ſtringit † Indultum alioqui ampliſſimum ad terminos, & limites dictę Conſtitutionis, *l. talis ſcriptura, §. fin. ff. de legat. 1. Caſſad. decis. 5. num. 2. & 3. de præbend.* quam quidem Pauli V. Cõſtitutionem, necnon aliam ſimilem Greg. XIV. Rota habuit pro
3 perpetuis in hoc, quod Indultum † conceſſum cum moderamine dictæ Conſtitutionis per obitum Papæ non expiret, vt fuit reſolutum in cauſa *Aſſiſien Beneficiorum 7. Maij, & 18. Iunij 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato, & coram me in cauſa Ferrarien Canonicatus 30. Martij 1626.*

Nequè etiam obſtat, quod caſus iſte videatur
4 mixtus, † cùm Cardinalis ſit Ordinarius Collator,
& patronus, & ideò nõ videtur comprehenſus ſub
dicta moderatoria Indultorum, quia cùm Cardina-
5 lis ſuſtineat duplicem perſonam, † & habeamus du-
plicem diſpoſitionẽ factã ſeorsùm, videlicet reſpe-
ctu Collatoris. Reg. 4. & reſpectu Cardinalis patro-
ni, moderatoriam indultorum, Regula, & Indultũ
comprehendunt illum caſum; quia diſpoſitio de
6 vtroquè † ſimplici facta ſeorſum, & de per ſe, habet
etiam locum in caſu mixto, *Bal. & Imol. in l. ſi ita facta, ff. de inuſt. nupt. teſtam. Alex. in l. Titiæ textores. num. 4. vbi Iaſ. num. 23. ff. de leg. 1. cum alijs per Surd. deciſ. 169. num. 8.*

Nequè ſuffragatur D. Cardinali Reg. 33. quia ad-
7 uertendum eſt in præcedenti regula diſponi, † quod
impetrãs per obitũ familiariũ Cardinalium teneatur exprimere nomẽ, & cognomẽ, titulũ Cardinalis
patroni, & quod adhibeatur conſenſus patroni, &
8 in Regula ſequenti † 33. præſupponitur caſus, in

quo

Digitized by Google

quo collatio ſpectet ad Cardinalem Ordinarium
Collatorem vigore Indultorum, ibi, *Ceſſantibus
Apoſtolicis reſeruationibus ad alterius Cardinalis
collationem, vel aliam diſpoſitionem pertinere debe-
rent*, & inferius ibi, *ſed beneficia huiuſmodi ad col-
lationem Ordinarij Collatoris liberè ſpectare cen-*
9 *ſeantur*. Et ſic ſtantibus verbis illis, † vt præfertur,
dicendum eſt id intelligi quatenus ad illorum col-
lationem vigore Indultorum pertinere deberent,
prout ad litteram dicit *Sarnen. in regula de impe-
trantibus benef. vacant. per obitum fam. Cardin.
quæſt.19. num. 1. in fin.* vbi quod regula Indulto
deſeruit, & famulatur.

Vnde fit, quod Reg. 33. loquitur quando Cardi-
10 nalis † Collator habet Indultum, & vult quod in
concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis
Ordinarius Collator præfatum Indultum obtinēs,
ac propterea quicquid dicendum eſſet, ſi Cardina-
lis Ordinarius haberet Indultum, certum eſt quod
11 hæc † Regula ei non poteſt ſuffragari, cum dictum
Indultum non habeat, vt patet ex prædictis. Nec
ad hunc effectum ei opitulatur Regula 32. vt Car-
12 dinalis patronus debeat præſtare conſenſum, † quia
loquitur quando Cardinalis patronus eſt præſens in
Curia, qualis non eſt Cardinalis Ordinarius Colla-
tor, & quāmuis replicetur, quod eo magis debet
13 dicta † Regula ei opitulari, cum reſideat in ſuo
Epiſcopatu, attamen hoc non fecit ad effectum,
14 † quod debeat gaudere priuilegio huius Regulæ,
cum nec Legatus Sedis Apoſtolicæ hoc priuilegio
gaudeat, vt dicit *Alphonſus Soto ſuper hac Regul.*
15 *num.18.* vbi quod hoc etiam ſeruatur † in medijs
annatis, de quibus non participant Cardinales ab-
ſentes, & ſubdit, quod eſt neceſſaria licentia abeſ-
16 ſendi cum † prærogatiuis præſentium, quam Sum-
mi Pontifices non multum libenter cōcedunt, quia
non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non
poſſint habere conſilium, maximè in arduis.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Aſsecurationis.

Die Mercurii 18. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur factus aſsecurationi Nauis etc. & aliqua circa denominationes Nauium.

SVMMARIVM.

1 *Aſſecurationi Nauis eſt factus locus, probata eius deprædatione, & ſtatim commiſſa dicitur illius ſtipulatio, & ex ea validè poteſt agi.*
2 *Et hoc procedit etiamſi eadem Nauis à Piratis recuperata ſit.*
3 *Aſſecuratio nauis, de vna Naui ad aliam, non debet extendi.*
4 *Nauis denominatio in conuentione appoſita, ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem, aut indiuiduū, ſed pro nomine generico accipitur. n.5.*
6 *Genus eſt in qualibet ſpecie, & in quolibet indiuiduo.*
7 *Nauis expreſſio in contractu appoſita non diſtinguit qualitatem à qualitate, ſed omne genus Nauigij apta comprehendere: dummodo apta ſit &c.*
8 *Denominationes in loco contractus multum ſunt attendendæ.*
9 *Mercatores æquiuocè, & ſinominè proferunt nomina Nauis, & Vrca.*
10 *Expoſitio non diuerſificat eſſentiam nominum, ſed eamdem ſignificat.*
11 *Naues deferunt tormenta bellica, & milites in maiori numero, & quantitate, quam Vrcæ.*
12 *Aſſecuratores Nauium, proculdubiò magis difficiles redditi fuiſſent ad aſſecurandam Vrcam ex qualitate Nauigij minus tutam, quam Nauim.*
13 *Notitia maior dari non poteſt, quam illa, quæ per demonſtrationes fuit deſcripta, & quæ alteri rei conuenire non poteſt.*
14 *Caſtill. deciſ. 3. num. 3. declaratur.*
15 *Maſtrill. dec. 182. & Iacob. Graff. dec. 111. & Muta deciſ. 3. declarantur, n. 16. & 17.*
18 *Mercium aſſecuratio ſi fuerit facta ſuper vna, & certa Naui, ſi merces fuerunt delatæ ſuper diuerſa, & merces fuerint deprædatæ, contra aſſecurantem agi non poteſt.*
19 *Per Exceptionem vnius caſus cæteri includitur.*

DECISIO LIIII.

PRAEMISSA obligatione Aſſecurantium ex Chirographaria conuentione, & contingentia caſus Nauis deprædatæ & iam in poſſe, & dominio Turcarum peruentæ, quæſitum fuit, an eſſet factus locus aſſecurationi, & Domini affirmatiuè reſponderunt factum eſſe locum aſſecurationi.

1 Quia probata Nauis deprædatione, ſtatim † cō-
miſſa eſt ſtipulatio, & ex ea validè poteſt agi, *l. fœ-
nerator, verſ. ſi Nauis, ff. de Nau. fœner. Specul. in
titulo de obligat. & ſolut. in principio, Caſtrenſ. in
l. Nauem Saufeij num. 4. ff. locat. & conduct. Dec.
conſ. 115. num. 2. Iaſ. in l. illa ſtipulatio ad finem
principij, ff. de verbor. obligat. Cotta in memorab.
verbo Mercator, Rota Ianuen. deciſ. 101 in princip.*
2 id affirmans † etiam ſi eadem Nauis fuerit à Piratis
recuperata, *Stracc. de ſponſ. verſ. item quærit Paul.
Caſtr.*

Nec Aſſecurantes eximi poſſunt ab hac obliga-
tione, per contingētiam caſus cōtracta ex eo, quod
eorum obligatio in Chirographo conuentionali ſit
reſtricta ad Nauem, ibi, *Caricati, ò da caricarſi ſo-
pra la Naue*, ea verò, quæ à Piratis appræhēſa pro-
batur, non denominatur Nauis, ſed Vrca, vt depo-
nunt Teſtes, dati in Summario Aſſecurantium nu-
3 mero tertio, ad quam obligatio † prædicta minimè
extendi poteſt, *l. finali, §. ſi ea conditione. ff. ad l.
Rhod. de Iactu. Muta deciſ. 3. num. 4. Maſtrill. de-
ciſ. 282. num. 7. Caſtill. deciſ. 3. num. 3 Iacob. de
Graff. lib. 2. deciſ. 3. num. 11. in tit. de contract. aſ-
ſecurat.*

Quia Nauis denominatio in conuentione, de qua
agitur ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem, aut
4 indiuiduum, † ſed pro nomine generico accipitur,
textus ſunt aperti in *l. primà, §. Magiſtrum autem,
verſ. Nauem accipere debemus, ff. de exercit. act. l.
prima, §. ait Prætor. ff. de flumin. l. ſecunda. ff. de
captiu. & poſt limin reuerſ. l. prima, C. de Naui-
bus non excuſan. lib. 11. l. finali. ff. de fund. Inſtr.*

I 3 qui-

Digitized by Google

5 quibus iuribus † adductis generalitatem nominis
affirmat *Stracca de ſponſ. verſ. item quæritur, Ale-*
xander Mercator num. 2. & de Nauibus in princi-
pio num. 2. Alba conſ. 71. num. 7. Monlignat. de ap-
pellatiu. in verb. Nauis appellatione, & propterea
6 cum † genus ſit in qualibet ſpecie, & in quolibet
indiuiduo, *l. ſemper in generalibus, ff. de regul. Iur.*
Mantic. de contr. lib. 1. tit. 4. num. 5. expreſſio Na-
uis in contractu non diſtinguit qualitatem à quali-
7 tate; † ſed omne genus Nauigij apta eſt comprahē-
dere, quod poſſit capere quantitatem ſalmarum
grani conuentam, & prædicta eò magis verifican-
tur: quia hoc ipſum Nauigiū ex Inſtrumentis, quæ
dantur in Summario per Aſſicuratos numero ſepti-
mo, ſub nomine nauis fuit venditum, & locatum,
8 non autem ſub nomine Vrcæ, † quæ denominatio
in loco contractus multum ſolet attendi, idem
Stracca, de ſponſ. Mercat. par. 3. nu. 7. & 8. Man-
tic. de contract. lib. 3. tit. 13. num. 48. & quod ma-
gis eſt in contractibus aſſecurationis, Mercatores
de Naui ad Vrcam non conſtituunt eſſentialem dif-
ferentiam, niſi obſtet defectus intentionis: quia
9 † æquiuocè, & ſinonimè proferunt nomina Nauis,
& Vrcæ, *Rota Ianuen. deciſ. 5. in princ.* & vlterius
aduerterūt Domini, quod teſtes examinati pro Aſ-
ſecurantibus non conſtituunt differentiam inter no-
men Nauis, & nomen Vrcæ, ſed quod hæc Nauis in
10 lingua, aut ſermone Belgio dicitur Vrca, † quæ ex-
poſitio non diuerſificat eſſentiam nominum, ſed eā-
dem ſignificat *Corn. conſ. 18. num. 5. lib. 3.*

Neque videtur poſſe dari de defectu intentionis
Aſſecurantiū, quod aliter ſenſerint de Naui, & ali-
ter de Vrca, ex eo quia iſta Nauigia differant inter
ſe in armamentis, & in ſecuritate, vt deponunt Te-
ſtes dati pro Aſſecurantibus; Naues enim deferunt
11 tormenta bellica, † & milites in maiori numero, &
quantitate, quam Vrcæ, quæ reſpiciunt defenſionē,
& aſſecurationem magis tutam aduerſus deprædā-
tores, & Piratas: vt ideo de Vrca Naui, ad Nauem
ſimplicem contractus aſſecurationis tranſire non
potuerit, ſine notitia magis ſpeciali aſſecurantium,
qui proculdubio difficiliores redditi fuiſſent ad aſſe-
12 curādam † Vrcam, ex qualitate Nauigij minus tu-
tam, *Maſtrill. ead. deciſ. 182. num. 15. & Caſtill.*
deciſ. 3. num. 3. cum alijs allegat.

Quia aſſecurantes benè intellexerunt qualitatē
Nauigij, nempè Nauem nominatam, l'Elefante
ſub curā, & regimine Iacobi de Cornelijs Belgij
Magiſtri Nauis, & hanc ſic denominatam, & rectā
fuiſſe deprædatam Teſtes deponunt; itaut notitia
13 maior dari non potuerit, quàm illa, † quæ per de-
monſtrationes qualitatum fuit deſcripta, & quæ al-
teri Nauigio conuenire non poterant, *Bart. in l. de-*
monſtratio falſa. num. 14. ff. de cond. & demonſtr.
Alex. conſ. 133. num. 5. lib. 5. Rot. deciſ. 277. nu. 4.
& 313. nu. 2. par. 1. recent. Gratian. latiſſimè di-
ſcept. 883. num. 3. & 4. dicens incertitudinem dari
non poſſe, niſi cōcurrat alia res, quæ habeat eoſdem
confines, & in caſu præſenti alia Nauis nuncupata
l'Elefante, & gubernata per Iacobum de Cornelijs
Belgum, adhuc non præſupponitur, nec probatur.
14 Ex quibus patet clara reſpōſio ad allegatas † de-
ciſiones Mutæ, Maſtrilli, Caſtilli, & Graffij: quia
Caſtillus deciſ. 3. num. 3. loquitur de aſſecuratione
ſuper Fregata, & frumenta fuerunt onerata ſuper
Barcha dicta Tarquia, quæ in nomine, & defenſio-
15 ne inferior erat † *Maſtrill. deciſ. 182.* in ſimili caſu
determinat de aſſecuratione ſuper Fregata, quæ va-
riari nō poterat ſuper Barcha, ſeu Tarquia, † & *Ia-*
16 *cob. Graff. deciſ. 111. lib. 2.* loquitur de aſſecuratio-
ne ſuper Naui magna, & firma, & merces delatæ
17 fuerunt ſuper Naui deteriori, † *Muta deciſ. 3.* & ip-
ſe ponit caſum de aſſecuratione ſuper Polaccha; &
tamen merces fuerunt delatæ ſuper Saittia; vndè
18 cū præceſſerit indiuidua nominis Nauigij † expreſ-
ſio, non potuit contra voluntatem aſſecurantium
mutari qualitas Nauigij in deteriorem qualitatem
ratione defenſionis contra Piratas, & firmitatis cō-
tra maris iniurias, quod ſecus in præſenti contigit,
in quo mutatio aliqua colligi non poteſt, nec volū-
tatis aſſecurantium defectus, vt ſupra dictum fuit.

Quæ autem demum opponebantur contra Na-
uarchum de dolo, & culpa ad euitandam obligatio-
nem aſſecurationis ex eo, quod Nauem non munie-
rit de neceſſarijs ad victū, & defenſionem pertinen-
tibus, quod tempore incongruo, & ſuſpecto a Por-
tu receſſerit, nec direxerit iter recta via verſus Li-
burnum, viſa fuerunt non releuare, reſpiciunt enim
culpam in omittendo, quæ in Capitulis, ſeu Cedula
19 obligationis fuerūt remiſſa † exprimendo tantum-
modo caſum Barattariæ, per cuius exceptionem
ſolent includi omnes caſus, etiam culpa nautæ ſe-
quutos, *Stracca de aſſecur. gloſ. 2. num. 4. Rota*
Ianuen. deciſ. 166. num. 4. & idem fuit firmatum
in alia cauſa *Romana Aſſecurationis 26. Februarij*
præteriti coram R.P.D. meo Ghiſilerio. Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Nullitatis contractus.

Die Mercurii 18. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Maritus non probatur, quod actualiter recepe-
rit dotem, ſi nihil aliud non adducitur præ-
ter eius confeſſionem de recepto, quæ con-
feſſio non probat numerationem. In con-
tractibus minorum ſunt ſeruandæ ſolemni-
tates ſtatutariæ, ad hoc vt valeant, & alia cir-
ca donationem inter virum, & vxorem.

SVMMARIVM.

1 *Cōfeſſio de recepto regulariter non probat nume-*
rationem.
2 *ex Dotis ſola conſtitutione non dicitur conſtare*
de reali numeratione.
3 *de Dotis actuali numeratione, quādo non dicatur*
apparere.
4 *Minorum contractus, vt valeant debent in eis*
ſeruari ſolemnitates ſtatutaria.
5 *in Contractibus minorum, vigore Statuti Vrbis,*
non poteſt deueniri ad conſtitutionem curatoris,
niſi in defectum proximiorum cōſanguineorum,
& patris minoris.
6 *Et nequè propter impedimentum patris, vel conſā-*
guineorum ad Curatoris conſtitutionem deueni-
ri po-

Digitized by Google

ri poteſt, niſi approbata à Iudice cauſa, & iuſtitia impedimenti.

7 *in Dotis cauſa, quando minor ſe obligat, non ſunt neceſſaria ſolemnitates ſtatutaria.*

8 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. enumerando contractus læſiuos, non comprehendit contractum dotis, & donationem propter nuptias.*

9 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. non procedit in obligatione neceſſaria.*

10 *de Dotis actuali ſolutione, quando non conſtat, ſi eius ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa, facta à marito.*

11 *Confeſſio facta in teſtamento pecunia recepte, vel debitæ ab eo, vel ei cui Teſtator legare nõ poteſt, minimè valida eſt donatio, & legatum præſumitur factum in fraudem legis.*

12 *Mariti confeſſio facta de receptione dotis, non conſtito de vera eius numeratione, eam quantitatem vxori donare videtur in fraudem legis, prohibentis donationem inter virum, & vxorem.*

13 *Donatio inter virum, & vxorem prohibita eſt, & nulla.*

14 *Donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit iurata, ex iuramenti virtute videtur cõfirmata remanere.*

15 *Donatio inter virum, & vxorem ſi ſit ſimulata, & omnino præsũpta, iuramento nõ confirmatur.*

16 *Donatio inter virum, & vxorem, tunc iuramento confirmatur, quando ſumus in vera donatione, non autem in ſimulata, & præſumpta, quæ reſultat ex confeſſione dotis recepta.*

17 *Periurij exceptio non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio.*

18 *Dotis receptio certiſſimum eſt, quod ſubiacet exceptioni non numerata dotis.*

19 *Maritus quantumcunquè confiteatur in inſtrumento dotali, dotem ſibi datam eſſe, poteſt nihilominus exceptionem non numerata pecuniæ opponere.*

20 *de Dotis vera, & reali ſolutione facta marito, licet adſit eius confeſſio receptionis, quando non cõſtet.*

21 *Marito non præſumitur fuiſſe numeratam dotem ab eo confeſſatam, ſi non conſtet, quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta.*

22 *Dotium ſolutiones cum conditione inueſtiendi eas, ferè ſemper ad effectũ dotes aſſecurãdi fieri ſolẽt.*

23 *Marito iuueni, & minori non eſt veriſimilè, quod liberè ſit ſoluta dos, cum de facili potuiſſet eam conſumere.*

DECISIO LV.

REPROPOSITA cauſa * ſuper eo; An ex
Inſtrumento facto à Leonardo Caſtellano, in
quo confeſſus fuit ſe recepiſſe dotem Lauiniæ Gher-
la conſtaret de tali ſolutione, quæ vxori ſuffragetur,
negatiuè fuit reſolutum, cum ſolutio probetur dũ-
1 taxat ex confeſſione de recepto, † quæ regulariter
non probat numerationem, vt tenuit Rota *coram
Seraph. deciſ. 292. & 302. num. 1. & 2. Rota in
Parmen. penſionis 5. Iunij 1624. coram R.P.D. meo
Merlino, & in Cæſaraguſtana penſionis 16. Iunij
1628. & 24. Maij 1630. coram me;* Nam ex ſola
2 dote non apparet de † reali numeratione, niſi pro
ſcutis 59. reſiduum verò in ſola cõfeſſione Leonar-
di conſiſtit, quia Inſtrumentum ab eo factum 5. Fe-
bruarij 1627. continet ipſum recepiſſe ad compu-
3 tum dotis promiſſæ ſcuta 300. ſed † non conſtat de
actuali numeratione, prout Inſtrumentum celebra-
tum prima Martij eiuſdem anni coram Iudice con-
tinet illius cõfeſſionem pro ſumma ſcutorum 139.
in bonis mobilibus, ſed non probat actualem tra-
ditionẽ, niſi pro dictis ſcutis 59. pro reſiduo dotis.

Non obſtat, quod idem Leonardus ratificando à
ſe geſta in priori Inſtrumento in poſteriori facto co-
ram Iudice dixerit ſe pro reſiduo dotis ſcutorũ 500.
recepiſſe ſcuta 139. Primò quia non probatur in
4 Inſtrumento † ſeruatas fuiſſe ſolemnitates requiſi-
tas à ſtatuto in contractibus minorum; patet enim
ex lectura ipſius Inſtrumenti cõſtitutum fuiſſe cu-
5 ratorem, † ad quem deueniri non poterat, niſi in de-
fectum proximiorum conſanguineorum, & Patris
ipſius Leonardi, quem non conſtat fuiſſe citatum,
ita quòd nequè propter impedimentum Patris, vel
6 conſanguineorum ad curatoris † conſtitutionem
deueniri poterat, niſi approbata per Iudicem, cau-
ſa, & iuſtitia impedimenti, *vt tenuit Rota in Roma-
na releuationis indemnitatis 22. Maij 1602. coram
Ortembergo, & in Romana nullitatis cenſus 8. A-
prilis 1610. coram R.P.D. meo Pirouano.* Nec ſu-
pradicta euitari poſſunt ſub prætextu, quod in cau-
7 ſa dotis non ſint † neceſſariæ ſolemnitates ſtatuta-
riæ, maximè cum ſtatutum enumerando quatuor
8 contractus, non comprehendat contractum † dotis,
& donationem propter nuptias, *Caputaq. dec. 199.
par. 3. Rota in Anconitana Dotis 27. Nouembris
1598. coram Card. Lancellotto, & in Romana re-
ſciſſionis contractus 1. Decembris 1608. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano,* quia ſupradictæ deciſio-
nes procedunt in dote conſtituta ab eo, qui habet
obligationem dotandi, & ſic ſtatutum non procedit
9 in obligatione † neceſſaria, ſecus autem in ratifica-
tione ſolutionis, qualis eſt caſus noſter, prout de-
clarat ſtatutum, *alleg. deciſ. 199. Caputaq. par. 3.*

Secundò, quia cum non appareat de actuali ſo-
lutione, & talis ratificatio fuerit facta cõſtante ma-
10 trimonio, † dicta confeſſio intelligitur donationis
cauſa facta, *arg. l. qui teſtamentum. ff. de probat.
l. cum quis decedens. §. Titia. ff. de legat. 3.* qui-
bus probatur confeſſionem factam in teſtamento
pecuniæ receptæ, aut debitæ ab eo, vel ei, cui Te-
ſtator legare non poteſt, minimè validam eſſe, do-
nationemq. & legatum præſumi, atquè eo titulo fa-
11 ctam, † vt fraus fieret legis prohibitioni, ſic mari-
tus, qui matrimonio conſtante fatetur dotem ab
vxore recepiſſe, de cuius vera numeratione non
conſtat, eam quantitatem vxori donare videtur, eã-
què donationem, dotis acceptæ nomine ob id factã
12 fuiſſe præſumitur, † vt prohibitio donationis inter
virum, & vxorem effugeretur, ita tenuerunt *Ioan.
Andr. in Specul. tit. de donat. inter vir. & vxor. in
princ. gloſſ. Bar. in l. ſi diuortio. num. 3. ff. de verb.
oblig. & alij relati à Couar. lib. 1. var. cap. 7. n. 4.
ſan. me. Greg. XV. deciſ. 67. nu. 7. vbi Adden. n. 14.*
13 quæ † donatio inter virum, & vxorem prohibita
eſt, & nulla, *l. 1. & tot. tit. ff. & C. de donat. inter
vir. & vxor. Oldrad. conſ. 8. Socein. conſ. 35. nu. 5.
lib. 1.*

Nec quidquàm facit ſi dicatur, in ea appoſitum
fuiſſe

Digitized by Google

14 fuiſſe iuramentum, † & ex Ipſius virtute eam con-
firmatam remanſiſſe *Gabr. de donat. cõcluſ. 3. n. 1. Clar. in §. donatio. q. 9. num. 3. ſan. me. Greg. XV. deciſ. 563. num. 7.* Quia cum ſit ſimulata, & omni-
15 nò † præſumpta iuramento non cõfirmatur, *Bar. in §. Titia. ff. de leg. 3. Cyn. in l. 1. ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ. Roman. Signorol. Dec. & alij* quos re-
fert & ſequitur *Couar. vbi ſupra num. 5.* Supradi-
16 cta enim procedunt † in vera donatione, non au-
tem in ſimulata, vel præſumpta, quæ reſultat ex
17 confeſſione dotis receptæ, & cum Leonardus† fue-
rit abſolutus à iuramentis præſtitis, exceptio periurij ei non obſtat.

Nequè obſtat renũciatio exceptioni non nume-
18 ratæ pecuniæ, cum † certiſſimi iuris ſit, quod rece-
ptio dotis receptæ ſubiaceat exceptioni non numeratæ dotis, *ad tex. in l. vltima. & in auth. quod locum. C. de dot. caut. non numer. Abb. conſ. 73. n. 1. par. 2.* vbi firmat, quod quantumcunquè maritus
19 confiteatur † in Inſtrumento dotali dotes ſibi da-
tas eſſe, poteſt nihilominus opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ.

Nec DD. cenſuerunt cõfeſſionem taliter adminiculari, vt per eam conſtet de vera, & reali ſolu-
20 tione, † nam præcedens promiſſio dotis conſiderata in deciſione, quæ reuidetur, non vrget in præſenti caſu, cum non verificentur conſiderata *per ſa. me. Greg. XV. deciſ. 62.* ſed ex ſupradictis apparet non probari ſolutionem partitarum enunciatarum in
21 confeſſione, nec fuerunt † ſubminiſtrata alimenta,
cum non conſtet, quod maritus retinuerit vxorem, & illi tanquàm dotatæ alimenta exhibuerit. *ad not. per Bald. in l. 1. num. 4. C. de priuileg. dot. Soccin. conſ. 82. num. 3. lib. 3. Dec. conſ. 536. num. 10. & alij relati à ſan. me. Greg. XV. in alleg. deciſ. nu. 5.* Alia deniquè coniectura deducta ex reſponſione patris Leonardi ad poſitiones de dote à filio habita & impenſa in neceſſarijs, corruit cum in facto non iuſtificetur,

Sed magna inſurgit inueriſimilitudo ex eo, quod
talis ſolutio fuit facta liberè, & ſine conditione in-
22 ueſtiendi dictas pecunias, prout † ferè ſemper ſo-
let fieri ad aſſecurandas dotes, non eſt enim veriſi-
mile, quod ſumma ſcutorũ 500. fuerit ſoluta Leo-
23 nardo, † qui cum eſſet iuuenis, & minor, potuiſſet
illam de facili conſumere, & propterea cum dubitetur de veritate ſolutionum, negatiuè fuit reſolutum, vtraquè parte, &c.

☞ * Propoſita fuit ſub die 26. Iunij 1630. Habes cã infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officiorum.

Die Mercurii 18. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Contractum, quando quis celebrauit nomine alieno, & promiſit de rato, etc. quando dicatur ſatisfeciſſe ſuæ promiſſioni. Ratificatio ex quibus actibus cõcludẽter iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Officialis alicuius Collegij, ſi vendat aliquid nomine d. Collegij, & promittat de rato &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione.*
2 *Geſta ab aliquo nomine alieno, quando dicatur ab eo id ratificatum.*
3 *Contractus celebratus nomine alieno, ille ſine dubio dicitur dictum contractum approbaſſe, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit.*
4 *Ratificationis probatio corroboratur, ex commodi perceptione, & ſcientia.*
5 *Inſtrumentis acceptationis actus, vna cum ſcientia præcedenti, plurimum facit ad eiuſdem inſtrumenti ratificationem.*
6 *Per Procuratoris conſtitutionem ad aliquid defendendum etiam inducitur ratificatio.*
7 *Ratificatio inducitur ſtante longo temporis ſpatio, quo quis aliquo vſus ſit.*
8 *Ratificatio etiam per coniecturas rectè deducitur.*
9 *Actus an dicatur factus collegialiter, licet ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum.*
10 *Citatio etiam defectuoſa, ſi per illam citandus certificatus eſt, perinde arctat, ac ſi ille legitimè citatus eſſet.*
11 *de Ratificatione ſufficienti, quando non poſſit dubitari.*

DECISIO LVI.

DOMINVS Iacobus Lampugnanus, & alij tres Medici viginti ab hinc annis aſſerentes ſe à Collegio Medicorum numerariorum deputatos, & ad eos, dictumquè Collegium tanquàm veros Dominos ſpectare officium Notariatus, & Secretariatus ipſius Collegij, officium huiuſmodi vendiderunt Coſmo Contino ementi, & acceptanti durante ſua, & Franciſci ſui filij vita, itaut alter alteri ſuccederet cum promiſſione de rato, & de euictione vſquè ad promiſſam ratificationem.

Cum autem poſt dictos viginti annos Camera Apoſtolica dictum officium tanquàm rem ad ſe ſpectantem vendicauerit, Franciſcus ab illius poſſeſſione eiectus obtinuit ab Aud. Cameræ contra D. Lampugnanum pro reſtitutione precij decerni, & relaxari mandatum executiuum, quod in gradu Appellationis mihi commiſſa cauſa vtraquè parte informante Domini cenſuerunt eſſe reuocandum. Quia D. Lampugnanus per adimplementum
1 ſuæ promiſſionis, † & ſubſequutam ratificationem
fuit liberatus, ſecundũ *tex. eſt in l. quod verò, §. Iulianus, & l. procurator, ff. rem rat. hab. Bart. in l. verò, §. ſed & ſi non verò num. 1. verſ. vlterius, ff. de ſolut. Caſtrenſ. conſ. 95. num. 1. lib. 1. Card. Seraphin. deciſ. 548. num. 3.*

Conſtat enim de expreſſa ratificatione Collegij ex actu collegialiter facto, cui præuia, iuxta morem, intimatione Protomedicus, & alij quatuor eius Collegæ interfuerunt, ac de ſupraſcripto venditionis cõ-
2 tractu informati, omnia † in eo contenta tanquàm
geſta de ipſorum ordine, & mandato ratificarunt.

Et ſucceſſiuè præfati, ac alij omnes Medici Collegiales partem pretij ex eodem contractu debiti cum expreſſa mentione dictæ venditionis recepe-

runt,

Digitized by Google

3 runt, & † per huiuſmodi exactionem, contractum
præcedentem proculdubio facto ſuo approbarunt,
*iuxt. text. in l. Paulus, ff. rem rat. habe. l. quidam
ex parte, ff. de euict. Caſtrenſ. conſ. 386. in fin. lib. 2.
Calderin. conſ. 1. de Cenſi. Bald. conſ. 184. num. 4.
& 5. lib. 2. Aym. conſ. 276. num. 6. Alex. conſ. 117.
num. 2. lib. 5. Natt. conſ. 341. num. 4. Menoch. de
Præſ. lib. 6. præſump. 23. num. 48. & fuit dictum
in Meleuitana Reuiſionis Computorum 31. Octo-
bris 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio.* Ex
reſiduo autem dicti pretij extinctum fuit Aes alienũ
eiuſdem Collegij, & ex huiuſmodi commodi perce-
4 ptione † & ſcientia, ratificationis probatio corro-
boratur *l. ſed Iulianus, §. penult. ff. ad ſen. conſul.
Maced. Bell. conſ. 15. num. 11. Dec. conſ. 232. nu. 3.
in fin. Surd. conſ. 128. num. 21. vbi multas allegat
auctoritates, & deciſ. 33. nu. 1. Rot. deciſ. 59. nu. 2.
par. 1. diuerſ. & deciſ. 262. nu. 6. par. 1 recent. & in
Ciuitatis Caſtelli Cenſus 29. Maij 1600. coram
Iuſto, quæ eſt deciſ. 81. num. 6. impreſſa penes Cenc.
de Cenſib.*

Præterea ipſummet Collegium mandauit, vt hu-
iuſmodi venditionis Inſtrumentum in ſuo Archi-
uio cùm reliquis ſcripturis reponeretur, qui actus
vna cum ſciẽtia præcedenti plurimum facit ad eiuſ-
5 dem inſtrumenti † ratificationem, vt per *Bart. in
l. quo enim, §. 1. num. 1. verſ. quandoquè ſuperue-
nit, ff. rem rat. hab. Greg. XV. deciſ. 31. num. 9.*

Ac deniquè Protomedicus, & Conſiliarij idem
Collegium repræſentantes impartiti fuerunt præfa-
to Franciſco licentiam exercendi officium per ſub-
6 ſtitutum, † & inſuper conſtituit procuratorem ad
comparendum in cauſa, quam habebat contra Do-
minum Commiſſarium Cam. Apoſtolicæ, per quam
Procuratoris conſtitutionem etiam inducitur ratifi-
catio *l. cum minor, §. falſus, ff. rem rat. hab. Oldr.
conſ. 328. nu. 15. verſ. item licet, & conſ. 332. nu. 10.
Natt. conſ. 142. num. 6. Vant. de nullit. qualit. &
quib. mod. ſent. repar. poſſ. num. 103. verſ. idem
fortè, Rot. deciſ. 38. de Procur. in nou. & deciſ. 378.
num. 20. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in
Hiſpalenſi Capellania 9. Iulij 1608. coram Emi-
nentiſſ. D. Cardinali Pamphilio.* Quibus omnibus
7 conſideratis iuncto etiam longi † temporis ſpatio,
quo ipſos Medicos, eorumquè Collegium alterius
Notarij opera, quàm ſupradictorum Coſmi, & Fran-
ciſci non fuiſſe vſos conſtat, viſum fuit adeſſe ſuffi-
cientem ratificationem, quam etiam ex coniecturis
8 † rectè deduci dixit *Rota in Neapolitana Pecunia-
ria 26. Iunij 1600. coram Litta.*

Non obſtat vnicum obiectum, quòd ratificatio
Protomedici, & aliorum quatuor Medicorum, quã-
uis emanauerit in Collegio, non tamen ſit collegia-
9 ter facta † propter defectum intimationis, in qua di-
ctum fuerat *pro doctorando, & alijs rebus Collegij*,
nulla facta mentione ratificationis faciendæ quòad
venditionem officij. Quia fuit reſponſum, quòd
etiam dato, non autem conceſſo, defectu dictæ inti-
10 mationis, in hoc caſu ſufficit, quòd † per talem in-
timationem ſic certificati habeantur pro legitimè
intimatis, vt poſt alios *not. Vant. de nullit. tit. qual.
ſent. num. 122.* ac etiam conſtat de ſufficienti rati-
ficatione ex ſupradictis omnibus ſimul iunctis, cũ
11 diuturna contractus † obſeruantia ſcientibus, &
conſentientibus ipſis Medicis, *Bald. in l. 2. num. 4
C. de legit. hered. Dec. conſ. 267. num. 3. circ. med.
Gozzad. conſ. 11. num. 16. Aym. de antiq. tempor.
part. 2. in princ. num. 65. Maſcard. de probat. con-
cluſ. 1255. num. 11. Menoch. de recuper. poſſeſſ. re-
med. 15. num. 120. cum ſeqq.*

Et ita vtraquè parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO.

Elnen. Eremitorij.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Præſumptio, quod beneficium in dubio præ-
ſumatur collatiuum ex quibus corroboretur.
Prouiſiones Apoſtolicæ, vt immutent ſtatum
beneficij, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium quod ſit Eccleſiaſticum, quando iſta
præſumptio multò magis intret.*

2 *in Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus, dum
agitur inter prouiſos, nõ autem inter Collatores,
& ſi principaliter non agatur ſuper ſtatu, ſed
iure prouiſi.*

3 *ad Beneficij collationem ſubſtinendam ſufficit
vltimus ſtatus, reſultans ex quaſi poſſeſſione.*

4 *de Beneficij vltimo ſtatu collatiuo, quando non
poſſit dubitari.*

5 *Papa, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum bene-
ficij, debet conſtare de eius ſcientia.*

6 *Papa prouiſiones non mutant ſtatum beneficij.*

7 *Papa, vt dicatur voluiſſe immutare ſtatum be-
neficij, debet doceri de eius præciſa ſcientia
animo, & intentione, & num. 8.*

9 *Status vltimus in beneficialibus collectus ex pro-
uiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſio ex eiſdẽ
collectus, quando attendatur.*

10 *Status antiquus, & de præterito beneficij præſu-
mitur ſimilis vltimo, & ſemper talis continua-
tus, non conſtito de contrario.*

11 *Et tunc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmodi vltimũ
ſtatum potius corroborant, & declarant.*

12 *Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio inſuri-
gens ex prouiſione, quæ per 40. annos habuit ef-
fectum, ſine dubio ſuffragatur pro validitate
collationis, & ſufficit pro eius iuſtificatione.*

13 *Deciſ. in cauſa Monopolitana Hebdomada coram
Card. Veroſp. quo caſu loquatur.*

14 *Sententia lata à Iudice carente iuriſdictione, non
eſt attendenda, & maximè, ſi ab ea ſit appellatũ.*

15 *Mors alicuius probatur ex partita libri illius, ad
quem ſpectat onus ſepeliendi mortuos.*

DECISIO LVII.

PLACVIT Deciſio in hac cauſa emanata
ſub die 7. Februarij præteriti coram me; * In-
cõcuſſum enim remanet motiuum, quod hoc Ere-
mitorium, ſiue Capellania, in dubio præſumitur Ec-
cleſiaſticum, & collatiuum, præſertim ſuadentibus
ſignis, vt in caſu præſenti, quia hæc Capellania ha-
bet

Digitized by Google

bet onus Miſſarum, dotem congruam, nuncupatam
Abbatiam, & ſuffragatur quaſi poſſeſſio, cum fuerit
reſignatum in manibus fel. rec. Gregorij XIII. &
reſignatio admiſſa, & hoc idem Eremitorium viſita-
tum ab Ordinarijs, & ab ijs relatum, eſſe benefi-
1 cium Eccleſiaſticum, † ex qua quaſi poſſeſſione
fortiùs intrat præſumptio illa, quod ſit re vera be-
neficium Eccleſiaſticum, & collatiuum, *Gabr. con-
cluſ. 1. nu. 9. de præſumpt. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5.
num. 20. & 50. verſ. hoc tamen*; & dum agitur in-
ter prouiſos, non autem inter Collatores, & prin-
2 cipaliter non agitur ſuper ſtatu, † ſed de iure prouiſi,
ſufficit vltimus ſtatus ad ſubſtinendam hanc colla-
tionem, quicquid ſit in ſequentibus vacationibus
quatenus detegeretur hoc Eremitorium eſſe ſimpli-
cem Capellaniam, non autem beneficium collati-
3 uum, quia † interim ſufficit quaſi poſſeſſio reſultans
ex vltimo ſtatu, & hæc collatio D. Gaſparis eſt fru-
ctus dictæ quaſi poſſeſſionis, vt latiùs fuit compro-
batum in alia deciſione.

Nequè de hoc vltimo ſtatu poteſt, dubitari, quia
Sebaſtianus Mendez, per cuius obitum contingit
4 hæc poſtrema † vacatio, fuit prouiſus à Gregorio
Decimotertio in vim reſignationis, factæ ab Ema-
nuele Gomez.

Non obſtat dictam prouiſionem emanaſſe à Pa-
5 pa ad instantiam † partis, qui Papa cum ignora-
uerit ſtatum antecedentem huius Eremitorij eſſe
ſimplicem Capellaniam laicalem, non collatiuam,
vtiquè prouidendo dictum Sebaſtianum, non cen-
ſeatur ex defectu voluntatis immutaſſe dictum ſta-
6 tum antecedentem, ex regula, quòd † prouiſiones
Papæ non mutant ſtatum beneficij, *Rota deciſ. 308.
num. 3. part. 1. recent. Addent. ad San. mem. Gre-
gor. XV. deciſ. 434. num. 20.*

Quoniam obiectum procederet, ſi euidenter de
tempore prouiſionis D. Gaſparis conſtitiſſet de
contrario ſtatu anteriori, nempè, hanc Capellaniam
eſſe laicalem, & non collatiuam, tunc enim, niſi
7 † data præciſa ſcientia Papæ, & animo, ac intentio-
ne mutandi ſtatum beneficij, non cenſeretur voluiſ-
ſe immutare per prouiſionem ab eodem factam,
nequè tunc huiuſmodi vltimus ſtatus ſuffragaretur,
8 ita loquuntur, † & præſupponũt præcitatæ, & quot-
quot allegare poſſunt Rotæ deciſiones, ſecus autẽ,
quando de ſtatu contrario antecedenti, non conſtat,
9 tunc enim de mutatione ſtatus, † qui non extat, ſeù
non apparet, non eſt agendum, ſed vltimus, qui be-
nè probatur ex collationibus Apoſtolicis, & quaſi
poſſeſſio, ex ijſdem reſultans, attendi debet, *cap. ſi
Iudex laicus, §. idem eſſe, verſ. hijquè ſtatus. de ſent.
excom. in 6. Calderin. conſ. 28. verſ. & ſtatus præ-
ſens, de præben. Dec. conſ. 126. nu. 1. & fuit dictum
in Terdonen. Prioratus 5. Maij* 1595. *coram Ora-
no, in Parmen. Prioratus 27. Iunij* 1597. *coram
eodem, & in Ferrarien. Prioratus 25. Maij 1609.
coram Penia*; preſumiturquè non conſtito de con-
10 trario, † ſtatum antiquum, & de præterito benefi-
cij, eſſe ſimilem vltimo, & ſemper talem continua-
tum, *vt firmatur in præallegatis deciſionibus*, &
11 tunc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmodi † vltimum
ſtatum potiùs corroborant, & declarant, vt fuit di-
ctum *in præallegata Terdonen. Prioratus 5. Maij
1595. coram Orano, in Virdunen. Capellania 5.
Decembris 1601. coram Cardinali Lancellotto, &
in Tiraſonen. Capellania 14. Decembris 1607. co-
ram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*; & pro-
inde, in caſu præſenti, in quo, nedum non conſtat
de anteriori ſtatu contrario, quod Capellania eſſet
laicalis, ſed potiùs apparet, ſaltem præſumptiuè,
ſemper, & in præteritum fuiſſe beneficium collati-
uum, ex ſupra deductis, negari non poteſt, quin iſte
12 ſtatus, † & quaſi poſſeſſio, inſurgens ex prouiſione,
quæ, & per quadraginta annos habuit effectum, ſuf-
fragetur validitati iſtius collationis, & ſufficiat pro
eiuſdem iuſtificatione, *vt dixit Rota apud Cardin.
Seraphin. deciſ. 1229. num. 2. in Toletana Parro-
chialis 15. Maij 1587. coram Cardinali Platto, in
Peruſina beneficij 16. Ianuarij 1608. coram Emi-
nentiſſimo D. Cardinali Pamphilio, & in Alerien.
beneficiorum 29. Martij 1610. coram eodem*; Nec
13 † contradicit deciſio *in Monopolitana Hebdoma-
de 6. Decembris 1615. coram Eminentiſſ. D. Car-
dinali Veroſpio*, quia ibi ex publico inſtrumẽto fun-
dationis incontinenti apparebat, quod illa Capella-
nia erat ſimplex adminiſtratio bonorum, non autẽ
beneficium collatiuum, nequè hic fieri poteſt fun-
damentum ſuper ſententia, à Collatore promul-
14 gata, quia Iudex † ſuper hoc articulo de ſtatu be-
neficij nullam habebat iuriſdictionem, & ab eadem
ſententia fuit appellatum.

Quoad obitum Sebaſtiani in menſe Iulij, Domi-
ni de hoc non dubitabant, quia, ex nota libri Con-
15 fraternitatis, † ad quam ex illius inſtituto ſpectat
onus ſepeliendi, & ex teſtibus, atquè alijs, ſaltem
ſimul iunctis, iuſtificatur obitus in d. menſe Iulij.

Defectus verò Iuriſdictionis Rotæ, tollitur ex
lectura Commiſſionis, cum clauſula, quam, &
quas &c.

Et ex his, atquè alijs deductis in prima deciſione,
hodie Domini, vtraquè parte informante, perman-
ſerunt in deciſis.

☞ * Eſt ſupra deciſ. 13. in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Donationis de Caſtellanis.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

In donationibus, quando poſſint apponi pacta, & conditiones, & quando non, Iuramentum eſt præciſè ſeruandum. Pactum nudum de donando an efficax ſit. Statuta Vrbis, quando ligent Clericos. Donatio ſine inſinuatione, quando ſubſtineatur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, quando non eſt perfecta, tunc in ea licitum eſt apponere pacta, & conditiones.*
2 *Pactum nudum de Iure Ciuili non parit actionẽ. Ius Ciuile ſeruandum eſt inter Ciues Romanos, & incolas. num. 2. & 27.*
3 *Promiſſio de donando, non eſt donatio.*

4 *Pa-*

4 *Pactum, vt quis ſeruet, non tantum ad hoc de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili compelli poteſt.*

5 *Pacta, debent cuſtodiri.*

6 *Iuramentum debet ſeruari in forma ſpecifica.*

7 *Iuramentum omne, quod ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt, ſeruandum eſt.*

8 *Promittens cum iuramento ſe obligaturum ad decem, dicitur ſe obligaſſe.*

9 *Monumentum facere, quando quis iurauit, illud cum effectu tenetur extruere.*

Iurari debet omne verum, & non falſum, num. 9.

10 *Hæres inſtitutus ſub conditione, ſi iurat ſe facturum aliquid, vel daturum, eſt hæres, ſtatim quod iurauit.*

11 *Factum, vel datum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur.*

12 *Promiſſio de donando habet vim donationis.*

13 *Donatio intelligitur eſſe, non ſolum ſi fiat per verba præſentis temporis, ſed etiam futuri.*

14 *Donatio hodie ſolo nudo pacto perficitur, etiam de Iure Ciuili.*

15 *Conuentio legitima illa dicitur, quæ à lege confirmata eſt.*

16 *Obligatio non tribuitur efficax, ex pacto.*

17 *Pactum nudum de donando, à lege confirmatur, & vtile erit, quàmuis fuerit ſimplex.*

18 *Pactum nudum, iuramento vallatum, nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili parit actionem, & obligationem.*

19 *Tranſactio, quæ de Iure Ciuili inualida eſt, ſi firmatur iuramento valet, vt nudum pactum iuramento vallatum.*

20 *Donatio per pactum de donando veſtitum ex cohærentia alicuius contractus, acquiritur ius quæſitum, & num. 21.*

Et an hoc procedat in actionibus bonæ fidei, & ſtricti iuris. num. 22. & 23.

24 *Contractus matrimonij, & dotis ſunt bonæ fidei contractus.*

25 *Promittens alicui aliquid facere, ſi promiſſum non adimpleat, tenetur ad intereſſe tanti ſcilicet, quãti eius intereſt, cui promiſſio fuit facta.*

26 *Liquidatio circa intereſſe non eſt neceſſaria, ſi promiſſio ſit de certa quantitate pecuniarum.*

28 *Eccleſiaſtica perſona non comprahenditur ſub ſtato Laicorum.*

29 *Confirmatio nihil de nouo concedit, ſed tantum prout eſt confirmat.*

30 *Confirmationis natura eſt, robur ſolùm addere confirmato, non autem illud ad ea, quæ in confirmato non reperiuntur extendere.*

31 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 124. in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita, bona relocentur ſucceſſoribus, non comprahendit Eccleſiam.*

32 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 154. in quo habetur, quod ad reſcidendum contractum ſufficiat docere de læſione vltra tertiam partem, non comprahendit Eccleſiam.*

33 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. in quo diſponitur quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam, quod non ſteterit in Obligatione, non habet locum in Eccleſia.*

34 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 178. In quo diſponitur, ne in vna, eademque cauſa ſecundò liceat appellare, eſt ſeruandum in omnibus Curijs inter Ciues, Incolas, & diſtrictuales Vrbis.*

35 *Deciſ. 452. par. 1. diuerſ. declaratur.*

36 *Deciſ. Seraph. 794. & 1170. intellectus.*

37 *Deciſ. in cauſa Portueñ Plani Vlmi coram Robuſterio reijcitur.*

38 *Iuramenti materia, quando tractatur, etiamſi agatur in terris Imperij eſt ſeruandum Ius Canonicum.*

39 *Pactũ de donãdo, ſi fuerit appoſitũ occaſione matrimonij, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cũ eo confunditur.*

40 *In contractibus bonæ fidei debet ſeruari æquitas, & Ius Canonicum, etiam in terris Imperij.*

41 *In contractibus bonæ fidei æquitas exuberare debet.*

42 *Text. in l. perfecta, C. de donat. intellectus.*

Donatio, quando eſt perfecta conditiones ex interuallo in ea appoſitæ non tenent. num. 42.

43 *Conditiones in donatione appoſitæ, vt valeant, requiritur, vt in continenti ſint appoſitæ.*

44 *In donatione dicuntur incontinenti conditiones appoſitæ, quando in ipſo contractu, vel poſt ipſum contractum ſucceſſiuè, nullo medio temporis interuallo inſeruntur.*

45 *Donatario non poteſt ius auferri, quando ei fuit irreuocabiliter acquiſitum.*

46 *Donatio per pactum, ſeu promiſſionem de donando, ita dicitur perfecta, vt non niſi de conſenſu donatarij in ea conditiones apponi poſſunt.*

47 *Pactum ſolùm de donando de Iure antiquo, erat inefficax, ſed ſecundum nouum ius efficax eſt.*

48 *Donatio non inſinuata, non valet.*

49 *Donatio facta contemplatione futuri matrimonij in genere, vel extra capitula matrimonialia, an egeat inſinuatione.*

50 *Inſtrumenta dotalia non ſolent fieri clam, prout nec ipſum matrimonium.*

51 *Donationes inſinuari non debent, quando fiunt ex cauſa matrimonij.*

52 *Inſinuatio an requiratur in donatione ſtante iuramento, ardua eſt quæſtio, & quæ ſit communis, & magis communis. num. 53. & 54.*

55 *Donatio, quando ſubſtinetur abſque inſinuatione propter iuramentum in præiudicium tertij.*

54 *Iuramentum confirmatorium contractus non operatur in præiudicium tertij.*

57 *Iuramentum in donatione an nihil operetur ſtante ſtatuto requirente copulatiuè iuramentum, & inſinuationem.*

DECISIO LVIII.

VT Dictum fuit in deciſione facta 17. Iunij ſuperioris anni * occaſione matrimonij contrahendi inter q. Bartholomæum Caſtellanum, & D. Cæciliam de Capitoſtis, fuit in capitulis matrimonialibus conuentum. *Che Monſig. Gio. Andrea Caſtellano debba far donatione inter viuos in forma valida contemplatione matrimonij al ſodetto Sig. Bartholomeo, e ſuoi figliuoli di ſcudi 20. mila, de' quali però ſoſtenendo Monſig. li peſi del matrimonio*

egli

egli habbia l'amminiſtratione, e quando detti Si-
gnori Spoſi non voleſſero, ò poteſſero ſtare con detto
Monſig. in tal caſo eſſo Monſig. ſia tenuto con-
ſegnare liberamente detti ſcudi 20. mila in tanti
luoghi de' Monti, ò Cenſi, ò beni ſtabili qui in Ro-
ma. Defuncto autem d. Bartholomæo idem R.P.D.
Io. Andreas non recuſabat facere donationem, ſed
1 prætendens in eadem donatione † tanquàm non dũ
perfecta, pacta ſibi benè viſa, & conditiones appo-
nere arg. textus à contrario ſenſu in *l. perfecta C. de*
donat. quæ ſub modo. duobus potiſſimum funda-
2 mentis nitebatur. Primò quia de † iure ciuili (quod
eſt ſeruandum inter Ciues, & Incolas ex Statuto
Vrbis c.42. lib.1.) pactum nudum non parit actio-
nem, *l. Iuriſgentium, §. igitur nuda, ſſ. de pact.*
3 *l. legem, C. eod.* Secundò quia promiſſio † de do-
nando eſt nõ donatio ex latè congeſtis ab informan-
tibus, quibus ſufficiebat allegare *Tiraquell. de re-*
tract. conuent. ad fin. tituli nu.25. & 42. qui DD.
pro vtraquè parte cumulat, prout etiam *Seraph. de*
priuil. iuram. priuil.23. in princip.

His tamen non obſtantibus fuit per DD. reſolu-
tum d. D. Caſtellanum teneri ſimpliciter donare
iuxta formam dd. capitulorum abſquè vllo pacto,
& cõditione, cum promiſſio ſit ſimplex, & ſic ſtan-
dum eſſe in deciſis ſub d. die 17. Iunij ſuperioris an-
4 ni. Ratio deciſionis fuit, quia † nedum de Iure
Canonico, quis debet compelli ad ſeruandũ id, quod
promiſit, ſed etiam de Iure Ciuili, de Iure quidem
Canonico ex diſpoſitione *text. in c. 1. de pact.* vbi
5 dicitur, † quod pacta cuſtodiantur, *c. qualiter. eod.*
tit. ibi ſtudioſè agendum eſt, vt ea, quæ promittun-
tur opere compleantur, *Abb. in c. per tuas num.5.*
in fin. & num. 13. de arbitris, Rom. in l. ſtipula-
tiones non diuiduntur num.77. Iaſ. num.33. verſ.
alio modò limitat, ſſ. de verb. oblig. Garz. in d. c.1.
num. 16. de pact. Ant. Burgos in rub. de empt. &
vend. col.2. & quàmuis Io. Andr. in d. c. qualiter,
Felin. in d. cap.1. nu.9. verſ. conſidera, & Ferrett.
conſ.171. num. 7. teneant, quod Ius Canonicum in
hoc non diſcrepet à Iure Ciuili, tamen hoc ſimpli-
citer non dicunt, ſed ad effectum, vt promittens
præſtando intereſſe liberetur, de quo hic non eſt
agendum propter iuramentum R.P.D. Caſtellani,
quod illum præciſè obligat ad donandum, nec po-
6 teſt liberari præſtando intereſſe, cum † Iuramentum
debeat in forma ſpecifica obſeruari, *c. ad noſtram il*
1. de iur. iur. & ſi poteſt ſeruari ſine diſpẽdio ſalutis
7 æternæ, † & detrimento alterius omninò ſeruandum
eſt, *c. cum contingat. eod. tit. c. quàmuis de pact.*
in 6. gloſ. in l. ſi pecuniam. in princ. ſſ. de condit. ob
cauſam, quam ſequitur *Bald. in l. 1. num.77. verſ.*
quarto fallit, ſſ. de ſent. quæ pro eo Alex. qui de
cõmuni *in d. l. ſtipulationes non diuiduntur n.27.*
& conſ.91. num.6. lib. 2. Corn. conſ. 256. num. 2.
& 3. lib.4. Socc. Sen. conſ.16. num.67. & conſ.92.
num.10. lib.4. Ruin. conſ.1. in fin. lib.4. Socc. Iun.
conſ.95. num.8. & 9. lib.4. Roland. conſ.6. nu.32.
8 *lib. 1.* Hinc qui promittit † cum iuramento ſe obli-
gaturum ad decem, dicitur ſe obligaſſe, *Io. Andr.*
in addit. ad ſpecul. in tit. de oblig. & ſolut. in rubr.
ſequitur *Alex. l. cum fundus, §. ſeruum ſuum im-*
prudens. num.2. ſſ. ſi cert. pet. Aretin. in l.1. nu.1.
ſſ. de pign. act. vbi hoc ponit pro regula, & pro no-
tabili tradit *Rom. in ſingul. 187. Gomez. inſt. de act.*
in §. item. col.1. in fin. latè *Boer. deciſ. 3. num. 2.*
Hinc etiam ſi quis iurauit monumentum conſtrue-
9 re debet illud † cum effectu facere, quia illa promiſ-
ſio habet in ſe tacitam conditionem ſcilicet, & con-
ſtruam, & hoc ex priuilegio iuramenti, quia omne
verum, & non falſum debet iurari, *Caſtren. in l. ſi*
cum patruo ad fin. C. commun. vtriuſq. Iudic. &
eſt bonus text. in l. quæ ſub conditione, §. quoties,
ſſ. de condit. inſtit. & in l. hæc ſcriptura, ſſ. de cond.
& demonſt. & in l. non dubium, §. 1. ſſ. de leg. 3.
in quibus iuribus hæres inſtitutus ſub conditione ſi
10 iurat † ſe facturum aliquid, vel daturum eſt hæres
ſtatim, quod iurauit, licet non dederit, vel non fece-
rit, quia datum, vel factum reputatur, ex quo ſtatim
11 ad dandum, vel † faciendum compellitur, & latè
proſequitur, & reſpondet contrarijs *Seraphin. de*
priuil. iuram. priuil.23. num.13. & 22.

De Iure etiam Ciuili D. Caſtellanus tenetur ad-
implere, quod promiſit omiſſo etiam eo, quod con-
ſiderabant aliqui ex Dominis videlicet, quod pro-
12 miſſio † de donando habet vim donationis, *gloſ. in*
in §. alia in ver. manifeſtauerit inſtit. de donat.
vbi apertè vult donationem eſſe intelligendam non
ſolùm ſi per verbum præſentis temporis, ſed etiam
13 futuri † fiat donatio, quia hoc intelligitur pactum
de donando, quod ſecundum ſententiam, *Azor. Ac-*
curſ. & Bart. producit actionem in *l. ſi quis argen-*
tum, §. vltimo, C. de donat. & hanc eſſe communẽ
ſententiam atteſtatur *Socc. Sen. conſ.102. ſub nu.4.*
lib.3. & tanquàm veriorem, & magis communem
amplectitur etiam *Clar. in §. donatio quæſt. 14. in*
fin. Guidop. conſ. 12. num. 1. Arius Pinellus qui
etiam alios refert *in l. 2. par.2. cap.3. num.30. C. de*
reſcind. vend. dicens eam eſſe veriorem, & crebrio-
briorem. *Afflict. deciſ.61. ſub num.1.* & hanc ſen-
tentiã nouiſſimè ſequitur *Menoch. conſ.1. nu.237.*
& ſeqq. & conſ.92. num 27. & ſeqq. & etiam *Pic-*
cardus in §. alia autem. num.1. & ſeqq. inſtit. de
don. vbi quod hodie ſolo cõſenſu perficitur donatio
14 † etiam de Iure Ciuili per *d. text. in d. §. aliæ au-*
tem. iuncto, §. ſciendum, & per text. in l. ſi quis ar-
gentum 35. §. fin. C. de donat. & ſubdit non obſta-
re *text. in l. Iurisgentium 7. §. ſed cum nulla in*
verſ. igitur nuda. ſſ. de pact. quia hodie non ſumus
in nuda promiſſione, cum lex confirmet, & aſſiſtat
15 ſimpliciter promiſſioni, & ideò legitima † conuẽ-
tio appellatur, quia à lege confirmata eſt *l. legitima*
6. eod. tit. de pact. ibi, *Et interdum ex pacto actio*
naſcitur, quæ verba hunc habent ſenſum, & quàm-
16 uis generaliter † ex pacto efficax non tribuatur ob-
ligatio, eam tamen pariet, ſi ab aliqua lege con-
firmatur, & deniquè idem Piccardus concludit. cũ
ergo nudum pactum de donando, quod antea in ef-
17 ficax erat noua Iuſtiniani lege confirmetur † vtile
erit quantumcumquè ſimplex ſit, ex *d. l. ſi quis ar-*
gentum 35. §. fin. dabiturquè Donatario ſi pro-
miſſione facta Donatorem liberalitatis pæniteat,
actio, quæ condictio ex lege dicitur ex generali tra-
ditione *Iulij Pauli in l. vnica, ſſ. de condict. ex lege*
vt obſeruat *Accurſius ver. etiam credere in d. §. fin.*
& ibi Interpretes omnes. *Bart. in d. l. legitima*
num. 2. ibi, & omnes amplectuntur. hactenus Pic-
cardus.

Nam

Digitized by Google

Nam quicquid ſit de prædictis omnes Domini
conueniebant, quod ex pluribus capitibus in caſu,
de quo agitur etiam de Iure Ciuili cõpetebat actio
18 ex dicta promiſſione de donando. Primò † quia
pactum nudum iuramento vallatum, nedum de Iu-
re Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili parit actionẽ,
& obligationem, Abb. in c. cum contingat nu. 31.
& ibi Alciat num. 245. vbi dicit hanc opinionem
eſſe communem de iur. iur. Mattheſ. ſing. 36. Iaſ.
in l. Iuriſgentium, §. ſed cum nulla. fall. 1 t. ff. de
pact. Lancell. Dec. & Galliuall. in rubr. col. 3. &
ibi, Alex. col. vlt. ff. de verb. oblig. Fortun. Garz.
cap. 1. num. 28. & ibi Felin in cap. 1. num. 4. verſ.
eſt etiam alius caſus de Iure Ciuili videlicet in pa-
cto veſtito iuramento, de pact. Couar. in cap. Rai-
naldus, §. 3. n. 19. de teſtam. vbi dicit hanc opinionẽ
veriorẽ detectam per l. ſi quis maior 36. C. de tran-
ſact. & in c. quàmuis pactum par. 2. §. 2. num. 26.
verſ. quinto, vbi dicit hanc opinionem eſſe commu-
nem de pact. in 6. Alciat. in cap. cum contingat,
num. 245. vbi pariter de communi de iur. iur. Gut-
tier. de iur. confirmat. par. 1. cap. 34. num. 1. vbi
dicit eſſe approbatiſſimam opinionem Guidop. d.
19 conſ. 12. num. 5. Ita & tranſactio, † quæ de Iure
Ciuili eſt inualida, iuramento firmata valet, vt nudũ
pactum iuramento vallatum Bart. in d. l. ſi maior,
C. de tranſact. Iaſ. in l. 1. §. ſi quis, & ibi Galliual.
col. 14. vbi ſententiam Bart. dicit eſſe communem
ff. de verb. oblig. Couar. in d. cap. Rainaldus, §. 3.
num. 21. de teſtamen. Curt. Sen. conſ. 75. num. 5.
verſ. quod tamen, Iaſ. in §. ſi quis poſtulante nu. 14.
inſtit. de act.

Secundò ex eodem pacto de donando in hoc ca-
ſu competit actio, quia cum iſtud pactum de donan-
20 do propriè non ſit nudum, ſed veſtitum † coheren-
tia contractus dotis, & matrimonij ſtatim pacti
fuit ius quæſitum, itaut D. Caſtellanus actione præ-
ſcriptis verbis ſimpliciter teneatur donare, l. Iuriſ-
gentium, §. quinimò, ff. de pact. l. bonæ fidei, vbi
Bart. in princ. C. de pact. l. contractus, & ibi idem
Bart. num. 5. C. de fid. inſtrum. & in d. §. quini-
mò, num. 21. Bald. nu. 4. & 11. in fin. Angel. nu. 2.
verſ. ſequitur in textu, Guidop. d. conſ. 12. num. 2.
& ſeqq. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 5.
21 num. 25. quibus locis dicitur † etiam, quod pactũ
huiuſmodi veſtitum operatur, ſi paulò ante, vel poſt
contractum interponatur, latè Card. Mant. de
contract. lib. 24. tit. 3. num. 9. Et quàmuis contro-
22 uerſia ſit, An ita concluſio procedat † ſolum in
contractibus bonæ fidei, de quibus in §. actionum,
& §§. ſeqq. de action. vel etiam ſtricti iuris, & quod
procedat ſolum in contractibus bonæ fidei dicunt,
Cuiac. 10. obſer. 24. & ad l. Iurisgentium 7. §. qui-
nimò, ff. de pact. Hugo Donellus in l. 13. col. 40. ff.
de reb. credit. cum alijs per Hunnium de pactis c. 7.
23 num. 1. Quod † tamen procedit etiam in contra-
ctibus ſtricti iuris tenent gloſ. in d. l. bonæ fidei, &
ibidem Bart. num. 1. C. de pact. gloſ. in d. l. Iuris-
gentium in §. ſed quod nulla, in verbo bonæ fidei, ff.
de pact. Franciſcus Hotoin. quæſt. illuſtrium
quæſt. 36. & 37. Ant. Faber. 5 conicct. 10. Goedd.
in tract. de contr. & commit. ſtipul. cap. 8. nu. 77.
Petrus GileKericus in l. 13. C. de pact. & hanc ſen-
tentiam tenet, & à contrarijs defendit d. Hunnius
de pact. d. cap. 7. num. 10. verſ. ſed ab hac ſententia,
ſed quicquid ſit de hac opinione, dato etiam citra
veri præiudicium, quod verior eſſet opinio, vt ſcili-
cet d. concluſio non haberet locum, niſi in contra-
ctibus bonæ fidei, non autem ſtricti iuris, hoc caſu
verſamur in contractu bonæ fidei, cum huiuſmodi
24 pactum de donando fuerit appoſitum † contractui
matrimonij, & dotis, qui ſanè contractus ſunt bo-
næ fidei, §. fuerat inſtit. de act. Iaſ. in §. actionum
num. 1. & §. præterea num. 32. & 33. inſtit. de
act. & latius in d. §. fuerat num. 1 t. & ſeqq. & eſt
text. in l. bonæ fidei, ff. de public.

Tertiò fuit conſideratum, quod quando prædicta
omnia ceſſarent adhuc D. Caſtellanus teneretur
25 præſtare † intereſſe tanti ſcilicet, quãti intereſt eius
cui promiſſio facta eſt, vt pactum debitum ſortiatur
effectum, Iaſ. in l. bonæ fidei. num. 7. ff. de eo quod
certo loco, & in l. manumiſſione num 9. ff. de Iuſt.
& Iur. Roland. conſ. 69. nu. 25. & ſeqq. lib. 3. Bur-
ſatt. conſ. 100. num. 38. lib. 1. Riminald. Iun. conſ.
168. num. 1. quod quidem intereſſe, cum ſit valor
rei promiſſæ Riminald. ibidem num. 1. Burſatt. d.
conſ. 100. num. 39. Roland. d. conſ. 69. nu. 25. lib. 3.
Cephal. conſ. 554. nu. 6. lib. 4. Pariſ. conſ. 1. nu. 122.
26 lib. 1. in caſu iſto nulla eget † liquidatione, cum
promiſſio ſit de certa quantitate pecuniarum, vt ex
ſententia Io. Andr. tradit Rolan. d. conſ. 69. num. 2.

Neque obſtat in Statuto Vrbis cap. 42. lib. 1. di-
ſponi, quod vbi Statutum aliquid non determinat,
27 ſeruetur † Ius Ciuile, quia dato, quod Statutum
ligaret, & quod eſſet ſeruandum Ius Ciuile, adhuc
dictum Statutum non obſtaret, vt patet ex ſupra
deductis, ſed verè dictum Statutum non intrat ex
pluribus capitibus. Primò quia cum Dominus
28 Caſtellanus ſit perſona † Eccleſiaſtica non com-
præhenditur ſub dicto Statuto Auth. ſtatuimus, C.
de Epiſcop. & Cleric. Lap. alleg. 101. num. 3. Bel-
lamer. conſ. 40. per tot. & præſertim num. 2. & ſeq.
Ancbar. conſ. 51. per tot. Neque opitulatur, quòd
dicta Statuta ſint confirmata à Sede Apoſtolica, &
ideò dicantur Papalia, vt in deciſionibus mox alle-
gandis, quia cum in dicto Statuto nulla habeatur
29 mentio Clericorum, confirmatio † nihil de nouo
concedit, ſed tantum actum, prout eſt confirmat.
cap. 1. & 2. de confirmat. vtil. vel inutil. Rip reſp.
40. ſub. tit, de offic. legat. num. 7. ea enim natura
30 confirmationis † eſt, robur ſolum addere confirma-
to non autem illud ad ea, quæ in confirmato non
includebantur, extendere, Bero. conſ. 7. nu. 37. lib. 3.
Dec. in l. merè, num. 3. ff. de iuriſdict. omn. Iudic.
Menoch. conſ. 75. num. 32. vol. 1. Hinc ex præfatis
31 rationibus, quod † Statutũ Vrbis lib. 1. cap. 124.
in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita, bona re-
locentur ſucceſſoribus non compræhendit Eccleſiã
fuit reſolutum in cauſa Romana relocationis Domus
13. Martij 1595. coram bo. me. Gypſio, & in cauſa
Romana relocationis Caſalis 16. Martij 1615. co-
ram Franciſco Cardinali Sacrato. Hinc etiam,
32 † quod Statutum cap. 154. lib. 1. in quo diſponitur,
quod ad reſcindendum contractum ſufficiat doce-
re de læſione vltra tertiam partem non compræhen-
dat Eccleſias, neque perſonas Eccleſiaſticas, fuit
reſolutum in cauſa Romana Penſionis 4. Februarij
ſuperioris anni 1630. coram R.P.D. meo Pirouano,

33 & in terminis alterius † Statuti cap. 157. lib. 1. in
quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit petere à fide-
iuſſione liberari, etiam quod diu non ſteterit in obli-
gatione, eſt elegans deciſio in cauſa *Romana fidiuſ-
ſionis 4. Martij ſuperioris anni 1630. coram R.P.D.
meo Merlino*.

Nequè huic fundamento obſtant deciſiones in
contrarium allegatæ, quia cùm adſit Statutum Vr-
34 bis cap. 178. lib. 1. † in quo diſponitur, ne in vna
eademquè cauſa ſecundò liceat prouocare, & ſub-
iungatur, quod illud Statutum ſeruetur in omnibus
Curijs, inter Ciues, Incolas, & Diſtrictuales Vrbis
& ex dicto modo diſponendi appareat dictum Sta-
tutum voluiſſe omnes compræhendere etiam Cleri-
cos, ex quo voluit ſeruari in omnibus Curijs, in
hoc caſu confirmatio dat robur non ſolum quòad
ius, ſed etiam quòad factum, quia ex prædictis per-
ſonæ Eccleſiaſticæ compræhenduntur ſub dicto Sta-
tuto, & propterea ſtante confirmatione, quia alias
Statutum nihil valeret, quòad perſonas Eccleſiaſti-
cas dicitur Papale, & compræhendit etiam Cleri-
cos, & perſonas Eccleſiaſticas, & in iſtis terminis
loquitur deciſio ſanctæ memoriæ Clementis Octaui
in cauſa *Romana hæreditatis 21. Iunij 1577.* quæ
35 eſt † *deciſio 452. parte 1. diuerſ.* & in terminis
huius Statuti cap. 178. lib. 1. loquuntur deciſiones
in cauſa *Romana ſeparationis Thori 2. Decembris
1605. & 16. Ianuarij 1606. coram. bonæ mem.
Cardinali Marquemontio, & in Romana Saluiani
10. Februarij 1612. coram R.P.D. meo Pirouano.
380. par. 1. recent.* & etiam deciſio in cauſa *Roma-
na de Arigonijs 27. Ianuarij 1627. coram Eminen-
tiſſimo Domino meo Cardinali Vrili*, ac aliæ deci-
ſiones allegatæ per *Gratian. diſcept. 913. num. 14.*
36 Deciſiones verò *Seraphin.* † *794. num. 25. & 26.
& deciſ. 1170. num. 3.* vel ſunt intelligendæ iuxta
deciſ. Sanctæ memoriæ Clementis Octaui, quam al-
legant, vel ſi intelligantur iuxta deciſ. Portueñ Pla-
ni Vlmi coram Robuſterio, quam etiam allegant,
& quæ videtur generaliter loqui, de hoc non eſt cu-
37 randum, † cum illa deciſio fuerit expreſsè reiecta
in dicta cauſa *Romana relocationis Domus coram
bon. mem. Gipſio*. nec de illa fuerit habita ratio in
dictis deciſionibus coram bonæ memoriæ Cardinali
Sacrato, & DD. meis Pirouano, & Merlino.

Secundò fuit per DD. reſponſum, quod quate-
nus prædictum Statutum alias eſſet ſeruandam in-
ter huiuſmodi perſonas litigantes, non tamen de-
beret ſeruari in caſu, de quo agitur propter iura-
38 mentum. Itaut etiam † ſi ageretur in terris Im-
perij eſſet ſeruandum Ius Canonicum *Felin. in cap.
Eccleſia Sancta Mariæ num. 54. de conſtit. Cephal.
conſ. 159. nu. 12. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 86.
ſub num. 5. Gratian. diſcept. 534. num. 18.*

Tertiò fuit reſponſum, quod cum iſtud pactum
39 de donãdo fuerit appoſitum occaſione † matrimo-
nij, fuit factum in ipſo tractatu, & propterea eſt pars
ipſius tractatus, & cum eo confunditur, *Guidop. de-
ciſ. 145. nu. 2. verſ. ſed his non obſtantibus, Vincent.
de Franeh. deciſ. 05. num. 3.* Ideoquè cùm vt ſupra
dictum fuit contractus dotis, & matrimonij ſit bo-
40 næ fidei, † debet ſeruari æquitas, & Ius Canonicũ,
non autem Ius Ciuile, etiam in terris Imperij, &
ſic in caſu, de quo agitur, dictum Statutũ non intrat

*Barz. deciſ. 50. num. 52. Marta voto 68. num. 18.
Menoch. conſ. 92. num. 42. verſ. hoc ſuadet*, hoc
41 enim patitur bona † fides, quæ in huiuſmodi con-
tractibus exuberare debet, ad *text. in d. l. in bonæ
fidei ff. de peculio, & in l. ſi Præſes, vbi Bald. C. de
donat, Tellius Fernandez ad ll. Tauri l. 17. num. 37.
verſ. quod eſt adeò verum, Natt. conſ. 609. nu. 41.
verſ. videtur etiam, Abb. conſ. 73. num. 3. verſ. nec
obſtat ſi dicatur. lib. 2. Annæus Robertus rer. iudic.
lib. 1. cap. 2.* & fuit conſideratum coram me in cauſa
Romana Pecuniaria 12. Nouembris 1601.

Ex quibus ſiuè ſit attendendum Ius Ciuile, ſiuè
Ius Canonicum, cùm ex dicto pacto R. P. D. Ca-
ſtellanus teneatur ſimpliciter donare, non obſtat
42 † *text. à contrario ſenſu in d. l. perfecta, C. de do-
nat. quæ ſub modo*, quia quemadmodùm diſponi-
tur, quod perfecta donatio conditiones ex interual-
lo non capiat. Ita præciſa obligatio de donando,
quæ in caſu noſtro reſultat ex prædictis, conditiones
non recepit, opus enim fuiſſet, quod incontinenti
poſt dictum pactum de donãdo conditiones fuiſſent
43 † appoſitæ, vt apertè colligitur, ex *text. in d. l. per-
fecta, in ſecundo dicto, & in cap. cum dilecti de do-
nat. Couar. var. lib. 1. cap. 14. nu. 1.* incontinenti
44 autem intelligitur, † quando in ipſo contractu, vel
poſt ipſum contractum donationis, ſucceſſiuè nullo
medio temporis interuallo inſeruntur, vt per *Socc.
in conſ 66. col. vltima, Rip. lib. 3 reſponſ. cap. 1. n. 4.
gloſ. magna in l. ſiquidem ad finem, C. de except.*
latè *Couar. loco citato num. 1.* & ſic in caſu pro-
poſito pacta, ac conditiones debuiſſent apponi, vel
in ipſa ſcriptura promiſſionis, vel ſucceſſiuè poſt
dictam ſcripturam nullo medio tẽporis interuallo,
quod cùm non fuerit factum, nec hodiè fieri poteſt,
nec vlla diuerſitatis ratio afferri poteſt inter caſum,
de quo in *d. l. perfecta*, & caſum noſtrũ, ſicuti enim
in dicto Textu ſine conſenſu Donatarij eidem Do-
45 natario † auferri non potuit Ius, quod ipſi irreuo-
cabiliter fuerat quæſitum, argumento *l. ſi poſt mor-
tem, § fin. ff. de bonor. poſſ. cõtra tabulas, & cap 1.
& ibi per DD. de ſucceſſ. feud.* & benè conſiderat
*Didacus Perez. lib. 5. ordin. tit 2. col. 3. verſ. quæ-
ritur vtrum. fol. mihi 127. col. 1.* Ita in caſu noſtro
cùm ex dicto pacto ſit perfectè ius quæſitum parti
ad effectum, quod eodem modo D. Caſtellanus te-
neatur facere donationem, non poteſt in præiudiciũ
partis, & abſquè illius conſenſu apponere alias cõ-
ditiones vltra illas, quæ in pacto continentur, &
46 in terminis dictæ *l. perfecta*, quod per pactum, † ſeù
promiſſionem de donando, ita dicatur perfecta do-
natio, vt non niſi de conſenſu Donatarij conditio-
nes etiam ante traditionem non capiat, dicit *gloſ.
in d. l. perfecta, in verbo non capit in prima ſolutio-
ne*, quam ibidem ſequuntur *Fulgoſ. num. 1. Cyn. in
verb. gloſ. quærit, Salyc. in verb. ſed poteſt iſta ſal-
uari*, declarans dictam gloſſam in ſecunda ſolutio-
ne eſſe intelligendam ſecundum Iura antiqua, non
47 autem noua, † ſecundùm quæ ſolum pactum eſt ef-
ficax ad agendum, *Bellapertic. in verſ. vnde ſi ſit
donatio*, & ad finem *Aloyſ. de Leon. num. 4.*
48 Non obſtat, quod huiuſmodi † donatio non fuit
inſinuata, & ideo non valuit, tàm ex diſpoſitione
Iuris communis, *l. Sancimus iuncta l. penult. C. de
donat.* quàm ex Statuto Vrbis *cap. 150. lib. 1.* in

quo

quo ad validitatem donationis nõ ſolum requiritur
inſinuatio, ſed vlterius diſponitur, quod iuramen-
tum, tàm in ipſa donatione, quàm in renunciatio-
ne inſinuationis cenſeatur dolo extortum; Nam
huic fundamento fuit reſponſum, primò quod quic-
49 quid ſit de illa quæſtione, An donatio † facta con-
templatione futuri matrimonij in genere, vel extra
capitula matrimonialia egeat inſinuatione, de qua
Monter. in deciſ. 10. *num.* 10. *in fin. verſic. cæterũ
ad propoſitum.* In hoc caſu ceſſat omnis difficultas,
quia promiſſio de donando facta fuit in ipſiſmet ca-
pitulis matrimonialibus, contemplatione certi, &
determinati matrimonij inter bon. mem. Bartholo-
meum Caſtellanum, & D. Cæciliam de Capitoſtis,
Ideoquè valet abſquè alia inſinuatione, etiam quod
ſit ſcutorum 20000. non ſolum quia fauorabilior
eſt, publicæquè vtilitatis adnexam cauſam habere
videtur, ſed etiam quia vix vlla falſitas, ant fraudis
ſuſpicio in hanc donationis ſpeciem cadere poteſt,
50 nec enim † ſolent clam fieri dotales tabulæ, prout
nec ipſum matrimonium, vt in hæc planè verba ele-
ganter conſiderat *Aut. Faber in ſuo C. lib.* 8. *tit.* 40.
de inſinuan. donat. definit. 2. quàm refert, & ſe-
quitur *Fontanell. de pact. nuptial. tom.* 1. *clauſ.* 4.
gloſ. 1. *num.* 16. *& gloſ.* 29. *num.* 1. & hanc ſen-
tentiã in ſimilibus terminis tenet *Guidop. dec.* 145.
num. 5. prout in puncto *Natt. conſ.* 609. *num.* 9.
51 dicens Iura diſponentia, † quod donatio inſinuari
debeat non procedere in huiuſmodi donationibus,
quæ non ſunt ſimplices, ſed reciprocæ, & remune-
ratoriæ donationes, dum ſcilicet, & Vxor dat do-
tem marito, & eidem marito prouenit aliundè do-
natio contemplatione matrimonij, & refert cùm
alijs *Oldrad. conſ.* 139. *num.* 14. & faciunt *Angel.
in l. fin. C. de Iur. dot. Purpur. conſ.* 353. *num.* 18.
Dec. conſ. 20. *num.* 11. *&* 12. *Decian. conſ.* 35.
num. 21. *lib.* 2. *Roland. conſ.* 44. *num.* 22. *&* 29.
lib. 4. *Tornicll. inter conſ. Portij conſ.* 81. *ante
num.* 25. *Menoch. conſ.* 261. *num.* 8. *& ſeqq. Barz.
de dotibus filiarum, cap.* 21. *num.* 8. *&* 19. *Monter.
d. deciſ.* 10. *num.* 1. *& ſeqq.* & præſertim *num.* 7.
& num. 14. *verſ. ſequitur ſecundus caſus, cùm
num. ſeqq.* & latè fuit deductum in alia deciſione,
in qua ex antiquo Iudicio Rotæ, Patres amplexi
ſunt hanc ſententiam.

Secundò fuit reſponſum, quod cùm idem Statu-
tum de inſinuandis donationibus ex rationibus ſu-
pra allegatis non liget perſonas Eccleſiaſticas, licet
52 ardua ſit quæſtio, † An ſtante iuramento requira-
tur inſinuatio, ex deductis *per Duen. reg.* 224. *do-
natio excedens, Torniel. inter conſ. Portij d. conſ.* 81.
num. 31. *Seraph. de priuil. iuramen. priuil.* 73. *nu.* 3.
num. 3. Attamen idem *Seraph.* affirmat magis com-
munem opinionem eſſe, quod ſtante iuramento non
53 requiratur inſinuatio, † prout de magis communi
teſtatur etiam *Menoch. conſ.* 1. *num.* 377. & com-
munem dicit *Aym. conſ.* 118. *num.* 1. *Cancer. var.
cap.* 8. *num.* 5. *lib.* 1. vbi quod veritas eſt iuramen-
tum ſupplere defectum inſinuationis *Bec. conſ.* 62.
num. 41. vbi allegat alios DD. teſtantes de com-
muni, & magis communi, *Tiber. Decian. conſ.* 60.
num. 1. vbi de communi *lib.* 4. *Peregrin. deciſ.* 91.
54 *num.* 7. vbi de magis communi, & veriori, & hanc
opinionem ſequitur *Rota, Caputaquen. deciſ.* 286.
part. 1. vbi etiam de communi *Seraphin. deciſ.* 472.
num. 14. *deciſ.* 801. *num.* 5. *& deciſ.* 1184 *pariter
num.* 14. vbi dicitur, quod ita ſæpe per Rotam fuit
deciſum, *Rota deciſ.* 588. *num.* 2. *verſ.* 3. *Inſtru-
mentum, & deciſ.* 665. *num.* 6. *part.* 1. *rec. ſanct.
mem. Greg. dec.* 391. *num.* 5. *Card. Mantic. dec.* 166.
num. 17. & fuit dictum in *cauſa Narnien. Bono-
rum* 26. *Februarij* 1616. *coram. bon. mem. Cardi-
nali Sacrato, & in cauſa Viterbien. Terræ Vetral-
læ* 10. *Iunij* 1613. *coram R.P.D. meo Pirouano, &
in cauſa Signiua Caſtrorum* 13. *Nouembris* 1623.
coram me, & alias ſæpiſſimè.

55 Non obſtat, quod quando † donatio ſuſtinetur
abſquè inſinuatione propter iuramentum id non
procedit in præiudicium Tertij, ex eo, quod iuramẽ-
56 tum † confirmatorium contractus non operatur in
præiudicium eiuſdem Tertij, ex allegatis per *Can-
cer. var. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 5. *in fine, & num.* 41.
quia quicquid ſit de hac opinione ſumus extra diffi-
cultatem, cùm agatur in præiudiciũ donantis, prout
57 ſumus etiam extra illam difficultatem, † an iura-
mentum operetur, quando Statutum requirit co-
pulatiuè iuramentũ & inſinuationẽ, vt in *dec.* 671.
num. 2. *part.* 1. *recent. & in deciſ.* 385. *num.* 2.
part. 2. *pariter recent. Mareſcot. variar. lib.* 2.
cap. 17. *num.* 13 *&* 14.

Et ita concluſum R. P. D. Caſtellanum, ſiuè at-
tendamus Ius Canonicum, ſiuè Ius Ciuile teneri
abſquè aliqua pactorum, conditionumuè appoſitio-
ne puram, liberamquè facere donationem.

☞ * Eſt deciſio 393. ſup. part. 5. recent.

§ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio coram
eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano ſub
die 10. Maij 1632.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminẽ Domus.

Die Lunæ 23. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Agens Saluiano interdicto, quid probare te-
neatur. Saluianum interdictum licet ſpatio
10. annorum præſcribatur, tamen hoc, quan-
do non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum, quibus probatis, intret.*
2 *Creditum, cum hypotheca probatur ex inſtrumento.*
3 *Inſtrumentum publicum facit rem claram, &
manifeſtam.*
4 *Clauſula, conſtituti, probat poſſeſſionem conſti-
tuentis, aduerſus habentes cauſam ab eo.*
5 *Identitas bonorũ benè probatur per duos cõfines.*
6 *Saluianum interdictum ſpatio decem annorum
præſcribitur.*
7 *Sed hoc non procedit cõtra valentẽ minimè agere.*
8 *Nec, quando competit reſtitutio in integrum ex
capite ignorantiæ.*
9 *Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ, & proba-
bilis ignorantiæ concedi ſolet.*

DECISIO LIX.

CVM Diotalleuius prætenderet ex Saluiano
immitti in poſſeſſionem cuiuſdam Domus ei
inter alia bona à Magdalena matre in teſtamẽto re-
lictæ inſimul cũ Hieronymo eius patre, & d. Mag-
dalenæ viro reſpectiuè. hodie propoſito ſuper hoc
dubio DD. dixerunt ei eſſe dandam immiſſionem,
cum pro illius parte benè probentur requiſita Sal-
1 uiani † nempè creditum eius cum hypotheca, poſ-
ſeſſio anterior debitoris, & poſterior rei conuenti,
necnõ identitas domus, de qua agitur, quibus pro-
batis intrat Saluianum, *Roland. conſ. 14. num. 13. lib. 1. Greg. XV. deciſ. 491. num. 6. cum ibi alleg.*
2 Creditum ſiquidèm cùm † hypotheca d. Diotal-
leuii benè probatur ex inſtrumẽto dotali inter Mag
dalenam, & d. Hieronymum eius virum inito, in
quo inter alia bona dotalia, iſta domus legitur de-
3 ſcripta, quod quidem † inſtrumentum facit rem cla-
ram, & manifeſtam, *cap. cum dilecti, vbi Abb. n. 2. Bart in l. 1. in princ. num. 8. ff. de nou. oper. nunc. Pariſ. conſ. 104. num. 64. & ſeq. lib. 1.*
Poſſeſſio verò Hieronymi debitoris remanet e-
tiam probata ex inſtrumento venditionis d. domus
ab ea factæ Frãciſco, à quo Iunipera emit, in quo in-
4 ſtrumento adeſt clauſula † conſtituti, quæ probat
poſſeſſionem conſtituentis aduerſus habentes cau-
ſam ab eo, *Ruin. conſ. 169. in fin. lib. 1. Grat. conſ. 42. num. 12. & 13. lib. 2. Natt. conſ. 439. num. 3. Tiraq. de iur. conſt. par. 3. limit. 1. nu. 23.* vbi alios
allegat. *Rota deciſ. 324. num. 5. par. 2. recent.*
Identitas deniquè domus probatur, tàm ex in-
ſtrumento dotis, quàm ex inſtrumẽtis venditionum
in quibus plures confines d. domus ſimili modo
5 enunciantur, cùm † duo ſufficerent ſecundum vul-
garem doctrinam, *Bart. in l. demonſtratio, num. 14. ff. de condit. & demonſtr. cum allegatis in Romana Vineæ 1. Iulij 1624. coram R.P.D. meo Merlino.*
6 Non obſtat, quod Iunipera poſſederit vltra † de-
cennium bona fide, & iuſto titulo, & ſic Saluianum
dicatur præſcriptum, iuxta *tex. in l 1. & 2. C ſi ad-
uerſ. cred.* & ibi *Scribent. Rolan. conſ. 79. n. 7. & 8.*
7 *vol. 1.* Quia hoc † non procedit, vel contra non va-
lentem agere, *Rota apud Pacif. de Salu. deciſ. 147.*
8 *num. 5*, nec quando † competit reſtitutio in integrũ
ex capite ignorantiæ, *Bart. in l. 1. §. ſi quis, ff. de itin. act. priu. Ruin. conſ. 84. num. 8. lib. 4. Cagnol. in l. 2. qui de communi teſtatur quæſt. 79. n. 219. C. de pact. int. empt. & vend. Pacif. de Salu inſpect. 4. c. 3. n. 24. & fuit dictum in Romana Saluiani 20. Nouembris 1630. coram R.P.D. meo Merlino.* quæ li-
mitationes intrant in caſu iſto, nam quòad ignorã-
tiam Diotalleuij illa ſatis præſumitur, ex quo ipſe
de tẽpore mortis Magdalenæ eius matris eſſet in-
9 fans, † eiquè propterea ex capite iuſtæ & probabilis
ignorantiæ competit reſtitutio in integrum, *Rota apud Pacif. de Salu. deciſ. 171. num. 1. Caputaq. deciſ. 207. in fin. par. 3.*
Quò verò ad impedimenta pariter bene iuſtifi-
cantur, ex lite ei à Hieronymo eius patre intentata
ad illum excludendum ab vſufructu d. hæreditatis
maternæ, vt colligitur ex deciſione ſub die 10. Maij
1630 coram me* facta.
Et ita vna tantum, &c.

* Eſt deciſio 372. ſup. part. 5. recent.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi alicui dotem reliquit, eamq. in vita ſoluit amplius non debetur. Tutor ſoluens id, ad quod nõ tenetur, ad eius debitum imputatur. Sententia, quæ in iudicatum tranſiuit, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum relictum ad certum effectum, ſi teſtator ipſe in vita adimpleuit, non debetur.*
2 *Confeſſio propria facit ceſſare omnem præſumptionem.*
3 *Hæres nõ poteſt impugnare confeſſionẽ Teſtatoris.*
4 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, habetur pro veritate, & facit ius inter partes.*
5 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, operatur, vt ſuper in ea contentis non poſſit amplius moueri controuerſia.*
6 *Sententia, ſi tranſiuit in iudicatum, nullam in contrarium admittit probationem.*

DECISIO LX.

DOMINI ex nouiter deductis receſſerunt à
deciſis ſub die 28. Martij præteriti * quòad
partitam ſcutorum 100, quam in redditione ratio-
num tutelæ non eſſe ad debitum pupillarum impu-
tandam cenſuerunt, reſeruato tamẽ, vt de alijs par-
titis ſcutor. 127. & 258. particulariter videatur.
Quàmuis enim per Sanctem Fecium pupillarum
patrem hæc ſumma ipſius Tutoris filiæ legata fue-
rit, eademq. poſtea promiſſa, quando nupſit, atta-
men ſtante ſolutione à dicto Sancte dum adhuc eſ-
ſet in viuis facta, non potuit, nec debuit Tutor illã
1 denuò † ſoluere, cùm filiæ ſuæ nulla contra pupil-
las actio competeret, ſecũdum textus expreſſos in
l. Lucius Titius, & ibi, Bart. ff. de legat. 2. & in l. filia legatorum vbi Salycet. n. 3. verſ. quaro Teſtator. C. de legat. Soce. Iun. conſ. 79. num. 18. lib. 3. Surd. qui dicit eſſe communem Doct. opinionem in conſ. 119. num. 10. Rot. coram Greg. XV. deciſ. 236. num. 1. & ibi, Add. num. 15.
De huiuſmodi autem ſolutione conſtat ex libro
tutelari, in quo Tutor aſſeruit ſe dictæ ſuæ filiæ, ac
genero coniugibus denegaſſe ſolutionem dictorum
ſcutorum 100. ex ea cauſa, quod antea à dicto San-
cte, dum viueret, fuiſſent ſoluta, ac propterea ſe
Aduocatum conſuluiſſe, eiq. conſuetum duorum
aureorum honorarium pro informatione dediſſe.
Accedit proteſtatio eiuſdẽ Tutoris facta in iudicio
contra dictos coniuges cum expreſſione eiuſdem
cauſæ, quod ſcilicet non deberetur ea ſumma, quia
2 viuente dicto Sancte fuerat ſoluta, † vndè reſultat
clara ipſius Tutoris confeſſio, quæ iuſtificat parti-
tam hodie controuerſam, *l. cum te, la ſeconda. C. de tranſact. Rolan. in conſ. 21. num. 2. & 3. lib. 1.* &
cũ emanauerit à patre, dictus Chriſtophorus illius,
3 † filius, & hęres eã impugnare non poteſt per *tex.*

in

in Lsum à matre, C. de rei vendic. Bal.conſ.89.n.3. lib.1. Marzar. de fideicom.quaſt.53.in fin.Peregr. in eod. tract.art.44.nu.20.verſ.stem aſſertio. Rot. in Ariminen̄ Legati 27.Iunij 1629.coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Rom. de Ruſpolis 5. Iulij 1599. coram Litta.

Verùm tollitur omnis difficultas ex ſententia abſolutoria pupillarum ab impetitis per dictos cõiuges inſtante ipſo Tutore lata, quæ cùm deinde
4 † tranſitum fecerit in iudicatum pro veritate habetur, *l.1.ff. de rei iud.l.res iudicata.ff.de reg.iur. facitq.ius inter partes.c.cum inter d. tit.de re iudic. l.1.in fin.cum duabus ſeqq.ff. de liber.agnoſcen.*
5 ac operatur, vt ſuper contẽtis † nulla amplius poſſit moueri controuerſia, *l.2.& 3.C.vt lit. penden. Bald. in l.præſcriptionem.24.nu.24.verſ.& præmitte ad euidentiam, C.ſi cõtra Iuſ.vel vtil.public. Natt.conſ.524.num.3.& 28. Surd. conſ.61.nu.3. & deciſ.170.num.15. Rot.deciſ.572.num.2.in fin.par.2.recent.*

Nõ obſtat adnotatio partitæ poſt quindecim annos à tempore prioris adnotationis, ac ſententiæ, & rei indicatæ factę per ipſum Tutorem in dicto libro tutelari, in quo ponit ad ſui creditum eadem ſcuta 100. filiæ ſuæ promiſſa cum relatione tàm ad teſtamentum, quàm ad inſtrumẽtum promiſſionis, quia huiuſmodi adnotatio poſterior non eſt atten-
6 denda in concurſu rei iudicatæ, † quæ nullam in contrarium admittit probationem ad *trad.per Hõded. in conſ.61.num.9.& 16.lib.1.* cum alijs ſupra allegatis. Stante præſertim inueriſimilitudine, quod dictus Tutor poſt obtentam abſolutoriam, & rem iudicatam nemine cogente ſoluerit, quod ſciebat, & antè quindecim annos ſuſtinuerat fuiſſe ſolutum.

Et ita vna tantũ parte informante fuit concluſũ.

* Eſt deciſ.31. ſup.in hac eadem parte.

¶ In eadem cauſa, vide infra aliam deciſionem ſub die 30. Ianuarij 1632.coram eodem bo.me. Motmãno.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien̄ Decimarum.

Die Veneris 27. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus, nè circa quartam decimarum ei debitam, ius ob carentiam directæ actionis amittat, qualiter ei ſuccurratur, & reſoluuntur nonnullæ obiectiones circa hanc materiam in caſu præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, quàmuis directa actione Laicos conuenire non poſſit pro exactione decimarum, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſt ei, ne ius ſuum amittat ob carentiam directa actionis.*

2 *Epiſcopus fundat intentionem de iure in quarta integra decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debita.*

3 *Parochus non eſt priuandus ſua portione decimarum vt quarta Epiſcopo ſoluatur.*

4 *Officium Iudicis, quod implorat Epiſcopus contra Parochianos pro conſecutione partis ſibi debitæ decimarum, reſtringi debet ad id, quod alias exigeret ab ipſo Parocho.*

5 *Replicatio, quando emanat ab eodem fonte, à quo deducitur exceptio rei, quid operetur. & n. 9.*

6 *Eccleſia, quando nõ eſt curata, & poſtea efficitur Parochialis &c. ad eam decimæ tranſire non poſſunt in præiudicium Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cum expreſſa mentione decimarum.*

7 *Epiſcopo ſemper remanet integra actio pro ſua quarta decimarum ſaltem officio Iudicis nobili, contra poſſeſſores quorumcũq; prædiorum decimatoriorum, dum ſunt debitores, cum agatur de onere reali.*

8 *Enunciatiua antiqua ſupra centum annos, quando habeat vim famæ ad implendam aliquam probationem.*

10 *Decima de Iure ſpectant ad Eccleſiam Parochialem. declara vt num.11.*

DECISIO LXI.

TRES in hac cauſa fuerunt excitatæ Controuerſię principales.

Prima, An quota decimæ eſſet præſcripta ex eo, quod Communitas, & Homines Cameri per multos annos continuauerint ſoluere libras ſeptuaginta Epiſcopis per tempora exiſtentibus, ſed eadem diſcuſſa in deciſionibus 7. Maij 1627.* & 26.Febr. 1631.* pro Epiſcopo determinata remanſerunt.

Secunda, quod Epiſcopus nõ habeat fundatam intentionem agendi contra laicos pro quarta decimarum, ſed tantũmodò contra Rectorem, & huic
1 difficultati fuit reſponſum, † quàmuis Epiſcopus directa actione laicos conuenire nõ poſſit pro exactione decimarum, officio tamẽ Iudicis nobili ſubueniendum eſſe, ne ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis, vt in deciſionibus cauſæ 5. Decembris 1620. 11. Martij, & 10.Iunij 1630.

Tertia, & vltima fuit, quod intentio Epiſcopi cenſeatur fundata tantummodò in quarta eius quãtitatis, quæ Rectori debetur, & ſic in vna, non autem in tribus partibus ex duodecim eidem Rectori de iure debitis, & huic pariter fuit ſatisfactum in deciſione 10.Iunij 1630.* Hodieq. hac parte iterum examinata cenſuerunt Domini Epiſcopum poſſe agere pro integra quarta contra homines, & ſic in hoc ſtandum eſſe vltimo loco deciſis.

2 Quia verè Epiſcopus fundat intentionem † de iure in quarta integra decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debitæ, *cap.conquerente.de offic.ordin.c.de quarta.de præſcript. Abb.in cap.1.num.3. de decim. Moneta cap.3.num.2.in tract.eiuſdem tituli de decimis.*

Non obſtãt, quod Capitulum abſque controuerſia percipiat duas ex tribus partibus huius decimæ, quarta verò, quæ pertinet ad Epiſcopum aliunde extrahi non poſſit, quàm ex portione, quæ debetur
3 Rectori, qui ſicuti non eſt priuandus † ſua portione, vt quarta Epiſcopo ſoluatur, ita officium Iudicis reſtringi debet, ne plus Epiſcopo in actione cõ-
4 tra Parochianos, quàm ipſe habeat contra † Rectorem, à quo integra quarta exigi non poteſt, quando vt hic altera Eccleſia, nempè Capitulum maiorem partem habet.

Quia exceptio prędicta ſicut fundatur in duobus
præſuppoſitis, itá illis ſublatis euaneſcit, & fine
ratione corruit, propterea ſi indubitatè probatur
Capitulum percipere duas partes ex tribus de hu-
iuſmodi decima ſecūdum diuiſionem factam in In-
ſtrumento anni 1478. & indulta Pauli Secundi, &
Iulij Secundi, ſentētias Rotales, & locationes da-
tas in poſitione 7. Maij 1627. ita veriſſimum erit ex
eiſdem iuribus Epiſcopo deberi tres partes ex duo-
5 decim, ex quo replicatio † Epiſcopi emanat ab eo-
dem fonte, à quo deducitur Communitatis excep-
tio, *Bald. in l. ſi non ſortem, §. 1. num. 5. ff. de cond.
indeb, Felin. in c. ex parte 2. n. 13. verſ. decimo nō
fallit, de offic. de leg. Iaſ. in §. actionum. num. 128. de
action. Cephal. conſ. 387. nu. 1. lib. 3. Caſſad. dec. 10.
de reſcript. Garz. de beneſ. par. 1. c. 5. num.* 490. ſi-
militer, & aliud præſuppoſitum, quod Rectori de-
beatur ſua portio, qua priuandus non eſt, vt quarta
Epiſcopo ſoluatur, confunditur, quia ex eodem In-
ſtrumēto diuiſionis anni 1478. apparet Clerico Ec-
cleſiæ Cameri duodecimam tantum partem debe-
ri, cui accedit depoſitio vnius teſtis affirmantis,
quod ab initio Eccleſia Cameri non erat curata, ſed
poſtmodùm erecta fuerit in Parochialem, cum re-
ſeruatione patronatus familiæ de Teſta, ad quam
6 † decimæ tranſire non potuerunt in præiudicium
Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cū expreſſa men-
tione decimarum, prout Rota ex ſententia Sacræ
Congregationis Interpretum Concilij firmauit in
*Mediolaneñ Decimarum de Carlatio 24. Maij co-
ram bo. me. Andrea, & in alia Mediolaneñ Decima-
rum 9. Iunij 1617. coram me*, quæ eo certiora red-
duntur, ex quo à die litis motæ, quæ contigit de
anno 1624. Parochus neque egit pro exactione de-
cimarum contra laicos, neque comparuit in iudicio
pro iure ſuo excipiendo contra Epiſcopum, aut aſ-
ſiſtendo contra laicos, itaut ceſſante voluntate, aut
facultate Rectoris agendi pro ſua portione contra
laicos, ſemper remanet integra actio Epiſcopo pro
7 ſua quarta, † quā ſaltem officio Iudicis nobili con-
tra poſſeſſores quorumcunque prædiorum decima-
toriorum (modo ſint debitores, prout ſunt homi-
nes Cameri) dirigere poteſt, cùm agatur de onere
reali, *Feder. de Sen. conſ. 81. in princ. Capic. deciſ.
20. num. 26. Franc. deciſ. 107. nu. 11. Gambar. de
Legat. lib. 6. nu. 454. Franc. Marcb. deciſ. 550. n. 5.
Coſta de portione, & rata par. 149. num. 11. Mone-
ta de decimis cap. 6. num. 17.* & idem fuit firmatum
*in Cordubeñ liquidationis fructuum corā D. Car-
dinali Veroſpio 5. Iunij 1620. & in Concheñ De-
cimarum, quæ eſt 442. par. 1. recent.*

Non obſtat, quod ex prædictis non conſtet Pa-
rochiam Cameri fuiſſe antiquitus penès Capitulū.

Quia enunciatiua ſupra centum annos de qua
in Inſtrumento anni 1478. habet vim famæ iuncta
cum depoſitione vnius teſtis, & negligentia Recto-
8 ris in non comparendo, † ſufficienter coadiuuantur
inuicem ad integrādam hanc probationem, *Verall.
deciſ. 271. num. 3. par. 3. Mantic. deciſ. 325. nu. 4.
& Rota deciſ. 247. num. 6. coram Papa Greg. XV.*
ſed prætereà hæc probatio deſumitur ex fundamē-
9 to Communitatis, tamquàm emanans † ab eiſdem
iuribus, à quibus replicatio deſumitur, prout ſu-
pra dictum fuit.

Neque tenet replicatio, quod probata pertinē-
tia parochialitatis reſpectu Capituli, adhuc non re-
10 leuaret, ex † quo decimæ pertinent ad Eccleſiam
parochialem, iuxta notata communiter per DD. *in
cap. cum contingat. de decimis.*

Quia probata antiquiori parochialitate, vel deci-
11 mæ non debentur, niſi expreſſè fuerint † aſſignatæ
in erectione, vt iam dictum fuit, vel Epiſcopus ſem-
per fundat intentionem in parte retenta ſecundum
terminos deciſionis *Mediolaneñ Decimarum de
Variſio 12. Ianuarij 1618. coram me.* Et ita, &c.

☞ * Sunt deciſſ. 64. par. 9. recent. & 23. hac ead. par

☞ * Habes hanc deciſ. infra prout in Indice in fine
deciſionum poſito.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Veneris 27. Iunii 1631.

ARGVMENTVM.

Notarij ſecundum reformationem Pauli V ſu-
perTribunalib. Vrbis nequaquàm poſsūt ro-
gare, ſeù ſtipulare inſtrumenta, niſi noſcant
contrahentes, & de hoc mentionem facerē
debent in inſtrumentis, alias condemnantur
ad damna, & intereſse parti læſæ, & d. inſtru-
menta remanent ſub vitio nullitatis.

SVMMARIVM.

1 *Notarius de iure communi non eſt neceſſe, vt ha-
beat notitiam contrahentium ante confectio-
nem inſtrumenti.*

2 *Notarius de iure communi ſat eſt, quod habeat no-
titiam contrahentium eo modo, quo haberi poteſt,
videndo perſonas ipſorum aſſerentium, ſe tales.*

3 *Notarius, ſi deberet cognoſcere contrahentes eſſet
quaſi ad nihilum deducere inſtrumenta.*

4 *Notarij ſecundum reformationem Paul. V. non
poſſūt rogare, ſeù ſtipulare obligationes aliquas,
vel contractus, niſi benè noſcant contrahentes.*

5 *Et de tali cognitione in inſtrumentis facere de-
bent mentionem.*

6 *Decretum irritans radicitus inficit actum aliter
geſtum.*

7 *Clauſula, ſublata, nedum irritat actum, ſed &
ita claudit os parti, vt nec admitti poſſit ad pro-
bandum contrarium.*

8 *Clauſula, ſublata, Iudici aufert facultatem ali-
ter iudicandi.*

9 *Clauſula in fine poſita, quando ad omnia ſuperius
relata, non poſſit referri.*

10 *Relatio regulariter fit ad proxima, & immediatè
præcedentia, non ad ea, quæ longè diſtant.*

11 *Notarius, vel vnus ex teſtibus ſufficit, quod co-
gnoſcat alterum ex contrahētibus ad hoc, vt in-
ſtrumenta ſubſtineantur, & hoc ſecundum de-
clarationem Reformat. Pauli V.*

12 *Conſtitut. Paul. V. quod Notarij debeant cogno-
ſcere contrahentes, copulatiuè continet pœnam
dam-*

damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, &
annullationis actus reſpectu partium.
13 *Dictio, vltra, eſt incluſiua, & implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus.*

DECISIO LXII.

FVIT reſolutum, decretum A.C. contra Hippolytum relaxatum, eſſe reuocandum.

Relaxatũ enim fuit in vim cuiuſdam Inſtrumenti fideiuſſionis, factæ per dictum Hippolytum pro
Franciſco in fauorem Lucæ de Vecchis; in Inſtrumento autem Notarius nullibi atteſtatur, quod
idem Hippolytus ſibi eſſet cognitus; & propterea,
licet attenta iuris communis diſpoſitione, ſtipula-
1 tio prædictæ fideiuſſionis ſuſtineatur; † quia non eſt
neceſsè Notarium habere notos contrahentes, ante confectionem Inſtrumenti, ſed ſatis eſt, quod
2 habeat notitiam eo † modo, quo poteſt, videndo
perſonas ipſorum, aſſerentium, ſe tales, vt docuit
Bald. in rubr. C. de fide. inſtrum. num. 21. verſ.
in contrarium videtur, vbi, quod ſi deberet No-
3 tarius cognoſcere contrahentes, eſſet quaſi ad † nihilum deducere inſtrumenta, *Ruin. conſ. 189. n. 17.*
lib. 1. Cagnol. in l. ſi librarius, num. 64. ff. de reg.
iur. Bertazzol. clauſ. 2. gloſ. 2. num. 9. Rota deciſ.
434. num. 1. par. 1. diuerſ. & in Peruſina hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto.
Attamen ex præſcripto Conſtitut. ſa. mem. Pauli V.
ſuper reformatione Tribunalium editæ, §. Notarij
non audeant. tit. de Notariis, dicta Hippolyti fideiuſſoria obligatio non ſubſiſtit, Ibi enim ſtatuitur,
4 quod † Notarij non audeant rogare, vel ſtipulari
obligationes aliquas, vel contractus, niſi ijdem
Notarij benè nouerint contrahentes, & quod de
tali cognitione in inſtrumento mentionem facere
debeant; de hac autem cognitione Notarij de ipſo
5 Hippolyto, & cognitionis † atteſtatione, nullibi
apparet in inſtrumento, cuius vigore condemnatus
fuit idem Hippolytus, & perindè nulla remanet, &
inanis eiuſdem obligatio, quia conſtitutio prædicta
6 munita eſt, clauſula, decreti irritantis, † quæ radicitus inficit actum aliter geſtum, *cap. ſi eo tempore,*
de elect. in 6. Caſſador. deciſ. 1. n. 2. de reſtit. ſpol.
deciſ. 3. in princ. eod. tit. in nou. & diuerſ. deciſ. 24.
num. 5. par. 2. & clauſula, ſublata &c. quæ, nedũ
irritat actus, ſecus geſtos, ſed ita claudit os parti,
7 † vt nec admitti poſſit ad probandum contrarium,
vt dixit Card. Seraph. deciſ. 125 t. nu. 19. Iudici
8 autem † aufert facultatem aliter iudicandi, *Put. deciſ. 50. num. 5. lib. 1. Caputaq. deciſ. 134. num. 4.*
par. 3. Rota deciſ. 180. num. 1. par. 2. recent.

Nõ obſtat, quod in inſtrumẽto cenſus, cui poſteà fideiuſſor acceſſit Hippolytus, adſit clauſula
(omnes mihi Notario cogniti &c.) quia clauſula
prædicta referri non poteſt ad Hippolytum, ſiquidem Notarius in dicto inſtrumento de Hippolyto
mentionem fecit, dumtaxat in promiſſionem Franciſci, de faciendo accedere fideiuſſores, clauſula
9 autem prædicta appoſita eſt in ſtipulatione † ipſius
fideiuſſionis, rogatæ per ſeparatam, & perfectam
rationem, longè à dicta promiſſione diſtantem, &
poſt digreſſum ad alia capitula, & in hac ſtipulatione nullum quidem verbum habetur de Hippolyto,
tunc abſente, ſed recenſentur tres alij tunc præſẽtes, & ad fideiuſſionem accedentes, ex quibus propterea rectè deprehenditur, quò ad Hippolytum
10 clauſulæ prædictæ fieri non poteſt relatio, quæ † regulariter fit ad proxima, & immediatè præcedẽtia,
non ad ea, quæ longè diſtant, *l. ſi idem. ff. de iuriſd.*
omn. iud. Aym. conſ. 147. num. 8. Rota deciſ. 666.
num. 1. par. 1. diuerſ. & deciſ. 267. num. 3. par. 2.
recent. Neque Hippolytus in dicto inſtrumento
ad contractum fideiuſſor acceſſit, ſed in alio inſtrumento poſt plures dies rogato, in quo nullibi legitur clauſula cognitionis de eodem Hippolyto.

Minus obſtat declaratio, facta ab eodem ſa. me.
Paulo Quinto, quod ſufficiat vt Notarius, vel vnus
11 ex teſtibus † cognoſcat alterum ex cõtrahentibus,
Quoniã in inſtrumento fideiuſſionis, factæ per Hippolytum, deficit, etiam mentio talis cognitionis,
nullaq. adeſt clauſula, cognitoq. &c. vel cognitus
&c. vt dictum eſt ſupra.

Demùm non obſtat, quod Conſtitutioni ſa. me.
Pauli Quinti fuit ſatisfactum per condemnationem
Notarij ad damna, & intereſſe parti læſæ, quoniam
12 Cõſtitutio prædicta copulatiuè † continet pœnam
damnorũ reſpectu Notarij, & annullationis actus,
reſpectu partium, vt colligitur ex illis verbis (vl-
13 tra pœnas adiectas) quæ dictio, † vltra, eſt incluſiua
& implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus, *Rebuff. in l. ſi quis ſic dixerit. 133. verſ. idem*
in dictione, vltra, ff. de verb. ſignif. Menoch. præſumpt. 145. num. 4. lib. 4. Surd. deciſ. 285. num. 9.
& 12. Gratian. diſcept. for. cap. 116. num. 29.

Et ita, Hippolyto tantum informante, reſolutum fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremoneñ Præpoſituræ.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ. Et quando beneficij reſignatio dicatur ſortita ſuum effectum, licet mandatarius non ſeruauerit formam mandati in reſignando.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ.*
2 *ex Reſignatione facta in manibus Papæ, reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris.*
3 *Narrata in gratia, vt iuſtificentur admittuntur leuiores probationes.*
4 *Teſtes benè probãt presbyteratum alicuius, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumentum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt.*
5 *Reſignatarius, quod poſſederit beneficium reſignatum, ex quibus ſatis ſuperq. probetur.*
6 *Procuratori, quando liceat verbis mandati præferre mentem ipſius mandantis.*
7 *Declarationi mandantis, & præſertim in dubijs ſtandum eſt.*

8 *Man-*

8 *Mandantis mens, quando eſt probata, ſi in mandato adſint verba directò contraria eius menti, pro non appoſitis ſunt habenda.*

9 *Superflua non ſunt apta ad annullandum, & vitiandum actum, ſed potius ipſa vitiantur.*

10 *Reſignatio beneficij, quando ſortita fuit ſuum effectum, omne ius dicitur abdicatum à reſignante, ita vt nihil dicatur apud ipſum remanſiſſe, quod poſſit vacare per eius obitum.*

11 *in Literis prouiſionis beneficij reſignati. non fit mentio de conditionibus ad fauorem reſignantis, ſed talis mẽtio fit in literis reſeruationis pẽſionũ. Et iſte eſt ſtylus Officialium Curiæ, qui ſtylus attendendus eſt.*

12 *Publicatio reſignationis beneficij bene dicitur facta intra terminum requiſitum, data eius prorogatione.*

DECISIO LXIII.

POSTQVAM Eccleſia Parochialis Præpoſitura nuncupata, de qua agitur, ex reſignatione Hieronymi admiſſa per ſummum Pontificem Dominico collata fuit, idem Hieronymus diem clauſit extremum. Ioannes verò eandem Eccleſiam vti per obitum huiuſmodi in menſe non reſeruato vacantem per Ordinarium ſibi conferri obtinuit. Vnde orta lite coram A.C. in literis Apoſtolicæ prouiſionis deputato, & expeditis per dictum Dominicum alijs literis gratioſè ſubrogationis ad ius, & poſſeſſionem dicti defuncti, idem A.C. pronunciauit, literas huiuſmodi non eſſe exequendas.

Verùm introducta coram me cauſa appellationis. Domini cenſuerunt dictam ſententiam eſſe reuocandam.

Conſtat enim de iuſtificatione omnium eorum, quæ ad obtinendam executionem dictæ ſubrogationis requiruntur, & primò quidem quod Eccleſia
3 ſi † reſeruata propter reſignationem factam in manibus Papæ, vnde reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub reſeruatione in corpore iuris clau-
2 ſa, † *vt habetur in c.2. & ibi Io.Andr. n.7. & Anchar. nu.1. de praben. in 6. gloſ. in clem. penult. in verb. ſiue ad nos. eod. tit. Rebuff. conſ. 49. num. 10. Mandoſ. in prax. Signat. Grat. tit. de reſign. n.10. Gonzal. ad Reg. 8. gloſ. 13. nu. 42. Rota deciſ. 1. in fin. de rer. permut. in nou. & in Colonieñ Canonicatus S. Vrſulæ 27. Ianuarij 1627. coram R.P.D. meo Vbaldo.*

Secũdò, quod idem ſubrogatus ſit conſtitutus in ordine presbyteratus ad regendam Eccleſiam parochialem requiſito, conſtat ex teſtibus deponen-
3 tibus non modo de communi reputatione, † quod ſufficit ad effectum huiuſmodi iuſtificationis, *Innoc. in cap. innotuit. in princ. de eo qui fuit ord. recep. Aegid. dec. 114. Caputaq. deciſ. 177. num. 8. par. 1. Rota deciſ. 14. de probat. in antiq.* & in terminis ſimilis ſubrogationis *fuit dictum in Placentina Canonicatus, & prabendæ 26. Nouembris 1593. corã bo. me. Orano.* Sed prætereà, pro cauſa ſcientiæ addunt, ſe vidiſſe inſtrumentum ordinationis Sacerdo-
4 tij ab eodem Dominico † ſuſcepti, ita vt plenè probent. per textus expreſſos *in c.2. & ſeq. & vtrobiquè gloſ. in verb. argumentum. & in verb. teſtes. de Cleric. Peregr. Maſcard. de probat. concl. 303. n.5.*

Tertio de poſſeſſione dicti q. Hieronymi conſtat etiam ex teſtibus, qui dicunt, ſe vidiſſe eum poſſidere dictam Eccleſiam, & facere omnes actus fieri ſolitos à vero illius Rectore, & poſſeſſore, ac eundẽ
5 pro tali ab omnibus publicè fuiſſe reputatum, † quæ omnia ſatis ſuperq. probant poſſeſſionem, *Caſ. de Graſſ. deciſ. 14. de teſt. Rota in Albaneñ Spolij 1. Iunij 1609. coram Iuſto.*

Non obſtant quæ opponuntur aduerſus reſeruationem, quod ſcilicet illa non ſubſiſtat ex defectu conſenſus, quem dicunt nulliter fuiſſe præſtitum reſignationi per procuratorem conſtitutum ad cõſentiendum, mediante reſeruatione penſionis ducatorum centum ſuper fructibus & redditib. Eccl. Ordinarijs, ac incertis, cum tamen Dominicus reſignatarius illi conſenſerit ſuper certis tantum, non autem ſuper incertis. Quia in mandato poſt verba ſuper fructibus, & redditibus ordinarijs, ac incertis ſubſequuntur immediatè alia verba, videlicet, qui fructus ordinarij, & certi ad valorem annuum ducentorum, & viginti ducatorum aſcendunt. Vnde potuit oriri probabile dubium, an forma mandati eſſet potius limitata ad fructus certos, quam ad certos ſimul, & incertos & an non per errorem Notarij ſcribentis irrepſerit in inſtrumento illud
6 verbum, incertis, quo caſu licuit procuratori † verbis mandati præferre mentem ipſius mãdantis, cõſentiendo reſignationi ſub reſeruatione pẽſionis ſuper fructibus certis tantùm, *l. vlt. in fin. ff. mandat. Tiraq. in l. ſi vnquam. verb. libertis. num. 59.* quã intentionem poſtea idem reſignans ſuis literis miſ-
7 ſiuis etiam declarauit, † mandantis autem declarationi præſertim in dubijs ſtandum eſſe docet, *Felin. in c. eam quæ. ſub num. 6. in fin. de reſcr. Dec. conſ. 51. num. 3. Aym. conſ. 234. num. 4.* Probata itaquè intentione Hieronymi de reſeruatione penſionis ſuper fructibus certis tantùm, conſequens
8 eſt, vt illa verba, incertis, in mandato appoſita † habẽda ſint pro non appoſitis, *l. ſi ita. §. qui filio. ff. de bon. poſſ. ſecund. tab.* & quod ſuperflua fuerit promiſſio reſignationis ad maiorẽ cautelam ipſius reſignantis facta de exhibendo intra quatuor menſes alio mandato ad conſentiendum reſignationi cum reſeruatione penſionis ſuper certis, cum ſuperflua
9 † non ſint apta ad annullandum & vitiandum actũ, ſed potius vitiẽtur, *Rot. in Toletana ſeu nullius iuriſdictionis 2. Aprilis 1618. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Et ex his verificata conditione reſeruationis pẽſionis ſuper certis dubitari non poteſt, quin reſignatio correſpectiua reſeruationi ſuum fuerit ſortita effectum, & ideò per eam omne ius fuerit abdicatum à reſignante, ita vt penès ipſum nihil remanſerit, quod potuerit vacare per eius obitum, ſecundum notata per Doctores in *cap. ſolicitè. de reſtit. ſpol. Caſſad. deciſ. 4. eod. tit. Menoch. conſ. 105. nu. 20. lib. 1. Pariſ. de reſig. lib. 1. quaſt. 7. num. 39. & fuit reſolutum in Legioneñ Præſtimoniorum 11. Martij 1594. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Nequè obſtat, quod in literis prouiſionis non ſit facta mentio alterius conditionis in eodem mandato appoſitæ, quæ concernit partem domus ſpectantis ad eandem Eccleſiam; quam idem reſignans ſibi reſeruauerat pro ſua habitatione, vnde propter

omiſſam

omiſſam huiuſmodi reſeruationis mentionem in li-
teris prouiſionis infertur ad illarum ſubreptionem,
11 Quia † ſtylus Officialium Curiæ talis reſeruationis
mentionem admittit ſolummodo in literis reſerua-
tionis penſionum, non autem in literis prouiſionis,
qui ſtylus attendi debet ad *trad. per Menoch. in*
conſ.287. num.27. lib.3. vbi plures allegat Rota in
Papieñ beneficij 10. *Aprilis* 1617. *coram bon.mem.*
Andrea.

Minus obſtat quod pro parte dicti reſignatarij nō
doceatur de publicatione ſuæ prouiſionis facta in-
tra tempus Conſtitutionis fel.rec. Gregorij Papæ
XIII. de reſignationibus, intra ſex mēſes citra mō-
tes publicandis, quia per Inſtrumentum publicum
12 ſatis † conſtat de publicatione iuxta formā dictæ
Cōſtitutionis ſubſequuta intra terminum per lite-
ras in forma Breuis expeditas prorogatū, quod ſuf-
ficere dixit *Rota in Burgeñ Canonicatus* 19. *Ia-*
nuarij 1598. *coram bo.me.Card. Pamph. impreſſa*
*apud Marcheſ.de commiſ.par.*1*.pag.*361.

Et ità vtraquè parte informante fuit concluſum.

¶ Habetur infra alia deciſio in eadem cauſa coram
eodem bo.me. Motmanno ſub die 15. Decembris
præſentis anni 1631.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Aſſecurationis Nauis.

Die Veneris 27. *Iunii* 1631.

ARGVMENTVM.

Caſus obligationis circa materiam aſſecura-
tionis Nauium, quando dicatur euenisſe,
onus probandi implementum ad quem per-
tineat. Procurator in dubio cuius vigore
aliquid geſsiſſe cenſeatur.

SVMMARIVM.

1 *Implementum probandi onus, pertinet ad adim-
plere debentem.*
2 *Probatio maior dari non poteſt, quam propria
confeſſio.*
3 *Procurator, qui mandatum ſuſcepit, cogi ad il-
lud exequendum poteſt.*
4 *Procurator præſumitur omnia geſſiſſe in dubio,
vigore præcedentis mandati, quāmuis de illo,
non fuerit facta mentio.*
5 *Mandatum ſufficit, vt impleatur, quomodo poſ-
ſibile eſt, ſi aliter impleri non poſſit.*
6 *Procurator pinguius, & vtilius adimplere poteſt
mandatum.*
7 *Præcedentia, quando alicui ſunt commiſſa, cen-
ſentur etiam commiſſa antecedentia.*
8 *Ex epiſtola reſponſiua arguitur præcedens epiſto-
la ante ſcripta.*
9 *Actus, quo animo ſit geſtus, deprehenditur ex an-
tecedentibus, & ſubſequentibus.*
10 *Officiali publico creditur, in his, quæ ſpectant ad
eius Officium.*
11 *Petere, id, quod quis ſubtus habet, bona fides hoc
non patitur.*

DECISIO LXIV.

ITERVM propoſita cauſa ſuper eo, An eue-
nerint caſus aſſecurationis, comiſſaquè fuerit ſti-
pulatio iuxta obligationem Mercatorum Vrbis,
qui aſſecurarunt granum Octauiano Acciaiolo, &
Marco Martello, donec fuiſſet delatum ad Portum
Gori, DD. affirmatiuè reſoluerunt approbando re-
ſolutionem in hac cauſa factam 26 Februarij præte-
riti,* dempta tamē quātitate exacta, & recupera-
ta pro ipſis Aſſecuratoribus ex pretio huius grani.

Cum verò negari non poſſit eueniſſe caſum obli-
gationis, dùm Mercatores Aſſecuratores voluerūt
teneri ex cauſa cuiuſlibet infortunij, & in ſe ſuſce-
perunt omne riſicum, quod ipſa Nauis pati poſſet à
tempore, quo grano oneraretur quouſquè ſalua, &
incolumis perueniret ad Portum Gori, vt benè col-
ligitur ex generalitate verborum aſſecurationis, ex-
cipiendo ſolum à generalitate caſum (barattariæ)
& propterea eò ipſo, quod granum non fuit adductū
Gorum, ibiquè in eius Portu exoneratum, non eſt
dubium fuiſſe factum locum obligationi aſſecurato-
1 rum, à quibus † expreſsè id promiſſum extiterat,
cuius obligationis implementum in ipſos transfer-
tur *l.* 1. *C. de probat. gloſ. in l.* 2. *in verb. repellere*
circa med. C. de Iur. emphit. Bart. in l. in illa ſti-
pulatione l. Kalēdis, ff. de verb. oblig. Natt. conſ. 726.
num. 3. *lib.* 5. *Bero conſ.* 125. *num.* 13. *lib.* 1. *Surd.*
deciſ. 64. *num.* 29. *& ſeqq. Rot. recent. deciſ.* 762.
num. 2. *part.* 1. ſed de non implemento conſtat ex
ipſorum propria confeſſione, dum Mercatores aſſe-
curatores dederunt mandatum aſſecuratis, quod
procurarent vendere granum eorum ſumptibus, pro
2 obſeruantia aſſecurationis, qua nulla † poteſt dari
maior probatio, cùm ſuperet omnes alias probatio-
nes, *l.* 1. *C. de confeſſ. l. vlt. C. de fideic. l. cuncta,*
C. de tranſact.

Nec obſtare dicebatur Acciaiolum, & Martel-
lum aſſecuratos conſtituiſſe procuratores Guaſco-
num, & Sanminiatum nomine proprio, non autem
pro aſſecuratoribus, quia cùm præceſſiſſet manda-
tum, & nomine ipſorum aſſecuratorum acquiren.
3 eſſet, & ad id † ipſi aſſecurati cogi poſſent ratione
acceptationis huius mandati, *l. idemquè, §. ſi procr.*
& l. ſi mandauero tibi. la ſeconda, §. ſicuti eſt mand.
cùm alijs per *Surd. deciſ.* 304. *num.* 4. *cum ſeqq.*
Rot. rec. deciſ. 640. *num.* 10. *in fin. part.* 1. con-
ſequenter nomine ipſorum aſſecuratorum eoſdem
Guaſconum, & Sanminiatum procuratores conſti-
tutos fuiſſe cenſentur, quāmuis ab aſſecuratis hoc
expreſſum non fuerit ad latè congeſta per *Surd.*
conſ. 19. *ſub num.* 23. *cum multis ſeqq. lib.* 1. præ-
ſertim ex quo huiuſmodi mandatum fuerat ſpecia-
liter ad id datū ab aſſecuratoribus, quo caſu etiam
4 in † dubio præſumuntur omnia geſta vigore præce-
dentis mandati, quāmuis de illo non fuerit facta mē-
tio, *Bart. in l. qui in alieno, §. ſi is qui putabat,*
ff. de acq. hared. latè *Surd. d. conſ.* 19. *num.* 30. *cum*
ſeqq. lib. 1. & optimè *Rot. in recent. d. deciſ.* 640.
ſub num. 12. *part.* 1. *& coram fel. rec. Greg. XV*
deciſ. 472. *num.* 8. vbi etiam *Adden. ſub num.* 9.

Sed viſa fuit ceſſare difficultas ex facultate aſſe-
curatis tributa ab Aſſecuratoribus in eodem man-
dato, vt patè ex ius verbis, ibi *Come ſe intie ramen-*
te

Digitized by Google

te ſpettaſſero à voi, & à loro, &c. ex quibus colli-
gitur ipſis notum fuiſſe non potuiſſe recuperationē
obtineri, niſi nomine Acciaioli, & Martelli, cùm
ſub nomine ipſorum granum deſcriptum in Magi-
ſtratu Bladarũ reperiretur, & ideò ſat eſſet ab ipſis
5 fuiſſe impletum † huiuſmodi mandatum, vt poſſibi-
le fuit, cùm aliter impleri non potuiſſet, vt poſt alios
Crauett. conſ. 203. num. 17. & conſ. 247. num. 4.
Eoquè magis, cùm hoc modo facilis reddita extite-
rit huiuſmodi recuperatio, adeò vt dicendũ ſit pin-
6 guius, & vtilius † hoc ipſum mandatum adimple-
tum fuiſſe, prout fieri ita potuit, *l. ſi hominem. ff.
mand. Surd. deciſ. 268. num. 25. Mant. dec. 260.
nu. 2. ante fin. Rot. dec. 32. nu. 1. par. 2. diuerſorum.*
Immo ſufficeret pariter, quod data fuiſſet facul-
tas ordinandi venditionem frumenti, vt ab aſſecu-
ratis eo modo, quo potuiſſet, fuiſſet ordinata huiuſ-
modi præcedens eiuſdem frumenti recuperatio,
quia in mandato eorum, commiſſis ſubſequentibus
7 † cenſentur etiam commiſſa antecedentia, *Butr.
conſ. 44. num. 2. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano, deciſ. 470. num. 3.* & ſufficit ſola veriſimi-
lis mens mãdantis, *Mant. de tacit. et ambig. lib. 16.
tit. 14. num. 31.* & fuit dictum *in vna Romana
Cenſus 13. Maij 1630. coram R. P. D. meo Merlino.*
Quibus etiam addebatur, quod ab ipſis aſſecura-
tis fuit ſtatim ſcripta priuata epiſtola ſupradictis
Guaſcono, & Sanminiato, quod granum & pretium
illius pro aſſecuratoribus ab eis recuperaretur, vt
8 iuſtificatur ex epiſtola † reſpõſiua eorundẽ Guaſco-
ni, & Sanminiati in actis exhibita, & producta, ex
qua arguitur huiuſmodi præcedens epiſtola prius
ſcripta, ad deducta per *Molin. de Iuſt. & Iur.
diſput. 409. num. 5.* & in vna *Romana Pecuniaria,
ſeù Cambiorum 10. Iunii 1616. coram bon. mem.
Card. Sacrato*, & in alia *Romana Cambiorum 7.
Maii 1629. coram R. P. D. meo Motmanno.* Ac
rurſus ex computo retento ab eiſdem Guaſcono, &
Sanminiato ſub nomine ipſorum aſſecuratorum, &
aſſecuratis ad Vrbem tranſmiſſo, & deinde ab ipſis
aſſecuratoribus parte citata extracto, necnon ex
alio computo ab aſſecuratis retẽto in eorum libris,
ſub nomine etiam aſſecuratorum à quibus pariter
fuit extractum, vnde conſiderato principio, medio,
& fine ſemper apparet huiuſmodi mandatum aſſe-
curatos dediſſe proprio nomine, vt facilius recupe-
ratio grani, ſeù illius pretij aſſequeretur pro ipſis aſ-
9 ſecuratoribus. Nam ex † anteceden. & ſubſequen.
optimè deprehenditur, quo animo actus geſtus fue-
rit, *l. reprehendenda*, & ibi *gloſ. in ver. comproba-
ſti, C. de inſtit. & ſubſtit. Roman. conſ. 91. num. 2.*
& ibi *Mandoſ.* alios citat, in verbo cõformem, *Surd.
deciſ. 307. num. 11. & ſeqq. Caputaqu. deciſ. 148.
num. 4. par. 1. Rota coram fel. record. Greg. XV.
deciſ. 70. num. 8. & deciſ. 239. num. 8.*
Nihilominus, quia Acciaiolus, & Martellus aſ-
ſecurati granum non amiſerunt, cùm eis reſtitutum
10 fuiſſe appareat ex † fide Magiſtratus Bladarum ro-
gata à Notario eiuſdem officij, cui propterea eſt
ſtandum, *Seraph. deciſ. 431. num. 6. & 1088. num. 4.
& 1390. num. 2. Rot. deciſ. 252. num. 3. par. 2. rec.*
Ideo certum eſt totius grani iacturam non fuiſſe
paſſos, ſiquidem ipſum reſtitutum Venetijs vendi-
derunt, atquè ita cùm apud ſe pretium habeant bo-
11 na fides nõ patitur, vt petant † quod intus habent,
*§. ſic itaquè Inſtit. de act. l. qui hominem, §. ſi cre-
do, ff. de ſolut. Bald. conſ. 281. lib. 5.* Nec per ipſos
aſſecuratos prætenditur, vt ex latè deductis per In-
formantes. Et propterea Domini dixerunt, quod
demptis quantitatibus, videlicet, ſcut. 36.7.1. auri
in auro ſtamparum pro quolibet centenario pro
ſumma aſsecurata, quas quantitates Acciaiolum,
& Martellum aſsecuratos recepiſse conſtat ex ſcri-
pturis per ipſos aſsecuratores extractis, in reliquis
reſiduis mandatum aduerſus eoſdem aſsecuratores
relaxandum eſse, ac in deciſis perſiſtendum deter-
minarunt.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum, &c.

☞ * Eſt deciſio 24. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Cametineñ Donationis de Calcalaris.

Die Veneris 4. Iulii 1631.

ARGVMENTVM.

Vigore clauſulæ, conſtituti, regulariter conce-
ditur mandatum de aſsociando. Inſinuatio in
quibus donationibus requiratur, & in quibus
non. Donatio, quando dicatur correſpecti-
ua alicui contractui.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociãdo regulariter vigore clau-
ſula, conſtituti, conceditur.*
2 *Clauſula, conſtituti, inutilis efficitur propter ne-
gligentiam.*
3 *Donatio ex defectu inſinuationis, eſt nulla.*
4 *Inſinuatio in donationibus puris, & ſimplicibus
eſt neceſſaria, non autem in factis ob cauſam,
& num. 5.*
6 *Donatio, ex quo reſultat, quod non ſit ſimplex.*
7 *Donatio ſi ſit facta alicui, & donatarius eodem
die ſe obligat ad dandum donanti decem ſingulis
annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præce-
dentis donationis.*
8 *Donatio quando eſt facta in eodem contractu, &
coram eodem Notario, & teſtibus, cenſetur fa-
cta ex cauſa d. contractus, & nu. 13.*
9 *Donatio facta in aliquo contractu cenſetur facta
contemplatione illius contractus, etiamſi dona-
tio fuerit poſita in articulo ſeparato.*
10 *Clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate
&c. ex ſtylo Notariorum ſolet apponi in quali-
bet donatione.*
11 *Clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate,
&c. non facit donationem puram, non ſolum
quando cauſa donandi eſt expreſſa.*
12 *Sed etiam quando non eſt ſpecialiter expreſſa,
dummodò aliter aſſignari poſſit cauſa.*

DECISIO LXV.

☞ FVIT dictum 7. Aprilis proximè præteriti *
D. Andreæ Calcalario ceſſionario Herſi-
lie, & aliorum ſororum de Calcalariis, non eſſe dã-
dum mandatum de aſſociando ex ſecundo capite.
Primo, quia licet in Inſtrumento donationis fa-
cta

Digitized by Google

ſta à Io. Baptiſta dd. ſororibus cedentibus adeſſet
1 clauſula conſtituti, † cuius vigore regulariter man-
datum de aſſociando conceditur, ex traditis per
Bart. in l.3. in 4. quæſt. princip. C. de pignor. cum
alijs allegatis in Deciſione, attamen illa d. Andreę
ſuffragari non poterat propter negligentiam dd. ſo-
rorum conſtitutariarum, quæ nedum neglexerant
apprehendere poſſeſſionem bonorum, de quibus
agitur, ſed etiam paſſę fuerant illam à Venantio, &
alijs Io. Baptiſtæ donantis filijs apprehendi, ex qua
2 negligentia d. † clauſula conſtituti effecta fuit inu-
tilis, etiam reſpectu d. Andreæ ceſſionarij, *Rota de-
ciſ.594. num.8. par.1. recent.* cum alijs in Deciſio-
ne allegatis.

Secundò, quia donatio facta dd. mulieribus erat
3 nulla, propter defectum inſinuationis, † quæ ex cō-
ſtitutione Marchiæ, necnon ex diſpoſitione Statuti
Camerini omnino requirebatur, *Greg. XV. dec.260.
num.1. & ſeqq.* Hodierna die poſita cauſa ſuper iiſ-
dem, receſſum fuit à ſecundo capite deciſionis, ea
ratione, quia licet Statutum Camerini, & Conſtitu-
tiones Marchiæ requirant inſinuationem in dona-
4 tionibus, attamen debēt intelligi † de puris, & ſim-
plicibus donationibus, *l. Aquilius Regulus. ff. de
donat. Alberic. in 1. par. Statut. quæſt.122. de præ-
dicta materia, Surd. de alim. tit.8. priuil.72. nu.4.
& ſeqq. Seraph. deciſ.416. num.17.* non autem de
5 factis ob cauſam, † in quibus de iure communi inſi-
nuatio non requiritur, *Oldr. conſ.139. nu.14. Curt.
Iun. conſ.142. nu.5. Roman. conſ.26. nu. 3. Clar.
in §. donatio. quæſt.3. num.1. & quæſt.16. num.6.
Guidop. deciſ.95. num.2. Tiraq. in l. ſi vnquàm, in
ver. donatione largitus, nu.127. C. de reuoc. donat.*

Quod autem donatio, de qua agitur, fuerit ob
cauſam, ſatis intelligitur ex inſtrumento tranſactio-
nis inter d. Io. Baptiſtā, & Herſiliam, aliaſq. ſoro-
res initæ, ex qua apparet eos ad illam deueniſſe oc-
caſione diuerſarum prætenſionum, ſuper quibus in-
6 uicem ſe pleniſſimè quietarūt. † Vnde reſultat do-
nationem non fuiſſe ſimplicem, *Socein. conſ.273.
num.4. lib.2.* vbi in fortioribus terminis poſt Ca-
7 ſtrenſem infert, quod ſi mulier aliquid † donat Ho-
ſpitali, & eodem die Hoſpitale ſe obligat ad dandū
mulieri decem ſingulis annis, cenſetur Hoſpitale
hoc feciſſe contemplatione præcedētis donationis,
*Dec. in l. petens. n.3. C. de pact. Iaſ. in l. lecta, n.24.
& ſeqq. ff. ſi cert. pet. Grammat. deciſ.103. n.156.
& ſeqq. Rota in Parmen Datij 27. Iunij 1612. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano apud gloſ. ad Gal-
leſ. deciſ.113. num.5.13. & ſeqq.* & quod vbi in
8 eodem contractu coram † eodem Notario, & Te-
ſtibus eſt facta donatio illa, cēſeatur ex cauſa d. cō-
tractus, fuit dictum in *Romana ſocietatis 16. De-
cembris 1619. coram bo. me. Vbaldo*, præcipuè ex
Menoch. præſumpt.12. num.4. & *ſeq. lib.4.*

Non obſtat, quod donatio fuerit facta in Capitu-
lo ſeparato, quia ex hoc non ſequitur, quin d. dona-
9 tio † fuerit facta contemplatione d. tranſactionis,
ac proinde d. donatio cenſeatur correſpectiua ad d.
tranſactionem, ad tradita per *Surd. conſ.217. n.19.
verſ. his vero nō obſtātibus lib.2. Aym. cōſ.98. n.12.*

Nec releuat, quod donatio facta fuerit per hæc
verba, *ex mera, pura, & gratuita voluntate, &
10 quia ſic voluit &c.* quia vltra quod † d. clauſula ex
ſtilo Notariorum in qualibet donatione apponi ſo-
11 let, *Seraph. deciſ.1184. num.2.* illa non facit † do-
nationem ſimplicem, nedum quando cauſa donan-
di expreſſa eſt in ipſa donatione, *Dec. in l. ſi dona-
tione. num.4. C. de collat. Alex. conſ.40. num.14.
lib.4. Becc. conſ.20. num.21. lib.1. Surd. conſ.407.
num.21. lib.3. Gratian. diſcept. 96. num.34. Fon-
tanell. de pact. nupt. clau. 4. gloſ.1. nu. 58. Mare-
ſcot. var. cap.27. num.8. & 9. lib.2.* ſed etiā quan-
12 do ſpecialiter † expreſſa non eſt, dummodò alias
aſſignari poſſit cauſa reſultans ex tranſactione, in
qua plura correſpectiua, & viciſſitudinaria ſint cō-
uenta, *Rim. ſen. conſ.383. num.24.29.32.37. lib.2.*

In præſenti autem caſu, licèt non fuerit expreſſa
cauſa donandi, attamen ex qualitate tranſactionis
ſatis apparet donationem fuiſſe ob cauſam, non ſo-
13 lum quia, vt dixi ſupra, donatio † fuit facta
in eodem inſtrumento, ſed etiam quia eædem
res, quarum iura fuerunt donata, erant litigioſæ, &
ſuper illis inter donantem, & donatarius vertebat
lis, vnde clarè colligitur donationem fuiſſe factam
ex cauſa tranſactionis, idq. clariùs reſultat ex exor-
dio ipſius tranſactionis, vbi contrahentes affirmant
ad effectum obuiandi litibus ſe ad d. tranſactionem
deueniſſe. Et ita vtraquè &c.

☞ * Eſt deciſio 34. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana reſtitutionis in integrum.

Die Veneris 4. Iulii 1631.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum, vt habeat locum quid requiratur. Teſtes ſingulares, quando probent, Teſtium primo dicto ſtatur, & alia, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt læſio*
2 *Teſtes ſingulares ſufficienter probant concurrentibus adminiculis. & n.3. & 9.*
4 *Teſtium primo dicto regulariter ſtatur, non autem ſecundo in præiudicium partis, cui ius quæſitum eſſe dicitur.*
5 *Teſtium tunc multò magis ſtatur primo dicto, quādo pro ſecundo nulla concurrūt adminicula.*
6 *Teſtes propter commiſſum periurium non probāt.*
7 *Reſtitutioni in integrum, vt ſit locus requiritur, vt de iniuſtitia ſententiæ, & læſione plenè cōſtet.*
8 *Teſtis ſubornatio, ſiue corruptio, deducta ex depoſitione ipſiuſmet Teſtis, eſt concludenter probāda.*
10 *Teſtes, quando ſunt in eorum dicto ſingulares non probant. & num.11.*
12 *Teſtis, ſi non deponat certitudinaliter, ſed proprio iudicio, non probat.*
13 *Procurator non poteſt eſſe teſtis in cauſa.*
14 *Procurator, qui non acceptauit mandatum, & non eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea.*

DE-

DECISIO LXVI.

ALTERA tantùm parte informante Reu.
P.D. meus Vbaldus pridie ſui ab Vrbe
diſceſſus propoſuit dubium. An conſtaret de cau-
ſis reſtitutionis in integrum, & Domini negatiuè
reſponderunt.

Quia cum nulla pro parte hæredum Chriſtopho-
ri, qui fuerunt condemnati ad reſtitutionem pecu-
1 niarum, de quibus agitur, probetur † læſio, ceſſat
quoquè fundamẽtum, vel cauſa ipſius reſtitutionis
in integrum, *cap.1. & ibi Abb. num.2. de reſtit. in
integr. Salic. in l.1. nu.8. C. ſi aduerſ. rem iud. Be-
nint. deciſ. 85. num. 7. & ſeqq. Rot. deciſ.1. eod. tit.
in nou. & deciſ.132. num.1. par. 1. recent.* Verùm
è contra conſtat de iuſtitia ſententiarũ, quæ dd. hæ-
redes condemnant ad reſtituendum pecunias per
dictum q. Chriſtophorũ ex hæreditate Bartoli ſub-
tractas, nam exiſtentia dd. pecuniarum in domo
Chriſtophori probatur per teſtes deponentes de aſ-
ſertione d. defuncti in extremis conſtituti, earum
autem ſubtractio ex arculis ipſius defuncti, proba-
2 tur etiam per eoſdem teſtes, qui quàmuis † in hoc
dicto ſint ſingulares, tamen ſufficienter probant cõ-
currentibus adminiculis exactè põderatis in ſupe-
rioribus deciſionibus R. P. D. mei Durani in hac
eadem cauſa 5. Martij, & 4. Aprilis 1629. emana-
3 tis, ex quibus † ipſorum ſingularitas optimè ſup-
pletur, vt tradit *Caſtr. in conſ.250. num.3. verſ. &
licèt videantur ſingulares lib.2. Aym. in conſ.73.
num. 36. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. num.6. de probat.
Rot. coram Card. Mant. deciſ.260. num. 2.*

Non obſtat, quod Teſtiũ vnus, qui primò depo-
ſuit ſe adfuiſſe dum Chriſtophorus aperuit arculas,
ex quibus ſurripuit pecunias, & argentia poſtmodũ
hanc ſuam depoſitionem reuocauit in iudicio cri-
minali, vbi depoſuit ſe à Gerardo altero Teſte fuiſſe
ſubornatum. Quia fuit reſponſum quod regulari-
4 ter † in huiuſmodi Teſtibus ſtatur primo eorum
dicto, non autem ſecundo in præiudicium partis,
cui ius quæſitum eſſe dicitur, attendi nõ debet, *c. ſi-
cut nobis, & ibi gloſ. fin. de teſtib. DD. communi-
ter in c. cum in tua, & ibi Felin. nu.4. eod. tit. Dec.
in conſ.189. num.6. & 12. Surd. deciſ.107. num.2.
Couar. var. reſol. lib.3. cap.13. num. 8. verſ. cæte-
rum ſi teſtis, Menoch. qui communem dicit de ar-
bitr. caſ.408. n.10. Farinac. de teſtib. q.66. n.124.
& ſeq. ac num.151.* vbi addit concluſionem fortius
5 procedere † quotieſcumquè pro ſecundo dicto in
caſu nulla concurrũt adminicula, *Rot. deciſ.19. eod.
tit. in nou. & deciſ.346. num. 2. par. 1. diuer.* quia
6 propter commiſſum † periurium non probat *d. cap.
ſicut nobis, & cap. teſtimonium, & vtrobiquè gloſ.
de teſtib. Maſcard. concluſ.454. nu.10. de probat.*
cum tamen ad effectum, vt ſit locus reſtitutioni in
7 integrum requiratur, † vt de iniuſtitia, & læſione
conſtet per plenas, & concludentes probationes,
Benint. deciſ.85. nu.9. Rot. poſt Farinac. 354. n.1.
8 Subornatio autem, † ſiuè corruptio deducta ex de-
poſitione ipſiuſmet Teſtis, qui dixit ſe ſubornatum
ad hunc effectum non eſt concludenter probata,
Gratian. diſcept.192. num.2. & proindè Gerardus
accuſatus de ſubornatione, cum non eſſet principa-
lis in cauſa, neque haberet intereſſe cõſequutus eſt
abſolutionẽ; idem verò Teſtis propter crimen falſi
fuit condemnatus, & in omnem euentum depoſi-
tio alterius Teſtis de confeſſione dicti Chriſtopho-
9 ri, quod ſubtraxerit † pecunias, licet ſit ſingularis
probat concurrentibus adminiculis coram D. meo
Durano, enumeratis ex pluribus allegatis in d. de-
ciſ. 5. Martij.

Nequè obſtant teſtes vltimo loco examinati, tũ
10 quia ſunt in eorum dicto ſingulares, † tum etiam
quia quòad primum, licet ipſe deponat ſe fuiſſe præ-
ſentem quãdo Chriſtophorus vnam ex defuncti ar-
culis aperuit, in qua fuerunt reperta ſcuta 550. nul-
lam tamen negatiuam loco, & tempore ita coar-
ctat, vt excludatur quin idem Chriſtophorus alio
11 tempore, † & loco plures pecunias inuenerit, aut
ſurripuerit. ad not. per *Bald. in l. apud antiquos,
C. de furt. Alex. conſ.183. num.5. lib.7. Greg. XV.
deciſ.351. nu.31. & fuit dictum in Bononieñ Eua-
cuationis Molendini 12. Iunij 1629. coram R.P.D.
meo Ghiſilerio.*

Quò verò ad ſecundum qui dicit ſibi videri im-
poſſibile, quod defunctus ex quo fuit ſemper opera-
rius, & nunquàm Dominus apothecæ potuerit re-
linquere in hæreditate ſummam ſcut. 2000. fuit reſ-
12 ponſum, quod cum nõ † deponat certitudinaliter,
ſed de proprio iudicio minimè probat *Felin. in cap.
quoties num.7. de teſtibus, Honded. conſ.79. n.38.
lib.1. Caputaq. deciſ.278. num. 1. par.3. Rot. deciſ.
245. num.5. par.1. recent.*

Minus obſtat, quòd teſtes pro parte hæredis q.
Bartoli examinati, cum ab ipſo hærede fuerint con-
13 ſtituti † procuratores ad omnes eius cauſas, & li-
tes, & ad exigendum non ſint attendendi, per *tex.
in cap. inſuper. in fin. de teſtib. Specul. de teſt. §.1.
num. 74.*

Quia non conſtat de acceptatione talis mandati
14 nequè quod fuerint in cauſa, quò caſu † potuerunt
deponere, vt docet *Bart. in l. deferre. num. 2. ff. de
iur. fiſc.* præſertim volente ipſo conſtituente, vt di-
xit *Rot. in Gerundeñ Beneficij 14. Maij 1629. co-
ram R.P.D. meo Pirouano.*

Et ita vna tantum parte informãte fuit deciſum.

§ Altera deciſio in eadem cauſa coram Eminentiſſ.
D. Card. Vbaldo, habetur infra ſub die 23. Ianuarij
1632.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Bonorum,

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus ſi ſit relictus alicui donec viuit, &
vnico contextu alius ſit inſtitutus hæres in
proprietate, is cenſetur purè hæres inſtitu-
tus, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi exhibeat te-
ſtamentum non abolitum, nequè cancellatum.*
2 *Subſtitutio, quando remaneat pura inſtitutio.*
3 *Hæres vniuerſalis cenſendus eſt ille non autem
ſimpli-*

ſimpliciter ſubſtitutus, licet alius ſit relictus hæres vſufructuarius, et vnico contextu ille ſit relictus hæres vniuerſalis proprietatis.

Quod procedit, etiam ſi adſint verba poſt mortem, quia cenſentur appoſita, vt vſufructuarius liberè fruatur vſufructu.

4 *Hæres vniuerſalis incontinenti eſt hæres, licet alius ſit relictus vſufructuarius.*

5. *Fundum totum noſtrum eſſe dicimus, licet vſuſfructus alienus ſit.*

Vſusfructus non eſt pars Dominij, ſed ſeruitus, vt via, & iter.

6 *Meum eſſe falſo non dicitur, cuius non poteſt vlla pars dici alterius eſſe.*

7 *Vſusfructus, & via partes fundi non ſunt.*

8 *Vſufructuarius Dominus non eſt.*

9 *Legatum, cuius vſusfructus alienus eſt, ab hærede tamen petendum eſt.*

10 *Vſusfructus licet in iure, & non in parte conſiſtat, emolumentum tamen eſt.*

11 *Vſusfructus cùm ſit ſeruitus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars rei.*

12 *Res mea, mihi ſeruire non poteſt.*

13 *Res communis mihi ſeruire non poteſt.*

14 *Vſusfructus nihil aliud eſt, quā ſeruitus perſonalis.*

15 *Vſusfructus in multis pars dominij eſt.*

16. *Vſusfructus dicitur ſimilis portioni, licet non ſit portio, & num. 18.*

17 *Vſumfructum fundi ſtipulans ſimilis eſt ei, qui partem fundi ſtipulatur.*

18 *L. 4. ff. de vſufructu, & alia iura conciliantur.*

19 *Per Mortem vſufructuarij extinguitur vſusfructus.*

20 *Vſusfructus ne dum extinguitur per mortem naturalem, ſed etiam per ciuilem puta maxima, & media capitis diminutione.*

21 *Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per eum, qui titulum nullum habet.*

22 *Vſufructu finito, fit ipſo iure conſolidatio cum proprietate.*

23 *Titulum, ſi quis non habeat, vel non parem, non eſt legitimus contradictor aduerſus eum, qui venit cum titulo.*

24 *Titulum apparentem, ſi quis habeat, poteſt immiſſionem hæredi impedire, niſi incontinenti appareat huiuſmodi apparētem titulum eſſe nullum.*

25 *Hæredi debetur immiſsio in bonis defuncti probata eius poſſeſſione abſquè eo, quod diſcutiatur dominium eorumdem bonorum.*

26 *Hæredi non poteſt denegari immiſſio propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

27 *Iura, quæ non ſunt de actis, nec in forma probanti non releuant.*

28 *Immiſſio hæredi in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur, quod aliqua bona erant teſtatoris, num. 29.*

30 *Hæredi, vt competat immiſsio ſuper certis bonis defuncti, ſufficit quod fuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto.*

DECISIO LXVII.

GHERARDVS Cęſarius Cleriam ſororem hæredem vſufructuariam inſtituit, eiuſquè poſt obitum in euentum, in quem Teſtatoris filij legitimi, & naturales, vel legitimati ab ipſo, aut prædicta Cleria non extarent, hæredes vniuerſales inſtituit Patres Diſcalceatos Beatæ Mariæ de Scala. Quare dubitaui, an prædictis Patribus danda eſſet immiſſio, quod dubium duas habet inſpectiones principales. Prima eſt, an prædicti Patres ſint hæredes Gherardi, vel potius ſubſtituti, quia ſi hære-
1 des, illis non poteſt denegari immiſſio, † cùm exhi-
beant teſtamentum non abolitum, nequè cancellatum ex diſpoſitione, *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Secunda inſpectio eſt, in quibus bonis danda ſit immiſſio.

Et quantum attinet ad primam inſpectionem,
2 cùm dictus Teſtator deceſſerit nullis † relictis fi-
lijs, inſtitutio dictorum Patrum remanſit pura, *l. vlt. §. 1. ff. de vulgar. & pupill. l. ſi pupillis, in fin. ff. de cond. inſtit. Bald. in l. cum in teſtamento, in fin C. de teſtam. manum.* ideoquè cenſeri debent hæredes vniuerſales Gherardi, non autem ſimpliciter ſubſtituti Cleriæ, quia cùm ipſa fuerit hæres vſufructuaria, & vnico contextu dicti Patres hæredes vniuerſales inſtituti illico cēſentur hæredes vniuer-
3 ſales † proprietatis, nō obſtantibus verbis illis poſt
mortem, quia cenſentur appoſita, vt Cleria liberè fruatur vſufructu ſecundùm opinionem, quam Rota ſeruat, vt doctiſſimè more ſolito examinato articulo, & cumulatis Doctoribus, ac Deciſionibus Rotalibus, ipſiſquè concordatis fuit nouiſſimè reſolutum in cauſa *Camerinen. hæreditatis 21. Februarij huius anni coram R. P. D. meo Merlino.*

Et hæc ſententia, quod non repugnet hæredem
4 vniuerſalem eſſe incontinenti hæredem, licet † alius
ſit hæres vſufructuarius probatur ex *l. recte dicimus, ff. de verbor. ſignif.* vbi rectè dicimus totum fundum noſtrum eſſe, etiamſi vſusfructus alienus
5 ſit, quia vſusfructus non dominij † pars, ſed ſerui-
tus, vt via, & iter, nec falſo dictum eſt meum eſſe,
6 cuius non poteſt vlla pars † dici alterius eſſe. Ad
idem eſt *text. in l. & per iuſiurandum, §. illud, ff. de acceptil.* vbi de vſufructu, & via ait Iuriſconſul-
7 tus, hæ autem partes † non ſunt, & in *l. falſus, §.*
fin ff. de furt. textus aſſerens rationem illius deci-
8 ſionis inquit; Quia vſufructuarius Dominus † non
eſt; Et magis in puncto eſt bonus textus in *l. Maeuius, §. fundo, ff. de leg. 2.* vbi dicitur, legatum,
9 cuius vſusfructus alienus eſt, † ab hærede tamen
petendum eſſe, rationem ſubdens, videlicet, vſuſ-
10 fructus enim, & ſi in iure, non in parte conſiſtat, †
emolumentum tamen continet.

Nec eſt omittendus *textus in l. vſumfructum, ff. de verb. oblig. & in l. cùm filius, §. Dominus, in fin. ff. de legat. 2.* in illis verbis; *Quoniam vſusfructus, &c.* & corroboratur hæc ſententia efficaci ra-
11 tione. Nam ſi vſusfructus † eſt ſeruitus, *d. l. recte,*
& habetur etiam in *l. 1. & 2. ff. de vſufr.* Impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars rei, quia
12 hoc modo † res mea mihi ſeruiret, quod vulgaribus
regulis repugnat, *l. vti frui, ff. de vſufr. Cæpoll. de ſeruit. Vrban. Præd. cap. 14. num. 4.* Immo nec
13 communis † ſeruire poteſt, *l. in re communi, ff. de*
ſeruit. Vrban. Præd. benè ergo loquutus eſt *Iuriſconſult. in d. l. recte, in fin.* ex ſententia Iuliani aſſeuerans, hanc opinionem eſſe veriorem; Et quod
14 vſusfructus † nihil aliud ſit, quàm ſeruitus perſo-

nalis, dicunt *gloſſ. & DD. in princ. Inſt. de ſeruit.*
ruſtic. præd. Gomez var. reſolut. tit. de ſeruit. c. 15.
num. 1. Molin. de Iuſt. & Iur. tract. 2. diſput. 8.
ver. quartus quando.

Neque prædictis reſiſtit, *l. 4. ff. de vſufr.* dum
15 dicit vſumfructum † in multis partem dominij eſſe,
nam *gloſ. ibidem in verſ. vel verius dic.* dicit illum
Textum eſſe intelligendum reſpectu ſimilitudinis
16 tantùm, itaut vſusfructus dicatur † eſſe ſimilis
portioni, quàmuis non ſit portio, vt re ipſa decla-
rat *text. in d. l. qui vſumfructum, & d. l. cùm filius,*
§. Dominus. In prima enim dicitur, ſtipulantem
17 vſumfructum fundi ſimilem eſſe ei, † qui partem
fundi ſtipulatur, & in ſecunda dicitur, quoniam
vſusfructus portionis inſtar obtinet, & ſic iſta Iura
18 loquuntur per ſimilitudinem, † & cùm hac decla-
ratione concordari debent Iura, & Auctores diſſi-
dentes, prout dicit *Pinell. de bonis maternis par. 3.*
num. 34. vbi multos allegat dictam concordiam
amplectentes, & benè conferunt dicta, *Bart. in d.*
l. qui vſumfructum, ff. de verbor. oblig. & in l. in
venditione, ff. de bon. aut. iud. poſſid. Natt. conſ. 563.
num. 22 lib. 3.

Neque obſtat, quod Cleria hæredem Marcum
19 inſtituerit, quia cùm per obitum † dictæ Cleriæ ex-
tinctus fuerit vſusfructus, *§. finitur, Inſtit. de vſu-*
fruct. prout nedum extinguitur morte naturali, ſed
20 etiam ciuili, puta † maxima, & media capitis di-
minutione, vt ibi dicitur, & in *l. ſi vſusfructus, ff.*
de Iur. dot. l. fin. C. de ſent. paſſ. l. corruptionem,
vbi Bald. ff. de vſufr. propterea dictus Marcus da-
to etiam, quod poſſideat, non eſt legitimus contra-
dictor ad impediendam immiſſionem à Patribus
petitam. Nam quoad bona relicta per Gherardum,
21 † nullum habet titulum, cùm ille proueniat à dicta
Cleria, quæ contra diſpoſitionem dicti Gherardi Te-
ſtatoris ſui auctoris non poterat efficere, vt talia
bona ad alium peruenirent, quàm ad ipſos Patres
Diſcalceatos, quos ipſe Gherardus hæredes pro-
prietarios inſtituerat, & ideo immediatè voluit ad
eos peruenire abſquè alia hæredis reſtitutione, quia
22 † finito vſufructu fit ipſo Iure conſolidatio cùm
proprietate, *d. §. fin. Inſtit. de vſufruct.* Quarè
cùm dictus Marcus non habeat titulum, quoad bo-
na relicta per Gherardum, vel non parem, non eſt
23 legitimus contradictor † aduerſus Patres venien-
tes cùm titulo, & probantes Gherardi auctoris ſui
poſſeſſionem, vt ſtatim dicetur, ad tradita commu-
niter per DD. *in d. l. fin.*

Neque dicatur ſufficere, quod Marcus exhibeat
titulũ apparentẽ ex Teſtamento dictæ Cleriæ, quia
quicquid dicendum ſit, an ipſe poſſideat, quatenus
24 id eſſet verum, obiectum procederet, † niſi incon-
tinenti appareret huiuſmodi apparẽtem titulũ nul-
lum eſſe, vt patet ex prædictis, iuxtà *not. in l. 2. C. de*
edict. Diu. Adrian. toll. Dec. conſ. 424. num. 4. Ro-
land. conſ. 1. num. 71. vol. 1. & plenius conſ. 98.
num. 40. vol. 3.

Neque obſtat, quod Marcus ex perſona Cleriæ
prætendat plura bona ſpectare ad hæreditatem ma-
tris, & Ioannis Baptiſtæ fratris dictæ Cleriæ, quia
cùm Gherardus poſſideret omnia dicta bona, vt ſta-
25 tim dicitur vtiquè † Patribus debetur immiſſio in
dictis bonis abſquè eo, quod diſcutiatur dominium
eorumdem bonorum, *gloſ. & Doct. in d. l. fin. Alciat.*
conſ. 162. num. 2. Rolan. conſ. 2. num. 2. & ſeqq.
lib. 3. Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 368. &
ſeqq. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 194. num 11. Cùm
enim inſpectio, an bona fuerint matris, vel fratris,
26 & an pertinerent ad Cleriam, requirat † altiorem
indaginem, non debet retardare Immiſſionem di-
ctorum Patrum, *l. 2. vbi DD C. de edict. Diu. Adrian.*
toll. Dec. d. conſ. 424. num. 4. & conſ. 588. num. 12.
Roland. d. conſ. 1. num. 73 vol. 1. & latius d. conſ. 2.
num. 37. & conſ. 98. num. 37. & ſeqq. Nec dici po-
teſt, quod incontinenti conſtet de veritate, ex eo,
quod Sancta mater hæredes inſtituit Gherardum,
Io. Baptiſtam, & d. Cleriam filios, cui quidem San-
ctæ aſſignatæ fuerant pro dote ſua, Domus in Via
Peregrini, & alia Domus contigua, dicti autem
Gherardus, & Ioannes Baptiſta poſt obitum San-
ctæ petierunt poni ad ſuum creditum, necnon, &
Cleriæ ſororis loca 11. Montium ad hæreditatem
27 eiuſdem Sanctæ ſpectantia; Quia iura, † ex quibus
hæc deducuntur non ſunt in actis, nec in forma pro-
bati, & ideo de illis non eſt habenda ratio, vltra
alias reſponſiones, quæ poſſent afferri.

Quantum attinet ad ſecundam inſpectionẽ prin-
cipalem, in quibus bonis ſit danda immiſſio, vtiquè
illa eſt danda in Vineis iuxta deſcriptionem factam
in Innentario Cleriæ, & in ipſo Innentario Patrũ,
28 quòd † citata Cleria confecerunt, necnon in Domi-
bus ſitis ad Pellegrinum, quæ fuerunt deſcriptæ in
ipſo Innentario Patrum, citata prædicta Cleria, &
prædicta deſcriptio adminiculatur ex locationibus
29 factis † per Gherardum Teſtatorem, & penſioni-
bus per ipſum exactis.

Concurrit etiam deſcriptio facta per Cleriam in
ſuo Inuentario, cui non obſtant verba illa: *che non*
ſono ſue, ſcilicet Gherardi, quia ſufficit, vt ſuperius
dictum eſt, quod poſſiderit ab ipſo Gherardo, ad
30 effectum, vt † illius hæredi competat Immiſſio.
Quoad loca Montium, ſatis conſtat illa fuiſſe in
hæreditate dicti Gherardi, cùm Cleria obtinuerit
immitti in dictis locis Montium vigore Teſtamen-
ti dicti Gherardi, ac propterea in illis etiam conce-
denda eſt Immiſſio.

Et ita concluſum, &c.

¶ Alteram deciſionem in hac eadem cauſa coram
eodem Reuerendiſs. P. D. Decano, vide infra ſub
die Veneris 19. Decembris eiuſdem Anni 1631.

R. P. D. MERLINO.

Romana, ſeù Spoletana ſucceſſionis.

Die Veneris 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Statuta ex defectu iuriſdictionis non poſſunt
extendi extra territorium, & tractatur hic,
quod Statutum Vrb. excluſiuum fœminarũ
requiritur ſubiectio reſpectu ſuccedere vo-
lentis, & etiam reſpectu bonorum, ad effe-
ctum, vt habeat locum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Defunctus, ſi decedat ab inteſtato, tunc danda eſt immiſſio proximiori hæredi, ſublata omni ſexu differentia.*

2 *Remedium, quorum bonorũ, datur aduerſus poſſidentem pro hærede, vel poſſeſſore.*

3 *Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum non excludit fœminam propter patruelem.*

4 *Statutum excludens ſororem vocans fratrem, intelligitur de fratre primi gradus non autem de fratribus patruelibus.*

5 *Forenſes non ſubiacent Statuto Romano circa excluſionem fœminarum etiamſi bona in territorio Romano exiſtant.*

6 *Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum non habet aliud motiuum, quàm ipſam conſeruationem familiarum, & num. 15.*

7 *Romanorum ſtatuentium partes non ſunt conſulere exteris agnationibus.*

8 *Statuta non poſſunt extendi extra ſuum territorium ex defectu iuriſdictionis. & n. 16.*

9 *Statutum excluſiuum fœminarum, cui bona ſubiecta ſunt, non poteſt connecti cum alio Statuto, cui perſonæ ad ſucceſſionem contendentes ſunt ſubditæ.*

10 *Defunctus, licet fuiſſet incola Vrbis, & ſubiectũ Statuto Romano, non inde Vrbis Statutum excluſiuum fœminarũ porrigitur ad perſonas exteras ſuccedere volentes, quæ nõ cadunt ſub prouidentia ſtatuentium Romanorum.*

11 *Agnationis conſeruãdæ votum non cadit erga defunctum, ſed erga ſuperſtitem.*

12 *Statuto excluſiuo fœminarum, quando defunctus eſt ſubiectus, ſed ſucceſſionem prætendentes, ſũt forenſes, tunc fœmina non excluditur à maſculis.*

13 *Gaſpar. Anton. Theſaur. qq. forenſ. quæſt. 4. lib. 2. num. 7. & 8. reijcitur.*

14 *Defunctus non conſeruat agnationem, ſed viuus.*

15 *Statutum excluſiuum fœminarum Nurſinum, quid diſponat.*

16 *Deſcendentium appellatione non veniunt tranſuerſales.*

17 *Statutum non extenditur de perſona ad perſonam, ſed coarctatur ad perſonas ibi expreſſas.*

DECISIO LXVIII.

POMPILIVS habens bona, tàm hic in Vrbe, quã in Territorio Nurſino, Diœceſis Spoletanæ, diem clauſit extremum, nullo condito teſtamento, ortaq. eſt controuerſia circa illius ſucceſſionem inter Ioannem Patruelem dicti Pompilij ex vna, & Dionoram, atquè Comitiſſam ſorores germanas, & Hippolytam neptem ex Ioſepho fratre eiuſdem Pompilij prædefuncto ex altera partibus, & hodie fuit dubitatum, cui danda eſſet immiſſio, & Domini reſponderunt in fauorem fœminarum,
1 † cum ipſæ ſint proximiores Pompilio, & ideo præferendæ remotioribus, ſublato omni diſcrimine ſexus, *vt in Auth. poſt fratres. la ſeconda. C. de legitim. hæred. l. 1. §. 2. & 3. ff. de gradib. affinit.* & propterea danda eſt immiſſio ex remedio, quorum
2 † bonorum, quod datur etiam aduerſus poſſidentẽ pro hærede, vel poſſeſſore, *l. 1. ff. quorum bonorum, l. 2. C. eodem. Menoch. de adipiſcen. remed. 1. n. 49. Rota in Bonoñ. hæreditatis de Armis 18. Aprilis 1622. coram me.*

Nec obſtare viſum eſt Statutum excluſiuum fœminarum, quod tàm in Vrbe, quàm Nurſiæ reperitur, In quo obiecto nodus huius cauſæ totus poſitus eſt; quia motiuum benè tollitur diſtinguendo territoria.

Quò enim ad bona exiſtentia in Vrbe, neutrũm
ſtatutum obſtat ſororibus; non quidem Statutum
3 Vrbis ex duabus rationibus; Pr mò quia † non excludit fœminam propter Patruelem, ſed ſolũ propter fratrem, *vt eſt deciſ. ſan. me. Gregory XV. 464.*
4 *num. 9.* & Statutum † vocans fratrem, excludensquè ſororem, intelligitur de fratre primi gradus, nõ autem de fratribus Patruelibus, *Bald. in l. iubemus. §. fin. num. 3. ff. ad Trebell. Alex. conſ. 97. num. 4. lib. 2. Roman. conſ. 411. num. 4. & ibi Adden. in verbo, conſobrini, vbi de communi teſtantur, Curt. Sen. conſ. 9. num. 12. Tiraquell. in l. Boues. §. hoc ſermone, num. 82. ff. de verb. ſignif. Brun. de ſtat. excluſiu. art. 12. quæſt. 16. num. 212. & ſeqq. Gabr. de ſtat. concl. 7. num. 11. & ibi pariter de communi, Rota Bononien decis. 2. nu. 14. & 20. & fuit dictum in Peruſina bonorum 27. Iuny 1597. coram Gypſio.*

Secundò, quoniam tàm dictus Ioannes Patruelis, quam fœminæ ad hanc ſucceſſionem adſpirantes, ſunt forenſes, nec ſubiacent Statuto Romano,
5 † & propterea ad illos nõ extenditur, licet bona in Territorio Vrbis exiſtant, cum enim hoc Statutum
6 non habeat aliud motiuum, † quàm ipſam conſeruationem familiarum, non ſunt partes Romanorum
7 ſtatuentium conſulere † exteris agnationibus, & ita fœminis non obſtat ſtatutum illud, *Alex. conſ. 111. in princ. lib. 7. Peregr. conſ. 90. nu. 10. & per tot. lib. 1. & conſ. 24. lib. 3. Viu. opin. 812. num. 58. in tertio caſu. Gratian. diſcept. for. cap. 431. n. 26. & cap. 709. num. 13. Modern. Forolimien. de legitima. lib 3. tit. 1. quæſt. 18. num. 36. & 40.* & hæc fuit conſtans ſemper opinio Rotæ, *vt coram ſa. me. Greg. XV. deciſ. 255. num. 2. vbi Addent. nu. 8. notant quod eſt indubitata opinio, & coram Card. Blanchetto deciſ. 295. num. 4. & 673. nu. 2. par. 1. diuerſ. & in Camerineñ hæreditatis 29 Ianuary 1588. coram Card. Pamphilio Seniore, & in Ciuitatis Caſtelli ſupplemẽti legitimæ 11. Decẽb. 1617. corã Eminentiſſ. Card. Pãphil. Iuniore, quæ eſt deciſ. 85. poſt Modern. Forolimieñ de legitim. & nuper in Narnieñ ſucceſſionis 22. Maij 1628. coram me. quã & ſequuta fuit in Ferrarieñ de Taſſonis 18. Marty 1630. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Minus obſtat ſtatutum Nurſiæ quoad hæc bona
8 Romæ exiſtentia, quia dictum ſtatutum non † poteſt extendi extra ſuũ Territoriũ ex defectu iuriſdictionis, iuxta doctrinam *Bart. in l. cunctos populos. num. 32. C. de ſum. Trin. & fid. Cathol. quam in his terminis ſemper ſequuta eſt Rota, vt in Narnieñ ſucceſſionis* comprobatum fuit, vbi etiam latè
9 oſtenditur non poſſe connecti ſtatutum, † cui bona ſubiecta ſunt, cum ſtatuto, cui perſonæ ad ſucceſſionem contendentes ſunt ſubditæ, quæ hic denuò repetenda non ſunt.

Nilquè refert Pompilium Incolam fuiſſe Vrbis,

& ſubiectum Statuto Romano, quia non indè ſtatu-
10 tum † porrigitur ad perſonas exteras ſuccedere
volentes, quæ non cadunt ſub prouidentia ſtatuen-
tium Romanorum, & in hac materia non attendi-
tur, an defunctus, de cuius hæreditate agitur, ſit
ſubditus, vel forenſis, ſed attenduntur perſonæ ad
11 ſucceſſionem adſpirantes, † erga ſuperſtites enim
cadit votum conſeruandi agnationem, non autem
erga defunctum, & ideò quando etiam defunctus
eſt ſtatuto ſubiectus, ſed ſucceſſionem prætenden-
tes ſunt forenſes, quod fœmina non excludatur à
12 maſculis, nec ſit locus ſtatuto, † & ſecundum iu-
ris communis diſpoſitionem ſucceſſio regulanda
ſit, docent *Alex. conſ. 44. num. 15. verſ. nec prædi-
ctis, lib. 5. Pariſ. conſ. 12. num. 26. ad med. vbi de
communi lib. 3. Ruin. conſ. 48. num. 4. lib. 3. Viu. d.
opin. 812. num. 56. verſ. ſecundus verò caſus, Ma-
reſcott. var. reſol. lib. 1. cap. 9. num. 1. & 2.* atque
ſecundum hanc opinionem perpetuo etiam Rota re-
ſpondit, *vt coram Cardin. Blanchetto d. deciſ. 295.
num. 3. par. 1. diuerſ. & in d. Camerinch barcatta-
tis 29. Ianuarij* 1588. *coram Card. Pamphilio Se-
niore, & in Peruſina bonorum* 13. *Iunij* 1590. *co-
ram Comitulo, verſ. quoad bona, & in Colleñ hæ-
reditatis* 10. *Iunij* 1616. *coram bo. me. Buratto, &
in Peruſina ſucceſſionis* 13. *Martij* 1617. *coram
Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio*, nec curandum eſt
13 † *de Gaſpar. Anton. Theſaur. & alijs ab eo relatis
qq. forenſ. lib. 2. quæſt. 4. num. 7. & 8. & ſeq.* quo-
niam eorum rationes eliduntur ex eo, quod non
14 defunctus † conſeruat agnationem, ſed viuens, &
Ste tuentes hunc ſcopum cõſeruationis familiarum
15 † ſolum habuerunt, & contra iſtorum ſententiam
ſtat communior Doctorum opinio, & à Rota ſem-
per recepta, vt ſupra dictum fuit.

Quò verò ad bona Nurſiæ exiſtentia, nec Roma-
num ſtatutum ſuffragatur, quia non poteſt extendi
16 † ad alienum territorium, vt ſupra dictum eſt, nec
etiam ſtatutum Nurſinum prodeſt Ioanni, quia ſta-
tutum Nurſiæ non excludit fœminas propter Pa-
truelem, & alios tranſuerſales, ſed ſolùm propter
17 deſcendẽtes ab eo, de cuius hæreditate agitur, † vt
ibi, *Sopraviuendo alcuno della linea maſculina del-
li deſcendenti di quello, della cui heredità ſi tratta ſ-
ſe, le ſopradette donne non poſſino domandare, ne
18 hauere &c.* Quorum deſcẽdentium defuncti † ap-
pellatione non veniunt tranſuerſales, *Menoch. conſ.
1177. num. 7. & ſeqq. & præſumpt. 88. nu. 11. lib. 4.*
19 Neque ſtatutum extenditur de † perſona, ad per-
ſonam, ſed coarctatur ad perſonas ibidem expreſ-
ſas, & ſpecificatas, *Dec. conſ. 688. num. 2. Pariſ.
conſ. 49. num. 23. & ſeqq. lib. 3. Menoch. conſ. 317.
num. 1. & ſeq. & conſ. 347. num. 44. & conſ. 607.
num. 12. Card. Seraph. deciſ. 496. nu. 2. ſan. mem.
Greg. XV. deciſ. 514. num. 15. & in recent. deciſ.
316. num. 8. & 463. num. 4. par. 1. & deciſ. 354.
num. 7. par. 2.*

Et ita pro dictis fœminis informantibus reſolu-
tum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Ferrarieñ Spolij.

Die Mercurii 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Sententia quãdo dicatur, quod trãſiuerit in rem
iudicatã, itaut nihil aliud remaneat, niſi, quod
exequatur. Citatio ad ſententiam non cir-
cumducitur ex ſola proteſtatione partis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio intra decẽ dies de Iure eſt interponenda.*
2 *Sententia tranſit in iudicatum, ſi pars intra bien-
nium non fuerit proſecuta appellatio.*
3 *Res iudicata, hoc ſolum expectat, vt executioni
demandetur.*
4 *Rota non exequitur ſententias aliorum Tribuna-
lium, niſi cognita earum iuſtitia, & validitas.*
5 *Proteſtatio ſola partis, non poteſt circumducere
citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſen-
tentiam.*
6 *Sed requiritur decretum Iudicis. nu. 6.
Confeſſio facta in iudicio criminali concurrenti-
bus adminiculis in Iudicio Ciuili, magni eſt mo-
menti, & nocet tertio.*
7 *Decretum aliquod, quod ſit ſcriptum à Notario in
Libro, ſed non interpoſitum à Iudice, ex quo ar-
gui poteſt. & num. 8.*
8 *Iudex, ſi poſt citationem ad ſententiam admittat
proteſtationẽ partes aduerſæ. fruſtra ab eo pe-
titur, vt ſententiam proferat, cum d. citatio ſit
circumducta.*
9 *Reſtitutio non datur ſine læſione,*
10 *Læſio aduerſus ſententiam opponi non poteſt, ſi
conſtet de eius iuſtitia, & validitate.*

DECISIO LXIX.

INFORMANTE ſolum D. Comite Rouerello,
dictum fuit, conſtare de re iudicata, quæ veniat
exequenda, nec conſtare de cauſis reſtitutionis in
integrum.

Conſtat de re iudicata, quia ſententia Rotæ Fer-
rarieñ lata fuit die 29. 1628. appellatio autem fuit
interpoſita ſolum de menſe Iunij, mediante com-
miſſione cauſæ in Rota ſub die 16. eiuſdem, & ſic,
1 elapſis ferè tribus menſibus, † cum tamen de iure
intra decem dies fuiſſet appellandum, *c. quod con-
ſultationem, de re iudicat. Rota deciſ. 5. de ſent. ex-
communic. in nou.* Nec intra biennium pars eam
2 fuit proſequuta, ex quo † etiam capite ſententia
tranſiuit in iudicatum, *c. cum ſit Romana de appel-
lat. in 6. clement. ſicut, eod. tit. Caſſador. deciſ. 6.
num. 8. de appell. cum alijs.*

Venit exequenda, quia res iudicata hoc ſolum
3 expectat, † vt executioni demandetur, *l. ſi ſi non
obtulit, §. ſi ex conuentione, ff. de re iudic. l. 2. C.
de execut. rei iudic.* Et quoniam Rota non exequi-
tur ſententias aliorum Tribunalium, niſi cognita
4 † earum iuſtitia, & validitate; Hic viſum fuit, &
validam eſſe ſententiam ex reuolutione actorum,
& iuſtam ex deciſione Rotæ Ferrarieñ, quæ Domi-
minis placuit.

Nõ obſtat, dictam ſententiam Rotæ Ferrarienſis
carere citatione, & quod vltima fuerit circumducta
per ſuperuenientem proteſtationem, factam à Na-
ſello Procuratore D. Grimaldi, & decretum Iudi-
cis

cis ſuper admiſſione, & intimatione de illo facien-
da parti; Quoniam ſola proteſtatio partis citatæ
4 non † poteſt circumducere citationem, itaut ſiſtat
Iudicem, quin ferat ſententiam, *Rota coram ſa. me.
Gregorio XV. deciſ. 457. num. 7. & Addent. ad eiuſ-
dem deciſ.* 140. *num.* 16. ſed requiritur decretum
5 † Iudicis, quod hic non videtur interueniſſe, cum
illud decretum admiſſionis fuerit appoſitum à No-
tario, nedùm poſt latam ſententiam, ſed immo poſt
interpoſitam appellationem, vti Notarius cauſæ in
6 iudicio criminali faſſus eſt, quæ quidem † confeſſio
concurrentibus adminiculis, in iudicio ciuili magni
eſt momenti, & nocet tertio, *Curt. Sen. conſ. 69.
num. 2. verſ. ſed præmiſſis omnibus, Gabr. de maleſ.
concl. 32. nu. 15. Menoch. conſ.* 807. *nu.* 24. *Surd.
deciſ. 325. num. 6. Rota deciſ. 362. num. 8. part. 1.
recent.* Adminicula autem hic duo potiſſimum vr-
gent, quorū alterum deſumitur ex eo, quia adnota-
7 tio iſtius decreti eſt in loco † admodùm incongruo,
nempè in margine libercul, quem Vacchettam
appellant, & interſecat poſtrema verba proteſta-
tionis, in principio alterius columnæ poſita, quæ ſe-
quuntur immediatè poſt decretum: alterum admi-
niculū eſt, quia procurator Domini Comitis ſuper-
uenit immediatè poſt proteſtationem factam à Na-
8 ſello, & inſtetit † cauſam expediri, quæ inſtantia
inepta fuiſſet, ſi tunc Iudex admiſiſſet proteſtatio-
nem Naſelli, nec Iudex ſibi conſtitiſſet, ſi ſtatim,
admiſſa proteſtatione, & citatione circumducta,
tamen incontinenti ſententiam protuliſſet.

His verò poſitis, conſtare de re iudicata, & de
ſententiæ iuſtitia, ac validitate, ſequitur non con-
9 ſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, † quia hæc
reſtitutio non datur ſine læſione, læſio autem oppo-
10 ni non poteſt, † ſi ſententia valida eſt, & iuſta, *Cra-
uett. conſ. 271. num. 8. verſ. quinto reſpondeo, Ce-
phal. conſ. 314. num. 13. Rota coram Card. Sera-
phino deciſ. 634. num. 1. & deciſ. 1238. num. 1. &
in recent. deciſ. 731. num. 1. par. 2.*

Et ita altera tantùm parte informante &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Veneris 4. Iulii 1631.

ARGVMENTVM.

Mandatarius eſt ſeruandus indemnis à mandante, in eo, quod cauſa mandati agit. Cambiorum, realitas licet probetur per literas, & partitas librorum mercantiliter tentorum tamen quando id non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius debet ſeruari indemnis in eo, quod ſoluit cauſa mandati.*

2 *Cambiorum realitas regulariter probatur per literas, & partitas librorū mercātiliter tentorum.*

3 *Sed hoc non procedit, quando altera pars negat realitatem partitæ, & contendit eam cum Mercatore verè non fuiſſe factam.*

4 *Cambiorum realitatis probatio, quando non prohibeatur fieri etiam per teſtes.*

5 *Probari, quando aliquid poteſt partim per teſtes, & partim per ſcripturas tunc non ſolet denegari remiſſoria.*

6 *Probationes non ſunt coaguſtandæ ad ſcripturas tantum.*

7 *Mandatarius id quod nomine mandantis geſſit, non debet ei eſſe damnoſum.*

8 *Probatio probationem non excludit, & hoc procedit etiam in terminis remiſſoriæ.*

9 *Sententia fauorabilis ſi ſit ab aliquo obtenta, contra eum ceſſat præſumptio calumniæ.*

10 *Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia.*

DECISIO LXX.

RESOLVTVM fuit Domino Bernardino dan-
dam eſſe remiſſoriam cum vel ſine retardatio-
ne vlterioris proceſſus arbitrio Rotæ, quia articuli
pro eius parte exhibiti ſunt releuantes, cum ten-
dāt ad probandum realitatem cambiorum, de qui-
bus agitur; Vbi enim per teſtes doctum fuerit, cā-
bium ſcutorum 2500. quod D. Bernardinus vti Do-
mini Brandani mandatarius à Franciſco Ferdinando
Mercatore Luſitano Florentiæ commorante acce-
pit eſſe reale, conſequens erit, vt ipſe à D. Branda-
no, qui dedit mandatum, & ad cuius manus dictæ
1 pecuniæ † peruenerunt indemnis releuetur in ſcu-
tis 500. pro reſiduo dictæ ſummæ ſcutorum 2500.
*iuxta text. in l. ſi mandaſſem, & in l. ex mandato.
ff. mandat. Pariſ. conſ. 90. num. 39. lib. 1. Rota Ia-
nuen. deciſ. 174. num. 2. & dixit Rota in Bononien.
Quadernæ 22. Aprilis 1611. coram bo. me. Card.
Lancellotto Iun.*

Non obſtat, quod realitas cambiorum regulari-
ter probetur per literas, & per partitas librorum
2 † mercantiliter tentorum iuxta *deciſ. Card. Seraph.
946. in princ.* Quia dum pars altera negat realita-
3 tem partitæ, & contendit, † eam cum prædicto
Mercatore Luſitano verè non fuiſſe factam, tunc
4 probatio † cambij fieri non prohibetur etiam per
teſtes, qui deponant de viſu, quod Ferdinandus Flo-
rentiæ ei tradiderit ad cambium dictam ſummam
ſcutorum 2500. valutato quolibet ſcuto ad ratio-
nem 590. Rais monetæ Luſitaniæ. Quotieſcunquè
5 autem aliquid probari poteſt † partim per teſtes,
& partim per ſcripturas, tunc non ſolet denegari
remiſſoria. *Mil. in repert. in verb.* Remiſſio ad par-
tes licet non ſit danda ſuper articulis *Rota deciſ. 17.
6 num. 1. de Teſtib. in nou.* ea ratione, quod † pro-
bationes non ſunt coanguſtandæ ad ſcripturas, vt
dixit *Rota in Turitana Bonorum, 23. Februarij
1615. coram bo. me. Vbaldo,* quam notabiliter al-
legat. *Add. ad deciſ. Greg. XV. 254. nu. 3. in fin.*

Præterea ad excludeñ intentionem D. Brandani,
quod pecuniæ de quibus agitur ab ipſo D. Bernar-
dino Florentino, non autem à prędicto Ferdinando
Luſitano prouenerint quodquè non ſit ſolitum cā-
biari, niſi ad rationem Rais 490. pro quolibet ſcuto,
idem D. Bernardinus articulat ſolitum fori Floren-
tiæ, & Florentinorum non cambiandi per Oliſbo-
nam, niſi per Mercatores Luſitanios dantes cam-
bia ad rationem 590. Rais, & vltra pro quolibet
ſcuto, & ſe in hoc fuiſſe nudum miniſterium, ac ſim-
plicem mandatarium, & nullum in eo habuiſſe in-
7 tereſſe, quibus probatis, † conſequens etiam erit,

vt quod hoc nomine geſſit, ipſi non debeat eſſe dã-
noſum. *l. ſi ſeruus communis, § quod verò, ff. de*
*furt. Rota Ianueñ deciſ.*110. *num.*1. *& in præalle-*
gat. Bononieñ Quaderna coram bonæ mem. Card.
Lancellotto.

Non obſtat contraria probatio facta pro parte
D. Brandani, quia teſtes per ipſum inducti deponũt
de ſtylo Mercatorum Vrbis, non autem de ſolito
8 fori Florentini, vltra quod probatio † probationem
non excludit. *Aegid. deciſ.* 565. *num.*1. *Rot. deciſ.*
785. *num.*5. *par.* 1. *diu. & deciſ.*677. *num.*5. *par.*1.
9 *recent.* quod etiam in terminis † remiſſoriæ conce-
dendæ fuit dictum in *Calaguritana Proceſſionum*
30. *Aprilis* 1629. *coram Eminentiſſ. D. Cardin.*
Virili. accedit quod dictus D. Bernardinus ſenten-
10 tiam fauorabilẽ ab A.C. reportauit, † quæ exclu-
dit quoquè præſumptionem calumniæ, eaquè ceſ-
ſante, remiſſoriam non denegari, teſtatur *Veſtr. in*
*prax. lib.*6. *cap. vlt. lib.* 3. *Rot. deciſ.*846. *in fin. par.* 3.
Diu. & dicta deciſ. 677. *num.*5. *par.* 1. *recent. &*
*coram Gregorio XV. deciſ.*276. *num.*3.

Et ita vna tantùm &c.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Dertuſeñ Parrochialis.

Die Veneris 14. *Nouembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Breue, vt executioni demandetur, quid requi-
tatur. Breue de capienda poſseſſione no-
mine Cameræ, in quo fundetur. Executor
præſumitur proceſſiſse ad executionem, cum
debitis requiſitis. Subrogatio gratioſa, ad
hoc, vt habeat locum, quid ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*
2 *Breue non eſt exequendum, niſi præuia illius iu-*
ſtificatione.
3 *Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ,*
fundantur tota ſuper reſeruatione.
4 *Vacatio conſumitur propter prouiſionem de bene-*
ficio factam.
5 *Executor præſumitur proceſſiſſe ad executionem,*
præuia iuſtificatione omnium narratorum.
6 *Executor poteſt ſe extraiudicialiter informare,*
quando poſſeſſio eſt vacans, & non adeſt legiti-
mus Contradictor.
7 *Executor præſumitur omnia benè geſſiſſe.*
8 *Gratia de beneficio Parrochiali eſt nulla, ob non*
factum concurſum.
9 *Papa non habet opus, quando diſponit contra*
Concil. Trident. illi derogare, ſed ſufficit, quod
contra Concilium diſponat.
10 *Lis, ſuper titulo beneficij opus eſt, quod ſit ad va-*
liditatem ſubrogationis gratioſæ.
11 *Subrogatio gratioſa, ut habeat locum ſufficit, be-*
neficium eſſe reſeruatum.
12 *Subrogatio gratioſa, ut habeat locum ſufficit,*
quod lis eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata.

DECISIO LXXI.

BALDASSAR Segarra, qui fuerat ab Ordinario
prouiſus de hac Parrochiali obijt de menſe
Auguſti 1629. & Gulielmus Capſir, qui cum eo li-
tigabat coram Nuntio ſuper irrationabilitate Iudi-
cij Epiſcopi, præuia narratiua huiuſmodi litis, obti-
nuit à Sanctiſſimo ſubrogationem gratioſam ad ius,
& poſſeſſionem dicti Segarræ, cuius vigore fuit im-
miſſus in poſſeſſionem Parrochialis, in qua permã-
ſit vſquè ab obitum ſequutum de menſe Decembris
1629. mortuo Capſir Ordinarius fecit concurſum,
& Parrochialem contulit Chriſtopharo Bonauen-
turæ poſſeſſione ſubſequuta. Ioſeph verò Frances
iſtam impetrauit à Papa tanquàm adhuc vacantem
per obitum dicti Segarræ in menſe Auguſti reſerua-
to, & vigore Breuis de capieñ poſſeſſione nomine
Cameræ obtinuit ab A.C. ſententiam fauorabilem
ſuper immiſſione, & declaratoria, à qua cum fuerit
appellatum, & cauſa mihi commiſſa, cum clauſula
Arbitrio Rotæ, hodie propoſito ſuper hoc particu-
lari dubio Domini reſponderunt Arbitrium intrare
pro retardatione exequutionis dicti Breuis. Et
1 moti ſunt, † quia Arbitrium regulatur à Iure. *Cæſ.*
*de Graſſ. deciſ.*7. *num.*7. *& deciſ.*8. *in princ. de ſent.*
& re iud. De iure autem eſt, vt Breue non ſit exe-
2 queñ † niſi præuia illius iuſtificatione, vt in *Terra-*
coneñ Archidiaconatus apud Marcheſ. part. 1. *fol.*
305. *nu.*1. & in *Salamantin. Beneficij dicta par.* 1.
*fol.*343. *num.*1. Iuſtificatio autem potiſſimum cõ-
3 ſiſtit in reſeruatione in qua † fundantur huiuſmodi
Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ,
*Garz. de Benef. par.*6. *cap.* 3. *num.*9. *&* 10. *Rota*
*in Vicen. Beneficij num.*2. *in Toletana Capellania*
num. 3. *in Placentina Beneficiorum num.* 2. *apud*
Marcheſ. de Comm. part. 1. *fol.* 343. 348. *&* 353.
ſan. mem. Greg. deciſ. 53. *num.*6. Hic verò de re-
ſeruatione non docetur, quia licet Segarra obierit
4 in menſe Auguſti reſeruato, attamen † illius vaca-
tio fuit conſumpta per prouiſionem Capſir, qui vt
ſupra dixi, obtinuit ſubrogationem gratioſam, iuxta
*not. per Moder. ad Reg.*8 *gloſ.*15. *nu.*121. *Rota diu.*
*deciſ.*498. *nu.*2. *& deciſ.*523. *nu.*2. *&* 691. *num.*5.
*par.*2. *in recent.* & dixit *Rota in Vlixboneñ Benefi-*
cij 19. *Decemb.* 1622. *coram bo. me D. meo Vbaldo.*

Non obſtant oppoſitiones contra gratiam Capſir
quam tenetur iuſtificare Chriſtophorus, qui fuit
prouiſus per mortem Capſir, quia quicquid de
hoc dicendum ſit, ſatis eſt, reſpondere ex eo ſolũ
fuiſſe iuſtificatam gratiam Capſir, quod ipſe præ-
5 ſentauit literas exequutori † qui procedeñ ad exe-
quutionem, præſumitur ad illam proceſſiſſe præuia
Iuſtificatione omnium narratorum, de quibus po-
6 tuit † etiam ſe extraiudicialiter informare, cum
poſſeſſio eſſet vacans, & non adeſſet legitimus Con-
tradictor. *Put. deciſ.* 140. *lib.* 2. *in correct. Card.*
Caualer. deciſ. 664. *num.*2. *Rotæ diuerſ. deciſ.*293.
*num.*6. *& ſeqq. & deciſ.* 406. *num.* 1. *par.*1. *in re-*
cent. & tenuit *Rota in Piſana Beneficij* 1. *Februa-*
rij 1630. *coram R.P.D. meo Merlino.* Idquè ma-
ximè procedit poſt adeptam poſſeſſionem, cum
7 † omnia præſumãtur per Exequutorem benè geſta,
Put. deciſ. 356. *num.* 4. *lib.*1. *in correct. Rot. deciſ.*
739. *num.*4. *par.*2. *in recent.*

Non

8 Non obſtat quod gratia † Capſir fuerit nulla ob
non factum concurſum, quia ſatis eſt quod Papa
ſciuerit beneficium vacare de menſe Auguſti per
obitum Segarræ, & quod de illo prouiderit Capſir,
9 etiam non facto concurſu, cum non habeat † opus
Papa derogare Concilio Tridentino, ſed ſufficiat
quod contra Concilium diſponat, *Gonz. ad reg.* 8.
gloſ.6. num.120. Rot. deciſ.179. num.6. par.2. rec.
*Mareſ. var. reſol. lib.1. cap.19. num.*11.
10 Non obſtat, quod lis non eſſet ſuper titulo † be-
neficij, prout requiritur ad validitatem ſubrogatio-
nis gratioſæ, tùm quia ad hunc effectum ſufficit
11 † quod beneficium eſſet reſeruatum ratione Men-
ſis, vt ſupra, *Rot. deciſ.157. num.4. par.2. recent.*
& tenuit *Rot. in Mõtis Faliſci Cappellania 30. Ia-*
nuarij 1606. coram Card. Lancellotto, & alijs. tùm
quia non fuit narratum beneficium ſimpliciter eſſe
litigioſum, ſed fuit diſtinctè narrata lis, & quod fuit
appellatum ab irrationabili Iudicio Epiſcopi, &
12 ideò † ſufficit quod lis eo modo iuſtificetur quo
fuit narrata *Seraph. deciſ.990. num.* 7.

Et ita deciſum vtraquè &c.

R. P. D. QVEIPO.

Gerundeñ Iuris conferendi.

Die Lunæ 24. Nouembris 1631.

ARGVMENTVM.

Electio Canonicorum, in Eccleſijs Regularibus & Collegiatis ad quem ſpectet.

SVMMARIVM.

1 *Canonicorum electio in Eccleſijs Regularibus ad Capitulum, & Prælatum ſimul pertinet.*
2 *Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatis eſt etiam ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum, & num.3. amplia num.4.*
5 *Eligendi ſtatus ex quibus videatur legitimè ſtabilitus.*
6 *Præſcriptio interrupitur ex actibus contrarijs.*

DECISIO LXXII.

ITERVM cauſa propoſita, * & dato dubio An
conſtet de bono iure Capituli, Dominis placuit
cum præſuppoſito, quod Iura eſſent in forma pro.
banti, de bono Iure Capituli conſtare, Tum quia
1 de Iure † electio Canonicorum in Eccleſijs regula-
ribus ad Capitulum, & Prælatum ſimul pertinet,
iuxta *text. in cap. nullus. 16. quæſt.7. cap. ſignifi-*
catum eſt, & ibi *Ioan. de Imol. de præbend. cap. ca*
noſcitur, & ibi *Abb. num.4. de bis, quæ ſin. à Præ-*
lat. Idem *Abb. in cap. cum Eccleſia Vulterana,*
num. 8. de elect. Card. in Clem. 1. verſ. Abbate. de
ſtat. Monach. Felin in cap. cũ Venerabilis num.11.
de except. Lap. alleg. vlt. Duaren. de Benef lib. 3.
cap.4. Nauar. conſ.37. ſub tit. de regul. Rot. dec.7.
de conceſſ. præben. in nou. Et in electione Canoni-
corum Diui Auguſtini ita conſtitutum fuit à Bene-
dicto XII. vt conſtat ex *Bullar. nou. tom.1. fol.197.*
2 Et in Eccleſijs Collegiatis Canonicorum † ele-
ctio ſimiliter ſimultanea eſt inter Capitulum, &
Prælatum, *d. cap. nullus, 16. quæſt.7. & d. cap. ca*
noſcitur, de ijs quæ fiu. à Prælat. Felin. vbi ſupra
num. 37. Abb. in cap. cum Venerabilis num.45. &
ibi, *Felin. num.37. Corraſ. de Benef. 2. par. cap.4.*
num. 6. Bernard. Diaz. de Lugo, reg. 240. lim. 5.
Caſſad. deciſ.22. de præben. num.3. Put. deciſ.135.
lib.1. Mohed. deciſ.27. de præben. & coram me in
hac eadem cauſa fuit reſolutùm 11. Martij 1630.
Ideoquè Eccleſia Collegiata B. Mariæ Villebertrã-
di, ſiue conſideretur vti ſubrogata in locum primæ
Regularis, ſiue vt nouiter Collegialis recta, ſemper
3 de Iure communi † Canonicorum electio inter Ca-
pitulum, & Prælatum immediatum ſimultanea
erit, vt latius conſideratum fuit in Deciſione facta
coram me. Tùm etiam quia prædictus modus eli-
gendi ſimultaneus inter Capitulum, & Prælatum,
4 † vſu, & conſuetudine ſpatio 200. annorum, & vl-
tra ſtabilitus videtur, vt conſtat ex electionibus, quæ
dantur in Summario Capituli num.4. ex quibus cõ-
ſtat electiones Canonicorum in dicta Eccleſia ab
anno 1386. vſquè ad annum 1517. factus fuiſſe per
Capitulum, & Prælatum, itaut tóto eò tempore
non appareat de electione facta per Prælatum, abſ-
5 què interuentu, & conſenſu Capituli, † atquè ita
ſtatus ille eligendi legitimè ſtabilitus videtur, iuxta
text. in cap. cum de beneficio, de præben. in ſexto,
& ibi, *gloſ. & DD. Rot. deciſ.163. part.1. recent.*
latè, *Gonz. gloſ.7. & 8. ſuper reg.8.*
Nequè obſtat, quod ab anno 1517. vſquè ad an-
num 1586. dentur ex parte Archipresbyteri à ſolo
Abbate, abſquè Capitulo factæ plures electiones,
quia reſpondetur ex omnibus illis nouum ſtatum
induci non poſſe, nequè alicuius Iuris præſcriptio-
nem propter duodecim ſimultaneas, quæ ex parte
Capituli, & Abbatis dantur à dicto anno 1517. vſq;
ad annum 1586. ex quibus omnimoda interruptio
6 deducitur † contra præſcriptionem, vel conſuetu-
dinem ab Archipresbyteris prætenſam.
Minus obſtat, quod in Bulla Sæcularizationis fa-
cultas eligẽdi Canonicos pleno Iure Archipresby-
tero tribuatur, quia reſpondetur verbũ illud *Pleno*
Iure, referri ad poteſtatẽ Archipresbytero conceſsã
his electionibus, poteſtas autem non fuit ei gene-
raliter, & abſolutè tributa, ſed prout antea compe-
tebat, vt conſtat ex illis verbis, *Prout prius,* & cum
ante Sæcularizationem eligẽdi facultas eſſet ſimul-
tanea, ad illam prædicta verba referri debent, vt
põderarunt Domini in Deciſione in iſta cauſa facta.

Et ita reſolutum vtraquè parte informante.

* Propoſita fuit ſub die 11. Martij 1630. eſt deciſ. 358. ſupra part.5 recent.

R. P. D. MERLINO.

Bononieñ Dotis, ſeu Attentatorum.

Die Lunæ 24. Nouembris 1631.

ARGVMENTVM.

Pecuniæ, quæ dantur Marito pro dote, ei plenè acquiruntur, remanente vxori tantùm actione ad dotem conſequendam. Hæredi vniuerſali an ſit licitum pendente lite poſſeſſio-

nem

nem capere bonorum hæreditariorum abſq;
vitio attentatorum.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniæ ſi dentur Marito pro dote, ei acquiritur plenum dominium, remanente Vxori dumtaxat actione ad conſequendam dotem.*
2 *Vniuerſalia iudicia non impediunt particularia.*
3 *Hæredi vniuerſali licitum eſt pendente lite, poſſeſſionem bonorum defuncti abſquè vitio attentatorum apprahendere, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penes defunctū.*
4 *Hæres, quando dicatur attentare.*
5 *Iudicium repetitionis dotis eſt iudiciū vniuerſale.*
6 *Actus aliquis, ſi debeat fieri cum licentia alicuius, ſi fiat ſine licentia illius, non tanquàm attentatus, ſed vti malè geſtus redargui poteſt.*

DECISIO LXXIII.

CONTENDENTE D. Marchione Franciſco
Manzolo exactionem ſcut.2260. quæ ſupere-
rant in Monte Pietatis Florentiæ ex pecunijs dota-
libus D. Pellegrinæ factam per D. Com. Alexan-
drum Bentiuolum eſſe attentatam, eo quòd ſuper
reſtitutione dotis dictæ Pellegrinæ penderet lis in
Rota, Conſului Dominos, An circa hanc exactio-
nem conſtaret de attentatis, & negatiuè reſpon-
ſum fuit

Quoniam pecuniæ vſquè ad ſummã ſcut. 20000.
depoſitatæ ſuper Monte Pietatis pro dote D. Pel-
legrinæ in fauorem Com. Vlixis eiuſdem Mariti,
ſpectabant ad ipſum Com. Vlixem, cui dotis tradi-
1 tæ acquiſitum † fuerat plenum dominium, rema-
nente Vxori duntaxat actione ad repetendam do-
tem, iuxta *textum in l. ex pecunia*, vbi *Bald. ſub
num.* 1. *C. de iur. dot. Honded. conſ.* 41. *num.* 19.
& ſeqq. lib. 1. *Rot. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ.* 257. *ſub num.* 6. *verſ. vbi pecunia*, &
propterea quemadmodùm Com. Vlixes rectè po-
tuit maiorem partem dictæ dotis, & ferè vſquè ad
ſummam ſcut 18000. exigere, ita Com. Alexander
hæres Vlixis, exercendo iura acquiſita ab ipſo Vli-
xe, cum quo vna, & eadem reputatur perſona, po-
tuit proſequi ius exigendi reſiduum dotis, & in ea-
dem exactione continuare citra vitium attentato-
rum, non obſtante lite conteſtata ſuper reſtitutione
dotis ipſius Pellegrinæ, per quam litem vitio liti-
gioſi affectæ non fuerunt pecuniæ dotales exiſtentes
in hæreditate Com. Vlixis, & in dominio Comit.
Alexandri hæredis, ſed ius dumtaxat, & actio pro
dotis repetitione, ſuper quo iure nihil fuit innoua-
tum per exactionem prædictam, ſed res, & creditũ
hæreditarium fuit vendicatum quod rectè poteſt
2 fieri † non refragante litis pendentia etiam ſuper
ipſius hæreditatis petitione, vt eſt *tex. in l. ſi bonæ
fidei, ff. de petit. hæredit.* & notat *Lancell. de attent.
par.* 2. *cap.* 4. *lim.* 26. *num.* 1. & hæredi vniuerſali li-
3 citum eſt pendente lite, poſſeſſionem † bonorum
defuncti abſquè vitio attentatorum appræhendere,
& continuare ius quod tranſiuit in ſe ipſum, prout
erat penès defunctũ ad *tex. in auth. de litigioſ. & in
§. & hoc autem, Auth. de litigioſ. Iaſ. in §. præiu-
dicialcs, num.* 7. *& ſeqq. Inſtit. de action. Mandoſ.
de inhibit. quæſt.* 23. *num.* 10. *Lancellot. de attent.
par.* 2. *cap.* 4. *lim.* 1. *nu.* 17. vbi per Rotam ità fuiſſe
4 deciſum teſtatur, tũquè ſolùm attentare † diceretur
hæres, ſi ipſi interdicta fuiſſet adminiſtratio bono-
rum, vel apprehenſio poſſeſſionis, vel exercitium
Iurium hæreditariorum, & inhibita creditorum ex-
actio, *Bald. in l. emptorem num.* 12. *C. locat. Iaſ.
d. §. præiudiciales num.* 10. *Inſtit. de action. Crot.
conſ.* 24. *num.* 4. *&* 15. *Mandoſ. de inhibit. q.* 120.
ſub num. 2. *Lancell. de attent. par.* 2. *cap.* 4. *lim.* 26.
num. 5. quorum neutrum, cũ in præſenti caſu inter-
uenerit cumquè in Iudicijs vniuerſalibus, quale
5 † eſt Iudicium ſuper repetitione dotis *l. quod dici-
tur, ff. de impenſ. in res dotal. fact.* Reus etiam lite
pendente retineat adminiſtrationem, & facultatem
exigendi credita, vt ſupra dictum fuit, Iure meritò
exactio per Com. Alexandrum facta, recta, & legi-
tima, non autem attẽtata cenſeri debet; Præſertim
verò, quia, cum aſſenſu, & auctoritate Sereniſſimi
Magni Etruriæ Ducis ſequuta fuit amotio pecu-
niarum ex Monte Pietatis, ex quo ſuſpicio vitij at-
tentatorum videtur etiam excludi. Et hinc tolli-
tur quoquè obiectum, quod pecuniæ depoſitæ ſta-
rent vti fundus dotalis attentis illis verbis depoſiti
In faccia della Signora Pellegrina &c. quoniam
per errorem, ſiuè incuriam traſcribentis videntur
dicta verba, *In faccia &c.* appoſita, & in originali
loco verborum, *In faccia*, habentur, *In fauore &c.*
ex quibus deducitur creditum illud nõ eſſe dotale,
nec creatum in capite D. Pellegrinæ ſed ſolummo-
dò ius, & actionem competere D. Pellegrinæ ra-
tione ſuæ dotis, pro concurrenti quantitate; & in
6 omnem caſum, quatenus etiam non † adfuiſſet li-
centia Sereniſſimi Magni Ducis, exactio non tan-
quàm attentata, ſed vti malè facta redargui dunta-
xat poſſet.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Foroſempronień Emphiteuſis.

Die Veneris 28. *Nouembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, quando eſt finita, an renouatio ſit facienda proximioribus agnatis, vel hæredibus debet inſpici qualiter ſit facta conceſſio. Et plura circa clauſulam, ad habendum in conceſſione emphyteuſis appoſita.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis dicitur ex pactò, & prouidentia, quando concepta eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum.*
2 *Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia renouatio eſt facienda agnatis proximioribus, non autem hæredibus.*
3 *Emphyteuſis hæreditariæ renouatio eſt facienda hæredibus, & non agnatis.*
4 *Emphyteuſis ſecunda conceſſio, & inueſtitura regulari debet ad normam, & exemplum primæ inueſtituræ.*
5 *Hæreditaria qualitas, quando in prima inueſtitura*

tura emphyteuſis eſt neglecta, de illa, nec eſt curandum in ſecunda.

6 *In emphyteuſis conceſſione, ſi ponatur clauſula, ad habendum, operatur, vt conceſſio videatur facta, pro quibuſcunquè.*

7 *Emphyteuſis conceſſio, cùm clauſula ad habeñ efficitur trãſitoria ad extraneos, etiamſi emphyteuſis ſit ex pacto & prouidentia, & num. 8.*

9 *Clauſula, ad habendum, in conceſſione emphyteuſis appoſita, reſtringitur inter terminos comprahenſos.*

10 *Clauſula, ad habendum, in cõceſſione emphyteuſis poſita, debet interpratari ſtrictè, & ſufficit, vt quid minimum operetur.*

11 *Clauſula, ad habendum, in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia poſita, ſeruit de vento.*

12 *Emphyteuſis renouatio ex iuris æquitate, fit proximioribus agnatis, atquè eiuſdem generis, & conditionis perſonis.*

13 *Deciſ.642. part.1. in recent. & aliæ declarantur.*

14 *In emphyteuſi potius eſt attendenda præciſa vacatio graduum, quàm clauſula ad habendum, quæ multoties apponitur à Notarijs ex quodam ſtylo, & oſcitanter.*

15 *Clauſulæ, ad habendum, virtus penitus euacuatur, & eliditur, per prohibitionem alienationis emphyteuſis.*

16 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter deponere debeant. & nu.19.& 20.*

17 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, debent eſſe ætatis 54. annorum.*

18 *Aetas in teſte, debet attendi de tempore motæ litis.*

21 *Teſtes ſuſpecti, non probant immemorabilem conſuetudinem.*

22 *Obſeruantia difformi ſtante, non eſt recedendum à diſpoſitione iuris communis.*

23 *Emphyteuſis hæreditaria hæredibus eſt renouãda. Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia proximioribus agnatis, eſt renouanda. num.23.*

24 *Emphyteotica bona ex pacto, & prouidentia, non ſunt de ſui natura alienabilia, & ſic non in pleno, & libero dominio diſponentis.*

25 *Conſuetudo, ſi ſit contra Ius, & præiudicialis Eccleſiæ, debet ſtrictè interpratari, nec debet extẽdi.*

DECISIO LXXIV.

FINITA Emphyteuſi de quibuſdam prædijs, Eccleſia Forolempronieñ fecit renouationem Catharinæ proximiori agnatæ, quàm renouationem cùm impuguare niteretur Margharita, eo quod ipſa eſſet præferẽnda, tanquàm hæres inſtituta à Camilla, per cuius obitũ expirauerat emphyteuſis, Dñi ſub die 5. Maij 1627. corã R.P.D. meo Vbaldo, dixerũt, renouationem factam Catharinæ eſſe attendendam, nec præferendam fuiſſe Margharitam, quàmuis hæredem, in qua ſententia, & hodiè Domini perſtiterunt.

1 Certum eſt enim, hanc emphyteuſim eſſe † ex
pacto, & prouidentia, ex quo cõcepta eſt pro filijs,
& nepotibus, omiſſa mentione hæredum, *Bart. in
l. vt iuris iurandi, §. ſi liberi. ff. de oper. libert.
Soccin. Iun. conſ.42. num.3. lib.3. Surd. conſ.108.
num.10. Peregr. conſ.8. num.25. lib.1. Menoch.
conſ. 202. num. 53. Rot. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano, deciſ.32. num.11. & deciſ.343. num.3. in
eius impreſſ. atquè alibi paſſim*, quo poſito, ſequitur,
2 † renouationem eſſe faciẽdam agnatis proximioribus, non autem hæredibus, *Rip. in l.1. num.8. verſ.
tunc tẽpora, ff. de priuil. credit. Dec. conſ.78. nu.4.
Ruin. conſ.12. num.21. & conſ.151. num.21. lib.1.*
benè *Ferrett. conſ.103. num.* 10. & fuit dictum *in
Forolimen̄ de Torellis 24. Maij 1604. coram bon.
mem. Cardinali Pamphilio ſeniore, & 14. Februarij 1605. coram Iuſto, & in Imoleñ bonorum 18.
Iunij 1618. & 6. Ianuarij 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; quemadmodùm ſi emphyteu-
3 ſis fuiſſet † hæreditaria hæredibus, nõ autem agnatis proximioribus foret concedenda, quia tunc qualitas hæreditaria requiritur, nec ſufficit qualitas
agnationis, *Alex. conſ.10. num.11. lib.3. Anchar.
conſ.38. nu.3. Gabr. de iur. emphyt. concl.1. nu.18.*
benè *Bero. conſ.103. num.4. & 5. lib.1. Mareſcot.
var. reſol. lib.1. cap.3. num.16. Rota coram Card.
Seraphino deciſ.610. num.* 10. & in præallegata
*Forolimeñ de Torellis coram bon. mem. Cardinali
Pamphilio, atquè Imoleñ bonorum coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; Hæc enim renouatio eſt ſe-
4 cunda conceſſio, & Inueſtitura, † quæ regulari debet ad normam, & exemplum primæ Inueſtituræ,
ſiquè illa ſolùm admiſit agnatos, hæc quoquè ſecũda ab ijſdem agnatis eſt inchoanda, & ad illos reſtringẽda, non habita conſideratione, an extent
alij, qui ſunt hæredes, quæ qualitas hæreditaria, cum
5 fuerit neglecta † in prima Inueſtitura, ideoquè itidem, & in ſecunda de illa non eſt curandum, vt benè per *Bero. d. conſ.103. nu.5.* & alios præallegatos.

Non obſtat, quod in dictis Inueſtituris adſit clauſula, *ad habendum, &c.* ſitquè inſerta in parte diſ-
6 poſitiua, † per quam clauſulam conceſſio, & Inueſtitura dicitur facta quibuſcunquè, & data facultas
diſponendi de bonis conceſſis, prout inueſtitis pla-
7 cuerit, adeout per hãc, emphyteuſis efficiatur, † trãſitoria ad extraneos, & de natura emphyteuſis ex
pacto, & prouidẽtia, transfundatur in naturam emphyteuſis hæreditariæ, vt per *Crauett. conſ.256.
num.4. Laderch. conſ.1. num.8. & ſeqq.* vbi virtutem iſtius clauſulæ *ad habendum &c.* multum extollit, *& Rota coram Cardin. Seraphino deciſ.1290.
num.12. & in recent. deciſ.642. num.3. par.1. &
deciſ.152. num.1. & deciſ.294. num.3. & 7. par.2.
& coram bon. me. Cardinali Caualerio deciſ.293.
num.1. & ſeqq.*

Quoniam, omiſſo quod *Menoch. conſ.545. per
tot. & Bertazzol. conſ. ciuil. 73. & 74.* qui in eadẽ
cauſa contra Laderchium conſuluerunt, validiſſimis
Iuris rationibus vim dictæ clauſulæ, *ad habendum,*
extenuant, & impugnant: Certè in caſu præſenti
viſum fuit Dominis, non poſſe clauſulam *ad haben-
8 dum &c.* influere hũc effectum, † vt de emphyteuſi
ex pacto, & prouidentia tranſeat in emphyteuſim
hæreditariam, quoniam conceſſio, de qua agitur, reſtricta, eſt ad tertiam generationem, vnde, & clauſula *ad habendum &c.* reſtringi debet intra eoſdem
9 terminos, & † ad perſonas in tribus generationibus
comprehenſas, itaut effectus illius, non egrediatur
tertiam generationem, alioquin daretur in eadem
Inueſtitura, & incontinenti nimis exorbitans contrarietas, & repugnantia, dum in vna parte dene-

gare-

garetur tranſitus bonorum in extraneos, & bene-
ficium conceſſionis coarctaretur ad tres dumtaxat
generationes; In alia verò parte, admitteretur
tranſitus bonorum in quoſcunq; extraneos, & ex-
tenderetur vltra tertiam generationem, quæ repu-
gnantia nullatenus eſt ferenda, Ita *Dec. conſ.* 500.
*num.6. Oſaſch. deciſ.*164.*num.*5. *Menoch.conſ.*61.
10 *num.* 20. vbi, quod hæc clauſula † debet ſtrictè in-
terpretari, & ſufficit, vt quid minimum operetur,
& conſ. 545.*num.*5.6.*&* 16. *Bardellon.conſil.* 41.
*num.*2.*&* 3. vbi, quod ſtante forma præciſa emphy-
11 teuſis ex pacto, & prouidentia, † & reſtricta ad
certas perſonas, hæc clauſula ſeruit de vento, *Gal-
uan. conſ.* 20. *num.* 40. atquè admittit etiam *La-
derch. d. conſ.*1. *nu.*18. *verſ.verã enim eſſe, Rota
deciſ.*294. *num.* 8. *par.* 2. *recent.* & in *Camerineñ
domus* 4. *Iunÿ* 1593. *coram Gipſio, impreſſa poſt
Giouagnon. conſ.* 44. *num.* 107. *&* 108. *lib.* 2. ex
quibus ſequitur, quod cum Margherita non ſit intra
illam tertiam generationem, immò nec ex deſcen-
dentibus vlterioris gradus, non poteſt illi ſuffragari
dicta clauſula, *ad habendum, &c.* ſed ex Iuris æqui-
tate, de qua per *Bart. in l.*1. *§. permittitur, ff. de
12 acqu. quotid. & aſtiua*, cõcedenda † eſt noua Inue-
ſtitura per viã renouationis proximioribus, agnatis
atq; eiuſdem generis, & conditionis perſonis eſt fa-
cienda, quibus prima Inueſtitura conceſſa fuit.

13 Nec applicantur † *deciſ.*642.*par.* 1.*recent.* &
coram Cardinali Caualerio *deciſ.* 293. & aliæ ſupe-
riùs deductæ, quia in caſibus dictarum deciſionum,
clauſula *ad habendum*, non erat adiecta conceſſio-
ni, quæ certis gradibus, & perſonis, arctaretur, vt
eſt Inueſtitura, de qua agitur, nec vrgebat motiuum
contrarietatis, & enixa contrahentium voluntas,
quod emphyteuſis eſſet ſolum ex pacto, & proui-
dentia, de quibus ſupra dictum fuit, potiuſquè at-
tendenda eſt præciſa vocatio graduum, & genera-
14 tionum, † quam illa clauſula, *ad habendum, &c.*
quæ multoties à Notarijs ex quodam ſolito, & oſci-
tanter apponitur, æquiuſquè videtur, vt clauſula
reſtringatur ad vocationem generationum, quàm
quod è contra, vocatio generationum euertatur
per illam clauſulam, *ad habendum, &c.*

Præſertim, quia in caſu præſenti poſt dictam clau-
ſulam ſubſequitur prohibitio alienationis, ex qua
apparet de enixa voluntate contrahentium, vt em-
phyteuſis non egrederetur illam tertiam generatio-
nem, & ſic clauſula, *ad habendum*, non poteſt ha-
bere illum effectum, vt faciat emphyteuſim tranſi-
15 toriam ad hæredes extraneos, ſed per † alienatio-
nis prohibitionem illius virtus penitùs euacuatur,
& eliditur, vt inquit *Dec. conſil.*171. *num.* 3. *verſ.
quarto, & vltimo. Curt. iun. conſil.* 130. *num.*6.
*Oſaſch. d. deciſ.*164. *num.*5. *Corbol. de priuat. em-
phyt. ob alien. lim.*3. *num.*2. *&* 3. & dixit *Rota in
Romana domus, & hoſpitij* 7. *Iunij* 1591. *coram
Blanchetto, in Imoleñ bonorum* 22. *Iunij* 1592.
*coram bo. me. Cardinali Pamphilio, & in Romana
domus* 9. *Martij* 1609. *coram bon. mem. Patriar-
cha Manzanedo.*

Non obſtat immemorabilis conſuetudo, quam
nixa eſt probare Margherita, quod ſcilicet etiam in
emphyteuſi ex pacto, & prouidentia, conſuetum
fuerit in Eccleſia Foroſemproniеñ vt, finita emphy-
teuſi, ad renouationem tunc ſolum admittantur
agnati, non autem hæredes, quando primus acqui-
rens, vel vltimus compræhenſus de bonis emphy-
teoticis non diſpoſuerunt, ex qua conſuetudine de-
inde inferebatur ipſam Margheritam eſſe in renoua-
tione præferendam, cum vltimus compræhẽſus per
hæredis Inſtitutionem in eius fauorem diſpoſuerit;
Quoniam nec probata viſa fuit huiuſmodi imme-
morabilis, & quatenus fuiſſet probata, non inde
tamen ſuffragaretur.

16 Non probatur, quia teſtes † examinati, non de-
ponunt, cum requiſitis, *gloſ. in cap.* 1. *de reſcrip.
in* 6. Inter quæ illud præcipuum eſt, vt appareat de
17 ætate teſtium annorum 54. † ſcilicet de 40. annis
vniformis obſeruantiæ, de quibus non poſſunt de-
ponere, niſi poſtquàm vſum perfectum intellectus
habuerint, & doli fuerint capaces, & ſic ipſi egerint
annum decimumquartum, *Rota deciſ.* 76. *num.* 3.
*& deciſ.*254.*num.*2.*part.*1.*recent. & coram ſan.
mem. Gregorio XV. deciſ.*298.*num.* 1. *& ibi Add.
num.*12. Ex decem enim, & octo teſtibus duo non
exprimunt eorum ætatem, nempè ſecundus, & ter-
tius, nouem exprimunt quidem, ſed ſunt infra dd.
annos 54.; aſſerit primus teſtis ſe agere annum 43.
quintus teſtis eſt annorum 35. nonus annorum 37.
vndecimus annorum 39. decimus tertius habet tã-
tum annos 30. decimus quartus attingit annum 49.
decimus quintus annum agit 50. decimus ſextus an-
nos 35. decimus octauus annos 43. Alij vero qua-
tuor teſtes erant quidẽ poſiti ſupra dictos annos 54.
tempore examinis, ſed non tempore motæ litis,
18 quod tempus eſt † præcisè attendendum, cum re-
quiratur probario obſeruantiæ per 40. annos, ſub-
ducto tempore litis, *Rota deciſ.*248. *num.* 4.*par.*2.
*recent. & coram ſan. mem. Gregorio XV. dec.*205.
num. 4. *vbi Addent. num.*6. *& deciſ.* 298. *num.* 2.
Sextus verò teſtis ſuper tertio articulo ingenuè fa-
tetur ſe nihil ſcire de prætenſa conſuetudine, quæ in
dicto tertio articulo deducebatur; Decimus ſecun-
dus minus eſt attendendus, quia nõ poteſt deponere
de hac obſeruantia, quod illam viderit ſeruari per
40. annos, aſſerit enim ſpatio 16. annorum abfuiſſe
à patria, & iuxta decimum quartum articulum ad-
mittit contrariam conſuetudinem, quod ſcilicet fi-
nita linea bona deuoluuntur ad proximiores per viã
renouationis, & deficit in alijs requiſitis *d. gloſ. in
19 cap.* 1. *de præſcript. in* 6. † nempè de viſu per 40.
annos, quod maiores dixerint audiuiſſe ab alijs ma-
ioribus, nec contrarium fuiſſe ſeruatum, vel dictum
ſeruari; quartus demum teſtis eſt vnicus, non depo-
nit de fama, per verbum fuit, & eſt, prout in dicta
20 gloſa requiritur, nec † contrariam famam excludit,
eiuſq; depoſitio caret alijs requiſitis eiuſdem gloſæ.

Verum, quatenus etiam probaretur dicta imme-
morabilis, non tamen ſuffragaretur; quoniam
ex alijs teſtibus examinatis per Catherinam cõſtat
renouationes factas fuiſſe agnatis, quãmuis, & pri-
mus, vel vltimus compræhẽſus aliter diſpoſuiſſent
vnde teſtes examinati pro Margherita videntur
21 † ſuſpecti, dum dicunt, nunquàm aliter fuiſſe ſerua-
tum, vel ſaltem apparet non eſſe vniformem hanc
conſuetudinem, nec inconcuſſam, cum diuerſimo-
dè fuerit obſeruatum, nec ideò hæc immemorabilis
attendi debet, *Put. deciſ.*426. *lib.*2. *in correct. Rot.
deciſ.*

Digitized by Google

deciſ.254. num.3. par.1. recent. & apud ſan. mem.
Gregorium XV. deciſ.51. nu.3. & deciſ.434. nu.10.
& Addcn. ad d. deciſ.294. num.13. data autem
22 † diſformi obſeruantia, non eſt recedendum à diſ-
poſitione Iuris communis, *Rot. deciſ.438. num.2.*
in fin. par.1. & deciſ. 19. num. 6. par. 2. diuerſ. vt
ſcilicet emphyteuſis hæreditaria, hæredibus, em-
phyteuſis verò ex pacto, & prouidentia agnatis
23 † ſit renouanda, ſicquè primus acquirens, vel vlti-
mus compræhẽſus potuiſſent diſponere ad ſui libi-
tum, non erat opus in Inueſtitura facta de anno
1576. concedere facultatem primo Inueſtito, vt,
deficientibus ſolummodò filijs, poſſet in eius teſta-
mento nominare vnum hæredem pro illo prædio.

Demum conſuetudo hæc non applicatur; quia
nec primus acquirens, nec vltimus compræhenſus
diſpoſuerunt de iſtis bonis emphyteoticis in fauo-
rem Margheritæ, Diſpoſitio enim particularis erat
facienda, nec veniebant, ſub generali diſpoſitione
per hæredis inſtitutionem hæc bona emphyteoti-
24 ca, † cum eſſent ex pacto, & prouidentia, nec eſſent
de ſui natura alienabilia, nec in pleno, & libero do-
minio diſponentis, *Bart. in l. vt Iuriſiurandi, §. ſi liberi, num. 5. ff. de oper. libert. Aretin. conſil. 53. num.3. Surd. deciſ.93. nu.18. & conſ 395. nu.18. Ladercb. conſ.73. ſub num.9. Bellon. Iun. conſ.30. num.76. Rota plenè deciſ.375. num.3. par.1 recen. & coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.271. num.1. & ibi Addent. num.27.*

Nominatio verò facta per Camillam eſt ſolum reſtricta ad illud prædium, ſuper quo dabatur facultas nominandi in Inueſtitura de anno 1576. & hac facultate ſibi data in Inueſtitura voluit vti, non autem illa prætenſa facultate, inducta ab aſſerta conſuetudine, vnde ad alia prædia in diuerſis Inueſtituris conceſſa extendi non poteſt hæc nominationis facultas.

Sed nec etiam hæc nominatio Camillæ ſuffragatur ad illud prædium, de quo in Inueſtitura de anno 1576. non ex Iure permiſſo in Inueſtitura; quia illud ſolum conceſſum eſt primo Inueſtito, quatenus filios non haberet, vnde expirauit dum filios reliquit; nec etiam ex aſſerta conſuetudine de qua per teſtes, quatenus etiam illam probarent, quia omnes teſtes reſtringunt hanc facultatem ad primum Inueſtitum, & ad vltimum compræhenſum; Camilla autem non erat nec prima acquirens, nec propriè ſecunda dici poterat compræhenſa, dum non erat ſcripta in Inueſtitura, & licet fuerit nominata, hæc tamen nominatio non tribuebat veram, & propriam compræhenſionem in Inueſtitura, &
25 cum dicta † conſuetudo ſit contra Ius, & præiudi-
cialis Eccleſiæ, quia, hac admiſſa, bona in emphiteuſim conceſſa difficiliùs ad ipſam Eccleſiam reuerterentur, eſſent enim tranſibilia ad quoſcunquè extraneos, propterea ſtrictam recepit interpretationem, nec debet extendi, *Grat. conſ.132. nu.20. lib. 1. Cephal. conſ.345. num.24. & 25.* cum alijs, & multiplicarentur facultates, & ſpecialia, quia extraneus non compræhenſus poſſet nominare, & hic nominatus poſtea etiam facere aliam nominationem.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Vlixboneñ erectionis Monaſterij.

Die Veneris 5. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Iudex poſt inhibitionem Rotalem non poteſt ad vlteriora procedere, etiamſi inhibitio nulliter emanauerit, cum ſemper timenda ſit, ſiue iuſta, ſiue iniuſta. De attentatis poſt rem iudicatam commiſsis, pendente appellatione, quando non poſſit dari, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Notario creditur, ſi deponat de his, quæ ad eius officium ſpectant.*

2 *Iudex non debet procedere ad vlteriora in executione pendente lite in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem.*

3 *Iudex inferior non poteſt cognoſcere de viribus inhibitionis Iudicis ſuperioris.*

4 *Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit, ſemper eſt timenda.*

5 *Executio etiam poſt trium conformium poſt inhibitionem quando ſit attentata.*

6 *Poſt rem iudicatam non poteſt dari de attentatis commiſſis, appellatione pendente.*

7 *Quod intellige, ſi in ſpecie non fuerit cauſa ſuper re iudicata, & reuocatione attentatorum, ſecus verò ſi ſpecialiter fuerit commiſſa.*

8 *Attentata debent reuocari, attenta facultate ea reuocandi, de qua in commiſſione.*

9 *Sine actis de iure, & æquitate procedi non poteſt.*

DECISIO LXXV.

INTERPOSITA appellatione ab Abbatiſſa, &
Monialibus Monaſterij de Sperantia, à ſenten-
tijs latis in partibus ad fauorem Sororis Ludouicæ
de Plagis ſuper reſtitutione Dotis per ipſam eidem
Monaſterio elargitæ. Et cauſa in Rota commiſſa,
non obſtante recurſu à Signaturam Gratiæ, & Iuſti-
tiæ, necnon Inhibitionibus Rotalibus, tàm Iudici,
quàm Parti intimatis, eadem Soror Ludouica pro-
ſecuta fuit Iudicium ſuper executione, ſententiarũ,
& obtinuit declarare Inhibitiones Rotales non af-
ficere, nec Iudicem ſe dare pro Inhibito; quinimò
non obſtantibus ſupradictis idem Iudex lata ſentẽ-
tia ſuper reſtitutione Dotis, cum illius redditibus,
non ſolùm relaxauit declaratoriam contra Abbatiſ-
ſam, & Moniales, ex quo non conſignauerunt Pa-
tentes, mandatum Procuræ, & reliquas ſcripturas,
ſed etiam relaxauit mandatum executiuum in for-
ma ſequeſtri contra Bona eiuſdem Monaſterij, pro
ſumma ſcutorum 3242. quæ omnia benè probantur
1 ex atteſtatione † Notarij Actuarij, qui Acta, ſen-
tentias, & mandatum conſcripſit, cui credendum
eſt, cum deponat de his, quæ ad eius Officium ſpe-
ctant, *l. ſi quis Decurio, vbi Bald. & Salycet. nu.4. C. ad l. Cornel. de falſ. Put. deciſ. 475. lib. 2. Rot. coram Mantica deciſ.91. num.9. & coram Seraph.*

deciſ.

deciſ.623. num.12. Quæ propterea Domini attentata cenſuerunt.

2 Quia nō poterat procedi ad vlteriora † in prætēſa executione, pendente cauſa in Rota, & poſt Inhibitionem Rotalem, *cap. non ſolum de appellat. in 6.*
3 *tot. tit. vt lit. pend.* Et Iudex † debebat abſtinere, nec velle cognoſcere de viribus Inhibitionis, *Achil. deciſ.7. de attentat. in manuſcript. & 29. de appellation. inter impreſſ. Rot. deciſ.785. num.2. part.1. diuerſ.* Etiam ſi Inhibitio nulliter emanaſſet, cùm
4 † ſemper timenda ſit ſiuè iuſta, ſiuè iniuſta, *Caputaq. deciſ.13. par.2. Put. deciſ.395. lib.2. Caſ. de Graſſ. deciſ.3. in fin. de appellat.* Et executio etiam
5 † trium conformium poſt Inhibitionem eſt attentata, vt latè per *Lancellot. de attent. poſt Inhibit. ampliat.6. ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.434. nu.3.*

6 Non obſtat, quod poſt † rem iudicatam non poſſit dari de attentatis commiſſis pendente appellatione, *Creſcent. de re iudic.* quia concluſio eſt vera,
7 ſi in ſpecie cauſa non fuiſſet commiſſa † ſuper re iudicata, & reuocatione attentatorum; Ideò fallit in hoc caſu, quo fuit commiſſa cauſa, cum clauſula arbitrio Rotæ, & reuocatis attentatis, *Rip. in cap. cum M. Ferrarieñ. nu.193. ante fin. verſ. ad iſtud reſpondeo de conſtitution. Rota in Tarraconeñ Attentatorum 4. Iunij 1608. corā Reuerendiſſ. D. meo Decano,* quam refert *Marcheſan. de Commiſſion. par.1. fol.59.*

Et hinc ſequitur, vt debeant eadem attentata re-
8 uocari, † attenta etiam facultate reuocandi attentata, de qua in Commiſſione, *tot. tit. vt lit. pend. cap. non ſolum de appellat. in 6.* Maximè cum ſupradictis addatur recurſus habitus ad Iudices laicos, ne Acta præfata compulſarentur ad effectum transmittendi ad Curiam, vt ex atteſtatione Nota-
9 riorum data, & propterea de Iure, † & æquitate, abſquè illis procedi poteſt, vt fuit dictum in *Toletana beneficij 16. Martij 1620. coram R.P.D. meo Pirouano, & coram Seraphino, deciſ.1305. num.7. in Abuleñ Parrocchialis 14. Aprilis 1614. coram Cardinali Sacrato, in Panormitana Archipresbyteratus 8. Iunij 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Viſen. Beneficij 20. Februarij 1630. corā me.*

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 5. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quando proceſſus compulſorialis ſit validus. Et alia circa officium Compulſoris.

SVMMARIVM.

1 *Iurium productio, ſi fuerit facta nimis generaliter, an valeat.*
2 *Relatum dicitur eſſe in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
3 *Specul. de inſtr. edit. §. nunc videndum reſtat num.5. & 6. declaratur.*
4 *Iurium productio recipitur, etiamſi producantur iura in ſacculo exiſtentia.*
5 *Iura exemplanda, praxis non requirit, vt deſignentur parti aduerſæ in citatione ad dicendum contra.*
6 *Citationis formula, quando iura ſunt exēplanda.*
7 *Iura extrahenda, debent per Iudicem diligenter inſpici.*
8 *Iudex præſumitur, quod diligens in ſuo officio fuerit, & num. 30.*
9 *Compulſor eſt merus executor.*
10 *Compulſor ſufficit, quod iura extrahenda inſpiciat, ad effectum, vt exemplentur cum deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali.*
11 *Compulſor, vt rectè procedat ad ſcripturas compulſandas, ſufficit, quod adimpleat formam ſibi præſcriptam.*
12 *Notarius fidem facere debet, quod iura extrahenda fuerint à Iudice diligenti, viſa, & recognita.*
Sed hoc de conſuetudine non ſeruatur. num.12.
13 *Pro Iudicis decreto ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter acta.*
14 *Iudex ſemper præſumitur rectè proceſſiſſe, & cōtrarium dicenti incumbit onus probandi.*
15 *Text. in cap. fin de fid inſtr. declaratur.*
16 *Pars, quando eſt præſens, quando iura extrahūtur non eſt opus atteſtatione, quod Iudex illa viderit.*
17 *Deciſ. in cauſa Anconitana, ſeu Auximana Florum declaratur.*
18 *Copia iurium productorum, parti petenti eſt dāda.*
19 *Iura originalia iuxta formam compulſoriæ, non ſunt exhibenda parti, ſed Iudici.*
20 *Iura coram Iudice producuntur ad effectum probationis.*
21 *Iura coram Iudice compulſore, producuntur ad effectū ſolius extractionis, & tranſumptationis.*
22 *Iura producta ad effectum, vt probent, debēt decerni copia parti, cum termino opponendi.*
23 *Compulſio, vt ſit valida, ſufficit ſola productio iurium, parte præſente, vel citata, abſquè traditione copiæ.*
24 *Iudicis partes ſunt, non autem executoris, decernere copiam parti rei productæ.*
25 *Citatio facta pro diebus 8. cum ſequentibus, ſubſtinetur per quatuor dies ſequentes.*
26 *Pars citata, ſi intra determinatum tempus non compareat, ſi perquiratur, hoc fit ex vrbanitate.*
27 *Acta, quando non poſſint dici nulla.*
28 *Pars, ſi fuerit citata pro determinata hora, quādo comparet, poſt d. terminum, & Iudex iam interpoſuit decretum, tunc præſumitur interpoſitum in termino citationis, & non antea.*
29 *In ſcripturis compulſatis ſunt deſignandæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus.*
31 *Teſtes, vt probent, manum alicuius ſufficit, vt deponant ſe habere notam illius manum.*
32 *Recognitio apocharum priuatarum de ſtylo Curiæ, qualiter fiat.*

DECISIO LXXVI.

ITERVM fuit dictum Proceſſum compulſorialem vltimo loco factum, eſſe validum ex rationibus deductis in deciſione in hac cauſa 27. Iunij pro-

proximi præteriti,* quia Domini cenſuerunt non obſtare oppoſitiones factas contra validitatem dicti proceſſus.

1 Nam prima ſub prætextu, quod productio fuerit
nimis generalis, cum non fuerint ſpecificata iura producenda, *Specul. de inſtr. editione, §. videndū reſtat num.5. & 6. & vbi Adden. Papien. in praxi in forma productionis in fin. verſ. & primò quidam Corn. conſ.14. num.12. verſ. & ſi verba lib.2.* quia cum Tranſlatarij ſe reſtrinxerint ad Inſtrumenta, & iura concernentia affictus, & locationes bonorum Abbatiæ, ſatis videntur dicta Inſtrumenta ſpecifi-
2 caſsc ex vulgari regula, quod relatum † dicitur eſ-
ſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *Bar. in l.1. ff. de receptat. Dec. in cap. quoniam contra num. 48. de probat. Bero conſ. 121. num.2. vol.1. Gozad. conſ.31. num.2. Surd. conſ. 105. num.30.*
3 Non obſtat doctrina † *Speculat.* vbi ſupra, quia
poſtea firmat contrarium ex *l. fin. C. de annal. except. verſ. argumento tamen contra Io. Andr. in addit. verſ. primo dicit*, Ita de facto ſeruari,
4 quod recipitur talis productio, etiamſi † producā-
tur iura in ſacculo exiſtentia, & non dicitur probatio incerta, ex quo eſt res trita ad cōtenta in ſacculo, iuxta *l. penult. C. de ſent. quæ ſine certa quant. Butr. in cap. imputari num. 2. verſ. ſed quis de fid. Inſtrum. vbi Felin. num. 10. in fin. verſ. vltimo*
5 *dicit*. Nec praxis requirit, quod iura † exemplanda
deſignentur parti aduerſæ in citatione ad dicendum contra, ſed tantum in monitione, quæ fieri debet
6 contra perſonas compellendas, formula † enim
citationis faciendæ parti in dicta praxi eſt ad dicendum contra, & videndum extrahi iura per inſtantē ſpecificanda, quæ quidem, ſpecificatio iuxta ſtylum, & eandem praxim fit in die citationis apud acta Notarij, cum inductione Teſtium, iuxta *Veſtr. in prax. lib.6. cap. 1. num.14. verſ. bis omnibus.*

7 Non obſtat ſecunda oppoſitio, quod non † con-
ſtet iura fuiſſe per Iudicem diligenter inſpecta, vt not. *Abb. in cap. fin. num. 2. verſ. nota officium Iudicis. de fid. Inſtr. cum alijs allegatis, in Anconitana Florum 15. Decembris 1617. coram bo. me. Buratto*. Nam intrat præſumptio pro Iudice,
8 † quod fuerit diligens in ſuo officio, *Alex. conſ.45.
vol.1. Maſcard. de probat. concl.1088. nu.1. vol.2.* vbi plures cumulat *Rot. deciſ.3. de conceſſ. præben.*
9 *in nou.* Et cum compulſor ſit merus † executor,
vt inquit idem *Veſtr.* vbi ſupra, ſatis eſt, quod iura extrahenda inſpiciat ad effectum, vt exemplentur
10 cum deſignationibus ſignorum, & etiam † vitiorū
cum quibus reperiuntur in originali, non autem ad effectum cognoſcendi, An illa ſint exemplanda, vel nè, iuxta diſpoſitionē *dicti cap. fin. de fid. inſtr.* & forma compulſorialium ſolùm continet, vel ſub-
11 delegatus † iura fideliter, & integrè extrahi, eo-
rumquè ſigilla, & ſigna, ac manus Notariorum recognoſci faciat, non autem, vt diligenter inſpiciat, An ſint exemplanda; Vnde non releuat,
12 † quod Notarius, nec Iudex fidem non faciant,
quod inſtrumenta fuerint à Iudice diligenter viſa, & recognita iuxta *d. text. in cap fin. de fid. inſtr.* quia ex traditis per *Surd. deciſ. 334. num.36.* conſtat hoc de conſuetudine non ſeruari, & Iudicem, vt fuit dictum ſupra, præſumitur diligēter inſpexiſ-
ſe, niſi concludenter probetur contrarium *ſan. me. Gregor. XV. deciſ.406. num. 7.* præcipuè quia pro
13 † decreto Iudicis ſemper præſumitur, vt omnia
ſupponantur ſolemniter acta, *l. ab ea parte. ff. de probat. cap. ſicut. in fin. de ſent. & re Iud. Garz. de beneſ. par.12. cap.2. num. 125.* ſemper enim, præ-
14 ſumitur Iudicem † rectè proceſſiſſe, & contrarium
dicenti incumbit onus probandi, *l. generaliter, §. petitum in fin. ff. de fideicom. libert. l. non eſt veriſimile, vbi gloſ. in verbo præſumptio. ff. quod met. cauſ. Dec. conſ.574. num.1. Rot. deciſ.564. num.6. par.1. recent.*

15 Nec *tex. in alleg. cap. fin.* † requirit ſolemnitatē
inſpectionis niſi in inſtrumentis vetuſtate collapſis, vt in princ. ſi inſtrumenta propter vetuſtatem &c. quæ fit nemine contradicente, ſed in materia com-
16 pulſoriæ, quando pars † eſt citata, & præſens, non
eſt opus tali atteſtatione. Nec videtur applicari
17 allegata deciſio † Anconitana, ſeu Auximana Flo-
rum, quia in caſu illius nulla cadebat præſumptio inſpectionis Iudicis, coram quo iura non fuerunt exhibita, nec in ea firmatur quod Notarius faciat talem atteſtationem.

18 Ad tertiam difficultatem, quod fuerit petita † co-
pia iurium productorum, & non fuerit data, fuit reſponſum in deciſione, quæ reuidetur, quia iuxta
19 formam compulſoriæ iura † originalia non erant
exhibenda parti, ſed Iudici; Pars verò ipſa volens opponere, non poterat prohibire quin exemplarentur ſeruata dicta forma, & copia datur in Iudicis,
20 non autem in compulſatione; † quia coram Iudice
producuntur iura ad effectum probationis, ſed corā
21 Iudice compulſore † ad effectum ſolius extractio-
nis, & tranſumptationis, & ad effectum vt iura producta probent, debet decerni copia parti cum
22 termino † opponendi *Bart.* communiter approba-
tus in *extrauag. ad reprimendum in verb. de plano col.2.* quem ſequitur *Iaſ. in l. ait Prætor. §. ſi Iu-*
23 *dex num.21. ff. de re iud.* Ad effectum † autem, vt
compulſatio ſit valida, ſola productio iurium ſufficit parte præſente, vel citata abſquè traditione co-
24 piæ, *Oſaſcb. deciſ.1. num.46. in fin.* cum ſint † par-
tes Iudicis, non autem Executoris decernere copiam parti.

Nec releuat quarta oppoſitio, quod decretum procedi ad vlteriora factum ſub die 10. Februarij, ſit nullum ex defectu citationis, quia pars fuit citata ad dicendum contra iura, protocolla, & munimenta producta, & videndum iurare Teſtes ſuper illorum recognitione, & ad dandum interrogatoria quatenus &c. in proc. fol.29. quæ citatio eſt omnino conformis praxi poſitæ per *Veſtr. lib.6. cap.1.*
25 *num.14.* & fuit facta pro † die 8. cum ſequentibus,
quæ ſubſtinetur per quatuor ſequentes dies, *bo. me. Card. Caualer. deciſ. 376. num. 6. Rot. deciſ. 311. par. 1. diuerſ. & deciſ.307. num.1. par.1. recent.* Et Iudex compulſor die 8. fecit decretum iuxta petita parte præſente, vt in proc. fol. 31. quæ cum dixiſſet velle videre iuramenta Teſtium, & examina interpretari, vt in proc. dicto fol.31. à tergo; Ideò ſub
26 die 10. qua † debebat comparere in termino eiuſ-
dem citationis, fuit ex vrbanitate perquiſita, atquè alta voce vocata per Curſorem coram Compulſore, qua non reperta Cōpulſor mandauit procedi ad vl-

Digitized by Google

teriora, & detulit iuramentum Teſtibus fol. 33. qui ſub die 11. depoſuerunt ſuper recognitione fol. 34.
27 quæ omnia cum † acta fuerint in termino prædictæ citationis, non poſſunt dici nulla.

Similiter ceſſat quinta oppoſitio, quòd licet Procurator Abbatis fuiſſet citatus die 26. pro die ſequenti hora 20. cum continuatione horatum ad videndum extrahi iura, fuerit tamen factum decretũ ipſo non expectato ad horam citatam, quia ex proceſſu apparet Iudicem feciſſe decretum parte ad-
28 uerſa nõ comparente, quæ cum † comparuerit poſt horam 20. & ſic poſt terminum, decretum potuit fieri In termino citationis, & non probatur, quod pars citata non fuerit expectata ad horam, ſeù terminum citationis, quia illius comparitio habet, quod comparuit poſt horam 20. pulſatam, prout nõ probatur, quod compulſatio tot apocharum, & inſtrumentorum non fuerit facta ſpatio temporis cõpetentis; Quinimò tollitur ex facto cum illa & lõgè plura collationari potuerint in quatuor horis.

29 Præterea non obſtat, quod in ſcripturis † compulſatis non ſiut deſignatæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus, quia hoc non probatur,
30 neq; de eo datur tumus, & ſic sẽper † remanet firma prẽsũptio pro diligentia Iudicis, ex ſupra deductis.

Nequè viſum fuit obſtare, quod Teſtes non recognouerint diſtinctè manus Notariorum, qui conſcripſerunt iura, nam quoad inſtrumenta ſufficit
31 quod Teſtes deponant † ſe habere notam manum, præſertim, quando prout hic coram Iudice compulſore, protocolla inſtrumentorum fuerunt exhibita perſonis per ipſum compulſis, propter atteſtationem, quam fecerunt, quod illa ſint protocolla Notariorum, qui de illis fuerunt rogati; Quò ve-
32 rò ad † apochas priuatas recognitio ſuſtinetur, attento ſtylo Curiæ, de quo in *Bononien̄ de Manzolis coram bo. me. Remboldo 13. Martij 1626.* cum quo ſtylo in hoc caſu concurrunt adminicula, quæ deſumi poſſunt ex multitudine apocharum concernentium eaſdem res, & perſonas.

Et ita non obſtantibus tot oppoſitionibus, proceſſum compulſorialem vltimo loco factum, validum cenſuerunt Domini vtraquè parte &c.

☞ * Habetur infra præſens deciſio, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

¶ Alia deciſio in eadem cauſa coram eodem R.P.D. Ghiſilerio adeſt infra ſub die 26. Aprilis 1632.

R. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 10. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Agere contra aliquem, quando quis non poſſit. Tutor non poteſt prẹiudicare pupillo. Secretarij Locorum Montium, ſi audeant liberè admittere reſignationem Locorum Mõtium vinculatorum, in quam pœnam incurrant, & an eam ab aliquo poſſint repetere.

SVMMARIVM.

1 *Prætendere quis non poteſt aliquid ab eo, ſi contra eum nullam actionem habeat, nimirum nequè perſonalem, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam.*
2 *Nec demum actionem ex dolo.*
3 *Actionem vllam, ſi quis non habebat contra defunctum ad aliquid dandum, ideò nequè id poterit prætendere contra eius hæredem.*
4 *per Ceſſionem plus iuris, quàm competit cedenti non tranſit in ceſſionarium.*
5 *Actionem nullam, quis non poteſt prætendere cõtra eum, ſi inter ipſos nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proindè nulla oriri potuit perſonalis obligatio.*
6 *Obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti.*
7 *Ita vt per dictam ſtipulationem Notarij acquiratur ius, & actio tertio. & n. 8.*
9 *Pupillus nec tacitè, nec expreſſè poteſt ſe obligare per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem tertij, ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum.*
10 *Minorum contractus, vt valeat, requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitates requiſitæ. ita vt altero deficiente alterum corruit, nequè vnum ſuppletur ab altero.*
11 *Ita vt, ſi minor pulſetur à contrahente ad præſtãdum id, quod eſt promiſſum, rectè inſiſtit nullitati obligationis, & pulſantem repellit.*
12 *Debitori ſoluenti creditor de neceſſitate iuris tenetur ei facere receputam, & quietationem.*
13 *Minorum actus neceſſarij ſine ſolemnitatibus ſubſtinentur.*
14 *Minor, quando recipit inſolutum bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicatis, cum eius læſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates ſtatutorum. num. 16.*
15 *Pacta dicuntur pars pretij.*
16 *Loca Montium, quando quis emit, vel inſolutum recipit, & ſcit, quod ſunt vinculata ad fauorem tertij, ex tali notitia, ſolum inferri poteſt.*
Quod recipiens, non valeat excipere de re ſibi liberè non tradita, non autem, quod perſonaliter ad dictum onus ſe obligauerit. n. 17.
18 *Hypothecaria non datur ſine perſonali actione.*
19 *Loca Montium dum liberè reſignantur, hypothecam non recipiunt. & in ſecundum emptorem abſquè vllo onere transferuntur.*
20 *Loca Montium tranſeunt in ſecũdum emptorem libirè abſquè vllo onere, & hoc prouiſum eſt ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium.*
21 *Obligans ſe per relationem ad aliquod inſtrumẽtum, cogi poteſt ad adimplendum, id quod in eo continetur.*
22 *Hypotheca etiam ſimplex, quando imponitur ſuper bonis minorum, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ.*
23 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. quid diſponat. Et eius diſpoſitio diuina, & nobilis appellatur. num. 24.*
25 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. habet dumtaxat locum contra eum qui recepit ex titulo lucratino, ne locupletetur cũ aliena iactura. n. 26.*

27 *Actio*

27 *Actio ſubſidiaria numquam habet locum, quando adſunt alia remedia.*

28 *Tutoris dolus non debet nocere pupillo. & nu. 29.*

30 *Dolus non poteſt conſiderari in ætate pupillari.*

31 *Pecuniam ſibi debitam, in extinctionem ſui crediti, quando quis recepit, illamq. bona fide conſumpſit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt.*

32 *Pretium, quando non ſuccedat loco rei.*

33 *Creditum ſoluens mediante ſolutione, & precio numerato, dicitur emere nomen, & actionem creditoris.*

Ita vt habita ceſſione poſſit deinde cõtra alios reos debendi agere.

34 *Secretarij Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorũ reſignatorũ.*

35 *Et quidem ex propria culpa, & maleficio contraueniendo diſpoſitioni legis.*

36 *Hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum non poſsũt reportare ceſſionem tranſlatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi.*

37 *Solutio in pœnalibus, quid ſolum operetur.*

38 *Pœnam impoſitam à lege, ſi quis ſoluat, ſi poſtea eam poſſet ab alijs repetere, certè illam ipſe haud lueret.*

39 *Secretarij Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœnæ eis impoſita à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ.*

DECISIO LXXVII.

EMERAT Excellentiſſ. D. Princeps Aldobrandinus à Stephano Sanminiato quædam bona ſtabilia in agro Brictinorienſi pro pretio ſcutorum quindecim millium, cuius pretij pars, nempè ſcuta quatuor millia erogata in emptionem tot locorum Montis Fidei, pacto adiecto, vt ſtare deberent perpetuò vinculata pro cautione, & ſecuritate D. Principis emptoris in caſum euictionis dictorum ſtabilium, vt in Summ. pro Mariotto nu. 3. ſed Regulus Mariottus de anno 1611. tunc Montis Fidei Secretarius, liberam dictorum Locorum Mõtium reſignationem admiſerat in fauorem Domini Thibaldeſchi, & deinde in fauorem Mutij Paſſarini, & Petri Mazziotti, & tertiò demum loco in fauorem Angelæ Stroppiæ, ſeù Thomæ Butij Tutoris recipientis illa inſolutum pro reſiduo pretij vineæ venditæ per Angelam dd. Paſſarino, & Mazziotto, per quem Butium fuerunt poſtea in Barlum reſignata, vt in d. Sum. num. 1. 2. & 4.

Interimq; dictus Princeps Aldobrãdinus paſſus euictionem dictorum ſtabilium emptorum à Sanminiato, & depræhendens in ſui præiudicium per Mariottum Secretarium admiſſam fuiſſe liberam reſignationem Locorum Montium, quæ nexu ſpecialis hypothecæ pro euictione dictorum ſtabilium erant adſtricta, vigore Conſtitutionis ſan. me. Pauli Quinti, ſeu Reformationis ſuper Montium erectione, cuius copia datur in Summario pro Butio n. 1. exegit recta via à Mariotto Secretario, ſeù illius hæredibus, pretium Locorum Montium, quorum liberam reſignationem indebitè idem Secretarius admiſerat; ac deinde eis omnia iura, & actiones ceſſit, dicto Summ. num. 6. In vim cuius ceſſionis teneri Angelam Stroppiam, & Thomam Butium ad reſtitutionem dicti pretij locorum Mõtium ſub die 17. Maij 1630 hæredibus Mariotti tantum informantibus, coram me reſolutum fuit: Qua reſolutione iterum ad trutinam reuocata, & pluries propoſito dubio, Domini hodie dixerunt reſpectu Angelæ Stroppiæ recedendum à deciſis, & ſic ipſam non teneri reſtituere dictum pretium, reſpectu vero Thomæ Butij Tutoris, ſeù illius hæredum dubium reuocarunt ad aliam diſputationem.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia D. Principi Aldobrandino contra Angelam nulla cõpetit ex
1 propoſitis actionibus † nimirũ neq; perſonalis, neq; hypothecaria, nec actio ſubſidiaria, *ex l. ſi me, &*
2 *Titium. ff. ſi cert. pet.* nec demum actio † ex dolo: & propterea, quemadmodũ D. Princeps ſine actione contra Angelam experiri non poſſet, nec illam pulſare ad reſtitutionem dicti pretij, *l. quoties. §. item. ſi temporali, ff. de adminiſtr. tutor. l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. geſt. Grauett. conſ.* 191. *num.* 1. ita neque id permiſſũ cenſeri debet hæredi-
3 bus † Mariotti ceſſionarijs, in quos per ceſſionem
4 plus iuris, quàm competeret cedenti tranſire † nõ potuit, *l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur. l. exceptiones, ff. de except. Bald. conſ. 61. nu. 1. lib. 3. Surd. conſ. 333. num. 15. Rota decіſ. 435. num. 14. par. 1. recent. & corã bo. me. Card. Caual. deciſ. 219. n. 17.*

Non competere actionem perſonalem contra Angelam D. Principi cedenti, & ſucceſſiuè nec ceſſionario, deducitur ex eo, quia inter prædictum
5 † D. Principem, & Angelam nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proinde nec vlla oriri potuit perſonalis actio, *§. ſic itaquè, Inſtit. de action. l. ſi in area. ff. de condit. indeb. Gabr. conſ. 146. num. 1. lib. 1.*

Nequè obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij, pro omnibus quorum intereſt &c. tribuere
6 poteſt huiuſmodi actionem, quippè quod † virtus dictæ clauſulæ, & obligationis regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti, & ſic in caſu præſenti, cum in inſtrumento dationis inſolutum referatur loca Montium eſſe ſpeciali hypotheca vinculata, in fauorem D. Principis Aldobrandini, vtiquè per dictam ſtipulationem Notarij fuerit
7 † eidem Principi acquiſitum ius, & actio pro repetitione pretij locorum Montium, etiam cõtra Angelam, *iuxta tradita per Rotam deciſ. 663. in princ. & dec. 741. num. 12. par. 1. diuerſ. ac deciſ. 5. n. 10. & deciſ. 65. num. 4. & deciſ. 85. num. 1. & 2. poſt Zacch. de oblig. Camer.* & ſtante expreſſione vincu-
8 li, cui erant obnoxia loca montium, † acceptatione, & conſenſu Angelæ videatur quaſi contraxiſſe, & ſe obligaſſe ad idem onus. Quoniam, quicquid ſit reſpectu Butij tutoris, reſponſum fuit reſpectu Angelæ nullam vim fieri poſſe ſuper dicta obligatione Camerali, & ſtipulatione Notarij pro omni-
9 bus quorum intereſt, quia cum Angela eſſet † pupilla, nec tacitè, nec expreſsè obligari potuit per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem D. Principis Aldobrandini ſine iuſta cauſa, & ſolem-

teriora, & detulit iuramentum Teſtibus fol. 33. qui
ſub die 11. depoſuerunt ſuper recognitione fol. 34.
27 quæ omnia cum † facta fuerint in termino prædictæ
citationis, non poſſunt dici nulla.

Similiter ceſſat quinta oppoſitio, quòd licet Pro-
curator Abbatis fuiſſet citatus die 26. pro die ſe-
quenti hora 20. cum continuatione horarum ad vi-
dendum extrahi iura, fuerit tamen factum decretũ
ipſo non expectato ad horam citatam, quia ex pro-
ceſſu apparet Iudicem feciſſe decretum parte ad-
28 uerſa nõ comparente, quæ cum † comparuerit poſt
horam 20. & ſic poſt terminum, decretum potuit
fieri in termino citationis, & non probatur, quod
pars citata non fuerit expectata ad horam, ſeù ter-
minum citationis, quia illius comparitio habet,
quod comparuit poſt horam 20. pulſatam, prout nõ
probatur, quod compulſatio tot apocharum, & in-
ſtrumentorum non fuerit facta ſpatio temporis cõ-
petentis; Quinimò tollitur ex facto cum illa & lõ-
gè plura collationari potuerint in quatuor horis.

29 Prætereà non obſtat, quod in ſcripturis † com-
pulſatis non ſint deſignatæ raſuræ, & mendæ, quæ
ſunt in earum originalibus, quia hoc non probatur,
30 neq; de eo datur fumus, & ſic ſuper † remanet firma
prçſũptio pro diligentia Iudicis, ex ſupra deductis.

Neque viſum fuit obſtare, quod Teſtes non re-
cognouerint diſtinctè manus Notariorum, qui con-
ſcripſerunt iura, nam quoad inſtrumenta ſufficit
31 quod Teſtes deponant † ſe habere notam manum,
præſertim, quando prout hic coram Iudice com-
pulſore, protocolla inſtrumentorum fuerunt exhi-
bita perſonis per ipſum compulſis, propter atte-
ſtationem, quam fecerunt, quod illa ſint protocol-
la Notariorum, qui de illis fuerunt rogati; Quò ve-
32 rò ad † apochas priuatas recognitio ſuſtinetur, at-
tento ſtylo Curiæ, de quo in *Bononien̄ de Manzolis coram bo. me. Remboldo 13. Martij 1626.* cum quo
ſtylo in hoc caſu concurrunt adminicula, quæ de-
ſumi poſſunt ex multitudine apocharum concer-
nentium eaſdem res, & perſonas.

Et ita non obſtantibus tot oppoſitionibus, pro-
ceſſum compulſorialem vltimo loco factum, vali-
dum cenſuerunt Domini vtraquè parte &c.

☞ * Habetur infra præſens deciſio, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

¶ Alia deciſio in eadem cauſa coram eodem R.P.D. Ghiſilerio adeſt infra ſub die 26. Aprilis 1632.

R. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 10. *Decembris* 1631.

ARGVMENTVM.

Agere contra aliquem, quando quis non poſſit. Tutor non poteſt prçiudicare pupillo. Secretarij Locorum Montium, ſi audeant liberè admittere reſignationem Locorum Mõtium vinculatorum, in quam pœnam incurrant, & an eam ab aliquo poſſint repetere.

SVMMARIVM.

1 *Prætendere quis non poteſt aliquid ab eo, ſi contra eum nullam actionem habeat, nimirum nequè perſonalem, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam.*

2 *Nec demum actionem ex dolo.*

3 *Actionem vllam, ſi quis non habebat contra defunctum ad aliquid dandum, ideò nequè id poterit prætendere contra eius hæredem.*

4 *per Ceſſionem plus iuris, quàm competit cedenti non tranſit in ceſſionarium.*

5 *Actionem nullam, quis non poteſt prætendere cõtra eum, ſi inter ipſos nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proindè nulla oriri potuit perſonalis obligatio.*

6 *Obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti.*

7 *Ita vt per dictam ſtipulationem Notarij acquiratur ius, & actio tertio. & n. 8.*

9 *Pupillus nec tacitè, nec expreſſè poteſt ſe obligare per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem tertij, ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum.*

10 *Minorum contractus, vt valeat, requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitates requiſitæ. ita vt altero deficiente alterum corruit, nequè vnum ſuppletur ab altero.*

11 *Ita vt, ſi minor pulſetur à contrahente ad præſtãdum id, quod eſt promiſſum, rectè inſiſtit nullitati obligationis, & pulſantem repellit.*

12 *Debitori ſoluenti creditor de neceſſitate iuris tenetur ei facere receputam, & quietationem.*

13 *Minorum actus neceſſarij ſine ſolemnitatibus ſubſtinentur.*

14 *Minor, quando recipit inſolutum bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicatis, cum eius læſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates ſtatutorum. num. 16.*

15 *Pacta dicuntur pars pretij.*

16 *Loca Montium, quando quis emit, vel inſolutum recipit, & ſcit, quod ſunt vinculata ad fauorem tertij, ex tali notitia, ſolum inferri poteſt. Quod recipiens, non valeat excipere de re ſibi liberè non tradita, non autem, quod perſonaliter ad dictum onus ſe obligauerit. n. 17.*

18 *Hypothecaria non datur ſine perſonali actione.*

19 *Loca Montium dum liberè reſignantur, hypothecam non recipiunt. & in ſecundum emptorem abſquè vllo onere transferuntur.*

20 *Loca Montium tranſeunt in ſecũdum emptorem liberè abſquè vllo onere, & hoc prouiſum eſt ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium.*

21 *Obligans ſe per relationem ad aliquod inſtrumẽtum, cogi poteſt ad adimplendum, id quod in eo continetur.*

22 *Hypotheca etiam ſimplex, quando imponitur ſuper bonis minorum, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ.*

23 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. quid diſponat. Et eius diſpoſitio diuina, & nobilis appellatur. num. 24.*

25 *L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. habet dumtaxat locum contra eum qui recepit ex titulo lucratiuo, ne locupletetur cũ aliena iactura. n. 26.*

27 *Actio*

Digitized by Google

27 *Actio ſubſidiaria numquam habet locum, quando adſunt alia remedia.*

28 *Tutoris dolus non debet nocere pupillo. & nu.29.*

30 *Dolus non poteſt conſiderari in ætate pupillari.*

31 *Pecuniam ſibi debitam, in extinctionem ſui crediti, quando quis recepit, illamq. bona fide conſumpſit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt.*

32 *Pretium, quando non ſuccedat loco rei.*

33 *Creditum ſoluens mediante ſolutione, & precio numerato, dicitur emere nomen, & actionem creditoris.*

Ita vt habita ceſſione poſſit deinde cõtra alios reos debendi agere.

34 *Secretarij Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorũ reſignatorũ.*

35 *Et quidem ex propria culpa, & maleficio contrauenienda diſpoſitioni legis.*

36 *Hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum non poſſũt reportare ceſſionem tranſlatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi.*

37 *Solutio in pœnalibus, quid ſolum operetur.*

38 *Pœnam impoſitam à lege, ſi quis ſoluat, ſi poſtea eam poſſet ab alijs repetere, certè illam ipſe haud lueret.*

39 *Secretarij Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœna eis impoſita à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ.*

DECISIO LXXVII.

EMERAT Excellentiſſ. D. Princeps Aldobrandinus à Stephano Sanminiato quædam bona ſtabilia in agro Brictinorienſi pro pretio ſcutorum quindecim millium, cuius pretij pars, nempè ſcuta quatuor millia erogata in emptionem tot locorum Montis Fidei, pacto adiecto, vt ſtare deberent perpetuò vinculata pro cautione, & ſecuritate D. Principis emptoris in caſum euictionis dictorum ſtabilium, vt in Summ. pro Mariotto nu.3. ſed Regulus Mariottus de anno 1611. tunc Montis Fidei Secretarius, liberam dictorum Locorum Mõtium reſignationem admiſerat in fauorem Domini Thibaldeſchi, & deinde in fauorem Mutij Paſſarini, & Petri Mazziotti, & tertiò demum loco in fauorem Angelæ Stroppiæ, ſeù Thomæ Butij Tutoris recipientis illa inſolutum pro reſiduo pretij vineæ venditæ per Angelam dd. Paſſarino, & Mazziotto, per quem Butium fuerunt poſtea in Barlum reſignata, vt in d. Sum. num. 1.2. & 4.

Interimq; dictus Princeps Aldobrãdinus paſſus euictionem dictorum ſtabilium emptorum à Sanminiato, & depræhendens in ſui præiudicium per Mariottum Secretarium admiſſam fuiſſe liberam reſignationem Locorum Montium, quæ nexu ſpecialis hypothecæ pro euictione dictorum ſtabilium erant adſtricta, vigore Conſtitutionis ſan. me. Pauli Quinti, ſeu Reformationis ſuper Montium erectione, cuius copia datur in Summario pro Butio n.1. exegit recta via à Mariotto Secretario, ſeù illius hæredibus, pretium Locorum Montium, quorum liberam reſignationem indebitè idem Secretarius admiſerat; ac deinde eis omnia iura, & actiones ceſſit, dicto Summ. num.6. In vim cuius ceſſionis teneri Angelam Stroppiam, & Thomam Butium ad reſtitutionem dicti pretij locorum Mõtium ſub die 17. Maij 1630. hæredibus Mariotti tantum informantibus, coram me reſolutum fuit: Qua reſolutione iterum ad trutinam reuocata, & pluries propoſito dubio, Domini hodie dixerunt reſpectu Angelæ Stroppiæ recedendum à deciſis, & ſic ipſam non teneri reſtituere dictum pretium, reſpectu verò Thomæ Butij Tutoris, ſeù illius hæredum dubium reuocarunt ad aliam diſputationem.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia D. Principi Aldobrandino contra Angelam nulla cõpetit ex
1 propoſitis actionibus † nimirũ neq; perſonalis, neq; hypothecaria, nec actio ſubſidiaria, *ex l. ſi me, &*
2 *Titium. ff. ſi cert. pet.* nec demum actio † ex dolo: & propterea, quemadmodũ D. Princeps ſine actione contra Angelam experiri non poſſet, nec illam pulſare ad reſtitutionem dicti pretij, *l. quoties. §. item ſi temporali, ff. de adminiſtr. tutor. l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. geſt. Crauett. conſ. 191. num.1.* ita neque id permiſsũ cenſeri debet hæredi-
3 bus † Mariotti ceſſionarijs, in quos per ceſſionem
4 plus iuris, quàm competeret cedenti tranſire † nõ potuit, *l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur. l. exceptiones, ff. de except. Bald. conſ. 61. nu.1. lib. 3. Surd. conſ. 333. num.15. Rota deciſ. 435. num.14. par.1. recent. & corã bo. me. Card. Caual. deciſ. 219. n.17.*

Non competere actionem perſonalem contra Angelam D. Principi cedenti, & ſucceſſiuè nec ceſſionario, deducitur ex eo, quia inter prædictum
5 † D. Principem, & Angelam nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proinde nec vlla oriri potuit perſonalis actio, *§. ſic itaquè, Inſtit. de action. l. ſi in area, ff. de condit. indeb. Gabr. conſ. 146. num.1. lib.1.*

Nequè obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij, pro omnibus quorum intereſt &c. tribuere
6 poteſt huiuſmodi actionem, quippè quod † virtus dictæ clauſulæ, & obligationis regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti, & ſic in caſu præſenti, cum in inſtrumento dationis inſolutum referatur loca Montium eſſe ſpeciali hypotheca vinculata, in fauorem D. Principis Aldobrandini, vtiquè per dictam ſtipulationem Notarij fuerit
7 † eidem Principi acquiſitum ius, & actio pro repetitione pretij locorum Montium, etiam cõtra Angelam, *iuxta tradita per Rotam deciſ. 663. in princ. & dec. 741. num.12. par.1. diuerſ. ac deciſ. 5. n.10. & deciſ. 65. num.4. & deciſ. 85. num. 1. & 2. poſt Zacch. de oblig. Camer.* & ſtante expreſſione vincu-
8 li, cui erant obnoxia loca montium, † acceptatione, & conſenſu Angelæ videatur quaſi contraxiſſe, & ſe obligaſſe ad idem onus. Quoniam, quicquid ſit reſpectu Butij tutoris, reſponſum fuit reſpectu Angelæ nullam vim fieri poſſe ſuper dicta obligatione Camerali, & ſtipulatione Notarij pro omni-
9 bus quorum intereſt, quia cum Angela eſſet † pupilla, nec tacitè, nec expreſsè obligari potuit per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem D. Principis Aldobrandini ſine iuſta cauſa, & ſolem-

M 2 nita-

10 nitatibus Statuti Vrbis, quæ duo copulatiuè † te-
quiruntur, adeout vno deficiente, alterum corruit,
neq; vnũ ſuppleatur ab altero, indèq. Angela, pul-
ſata per D. Principem ad euictionem præſtandam,
11 rectè inſiſtit † nullitati obligationis, & actorem
repellit, *ex l. non eſt, l. ſi is, C. de præd. minor. Pa-
rij. conſ.85. num.14. & 15. lib. 3. Simoncell. de de-
cret. lib.2. tit.6. num.33. Montan. de tutel. cap.33.
num.33.38. & 124. Rota deciſ.153. nu.11. & 12.
par.1. recent. & in Romana dotis 10. Iulij 1626.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Aſſiſien
dotis 22. Iunij 1629. coram R.P.D. meo Veroſpio.*
Nec ambigi poteſt, quin ſolẽni tates ſtatutariæ exi-
12 gerẽtur in caſu præſenti, † quia non de ſimplici re-
ceptione pretij vineæ agitur, & quietatione, quæ ex
13 iuris neceſſitate fit debitori, quæ tãquã actus † ne-
ceſſarius, ſinè ſolemnitatibus ſuſtineretur, vt cen-
ſuit *Rota coram Puteo deciſ.153. num.3. lib.2. &
dec.167. num.5. verſ. & dicit, par.3. diuerſ. & co-
ram Card. Seraph. deciſ.1183. num.2.* ſed agitur
de receptione inſolutum bonorum immobilium,
14 obligationibus, & hypothecis implicatorum, † cũ
læſione pupillæ, dum vineam tradidit liberam, &
pretium recepit oneribus, & pactis obuoxium, &
15 ſic imminutum; pacta enim † dicuntur pars pre-
tij, *l. fundi partem, & ibi gloſ. Bald. & Saluet. ff.
de contrab. empt. Ioan. de Amic. conſ.151. num.4.*
& propterea in ſimili receptione inſolutum bono-
16 rum immobilium, † quæ æquipollet emptioni, &
venditioni, ſeù tranſactioni, adſcribendas eſſe ſta-
tuti ſolemnitates rectè tradit *Bald. in l. præſes n.8.
verſ. idem apparet, C. de tranſact. Marſil. in rubr.
de probat. num.345. & ſeq. Cephal. conſ.91. nu.13.
& 14. Montan. de tutel. cap.33. num 390. & 391.*
Hincq. fit, ſcientiam Angelæ, quod dicta loca mõ-
tium eſſent vinculata in fauorem D. Principis, in-
dèq. deductum conſenſum nihil operari, ſtãte nul-
17 litate prædicta, vltra quod ex notitia † dicti oneris
locis montium infixi, ſolum inferri poſſet, vt An-
gela excipere non valeat de re ſibi liberè non tra-
dita, non autem quod perſonaliter ad dictum onus
ſe obligauerit, *l. Lucius Titius. ff. de adminiſtr. tut.
Surd. deciſ.47 num.9. in fin. verſ. addo quod.*

Actione etiam hypothecaria D. Princeps contra
18 Angelam experiri † non poterat, tum quia regula-
riter hypothecaria non datur ſinè perſonali actione,
*l. ſi deferente, l. ſoluitur, ff. quib. mod. pign. vel hy-
potheca ſolu. & tradunt communiter Doctores in
l. cum oportet, §. ſed ſi tacitas. C. de bonis, quæ liber.
Neguſant. de pignor. membr. 1. par.8. nu.46.* tum
19 quia loca montium, dum liberè reſignantur, † hy-
pothecam non recipiunt, & in ſecundum emptorẽ
abſquè vllo onere transferuntur, quod per Apoſto-
20 licas Conſtitutiones in erectione † montium ſpe-
cialiter prouiſum eſt, ne publicum, & liberum co-
rum impediatur commerciũ, vt teſtatur *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.730. num.48. Card. Seraph. de-
ciſ.576. nu.2. & fuit dictum in Romana officij No-
tariatus 1. Iunij 1620. coram bo. me. Remboldo.*

Neque obſtat, quod Butius in inſtrumento rece-
ptionis inſolutum, per relationem ad illud habitam
21 ad prædictum † inſtrumentum reſignationis in fa-
uorem Sanminiati, in quo vinculum, & hypotheca
fuit cõſtituta in fauorem D. Principis, dicatur ite-
rum loca montium priori hypothecæ ſuppoſuiſſe,
quoniam, in præiudicium pupillæ id non ſubſiſtit,
22 non adhibitis ſolemnitatibus † ſtatutarijs, quæ re-
quiruntur etiam in ſimplici impoſitione hypothe-
cæ, *Gozzadin. conſ.15. num.13. & ſeqq. Menoch.
de arbitr. Iud. caſ.171. num.30. & 31. Tiraq. de
retr. conuent. ad fin. tit. num.10. Gratian. diſcept.
forenſ. cap.242. num.5. & 6. Modern. Roman. ad
Statut. Vrbis. gloſ.7. num.72.*

Actione pariter ſubſidiaria, *ex l. ſi me, & Titiũ,
ff. ſi cert. pet.* carebat D. Princeps, nec repetere po-
23 terat † pretium dictorum locorum montium, eo
quod fuerit verſum in vtilitatem Angelæ, vt ſuadet
24 æquitas *d. l. ſi me, & Titium*, quam diuinam, † &
nobilem appellat *Bald. conſ.348. ſub num.1. verſ.
conſidera, lib.1.* quoniam Angela dicta loca mon-
tium recepit ex cauſa oneroſa, nempè loco precij
vineæ, venditæ Paſſarinis, & Mazziotto, diſpoſitio
25 autem dictæ l. locum dumtaxat, habet † contra
eum, qui recipit ex titulo lucratiuo, ne ſcilicet lo-
26 cupletetur cum aliena iactura, † & ex re aliena,
vel alteri debita, & obligata conſequatur vtilitatẽ,
tradunt *Bart. in l.1. num.2. ff. de diſtract. pignor.
& ibidem Salicet. nu.2. Angel. in d. l. ſi me, & Ti-
tium, num.1. in fin. Purpurat. num.8. in fin. &
18. Iaſ. num.2. ad med. ff. ſi cert. pet.: idem Alex.
conſ.92. num.6. lib.1. plenè Coſta de remed. ſubſi-
diar. remed.12. num.4. & ſeqq.* Dumq. alijs iuris
remedijs conſultum eſt indemnitati D. Principis,
nempè actione contra Secretarium directa, vel quæ
27 fortaſſe cõtra Butium Tutorem dirigi poteſt, † ceſ-
ſat vtiquè ſubſidiaria, *Soccin. Sen. conſ.224. num.1.
lib.2. Surd. conſ.528. n.19. Coſta d. remed.12. n.5.*

Demum contra Angelam intentari non poteſt
actio doli ex eo quod Butius tutor, ſciens loca mõ-
tium eſſe vinculata, liberè tamen, in ſpretum refor-
mationis ſan. me. Pauli Quinti, reſignauerit, quo-
28 niam quatenus † dolus adeſſet contra tutorem,
quod hodie firmare DD. noluerunt, ſed reiecerũt
ad aliam diſputationem, videtur enim poſſe excu-
ſari, cùm, antequàm Butius reſignaret eadem loca
montium, liberè in Thibaldeſcũ reſignata fuerunt,
& deinde in Mutium Paſſarinum, & Petrum Maz-
29 ziottum, adhuc tamen † is dolus tutoris pupillæ
nocere non poteſt, *l. fin. de adminiſtr. tutor. l. ne-
què cum interdicto, l. alterius, ff. de reg. iur. Mon-
tan. de tutel. cap.31. effect.5. num.10. Guttier. eod.
tract. par.3. cap.1. num.77.* & pupilla, quæ bona
30 fide, & citra omnem dolum, qui † in illa ætate con-
ſiderari non poteſt recepit pecuniam ſibi debitam
in extinctionem ſui crediti, illamq. bona fide con-
31 ſumpſit, & † quod ſuum erat conſequuta fuit, ad
reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt, *ad l. ſi alie-
ni. ff. de ſolut. Dec. in l. ſingulari, nu.6. Iaſ. n.73.
ff. ſi cert. pet. Menoch. conſ.300. n.32. Surd. conſ.4.
num.10. & conſ.528. nu.29.* præſertim, quia mo-
do pupilla non poſſidet loca montium, ſed pretium
32 ex illis redactum, in particularibus † autem regu-
lariter pretium non ſuccedit loco rei, *Alex. conſ.58.
nu.13. lib.3. Mantic. de tacit. lib.14. tit.28. n.38.
Rota deciſ.681. num.8. par.2. recent.*

Quibus addebant Domini ceſſionem factam per
D. Principem Mariotto Secretario, nequaquàm ip-
ſi, ſiuè illius hæredibus ſuffragari poſſe ad effectum
agendi

agendi contra Angelam, & alios; quoniam, licet
33 certum ſit, quod ſoluens creditum, † mediante ſo-
lutione, & precio numerato, dicitur emere nomen,
& actionem creditoris, adeout habita ceſſione, poſ-
ſit deinde contra alios reos debendi agere, iuxta
*l. cum is, ff. de fideiuſſ. sum latè deductis in Romana
cenſus 16. Maij præteriti coram me;* tamen cōclu-
ſio prædicta non applicatur iſti caſui, quia, cum ex
præſcripto reformationis fa. me. Pauli Quinti, Ma-
34 riottus Secretarius † admittendo liberè reſignatio-
nem locorum montium vinculatorum, effectus ſit
principalis debitor pretij locorum reſignatorum,
35 & quidem ex † propria culpa, & maleficio, con-
trauenīendo diſpoſitioni legis, hinc eſt, quod ſoluē-
36 do proprium debitum † ex delicto contractum, nō
poteſt reportare ceſſionem tranſlatiuam iurium, &
acquirere facultatem repetendi ſolutum ab alijs
37 obligatis ex cōtractu, vel quaſi, in † pœnalib' enim
ſolutio parit effectum dumtaxat liberationis citra
repetitionem, vt voluit *Bart. in l. 1. §. ſi plures, in
fine. verſ. quæro, extra gloſ. ff. de eo per quem fact.
erit. Bald. in l. 1. num. 4. in fine. C. de condit. furt.
Alex. in addit. ad Bart. in l. ſemper §. ſi in ſepulchro,
littera B, ff. quod vi, aut clam*, vbi doctrinas con-
cordantes adducit, alioquin pœnam à dicta lege
38 impoſitam haud lueret Secretarius, ſi pecunias ſo-
39 lutas ab alijs repetere poſſet, formalitas † autem
dictæ pœnæ conſiſtit in amiſſione rei propriæ, *ad l. ſi
quis maior, C. de tranſact. Soccin. Iun. conſ. 26.
n. 26. lib. 4. Bart. conſ. 9. n. 3. Surd. deciſ. 99. n. 17.*
Et ita vtraquè parte informāte reſolutū fuit &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Colimbricń Præſtimoniorum.

Die Mercurij 10. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ poteſt agere, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & tàm recuperandæ, quàm retinendæ, quod habet locum etiam ſi ipſe faciat contractum inutilem, & habuerit ſe pro ſpoliato. Vigore poſſeſſionis ciuilis quis poteſt recuperare naturalem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio iunior non eſt manutenenda, cum præſumatur clandeſtina, & turbatiua.*

2 *Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ agere poteſt tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recuperandæ, quam retinendæ.*

3 *Quod procedit etiamſi Prælatus fecerit inutilem contractum, & habuerit ſe pro ſpoliato.*

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non transfertur ex inutili contractu, & num. 3.

4 *Prælatus nomine Prælaturæ, & Eccleſia poteſt petere manutentionem.*

5 *Prælatura, & Eccleſia, pro vt pupillus, ſunt tales, vt non poſſint perdere poſſeſſionem.*

6 *Eccleſia numquàm deſinit poſſidere, & numquàm moritur.*

7 *Prælato nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum.*

8 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam, & Prælaturam, & non ſimpliciter penes Prælatum.*

9 *Poſſeſſio ciuilis bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam.*

10 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ dicitur plena & nunquam vaca.*

11 *Eccleſia, vel dignitate vacante, ſi bona occupentur per tertium, Eccleſiæ competit interdictum, vnde vi, & n. 20.*

12 *Ita quod non competit Eccleſiæ, vel dignitati manutentio.*

13 *Prælato mortuo, penes Eccleſiam remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis.*

14 *Et hoc ſufficit ad effectum interdicti recuperandæ poſſeſſionis.*

15 *Interdictum, vnde vi, quando alicui competit, an poſſit petere manutentionem.*

16 *Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis.*

17 *In poſſeſſione ciuili non poteſt quis tueri ſine reſtitutione poſſeſſionis naturalis.*

18 *Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet vim recuperādæ, quod eſt mirabile.*

19 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ, & interdictum, vti poſſidetis, ratione ciuilis, & nu. 26.*

21 *Vis ſunt plures ſpecies.*

22 *Occupator, ſi reuertentem Dominum, non admiſerit, vi magis videtur poſſidere, quam clam.*

23 *Interdictum, vti poſſidetis, non datur poſſidenti.*

24 *Poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis poteſt recuperare naturalem, & expellere occupatores.*

25 *Prælatus, quando nulliter alienat etiam quod habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccleſiæ.*

27 *Deciſ. Seraph. & Blanchett. declarantur.*

28 *Deciſ. in cauſa Lucana Optionis coram bo. me. Manzaned. declaratur. & n. 29.*

30 *Poſſeſſio bonorum præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel dignitatis, niſi tertius Eccleſia, vel dignitate vacante ceperit poſſeſſionem.*

31 *Eccleſiæ poſſeſſionem, qui conſequitur, etiam poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ conſequitur.*

32 *Aret. in l. poſſideri n. 8. ff. de acqu. poſſ. declaratur.*

33 *Canonicus, qui poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus, reperit occupantem, poteſt cum violenter expellere.*

34 *Poſſeſſio naturalis poteſt recuperari ex vi ciuilis.*

35 *Rot. deciſ. 21. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. & aliæ declarantur.*

36 *Beneficij poſſeſſionem ſi quis capiat, ſi ſpolietur reſtituitur in integrum ad d. beneficium.*

37 *Eccleſiæ poſſeſſionem, ſi quis capiat per annulum, ad quæ bona reſtringatur d. poſſeſſio.*

38 *Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ & expellere occupatorem, & ex vi poſſeſſionis ciuilis recuperare naturalem.*

39 *Deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in nou. declaratur.*

40 *Achill. deciſ. 4. de præſcript. intellectus.*

41 *Poſſeſſio ciuilis ſpatio 10. annorum perditur.*

42 *Poſſeſſio ciuilis minori ſpatio quam decem anno-*

Digitized by Google

rum præſcribitur, quando quis eſt capax voluntatis, & ſcit alium poſſidere, & tacet.

DECISIO LXXVIII.

CENSVERVNT Domini Illuſtriſſimo D.
Domino Roderico de Mello, nomine præſti-
moniorum, quæ poſſidet, competere reſtitutionem
in integrum aduerſus tres ſententias, in partibus
latas ad fauorem Petri de Figueredo, Prioris San-
ctæ Catharinæ loci de Nobra, ſuper reintegratione
ad poſſeſſionem, in qua obtinuerat manutentionem
ab Archidiacono Viſeñ, quia cùm dicta præſtimo-
nia eſſent in antiquiori poſſeſſione, quàm eſſet Se-
baſtianus de Affonſeca anteceſſor dicti Petri, præ-
fato Domino Roderico nomine eorumdem præſti-
moniorum, non autem dicto Petro debebatur ma-
1 nutentio, † cum poſſeſſio dicti Sebaſtiani, tanquàm
iunior præſumeretur clandeſtina, & turbatiua
*cap. licet cauſam. de probat. Bartol. in l. ſi duo nu. 4.
ff. de vti poſſid.* Indubitatum eſt enim, quod Præla-
2 tus nomine Eccleſiæ, † vel Prælaturæ poteſt agere
tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recu-
perandæ, ſed etiam retinendæ, *vt in cap. littera de
dilat. cap. olim primo, & tertio de reſtit. ſpoliat. Abb.
in cap. cum ſuper num. 19. 20. & 21. de cauſ. poſſeſſ.
propriet. & in dicto cap. littera num. 3. verſic. circa
3 primum de dilat.* etiam quod ipſe † Prælatus fecerit
inutilem contractum, & habuerit ſe pro ſpoliato,
quia cùm ex inutili contractu facto per Prælatum
poſſeſſio non transferatur *Bart. in l. prima §. ſi Vir
Vxori, nu. 3. Iaſon nu. 28. Bolognett. num. 64. ff. de
acquir. poſſeſſ. Verall. deciſ. 182. nu. 9. par. 3.* nomine
4 Prælaturæ, † vel Eccleſiæ poteſt petere manuten-
tionem *Verall. loc. alleg. Seraph. deciſ. 1417. num. 3.*
& fuit reſolutum coram Illuſtriſſimo D. meo De-
cano in cauſa *Theatina Iuriſdictionis Sãcti Ioan-
nis 10. Maij. 1621. verſ. & vlterius fuit conſidera-
tum* aliaſquè ſæpiſſimè *Add. ad deciſ. 116.* ſanct.
5 mem. Gregorij. Prælatura † namquè & Eccleſia,
prout pupillus ſunt tales, vt non poſſint perdere
poſſeſſionem *Bart in d. l prima §. ſi Vir Vxori n. 3.*
quem ſequitur *Pariſ. conſil. 24. n. 7. vol. 1.* vbi quod
6 Eccleſia nunquàm deſinit poſſidere, † & nunquàm
moritur, ac propterea cùm ex hoc conſtet de læſio-
ne præſtimoniorum, eidem D. Roderico eorumdem
7 nomine, competit † in integrum reſtitutio *l. nam
& poſtea §. ſi minor ff. de iure iuran. l. ſero ff. de re-
ſtit. in integr. Rota deciſ. 1. eod. tit. in non. & deciſ.
307. num. 1. par. 2. recent. Benint. deciſ. 85. nu. 10.*
& paſſim dixit Rota.

Quòd autem poſſeſſio præſtimoniorum eſſet antiquior ſatis patet, quia fructus per Paulum Tertiũ fuerunt à quibuſdam Eccleſijs diſmembrati vſquè de anno 1541. & facto loco diſmembrationi de anno 1546. capta fuit poſſeſſio quorumdam præſtimoniorum, illorumquè bonorum, & fructuum, necnon aliorum ſucceſsiuè per Dominum Aluarũ de Mello, qui poſſedit vſque ad annum 1580. quo tempore obijt, vt deponunt Teſtes in Cauſa examinati, & cum per obitum dicti Aluari fuiſſet prouiſus Dominus Ioannes de Barganza, qui pariter poſſeſſionem aſſequutus fuit, & in ea continuauit vſquè ad annum 1609. quo tempore per obitum ipſius Ioannis dum præſtimonia vacarent. Sebaſtianus Prior de Nobra ſupradictus cæpit poſſeſſionem, præfatus autem Dominus Rodericus cum fuiſſet prouiſus mouit Iudicium. Vnde ex his ſatis conſtat de anteriori poſſeſſione præſtimoniorum,
8 † quia poſſeſsio eſt penès Eccleſiam, & Prælaturam
non ſimpliciter penès Prælatum *Doct. in d. l. 1. in
fine ff. de acquir. poſſeſs.* & de communi, & veriori
*Alex. in conſil. 81. n. 17. vol. 3. Pariſ. conſil. 24. n. 5.
9 vol. 1.* Et reſpectu ciuilis † poſſeſſionis concluſio eſt
ſinè contradictore *Bolognett. in d. l. 1. n. 324. verſ.
in Prælato Matheſ. ſingulari 166. & ibi Apoſt.*
10 & quod poſſeſſio ſemper † dicatur plena, & nun-
quàm vacare *Ripa in cap. ſæpè num. 57. de reſtit.
ſpoliat.* Non eſt enim hic agendum de anteriori
poſſeſſione Prioratus, quia, vel ea fuit priuatus per
diſmembrationem factam per Summum Pontificẽ,
vel ſaltem amiſit naturalem, & ciuilis, ei nõ poteſt
ſuffragari vltra decennium à die captæ poſseſsionis
per præſtimonia, vt inferius dicetur, nec decennium
lapſum poſt poſseſſionem captam per Priorem
nocet præſtimonijs, cum lis ſemper perdurauerit.
11 Non obſtat, quod ſi Eccleſia, † vel dignitate
vacante, occupentur bona per tertium, Eccleſiæ
competit interdictum, vnde vi, *cap. querelam vbi
Abb. in fine*, vbi quod ille Textus loquitur de re-
ſtitutione per interdictum, vnde vi, *de electione*, idẽ
*Abb. in dicto cap. littera tua num. 3. poſt med. verſ.
& etiam ſi ſpolietur Eccleſia. de dilat. Rota deciſ. 1.
in principio*, & ibi *Adden num. 4. verſ. Reſpondetur
12 ad primum. de reſtitut. ſpoliat. in nou.* itaut † non
competat Eccleſiæ, aut dignitati manutentio, vt
videtur innuere *Rota* in cauſa *Bergomen. Bonorum
28. Ianuarij 1594. coram bon. mem. Card. Blan-
chetto, & in Lucana Optionis 24 Aprilis 1606. co-
ram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ eſt
deciſio 171. num. 3. par. 2. recent.* & videtur facere
deciſ. Seraph. 1127.

Nam pro intelligentia huius obiecti, & pro faci-
liori illius diſsolutione firmãdum eſt, quod mortuo
13 Prælato † penès Eccleſiam remanet poſseſsio ci-
uilis, & conſiderabilis, vt optimè declarat *Rota in
cauſa Senen. Pontis Arrighi 12. Iunij 1573. co-
ram Rubeo, quæ eſt deciſio 390. nu. 3. par. 1. diuerſ.*
14 quæ ſubdit iſtam poſseſsionẽ † ſufficere ad effectũ
interdicti recuperandæ poſseſsionis *allegat. dict.
Add. ad deciſ. primam num 4. de reſtitut. Spol. in
nou.* cui allegationi addi poſsunt omnia deducta in
obiecto. Vnde hoc poſito dicendum eſt non inde
reſultare, quod Prælatus ſi bona Eccleſiæ, vel Præ-
15 laturæ ab alio fuerint occupata, † non poſſit pete-
re manutentionem etiam quod competat interdi-
ctum, *Vnde vi*, quia punctus ſtat in eo, vt videatur
quomodò competat illud interdictum, quod de di-
recto contrariatur interdicto, *vti poſſidetis*. Indubi-
16 tatum eſt enim, † quo ratione ciuilis poſseſsionis
competit interdictum, *vti poſſidetis*, quod habet na-
turam mixtam poſseſſioni retinendæ reſpectu ciui-
lis, & recuperandæ reſpectu naturalis, Vnde eſt
quoddam iudicium habens ſimpliciter naturam
retinendæ quodammodò retinẽdæ, & in cõſequen-
tiam recuperandæ, & per conſequens pronuntiabit.
Iudex me in ciuili poſseſsione tuendum, & quia
17 non poſsum in ciuili † poſseſsione tueri ſine reſti-
tutione poſseſſionis naturalis, Iudex mandabit, vt

pars,

pars, quæ occupauit reddat poſſeſſionem ità *Bald.*
in l. uti poſſid. nu. 12. *in fin. verſ. Reſpondet inter-*
dictum C. vti poſſid. & benè etiam *Bart. ibidem*
18 *num.* 4. *verſ. & aduerte*, vbi quod eſt mirabile, †
vt interdictum, *uti poſſidetis*, licet ſit retinendæ poſ-
ſeſſionis, habeat vim recuperandæ, ſubdens, *non*
enim potes à turbatione deſiſtere, niſi mihi reſti-
tuas naturalem, quam abſtuliſti, quia per retentio-
nem illius naturalis turbas me in mea ciuili, vt in
l. clam poſſidere §. qui ad nundinas ff. de acquir.
poſseſs. l. naturaliter §. nihil commune ff. eodem ti-
tulo, & idem dicit *Azor in Summa Cod. vti poſſid.*
19 *num.* 12. *in fine* inquiens, *dicas† dari interdictum,*
vnde vi, ratione naturalis poſseſſionis amiſſa, &
dari intedictum vti poſſidetis propter ciuilem, quã
inquietat. Vnde ſecundum prædicta debent intel-
ligi iura, & DD. allegati in obiecto, dum dicunt
20 Prælaturæ, atquè Eccleſiæ, competere interdictũ†
Vnde vi, vt ſcilicet competat pro naturali poſseſ-
ſione occupata, ſed non ideò excludunt, quin ratio-
ne ciuilis competat Interdictum *vti poſsidetis*, in
conſequentiam cuius, recuperatur naturalis per
interdictum *Vnde vi*, non autem per vim expulſinã,
aut compulſiuam, ſed propter vim inquietatiuam,
cùm prohibeat Prælaturam, vel Eccleſiam natura-
liter poſſidere *l.* 1 *§. quod ſi vi ff. quod vi, aut clam,*
vt per Azor. in Summa C. vti poſſid. num. 11. *in*
21 *fine verſic. hic ergo loquimur*, vbi fimat quod† ſunt
plures ſpecies vis, vt ipſe deduxit in eadem *Sum-*
ma titulo de his, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt nu. 1.
& optimè declarat *Text. in d. l. clam poſſidere §. qui*
ad nundinas ff. de acquir. poſſeſſ. vbi loquens de oc-
cupatore abſente poſſeſſore, inquit *quod ſi occupa-*
22 *tor* † *reuertentem dominum non admiſerit, vi ma-*
gis intelligitur poſſidere non clam, & benè etiam
declarat *Caſtr. in d. §. qui ad nundinas num.* 7. vbi
23 quod poſſidenti non datur interdictum † *vti poſſi-*
detis, directè pro naturali recuperanda, quia eſt in-
terdictum retinendæ, non recuperandę poſſeſſionis,
nec datur pro ipſa naturali retinenda, quia ipſam
non habet, ſed datur pro retinenda ciuili, & ne in
illa inquieterur, & quia hoc fieri non poteſt, niſi
ille, qui occupauit naturalem, eam dimittat, con-
demnatur occupator ad illam dimittendam, & ſic
in conſequentiam datur pro ipſa recuperanda, &
ſubdit idem *Caſtr.* quod pro hoc eſt optimus *Tex-*
tus in cap. Piſanis de reſt. ſpoliat.

Et hoc eſt quod dixit *Rota coram ſan. mem. Greg.*
24 *in deciſ.* 203. *nu* 3. vbi quod quis vigore ſuæ † poſ-
ſeſſionis ciuilis, poteſt recuperare naturalem, & ex-
pellere occupatores, ſicut poſſeſſor reuerſus à nun-
dinis, quinimò, hoc pacto dicitur remouere turba-
tiones *Iaſ. in d. l. clam poſſidere §. qui ad nundinas*
num. 62 *ff. de acquir. poſseſs. Pariſ. conſil.* 41. *nu.* 38.
& 39. *lib.* 1. *Bero. conſil.* 102. *num.* 43. *lib.* 1. *Natta*
conſil. 572. *num.* 22. *Put. deciſ.* 192. *num.* 3. *lib.* 1. *In*
correctis Lancell. de attent. par. 2. *c.* 4. *limit.* 1. *n.* 35.
Menoch. de retinen. remed. 2. *quæſt.* 2. & in proprijs
terminis fuit reſolutum in cauſa *Romana Capella-*
niæ, Sanctæ Mariæ Magdalenæ 24. *Februarij*
1576. *coram Lauretano quæ eſt deciſio* 19. *nu.* 12.
& 13. *par.* 2. *diuerſ. Rota deciſ.* 560. *num.* 4. *par.* 1.
in recent. Et caſus iſte deciditur etiam ex ratione,
25 quia quando† Rector nulliter alienat, etiam quod
habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccle-
ſiæ, ad manutentionem pro ciuili, quæ remanet pe-
nès Eccleſiam, quia ſcilicet, dum occupans recuſat
reſtituere naturalem, facit vim inquietatiuam, cùm
prohibeat Eccleſiam, vel Prælaturam naturaliter
26 poſſidere, & ſic per interdictum† *vti poſſidetis*, cõ-
ſeruat ciuilem, in cuius conſequentiam ex Interdi-
cto, *Vnde vi*, recuperat naturalem; vt in ratione di-
cunt Doct. & deciſiones in principio allegatæ. Vn-
de inter vnum, & alium caſum, non poteſt conſtitui
differentia.

Nequè huic ſententiæ reſiſtunt deciſiones in
27 contrarium allegatæ, quia † deciſiones *Seraphini,*
& Blanchetti ſunt intelligendæ iuxta *deciſionem*
Rubei in dicta Senen. Pontis Arrighi 390. *par.* 1.
diuerſ. quam allegant, quæ deciſio non nocet, imò
fauet, vt ſuperiùs ponderatum eſt, & deciſio *Sera-*
phini non firmat quod Eccleſiæ, aut dignitati, occu-
pata poſſeſſione naturali, mortuo Rectore non
competat poſtmodum manutentio. Deciſio autem
Blanchetti ſatis perfunctoriè loquitur Deciſio ve-
28 rò in cauſa *Lucana* † *Optionis* 24. *Aprilis* 1606.
coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo 171. *n.* 3.
par. 2. *in recent.* loquitur in caſu, quo anteceſſor in
Canonicatu poſſederat domum, & ſucceſſor præ-
tendebat manutentionem nomine dignitatis, ſed
cùm alius optaſset dictam domum, mortuo Cano-
nico, & valdè dubium eſset, an domus eſset annexa
Canonicatui vacanti, itaut non poſset optari, vel
potius eſset ius perſonale circa dictam domum
Canonici defuncti, non erat certum, quod Canoni-
catus poſsideret, quod erat conſiderandum in dicto
29 poſseſsorio, cùm ſinè iſta † annexione, non poſset
dari iſta manutentio Canonico ſucceſsori, nomine
ipſius Canonicatus *Bald. conſ.* 141. *num.* 3. *lib.* 1.
idquè diſputatum etiam poſt modum in petitorio
habuit magnam inſpectionem, atquè difficultatem,
vt patet ex deciſione facta in eadem cauſa *Luca-*
na Optionis domus 24. *Ianuarij* 1607. *coram eodem*
bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ eſt apud
Marcheſ. par. 1. *fol.* 385. & ideò detentori ex optio-
ne data fuit manutentio in detentione, cùm tunc
annexio non eſset plenè iuſtificata, vt patet ex di-
cta deciſione apud *Marcheſ.* quia tunc annexio fuit
iuſtificata.

Nequè obſtant rationes ponderatæ in dicta deci-
30 ſione, nam dum † dicit, quod licet ex adeptione
poſseſſionis Eccleſiæ, vel dignitatis, cenſeatur quo-
què adepta bonorum poſseſſio, niſi tertius dignita-
te vacante cæperit poſseſſionem *Aret. in l. poſſideri*
num. 8. *verſic. hæc tamen dicta ſunt. ff. de acquir.*
poſseſi. vbi poſtquàm firmauit, quod qui conſequi-
31 tur poſseſsionem Eccleſiæ, † conſequitur etiam
poſseſſionem bonorum Eccleſiæ, ex quo Eccleſia
videtur poſſidere, ſubdens, *hæc tamen dicta ſunt*
intelligenda, niſi aliquæ res Eccleſiæ poſſiderentur
ab altero, quia tunc non poſset transferri poſseſsio
in Rectorem per Eccleſiam, quam ipſa Eccleſia non
32 *habet*. Poteſt reſponderi hoc dictum† Aretini in-
telligendum eſse reſpectu naturalis poſseſsionis,
non autem ciuilis, quæ remanſit penès Eccleſiam,
vt pulchrè declarat *Anchar. in regula ſinè poſseſ-*
ſione nu. 12. *poſt med. verſic. ex his infero*, vbi inquit,
33 *quod ſi Canonicus* † *poſt adeptam poſſeſſionem Ec-*
cleſiæ

Digitized by Google

*cleſiæ, ſiuè Canonicatus reperit occupantem, poteſt
eum violenter repellere, ſicuti poteſt poſseſsor re-
uerſus à nundinis inuaſorem talem, qui dicitur il-
lum Canonicum ſpoliaſse illa poſseſſione, quam in-
telligitur retinuiſſe per apprahenſam poſseſſionem
Canonicatus, d.l.clam poſſidere §.qui ad nundinas
ff. de acquir. poſseſs.* & ſubdit idem *Anchar. ſi verò
ante apprahenſam poſseſsionem Canonicatus fun-
dum præbendæ aliquis occupaſset non nomine ſuo,
ſed nomine ſua præbendæ expellere poteſt*, hoc eſt
34 ſecundum terminos ſupradictos, videlicet, † quod
ex vi ciuilis poſſeſſionis, quæ remanſit penes Eccle-
ſiam recuperat naturalem, vt in puncto dixit *Rota*
in dicta cauſa *Romana Cappellaniæ Sanctæ Mariæ
Magdalenæ 24. Februarij 1576. coram Laureta-
no num.12. & 13. par.2. diuerſ. & in alijs deciſio-
nibus ſupra allegatis*.
35 Nequè prædictis reſiſtunt † *deciſiones 21. de reſt.
ſpoliat. in antiq. & 8. eodem tit. apud Biſsignet. &
1. eodem titulo in nouis, & Achill. deciſ.4. de præ-
ſcript.* quæ allegantur in dicta *deciſione Lucana*,
nam deciſ.21. de reſtit. ſpoliat. in antiquis, ſolum
36 dicit, quod ſi quis † capiat poſſeſſionem beneficij
ſi ſpolietur, reſtituitur integrè ad dictum beneficiũ,
ſi verò eſſet potius in poſſeſſione certarum rerum,
tunc ſi ſpoliatur, ad dictas res ſolum debet admitti,
& idem in ſubſtantia dicitur in *deciſione 8. eodem
tit. apud Biſsignet. in fine* ibi enim dicitur, quod
37 quando alius eſt in poſſeſſione, tunc † capiens poſ-
ſeſſionem per annulum, non poteſt extendere illam
poſſeſſionem, quæ ſolum reſtringenda eſt ad ea,
quæ tradunt, ſeu quorum poſſeſsio vacat, & ſic illæ
deciſiones loquuntur ſolum reſpectu Prælati, non
38 autem dicunt, quod † Prælatus non poteſt agere
nomine Eccleſiæ, & expellere occupantem, & ex
vi poſſeſſionis ciuilis recuperare naturalem, vt mo-
do ex *Anchar.* & alijs dictum fuit.
39 Deciſio autem *prima* † de *reſtit. ſpoliat. in nou.*
nihil penitus facit, cum ſolummodò firmet, quod
Prælatus qui nondum fuit adeptus poſſeſſionem
poteſt agere nomine Eccleſiæ, niſi alius poſsideat
Eccleſiam, & percipiat fructus, vt patet ex verbis
illis, *ibi ſi vellet non poſseſsor fructus percipere,
poſseſsorem ſine dubio ſpoliaret, quod non licet*. &
itá intelligit hanc deciſionem *Abb. in dicto capitulo
littera tua num.3. verſic. idem clarius. de dilat.* ibi
40 quando alius non eſt in poſſeſſione Eccleſiæ † *Ac-
chil. autem d. deciſ.4. de præſcript.* ſolum dicit, quod
præſcriptio interrupta dicitur, & amiſſa poſseſſio
ciuilis, ſi Monachi timore militum relinquere Ec-
cleſiam vacantem, quæ poſtea à filijs patrimoniali-
bus fuerat occupata, quia ſi alias poſseſſio ciuilis
penes Eccleſiam remaneret, nũquàm contra illam
curreret præſcriptio, quod dictum verum eſset ſi
per decennium filij patrimoniales poſsediſsent,
41 tãto enim † tempore poſseſſio ciuilis perditur *Put.
deciſ.258. num.2. & ſequentibus, & deciſ.269. n.4.
lib.1. in correct.* itaut poſtmodùm currat præſcrip-
tio *Franc. in Regula ſine poſseſsione 3. num.2. de
reg. Iur. in 6. Bart. in l. Celſus nu.13. ff. de vſucap.
Bald. de præſcript. par.3. principalis par.2. quæſt.7.
num.6.* imò & per minus tempus, quando quis eſt
capax voluntatis, & ſcit alium poſsidere, & tacet
Franc. & Bald. loc. præcit. Aym. conſ.325. num.1.
& fuit reſolutum in cauſa *Romana Canonicatus
Sancti Marci 23. Februarij 1610. coram Emi-
nentiſsimo Domino meo Cardinali Pamphilio*.
Ex quibus vtraquè parte informante fuit conclu-
ſum Illuſtriſſimo Domino Roderico de Mello no-
mine præſtimoniorum competere reſtitutionem in
integrum, &c.

¶ In eadem cauſa adeſt infra alia deciſio ſub die 18. Iunij 1632. coram eodem R.P.D. Dunozetto, & altera ſub die 27. Iunij 1633. coram Reuerendiſſimo P.D. Coccino Decano.

R. P. D. QVEIPO.

Arimineñ. Nullitatis Obligationis.

Die Mercurii 10. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Habetur in hac deciſione, quod procurator debet diligenter fines mandati cuſtodire, ad hoc vt principalis obligetur, & alia de quibus in ſummarijs:

SVMMARIVM.

1 *Procurator, quando excedit fines mandati, tunc Dominus non remanet obligatus.*

2 *Procurator habens mandatum ad tranſigendum, ſi illius fines excedat, Dominus non obligatur & num.6.*

3 *Mandatarius fines mandati excedens, aliud negotium gerere videtur, ad quod mandatum non habet, & num.16.*

4 *Procurator, vt negotium iuxta mandatum perficiat, eius formam diligenter obſeruare debet.*

6 *Clauſula generalis antecedens debet intelligi per ſequentem immediatam.*

7 *Clauſula antecedens in qualibet ſcriptura explicatur, & intelligitur per ſequentem.*

8 *Generi per ſpeciem derogatur in omni genere negotiorum.*

9 *Diſpoſitio generalis antecedens reſtringitur per ſpecialem ſequentem.*

10 *Diſpoſitio generalis limitatur, & reſtringitur per ſpecialem antecedentem.*

11 *Verba, in qualibet diſpoſitione, & contractu, debent intelligi ſecundum naturam illius diſpoſitionis, ſeu contractus.*

12 *Mandatores per procuratorem non obligantur, niſi circa contenta in mandato.*

13 *Verba illa in mandato appoſita, ſcilicet, & generaliter omnia, &c. reſtringuntur per illa, in præmiſſis neceſſaria.*

14 *Obligati, quando ſunt plures in eadem ſcriptura pro re diuidua, tunc intelliguntur obligati ſinguli pro virili.*

15 *Et vt in ſolidum ſinguli obligati exiſtant, requiritur, vel quod adijciatur verbum, in ſolidũ, vel quod caueatur promiſſores eſſe correos debendi.*

DECISIO LXXIX.

PVRIFICATO fideicommiſso ad fauorem Ioannes Mariæ, & Io. Baptiſtæ, Hippolyti, & Lau-

Digitized by Google

Laurentij de Paſtonis per mortem alterius Lauren-
tij filij quodam Franciſci fideicommittentis, quã-
uis ſuper fideicommiſſi exiſtentia non controuer-
teretur, ſed quia ſuper reſtitutione bonorum fidei-
commiſſi controuerſia imminere videbatur ex par-
te Domini Mengoſi, & Butrighelſi hæredũ D. Lau-
rentij vltimi poſseſsoris pro ſcutis 600. de quibus
d. Laurẽtius potuit in Teſtamẽto diſponere, iuxtà
reſeruationem in donatione expreſsam, quam om-
nium bonorum ad fauorem Bartholomæi Caballi
fecerat, pro qua etiam donatione pro ſcutis mille
debitis Lucretiæ Nurui fideicommittentis, cuius
Lucretiæ Caballus ceſsionarius extiterat, eiuſquè
ceſsionis intuitu fideicommittens in ſuo Teſtamẽ-
to eidem Caballo ſolui diſpoſuerat, prætendebat idẽ
Caballus in eiſdem bonis eſse præferendus; pro
quibus ſedandis diſcordijs Io. Baptiſta & Lauren-
tius de Paſtonis fideicommiſsarij Procuratorem,
conſtituerunt Ioannem Mariam etiam fideicom-
miſsarium, ad ineundam tranſactionem & concor-
diam cum poſseſsoribus prædictorum bonorum,
cum poteſtate obligandi eoſdem conſtituentes, vt
in mandato latiùs continetur, in cuius executionẽ
d. Io. Maria Mandatarius tranſactionem fecit cum
d. Bartholomeo Caballo, qua conuentum fuit eidẽ
Caballo præſtanda eſse per fideicommiſsarios ſcu-
ta 1000. pro ceſsione ſupradicta, & ſcuta 800. pro
intereſse donationis ſibi factæ per Laurentium vl-
timum poſseſsorem, & ab eiſdem fideicommiſsa-
rijs eſse ſoluẽda ſcuta 600. Mengolo, & Butrighello
vti hæredibus d. Laurentij, pro quibus omnibus d.
Io. Maria obligauit inſolidum ſuos conſtituentes,
& Hippolytum fratrem, & ſe ipſum in ampliori
forma Cameræ Apoſtolicę, cuius tranſactionis exe-
cutionem coram A.C. petijt Caballus pro dictis tri-
bus partitis aſcendentibus ad ſcuta 2400. quam
executionem cõtra omnes fideicommiſsarios obli-
gatos in dicta tranſactione, & contrà ſingulos eorũ
inſolidum, & ab A.C. relaxatum fuit mandatum cõ-
tra Laurentiũ fideicommiſsarium pro tota ſumma
ſcutorum 2400. à quo appellatione interpoſita, &
cauſa mihi commiſsa, dato dubio, An mandatum
A.C. eſset exequendum, Dominis placuit exequen-
dum non eſse propter nullitatem tranſactionis, eo
quòd Io. Maria mandatarius fines mandati exceſ-
1 ſerat; nam eſt concluſio in Iure notiſſima per †
Procuratorem excedentem fines mandati Domi-
num obligatum non remanere. *l. 3. §. vlt. l. diligen-
ter. l. poteſt, & ibi gloſs. ff. mandati, l. ſi Procu-
rator, & ibi gloſs. verb. potuit, Bald. & Alex. C. de
2 procur.* Et in tranſactione facta † per Procuratorem
excedentem fines mandati eſt *text. expreſs. in l.
tranſactionis 7. C. de tranſact. & ibi Bald. & DD.
Gabr. conſ. 155. num. 36. lib. 1. Surd. deciſ. 209. ex
num. 6. Rota apud Card. Caual. deciſ. 612. nu. 19.*
3 Nam mandatarius fines † mandati excedens aliud
negocium gerere videtur, ad quod mandatum non
habet, vt traditur in *d. l. diligenter*, ibi: *Nam qui
exceſſit, aliud quid facere videtur.* & ibi notauit
*gloſs. in verb. aliud, l. ſed ſi ante, ff. ad Trebell. l. ſi
itaque, ff. de iureiuran.* Ideò vt negocium iuxtà
4 mandatum perficiat † eius formam diligenter ob-
ſeruandam eſſe traditur in *d. l. diligenter. Felin. in
in cap. cum dilecta num. 5. de reſcript. Molin. de
primogenit. lib. 4. cap. 5. nu. 22. Greg. Lopez in l. 19.
tit. 5. par. 3.*

Exceſſus autem d. Io. Mariæ triplici modo con-
ſideratur. Primò circa perſonas, cum quibus tran-
5 ſactio † erat ineunda, quia in mandato dumtaxat
fuerat permiſſum inire tranſactionem cum poſſeſ-
ſoribus bonorum ad fideicommiſſum pertinentiũ,
vt patet ex illis verbis mandati, ibi: *cum quibuſuis
perſonis ipſa bona detinentibus*; mandatarius autẽ
cum Bartholomæo Caballo tranſegit, qui quàmuis
in prædictis bonis fuiſſet creditor, illa tamen nullo
modo poſſidebat, nec detinebat.

Secundus exceſſus inſpicitur ex obligatione cõ-
tracta per ipſum mandatarium contra conſtituen-
tes, à quibus permiſſum tantùm fuit, vt tranſactio-
nis cauſa aliquam bonorum partem ad fideicom-
miſſum pertinentem apud poſſeſſores vel detento-
res dimittere poſſet, vt conſtat ex illis verbis man-
dati, ibi: *Et ſi opus fuerit & d. D. Procuratori vide-
bitur partem bonorum fideicommiſſariorum ipſi D.
Procuratori beneuiſam relaxan. & in vim tranſa-
ctionis & acordij dimitten. cui, vel quibus opus
fuerit.*

6 Neque obſtat clauſula generalis antecedens †
tùm quia debet intelligi per ſequentem immediatã
ſecundùm *regul. text. in l. hæredes palam, §. 1.* ibi
*Ex vicinis ſcripturis, ff. de teſtam. l. ſi ſeruus plurium
50. §. vlt.* ibi: *Item earum, quæ præcedunt, vel quæ
ſequuntur ſummarum ſcripta ſunt, ſpectanda, ff.
7 de leg. 1.* Ex quibus traditur, quod in qualibet † ſcri-
ptura clauſula antecedens explicatur, & intelligi-
tur per ſequentem, *gloſs. in l. ille à quo 13. §. quid
ergo. verb. verba fideicommiſſi, ff. ad Trebell. Man-
tic. de coniect. lib. 6. tit. 13. ex num. 1. Maſcard. de
probat. concluſ. 147. Nauar. conſ. 6. num. 9. ſub tit.
de Hæreticis. Ludouiſ. deciſ. 169. n. 6. Rot. deciſ. 453.
8 num. 5. par. 1. recent.* Tùm quia † generi per ſpe-
ciem in omni genere negociorum derogatur, iuxtà
reg. text. in cap. ſi generi de reg. Iur. lib. 6. Et ideò
9 generalis diſpoſitio antecedens reſtringitur † per
ſpecialem ſequentem, *l. vnam quod liquidè, §. fin.
ff. de pæn. leg. l. cohæredi, §. qui Patrem, & ibi gloſ.
verb. ſpecialem, ff. de vulg. l. vxorem, 41. §. 1. de
de leg. 3.* & ibi, *gloſſ. verb. oneratum, Couar. lib. 2.
var. cap. 5. num. 5. Greg. Lopez in l. 3. tit. 10. par. 6.
gloſs. 1.* & traditur optimè *in cap. quàmuis 38. cap.
dudum, verſ. Nos igitur. de præben. in 6.* ſicut ge-
10 neralis † diſpoſitio ſequens limitatur, & reſtringi-
tur per ſpecialem antecedentem, *l. ſi de certa 31.
C. de tranſact.* vbi verb. (*nihil amplius peti*) reſtrin-
guntur ad rem certam, de qua fuerat tranſactum,
*l. Legatorum petitio, §. fin. ff. de leg. 2. l. quoties, C.
famil. erciſc. Bart. & DD. in d. l. ſi de certa,* & ibi,
Padill. num. 2. & 3. & Gilchenius num. 14. & 25.

Vndè quatenus Io. Maria dictos conſtituentes
ad ſolutionem prædictarum ſummarum obligauit
omninò mandati fines exceſſit, & negocium om-
ninò ſibi non commiſſum exercuit; Nam licet ve-
rum ſit d. Io. Mariam potuiſse conſtituentes obli-
gare, vt ex ſcriptura mandati dignoſcitur, hoc ta-
men intelligitur circa obſeruantiam contentorum
in mandato, Tùm quia ſecundum Iuris regulas ita
11 intelligendum eſt; Nam † in qualibet diſpoſitione,
& contractu verba debent intelligi ſecundum na-

turam

turam illius diſpoſitionis, & contractus, *l. damni*
infecti 43. in princ. ff. de damn. infect. l. ſi vno, in
princ. ff. locati. Bart. in auth. ingreſſi, & ibi Caſtr.
num. 10. C. de ſacroſ. Eccleſ. quàmuis verba impro-
prientur *l. ex conducto 15. §. Papin. ff. locati.* vbi
notat, *gloſſ. verb. ſed tranſactio*, & latè *Rota*
deciſ. 569. num. 6. par. 2. recen. Molin. de primog.
12 *lib. 1. cap. 2. num. 3.* Et cùm Mandatores † per Pro-
curatorem obligari non valeant, niſi circa cōtenta
in mandato: ideò quælibet clauſula obligandi fa-
cultatem concedens ad prædicta negocia debet re-
ſtringi, atquè ita non potuit Ioannes Maria man-
datarius fideicommiſſarios obligare, niſi in dimiſ-
ſione bonorum ad fideicommiſſum pertinentium,
de quo fuerat ſibi in mandato facultas duntaxat
13 conceſſa † tū etiā quia ita ab ipſis commiſſarijs in
ſcriptura mandati expreſſum & reſtrictum fuit, vt
conſtat ex illis verbis, ibi: *Et generaliter omnia*
& ſingula in præmiſſis neceſſaria, &c. vt notauit
Rot. apud. Card. Caual. d. deciſ. 612. num. 22. &
Decian. conſ. 91. num. 31. Berret. conſ. 58. num 3.

Tertius exceſſus dignoſcitur ex obligatione in
ſolidum facta per mandatarium contra fideicom-
miſſarios, cùm certiſſima ſit Iuris concluſio, quod
14 ſi plures † in eadem ſcriptura ad eandem rem diui-
duam obligantur, non intelliguntur obligati ſingu-
li, niſi pro virili, & vt in ſolidum, ſinguli obligati
15 exiſtant requiritur, vel † quod adijciatur verbum
in ſolidum, vel quod caueatur promiſſores eſſe
correos debendi, ſecundùm iura expreſſa in *l. 3.*
l. eandem 9. l. reos 11. §. cum tabulis, ibi: *partes vi-*
riles deberi, quia non fuerat adiectum ſingulos in
ſolidum ſpopondiſſe, ita ut duo rei promittendi fue-
rint; & ibi gloſ. fin. Bart. Caſtr. & Ronchegal. ff. de
duob. reis, & expreſsè cauetur *in auth. de duob. reis*
in princ. & in princ. inſt. eod. tit. & ibi Aeginarius
Varo. Mantic. de contract. lib. 15. tit. 3. num. 8. & 9.
Ant. Gomez. tom. 2. var. c. 12. in princ. Gutier. lib. 3.
pract. quæſt. 96. nu. 1. Matienz. in l. 1. tit. 16. lib. 5.
recop. gloſ. 1. idem Gutier. de Iur. cōfor. 1. p. cap. 23.
ex num. 10. Greg. Lopez in l. 8. tit. 12. par. 5. gloſ. 5.
Sura. conſ. 150. num. 34. lib. 1. & conſ. 511. nu. 8.
lib. 4. Rota apud Zacch. de oblig. Camer. deciſ. 23.
num. 1. & cum pluribus ab eo relatis *Gratian. di-*
ſcept. forenſ. cap. 682. ex num. 4. Franc. Conanus
lib. 6. comment. cap. 5. num. 2. Cuiac. lib. 11. reſponſ.
Papin. in d. §. cum tabulis, Ant. Faber. lib. 11. con-
iect. cap. 4. Et cùm in ſcriptura mandati d. Io. Bap-
tiſta, & Laurentius ſeipſos inſolidum obligandi pro
alijs facultatem non dederint, nequè ad eandem
obligationem inſolidum Io. Mariæ facultatem con-
ceſſerint, prædicta obligatio per d. mandatarium
16 † facta nullius fuit roboris & momenti, vti extra
formam & fines mandati celebrata.

Et ita reſponderunt Domini vtraquè parte in-
formante.

¶ Altera deciſio in eadem cauſa corā eodem R. P. D.
Queipo, habetur infra ſub die 4. Februarij 1632.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenateñ Prædij.

Die Veneris 12. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione materia, quando ma-
ter tranſit ad ſecundas nuptias quid amittat
Item etiam de conſenſu filiorum, quando
per matrem fit iſte tranſitus.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio, ſeù aſſignatio ex falſa cauſa emana-*
ta non ſubſtinetur.
2 *Dos debita alicui, ſolum eſt præſtanda contractis*
nuptijs, & non anteà.
3 *Mulier, quicquid conſequitur ex ſubſtantia pri-*
mi viri, & ex ſucceſſione filiorum primi matri-
monij, tenetur reſeruare eiſdem filijs primi ma-
trimonij, non autem filijs alterius matrimonij.
4 *Dominium rerum, quæ liberis primi matrimonij*
ſeruantur, defuncta matre binuba, vindicantur
à liberis primi matrimonij, & ſolum vſusfructus
matri, dum vixerit reſeruatur.
5 *Et hoc procedit etiam attenta Iuris Canonici di-*
ſpoſitione.
6 *Mater binuba, nec etiam legitimam in bonis fi-*
liorum præmortuorum, niſi quoad vſumfru-
ctum retinet. & n. 7.
8 *Pœna l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. extenditur*
etiam ad legitimam debitam matrs in bonis filij.
9 *Mater tranſeundo ad ſecunda vota, funeſtatur*
prima proles, & deſeritur.
10 *Mater tranſiens ad ſecunda vota tenetur ſemper*
reſeruare, quicquid conſequuta eſt ex bonis pri-
mi viri, filijs eiuſdem matrimonij, ſiue ſecundæ
nuptiæ præcedant, ſiue ſubſequantur mortem
dd. filiorum. & num. 11.
12 *Conſtitutiones variæ circa mulieres ſecundò nu-*
bentium editæ fuerunt, propter inconſtantiam
Tribuniani.
13 *Filij, quando conſentiunt, vt mater tranſeat ad*
ſecunda vota ceſſat l. fœminæ. C. de ſecund. nupt.
14 *Filiorum etiam expreſſus conſenſus in tranſitu*
parentis ad ſecunda vota non tollit beneficium
l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. niſi expreſsè ſit
renunciatum eidem legi.
15 *Renunciatio, cum ſit odioſa, & ſtricti iuris non*
inducitur niſi verbis, vel ſi neceſſario ex antece-
denti inferatur.
16 *Filij, quando parentes tranſeunt ad ſecunda vo-*
ta, propter reuerentiam eidem debitam non au-
dent contradicere.
17 *Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad*
ſecunda vota, operatur quo ad remiſſionem iniu-
riæ, & contumeliæ, qua afficiuntur ijdem filii.
18 *Iniuriam, quam facit mater filijs propter tranſi-*
tum ad ſecunda vota, leges valdè deteſtantur.
19 *Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad*
ſecunda vota non operatur, vt dicatur remiſſum
fuiſſe damnum, & iacturam, qua ipſis filijs irro-
garetur, ſi bona eorum patris cederent in vti-
litatem nouercæ, ac vitrici.
20 *Filiorum conſenſus, quando mater tranſit ad ſe-*
cunda vota, requiritur quod ſit expreſſus, &
non ſufficit tacitus.
21 *Conſenſus expreſſus eſt neceſſarius, quando agi-*
tur

tur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi.
22 *Conſenſus expreſſus pupilli non ſufficit, ad effectũ inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum.*
23 *Filij deſtituuntur materna charitate, quando mater tranſit ad ſecundas nuptias.*
24 *Conſenſus impuberis cum licentia Tutoris, non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi.*
25 *Hæres adeundo hæreditatem non poteſt impugnare teſtamentum defuncti.*
26 *L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. quid diſponat.*
27 *Præſcriptio 40. annorum non attenditur ſtante falſitate cauſæ, & mala fide.*

DECISIO LXXX.

PROPOSVI dubium ſuper exceſſu, reſeruatum in diſputatione habita in hac cauſa ſub die
16. Iunij præteriti, * & Domini hodie dixerunt de
illo conſtare.
Quoniam ſententia ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* per A. C. lata, decreuit Immiſſionẽ
filijs Almerici pro medietate in poſſeſſionem fundi
Vinciliani, pro alia verò medietate filijs Camilli
primi mariti Aureliæ, iuxta tenorem Teſtamenti
eiuſdem Aureliæ. Et tamen fundus Vincilianus nõ
ſpectabat ad Aureliam, nec dicebatur eſſe in bonis,
& hæreditate illius, licet fuerit ei aſſignatus in dotem, ſed ſpectabat ad Camillum, ſtante æſtimatione eiuſdem fundi, quæ æſtimatio faciebat venditionem, & tranſtulerat irreuocabiliter dominium fũdi in Camillum, vt in alia deciſione ſub die 16. Iunij
præteriti fuit firmatum, quæ deciſio in præſenti diſputatione eſt præſupponenda; Vndè exceſſus eſt
patens in eo, quod filij Almerici ex teſtamento Aureliæ ſolummodò ius habebant ad medietatem dotis, nempè ſcuta 600. dos enim Aureliæ erat ſolũ
ſcutorum 1200. non autem ad fundum Vincilianũ,
cuius Dominus effectus erat Camillus per emptionem, reſultantem ex æſtimatione fundi, dum fuit
traditus Camillo, præſertim quia fundus Vincilianus, licet fuerit æſtimatus in dictis ſcutis 1200. tamen tractu temporis creuit ad longè maiorem valorem, vt apparet ex tranſactione, ex quo clarior
inſurgit exceſſus, quia, ſi filij Almerici ſecundi mariti Aureliæ, obtinēt medietatem fundi Vinciliani,
conſequentur vltra eorum creditum, quantum acceſſit valori prædij poſt dictam æſtimationem.
Nequè obſtat, quod per filios Camilli eidem Aureliæ nuptias repetenti, fuerit aſſignatus totus fundus Vincilianus, nedum pro ſua dote, ſed etiam ratione ſucceſſionis, & hæreditatis Iuliæ, & Mutij
filiorum ex Camillo primo marito prædefunctorũ,
delatæ eidem Aureliæ matri, antequàm ad ſecũdas
1 nuptias cum Almerico tranſiret; Quoniam hæc † aſſignatio, ſeu trãſactio non ſubſtinetur, dum emanauit ex falſa cauſa, *l. ſi ex falſis C. de tranſact. l. 1. & ſeq. C. ſi ex falſ. Inſtr. Anchar. conſ. 98. nu. 8. in fin. Card. Mant. de tacit. lib. 26. tit. 9. num. 42. & ſeqq. Rot. deciſ. 765. nu. 2. par. 4. diuerſ.* Quæ quidem falſa cauſa reſpectu ſucceſſionis Iuliæ benè deducitur, quia Iulia infans mortua erat ante contractas ſecundas nuptias per Aureliam, extabantquè
fratres maſculi, & ſic erat excluſa Iulia per Statutum Cæſenæ, & dos, ſi quæ vigore ſtatuti eidem
Iuliæ fuiſſet debita, hæc ſolum præſtanda erat con-
2 tractis nuptijs, † & non antea, adeo, vt mortua
puella innupta, ad hæredes dotem non tranſmitteret, vt plenè per *Gabr. conſ. 130. num. 15. & 24. lib. 2. & in fin. conſ.* ait quod Rota hanc approbauit
concluſionem.
Reſpectu verò ſucceſſionis, & hæreditatis Mutij, quatenus per Statutum, Aurelia mater non fuiſſet excluſa, ex quo ſecundæ eius nuptiæ ſequutæ
ſunt poſt mortem dictorum filiorum, quicquid Aurelia conſequuta eſt ex dicta ſucceſſione filiorum
primi matrimonij, & ex ſubſtantia Camilli primi
3 mariti, tenebatur reſeruare † eiſdem filijs Camilli
mariti, non autem communicare cum filijs Almerici ſecundi matrimonij, iuxta diſpoſitionem, *l. fœminæ. C. de ſecund. nuptijs, l. 2. C. de indict. viduit. toll. l. mater. ff. ad ſenat. Conſul. Tertul. & in l. generaliter, in princ. C. de ſecund. nupt.* vbi habetur,
quod Dominium rerum, quæ liberis primi matri-
4 monij ſeruantur, defuncta † matre binuba, vindicantur à liberis primi matrimonij, ſolumq. vſusfructus matri binubæ, dum vixerit, reſeruatur, & in
auth. de nupt. § hinc nos, collat. 4. verſic. ſi autem inteſtatus, & ibidem gloſ. in verb. vſum, & alijs
relatis plenè docet *Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 89. num. 2 & 18. Caball. conſ. 169. n. 24. & ſeq. lib. 1.*
5 vbi, quod hoc procedit † attenta etiam Iuris Canonici diſpoſitione, *Guttier. de matr. cap. 109. nu. 1. & 2.* & pluries dixit *Rota, vt apud Put. deciſ. 4. n. 1. lib. 3. & in Romana reſtitutionis dotis 9. Aprilis, & 15. Iunij 1612. coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio, & apud Paciſ. de Salu. deciſ. 96. n. 2. ac deciſ. 638. num. 1. par. 1. recent.* Quod adeò verum
6 eſt, vt nec etiam † mater binuba legitimam in bonis filiorum prædefunctorum retineat, ſed ſolum
vſumfructum habeat, iuxta ſententiam *Bald. in auth. ex teſtamento, ante nu. 1. verſ. pone ergo, & ibidem Io. de Garonibus, n. 14. C. de ſecũd. nupt. Spec. in Iun. conſ. 97. num. 4. lib. 4. Peregr. conſ. 78. n. 5. lib. 1. & conſ. 17. num. 4. lib. 3. Ioſeph. Ludou. concluſ. 33. ampliat. 2. Sanch. de matr. d. diſput. 89. n. 19. Modern. Forolin. de legit. lib. 4. tit. 2. quæſt. 2. n. 5. & 11. & ſeqq. Modern. Mantuan. controu. foreſ. cap. 139. num. 24. & cap. 367. num. 43. Guttier. de matr. d. cap. 109. nu. 6.* vbi Hippolytum Riminaldum, & D. Facchineum contrarium ſentientes reprobat, qui tamen D. Facchineus verè non eſt cõtrarius huic ſententiæ; Is enim admittit quidem
7 matri binubæ deberi † legitimam in bonis filij primi mariti iam defuncti, ſed tamen concedit teneri
matrem hæc bona, quę pro legitima filiorũ habuit,
conſeruare filijs eiuſdem matrimonij, nec matrem
huiuſmodi bona poſſe alienare, inter quæ latum eſt
diſcrimen, vt benè per eundem D. Facchineum
8 probatur; † iure autem merito pœna priuationis ex
l. fœminæ. C. de 2. nupt. extenditur etiam ad legitimam, cum hęc priuatio matris proueniat ex illius
9 culpa, nempè ex ſecundis nuptijs, † quibus prima
proles funeſtatur & deſeritur, vt per *Peregr. d. conſ. 78. num. 5. lib. 1. cum alijs ſupra alleg.*
Non obſtat, quod Aurelia tranſiuerit ad ſecũdas
nuptias poſt mortẽ filiorũ, & aſſignatio illa fundi
Vin-

Digitized by Google

Vinciliani pręceſſerit eaſdẽ ſecundas nnptias,vt aſ-
ſeritur in eadem trãſactione, dum ibi dicitur, quod
Aurelia ſecundas cogitabat nuptias; ſuſpecta enim
Dominis viſa fuit hæc aſſertio, quia apparet, quod
per quatuor menſes ante pręceſſerat apocha matri.
monialis cum Almerico,impoſitumq. fuit filijs pri.
mi matrimonij, dum poſt dictam apocham,Aurelia
curauit ſibi aſſignari totum fundum Vincilianum,
cum ſolum creditrix eſſet quantitatis, nempè ſcu-
torum 1200.
10 Verùm nihil refert ad hunc effectum, An † ſecũ-
dæ nnptiæ præcedant, ſiuè ſubſequantur mortem
filiorum primi matrimonij, quia ſemper quicquid
conſequuta eſt ex ſubſtantia primi mariti, tenetur
reſeruare alijs filijs eiuſdem primi matrimonij, to-
11 taq. hæc diſtinctio,an ante,† vel poſt ſequantur ſe-
cundæ nuptiæ,ſublata fuit per poſtremam conſtitu-
tionem Iuſtiniani *in d.auth. de nupt. collat.4.§.ſed*
quanta quidem, ibi, ſed quanta quidem, quæ ex pa-
terna ſubſtantia ad filium peruenerunt,eorum ſo-
lum habeat vſum, ad ſecundas, ſiuè prius, ſiuè po-
ſteà veniat nuptias, & notat Sanch. de matr.lib.7.
diſp.89.nu.18.verſ.nec refert, & melius *Gaſpar.*
Anton.Theſ.q.forenſ.c.29.num.10 lib.1. vbi va-
rias Imperatotum circa hoc recenſet Conſtitutio-
nes,& diſtinctione temporum conciliat antinomiã,
quæ in hac materia aliquibus ſubeſſe videri poſſet,
prout etiam eruditè, & chronologicè facit *Odd.cõſ.*
12 *37.nu.48.* animaduertens † ex Inconſtantia Tri-
buniani à Iuſtiniano diſcrepantes in hac materia
Conſtitutiones editas fuiſſe, *Caſtill.de vſuf.cap.2.*
num.15.Modern.Forol. de legit.lib.4.tit.2.q.1.
num.3.Gratian.diſcept.for.cap.702.num.23.Ro-
ta Bononien.deciſ.84.num.14.& fuit dictum in
deciſ.638.num.3.& 4.par.1.recent.& apud Pa-
ciſ.de Saluian.dec.96.num.3.
13 Minus obſtat, quod filij primi † matrimonij cõ-
ſenſerint ſecundis nuptijs Aureliæ matris, dum nũ-
quàm conqueſti ſunt,& aſſignarunt fundum Vinci-
lianum, quàmuis cogitauerint matrem ad ſecũdas
nuptias tranſituram eſſe,quo ſtante conſenſu,ceſſat
diſpoſitio, *l.fæminæ, ad gloſ.in authen.de non eli-*
gen.2.nuben.colum.1.in princ.verb.copulantur,
Menoch.conſ.155.n.13.& ſeqq.& conſ.628.n.1.
Ladereb.conſ.127.num.5.Sanch.de matr.lib.7.
diſput.89.num.43.cum alijs.
Quoniam, miſſo, quod aliquibus, & ſummæ au-
ctoritatis Doctoribus, viſum eſt, nec etiam expreſ-
14 ſum filiorum conſenſum ſecundis nuptijs† parẽtis
binubæ præſtitum, tollere beneficium, *l.fæminæ,*
niſi ſignanter cõſentiendo addant expreſsè renun-
ciationem eidem beneficio, *l.fæminæ, ita Ang.cõſ.*
396.num.2.Adden.ad Dec.conſ.206.littera B.
Franc.Sarmient.Inſignis olim Rotæ Auditor, Se-
lect.Interpret.lib.1.cap.4.D.Facchin.controu.iur.
lib.3.cap.65.verſ.iam quid mihi, Odd.conſ.37.
num.19.Gaſpar.Anton.Theſ.quæſt.for.cap.30.
num.5.& 6.lib.1.Manent.deciſ.47.per tot. vbi
contrariam opinionem, licet communem, pluribus
refellit, plenè *Galerat.de renunc.tom.2.centur.1.*
cap.98.nu.11.& 12. vbi, quod hæc opinio eſt om-
ninò retinenda, *Modern.Mantuan.controu.for.*
cap.139.num.39. Non enim ex ſolo conſenſu fi-
liorum primi matrimonij in ſecundas nuptias ma-
tris rectè infertur ad renunciationem, quæ cum ſit
15 ſtricti iuris, & odioſa, † non inducitur, niſi ver-
bis, vel ſi neceſſariò ex antecedentibus ſequatur,
Bald.conſ.437.num.2.verſ.item iſta, lib.1.Hond.
conſ.29.num.93.94.& 107.lib.1. & in his termi-
nis *Galerat.de renunc.to.2.centur.prima, cap.98.*
num.11 Modern.Mant.controu.for.c.139.n.16.
& ſeqq. Quorum hic neutrùm concurrit,nõ expreſ-
ſio, vt de ſe patet, nec neceſſariò infertur,ſtãt enim
ſimul, & ſe compatiuntur, quod filius officioſè cõ-
ſentiat ſecundis nuptijs,ne mater vratur, & cæliba-
tus incommodis diſcrucietur, & quia ſalua reuerẽ-
16 tia debita† parentibus filius non audeat contradi-
cere, & tamen adhuc filius retineat beneficium il-
lud, & auxilium pro ſua indemnitate, quod ſibi à
iure conceditur ob tranſitum matris ad ſecundas
17 nuptias, & † acquieſcentia filiorum operari quidẽ
poteſt, remiſſionem iniuriæ, & contumeliæ, qua af-
ficiuntur ijdem filij, dum mater, ſpreta charitate
18 materna, prolis abiecta cura, & defuncti viri† abo-
lita memoria, ad ſecunda vota conuolat, & nouum
maritum prædiligit, quam iniuriam leges deteſtan-
tur in *§.ſoluto, & §.ſi verò expectet, auth.de nupt.*
collat.4.& alibi, non autem indè cenſeri debet re-
miſſum fuiſſe damnum, & iacturam, quæ iiſdem fi-
19 lijs irrogaretur, † ſi bona eorum Patris cederent in
vtilitatem nouercæ, ac victrici, vt per *Sarmient.D.*
Facchin.locis citatis, & Galerat.d.cap.98.nu.10.
& 12. & faciunt etiam tradita *in deciſ.154.num.8.*
& 9.poſt Pacif.de Saluian.
Attamen, quicquid ſit de iſtorum ſententia, cer-
20 tum eſt non ſufficere tacitum† conſenſum filiorum
in ipſas ſecundas nuptias, ſed requiri expreſſum,
quia agitur de præiudicio notabili, & de renuncia-
21 tione beneficij certi, & † in iure ſcripti, quo caſu
taciturnitas non ſufficit, ſed expreſſus cõſenſus eſt
neceſſarius, ita *Io.de Garonibus in rubr.de nupt.*
num.7.Sanch.de matrim.d.lib.7.diſput.89.n.44.
Pereg.conſ.78.num.11.& 17.lib.1.D.Facchin.
controu.iur.d.cap.65.verſ.5.concluſio, Guttier.
de Matrim.cap.109.num.51.vbi Menoch.contra-
rium dicen.reprobat, Caſtill.de vſufr.cap.2.n.100.
& ſeqq.Fontanell.de pact.nuptial.clauſ.5.gloſ.8.
par.11.num.36. vbi teſtatur ita fuiſſe iudicatum,
Rot.Bonon.deciſ.84.num.15. Præſertim verò, quia
filij erant impuberes, dum ſecundę nuptiæ per ma-
22 trem contractæ ſunt, quo caſu nec etiam † expreſ-
ſus conſenſus ſufficit pro inducenda renunciatione
iuribus, quæ à legibus conceſſa ſunt filijs primi ma-
trimonij in recompenſationem maternæ illius cha-
23 ritatis, qua deſtituuntur ijdem filij,† dum mater ſe-
cundas petit nuptias, *Boer.deciſ.185.num.23.Pe-*
regr.d.conſ.78.num.11.verſ.alia eſt ratio.lib.1.D.
Facchin.controu.iur.d.cap.65.verſ.4.concl.Sanch.
de matr.d.diſput.89.num 47.Guttier.de matr.d.
cap.109.num.52. vbi etiam dicit verius, quod nõ
ſufficiat conſenſus impuberis cum licentia Tutoris,
24 † ex quo graue præiudicium infertur ipſis pupillis,
Surd.deciſ.100.num.6.& conſ.164.num.50.Ga-
ſpar.Ant.Theſ.qq.for.c.30.num.6.lib.1.Galerat.
de renun.tom.2.cent.1.c.98.n.7.Trentacinq.var.
reſol.lib.3.tit.de matr.reſol.5.num.14.verſ.ſed
dubito, in fin. vbi, quod in impuberibus hæc eſt cõ-
cluſio indubitata, *Manent, deciſ.47.n.24.* & fuit
etiam

Digitized by Google

etiam de mente Rotæ in *deciſ.638. num.6. par.1. recent. & deciſ. 96. num. 9. & 12. poſt Pacif. de Saluian.*

Nequè obſtat, quod filij ex primo matrimonio
25 adiuerint hæreditatem Aureliæ matris, † & ideò nō
poſſint impugnare illius teſtamentum, in quo me-
dietatem fundi Vinciliani aſſignauit filijs ſecundi
matrimonij; Quoniam & hæc aſſignatio Aureliæ
in eius teſtamento facta potuit prouenire ex falſa
cauſa, eo quod putauerit fundum Vincilianum eſſe
proprium ſui ipſius, tanquàm fundum dotalem, &
æſtimationem non feciſſe vēditionem, quod eſt fal-
ſum, vt in alia deciſione deducitur, & quia etiam
Aurelia putauerit aſſignationem ſibi factam à filijs
primi matrimonij ſuſtineri, & ignorauerit diſpoſi-
26 tionem † *l. fœminæ*, quod ſcilicet tenebatur reſer-
uare filijs Camilli primi mariti, quicquid ab eodem
Camillo, etiam mediante ſucceſſione filiorum præ-
defunctorum, quos ab eodem ſuſceperat, in primo
matrimonio, conſequuta fuerat, vel certè diſpoſitio
prædicta de fundo Vinciliano, ab Aurelia facta fuit
in fraudem filiorum primi matrimonij, quorum
commodo parum fuiſſe ſtudioſam, deprehenditur ex
toto teſtamenti contextu Et demum quia filij ex
primo matrimonio adiuerunt hęreditatem cum be-
neficio legis, & Inuentarij, per quod non ſunt cō-
fuſæ actiones, nec vnquàm adeundo hæreditatem
intellexerunt hunc fundum Vincilianum acceptū
referre Aureliæ matri, vt colligitur ex eo, quod in
Inuentario bonorum maternorum eundem fundum
deſcribere prætermiſerunt, ſignum quod agnoue-
runt ſe illum habere à Patre, non autem ab Aurelia
matre, ex cuius hæreditate, nec tantūdem habue-
runt, quod æquipolleat valori fundi Vinciliani.
27 Non obſtat curſus 40. annorum, quia ſtante † fal-
ſitate cauſæ, , & mala fide, dum pro coloranda di-
cta aſſignatione Aurelia allegauit ſucceſſionem in
bonis filiorum, quæ non ſuffragabatur, ſtante tran-
ſitu ad ſecundas nuptias, & diſpoſitione, *l. fœminæ*,
vtiquè non intrat aliqua præſcriptio, *cap. fin. de præ-
ſcript. Caput. deciſ. 362. num. 1. par. 2. Put. deciſ.
383. num. 3. lib. 3. cum alijs.*

Et ita vtraquè parte informāte reſolutū fuit, &c.

☞ * Eſt deciſ. 52. ſupra hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Beneuentana Molendini.

Die Veneris 12. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

In contractibus minorum ſat non eſt, quod interuenerit Iudex, ſed neceſsè eſt, vt ipſe ſuum interponat decretum, qui tamen defectus dicitur remiſsus, ſi minor maior factus per quadriennium tacuerit. Minor an poſſit interuenire in contractu alterius minoris, tanquàm proximior.

SVMMARIVM.

1 *In Alienatione rerum minoris requiritur decretum Iudicis.*

2 *Decretum Iudicis, quod non interuenerit, apertè dignoſcitur ex lectura inſtrumenti, ſi illud in eo non legatur.*

3 *Alienatio rerum minoris, vt valeat, ſat non eſt, quod Iudex in celebratione contractus interuenerit.*

4 *Quia non ſola præſentia, ſed poſitiuè decretum requiritur, per quod appareat eundem Iudicem diſcuſſiſſe vtilitatem contractus, & approbaſſe.*

5 *Decretum Iudicis in alienatione rerum minorum, non ſufficit, quod ſit interpoſitum ſolum ſuper admiſſione, & præſentia proximiorum.*

6 *Minor, ſi maior factus tacuerit per quinquennium, dicitur ratificaſſe contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, celebratum in minori ætate. & num. 7 & 8.*

6 *Minor non poteſt interuenire in contractu alterius minoris, tanquàm proximior, cùm ipſe etiam indigeat alieno conſilio.*

10 *Minoribus eſt interdicta adminiſtratio rerum ſuarum propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium, multis captionibus ſuppoſitum, multorumquè inſidijs expoſitum.*

11 *Maior aliorum curam, aut tutelam ſubire, & gerere probibetur.*

12 *Auctoritatem, quando quis nō babet in rebus ſuis proprijs gerendis, eam certè non poterit præſtare in rebus alienis.*

13 *Minor non poteſt auctorizare contractum alterius minoris ſui conſanguinei, ne ſcilicet ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eamdem foueam cadant.*

14 *Statutum requirens conſenſum proximiorum in contractu minorum, intelligitur de babentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis.*

15 *Aliàs non intrat l. fin. C. ſi maior factus.*

16 *Contractus, quando nedum eſt nullus ex decretì defectu, ſed etiam in quauis alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l fin. C. ſi maior factus.*

17 *Et iſta opinio eſt verior, & communior.*

18 *Aetatis probatio, quæ deducitur ex libro patris, non dicitur concludens probatio, ſed ſolum præſumptio, aut ſemiplena probatio. amplia nu. 19.*

20 *Curator non dicitur legitimus, ſi inuentarium non confecerit. limita num.22.*

21 *Venditio bonorum minoris ſinè auctoritate Curatoris, eſt nulla.*

24 *Dolo ſtante non intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior. fact.*

24 *Quod procedit nedum in dolo vero, ſed etiam in dolo præſumpto, prout eſt dolus à ſtatuto, vel à lege præſumpto.*

25 *Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 179. refellitur.*

26 *in Minoris contractu ſi defecerit tantùm decretum Iudicis, iſte defectus, quando dicatur remiſſus. & num. 27. & 28.*

29 *in Alienatione bonorum minoris pro validitate, copulatiuè requiritur, vtilitas vna cum decreto Iudicis.*

30 *Minor in contractu, quando appareat læſus.*

31 *Aeſtimatio bonorum immobilium fieri ſolet ad rationem quinquè pro centenario.*

32 *Venditor, quando dicatur læſus vltra medietatē.*

34 *Principis aſſertioni ſtandum eſt.*

34 *Contractus ad hoc, vt cognoſcatur, an ſit vtilis, vel nec ne, eſt attendendum tempus præciſum contractus.*

DECISIO LXXXI.

VENDITIO facta vſquè de anno 1596. per
Bilottam, tunc minorem de hoc Molendino
ad fauorem Latini fuit à principio nulla, quia Bilot-
ta, erat minor, nec interuenerunt ſolemnitates præ-
ſcriptæ in alienationibus bonorum immobilium,
1 † tàm à Iure communi, quàm à Statuto Beneuen-
tano, nempè decretum Iudicis, ex *l. ob æs, C. de
præd. minor. l. magis puto, §. non paſſim, ff. de
reb. eorum, Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 6. num.* 15.
& decretum Syndici, quod exigitur, à Statuto Be-
neuentano, hacquè negatiua, quod non fuerint ad-
hibita hæc decreta ex lectura Inſtrumenti venditio-
2 nis, † apertè dignoſcitur iuxta tradita per *Bart. in
l. fin. in §. notalit, C. de reb. credit. Surd. conſ.* 28.
num. 114 *& conſ.* 303. *nu.* 7. *& deciſ.* 300. *nu.* 11.
Nec ſat eſt Iudicem interfuiſſe, quia non ſola
3 præſentia, † ſed poſitiuè decretum requiritur, per
4 quod appareat eundem Iudicem diſcuſſiſſe † vtili-
tatem contractus, & approbaſſe, *Bald. in c. cum
in veteri. num.* 3. *&* 4. *de elect. & in l. nec quic-
quàm, §. vbi decretum, num.* 5. *ff. de offic. Proconſ.
Iaſ. in l. omnium. num.* 4. *verſ. tùm requiritur, C.
de teſtam. Simoncell. de decret. lib.* 3. *tit.* 7. *inſpect.* 3.
num. 33. *& dixit Rota in Romana hæreditatis, &
paragy dotis* 12. *Iunij* 1615. *coram bon. mem. Bu-
ratto*, Et in hoc Inſtrumento non conſtat de ali-
qua cauſæ cognitione, nec ſuper contractu, & illius
vtilitate interpoſitum fuit decretum, & approba-
5 tio, † ſed ſolùm ſuper admiſſione, & præſentia
proximiorum.
Verùm Domini dixerũt ſubſtineri Inſtrumentũ,
quia idem Bilotta maior factus, per plures annos
tacuit, nec vnquàm impugnauit illum contractum,
6 & tamen † quinquennium ſufficiebat ad inducendũ
huiuſmodi ratificationem contractus nulli ob non
interpoſitum decretum, *iuxta text. in l. fin. C. ſi
maior. fact. alien. ſin. decr. fact. rat. hab. lib.* 5.
Nec obſtare viſum fuit diſpoſitionem *d. l. fin.* in-
7 ducere tantũ ratificationem, quando † contractus
eſt nullus ſolummodò ex defectu decreti, vt ex ru-
brica illius tituli deducitur. Immò & ex *tex. d. l. fin.
8 in princ.* & ibi † alienationem minimè poſſe retra-
ctari occaſione prætermiſſionis decreti, & tradunt
*Cyn. in d. l. fin. verſ. item quærit Alberic. ibidem
in princ. verſ. item quærit, Salyc. ibidem. Bald.
conſil.* 45. *num.* 1. *lib.* 2. *Roland. conſ.* 72. *num.* 16.
lib. 4. *Natt. conſ.* 295. *ſub num.* 1. *Simon. de Præt.
conſ.* 139. *num.* 9. *Surd. conſ.* 49. *num.* 29. *& ſeqq.
Rot. corã ſa. me. Greg. XV. deciſ.* 260. *n.* 13. *& deciſ.*
473. *nu.* 19. & ideò non ſuffragari d. l. cùm iſte con-
tractus etiã ex defectu conſenſus Curatorum impu-
9 gnetur, † ſtante quod Iulius Ventimilia datus Cu-
rator eſt ipſe minor erat, vnde ſi idem in ſuis con-
tractibus alieno indigebat auxilio, vt propriè con-
ſultum eſſet indemnitati, & eidem à Iure interdi-
10 cta erat rerum † ſuarum adminiſtratio, propter fra-
gile, & infirmum minoris illius ætatis conſilium,
multis captionibus ſuppoſitum, multorumquè in-
ſidijs expoſitum, vt eleganter inquit *Vulpian. in
l.* 1. *ff. de minor.* Ideoquè Curatoris præſidio adiu-
11 uabitur † à Iure, aliorumquè tutelam, aut Curam
ſubire, & gerere prohibeatur, *ex l. fin. C. de legi-
tim. tutor. §. item maior. verſ. minores. Inſtit. de
excuſat. Tutor.* vtiquè dicendum eſt nequaquàm
potuiſſe eundem Iulium in contractu alterius mi-
12 noris † interuenire, & auctoritatem, quam in re-
bus proprijs gerendis, non habebat alteri minori
13 præſtare, ne ſcilicet ambo † propter ætatis lubri-
cum, & intellectus, imbecillitatem expertiquè Iu-
dicij circumuenti, lumine deſtituti in eandem fo-
ueam inciderent, *iuxta c. quæ ipſis* 34. *diſtinct. ita
tradit, & ratiocinatur Angel. in l. fin. in princip.
verſ. & per hanc, C. de verb. ſignif. vbi teſtatur,
ita iudicatum fuiſſe Peruſij ipſo patrocinante, Ca-
ſtrenſ. in l. ſi cum dotem, §. ſi patri. num.* 2. *&* 3.
14 *ff. ſol. matr.* vbi, quod ſtatutum † requirens conſen-
ſum proximiorum, intelligitur de habentibus perfe-
ctum intellectum, non autẽ de defectuoſis, *& conſ.*
124. *num.* 2. *verſ.* 2. *viden. eſt lib.* 1. vbi in fine,
15 quod tali caſu † non intrat, *l. fin. C. ſi maior fru-
ctus &c. Dec. in l. aliud. nu.* 4. *ff. de reg. iur Alex.
conſ.* 62. *nu.* 4. *lib.* 2. *Tiraq. de leg. connubial. gloſ* 8.
num. 43. *Modern. Roman. ad Stat. Vrb. gloſ.* 13.
nu. 98. *Caball. qui alios cumulat. conſ.* 166. *nu.* 35.
& ſeqq. lib. 1. *Tort. ad Stat. Papiæ. ad rubr.* 119.
num. 87. *& inclinauit Rota in Foroliuien. reſciſſio-
nis contractus* 19. *Decembris* 1603. *coram bo. me.
Card. Pamphilio Seniore*, & apertè hanc opinionẽ
ſequuta eſt in Romana Palatij 4. *Iunij* 1607. *corã
bon. mem. Iuſto, nec ab hac ſententia eadem Rota
diſſenſit in deciſ.* 619. *num.* 7. *par.* 2. *recent.* quia
ibi refert dũtaxat opinionem *Bart. & Bald.* qui cõ-
trarium cenſuerunt, nequè ibi Rota in vlla ex dictis
opinionibus figit pedes.
Quoniam omiſſo, quod grauiſſimi Auctores exi-
ſtimarunt diſpoſitionem *dictæ l. finalis* procedere,
16 nedum † quando contractus eſt nullus ex defectu
decreti, ſed & in quauis alia ſpecie nullitatis, vt per
Corn. conſil. 36. *num.* 22. *&* 23. *lib.* 2. *Bellon. Sen.
conſ.* 18. *num.* 16. *in fin. &* 17. *Oſaſc. deciſ.* 177.
nu. 13. *Menoch. de recuper. poſſ. remed.* 15. *nu.* 142.
*& ſeqq. vbi contrarium ſentientes improbat Simõ-
cell. de decret. lib.* 3. *tit.* 9. *inſpect.* 2. *caſ.* 2. *num.* 25.
17 qui hanc opinionem † meliorem, veriorem, & cõ-
muniorem appellat, *Addent. ad Rot. Bononien. de-
ciſ.* 64. *verſ. nec reſiſtit vbi de communi Senat. Ro-
lan. deciſ.* 14. *num.* 63. *vbi pariter de magis com-
muni Modern. Mantuan. controuerſ. forenſ. cap*
181. *num.* 73.
Viſum fuit tolli obiectum ex eo, quia hæc minor
ætas Iulij Ventimiliæ non probatur concludenter,
vt requiritur, cùm illa ſolùm deducatur ex libro
18 Patris, † ex quo non oritur concludens probatio,
Bald. in l. nequè Natales, num. 7. *de probat. Cra-
uett. de antiq. tempor par.* 1. *§. videmus, num.* 34.
& 35. *cum ſeqq. Menoch. lib.* 2. *præſump.* 51. *nu.* 10.
præſertim cùm dicta adnotatio paterna dicatur de-
19 ſumpta ex alio † exemplare, quod non conſtat fuiſ-
ſe recognitum, nec parte citata legitimè extractum,
quod proinde nihil probat. *Put. deciſ.* 423. *num.* 2.
lib. 3. *Rota deciſ.* 297. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*
Non obſtat, quod Curator ille, qui præſtitit con-
20 ſenſum huic venditioni, Inuentarium † non confe-
cerit

Digitized by Google

cerit, & ſic non erat legitimus Curator. *Bart. in l. legitimos. num. 1. & ſeqq. C. de legitim. Tutor. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 6. num.* 5. & venditio bo-
21 norũ † minoris ſiue auctoritate Curatoris eſt nulla, tàm attento Statuto Beneuentano, quàm diſpoſitione iuris communis *in l. nequè. l. eum qui. C. de auctor. Tutor.* Quoniã dum emptor nedũ curauit adhiberi conſenſum Curatoris, ſed etiam conſangui-
22 neorum, inde fit non obſtare hanc omiſſionem † inuentarij reſpectu Curatoris, ſi enim erat legitimus Curator fuit ſatisfactum Statuto, & iuri communi, dum illius conſenſus adhibitus fuit, ſi verò non erat legitimus, perinde eſt, ac ſi non interueniſſet, nec Curator fuiſſet, quo caſu intrat Statutum Beneuentanum, vt deficiente legitimo Tutore, ſeu Curatore adhibeantur proximiores.

Minus obſtat, quod Statutum Beneuentanum præſumat contractum geſtum, ſine ſolemnitatibus
23 ibi præſcriptis, eſſe dolo extortum, † & ſtante dolo non intrat diſpoſitio *dictæ leg. finalis. C. ſi maior fact. alien. lib. 5. & notat Salyc. in l. 1. C. ſi maior fact rat. habuer. Roman. conſ. 54. nu. 3. ad med. & ſeqq. Crauett. conſ.* 160. *num.* 4. *Gabr. de minor. concl. 4. num. 8. & 9. Oſaſc. deciſ.* 58. *nu.* 32. quod procedit nedùm in dolo verò, ſed etiam in dolo præ-
24 ſumpto, prout † eſt dolus à lege vel Statuto inductus. *Curt. Iun. conſ. 50. num. 6. & 7. Ruin. conſ. 170. nu. 29. lib. 1. Simon. de Præt. conſ* 139. *nu.* 11. *Caball. conſ. 145. lib. 1. & dixit Rota coram ſa. me. Gregor XV. deciſ. 473. num. 18. & in recent. deciſ. 54. num. 3. par. 1. in Romana nullitatis contractus 28. Iunij 1619. coram bon. mem. Buratto, & in Leodieñ. Coloniæ 20. Februarij 1630. coram me.*
25 Quicquid in † contrarium dixerit *Menoch. de recuper. remed. 1. num. 179. quem ſignanter in hac cõcluſione reprobant Gratian. diſcep. forenſ. cap. 513. num. 14. Caball. conſil. 145. num. 131. in fine, & ipſe Menoch.* ſe ipſum retractat, & dicit communem hanc opinionem *in conſ. 589. num.* 1[illegible] *in fine.*

Quoniam in hoc contractu, ex requiſitis à Statuto non deficit, niſi decretum Iudicis, qui defectus
26 dicitur remiſſus † per ratificationem, quæ reſultat ex eo, quod minor factus maior per quinquennium tacuit, vt ſupra firmatum fuit, obiectũ autem benè vrgeret, ſi adeſſet læſio, vel deficerent aliæ ſolemnitates, ex quibus dolus inſurgeret, & ab ipſo Statuto præſumitur, vel ſi ſtatutum vltra Iudicis decretũ
27 exigeret alias ſolemnitates, † faciliuſquè videtur per dictam taciturnitatem, & ſic quandam virtualem ratificationem remiſſus defectus decreti, quã vel læſio, vel defectus Curatoris, & aliorum proximiorum præſertim cum hic adfuerit præſentia Iudicis, & fortaſſe fuit etiam interpoſitum decretum, ſed ex in curia Notarij adnotatum dumtaxat ſuper
28 approbatione † ipſorum proximiorum, ex quibus in caſu præſenti multum eliditur ſuſpicio doli, quam præſumit Statutum.

Nequè obſtat, quod defecerit etiam cauſa, ſcili-
29 cet vtilitas minoris, † quæ vna cum decreto Iudicis copulatiuè requiritur pro validitate alienationis bonorum minoris, *l. 1. in princip. l. magis puto, §. non paſſim, l. ſi pupillorum, §. ſi prætor, ff. de reb. eorum, l. Tutor vrgentibus, ff. de minor. tot. tit. de pradijs minor. ſine decret. non alienandis.* Immò
30 de ipſius iactura, & damno potiùs appareat, † cum ſtatim facta hac venditione pro ducatis 500. locauerit emptor pro ducatis annuis 111. & ſic attenta
31 æſtimatione, quæ † ſolet fieri ad rationem quinquè pro centenario, *iuxta gloſ. in auth. perpetua. verbo iuncto, C. de ſacroſ. Eccleſ. Honded. conſil.* 30.
32 *num.* 20. *lib.* 1. videatur venditorem † læſum fuiſſe vltra medietatem; Quoniam in Inſtrumento dicitur, quod Molendinum erat dirutum, nec molens, & hæc veritas etiam comprobatur, quia dum à ſan. mem. Clemente Octauo pro intereſſe Camerali fuit petita confirmatio, de ordinatione eiuſdem Pontificis relatum fuit, verè dictum Molendinum eſſe dirutum, nec molens, vt in Chirographo legitur ibi. *Noi hauendo fatto pigliare piena informatione di queſto facto, & hauuta relatione, che detto Molendino eſſendo rouinato, con queſta vendita ſi reſtaurarà, & ridurrà macinante,* cui aſſertioni
33 Principis † ſtandum eſt *Clem. vnic. de probat. cap. nobiliſſimus 87. diſtinct. l. antiquæ, C. ad Velleian. Rimin. Iun. conſil.* 365. *num.* 27. vnde ſtant ſimul, quod tempore venditionis Molendinũ hoc non eſſet maioris valoris, quàm ducatorũ 500. & ſtatim ac fuit reſtauratum, & facta impenſa per emptorem creuerit multùm eiuſdem precium, itaut locari potuerit pro annua penſione ducatorum 111. ad effectum autem dignoſcendi, an vtilis
34 vel læſiuus fuerit contractus, tempus † præciſum venditionis attendi debet, non autem ſubſequens, *l. ſi voluntate in fin. C. de reſcind. vend. Doctor. in l. 2. C. eod. tit. Crauett. conſ. 11. num. 17. & conſ. 114. num. 15. & conſ. 188. num. 4. Gabr. de empt. & vendit. concluſ. 1. num. 47. Rim. Iun. conſil. 97. num. 14 Card. Seraphin. deciſ. 366. num. 1. cum alijs,* vltra quod pro deducenda læſione vis fieri nõ poteſt ſuper locatione prædicta, de qua in Summario Bilottæ num. 150. quia non eſt de ſolo Molendino vendito per Bilottam, ſed de duobus Molendi-
35 nis, & † ſic videtur excludi læſio ex eo reſultans, quod vnum Molendinũ venditum pro ducatis 500. fuerit deinde locatum pro ducatis 111. dum penſio ducatorũ 111. ſoluebatur pro duobus Molendinis.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cræmoneñ Præpoſituræ.

Die Lunæ 15. Decembris 1631.

ARGVMENTVM.

Reſignatio, quando valeat, & ſubſtineatur, licet procurator in reſignando non ſeruauerit formam mandati. Ratificatio, quid operetur, & quando æquipolleat præambulo mandato.

SVMMARIVM.

1 *Reſignatio corruit, ſi forma præſcripta in reſignãdo, procurator non ſeruauerit.*
2 *Mandati fines per procuratorem non ſunt negligendi.*

Digitized by Google

3 *Procurator, ſi fines mandati exceſſerit, quando principalis dicatur, id ratum babuiſſe.*

4 *Mandans, qui poſtquam procuratorem ſuum conſtitutum ad acceptandum beneficium certi valoris, ſciuit acceptaſſe beneficium minoris, & fructus illius exegit, dicitur conſenſiſſe tali acceptationi.*

5 *Ratificatio poteſt fieri per literas miſſiuas.*

6 *Ratificatio operatur, vt conſenſus poſtea præſtitus, perinde babeatur, ac ſi ab initio interueniſſet.*

7 *Ratificatio æquiualet præambulo mandato.*

8 *Ratificatio tunc multò magis æquiualet præambulo mandato, quando actus non erat omninò nullus, ſed babebat implicitum ſtatum validitatis pendentis à futuro conſenſu.*

9 *Contractus, quando ob non ſeruatas ſolemnitates fauore certæ perſonæ requiſitas, non eſt nullus, niſi demum eadem perſona volente, ſi ipſa velit, quod actus ſuſtineatur, non tenetur ei nouum conſenſum adbibere.*

10 *In Alienatione rei pertinentis ad Eccleſiam, ſi poſtea obtineatur Beneplacitum Apoſtolicum ſuper illius confirmatione, non eſt neceſſarius nouus conſenſus partium.*

11 *Alienatio bonorum Eccleſiæ abſquè Beneplacito Apoſtolico babet implicitum ſtatum validitatis, ſaltem Eccleſia non reclamante.*

12 *Reſignatio facta à procuratore non ſeruata forma mandati, ſi reſignans eam ratificauerit, poſt ſubſecutam ratificationem, prout ex tunc ſuum ſortitur effectum.*

13 *Ratihabitio operatur in actibus, qui cum ab initio, non ſint omninò, nulli in ſuſpenſo remanent.*

14 *Reſignanti beneficium, quando dicatur ſublata penitus facultas pœnitendi.*

15 *Ratificatio non babet locum in reſignationibus beneficiorum.*

16 *Put. deciſ.* 111. *lib.*3. *& Caputaquen. deciſ.*211. *par.*1. *in quibus terminis loquantur. & nu.* 15.

17 *Ratificatio reſignationis facta pro tertium abſquè mandato ad conſentiendum, non admittitur.*

18 *ex Ratificatione, vt inducatur reſignatio requiritur auctoritas Papæ.*

Pariſ. de reſign. quæſt. 17. *nu.* 70. *& deciſ.*153. *part.*3. *lib.*2. *diuerſ. num.* 19. *&* 20.

21 *Conſenſus, quando eſt omninò nullus, non poteſt per ratificationis actus conualidari, ad effectum transferendi ius, quod non fuerat abdicatum.*

DECISIO LXXXII.

DOMINI cenſuerunt perſiſtendum eſſe in deciſis ſub die 27. Iunij præteriti, * videlicet ſententiam Auditoris Cameræ eſſe reuocandã; quia Dominicus in ius, & poſſeſſionem defuncti ſubrogatus, ex iam deductis, literas gratioſæ ſubrogationis ſufficienter iuſtificauit.

Nequè obſtat quod attentis verbis mandati per dictum defunctum dati ad conſentiendum reſignationi, ſub reſeruatione penſionis ſuper fructibus, & redditibus Præpoſituræ, de qua agitur, ordinarijs, ac in certis, non ſit iuſtificata reſeruatio ex reſignatione, cui procurator conſenſit, mediante conſtitutione penſionis ſuper fructibus certis tantum, non autem incertis. Vnde infertur quod ceſſante vali-
1 tate penſionis propter non † adimpletam formam
mandati, debeat quoquè corruere ipſa reſignatio,
vt dixit *Rot. deciſ.*446. *num.*4. *par.*1. *diuerſ. & in*
Aretina Plebis 4. *Decembris* 1600. *coram bo. me.*
2 *Card. Millino*, fuit enim reſponſum, † quod licet
fines huiuſmodi mandati per dictum procuratorem
non eſſent negligendi, *vulg. l. diligenter, ff. mand.*
c. per tuas de arb. Attamen cum idem procurator
nomine mandantis conſenſerit ſub penſione ſuper
certis, & dictus mandans hunc actum ſuis literis
3 deinde approbauerit, † iure dicitur, ipſum mandantem
habuiſſe ratum quod ſciuit nomine ſuo fuiſ-
ſe geſtum per procuratorem, iuxta *gloſ. in c. cum*
*olim il primo, in verbo protinus, & ibi Abb. num.*8.
de offic. Iud. deleg. Iaſ. in l. ſi procurator num. 8.
verſ. ſeptimò limita, C. de procur. Innoc. in c. ex
parte Decani num. 2. *de reſcript. Alex. in conſ.* 84.
*vol.*5. *Rot. deciſ.* 13. *de conceſſ. præb. in nou.* Vbi,
quod Dominus qui poſtquàm procuratorem ſuum
cõſtitutum ad acceptandum beneficium certi valo-
4 ris, † ſciuit acceptaſſe beneficiũ minoris, & fructus
illius exegit, dicitur conſenſiſſe tali acceptationi.
5 Iſta autem ratificatio per † literas miſſiuas fie-
ri potuit, *Magon. deciſ. Flor.* 3. *num.* 15. & ope-
ratur, vt conſenſus præſtitus ſuper certis tantùm,
6 perinde habeatur, ac ſi † ab initio interueniſſet,
text. eſt in cap. cura, & ibi gloſ. in verbo conſenſũ,
de Iur. pat. cap. ratihabitionem de Reg. iur. in 6.
cum alijs latè cumulatis per *Surd. deciſ.* 69. *alias*
7 70. *num.*20. *& ſeqq.* Immò æquiualet † præambu-
lo mandato *gloſ. in l. ſi quis mihi bona, §. iuſſum,*
& ibi DD. ff. de acq. hæred. attẽto præſertim, quod
præcedens actus procuratoris, ex eo quod conſen-
ſit, omiſſa reſeruatione ſuper incertis, non fuit om-
8 nino nullus, † ſed habuit implicitum ſtatum validi-
tatis pendentis à volũtate reſignantis, ad trad. per
*Paul. de Caſtr. conſ.*91. *num.*5. *lib.*1. quem ſequu-
ta eſt *Rota in Romana Hæreditatis* 14. *Martij*
1603. *coram Litta*. Vbi fuit dictum, quod con-
tractus ob non ſeruatas ſolemnitates, fauore certæ
9 perſonæ requiſitas, non ſit nullus, niſi † demum
eadem perſona volente, quod ſi nihilominus velit
actum ſuſtineri, non tenetur nouum illi adhibere
10 conſenſum, vt in terminis alienationis † rei perti-
nentis ad Eccleſiam, quod poſt obtentum Beneplacitum
Apoſtolicum pro illius confirmatione non
ſit neceſſarius nouus conſenſus partium, ea ratione
11 † quod etiam abſquè Beneplacito alienatio haberet
ſtatum implicitum validitatis ſaltem Eccleſia non
reclamante dixit *Rota coram Reuerendiſſ. D. meo*
Decano deciſ. 374. *num.*7 inter impreſſas, vbi deci-
ſiones ſimiles allegantur. Quo circa in præſenti
caſu, ita volente ipſo reſignante, reſignatio, per
12 ſubſequutam † ratificationem prout ex tunc, ſuum
ſortita fuit effectum, per ea quæ allegat *Surd. d. de-*
*ciſ.*69. *n.*20. *poſt Salycet. in d. l. fin. C. ad S.C. Ma-*
*ced. & Natt. in conſ.*262. *nu.*10. idemquè reſpõdit
*Dec. in conſ.*367. *ſub n.*4. quẽ præter alios DD. alle-
gat *Mandoſ. ſuper reg.*21. *q.*9. *n.* 8. vbi probat rati-
13 habitationẽ operari in actibus, qui † cũ à principio
non ſint omninò nulli, in ſuſpenſo remanere, idem
quoq; dixit *Rot. dec.*65. *nu.* 3. *par.* 2. *recent.* quam
concluſionẽ, reiectis cõtrarijs ex communi Docto-
rum ſententia confirmat *Pariſ. in tract. de reſign.*
*lib.*6.

Digitized by Google

lib.6. queſt.8. num.104. & confert. deciſ.Caputaq.
175.part.2. cum alijs plenè deductis in *Illerden.*
Canonicatus 14. Iunij 1630. coram R.P.D. meo
Durano. Vnde poſt dictam ratificationem in vita
reſignantis ſecutam, nihil remanſit agendum, quod
potuerit inducere vacationem per illius obitum,
14 cùm † eo ipſo quod ſequutum fuit adimplementum
conditionis eidem reſignanti eſſe penitus ſublatam
pœnitendi facultas, *Rota deciſ.446. num.2. par.1.*
diuerſor.

Nequè obſtant *deciſiones Put.111.lib.3. & Ca-*
putaq.211. par. prima allegatæ ad probandum,
15 quod ratificatio † locum non habeat in reſignatio-
nibus beneficiorum. Nam concluſio ibi firmata
procedit in ratificatione actus omninò nulli, vt in
caſu, in quo procurator ratificauit ſupplicationem
ſignatam, quàm alius procurator nullo conſenſu
reſignationi præſtito, porrexerat. Altera verò de-
16 ciſio *Caputaq.* procedit in † terminis conſenſus
omninò extincti, & actus nulli, cuius vigore, cùm
poſt extinctionem amplius nō adeſſet, nequaquàm
gratiæ reualidatio ſubſtineri poterat, & in ſimilibus
17 ferè terminis, quod ſcilicet non admittatur † ratifi-
catio reſignationis factę per tertium, abſquè ſpeciali
mandato ad conſentiendum, *Pariſ. de reſign. lib.9.*
quæſt.8. num. 13. & quæſt.17. num.67. cum ſeqq.

Minus obſtat defectus auctoritatis Papæ, quam
18 ad inducendam reſignationem ex † ratificatione
requiſitam eſſe, dicit *Pariſ. d. quæſt. 17. num. 70.*
& idem voluit *Rota deciſ.153. par. 3. lib.2. diuerſ.*
Quia tàm *Pariſ.* quàm dicta deciſio loquuntur cum
præſuppoſito, quod nullus conſenſus ab initio va-
19 lidè fuerit præſtitus, quo caſu rectè firmant † rati-
ficationem egere noua auctoritate ſuperioris, ſinè
qua, quod fuit ab initio nullum, minimè poteſt re-
ualidari. Dicta enim *deciſ.153.* procedit cum præ-
ſuppoſito, quod penſio fuerit nulliter reſeruata,
quam tamen reſignans deinde voluerat valere, non
obſtante, quod reſignaſſet mediante penſione vali-
da, & hoc facere non potuit, quia nulla ſubſiſtente
penſione, ius remanſerat penès reſignantem, quod
poſtea non potuit ab ipſo in alterum transferri ſinè
20 noua licentia Papæ: † Pariſius autem firmat dictā
concluſionem in caſu reſignantis, qui ex varijs acti-
bus videbatur tacitè ratificaſſe reſignationem ad-
miſſam ſuper conſenſu præſtito, præter formam
mandati, qui conſenſus cùm propterea eſſet omni-
nò nullus non potuit per huiuſmodi ratificationis
21 † actus ſubſequutos conualidari ad effectum trans-
ferendi ius, quod non fuerat abdicatum, *cap. admo-*
net, & cap. quod in dubijs, de renunt.

Et ex his firmata validitate conſenſus præſtiti
vtraquè parte informante reſolutum conſtare de
Iuſtificatione, etiam quòad caput reſeruationis ex
reſignatione.

☞ * Eſt deciſ.63. ſuper hac eadem parte. Alia deci-
ſio coram eodem eſt infra ſub die 13. Febr.1632.

REV.MO P.D. COCCINO DECANO.

Romana Bonorum.

Die Veneris 19. Decembris 1631.

A R G V M E N T V M.

Hæres, quando dicatur tantum inſtitutus in vſufructu, & nonnulla circa hanc materiam. Creditor, quis dicatur.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes, qui oſtendunt teſtamentum non abolitum, nec cancellatum, competit remedium, l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*

2 *Fideicommiſſario competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*

3 *Vocatus in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſuccedit teſtatori, non autem vltimo grauato.*

4 *Dominium rerum ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſſarijs acquiritur.*

5 *Trebellianica non detrahitur, quando pia cauſa fuit ſubſtituta.*

6 *Hæres, quando dicatur inſtitutus tantum in vſufructu.*

7 *Inſtitutus, quando aliquis eſt in bonis ad vtendū. & fruendum, quid importet iſta inſtitutio.*

8 *Hæres proprietarius quis dicitur ex eo quod teſtator conceſſit facultatem alienandi ſtabilia.*

9 *Teſtator, ſi non concedat abſolutam facultatem alienandi, ſed limitatam hoc non inducit coniecturam inſtitutionis in proprietate.*

10 *Hæres an dicatur proprietarius, ſi teſtator illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & confectione inuentarij.*

11 *Hæres, licet ſit liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij, non tamen ex hoc dicitur inſtitutus in proprietate.*

12 *Hæredi ſi ſit facta remiſſio confectionis inuētarij, & liberatio præſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non ſubſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi.*

13 *Sinè filijs præſumitur, quis deceſſiſſe, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

14 *Fideicommiſſario datur immiſſio in bonis teſtatoris, probata eorum identitate.*

15 *Stabiliū bonorū appellatione veniūt ēt loca mōtiū.*

16 *Iura, & actiones non veniunt appellatione bonorum mobilium, & immobilium.*

17 *Creditor is dicitur, cui aliquid debetur ex quacunquè actione.*

18 *Creditores non ſolum, illi dicuntur, qui pecuniā crediderunt, ſed omnes illi, quibus ex quacunquè cauſa aliquid debetur.*

19 *Creditoris loco accipitur is, cui ex contractu, vel ex delicto, vel ex populari cauſa aliquid debetur ante litem conteſtatam.*

20 *Teſtator non poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

21 *Ius accreſcendi non procedit, quando plures hæredes non ſunt inſtituti.*

22 *Soror de iure communi ſuccedit fratri ab inteſtato mortuo vna cum fratribus.*

23 *Frater, ſi ſit paratus dotare ſororem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris ſecundum Stat. Vrb. lib.1. cap.145.*

24 *Teſtator expreſſè poteſt diſponere, de reb⁹ hæredis.*

25 *Hæres vſusfructuarius tenetur conficere inuentarium.*

26 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij tenetur ratum habere ratum defuncti, quantum vires hæreditariæ ſuppetunt.*

DECISIO LXXXIII.

DVBIVM originale in hac cauſa, An ſci-
licet PP. Carmelitis Diſcalceatis S. Mariæ
de Scala danda ſit immiſſio, fuit affirmatiuè reſolu-
tum 4. Iulij ſuperioris anni,* quæ ſentẽtia hodiè
etiam placuit Dominis; Nam aut dicti Patres ſunt
1 hæredes, † prout cenſuit Rota in alia Deciſione, &
vtiquè ex remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
illis competit immiſſio, cùm exhibeant teſtamen-
tum non abolitum, nec cancellatum; Aut etiam
2 ſunt fideicommiſſarij & idem pariter † remedium
eis competit contra hæredem Cleriæ, cùm in hoc
caſu Cleria eſſet grauata, reſtituere dictis Patribus,
*gloſ. in l. penul. §. eum autem. vbi Bart. & aly C.
ad Trebell. Gabr. conſ. 44. num. 6. lib. 2.* & pluries
dixit Rota, vt in Deciſionibus allegatis in cauſa
Eſina fideicommiſſi 29. Maij 1604. corã me; quan-
3 do enim agitur † de ſubſtitutione fideicommiſſaria,
vocatus ſuccedit teſtatori, nõ autem vltimo defun-
cto grauato, *l. cohæredi, §. eum filia, ff. de vulg. &
pupil. l. vnum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2. Bart. in
l. 1. num. 5. C. de pact. latè Menoch. conſ. 317. n. 5.*
4 qui teſtatur de communi, quia dominium † rerum
ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſ-
ſarijs acquiritur, cùm ipſi cognoſcant fideicommiſ-
ſum, & ſuper eo voluntatem declarauerint, prout
Patres fecerunt in caſu iſto, *l. legatum 82. ff. de le-
gat. 2. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 10. num. 23. Pe-
regr. de fidcicom. art. 2. num. 63. & ſeq.* Nec poteſt
opponi de detractione Trebellianicæ, cùm de tem-
5 pore obitus Cleriæ dicti Patres, & † ſic pia cauſa
eſſet ſucceſſura, *Rom. conſ. 206. num. 7. & fuit di-
ctum in eadem cauſa Eſina fideicommiſſi 3. Decem-
bris 1604. & 17. February 1606. coram me.*

Et verè quod Cleria fuerit inſtituta hæres in vſu-
fructu, Patres verò inſtituti vniuerſales in proprie-
tate; de Cleria patet ex verbis ipſius teſtamẽti, ibi:
*In tutti detti beni ſtabili, mobili, e cenſi, e luoghi de'
monti, attioni, e ragioni, crediti d'eſſo Teſtatore,
e di qualſiuoglia altra coſa di eſſo Teſtatore laſcia
herede vſufruttuaria Cleria Ceſarea*, ex quibus
reſultat ſenſum dictæ diſpoſitionis eſſe: *Laſcia here-
de vſufruttuaria in tutti detti beni ſtabili, &c.* ac
propterea cùm in verbis diſpoſitiuis ſit inſtitutio
in vſufructu ibi: *laſcia herede vſufruttuaria*, illa
6 verba † denotant fuiſſe Cleriam inſtitutam hæredẽ
in ſolo vſufructu; licèt ſecus eſſet, ſi fuiſſet inſtituta
hæres in bonis, & ſic bona eſſent in diſpoſitione, &
vſusfructus in exequutione, vt ſi teſtator dixiſſet,
7 † Inſtituo hæredem in bonis ad vtendum, fruendũ
&c. *Apoſtill. ad Alex. in conſ. 23. nu. 5. lib. 2. verſ.
ad vſum, Fulgoſ. in l. fin. in princ. ff. de vſufruct.
ear. rer. quæ vſu conſumuntur*, & prædicta confir-
mantur, quia in qualibet parte teſtamenti, Cleria
appellatur hæres vſufructuaria, & Teſtator decla-
rat, quod vſusfructus non intelligatur reſtrictus ad
alimenta, ſignum indubitatum, quod noluit dictam
Cleriam inſtituere hæredem in proprietate, cùm
alias fuiſſent ſuperflua illa verba, quod vſusfructus
non cenſeatur reſtrictus ad alimenta.

Non obſtat, quod Cleria videatur hęres proprie-
8 taria † ex eo, quod Teſtator conceſſit illi facnlta-
tem alienandi ſtabilia, ex allegatis per *Card. Mã-
tic. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 5. num. 14.* nam
huic obiecto fuit reſponſum ponderando verba Te-
ſtamenti, in quo Teſtator ſic diſpoſuit: *Che niuno
poſſa pretendere, che l'vſufrutto s'intenda, quoad
alimenta, mà che debbia fino alla morte pacificamẽ-
te godere, & vſufruttuare tutti li ſodetti beni mo-
bili, & immobili, ſenza però vendere li ſtabili, ſe
non foſſe vna neceſſità grandiſſima da dichiararſi
da due Giudici della Corte Romana Ciuili, nel qual
caſo vuole poſſi vendere, e ſpr ecare quanto ci è.* Ex
iſta enim ſerie verborum clarè patet, quod, vt di-
ctum eſt, inſtitutio non reſtringitur ad alimenta,
ſed ad integrum vſumfructũ; & quàmuis ſubdatur,
ſenza però vendere li ſtabili, hoc tamen fuit dictũ
ad diſtinctionem mobilium, quæ voluit poſſe con-
ſumi, & prohibitio alienationis ſtabilium non vo-
luit habere locum, niſi in caſum neceſſitatis decla-
9 randæ per duos Iudices; & ſic teſtator † non con-
ceſſit abſolutam facultatem alienandi, ſed limita-
tam ad dictum caſum declarañ. per duos Iudices,
& ideò, cùm non ſit facultas abſoluta, ſed limitata,
non inducit coniecturam inſtitutionis in proprieta-
te, vt optimè declarat, *Corn. in conſ. 173. num. 1.
& 5. vol. 3. & in conſ. 64. num. 3. vol. 4.* quem re-
fert, ſequitur & benè declarat *Card. Mant. d. lib. 9.
tit. 5. num. 14. verſ. ſed Corneus.*

10 Nequè ex eo Cleria poteſt † dici hæres proprie-
taria, quod Teſtator illam liberauerit ab omni fide-
iuſſione, & confectione Inuentarij, ea demum ratio-
ne, quod ſi non fuiſſet hæres in proprietate inſtitu-
ta, non potuiſſet à prædictis liberari, vt eſt commu-
nis ſententia DD. vt dicit *Alex. in conſ. 58. nu. 10.
lib. 3.* vbi apoſtilla dat concordantes; Nam per Do-
minos fuit reſponſum non valere conſequentiam, eſt
11 liberatus à præſtatione cautionis, † & confectione
Inuẽtarij, ergo eſt ſcriptus hæres proprietarius, ſed
valere conſequentiam, eſt ſcriptus hæres in vſufru-
ctu, ergo liberatio à præſtatione fideiuſſionis, & cõ-
fectione Inuentarij non tenet, prout in caſu iſto,
12 quia remiſſio Inuentarij, † & liberatio præſtationis
fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni Vi-
ri non ſuſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi,
Bart. & Iaſ. in l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. & in
terminis eſt *text. in l. 1. & ibi gloſ. Bart. Bald. &
cæteri Doct. C. de vſufruct. Bart. in l. vxori vſufru-
ctus, ff. de vſufruct. legat. vbi Alex. in apoſtilla*
hinc ipſa Cleria agnoſcendo veritatem fecit Inuen-
tarium, prout etiam dicti Patres proprietarij fe-
cerunt.

Quod verò dicti Patres fuerint hæredes proprie-
tarij, ſatis patet, cùm claris verbis teſtator poſt obi-
tum Cleriæ reliquerit hæredes vniuerſales in omni-
bus ſuis bonis ſtabilibus, creditis, & debitis filios
legitimos & naturales ſi extarent, ſin minus filios
legitimatos pariter ſi extarent, etſi prædicti non ex-
tarent, vel morerentur ſinè filijs, Patres de Scala,
quare cùm numquàm probetur extitiſſe filios legi-
13 timos, & naturales, aut legitimatos, † qui dicit ex-
titiſſe, tenetur hoc probare, *Put. deciſ. 43. lib. 1. in
correctis, latè Fuſar. de ſubſtit. q. 436. num. 3.* &
cùm non probetur extitiſſe, intrat vocatio dictorũ
Patrum de Scala, qui ideò ſunt hæredes proprieta-
rij, etiam quod ſint vocati poſt obitum Cleriæ, quia
illa verba cenſentur prolata, vt liberè Cleria vtatur

vſu-

vſufructu, vt latè fuit oſtenſum in alia deciſione, &
articulo Iuris pleniſſimè, & doctiſſimè diſcuſſo re-
ſolutũ fuit in cauſa *Camerinen̄ hæreditatis 21. Fe-
bruarij ſuperioris anni corã R.P.D. meo Merlino.*
In quibus autem bonis danda ſit immiſſio, Rota
cenſuit dandam eſſe immiſſionem in vineis, domi-
14 bus ad Peregrinum, & locis Montium, † cùm con-
ſtet de illorum identitate, & prædicta fuiſſe in bonis
Teſtatoris ex deductis in alia Deciſione, nec ſuffra-
gantur ea, quæ deducuntur in contrarium, videlicet
loca Montium non comprehendi, cùm Patres Diſ-
calceati de Scala fuerint vniuerſales hæredes inſti-
tuti in omnibus ſtabilibus, creditis, & debitis, non
autem in locis montium, mobilibus, iuribus, &
actionibus, quia fuit reſponſum, quod appellatione
15 bonorum ſtabilium † veniunt etiam loca montium,
cum ex illis verbis contineantur redditus, liuellus,
& ccoſus, quæ proueniunt à bonis ſtabilibus, non
autem credita, & ideo Teſtator mentionem habuit
de creditis, *Simon de Pratis de interpret. vlt. volũt.
dubit. 7. nu. 49 lib. 4. Tiraq. de retract. lignag. §. 1.
gloſ. 6. num. 5. & ſeqq. & fuit dictum in cauſa Ve-
neta pretij bonorum 13. Nouembris 1602. coram
bo. me. Card. Pamphilio*, & nil mirum, ſi nihil fuit
dictum de mobilibus, quia, vt ſupra relatũ eſt, Cle-
ria poterat illa conſumere, & de dictis mobilibus,
& remanentibus de tempore obitus Cleriæ Teſta-
tor diſpoſuit per hæc verba, ibi. *Item I: re legati la-
ſcia all Hoſpedale di S. Spirito in Saſſia tutto il mo-
bile, vino, e quanto ſi trouarà in Caſa dopò la mor-
te di detta Cleria vſufruttuaria liberè &c.* & quã-
16 uis nihil dictũ fuerit expreſsè de Iuribus, & † actio-
nibus, quæ non veniunt ſub appellatione bonorum
mobilium, & immobilium, vt per *Bertaz. de clauſ.
clauſ. 27. gloſ. 6. num. 2.* poſſunt tamẽ venire appel-
latione creditorum, in quibus expreſsè fuerunt in-
ſtituti Patres; Creditor namquè dicitur is, cui ali-
quid debetur ex quacumquè actione, vel proſecu-
17 tione, † vel Iure ciuili ſine vlla exceptionis propo-
ſitæ remotione vel ordinario, vel extraordinario, ſi-
ue purè, ſiue in diem, ſiue ſub conditione; ſiue ex
mutuo, ſiue ex quolibet alio contractu, quod debea-
tur, non tamen ſi natura tantùm debetur, *l. Credi-
tores. ff. de verb. ſignif.* & non tantum creditores
18 dicuntur, qui pecuniam crediderunt, † ſed omnes
illi, quibus ex qualibet cauſa debetur, *l. creditor,
ff. eod. tit.* ſed & creditoris loco accipitur is, cui ex
contractu, vel ex delicto, vel ex populari cauſa ante
19 litem † cõtextatam aliquid debetur, *l. ſi cui, ff. eod.
tit.* & ceſſat omnis difficultas, quia quatenus adeſ-
ſent iura, & actiones in hæreditate, & de eis non di-
ſpoſuiſſet Teſtator, nihilominus etiam in dictis Iu-
ribus Patres cenſerentur inſtituti, ne dicatur Te-
20 ſtatorem † pro parte deceſſiſſe teſtatum, & pro
parte inteſtatum, *Bald. conſ. 140. verſ. in contra-
rium, lib. 1.* quia non attenditur res certa, ſed ſignũ
vniuerſale, *Bald. conſ. 186. nu. 4. verſ. modo ſequi-
tur, lib. 1. & conſ. 110. lib. 5.* & communem ſentẽ-
tiam dicit *Ang. in conſ. 358.* vbi quod communiter
tenent Doct. habere locum ex Iure accreſcendi, ſed
quod non eſt verum, quia habet locum ex iure con-
21 uerſionis, quia ius accreſcendi † non procedit, quã-
do nõ ſunt plures inſtituti, *Fulgoſ. conſ. 69. in princ.*
& quatenus ſine veri præiudicio Patres non eſſent
hæredes vniuerſales, ſed ſubſtituti, ſufficit ad effe-
ctum immiſſionis, quod ſint ſubſtituti in re certa,
vt ſupra dictum eſt.

Nequè obſtat, quod Gherardus, & Ioannes Ba-
ptiſta Fratres viuerent in communione, & cum
22 Ioannes Baptiſta obierit ab inteſtato, † portio Ioã-
nis Baptiſtę pro medietate ſpectabat ad Cleriam,
l. maximum vitium, C. de liber. præterit. Quia
Cleriæ obſtat Statutum Vrbis de Succeſſiònibus
ab inteſtato *lib. 1 cap.* 145. ibi enim diſponitur inter
23 alia, quod quando † frater eſt paratus dotare ſoro-
rem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris, in hoc
autem caſu, quatenus Cleria vellet nubere, Gerar-
dus ei reliquit ſcuta 1500. & ſat eſt, quòd obſeruã-
tia ſubſecuta docuit ipſam elegiſſe cœlibem vitam,
& fuiſſe contentam dicto vſufructu.

Minus etiam obſtat, quod Sancta mater inſtituit
hæredes dictos Gherardum, Ioannem Baptiſtam,
& Cleriam, cui quidem Sanctæ aſſignatæ fuerãt pro
dote domus in via Peregrini, & alia domus conti-
gua, & Gherardus, & Ioannes Baptiſta poſt obitũ
Sanctæ petierunt poni ad ſuum creditum, necnon,
& dictæ Cleriæ ſororis loca vndecim Montium.
Nam huic fundamento fuit reſpõſum, quod Gerar-
dus diſpoſuit expreſsè de dictis bonis ſpectantibus
ad Sanctam matrem, necnon de bonis ſpectãtibus
ad dictum Ioannem Baptiſtam, relinquendo vſum-
fructum Cleriæ cum hoc, quod nihil aliud poſſet
prætendere in hæreditate ipſius Teſtatoris, Ioannis
Baptiſtæ fratris, & Sanctæ matris. Clarum eſt enim
24 in Iure, † quod Teſtator expreſsè diſponere poteſt
de re hæredis, *l. vnum ex familia, §. ſi rem, ff. de
leg. 2. Cyn. Bald. & alij in l. aſſiduis, C. qui pot. in
pign. hab. Iacob. de Nigris. in l. 1. nu. 137. ff. de
leg. 1. Surd. deciſ. 30. num. 20. cum alijs per Pere-
grin. de fideicõmiſſ. art. 6. n. 10. iuncto n. 16.* vbi de-
clarat, quare cùm dicta Cleria acceptauerit dictum
vſum fructum, ſibi præiudicauit, & quàmuis confe-
cerit Inuentarium, aut fuit factum ex eo, quod hæ-
25 res † vſufructuarius tenetur illud facere, non autẽ
ex eo quod voluerit adire cum beneficio leg. & In-
uentarij, & hoc caſu cenſetur diſpoſitionem Ghe-
rardi acceptaſſe, & approbaſſe, *Rum. in l. 1. nu. 89.
ff. de legat. 1. Alex. conſ. 173. num. 4. lib. 2. & fuit
dictum in cauſa Viterbien Caſtrorũ 12. Iun. 1623.
coram me.* Aut verò Inuentarium fecit, vt adiret
cum beneficio legis, & Inuentarij, & hoc etiam
26 caſu certum eſt, † quod tenetur habere ratum fa-
ctum defuncti, quatenus reperitur in Inuentario,
*Bart. in l. cum vir, ſub num. 14. verſ. ſed ſi fecit In-
uentarium, ff. de vſucap. Dec. in l. ex qua perſona
num. 2. verſ. & quod dictum eſt, ff. de reg. iur. Aym.
conſ. 225. num. 12. ſan. mem. Greg. deciſ. 67. in fin.*

Nequè poteſt retardari immiſſio eo prætextu,
quod Cleria ſoluerit ſcuta 300. pro Gherardo; quia
quicquid dicendum ſit, An ſolutio illius debiti ſpe-
ctaret ad vſufructuariam, vel ad proprietarios, cùm
Marcus hæres Cleriæ poſſederit bona per tantum
tempus, itaut perceperit longè vltra dictam ſum-
mam, cùm teneatur ad reſtitutionem fructuum po-
terit fieri compenſatio, & interim non eſt retardan-
da Immiſſio.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

☞ * Eſt deciſio 67. ſupra hac eadem parte.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. MOTMANNO.

Meſſaneñ Archipresbyteratus.

Die Veneris 9. Ianuarii 1632.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo, vt alicui concedatur, quid ſufficiat probare. Executor mixtus partes Iudicis aſſumere debet, & nulliter procedens ad ſentẽtiam adiudicationis, & immiſſionis, non priuat aliquem ſua poſſeſſione.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ſufficienter probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione, amplia num. 2.*
3 *Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & vitioſa.*
4 *Clauſula, vocatis vocandis, facit executorem mixtum.*
5 *Executor mixtus partes Iudicis tenetur aſſumere.*
6 *Executor nulliter procedens ad ſententiam adiudicationis, & immiſſionis non priuat, aliquem ſua poſſeſſione.*
7 *Adiudicatio, & immiſſio tradita per executorem intra terminum datum ad appellandum, & ſucceſſiuè capta per partem, non ſolum eſt nulla, ſed inſuper attentata.*
8 *Poſſeſſio vitioſa non eſt manutenibilis.*
9 *A.C. non habet iuriſdictionem in Beneficialibus.*

DECISIO LXXXIIII.

FVIT reſolutum Ioanni Franciſco Cuffaro dãdum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione Archipresbyteratus, quam ipſum accepiſ-
1 ſe conſtat ex publico † inſtrumento, quod alio non poſſidente ſufficienter probat, *l. prædia. ff de acq. poſſ. & in l. non idcirco, vbi Bald. num. 2. C. de fid.*
2 *inſtr.* præſertim cùm illud fuerit † celebratum in Eccleſia, vbi exiſtit beneficium, *Put. deciſ. 350. num. 4. lib. 1. Rot. deciſ. 525. num. 1. par. 2. recent.*
3 Cui nõ obſtat poſſeſſio † Antonini Galbati, quia cùm hæc fuerit poſterior, præſumitur clandeſtina, & vitioſa, *l. 1. §. fin. & ibi gloſ. & DD. ff. uti poſſid. c. licet cauſam, vbi DD. communiter de probat. Rot. deciſ. 19. num. 2. par. 2. diuerſ. & in Cuſentina Parochialis 22. Aprilis coram bon. me. Card. Pamphilio, impreſſa apud Marcheſ. de commiſſ. par. 1. pag. 952.*

Nequè etiam obſtat, quod dicta poſſeſſio capta fuerit per dictum Antoninum vigore literarũ Apoſtolicarum, & de mandato Domini Matthæi Capputi Canonici Panormitani illarũ Executoris, quia
4 cum propter † clauſulam, *vocatis*, in eiſdem literis appoſitam, dictus Executor non eſſet merus, ſed
5 mixtus, ac propterea partes † Iudicis teneretur aſſumere, per *tex. in c. exhibita, vbi Abb. n. 6. & Felin. num. 4. de Iud.* non citato dicto Ioanni Franciſco,
6 nulliter proceſſit † ad ſententiam adiudicationis, & immiſſionis, adeòq. eum ſua poſſeſſione priuare non potuit, *Gem. conſ. 193. in fin. lib. 3. Rot. deciſ. 802. num. 7. verſ. quia pro reſponſione, par. 1. diuerſ. & deciſ. 561. num. 3. par. 1. recent.* quæ quia per eundem executorem tradita, & ſucceſſiuè per
7 dictum Antoninum intra † terminum datum appellandum capta fuit, non ſolum nulla, vt dixi, ſed inſuper attentata, *c. non ſolum de appellat. in 6. Rot. deciſ. 701. nu. 1. par. 2. recent. & coram Greg. XV. deciſ. 513. num. 1. & 2.*

Nequè pariter obſtat mandatum de manutenẽdo ab A.C. ad fauorem dicti Antonini relaxatum, quia illius fundamentum conſiſtit in dicta poſ-
8 ſeſſione, quæ tanquàm vitioſa † non eſt manutenibilis, *l. improba. C. de acq. poſſ. Card. Seraph. deciſ. 722. num. 5.* tum etiam quia mandatum huiuſmodi nulliter fuit relaxatum ab A.C. in literis Antonini
9 minimè deputato, & ſic † à nõ habente iuriſdictionem iuxt. *Aegid. dec. 210.* ac in terminis ſimilis mãdati *Greg. XV. dec. 118. num. 4. Card. Caual. dec. 32.*

Et ita &c.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis,

Die Lunæ 12. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex, quam iuriſdictionem habeat, quid ſit inſpiciendum. Commiſſiones ſunt ſtrictiſſimè interprætandæ. Geſta coram aliquo Iudice, pendente iudicio coram alio, quando valeant.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſionis tenor debet ſemper attendi ad effectum cognoſcendi, quam iuriſdictionem habeat Iudex.*
2 *Conſuetudo valde attenditur in præeminentiarum materia.*
3 *Minor, vt præferatur maiori in aliquibus caſibus inconueniens non eſt.*
4 *Commiſſiones sũt ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè interpretandæ, adeò vt id tantum comprehendant, quod in eis expreſſum, reperitur.*
5 *Clauſula, quam, & quas, in commiſſione appoſita, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur.*
6 *Negatiua, quod aliquid, non adſit in aliqua ſcriptura, probatur ex eius inſpectione.*
7 *Cauſa dicitur ſolum ſuper eo pendere, de quo principaliter fuit actum, non autem ſuper eo, quod incidenter fuit deductum.*
8 *Geſta, coram Iudice, apud quem cauſa non pendet, ſubſtinentur, ſi pars non opponat de pendentia iudicij coram alio Iudice, & num. 10.*
9 *Auditores Rotæ faciunt vnum Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum.*
10 *Confeſſio emanata in pręcibus plenæ probat contra confitentem.*
12 *Confeſſio partis, & Rotæ auctoritas ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes,*

cur

cur potius coram vno Auditore, quàm coram alio proſequuta fuerit lis.
13 *Pro ſententiæ validitate in dubio præſumi debet.*

DECISIO LXXXV.

DVM agebatur de expedienda cauſa, coràm
me pendente in ſecunda inſtantia, per appel-
lationem interpoſitã à ſententia Reuerendiſs. Do-
mini mei Decani, lata ſuper Cathedralitate Eccleſiæ
Beatæ Mariæ del Pilar: altera pars oppoſuit de nul-
litate dictæ ſententiæ ex defectu iuriſdictionis. Quæ
nullitas cùm ſit ex tribus, & ſententia nulla confir-
mari non poſſit, ideò volui ſuper illa conſulere Do-
minos. Qui hodiè reſponderunt pro validitate dictæ
ſententiæ. Et moti ſunt: Quia prætenſus defectus
iuriſdictionis tollitur ex commiſſione iactationis, &
iactationum, moleſtationis, & moleſtationum, iam
pendẽre coram bonæ memoriç Remboldo, in cuius
locum fuit idem Dominus meus Decanus ſubroga
tus. In ea enim fit expreſſa mentio de hoc articulo
Cathedralitatis, vt patet ex lectura eiuſdem com-
1 miſſionis, † cuius tenor ſemper attendi debet ad ef-
fectum cognoſcendi, quam iuriſdictionem habeat
Iudex, fuit tentum in *Ferrarien. bonorum 24. Ia-
nuarij 1600. coram Corduba, apud Marcheſ. de
commiſſ. par. 1. fol. 170. num. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 39.
num. 1. par. 1. in recent.*

Non obſtat, quòd cauſa Cathedralitatis fuerit an-
tiquitùs introducta in Rota coram Ioanne Baptiſta
de Rubeis, ſubrogato Io. de Clericis, Epiſcopi Ma-
ceraten. & ideò non potuerit cognoſci coram Do-
mino Decano, tanquam ſubrogato Remboldi, vi-
gore ſupradictæ commiſſionis iactationis, & iacta-
tionum, ſtante clauſula in eadem commiſſione ap-
poſita. *Non tamen iudicialiter illatarum.*

Quia obiectum ceſſare viſum fuit ex lectura dictę
antiquæ commiſſionis coràm Rubeo, in qua nul-
lum verbum de prædicta Cathedralitate, ſed ſolùm
de præeminentijs inter vtramquè Eccleſiam. Quæ
2 præminẽtiæ † poſſunt etiam eſſe ſeparatæ à Cathe-
dralitate, cùm in illis, vt plurimum, attendatur con-
ſuetudo, *Bald. in cap. cum olim, num. 1. & ſeqq.
de conſuet. Felin. in cap. ſtatuimus, in princ. de
maior. & obedien. & in Seguntina præcedentiæ 8.
Martij 1613. coram bon. mem. D. meo Vbaldo,* vbi
agebatur de iure præſidendi in Choro, & anteà fuit
dictum in *eadem Seguntina 22. Iunij 1609. coram
Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio,* vbi quòd ne-
3 què eſt inconueniẽs, † vt in aliquibus caſibus minor
præferatur maiori, & trad. *Menoch. conſ. 52. nu. 99.
& ſeqq. lib. 1.* Vndè dum commiſſio loquitur ſolum
de præcedentijs, non debet trahi, & extendi ad ar-
ticulum diuerſum, & ſeparatum Cathedralitatis, ex
4 quo commiſſiones † ſunt ſtricti iuris, & ſtrictiſſimè
interpretandæ, adeò vt id tantum comprehendant,
quod in eis expreſſum reperitur, *gloſ. in cap. 1. & in
cap. diſpendia, & in cap. ſtatutum, de reſcript. in 6.
Verall. deciſ. 153. num. 2. par. 1. Seraph. deciſ. 1100.
num. 4.* & dixit *Rota in Romana pecuniaria 17.
Maij 1619. coram bon. mem. D. meo Vbaldo.*

Non obſtat, quòd in prædicta antiqua commiſ-
5 ſione Domini de Rubeis adſit clauſula, † *Quàm, &
quas, &c.* cuius vigore continetur omnis cauſa, ad
ſpeciem deducta, & ſic etiam cauſa Cathedralita-
tis, quæ fuit articulata per Canonicos del Pilar, &
ſuper ea fuerunt etiã examinati teſtes. Placuit enim
reſponſio, quod prædicta clauſula in dicta commiſ-
ſione non adeſt, vt patet ex lectura eiuſdem com-
miſſionis in Summario Eccleſiæ del Pilar, num. 4.
6 Quæ † negatiua probat iuxtà trad. per *Surd. cõſ. 28.
num. 114. & ſeqq. lib. 1. Rota in Conchen. decima-
rum de Belmonte 9. Maij 1616. corã bo. me. Vbaldo.*

Sed quatenus etiam adeſſet, non propterea poſ-
ſet dici cauſa Cathedralitatis introducta coram alijs
Iudicibus per dationem articulorum, cõtinentium
hanc Cathedralitatem. Quià ea fuit articulata inci-
denter ad colorandum poſſeſſorium, & obtinẽdum
mandatum de manutenendo, vt conſtat ex eiſdem
articulis, datis cùm ſuſpenſione petitorij. Cauſa
7 enim † dicitur ſolum pendere ſuper eo, de quo prin-
cipaliter agitur, non autem ſuper eo, quod inciden-
ter fuit deductum ad colorandum negotium, de
quo principaliter agebatur, *ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 335. num. 8. 9. & 12.*

Et hoc ſufficiat deffectum, vt cauſa Cathedralita-
tis potuerit etiam denuò expreſsè committi alte-
ri Auditori, quod ſcilicet non fuerit principaliter
deducta in iudicio, licet aliàs poſſet virtualiter dici
comprehenſa in antiqua commiſſione dicti de Ru-
beis, vt eſt *tex. in cap. Paſtoralis, §. nos igitur, de
reſcript.* Et ſufficit, quod iſte articulus fuerit coram
bon. mem. Remboldo, & coram Domino meo De-
8 cano diſcuſſus, abſquè eo quod † vnquàm fuerit op-
poſitum de pendentia iudicij coram alio iudice, *Lã-
cellott. de attentat. lit. penden. 2. par. cap. 4. limit. 2.
num. 68. benè Put. deciſ. 240. num. 8. lib. 2.*

Et quidem cõſenſus partis maximè videtur ope-
rari poſſe in Rota ad validandam iuriſdictionem,
9 cùm Auditores † faciant vnum Tribunal, & com-
miſſiones ſeruiant pro ſimplici diſtributione cauſa-
rum, *ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 369. vbi Adden.
Card. Caualer. deciſ. 33. num. 5.*

Et ex hoc ceſſat etiam fundamentũ, deſumptum
ex verbis illis antiquæ commiſſionis, *ſuper præcedẽ-
tia, & ſuper alijs articulis primo, vel vlteriori loco
dandis, & ſpecificandis.* Quia articulus Cathedra-
litatis fuit incidenter tunc deductus, vt ſupra, &
principaliter fuit bon. mem. Remboldo commiſſus,
& tàm coram eo, quàm coram Domino meo De-
10 cano diſcuſſus, parte † non opponente, ſed con-
ſentiente, quod ſufficit ex ſupradictis, & allegatis.

Sed quod re vera vigore antiquæ commiſſionis
non eſſet articulus iſte in iudicium deductus, clarè
probatur ex confeſſione Eccleſiæ Sancti Saluatoris,
quæ dum commiſit cauſam *Iactationis, & Iacta-
tionum* ſuper Cathedralitate, appoſuit clauſulam
illam; *Non tamen iudicialiter illatarum,* quæ con-
11 feſſio † tanquam facta in precibus, probat conclu-
denter contra confitentem *ad l. cum precum, C. de
liber. cauſ. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 555. num. 9.*

Et id comprobatur ex deciſionibus factis in *Cæ-
ſarauguſtana Synodi, coram eodem Domino meo
Decano,* inter eaſdem partes ſub die 13. Februarij,
& 22. Iunij 1626. in quibus firmatur litem ſuper
hac Cathedralitate pendere coram bon. me. Rem-
boldo, ſcilicet vigore ſupradictæ commiſſionis *Ia-
12 ctationis, & Iactationum,* vt ſupra. Quæ † par-
tis confeſſio, & Rotæ authoritas in omnem caſum
ſatis

Digitized by Google

ſatis eſſe videtur ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandam Eccleſiam del Pilar, quæ ſub bona fide proſequuta eſt iudicium, tanquàm illud eſſet commiſſum, & introductum coram bon. mem. Remboldo, vt in caſu ſimili dixit *Rota apud ſanct. mem. Gregor. deciſ. 399. num. 7.*

Non obſtat, quod iſta commiſſio Iactationis, contineat ſolum cauſam ſuper præcedentia in Synodo. Tùm quia obiectum tollitur ex ſupradictis, tùm quia ex illius lectura clarè patet, fundamentum cõmiſſionis conſiſtere in prædicta antiqua Cathedralitate Eccleſiæ del Pilar, dum narratur, quod Eccleſia Sancti Saluatoris fuit Cathedralis ab initio naſcentis Eccleſiæ, & quod nihilominus moderni Canonici del Pilar, iactabant ſe velle præcedere, ſub prætextu quod dicta eorum Eccleſia fuiſſet Cathedralis ante Eccleſiam Sancti Saluatoris, & hinc obtinuerunt committi cauſam ſuper huiuſmodi iactationibus, quæ in ſubſtantia conſiſtunt principaliter in ſupradicta Cathedralitate. Quæ propterea negari non poteſt, quin fuerit principaliter, & expreſsè comprehenſa in commiſſione, cuius vigore benè fuit pronunciatum à Domino meo Decano. Et ideò eius ſententia debet ſuſtineri, non ſolum quia ex ſupradictis clarè apparet fuiſſe validè latam, ſed quia
13 † etiam in dubio pro illius validitate præſumi debet, *gloſ. in l. ſi poſt, C. de iur. & fact. ignor. Menoch. conſ.* 110. *num. 6. lib. 2. & præſ. 67. num. 1. & ſeqq. lib.* 2. vbi latè.

Et ita, vtraq; parte informante, fuit concluſũ, &c.

¶ In eadẽ cauſa habẽtur infra duæ aliæ deciſiones coram eod. Eminentiſs. D. Card. Vbaldo ſub die 4. Februarii 1632. & die 13. eiuſdem Menſis, & Anni.

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen. Hæreditatis.

Die Veneris 16. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Tranſactio quid operetur, & cuius ſit vis. Pater an, & quando poſſit pro filijs tranſigere. Teſtatoris ordinatio quod ſtante contrauentione tertij, legatarius cadat à legato ei relicto, an valeat, & quo caſu ſubſtineatur, & quãdo nõ. Singularis eſt deciſio, tamquàm extenſa, ab Auditore, qui eſt doctrina admirabili clariſsimus, & in magno Iuriſprudentiæ theatro, ſibi ſuo quodam iure celebritatem magnam vindicauit.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio, cum contineat exceptionem litis finita, impedit litis ingreſſum.*
2 *Tranſactio impedit remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
3 *Tranſactione, qui nititur dicitur habere intentionem fundatam.*
4 *Tranſactio vt valeat, & ſubſtineatur, capi debet interpretatio.*
5 *Lites non ſunt inſtaurandæ, ſi ſemel per tranſactionem fuerint extinctæ.*
6 *Iurgium nouum non debet ſuſcitari ex ſopita iam materia.*
7 *Tranſactio tunc multò minus venit reſcindenda, ſi conſtet de obſeruantia.*
8 *Obſeruãtia ſtãte, difficilius reſcinditur tranſactio.*
9 *Immiſsioni petitæ ſemper obſtat tranſactio, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſa.*
10 *Exceptiones in continenti probatæ admittuntur in quolibet iudicio, quantumcunquè ſummario, & executiuo.*
11 *Furioſi curator poteſt pro eo tranſigere.*
12 *Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij.*
13 *Vſusfructus, quando recedit ab vſufructuario conſolidatur cum proprietate.*
14 *Pater tamquàm legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis filij, poteſt nomine eius tranſigere.*
15 *Lex longè plus tribuit patri, quàm tutori.*
16 *Tutor non habet tantam auctoritatem in bonis pupilli, quantam habet Pater in bonis filiorum.*
17 *Tutor, ſi poteſt tranſigere de re dubia pupilli, ergo & etiam patri licebit, & num. 18.*
19 *Pro Filio nemo præſumitur capere vtilius conſilium, quam eius pater.*
20 *Tranſactionis vtilitas eo ipſo probatur, quàm à lite diſceditur.*
21 *Lucratur ſatis, qui eximitur à lite.*
22 *Tranſactio in dubio præſumitur vtilis.*
23 *Decretum Iudicis ſi interuenerit in contractu filijfamilias, facit præſumi actum fuiſſe cautè factum.*
24 *Tranſactio, vt veniat reſcindenda propter læſionem, probanda eſt quod ſit enormiſsima.*
25 *Pater vtiliter, & prudenter cenſetur pro filijs tranſegiſſe, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs.*
26 *Filijs ſi ſit legatus vſusfructus non acquiritur patri, cum non detur ſeruitus ſeruitutis, declara num. 27. 28. & 32.*
26 *Vſusfructus relictus filijs cenſetur, potius relictus contemplatione filiorum, quam patris.*
28 *Teſtator, ſi inſtituerit aliquem hæredem proprietarium, & alteri reliquerit vſumfructum, & in caſu contrauentionis diſpoſuerit quod vſusfructus pertineat ad hæredes proprietarios.*
29 *Stante contrauentione, vſusfructus non ſpectabit hæredibus iure legati, ſed iure conſolidationis.*
33 *Vſusfructus relictus filijs cenſetur relictus contemplatione patris, ſi eius nomen fuerit expreſſum, quo caſu ille vſusfructus acquiritur patri, etiamſi alias regulariter non acquireretur.*
36 *Mente captis non poteſt tribui factum, vel non factum.*
37 *Legatarius an poſſit priuari legato ob factũ tertij.*
38 *Legatarius tunc facto tertij poteſt priuari legato, ſi ante rẽ quæſitam factum ſit adimplendum per tertium, quo caſu, ſi tertius non adimpleat ceſſat legatum.*
39 *L. ſi ita fuerit, ff. de manumiſſ. teſtam. licet in particularibus relictis loquatur, communiter tamen trahitur ad inſtitutiones vniuerſales.*
40 *Conditio caſualis, quando eſt ſublata, ceſſat etiam id quod eius vigore diſpoſitum fuit.*

41 *Vſuſ-*

41 *Vſusfructus legatum, quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem cauſualē.*

42 *Conditio in dubio potius præſumitur, quam pœna, quæ ſupponit actum purum.*

43 *Præſumptiones ceſſant in claris.*

44 *Teſtator, ſi alicui reliquerit legatum purè, & ſimpliciter, & deinde ſubiunxit, quod ſi Caius hoc, vel illud fecerit, vel non &c. illud adimo, modo ſi Caius non adimpleuerit voluntatem teſtatoris, an legatarius veniat priuandus legato.*

45 *Ex Facto tertij nemo hæreditate priuari, aut exheredari conuenit.*

46 *Verba, quando important tractum ſucceſſiuum, quid importent.*

47 *Teſtator poſt quam pure legatum alicui reliquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu quo illud non faciat, adimere vult legatum legatario.*

48 *Stante contrauentione an deficiat legatum, & omnes excepto Meno h. & alij, quos ipſe allegat tenent ademptionem eſſe nullam.*

49 *Facto alterius, iniquū eſt, quod quis prægrauetur.*

50 *Pœna, ſi apponatur inobedienti tenet, ſed ſecus ſi apponatur inobedienti ob factum, vel non factum alterius inobedientis.*

51 *Teſtator ſi iubeat executoribus teſtamentarijs, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerint hæres debeat dare 1000. hoc præceptum tanquam irrationabile non obligat hæredem.*

52 *Pœna tenet culpæ authores non alios.*

53 *Teſtator, ſi faciat me hæredem & iubeat, quod Pater meus non me moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet.*

54 *Pactum non valet, quod pater cadat à feudo propter delictum filij.*

55 *Teſtator, ſi purè reliquerit legatum, & poſtea illud ſub conditione facti alterius adimat, non tenet talis ademptio.*

56 *Diſpoſitio textus in l. Pater familias ff. de hæred. inſtituend. quando intret.*

57 *L. ſi ita fuerit. ff. de manumiſ. teſtam. quo caſu loquatur.*

58 *Hæres ob alterius culpam non poteſt hæreditate priuari, ſed ex ſua mera voluntate.*

59 *Legati Eccleſiæ facti tranſlatio valet, in pœnam Adminiſtratorum ipſius Eccleſiæ, qui teſtatoris iuſſa non adimpleuerunt.*

60 *Prælati, & tutores ſubſtinent vices Eccleſiæ, & Pupilli.*

61 *Pœna inobedienti ad eius incommodum rectè iniungi poteſt.*

DECISIO LXXXVI.

BVRGNINA Dalmes inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Iacobo, & Hectore Dalmes nepotibus, ex fratre Iure particularis inſtitutionis, & legitimæ reliquit Theodoro, & Guglielmo filijs mentecaptis cuilibet eorum ſummam ſcutorū 300. trium librarum, eoſquè reliquit vſufructuarios ſuæ hæreditatis mandans ali in domo Iulij fratris teſtatricis, & poſt eius obitum in alijs locis prout in Teſtamento, & caſu quo dicti ſui filij non manerent, aut eiſdem permiſſum non eſſet manere apud ſupranominatos, hoc in caſu, & non aliter dicta teſtatrix reuocauit legatum vſusfructus in fauorem filiorum, & voluit pertinere ad ſupradictos hæredes vniuerſales, eaque defuncta Iulius nomine hæredum retentis pœnes ſe filijs mentecaptis hæreditatem nomine Iacobi, & Hectoris acceptauit; Verùm quia Auditor Generalis Auenioneñ attenta diſpoſitione Hectoris de Bellis Patris, dd. mentecaptorum, qui inſtitutis filijs in libris Turonenſibus, ſecundum pro quolibet, in reliqua hæreditate hæredem inſtituit Gabrielem Bellum fratrē, quem deputauit Curatorem, & legitimum adminiſtratorem eorumdem mentecaptorum, mandauit dictos mentecaptos alimentari in domo Curatoris deputati à patre, plures hinc inde lites excitatæ fuerunt, & propterea inter Gabrielem, & Iulium tàm proprio nomine, quàm vti Patrem, & legitimum adminiſtratorem Iacobi, & Hectoris hæredum Borgninæ fuit inita tranſactio. In qua nullo habito reſpectu ad id quod fuerat ordinatum per Borgninam, fuit conuentum, vt vſusfructus omnium, & quorumcūquè bonorum Borgninæ pertineret an mētecaptos, quandiu ipſi, aut vnus eorum vixerit, & perciperetur à Gabriele pro ipſis nutriendis, & alendis in domo eius habitationis, aut alibi, vbi ipſi placuerit. Mortuo Iulio interpoſita appellatione per Hectorem à ſententia Auditoris Eminentiſs. Legati Auenioneñ, qua fuit pronunciatum ei non competere, nequè competiſſe immiſſionem in vſufructu bonorū Borgninæ, opponebatur de ſupradicta tranſactione, quam Domini obſtare cenſuerunt.

1 Quia cùm tranſactio continens † exceptionem
litis finitæ impediat litis ingreſſum, *cap. 1. de lit.*
conteſt. in 6. l. cauſas, l. fratris, C. de tranſact. ſan.
mem Greg. XV. deciſ. 354. num. 1. Card. Caualer.
deciſ. 550. num. 2. oſtendat deficere in hæredes Bor-
2 gninæ dominium debet impedire, † ne immittan-
tur in poſſeſſionem, ex remedio, *l. fin. C. de edict.*
Diu. Adr. tollen. Surd. plures cumulat conſ. 451.
num. 16. & 17. lib. 2. Ideo Gabriel, qui nititur tran-
3 ſactione dicitur habere † intentionem fundatam, *vt*
poſt Abb. concludit Dec. conſ. 216. num. 3. Pur-
4 *purat. conſ. 323. num 3.* & in dubio capi debet †
præſumptio, quod tranſactio valeat, & ſubſtineatur,
c. finem litibus, c. venerabilis, de uol. & contum.
cap. conſtitutis, de procur. c. Iuſgentium, de re
iudicata, Bero. conſ. 176. num. 15. lib. 1. Roland.
conſ. 28. num. 10. lib. 4. Surd. d. conſ. 451. num. 18.
5 *& 19.* cùm non ſint inſtaurandæ lites † ſemel per
eam terminatæ, *d. c. cauſas, l. ſi maiores, & l. quam-*
uis, C. de tranſact. not. Bald. in l. terminato in
ſecundo notab. C. de fruct. & lit. expenſ. ex ſopita
6 namquè materia nō † debet nouum iurgium ſuſci-
tari, *ſanct. mem. Greg. XV. d. deciſ. 354. num. 2.*
maximè in præſenti caſu. In quo plurimum facit ob-
7 ſeruantia † tranſactionis ſpatio 23. Annorum, *cap.*
contigit. de tranſact. propter quàm difficilius re-
8 ſcinditur † tranſactio, ea enim ſemper obſtat immiſ-
9 ſioni petitæ donec per tres ſententias † conformes
fuerit reſciſſa, *vt fuit dictum in Romana Caſalis de*
Paluzzellis coram bon. mem. Patriarcha Manza-
nedo relata in allegata deciſione Caualerij num. 4.
Decian. reſponſ. 28. num. 11. lib. 3. cum alijs per
Man-

Mantic. de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 9. num. 47.
Rota coram bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 407.
num. 9. & 715. in fin. par. 2. recent.
Neque poteſt dubitari quin ſupradicta procedãt,
cum in quolibet Iudicio quãtumcumquè ſũmario,
10 † & executiuo admittantur exceptiones inconti-
nenti probatæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict.*
Diu. Adr. toll. Angel. conſ. 135. num. 2. Dec. in
cap. interpoſita, num. 1. de probat. Rota in recent.
deciſ. 526. num. 7. & 8. par. 1. & coram ſan. mem.
Greg. XV. deciſ. 425. num. 3. de tranſactione autem
conſtat ex ſcriptura, quæ datur.
De Iuſtitia verò tranſactionis, & eius validitate
patet, quia fuit facta per Gabrielem Curatorem
11 mentecaptorum, quem poſſe † pro furioſo tranſi-
gere, firmat *text. in l. interdum §. qui tutelam, ff.*
de furioſ. Abb. in cap. 3. de tranſact. & per Iulium
Patrem, & legitimum adminiſtratorem Hectoris,
12 & Iacobi † filiorum, nam cum d. Hector, & Iaco-
bus fuiſſent hæredes inſtituti à Borgnina, & vſuſ-
fructus fuiſſet relictus mentecaptis, dum degerent
apud ipſum Iulium, nunquã vſusfructus poteſt con-
ſiderari vt formalis, niſi in perſonis mentecaptorũ;
13 eo enim ipſo, quod ab illis recederet, † conſolida-
batur cùm proprietate relicta hæredibus. Itaquod
Pater tanquã legitimus adminiſtrator habens vſũ-
fructum, *l. cùm oportet. C. de bonis, quæ liber. §. 1.*
14 *Inſtit. per quas perſonas nobis acquir.* potuit † trãſi-
gere nomine ſuorum filiorum, probat *text. à con-*
trario ſenſu, in l. de re filiorum, ff. de tranſact. &
ibi tenet gloſ. quàm communem dicit Caccialup. in
tract. de tranſact. quæſt. 1. Pinell. in l. 1. par. 3.
num. 43. C. de bon. matern. Bald. Bertrand. & alij
plures quos refert Surd. d. conſ. 451. nu. 20. Paſchal.
de Patr. poteſt par. 1. cap. 2. num. 3. & cùm lex lon-
15 gè plus tribuat Patri, quàm tutori, † qui non tan-
tam habet authoritatem in alienis rebus, quantam
16 habet Pater in bonis † filij quorum eſt adminiſtra-
tor, *Iaſ. in l. filius familias, num. 9. ff. qui ſatiſd.*
cogantur & in l. Præſeſ. C. de tranſact. Tutor autẽ
17 poteſt † tranſigere de re dubia pupilli, *d. l. Præſeſ.*
18 ergo multo magis licebit Patri vtiliter † pro filijs
tranſigere, *Alex. conſ. 176. circa fin. lib. 2. Crauett.*
conſ. 74. num. 1. & nemo præſumitur pro filio vt i-
19 lius † capere conſilium, quàm Pater, *l. Patre furio-*
ſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. Iur. l. nec in ea,
ff. de adulter.
20 Probatur autem tranſactionis vtilitas † nedum
eo ipſo quod à lite diſceditur, *l. 1. C. de pact. l. ſi*
21 *ea. C. de vſur*, vbi dicitur ſatis lucrari, qui † eximi-
tur à litibus, *gloſ. in cap. penultim de empt. & vend.*
22 & in dubio tranſactio præſumitur † vtilis, *Alex.*
conſ. 222. num. 12. vol. 2. Becc. conſ. 176. num. 28.
vol. 1. Rol. conſ. 15. num. 51. vol. 1. præcipuè in
23 hoc caſu, in quo interuenit Iudicis decretũ, † quod
facit præſumere, actum fuiſſe cautè factum, *ex plu-*
ribus adductis per. Surd. alleg. conſ. 451. num. 17.
Bald. conſ. 448. in fin. lib. 1. bon. mem. Card. Ca-
ualer. deciſ. 407 num. 6. ſed etiam Dominis viſa
fuit vtilis Iulio, & filijs habita conſideratione to-
tius contractus, & omnium pactorum in eodem
24 contentorum, vt propterea nec dari † poſſit de læ-
ſione, quæ tamen probanda eſſet enormiſſima, &
in omne caſum principaliter agebatur de Intereſſe
Patris, pœnes quem mentecapti ex præcepto Te-
ſtatricis erant educandi, non autem pœnes filios,
& nihilominus ſuper eo Pater, cui vſusfructus
25 eorumdem bonorum primò † debebatur, deinde fi-
lijs ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs, quibus cùm
ex præcepto Teſtatricis in caſu non habitationis
mentecaptorum in domo Iulij vſusfructus de Iure
non acquireretur tranſigendo apparet Patrem vti-
liter, & prudenter geſſiſſe.
Neque facit obiectum, quod cùm ipſis filijs Iu-
lij fuerit legatus vſus fructus non acquiratur Patri,
26 cùm † non detur ſeruitus ſeruitutis, & cenſeatur
27 potius legatus contemplatione filij † quàm Pa-
tris, *l. 1. ff. de vſufr. legat. gloſ. in auth. idem eſt,*
in verb. ex lege, verſ. Item nouus, C. de bon. quæ
liber. Aldobrand. in §. 1. vbi Rimin. Iun. num 126.
Inſtit. per quas perſonas nobis acquir. quia procedit
28 quando filio ſimpliciter relictus eſt vſusfructus, †
nondum facta alia Inſtitutione, per quam in ipſum
conſolidetur, aliàs ſecus, vt in propoſito factum
apparet, quia Teſtatrix non legauit vſumfructum
filijs Iulij, ſed mentecaptis, ijs autem hoc legatum
29 ademit in caſu, quo non manerent, † apud perſonas
nominatas: aut eis non eſſet permiſſum manere, &
voluit pertinere ad hæredes proprietarios, ad quos
propterea in dictum caſum non ſpectabat vſusfru-
ctus hæreditatis Iure legati, ſed Iure conſolidatio-
nis. Hæc enim applicatio in fauorem hæredum, non
importat nouum legatum, ſed intelligitur, vt ad eos
31 pertineat † Iure cõſolidationis cùm proprietate iiſ-
dem in vniuerſali Inſtitutione relicta, *vt in §. fin.*
Inſtit. de vſufruct. l. ſi Titio, eod. tit. Surd. conſ. 439.
num. 10. lib. 3. Soccin. ſen. conſ. 102. num. 10. cum
32 *ſeqq. lib. 3.* vnde ceſſat † abſurdum admittendi vſũ-
fructum de vſufructu, ſequeretur enim quatenus
filij Iulij non fuiſſent relicti hæredes proprietarij,
ſed eis tantum fuiſſet ab initio relictus vſusfructus,
ex not. per gloſ. in alleg. auth. idem eſt. C. de bon.
quæ liber. cùm alijs, ſupra deductis.
Nec ſubſtitit quod vſusfructus fuerit relictus fi-
lijs eorum contemplatione non Patris, quia cùm
33 in Inſtitutione † fuerit expreſſum nomen Iulij, eo
caſu vſusfructus acquiritur Patri, etiam quod aliàs
regulariter non acquireretur, *Caualc. de vſufr. mu-*
lieri relict. num. 179. ante med. verſ. quod autem
debeat habere, Paſchal. de Patr. poteſt, p. 1. quæſt. 1.
cap. 3. num. 101.
Et hæc de tranſactione dicta ſint ex abundanti,
cùm reſolutio huius difficultatis pendeat ab eo. An
reuocatio, ſiue ademptio legati vſusfructus facta à
matre in caſu quo filij ſui mentecapti, quibus fecit
dictum legatum, non manerent, aut eiſdem per-
miſſum nõ eſſet manere apud Iulium, aut alios per
eam nominatos fuerit valida, quia quatenus ſic, tũc
34 intra, quæſtio, an Iulius potuerit † tranſigere in
præiudicium Iacobi, & Hectoris hæredum proprie-
tariorum matris mentecaptorum, quatenus verò
reuocatio ſiue ademptio non teneat, durat vſusfru-
ctus apud mentecaptos, & conſequenter non eſſe
35 locum Immiſſioni, & † tenet tranſactio, quia tũc
vſusfructus quocunquè modo ſpectabat ad Iuliũ,
ſiue vti Patrem Iacobi, & Hectoris hæredum, ſiue
ex perſona mentecaptorum ex diſpoſitione Teſta-
tricis eorum matris, quæ voluit vſumfructum reti-
neri

Digitized by Google

peti per Iulium pro alimentis ſuorum filiorum apud eum educandorum.

Hanc autem reuocationem non tenere dixerunt Domini, cum non verſemur in illa quæſtione an legatarius ob factum, vel non factum proprium poſſit legato priuari; quia cum legatarij in caſu noſtro eſ-
36 ſent mentecapti, non poteſt eis attribui † factum, vel non factum, *ad l. 1. §. adipiſcimur, ibi, veluti ſi quis dormienti aliquid in manu ponat. ff. de acquir. poſſeſſ. l. fin. ibi, quo modo ſi caſu aliquo ſine facto perſonæ id accidiſſet*, ſed verſamur in illa quæſtione,
37 an ob factum, vel non factum † tertij legatarius poſſit legato priuari, vt in præſenti, ſi mentecapti ob factum Iulij, vel Iudicis, aut cuiuſlibet alterius tertij non permanerent, aut non permitterentur permanere apud perſonas, à Teſtatrice deſtinatas,
38 in qua diſtinguunt Doctor. quod aut factum, † vel non factum alterius adijcitur acquiſitioni, itaut ante rem quæſitam factum adimplendum ſit per tertium, quo caſu, ſi tertius non faciat, & dum non facit, legatum ceſſat. *l. ſi ita fuerit, ff. de manu-*
39 *miſſ. teſtam.* quem tex. in † particularibus relictis loquentem communiter etiam Doctores trahunt ad inſtitutiones vniuerſales, *Bart. Angel. & Imol. in l. paterfamilias ff. de hered. inſtit. Fab. Port. & alij in §. fin. inſtit. de legat. & ſic in ſpecie conſuluit, Ruin. conſ. 150. num. 9. lib. 3. Soccin. conſ. 21. col. 1. & 2. lib. 3.* Ea ratione, quia poteſtatiua con-
40 ditio dependens † à facto tertij, quoad hæredem, ſeù legatarium cenſetur cauſalis, & ideò illius defectus facit ceſſare diſpoſitionem. *Aretin. conſil. 1. Cephal. conſil. 52. num 5. Bart. conſ. 36. Roman. ſingular. 102. Couarr. de teſtam. in c. Rainaldus, §. 1. num. 7.*, In præſenti non verſamur in hoc caſu,
41 quia legatum vſusfructus fuit † purum nullo modo ſuſpenſum in dictum caſum, vt patet ex ſerie diſpoſitionis, *iuxta not. per Bart. in d. l. paterfamilias, ff. de hered. inſtit. & clarius in l. 1. §. item ſi ita, ff. ad l. falcid. Pariſ. conſ. 19. num. 138. lib. 2. Menoch. conſ. 78. num. 8.* Vnde non obſtat, quod
42 † in dubio conditio præſumatur potiùs, quàm pœna; quæ ſupponit actum purũ. *Menoch. d. conſ. 78.*
43 *num. 27. & Pariſ. in alleg. conſ. 19.* quia hic † verſamur in claris ex ſerie teſtamenti, quod legatum vſusfructus fuit purum.

Aut verò, & ſecundò relictum eſt purum, & ſimpliciter ſcriptum, ſed poſtea nullo præcedente poſitiuo præcepto Teſtatoris faciendi, vel non faciendi, adimitur legatum in caſu, quo tertius aliquid fecerit, vel non fecerit, vt puta ſi quis in ſuo teſta-
44 mento alicui † purè, & ſimpliciter aliquid legauerit, deindequè poſt legatum ſimpliciter factum ſubiunxerit ſic, & ſi cuius hoc, aut illud fecerit, vel non fecerit legatum factum adimo, aut reuoco, tali caſu *Bart. quem communiter ſequuntur Doct.* tenet quod defectus adimplementi proueniens ex fa-
45 cto tertij non impedit acquiſitionem, † eo quia neminem ex alterius facto, nequè hæreditate priuari, aut exhæredari conuenit, *vt inquit. text. in alleg. l. paterfamilias, vbi Bart. num. 2. Angel. & Imol. & Soccin. in d. conſ. 21. num. 3. lib. 3. Couar. in cap. Rainaldus, §. 1. num. 7. extra de teſtam. & hanc diſtinctionem retulit. Menoch. d. conſ. 78. n. 3. notat Peregr. de fideicom. art. 11. num. 87.* In præſenti autem verſamur in hoc caſu, quo Teſtatrix re-
46 liquit † vſumfructum purè filijs ſuis mentecaptis quoad vixerint, & deinde addit, & caſu quo dicti filij non manerent, aut eiſdem permiſſum non eſſet manere apud ſupranominatos &c. hoc in caſu, & non aliter &c. quæ verba, cum habeant tractum ſucceſſiuum manifeſtè important, quod legatum fuit purum, & quod reuocatio fuit facta poſt legatũ perfectum, & in d. caſu, qui forſan poſſet contingere poſtquàm filij per plures annos iam vſumfructum percepiſſent.

Aut verò, & tertiò Teſtator poſt legatum purũ,
47 & iam acquiſitum præcepit cuidam tertio, vt † aliquid faciat, & ſi factum non fuerit, vult legatarium priuari legato, itaut poſt legatum purum faciat præceptio tertio de aliquo faciendo, & caſu, quo non fiat, adimat legatum, verbi gratia, dixerit Titio centum lego, & volo quod Caius mihi ſepulchrũ conſtituat, quod ſi Caius mihi ſepulchrum non fecerit, Titium legato priuari volo. In hoc caſu om-
48 nes, † excepto *Menoch. in d. conſ. 18. num. 19. & paucis alijs, quos ipſe allegat*, tenent ademptionem eſſe nullam, *per text. d. l. paterfamilias, ff. de hæred.*
49 *inſtit.* quia lex iniquum † eſſe exiſtimauit aliquem alterius facto prægrauari, *l. ſi quis in ſuo, §. legis, C. de in off. teſtament. l. nemo debet, ff. de reg. iur.* Hanc ſententiam tenet, & ſequitur *Bald. in l. vnica*
50 *num. 10. C. de his, quæ pœnæ nomine*, vbi pro † regula tradit, quod aut pœna apponitur inobedienti, & tenet *ex d. l. vnica*, aut obedienti, ob factũ, vel non factum alteriùs inobedientis, & non valet *d. l. paterfamilias*, vnde ibidem infert idem, quod ſi Teſtator iubeat Commiſſarijs, ſiuè Executoribus te-
51 ſtamentarijs, vt ſibi intra † certum tempus Capellam conſtruãt, & ſi non conſtruxerint, hæres debeat dare mille, præceptum iſtud pœnale vti irratio-
52 nabile non obligat hæredẽ, quia pœna tenet † culpæ authores, non alios, *l. ſancimus, C. de pœnis*. Ideòquè infert ad aliud, quod ſi Teſtator faciat me hære-
53 dem, & iubeat quod pater meus † non me moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, huiuſmodi priuatio non valet, ſicut vice verſa non va-
54 let † pactum quod pater cadat à feudo ob delictum filij. *Ruin. conſ. 122. num. 9. lib. 2. Alex. in l. hæreditas in fin. C. de his quibus, vt indign. Gabr. conſ. 105. num. 2. & alij, quos refert. Peregr. de fideicom. d. art. 11. num. 87.*

In præſenti autem verſamur clarè, & directè in hoc tertio caſu, quo Teſtatrix priùs relinquit filijs vſumfructum purè, vt dictum fuit, deinde præcepit Iulio, & ſic tertio, quod filius aleret domi ſuæ, & exigerat vſumfructum pro alimentis; deinde in caſu quo non alerentur in domo Iulij, ſeù aliorum, quibus ordinauit, ademit filijs legatum alimentorum,
55 vt videre eſt, in claris verbis teſtamenti, † ex quibus apparet dationem puram, ademptionem verò ſub conditione, ſi in domo Iulij nõ habitauerint, *Rota in Ceſenaten. primogenitura 26. Iunij 1630. corã Reuerendiſſimo D. meo Decano, confirmata 2. Iunij præteriti coram eodem, Ruin. conſ. 112. nu. 9. lib. 2. Natt. conſil. 470. num. 25. & ſeqq. lib. 2. Menoch. conſ. 388. num. 15. & ſeqq.* quo fit, vt ſine dubio dicendum ſit ademptionem fuiſſe nullam, & intrare
56 diſpoſitionem † *text. in dicta l. paterfamilias, vbi*

O *Bart.*

Digitized by Google

Bart. & alij. ff. de hered. inſtit. maximè ad fauorem filiorum.

Non obſtāt deducta, *per Menoch. in d. conſ.* 78.
57 *num.* 15. nam tex. in † *l. ſi ita fuerit, in princ. ff. de manumiſſ. teſtam.* decidit primum caſum, de quo ſupra, *Bar. Angel Imol. Fabr. & in alijs in d. prim. caſu alleg. Nec Alex. in d. l. hæreditas in fin. C. de his quibus, vt indign.* facit pro Menochio, quia fir-
58 mat hæredem ob alterius cauſam † non poſſe hæreditate priuari, ſed ex ſua mera voluntate, *iuxta text. in l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg.* 1. Tandem mouetur ex eo, quod tradit *Angel. in conſ.* 168. dum
59 firmat tranſlationem legati Eccleſiæ facti † valere in pœnam Adminiſtratorum ipſius Eccleſiæ, qui Teſtatoris iuſſa non impleuerunt, quem ſequuntur *Ruin. conſ.* 27. *nu.* 7. *lib.* 2. *& Rip. in repetendo, §. Diui. num.* 36. *l. filius familias, ff. de leg.* 1. Id quod dicit Angel. de Prælato Eccleſiæ extendit etiam ad Tutorem, *Soccin. in l. quibus diebus, §. Temilius. nu.* 17. *verſ. aliquando, & 2. ff. de cond. & demōſtr.* Sed hæc non applicantur caſui, de quo agitur, quia quicquid eſſet de prædictis, quandò eſſent vera, præmiſſi Authores loquuntur in Prælato adminiſtrante
60 † rem Eccleſiæ, & in Tutore rem pupilli, qui proptereà ſuſtinent vices pupilli, & Eccleſiæ. *Gabr. d. conſ.* 105. *in fine*. Pœna autem inobedienti ad
61 eius incommodum † rectè iniungi poteſt ad ablationem hæreditatis, legatorū, & fideicommiſſorū, *d. l. vnic. C. de his, quæ pœn. nomine, §. fin. inſtit. de leg. Peregr. de fideicom. d. art.* 11. *num.* 90.

Vnde cum Domini poſt plures cauſæ propoſitiones firmauerint ademptionem: legati vſusfructus factam à matre filijs mētecaptis non tenere, adhuc durat vſusfructus, & illis viuentibus Hector non poteſt, dando de nullitate tranſactionis, petere immiſſionem, ſub prætextu, quod ad ipſum ſpectet vſusfructus bonorum, de quibus agitur &c.

¶ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die Mercurij 18. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Romana Reſtitutionis in integrum.

Die Veneris 23. *Ianuarii* 1632.

ARGVMENTVM.

Confeſſio extraiudicialis de Iure Canonico probat, & in ea confeſſione admittitur ſingularitas teſtium adminiculatiua, Teſtes ſingulares, quando probent, Item etiam quando vnicus teſtis probet.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione.*
2 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contra confitentem, & eius hæredes, etiam parte abſente.*
3 *Teſtes præſumuntur conteſtes, niſi contrarium doceatur.*
4 *Singularitas teſtium adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali.*
5 *Et hoc non ſolum procedit ad effectum probandi, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi concurrant adminicula.*
6 *Teſtes ſingulares admittuntur ſtantibus adminiculis.*
7 *Falſitas, & contrarietas in teſte, ſolum attenditur in ſubſtantialibus.*
8 *Teſtibus non poteſt in totum fidem abrogari.*
9 *Teſtis vnicus concurrentibus adminiculis plenè probat.*
10 *Malus ſemel in eodem genere mali ſemper præſumitur malus.*
11 *Pecuniæ præſumuntur ſubtracta ab eo, in cuius cubiculo, & in cuius poſſe reperiebantur.*
12 *Probatio per vnicum teſtem eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis.*
13 *Probationes leuiores ſufficiunt, quando non agitur de ſubſtantia rei, ſed de quantitate.*
14 *Teſtes omni exceptione maiores non requiruntur, ſi agatur furto noctis tempore commiſſo.*
15 *Teſtes non omni exceptione maiores ſufficiunt, ad probandum aliquid, quod aliter probari non poſſet.*
16 *Furtum ſtante difficultate probationum, probatur coniecturijs.*
17 *Teſtium primo dicto eſt ſtandum.*
18 *Singula, quæ non proſunt, ſimul iuncta iuuant.*

DECISIO LXXXVII.

PRAEVIIS duabus deciſionibus coram D. meo Durano, emanarunt duæ ſententiæ Rotales confirmatoriæ duarum ſententiarum D. Vicarij, in quarū altera Georgius, & Vrſula hæredes Chriſtophori Piſcatoris condemnantur ad reſtituendum Michaeli Anſelmo hęredi Bartoli Anſelmi ſcut. 383. tanquàm debita ex cauſa mutui, vt in deciſione ſub die 5. Martij 1629. In altera verò idem Georgius, & alij hæredes Chriſtophori Piſcatoris condemnātur ad reſtituendum eidem Michaeli hæredi vt ſupra ſcut. 1440. monetæ, quæ d. Chriſtophorus furto ſubtraxit poſt mortem d. Bartoli, vt in deciſione 4. Aprilis 1629. coram eodem D. meo Durano, cuius ſententiæ cum tranſitum fecerint in iudicatū, & aduerſus eas peteretur reſtitutio in integrum, bis fuit deciſum non conſtare de cauſis, ex quibus eſſet reſtitutio concedenda, vt in deciſione 4. Iulij 1631. extenſa per D. meum Motmannum, confirmata 24. Nouembris 1631. coram me. Sed cum altera pars iſtis duabus deciſionibus non acquieſceret tanquàm emanatis vna tantum parte informante, iterum propoſui dubium ſuper eiſdem, & Domini confirmarunt ſupradictas deciſiones, quia te vera non conſtat, quod pars quæ fuit condemnata in dd. duabus ſententijs D. mei Durani fuerit in
1 aliquo læſa, ſina qua † læſione reſtitutio non datur, *cap. 1. de reſt. in int. vbi Doct. Rot. decis.* 132. *nu.* 1. *par.* 1. *in recent.* & benè firmatur in deciſionibus in cauſa factis.

Nam quòad primam ſententiam condemnatoriam in dd. ſcut. 383. ex cauſa mutui probatur illius Iuſtitia ex depoſitionibus duorum teſtium nempè primi ſuper ſeptimo, & octaui ſuper octauo, & nono, qui licet deponant de confeſſione extraiudiciali d. Chriſtophori, quod erat debitor d. Bartoli in ſumma

ma prædicta ſcut. 383. ex cauſa mutui ſuper quo
aderat apocha priuata, attamẽ eorum depoſitio de-
2 bet attendi ſaltem † de æquitate Canonica, ſecun-
dum quam confeſſio etiam extraiudicialis probat
contra confitentem, & eius hæredes etiam parte
abſente, *Felin. in c. ſi cautio num 27. de fid. inſtr. Rot. deciſ. 4. num. 1. par. 2. diu. Gabr. conſ. 48. nu. 2. & conſ. 71. num. 18. lib. 1. & conſ. 40. nu. 57. lib. 2. Ant. Gabr. de confeſſ. concl. 1. num. 46.* Vnde mul-
tò magis attendi debet in caſu noſtro, cum fuerit fa-
cta Bartolo præſente, & acceptante, vt firmatur in
deciſione ſub dicta die 5. Martij 1629.

Non obſtat, quod dd. teſtes non ſunt conteſtes
de loco, & tempore, quia, cum ſint conteſtes de lo-
co poteſt dici, quod etiam ſint conteſtes de tempo-
3 re, cum non doceatur de contrario, † & præſum-
ptio Iuris ſit, quod ſint conteſtes, *Alex. in l. 2. u. 10. C. de bon. poſſ. ſecund. tab. Farin. de teſt. q. 64. num. 317. Rot. deciſ. 191. num. 4. part. 1. diuerſ.*
Vltra quod cum ſingularitas ſit adminiculatiua, ea
4 etiam † admittitur in confeſſione extraiudiciali, vt
teſtantur *Moder. Rom. de teſt. quæſt. 64. num. 131. Aym. conſ. 78. num. 2. & 3. Put. deciſ. 476. num. 3. lib. 2.* Et non ſolum id procedit ad effectum proban-
di, vt in caſu noſtro, ſed etiam ad effectum indu-
5 cendi † obligationem, ſi adminicula concurrant,
Rot. diu. deciſ. 94. par. 1. prout hic concurrunt ex
depoſitionibus aliorum teſtium, qui dantur in ſum-
mario, ex quibus probatur non ſolùm confeſſio Bar-
toli creditoris in mortis articulo geminata, ſed etiã
confeſſio eiuſdemmet Chriſtophori debitoris, qui
coram diuerſis perſonis, & diuerſis temporibus faſ-
ſus fuit ſe eſſe debitorem d. Bartoli in ſupradicta
ſumma ſcut. 383. mediante apocha mutui, de qua
6 ſupra, & ideò ſtantibus † adminiculis teſtes, etiam
ſingulares admittuntur, & probant *Aym. conſ. 73. num. 36. Rot. deciſ. 191. num. 4. par. 1. diuerſ.* &
firmatur in d. deciſ. Domini mei Durani ſub die
5. Martij 1629.

Non obſtant, ea quæ contra ſecundum teſtem
obijciuntur, tàm contra eius dicta, quàm contra
perſonam, quia tàm in Iudicio Criminali, quàm in
Ciuili ſemper idem deponit circa confeſſionem ex-
traiudicialem Chriſtophori debitoris ſcut. 383. &
ſic circa ſubſtantialia non poteſt conſiderari aliqua
diuerſitas, nec depoſitio circa læſionem, & lacera-
tionem cuiuſdam ſcripturæ, cuius tenorem ignora-
bat concludit, quod eſſet apocha mutui, cum poſſet
7 eſſe alia ſcriptura diuerſa ab iſta, & ſic ceſſat † con-
trarietas, ſeu falſitas ex aduersò conſiderata, quæ
ſolùm vt dixi, attenditur in ſubſtantialibus, & non
in alijs *Rolan. conſ. 33. num. 5. lib. 2. Natt. conſ. 96. num. 1.* fuit deciſum in *Vrbeuetana Alimentorum 3. Octobris 1585. coram Orano, & in Cuſentina Penſionis 12. Februarij 1618. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & in Romana legati de Vrſinis 1. Martij 1621. coram eodem.*

Non obſtant pariter obiecta contra perſonam
8 quia vltra † quod non poſſunt in totum illi fidem ab-
rogare ex notat. per *Farin. de teſtib. quæſt. 57. nu. 1. & ſeqq.* ſuppletur ex depoſitione aliorum teſtium,
qui omnes præſertim ſimul iuncti probant d. debi-
tum vt ſupra.

Circa aliam ſententiam ſuper reſtitutione ſcut.
1440. quæ fuerunt ſubtracta ex capſis, ſententia
iuſtificatur ex depoſitione ſecundi teſtis dum depo-
nit de viſu, & de certa ſcientia, quod Chriſtophorus
eadem nocte, & nocte ſequenti qua obijt Bartolus
capſas aperuit, cum quodã ferro, & pecuniam ſub-
traxit, & poſtea illas reſeruauit recenſendo totum
factum, & omnes circumſtantias, à primo ad vlti-
mum, ſubiungendo quod ex dd. pecunijs ſoluit ſua
debita, ex quibus de furto dubitari non poteſt, quã-
9 uis iſte teſtis ſit † vnicus, quia iunctis adminiculis
plenè probat, *Crauett. conſ. 198. num. 5. Caputaq. deciſ. 271. num. 1. & 3. par. 3.* & fuit dictum in *Romana fideicommiſſi. 12. Ianuarij 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo*, & benè firmatur in deciſione
D. mei Durani 4. Aprilis 1629. Adminiculũ enim,
& illud quidem vrgentiſſimum eſt, depoſitio ſoceri
eiuſdem Chriſtophori, qui ſuper duodecimo depo-
nit de confeſſione eiuſdemmet Chriſtophori, circa
ſubreptionem pecuniarum, propter quam eumdem
ſocerum adiuit pro conſilio capiendo circa earum-
dem pecuniarum reſtitutionem, ſubiungendo quod
ſubtraxerat longè maiorem ſummam ſcut. 1000.
Nec eſt ſpernendum aliud adminiculum deſumptũ
ex depoſitionibus aliorum teſtium, quod Chriſto-
phorus lacerauerat d. apocham mutui ſcut. 383.
in iiſdem capſis repertam, oritur enim præſumptio
quod ſicuti lacerando d. apocham voluit ſubripere
pecuniam in ea contentam, voluerit pariter idem
facere de alijs pecunijs ibidem repertis, cum appa-
10 reat malus animus furandi, & ſemel † malus in eo-
dem genere mali, ſemper præſumitur malus cõcur-
rentibus eiſdem circumſtantijs, quæ hic concurrunt
tàm reſpectu apochæ, quàm reſpectu pecuniarum
in capſis repertarum, & quæ fuerunt ferro apertæ,
vt ſupra dixi.

Concurrit etiam rumor, quod Chriſtophorus poſt
mortem Bartoli ex pecunijs illius diues euaſerit,
11 & præſumptio quod pecuniæ † fuerint ab ipſo Chri-
ſtophoro ſubtractæ in cuius cubiculo, & in cuius
poſſe reperiebantur, *cap. ſæpè contingit 2. quæſt. 4. Luc. de Pen. in l. quemadmodùm nu. 8. C. de agr. & cenſit. lib. 11. Menoch. de præſ. præſ. 31. nu. 1. lib. 5.*
Stantibus autem præſumptionibus non eſt dubium
12 quod probatio † etiam per vnicum teſtem adducta
eſt ſufficiens, *Bald. conſ. 136. ante fin. lib. 2.* cum
alijs allegatis per *Decian. reſp. 92. num. 8. lib. 2.*

Non obſtat, quod non probetur præcisè quanti-
tas furto ſubtracta, quod aſcendat ad ſcut. 1440.
prout fuit facta condemnatio in ſententia, de qua
agitur, quia cùm de exiſtentia pecuniarum in cap-
ſis in ſumma ſcut. 2000. non videatur poſſe dubitari
ex ſequentibus, ſequitur quod ad probandum po-
13 ſtea quantitatem, † ſufficiat etiam præſumptiones,
& coniecturæ, *Iaſ. in repet. l. admonendi num. 202. ff. de iur. iur. Surd. conſ. 94. nu. 28. Rot. deciſ. 324. num. 4. apud ſanct. mem. Gregor. XV.*

Quod verò in capſis adeſſent dd. ſcut. 2000. ſua-
detur ex reiterata aſſertione eiuſdem Bartoli, facta
paulò ante mortem in præſentia eiuſdem Chriſto-
phori, qui etiam faſſus fuit, quod ipſe ſciebat Bar-
tolum habere d. ſcut. 2000. & vltra illa habebat
anulos aureos, & argenteos, & alia de quibus de-
ponit ſextus teſtis ſuper ſexto, & ſeptimus ſuper
nono. Concurrit etiam publica vox, & fama ex

alijs teſtibus probata, quod Bartolus reliquerat
ſcut. 2000. & vltra in ſua hæreditate, quod benè cõ-
probatur ex notula pecuniarum ſcripta à Bartolo,
& reperta in eius capſa, quæ traſcẽdit etiam d. ſum-
mam ſcut. 2000. & ex ea colligi poteſt, quod Bar-
tolus erat ſolitus habere pecuniam, & inducitur
veriſimilitudo exiſtentiæ in ſumma dd. ſcut. 2000.
Vnde cum in capſa poſt aduentum Michaelis fra-
tris ad Vrbem non fuerint reperta in pecunia nu-
merata, niſi ſcut. 560. meritò fuit facta condemna-
tio pro reliqua ſumma, quæ deficiebat in ſcut. 1440.
14 Non obſtat, quod teſtes † non ſint omni exce-
ceptione maiores, quia cum agatur de furto noctis
tempore facto, in domo eiuſdem furis, & per con-
ſequens agatur de probatione ſui natura difficili,
*Bart. in l. ſi quis ex argẽtarijs, §. an verò nec hære-
di nu. 5. ff. de eden. Menoch. lib. 6. præſ. 61. nu. 20.
Rot. deciſ. 752. num. 3. verſ. quod furtum. part. 2.
recent.* admittuntur teſtes etiamſi non ſint omni
15 exceptione maiores, cum aliàs † probatio haberi
non poſſit, *Farinac. de teſtib. quæſt. 55. nu. 163.
& quæſt. 63. num. 38. Maſcard. de probat. in præf.
quæſt. 13. num. 18. Rot. deciſ. 147. num. 4. part. 1.
recent. & deciſ. 384. num. 6.* in iiſdem, quinimò
16 quod ſtante difficultate probationis † furtum poſ-
ſit etiam coniecturis probari, tradit *Bart. in d. l. ſi
quis ex argentarijs, §. an verò nec hæredi num. 5.
ff. de eden.* cum alijs per *Menoch. d. lib. 6. præſ. 61.
num. 20. Farinac. conſ. 158. num. 1. & 2. lib. 2.*

Non obſtat periurium vnius teſtis deductum ex
retrotractione primi examinis, quia ſtandum eſt
17 † primo dicto, & non attenditur retrotractio in
præiudicium hæredis Bartoli, pro quo depoſuit, vt
firmatur in deciſione D. mei Motmanni ſub die 4.
Iulij 1631. Et in omnem caſum iſte teſtis ſupple-
tur ex adminiculis, & præſumptionibus, de quibus
ſupra, quæ reſponſio applicatur etiam obiectioni-
bus datis contra alios teſtes, nam Domini proba-
tiones in hac cauſa adductas non conſiderabant vti
18 ſingulas, ſed vti ſimul iunctas, adeout quæ † ſin-
gula non proſunt, ſimul iuncta iuuent, *gloſ. in l. 2.
ff. de excuſ. tut. Gabr. concl. 1. num. 1. de probat.* &
ſæpè tenuit Rota in materia difficilis probationis,
vt in *Neritonen. Penſionis 7. Aprilis 1606. coram
ſan. mem. Gregor. & in Comen. Decimarum 18.
Maij 1611. coram. bon. mem. Cardinali Sacrato.*
Vltra quod ſingulis obiectionibus dantur pro parte
Michaelis congruæ reſponſiones, quæ Dominis
placuerunt.

Et ita vtraquè parte informante fuit concluſum &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Bononien̄ Fideicommiſſi de Manzolis.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1632.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio petita à fideicommiſario quando, & quibus ex cauſis ei eſt deneganda. Mulier maior de Iure communi abſquè aliqua ſolemnitate poteſt contrahere, et alia de quibus in Summarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Auus paternus, quando adoptat nepotem ex filio emancipato, vel auus maternus adoptat nepotem ex filia, filius adoptatus tranſit in poteſtatem aui propter duplex vinculum, ciuile ſcilicet, & naturale.*

2 *Aegidiana, vt non ſit locus, opus eſt, vt ſententia ſit nulla, vel iniuſta.*

3 *Exceptio incontinenti probata impedit immiſſionem ex remedio, l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*

4 *Immiſſio fideicommiſſario non poteſt concedi, niſi prius hæres grauatus fecerit ſuas detractiones.*

5 *Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis. & num. 10.*

6 *in Contractu filijfamilias non ſunt adhibendæ ſolemnitates, quando ei eſt vtilis.*

7 *Mulier maior de iure communi abſquè aliqua ſolemnitate poteſt contrahere.*

8 *Mulier maior de iure communi poteſt contrahere ſinè vlla ſolemnitate, & hoc non obſtante Conſtitut. Marchiæ, cum loquatur de Minore.*
Et additio, quæ loquitur de Mulieribus eſt Cardinalis Carpen̄, quæ non habet locum extra Prouinciam Marchiæ.

9 *Fideicommiſſum in vltimo de familia expirat.*

11 *Ceſſionarius ſuccedit in iuribus cedentis, & conſequitur omnia eius iura.*

12 *Et poteſt omnia, quæ cedenti licebat. & ſic exigit à debitoribus etiam inuitis, id quod ceſſionario erat debitum.*

13 *in Materia probatoria ſingula, quæ non proſunt, ſimul collecta iuuant.*

14 *in Identitate bonorum probanda ſufficiunt leuiores probationes, & hoc maximè ſi ſimus in materia antiquiſſima. & num. 15.*

16 *Tempus antiquum in teſte dicitur, quando agitur de probatione 60. annorum.*

17 *Teſtes de auditu probant in antiquis.*

18 *Verbum, antiquitus, in quo verificetur.*

19 *Subiecta ſunt talia, qualia demonſtrãt prædicata.*

20 *Producens aliquas ſcripturas fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera.*

21 *Quod procedit etiam in productione facta à procuratore.*

22 *Productio facta per compulſum non præiudicat in iuribus alienis, ſed hoc non procedit, ſi ſic producens dd. iuribus ſit vſus. & n. 24.*

23 *Confeſſio, quæ ex productione iurium reſultat, non poteſt reuocari, niſi docto de errore.*

24 *Vſus inducit ratificationem.*

25 *à Contradictione, vt quis repellatur ſufficit, quod ſemel conſenſerit.*

26 *Ratificatio in neceſſariam conſequentiam venit ex vſu.*

27 *in Fideicommiſſo id tantum, quod hæres grauatus inuenit tenetur reſtituere.*

28 *in Fideicommiſſo illud ſolum cẽſetur ineſſe, quod ſupereſt deductis detractionibus.*

29 *Fideicommiſſario datur immiſſio pro indiuiſo, quando detractiones ſunt certæ.*
Et hoc intellige, quando datur certitudo generalis. ratione loci, & quotæ, alias non datur immiſſio. & num. 31.

30 Cer-

Digitized by Google

30 *Certitudo generalis ſufficit, vt quis poſſit poſſidere.*
32 *Fideicommiſſarius, quando immittitur in poſſeſ-*
ſionem pro indiuiſo cum grauato, quia detractio-
nes ſunt faciendæ, poteſt reſtituere eas in pecu-
nia numerata, & quando id procedat, & quan-
do non. num. 33.

DECISIO LXXXVIII.

COMES Georgius ſenior de Manzolis con-
dito de anno 1486. teſtamento hæredem in-
ſtituit Melchiorem filium, quem fideicōmiſſo gra-
uauit; prout Melchior in ſuo, quod de anno 1525.
condidit teſtamento Com. Georgium Iuniorem fi-
lium hæredem inſtitutum eodem grauauit onere fi-
deicommiſſi; Com. autem Georgius Iunior habuit
vnicam filiam naturalem Iſottam nomine, quam
prævia legitimatione nuptui tradidit Com. Alexan-
dro Bentiuolo, ex quibus natus eſt Com. Vlixes,
quem præfatus Com. Georgius auus maternus in
filium adoptauit; itaut in illius poteſtatem tranſi-
1 uerit; quando † enim Auus paternus adoptat Ne-
potē ex filio emancipato, vel Auus maternus ado-
ptat Nepotem ex filia, filius adoptatus tranſit in
poteſtatem Aui propter duplex vinculum ciuile
ſcilicet, & naturale, *l. 2. ff. de collat. §. 1. & §. ſed*
hodie. Inſtit. de adopt. l. cum in adoptiuis, quæ eſt
fin. §. ſi verò Pater. C. eod. tit. vbi Odofred. num. 1.
verſ. ſed certè, §. ſed in omnia, & ibi gloſ. in verb.
Parens inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt. Vl-
timo loco idem Com. Vlixes ſuum condidit teſta-
mentum, in quo hæredē vniuerſalem inſtituit Com.
Alexandrum filiū relicta legitima Marchioni Fran-
ciſco alteri filio, qui prætendens ſe eſſe vocatum ad
fideicommiſſum Georgij Iunioris petijt & obtinuit
immiſſionem in medietate Prædiorū della Riccar-
dina del Gatto, & in poſſeſſionibus nuncupatis
della Mezzolara, e la Palazzina; Vndè cauſa mihi
commiſſa cū clauſula quatenus ſit locus Aegidia-
næ, diſputatio ſuper hoc dubio bis negatiuè fuit re-
ſolutū ſub diebus 15. Martij 1630.* & 16. Iunij
1631.* quæ ſententia hodiè etiam propoſita ter-
tio cauſa ſuper ijſdem, placuit Dominis, & cum re-
ſpectu Prædij emphyteotici della Riccardina con-
ueniretur, non eſſe locum Aegidianæ, difficultas
reducebatur ad alia prædia, circa quæ cum fuerit
actum ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* ad
effectum, vt non ſit locus appellationi propter Ae-
2 gidianam † opus eſt quod ſententia ſit nulla, vel
iniuſta, vt fuit reſolutum in cauſa *Tiburtina Caſtri*
Sambuci 27. Ianuarij 1578. coram ſa. me. Clemen-
te VIII. & coram rec. me. Io. Garzia Card. Milli-
no in cauſa Rauennaten. fideicommiſſi 13. Ianuar.
1595. Card. Mant. deciſ. 33. num. 2. Iniuſtitia au-
tem deducebatur ex duplici capite. Primò, quia
Com. Alexander incontinenti probat d. bona non
eſſe ſubiecta fideicommiſſo Com. Georgij Iunioris,
ſed Com. Georgij ſenioris & Com. Melchioris eius
filij, ſeque ipſum à vocatis in dd. fideicommiſſis ex
perſona Vlixis patris, cuius eſt ſolus hæres vniuer-
3 ſalis, cauſam habere, & propterea cum † iſta exce-
ptio ſit incontinenti probata impedit immiſſionem
ex remedio *d. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. Bart. in*
l. filium. ſub num. 1. ff. ad Trebell. Dec. conſ. 424.
num. 4. Pariſ. conſ. 53. num. 110. lib. 3. Put. deciſ.
222. in princ. lib. 1. in correct. Seraph. deciſ. 357.
num. 4. & latè fuit deductum in deciſione facta 15.
Martij 1630. Secundò eadem iniuſtitia deduceba-
tur ex eo, quod quatenus etiam ſinè veri præiudi-
cio prædicta ceſſarent, adhuc non poterat concedi
immiſſio March. Franciſco vigore fideicommiſſi
4 Com. Georgij † Iunioris, niſi prius Com. Alexander
feciſſet ſuas detractiones.

Et quantùm attinet ad Primum caput iniuſtitiæ,
quæ ſufficienter videtur probata, illa principaliter
pendet à duobus articulis, Primò, vt videatur an
Com. Alexander ex perſona Vlixis Patris habeat
cauſam à fideicōmiſſarijs Georgij ſenioris, & Mel-
chioris, Secundò, vt videatur an ſit probata identi-
tas bonorum, & quantum attinet ad primum arti-
culum Iſotta mater Vlixis ſub die 2. Decembris
1560. obtinuit ceſſionem medietatis Iuriū à Ioan-
ne, & Marco Antonio q. Cæſaris de Maluetijs, &
Dorotheæ de Māzolis filiæ q. Georgij ſenioris me-
diante ſolutione ſcut. 1050. auri in auro, alia verò
medietas fuit ceſſa Conſtantiæ q. Camilli de Man-
zolis, de qua ſtatim dicetur, inſuper ſub die 17. De-
cembris eiuſdem anni eadem Iſotta obtinuit ſimi-
lem ceſſionem pro dimidia à Fratribus S. Mariæ de
Miſericordia pro ſcut. 1100 reliqua verò medietas
fuit ceſſa prædictæ Conſtantiæ, de qua etiam ſtatim
dicetur. Tertiò, prædicta Iſotta 14. eiuſdem men-
ſis Decembris & anni 1560 obtinuit ceſſionem
pro dimidia ab illis de Aldrouandris deſcendenti-
bus ex Antonia filia d. Georgij ſenioris, & à ſocie-
tate Hoſpitalis S. Mariæ de Morte mediante ſolu-
tione ſcut. 10 0. pro alia verò dimidia fuit facta ceſ-
ſio ad fauorem Conſtantiæ prædictæ, & huiuſmodi
ceſſio fuit facta nedum ſuper Iuribus competenti-
bus in bonis Georgij ſenioris, ſed etiam Melchio-
ris eius filij, Vndè cum poſtmodùm ſub die 3. Mar-
tij 1566. cum præſentia Com. Alexandri ſenioris
Mariti, & Patris reſpectiuè eadem Iſotta ceſſerit
iura huiuſmodi ad fauorem Vlixis filij, qui inſtituit
5 hæredem Com. Alexandrum, negari † non poteſt,
quin Com. Alexander ex dd. ceſſionibus repræſen-
tet perſonas cedentium.

Neque eſt verùm, quod iſta ceſſio fuit nulla, quia
aut nullitas prætenditur ex eo, quod Vlixes erat fi-
lius familias, & ſe obligauerat releuare indemnem
Iſottam matrem; Et cum hæc omnia fuerint facta
præſente Com. Alexandro patre, ceſſat omnis ama-
ritudo ex *Stat. Bonon. lib. 3. in Rubr. de contract. cū*
minor, & fil. fam. §. item dicimus ibi, vel maior præ-
dicta fecerit in præſentia patris; & vt fuit conſide-
6 ratū in deciſione 16. Iunij 1631. ſi † ceſſio fuit vti-
lis, non requirebantur ſolemnitates, ſin minus
March. Franciſcus nō poteſt dare de huiuſmodi dā-
no; Quæ autem dicuntur de retroceſſione non me-
rentur allegari, cum gratis dicantur. Aut verò ceſ-
ſio prætenditur nulla ex eo, quod Iſotta ceſſit d. iu-
7 ra ſine ſolemnitatibus, † & fuit reſponſum, quod de
iure communi Mulier maior abſquè aliqua ſolem-
nitate contrahere valet, *l. 2. vbi gloſ. in verb. obli-*
gauit C. ad Velleian. Gratian. late diſc. 756. n. 24.
lib. 4. nullum enim adeſt ſtatutū, quod obſtet, pro-
ut nec officit Conſtitutio Marchiæ, cum loquatur de
Minore, & Additio, quæ loquitur de Mulieribus ſit
8 Cardinalis Carpen, quæ non † habet locum extra

Prouinciam Marchiæ, vt apparet ex ſecunda appro-
batione Pauli III. *Rot. deciſ. 6. nu. 3. par. 4. diuerſ.*
& fuit reſolutum in cauſa *Imolen. damnorum 22.
Iunÿ 1611. coram bo. me. Card. Sacrato, & in cau-
ſa Viterbien. Terræ Vetrallæ 14. Martÿ 1614. co-
ram R.P.D. meo Pirouano*. Addentes ad deciſio-
nem ſa. me. Gregorij 160. num. 17.

Et vltra prædictas ceſſiones, Vlixes ipſe 17. Apri
lis 1565. mediante trāſactione, acquiſiuit ius a Do-
minis de Luparis, Barbatijs, Ranutijs, & Armijs,
vti deſcendentibus ex latere materno Co. Georgij
ſenioris, & Com. Melchioris, Ac etiam 6. Februa-
rij 1571. concordauit ſuper fideicōmiſſo Melchio-
ris, cum Com. Alexādro, & alijs de Manzolis me-
diāte laudo bo. me Card. S. Sixti poſtea Greg. XIII.
cum aſſignatione plurium bonorum, & pecuniarū.
Ac tandem 9. Aprilis 1592. concordauit cum Com.
Peritheo Maluetio filio, & hærede prædictæ Conſtā-
tiæ filiæ Com. Camilli de Manzolis, quæ vna cum
Iſotta obtinuit ceſſionem pro medietate, vt ſupra
dictum fuit, quæ concordia fuit ſuper fideicommiſ-
ſo Co. Georgij ſenioris, & Co. Melchioris; Comes
enim Peritheus ex perſona matris prætendebat ad
ſe pertinere omnia bona prædictorū de Maluetijs,
9 ex eo, quod in dicta Conſtantia † tanquam vltima
de dicta familia de Manzolis, expiraſſent dd. fidei-
commiſſa, è contra verò d. Com. Vlixes prætende-
bat eam eſſe obligatam reſtituere plura bona, ſed
ex cauſa dictæ concordiæ aſſignauit eidem Co. Peri-
theo quædam bona ſtabilia, & vice verſa Com. Pe-
ritheus abſoluit, & liberauit ipſum Com. Vlixem
ab omni, & toto eo quod prætendere poſſet ex cau-
ſa dd. fideicommiſſorum in ampliſſima forma.

Vndè his ſtantibus inficiari non poteſt, quin Co.
10 Alexander ex dd. ceſſionibus, † quæ omnes in eum
ſunt ſolidatæ, repræſentet perſonam fideicommiſſa-
riorum, *c. deniq. 7. q. 1. l. ſi donatæ. §. 1. ff. de donat.
11 int. vir. & vxor.* Itaut ſucceſſerit in eorum † iuri-
bus, *l. emptor. vbi Bald. in primo not. C. de hered.
vel act. vend.* & conſequutus fuerit omnia eorum
iura, *l. ſi ager. in fi. vbi Din. Bar. & aly ff. de rei vēd.*
quare poteſt omnia facere, quæ cedentibus licebāt
12 *Berou. conſ. 107. num. 18. vol. 1.* & ideo † iure me-
ritò exigit à Marchione Franciſco etiam inuito id,
quod ceſſionarijs, erat debitum, *l. idemq. §. ſi cui
mandauero. ff. mād. l. nomina. ff. de hered. vel act.
vend. l. nomen. C. quæ res pign. oblig. poſſ.*

Circa ſecundum articulum, primi capitis iniuſti-
tiæ, quod eſt, an ſit probata idētitas bonorum, illā
videtur ſufficienter iuſtificata ex multis probatio-
nibus per Com. Alexandrum adductis, quæ ſimul
ponderandæ, & coniungendæ ſunt, non autem ſcin-
dendæ, cùm in materia probatoria trita ſit regula,
13 quod † ſingula, quæ non proſunt, ſimul collecta
iuuant *gloſ. in l. 2. in verb. legitimi. ff. de excuſ. tut.
Dec. conſ. 146. num. 14. verſ. 6. & vltimò ſan. mem.
Gregor. deciſ. 245. num. 2. & ſeqq.* quæ eò magis
procedunt, cùm agatur de identitate bonorum pro-
14 banda, † in qua ſufficiunt leuiores probationes,
c. cum cauſam, & ibi *Doct. de probat. Rimin. Sen.
conſ. 254. nu. 11. cum ſeqq. lib. 2. Decian. conſ. 17.
num. 6. lib. 3. Rot. in recent. dec. 459. ſub n. 3. par. 1.
ſan. me. Greg. dec. 172. ſub num. 6.* & ibi Addent
num. 10. quod de facili procedit in hac facti ſpecie,
15 cùm agatur de re antiquiſſima † vltra centum an-
nos *Socc. conſ. 86. num. 2. lib. 1. Seraph. deciſ. 462.
num. 9.* & dixit Rota in cauſa *Bononien. fideicom-
miſſi de Deſiderÿs 5. Maij, & 14. Iunÿ 1627. &
24. May 1628. coram R.P.D. meo Merlino.*

In propoſito autem fuerunt dati plures Teſtes
examinati in alia cauſa de anno 1562. nempè octa-
uus, & duodecimus dati in Summ. num. 2. primus,
ſeptimus, duodecimus, & decimuſquintus dati in
Summ. num. 11. deponentes de poſſeſſione Georgij
ſenioris, & cùm d. Georgius obierit de anno 1498.
vtiquè agitur de probatione facienda de re vltra 60.
16 † annos, quod tempus in teſte eſt antiquum, *Ca-
put. dec. 5. num. 3. par. 3. Farin. de teſtib. q. 69. nu.
145. Seraph. dec. 75. in fin. Rot. deciſ. 155. num. 13.
par. 2. diuerſ. & in recent. dec. 234. num. 2. & deciſ.
694. nu. 2. poſt princ. verſ. qui etiam. par. 2.* & pro-
pterea regulariter loquendo iſti Teſtes, cùm verſe-
17 mur † in antiquis, etiam quod deponant de auditu
probant *Honded. conſ. 17. num. 52. lib. 1. Farin.
loc. cit. q. 69. num. 125.* & in puncto de bonis poſſeſ-
ſis à fideicommittente, *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 618.
num. 20. cum ſeqq. Rot. in rec. deciſ. 694. num. 2.
verſ. vtiquè ſufficiunt par. 2.*

Hęc etiam probatio coadiuuatur ex Teſtibus da-
tis ſub d. nu. 2. & 11. qui probant in genere, quod
hæc bona fuerunt DD. de Manzolis, ab antiquo, &
ex acquiſitionibus aliquarum petiarum Terræ factis
à d. Co. Georgio ſub vocabulis horum Prædiorum,
ex quibus reſultat, quod dum Teſtes deponunt, bo-
na fuiſſe DD. de Manzolis ab antiquo, cùm Geor-
gius ſenior obierit de anno 1498. & ſic per annos
64. ante d. diſpoſitionem, Melchior autem obierit
de anno 1525. & ſic per 37. annos tantùm ante
eandem depoſitionem factam de anno 1562. d. Te-
ſtes ſunt intelligendi de poſſeſſione Co. Georgij ſe-
nioris, tùm quia ille antiquitùs obijt, tùm quia bo-
na tranſierunt reſpectu d. Georgij per plures gene-
18 rationes, Vndè propterea in ipſo Georgio † ſeniore
verificatur illud verbum antiquitùs, *Bald. cōſ. 310.
num. 4. cum ſeqq. & conſ. 370. num. 4. lib. 3. Rot. in
recent. dec. 167. num. 43. in fin. verſ. & antiquum*,
& hoc de plano procedit, quia cùm conſtet ibidem
Georgium ſeniorē bona acquiſiuiſſe, & Teſtes di-
ſtinguant, la parte vecchia, dalla nuoua, vtiquè per
neceſſe ſunt intelligendi de poſſeſſione Com. Geor-
19 gij ſenioris, talia † enim ſunt ſubiecta, qualia de-
monſtrant prædicata *cap. inter dilectos. de fid. in-
ſtrum. Iaſ. in l. ſtipulatio. §. hi qui. num. 1. ff. de
verb. oblig. Neuizz. conſ. 92. n. 4.*

Et reſpectu fideicōmiſſi Co. Melchioris filij d. Co.
Georgij ſatis probatur identitas, quia dd. oēs Teſtes
claré deponūt de poſſeſſione d. Co. Melchioris, plu-
res de viſu, reliqui de auditu, concurrunt etiam ar-
ticuli ſuper d. examine dati de anno 1562. & deſcri-
ptiones factæ ſuper his bonis vti pertinentibus ad
fideicommiſſum d. Melchioris, ex quibus ſiuè dd.
probationes referantur ad vnum fideicommiſſum,
ſiuè ad aliud, Com. Alexander ex deductis habet in-
tentum, cùm habeat ceſſiones ſufficientes, vt ſupra
probatum fuit.

Nec prædictis obſtat in hoc caſu, quod depoſi-
tiones, articuli, & deſcriptiones factæ ſint in alia
cauſa, quia, vt dictū fuit in deciſione facta 15. Mar-

tij

tij 1630. Marchio Franciſcus produxit omnia præ-
dicta in iſta cauſa, & ex illis obtinuit immiſſionem,
20 Vndè in neceſſariam † conſequentiam faſſus fuit
omnia contenta in dd. ſcripturis eſſe vera, *c. cum*
olim de cenſib. l. publia. §. fin. ff. depoſ. Bart. in
l. poſt legatum in princ. ff. depoſ. cū alijs per Surd.
in conſ. 5. num. 37. Verall. dec. 193. num. 3. par. 1.
21 quæ loquitur etiam in productione † facta à Procu-
ratore cum allegatis in d. deciſ. & quàmuis produ-
ctio fuerit facta per compulſum, quæ non præiudi-
22 cat † in iuribus alienis, nihilominus, cùm dd. iuri-
bus vſus fuerit Marchio Franciſcus, & ex illis obti-
23 nuerit, non poteſt prædictam confeſſionem, † quæ
ex productione reſultat, reuocare, niſi doceat de
errore, *l. ſi quis Teſtibus C. de teſtib. Aym. conſ. 73.*
nu. 14. Vant. de nullit. tit. quib. mod. ſent. null. diſ-
fer. poſſ. num. 103. Tiraq. de conſtitut. poſſ. par. 3.
lim. 30. num. 12. Phanuc. de dot. gloſ. 11. n. 5. Me-
noch. conſ. 23. num. 1. & fuit reſolutum in cauſa
Foroliuien. cenſus 13. Iunij 1589. coram Orano in
alia deciſ. alleg. Itaut ſtāte d. vſu non ſit diſtinguē-
24 dum inter productionem per compulſum, † & facti
per ipſummet principalem, quia cum vſus inducat
ratificationem, perindè eſt; ac ſi ipſe Marchio iura
produxiſſet, *l. ſi pupilli. §. item quæritur. ff. de neg.*
geſt. Tiraq. de Conſtit. par. 3. lim. 30. num. 62. &
25 ſufficit, † quod March. Franciſcus ſemel conſenſe-
rit, vt poſſit repelli à contradictione, *l. in diem. ff. de*
acq. pluu. arcen. Surd. conſ. 60. nu. 14. & hæc om-
26 nia ſimul ſunt conſideranda, cùm vnum † veniat in
neceſſariam cōſequētiam alterius, cùm ſcilicet ra-
tificatio in neceſſariam conſequentiā veniat ex vſu.
Chriſtoph. Caſtell. in repet. l. ſciendum. num. 9. ad
fin. ff. de verb. oblig. & ita ſenſit *Bart. in l. ſi is, qui*
pro emptore. num. 71. de vſucap. & in l. ſub condi-
tione. n. 3. ff. de ſolut. Bald. in l. 1. in fin. C. quand.
liceat ab empt. diſced. Alex. conſ. 117. num. 4. lib. 5.
& fuit dictum in cauſa Romana Domus in Burgo
30. Martij 1590. coram bo. me. Card. Mant.

Nequè obſtat, quod fideicommiſſum Georgij ſe-
nioris, non poſſit compræhendere omnia d. bona,
cum in laudo Card. S. Sixti lato 6. Februarij 1571.
fuerit æſtimatum in libris 24. mill. quia pro diſſolu-
tione huius obiecti repetendum eſt, quod hic agitur
de duobus fideicōmiſſis, videlicet Co. Georgij ſen.
& Com. Melchioris eius filij, cōpromiſſum fuit fa-
ctum in d. Cardin. ſuper hæreditate Com. Melchio-
ris inter Co. Vlixem ex vna, & Co. Alexandrum, &
fratres de Manzolis ex alia, & fuit actum ſuper eo,
quod eſſet detrahendum ex fideicommiſſo d. Com.
Melchioris, fuitq. laudatum, quod diuerſa detrahe-
rentur, & primo loco libræ 24. mill. quas partes
conueniebāt Vlixem, tanquàm hæredem Co. Geor-
gij Aui materni, deducere debere ex ſolutionibus
factis pro fideicommiſſo Georgij ſen. vt enim ſupra
relatum fuit, ceſſio à diuerſis fuit facta Iſottæ, &
Conſtantiæ filiæ q. Camilli de Manzolis, & cùm
Vlixes ſoluerit d. ſummam, & agerentur de concor-
dia ſuper fideicom. Co. Melchioris actum fuit, quid
priùs de illius hæreditate detrahi deberet, & primò
fuit actū de detractiōne ſolutionis, factę pro acqui-
renda ceſſione ſuper fideicom. Georgij ſenioris, quę,
vt ſupra relatum fuit, facta fuit pro dimidia Iſottæ
matri Com. Vlixis & Conſtantiæ, filiæ q. Camilli de
Manzolis, & fuit actum de detrahendo id, quod
ſoluit Iſotta mater Com. Vlixis pro acquirenda d.
ceſſione, non autem fuit firmatum, quod fideicom.
Georgij aſcenderet tantùm ad d. ſummam, quod
claré innouunt verba ipſius laudi, ibi: *Prima che di*
tutto il corpo dell'heredità del Co. Marchionne, de-
ſcritta nel ſopradetto cartone, ſi deduchino per con-
tanti 24. mila lire, e queſte ſono per altrettante, che
confeſſano le parti hauer pagate il d. Sig. Conte
Vliſſe, come herede del Co. Giorgio, e la Sig. Con-
ſtanza come herede del Co. Camillo per l'importan-
za del fideicommiſſo di Giorgio vecchio Padre del
Conte Marchionne. Et in omnem euentum iſta
nihil proſunt March. Franciſco, quia ſufficit Com.
Alexandro docere, quod iſta bona, qualia ſint, ſpe-
ctent ex dd. ceſſionibus ad Com. Vlixem communē
Patrem, cuius ſolus ipſe eſt hæres, non autem ſint
ſuppoſita fideicommiſſo Georgij iunioris, ex quo
March. Franciſcus prætendit ſe eſſe vocatum.

Quantùm attinet ad ſecundum caput iniuſtitiæ,
illud videtur clarum, nam etiamſi omnia prædicta
ceſſarent, vt fuit conſideratum in deciſione facta
15. Martij 1630. adhuc ſunt faciendæ plures detra-
ctiones, cùm grauatus teneatur ſolùm reſtituere,
27 † quod inuenit in fideicommiſſo, *l. in fideicommiſ-*
ſarium, §. quoties. ff. ad Trebell. illud autem ſolùm
cenſetur eſſe in fideicommiſſo, quod ſupereſt dedu-
ctis detractionibus, *l. qui quadraginta. verſ. &*
28 *quod hæres. ff. ad Trebell.* & ſi nō fierent † detractio-
nes Com. Alexander hæres plus reſtitueret, quàm
reſtituere eſſet iuſſus, vt inquit *Fulgoſ. in conſ. 81.*
col. 2. poſt med. Natt. conſ. 255. num. 9. in fin. &
pulchrè *Surd. deciſ. 333. nu. 18. verſ. & ratio eſt.*
29 Nequè obſtat, † quod quando detractiones ſunt
certæ, datur immiſſio pro indiuiſo, prout ſeruat Ro-
ta, quia hoc eſt verum, quando datur certitudo ge-
30 neralis ratione loci, & quotæ, † nam iſta certitudo
generalis ſufficit ad effectum, vt quis poſſit poſſi-
dere, *arg. tex. in l. qui iure militari. ff. de milit. te-*
ſtam. Io. Petrucc. de Monteſperello in l. ab emptione,
ff. de pact. Socein. in d. l. 3. §. incertum. num. 5. poſt
med. verſ. & ad difficultatem, & ibi Iaſ. num. 26.
prope fin. verſ. 2. & notabilius idē *Iaſ. in conſ. 147.*
num. 31. & nu. 41. verſ. nec iſto caſu lib. 2. Pariſ.
conſ. 59. nu. 23. lib. 1. Neguſ. de pign. par. 2. mēb. 2.
nu. 3. in fin. Tiraq. de iur. conſtit. par. 2. ampliat.
32. num. 11. & par. 2. lim. 19. num. 2. & 3. Rolan.
conſ. 97. num. 44. & 45. lib. 1. ſed in hoc caſu, iſta
certitudo generalis ratione quotæ ceſſat, quia nedū
31 eſt detrahenda † legitima, & trebellianica, ſed etiā
ſunt faciendæ aliæ detractiones ponderatæ in d. de-
ciſione, & hoc eſt, quod dicit *Surd. in deciſ. 333.*
num. 13. cum alijs alleg. in alia deciſione.

Nequè obſtat, quod March. Franciſcus poteſt
32 reſtituere alias detractiones in pecunia numerata,
Corn. conſ. 232. num. 15. verſ. non dato lib. 4. Me-
noch. de arbitr. caſ. rem. 4. num. 641. quia hoc poſſet
conſiderari, ſi hæreditas conſiſteret in pecunia nu-
33 merata, ſecus autem † quando conſiſtit in corpori-
bus, quia tùnc detractio eſt incerta ratione quotæ,
Iaſ. d. conſ. 145. num. 31. verſ. item eſt incertitudo
ratione quotæ. Rot. deciſ. 565. in fin. par. 1. diuerſ. &
in rec. deciſ. 115. num. 12. par. 1. & fuit dictum in
Senogallien. fideicommiſſi 22. Maij 1606. coram bo.
me.

me.Card.Sacrato, & in omnem euẽtum ceſſat omnis difficultas, cum ſimpliciter fuerit conceſſa immiſſio March. Franciſco.

Ex quibus, aut conſtat de fideicommiſſo Georgij ſenioris, & Melchioris eius filij, prout ex prædictis videtur conſtare, & cum Vlixes habuerit ceſſionem, Marchio Franciſcus tãquàm vocatus in fideicommiſſo Georgij Iunioris non potuit obtinere, aut verò ſine veri præiudicio non conſtat de fideicommiſſo prædictorum, & idem Marchio minus etiam potuit obtinere, cum ſint faciendæ detractiones, & ſic ex vtroquè capite non eſt locus Aegidianæ. Vndè tertio loco Dñi perſtiterũt in bis alias deciſis, &c.

* Prima deciſio eſt 300. ſupra par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 51. in hac eadem part.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris Honorifici.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione materia ſucceſſionis in Iure honorifico, & an in eo ſuccedere poſſint deſcendentes ex fœminis.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditariũ.*
2 *Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione Eccleſiæ, etiamſi non ſit facta reſeruatio.*
3 *Agnati proximiores deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus, ſuccedunt defuncto.*
4 *Ius honorificum tranſit cum vniuerſitate bonorũ.*
5 *Aequales in gradu, ſimul ſuccedunt æqualiter in bonis defuncti.*
6 *Statut. Ianuæ lib. 4. cap. 23. quid diſponat.*
7 *Mulier ſi ſe nubat in agnatione, nec gradum, nec familiam amittit, & num. 12.*
8 *Fœmina non poteſt intrare ad conſtituendum ſecundum, vel tertium gradum agnationis, cum careat qualitate maſculina.*
9 *Fœminæ gradus non eſt in conſideratione, vbi maſculus præcedit.*
10 *Caput, quando eſt impertinens, numquàm habendum eſt in conſideratione, quo ad effectus producendos.*
11 *Matre excluſa, omnes ſunt excluſi, qui per matrem coniunguntur.*
13 *Fœmina non eſt finis lineæ, niſi quando nupſit in aliena familia.*
14 *Conſil. Crauett. 831. num. 3. & alij declarantur.*
15 *Mulier impoſſibile eſt, quod habeat ſuos deſcendentes agnatos.*
16 *Deſcendentium appellatione veniunt etiam deſcendentes ex fœminis.*
17 *Familiæ paternæ appellatione non veniunt deſcẽdentes ex fœminis.*
18 *Mulier familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt.*
19 *Fœminæ non ſunt comprebenſæ in familia paternæ vocatione.*
20 *Fideicommiſſum remanet extinctum in perſonam hæredis vltimi vocati.*
21 *Deſcendentiæ verbum non differt ab ipſo nomine familiæ.*
22 *Vocatio deſcendentium ſimplex, non poteſt confundi, cum vocatione qualificata.*
23 *Diſpoſitionis vna pars alteram declarat.*
24 *Teſtator, ſi in teſtamento dixerit, bona velle, quod remaneant in agnatione maſculina, & poſtea in codicillis dixerit in familia, nihilominus de maſculina erit intelligendum.*
25 *Capellam dotanti acquiritur iuſpatronatus, & ius honorificum.*
26 *Ius honorificum tranſit ad vocatos.*
27 *Ius honorificum non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed remanet penès primum hæredem.*

DECISIO LXXXIX.

MORTVO Hieronymo Saulio vltimo de linea
maſculorum Vincentij primi acquirentis
huius Iuris Honorificij, Chori, & Capellæ Sanctæ
Catherinæ Ianuæ Ordinis S.Benedicti Caſſineñ. Ab-
bas, & Monachi dicti Monaſterij conceſſerunt, &
ſeù recognouerunt in patronos dicti iuris Honori-
fici DD. Iulium, Octauium, & Ioannem Antoniũ
de Saulis vti hæredes dicti Hieronymi; Cauſa poſt-
modùm in Rota commiſſa cõtra Abbatem, & Mo-
nachos ad inſtantiam D. Pauli Saulij, & D. Ioannis
Baptiſtæ, qui pro ſuo Iure, & intereſſe obtinuerunt
per ſpeciale reſcriptũ admitti ad cauſam, fuit primò
dubitatum de exiſtentia huius iuris Honorifici, &
die 13. Maij 1630. reſolutum conſtare; ſucceſſiuè
de pertinentia illius quæſitum, & hodiè Domini
reſponderũt ius Honorificum non ſpectare ad Pau-
lum, nequè ad Ioannem Baptiſtam; ſed ad Iulium,
Octauium, & Ioannem Antonium.
1 Quia dubitari nõ poteſt, quin iuſpatronatus † de
quo agitur ſit hæreditarium, nedum iuris præſum-
ptione per *Clem. plures. de Iure patronat. Calder.
conſ. 4. eodem tit. Couar. variar. reſol. lib. 2. cap.* 18.
num. 6. *Seraphin. deciſ.* 456. *num.* 1. 707. *num.* 8.
par. 1. & 756. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* Sed etiam ex
ipſa Vincentij fundatoris diſpoſitione, in qua reſer-
uauit ſibi, hæredibus, & ſucceſſoribus ius Honori-
ficum dictæ Capellæ, Chori, quæ reſeruatio nedum
2 à Canone admittitur; † ſed vlteriùs ſi non fuiſſet
expreſſa, nihilominus conceditur *c. nobis. de Iure-
patronatus, Rota eodem tit. in antiq. deciſ.* 5. & idẽ
latiſſimè fuit firmatum in *Iacen. Portionis* 10. *De-
cemb.* 1591. *coram Card. Hieronymo Pamphilio*,
& in prima huius cauſæ deciſione; vnde cum Hie-
ronymus ab inteſtato deceſſerit, & dicti Iulius, &
Octauius, & Ioannes Antonius in gradu alios om-
3 nes ſucceſſibiles † præcedant, meritò ad eos ſicuti
defertur illius hæreditas ab inteſtato vti proximio-
res agnatos, deficientibus deſcendentibus, & aſcen-
dentibus *Auth. de hæred. ab inteſt. venien. in princ.
Graſſ. in* §. *ſucceſſio ab inteſtato quæſt.* 2. & id
ipſum determinat Statutum *Ianuen. lib.* 6. *tit.* 23.
Cum excluſione fœminarum, ita, & ius honorificũ
4 pertinebit, quod proculdubio cum † vniuerſitate
bonorum tranſit, *cap. ex literis. de Iurepatronatus,
Abb. in cap.* 1. *num.* 2. *eodem tit. Couar. variar. re-
ſolut. lib.* 2. *d. cap.* 18. *num.* 8. *Fuſar. de ſubſtit.
quæſt.* 434. *num.* 2.

Non obſtat, quod D. Paulus Saulius ſi non præ-
cedat

Digitized by Google

cedat ſupradictos agnatos in gradu ſucceſſibili, tan-
quàm filius Bartholomæi Saulij, cum diſtet in vno
gradu à perſona Hieronymi, ſicque reperiatur in
quinto, alij verò in quarto; Attamen vti filius
Margaritinæ Sauliæ natæ ex Sebaſtiano Saulio, &
nuptæ eidem Bartholomæo patri, & etiã vt nepos
Theodoræ Sauliæ natæ, & Antonio fratre Vincentij
fundatoris, & nuptæ Franciſco Saulio dicti Pauli
5 auo, ex † duplici coniunctione in quarto gradu re-
peritur cum Hieronymo, vnde ſaltem ad æqualem
ſucceſſionem cum Iulio, & alijs concurrere debeat
*Auth. poſt fratres, C. de legitim. hæred. & in §. ſi
verò neq. fratres Auth. de hæred. ab inteſt. venien.
Pariſ. conſil. 149. num. 5. lib. 4. Molin. de primog.
lib. 1. c. 24. n. 34. Gratian. diſcep. 110. n. 14. & 15.*
6 Quia ſtante Statuto Ianuæ † *lib. 5. cap. 23.* diſpo-
nente circa ſucceſſionem ab inteſtato, vt deficien-
tibus deſcendentibus, & aſcendentibus maſculis,
ſuccedat agnatus maſculus proximior, defuncto
inteſtato vſquè ad quartum gradum incluſiuè, non
poteſt Paulus in gradu cognatitio exiſtente, præten-
dere ſimultaneam ſucceſſionem cum Iulio, & alijs
in gradu agnatitio repertis, cũ in illis deficiat qua-
litas agnati, cum qua à Statuto vocantur.

Nec videtur Paulus poſſe ſe tueri ex eo, quod tã
Theodora, quã Margaritina de Saulis nuptæ fuerint
in eadem familia cum Bartholomæo, & Antonio
reſpectiuè patri, & auo dicti Pauli; ità vt nequè
7 † gradum, nequè familiam amiſerint; ſed continuã-
do vtrumquè conſeruauerint, nempè Theodora ſe-
cundum cuius reſpectu Paulus reperitur in quarto,
& Margaritina tertiũ, ex qua pariter quartus ſubſe-
quitur *Crauett. conſ. 831. nu. 3. & conſ. 877. nu. 3.
Peregr. conſ. 50. nu. 4. lib. 3. Vegg. conſ. 63. nu. 74.
Alba conſ. 86. & 87. Paſch. de Iurib. patriæ poteſt.
par. 4. cap. 5. num. 69. Fuſar. conſ. 30. num. 2. Ca-
ſtill. controu. iur. par. 3. cap. 15. nu 54. & ſequen.
Franc. à Ponte conſ. 154 num. 30. lib. 2. Molpheſ.
conſ. 18. n. 17. & ſequen.* cum etiã alijs adductis per
eundem *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 404. num. 12. &
ſequen.* ponderando quod in maſculo deſcendente
ex fœmina nupta in agnatione concurrant requiſita
agnationis maſculinitatis, & proximitatis.

Quia aduerterunt Domini ad verba Statuti, ibi,
quibus deficientibus, ſcilicet deſcendentibus ma-
ſculis, & aſcendentibus ſemper fœminis in quocun-
què gradu excluſis, ſubditur ſuccedat agnatus ma-
ſculus proximior defuncto inteſtato vſquè in quar-
tum gradum excluſiuè, quæ cum deſiderent gradũ
intra certos limites, nempè quartum, & agnatitiũ,
ac maſculum, & proximiorem, certum eſt, quod
ſi Theodora, aut Margaritina viuerent, & haberent
gradum intra limites, & agnationem, & proximio-
ritatem, non tamen poſſent intrare ad conſtituen-
8 dum † ſecundum, vel tertium gradum ex deſidera-
tis per ſtatutum, cum careant qualitate maſculina
illas excludente, *Soccin. Sen. conſ. 249. num. 20.
verſ. 13. & conſ. 252. num. 17. in fine lib. 2. Cephal.
conſ. 490. in fine, Ruin. conſil. 151. num. 14. lib. 2.
Peregr. de fideicom. art. 21. nu. 9. Honded. conſ. 70.
num. 44. vol. 1. Fuſar.* alios adducens *quæſt. 357.*
9 *num. 2.* dicentes gradum † fœminæ non eſſe in con-
ſideratione, vbi maſculus præcedit, ſubducto autem
gradu fœminarum de præſcriptis per ſtatutum, aut
filij maſculi exindè deſcendentes dinumerant gra-
dum à matre, vel alia, & ex illo tanquàm imperti-
nenti, & inhabili carente qualitate maſculinitatis
non poſſunt proprium gradum continuare, nec ab
eodem colligari, *Bald. & Caſtr. in l. 1. C. de legit.
hæred. Gabr. conſ. 6. num. 1. vol. 1. Surd. conſil. 31.*
10 *num. 36.* dicens, vbi caput † eſt impertinens nun-
quàm habendum in conſideratione, quòad effectus
producendos, & clariùs *deciſ. 239. num. 8.* affirmans
maſculos ex gradu impertinenti non eſſe admittẽ-
11 dos, & exinde excluſa matre † omnes eſſe exclu-
ſos, qui per matrem cõiunguntur, *Rhouden. conſ. 3.
num. 20. & ſeq. Bellon. Iun. conſ. 2. nu. 71. Rouit.
conſil. 17. per totum, Caſtill. controu. iur. part. 3.
cap. 15. num. 59. verſ. 2. & 3.* & hunc ſenſum ha-
buit *Rota in cauſa Florentina de Gambijs 9. Iunij
1627. corã Domino meo Dunozetto*, aut verò prin-
cipaliter idem Paulus dinumerat gradum à Bartho-
lomæo eius patre, in quo requiſita ſtatuti concur-
runt, cum ille reperiatur in quinto gradu, ſemper
excluditur per Iulium, & alios ſupradictos.

Propterea non obſtant rationes, *Crau. & aliorũ*
12 *ſupra alleg.* vt ſcilicet † fœmina, quæ nupſit in ea-
dem familia conſeruet gradum, & cognomen, ex
13 quo vt dicit idẽ *Crauetta* non eſt finis lineæ; † niſi
quando nupſit in aliena familia, ponderando *l. pro-
nunciatio in fine, ff. de verbor. ſignif.*

Quia in his terminis benè poterit fœmina con-
ſeruare gradum, & cognomen, quando ſcilicet ver-
ba diſponentium, ſiuè inter viuos, ſiuè in vltima
voluntate non excludunt perſonam matris, gradum
conſtituentem; & tunc quia requiſita poterunt cõ-
uenire filio fœminæ: quia deſcendenti maſculo, &
agnato agnatione per fœminam agnatam in eadem
familia conſeruata, *Menoch. conſ. 730. nu. 12. Odd.
conſ. 46. num. 60. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12.
num. 10.* benè poterunt intrare rationes, & argu-
14 menta † *Crauettæ*, & aliorum, qui illum ſequun-
tur; ſecus autem ſemoto gradu matris propter re-
pugnantem qualitatem maſculinitatis à Statuto
deſideratam, ſine quæ exiſtimauit, *Caſtr. conſ. 91.*
15 *num. 4. lib. 2.* impoſſibile mulierem † poſſe habere
ſuos deſcendentes agnatos, & idem confirmant
Surd. Bellam. & alij ſupra allegati.

Quò verò ad Ioannem Baptiſtam, nec ad eum
viſum fuit ſpectare ius Honorificum.

Quamuis enim produxerit Codicillos Auguſtini
Saulij filij Vincentij primi acquirentis, in quibus
narrato priùs, quod Hieronymus Archiepiſcopus
eius frater deceſſit condito teſtamento, cum fidei-
commiſſo omnium bonorum, ſub quo compræhen-
ſum remanebat omne ius, quod poterat prætende-
re in Choro, & alijs per Vincẽtium patrem relictis,
& fabricatis, ſubdit, quod idem codicillans filius, &
hæres pro dimidia dicti q. Vincentij cupiens, quod
portio ſibi ſpectans in dicto Choro pro d. ſua dimi-
dia conſeruetur in deſcendentia, & familia paterna
ideò per dictos Codicillos ordinauerit, quod ſua
dimidia d. Chori, ac omne Ius ſibi competens nullo
vnquàm tempore alienari poſſit, ſed quod ſit & eſſe
debeat in perpetuum, & in ſæcula ſæculorum de-
ſcendentium q. Vincentij; & ſimiliter, & teſtibus
formiter examinatis probauerit ſe deſcendere ex
Mariettina filia Auguſtini Codicillantis, & exindè
appel-

Digitized by Google

16 appellatione † deſcendentium q. Vincentij quàm-
uis ex fœmina prætendat ſe compræhenſum, & vo-
catum, *l. fin. C. de ſuis, & legitim. Pereg. de fideic.*
art. 25. num. 7. cum alijs cumulatis per Menoch.
praſ. 91. lib. 4. & Fuſar. quæſt. 325. num. 3.
Attamen prędicta omnia euitantur ex voluntate
eiuſdem Auguſtini codicillantis; dum voluit Ius
Honorificum conſeruare, nedùm in deſcendentia;
17 ſed, & in familia paterna, cui paternæ † familiæ cer-
tè conuenire non poſſunt deſcendentes ex fœminis
prout ex Mariettina filia Auguſtini, quæ fuit finis
propriæ familiæ de Saulis, & principalium alteriùs
18 de Iuſtinianis; dum † ab ea prouenerit Alexander
filius de Iuſtinianis, & ab eo Emilius, qui fuit pa-
ter Ioannis Baptiſtæ nunc agentis, *l. pronunciatio,*
§. vltimo, ff. de verb. ſinif. §. cæterum, §. media
autem Inſt. de legitim. Agnat. ſucceſſ. Peregr de
fideicom. art. 22. num. 25. quinimò, nec ipſa Mariet-
tina, quàmuis agnata, ſi viueret eſſet capax huius iu-
ris Honorifici propter voluntatem Teſtatoris, illud
conſeruandi in familia paterna de Saulis: quia tunc
19 † fœminæ ipſæ in vocatione non ſunt comprehenſæ
ſecundum veriorem, de qua per *Socc. Sen. conſ. 63.*
num. 141. lib. 3. Surd. conſil. 96. num. 27. Peregr.
artic. 25. num. 4. & art. 26. in fine Fuſar. eadem
quæſt. 346. num. 5. quam ſæpiùs Rota ſequuta eſt
20 etiam, † quod fideicommiſſum remaneat extinctū
in perſonam hæredis vltimi vocati, vt in *deciſ. 203.*
part. 2. recent. & in Romana de Iouardis 14. Fe-
bruarij 1620. & 4. Decembris 1623. coram. bon.
mem. Buratto; nequè hæc ipſa voluntas Auguſtini
poteſt in dubium reuocari ex eo, quod paulò infra
nō fuerint repetita eadem verba; ſed, quod ſint, &
eſſe debeant in perpetuum, & in ſæcula ſæculorum
deſcendentium d. q. Vincentij, quaſi habuerit ſen-
ſum vocare deſcendentes ex maſculis ſimpliciter,
21 non differendo deſcendentiam † ab ipſo nomine
familiæ, *Ripa in l. filiusfamil. §. Diui. num. 112.*
ff. de legat. primo, Peregr. art. 30. num. 15. cum
22 *ſequen.* quia vocatio † deſcendentium ſimplex
non poteſt confundi cum vocatione qualificata,
& differenti per nomen familiæ, & agnationis;
nam prima eſt apta compræhendere agnatos, &
cognatos; ſecunda verò non conuenit cognatis;
23 propterea † ſemper vna pars diſpoſitionis recipit
interpretationē ab altera; itaut vna non diſcordet
ab altera *l. vtrùm, ff. de petit. hæred.* & in his ter-
minis hoc ipſum firmarunt *Gabr. de teſtam. con-*
cluſ. 10. Mantic. de coniect. lib. 5. tit. 1. num. 22. &
Surd. d. conſ. 96. num. 32. dicens, ſi Teſtator in
24 † teſtamento dixerit velle, quod bona remaneant
in agnatione maſculina; & poſtea in Codicillis, di-
xerit ſolùm in familia, quod nihilominus de maſcu-
lina erit intelligendum.
Prædictis accedit, quod nequè Auguſtinus, ne-
què Hieronymus Archiepiſcopus potuerūt diſpo-
nere de iure Honorifico acquiſito, per Vincentium
eorum patrem, quia voluntatem eiuſdem patris, nō
adimpleuerunt aſſignando loca montium pro mul-
tiplico, donec aſcenderent ad loca nonaginta, vt
adimplerentur conditiones per eundem Vincentiū
expreſſæ; ſed Bendinellus Auguſtini filius de pro-
prio adimpleuit, aſſerendo ſe non eſſe hæredem pa-
tris, & acquirendo à Monachis conceſſionem Cap-
pellæ, & Chori pro ſe, & ſuis hæredibus, vt in Inſtru-
mento dato ſummario Monachorum numero pri-
25 mo, vnde, † vel dotanti Cappellam Iuſpatronatus,
& ſeù Honorificum acquiſitum dicendum eſt, *Fe-*
lyn. in cap. ſignificauit num. 2. de teſtibus, Caſſad.
deciſ. 6. de Iurepatronatus, Rota deciſ. 167. nu. 4.
part. 2. diuerſ. & 517. num. 1. par. 1. recent. & in
Florentina Subdiaconatus 22. Maij 1628. coram
D. meo Decano; vel ſaltem donec per eos fuerit
adimpletum, fundare ſe non poſſunt in Inſtrumen-
to conceſſionis Chori, & Capellæ, quod non adimple-
uerunt, Surd. conſ. 101. nu. 2. & conſ. 396. nu. 36.
Menoch. conſ. 1. num. 360. Becc. conſ. 45. num. 6.
atquè ita cùm Hieronymus vltimus de linea Vin-
centij ſucceſſerit Bendinello patri; & deinde deceſ-
ſerit inteſtatus abſquè deſcendentibus, & aſcenden-
tibus, ſemper eo modo, quo obſtat Statutum Paulo,
ita & Ioanni Baptiſtæ obſtabit non exiſtentibus in
quarto gradu; ſed in quinto, vt ſupra firmatum fuit.
Supereſt Teſtamentum Hieronymi Archiepiſco-
pi pro altera medietate iuris Honorifici pertinentis
26 ad eundem vti Vincentij patris hæredem, quæ † ad
vocatos, prout prętendit Ioannes Baptiſta ſe com-
pręhenſum, ceſſante linea maſculina tranſire debet.
Verum quicquid ſit de hac ſua vocatione, ſem-
per duo obſtant in tranſlatione iuris Honorifici ad
vocatos; ſcilicet non adimplementum voluntatis
27 Patris, & quod ius Honorificum † non tranſit ad
fideicommiſſarios; ſed remanet penès primum hæ-
redem per *l. quia perindè. verbo reſtituta, ff. ad Tre-*
bell. Couar. variarum lib. 2. cap. 18. nu. 8. Decian.
conſ. 107. num. 9. lib. 3. Fachin. controuer. lib. 10.
cap. 94. Fuſar quæſt. 634. num. 2. & hanc vti ve-
riorem ſæpè Rota ſequuta eſt, vt in *Aretina Cap-*
pellæ 1. Iulij 1584. coram Bubalo, Vicen. Beneſi-
cij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Franci-
ſco Vbaldo, Maceraten. Iuriſpatronatus 15. Decem-
bris 1625. coram Domino meo Decano, & nouiſſi-
mè in *Firmana Beneficij 28. Nouembris præteriti*
coram Domino meo Ghiſilerio.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis.

Die Veneris 30. Ianuarij 1632.

ARGVMENTVM.

Tutor quando ſoluit aliquam pecuniarum ſum-
mam, quo caſu pupillis non eſt imputanda,
ſed ei.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, quando præſumatur pecunias pupilli con-*
uertiſſe in proprium vſum.
2 *Correſpectiuitas ceſſat, ſtante longo temporis in-*
teruallo, inter vnum contractum, & alium.
3 *Diuerſitas excludit comprehenſionem vnius rei,*
in alia.
4 *Tutor, quandoquè corrigere poteſt errorem ex*
obliuione, ſeù in curia in inuentario commiſſum.
5 *Tutor non poteſt in inuentario confecto de rebus*
tempore obitus Teſtatoris in hæreditate repertis,
per

per ſuam declarationem quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere.

6 *Tutoris probitate ſtante, ex hoc infertur ad veriſimilitudinem, quod noluerit defraudare pupillos.*

Sed hoc caſu, coniecturæ debent eſſe adeò efficaces, vt ex eis animus Iudicis inducatur ad hoc credendum.

DECISIO XC.

IN proſequutione diſputationis* ſuper partitis reſeruatis, Domini hodiè dixerunt partitam ſcutorum 127.b.70. non eſſe pupillis imputandam, aliam verò, & poſtremam 253. per Tutorem exactam comprehendi in ſumma ſcutorum 500. deſcript. in Inuentario. Nam quoad dictam partitam ſcutorum 127.b 70. quàmuis illa reperiatur à Tutore in libro tutelari deſcripta ad debitum pupillarum ex cauſa emptionis bouium, & veruecum pro continuanda negociatione tabernæ macellariæ per defunctum relictæ; Attamen cum non doceatur quod pecuniæ redactæ ex vẽditione carnium, & coriorum dictorum animalium deſcriptæ fuerint ad ipſorum pupillorum introitum, vtique dicendum eſt
1 Tutore † illas in propriã vtilitatem conuertiſſe, vt in his terminis reſpondit *Soccin. in conſ.190. ſub num.2. verſ.quartò quia, volum.2.*

Non obſtant partitæ conficientes ſummam ſcutorum 258. b. 15. in eodem libro deſcriptæ in er credita exacta de eodem menſe Februarij, quo ſequuta fuit emptio dictorum animalium, vndè prædicti hæredes conãtur probare introitum pecuniarum; quæ ex dicta venditione fuerunt redactæ, quia ex ipſa lectura partitarum conſtat à die 24. menſis Februarij vſque ad 12. Martij ſequentis, maiorem partem huiuſmodi creditorum exactam fuiſſe ex cauſa texerarum, quarum vna continet debitum ſcutorum 162. alia 44. & tertia ſcutorum 11.b.65. Animalia autem prædicta non antè fuerunt empta, quàm 19. die eiuſdem menſis Februarij, poſt quod tempus duobus tãtùm diebus antè diem Cinerum licuit eo anno carnes venales exponere. Quibus inſtantibus viſum fuit ſatis liquere, quod non ex venditione carnium dictorum animalium, ſed ex re macellaria viuente patre exercitata prædictæ ſummæ fuerunt redactæ, maximè quia attenta qualitate debitorum ex cauſa dictarum texerarum, qui erant mercatores, & tabernarij inueriſimile redditur, quod ipſi tantos ſumptus in emptionem carnis pro ſuo vſu quiſque intrà biduum, vel tridnum ſummodò fecerint.

Inſuper fuit conſideratum, illas pecunias in dicto temporis ſpatio ex huiuſmodi venditione carnium redact. non poſſe reſpondere numeris texe-
2 rarum, quæ important rationes longioris † temporis, propter cuius interuallum ceſſat correſpectiuitas *Tiraq. de retract. conuent. §.1. gloſſ.4. Rot in Hiſpalen. Simonia 1. Ianuarij 1598. coram Card. Blanchetto.*

Quòad alteram partitam ſcutorum 253. b. 15. Domini dixerunt habendam eſſe rationem de illa vti prorſus ſeparata, ac diuerſa ab illa ſcutorũ 500. in Inuentario hæreditatis deſcripta, itaut veniat, in creditum pupillarum imputanda; quia licet Tutor in libro tutelari adnotauerit illam eſſe comprehenſam, attamen cũ inter ſe differant adnotatio priuata de creditis exactis, & deſcriptio pecuniarum facta in inuentario, quæ eſt publica, & aliud ſit pecunia reperta in hæreditate de tẽpore obitus Teſtatoris; aliud verò credita hæreditatis, indè oritur di-
3 uerſitas, † quæ excludit comprehenſionem vnius partitæ in alia *l. quinquaginta ff. de probat. Alex. conſ.4. num.3. & ſeq. vol.1.*

Non obſtant Teſtes deponentes quòd Tutor pecunias ſingulis diebus ex arca ſummaria Tabernæ extractas deferret ad domum pupillarum, vnde infertur ad immixtionem dictarum pecuniarum, cũ
4 alijs in hæreditate repertis, & quod idem Tutor † quandocunquè corrigere potuerit errorem ex obliuione, ſeu incuria commiſſum in Inuentario, poſt dictas exactiones, confecto, quia dicti teſtes, de tali immixtione non concludunt, neque Tutor deindè potuit dicto Inuentario confecto de rebus tempore
5 obitus † Teſtatoris in hæreditate repertis, per ſuam declarationem quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere *Bald. in Auth. ſed cum Teſtator num.2. C. ad leg. falcid. & in l.1. §. item ſolent num.3. ff. de offic. Præfect. Vrb. Rot. deciſ.71. num.3. par.1. diuerſ.*

Demum non obſtant coniecturæ deductæ ex teſtibus deponentibus de probitate dicti Tutoris;
6 Vndè infertur † ad inueriſimilitudinem, quod voluerit defraudare pupillas in dictis ſummis, quia tales coniecturæ, ſtantibus præmiſſis, non ſunt adeò
7 efficaces, vt ex ijs animus Iudicis inducatur † ad arbitrandum pro comprehenſione vnius ſummæ in alia, quemadmodum in ſimilibus terminis; & ad hunc effectum requiri nuper firmauit *Rot. in Rom. dotis 1. Decemb. præteriti corã R.P.D. meo Durano.* Et ita vtraque, &c.

* Ideſt ſub die 28. Maij 1631. & 27. Iunij eiuſdem anni, ſunt deciſiones 31. & 60. ſuprà hac eadem parte.

Et infra in eadem cauſa corã R.P.D. Pirouano, habentur aliæ deciſiones, ideſt ſub die 24. Iauuarij 1633. & 30. Maij eiuſdem anni, & 16. Ianuar. 1634.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Mercurij 4. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Præcedentia ex quibus capitibus oriri poteſt.
In actis ea, quæ non ſunt non habentur in conſideratione, Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, aliàs cenſetur ab ea receſsum. Proceſsus coram ſecundo Iudice quando ſuſtineatur, non obſtante pendentia coram alio.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, non tamen, iudicialiter illatarum; appoſita in commiſſione Iactationis, & Iactationũ, li-*

Digitized by Google

limitat, & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtationes extra iudicialiter illatas.

2 *Nullitas ex defectu iuriſdictionis euitari non poteſt.*

3 *Præcedentia ex pluribus capitibus oriri poteſt.*

4 *Minor aliquando etiam præfertur maiori.*

5 *Negatiua non exiſtentiæ ſcripturarum probatur ex reuolutione actorum.*

6 *Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur.*

7 *Iudex non poteſt moueri ex ijs, quæ extra acta exiſtunt.*

8 *Probatio, quæ per neceſſè non concludit, attendi non debet.*

9 *In actis, quæ non ponuntur, aliquid non faciunt.*

10 *Proceſſus ſecundi Iudicis valet, non obſtante litis pendentia coram alio, parte non opponente.*

11 *Immo nedum requiritur oppoſitio, ſed etiam neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori proceſſu.*

12 *Proteſtans, ſi non repetat in omnibus actibus proteſtationem, cenſetur ab ea receſſiſſe.*

13 *Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis debet repeti in quocumque actu.*

14 *Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis, non poteſt opponi poſt ſententiam latam.*

15 *Proteſtatio, generalis contra, præſeruat ius excipiendi, quandocumquè.*

16 *Commodum non debet quis conſequi ex propria culpa.*

17 *Aduerſarium trahens coram alio Iudice, non poteſt allegare pendentiam litis, ſub prætextu, quod continentiæ cauſarum diuidi non debeant.*

18 *Iudicis delegati iuriſdictio, pendet à tenore commiſſionis.*

19 *Iudicium, vbi eſt captum, ibi debet terminari.*

20 *Lite pendente coram vno, non poteſt procedi coram alio.*

21 *Cauſarum continentia non debent diuidi.*

22 *Fauori pro ſe inducti, quilibet poteſt renunciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio.*

23 *Ratio eadem cenſetur inducta, vbi eadem militat diſpoſitio.*

24 *Pars poteſt renunciare clauſulis ad ſui fauorem appoſitis.*

25 *Clauſula, Parito iudicato, & refectis expenſis, ſunt dilatoriæ, non autem peremptoriæ.*

26 *Exceptio litis pendentiæ, non eſt peremptoria, ſed declinatoria fori,*

27 *Exceptio peremptoria poteſt opponi, quandocumquè ante ſententiam.*

28 *Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare.*

30 *Reformatio Pauli V. ſuper commiſſionibus iactationum quid requirat.*

31 *Priuilegio introducto fauore publico, non poteſt quis renunciare.*

32 *Priuilegio introducto ſecundariò propter fauorem publicum, quis poteſt renunciare.*

Velleiano, quare mulier poſſit renunciare, n. 32.

33 *Commiſſio Iactationis eſt ipſo iure nulla ob non factam mentionem litis pendentiæ.*

34 *Commiſſio non eſt ſubreptitia ipſo iure, niſi à parte opponatur.*

35 *Commiſſio etiam ſurreptitia tribuit iuriſdictionẽ.*

36 *In Rota, tota iuriſdictio eſt Papæ.*

37 *Rotæ Auditores vnum faciunt Tribunal, & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum.*

DECISIO XCI.

ITERVM propoſui dubium: An ſententia
Rotalis ſit valida. Et Domini pro validitate
reſponderunt, confirmando deciſionem in hac cau-
ſa factam 12. Ianuari præteriti, * motiuis rationi-
bus tunc deductis, & alijs infrà deducendis.

Opponitur enim cõtrà dictam ſententiam, quòd
articulus Cathedralitatis fuit iàm in iudicium de-
ductus coram Domino de Clericis, vigore com-
miſſionis emanatæ vſquè de anno 1536. & ideò nõ
potuerit Dominus meus Decanus ſuper eadẽ Ca-
thedralitate pronũciare vigore alterius cõmiſſionis
Iactationis & iactationũ, moleſtationis & moleſtationũ, ſtante clauſula in eadem commiſſione appo-
1 ſita. *Non tamen iudicialiter illatarum:* † quæ li-
mitat, & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtatio-
nes extraiudicialiter illatas. Quapropter dictus
Dominus meus Decanus, excedendo fines Com-
miſſionis, cognoſcendo vltra ſuam iuriſdictionem
2 ſuper Cathedralitate in iudicium deducta, nullitas †
ex defectu iuriſdictionis euitari non poſſit iuxtà
trad. per *Adden. ad Afflict. deciſ. 354. n. 4. & ſeqq.*

At huiuſmodi obiectio tollitur in primis ex facto.
Nam commiſſio antiqua directa Clerico, non loqui-
tur de Cathedralitate, ſed de præeminentijs, quæ
de per ſe ſtare poſſunt ſinè Cathedralitate. Ex quo
neceſſariò non infertur: Eccleſia eſt Cathedralis,
3 ergò præcedere debet: † cùm præcedentia poſſit
aliundè oriri, nempè ex conſuetudine, priuilegio,
4 conuentione, & ſimilibus: & ideò aliquandò etiã †
minor præfertur maiori, vt fuit firmatum in deci-
ſione, de qua agitur.

Non obſtat clauſula in antiqua commiſſione ap-
poſita. *Rebuſque alijs, in actis cauſæ deductis, & deducendis:* vt indè inferatur, ſatis eſſe, quòd Ca-
thedralitas fuerit articulata, & ſuper ea fuerint
examinati teſtes. Quia ex reuolutione proceſſus,
5 & ex inſpectione actorum, † quæ probat negatiuam
non exiſtentiæ ſcripturarũ, iuxtà tradita per *Surd. conſ. 28. num. 114. & ſeq. lib. 1. Rot. deciſ. 455. n. 4. par. 2. recent. Addent. ad deciſ. bo. me. Gregor. 416.*
6 *num. 8.* prætenſi articuli non reperiuntur in actis: †
& ideò ſuper illis non poteſt fieri aliquod funda-
7 mentum: cùm Iudex ſolùm moueri † debeat ex ijs,
quæ in actis exiſtunt, *Rot. deciſ. 445. num. 8. par. 1. diuerſ. Adden. ad deciſ. bon. mem. Gregor. 224. num. 5. & 6.*

Non obſtat, quòd teſtes in cauſa examinati de-
ponant ſuper Cathedralitate, ſuper qua propterea
dici debeat fuiſſe datos articulos. Quia cùm teſtes
fuerint examinati ſuper præcedentia, de qua loque-
bantur commiſſio & articuli dati pro parte Eccle-
ſiæ del Pilar, potuerunt deponere de Cathedralita-
te ad magis colorandam rationem ſui dicti, etiam
quòd Cathedralitas non fuiſſet articulata; & ideò
8 iſta † probatio cùm per neceſſe non concludat, at-
tendi non debet, *cap. in præſentia de probat. l. nec natales, C. eod. tit. Rot. deciſ. 506. n. 3. par. 1. diuerſ.*

Nec

Nec interrogatoria ſuper iſta Cathedralitate
9 aliquid † faciunt, cùm ea non ponantur in actis, nec
dicantur de actis.

Sed præſuppoſito etiam, quòd Cathedralitas fuiſ-
ſet coràm Clerico in iudicium deducta, & ſuper ea
fuerint dati articuli, & examinati teſtes: adhuc ta-
men Domini dixerunt ſententiam eſſe validam.
10 Quia regula eſt in iure clara, quòd proceſſus † ſe-
cundi iudicis valet, non obſtante pendentia litis co-
ram alio, parte non opponente, *Innocent. in c. cum
M. Ferrarien. in fin. de conſtit. Bald. in cap. Pa-
ſtoralis col. fin. de reſcript. & in l. nulli, ſub nu. 2.
C. de iudic. Ruin. conſ. 61. num 36. vol. 5. Lancell.
de attentat. par. 2. cap. 4. num. 50. & ſeqq. Gabr. de
iudic. concluſ. 1. num. 18. bon. me. Gregor. deciſ. 369.
num. 3. & 4.* Quinimò nedum requiritur oppoſitio,
11 † ſed etiam neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori
proceſſu, *Ruin. d. conſ. 61. n. 36. Curt. Iun. conſ. 175.
num. 2.* & poſt alios de communi opinione teſtatur
Lancell. vbi ſuprà d. cap. 4. num. 71. & 72.

Non obſtat, quòd in caſu noſtro fuerit facta pro-
teſtatio: *Generalia contra*: in termino citationis ad
dicendum contra articulos. Quia poſtmodùm
Eccleſia ſancti Saluatoris fecit plures actus poſiti-
uos, conſentiendo in iudicem remiſſorialem, pro-
ducendo tàm in partibus, quàm hic in Curia multa
iura, concernentia Cathedralitatem, & faciendo
aliàs poſitiuas comparitiones, de quibus latè per
informantes. Quo caſu etiamſi proteſtatio: *Ge-
neralia contra*: contineret ſpecialem exceptionem
12 ex defectu iuriſdictionis, † adhùc ab ea cenſeretur
receſſum per plures actus, ſinè tali proteſtatione
factos, *Seraph. deciſ. 1057. num. 1. & 2. deciſ. 308.
nu. 1.* vbi quòd proteſtatio ex defectu iuriſdictionis
13 debet repeti † in vnoquoquè actu. Vndè multò
minus ſuffragari poteſt in caſu noſtro, cùm non ſo-
lùm fuerint facti plures actus, ſed etiam fuerit lata
ſententia, abſquè eo, quòd fuerit de tali defectu op-
poſitum: & ſolùm hodiè fit oppoſitio poſt ſenten-
14 tiam. Quòd fieri non † licet in fortioribus termi-
nis, nequè reſpectu iurium productorum, contrà
15 quæ, proteſtatio: † *Generalia contra*: præſeruat ius
excipiendi quandocumquè, *Put. deciſ. 119. lib. 2.
Mareſcott. var. reſol. lib. 1. cap. 81. num. 10.*

Deindè ceſſare videtur difficultas. Quia iſte de-
fectus iuriſdictionis, quatenùs adeſſet, prouenit
culpa, & facto Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quæ ob-
tinuit commiſſionem *Iactationis, & Iactationum*,
& coràm ſecundo iudice traxit Eccleſiam del Pilar,
ad diſputandū ſuper articulo Cathedralitatis: adeò
vt ſi hodiè poſſet iuuari hac exceptione nullitatis
16 iudicij, conſequeretur † commodum ex propria
culpa: quod eſſe non debet, ad notat. *in l. itaquè
fullo ff. de furt.* & in his terminis latè trad. *Lancell.
in dicto cap. 4. num. 89. & ſeqq.* vbi multis rationi-
bus firmat, quòd ille, qui aduerſarium coràm alio
iudice traxit, non poteſt allegare pendentiam litis,
17 † ſub prætextu, quòd continentiæ cauſæ diuidi non
debeant: & ad propoſitum benè facit *dicta deciſ.
bon. mem. Gregor. deciſ. 369. num. 3. & 4.*

Non obſtat, quòd ſimus in commiſſione iudicis
delegati, qui habet poteſtatem limitatam ex dicta
clauſula: *Non tamen iudicialiter illatarum*: &
ideò non ſit attendendus conſenſus partium in iu-
18 riſdictione, ſed ſolùm tenor † commiſſionis, à
quo regulatur poteſtas iudicis delegati, *Rot. diuerſ.
deciſ. 39. num. 1. par. 1. in recent.*

Quià illa clauſula: *Non tamen &c.* videtur po-
ſita in commiſſionibus ex duplici cauſa: Primò
19 per regulam, quòd † vbi cæptum eſt iudicium, ibi
debet terminari, *l. vbi cæptum ff. de iudic. §. quoniā
Authen. de teſt.* iſta regula non ſolùm habet locum
in iudice ordinario, ſed etiā in delegato, vt pendente
20 † lite coram vno, non poſſit procedi coràm aliò,
*cap. ex tenore, de reſcript. vbi Anchar. Abb. & alij,
Mandoſ. de inhib. quæſt. 121. num. 2. Gabr. de iudic.
concluſ. 1. num. 6.* Secundò ponitur dicta clauſula
21 per rationem, † nè continentiæ cauſarum diuidan-
tur, vt *tot. tit. ff. de quib. reb. ad eumdem iud. eat l.
nulli C. de iudic. l. 1. §. vlt. C. de aſſert. tollen. Lap.
allegat. 78. num. 7.* quæ ratio militat etiam in iudice
delegato. Et cùm hoc fiat fauore partium, nè coràm
diuerſis iudicibus vexentur, huiuſmodi fauor con-
ſideratur, tàm reſpectu iudicis ordinarij, quàm dele-
gati. Et ideò dicendum erit, quòd in vtroquè caſu
22 poſſint partes fauori ſuo † renunciare: & renun-
ciatum cenſeatur, quandò non fuit facta neceſſaria,
& debita oppoſitio modo ſupradicto, per regulam,
23 quòd vbi militat † eadem ratio, ibi etiam militare
debet eadem diſpoſitio *l. illud, ad leg. Aquil. l. a Ti-
tio, de verbor. obligation. Cephal. conſ. 1. num. 33.
& conſ. 296. num. 15.* Et quòd pars poſſit renun-
24 ciare clauſulis, ad ſui fauorem † appoſitis, extat
deciſio Domini mei Decani 47. *num. 14. & ſeqq.
& num. 16. Mareſcott. var. reſol. lib. 1. c. 87 n. 34.*

Nec obſtat, quòd dicta deciſio loquatur in ter-
minis clauſulæ: *Parito iudicato, & refectis expenſis*:
25 quæ clauſula cùm ſit † dilatoria, non autem per-
emptoria, vt eſt iſta, de qua agitur, ideò non militat
eadem ratio, vt dici poſſit, quòd parte non oppo-
nente, etiam in hoc caſu cenſeatur remiſſa vis dictæ
clauſulæ: *Non tamen, &c.* Quia hoc non videtur
verum ex ſupradictis: cùm ea apponatur ea de cau-
ſa, vt iudicium terminetur, vbi cæptum fuit, & nè
26 continentiæ cauſarum diuidantur. Ex † quo appa-
ret, exceptionem litis pendentiæ non eſſe perem-
ptoriam, ſed declinatoriam fori; de qua propterеà
opponi debet in principio iudicij, vt dicit *Bald in
l. peremptorias, num. 40. C. ſent. reſcind. non poſſ.
Gabr. de iudic. concluſ. 1. num. 34.* Si enim eſſet
27 exceptio † peremptoria, poſſet opponi quando-
cumquè antè ſententiam, *dicta l. peremptorias, C.
ſent. reſcind. non poſſ. l. præſcriptionem, C. de ex-
cept. ſeu præſcript. & ibi gloſſ.* Et quòd exceptio
fori debeat opponi in principio litis, eſt *tex. in l.
vltima, C. de except. ſeu præſ.*

Non obſtat, quòd dum pars exceptionem ſibi
competentem non allegat, videatur prorogare iu-
riſdictionem, quæ prorogatio applicetur iudici or-
dinario & non delegato. Quia fuit conſideratum,
hic propriè non agi de prorogatione iuriſdictionis,
ſed de renunciatione facta illi clauſulæ, *Non tamen
iudicialiter &c.* quæ renunciatio fieri poteſt, vt ſu-
pradixi, ſiuè ſimus in iudice ordinario, ſiuè delega-
to, propter eamdē rationem, quæ viget in vtroquè,
28 quòd fuit appoſita ad fauorem partis, quæ † potuit
fauori ſuo renunciare: vt benè ad propoſitum fa-
ciunt trad. per *Vgo. Donel. lib. 17. commen. iur. ciuil.*

P *cap. 27.*

Digitized by Google

cap.27.ſol.2.verſ.nam & iudici. Et ideò illa clauſula operatur quodammodò ſuſpenſionem iuriſdictionis, parte volente: nam ea nolente, commiſſio operatur effectum ſuum, perindè ac ſi clauſula appoſita non fuiſſet. Quapropter dicendum eſt, adeſſe fundamentum iuriſdictionis vigore commiſſionis, quæ clarè amplectitur articulum Cathedralitatis, vt fuit firmatum in deciſione, de qua agitur,

29 Et ideò ſi pars non opponit, † remouetur ſolùm obſtaculum, quod proueniebat ex dicta clauſula; & non prorogatur iuriſdictio, ſed ſolùm dicitur omiſſa exceptio litis pendentiæ, *Miliſ. in repr. in ver. iuriſdictionis prorogatio*.

30 Non obſtat reformatio Pauli Quinti, † diſponens quòd in commiſſionibus, *Iactationum, &c.* apponatur clauſula: *Non tamen iudicialiter, &c.* Quia in caſu noſtro non fuit contrauentum dictæ conſtitutioni, ex quo fuit clauſula appoſita: & ſolùm dicitur, quòd fuit illa appoſita fauore partis,

31 quæ poteſt illi renunciare, vt ſuprà. Nec † dicatur, quòd fuerit appoſita fauore publico, cui renunciari non poſſit. Quia fauor publicus conſideratur ſecundariò, fauor verò priuatus principaliter: quòd

32 ſufficit, ad hoc, † quòd poſſit illi renunciari: ſicuti in ſimili renunciatur Velleiano, ex quo principaliter eſt inductum iure priuato, ſecundariò autem iure publico, *Roman. conſ.151.in princ. Præfati Conſultoris, Soccin. Sen. conſ.77. num.17. vol.1. Surd.conſ.367.num.12.*

33 Non obſtat, quòd commiſſio † Iactationis, fuerit ipſo iure nulla ob non factam mentionem litis pendētiæ. Quia hoc eſt verum in commiſſione auocatoria, *Caſſad. deciſ.1.de reſcript. & deciſ.2. n.6. de appell. Seraph.deciſ.363.n.6. Rot. diuerſ.dec.655. num.3.par.1. recent.* At nos non ſumus in auocatoria, ſed in ſimplici commiſsione cauſæ, *Iactatio-*

34 *nis & Iactationum, &c.* Quæ quatenus † remaneret ſubreptitia ob non factam dictam mentionē: non propterea eſſet nulla ipſo iure, niſi opponatur (quòd factum non fuit in caſu noſtro) *Caſſad. vbi ſuprà in princ. Bella. deciſ.484. Proceſſus factus*.

35 Et eſt regulare, quòd † commiſſio etiam ſubreptitia tribuit iuriſdictionem, vt ex *cap.ex tenore, & cap.ad audientiam, il ſecondo, de reſcript. Mil. in reper. in in verb. reſcriptum ad lites, Put.deciſ.240.num.9. lib.2. Lancell. de attent. par.2. c.20.limit.12.n.13.* & fuit dictum in *Hiſpalen Coadiutoriæ, 13. Martij 1615. coram bon. mem. Domino meo Vbaldo*. Et

36 hoc maximè procedit in Rota, † in qua tota iuriſdictio eſt Papæ. In quâ propterea non videtur multùm curandum, quis procedat: cùm Auditores fa-

37 ciant vnum † Tribunal, & commiſſiones ſeruiant pro ſimplici diſtributione cauſarum, *bon. mem. Gregor. deciſ.369. vbi Adden. Card. Caual. dec.33. nu.5.* & fuit deductum in deciſione, de qua agitur. Ex cuius fundamentis, & alijs ſuprà deductis clarè conſtat de validitate dictæ ſententiæ, quæ etiam in dubio eſſet confirmanda.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

☞ * Eſt deciſ. 85. ſupra hac eadem parte.

¶ In eadem cauſa coram eodem habetur infrà altera deciſio ſub die 13. Februarij eiuſdem anni 1632.

R. P. D. MERLINO.
Colimbrieñ Canonicatus.

Die Mercurii 4. Februarii 1632.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quando vacet per obitum reſignantis, itaut ſi ex dicto capite quis illud impetret, validè dicatur de eo prouiſus.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſionem, & narrata in ſua gratia, quis impugnare non poteſt.*
2 *Probatio, quæ reſultat ex publico inſtrumento, dicitur probatio probata.*
3 *à Reſignante beneficium, ius non dicitur abdicatum, ſi reſignatio non fuit effectuata.*
4 *Teſtes de publica voce, & fama probant obitum ad effectum probandi reſeruationem, quando non agitur contra prouiſum ab Ordinario.*
5 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
6 *Prouiſus de beneficio, vt probetur quod ſit de origine loci, vbi adeſt beneficium, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*
7 *Valor beneficij obtenti, ex quibus probetur.*
8 *Supplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa, dat ius in re.*
9 *Canonicatus valor computatis diſtributionibus, quod non excedat ſummam narratam, comprobari poteſt tum ex teſtibus.*
10 *Tum ex confeſſione aduerſarij emanata in literis ſuæ prouiſionis.*
11 *Gratia, quando eſt plenè iuſtificata, prouiſo eſt cōcedēda immiſſio, & literis Apoſtolicis executio.*
12 *Beneficium non vacat per mortem reſignantis, ſi ille viuēs iam ad fauorem alterius reſignauerit.*
13 *Reſignationis gratia, quando fuit expedita in forma dignum, per eam datur ſolum mandatum de prouidendo quatenus reſignatarius reperiatur idoneus.*
14 *Et nullum tribuitur reſignatario ius in re, nec à reſignante ius primaum abdicitur, niſi poſtquā gratia mediante collatione facta reſignatario fuerit executioni demandata.*
15 *Reſignans beneficium, ſi non ceciderit à iure ſuo neque reſignatario fuerit vllum ius quaſitum dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem reſignantis vera inducta fuerit vacatio.*
16 *per Renunciationem iura ſua, ſi qua habet, renūciās, amittit, & hinc oritur exceptio litis finitæ.*

DECISIO XCII.

CVM Ioannes Boralbus Canonicus Eccleſiæ Colimbrieñ, Canonicatum, quem obtinebat reſignaſſet in fauorem Antonij Mendez, ipſeq. Antonius literis in forma Dignum expeditis, & illis coram executore non iuſtificatis, nondumq. adepta Canonicatus poſſeſſione, obijſſet, impetrauit eūdem Canonicatum Emanuel Fagundez vti vacantem per obitum Antonij reſignatarij, ſeù per reſignationem Ioannis reſignantis, & deinde de veritate dictæ vacationis, & de validitate ſuæ prouiſio-

nis

nis dubitans obtento alio Canonicatu in Eccleſia Elboreñ, primum ceſſit, & renunciauit ſimpliciter in manibus Sanctiſſ. D. N. poſtquàm ceſſionem, & renunciationem, Antonius Pimentel facta præmiſſorum, vt ſupra geſtorum narratione, & ſequuto obitu Ioannis reſignantis in menſe reſeruato, à Sede Apoſtolica fuit de dicto Canonicatu prouiſus, cauſaq. in Rota introducta, & ſuſcepta diſputatione ſuper iuſtificatione gratiæ illius prouiſionis, D. Antonio Pimentel tantùm informante, gratiam eſſe iuſtificatam, quòad omnia narrata reſponderunt.

Quod enim iſte Canonicatus fuerit reſignatus à Ioanne in fauorem Antonij Mendez, & per obitum Mendez, literis in forma Dignum nondum iuſtificatis, neque apprehenſa poſſeſſione, de eodem fuerit prouiſus Emanuel, conſtat ex literis reſignationis, & ex literis prouiſionis ipſius Emanuelis, Summ. num. 1. & 2. ex quibus reſultat concludēs
1 probatio contra Emanuelem, † qui narrata, & cōfeſſionem emanatam in ſua gratia impugnare non poteſt, *Caputaq. deciſ.* 190. *par.* 1. *Rota in recent. deciſ.* 379. *num.* 7. *par.* 1. *& apud bo. me. Card. Caual. deciſ.* 33. *num.* 1. Prout & per Emanuelem fuiſſe ceſſum, & renunciatum cuicumq; iuri, quod habebat ſuper dicto Canonicatu, apparet ex publico inſtrumento ceſſionis, & renunciationis liberè
2 factæ in Summ. num. 3. quæ † eſt probatio probata, *Dec. conſ.* 36. *nu.* 2. *Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 44. *num.* 1. obituſq. Ioannis in poſſeſſione Canonicatus de menſe reſeruato, nempè Februarij 1630. per quem obitum fuit inducta vaca-
3 tio, cum ob non effectuatam † reſignationem ius ab eo nullatenus abdicatum fuiſſet, probatur ex teſtibus datis in Summ. num. 4. quorum vnus nempè tertius iuxta quintum, deponit de viſu, alij verò
4 de publica † voce, & fama, quæ ſufficit ad effectum probandi reſeruationem, quando non agitur contra prouiſum ab Ordinario, *Mobed. deciſ.* 1. *de probat. Put. deciſ.* 266. *num.* 4. *lib.* 3. *Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 166. *num.* 7. *& coram Reuerēdiſſ. D. meo Decano deciſ.* 87. *num.* 2. *& deciſ.* 373. *n.* 5. *ac deciſ.* 475. *nu.* 9. *& coram bo. me. Card. Caual. deciſ.* 33. *num.* 2.

De Clericatu autem, ſeu Presbyteratu Antonij
5 Pimentel liquet † ex literis patentibus Sum. nu. 7. quæ ad hunc effectum ſuffragantur, iuxtà *Rot. deciſ.* 16. *de probat. in antiq. & apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 78. *num.* 5. & de origine, & Diœceſi Miran-
6 deñ ex teſtibus de † publica voce & fama deponētibus Snmm. num. 7. qui ſufficiunt, *vt dixit Rota apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 35. *num.* 2. *& alias paſſim.*

Valor verò obtentorum per Antonium, nempè
7 quod fructus † beneficij ſimplicis, quod obtinet in Eccleſia B. Mariæ de Oppidi de Cea, non excederet ducatos 24. auri de Camera, & quod in fauorē eiuſdem Antonij eſſet reſeruata penſio regalium 45. mill. monetæ Regni Portugalliæ ſuper fructibus Canonicatus obtenti per Hectorem de Souſa, iuſtificatur ex teſtibus, Summ. num. 6. & ex literis reſeruationis, Summ. nu. 8. quemadmodùm, & ius Antonij ad dictum beneficium ſimplex Oppidi de Cea benè deducitur ex ſupplicatione in illius fauorem
8 † ſignata, quæ in forma gratioſa dat ius in re, *Caſſador. deciſ.* 4. *num.* 2. *de cauſ. poſſ. & propr. Garz. de benefic. par.* 4. *cap.* 2. *num.* 11. *Rota deciſ.* 418. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ. cum alijs.*

Demum valor Canonicatus, quod non excedat
9 ducatos 600. computatis † diſtributionibus, prout Papæ fuit narratum, comprobatur tùm ex teſtibus datis in Summ. num. 9. qui ad hunc effectum ſufficienter probāt *Put. deciſ.* 29. *par.* 1. *Rota deciſ.* 293. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 46. *num.* 5. *par.* 2. *diuerſ. ac in recent. deciſ.* 140. *num.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 455. *num.* 8. *par.* 2. Tùm & multò magis ex
10 confeſſione † ipſius Emanuelis emanata in literis ſuæ prouiſionis, *Bellamer. deciſ.* 298. *&* 596. *Rota deciſ.* 101. *num.* 7. *par.* 1. *recent. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 145. *nu.* 1. quibus poſitis, & gratia plenè iuſtificata, Antonio Pimentel
11 concedenda eſt † immiſſio, & literis Apoſtolicis executio, *cap. ſi Capitulo, vbi gloſ. in verb. exequatur. de conceſſ. præbend. Mobedan. deciſ.* 13. *vt lite pendente, cum alijs.*

Non obſtat, quod Canonicatus nō vacauerit per
12 obitum Ioannis, † quia viuens iam illum reſignauerat, in fauorem Antonij Mendez.

Quoniam cum gratia reſignationis fuerit expe-
13 dita in forma dignum, † per quam datur dumtaxat mandatum de prouidendo, quatenus reſignatarius reperiatur idoneus, nullumq. tribuitur eidem reſignatario ius in re, nec à reſignante ius primæuum
14 abdicatur, † niſi poſtquàm gratia mediante collatione facta reſignatario, fuerit exequutioni demandata, *Put. deciſ.* 158. *num.* 3. *lib.* 3. *Achil. deciſ.* 10. *num.* 4. *de reſtit. ſpol. Mobedan. deciſ.* 36. *per tot. de renunciat. cum alijs*, de qua literarum executione, & de ſubſequuta collatione facta ab exequutore, Antonio Mēdez reſignatario, hic nullibi apparet, ſed contrarium iuſtificatur, propterea dum
15 Ioannes reſignans † non ceciderat à iure ſuo ſuper Canonicatu, de quo agitur, neque reſignatario vllum ius fuerat quæſitum, dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem Ioānis vera inducta fuerit vacatio, vt in terminis reſoluit *Rota in Abuleñ, & Zamoreñ Beneficiorum* 17. *Iunij* 1594. *coram Pemia*, & plenè *in Ampurieñ Beneficij* 18. *Februarij* 1625. *coram me*, vbi aliæ concordantes deciſiones cumulantur; ſemperq. Emanueli obſtat ceſſio, & renunciatio iuris ſibi competentis ſuper hoc Cano-
16 nicatu in manibus Papæ facta, † per quam renuncians iura ſua, ſi quæ habebat amiſit, & hinc oritur exceptio litis finitæ, *Caputaq. deciſ.* 320. *par.* 1. *Pariſ. de reſignat. lib.* 1. *q.* 13. *num.* 37. *cum alijs.*

Et ita Antonio Pimentel tantum informante reſolutum fuit &c.

R. P. D. QVEIPO.

Arimineñ Nullitatis Obligationis.

Die Mercurij 4. Februarii 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſsarij plures, quando re ſunt coniuncti, tunc licet ſtante negligentia, vel mora aliquorum, reliqui poſſint petere totum fi-

deicōmiſſum, tamen partem ſociorum non
poſſunt alienare, & ſic non valent conſtitue-
re Procuratorem ad totum illud alienandum.
Mandata qualiter ſint intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *In Fideicommiſſo, quando omnes re coniuncti ſunt, tunc quilibet ex ſocijs ſtante ſociorum mora, vel negligentia, poteſt totum Fideicommiſſum petere.*

2 *Sed hoc tamen intellige, quod non poſſit ſociorum partem alienare, neque ad alienandum procuratorem conſtituere.*

Mandatum debet reſtringi ad id, quod fieri poteſt num. 2. & 3.

4 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum, & ad illum reſtringitur.*

5 *Actus agentium vltra eorum intentionem effectum non producunt.*

6 *Obligationes, & contractus inuentæ ſunt, vt vnuſquiſquè acquirat, quod ſuum eſt.*

7 *Exceptio tua non intereſt, repellit ab agendo, & ab excipiendo.*

8 *Noſtra non intereſt, vt alij detur, vel acquiratur.*

9 *Negotium alienum nemo præſumitur velle gerere.*

10 *Negotium aliquod, ſi alicui ſpectabat tantum pro medietate, niſi pro illa parte præſumitur voluiſſe mandatum dare, & ſe obligare.*

11 *Procurator, ſi terminos mandati excedat nulliter agit.*

DECISIO XCIII.

HAEC Cauſa iterum* propoſita Domini per
ſiſterunt in deciſis, eo præcipuè ducti fun-
damento, quod licet Ioannes Baptiſta, & Lauren-
tius integrum fideicommiſſum petere potuiſſent
1 propter Sociorum moram, vel † negligentiam,
cùm in eo fideicommiſſo omnes re cōiuncti eſſent,
vt per, *Tex. in l. ſi mihi & tibi, ff. de leg. 1. l. ſi mihi
& Titio, ff. de leg. 2. l. coniunctim. ff. de leg. 3.* te-
nent *Bart. in l. plane, §. ſi duobus, ff. de leg. 2. Rip.
in l. re coniuncti, num. 6. ff. de leg. 3. Mantic. de
coniect. lib. 10. tit. 3. num. 4. Peregr. de fideic. art. 9.
num. 12. Modernus de acq. poſſ. quaeſt. 8. art. 9. ex
num. 224. vbi num. 231.* refert hanc ſententiam
à Rota receptam. Sociorum tamen partem alie-
2 nare, † neque ad alienandum procuratorem conſti-
tuere non potuerunt, iuxta *reg. Tex. in l. vlt. §. ſed
quia noſtra, C. commun. de leg. & ibi Bald. & Sa-
lycet. Peregr. vbi ſupra art. 40. ex num. 1. Molin.
de primog. lib. 1. cap. 16. num. 33. Caſtill. de vſufr.
lib. 1. cap. 5. num.* 4. atquè ita, cùm mandatum à
Ioanne Baptiſta, & Laurentio conſtitutum cum
facultate tranſigendi cùm poſſeſſoribus bonorum
fideicommiſſi, & dimittendi partem eorundem bo-
norum neceſſariò ad partem conſtituentibus perti-
nentem debeat reſtringi, eodē modo facultas Ioan-
3 ni Mariæ mandatario conceſſa ad obligandum †
quemlibet eorum, quàmuis facultatem obligandi in
ſolidum contineat, ex *l. ſi pluribus,* & ibi *gloſ. &
Bart. ff. de leg. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 31.
gloſ. vnic. num. 11. Rota apud Gaileſ. 22. num. 2.
& deciſ. 23. num.* 4. debet intelligi reſpectu partis
bonorum ad ipſos mandantes pertinentis, quia fa-
cultas prædicta obligandi quemlibet, robur, & fir-
mitatem alienationis permiſſæ reſpicit, ad id quod
tantum dirigitur, vt ex eadem ſcriptura mandati
conſtat; vnde cùm alienandi licentia ſit reſtricta, vt
dictum eſt, eodem modo obligandi facultas eſſe
4 debet, † nā limitata cauſa limitatū parit effectū, &
ad illū reſtringitur, *l. in agris 16. ff. de acq. rer. dom.
l. cū ſeruo 63. de cōtrab. empt. l. age cū Gemimano, C.
tranſact. c. 1. de ſepult. Felin. in c. cum olim, ex nu. 4.
de reſcript. Caſſad. deciſ. 36. num. 5. de reg. Iur.* &
5 actus † agentium vltra eorum intentionem effectū
non producunt, *l. non omnis numeratio, ff. ſi cert.
petat.* & ibi *Bart. & DD. Ant. Gomez. in l. 22. Taur.
num. 24. Auend. reſponſo 12. per totum, Rot. dec. 14.
num. 3. de conceſſ. præb. in nou.* Inuentæ namquè
6 ſunt obligationes, † & contractus, vt vnuſquiſquè ac-
quirat quod ſua intereſt, *l. ſtipulatio iſta, §. alteri,
ff. de verb. oblig. §. alteri Inſt. de inutil. ſtipul.* & in
7 prædictis locis, *Bart. & DD.* Ideò exceptio † tua
non intereſt, repellit ab agendo, & ab excipiendo,
*l. 1. ff. quorum appel. non recep. l. ille à quo, §. ſi de
teſtamento, ff. ad Trebell. Dec. in l. ex conuentione
num. 1. C. de pact. Rota coram Ludouiſ. deciſ. 396.
num. 3. Barboſ. in l. ſi alienum, num. 18. ff. ſol. matr.*
8 Cœterum vt alij detur, † vel acquiratur noſtra non
intereſt, vt expreſſis verbis traditur in *d. §. alteri,*
9 eaquè ratione alienum negotium † gerere nemo
præſumitur, *l. Neſſenius, ff. de neg. geſt.* & ibi *Bart.
& DD.* Vnde cùm intereſſe fideicommiſſi ad man-
dantes non pertineret niſi, pro dimidia parte, pro
10 ea dumtaxat facultas † obligandi quemlibet de-
bet intelligi, & cùm Ioannes Maria quemlibet in
ſolidum reſpectu totius fideicommiſſi obligauerit
11 fines, & terminos † mandati exceſſiſſe apparet, ea-
què ratione obligationem fuiſſe nullam, ex traditis
in prima deciſione facta in hac cauſa firmarūt Dñi.
Et ita reſolutum, &c. vtraquè, &c.

* Propoſita fuit hæc cauſa ſub die Mercurij, 10.
Decembris 1631. & eſt deciſio 79. ſupra in hac
eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

* Montis Faliſci Penſionis.

Die Veneris 6. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Contractus conditionalis, donec conditio non purificetur, remanet pro non facto, & inualido. Conuentiones ſuper beneficio Eccleſiaſtico, quando ſint improbæ, & Simoniacæ, & Ordinarius, quando motu proprio, poſſit reſeruare penſiones, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus ſtipulatus ſub beneplacito Apoſtolico, ſi illud non obtineatur, remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & inualido.*

2 *Conuentiones de per ſe ſuper beneficio Eccleſiaſtico ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum*

onere

onere perpetuo commendæ ſemper ſunt improbæ, & Simoniaca.

3 *Indultum habens ad aliquid faciendum, quando euenit caſus, non eſt opus nouo indulto.*

4 *Diſpoſitio exorbitans ſolet ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantum verba patiantur admittenda eſt extenſio.*

5 *Ex diſpenſatione, non licet arguere à maioritate rationis.*

6 *Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ poteſt motu proprio reſeruare penſiones.*

7 *Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones pacto contrahentium firmatas, ſed egent tamquàm improbæ auctoritate Apoſtolica.*

8 *Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem eorum, qui non ſunt reſignantes, ſed omnino requiritur ſedis Apoſtolicæ auctoritas.*

DECISIO XCIV.

☞ IAM fuit reſolutum* augumentum penſionis, & penſionem ipſam cõcordia anni 1601. Domimino Equiti Lanfredutio iunioris reſeruatam non deberi, & hodie etiam diſputatione reaſſumpta dictum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Fundamentum vtriuſque reſolutionis ex eo de-
1 ducebatur: quia Concordia fuit ſtipulata † ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, quod nõ fuit obtentũ; itant contractus ſemper remanſit conditionalis, & pro non facto, ac inualido. *Mobed. deciſ. 1. de Simon. Rota deci. ſ 166. num. 5. par. 2. recent.* cùm alijs in fine deciſionis cauſæ allegatis, & conuentiones de
2 per ſe ſuper † beneficio Eccleſiaſtico ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cùm onere perpetuo Commendæ ſemper ſunt improbæ, & Simoniacæ, *cap. cum pridem. de pact. conſtitutis, c. ſuper eo, de tranſact. Garzias de benef.* latiſſimè comprobans *p. 1. cap. 5. num. 343.*

Non obſtat, quod reſeruatio beneplaciti Apoſtolici in Concordia prædicta legatur quatenus ſit neceſſarium, minimè autem neceſſarium dicebatur cum concurrat beneplacitum Linguæ Italiæ, Magni Magiſtri, & Capituli generalis, quibus vigore indultorum Summorum Pontificum conceſſa eſt facultas reſeruandi penſiones, & dum ab eis reſer-
3 uantur, † ſemper intrat beneplacitum Apoſtolicũ in Bullis indultum abſque eo, quòd de nouo expediatur *cap. ſi Apoſtolica de preben. in 6. Rebuff. ſuper concord. tit. de forma Mand. Apoſtolici in verbo confirmatio, Seraph. deciſ.* 1390.

Quia facultates prædictæ indultæ tàm Magno Magiſtro, quàm Capitulo generali, ſiuè directè, ſiuè per approbationem ſtabilimentorum diſponentiũ de facultate reſeruandi penſiones vt in ſtabilimento tit. 5. ca. 1. ſub rub del commun Theſoro, & in altero tit. 14. cap. 49. ſub rubrica delle commende delle pẽſioni omnes deducũtur ex Bulla Pij Quarti in Bullario antiquo 14. quæ poſtmodum per alios Summos Pontifices Succeſſores fuit confirmata, & in ea formalia verba legantur; ac reſignationes beneficiorum recipiendi illaque reſignantibus titulũ, ſeù denominationem, ac omnes eorum fructus, ſeù illorum partem, aut ſuper illis quaſcumque annuas penſiones, quæ etiam tranſirent ad Succeſſores reſeruandi, conſtituendi, & aſſignandi; vnde videndum eſt an in ſenſu directo verba comprehendant facultatem cònfirmandi, & ſeù reſeruandi penſiones ex pacto tranſigentium ſuper commendis reſeruatas, & ad fauorem tertij non collitigantis.

4 Et cùm verſemur in materia exorbitanti, † quæ ſolet ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantum verba patiuntur, admittenda eſt extenſio *Put. deciſ. 88. nu. 6. & 267. nu. 3. lib. 1. Rot. dec. 193. num. 4. coram Papa Gregorio XV.* & quando agitur de diſpenſatione Apoſtolica eſt *deciſio 497. n. 2. par. 1. recent.* vbi firmatur quod in his, quæ veniunt
5 † ex eadem diſpenſatione, non licet arguere à maioritate rationis allegando *Caputaquen. dec. 8. n. 6. & 274. n. 5. par. 1.* nulli dubium quod differunt inter ſe facultates reſeruandi penſiones reſignantibus Commendas, vel approbare pactiones litigantium ſuper reſeruatione penſionum pro vno ex litigantibus, qui trãſigẽdo iura ſua cedat, vel eiſdẽ renũtiet; nàm primo caſu verba indulti benè conueniunt re-
6 ſignãtibus Cõmendas, † ac etiam tanquam Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ, poterit Magnus Magiſter penſiones, ſuo motu proprio reſeruare *Gig. de penſ. quæſt. 6. num. 2. Caccialup. eod. tit. quæſt. 5. num. 13.* cùm alijs per *Garziam allegatis de benef. par. 1. cap. 5. num. 13.* in ſecundo verò caſu contextus non loquitur nec iure Ordina-
7 riæ poteſtatis poteſt Magnus † Magiſter reſeruare penſiones pacto contrahentium firmatas; ſed egent tanquam improbæ, auctoritate Apoſtolica *Mobed. deciſ. vlt de ſimon. Garzias d. cap. 5. num. 343.* cùm alij in prima deciſione allegatis; rurſus verba indulti loquuntur de penſionis reſignantium, ibi, illaque reſignantibus reſeruandi, nullumquè verbum de re-
8 ſeruatione † ad fauorem eorum, qui non ſunt reſignantes, quibus nec iure Ordinariæ poteſtatis poſſunt reſeruare penſiones; ſed omninò requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas *Couarru. var. lib. 1. ca. 5. n. 5. Caputaquen. deciſ. 325. par. 2. Boer. deciſ. 2. num. 45. Garzias eodem cap. 5. num. 341.* vnde non immeritò concordia fuit ſtipulata etiam ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, de quo cùm non doceatur pro illius validitate viſum fuit nõ poſſe reſpõdi.

☞ * Ideſt ſub die 31. Martij 1631. adeſt in fra hæc deciſio pro vt in indice poſito in fine deciſſ.

R. P. D. MOTMANNO.

Tulleñ Reformationis,

Die Veneris 6. Februarii 1632.

ARGVMENTVM.

Derogationum natura, quæ ſit. Res qualiter geri debeant. Et non nulla circa tranſitum Religioſorum de vno, ad aliud Monaſteriũ.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio, ad hoc, vt euitetur, quid ſufficiat.*

2 *Derogationis natura ea eſt, vt licet non ampliet gratiam, nequè ſuppleat defectum intentionis, attamen declarat voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeu concedentis.*

3 *Stabilitas requirit perpetuam permanentiam.*

4 *Res, ita fieri debent, nè à ſapientibus redargui poſſint.*

5 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*

6 *Exceptio declarat mentem Principis aliquid concedentis.*

7 *Religioſorum Ordinum ſciſſuris eſt tempeſtatiuè occurrendum.*

8 *Vnio eſt contraria ſciſſuræ.*

9 *Carthuſiani retinent ſtabilitatem in loco, tamquàm perpetuum carcerem.*

10 *Religioſis, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed clauſuram obſeruant, ex obedientia à Superiore iniun.ta, varijs de cauſis permittitur tranſi.us de vno loco, ad alium.*

11 *Religioſi tantò magis exercent officia promptæ obedientiæ, quò pluribus ſucceſſiuè Superioribus in diuerſis locis coguntur obedire.*

12 *Probatio per ſcripturas, teſtibus præualere debet.*

DECISIO XCV.

RESOLVTVM fuit ſententiam Rotalem latam pro obſeruatione literarum Apoſtolicarum, de quibus agitur eſſe confirmandam. Quia nihil eſt, quod obijci poſſit aduerſus illius validitatem, & iuſtitia comprobatur ex pluribus deciſionibus in priori inſtantia coram R. P. D. meo Dunozetto emanatis, in quibus firmatum fuit literas cōfirmationis tàm à fel. rec. Paulo V. quàm etiam à Greg. XV illius Succeſſore cōceſſa eſſe iuſtificatas.

Cui reſolutioni non obſtat, quod poſteriores literæ ſunt ſubreptitiæ, vel ſaltem poſſint redargui de defectu intentionis Pontificis concedentis, cùm poſt narratiuam, In qua colligitur, quòd nouæ Ordinationes Communitatis antiqui rigoris tendebāt ad inſtaurationem veteris diſciplinæ, omiſſa fuerit expreſſio, quod illæ non erant conformes inſtitutis à primordio dictæ Religionis obſeruatis. Quia fuit
1 reſponſum ad euitandam ſubreptionem, † ſufficere, quod ſtāte inſertione ipſarum ordinationum in ſupplicatione Pontifex ſaltem in genere potuerit cogitare Ordinationes huiuſmodi non eſſe dictis inſtitutis conformes quandoquidem adhoc, vt tanquàm illis conformes obſeruarentur non erat opus confirmatione, *l. qui iure, ff. de milit. teſtam. Corn. conſ. 201. num. 14. lib. 2. Caſſad. deciſ. 1. de priuileg.* Intentio autem confirmandi huiuſmodi ordinationes etiam non conformes dictis inſtitutis arguitur, ex clauſula derogante omnibus, ac in ſpecie promiſſę ſtabilitati quatenus dictis ordinationibus non ſint
2 correſpondentes, cùm ea ſit † proprietas derogationis, vt licet non ampliet gratiam, neque ſuppleat defectum intentionis, attamē declarat voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeu concedentis, *Bald. in l. eum quem, nu. 38. C. de fideicomm. Felin. in cap. nonnulli num. 27. de reſcript. Rebuff. ad concord. in form. mand. Apoſt. gloſ. in verbo non obſtantibus, verſ. & nota. Surd. in conſ. 303 num. 9. & 10. lib. 3. Rot. deciſ. 532. ſub num 6. par. 1. diuerſ.* & fuit dictū in *Romana pecuniaria 26. Martij 1627. coram Eminentiſſimo D. Card. Virili impreſſa poſt tract. Moderni de iurepatron.*

Neque in eo verſatur defectus intentionis Papæ quod inter alia confirmauerit ordinationem, quæ habet, quod omnes Religioſi dictæ Communitatis ſint communes, & nullus eorum dicatur, vel habeatur profeſſus magis vnius, quàm alterius Monaſterij dicti Ordinis, ſed legitima auctoritate tranſmiſſus ad aliud quodcumquè Monaſterium eiuſdem Communitatis iiſdem iuribus gaudeat, ac ſi inibi expreſsè emiſiſſet profeſſionem, & deindè ſubiunxerit illa verba, Dummodo ſeruetur formula ſolita profeſſionis cùm, additione antiqui rigoris, quæ vltrà tria vota continet promiſſionem ſtabilitatis in loco, vt in formula deſcripta per *Specul. tit. de regul. in princ. & per Trull. de Canon. regul. lib. 1.*
3 *cap. 17. in fin.* cui ſtabilitati cùm † requirat perpetuam permanentiam, *cap. 1. & 2. 19. quæſt. 3.* maximè repugnat tranſmiſſio profeſſoris de vno ad aliud Monaſterium. Quia cùm immediatè poſt dictam clauſulam, Dummodo ſeruetur formula ſolita, ſequantur verba quatenùs in alijs, quàm vt præfertur antiqui dicti Ordinis inſtitutis non repugnent, & nulla ratio poſſit aſſignari per quàm Papa voluerit in eadem diſpoſitione excipere ſtabilitatem in loco indiuiduo, & ſimul admittere contrariam ordina-
4 tionem tranſmiſſionis Religioſorum de vno loco † ad alium vtiquè ne à ſapientibus redargui poſſunt verba hæc confirmationis, iuxtà *l. Saluius Ariſto. ff. de leg. præſt. & l. ex facto, ff. de vulg. & pupill.* dicendum eſt tàm Ordinationes, quàm dictam formulam cùm additione fuiſſe limitatam ad antiqua inſtituta præterquā in expreſſis, in quibus tanquàm nō exceptuatis ſecundùm naturam exceptionis fir-
5 ma remanet † confirmatio. *l. quaſi. num. §. deniquè, vbi Bart. ff. de fund. inſtruct. Dyn. in rubr. num. 16. de reg. iur.* & declaratur intentio Principis volentis
6 propoſitas ordinationes in † expreſſis licet primæuo inſtituto repugnantes ad not. *Dec. in l. 1. num. 25. ff. de reg. iur. Alex. conſ. 217. num. 29. lib. 2. Greg. deciſ. 509. num. 3.* Itaut profeſſio ſtabilitatis iuxtà prædictas ordinationes intelligi debeat de ſtabilitate in Congregatione Communitatis, iuxtà ſecundum caput diſtinctionis, *Calder. in conſ. 23. de regu.* & deciſionem in hac cauſa factam 10. Ianuarij anni præteriti.

Præterea non obſtat, quod per prædictas ordinationes non conformes primæuo inſtituto præiudice-
7 tur Ordini † qui admiſſa diuerſitate profeſſionum patitur ſciſſuram, cui malo ſit tempeſtiuè occurrendum, iuxta *tex. in cap. licet de vitanda, de elect.* Quia huic malo ſufficientem cautelam in eiſdem ordinationibus adhibitam eſſe conſtat ex eo, quod ſtatutum fuit, vt ab omnibus dictæ Communitatis Monaſterijs reuerentèr agnoſcatur Abbas generalis, vti caput ſpeciale, à quo Vicarius eiuſdem Communitatis ſuæ electionis tenetur petere confirmationem, & cui Abbati generali omnes Religioſi eiuſdem Communitatis tenentur promittere in profeſſione obedientiam, vt in literis, quod procul
8 † dubio tendit ad conſeruationem vnitatis, & excluſionem ſciſſuræ, quæ illi eſt contraria, *cap. loquitur Dominus, & ibi gloſ. 24. quæſt. 1.* quod etiam in deciſione huius cauſæ 22. Aprilis 1630. fuit comprobatum.

Minus obſtat, quod ex profeſſione cùm dictis ordinationibus cōpatibili inducatur relaxatio diſciplinæ, quę alias potius retinetur à Religioſis obſeruātibus ſtabilitatē in loco tanquā perpetuū carcerem

quem-

Digitized by Google

9 quemadmodum † de Chartuſianis dicitur, quàm
ab alijs habentibus occaſiones vagandi in tranſitu
de vno ad aliud Monaſterium; Quia huiuſmodi tran-
ſitus non temerè, ſed ex obedientia à ſuperiore in-
10 iuncta ſecundum † eiuſdem Ordinis Conſtitutio-
nes varijs de cauſis, & pleriſquè caſibus eſt præmiſ-
ſus ipſis Præmonſtratenſibus, ac etiam Chartuſia-
nis, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed
clauſuram obſeruant, *Nauarr. de Regular. comm. 4.*
num. 30. cum ſeqq. quinimò eiuſmodi debet recen-
ſeri inter officia promptæ obedientiæ quibus tanto
11 magis execentur † Religioſi, quo pluribus ſucceſ-
ſiuè ſuperioribus in diuerſis locis coguntur obedire
per ea, quæ tradit *Azor. inſtit. moral. lib. 12. cap. 13.*
quæſt. 3. in fin.

Deniquè non obſtant allegati defectus conſen-
ſus Abbatis Generalis, & Côuentuum, qui pro ora-
toribus fuerunt in precibus Papæ porrectis nomi-
nati, & quod ex teſtibus conſtat de contrario, quod-
què reſpectu Religioſorum nominatorum non iu-
ſtificetur eos eſſe profeſſos in Monaſterijs ibi enun-
12 ciatis. Quia huiuſmodi obiecta fuerunt † quoquè
ſublata in dictis deciſionibus R. P. D. mei Duno-
zetti ex ſcripturis, quæ teſtibus præualere debent,
Seraph. deciſ. 339. num. 7.

Et ita vtraquè parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO.

Piſtorien. Parrochialis.

Die Lunæ 9. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, non poteſt conuenire ei, qui non eſt hæres, veluti ſi hæreditatem repudiauerit &c. & quãdo non obſtante dicta repudiatione nihilominus ſit capax huius iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium non poteſt conuenire ei, nec eius hæredi, quando in eis deficit qualitas hæreditaria.*
2 *Repudiatio infringit, & penitus tollit qualitatem hæreditariam.*
3 *Aditio hæreditatis, cum ſit quid facti non præſumitur, & maximè in tranſuerſalibus, ſed debet concludenter probari.*
4 *in Filio, nec etiam præſumitur aditio hæreditatis, cum habeat beneficium abſtinendi, & ideò aditio probari debet.*
5 *Portio non adita ad hæredes, non tranſmittitur.*
6 *Ius patronatus poteſt tranſire in aliquem per ius accreſcendi.*
7 *Portio portioni accreſcit, & non perſona.*
8 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, & reale, cum ipſa hæreditate tranſit.*
9 *Repudiationem iam factam, quis poteſt reuocare, re adhuc integra.*
10 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, citra ius, & nomen hæredis non poteſt de eo diſponi.*
11 *Hæreditatis repudiatio intra triennium poteſt reuocari.*
12 *ad Præſentandum poſt repudiationem, quando quis eſt admiſſus, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus.*
13 *Iuriſpatronatus ſtatus firmatur, quòad omnes per ſententiam.*
14 *Iuriſpatronatus pertinentia benè probatur per confeſſionem partis aduerſæ, quæ probat contra confitentem, & hæredis, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi. num. 15.*
16 *Ius patronatus, quando eſt hæreditarium, quis non poteſt præſentare, niſi ſit hæres.*
17 *Ius patronatus hæreditarium non poteſt tranſire ad hæredes extraneos, donec ſupereſt aliquis de agnatione, ſtante ſic præcepto fundatoris.*
18 *Hæres extraneus non poteſt admitti ad ius patronatus, ſi extet aliquis hæres ex familia teſtatoris, quando vtraquè qualitas in eius ſucceſſione requirebatur.*
Nempè, quod ſit hæres, & agnatus.

DECISIO XCVI.

CONVENERVNT hinc inde informantes, Iuſpatronatus, de quo agitur, fundatum à Domitio de Cancellarijs, tractu temporis in duos ex dicta familia conſolidatum fuiſſe, in Thadæum, & Riccardum, adeòut vnuſquiſquè ipſorum eſſet pro medietate Patronus, & quod vltimi deſcendentes ex Thadæo, nempè pronepotes, ſunt Paulus, & Riccardus, vltimi autem deſcendentes ex Riccardo, altero patrono pro medietate, pariter pronepotes ſunt Baccius, & Riccardus, adeòut medietatem dicti Patronatus hodiè conſolidatam fuiſſe in Paulo, & Riccardo, aliam verò medietatem in Baccio, & Riccardo, dicendum videatur.

Verùm, quia hoc Ius patronatus eſt hæreditariũ, vt reſolutum fuit ſub die 31. Martij 1628. coram me, cui reſolutioni partes acquieſcunt, & Paulus, ac Riccardus deficere qualitatem hæreditariam in Baccio, & Riccardo contendunt, è contra verò Baccius, & Riccardus eamdem qualitatem deſiderari in Paulo, & Riccardo obijciunt; Ideò ſuper pertinentia dicti Iuriſpatronatus ſuſcepta diſputatione; propoſui dubium, An Iuſpatronatus ſpectet ad Bacciũ, ſiuè illius hæredes, quod poſt multiplicem poſitionem per Dominos hodiè negatiuè fuit reſolutum.

In quam reſolutionem ex eo potiſſimum adducti fuerunt Domini, quia apparet Baccium repudiaſſe hæreditatem Lazari patris, Lazarum verò repudiaſſe hæreditatem Iacobi patris, & Iacobum repudiaſſe hæreditatem Riccardi Senioris, in quo medietas illius iuriſpatronatus conſolidata fuerat, vt in Summ. pro Cancellarijs, nu. 1. vnde his poſitis repudiationibus, & deficiente in Baccio quali-
tate hæreditaria, Iuſpatronatus hæreditariũ quo-
1 ad medietatem, † quæ ſpectabat ad Riccardum Se-
niorem, nullatenus tranſire potuit ad Baccium,
aut illius hæredem, *Innocen. in rubr. de Iurepatr.*
num. 4. Card. in clement. 2. q. 7. nu. 7. de Iurepatr.
Dec. conſ. 149. n. 1. Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 18.
num. 7. Acchill. deciſ. 9. de Iurepatr. Lambertin. de
Iurepatr. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 1. num. 22. Decian.
cõſ. 107. n. 8. lib. 3. repudiatio enim infringit, & pe-
2 nitus † tollit qualitatẽ hæreditariã, vt ꝑ ſe notũ eſt.

Non

Non obſtat, quod Riccardus Senior vltra Iaco-
bum patrem Lazari, & Auum Baccij, reliquerit
etiam tres alios filios, nempè Vincentium, Petrũ,
& Felicẽ, à quibus potuit fieri tranſmiſſio Iuris pa-
tronatus in Baccium. Quoniam non docet Baccius
illos adiuiſſe hæreditatem Riccardi, & ſe adiuiſſe
hæreditatem dictorum patruorum, ſeù aliorum
tranſuerſalium, adeòut per acquiſitionem hæredi-
tatis prędictorum, potuerit etiam acquirere Ius pa-
3 tronatus, huiuſmodi autem † aditio, cùm ſit, quid
facti, non præſumitur, præſertim in tranſuerſalibus,
ſed debet concludenter probari, *l. ſi pupillus. §. vl-
timò. in fine. ff. de acquir. hæred. Roman. conſ.* 154.
num. 2. *Crauett. conſ.* 33. *n.* 2. *Menoch. præſumpt.*
99. *num.* 2. *lib.* 4. *Card. Mantic. de coniect. vltim.
volunt. lib.* 12. *tit.* 9. *num.* 3. *&* 5. Immò etiam in
4 filio, † quia habet beneficium abſtinendi, probari
debet aditio, *Bart. in l. neceſſarij, num.* 1. *ff. de
acquir. hæred. Alex. conſ.* 183. *num.* 1. *lib.* 6. *Card.
Mantic. deciſ.* 198. *num.* 5. *&* 6. Prout nec proba-
tur aditam fuiſſe à Baccio hæreditatem Riccardi
Iunioris fratris, ad quem medietas medietatis pa-
tronatus Riccardi Senioris ſpectabat, quæ pariter
aditio eſt iuſtificanda ex ſupradictis, & portio
5 † non adita per Baccium, ad hæredes tranſmitti nõ
potuit, *l. vnica. § in nouiſſimo. C. de caduc. tollen.
Crauett. conſ.* 37. *num.* 4. *Rota deciſ.* 653. *num.* 7.
par. 1. *recent.* & apparet dictam hæreditatem Ric-
cardi fuiſſe aditam per alium Riccardum fratrem
Pauli in Summ. num. 7. & antea citato Baccio fuiſſe
dictæ hæreditati iacenti datum Curatorem Sum-
mario num. 5.

Quo verò ad aliam medietatem Iuris patrona-
tus, prouenientem à Thadæo, & in illius linea cõ-
ſolidatam, viſum fuit Dominis, neq; iſtam ad Bac-
cium pertinere poſſe, & quod deſcendẽtes Thadęi
6 repudiauerint, & ipſi Thadæi hæreditatẽ, & ſic † per
Ius accreſcendi tranſiuerit Iuſpatronatus in Bac-
cium; Quoniam, cùm ex ſupradictis appareat ad
Baccium, nec ſpectare medietatem prouenientem
à Riccardo Seniore eius aſcendente, hoc eſt Proa-
uo, nulla Iuris ratio patitur, vt idem Baccius per
Ius accreſcendi medietatem Iuris patronatus Tha-
7 dæi obtineat, † quia portio portioni accreſcit, & non
perſonæ, *l. ſi totum. ff. de acquir. hæred. Corn. cõſ.*
131. *num.* 6. *lib.* 1. *Gratian. diſcept. forenſ. c.* 347.
num. 12. vel certè cum Iuſpatronatus ſit hæredi-
8 tarium, ac reale, cùmquè ipſa hæreditate † trãſeat
ad effectum conſequendi portionem Thadæi pro-
bari deberet ad Baccium perueniſſe dictam, Thadęi
hæreditatem, *Crauett. conſ.* 37. *num.* 4. *Franc. de-
ciſ.* 60. *num.* 10. *Menoch. præſumpt.* 99. *nu.* 3. *lib.* 4.

Ex quibus deprehenditur, nec opus eſſe ingredi
diſputationem, An deſcendentes Thadæi repudia-
uerint illius hæreditatem, quia huiuſmodi etiam
repudiatio non ſuffragaretur Baccio, vt ſupra oſtẽ-
ſum fuit, & dubium eſt reſtrictum, An Iuſpatrona-
tus ſpectet ad Baccium, ſiuè illius hæredes, non au-
tem ad deſcendentes Thadæi.

Vltrà quod repudiationes Pauli, & Riccardi de-
ſcendentium Thadæi non videntur obſtare; Tùm
9 quia † cùm ijdem repudiantes intra triennium, &
ſic re adhuc integra diſpoſuerint de hoc Patronatu
mediante præſentatione, cenſentur repudiationem
10 reuocaſſe, ex quo cùm Iuſpatronatus † eſſet hæ-
reditarium, citra ius, & nomen hæredis de illo diſ-
ponere non poterant, per *Text. in l. pro hærede.
§. Papinianus. vbi Bart. nu.* 6. *&* 7. *ff. de acquir.
hæredit. Alberic. in l. fin. num.* 2. *C. de repud. hære-
dit. Lambertin. de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2. *artic.*
34. *verſ. dicentem tamen*, & faciunt tradita per *Ro-
tam coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 371. *num.* 8.
11 poſſe autem repudiationem † intra triennium re-
uocari, indubitati iuris eſt, *ex text. in l. ſi quis ſuus.
ff. de iur. deliber. & l. fin C. de repud. hæred. &
poſt Bart. Bald. Caſtr. & alios tradunt Tiraquel.
ad l.* 16. *connubial. gloſ.* 7. *num.* 74. *Surd. conſ.* 457.
nu. 35. Tum etiam quia Paulus, & Riccardus de-
ſcendentes Thadæi à Baccio, fuerũt admiſſi ad præ-
12 ſentãdum, vndè ipſe † hodiè, vel eius hæredes obij-
cere non poſſunt, quod non ſint Patroni, vt benè
per Rotam deciſ. 174. *num.* 7. *par.* 2. *recent. quæ eſt
repetita coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 452. *n.* 15.
vbi alię deciſiones cumulãtur, præſertim verò, quia
de pertinẽtia dictæ medietatis Patronatus ad Pau-
lum, & Riccardum, conſtat ex ſententia inter ip-
ſos, & Baccium lata de anno 1599. per quam fir-
13 matus † videtur ſtatus patronatus, quoad omnes,
Anchar. conſ. 336. *num.* 1. *Card. Mantic. dec.* 350.
num. 3. *&* 4. *& fuit dictum in hac cauſa ſub die*
27. *Ianuarij* 1620. *coram R. P. D. meo Pirouano*,
Atquè etiam ex confeſſione Riccardi fratris Baccij,
14 per quam pertinentia † benè probatur contra con-
tendentem, & hæredes, *Put. deciſ.* 325. *num.* 1. *lib.* 2.
Caſſador. deciſ. 7. *de Iurepatr. Garz. de beneſ. par.*
12. *cap.* 2. *num.* 276. *& ſeqq. Rota coram Cardin.
Mantica deciſ.* 350. *num.* 10. *& deciſ.* 697. *num.* 2.
par. 1. *ac deciſ.* 174. *num.* 1. *& deciſ.* 349. *num.* 2.
15 *par.* 2. *recent.* Iuncta quaſi † poſſeſſione præſentã-
di firmata in deciſionibus in hac cauſa factis coram
R. P. D. meo Pirouano, & coram me.

Demùm hæredibus Baccij obſtat, quod non ſunt
de familia de Cancellarijs, ſed extranei, Iuſpatro-
natus autem iſtud, quàmuis ſit hæreditarium, vt ſci-
16 licet † quis non poſſit præſentare, niſi ſit hæres,
tamen cùm Domitius, & Iacobus Compatroni de
eo ita diſpoſuerint, vt tranſire non poſſit ad ex-
traneum, quouſquè extat aliquis de Cippo, & fami-
lia de Cancellarijs, quæ diſpoſitio ſuſtinetur, dùm
qualitas hæreditaria à fundatore præſcripta non eſt
17 penitus ſublata, † ſed ſolùm addita qualitas agna-
tionis, quouſquè extant agnati, vt cenſuit Rota in
hac cauſa *ſub die* 31. *Martij* 1628. *coram me.* Hinc
ſequitur non poſſe extraneum hæredem Baccij ad-
mitti ad ſucceſſionem Iuriſpatronatus, dum extant
Paulus, & Riccardus ex familia, & agnatione de
18 Cancellarijs, † cùm vtraquè qualitas, nempè quod
ſit hæres, & agnatus, requiratur, vt benè per *Pa-
riſ. conſ.* 48. *num.* 8. *& ſeqq. lib.* 4. *Roceb. de Iure-
patr. verb. ipſe, vel is, quæſt.* 33. *num.* 73. *Lamber-
tin. eod. tract. lib.* 1. *par.* 2. *art.* 8. *quæſt.* 2. *num.* 1.
& ſeqq. Gabr. conſ. 196. *num.* 2. *lib.* 2. *Cardin. Se-
raphin. deciſ.* 578. *num.* 8. *& in Mediolanẽ Iuriſ-
patronatus* 29. *Aprilis* 1613. *coram R. P. D. meo
Pirouano, atq; in Ianuẽ Iuriſpatronatus* 23. *Ia-
nuarij* 1612. *coram Eminentiſs. D. Cardinale
Pamphilio.*

Et ita vtraq; parte informante reſolutũ fuit, &c.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 9. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Contra teſtes, quo caſu non poſſit opponi exceptio ſingularitatis. Confeſſio qualificata quando diuidi poſsit, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, ſi deponant de facto ſucceſſiuo, contra eos, non admittitur exceptio ſingularitatis.*
2 *Teſtes deponentes de facto ſucceſſiuo, præſumuntur conteſtes.*
3 *Teſtatoris aſſertio probat contra hæredem.*
4 *Confeſſio, qualificata diuidi poteſt ſtante vehementi præſumptione iuris in contrarium.*
5 *Poſſeſſio rerum, quæ ſolo temporis curſu non conſumuntur, ſemel probata, vtiquè illa de præſenti præſumitur. amplia num. 6.*
7 *Ex cuſtodiæ ſuſceptione alicuius rei, per aliquem facta, arguitur quod niſi probet, ſe reſtituiſſe, nõ poſſet dici, quod liberationem fuerit conſequutus.*
8 *Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere.*
9 *Præſumptio exiſtentia rerum de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eandem perſonam, non procedit in mobilibus.*
10 *Sed hoc non intellige in rebus pretioſis quarum poſſeſſio non poteſt dici vilis, & neglecta. amplia num. 12.*
11 *Res mobiles pretioſæ comparantur immobilibus.*

DECISIO XCVII.

DOMINI dixerunt conſtare de exiſtentia
Iocalium ex teſtibus, qui deponunt D. Comitiſſam viuente Comite Molſa penès ſe, ac in proprio ſcrinio, & cubiculo habuiſſe duas lineas Margaritarum, cum alijs rebus pretioſis deſcriptis in Summario Domini Comitis Beuilaquæ creditoris dicti Comitis defuncti, qui Teſtes licet non conueniant de tempore, & loco, quibus viderunt Comitiſſam huiuſmodi Iocalia geſtantem, atta-
1 men cum deponant † de facto ſucceſſiuo, in quo
non admittitur exceptio ſingularitatis, iuxta magis
communem Doctorum opinionem relatam per
Gabr. de teſtib. concluſ. 2. num. 19. præſumuntur
2 † conteſtes, vt reſpondit *Aym. in conſ. 78. num. 10.*
& dixit *Rota deciſ. 191. num. 4. par. 1. diuerſ.* Depoſitiones
autem huiuſmodi corroborantur non
modo ex eo, quod Teſtator inter cætera pretioſiora,
reliquit eidem D. Comitiſſæ Margaritas, quæ aſ-
3 ſertio Teſtatoris † contra hæredem probat, vt per
Rotam in Peruſina fideicommiſſi de Cencis 16. Iunij 1629. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Virili. & 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto. Sed etiam ex confeſſione ipſius Comitiſſe
dum medio iuramento reſpondit, ſe quidem huiuſmodi
iocalia habuiſſe, quæ confeſſio probat nulla
habita ratione qualitatis, quod illa de præſenti non
4 habeat, nec dolo habere deſierit, attenta † vehemẽti
in contrarium Iuris præſumptione, propter quam
permiſſum eſt à confeſſione ſeparari, qualitatem
adiectam, *gloſ. in c. cum veniſſent. in verb. probatum de Inſtit. Bald. in l. prima, num. 21. C. de confeſſ. Rot. deciſ. 802. num. 2. par. 1. diuerſ. & Seraphin. deciſ. 644. num. 2.*

5 Cum itaquè conſtet D. Comitiſſam ſemel † habuiſſe
dicta Iocalia, quæ ſolo temporis curſu non
conſumuntur, vtiquè adhuc illa de præſenti habere
præſumitur, *l. ſi creditor C. de pign. act. Iaſ. in l. ſi quis, §. prætor ait. nu. 12. ff. de eden. Franc. Aret. conſ. 120. num. 1.* vbi probat præſumptionem procedere
etiamſi Reus hæres neget habere, & idem in
ſimilibus terminis Iocalium ſenſit, *Rota deciſ. 672. num. 1. part. 2. recent.* Attento præſertim quod illa
6 tenebat † ſub propria claui, vnde ſuſceptum cuſtodiæ
onus arguitur, *l. cum pater, §. pater pluribus cum gloſ. ff. de leg. 2. Rot. deciſ. 102. num. 1. part. 2.*
7 *recent.* à quo niſi probet † ſe reſtituiſſe, non poteſt
dici liberationem conſequuta, & conſequenter ſtante
intereſſe Domini Comitis Beuilaquæ petentis,
8 de quo non dubitatur eadem Iocalia exhibere † tenetur,
ex ſtylo Rotæ, de quo *Seraph. deciſ. 1224. in fin.* vbi aliæ deciſiones allegantur.

Non obſtat, quod præſumptio exiſtentiæ rerum
9 de præſenti ex eo, quod olim † exiſterent apud eundem
non procedat in mobilibus, *l. ſi rem mobilem, ff. de acquir. vel ammitt. poſſeſſ. Speculator in tit. de act. ſect. petit. §. ſequitur num. 31. & alij* quos
recenſet *Gratian diſcept. 150. num. 39. & ſeq. Rot. in Ciuitatis Caſtelli Spolij coram bon. mem. Orano*
relata per *Marcheſ. de commiſſ. pag.* 1016. quia
concluſio procedit in alijs rebus mobilibus, quàm
10 † in pretioſis, quæ, cum nõ poſſit facile dici, quod
earum poſſeſſio ſit vilis, , & neglecta, vt habetur in
11 dicta *l. ſi rem mobilem*, meritò † immobilibus,
comparantur ſecundum *textum in l. lex, quæ Tutores, C. de adminiſtrat. tut.* Vltrà quod in præſenti
caſu, iam ceſſat lapſus longi temporis ſupra decem
annos, qui in dicta deciſione Ciuitatis Caſtelli fuit
conſideratus, conſtat enim de exiſtentia dictorum
Iocalium per Teſtes deponentes de tempore paulò
ante obitum præd. Comitis Molſæ, & ſic de recẽti,
12 Vndè augetur † præſumptio quod Comitiſſa illa
habuerit, etiam de tempore motæ litis, cum penès
alium extitiſſe, vel deuenditas eſſe nõ probetur iuxta
diſtinctionem, *Salyc. in l. 4. num. 4. C. ad exhiben.* quam ſequuntur *Euerard.* in loco de tempore
ad tempus *num. 16. Adden. ad Alciat. de præſump. regul. ſecunda, præſumpt. 21. lit. D. Pedemont. deciſ. 40. num. 9.*

Et ita vtraquè &c.

§. In eadem cauſa adſunt infra aliæ deciſiones coram eodem ſub die 27. Iunij 1633. & ſub die 10. Februarij 1634. & ſub die 27. Iunij eiuſdẽ anni 1634.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 13. Februarii 1632.

ARGVMENTVM.

Cenſus, quando imponitur ſuper bonis mino-

rum,

Digitized by Google

rum, vt validè conſtituatur, quidnam ſit neceſsarium, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitio eſt ſpecies alienationis.*
2 *Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum, requiruntur ea omnia, quæ ſunt neceſſaria in alienationibus dictorum bonorum.*
3 *Et ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates.*
4 *Statut. Vrb.cap.113. & cap.151. lib.1. vnum ab altero ſuppletur.*
5 *Cauſa iuſta alienandi bona minorum non probatur, ex eo quod alienans aſſerat alienare, ad effectum extinguendi aliquod debitum, ſed aliūde probari debet.*
6 *Cauſa falſa in alienatione rerum minoris, reddit alienationem, ac minoris obligationem, & Iudicis decretum deſuper interpoſitum, ipſo iure nullum.*
7 *Cauſa expreſſæ veritas præſumitur.*
8 *Pro Decreto Iudicis ſtat præſumptio.*
9 *Identitas probatur, & verificatur ex duabus demonſtrationibus, etiam ſi in alijs adſit diuerſitas, ſiue diſcrepantia num.10.*
11 *Pluralitas in dubio non præſumitur.*
12 *Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis, & tractatus.*
13 *Mercatorum libri regulariter non probant pro tertio contra tertium.*
14 *Mercatorium libri, quando ſunt adminiculati, probant.*
16 *Cauſa expreſſa in alienatione rerum pupilli, ſi in aliqua parte ſit falſa in totum redditur nulla, propter decreti Iudicis indiuiduitatem.*
17 *Cenſus, ſuper bonis minorum imponi non debent ad ſoluendum eorum debita, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſunt.*
18 *Iudex, quando interponere rogatur decretum in alienatione rerum minorum, diligenter cognoſcere debet cauſam alienationis.*
19 *Iudex non præſumitur vidiſſe inſtrumenta alienationis rerum minoris, ſi dies, & annus, ac nomina, & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta.*
20 *Iudex moueri non debet ad interponendum decretum in alienatione rerum minoris ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium, ſe in illa non habere intereſſe.*
21 *Illatio, & coniunctio antecedentis cùm ſubſequenti diſpoſitione, quando reddatur eluſoria.*
22 *In alienatione rerum minoris, ſi quis aſſerat conſtare de cauſa neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris ei incumbit onus probandi.*
23 *Contractus celebratus cùm minori ſine ſolemnitatibus ſtatuti, quàmuis ſit vtilis minori, adhuc non ſubſtinetur.*
24 *Quæ concluſio eſt indubitata, quando de vtilitate euidenter non conſtat.*
25 *Obſeruantia contractus nō ſuffragatur, quando conſtat de nullitate contractus & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principij infecti.*
26 *Cenſus, ſi fuerit nulliter impoſitus, non attenditur obſeruantia deducta, ex fructuum ſolutionibus.*
27 *Solutio fructuum cenſus, facta à muliere non ſaluat contractum à nullitate, reſultante ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias.*
28 *Ratificatio, & approbatio non dicitur facta, ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia.*
29 *Obligatio mulierum ſine ſolemnitatibus ſtatuarijs non tenet.*

DECISIO XCVIII.

POST plures cauſæ, & dubij poſitiones, hodiè cenſuerunt Domini, obligationem filiorum, & hæredum Tiberij, factam per Virginiam Tutricem, in Inſtrumento Cenſus per eam impoſiti ſuper Caſale nuncupato la Bottacchia non ſuſtineri, cùm
1 enim huiuſmodi cenſuum † impoſitiones ſuper bonis ſtabilibus pupillorum ſint ſpecies alienationis, hinc, eſt quod ad hoc vt ſint validæ, & ipſorum pupillorum obligatio in illis facta ſuſtineatur, requi-
2 runt † ea omnia, quæ tàm de iure communi, quàm ex Statuti Vrbis diſpoſitione in alienationibus bonorum ſtabilium minorum exiguntur, iuxta tradita per *Pariſ.conſil.85 num.14. & 15. cum ſeqq. lib 3. Simon. de decr. lib.2. tit.6. num.33. Mont. de tutel. cap.33. nu 37.38. & n.124. & ſeqq. Rota deciſ.36. num.2. impreſſ. poſt Moder. Peruſ. de Cenſ. & in deciſ.678. num.20. par.1. recent.* & ſic iuſtam cau-
3 ſam † & ſolemnitates iuxta *tex. in l. magis puto 9. non paſſim ff. de reb. eor. & in l. ob æs C. de præd. minor. & Statutum Vrbis cap.113. & 151. lib.1.*
4 quorum capitum datur concurſus † itá vt vnum ab altero ſuppleatur, vt fuit dictum in *deciſ.59. num.19. poſt. Pic. ad Statut. Vrb. & in Romana dotis 10 Iunij 1626. coram Illuſtriſs. D. meo Decano.* In propoſito autem caſu vtrumque deficere viſum fuit.
5 Quoniam non ſolum conſtat de vera † æris alieni, pro cuius extinctione Cenſus fuit impoſitus, exiſtentia, & ſic de cauſa expreſſa, de qua conſtare deberet aliter quàm per aſſertionem contrahentium, *d. l. magis puto ff. de reb. eor. & d. l. ob æs C. de præd. min. Pariſ. d. conſ.85. num.19. & 36. lib.3. Mont. d. cap.33. num.1. & ſeqq. Rot. dec.31. num.5. poſt Pic. ad Stat. Vrb.* ſed immò potius ex deductis pro parte D. Marchionis del Drago probatur oppoſitum, dicta enim Tutrix præuia narratiua, quod Paulus, & alij filij, atque hæredes q. Tiberij eius viri, grauati reperiebantur ære alieno ſcutorum 400. occaſione ſocietatis officij ad fauorem Caroli Mazzei pro eorum ſeruitio contractæ, & aliorum ſcutorum 400. pro ſorte principali alterius ſimilis ſocietatis ad fauorem Fuluij Amodei pro eorumdem commoditate initæ, & demum aliarum ſummarum pro ipſarum ſocietatum fructibus, ad effectum illud perſoluendi impoſuit d. annuum Cenſum ſcutorum 63. illumquè vendidit Canonicis, & Capitulo S. Marci pro ſcutis 900. vt in ſummario D. Marchionis n.1. ex lectura verò inſtrumenti dictæ Societatis ad fauorem Amodei, de quo in eodem ſumm. num.2. deprehenditur illam fuiſſe contractam per Petrum de Americis ſuper eius officio cum acceſſionibus, &

obliga-

Digitized by Google

obligationibus Vincentij, & Felicis eius fratrum,
& in ea nullo modo fuiſſe obligatos dd. filios, &
hæredes Tiberij, & ex Inſtrumentis extinctionum
poſtea factarum dicto ſumm num.3.iunctis partitis
extractis ex libris DD. de Ruſpolis ſumm.num.5.
apparet fructus aliquos debitos non fuiſſe, ex qui-
bus aſſequimur cauſam aſſerti æris alieni ſaltem
quoad ſcuta 500. fuiſſe omnino falſam, quæ pro-
6 pterea reddidit ipſam Cenſus impoſitionem, ac pu-
pillorum obligationem, & Iudicis decretum de-
ſuper interpoſitum, ipſo iure nullum *l. magis puto*
§. æs alienum ff. de reb. eor. l. prima § hæc verba ff.
ne vis fiat. Dec. conſ. 403. num. 20. Rol. conſ. 7. n. 85.
& ſeqq. lib. 3. Pic. ad Stat. Vrb. gloſſ. 21. num. 35.
& 36. & gloſſ. 22. num. 7. & 8. Bardellon. conſ. 58.
num. 33. Rot. dec. 529. n. 1. par. 1 diuerſ. & deciſ. 26.
num. 1. & 2. poſt Moder. Peruſ. de Cenſ. & in Leo-
dien. Coloniæ 20. Februarij 1630. coram me.

Neque obſtat, quod in dicto Cenſus Inſtrumen-
to dies, & annus initarum Societatum, & nomina
Notariorum de illarum Inſtrumentis rogatorum
expreſſa non fuerint, ſed in albis relicta, & conſe-
quenter conſtare non videatur Cenſum ipſum fuiſſe
impoſitum pro extinguenda dicta Societate Amo-
dei, in qua dd. filij & hæredes Tiberij non erant
7 obligati, & † ſic firma remaneat præſumptio, quæ
ſtat pro expreſſæ cauſæ veritate, vt per *Put. dec. 245.*
lib. 3. Rot. deciſ. 25. num. 8. poſt Moder. Peruſ. de
8 *Cenſ.* & pro Iudicis decreto *l. ab ea parte ff. de prob.*
Corn. conſ. 109. num. 5. lib. 3. Put. deciſ. 205. nu. 2.
lib. 3. Rot. deciſ. 11. nu. 10. & 11. poſt Pic. ad Stat.
Vrb. & deciſ. 25. num. 6. penes eumdem, *& coram*
ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 406. num. 7.

Quia fuit reſpõſum de identitate Societatis præ-
dictæ ſatis conſtare ex eo, quod omnino conueniſt
qualitas contractus, ſumma ſcutorum 400. & no-
men, ac cognomen creditoris, & tamen ad hunc
9 effectum ſufficit conuenientia, † & verificatio dua-
rum demonſtrationum *Bart. in l. demonſtratio*
falſa. num. 14. ff. de condit. & demonſtr. Rot. coram
ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 172. nu. 2. & dec. 575.
10 *num. 4. & 5. & deciſ. 578. num. 5.* etiam ſi in alijs †
adſit diuerſitas, & diſcrepantia *Alex. conſ. 84. n. 4.*
lib. 7. Crauet. conſ. 198. num. 2. Rot. deciſ. 407. n. 2.
& deciſ. 706. num. 4. par. 2. recent. cum alijs, Præ-
ſertim quia de nulla alia Societate apparet, de qua
11 verba dicti Inſtrumenti Cenſus intelligi poſſint, †
& pluralitas non præſumitur *Bald. in l. vitra. in fin.*
C. de reb. dub. Crauet. d. conſ. 198. num. 1. Surd.
conſ. 16. num. 9. & conſ. 355. num. 26. & conſ. 385.
num. 10. & fuit dictum *in Tiburtina Caſtrorum*
4. Iulij 1608. coram Card. Marcomontio. Idque
ſuadetur etiam ex dictæ Societatis extinctione
paulò poſt per dictam Virginiam Tutricem facta,
vt in d. ſumm. num. 3. quæ eſt ex dd. pecunijs ad Cen-
12 ſum acceptis, † & in executionem præcedentis
conuentionis, & tractatus facta præſumitur, vt per
Rot. deciſ. 301. num. 3. par. 1. rec. & deciſ. 251. n. 1.
& ſeqq. impreſſ. poſt Moder. Peruſ. de Cenſ. Et ex
partita libri tutelaris eiuſdem Tutricis d. ſumm.
num. 4. ac demum ex partitis banchi DD. de Ru-
ſpolis, quo mediante ex dictæ extinctionis Inſtru-
mento apparet ſolutionem factam fuiſſe, in quibus
partitis habetur ſub eadem die qua, Cenſus fuit im-
poſitus, fuiſſe in eodem bancho depoſitata dicta
ſcuta 900. ad creditum d. Virginiæ Tutricis, cùm
expreſſione, quod illa habuerat à dictis Canonicis,
& Capitulo S. Marci, & poſtea ex iiſdem pecunijs
fuiſſe ſoluta Amodeo dd. ſcuta 400. pro ſupradictæ
13 Societatis extinctione, & licet libri Mercatorum †
regulariter non probent, pro tertio contra tertium,
hoc tamen non procedit in caſu propoſito, in quo
illi adminiculantur ex Inſtrumentis, tàm dictæ im-
poſitionis Cenſus, quàm etiam dictæ Societatis ex-
14 tinctionis, & ex dicto libro tutelari, † cum quibus
quoad perſonas, tempus, quantitatem, & omnia
alia optimè concordant *Rota coram. ſanct. mem.*
Gregor. XV. deciſ. 302. num. 5. & deciſ. 537. nu. 1.
& ibi Addentes num. 4.

Nec releuat, quod dicta Virginia haberet in eo-
dem bancho depoſitata alia ſcuta 600. quia partita
ſolutionis dictorum ſcutorum 400. factæ Amodeo
contrapoſita legitur dictæ partitæ ſcutorum 900.
cui ſimiliter etiam contrapoſita apparet alia parti-
ta ſimilis ſummæ ſolutæ Franciſco Mazzeo pro al-
terius Societatis extinctione, vt in dicto ſumm. n. 5.
& ſic bene dignoſcitur ſolutionem prædictam ex
iiſdem ſcutis 900. ad Cenſum acceptis, nõ autem ex
alijs ſcutis 600. factam fuiſſe.

Nec quicquàm facit, quod cauſa in dicti Cenſus
Inſtrumento expreſſa, quoad dictam aliam ſocie-
tatem ad fauorem Caroli Mazzei nõ videatur poſ-
ſe dici falſa, cùm re vera conſtet illam fuiſſe per d.
Tiberium ſuper proprio eius officio contractam;
Quoniam vltra quod pro parte D. Marchionis di-
cebatur Carolum nunquàm aliquid petijſſe, nec illi
15 fuiſſe quicquam effectualiter ſolutum, † & fieri
poſſe, quod dicta Societas fuerit ſuperlucrata, vt
in ſpecie reſpondit *Rot. in deciſ. 678. num. 8. verſ.*
quod autem dicebatur. par. 1. rec. quicquid ſit de
hoc, Dominis placuit reſponſio, quod ſatis eſt cau-
ſam fuiſſe falſam ſaltem quoad dictam aliam So-
cietatem ad fauorem Amodei ad effectum, vt dicta
Cenſus impoſitio, & pupillorum obligatio redda-
16 tur nulla † in totum, propter decreti Iudicis indi-
uiduitatem *Bald. in l. ſi non ſortem §. ſi centum. in*
princ. ff. de cond. indeb. Dec. conſ. 403. num. 20. &
21. Natt. conſ. 162. num. 7. & 8. Rol. conſ. 7. nu. 86.
87. & ſeqq. lib. 3. Pic. ad d. Stat. Vrb. gloſſ. 21. n. 36.
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 691. num. 32. & 33.

Præterea cùm Virginia Tutrix haberet dicta
ſcuta 600. in dicto bancho depoſitata, & ex Inuen-
tario tutelari per eam confecto appareat, quod ade-
rant nomina debitorum, & mobilia, ac ſemouentia
magni valoris, quæ ſufficiebant pro aſſerti æris alie-
17 ni ſolutione, etiã ſi illud re vera adfuiſſet, † non po-
tuit ad dicti Cenſus impoſitionem ſuper Caſali pu-
pillorum validè deuenire *iuxta tex. in l. magis puto*
§. non paſſim & l. prima §. quid ſi fortè ff. de reb.
eor. Pariſ. d. conſ. 85. num. 21. & 22. & ſeqq. lib. 3.
cum alijs per Simoncell. de decr. d. tit. primo nu. 44.
& 45. & Montan. de tutel. d. c. 33. num. 11. 12. 15.
& ſeqq.

Deniquè ex dd. Societatum Inſtrumentis appa-
ret, illos de Americis, qui vti dictorum pupillorum
proximiores conſanguinei interuenerunt, habuiſſe
proprium, ac particulare intereſſe, ex quo Cenſus
in effectu fuit impoſitus pro ſoluendo debito ipſo-
rum

rum proprio, & ex lectura ipſius Inſtrumenti Cen-
18 ſus non conſtat cauſam liiſſe per † Iudicem dili-
genter cognitam, prout debebat tàm attenta iuris
communis diſpoſitione *iux. tex. in d.l. magis puto*
§. non paſſim ff. de reb. cor. Dec. conſ. 403. num. 19.
Simonc. de decret. tit. primo. num. 31. quàm etiam
ex Stat. Vrb. d. cap. 113. & 151. lib. 1. vt in pro-
poſito ponderauit *Rot. d. deciſ. 678. num. 4. par. pri-*
19 *ma rec.* ſed imò contrarium probatur, tàm ex eo †
quod dies, & annus, ac nomina, & cognomina
Notariorum fuerunt in albo relicta, vt ſupra dictũ
fuit, & ſic patet Iudicem Inſtrumenta ipſa non vi-
diſſe *Rot. dec. 403. nu. 6. par. 1. recent.* quàm etiam
ex eo, quod expreſsè dicitur fuiſſe abſolutè motum
ex dd. Conſanguineorum atteſtatione ibi (eo quia
dd. Conſanguinei atteſtati fuerunt, vt ſupra decre-
20 tum interpoſuit) quæ † tamen atteſtatio erat om-
ninò inſufficiens; Illi enim ſupra nil dixerant de
creditorum vrgentia, & de non exiſtentia pecunia-
rum, vel nominum debitorum aut mobilium, ex
quibus aſſertum æs alienum ſolui poſſet, ſed ſolum
affirmauerant ſe nullum habere intereſſe, & pro-
pterea dd. hæredibus nullum præiudicium genera-
ri, quæ illatio, & coniunctio antecedentis cùm ſub-
ſequenti diſpoſitione importata per dictionem il-
lam, Et propterea, *iuxta tex. in c. 2. de vſur. & in*
cap. quia propter, de elect. Seraph. deciſ. 682. nu. 7.
eſt etiam prorſus inepta; fieri enim poterat, quod
21 ipſi particulare aliquod intereſſe non haberent, †
prout re vera habebant, vt ſuperius fuit dictum, &
nihilominus Cenſus impoſitio eſſet præiudicialis,
ac læſiua.

Nequè obſtat, quòd pupillus per Tutorem, ex
cauſa vrgenti, ac neceſſaria validè obligetur, quan-
do apparet pecunias, cùm effectu verſas fuiſſe in
illius vtilitatem, ne cùm alterius iactura, ac damno
locupletetur, *l. ſi in rem C. quand. ex fact. Tut. l. nã*
hoc natura. ff. de condict. indeb. Rota coram ſanct.
mem. Greg. XV. deciſ. 31. num. 1. & ſeqq. Quoniam
in caſu propoſito viſum fuit non conſtare de cauſa
22 neceſſaria, † nec de verſione in vtilitate pupillo-
rum, quam tamen probandi onus incumbebat il-
lam alleganti *iuxta gloſſ. in l. prædiorum, & ibi*
DD. C. de præd. min. Natt. conſ. 631. num. 4. Me-
noch. præſ. 27. in fin. lib. 6. Couar. var. reſol. lib. 2.
cap. 17. num. 3. Rimin. Iun. conſ. 51. num. 77. & 78.
& fuit dictum *in Leodien. Colonia 20. Febr. 1630.*
coram me, & Contractum ſine ſolemnitatibus Sta-
23 tuti celebratum † quàmuis eſſet vtilis minori,
adhuc tamen nõ ſuſtineri inclinauit *Rota apud Put.*
dec. 1. lib. 1. & coram Card. Seraph. deciſ. 1242. n. 3.
24 vbi quod † eſt indubitatum, quando de vtilitate
euidenter non conſtat, & fuit dictum in *Romana*
Tutelæ de Ruſpolis 2. Maij 1603. coram bon. mem.
Card. Lancellotto.

Minùs etiam obſtat obſeruantia deducta ex fru-
25 ctuum ſolutionibus † per plures annos factis,
quoniam illa non ſuffragatur, cum ex prædictis cõ-
ſtet de Contractus obligationis nullitate, & ſic de
titulo vitioſo, & de veritate principij infecti *Rot.*
deciſ. 136. num. 12. par. 1. rec. & deciſ. 31. num. 11.
poſt Moder. Peruſ. de Cenſ. Quæ loquitur in ter-
26 minis ſolutionis fructuũ Cenſus † nulliter impoſiti;
Præſertim quia aliquæ ex dd. ſolutionibus factæ fue-
rũt à d. Virginia, & ſucceſſiuè ab Herſilia, & Pãtaſi-
27 lea, & ſic à mulieribus abſquè † ſolemnitatibus, quæ
propterea non releuant ad effectum, de quo agitur,
vt per *Rot. deciſ. 31. num. 11. poſt tract. de Cenſ.*
aliquæ verò fuerunt factæ ab earumdem hæredibus,
quos non apparet dictæ falſitatis cauſæ, & ipſius
28 Cenſus † nullitatis certam ſcientiam habuiſſe,
prout requiritur ad ratificationem, & approbatio-
nem inducendam *Rot. deciſ. 104. num. 15. in fine,*
& num. 16. par. 2. diuerſ. & deciſ. 535. num. 11.
& 12. par. 1. recent. ac deciſ. 278. num. 23. & 24.
poſt Moder. Peruſ. de Cenſ.

Deniquè non viſum fuit obſtare, quod Pantaſi-
lea, & Erſilia fuerint filiæ, & hæredes d. Virginiæ
Tutricis, quæ Cenſum impoſuit, quoniam vltra
quod d. Virginia ſe proprio nomine non obligauit,
& dato quod ſe obligaſſet, talis obligatio non ſuſti-
29 neretur ſtante dicta falſitatis cauſæ, † atque etiam
ſolemnitatum defectu in mulierum contractibus,
ex diſpoſitione Statuti Vrbis requiſitarum; fuit re-
ſponſum hoc eſſe extra propoſitam diſputationem,
in qua ſtrictè quæritur, an ſuſtineatur obligatio dd.
filiorum, & hæredum Tiberij, non autem an dicta
Virginia, & illius hæredes ad aliquid teneantur.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die
8. Aprilis 1633. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. MERLINO,

Romana Cenſus.

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Cenſus, ſi ſit nullus, fructus recipi non poſſunt, & imputantur in ſortem ex legis miniſterio, cum tunc ſors remaneat purum mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio.

SVMMARIVM.

1 *Ex Cenſu nullo, fructus aliqui citra labem vſu-*
rariæ prauitatis recipi non poſſunt.
2 *Cenſus nullitate data, fructus imputantur in*
ſortem, & legis miniſterio, & ſine facto hominis.
3 *Cenſus quando eſt nullus, ſors remanet purum*
mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio.
4 *Pecuniæ receptæ pro fructibus cenſus nulli, tam-*
quàm vſuræ, numquàm tranſeunt in dominium
recipientis, ex communi ſententia Theologorum,
& Canoniſtarum.
5 *Fructus cenſus nulli, nec etiam à ſoluentibus re-*
cipi poſſunt.
6 *Fructus cenſus nulli, ſoluti, rectè repeti poſſunt*
per condictionem indebiti.
7 *Fructus cenſus nulli, ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti,*
nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto re-
leuat.

DECISIO XCIX.

CVM fuiſſet bis reſolutum mandatum A.C. pro fructibus Cenſus de quo agitur ad fauorem D. Iaco-

Digitized by Google

Iacomelli relaxatum eſſe exequen. cauſa ſuper ijſdem denuò propoſita Dominis placebant deducta in duabus deciſionibus emanatis in hac cauſa, videlicet, ſub die 15. Nouembris 1627.* & ſub die 16. Maij anni præteriti 1631.* & concluſiones in eis firmatæ. Verùm hodie, quia repropoſito dubio in alia cauſa ſuper hoc eodem Cenſu, cùm Capitulo, & Canonicis Sancti Marci, à quibus D. Iacomellus ceſſionem reportauit, fuit reſolutum d. Cenſus impoſitionem, & filiorum, & hæredum Tiberij obligationem per Virginiam Tutricem factam non ſuſtineri, DD. propter huiuſmodi impoſitionis, & obligationis nullitatem, cenſuerunt fructus prædictos non deberi, & ex hoc dumtaxat capite, eſſe à
1 primo loco deciſis recedendum, ex Cenſu † enim nullo, fructus aliqui citra labem vſurariæ prauitatis percipi non poſſunt, ad *tex. in cap. tua nos, & cap. tuas de vſur. Abb. conſ. 4. num. 4. lib. 1. Moder. Peruſ. de Cenſ par. 2. cap. 2. quaſt. 4. art. 7. num. 1. & ſeqq.* & dixit pluries *Rota in deciſionibus cumulatis, & impreſſis poſt Moder. Peruſ. de Cenſ.* vt in
2 *deciſ. 12. num.* 2. vbi quod † data Cenſus nullitate fructus imputantur in ſortem ex legis miniſterio, & ſine facto hominis, & in *deciſ. 31. num. 6.* vbi quod
3 ſors remanet purum † mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio, & in *deciſ. 119. num. 3. & ſeqq.* vbi ex communi Theologorum, & Canoniſtarum
4 ſententia, quod pecuniæ † huiuſmodi pro fructibus receptæ tamquam vſuræ nunquàm tranſeunt in dominium recipientis, & in *deciſ. 227. num. 3. ac deciſ. 228. num.* 1. in quibus firmatur, nec etiam à
5 ſponte † ſoluentibus recipi poſſe fructus Cenſus
6 nulli, & rectè † repeti per condictionem indebiti,
7 neque contrariam conſuetudinem † in hoc nullo pacto releuare, &c.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

* * Sunt deciſiones 106. part. 5. recent. & 41. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremonen. Præpoſituræ,

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Declarationis natura, quæ ſit. Reſeruatio ex reſignatione, qualiter plenè iuſtificetur. Clauſula, non alias, aliter, nec alio modo, cuius ſit proprietatis. Mandati verba qualiter interprætantur, licet ſint præciſa.

SVMMARIVM.

1 *Veriſimilia, quæ ſunt menti, & intentioni partium, diſpoſitionem reſtringunt.*
2 *Declaratio nihil operatur, extra rem declaratam.*
3 *Declaratio ita inhæret rei declaratæ, vt cenſeatur perinde, ac ſi eadem in re, & eodem tempore ab initio emanaſſet.*
4 *Reſeruationis ex reſignatione iuſtificatio plena reſultat, firmata validitate conſenſus ſemel præſtiti.*
5 *Ex reſignatione beneficij facta in manibus Papæ, reſultat vacatio in Curia.*
6 *Reſeruatio, dicitur notoria, ex reſignatione beneficij in manibus Papæ.*
7 *Clauſula, non alias, aliter, vel alio modo, eſt adeò præciſa, vt ex ſui natura nullam interpretationem admittat à verbis ſeparatam.*
8 *Verba quantumuis præciſa in aliquo mandato, debent regulari, ſecundum mentem mandantis.*
9 *Literæ miſſiua non æquiualent inſtrumento.*
10 *Promittens aliquem ratificaturum, non tenetur eam procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur in inſtrumento, vel mãdato, id quod promiſit.*
11 *Promiſſio procuratoris extra fines mandati emanata, domino nocere non debet.*
12 *Beneficia, quæ reſignantur, ſi reſignans infra viginti dies decedat, cadunt ſub regul. Cancell. de viginti, & num. 13. vide, quando incipiunt currere iſti 20. dies.*

DECISIO C.

CVM Ioannes auctoritate ordinaria prouiſus, non acquieſceret deciſionibus emanatis circa iuſtificationem reſeruationis, ex reſignatione Hieronymi per Summum Pontificem, ad fauorem Dominici admiſſa, iterum * ſuper eiſdem cauſam propoſui, & Domini à deciſis non eſſe recedendum reſponderunt.

Placuit enim fundamentum deciſionum, quod ſcilicet conſtet de reſeruatione, ex eo, quod procurator conſtitutus ad conſentiendum reſignationi, mediante penſione centum ducatorum ſuper fructibus certis, omiſſis incertis, validè conſenſit iuxta mentem, & intentionem mandantis.

Quòd autem intentio reſignantis fuerit, vt penſio reſeruaretur ſuper fructibus certis tantum, colligitur non ſolum ex deductis in prima huius cauſæ deciſione, ſed etiam ex inſpectione tenoris ipſius mandati, in quo licet poſt reſeruationem penſionis adſint verba, ſuper fructibus certis, & incertis, attamen ex quo poſt ſpecificationem quantitatis fructuum certorum in ducatonis 220. reſignans non fuit progreſſus vlterius ad expreſſionem valoris incertorum, ſatis apparet ipſius mentem fuiſſe, vt penſio reſeruaretur ſuper valore expreſſo, quia ſi eandem etiam ſuper incertis reſeruari voluiſſet, vtiquè eorum valoris expreſſionem addidiſſet, vt ſtylus Datariæ requirit, qui penſiones ſuper fructibus incertis, niſi illorum valore expreſſo non admittit, quinimo procurator ſupplicationi ſignandæ non potuiſſet validè conſentire reſpectu incertorum, quin ſimul mandati fines tranſgrederetur, eo quod quæcunquè expreſſio illorũ valoris exceſſiſſet quãtitatem in mandato compræhenſam.

Accedit, quod quantitas fructuum certorum mãdato expreſſa in ducatonis 220. capax erat, penſionis ducatonorum centum, de qua agitur, quando verò fructus certi ſunt capaces penſionis reſeruandæ, tunc vt plurimum incertorum expreſſio omittitur ad effectum ſcilicet euitandi ſolutionem compoſitionis, quæ reſpectu incertorum debetur. Vnde veriſimile redditur quod reſignans cui ſatis conſultum erat per reſeruationem ſuper certis noluerit de
1 incertis habere rationem, cùm ea quæ † ſunt veriſimilia menti, & intentioni partis diſpoſitionem reſtringant. *Ang. in conſ. 249. num. 2.* & poſt Dec.

& alios Doctores idē reſpondit *Aym.conſ.70.n.25.*
Sed ipſe reſignans omnem remouit difficultatem
per ſuam declarationem, dum ſcripſit verba illa (in-
certis) fuiſſe apposita in mandato ex ſenſu Notarij,
ipſo non aduertente, qua declaratione ſecuta nihil
remanſit agendum, quod vel præſtationem noui
conſenſus, vel Superioris auctoritatem deſideraret,
2 cùm † declarationis ea ſit proprietas, vt non ſolum
nihil operetur extraneum à re declarata, *l. hæredes
palam. §. 1. ff. de teſtam. cap. literæ. de dilat. Alciat.
in l. 1. num. 27. ff. de verb oblig. Rom. in conſ. 45.
num. 1. Rot. deciſ. 1. & ibi Addit. de accuſat. in nou.*
3 Sed † adeo inhæret diſpoſitioni, vt cenſeatur perin-
de, ac ſi in eadem ſcriptura, eodemque tempore
ab initio emanaſſet, *Oldr. in conſ. 263 num. 2. Rom.
d. conſ. 45. vbi Horat. Mandoſ. in Addit. in verbo,
emanaſſe*, cùm aliis per *Gratian. allegatis, di-
ſcept. 147. num. 3.*
Ex his firmata validitate conſenſus ſemel præſti-
4 ti reſultat † plena iuſtificatio reſeruationis ex reſi-
gnatione, quæ cùm nullam à præmiſſis alienam, aut
diuerſam poſſit recipere interpretationem dicitur
probatio certa, & indubitata, ac redditur euidens
5 eo ipſo, quod ex huiuſmodi reſignatione † facta in
manibus Papæ, reſultauit vacatio in Curia, ſecun-
dum *gloſ. in Clem. 1. in verbo, Collata, vt lit. pend.
& Anchar. poſt Ioan. Andr. in cap. 2. num. 1. de
6 præbend. in 6.* Vnde † reſeruatio dicitur notoria, vt
in ſpecie reſpondit *Ferret. in conſ. 93. num. 2. cum
ſeqq. lib. 1.*
Non obſtat, quod clauſula Non aliàs, aliter, nec
7 alio modo, apposita in dicto mādato ſit † adeo præ-
ciſa, vt ex ſui natura nullam interpretationem ad-
mittat à verbis ſeparatam, vt per *gloſ. & Bald. in l.
ſiquidem, C. de except. Dec. in conſ. 67. num. 1.*
quia concluſio procedit, quando non conſtat de
alia mente proferentis, ſecus verò, quando vt in præ-
8 ſenti caſu, ex pluribus conſtat de intentione † man-
dantis, à qua debent regulari verba mandati, quan-
tùmuis præciſa, vt poſt *Dec. conſ. 281. Roland.
conſ. 61. num. 54. vol. 2. dixit Rota in Senogallien.
Pradij 18. May 1618. coram bon. mem. Andrea.*
Non obſtat, quod videatur potius dicto Procura-
tori ignotam fuiſſe mentem ſui principalis, dum
ipſe ad inſtantiā reſignatarij promiſit ſe exhibiturū
aliud inſtrumentum publicum mandati ad conſen-
tiendum eidem reſignationi, ſub reſeruatione pēſio-
nis ſuper fructibus certis tantū, cui promiſſioni non
fuerit ſatisfactū, niſi per exhibitionē literarum miſ-
9 ſiuarum, † quæ non æquiualent inſtrumento, vnde
infertur ad nullitatem reſignationis ex defectu cō-
ſenſus præſtiti præter formam mandati. Quia cùm
10 poſt dictam declarationem, iuxta † illius proprie-
tatem detectum, ac oſtenſum fuiſſet inſtrumentum
promiſſum ineſſe priori iam exhibito, vt per *Aret.
conſ. 90. & 100. num. 1.* quod etiam probauit *Rot.
coram Creſcent. deciſ. 17. de probat. Seraph. dec. 548.
num. 2. & 3.* dicta promiſſio ſecundi inſtrumenti
11 tanquàm extra mandatū † emanata, & conſequen-
ter ſuperabundans, & ſuperflua nocere non debet,
Mandoſ. ſuper Reg. 27. quæſt. vlt. num. 11. cùm
aliis in priori huius cauſæ deciſ. allegatis.
Deniquè non obſtat, quod reſignans poſt factam
exhibitionem literarum dictæ declarationis obierit
infra viginti dies requiſitos ad validitatem proui-
12 ſionis ex reſignatione, & proinde inducta † fuerit
vacatio per illius obitum, iuxta regulam Cancella-
riæ de viginti, quia ſtante mandato, quo validè, &
iuxta intentionem ſui principalis vſus fuit Procura-
tor in vita ipſius reſignantis, ceſſat ratio inductiua
nouæ Conſtitutionis Procuratoris, aut iuris de no-
uo tribuendi, vel conſenſus iterum præſtandi, qui-
bus ceſſantibus debet quoquè ceſſare huiuſmodi
13 computatio dierum, † quæ iuxta regulam à die cō-
ſenſus præſtandi, non autem à die declarationis
conſenſus iam præſtiti eſt facienda.
Et ita vtraquè parte informante fuit deciſum.

☞ * Propoſita fuit hæc cauſa die 27. Iunij 1631. & die 15. Decembris eiuſdem Anni 1631. ſunt deciſiones 63. & 82. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Sueſſana Beneficij.

Die Veneris 13. Februarii 1632.

ARGVMENTVM.*

Gratiam, quando dicatur, quis iuſtificaſſe. Iuriſpatronatus in antiquiſſimis qualiter ſufficienter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quando probetur, quod vacauerit per mortem alicuius.*
2 *Clericatus probatur ex literis patētibus Ordinarij, qui contulit Tonſuram Clericalem.*
3 *Præſentatus, quod aliquis fuerit intra tempus à iure præfixum, probatur per publicum inſtrumentum præſentationis.*
4 *Collitigantium narratiua importat eorum confeſſionem.*
5 *Iuſpatronatus probatur, ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis, ac Inſtrumentis publicis, quæ iunctis præſentationibus ſpatio 100. annorum effectuatis probant illius titulum.*
6 *Iuriſpatronatus fama antiquiſſima habetur pro titulo.*
7 *Enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, & metam dictorum annorum excedentes probant famam, & conſequenter dominium.*
9 *Conſenſus patroni, quòad reſignationem, quando dicatur effectuatus.*
10 *De Iurepatronatus conſtat ex ſucceſſiuis præſentationibus, & inſtitutionibus.*
11 *Iuſpatronatus non acquiritur, ex modico legato relicto alicui Capellæ.*
12 *Iuſpatronatus, quando aliquis acquirat, etiam ſine fundatione, & dotatione.*
13 *Familiæ appellatione venire, etiam intelliguntur fœminæ, & eius deſcendentes.*
14 *Subreptio, quando ceſſet.*
15 *In ſucceſſione, quando alius non concurrit, tunc ſatis eſt, quod ſuccedere volens, oſtendat ſe eſſe in gradu ſucceſſibili.*
16 *Iuriſpatronatus qualitas hæreditaria, vt probetur, quid requiratur.*
17 *Hæreditatis aditio, quando præſumatur.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CI.

DOMINI cenſuerunt gratiam Caroli eſſe
iuſtificatam.

Nam quòd Cappella, ſeù Beneficium, de quo agi-
tur, vacauerit per obitum Marci Antonij vltimi il-
1 lius Rectoris, probatur ex eo, † quod Antonius
collitigans venit ex eadem vacatione, *Seraphin.*
deciſ. 144. *num.* 9. *& Caualer. deciſ.* 55. *num.* 3.
Clericatus eiuſdem Caroli probatur ex literis Or-
2 dinarij, qui contulit ei † Tonſuram Clericalem,
c. legum 2. quæſt. 1. *Innoc. in c. ſuper bis num.* 10.
in fin. Felyn. num. 18. *verſ. ſexta concluſio. de ac-*
cuſat. Rot. deciſ. 321. *in fin. part.* 1. *recent.* Quod
verò de eodem menſe Martij, quo vacauerit Bene-
ficium, & ſic intra tempus à iure requiſitum fuerit
3 præſentatus, † probatur per publicum inſtrumentũ
præſentationis, *iuxta not. per Lamber. de Iurepat.*
lib. 2. *par.* 2. *quæſt.* 3. *art.* 12. *num.* 4.

Fuerunt prætereà iuſtificatæ qualitates Beneficij
in eadem gratia narratæ, quod ſcilicet careat cura
animarum, quod de Iurepatronatus ex fundatione,
vel dotatione exiſtat, illiuſquè fructus valorem an-
num 24. ducatorum non excedant; nam hæc omnia
probantur per ſimilem dicti collitigantis narratiuã,
4 † quæ importat partis confeſſionem, *Rota in Ni-*
cien. Parrochialis coram bon. mem. Vbaldo, relata
per *Modern. Piſan. de Iurepatr. deciſ.* 46. *nu.* 5. *in*
fin. cum alijs allegatis in *Nepeſina Canonicatus*
28. *Februarij* 1625. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem de Iurepatronatus familiæ de Gal-
lucijs ex fundatione, vel dotatione exiſtat, ſufficiẽ-
5 ter † conſtat ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis,
& Inſtrumentis publicis, quæ iunctis præſentatio-
nibus ſpatio centum annorum effectuatis, probant
Titulum Iuriſpatronatus, *Felyn. in c. cauſam ſub*
num. 7. *verſ. nequè puto de præſcript. Bald. in l. cũ*
ſuper num. 4 *C. de rei vendic.* vbi dicit, famam
6 † Iuriſpatronatus antiquiſſimam, haberi pro titulo,
Feder. de Sen. in conſ. 234. *ſub num.* 3. *verſ. quis*
enim diceret, & de mẽte Concil. Trid. cap. 9. *ſeſſ.* 15.
de reform. Menoch. conſ. 335. *in princ. Maſcard.*
de probat. concluſ. 103. *num.* 9. *Gonzal. ad reg.* 8.
gloſ. 18. *num.* 44. *Caſſad. deciſ.* 2. *num.* 6 *de probat.*
Rot. deciſ. 541. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Et fuit dictum
in *Florentina Canonicatus* 11. *Decembris* 1615.
coram bon. mem. Buratto. Inſtrumenta autem
dictas enunciatiuas continentia, ſunt data de an-
nis 1424. & 1474. in quorum altero continetur
diuiſio bonorum Beneficij, inita inter Monaſte-
rium Monialium Ciuitatis Sueſſanæ, & illos de
Gallutijs, qui enuntiantur habere Iuſpatrona-
tus Cappellæ, de qua agitur; In altero verò,
quod eſt permutationis domorum Beneficij, cum
alijs domibus, partes coram Epiſcopo, ſuam inter-
ponente auctoritatem, aſſeruerunt Eccleſiam, ſeù
Cappellam prædictam eſſe de Iurepatronatus illo-
rum de Gallutijs, quorum duo, tunc dicto actui
intererant præſentes, ac conſenſum permutationi
7 præſtantes. Huiuſmodi autem enunciatiuæ † in
diuerſis Inſtrumentis contentæ, ac metam 200. an-
norum excedentes, probant proculdubio famam,
& conſequenter dominiũ, *c. cum cauſam, de probat.*
gloſſ. in c. cum olim de cenſ. Bald. in l. cum aliquis
num. 4. *& Iaſ. eodem num. in fin. C. de iur. deli-*
ber. Rota in Sabinen. Montis Rotundi 25. *Iunij*
1627. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Præſentationes verò continuatæ, & effectum ſor-
titæ ab anno 1519. vſquè ad annum 1629. quo tẽ-
pore d. Beneficiũ, per obitum Marci Antonij Gat-
tulæ vltimi Rectoris vacauit, probant quaſi poſſeſ-
8 ſionem præſentandi vltra centum annos; † Nam
conſtat, quòd prædicto anno 1519. Fabius Gal-
lutius mediante ſuo Tutore, vt fieri poſſe docet
Feder. de Sen. conſ. 102. *ſub num.* 1. conſenſit reſi-
gnationi eiuſdem Beneficij de conſenſu Vincentij
Guidatij, tunc illius Rectoris, ad fauorem Chari-
9 tei, etiam Guidatij, qui conſenſus † probatur effe-
ctuatus per poſſeſſionem ſubſecutam, & operatur
perinde, ac ſi in vacatione per obitum interueniſſet
Abb. conſ. 54. *num.* 1. *lib.* 1. *Rota in Piſtorien. Ar-*
chidiaconatus 15. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D*
meo Pirouano.

Prætereà concurrente eiuſdem Beneficij vaca-
tione de anno 1528. per obitum dicti Charitei, fuit
ad præſentationem Ioannis Antonij etiam Gallutij
Abaui D. Caroli, inſtitutus Ioannes Aloyſius de
Gallutio, quæ præſentatio probatur quoq; effectua-
ta per ſubſequutam poſſeſſionem.

Item de anno 1537. ſucceſſit Io. Antonius Ro-
tundus ex reſignatione d. Io. Aloyſij, cum ſubſecu-
ta mentione, quod huiuſmodi Beneficium de Iure-
patronatus dictæ familiæ extaret, vt in literis per-
inde valere expeditis, & Inſtrumento conſenſus per
eundem Fabium, tàm proprio, quàm d. Io. Anto-
nij alterius Patroni procuratorio nomine tunc præ-
ſtiti continetur, cuius effectuatio etiam probatur
per inſtitutionem ab Exequutore Apoſtolico de eo-
dem promiſo ſucceſſiuè factam.

Defuncto poſtmodùm d. Io. Antonio Rotundo
de anno 1572. ad præſentationem Io. Camilli Gal-
lutij, ex prædicto Fabio geniti, ſucceſſit in Beneficio
Io. Aloyſius Gallutius Iunior, cui deinde vigore
præſentationis Proſperi Gallutij, & aliorum ſucceſ-
ſorum Fabij, & Io. Camilli ſucceſſit Marcus Anto-
nius Gattula, quo tempore poſt controuerſiam or-
tam inter Patronos, qui illum præſentarunt, &
Epiſcopum, ac Capitulum Eccleſiæ Sueſſanæ ſu-
per pertinentia Iuriſpatronatus, Primò à Iudice de-
legato in partibus, & deinde in Rota latæ ſententiæ
ſuper manutentione ipſorum Patronorum in quaſi
poſſeſſione præſentãdi, ac ſuper adiudicatione eiuſ-
dem Patronatus pro vna medietate ad fauorem
Proſperi nati ex Io. Antonio Seniore de Gallutijs,
& pro altera medietate ad fauorem Aloyſiæ, ac ſo-
rorum etiam de Gallutijs, & ſucceſſiuè in executio-
nem huiuſmodi ſententiarum, idem Marcus Anto-
nius fuit inſtitutus, poſſeſſione ſubſecuta.

Eoquè demum defuncto de anno 1629. Deſcen-
dentes dicti Proſperi, pro medietate vt ſupra illi ad-
iudicata, præſentarunt Carolum hodie principalem
in concurſu aliorum Patronorum, qui pro altera
medietate præſentarunt Antonium collitigantem.
10 Ex quibus ſucceſſiuis † præſentationibus, & inſti-
tutionibus plenè conſtat de Iurepatronatus, per
multiplicatas præſentationes, quæ fuerunt ſortitæ
effectum iuxta receptum. *Oldr. conſ.* 229. *num.* 2.

Præmiſſis non obſtat ſcriptura Teſtamenti, in

quo legitur de anno 1372. & ſic de tempore ante-
riori. q. Nicolaum de Sanpaulis legaſſe nonnullas
pecunias ad ornatum Cappellæ dicti Beneficij, quã
vocat ſuam, vnde infertur ad fundationem, & dota-
tionem omninò diuerſam ab ea, quæ in gratia Caroli
11 fuit narrata; Quia ex huiuſmodi † legato modicæ
ſummæ rectè inferri non poteſt ad acquiſitionem
Iuriſpatronatus, in quo requiritur ſufficiens aſſigna-
tio pro Miniſtris, & alijs neceſſarijs, *gloſ. in c. ad
audientiam il 1. num. 4. de Eccleſ. ædif. Lambert.
de Iurepatr. lib. 1. par. 1. quaſt. 5. artic. 12. num. 1.*
Et nihilominus Gallutij ad quos, ſiue Iure hæredi-
tario, ſiue alio quocunquè titulo attenta dicta quaſi
poſſeſſione centenaria præſentandi, peruenit Patro-
12 natus, † etiamſi nõ fundauerint, nequè dotauerint
debent cenſeri Patroni, tàm ex præſumpta volun-
tate ædificantis, quàm ex auctoritate, & conſenſu
Ordinarij, & reſpondit *Calderin. in conſ. vlt. in
fin. de Iurepat.* quem ſequitur *Lambert. eodem tit.
lib. 1. quaſt. 10. art. 4. etiam in fin.*

Minùs obſtat, quod narratiua indefinita Iuriſpa-
tronatus familiæ illorum de Gallutijs non ſit iuſti-
ficata pro medietate ſpectante ad Patronos, qui
alium præſentarunt: Quia ex Iuribus in Summario
præſentis diſputationis exhibitis conſtat, dictam
alteram medietatem deueniſſe in alienas agnatio-
nes per fœminas de Gallutijs, quibus (vt ſupra) me-
dietas huiuſmodi fuerat adiudicata, quæ tamen
fœminæ, ac illius deſcendentes, attenta origine Iu-
13 riſpatronatus, ac propria † ſignificatione verbi
(familiæ) ſub eadem appellatione venire intelligun-
tur, vt per *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9.
num. 237. & ſeq.* vltra quod ſtante derogatione di-
ctæ alterius medietatis, nemini ex huiuſmodi narra-
14 tiua illatum eſt præiudicium, † quo caſu ſubreptio-
nem ceſſare dixit *Rota in Firmana Penſionis 2. Iu-
nij 1593 coram bon. mem. Card. Mellino, impreſſa
apud Marcheſ. de commiſſ. par. 2. pag. 489.*

Fuit inſuper ex parte dicti Caroli iuſtificata nar-
ratiua, quod ſit præſentatus à medietate Patrono-
rum, quia Ioannes Baptiſta, & Hieronymus ſuc-
ceſſores ex Ioanne Antonio Iuniori filio Proſperi,
cui medietas totius Iuriſpatronatus olim, vt ſupra,
fuit adiudicata, illum præſentarunt pro vna medie-
tate huius medietatis. Proſper verò Iunior, &
Franciſcus fratres, ac ſucceſſores, etiam ex Fabri-
tio altero filio dicti Proſperi Senioris præſentarunt
eundem pro alia medietate dictæ medietatis præ-
ſentis. Item prædictos Ioannem Baptiſtã, & Hie-
ronymum eſſe filios, & hæredes D. Antonij, & Io-
annem Antonium eſſe filium hæredem Proſperi ſe-
nioris ex vna, Proſperum verò Iuniorem cum Fran-
ciſco, & Carolo fratribus ex altera, eſſe filios, &
hæredes Fabritij, & ipſum Fabritium eſſe filium, ac
hæredem prædicti Proſperi Senioris, probatur Te-
ſtamẽtis dictorum Proſperi Senioris, Ioannis Anto-
nij, ac Fabritij de Gallutijs, quibus non leue pro-
bationis adminiculum prebet declaratio Magiſtra-
15 tus, † quæ alijs non comparentibus, neque con-
currentibus ſufficiunt ad firmãdam iuſtificationem
præſentationis Patronorum pro dicta medietate, ex
allegatis in *dec. 250. in fin. inter impreſſ. Reueren-
diſs. Domini mei Decani.*

Deniquè non obſtat, quod minimè conſtet præ-
dictos Ioannem Antonium, ac Fabritium adiuiſſe
hæreditatem Proſperi eorum Patris, vt requiritur
16 ad † effectum probandi qualitatem hæreditariam
Iuriſpatronatus iuxta tranſactionem inter dictum
Proſperum, & alios initam ad tradita per *Pariſ. in
conſ. 48. lib. 4.* Quia ex poſſeſſione bonorum hære-
ditariorum, tàm Auitorum, quàm Paternorum, de
qua teſtantur Syndici Communitatis, quibus pro-
pter munus publicè exigendi collectas à poſſeſſo-
17 ribus bonorum, eſt credendum, oritur † præſum-
ptio, quod vnuſquiſquè eorum adiuerit hæreditatem
Patris, alio præſertim titulo, vel cauſa non appa-
rente, *l. gerit, ff. de acquir. hæred. l. 1. C. de repud.
hæred. Bald. in l. non hoc. num. 1. C. vnde legitim.
Ang. conſ. 18. num. 3. Alex. conſ. 32. num. 1. vol. 3.
& in conſ. 30. num. 3. volum. 7. Man tc. de coniect.
lib. 12. tit. 12. Gregor. XV. deciſ. 98. in princip.* &
fuit dictum in *Firmana euictionis 9. Februarij
1629. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Et ita vtraquè &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Veneris 13. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Attentata ceſſant, ſtante acquieſcentia partis, & Iudicis. De attentatis illa pars dare nequit, ſi declinare tentauit iuriſdictionem Iudicis. Mandati defectus ex quo tollatur.

SVMMARIVM.

1 *Attentati vitium ceſſat per acquieſcentiam partis, quæ procedendo in cauſa, præſumitur attentatis renunciaſſe.*

2 *de Attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum Iudicis is dare non poteſt, qui eiuſdem Iudicis iuriſdictionem voluit declinare; vt dicitur de contumace.*

3 *Iudex procedens ad vlteriora, cenſetur attentatis renunciaſſe.*

4 *Mandati defectus benè tollitur ex pluribus comparitionibus, & ex impenſa facta in proſequutione litis. amplia num. 6.*

5 *Procurator de omnibus cenſetur certiorem feciſſe ſuum principalem.*

7 *Signatura repræſentat Papam.*

8 *de Papæ poteſtate, non eſt dubitandum.*

9 *Sententia, ſi ſit lata in vim commiſſionis iactationis, & iactationum &c. ſi reum vocat actorem, non ideò argui debet de aliquo defectu.*

10 *Quia in hoc iudicio, ille, qui impetrauit commiſſionem dicitur reus, & altera pars tanquàm diffamans dicitur actrix.*

DECISIO CII.

IN RELATIONIBVS cauſarum feci verbum in Rota ſuper expeditione iſtius cauſæ, quæ coram me pendet in ſecunda inſtantia. Et Domini ordinarunt, vt expediretur. Quia de iuſtitia ſententiæ D. mei Decani, de cuius confirmatione agitur, appa-

apparet ex deciſione coram eo facta ſub die 1. Mar-
tij 1630.* & de illius validitate apparet ex dua-
bus deciſionibus factis coram me ſub die 12. Ia-
nuarij,* & 4. Februarij præſentis anni*.

Nec obſtare dixerunt inhibitionem, vigore primę
commiſſionis emanatã. Quia licet inhibitio ſoleat
cauſare attentata circa acta facta coram ſecundo
1 Iudice: tamen intrat regula, quòd vitium † atten-
tati ceſſat per acquieſcentiam partis, quæ procedẽ-
do in cauſa coram ſecundo Iudice, vt in caſu noſtro,
præſumitur attentatis renunciaſſe, *Pariſ. conſ.* 41.
*num.*37. *lib.*1. *Lancell. de atten. appell. pend. c.*12.
*lim.*42. *num.*3. *&* 4. & fuit dictum in *Calaguritana Beneficij*, 6. *Februarij* 1609. *coram bonæ memoriæ Penia*.

Et cùm Capitulum S. Saluatoris commiſerit cau-
ſam ſecundo Iudici, intrat alia concluſio, quòd non
poteſt dare de attentatis ob litis pendentiam, vel
2 ob ſpretum Iudicis is, qui eiuſdem † Iudicis iuriſdi-
ctionem voluit declinare, vt dicitur de contumace,
Bart. in l. vbi captum, verſ. item aduerte, ff. de iudic. & in l. quàmuis, num. 8. *ff. de damn. infect. Felyn. in cap. ex tenore, num.*15. *& ſeq. de reſcrip.* & in his terminis dixit *Rota in Romana de Lante*, 10. *Iunij* 1613. *coram bon. mem. D. meo Vbaldo*. Et hoc circa intereſſe, reſpiciens partem Capituli. Quoquerò ad intereſſe Iudicis, quod poteſt conſiderari reſpectu ſuæ inhibitionis, quæ dicitur ſpreta: ceſſat difficultas in caſu noſtro. Quia D. meus Decanus eſt Iudex ſubrogatus, tàm primæ, quàm ſecundæ commiſſionis: & dum pronunciauit vigore ſecundæ, noluit attendere inhibitionem factam vi-
gore primæ commiſſionis, & cenſetur illi renunciaſ-
3 ſe: prout dicitur † de parte, quæ ad vlteriora pro-
cedit, vt ſupra. Vltra quod non conſtat, quod In-
hibitio fuerit facta Iudici.

Obiectum de mandato procuræ tollitur non ſo-
4 lùm ex verbis ampliſſimis mandati, ſed etiam † ex
pluribus comparitionibus, ex productione iurium,
& ex impenſa facta in proſequutione litis multorũ
annorum, *Rot. diuerſ. deciſ.* 55. *num.*2. *part.* 2. *recent. Verall. deciſ.*183. *num.*3. *par.*2. *ſanct. mem. Gregor. deciſ.* 44. *num.*1. *vſquè ad* 5. Et de omni-
bus præſumitur, quod Procurator certiorem fece-
5 rit † ſuum principalem, *Romana conſ.* 481 fuit di-
ctum in *Oſcen. Archidiaconatus*, 10. *Iunij* 1602.
coram Cardinali Lancellotto. Stante maximè re-
6 miſſoria ad partes † tranſmiſſa, & exequuta cum
interuentu Capituli: pro cuius parte fuerunt data
interrogatoria coràm Iudicibus, & factæ multæ
comparationes.

Cætera non indigent reſponſione, vt eſt illud,
quòd cauſa ſi effecta Cardinalitia. Quia Signatura
7 † quæ repræſentat Papam, illam commiſit ſecundo
8 Iudici: & de poteſtate Papæ non † dubitatur. Et
vt eſt aliud de ſententia D. mei Decani, quòd dicat
Eccleſiam del Pilar eſſe actricem, cùm tamen dicta
Eccleſia non impetrauerit aliquam commiſſionem.
9 Quia ſufficit, † quòd ſententia fuerit lata in vim
commiſſionis: *Iactationis, & Iactationum &c.*
impetratæ à Capitulo: in qua Capitulum tanquàm
diffamatus, dicitur reus: & Eccleſia del Pilar diffa-
mans, eſt actrix, vt per *Bald. in l. diffamari, col.* 2.
& in fin. C. de ingen. & manum. & & de commu-
ni teſtatur *Cagnol. ibidem, & Didac. Couar. var. reſol. cap.* 18. *num.* 4. cum alijs multis cumulatis per *deciſ. Pedem.* 151. *num.*4. *& ſeqq.*

Et ita deciſum &c.

*** Sunt Deciſiones 353. ſupra part. 5. recent. & 85. & 91. iu hac eadem part.

R. P. D. PIROVANO.

Lucana Succeſſionis.

Die Lunæ 16. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Banniti noſtri temporis, quocumquè modo ſint banniti, non æquiparantur deportatis, aut relegatis. Bannitus amittit tantum iura Ciuitatis bannientis.

SVMMARIVM.

1 *Defunctorum voluntates, vt ſeruentur debet ſumi omnis interpretatio, & num.*2.

3 *Filius natus exiſtente patre bannito, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c.*

4 *Banniti noſtri temporis non æquiparantur deportatis.*

*Deportati amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem, banniti noſtri temporis amittunt tantùm Ciuitatem. num.*4.

5 *Matrimonium propter bannum non diſſoluitur, ſed ſubſiſtit.*

6 *Banniti noſtri temporis, quocumquè modo ſint bãniti, ſiuè perpetuò, ſiuè ad tempus, ſiuè cum publicatione bonorum, aut quod poſſint impunè offendi, tanquàm hoſtes patriæ, nunquàm æquiparantur deportatis, aut relegatis.*

7 *Bannitus cum publicatione bonorum, & diffidatione, quæ iura ammittat, & num.*8.

9 *Patriæ poteſtatis ius eſt de iure ciuili Romanorũ.*

10 *Bannitus extra territorium bannientis non prohibetur agere.*

11 *Banni effectus non porrigitur extra territorium.*

12 *Bannitus amittit iura Ciuitatis bannientis.*

13 *Bannitus in alieno territorio eſt capax cuiuſcũque actus legitimi ſibi competentis.*

14 *Patria poteſtas ſola non ſufficit ad hoc vt habeat pater à lege pleniſſimũ mandatũ agẽdi in iudicio, niſi ſimul habeat vſumfructum in bonis filij.*

15 *Pater non habet vſumfructum in bonis filij, ſi filius veniat ex priuatione patris.*

16 *Filius, quando eſt infans, tunc patri adminiſtratio illius bonorum committitur, quàmuis non habeat vſumfructum.*

DECISIO CIII.

SENTENTIAE Rotales determinant primogenituram, de qua agitur ſpectare ad Io. Franciſcum, quàmuis conceptum, & natum poſt bannum patris, & cum hodiè ageretur de illarum iuſtitia, & validitate, reſponſum fuit quoad vtramquè partem eſſe confirmandas.

Nam quoad iuſtitiã, deciſiones cauſæ, quæ emanarunt, tàm in prima, quàm in ſecunda inſtantia

firmant filiationem Franciſci, & vocationem eiuſdem tãquàm ex linea primogenitorum Nicolai, qui fuit Pater Vincentij banniti, à quo fuit genitus ipſe Io. Franciſcus, qua linea durante ſecundogenitis nunquàm fuit apertus locus irreuocabiliter ex voluntate fideicommittentis, quàmuis Io. Franciſcus non extaret in rerum natura de tempore euenientis conditionis per bannum Vincentij Patris, quod euidentiſſimè patet: quia Teſtator voluit, quod bona ſua in perpetuum ſint, & poſſideantur per infraſcriptos, ordine ſucceſſiuo poſt mortē Nicolai primogeniti de primogenitis ipſius, & de primogenito in primogenitum ſucceſſiuè in infinitum quouſquè de linea, & deſcendentibus maſculis Nicolai erunt, & quaſi præuidens hunc caſum in verſiculo, & tale onus, ſubiũgit, quod in interpretatione pręmiſſorũ omnia intelligantur recto ſenſu abſquè aliqua extranea interpretatione, & vbicũquè aliquod oriretur dubium, omnia primò interpretentur in fauorem lineæ dicti Nicolai, & ſemper intelligatur primogenitus ex priori primogenito, ex quibus verbis dubitari non poteſt de volũtate Teſtatoris pręferendi primogenitos Nicolai quocumquè tempore nati, aut concepti fuerint, quia aliàs reperiretur Io. Franciſcus de primogenitis lineæ Nicolai adhuc illa durante non habens, aut poſſidēs bona primogenituræ ſecundùm Teſtatoris præordinationem,
1 & tamen omnis † interpretatio ſumi debet tàm de iure, vt illius voluntas impleatur etiam per extenſionem de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam, *Socc. Iun. conſ. 129. nu. 35. vol. 3. Crauett. conſ. 131. num. 5. Cephal. conſ. 433. nu. 4. & 445. num. 35. Surd. conſ. 96. num. 38. lib. 1.* quàm ex ipſo Teſtatoris præcepto, ibi, *vt omnia interpretentur in fauorem lineæ Nicolai, & ſemper intelligatur primogenitus ex primogenito*, atquè ita attenta
2 † manifeſta voluntate præferatur, quàmuis non extaret de tempore purificatæ conditionis, *Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 74. in fin. Petr. eod. tract. quæſt. 11. num. 586. cum alijs per Fuſar. relatis quæſt. 318. num. 77. & ſequen.*

3 Nequè ex eo, quod Io. Franciſcus natus † fuerit exiſtente Vincentio adhuc bannito videtur defeciſſe cõditionem, ſi ſine liberis, per *l. ex facto, §. ex facto, ff. ad Trebell.* quia deciſiones cauſæ huic obie-
4 cto ſatisfaciunt, non enim banniti noſtri † temporis æquiparantur deportatis, prout loquitur *textus in dicto §. ex facto*, illi amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem, iſti verò Ciuitatem tantùm, vt proptereà
5 filij iura filiationis non amittant, ex quo † matrimonium ſubſiſtit, nec diſſoluitur ſecundum veriorem, de qua *per Ripam in d. §. ex facto num. 11. & 17. Petra de fideicomm. quæſt. 3. num. 19. & quæſt. 11. num. 611. Pereg. de iure fiſci lib. 3. tit. 7. num. 23. Fuſar. 424. nu. 1. & Clarus* diſcuſſis opinionibus reſolutiuè tenet in *§. finali quæſt. 71.* quod
6 banniti † noſtri temporis quocumquè modo ſint banniti, ſiuè perpetuò, ſiuè ad tempus, ſiuè cum publicatione bonorum, aut quod poſſint tanquàm hoſtes patriæ impunè offendi, nunquàm ęquiparantur deportatis, aut relegatis, itaut non poſſit argumentari de deportato, aut relegato ad bannitum.

Quo verò ad validitatem ſententiarum obiecta facilè euitabantur.

Non enim releuat, quod lites fuerint inſtante Procuratore conſtituto ab eo, qui carebat adminiſtratione bonorum Io. Franciſci infantis, nempè à Vincentio patre bannito cum publicatione bonorum, & diffidatione, qui ſicuti amittit omnia iura
7 tàm propriè Ciuitatis, quàm Iuris † Cõmunis, quoad bona exiſtentia in Dominio Florentino, *Caſtr. in l. prima. num. 4. C. de hered. inſtit. Alex. conſ. 75. num. 8. vol. 1. Menoch. conſ. 565. num. 32.* conſe-
8 quenter etiam † amiſerit patriam poteſtatem, ex qua deſumitur ius adminiſtrationis, & conſtituendi Procuratorem ad lites.

Quia retenta opinione firmata, quod bãniti quocunquè modo non amittant iura Ciuilia, quàmuis Ciuitatem bannientis, & iura illius perdant, ceſſat
9 obiectum, nam ius patriæ † poteſtatis non eſt de iure Ciuitatis bannientis, nec prouenit ex ſtatutis illius, ſed ex iure Ciuili Romanorum, *Inſtit. de patr. poteſt. in princ. Bald. Angel. & alij in l. ſi cum dotem, §. ſi Patri, ff. ſol. matr. Peregr. de iure fiſci, d. lib. 3. tit. 7. num. 23.* propterea extra territorium
10 † bannientis non prohibetur agere nomine ſui filij, cum habeat pleniſſimum mandatum à lege *Pinell. in l. 1. par. 2. num. 63. C. de bon. mater. Rota deciſ. 319. num. 9. par. 1. recent.* nec à banniente poteſt impediri, defectu Iuriſdictionis, dum extra
11 † Territorium effectus banni non porrigatur, *Vãt. de nullit. ex defectu inhabil. num. 54.* nec vim facit, quod bona exiſtant in territorio Lucenſi, à quo Vincentius eſt bannitus, & ius defenſionis diriga-
12 tur in loco, cuius iura perdidit † per bannum, ita vt ſaltem ceſſet exercitium patriæ poteſtatis in dicto Territorio, quia hodiè agitur de validitate iudicij in Curia agitati, vbi pater adhuc retinens iura
13 Ciuilia, quàmuis bannitus † ab alieno Territorio ſit capax cuiuſcunquè actus legitimi ſibi competentis, *Imola in l. eius qui, §. ſi cui. num. 6. ff. de teſtam. Berou. conſ. 54. num. 10. lib. 2. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 21. Vant. dicto tit. ex defect. inhabil. num. 54.* & cum agetur de exequendis ſententijs, tunc erit quærendum de perſona legitima, ſed interim iudicium, quod nunc agitatur validum eſt, cum mandato patris.

Demùm non obſtat, quod ſola patria poteſtas
14 non ſufficiat, vt habeat pater à lege † pleniſſimum mandatum agendi in iudicio, niſi inſimul habeat vſumfructum in bonis filij, cum eo ceſſante habeatur loco extranei, *Bart. in l. lis nulla, nu. 1. ff. de iudic. Menoch. de recup. remed. 9. num. 86. Paſchal. de Iurib. patr. poteſt. par. 1. cap. 12. num. 84* & vſum-
15 fructum non habere, † cum filius veniat ex priuatione patris dixerint *Caſtren. in auth. excipitur. num. 9. C. de bonis quæ liber.* & alij relati per *Peregrin. de iure fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 105.*
16 Quia placuit Dominis reſponſio, quod † cùm Io. Franciſcus ſit infans minor ſeptennio, permittitur patri adminiſtratio, quàmuis nõ habeat vſumfructum, *Burſatt. conſ. 133. num. 31. lib. 2. Paſchal. de patr. poteſt. par. 1. cap. 2. num. 88.* ſequendo *Innocent. in cap. accedens. num. 2. de procur. Franc. deciſ. 10. num. 8.* id affirmans, quando pater non eſt priuatus ex diſpoſitione hominis, & ſequitur *Maſtrill. deciſ. 59. nu. 8. & 9. & Caſtill. de vſuf. cap. 3. num. 60. & ſeq.* Et ita, &c.

§ In

5 In hac cauſa deciſio vna adeſt ſuprà par. 5. recent. 394. coram R.P.D. Ghiſilerio.

REV.[MO] P.D. COCCINO DECANO.

Ianueñ. Separationis Thori.

Die Lunæ 16. Februarii. 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex, vt poſsit procedere per edictum, quid requiratur, & quando per dictum modum poteſt procedi, quæ ſint neceſſaria, & alia de quibus in ſummariis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex Ordinarius de Iure ciuili poteſt ex ſua auctoritate procedere per edictum.*
2 *Attamen hoc limita de Iure Canonico, quia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptum Papæ.*
3 *Commiſſio loquens de facultate procedendi per cõtradictas, non extenditur ad facultatem procedendi per edictum.*
4 *Per contradictas procedi poteſt, vel quando præceſſit citatio perſonalis, vel citationes fuerunt factæ per edictum, & num. 25.*
5 *Per generale mandatum de citando à Papa factum, non poteſt per edictum citari, ſed requiritur ſpecialis mentio.*
6 *Clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione, cenſentur repetitæ in alijs, dummodo d. commiſſio, non ſit de medio ſublata.*
7 *Cauſa antiqua, quando complicatur cum noua, tunc eadem clauſula cenſentur repetitæ, quatenus quis velit proſequi cauſam antiquam ſecus è contra.*
8 *Per edictum, quando proceditur, tunc citationes debent fieri in duobus locis in Curia.*
9 *Nec non in duobus locis vicinis in partibus, etiam ſi non ſint de vicinioribus.*
10 *Et Citationes originales debent affici, legi & dimitti affixa per aliquas horas, & iſta affixio debet fieri in Valuis Eccleſiæ Maioris.*
11 *Citatio originalis, quando legitur, non eſt dimittenda copia.*
12 *Put. opinio in deciſ. 27. lib. 2. non eſt Rotæ, ſed propria ipſius Put.*
13 *In citatione debet dari competens terminus ad compareñ. ſecundum locorum diſtantiam.*
14 *Appellatio requiritur à breuitate temporis in citatione appoſiti.*
Quod tamen intellige, quando citatio fuit perſonalis, vel per edictum, & vereſimile ſit, quod deuenerit ad notitiam citati. num. 14.
15 *Et ſi de neutro conſtat, tunc nulla requiritur appellatio, & citatio remanet nulla, & non arctat citatum ad comparendum, nec in termino, nec poſt. num. 16.*
17 *In Citationibus, quæ fiunt per edictum, duplicatur terminus dari ſolitus alijs in citationibus.*
18 *Arbitrium Iudicis remittit rigorem Iuris.*
19 *Citatio à nullitate ſaluatur, ſi procurator citatus compareat, declara n. 20.*
21 *Deciſ. Seraph. 653. n. 3. declaratur.*
22 *Citationes factæ in audientia ſumm. Pont. aut in Aula eius Palatij, poſtmodum affigendæ ſunt ianuæ Maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana Curia reſidet, & n. 23.*
24 *De eſſentia, & ſubſtantia proceſsus per contradictas, quid ſit.*
26 *Extrauag. iunctæ, de dol. & contum. & Clem. dudum de Iud. declarantur, & n. 29.*
27 *Abſentes à Curia ſolent citari in Curia, & huiuſmodi citatio arctat eos, ac ſi fuiſſent, apprehenſi, & quando hoc procedat, n. 28.*
30 *Papa per ſolam citationem executam in Curia, & nulla alia præcedẽte citatione, arctat citatum ad comparendum.*
31 *Et hoc procedit pariter in alio, qui hoc ex ſpeciali mandato, Papæ hoc facit.*
32 *Scripturam non propriam, ſed alienam producẽs, non ſibi præiudicat.*
33 *Procuratores cauti producunt mandatum per compulſum, & poſtea in certa cauſa illud mandatum, acceptant.*
34 *Clauſula, non alias, aliter, vel alio modo, tollit conſenſum ab actu, perinde ac ſi non eſſet geſtus.*
35 *Procurator poteſt acceptare mandatum non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi.*
36 *Mandati procura acceptatio eſt neceſſaria.*
37 *Notarij incuria non debet nocere parti.*
38 *Clauſula, vna, cum toto negotio principali, in cõmiſſione apponitur, quando appellatur ab aliquo incidenti.*
39 *Iudex ſi grauauerit partem ſuper aliquo incidenti, & appellatur, tunc Iudex ad quem, poteſt etiam cognoſcere ſuper negotio principali, & num. 40.*
41 *Clauſula, cum annexis, & connexit, in commiſſione appoſita, debet intelligi de his, quæ sũt eiuſdem naturæ, cuius eſt ipſa cauſa.*
42 *Verbum, annexis, de per ſe in commiſſione appoſitum, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum.*
43 *Mandatum præſumitur ex productione iurium, & impenſa.*
44 *Actus extra iudiciales ſunt, ſcribere, & informare in cauſa.*
45 *Scriptura, & informationes in cauſa, vt plurimum, non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam.*

DECISIO CIV.

DVBITAVI, An ſententia lata ſuper ſeparatione Thori, cùm indè ſecutis ſit nulla, quod quidẽ dubium duas habet inſpectiones principales. Prima eſt, vt videatur, an proceſſus factus per edictum ſuſtineatur: ſecunda quatenus non, an ſaltim conſtet de valida citatione proceſſus legitimi. Et quantum attinet ad primam inſpectionem principalem, tres occurrunt difficultates, quarum prima eſt, vt videatur, An Iudex haberet facultatem procedendi per edictum: Secunda, An in omnem euentum proceſſus fuerit legitimè factus: Tertia quatenus non, An idem proceſſus ſaltim ſuſtinea-

neatur ex eo, quod proceſſum fuit pet cõtradictas.
Et quantùm attinet ad primam difficultatem,
1 licet de Iure Ciuili † Iudex Ordinarius poſſit ex ſua
auctoritate procedere per edictum, *auth. qui ſemel.*
quomod. & quand. Iudex, Felin. in cap. quoniam
frequenter §. porrò num. 13. verſ. ſimiliter circa
ſecundum dictum, & num. 15. præſertim in verſ.
procedunt autem iſta, vt lit. non conteſt. Attamen
2 de Iure † Canonico ſecus eſt, quia tequiritur ſpe-
ciale reſcriptum Papæ, *Clem. dudum, de Iudic. de-*
ſumpta ex extrauagant. Boniſat. VIII. vnica de
dol. & contum. prout in dicta extrauaganti, ibi, *vt*
citationes auctoritate Apoſtolica, & in dicta Clem.
ibi, *ipſo Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia id*
mandante, & notat *gloſſ. ibidem in verb. Papa, &*
in duabus gloſs. ſeqq. Felin. loco citato num. 13.
verſ. circa gloſs. & num. 14. verſ. cæterum ſi loqui-
mur de illis duobus caſibus, Rot. deciſ. 8. in addit. de
dol. & contum. in nou. V ant. de nullit. ex defectu
citationis num. 126. in caſu autem iſto, in quo Ius
Canonicum attenditur, nulla fuit conceſſa facultas
3 procedendi per edictum, † quia commiſſio loqui-
tur de facultate procedendi per contradictas, quæ
longè differt à facultate procedendi per edictum,
vt ſtatim dicetur in explicatione tertiæ difficultatis
huius primæ inſpectionis principalis.

Nec obſtat, quod in commiſſione fuerit narratus
non tutus acceſſus, & Summus Pontifex reſcripſe-
rit *conſtito de nõ tuto acceſſu, procedatur per con-*
tradictas, quaſi voluerit dicere per edictum, quia
hoc non appoſitè infertur, cùm Princeps potuerit
cogitare, quod incumbentia præcederent ad effe-
ctum, vt poſſet procedi per contradictas (quod fit
4 † quando, vel præceſſit perſonalis citatio, vel cita-
tiones legitimè fuerunt factæ per edictum, vt ſtatim
de vtroquè dicetur) & quod ex abundanti petere-
tur illa commiſſio procedendi per contradictas, qui
quidem intellectus per neceſsè debet amplecti,
5 cùm per † generale mandatum de citando à Papa
factum non poſſit per edictum citari, ſed requira-
tur, quod Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia hoc
mandet *gloſ. in d. Clem. dudum in verb. ſpeciali-*
ter, & ibi Doct. & præſertim Abb. poſt princ. verſ.
per generalem, & ante finem verſ. quod etiam
contra.

Neque obſtat quod pro parte D. Marcelli ſub
die 25. Ianuarij 1622. fuerit præſentata commiſſio
in actis cùm expreſſa facultate procedendi per edi-
ctum, quia cùm prædicta eſſet commiſſio appella-
tionis à ſententia lata per Vicarium ſuper ſepara-
tione Thori, & nondùm Vicarius pronunciaſſet,
D. Barbara obtinuit illam commiſſionem tolli pe-
rindè, ac ſi non emanaſſet, & propterea D. Marcel-
lus ne dùm non poteſt iuuari iſta commiſſione, ſed
nec clauſulis in ea appoſitis, quia regula illa, quòd
6 clauſulæ appoſitæ † in prima commiſſione cenſean-
tur repetitæ in alijs, non habet locum, quando de
medio tollitur commiſſio, perindè, ac ſi non ema-
naſſet, vt in facilioribus terminis fuit reſolutum in
cauſa *Toletana Parochialis de Cincion. 28. No-*
uemb. 1601. corã me, in cauſa Pacen. Canonicatus
18. Martij 1611. corã recol. me Franciſco Penia, in
cauſa Carpentoraten Bonorũ 28. Nouem. 1612. co-
rã Eminent. D. meo Card. Veroſpio, in quibus firma-
7 tur, quod ſi cùm cauſa antiqua complicata eſt cauſa
noua, tunc clauſulæ cenſentur repetitæ, quatenus
quis velit proſequi cauſam antiquam, ſecus ſi ea
omiſſa, nouam cauſam proſequatut.

Circa ſecundam difficultatẽ primæ inſpectionis,
An quatenus citrà veri præiudicium adeſſet ſuffi-
ciens Iuriſdictio, proceſſus fuerit legitimè factus,
fuit abſolutè reſponſum, non conſtare de legitimo
proceſſu, & quidem ex duplici fundamento. Primò
8 quia quando † proceditur per edictum, citationes
debẽt fieri in duobus locis in Curia, vt in *d. clem. du-*
dum de iudic. & in d. extrauag. vnica de dolo, &
contum. necnon in duobus locis vicinis in parti-
9 bus, † etiam quod non ſint de viciniorìbus, *Aebill.*
deciſ. 15. de dol. & contum. & citationes originales
10 debent affigi, legi, & dimitti affixæ per aliquot †
horas, affixioque debet fieri in valuis Eccleſiæ ma-
ioris, *Caſtad. deciſ. 1. num. 2. & deciſ. 6. de dol. &*
contum. Rot. deciſ. 5. de reſcript. in nou. Aegid.
deciſ. 194. Put. deciſ. 164. lib. 2. in correct. Veſtr, in
prax. lib. 4. cap. 3. nu. 4. Paz. in prax. tom. 2. fol. 15.
col. 3. num. 11. In propoſito autem citationes ori-
ginales non fuerunt affixę, prout nec etiam affixum
fuit ſumptum authenticum, & ſic in hac parte cor-
ruit iſte proceſſus, qui nec ſaluari poteſt, ex *deciſ.*
Put. 17. lib. 2. in correct. dum vult, quod quando
11 citatio † originalis legitur, nõ eſt dimittẽda copia,
quod dictũ, quatenus eſſet verũ, non procederet ſi
aliter fuiſſet ordinatũ, *Aebill. dec. 14. de dol. & con-*
tum. quia quicquid ſit de iſta opinione Putei, cùm
12 ſit propria ipſius, & non Rotæ, in omnem euentũ
non conſtat citationem originalem fuiſse lectam.
Secundò corruit idem proceſsus, quia licet in cita-
13 tione debeat dari † competens terminus ſecundũ
locorum diſtantiam, vt in *dictis extrauag. & clem.*
Bart. in extrauag. ad reprimendum in verbo per
edictum num. 5. & 6. verſ. ſed quis terminus, vbi
quod iſta eſt practica pulchra, & notabilis: Attamẽ
in caſu iſto fuit præfixus terminus octo dierum dũ-
taxat ad comparen. qui non eſt ſufficiens, vt mox
dicetur, ac proindè citatiò fuit nulla *Put. dec. 150.*
num. 1. lib. 3. vbi num. 2. Doctoribus tenentibus,
14 quod requiratur † appellatio à breuitate termini,
reſpondet eorum dicta procedere, quando citatio
fuit perſonalis, vel quando conſtat factam per edi-
15 ctum veniſse ad notitiam citati; Itaut ſi de his †
non conſtet, nulla requiratur appellatio, ſed citatio
remaneat nulla, & non arctet citatum ad compa-
16 rendum † nec in termino, nec poſt terminum,
Additio ad d. deciſ. 5. num. 20. ad fin. verſ. ideo in
practica de reſcript. in nou. Quod autem terminus
octo dierum fuerit nimis breuis, inficiari non
17 poteſt, cùm in iſtis citationibus per edictum † ſit
duplicandus terminus dari ſolitus in alijs citatio-
nibus: ſi enim locus diſtat per decem dies, debet
præfigi terminus 20. dierum: ſi verò per 20. dies,
eſt præfigendus terminus 40. dierum, *additio ad d.*
deciſ. 5. loco proximè alleg. & in omnem euentum,
18 quatenus hoc relinquatur arbitrio Iudicis, † quod
remittit Iuris rigorem, itaut ſeruetur æquitas, nulla
æquitas ſuadet, quod terminus 8. dierum ſufficiat
ad comparen. ex Ciuitate Ianuenſi in Curia.
19 Neque etiam obſtat, quod citatio à nullitate †
ſaluatur, ſi poſtmodum Procurator citatus com-

pareat,

pareat, *elem. cauſam in fin. de elect. Roman.conſ.*
410.num.2. Rot. deciſ.11.de dol.& contum.in nou.
Aegid.deciſ.364. & 539. Sarnen. in reg.de Annali
q.65. & 76. Achill. deciſ. 7. num.1. de dol. & con-
tum. Ceſ. de Graſs. deciſ.15. de fid.inſtr. Quia fuit
reſponſum ad hũc effectum duo copulatiuè requiri.
20 Primò, † quod Procurator poſt citationem ſit cõ-
ſtitutus ad illam cauſam, & quod in dicta cauſa
compareat, *Achill. d deciſ.7.nu.3. Sarnen.in com-*
pendio vtriuſque ſignat.nu.68.Veſtr.in prax.lib.7.
cap.1. num.6. Staphil. de liter. Iuſtit. §. in primis
num.21.& 24. Lancell. de attent. lit. pend. in præ-
fat.num.121. Seraph.deciſ.1366. vbi alias deciſio-
nes declarat; in hoc autem caſu, licet poſt d.citatio-
nem D.Barbara conſtituerit Procuratorem Cabel-
lam, attamen illa conſtitutio fuit generalis, non
autẽ ſpecialis in cauſa ſeparationis Thori, nec ipſe
vnquàm comparauit, ſed ſolummodò acceptauit
mandatũ ad effectũ ſubſtituendi tantũ ſubſtitutus
verò nunquã acceptauit mãdatũ,nec vnquã cõpa-
21 ruit. Nec prædictis reſiſtit † *deciſ. Seraph.653.n3.*
quia loquitur de Procuratore quidẽ generali, ſed qui
acceptauit mandatũ, & in cauſa cõparuit, at in caſu
noſtro de acceptatione mandati non conſtat, niſi ad
effectum ſubſtituendi, & vt dictum eſt, nec ipſe Pro-
curator principalis, nec ſubſtitutus vnquàm in
cauſa comparuerunt, nec quidem reſpectu conſen-
ſus in Iuriſdictionem faciendo ſe Procuratores; ſed
quando comparuerunt ſe tales eſſe negarunt.

Circa tertiam, & vltimam difficultatem primæ
inſpectionis principalis, An ſcilicet proceſſus ſuſti-
neatur ex eo, quod fuit agitatus per contradictas,
difficultatem videntur facere verba *d. extrauag.*
22 *vnica de dol.& contum.* ibi, *Declarantes, † vt ci-*
tationes factæ in audientia literarum noſtrarum,
aut in Aula noſtri Palatij poſtmodum affigendæ
Ianuis maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana, &c.
reſidebit Curia, &c. arctent citatos. necnon di-
ſpoſitio *d clem. dudum de Iudicijs*, ibi, *Citationes*
23 *factæ † in Apoſtolicarum audientia publicè litera-*
rum, vel in Papali Palatio, publicè poſtmodum ma-
ioris Eccleſiæ loci, in quo Romanus Pontifex cum
ſua Curia reſidebit, Ianuis affigenda.

Sed huic fundamento fuit reſponſum, quod de
eſſentia, & ſubſtantia proceſſus per contradictas,
24 eſt, † quòd principalis citetur perſonaliter, aut ſi
eſt locus citationi per edictum, tunc ſi principalis
per ſe, vel per procuratorem non comparet, proce-
ditur per contradictas, *Veſtr.in prax. lib.1. cap.5.*
num.2. in fin. & num.4. Verall. deciſ.107. nu.3.
in fin. par.1 & 102. num.1. & 135. par.3. Achill.
deciſ.15. num.3. de appell. Caſſad. deciſ.6. num.2.
vt lit.pend. Rot. deciſ.15. de reſcript. in nou. & ibi
adden. num.1. Rot. deciſ.10. num.1. de re iud. in
nou & 36.par.3. lib.3. diuerſ. Seraph. deciſ.1018.
num.4. & 1100. num.5. & propterea cùm hic non
25 conſtet de † citatione perſonali, aut legitima per
edictum, non potuit procedi per contradictas.

Nequè contrarium dicitur in dicta extrauagan-
ti, & clem. quia dicta clem. prout extrauagãs tres
26 habet partes, † in prima, & ſecunda loquitur de
citatione edictali exequenda in Curia, non autem
in loco vicino, vel propinquo habitationis citandi,
ſicut tota die practicatur, *Vital. in d.clem. dudum*
num 56. & quòad citationes faciendas in locis vi-
cinioribus, nec non quòad reliqua dd. clem, & ex-
trauagans debent intelligi ſecundùm Iuris com-
munis diſpoſitionem, niſi aliter ex certa ſcientia
Papæ in commiſſione exprimatur, *Vital. d. loco*
num.58. verſ. mandatum ergo Papa, ex tertia
27 verò parte dictæ clem. colligitur, quòd † abſentes
à Curia ſolent citari in Curia, & huiuſmodi citatio
arctat eos, ac ſi fuiſſent apprehenſi, quòd tamen
eſt verum, quãdo cauſa tractatur in Curia per deuo-
28 lutionem † ex ſpeciali mandato Papæ, & pars fuit
legitimè extra Curiam citata, & hoc ſufficit, quia
in tali prima citatione fuit citata ad omnes actus,
& ſucceſſiuè, vſquè ad ſententiam incluſiuè, & ideò
ex abundanti fit citatio per audientiam, ità *Vital.*
in d.clem. dudum num.56. & 59. Vant. de nullit.
ex defectu citationis num.99. & ſeqq. & num.109.
num.110. vbi quod dictæ citationes fiunt de ſtylo,
Veſtr. in prax lib.4.cap.2 nu.6. Rot. deciſ.8. in fin.
de teſtibus in nou. & ſic clarè conſtat, quod dictæ
29 extrauagans, † & clem. non diſponunt, quod poſ-
ſit procedi per contradictas, non præuia citatione
perſonali; aut per edictum, ſed loquuntur tantùm
de citatione edictali, quæ fit in Curia, in reliquis
remittendo, ſe ad Ius commune, vt per *Vital. loco*
ſupra allegato.

Nequè opitulatur, quod Papa conceſſit facultа-
tem procedendi per contradictas conſtito de non
tuto acceſſu, & ideo etiam, quod non cenſeatur cõ-
ceſſus proceſſus per edictum, cenſetur ſimpliciter
conceſſus per contradictas conſtito de non tuto
30 acceſſu, etiam non † præcedente aliqua citatione,
cùm Papa per ſolam citationem in Curia executam
arctet citatum, & idem ſit in alio, qui ex mandato
ſpeciali Papæ hoc faceret *Vital. in d. clem. dudum*
num.56. verſ. nam ſolus Papa. Nàm fuit per Do-
minos conſideratum, quod in hoc caſu adeſt tale
31 mandatum † ſpeciale, cùm ad iſtum effectum re-
quiratur, quod fiat digreſſio ſpecifica, itaut non
ſufficiat generalis expreſſio *Imol.in d.clem. dudum*
num. 12. & ibi additio in littera F. quæ allegat
concordantes: in caſu antẽ noſtro non ſufficit, quod
Summus Põtifex conceſſerit ſimpliciter facultatẽ
procedendi per contradictas, cùm non expraſſerit
ſe hanc quoquè facultatem concedere etiam, quod
non adeſſet prima citatio perſonalis, vel per edi-
ctum, & ideo prædicta citatio per contradictas
nullatenus poteſt ſuſtineri.

Quantùm attinet ad ſecundam inſpectionem
principalem, An ſcilicet conſtet de valida citatio-
ne Procuratoris D. Barbaræ, & hæc inſpectio duas
habet difficultates principales, Prima eſt, An pro-
ceſſus agitatus cùm Cabella ſuſtineatur. Secunda,
an proceſſus agitatus cùm Lactantio ſubſtituto à
Cabella ſuſtineatur, ex mandato vero, vel præ-
ſumpto.

Et circa primam difficultatem, vt modo dictum
fuit D. Barbara conſtituit Procuratorem generalẽ
Cabellam, qui acceptauit mãdatum ad ſubſtituen-
dum tantùm cùm clauſula, nec alias, aliter, nec
alio modo, & illud per compulſum produxit, &
ideò per talem productionem non cenſetur man-
32 datum acceptaſſe, & ſibi præiudicaſſe, cùm †
ſcriptum non eſſet propria, ſed aliena, *Rota dec.3.*
de

Digitized by Google

de fid. inſtr. in nou. Verall. deciſ. 193. *num.* 5. *par.* 1.
ſanct. mem. Gregor. deciſ. 467. *num.* 9. *vbi aliæ deci-*
ſiones allegantur, hinc Additio ad deciſ. 26. *num.* 3.
de procurat. in nou. dicit, quod inoleuit ſtilus, vt
cauti procuratores dent mandatum per compulsũ,
& demum acceptant onus ad effectum ſubſtituẽdi
tantùm, ac ſubſtituunt, & facta hoc caſu ſubſtitu-
tione non ſunt amplius Procuratores, licet ſecus
eſſet ſi mandatum ſimpliciter acceptarent, & in
puncto *Put. deciſ.* 212. *in fin. lib.* 2. *in correct.* vbi
33 quod cauti † Procuratores producunt mandata
per compulſum, & poſtea in certa cauſa acceptant
dictum mandatum. Idq. maximè procedit in caſu
iſto, ſtante clauſula, non alias, aliter, nec alio modo,
34 quæ tollit conſenſum ab † actu perinde, ac ſi non
eſſet geſtus, *Rot. in recent. deciſ.* 115. *n.* 6. *ad med.*
par. 1. *& deciſ.* 647. *ad fin. par.* 2. *diuerſ.* & propte-
rea proceſſus ex citatione Cabellæ non ſuſtinetur,
cap. licet de procurat. in 6. *l. inuitus. C. eod. tit.* po-
35 tuit enim d. Cabella acceptare † mandatum non
ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi, *clem.* 1.
vbi gloſ. in verb. proteſtatione, & ibi etiam *Vital.*
num. 75. *&* 76. *de procurat. & bene Additio ad d.*
deciſ. 26. *loco citato, Put. deciſ.* 13. *de procur. & d.*
deciſ. 212. *lib.* 2. *in correct.* & prædicta eo magis ha-
bent locum, quia Cabella citatus ſub diebus 7. &
28. Februarij 1625. proteſtatus fuit ſe non eſſe
Procuratorem.

Circa verò ſecundam difficultatem ſecundæ in-
ſpectionis principalis. An proceſſus ſuſtineatur ex
mãdato vero, vel præſumpto Lactantij negatiuè fuit
reſponſum, quia licet Cabella ſubſtituerit d. Lactã-
tium: nihilominus nullibi apparet de acceptatione
dictæ ſubſtitutionis, aut expreſſa, aut tacita, quæ
36 quidem acceptatio † eſt neceſſaria, cum ipſe non
fuerit præſens dictæ ſubſtitutioni, *l.* 2. *ff. de procurat.*
Caſſad. deciſ. 3. *de reſcript. Caputaq. deciſ.* 319. *par.* 1.
Bart. conſ. 73. *num.* 1. *&* 3. *Aret. in conſ.* 68. *nu.* 4.
verſ. & ideo, Rot. deciſ. 7. *de procur. in nou.* de ex-
preſſa quidem nullibi conſtat.

Nec tacita poteſt deduci ex eo, quod dictus La-
ctantius citatus ad dicẽ contra commiſſionem
oppoſuit generalia contra, quia eſt aduertendum,
quod duæ pendebant cauſæ in partibus, videlicet
ſeparationis Thori, & alimentorum, & duæ fuerũt
latæ ſententiæ, quæ ſeparatim fuerunt introductæ in
Curia, in cauſa alimentorum verè Lactantius erat
Procurator, & ideò citatus ad dicendum contra
commiſſionem, cum contineret materiam alimen-
torum, oppoſuit generalia contra; citatus verò ſe-
mel in cauſa ſeparationis Thori comparuit, & de-
clarauit ſe non eſſe Procuratorem, vt in proteſta-
tione ſub die 27. Ianuarij 1625. Nec opitulatur,
quod dictæ Commiſſiones fuerint appoſitæ in regi-
ſtro ſeparationis Thori, quia cum verè non perti-
37 nerent ad illud iudicium, incuria † Notarij nõ de-
bet nocere, & ſat eſt in caſu de quo agitur, quod il-
læ Commiſſiones fuerint datæ in cauſa alimentorũ.

Nec nocet dicto Lactantio, qui oppoſuit genera-
lia contra, quod prima cõmiſſio haberet clauſulam,
cum annexis incidentibus, dependentibus, & emer-
gentibus vna cum toto negotio principali quia
quantùm attinet ad clauſulam, *vna cum toto nego-*
tio principali, quæ ſi non obſtat, nec minus aliæ ob-
ſtabunt, vt ſtatim dicetur, prænotandum venit, quòd
38 iſta clauſula † quando apponitur in cauſa appella-
tionis, prout in caſu iſto fuit appoſita, tunc appo-
nitur, quando appellatur ab aliquo incidenti, itaut
ſecundum *Bellamer. in deciſ.* 419. *Si auditor*, ſi Iu-
39 dex grauauit ſuper illo incidenti, Iudex, † ad quem
poſſit etiam cognoſcere ſuper negotio principali,
ſin minus non poſſit, ſed Iudicium ſpectat ad Iudi-
cem, à quo, *Rot. deciſ.* 23. & ibi *Addent. num.* 1. *&*
ſeqq. de reſcript. in nou. Mandoſ. commiſs. 17. *in*
verb. vna cum toto negotio principali, verſ. de effe-
ctu clauſulæ, quicquid ſit, an negotium principale
40 cenſeatur æquè principaliter cõmiſſum vna † cùm
incidenti, ſuper quo fuit appellatum, etiam quod
Iudex à quo ſuper incidenti non intulerit grauamẽ
ex alia *deciſione Bellamer.* 48. *Proceſſus, et dec.* 618.
In cauſa beneficiali, & notant *Mandoſ. loco modo*
allegato. Hoc poſito aduertendum venit, quod fuit
appellatum ſuper incidenti alimentorum, narratur
enim in dicta prima commiſſione, quod Vicarius
Ianuen. condemnauit D. Marcellum pro alimentis
in ſcut. 1850. annuis impreſſionis Ianuæ, & quod
fuerat appellatum, & cauſa commiſſa in partibus
per Signaturam Iuſtitiæ, cùm clauſula, ſine retar-
datione ſcutorum 800. & quod poſtmodum eadem
Signatura reſcripſit Eminentiſſimo Domino meo
Cardinali Pamphilio, tunc Rotæ Auditori, cùm
clauſula ſine retardatione ſcut. 1850 iuxta ſenten-
tiam Vicarij, & ſubiungitur in eadem commiſsio-
ne, quod diſputato negotio in Rota fuit reſolutum,
reformandam eſſe ſentẽtiam ad ſcut. 1200 impreſ-
ſionis Ianuæ, & ſecundo loco coram R. P. D. meo
Pirouano, ſubrogato eiusdem D. Cardinalis Pam-
philij, in annuis ſcutis 1200. monetæ Romanæ, &
vlterius narratur, quod ſtãtibus iſtis reſolutionibus
Signatura Sanctiſsimi reſcripſit, vt procederetur
perinde, ac ſi commiſsio, in qua aderat clauſula,
ſine retardatione ſcut. 1850. ab initio fuiſſet ſigna-
ta cùm clauſula, non retardata ſolutione arbitrio
Rotæ, & tandem ſubiungitur, quod cùm R. P. D.
meus Pirouanus, per decretum diffinitiuum pro-
nunciaſſet procedendum eſſe in dicta cauſa non re-
tardata ſolutione annuorum ſcut. 1200. argenti im-
preſsionis Ianuæ, & tamen aliàs Rota reſoluiſſet
taxationem debere fieri, in ſcutis annuis 1200. mo-
netæ Romanæ. Ideo fuit petitum committi cau-
ſam appellationis, prout fuit commiſſa bon. mem.
Remboldo, cùm prædicta clauſula, *annexis, & con-*
nexis incidentibus, & dependentibus, & emergen-
tibus, vna cum toto negotio principali. Ac propte-
rea ex hac ſerie apparet, quod fuit commiſſa cauſa
appellationis ſuper incidenti, nempè ſuper eo, an
eſſet attendenda taxatio ſcut. 1200. monetæ Ianuæ
vel monetæ Romanæ; negotium enim principale
huius incidentis non eſt ſeparatio Thori, ſed an ali-
menta debeantur, quod quidem negotium compre-
henditur ſub dicta clauſula, *vna cum toto negotio*
principali.

Nec etiam opitulatur antecedens clauſula, *cùm*
41 *annexis, connexis, &c.* quia cùm huiuſmodi † clau-
ſula ſit appoſita in noua commiſsione cauſæ, intel-
ligi debet de his, quæ ſunt eiuſdem naturæ cuius eſt
ipſa cauſa ſcilicet de iudicialiter agitãdis, *Bellamer.*
deciſ. 328. *ſi Papa, Felin. in cap. ſedes num.* 3. *mihi*
col. 6.

Digitized by Google

col. 6. verſ. & pro hoc vltimo, & in cap. cæterum num. 2. col. 4. verſ. ampliat, etiam de reſcript. Caſſad. deciſ. vlt. nu. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Mandoſ. commiſſ. 2. in verb. annexis, & connexis, verſ. aduertendum eſt, Et verb. annexis, de per ſe poſitum
42 † importat negotium principale rei, ſuper qua fuit appellatum, vt allegando *Bellamer. in d. deciſ. 618. ſic in cauſa beneficiali dixit Rota coram ſanct. me. Clemente VIII. in cauſa Mantuana attētatorū, 1. Iuly 1583. quæ eſt deciſ. 187. num. 6. par. 2. diuerſ.* in ſecunda verò Commiſſione nihil dicitur, quod faciat ad rem, itaut egeat reſponſione.

Nec deduci poteſt acceptatio ſubſtitutionis per Lactantium ex eo, quod ipſe appellauit à ſententia lata ſuper ſeparatione Thori, quia hoc non eſt verum in facto, cùm appellatio fuerit interpoſita de anno 1627. à termino habito pro ſeruato, & ſententia ſuper ſeparatione Thori fuit lata vſquè de anno 1625.

Nec tandem intrat mandatum præſumptum d.
43 Lactantij, quia † & ſi ex productione Iurium, & impenſa mandatum probetur, *ſanct. mem. Gregor. deciſ. 134. num. 4. & 5.* Attamen productio Iurium fuit facta per compulſum, impenſam autem non conſtat fuiſſe factam per Lactantium, & licet ipſe ſcripſerit, & informauerit in cauſa. Attamen iſti
44 † ſunt actus extraiudiciales, *Ripa in l. 2. num. 12. C. de eden. vbi Dec. num. 20. ad med. verſ. ſed certè, Marant. de Iudic. par. 6. act. 10. num. 58.* & huiuſmodi ſcripturæ, & Informationes, vt plurimum
45 non ſolent † fieri à Procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam.

Ex quibus reſolutum ſententiā cùm inde ſecutis eſſe nullam, quia Iuriſdictio procedendi per edictū non adeſt, & quàtenus adeſſet, citatio non fuit legitimè facta, nec ex conſtitutione Procuratoris præſumitur ſcientia; itaut ſubſtineatur proceſſus per contradictas, ex quo mandatum fuit generale, nec proceſſus ſubſtinetur ex citatione Cabellæ, aut Lactantij, quia Cabella Procurator non acceptauit mandatum, niſi ad effectum ſubſtituendi, & Lactantius ſubſtitutus neque expreſsè, neque tacitè acceptauit ſubſtitutionem, nec intrat mandatum præſumptum d. Lactantij, cùm Iura non produxerit, nec appareat impenſas feciſſe, licet ſcripſerit, aut informauerit, &c.

¶ In eadem cauſa habes infra alias deciſiones coram eodem Reuerendiſs. P.D. Coccino Decano nempè ſub die 5. Maij. 1632. & 24. Nouemb. eiuſdem Anni, & 11. Aprilis 1633. & 15. Maij 1634.

R. P. D. QVEIPO.

Taruiſina Feudi.

Die Veneris 5. Martii 1632.

ARGVMENTVM.

Inſtrumento publico, vt adhibeatur fides, quæ ſint neceſſaria. In reſtitutione in integrum aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ, quid ſufficiat probare.

SVMMARIVM.

1 *Actore non probante, reus, & ſi nihil præſtiterit abſoluendus eſt.*
2 *Inſtrumento plena fides adhibetur, ſi ſit confectū à Notario publico, & diem, menſem, annum, teſtes, & Notarij ſignum contineat.*
3 *Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione.*
4 *Notariatus officium aſſumi, & exerceri poteſt impleta pubertate.*
5 *Viuere, quis præſumitur vſque ad centum annos.*
6 *Inſtrumenti fidem non vitiat, nec adimit in Indictione error.*
7 *Pontificatus annum in inſtrumento publico non eſt neceſſarium.*
8 *Peritis in arte eſt fides adhibenda.*
9 *In reſtitutione aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ, ſufficit docere de bono iure etiam ſemiplenè*
10 *Immo ſufficit conſtare de bono fumo cauſæ, vel etiam læſionis fumus ſatis eſt.*
11 *Enunciatiua vnica antiquiſſima ſemiplenam probationem facit, & concurrentibus adminiculis, plenam inducit fidem.*
12 *Enunciatiuæ duæ antiquæ in diuerſis inſtrumentis excedentes centum annos, probant plenè, etiam contra tertium.*

DECISIO CV.

FEVDI de Ruſtica, de quo agitur, duæ dantur Inueſtituræ, Altera anni 1259. qua Epiſcopus Taruiſinus inueſtiuit Guercium de Vicoagere, & eius hęredes legitimos vtriuſquè ſexus, ita tamen, quod maſculis extantibus fœminæ non ſuccederent, ſed dumtaxat maſculis deficientibus. Altera Inueſtitura anni 1297. qua Epiſcopus Taruiſinus ſub hac forma inueſtiuit nob. viros Vbertum, & Guercium fratres prædicti Domini Guercij nepotes, filij q. Henrici de Vicoagere, recipientes pro ſe, ſuiſq. hæredibus ex ſe deſcendentibus maſculis, & fœminis, ita quod extantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, deficientibus verò quandocunquè ſinè prole legitima, maſculis fœminæ ſuccedere debeant; Alterutrius verò prole prorſus legitima deficiente totum feudum ad alteram deuoluatur. Ex dictis autem Vberto, & Guercio ſecundo loco inueſtitis duæ prouenere lineæ, nam ex Guercio deſcendunt Antonius & alij maſculi, ex Vberto verò deſcendunt fœminæ, nam maſculus vltimus deſcendens ex Vberto fuit Franciſcus, qui ſinè filijs, & deſcendētibus maſculis deceſſit, relictis dūtaxat filiabus Laura, Diana, Auguſta, & Diamāte, quæ acceperunt poſſeſſionē dimidiæ partis dicti feudi, quā earum pater Franciſcus tenebat, in quam ſuccedere prætendebant virtute dictæ ſecundæ Inueſtituræ anni 1297.

Sed exaduerſo Antonius, & alij maſculi deſcendēn ex Guercio fratre Vberti intendebant partem d. feudi à Franciſco poſſeſſam ad eos vti maſculos ſpectare, vigore primæ Inueſtituræ anni 1259. Cùm per eam fœminæ, deficientibus omnibus maſculis dumtaxat, admitterentur, ſed ex fœminarum parte opponebatur tantum Inueſtituram anni 1259. factam ad fauorem Guercij ſenioris fuiſſe alteratam

per

per ſecundam Inueſtituram anni 1297. factam ad fauorem Vbertij, & Guercij filiorum Henrici, tùm quod maſculis deſcendentibus ex Guercio fratre Vberti petentibus ſucceſſionem integri feudi vigore primæ Inueſtituræ incumbebat onus probañ inclusionem in eadem Inueſtitura, atque ita probandi legitimam deſcendentiam à prædicto Guercio ſeniore primo inueſtito nempè quod Henricus dd. Guercij & Vberti pater fuiſſet filius Guercij ſenioris primi inueſtiti, nam cum d. Antonius & alij maſculi eſſent actores, illis onus probandi fundamentũ
1 ſuæ intentionis incumbebat: † cùm actore nõ probante, reus, & ſi nihil præſtiterit abſoluendus ſit, *iux. tex. in §. commodum inſt. de interd. l. 2. ff. de probat. l. fin. C. de eden.*

Super quo iudicio introducto coram Epiſcopo Taruiſino, lata fuit ſententia ad fauorem Antonij, & aliorum maſculorum ſuper d. ſucceſſione, quæ fuit confirmata per Nuncium Apoſt. Venetiarum à qua, appellatione interpoſita per fœminas, & cauſa in *Rota introducta die 23. Ian. 1621. coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio, & 24 Maij eiuſd. coram bo. me. Vbaldo, & 16. Nouemb. 1622. coram R. P. D. meo Pirouano* reſolutum fuit maſculos à d. Guercio fratre Vberti, fœminas verò à d. Vberto deſcendere, ſed ex parte maſculorum probatum non eſſe Henricum d. Guercij, & Vberti patrem fuiſſe filium Guercij ſenioris primi inueſtiti; nam ſi de d. filiatione conſtaret, dd. maſculis ius ſuccedendi cõpetere in medietate feudi, quam poſſidebat Frãciſcus pater fęminarum excluſis fęminis, firmatum fuit *coram R. P D. meis Vbaldo, & Pirouano vbi ſupra,* ſed quia in d. probatione maſculi defecerant, tres ſententiæ Rotales latę fuerũt vna per bo. me. Vbaldum, quæ, ſententias de partibus reuocauit, & ius ſuccedendi in d. medietate feudi, quam tenebat Franciſcus, declarauit fœminis competere excluſis maſculis. Altera per D. meum Pirouanũ, & tertiam per bo. me. Remboldum confirmatoriæ ſententiæ bo. me. Vbaldi.

Sed ab vltima ſententia bo. me. Remboldi obtinuerũt maſculi in gradu reſtitutionis cauſam mihi committi, intuitu quarũdam ſcripturarum, quæ de nouo repertę fuerant, præſertim Inſtrumentum Inueſtituræ factum de anno 1343. in quo enunciatur dd. Vbertum, & Guercium fuiſſe filios Henrici filij Guercij, ac Inſtrumentum factum per Capitulum S. Petri de anno 1283. in quo ſuperuiuentiæ Henrici filij Guercij atteſtatur.

Die autem 11. Maij 1629. dedi dubium, An dictum Inſtrumentum Inueſtituræ anni 1343. eſſet in forma probanti, & affirmatiuè reſolutum fuit, vtraquè parte informante.

Et ſucceſſiuè 23. Iunij 1629. Dubium propoſui An conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, & non fuit capta reſolutio, quo dubio repropoſito 4. Decemb. 1630. quia in deciſionibus factis coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio, & RR. PP. Pirouano, & Vbaldo, firmatum erat maſculis deſcẽdentibus à Guercio filio Henrici, ius ſuccedendi competere in d. dimidia parte feudi poſſeſſa per Franciſcum patrem fœminarum, ſi à dd. maſculis probatum extitiſſet d. Hẽricum filium fuiſſe Guercij ſenioris primi inueſtiti, DD. placuit reſolutionem differre, & quod ſtrictè informaretur ſuper d. filiatione Henrici, & 13. Ian. 1631. cauſa ſuper d. reſtrictione propoſita; An videlicet Henricus eſſet filius Guercij ſenioris primi inueſtiti; DD. non fuerunt cõcordes, ſed dilata fuit reſolutio, & iterum ſub die 26. Maij d. anni propoſita cauſa ſuper d. filiatione, quia ex parte fœminarum allegatum fuit primã inueſtituram factam ad fauorem Guercij ſenioris alteratam fuiſſe per ſecundam factam ad fauorem Guercij & Vberti filiorum Henrici, & ideò ſuperfluum eſſe diſcutere ſuper d. filiatione, An ſcilicet Henricus eſſet filius Guercij primi inueſtiti, ſed eſſe neceſſe diſputare, An ſecunda Inueſtitura alteraret primã non fuit capta reſolutio, ſed dilata, & ordinatum informari, an cõſtaret de tali alteratione, & vtraquè parte informante 13. Iunij 1631. cauſa ſuper d. alteratione propoſita, DD. reſponderunt Inueſtituram de qua in dubio non fuiſſe alteratam, cum præſuppoſito quod Vbertus, & Guercius ſint nepotes Guercij ſenioris ex filio, de quo ordinarunt particulariter videri, & die 13. Febr. 1632. vtraquè parte informante reaſſumpta diſputatione ſuper filiatione, fuit dilata reſolutio ad primã, & 16. eiuſd. iterum propoſita, fuit etiam reſolutio dilata ad primam poſt piſces, & ordinatum informari ſtrictè An Inſtrumentum ſuperuiuentiæ factum per Capitulũ S. Petri ſit in forma probãti, & deniquè 1. Martij inſtante D. Antonio Biccaro procuratore, vti Domino litis effecto negocio maturè diſcuſſo DD. reſpõderunt ſcripturam ſuperuiuentiæ eſſe in forma probanti, & conſtare de cauſis reſtitutionis.

2 Cùm enim † inſtrumentum ſuperuiuentiæ à Notario publico confectum exiſtat, & diem, menſem, annum, teſtes, Notarij ſignum, & ſubſcriptionem, & Capituli ſigillum contineat, plenam fidem meretur ſecundum *Doct. gloſſ. in c. inter dilectos, verb. indictiones. de fid. inſtr. tex. in auth. vt præponatur nomen Imper. docum. & ibi gloſſ. verb. auctore, l. ſi quis ex argentarijs, §. ſi initium, ff. de eden. gloſſ. in l. generali, C. de tabell. lib. 10. Couar. pract. c. 20. ex num. 1. Matienz. in l. 2. tit. 4. lib. 5. recop. gloſſ. 7. num. 7. & 8. & fuit dictum coram R. P. D. meo Pirouano in Nouarieñ decimarum 12. Ian. 1629. & coram me in hac cauſa 11. Maij 1629.* Et cum
3 prædictæ ſcripturæ † per DD. pluries inſpectæ antiquitas excedat trecentos annos recognitione non indigẽt *Ludouiſ. deciſ. 3. & ibi latè Adden. Seraph. deciſ. 333. num. 1. D. meus Coccinus deciſ. 258. n. 2. & fuit reſolutum in prææallegata Nouarieñ Decimarum.*

Nequè obſtat, quod Angelus Notarius, qui confecit prædictum Inſtrumentum anno 1283. alia confecerit annis 1362. 1363. & 1364. quæ in eod. Archiuio S. Petri reperiuntur. Nam cum potuiſſet
4 † notariatus officium aſſumere & exercere impleta pubertate, atquè ita ab annis quindecim *iux. doctr. Bart. & DD. in l. impubere, ff. ad l. Cornel. de falſis, quos refert, & ſequitur Bald. de Peruſ. in tract. de tabell. q. 15. num. 62. in tract. diu. to. 3.* non eſt impoſſibile de iure d. Inſtrumentum anno 1283. & d. inſtrumẽta anno 1364. confeciſſe, cum eo tempore potuiſſet eſſe ætatis 96. annorum, poſſibile autẽ
5 eſt, & à iure præſumptum, † poſſe quemq. vſquè ad centum annos viuere, *l. fin. in fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.*

clsſ. Iam vſusfructus, ff. de vſuf. Couar. lib.2. var. cap.17. num.6. Guttier. lib.2. pract. q.7. n.5. Sanch. de matrim. lib.2. diſt.46. num.1. Menoch. de præſump. lib.6. q.49. ex num.1. Card. Caual. dec.344. num.2. & dec.277. num.2. lib.2. recen. Maximè cum ex comparatione inſtrumẽti ſuperuiuentiæ cũ dd. repertis in Archiuio, & rogatis de dd. annis facta per plures peritos; fuerit repertum inſtrumentũ ſuperuiuẽtiæ eſſe eiuſd. characteris dd. inſtrumẽtorum, & nullam prorſus adeſſe diſſimilitudinem.

Minus obſtat, quòd in indictione erratum fuerit in prædicto inſtrumento, cum Indictio, quæ tunc currebat eſſet 11. à tempore Incarnationis, vel 12. à tempore Natiuitatis D. N. & in ſuperuiuentia
6 fuerit indictio 13. nam † ſi error talis adeſſet, error in Indictiòne, inſtrumenti fidem non vitiat, nequè adimit, *iux. doctr. Bart. in l. ſi nominatim. in fin. ff. de cond. & demonſt. Iaſ. in l. admonendi num.155. ff. de iur. iur. Felin. in c. inter dilectos. num.11. de fid. inſtr. Dec. in c.1. num.11. eod. tit. & cum pluribus relat. Surd. conſ.390. num.33. Roman. conſ. 235. in fin. Io. de Platea in l. generali, num.7. C. de Tabul. lib.10.*

Nequè etiam obſtat appoſitum eſſe in d. inſtrumento, annum quartum Martini IV. atquè ita in hoc erratum fuiſſe, cum Martinus IV. ad Pontificatum promotus fuerit anno 1281. & d. inſtrumentũ ſit confectum anno 1283. atquè ita anno 3. Pontif. Martini IV. quia reſpondetur, quod & ſi fuiſſet verum Martinum creatum fuiſſe anno 1281. annum
7 † Pontificatus in inſtrumento publico neceſſarium non eſſe, ſed dumtaxat requiruntur ſolemnitates ſupra enumeratę ex Doctoribus, & iuribus ſupra allegatis, & notat *Ioan. de Platea. vbi ſup. nu.6 Felin. in cap. inter dilectos. num.2. & ibi Dec. nu.15. de fid. inſtr.* Ideòq. error in partes non ſubſtantiali non officit. *Maſcard. de probat. concl.644. num.7.* præcipuè, quia ex abundanti d. inſtrumentum fuit à duobus Peritis recognitum, qui carere omni vitio,
8 & ſuſpicione teſtantur, † quibus Peritis fides adhibenda eſt, *l.2. C. fin. regund. Couar. lib.2. var. cap. 13. ex num.2. Pacian. de probat. cap.47. Caball. pract. cap.1. num.24. Valaſc. conſult.114. nu.14. Ludouiſ. deciſ.49.* & ex eorum dicto ceſſant motiua ſeminatum, deducta contra dictum inſtrumentum ſuperuiuentiæ.

De cauſis reſtitutionis in integrum cõſtare ideò
9 DD. † placuit, quia in reſtitutione aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ, ſufficit docere de bono iure etiam ſemiplenè ex *Bart. in l. nam, & poſtea, §. ſi minor, ff. de iur. iur. Salicet. in l. vnic. C. ne liceat tert. prouoc. Maſcard. de probat. concluſ. 1273. num.10. Gratian. deciſ. Marchiæ 296. n.16.*
10 Immò † ſufficere cõſtare de bono fumo cauſæ, *Ludouiſ. dec.459. num.11.* & læſionis fumum ſatis eſſe tradit *Theſaur. dec.181. num.3. Magon. dec. Florentina 104. num.24. Surd. conſ.95. nu.15. Sfort. de reſtit. in integ. q.36. num.72.* & ſufficere qualẽcumquè iniuſtitiam etiam non notoriam, *Rota dec. 381. num.1. par.2. recent. & dec.492. nu.1. par.1. recent.* & cum iniuſtitia ſententiarum Rotalium ex filiatione Henrici pendeat, An ſcilicet fuerit filius Guercij ſenioris primi inueſtiti, & pro d. filiatione exhibeantur de nouo duo inſtrumenta antiquiſſima quorum quodlibet eſſe in forma probanti, declarauit Rota, non ſolùm pro iniuſtitia dd. ſententiarum Rotalium affertur ſemiplena probatio, & læſio quęlibet, ſed plena, vehemens, & vrgentiſſima iniuſti-
11 tiæ probatio, nam vnica † enunciatiua antiquiſſima ſemiplenam probationem facit, & concurren. adminiculis, prout hic plurima per informãtes pro maſculis fuere deducta plenam fidem inducit, vt poſt *Bald. & Alex. tenet Dec. conſ.428. num.4. Rota dec.360. par.2. rec. nu.3.* & pluries per Rotam deciſum tradit *Add. ad Ludouiſ. dec.407. num.6. in*
12 *fin.* Duæ autem enunciatiuę antiquę in diuerſis † inſtrumentis excedentes centum annos, probant etiam plenè contra tertium, *dec.312. num.6. par.1. rec. Vinc. de Franch. deciſ.357. num.3. & ibi latè Adden.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

§ Aliquæ deciſiones in hac cauſa habentur ſupra. id eſt deciſ.18. & 50.

R. P. D. DVNOZETTO.

Arimineñ. Fideicommiſsi.

Die Veneris 5. Martii 1632.

ARGVMENTVM.

Teſtator, quando non habuit rationem conſeruandæ agnationis, tunc conditio ſi ſinè maſculis deſcendentibus, verificatur etiam in maſculis ex fœmina. Et quando non dicatur habita iſta ratio.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, ſi ſinè deſcendentibus maſculis, verificatur etiam in maſculis, ex fœmina quando non fuit habita ratio agnationis. & num.5.*
2 *Teſtator præferens nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia, an ex hoc cenſeatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis.*
3 *Nepos ex propria filia eſt magis dilectus. ſecundùm ordinem naturalis charitatis, quam nepos ex fratre.*
4 *Contrarietas eſt effugienda.*
6 *Mater, quando viuit, appellatione deſcendentium maſculorum, non veniunt filij ex fœmina.*
7 *Mater, quod ſit deterioris conditionis, quam filij Iura valdè abhorrent.*
8 *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.8. tit.18. num.19. & 22. declaratur, & reijcitur. num.10.*
9 *Bellon. in conſ.72. & 73. declaratur.*

DECISIO CVI.

FVIT reſolutum factum fuiſſe locum fideicommiſſo ad fauorem Portiæ Ianottæ, quia Carolus teſtator eam ſubſtituit Ludouico eius nepoti ex fratre caſu quo dictus Ludouicus, ſinè filijs maſculis decederet, qui caſus euenit, cum Ludouicus deceſſerit ſinè filijs maſculis.

Non obſtat, quod non ſolùm Teſtator dixerit, ſi dictus Ludouicus deceſſerit ſine filijs, ſed etiam addiderit, ſi ſinè deſcendentibus maſculis, vnde cum

Ludouicus reliquerit filiam, & ex ea maſculum,
nempè Ludouicum de Gridulphis, defeciſſe videa-
1 tur conditio vocationis Portiæ Neptis, cùm † con-
ditio ſi ſine deſcendentibus maſculis, verificetur
etiam in maſculis ex fœmina, quando non fuit ha-
bita ratio agnationis, *Fuſar. quaeſt. 414. num. 7. & ſeq. Rot. deciſ. 463. num. 7. part. 1. recent.*

Quoniam quicquid ſit an in caſu præſenti fuerit
conſiderata agnatio, de quo poteſt dubitari cum
2 Teſtator † Nepotem ex fratre prætulerit Nepoti,
ex propria filia magis ſecundùm ordinem naturalis
3 † Charitatis prædilectæ; ex quo deſumi coniecturã
conſeruationis agnationis poſt alios firmat, *Fuſar. quaeſt. 499. num. 4. & 15.* præſertim iuncta repeti-
tione maſculinitatis, & alijs pro Informantes pro
Portia congeſtis.

Ceſſat difficultas ex eo, quod in alio gradu ſub-
ſtitutionis Nepotem prædictum, Teſtator vocauit,
nempè caſu, quo Portia decederet ſine filijs; vnde
euidens, & intolerabilis eſſet repugnantia, & con-
tradictio eiuſdem Teſtatoris, ſi appellatione deſcen-
dentium maſculorum intellexiſſet de maſculis ex
filiabus fœminis; hoc enim modò prætuliſſet, & nõ
prætuliſſet Portiam dictis maſculis ex fœminis, &
modò poſuiſſet in conditione maſculos, ex fœmi-
nis ad excluſionem Portiæ, modò vocaſſet eoſdem
maſculos in defectu Portiæ, & eius deſcendentium,
4 ad quam effugiendam † contrarietatem dicendum
eſt, Teſtatorem ſenſiſſe de deſcendentibus maſculis
ex maſculis, *Pariſ. conſ. 53. num. 47. & 50. lib. 3. Soccin. Iun. conſ. 125. num. 15. 16. 17. lib. 1.* Præ-
ſertim, quia extat mater dicti maſculi, quam tamen
idem Teſtator in caſu deficientiæ Portiæ, & filiorũ
vocauit, & prætulit eidem filio maſculo: ex quo
5 benè arguitur in conditione, † ſi ſine deſcendenti-
bus maſculis, non contineri maſculos deſcendenti-
bus ex filia, nè præferantur in ſucceſſione matri
contra expreſſam voluntatem eiuſdem Teſtatoris,
vt benè per *Gabr. conſ. 116. num. 20. & 24. lib. 2.*
6 Et regulariter, quando mater † venit appellatione
deſcendentium maſculorum, non veniunt filij ex
7 fœmina, nè ipſa mater ſit deterioris † conditionis,
quàm filij, quod Iura abhorrent, *l. ſi viua matre, C. de bon. mater. Gabr. d. conſ. 124. num. 20. Socc. Iun. conſil. 2. num. 25. lib. 3. Curt. Iun. conſil. 35. num. 2. Dec. conſil. 310. num. 2. Tiraquell. de Iur. Primogen. quaeſt. 12. num. 12. Fuſar. de ſubſtitut. queſt. 604. num. 8.*

Non cenſuerunt DD. applicari diſtinctionem
8 † *Cardin. Mantic. de coniect. ultim. volunt. lib. 8. tit. 18. num. 19. & 22.* vt cenſeatur, Teſtatorem
ſub nomine deſcendentium maſculorum in condi-
tione poſitorum voluiſſe vocare maſculos, ex fœ-
minis, caſu, quo illi extarent tempore cedentis diei
fideicommiſſi; quatenùs verò tunc non extarent,
voluiſſe eos vocare in alio gradu ſubſtitutionis fa-
cto, in caſu deficientiæ Portiæ, quam diſtinctionem
videtur etiam fuiſſe amplexus, *Bellon. conſil. 72. num. 30. & conſ. 73. num. 34.*
9 Quoniam nec *Mantica*, † nec *Bellonus* loquun-
tur in caſu, quo in vocatione fuerint prælatæ fœmi-
næ matres maſculorum, & ſic adhuc viget argu-
mentum *Gabr.* & coniectura, quod Teſtator in
præcedenti conditione non ſenſerit de maſculis, ex
fœminis, dum particularem fecit diſpoſitionem,
in qua illos vocauit, benè ſubſiſtit, nequè vllo Iure,
aut ratione valida nititur præallegata diſtinctio, &
10 contra † *Manticam* iudicatum fuiſſe teſtatur, *Peregr. de fideicom. art. 26. num. 19. in fin.* & latiſſimè
hanc opinionem defendunt, *Menoch. conſ. 172. & Cephal. conſ. 581. per tot. Corn. conſ. 124. nu. 14. lib. 2. Butr. conſ. 46.*

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. MERLINO.

Arboreñ Canonicatus.

Die Lunæ 8. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Recurrens ad Iudices Laicos excommunica-
tionis vinculo innodatur, & ſi agat à limine
Iudicij repellitur, & incapax remanet Iuris
agendi, etiam ad effectum manutentionis.
Et iſte recurſus ad effectum denegandi au-
deintiam qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio manutenibilis probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione.*
2 *Manutentio poſſeſſori non poteſt denegari.*
3 *In actis, ea, quæ non ſunt, non ſuffragantur.*
4 *Ad Iudices Laycos Clericus recurrens excommunicatus eſt.*
5 *Excommunicatus repellitur à limite Iudicij.*
6 *Recurſus ad Iudices Laycos præſumitur factus de ordine, & mandato eius, qui eſt nominatus in literis, & cuius intereſt.*
7 *Probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio.*
8 *Recurſus ad Iudices Laycos, ad effectum denegandi audientiam probatur, per leuiores probationes.*

DECISIO CVII.

CVM DE poſſeſſione Petri Pauli ſequi in
Canonicatu, & præbenda, de quibus agitur
appareat ex publico Inſtrumento dato in Summa-
rio num. 1. Quod cum alius in poſſeſſione non exi-
1 ſteret, prout præſumitur, probat † poſſeſſionem
manutenibilem, *iuxta l. prædia, vbi Doctores, ff. de acq. poſſeſſ. Caputaq. deciſ. 334. num. 6. par. 2. Rota deciſ. 661. num. 1. part. 1. & deciſ. 525. num. 1.*
2 *part. 2. recent.* Ideò Domini mandatum † de ma-
nutenendo eidem Petro Paulo denegari non poſſe
cenſuerunt, *ex §. retinendæ Inſt. de Interdictis cum concordantibus.*

Non obſiſtit allegata poſſeſſio Didaci Aſtraldi,
3 quia † de illa non conſtat in actis, & quatenùs con-
ſtaret, non ſuffragaretur, nec eſſet manutenebilis
propter recurſus, per eundem Didacum habitos ad
4 Iudices Laycos, ex quibus ſequitur, ipſum † tan-
quàm innodatum excommunicatione contenta *in Bulla Cœnæ Domini §. 16.* de qua meminit, *Rota deciſ. 103. num. 1. poſt ſecundum volum. conſ. Farinacij, & in deciſionibus impreſſis poſt conſilium 68. eiuſdem Farinacij lib. 1. ac in deciſione 491. nu. 6. par. 2.*

5 *par.2. recentiorum*, Repellendum † eſſe à limine
iudicij, & incapacem remanere Iuris agendi, etiam
ad effectum manutentionis, vt reſpondit *Rota corā
ſanctæ memoria Gregorio XV. deciſ.64. num.3. &
ibi Addentes num.13. & deciſ.275. num 3. poſt ſe-
cundum volumen Conſiliorum Farinacij, & apud
Reuerendiſſimum D. meum Decanum deciſ. 425.
num. 3.*

De Recurſibus autem per Didacum habitis ad
Iudices Laycos apparet ex literis Regijs, quas Sal-
uas Guardias appellant, datis in Summario nu. 2.
in quibus ipſum Didacum in poſſeſſione Canonica-
tus confouendum eſſe præcipitur, & inde deducitur
6 † recurſus fuiſſe factos de ordine, & mandato eiuſ-
dem Didaci, qui eſt nominatus in literis, & cuius
intereſt, *vt ex Doctrina Bartoli in l. finali, num 5.
ff. de quæſt. dixit Rota coram Cardinali Seraphino
deciſ. 1094. num. 1. & 2. & in recent. deciſ. 529.
num.4. part 1. & coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ.425. num.3.*

Imò hoc idem faſſus eſt ipſe Didacus in ſuppli-
catione porrecta pro obtinenda abſolutione, vt in
7 Summario num.3. qua † confeſſione, non poteſt da-
ri melior probatio, *l. cum præcum, C. de liber. cauſ.*
& tamen ad effectum denegandi audientiam ob re-
8 curſus habitos ad Iudides Laycos † admittuntur
etiam leuiores probationes, & ſtatur ſcripturis in-
formibus, & copijs, quicquid ſit ad effectum pœnę.
*Cardinalis Seraphinus deciſ. 1094. nu.2. & 1296.
num.10. Rota deciſ.348. num.3. poſt ſecundum vo-
lumen Conſiliorum Farinacij, & deciſ. 602. nu.3.
par.1. recent. alias ſæpius.*

Et ita Petro Paulo tantùm informante reſolu-
tum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Alimentorum.

Die Lunæ 8. Martii 1632.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ ob viri ſæuitiam diſceſsit ab eius
domo, cum licentia Ordinarij, non poteſt co-
gi inuita ad intrandum Monaſterium, & cui
ſit committenda.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iure eſt regulandum.*
2 *Arbitrium relaxat rigorem iuris, ſic æquitate
ſuadente, & hoc maximè, quando dirigitur iu-
riſdictionem habenti.*
3 *Mulier, quæ ob viri ſæuitiam, cum licentia Ordi-
narij, receſſit ab eius domo, non poteſt inuita cogi
ad intrandum Monaſterium.
Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſociā-
da ſuis parentibus, vel conſanguineis. num. 3.*
4 *Periti iudicio in arte ſua eſt ſtandum.*
5 *Mulier, quando ob viri ſæuitiam receſſit ab eius
domo, ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent
diligenti cura, tūc non ſolū liberatur à clauſura.*
7 *Sed ſi eſſet iam ingreſſa, educenda eſſet, & liberè
ad ſuos conſanguineos remittenda propter natu-
ralem propriæ vitæ defenſionem, & curam.*

DECISIO CVIII.

DOMINA Benedicta Pinella ob prætenſam
viri ſæuitiam è domo illius receſſit, & penès
matrem ſe recepit, ibiquè de licentia Ordinarij per-
manſit; poſtmodùm ingreſſa eſt Monaſterium de
menſe Octobris 1610. vbi commorata fuit vſquè
ad annum 1620. & cùm occaſione aduerſæ valetu-
dinis exijſſet, & iterum ad maternam domum con-
uolaſſet; ipſa inaudita, emanauit Breue ſanct. mem.
Greg. XV. quo eidem iniungebatur; vt denuò vnū
ex Monaſterijs in Breue enuntiatis ingrederetur
ſub pœna excommunicationis, & priuationis ali-
mentorum; Superueniente poſtmodùm alio re-
ſcripto S. D. N. præceptiuo, vt in vim primi, pro-
cederetur Arbitrio Rotæ, Hodiè quæſitum fuit,
An illud intraret, & affirmatiuè pro deneganda
executione Breuis fuit reſolutum.

1 Quia ſiuè arbitrium aſſumatur prout † de iure à
quo regulandum eſſe cēſuerunt *Bart. in extrauag.
ad reprimen. in verſ. videbitur num. 5. & ſequen.
Pariſ. conſ.56. nu.5. lib.1. Cæſar. de Graſſ. deciſ.7.
num.7. de re iud. Rota deciſ.348. num.4. par.1. di-
uerſ. & 188. num. 3. & 221. num.1. coram Papa*
2 *Greg. XV.* ſiuè tanquàm relaxans de rigore † iuris
æquitate ſuadente; maximè quando Iudici alias iu-
riſdictionem habenti dirigitur, *Creſc. deciſ.4. nu. 3.
de teſtib. Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 8. nu.35.
Rota deciſ.582. num.2. part.1. 284. num. 5. 450.
num.1. 587. num. 1. par. 2. recent.* ſemper execu-
tio eſt deneganda.

3 De iure namquè mulier, † quæ ob mariti ſæuitiā
cum licentia Ordinarij, vt in præſenti, receſſit ab
eius domo, non poteſt inuita cogi ad intrandum
Monaſterium; ſed committenda eſt honeſtæ matro-
næ, vel ſocianda ſuis parentibus, aut conſanguineis
*c. ex tranſmiſſa, §. finali, vbi Abb. num.4. de reſt.
ſpol Caſ. de Graſſ. de diuort. deciſ. vnica, Guttie-
rez. quæſt. lib.1. cap.24. num.4. Farinac. in prax.
part. 2. quæſt. 143. num. 218. Genuen. in praxi
Neapol. cap. 15. num.* 3. & idem fuit reſolutum in
*Leodien. Diuortij 7. Iunij 1630. coram Domino
meo Durano.*

Aequitate autem ſuadente eò faciliùs videtur de-
neganda Breuis executio: quia dantur atteſtatio-
nes pluriū Medicorum, ex primarijs Ciuitatis Ia-
nuæ, aſſerentium, D. Benedictam laborare diuerſis
infirmitatibus, quæ egent diligenti cura, & aeris
4 mutatione, quibus † tanquàm in arte peritis, cùm
ſoleat deferri, *l. ſeptimo menſe, ff. de ſtat. homin.
Soccin. Iun. conſ.183. nu.11. lib.2. Boer. deciſ.223.
num.21. Rot. deciſ. 125. num. 9. coram Papa Gre-*
5 *gor. XV.* ne dum † ab ingreſſu clauſuræ eſt liberan-
da, *Rota deciſ.245. num.5. part.2. diuerſ.* Sed iam
ingreſſa educenda eſſet, & liberè ad ſuos conſan-
6 guineos † remittenda, propter naturalem propriæ
vitæ defenſionem, & curam, *c. vnico de Stat. Re-
gular. Nauar. conſil. 50. num.4. de Regul. tom. 4.
Azor. Inſt. Moral. par.1. lib.13. cap.8. quæſt.1.*

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.
Valentina Penſionis.

Die Lunæ 15. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Gratia ſub ſe plura continens, tunc ex effectuatione vnius partis cenſetur in totum effectuata, & quate. Regula reuocatoria vnionum nõ habet in vnione ex cauſa neceſsaria.

SVMMARIVM.

1 *Vnionis reuocatio, vt impediatur ſufficit gratiam in prate effectuatam eſſe.*

2 *Gratia plures res cõtinens dicitur quodammodum vniuerſalitatem continere, itaut effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ, dicatur omnes alias comprehendere.*

3 *Ius, quod reſultat ex vnione eſt vniuerſale, ac indiuiduum.*

4 *Beneficia plura, ſi fuerint vnita, & vnio quòad vnum fuerit effectuata, hoc ſufficit ad hoc vt reliqua beneficia dicantur vnita, & qualiter hoc procedat.*

5 *Confeſſio de recepto facta à procuratore, non præiudicat Domino, niſi conſtet de reali ſolutione.*

6 *Confeſſio de recepto probat ſolutionem ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis, & hoc multò magis, procedit, ſi ſuper hoc adſit ſtylus. num. 7.*

8 *Gratia vna, ſi plures gratias contineat, & nihil inter ſe habeant commune, tunc ex validitate, ſeù effectuatione vnius non poteſt inferri ad validitatem, ſeu effectuatione alterius. & num. 9.*

10 *Gratia, quando non poſſit eſſe in parte valida, & in parte non. & num. 11.*

12 *Vnionis beneficiorũ indiuiduitas, in quo conſiſtat.*

13 *Actus cauſa in habentibus cauſam vniuerſalem magis attenditur, quàm illius exercitium.*

14 *à Regula reuocatoria vnionum excipiuntur reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel augmenti dotis, & num. 20.*

15 *Vnio, vt non ſubiaceat regulis reuocatorijs, eo, quia fuit facta ex cauſa augumenti dotis Eccleſiæ, quid requiratur.*

16 *Neceſſitas augumenti dotis Eccleſiæ, ex quibus probetur.*

17 *Reuocatorijs regulis vnionum, non ſubiacent illæ, vniones, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria.*

18 *Iudex, ſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, non poteſt procedere ſine aperitione oris.*

19 *Et hoc intellige verum, quando conſtat quod caſus de quo agitur comprehenditur ſub conſtitutione in qua adeſt, dicta clauſula ſublata, & decretum irritans.*

21 *Gratia emanata, motu proprio, non indiget iuſtificatione.*

22 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, vel pro talibus habentur, non eſt locus clauſulæ arbitrio, propter paratam executionem.*

DECISIO CIX.

SANCTAE Memorię Gregorius XV. volens Indemnitati Eccleſiæ Collegiatæ de Xatiua prouidere, & damnis paſſis occurrere propter diminutos redditus Eccleſiæ ob expulſos Mauros, Motu proprio, in dotis augumentum vnica gratia; & ſub vna expeditione literarum reſeruauit ad fauorem Capituli quinque penſiones perpetuas, vnam ducatorum 714 ſuper Archiepiſcopatu Valentino, alteram ducatorũ 357. ſuper Archidiaconatu eiuſdem Eccleſiæ Valentinæ, alteram eiuſdem ſummæ ſuper Parrochiali de Carcaxent, & alias duas ſimilis ſummæ pro qualibet ſuper Parrochialibus de Caſtella, & de Alcoy effectuandas poſt obitũ Rectorum, eaſdem Parrochiales tunc obtinentium, ſed cum antequàm ſupradicta reſeruatio in totum habuerit effectum, facto contigerit, quod S. D. N. ſua Conſtitutione reuocauerit perpetuas penſiones ſuper beneficijs Eccleſiaſticis ad fauorem quorumcũquè Capitulorum, quæ ſuum nedum ſortitæ eſſent effectum, pro parte Capituli fuerũt obtentæ ab A.C. ſententiæ declaratoriæ contra Rectores de Carcaxent, & de Caſtella, pro conſecutione terminorum decurſorum, cõmiſſa cauſa appellationis per ſignatura Sanctiſſ. in Rota, cum clauſula retardata ſolutione penſionum, arbitrio Rotæ, datum fuit dubium, an illud entraret pro retardatione, quod non intrare fuit reſolutum.

Nam cum gratia reſeruationis penſionum plures contineat penſiones, & fuerit effectuata ante Conſtitutionem reuocatoriam in penſione reſeruata ſuper Archidiaconatu Valentino, & in Parrochiali de Alcoy per veras, & reales ſolutiones penſionum reſeruatarum in ipſis præbendis, vt ex ſolutionibus, quæ dantur pro Capitulo, & pars non cõtrouertit, inde ſequitur, quod dicta gratia ſit in totũ effectuata, etiam quòad reliquas penſiones non ex-
1 actas ante reuocationem, cum † ad effectum impediendi reuocationem ſufficiat gratiam in parte effectuatam eſſe, vt in vnionibus plurium beneficium, tradit *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. de vnion. num. 294. bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 408. num. 6. & 449 num. 7. Rota in Mediolanen. Canonicatus 18. Decembris 1587. coram Oriolen. in Gerunden. Vnionis 13. Decembris 1613. coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio. ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 557. num. 3. vbi Adden. num. 9.* Quia gratia
2 plures res † continens dicitur quodammodò vniuerſalitatem continere. Itaut effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ, dicatur omnes alias comprehendere, *l. poſſidere, vbi Doct. ff. de acq. poſſ. Iaſ. in l. Imperium. nu. 23. ff. de Iuriſd. omn. Iud. Oldrad. conſ. 267. circa fin. Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. num. 18.*

Cum igitur hoc Ius reſultans ex vnione ſit vni-
3 uerſale † ac Indiuiduum, nimirum ſi ad omnes penſiones in eas contentas extendatur, vt benè firmatur in *Cæſarauguſtana Portionis de Caſtellar 27. Iunij præteriti, coram R. P. D. meo Merlino,* eo prætextu, quòd ſufficiat vnionem, & applicationem effectum ſortitam eſſe, quòad vnum Beneficium, ad
4 hoc vt etiam quòad reliqua beneficia † vnita dicatur effectuata attenta vniuerſalitate cauſæ, vt ſupra.

Neque obſtat, ſolutiones prædictas probari tantùm per confeſſiones de recepto, quia licet confeſ-
5 ſio de † recepto facta à procuratore non præiudicet Domino, niſi conſtet de reali ſolutione, ex traditis à

Par-

Digitized by Google

Parlador. lib.2.verſ.quotidianar.c.17.5.par.n.11.
Attamen propter plura adminicula, quæ concur-
runt, ex quibus probatur realis numeratio pecuniæ
& exactio cum effectu, cum quictantiæ ſint factæ
nominatim Archidiacono Valentino, & Rectori
6 Parrochialis de Alcoy præſentibus tali caſu † con-
feſſio de recepto probat ſolutionem ob implicitam
confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis, *l.pe-
cuniæ, C. de ſolution vbi Bald. num. 2. Dec. in l.2.
§. vltimo, num.27. ff. ſi cert. pet.* Demum concur-
rit ſtylus illarum partium, hoc modò concipiendi,
7 & ſtipulandi inſtruměta ſolutionum, qui † ſtylus ap-
probatus fuit *in cauſa, Cæſarauguſtana penſionis
16.Iunij 1598. coram Penia:*
Nec Dominis viſa fuerunt ſubſiſtere, quæ oppo-
nuntur de diuiduitate ſub prætextu, quod ſupradi-
ctæ penſiones, nihil inter ſe commune habeant &
quod tot iudicentur gratiæ, quot ſunt penſiones,
8 † itaut ex validitate, ſeu effectuatione vnius nõ poſ-
ſit inferri ad effectuationem alterius, *Franch. in c. ſi
eo tempore. num. 4. de reſcript. in 6. Felyn. in c. ſe-
des. num. 1. de reſcript. Gonzal. ſuper reg.8. gloſ. 5.
§. 9. num.59.* cum vnaquequè ſtet de per ſe diſtin-
9 ctim, † & ſeparatim ab alijs: nam cenſuerunt vnicã
eſſe reſeruationem plurium penſionum fauore vnius
Eccleſiæ ſub vnica gratia, & ideò non applicari cõ-
10 cluſionem, quod † gratia poſſit eſſe in parte valida,
& in parte non, cum omnes penſiones ſint reſerua-
11 tæ † per modum vnius vniuerſalis, quam rationẽ
approbauit, *Rota in ſupradictis deciſionibus*, &
propterea nihil facit, quod in allegatis deciſionibus
ſupponatur valorem beneficiorum fuiſſe narratum
12 ſub vnica expreſſione, & ſic quod procedant † tã-
tùm in vnionibus plurium beneficiorum, quia vis
non eſt in expreſſione, ſed ſtat in eo, quod in eis fir-
matur ſufficere gratiam eſſe pro parte effectuatam,
13 ex regula, † quod in habentibus cauſam vniuerſa-
lem magis attendatur cauſa actus, quam illius ex-
ercitium, *Adden. ad ſan. mem. Greg. XV. d. deciſ.
557. num.6. & ſeqq.* vbi exempla ſimilia adducun-
tur, ex doctrina *Bald. in repet. l. 1. num. 24. verſ.
tu dic. C. de emancipat. liber. quem paſſim ſequitur
Rota deciſ. 139. num. 12. part.2. diuerſ. Seraphin.
deciſ.1097. num.1. Mantic. deciſ.320. num.6.*
Prætereà fuit dictum hanc reſeruationem non
ſubiacere Conſtitutioni reuocatoriæ, quia in ea ex-
14 cipiuntur † reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel
augumenti dotis, & quàmuis augumentum, iuxta
15 opinionem, quam Rota ſeruat, † non debeat eſſe
ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſſa-
ria, attamen cum in literis reſeruationis dicatur,
quod iſta Collegiata aliàs inſignis remanebat deſti-
tuta ſeruitio, eo quia amiſerat ſcut. 3000. annua, ob
expulſionem Maurorum; Ideoquè Canonici, &
cæteri Eccleſiæ inſeruientes congruam non habe-
16 bant ſubſtentationem, † benè probatur neceſſitas
augumenti dotis, vt in terminis, *Rota deciſ.449. co-
ram bon. mem. Card. Caualerio*, & apparet, quod
hæc nõ fit ad maiorem commoditatem, ſed ex cau-
17 ſa neceſſaria, † quæ nec ſubiacet regulis reuocato-
rijs vnionum, ex adductis per *Gonzal. ſuper reg.8.
gloſ. 5. §. 7. num. 48. Seraphin. deciſ.982. num. 1.
Mantic. deciſ.355. num.5. bon. mem. Cardin. Ca-
ualer. deciſ.435. num.3.*

Non obſtat, quod ſtante clauſula ſublata, & de-
creto irritanti, appoſito in Conſtitutione Sanctiſ-
18 ſimi, Auditor Cameræ † non potuerit procedere
ſine aperitione oris, *Caputaq. deciſ. 164. & 218.
par. 3. Caſſad. deciſ. 10. ſuper reg.* quia procederet
19 ſuppoſito, quod gratia comprehendatur † ſub di-
cta Conſtitutione, cum caſus prædicti non compræ-
hendantur in Conſtitutione clauſula prædictæ, non
intrant, vt in ſpecie fuit reſolutum *in Sabinen. Ca-
ſtri Varcunæ 13. Iunij 1629. coram R. P. D. meo
Dunozetto*; Quinimò eo ipſo, quod apparet Con-
ſtitutionem excipere augumentum dotis, & hanc
20 reſeruationem fuiſſe factam † pro augumento, &
exceptionem pro augumento habere etiam clauſu-
la ſublata motiuum retorquetur.
Vnde cum agatur de executione literarum Apo-
21 ſtolicarum, quæ † emanarunt cum clauſula Motu
proprio, Capitulum quod in illis fundat ſuam inten-
tionem non indiget iuſtificatione, *Put. deciſ. 101.
lib.3. Achill. deciſ.10. de probat. Seraph. dec.1461.
num.1. Rota in Firmana Penſionis 29. Febr. 1625.
coram bon. mem. Remboldo*, & vbi literæ ſunt iuſti-
22 ficatæ, † vel pro talibus habentur non eſt locus
clauſulæ, arbitrio, propter paratam executionem.
Et ita vtraquè parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Canon[illegible], ſeu [illegible].

Die Lunæ [illegible]

ARGVMENTVM.

Emphytheoticus co[illegible], a contractu cen-
ſuali, qualiter di[illegible]cernatur.

SVMMARIVM.

1 *Contractus in dubio cenſetur potius cenſualis,
quam emphyteoticus. & num.13.*
2 *Facta potiſſimum ſunt inſpicienda, ad cognoſcen-
dam ſpeciem contractus.*
3 *In Cenſu regulariter ſolet reſpondere fructibus
rei cenſualis ſolutio.*
*In emphyteuſi, quid minimum ſoluitur in recogni-
tionem dominij directi. num.3.*
4 *Et hic eſt verus modus cognoſcendi emphyteuſim,
ab alijs contractibus.*
5 *Contractus habetur pro cenſuali, tunc, quando
fundus venditur, alienatur &c. & omne ius re-
peritur tranſlatum.*
6 *In emphyteotico contractu dominium directum
reſeruatur Domino principali.*
7 *Contractus talis iudicandus eſt, qualem, nedum
pacta, & effectus, ſed & verba expreſſa, ac par-
tium denominatio demonſtrant.*
8 *Poſſeſſor non poteſt diuerſo iure habere rem
eamdem.*
9 *Emphyteoticus dicitur contractus, ſi in venditio-
ne fundi reſeruetur conſenſus Domini proprie-
tarij. limita num.13.*
10 *Concordia erronea non eſt attendenda, nec officit
tranſigentibus, nec habentibus cauſam ab eis.*
11 *Res plures, quando ſunt factæ eodem contextu,
cenſetur vnicus actus.*

12 *Canonis vox ſolet, quandoquè confundi cum cen-
ſu, & ſynonimè accipi.*
14 *Clauſula præſeruatiua, conſeruant alicui omne
ius illæſum.*
15 *Deciſ. in cauſa Romana Deuolutionis coram
R.P.D. Pirouano declaratur.*
17 *Pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis
per trienium, conuenit contractui emphyteotico.*
18 *Et etiam tale pactum apponi poteſt in contractu
cenſuali, cùm non ſit contra naturam ſubſtan-
tialem cenſus.*

DECISIO CX.

CONTROVERSIAM vertentē inter R.P.D.
Vecchiarellum, & D. Octauiam Capponiam
ſuper eo, An ſolutio annua ſc. 48. ba. 45. quæ ſit ex
cauſa vineæ ſitæ in Suburbijs extra Portam Turrio-
nis, modo per ipſum D. Vecchiarellū poſſeſſa de-
beatur pro cenſu, vel canone; hodiè Domini reſol-
uerunt, & dixerunt ſolutionem deberi pro Cenſu.

Fauet enim huic reſolutioni præſumptio Iuris,
1 ex qua † contractus in dubio cenſetur potius cen-
ſualis, quam emphyteoticus, *Alberic.in l.2. nu.13.
C. de iure emphyteutico, Menoch. præſumpt.* 106.
*num.3. lib.3. Card. Mantica de tacit. & ambig. lib.
22. tit. 3. num.11. Rota apud Creſcent. deciſ. 3. de
præſumpt.* Et clariùs *in deciſ. 1. de cenſib. & apud
eumdem Card. Mant. deciſ.134. n. 3. ac deciſ 307.
num.2. par.1. diuerſ. & deciſ. 400. nu. 7. & deciſ.*
606. *num.2. par. 1. recent.* dictæq. iuris præſump-
tioni adſtipulantur etiam pacta in Inſtrumētis ac-
2 quiſitionum vineæ appoſita, † quæ ad cognoſcen-
dam contractus ſpeciem potiſſimum ſunt inſpiciē-
da, *Dec. conſ.160. num.2. Card. Mantic. de tacit. &
ambig. conuent. lib.2. tit. 2. num. 6. & 19.* nempè
quod fuit conuentum, vt pro dicta vinea ſolueren-
tur annua ſcuta 48. & vltra, quæ ſolutio potius cor-
reſpondet contractui cēſuali, quàm emphyteotico,
3 in † cenſu quippè regulariter ſolutio ſolet reſponde-
re fructibus rei cenſualis, in emphyteuſi autem
quid minimū ſoluitur in recognitionem directi do-
minij, *Bart. in l.1. num. 8. C. de iure emphyteotico,
Bald.in l. acceptam. num. 38. C. de vſuris, Clarus
in §. emphyteuſis q.1. verſ. & aduerte, Natt. conſ.
49. num.5. & 30. Menoch. præſumpt. 103. num.5.
& 6. lib.3. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 926. n.11.
Card. Seraph. deciſ. 272. num. 4. vbi ex Bart.* tra-
4 dit, quod hic eſt verus † modus cognoſcendi em-
phyteuſim ab alijs contractibus, *& deciſ. 794. n.4.
& 5. & fuit dictum in Romana Caſalis S. Crucis
8. Iunij 1618. coram bo. me. Buratto, & in Roma-
na de Nocchiellis 7. Iunij 1623. corā bo.me. Vbal-
do ſeniore,* & quod fuerunt vendita, alienata, ceſſa,
tranſlata omnia iura, ex quibus benè infertur, quod
5 contractus † habitus fuit pro cenſuali, dum omne
ius reperitur tranſlatum, quod non contingit in
6 contractu emphyteotico, † In quo ius aliquod. &
dominiū directum in re tradita reſeruatur ipſi Do-
mino directo, vt benè arguunt *Imol. in cap. ad au-
dientiam. num.4. de rebus Eccleſ. nō alienan. Card.
Mantic. de tacit. lib.22. tit.3. num.9. Menoch. præ-
ſumpt. 106. num.10. lib.3. Valaſcb. de iure emphyt.
quæſt. 32. nu.28. plenè Foller. de cenſib. tit. huiuſ-
modi cenſuali ſuper rebus num. 77.* etiamſi fuerint
adiecta verba, concedo in emphyteuſim, vt ponde-
rauit *Natt. conſ.3. nu.2. lib. 1. Menoch. præſumpt
106. num.11. Card. Mantic. de tacit. d. lib.22. tit. 3.
num. 12.*

Et demùm, quod magis eſt in duobus Inſtrumē-
tis venditionis huius vineæ, de qua agitur, quorum
alterum celebratum fuit de anno 1562. alterum de
anno 1569. & dentur in ſummario D. Vecchiarelli
num.6. & in ſummario additionali num. 1. diſertis
verbis habetur, vineam eſſe venditam ad cenſum
perpetuum, & pluries repetitur conceſſionem fieri
7 ad cenſum perpetuum, vnde contractus † talis iu-
dicandus eſt, qualem nedum pacta, & effectus, ſed
& verba expreſſa, ac partium denominatio demō-
ſtrant, *l. qui fundū. §. fundi, ff. de contrahen. empt.
Alex. conſ.3. num.1. lib.1. Natt. conſ.194. num.1.
Crauett. conſ.20. num.4. Roland. conſ. 96. num.15.
lib.2. Card. Seraph. deciſ.212. num.1.* & licet dictū
inſtrumentum de anno 1562. cantet, de treſdecim
petijs dumtaxat iſtius vineæ, tamen ex qualitate
cenſuali quoad partem, inſurgit præſumptio, quod
tota, & reliquæ etiam partes fuerint conceſſæ in
8 cōtractum cenſualem, † ne eamdem vineam diuer-
ſo iure haberet poſſeſſor, vt arguit *Curt. Iun. conſ
140. nu.10. Schrader. de feud. par.3. cap.4. nu.54.
Rota coram Card. Caual. deciſ. 93. num. 5. & de-
ciſ.121. num.3.*

Non obſtat, quod in Inſtrumento concordiæ ini-
tæ de anno 1606. inter Robertū Puccium, & Car-
dinalem Detum, dicatur vineam eſſe ſub directo
dominio Dominorum de Puccis, & ibidem tranſi-
gatur ſuper caducitate incurſa, recipiatur laude-
mium, & pacta fiant ſuper canonibus decurſis, cū-
què eadem expreſſione, & reſeruatione conſenſus
Domini directi, laudemij, & canonum promiſſio-
ne, dicta vinea fuerit etiam per Cardinalem Detum
tranſlata Altouito, & ab Altouito ſub eiſdem pactis
ceſſa Valleroi, à quo Valleroi demum vendita fuit
Domino Vecchiarello, cum reſeruatione conſenſus
9 hæredum Puccij proprietariorum, vt † ex Inſtru-
mentis datis in ſummario D. Octauię num. 1.2.3.4.
& 5. ex quibus reſultare videtur contractum eſſe
emphyteoticum.

Quoniam quoad cōcordiam cum Cardinali De-
to, & venditionem ab ipſo eodem die factam Alto-
uito, reſponſum fuit, quod cum dicta concordia ex-
preſſam habeat relationem ad Inſtrumentum de
anno 1569. quod quidem inſtrumentum vna cum
alio antecedente inſtrumento de anno 1562. ibidē
enunciato, cantat vineam venditam fuiſſe ad cenſū
perpetuum, nec vllum verbum habet de canone,
ſeù emphyteuſi, hinc ſequitur dictam concordiam
10 tanquàm erroneam † non eſſe attendendam, nequè
officere, aut præiudicare tranſigentibus, & cauſam
ab illis habentibus, indèq. non poteſt argui rem
eſſe emphyteoticam, ad tradita per *Crauett. conſ.
157. Menoch. conſ.1. num.88. & 92.* & in his ter-
minis dixit *Rota in Romana Domorum 6. Iunij
1617. coram bo.me. Andrea,* & hanc eſſe eamdem
vineam in concordia enunciatam, conuincitur ex
identitate confinium, aliaq. inſtrumenta ibidem
enunciata neq[illegible]ulm reperiuntur.

A quo errore, & principio infecto credendum
eſt etiam duxiſſe originem, venditionem eodem
die,

die, & ferè contextu cum concordia factam Alto-
11 uito per Ca[illegible]lem Detum, quæ cenſetur † vnicus
actus, & ſolutionem pariter laudemij ab eodem
factam, ac reliquas aſſertiones ſucceſſiuè ſubſequu-
tas, & dominij recognitiones, ſuper quibus prop-
terea vis fieri non poteſt ex ſupradictis, & venditio
facta per Altouitum Valleroi, nõ docetur quod ve-
rè fuerit effectuata per ſolutionẽ Laudemij, & alio-
rum promiſſorũ, & videtur confundi ex ſubſequutis
ſolutionibus alternatiuè factis pro cenſu, vel cano-
12 ne, quæ † vox canonis ſolet confundi cum cenſu, &
ſynonimè accipi ex deductis per *Valaſcb. de iure
emphyt. quæſt. 32. num. 27. in fine, Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 566. num. 14. Card. Mantic. deciſ. 134.
num. 3. Rota deciſ. 170. num. 5. in fine par. 2. rec.*
qua deficiente præciſa effectuatione, venditio præ-
dicta nihil facit, *cap. in iſtis, §. leges, 4. diſt. Surd.
conſ. 381. num. 5. & 13.* & ille primus error falſæ
relationis facilè etiam dedit cauſam enunciatiuis
dicti Inſtrumenti. Reſeruatio autem cõſenſus Do-
13 mini † directi in Inſtrumento emptionis factæ per
R.P.D. Vecchiarellum minus releuat, ſtante clau-
ſula, quatenus requiratur, nec alias, aliter, nec alio
modo, cum alijs præſeruatiuis, quæ tuentur ab om-
ni præiudicio R.P.D. Vecchiarellum, & illi ius om-
14 ne conſeruant † illæſum, faciuntq. reſeruationem
conditionalem, itaut nihil ponant in eſſe, *l. ſticum,
ff. de legat. 1. Surd. conſ. 186. num. 10. Card. Sera-
phin. deciſ. 1027. num. 7. Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 926. num. 4.* Et ſic non applicatur deciſio in
*Romana deuolutionis 28. May 1625. coram R.P.
15 D. meo Pirouano*, † quia in illo caſu conſtabat de
longæua ſolutione canonum, expreſſa, & pura re-
ſeruatione dominij, & alijs, quæ hic deficiunt, &
demùm, quatenus ex dictis Inſtrumentis, & Iuri-
bus pro D. Octauia exhibitis, aliquæ inſurgerent
coniecturæ, ſuadentes contractum eſſe emphyteo-
ticum, adhuc cederent contrarijs validioribus con-
iecturis ad oſtendendum cõtractum eſſe cenſualem
ſupra ponderatis, vel ſaltem eliderentur inuicem,
adeò vt firma remaneat iuris præſumptio, quod cõ-
16 tractus potius cẽſualis, † quã emphyteoticus repu-
tatur, illaq. coniectura deſumpta ex ſolutione ſum-
mæ releuantis, & aliquo modo reſpondentis fructi-
bus vineæ, potior eſt cæteris contrarijs coniecturis,
vt, poſt *Aretinum, dixit Rota coram Card. Seraph.
d. deciſ. 272 num. 4.*

Minus obſtat, quod etiam in Inſtrumento de
anno 1562. ex quo deducitur contractum eſſe cen-
ſualem, adſit pactum deuolutiuum in euentum nõ
ſolutionis cenſus per triennium, quod videtur con-
17 uenire † contractui emphyteotico, & ibi præſup-
ponatur tunc vineam fuiſſe deuolutam ob mortem
Ioannis de Vercellis, vt in ſummario D. Octauiæ
num. 8. quoniam immò etiam in contractu cenſua-
18 li † poſſe huiuſmodi pactum apponi, & de iure ſu-
ſtineri, nec eſſe contra naturam ſubſtantialem cen-
ſus, adeò vt mutet, aut transformet contractum
cenſualem in aliam ſpeciem, nempè in emphyteo-
ticum, conſuluit *Onded. conſ. 81. num. 16. & ſeq.
ac 19. lib. 2.* & tradit *Menoch. præſumpt. 106. n. 17.*
& ſequuta eſt *Rota in Romana Caſalis Turris Ver-
gatæ 20. Martij 1623. coram R.P.D. meo Pirouano*, & ſtante iuris præſumptione ſuffulta pactis ſpe-
cialibus contractui cenſuali conuenientibus, vlti-
mo ſtatu cenſuali, ex poſtrema ſolutione in cauſam
cenſus facta acquiſito, & verbis demum expreſſis
in Inſtrumento de anno 1562. contractum cenſua-
lem demonſtrantibus, eo magis pactum prædictũ
adaptari debet contractui cenſus, & ſolutionem re-
ferendam eſſe ad eamdem ſpeciem cõtractus, nem-
pè ad cenſum, reſoluendum eſt, quemadmodùm.

Vtraq; parte informante hodiè reſolutũ fuit, &c.

¶ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die 11. Martij 1633. coram eod. R.P.D. Merlino.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO

Bononieñ de Manzolis.

Die Lunæ 16. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Referuntur non nulli caſus, in quibus ſolet denegari remiſsoria.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur, ſine iuriſdictione.*

2 *Remiſſoria denegatur, quotieſcumquè intrat ſuſpicio calumniæ.*

3 *Remiſſoria nõ denegatur propter ſimplicem ſuſpicionem calumniæ, ſed ſecus eſt, quando eſt vehemens, & probabilis.*

4 *Remiſſoria denegatur propter vehementem calumniæ ſuſpicionem reſultan. ex diuturna temporis taciturnitate.*

5 *Remiſſoriæ denegatur ei, qui diu litigauit in partibus, & non probauit, cùm veriſimile ſit, quod ſi potuiſſet probare in partibus, vtiquè probaſſet.*

6 *Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſi fuerit petita, quando dubitatur cauſam poſſe expediri.*

7 *Remiſſoriæ petitio in calculo ſententiæ ferendæ præbet vehementem ſuſpicionem calumniæ.*

8 *Remiſſoria non debet cõceditur, ad probandum id, quod poſtquam fuerit probatum, non releuat.*

9 *Remiſſoria denegatur, quando articuli ſuper quibus petitur, non faciunt ad cauſam.*

10 *Remiſſoria non datur ad probandum, id per teſtes, quod probari poteſt per ſcripturam.*

DECISIO CXI.

ARTICVLI ſuper quibus Marchio Franciſcus petebat remiſſoriam, tendebant ad probandum compromiſſum inter ipſum, & Com. Alexandrum illius fratrem, ſed cùm alias prætenderet ipſe Marchio apocham huius compromiſſi remanſiſſe pœnes Com. Herculem Bentiuolum, iudicium mouit coram A.C. citatis etiam Com. Franciſco Bentiuolo de Oricellarijs, & Com. Alexandro etiam Bentiuolis pro ſuo intereſſe, & A.C. cùm cauſa eſſet in prima inſtantia illam 6. Martij ſuperioris anni remiſit ad partes prout, & poſtmodùm citatis etiam eiſdem Com. Franciſco, & Com. Alexandro adita Signatura 30. Octobris pariter ſuperioris anni fuit idem Marchio reiectus; Ideò attenta iſta ſerie facti viſum fuit Dominis remiſſoriã non eſſe concedendam, vel quia ſi proceditur per

viam

viam actionis ſuper hoc Rota non habet iuriſdictio-
1 nem, ſinè † qua non datur remiſſoria, *Abb. in cap. fraternitatis ſub num. 6. verſ. eſt enim hoc iuriſdictionis de Cler. nõ reſid. cùm adduct.* [illegible], *deciſ.* 325. *num.* 20. *ſanct. mem Gregor.* vel quia ſi peti poteſt
2 per viam exceptionis, intrat calumnia † cuius ſuſpicio quotieſcumquè adeſt remiſſoria denegatur, *Rot. deciſ.* 620. *num.* 4, *par.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 571. *ſub num.* 2. *par.* 2. *recent. Caſſad. deciſ.* 3. *de dilat. Chiſanen. deciſ.* 164. & quàmuis ſimplex ſuſpicio ca-
3 lumniæ non ſit cauſa, quod † petens remiſſoriam reijciatur, ſecus tamen eſt, quando eſt vehemens, vel probabilis, *Rot. deciſ.* 726. *num.* 7. *par.* 4. *cùm alleg. in deciſ.* 414. *num.* 8. *ſanct. mem. Gregorij*.

Quod autem in caſu noſtro calumnia ſit probabilis, imò vehemens ſatis depræhenditur, & ex pluribus quidem capitibus. Primò, quia licet fuerit intẽtatum iudicium ſuper exhibitione compromiſſi, iſtud tamen iudicium fuit omiſſum tacendo per lõgum tempus, dilata huc vſquè illius proſequutione per viam exceptionis. Vndè quia veriſimile eſt, quod ſi prætenſum compromiſſum faceret ad propoſitum, Marchio curaſſet illud via Iuris exhiberi
4 propter † vehementem calumniæ ſuſpicionem, ex præfata diuturna tanti temporis taciturnitate reſultantem, remiſſoria eſt deneganda, ſicut denegatur illi, qui diù litigauit in partibus, & non probauit, quia remiſſoria hoc caſu non eſt danda ad proban-
5 dum, cùm credendum ſit, quod ſi potuiſſet probare in partibus, vtiquè probaſſet, *Verall. dec.* 63. *par.* 3. *Put. deciſ.* 195. *lib.* 1. *in correct. Rot. in recent. deciſ.* 491. *num.* 2. *par.* 2. *& deciſ.* 712. *num.* 5. *par.* 1. & fuit reſolutum in cauſa Tarentina retractus 21. Aprilis 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, vbi aliæ deciſiones referuntur.

Secundò, quia Marchio oppoſuit de iſto compro-
6 miſſo, & † ſuper eo petiit remiſſoriam, quando dubitauit cauſam poſſe expediri. Die enim 20. Iunij ſuperioris anni, cùm poſt auditam deciſionem putaret contra ſe ipſum ad cauſæ expeditionem poſſe deueniri, proteſtatus fuit de dicto compromiſſo, & hodie poſtquàm Rota Ipſo audito confirmauit prædictam deciſionem, cæpit prætendere remiſſoriam,
7 quæ tanquàm petita † in calculo ferendæ ſententiæ præbet vehementem ſuſpicionem calumniæ, *Rot. diuerſ. deciſ.* 322. *lib.* 3. *par.* 3. & fuit reſolutum *in cauſa Romana de Raboguettis* 14. *Ianuarij* 1594. *coram bon. mem. Litta, ſanct. mem. Greg. deciſ.* 356. *in fin.*

Tertiò, quia quartus articulus tendit ad probandum confeſſionem Com. Alexandri, quod ipſe retinet 13. corpora bonorum, ad anteceſſores de Manzolis pertinentia, & cùm tres reperiantur anteceſſores, nempè Georgius ſenior, Melchior, & Georgius iunior, nec ſpecificetur ad quem ex ipſis dicta corpora pertinerent, confeſſio quàmuis probata
8 eſſet inutilis, & irreleuans, & ideo † remiſſoria non debet concedi ad *text. in l. ad probationem, C. de probat. Roman. conſ.* 226. *num.* 3. *Caſſad deciſ.* 2. *de dilat.* inficiari enim non poteſt, quin cùm maxima calumnia id fuerit articulatum.

Quartò, & vltimò apparet vehemens calumnia,
10 dum † ſuper articulis continet Com. dixiſſe, quod magis æſtimat verbum, quàm mille inſtrumenta, quod nihil facit ad cauſam, & dum ſeptimo loco articulatur, quod Marchio mouit iudiciũ circa executionem compromiſſi, & nono ſuper ſcripturis preti] Clericatus in actis exiſtentibus. Hæc omnia
10 poſſunt probari per ſcripturas, Ideoquè † non datur remiſſoria ad hæc probanda per teſtes, *Felin. in cap.* 1. *num.* 4. *de appell. Rot. deciſ.* 10. *num.* 6. *de offic. deleg. in nou. Egid. deciſ.* 384. *Rot. in recent. deciſ.* 314. *ſub. num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 414. *num.* 5. *& deciſ.* 589. *num.* 1. *par.* 2. & fuit reſolutum in cauſa *Florentina Subdiaconatus* 30. *Aprilis* 1629. *coram R. P. D. meo Durano*, & aliàs ſæpiſsimè.

Ex quibus meritò fuit denegata remiſſoria.

R. P. D. QVEIPO.

Florentina Parrochialis à Sala.

Die Mercurij 21. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus conceſſum alicui, & ipſius filijs hæredibus, & deſcendentibus, an dicatur gentilitium, vel hæreditarium.

SVMMARIVM.

1 *Præſentato, quando nõ poſſit denegari inſtitutio.*
2 *In iurepatronatus gentilitio extraneus penitus excluditur.*
3 *Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus. eſt hæreditaria, & ad hæredes extraneos tranſitoria, contrarium. num. ſeq.*
4 *Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, vel ex pacto, & prouidentia, vel mixta ſaltem eſt.*
5 *Inter verbum, filijs, & verbum hæredibus, ſi non ponitur copula, &, tunc verbum hæredibus non ponitur argumentatiuè, ſed qualificatiuè.*
6 *Copula, &, quando apponitur in eadem oratione, efficit, vt qualitas in alio videatur repetita.*
7 *Bart. in l. Gallus. §. etiam ſi parentes. num. 4. ff. de lib. & poſth declaratur.*
8 *In iurepatronatus, in emphyteuſi &c. ſolent homines, hæredes, appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur, non attendentes ad alia bona, nec nomen hæredis. & num. 10.*
9 *Qualitas naturalis, ſeù ratio naturalis conſideranda eſt, & non accidentalis.*
11 *In diſpoſitione qualibet nullum verbum, ſine effectu manere debet.*
12 *Clericus de bonis patrimonialibus, & extra intuitum Eccleſiæ quæſitis, hæredes legitimos, & teſtamentarios licitum eſt habere.*

DECISIO CXII.

CAESAREM præſentatum à Dominis de Venturis inſtituendum eſſe cenſuerunt Domini,
1 & † cùm vacatio Beneficij, exiſtentia Iuriſpatronatus, habilitas præſentati, & præſentatio intra legitima tempora non controuertantur; Difficultas in eo dumtaxat verſabatur, an Iuriſpatronatus Parrochiæ S. Bartholomæi à Sala eſſet gentilitium, vel hæreditarium; Nam ſi hæreditarium eſſet, præſentatus

Google

tatus à D. Octauia ſine controuerſia eſſet præferen-
das, cum ſit in dicto Iurepatronatus ſucceſſor Ro-
berti de Puccis, huiq. viri, cui in dicto Iurepatrona.
tus duæ tertiæ partes, & ex altera tertia quarta
2 pars competebant: ſi autem ſit † gentilitium, vel
mixtum, D. Octauia tanquam extranea erit pror-
ſus excluſa. Et quia Iuſpatronatus prædictum ad
Parrochianos dictæ Eccleſiæ S. Bartholomæi olim
pertinebat, à quibus in Antonium, & Laurentium
Cardinalem eius fratrem donationis titulo tranſla-
tum fuit; nam licet de donatione non appareat, cõ-
firmata tamen, & enunciata extat in Bulla Alexan-
dri VI. anni 1493. vbi enunciantur hæc verba. *An-
tonio genitori tuo tunc in humanis agenti, ipſiusq.
Antony filijs hæredibus, & deſcendentibus, necnon
tibi pro te, tuiſq. fratribus, eorumdemq. fratrum,
& cuilibet eorum filijs, & hæredibus recipienti li-
beraliter donarunt &c.* In quibus verbis huius li-
tis cardo vertitur, cum partes aliam ſcripturam
acquiſitionis dicti Iuriſpatronatus præter dictam
Bullam non produxerint.

3 Quãuis autẽ emphyteuſim † alicui, & eius filijs,
& hæredibus conceſsã exiſtimauerint hæreditariam
eſſe, & ad extraneos hæredes tranſitoriam, *Couar.
lib. 2. var. cap. 18. num. 3. ſequutus Bart. in l. Gal-
lus, §. etiam ſi parente. num. 4. ff. de lib. & poſthum.
Aluar Valaſc. de iure emphyt. q. 44. num. 17.* quam
ſententiam communiter receptam eſſe fatetur, *Pi-
nel. in l. 1. 3. p. num. 35. verſ. maior ſcribentium
varietas, C. de bon. mater.*

Dominis tamen viſum fuit Iuſpatronatus, de
quo agitur, eſſe mixtum, attendentes prædictam
communem opinionem. plures habere cõtradicto-
res, nam contrariam ſententiam, nempè emphy-
4 teuſim † in prædicto caſu, vel ex pacto, & prouidẽ-
tia, vel mixtam ſaltim eſſe tenuerunt *Dec. conſ. 185.
lib. 1. Pariſ. conſ. 65. lib. 3. num. 14. & cum pluribus
Pinel. vbi ſup. num. 85. verſ. ea tamen, & num. 91.
Rot. deciſ. 287. num. 3. par. 1. recent.* quam ſenten-
tiam in noſtro caſu facilius admittendam conſide-
rabant Domini, quia in dicta Bulla Alexandri refer-
tur Iuſpatronatus eſſe conceſſum Antonio, & eius
filijs hæredibus, & deſcendentibus, atque ita inter
verbum filijs, & verbum hæredibus nõ ponitur co-
5 pula, &, nam tunc verbum hæredibus † adiectum
ſimpliciter ſine copula non ponitur augmentatiuè,
nè, ſed qualificatiuè, vt ſucceſſor debeat eſſe hæ-
res, vt poſt Bart. notauit *Pinel. in d. 3. par. nu. 90.
illat. 5.* Pro qua ſententia cõducit doctrina *Peregr.
de fideic. art. 32. num. 48. Fuſar. de ſubſtit. q. 339.
ex num. 6.* Præcipuè quia quàmuis copula appone-
6 retur in eadem oratione, efficit, † vt qualitas adie-
cta in alio videatur repetita, ſecundùm text. expreſ-
ſum in *l. ſeia 20. §. Caio,* & ibi latè *Bart. ff. de fund.
inſtr. l. fori. §. cui duleia, ff. de vino, tritico, & oleo
legat.* ex quo fundamento prima communis ſentẽ-
7 tia eneruatur; maximè quia Bart. † pro qua allega-
tur in *d. §. etiam ſi parente num. 4.* non loquitur in
noſtris terminis, ſed dumtaxat, quando aliquid re-
linquitur alicui, & ſuis hæredibus; quando vero ali-
quid reliquitur v.g. Titio, & eius filijs, & hæredi-
bus, ipſe *Bart. nu. 6.* fatetur extraneos admitten-
dos non eſſe, propter ſenſum incongruum, & taci-
tam voluntatem Teſtatoris; nam communi vſu lo-
8 quendi receptum eſt, quod in negocijs † ſimilibus
ſolent homines hæredes appellare deſcendentes, &
agnatos, quos ſucceſſuros ſperant perpetuò in feu-
do, vel maioratu, de quo agitur, non attendentes
ad alia bona, neque ad nomen, hæredes, vt poſt *Dec.
conſ. 38. num. 6. lib. 1.* tradit in terminis caſus no-
ſtri *Pinel. vbi ſupra in d. tertia par. nu. 8. verſ. ego
9 autem puto, circa fin.* Ratio namq. naturalis, † ſeù
naturalis qualitas conſideranda eſt, non vero acci-
dentalis, *l. tertia, ff. de tutel.* & cauſa ſanguinis nõ
alia extrinſeca, *l. tutor. 31. §. 1. ff. de excuſat. tu-
tor.* atquè ita verbum hæredibus intelligitur dum-
taxat relatum ad ſucceſſionem rei, de qua agitur,
non vero ad augendas perſonas ſuccedentium; nã
10 ſi de hæredibus † extraneis intelligeretur fruſtra-
neum prorſus eſſet verbum deſcendentibus, vt in
ſpecie caſus noſtri latè docet *Pariſ. conſ. 48. vol. 4.*
nulla poſſet eſſe ratio dubitãdi, quin ſi extranei hæ-
redes admitterentur, deſcendentes etiam hæredes
11 admitti deberent. In qualibet † autem diſpoſitio-
ne nullum verbũ ſine effectu debet remanere, *l. pri-
ma, §. hæc verba, ff. quod quiſque iur.* & ibi latè
*Bart. & Iaſ. l. penult. §. penult. ff. ne quis eum
qui in ius voca. l. 1. ff. ad municipal. Mantic. de
coniect. lib. 3. tit. 6. ex num. 1. Molin. de primog.
lib. 2. cap. 8. num. 76. Ludouiſ. deciſ. 516. ex nu. 4.*

Et corroborantur prædicta ex manifeſta volunta-
te Parrochianorum in donatione præfata, in qua li-
cet donatio Iuriſpatronatus ab illis, Laurentio tũc
Presbytero & poſtea Cardinali facta fuiſſet, reſpe-
12 ctu d. Laurentij fuit perſonalis; nam licet † de bo-
nis patrimonialibus, & extra intuitu Eccleſiæ quę-
ſitis hæredes legitimos, & teſtamentarios licuiſſet
habere, *cap. cum tibi, de teſtam. cap. 1. & 2. de pe-
cul. cleric.* prædicta tamen donatio dicto Laurẽtio
tantùm, non autem eius hæredibus facta fuit, reſ-
pectu autem fratrum illis, & eorum filijs hæredi-
bus ſcripta reperitur, ex qua differentia apertè no-
tatur Donatores ad hæredes ſanguinis reſpexiſſe,
cum ſi de extraneis intelligerent eoſdem, & Lau-
rentius Cardinalis potuiſſet habere.

Ex quibus ita fuit vtraque parte informante per
Dominos concluſum &c.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio coram
R.P.D. Panzirolo ſub die 10. Iunij 1633.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum, vt dicatur in forma probanti, quid requiratur. Inſtrumenta ſubſequentia quando dicantur habere eaſdem ſolemnitates, quæ ſunt in inſtrumentis præcedentibus, Et aliqua circa protocolla Notariorum.

SVMMARIVM.

1 *Manualia Notariorum ſunt, quæ diuerſorum
manibus*

manibus ſunt conſcripta, & continent acta, & proteſtationes iudiciales.

2 *Inſtrumenta dicuntur eſſe in forma probanti, ſi habeant requiſita neceſſaria, ſcilicet annum, menſem, teſtes, & Iudicem.*

3 *Inſtrumenta ſubſequentia rogata cum præſentia Iudicis, & Teſtium deſcriptorum in alijs inſtrumentis immediatè præcedentibus, dicuntur habere eaſdem ſolemnitates, quas habent d. inſtrumenta præcedentia.*

3 *Quod intellige, ſi prædicta inſtrumenta concordarent in data, cum inſtrumentis immediatè præcedentibus, vel ſi continerent verba repetitiua earundem ſolemnitatum in eis contentarum ſecus ſi è contra. num. 5.*

6 *Verbum, Actum, eſt neceſſarium requiſitum ad perfectionem inſtrumenti.*

7 *Locationum, & exactionum actus poteſt fieri in qualbet parte loci generalis, & ideò, quando; ſuper hoc celebratur inſtrumentum, non videtur de neceſſitate exprimēdus locus loci particularis.*

8 *Iudicis, & Teſtium ſubſcriptio requiritur, ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis.*

9 *In protocollis nemo poteſt apponere manum, præter ipſum Notarium.*

10 *Inſtrumentorū imbreuiaturæ, quando rediguntur in publicam formam, tunc in eis omnia neceſſaria ſupplentur per Notarium.*

11 *In Protocolli principio, ſi extet generalis ſubſcritio ſcilicet in hoc protocollo ſubſcribentur inſtrumenta à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio.*

12 *Inſtrumenta ad effectum, vt dicantur in forma probanti, opus eſt, vt conſtet de Notariatu illius, qui rogauit ea, & eius manus recognoſcatur.*

13 *Notario creditur de geſtis coram eo, & non ab eo.*

DECISIO CXIII.

POSTQVAM per binas deciſiones in hac cauſa factas, fuit reſolutum proceſſum vltimo loco factum à tranſlataris bon. mem. Archiepiſcopi Sāuitalis eſſe validum, quia productis ad effectum iuſtificandi valorem Abbatiæ multis iuribus conſiſtentibus in publicis inſtrumentis extractis, vel ex protocollis Notariorum, vel leuatis ab ipſiſmet Notarijs de illis rogatis, & in priuatis apochis locationum, dubitabatur. An eſſent in forma probanti. DD. iura infra exprimenda probare cenſuerunt; Conſtat enim de legitima compulſatione ex ſupradictis deciſionibus ſub die 27. Iunij, * & 5. Decembris præteriti, * & de extractione inſtrumentorum ex protocollis formiter recognitis, quorum tamen inſtrumentorum, ea tantùm Domini cenſuerunt admittenda ad probandum, quæ continent ſubſtantialia, videlicet, diem, menſem, annum, teſtes, & locum, in quo Notarij de illis fuerunt rogati, nam ex facto pro parte tranſlatariorum deducto probatur, quod dicta protocolla ſunt duorum Notariorum, hoc eſt vnum, Matthæi Franciſci Farrachiæ Notarij Salerni; alterū verò Mumij Ferrerij pariter Notarij Salerni, quæ quidē fuerunt exhibita à diuerſis, cum Protocollum Ferrachæ fuerit exhibitum à Ioanne Lupulo Conſeruatore ſcripturarū eiuſdem Ferrachiæ; Protocollū verò Ferreriæ fuit exhibitum ab Antonio de Confitore conſeruatore ſcripturarum eiuſdem Ferreriæ, quæ cum ſint diſtincta, & in eiſdem Inſtrumentis adſit nomen eiuſdem Notarij, qui illa confecit, & ex cuius protocollis fuerint extracta; Ideò non poteſt opponi, quod confundantur; itaut non conſtet, quæ ſint inſtrumenta vnius, & quæ alterius Notarij; Mannalia verò,

1 † quæ diuerſorum manibus ſunt conſcripta continent acta, & proteſtationes iudiciales, ſuntquè res valdè diuerſæ à protocollis.

Sed quia inter inſtrumenta, quæ dantur in Summario tranſlatariorum num. 1. quæ ſunt num. 46. leguntur decem, quæ non ſunt in forma probanti, nempè inſtrumentum affictus poſſeſſionis della Sala 22. Ianuarij 1592. affictus iurium exigendi le Banche 2. Septembris 1592. inſtrumentum receptæ 4. Octobris 1593. locationis vnius feudi 11. Aprilis 1598. locationis apothecæ Ferrariæ 21. Aprilis 1598. affictus iurium Portellæ, olei, & ſcānagij 7. Octobris 1600. locationes apothecæ 26. Octobris 1600. affictus molendini 14. Maij 1601. quietantiæ de recepto 9. Auguſti 1602. ac demùm inſtrumentum obligationis factæ 4. Martij 1603. cum in eis deficiant nomina Iudicis, & Teſtium;

2 Reliqua eſſe in forma † probanti fuit dictum, cum habeant requiſita neceſſaria, ſcilicet menſem, annum, teſtes, & Iudicem, *Paul. de Caſtr. conſ. 307. num. 2. lib. 1. Curt. Iun. conſ. 44. num. 4. Seraph. deciſ. 909. num. 2. & 3. Rot. deciſ. 649. nu. 3. & 6. par. 1. recent.*

Nec obſtat, quod prædicta decem inſtrumenta præſumantur rogata, cum præſentia Iudicis, & Te-

3 ſtium † deſcriptorum in alijs inſtrumentis immediatè præcedentibus, & propterea dicantur habere eaſdem ſolemnitates, quas habent inſtrumenta præcedentia, *Bald. in l. penult. in fin. C. de accuſat. Felyn. in cap. inter dilectos. num. 11. de fid. inſtr. Cagnol. in l. ſi librarios. nu. 20. de regul. iur. Surd. conſ. 390. num. 33. in fin.* quia concluſio procede-

4 ret, ſi prædicta † inſtrumenta concordarent in data cum inſtrumentis immediatè præcedentibus, vel ſi continerent verba repetitiua earundem ſolemnitatum in eis contentarum; In præſenti autem caſu inſtrumenta prædicta, nec cum præcedentibus cōcordant in data, nec continent verba repetitiua, &

5 propterea † non poſſunt dici celebrata coram iiſdē Teſtibus, & Iudice, coram quibus confecta fuerunt inſtrumenta præcedentia.

Similiter reſoluerunt apochas Caroli, & Decij Abbatum de Caracciolis eſſe in forma probāti, cum factæ de eorum tempore reſpectiuè per eundem Decium. & Carolum ſint ſubſcriptæ, ac recognitæ, pariter idem fuit reſolutum de alijs tribus inſtrumentis in carta pergamena ſcriptis, ex quo continent omnia requiſita.

Non obſtat, quod in inſtrumentis Notarij Ferra-

6 chæ † non legatur verbum, *Actum*, quod eſt requiſitum ad perfectionem inſtrumenti, quia cum in huiuſmodi inſtrumenti adſit verbum. Salerni, ſufficit, quod in extenſione addi poſſit verbum, *Actum*, & cum dd. actus locationum, & exactionum po-

7 tuerint fieri in qualibet † parte loci generalis, non videtur de neceſſitate exprimēdus locus particularis loci, *Bart. in l. de pupillo, §. qui nuntiat, ff. de oper.*

Digitized by Google

oper. nou. enunciat. Dec. Soccin. & alij relati per Maſcard. de probat. vol. 1. concl. 4. num. 24. verſ. illud quidem ſine dubitatione.

8 Minùs obſtat defectus ſubſcriptionis Iudicis,† ac
Teſtium, quæ iuxtà Conſtitutionem Regni Neapo-
litani requiritur, iuxtà *Capye. deciſ. 29. num. 2.* quia
ex eadem deciſione apparet huiuſmodi requiſitum
procedere in inſtrumentis extenſis, & leuatis, dum
ibi num. 2. dicitur, quod debet oſtendi inſtrumentũ
cum ſigno Notarij, & ſubſcriptione Teſtium, &
Iudicis, & quod Teſtis poſſit cogi, vt ſubcribat in-
ſtrumento, reaſſumendo ex protocollo, non vero in-
9 telligitur de† ſubſcriptione facienda in protocollo,
in quo nemo debet apponere manum, præter ipſum
Notarium, vel niſi de illius expreſſa voluntate, &
dum in nullo dictorum inſtrumentorum protocollo
legatur talis ſubſcriptio, inde probatur, quod de
ſtylo huiuſmodi ſubſcriptio in protocollo non re-
quiritur.

Deniquè non obſtat defectus Indictionis, Anni,
Pontificatus, ſeù Regni, & ſimilium; quia hæc om-
nia ſupplere poteſt Notarius, qui extrahit ex pro-
tocollo, vel imbreuiatura, in qua notum eſt, ea non
10 deſcribi, ſed addi quotieſcunq; imbreuiaturæ † in-
ſtrumentorum rediguntur in publicam formam, ſi-
militer ſubſcriptio Notarij nullatenus fuit neceſſa-
ria cum in principio protocolli extet generalis ſub-
11 ſcriptio,† videlicet in hoc protocollo ſubſcribentur
inſtrumenta à me Notario rogata &c. vt fuit reſo-
lutum in *Nepeſina hereditatis 17. Nouemb. 1600. coram Card. Lancellotto.* & nouiſſimè in *Romana fideicommiſſi de Caetanis 9. Februarij præteriti coram Reuerendiſſ. D. Decano.*

Quo verò ad alias apochas non recognitas, ac
inſtrumenta, quæ conſtat eſſe ſumpta de ſumpto
non ſeruata Conſtitutione Regni, vel carentia Te-
ſtibus, eorumquè, & Iudicum ſubſcriptione, vel
extracta, hac lite pendente ſine compulſoria nullo
pacto poteſt dici, quod ſint in forma probanti, cum
12 ad effectum,† vt talia dicantur, opus ſit, vt conſtet
de Notariatu illius, quia ea rogauit, eiuſquè manus
recognoſcatur *DD. in cap. 1. vbi Felyn. num. 18. de fid. inſtrum. Specul. in tit. de edit. inſtr. §. reſtat, verſ. & ſcias, & verſ. illud autem notandum. Alex. conſ. 198. num. 1. lib. 7.* quod in hac materia ſingu-
lare eſt, *Bоer. deciſ. 36. num. 5. cum ſeq. & dec. 37.*
13 *num* 2. ea ratione, quia † Notario creditur de ge-
ſtis coram eodem, non ab eo, *Federic. de Sen. conſ. 163. idem tenet Zabarell. conſ. 73. verſ. item non eſt dictum Paul. de Caſtr. conſ. 197. & alij.*

Et ita reſolutum vtraquè.

☞ ** Primam vide infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum. Altera eſt deciſ. 76. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentineñ Coadiutoriæ.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Princeps quando concedit gratiam alicui, ſi illam declaret, eius declarationi eſt ſtandum, Papa poteſt derogare Concordatis, & quare: Derogatio regul. de iur. quæſit. non toll. non eſt neceſſaria, quando gratia eſt præiudicialis.

SVMMARIVM.

1 *Declarationi Principis gratiam concedentis eſt omninò ſtandum.*

2 *Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem.*

3 *Papa poteſt derogare Concordatis.*

4 *Papa non videtur taliter aſſenſiſſe Cõcordatis, vt ſibi penitus manus ligauerit.*

5 *In Concordatis, licet adſit decretum irritans, illud tamen non ligat Papam.*

5 *Princeps aliquid concedendo, cenſetur ſibi maiorem poteſtatem reſeruaſſe.*

8 *Gratia ampliùs de ſurreptione non poteſt impugnari, quando conſtat de poteſtate, & voluntate Principis.*

8 *Clauſula, pro expreſſis, habet vim indiuidualis expreſſionis.*

9 *Gratia ſecunda, vt valeat, ſufficit, quod ſint narrati defect⸗s, quos patiebatur prima gratia.*

10 *Derogatio regul. de iur. quæſit. non toll. eſt neceſſaria in gratia facta lite pendente, ad narratiuam partis.*

11 *Derogatio non eſt opus in gratia de ſui natura præiudiciali.*

12 *Coadiutoria non ſubiacet regul. de iure quæſit. non tollen. cum ſit gratia præiudicialis.*

13 *Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & nõ perſonæ, cui conceditur coadiutoria.*

14 *Gratia, perinde valere, non ſubiacet regul. de iur. quæſit. non toll. quando eſt merè præiudicialis.*

15 *Gratia, quæ continet meram declarationem facti, non ſubiacet regul. de iur. quæſit. non toll.*

16 *Princeps concedendo gratiam alicui, ſi voluiſſet, vt aliquid adimpleretur, id expreſſiſſet.*

DECISIO CXIV.

CVM REVIDERETVR Deciſio, in qua fuit firmatum gratiam Coadiutoriæ Eminentiſſ. D. Cardinalis à Lotharingia eſſe iuſtificatam, fuit confirmata prima reſolutio, reſeruato tamen quod particulariter videretur, An obſtarent concordata Germaniæ. Cum verò pro parte Abbatis, & Monachorum Mauri Monaſterij prætenderetur eis non fuiſſe ſufficienter derogatum in gratia, perinde valere; obtenta gratia reualidatoria, ſeù declaratoria priorum literarum, Concordata non obſtare, & gratiam eſſe iuſtificatam fuit reſolutum, quia de voluntate, & poteſtate Papæ non dubitatur.

De voluntate patet, quia allegata noua gratia remouet difficultates excitatas, dum declarat clauſulam appoſitam in gratia perinde valere, dummodò Monachi expreſsè conſenſerint, eſſe intelligendam de conſenſu ab initio præſtito Coadiutoriæ, de quo conſtare tàm ex ſupplicatione, quàm ex mandato procuræ ad conſentiendum Coadiutoriæ, fuit reſolutum in deciſionibus antea factis 21. Februarij, *& 2. Maij 1631. * Et quod in alia gratia perinde valere Papa voluit derogare Concordatis,

non

Digitized by Google

non obſtante quod lis penderet cum Conuentu, &
quod Abbas, & Conuentus reuocaſſent conſenſum.
Atquè ita cum ſuper difficultatibus aliàs excitatis
habeamus explicitam ipſius Papæ concedentis de-
clarationem, non poteſt ampliùs cadere aliqua du-
1 bitatio, cum huiuſmodi declarationi factæ à Princi-
pe omninò ſit ſtandum, *Anchar. conſ. 293. num. 2. & ſeqq. Angel. conſ. 274. num. 1. Dec. conſ. 114. num. 5. Gabr. de reg. Iur. concluſ. 3. num. 66.* quos
refert *bon. me. Card. Caualer. deciſ. 612. num. 52.*
De poteſtate Papæ non poteſt dubitari, quia cum
2 † in Beneficialibus habeat omnimodam poteſtatem
c. per principale, c. cuncta per mundum. 9. quæſt. 3. cap. 2. de præben. in 6. Clem. 1. in fin. vbi *Cardin. num. 11. vt lit. pend. Gemin. in c. ſi gratioſe nu. 1. & 16. de reſcript. in 6. Alex. conſ. 219. nu. 4. vol. 6. Rot. deciſ. 778. num. 1. par. 2. recent. Seraph. deciſ.*
3 *45. in fin. & 1043. num. 1.* potuit derogare † Cõ-
cordatis, per quæ impediuntur Coadiutoriæ, in pun-
cto, *Branden. ſuper Concord. German. quæſt. 8. per tot Cocchier. Gloſſ. antiq. ſuper reg. 8. gloſ. 11. num. 20. & ſeqq. Gonzal. gloſ. 28. num. 24. & ſeq. Mandoſ. ſuper reg. 2. quæſt. 2. num. 12. verſ. Imò etiã*, & ita fuit deciſum in *Leodien. Canonicatus 15. Martij 1610. coram bon. mem. Cardinali Sacrato*;
Et licet reſpectu nationis Germanicæ contineant
pactum cum Sede Apoſtolica, obligans Principes
Eccleſiaſticos, & temporales ad illorum obſeruan-
tiam erga Sedem Apoſtolicam, tamen reſpectu Pa-
pæ continent priuilegium conceſſum eidem Natio-
4 ni, ita pluries cenſuit Rota; Non enim † videtur
taliter aſſenſiſſe Concordatis, vt ſibi penitus liga-
uerit manus *ad not. in c. dudum, verſ. nos igitur de præben. in 6. c. quàmuis il 2. vbi gloſ. fin. eod. tit. Caputaq. deciſ. 337. num. 8. par. 1. Caſſad. deciſ. 8. num. 2. in fin. de præbend. Rota in Meten. Canonicatus 8. Nouembris 1577. coram D. de Rubeis*, vbi
5 aliæ recẽſentur, & in ea firmatur, quod licet in † Cõ-
cordatis adſit decretum irritans, illud tamen non
ligat Papam, & fuit etiam ita reſolutum in *Paderbonẽ Canonicatus 19. Martij 1610. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; Cum cenſeatur ſibi maio-
6 rem † poteſtatem reſeruaſſe, *dicto cap. dudum, §. igitur attendentes de præb. Caſſad. deciſ. 8. num. 2. in fin. eod. tit.* Ideò cum ex ſupradictis appareat
non poſſe dubitari de poteſtate, nec de voluntate
7 Papæ † ampliùs gratia non poteſt impugnari de
ſubreptione.

Nec Dominis viſa fuerunt obſtare quæ contra
opponuntur. Nihil enim facit quod non fuerit in-
ſertus totus tenor præcedentis gratiæ ad effectum,
vt Papa potuiſſet illam declarare, & reualidare,
8 quia vltra quod in ea adeſt † clauſula pro expreſſis,
quæ vim habet indiuidualis expreſſionis prioris
gratiæ, & omnium eius narratorum, *Butr. num. 2. Gemin. conſ. 65. num. 21. & conſ. 120. num. 7.* ſuf-
9 ficit fuiſſe narratos † defectus, quos patiebatur pri-
ma gratia, *Seraphin. deciſ. 1410. num. 1.* Nec ob-
ſtat quod in hac gratia facta lite pendente ad nar-
10 rationem partis, eſſet neceſſaria derogatio † regulæ
de Iur. quæſ. non tollen. *Sarnenſ. ſuper regul. de Iur. quæſit. non toll. quæſt. 15. in fin. Put. deciſ. 269. lib. 2. Caputaq. deciſ. 30. par. 3. Cæſ. de Graſſ.*
11 *deciſ. 5. de reſcript.* quia in gratia † de ſui natura
præiudiciali non eſt opus derogatione, *Modern. Roman. diſcept. forenſ. cap. 992. nu. 7. & ſeqq. Ferrett. conſ. 247. num. 4. & ſeqq. Corn. conſ. 83. num. 16. lib. 4. Rot. in Albanẽ. beneficiorũ 27. Iunij 1614. corã R.P.D. meo Pirouano, Caſſad. dec. 1. de priuil. Seraph. deciſ. 762. nu. 4. & 1445. nu. 5.* Et Coadiu-
12 toria non ſubiacet † regulæ de non tollen. iur. quæſ.
cum non ſit gratia præiudicialis, prouidetur enim
propter neceſſitatem indemnitati Eccleſiæ, & ſup-
pletur defectus Abbatis ad *text. in c. vnic. de Cler.*
13 *ægrot. in 6.* cum Coadiutoria † detur pro neceſſita-
te Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur Coadiu-
toria, *Rota in recent. deciſ. 570. num. 4. par. 1.*

Omnis tamen difficultas tollitur ex eo, quod hęc
vltima gratia continet ſimplicem declarationem,
quod Papa in præcedenti gratia, Perinde valere, vo-
luit derogare Concordatis, non obſtante, quod lis
penderet cum Conuentu, & quod Abbas, & Con-
uentus reuocaſſent conſenſum, vt iam idem decla-
rauerat Camera in ſecunda expeditione literarum
facta pro Eminentiſſ. Cardinali, & propterea ſicut
14 prima gratia perinde valere non ſubiacebat † re-
gulæ de non tollen. Iure quæſito, quatenùs per eam
expreſsè derogatum fuit Concordatis, tanquàm
gratia merè præiudicialis, ſecundum *deciſ. Caſſad. primam de priuil.* ita nec ſubiacet hæc vltima, &
15 poſterior † gratia, tanquàm continens meram de-
clarationem facti.

Nec ſubſiſtit, quod ſit reualidatoria à data præ-
ſentium, & non retrotrahatur ad tempus primę gra-
tiæ, Itaut Coadiutoria cenſeatur conceſſa de tem-
pore datæ præſentium, quia dum Papa vult gratiam
valere à data præſentium, intelligit de gratia con-
ceſſa ex tunc, quia aliàs non eſſet reualidata prima
gratia, ſed eſſet gratia diuerſa, vel iuxtà declaratio-
nem, firmandum eſt Papam intellexiſſe de conſen-
ſu præſtito in prima gratia, & ſic ex vi reualidatio-
nis ipſa gratia debet aſſumere naturam, & qualita-
tes prioris gratiæ, ne ſequantur contrarii effectus
vniuerſæ diſpoſitioni eiuſdem gratiæ.

Demùm ex lectura vltimæ gratiæ in *§. licet videatur, quod nos quibus &c.* tollitur difficultas aliàs
facta, quod non fuerit narrata lis cum Conuentu,
ſed tantùm, cum ſingulis Monachis, & tamen aliud
ſit conſenſus Monachorum, aliud verò conſenſus
Conuentus. Quia Papa expreſsè declarat, quod
intellexit de lite cum Conuentu, & quod vult gra-
tiam valere, ac ſi hoc ita fuiſſet narratum, & ſe fun-
dauit in dicto conſenſu iam præſtito, & ad illud ſe
16 reſtrinxit, ſi enim voluiſſet † nouum conſenſum
ſciuiſſet illud exprimere, ſicut fecit de conſenſu
iam præſtito, *Cephal. conſ. 124. num. 6. Alba. conſ. 321. nu. 7. Surd. conſ. 426. num. 13.* Maximè quia
de conſenſu huiuſmodi ſaltem in generè, cogitauit
Rota deciſ. 35. num. 3. part. 1. recent. & propterea
iuſtificatio primi conſenſus ſufficit.

Quare cum ex ſupradictis conſtet ipſummet Pa-
pam qui gratiam conceſſit declaraſſe quæ fuerit ſua
voluntas, vtraquè parte informante fuit reſolutum
vt ſupra &c.

☞ ** Sunt deciſiones 21. & 36. ſupra in hac eadem
parte.

R.P.D.

REV^MO. P.D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Capitulũ, de quo hic in deciſione, an prætextu dimininutionis fructuum Burſæ, pætuerit in prçiudicium Portionariorum diminuere portiones ſolitarium diſtributionum. Et fusè examinatur an conſtet de ſupradicta diminutione fructuum.

SVMMARIVM.

1 *Actor prius tenetur fundare intentionem ſuam.*
2 *Reddituum diminutio eſt; quoddam accidens, & propterea non præſumitur.*
3 *Locupletior, & ditior, quis præſumitur in dies efficere.*
4 *Reddituum diminutio non præſumitur, ſed hoc intellige, ſi præſumptio non ſit in contrarium.*
5 *Probatio præſumptiua de Iure perneceſſè non concludit, & ea non ſufficit ad obtinendum per viam actionis.*
6 *Fundamentum ſuæ intentionis, quis tenetur probare.*
7 *Creditum, & debitum tamquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, tamquàm vnum corpus, vide num. 29. & 30.*
8 *Periti electi, ad aliquid referendum, debent facere, id, quod habent in mandatis.*
9 *Introitus eſt annexus exitui, ita vt ab eo, ſeparari non poſſit.*
10 *Adminiſtrator, & Tutor donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent.*
11 *Et hoc procedit etiam in Syndico Reipublicæ, ac in quolibet alio Adminiſtratore. num. 12.*
13 *Adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas in alium vſum, quàm in deſtinatum, & num. 14.*
15 *Immemorabilis conſuetudo non probatur, nec probari poteſt, quando conſtat de initio.*
17 *Adminiſtratores, quando reddunt rationem, debent aſſignare cauſam expenſarum, & nu. 16.*
18 *Pars non debet aduerſario ſuo contra ſe ipſum facere expenſas litis.*
19 *Canonici, & Portionarij non faciunt vnum collegium.*
20 *Collegium litigans cum aliquo de Collegio, ad hoc, vt ille teneatur contribuere ad expenſas litis, quid requiratur.*
21 *Diſtributiones ex eo, appellantur, quia diſtribuere eſt ſuum vnicuique tribuere.*
22 *Iuſtitia diſtributiua dicitur, quia iuxta vniuſcuiuſque qualitates, & merita diſtribuit.*
23 *Diſtributiones quotidianæ debitæ Canonicis, & Portionarijs, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum præſentibus, & intereſſentibus.*
24 *Epiſcopo ſpectat ſtatuere, quæ nam portio diſtributionum, cuiquè horæ canonicæ, diuinoquè officio, Eccleſiaſticæue functioni, aſſignanda ſit.*
25 *Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia.*
26 *Inferior non poteſt reuocare, nec moderari ea, quæ ſunt diſpoſita à ſuperiore.*
27 *Clauſula, ſinè præiudicio, quid operetur.*
28 *Clauſula, ſinè, eſt priuatiua, negatiua, & excluſiua.*

DECISIO CXV.

NON controuertebatur, quod legitimè fuerint applicata Burſæ diſtributionum ſcuta 3400. prout nec conuertebatur, quod legitimè fuerit conditum Statutum, & æquè confirmatum, in quo diſponitur, quod quilibet Canonicus ex maſſa vniuerſali diſtributionum, debeat qualibet die pro diſtributionibus quotidianis habere regalia ſex, & quilibet Portionarius regalia tria, ſed controuerſia erat pro parte Capituli ſuper eo. An conſtaret de tali diminutione fructuum, quæ ei ſuffragetur, ità vt potuerit portiones dictarum diſtributionum diminuere, etiam in præiudicium Portionariorum. Et cùm pluries fuerit reſolutum, Non conſtare de dicta diminutione, & præſertim ſub die 9. Decembris 1630. Hodie audito iterum Capitulo eadem ſententia placuit Dominis, itaut ſtandum ſit in deciſis, ea ratione, quia cum Capitulum ſit actor, & Portionarij Rei, & in poſſeſſione exigendi dictam ſummã, licet adhuc lis ſit ſub Iudice, an iſta poſſeſſio eis
1 ſuffragetur ad effectum manutentionis, nec † aliquid excipiant, ex quo dici poſſint actores, nihil tenentur probare, vt benè ad punctum conſiderat *Seraph. in dec. 1422. n. 9. &* 10. Ideò prædictum Capitulum tenetur probare hanc diminutionem, præ-
2 ſertim cum diminutio redditum † ſi quoddam accidens, & propterea non præſumatur. *l. ſi vero. §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cogant.* & præſum-
3 ptio etiam ſtat, quod † quis in dies efficiatur locupletior, & ditior, *l. ſi defunctus, in fin. C. arbitr. tut.* & quàmuis iſta regula, quod diminutio non præſu-
4 matur, † non habeat locum quando præſumptio eſt in contrarium, prout in caſu iſto, propter expulſionem Maurorum, qui agros colebant, vt in *d. §. qui pro rei qualitate, Pariſ. conſ. 99. num. 54. ibi. 3.* ta-
5 men cùm iſta probatio † ſit præſumptiua, nec de iure per neceſè concludat, non ſufficit ad obtinendum per viam actionis, ſed Capitulum, vt dictum eſt, debet concludenter probare diminutionem. *Bart. in l. penul. num 4. ff. de condit. inſtit. Verall. deciſ. 280. par. 1. Seraph in. deciſ. 1249. n. 3. & d. deciſ. 1422. num. 10.*

Tota igitur difficultas reſtringitur ad tria capita. Primò, An probetur diminutio redditum Burſæ diſtributionem. Secundo, an Capitulum ponat ad exitum huius Burſæ partitas, quæ ponendæ non ſint. Tertiò, An Capitulum omittat ponere ad introitum dictæ Burſæ partitas, ex quibus illius redditus augerentur, & de iſtis duobus poſtremis eſt omninò videndum, cùm non ſufficiat Capitulo docere de primo, niſi etiã euacuet propoſita quòad ſecundum, & tertium, cùm teneatur probare fructus adeo diminutos, vt ex illis non poſſint quoti-
6 die aſſignari regalia ſex cuilibet Canonico, † & regalia tria cuilibet Portionario, cùm diſputatio fiat

ad iſtum effectum, *Bald. in auth. preterea num.4.*
C. vnde vir, & vxor, Iaſ. in l. ſi conſtante nu. 145.
ff. ſol. matr. Rot. deciſ. 413. nu. 3. par. 2. nec ſuffra-
gatur Capitulo docere de diminutione, ſeù credito
Burſæ, niſi etiam doceat de debito, cum debitum,
7 & creditum † tanquàm connexa, & conglutinata iu-
dicanda ſint, tanquàm vnum corpus, *Alex. conſ. 85.*
col. fin. num. 7. vol. 3. Rota Ianuen. deciſ. 16. num. 8.
quod pendet ex inſpectione ſecundi, & tertij arti-
culi, ſcilicet, An Capitulum ponat ad exitum huius
Burſæ, quæ ponenda non ſint, & An omittat aliqua
ad introitum.

Et quantùm attinet ad primum, Capitulum afferebat tres ſpecies probationis. Primam deſumptã ex relatione Peritorum de partibus, qui habita rationе ad introitum, & exitum iuxta ea, quæ fuerunt poſita in Burſa, non tamen habita ratione ad ea, quæ fuerunt omiſſa poni ad introitum, nec ad ea, quæ ad exitum poſita fuere, quæ ponenda non erant; retulerunt ab anno 1605. quo Eccleſia fuit ſecularizzata, vſque ad annum 1626. exitum huius Burſæ remanere debitorem in ſcutis 205. Ex quo inferebat Capitulum maiorem fuiſſe exitum huius Burſæ, quàm introitum in ſcutis 205. qui licet non videatur conſiderabilis, vt dixit Rota in præcedentibus deciſionibus; tamen ſi Periti retuliſſent ab anno 1611. quo fuerunt expulſi Mauri, & cœpit diminutio redditũũ huius Burſę, & nõ ab anno 1605. vt fecerunt, longè maior fuiſſet dictus exitus, & in ſumma conſiderabili, quia ab anno 1605. per totum annum 1611. nulla ſucceſſit diminutio dictorum redditũum, vt admittitur inter partes; ſed diminutio redditũum cœpit ſub fine dicti anni 1611. vſquè, & per totum annum 1626. Vnde, ſi non fuiſſent incluſi in hoc calculo redditus vberes ab anno 1605. per totum annum 1611. vtique maior apparuiſſet exitus ſubſequentium annorum.

Alteram ſpeciem probationis afferebat Capitulum, fundatam in vera diminutione certorum introituum dictæ Burſæ, quos ſingillatim deduxit ad ſummam conſiderabilem, vt infra.

Et deniquè afferebat argumentum ſatis apparens, quod ſcilicèt ſi non obſtantibus tribus diminutionibus, per ipſum factis de his portionibus cõtrouerſis ab anno 1611. per totum annum 1620. adhùc exitus huius Burſæ fuit maior, quàm introitus, certè longè maior fuiſſet, ſi non fuiſſent dictæ portiones imminutæ.

Quibus non obſtantibus, Domini ſteterunt indeciſis, approbando reſponſiones, & contrarias probationes datas, & illatas per Portionarios.

Ad primam enim probationem Capituli fuit reſponſum, Peritos ideò retuliſſe ab anno 1605. ad annum 1626. & non ab anno 1611. ad annũ 1626. quia ſic decretũ fuerat à me de ordine Rotæ in ſubdelegatione tranſmiſſa ad partes, quia Domini volebant cognoſcere integrum ſtatum huius Burſæ, tàm ante expulſionẽ Maurorũ, & ſic ante allegatã diminutionem redditũum, quàm poſt, & quantus fuiſſet introitus, & quantus exitus in toto hoc tempore, facta computatione vnius anni fertilis, cum ſterili, vt inde poſſet iudicare, An verè diminuta eſſet dicta Burſa, ita vt potuerit per Capitulum fieri dicta diminutio portionum hactenùs ſolutarũ;
8 Vnde rectè † dicebantur feciſſe, ſic referendo, tùm
quia ſic habebant in mandatis, tùm quia ſic de iure
fieri debet, & de ſtylo. *Sarn. in reg. de valor. quæſt.*
vit. Mandoſ. in reg. 22. quæſt. 5. num. 2. Put. deciſ. 8.
aliàs 9. lib. 1. Rota deciſ. 343. num. 3. par. 1. recent.

Apparuit autem ex relatione huiuſmodi facta de anno, in annum, tàm ante, quàm poſt expulſionem Maurorum, quod anno ſterili cum fertili computato, non multùm diſtat vnus annus ab alio, ita vt iſta differẽtia temporum allegata per Capitulum non ſit conſiderabilis.

Ad ſecundam ſpeciẽ probationis magis ſtrictè allatam per Capitulum, viſæ ſunt benè applicari reſponſiones Portionariorum ſumptæ ex facto; inprimis autem dicebant ſcribentes pro Capitulo, quod ab anno 1611. vſquè ad annum 1626. decreuerant cenſus huius Burſæ in ſcutis annis 603. quoad fructus, quo verò ad ſortem in ſcutis 12070. Sed fuit reſponſum, quod ab anno 1605. vſque ad annum 1626. fuerunt aucti cenſus eiuſdem Burſæ, ad ſummam ſcutorum 33300. vt in ſummario Portionariorum num. 21. itaut, quod in vna parte decreuit, in altera actum eſt, & ſic fieri debet compenſatio maioris ſummę auctę, cum minori ſumma deperdita, tàm reſpectu fructuum, quàm ſortis. Nec obſtare quod in dicto augmento cenſuum includantur ſcuta 12500. prouenientia ex legato Auguſtinæ de Aniſion, pro fundatione duarum portionum, necnon ſcuta 10939. relicta eidem Burſæ pro miſſis, & anniuerſarijs, necnon ſcuta mille ſpectantia ad Sacriſtiam, ac deniquè ſcuta 1200. relicta à Doctore Garzes pro miſſis, quibus ſummis detractis prætendit Capitulum nõ conſtare de augmento huiuſmodi cenſuum. Nam placuit replicatio Portionariorum, quod dictæ omnes ſummæ conſiſtunt in cenſibus, vt dicunt periti de partibus in relatione fol. 64 & iſtæ omnes intrant dictam Burſam, tanquàm ipſi relictæ. Vnde nihil intereſt, quod vna, vel alia de cauſa ſint relictæ, dummodò intrent dictam Burſam adinſtar aliarum ſummarum à diuerſis, & diuerſo tempore, & cum diuerſis oneribus legatarum eidem Burſæ. Hæc autem relicta, ſeù legata percutiunt tempus, tàm ante, quàm poſt expulſionem prędictam, vt in dicto Summario n. 21. vbi periti de partibus referunt in confuſo.

Secundò allegabatur pro parte Capituli diminutio arrendamentorum, nempè Beneficij de Cubla, & Vallaclocha, eo quòd ante expulſionem Maurorum locabatur ſcutis 1070. & tamen ab anno 1619. vſquè ad annum 1626. locatum fuit pro ſcutis 420. tantùm, & Beneficium de Alpeſies arrendabatur ante dictam expulſionem pro ſcutis 663. & ab anno 1623. vſquè ad annum 1626. fuit arrendatum pro ſcutis 400. Et inſuper Plebania de Martin ante dictam expulſionem arrẽdabatur pro ſcutis 1094. & ab anno 1615. vſquè ad dictum annum 1626. pro ſcutis mille. Item quod Menſa, ſeù Archidiaconatus arrẽdabatur vt ſupra ſcutis 3400. & ab anno 1611. vſquè ad 1613. & ab anno 1622. vſquè ad 1626. fuit per Capitulum adminiſtrata, ex qua varietate inferebat Capitulum fuiſſe diminutos redditus dictæ Burſæ in ſcutis 19348. non habita ratione ad tempus, quo non probantur arrendamenta, nec ad tempus, quo fuit adminiſtrata di-

cta

cta Menſa, ſeu Archidiaconatus, licet Capitulum prætendat diminutionem ex hac cauſa aſcendere ad ſcuta 34000. ſed hanc prætenſionem non iuſtificat.

Circa quod obiectum non negabant Portionarij fuiſſe imminuta arrendamenta in quibuſdam annis, ſed dicebant ea excreuiſſe ab anno 1612. ad 1626. vt in eorum Summario num.23. vbi datur particula relationis Peritorum de partibus,qui hoc dicunt,& eorum relationi ſtandum eſt, præſertim cum in hac parte non fuerit per Peritos de Curia reuiſores dictæ relationis aliquid oppoſitum,ibi enim affirmãt, quod creuerunt arrendamenta in ſcutis 615. ab anno 1612. vſquè ad annum 1626. ſupra id, quod valuerunt de anno 1605. vſquè ad annum 1611. referunt namque dicti Periti, quod arrendamenta, & fructus ſecundi computi, quod continet tempus quindecim annorum, ſcilicet ab anno 1612. vſquè ad annum 1626. vniuerſaliter aſcendant ad ſcuta 113338.6.2. incluſis ſcutis 7707. quæ adſunt fructuum, & debitorum procedentium ab illis de anno 1626. quo fuerũt facta computa, & minimè annotata exiſtunt in computo dicti anni, ſed in computo, vt ipſi dicunt, reſultæ harum facultatum,qui diſtributi per 15. annos ſummant, & obuenerunt ſingulo quoquè anno ad rationem ſcutor. 7422. taliter,quod plus valuerunt arrendamenta,& fructus à dicto anno 1612. vſquè ad annum 1626. illo quo valuerunt ab anno 1605. vſquè ad annum 1611. in ſcutis annuis 615.8.2.

Neque eſt verum, quod in dicta ſumma fuerint incluſi fructus conſignati per Archiepiſcopum pro iuribus Cappæ, quæ non ſunt de iuribus ordinarijs huius adminiſtrationis, quia vt patet ex ipſa relatione Periti,nihil agunt in iſto capitulo de iuribus Cappæ, ſed in capitulo 25. ſeparato, vt patet ex quinterno ipſius relationis fol. 71. & propterea hoc non pertinet ad caſum noſtrum.

Deniquè reſpectu tertiæ ſpeciei probationis, in qua ſcribẽtes pro Capitulo,magnam vim faciebãt, tàm in anteactis, quàm in præſenti diſputatione, arguendo multum apparenter, quod ſi non obſtantibus tribus imminutionibus per Capitulum factis de portionibus controuerſis ab anno 1611. ad annum 1626. adhuc exitus Burſæ fuit maior, quàm introitus, vtiquè longè maior fuiſſet, ſi non fuiſſent factæ dictæ diminutiones. Ad hoc enim per Portionarios fuit multipliciter reſponſum, & in vltima reſponſione ità concludenter ſublata iſta obiectio, vt ex ea ſola Domini venerint in eam ſententiam, vt eſſet ſtandum in deciſis.

Nam vltra reſponſiones datas in præcedẽtibus deciſionibus, quod ſcilicet Periti de Curia retulerint concorditer,vt in Summario num.4.non ſolùm non fuiſſe maiorem exitum dictæ Burſæ, quàm introitum, vt malè retulerunt Periti de partibus, ſed è contra fuiſſe maiorem introitum dictæ Burſæ,quã exitum in ſcutis 2579. 11. 2. & ſic retorquetur argumentum, & hoc eſſe multùm veriſimile, quia ipſimet Periti de partibus Summario Portionariorum num.3. retulerunt, quod redditus annui dictæ Burſæ ab anno 1605. ad annum 1611. fuerũt eiuſdem ferè quantitatis, cuius fuerunt poſt dictum annum 1611. per totum annum 1626. & aliquando maiores, exceptis illis tribus annis 11.12.13. quorum damnum reſarcitum eſt, per ſubſequentes annos,reſpondebant magis adęquatè ijdem Portionarij, quod ſi Capitulum, à quo adminiſtratur hæc Burſa, intuliſſet in eam id omne, quod inferre tenebatur, & tenetur, & ſi ex eadem Burſa non extraxiſſet id,quod indebitè extraxit in alios vſus ſibi bene viſos, minimè pertinentes ad onus huius Burſæ, appareret, quod exitus illius longè minor fuiſſet, quàm introitus, itaut non ſolùm dicta Burſa poſſet reſpondere de ſolita portione, ſed de multo maiori, ad quod probandũ ipſi attulerunt quamplures partitas ſumptas,tùm ex dicta relatione Peritorum de partibus, tùm ex relatione Peritorum de Curia, tùm ex ipſomet proceſſu compulſoriali pro parte Capituli nouiſſimè producto, quę licet fuerint per Portionarios latè comprobata, & eorum rationes placuerint Dominis; Itaut non eſſet opus hic omnia referre, tamen, vt tandem hæc controuerſia finiretur, & præcludatur occaſio vlterioris diſputationis, Domini ordinarunt,quod de ſingulis fieret mentio in extenſione Deciſionis, quę ſunt duo articuli ſupra propoſiti, *in verſic. Tota igitur difficultas*, ſuper quo videndum eſt de duobus.

Primò, An ſit habenda ratio quinquè partitarũ, de quibus bo.me. Farſettus Peritus Portionariorũ, dixit, non eſſe habendam rationem in præiudicium Portionariorum, ſed eſſe ponendas ad introitum dictæ Burſæ, bo.mem. verò Ioãnes Michelinus Peritus Capituli, reliquit hoc iudicio Rotæ; Secundò videndum erit de alijs partitis vltra dictas quinquè, & circa iſtas quinquè, licet in effectu vterquè Peritus conueniret circa exiſtentiam nihilominùs cum Capitulum non acquieſceret, Rota deputauit, virũ Curialem primarium tunc optimè ſanum, nempè D. Hieronymum Valentinum, vt de ſubſiſtentia harum quinquè partitarum cognoſceret, quas ſubſiſtere reſpondit, & Rota cenſuit eſſe admittendas ad introitum Burſæ, itaut faueant Portionarijs.

Et quantum attinet ad primam partitam ſcutorum 4610. perpetàm à peritis de partibus fuit poſita ad exitum huius Burſæ, non autem ad introitũ anni 1618. quia cum hanc ſummam Adminiſtrator exegiſſet ab alia Burſa nuncupata *del Commune*, quæ erat debitrix huius Burſæ diſtributionũ, vt patet ex verbis illis, ibi, quas debebat, ſcilicet Burſa communis huic Adminiſtrationi, videlicet diſtributionum, propterea huiuſmodi exactio debuit poni ad introitum, ſicut fuit poſita ad exitũ huius Burſæ diſtributionum, quia eũ præceſſerit exitus ex cauſa
9 mutui, † introitus erat connexus dicto exitui, itaut ab eo nõ poſſit ſeparari *Baeza de decim.tut.præſtan.cap.* 2. *num*.169. *Aym. conſ*.275. *nu*.13.*verſ. tertio principaliter*, & facit *text. in l. ſi quis ex argentarijs, §.rationem, ff. de aden.*

Neque facit, quod cum Adminiſtrator expenderit dictam ſummam partim in inueſtimento cuiuſdam cenſus ſcutorum 3500. partim in ſoluendo ſalarium Notarij, quod aſcendit ad ſcuta 1.100. reſiduum, quod eſt ſcutorum 10.10.3. fuit poſitum ad onus anni ſequentis: Vndè reſultat, quod dicta ſumma debuit poni ad exitum Burſæ diſtributionũ.

Nam fuit reſponſum, quod ſicut dicta partita fuit poſita ad exitum propter dictum inueſtimen-

S 2 tum,

tùm, & ſalarium, quia tendunt in vtilitatem huius
Burſæ, ita debuit poni ad introitum, ſeù ad creditũ
eiuſdem Burſæ, quia eius Adminiſtrator hanc ean-
dem ſummam exegit à debitore eiuſdem Burſæ,
ex cauſa mutui, nempè ab alia Burſa nuncupata
del Commune.

Secunda partita eſt ſcutorum 4600. 10. 3. quæ
percutit annum 1620. & eſt annotata eiſdem ver-
bis, vt prima modo relata, & propterea, aut eſt
duplicata, quod valdè veriſimile eſt, per ea, quæ
ponit *Rota Iannueñ deciſ.26. num.25.& ſeqq.* & ſic
eſt detrahenda, aut non eſt duplicata, & pariter
non potuit poni ad ſolum exitum Burſæ, nec ſuffra-
gari creditum datum Adminiſtratori propter inue-
ſtimentum cenſuum, & ſolutionem ſalarij Notarij
propter rationes prædictas.

Tertia partita eſt ſcutorum 3650. 11. 9. ex fru-
ctibus cenſuum, & canonum exactorum, quæ qui-
dem eſt detrahenda ab exitu Burſæ, vel etiam po-
nenda ad introitum; Nam etſi Adminiſtrator in red-
ditione rationis aſſerat de anno 1626. non potuiſſe
exigere dictos cenſus, & canones ad dictam ſum-
mam, & ob id Capitulum poſuerit ad exitum Bur-
ſæ dictam ſummam, tanquàm inexigibilem; Nihilo-
minus Periti retulerunt poſtmodùm hanc ſummam
de anno 1627. fuiſſe exactam, vt in Summario Por-
tionariorum num.6. & 7.

Neque obſtat, quod cenſus fuerint diminuti in
ſorte principali in ſcutis 12070. quia omiſſo; quod
hic non agitur de augmento, aut diminutione cen-
ſuum, de quo ſupra actum eſt, ſed de omiſſione di-
ctæ partitæ, & etiam omiſſo, quod ab anno 1605. vſ-
què ad annum 1626. fuerint aucti ad ſummam ſcut.
23300. vt in Summario Portionariorum num.21. &
ſupra pariter dictum eſt, nihilominùs non facit, cũ
ſufficiat quod affictus non fuit diminuti, computa-
to vno anno cum altero, licet in vno, vel altero fue-
rint diminuti, vt referunt Periti in Summario Por-
tionariorum num.22.

Quarta partita eſt ſcutorũ 2100. quæ aſſeruntur
mutuo data per Adminiſtratorẽ de ordine Capituli
alteri Burſæ nuncupatæ, *della Prepoſitura,* & poſita
ad exitum Burſæ diſtributionum, quod nullatenùs
potuit fieri etiam admiſſo, quod Capitulum ſit Ad-
miniſtrator, & Tutor huius Burſæ, cùm vulgare ſit
10 axioma, quod Adminiſtrator † & Tutor donatio-
nem, largitionem, vel liberalitatem de rebus admi-
niſtratis exercere non valent, *l.vltim. ff.de cur. fur.
l.Tutor ad vtilitatem. l.Lucius. §.vltimo. ff.de ad-
min.Tut. l.pactum Curatoris, C.de pact.* quod etiã
11 procedit † in Syndico Reipublicæ, *l.prohibere, §.
planè, ff. quod vi, aut clam,* ibi, *quia etſi locorum
publicorum procuratio data ſit conceſſio, tamen da-*
12 *ta non eſt,* & hoc procedit † in quolibet Admini-
ſtratore, *l. ſeruus furioſi, ff. de manumiſſ.* ibi, *quia
in adminiſtratione patrimonij Manumiſſio non eſt,*
& benè ad propoſitum noſtrũ *Bobadilla lib. 3. Po-
liticor.cap.8. num.8.* Vnde ſequitur, quod non ſo-
lùm non ſit ponenda hæc partita ad exitum huius
Burſæ, vt poſita eſt, ſed potiùs ponenda ſit ad cre-
ditum eiuſdem Burſæ, donec reintegretur à Capi-
tulo de hac eadem ſumma.

Quinta partita ſcutorum 1849.4 quę ponitur ad
exitum Burſæ, eſt delenda, ex quo fuit expenſa in
emendis perdicibus & caponibus, quæ fuerunt di-
ſtributæ inter Dominos Canonicos, quia cùm illa
13 Burſa ſit deſtinata † pro diſtributionibus illius red-
ditus, non potuerunt per Adminiſtratores in alium
vſum conuerti, *l.1. & 2. §. quod de frumentaria,
ff. de admin. rer. ad Ciuit. pert. Clem.2. vbi gloſ. in
verb. non ad alium, & Doctor. de relig. Dom.* & in
14 puncto adminiſtrationis Burſæ ad certum † ſerui-
tium deſtinatæ, eſt *deciſio ſan.mem.Gregor.154. in
fine,* vbi pariter in puncto allegat aliam deciſionem
in cauſa *Valentina emolumentorũ 15. Maij 1598.
coram Orano,* & Capitulum circa hanc partitam
videtur agnoſcere bonam fidem, cùm alleget im-
memorabilem conſuetudinem ad ſui fauorem, quæ
15 allegatio non ſubſiſtit, cùm non † probetur imme-
morabilis, nec poſſit probari, cùm conſtet de initio
huius Burſæ diſtributionum *ſan. mem. Greg. deciſ.
467. num.6.*

Ex quibus apparet, quod iſtæ quinquè partitæ de
quibus bo.me. Farſettus, & Michelinus retulerunt,
vt ſupra dictũ eſt, ponendæ ſunt ad introitum Burſæ,
non autem ad exitum reſpectiuè vt ſupra, & ſimul
conglutinatæ aſcendunt ad ſummam ſcut. 16810.

Quantùm attinet ad alias partitas, quæ ſunt tres
vltra iſtas quinque; Prima eſt illa, quæ conflatur
ex pluribus partitis, quæ nullam cauſam habent,
quas periti de Curia referunt ad ſcuta 32782. licet
Portionarij prætendãt aſcendere ad ſummam ſcuto-
rum 51442. de iſtis partitis nulla eſt habẽda ratio,
16 quicquid enim eſſet dicendum, ſi haberent † cau-
ſam, an eſſent iuſtificatæ, vel quomodò eſſent iuſti-
ficandæ cùm in illis non appareat cauſa, ſed quædã
profuſio nullatenùs approbari debent, *l. cum plu-
res, §. in primis, ff. de admin. Tut. l. 1. §. officio,
ff. de Tut. & rat. diſtrab. Bald. in rubr. C. de fid.
Inſtr. num. 34.* vbi concludendo dicit, quod in
17 † redditione rationum oportet, quod Adminiſtra-
tores aſſignent cauſam expenſarum.

Neque eſt verùm, quod ex eo fuerit dictum, iſtam
partitam, non habere cauſam, ex quo ſummatim
fuit facta relatio, iuxtà ordinem Rotæ, vt in Sum-
mario Canonicorum num. 11. ex relatione autem
peritorum conſtet partitas, ex quibus iſta confla-
tur, habere cauſam, vt in Summario eorundem
Canonicorum num.12. Nam huic fundamento fuit
reſponſum, quod partitæ deſcriptæ in libris aſcen-
dunt ad longè maiorem ſummam, quàm ſcutorum
32782. ſed vſquè ad iſtam ſummam partitas eſſe
ſinè cauſa, & de iſtis ſolis Periti habuerunt ratio-
nem, vt clarè colligitur ex lectura ipſius proceſſus
de recenti ad Curiam delati, vt in Summario Por-
tionariorum num.10.

Secunda partita eſt ſcutorum 5450. quæ, Capi-
tulum expendit in hac lite, & quæ malè fuit poſita
ad exitum Burſæ diſtributionum, quia vt fuit conſi-
deratum in deciſione facta 9. Decembris 1630.
18 Portionarij † non debent Capitulo Aduerſario ſuo
contra ſe ipſos facere expenſas litis, maximè cùm
19 Canonici, & Portionarij † non faciant vnum Col-
legium, cùm de iure non ſint de Capitulo, nec oſtẽ-
datur aliquod ſtatutum in contrariũ, *Rot. deciſ.708.
num. 2. & ſeqq. par. 2. recent.* & ſi facerent vnum
Collegium, adhuc non tenerentur, cùm cauſa litis
20 debeat † eſſe neceſſaria non voluntaria, & iniuſta,
qualis

Digitized by Google

qualis eſt iſta, vt patet ex iſta,& alijs deciſionibus.
Tertia partita eſt ſcutorum 7713. quæ ponitur
ad exitum pro ſalarijs miniſtrorum,quæ nullatenùs
potuerunt ſolui ex iſta Burſa deſtinata pro certo
ſeruitio, vt ſupra deductum fuit, maximè cum aga-
tur in præiudicium Diſtributionum quotidianarum,
& ſic de auferendo id, quod reſidentibus,& præſen-
21 tibus debitum eſt. Diſtributiones † enim ex eo
appellantur, quia diſtribuere, eſt ſuum vnicuiquè
tribuere, *l.1. ff. famil. heriſc.* vnde Iuſtitia diſtribu-
22 tiua dicitur, quia iuxtà vniuſcuiuſq; † qualitates,&
merita diſtribuit, vt habetur, *in rubric. de Iuſt. &
Iur. Sanctus Thom. 2. 2. quæſt. 61.* & quotidianæ
23 quidem appellantur,cum ſint ſtipendium † quoti-
diè debitum præſentibus,& intereſſentibus, vt col-
ligitur, ex *Couar. var. lib. 3. cap. 13. in princ.*
Et ſic iſtæ tres partitæ aſcēdūt ad ſummā ſcuto-
rum 45945. quæ iuncta cum alia partita ſcutorum
16810. in totum aſcendunt ad ſcut. 62755.
Quantùm attinet ad vltimam inſpectionem, An
ſcilicet Capitulum ommiſerit ponere ad Introitum
dictæ Burſæ partitas, ex quibus illa debeat augeri,
& viſum fuit, quod ſic. Nam primo loco fuit con-
ſideratum, quod de anno 1614. D. Archiepiſcopus
extraxit ex Burſa iſtarum diſtributionum annua
ſcuta 3400. quæ fuerunt applicata Capitulo, quæ
annuæ ſummæ, in totum conſtituunt quantitatem
ſcutorum 46613. & prædicta extractio non potuit
fieri, cum dicta annua ſumma ſcutorum 3400. fue-
rit de anno 1607. applicata pro augmento dictæ
Burſæ, vnde etſi prætendatur, quod extractio fue-
rit facta ex decreto D. Archiepiſcopi, ad quem
24 ſpectat ſtatuere, quænam portio † diſtributionum
cuiquè horæ canonicæ, diuinoquè Officio, Eccleſia-
ſticæuè functioni, aſſignanda ſit, vt probat *Monet.
de diſtr. quotid. part. 2. quæſt. 3. num. 15. & ſeqq.*
tamen hoc non applicatur ad caſum,de quo agitur,
quia cum fuerint applicata dictæ Burſæ prædicta
ſcuta 3400. auctoritate Bullæ ſæcularizationis, &
poſtea conditum fuerit ſtatutum, in quo diſponitur,
quod maſſæ antiquæ diſtributionum quantitas ne-
ceſſaria ex nouis iuribus, & bonis Canonicorum
taliter addatur, vt quilibet Canonicus pro diſtribu-
tionibus quotidianis qualibet die habeat regalia ſex,
Portionarius verò regalia tria, quod quidem Statu-
tum auctoritate Apoſtolica, Nuncijs Sedis Apo-
ſtolicæ in dictis literis ſæcularizationis attributa
fuit per ſatis laudan. mem. Ioannem Garziam Car-
dinalem Millinum, tunc Sedis Apoſtolicæ Hiſpa-
niarum Nuncium, confirmatum, ſi iſta applicatio
minuit diſtributiones, non potuit fieri, ſtante dicta
confirmatione Nuncij, quæ cum fuerit facta vigore
25 literarum Summi Pontificis † cenſetur confirmatio
Apoſtolica, quæ operatur, vt ſtatutum cenſeatur
Papale *ſan. mem. Gregor. deciſ. 267. num. 6.* & ibi
Adden. num. 13. quod propterea per D. Archiepi-
26 ſcopum nec reuocari, † nec moderari potuit in
præiudicium dictarum diſtributionum, *c. cum infe-
rior. de maiorit. & obed.* & quatenus D. Archiepi-
ſcopus vigore Bullæ ſæcularizationis potuerit ali-
quid facere, non tamen id potuit facere in præiudi-
cium Portionariorum attenta clauſula poſita in di-
27 ctis literis † *ſine præiudicio dictorum Portionario-
rum*, quæ operatur, quod ſi aliquid fiat non præiu-
28 dicet Portionarijs,cum dictio † *(ſine)* ſit priuatiua,
negatiua, & excluſiua, *l. 1. §. præter, ff. de pignor.
act. Alber. in dictionar. in verb. ſine.*
Secundo loco fuit conſideratum quod Canonici
appropriarunt ſibi ex hac Burſa quatuor regalia pro
qualibet Miſſa, quod ex rationibus ſupradictis mi-
nimè facere potuerunt, & quàmuis reſpondeatur,
quod hoc factum fuerit ante hanc litem, tamen ſi
inde reſultat præiudicium Portionariorum, Capitu-
lum hoc non potuit facere per rationes ſupra alle-
gatas, & iſta partita pro toto tempore aſcendit ad
ſcuta 2904. vt referunt Periti de partibus num. 16.
Tertio loco fuit conſideratum, quod erant po-
nenda ad introitum huius Burſæ ſcuta 14927. quæ
erant debita huic Burſæ, ex reſiduo anni 1611. vt
referunt Periti de partibus in Summario num. 17.
cum dictum reſiduum ſpectet ad dictam Burſam,ex
quo ab anno 1605. vſquè ad annum 1611. Canoni-
ci, & Portionarij fuerunt integrè ſatisfacti de ſuis
diſtributionibus, & propterea, cum iſtud reſiduum
fuerit exactum poſt annum 1611. de eo eſt haben-
da ratio in ponenda quantitate fructuum ab anno
1612. vſquè ad annum 1626. cum, vt dictum eſt,
29 † Canonici, & Portionarij ante annum 1612. fue-
rint integrè ſatisfacti de ſuis diſtributionibus, ad
*text. in l. creditor, § inter cætera, ff. de liberat. le-
gat. l. ſi ſeruus vetitus.* & ibi, *Bart. ff. de leg. primo.
Couar. var. lib. 2. c. 14. nu. 2. verſ. prima concluſio.*
Quarto loco fuit conſideratum, quod erant po-
nenda ad introitum huius Burſæ ſcut. 7707. pro re-
ſiduo pretij grani de anno 1626. vt referunt dicti
Periti de partibus,in Summario num. 18. Nam cum
Capitulum prætendat,quod redditus non ſufficiant,
vt ipſi poſſint percipere regalia ſex, & Portionarij,
tria, iſtud reſiduū non eſt ponendū ad introitū poſt
30 annū 1626. ſed † de eo eſt habēda ratio in ponenda
quātitate fructuū de anno 1626. *ad l. 1. C. de hæred.
inſt. l. vxori in fin.* cū ibi *not. ff. de leg. 3. Alex. cōſ. 26.
n. 3. lib. 4.* licet ſecus eſſet, ſi Canonici,& Portionarij
fuiſſent ſatisfacti de integris ſuis diſtributionibus
pro dicto anno 1626. & pro annis antecedentibus,
per ſuperiùs deducta in tertia conſideratione.
Quinto, & vltimo loco fuit conſideratum, quod
ad introitum huius Burſæ ſunt ponenda ſcuta 4000.
ex redditibus infirmariæ, & Capellaniæ maioris,
cum huic Burſæ fuerint applicata, vt patet ex atte-
ſtatione Commiſſarij ſubdelegati à D. Archiepiſco-
po Cæſarauguſtano pro his computis faciendis,
quæ à Peritis non potuerunt liquidari in certa ſum-
ma propter denegationem librorum factam à Capi-
tulo, vt patet ex Summario Portionariorum nu. 19.
& 20. quæ ſumma ſpatio 22. annorum aſcendit ad
ſcuta 88000.
Iſtæ autem quinquè partitæ aſcendunt ad ſummā
ſcutorum 160152. & computatæ cum alijs aſcen-
dunt ad ſummam ſcutorum 222907. ex quibus in-
ficiari non poteſt,quod non potuerunt minui diſtri-
butiones, cum redditus ſuperabundent; & hæc tan-
tò magis placuerunt Dominis, quia diſputatio fit
ad effectum, vt videatur, An fructus ſint diminuti,
itaut Portionarij non poſſint petere manutentio-
nem in poſſeſſione regalium trium dietim, ad quem
effectum dictæ probationes ſuperabundant; Nam
etiam admiſſo, quod aliquæ ex dictis partitis eſſent

ponendæ ad exitum Burſę, & aliquæ detrahendæ ab introitu, etiam ad ſummam ſcutorum 50000. & vltra, adhuc tamen conſtat de tanto reddito dictæ Burſæ, vt abundè poſſit reſpondere de ſolita portione ad rationem trium regalium, pro quolibet Portionario, etiam cum ſubſtentatione aliorum onerum ſuorum.

Et ita concluſum &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

In melioramentorum materia, quid ſit attendēdum. Melioramenta, & ædificia cedunt domino ſoli, & quando hoc procedat. Cenſus an, & quando poſſint conſtitui ſuper melioramentis, vide diſtinctionem, cum nonnullis alijs circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *In melioramentorũ materia non attenditur, quid impenſum fuit, ſed quid fuit melioratum.*

2 *In melioramentis, ſi minus impenſum ſit, quàm melioratum, ſolum debetur, & attenditur id, quod minus eſt.*

3 *In melioramentis ſolum recuperatur id, quod verè fuit impenſum, & non id, quod inutiliter fuit erogatum.*

4 *Ruin. in conſ. 24. num. 10. c. 1. reprobatur.*

5 *Meliorationes, & ædificium cedunt Domino, & Proprietario ſoli.*

6 *Aedificans ſcienter in re aliena, nec dominium acquirit, nec expenſas repetit.*

7 *Text. in l. ſed &, ſi quid. ff. de vſufr. declaratur.*

8 *Colono vſufructuarij denegatur repetitio meliomentorum factorum in re conducta.*

9 *Vſufructuarius, ſi ædificet in re ſibi conceſſa in vſufructu, ſibi imputet, ſi id quod fecit tollere non poſſit propter ornatũ Vrbis. & n. 10. & 35.*

11 *Pater vſumfructũ habẽs in bonis filiorum, ſi quid in eis impendat, vel ædificet, non ſibi acquirit, ſed melioratum, & ædificatum ſpectat ad filios.*

12 *Cẽſus in re aliena imponi minime poteſt, & n. 34.*

13 *Tertius poſſeſſor poteſt opponere exceptionem, quod melioramenta ſuper quibus eſt appoſitus cenſus, non ſunt de dominio imponentis.*

14 *Cenſus conſtitui non poteſt ſuper credito.*

15 *Cenſus non eſt validus, ſi ſit conſtitutus ſuper iuribus.*

Iura, nõ veniunt appellatione immobilium. n. 15.

Iura per ſe fructus non gignunt. num. 15.

16 *Cenſus debet imponi ſuper re immobili, & de ſui natura fructifera.*

17 *Actiones licet ſecundùm aliquos connumerentur inter bona immobilia, nihilominus ſtabiles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ.*

18 *Cenſus ſuper re aliena rectè non conſtituitur.*

19 *Cenſus imponi poteſt ab emphyteuta, à feudatario, & grauato per fideicommiſſum, & ab alijs, qui ad reſtitutionem bonorum melioramentorum tenentur.*

20 *Cenſus imponi poteſt ſuper melioramentis, quando is, qui ea fecit, interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure, & bona fide poſſidet. & n. 22.*

21 *Deciſ. 55. poſt Cenc. in tract. de Cenſib. & aliæ declarantur.*

23 *Melioramenta facta à grauato in bonis fideicommiſſo ſubiectis, non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed per viam detractionis remanent penès ipſum.*

24 *Cenſus ſuſtineri poteſt ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, quando vel eſt in parte libera, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones.*

25 *Melioramenta, quæ ſunt ab emphyteuta, vel feudatario, facta, non dicuntur feudalia, aut emphyteotica, etiamſi principale ſubiectum ſit feudale, vel emphyteoticum.*

26 *Sed tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ, vel feudatarij meliorantis.*

27 *Grauatus reſtituere, & emphyteuta priuarētur dominio, & iure vtendi re, ſi eis in illis bonis interdictum eſſet imponere cenſus.*

28 *Vſufructuarius dicitur habere ius tantum in re.*

Vſufructuarius dicitur frui re ipſa, non iure dominij, ſed iure ſeruitutis. num. 28.

29 *Ius, quod habet vſufructuarius eſt multò debilius, quam ius emphyteutæ, & grauati.*

30 *Vſufructuarius non poteſt imponere cenſum ſup melioramẽtis ab eo factis in re vſufructuaria.*

31 *Vſufructuarius numquàm eſt Dominus melioramentorum ab eo in re factorum, ſed ſtatim quoad dominium, & proprietatem acquiruntur Domino fundi.*

23 *Vſufructuarius meliorans rem vſufructuariam, dicitur dolo facere, & quare. num. 33.*

36 *Vſufructuarius expenſas, in ædificio factas recuperare poteſt, quatenus domus eſt effecta pretioſior.*

Expenſas factas, in aliqua re, ſi ſit effecta pretioſior, quilibet tertius poſſeſſor poteſt repetere. num. 36. & de veritate huius opinionis, vide num. 38.

39 *Cenſus ſuper credito non fructifero conſtitui non poteſt.*

40 *Bart. in l. 2. C. de præd. omnib. Nauic. lib. 11. declaratur.*

41 *Vſufructuarius repetit expenſas neceſſarias, quæ ad perpetuam proprietarij vtilitatem pertinent.*

42 *Vſufructuarius non repetit expenſas factas in re vſufructuaria, ad ſui ipſius vtilitatem.*

43 *Vſufructuarij partes ſunt tueri, quod accepit, & non nouum facere, etiam in fauorem Domini.*

44 *Colono vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re cõducta, quia præſpicere debebat reſolubilitatem iuris ipſius vſufructuarij.*

45 *Aedificans ſcienter in fundo alieno, ædificium cedit Domino fundi, & nihil poteſt repeti.*

46 *Illatio non fit ad diuerſa.*

DECISIO CXVI.

POSTQVAM Dominicus Victorius de anno 1594. donauerat, & quidem donatione inter viuos,

Digitized by Google

viuos,& ex cauſa matrimonij,omnia ſua bona Ne-
potibus, & alijs deſcendentibus ex Balthaſſare fi-
lio naſcituris, reſeruaueratq. ſibi quingentos,ad ef-
fectum teſtandi, necnon vſumfructum bonorum do-
natorum,primum ſibi, deindè Balthaſſari filio, cu-
iuslibet ipſorum vita naturali durante; De anno
1619. dictus Balthaſſar cùm aliqua melioramenta
feciſſet in Palatio, quod nuper emptum fuit à R.P.
D. Grato, nempè Angulum domus, ſeù vt dicitur
Cantonata, ſalam, & apothecam in parte inferiori,
ſuper iſtis melioramentis idem Balthaſſar impoſuit
Censũ redimibilẽ, illumq. vendidit D. Ferranti Be-
ger,qui hodiè petebat Immiſſionem vigore Saluia-
ni in poſſeſſionem iſtius Palatij pro conſequendis
fructibus decurſis,& decurrendis vigore Cenſus ſu-
per dictis melioramentis impoſiti, & Domini non
eſſe dandam Immiſſionem reſponderunt. Tùm
quia non probantur hęc melioramenta, Tùm quia,
etiamquod probarentur, ſuper illis cenſum rectè im-
poni non poſſe viſum fuit.

Non probantur melioramenta, quoniam in hac
1 materia non † attenditur quid impenſum fuerit, ſed
quid fuerit melioratum, Immò & ſi minus impen-
2 ſum ſit, quàm melioratum, † ſolum debetur, & at-
tenditur id quod minus eſt, dictante id ratione na-
turali, vt ſcilicet ſolum recuperetur id quod ve-
3 rè fuit impenſum, & non † repetatur id quod in-
utiliter fuit erogatum, & ex quo res non eſt facta
melior,nec precioſior,ita per *tex in l. in fũdo, verſ. & ſi plus, ff. de rei vindicat* originaliter conſuluit
Caſtr. conſ. 270. lib. 2. quem ſequitur *Curt. Iun. cõſ. 144. num. 7. Siluan. conſ. 49. num. 75. Copie. deciſ. 93. num. 9. Ioſeph. Ludou. deciſ. Peruſin. 58. n. 15. Theſaur. deciſ. 351. num. 1. Rimin. Iun. conſ. 311. num. 38. & ſeqq. per tot. conſ.* vbi opinionem Ca-
4 ſtrenſis acritèr, & doctè contra † Ruinum defen-
dit, *Laderch. conſ. 144. per totum, vbi num. 3.* ani-
mosè affirmat ab hac opinione neminem præter
Ruinum diſſentire, & ferè innumeros congerit
Amat. Panorm. reſol. 14. nu. 62. & ſeqq. Valaſch. de iure emphit. quaſt. 25. num. 28. & Giurb. ad cõ-ſuetud. Meſſan. cap. 15. gloſ. 12. par. 1. num. 5. & Rota etiam fuit amplexa *corã Card. Seraph. deciſ. 899. num. 1.* vbi de communi teſtatur, *& deciſ. 81. num. 2. & 4. poſt Pacif. de Saluian. & in recent. deciſ. 650. num. 2. par. 2. atquè in Peruſina fideicõ-miſſi de Gratianis 28. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & propterea cum teſtes non
aperiant, quid impenſum, nec quãtum melioratum
fuerit à Balthaſſare, non videtur conſtare de tali
melioratione, ſuper qua iſte Cenſus conſtitui po-
tuerit, nec apparet quantùm occaſione dd. melio-
ramentorum aucta fuerit æſtimatio huius Palatij,
ſuper quò augmento expreſſim fuit impoſitus Cẽ-
ſus, & Teſtes etiam non benè inter ſe conueniunt,
vnus enim affirmat ambitum ſalæ muris quidem
fuiſſe prius ſeptum, ſed diſcoopertum; alter verò
ſalam iam conſtructam, & coopertam, ſed ex de-
preſſiori magis elatam.

Non etiã potuiſſe imponi Cenſum ſuper iſtis me-
lioramentis, quatenus iuſtificarentur ex eo Domi-
ni cenſebant, quoniam de tempore impoſitionis,
Balthaſſar non erat Dominus Palatij, ſed vſufru-
ctuarius, iam enim Dominicus Pater Balthaſſaris
donauerat illud nepotibus ex filio, reſeruaueratq.
Balthaſſari filio ſolũ vſumfructum, & proinde me-
liorationes factæ ab eodem ſpectabant ſtatim ad fi-
5 lios donatarios, quibus † tanquam dominis, & pro-
prietarijs ſoli, ædificium, & meliorationes ceſſe-
runt, *§. ex diuerſo inſtit. de rer. diuiſ. l. adeo, §. ex diuerſo, & l. ſi ſupra, §. ſed Proculus, ff. de aquir. rer. dom. l. redemptores, ff. de rei vindic. & l. 2. C. eod.*
& ipſe Balthaſſar vſufructuarius nedum non acqui-
6 ſiuit dominium melioramentorum, † quæ ipſe ſciẽs
fecerit, ſed nec expenſas repetere poteſt, vt bene
colligitur ex reſponſo *Neratij in l. vſufructuarius 51. ff. de vſufr. & l. vſufructuarius 68. ac l. ſed & ſi quid inædificauerit 19. ff. eodem*, qui textus lo-
7 quuntur † de melioratione, quę reſultat ex impoſi-
tione tectorij, quæ pars eſt etiam melioramentorũ,
de quibus agitur in caſu præſenti, & fortior etiam
eſt *Textus in l. ſi quis domum, §. hic ſubiungi, & §. idem quærit, ff locati*, vbi Vulpianus, colono
8 † vſufructuarij denegat repetitionẽ melioramento-
rum factorũ in re conducta, quia proſpicere debuit
euenire poſſe, vt ius vſufructuarij reſoluatur, vnde
multo æquius eſt, vt idem ſeruetur in vſufructuario;
9 imputet enim ſibi ipſe vſufructuarius, † qui lege re-
ſiſtente, ac nolente inædificauerit, id quod tollere
non poteſt, renuente etiam propter Vrbis decorem
vltra Iura præallegata, diſpoſitione *l. 2. C. de ædific. priuatis, l. Prætor. §. hoc interdictum, ff. de nou.*
10 *oper. nunciat.* & quod ſe † aliquo remedio vindi-
care non poſſe, ſcire debuit, vt notant DD. *in d. l. ſed, & ſi quid inædificauerit, ff. de vſufr. Caſtill. de vſufr. cap. 33. ſub num. 12.* atquè magis ad ſuam
voluptatem, quam ad vtilitatem domini pertinere,
intellexit, in quo motiuo niti, *ll. vſufructuarius 51. & 68.* arbitratus eſt, *Garz. de expenſ. & meliorat. cap. 11. ſub nu. 28.* quod idem procedit etiam
11 in Patre † vſufructuario, qui ſi impendat in bonis
aduentitijs filiorum, non ſibi acquirit, ſed ædificatũ,
& melioratum ſpectat ad filios, licet deinde ipſe
Pater impenſas repetat, iuxta tradita per *Bald. in auth. excipitur, nu. 4. C. de bon. quæ liber. Caſtr. in l. fin. §. vbi autem in vnum, nu. 7. verſ. & ideo ſi Pater, C. eodem. Pinel. in l. 1. in 2. par. num. 69. C. de bon. matern. Alba. conſ. 241. num. 22. verſ. ſi verò, Garz. de expenſ. & meliorat. cap. 11. nu. 13. verſ. ob idquè. Giurb. ad cõſuetud. Meſſan cap. 15. gloſ. 13. par. 1. num. 3. verſ. in patre. Guttier. pract. quæſtion. cap. 89. num. 5. lib. 5.* quæ expenſatum
repetitio ex priuilegio Patri videtur conceſſa ratio-
ne legitimæ adminiſtrationis, quam habet in bonis
filiorum, vt innuit *Caſtill. de vſufr. cap. 33. nu. 21.*

Hoc poſito, quod Balthaſſar non eſſet Dominus
melioramentorum, ſed tantùm creditor impenſã-
rum, intrant duæ concluſiones pro nullitate cẽſus.
12 Prima eſt, quod ſuper re aliena † Cenſus impo-
ni nõ poteſt, quia eſſet abſq; fundo contra formam
Conſtitutionis ſan. mem. Pij Quinti, ità *Rota deciſ. 678. num. 5. par. 1. recent.* plenè *Modern. Peruſ. de Cenſib. par. 1. cap. 2. quæſt. 2. art. 1. num. 6. & 7. M. Anton. Amat. deciſ. Marcb. 6. n. 6. & 7. Duard. ad Bullam Pij Quinti, §. 1. quaſt. 5. nu. 2. & ſeqq.*
13 & tertius † poſſeſſor, qualis eſt R.P.D. Gratus po-
teſt opponere huiuſmodi exceptionem, quod ſcili-
cet melioramẽta, ſuper quibus impoſitus fuit cen-
ſus,

ſuis, non erât de dominio Balthaſſaris imponentis,
Petr. Gregor. de cenſib. quæſt. 5. *num.* 12. ibiquè
*Maſtrill. in addit. num.*163.*Iacob.Chirco eodem*
*tract.num.*20.*in fin. verſ. & aduertè.Franc.Pro-*
nizal. d. tract. num. 9. *Lud. Montalt. num.*18.*in*
fin. & 19. *Io.Aloyſ. de ſeptim. nu.*104. *&* 105.*Ni-*
*col.Sauan. num.*3. *Blaſchus Lancea,num.*48. *Mi-*
*lanenſ. deciſ.*1. *num.*103.*lib.*2.
14 Secunda eſt concluſio, quod ſuper † credito in
terminis Bullæ, non poteſt imponi cenſus, cum &
ſuper Iuribus incorporalibus, & actionibus tàm ad
res mobiles,quàm immobiles competẽtibus, cen-
ſus identidem conſtitui non poſſit, *Rebel. de oblig.*
*Iuſt. lib.*10. *quæſt.*6. *num.*4. *verſ. non tamen.Eu-*
*gen.conſ.*100. *num.*39. *lib.*1. *Modern.Peruſin.de*
*cenſib.par.*1. *cap* 3. *q.*1. *art.*5. *nu.*5. *& ſeqq. Ma-*
ſtrill. in addit. ad Petr. Gregor. de cenſib. quæſt. 5.
15 *num.*105.vbi negat validum eſſe † cenſum conſti-
tutum ſuper Iuribus, quia non veniunt appellatio-
ne immobilium, nec per ſe gignunt fructus, & Bul-
la ſan.mem. Pij V. ſtatuit illius impoſitionem ſuper
16 re immobili, † & de ſui natura fructifera, *Auedan.*
*de Cenſ.Hiſpan.cap.*56.*num.*15. *Duard. ad Bullã*
ſan.mem. Pij V. §.1. *quæſt.*32. *n.* 3. *&* 4. vbi quod
17 licet ſecundùm † aliquos,actiones huiuſmodi inter
bona immobilia connumerentur, nihilominus ſta-
biles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ.

Ex quibus cõcluſionibus neceſſariò ſequitur nul-
litas cenſus, de quo agitur, ſi enim Balthaſſar tan-
tùm erat creditor impenſarum, & melioramento-
rum ſuper iſto credito, non rectè impoſitus fuit
cenſus, minusq. imponi potuit ſuper proprietate,
& dominio melioramentorum, quia hæc erant fi-
18 liorum, & ſuper † re aliena non rectè conſtituitur
cenſus, vt ſupra dictum fuit.

Non obſtant deciſiones,in quibus reſolutum fuit
cenſum imponi poſſe ab emphyteuta, à feudatario,
19 à grauato. & ab alijs, qui ad reſtitutionem † bo-
norum melioratorum tenentur, prout de graua-
to eſt *deciſ.*55. *num.* 6. *&* 59. *num.* 12. *&* 13. *poſt*
Modern. Peruſ. de cenſibus, & deciſ. 344. *num.*2.
*par.*4. *diuerſ.* & notant *Add. ad ſanct. mem. Greg.*
*XV. deciſ.*225. *nu.*16. *verſ. item ſi nulla, Modern.*
*Peruſ. de cenſibus par.*1. *cap* 2. *quæſt.*1. *art.*6. *n* 27.
Duard. ad Bullam ſan. mem. Pij V. §. 1. *quæſt.*7.
*num.*37. de feudatario autem, ſeù emphyteuta ex-
tat *deciſio* 40. *poſt Modern.Peruſ.de cenſibus,& de-*
*ciſ.*349. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & tradunt ijdem
*Modern.Peruſ.de cẽſib.par.*1. *cap.*2. *quæſt.*2. *art.*1.
*num.*16. *& art.*2. *num.*17. *Duard. ad Bullam ſan.*
mem.Pij V. §.1. *quæſt.*10. *num.*29. *& q.*12. *n.*51.
Amat.Panormit. qui plures congerit *reſul.*3. *n.*80.

Quoniam pro reſponſione diſtinguendi ſunt duo
caſus.

20 Primus eſt, quando is, qui melioramenta † fecit
interim eſt Dominus ipſius rei melioratæ, & ple-
no iure,ac bona fide, tanquàm Dominus illam poſ-
ſidet,qualis eſt grauatus ex fideicommiſſo reſtitue-
re poſt eius obitum, vel ſub aliqua conditione,*l.ge-*
neraliter, §. *ſub cõditione.ff. qui & à quibus, l.Iu-*
*lianus, ff. de rei venditat. Pereg. de fideicom. art.*3.
*num.*96. *& art.*40. *num.*6. In quibus terminis lo-
21 quũtur † *deciſ.*55. *poſt Moder.Peruſ.de cenſibus,&*
*deciſ.*344. *par.*4. *diuerſ.* & quotquot DD. & deci-
ſiones ſupra allegatæ fuerunt, vel idem meliorans
habet dominium ſaltem vtile,veluti feudatarius,&
emphyteuta, *l.* 1. *&* 2. *ff. ſi ager vectigal. vel em-*
phyt. petatur, cum concordantib. in quibus termi-
nis emanarunt *dec.*40. *poſt d. Modern. Peruſ. de cen-*
ſib. & deciſ. 349. *par.* 2. *recent. atquè alia.* Et in
22 iſto caſu rectè cenſus imponi † poteſt ſuper melio-
ramentis, & ſuſtinetur etiam poſtquàm venit caſus
reſtitutionis rei melioratæ, quia ipſe meliorans de
tempore factæ meliorationis erat nedum bonæ fidei
poſſeſſor, ſed & verè dominus, licet res ad alium
eſſet aliquãdo reuerſura,& ab initio proprietas me-
lioramentorum acquiſita fuit ipſi melioranti, vt-
potè, facta in re,quæ tunc erat ſub illius dominio,
23 ideòq. nec huiuſmodi † melioramenta veniunt in
reſtitutione fideicommiſſi, ſed per viam detractio-
nis remanent libera ipſi hæredi grauato,vt benè in-
quit *Rota d.deciſ.*344. *num.* 2. *verſ. & nõ compra-*
*henduntur, par.*4. *diuerſ.* & ſic ſuper illis meliora-
mentis rectè ſubſiſtit cenſus, quemadmodùm, &
24 ſuper re ipſa fideicõmiſſo ſuppoſita ſuſtineri † cen-
ſum, quando vel eſt in parte libera, vel cenſus eſt
impoſitus ab eo, cui competunt detractiones ra-
tione legitimæ, & trebellianicæ, pluries reſoluit
*Rota, vt in deciſ.*49. *num.*1. *&* 2. *& deciſ.* 53. *n.*5.
*poſt Modern.Peruſ.de cenſib. & in deciſ.*559. *nu.*9.
*par.*1. *& deciſ.*620. *num.*4. *par.*2. *recent. & coram*
*Reuerendiſſ. D.meo Decano deciſ.*453. *nu.* 1. *&* 2.
ac in Romana, ſeu Ciuitatis Caſtelli Cenſus 27.
Maij 1630. *coram R.P.D. meo Pirouano,* Prout &
25 einſdem iuris eſt † quando melioramenta ſunt ab
emphyteuta, vel feudatario facta, quæ feudalia, &
emphyteotica non dicuntur, etiam ſi ſubiectum
principale ſit feudale, ſeù emphyteoticum, ſed trã-
26 ſeũt ad † hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ me-
liorantis, vt ponderauit *Rota in d.deciſ.* 349. *nu.*1.
*par.*2. *recent,* vndè meritò,& ſuper his melioramẽ-
tis impoſitus cenſus eſt validus, nec enim vlla æ-
quitas, aut ratio patitur, vt huiuſmodi grauatus,
ſeù emphyteuta priuetur dominio, & iure vtendi re
27 ſua, quemadmodùm † priuarentur, ſi cenſus impo-
ſitio eſſet illis interdicta, & quàmuis Domini ſint
temporaliter, & aliquo tempore, ſiue adueniente
aliqua conditione teneantur ad reſtitutionem, ta-
men hoc eſt euentuale, & multa contingere poſ-
ſunt, ex quibus onus reſtitutionis expiret, & res
perpetuò penès ipſos remaneat.

Secũdus verò eſt caſus, quando is, qui fecit me-
lioramenta, nullum habebat dominium in re me-
liorata, ſed ſolummodò quandam poſſeſſionem,
28 qualis eſt vſufructuarius, † qui dicitur habere ius
dumtaxat in rem, req. ipſa frui debet, non quidem
iure dominij, ſed iure ſeruitutis, *l. vti frui,* §. *vtrùm*
29 *autem, ff. ſi vſufructus petatur,* quod ius † multò
debilius eſt, quam ius emphyteutæ, vel grauati, vt
tradit *Alba conſ.*454. *num.*5. *Caſtill. de vſufr. c.*5.
30 *num.*17. & in iſto caſu cenſus ab vſufructuario † ſu-
per melioramẽtis impoſitus nullatenus ſuſtinetur.
Tùm quia dd. melioramentorum ipſe vſufructua-
31 rius nunquàm fuit Dominus, † ſed ſtatim quòad
dominium, & plenam proprietatem acquiruntur
Domino fundi, ſeu proprietario, & idem vſufru-
ctuarius, quia tàm & ſi meliorem, excolendo ædi-
ficium, Domini cauſam faciat, non tamen id iure

ſuo

Digitized by Google

ſuo facere poteſt, vt ſunt verba *text. in l. vſufructuarius 51. ff. de vſufr.* & ideo quodāmodò 32 † malæ fidei poſſeſſor, ſiuè meliorator dici poteſt, vt obſeruauit *Hotoman. de feud. lib. 2. §. ſi vaſſallus, fol. 263.* & ſequitur *Caſtill. de vſufr. cap. 33. ſub num. 12. verſ. quartò, & vltimò*; ſuſpicari enim licet, quod vſufructuarius non ſine dolo 33 † domum inædificauerit, nempè vt hæredibus anſam præbeat, poſt eius mortem diutius inſiſtēdi in domo meliorata & ſub prætextu meliorationis illam retinendi in præiudicium, & damnū veri Domini, & Proprietarij, vnde meritò huiuſmodi 34 † cenſus ſuper re non ſua, ſed aliena impoſitus, non ſubſiſtit.

Tùm etiam, quia quatenus malæ fidei poſſeſſor, ſiuè meliorator dici non debeat vſufructuarius, lege prohibente inædificans, quippe quod eo animo ædificium perficere potuerit, 35 † quod intellexerit id optari à proprietario, prout reprobando Hotomanum tradit *Garz. de expenſ. & meliorat. cap. 11. num. 28. verſ. nec conſtituendum*, & quod vſufructuarius expenſas in edificio factas recuperare poſſit, 36 † quatenùs domus eſt effecta pretioſior, prout quemcumquè tertium poſſeſſorem illas conſequi poſſe, ne vnus cum alterius 37 † iactura locupletetur, per *text. in l. 2. C. de prædijs, & omnibus rebus nauicular. lib. 11.* docuit *Bart. ibi*, & ſequutus eſt *Iaſ. in l. creditor. la prima, nu. 6. ff. ſi cert. pet. Socein. ſen. conſ. 224. num. 2. lib. 2. Garz. de expen. & meliorat. cap. 18. num. 55. & ſeqq.* & concluſionē Bartoli 38 † eſſe communiter receptam, neminemq. ab ea inueniri diſſentientem, immò contrariam ſententiam nullo iure poſſe defendi, & æquitati naturali eſſe repugnantem, tradit *Theſaur. Iun. quæſt. 71. num. 4. & 5. lib. 1. Amat. Panormit. reſol. 3. num. 78. & 79.* qui loquitur de expenſis factis in ædificio, in alieno ſolo cōſtructo, *Giurb. ad conſuetud. Meſſan. cap. 15. gloſ. 13. par. 1. nu. 3.* vbi exemplicat in omnibus, qui habent ius in re, Adhuc cenſus non ſuſtineretur, quia ſemper verùm eſſet, cenſum eſſe impoſitum ſuper credito impenſarum in meliorament is factarum, 39 † at ſuper credito non fructifero cenſus conſtitui non poteſt, vt ſuperiùs in ſecunda concluſione fuit firmatum.

Aſſertio autem illa deducta 40 † ex *Bartolo in d. l. 2. C. de prædijs, & omnibus reb. Nauicul. lib. 11.* quoad tertium poſſeſſorem, quod ſcilicet regulariter tertio poſſeſſori melioramentorum repetitio permittitur, procedere quidem poteſt in vſufructuario, quando fecerit impenſas in conſeruatione rei neceſſarias, quæ non modicæ ſint, & ad perpetuā 41 † proprietarij vtilitatem pertineant, & in quibus ceſſet ſuſpicio illa malæ fidei, & quarum deductio vſufructuario permittitur in *l. hactenus, ff. de vſufr. cum concord.* Secus autem eſt dicendum, de impēſis factis in conſtructione noui ædificij, vel additamento tectorij, ſiue incruſtationum ad ædificium iam cōſtructum, 42 † quæ potius ad ſui ipſius voluptatem, & oblectamentum ſpectant, & excedunt metas facultatis ipſius vſufructuarij, cuius partes sūt 43 † tueri, quod accepit, non nouum facere, etiam in fauorem Domini, vt loquuntur reſponſa *Neratij in l. vſufructuarius 51. & 68. ff. de vſufruct. & text. in l. ſi quis domum, § hic ſubiungi, & §. idem quærit, ff. locati*, in qua lege etiam colono 44 † vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta, quia proſpicere debuit debilitatem, & reſolubilitatem Iuris ipſius vſufructuarij, vt ſupra dictum fuit; Et in his expenſis vſufructuarius, quia ſcit rem eſſe alienam, 45 † nec Iure dominij poſſidet, ideò meritò ſubiacet regulæ, *§. ex aduerſo, Inſtit. de rer. diuiſ.* nequè de his loquuntur *Bart.* & alij præallegati DD. prout appoſitè diſtinguit *Peregrin. de fideicommiſſ. art. 50. num. 42.* & conſerunt tradita per *Valaſc. de iur. emphyt. quæſt. 25. num. 35.* quicquid poſtea dicat de ſtylo Senatus Luſitani, quem æquiorem putat.

Ex quorum caſuum diſtinctione, benè depræhenditur non obſtare deciſiones in obiecto deductas, quia emanarunt in terminis primi caſus, qui cum toto cœlo diſtet à ſecundo caſu, in quo verſatur præſens controuerſia, meritò ad iſtius 46 † definitionem deciſiones illę trahi non poſſunt, *l. ſi ita, ff. de manumiſſ. teſtam. l. ſi ſeruus, ff. de ſtatu liber.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

EMIN.MO ET REVMO. CARD. VBALDO.

Romana Hæreditatis,

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de interpretatione Statuti Vrb. lib. 1. Cap. 131.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. diſponit, quod marito decedente ſuperſtite vxore, cùm liberis, vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantum, de bonis mariti lucretur.*

2 *Vſusfructus morte vſufructuarij finitur, & ad hæredes non tranſmittitur, & num. 5.*

3 *Quartum dotale ex ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 131. debetur filijs, vti hæredibus, & non vt filijs, & num. 6. vide rationem num. 7.*

4 *Dictio, tantum, eſt taxatiua.*

8 *Afflict. deciſ. 37. & 314. reijciuntur.*

9 *Deciſ. 209. num. 3. par. 1. in recent. corruit, cùm ſit ſolum fundata in deciſ. Afflict. 37. & 314. quæ non ſubſiſtunt, & attendi non debent.*

10 *Lucra nuptialia ſpectant de Iure ad filios, licet non ſint hæredes patris, vel matris.*

11 *Statutum, quando dicit, quod aliquid ſit faciendum iuxta diſpoſitionem Iuris communis, debet intelligi de illa diſpoſitione Iuris, quæ loquitur in terminis Statuti, & num. 14.*

12 *L. generaliter, & Auth. hæres, C. de ſecund. nupt. declarantur.*

13 *Vxor tranſiens ad ſecunda vota priuatur proprietate, eorum, quæ fuit ſuperlucrata ex donatione propter nuptias, & acquiruntur ipſo iure filijs primi matrimonij.*

15 *Vſusfructus, quando finitur, conſolidatur cum proprietate.*

DECISIO CXVII.

AGITVR de quarto dotali ſcut. 2350. ſuperlucrato per Septimiam Mancinam in bonis

nis

nis Dominici viri prædefuncti, nam Cleria communis filia, quæ à dicto Dominico fuit poſt mortem Septimiæ matris ſubſtituta, in dimidia hæreditatis occupauit etiam aliam medietatem relictam Archiconfraternitati eamquè retinere contendit pro dicto prætenſo credito quarti dotalis, tanquàm filia, & hæres ſuæ matris, ſed propoſito ſuper hoc particulari dubio Domini contra Cleriam reſponderũt, & moti ſunt, quia extat in Vrbe Statutũ in cap. 131.
1 lib. 1. Vbi † diſponitur, quod marito decedente ſuperſtite vxore cum liberis, qui eſt caſus noſter vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantùm de bonis mariti lucretur, ſi igitur Septimia mater Cleriæ nõ ſuperlucrata eſt dictum quartum dotale, niſi quòad vſumfructum, inde ſequitur, vt nihil poſſit in
2 illo prætendere Cleria, vti illius filia, & heres, † quia vſusfructus morte vſufructuarij finitur, & ad hæredes non tranſmittitur, *§. finitur Inſtit. de vſufr.* ſed redit ad proprietatem, *Tiraq. in tract. de mort. §. 3. declarat. 1. num. 6. & 7. Rot. deciſ. 653. num. 1. in fine par. 2. recent.*

Si verò Cleria prætendit poſt mortem matris ex eodem Statuto dictum quartum dotale ſibi deferri vti filiæ Dominici, non vti hæredi, & quod propterea ſit ab hæreditate eiuſdem Dominici ſeparan. & ſibi tanquam filiæ applican. Domini reſponderunt hunc articulum iam fuiſſe in Rota bene diſcuſſum, & reſolutum, quod quartum dotale ex Statuto Vr-
3 bis, † debeatur filijs, vti hæredibus, non vti filijs, vt latè in deciſione Domini mei Decani in *cauſa Romana de Cauallerijs 22. Martij* 1632. ad quam voluerunt haberi relationem in præſenti deciſione. Statutum enim dum in caſu exiſtentiæ filiorum defert vxori ſuperſtiti quartum reſpectu vſusfructus
4 cùm dictione taxatiua, † tantùm, quæ importat, vt lucrum non acquiratur vxori pleno iure, inde ſequitur, quod proprietas illius remanſerit in hæreditate coniugis prædefuncti, cùm de illo Statutum non diſpoſuerit, nec ab hæreditate extraxerit;
5 vnde dũ mortua vxore † ſit locus reſtitutioni vſusfructus, & Statutum in hoc caſu ſubiungit, quod reſtituatur cui de Iure, nulla facta mentione filiorum, filij debent, & vſumfructum, & proprietatem
6 capere vti quid hæreditarium patris, non † vti rem propriam illis prouenientem tanquam filijs, vt in his terminis extat *deciſio Franch. 105. num. 6.* vbi quod ita ſæpe fuit in illo Senatu iudicatum per ra-
7 tionem, quod proprietas nunquàm receſſit ab hæreditate, à qua nunquã fuit ablata, & ita fuit etiã reſolutũ *in Romana quarti dotalis 16. Martij* 1618. coram bon. mem. Remboldo, & coram D. meo Pirouano in dicta *deciſ. 653. num. 4. & 7. par. 2. recent. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 398. num. 3. ſeqq. & latè in dicta Romana de Caualerijs.*

Non obſtat *deciſ. Afflict. 37. num. 6. et deciſ. 314.*
8 *num. 3. & ſeqq.* quæ contrarium decidunt, nempè quod filij in hoc lucro ſuccedant tanquàm filij, & non tanquàm hæredes. Quia iſtæ deciſiones fuerunt ſæpe ſæpius in eo conſilio reiectæ, vt teſtatur idem *Franch. in d. deciſ. 106. num. 6. & 7.* vbi quod hæc opinio non eſt amplius in dubio reuocanda ex quo contra deciſionem *Afflict.* fuit ſæpius iudicatum, & idem teſtatur *Vrſill. ad eandem deciſ. Afflict. 314. ad fin.* & in illis non fuit conſiderata ſupradicta ratio, quod proprietas non fuit ab hæreditate patris ſeparata, & per hanc rationem corruit
9 etiam † *deciſ. 209. par. 1. recent.* quæ eſt ſolum fundata in deciſionibus *Afflicti*, quę non ſubſiſtunt, & attendi non debent, vt ſupra.

Non obſtat, quod mater ex diſpoſitione Statuti
10 teneatur reſtituere lucrũ cui de iure, & de iure † determinetur, quod lucra nuptialia ſpectent ad filios, licet nõ ſint hæredes Patris, vel matris, vt in *l. generaliter, §. in his autē caſibus, iuncta authen. ibi ſeqq. hæres, & authen. vxore mortua, C. de ſecundis nupt. cum ſimilibus.* Quia dum Statutum dicit, quod ſit facienda reſtitutio iuxta diſpoſitionem iu-
11 ris communis † debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ loquitur in terminis eiuſdem Statuti diſponentis ſolum de vſufructu, & non de proprietate, quæ remanſit in hæreditate coniugis prædefuncti, & ideo non eſt intelligendum de diſpoſitione iuris inducta in *d. l. generaliter, & in d. auth. hæres, C.*
12 *de ſecundis nupt.* quia ibi † lex diſpoſuerat tàm de vſufructu, quàm de proprietate, quæ cùm eſſet ex hæreditate deducta, & vxori ſuperſtiti applicata non mirum ſi filij tanquàm filij capiunt illud lucrũ iure proprio, & non tanquàm hæredes, cùm tanquàm tales non poſſint capere id quod in hæreditate non reperitur, vltra quod prædicta iura loquuntur
13 in terminis coniugis † tranſeuntis ad ſecundas nuptias, propter quas priuatur proprietate, quæ ſtatim ipſo iure acquiritur filijs ob priuationem Matris, vel Patris, vt declarat *Bald. in d. l. generaliter, §. in his autem in princ. vſquè ad num. 4.* & magiſtraliter *Corn. in conſ. 309. num. 2. vſquè ad fin. lib. 3. Gabr. conſ. 101. num. 11. lib. 2. Surd. conſ. 206. num. 12. & ſeqq. lib. 2.* vnde cùm iſte non ſit caſus noſter diſpoſitio dictarum legum, non eſt diſpoſitio, de qua loquitur Statutum, & ideo recurrendum
14 † eſt ad diſpoſitionem iuris communis, quę decidat quomodò ſuccedant filij circa ea, quæ reperiuntur in hæreditate paterna, & certè nulla oritur dubitatio quin ſuccedant tanquàm hæredes, ſiuè ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, & dum ipſi ſunt hæredes Teſtatoris, quòad proprietatem etiam durante vſu-
15 fructu, ſequitur, vt eo finito † de iure idem vſusfructus, qui cùm proprietate conſolidatur, eiſdem hæredibus proprietarijs reſtituatur, vt per *Cuman. conſ. 48. Incipit Statutum Florentiæ. circa fin. verſ. pro parte autem, Dec. conſ. 386. num. 6. & 7.* & fuit deciſum in ſupradictis cauſis *coram ſan. mem. Gregor. & Pirouano*, & nouiſſime *coram D. meo Decano in Romana de Caualerijs*, cùm qua Domini in omnibus, & per omnia tranſiuerunt, &c.

Et ita, &c. vna, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana donationis de Vrſinis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, quam vim habeat. Donatio, quando non egeat inſinuatione, & reliqua circa materiam donationis.

SVM-

SVMMARIVM.

1. *Poſſeſſio eſt principale requiſitum ad effectum immiſſionis.*
2. *Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis.*
3. *Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, dicitur publica, ſi partes conueniant, vt vim publici inſtrumenti habeat.*
4. *Ad probationem contentorum in ſcriptura priuata, trino teſte ſubſcripta, ſufficit ſi reperiatur recognita.*
5. *Donatio non valet, ſi careat inſinuatione de iure requiſita, in donationibus excedentibus ſummam legalem.*
6. *Inſinuatio non requiritur in donationibus, vbi iuramentum interuenit.*
7. *Inſinuatio non requiritur, quando adeſt iuramentum, etiamſi per ſtatutum illa requiratur.*
8. *Obligatio de renunciando, idem operatur, quam ipſa renunciatio.*
9. *Pactum de donando idem operatur, quam ipſa donatio.*
10. *Cauſa finalis in matrimonio illa dicitur, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum.*
11. *Donatio reſpiciens conſeruationem familiæ ſub certa lege primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & eſt exempta ab onere inſinuationis remanet.*
12. *Deciſ. in cauſa Romana donationis de Cuppis declaratur.*
13. *Donatio ſuſtineri non poteſt ex defectu ſtipulationis, & acceptationis pro abſente, & nondum nato.*
14. *Stipulatio ex quo probetur, quod in donatione interuenerit.*
15. *Verbum, promitto, in inſtrumento publico, ſi reperiatur, ſine dubio importat ſtipulationem.*
16. *Pater poteſt ſtipulari pro filio abſente, & pro naſcituro.*
17. *Conſtitut. ſanct. mem. Sixt. V. requirens licentiam Papæ in donatione Caſtrorum, quando procedat.*
18. *Alienatio de iure non eſt prohibita.*
19. *Hypotheca non venit appellatione permutationis, & donationis.*
20. *Donans rem, quam quis neſciebat eſſe alienam, non valet.*
21. *Donatio facta verbis vniuerſalibus, ſuſtinetur pro Iure, quod donans habet in re donata.*
22. *Legans, ſeù donans rem, ſciens non eſſe ſuam, ſed ſibi hypothecatam, ſubſtinetur pro iure, quod habet in re.*
23. *Donatio in totum corruit ex defectu voluntatis.*
24. *Text. in l. Iulianus, ff. de legat. 3. declaratur, & num. 26.*
25. *Donatarius, dum poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ipſa donatione, ſemper intrant termini, l. Iulianus, ff. de legat. 3.*
27. *Donatio de re aliena tenet, quando fuit facta coniuncta perſona, licet donator ignorauerit rem eſſe alterius.*

DECISIO CXVIII.

DVM NVPTVI tradita fuiſſet Virginia Comiti Alexandro Vrſino de Pitigliano, pro parte eius Dotis à patre ſuo Enrico recepit Caſtrū Mōpæi, æſtimatione cōuenta in ſcutis 14. millibus, progenitis exinde ex eodem matrimonio DD. Io. Antonio, Bertoldo, & Coſmo; deceſſit primò Virginia, cui æqualiter prædicti filij ſucceſſerunt; deceſſit ſecundo loco Comes Alexander, hærede inſtituto D. Bertoldo, nonnullis legatis D. Coſmo, tertio filio relictis; poſtmodùm Ioannes Antonius qui ſucceſſerat vigore antiquæ Primogenituræ, vt decentiùs D. Bertoldus vxorem ducere poſſet, & familiam, quæ multum cordi erat eidem Ioanni Antonio propagaret, donauit primogenito naſcituro de legitimo matrimonio ex D. Bertoldo fratre, *ogni rata, & portione, che ſe li aſpetti del ſudetto Caſtello di Mompeo*; mortuo deniquè Ioanne Antonio ab inteſtato.

Primò orta fuit litis inter DD. Bertoldum, & Coſmum fratres ſuper propritate Caſtri prædicti, aſſerente D. Coſmo pro medietate ad ſe ſpectare tanquàm de fundo dotali Virginiæ matris, & excipiente D. Bertoldo eſſe de patrimonio Comitis Alexandri, tanquàm dati in dotem æſtimatam, vt propterea ad ipſum iure hæreditario Patris totum ſpectaret, remanente D. Coſmo tantummodò hypotheca pro recuperatione medietatis pretij eiuſdem Caſtri, & hæc lis, præcedente Rotali reſolutione coram bon. mem. Franciſco Vbaldo 28. Nouembris 1622. quod Caſtrum prædictum fuerat datum in dotem æſtimatam, fuit per tranſactionem compoſita, in qua D. Coſmus dimiſit poſſeſſionem, & proprietatem dicti Caſtri, recepto pretio medietatis illius in tot locis Montium, & de hac lite ampliùs non agitur.

Secundò altera lis orta fuit, nato Primogenito filio D. Bertoldi Alexandro nuncupato, ſuper rata parte ad Ioannem Antonium ſpectante, & eidem Primogenito naſcituro donata, & de hac in præſēti agitur, pro qua, cùm intentatum fuiſſet remedium adipiſcendæ, emanauit ſententia abſolutoria ad fauorem D. Coſmi; & hodiè dum quæreretur, an eadem ſententia ſit confirmanda, reſponſum fuit,

Conſtare de bono iure Alexandri; ſed non competere immiſſionem.

Fundamentum poſtremæ partis fuit: quia Dominus Coſmus per tranſactionem, iàm dimiſerat poſſeſſionem Caſtri in manibus, & poſſe D. Bertoldi fratris, recepto pretio in locis Montium; vnde
per D. Alexandrum Iuniorem eiuſdem D. Bertoldi Primogenitum erat petenda immiſſio contra
Patrem poſſeſſorem Caſtri, non autem contra Dominum Coſmum poſſeſſione carentem, cùm ipſa
1 † poſſeſſio ſit principale requiſitum ad effectū Immiſſionis, *l. vnic. C. de alien. mutan. Iud. cauſ. fact. Papien. in praxi, in lib. in Act. reali, in verbo tenet, & poſſidet num. 1. Seraphin. deciſ. 1074. in princip.*

De bono autem iure D. Alexandri Iunioris viſum fuit conſtare: quia datur ſcriptura donationis,
tàm ab ipſo Io. Antonio, quàm à D. Bertoldo ſub-
2 ſcripta, † & trino teſte notata, quæ nedùm de iure
ſolem-

ſolemnis dici debet, per *l. ſcripturas in fine*, *C. qui*
potior. in pignor hab. §. ſi quis igitur vult cautè
deponere, Auth. de Inſtrum. caut. & fid. Iaſ. conſ.
329. *num.*4. *vol.*2. *Corn. conſ.* 129. *num.* 6. *vol.*1.
Odd. conſ. 100. *num.* 99. ſed, & publica; dùm ex
3 voluntate partium poteſt † conueniri, prout in hac
fuit conuentum, vt vim publici inſtrumenti habeat
*Bald. in l. de quibus, ff. de legib. Decian. conſil.*11.
*num.*188. *lib.*1. *Odd. d. conſ.*100. *num.*23. quæ cum
4 ad † probationem contentorum ſufficiat, ſi reco-
gnita reperitur, *l. publia, ff. depoſ. §. ſi quis igitur*
in Auth. de Inſtrum. caut. & fid. Pariſ. conſ 19.
*num.*46. *& conſ.*81. *num.*13. *vol.*3. *Beroi. conſ.*15.
*num.*18. *vol.*3. *Neuizan. conſ.*45. *num.* 14. *Crau.*
*conſ.*73. *num.*15. *in fine*, ſatis patet in verbis, &
contextu Ioannem Antonium donaſſe Primoge-
nito maſculo naſcituro ex D. Bertoldo, qui nunc
eſt Alexander Iunior, omnem ratam, & portionem
ſibi ſpectantem in dicto Caſtro Mompei, quæ eſt
tertia pars ad ſe ſpectans, ratione ſucceſſionis in iu-
ribus dotalibus Virginiæ communis matris;

Nequè de validitate huius donationis dubitari
5 poteſt ex eo, quod † careat inſinuatione de iure in
donationibus ſummam legalē excedentibus, requi-
ſita, per *l. ſancimus*, *C. de donat. Clar. in §. do-*
*natio, quæſt.*15. vbi regulam ponit.

Quia cum donatio ipſa contineat cauſam matri-
monij, & legem Primogenituræ iam in familia di-
ctorum fratrum erectæ ſequi debeat, ac fuerit in ipſa
ſcriptura donationis conuentum, vt reduceretur in
publicum Inſtrumentum iuratum in ampliſſimam
formā, cum ſolitis renūciationibus futuris inſinua-
6 tionibus, non requiritur † inſinuatio, propter vim
Iuramenti, ſecundum veriorem, de qua per *Clar.*
*in §. donatio, quæſt.*18. etiam quod illa requiratur
7 † per ſtatutum, dummodò vtrumquè, & iuramen-
tum, & inſinuatio non ſint adhibenda, *Seraphin.*
*deciſ.*472. *num.*14. *& Rota deciſ.*665. *nu.*7. *par.*1.
recent. nec vim facit, quod Iuramentum non fuerit
verè præſtitum, ſed promiſſum, quia ad effectum
8 renunciationis idem † operatur obligatio de re-
nunciando, prout ipſa renunciatio; & idem dicitur
9 de obligatione † de donando, prout ipſa donatio,
vt latiſſimè fuit firmatum *in Romana Donationis*
de Caſtellanis 17. *Iunij* 1630. *coram D. meo De-*
cano; & nihilominus cauſa matrimonij, & conſer-
uationis familiæ ex lege Primogenituræ iam erectæ,
idem operatur pro validitate donationis abſquè in-
ſinuatione: quia etſi Rota ſequatur diſtinctionem,
10 quod cauſa finalis illa ſit, † quæ reſpicit certum ma-
trimonium, non autem in genere contrahendum,
vt in *deciſ. Romana de Incaſatis corā D. meo Mer-*
lino 16. *Iunij* 1626. *&* 12. *Februarij* 1629. atta-
men, vbi concurrit cauſa reſpiciens cōſeruationem
familiæ ſub certa lege Primogenituræ, vt in præſen-
11 ti, ſemper † donatio reputatur ob cauſam finalem,
& exempta ab onere inſinuationis remanet, *Mo-*
lin. de primog. lib. 2. *cap.* 8. *num.* 18. *Port. Imol.*
*conſ.*81. *num.*28. *Peregrin. de fideicomm. artic.*51.
*num.*64. *Grat. diſcept.*924. *num.*26. *&* 31. & in
terminis Primogenituræ Rota ſequuta eſt hāc Mo-
linæ opinionē in *Camerinen. Bonorū de Ottonibus*
17. *Februarij* 1623. *corā Remboldo & in Romana*
Hæreditatis de Matthæis 21. *Maij* 1627. *coram*
D. Card. Virili tunc Rotæ Auditore; nec prædictis
deciſionibus contradicunt *Romana donationis de*
12 † *Cuppis*, quæ eſt 22. inter impreſſas per Picum
poſt Commentaria ad Statuta Vrbis, & ſupra alle-
gatæ de Incaſatis: quia in prædictis erat contem-
plata agnatio in genere, & aliæ cauſæ erant expreſ-
ſæ, ex quibus illa agnationis dignoſci non poterat
finalis; in præſenti autem ſola conſeruatio Primoge-
nituræ fuit expreſſa, quæ tanquàm vnica, & reſpi-
ciens commodum donātis ratione decoris, & per-
petuitatis diuitiarum in familia habetur pro finali,
& reſpicit commodum donantis non ſimpliciter
tertij, quæ ratio mouit Dominos in illis deciſioni-
bus de Cuppis, & Incaſatis, inter cætera, vt exiſti-
marēt cauſam eſſe impulſiuam non autem finalem.

13 Similiter nequè releuat, quod donatio † ſuſtineri
non poſſit defectu ſtipulationis, & acceptationis
pro abſente, & nondum nato, *Peregr. de fideicom.*
*artic.*51. *num.*3. *&* 4. *Mantic. de contract. lib.*13.
*tit.*7. *num.*11. cum alijs allegatis.

Quia de ſtipulatione dubitari non poteſt, ex quo
14 in apocha legitur † verbum, *promette*, & in fine
adeſt acceptatio D. Bertoldi, quæ important ſtipu-
lationem, ſecundùm veriorem, de qua per *Cagnol.*
*in l. lecta, num.*92. *ff. ſi cert. petat. Menoch. de præ-*
*ſumpt. lib.*3. *præſumpt.* 41. *num.*10. & eo maximè
quia apocha erat redigenda in publicum Inſtrumē-
15 tum, in quo abſquè hæſitatione verbum † *promitto*
importat ſtipulationem, *§. ſi ſcriptum, Inſtit. de*
inutil. ſtipul. l. 1. *C. de contr ab. & commit. ſtipulat.*
& latiſſimè comprobat hanc concluſionem, *Sard.*
*deciſ.*115. *num.*4. poſita autem ſtipulatione de rele-
uantia non erit dubitandum, quia Pater poteſt ſti-
16 pulari † pro filio abſente, & pro naſcituro, *Bart. in*
*l. quod dicitur, num.*4. *&* 12. *ff. de verbor. obligat.*
Peregrin. conſ. 8. *num.* 42. *lib.* 1. *& de fideicomm.*
*artic.*51. *num.*6. *Mantic. de contr. lib.* 14. *tit.* 16.
*num.*6. *&* 19. *Rota deciſ.* 282. *nu.*4. *par.* 1. *recent.*
17 Conſtitutio autem † ſan. mem. Sixti Quinti re-
quirens licentiam Papæ in donatione Caſtrorum,
non etiam reſiſtit potentiæ donantis.

Quia quicquid hęſitari poſſet in donatione Caſtri,
prout loquitur eadem Conſtitutio, quando mutan-
tur perſonæ inueſtitæ, & nos verſamur in donatione
facta Conſorti, in quem ex intentione Bullæ non
18 cadit prohibitio, & de Iure non eſt † prohibita alie-
natio, vt in emphyteuſi firmant relati per *Corbu-*
*lum de cauſ. priuat. ampliat.*12. *num.*7. & in Patro-
natu eſt *deciſio Achillis* 10. *de Iurepatron.* & vbi
non agitur de tranſlatione dominij, vt in præſenti,
quia illud remanſit in hæreditate Alexandri Patris
propter dotem æſtimatam, vt ſupra dictum fuit,
ceſſat omnis controuerſia ratione tranſlationis hy-
pothecæ ſuper Caſtro pro conſequendo pretio ratæ
ſpectantis ad donantem, de qua non loquitur Bulla,
19 ſed tantummodò † de permutatione, & donatione,
quorum appellatione non venit hypotheca, *Cyn. in*
*l. finali, num.*2. *in tertia oppoſ. C. de reb. non alie-*
nan. Odd. de prohib. alienat. fideicomm. quæſt. 24.
num. 84. *Fuſar. quæſt.* 695. *num.* 18. & idem in
terminis dictæ Bullæ fuit firmatum *in Romana, ſeù*
Sabinen. Cenſus. 17. *Nouembris* 1628. *coram*
D. Cardinali Virili.

Non obſtat, quod data validitate diſpoſitionis,
& po-

& poteſtate diſponendi, ſemper tamen deficiat vo-
luntas donantis, qui vult donare ratam Caſtri, non
autem iura tertiæ partis dotis; vnde ſi de Ca-
ſtri proprietate non potuit diſponere, cum non
eſſet fundus dotalis, ſed æſtimatus, & tranſla-
tus in dominium Alexandri mariti, iuxtà reſolu-
tionem ſupradictam coram bonæ memoriæ Fran-
ciſco Vbaldo, de iuribus, & hypotheca diceba-
tur non eſſe agendum, pro quibus voluntas do-
20 nantis non probatur, † ſed de proprietate inutili-
ter donata ab ignorante ſuam non eſſe, *§. non ſolù
Inſtit. de legat. l. vnum ex familia, §. ſi rem tuam,
ff. de legat. 2. l. cum alienam, C. de legat. Mantic.
de coniect. lib. 9. tit. 9. num. 1. Craſſ. in §. legatum,
quaſt. 14. num. 2. Menoch. præſumpt. 116. nu. 13.
lib. 4.* cum alijs allegatis.

Quia, cum verba donationis dicant, *dona irreuo-
cabilmente ogni rata, & portione, che ſe aſpetti
al predetto Sig. Marcheſe del ſudetto Caſtello*; ra-
21 tione illius verbi vniuerſalis, † ſuſtinetur donatio
pro iure, quod habebat donans in dote Virginiæ
matris per *l. Iulianus, 66. ff. de legat. 3. in princ.*
ibi, *Prædium Seianum omne, eam quoquè partem
fundi ſupraſcripti, quaſi ad ſe pertinentem videri
per fideicommiſſum reliquiſſe, quam ex cauſa pi-
gnoris nactus eſſet*, & per illum textum, idem fir-
marunt *Abb. in c. filius. num. 4. & Couar. num. 2.
de teſtam. Mant. de coniect. lib. 9. tit. 1. num. 15.
Alex. conſ. 47. num. 4. lib. 3.*

22. Nec poteſt euitari diſpoſitio dictæ † *l. Iulianus*,
ex eo, quod benè procedat, quando legans, & ſeu
donans ſciebat illam rem non eſſe ſuam, ſed ſibi hy-
pothecatam, & in ea habere tantùm Ius pignoris,
& tunc ſuſtineatur donatio pro iure, quod habet in
re; ſecùs autem circumſcripta ſcientia pignoris, &
data opinione donandi Caſtrum in proprietate por-
tionis, quam putabat ex particulari cauſa dotis ma-
ternæ ad ſe iure dominij ſpectare, cum tamen ad
hæredem Comitis Alexandri, qui eſt D. Bertoldus
23 pertineret, & ſic aliena † eſſet; vt tunc defectu vo-
luntatis corruat tota donatio, *Imola in l. vnum ex
familia, l. ſed ſiquidē, num. 19. ff. de legat. 2. Mātic.
de coniect. lib. 9. tit. 1. n. 20. & Iaſ. in l. ſi domus, §.
ſi fundus num. 25. ff. de legat. primo*, qui concluſio-
nem limitat in hac parte, quando donans intende-
bat donare rem ipſam totaliter, non autem ius,
quod habebat in re, & prout videntur indicare illa
verba, *ogni rata, & portione, che ſi aſpetti al ſudet-
to Sig. Marcheſe*.

24 Quia benè ſuſtinetur eadem diſpoſitio † *l. Iulia-
nus*, quando, qui rem, quam legat aut donat, illam
quoquè poſſidet, vt in præſenti contigit; nam ſicuti
ratione illius vniuerſalis, *omnis*, includeretur, nedū
quod donans habet vti proprietarius, ſed etiam,
quod retinet iure pignoris, reſpectu partis conſocij,
vt in verbis dicit contextus; ita circumſcripta parte
proprietatis non ſuæ remanet donatio in parte pi-
gnorata, quæ cum tranſeat ad donatarium cum ſuo
25 effectu in eadem parte, dum poteſt † donatarius
incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ipſa do-
natione, ſemper intrant termini dictæ *l. Iulianus*,
vt benè ponderat *Alex. dicto conſ. 47. num. 4. lib. 3
& Iaſ. in eadem l. ſi domus, §. ſi fundus, num. 15.*
admittit, & comprobat; & propterea quod ſubijci-
idem *Iaſ. dicto num. 15. in ſeptima limitatione*,
26 non pertinet † ad *l. Iulianus*, quæ præſupponit do-
nantem eſſe poſſeſſorem partis pignoratæ, & quod
illa pars ſit tranſitoria ad donatarium, cum ſuo ef-
fectu retinendi pignus, donec fuerit ſatisfactus, ſed
potiùs reſpicit terminos, *l. ſi domus, §. finali, ff. de
legat. primo*, ad euitandam maiorem obligationem
legantis, vel donantis, aut eius hæredis in præſtan-
do æſtimationem; dum diſpoſitio poteſt ſuſtineri in
omni iure, quod habet in re, limitando exinde, niſi
donans intendebat rem ipſam totaliter donare.

Et prædicta eo faciliora reddebantur, dum agitur
de donatione facta à fratre fratri, & ſeu nepoti na-
27 ſcituro ex fratre, quæ † tanquam coniuncto ſuſtine-
tur, etiam ſi donans ignorauerit rem alterius eſſe,
*Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 9. num. 4. Menoch.
dicta præſumpt. 116. num. 15. lib. 4. Craſſ. in §. le-
gatum, quaſt. 14. num. 3.*

Et ita, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodieñ. Fructuum.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra ſententiam, vt ſubſtineatur, requiritur, quod ſententia, quæ infirmatur, reuocetur, alias non ſubſtinetur, & quando hoc non procedat. Beneficia plura an quis retinere poſſit. Priuilegia ita debent intelligi, vt gratiam contineant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia poſterior lata contra priorem à vitio nullitatis defendi non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel ſaltem reuocatione, prioris.*
2 *Sententia lata pro vno, & poſterior lata pro alio, ac ex diuerſa cauſa, ſi poſterior ſit contraria priori, non eget reuocatione.*
3 *Notarij error non debet nocere parti.*
4 *Beneficia plura, quis retinere non poteſt.*
5 *Beneficium, ſi quis poſſederit triennio pacificè, intrat præſumptio cuiuſcunquè iuris melioris de mundo.*
6 *Diſpenſatus, ſi quis ſit ad effectum obtinendi plura beneficia, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis non priuentur obſequijs, quid ex hac clauſula inferatur.*
7 *Et qualiter ſit intelligenda.*
8 *Diſpenſatio non debet remanere ſine effectu.*
9 *Priuilegia, & conceſſiones ita debent interpretari, vt gratiam contineant.*
10 *Conceſſio debet ſortiri ſuum effectum.*
11 *Curialibus, & Ciuibus eſt deferendum circa probationem conſuetudinis alicuius loci, tanquàm vereſimiliter informatis.*

DECISIO CXIX.

LATA Fuit ſententia per R.P.D. meum Merlinum condemnatoria Decani Canonicorum & Capituli Collegiatæ Eccleſię Sanctę Crucis Leo-

dieſi ad ſoluendum Aegidio eiuſdem Eccleſiæ Præ-
poſito integros fructus, ac diſtributiones quotidia-
nas, ei debitas ratione Canonicatus ipſi Præpoſitu-
ræ, perpetuò vniti. Et ſucceſſiuè R.P.D. meus Du-
ranus in gradu appellationis dictam ſententiam
confirmauit, ac fructus huiuſmodi, aliaq. emolu-
menta non ſoluta Henrico dicti Præpoſiti, tunc de-
functi fratri, & hæredi adiudicauit. Vnde appella-
tione à poſteriori ſententia pro parte Capituli in-
terpoſita, cauſaq. mihi commiſſa, dubitaui, An præ-
fatæ ſententiæ eſſent confirmandæ. Et Domini tàm
ex capite Iuſtitiæ, quàm etiam ex capite validitatis
in prioribus deciſionibus abundè deductis, & com-
probatis, confirmandas eſſe reſponderunt.

Neque earum validitati obſtat, quod in partibus
fuerint latæ duæ ſententiæ, vna ſcilicet canonizato-
ria electionis Præpoſiti prædeceſſoris; altera verò
condemnatoria eorundem Decani, & Capituli ad
ſoluẽdum eidem prędeceſſori ſingulis anni, 40. mo-
dios ſpeltæ, quodq. dictæ ſententiæ Rotales, nulla
1 harum ſententiarum de partibus facta † mentione,
vel ſaltem reuocatione, à vitio nullitatis defendi nõ
poſſint, *c. inter Monaſterium, de ſent. & re iud.*
Caſſad. deciſ. 1. *num.* 4. *de ſequeſt. poſſ. & fruct.*
Quia vltra, quod prior ſententia eſt canonizatoria
electionis, & ſic diuerſi iudicij, & altera prouiſio-
nalis, ſcilicet, donec à Rota fuerit aliter ordinatũ,
vtraque lata fuit in iudicio intentato, cũ dicto præ-
deceſſore; quòcirca non potuerunt comprehende-
re Aegidium venientem ex alia electione & proui-
2 ſione; Vnde cum priores † ſentẽtiæ pro vno, & po-
ſteriores pro alio, ac ex diuerſa cauſa fuerint latæ,
neque ſint de directo contrariæ, valent, *Innoc. in*
cap. cauſam, num. 7. *& Butr. num.* 14. *Qui fil. ſint*
legit. Salic. in l. 1. *num.* 5. *in fin. C. quand. prouoc.*
non eſt neceſſ. quos allegat, & ſequitur *Felin. in*
d. cap. inter Monaſterium. num. 24. *verſ. nono li-*
mita, de ſent. & re iud.

Minus obſtat alia nullitas aduerſus poſteriorem
ſententiam ex eo deducta, quod acta de partibus
non fuerint integrè tranſportata; Nam licet ex an-
notatione & regiſtro Notarij, conſtet de productio-
ne duorum proceſſuum, facta coram bo. me. Lan-
cellotto olim huius cauſæ Iudice, cum expreſſione,
quod fuerint habiti corã Scholaſtico, quibus deper-
ditis deindè pro parte Aegidij, alij duo proceſſus
fuerunt in eorum locum ſubrogati, & producti, cum
enunciatiua, quod fuerint habiti & facti coram Of-
ficiali & Decano Sancti Ioãnis Leodieñ. Attamen
cum ex eodem regiſtro conſtet, Scholaſticum fuiſ-
ſe deputatum pro Compulſore, Decanum verò
tanquàm Iudicem à Sede Apoſtolica Delegatum
proceſſiſſe, ceſſat obiectum, cui cauſam dedit error
3 † Regiſtratoris, qui nocere non debet, *l. ſi librarius,*
& ibi *Dec. num.* 6. *de reg. iur. in* 6. *gloſ. fin. in l. vlt.*
C. de fideiuſſ. Achill. deciſ. 1. *num.* 7. *de fid. inſtr.*

Quò verò ad caput Iuſtitiæ earundem ſententia-
rum, quod reſpicit validitatem diſpenſationis præ-
dicto Aegidio conceſſæ, de retinenda Præpoſitura
Eccleſiæ Traiecteñ, cum Prępoſitura Sanctę Crucis,
& Canonicatu Eccleſiæ Cathedralis non obſtant li-
teræ fel. recor. Sixti Papæ V. in quibus interdictum
eſt, ne quis plures, quam vnam ex Præpoſituris ibi
expreſſis, inſimul poſſit retinere. Quia cum dictæ
literæ reſpectu incompatibilitatis contineant idem,
4 quod ius commune, quo, quis † prohibetur, ne plu-
ra beneficia retineat, *c. de multa, de præb. c. quia*
nonnulli. de cler. non reſid. c. in quibus. 7. *q.* 1. *c. ſi-*
cut in vnaquaque, 21. *q.* 2. *& Conc. Trid. cap.* 17.
ſeſſ. 24. *de reform.* Pontifex non cenſetur ſibi voluiſ-
ſe manus ligare, quòminùs relaxando Iuris com-
munis diſpoſitionem, cum ipſis Canonicis ſuper eo
poſſet fauorabiliter diſpenſare, vt plures Præpoſi-
turas valerent retinere; Vltra quod propter deceſ-
5 ſum Aegidij in † pacifica triennali, immò decenna-
li poſſeſſione vtriuſque Præpoſituræ concurrit præ-
ſumptio cuiuſcunque iuris melioris de mundo, iux-
ta *Lap. allegat.* 89. de qua *Caſſad. deciſ.* 3. *num.* 3. *&*
4. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. & Mohed. dec.* 15. *eod. tit.*

Neque obſtat clauſula appoſita in dicta diſpen-
6 ſatione, quod Præpoſituræ prædictæ † debitis non
fraudentur obſequijs, vnde infertur, quod eadem
diſpenſatio extendi non poſſit ad facultatem perci-
piendi fructus ab illa Eccleſia, in qua nõ reſedit Ae-
gidius, cum præſertim in Bulla dictæ diſpenſatio-
nis, hoc minimè fuerit expreſſum, vt per *Rebuff. de*
diſpenſ. non reſid. num. 60. Quoniam pariter ceſ-
ſat obiectum ex tenore dictarum literarum Sixti V.
quod ſcilicet ad Præpoſituras expreſſas aliæ perſo-
næ, præterquã Canonici Maioris Eccleſiæ actu præ-
bendati, & perſonaliter in ea reſidentes eligi non
poſſint. Vnde cum dictus Aegidius reſidendo in
Cathedrali, quæ eſt dignior, debuerit haberi pro re-
ſidente in inferiori, clauſula prædicta intelligenda
7 † eſt de obſequijs, quæ extrinſicè præſtari debent;
quemadmodùm eam intellexit *Rot. in Burgeñ ſer-*
uitij 15. *Iunij* 1594. *coram bo. mem. Litta.* Cui in-
terpretationi inhærendum eſt, ne aliòquin diſpenſa-
8 tio † remaneat ſinè effectu, ſi non extenderetur ad
facultatem percipiendi fructus ratione Præpoſitu-
ræ, quam Aegidius retinuit, cum tamen regulariter
9 conceſſiones † & priuilegia ita debeamus interpre-
tari, vt gratiam contineant, *cap. in iis, cum gloſ. fin.*
de priuil. Rebuff. in prax. tit. de differen. inter pri-
uilegium, reſcriptum, & mandatum, num. 11. præ-
ſertim, quando vt in principali caſu propter perſo-
ſonalem reſidentiam in Cathedrali à dicto Pontifi-
10 ce Sixto Quinto requiſitam, conceſſio † aliter ſuũ
effectum ſortiri non poteſt, iuxta *gloſ. in c. quia in*
tantùm, & ibi *Abb. nu.* 4. *de præb. Ruin. conſ.* 153.
num. 14. *&* 17. *lib.* 4.

Deniquè non obſtant exceptiones pro parte Ca-
pituli oppoſitæ aduerſus teſtes, qui vigore remiſſo-
riæ fuerunt examinati ſuper conſuetudine teſtãdi de
fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum Ciuitatis
Leodieñ. Quia nihilominus ſententia lata ad fauo-
rem Henrici, hæredis iuſtificatur per teſtes in Curia
examinatos, quibus vti Curialibus & Leodiẽſibus,
11 † ac propterea de huiuſmodi conſuetudine veriſi-
militer informatis circa illius probationẽ eſt defe-
rendum, vt per *Bart. in l. de quibus, num.* 23. *ff. de*
legib. cuius dictum probauit *Rota corã Seraph. de-*
ciſ. 1159. *num.* 2. vltra quod huic obiecto ſatisfacit
deciſio R.P.D. mei Durani.

Et ita vtraquè, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Nouarieñ Bonorum.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur materia, quando aliqua bona dicantur compræhenſa, in conceſſione emphyteuſis, & quando è contra. Identitas bonorum emphyteoticorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Dictiones tàm, & quàm ſtant augumentatiuè.*
2 *Oratio imperfecta perficitur ex præcedenti, vel ſequenti, ſi hoc congruè fieri poteſt.*
3 *Verbum, Poderium, denotat vniuerſitatem bonorum.*
4 *Et comprehendit omnia, quæ veniunt ſub eadem denominatione, quàmuis inter ſe diuiſa.*
5 *Dictiones vniuerſales nihil prorſus excludunt.*
6 *Participia, quando reſoluuntur in verbũ præſentis temporis cum ſuo relatiuo, non important conditionem, & num. 7.*
8 *Actus ſequens cenſetur factus in exequutionem præcedentis tractatus.*
9 *Identitas bonorum emphyteoticorum qualiter probetur.*
10 *Emphyteoticum præſumitur quicquid inter limites emphyteuſis continetur.*
11 *Hoſtien. in cap. nimis. n. 4. de iur. iur. declaratur.*
12 *Inueſtitura conceſſa de bonis omnibus exiſtentibus in Territorio, tunc omnia cenſentur conceſſa, niſi prius à priuatis fuiſſent poſſeſſa, &c.*
13 *Emphyteuta, ſi non oſtendat pro quibus rebus ſoluat canonem, tunc bona omnia præſumuntur emphyteotica.*
14 *Emphyteuta oſtendens certam quantitatem bonorum, quæ ſit proportionata canoni, tunc petens maiorem quantitatem probare tenetur.*
15 *Bona beneficio temporis poſſunt augeri, & deteriorari.*
16 *Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex eo, quod grauati poſſident in loco, in quo teſtator poſſidebat, præſumptione ſcilicet tituli præambuli. contrarium num. 17. & vide num. 18.*
19 *Identitas bonorum rectè arguitur ex benè congruenti qualitate.*
20 *Adminicula ad probandam identitatem coniunguntur.*
21 *Bona aliqua. ad hoc vt dicantur comprehenſa in inueſtitura, apertè demonſtratur ex eorum demonſtratione, facta in eorum conſignatione.*
22 *Bona. quæ ſunt partes circumſtantes, vel de pertinentijs bonorum emphyteoticorum dicuntur comprehenſa in eorum conceſſione.*
23 *Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur.*
24 *Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſinè beneplacito Apoſtolico eſt nulla.*
25 *Liber æſtimi non probat in præiudicium tertij.*

DECISIO CXX.

CONCESSIO bonorum, de quibus agitur aliàs in emphyteuſim facta ad certum tempus, fuit de anno 14, 7. interueniente Beneplacito fel. recor. Calixti III. per Abbatem, & Conuentum Monaſterij S. Bartholomæi Vallis Vmbroſæ extra muros Nouariæ, renouata in perpetuum Roberto Sancto-ſeuerino per hæc formalia verba: *Inueſtiuerunt de Caſtro, ſediminibus, Domibus, molendinis, campis, furnis, vineis, pratis, zerbis, nemoribus, paſcuis, ruggijs, piſcherijs, honorantijs, & quibuſcumquè alijs iuribus, cuiuſcumquè qualitatis ſint, iacentibus, & ſituatis, tàm in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium immediatè circumſtantium, ſpectantium dicto Monaſterio; Et de toto Poderio dicti loci Villæ nouæ, & Territorij ipſius Diœceſis Nouarieñ, & prout dictum Poderium teneri conſueuit nomine d. Monaſterij; Et de omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus tàm in Territorio Villæ nouæ, quàm partium in mediatè circumſtantium, vt ſupra, & quæ affictari conſueuerunt ſimul cum dicto Poderio Villæ nouæ.* Quæ formalia verba reaſſumuntur in Inueſtitura de anno 1502. conceſſa Ioanni Iacobo Triuultio confirmata per Alexandrum VI. & continentur in alijs medio tẽpore conceſſis Galeatio Mariæ Sfortiæ, & Ludouico Sfortiæ Ducibus Mediolani, prout enunciatur in eadem conceſſione facta Triuultio, in qua refertur, vtrũmq; Ducem poſſediſſe iure emphyteotico Podere Villæ nouæ, cum iuribus, & proprietatibus ibi adiacentibus, & pertinentibus ad dictum Monaſteriũ, quæ qualia eſſent declarantur in ipſamet Inueſtitu a Triuultij, dum fit *de Caſtro. Domibus, ſediminibus &c.* ſub eadem verborum ſerie, atquè ſtructura, quibus bona eadem enumerantur in præfata conceſſione S. Seuerini; necnon repetũtur tàm in Inueſtitura facta de anno 1514. Matthæo Schinerio Cardinali Sedunenſi, in qua inſeritur totus tenor prædicti Inſtrumenti, & inueſtitur idem Cardinalis de bonis, & iuribus ſupra deſcriptis; nempè *de Caſtro, Domibus, ſediminibus, &c.* adiecta clauſula: *Et quæ hic habeantur pro deſcriptis, terminatis, & ſpecificatis, prout ſupra deſcripta, terminata, & ſpecificata fuere, &c.* quàm in Inueſtitura de anno 1536. per obitum dicti Cardinalis fratri illius renouata.

Hęc bona Villæ nouæ, vnà cum quarta parte Caſoli noui circumſtante Villæ nouæ, necnon alię partes dicti Caſoli noui de anno 1597. peruenerunt ex titulo infraſcripto in Excellentiſſimum D. Mutium Sfortiam Marchionem Carauagij, vt patet ex actu adeptæ illorum poſſeſſionis, cuius verba ſunt: *Ego Ioannes Franciſcus Landrianus Regius Ducalis Secretarius apud Excellentiſſimum Senatum Mediolani, & delegatus ab eodem ordine in ſententia die 15. huius menſis ab ipſo facta inter Illuſtriſſ. Marchionem & fratres Sfortiadas contra Conſortes Schinerios, Regium Ducalem Fiſcum, Alexandrum Carcanum, Martialem Coquum, & Ioannem Franciſcum fratres Gaddios, & alios, &c. ob litem vſquè de anno 1546. ab anteceſſoribus eius motam, & anno 1548. reſtauratam aduerſus Conſortes Schinerios, vti poſſeſſores bonorum Villæ no-*

*na, & Caſoli noui, olim priuati patrimonij Illu-
ſtriſſimi, & Excellentiſſimi Ducis Ludouici Mariæ
Sfortiæ, propter legatum 10000. ducatorum ſingu-
lis annis à dicto Duce relictum q. Illuſtriſſimo D.
Ioanni Paulo Sfortiæ ipſius Ducis filio naturali,
ac ab eis petitum iure pignoris, & hypotheca in ſu-
pradictis bonis, & latius in ipſa ſententia penès me
exiſtente &c.* Hactenùs actus prædictus, Et ex actu
ſubſequenti, conſtat, quod capitur poſſeſſio Caſtri
Villæ nouæ, & ſeptem Capſinarum ibi deſcriptarũ,
& cuiuſdam nemoris; Et in loco Caſoli noui capi-
tur poſſeſſio Domus, & Capſinæ, & duarum alia-
rum Domorum, cuiuſdam molendini, & diuerſa-
rum petiarum terræ.

Stante hac facti ſerie, Dubitaui, an conſtet de
identitate bonorum, & de quibus, ad effectum re-
cognitionis; Et quoniam identitas Caſtri, iurium,
ac pertinentiarum Villæ nouæ, nullam apud Domi-
nos habebat difficultatem, prout etiam ex dedu-
cendis apparebit, Ideò cum tota dubietas ad bo-
na Caſoli noui reduceretur, pro faciliori reſolutio-
ne huius dubij, Domini primò firmaruut lecturam
dictarum Inueſtiturarum in ea parte, in qua priori
loco fit conceſſio de *Caſtro, Sediminibus, Domi-
bus &c. iacentibus & ſituatis, tàm in Territorio, &
loco Villæ noua, quã partiũ immediate circumſtan-
tium &c.* & ſecundo loco fit pariter conceſſio de
omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tã
in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium
immediatè circumſtantium; vt vtroquè loco per
ſubintellecta verba legendum ſit, tàm in loco, &
Territorio Villæ nouæ, quàm in Territorio, & loco
partium immediatè circumſtantium, ita vt verbo
partium ſupplenda ſint neceſſariò verba, loco, &
Territorio, quia dictiones *tàm* & *quàm* in hoc caſu
conſtituunt clauſulam, quæ per augumentatiuam
1 † conformium ſpecierum enumerationem extẽdit
conceſſionem, vt cenſeatur facta non ſolùm reſpe-
ctu Territorij, & loci Villæ nouæ, ſed etiam reſpe-
ctu Territorij, & loci partium immediatè circum-
ſtantium, *Butr. conſ. 19. num. 4.* quem ſequuntur
*Aym. conſ. 227. num. 9. in fine. Menoch. conſ. 195.
num. 7.* & hunc intellectum verè germanum eſſe
2 oſtendit cõtextus eiuſdem ſcripturæ, quæ alias † ſe-
cundùm rationem recti ſermonis, & regulas Gram-
maticorum integro ſenſu careret, & remaneret im-
perfecta, ita vt non poſſit recipere aliam ſuppletio-
nem, ſeù interpretationem, *l. cum pater. §. cum
imperfecta. ff. de legat. 2. Caſtren. conſ. 195. nu. 3.
Bald. conſ. 422. propè finem lib. 4.*

His ergo prænotatis, conſiderando verba con-
ceſſionis, cum inneſtitura ſit facta primò de Caſtro,
& Territorio Villæ nouæ, & de toto Poderio dicti
loci, verbaq. cõceſſionis ſatis plana ſint, patet eui-
denter Caſtrum fuiſſe conceſſum cum Vniuerſita-
te bonorum, quod deprehenditur ex verbo illo,
3 † Poderium, quod bonorum Vniuerſitatem deno-
tat *Bald. in l. in legatis. num. 1. verſ. & ſunt C. de
4 legat.* & comprehendit omnia † bona, quæ veniũt
ſub eadem denominatione, quàmuis inter ſe diuiſa,
*Bart. in l. Seia. §. Tyranna. num. 1. ff. de fund. in-
ſtruct. Curt. Iun. conſ. 184. nu. 8. in fine, ver. præ-
terea, cum ſeqq. Natt. conſ. 446. num. 5. Surd. dec.
241. num. 13. & 14.* Maximè ſtante dictione illa
5 † vniuerſali, *toto*, quæ nihil prorſus excludit. *l. Iu-
lianus, in princ. vbi Bart. ff. de legat. 3. Tiraquell.
in l. ſi vnquàm. in ver. Totum.* vbi latè *C. de reuoc.
donat. Bald. in puncto in d. conſ. 422. ante finem
lib. 4.* quem ſequuntur in his terminis, *Menoch. cõſ.
337. num. 29. verſ. quarum prima eſt, Mantic. de
tacit. & ambig. lib. 4. tit. 16. num. 35.* & cum facta
fuerit conceſſio de *Sediminibus, Domibus, Molen-
dinis, &c.* numeratis in dictis conceſſionibus, & de
omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus tã
in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm in Terri-
torio, & loco partium circumſtantium, ſpectantiũ
dicto Monaſterio, participium illud ſpectantium
6 † quod præſentis eſt temporis, *gloſ. in clem. 1. in
ver. Dignitatibus. de præb. in 6. Natt. conſ. 636.
num. 36. Menoch. conſ. 711. num. 2. & 3.* reſolui-
tur in præſentis temporis verbum, cùm ſuo relati-
7 uo, itaut ſenſus ſit, quæ ſpectant, & ideò non † im-
portat conditionem, ſed diſpoſitionem, *Bart. in
l. 1. num. 35. ff. de cond. & demonſtr. Natt. d. conſ.
636. num. 36. Menoch. d. conſ. 711. nu. 4. verſ. &
hoc modo reſoluendo*; quod eo magis procedit in
8 caſu iſto, in quo † diſpoſitio eſt certa, referens ſe ad
Sedimina, Domus, Molendina, &c. & alia enume-
rata. *Surd. d. deciſ. 241. num. 18. cum ſeqq. Ruin.
conſ. 71. num 17. verſ. quàmuis igitur. & num. 18.
vol. 2. Zuccard. conſ. 5. num. 18. verſ. contrarium
eſt verius, cum ſeqq.* Curt. Iun. *d. conſ. 184. num. 9.
Aym. conſ. 54. num. 9. verſ. ſecundò probatur iſta
concluſio.*

Vndè ex prædictis ſequitur, quod conſideratis
verbis dictæ conceſſionis, cùm quarta pars Caſoli
ſit in parte circumſtante dicto Territorio Villæ no-
uæ, etiam in dicta quarta parte tanquàm compre-
henſa ſub conceſſione, quæ clarè loquitur de Terri-
torio & loco partium immediatè circumſtantium,
& Monaſterio ſpectantium, quoad identitatem, Ec-
cleſia habeat intentionem fundatam; Nam quic-
quid dicendum eſſet, ſi ageretur de probanda iden-
titate bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, cùm
agatur de probãda identitate bonorum emphyteu-
ticorum, licet generaliter, cùm certa tamen ſpeci-
9 ficatione † conceſſorum, ſtante dicta ſpecificatione
omnia cenſentur emphyteotica, *Specul. de locat.
aliàs de emphyteuſi. §. nunc aliqua. q. 76. num. 98.
Ruin. conſ. 50. num. 14. & ſeqq. & nu. 17. verſ. &
magis. vol. 1. Iaſ. conſ. 235. num. 5. verſ. tertium
dubium. & ſeqq. vol. 2. Soccin. ſen. conſ. 167. n. 21.
verſ. ſed contrarium. vol. 2. Natt. conſ. 446. nu. 1.
& ſeqq. & conſ. 460. num. 8. verſ. Nam præſuppo-
nitur, cum ſeqq. & num. 20. verſ. ex prædictis, cum
ſeqq. Curt. Iun. d. conſ. 184. num. 7. & ſeqq. Aym. d.
conſ. 54. num. 9. & ſeqq. Petrus de Gregor. de con-
ceſſ. feud. par. 2. q. 7. num. 24. & ſeqq. & num. 29.*
& latiùs *var. 7. c. 1. per tot. Menoch. præſumpt. 101.
num. 5. verſ. hic caſus lib. 3. Peregr. de fideic. art.
44. nu. 23. Roſentall. de feud. c. 12. concl. 15. n. 72.
verſ. quo caſu ſtante*; Et hanc ſententiam plurièſ
ſequuta eſt *Rota*, videlicet, *in cauſa Ciuitatis Ca-
ſtelli bonorum, 5. Martij* 1597. *coram bo. me. Hie-
ronymo Card. Pamphilio, & in eadem* 28. *Ianuarij*
1605. & 28. *Februarij* 1611. *coram bo. me. Attre-
baten.* & priùs *in cauſa Regien. S. Thomæ* 10. *Fe-
bruarij* 1576. *coram Oriolen. in Feſulana bonorũ*
6. Febr.

*6.Febr.*1576. *coram Cotta*, in qua dicitur, vnum
ex Dominis allegaſſe bonum conſilium Ruini, *in
Comen. bonorum* 5. *Maij* 1603. *coram bo.me. Lit-
ta, in Romana Domancularum* 21. *Iunij* 1619. *co-
ram bo.me. Card. Sacrato, & in cauſa Nucerina
prædij* 20. *Maij* 1622. *&* 29. *Maij* 1623. *coram
D. Nauarro*.

Nec obſtat, quod non præſumitur emphyteoti-
10 cum † quicquid intra fines continetur, *Hoſtien. in
c. nimis. nu.4. de iureiur. Afflict.* qui de communi
teſtatur *in c.1. num.12. de controu. int. maſc. & fœ-
min. & in deciſ.267. num.4. Bellon. conſ.10. nu.11.
Clar. in §. feudum, quæſt.*18. & pluries dixit Ro-
ta in deciſionibus allegatis in *deciſ.*150. *num.*5. *&
deciſ.*195. *num* 8. *in fin. par.* 1. *recent.* Nam huic
obiecto pro conciliatione iſtarum opinionum du-
pliciter fuit reſponſum, Primò doctrinam Hoſtien-
11 ſis † procedere in generali conceſſione, hic
autem, licet verſemur in conceſſione generali, agi-
tur tamen de tali conceſſione generali, quæ ſpeci-
ficat Domos, ſedimina, & alia ſuperiùs enarrata,
& exprimit etiam, licet generaliter, proprietates,
& iura tàm in Territorio, & loco Villę, quàm in
Territorio & loco partium immediatè circumſtā-
12 tium, † quo caſu omnia cenſentur conceſſa, niſi
priùs à priuatis fuiſſent poſſeſſa, vel per emphyteu-
tam acquiſita, *Aym. in reſp. pro Genero. num.*430.
verſ. quintus caſus, qui huius ſententiæ aſſeclas re-
fert nonnullos ex Doctoribus pręcitatis, nempè
*Curt. Iun. d. conſ.*184. *num.*9. *Iaſ. conſ.*285. *in fin.
lib.*2. *& Natt. conſ.*460. *num.*9. *lib.*2. & vltra illos
*Ruin. conſ.*108. *num.* 22. *lib.*2. *Aretin. conſ.* 164.
poſt princ. benè Menoch. de præſumpt. 101. *num.*5.
*verſ. hic caſus multò magis lib.*3. Secundo reſpon-
ſum fuit, quod ſententia Hoſtienſis poſſet procede-
13 re, ſi emphyteuta oſtenderet, pro quibus † rebus
Canonē ſoluit, at ſi non oſtendat; prout non oſten-
dit in caſu iſto, bona omnia præſumuntur emphy-
teotica *Iaſ. in l.*2. *num.*173. *C. de Iur. emphyt. Ruin.
poſt Salycet. & alios in d. conſil.*50 *num.*14. *lib.*1.
*Roland. conſ.*66. *num.*4. *&* 6. *lib.*3. *deciſ.* 150. *nu.*6.
*par.*1. *recent.* quæ licet ſubdat, ſatis eſſe, quod em-
14 phyteuta † oſtendat certam quantitatem, quæ ſi
ſit proportionata Canoni, petens maiorem quan-
titatem probare tenetur. *Specul. in d. §. nunc ali-
qua. num.*79. *Afflict. in cap.*1. *§. illud num.*22. *in
fin. de probib. feud. alien. Roland. d. conſ.*66. *num.*1.
2. *&* 7. *lib.*3. Attamen aduertebant Domini in re
tàm antiqua impoſſibile eſſe, quod Marchio poſſit
15 oſtendere rem proportionatam Canoni; quia †
beneficio temporis bona potuerunt augeri, & de-
teriorari. *ad l. hæreditas. ff. de petit. hæred.*

Sed ceſſat omnis difficultas, cùm in hac facti
ſpecie, vt ſtatim oſtendetur, concurrant alia, ex
quibus res redditur indubitata, ac manifeſta; Et pro
dilucidatione huius articuli firmādū eſt, quod quā-
do agitur de probanda identitate bonorum ſubie-
ctorum fideicommiſſo, duæ ſunt opiniones inter ſe
repugnantes, & contrariæ; Vna, quæ affirmat iden-
titatem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum pro-
16 bari ex eo, quod grauati † poſſident in Villa, ſeu
loco, in quibus teſtator poſſedit, præſumptione ſci-
licet tituli præambuli. *Bald. conſ.*89. *nu* 4. *in princ.
lib.*1. *Fulgoſ. in conſ.*145. *num.*2. *Peregrin. de fidei-
commiſſ. art.*44. *n.*22. *Zaſius conſ.*5. *Natta conſ.*235
*num.*17. *Bertazzol. conſ.*52. *n.*31. *Pedroch. conſ.*39.
*num.*172. *lib.*1. *Menoch. conſ.*704. *num.*7. *ante fin.
& ſeqq. lib.*6. *Burſat. conſ.*268. *num.*6. *Peregrin.
conſ.*48. *num.*13. *& conſ.* 35. *in fine. lib.*3. *conſ.*19.
*lib.*4. vbi ad contraria reſpondet, *Fuſar. conſ.*106.
*num.*7 cum alijs pluribus adductis per eumdem
*de ſubſtit. quæſt.*619. *par.*2. vbi allegat *Rotam in re-
cent. deciſ.*131. *num.*5. *in fin. par.*1. *& deciſ.*407. *in
fin. p.*2. *& in cauſa. Bononien. de Rubeis* 3. *Martij*
1613. *coram bo.me. Cardinale Lancellotto*. Secun-
17 do opinio eſt, ex eo ſolum, † quod grauatus poſſe-
dit bona in Villa, vel loco, in quo poſſedit Teſta-
tor, identitatem non probari. *Surd. deciſ.*339. *n.*5.
vbi refert à Senatu Pedemontano, cum perſæpe ca-
ſus iſte accidiſſet ſemper pro hac opinione iudica-
tum fuiſſe, & *nu.*6. dicit in hac materia cauendum
eſſe à Peregrino, idem *Surd. in conſ.*151. *&* 105.
*Menoch. conſ.*1110. & latè *Ioſephus Romanius in
conſ* 46. *verſ. tertio reſpondetur*. In hac Doctorum
diſcrepantia, licet Rota ſimpliciter loquendo ſe-
quatur hanc ſecundam ſententiam, non reſpuit ta-
18 men primam, quando † concurrunt adminicula, in
quibus etiam terminis illam amplectitur idem Se-
natus Pedemontanus, teſte *Surdo, d. deciſ.*339. *n.*5.
Immo expreſsè illam Rota ſequitur, vt in *cauſa
Ferrarien. de Taſſonis* 1. *Iunij* 1615. *coram Emi-
nentiſſimo D. meo Cardinali Pamphilio, quæ eſt
deciſ.*706. *nu.*2. *verſ. nam licet par.*2. *recent.* & fuit
reſolutum *coram me in cauſa Vrbeuetana Fideic.
7. Februarij* 1620. nouiſſimè *in cauſa Bononien.
de Deſiderijs* 14. *Martij, &* 7. *Maij*. 1629. *coram
R.P.D. meo Merlino*, prius *in cauſa Bononien. Fi-
deicommiſſi de Rubeis* 28. *Maij*. 1607. *coram bo.me.
Cardinali Lancellotto*, in qua correcta fuit dicta
deciſio facta de anno 1603. quæ ſimpliciter ſeque-
batur primam opinionem. In propoſito autem
ſequenda eſt prima opinio, quia in hac facti ſpecie
euidentiſſima concurrunt adminicula, immo claræ
demonſtrationes.

Primò enim concurrit, quod cum conceſſio anni
1457. fiat S. Seuerino de omnibus proprietatibus,
& iuribus exiſtētibus, tàm in territorio Villæ nouæ,
quàm partium immediatè circumſtantium, & quæ
affictari cōſueuerunt ſimul cū dicto Poderio Villæ
nouæ, apparet partes immediatè circumſtantes ſo-
litas fuiſſe locari ſimul cum dicto Poderio Villæ
nouæ; quæ qualitas optimè congruit in bonis, de
quibus agitur, quia quando Marchio cœpit poſſeſ-
ſeſſionem expreſsè enuntiatur, quod Domus Villæ
nouæ inhabitabatur per Ioannē Antoniū Gaſſurrū
fictabilē bonorū villæ nouæ, & Caſoli noui, idq; etiā
clariùs conſtat ex duabus locationibus Villę nouę,
& Caſoli factis ſimul de anno 1575. à Pręſide Sena-
19 tus; ex iſta enim † benè cōgruenti qualitate rectè ar-
guitur ad identitatē. *Alex. conſ.*133. *n.*5. *vol.*1. *Aym.
conſ.*198. *num.*2. *Menoch. conſ.*409. *num.*85. *vol.*5.
*Gratian. diſcept.*745. *num.*86. Et quando hoc admi-
niculum per ſe multum non faceret, nihilominùs
20 inficiari non poteſt, † quin alijs adiunctum valde
operetur, vt in puncto *Aym. conſil.*400. *num.*40.

Secundò concurrit, quod in conſignatione bo-
norum facta ſecundo conductori inter alia dicitur
Campo della Chieſa dentro li foſſi di Caſolo, Giardi-

næ, & Caſoli noui, olim priuati patrimonij Illu-
ſtriſſimi, & Excellentiſſimi Ducis Ludouici Mariæ
Sfortiæ, propter legatum 10000. *ducatorum ſingu-*
lis annis à dicto Duce relictum q. Illuſtriſſimo D.
Ioanni Paulo Sfortiæ ipſius Ducis filio naturali,
ac ab eis petitum iure pignoris, & hypothecæ in ſu-
pradictis bonis, & latius in ipſa ſententia penès me
exiſtente &c. Hactenùs actus prædictus, Et ex actu
ſubſequenti, conſtat, quod capitur poſſeſſio Caſtri
Villæ nouæ, & ſeptem Capſinarum ibi deſcriptarũ,
& cuiuſdam nemoris; Et in loco Caſoli noui capi-
tur poſſeſſio Domus, & Capſinæ, & duarum alia-
rum Domorum, cuiuſdam molendini, & diuerſa-
rum petiarum terræ.
Stante hac facti ſerie, Dubitaui, an conſtet de
identitate bonorum, & de quibus, ad effectum re-
cognitionis; Et quoniam identitas Caſtri, iurium,
ac pertinentiarum Villæ nouæ, nullam apud Domi-
nos habebat difficultatem, prout etiam ex dedu-
cendis apparebit, Ideò cum tota dubietas ad bo-
na Caſoli noui reduceretur, pro faciliori reſolutio-
ne huius dubij, Domini primò firmarunt lecturam
dictarum Inueſtiturarum in ea parte, in qua priori
loco fit conceſſio de *Caſtro, Sediminibus, Domi-*
bus &c. iacentibus & ſituatis, tàm in Territorio, &
loco Villæ nouæ, quã partiũ immediatè circumſtan-
tium &c. & ſecundo loco fit pariter conceſſio de
omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus, tã
in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium
immediatè circumſtantium; vt vtroquè loco per
ſubintellecta verba legendum ſit, tàm in loco, &
Territorio Villæ nouæ, quàm in Territorio, & loco
partium immediatè circumſtantium, ita vt verbo
partium ſupplenda ſint neceſſariò verba, loco, &
Territorio, quia dictiones *tàm* & *quàm* in hoc caſu
conſtituunt clauſulam, quæ per augumentatiuam
1 † conformium ſpecierum enumerationem extẽdit
conceſſionem, vt cenſeatur facta non ſolùm reſpe-
ctu Territorij, & loci Villæ nouæ, ſed etiam reſpe-
ctu Territorij, & loci partium immediatè circum-
ſtantium, *Butr. conſ.* 19. *num.* 4. quem ſequuntur
Aym. conſ. 227. *num.* 9. *in fine. Menoch. conſ.* 195.
num. 7. & hunc intellectum verè germanum eſſe
2 oſtendit cõtextus eiuſdem ſcripturæ, quæ alias † ſe-
cundùm rationem recti ſermonis, & regulas Gram-
maticorum integro ſenſu careret, & remaneret im-
perfecta, ita vt non poſſit recipere aliam ſuppletio-
nem, ſeù interpretationem, *l. cum pater. §. cum*
imperfecta. ff. de legat. 2. *Caſtren. conſ.* 195. *nu.* 3.
Bald. conſ. 422. *propè finem lib.* 4.
His ergo prænotatis, conſiderando verba con-
ceſſionis, cum inueſtitura ſit facta primò de Caſtro,
& Territorio Villæ nouæ, & de toto Poderio dicti
loci, verbaq. cõceſſionis ſatis plana ſint, patet eui-
denter Caſtrum fuiſſe conceſſum cum Vniuerſita-
te bonorum, quod deprehenditur ex verbo illo,
3 † Poderium, quod bonorum Vniuerſitatem deno-
tat *Bald. in l. in legatis. num.* 1. *verſ. & ſunt C. de*
4 *legat.* & comprehendit omnia † bona, quæ veniũt
ſub eadem denominatione, quàmuis inter ſe diuiſa,
Bart. in l. Seia. §. Tiranna. num. 1. *ff. de fund. in-*
ſtruct. Curt. Iun. conſ. 184. *nu.* 8. *in fine, ver. præ-*
terea, cum ſeqq. Natt. conſ. 446. *num.* 5. *Surd. dec.*
241. *num.* 13. & 14. Maximè ſtante dictione illa
5 † vniuerſali, *toto*, quæ nihil prorſus excludit. *l. Iu-*
lianus. in princ. vbi Bart. ff de legat 3. *Tiraquell.*
in l. ſi vnquàm. in ver. Totum. vbi latè *C. de reuoc.*
donat. Bald. in puncto in d. conſ. 422. *ante finem*
lib. 4. quem ſequuntur in his terminis, *Menoch. cõſ.*
337. *num.* 29. *verſ. quarum prima eſt, Mantic. de*
tacit. & ambig. lib. 4. *tit.* 16. *num.* 35. & cum facta
fuerit conceſſio de *Sediminibus, Domibus, Molen-*
dinis, &c. numeratis in dictis conceſſionibus, & de
omnibus proprietatibus, & iuribus exiſtentibus tã
in Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm in Terri-
torio, & loco partium circumſtantium, ſpectantiũ
dicto Monaſterio, participium illud ſpectantium,
6 † quod præſentis eſt temporis, *gloſ. in clem.* 1. *in*
ver. Dignitatibus. de præb. in 6. *Natt. conſ.* 636.
num. 36. *Menoch. conſ.* 711. *num.* 2. & 3. reſolui-
tur in præſentis temporis verbum, cùm ſuo relati-
7 uo, itaut ſenſus ſit, quæ ſpectant, & ideò non † im-
portat conditionem, ſed diſpoſitionem, *Bart. in*
l. 1. *num.* 35. *ff. de cond. & demonſtr. Natt. d. conſ.*
636. *num.* 36. *Menoch. d. conſ.* 711. *nu.* 4. *verſ. &*
hoc modo reſoluendo; quod eo magis procedit in
8 caſu illo, in quo † diſpoſitio eſt certa, referens ſe ad
Sedimina, Domus, Molendina, &c. & alia enume-
rata. *Surd. d. deciſ.* 241. *num.* 18. *cum ſeqq. Ruin.*
conſ. 71. *num* 17. *verſ. quàmuis igitur. & num.* 18.
vol. 2. *Zuccard. conſ.* 5. *num.* 18. *verſ. contrarium*
eſt verius, cum ſeqq. Curt. Iun. d. conſ. 184. *num.* 9.
Aym. conſ. 54. *num.* 9. *verſ. ſecundò probatur iſta*
concluſio.
Vndè ex prædictis ſequitur, quod conſideratis
verbis dictæ conceſſionis, cùm quarta pars Caſoli
ſit in parte circumſtante dicto Territorio Villæ no-
uæ, etiam in dicta quarta parte tanquàm compre-
henſa ſub conceſſione, quæ clarè loquitur de Terri-
torio & loco partium immediatè circumſtantium,
& Monaſterio ſpectantium, quoad identitatem, Ec-
cleſia habeat intentionem fundatam; Nam quic-
quid dicendum eſſet, ſi ageretur de probanda iden-
titate bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, cùm
agatur de probãda identitate bonorum emphyteu-
ticorum, licet generaliter, cùm certa tamen ſpeci-
9 ficatione † conceſſorum, ſtante dicta ſpecificatione
omnia cenſentur emphyteotica, *Specul. de locat.*
aliàs de emphyteuſi. §. nunc aliqua. q. 76. *num* 98.
Ruin. conſ. 50. *num.* 14. *& ſeqq. & nu.* 17. *verſ. &*
magis. vol. 1. *Iaſ. conſ.* 235. *num.* 5. *verſ. tertium*
dubium. & ſeqq. vol. 2. *Socein. ſen. conſ.* 167. *n.* 21.
verſ. ſed contrarium. vol. 2. *Natt. conſ.* 446. *nu.* 1.
& ſeqq. & conſ. 460. *num.* 8. *verſ. Nam præſuppo-*
nitur, cum ſeqq. & num. 20. *verſ. ex prædictis, cum*
ſeqq. Curt. Iun. d. conſ. 184. *num.* 7. *& ſeqq. Aym. d.*
conſ. 54. *num.* 9. *& ſeqq. Petrus de Gregor. de con-*
ceſſ. feud. par. 2. *q.* 7. *num.* 24. *& ſeqq. & num.* 29.
& latiùs *par.* 7. *c.* 1. *per tot. Menoch. præſumpt.* 101.
num. 5. *verſ. hic caſus lib.* 3. *Peregr. de fideic. art.*
44. *nu.* 23. *Roſentall. de feud. c.* 12. *concl.* 15. *n.* 72.
verſ. quo caſu ſtante; Et hanc ſententiam pluriès
ſequuta eſt *Rota*, videlicet, *in cauſa Ciuitatis Ca-*
ſtelli bonorum, 5. *Martij* 1597. *coram bo. me. Hie-*
ronymo Card. Pamphilio, & in eadem 28. *Ianuarij*
1605. & 28. *Februarij* 1611. *coram bo. me. Attre-*
baten. & priùs *in cauſa Regieñ S. Thomæ* 10. *Fe-*
bruarij 1576. *coram Orioleñ in Feſulana bonorũ*
6. Febr.

Digitized by Google

6. Febr. 1576. *coram Cotta*, in qua dicitur, vnum
ex Dominis allegaſſe bonum conſilium Ruini, *in
Comen. bonorum 5. Maÿ 1603. coram bo.me. Lit-
ta,in Romana Domuncularum 21. Iunÿ 1619. co-
ram bo.me. Card. Sacrato, & in cauſa Nucerina
pradÿ 20. Maÿ 1622. & 29. Maÿ 1623. coram
D. Nauarro*.

Nec obſtat, quod non præſumitur emphyteoti-
10 cum † quicquid intra fines continetur, *Hoſtien. in
c. nimis. nu.4. de iureiur. Afflict.* qui de communi
teſtatur *in c.1. num.12 de controu.int.maſc. & fæ-
min. & in deciſ.267. num.4. Bellon. conſ.10. nu.11.
Clar.in §. feudum, quæſt.18.* & pluries dixit Ro-
ta in deciſionibus allegatis in *deciſ.150. num.5. &
deciſ.195. num 8. in fin. par. 1. recent.* Nam huic
obiecto pro conciliatione iſtarum opinionum du-
pliciter fuit reſponſum, Primò doctrinam Hoſtien-
11 ſis † procedere in generali conceſſione, hic
autem, licet verſemur in conceſſione generali, agi-
tur tamen de tali conceſſione generali, quæ ſpeci-
ficat Domos, ſedimina, & alia ſuperiùs enarrata,
& exprimit etiam, licet generaliter, proprietates,
& iura tàm in Territorio, & loco Villę, quàm in
Territorio & loco partium immediatè circumſtā-
12 tium, † quo caſu omnia cenſentur conceſſa, niſi
priùs à priuatis fuiſſent poſſeſſa, vel per emphyteu-
tam acquiſita, *Aym. in reſp. pro Genero. num.430.
verſ. quintus caſus*, qui huius ſententiæ aſſeclas re-
fert nonnullos ex Doctoribus prçcitatis, nempè
*Curt.Iun. d.conſ.184. num.9. Iaſ.conſ.285. in fin.
lib.2. & Natt. conſ.460. num.9. lib.2.* & vltra illos
*Ruin. conſ.108. num. 22. lib.2. Aretin. conſ. 164.
poſt princ. benè Menoch. de præſumpt. 101. num.5.
verſ. hic caſus multò magis. lib.3.* Secundo reſpon-
ſum fuit, quod ſententia Hoſtienſis poſſet procede-
13 re, ſi emphyteuta oſtenderet, pro quibus † rebus
Canonē ſoluit, at ſi non oſtendat; prout non oſten-
dit in caſu iſto, bona omnia præſumuntur emphy-
teotica *Iaſ in l.2. num.173. C. de Iur. emphyt. Ruin.
poſt Salycet. & alios in d. conſil.50 num.14. lib.1.
Roland. conſ.66. num.4. & 6. lib.3. deciſ. 150. nu.6.
par.1. recent.* quæ licet ſubdat, ſatis eſſe, quod em-
14 phyteuta † oſtendat certam quantitatem, quæ ſi
eſt proportionata Canoni, petens maiorem quan-
titatem probare tenetur. *Specul. in d. §. nunc ali-
qua. num.79. Afflict. in cap.1. §. illud num.22. in
fin. de probib. feud. alien. Roland. d. conſ.66. num.1.
2. & 7. lib.3.* Attamen aduertebant Domini in re
tàm antiqua impoſſibile eſſe, quod Marchio poſſit
15 oſtendere rem proportionatam Canoni; quia †
beneficio temporis bona potuerunt augeri, & de-
teriorari. *ad l. hæreditas. ff. de petit. hæred.*

Sed ceſſat omnis difficultas, cùm in hac facti
ſpecie, vt ſtatim oſtendetur, concurrant alia, ex
quibus res redditur indubitata, ac manifeſta; Et pro
dilucidatione huius articuli firmādū eſt, quod quā-
do agitur de probanda identitate bonorum ſubie-
ctorum fideicommiſſo, duæ ſunt opiniones inter ſe
repugnantes, & contrariæ; Vna, quæ affirmat iden-
titatem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum pro-
16 bari ex eo, quod grauati † poſſident in Villa, ſeu
loco, in quibus teſtator poſſedit, præſumptione ſci-
licet tituli præambuli. *Bald. conſ.89. nu 4. in princ.
lib.1. Fulgoſ. in conſ.145. num.2. Peregrin. de fidei-
commiſſ. art.44. n.22. Zaſius conſ.5. Natta conſ.235
num.17. Bertazzol. conſ.52. n.31. Pedroch. conſ.39.
num.172. lib.1. Menoch. conſ.704. num.7. ante fin.
& ſeqq. lib.6. Burſat. conſ.268. num.6. Peregrin.
conſ.48. num.13. & conſ.35. in fine. lib.3. conſ.19.
lib.4.* vbi ad contraria reſpondet, *Fuſar. conſ.106.
num.7* cum alijs pluribus adductis per eumdem
de ſubſtit. quæſt.619. par.2. vbi allegat *Rotam in re-
cent. deciſ.131. num.5. in fin. par.1. & deciſ.407. in
fin. p.2. & in cauſa. Bononien. de Rubeis 3. Martÿ
1613. coram bo.me. Cardinale Lancellotto.* Secun-
17 do opinio eſt, ex eo ſolum, † quod grauatus poſſe-
dit bona in Villa, vel loco, in quo poſſedit Teſta-
tor, identitatem non probari. *Surd. deciſ.339. n.5.*
vbi refert à Senatu Pedemontano, cum per ſæpe ca-
ſus iſte accidiſſet ſemper pro hac opinione iudica-
tum fuiſſe, & *nu.6.* dicit in hac materia cauendum
eſſe à Peregrino, idem *Surd. in conſ.151. & 105.
Menoch. conſ.1110* & latè *Ioſephus Romanius in
conſ.46. verſ. tertio reſpondetur.* In hac Doctorum
diſcrepantia, licet Rota ſimpliciter loquendo ſe-
quatur hanc ſecundam ſententiam, non reſpuit ta-
18 men primam, quando † concurrunt adminicula, in
quibus etiam terminis illam amplectitur idem Se-
natus Pedemontanus, teſte *Surdo, d. deciſ.339. n.5.*
Immo expreſsè illam Rota ſequitur, vt in *cauſa
Ferrarien. de Taſſonis 1. Iuny 1615. coram Emi-
nentiſſimo D. meo Cardinali Pamphilio, quæ eſt
deciſ.706. nu.2. verſ. nam licet. par.2. recent.* & fuit
reſolutum *coram me in cauſa Vrbeuetana Fideic.
7. Februarÿ 1620.* nouiſſimè *in cauſa Bononien.
de Deſiderÿs 14. Martij, & 7. Maij. 1629. coram
R.P.D. meo Merlino,* prius *in cauſa Bononien. Fi-
deicommiſſi de Rubeis 28. Maij. 1607. coram bo.me.
Cardinali Lancellotto*, in qua correcta fuit dicta
deciſio facta de anno 1603. quæ ſimpliciter ſeque-
batur primam opinionem. In propoſito autem
ſequenda eſt prima opinio, quia in hac facti ſpecie
euidentiſſima concurrunt adminicula, immo claræ
demonſtrationes.

Primò enim concurrit, quod cum conceſſio anni
1457. fiat S. Seuerino de omnibus proprietatibus,
& iuribus exiſtētibus, tàm in territorio Villæ nouæ,
quàm partium immediatè circumſtantium, & quæ
affictari cōſueuerunt ſimul cū dicto Poderio Villæ
nouæ, apparet partes immediatè circumſtantes ſo-
litas fuiſſe locari ſimul cum dicto Poderio Villæ
nouæ; quæ qualitas optimè congruit in bonis, de
quibus agitur, quia quando Marchio cœpit poſſeſ-
ſeſſionem expreſsè enuntiatur, quod Domus Villæ
nouæ inhabitabatur per Ioannē Antoniū Gaffurrū
fictabilē bonorū villæ nouæ, & Caſoli noui, idq; etiā
clariùs conſtat ex duabus locationibus Villę nouę,
& Caſoli factis ſimul de anno 1575. à Pręſide Sena-
19 tus; ex iſta enim † benè cōgruenti qualitate rectè ar-
guitur ad identitatē. *Alex. conſ.133. n.5. vol.1. Aym.
conſ.198. num.2. Menoch. conſ.409. num.85. vol.5.
Gratian. diſcept.745. num.86.* Et quando hoc admi-
niculum per ſe multum non faceret, nihilominùs
20 inficiari non poteſt, † quin alijs adiunctum valde
operetur, vt in puncto *Aym. conſil.400. num.40.*

Secundò concurrit, quod in conſignatione bo-
norum facta ſecundo conductori inter alia dicitur
Campo della Chieſa dentro li foſſi di Caſolo, Giardi-

no di Caſolo detto di quelli di villanoua, quæ de-
21 nominatio ſatis apertè † demonſtrat illa bona in
Caſolo fuiſſe de iuribus Villæ nouæ, ex adductis
per *Aym. in d.conſ.400 num.33.* & fuit dictum in
*cauſa Ferrarien.ſeu Comaclen. bonorum de Na-
ſellis 7.Iunij 1627.coram me.*

Tertiò concurrit quod in dicta conceſſione anni
1457. habetur mentio molendinorum, prout, &
molẽdinum ſe vidiſſe teſtatur Exequutor literarum
Calixti Tertij. Et tamen, vt patet ex poſſeſſione
capta per Marchionem, in loco Villæ nouæ non re-
peritur aliquod Molendinum, niſi in loco Caſoli, ſi-
gnum euidens, quod dictum Molendinum in bonis
Caſoli, & ſic bona etiam ipſa, fuerunt in conceſ-
22 ſione† comprehenſa, tamquàm partes circumſtan-
tes, vel de pertinentijs Villæ nouæ, ad tradita per
*Nattam in conſ.435.num.6. verſ. item non debet,
cum ſeqq.* vbi allegat *text. in l. eum qui ædes. ff. de
vſucap.*

Quartò, & denique concurrit etiam, quod in
proceſſu agitato in Curia Nouarien. per acta Ioan-
nis Mariæ de Elapis, Amicus Canobius Comen-
datarius tempore Pij Quarti, viij. Octobris 1563.
narrauit Papæ, quod tempore Pauli Quarti coram
Vice Auditore Cameræ Apoſtolicæ obtinuit ſentẽ-
tiam diffinitiuam contraque Petrum Schinerium
Militem Hieroſolymitanum, per quam inter alia
fuerat ei conceſſa immiſſio in actualem, & corpora-
lem poſſeſſionem ſuper Caſtro Villæ nouæ, ac Do-
mibus, Sedimínibus, Molendinis, & aquęductis, iu-
ribus, & pertinentijs, tàm in Territorio, & loco
Villæ nouæ, quàm partium immediatè circum-
ſtantium, & toto Territorio Villæ nouæ Diœce-
ſis Nouarien, & ſubditur, quod obtinuit decre-
tum ab eodem Vice Auditore, cum conceſſione
mandati exequutiui, & inuocationis brachij ſecu-
laris, & cum interim obierit idem Petrus, antequã
poſſet haberi exequutio dictæ ſententiæ, quia in
dictis bonis ſe intruſerant Nicolaus, Mattheus, &
Stephanus Schinerius, coram Franciſco de Albertis
Præpoſito S. Alberti Nouariæ, ipſe Orator, Con-
uentus, & Monaci egerunt contra dictos intruſos
pro exéquutione dictæ ſententiæ Vice Auditoris
Cameræ, & obtinuerunt declarari dictum brachiũ
ſeculare eſſe exequendum, & exequutioni deman-
dandum in omnibus, & per omnia, prout iacet, eoſ-
demquè Amicum Comendatarium, ac Monacos,
& Conuentum in naturalem, realem, & actualem
poſſeſſionem tenutam totius Caſtri, Terræ, Terri-
torij, & omnium poſſeſſionum Territorij. & prædij
Villæ nouæ, poſſeſſionumquè illi adiacẽtium; Vnde
ex iſtis apparet, quod nedum ſemper fuit actum
ſuper Caſtro Villæ nouæ, ſed ſuper Territorio par-
tium circumſtantium. Et quàmuis iſta ſit narratiua
Abbatis, nihilominùs aduertendum eſt, quod licet
in toto proceſſu Abbas pluriès petierit iſtam im-
miſſionem effectuari, nihilominus pars vnquàm in
commiſſionibus Reformatorijs, aut proteſtationi-
bus negauit, quod ſententia contineret etiam poſ-
ſeſſiones adiacentes Caſtro Villę nouæ, & quod for-
tiùs vrget, 9. Maij 1564. vt in proceſſu fol. 52. & 60.
Abbas produxit ſententiam Vice Auditoris Came-
ræ latam 17. Maij 1560. per acta Ioannis Philippi
de Balleatis; & alia pars in nihilo impugnauit dictã
ſententiam, niſi in eo, quod eſſet res inter alios acta,
vt in eodẽ proceſſu fol. 70. & 119. nec officit, quod
dicta ſententia non reperiatur in actis, quia de ſtylo
23 † Mediolani ſcripturæ producuntur, & poſtea re-
portantur, vt firmauit *Rota in cauſa Mediolanen.
reſciſſionis contractus 14. Decembris 1601. coram
bon. mem. Cardinali Sacrato, & apud ſan. mem.
Gregor. deciſ. 59. num. 2.* vbi, quod notorius eſt
ſtylus Mediolani, & in *cauſa Mediolanen. Decima-
rum 17. Maij 1616. coram me*, in qua aliæ deciſio-
nes allegantur.

Nequè obſtat, quod cùm Dux Maximilianus
donauerit dicto Cardinali Sedunen. Caſtrum Vigle-
uani, & alia, necnon, & bona Villæ nouæ, & bona
Caſoli, in tranſactione de anno 1522. inter Ducem
Franciſcum Sfortiam; & Gaſparem, ac Petrum eius
filium Schinerios inita, de qua in proceſſu fol. 151.
Schinerij omnia retroceſſerunt Duci reſeruatis ſibi
ſolum bonis Villæ nouæ, pro quibus promiſerunt
ſoluere Canonem, & bonis Caſoli per caput ſepara-
tùm, quorum reſpectu nihil dicitur de Canone, quia
omiſſo, quod iſti non potuerunt præiudicare Eccle-
ſiæ, hoc demùm poſſet conſiderari, ſi Eccleſia præ-
tenderet totum Caſolum, ſed cùm prætendat tan-
tùm quartam partem, quæ Territorio Villæ nouæ
adhæret, tanquàm adiacentem, & de partibus cir-
cumſtantibus Territorio Villę nouę, quæ, vt dictum
eſt, fuit expreſsè conceſſa, parum refert, quod nihil
dicatur de ſolutione Canonis reſpectu Caſoli, ſi illa
quarta pars eſt de comprehenſis in conceſſione
Territorij Villæ nouæ, & Territorij partium cir-
cumſtantium.

Nec officit, quod Marchio nõ recuperauerit bo-
na, à Schinerijs, ſed à Camera Ducali, & conſtet
alios habuiſſe intereſſe, quàm Schinerios, quia iu-
dicium fuit cœptum contra Schinerios, & alios, &
cùm Camera Ducalis eſſet in poſſeſſione, proſequu-
tum fuit iudicium contra dictam Cameram, & me-
dio iſto tempore Eccleſia obtinuit ſententiam ſu-
24 per nullitate † alienationis factæ Schinerijs, ex
quo fuit facta abſquè beneplacito Apoſtolico, licet
non potuerit exequutioni demandari, vt modo di-
ctum eſt. Nec dici poteſt D. Marchionem habuiſſe
ius, à Camera Ducali, non autem ab Eccleſia, quia
Camera voluit adiudicare Marchioni ius, quod ha-
bebat Dux Galeatius, non autem voluit præiudi-
care Eccleſiæ, de quo quicquid dicendum eſſet, ſat
eſt, quod Eccleſia acquieuerit, & D. Marchio agno-
uerit bonam fidem, cùm ſemper ſoluerit Canonem,
lib. 1600. Et quòad Gaddios certum eſt, quod ha-
bebant ius, à Schinerijs, vt colligitur ab expreſſio-
ne facta per ipſos Senatui de anno 1572. vt in pro-
ceſſu fol. 150. Et idem dicendum de alijs, cùm ex
ſerie facti appareat conceſſionem ab initio fuiſſe
factam Schinerijs.

Deniquè non obſtat, quod D. Marchio obtinue-
rit defalcari ab eius æſtimo, quod ſoluit Cameræ
Ducali, pro bonis Villæ nouæ dictum annuum Ca-
nonem librarum 1600. & ibi adiungatur atteſtatio
per hæc verba. *Come Villa noua, ſi troua notata
ne' libri del perticato, & miſura fatta dell'anno
1552. per la ſomma di pertiche* 11821. 43. & 4.
Quia aduertendum eſt, quod principaliter fuit actũ
de dicta defalcatione lib. 1600. non autem de præ-
dicta

dicta menſura, & in contrariũ adeſt depoſitio vnius teſtis examinati ad perpetuam rei memoriam, ætatio annorum 78. deponentis de auditu, quod erant pertiche 18000. negari non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum in contrarium, licet ſit examinatus ad perpetuam rei memoriam, cùm nec liber
25 † æſtimi, ex quo D. Marchio deducit huiuſmodi fundamentum, probet in præiudicium tertij. *Seraphin. deciſ. 952. num. 4.*

Et ita concluſum Eccleſia tantum informante, viſis tamen Memorialibus aliàs per D. Marchionem datis, &c.

In eadem cauſa habetur infra altera deciſio, ſub 15. Decembris eiuſdem anni 1632. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Exceptio ſupplementi legitimæ non eſt valens ad impediendam immiſſionem petitàm à fideicommiſſario. Poſseſſio habita, cum clauſula, ſine præiudicio iurium vtriuſquè partium &c. qualiter intelligatur data. Monialis, quod emiſerit profeſſionem, ex quibus arguatur. Religioſus ſi decedat extra clauſtra omnia eius bona tranſeunt in Cameram Apoſtolicam, & qualiter hoc procedat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem, non eſt ei, illa denegãda, ſi hæres ſe opponat pro legitima, & multo minùs, pro illius ſupplemento.*
2 *Legitima non prius debetur, quàm deducto ære alieno.*
3 *Et ideo ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri poſſit, quantũ debeatur ab hærede, nec filius, nec habens cauſam ab eo, poteſt non facta liquidatione, agere.*
Legitima eſt quota bonorum, & non hæreditatis. num. 3.
Legitima detractionis oppoſitio, quando ſit valens ad impediẽdam immiſſionem petitam à fideicommiſſario, num. 3.
4 *Vſusfructus ceſſat, per mortem vſufructuarij.*
5 *Vſusfructus, quando ceſſat, tunc naturalis poſſeſſio, cum ciuili remanet conſolidata.*
6 *Poſſeſſione habita, auctore Prætore, quis iuuari poteſt.*
7 *Poſſeſſio habita, cum clauſula ſine præiudicio iurium vtriuſquè partium &c. operatur, vt immiſſus non habeatur pro poſſeſſore ad præiudicium partis, de iure ſuo probantis.*
8 *Legitima ante liquidationem non debetur.*
9 *Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per exceptionem ſupplementi legitimæ, & quare.*
10 *Fideicommiſſario non eſt impedienda immiſſio per oppoſitionem inualidam.*
11 *Monialis profeſſa ſemper caret facultate teſtandi.*
12 *Moniales non acceſſiſſent ad receptionem dotis, neque in Monaſterium ingreſſa adſtringi poteſt ad illam ſoluendam, ante profeſſionem emiſſam, & quare num. 13.*
14 *Monialis munere Abbatiſſæ fungi non potuiſſet, niſi expreſſam ante profeſſionem emiſiſſet.*
15 *Moniales oblatæ non aſtringuntur ad emittendã profeſſionem, & clauſuram obſeruandam.*
16 *Deciſio aliqua non obſtat, licet aliquid in ea aſſeratur, dum poſtea apparet indubitanter probatum contrarium.*
17 *Religioſus, ſi decedat extra clauſtra, omnia eius iura, & bona tranſeunt in Cameram Apoſtolicã.*
18 *Conſtitutio Gregor. XIII. in nou. Bullar. 43. diſponens, quod omnia iura, & bona Religioſi decedentis extra clauſtra tranſeãt in Cameram Apoſtolicam &c. non aufert ius ante ingreſſum Monaſterÿs quæſitum.*
19 *Sed tantummodò defert Cameræ Apoſtolicæ, quod acquiritur per Religioſum de tempore, quo viuit extra clauſtra, etiam ex cauſa teſtata, vel inteſtata ſucceſſionis.*
20 *In Conſtitutione aliqua ſe fundans, omnia eius requiſita probare tenetur ad hoc, vt illa iuuetur.*
21 *Reus in ſua exceptione eſt actor.*
22 *Probatio æquiuoca non releuat.*

DECISIO CXXI.

RESOLVTVM fuit ſtandum eſſe in deciſis * etiam reſpectu legitimæ Beatricis; quia cum D. Iulius non ſit hæres Angelæ, neque immediatè, neque mediatè ex perſona eiuſdem Beatricis eius filiæ, nec poſſideat, nec titulum habeat, non poteſt dici legitimus. Cõtradictor ad impediendum fideicommiſſarium agentem ad immiſſionem,
1 † etiam quòd ille ſe opponat pro legitima, & multò minùs pro eius ſupplemento, *Bart. in l. finali, num. 21. verſ. Si probat titulum, & poſſeſſionem, C. de edict. Diu. Adr. tollen.* & ex ſolo titulo legitimæ quatenùs de eo doceretur, non poteſt impedire immiſſionem per fideicommiſſarium, petitam;
2 quia legitima † non priùs debetur, quàm deducto ære alieno, *l. Papinianus, §. 3. ff. de inoffic. teſtam.* & cum ſit quota bonorum, non autem hæreditatis, *Dec. in l. hæres inſtituta num. 5. C. de impub. & alÿs ſubſtit. Franc. deciſ. 127. in principio. Maſtrill. deciſ. 64.* ideò ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri
3 quantùm debeatur ab hærede, † nec filius, aut habens cauſam ab eo, poteſt non facta liquidatione agere, *Alex. conſ. 134. nu. 1. lib. 4. Pr us in l. quartam nu. 17. ff. ad l. Falcid. Surd. plenè in conſ. 248. num. 17. & 24. Maſtrill. eadem deciſ. 64. Franc. deciſ. 127. num. 1.*

Nequè obſtat, quòd D. Iulius ſit hæres Beatricis, & poſſideat bona hæreditaria Angelæ matris Beatricis, vt ideò dicatur legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem. ſecùndùm terminos allegatæ doctrinæ Bart.

Quia cùm hæc poſſeſſio, quæ allegatur per Dominum Iulium poſſit deſumi ex perſona Iulij Senioris fratris Beatricis, vel ex perſona Clementis filij dicti Iulij, ac demùm ex perſona Beatricis, & ipſius D. Iulij.

De

Digitized by Google

De poſſeſſione Iulij Senioris non eſt agendum,
quia nunquàm fuit hæres Angelæ matris, ſed vſufru-
4 ctuarius, & † eo mortuo ceſſauit vſufructus, & na-
5 turalis poſſeſſio, cum ciuili † remanſit conſolidata
*§. primo inſtit. quib. mod. vſufr. finiatur, Menoch.
conſ. 139. num. 15. Honded. conſ. 18. num. 73. lib. 2.*

Similiter neque ratio haberi poteſt de poſſeſſione
Clementis filij Iulij, & patrui D. Iulij Iunioris, qui
Clemens fuit, & ipſe hæres Beatricis pro medieta-
6 te, quaſi ex ea iuuari poſſit tanquàm † habita aucto-
re Prætore per Theſaurarium generalem Came-
ræ Apoſtolicæ per *l. iuſtè poſſidet, ff. de acquiren.
poſſeſſ. Mohed. deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat.*

Quia vltra reſpoſionem datam in deciſione cau-
ſæ 23. Ianuarij 1630. quòd ſcilicet poſſeſſio illa
emanauerit cum clauſula præſeruatiua ſine præiu-
dicio Iurium vtriuſquè partis, tàm in poſſeſſorio,
quàm in petitorio, & per conſequens remanſerit
7 conditionalis, † & operatur, vt immiſſus non ha-
beatur pro poſſeſſore ad præiudicium hæredis de
ſuo Iure probantis, *Put. deciſ. 32. lib. 2. Surd. de-
ciſ. 333. num. 10. Peregr. de fideicommiſſ. art. 47.
num. 29. cum alijs in dicta deciſione allegatis*; ad-
huc poſſeſſio non eſſet releuans, quòad legitimam
Beatricis, ex quo de tempore habitæ dictæ poſſeſ-
ſionis Beatrix viuebat, & in Clementem Iura hære-
ditaria eiuſdem Beatricis, tunc non erant tranſlata;
nam decretum Theſaurarij 1601. & de menſe Fe-
bruarii 1602. Beatrix obijt.

Demùm nullum poteſt conſtitui fundamentum
in poſſeſſione Beatricis, vel D. Iulij ex perſona il-
lius; quia non probatur quod illa vnquàm poſſede-
rit hæreditaria bona Angelæ matris, & quod magis
eſt ſi reperirentùr propria auctoritate occupata, vel
apprehenſa per eandem Beatricem, vel D. Iulium,
aut alios hæredes; adhuc talis poſſeſſio non releua-
ret ad conſtituendum legitimum Contradictorem
tãquàm de poſſeſſione incerta, ratione loci, & quo-
8 tæ, cum † ante liquidationem, legitima non debea-
tur *Bart. in l. 2. num. 4. C. quando, & quib. quar-
ta pars. lib. 10. Alex. conſ. 34. num. 1. lib. 4.* ponens
caſum in hærede filio, cui debetur legitima, *Iaſ. in
l. 3. §. incertam num. 10. ff. de acquir. poſſeſſ. Dec.
conſil. 236. num. 15. Menoch. de adipiſc. remed. 4.
num. 643. Picus in l. in quartam. num. 159. ff. ad
l. falcid. Craſſ. in §. legitima, quæſt. 16. num. 4.* &
plenè comprobant *Modern. de legitimo contrad.
quæſt. 13. art. 1. num. 9. & 10.* difficiliùs poſſet ip-
ſe D. Iulius releuari ex propria poſſeſſione incerta,
cùm tàm Clemens patruus, quàm ipſe D. Iulius
nepos habuerint ex bonis Angelæ loca montiũ 62.
æſtimata ſcut. 6225. Itaut non de integra legitima,
ſed de ſupplemento eſſet agendum, quo caſu ſemper
expectanda erit liquidatio, & interim Immiſſio
9 † non poteſt impediri fideicommiſſario, quia neſci-
tur, quanta ſit portio illius, vel tertia, vel quarta, vel
milleſima, vt dicit idem *Bart. in d. l. 2. num. 4. verſ.
Item ratione quotæ, & Rota* idem ponderauit *in
Peruſina fideicommiſſi de Cincijs 19. Aprilis 1630.
coram D. meo Dunozetto.*

Quò verò ad titulum ex teſtamento Beatricis al-
legatum, circumſcripta poſſeſſione inualida, non
etiam ille poteſt allegari ad impediendam immiſ-
ſionem per fideicommiſſarium petitam, quia ſem-
10 per † obſtat defectus liquidationis, & certitudinis
quotæ partis legitimæ, & nihilominùs non etiam de
eo ſufficienter conſtare, viſum fuit.

Nam, & ſi doceatur de Teſtamento Beatricis,
in quo de anno 1601. menſis Octobris, ſuos hære-
des fecit Clementem ex fratre nepotem pro medie-
tate, & pro altera medietate Iulium, & Alexan-
drum filios Alexandri Mariæ.

Attamen, quia cùm eadem Beatrix fuerit Mo-
11 nialis † profeſſa ſemper caruit facultate teſtandi,
*auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. quia ingre-
dientibus 19. quæſt. 3. cap. 2. de teſtam. Dec. in c. in
præſentia, num. 78. de probat. Sanchez ſuper De-
calog. lib. 7. cap. 8. num. 2.*

Nequè dubitarunt Domini, quod eadem Beatrix
fuerit Monialis, & profeſſa, nam ingreſſa de anno
1540. Monaſterium Omnium Sanctorum nuncupa-
tum del Sacco Ciuitatis Caſtelli, & adhuc intra an-
num probationis exiſtens, Alexander illius pater
Monialibus ſoluit ad computum dotis, & ſeù elee-
moſynæ ſcuta ducenta, & poſtmodùm Angela eius
mater de anno 1555. reſiduum dotis, quod erat
ſcut. 500. eiſdem Monialibus numerauit, ad quo-
12 rum receptionem † nequè Moniales aceeſſiſſent,
nequè Angela adſtringi potuiſſet ante profeſſionem
13 emanatam, ex quo eleemoſyna † erogatur pro ſu-
ſtentatione perpetui oneris ex parte Monaſterij
alendi ſororem profeſſam; non autem ad tempus in
Clauſtro permanſuram, eidemquè Beatrici Cardi-
nalis Vitellotius frater moriens de anno 1566. re-
liquit legatum ſcut. 25. vita durante, pro cuius cõ-
ſequutione, cùm diù nomine Monaſterij coram di-
uerſis Iudicibus agitatum fuiſſet, tandem de anno
1580. menſe Octobris, Moniales omnes profeſſæ,
& eadem Beatrix inter eas vti Abbatiſſa tranſige-
runt, cum hæredibus Cardinalis, quo munere
14 † Abbatiſſæ fungi non potuiſſet, niſi expreſſam an-
te profeſſionem emiſiſſet, *cap. nullus, c. indemni-
tatibus de elect. in 6.* & in *Concil. Trid.* idem ſanci-
tum fuit *de Regular. cap. 7. ſeſſ. 25.* & in eum mo-
dum per Viſitatorem Apoſtolicum de anno 1571.
per Conſtitutiones particulares cautum fuit ipſis
Monialibus omnibus congregatis acceptantibus,
& obſeruare promittentibus.

Non obſtant, literæ Epiſcopi Ciuitatis Caſtelli
reſponſiuæ literis ſacræ Congregationis, nempè Ab-
batiſſam Monaſterij del Sacco dixiſſe iam excedere
annum trigeſimum, in quo ipſa reperitur Monialis,
& quod aliqua ex Monialibus non emiſit poſſeſſio-
nem, nec Viſitatorem tractaſſe, cum illis de profeſ-
ſione, ſed de clauſura.

Quia conuincitur reſponſionem fuiſſe artificio-
ſam, ex quo inſtrumenta Dotis, & legati, exerci-
tium dignitatis Abbatiſſatus, Conſtitutiones Viſi-
tatoris, & Monialium confeſſiones benè determi-
nant fuiſſe, & eſſe Monaſterium profeſſarum, non
autem Oblatarum Congregationem; propter formã
15 profeſſionis, & clauſuræ indictam, † & obſeruatam,
ad quæ oblatæ non adſtringuntur, *Bocr. deciſ. 20.
num. 6.* & latiſſimè diſtinguit *Mirand. in Manual.
Prælat. regular. de Sacris Monial. quæſt. prima
artic. 6.*

Nec contradicit *deciſio bon. mem. Card. Lan-
cellotti 15. Martij* 1604. quàmuis in ea aſſeratur

non

16 † non conſtare de profeſſione Beatricis, quia quod
tunc non cõſtabat, hodiè ex prædictis indubitanter
probatum, apparet.

Demùm non obſtat, quod Beatrix deceſſerit ex-
17 tra Clauſtra, & propterea omnia † eius iura, & bo-
na ex Conſtitutione Gregorij XIII. in nouo Bulla-
rio 43. tranſierint in Cameram Apoſtolicam, cuius
eſt ceſſionarius Dominus Iulius;

Quia, & ſi probetur Beatricem condidiſſe teſta-
mentum extra Clauſtra 9. Octobris 1601. & obijſ-
ſe prima Februarij 1602. attamen quia verba con-
18 ſtitutionis prædictæ † non auferunt ius ante
egreſſum Monaſterij quæſitum, ſed tantummodò
deferunt Cameræ Apoſtolicæ, quod acquiritur per
Religioſum de tempore, quo viuit extra Clauſtra.
19 † etiam ex cauſa teſtatæ, vel inteſtatæ ſucceſſionis,
non ſufficit D. Iulio ſi probauerit obitum Beatricis
20 extra Clauſtra, † niſi etiam inſimul iuſtificauerit
delatum fuiſſe ius legitimæ Cameræ Apoſtolicæ, in
tempore excluſiuo Monaſterij, cum hoc pertineat
ad fundamentum eius intentionis, quod tenetur
21 probare, etiam ſi ſit † reus in ſua exceptione, *Bart.
in l. prima per illum textum, ff. de except. Corn.
conſ. 223. num. 7. vol. 2. Pariſ. conſ. 45. in princip.
volum. primo, Aegid. deciſ. 563. Gayl. lib. 2. obſeru.
13. num. 3. Surd. conſ. 248. num. 3. lib. 2.* aliàs hęc
exceptio iuriũ Cameræ ſemper erit æquiuoca, quod
22 ſcilicet legitima Beatricis pertineat, vel † non per-
tineat ad iura Cameræ, quæ in gradu probationis
nihil ſolet concludere, *cap. in præſentia de probat.
l. non hoc, C. vnd. legitim. Surd. conſ. 151. nu. 47
volum. 2.*

Et ita.

☞ * Ideſt ſub die 23. Ianuarij, & 17. Maij 1630. ſunt deciſiones 340. & 376. ſupra part. 5. recent. & vide etiam deciſ. 47. in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum.

Die Mercurij 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Appellationi interpoſitæ, ſi quis renunciauerit, quid operetur talis renunciatio. Obligatio facta in Carceribus, quãdo valeat. In executiuis licita eſt variatio, donec creditor conſequatur ſuum creditum.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum, facit probationem probatam.*

2 *Immiſſus in poſſeſſionem per ſubbaſtationem, præuia Iudicis auctoritate, iuſtè poſſidet.*

3 *Appellationi, ſi pars aduerſa renunciauerit, non poteſt amplius de nullitate opponere, de geſtis ab altera parte.*

Cum tunc de dicta appellatione non eſt habenda ratio, ac ſi numquam interpoſita fuiſſet, n. 3.

4 *Quaſi poſſeſſio amittitur per renunciationem.*

5 *Iura ſua renunciantibus, non datur amplius regreſſus ad illa.*

6 *Renunciatio facta in carceribus præſumitur facta per metum, & ideo non ſuſtinetur.*

7 *Carcerati obligatio eſt valida, & ſuſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus.*

8 *A manutentione petita, vt quis repellatur, ſufficit renuntiatio, vtcumquè facta.*

9 *Poſſeſſio amittitur per renunciationem coactã, & renuncians debet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu factum, ex edicto quod metus cauſa.*

10 *Poſſeſſioni, ſi quis coactè renunciauerit, non debet agere poſſeſſorio ad recuperãdum, ſed actione, quod metus cauſa, ad illum actum reſcindendum.*

11 *Pro carcerationis iuſtitia præſumitur.*

12 *Obligatio, quantùmuis in carceribus facta ſuſtinetur, ſi quis iuſtè fuerit carceratus.*

13 *Bona capta pro executione, ſi fuerint ſubbaſtata, & tradita emptori, non poteſt iterum creditor via executiua contra eundem debitorem agere ex eodem contractu.*

14 *Debitor ſpoliatus re ſua, non debet iterum via executiua pro eodem debito, alijs bonis ſpoliari.*

15 *Remedia plura, ſi quis habeat, eligendo vnum, non præcludit ſibi viam ad aliud.*

16 *In executiuis poteſt actor relinquere viam inceptam, & ad aliam recurrere.*

17 *Actor in executiuis poteſt omiſſa via ſubbaſtationis bonorum, procedere ad capturam perſonæ.*

18 *Creditor, ſi habeat bona debitoris ſequeſtrata, poteſt tamen petere debitum, quia non eſt ſibi ſatisfactum.*

19 *Et hoc maxime procedit ſtante obligatione Camerali, ex tritiſſimo, & viſitato ſtylo.*

20 *Depoſitum, quando eſt conditionale, & non liberum, non ſuffragatur.*

DECISIO CXXII.

BARTHOLOMEVS Albizzinus ſub prætextu
nullitatis ſubhaſtationis bonorum in vim man-
dati executiui ſibi ablatorum, ab A.C. obtinuit ma-
nuteneri in illorum poſſeſſione. Et licet in carce-
ribus renunciauerit dicto mandato de manutenen-
do per ipſum obtento, nihilominus obtinuit exequi
dictum mandatum, à quibus interpoſita appella-
tione, & commiſſa cauſa in Rota, cum facultate
manutenendi quem de Iure, ad fauorem Ioannis
Baptiſtæ Ranucij, cui bona ablata fuerunt delibe-
rata, fuit reſolutum. Quia de eius poſſeſſione capta
in vim mandati Iudicis conſtat ex Inſtrumento,
1 quod facere † probationem probatam pluries fuit
reſolutum, fuit enim immiſſus per ſubhaſtationem;
† præuia Iudicis auctoritate. *l. iuſtè poſſidet l. qui vni-
uerſas. §. Item cum Pretor. ff. de acquir. poſſeſſ.
Rota coram bo. me. Cardinali Caualerio deciſ. 42.
n. 1. & coram ſancta me. Gregorio XV. deciſ. 582.
num. 2.*

Neque Albizzinus poteſt manutentionem excludere, ſub prætextu appellationis interpoſitæ à ſubhaſtatione, quia cum deinde renunciauerit appellationi, & mandato de manutenendo ſibi conceſſo, quinimò approbauerit, & emologauerit ſubhaſtationem, & deliberationem factam ad fauorem dicti Ranucij, non poteſt amplius de nullitate oppone-

3 ponere, † ſed omnia geſta remanent valida ex facto
partis, ita vt de appellatione non ſit habenda ratio,
ac ſi nunquàm interpoſita fuiſſet, *vt poſt Franch.
& alios in cap. interpoſita. §. ille deniquè num.2.
de appellatione firmat Scacc. de appellat. lib.2. cap.2.
quæſt.19. remed.1. concl.5. num.8.* fuit enim per
4 huiuſmodi renunciationem amiſſa quaſi † poſſeſſio.
Panormit. in cap. accepta. num.4. de reſt. ſpol. &
5 propterea ei non eſt danda † manutentio, cum re-
nunciantibus iura ſua non detur regreſſus ad illa,
*l. quæritur. §. venditor. ff. de ædil. edict. cap. ex trãſ-
miſſa. de renunciat. Rota in Parmeñ penſionis. 28.
Iunij 1627. coram R.P.D. meo Durano.*

Non obſtat, quod poſtea renunciatio facta in car-
6 ceribus, † cenſeatur facta per metum; & propterea
non ſuſtineatur *ad tex. in l. qui in carcere. ff. de
7 eo, quod met. cauſ.* quia quotiès iuſtè fuit quis †
carceratus, obligatio carcerati eſt valida, & ſuſti-
netur, vt apparet ex pluribus deductis, *per R.P.D.
meum Merlinum in Romana mutui ſeu pecunia-
ria. 14. Martij* 1631. in qua hæc materia latè per-
tractatur.

Nec in præſenti agitur de reſcindenda venditio-
ne, ſed agitur ſuper poſſeſſorio, ad quod vt Albizzi-
8 nus repellatur † ſufficit dicta renunciatio vtcumq;
facta, *l. ſi mulier. §. vltimo. ff. quod met. cauſ. Me-
noch. de recuper. remed.1. num.104. Pariſ. de reſi-
gnat. benef. lib.13. quæſt.2. num.8. Rota deciſ.5. de
renunciat. in nou.* vbi, quod per renunciationem
9 † coactam amittitur poſſeſſio, & renuncians debet
agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu fa-
ctũ, ex edicto, quod metus cauſa, *Signorol. conſ.75.
num.22. Card. in clem.2. §. ſanè tertia oppoſitione
de pœnis Anchar. conſ.382. in princ. Felin. in cap.
Præterea. num.35. de ſponſal.* & propterea non
10 † poſſeſſorio agitur ad recuperandum, ſed ea actio-
ne, quod metus cauſa ad reſciſſionem illius actus.
11 Et licet pro Iuſtitia † carcerationis præſumatur,
Attamẽ in præſenti caſu de ea clarè patet, quia con-
ſtat de debito ſcutorum 531. ex publico Inſtru-
mento obligatione Camerali vallato, cuius virtute
conuentus à creditore. A.C. ſeruatis ſeruandis mã-
datum executiuum relaxauit, executum primò ſu-
per bonis Ranuccio deliberatis, deinde in perſona
12 eiuſdemmet Albizzini debitoris, vnde obligatio †
quãtùm vis in carceribus facta ſuſtinetur *ad tex. in
l. fin. §. fin. ff. de eo quod met. cauſ. Alex. in l. à diuo
Pio. §. in venditione. num.5. in princ ff. de re iudic.*

Nec poteſt carceratio argui de Iniuſtitia, ex eo
quod bona debitoris fuerint cũ effectu ſubhaſtata,
licitata, & vendita, & quod ſubhaſtatio fuerit effe-
ctum ſortita per traditionem bonorum, factam Ra-
nuccio licitanti, vt propterea poſtquàm fuerunt pi-
13 gnora prætoria capta pro executione ſententiæ †
ſubhaſtata, & tradita emptori, non potuerit credi-
tor iterùm via executiua contra eumdem debitorẽ
agere ex eodem contractu *l. à diuo Pio. §. ſi poſt ad-
ditum pignus. ff de re iud* ea ratione, quia debitor
14 ſpoliatus re † ſua, non debet iterùm via executiua
pro eodem debito, alijs bonis ſpoliari, per ea, quæ
tradit *Parlad. lib.2. rer. quotidian. cap. fin. 4. par. §.
16. num.20. & faciunt tradita per Ioſeph. Ludouic.
deciſ.111 num.9. & ſeqq. Gonzal. ſuper reg.8. gloſſ.
6. num.189. & ſeqq.* Quia quandoquis habet plura
15 remedia eligẽdo † vnum, non præcludit ſibi viam
ad aliud. *Neguſant. de pignor. par.8. membr.3. num.4.
tom.6. par.1. fol.258. Iacob. Caruen. de iud. ſol.
par.1 cap.17. de appellat. num.38.* & quod in exe-
16 cutiuis poſſit † actor relinquere viam inceptam,
& ad aliam recurrere, *refert, & ſequitur Capitaq.
17 deciſ.50. num.5. par.1.* vnde omiſſa via † ſubhaſta-
tionis bonorum, potuit procedi ad capturam perſo-
næ, *Bart. in l. conſentaneum; num.17. vbi Bald. in
l. fin. C. quomod. & quand. Iud. Iaſ. in l. nulli prorſ-
ſus. col. fin. C. de Iudic. Aret. conſ.111. col. fin. Dec.
conſ.12. nu.2.* vbi quod licet creditor habeat bona
18 debitoris ſequeſtrata, † poterit tamen debitum
petere, quia non eſt ſibi ſatisfactum. *Surd. conſ.
365. num.11. Crauett. conſ.63. num.9.* ſtante præ-
19 ſertim obligatione † Camerali. *Pariſ. conſ.103.
num.3. vol.3. Galleſ. de oblig. Cam. quæſt.15. nu.2.
vbi Zacch. num.1.* quod procedit ſinè difficultate
ex tritiſſimo, & vſitato ſtylo.

Nec obſtat, quod in caſu iſto videatur ſatisfa-
ctum creditori per depoſitum factum à Ranuccio,
20 quia cùm fuerit † conditionale, nõ autem liberum,
non ſuffragatur. *Bart. in l. ſoluturos. num.5. ff. de
ſolut. Salicet. in l. acceptam. n.1. C. de vſur. Cenc. de
Cenſ. par.3. cap.1. quæſt.3. art.9. num.28.* vbi appa-
ret Rotam pluries ità ſenſiſſe.

Et propterea cum conſtet de validitate renunciatio-
nis Ranuccio, & poſſeſſori, authore Prætore, fuit
manutentio conceſſa.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Tutelæ.

Die Mercurij 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex, ſi remoueat tutorem, vti ſuſpectum, vel interloquatur ſuper eius legitima excuſatione, ſemper erit locus tutelæ datiuæ, & non legitimæ, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ propter officium publicum.*
2 *Tutori datiuo, & non legitimo eſt locus, ſi ſemel tutela deuoluta ſit ad tutorem teſtamentarium, & ipſe ſe legitimè excuſauerit.*
3 *Et hoc caſu alius ſimilis eſt dandus.*
4 *Iudex, ſi remoueat teſtamentarium tutorem, vel vti ſuſpectum, vel quia ſe legitimè excuſauerit, hoc agit, vt alium det tutorem, non autem, vt aperiatur locus legitimo tutori.*
5 *Deſtitutio ad quem pertinet, ad eumdem etiam debet pertinere inſtitutio.*
6 *In Tutore teſtamentario, quando non ſimus.*
7 *Tutela datiua expirata, quando ſuccedat legitima.*
8 *Subrogatus aſſumit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
9 *Tutor, ſi egeat Iudicis miniſterio ad ſe eximẽdum ab onere tutelæ tunc Iudex vtrumquè agit,*

nam

nam eximit, & de alio prouidet.

10 *Tutor legitimus donec adeſt, nõ eſt locus datiuo, & quando iſta regula non procedat.*

11 *Tutela datiua, quando ceſſat non Iudicis miniſterio puta morte ciuili, vel naturali, tunc locus eſt tutela legitima.*

12 *Iudex, quando interloquitur ſuper excuſatione tutoris, ſemper eſt locus tutelæ datiuæ.*

13 *Mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorũ, alium tutorem nominare non poteſt.*

14 *Iudex in decernendo tutorem pupillis, ſi vult, poteſt ſequi conſilium matris ad deputandum eis tutorem deferendo ei, propter amorem erga filios.*

15 *Clauſula, & omni meliori modo, & poſita in ſententia operatur, ut ſubſtineatur eo modo, quo eſt vtilius.*

DECISIO CXXIII.

DOMINA Conſtantia Mazzigna de Clementinis, mortuo Iacobo Antonio Rodiano eius viro,
antequàm ſecundò nuberet, petijt à Iudice præuia
tutelæ filiorũ ſuorum renunciatione, deputari in tutorem Dominum Petrum Paulum Bonillum, qui
deputatus, & confirmatus fuit ſub die 30. Maij
1628. ſed eodem poſt tres menſes tutelam recuſante, & D. Conſtantia iam ſecundis nuptijs contractis, denuo petente de alio tutore prouideri, nominauit Anibalem Serenum, qui pariter à Iudice
fuit deputatus, pronunciando inſuper non obſtante
contradictione DD. Philippi, & Iuliani de Mazzinghis, tutorem datum eſſe confirmandum, excluſis legitimis tutoribus; cauſa ad Rotam delata,
quæſitum fuit, an eadem ſententia eſſet confirmanda, & affirmatiuè fuit reſolutum.

1 Quia D. Bonillus Iudicis miniſterio ſe † exemit
à tutela, excuſando ſè propter functionem publici
muneris, quo caſu clara ſunt verba *text. in l. ſi quis
ſub conditione, ff. de Teſtam. Tutel.* vt ſit locus tutori datiuo, non autem legitimo; ibi & ſi ſemel ad
2 teſtamentarium deuoluta ſit † tutela; deinde excuſatus ſit tutor teſtamentarius, adhuc dicimus in
locum excuſati alium dandum; non ad legitimum
tutorem redire tutelam; & paulò infra ponitur ra-
3 tio; nam & hic idcirco agit, vt alius detur, ſimilis
eſt *textus in l. 3. §. quæri poteſt ff. de legitim. Tutor.*
propterea *Bart. & Bald. in d. l. ſi quis ſub conditione.* ponderant factum Iudicis id principaliter agen-
4 tis; vt illum remoueat, vel tamquàm † ſuſpectum,
vel quod verè impeditus ſit, & excuſandus; vnde
id agit, vt alium det tutorem; non autem vt aperiatur locus legitimo; & idem ſentit. *gloſſ. in Auth. ſacramentum in verbo tutela C. quãdo Mulier. offic.
Tutel. & Gabr. conſ. 27. num. 2. lib. 1. Montan. de
tutore cap. 16. num. 8. Guttierez eod. tract. part. 5.
num. 12. & conſ. 52. num. 17. Gregor. Lopez lib. 5.
par. 6. tit. 16. gloſſ.* 3. aduertentes prætereà, & in
ſpecie *Bald. ſub num. 2. in d. l. ſi quis ſub conditione*,
quod non ideo hoc Iudici permittitur, quia durent
reliquiæ datiuæ, ſed quia ad quem pertinet deſtitu-
5 tio, † ad eumdẽ pertinet inſtitutio; vnde eodem Iudicis miniſterio debet vtrùmquè fieri.

Nec refert, quod in præſenti non agatur de teſta-
6 mentario tutore, qui ſe excuſauit, † prout erat D.
Conſtantia, quæ adiuit Iudicem, antequàm ad ſecunda vota tranſiret, maniſeſtando cauſam ſuæ ſuſpicionis, vt à tutela abiret, aliuſquè tutor à Iudice
daretur, in quibus terminis videntur loqui *textus in
l. ſi quis ſub condit. & ſupra allegat.* & latiſſimè explicat *Berou. q. 56. nu. 5.* ſecus autem quando alius
tutor iam datus, nempè Bonillus deſijt eſſe tutor:
7 † quia tunc expirata datiua, ſuccedit legitima. *§. finali inſtit. quib. mod. tutel. finit. Curt. Iun. conſ. 29.
num. 6. Speeul. de tutore § ſi verò num. 4. Gratian.
diſcept. 63. num. 14.*

Quia de muliere recuſante ad ſubrogatũ recuſantẽ, ad hunc effectũ nõ cõſtituitur eſſentalis differen-
8 tia; † dum aſſumpſit naturam eius, in cuius locum
fuit ſubrogatus *Sateet. in Auth ſacramentum n. 6.
C. quando Mulier offic. tutel. fung. poſſ. Gutier. d.
conſ. 52. num. 9.* Sed in eo, an excuſatus à tutela
9 egeat † Iudicis miniſterio ad ſe eximendum ab
onere: quia tunc vtrumque agit Iudex, & eximit,
10 & de alio prouidet tutore, & † in hac parte ceſſat
regula de legitimo Tutore dando, donec extet; non
autẽ de datiuo per *l. ſi tutor §. 1. ff. de Tutel. & ration. diſtrab. l. non ſolum §. ſi libertus ff. de excuſ.
tutor.* quia vera eſt, quando ceſſat tutela abſquè Iu-
11 dicis miniſterio, † puta morte ciuili, vel naturali,
vt diſtinguit *Bart. & Bald. in d. l. ſi quis ſub conditione*, ex quo tunc finitur tutela facto naturæ, non
Iudicis; ſed quãdo intrat Iudex aliquid agens, prout
12 † eſt in cognoſcendo ſuper excuſatione, & interloquendo ſemper locus eſt datiuæ.

Denùm non obſtat, quod poſtquàm D. Conſtãtia mater tranſijt ad ſecunda vota Bonillus ſe excuſauit, & ipſa nominauit Anibalem Serenum, &
Iudex in ſententia ſequendo illius nominationem,
diffinitiuè pronuntiauit benè eumdem Anibalem,
in tutorem per dictam D. Conſtantiam dictis filijs
ſuis, fuiſſe nominatum, & per A.C. confirmatum,
13 de quo tempore † nominare non poterat; dum funditus deſierat eſſe tutrix *Bart. & Bald. in d. l. ſi quis
ſub conditione*, & in *Auth. ſacramentum C. quando
Mulier. offic. Tutel. fung. poſſ. Berou. dicta q. 66.
num. 5. & 6.*

Quia Iudex, & ſi nominatum à Matre deputauerit in tutorem, non tamen id ægit, quia teneretur
nominatum deputare; ſed quia potuit ſequi matris
14 conſilium, † quatenùs deputandus repertus fuiſſet idoneus, deferendo etiam illi propter amorem
erga filium. *Gabr. conſ. 27. num. 4. lib. 1. Bart. in d.
Auth. Sacramentum num. 4. Guttierez de tutel.
par. 1. cap. 8. num. 72. Gregor. Lopez. in ſupra alleg.
gloſſ. 3.* & propterea Iudex non ſe reſtrinxit ad nominationem; ſed in eadem ſentẽtia fecit ſecundam
partem, ibi *quatenùs opus ſit eumdem Anibalem
in tutorem ex officio deputamus*, & cùm clauſula,
15 † *& omni meliori modo*, per quam actus ſuſtinetur
in vtroquè capite, prout vtilius eſt ei, ad cuius fauorem ſententia lata reperitur *Grat. conſ. 34. nu. 6.
Caputaquen. decis. 124. par. 1. Cæſar. de Graſſ. dec. 1
num. 4. de elect. Rota decis. 200. num. 11. par. 1.
recent.*

Et ita, &c.

REV.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Veneris 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Appellans ad Romanam Curiam, ad hoc, vt in ea, cauſa tractetur, quid ſit neceſſarium. Appellationis notitia quando, & in quibus caſibus, cẽſeatur deueniſſe ad partem aduerſam, et ſtante dicta ſcientia, quid pars peragere debeat. Notabilis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa poſteaquàm fuit commiſſa in Curia cenſetur ad illam, cauſa deuoluta, & habet vim peremptorij ad totam cauſam, præcedente intimatione, abſquè alia citatione. & num. 2. vbi quid ſeruetur de ſtylo Rotæ.*

3 *Principalis cenſetur habuiſſe notitiam appellationis interpoſitæ, ſi eius procurator producat mandatum in actis illius cauſæ.*

4 *Priuati non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti.*

5 *Citationis nullitas ſaluatur ex ſcientia citati. & num. 65.*

6 *Appellationis admiſſio, quando habeat vim peremptorij. & num. 8. 17.*

7 *Cauſa cenſetur prophana etiam, quod ſit ſpiritualis, dum non agitur ſuper titulo beneficij.*

9 *Appellans ad Papam tenetur proſequi cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratorem cum ſufficienti mandato.*

10 *Iudex à quo, quando non poſſit procedere ad executionem ſuæ ſententiæ.*

11 *Appellationi, quando per Iudicem, aut per partem non defertur, tunc non dicitur cauſa deuoluta ad Curiam, vt in ea poſſit tractari.*

12 *Termini ſola præfixio ad proſequendam appellationem habet vim peremptorij.*

13 *Cauſæ beneficiales de ſui natura per appellationem ſunt tractandæ in Curia.*

14 *Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa biennium.*

15 *Et poſt hoc tempus pars amplius non auditur, niſi ex cauſa, ſaltem per viam reſtitutionis in integrum.*

16 *Iudex poteſt ex cauſa abbreuiare terminum appellationis, à lege præfixum.*

18 *Appellationis termini præfixio eſt tantæ cõſiderationis, vt ex ea ſolùm cauſetur deuolutio, & edictum peremptorium abſquè alia dilatione.*

19 *Alij contrarium ſentiunt, maximè quando appellatio interpoſita eſt à diffinitiua.*

20 *Notitia alicuius rei, quando ad aliquem non peruenit, ipſe diuinare non poteſt.*

21 *Clem. cauſam. de appell. expreſſè induxit intimationem appellationis.*

22 *Iudex delegatus non poteſt procedere contra abſentem, abſquè noua citatione.*

23 *Et quando eſt citatus, & non comparet, tunc incipit illius contumacia, & non antea.*

24 *Iudex appellationis ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus.*

25 *Cauſa, ſiuè per appellationem, ſiuè per citationem, ſiuè ex ſpeciali mandato ſit in Curia, partes ſunt citandæ ad totam cauſam, & ſingulos actus, vſquè ad diffinitiuam ſententiam excluſiuè.*

26 *Clem. vt cauſam. de appellat. quare emanauerit.*

27 *Cauſam deuoluen͠d ad Curiam Romanam, cum plena notitia principalis, tenetur intra menſem iter arripere ad Papam.*

30 *Cauſæ beneficiales citò debent expediri, ne ex diuturna vacatione damnum ſentirent Eccleſiæ.*

31 *Text. in cap. 1. de elect. in 6. procedit tantum in beneficialibus. & num. 32.*

33 *Rot. deciſ. 1. de elect. in nou. & aliæ plures in quibus terminis loquantur.*

34 *Deciſiones Rotæ vbi faciunt mentionem de Clem. cauſam. de appell. omnes debent intelligi de cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus, hoc eſt matrimonialibus.*

35 *Statutum in cauſis beneficialibus, cenſetur idem ſtatutum in cauſis matrimonialibus, quãdo agitur de fœdere matrimonij.*

36 *Clem. cauſam de appell. non habet locum, niſi quãdo agitur ſuper titulo beneficij.*

37 *Cauſa matrimonialis, quando æquiparetur cauſæ beneficiali.*

38 *Appellatio ad Curiam, vt teneat, requiritur; vel quod ſit interpoſita parte præſente, vel quod interuenerit intimatio. & num. 43.*

39 *Appellans iuxtà formam cap. vt circa. de elect. in 6. quid ſeruare teneatur.*

41 *Forma inducta ad certum effectum, poteſt ſperni. dummodò habeamus effectum.*

42 *Forma, quando reſpicit ordinem, & ſubſtantiam actus debet ſeruari, & eius omiſſio vitiat actum.*

44 *Speculator in §. qualiter. de appell. num. 11. quando procedat.*

45 *Appellationis ſcientia debet eſſe plena, & certa, itaut æquipolleat præſentiæ, & intimationi.*

46 *Vital. in Clem. cauſam §. intimatio de appellat. num. 33. declaratur.*

47 *Appellationis ſcientiam, non præſumitur quis habuiſſe, ex conſtitutione procuratoris, ſi non adſit clauſula reſtrictiua ad cauſas deuolutas.*

48 *Nam reſtrictiua iſta, induceit ſcientiam per neceſſè, & vide num. 49. 50. & 51.*

52 *Cauſa non cenſetur deuoluta ad Curiam, niſi ad appellatum, eius notitia certa, & plena intra tempus præfixum peruenerit.*

53 *Appellationis ſcientiam non præſumitur, quis habuiſſe, ſi conſtituerit procuratorem, antequàm ſententia lata ſit.*

54 *Cauſa deuoluta ad Curiam, poſtquàm eſt commiſſa, tunc ſufficit partis ſcientia quoquo modo probata, dummodò ſit plena, & certa.*

55 *Et vnus ex modis probandi iſtam ſcientiam, eſt quando nulliter citatus conſtituit procuratorem ad illam cauſam.*

56 *Aegid. deciſ. 364. declaratur.*

57 *Procurator habens generale mandatum ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud mandatum ad ſpeciem. & num. 58.*

59 *Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi*

nullitatem citationis. & num.68.
60 *Achill. deciſ.16. de dol. & contum. intellectus.*
61 *Creſcent. deciſ.10. num.1.& 5.de dol. & contum. declaratur.*
62 *Procuratoris conſtitutio generalis eſt ambigua & indifferens, itaut ex hoc non poteſt argui ſcitia appellationis, niſi aliud concurrat.*
63 *Rot. deciſ. 1. de procurat. in nou. & alia declarantur.*
64 *Card. Seraph. deciſ. 1441. num.4. in quibus terminis loquatur.*
66 *Rot. deciſ. 500. num. 2. coram Cardin. Caualer. intellectus.*
67 *Rot. deciſ.736. nu.1. par.2. in recent. declaratur.*

DECISIO CXXIV.

IN DECISIONE in hac cauſa facta 16. Februarij huius anni* fuit reſolutum, quòd ſententia Rotalis lata contra ſeparationem Thori ad fauorem D.Marchionis cùm inde ſecutis, erat nulla, ex duplici fundamento. Primò, quia proceſſus fuit nullus, cum Iudex non haberet iuriſdictionem procedendi per edictum, vt proceſſit, & ſic non præuia legitima citatione, non potuit poſtea proceſſus agitari per contradictas, & quatenùs Iudex habuiſſet talem facultatem; nihilominùs proceſſus ex alijs capitibus, non fuit legitimè factus. Secundò, quia citatio prætenſi procuratoris non ſuſtinebatur, ſiuè attendamus citationem factam Cabellæ, cum acceptauerit mandatum ad effectum ſubſtituendi tantùm, ſiuè attendamus citationem factam Lactantio ſubſtituto à dicta Cabella, cum nunquàm ſubſtitutionem acceptauerit ex latè deductis in dicta deciſione. Ad euitandum huiuſmodi fundamēta, duo principaliter deducebantur, Vnum, quòd fuit lata ſententia in partibus ſuper ſeparatione Thori ad fauorem D. Marchioniſſæ, à qua procurator D. Marchionis appellauit ad Papam, & prætenditur, quod dicta appellatio fuerit intimata procuratori D. Marchioniſſæ, quæ ſola intimatio abſquè alia ci-
1 tatione, poſtquàm cauſa † fuit commiſſa in Curia facit, vt ad illam cenſeatur cauſa deuoluta, & habet vim peremptorij ad totam cauſam, & operatur, quòd contra appellatum poſſit procedi abſquè alia citatione. *Clem. cauſam de elect.* vel ex vrbanita-
2 te, † ſecundùm ſtylum Rotæ, per contradictas, vt per *Put. deciſ 371. in fin. lib.2. in correctis*. Alterū, quòd non ſit curandum, an Cabella, & Lactantius fuerint legitimè citati, cum ex alio capite citatio per edictum, etiam nulla, ſuffragetur, vt potuerit procedi per contradictas, ex quo D. Marchioniſſa poſt dictam citationem per edictum, conſtituit Cabellam procuratorem, qui licet non fuerit ſpecialiter conſtitutus ad iſtam cauſam, ſed generaliter,
3 † hoc ſufficit, cum produxerit mandatum in actis iſtius cauſæ, ex quibus præſumitur ſcientia D. Marchioniſſæ, citationis nulliter executæ. *Achill. deciſ. 16. de dol. & contum. Caualer. deciſ. 500. num.2. Rot. deciſ.136. num.1. par.2. recent.* cum alijs pluribus allegatis.

Neque, dicatur nullitatem citationis factæ per edictum minimè potuiſſe ſaluari ex ſcientia Dominæ Marchioniſſæ, cùm Iudex non haberet iuriſ-
4 dictionem procedendi illo modo; priuati † enim non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti. *Verall. deciſ.97. nu.2. & 164. num.1. & ſeqq. par.1. Achill. deciſ. 2. num. 4. & 5. ſuper Reg. de trienn. Mandoſ. in reg. de annal. quæſt.33. nu.2. Lancell. de attent. lit. pendent. in præfat. n.142. verſ. quartò intelligo*; quia hoc procederet, ſi Iudex nullam haberet iuriſdictionem, ſed cū haberet iuriſdictionē procedēdi de iure ordinario, licèt citatio per edictū eſſet nulla ex defectu iuriſdictionis procedendi illo
5 modo, tamen nullitas † illius citationis ſaluatur ex ſcientia D. Marchioniſſæ, quæ operatur, vt iure ordinario, Iudex potuerit procedere, cum iuriſdictionem haberet, quam non reaſſumebat ex ſcientia dictæ D. Marchioniſſæ, ſed ex commiſſione ſignata manu Papæ.

His tamen duobus non obſtantibus Domini perſtiterūt in reſolutis, ex rationibus deductis in dicta deciſione 16. Februarij præteriti. Et pro dilucida-
6 tione primi oppoſiti, quando admiſſio † appellationis habeat vim peremptorij, ita vt poſſit procedi abſquè alia citatione, & ex vrbanitate per contradictas; Diſtinguendum eſt inter cauſas prophanas, & inter cauſas beneficiales, quando agitur ſuper titulo beneficij, & matrimoniales, quando pariter agitur de fœdere coniugij, de quibus infra dicetur; Vtroquè enim caſu iura diuerſimodè diſponunt; Et quantùm attinet ad caſum noſtrum, in quo cauſa
7 † cenſetur prophana, etiam quòd ſit ſpiritualis, cùm non agatur ſuper titulo beneficij. *Verall. deciſ.99. par. 1. Bellam. deciſ.617.* vel non comprehenditur ad hunc effectum ſub cauſis matrimonialibus, vt ſuo loco demonſtrabitur, licet Iudex admiſerit appellationem, & præfixerit terminum ad faciendum fidem de introductione appellationis,
8 nō tamen iſta ſola admiſſio habet † vim peremptorij, vt potuerit ex vrbanitate procedi per contradictas, ſed ſolū operatur, vt cauſa dicatur eſſe in Curia, vt loquendo de appellatione ab interlocutoria, & diffinitiua declarant *Franc. in cap. Nicolao 64. num.1. verſ. ſed quæritur primò, & verſ. aliquando, & quintò*, & apertiùs *Præpoſitus ſub num 6. de appellat. idem Franc. in cap. interpoſita, §. eidem not.2. num.2. eodem tit. de appellat.* ſed ſolùm Mar-
9 chio appellans † tenebatur proſequi cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratorem, cum ſufficienti mandato ad proſequendum, *Præpoſitus vbi ſupra*, & ſi de prædictis fidem non feciſſet, Iudex à quo, potuiſſet procedere ad executionem ſuæ ſen-
10 tentiæ, † licet appellatio non cenſeretur deſerta. *Franc. in cap. perſonas num. 3. & 4. verſ. quintò ſtatuit, & verſ. ſeptimò aliquando. de appellat. Cardinalis, num.2. Abb. nu.11. Alex. de Neuo, nu.38. in fin. Dec. nu. 3. Card in cap. ex inſinuatione, in fin. de appell. Rot. deciſ.13. nu.2 de appell. in nouis. Marant. in prax. verſ. & quandocunq; appellatū, num.205. verſ. ſeptimus eſt terminus. Add. ad Rot. deciſ.25. col.2. nu.3. de appell. in nou. Feder. de Sen.*
11 *conſ.28.* Et ſi appellationi † nō fuiſſet delatum per Iudicem, aut per partem, cauſa non eſſet deuoluta ad Curiam, vt in ea poſſet tractari. *Franc. in cap. interpoſita. 70. § eidem. not.1. nu.1. eod. tit. de appell.*
12 Nec etiam ſola † præfixio termini ad proſequendū appellationem, habet vim peremptorij, itaut poſſit

Digitized by Google

procedi per cōtradictas, ſed ſolùm ex iſta præfixio-
ne termini, appellans tenetur impetrare, vel mitte-
re procuratorem ad impetrādum in Curia Iudicem
appellationis, qui cognoſcat in partibus, non in Cu-
ria. Præpoſitus vbi ſupra. Franc. in d. c. interpoſi-
13 ta, §. eidem nu. 1. de appell. Niſi tamen cauſa † eſſet
beneficialis, quæ de ſui natura per appellationem
ſunt tractādæ in Curia. Franc. in d. c. Nicolao, nu. 4.
in fin. ibi, & intellige prædicta de alijs cauſis, quam
beneficialibus. Præpoſitus nu. 6. ibidem.

Ad effectum igitur peremptorij ad totā cauſam,
vt potuiſſet procedi in cauſa abſquè alia citatione,
& ex vrbanitate per contradictas, duo copulatiuè
requirebantur, Primùm, quod Iudex, ſeù pars ap-
pellata detuliſſet appellationi, ſeù illam approbaſ-
ſet, Secundùm, quòd Iudex appellanti terminū ad
proſequendam appellationem præſcripſiſſet; licet
14 enim † appellans ad proſequendam appellationem
habeat annum, & ex cauſa biennium, c. cum ſit Ro-
mana 5. de appell. & poſt hoc tempus non auditur
15 niſi ex cauſa, ſaltem per viam † reſtitutionis in inte-
grum, d. c. cum ſit Romana, & c. ex ratione eod. tit.
Poteſt tamen Iudex ex cauſa abbreuiare dictum
16 † terminum, prout etiam poteſt pars appellata.
cap. reprehenſibilis 26. cap. ſæpè. 44 cap. oblata. 57.
cap. perſonas. 4. eodem tit. de appellat.

Et tunc quando iſta duo ſimul iuncta concur-
17 runt habent vim perēptorij † ad totā cauſam, adeò
quòd abſquè alia citatione poſſit procedi ad inſtan-
tiam vnius ex partibus contra abſentem, tanquàm
contumacem per contradictas, vt habetur extra de
appell. in c. perſonas. 4. ibi, appellationi ſuæ prolixiū
terminum præfixerit, & in c. reprehenſibilis 26. ibi,
competens ad proſequēdam appellationem terminus
præfigatur, & in c. ſæpè. 44. ibi: poſt terminum ap-
pellationis edicti peremptorij vires obtineat. & in c.
ex inſinuatione. 50. ibi: appellationi terminum non
præfigens, & ibi: & hunc terminū appellationi præ-
fixit, & in c. oblata 57. ibi: quando certus terminus
ab appellante vel Iudice appellationis præfigitur, &
ibi: ſi verò non ſit aliquis terminus à Iudice, vel ap-
pellante præfixus, & in c. Nicolao. 64. ibi: ſi vobis
conſtiterit d. Abbatem, & Conuentum appellationi
ſuæ terminum præfixiſſe, & in c. 1. de appell. in 6.
ibi: tempore proſecutionis indulto, & quicquid dubi-
tatiuè dixerit, Alex. de Neuo in d. c. ſæpè de appell.
nu. 32. 54. 57. verſ. ſed aduertè, hoc expreſsè tenne-
runt ibidē Franc. nu. 7. & 13. Bellam. nu. 18. Abb.
nu. 22. Butr. nu. 22. Imol. nu. 19. & in d. c. Nicolao.
de appell. Abb. nu. 5. Bellam. nu. 2. & 3. Butr. nu. 8.
Rot. dec. 32. nu. 5. & ſeqq. de appell. in nou. Specul.
de appell. §. qualiter. nu. 25. 26. & 27. & eſt tantæ
18 conſiderationis † termini præfixio, vt aliqui volue-
rint, quòd ex ea ſola cauſetur deuolutio, & edictum
peremptoriū abſq; alia delatione, vt per Imol. in cit.
c. Nicolao. n. 2. & 14. Butr. ibid. n. 3. licet alij ibidē
19 contra teneant, maximè † quandò appellatio in-
terpoſita eſt à diffinitiua. Specul. de appell. §. qua-
liter. nu. 25. Franc. in d. cap. ſæpè, num. 30.

Sed admiſſo, quòd omnia prædicta fuiſſent adim-
pleta, quòd tamen factū nō fuit, adhuc D. Marchio
non potuit procedere per cōtradictas cōtra D. Mar-
chioniſſam abſētem ex duplici capite. Primò, quia
ipſi Marchioniſſæ nō fuit, vt pro parte D. Marchio-
nis ſupponebatur, notificata appellatio, vt infrà de-
20 monſtrabitur, & propterea non dicitur habere † vim
citationis iuris, cū non teneatur appellatus diuina-
re, vt ſingulariter aduertit Archid. in c. 1. de elect. in 6.
n. 5. in fin. verſ. ſed tu hoc intellige, qui hoc probat
ex iure antiquo, cū de tempore ſuo nōdùm emana-
uerit, clem. cauſam. de elect. de qua ſtatim dicetur,
21 quæ † expreſsè induxit intimationē appellationis,
& hoc dictū ſequitur Monac. ibid. n. 8. Ancar. n. 6.
Io. Andr. n. 14. in princ. & idē notauit Aegid. dec. 25.
in fin. quæ incipit Licet conſenſus. Secundò, quia cū
cauſa non cognoſceretur per Summū Pontificem,
ſed à Iudice per ipſum deputato, non poterat d. Iu-
22 dex procedere † cōtra abſentem abſq; noua citatio-
ne, quia abſens non poterat diuinare, coram quo de-
beret cōparere, & propterea debuiſſet citari à d. Iu-
23 dice, † & tunc ſi non comparuiſſet, incæpiſſet illius
contumacia, & nō ante. Innoc. in c. per tuas il pri-
mo, per illū tex. in verb. cōtumacia. de appell. ibi: &
non aliter, quia in nulla culpa eſt abſens, cum non
ſciat hunc Iudicē, ſecùs autem dicemus in Iudice, ad
quem appellatum eſt, quia ibi terminus præfixus ab
homine habetur pro perēptorio, & ibi: Ratio diuerſi-
24 tatis eſt, quia ſemper † certus eſt Iudex appellatio-
nis, Iudex verò delegatus ſēper incertus eſt. Hoſtien.
ibid. per ead. verba n. 1. 2. & 3. Io. Andr. n. 3. Ancar.
n. 3. Abb. antiquus nu. 1. qui licet diſtinguat inter
cauſam cōmiſſam in Curia, & extra; tamē intrat ea-
dem ratio in vtroq; caſu, præſertim in noſtro, cū ap-
pellator, & appellatus eſſent extra Curiam. Henric.
Boieh. n. 11. Bellam. n. 4. Alex. de Neuo in d. c. ſæpè.
n. 40. verſ. tertia limitatio. de appell. & hinc Rot. in
dec. 8. n. 2. de teſtib. in antiq. dixit, quòd ſinè cauſa ſit
25 per appellationē, † ſiuè per citationem, ſiuè de ſpe-
ciali mandato in Curia, partes ſunt citandæ ad totā
cauſam, & ſingulos actus, vſq; ad diffinitiuā ſenten-
tiam excluſiuè, & cùm non agatur de cauſa benefi-
26 ciali, quæ de ſui natura † in cauſa appellationis eſt
tractanda in Curia, vt ſupra dictū fuit, valdè arridet
ad propoſitum id, quod dicit Io. Andr. in c. 1. n. 6. de
appell. in 6. in illis verbis: Hac Curia non ſeruat,
quòd cogat partes, ibi proſequi cauſas, quæ de ſui na-
tura non ſunt in Curia, etiā ſi altera pars id petat;
Vndè oportet de gratia id impetrare à Papa, vt pars
citetur ad Curiā ſuper cauſa, quæ de ſui natura nō
eſt in Curia, & idem dicit Anchar. n. 6. col. 2. ad fin.
verſ. quod nō tenet. Frāc. in §. poſt hoc, n. 4. & Gemin.
in d. §. n. 11. ad mediū. Bellam. in d. c. Nicolao. n. 3.

In cauſis verò beneficialibus eſt cōcluſio funda-
ta in c. 1. de elect. in 6. cum quo concordat tex. in c.
cupientes, eod. tit. vt aduertit gloſſ. ibid. in princ. in
27 verb. arripere, & in clem. † cauſam. eod tit. quę ema-
nauit ad declarationē d. c. 1. & c. cupientes, vt dicūt
gloſ. in d. c. 1. §. 1. in ver. infra menſem. de elect. in 6.
Card. in d. clem. cauſā n. 4. in fin. & n. 5. verſ. quintò
quæro. Imol. n. 12. & 40. Barbatia col. 2. ad mediū,
& col. 3. poſt principium. Vital. n. 36. & ſeqq. & in
§. intimatio. nu. 39. quòd appellatio iudicialis, vel
extraiudicialis interpoſita ad Papam, vel in præſen-
28 tia † partis, vel eius procuratoris ſpecialis, vel vtri-
uſq; aut alteri eorū intimata infra menſem à die in-
terpoſitionis appellationis, vel ſaltem poſt mēſem,
quādò cōmodè fieri poterit, porrecto appellato te-
nore appellationis authentico, ſi petitum fuerit, vel
per-

perfecto illius tenore ſecũdùm formam *dictæ clem.*
vel aliàs deducta ad plenam, & certam notitiam ip-
ſius principalis, deuoluit cauſam ad Romanam Cu-
29 riã, & operatur, vt † non arripiente appellante iter
ad Papam intra menſem, iuxtà *d. c. 1. de elect. in 6.*
vel appellatio iuxtà *d. clem. cauſam*, poteſt contra
contumacem procedi abſq; alia citatione, vt proba-
tur in dictis iuribus, & notat ibidem *gloſ. & DD. de*
elect. Rot. deciſ. 1. de elect. in nou. Specul. de appell.
§. qualiter, n. 9. & ſeqq. & n. 21. & 23. ad meum, &
in dictis iuribus datur breuior terminus ad inducẽ-
30 dam deuolutionem; † & expeditionem cauſæ in be-
neficialibus, quàm antea cõtingerat, nè ex diutur-
na vacatione damnum ſentirent Eccleſiæ. *Ioann.*
Monac. in d. c. 1. n. 1. de elect. in 6. Io. Andr. n. 13.
col. 2. poſt principium. Hoſtien. nu. 3. 11. 12. & 17.
Gemin. n. 10. Rot. deciſ. 4. de dol. & contum. in nou.
& debent ad hũc effectum ſeruari alia, de quibus *in*
cap. 1. de elect. in 6. & in cap. vt circa de elect. in 6.

Prædicta autem non ſuffragantur D. Marchioni
ex duplici fundamento: Primò, quia habent ſolùm
locũ in beneficialibus, quando agitur de titulo be-
neficij, & ex idẽtitate rationis in matrimonialibus,
quando agitur de fœdere matrimonij, non autem,
quando agitur ſuper ſeparatione Thori. Secundò,
quia nec fuit ſeruata forma *dictæ clem. cauſã*. Quòd
autem prædicta habeat ſolùm locum in beneficiali-
31 bus, † & ita procedere, *tex. in c. 1. de elect. in 6.* di-
cunt ibidem *Hoſtien. n. 21. & 22. Archid. n. 2.* vbi
quòd ſic ſeruat curia, *& n. 4. & 5. & n. 5. Io. Andr.*
n. 3. & 13. Gemin. n. 4. in fin. & ſeqq. & nu. 10. ad
fin. Monac. nu. 9. in fin. & ſeqq. Franc. nu. 1. & in
terminis *dictæ clem. cauſã. Anchar. ibid. n. 2. verſ.*
nota quod iſtud capitulũ. Vital. n. 40. Barbat. col. 3.
in princ. & col. 8. in fin. Aegid. deciſ. 222. in princ.
Seraph. deciſ. 1123. n. 2. & quòd in beneficialibus
32 procedat etiam † *tex. in cap. 1. de appell. in 6.* dicit
ibidem *Hoſtien. n. 21.* Et in beneficialibus quando
agitur de titulo beneficij, loquuntur deciſiones Ro-
33 tales. † *Rot. in nou. deciſ. 1. de elect. & ibi Adden. &*
deciſ. 22. de reſcript. & 4. de dolo, & contum. & 10.
13. 17. 18. 21. 22. 23. 26. de appellat. nec non addit.
ad deciſ. 32. nu. 4. in litera A. & de dol. & contum.
deciſ. 1. 3. 5. 11. 33. n. 3. 39. 58. 83. & 18. nu. 2. & de
procuratoribus deciſ. 1. n. 1. col. 2. in fin. & de re iud.
deciſ. 10. n. 1. & in antiquis in tit. de appell. deciſ. 36.
43. 53. 54. 56. 64. Verall. deciſ. 35. & 100. par. 1. &
& deciſ. 392. par. 2. Faſtol. dubio 12. & generaliter
34 vbi deciſiones † faciunt mentionem *de d. clem. cau-*
ſam, & alijs iuribus ſupra ponderatis, ad effectum
deuolutionis debent intelligi de cauſis beneficiali-
bus, & ſpiritualibus, hoc eſt matrimonialibus, vt
aduertit *Achill. deciſ. 5. num. 3. de appellat.*

Et quod prædicta etiam ex identitate rationis ex-
35 tendantur ad cauſas matrimoniales † tantùm quan-
do agitur de fœdere matrimonij, dicunt *Monac. in*
cap. 1. n. 10. de elect. in 6. Hoſtien. n. 21. & quàm-
uis *gloſ. in d. cap. 1. & Gemin. nu. 4. Archid. nu. 6.*
generaliter dicant, quòd prædicta extendantur ad
cauſas matrimoniales; tamen ſunt etiam ipſi intel-
telligendi, quando agitur de fœdere matrimonij,
non autem de ſeparatione Thori, & hoc euidenti
ratione. Nam ſicuti *dicta clem. cauſam de elect.* &
36 alia iura † non habent locum, niſi quãdo agitur ſu-
per titulo beneficij, hoc eſt ſuper fœdere coniugij
ſpiritualis, vt ſupra probatum fuit, ita etiam non
debent habere locum, niſi agatur de fœdere coniu-
37 gij matrimonialis, cum in iſtis † terminis cauſa
matrimonialis æquiparetur beneficiali, & ideo ſta-
tutum in vna, debet cenſeri ſtatutum in alia, etiam
cõtra iuris communis regulas, *gloſ. in l. ſi quis ſer-*
uo alieno. in verbo, corrumpi, & ibi notat Bart. C.
de furt. & in l. quod verò contra, ff. de legib. & in
l. vt tantum, §. 1. ff. de ſeru. corrupt. Hart. Picton.
obſer. 192. nu. 13. & ſic iura prædicta non tanere
huic cauſæ, in qua agitur de ſeparatione Thori.

Quòd verò in omnem euentum non fuerit ſerua-
ta forma *dictæ Clem. cauſam de elect.* ſatis patet,
quia appellatio non fuit interpoſita in præſentia
D. Marchioniſſæ principalis, aut eius procuratoris
ſpecialis, nec alteri eorum fuit intimata intra men-
ſem, iuxtà formam præſcriptam *in dicta clem. cau-*
ſam; nec ſufficit, quòd, ſi procurator D. Marchio-
niſſæ non fuit præſens appellationi, ſaltem compar-
uit in eadem audientia paulò poſt, & contradixit
dictæ appellationi, quod videtur ſufficere, vt in his
terminis, *Specul. de appell. §. qualiter, nu. 11.* quia
etſi ex hoc conſtet de ſcientia dicti procuratoris, il-
la tamen non ſufficit, niſi ſit vno ex duobus modis
38 ſupradictis, † vel per præſentiam quando interponi-
tur appellatio, vel per intimationem ſibi factam:
quòd clarè probatur, nam dum *in §. inſinuatio* di-
citur ſufficere etiam, quòd ad appellatum plena, &
certa notitia intra tempus prædictum peruenerit,
dicit *gloſ. ibidem in ver. appellatum*, non ſufficere,
quod ſcientia deuenerit ad procuratorem, ibi: *Non*
repetit de procuratore, per quod videtur, quod hoc
caſu, vbi non per modos prædictos (ſcilicet ſi procu-
rator non fuit præſens, aut illi appellatio non fuit
intimata) *non ſufficiat procuratorem ſciuiſſe*, &
gloſſam ſequuntur, *Cardinalis in d. § intimatio, n. 4.*
Imol. nu. 78. Vital. nu. 30. 37. & ſeqq. & videmus
39 in ſimili, † quod ſi quis appellat, iuxtà formam *cap.*
vt circa de elect. in 6. pro forma requiritur, vt iuret
duo, videlicet, quòd credit obiecta eſſe vera, &
quòd credit illa poſſe probare, & ſi non iurauit ſpe-
cificè, appellatio corruit. *Oldrad. conſ. 304. in princ.*
& etiam nu. 3. verſ. conſtat enim, vbi quod non
40 ſufficit atteſtatio in † genere per Notarium facta, ſi
dicat prædictis omnibus interfui, quia debet diſtin-
ctè de vtroque iuramento atteſtari, ſequitur. *Aym.*
in conſ. 88. num. 19. Et quamuis poſſet replicari,
quod præſentia procuratoris, dum appellatur, &
intimatio appellationis illi facienda requiratur ad
effectum ſcientiæ, & ideò ſufficit, quòd aliundè
41 ſcientiam habuerit, forma enim inducta † ad cer-
tum effectum poteſt ſperni, modò habeamus effe-
ctum ex adductis per *Cardin. Mantic. de tacit. &*
ambig. lib. 2. tit. 4. num. 45. quia hæc forma non fuit
inducta reſpectu procuratoris ad effectum ſcien-
tiæ, ſed reſpicit ordinem, & ſubſtantiam, & ideò
42 omiſſio iſtius † formæ facit corruere actum. *Dec.*
in cap. de appellationibus. num. 13. & ſequen. eo-
dem tit. de appellation. maximè, quia iſta compe-
tunt de iure extraordinario contra diſpoſitionem
iuris communis. *Dec. dicto loco, num. 28.* Et quod
iſta reſpiciant ordinem, & ſubſtantiam probatur,
quia *tex. in d. clem. cauſam.* ſolùm diſponit ſufficere,

quod appellatio interponatur præſente principali,
vel Procuratore, aut quod alteri eorum intimetur,
dum verò agitur de plena, & certa notitia loquitur
de plena, & certa notitia principalis tantùm, ergo
43 firma remanet diſpoſitio, quod in Procuratore † re.
quiratur præſentia, dum appellatur, vel ſit intimatio
ipſius appellationis, *l. Imperator. ff. de poſtul. l. ſtatu-*
liber. §. Stichum. de legat. 2. & ſic prædicta reſpectu
Procuratoris reſpiciunt ordinem, & ſubſtantiã, non
44 autem effectũ. Vndè dictum † *Speculat.* eſt intelli-
gendũ dum loquitur de ſcientia Procuratoris, quod
loquatur cumulatiuè ad ſcientiam principalis,
modò de qua in dicta clem. non autem ſimpliciter,
quod ſola ſcientia Procuratoris ſufficiat.

Nec ſcientia D. Marchioniſſæ dictæ appellatio-
nis probatur, ad hũc enim effectũ, vt dicitur in *text.*
45 debet † eſſe plena, & certa, & vt dicunt *gl. & DD.*
debeat eſſe talis, quæ æquipolleat præſentiæ, & inti-
mationi, vt declarat *gloſ. ibi. in ver. intimatio, & in*
ver. plena, & certa, ibi. *Nota quod non ſufficit talis,*
qualis, &c. & plena dicit, vt totius appellationis, &
omnium obiectorum in illa, notitiam habuerit, &c.
certa dicit, vt indubitatùm ſibi ſit, vel eſſe debeat, ſic
appellatum, &c. quã *gloſ.* ibidẽ ſequuntur, *Cardina-*
lis in §. intimatio, n. 1. & 5. Imol. nu. 11. & 79. Bar-
bat. col. 5. in fin. & col. 15. Vital. in §. quod ſi in
princ. & nu 10. & in §. verum nu. 1. et in §. intima-
tio, nu. 13. & 24. & in §. idemq. n. 4. Anchar. nu. 10.
Verall. deciſ. 35. n. 7. par. 1. Rot. deciſ. 26. de appell. in
nou. Scientia autem, quæ deducitur ex conſtitutio-
ne Procuratoris generalis longè poſt appellationẽ,
46 non videtur ſufficere, nàm etſi † *Vital. in d. clem.*
cauſã. §. intimatio. n. 33. dicat, ad hunc effectũ ſciẽ-
tiæ ſufficere ſolã cõſtitutionem Procuratoris poſteà
factã, ſiuè ſit ſpecialis, ſiue generalis, modò adſit in
mandato clauſula reſtrictiua ad cauſas deuolutas,
Rot. dec. 1. de proc. in nou. ver. ſecundò non obſtat de-
ciſio, et in antiq. dec. 33. eodẽ titulo, & 13. de reſcrip.
Caſſad. dec. 2. in fin. eodem titulo. Tamen illa cõſti-
47 tutio Procuratoris generalis, † nihil poteſt operari,
cùm in illius cõſtitutione non adſit clauſula reſtri-
ctiua ad cauſas deuolutas, ſed ſit mandatum ſim-
pliciter generale ad omnes ſuas cauſas, cum facul-
tate comparendi coram Iudicibus Eccleſiaſticis,
reſtrictiua enim illa, ad cauſas deuolutas, inducit
48 pernecеſſe ſcientiam, cùm mandatum, † etſi gene-
rale, ſit reſtrictum ad cauſas deuolutas, & hinc *Ve-*
rall. in dec. 252. n. 1. & 4. par. 1. videtur requirere vl-
tra cõſtitutionem Procuratoris aliquid aliud rele-
uans, & Doctores ex alijs etiam inferunt ad ſcien-
49 tiam, vt ſi † appellatus conſuluerit Aduocatum ſu-
per tali appellatione, vt dicit *gloſ. in d. §. intimatio*
in ver. plena, & ibi *Imol. n. 79. Vital. nu. 36. Gugliel.*
50 *de Monte Laudufio, n. 23.* vel ſi † idem principalis
confeſſus fuerit, appellationem fuiſſe interpoſitam,
Verall. dec. 35. n. 7. gloſ. in d. clem. cauſam, §. intima-
tio. ver. plena, et ibi Imol. n. 79. Vital. n. 35. Cardina-
lis, n. 6. Gugliel. de Monte Laudufio, n. 23. vel quãdò
appellatio præſentatur alicui præſente appellato.
Achill. deciſ. 16. de appell. vel quando de appellatio-
51 ne fuit habita † relatio à perſona, cui appellãs cre-
dere tenebatur, *Vital. vbi ſupra, n. 6.* vel quando ap-
pellati amicus, vel appellantis id appellato ſignifi-
cauit, *gloſ. vbi ſupra,* quod tamen negant ibidem
Vital. n. 36. & Imol. n. 79. in fin. niſi talis amicus in-
ſinuauerit dictam appellationem, cum traditione
copiæ in forma authentica, nec ſola fama ſufficit.

Sed in hoc caſu ceſſat omnis difficultas, quia ſe-
cundùm terminos *d. clem.* ſi ſentẽtia nõ feratur par-
te, vel Procuratore præſente, debet alteri eorum, in-
tra menſem ab interpoſitione ipſius appellationis,
vel ſaltem poſt lapſum eiuſdem menſis, quàm cito
cõmodè fieri poterit intimari, & in tertio caſu diſ-
52 ponitur, quod cauſa † non cenſeatur deuoluta ad
Curiam, niſi ad appellatum eius plena, ac certa no-
titia infra tempus prædictũ aliter peruenerit, & ibi
gloſ. in §. intimatio, ver. prædictum, explicat verbũ,
tempus, ſcilicet menſis, & poſtquàm commodè fieri
poſſet, ſed ſic eſt, quod cùm D. Marchioniſſa exiſte-
ret in Ciuitate Ianuę, nec probetur aliquod impedi-
mentum, intimatio potuit fieri intra mẽſem, & pro-
pterea etiã infra menſem requirebatur ſcientia, quæ
53 etſi † induceretur ex conſtitutione Procuratoris
non ſuffragatur, cùm fuerit facta longè ante ſenten-
tiam, cum dicta ſentẽtia fuerit lata 5. Martij 1625.
& mandatum fuerit datum 25. Februarij 1623. &
ſic non applicatur *gloſ. in dicta clem. cauſam, in d.*
§. intimatio, ver. tempus, & ibi Cardinalis, num. 7.
Imol. num. 11. 76. in fin. & 80. Rota deciſ. 1. nu. 1.
de elect. in nou. & ibi adu. in litera C. Veſtr. in prax.
lib. 6. cap. 6. num. 7. poſt medium. Felin. in cap. cum
contingat, nu. 7. de reſcript. Aegid. deciſ. 59. num. 2.

Quantùm attinet ad ſecundum principale obie-
ctum. An probetur ſcientia D. Marchioniſſæ, ex eo,
quod poſt commiſſam cauſa in Rota cõſtituit Pro-
curatorem generalem. Pro reſolutione huius ar-
54 ticuli dixerunt Domini ſufficere † ſcientiam quo-
quo modo probatam, dummodò tamen ſit plena,
& certa, *vt ex clem. cauſam, de elect. deducit*
Veſtr. in prax. lib. 5. cap. 2. num. 3. in fin. &
lib. 7. cap. 1. num. 1. & vnus ex modis probandi
iſtam ſcientiam plenam, & certam, eſt, quando
55 nulliter † citatus conſtituit Procuratorem ad il-
lam cauſam, & tunc proceſſus agitatus, cum di-
cto Procuratore tenet *Rot. deciſ. 11. de dol. & con-*
tum. in nou. Achill. deciſ. 7. num. 3. de dol. &
contum. Sarnen. in compend. vtriuſquè Signatu-
ra, num. 68. Staphil. de literis grat. fol. 145. à
tergo, ſecundùm antiquam impreſſionem, & tit.
comm. an detur, &c. num. 2. fol. 278. ſecundùm
paruam modernam impreſſionem. Lancell. de attẽt.
lit. pend. in præfat. num. 132. ſecundùm vltimã im-
preſſionẽ, Seraph. dec. 1366. Verall. dec. 252. p. 1. Cre-
ſcẽt. dec. 6. de cauſa poſſeſſ. et propriet. Vãt. de nullit.
tit. quib. mod. ſẽt. nulla repar. n. 123. Aegid. dec. 238.
56 qui ſic etiã eſt intelligẽdus *in dec. 364.* † dũ loqui-
tur de Procuratore legitimè conſtituto poſt cita-
tionem, qui comparuit, & fuit dictum in cauſa
Lauden. deuolutionis 23. Maij 1594. coram bon.
mem. Corduba.

Inſuper dixerunt Domini ſufficere, quod poſt ci-
tationem conſtituatur Procurator generalis, qui
57 compareat † in cauſa, hoc tamen non ſimpliciter,
ſed tali modo, vt mandatum generale, quod eſt in-
differens, ſcilicet, quod poteſt ſpectare ad iſtam,
& aliam cauſam, cenſeatur deductum ad ſpeciem,
vt inquit *Seraph. in deciſ. 654. num. 3.* quæ quidem
deductio ad ſpeciem non poteſt inferri in caſu,
de quo

de quo agitur, ex ſola productione facta per Cabel-
58 lam procuratorem † conſtitutum, cùm productio
non fuerit facta, vt cauſam defenderet, ſed ad effe-
ctum ſubſtituendi Lactantium, qui cùm nunquam
acceptauerit ſubſtitutionem, & cùm D. Marchio-
niſſa haberet aliam cauſam in Rota ſuper alimen-
tis, non poteſt ex iſto mandato, & productione præ-
dicto modo facta abſquè alio actu induci plena, &
certa ſcientia D. Marchioniſſæ, introductionis litis
in Rota ſuper ſeparatione Thori, quæ quidem ple-
59 na, & certa ſcientia † requiritur ad effectum ſa-
nandi nullitatem citationis, vt ſupra deductum fuit.
Hinc deciſiones admittentes, quod ſufficiat man-
datum generale ad præſumendam ſcientiam, viden-
tur aliquid vlteriùs requirere, vt illud mandatum
generale cenſeatur deductum ad ſpeciem; nempè
60 † *Achill. dec. 16. de dol. & contum.* loquitur de Pro-
curatore generali comparente, cùm proteſtationi-
61 bus, *Creſcent.* † *deciſ. 10. num. 1. & 5. de dol. &
contum.* loquitur de procuratore, qui cauſam de-
fendit, & meritò quidem, quia cùm conſtitutio
62 Procuratoris † generalis, ſit ambiguus, & indiffe-
rens, vltrà productionem mandati debet declarari
per aliquos actus, & ſine difficultate, quando Do-
minus conſtituens habet aliam cauſam, prout in
caſu iſto, qui quidem actus declarant ſcientiam
Domini, vt not. *per Caſſador. deciſ. 1. in fin. num. 1.
63 & 2. de procur. Rot.* † *verò in nou. deciſ. 1. de proc.
& ibi addit. num. 5. & in antiq. deciſ. 23. de re-
ſcript. & 33. de procur. & Caſſad. deciſ. 2. eodem
tit. in fin.* nihil faciunt ad punctum, loquuntur
enim de Procuratore conſtituto antè commiſſam
cauſam, cùm reſtrictiua ad cauſas deuolutas tan-
tùm, ex hoc enim conſtat clarè, quod ille eſt legi-
timus Procurator, quia illa cauſa eſt deuoluta, nec
adeſt alia cauſa, qui nullatenus ſunt termini noſtri,
64 *Seraph. deciſ. 1441. n. 4.* † nõ loquitur de Procurato-
re generali, aut ſpeciali, ſed quatenùs loqueretur
de generali, ibi Procurator comparuerat ad effectũ
excipiendi de nullitate dictarum citationũ, & pro-
pterea ex illa comparitione dando de nullitate cõ-
65 ſtabat de notitia, & ideo ſtante † notitia defectus
nullitatis citationis, tollebatur, & allegat *Myſin-
ger. & Lanceu.* & ſic in caſu illo vltra productionẽ
mandati, aderat proteſtatio, quod citationes erant
66 nullæ, *Caual. dec. 500 n. 2.* † ponit obiectũ de con-
ſtitutione Procuratoris ſpecialis, vel generalis poſt
citationẽ, & dicit in caſu ſuo non obſtare, quia con-
ſtitutio Procuratoris fuit facta, longè ante citatio-
nem, quare obiectum de Procuratore ſpeciali, & ge-
nerali ſimpliciter factũ, debet tamen intelligi ſano
67 modo, *Rota verò dec. 736. n. 1. par. 2. in recent.* † nõ
firmat, quod ſola comparitio Procuratoris genera-
lis ſufficiat abſquè alio actu, imò ex tenore deciſio-
nis apparet, quod aliquid egerat ille Procurator, &
ſecundum diſtinctionem prædictam, deciſiones non
ſunt contrariæ, vt putant *Addentes ad ſan. me. Greg.
deciſ. 27. n. 14.* ſed omnes ſunt veræ in caſu ſuo, & in
omnem euentum, cùm Procurator generaliter fue-
rit cõſtitutus, & D. Marchioniſſa haberet aliã cau-
ſam in Rota ſuper alimentis ex illa ſola productio-
ne ad effectũ prædictũ nullatenùs poteſt declarari
68 indifferentia mandati, itaut inferatur † ad ſcien-
tiam certam, & plenam citationis, quæ, vt dictum
eſt, ad ſaluandam nullitatem citationis requiritur.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

* Eſt deciſ. 104. ſupra in hac eadem parte, & vide ibi in fine, Apoſtilla, in qua citantur aliæ deciſiones in hac cauſa.

R. P. D. MERLINO.

Ariminen. Fideicommiſsi,

Die Veneris 7. Maii 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſsarius ad effectum obtinendi immiſsionem remedio l. fin. C. de edict. D. Adrian tollen quid ſufficiat probare. Bonorum identitas quando probata dicatur. Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta, quando dicatur in forma probanti.

SVMMARIVM.

1 *Dominij probatio ad effectum obtinẽdi in remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non eſt neceſſaria ſed ſufficit, quod probetur poſſeſſio.*

2 *Bona per cohæredes, quando diuiduntur ea bona, quæ obueniunt vni ex cohæredis, alius cohæres in eis amittit poſſeſſionem.*

3 *Inſtrumentum diuiſionis bonorum hæreditariorum probat contra hæredes, & ſucceſſores eorum, & cauſam ab eis habentes.*

4 *Teſtis vnicus bene probat identitatem bonorum iunctis adminiculis.*

5 *Diuiſio facta inter cohæredes, ex quibus bene appareat, quod habuerit ſuum effectum, et nu. 15.*

7 *Dominium cenſetur acquiſitum ex titulo præambulo.*

8 *Notarij enunciatiua facta in teſtamento circa identitatem bonorum, quando plurimi facienda ſit, quod ampliatur.*

9 *Inſtrumentum, ſi ſit ſumptum de ſumpto, nullam fidem meretur.*

10 *Inſtrumentum, ſi ſit extractum lite pendente, ſine compulſoria, non probat.*

11 *Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta, aſſerente ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarij defuncti, & cum ſuo originali collationaſſe, dicitur in forma probanti.*

12 *Inſtrumentum extractum ab Archiuio, vt dicatur in forma probanti, quid ſufficiat.*

13 *Extractio inſtrumenti facta lite pendente, quando ſuffragetur etiam ſi fuerit facta abſquè compulſorialibus.*

14 *Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta probat, licet ſit conſcriptum aliena manu, dummodò ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum.*

16 *Teſtes, ſi deponant, quod quis aliquid poſſidebat, & conſtet, quod ille in eo nullum habebat legitimum titulum, vtiquè dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis.*

17 *Fratres, & alij inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plurimum ſolent bona communia diuidere, vt vnuſquiſquè ſciat partem ſuam.*

18 *Et nihilominus deinde inſimul cohabitant, &*

vniuſquiſquè partem alterius poſſidet iure familiaritatis.

19 *Identitas bonorum probatur per duos confines.*

20 *Bonorum identitas, vt dicatur probata ſufficit verificatio duorum confinium, licet in alijs adſit diuerſitas, & diſcrepantia.*

DECISIO CXXV.

POSTQVAM premiſsis in hac cauſa coram
bon. mem. Cardinali Caualerio, quatuor de-
ciſionibus, conceſſa fuit immiſsio Giorginis, *ex
remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* vigo-
gore fideicommiſsi in fauorem ipſorum purificati,
in quampluribus corporibus bonorum, quæ per
Carolum fideicommittentem fuiſſe poſſeſſa vſquè
ad obitum, tunc ſaris conſtare viſum fuit. Inſurre-
xerunt Salicetus, & alij tertij poſſeſſores litis con-
ſortes, atquè ſuam poſſeſsionem allegantes, bona-
que per eos poſſeſſa vſquã in hæreditate, & bonis
Caroli fideicommittentis extitiſſe negantes, cauſa
mihi commiſſa, Interdictum retinendę intentarunt,
atquè manutentionẽ petierũt, quod iudicium cùm
Dominis videretur ſatis turbidum, mandarunt
diſputari ſuper bono Iure illorum de Giorginis,
quæ diſputatio ad hoc tantùm redigebatur, an pro-
baretur, bona, de quibus agitur, fuiſſe per Carolum
fideicommittentem poſſeſſa vſquè ad eius obitum,
in reliquis enim, nempè circa fideicommiſsi exi-
ſtentiam, & illius purificationem, immiſsio per
ſententiam Rotalem conceſſa, non impugnabatur,
1 prout & hinc inde admittebatur † ad effectum ob-
tinendi Immiſſionem ex remedio, *l. fin. C. de edict.
Diu. Adr. tollen.* non requiri probationem dominij,
ſed ſatis eſſe, quod probetur poſſeſſio fideicommit-
tentis vſquè ad tempus ſui obitus, quod millies di-
xit *Rota, vt in deciſ. 131. num. 1. & deciſ. 237.
num. 1. par. 1 recent. & coram ſan. mem. Greg. XV.
deciſ 194. num. 11. & in Bononien fideicommiſſi
de Deſiderijs 20. Nouembris 1628. coram me*, &
aliàs paſſim, vnde diſtinctè procedendum dedi Du-
bium, An conſtet de bono Iure Giorginorum, &
litis conſortium quòad tria corpora, nempè quoad
domum in contrata Sanctæ Agnetis, duas tornatu-
ras, vnà cum vinea poſita in contrata Sancti Lau-
rentij, & aliud petium Terræ in Spadarolo, quo
dubio pluriès propoſito. Hodie Domini reſponde-
runt. Non conſtare de bono Iure Giorginorum, &
ſic, quod prædicta corpora bonorum fuerint poſſeſ-
ſa per Carolum fideicommittentem vſquè ad eius
obitum.

Apparet ſiquidem de anno 1567. diuiſa fuiſſe per
Carolum, & Auguſtinum omnia bona, quæ vſquè
tunc in communi, & pro indiuiſis poſſederunt, &
in portione bonorum per dictam diuiſionem aſſi-
gnata Auguſtino continentur, Domus poſita in
contrata Sãctæ Agnetis, vnum petium Terræ vnius
tornaturæ tab. 80. poſitæ in contrata Sancti Lau-
rentij, atquè alterum petium Terræ trium tor-na-
turarum poſitum in communi Spadaroli, vt liquet
ex Inſtrumento dato in Summario Saliceti, numero
primo, vnde ex dicta diuiſione, quemadmodùm
probatur bona prædicta fuiſſe in poſſeſſione Au-
2 guſtini, tanquàm illi † obuenta in eius parte, &
cum clauſula conſtituti in ipſum translata, ita ex-
cluditur poſſeſſio Caroli, quam in bonis prædictis
per diuiſionem à ſe penitus abdicauit, *iuxta tra-
dita per Ruin. conſ. 40. num. 3. lib. 4. Decian. conſ. 76.
num. 9. lib. 3. Peregr. conſ. 48. num. 6. lib. 1. Fu-
ſar. de ſubſtit. quæſt. 618. num. 17. Rota coram
ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 371. num. 9. & in
Bononieñ fideicõmiſſi de Deſiderijs 5. Martij 1627.
coram me*, & Inſtrumentum prædictum diuiſionis
3 † probat proculdubio contra Giorginos hæredes,
& ſucceſſores Caroli diuidentis, & ab eo cauſam
habentes, *Ruin. conſ. 40. num. 4. lib. 4. Peregr. de
fidcicom. art. 44. num. 5. in fin. Surd. conſ. 505.
num. 4. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 618. num. 50. &
dixit Rota in præallegata Bononieñ de Deſiderijs
coram me*. Immò quoad dicta duo petia Terræ,
de quibus in dubio vltra diuiſionem, cõcurrit etiam
4 depoſitio vnius teſtis per Giorginos inducti, † &
aſſerentis, illa fuiſſe ab Auguſtino poſſeſſa, qui iun-
ctis adminiculis benè probat identitatem, *Rota
deciſ. 119. num. 4. par. 2. recent. cum alijs*.

Neque dicatur diuiſionem prædictam non ha-
buiſſe effectum; quoniam immò, & effectuata, &
multum adminiculata probatur diuiſio, Tum ex eo
5 quod Auguſtinus poſt factam † diuiſionem vendidit
duo corpora bonorum exiſtentium in portione ſibi
aſſignata, nempe vnam petiam terrę tornaturarum
duarum tab. 48. vendidit ipſimet Carolo Batiuo, &
Conſorti in diuiſione, & domum ſitam in regione
Vergiani vendidit Franciſco filio eiuſdem Caroli,
atque duas alias petias terræ Deto, & Diotalleuo,
vt in Summario Saliceti num. 3. & 4. & 10. ac 11. ſi-
gnum patens, quod diuiſio ſortita fuit effectum, &
6 ex titulo illius Auguſtinus acquiſiuit † dominium,
quòd deinde ex contractu tranſtulit in emptores
prædictos, & faciunt tradita *per Card. Seraphin.
deciſ. 747. num. 3.* Tùm etiam quia Notarius, qui
rogatus eſt de teſtamento Caroli explicando con-
fines domus teſtatoris, in qua rogabatur teſtamen-
tum, expreſſit, & appoſuit pro confine, portionem
domus Auguſtini, de qua in dubio, & ſic depræ-
7 henditur † non ad Carolum, ſed ad Auguſtinum
ſpectaſſe, aliàs inepta fuiſſet expreſſio huiuſmodi
confinis, & hæc enunciatiua Notarij in hac mate-
ria plurimi eſt facienda ad tradita per *Bald. in l. eti
aliquis, & ibi DD. C. de Iur. deliber. Peregr. dicto
art. 44. num. 19. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 618. n. 26.*
8 præſertim, quia talis enunciatiua emanauit † in te-
ſtamento per Giorginos producto, & ex quo ipſi
agunt, & Ius ſuum deducunt *Ruin conſ. 141. n. 13.
verſ. Quinimò dici poteſt, lib. 5. Rota deciſ. 249. in
fine par. 1. recent. Addent. ad ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 238. num. 15.*

Non obſtat, quod Inſtrumentum diuiſionis non
9 ſit in forma probanti, & ſit ſumptum † ſumpti,
quod nullam fidem meretur, fueritque lite penden-
10 te † ſine compulſoria extractum, quoniam immo
Inſtrumentum viſum fuit eſſe authenticum, vt in
11 forma probanti, † quia apparet extractum ab Ar-
chiuiſta aſſerente ſe illud inueniſſe inter rogitus Ia-
cobi de Angelinis Notarij prædefuncti in Archiuio
12 Arimini, & cùm ſuo originali collationaſſe, † quæ
ſufficiunt pro forma probanti, *Rota deciſ. 217. n. 1.
par. 1. & deciſ. 649. num. 7. par. 2. recent.* & huiuſ-
modi extractio ab Archiuiſta, vt ſupra facta ſuffra-
gatur

gatur

gatur etiamſi fuerit facta lite pendente, & abſque
13 † compulſorialibus *Rota deciſ. 27. num. 1. par. 2.
recent: & coram Cardinali Cauallerio deciſ. 640.
num. 2.* Immò etiamſi Inſtrumentum ſit aliena
14 manu ſcriptum, † dummodo ſit ab Archiuiſta ſub-
ſcriptum, vt cenſuit *Rota in Ariminen. bonorum
11 Decemb. 1623. coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano.*

Non obſtant teſtes per Giorginos inducti, de-
ponentes per Carolum poſſeſſa fuiſſe bona, de qui-
bus eſt quæſtio, vſque ad eius obitum, quoniam
15 ſtante diuiſione, † vt ſupra doctum fuit, effectuata,
& venditionibus de bonis diuiſis per Auguſtinum
factis, & teſte per Giorginos inducto deponente de
poſſeſſione Auguſtini, & ſic conſtito, quod Carolus
16 in his bonis nullum habeat † legitimum titulum,
vtique teſtes prædicti intelligendi ſunt de poſſeſ-
ſione Iure familiaritatis, *DD. in l. qui Iure familia-
ritatis, ff. de acq. vel poſſeſſ. Surd. conſ. 94. nu. 36.
Rota coram Reuerend. D. meo Decano deciſ. 239.
nu. 4. & in Romana Saluiani 10. Iuny 1626. corã
R. P. D. meo Durano*, quæ Interpretatio ex eo etiã
17 redditur veriſimilis, quia ſolent † fratres, & alij
inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plu-
rimùm communia bona diuidere, vt vnuſquiſque
ſciat portionem propriam bonorum, & nihilomi-
18 nus deinde inſimul cohabitare, † & vnuſquiſq; partẽ
alterius poſſidere Iure familiaritatis, *Pariſ. con. 87.
num. 5. lib. 1. Surd. conſ. 260. num. 17 & ſeqq. Ro-
ta coram Reuerendiſſ. D. meo Decano dicta deciſ.
239. num. 6.*

Quò verò ad identitatem, nempè quod Domus,
& tornaturæ terrarum poſſeſſæ per Salicetum, &
in quibus Giorgini obtinuerunt immiſſionem, ſint
eædem, quæ in diuiſione, & in portionem Auguſti-
ni obtigerunt, benè deducitur ex conuenientia, &
verificatione confinium, & demonſtrationum,
19 † quarum duas ſat eſt iuſtificari, iuxta theoricam
*Bart. in l. demonſtratio falſa, num. 14. ff. de cond.
& demonſtr. paſſim à Rota receptam, vt in dec. 275.
num. 4. & deciſ. 313. num. 2. par. 1. recent. et coram
ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 172. num. 2. et 575.
num. 4. et alibi*, & quidem reſpectu domus omnes
fines enunciati in Inſtrumento diuiſionis, nempe
via communis, bona Cæſaris del Sarto, & bona
Angelæ Venetianæ Sum. num. 7. ijdem fines refe-
runtur etiam in articulis datis per Giorginos dicto
Sum. num. 7. eademque prorſus affertur probatio
circa petium terræ vnius tornaturæ poſita in con-
trata Sancti Laurentij, & aliud petium terræ trium
tornaturarum poſitum in communi Spadaroli,
combinando confines diuiſionis cùm confinibus
expreſſis in dictis articulis dicto Summario nu. 11.
& 15.

Non obſtat, quod teſtes per Giorginos dati in
Summario num. 6. referant aliquos fines diuerſos,
quia diuerſitas ex eo oritur, quod iſti teſtes expri-
munt fines antiquos, & amplius fines etiam mo-
dernos, qui loco antiquorum ſubrogati fuerunt,
vnde potiùs confirmatur identitatis probatio, &
20 † ſufficit conuenientia duarum demonſtrationum,
licet in alijs adſit diuerſitas, & diſcrepantia, *Alex.
conſ. 84. num 4. lib. 7. Crauett. conſ. 198. num. 2.
Rota deciſ. 407. num. 2. et deciſ. 706. num. 4. par. 2.
recent. cum alijs.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum
fuit, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Peruſina Releuationis Teſtamenti.

Die Veneris 7. May 1632.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione diſcutitur, & reſoluitur, quod per ſtatutum Peruſinum lib. 2. cap. 135. &c. non cenſeatur derogatum diſpoſitioni cap. cum eſſes ext. de teſtam. & quare. Egregia eſt deciſio, & meritò, nam ab Auditore præclariſſimo, et præſtantiſſimo extenſa eſt, et eius deciſiones auidè quærendæ ſunt, cùm eas extendat, cùm tàm reſoluta doctrina, et tàm firma ſcientia, vt nihil ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus, ſi verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius canonicum ſeruatur.*
2 *Et nedum ſuſtinetur vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ.*
3 *Teſtamentum confectum corã Parocho, & duobus teſtibus poteſt, & debet ad inſtãtiam nedum heredum, ſed etiam legatariorum, & aliorum quorumcumquè inter ſe habẽtium in publicam formam redigi, ad perpetuam rei memoriam.*
4 *Iudex ex quibus conuincatur ad concedendum petẽti, vt ſcriptura in publica forma redigatur.*
5 *Proceſſus examinis Parochi, & teſtium qui in aliquo teſtamento interuenerunt fieri debet coram Iudice ſæculari, & non autẽ Eccleſiaſtico.*
6 *Teſtamentum, ſi contineat plura legata pia poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra heredem Laicum.*
7 *Priuilegiorum communicatio intrat ſtante communi cauſa, & defenſione.*
8 *Cap. cum eſſes ext. de teſtam. quando non dicatur eſſe locus.*
9 *Cap. cum eſſes de teſtam. vt dicatur derogatum per ſtatutum, quid requiratur.*
10 *Leges antiquæ ſine voluntate, nec mutantur, nec corriguntur.*
11 *Leges ſine iuriſdictione tolli nequeunt.*
12 *Legi Canonicæ, vt dicatur derogatum per ſtatutum ſemper requiritur ſpecifica Papæ cõfirmatio, nec ſufficit generalis in forma.*
13 *Statut. Peruſ. lib. 2. cap. 135. circa numerum teſtium in teſtamento &c. quid diſponat.*
14 *Ius Ciuile in teſtamẽto requirit ſeptem teſtes puberes maſculos, & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione.*
15 *in Teſtamentis de Iure Canonico deſiderantur tantùm duo teſtes, & non tantùm maſculi, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt.*
16 *Derogatum non cenſetur vltra intentionem derogantis.*
17 *Teſtamentum, quod valeat cùm minori numero*

ſep-

ſeptem teſtium, ſtatuto induci poteſt.

18 *Quod procedit etiamſi tale ſtatutum ſit conditum à Ciuitate Superiorem non recognoſcente.*

19 *Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire ad derogationem Iuris Canonici, abſquè Sedis Apoſtolicæ approbatione. & num.31.*

20 *Statutum Laicorum ſi poteſt dirigere ſuos effectus ad ius Ciuile, nec repugnet diſpoſitioni Iuris Canonici, ſemper ceſſat voluntas derogandi illi, ceſſantibus verbis, & repugnantia ad inuicem diſponendi.*

21 *Derogationes, eſt regulare, vt non multiplicentur, quando in vno caſu poſſunt habere effectum.*

22 *Statutum, quando dicatur permiſſiuum non autem prohibitiuum, aut abrogatiuum, & annullatiuum actus aliter geſti.*

23 *Confirmationes augent robur, quoad ius in confirmati executione, non autem augent factum comprehendendo maiora expreſſis.*

24 *Statutum, quando dicatur minime prohibitiuum, & nec formam inducat.*

25 *Prohibitione ceſſante, actus ſuſtinetur. Bald. in conſ.404. nu. 4. quo caſu loquatur. n.25.*

26 *in Teſtamentis de Iure Canonico ſufficiunt duo teſtes, & Parochus.*

27 *Statuta Vrbis inter Ciues, & Incolas, & diſtrictuales ſeruanda ſunt, & vbi ſtatuta non diſponunt ſeruandum eſt ius Ciuile, & in ſubſidium recurrendum eſt ad ius Canonicum.*

28 *Ius Canonicum, cum in Vrbe non ſit ſeruandum in concurſu ſtatuti, vel Iuris Ciuilis per implicitam negatiuam, & prohibitionem, intrat derogatio per repugnantiam, cum non poſſint ſimul ſtatuta, & ius Canonicum ſeruari.*

29 *Deciſſ. in Peruſina Hæreditatis 20. Noueb. 1602. & 12. Decemb. 1603. coram Card. Pamphil. non ſubſtinetur in eo, quod ibi incidenter dicitur &c.*

30 *Dec. in conſ.315. quo caſu loquatur.*

31 *Statuta etiam confirmata à Papa quando non ſufficiant ad derogationem Iuris Canonici.*

32 *Conceſſum plus non eſt dicendum, quàm petitum fuerit.*

33 *Teſtator, ſi reſeruauerit, quod teſtes ſubſcriberent teſtamentum, ſi ſubſcriptiones ſecutæ non fuerint, dicendum eſt teſtamentum imperfectum remanſiſſe.*

34 *Cap. cum eſſes. de teſtam. reijcit ſolemnitates ſecũdum leges humanas præſcriptas in teſtamẽtis.*

35 *Solemnitates deſideratæ in aliquo actu, ſi non ſint de eius ſubſtantia, ſi ceſſent, non inualidant actum iam perfectum.*

36 *Teſtamentum ne valide conficiatur ſi quis præſtiterit impedimentum, ei denegantur omnes actiones, ſiue ſint legitimi hæredes, ſiue in alio teſtamento ſcripti.*

DECISIO CXXVI.

OCTAVIVS viuens diſpoſuit de bonis, & hęreditate ſua coram Parocho, & duobus Teſtibus, eo poſtmodùm defuncto legatarij inſteterunt coram Vicario Epiſcopi Peruſini leuari teſtamentum in publicam formam, qui citatis intereſſe habentibus pronunciauit ſcripturam teſtamenti dicti Octauij eſſe per publicum Tabellionem leuandam, & in formam publicam, & Authenticam redigendam; Cauſa exindè per appellationem ad Rotam deuoluta; dubitatum fuit, an eadem ſcriptura, ſeù diſpoſitio Octauij de Ferrettis ſit releuanda in publicam, & authenticam formam, & affirmatiuè fuit reſolutum.

Quia de voluntate Octauij, quæ tranſferit in diſpoſitionem conſtat ex tenore ſcripturæ ad monitionem dicti Vicarij productæ per D. Ignatium Rectorem Parrochialis Sancti Seueri, in qua ad pręſentiam dicti D. Seueri Rectoris, & D. Damaſceni Piſaurenſis Abbatis S. Seueri, & Dominici Groſſi, idem Octauius hæredem inſtituit, & quamplura legata fecit rogando eum, vt de prædictis rogatus eſſe vellet, prout ſe rogatum dixit de prædi-
1 cto teſtamento in fine eiuſdem ſcripturæ, † quæ diſpoſitio; cum verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius Canonicum ſeruatur, valida cenſeri debet per *cap. cum eſſes de teſtam. Speculat. de Inſtrum. edit. & fide, §. compendioſè, verſic. item per ius Canonicum num.* 11. & nedum ſuſtinetur
2 vbi agitur de pia cauſa; ſed etiã † fauore cauſæ prophanæ ſecundùm veriorem, de qua per *Clar. in §. Teſtamentum q. 57. verſ. & in primis quidem, Ioſeph. Ludou. concl. 68. poſt principium Magon. deciſ. Lucen. 32. num. 5. Rota deciſ. 497. num. 3. coram bon. mem. Card. Caual. Ceuall.* inter ſuas communes *q. 319. Durãd. de teſtam. ordin. cautel. 2. n. 2.*

Et hęc ipſa Octauij diſpoſitio potuit, & debuit in formam authenticam redigi ad inſtantiam nedum
3 hæredum; ſed & legatariorum, & aliorum † quorũcumquè habentium intereſſe; potuit inquã ad perpetuã rei memoriam per *l. publicati. C. de teſtam. vbi Bald. num. 1. Bart. in l. finali num. 17. C. de edict. diu. Adr. tollen. Specul. de inſtrum. edit. §. cõpendioſè num. 39. Caſtr. conſ. 307. num. 1. Nęuiz. conſil. 26. num. 4. Craß. in §. teſtamentum q. 61. num. 1. Simon. de Præt. de Interpræt. vltim. vol. lib. 2. interpræt. 1. dub. 2. ſolut. 3. nu 3.* & ſimiliter Iudex debuit Notario mandare; quia præceſſit legatariorum habentium intereſſe petitio coram Vicario Epiſcopi Iudice competente, citatio hæredum in ſcriptura teſtamenti deſcriptorum, depoſitio Parochi, & teſtium, qui interuenerunt diſpoſitioni Octauij formiter examinatorum, qui de voluntate eiuſdem in eum modum, quo, ſcripta re-
4 peritur, depoſuerunt, ex quibus Iudex † conuincitur ad concedendum petenti, vt ſcriptura in publicam redigatur *Bart. in l. teſtamenta, C. de teſtam. Couar. pract. q. cap. 8. num. 1. Craſſ. in §. teſtamentum d. concl. 61. nu. 2. Honded. conſ. 77. n. 18. lib. 1. & conſ. 26. num. 9. lib. 2.*

Nec controuerti poteſt iuriſdictio Vicarij, quod
5 ſcilicet proceſſus examinis Parochi, † & teſtium fieri debuerit coram Iudice ſæculari; non autem Eccleſiaſtico per *l. conſulta diualia C. de teſtam. Couarr. pract. quæſt. cap. 8. nu. 1. Carol. de Graſſ. de effectu Cleric. effectu primo num. 961. Craſſ. d. concl. 61. num. 2. Honded. conſ. 26. num. 11. lib. 2.*

Quia in ſcriptura, de qua agitur multa continẽ-
6 tur legata pia, pro quibus † potuit adiri Iudex Eccleſiaſticus, etiam contra hæredem Laicum, *c. relatum de teſtam. l. prima C. de Epiſcopal. audien. Tiraquell. de pia cauſa priuil. 149. Guttierez pract. quæſt.*

quæſt. cap.44. num.2. lib.1. & pro alijs legatarijs
7 intrat priuilegij † communicatio propter commu-
nem cauſam, & defenſionem, *l. ſi communem. ff.
quemadmodum. ſeruit. amittat. Felin. in c.1. nu.6.
de præſcript. Natta conſ.590. num. 16. lib.2. The-
ſaur. deciſ.177. num.5.*

Non obſtat, quod diſpoſitioni, *c. cùm eſſes.* dero-
gatum reperiatur ex Statuto eiuſdem Ciuitatis *Pe-
ruſii lib.2. rubr.135.* in quo cautũ reperitur, quod
8 † in teſtamentis in Ciuitate condendis adhibeãtur
quinquè Teſtes, quo ſubſiſtente prædictæ diſpoſi-
tioni, *c. cùm eſſes.* non eſſe locum dicebatur ex *Bal-
do conſ.404. num.3. volum.4. Dec. conſ.114. nu.4.
Alex. conſ.177. num.2. lib.2. Magdalena. de nume-
ro Teſtium cap.8. num.24.* & de ſupradicto Statuto
idem videatur determinatũ in *Peruſina hæred.20.
Nouemb.1602. & 12. Decemb.1603. coram bo. me.
Card. Hieronymo Pamphilio.*

Quia vbi agitur de Statuto Laicorum abrogato-
rio iuris Canonici; primò conſtare debet de volun-
tate ſtatuentium derogandi verbis expreſſa, vel in-
compatibiliter repugnante diſpoſitioni, *c. cùm eſſes,*
9 † ſecundò, quod Statutum auctoritate Sedis Apo-
ſtolicæ fuerit confirmatum; altero verò vel vtroq;
ceſſante, diſpoſitio antiqua iuris Canonici ſemper
in ſuo robore & virtute permanebit; nam ſine vo-
10 luntate leges antiquæ, † nec mutantur, nec corri-
guntur, *l. præcipimus in fine, C. de appellat. l. vt li-
beris C. de collat. c. cùm expediat. de elect. in 6. Gra-
tiett. conſ.307. num.4. Menoch. præſumpt. 38. n.1.*
11 *& 31. lib.6.* & ſine iuriſdictione † tolli pariter ne-
queant *Alex. conſ.59. num.9. lib.1. Pariſ. conſ.19.
nu.14. lib.1. Craſſ. de except. in prima except. n.7.
& 8. Rota deciſ.103. num.27. par.2. diuerſ.* & idẽ
fuit firmatum in *Bononien. ſucceſſionis 9. Decemb.
1622. coram bon. mem. Franciſco Vbaldo*, cum
12 ſemper requiratur † ſpecifica Papæ confirmatio,
nec ſufficit generalis in forma communi.

Ex tenore autem Statuti, quod datur, neque
verba, nequè diſpoſitiones contrariæ, *c. cum eſſes*
colliguntur; legitur enim in Teſtamentis & Codi-
13 cellis, † & omni alia voluntate valoris librarum
100. ſufficiant tres idonei Teſtes, à centum verò li-
bris ſupra ſufficiãt quinquè Teſtes, & vbi viri tem-
pore quo fieret Teſtamentum non eſſent, ſufficiant
loco vnius viri duæ mulieres, & hoc locum habeat
in Comitatu, in Ciuitate verò, & Burgis Peruſiæ nõ
habeat locum; ſed neceſſariò requirantur quinquè,
ex quibus verbis duò inferuntur.

Primò ſtatuẽtium diſpoſitionem non verſari cir-
ca derogationem, *c. cùm eſſes*; ſed reſpicere mode-
14 rationem rigoris iuris Ciuilis, † quod cum requi-
rat ſeptem Teſtes puberes maſculos, & rogatos,
cum eorumdem ſubſcriptione per *l. hac conſultiſ-
ſima. C. de teſtam. Pariſ. conſ. 19. num. 3. vol.3.
Craſſ. in d. §. Teſtamentum q.54. num. 1.* & Sta-
tutum contentetur vt ſint quinquè, & in Comitatu
poſſint etiam mulieres adhiberi, & valeat Teſta-
mentum, etiam ſi Notarius non ſcripſerit teſtes
fuiſſe rogatos, iam patet, quòd prædictæ ſolemnita-
tes, tàm reſpectu certi numeri, quàm maſculini-
tatis, & interpellationis teſtium ad legem ciuilem
pertinent, non autem ad Canonicam, in qua minor
15 numerus † nempè duorum, deſideratur, & non tã-
tùm maſculi; ſed etiam fœminę poſſunt eſſe Teſtes
nec debent eſſe rogati; ſed ſufficit, quod fuerint
præſentes, prout hęc omnia colliguntur ex textu
eiuſdem, *c. cùm eſſes*, & declarant *Abbas* ibidem
in fine, & cæteri Canoniſtæ; itaut dicendum ſit, non
16 plus voluiſſe derogare ſtatuentes, † quàm intẽde-
rint facere, moderando ius Ciuile, & addi poteſt, &
quod potuerint facere demetiendo voluntatem à
17 poteſtate, ex quo per Statutũ induci poteſt, † quod
teſtamentum valeat, cum minori numero Teſtium
*Bart. in l. cunctos Populos. nu.36. C. de ſumma
Trinit.* id affirmans etiam ſi tale Statutum ſit con-
18 ditũ à Ciuitate † ſuperiorem non recognoſcente, &
illum ſequuntur *Iaſon, Vaſqui, & alij*, quos recen-
ſet *Craſſ. d. §. Teſtamentum q.55. num.23.* de ve-
riori, affirmans, quod idem dici non poteſt, vbi agi-
19 tur de derogatione iuris Canonici, † ad quod Laici
manum apponere non poſſunt abſquè Sedis Apo-
ſtolicæ approbatione, *c. per venerabilem, qui filij
ſint legitimi*, & notant omnes *in l. omnes populi. ff.
de iuſt. & iur. in c. cum omnes. de Conſtit. Pariſ.
conſ.51. num.23. lib.3.* proptereà cum Statutum
poſſit ſuos effectus dirigere ad ius Ciuile, nec repu-
20 gnet diſpoſitioni iuris † Canonici, ſemper ceſſat vo-
luntas derogandi, ceſſantibus verbis, & repugnan-
tia ad inuicem diſponendi, *Bart. in l. ſciendum.
num. 2. ff. qui ſatiſd. cogantur Roman. conſ.322.
num.2. Tiraq. de retract. conſang. §.10. gloſ.2. in
fine, Menoch. præſum.38. num. 20. lib.6.* & eſt re-
21 gulare; vt † derogationes non multiplicentur, quã-
do in vno caſu poſſunt habere effectum, *Roman.
conſ.199. num.6. Cephal. conſ.104. num.17. lib.1.
Oſaſc. deciſ.59. num. 12. Rota deciſ.432. num.10.
par.1. diuerſ. & 563. num.1. par.1. recent.*

Secundò ex eiſdem verbis infertur Statutum prę-
dictum eſſe permiſſiuum non autem prohibitiuum,
aut abrogatiuum, & annullatiuum actus aliter ge-
22 ſti; † permittit enim quod certus numerus Teſtiũ
ſufficiat in teſtamentis, & Codicillis, & omni alia
vltima voluntate, & verba illa, *ſed neceſſariò re-
quirantur quinque Teſtes* non ſunt appoſita ad
perſonas teſtantium; ſed ad diſtinctionem Comita-
tus, & Ciuitatis, vbi teſtamenta conduntur; & ſi-
militer confirmationes Cardinalis Legati, & ſanct.
mem. Gregorij XIII. non contradicunt quàmuis
dicatur, affirmamus, & confirmamus, & illis inuio-
labilis firmitatis robur adijcimus; quia addunt ro-
23 bur quòad ius in eorum executione, † non autem
augent factum, compræhendẽdo maiora expreſſis,
vt dicit *Bald. in l.3. in fine, C. ſi aduerſ. rem. iud. &
Soccin. Sen. conſ. 159. n.30. lib. 2. Rota deciſ.301.
num.1. par.1. recen. & 511. num.1. coram Papa
Gregorio XV.* quod ſi permiſſiuum eſt; inde non
arctantur volentes condere teſtamenta; vt teſten-
tur coram quinquè Teſtibus; ſed eo modo teſtanti-
24 bus, Statutum mandat voluntates ſeruari, † nec
aliter emanatas, vlteriùs procedit annullando, vel
irritando, quod propriè pertineret ad modum pro-
hibitiuum, & formam induceret alterius modi te-
ſtandi excluſiuam, ſecundùm *gloſ. in clem. 1. in
verbo inhibentes, vbi Cardinalis, & Anchar. de Iu-
repatron. Natta conſ.287. num.6. Abb. conſ.91.
num.6. par.1. Rota deciſ.34. num.2. par.1. recent.*
& ceſſante prohibitione, Teſtamentum, quod legi-
timè

Digitized by Google

25 timè† ſactum reperitur iuxta formam, *c. cum eſſes*,
vt ſupra probatum fuit, ſemper ſuſtinetur.

Nec cõtradicunt *Bald. conſ.* 404. *n* 4. *vol.* 4. dum
affirmant, quod de iure Canonico ſufficiant Parro-
26 chus, † & duo teſtes, niſi per Statutum, vel con-
ſuetudines loci aliter eſſet ſancitum: quia Bald. præ-
ſupponit; at hic eſt quæſtio ſuper facto præſuppoſi-
to; idem reſpondetur ad *Dec. conſ.* 315. *nu.* 4. *verſ.*
non obſtat, & deciſio Romana de Stoccbis 17. *Maij*
1588. *coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamph.*
loquitur in *Statuto Vrbis lib.* 1. *cap.* 2. expreſsè ſub-
27 ordinante formas teſtandi, nempè † quod inter Ci-
ues & Incolas, & diſtrictuales ſeruentur Statuta,
& vbi Statuta non diſponunt ſeruetur ius Ciuile, &
in ſubſidium recurratur ad ius Canonicum; vt pro-
pterea cum ius Canonicum non ſit ſeruandum in
concurſu Statuti, vel iuris Ciuilis per implicitam
28 † negatiuam, & prohibitionem, intrat derogatio,
vel per repugnantiam, cum non poſſint ſeruari ſta-
tuta, & ius Canonicum, vt plenè declarat *Menoch.*
præſum. 38. *num.* 28. *& ſeq. lib.* 6. ex quibus omni-
bus patet non ſuſtineri, quæ incidenter dicta fue-
29 runt in terminis huius † Statuti Peruſini in deciſio-
nibus *Peruſ. hæred.* 20. *Nouemb.* 1602. *&* 12. *De-
cemb.* 1603. *corā ſupradicto Card. Pamph.* quod ſcili-
cet, cū dictū Statutum fuerit à Sede Apoſtolica cō-
firmatum, non ſit agendum de capitulo, cum eſſes;
nam firmantur per rationes *Baldi in d. conſ.* 404. *&*
30 *Decij* 315. qui loquuntur † præſupponendo Statu-
to iuri Communi contrario & repugnanti, prout &
dictæ deciſiones præſupponunt; & tamen contrariū
ex ſupradictis clarum apparet; & vlterius ceſſat
etiam ſuppoſitum cōfirmationis Apoſtolicæ, quod
eſt ſecundum requiſitum reſponſionis ſupradictæ.

Nā omiſſo, quod de confirmatione non eſt agen-
dum vbi de voluntate ſtatuentium expreſſa dero-
gandi iuri Canonico non conſtat; adhuc confirma-
tiones Pij II. Leonis X. Clementis VII. quæ dan-
31 tur, cum legantur in forma Communi, † nec conti-
neant tenorem Statutorum, aut de mandato Papæ
fuerint condita, non ſufficiunt ad ſuſtinendam dero-
gationē iuris Canonici, *gloſ. in cap. Paſtoralis*, *§.*
præterea, in verbo ex certa ſcientia, *de offic. deleg.*
Dec. in cap. Porrecta, *num.* 15. *de confirmat. vtil.*
vel inutil. Gabr. conſ. 183. *num.* 14. *lib.* 2. *Rota in re-
cent. deciſ.* 192. *num.* 3. *par.* 1. decreta autem Car-
dinalis Vrbini Legati confirmata per ſanct. mem.
Gregorium XIII. ad Cardinalium relationem non
releuant, cum nihil diſponant circa ius Ciuile, aut
Statuta ſeruanda in teſtamentis ordinandis contra
ius Canonicum; Sed tantummodò ſint ordinatoria
iudiciorum; dum mandant, quod poſt bannimenta
ſeruentur Statuta confirmata per Sedem Apoſtoli-
cam, & poſt præmiſſa, conſtitutiones Marchiæ, &
in caſibus non prouiſis, ius Canonicum, vel Ciuile,
quod in loco, vel contingentia facti præualeret; vn-
de cum bannimenta contineant materias iudicio-
rum tàm Ciuiles, quàm Criminales de Statutis cō-
trarium diſponentibus erit ſenſus, vt non præua-
leant bannimentis; non autem vt ſeruentur, dero-
32 gando iuri Canonico in non † expreſſis, & confir-
matio Apoſtolica idem continebit, nec plùs con-
ceſſum legitur, quàm petitum fuerit, *Dec. in l. more
maiorum, num.* 31. *ff. de iuriſd. omn. iud. Seraph. de-
ciſ.* 615. *nu.* 8. *& deciſ.* 971. *num.* 7. *Rot. deciſ.* 555.
num. 2. *par.* 2. *recent.*

Demùm non obſtat, quod ſi ſeruandum ſit ius
Canonicum, adhuc de voluntate perfecta, quæ tran-
ſierit in diſpoſitionem non conſtat; dum idem teſta-
tor reſeruauit teſtamentum ſubſcribere & adhibere
alios teſtes, qui teſtamentum ſubſcriberēt ad præ-
ſentiam fratrum ſuorum, vt teſtes, qui in teſtamen-
33 to interfuerunt in eorum examine deponunt, † quæ
ſubſcriptiones cum ſequutæ non fuerint, dicebatur
teſtamentum imperfectum remanſiſſe.

Quia ijdem Teſtes dicunt, quod de ſubſcriptio-
ne non fuit actum cum Teſtatore, niſi poſt rogitum
Teſtamenti ad interrogationem Rectoris, ſi inten-
debat, quod teſtamentum ſubſcriberetur, ad quæ
reſpondens, *non occorre*; Sed quidem deſiderare,
vt redirent tempore quo adeſſent eius fratres: quia
intendebat illis ſatis facere, vt eſſent præſentes ſub-
ſcriptioni per ipſum faciendæ, et per alios etiam
teſtes, quatentis reperiri potuiſſent; verū caſu quo
per ſuos fratres, vel ex alio quouis accidenti im-
peditus fuiſſet ſubſcribere; intendebat Teſtamen-
tum iam ſtipulatum, ſuum omni meliori modo ef-
fectum ſortiri; atquè ità, cum Teſtamentum abſquè
ſubſcriptione poſt rogitum eſſet in ſtatu validitatis
ſecundùm terminos, *c. cùm eſſes*, reicientis ſolem-
34 nitates ſecūdùm † leges humanas præſcriptas; ſub-
ſcriptiones deſideratæ tanquàm quod non ſint de
ſubſtantia teſtamenti, ſi ceſſant non inualidant di-
ſpoſitionem iam per rogitum perfectam.

Et nihilominùs conſtat de impedimēto per eoſ-
dem fratres præſtito, de quo deponunt Rector, &
illi duo teſtes teſtamentarij, ſcilicet nè rediret idem
Rector, cum teſtamento vt ſubſcriberetur; & alij te-
ſtes non accederent; quare primum Teſtamentum
in ſuo robore permanſit ex voluntate Octauij Te-
35 ſtatoris, & † impedimentum præſtantibus dene-
gandæ ſunt omnes actiones, ſiuè ſint legitimi hæ-
redes, ſiuè in alio teſtamento ſcripti per *l.* 2. *ff. ſi
quis aliquem teſtari probib. Salic. in l.* 1. *num.* 7.
C. eod. tit. Menoch. de arbitr. caſu 395. *nu.* 37. *Ca-
ſtill. controuerſ. iur. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 100.

Et ità vtraquè &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Donationis de Caſtellanis.

Die Lunæ 10. *Maij* 1632.

ARGVMENTVM.

Donatio facta ſponſo, & eius filijs, qualiter in-
telligatur facta, & plura circa hanc mate-
riam adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filijs alicuius, vti hæredibus patris, tunc ius habendi donationem eſt hypothecatum, ita vt tranſeat cum ſuo onere ad filios.*
2 *Secus verò eſt dicendum, ſi ſit facta vti filijs.*
3 *Nemo plùs iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habeat.*
4 *In donatione factà ſponſo, & eius filijs in capitu-
lis*

Digitized by Google

ſis matrimonialibus conſideratur fauor prolis ex eo naſciture.

5. *Et d. filÿs acquiritur ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris.*

6. *Surd. in deciſ.322 num.61. & 63. declaratur.*

7. *Pater in dubio cenſetur ſtipulari filijs vti hæredibus, & non vti filÿs.*

8 *Sed ab iſta regula receditur, quando ex coniecturis aliud apparet, & quæ ſint iſtæ coniecturæ. num.9. 10. & 11.*

12 *Matrimonium dicitur cauſa finalis in donatione, quando fuit conſideratum certum matrimonium.*

13 *Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitÿ.*

14 *Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur reciproca reſpectu dotis, & quædam permutatio, & eſt contractus innominatus.*

15 *In nuptÿs, quando aliquid datur ſemper cauſa matrimonÿ dicitur finalis.*

16 *Hypotheca appoſita in re emphyteotica de conſenſu proprietarÿ, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem.*

17 *Obligatio vniuerſalis omnia comprehendit.*

18 *Vocatio, quando agitur de deſcendentibus cenſetur facta ordine ſucceſſiuo.*

19 *Inſtituendi neceſſitas non adeſt in tranſuerſalibus, ſed ſolum ordo charitatis, & dilectionis in eis conſideratur.*

20 *Pater, & filius cenſentur ſimul, & ſemel vocati.*

21 *Donatio facta filÿs naſcituris, etiam ſi ſit facta ab extraneo cenſetur facta ordine ſucceſſiuo non autem ſimul, & ſemel.*

DECISIO CXXVII.

POST Reſolutiones factas die 17.Iunij 1630.* & 23.Iunij anni ſequentis, * quod D. Caſtellanus iuxta tenorem ſuæ promiſſionis, de qua in capitulis matrimonialib., ibi, *Che Mõſignor Gio. Andrea Caſtellano debba far donatione inter viuos in forma valida, contemplatione matrimonÿ al Sig. Bartolomeo, e ſuoi figliuoli di ſcudi vẽti mila*, tenebatur facere donationem puram, & liberam contemplatione matrimonij ad fauorem Bartholomæi fratris, & filiorum, ſcilicet naſciturorum de iſtis namq; eſt intelligendum, cum nondum matrimonium eſſet contractum, cumq. poſt obitum dicti Bartholomæi dictus D. Caſtellanus vigore alterius obligationis, quàm vna cũ fratre fecerat de dote, & lucro dotali reſtituendis, ſoluerit vxori ſcut.2000. ꝓ reſiduo dotis, quæ ipſe Bartholomæus conſũpſerat necnon alia ſcuta 2000. pro quarto dotali, pro quibus dicta vxor ceſſit iura D. Caſtellano contra bona dicti Bartholomæi. Dubitaui an D. Caſtellanus poſſet ſe reualere contra d. donationem, & omiſſo, vt particulariter videretur de ſcutis 2000. ſolutis occaſione quarti dotalis, quòad alia ſcuta 2000. ſoluta pro reſiduo dotis fuit reſolutum D. Caſtellanũ non poſſe ſe reualere contra d. donationem. Et tota difficultas cõſiſtit in eo, an donatio debeatur filijs Bartholomæi vti hæredibus patris, vel vti filijs;
1 ſi enim debetur vti hæredibus dictum † Ius habendi donationem eſt hypothecatum, itaut tranſeat cũ onere ſuo ad filios, *l. pignoris, ff. de pign. l. ſi conuenerit vt nomen, §. ſi fundus, ff. de pign. act. l. ſi debitor, ff. de diſtract. pignor.* ſi verò debetur vti filijs ſecùs dicendum eſt, quia per obitum Bartholomæi
2 fuit extinctum illius Ius, † & omnis hypotheca ſi aliquo modo fuit contracta ſuper iſta donatione, *l. lex vectigali, ff. de pign. & ibi notat Bart. Caſtr. Salicet. & alÿ, l. ſi res 3. ff quib. mod. pign. vel hipoth. ſoluat. l. vbi autem 4. §. ſed ſi Marcellus, ff. de in diem adiect. & ibi Bart. Surd. deciſ.286.* & in puncto dicunt *Dec. in conſ.239. nu.4. Caſſan. conſ. 53. num.55. Menoch. conſ.506. num.10. & nu.16. verſ. non obſtat ſecundum argumentũ, Soccin. Iun. conſ.58. per tot. vol.2.* quæ habent locum etiam ſtante ceſſione vxoris ad fauorem D. Caſtellani; cũ
3 nemo plus † Iuris in alium transferre poſſit, quàm ipſe habeat, *l.2 C. de pæn. l.1. C. qui pro ſua iuriſdict. cap. nemo poteſt 79. de reg. iur. in 6.*

Et articulo maturè diſcuſſo viſum fuit Dominis, hanc donationem fuiſſe factam filijs, vti filijs, non autem vti hæredibus, ita vt ipſi dicantur ſecundi donatarij, cum in donatione facta ſponſo, & filijs
4 † in capitulis matrimonialibus conſideretur fauor prolis ex eo naſcituræ, & non cenſeatur vera donatio, ſed conditionata, aliàs pater ſponſi, & ſponſæ, & alij conſanguinei non contraxiſſent, *Bertrand. in conſ.176. nu.4. verſ. ſed his non obſtan. lib.3. Dec. conſ.239. ante n.5. verſ. ſed prædictis non obſtan. Natt. conſ.531. n.18. & ſeqq. Maſtrill. deciſ.211. num.13. & ſeq. lib.3. Caſtill. deciſ.106. num.6. & ſeqq. Io. Franc. à Ponte conſ.25. nu.6. & conſ.80. nu.16. Giurb. de conſuetud. Meſſanen. cap.6. gloſ. 59. num.35. Mart. vot.215. num.11. & ſeqq. Ant. de Amat. reſolut.30. num.12. & fuit reſolutum in cauſa Mediolanen de Porris 12. Febr. 1599. coram Orano, & in eadem 4. Iunij 1601. coram nũquàm ſatis laudandæ mem. Hieronymo Cardinali Pamphilio*, in quibus deciſionibus dicitur, quod fi-
5 lijs † acquiritur Ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris, & idem firmatum fuit in cauſa *Romana pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram R.P.D. meo Merlino.*

6 Nequè obſtat, quod † *Surd in d. deciſ.322. n.61. & 63.* teneat contrarium poſt Doctores, quos allegat, quia cum moueatur principaliter ex duplici
7 fundamento. Primò, quia pater in dubio † cenſetur ſtipulari filijs vti hęredibus, non autem vti filijs ex congeſtis per ipſum *num.32.* & alios congerit *Giurb. loco proximè allegato nu.35.* Secundò, quia matrimonium non eſt cauſa finalis donationis, ſed tãtùm impulſiua ex cumulatis per eumdem *n.84.* iſta fundamenta non officiunt. Non quidem primùm, quia & ſi pater in dubio cenſeatur ſtipulari
8 filijs vti hæredibus ab iſta † tamen regula receditur, quando ex coniecturis aliter apparet, *gloſ. in l. ſi tibi, §. ſi pactũ. ff. de pact.* quam *Bart. & communiter DD. ſequuntur, idem Bart. & DD. in l. Gallus, §. quidem rectè, ff. de liber. & poſth. Bertrand. in puncto d. conſ.176. nu.4. verſ. præterea, Bart.* & pariter in iſtis terminis *Io. Franc. à Ponte d. conſ.25. num.3.* Coniecturæ autem ſunt claræ quod pater voluit ſtipulari filijs vti filijs, non vti
9 hæredibus. Primò, † quia vt dictum eſt promiſſio donationis, de qua agitur fuit facta contemplatio-

ne

ne certi matrimonij,& filiorum eiuſdem matrimo-
nij, vnde abſurdum eſſet dicere, quod ſtipulatio
fuerit facta filijs vti hæredibus, ita vt donatio poſſit
10 ad alios tranſire. † Secundò, quia ſi donatio non
ſpectaret ad filios, vti filios, mulier aliàs non con-
traxiſſet, nec conſanguinei conſenſiſſent, vt conſi-
derat *Bertrand. loco mox allegato, verſ. & veriſi-*
11 *militer*, & alij Doctores ſupra allegati. † Tertiò,
quia, quando matrimonia contrahuntur principali-
ter reſpicitur ad filios naſcituros, quod non eſſet ſi
donatio non ſpectaret ad filios, vti filios, *Rauden.*
reſolut. 42. num. 34. & 38. Maſtrill. d. deciſ. 211.
num. 13. lib. 3. Io. Franc. à Ponte conſ. 19. nu. 20.

Non obſtat etiam ſecundum, quod matrimoniũ
non ſit cauſa finalis, quia contrarium eſt verius, cũ
12 promiſſio † donationis fuerit facta contemplatio-
ne certi matrimonij, vt abundè fuit firmatum in
deciſione 23. Iunij ſuperioris anni, *Monter. deciſ.*
10. *num. 11. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 4.*
gloſ. 1. nu. 16. Franc. Molin. de ritu nuptiar. lib. 3.
quæſt. 6. num. 48. & ſeqq. Moìſeſ. ad Conſtit. Nea-
pol. par. 4. q. 25. num. 7. & in addit. pariter num. 7.
Gratian. diſcept. 924. nu. 30. & probatur euidenti
ratione, nam cum iſta donatio ſit poſita in contra-
13 ctu dotalitio, dicitur correſpectiua ad dotem, † &
eſt pars ipſius contractus dotalitij, & cenſetur vni-
cus contractus, atquè cum eo confunditur, debet-
què pariter iudicari, ſicut donatio ex cauſa dotis, &
æqualiter debet ſeruari, ac ſuſtinetur velut ex qua-
dam cauſa tranſactionis, iuxta *Tex. in l. cum dona-*
tionis, C. de donat. Guidop. deciſ. 145. num. 2. verſ.
ſed his non obſtan. Vincent. de Franch. deciſ. 205.
& 436. nu. 4. & ſeqq. Tellius Fernand. ad ll. Tau-
ri 17. num. 37. verſ. quod eſt adeo verùm, & ibidẽ
Gomez. Arrius. num. 18. Ciuſontes num. 5. Molin.
de primog. lib. 3. cap. 2. num. 18. Natt. conſ. 609.
num. 41. Abb. conſ. 73. num. 3. Aufrer. ad Cappell.
Tholoſ. deciſ. 454. nu. 4. Bombinus conſ. 61. per tot.
& præſertim num. 16. & fuit dictum coram me in
cauſa *Romana pecuniaria 12. Nouemb. 1601.* &
14 ideo dicitur donatio reciproca reſpectu dotis, † &
quædam permutatio, & eſt contractus innomina-
tus, vt latè per *Natt. in d. conſ. 609. n. 14. & ſeqq.*
Maſtrill. d. deciſ. 211. num. 15. vbi, quod non eſt
vera donatio, ſed conditionata, *Vincent. de Franc.*
d. deciſ. 436. num. 4. Surd. ſibi contrarius in conſ.
164. num. 3. & ſeqq. & conſ. 196. num. 15. quibus
15 locis expreſsè dicit, quod quando † aliquid datur
in nuptijs, ſemper cauſa matrimonij præſumitur fi-
nalis, vt latè *Caſtill. in d. deciſ. 106. n. 8. in fin.*
cum pluribus ſeqq. qui meritò reprobat dictam *de-*
ciſ. Surd. 322.

Nequè eſt verùm, quod Bartholomæus cenſea-
tur obligaſſe dictum Ius donationis de conſenſu D.
Caſtellani, & ideo præiudicauerit filijs, dicti Bar-
16 tholomæi, vt in ſimili de hypotheca appoſita † de
conſenſu Domini directi, quod præiudicet ipſi Do-
mino poſt deuolutionem, fuit reſolutum in cauſa
Romana Saluiani 20. Nouembris 1629. coram
R.P.D. meo Queipo. Nam de tali conſenſu non
conſtat, & dum deducitur ex eo quod, poſtquàm
D. Caſtellanus promiſit donare, Bartholomęus vna
cum dicto D. Caſtellano promiſit dotem reſtitue-
re, & vniuerſaliter obligauit bona ſua; Ideòq. in
17 iſta vniuerſali † obligatione, venit etiam iſtud Ius
habendi donationem, licet poſt obitum patris, fi-
lijs in totum eſſet debitum, *Surd. conſ. 73. num. 61.*
& ſeqq. tamen non inde ſequitur, quod interuene-
rit conſenſus D. Caſtellani, quia illius conſenſus
non erat neceſſarius ad integrandam perſonam
Bartholomæi ſe obligantis, quare ſi dictus Bartho-
lomæus in vniuerſali obligatione cenſeatur voluiſſe
obligare, etiam iſtud Ius donationis, non propterea
inerat conſenſus D. Caſtellani, ſed deberet proba-
ri, quod ipſe expreſsè conſenſerit obligationi huius
Iuris habendi donationem.

Nequè etiam eſt verùm, quod pecuniæ pro me-
dietate fuerint acquiſitæ Bartholomæo, ex eo, quod
donatio fuerit facta ab extraneo, nam & ſi quando
18 agitur de deſcendentibus † vocatio cenſeatur facta
ordine ſucceſſiuo, quia non ſolum adeſt ordo cha-
ritatis, ſed etiam neceſſitas inſtituendi, ſecùs tamẽ
19 eſt, quando agitur de tranſuerſalibus, † in quibus
non adeſt neceſſitas inſtituendi, ſed ſolùmodo ordo
20 charitatis, & dilectionis, & ideo pater, & filij † cen-
ſentur vocati ſimul, & ſemel, vt eſt communis ſen-
tẽtia *Doct. in l. Gallus, §. quidã rectè, ff. de liber. &*
poſthum. vt teſtatur ibi Iaſ. nu. 24. & ſeqq. & latè
Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 476. num. 4 cum pluribus
ſeqq. Nam fuit reſponſum, quicquid dicendum eſ-
ſet, ſi donatio fuiſſet facta patri, & filijs natis, &
exiſtentibus, in quibus terminis procedunt Docto-
res prædicti, vel filijs iam cõceptis, *vt in cap. Ray-*
21 *nutius de teſtam.* Cùm in noſtro † caſu donatio
fuerit facta filijs naſcituris, etiam, quod ſit facta
ab extraneo, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non
autem ſimul, & ſemel. *Rubeus Alex. in d. l. Gallus,*
§. quidam rectè, nu. 55. in fin. de liber. & poſthum.
Mantic. de coniectur. lib. 4. tit. 8. num. 27. & de
communi opinione teſtatur *Soccin. Iun. conſ. 136.*
num. 28. lib. 3. Cæſar. Barzius deciſ. Bononien. 9.
num. 3. & infinitos Doctores cumulat abſquè con-
tradictione, *Fuſar. de ſubſtit. d. quæſt. 476. num. 48.*
Surd. deciſ. 346. nu. 16. Rot. deciſ. 579. par. 1. diuerſ.

Et ita concluſum vtraquè parte informante &c.

* Prima eſt deciſio 393. par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 58. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Lunæ 10. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de probatione emphyteuſis, ad effectum ſolutionis Laudemij. Præſtatio annua quando præſumatur fieri, ex cauſa emphyteuſis.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium, ſine emphyteuſi, non debetur.*
2 *In emphyteutica rei alienatione fiẽ. per emphyteutam, eſt requirendus conſenſus proprietarij, & illi ſoluendum Laudemium.*
3 *In emphyteutica rei alienatione fiẽ. per ſubemphyteutam non eſt requirendus conſenſus proprietarij,*

Digitized by Google

prietarij, nec illi ſoluendum Laudemium.
4 *Emphyteuſis, qualiter aduerſus emphyteutam bene probari poteſt.*
5 *Bona accipiens ſub qualitate emphyteuſis, & ſoluens canonem, non poteſt amplius emphyteuſim impugnare.*
6 *Qualitas contemporanea confeſſioni, & actui principali, non poteſt ab eo ſeparari.*
7 *Præſtatio annua de iure præſumitur ex alia cauſa, quàm emphyteuſis. limita hanc concluſionem, num.8. & 9.*
9 *Præſtatio annua, quod de iure præſumatur ex alia cauſa, quàm ex emphyteuſi, iſta regula procedit in dubio, non autem in claris.*
10 *Confeſſio propria vincit omnem aliam probationem.*
11 *Præſtatio annua, fauore Eccleſiæ in dubio præſumitur ex cauſa Canonis.*
12 *Bona exiſtentia intra fines aliorum bonorum emphytiuticorum, præſumuntur eiuſdem naturæ, & ſic emphyteutica.*
13 *Erroris prætextu, id quod factū eſt, ſi quis prætendat tollere, debet afferre contrarias probationes concludentes per neceſſe, non autem per poſſibile.*
14 *Bona, ſimul ſtare poteſt, quod quis emat tamquā libera, licet ſint emphyteutica, & poſtea cognita veritate, emptor bonam fidem agnoſcat.*
15 *Dominium, licet non transferatur ex ſola confeſſione, probatur tamen ex ea.*
16 *Dominia, & proprietates rerum acquiri poſſunt ex longo temporis interuallo.*
17 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*
18 *De emphyteuſi, quando non agitur principaliter ad effectum deuolutionis, ſed Laudemij, & ſic incidenter, docetur leuioribus probationibus.*

DECISIO CXXVIII.

CVM In controuerſia Laudemiorum, de quibus agitur fuerit aliàs coram R.P.D. Vbaldo
ſub die 30. Maij 1629.* reſolutum conſtare de
emphiteuſi Capituli Santi Petri; à quo potiſſimū
1 pendet reſolutio controuerſiæ prædictæ, ex† quo ſine emphiteuſi Laudemium non debetur *Dec. conſ.*
138.*num.*5. *Rot. decis.*168.*num.*1. & 4.*par.* 2. *diu.*
fuit conſequenter coram me in locum prædicti D.
Vbaldi ſubrogato ſub die 1. Martij 1630. ſtante d.
deciſione diſputatum dubium; an in alienatione rei
2 emphyteuticæ fieñ, per emphyteutas, † & ſubemphyteutas ſit requirendus conſenſus Capituli,
& illi ſolueñ Laudemium, & reſolutum affirmatiuè
quoad primam partem, & ſic ad fauorem Capituli,
3 negatiuè verò † quoad ſecundam partem. *Iuxta diſtinctionem Valaſc. de Iure empyt. q.*13. *nu.*12.
& reclamante Capitulo, prætendenteque etiam in
alienationibus ſubemphyteutarum requiri illius
conſenſum cùm ſolutione Laudemij ſicut in illis,
quæ fiunt per emphyteutas fuit propterea datum
dubium; anſit in ſecunda hac parte à deciſis recedendum, quo pluriès propoſito, nec reſoluto, quia
Puellæ redeundo ad antiquam propoſitionem defectus dominii, & emphyteuſis impugnabant deciſionem D.mei Vbaldi prætextu quorundam Inſtrumentorum nouiter repertorum, de quibus infra, ideò pro faciliori dubij reſolutione placuit DD.
in vltima poſitione die 16. Iunij ordinare, quod informetur ſuper d.deciſione, & ſic ſuper emphyteuſi, quo facto, die ſupradicta fuit per DD. reſolutum
ſtandum in deciſis, ex latè, & optimè in deciſione
4 deductis, potiſſimum verò ponderabant DD. tot †
reiteratas, & explicitas cōfeſſiones emanatas, tàm
à Marco Antonio, dū vti emphyteuta ipſius Capituli alienādo per viam ſubemphyteuticationis medio iuramento, aſſeruit bona eſſe ſub proprietate, &
directo dominio eiuſdem Capituli quàm à Virginia
illius ſorore, & hærede, quæ in ipſa datione in ſolutum facta puellis hæredibus q. Io. Baptiſtæ Piciolotti de ſitibus, & canonibus in ſatisfactionem debiti hæreditarij ſub eadem aſſertione declarauit illos eſſe fundatos, ſuper bonis emphyteuticis proprietati, & directo dominio Capituli ſubiectis,
5 quò fit vt † puellæ acceptantes Canones, & bona
ſub dicta qualitate non poſſint amplius illam controuertere, aut impugnare, vt benè conſideratur in
6 deciſione D.mei Vbaldi, quæ qualitas vti contemporanea confeſſioni, & actui principali non poteſt
ab eo ſeparari *l. ſi quidam. C. de except.* & maximè
quia præfatæ confeſſiones non modicum recipiunt
robur, & adminiculum veritatis, ex tot alijs Inſtrumentis ponderatis in eadem deciſione.

Nec putabant Domini has confeſſiones, & probationes in aliquo elidi ex Inſtrumētis ſæpiùs pro
puellis allegatis, & nuper in actis productis, dum
ex illis prætenditur probari Io. Baptiſtam de Maximis Auum Marci Antonij acquiſiuiſſe aliqua ex
bonis, de quibus agitur vti libera, & ſic non ſuppoſita canoni, nec directo dominio Capituli, nam ſi
benè illa conſiderentur, aut faciunt pro Capitulo,
aut nihil concludunt pro puellis.

Duo enim ex illis rogata de anno 1510. 17. Februarij, & 1519. 21. Februarij procul dubio probant intentionem Capituli quatenùs in illis fuit
obtentus conſenſus, in primò à Cardinali Cuſentino
tunc Eccleſiæ S. Iacobi Commendatario, & in ſecundo poſt vnionem factam Capellæ Iuliæ à Canonico illius adminiſtratore, cùm expreſſione, quod
eſt ſub proprietate dictæ Eccleſiæ, & ſub reſponſione annua ſex barilium muſti.

7 Nec attendi debet quod præſtatio annua de †
Iure præſumatur ex alia cauſa, quàm emphyteuſis, †
8 tum quia obiectum tollitur, ex conſenſu prædicto †
qui circumſcripta emphyteuſi, non fuiſſet adhibitus, iuxta *Dec. conſ.*164.*num.*2. *Crauett. conſ.*216.
*Mantic. de tacit. lib.*22. *tit.*3. *num.*16. & *Rota deciſ.*400. *num.*8. *par.*1. *recent.* Tum quia regula
9 procedit in dubio, † nos autem ſumus in claris, ex
10 præmiſſis, & ex tot confeſſionibus, quæ † vincunt
omnem aliam probationem, tùm quia fauore Ec-
11 cleſiæ præſumptio eſt in contrarium, vt ſcilicet †
præſtatio in dubio cenſetur ex cauſa Canonis. *Rota deciſ.*721. *num.*4. *par.*4. *diu. cum alijs alleg.* per
informantes, quæ præſumptio tantò magis intrat
ſtante motu proprio fel. rec. Sixti V. ad fauorem
Capituli emanato, cuius particula data fuit.

Quod attinet ad mediam petiam Canneti quatenùs ſit intra fines, de quibus agitur, de quo non
12 conſtat, cenſetur eſſe eiuſdem † naturæ cuius ſunt
reliquæ partes, & ſic emphyteuticæ, prout in deci-

X ſione

Digitized by Google

ſione R.P.D. mei Vbaldi, & nihilominùs, cùm Ca-
pitulum habeat intentionem fundatam ſuper tot
confeſſionibus, & alij probationibus, dum pars ad-
uerſa prætendit illas tollere prætextu erroris debet
13 † afferre contrarias probationes. cõcludentes per-
neceſſè non autem per poſſibile *ad l. nequè natales*
C. de probat. cùm ſtare ſimul poſſint bona fuiſſe
14 empta vti libera, licet † eſſent emphyteutica, prout
non rarò fit, & cognita veritate emptor bonam fi-
dem recognouerit, quod facere potuit, quia licet
15 † dominium non transferatur ex ſola confeſſione,
probatur tamen ex ea, *iuxtà deciſ. 290. nu. 2. par. 2.*
recent. Vltra, quod non probatur huius acquiſitio-
nis, & aliarum ſi quæ ſunt, effectuatio, per appre-
henſionem poſſeſſionis, & illius continuationem
tanquàm de re libera cùm ſcientia, & patientia
16 Capituli, & in omnem caſum ex † longo temporis
interuallo potuit Capitulum huiuſmodi proprieta-
tes, & dominia acquirere, quod ſufficit ad exclu-
dendum prætenſum errorem.

Acquiſitio cuiuſdã Plateolę facta de anno 1579.
à Magiſtris viarum nihil facit, Imò potiùs retor-
quetur, vt per informantes pro Capitulo, ex quo
enim in duobus Inſtrumentis fuit exceptuata à 30.
17 petijs, quæ dicunt ſub proprietate Eccleſiæ, hæc †
exceptio firmat regulam in contrarium, quòad re-
liqua *Dec. in l. 1. num. 32. ff. de reg. Iur. Rot. deciſ.*
355. num. 3. par. 2. recent.

Quæ eò faciliùs admiſerunt Domini, vt conſtet
18 de emphyteuſi, quia de ea † non agitur principali-
ter ad effectum deuolutionis, ſed Laudemij, & ſic
incidenter, vt fuit firmatum in deciſione R.P.D.
mei Vbaldi in fin. quæ in omnibus placuit DD. &
ſic in deciſis ſtandum eſſe dixerunt, reſeruato, quod
proſequendo diſputationem captam, de reliquis
videatur.

☞ * Eſt deciſio 262. ſuprà par. 5. recent.

R. P. D. MOTMANNO.

Meliuitana Feudi.

Die Lunæ 10. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Feudalitatis qualitas, ex quibus probetur, & alia notanda.

SVMMARIVM.

1 *Plura, quæ ſimul iuncta ſunt, melius probant.*
2 *Scientia certa Principis concedentis, quòdquè de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur.*
3 *Sumptum ac ſumpto concurrentibus adminiculis probat.*
4 *Feudalitatis qualitatem probant narrata à Principe in priuilegio antiquiſſimo.*
5 *Orationis vna pars, alteram partem dubiam declarat.*
6 *Dictio, territorium, eſt nomen generale.*
7 *Pars, in toto continetur.*
8 *Alternatiua, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, in coniunctiuam reſoluitur.*
9 *Feudum, qualiter probetur.*
10 *Notario, qui aliquid annotauit, tamquàm Officiali publico, debet fides adhiberi.*
11 *Fides adhiberi debet annotationi Secretarij locorum Montium nomine publico, deputati.*
12 *Qualitas potentior in aliqua re vincit.*
13 *Donatio non recipit naturam ſeruitij.*
14 *Verba, teneant, & poſſideant pleno iure, &c. poſita in inſtrumentis conceſſionum, quid importent.*
15 *Clauſula, pleno iure, reijcit omnem diminutionem.*
16 *Dec. in conſil. 498. num. 8. & alij declarantur.*
17 *Dictionis, itaquè, natura eſt rem concludere, & tamquã acceſſoria non ampliat, nec immutat ſuperius allegata.*
18 *Clauſula, pleno iure, reſtringitur ſecundùm ſubiectam materiam.*

DECISIO CXXIX.

☞ DOMINI perſiſtendo in deciſis ſub die
4. Decembris 1630. * dixerunt conſtare de
1 feudalitate Territorii de Gariexen ex pluribus, †
quæ ſimul iuncta, cùm ſint, certa probant, ad *tex. in*
l. vtrùm, ff. de petit. hæred. & in l. qui non milita-
bat. §. Lutia, ff. de hæred. inſtit. gloſſ. vlt. in l. 2.
ff. de excuſat. tut Roman. conſ. 121. in fin. Rot. in
Sabinen. Montis Rotundis 25. Iunij 1628. coram
Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.

Nam primò Ioannes Siciliæ Infans in conceſſio-
ne dicti Territorij non ſemel, ſed pluribus in locis
illud feudum nuncupauit, ac proptereà narrauit à
Regia Serenitate dari ſolitum fidelibus. Item hu-
iuſmodi conceſſionem cedere in excambium me-
dietatis alteriùs feudi, ac velle, quod in euentum
ademptionis eiuſdem Territorij de alio excambio
æquiualente in rebus, vel bonis feudalibus Stepha-
no prædicto per Cameram Regiam prouideretur,
ac deniquè ſubiunxit hæc omnia inter ipſum, &
Conſiliarios, atquè Collaterales ſuos, præuia matu-
ra deliberatione fuiſſe ſtabilita. Vnde arguitur cer-
2 ta † ſcientia ipſius Principis concedentis, quodq;
de illa conceſſione fuerit plenè edoctus, & infor-
matus. *Maſcard. de probat. concluſ. 209. num. 10.*

Accedit quod idem Stephanus hoc Territorium
pro feudali agnouit, dum poſtea à Principe petijt
licentiam illud alienandi, qui actus eſt ſecundùm
propriam feudi naturam. Et quàmuis de huiuſmodi
licentia petita, non doceatur, niſi per ſumptum de
ſumpto hoc eſt, ex proceſſu, qui non poteſt dici eſſe
3 in forma probanti, † tamen concurrentibus præ-
miſſis tamquàm adminiculis, facit probationem
Caputaquen. deciſ. 234. part. 1. Rota in Pi-
ſtorien. Archidiaconatus 15. Ianuarij 1629. co-
ram R.P.D. meo Pirouano. Et cùm hæc omnia
à Principe narrata in priuilegio, ducentis ab hinc
4 annis conſcripto, † propriè conferant ad ipſam
feudi conceſſionem, vtiquè dictam qualitatem feu-
dalitatis, probant, vt reſpondit *Alex. in conſ. 15.*
num 2. vol. 5. Iaſ. in conſ. 235. num. 6. vol. 2. Goz-
zad. conſ. 50. num. 27. Natt. conſ. 460. nu. 7. vol. 2.
Gabr. de feud. concl. vlt. num. 3.

Præmiſſis autem non obſtat, locutio alternatiua

con-

Digitized by Google

5 concceſſionis de territorio, ſiue feudulo, cuius† vna
pars alteram orationis partem dubiam declarare
debeat, *l. 1. ff. de reb. dub. Roman. conſ. 131. num. 2.*
Quia dictio, Territorium, poſita in prima parte al-
6 ternatim, cum ſit † nomen generale. *l. pupillus, §. territorium, ff. de verb. ſignif. Bald. in cap. 1. § fin. num. 3. quib. mod. feud. amit. Ruin. conſ. 22. num. 4. & 5. vol. 1.* reſtringitur à verbo ſequenti feudulum,
quod ſub eo, tanquàm ſpecies ſub ſuo genere, vel
7 † tanquàm pars in toto continetur; & proinde dicta
8 alternatiua inter genus, & ſpeciem poſita † in con-
iunctiuam reſoluitur. *l. ſæpe, §. 1. ff. de verb. ſign. Bart. in d. l. 1. num. 5. ff. de reb. dub.*

Subſiſtit etiam præſumptio feudalitatis deducta
9 ex annotatione dicti territorij facta inter† feudalia
Regni Siciliæ, quæ cum reperiatur in libro nuncu-
pato, *Secreta Meliueti*, probat. *Aym. in conſ. 276. in princ. Menoch. præſumpt. 91. num. 50. lib. 3.* &
10 Notario † qui annotauit tamquàm Officiali publi-
co, debet fides adhiberi. *Feder. de Sen. conſ. 19. nu. 5. in fin. idem Aym. in tract. de antiq. temp. ſect. 4. ver. quartò limitat. n. 62.* & in ſimilibus terminis fidei
11 † adhibitæ annotationi Secretarij locorum Mõtis,
nomine publico deputati, eſt *Deciſio Rotæ in Romana Vineæ, ſeu Saluiani interdicti prima Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Prædicta igitur ſimul iuncta cùm alijs circum-
ſtantijs in alia Deciſione conſideratis, nempe re-
cognitionis, relationis ad præcedentes conceſſio-
nes, mentionis fidelitatis, ac reuerſionis ad Re-
giam Cameram, denotant conceſſionem eſſe feuda-
lem, & conſequenter excludunt donationem, cum
enim in præſenti conceſſione adſint verba clarè in-
dicantia, non modò donationem, ſed etiam feudum,
12 † illud attendi debet, de cuius natura magis parti-
cipat. *Vulg. l. quæritur, ff. de ſtat. hom.* magis enim
hic præualet participatio de natura feudi, quàm do-
nationis, propter ſæpiùs repetitam mentionem
feudi, fidelitatis, ac ſeruitiorum, & quidem perſo-
nalium, cùm expreſſione laborum, & ſudorum, quæ
ſiue explicitè, ſiue implicitè ſint reſeruata, aut pro-
13 miſſa, non conueniunt donationi, quia † non recipit
naturam ſeruitij, *l. 1. in princ.* ibi: *propter nullã aliã cauſam. ff. de donat.*

Non obſtat, quod poſt factam conceſſionem in
14 eodem inſtrumento ſubſequantur verba, † ibi: *teneant, & poſſideant pleno iure, &c.* quæ videntur
importare puram, & ſimplicem donationem, iu-
xta *Old. conſ. 159.* cuius auctoritate vtuntur *Dec. in conſ. 498. num. 8. Ruin. conſ. 38. nu. 2. & conſ. 208.*
15 *vol. 1.* attenta vi dictæ clauſulæ, *pleno iure*, † quæ
cum reijciat omnem diminutionem non conuenit
feudo. *l. fideicommiſſa, §. quàmquàm. ff. de leg. 3. Ruin d. conſ. 38. num. 2. & Menoch. conſ. 251. n. 3.*
Quia quicquid dicendum eſſet, quando verba, *pleno iure*, ſunt appoſita in parte diſpoſitiua conceſſionis
poſt verbum, *concedimus, & donamus*, In quibus
16 terminis loquuntur † Doctores præallegati in
caſu preſentis conceſſionis, dicta clauſula legitur
longè poſt verba diſpoſitiua; *concedimus, & donamus*, in parte executiua, ibi: *Itaquè ipſe Stephanus, & ſui hæredes prædicti, dictum territorium, ſiue feudulum teneant, & poſſideant pleno iure, fructuſquè, &c. concedimus, & donamus*, proxime
17 poſt illam dictionem, † *Itaque*, cuius proprietas
eſt rem concludere, & ſic in parte executiua, quæ
ideo tanquàm acceſſoria non ampliat, neque im-
mutat ſuperiùs diſpoſita. *Clem. 1. in fin. vbi omnes Doct. de præb. Iaſ. in l. Ius ciuile, num. 8. ff. de iuſt. & iur. Dec. in conſ. 505. n. 8. cum ſeq. & conſ. 413. etiam num. 8. Natt. conſ. 582. num. 1 Aym. in conſ. pro Genero, num. 348. Menoch. conſ. 61. num. 32, Pedem. deciſ. 164. num. 2.*
18 Atquè ita procedit concluſio, † quod clauſula,
pleno iure, reſtringatur ad ſubiectam materiam, vi-
delicet, *poſſeſſionis, et perceptionis fructuum*, cui
eſt proxime adiecta. *Bald. in l. Iulianus, ff. de rei vendic.* quem ſequitur *Ruin. in conſ. 138. num. 7. vol. 2.* quod etiam ſenſit *Rot. in Beneuentana Bonorum 18. Iunij 1594. coram bo. mem. Litta.* &
fuit comprobatum in præallegata *Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Et ita vtraque, &c.

☞* Vide infra hanc deciſionem pro vt in indice po-
ſito in fine deciſionum.

§ In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die
30. Maij 1633. coram R. P. D. Merlino, & alia ſub
27. Nouemb. 1634. coram eodem, quæ valde docta,
& elegans eſt.

R. P. D. QVEIPO.

Toletana Parochialis de Vargas.

Die Veneris 14. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad reſignandum, poteſt reuocari, & quid ſi mandatarius ante ſcientiam reuocationis, reſignet, vtrùm valeat dicta reſignatio, & hoc caſu qualiter iſta ſcientia reuocationis ad eum peruenire debeat, et habes nõ nulla circa materiam citationum, quando quis latitat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ſimpliciter ad reſignandum poteſt reuocari, et num. 10.*

2 *Beneficiorum permutatio eſt, quidam contractus innominatus.*

3 *In contractibus innominatis re integra licita eſt pœnitentia.*

4 *Reuocatio expreſſa mandati, non intimata non releuat.*

5 *Iuriſdictio ſemel alicui competenti conceſſa, non cenſetur reuocata, donec ipſe reuocationis cognitionem, et ſcientiam habuerit.*

6 *Beneficij collatio à Vicario reuocato, facta, ante ſcientiam reuocationis tenet.*

7 *Mandatum de præſentando à patrono factum, ſi reuocetur, et ante ſcientiam reuocationis, ille præſentet, tenet talis præſentatio.*

8 *Reuocatio expreſſa cuiuslibet mandati ad negotia, ante intimationem, vel ſcientiam non ſortitur effectum.*

9 *Actus geſtus, à procuratore reuocato, ante intimationem, vel ſcientiam reuocationis, valet, & tenet. & quare num. 11.*

12 *Voluntatis mutatio non præſumitur.*

13 *Text. in cap. vlt. §. vltim. de procuratoribus in 6. declaratur.*

14 *In rebus his, quæ ab animo, & voluntate mandãtis pendent, ſola reuocatio abſquè ſcientia, vel intimatione, impedit effectum mandati.*

15 *In Matrimonio ſpontaneus conſenſus cõtrahentium interuenire debet.*

16 *Nuncij reuocatio ante ſententiam, vel intimationem reddit actum, poſtea geſtum, nullum.*

17 *Beneficij reſignatio, ſiue ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis, pendet à voluntate reſignantis.*

18 *Reſignatio eſt ſpontanea dimiſſio Iuris proprij.*

19 *Clemen. vnica, de renunciat. declaratur, quare fuerit condita.*

20 *Scientia abſquè intimatione reuocationis mandati ad reſignandum, non ſuffragatur, & n. 23. & 24.*

21 *Quod procedit etiam in reuocatione iuriſdictionis.*

22 *Citatio illegitima, cum notitia citati ſubſequuta, ita ligat, ſicuti legitima, & perfecta citatio.*

25 *Scientia, cum conſiſtat in facto, non præſumitur, niſi probetur.*

26 *Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in præiudicialibus.*

27 *Citatio poteſt fieri ad domum communis habitationis, vel in qua citationis tempore, præcedente legitima citandi indagatione, citãdus inhabitat.*

Notarius copiam citationis debet relinquere, vel domi affigere num. 27.

28 *Vel publicè, & palam coram ſeruis, vel vicinis, citationem facere, eoſquè certiorare, vt ſic ad notitiã citati latitantis, poſſit citatio peruenire.*

29 *Citatio debet fieri ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, quando quis latitat, vel ſi ſit Beneficiatus, ad illius Eccleſiam debet fieri.*

30 *Citatio ad domum non afficit exiſtentẽ extra Ciuitatem.*

31 *Citatio ad domum eſt ſubſidiaria, quando quis per fraudem latitat, & non patitur ſe perſonaliter citari.*

32 *Latitans habetur pro citato.*

33 *Latitans præſumitur habere notitiam Citationis ad domum factæ, coram ſeruis, vel vicinis.*

34 *Abſens à Ciuitate non præſumitur habere notitiã citationis domi factæ.*

35 *Latitatio eſt difficilis probationis.*

36 *Latitatio, cum ſit delictum debet concludenter probari.*

37 *Iudex formam citationis à Iure præſcriptam alterare non poteſt.*

DECISIO CXXX.

FRANCISCVS de Oyos Rector Eccleſiæ Parochialis loci de Vargas, & Ferdinandus de la Cueſta Beneficiatus in Eccleſia Parochiali Sãcti Iacobi Ciuitatis Toletanæ ſub die 23. Ianuarij 1627. Procuratorem in Curia cõſtituerunt ad permutandum prædicta Beneficia, in cuius mandati executione ſupplicatio fuit Sanctiſſimo porrecta, illaquè ſignata, & conſenſus formaliter in Camera præſtitus ſub die 14. Aprilis eiuſdem anni 1627. litteriſquè expeditis executor pronunciauit, illas exequendas non eſſe, propter reuocationem ſupradicti mandati à Franciſco ſub die 24. Februarij dicti anni 1627. à qua ſententia fuit pro parte Ferdinãdi appellatum, & cauſa in Rota introducta propoſui Dubium; An gratia Ferdinandi eſſet iuſtificata, & per Dominos fuit reſponſum vacationem per reſignationem eſſe iuſtificatam, cætera ad eiuſdem gratiæ iuſtificationem pertinentia, ad aliam inſpectionem reijcere viſum fuit.

Huius autem reſolutionis difficultas ex valore
prædictæ reuocationis pendebat, nàm, & ſi verùm
1 ſit, † mandatum ad reſignandum ſimpliciter poſſe
reuocari, *Put. deciſ. 106. lib. 3. Ant. Auguſt. deciſ.
290. lib. 3. Sarnen. dec. 20. lib. 1.* & late tradit *Flam.
Pariſ. de reſig. lib. 9. quæſt. 25. nu. 1. & 2.* eademq;
pœnitentia, & reuocandi facultas admittatur in
reſignatione ex cauſa permutationis facta, cùm
2 † permutatio beneficiorum ſit quidam contractus
innominatus, vt tradit *Rebuff. de pacif. poſſ. n. 145.*
& in ſpecie *Felin. in cap. ex parte Decani num. 15.
3 verſ. amplia 3. de reſcript.* In contractibus † autem
innominatis, re integra, locus eſt pœnitentiæ, *l. ſi
pecuniam,* ibi, *ſed cum liceat pœnitere,* & ibi *gloſſ. in
verb. ſed cum liceat, ff. de cond. cauſ. dat. l. dedi, §.
1. eod. tit. l. naturalis. 5. §. vlt. l. ſi ibi decem. 7. ff. de
præſcript. verb. & in prædictis locis, Bart. & DD.*

Vt autem reuocatio expreſſa mandati effectum
4 ſortiatur, neceſsè eſt, quod intimetur, quia † reuocatio
expreſſa non intimata non releuat, vt in reuocatione
iuriſdictionis, docet *tex. in l. ſi forte, ff. de
offic. Præſid. l. hæc autem, §. non defendit ff. ex quibus
cauſ. in poſſ. c. 2. de off. deleg.* Ex quibus com-
5 muniter traditur iuriſdictionem † ſemel alicui cõ-
petentem non cenſeri reuocatam, donec Iudex re-
uocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit; vt
probatur etiam in *cap. 1. §. ex parte de conceſſ. præb.
lib. 6.* & tradunt *Dec. in cap. ſi duobus num. 12. de
appell. Felin. in cap. cæterum num. 11. de reſcript.*
& cum pluribus *Couar. pract. cap. 9. num. 7. verſ.
ſecunda concluſio, Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 30.
6 num. 11.* eaquè ratione collationem beneficij † à
Vicario reuocato factam ante ſcientiam reuoca-
tionis valere, tenuerunt, *Felin. & Dec. vbi ſupra,
Calder. conſ. 4. ſub tit. de off. deleg. Rebuf. in tract.
de publican. reſig. gloſſ. 18. num. 19. Couar. in d. n. 7.
Flam. Pariſ. de reſig. lib. 9. quæſt. 25. num. 24.* & in
7 mandato ad præſentan. à Patrono † facto, idem
contra *Caſtr.* defendit *Couar.* ſequutus *Lambert.
& Rebuf. in d. cap. 9. num. 8.* & generaliter reuoca-
8 tionem expreſſam † cuiuslibet mandati ad negotia
ante intimationem, vel ſcientiam non ſortiri effe-
ctum, traditur in *l. ſi mandaſſet, ff. mandati, & in
cap. mandato de procur. cap. ex parte Decani. de re-
ſcript.* quam Doctrinam pro regula tradunt *Bald.
in l. ſi quis mihi bona. 25. §. ſed ſi poſtea in princ.
ff. de acq. hæred. Iaſ. in l. eius qui in Prouincia, §.
quas verò, num. 1. ff. de reb. credit. Felin. in d. cap.
ex parte Decani. n. 7. verſ. ſecunda regula, Caſſad.
deciſ. 2. num. 13. de appell. Verall. deciſ. 224. par. 1.
Vant. de nullit. ex def. mand. ex num. 159. Gonz.*

ſuper

Digitized by Google

*ſuper reg.8.gloſſ.56. num.*124. *& gloſſ.63. nu.*51.
& in ſpecie de reuocatione mandati ad reſignan-
dum beneficium, traditur in *Clem.vnica*, ibi, *ante-
quàm ad ipſius, vel illius notitiam reuocatio huiuſ-
modi ſit deducta, &c. ſub tit.de renunciatione*, &
9 actus geſtus à Procuratore reuocato, ante intima-
tionem, vel ſcientiam reuocationis tenet, & valet
vt tenent DD. ſupra allegati, & in reſignatione præ-
dicto modo facta, traditur in *d.Clem.vnica* & docet
*Felin.in d.ca.ex parte Decani num.*15. *verſ.amplia
tertiò*, & cum pluribus *Pariſ.in d.q.*25.*n.*27.*Gonz.*
10 *gloſ.*63.*ex num.*48. & in reuocatione mandati ad
permutationem beneficiorum, tradunt *Felin.Fla-
min.& Gonzal. vbi ſup. Lap. in cap.vlt. de procur.
in 6.& ibi Gemin. in fine.*
11 Rationē autē ob quam intimatio, † vel ſcientia
reuocationis exigitur, tradunt latè *Alex. conſ.*169.
*n.*5.*lib.*5.*Gabr.conſ.*105.*n.*5.*lib.*1.*Maſcard.de prob.
concl.*1280.*n.*1.*Flam.Pariſ.in d.q.*25.*ex.n.*15.*per*
12 *tex.in l.ſancimus, C.de teſtam.* vbi traditur † vo-
luntatis mutationem non præſumi.
13 Cui doctrinæ non obſtat *tex.* † *in c.vlt.§.vlt.de
procur.lib.*6. vbi ſimplex reuocatio, matrimonium
poſtea contractū ante eius intimationē, vel ſcentiā
reddit nullū, & impedire dominij translationē, tra-
ditur in *l.eius qui in prouincia, verſ.quas verò, ff. de
reb.cred.* ex quibus communiter docetur, quod in his
14 rebus, † quæ ab animo, & voluntate mandātis pē-
dent ſola reuocatio abſque ſcientia, vel intimatione
impedit effectum mandati, vt in translatione domi-
nij, quæ pendet ex voluntate Domini, *l. id quod no-*
15 *ſtrū, ff.de reg.iur* & in cōtractu matrimonij, † quod
ſpontaneo conſenſu contrahentium debet fieri, vt
notarunt *Caſtr.in d. l. eius qui in prouincia, verſ.
interdum, Bald.in l.ſi Procuratorem, ff.mandati &
in l ſi quis mihi bona, §. ſed ſi poſtea circa fin. ff. de
acq.hered.Felin.in d.c.ex parte Decani n.*14. *Sanc.
de matr.lib.*2.*diſp.*11.*n.*6. quā doctrinā generaliter
16 in Nuncio procedere, vt † eius reuocatio ante ſen-
tentiam, vel intimationē reddat actum poſtea geſtū
nullum, per *tex.in l.ſi pater, verſ.ſin autē ignorante
filio, ff.de manum.vindict.l.ſi penituit, ff.de repud.*
docēt *Bald.in d §.ſed ſi poſtea, Felin.in d.c.ex parte
Decani n.*18.*verſ.fallit ſextò, Gonz.gloſ.*63.*nu.*42.
*Ant.Gomez tom.*2.*var.c.*4.*ex n.*4.*Sanch.vbi ſupra
n.*7. à quibus traditur ratio differentiæ inter dictam
Nuncij, & Procuratoris ad negotia, reuocationem,
quàmuis *Felin.in d.c.ex parte. n.*19. aliā interpre-
tationem referat ad *tex.in d.l.ſi pater, verſ.ſi autē*,
& aliā *Menoch.lib.*1.*de arb.q.*69 *n.*25.*&* 26. quem
ſequitur *Ant.Pichard.in §.rectè n.*10. *Inſt.de mād.*
17 Et quia iuxta ſuperiorem doctrinam † cum reſi-
gnatio beneficij, ſiue ſimplex, ſiue ex cauſa per
mutationis; pendeat ex voluntate, & conſenſu re-
18 ſignantis, cum ſit † ſpōtanea dimiſſio Iuris proprij,
vt trad. *Pariſ.de reſig.benef.lib.*1.*q.*1.*num.*30. ſola
reuocàtio mandati, abſque intimatione, vel ſcientia
effectum reſignationis poſtea factæ impedire debe-
bat, ſicut impeditur matrimonium, & translatio
19 dominij. Cuius † difficultatis intuitu condita fuit
Clem.vnica.de renunciatione, propter rationem
in eius principio expreſſam, de illicita illuſione, &
variatione in beneficialibus, vt notauit *Felin. in
d.cap.ex parte Decani num.*15. & cùm pluribus
relatis, *Pariſ. in d.quæſt.*25.*ex num.*12.

Ea q; ratione ex defectu intimationis, vel ſcientiæ
viſum fuit Dominis reuocationem à Franciſco fa-
ctam non ſuffragari, nā ſiue ſit neceſſaria intimatio
20 † reuocationis, & non ſufficiat ſcientia, abſque in-
timatione, in ſpecie *d.Clem.vnicæ de renunc.* ſecun-
dum *Pariſij ſententiam in d.q.*25.*num.*29. quàm
21 teſtatur ſæpè Rotam practicaſſe, & eandem † in re-
uocatione iuriſdictionis veriorē iudicat *Th. Sanch.
de matrim lib.*3.*diſput.*30.*nu.*11.*&* 13.*& diſp.*36.
*num.*8. ſiue ſcientia; vel notitia reuocationis ſuffi-
ciat, ſecundùm *Bart.in l.*1.*num.*10. *C.de ſatiſdan.
Felin.in d.c.ex parte n.*15.*verſ.amplia tertio, Cald.
conſ.*4.*ſub tit.de off.deleg. Rebuff.in tract. de benef.
ſub tit. de forma Vicariatus n.*210.*Boer. dec.*347.
*col.fin. Couar.pract.cap.*9.*nu.*7.*verſ.ſecunda con-
cluſio, in fine.* Cui ſententiæ fauere videtur *tex.in d.
Clem.vnica*, ibi, *notitiā reuocationis, l.*1 *§.ſed ego*,
ibi, *& me certior eſſet, ff. quod iuſſu, Clem. cauſam
in fin.* ibi, *& certa notitia.de elect.* Quā doctrinam
Tiraq. cum pluribus ab eo relatis *de viroq; retract.*
22 *§.*9.*gloſ.*2.*n.*16. expendit ad probandū, quod † cita-
tio illegitima, cum notitia eius ſubſequuta, ita ligat,
ſicut legitima, & perfecta citatio. *Gomez in reg. de
non iudican.iuxta formam ſupplicat.nu* 68. *Ruin.
conſ.*61.*num.*33 *lib.*5. ſiue verſemur in terminis *d.*
23 *Clem.vnicæ de renunc.* in qua, † vel in Pontifice,
in cuius manibus permutatio fiebat, vel in procu-
ratore ad reſignandum conſtituto, intimatio, vel
ſcientia deſideratur, vt notauit *Felin.in d. num.*15.
*lim.*1.*Pariſ.lib.*9.*de reſig.q.*26.*num.*8.*&* 9. vbi no-
tauit ad ſcientiam Pontificis inducendam ſatis eſſe
reuocationem in Camera, & in Cancellaria intima-
te; ſiue in terminis huius cauſæ, in qua agitur de re-
ſignatione ex cauſa permutationis, quo caſu ſuffi-
24 cere † reuocationem intimatam eſſe illi, cùm quo
fiebat permutatio, vel eius ſcientiam, docuit *Lap.
in cap.fin.circa fin. de procur. in* 6.*Felin.in d.n.*15.
*limit.*1.*Selu.de benef.*3.*par.quæſt.*16.*num.*6. & la-
te tradit *Pariſ.dicto lib.*9.*quæſt.*27.*ex num.*1.

Nam quod dicta reuocatio non fuerit intimata
Procuratori conſtituto ad reſignandum, neque in
Camera, neque in Cancellaria, neque Ferdinādo re-
ſignatario, non controuertitur, & probatum non
eſſe ad Ferdinandi notitiam peruenisse, Dominis
25 viſum fuit, † ſi quidem ſcientia, cum conſiſtat in
facto, non præſumitur, *l.veriùs, ff. de probat. l.*1.*§.
ſciam.ff.de trib.act.Palaz.Rub. in cap.per veſtras,
§.*44.*nu.*36.*Ioann.Garz.de nobil.gloſ.*4. *ex n.*19.
*Bouadilla in Polit. lib.*1.*cap.*6. *ex num.*38. & in
26 præiudicialibus; † expreſſa, & indubitata ſcientia
requiritur, iuxta not.in *l.de his, ff.de tranſact.gloſ.
in cap.concertationi, verſ.ſciuerit, & ibi Gem.n.*15.
de appell.in 6.*Surd.conſ.*328.*nu.*28.*Put.deciſ.*397.
*num.*7.*lib.*2.*Rota deciſ.*621. *num.*1. *par.*1.*recent.*

Et quàmuis in Ciuitate Toletana duplex fuerit
facta citatio, vna ad domum habitationis ſub die-
bus 26.27.& 28. menſis Februarij, quæ in effectu,
non citationis, ſed diligentiarum vim obtinet; alte-
ra ad valuas ſub die 2. Martij, neutrùm tamen Fer-
dinando afficere Dominis viſum fuit; Nam licet
27 verum ſit citationem † poſſe fieri ad domum com-
munis habitationis, vel in qua citationis tem-
pore citatus habitat, præcedente legitima citandi

indagatione ſecundum *tex. in l. 4. §. Prætor ait, ff.*
de damn. infect. l. 1. §. permittit, ff. de liber. agnoſcen.
l. aut qui aliter, §. & ſi fortè, ff. quod vi, aut clam.
cap. cauſam. de dol. & contum. cap. vlt. de eo qui
mittitur in poſſeſs. Clem. cauſam, verſ. quod ſi forſ.
de elect. tradunt *Bart. Alex. Iaſ. & reliqui DD. in*
dicto §. Prætor ait, Marant. de ord. Iudic. par. 6.
tit. de citat. num. 124. Iul. Clar. in prax. crimin
§. fin. quæſt. 31. & latiſſimè proſequitur *Tiraq. de*
retract. lignag. gloſ. 2. §. 9. per tot. Parlador. lib. 2.
rerum quotid. cap. fin. 5. par. §. 9. num. 8. Guttier.
pract. lib. 1. quæſt. 133. ex nu. 1. per totam. Azeued.
in l. 19. num. 21. lib. 4. recop. à num. 97. Sed quia
27 Notarius copiam † citationis debuit relinquere,
vel domi affigere, ſecundùm *text. in l. 4. §. toties, ff.*
de damn. infect. l. item veniunt, §. Prætor ait, ff. de
petit. hæred. l. ſed & ſi pupillus, §. de quo palam, ff.
de Inſtit. act. vt docent, *Ioann. Andr. & Innoc.*
in cap. vltimo. de eo qui mittit. in poſſ. Bart. in dicto
§. Prætor ait. in principio, Bald. in l. conſentaneum
num. 38. C. quom. & quando Iudex. & cum pluri-
bus *Tiraquell. vbi ſupra num. 8. & Guttier. vbi*
28 *ſupra num. 6.* vel publicè, † & palam, coram ſeruis,
vel vicinis, citationem facere, eoſque certiorare, vt
hoc modo ad citati notitiam poſſet citatio perue-
nire, *d. cap. vltimo,* ibi, *denunciatione publicè domi*
facta, de eo qui mittitur in poſſeſſionem, Rebuf. in
tract. de citat. art. 2. gloſſ. 3. num. 9. Azeued. in d.
l. 19. num. 101. Vant. de null. ex def. cit. num. 88.
& non apparet Nuncium feciſſe alterutrum, neque
de eo, ipſe fidem facit.

Citationem vero ad valuas, ideo non afficere
Ferdinandū exiſtimarunt DD. quia ſolū proponitur
facta ad valuas Monaſterij S. Clementis, in qua
Ferdinandus nullum habeat beneficium, cum
29 debuiſſet fieri † ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, vel
Eccleſiæ in qua citatus eſſet Beneficiatus, ſecun-
dùm *tex. in Clem. cauſam, de elect.* cuius forma
in præſenti reuocatione ſeruari debeat, vt tradit
gloſſ. fin. in dicta Clem. vnica, de renunciatione,
& ibi Card. nu. 23. quæſt. 14. Pariſ. de reſig. lib. 9.
quæſt. 26. num. 11. & quæ facta fuit ad valuas Do-
mini de Ygares, in qua Ferdinandus ſolebat habi-
tare non fuit habita in conſideratione, quia die 2.
Martij quo exequuta fuit, Ferdinandus erat abſens
à Ciuitate Toletana, vt probatur ex teſtibus, qui
dantur in illius Summario num 16. & præſertim
ex depoſitione D. Philippi Centurionis Canonici
Toletani, in cuius domo Ferdinandus habitabat,
30 & citatio † ad domum, non afficit exiſtentem ex-
tra Ciuitatem, *Rota coram Reuerendiſſimo Domi-*
no meo Cocinno deciſ. 74. num. 2. Vincentius de
Franc. deciſ. 514. num. 2. Parlador. vbi ſupra
num. 14. cum citatio ad domum ſit ſubſidiaria,
31 quando per fraudem, † & dolum quis latitat, vel
non permittit ſe perſonaliter citari, ſecundum *tex.*
in l. fulcinius, §. quid ſit latitare, ff. ex quib. cauſ.
in poſſeſſ. cap. quoniam frequenter, §. porrò, vbi
gloſſ. & Abb. num. 6. vt lit. non conteſt. cap. ex
tunc. de Cler. non reſid. Clem. cauſam. de elect.
Vant. vbi ſupra num. 90. verſ. vbicunquè, & om-
32 nes DD. ſupra relati, vel quia † latitans habetur
pro citato, *Seraphin. deciſ. 1094. num. 3. Creſt.*
deciſ. 18. num. 2. de ſent. & re iud. Adden. ad Lu-
33 *doniſ. deciſ. 584. num. 6. in fine,* vel quia † præſu-
mitur habere notitiam citationis ad domum factæ
coram ſeruis, vel vicinis, vel copia illius domi re-
34 licta, abſens autem à Ciuitate prædictæ citationis
ſcientiam habere non præſumitur, *l. 1. §. domum,*
ff. de lib. agnoſ. docent *Bart. in d. §. Prætor ait*
num. 9 & ibi Alex. num. 12. Gabr. conſ. 31. n. 34.
& 35. lib. 2. Parlador. d. §. 9. num. 10. Gratian.
diſcep. foren. cap. 103. num. 17.

Quod autem Ferdinandus latitauerit, viſum
fuit Dominis per teſtes ex aduerſo examinatos
35 non probari, nam † latitatio eſt difficilis proba-
tionis, vt docent *Abb. vbi ſupra dicto num. 6.*
Tiraquell. in dicto §. 9. num. 7. & conſtat ex *textu*
in d. l. fulcinius, §. quid ſit latitare; Nam cum ſit
36 delictum, † debet concludenter probari, *l. qui ac-*
cuſare, C. de eden. & habet contra ſe Iuris præſum-
ptionem, *l. meritò, ff. pro ſocio,* & quod Ferdinan-
dus tempore perquiſitionis palam, & publicè per-
ambulauerit per Ciuitatem, deponunt teſtes in
Summario illius num. 16.

Neque obſtare viſum fuit DD. quod Nuncius
exequutus fuerit citationem in Monaſterio Sancti
Clementis, iuxta decretum Iudicis, quia Iudex
37 † formam exequendi citationem à Iure præſcri-
ptam alterare non potuit, iuxta *Doctrin. text. in l. 2.*
& ibi Bart. & DD. l. 4. §. final. ff. de re iudic. Aegid.
deciſ. 194. Caſſad. deciſ. 1. de dol. & contum. Adden.
ad deciſ. 5. de reſcript.

Et ita vtraquè parte reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Veneris 14. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, et inuentarij, quando fructus, quos ex corporibus hæreditarijs percepit, non faciat ſuos, et quando è contra, ita vt non teneatur reddere rationem, creditoribus hæreditarijs, de eis.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, quando confecit inuentarium, in proprio grauari non poteſt, tanquàm præſeruatus à lege à quocumquè damno, etiam minimo.*
2 *Hæres, cum beneficio l. & inuentarij adita hæreditate, fructus, quos percipit ex ea, nō facit ſuos, ſed cedere debent ad commodum creditorum.*
3 *Hoc tamen non intellige, quando creditores detecti non ſunt, nec vrgent inſtant, aut interpellāt hæredem, nec hæres ex dictis fructibus locupletior factus eſt.*
Tunc enim fructus medio tempore percepti, acquiruntur hæredi, num. 3.
4 *Hæres poſt aditam hæreditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hærede, & vti de re ſua perceptos.*
5 *Nec ſubiacet imputationi pro vero debito hæreditario.*
6 *In obligatione generali Teſtatoris non veniunt bona hæredis.*

Fru-

Digitized by Google

Fructus ex re hæreditaria percepti non dicuntur hæreditatis, num.6.

7 *Fructus ab hærede percepti ante motam litem, eidem acquiruntur concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios extare.*

8 *Quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tàm ex bona fide, tum ex eo, quod ſaltem abſit mala, & num.9.*

10 *Hæres contra debitum detectum acquirere non poteſt fructus hæreditatis.*

11 *Hæres, de fructibus perceptis ab hæreditate, ante interpellationem creditorum non tenetur.*

12 *Mulier poſt annum poteſt repetere dotem, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram.*

13 *Hæres de fructibus perceptis poſt interpellationem, tenetur reddere rationem.*

DECISIO CXXXI.

IAM fuit reſolutum in hac cauſa ſub die 5. Maij
1631.* mandatum non eſſe relaxandum contra
bona propria Santucci; nec minus contra perſonam
pro prætenſis creditis dotalibus Sulpitiæ, ad
quæ tenebatur Mauritius eius maritus, & nunc Sãtuccius
illius hæres; quia hæreditatem dicti Mauritij
adiuit cum beneficio legis, & Inuentarium confecit;
citatus de Inuentario oppoſuit, & de inuen-
1 tariatis rationem reddidit, † quibus ſtantibus in
proprio grauari non poteſt, tanquàm à lege præſeruatus
à quocumquè damno, etiam minimo, *l. finali, §. & ſi præfatam, C. de iure delib. Alex. Imola in l. penultima. ff. ad Trebell.* cum alijs in deciſione
allegatis.

Verùm, quia ex parte Sulpitiæ adhuc prætendebatur
Santuccium poſſediſſe per multos annos bona
hæreditaria, & fructus percepiſſe, nec de eiſdem
redditam fuiſſe rationem. Cauſa iterùm propoſita
Domini reſponderunt Santuccium teneri reddere
rationem fructuum hæreditatis à die interpellationis,
pro ſolutione fructuum dotis.

2 Nam quàmuis hęres cum † beneficio legis, &
Inuentarij adita hæreditate, fructus, quos percipit
ex corporibus hæreditarijs non faciat ſuos; ſed cedere
debeant commodo omnium creditorum, ſecũdùm
veriorem, quam probarunt *Guidop. de Inuent. tom.8. par.2. n.17. Montic. eod. tract. & tom. cap.6. num.10. Peregr. de fideicommiſſ. art.49. num.77. & conſ.42. nu.27 lib.1. Riminal. ſenior. conſ.396. Surd. deciſ.92. nu.5. Ruin. conſ.176. num.17. lib.1. Graſſ. de Inuent. quæſt.11. nu.3. Caball. conſ.144. per tot. lib.2. Ladercb. conſ.8. nu.1. Cyriac. Niger. cautel.294. num.17. Franc. deciſ.613. num.19. Manent. deciſ.34. num.6. Rota deciſ.279. & 280. impreſſis poſt tract. de Cenſib.* & nouiſſimè eamdẽ
opinionem Rota ſequuta eſt in *Firmana, ſeu Maceraten. Dotis 18. Iunij 1629. coram me*, in qua
declarata fuit alia deciſio in eadem cauſa 17. Maij
1620. vbi hæſitabatur de hac opinione.

3 Attamen vſquè quò creditores † detecti nõ ſunt,
nec vrgent, inſtant, aut interpellant hæredem, nec
locupletior idem hæres ex fructibus perceptis factus
eſt; fructus medio tempore percepti acquirũtur
hæredi; nam verè concurrunt omnia fundamenta
in dicta deciſione 27. Martij pro contraria opi-
4 nione ponderata; videlicèt quia hęres † poſt aditã
hæreditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hærede,
& vti de re propria perceptos, *l. in fideicommiſſariam. in principio, l. mulier, §. ſi hæres, l. poſtulãte, §. ſed in huiuſmodi, l. deducta, §. qui poſt. ff. ad Trebell. Peregr. de fideicom. art. 49. num. 20.* nec
5 ſubiacet † imputationi pro vero debito hæreditario
ſecundùm veriorem, de qua per *Menoch. conſ.183. num.50. & 292. num 21. Surd. conſ.291. nu.11. Rota deciſ.680. num.2. par.1. diuerſ.* & ſequitur
6 idem *Surd. deciſ.92. num.6.* Secundò quia † in generali
obligatione Teſtatoris non veniunt bona hęredis,
& fructus ex re hæreditaria percepti, non dicuntur
hæreditatis, *l. quod his verbis. in principio, ff. de legat.2. Surd. conſ.128. num.27. & d. deciſ. 92. num.6.* dicens ita in illo Senatu fuiſſe determi-
7 natum, ac demùm quia fructus † ab hærede percepti
ante litem motam, eidem acquiruntur concurrẽte
titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo; ignorando
creditores hæreditarios extare; dum adhuc
non comparuerunt, non interpellarunt; quo caſu
8 ſemper hæres facit fructus ſuos, tàm † ex bona fide,
quàm ex eo, quod ſaltem abſit mala, *Aleiat. præſumpt.5. nu.5 regula 3.* latiſſimè *Oſaſc. deciſ.160. num.6. Becc. conſ.95. nu.15. Couar. variar. lib.1. cap.3. num.8. Surd. conſ.115. num.6. 340. nu.11. & 12. & deciſ.281. num.5.* & cum hac diſtinctione
tranſit, *Eſcobar. de Ratiocin. relatis opinionibus cap.9. num.83.* propter titulum, & bonam fidem,
9 quæ ſola † ſufficit ad acquiſitionem fructuũ, & hoc
ipſum ſenſerunt Domini in allegata *Firmana, ſeu Maceraten. Dotis 18. Iunij 1629.* quàmuis tunc
quòad hãc partem nihil voluerint determinare ſuſpendendo
iudicium, quando caſus eueniſſet, quod
hæres bona fide fructus percepiſſet, & conſumpſiſſet,
aut aliàs non eſſet factus locupletior, & creditores
diù diſtuliſſent inſtare contra hæredem.

Non obſtat, quod Santuccius, vti hæres Mauritij
ex teſtamento ignorare non potuerit, debitum hæreditarium
dotis reſtituendæ Sulpitię vxoris Teſtatoris,
dum in Teſtamento de ea facta fuit mentio,
& etiam in Inuentario pro debito hæreditario fuit
10 deſcripta dos; itaut tanquàm contra debitum † detectum,
acquiſitio fructuum ſuſtineri non poſſit, ſecundùm
terminos contrariæ opinionis.

Quia ſi ageretur de acquirẽdis fructibus, ex corporibus
hæreditarijs perceptis ante dotem ſolutã;
itaut ad illius ſatisfactionem non ſufficerent ſtabilia;
ſed neceſsè eſſet de fructibus decurſis, & perceptis
poſt aditam hęreditatem ſupplere pro extinctione
debiti, benè procederet obiectum; verùm
quia Sulpitia reperitur priùs de dote ſua ſatisfacta
per alienationem bonorum hæreditariorum, & de-
11 inde fuit actum pro interuſurijs Dotis; ſi † de fructibus
perceptis ante interpellationem agitur, Santuccius
non tenetur: quia ante non eſt debitor; nec
ipſa creditrix; dum non promiſit dotem, neque eſt
in mora reſtituendi, *Plotus de in litem iuran. §.11. num.24. Didac. variar. reſol. lib.3. cap.1. num.3. Lup. de vſur. comment.1. §.4. num.90. Surd. de alimen. tit.1. quæſt.45. num.2.* latiſſimè compro-
12 bans, & dicens † mulierem poſt annum poſſe petere
dotem, & qui poteſt petere dotem non agit ad
vſuras, & idem fuit firmatum in *Romana Fructuũ*

Dotis

Digitized by Google

Dotis coram D.meo Decano 12.Maij 1625. ſi verò
13 contendatur de fructibus † perceptis poſt interpel-
lationem, tenetur Santuccius rationem reddere,
& videndum erit, pro quibus bonis, pro quo tem-
pore, & ad quam ſummam aſcendant.

Et quæ dicuntur, quod Santuccius hæres vendi-
derit quædam ſtabilia Lucio Noe, & Valerio Can-
cellotto; reſpondetur fuiſſe de pretio redditam ra-
tionem, quia ſcuta 300. fuerunt conſignata Sulpi-
tiæ, & ſcuta 200. fuerunt reſtituta emptori per eun-
dem Santuccium. Et ita &c.

☞ * Eſt deciſio 39. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Placentina Pecuniaria.

Die Veneris 14. Maii 1632.

ARGVMENTVM.

Cambiorum intereſse non benè probatur, ex ſola atteſtatione, & confeſſione creditoris, etiam ſi adſit tale pactum, & ſit iuramento vallatum. Pacta, & inſtrumenta ſuſpecta de vſuris non attenduntur.

SVMMARIVM.

1 *Tribunalia ſuprema nunquàm exequuntur ſententias aliorum Iudicum, niſi ſibi conſtet de illarum iuſtitia.*
2 *Sententiæ iniuſtæ non attenduntur ad inducendum illarum conformitatem.*
3 *Cambiorum intereſſe, vt iuſtè dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris.*
4 *Quod amplia etiã ſi iſta atteſtatio eſſet iuramento roborata. limita n.6. 7. & 8.*
5 *In Cambijs veritas, & eorum ſubſtantia eſt attendenda.*
9 *Iuramento non obſtante adhuc locus eſt probationi contrariæ.*
10 *Pactum factum in fraudem vſurarum, aut quoquomodò de vſura ſuſpectum nullius eſt roboris.*
11 *Inter actus probibitos non eſt aliquis actus, ſicut cõfeſſio, in quo poſſit, ita facilè ſimulatio præſumi.*
12 *Iudex ſtare non tenetur declarationi partis circa intereſſe, vel damna, propter dolum præſumptum.*
13 *Creditoris nimia diligentia, & cautela contra omnem conſuetudinem, reddunt pactum, & inſtrumentum ſuſpectum de vſura.*
14 *Creditor babens pignus, vel procurare debet eius diſtractionem.*
15 *Vel obtinere, vt ſibi inſolutum adiudicetur.*
16 *Vſuræ poſt executionem amplius non decurrunt, quando in poteſtate creditoris eſt iudicatum exigere.*
17 *Vſuræ non debentur, ceſſante mora debitoris.*
19 *Actuum pluralitas in dubio non præſumitur.*
20 *Pluralitas probanda eſt ab eo, qui in ea ſe fundat.*
21 *Text. in l. quingenta. ff. de probat. intellectus.*
22 *Teſtator ſi relinquat alicui in codicillis eamdem quantitatem, quam ei reliquit in teſtamento, cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet.*
23 *Pluralitas debitorum ex quibus excludatur.*
24 *Debiti identitas, ex quo benè probetur.*

DECISIO CXXXII.

DVBITAVI in hac cauſa, An conſtaret de
tribus conformibus ad fauorẽ Venturæ Bra-
merij, occaſione reſcripti Signaturæ, in qua exequu-
tio earumdem literarum commiſſa mihi fuerat ſub
ea conditione, quatenùs dictæ ſententiæ inter ſe
conformes apparerent. Et propoſito dubio nega-
rũt Domini poſſe hanc conformitatem conſidera-
ri propter euidentem illarum iniuſtitiã, cuius cau-
ſa non poterat aliquis eſſe effectus earumdem ſen-
tentiarum, ex receptiſſima, & antiqua conſuetudi-
1 ne huius Tribunalis, quod (ſicut alia omnia † ſupre-
ma Tribunalia) nunquàm exequitur ſentẽtias alio-
rum Iudicum, niſi etiam ſibi conſtet de illarum iu-
ſtitia, vt in *decis. 5. de lit. conteſtat. in nou. Put. de-
ciſ. 391. lib. 1. Mohed. dec. 3. de teſtibus, & deciſ. 11.*
2 *de ſent. & re iudic.* Et ita ſæpiùs huiuſmodi † re-
ſcripta Signaturæ interpretata fuit Rota, *vt apud
Card. Seraph. deciſ. 988. num. 1 & in dec. 134. n. 2.
par. 1. deciſ. 474. num. 8. & deciſ. 594. nu. 4. par. 2.
recent. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano dec. 294.
num. 1. & in Mediolaneñ reſciſſionis contractus 4.
Iuly 1601. coram Card. Lancellotto.*

Et cùm plura dictis ſententijs obijcerentur, ex
duobus potiſſimum fundamentis moti fuerunt Do-
mini, vt illas dicerent iniuſtas; Primùm fuit quia
non probabantur cambia, quorum occaſione Ste-
phanus pater Venturæ egerat contra Andream
Georgettum, & mandatum obtinuerat à Vicario
Placentino, quod poſtea confirmarunt ſententiæ, de
quibus quærebatur. Etenim ex facto, quod propo-
ſitum fuerat, conſtabat eumdem Stephanum egiſſe
contra Georgettum, tanquàm fideiuſſorem Alexan-
dri à Furno pro ducatis quadraginta, quę idem Ale-
xander à ſe ad cambium acceperat, non facta ali-
qua liquidatione, & non iuſtificatis eiſdem cambijs
aliter, quàm ex ſola ſua aſſertione. Quæ iuſtifica-
tio licet eſſet conformis pacto, quod poſitum fuit
in inſtrumento, dum promiſerunt in eo, tàm Ale-
xãder debitor, quàm Georgettus fideiuſſor de om-
nibus cambijs, & expenſis ſtare fidei creditoris, ta-
men non poterat in iure ſuſtineri, dum fuit in eo
remiſſa neceſſitas omnis probationis, etiam aſſer-
3 tionis iurata, quia ex ſola atteſtatione, † & dicto
creditoris non poterat dici probata ea certitudo,
quæ requiritur, vt iuſtè petitum dicatur hoc intereſ-
ſe cambiorum, iuxta doctrinam *Caſtr. in l 3. §. vlt.
ff. de eo, quod certo loco,* quam ſequitur, & *extollit
Mohed. deciſ. 3. de vſur. Afflict. deciſ. 20. Rota Ia-
nueñ. deciſ. 37. num. 11. & plurièsſecuta fuit Rota,
vt in deciſ. 467. num. 1. par. 1. diuerſ. & deciſ. 52.
num. 5. par. 1. recent. deciſ. 559. num. 2. par. 2. re-
cent. in Romana cambiorum de Gradis 15. Maij
1592. coram Card. Millino, in Mediolaneñ pecu-
niaria 1. Iuly 1592. coram eodem, in Ianueñ pe-
cuniaria 7. Iunij 1610. coram Card. Lancellotto,
& in Ianueñ pecuniaria 1. Martij 1613. coram
bon. mem. Vbaldo,* immò neque potuiſſet ea decla-
ratio valere, licet confirmari deberet iuramẽto cre-
4 ditoris, dum ex † eo iuramento probari debebat
non ſolùm quantitas damnorum, & intereſſe, quæ
paſſus

Digitized by Google

paſſus fuit creditor ob dilatam ſolutionem pecu-
niæ à ſe data, cum eo onere cambiorum, ſed veri-
5 tas, † ac ſubſtantia ipſorum cambiorum, vt opti-
mis rationibus defendit Dec. conſ.83. num.3. poſt
Bart. in l. Diuus. num.2. ff. de milit. teſtam. & in
l. ſi quando. num.4. C. vnde vi. Bald. in l. rogaſti.
§. ſi tibi. num.14. ff. ſi certum petat. Rot. in d. Me-
diolaneñ pecuniaria 1. Iulij 1592. coram Cardina-
li Millino. Et licet hæc non habere locum, ſtante
6 pacto † Debitoris, qui ſe cum iuramento obliga-
uerit, ſequi fidem ſui creditoris, viſi ſint voluiſſe
aliqui relati per Plot. qui etiam concluſionem cō-
munem dicit in tract. de in lit. iuran. §. 48. nu.1.
Specul. in tit. de probat. §. viden. nu.7. Et hoc pro-
pter virtutem iuramenti, quo debitor ſe obligauit
7 acceptare † hanc probationem, quæ debebat ſequi
ex atteſtatione iurata, ſui creditoris, vt per Afflict.
deciſ.91. num.9. Alex. conſ.54. nu.5. vol.2. & ha-
betur in l. iuſiurandum, quod ex conuentione. ff. de
iur. iur. Quicquid tamen ſit de veritate huius opi-
8 nionis, quàm † nunquàm verificari poſſe cōtendat
Bart. in l. vltima. ff. de Prætor. ſtipulat. nu.3. dum
duæ limitationes, quæ communiter dari ſolent, &
quas poſuit idem Specul. d. num.7. vt ſcilicet non
9 obſtante iuramento, † adhuc ſit locus probationi
contrariæ, & poſſit etiam Iudex hāc probationem
non ſequi, videantur deſtruere, & tollere funditùs
ipſam Regulam, quod etiā dixit Bart. in conſ.168.
num.4. & in l. Theopompus. num.13. ff. de dot. præ-
leg. & notauit Io. Andr. in Addit. ad Specul. d. n.7.
in gloſ. in verb. creditoris, Abb. in c. ip. finem liti-
bus, num.37. Ant. de Butr. n.28. de dol. & contum.
Aret. in §. vlt. num. 8. inſtit. de verb. oblig. Ean-
dem opinionem pluribus alijs modis limitat Plot.
& in propoſito, & ad caſum præſentis quæſtionis
10 n.8. vbicūque hoc pactū factū videretur † in frau-
dem vſurarum, aut eſſet quocumquè modo de vſu-
ra ſuſpectum. idemq. tradit Afflict. d. deciſ.91. vbi
in ſpecie conſiderandum dicit. An perſona, quæ iu-
rare debet, ſolita ſit dare pecunias ad vſuram, Ioan.
Andr. vbi ſupra Iaſ. in l. iuſiurandum quod ex con-
uentione. num.20. in 6. limit. ff. de iur. iur. Bald. in
l. rogaſti. §. ſi tibi. num.5. & 7. ff. ſi cert. petat. qui
vult præterea ad validitatē huius obligationis ſal-
tem requiri, vt hoc intereſſe probetur, per alias cō-
iecturas, Rota deciſ.467. nu 6. par. 1. diuerſ. & ra-
11 tionem adducit Bald. quia inter † actus prohibi-
tos non eſt aliquis actus, ſicut confeſſio, in quo poſ-
ſit ita facilè ſimulatio præſumi, cùm autem plures
coniecturæ adducerentur cōtra hoc pactum, ex qui-
bus illud ſuſpectum reddebatur, ſatis eſſe putarunt
Domini ingentem ſummam pecuniarum, ad quam
aſcendebant cambia decurſa, ſecundùm declaratio-
nem Bramerij, vt non potuiſſet hoc caſu valere il-
lius declaratio, & Iudex non teneretur eam ſequi
12 propter dolum præſumptum, † qui ſemper conſi-
deratur, vbicumquè condemnatio facienda ſit in
ſumma, non modica, vt in d. deciſ.467. nu.3. Alex.
conſ.47. num.6. & 7. vol.1. Bart. in l. ſocietatem
87. §. arbitrorum. num.24. ff. pro ſocio, Bald. in
l. vnica, num.23. ff. de his, qui pæn. nom. & in Rub.
ff. de pæn. iudic. qui malè iudic. num.2. gloſ. in l. ſi
de re. ff. de recept. arbitr. Vt etiam, quia in idem
pactum non ſponte conſenſerant Furnus, & Geor-
gettus debitores, ſed quia non potuerunt ſub alia
conditione extorquere pecunias à Bramerio, vt cō-
ſtabat ex verbis ipſius inſtrumenti, in quibus ipſe
hoc idem expreſsè proteſtatus fuit, quod ſcilicet
ſuas pecunias, nonniſi ſub hac conditione dediſſet,
hinc enim ſequebatur ex parte debitoris, vt non
poſſet de illius volūtate dici appoſitum hoc pactū,
13 ex parte † verò creditoris colligebatur nimia dili-
gentia, & cautela contra omnem conſuetudinem,
quæ pariter ſuſpectum reddere poterant idem pa-
ctum, & inſtrumentum, vt conſiderauit Bald. in d.
l. rogaſti, §. ſi tibi num.8. ff. ſi cert. petat. Iaſ. in
l. teſtamentum, num.3. & 4. C. de teſtament. & in
conſ.170. num.1. vol.2. Surd. conſ.327. nu.4. Me-
noch. de præſumpt. præſumpt.122. num.67.

Alterum fundamentum, ex quo dubitarunt Do-
mini de iuſtitia ſententiarum, etiam ex facto depen-
debat, quia antequàm Bramerius egiſſet contra
Georgettum, & obtinuiſſet mandatum, quod po-
ſtea ſequentes ſententiæ confirmarunt, aliam exe-
quutionem fecerat ex cauſa eiuſdem crediti, contra
Alexandrum à Furno principalem debitorem, & il-
lam etiam perfecerat, & conſumpſerat per appræ-
henſionem pignoris iudicialis, quàmuis illud po-
ſtea reliquerit penès Riccardum, & Franciſcum de
Antoſijs, qui intra tres menſes ſe obligarunt ei
14 hoc debitum ſoluere, Cùm † enim vtrùmquè face-
re potuiſſet Bramerius, vel procurare eiuſdem pi-
gnoris diſtractionem, vt notatur in l. ſi creditor, l.
creditoris ff. de diſtract. pignor. & in l.1. ff. ſi in cau-
15 ſā iudicati, vel obtinere, vt ſibi in ſolutū † adiudi-
caretur, vt etiam dicitur in l.2. & 3. C. ſi in cauſ.
iudicat. & in l. à Diuo Pio, §. ſi pignora, ff. de re iudic.
non poteſt, dum neutrum horum fecit, imputare
hoc debitori, ſi ſui crediti ſatisfactionem conſecu-
16 tus non fuit, & poſt eam executionem non † po-
tuerunt aliquæ amplius vſuræ decurrere, propter
hanc eandem rationem, quod ſcilicet in poteſtate
creditoris fuerit iudicatū exigere, quam ponit tex.
17 in l.1. §. ſocius, ff. de vſur. ceſſante † enim mora
debitoris non erat cauſa, ob quam, debitæ eſſent
eædem vſuræ, vt arguit in his terminis, Alciat. cōſ.
59. & conſ.113. num. 5. lib.5. Surd. deciſ.262. li-
cet in caſu ſuæ deciſionis contrarium ſuſtineat, eò
quia debitor impugnaret exequutionem, quod non
eſt in caſu huius deciſionis, & fuit dictū in Firma-
na, ſeu Maceraten. dotis 23. Ianuarij 1621. coram
R.P.D. Pirouano.

Nequè huic fundamento dixerunt Domini obeſ-
ſe ſolam poſſibilitatem, vt hoc debitum, pro quo
facta fuit exequutio contra Furnum, & obligatio ab
18 illis de Antoſijs, eſſet diuerſum ab eo, † cuius cau-
ſa hodiè agitur contra Georgettum, cum vel ita
præſumi deberet, ſecundùm notata in l. quingenta
ff. de probat. Vel contra hanc probationem proba-
ri ſaltem deberet identitas vtriuſquè debiti, per ip-
ſum Georgettum. Contrarium enim in iure veriùs
erat, quod ſcilicet hæc probatio nonniſi ad credi-
19 torem ſpectare deberet, non ſolùm, quia † ea plu-
ralitas debitorum non poterat de iure admitti, pro-
pter regulam, l. in bello. §. facti. ff. de captiuis. &
poſtlim. reuerſ. vt per gloſ. in l. omnium. in verb.
comprobetur. C. de teſtam. Bart. in l. ſi quis ſer-
uum. §. ſi inter duos. ff. de leg. 2. Bald. conſ. 344.
num.

*num.2. lib.2. Caſtr. conſ.*128. *num. 2. in fin. lib.2.*
*Menoch. præſumpt.*15. *num.*7. *lib.*6. Sed cum in
20 ea pluralitate ſe fundaret idem Bramerius, † vnde
ſuccedebat alia iuris regula, de qua *in l. ab ea par-
te. ff. de probat. Aym. conſ.*198. *num.* 4. *Corn. conſ.*
144. *num* 11. *lib.*4. & licet in caſu *l. quingenta*
21 † voluerit Iuriſconſultus, vt hæc probatio pertine-
re deberet ad debitorem, hoc fuit, quia in ea quan-
titate, quæ ab eodem debitore petebatur, damna-
tùs erat hæres illius quantitatis debitor à Teſtato-
re, non ſolùm in teſtamento, ſed etiam in codicil-
lis, & cùm valeret vtraquè diſpoſitio, ideò reſpon-
22 dit ibi Iuriſconſultus, vt hoc probare † teneretur
hæres, quod fuerit inane legatum relictum in ſecun-
da diſpoſitione, prout ita eamdem, *l.* interprætan-
tur, & rationem Iuriſconſulti explicant, *Alex. in
l. Triticum, num.*7. *ff. de verb. oblig. & in conſ.*4.
*num.*11. *lib.*1. *Bart. in l. Sempronius.*47. *num.*3.
*ff de leg.*2. *Menoch. de arbitr. caſ.*213. *nu.*13. *lib.*2.
quod non eſt in caſu, de quo agitur, cum non ſolum
23 non oſtendatur hæc diuerſitas ſcripturarum, † aut
obligationum, ſed neque doceatur Furnum fuiſſe
ex alia cauſa debitorem, quod etiam poterat ſatis
eſſe, vt præſumi deberet, quod ex cauſa anteceden-
tis Cambij facta fuerit exequutio ex his, quæ docet
*Bart. in d. l. Triticum, num.*2. *&* 3. *Alex. num.* 6.
*Imol. num.*4. *ff. de verb. oblig. Iaſ. conſ.* 70. *num.*1.
& 2. *lib* 5. Et concurrebat in caſu propoſito, quod
pignus, ſuper quo facta fuit exequutio, & quod de-
poſitum fuit apud illos de Antoſijs, cęptum fuit ex
cauſa crediti in ſumma ſcutorum quadragintatiuũ,
& ſolidorũ decem, & ſeptem auri in auro de Mar-
chis ad quam prorſus quantitatem aſcendebat de-
24 bitum Cambij, † quod dicitur factum cum Fur-
no, & Georgetto, quod pariter ſatis eſſe pote-
rat ad proban. identitatem huius debiti, ſecundùm
eumdem *Bart. in d. l. Triticum. num.* 4. *Alexan.
num.*6. *&* 7. *Iaſ. num.* 8. *ff. de verb. oblig. Alexan.
conſ.* 4. *num.*11. *lib.*1. *Ruin. conſ.* 228. *nu.* 2. *&* 3.
*lib.*1. *Rim. ſen. conſ.*428. *num.* 3. *lib.* 4. *Afflict. de-
ciſ.*198. *num.*2. *Menoch. de arbitr. dict. caſu* 213.
*num.*2. Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Argentiñ. Coadiutotiæ.

Die Lunæ 17. *May* 1632.

ARGVMENTVM.

Immiſſio Coadiutori in poſseſſionem &c. quã-
do ſine dubio veniat concedenda, & an, &
qualiter Coadiutor poſſit immitti in poſſeſ-
ſionem.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſine
dubio habent executionem paratam.*
2 *pro Literis Apoſtolicis iuſtificatis competit im-
miſſio ad inſtar l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
3 *Ordinariè eſt agendum contra legitimum contra-
dictorem.*
4 *Coadiutor, quando immittitur in poſſeſſionem,
non auſertur coadiuto, neque titulus, neque poſ-
ſeſſio.*
5 *Coadiutoris poſſeſſio eſt compatibilis cum poſſeſſio-
ne coadiuti.*
6 *Poſſidere poſſunt plures eadem rem, diuerſis re-
ſpectibus.*
7 *Coadiutorem, ſi quis à Papa petierit, & coadiuto-
ria, ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando
dicere ſe illo non egere.*
8 *Coadiutoria officium non habet exiſtentiam ad
cuius poſſeſſionem poſſit dari immiſſio, & an hoc
ſit verum. num.*9.
10 *Citatio generalis ſuppletur per particularem in
quolibet actu.*
11 *Aſſertioni Iudicis, & Notarij de actu coram ſe
geſto, in cauſa ſibi commiſſa eſt omninò ſtandũ.*
12 *Proceſſus remiſſorialis, quando dicatur validè
fabricatus, & num.*13. *& ſi adſit aliquis defe-
ctus, ex quo ſuppleatur. num.*14.
15 *Proceſſus, quando dicatur in forma probanti.*
16 *Inſtantia noui termini reprobatorij, non eſt atten-
denda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi cauſa ſit
in termino ferendæ ſententiæ. amplia num.*17.
18 *Probatio maior nulla dari poteſt, quàm propria
oris confeſſio.*

DECISIO CXXXIII.

PETENTE Eminentiſſimo D. Cardinali à Lo-
tharingia immiſſionem in poſſeſſionem officij
Coadiutoris, cum futura ſucceſſione Abbatis Mauri
Monaſterij Argentin. Diœc. Quia ex deciſionibus
in hac cauſa factis ſatis apparet de iuſtificatione
literarum Apoſtolicarum, eam concedendam, iuxta
formam literarum fuit reſolutum, cum indubitati
Iuris ſit literas Apoſtolicas, quando ſunt iuſtifica-
1 tæ habere † paratam executionem, *c. ſi quando. de
reſcript. cap. ſi Capitulo, vbi gloſ. in verb. exequa-
tur de conceſſ. præben. in* 6. *Rota deciſ.*605. *nu.* 2.
& 755. *num.*1. *par.*2. *recent.* & pro illis compete-
2 re † immiſſionem ad inſtar, *l. fin. C. de edict. diu.
Adr. toll. Bald. in l.*2. *num.*65. *C. de ſeruit. & aqu.
Menoch. de adpiſcen. remed.* 6. *num.* 35. *Seraphin.
deciſ.*357. *num.*1. *ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 335.
*num.*15. & alibi ſæpiùs fuit dictum.

Neque poteſt retardari immiſſio ſub prætextu,
quod cum Abbas Coadiutus poſſeſſor Abbatiæ re-
uocauerit conſenſum antea præſtitum, contra eum
3 tanquàm † legitimum Contradictorem, ordinariè
ſit procedendum Rota *in Abulen. & Zamoren. Be-
neficiorum* 17. *Iunij* 1604. *coram Penia, in Hiſpa-
len. & Cordubeñ. Præſtimoniorum* 14. *Iunij* 1600.
*coram Cardinali Lancellotto, quas refert. Rota
deciſ.*423. *num.*2. *par.*1. *recent.* Quia cum Sanctiſ-
ſimus D. N. in vltima gratia de qua in deciſione
☞ 26. *Aprilis præteriti** canonizauerit dictum con-
ſenſum à principio, talis gratia inſufflat nouum
ſpiritum primæ gratiæ, & tollit poſteriorem reuo-
cationem, vt non poſſit ampliùs reuocari in dubiũ,
ſed debet perindè haberi, ac ſi nullo modò fuiſſet
reuocatus in dubium, & propterea ſupradictæ de-
4 ciſiones non faciunt ad hunc caſum, † cum per im-
miſſionem, non auferatur Abbati, neque titulus,
neq; poſſeſſio. Nam D. Cardinalis prætendit Im-
miſſionem ad Coadiutoriam, quæ eſt quid diuerſum

à Iure

Digitized by Google

à Iure Abbatis, & ſic cum poſſeſſio Coadiutoris
5 † non ſit incompatibilis cum poſſeſſione Coadiuti,
& eandem rem duo poſſint inſolidum poſſidere,
6 diuerſis tamen † reſpectibus, iuxtà terminos *l. poſ-
ſideri. §. ex contrario, ff. de acq. poſſ. Doct. in c. li-
cet cauſam. de probat. Bart. in l. ſi duo, num. 4. ff.
vti poſſid. Rot. deciſ. 33. num. 3. par. 1. diuerſ.* & in
terminis Coadiutoriæ firmauit *Rot. in recent. deciſ.
457. & 637. part. 1.* Inde ſequitur Abbatem non
eſſe legitimum Contradictorem ad impediendam
executionem literarum Apoſtolicarum, de conſen-
ſu expeditarum, de quo conſtare patet ex deciſio-
nibus factis. Nec obſtat, quod Abbas poſſideat
7 liberè abſquè Coadiutore, † quia cum ipſe petierit
à Papa Coadiutorem, & Coadiutoria ſit vtilis ſibi,
& Eccleſiæ, non poteſt variando dicere ſe illo non
egere, *Clem. 1. de renunc.*

Non obſtat, quod officium Coadiutoriæ non ha-
8 beat exiſtentiam, ad cuius poſſeſſionem † poſſit da-
ri immiſſio. Quia ſufficit, quod Papa in literis Coa-
diutoriæ creauerit illud officium ad vitam Coadiuti;
& de illo ſic creato prouiderit D. Cardinali ad ſup-
plicationem ipſiuſmet Abbatis Coadiuti. Vnde
exiſtentia ſatis iuſtificatur durante vita Coadiuti, &
9 Coadiutoris, † ex dicta auctoritate Papæ, fulcita
etiam auctoritate Canonis in *cap. 1. de Cler. ægrot.
in ſeſto.*

Non obſtant aliàs oppoſita contra proceſſum
remiſſorialem; Nam defectus citationis ad viden.
collationari proceſſum tollitur ex citatione gene-
10 rali ab initio executa, quam ſupplere † defectū ci-
tationis aliàs particulariter in quolibet actu requi-
ſitæ, fuit reſolutum in hac cauſa 21. Februarij 1631.
11 & ex atteſtatione Notarij, & Iudicis, † cuius aſ-
ſertioni de actu coram ſe geſto, in cauſa ſibi com-
miſſa eſt omninò ſtandum. *Aegid. deciſ. 103. nu. 1.
Rota deciſ. 483. num. 9. par. 2. recent.* apparet col-
lationem, & aſculationem ſer. ſer. factam, cum ad
hunc effectum deputauerit alium Notarium adiū-
12 ctum, qui cum Notario † remiſſoriæ interuenit
huiuſmodi collationi, & auſculationi. *Veſtr. in prax.
lib. 6. cap. 1. num. 14. Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 11.
num. 884.* Et cum proceſſus contineat literas re-
miſſoriales, earum præſentationem, & acceptatio-
nem, citationes, decreta, iuramenta, teſtium depo-
ſitiones, terminum reprobatorium, aſculationem
13 & collationem, ex prædictis † apparet proceſſum
fuiſſe benè fabricatum, itaut non obſtet, quod Iu-
dex remiſſorialis dicat, ob impedimenta peſtis re-
manſiſſe aliqua conficienda, quia talis deficientia
14 poteſt verificari in alijs non ſubſtaotialibus, † & nō
neceſſarijs, vt puta inſtantia pro decreto Iudicis
ſuper legalitate proceſſus, pro clauſura, & ſigillo
proceſſus, eiuſquè obſignatione, quæ omnia ſup-
plentur ex ſubſcriptione Iudicis, & Notariorum
15 cum ſigillis, † ad hoc vt proceſſus ſit in forma pro-
banti, ad *trad. per Veſtr. in prax. lib. 6. cap. 1. nu. 2.
& ſeqq. bo. me. Card. Caualer. deciſ. 335. in fin.*

Inſtantia noui termini reprobatorij non eſt at-
16 tenden. tanquàm calumnioſa, cum † fiat in termi-
no ferendæ ſententiæ. *Bald. in l. non ignorat, nu. 1.
verſ. ſi differt petere, C. de fruct. & lit. expenſ. Rot.
in Gerunden. Augmenti 18. Iunij 1602. coram
Cardinali Sacrato, in Elnen. hæreditatis 19. No-
uembris 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, in
Ferrarien. Decimarum 27. Aprilis 1622. coram
bon. mem. Vbaldo, & in Florentina Subdecanatus
30. Aprilis 1629. coram R. P. D. meo Durano*, at-
17 tento maximè, † quod à die, quo effluxit terminus
reprobatorius parti aſſignatus tranſierunt duo an-
ni, & vltra.

Et hęc quòad oppoſitiones circa proceſſum ſint
dicta ex abundanti, cum iuſtificatio principaliter
fundetur in conſenſu Abbatis, & Monachorum, vt
fuit firmatum in prima deciſione * in hac cauſa
18 facta, † oulla enim maior probatio datur, quàm
propria oris confeſſio, *c. per tuas. de probat. c. ſi cau-
tio. de fid. Inſtr. Aym. conſ. 61. nu. 3. Rota deciſ. 98.
num. 2. par. 2. diuerſ. & 436. num. 2. par. 1. recent.*
De qua conſtat ex deductis in eadem prima deci-
ſione, *verſ. quare cum in ſupplicatione.*

Et ita vtraquè parte &c.

* Eſt deciſio 114. ſupra in hac eadem.
* Ideſt ſub die 21. Februarij 1631. eſt deciſio 20.
pariter ſupra.

R. P. D. MOTMANNO.

Cremonen. Penſionis.

Die Veneris 21. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractantur non nulla circa materiam attenta-
torum.

SVMMARIVM.

1 *Geſta poſt inhibitionem Rotalem omnia ſunt at-
tentata, etiam pendente diſputatione ſuper ad-
miſſione appellationis in Signatura.*
2 *Officium Iudicis debet quieſcere, donec à Superiore
fuerit reiecta appellatio.*
3 *Executio facta in partibus ad inſtantiam eius,
qui geſta in Curia ignorauit, non eſt attentata.*
4 *Sed iſta ignorantia excluditur, quando ille ab
initio coram Iudice in Curia conſtituit procura-
torem. & num. 5.*
6 *Principalis præſumitur certioratus à ſuo procu-
ratore.*
7 *Signatura eo ipſo, quod ſimpliciter committit cau-
ſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi de-
claraſſet vſquè ab initio per appellationem, in-
ductum fuiſſe effectum ſuſpenſiuum.*

DECISIO CXXXIV.

DICTVM fuit conſtare de attentatis, quia Iu-
dex de partibus proceſſit ad relaxationem
mādati de conſignādo, poſt interpoſitā appellatio-
nem pro parte Præpoſiti, & ad relaxationē alteriùs
mandati executiui ac etiam ad declaratoriam in-
curſus cenſurarum poſt commiſſam cauſam dictæ
1 appellationis in † Rota, & poſt factam inhibitionē,
quæ omnia dubitari non poteſt, quin fuerint attenta-
ta, etiam pendente diſputatione ſuper admiſſione
appellationis in Signatura, com intereà temporis,
2 donec à ſuperiore fuerit † reiecta appellatio, Iudi-
cis officium conquieſcere debeat, vt pluribus com-

pro-

Digitized by Google

probat, *Lancell. de attent. cap. 12. ampl. 19.* & dixit *Rota in Vrbeuetana attentatorum 17. Februarij 1626. coram bon. mem. Buratto, & in Mantuana Iuris paſcendi 26. Iunij 1628. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Virili, & in Romana, ſeù Tiburtina Caſtrorum 4. Iulij 1607. coram bonæ memoriæ Manzanedo.*

Non obſtat, quod inſpecta temporis breuitate, à die 4. Martij, qua Curſor citationem, ad dicendũ contra commiſſionem, & videndum ſibi inhiberi, executus fuit contra dictum Procuratorem, vſquè ad diem 6. eiuſdem Menſis, quo tempore mandatum in partibus ad inſtantiam principalis fuit relaxatum, vnus tantùm, aut alter dies intercesſerit;
5 Vnde infertur, quod executio † facta ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit, non fuerit attentata, vt per *dictum Lancellotum de attent. cap. 4. limit. 27. per tot.* Quia allegata ignorantia excludi-
4 tur, eo ipſo, quod idem principalis ab initio † coram A.C. conſtituerat Procuratorem, qui obtinuerat reuocari eiuſdem A.C. præcedentem inhibitionem, cum dilatione quindecim dierum.

5 Cum autem ſcientia † principalis de reuocatione, probetur per illius enunciatiuam, in decreto mandati executiui dicti Iudicis expreſſam, iure præſumitur certioratio commiſſionis cauſæ in Rota, ex quo, inſtrumentum moderationis inhibitionis A.C. fuit à Curia expeditum poſt reſcriptum Signaturæ; Vnde eodem contextu, quo fuit tranſmiſſum inſtrumentum moderationis, potuit, & debuit à Procuratore certiorari de commiſſione cauſæ ſimpliciter
6 factæ à Signatura in Rota, prout † veriſimile eſt fuiſſe certioratum, Et nihilominus eò ipſo, quod Signatura ſimpliciter commiſit cauſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi declarauerit vſquè
7 ab initio, † per appellationẽ inductum fuiſſe effectũ ſuſpenſiuum, ex allegatis in *dicta Mantuana Iuris paſcendi coram Eminentiſſimo D. Cardinali Virili, & in Nullius, ſeù Sabinen. hæreditatis 17. Februarij 1631. coram me.*

Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Firmana Saluiani.

Die Lunæ 24. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum, quando detur pro fructibus decurſis cenſus, & adducuntur plura circa poſseſsorem rei hyporecatæ.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum habetur pro euidenti probatione.*
2 *Clauſula, conſtituti probat poſſeſſionem, ad quemcumquè effectum.*
3 *Succeſſor non poteſt reſpectiuè impugnare confeſſionem ſui auctoris.*
4 *In Saluiano interdicto vltimum extremum probatur, ex ſubſtentatione litis.*
5 *Clauſulæ, Deducens, &c. & omni meliori modo, &c. ſunt aptæ deducere, & comprehendere omne ius, in eum modũ, quo actori magis proficuũ eſt.*
6 *Iudex vltimo loco pronuncians, poteſt ferre ſententiam ſuper ommiſſis ab alijs Iudicibus.*
7 *Poſſeſſori ex æquitate hoc à lege indultum reperitur, vt abſquè pacto, aut ceſſione poſſit rem emptam retinere.*
8 *Creditor poſterior, vel alius ſi vult repetere, vel liberare pignus, non cogitur Creditor anterior illud reſtituere, niſi ſoluatur ei totũ creditum.*
9 *Creditor poteſt retinere pignus etiam pro minimo reſiduo.*
10 *Hypoteca natura eſt, vt in ipſo contractu ſit indiuidua.*
11 *Poſſidens non tenetur dimittere glebam ad commodum creditorum, concurrentium, niſi ipſo integrè ſatisfacto.*
12 *Poſſeſſor ſoluens aliquid, ad hoc vt liberet rem emptam, illud venditori compenſatur, cum pretio.*
13 *Emptor non poteſt agere de euictione, quando ab eo non euincitur res, ſed auocatur poſſeſſio.*
14 *Emptor, non poteſt ſe tueri aduerſus priorem creditorem inquietantem, & qualiter ei ſub curratur.*
15 *Poſſeſſio plurium pro indiuiſo, diuerſis reſpectibus poſſidentium, compatibilis eſt.*
16 *Vendita res præſumitur iuſto pretio.*
17 *Aſſerenti, quod aliqua res non ſit vendita iuſto pretio, incumbit onus probandi.*
18 *Stabilia ſecundùm præſumptionem Iuris reddunt fructus, ad rationem quinquè pro centenario.*
19 *Rem, & pretium, quis ſimul habere non debet.*
20 *Cenſus impoſitus ſuper re vendita, cum reſeruatione dominij, eſt nullus, & num. 25.*
21 *Dominium rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto prætio.*
22 *Res, quæ eſt in alieno dominio, quis non habet poteſtatem eam hypotecandi.*
23 *Accollatio ſuccedit loco prætij, & habet vim ſolutionis.*
24 *Clauſulæ, Conſtituti, & ad habendum, de ſui natura ſolent importare dominij tranſlationem.*

DECISIO CXXXV.

CENSO conſtituto per Paulum Bonaitam, ſuper certo ſuo prædio nuncupato, *le Coſte*, in redditu ſcutorum 72. illum vendidit die 21. Octobris 1606. Baptiſtæ Bonarellæ de Mattheuccijs prætio ſcut. 900: & anno 1610. 13. Iunij vendidit idem prædium cenſuatum Antonio Battaglino pro ſcutis quinque millibus, cùm onere ſoluendi d. Baptiſtæ ſcuta 1300. in duabus partitis.

Aegit primo Baptiſta in Saluiano pro fructibus dicti Cenſus, & deinde petijt manuteneri in poſſeſſione exigendi dictos fructus, ac demum petijt nonos fideiuſſores in locum demortuorum pro ſolutione eorumdem fructuum, ſuper quibus emanarunt tres ſententiæ ab Auditore Vicegubernatoris Firmi, & in gradu appellationis coram Capitaneo eiuſdem Ciuitatis aliæ tres diſformes; Cauſa poſtmodum ad Curiam delata, primus Iudex abſoluit Battaglinum ab omnibus petitis per Baptiſtam, ſecundus verò Iudex reuocãdo vltimam ſententiam pronunciauit dandam eſſe Immiſſionem Baptiſtæ, & ſeu hæredibus in poſſeſſionem duarum ex quin-

quę

Digitized by Google

què partibus dicti Prædij pro indiuiſo, donec fue-
rint ſatisfacti de fructibus Cenſus prædicti pro rata
ſcut. 400. tantùm, poſtremò eadem cauſa in gradu
appellationis in Rota commiſſa Dubitatũ fuit, an
intret Saluianum, itaut ſententia vltima ſit confir-
manda, & intrare Saluianum, & vltimam ſenten-
tiam eſſe confirmandam fuit reſponſum.

Quia de requiſitis in Saluiano ad hunc effectum
viſum fuit non poſſe dubitari, creditum enim ſcu-
torum 400. probatur ex ipſo Inſtrumento Cenſus
inter partes ſtipulato, vſquè de anno 1606. Hypo-
theca autem deſumitur ex promiſſione ſoluendi
fructus de ſemeſtre in ſemeſtre, cũm obligatione
omnium bonorum ſuorum, iuxta formam Cameta-
1 lem, de qua in Inſtrumento eiuſdem † Cenſus, quod
ſolet haberi pro euidenti probatione, *cap. cùm di-
lecti, vbi Abb. num. 2. de donat. Mantic. deciſ. 69.
num. 2. & 456. num. 2. par. 2. recent.* ſimiliter, &
poſſeſſio venditoris concludenter remanet proba-
ta, tàm de tempore conſtituti Cenſus; quàm poſt,
ex venditione de dicto Prædio facta per Ioannem
Baptiſtam Lauretum, Ioanni Paulo Bonaiuto, &
ab eodem Ioanne Paulo, Antonio Battaglino, &
2 cùm clauſula † conſtituti, quæ proculdubio probat
poſſeſſionem ad quemcunquè effectum, contra ha-
bentes cauſam ab ipſis conſtituentibus, cùm non
3 † poſſint reſpectiuè impugnare conteſſionem eorũ
auctoris. *Natta conſ. 439. num. 3. Tiraquell. de Iure
conſtit. poſſeſſ. par. 3. limit. 1. num. 11. in fine, Ruin.
conſ. 169. in fin. lib. 1. Rota dec. 491. n. 10. corã Papa
Gregorio XV.* ac demum poſſeſſio Rei conuenti eſt
patens, dum per multum tempus litem ſuſtinuit, &
4 adhuc ſuſtinet, † quod ſufficit pro probatione vltimi
huius requiſiti, prædictis autem concurrentibus,
non ſolet denegari Immiſſio. *Seraphin. deciſ. 1200.
in principio, Mantic. deciſ. 69. num. 2. & deciſ. 294.
num. 1. par. 1. & 324. num. 3. par. 2. recent.*

Nec viſum fuit poſſe excludi huiuſmodi reme-
dium defectu intentionis agentis, vel facultatis Iu-
dicis pronunciantis.

Quia, & ſi narratiua libelli de partibus non ex-
primat nomen Saluiani, in verbis, clauſulæ tamen
in eo appoſitæ, *Deducens, &c. & omni meliori mo-
do, &c.* aptæ ſunt comprehendere omnem modum
5 † agendi, itaut cenſeatur totum Ius deductum ad
ſuſtinendum Iudicium in eum modum, quo actori
magis proficuum eſſe poteſt, *Papien. in praxi, in
forma libelli actionis realis, in verbo deducendo
num. 7. Roland. conſ. 9. num. 17. lib. 1. Neguſ. de
pignor. par. 8. membr. 3. Rota deciſ. 251. num. 1.
254. & 257. par. 1. diuerſ.* & Iudex ipſe, qui vlti-
6 mo † loco pronunciauit potuit ferre ſententiam ſu-
per omiſſis, per alios Iudices, modo deducta fuerint
ab initio, vel tamquàm comprehenſa ſub appella-
tione ipſius appellantis, vel per viam adheſionis,
& connexionis appellati, *Rota deciſ. 23. num. 2. de
re iudic. in nouis, Surd. deciſ. 143. num. 1. & ſe-
quen. per totam,* & hoc ipſum per Dominos fuit
firmatum in *Romana Dotis 25. Iunij 1629. coram
D. Cardinali Virili.*

Non obſtat, quod data etiam validitate Iudicij
non poſſit Battaglinus amoueri a ſua poſſeſſione,
niſi offeratur ei, & ſoluatur, quod prioribus Cre-
ditoribus per eum ſolutum fuit, ex quo poſſeſſori
7 † ex æquitate hoc à legi indultum reperitur, vt abſ-
què pacto, aut ceſſione poſſit rem emptam retine-
re, *l. qui æquitate, ff. de dol. mal. except. l. finali,
C. ſi antiq. cred. Gabr. conſ. 41. num. 9. lib. 2. Rota
deciſ. 42. & 69. apud Card. Manticam,* quas & ipſe
refert, & ſequitur *de contract. lib. 11. tit. 29. num. 6.
Gratian. diſcept. 269. num. 11. & ſequen.* eaſdem
deciſiones referens, & *in Spoletana Saluiani 2.
Aprilis 1607. coram Card. Pamphilio,* quicquid
autem ſit, ſi Battaglinus non poſſideret, quia tunc
ſine pacto, aut ceſſione non poſſet agere, deficiente
hypotheca, vt admittunt omnes ſupra relati, dice-
batur autem Battaglinum ſoluiſſe ſortem Cenſua-
rijs ſibi accollatis in emptione Prædij vſquè ad ſcu-
ta 2700. & eſſe anteriores Baptiſtæ; itaut ſemper
obſtet exceptio retentionis, donec integrè fuerit
ſatisfactus.

Fuit enim reſponſum multùm referre, quod quis
adeptus fuerit poſſeſſionem rei ex titulo emptio-
nis, & ſoluerit anteriori Creditori de prætio rei em-
ptæ, aut reperiatur poſſeſſor tamquàm hypotheca-
rius, vt ſibi ſoluat de fructibus rei, & ad confirman-
dam ſuam hypotecam creditori anteriori, ſe op-
ponenti, ſoluerit ceſſione recepta.

In hoc poſteriori caſu vera eſt concluſio ſupra
8 firmata, quia † ſi Creditor poſterior, vel alius vult
repetere, vel liberare pignus, non cogitur Credi-
tor anterior illud reſtituete, niſi ſoluatur totum
debitum, *l. bis conſequenter, §. Celſus, l. hæredes, §.
idem Iuris, ff. famil. erciſcun. l. ſi neceſſarias, §. ſi
vnus, l. ſi rem. §. omnis, ff. de pignor. act.* & pro
9 † minimo reſiduo poteſt omnia bona obligata reti-
nere, *l. quamdiu, C. de diſtract. pignor. & dicta l.
ſi rem, §. omnis, Surd. deciſ. 44. num 7.* quia hoc
10 eſt de natura hypothecæ, quæ † in ipſo contractu
indiuidua eſt, *Crauett. conſ. 77. num. 15. Soccin.
ſen. conſ. 135. num. 2. lib. 1. Afflict. deciſ. 213.
num. 4. & in Conſtit. Regni de reſtit. in integr.
lib. 2. rubr. 40. num. 22. Bald. conſ. 34. num. 2.
vol. 2.* vt ideò non teneatur poſſidens dimittere
glebam ad commodum Creditorum concurrentiũ,
11 † niſi ipſo integrè ſatisfacto, ſeruando poſteriori-
bus tantummodò beneficiũ legis auocandi pignus
offerendo, & ſoluendo Creditum integrum ipſius
prioris Creditoris per *l. potior, ff. qui potior, in pi-
gnor. habeantur, l. tutor, §. Lucius, ff. de vſur.
l. acceptam, C. eod. tit. Neguſ. de pignor. 3. membr.
quinta par. num. 17. Moratius latiſſimè de ſecun-
do Creditore num. 68. verſ. 9. in prædictis.*
12 Cœterùm vbi poſſeſſor ſoluit † anteriori de pre-
tio rei à debitore emptæ, qui non ſoluit, vt confir-
met ſuam hypothecam, ſed vt liberet rem emptam
à pignore & hypotheca, quod ſolum tenetur præ-
ſtare venditor per *textum in l. quoniam liberum,
C. de compenſ. & l. cùm tibi, C. de euict.* dum verè
13 non euincitur, ſed † auocatur poſſeſsio ab empto-
re, donec ſoluat Creditori pretium, aut litis æſtima-
tionem, ideſt valorem rei hypothecatæ, *l. ſi cùm
venditor, ff. de euict. gloſ. in l. qui rem, & in l. ex
his prædijs, C. eodem tit. de euict. Crauett. conſ. 298.
num. 14. Morot. de poſſeſſ. offer. in principio,* &
tunc ſublata hypotheca per liberationem pignoris,
14 quia non poſſet ſe † tueri emptor aduerſus alium
anteriorem Creditorem inquietantem, ſubuenitur

Y ex

Digitized by Google

ex æquitate, *l. qui à debitore, C. qui potior, in pign. hab.* vt eatenùs tueatur quatenùs ad priorem Creditorem, ex pretio pecunia peruenit, propterea
15 quia † poſſeſſio plurium pro indiuiſo, diuerſis reſpectibus poſſidentium compatibilis eſt, *l. 3. §. ſi ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.* emptor tenetur pati rei poſſeſſæ auocationem, in parte non conſeruata, donec iſte Creditor fuerit ſatisfactus, vel de reſiduo pretij pignus, & hypothecam liberare, & hunc ſenſum Domini habuerunt inhærendo æquitati *d. l. qui à debitore, in Romana, ſeù Sabinen. Cenſus* priùs *coram bon. mem. Card. Caualerio inter impreſſas* 654. *&* deinde *in eadem cauſa coram bon. mem. Franciſco Vbaldo, inter impreſſas per Cintium de Cenſib. in 2. par. deciſ.* 128.

Nec Battaglinus poteſt euitare terminos *dictæ l. qui à debitore*, ex eo, quod valor Prædij non excedat ſummam ſolutam per eum anterioribus Cenſuarijs, vel quod fundus ipſe non ſit capax pro maiori redditu, ex quo debent ſatisfieri poſſeſſores, ſecundum terminos Saluiani.

Quia quòad valorem, præſumptio eſt pro iuſtitia
16 † pretij conuenti in venditionibus ſequutis; primò inter Lauretum, & Bonaitam, & ſecundò inter Bonaitã, & ipſum Battaglinũ, *Bald. in l. per diuerſas, n. 13. C. mandati Roland. conſ. 64. n. 18. lib. 4. Card. Mantic. de cõtract. lib. 4. tit. 19. n. 21. Pinell. in l. 2. p. 3. cap. 4. nu. 43. C. de reſcind. vẽdit. Menoch. conſ. 358. num.* 23. & tenuit *Rota deciſ. 524. num. 5. & 553. num. 2. coram Papa Gregorio XV.* & qui dicit con-
17 trarium † probare tenetur, vt dicunt, *Bald. & Rolan* in locis ſupra allegatis, & idem ſentit *Rota deciſ. 194. num. 21. coram Papa Gregorio XV.* ſufficientia autem fructuum, & ipſa probatur ex teſtibus formiter examinatis, affirmantibus fructus Prædij aſcendere ad ſcuta 300. & quàmuis teſtes Battaglini diſcordent, concludentes de florenis 500. annuis, qui ſunt ſcuta 250. fortè inhærentes præ-
18 ſumptioni Iuris, quod † ſtabilia reddant fructus ad rationem quinquè pro centenario, ſecundùm, *gloſ. in Authent. perpetua, C. de ſacroſ. Eccleſ.* quam *Rota* paſſim ſequitur, vt in cauſa *Romana Dotis 7. Nouembris* 1629. *coram D. Cardinali Virili*, vbi multæ deciſiones allegantur. Attamen ſequendo etiam illorum dictum reſpectiuè, ad pretium ſcutorum 5000. ſuperſunt pro Cenſibus accollatis, duæ partes, ex quinquè in ſententia reſeruatæ, quæ ſunt ſcuta 150. quæ relata ad pretium, & ſortẽ Cenſuum extinctorum in ſumma ſcut. 2700. excedunt metam ſcut. quinquè, pro centenario.

Et quæ replicantur, quod Cenſus non fuerint extincti, ſed tranſlatiuè per Battaglinum empti, & fructus ad rationem octo, & decem, pro centenario, prout ab initio fuerunt conſtituti, capiant, eandem ſummam fructuum totius Prædij, itaut pro poſſeſſoribus nihil remaneat, non videntur habere fundamentum, quia vltra quod inſtrumenta, quæ dantur expreſsè loquuntur de extinctione, nihilominùs, quando etiam Cenſuum extinctio, & ſeù acquiſitio facta fuit de pretio rei emptæ, à debitore Battaglinus, acquirens contra ſe non poteſt habere Cenſum propter incompatibilitatem, neque cõ-
19 tra venditorem fundi, ne † ſimul habeat rem, & pretium, ideò, vel ceſſio erit nulla, vt fuit reſolutum, *coram Papa Gregorio XV. deciſ. 68. num. 5.* vel erit intelligenda de translatione Iurium, ad effectum excipiendi, prout *Rota* intellexit in *Romana Saluiani 27. Maij 1619. & 23. Iunij 1623. coram me*, recedendo à duabus deciſionibus, coram bon. mem. Remboldo, in eadem cauſa factis, non obſtante, quod etiam adeſſent verba poſitiua translationis Cenſus, *ad habendum, &c.* & Inſtrumenta inciperent à verbo, *ceſſerunt, &c.*

Demùm non obſtat, exceptio nullitatis Cenſus, vel ſaltem deficientis hypothecæ, dum impoſitus fuit per Bonaitam ſuper fundo, qui in dominio eius
20 non erat, ſed Laureti venditoris propter † reſeruationem dominij, donec integrè de pretio fuiſſet ſatisfactus, ex qua reſeruatione res libera non dicitur, & Cenſus nulliter conſtitutus iudicatur, *Bald. in l. ea lege, num. 4. C. de cond. ob cauſ. Surd. dec. 157. nu. 1. cùm alijs per Gratian. diſcept. 175. n. 1. & 14.*

Quia etſi reſeruatio dominij ſe conformet, cùm diſpoſitione Iuris Communis, ſecundùm, quod
21 † dominium rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto pretio, *l. traditionibus, C. de pact. l. finali, ff. de fund. dotal.* & latiſſimè comprobant, *Couarr. variar. reſol. cap. 11. num. 5. lib. 3. Surd.*
22 *deciſ. 220. num.* 11. & dum eſt † in alieno dominio, deficiat poteſtas obligandi eandem rem, *l. prima, §. primo, vbi Bart. & alij, ff. de pignor. l. rem alienam, ff. de pignor. act.* Attamen nos verſamur in Cenſibus, accollatis per Bonaitam, cùm quietantia venditoris in eodem Inſtrumento, quæ ac-
23 collatio † cùm ſuccedat loco pretij, & habeat vim ſolutionis, *Rota deciſ. 386. num. 1. coram Papa Gregorio XV. Maſtrill. deciſ. 37. num. 7. Gratian. diſcept. 326. num.* 14. dubitari non poteſt de dominij translatione, concurrentibus præſertim clauſu-
24 lis † *Conſtituti, & ad habendum, &c.* quæ de ſui natura ſolent importare dominij translationem, vnde reſeruatio dominij, de qua in dicto Inſtrumento, non poteſt ſe referri ad impediendã translatio-
25 nem, † ſed ad cautelam pro hypotheca, vt ſenſit, *Rota* ſequendo *Couarru. d. cap. 11. num. 5. lib. 3. in Romana Aſſiſtus, 23. Iunij 1606. coram bon. mem. Card. Marcomontio*, aliàs ſicuti Cenſus ſunt perpetui, ità & dominium nunquàm fuiſſet translatum, ſed perpetuò eſſe debebat pœnes Lauretum, ac ſi contractus venditionis factus non fuiſſet, quod abſurdum eſſet, niſi intelligatur de hypotheca conſeruata in caſum moleſtiarum.

Et ita, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Viceñ. Collegij.

Die Lunæ 7. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, quid probare teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, in vna, eademquè Collegiata Eccleſia, præter Canonicos, debent conſiderari, vti ſinguli, qui non poſſunt facere Collegium.*

2 Capi-

Digitized by Google

2 *Capitulo Eccleſiæ Cathedralis valdè intereſt, ne illius Beneficiati, & alij Clerici inferiores, ius acquirant faciendi Collegium.*

3 *Beneficiati, quod habeant priuilegium faciendi Collegium in Eccleſia Collegiata, quid probare teneantur, & num.4.*

5 *Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter debeant deponere.*

6 *Teſtes, vt probent tempus immemorabile, debent deponere de auditu à maioribus, qui dicerent ſe idem vidiſſe, aut audiuiſſe à maioribus ſuis.*

7 *Teſtes ad hoc, vt probent tempus immemorabile, debent deponere de publica voce, & fama, per verbum, fuit.*

8 *Epiſcopus ſolus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli an poſſet Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciendi Collegium.*

9 *Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium, non ſufficit hoc docere per actus æquiuocos.*

10 *Iuri ſuo nemo cenſetur velle præiudicare per conceſſionem actus facultatiui.*

11 *Facultas, & licentia præſupponunt prohibitionẽ.*

12 *Quaſi poſſeſſio iuris negatiui cõſiſtit in contemptu prohibitionis, ſeù contradictionis præcedentis, & num.13.*

14 *Conſuetudo non inducitur per actus difformes, & varios.*

15 *Enunciatiua vnica impropria, vel erronea non attenditur.*

16 *Collegium aliquod eſſe, vt probetur, debet conſtare de arca communi, deputata ad conſeruandum iura ipſius Collegij, & num.17. vide de ſigillo.*

DECISIO CXXXVI.

BENEFICIATI Eccleſiæ Viceñ. petebant manutentionem in poſſeſſione ſe congregandi
collegialiter, & faciendi Collegium in Capella Sancti Michaelis eiuſdem Eccleſiæ, ſed cum Dominis
placuiſſet, vt videretur de bono iure, hodie fuit reſolutum, non conſtare de bono iure ipſorum Beneficiatorum, & conſequenter denegandam eſſe petitam manutentionem. Quia iuri communi reſiſtit,
1 vt in † vna eademquè Cathedrali, vel Collegiata
Eccleſia, Beneficiati præter Canonicos, aliter conſiderentur, quam vti ſinguli, qui non poſſunt facere
Collegium. *Abb. in cap. dilecta in fin. de exceſſ. Prælat. & in c. nobis, num.8. de Iur. patron. Caſ. de Graſſ. deciſ. vlt. nu.14. de his quæ fiunt à maior. part. Capit. Rota in Barchinoneñ. Collegij coram Clemente Octauo, quæ eſt 455. part. 1. diuerſ.* &
nouiſſimè *in Gerundeñ. Iuriſdictionis 22. Aprilis 1630. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.*
2 vbi dicitur, quod valdè intereſt † Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, ne illius Beneficiati, & alij Clerici
inferiores, ius acquirant ſe congregandi & faciendi
Collegium. Vnde neceſſarium eſt, quod prædicti
3 Beneficiati doceant ſe huiuſmodi † ius habere ex
priuilegio particulari, vel ex conſuetudine, iuxta
doctrin. Hoſtien in Summ. de exceſſ. Prælat. §. 1. verſ. ſubditi verò, ibi, *ſed quomodo ſcietur.* & tradita per *Rip. reſponſ. 12. nu.3. verſ. fin. de reſcript. Felyn. conſ. 2. num. 3. & ſeqq.* quorum neutrum
hic eſt ſufficienter probatum.

Non obſtat, quaſi poſſeſſio iuris ſe congregandi,
probata per teſtes deponentes de tanto tempore,
cuius initij memoria in contrarium non exiſtat,
4 † ad effectum, vt ex tali curſu temporis præſumatur priuilegij, vt per *Bald. in l. cum de in rem verſo. num.2. ff. de vſur. Felin in cap. cum nobis, nu.2. verſ. præterea de præſcript. Alex. conſil. 6. num. 1. vol. 1.* quia de conſuetudine immemorabili, vel de
quadragenaria cum titulo, minimè conſtat ex teſtibus pro parte Beneficiatorum productis.

Quod enim attinet ad immemorabilem, teſtes
5 ſuper ea examinati deficiunt in ijs † quæ ſunt præcipuè requiſita per *gl. fin. in c. 1. de præſcript. in 6 Gregor. XV. deciſ. 169. num. 1.* non enim deponunt
de auditu à maioribus, qui dicerent ſe idem vidiſſe,
6 & audiuiſſe à maioribus, & † quod non fuerit auditum, vel viſum in contrarium, iuxta *Couarr. in cap. poſſeſſor, part. 2. §. 3. num. 7. Mohed. deciſ. 3. de Iurepatr. Caputaq. deciſ. 71. par. 2. & 273. lib. 1. Rot. in Signina Pœnarum 20. Nouembris 1600. coram bon. mem. Ortembergo. Seraphin. deciſ. 102. num. 4. Greg. deciſ. 196.* & ibi *Add. num. 3.*

7 Nequè etiam deponunt † de publica voce, &
fama per verbum, fuit, quod pariter eſt de requiſitis
dictæ gl. Rot. in dicta Signina pœnarum. Nec deniquè probant, quod eius initij memoria non exiſtat, per illa verba, ſcilicet, articulum eſſe verùm,
quam depoſitionem ad hunc effectum non ſufficere, dixit *Rota coram Caputaq. deciſ 291. par. 3. & in Iaeen. Parrochialis 27. Iunij 1603. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.*

Quadragenariam verò non fouet titulus deſumptus à licentia ſe congregandi per Epiſcopum data
Beneficiatis de anno 1393. Nam omiſſo articu-
8 lo quæſtionis, an ſolus † Epiſcopus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli poſſit Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciẽdi Collegium,
quam *Rota in dicta deciſ. 155. par. 1. diuerſ.* ac etiã
in dicta Gerunden. Iuriſdictionis coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano reliquit in deciſam, allegata licentia, vel facultas ſe congregandi ad ſonum campanarum, in quodam loco pro ſepulturis,
& concionibus, & conſtituendi Oeconomos, Syndicos, & Procuratores ad lites, & negotia, ac talleas pecuniarias, in certos vſus conuertendi, non
poteſt comprehendere facultatem faciendi Collegium, nequè ſufficiunt communes tractatus ad ſonum Campanulæ pro expediendis negotijs, cum
9 maſſa communi, cum ſint ſigna † æquiuoca, eò quod
poſſunt eſſe de ijs, quæ ſpectant ad omnes, vti ſingulos, & non tanquam vniuerſos, vt per *Achil. deciſ. 10. num. 2. de præb. Caputaq. deciſ. 295. par. 1.*
facit *deciſ. 673. num. 1. par. 1. recent.*

Deniquè per dictos teſtes non probatur quadragenaria, quia in eorum concurſu exhibentur ſcripturæ, quæ probant ſpatio ferè centum annorum
Beneficiatos, aliquando obtinuiſſe licentiam ſe cõgregandi, aliquando verò illis fuiſſe denegatam, ex
quibus actibus facultatiuis, ac pendentibus à libera voluntate Ordinarij, petitas licentias, dantis,
ſeù recuſantis, veriùs deſtruitur, quam probetur,
quaſi poſſeſſio ſe congregandi, abſquè licentia, &
10 inuito Epiſcopo, qui non debet † cenſeri per huiuſmodi actus facultatiuos iuri ſuo voluiſſe præiudica-

 re,

te, vt per *Panor. in cap. Abbate, num.* 10. *de verb.*
*ſignif. Innoc. in cap. cum Eccleſia, num.*5. *de cauſ.*
poſſ. & propriet. Cum enim facultas, & licentia
11 † præſupponat prohibitionem, *l. fin. C. de iur em-*
phyt. & quaſi poſſeſſio iuris negatiui conſiſtat in
12 contemptu prohibitionis, † ſeù contradictionis
præcedentis, teſtes deponentes de actibus conti-
nuatis Congregationis Beneficiatorum, quàmuis
dicant eos proceſſiſſe abſquè licentia, tamen cum
ſubiungunt aliquando Superioris authoritatem in-
teruenisse, non probant huiuſmodi actus proceſſiſ-
13 ſe contempta auctoritate Superioris, † vt in nega-
tiuis præſcriptionibus regulariter requiritur, *Rota*
*deciſ.*411. *num.*7. *par.*1. *diuerſ. & deciſ.*530. *nu.*3.
*par.*3. *recent. Card. Caualer. deciſ.*91 *in fin. Add. ad*
deciſ. Greg. XV. 162. *num.*15.

Prætereà quatenùs actus huiuſmodi, de quibus
deponunt teſtes Beneficiatorum proceſſiſſent, abſq;
licentia, non tamen poteſt euitari ipſorum actuum
14 difformitas, & varietas, deducta ex prædictis licen-
tijs conceſſis & denegatis, quæ prohibet ne induca-
tur conſuetudo, *Bald. & Doct. in l.*1. *C. de probat.*
*Aym. in conſ.*96. *num.*5. & dixit *Rota coram Greg.*
*XV. d. deciſ.*162. *num.* 8. *& in Treuiren. Abbatia*
24. *Ianuarij* 1625. *coram Reuerendiſſimo D. meo*
Decano.

Nequè obſtat enunciatiua antiqua de Collegio,
contenta in inſtrumento Aggregationis cuiuſdam
Beneficiati, admiſſæ per Capitulum, ibi: *Numero,*
& Collegio aliorum Beneficiatorum aggregamus,
15 quia cum ſit vnica, † & eſſentia Collegij aliter non
probetur, impropriè, vel erroneè appoſita cenſeri
debet dictio illa, Collegio, vt per *Aym. conſ.*157. *n.*8.

Minus ſuffragantur ſigna deſumpta ex Arca, &
ſigillo communi. Quia teſtes deponunt de Arca
in qua reponuntur depoſita, etiam extraneorum
16 cum tamen ad effectum † Collegij debeat conſta-
re de Arca deputata ad conſeruandum iura ipſius
Collegij, *Card. in d. cap. dilecta, de exceſſ. Prælat.*
Rota in Verulan. Abbatiæ 7. *Iunij* 1596. *coram*
Penia, vbi quod ad effectum Collegij non ſufficit
17 Arca, quæ habetur pro veſtimentis Eccleſiæ. † Sigil-
lum verò, quod deponunt continere inſignia, vel
communitatis ipſorum Beneficiatorum, vel Capi-
breuij eorum exactoris, & miniſtri, cum non videa-
tur magis deſtinatum ad actus ipſius Communita-
tis, quàm ad actum dicti Capibreuii, pro ſigno de-
notante per neceſsè Collegium deſeruire nõ poteſt.

Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, ſeù Vrbeuetana legitimæ.

Die Lunæ 7. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto, faciunt nume-
rum, & partem in legitima paterna, ad com-
modum maſculorum, & an idem procedat,
quando verſamur in legitima materna.

SVMMARIVM.

1 *Filij primi matrimonij, æqualiter cum filijs ſe-*
cundi matrimonij admittuntur in ſucceſſione
matris.
2 *Filij ſinè dubio transmittunt legitimam, ſeù ius*
illam petendi ad eius filios, ſeù hæredes.
3 *Legitima ex taciturnitate filij non amittitur, niſi*
ex proprio facto, vel niſi prohibitionem detractio-
nis approbauerit, vel aliter conſenſerit.
4 *Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt nu-*
merum quatuor.
5 *In Legitimæ computatione debet haberi ratio, tàm*
filiorum maſculorum, quàm fœminarum.
6 *Statut. Vrb. lib.*1. *cap.*145. *excludit filias fœmi-*
nas propter maſculos.
7 *Statut. excluſiuum fœminarum, vt liget requiri-*
tur vtraquè ſubiectio.
8 *Filia fœmina à Statuto excluſa à ſucceſſione ma-*
tris, an faciãt numerum in legitima ad fauorem
*maſculorum, & num.*10. *&* 15.
9 *Filia fœminæ excluſæ à Statuto à ſucceſſione pa-*
tris, cum eis dos ſuccedat loco legitimæ, faciunt
partem in maſculorum legitima.
11 *Mater non tenetur dotare filias.*
12 *Statutum poteſt tollere legitimam fœminis ex iu-*
ſta cauſa, prout, quando aliunde ſunt dotatæ.
13 *Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto computantur in*
numero liberorum, & faciũt numerum, & par-
tem in legitima, quando hoc filijs prodeſt.
15 *In Filiorum electione eſt, an velint, quod filiæ ex-*
cluſæ à ſtatuto faciant numerum in eorum le-
gitima.
16 *Statuentium intentio excludẽtium fœminas pro-*
pter maſculos, eò tẽdit, vt agnatio conſeruetur.
17 *Fratres vterini non ſunt agnati ſororis vterinæ,*
cum ſint de alia familia.
18 *Portio, à qua excluditur fœmina à Statuto, ac-*
quiritur maſculo, cuius contemplatione exclu-
ditur, ſi illi, qui ad eam concurrunt, non con-
ſeruant agnationem.
19 *Fratres vterini non tenentur dotare ſorores vte-*
rinas.
20 *Statutum non fauet forenſibus, ſed ſubditis.*

DECISIO CXXXVII.

VICTORIA decedens ex Iordano Clementi-
no primo viro, reliquit tres filios; Octauium,
Flaminiam, & Lauram; & ex Comite Dulcio de
Corbaria ſecundo viro, alios tres, nempè Ranutiũ,
Leonettum, & Sulpitiam, præmiſſa ante eius obi-
tum Donatione ſuæ Dotis, & aliorum bonorum
ad fauorem filiorum Comitis Ranutij filij, cum ex-
preſſa reſeruatione legitimæ, quæ filijs ſuis de
Iure naturæ debetur, & dum per DD. Ioannem
Baptiſtam, & Hieronymum filios dicti Octauij eſſet
petita portio de Iure ipſis debita. Dubitatùm fuit
an legitima debeatur, & ad quam ſummam aſcen-
dat, cui dubio fuit per Dominos reſponſum legiti-
mam deberi, & eſſe ſemiſſem.

Legitimam deberi viſum fuit non poſſe dubitari
quia Octauio eorũ patri illa debetur in bonis Ma-
1 tris, cum æqualiter cum † filijs ſecundi matrimonij
in ſucceſſione matris admittatur, *§. illud quoque*
ſuper hoc, in Auth. de nupt. §. ſi quis igitur Auth.
*de hered. ab inteſt. venien. Dec. conſ.*236. *num.*6.
*Craſſ. in §. legitima, quæſt.*3. *Menoch. conſ.*1126.
*num.*20.

Digitized by Google

*num.*20. latiſſimè comprobãs etiam habita ratio-
2 ne bonorum ante obitum donatorũ, & illa † & ſeù
Ius petendi proculdubio tranſmittitur ad filios, &
hæredes, *Salyc. in l. quoniam in prioribus, num.*7.
C. de inoff. teſtam. Bald. in l. 2. in fine, C. de liber.
*præter. Peregr. de iure fiſci lib.*5. *tit.*1. *n.*79. *Surd.*
3 *conſ.*341. *nu.*1. nec taciturnitate † filij poteſt tale
Ius amitti, niſi ex facto proprio, vel prohibitionem
detractionis approbauerit, vel aliter conſenſerit nõ
detractioni, in quibus terminis loquuntur *Surd. cõſ.*
570. *num.*7. *& Hunded. conſ.*66. *num.* 2. *lib.*2. in
contrarium allegati.

De quantitate igitur eſt difficultas, & cùm numerus
filiorũ excedat quatuor, regulę sũt pro DD.
4 Clementinis, legitimã † eſſe ſemiſſem, *§. ſi verò vl-*
tra quatuor. Auth. de triente, & ſemiſſe, Auth. no-
uiſſima, C. de inoffic. teſtam. & in illius computa-
5 tione † debet haberi ratio, tàm fœminarum, quàm
maſculorum, cum æqualiter ſuccedant matri, ſiuè
in hæreditate, ſiuè in dote, *Pariſ. conſ.*17. *num.*27.
& 25. *num.*33. *vol.*2. *Dec. d. conſ.*236. *nu.*6. *Craſſ.*
*in § legitima quæſt.*7. quod ſi ſinguli ex primo ma-
trimonio filij, vel habentes reſpectiuè cauſam ab
eis, agerent in capita, & ex perſona propria contra
donatarios Victoriæ, pro portione illos tangente,
non poſſent ijdem donatarij differre ſolutionem,
6 aut bonorum pro rata reſtitutionem, † nec excipe-
re de *Statut. Vrbis cap.*145. *lib.*1. ad excludendas
fœminas ſorores Octauij, vt exindè legitima redu-
catur ad trientem, ex quo neque Statutum Vrbis,
cum ipſi ſint forenſes, neq; Statuta Corbariæ, qua-
tenùs adeſſent, cum DD. Clementini non ſint ſu-
biecti in aliquo præiudicare poſſent, quandoquidem
7 † requiratur vtraquè ſubiectio litigantium, vt ex
diſpoſitione Statutorum iuuari poſſint; aliàs Statu-
ta defectu poteſtatis ſtatuentium non compræhen-
dunt forenſes, *Bart. in l. cunctos populos, quæſt.* 2.
*num.*73. *C. de ſumma Trinit. & Fid. Cathol.* quem
Rota ſemper ſequitur, vt in *deciſ.*255. *coram Papa*
Gregorio XV. Collen. hæreditatis 10. *Iunij* 1626.
coram bo. mem. Buratto, Narnien. ſucceſſionis 22.
Maij 1628. *coram D. meo Merlino, & Ferrarien.*
de Taſſonis 18. *Martij* 1630. *coram me.*

Cæterùm quia DD. Clementini volunt ex diſpo-
ſitione Statuti prædicti, iuuari pro conſequenda
tota legitima ex perſona Octauij eorum patris, Fla-
8 minia, & Laura fœminis excluſis, tanquàm † quod
faciant numerum, & partem ad commodum ipſius
Octauij, vidẽdum eſt an fœminæ prædictæ ita à Sta-
tuto excluſæ à ſucceſſione matris faciant numerũ,
& partem ad commodum maſculorum. Secundò
an ad commodum fratrum, qui ex vtroquè latere
ſunt coniuncti tantùm; vel ad commodum etiam
aliorũ, qui ex eadem matre, de cuius ſucceſſione
agitur geniti ſunt.

Quãtùm ad primam difficultatem ſi ageretur de
hæreditate patris, & de ſumenda legitima filiorũ ex
bonis illius, quàmuis plures ſint Doctorum opi-
niones relatæ per *Gabr. de legitima, concl.* 2. at-
tamen quia Statutum excludit fœminas maritatas,
& dotatas à patre; & item non maritatas, nec do-
tatas; modo frater germanus, vel patruus ſint pa-
rati dotare; non autem ſimpliciter excludat fœmi-
nas, & deindè mandat illas congruenter dotari; tũc
quia dos ſuccedit loco legitimæ, faciunt numerum,
9 † & partem ad commodum maſculorum, vt diſtin-
guendo determinauit, *Caſtr. in l. Titio centum,*
*§. Titio genero. num.*8. *ff. de cond. & demonſtr. &*
*conſ.*275. *num.*2. *par.*1. *& conſ. vlt. num.* 4 *par.*2.
*Soccin. Sen. conſ.*25. *nu.*22. *vol.* 1. *& conſ.*75. *n.*8.
*vol.*3. *Ludou. Morot. antiquos recenſens conſ.* 23.
*num.*2. *Peregr. de fideic. art.* 8. *num.* 23. *Galuan.*
*conſ.*31. *num.*12. & hanç opinionem ſæpiùs Rota
ſequuta eſt vt in *deciſ.*540. *par.*1. *diuerſ. &* 74. *&*
106. *impreſſ. poſt tract. Merlini de legitima, & re-*
ſolutiuè in terminis Statuti Vrbis 145. *lib.* 1. *te-*
nuit in Romana de Lante, quæ eſt 266. *par.* 1. *di-*
uerſ. & in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ
coram Card. Lancellotto 5. *Martij* 1604. *& in Ro-*
mana dotis 4. *Ianuar.* 1628. *coram D. Card. Virili.*

Maior difficultas videbatur vbi agitur, vt in prę-
10 ſenti de ſucceſſione † matris, in qua Statutum ne-
què priuat dotatas, & maritatas, aut eas, pro qui-
bus, frater, vel patruus ſint parati dotare, nequè
11 mãdat eas dotari de bonis maternis, ex quo † ma-
ter non tenetur dotare filias; itaut cognoſci non
poſſint, an dos ſuccedat loco legitimæ, vt propte-
rea videantur excluſæ ſimpliciter, & haberi, ac ſi
natæ non eſſent, quòad numerum, & partem, ſecun-
dùm diſtinctionem eiuſdem *Caſtr.* ſupra relatam
in *d. §. Titio genero, & conſ.*286. *nu.*4. *par.* 1.

Verùm, & hæc difficultas ceſſare videtur: quia
etſi non agatur de ſucceſſione matris pro dote ſub-
rogata loco legitimæ, vel pro dote conſtituenda
in compẽſationem ſucceſſionis, ex eo, quod ad eam
non pertineat onus dotandi; nihilominùs etiam
12 verùm eſt, quod † Statutum poteſt tollere legiti-
mam fœminis ex iuſta cauſa, prout eſt, quando
aliundè ſunt dotatæ, *Caſtr. in Auth. nouiſſima. n.*2.
*C. de inoff. teſtam. Dec. conſ.*29. *nu.*6. *Gabr. conſ.*
11. *num.* 1. *vol.*1. indè vidẽdum eſt, an fœminæ fa-
uore maſculorum ſint excluſæ, prout de huiuſmo-
di fauore in Statuto, de quo agitur dubitari non po-
13 teſt, & tunc † fœminæ excluſæ computãtur in nu-
mero liberorum, & faciunt numerum, & partem
quando filijs prodeſt, *Rub. Alex. conſ.* 122. *lib.*3.
Gabr. de legit. concl. 2. *num.* 7. *Cephal. conſ.*245.
*num.*34. *lib.*2. *Ladercb. conſ.*126. *num.* 6. *Decian.*
*conſ.*46. *num.*36. & quàmuis *Caſtr. in ſupra alle-*
14 *gato conſ.*286. *num.* 4. in ſucceſſione † matris vi-
deatur contrarium ſentire; attamen Rota eamdem
opinionẽ pro maſculis ſequuta eſt in terminis præ-
ſentis Statuti in *Romana de Lante* 266. *par.* 1. *di-*
uerſorum, & magis in indiuiduo in *Ciuitatis Ca-*
ſtelli ſupplementi legitimæ 4. *Martij* 1614. *coram*
Card. Lancellotto, in qua agebatur de ſucceſſione
matris, & nihilominus reſolutum fuit fœminas fa-
cere partes ad commodum maſculorum ad conſti-
tuendam ſemiſſem.

Non obſtat, quod filij ſecundi matrimonij diſſen-
tiant à filijs primi matrimonij, & recuſent ad illo-
rum fauorem numerum, & concurſum fœminarum;
itaut legitima non excedat trientem.

Quia cum DD. Clementini habeant regulam
de triente, & ſemiſſe ad illorum fauorem, & ſecũ-
15 dum veriorem poſſunt ex perſonis † ſororũ elige-
re, quod ipſi vtilius exiſtimant, non poſſunt DD.
Com. de Corbaria mutare pro eorum voluntate Iu-

Digitized by Google

ris diſpoſitionem in præiudicium filiorum primi
matrimonij.

Supereſt nunc ſecunda quæſtio, an fœminæ de
Clementinis faciant partem ad commodum omniũ
maſculorum, vel tantùm vtrinquè coniunctorum,
& ad commodum propriorum fratrum de Clemẽ-
tinis viſum fuit facere partem: quia intẽtio ſtatuẽ-
16 tium, † fœminas, excludentium propter maſculos
eò tendit, vt agnationes conſeruentur, *§. cæterùm,
Inſtit. de legitima agnat. ſucceß. Menoch. conſ.6.
num.11. & conſ.95. nu. 60. lib. 1. Honded. conſ.1.
num.3. lib.2.* & latiſſimè in terminis huius Statuti
Vrbis, fuit firmatũ in *Romana ſucceſſionis* 15. *No-*
17 *uembris* 1630. *coram D. meo Veroſpio*; ſed † fra-
tres illi vterini non ſunt agnati ſororis vterinæ, cũ
ſint de aliena familia, nempè de Corbaria, *Bald.
conſ.30. lib.1. Soccin. Sen. conſ.241. num.10. lib.2.
Tob. Non. conſ.12. num.5.* ergo nè Statutum ope-
18 retur contrarium effectum, † nihil poteſt acqui-
ri fratribus vterinis propter qualitatem cognati-
tiam, quam habent à Statuto excluſam, *Rub. Ale-
xan. in l. pater filium. num.178. C. de inoff. teſtam.
& in conſ. 122. num. 3. Honded. conſ. 1. num. 97.
vol.2.* cuius potiſſima fuit ratio reſpondendi in ter-
minis huius quæſtionis contra *Gabr. conſ.15 lib.1.*
19 & magis Dominis placuit, & addi poteſt, quia † fra-
tres vterini non tenentur ſorores vterinas dotare,
*l. cum plures, §. cum tutor. de adminiſt. &c. Boer.
dec.129.* & vlteriùs Dñi de Corbaria ſunt forenſes,
20 quibus † Statutum non fauet, ſed DD. Clementi-
nis ſuis ſubditis, vt ſupra fuit firmatum.

Et prædicta locum habere debent reſpectu bo-
norum conſiſtentium in Vrbe, ſeù iuriſdictioni Vr-
bis, ſuppoſitorum, quò verò ad alia extra territoriũ
Vrbis conſiſtentia, cum in loco de Corbaria ſucce-
datur de Iure communi, DD. Clementini ſucce-
dere poſſunt tantummodò in capite, ſed cum non
fuerit probatum, quæ bona in loco illo conſiſtant,
ſuperflua remanet illorum prætenſio. Et ita &c.

¶ In hac eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub
die 10. Decembris 1632. coram eodem R. P. D.
Pirouano.

R. P. D. PIROVANO.

Seneñ. Coadiutoriæ.

Die Lunæ 14. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Gratia Papæ conceſsa, cum clauſula, quatenus
ad hoc idoneum reperiatur, quid operetur,
Aetas, qualiter concludenter probetur. Vi-
ta, & morum honeſtas alicuius quomodò
doceatur, & an in dubio præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Papæ, cum clauſula, quatenus ad hoc ido-
neum reperiatur, conceſſa, ceſſante idoneitate,
executio gratiæ, ſemper impeditur.*
2 *Aetas probatur ex partita libri Baptiſmi ex-
tracta.*
3 *Et iſte eſt modus probandi concludenter ætatem.*
4 *Teſtes magis informati præferuntur teſtibus mi-
nùs informatis.*
5 *In Teſte decipi non poteſt ſenſus viſus.*
6 *Clericatus probatur ex literis patentibus ſui Or-
dinarij.*
7 *Teſtes, quando probent vitam, ac morum honeſta-
tem alicuius.*
8 *Honeſtas morum, & vitæ integritas præſumitur,
vbi contrarium non probatur.*
9 *Aetas 22. annorum eſt legitima ad ſacros Ordi-
nes Subdiaconatus, & Diaconatus ſuſcipiendos.*
10 *Teſtes duo in omni materia ſufficiunt.*

DECISIO CXXXVIII.

PROPOSITO Dubio, An gratia Creſcentij
Ronconi ſit iuſtificata; itaut Sententia de par-
tibus ſit confirmanda, vel reuocanda; Domini re-
ſponderunt, nouum examen non ſuffragari, in cæ-
teris gratiam eſſe iuſtificatam.

Et quidem, cum agatur de qualitate in literis ap-
poſita per Papam, ibi, *quatenus ad hoc idoneum
repereris. &c.* & in primo examine coram Ordina-
rio reprobatus fuerit; ac demum in gradu appella-
tionis de nouo admiſſus ad examen, ab Examina-
toribus fuerit renunciatus idoneus ad Coadiutoriã,
ſi Canonicatus non habeat annexam Præbendam,
Curam Animarum, aut aliquid huiuſmodi, videbatur
non poſſe ſuffragari examen, quia ſi Idoneitas ex-
cluditur à præbenda, & Beneficium Coadiuti habet
annexam Præbendam (vt dicunt Teſtes dati) per
1 conſequens ceſſat ex eadem fide data, † idoneitas
Creſcentij, & executio gratiæ ſemper impeditur,
Felyn. in cap. finali, num.17. de præſumpt. & ibi-
dem *Io. Andr. Imol. & Abb.* & idem fuit dictum in
*Burgen. Canonicatus coram bo. me. Cardin. Pam-
philio* 28. *Aprilis* 1592. & in *Leodien. Canonica-
tus Sancti Dionyſij* 27. *Martij* 1623. *coram Do-
mino meo Decano.*

Cœtera verò narrata, tàm reſpectu Coadiuti,
quàm ipſius Creſcentij Coadiutoris benè iuſtifi-
cantur.

Nam ætas Coadiuti ſexaginta ſeptem annorum
2 probatur † ex partita libri Baptiſmi extracta, iuxta
ſtylum in hoc Tribunali approbatum, in qua adno-
tata legitur natiuitas Alexãdri Tegliaccij Coadiuti
in die 8. Iunij 1564. à quo tempore rectè conclu-
3 ditur narrata ætas, & eſſe † modum probandi con-
cludenter ætatem, admittunt, *Maurit. de reſtit. in
integr. cap. 321. Mandoſ. in reg. 18. quæſt. 10.
num. 3.* cum alijs cumulatis per *Modern. de prob.
concluſ.672. num.2. Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ.
55. num.7. Rota deciſ.592. num. 2. part.1. recent.*

Aduerſæ corporis valetudines probãtur per Te-
4 ſtes formiter examinatos, nempè Phyſicos, † qui
aſſiſterunt curę Coadiuti, cum infirmaretur. quibus
magis deferendum eſt, quàm alijs de viſu, & aſpe-
ctu, aut relatione deponentibus, *Bart. in l. quæſi-
tum, num. 6. verſ. ſed qualiter, ff. de re Iud. Abb.
in cap. tenor. num. 2. eodem tit. de ſent. & re Iud.
Afflict. in Conſtit. Regni de liter. citat. num. 27.
lib.1. rubr.96.*

Seruitium Eccleſiæ narratum per 27. annos con-
tinuos probatur per eoſdem Teſtes rationem con-
clu-

Digitized by Google

cludentem afferentes: quia viderunt inferuire Ec-
cleſiæ, toto tempore, quo poſſunt recordari, qui, cũ
ſint legitimę ætatis reſpectiuè ad depoſitionem per
ſupradicta tempora, benè concludũt hanc partem
5 per viſum, cum ſit † ſenſus, qui non poteſt in teſte
decipi, *Bald. in l. ſolum in principio, C. de teſtib.*

Quò verò ad narrata per Creſcentium Coadiuto-
6 rem; Clericatus probatur † literis patentibus, ſui
Ordinarij, *Gramat. deciſ. 81. Felyn. in cap. poſt ceſ-
ſionem num. 17. de probat. Rota deciſ. 78. num. 5.
coram Papa Gregorio XV.*

Vita, & morum honeſtas probatur ex eiſdem
7 Teſtibus datis; dum deponunt, † quòd ſupplican-
tem benè nouerunt; quia cum ipſo familiariter ſunt
conuerſati; nec vnquàm ab eo audiuiſſe, niſi, quæ
optimis moribus conueniant, & nihilominùs vbi
8 contrariùm non probatur, ſemper remanet † præ-
ſumptio firma pro honeſtate morum, & vitæ inte-
gritate, *cap. fin. de præſumpt. Innoc. in cap. 1. nu. 3.
de conceſſ. præben. in 6. & ibidem Gemin. nu. 5.*

Aetas verò narrata annorum 22. reſpectu tem-
9 poris iuſtificatur † ex libro Baptiſmi per extractio-
nem partitæ, quæ datur Summario num. 10. & eſſe
legitimam ætatem ad ſacros Subdiaconatus, &
Diaconatus Ordines ſuſcipiendos, admittit *Conci-
lium Trident. ſeſſ. 23. cap. 12. de reform.*

Deniquè probatur valor narratus per non exceſ-
ſum in ducatis viginti quatuor, & iunctis diſtribu-
tionibus quotidianis, in ſexaginta, per duos Teſtes
in Curia examinatos, qui dantur, concludentes per
non exceſſum, & reddentes rationem, quia practici
10 in dicta Eccleſia Metropolitana, † qui numerus in
omni materia ſufficit, *l. vbi numerus, ff. de teſtib.
Aegid. deciſ. 674. Rota deciſ. 245. num. 1. & 4. par. 1.
diuerſorum.*

Et ita, &c.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio coram eo-
dem R.P.D. Pirouano ſub die 25 Iunij 1632.

R. P. D. DVNOZETTO.

Colimbrieñ. Præſtimoniroum.

Die Veneris 18. *Iunii* 1632.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, cum retineat apud ſe ciuilem poſſeſſionem bonorum, poteſt eius vigore naturalem poſſeſſionem recuperare, et quid ſi dicta poſſeſſio naturalis ſit occupata, ſede vacante, Colonus an poſſit interuertere poſſeſſionem ſui Domini, et plura circa Interdictum, vti poſſidetis, et vnde vi. Magiſtralis eſt deciſio, et extenſa eſt ab inſigni Auditore, qui eſt ornatiſſimæ doctrinæ ſpectabilis, et ineſt ei innata ingenij claritudo.

SVMMARIVM.

1 *Ex ſententiæ iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis in integrum.*

2 *Et hoc multò magis procedit, quando conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiamſi non ſit notoria.*

3 *Et hoc multò magis habet locum in ſupremis Tribunalibus.*

4 *Spolio agens tenetur probare primum extremum, & quidem concludenter.*

5 *Diſmenbrationis effectuatio, ex quibus minimè inficiari poteſt.*

6 *Gratiæ iuſtificatio non poteſt controuerti, ſtante lapſu longiſſimi temporis, iuncta obſeruantia, cum literæ conceſſionis præſumãtur iuſtificatæ.*

7 *Executor ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſione.*

8 *Can. redintegranda, remedium, ſecundùm communem ſententiam eſt præſcriptibile.*

9 *Eccleſia retinet apud ſe ciuilem poſſeſſionem.*

10 *Et ideo ex hoc ſequitur, quod eadem ciuilis poſſeſſio non poteſt eſſe penès alium.*

11 *Poſſeſſionem naturalem, ſi quis tantum habebat in aliquo beneficio, illa euaneſcit per aſſecutionem alterius beneficij, & vide num. 12.*

12 *Beneficiatus poteſt propria auctoritate poſſeſſionem vacantem beneficij, quando fuit ſibi occupata, reaſſumere.*

13 *Et hoc ea ratione, qui ſuam poſſeſſionem inuenit vacantem, reaſſumit, neminem ſpoliare dicitur & num. 24.*

14 *Poſſeſſionem recuperans ſuam, habet commodum retentionis, nec contra, tum poteſt competere interdictum, vnde vi.*

15 *Eccleſia, cum retineat ciuilem poſſeſſionem, eam non perdit, ex eo, quod quis ſibi occupet naturalem.*

16 *Ita vt ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis propulſare poteſt turbatores illiſque reiectis, naturalem primæuam poſſeſſionem continuare.*

17 *Et iſta propulſatio, quando fieri poſſit.*

18 *Decretum iniuſtum non oppitulatur.*

19 *Ciuilis poſſeſſio cum reſideat, ſeu conquieſcat ſuper naturali, ideo ſi quis naturalem ammiſerit, cenſetur ammiſiſſe omnem poſſeſſionem.*

20 *Colonus, vt interuertat poſſeſſionem Domini, alium recognoſcendum in Dominum, quid requiratur.*

21 *Colonus tradendo poſſeſſionem alteri, vel illum recognoſcendo in Dominum interuertit poſſeſſionem primi Domini, & hoc de Iure antiquo.*

22 *Colonus non interuertit poſſeſſionem Domini alium recognoſcendo in Dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem, & hoc de Iure nouo.*

23 *Ciuilis poſſeſſio non amittitur, quando non interuenit aliqua negligentia Domini, in recuperanda naturali.*

25 *Prælatus nouus poſſidet bona Eccleſiæ abſquè alia apprehenſione, quia Eccleſia poſſidet.*

26 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ continuatur in Prælatum abſquè noua apprehenſione.*

27 *Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ agere Iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem poſſeſſionem.*

28 *Prælatus, ſi malè alienat bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ, & hoc plus eſt, quàm ſi poſſeſſio naturalis occupetur ſede vacante. num. 29.*

30 *Bona Eccleſiæ, quando occupantur ſede vacante,*

Ec-

Digitized by Google

Eccleſiæ competit interdictum, Vnde vi, & n.4.
31 *Interdictum, vti poſſidetis, habet duos effectus, alterum principalem, pro conſeruatione ciuilis poſſeſſionis, Alterum verò conſequutiuum pro recuperatione naturalis ab alio occupatæ, & in hoc æquiparatur interdicto, recuperandæ.*
32 *Interdictum, vti poſſidetis, habet naturam mixtam, nempe ciuilis retinendæ, quæ eſt penes actorem, & recuperandæ naturalis ab aduerſario occupatæ.*
33 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ.*
Interdictum, vti poſſidetis, datur propter ciuilem poſſeſſionem, quam aduerſarius inquietat.
34 *Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet tamen vim recuperandæ poſſeſſionis naturalis, quod eſt mirabile.*
35 *Deciſ. in Seneñ. Pontis Arrighi 12. Iunij 1593. coram de Rubeis, in quibus terminis loquatur, & vide num. 38. & 40.*
36 *Eccleſiæ poſſeſſio non eſt ciuiliſſima, ſed ciuilis, & eſt conſiderabilis ad effectum recuperandi naturalem poſſeſſionem.*
37 *Poſſeſſio naturalis poſterior tertij, non eſt ſufficiens ad effectum ſummariſſimi poſſeſſorij, ſtante poſſeſſione ciuili Eccleſiæ anterior, & vide num. 39.*
42 *Remedium, retinendæ, antiquitùs rarò practicabatur, & hoc probatur ex deciſ. Biſignet. vlt. de reſtit. ſpoliat. vbi Capitulum, cui fuerunt denegatæ Candelæ, quas percipere ſolebat, intentauit iudicium ſpolij.*
43 *Interdictum, retinendæ, cœpit eſſe obuium, ac frequentiùs practicari non multis ab hinc annis, pro vt hodie paſſim practicatur.*
44 *Deciſ. 1. de reſtit. ſpoliat. & aliæ deciſiones in quo caſu loquantur, & num. 45.*
46 *Eccleſiæ poſſeſſio, dum cognoſcitur an ſit valida, nec nè, poſſeſſor eſt manutenendus.*
47 *Deciſiones ſunt intelligendæ, iuxta terminos deciſionum, quas allegant.*
48 *Prælatus ſi fuerit negligens in recuperanda poſſeſſione naturali, per decennium, eadem naturalis poſſeſſio amittitur.*

DECISIO CXXXIX.

ILLVSTRISSIMVS D. Domnus Rodericus de Mello obtinuit ab Ordinario Colimbrien. ſub die 22. Maij 1612. reformari mandatum de manutenendo, ab eodem Ordinario die 26. Martij eiuſdem anni 1612. conceſſum D. Petro de Figueredo, Priori parochialis Eccleſiæ S. Catharinæ loci de Nobra, in poſſeſſione exigendi omnes fructus dictæ Eccleſiæ; ita vt intelligeretur pro tertia parte fructuum, relinquendo prædictum D. Rodericum in duarum aliarum partiũ poſſeſſione. Verùm cùm poſtmodùm latæ fuerint tres ſententiæ conformes ſuper reintegratione dicti D. Petri, cauſa reſtitutionis in integrum commiſſa in Rota, & ſub die 10. Decembris præteriti; * propoſito dubio an conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum. fuit dictum conſtare; quæ reſolutio, cauſa hodie iterum repropoſita, fuit confirmata.

Cum enim conſtet de bono iure D. Roderici, euidenter ſequitur claram eſſe iniuſtitiam ſententiarum de partibus, quæ ab Ordinario Bracharen. alijſque Iudicibus ſuper reſtitutione dicti D. Petri
1 emanarunt, ex qua † quidem iniuſtitia reſultat
læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis. *cap. 1. vbi Abbas num. 2. de reſtitutione in integrum. Salicet. in leg. 1. num. 8. & ſeq. Cod. ſi aduerſus rem iud. Caputaq. deciſ. 94. par. 3. Benintend. deciſ. 85. num. 9. & 10. Guidop. deciſ. 215. ſub n. 8. & 368. Rota deciſ. 354. num. 1. poſt ſecundum volumen Conſiliorum Farinacij*: & fuit latè deductum in *Piſtorien. Beneficij 11. Martij 1618. coram bo. me. Buratto.* quod
2 maximè procedit in caſu iſto, in quo † conſtat de
notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiam ſi non ſit notoria. *Cæſar de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. de ſent. Seraphin deciſ. 251. num. 2. Rota deciſ. 351. num. 5. par. 1. diuerſ.* vbi dicitur hoc ma-
3 gis procedere † in ſupremis Tribunalibus. *Rota in
recent. deciſ. 635. in fine. par. 2. & 392. nu. 1. par. 1.*

Notoria autem iniuſtitia, vel ſaltem admodùm concludens dictarum ſententiarum, clarè deprætenditur ex duobus: & Primò ex eo, quod non conſtat de primo extremo ad fauorem d. D. Petri Prioris. Secundò, quia in omnem euentum non poterat negari manutentio D. Roderico.

Et quantùm attinet ad primum, cum D. Petrus
4 tanquàm agens Spolio, teneretur probare † primũ
extremum, & quidem concludenter. *Rota. diuerſ. par. 2. deciſ. 165. num. 1. & par. 3. deciſ. 643. num. 3.* & in illius probatione omninò defecit.

Nam aut nititur antiqua poſſeſſione parochialis; & illa non ſuffragatur, quia cùm fœl. rec. Paulus Tertius de anno 1541. diſmembraſſet duas ex tribus partibus fructuum dictæ parochialis, pro præſtimonio in eadẽ Eccleſia erecto: de anno 1546. dicta diſmembratio habuit effectum per prouiſionem D. Domni Aluari de Mello, qui pacificè poſſedit vſque ad annum 1580. per cuius obitum prouiſus fuit D. Domnus Ioannes de Barganza, qui
5 poſſedit vſquè ad annum 1609. ex quibus † inficiari
minime poteſt, dictæ diſmembrationis effectuatio, iuxta notata per *Oldrad. in conſ. 229. nu. 2. Seraph. deciſ. 1432. num. 4. Caualer. deciſ. 373. num. 1.* & fuit dictum in cauſa *Lauretana Iuriſdictionis 2. Iunij ſuperioris anni 1631. coram R.P.D. meo Durano.* Prout neque etiam iſtius gratiæ iuſtificatio poteſt controuerti, cùm per lapſum tanti tẽporis, iuncta obſeruantia, literæ ipſius diſmem-
6 brationis † præſumantur iuſtificatæ. *Seraphin. dec.
642. num. 3. Rota deciſ. 534. num. 2. par. 1. diuerſ. & in Recent. deciſ. 122. num. 5. & deciſ. 406. ſub num. 3. par. 1.* & fuit reſolutum in cauſa *Oſcen. Penſionis coram Cardin. Lancellotto*, penès *Marcheſ. de Commiſſ. tom. 2. fol. 538.* latè *Garzia de benef. par. 1. cap. 5. num. 478. & ſequitur.* Vnde penès Eccleſiam Parochialem quoad iſtas duas tertias
7 partes nulla remanſit poſſeſſio, † quia exequutor
ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſione. *Angelus in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, nu. 2.* vbi etiam *Alexand. Soccinus, Iaſon, & alij, ff. de acquirend. poſſeſſione. Soccinus in cap. quoniam, §. quod ſi ſuper, num. 152. ante medium, verſ. ſecus autem in Iudice, vt lite non conteſtat. Sarnen. in*

re-

regulæ de Annali, queſt.45. num.2. & 3. Ferret. conſ.18 num.10. Mohedan. deciſ.10. nu.4. & 5. de reſtitutione ſpoliat. Rota deciſ.802. num.1. par.1. & 62. num.3. & 4. par.2. diuerſ. & fuit latè deductum in cauſa *Gadrien. Beneficij 17. Iunij 1605. coram bo.me. Horatio Card. Lancellotto.* Et ceſſat
8 omnis difficultas, quia cùm remedium † Canonis redintegrandâ, 3. *quæſt.* 1. ſecundùm communem ſententiam ſit præſcriptibile, vt latè per *Seraphin. deciſ.*1360. antiquæ poſſeſſioni obſtaret præſcriptio 40. annorum. *Caſtren. conſ.*105. *ſub num.3. verſ. ex quibus omninò, lib.1. Balbus de præſcriptionibus 4. part. quartæ partis principalis, quæſt.24. ſub num.5. verſ. ſed quoad Eccleſiam, Menoch. de recuperand. remed.15. num.247.*

Aut verò nititur poſſeſſione per Sebaſtianum de Affonſeca Priorem Parochialis capta, vacante præſtimonio per obitum D. Ioannis de Barganza, cuius quidem poſſeſſionis vigore, ſiue ex alio titulo, de quo non conſtat, obtinuit idem D. Petrus mandatū de manutenendo ab Archidiacono Viſen. ſub die 5. Aprilis 1612. & illa minus ſuffragatur, cum præualeat poſſeſſio D. Roderici, qui prouiſus de dicto præſtimonio, eadem Parochiali Eccleſia vacante, adeptus fuit poſſeſſionem dicti præſtimonij, necnon duarum ex tribus partibus fructuum
9 eiuſdem Eccleſiæ. Vnde † ſi præſtimonium ipſum retinebat poſſeſſionem ciuilem, vt latè fuit deductum in alia deciſione, & probant *Innocent in cap. cum ſuper, num.4. poſt principium, & verſ. & propter hoc dicimus, de cauſa poſſeſſionis, & propriet. & in cap. cum in officijs num.6. verſ. ſi autem ſolummodò de teſtamentis. Bart. in leg.1 §. final. num.4. verſ. ſed in Collegio Eccleſiæ, ff. de acquirend. poſſeſſione, & in leg. ſicut, §. final. ff. quod cuiuſquè vniuerſ. nom. Bald. in l. non minus § hæreditarium, verſ. & dico quod non, ff. de hæredibus inſtituendis. Caſtren. in leg. ſi ſorori, n.2 circa finem. verſ. ſed non ſic in eo, Cod. de Iure deliberan. Natta conſ.562. num.10. in fine, verſ. ſecundò præſuppono, cum ſeq. Pariſius conſil.24. num.7. & ſequent. volum.1. Felinus in cap. conſtitutus, nu.19. verſ. iſta non paruni, de reſcript. Ripa in cap. ſæpe, nu.57. de reſtitutione ſpoliat. Guidopap. deciſ.355. Pontanus de ſpolijs lib.1. nu.114.* & latiùs *lib.3. n.148. & 149. Caſſad. deciſ.7. num.13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Tiraquel. in tract. le mort. &c. prima parte in præfatione, declaratione* 5. Clarè ſequitur
10 quod † eadem ciuilis poſſeſſio non potuit eſſe penès dictum Sebaſtianum Priorem *leg. ſi vt certò, §. ſi duobus vehiculum*, vbi *Gloſſ. in verbo dominiū*, & *Caſtren. num.7. ff. Commod.* ac propterea, cùm dictus Sebaſtianus haberet ſolùm poſſeſſionem na-
11 turalem † in ipſo illa euanuit per aſſequutionem alterius Parochialis, ad tradita per *Alexand. conſ. 94. ſub num.5. verſ. & modò ſic aut nos dicimus, volum.5.* Vnde præfatus D. Rodericus obtinens præſtimonium penè quod reſidebat dicta ciuilis
12 poſſeſſio, vt dictum eſt, † rectè potuit Parochiali Eccleſia vacante, dictam poſſeſſionem naturalem capere, *cap. cum dilectus, §. verum*, vbi, *Butrius in 4. notabili, ſub num.4. verſ. ſed habenti proprietatum de ordine cognit. Alexand. dicto conſ.94. n.6. vol.5.* & in puncto *Bald. conſ.387. ſub. nu.1. col.2. poſt medium, verſ. & ſi diceretur, volum.1.* dicēs Archidiaconum potuiſſe authoritate propria, poſſeſſionem naturalem vacantem, quando ſibi fuerat
13 occupata, † reaſſumere: ea demùm ratione, quia qui ſuam poſſeſſionem inuenit vacantem, neminem ſpoliare dicitur, ex notatis *in leg. ſi quis in tantam, Cod. Vnde vi.* benè etiā *Speculator. de petit. & poſſeſſ. & ſpoliat §.1. num.35.* dicens ita recuperantem
14 † ſuam poſſeſſionem habere commodum retentionis, nec contra eum poſſe competere Interdictum, *Vnde vi.* & idem dicit *Pariſ. dicto conſ.24. num.13. verſ. ſtantibus iſtis, cum ſequent. vol.1. Rota deciſ.390. par. prima diuerſ.* Eccleſia enim
15 retinet ciuilem poſſeſſionem, † quam non perdit, ex eo, quod quis ſibi occupet naturalem, itaut ratione eiuſdem ciuilis, propulſare poſſit turbatores,
16 illiſque reiectis † naturalē primæuam continuare, iuxta *Theoricam Bart. in l. prima, §. Interdictum, num.3. verſ. quandoquè per illam clandeſtinam apprehenſionem, ff. vti poſſidetis, & in leg.3. §. cum igitur, num.1. verſ. ideo in iſtis, ff. de vi armata. Iaſon. in leg. clam poſſidere, dicto §. qui ad nundinas, num.24. verſ. et ſi tenent, ff. de acquirend. poſſeſſione. Pariſ. dicto conſ.24. num.24. verſ. ita in terminis,* qui alios refert, & *num.15.* dicens hu-
17 iuſmodi † propulſationem fieri in continenti, eo ipſo, quod turbatio continuauit ad ciuilem, quàm ſemper Eccleſia penès ſe retinuit.

Aut tertiò nititur mandato de manutenendo obtento die 26 Martij 1612. ab Ordinario Colimbr.
18 & illud tamquàm † iniuſtum non poteſt oppitulari; cum fuerit obtentum ex poſſeſſione dicti Sebaſtiani, quæ non ſuffragatur ex deductis. Nec dicatur ſuffragari ex eo, quod cùm dictus Ordinarius præcipiſſet laboratoribus bonorum, ſub pœna excommunicationis, ne amplius dicto D. Roderico de fructibus reſponderent, præfati laboratores de ijſdem fructibus reſponderunt ante dicto Sebaſtiano,
19 ac propterea cum † poſſeſſio ciuilis reſideat, ſeu conquieſcat ſuper naturali, D. Rodericus ammiſit omnem poſſeſſionem, ex eo quod coloni prędictum Sebaſtianum in dominum recognouerunt, *Soccinus Iunior, conſ.35. num.2. lib.3. Decius conſ.103. per totum. Ripa in leg. prima, ff. de Interdictis. Menoch. remed.14. de recuper. num.43.* latè *Surdus in conſil. 407. num.21. lib.3.* Quia huic obiecto reſpondetur, aduertendum eſſe non conſtare, quod coloni recognouerint in dominum, vel dictum Sebaſtianum, vel prædictum D. Petrum; prout nec etiam
20 conſtat, quod voluerint † interuertere poſſeſſionem D. Roderici, vel quoad effectum, vt dicatur illatum præiudicium ipſius poſſeſſiori, concurrant alia requiſita de quibus *Beneintend. deciſ.93. num.3.* Sed in omnem euentum, quatenùs etiam de prædictis poſſet conſtare, adhuc illa non releuarent: nam om-
21 miſſo, quod licet de Iure antiquo, colonus † tradendo poſſeſſionem alteri, vel illum recognoſcendo in dominum, interuerteret primi domini poſſeſſionem, in quibus terminis loquuntur Doctores præcitati: attamen ſecùs eſſe videatur hodiè de In-
22 re nouo, ſecundùm cuius diſpoſitionem, † colonus non interuertit poſſeſſionem domini, alium recognoſcendo in dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem, *leg. final. C. de acquirend. poſſeſſione*, vbi *Caſt.*

id

id notat in finalibus verbis, & hanc eſſe communẽ
Modernorum ſententiam dicit *Baldus. in conſilio*
330. nu.7. verſ. ſed in quantùm dicit, & conſ.325.
num.40. verſ. aut tradit alteri, lib.1. Gloſſa in leg.
prima, in verbo domino. Cod. Commun. de vſucap.
Ceſſat omnis difficultas, quia cum dictus D. Ro-
dericus retineret vtranquè poſſeſſionem, ciuilem
quidem animo proprio, naturalem verò corpore
colonorum, etiam quod ijdem coloni voluiſſent,
aut potuiſſent interuertere illius poſſeſſionem na-
23 turalem, eamquè Sebaſtianus † fuiſſet ingreſſus,
non propterea perdidit ciuilem, cum non interue-
nerit aliqua ipſius negligentia in recuperanda natu-
rali. *Caſtren. in dicta leg. final. poſt principium.*
Cod. de acquirend. poſſeſſione. Soccinus ſenior.
conſ.266. num 20. in fine, verſ. ſed illam amiſit
cum ſequent. vol.2.

Quantùm verò attinet ad ſecundum, quod D.
Roderico denegari non poſſet manutentio, quod
duas ex tribus partibus fructuum dictæ Eccleſiæ;
itant reintegratio D. Petro conceſſa ſit iniuſta, pa-
tet euidenter, tàm ex perſona propria ipſius D. Ro-
derici, quàm nomine præſtimonij. Ex propria
quidem perſona competebat manutentio D. Ro-
derico, duplici ex capite: Et primò, quia cœpit poſ-
ſeſſionem dictorum bonorum, & quidem legitimã,
vt ſuperiùs probatum fuit. Secundò, quia licet Se-
baſtianus occupaſſet naturalem, cum tamen illam
poſtea dimiſiſſet per alterius parrochialis aſſequu-
tionem, poſſeſſio illa naturalis vacua remanſit, ita
vt ratione ciuilis, quæ penès præſtimonium ipſum,
24 licet † vacans reſidebat, adipiſcendo D. Roderi-
cus poſſeſſionem eiuſdem præſtimonij, conſequu-
tus fuerit poſſeſſionem etiam bonorum dicti præ-
ſtimonij. *Anchar. in Regul. Beneficium, colum. vl-*
tima ante num.12. verſ. & ideo ego. & in Regul.
ſine poſſeſſione. n.10. in fine, & ſeq. de Reg. Iuris in
6. Lambert. de Iurepatr. lib.2. par.3. art.9. quæſt.11.
num.3. Couar. Var. lib.3. cap.16. num.13. Ferret.
conſ.14. num.4. & 5. volum.1. & conſ.236. nu.10.
lib.2. cum alijs per Rotam, deciſ.19. par.2. diuerſ.
Bart. in leg. cum hæredes, num.1. in fine, ff. de
acquirend. poſſeſſione, vbi quod nouus Prælatus
25 poſſidet, † abſque noua appræhenſione, quia Ec-
cleſia poſſidet. *Pontanus de Spol. lib.3. num.149.*
26 vbi, quod poſſeſſio rerum Eccleſiæ, continuatur †
in Prælato abſque noua appræhenſione *Guidopap.*
deciſ.355. num.1. Nomine etiam præſtimonij cõ-
petebat D. Roderico manutentio, quia vt oſtenſum
27 fuit in alia deciſione, poteſt † Prælatus nomine
Eccleſiæ agere Iudicio manutentionis, quando ali-
quis, Eccleſia vacãte, occupauit naturalem ex Do-
ctoribus ibidem cumulatis; & vltra illos faciunt
Bald. in diſputatione incipiente; Accuſatus de vi
turbatiua, col.6. verſ. Veniamus ad ſolutionem, &
declarat *Menoch. de retinend. remed.3. num.507.*
ante finem, verſ. qui ergo naturali, cum ſeq. Prout
28 etiam videmus, quod ſi Prælatus malè † alienat
bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine ipſius Ec-
cleſiæ, agere Interdicto retinendæ. *Caſſad. deciſ.7.*
num.13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Seraphin. deciſ.
1417. num.3. Adden. ad deciſionem 116. num.5.
ſanctæ mem. Gregorij XV. & fuit dictum in cauſa
Theatina Iuriſdictionis 10. Maij 1621. coram
Reuerendiſſimo D. meo Decano. quod plus eſt, quàm
29 † ſi poſſeſſio naturalis occupetur ſede vacante,
per ea quæ notat *Alexand. in leg. naturaliter, §.*
nihil commune, num.18. vbi etiam *Ripa, num.74.*
ff. de acquirend. poſſeſſ. Seraphin. deciſ.756. Mant.
deciſ.332. num.1.

30 Non obſtat, quod quando bona ab altero † oc-
cupantur Sede vacante, Eccleſiæ competere Inter-
dictum *Vnde vi*, dicant *Innocent. in cap. cum ſuper*
nu.4. verſ. etſi ſpolietur de cauſ. poſſeſſ. & propriet.
& in dicto cap. cum in officijs, num.6. verſ. ideo vi-
detur, de teſtamentis. Speculator in titulo de petit.
& poſſeſſ. §.1. num.36. Abbas in cap. litteras, nu.3.
verſ. etſi ſpolietur de dilationibus, & in dicto cap.
cum ſuper, num.19. Felin. in cap. conſtitutus, n.19.
verſ. ſimiliter important, de præſcriptionibus. Add.
ad deciſionem primam, num.4. verſ. Reſpondeo ad
primum, de Reſtitutione ſpoliat. in nouis. Guidop.
deciſ.355. num.1. verſ. Vnde dicit. Natta conſ.562.
nu.14. & ſequent. Quia pro Reſponſione aduer-
31 tendum eſt, † Interdictum, *Vti poſſidetis*, habere
duos effectus, alterum principalem pro conſerua-
tione ciuilis poſſeſſionis; alterum verò conſequu-
tiuum pro recuperatione naturalis ab alio occupa-
tæ; & in hoc æquiparatur Interdicto, recuperandæ.
Bolognet. in Repetitione legis naturaliter. §. nihil
commune, num.43. verſ. vnus eſt principalis, &
verſ. ſecundùm habet, ff. de acquirend. poſſeſſione.
Gloſſa in leg. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, in
verſ. clam poſt medium, verſ. erit ergo, vbi quod hoc
32 † Interdictum *Vti poſſidetis*, habet naturam mix-
tam, nempe ciuilis retinendæ, quæ eſt penès acto-
rem, recuperandæ naturalis ab aduerſario occupa-
tæ. *Berous, conſ.102. num.38. & 43. lib.1. Menoch.*
de retinend. remed.15. num.26. Surd. conſ.160.
num.71. & 73. volum.2. Rota deciſ.560. num.4.
part. prima Recent. Hinc Doctores in alia deciſio-
ne allegati dicunt, dari Interdictum, *Vnde vi*, ra-
33 tione † naturalis poſſeſſionis amiſſæ, & interdi-
ctum, *Vti poſſidetis*, propter ciuilem, quam aduer-
ſarius inquietat; & dicunt hoc eſſe mirabile, quod
34 † Interdictum, *Vti poſſidetis*, licet ſit retinendæ
poſſeſſionis, habeat tamen vim recuperandæ re-
ſpectu naturalis. *Azor. in Summa, num.12. C. Vti*
poſſidetis. Bart. in leg. vti poſſidetis, num.4. verſ.
& aduerte. Cod. eodem titulo. vbi etiam *Bald. n.12.*
in fine, verſ. Reſpondet, quorum Doctorum tanta
eſt authoritas, vt ſola ſufficiat, & in his terminis
35 loquitur deciſio in cauſa † *Senen. Pontis Arrighi*
12. Iunij 1593. coram D. de Rubeis, parte prima
diuerſ. deciſ.390. num.3. vſque ad finem, dum dicit,
36 quod poſſeſſio Eccleſiæ non eſt ciuiliſſima, † ſed
ciuilis, & eſt conſiderabilis ad effectum recuperan-
dæ, ſcilicet, naturalis, prout eſt ſenſus dictæ de-
37 ciſionis, dum vult, quod poſſeſſio poſterior † illius
Equitis Thomaſij ad effectum Summariſſimi poſ-
ſeſſorij non ſuffragatur, ſtante poſſeſſione ciuili Ec-
cleſiæ.

Nec dicatur deciſionem iſtam fuiſſe reuocatam
12 Decembris 1580. coram Scipione Cardinali
38 Lancellotto, vt in *deciſione 682. parte prima diu.*
in qua fuit reſolutum, quod idemmet Eques Tho-
maſius, licet agere non poſſit Iudicio manutentio-
nis, poterit tamen agere Iudicio Spolij: & fuit re-
ſerua-

Digitized by Google

ſeruatum vt videretur, an conſtaret de primo ex-
tremo. Vnde per conſequens dicendum videtur,
Eccleſiæ non competere Interdictum, *retinendæ*,
39 † quando tertiùs, Sede vacante, acquiſiuit poſſeſ-
ſionem, ita vt ſi iſte ſpolietur, ipſi competat Inter-
dictum *recuperandæ*, ex quo fundamento deduci-
tur Iuſtitia ſententiarum de partibus. Nam pro
reſponſione aduerterunt Domini, quod in eadem
40 cauſa 26. Iunij 1577. † corā eodem Scipione Car-
dinali Lancellottò (vt in copia deciſionis, quæ data
fuit manuſcripta) reſolutum fuit, mandatum de
manutenēdo relaxatum ad fauorem prædicti Equi-
tis Thomaſij fuiſſe iuſtum, & poſtmodū ſub die 8.
Martij 1578. coram ſan. mem. Clemente Octauo,
vt in *deciſione* 240. *part*. 2. *diuerſ*. fuit receſſum ab
iſta deciſione Lancellotti, ea demùm ratione, quod
Eccleſia Sancti Leonardi, meliùs probabat ſuam
poſſeſſionem. Vnde in caſu dictarum deciſionum,
opus erat videre, quis poſſeſſionem probaret, quia
cùm quidam Aſcanius vtranquè Commendam Sā-
cti Leonardi, & Sancti Martini poſsideret, non cō-
ſtabat, an tenutam Pontis Arrighi poſſideret ma-
gis, ratione vnius, quàm alterius Commendæ, vt
videre eſt in eadem deciſione ſub num 2. ac pro-
pterea iure meritò, in caſu dictarum deciſionum,
debebat inſpici actualis poſſeſsio, cùm non conſta-
ret, an vna, vel altera Eccleſia poſsideret. Vnde
ſtante hac ſerie facti, fuit in eadem deciſione 682.
opportunè ordinatum, vt videretur, an conſtaret de
primo extremo dicti Equitis Thomaſij? Et tantùm
abeſt, quod in prædictis deciſionibus reprobetur
concluſio firmata in dicta deciſione, *Senen. Pontis
Arrighi* 390. *parte prima diuerſorū* (nempè quod
41 ſi Sede vacante, † naturalis poſſeſsio occupetur,
competat Eccleſiæ manutentio,) quod imò ex-
preſsis verbis confirmatur in eadem *deciſione* 246.
part. 2. *diuerſ. coram ſanct. mem. Clemente Octa-
uo, in fine*, dum allegatur eadem *deciſio ſub die* 12.
Iunij 1573. *coram D. de Rubeis Decano*. Et præ-
dictæ concluſioni aſſentit etiam *deciſ*. 203. *num*. 3.
apud ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 19. *num*. 12.
& 13. *part*. 2. *diuerſ*. & *deciſ*. 560. *num*. 4. *part*. 1.
in recent. quæ in alia deciſione fuerunt etiam pon-
deratæ. Pro quorum corroboratione, fuit etiam cō-
42 ſideratum, quod † antiquitùs remedium *retinen-
dæ*, raró practicabatur, vt videre eſt ex *deciſione
Biſignet. vltima, de Reſtitutione ſpoliat*. vbi Capi-
tulum, cui denegatæ fuerant Candelæ, quas perci-
pere ſolebat, intentauit Iudicium ſpolij, ex vnica
43 denegatione, & hoc Interdictum † *retinendæ*, cæ-
pit eſſe obuium, ac frequentiùs practicari non
multis ab hinc annis, vt videre eſt apud *Puteum
deciſ*. 192. *num*. 3. *lib*. 1. & *deciſ*. 409. *lib*. 2. *in
correctis*, prout hodie paſsim practicatur.

Non obſtat Rotæ authoritas, in deciſionibus in
contrarium allegatis, quia *deciſioni prima de reſti-
44 tutione ſpoliat. in nouis*, † viſum fuit DD. ſuffi-
cienter ſatisfactum in alia deciſione, prout *deciſio-
ni* 390. & 682. *parte prima diuerſ*. quibus etiam
ex proximè deductis patet reſponſio; quemadmo-
dùm ex alia deciſione deducitur quoquè reſponſio
ad *deciſionē Seraphini* 1127. *ad deciſionem* 171. *p*. 2.
recent. & ad aliam in cauſa *Bergomen. Bonorum*
18. *Ianuarij* 1594. *coram bon. mem. Cardinali*
45 *Blanchetto*. In præfatis enim deciſionibus † Rota
iuxta caſuum diuerſitatem reſpondit. Nam in caſu
dictæ *deciſionis Seraphini*, clarè patet, quod dubi-
tabatur de validitate Vnionis, & dum ea cognoſce-
46 batur † manutenendus erat poſſeſſor, prout etiam
in dicta *deciſ*. 171. *par*. 2. *recent*. ambigebatur, an
domus eſſet annexa Canonicatui. In deciſionibus
verò *bon. mem. Peniæ in cauſa Hypporigien. Cap-
pella Sancti Martini* 25. *Maij*, & 21 *Octob*. 1611.
agebatur idem caſus, de quo in dicta *Senen. Pontis
Arrighi*, quia eadem perſona poſſederat Eccleſiā
Sancti Martini in Caſtro, & extra Caſtrum, & dubiū
erat, cuius Eccleſiæ bona eſſent. Deciſioni *bon.
mem. Cardinalis Caualerij* 209. Reſpōdetur illam
47 eſſe intelligendam † iuxta terminos deciſionum
Seraphini, & dictæ *Senen. Pontis Arrighi*, quas al-
legat. Rationi verò repetitæ, quod aliàs nunquàm
daretur præſcriptio contra Eccleſiam, placuerunt
DD. reſponſiones datæ in alia deciſione ponderan-
do, quod ſi Prælatus fuerit negligens in recuperan-
48 da naturali per decennium, † eadem naturalis
poſſeſſio amittitur, vt in puncto dicit *Soccinus
ſenior, allegato conſ*. 266. *num*. 20. *in fine, verſ. ſed
illam amiſit, volum*. 2. *Ripa in cap. cum Eccleſia
Sutrina, nu*. 23. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Roland.
conſ*. 50. *num*. 26. *lib*. 2. *Aymon conſ*. 235. *num*. 1.

Et ita deciſum, vtraquè parte Informante.

☞ Eſt deciſio 78. ſupra in hac eadem parte.

¶ Et infra adſunt in hac cauſa aliæ deciſiones co-
ram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano nempe
die 27. Iunij 1633. & 28. Aprilis 1634.

R. P. D. MERLINO.

Romana Hæreditatis.

Die Lunæ 21. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Actio vna, quando eſt ab aliquo intentata, an & quo caſu poſſit redire ad aliam, et alia de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, quando oſtenditur non abolitum, nequè cancellatum, nec in vlla parte vitiatum, tunc hæredi ſcripto, non poteſt denegari auxiliū l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.*

2 *Conditionem adimplere debens, ſi faciat, quantùm in ſe ipſo eſt, vt conditio adimpleatur, tunc habetur pro completa.*

3 *Hæres petens admiſſionem iuxta formam, & tenorem teſtamenti, ſatis dicitur velle adimplere, id quod teſtator præcepit.*

4 *Contrahentes, ſi aliquid voluiſſent, vt fieret, id expreſſiſſent.*

5 *Debitorum nomina propriè non veniūt appellatione bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpeciem.*

6 *Actor, poſtquàm intentauit vnam actionem, tunc ad aliam redire amplius ei non eſt conceſſum.*

7 *Electio vnius viæ per errorem, non per hoc cenſe-
tur*

Digitized by Google

tur renunciatum alteri viæ.
8 *Hæres non viſo, & oculariter perlecto teſtamen-
to non poteſt illi tacitè, vel expreſsè renunciare.*
9 *L. de his. ff. de tranſact. habet etiam locum in re-
nunciationibus.*
10 *Actio vna, quando eſt electa, quæ ſecum non tra-
xit exequutionem, nec ius perfectè fuit quæſitum
tunc licita eſt variatio.*
11 *Actiones alicui competentes, ſi ortum habeant ex
diuerſa cauſa, tunc per electionem vnius, non
cenſetur alteri actioni renunciatum.*
12 *Immiſſio non impeditur per exceptionem redditio-
nis rationis, ſi requirat altiorem indaginem.*
13 *Actioni familiæ erciſcundæ eſt locus, quando ali-
quid eſt diuidendum inter cohæredes.*
14 *Identitas bonorum hæreditariorum ad effectum
immiſſionis, ex quo benè probetur.*

DECISIO CXL.

DOMINO Cæſari Vannutio in teſtamento
per Catharinam matrem hæredi ſcripto pro
indiuiſo vna cum alijs cohæredibus, dandam eſſe
Immiſſionem in bonis hæreditarijs dictæ Catherinę
teſtatricis ex *remed. l. fin.* C. *de edict. Diu. Hadr
tollen.* hodiè Domini cenſuerunt, quia produxit te-
ſtamentum non abolitum, nequè cancellatum, ne-
1 què in vlla ſui parte vitiatum, vnde † pro aſſe-
quenda poſſeſſione bonorum, in quibus fuit hæres
ſcriptus, non eſt illi denegandum auxilium *d. l. fin.
C. de Edict. Diu. Hadr. toll.* vt communiter notant
ibidem ſcribêtes, & *Menoch. de adpiſcen. remed. 4.
num. 363. Caputaquen. deciſ. 351. part. 2. Rot. de-
ciſ. 654. num. 1. par. 1. recent. & coram. ſan. mem.
Gregor. XV. deciſ. 206. num. 1. & alias paſſim.*

Nec obſtare viſum fuit, quod D. Cæſar ſcriptus
fuerit hæres ſub conditione collationis, ſeù accom-
munationis bonorum per ipſum, ex titulo donatio-
nis ab eadem teſtatrice factæ, acquiſitorum, ideoq;
non purificata hac conditione, careat exercitio
actionis ex teſtamento. Quoniam placuit reſpon-
ſio, quod cum teſtatrix ſuper bonis Cæſari donatis
ſibi reſeruauerit vſumfructum, & dicta teſtatrice
de anno 1626. vita functâ, D. Porfirius frater poſ-
ſeſſionem omnium bonorum apprehenderit, de quo
tempore D. Cæſar iuſſu Principis in Caſtris dege-
bat, hinc fit dictæ conditioni ſatisfactum cenſeri
per verbalem declarationem à dicto Cæſare emiſsâ,
quod vult, atquè intendit bona donata habere pro
collatis, & accommunatis, niſi per fratrem cohære-
dem impediatur, hæcquè declaratio Cæſaris videtur
importare quandam renunciationem bonorum do-
natorum, nec deſiderari ab eo poteſt poſitiua col-
latio bonorum, quæ à patrimonio teſtatricis donâ-
tis, nunquàm fuerunt abdicata, nequè ipſi donata-
rio per apprehenſionem poſſeſſionis incorporata,
2 & cum Cæſar animo impiendi conditionem, † fe-
cerit quantùm in ipſo erat, vt impleretur conditio,
vtiquè pro impleta haberi debet, iuxtà tradita per
*Soccin. Sen. in l. teſtam. la 2. num. 6. ff. de condit.
& demonſtrat. Iaſ. in l. ſi pater, verſ. ſimiliter ſuf-
ficit. C. de collat. Menoch. conſ. 30. num. 19. Peregr.
de fideicomm. art. 16. num. 122. Mantic. de coniect.
vltim. volunt. lib. 11. tit. 16.* Dumquè idem Cæſar
3 Immiſſionem † petit iuxta formam, ac tenorem
teſtamenti, ſatis dicitur velle bona cõferre, vti præ-
cepit teſtatrix, *Surd. conſ. 128. num. 21. Rot. deciſ.
262. num. 6. par. 1. recent.*

Nec ſubſiſtit, quod idem Cæſar teneatur etiam
conferre creditum per Catharinam matrem ipſi
Cæſari, & ſororibus de anno 1602. remiſſum, &
condonatum, quoniam imò præceptum de confe-
rendo, & accomunando loquitur dumtaxat de bo-
nis donatis ſub die 17. Decembris 1601. vt in ſum.
num. 2. Vndè ſolùm de contentis in dicto inſtru-
4 mento donationis, † quæ ſigillatim expreſſit, non
autem de credito remiſſo, cenſeri debet, quod vo-
luerit collationem fieri *arg. l. vnica, §. ſin autem,
C. de caduc. tollend. Surd. conſ. 466. num. 7. Ro-
ta deciſ. 627. num. 6. part. 2. recent.* præſertim,
5 quia nomina † debitorum propriè non veniunt ap-
pellatione bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpe-
ciem, *Oldrad. conſ. 219. Lap. alleg. 91. nu. 9. Socc.
Sen. conſ. 101. num. 6. lib. 1.*

Minus obſtat, quod D. Cæſar eligendo, & inten-
tando actionem ex donatione, cẽſeatur renunciaſſe
6 actioni ex teſtamento, † adeò vt ad hanc redire non
ſit ampliùs illi permiſſum, ex *l. ſerui electione, ff.
leg. 1. Gabr. de act. concluſ. 1. in princ.* Quoniam
ceſſare viſum fuit obiectum ex eo, quod non proba-
tur, Cæſarem de tempore electæ actionis ex ſtipu-
latu, ſeù donatione habuiſſe ſpecificam ſcientiam
hæreditatis ſibi per Matrem relictæ in teſtamento,
& claram notitiam omnium qualitatum teſtamẽti,
ac ſignanter optionis ſibi competentis agendi, vel
ad bona donata, vel ad delatam hæreditatem, qua
deficiente certa ſcientia, prima via dicitur electa
7 per errorem, nec per electionem † iſtius dicitur re-
nunciatum alteri viæ, circa quam, cum ignoraret
illam ſibi competere, deliberare nuſquàm poterat,
iuxta tradita per *Bart. in d. l. ſerui electione nu. 1.
Alex. num. 3. Caſtr. num. 3. Iaſ. num. 6. Rip. nu. 6.
& 7. ff. de leg. 1. Gabr. de act. concl. 2. num. 4. Me-
noch. conſ. 533. num. 19.* vbi quod deberet cohæres
intimare teſtamentum, *Rot. deciſ. 95. num. 2. &
deciſ. 111. num. 7. par. 1. recent. & in Vrbeuetana
hæreditatis 14. Iunij 1623. & 22. Maij 1624. co-
ram bon. memor. Patriarcha Manzanedo.* Imò
8 non † viſo, & oculariter perlecto teſtamento, Cæſar
illi tacitè, aut expreſsè renunciare non potuit,
9 obſtante *l. de his, ff. de tranſact.* † quam locum
etiam habere in renunciatione, tradunt poſt alios,
*Peregr. de fideicomm. art. 52. nu. 15. & 20. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 594. nu. 1. & 20. ac 21. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 299. num. 24. Rot. in Parmen.
datij 23. Februarij 1602. coram Reuerendiſſimo
D. meo Decano,* & latè in *Meleuitana hæreditatis
5. Martij 1625. coram. me.* Vltra quod, ſi D. Cæ-
ſar non poterat ſuccedere, niſi facta collatione bo-
norum donatorum, putauit ſe rectè agere pro illo-
rum conſequutione, vt deinde in exequutionem
præcepti teſtatricis accommunaret, nequè adhuc
10 integra, & dum electio actionis † ex donatione
ſecùm non traxerat exequutionem, nequè adhuc
perfectè ius fuerat acquiſitum Porfirio cohæredi,
licitum fuit Cæſari variare, *l. apud Aufidium, ff. de
opt. legat. Rimin Iun. conſil. 693. num. 23. Surd.
conſ. 264. num. 33. & 34. & conſ. 413. nu. 18. Bar-
dellon. conſ. 23. num. 30. Rot. Bononien. deciſ. 107.
num. 24.*

Digitized by Google

*num.*24. *&* 25. Præſertim verò, quia actiones Cæ-
11 ſari competentes ortum habent ex diuerſa † cauſa,
quo caſu per electionem vnius, non cenſetur alteri
renunciatum, & prior actio deſeri poteſt, atquè ad
aliam haberi regreſſus, *l. quod in hæredem, § eligere,*
ff. de tribut. act. Grauett. conſ. 16. *num.* 9. *Gabr.*
de act. concl. 2. *num.* 17. *Rot. coram ſan. me. Greg.*
XV. deciſ. 270. *num.* 2.

Demum nec aduerſatur, quod D. Cæſar ſit debi-
tor matris in pluribus pecuniarum ſummis, quo-
niam cum debitorum huiuſmodi liquidatio pendeat
à diſcuſſione adminiſtrationis ipſius Catharinæ
matris, & ratiocinio tutelę per ipſam geſtæ, tàm an-
te, quàm poſt tranſitum ad ſecunda vota, hinc me-
12 ritò hæc † exceptio, vti requirens altiorem indagi-
nem, admitti nõ debet in hoc iudicio, adipiſcendæ,
ad retardandam Immiſſionem, ſed ad petitorium eſt
reijcienda, *Menoch. de adipiſcend. remed.* 4. *nu.* 726.
Rot. deciſ. 131. *num.* 9. *& deciſ.* 229. *num.* 1. *part.* 2.
recent. & coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 194.
num. 22. maximè, quia Immiſſio petitur pro indiui-
ſo, qua obtenta, poterunt poſtea hinc inde rationes
debitorum, & creditorum ſubduci, expungi, atquè
13 putari, & † locus erit Iudicio familiæ erciſcundę,
iuxta tradita in *Romana Palatij dell' Aquila* 5. *Iu-*
nij 1602. *coram bon. mem. Card. Sacrato.*

De bonorum autem identitate, pro quorum Im-
miſſione agitur, viſum fuit Dominis non poſſe du-
bitari, quia Porfirius cohæres, adeundo hæreditatẽ
matris, & adipiſcendo illorum, tanquàm hæredita-
riorum, poſſeſſionem, atquè vti talia in Inuentario
14 deſcribendo, faſſus fuit illa eſſe hæreditaria, † & hinc
remanet plenè probata identitas ad effectum obti-
nendi Immiſſionem contra Porfirium deſcribẽtem
dictum inuentarium, *Bald. conſ.* 89. *num.* 3. *lib.* 1.
Peregr. de fideicomm. art. 44. *num.* 5. *& conſ.* 48.
num. 5. *lib.* 1. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 618. *num.* 1.
Rot. deciſ. 407. *num.* 2. *par.* 2. *recent. & coram ſan.*
mem. Greg. XV. deciſ. 575. *num.* 3.

Et ita vtraquè parte informante, reſolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Camerineñ. Bonorum.

Die Lunæ 21. *Iunij* 1632.

ARGVMENTVM.

Sententia non ſubſiſtit, ſi fuerit lata non præce-dente citatione ſpecifica, præciſa, et nominatim ad eam, facta, ita quod hoc caſu, nec admittantur verba æquipollentia. Legitimatio perſonarum in omne iudicio eſt facienda.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non ſubſiſtit, ſi nominatim non præceſſerit citatio ad ſententiam.*

2 *Citatio non poteſt dici nominatim facta ad ſententiam, ſi ea facta fuerit ad viden. præuia reproductione omnium fauorabilium, cauſam expediri, cum victoria expenſarum, & quare, nu.* 6.

3 *Expreſſum id ſatis dicitur, quod venit in neceſſaria, antecedentiam.*

4 *Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica, & præciſis verbis ad ſententiam concepta.*

Adeò vt, nec virtualis comprehenſio, nec verba ſufficiant æquipollentia. num. 4.

5 *Citatio ad videndum determinari cauſam, non ſufficit, ad hoc, vt dicatur, quod citatio ſit ad ſententiam.*

7 *Iudex, ſi cauſam expediat per decretum, deinde parte inſtante, poteſt illud reuocare.*

8 *Pars citata, debet eſſe certa, quando Iudex vult ferre ſententiam, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cum amplius reuocari non poſſit.*

9 *Ad Expenſarum condemnationem procedi poteſt per decretum.*

10 *Sententia, quando eſt proferenda, requiritur citatio ad hoc ſpecifica, & præciſa, cum agatur de re magni præiudicij.*

11 *Prorogatio non poteſt amplius operare, quàm ipſa res principalis prorogata.*

12 *Stylus aliquis, vt dicatur conſuetudinem introduxiſſe, quid requiratur.*

13 *Stylus, vt attendatur, requiritur, vt ſit obtentum in contradictorio iudicio, præſertim, quando eſt contra ius.*

14 *Styli probatio, vt excludatur ſufficit vnicus actus contrarius.*

15 *Ceſſionarius, vt validè agat, quid debeat docere.*

16 *Perſonarum legitimatio in omni iudicio, quàmuis priuilegiato, plenè, & concludenter facienda eſt.*

17 *Notarij atteſtationi fidem facientis de inſtrumento à ſe rogato non ſtatur.*

18 *Perſonarum legitimationi non dicitur ſatisfactũ per fidem, quia dum integra non exhibentur inſtrumenta, non poteſt reus contra illa proponere exceptiones ſibi competentes, & indagare quem gradum probationis contra ſe faciant.*

19 *Perſonarum valida legitimatio non dicitur facta per productionem fidei, maximè ſtante proteſtatione partis aduerſæ, quod legitimè fieret.*

DECISIO CXLI.

FVIT per Dominos concluſum ſententiam
de partibus eſſe nullam, quia lata fuit ſine ci-
1 tatione, quæ nominatim † præcedere debet ipſam
ſententiam, aliàs ſententia non ſubſiſtit, *Clem. ſæpè.*
& ibi gloſ. de verb. ſignif. Afflict. deciſ. 182. *nu.* 3.
Capic. deciſ. 1. *num.* 35. *Rota deciſ.* 17. *de re iudic.*
in nou. & coram Card. Mantica deciſ. 291. *nu.* 1.
cum alijs.

Nequè obſtat, quod facta fuerit citatio ad viden-
dum, præuia reproductione omnium fauorabilium
cauſam expediri ad fauorem, cum victoria expen-
ſarum, per quam citationem, pars cenſeatur vocata
2 ad videndum † ferri ſententiam, ac verba prædicta
nihil aliud importare poſſe videantur, & condem-
natio expenſarum non fiet, niſi poſt latam ſenten-
tiam; Ideoquè pro ſuſtinenda ſententia, ſufficere
3 huiuſmodi citationem, dicendum ſit, cum † ſatis di-
catur expreſſum, quod venit in neceſſariam ante-
cedentiam, *Rota deciſ.* 450. *num.* 8. *&* 9. *part.* 1.
diuerſorum.

Quoniam placuit reſponſio, quod citatio ad ſen-
tentiam debet eſſe ſpecifica, expreſſis verbis ad ſen-
4 tentiam † concepta, adeout nec virtualis compræ-

Z henſio,

henſio, nec verba ſufficiant æquipollentia, *gloſ. in*
clem. ſapè. verb. ad id, de verb. ſignif. Roman. conſ.
369. num. 8. Gonzal. in annot. contr. nullit. num.
118. Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 209.
num. 4. & ibi Addent. num. 7. & coram Cardinali
Caualerio deciſ. 376. nu. 1. & in recent. deciſ. 486.
num. 7. par. 2. vbi quod non ſufficit citatio ad viden-
5 dum determinari † cauſam, & in *Terdonen. Pen-*
ſionis 16. Ianuarij 1617. coram bon. mem. Vbaldo.
Talis autem non eſt præallegata citatio, quia ſub
6 illa citatione Iudex potuiſſet cauſam expedire † per
7 decretum, & deinde parte inſtante † illud reuocare,
c. cum ceſſante de appellat. l. quod iuſſit, ff. de re
iudic. & vtrobique Doctores omnes, Veſtr. in prax.
lib. 8. cap. 2. num. 6. Lancellot. de attent. part. 2.
cap. 12. limit. 1. num. 13. & ſeqq. qui etiam de ſty-
lo Romanæ Curiæ teſtantur, & ſic pars citata non
8 reddebatur certa, quod eſſet ferenda † ſententia,
quæ magis erat præiudicialis, quia ampliùs reuo-
cari non poterat, *vt per Rotam deciſ. 18. num. 2.*
par. 1. recent. eademque prorsùs ratione per decre-
9 tum potuiſſet procedere † ad condemnationem ex-
penſarum, & ſic ſatisfactum non fuit iuribus exi-
gentibus, vt citatio ſit ſpecifica, & præciſa ad ſen-
tentiam; & dicta citatio pernecesſè non inferebat,
quod proferenda eſſet ſententia, prout omninò
10 † requiritur in re tanti præiudicij, *Rota coram ſan.*
mem. Gregorio XV. deciſ. 457. num. 8. & in recent.
deciſ. 274. num. 3. par. 1. cum alijs ſupra allegatis.

Nec releuat, quod in termino reproductionis di-
ctæ citationis, facta fuerit monitio ad ſecũdam, quia
hæc monitio eodem vitio laborat, quo, citatio, nec
11 † magis operari poteſt, quàm ipſa citatio, cuius eſt
quædam prorogatio, *vt per Seraph. deciſ. 583. n. 1.*
in fine.

Minùs ad hoc ſuffragatur deductus ſtylus illarũ
partium, quod citatio ad videndum cauſam expedi-
ri, fungatur vice citationis ad ſententiam, ſuper quo
datur fides Curialium Camerineñ. in ſummario
num. 4. quoniam ex dicta fide non probatur, nec aſ-
ſeritur, quod vniformiter ſemper ita fuerit ſeruatum
12 in omnibus cauſis † per tanti temporis ſpatium,
quod ſufficiat ad conſuetudinem inducendam, &
quod ita fuerit in contradictorio iudicio obtentum,
13 prout requiritur ad hoc, † vt ſtylus ſit attendendus,
præſertim, quãdo eſt contra ius, *Anchar. conſ. 178.*
num. 7. in fin. Alex. conſ. 131. num. 9. lib. 2. Gra-
tian. diſcept. forenſ. cap. 694. num. 56. Rota coram
Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ. 182. num. 5.

Imò de contrario potiùs apparet, in ſummario
enim pro Venantio num. 4. datur citatio ſpecificè
concepta ad ſententiam in eodem proceſſu, in hac
14 cauſa confecto inſerta, † & ſic excluditur probatio
prætenſi ſtyli, ad quem effectũ ſufficit vnicus actus
contrarius, *Surd. conſ. 393. nu. 24. Rota deciſ. 112.*
num. 5. par. 2. recent.

Aliam quoquè nullitatem in prædicta ſententia
Domini deprehenderunt ex eo deductam, quod
Andreas interdictum, adipiſcendæ, intentauit tan-
15 quàm ceſſionarius fratrum, † ac ſororum, & tamen
de ceſſione legitimè non docuit, & ſic perſonam
non legitimauit, quàmuis de legitimatione fuerit
expreſsè oppoſitum, vt in ſummario Venantij n. 1.
16 Vnde reſultat nullitas, quia † legitimatio perſo-
narum in omni iudicio quantùmuis priuilegiato,
plenè, & concludenter eſt facienda, *Bart. in l. 2.*
num. 3. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. Rota co-
ram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 233. num. 3. &
in recent. deciſ. 142. num. 2. par. 1.

Nec ex fide Notarij atteſtantis ſe de inſtrumen-
17 to ceſſionis rogatum fuiſſe, † inſurget ſufficiẽs pro-
batio legitimationis perſonæ; quia non ſtatur atte-
18 ſtationi Notarij † fidem facientis de inſtrumento
à ſe rogato, *Put. deciſ. 15. de fid. inſtrum. & coram*
Card. Seraphino deciſ. 430. num. 4. nec per fidem
huiuſmodi ſatisfit legitimationi perſonarum facien-
19 dæ, quia dum † integra non exhibentur inſtrumen-
ta, non poteſt reus contra illa proponere exceptio-
nes ſibi competentes, & indagare quem gradum
probationis contra ſe faciant, eoquè minùs fides
huiuſmodi poteſt ſuffragari, dum poſt illius produ-
20 ctionem, † repetita fuit proteſtatio, de legitimatio-
ne ritè facienda, vt in ſummario Venantij num. 2.

Et ita vtraq; parte informante reſolutũ fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Probari, quando aliquid poteſt per ſcripturas, et maximè, quãdo aliter probari non poteſt, remiſsoria ſinè dubio tanquàm calumnioſè petita denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de probanda re antiqua.*

2 *Inſtrumentis antiquis indubitatæ lucis veritas, aſſiſtit.*

3 *Remiſſoria denegatur, quando articuli tendunt ad ſubuertendum id, quod per deciſiones fuit firmatum. num. 8.*

4 *Codex vetuſtiſſimus originalis Moralium S. Gregorij Papæ conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia Beatæ MARIAE de Pilari.*

5 *Teſtes, vt probent immemorabilem, debent percutere tempus ante motam litem.*

6 *Immemorabilis ceſſat, quando actus ſunt impoſſibilis probationis, & denegatur remiſſoria.*

7 *Probari, quando aliquid poteſt per ſcripturas, nõ eſt opus ſubire maximos labores, & ſumptus remiſſoriæ.*

9 *à Remiſſoria conceſſione ſuſpicio calumniæ retrahere ſolet Rotam.*

10 *Scripturæ, quando ſunt ſimplices, & emanarunt à perſonis ſuſpectis non faciunt fidem.*

11 *de Probatione ſcripturarum non eſt ampliùs quærendum, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abundè fuerunt diſcuſſæ.*

DECISIO CXLII.

DOMINI negarunt remiſſoriam propter irreleuantiam articulorum. Quæ probatur, quia primus, ſecundus, tertius, ſextus, vndecimus, decimus tertius, decimus quartus, & decimus ſextus,

vſquè

Digitized by Google

vſquè ad vigeſimum tertium, continent, quòd Eccleſia Sancti Saluatoris à ſui initio, ac poſt Cæſareã Auguſtam, à Maurorum Tyrannide anno 1118. liberatam, fuit habita, & reputata pro Cathedrali, & Matrice Cæſarauguſtana; cui donata fuerit Eccleſia Beatæ MARIAE Virginis de Pilari. Et quòd Reges pleraq. conceſſerint priuilegia. Eamq. vti Matricem Prior, & Canonici dictæ Eccleſiæ B. MARIAE in publicis actibus, & functionibus, ac ritibus, & cæremonijs recognouerint. Quodquè eadem Eccleſia Beatæ MARIAE poſt Ciuitatis recuperationem erecta fuerit in Collegiatam, ſub regula Canonicorum Sancti Auguſtini, cum deputatione vnius ex Canonicis S. Saluatoris in Priorem. Pro cuius aſſertionis authoritate referuntur Hiſtorici, & rerum Hiſpaniarum Scriptores: cum argumentis ductis ab amplitudine templi, & ſitus, nec non ab inſignibus, & imaginibus.

Quæ omnia, cùm non percutiant tempus anterioris, & antiquiſſimæ Cathedralitatis ad fauorem prædictæ Eccleſiæ Beatæ MARIAE de Pilari, quæ luculentèr, & ex pluribus venerandæ antiquitatis monumentis, & ſcripturis, firmata fuit in Deciſione * Reuerendiſſimi Domini mei Decani, dictam anteriorem Cathedralitatem alterius Eccleſiæ nequaquàm excludunt. Et quatenùs etiam tenderent ad illius excluſionem: ſunt improbabilia per
1 teſtes: † quibus in probandis antiquis, præferuntur ſcripturæ, *gloſ. fin. in cap. tertio loco, de prob. Bald. in c.tiem cauſam, num. 3. eod. tit. l. cenſus, ff. eod. tit. Aym. conſ. 54. num. 15.* qui allegat Bald. dicen-
2 tem, inſtrumentis † antiquis indubitatam lucis veritatem aſſiſtere: *Maſcard. de prob. concluſ.* 540. *num.* 13. Cùm itaquè ex ſcripturis, coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano ponderatis, conſtet de antiquiſſimo ſtatu, contrario illi, qui in arti-
3 culis † continetur, deneganda eſt Remiſſoria iuxta ſtylum Rotæ: de quo teſtatur *Aegid. deciſ. 9. num. 1. Seraph. deciſ* 1460. *num.* 3.

Alij articuli, nempè quartus, quintus, nonus, decimus, vigeſimus quartus, & vigeſimus quintus verſantur circa probationem famæ, quòd ab antiquo fuerit habita, & reputata prædicta Eccleſia Sancti Saluatoris pro Cathedrali: necnon circa probationem conſuetudinis immemorabilis accedendi ad eandem, ac in ea aſſiſtendi: & propterea tendunt ad abolendam ſimul religioſam traditio-
4 nem, quòd in prædicta Eccleſia † Beatæ MARIAE de Pilari, conſeruetur vetuſtiſſimus Codex originalis Moralium Diui Gregorij Papæ.

Hæc autem articulata, ſiuè concernant famam, & conſuetudinem immemorabilem, ſiuè reſpiciant geſta ante hanc litem, quæ ab hinc ferè centum annis fuit mota, nequaquàm poſſunt probari per teſtes: quandoquidem illi, ſubducto toto dicto tem-
5 pore, debeant † de proprio viſu, & auditu percutere tempus ante motam litem, vt requiritur, *Caputaq. dec.* 9. *&* 413. *p.* 3. Et quãdo actus ſunt impoſſi-
6 bilis probationis, tũc ceſſare immemorabilem, † & de negari remiſſoriam dictum fuit *in cauſa Caputague n. vnionis 20. Maij 1594. coram bo. me. Penia; & in Burgen. iuriſdictionis 3. Iulij 1595. coram Litta, & in Vlixbonen. iuris conferendi 7. Februarij* 1607. *coram Card. Lancellotto.*

Deniquè contenta in reliquis articulis de priuilegijs, & Regum cõceſſionibus, ac lectionibus antiquis. cùm ea poſſint minori impenſa probari, per
7 ſcripturas, † non eſt opus ſubire maximos labores, & ſumptus expeditionis Remiſſoriæ iuxta dictam *deciſ. Aegid. 9. in princip.* cum alijs allegatis *in Florentina Subdecanatus 30. Aprilis 1629. coram R.P.D. meo Durano.*

Præterea viſum fuit Dominis, quòd agentes pro Eccleſia S. Saluatoris figurauerint conſuetudinem immemorabilem, cæteroſq. articulos conceperint
8 † ad euitanda fundamẽta dictæ elaboratiſſimæ Deciſionis Reuerendiſſimi D. Decani. Vnde oritur ſuſpicio calumniæ, quæ Dominos à cõceſſione Re-
9 miſſoriæ † retrahere ſolet, vt *in dictis Burgen. iuriſdictionis coram Litta, & Vlixbonen. iuris conferendi coram Card. Lancellotto*, ac nouiſſimè *in Cracouien. iuris legendi 3. Decembris 1629. coram R.P.D. meo Ghiſileria.*

Non obſtat, quòd ſcripturæ, de quibus in dicta Deciſione Reuerendiſſimi Domini mei Decani, non contineãt factum, ſed ſimplices aſſertiones, ſiuè enunciatiuas Cathedralitatis Eccleſiæ B. MA-
10 RIAE: † & cùm illæ emanauerint à perſonis ſuſpectis, quibus non creditur, ſit recurrendũ ad probationes qualitatũ ſcripturarũ. Quia placuit reſpõ-
11 ſio, quòd poſtquã ſcripturę cũ omnibus ſuis † qualitatibus ab, indè fuerint diſcuſſæ in ſæpe allegata deciſione huius cauſæ coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, non eſt ampliùs de illis inquirendum, Et ita vtraquè &c.

* Ideſt ſub die 1. Martij 1630. eſt deciſio 353. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 21. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Ciuitas, aut Collegium &c. quando obligetur ex mutuo facto per adminiſtratorem illius, et quando non. Emptor, quando poſſit agere de euictione. Executio, quando eſt facienda contra Vniuerſitatem pro eius debitis, qualiter ſit procedendum.

SVMMARIVM.

1 *Euictio, quando eſt ſecuta, tunc emptori eſt aperta via ad agendũ pro recuperatione pretij ſoluti.*

2 *Collegium non obligatur ex mutuo facto per eius adminiſtratorem, niſi probata verſione pecuniarum in vtilitatem eiuſdem Collegij.*

3 *Vniuerſitas tota ſi contrahat, vel mandet cum aliquo, ſuo nomine contrahere, tunc ipſa obligatur, etiam non probata verſione in eius vtilitatẽ.*

4 *Forma non ſeruata, ſemper actus corruit.*

5 *In negatiuâ obſeruationis ſe fundans, tenetur illam probare, aliàs ſemper præſumitur pro validitate actus.*

7 *Mandatum eſt nullum, & iniuſtum propter crediti incertitudinem.*

8 *Emptor euicta re, & poſſeſſione ablata, tunc agit*

ad damna, quæ ſunt ipſum pretium ſolutum.
9 *L. hereditatum, ff. ad l. falcid. quando ceſſet.*
10 *Venditor non tenetur de euictione, quando ſecuta eſt per Iudicis imprudentiam, vel ex facto Principis.*
11 *Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, pro ea præſumitur, alio non probato, quod fuerit ritè lata.*
12 *Ad Emptorem ſpectat periculum rei venditæ, ſi poſt contractum eueniat euictionis noua cauſa.*
13 *Ad Venditorem ſpectat periculum rei venditæ, ex cauſa præcedenti ante contractum.*
14 *Venditor ſibi imputet, ſi moleſtias de iure, & facto non amoueat emptori, illatas.*
15 *Pro Vniuerſitatis debito ſunt dirigenda mandata aduerſus eius bona, & eis non exiſtentibus indicenda eſt collecta.*
16 *Collectæ indictio eſt modus à iure approbatus.*
17 *Præſidentes, & Adminiſtratores Vniuerſitatis illam repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius debita, vel in bonis eiuſdem Vniuerſitatis, vel per indictionem collectæ.*
18 *Priores & Conſules Vniuerſitatis, tunc pro debito illius poſſunt carcerari, quando ſunt in mora ſoluendi.*
19 *Mora, in via executiua committitur, quando quis in termino mandati relaxati, non ſoluit.*
20 *Mora committitur, quando fuit facta interpellatio iudicialis.*
21 *Officiales Collegij Medicorum non habent facultatem imponendi collectas pro ſoluendis debitis eiuſdem Collegij abſquè licentia Pontificis.*
22 *Collegij corpus repræſentatur per ſuos Officiales.*

DECISIO CXLIII.

VENDITO officio, de quo agitur Notariatus, & Secretariatus nuncupato, per Deputatos Collegij Medicorum Vrbis, Coſmo Contino, & ad vitam Franciſci eius filij, eos in pacifica poſſeſſione emolumentorum manutenere promiſerunt, & de euictione Officij, & defenſione in forma iuris valida, & ad omnia damna in forma Cameræ ſe obligarunt. Contigit euictio per Cameram Apoſtolicã, & propter eam Franciſcus filius, primò egit contra Lampugnanum pro reſtitutione pretij ſcut. 700. qui poſtmodùm per ſententias Rotales *obtinuit declarari nõ eſſe obligatum de proprio, ex quo, Collegium venditionem ratam habuit; egit ſecundo loco idem Franciſcus ex nouo reſcripto, & mandatũ obtinuit contra bona Collegij, & perſonas Protomedici, & Camerarij reſpectiuè totum Collegium repræſentantes; cauſa poſtmodùm appellationis commiſſa, cum facultate procedendi ad legitimam executionem; quæſitum fuit de vlteriori Proceſſu, & per Dominos fuit reſponſum.

Eſſe procedẽdum ad legitimam vlteriorem executionem, niſi infra duos menſes de ſolutione fuerit doctum.

De Iuſtitia Franciſci Contini Agentis non fuit dubitatum, quia nititur inſtrumento obligatione Camerali vallato, & ratificatione ſubſequuta, ex quo Collegium tenetur manutenere Continos in pacifica poſſeſſione percipiendi emolumenta Offi-
1 cij, & de euictione, & ad damna, vndè † cum euictio ſequuta fuerit effectualiter per poſſeſſionis Officij priuationem, ſtatim apertus eſt locus emptori ad agendum pro recuperatione pretij ſoluti, *l. ſi plus vel minus, ff. de euict. l. qui rem, C. eod. tit. Crau. conſ. 682. num. 6. & 845. num. 12.* dicens rem eſſe euictam, quando poſſeſſori fuit ablata, *Surd. conſ. 36. num. 22. Theſaur. deciſ. 85. num. 1.*

Nequè obſtat defectus actionis, non probata
2 † verſione pecuniarum in vtilitatem Collegij per *l. Ciuitas, ff. ſi cert. petat. Coller. de proceſſu execut. par. 2. c. 3. num. 337. Mant. de contr. lib. 8. tit. 12. num. 2.*

Quia quicquid ſit in particulari de Vniuerſitate, vel Officiali, aut Syndico accipiente mutuò nomine Vniuerſitatis, qui tenentur probare verſionẽ pro obliganda Vniuerſitate; ſecùs tamen eſt, quan-
3 do tota † Vniuerſitas contrahit, vel mandat, cum aliquo ſuo nomine contrahere, vt in præſenti; quia tunc non eſt probanda verſio, *Ripa in l. ſi is, qui num. 10. ff. de pignor. Aleiat. in d. l. Ciuitas. nu. 2. Mantic. de contract. lib. 8. tit. 13. num. 6. Coſta de retrotract. caſu 4. cap. 8. num. 1.*

Similiter neq; obſtat omiſſio formæ Statuti Collegij cap. 30. prohibentis nihil determinari, niſi per ſecreta ſuffragia, quod dicebatur factum non probari, in venditione præſentis Officij; vt ideò forma non
4 † ſeruata, ſemper actus corruat, *c. cum dilecta. de reſcript.* & latiſſimè comprobat, *Becc. cõſ. 12. n. 17.*

Quia etſi poſſit dubitari de exiſtentia ſtatutorũ, quæ dantur, & etiam Bullæ Clem. VII. cum non ſint in actis producta; attamen Collegium, qui ſe
5 fundat in negatiua † obſeruationis, tenetur illã probare; aliàs ſemper præſumitur pro validitate actus, *Innoc. in c. ſuper his. num. 10. de accuſ. Bart. in l. actor. num. 6. C. de probat. Gabr. eod. tit. concl. 6. in princ.* latiſſimè comprobans.

Nec releuãs eſt alia exceptio, quæ deducitur ab exceſſu, ex eo, ꝙ intereſſe emptorũ reſtringebatur ad emolumenta officij, quæ non excedebant ſcuta octuaginta quolibet anno, nõn autem ad ipſum officium, cuius dominium non erat in ipſos tranſlatum, nec poterat ab eis vẽdi. & tamen fuit relaxa-
6 tum mandatum pro ſorte ſcut. 700. & † vlteriùs cùm officium fuerit venditum ad vitam Coſmi, & Franciſci eius filij, & Coſmus iam deceſſerit, habẽda erat ratio temporis decurſi ad formam, *l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.* & ante liquidationem
7 dicebatur † mandatũ fuiſſe, & eſſe nullum, & iniuſtum propter crediti incertitudinem, *Bala. conſ. 99. num. 1. lib. 1. Seraph deciſ. 1168. cum alijs allegat.*

Quia fuit reſponſum Collegium promiſiſſe, nedum manutenere emptores in pacifica poſſeſſione exigendi emolumenta officij, ſed de euictione, &
8 de damnis; vnde officio euicto, † & poſſeſſione ablata egit Franciſcus ad damna, quæ ſunt ipſum pretium ſolutum, *gloſ. in l. prima, verbo, quanti, C. de his, qui à non Domino, Alex. conſ. 67. num. 2. lib. 2.* & de computatione, legis hæreditatum, non eſt habenda ratio; quia officium per Cameram Apoſtolicam venditum fuit ad vitam vnius tantùm pro ſcu-
9 tis 2000. & † vbi agitur de damno certo non eſt locus præſumptioni legis prædictæ *l. Titius, §. finali, ff. de act. empt. Rot. deciſ. 13. num. 2. & 368. nu. 1. par. 4. diuerſ.*

10 De-

10 Demùm non obſtat, quod euictio ſequuta † fue-
rit per Iudicis imprudentiam,& ex facto Principis,
quæ Collegium non potuit obligare ad reſtitutio-
nem pretij.
11 Quia cùm præceſſerit ſententia, quæ fecit † trãſi-
tum in iudicatum, per quam Collegium fuit priua-
tum dominio officij, de quo agitur, & pro ea præ-
ſumitur, alio nõ probato, quod fuerit ritè lata *Abb.
in cap. quoniam contra. nu.23. de probat. Grat. cõſ.
77. num. 3. vol. 2. Gabr. de ſent. concl. 4. num. 2.*
etiamſi petita fuerit reſtitutio in integrum, non eſt
agendum de Iudicis imprudẽtia, aut de facto Prin-
12 cipis, tanquàm † de contingentibus poſt contra-
ctum, quorum periculum ſolet ſpectare ad empto-
rem, quæ fuit ratio legis *ſi per imprudentiam, ff. de
euict.* & fundata in *l. prima, C. de peric. & comod.
rei vend. & l. finali, C. de euict.* ſed dum cauſa fuit
iudicialiter tractata, & officium euictum ex cauſa
13 præcedente, euictionis † periculum ſemper ſpe-
ctat ad venditorem, *Angel. in l. prima, in ſecundo
notab. C. de comod. & pericul. rei vend. Oſaſc. deciſ.
48. nu.7.* prætereà cum Collegium teneatur vigore
eiuſdem obligationis inſtrumentalis, in ſe ſuſcipe-
re iudicium,& defendere emptores à moleſtationi-
14 bus, † ſibi, & non alijs imputet, ſi moleſtias de iu-
re,& de facto nõ amouit, prout fuit dictũ in *Roma-
na Dotis, quæ eſt 180. n.4. impreſſ. per Statil. poſt
ſuum tract. de Saluian.*

Maior difficultas videbatur in hac via executiua
ſuper modo exequendi mandata contra Collegium
15 prædictum, † in qua multi ſenſerunt dirigenda eſ-
ſe mandata contra bona Collegij, aut eis non exi-
ſtentibus indicendam eſſe collectam, cum particu-
lares de Collegio, neque eorum bona teneãtur pro
debito Vniuerſitatis per *l. ſicut, § primo, ff. quod cu-
iuſquàm vniuerſ. c. Imperatorum. de iur. calumn.*
16 & indictio † Collectæ ſit modus à iure approbatus,
iuxta *Bart. doctrinam in l.4. §. actor de re iud.* &
cum hac opinione tranſierunt *Guttier. de Gabell.
quæſt. 169. num. 19. Felic. de cenſib. lib. 2. cap. 3.
num 8. Capiblanc. de offic. Baron. lib. 2. Pragmat.
10. cap.67. num.2. Auedan. de execut. Mand. Reg.
cap.14. 21. & 27.* & idem fuit firmatum in *Anco-
nitana Florum* 10. *Maij* 1630. *coram me*; alij ve-
rò exiſtimarunt dirigenda eſſe mandata cõtra Præ-
ſidentes,& Adminiſtratores grauando, illos in per-
ſona, quatenùs non ſoluerint debitum, cùm repræ-
17 ſentent totum Collegium, & † habeant faculta-
tem ſoluendi, vel in bonis eiuſdem Vniuerſitatis,
vel per indictionem Collectæ, ſequendo antiquos
huius opinionis auctores, nempè *Bald. in l. etiam,
num.11. C. de execut. rei iud. Angel. in l. ſi quid,
num.1. & Caſtr. in l. ſicut, num.2. ff. quod cuiuſ-
quàm vniuerſ. nomine*, atquè ita ſenſerunt *Garz.
de expenſ. & melior. cap.20. num.4.* idem *Guttier.
de Gabell. quæſt. 168. num. 19. Mauſon. de cauſis
executiuis ampl.3. nu 29. Anton. Fabr. in ſuo Co-
dice lib.7. tit.33. diffin. 1. num. 4.* & clariùs *lib. 4.
tit.7. defin.5. num.2. Bobadill. in ſua politica to.2.
lib.2. cap.8. num.78.* & cum hac ſecunda opinione
Domini tranſierunt in via executiua, quæ compe-
tit Contino emptori Officij, vigore obligationis Ca-
meralis, quæ poſtrema opinio, verè non diſcordat à
prima: quia *Bald. in dicta l. etiam. num. 11.* admit-
tit Priores, aut Conſules Vniuerſitatum poſſe car-
18 cerari; † ita tamen ſi fuerint in mora ſoluendi; pro-
terea aliter moram committunt Priores, quando
agitur via ordinaria contra eorũ Vniuerſitates, nul-
la præcedente obligatione perſonali, ſecundùm for-
mam Cameræ Apoſtolicæ, ſcilicet non indicendo
Collectam à Iudice ordinatam; & tunc poſſunt car-
cerari ob non paritionem, ſecundùm terminos de-
ciſionis *Anconitanæ Florum* ſupra allegatæ, in qua
referuntur tenentes primam opinionem; aliter verò
committitur mora in via executiua, vt in præſenti,
19 quæ ſtatim oritur contra Priores, † quando in ter-
mino mandati relaxati non ſoluunt, cùm habeant
bona Vniuerſitatis ſufficientia, vel Collectam indi-
cere poſſint ſingulis de Vniuerſitate, pro debito ex-
tinguendo abſquè alia Iudicis auctoritate; aliàs non
eſſet dare diſtinctionem inter viam ordinariam, &
viam executiuam, & actionem perſonalem ex cõ-
tractu, & obligatione deſcendentem, & realem ex
non paritione cauſatam, vt dicunt allegati pro hac
ſecunda opinione, & in his terminis poteſt admitti
ſtylus A. C. de quo per *Saluſt. in ſuo praxi lib. 1.
cap.36.* & addito, quod etſi moram fuiſſe commiſ-
20 ſam, ex eo probetur, † quod Protomedicus, & Ca-
merarius fuerint iudicialiter interpellati, *Dec. &
Cagnol. in l. qui ſiuè, ff. de regul. iur. Menoch. de
arbitr. caſ.220. num.45.* non tamen in inſtanti re-
laxationis mandati, ſtatim videtur mora commiſſa
ratione ſubiectæ materiæ habendi pecunias à parti-
cularibus per indictionem Collectæ; ſed intra com-
petentem terminum datum ad ſoluendum, vt de-
clarat idem *Menoch. d. caſ.220. num. 45.* propte-
rea Domini voluerunt non priùs mandatum eſſe
exequendum, quàm ſi vltra bimeſtre Collegium
diſtulerit debitum ſoluere.
21 Non obſtat, quod Officiales Collegij † Medicorũ
non habeant facultatem imponendi Collectas par-
ticulares pro debitis Collegij ſoluendis, abſquè li-
centia Pontificis: quia non agitur de intereſſe Ca-
meræ Apoſtolicæ ſoluere propria debita; ſed de ob-
ligatione Collegij,& ſic priuatorum, pro quo non
legitur legalis prohibitio.

Nequè ex eo, quod non eſſent Officiales de tem-
pore venditionis officij poſſunt eximi à perſonali
obligatione: quia non conueniuntur vti particula-
22 res de Collegio; ſed tanquàm officiales † repræſen-
tantes Corpus Collegij, qui ſemper extant ſub no-
mine dignitatis, vt benè probant ſupra relati pro
ſecunda opinione. Et ita &c.

☞ * Deciſio in hac cauſa ſub die 18. Iunij 1631. co-
ram bo. me. Motmanno, eſt ſupra 56. in hac ea-
dem parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. Succeſſionis.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Renunciatio filiarum de bonis paternis, ma-
ternis, & fraternis eſt ſtrictè accipienda, et
prout iacet interpretanda.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis materia ſtrictè venit interpratanda.*
2 *In renunciatione ea tantùm veniunt, quæ ſunt expreſſa.*
3 *Hæreditas per aditionem deſinit eſſe, & efficitur proprium patrimonium hæredis.*
4 *In renunciatione filiarum de bonis paternis, & maternis non veniũt ea, quæ per aditionem ſunt effecta proprium patrimonium fratrum &c.*
5 *Pater, quando cenſeatur adire hæreditatem maternam filio delatam.*
6 *Hæreditas ſolo animo aditur.*
7 *Renunciatio ſororis de bonis fratrũ nominatorum non extenditur ad non nominatos.*
8 *Verbum, Dictum, eſt perſonaliſſimum. & nu. 10.*
9 *Renunciatio bonorum debet tantùm, referri ad bona, & perſonas ſpecificatas.*

DECISIO CXLIV.

COMES Ferdinandus Barbatius de Mangiolis
ex perſona Blãchæ Bentiuolæ eius matris pretendebat ratam partem bonorum, quæ ex hæreditate Peregrinæ Capellæ peruenerant ad Georgium eiuſdem Blanchæ fratrem ab inteſtato prædefunctũ. Exaduersò autem Comes Alexãder Bentiuolus frater prædictæ Blanchæ excipiebat de renunciatione facta à Blancha occaſione dotis ſibi à patre cõſtitutæ; vnde propoſito à me dubio. An prædicta renunciatio obſtaret, DD. vnanimiter negatiuè reſponderunt.

Licèt enim renunciatio ampliſſimis verbis legatur facta, tùm in narratiua ibi, Dummodò ipſa quoquè renunciet, & cedat omnia, & quæcunquè Iura præſentia, & futura ſibi competentia, vel competitura in bonis, vel hæreditate olim D. Peregrinæ eius matris, & DD. Franciſci, & Alexandri eius fratrum vtrinquè coniunctorum, & omnium ſingulorum aliorum eius aſcendentium, tàm ex cauſa ſucceſſionis ab inteſtato &c. Tùm etiam in diſpoſitiua, ibi ceſſit, renunciauit Comiti Vlixi eius patri pro ſe, ſuiſquè hæredibus &c. omnia, & quæcunquè iura, actiones, & cuiuſcunquè qualitatis, & conditionis, omneq; edictum, & interdictum, quæ, quas, & quod ipſa habuit, habet, & habitura eſt in futurum, ex cauſa ſucceſſionis ab inteſtato &c. ſibi debita, ſeù debeñ. in bonis, & hæreditate, ſeù hæreditatibus dd. parentũ, & fratrum, & cuiuſlibet eorum, ex cauſa legati &c. quæ iura, & alia ſic, vt ſupra. Et propterea videatur comprehendere etiam bona, quæ ex hæreditate Peregrinæ peruenerant ad Geor-
1 gium eius filium, tamen cum agatur de † materia renũciationis, quæ ſtrictè venit interpratãda. *Purpurat. conſ. 372. num. 4. Gabr. conſ. 60. nu. 6. lib. 1. Gozad conſ. 1. num. 7. Surd. conſ. 432. num. 2. Caual. deciſ. 340. num. 1.* tantùm cenſetur per eam
2 renunciatum, quantùm fuit in ea † ſpecificatum, qua propter cum de iſta portione Georgij nulla fuerit facta mentio, non poteſt dici in renunciatione comprahenſa, *Surd. d. conſ. 431. nu. 13. & ſeqq. Seraphin. deciſ. 658. num. 2. Rot. deciſ. 624. nu. 1. & ſeqq. par. 1. diuerſ.*

Nec obſtare viſum fuit, quod iſta portio Georgij prouenit ex hæreditate Peregrinæ, quia cum per mortem eiuſdem Peregrinæ hæreditas illius ſtatim delata fuerit ad ſingulos filios, & ſic etiã ad Georgiũ pro rata, ſequuta deinde aditione facta per eun-
3 dem Georgium non dicitur † ampliùs hæreditas, & patrimonium Peregrinæ, ſed efficitur proprium patrimonium filiorum, *Menoch. conſ. 124. num. 5. Cephal. conſ. 489. num. 73. & 74. Surd. conſ. 562. in princip.*
4 Vnde licet in renunciatione fuerint † comprahenſa bona materna, non tamen veniunt iſta bona, quæ per aditionem fuerunt effecta proprium matrimonium Georgij filij, *Alber. in l. ſi quam, §. illud, num. 7. C. de inoff. teſtam. Dec. in l. hæreditas, num. 8. ff. de reg. iur. Bald. conſ. 48. lib. 2. Alba conſ. 7. num. 16. Afflict. deciſ. 178. num. 4.*

Quòd Georgius paternam hæreditatem adiuerit ſatis iuſtificatur, Nam cum tempore obitus matris eſſet infans, pater retinendo dotem, & bona mulie-
5 ris, illorumquè fructus exigendo † cenſetur nomine filiorum hæreditatem mulieris adiuiſſe, iuxta doctrinam, *Bart. in l. gerit, nu. 28, in fin. ff. de acquir. hæred. Surd. dicto conſ. 562. num. 7. & deciſ. 140. num. 1. & 10. verſ. ſed quia aliàs.*

Quod in præſenti caſu abſquè difficultate procedit. Ex quo, pater circa aditionem dictæ hæreditatis plures actus poſitiuos fecit, nomine Georgij filij, ſemper ipſum matris hæredem enunciando,
6 quod ad hunc effectum † ſufficit, cum hæreditas ſolo animo adeatur *l. pro hærede, ff. de acquir. hæred. gloſ. in l. poſuit, in verb. voluntas, C. de iur. delib.* cum alijs relatis per *Mart. de ſucceſſ. par. 4. quæſt. 14. art. 2. & 3.*

Minùs obſtat, quod Blancha renunciauerit hæreditatibus, & bonis fratrum, & ſic cenſeatur renunciaſſe etiam bonis Georgij fratris, quia cum in dicta renunciatione fuerint ſpecificata nomina fratrum
7 ſcilicet Comitum Franciſci, & Alexandri, † renunciatio facta de bonis fratrum nominatorum, non poteſt extendi ad bona Georgij fratris non nominati. *Dec. conſ. 379. num. 3. & 4. & conſ. 419. num. 9. Bald. conſ. 48. per tot lib. 2. Aretin. conſ. 161. nu. 5. Eugen. conſ. 88. num. 82. lib. 1. Caual. deciſ. 340. num. 3. Gregor. deciſ. 15. num. 3.*
8 Ponderato maximè verbo. † Dictorum. quod eſt perſonaliſſimum, & demonſtratiuum perſonarũ priùs nominatarũ, ad quarum portiones reſtringit renunciationem. *Iaſ. in l. filiusfamilias, §. Diui. in ſecunda lectura, nu. 51. de leg. 1. Mandoſ. conſ. 201. num. 3. Surd. conſ. 464. num. 2. Rot. coram Greg. deciſ. 495. num. 1. & 7. & deciſ. 607. num. 6.*

Deniquè non obſtant verba generalia, ibi, Pro eo, & toto, quod prætendere poſſit, quæ verba ſunt apta comprahendere etiam hæreditatem Georgij, quia
9 † nihilominus referũtur ad bona, & perſonas ſpecificatas. *Surd. conſ. 431. num. 12.* Maximè ſtantibus verbis reſtrictiuis, & repetitiuis, ibi. Dictorum vt ſupra, & ſimilibus, quæ reſtringunt diſpoſitionẽ ad ſuperiùs ſpecificata, prout de dictione, ſeù, ver-
10 bo. † Dictorum. tenent DD. proximè relati, & de altera. Vt ſupra, firmat *Surd. deciſ. 291. nu. 13. Rot. deciſ. 125. in fin. par. 1. recent.*

Et ita vtraquè &c.

R.D.P.

Google

R. P. D. PIROVANO.

Aſſiſieñ Repetitionis Dotis.

Die Lunæ 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Auus, ſi leget, aut promittat dotem nepti, quibus ſignis, & coniecturijs cognoſcatur, quod ſit relicta contemplatione filij tantum, & non nepti, et non nulla de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Filias dotandi onus ſpectat ad patrem.*
2 *Dos debita filiæ excluſæ à ſtatuto, debetur ei tamquàm extraneæ.*
3 *Soror, quando non habet, vnde ſe dotet, tunc frater in ſubſidium tenetur illam dotare.*
4 *Minorum bona ſtabilia, quando non alienantur, ſed ſolum obligantur pro debito neceſſario, tunc interuenire non debent ſolemnitates.*
5 *Minoris bona, non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari.*
6 *Hæredes æquis portionibus tenentur ad legatum dotium filiarum ipſius teſtatoris.*
7 *Dos ab auo data, vel legata nepti, patre eius viuente, an cenſeatur legata patris contemplatione, vel ſolius neptis intuitu.*
8 *Pupillus non poteſt per tutorem obligari, ex cauſa voluntaria.*
9 *Auus ſi promittat, aut leget dotem nepti, præſumitur hoc facere, contemplatione patris.*
10 *Auum reliquiſſe dotem nepti eius contemplatione coniecturis, & præſumptionibus oſtenditur.*
11 *Auus relinquendo dotem nepti iam natæ, & per conſequens prædilectæ, an eius contemplatione cenſeatur relicta.*
12 *Auus, licet propter filium diligat nepotem, hoc tamen non eſt ſufficiens cauſa, vt dos ei relicta, dicatur relicta eius contemplatione, & non filij, num. 13.*
14 *Pater, præſumitur magis diligere filium, quàm nepotem ex eo.*
15 *Auus ſi relinquat dotem nepti, quæ adhuc non eſt nubilis, tunc præſumitur relicta eius contemplatione, non autem filij.*
16 *Auus, legans aliquid ſimpliciter nepti, an illud præſumatur relictũ, cauſa compenſandi, cũ dote.*
17 *Pater, vel Auus in dubio præſumitur legare filiabus pro dote.*
18 *Ruin. in conſil. 72. num. 7. lib. 2. in quibus terminis loquatur.*
19 *Dos conſtituta nepti ab auuo, quibus ſignis colligitur, eam reliquiſſe contemplatione filij, & num. 20. 21. 22. & 24.*
23 *Exceptio ſolet firmare regulam in non exceptis.*
25 *L. dotem dedit. ff. de coll. bonorum, extenditur.*
26 *Auum reliquiſſe dotem nepti eius contemplatione, coniecturijs vehementiſſimis debet oſtendi.*
28 *Statuta particularia loci ſunt ſeruanda, non autem generalia Prouinciarum.*
29 *Contractus antequam non eſt perfectus, non eſt executioni demandandus.*

DECISIO CXLV.

DVBITATVM fuit, an ſententia Rotalis ſit confirmanda, & eſſe reuocanda Domini reſponderunt,

Præceſſerat enim Iudicium coram A. C. in quo Franciſcus Nita petijt, & obtinuit relaxari mandatum cõtra Bernardinum Lucatellum Iuniorem, pro reſiduo dotis Claræ ſuæ vxoris, & ſororis dicti Bernardini in ſumma ſcutorum 1500. vigore pacti in Inſtrumento dotali appoſiti per Palminiam matrẽ, & tutricem, quod quatenùs Nita conſequi non potuiſſet in termino triennij, dicta ſcuta 1500. ab hæredibus Seriati Lucatelli fratris Papirij vigore legati Bernardini ſenioris communis patris Papirij, & Seriati, tunc pupillus teneretur de proprio facta illi retroceſſione legati contra dictos Seriati hæredes, cuius quidem pacti conditiones tàm reſpectu litis, & diligentiæ, quàm temporis, cùm adimpletæ fuiſſent, exinde deuentum fuit ad relaxationem mandati prædicti, & executionem, quæ in Iudicio appellationis per Signaturã fuit præſeruata, quãuis poſtmodùm per ſententiam Rotalem reuocata.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia validè potuit Bernardinus Iunior obligari per Palminiã eius
tutricem ad conſtituendam, & ſoluendam dotem
Claræ eius ſorori in ſumma ſcutorum 3000. ex quo
ad eũ huiuſmodi neceſſitas dotandi pertinebat, ſiuè
1 ex perſona Patris, † ad quem ſpectat onus dotandi
filias, *l. final. C. de dot. promiſſ. l. qui liberos, ff. de*
ritu nupt. Hond. conſ. 50. num. 16. lib. 2. cui cum
ſucceſſerit filius vti hæres, in ipſum propterea tranſ-
ſierit tale onus, *Ruin. conſ. 138. nu. 3. lib. 4. Phanuc.*
de lucro dotis, gloſ. 8. num. 82. Menoch. præſumpt.
109. nu. 25. lib. 4. ſiuè ex perſona propria, ita diſpo-
nente Statuto Aſiſij fœminarum excluſiuo, & maſ-
culis hæreditatem paternam deferente, cum
2 onere dotandi † ſorores, quibus propterea tanquã
extraneis competit actio pro dote, contra fratres
ſucceſſores, *Brun. de Statuto, quod ſtan. maſculis,*
art. 11. principali num. 15. Gabr. conſ. 15. num. 12.
& 13. lib. 2. Honded. conſ. 83. num. 26. lib. 1. ac
demùm prædictis ceſſantibus, in ſubſidium ſuſtinet
3 onus prædictum, quando † ſoror non habet, vnde
poſſit ſe dotare, *Bald. in l. finali, num. 9. C. de dot.*
promiſſ. Campeg. de dote par. 1. quæſt. 23. Natta
conſ. 658. num. 1. lib. 4. Honded. cõſ. 18. nu. 32. vol. 1.
poſita autem neceſſitate dotandi ceſſat exceptio
nullitatis, ex defectu ſolemnitatis Iuris Cõmunis,
vel Statutorum, quando, vt hic non fuerunt aliena-
4 ta † ſtabilia pupilli, ſed tantũmodo obligata ad ſol-
uẽdum debitum neceſſariũ, *Menoch. conſ. 242. n. 1.*
Gratian. plenè cõprobans *diſcept. 647. n. 22.* & idẽ
fuit receptum in *Maceraten. dotis 48. impreſſa poſt*
tract. de oblig. Camer. Mantic. deciſ. 13. num. 4.
& deciſ. 282. num. 1. par. 4. diuerſ.

Non obſtat defectus cauſæ neceſſariæ, obligandi pupillum, quæ nunquàm cenſetur remiſſa de iure aut Statutorum diſpoſitione, quandoquidem ab ea dependeat validitas decreti Iudicis, & à decreto
validitas obligationis, dùm ſine cauſa neceſſaria
5 † bona minorum, non poſſunt alienari, *l. ob æs, C.*
de præd.

de præd. minor, l. magis puto, §. non poſſim, ff. de reb.
eorum l. 1. in princ. C. de admin. tutor. Guttier. de
tutor. par. 2. cap. 6. Surd. deciſ. 86. num. 9. & pro-
pterea, cùm Clara filia Papirij eſſet dotata à Ber-
nardino Auo, in ſcutis tribus millibus in teſtamen-
to, cùm quo deceſſit, dicebatur obligationem Ber-
nardini Iunioris pupilli, tunc continere cauſam vo-
luntariam, non autem neceſſariam, ex quo Seria-
6 tus, & Papirius fuerunt † hæredes Bernardini pa-
tris, & æquis portionibus tenebantur ad legata
dotium filiarum ipſius Papirij, & ita ad ſcuta 1500.
ceſſa contra hæredes Seriati, tenebantur ſucceſſores
illius, non autem Bernardinus frater Claræ, & hæ-
res Papirij, & in hoc falſitatem cauſæ dicebatur
conſiſtere; dum præſuppoſuerunt neceſſitatem do-
tandi in pupillo.

Nam etſi tàm coram A. C. quàm exinde in Rota
fuerit principalis difficultas, prout ex deciſionibus
cauſæ colligi poteſt, an ſcilicet dos ab auo data, vel
7 legata † nepti patre eius viuente cenſeatur legata
patris contemplatione, vel ſolius neptis intuitu,
quod ſi neptis, aut neptum intuitu mandata execu-
tiua, non poterant ab iniuſtitia ſaluari, & deciſio-
nes cauſæ, & ipſa ſententia, erant confirmandæ,
8 quoniam † pupillus non poterat per tutricem obli-
gari, ex cauſa voluntaria, ſi verò patris contem-
platione id actum fuerat, ſemper intrabat cauſa ne-
ceſſaria, & decreti validitas, ex iuſta cauſa non po-
terat controuerti.

Ideò pro reſponſione dicebatur veram eſſe con-
9 cluſionem dotem, aut promiſſam, † aut legatam
nepti contemplatione patris, & non legatarij præ-
ſumi relictam, niſi aliud appareat, & de legitima
ipſi, aut portione hæreditaria patri ſuo debita, eſſe
deducendam, *Bart. in l. dotem dedit, num. 2. ff. de*
collat. bonor. Alciat. præſumpt. 17. num. 1. Pic. in
l. in quartam, num. 141. & 173. ff. ad l. falcid.
Menoch. præſumpt. 17. nu. 19. lib. 3. Gabr. de Iur.
dot. concluſ. 5. num. 2. Cephal. conſ. 105. num. 23.
lib. 1. Menoch. conſ. 183. num. 10. lib. 2. Simon. de
Prat. conſ. 65. per totum, Surd. conſ. 219. num. 1.
& pleniùs *deciſ. 118. num. 6. Honded. conſ. 90. nu. 1.*
& ſeqq. lib. 1. & hoc ipſum fuit firmatum coram
Seraph. deciſ. 440. & in Romana dotis, 124. impreſ-
ſæ, per tract. de legitima, & admiſſum in deciſio-
nibus cauſæ.

10 Neque obſtat, quod quando † ex coniecturis,
præſumptionibus, & inditijs apparet Auum legaſſe
dotes neptibus cõtemplatione, & intuitu ipſarum,
quod tunc de ſola hæreditate, & non de portione
hæredum ſint detrahendæ, vt admittunt ſupradicti
omnes, & probant, *Bologn. in d. l. in quartam,*
num. 364. Soccin. Iun. conſ. 79. num. 5. lib. 3. Gabr.
de Iur. dot. concluſ. 3. num. 7. & alij allegati per
Honded. d. conſ. 90. num. 9. & plures concurrere
præſumptiones præſupponebatur, in deciſionibus
cauſæ.

Primam deducendo, ex eo, quod filiæ Papirij,
11 eſſent iam natæ, & Auo cognitæ, & per † conſequẽs
prædilectæ, ita ut illarum perſonæ potuerint con-
templari, *Decius conſ. 81. num. 5. Menoch. eadem*
præſumpt. 17. num. 5. cùm alijs allegatis.

Verùm ex ea nihil concludens deduci poteſt, nã
12 ſicuti pater, ſi illam pro ſe allegaret, nihil † con-
cluderet, ſecundùm *Alex. conſ. 8. num. 10. lib. 3. &*
Nattam conſ. 363. num. 10. dùm non eſt ſufficiens
13 cauſa, † quod Auus propter filiũ diligat nepotem,
vt dicit, *Bart. in l. Gallus, §. quod ſi is, ff. de lib. &*
poſthum, cùm potuerit moueri etiam alijs de cau-
ſis, ita nec nepos ex eo ſolo, quod ſit natus, & Auo
cognitus poteſt concludere in Auo, erga ſe ipſum
14 maiorem † dilectionem, & excludere filij amorem,
ab ordinata charitate liberorũ, de qua in *l. fin. C. de*
verb. ſignific. Surd. deciſ. 322. num. 51. Simon de
Prat. conſ. 165. num. 14. cauſa prima.

Secunda cõiectura ſubordinatur ab ętate neptũ,
quæ de tempore teſtamenti, non erant nubiles, vt
15 exinde † ceſſaret neceſſitas in Auo dotãdi neptes,
filij contemplatione, & dotes dicantur aduentitiæ,
quam ponderant, *Menoch. conſ. 183. num. 13. &*
eadem præſumpt. 17. num. 10. Ruin. conſ. 72. num. 7.
lib. 2. cùm alijs.

Cæterùm, & hæc ſecunda coniectura deſeruire,
non poteſt ad diſtinguendam Aui voluntatem, quæ
iam certa eſt, cùm legauerit pro dote, nec eget vl-
teriori declaratione per pręſuptiones, quod volue-
rit compenſare, cùm debito dotis, ex diſpoſitione
legali, neceſſario, ſiue ex perſona propria, ſiuè ex
perſona filij, quod secùs eſſet, ſi legata eſſent nepti
16 ſcuta tria millia ſimpliciter, † quo caſu poſſet du-
bitari de voluntate compenſandi, cùm debito ne-
ceſſario, ita *Bald.* mirabiliter diſtinguens, in *l. quod*
autem ſtipulatio, ff. de iur. dot. cuius dictum pro
notabili notat *Alex. in l. huiuſmodi, §. cùm pater,*
num. 2. ff. de legat. 1. & tunc, quando legatur nepti
17 ſimpliciter, quia lex † in dubio determinat, quod
præſumatur pater, vel Auus legare pro dote, *l. ſi cũ*
dotem, §. ſi pater, ff. ſolut. matrimon. Auth. præ-
terea, C. vnde vir, vel vxor, Alex. in all. §. cùm
pater, n. 2. Surd. deciſ. 244. n. 2. & pleniùs *conſ. 112.*
num. 1. & 2. benè poteſt deſeruire præſumptio con-
traria, ad declarandam legantis voluntatem, qui
non eſt caſus noſter, & in illis terminis loquitur,
18 † *Ruin.* in quo fundat, *Menoch. tàm in conſ. 183.*
quàm in præſumpt. 17. & primò in conſ. 58. num. 24.
& deindè in conſ. 72. num. 6. vol. 2. vbi coniectu-
ram hanc deducit ex dictis, *Alex. in l. huiuſmodi,*
§. cùm pater, num. 2. de legat. 1. qui loquitur, cùm
ſupradicta diſtinctione, & in *conſ. 68. num. 17. lib. 4.*
nullum verbum legitur, de hac præſumptione.

Tertia elicitur coniectura, ex conditione in le-
gato appoſita pro omni, & toto, quod habere, pe-
tere, & conſequi poſſint in bonis ipſius teſtatoris,
ex quacunquè cauſa, & ratione, ex quibus verbis
19 † videtur teſtator voluiſſe conſulere liberationi
bonorum ſuorum, & non filij, *Alciat. præſumpt. 17.*
num. 2. reg. 1. idem Menoch. eadem præſumpt. 17.
num. 13.

Sed ex facto ceſſat, quia prohibitio legitur in
teſtamento in bonis teſtatoris, & Papirij eorum
20 patris, † quo caſu ab eadem coniectura recedunt,
idem *Menoch. d. præſumpt. 17. nu. 13. & conſ. 183*
num. 18. Cephal. conſ. 485. num. 40. & 41. Hond.
conſ. 90. num. 10. vol. 1.

Quarta in deciſionibus cauſæ ponderatur con-
21 iectura, quod Auus, præter dotem neptibus † re-
lictam, hæredem inſtituit Papirium patrem dd. filia-
rum, quaſi voluerit honorare filium titulo hæredi-
tario,

tario, & neptes legato, *Menoch. eodem conſ.* 183.
num. 11. *& præſumpt.* 17. *num.* 18. *Soccin. Iun. in
conſ.* 33. *num.* 5. *lib.* 1.

Verùm effectus illius tollitur ex cõditione, quòd
22 neptes habeant legatum pro omni, † & toto, quod
poſſint conſequi in bonis Papirij eorum patris, & ſic
pro cauſa exonerationis neceſſitatis paternæ, illas
dotandi, non autem, vt ſimpliciter voluerit ſepara-
re à filio, quod neptibus reliquit, vt dicit *Soccin.
Iun. dict. num.* 5.

Quinta fuit addita coniectura, quod cùm teſtator
vltimæ filiæ Papirij reliquerit dotem in caſum Mo-
nachationis tantùm, & deinde ſubiunxerit, quòd ſi
voluerit nubere in ſæculo, teneatur Papirius ſup-
plere, dicebatur inde, declarari voluntatem legan-
tis, quod in reliquis ipſe, & non filius teneatur,
23 † arguendo ab exceptione, quæ ſolent confirmare
regulam in cæteris.

Et ex hac pariter coniectura, nihil inferri poteſt
ad diſtinctionem voluntatis aui legantis, quòd ma-
gis de tota ſua hæreditate, quàm de portione pro-
24 pria de fideicommiſſo † ſuppoſita, dotes detrahere
deberet Papirius, ſequendo diſpoſitionem, *Auth.
res, quæ, C. com. de legat.* & rationes allegatas in
deciſione Seraphini 440. *& per Simon. de Prat. de
vltim. volunt. lib.* 4. *dub.* 12. *nu.* 14. vt ſcilicet attẽ-
to fideicommiſſo teneat conſequentia in ſubſidium
de portione vinculata, ſed non de portione cohæ-
redum.

Ceſſantibus autem coniecturis contrariæ volun-
tatis, remanet firma regula deſumpta, ex *l. dotem
25 dedit, ff. de collat. bonor.* quæ † procedit etiamſi
aliquo modo poſſit hæſitari de voluntate, vt admit-
tunt, & probant allegati ſupra, pro hac concluſione,
26 † ex quo, probatio per coniecturas non admittitur
in hac materia, niſi illæ ſint vehementiſſimæ, & ne-
ceſſariæ. *Angel. in l. in quartam in fin. ff. ad leg.
Falcid. Cephal. conſil.* 485. *num.* 32. *Gabr. de iur.
dot. concluſ.* 5. *num.* 7. *Honded. dicto conſ.* 90. *nu.* 9.
lib. 1.

Supereſt ſecunda exceptio, ex defectu inſinuatio-
nis firmata in deciſionibus cauſæ, & requiſitæ in
Conſtitutione Aegidiana in contractibus minorum,
cui non occurritur per iuramentum, eadem Conſti-
tutione contradicente, nequè per exiſtentiam par-
ticularium Statutorum loci contractus, aliter diſpo-
27 nentium † circa ipſam inſinuationem, quando cum
ipſa Conſtitutione ſe cõpatiuntur, vt *Rot. declarauit
in Peruſina fideiuſſionis* 26. *Nouembris* 1611. *co-
ram D. Cardinali Pamphilio, & deciſ.* 385. *part.* 2.
recent. quæ eſt in eadem cauſa *coram bon. mem. Pa-
triarcha Manzanedo.*

Sed ex facto tollitur iſta compatibilitas, quia
Statutum Aſiſij, quod datur lib. 2. rubr. 30. continet
certam formam minoribus in contrahendo præſcri-
ptam abſquè inſinuatione, qua ſeruata decernit cõ-
tractus validos, & executioni demandandos, quo
28 † caſu Statutum illud particulare, non autem Con-
ſtitutio Aegidiana generalis ad omnes Prouincias
propter extenſionem Pauli III. ſeruandum eſt *Se-
raphin. deciſ.* 343. *per tot, & deciſ.* 57. *num.* 5. *im-
preſſa per Pic. ad Statut. Vrbis,* & pleniùs in *Reca-
naten. ſucceſſionis* 6. *Iunij* 1618. *coram bon. mem.
Buratto*; ex illa enim facultate exequendi poſitiuè
excluditur inſinuatio, quia verè ante illam, contra-
29 ctus non poteſt executioni demandari, † cùm non
ſit perfectus, *Bald. in l. ſancimus num.* 2. *C. de do-
nat. Gabr. conſ.* 158. *num.* 4. *&* 6. *lib.* 1. *Rim. iun.
conſ.* 119. *num.* 92. *Barz. deciſ. Bonon.* 94. *num.* 8.
Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aſſiſien. Crediti Dotalis.

Die Lunæ 21. *Iunii* 1632.

ARGVMENTVM.

Auus, ſi det, vel promittat nepti dotem, cuius contemplatione cenſeatur data, vel promiſſa, filij ſcilicet, vel eius propriæ neptis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes pro virili, ad præſtanda legata, tenẽtur.*
2 *Legatum ab Auo, neptibus factum contemplatione filij, non autem eius filiarum, cenſetur factũ.*
3 *Auus, quando dat nepti dotem, vel promittit, videtur id facere, vt tranſeat primò ad filium, & breui manu, ab eo, in neptem.*
4 *Auus, quando dat nepti dotem, non propter ſe, ſed pro filio, quando filius ſoluere tenetur, vel propter filium, qui ſoluere non poteſt.*
5 *Et officium Aui in hac parte, circa neptem ſemper pendet ex officio patris, erga filium.*
6 *Auus, quando ſoluit dotem nepti, dicta dos prouenit à patre, cuius contemplatione ſoluitur, vel promittitur, ſemper eſt ea imputanda in legitimã illius, debitam in bonis patris.*
7 *Auus dum dotat filiam, tenetur, & ipſa imputare eam in legitimam, ſibi debitã in bonis ſui patris.*
8 *Auus tenetur dotare neptem ex legali neceſſitate.*
9 *Neptes ſub nomine progeniei comprehenduntur.*
10 *Auus, quando dotat neptem, an videatur eius perſonam principaliter contemplare.*
11 *Filias dotandi officium principaliter pertinet ad patrem, quando poteſt dotem dare.*
12 *Filius propriam filiam non habet in poteſtate viuente Auo.*
13 *Non tamen ex hoc concludi debet, quod pater hoc caſu non teneatur ad dotandam filiam.*
14 *Probationes non leues, ſed vehementes adduci debent ad limitandam aliquam legalem diſpoſitionem.*

DECISIO CXLVI.

DICTVM fuit hæredes Seriati Lucatelli non
teneri ad ſolutionem medietatis dotis Claræ
vxoris Franciſci Mitæ, & ſororis Bernardini Luca-
telli Seriati nepotis.

Nam, etſi Bernardinus ſenior moriens condide-
rit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit Seriatum,
& Papirium eius filios, æquis portionibus, doteſq;
legauerit filiabus Papirij, tunc exiſtentibus, nempè
illis duabus, quæ nupſerint in ſæculo ſcuta tria mil-
lia, pro qualibet earum; vltimæ verò dotem tantùm
1 nubenti in Domino congruam, & † pro virili dicti
hæredes ad præſtanda legata teneantur, *l.* 2. *C. de
hæred. act. Cagnol. in l. hæredem, nu.* 16. *ff. de reg.
iur.*

Digitized by Google

iur. Pinell. in l. 1. par. 3. num. 29. C. de bonis mater. Surd. deciſ. 90. num. 2. & 224. num. 21.

Attamen viſum fuit ceſſare hanc obligationem
in Franciſco filio, & hærede Seriati, quia legatum ab
2 auo neptibus factum, contemplatione Papirij, † non
autem eius filiarum, cenſetur relictum, *l. dotem dedit, ff. de collat. bonor. l. profectitia in princ. ff. de iur. dot. Alciat. præſum. 17. num. 1. regula 1. Menoch. præſump. 17. in princ. lib. 3. Gabr. de iur. dot. concluſ. 3. in princ. Cephal. conſ. 105. nu. 23. lib. 1.* pleniſſimè *Surd. conſ. 118. num. 1. & ſeq. Honded. conſ. 90. in princip. lib. 1.* qui infinitos addunt pro hac opinione de veriori affirmantes, & prout hanc vti veriorem Rota admiſit in hac eadem cauſa inter Bernardinum Iuniorem, & eumdem Franciſcum
Mitam, cui fuit promiſſa dos per Tutricem dicti
3 Bernardini, quando enim auus dat † dotem nepti,
vel promittit, videtur id facere, vt tranſeat primò ad
filium, & breui manu ab eo in neptem, vt dicit *Angel. in l. in quartam, nu. 17. ff. ad l. Falcid.* & ſem-
4 per auus dat dotem, non † propter ſe, ſed pro filio,
quando filius ſoluere tenetur, vel propter filium,
qui ſoluere non poteſt, & officium aui in hac parte
5 circa neptem, ſemper pendet ex officio patris erga
filium, vt dicit *textus d. l. dotem dedit, ff. de collat. bonor.* & benè declarant *Cephal. d. conſ. 105. n. 38. & Honded. d. conſ. 90. num. 1.* & tunc, quia dos prouenit à patre, & cuius contemplatione ſoluitur, vel
6 promittitur, ſemper eſt † imputanda in legitimam
illius debitam in bonis patris, & ſic in propriam rationem, non autem de tota hæreditate detrahendam, cum damno cohæredis, *Cyn. in l. cum ſcimus, quæſt. 5. C. de inoffic. teſtam. Crauett. conſ. 219. num. 1. lib. 2. Cephal. dicto conſ. 105. num 23. lib. 1. Gabr. dicta concluſ. 3. num. 2. de iur. dotium,* & ſimiliter dum peruenit ad neptem, tenetur, & ipſa
7 imputare † in legitimam ſibi debitam, in bonis ſui
patris, vt dicunt *Angel. Alex. & Ripa in d. l. in quartam, ff. ad leg. Falcid.* & alij allegati per dictum *Honded. conſ. 90. num. 6. lib. 1.* & per conſequens ſemper excludatur à portione, de qua non debetur legitima.

8 Non obſtat, quod auus † teneatur dotare neptem
ex legali neceſſitate, per *l. cognouimus, C. de hered. inſtit.* ibi, *ſed, & dotem pro filiabus, & neptibus, & in l. fin. C. de dot. promiſſ.* ibi, *pro ſua dare pro-*
9 *genie*, ſub qua progenie, neptes † comprehenduntur, *Campeg. de dote, par. 1. quæſt. 16. Soccin. Iun. in l. 1. num. 190. ff ſolut. matr. & conſ. 79. nu. 35. lib. 3.* atquè ita ſemper perſona neptis, & non filij
10 † principaliter videatur in legato contemplata, &
ceſſet cauſa dotis profectitiæ.

11 Quia officium dotandi † filias principaliter per-
tinet ad patrem, quando poteſt dotem dare, ita expreſsè determinatur in *d. l. finali, C. de dotis promiſſ. & in l. qui liberos, ff. de ritu nuptiarum*, &
12 licet filius propriam filiam non habeat † in pote-
ſtate, viuente auo, non tamen excluditur à neceſſi-
13 tate dotandi, † & obligatio aui accedit, tanquàm
acceſſoria, *Auth. præſente, C. de fideiuſſ. Butr. conſ. 56. incipit Filius, Cephal. d. conſ. 105. num. 39.* & idem admittit *Honded. dicto conſ. 60. nu. 26. lib. 1.* quàmuis ipſe moueat hanc difficultatem.

Non obſtant coniecturæ voluntatis aui, quod magis contemplatione neptum, dotes legauerit, quam reſpectu Papirij filij, cum quibus intentionẽ poſſe declarari admittunt omnes ſupra allegati, pro contraria opinione, quia omnibus fuit reſponſum in reſolutione * capta inter Bernardinum Iuniorẽ, & Franciſcũ Mitam, & oſtenſum, vel non releuare;
vel leues eſſe, cum tamen debeant afferri vehemen-
14 tes, dum tendunt † ad limitandam præſumptio-
nem *l. dotem dedit. ff. de collat. bonor. Cephal. conſ. 485. num. 32. Gabr. de iur. dot. concluſ. 5. num. 7. Honded. conſ. 99. num. 9. lib. 1.* Et ita &c.

* De qua, vide in præcedenti deciſione.

R. P. D. PIROVANO.

Seneſ. Coadiutoriæ.

Die Veneris 25. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Pro integra actorum tranſportatione ſtat præſumptio, itaut contrariùm aſſerenti incumbat onus probandi. Acta, quando dicantur verbaliter producta, & an illa ſint tranſportanda. Contradictor legitimus, quis non dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Acta præſumuntur integrè tranſportata.*
2 *Productio, quando dicatur facta verbaliter.*
3 *Acta producta verbaliter, non egent tranſportatione.*
4 *Contradictor legitimus, nõ dicitur is, ad aliquid impediendum, dum non tangitur ſuum ius.*
5 *Aetas annorum 21. non eſt legitima ad Subdiaconatum.*
6 *Beneficium requirens aliquam qualitatem in accipiente, ſufficit, quod iſta habilitas interueniat intra annum etiam à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ.*
7 *Beneficium requirens literaturam in Clerico, requiritur, quod iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt. vide num. 9.*
8 *Appellari poteſt à reprobatione examinatorum.*
10 *Pars non eſt citanda, quando examinatur quis, ad effectum obtinendi aliquod beneficium.*

DECISIO CXLVII.

CAVSA iterum * ſuper eiſdem propoſita, dictum fuit, ſtandum eſſe in deciſis quòad ſecundam partem, & quòad primam recedendum.

Viſum enim fuit gratiam Creſcentij in omnibus narratis eſſe iuſtificatam, prout in deciſione cauſæ fuit firmatum.

Nequè obſtant, quæ replicantur de non integra tranſportatione Actorum, cum deficiant Indulta, & alia in productione ſpecificata.

1 Quia regula eſt contra † dantem de non integra tranſportatione, niſi contrariùm probauerit, *Crau. de antiq. temp. part. 2. num. 55. Rot. deciſ. 59. nu. 1. coram Papa Gregorio XV.* Contrariùm autem probatum dici non poteſt eò ipſo, quod non docetur de pro-

2 productione † reali per verba, tenoris, vel *facto pro-*
ducit, vel *animo rehabendi*, vel *Inſtrumentū incipit*
3 *ſic &c.* quibus circūſcriptis, productio † remanet
verbalis, quæ in tranſportatione non eſt neceſſaria,
Rota deciſ. 561. nu. 10. par. 1. recent. & Add. ad ſu-
pradictam deciſ. 59. coram Papa Gregor. XV. la-
tiſſimè comprobant.

Non obſtat falſitas narratiuæ ſeruitij Eccleſiæ Coadiuti per 35. annos, nec obſtare gratiam, Perinde valere, ac ſi expreſſum fuiſſet per 27. annos, cùm non fuerit facta mentio litis, dum adhuc penderet.

Quia cū ſanatio, & ſeù reualidatoria non tangat
4 ius Capituli, ex quo non eſt † legitimus Contradi-
ctor, quando Canonicatus non vacant, vt in præ-
ſenti, tunc non eſt neceſſaria litis mentio. *Innoc.*
in c. mandatum num. 7. de reſcript. Rota coram
Papa Gregorio XV. deciſ. 221. num. 4. & coram
bon. mem. Card. Caualerio in deciſ. 450. num. 3.

Deniquè non obſtat, quod Creſcentius, non ha-
beat ætatem ſufficientem ad Subdiaconatum,
5 † tanquàm natus anno 1610. 11. Auguſti, & gra-
tia eſt expedita de anno 1630. 26. Auguſti, itaut
vix attigerit annum vigeſimum primum.
6 Quia ſufficit, quod habilis fuerit † ad faciendū ſe
promoueri intra annum, etiam à die adeptæ pacificæ poſſeſſionis, *cap. commiſſa de elect. in 6. c. ſi pro Clericis pauperibus de praben. eod. lib. 6. Abb. in c. cum in cunctis, §. inferiora num. 10. de elect.* de qua habilitate reſpectu temporis hodiè dubitari non poteſt.

Receſſerunt autem Domini à prima parte, quia conſtat Creſcentium fuiſſe examinatum, & approbatum, quatenùs Canonicatus non habeat annexā præbendam Theologalem, vel Curam animarum, & ideò, cùm non appareat Canonicatum habere dictas qualitates, examen ſuffragatur.

Non obſtat, quod idem Coadiutor fuerit exami-
natus de menſe Septembris præteriti in partibus,
fueritquè reprobatus; vnde ad nouum examen de
mēſe Maij ſequentis in Curia nō debuiſſet admitti,
7 cum habilitas † requiratur de tempore examinis,
non autem poſt, de quo tempore potuit addiſcere,
c. ſi eo tempore cum gloſa in verbo, effectus, de re-
ſcript. in 6.

Quia, & ſi iſta qualitas litteraturæ ſit talis, quæ
poſſit ſuperuenire, nec infeatur ex tēpore præſenti
in præteritū, vt dicit *Menoch. de præſump. 24. nu. 5.*
8 *lib. 1.* attamen quādo reprobatus ſtatim † appella-
uerit, & Iudicem adiuerit, & ſe obtulerit examini,
9 non eſt, quod ei imputetur, etiam † ſi examen ſe-
quatur ex interuallo, *Rota deciſ. 527. num. 3. coram*
Papa Gregor. XV. & 968. num. 7. coram. bo. me.
Card. Seraphino, in quibus ponderatur tempus, quod conſumitur in obtinenda citatione, cum Inhibitione in compulſandis Actibus, in itinere de partibus ad Curiam, antequàm deueniatur ad ſecundum examen.

Nec releuat, quod poſtremum hoc examen factū
10 fuerit abſquè partis citatione: quia partem † non
eſſe citandam apertè ſenſerunt, *Innoc. in c. finali in fine de tranſlat. Prælat. Felin. in c. fin. num. 36. de præſumpt.* & ratio eſt, quia huiuſmodi clauſulæ magis ſonant in monitionem, quam in conditionem, vt aduertit idem *Felin. num. 18.* vt propterea magis ſit ſatisfaciendum conſcientiæ Executoris, quàm parti opponenti in actu extraiudiciali.

Ea ita &c.

* Cauſa hæc fuit propoſita ſub die 24. eiuſdem menſis, & anni, & eſt deciſ. 138. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Præneſtina Cenſus.

Die Veneris 25. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Pecunia numerata an requiratur in extinctione cenſus.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio admittitur in extinctione Cenſus.*
2 *In Cenſus extinctione, non requiritur pecunia numerata.*
3 *In Cēſus extinctione, licet requiratur actus retroſimilis, non tamen exigitur pecunia numerata.*
4 *Cenſus non poſſet cedi, permutari, aut donari, ſi in eius extinctione requireretur pecunia numerata.*
5 *Cenſus, creditore conſentiente, poteſt extingui pro quacumquè ſumma, & eo inuitò pro parte conſiderabili.*
6 *Compenſatio habet vim ſolutionis.*
7 *Compenſatio eſt ſolutio.*
8 *Scriptura pro intereſſe habente, non probat.*
9 *In contractibus poſteriora derogant prioribus.*

DECISIO CXLVIII.

CENSVS venditus per Ioannem Vbertum
Hieronymo Belo remanſit valoris ſcut. 600.
vt in deciſ. in hac cauſa facta 4. Martij 1630.*
quare, cùm dubitauerim, an integri fructus huius
Cenſus deberentur, vel ſolum pro rata ſcut. 250.
Rota bis cenſuit ſolum pro iſta rata deberi, quæ
ſententia etiam hodiè placuit DD. ea demùm
rationе, quia vigore compenſationis iſte Cenſus fuit
1 extinctus, prout eadem † compenſatio admittitur
in Cenſus exinctione ex allegatis in d. deciſ. 4. Mar-
tij,* & in alia 14. Iunij 1630.* ad quorum corro-
borationem addi poteſt, quod in extinctione Cē-
2 ſus non requiritur † pecunia numerata, vt fuit reſo-
lutum in *cauſa Romana Cenſus 7. Februarij 1607.*
coram bon. mem. Attrebaten. in qua fuit dictum,
quod licet in extinctione Cenſus requiratur actus
3 retroſimilis, non autem exigitur pecunia † nume-
rata, quia clauſula illa, hanc autem ſalutiferam &c.
de qua in Bulla Pij V. in extinctione non poteſt re-
ferri ad numeratæ pecuniæ interuentum, alioquin
4 Cenſus non poſſet † cedi, permutari, aut donari,
vt fuit etiam conſideratum coram me in *cauſa Be-*
neuentana Cenſus 18. Martij 1613. & nouiſſimè
ponderat *R. P. D. Leornardus Duratus Ord. Cler.*
Reg. in ſuo eleganti tractatu de Cenſib. quæſt. 25.
num. 59.

Quod autem Cenſus fuerit extinctus; per com-

pen-

penſationem ſatis patet ex deſcriptione facta in libris Ioannis Vberti iuncta ſubſcriptione, & approbatione Hieronymi de Belis. Ad debitum enim d. Hieronymi fuit ſcripta ſequens partita, videlicet, *A di 9. Marzo 1590. s'è ſaldato il conto con il Sig. Girolamo, & reſta debitore di ſcudi 350. defalcatoſi tutti li frutti, che lui haueua hauere da noi fino al di detto, tanto del Cenſo, come del reſto della dote, & altri denari ſpeſi per noi, ſe n'è fatto il detto Inſtrumẽto per mano del Ricchetto, & ſe li ſono anco menate buone le partite di rincontro.* Et huic computo vna cum partitis è regione de quibus ſtatim dicetur, Hieronymus per hæc verba ſe ſubſcripſit. *Io Girolamo Belo accetto, & confermo quanto di ſopra è ſcritto da vna banda, & dall'altra, & afferma non ſolo queſto conto, ma quanti ne ſono in ogni altro libro di Gio. Vberto mio Socero*, quare cum iſta ſubſcriptio Beli ipſum afficiat, vt latè fuit dictũ in alijs deciſionibus, ſequitur omnibus computatis Hieronymum remanſiſſe debitorem in ſcutis 350. & ſic Cenſum qui erat ſcut. 600. remanſiſſe ſolum pro ſcut. 250. Clarum eſt enim, quod conſentiente
5 † creditore Cenſus poteſt extingui pro quacunquè parte, & eo inuito pro parte conſiderabili, ex cumulatis in deciſ. facta 4. Martij 1630. verſ. non obſtat, quod Cenſus, quæ quidem rata in hoc caſu, cum ſit cõſiderabilis, Hieronymus cogitur inuitus
6 compenſare, cum compenſatio † habeat vim ſolutionis, *Cenc. de cenſ. par. 3. cap. 1. quæſt. 3. art. 6. num. 5. & 6. & in Addit. num. 8. & 9.* & eſt de mente Rotæ ex allegatis in deciſione facta 4. Mar-
7 tij 1630. & quod compenſatio † ſit ſolutio, probat *text. in l. ſi debitor, ff. qui pot. in pign. habe.* latè *Felin. in cap. ſuborta, num. 2. de re iud. Tiraq. de retract. conſang. §. 3. gloſ. 3. nu. 6. Crot. conſ. 139. num. 7. Pariſ. conſ. 121. num. 19. vol. 1.*

Non obſtat partita poſita in regione ad creditum Hieronymi Beli ſub ſub 5. Martij 1590. videlicet 20 Octobris 1589 *Deue hauere* (ſcilicet Hieronymus) *per vn ſemeſtre delli denari hauuti à Roma à cenſo da lui, ſono ſtati ſcudi 600. delli quali n'hà hauuto ſino ad hoggi ſcudi 367. come nelle partite ſi vede, di modo che reſtano in ſcudi 233. per li quali deue hauere per li frutti del ſemeſtre del di ſopradetto ſcudi 8. b. 74.* ex quibus infertur non eſſe habendam rationem iſtarum partitarum, cum in iſta ad creditum Hieronymus remaneat creditor in ſolis ſcut. 233. nec fructus Cenſus correſpondeant; nam pro reſponſione aduertebant Domini. Primò, quod iſta partita eſt anni 1589. licet fuerit deſcripta 5. Martij 1590. Secundò, quod eadem partita fuit deſcripta ante ſolidationem computorum, & in ipſa ſolidatione fuit illius habita ratio eo modo, quo debuit haberi, prout clarè deprehenditur ex dicta partita debiti Hieronymi, ſcripta 9. Martij. Ibi. *S'è ſaldato il conto con il Sig. Girolamo*, & ibi. *Se li ſono anco menate buone le partite di rincontro*, & ſic etiam iſta partita poſita è regione, vt dictum fuit.

Nequè facit, quod Hieronymus in proprijs libris deſcripſit ſe debitorem Io. Vberti in ſcut. 350. pro quibus dixit intereſſe non eſſe ſoluendum, hincquè conſtat noluiſſe extinguere Cenſum ex eo, quod ſi voluiſſet extinguere non conſtituiſſet ſe debitorẽ, quod etiam comprobatur, dum per acta Ricchetti conſtituit ſe debitorem Io. Vberti. Nam omiſſo,
8 quod illa † ſcriptura tanquàm perſonæ intereſſe haben. non probat pro ſcribente, *l. exemplo, l. rationes, & l. inſtrumenta, C. de probat.* cum alijs per *Genu. de ſcript. priuat. lib. 4. tit. 1. in princ.* cum dicta partita fuit ſcripta 9. Martij prout etiam eadem die rogatum fuit per Ricchettum Inſtrumentum, ſi dictum Inſtrumentum non obſtat, nequè etiam obſtat dicta partita, & quod dictum Inſtrumentum non obſtet ſatis deprehenditur, quia de eo fuit facta mentio in partita libri approbata à Hieronymo, ex qua cum colligatur extinctio Cenſus pro rata ſcut. 350. parum refert, quod Hieronymus ante conſtituerit ſe debitorem, cum hoc facere potuerit ad docen. magis de ſuo debito, vt cautiùs poſſet per viam compenſationis fieri pro illa rata extinctio Cenſus, & faciunt regulæ vulgares, quod in
9 † contractibus poſteriora derogant prioribus, *l. pacta nouiſſima, C. de pact.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

☞ ** Prima eſt deciſio 354. ſupra par. 5. recent. Altera verò tota in facto conſiſtit.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Lunæ 28. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Contractus, quando non ſubiaceat vitio nullitatis, non obſtante, quod in eius inſtrumento, Notarius non aſſeruit, quod contrahentes cognoſcebat, cum hoc ſit neceſſarium, juxta reformationem fel. rec. Pauli V.

SVMMARIVM.

1 *Notarius, vel vnus ex teſtibus, ſi non cognoſcat contrahentem, ſecundùm reformat. Pauli V. cõtractus non ſuſtinetur, & etiam requiritur quod de cognitione fiat mentio in inſtrumentis,*

2 *Et iſta Conſtitutio nititur tantùm ratione illa vt obuietur fraudibus, & ſuppoſitioni perſonarum, Notario ignotarum.*

3 *ex Proemio mens, & ratio finalis Legiſlatoris apprimè colligitur.*

4 *Rationi finali, quæ eſt intrinſeca, & prædominans virtus legis, quando ſatisfit, excluditur fraus, & contractus ſuſtinentur.*

5 *Forma aliqua in contractu, quando eſt inducta à lege, ad certum effectum, obuiãdi ſcilicet fraudibus poteſt per æquipollens adimpleri, & adimpleta, quando dicatur.*

6 *Perſonæ ſuppoſitionis fraus, quando non poſſit cõſiderari in aliquo contractu.*

7 *Fideiuſſor dilationem petendo à creditore, dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem.*

8 *Fideiuſſor dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem, ſi ſoluerit partem debiti.*

9 *Fideiuſſor aliquis, quod ſe obligauerit in aliquo contractu, ex quibus reddatur certum.*

10 Con-

10 *Contractus tunc irritantur,ſecundùm reformat.*
Pauli V. ex omiſſa atteſtatione per Notarium,
quod cognoſceret contrahentem; quando nega-
tur ab illo contrahente,in inſtrumento obligato
ſe contraxiſſe.
11 *Vnde ceſſat diſpoſitio dùm contrahens contractū,*
& obligationem realem faſſus eſt,tunc enim non
ſinè dolo peteret annullationem contractus.
12 *Ex Dolo, & culpa aliena, quis patrocinium non*
debet exquirere.
13 *Forma ſubſtantialis in aliquo actu requiſita,non*
poteſt, per æquipollens adimpleri.
14 *Forma in aliquo contractus, ſi ſit inducta ad cer-*
tum effectum,ſat eſt, quod ſatisfiat mēti Legiſla-
toris illam formam inducentis,& ille ab eo cogi-
tatus effectus ſequatur.
15 *per Statutum,ſi requiratur pro forma, vt in in-*
ſtrumentis exprimetur,nomen, agnomen, & co-
gnomen contrahentium,ſatisfactum illi cēſetur.
16 *Si quis nominetur,aliquo nomine ſingulari, ex quo*
æquè benè habeatur identitas perſonæ, & ſic per
æquipollens.

DECISIO CXLIX.

PLACEBANT Dominis fundamenta deciſionis
in hac cauſa, emanatæ ſub die 27. Iunij anni
præteriti coram me*, in qua firmatum fuit obli-
gationem Hippolyti ex eo nullam eſſe, quia non
apparebat Notarium habuiſſe notitiam dicti Hip-
polyti obligati,nequè in inſtrumēto atteſtatus fue-
rat, ſe cognoſcere eundem contrahentem, prout
exigitur à Conſtitutione fel.record.Pauli Quinti ſu-
per reformatione Tribunalium, quæ procedit an-
nullando actum, cum clauſula decreti irritantis, &
clauſula ſublata &c. verùm quia deciſio prædicta
emanauit Hippolyto tantùm informante, hodie
exhibitis iuribus pro Sauonantio, & diligentiùs ab
eo propoſitis, circumſtantijs cauſæ, vtraquè parte
informante reſolutum fuit,recedendū eſſe à deciſis.
Quoniam, licèt clara ſit diſpoſitio reformationis
1 Pauli V. quod † vbi Notarius, vel vnus ex teſtibus
contrahentem non cognoſcit, & de huiuſmodi co-
gnitione tabellio non teſtatur in inſtrumento, con-
tractus non ſuſtineatur; Tamen Domini animad-
uerterunt dictam Conſtitutionem,illa dumtaxat ni-
2 ti † ratione, vt obuietur fraudibus, & ſuppoſitioni
perſonarum Notario ignotarum, alijſq. impoſturis
prouideatur, quibus fieri poſſet alterum pro alte-
ro in obligationis nexum non conſentientem inijci,
3 quod & habetur in prohemio, ex † quo mēs, & ra-
tio finalis legiſlatoris apprimè colligitur, *l. 1. ff. ad*
Macedon. l. fin. ff. de hæred. inſtit. Et propterea
quotieſcunquè rationi finali, quæ eſt intrinſeca, &
4 prædominans virtus legis, ſatisfit, † excludituq.
fraus, & perſonarum ſuppoſitio, ceſſare diſpoſitio-
nem reformationis, & obligationes atque contra-
ctus ſuſtineri dixerunt Domini; & quatenus etiam
mētio huiuſmodi cognitionis Notarij eſſet pro for-
5 ma, cum tamen † ſit inducta ad certum effectum
obuiandi, ſcilicet fraudibus, poſſe per æquipollens
adimpleri,& adimpletam dici, dum intentus habe-
tur effectus excluſionis fraudis, *iuxta tradita per*
Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 15. nu.
42. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 309. num. 1. &
deciſ. 1413. num. 3. & deciſ. 267. n. 6. par. 1. diuerſ.

In caſu autem pręſenti non poſſe cōſiderari frau-
6 dem, & perſonæ ſuppoſitionem † viſum fuit appa-
rere nedum ex eo, quia in inſtrumento, in quo defi-
cit clauſula, mihi Notario cognitus &c. reuera Hip
polytus fideiuſſor interceſſit, ſed & quia idemmet
Hippolytus præuia mentione pręſtitæ fideiuſſionis
pro cenſu, conſenſit, vnum ex fideiuſſoribus libera-
ri, & D. Sauonantium ſubrogari, & ſic propriam
faſſus eſt, & confirmauit obligationem, vt in Sum-
7 mario num. 3. & † deinde dilationem ad ſoluēdum
petijt à creditore, Summario num 5. per quam pa-
ritet confeſſus fuit fideiuſſoriam obligationem, *l. ad*
ſolutionem, & ibi DD. C. de re iudic. Felin. in cap.
quòad conſultationem. nu. 7. de re iudic. Becc. conſ.
106. num. 45. & ſeqq. & dixit Rota in Romana
domus 13. Aprilis 1614. coram bo. me. Vbaldo; &
demum habita dilatione idem Hippolytus partem
cenſus, nempè ſcuta 100. miniſterio Io. Franciſci
8 fratris perſoluit, d Summ. num. 5. ſicq. † iterùm
obligationem ratam habuit, ad tradita per *Creſcēt.*
deciſ. 1. de procurat. Surd. deciſ. 62. n. 13. & ſeqq.
Card. Mantic. deciſ. 13. num. 10. Ex quibus omni-
bus benè deducitur reuera hunc Hippolytum fuiſ-
ſe illum, qui, ſtipulante Notario, in primo inſtrumē-
9 to fideiuſſor acceſſit; † indeq. ceſſat omnis fraudis
ſuſpicio, & perſonæ ſuppoſitio, & videtur caſus iſte
in Conſtitutione Pauli Quinti omiſſus: ibi enim
dum irritantur contractus ex omiſſa per Notarium
10 atteſtatione, † quod cognoſceret contrahentem
præſupponitur negari ab illo contrahente in inſtru-
mento obligato, ſe contraxiſſe; vnde ceſſat diſpoſi-
tio dum contrahens contractum, & obligationem
11 † realem faſſus eſt, vt in caſu præſenti, tunc enim
non ſine dolo peteret annullationem contractus, &
12 ex culpa aliena, doloué Notarij † patrocinium
exquireret.
Non obſtat, quod atteſtatio huiuſmodi cognitio-
nis Notarij, cum requiratur in actu, dicatur forma
13 ſubſtantialis, † adeout per æquipollens adimpleri
non poſſit, *Bart. in l. vniuerſa. num. 5. C. de precib.*
Imper. offerend. cum alijs, quoniam imò hæc for-
ma eſt inducta ad certum effectum, vt ſupra dictum
eſt, & reformatio habuit ſcopum, vt euitarentur
fraudes, quemadmodùm in ſimili cenſuit *Rota in*
Romana ſocietatis officij 5. Iulij 1627. coram me;
14 vnde ſat eſt, quod ſatisfiat menti Legiſlatoris † il-
lam formam inducentis, & ille ab eo cogitatus ſe-
quatur effectus, *Roman. conſ. 433. num. 1. verſ. 7.*
conſidero, Ruin. conſ. 137. num. 9. lib. 1. Rota deciſ.
33. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ. & in præallegata
Romana ſocietatis officij, coram me, & in his ferè
terminis, quod ſi per Statutum requiratur pro for-
15 ma, † vt in inſtrumentis exprimatur nomen, agno-
men, & cognomen contrahentium, ſatisfactum illi
cenſeatur, ſi quis nominetur ſingulari aliquo no-
16 mine, ex quo æquè benè † habeatur identitas per-
ſonæ, & ſic per æquipollens, tradit poſt alios *Brun.*
in tract. de forma, tit. quando cenſeatur aliquid
traditum pro forma, concl. 12. col. 5. ſub §: iſta er-
gò ſunt, verſ & ſic etiam procedit, & in tit. de po-
tentia, & effect. form. verſ. 3. prædicta concluſio
ſol. mihi 56.
Et ita vtraquè parte informāte reſolutū fuit &c.

* Eſt deciſ. 62. ſupra in hac eadem parte.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Parrochialis

Die Lunæ 28. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, ſunt reſeruata, ſi iſti decedant intra duas dietas, nulla habita diſtinctione Curialitatis, vel ne, quod tamen hoc non intelligitur, ſi talia beneficia ſita ſint in Vrbe.

SVMMARIVM.

1 *Dieta legales ſolent computari viginti milliaria, pro qualibet die.*

2 *Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, vel decedentium intra duas dietas, ſunt reſeruata. & num. 12.*

3 *Et iſta reſeruatio habet locum, ſiuè iſti ſint Curiales, ſiuè non, & nulla habita diſtinctione negotiorum. vide num. 5. & num. 11.*

4 *Text. in cap. præſenti, de præben. in 6. generaliter loquitur.*

6 *Cap. præſenti. de præben. in 6. eſt intelligendum diſcretiuè.*

7 *Sedes Apoſtolica, & Romana Curia idem eſt.*

8 *Cap. 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam ad effectum reſeruationis, inter Vrbem, & Romanam Curiam, de morientibus apud Sedem.*

9 *Cap. præſenti de præben. in 6. declaratur.*

10 *Curialitatis diſtinctionem, ſtylus Dataria numquàm attendit, quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacantium, apud Sedem, quæ non ſunt ſita in Vrbe.*

13 *Auditor Cameræ negari non poteſt, quin ſit de primarijs Iudicibus Curiæ.*

14 *Curialitatis qualitas, requiritur in decedente apud Sedem, ad hoc vt eius beneficia ſita in Vrbe, ſint reſeruata.*

15 *Papa, ſi beneficia vacantia apud Sedem intra menſem non conferat. expirat reſeruatio.*

16 *Cap. Statutum. de præb. in 6. eſt antiquatum, & abrogatum, per Extrauag. Bonif. VIII. prima. de præben.*

DECISIO CL.

VACANTE Beneficio, de quo agitur de menſe Iunij 1630. de eo, ordinaria auctoritate fuit prouiſus Franciſcus, & poſtea Sebaſtianus illud obtinuit à Sede Apoſtolica, cum narratiua, quod vacauerit per obitum Dominici Ferrini, qui priùs acceſſerat ad Vrbem, & mox recedendo intra duas dietas obijt; & exindè idem Sebaſtianus obtinuit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, ac ſententiam ſuper Immiſſione, & declaratoriam. Cæterùm appellatione interpoſita reſcriptum fuit cum clauſula, arbitrio, ſuper quo, cùm eſſet ſuſcepta diſputatio, ordinatum fuit, vt videretur de bono iure, appoſito ſequeſtro, & hodiè eo diſcuſſo, dictum fuit conſtare de bono iure Sebaſtiani prouiſi Apoſtolici.

Quia ex teſtibus datis formiter examinatis, cõſtat Dominicum veniſſe ad Vrbem, & adhuc febri-
citantem à Curia receſſiſſe, ac in terra Cortanellæ
obijſſe, quæ cùm reperiatur intra duas dietas lega-
les, dum ab Vrbe diſtat per 35. milliaria tantùm,
vt dicunt Teſtes dati, & Communitas eiuſdem
1 Terræ fidem facit, † dictæ autem dietæ legales ſo-
leant computari viginti milliaria, pro qualibet die,
l. vicena millia, quæ eſt prima. ff. ſi quis caut. &
hoc ipſum determinat *gloſ. in c. præſenti. in verbo
legales. de præb. in 6.* inde colligitur clara reſerua-
tio deſumpta *ex c. præſenti. in princip. de præben
in 6.* in qua conſiſtit ſubſtantia boni iuris Sebaſtia-
2 ni, vbi reſeruantur Beneficia venientium † ad Cu-
riam, & recedentium ab ea, & decedentium intra
duas dietas, quæ etiam clariùs repetitur in *Extra-
uag. Ad regimen.* innouata per regulas, ſecundùm
Put. deciſ. 100. in fine, lib. 3. ibi, *necnon quorumli-
bet pro quibuſcunquè negocijs ad Romanam Cu-
riam venientium, ſeù etiam recedentium ab eadem,
ſi in locis à dicta Curia vltra duas dietas legales
non excedentibus, forſan obierit.*
3 Et in hac reſeruatione non eſt † conſtituenda
differentia perſonarum ad Vrbem venientium, aut
recedentium, ſiuè Curiales ſint, vel non; nam in
textu & Legati, & Nuntij Sedis includũtur, & de-
4 mùm † qui vis alij, quæ verba exponũtur per *Gloſ.
ſiuè Curiales, ſiuè non*, & eundem ſenſum habuit
*Gulielmus de Monte Lauduno in d. cap. præſenti. &
vtrùmquè Rota ſequuta eſt in cauſa Sabinen. be-
neficij 24. Martij 1631. coram D. meo Verolpio.*
5 Similiter nequè diſtinguenda ſunt † negocia, pro
quibus, quis Curiam ingreditur, & ab ea recedit; ſci-
licèt peregrinationis, recreationis, negociationis,
litis, & ſimilium, aut pro eiſdem, ad quos deſtinan-
tur accedentes ad Vrbem, & poſtea recedentes,
quaſi in hac parte, Vrbs ipſa ſit diſtinguenda à Cu-
ria, nam ſi ad Vrbem, nulla adſit reſeruatio; Si ve-
rò ad Romanam Curiam intret reſeruatio; prout
6 eumdem textum in *cap. præſenti* diſcretiuè † viden-
tur intellexiſſe *Ioan. Andr. ibidem num. 5. Gemin.
num. 4. Butr. num. 5.* dicentes Sedem Apoſtolicã,
7 & Romanam Curiam idem † eſſe, & ideò poſſe in-
ferri huiuſmodi diſtinctionem, ſecũdùm qualitatem
negociorum, & eorum, cùm quibus negocia veniant
pertractanda.
Quia ſicuti in principali reſeruatione, de qua in
cap. 2. eiuſdem tituli de præben. in 6. de morienti-
8 bus, † apud Sedem nulla conſtituitur ad effectum
reſeruationis differentia inter Vrbem, & Romanã
Curiam, niſi in limitatione caſuum expreſſorum in
ſecunda parte dicti *c. præſenti*, vt plenè firmatur
in eadem *deciſ. Sabinen. beneficij*; ita nec etiam eſt
habenda ratio dictæ diſtinctionis in ampliatione re-
ſeruationis, quòad accedentes, & recedentes à Ro-
9 mana Curia, de qua in *d. cap. præſenti*, † ex cuius
lectura patent duæ partes principales; in prima
diſponitur de venientibus, & recedentibus à Ro-
mana Curia, qui obierunt intra duas dietas, & de
hac non eſt quæſtio inter ſcribentes, quod quis ve-
10 niat ad Vrbem, vel ad Curiam, † & ſtylus Datariæ,
ſemper fuit non attendere hanc diſtinctionem; ſe-
cunda verò pars eſt, quæ incipit, ibi, *Idem eſt ſi
aliquis Curialis*, et in caſibus ibi expreſſis benè eſt
habenda ratio Curialitatis; ſed de prædictis nunc nõ
agitur, & quatenùs daretur, vt ad qualitatem nego-
ciorum

Digitized by Google

11 ciorum eſſet recurrendum pro diſtinctione † Curia-
litatis, difficultas ſublata remanet per *Extrauag.*
Ad Regimen. ſemper innouatam per *Regul. Can-*
cellaria, vt dicit *Put. alleg. deciſ.* 190. *lib.* 3. vbi pro
quibuſcumquè negocijs, venientes, & recedentes,
12 & morientes intra duas dietas † includit; & nihi-
lominùs ſiuè attendatur negocium tractatum co-
ram A C. ſiuè coram Cardinali Epiſcopo Sabineñ,
de quibus deponunt Teſtes dati, ſemper negocia
13 prædicta ad Curiam pertinent; nam quòad A. † C.
negari nõ poteſt, quin ſit de primarijs Iudicib. Cu-
riæ *Clem. Ne Romani, in verbo, expirare de elect.*
quò verò ad Cardinalem Epiſcopum, cùm habeat
ſuas facultates, de quibus in Breui dato, exercendi
iuriſdictionem in Curia, non potuit Dominicus in-
trare Vrbem, quin ad Curiam venerit, in qua nego-
cia iudicialia tractantur.

Demùm ad eundem effectum reſeruationis non
eſt habenda ratio Beneficiorum vacãtium per obi-
tum prædictorum, niſi quando morientes obtinent
14 Beneficia ſita † in loco Curiæ, prout ſunt Cappel-
laniæ, Clericatus, & Beneficiati Eccleſiarum Vr-
bis, quæ ex clara diſpoſitione *d. cap. præſenti.* §. *ſa-*
ne, debent morientes habere qualitatem Curialita-
tis ad eundem effectum reſeruationis, prout refert
Simonett. de reſeruat. quæſt. 30 & exinde emana-
runt infinitæ deciſiones, *in Romana Clericatus, Ro-*
mana Beneficiatus, Romana Cappellaniæ, quæ re-
cenſentur in deciſione *Sabinen. Beneficij*, inter quæ
Beneficia, non eſt, de quo agitur, ſed in Diœceſi
Cluſina, vt narratur in literis Sebaſtiani.

Non obſtat, quod obitus Dominici cõtigerit die
prima Iunij, prouiſio vero Papæ legatur die 14. Iu-
15 lij, & ſic poſt † menſem, à quo reſeruatio expirat
per *cap. Statutum, eod. tit. de præben. in* 6.
16 Quia diſpoſitio † *dicti cap. Statutum* fuit anti-
quata, & abrogata per *Extrauag. Bonifacij VIII.*
prima, de præben. incipit *Pia ſollicitudinis*, de qua
abrogatione teſtantur *Rota deciſ.* 12. *de præben. in*
nou. Lap. alleg. 96. *Simonett. de reſeruat. q.* 30. *Go-*
meſ. in reg. de triennal. quæſt. 31. *num.* 5. & quàm-
uis non defuerint, qui contrarium defendant, verio-
rem tamen, & certiorem probarunt *Gonzal. ſuper*
regul. 8. *in proem.* §. 6. *num.* 148. *Garzias de be-*
nefic. par. 5. *cap.* 1. *num.* 100. qui contrarijs ſatisfa-
ciunt, & reſponſiones datæ placuerunt Dominis,
& cum illis tranſierunt. Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Aſsecurationis.

Die Lunæ 28. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur de aſsecuratione Nauium, quando
ſcilicet dicatur veniſse caſum obligationis.
Et nonnulla circa nomen Nauium. Teſtes
in concurſu, qui præferantur.

SVMMARIVM.

1 *Obligationis caſus, quando euenit, tunc ſtatim*
dicitur commiſſa ſtipulatio, & ex ea agi poteſt.
2 *Identitas, quando certior reddatur.*
3 *Nauis qualibet ſuo nomine proprio nominatur, &*
euitetur incertitudo, quæ in appellatiuis generi-
cis cauſatur.
4 *Nauis, quando aſſecuratur, non intelligitur aſſe-*
curata ea, quæ à proprietate verbi Nauis diſcordat.
5 *Significatio duplex, quando concurrit in aliqua*
re, tunc magis propria eſt ſequenda & tenenda.
6 *Nauis nomen, certam, & indiuiduam ſpeciem*
nauigij non continet, ſed magis generis eſt, com-
prehendens plures ſpecies Nauium, ſub ſe.
7 *Probatio non debet eſſe poſſibilis, ſed neceſſaria.*
8 *Regulam habens pro ſe, dicitur habere intentio-*
nem fundatam.
9 *Teſtis deficiens in ratione, non probat.*
10 *Teſtis non informatus, de re ſuper qua examina-*
tur, non attenditur.
11 *Nauis nomen eſt genericum, & conuenit pluri-*
bus nauigijs.
12 *Teſtium dicta, quæ obſcurantur, & reuouentur*
à contrarijs probationibus non attenduntur.
13 *Homines diſtinguntur inter ſe ex proprio nomi-*
ne, quàmuis toti ſint homines.
14 *Peritis in arte ſtatur.*
15 *Teſtes, qui in ſuo dicto oſtendunt ſe peritiores, &*
& veriſimilia deponunt, præferuntur alijs.
16 *Contractus ex conuentione partium legem acci-*
piunt.

DECISIO CLI.

RESOLVTVM fuit ſub die 18. Iunij 1631.
factum eſſe locum Aſſecurationi Nauis de-
prædatæ; & hodiè eadem diſputatione reaſſumpta,
idem fuit reſponſum.

Quia factum deprædationis non controuertitur;
1 nec per conſequens poteſt dubitari, † quin ſtatim
fuerit commiſſa ſtipulatio, & ex ea agi poſſit, per
l. fœnerator. verſiculo ſi Nauis. ff. de Naut. Fœno.
Specul. in titulo de oblig. & ſolut. in principio. Ca-
ſtrenſ. in l. nauem Saipbei. num. 4. *ff. de locat. & con-*
duct. cum alijs in prima deciſione allegatis, & quæ-
ſtio de certitudine nauigij aſſecurati videbatur ſuf-
ficienter ſublata ex denominatione eiuſdem Nauis
nuncupatæ l'Elefante ex Patrono, ſeù Gubernato-
re, & Magiſtro Iacobo de Cornelijs Belga; maxi-
mè quando, & nomen alteri Nauigio nõ conuenit,
& perſona Magiſtri non præeſt pluribus Nauibus,
2 vt in præſenti probatur: quia tunc † identitas cer-
tior redditur, *Bart. in l. demonſtratio falſa. n.* 14.
ff. de cond. & demonſtr. cum allegatis per Gratian.
diſcept. 883. *num.* 3. & 4. & magis ad rem hanc,
idem *Bart. in l. quod in rem* 24. §. *& ſi nauem*
ff. de legat. primo, dicens, quod ideo qualibet Na-
3 uis † ſuo nomine proprio nominatur, vt euitetur in-
certitudo, quæ in appellatiuis genericis cauſatur,
Stracca de Mercat. tit. de Nauibus par. 2. *num.* 23.
& de Aſſecur. gloſ. 8. *num.* 1. *verſic. de nauibus.*

Non obſtat vnicum, & quod ſemper fuit princi-
pale fundamẽtum Aſſecurantium, ſcilicèt in chiro-
grapho aſſecurationis eſſe factam mentionem de
Naui, quæ non genericè in contractibus aſſecura-
tionum eſt accipienda, ſed propriè, & ſpecificè tã-
quàm diſtincta ab alijs nauigijs, vt dicunt Teſtes
examinati poſt extenſionem Deciſionis, quæ reui-
4 detur; vt propterea † aſſicurata Naui non intelli-

gatur aſſecurata Vrca, quæ à proprietate verbi, Na-
uis, diſcordat, & ab ea nedum in contractibus non
ſit recedendum, *Mantic. de contr. lib. 22. tit. 14.*
5 *num. 3.* ſed in concurſu duplicis † ſignificationis
magis propria veniat ſequenda, & tenenda; vt di-
cit idem *Mantic. d. lib. 22. tit. 16. num. 6.*

Quia cum dicta Teſtium prædictorum tendant
6 contra regulam in prima deciſione firmatam, † nẽ-
pè nomen Nauis, certam & indiuiduam ſpeciem
nauigij non continere; ſed magis generis eſſe, com-
prehendens plures ſpecies Nauium ſub ſe, per *l. pri-
mam. §. magiſtrum autem. verſ. nauem accipere
debemus. ff. de exercit. Act. l. prima. §. ait Prætor.
ff. de Flumin. l. 2. ff. de capt. & poſt lim. reuerſ. l. 1.
C. de nauib. non excuſ. lib. 11. l. finali. ff. de fund.
inſtruct.* debent in dicto concludere hanc negati-
uam, contra regulam, & per rationes indubitatas;
7 aliàs probatio erit † poſſibilis: ſed non neceſſaria,
& reuelans, prout requiritur contra habentem re-
gulã pro ſe, qui dicitur habere rẽ certã, *Bart. in l. ſe-
cunda, in principio. ff. ſi quis in ius vocat. Bec. cõſ.*
8 *7. num. 17. Surd. deciſ. 75. num. 8.* & habere † fun-
datam intentionem, *Dec. in l. prima in 2. notab. ff.
de regul. iur. Soccin. Inn. conſ. 182. num. 5. vol. 2.*
idem *Surd. deciſ. 126. num. 2.* tales autem ex diſ-
cuſſione depoſitionis illorum eſſe non videntur, nõ
primi duo Teſtes abſquè interrogatorijs aſſecura-
torum examinati: quia Primus ſuper ſeptimo di-
cit ſe neſcire, quod reperiatur nauigium, quod ap-
pelletur Vrca; & tamen ab omnibus alijs conuin-
9 citur, adeſſe; ſecundus verò † deficit in ratione; dũ
ſuper tertio, & ſexto, reſpondit ſecundùm ſuam in-
telligentiam, quod intelligatur facta aſſecuratio de
Naui effectiua, quæ nihil concludit, non probata
eminenti peritia ex qualitate Teſtium, qui ſunt pro-
xenetæ, iam excluſa, præterea confundunt intelli-
gentiam Nauium, quas dicunt effectiuas; dum aſ-
ſerunt, quod Barcha, Pollacha, Saettia, Tartaua
non ſint Naues; ſed non propterea argumentum
à ſufficienti partium enumeratione concludunt,
quod ſcilicet Vrcæ, Bertoni, & ſimiles nõ ſint Na-
ues; ſimiliter, & alij tres Teſtes, cum Interrogato-
rijs, examinati; quàmuis ſuper articulis dicãt adeſ-
ſe Naues effectiuas ab alijs nauigijs diſtinctas; at-
10 tamen dum interrogantur, deteguntur † malè in-
formati de rebus maritimis; nam primus, iuxta
nonum ignorat, quæ ſint nauigia de Altobordo, &
oſtenſo folio, in quo Vrcæ ſub diuerſis formis erãt
delineatæ, non recognouit illas ab alijs nauigijs; ſe-
11 cundus verò Teſtis non negat nomen † Nauis eſſe
genericum, & conuenire pluribus nauigijs, quãuis
neget nomẽ Nauis conuenire Vrcis; ſed in ratione
decipitur; dũ dicit iuxtà nonum, non conuenire pro-
pter diuerſitatem puppis, quam, & ipſe conuinci-
tur ignorare; dum oſtenſo eodem folio, in quo pup-
pæ non differunt, Vrcam pro Naui aſſignat; demùm
tertius ex prædictis ignorat, quid ſit Nauis Cha-
racca, & ſuper eodem folio confundit ſe nuncupan-
do vnam ex prędictis formis delineatis, Galeonũ,
alteram Bertonum, & tertiam Nauim, quod pro-
priè pertinet ad eos, qui vltra crepidam manum
apponunt.

Cęterùm ſi aliquid eſſet deferendum prædictis
12 Teſtibus, † id totum obſcuratur, & remouetur ex
contrarijs probationibus Aſſecuratorum; nam duo
Teſtes formiter examinati, magis diſtinctè, & per
rationes concludentes probant, nauis nomen plu-
ribus nauigijs conuenire, nec reperiri ſpeciem na-
uigij, quæ vni tantùm conueniat; vt propterea ſo-
leant nuncupari, & appellari nomine particulari ad
diſtinguendum indiuiduum à ſua ſpecie; prout in-
13 ter homines † diſtinguitur Petrus, à Ioanne; quàm-
uis tamen Ioannes ſit homo ſicuti Petrus; & vlte-
rius diſtinguunt Naues de Altobordo ab alijs infe-
rioris qualitatis, quæ nuncupantur Vaſcelli, non
autem Naues, cum quibus conueniunt atteſtatio-
nes Conſolatuum Vrbis, Neapolis, & Liburni, qui-
14 bus Rota ſolet multum deferre, † vti de re mari-
tima benè informatis, & prout verè fidem adhibuit
in deciſ. 126. num. 1. coram Papa Greg. XV.

Quare ſi etiam ageretur de concurſu, non autem
ad infirmandam Aſſecurãtium probationem, pro-
ut verè tendit hæc poſtrema probatio; eſſent nihilo-
15 minùs præferendi Teſtes Aſſecuratorum, quia † Pe-
ritiores in dicto ſe oſtendunt, vereſimiliora depo-
nunt, & cum regula iuris ſe conformant, *Rota de-
ciſ. 748. num. 6. par. 2. recen. & 239. num. 2. 449.
num. 5. 472. num. 3. coram Papa Greg. XV.*

* Demùm non obſtat, quod Teſtes Aſſecurantiũ
deponant & concludant de cõſuetudine in apochis
aſſecurationum ſolerè exprimi qualitates particu-
lares ipſarum Nauium.

Quia ſufficit reſpondere non adeſſe legem prohi-
bitiuam, & actus annullatiuam, ſi ſecùs actum fue-
16 rit; interim † autem contractus legem accipiunt ex
conuentione partium, *l. prima. §. ſi conuenerit. ff.
depoſiti. l. legem. C. de pact. Mantic. de cõtract. lib. 1.
tit. 14. num. 5.* Et ita &c.

☞ * Eſt deciſ. 54. ſupra in hac eadem parte.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana de Pacificis.

Die Lunæ 5. Iulij 1632.

A R G V M E N T V M.

De prælatione circa hæredes.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatio in hæredibus, quando conſiderari poſſit.*
2 *Coniunctum præferri diſiuncto, quando hoc dici-
mus, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe voca-
tum, licet poſt coniunctum.*
3 *Mulier agens hypothecaria præfertur creditori-
bus anterioribus.*
4 *Prælatio non cadit, niſi inter perſonas habentes
ius in eo, in quo prælatio datur.*
5 *Teſtatoris verba, qualiter ſint intelligenda.*
6 *Perſonæ omnes, inter quas Teſtator declarat ſe
velle ſeruari prærogatiuam, cenſentur vocati ad
hæreditatem vnam poſt aliam.*
7 *Prælatio non inducit ex neceſſitate vocationem.*
8 *Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati.*
9 *Text. in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. declaratur.
& num. 11.*
10 *Filij in conditione poſiti, poſſunt aliquod commo-
dum ſperare, per accidens.*

12 *Te-*

Digitized by Google

12 *Text. in l. cum plur[e]s.78. §. pater. ff. d. leg. 2. declaratur.*
13 *Priuatio in cert[o], & ſpeciali caſu, præſupponit vocation[e]m in alijs c[a]ſibus.*
14 *Incluſio vnius, eſt ex[c]luſio alterius.*
15 *Hoc tamen no[n] procedit, quò ad ea, in quibus, vel eadem, vel maior ratio includ[e]ndi militat.*

DECISIO CLII.

TIBVRTIVS Pacificus inſtituit hæredes vniuerſales Pacificum, Statilium, & Alexandrũ filios, quos & eorum filios, & deſcendentes maſculos legitimos, & de legitimo matrimonio natos ad inuicem ſubſtituit, excluſis ſemper fęminis, itaut linea viuus alteri ſuccedat, Quibus omnibus deficiẽtibus ſine filijs legitimis, & naturalibus, & ſic in caſum extinctionis lineæ maſculinæ legitimę, & naturalis, omnium, & ſingulorum dictorum ſuorum filiorũ, voluit, quod ſuccedat, & ſuccedere debeat Agapitus Pacificus eiuſdem teſtatoris ex fratre nepos, & eius deſcendẽtes legitimi, & n[atura]les maſculi, de legitimo matrimonio procr[eati], [fœ]minis & naturalibus, & ex eis deſcendentibu[s ſemp]er excluſis. Et decedente Agapito, & ſuis [filijs], & deſcendentibus, vt ſupra, ſi ſuperſtites fuerint ſibi filiæ fęminæ, & deſcendentes fęminei ſexus, voluit, quod ipſæ non præferantur filiabus fęminis, & deſcenden[t]ibus fęminei ſexus ex [d]ictis Pacifico, Statilio, & Alexandro, & eorum deſcendẽtibus, vt ſupra, ſeu illorum altero, quinimò tali caſu voluit illas, & deſcendentes ex eis præferri in ſucceſſione, & quatenùs non extarent filiæ filiarum filiorum, & earum deſcendentes, voluit iſto caſu naturales, ſeù quomodolibet illegitimos maſculos ex filijs ſuccedere, & præferri filiabus fęminis, & deſcendentibus etiam legitimis & naturalibus, ex fęmineo ſexu ex dicto Agapito.

Poſt obitum [Pa]cifici, & Alexand[r]i, [v]ltimo loco deceſſit Stati[lius n]ullis ſuperſtitibus filijs, & ſic extincta linea ipſius teſtatoris, cum [ia]m [ta]m prædeceſſerit Agapitus relictis filiabus fęmi[n]is. Dubitatū an co[mpet]eret de fideicommiſſo ad earum fauorem, & affirmatiuè fuit reſolutum, quia cum Teſtator noluerit filias Agapiti præferri filiabus filiorum, aut illegitimis, ſed voluerit filias filiorum, & deſcendentes ex eis, necnon i[l]legitimos in earum
1 defectum præferri, hæc † prælatio in caſu iſto non poteſt conſiderari, niſi data omnium vocatione, *§. præferuntur inſt. ad Tertu[l].* ſic enim, cum dici-
2 mus coniunctum † præferri di[ſ]iunc[t]o, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe vocatum, licet po[ſt c]oniunctũ, *l. vnica, §. his ita definitis, C. de [c]aduc. to[ll]end. l. hæredes ſine partibus 63. ff. de hæred. inſt[it]. [l.] prima, § idem eſt, ff. de vſufruct. acreſc.* & ſim[i]li mo-
3 do, cum † dicimus mulierem agentem hypot[he]caria præfer[r]i creditoribus ante[ri]oribus, vti[q]ue ſ[u]pponimus etiam credi[t]ores ant[er]iores hab[e]re h[ypo]thecam, ſed in ea m[u]l[i]erem e[ſſe po]tiorem, *l. [a]ſt. C. qui potior. in pignor. habeãt. §. fuer[at] [i]nſtit. de action. §. his conſequent. [au]th. de æqualit. dot. collat. 7.* alids enim, hypot[hec]a non haberet [f]ruſtra de prę-
4 latione diſputaretur, quia † prælatio non cadit, niſi inter pe[r]ſ[onas] habentes ius in eo, in [q]uo prælatio [dat]ur *toto tit. ff. qui potior. in pignor. habeantur*

& propterea dicendum eſt, quod verba teſtatoris
5 † denotant ordinem ſuccedendi, non verò totalem excluſionem, *l. 2. §. ſi mater, & §. cum enim. ff. ad Tertull.* Vnde fit, quod omnes perſonæ, inter quas Teſtator declarat, ſe velle ſeruari prærogatiuam
6 cenſeri debeant ad † hæreditatem vocatæ gradatim, vna poſt aliam, vt ferè in illis terminis poſt rationes prædictas, conſiderat, *Bellonus in conſ. 72. n. 31. cum ſeq.*
7 Non obſtat, quod prælatio † non inducit, ex neceſſitate, vocationem, vt *in l. Lucius. la ſeconda, ff. de hæred. inſtit.* in qua datur pręlatio reſpectu ſubſtituti, nedum fratri expreſsè vocato; ſed etiam fi-
8 lijs fratris, poſitis in conditione, qui propterea † nõ erant vocati, vt ibi in fine: *Non enim fratrem ſolũ hæredem prætulit ſubſtitutis, ſed etiam eius liberos,* & ibi *gloſ.* dicit, quod cum filij in conditione poſiti non ſint vocati tacitè, præferuntur ſubſtituto, ſcilicet ab inteſtato. Nam fuit reſponſum hæc non applicari ad caſum noſtrum, cum nõ agatur de excludendo ſubſtituto, aut de fauore grauati iuxta caſum
9 dictæ *legis † Lucius*; conditio enim ſi ſine liberis, de qua in dicta lege, principaliter ponitur in fauorem grauati, vt minùs cenſeatur grauatus, vt eſt de natura omnium conditionum, quæ ponuntur ad ſuſpendendam diſpoſitionem, non autẽ ad diſponendũ. *Bart. in l. illis liberis, ff. de condit. & demonſtr. & in l. Lucius. ff. de aliment. & cibar. legat. Alciatus*
10 *conſ. 128. num. 7. & 8.* & licet ipſi filij † in conditione poſiti poſſint aliquod commodum ſperare, ideſt per accidens, ſi Pater grauatus voluerit illis filijs relinquere, quod non eſt in conſideratione, vt in *l. ſi quis neque cauſam, ff. ſi cert. petat.* & ſic in caſu dictæ *l. Lu[c]ius, la ſeconda.* vtraquè prælatio intelligitur ad excluſionem ſubſtitutorum, de qua ibi principaliter dubitabatur, *Alexander Trentacinquius de ſubſtit. par. 4. cap. 11. nu. 21. verſ. iſte textus ex dictis ponderationibus. Ludouicus de Caſanate conſ. 48. nu. 3.* ſed dicta non applicantur ad caſum noſtrum, quia filiæ Agapiti non ſunt poſitæ in conditione, ad excluſionem ſubſtituti, ſed ſolùm ad effectum prælationis filiorum teſtatoris, & earũ deſcendentium, & illegitimorum, quare non intrat
11 ratio dictę † *l. Lucius*, quod filij in cõditione poſiti præferuntur ſubſtituto ab inteſtato; ſi Pater grauatus voluerit illis filijs relinquere, & vt minùs ille cenſeatur grauatus, quia in hac diſpoſitione, licet filiæ Agapiti fuerint poſitæ in conditione, id tamen non fuit fauore ipſius Agapiti ad excluſionem ſubſtituti, neque etiam eis poterat deberi ſucceſſio ab inteſtato, cum alij expreſsè eſſent vocati, etiam teſtator voluerit per fideicommiſſum præferri in ſucceſſione filiabus dicti Agapiti, filias filiorum, & eorum deſcendentes, necnon illegitimos. Vnde dicendum eſt nos verſari in puris terminis, quando in diſpoſitione, vnus in ſucceſſione alteri præfertur, quo caſu ex ſupradictis omnes ſunt vocati gradatim, vnus poſt alterum.

Et reſolutio principalis confirmatur ex textu in *l. cum plures 78. §. Pater, ff. de legat. 2.* vbi Pater inſtituta filia, ſic diſpoſuit: *Peto cum morieris, licet alios quoſque filios ſuſceperis. Sempronio nepoti meo plus tribuas in honorem nominis mei,* & ſubdit textus. Neceſſitas quidem reſtituendi nepotibus vi-

12 niles partes procedere videbatur, qui quidē † tex-
tus, licet ex hoc videatur diſponere, quod non pa-
ratiuum præſupponit poſitiuum, vt ibi notat *Bart.*
ratio tamen benè facit ad propoſitum, quia cùm
in hoc caſu adſit fideicommiſſum ad fauorem filia-
rum, filiorum, & illegitimorum, quibus noluit prę-
ferri filias ipſius Agapiti, videtur perneceſsè reſul-
tare fideicommiſſum in euentum, in quem, nec filiæ
filiorum, nec illegitimi adeſſent, cùm teſtator non
ſimpliciter excludat filias Agapiti, ſed ſolū, quod
13 non præferantur in dictis caſibus, & ſic † priuatio
in certo ſpeciali caſu, præſupponit vocationem in
alijs caſibus, videlicet non exiſtentibus filiabus fę-
minis filiorum, & illegitimis, *l. decem.* 117. *ff. de
verbor. obligat. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudi-
cata. l. nec virilem* 20. *ff. ex quibus cauſ. maior.*
14 Nequè obſtat, quod † incluſio vnius, eſt excluſio
alterius, ideoq. cùm ſint incluſæ filiæ filiorum, &
illegitimi, reſultet excluſio filiarum Agapiti, *l. cum
prætor, ff. de iudic.* Quia hæc regula non habet lo-
15 cum, quòad ea in † quibus, vel eadem, vel maior
ratio includendi militat, *gloſſ. in d. l. cum prætor,
in verbo videtur in princ. Felin. in cap. nonne n. 5.
de præſumpt. Dec. in cap. ſecundo requiris. num. 7.
de appellat. Benincaſ. in §. actionum, nu. 217. in-
ſtit. de action. Gerardus Mazolus conſ. 10. nu. 28.
Scraderus conſ. 14. nu. 298. vol. 1. Surd. conſ. 543.
num. 41. in fin. vol. 4.* At in caſu iſto, vt ſupra pro-
batum fuit militat eadem ratio includēdi gradatim
filias Agapiti, ſicuti filias filiorum, & illegitimos,
cùm Teſtator illas non ſimpliciter excluſerit, ſed
ſolū extantibus dictis filiabus filiorū, & illegitimis.
Et ita concluſum vtraquè parte informante.

REV.MO P.D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Lunæ 5. Iulij 1632.

ARGVMENTVM.

Immiſſionem, ſi quis petat ex capite reſer-
uationis, quid probare teneatur, & quid,
quando aliquis eſt gratioſè ſubrogatus, Be-
neficia cadunt ſub reſeruatione, cum ſua
qualitate. Immiſsus ſemel in poſseſsionem
ampliùs immiſſionem petere non poteſt, &
quando ſecùs.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates primæ in Cathedralibus ſunt reſer-
uatæ.*
2 *Immiſſionem, ſi quis petat, ex capite reſeruatio-
nis, tenetur iuſtificare totam gratiam princi-
palem.*
3 *Mors probatur ex partita libri extracta per Par-
rochum.*
4 *Probatio nulla eſt maior, quàm propria oris con-
feſſio.*
5 *Dignitates Eccleſiaſticæ; quàmuis ſint electiuæ,
nihilominus cadunt ſub reſeruatione.*
6 *Beneficia, quæ ſunt debita certo generi perſona-
rum, cadunt ſub reſeruatione cū ſua qualitate.*
7 *Priuilegium conceſſum, motu proprio, non eget ali-
qua iuſtificatione.*
8 *Subrogato gratioſè, quando eſt concedenda im-
miſſio, ſufficit, quod doceat de reſeruatione, Cle-
ricatu, & obitu defuncti in poſſeſſione.*
9 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
10 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente, in poſ-
ſione ſatis illam probat.*
11 *Poſſeſſor ſemel, ſemper præſumitur poſſeſſor vſquè
ad obitum.*
12 *Et hæc præſumptio habet locum, quando allegatur
ab ipſo poſſeſſore, vel eius ſucceſſore, quod proce-
dit etiam in ſubrogato gratioſe. num. 13.*
14 *Immiſſus ſemel in poſſeſſionem, non poteſt iterùm
petere immiſſionem.*
15 *Immiſſus ſemel in poſſeſſionem, debet agere reme-
dio retinendæ, vel recuperandæ.*
16 *Immiſſio, quando non fuit effectuata, tunc ceſſat
ratio, quod quis debeat agere remedio retinendæ,
vel recuperandæ.*
17 *Intruſio, non datur ſinè poſſeſſione.*

DECISIO CLIII.

IOANNES Tudeſchinus, qui obtinuit à San-
ctiſs. D. N. prouideri de Decanatu Eccleſiæ
Tridentinæ, in ſupplicatione narrauit, dictum De-
canatum eſſe primam dignitatem, in ſubrogatione
verò gratioſa, expreſſit reſeruationem ex eo, quod
idem Decanatus vacauit de menſe Septembris
Vnde non eſt agendum de reſeruatione ex eo, quod
Decanatus ſit prima dignitas, quia licet ſinè diffi-
1 cultate primæ dignitates in Cathedralibus, † ſint re-
ſeruatæ, ex deductis per *Gonzal. gloſ. 51. num. 55.
& Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 256.* & fuit la-
tè deductum in cauſa *Burgen. Præpoſituræ 27. Iu-
nij 1621. coram Eminentiſs. D. meo Card. Vero-
ſpio*; Attamen d. Ioannes non poteſt vti iſta reſer-
uatione, cum non iuſtificet totam gratiam principa-
2 lem, † prout teneretur iuſtificare, ſi ex iſto capite
reſeruationis peteret immiſſionem, *Rot. deciſ. 70.
num. 1. & deciſ. 715. num. 3. par. 3. recent.* & dixit
diſtinguendo *Rota in cauſa Burgen. de Pancoruo
28. Nouemb.* 1588. *corā Gypſ.* & meis tēporibus *in
cauſa Mirunden. Parrochialis 17. May 1600. corā
bon. mem. Penia*, diſcuſſo tunc plenè articulo, præ-
ſertim per recol. mem. Hieronymum Cardinalem
Pamphilui, tunc inſignem noſtri ordinis Auditorē.
Agendum eſt igitur de reſeruatione, ex vacatio-
ne de menſe Septembris, quam vacationem potuit
capere Ioannes, cùm in eadem ſupplicatione di-
uerſæ, non autem contrariæ gratiæ poſſint expediri,
*vt in cauſa Valiſoletana Scholaſtriæ 17. Iuny
1602. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, &
in cauſa Nouarien. Beneficij 5. Iulij 1610. coram
me*, in quibus aliæ deciſiones allegantur, & paſſim
ſinè difficultate ſeruatur. Quod autem iſte Deca-
natus vacauerit de menſe Septembris, & iſte men-
3 ſis ſit reſeruatus, primùm probatur † ex partita li-
bri extracta per Parrochū, *Rota in recent. deciſ. 70.
num. 4. par. 1. & deciſ. 605. num. 4. par. 2.* & *coram
me in deciſione impreſſa 428. num. 1.* maximè cùm
4 concurrat † confeſſio Capituli ſe opponentis. *l. cū
te, C. de tranſact. Rol. conſ. 75. num. 25. lib. 2. Ca-
putaq. deciſ. 107. num. 2. par. 3.* Secundùm verò,
quod

quod menſis Septembris ſit reſeruatus, probatur
ex concordat[illegible] ipſis, & non controuertitur. Vnde
cum Decanatus verè ſit prima dignitas in Cathe-
drali [illegible]identin[illegible], & vacauerit in menſe Septembris
reſeruato, nedùm poteſt capi reſeruatio, ratione
5 temporis, etiam quod illa † dignitas eſſet electiua,
quia nihilominùs eſt reſeruata, & fuit reſolutum in
cauſa *Padeborneñ. Præpoſituræ 30. May* 1588.
coram Bubalo, quæ habetur apud Georgium Bran-
den. in ſuo tractatu ſuper concordatis *num.* 3. & la-
tè ibidem *Greg. quæſt.* 7.

Ex prædictis licet firmata ſit reſeruatio, diceba-
tur tamen, illam non poſſe ſuffragari Ioanni, quia
ex Indulto Clem. VIII. aſſumendus in Decanum
debet habere certas qualitates, ibi, *Ac Decanus
eiuſdem Eccleſiæ, (ſcilicet Tridentinæ) dignitatẽ
inibi poſt Pontificalem maiorem obtinen. Germanus
ex vtroquè Parente, & linguam Germanicam ſuf-
ficienter loquens, & in Sacerdotio conſtitutus eſſe
debeat*, & inde inferebatur, quod cùm Decanatus
6 eſſet † debitus certo generi perſonarum, cadit ſub
reſeruatione cum ſua qualitate, quam non habet
Ioannes, vt conciliando *deciſ. Put.* 160. *lib.* 2. *in
correctis, & Verall. mihi* 314. *lib.* 2. *in manuſcript.
& gloſ. magn. in fine, in c. cum Eccleſia tua, de
præben. in* 6. *Aeneas de Falcon. tract. de reſeruat.
quæſt.* 3. *principali, num.* 22. *Gaſp. de Peruſio tract.
de reſeruat. cap.* 2. *num.* 13. *dixit Rota in cauſa Tu-
raſonen. inualiditatis præſentationis* 19. *Ianuarij*
1583. *coram Robuſterio, & coram bon. mem. Car-
dinali Seraphino in deciſ.* 1420. *num.* 3. *& coram
Penia in cauſa Melcuit.ina Beneficij Sancti Marci*
14. *Nouembris* 1605. *& in cauſa Toletana de
Mozzarellis* 30 *May* 1616. *coram Eminentiſſimo
D. meo Cardinali Pamphilio, & aduertit Rota in
cauſa Ratisbonen. Canonicatus* 3. *Ianuary* 1617.
coram R. P. D. meo Pirouano.

Huic fundamento fuit reſpo[illegible], quod aliqua
contenta in di[illegible]to priuilegio reſpiciunt certum ge-
nus perſonarum, vt ſcilicet bene[illegible] debeatur
Germanis, aliqua verò reſpiciunt qualitatem per-
ſonæ, vt ſcilicet, quod linguam Germanicam ſuffi-
cienter loquatur, & quod ſit Sacerdos, & quantùm
attinet ad primum, Ioannes habet ampliſſimum
priuilegium Sacræ Cæſ. Maieſt. in quo Imperator
[illegible]m ipſum, & eius fratres, ſed eius patrem iam
de[illegible]um aſſumit in numerum, ſtatum, gradum,
& [illegible]itatem ſui, & Sacri Imperij nobilium, nobi-
le[illegible]e dixit, & declarauit, & ab omnibus pro veris
nobi[illegible]bus dici voluit, & cum huiuſmodi priuilegiũ
7 † fuerit conceſſum Motu proprio, non eget aliqua
iu[illegible]ficatione. *Put. deciſ.* 179. *num.* 3. *l[illegible]* 2. *in cor-
rect. Aub. in c. dudum, num.* 6. *verſ.* [illegible]*c facit,
de præſ. Dec. conſ.* 341. *num.* 5. *Catalan. de abolt-
tionibus, cap.* 1. *num.* 43. vnde, quod pl[illegible], con-
currit etiam qualitas requi[illegible] in Canonicatu. Li-
cet in hoc iudicio non eſſet diſ[illegible]ie[illegible]d[illegible] vt ſtatim
dicetur; quò verò ad alias q[illegible] di[illegible]cu-
tienda in hoc Iudicio executiuo, [illegible] non [illegible]iciut
8 [illegible]eruationem, quando enim † agitur de conceden-
[illegible] immiſſione gratioſe ſubrogato ſufficit, quod il-
[illegible]m petens doceat de reſeruatione, Clericatu, &
obitu defun[illegible] in poſſeſſione, alia enim reſpiciunt
petitorium. *Put. in correct. deciſ.* 208. *lib.* 1. *&*
484. *lib.* 2. *Seraphin. deciſ.* 1426. *num.* 1. *Rota in
recent. deciſ.* 154. *par.* 1. *&* 157. *par.* 2. quæ omnia
ſunt benè probata.

9 Clericatus namquè eſt † probatus ex literis pa-
tentibus, *gloſ. in c. inter quatuor. de maior. & obed.
Rota deciſ.* 16. *de præben. in antiq. ſan. mem. Greg.
deciſ.* 78. *num.* 5. *& deciſ.* 490. *nu.* 6. obitus in poſ-
ſeſſione, probatur ex ipſo Inſtrumento adeptionis
10 poſſeſſionis, quæ † poſſeſſio Inſtrumentalis, alio nõ
exiſtẽte in poſſeſſione, ſatis illam probat, *l. prædia.
vbi Bart. ff. acq. poſſ. Caſſad. deciſ.* 20. *de præbend.
Rota diuerſ. deciſ.* 102. *num.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 62.
num. 1. *par.* 2. Vnde intrat concluſio, quod ſemel
11 † poſſeſſor ſemper præſumatur poſſeſſor vſquè ad
obitum, *Rota deciſ.* 4. *de probat. in nou. Put. in
correct. deciſ.* 19. *lib.* 2. *Alciat. reg.* 2. *preſumpt.* 21.
num. 5. *in fine*, & quamuis hæc præſumptio habeat
12 † locum, quando allegatur ab ipſo poſſeſſore, vel
eius ſucceſſore. *Alciat. loc. cit. nu.* 2. *Put. deciſ.* 11
de cauſ. poſſ. & propr. Attamen cum Ioannes ſit
13 gratioſè † ſubrogatus, ſatis ad hunc effectum di-
citur ſucceſſor, *ſan. mem. Gregor. deciſ.* 307. *per
tot. & ibi additio nu.* 24. & fuit reſolutum in cau-
ſa *Meten. Cantoriæ* 5. *May* 1627. *coram bo. mem.
Patriarcha Manzanedo, & in cauſa Cuſentina
Abbatiæ* 20. *Decembris* 1628. *coram Eminentiſſi-
mo D. meo Cardinali Virili.*

Non obſtat, quod cùm Ioannes fuerit ſemel im-
14 miſſus † non poteſt denuò petere immiſſionem,
quia cùm ratio huius concluſionis ſit illa, quod ſe-
15 mel immiſſus debet † agere remedio retinendæ,
vel recuperandæ, hæc propterea concluſio non pro-
16 cedit, quando vt † in caſu iſto immiſſio non fuit ef-
fectuata, cum tunc ceſſet ratio, ex qua debeat age-
re remedio retinendæ, vel recuperandæ, & ideò non
prohibetur Ioannes, denuò petere immiſſionem,
vt fuit reſolutum in deciſione mea impreſſa 305.
num. 6. nec officit, quod ab A.C. fuerit obtenta ma-
nutentio, quia poſtmodùm idem A.C. illam reuoca-
uit ex eo, quod non fuit effectuatio dictæ immiſſio-
nis probata, vnde ex hoc etiam ceſſat, quod Ioan-
nes ſe intruſerit, quia cùm immiſſio non habuerit
17 effectum; non poteſt † conſiderari intruſio, quæ
non datur ſine poſſeſſione.

Et ita concluſum vtraquè parte informante &c.

¶ In eadẽ cauſa habentur infra aliæ deciſiones, nempè
ſub die 26. Nouemb. 1632. & 25. Februarij 1633.
coram eodem Reuerendiſſ. P.D. Coccino Decano.

R. P. D. PIROVANO.

Reatina Bonorum.

Die Veneris 5. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius agens contra tertios poſ-
ſeſſores ad vindicationem bonorum fideicommiſſo
ſubiectorum, quæ fuerunt alienata, ex cauſa dotis, quid probare teneatur,
Confeſſiones, & aſſertiones, quando probent. Et non nulla circa Auth. res quæ, C.
comm. de legat. Sententiæ verba, quando
ſunt

ſunt ambigua, à quo recipiant interpræta-
tionem.

SVMMARIVM.

1 *Bona ſubiecta fideicommiſſo, alienari poſſunt pro reſtitutione dotium deſcendentium Teſtatoris.*

2 *Fideicommiſſarius agens contra tertios poſſeſſores, ad vindicationem bonorum vinculatorum alienatorum, ex cauſa dotis, debet probare adeſſe bona libera.*

3 *Ex poſſeſſione, quis releuatur ab onere probandi.*

4 *Iudicij origo ſemper attendi ſolet ad cognoſcendam qualitatem Actoris, & Rei.*

5 *Poſſeſſio attentata, non admittitur ad releuationem probationis.*

6 *Confeſſiones, & aſſertiones, ſi ſint factæ à perſonis informatis, & ſint vereſimiles, probant.*

7 *Priuilegium Auth. res, quæ, C. comm. de legat. eſt ſubſidiarium.*

8 *Actio negociorum geſtorum eſt perſonalis, & ad tertios non pertinet.*

9 *Priuilegium Auth. res quæ, C. comm. de legat. ſemper intrat, quando agitur de reſtitutione dotis vxori Teſtatoris, & num. 12.*

10 *Clauſula, omni meliori modo, in fine libelli poſita, ſuſtinetur petitio, ſecundùm verba, quæ congruentiùs, & vtilius exprimi debuiſſent, & potuiſſent.*

11 *Sententiæ verba, quando ſunt ambigua recipiunt interpretationem ab ipſo libello, & petitione.*

13 *Proteſtatio remouet conſenſum ab actu futuro contrario.*

14 *Proteſtatio in quolibet actu debet repeti in iudicialibus, alias cenſetur ab ea receſſum.*

15 *Sententia prodeſt tertio ratione connexitatis, & indiuiduitatis.*

16 *Procuratores nouos conſtituens, priores reuocare videtur.*

DECISIO CLIV.

RESOLVTVM fuit ſententiam A. C. & ſeù deputati ab eo eſſe confirmandam, quia ex deductis probatur iuſta, & valida.

Et quòad iuſtitiam, non dubitarunt Domini de
ſubſiſtentia fideicommiſſi Vincentij ſenioris de
Cappellectis, nec de identitate bonorum, & ſignan-
ter predij del communale, & quod euenerit caſus
fideicommiſſi, ad fauorem Man[illegible]cti, & Fauſti de
Cappellectis, quia præ[illegible] omnia firmata fuerunt
in alia Reatina fideicommiſſi [illegible]. Ianuarij 1627.
coram D. meo Dunano, Rur[illegible]s nec fuit hæſitatum,
quin bona eiuſdem Vincētij potuerint alienari pro
1 reſtitutione dotium, † deſcendentium ſuorum,
quando bona libera, obligati, ad eamdem reſtitu-
tionem deficiunt, ſequendo diſpoſitionem, *Auth. res
quæ, C. commun. de legat.* & prout talia bona libe-
ra, non probari adeſſe, iam fuit firmatum in deci-
ſionibus cauſæ 31. Ianuarij 1629. & 5. Martij 1632.
ex quo Cappellecti fideicommiſſarij Agentes, ad
vendicationem bonorum vinculatorum contra ter-
tios poſſeſſores, alia ſupereſſe bona non probarunt,
2 † prout tenebantur, ſecundùm veriorem in eiſdem
deciſionibus firmatam, ex *Curt. ſen. conſ. 27.
num. 26.* & alijs cumulatis per *Gratian. diſcep. 331.
num. 22.* quam obligationem Cappellecti hodie eui-
tare non poſſunt, ex eo, quod ipſi Auctore Præto-
re, poſſideant, non autem Miſsij, aut Erſilia mater
Ioannis Antonij grauati, à quo prætenditur factam
fuiſſe aſſignationem prædij controuerſi pro dote
3 dictæ ſuæ matris, vt proptereà ex poſſeſſione † rele-
uentur ab onere probandi, ex eiſdē rationibus, quæ
pro poſſeſſore in eiſdem deciſionibus firmatæ fue-
4 runt, quia ad cognoſcendam qualitatem † Actoris,
& Rei ſemper ſolet attendi origo iudicij, *Mohed.
deciſ. 5. de Iudic.* cùm alijs allegatis in *Taruiſina
feudi 16. Decembris 1622. coram me,* in qua etſi ad
5 releuationem † probationis non admittatur poſſeſ-
ſio attentata, non tamen infertur, quod qualibet
alia poſſeſſio ſit apta ad mutandam qualitatē Acto-
ris, & Rei, proptereà cùm Cappellecti negare non
poſſint qualitatem Actoris, ſemper ſuſtinent onus
probandi affirmatiuam exiſtentiæ bonorum libero-
rum, quam adhuc non probarunt, nec minùs inter
bona libera poſſunt contendere extare Cēſum ſcu-
torum mille, & in redditu ſcutorum 80. qui in de-
ciſione 5. Martij præteriti aſſerebatur contineri in
donatione facta per Ioannem Antonium Petroniū,
Portiæ, & Erſiliæ de Petronijs eius neptibus, in
cauſa dotis, & matrimonij contrahendi reſpectiuè
cum Saluio, & Martino de Cappellectis. Cum ta-
men idem cēſus fuerit creatus de anno 1582. tem-
pore, quo patruus Donator iàm deceſſ[illegible]rit, quia etſi
verùm ſit, quod Ioannes Antonius viuens Cenſum
prædictum non emerit, & in hac parte error facti
patens ſit, non tamen inter bona libera Salui, erit
admittendus, ſed de iuribus dotalibus Portiæ, &
Erſiliæ, eſt iudicandus, quia in Inſtrumento vendi-
tionis eiuſdem Cēſus, quam fecit Syndicus, & Pro-
curator Ciuitatis Ducalis, legitur facta aſſigna[illegible]
Saluio Cappellecto ſtipulante pro Portia Petro[illegible]
de Cappellectis, vxore Martini ſupradicti, & pro
Erſilia ipſius Saluij vxore, & aſſere[illegible]te ducatos [illegible]
le pro pretio erogatos eſſe de proprijs pecunijs do-
talibus d[illegible]tarum Portiæ, & Erſil[illegible]æ. & abinde citra
cùm ageretur de extinctione Cen[illegible]s, & idem de
eodem pretio reinueſtiendo in nouo Cenſu pecuniæ
fuerunt ſolutæ per Adrianum vti Patrem Martini,
& Saluij, & Socerum Portiæ, & Erſiliæ, cùm aſſer-
tione, quod erant de proprijs pecunijs earum [illegible]
Portiæ, & Erſiliæ, ipſi Adri[illegible]no reſtitutis ab Vniuer-
ſitate, & Hominibus Ciuitatis Ducalis per manus
Syndici, & Procuratoris illiùs vſquè dum de an-
no 1592. vt in Inſtrumento, quod datum fuit, Com-
munitas Reatis ſe redemit ab eodem Cenſu co[illegible]t-
g[illegible]o pretio Adriano Patri, & Mutio Patruo Sal[illegible],
& Martini reſpectiuè maritis Portiæ, & Erſiliæ [illegible]
6 † cōfeſſiones, & aſſertiones, cùm factæ fuerint à per-
ſonis informatis, & ſint veriſimiles, & compatibi-
les, cùm donatione Ioannis Antonij, ſemper pro-
bant, *Salic. in l. mater, num. 1. C. de contrahend.
empt.* qui loquitur de confeſſione inter virum, &
vxorem, *Tiraquell. in l. ſi vnquàm, in verbo dona-
tion largitus, num. 100. C. de reuocand. donat.*
& pluribus comprobat, *Surd. deciſ. 325. num. 6.
& conſ. 489. num. 20. verſ. ſecunda coniectura.*

Supererat vnica difficultas [illegible] nempe coram
Vicario, non petijſſet prædij con[illegible]ouerſi adiudica-
tionem.

Google

tionem pro ſua dote quam Saluio ſuo Viro conſi-
gnauerat, ſed pro dotibus, quas eadem Erſilia dixit
ſoluiſſe Martiæ, & Virginiæ ſuis filiabus, animo re-
petendi à viro ſuo, pro quo credito dicebatur non
7 † competere priuilegium ſubſidiarum, *Auth. res, quæ, C. comm. de legat.* ſed actionem negociorum
8 † geſtorum, quæ perſonalis eſt, & ad tertios non
pertinet, *Crem. ſing. 146. in ſcis, Camp. de dote part. 1. quæſt. 8. Barboſ. in l. 1. num. 31. ff. ſolut. matrim. Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 7. num. 63.*

Verùm in deciſione cauſæ 5. Martij præteriti fuit
reſponſum in effectu Erſiliam petijſſe dotem ſuam
quam erogauerat in ſoluendis dotibus filiarum ſua-
9 rum, non autem proprium creditum, & pro † do-
tis propriæ recuperatione ſemper intrare priuile-
gium, *d. Auth. res quæ, Seraph. deciſ. 678. num. 5. cùm alleg. per Fuſar. quæſt. 532. num. 1. & ſeqq.*
& hodie hoc clariùs patet, ponderatis verbis libel-
li, & decreti Vicarij inde ſubſequuti.

Nam Erſilia in eodem libello narrauit de an-
no 1593. 24. Aprilis ſe obligaſſe ad fauorem Sauli
Sauarelli, pro ſcutis 1200. pro dotanda Martia eius
filia, illaquè ſoluiſſe animo repetendi ab eius Viro,
qui bonam fidem recognouit, & de anno 1596. Mo-
nialibus Sanctæ Claræ de Reate, ſoluiſſe ſcuta 300.
pro dote ſpirituali Virginiæ etiam eius filiæ, & Ioã-
nem Antonium filium ſemper obtuliſſe conſignare
bona æquiualentia, pro dotibus prædictis, Ideò
inſtetit bona ſibi aſſignari ſtãtibus ſupradictis obli-
gationibus, & ſolutionibus, & quodcunquè decre-
tum neceſſarium, & opportunum fieri, & relaxari
omni meliori modo, &c. Vnde cùm obligationes
Saluij, & bonæ fidei recognitiones ſint fundatæ ſu-
per confeſſione eiuſdem, quod ſolutiones dotium
filiarum factæ fuerint de pecunijs dotalibus Erſiliæ
vxoris, pro quarum reſtitutione obligauit, & hy-
pothecauit omnia bona ſua, inde petita conſignatio
bonorum, vel erit intelligenda de parte dotis pro-
priæ, peruentæ ad manus mariti, & conſumptæ in
10 dotandis filiabus, vel ob clauſulam † omni meliori
modo, in fine libelli poſitam, ſuſtinebitur petitio ſe-
cundùm verba, quæ congruentiùs, & vtiliùs, expri-
mi debuiſſent, & potuiſſent, *Bald. in l. quoties, num. 3. C. de hæred. inſt. Soccin. in cap. 2. art. 13. num. 2. de libell. oblat. Mantic.* latiſsimè *de coniect. lib. 3. tit. 14. num. 11. Simon de Prat. lib. 2. interpret. 2. dubit. 1. ſolut. 4.* & ex eodem libello, ſeù
11 petitione ſententia Vicarij recipere debet † inter-
pretationem, dum decreuit, quod bona conſignen-
tur Erſiliæ pro dotibus, vt ſupra ſolutis, ſcilicet ex
pecunijs dotalibus ipſius aſſecuratis, & hypothe-
catis ſuper dictis bonis, ſequendo *gloſ. in cap. dudum, de decimis, Creſcent. deciſ. 6. de ſent. & re iud. Rota deciſ. 245. num. 2. par. 2. recent.* Maximè
quia, & idem decretum continet clauſulam, omni
meliori modo, & fideicommiſſo allegato non ob-
ſtante, mandatum relaxauit, ſignum euidens, quod
12 intellexit de credito dotali inhærente † Priuilegio
Auth. res quæ, non autẽ de alio, pro quo bona vincu-
lata alienari non poſſunt.

Quò verò ad validitatem eiuſdem ſententiæ ex
reuolutione Actorum de ea ſufficienter conſtat.

Nequè obſtat allegatus defectus iuriſdictionis
ex eo, quod in locum primi Iudicis per Signaturam
Iuſtitiæ deputati, non potuerit per A. C. ſubrogari
ſecundus, qui vltimo loco pronunciauit.

Quia ſemper fuit conſenſum in iuriſdictionem
vltimi Iudicis deputati, dum Iacinthus Corona
procuratorio nomine Fauſti, & Manſueti de Cap-
pellectis in actis comparuit ſub 14. & 19. Nouem-
bris 1625. abſquè iuriſdictionis declinatione, aut
13 alia proteſtatione, per quam eſſet † remotus con-
ſenſus, ab actu futuro contrario, prout neceſſarium
erat, *Dec. in cap. cum M. Ferrarienſis, num. 98. & Ripa, num. 101. de conſt. Seraph. deciſ. 859. num. 5.*
nec ſufficeret facta proteſtatio in prima compari-
14 tione, ſed in qualibet debuiſſet † eſſe repetita cùm
verſemur in iudicialibus, *Put. deciſ. 213. lib. 2. in nou. Seraph. deciſ. 502. num. 3. 1057. nu. 2. & 1169. num. 7.* & nihilominùs tàm prima, quàm ſecunda,
quæ dantur in Summario additionali nullam conti-
nent proteſtationem.

Non obſtat, ſecunda nullitas oppoſita, ex defectu
mandati, tàm dicti Iacinthi comparẽtis pro Fauſto,
& Manſueto, quàm Ioannis Dominici Martij com-
parentis pro Sauarellis, & Miſſorijs.

Quia quòad Iacinthum ceſſat obiectũ ex Inſtru-
mento mandati ſub die 23. Martij 1623. in publi-
cam formam dati, & ſimiliter quòad Ioannem Do-
minicum datur in eodem Summario additionali, In-
ſtrumentum mandati de anno 1624. 30. Nouem-
bris, cùm clauſulis ampliſſimis ad omnes, & ſin-
gulas, ipſorum Sauarelli, & Erſiliæ conſtituentium
cauſas Ciuiles, tàm motas quàm mouendas.

Nec releuat, quod dictus Ioannes Dominicus;
ſit Procurator in alia cauſa. In hac autem Melchia-
des Gualteriũ, vt ex Inſtrumento dato in Summa-
rio de Cappellectis num. 14.

Quia verum eſt, quod Chriſtopharus, & alij de
Sauerellis de anno 1622. 25. Octobris, conſtitue-
runt eorum Procuratorem Melchiadem Gualte-
rium, ſed itidem, verùm eſt, quod Chriſtophorus
Sauarellus, & Erſilia Petronia præuia reuocatione
primi Procuratoris, conſtituerunt dictum Ioannem
Dominicum Martium eorum Procuratorem de an-
no 1624. 30. Nouembris, & illimet in ſententia
A. C. nominatur tamquàm neceſſarij defenſores, &
quàmuis fratres Miſſorij conſtituerint eorum Pro-
curatorem eumdẽ Melchiadem de anno 1623. 21.
Maij, non autem Ioannem Dominicum, ex hoc
tamen non infertur ad diuerſitatem cauſæ, quia in
eadem Miſſorij ſe defendebant, tamquàm empto-
res, & poſſeſſores Prædij controuerſi, & Sauarelli,
& alij litis conſortes comparebant tamquàm da-
tores, & neceſſarij defenſores, pro quorum intereſ-
15 ſe principaliter ſuſtinetur ſententia, & † alijs, pro-
deſt ratione connexitatis, & indiuiduitatis, *l. ſi cõmunem, ff. ſi ſeruit. vend. Alex. in l. ſæpe, num. 48. ff. de re Iudic. Surd. conſ. 190. num. 13. 231. num. 6.*
& ſimiliter mandatum Franciſci Coronæ, qui per
Fauſtum, & Manſuetum dicebatur cõſtitutus Pro-
16 curator expirauit, † per conſtitutionem Iacinthi
Coronæ, biennio poſt, ab eiſdem deputati, *l. ſi quis, §. final. ff. de procurator. l. Procuratoribus, C. eodem tit. Aegid. deciſ. 529. Vant. de nullit. ſent. ex defectu mandati. num. 163.*

Demùm non obſtat tertia nullitas, ex defectu
legi-

legitimæ citationis ad ſententiam, quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſſarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

S V M M A R I V M.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magna, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & num. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationū frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedētia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundum tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor, præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarū, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quòad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primaui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociū, & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Maritꝰ, quod dēt occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ accerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, nè cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſdatio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in malè faciendo.*

38 *Mulier perhorreſcens futuram, & admodùm probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia accerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij.*

43 *Odium capitale, quādo adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, vereſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens. num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & nu. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

55 *Gloſ.*

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 2. de maior. & obed. in quibus terminis loquantur.*
56 *Doctorum dicta recipiunt interpratationem à iuribus allegatis.*
57 *Matrimony cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quòad vinculum, quam ſi agatur de thori ſeparatione tantùm.*
58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quòad vinculi ſolutionem, admittitur, quòad thori ſeparationem.*
59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*
60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt.*
61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441. num. 2. part. 1. recent. in quibus terminis procedant.*
62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur, ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere.*

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi
Thori itant recedendum ſit à deciſione aliàs
in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. * coram hon. mem. Remboldo.
1 Concurrit enim ſæuitia † præterita, & talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens
ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad
effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit
in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, & vtrobiq; DD.* & præſertim *Abbas de reſtit. ſpol. cap. 1.* ibi: *verùm, quia mulier dicebat, ſe viro habere ſuſpectum,* iuncta *Gloſ. in eodem verbo, ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Præpoſit. in cap. 1. n. 2. de Diuort. Hoſt. in Summa de reſtit. ſpol. §. in caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in c. per veſtras 3. notab. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hippol. de Marſ. in l. fin. C. ad leg. Corn. de ſicar. col. fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud. Graff. deciſ. aur. lib. 2. par. 1. cap. 8. num. 1. fol. 346. Ledeſm. de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3. Aldobrand. conſ. 71. num. 3. lib. 1. Barboſ. in Rub. ff ſol. matrim. par. 2. num. 22. Ferret. conſ. 203. num. 3. verſ. quia reſpondetur. Farinac. conſ. 157 num. 4.* latè *Couarru. de Sponſalibus. part. 2. cap. 7. §. 5. nu. 1. 2. & 3. Guttierez Can. qq. lib. 1. cap. 24. nu. 2. & 9. Sanchez de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* & admiſit, *Rota in cauſa Neapolitana Matrimonij 23. Ianuarij coram R. P. D. Merlino*, & aliàs ſæpiſſimè.

Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad
effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuffragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod
2 actus, † ex quibus illa deducitur, ſint plures, ac
iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe frequenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vnicus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, *Roland. conſ. 27. num. 12. lib. 3. Bertaz. conſ. crimin. 228. num. 14. lib. 1. Rimin. in conſil. 174. num. 3. lib. 2. Aldobrand. d. conſ. 71. nu. 8. lib. 1. Bald. conſ. 176. ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1. Sanchez. dicta diſput. 18 ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verberatione. Farinac. in prax. de delict. carnis, quæſt. 143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. & Rot. in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram bon. me. Card. Sacrato, apud Farinac. d. conſ. 157. num. 15.* & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolitana ſeparationis Thori 28 Iunij 1624. coram bonæ*
3 *mem. Buratto*. Secundò exigitur magna, † atquè
immoderata ſæuitia, *Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa in princ. & num. 4. Aldrobrand. d. conſ. 71. num. 1. Farin. d. conſ. 157. nu. 4.* & reſoluit *Rota in cauſa Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1626. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana apud Farinac. d. conſ. 157. ſub num. 15. & 19. & in dicta Neapolitana coram bon. mem. Buratto*; itaut non
ſatis ſit modica, aut leuis qualibet ſæuitia, quæ potiùs correctionis nomen meretur, qualis propemo-
4 dùm viro, † præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem permittitur. *Bald. d. conſ. 176. nu. 7. lib. 1. Abbas in c. cum contingat, num. 20. verſ. idem de marito, vbi Felin. num. 7. de for. compet. Gloſ. in l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. & in Auth. vt lic. Mat. & Aui, §. quia verò, in verbo ſufficienti, Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3. Rimin. conſ. 174. num. 31. Aldobrand. d. conſ. 71. num. 4. Farinac. d. conſ. 157. num. 5. lib. 2. & de delict. carnis, d. quæſt. 143. nu. 194.* latè *Tiraquell. ad leg. Connub. gloſ. 1 par. 1. num. 22. Sanchez. d. diſput. 18. ſub num. 16.*

In hac autem facti ſpetie ſæuitia viri in vxorem,
& frequens, & magna videbatur Dominis.

Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema verberatio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem ad recedendum è domo mariti, & cõſequutiuè cauſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen eamdem vxorem toto maritalis cohabitationis decurſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23. teſtes, qui dantur *in Summario num. 5.* & præſertim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeriatim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam Domini deferebãt; quia licet ſit mater, attamen eſt pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere,
5 † quod multùm auget illius fidem. *Bald. in l. teſtium, num. 36. C. de teſtibus, cũ alijs per Rot. apud ſan. mem. Greg. 351. num.* 14 vbi in fortioribus,
teſtimonium matris admittitur pro annullando
6 † matrimonio: Ita vt mirùm non ſit, ſi huiuſmodi
verberationum frequentia in communem, publicãquè vulgatæ ſæuitię famam, non apud cõſanguineos, ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ianuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fama deponunt 8. teſtes in eodem *Summario num. 6.*
7 quę quidem fama † facit ſemiplenam probationem,
Gloſ. in cap. 1. in verb. fama, de appel. Card. in puncto conſ 9. num. 8.

Quæ quidem verberationum frequentia redditur
8 admodũ veriſimilis. Primò † ex malencolica ipſius
viri natura, faciliquè in iracundiam propenſione,
9 de qua teſtes in *Summario num. 3.* Secundò, † ex
inueterata eiuſdem viri conſuetudine ſæuiendi paſſim in ſeruos, necnon in propriam nutricem, vt dicunt teſtes *ibidem num. 21.* Tertiò, ac deniquè,
10 † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet vxoris, ſæpiùs iteratis cum proprijs conſanguineis, *ad not. per Card. d. conſ. 9. num. 7. verſ. coadiuuat etiam*, quàm ex eorundem conſanguineorum monitionibus

Digitized by Google

legitimæ citationis ad ſententiam, quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſſarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magna, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & num. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationū frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedētia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundùm tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor, præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarū, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quòad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primaui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociū, & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Mariti, quod dēt occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ acerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, nè cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſdatio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in malè faciendo.*

38 *Mulier perhorreſcens futuram, & admodum probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia acerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij.*

43 *Odium capitale, quādo adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, vereſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens. num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & nu. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

55 *Gloſ.*

Digitized by Google

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 1. de*
maior. & obed. in quibus terminis loquantur.
56 *Doctorum dicta recipiunt interpretationem à iu-*
ribus allegatis.
57 *Matrimonÿ cauſa maior cenſetur, quando agi-*
tur de illius ſolutione, quòad vinculum, quam
ſi agatur de thori ſeparatione tantùm.
58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quòad*
vinculi ſolutionem, admittitur, quòad thori ſe-
parationem.
59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*
60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis*
faciunt.
61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441.*
num. 2. part. 1. recent. in quibus terminis pro-
cedant.
62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur,*
ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac
ſucceſſiuis actibus in genere.

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi
Thori itaut recedendum ſit à deciſione aliàs
in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625.* co-
ram hon. mem. Remboldo.
1 Concurrit enim ſæuitia † præterita, & talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens
ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad
effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit
in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. li-*
teras, & vtrobiq; DD. & præſertim *Abbas de reſtit.*
ſpol. cap. 1. ibi: *verùm, quia mulier dicebat, ſe viri*
habere ſuſpectum, iuncta *Gloſ. in eodem verbo, ſu-*
ſpectum, vt lit. non conteſt. Præpoſit. in cap. 1. n. 2.
de Diuort. Hoſt. in Summa de reſtit. ſpol. §. in
caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in c. per veſtras
3. notab. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hip-
pol. de Marſ. in l. fin. C. ad leg. Corn. de ſicar. col.
fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud. Graff.
deciſ. aur. lib. 2. par. 1. cap. 8. num. 1. fol. 346. Le-
deſm. de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3. Aldo-
brand. conſ. 71. num. 3. lib. 1. Barboſ. in Rub. ff ſol.
matrim. par. 2. num. 22. Ferret. conſ. 203. num. 3.
verſ. quia reſpondetur. Farinac. conſ. 157 num. 4.
latè *Couarru. de ſponſalibus. part. 2. cap. 7. §. 5.*
nu. 1. 2. & 3. Guttierez Can. qq. lib. 1. cap. 24. nu. 2.
& 9. Sanchez de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16. &
admiſit, *Rota in cauſa Neapolitana Matrimonÿ*
23. Ianuarÿ coram R. P. D. Merlino, & aliàs ſæ-
piſſimè.
Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad
effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuf-
fragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod
2 actus, † ex quibus illa deducitur, ſint plures, ac
iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe fre-
quenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vni-
cus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, *Roland.*
conſ. 27. num. 12. lib. 3. Bertaz. conſ. crimin. 228.
num. 14. lib. 1. Rimin. in conſil. 174. num. 3. lib. 2.
Aldobrand. d. conſ. 71. nu. 8. lib. 1. Bald. conſ. 176.
ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1. Sanchez. dicta
diſput. 18 ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verbe-
ratione. Farinac. in prax. de delict. carnis, quæſt.
143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. & Rot. in Ro-
mana ſeparationis Thori 28. Ianuarÿ 1613. coram
bon. me. Card. Sacrato, apud Farinac. d. conſ. 157.
num. 15. & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolita-*
na ſeparationis Thori 28 Iunij 1624. coram bona
3 *mem. Buratto.* Secundò exigitur magna, † atquè
immoderata ſæuitia, *Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa*
in princ. & num. 4. Aldrobrand. d. conſ. 71. num. 1.
Farin. d. conſ. 157. nu. 4. & reſoluit *Rota in cauſa*
Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1616. coram
bo. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana apud Fa-
rinac. d. conſ. 157. ſub num. 15. & 19. & in dicta
Neapolitana coram bon. mem. Buratto; itant non
ſatis ſit modica, aut leuis qualibet ſæuitia, quæ po-
tiùs correctionis nomen meretur, qualis propemo-
4 dùm viro, † præſertim ex cauſa, ad vxoris emenda-
tionem permittitur. *Bald. d. conſ. 176. nu. 7. lib. 1.*
Abbas in c. cum contingat, num. 20. verſ. idem de
marito, vbi Felin. num. 7. de for. compet. Gloſ. in
l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. &
in Auth. vt lic. Mat. & Aui, §. quia verò, in verbo
ſufficienti, Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3.
Rimin. conſ. 174. num. 31. Aldobrand. d. conſ. 71.
num. 4. Farinac. d. conſ. 157. num. 5. lib. 2. & de
delict. carnis, d. quæſt. 143. nu. 194. latè *Tiraquell.*
ad leg. Connub. gloſ. 1 par. 1. num. 22. Sanchez. d.
diſput. 18. ſub num. 16.
In hac autem facti ſpetie ſæuitia viri in vxorem,
& frequens, & magna videbatur Dominis.
Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema ver-
beratio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem
ad recedendum è domo mariti, & cõſequutiuè cau-
ſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen
eamdem vxorem toto maritalis cohabitationis de-
curſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè
habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23.
teſtes, qui dantur *in Summario num. 5.* & præſer-
tim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeria-
tim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam
Domini deferebãt; quia licet ſit mater, attamen eſt
pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere,
5 † quod multùm auget illius fidem. *Bald. in l. te-*
ſtium, num. 36. C. de teſtibus, & alÿs per Rot. apud
ſan. mem. Greg. 351. num. 14 vbi in fortioribus,
teſtimonium matris admittitur pro annullando
6 † matrimonio: Ita vt mirùm non ſit, ſi huiuſmodi
verberationum frequentia in communem, publicã-
què vulgatæ ſæuitię famam, non apud cõſnaguineos,
ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ia-
nuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fa-
ma deponunt 8. teſtes in eodem *Summario num. 6.*
7 quę quidem fama † facit ſemiplenam probationem,
Gloſ. in cap. 1. in verb. fama, de appel. Card. in
puncto conſ. 9. num. 8.
Quæ quidem verberationum frequentia redditur
8 admodũ veriſimilis. Primò † ex malencolica ipſius
viri natura, faciliquè in iracundiam propenſione,
9 de qua teſtes in *Summario num. 3.* Secundò, † ex
inueterata eiuſdem viri conſuetudine ſæuiendi paſ-
ſim in ſeruos, necnon in propriam nutricem, vt di-
cunt teſtes ibidem *num. 21.* Tertiò, ac deniquè,
10 † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet vxoris, ſæ-
piùs iteratis cum propriis conſanguineis, *ad not.*
per Card. d. conſ. 9. num. 7. verſ. coadiuuat etiam,
quàm ex eorundem conſanguineorum monitioni-
bus

Digitized by Google

legitimæ citationis ad ſententiam, quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſsarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magna, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & num. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationũ frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedẽtia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundùm tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor, præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarũ, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quòad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primaui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociã, & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Mariti, quod dẽt occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ accerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, nè cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſdactio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in malè faciendo.*

38 *Mulier perhoreſcens futuram, & admodum probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia accerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij.*

43 *Odium capitale, quãdo adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, veriſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens. num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & nu. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

Digitized by Google

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 1. de maior. & obed. in quibus terminis loquantur.*

56 *Doctorum dicta recipiunt interpratationem à iuribus allegatis.*

57 *Matrimonij cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quoad vinculum, quàm ſi agatur de thori ſeparatione tantùm.*

58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quoad vinculi ſolutionem, admittitur, quoad thori ſeparationem.*

59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*

60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt.*

61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441. num. 2. part. 1. recent. in quibus terminis procedant.*

62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur, ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere.*

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi
Thori itaut recedendum ſit à deciſione aliàs
in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. * coram hon. mem. Remboldo.

1 Concurrit enim ſæuitia† præterita, & talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens
ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad
effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit
in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, & vtrobiq; DD.* & præſertim *Abbas de reſtit. ſpol. cap. 1.* ibi: *verùm, quia mulier dicebat, ſe viro habere ſuſpectum,* iuncta *Gloſ. in eodem verbo, ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Prapoſit. in cap. 1. n. 2. de Diuort. Hoſt. in Summa de reſtit. ſpol. §. in caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in c. per veſtras 3. notab. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hippol. de Marſ. in l. fin. C. ad leg. Corn. de ſicar. col. fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud. Graff. deciſ. aur. lib. 2. par. 1. cap. 8. num. 1. fol. 346. Ledeſm. de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3. Aldobrand. conſ. 71. num. 3. lib. 1. Barboſ. in Rub. ff ſol. matrim. par. 2. num. 22. Ferret. conſ. 203. num. 3. verſ. quia reſpondetur. Farinac. conſ. 157 num. 4.* latè *Conarru. de ſponſalibus part. 2. cap. 7. §. 5. nu. 1. 2. & 3. Guttierez Can. qq. lib. 1. cap. 24. nu. 2. & 9. Sanchez de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* &
admiſit, *Rota in cauſa Neapolitana Matrimonij 23. Ianuarij coram R. P. D. Merlino,* & aliàs ſæpiſſimè.

Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad
effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuffragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod
2 actus, † ex quibus illa deducitur, ſint plures, ac
iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe frequenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vnicus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, *Roland. conſ. 27. num. 12. lib. 3. Bertaz. conſ. crimin. 228. num. 14. lib. 1. Rimin. in conſil. 174. num. 3. lib. 2. Aldobrand. d. conſ. 71. nu. 8. lib. 1. Bald. conſ. 176. ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1. Sanchez. dicta diſput. 18 ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verberatione. Farinac. in prax. de delict. carnis, quæſt. 143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. & Rot. in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram bon. me. Card. Sacrato, apud Farinac. d. conſ. 157. num. 15.* & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolitana ſeparationis Thori 28 Iunij 1624. coram bonæ mem. Buratto.* Secundò exigitur magna, † atquè
3
immoderata ſæuitia, *Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa in princ. & num. 4. Aldrobrand. d. conſ. 71. num. 1. Farin. d. conſ. 157. nu. 4.* & reſoluit *Rota in cauſa Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1616. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana apud Farinac. d. conſ. 157. ſub num. 15. & 19. & in dicta Neapolitana coram bon. mem. Buratto;* itaut non
ſatis ſit modica, aut leuis qualibet ſæuitia, quæ potiùs correctionis nomen meretur, qualis propemo-
4 dùm viro, † præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem permittitur. *Bald. d. conſ. 176. nu. 7. lib. 1. Abbas in c. cum contingat, num. 20. verſ. idem de marito, vbi Felin. num. 7. de for. compet. Gloſ. in l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. & in Auth. vt lic. Mat. & Aui, §. quia verò, in verbo ſufficienti, Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3. Rimin. conſ. 174. num. 31. Aldobrand. d. conſ. 71. num. 4. Farinac. d. conſ. 157. num. 5. lib. 2. & de delict. carnis, d. quæſt. 143. nu. 194.* latè *Tiraquell. ad leg. Connub. gloſ. 1 par. 1. num. 22. Sanchez. d. diſput. 18. ſub num. 16.*

In hac autem facti ſpetie ſæuitia viri in vxorem,
& frequens, & magna videbatur Dominis.

Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema verberatio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem
ad recedendum è domo mariti, & cõſequutiuè cauſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen
eamdem vxorem toto maritalis cohabitationis decurſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè
habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23.
teſtes, qui dantur *in Summario num. 5.* & præſertim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeriatim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam
Domini deferebãt; quia licet ſit mater, attamen eſt
pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere,
5 † quod multùm auget illius fidem. *Bald. in l. teſtium, num. 36. C. de teſtibus, cũ aijs per Rot. apud ſan. mem. Greg. 351. num. 14* vbi in fortioribus,
teſtimonium matris admittitur pro annullando
6 † matrimonio: Ita vt mirùm non ſit, ſi huiuſmodi
verberationum frequentia in communem, publicãquè vulgatæ ſæuitię famam, non apud cõſnaguineos,
ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ianuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fama deponunt 8. teſtes in eodem *Summario num. 6.*
7 quę quidem fama† facit ſemiplenam probationem,
Gloſ. in cap. 1. in verb. fama, de appel. Card. in puncto conſ. 9. num. 8.

Quæ quidem verberationum frequentia redditur
8 admodũ veriſimilis. Primò †ex malencolica ipſius
viri natura, faciliquè in iracundiam propenſione,
9 de qua teſtes in *Summario num. 3.* Secundò, † ex
inueterata eiuſdem viri conſuetudine ſæuiendi paſſim in ſeruos, necnon in propriam nutricem, vt dicunt teſtes ibidem *num. 21.* Tertiò, ac deniquè,
10 † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet vxoris, ſæpiùs iteratis cum proprijs conſanguineis, *ad not. per Card. d. conſ. 9. num. 7. verſ. coadiuuat etiam,*
quàm ex eorundem conſanguineorum monitioni-
bus

Digitized by Google

legitimæ citationis ad ſententiam, quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſsarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magna, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & num. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationũ frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedẽtia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundum tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor, præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarũ, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quòad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primæui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in sociã, & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Mariti, quod dẽt occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ acerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, nè cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſfactio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in malè faciendo.*

38 *Mulier perhoreſcens futuram, & admodùm probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia acerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij.*

43 *Odium capitale, quãdo adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, veriſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens. num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & nu. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

55 *Gloſ.*

Digitized by Google

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 1. de maior. & obed. iu quibus terminis loquantur.*

56 *Doctorum dicta recipiunt interpratationem à iuribus allegatis.*

57 *Matrimony cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quòad vinculum, quàm ſi agatur de thori ſeparatione tantùm.*

58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quòad vinculi ſolutionem, admittitur, quòad thori ſeparationem.*

59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*

60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt.*

61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441. num. 2. part. 1. recent. in quibus terminis procedant.*

62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur, ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere.*

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi Thori itaut recedendum ſit à deciſione aliâs in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. * coram bon. mem. Remboldo.

1 Concurrit enim ſæuitia † præterita, & talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens
ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad
effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit
in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, & vtrobiq; DD.* & præſertim *Abbas de reſtit. ſpol. cap. 1.* ibi: *verùm, quia mulier dicebat, ſe virũ habere ſuſpectum,* iuncta *Gloſ. in eodem verbo, ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Præpoſit. in cap. 1. n. 2. de Diuort. Hoſt. in Summa de reſtit. ſpol. §. in caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in c. per veſtras 3. notab. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hippol. de Marſ. in l. fin. C. ad leg. Corn. de ſicar. col. fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud. Graff. deciſ. aur. lib. 2. par. 1. cap. 8. num. 1. fol. 346. Ledeſm. de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3. Aldobrand. conſ. 71. num. 3. lib. 1. Barboſ. in Rub. ff ſol. matrim. par. 2. num. 22. Ferret. conſ. 203. num. 3. verſ. quia reſpondetur. Farinac. conſ. 157 num. 4.* latè *Couarru. de ſponſalibus part. 2. cap. 7. §. 5. nu. 1. 2. & 3. Guttierez Can. qq. lib. 1. cap. 24. nu. 2. & 9. Sanchez de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* & admiſit, *Rota in cauſa Neapolitana Matrimonij 23. Ianuarij coram R. P. D. Merlino,* & aliâs ſæpiſſimè.

Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad
effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuffragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod
2 actus, † ex quibus illa deducitur, ſint plures, ac
iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe frequenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vnicus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, *Roland. conſ. 27. num. 12. lib. 3. Bertaz. conſ. crimin. 228. num. 14. lib. 1. Rimin. in conſil. 174. num. 3. lib. 2. Aldobrand. d. conſ. 71. nu. 8. lib. 1. Bald. conſ. 176. ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1. Sanchez. dicta diſput. 18 ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verberatione. Farinac. in prax. de delict. carnis, quæſt. 143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. & Rot. in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram bon. me. Card. Sacrato, apud Farinac. d. conſ. 157. num. 15.* & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolitana ſeparationis Thori 28 Iunij 1624. coram bonæ
3 mem. Buratto.* Secundò exigitur magna, † atquè
immoderata ſæuitia, *Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa in princ. & num. 4. Aldrobrand. d. conſ. 71. num. 1. Farin. d. conſ. 157. nu. 4.* & reſoluit *Rota in cauſa Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1616. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana apud Farinac. d. conſ. 157. ſub num. 15. & 19. & in dicta Neapolitana coram bon. mem. Buratto;* itaut non
ſatis ſit modica, aut leuis qualibet ſæuitia, quæ potiùs correctionis nomen meretur, qualis propemo-
4 dùm viro, † præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem permittitur. *Bald. d. conſ. 176. nu. 7. lib. 1. Abbas in c. cum contingat, num. 20. verſ. idem de marito, vbi Felin. num. 7. de for. compet. Gloſ. in l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. & in Auth. vt lic. Mat. & Aui, §. quia verò, in verbo ſufficienti, Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3. Rimin. conſ. 174. num. 31. Aldobrand. d. conſ. 71. num. 4. Farinac. d. conſ. 157. num. 5. lib. 2. & de delict. carnis, d. quæſt. 143. nu. 194.* latè *Tiraquell. ad leg. Connub. gloſ. 1 par. 1. num. 22. Sanchez. d. diſput. 18. ſub num. 16.*

In hac autem facti ſpetie ſæuitia viri in vxorem, & frequens, & magna videbatur Dominis.

Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema verberatio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem ad recedendum è domo mariti, & cõſequutiuè cauſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen eamdem vxorem toto maritalis cohabitationis decurſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23. teſtes, qui dantur *in Summario num. 5.* & præſertim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeriatim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam Domini deferebãt; quia licet ſit mater, attamen eſt pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere,
5 † quod multùm auget illius fidem. *Bald. in l. teſtium, num. 36. C. de teſtibus, cũ alijs per Rot. apud ſan. mem. Greg. 351. num.* 14 vbi in fortioribus,
teſtimonium matris admittitur pro annullando
6 † matrimonio: Ita vt mirùm non ſit, ſi huiuſmodi
verberationum frequentia in communem, publicãquè vulgatæ ſæuitiæ famam, non apud cõſanguineos, ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ianuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fama deponunt 8. teſtes in eodem *Summario num. 6.*
7 quæ quidem fama † facit ſemiplenam probationem,
Gloſ. in cap. 1. in verb. fama, de appel. Card. in puncto conſ. 9. num. 8.

Quæ quidem verberationum frequentia redditur
8 admodũ veriſimilis. Primò † ex malencolica ipſius
viri natura, faciliquè in iracundiam propenſione,
9 de qua teſtes in *Summario num. 3.* Secundò, † ex
inueterata eiuſdem viri conſuetudine ſæuiendi paſſim in ſeruos, necnon in propriam nutricem, vt dicunt teſtes ibidem *num. 21.* Tertiò, ac deniquè,
10 † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet vxoris, ſæpiùs iteratis cum proprijs conſanguineis, *adnot. per Card. d. conſ. 9. num. 7. verſ. coadiuuat etiam,* quàm ex eorundem conſanguineorum monitionibus

legitimæ citationis ad ſententiam, quia ſuppoſito legitimo mandato Iacinthi, prout ſupra fuit probatum, citatio non deficit ad ſententiam, quia Iacinthus verè fuit citatus, & de ea ex actis conſtat.

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. ſeparationis Thori.

Die Mercurij 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſſarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio, vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulier trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. & num. 34.*

2 *Sæuitia præterita, ad hoc, vt ſuffragetur ad effectum ſeparationis thori, requiritur, vt actus, ex quibus, illa deducitur, ſint plures.*

3 *Item etiam requiritur, quod ſit magna, & immoderata.*

4 *Viro, præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. & num. 18.*

5 *Teſtis fides augetur, ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere.*

6 *Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio.*

7 *Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem.*

8 *Verberationū frequentia viri, erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis, & num. 9. 10.*

11 *Subſequentia multa denotant plura antecedētia.*

12 *Vxor, quando videatur renunciaſſe actionis ſibi competenti, pro ſeparatione thori.*

13 *Verbum debet intelligi, ſecundùm tempus verbi.*

14 *Conſtituto plurimùm defertur.*

15 *Vxor præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur, niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare.*

16 *Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. & num. 17.*

19 *Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore, indigna arbitratur eſſe.*

20 *Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarū, non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis, tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur.*

21 *Maritus non poteſt accuſare vxorem, quòad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa, ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit.*

22 *Vir eſt mulieris, animus, pater, & caput.*

23 *Inter virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium.*

24 *Mulier prima ex latere primæui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro.*

25 *Mulier prima in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico.*

26 *Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſociā, & adiutorium viri, conceſſa eſt.*

27 *Mariti, quod dēt occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipubiicæ.*

28 *Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat.*

29 *Sæuitia qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur.*

30 *Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ accerbitatem.*

31 *Qualitas illa, quod quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam.*

32 *Romana Ciuitas, olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atquè opprobrijs eximebat.*

33 *P. Cato pro tergo Ciuium, nè cui impunè inſultare liceret, legem tulit.*

35 *Viri erga vxorem ſæuitia, quando ſub qualibet cautione ſpes non eſt, quod ipſe ſit relicturus.*

36 *Satiſfactio non mutat maleuolum animum.*

37 *Incorrigibilitatis præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in male faciendo.*

38 *Mulier perhoreſcens futuram, & admodum probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam, propter cautionis fragilitatem.*

39 *Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem.*

40 *Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito.*

41 *Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia accerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio ſeparationis thori.*

42 *Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij.*

43 *Odium capitale, quādo adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur.*

44 *Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro.*

45 *Vxor cum marito ſi litiget, circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales.*

46 *Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, vereſimiliter tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuiorem.*

47 *Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu, dicatur ſufficiens. num. 48.*

49 *Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori, & n. 54.*

50 *In thori ſeparationis iudicio, ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores.*

51 *Inter coniuges ad probanda vulnera, admittuntur ſerui, & ancillæ.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus committuntur. & nu. 51. 52. & 63.

53 *de Matrimonio annullando, quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur.*

55 *Gloſ.*

55 *Gloſ. fin. in cap. in literis. de teſt. & in cap. 1. de maior. & obed. in quibus terminis loquantur.*

56 *Doctorum dicta recipiunt interpratationem à iuribus allegatis.*

57 *Matrimony cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quoad vinculum, quàm ſi agatur de thori ſeparatione tantum.*

58 *Confeſſio Vxoris, quæ non attenditur quoàd vinculi ſolutionem, admittitur, quoàd thori ſeparationem.*

59 *Teſtium qualitas ſuppletur ex numero.*

60 *Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt.*

61 *Deciſ. 278. num. 13. part. 4. diuerſ. & deciſ. 441. num. 2. part. 1. recent. in quibus terminis procedant.*

62 *Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur, ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere.*

DECISIO CLV.

VISVM fuit Dominis locum eſſe ſeparationi
Thori itaut recedendum ſit à deciſione aliàs
in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. * coram bon. mem. Remboldo.

1 Concurrit enim ſæuitia † præterita, & talis timor
futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens
ſecuritas prouideri, quæ ſunt neceſſaria requiſita ad
effectum, vt Vxor diuertens à viro, obtinere poſſit
in iudicio ſeparationis Thori, *c. ex tranſmiſſa, c. literas, & vtrobiq; DD.* & præſertim *Abbas de reſtit.
ſpol. cap. 1.* ibi: *verùm, quia mulier dicebat, ſe virũ
habere ſuſpectum,* iuncta *Gloſ. in eodem verbo, ſuſpectum, vt lit. non conteſt. Prepoſit. in cap. 1. n. 2.
de Diuort. Hoſt. in Summa de reſtit. ſpol. §. in
caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in c. per veſtras
3. notab. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hippol. de Marſ. in l. fin. C. ad leg. Corn. de ſicar. col.
fin. & eſt tex. in l. conſenſu, C. de Repud. Graff.
deciſ. aur. lib. 2. par. 1. cap. 8. num. 1. fol. 346. Ledeſm. de Matrimonio, quæſt. 62. art. 1. ad 3. Aldobrand. conſ. 71. num. 3. lib. 1. Barboſ. in Rub. ff ſol.
matrim. par. 2. num. 22. Ferret. conſ. 203. num. 3.
verſ. quia reſpondetur. Farinac. conſ. 157 num. 4.*
latè *Couarru. de ſponſalibus part. 2. cap. 7. §. 5.
nu. 1. 2. & 3. Guttierez Can. qq. lib. 1. cap. 24. nu. 2.
& 9. Sanchez de matr. lib. 10. diſp. 18. num. 16.* &
admiſit, *Rota in cauſa Neapolitana Matrimonij
23. Ianuarij coram R. P. D. Merlino,* & aliàs ſæpiſſimè.

Et quantùm attinet ad ſæuitiam præteritam, ad
effectum, vt illa ad Thori ſeparationem poſſit ſuffragari, duo requiruntur; primùm ſcilicet, quod
2 actus, † ex quibus illa deducitur, ſint plures, ac
iterati, itaut conſtare debeat virum conſueuiſſe frequenter vltra modum ſæuire in vxorem, itaut vnicus actus, quantùmuis atrox, non ſufficiat, *Roland.
conſ. 27. num. 12. lib. 3. Bertaz. conſ. crimin. 228.
num. 14. lib. 1. Rimin. in conſil. 174. num. 3. lib. 2.
Aldobrand. d. conſ. 71. nu. 8. lib. 1. Bald. conſ. 176.
ſub num. 3. verſ. & ſi mulier lib. 1. Sanchez. dicta
diſput. 18 ſub num. 16. verſ. Adde ex vnica verberatione. Farinac. in prax. de delict. carnis, quæſt.
143. §. probatio ſæuitiæ, num. 203. & Rot. in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram
bon. me. Card. Sacrato, apud Farinac. d. conſ. 157.
num. 15.* & latè firmatum fuit *in cauſa Neapolitana ſeparationis Thori 28. Iunij 1624. coram bonæ
3 mem. Buratto.* Secundò exigitur magna, † atque
immoderata ſæuitia, *Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa
in princ. & num. 4. Aldrobrand. d. conſ. 71. num. 1.
Farin. d. conſ. 157. nu. 4.* & reſoluit *Rota in cauſa
Spoletina ſeparationis Thori 5. Aprilis 1616. coram
bo. mem. Card. Sacrato, & in d. Romana apud Farinac. d. conſ. 157. ſub num. 15. & 19. & in dicta
Neapolitana coram bon. mem. Buratto;* itaut non
ſatis ſit modica, aut leuis qualibet ſæuitia, quæ potiùs correctionis nomen meretur, qualis propemo-
4 dùm viro, † præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem permittitur. *Bald. d. conſ. 176. nu. 7. lib. 1.
Abbas in c. cum contingat, num. 20. verſ. idem de
marito, vbi Felin. num. 7. de for. compet. Gloſ. in
l. 2. §. vltimo, in verb. docenti, ff. ad leg. Aquil. &
in Auth. vt lic. Mat. & Aui, §. quia verò, in verbo
ſufficienti, Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3.
Rimin. conſ. 174. num. 31. Aldobrand. d. conſ. 71.
num. 4. Farinac. d. conſ. 157. num. 5. lib. 2. & de
delict. carnis, d. quæſt. 143. nu. 194.* latè *Tiraquell.
ad leg. Connub. gloſ. 1 par. 1. num. 22. Sanchez. d.
diſput. 18. ſub num. 16.*

In hac autem facti ſpetie ſæuitia viri in vxorem,
& frequens, & magna videbatur Dominis.

Frequens quidem, quia licet ſola poſtrema verberatio ſub die 29. Iulij 1618. induxerit vxorem
ad recedendum è domo mariti, & cõſequutiuè cauſam dederit iuditio ſeparationis; conſtat tamen
eandem vxorem toto maritalis cohabitationis decurſu, frequentioribus verberationibus, à viro malè
habitam, vt latè in proceſſu vxoris deponunt 23.
teſtes, qui dantur *in Summario num.* 5. & præſertim mater ipſius vxoris, dictas flagellationes ſeriatim recenſens, cuius depoſitioni, multùm etiam
Domini deferebât; quia licet ſit mater; attamen eſt
pleniſſimè informata, & eſt de nobiliſſimo genere,
5 † quod multùm auget illius fidem. *Bald. in l. teſtium, num. 36. C. de teſtibus, cũ alijs per Rot. apud
ſan. mem. Greg. 351. num.* 14 vbi in fortioribus,
teſtimonium matris admittitur pro annullando
6 † matrimonio: Ita vt mirùm non ſit, ſi huiuſmodi
verberationum frequentia in communem, publicãque vulgatæ ſæuitiæ famam, non apud cõſanguineos,
ac viciniores ſolùm, ſed apud omnes in Ciuitate Ianuenſi tranſierint, vt de eadem publica voce, & fama deponunt 8. teſtes in eodem *Summario num. 6.*
7 quæ quidem fama † facit ſemiplenam probationem,
*Gloſ. in cap. 1. in verb. fama, de appel. Card. in
puncto conſ. 9. num. 8.*

Quæ quidem verberationum frequentia redditur
8 admodũ veriſimilis. Primò † ex malencolica ipſius
viri natura, faciliquè in iracundiam propenſione,
9 de qua teſtes in *Summario num.* 3. Secundò, † ex
inueterata eiuſdem viri conſuetudine ſæuiendi paſſim in ſeruos, necnon in propriam nutricem, vt dicunt teſtes ibidem *num.* 21. Tertiò, ac deniquè,
10 † tàm ex lamentationibus eiuſdemmet vxoris, ſæpiùs iteratis cum proprijs conſanguineis, *adnot.
per Card. d. conſ. 9. num. 7. verſ. coadiuuat etiam,*
quàm ex eorundem conſanguineorum monitionibus

bus amicabiliter viro factis, de quibus ijdem teſtes
Summario num. 8. Iteratæ enim iſte vxoris lamen-
tationes, & ſæpiùs repetita conſanguineorum mo-
nita, tanquàm conſequutiua, & habentia cauſam à
11 præfatis † verberationibus, ſatis in neceſſarium
antecedens illarum frequentiam, & multiplicita-
tem coadiuuant, *l. ad rem mobilem, ff. de procurat.*
Nec obſtat, quod vxor in reſponſione ad poſitio-
nes viri, fateatur; ſe ante dictã diem 29. Iulij 1618.
nullam habuiſſe cauſam offenſionis à viro, ibi: *E
vero, che non ero altrimente diſguſtata, ne poteua
eſſer vero, ch'io fuſſi in quei giorni diſguſtata ſeco,*
quod certè non dixiſſet, ſi continuò fuiſſet malè tra-
ctata, ac verberibus affecta à marito, vt pondera-
tur in deciſione bon. mem. Remboldi; Ideoquè
hinc inferatur ex hac vxoris confeſſione, vel apertè
conuinci de falſitate huiuſmodi verberationum, fre-
quentiam, vel in omnem euentum, quatenùs illa
etiam poſſet iuſtificari, ex ipſa vxoris declaratione
12 ſatis reſultare tacitam renunciationem † ſæuitiæ
præteritæ, & ſic etiam renunciationem actionis ſibi
ante competentis pro thori ſeparatione, ad not. per
*Rimin. in conſ. 174. num. 27. verſ ſed vlteriùs. Rot.
deciſ. 135. num. 3 & 193. pariter num. 3. poſt 2.
vol. conſ. Farinac.* Quia huic motiuo reſponſum
fuit, quod vxor in reſponſione ad prædictas poſitio-
nes, non ſimpliciter fatetur, ſe ante dictam diem
29. Iulij 1618. nullam à viro offenſionis cauſam ha-
buiſſe, itaut omne præcedentis temporis ſpatium
excludat, ſed id aſſerit reſtringendo dictum ſuum à
tempore Sabbathi, vſquè ad diem Dominicum, in
quo ſequuta fuit verberatio, vt clarè deprahenditur
ibi; *ch'io fuſſi in que' giorni diſguſtata,* quæ ver-
ba *in que' giorni,* limitant, & reſtringunt ad pro-
priam circumferentiam, reſponſionem vxoris ad re-
13 gulam, Quod † verbum intelligitur ſecundùm
tempus verbi, cui adiungitur, *l. Rutilia Polla, ff. de
empt. l. fin. ff. de legat. 2.*
Magna etiam, ac immoderata ſæuitia mariti in
vxorem, Dominis videbatur; Ponderabant enim in
primis poſtremam verberationem 29. Iulij 1618.
tàm ex conſtituto ipſius vxoris incontinenti facto,
de mandato Iudicis in *Summario num.* 12. cui qui-
14 dem † conſtituto plurimum tribuitur, *Card.* qui
loquitur in his terminis *conſ. 9. num. 7. verſ. coa-
diuuat*; cum non ſit veriſimile; vxorem maximè
15 nobiliſſimam, nec minùs prudentem, talia † com-
menta confinxiſſe, vt viri famam læderet, & ſe ip-
ſam maritalibus obſequijs inconſultò, & ſine ve-
hementiſſima cauſa viduaret, vt in puncto aduertit
Card. vbi ſupra; Quàm ex eiuſdem vxoris viſita-
tione, ac corporali inſpectione à tribus nobilibus
Matronis facta ex decreto Iudicis, earumdemquè
Matronarum relatione *in Summario num.* 13. Nec
non deniquè ex depoſitionibus teſtium in *Summa-
rio num.* 10. Ponderabant inſuper Domini præce-
dentem aliam verberationem ſequutam de menſe
Septembris anni 1617. quam referunt teſtes in eo-
dem *Summario num.* 5. & ſignanter primus ad 19.
ſecundus ad 34. tertius ad 27. quartus ad 17. deci-
mus ad 12. & alij in hoc formiter conuenientes,
quam verberationem, licet ijdem teſtes deducant
ex ſolo dicto ipſius vxoris, huiuſmodi tamen dictum
abundè coadiuuant vxoris, gemitus, tota domo, ex-
audiri, prout etiam percepti colliſionum ſtrepitus
per famulos; ſignaquè, & liuores in facie, ſuperſti-
tes, & continuæ eiuſdem vxoris lamentationes, in
Summario dicto num. 5. quæ omnia rem clanculo,
16 & remotis arbitris † intra domeſticos receſſus per-
actam, ſatis probant, cum teſtes etiam de auditu ab
vxore ſufficiant, *Aldobrand. d. conſ. 71. num. 12. 31.
& pluribus ſeqq.* vbi in puncto vtitur ſimilibus te-
ſtibus, quod maximè admittendum eſt in hoc caſu,
17 in quo † teſtes de viſu nequeũt inueniri, ex eo, quod
maritus ea vtebatur cautela, vt famulos ex indu-
ſtria extra domum amandaret, *vt in Summario
num.* 14.
Ex qualitate autem duarum huiuſmodi verbera-
tionum inferentes Domini ad qualitatem ſæuitiæ
mariti reſpectu etiam plurium aliarum verberatio-
num, de quibus teſtes in eodem *Summario num.* 5.
vt in illarum compendio, quod particulariter datum
fuit, animaduertebant negari non poſſe, quin dictæ
18 percuſſiones ita excedant modum † honeſtæ cor-
rectionis, quæ viro in vxorem permittitur, vt in
magnam, immoderatamquè tranſeant ſæuitiam; &
quidem non iniuriæ ſolùm, ſed perſonæ etiam qua-
litate perſpecta.
Nam quantùm attinet ad iniuriam; illa non po-
teſt eſſe accerbior, cum percuſſiones, & verbera
acriter, iniquè, ac ſepiùs à marito vxori inflicta,
19 magna † ſæuitia, ingenuoquè prorſùs corpore indi-
gna arbitrentur, *l. conſenſu*, ibi, *ſi ſe verberibus
(quæ ingenuis aliena ſunt) afficientem probauerit,
C. de Repud. Auth. de Nuptijs, §. mitiores, ante
verſ. ſi igitur mulier tale aliquid col. 4. Auth. vt
liceat matri, & auiæ, §. quia verò, verſ. ſi quis cõ-
tra coll. 8. Bart. in l. cum ſatis, num. 7. C. de agri-
col. & cenſit. lib. 11, Bald. in l. 1. num. 11.* vbi etiã
*Iaſ. num. 4. de Legat. Anchar. conſ. 408. num. 1.
Couar. in epitim. de ſponſalib. part. 2. cap. 7. §. 5.
num. 1. Aldobr. d. conſ. 71. num. 4 cum plur. ſeqq.
Guidop. deciſ. 439. num. 6, Vinc. de Franch. deciſ.
244. num. 4. Theſaur. deciſ. 130. num. 2. Peguer.
deciſ. 20. num. 8. Sanchez. de matrim. lib. 10. dicta
diſp. 18. num. 14. & 16. Pont. de Leon. de matrim.
lib. 9. cap. 23. num. 5. verſ. adde etiam verbera.*
Adeoquè atrox ſæuioris huiuſmodi verberationis
20 in vxore cenſetur iniuria, vt mulier † verberata, li-
cèt actione iniuriarum non poſſit agere contra ma-
ritum, ne is infamis efficiatur, poſſit tamen agere
actione in factum, vt vir puniatur, *Io. And. in add.
ad Specul. tit. de iniur. Alex. in l. diuortio, §. ſicut
col. 3. ff. ſolut. matrim. Cotta in memorialib. in
ver. actio iniuriarum, & in verb. vxor. Couar. d.
part. 2. §. 2. cap. 7. num. 2.* Imò idem maritus
21 † non poſſit accuſare vxorem, quòad amiſſionem
dotis, ſi vxor ipſa, ab eo propter illius ſæuitiam au-
fugiens, adulterium commiſerit, *Anchar. d. conſ.*
408. cui aſſenſit *Lup. in Rub. de donat. inter vir. &
vxor. §. 20. num. 4. & §. 64. num. 3. & in repet.
cap. per veſtras in , not. num. 7. verſ. imò plus, fol.
mihi* 342. quod vt ſaltem ciuiliter procedat intel-
ligit *Couar. vbi ſupra num.* 4. vbi hinc iure meritò
monet viros, vt cautè, comiterquè tractent vxores,
ea demùm ratione, quod ſi vt natura, ratio, diuina-
22 què prohibent oracula, vir eſt † mulieris animus,
pater, & caput, talis eſſe debet inter illos ſocietas,
qualis

Digitized by Google

23 qualis inter patrem, † & filium, non cuiuſmodi in-
ter viliſſimum mancipium. ac dominum, quod ele-
ganti oratione admonere teſtatur Ludouicum Vi-
nes in libro, quem ſcripſit de officio mariti, ſub ca-
pite de eligenda vxore ad finem; & faciunt doctiſſi-
mè ponderata *per Abulenſem ſuper Geneſis cap.* 13.
quæſt. 379. *in quarta ratione*, vbi aduertit primam
24 † mulierem ex latere primæui parentis, non autem
ex capite, aut pedibus efformata, quia nec domina-
tura, nec ſeruitura erat viro; licet enim eadem pri-
25 ma † mulier in pœnam peccati fuerit à Deo ſubiec-
ta poteſtati viri in regimine œconomico, idem
Abulenſ. loco. cit. cap. 3. *quæſt.* 18. *ad; med. verſ.*
nunc autem; non ideò tamen nata erat ad ſeruien-
26 dum, ſed in ſociam, & † adiutorium viro conceſſa;
Hinc proptereà *Theſaur. d. deciſ.* 130. *num.* 2. ma-
ritorum ſæuitiam, atq; in vxores immanitatem in-
crepans, notat rem eſſe peſſimam in Republica, vt
27 mariti dent cauſam mulieribus renouandi in † hoc
capite legem repudiationis, & ex Principis reſcri-
pto, rem adeò execrabilem pœnæ alicuius metu cō-
peſcendam, viriſquè cauendum prudentibus, ne
cauſam dent huic petitioni, memores, quod Cato
28 ſacrilegijs inſtar eſſe credebat, † mulierem verbe-
rare, & non immeritò, cum vxor humanæ, diuinæ-
què domus ſocia dicatur.

Huius verò iniurioſè ſæuitiæ qualitatem exaſpe-
rat plurimùm etiam modus, & inſtrumenta verbe-
rationis, corporis videlicèt nudatio, manus in
29 † vincula coniectæ, vlcera, & liuores toto corpore
ſuperſtites, itaut vir ipſe fateatur, ſe aquam roſeam,
aliaq; huiuſmodi ſuperinfundiſſe, *in Sūmario n.* 25.
ſubſequutus abortus non ſinè periculo vitæ, *vt in*
Summario nu. 5. *Pont. de Leon. de matrim d. lib.* 9.
cap. 23. *num.* 5. *verſ. ſi mulier*, ferula, & cingulus
ex corio, cum fibulis ferreis, quorum vtrumquè do-
minorum oculis ſubiectum fuit.

30 Qualitas etiam perſonæ † vehementer aggrauat
iniuriæ acerbitatem, quia agitur de fœmina, tàm
nobilitate, quàm pudicitia, ac morum honeſtate
inſigni, *Pont. de Leon. de matrim. lib.* 9. *cap.* 23.
num. 5. *verſ. ſi enim illa nobilis*. quæ nata eſt, &
educata in nobiliſſima, ac libera Ciuitate, quæ qua-
31 litas † eſt admodùm conſiderabilis ad augendam
nobilitatis prærogatiuam, & inducendum aduerſus
verbera, & flagellationes priuilegium, prout olim
32 Romana † Ciuitas ſuos Ciues virgarum contume-
lijs, atquè opprobrijs eximebat, vt inuitur in *dicta*
l. conſenſu. ibi, *ſi ſe verberibus, quæ ingenuis aliena*
ſunt, C. de Repud. Porcius enim Cato pro tergo Ci-
33 uium, ne cui impunè † inſultare liceret, legem in-
tulit, quam confirmauit Sempronius, itaut propte-
reà dictæ leges mutato à conditoribus nomine,
Porcia, Semproniaq; dictæ fuerint, vt eſt teſtis *Ale-*
xander ab Alexandro Genialium dierum lib. 3. *cap.*
20. *in princ.* & ibi latè *Andreas Tiraquell. in add.*
Prætereà eadem vxor, vt illius cōteſtatur aſpectus,
& teſtes *in Summario num.* 20. eſt habitu corporis
delicato, ideoquè tantò magis flagellationibus hu-
iuſmodi afficiebatur, itaut mirùm non ſit, ſi ex po-
ſterioribus etiam verberibus ſibi per virum inflictis
ſubierit periculum vitæ, vt conſtat ex atteſtationi-
bus medicorum *in Summario num.* 18. qui depo-
nunt præfatæ corpus mulieris non liuoribus ſo-
lummodò affectum, ſed lacerum etiam reperiſſe, in
quo concordat relatio Matronarum *in Summario*
num. 13. 15. *&* 19.

Quantùm verò attinet ad futuræ ſæuitiæ timorē,
34 itaut mulieri † trepidanti nō poſſit ſufficiens ſecuri-
tas prouideri, quod eſt alteru principale requiſitum
in iudicio ſeparationis Thori, vt dictum fuit in prin-
cipio; talis timor ſufficienter deduci viſus fuit Do-
minis, tàm ex ſuperiùs ponderatis, quàm ex depo-
ſitionibus teſtium *in Summario num.* 26. qui con-
cludunt hanc mulierem, cum qualibet etiam cau-
tione in viri poteſtate, atquè conſortio, nullatenus
fore ſecuram propter iracundam, furioſamq; ipſius
35 viri naturam; Diuturna enim † anteactæ marita-
lis cohabitationis experientia, quæ acerbiores ma-
riti continuò ſæuientis mores erga prouidam vxo-
ris conſtantiam temperare non potuit, ſatis indicat,
nec virum ſub qualibet etiam cautione meliorem
euaſurum, cùm à præterito ad futurum optima ſit
argumentatio, ad regulam, *ſemel malus, de reg. iur.*
in 6. per quam ita in puncto arguit *Curtin. conſ.* 9.
in princ. verſ. illo præmiſſo, Abb. & alij in cap. 1. *de*
diuortio, Felin. in cap. ſcribam, nu. 1. *de præſump.*
Aldobr. dicto conſ. 71. *num.* 9. 10. 11. *&* 31. *San-*
chez. allegat. diſp. 18. *num.* 16. *ad fin. Farinac. de*
delict. carn. dicta quæſt. 142. *ampl.* 18. *num.* 145.
Gutierez. Canonic. qq. lib. 1. *cap.* 24. *num.* 8. Et
36 ideò cum ſatiſdatio † non immutet maleuolū pro-
poſitum, *§. nouiſſimè, Inſtit. de ſuſpect. tutor. gloſ.*
in puncto in dicto cap. literas. in verb. ſufficiens, ad
fin. de reſtit. ſpol. Aldobrand. dicto conſ. 71. *num.* 1.
Guttierez. dicto cap. 24. *ſub num.* 2. & ex frequentia,
37 † ac diuturna perſeuerantia in ſæuiendo, inſurgat
præſumptio incorrigibilitatis, *l. non omnes, §. à Bar-*
baris, ff. de re milit. benè ad propoſitum *Bald. in*
dicto conſ. 176. *col.* 1. quem refert, & ſequitur *Aldo-*
brand. d. conſ. 71. *num.* 10. *&* 11. Sumus in caſu,
quo vxor nō committitur remedio cautionis, *Abb.*
& alij in dicto cap. 1. *de Diuort.* propter eiuſdem
cautionis fragilitatem, quam mulier, futuram, ad-
38 modùmq; probabilem viri ſæuitiam † perhoreſcens
ſubire non tenetur ad *text. in l. qui ita, §.* 1. ibi,
quàmuis ei caueatur propter fragilitatem cautio-
nis, ff. ad Trebellian. Et conſequenter non eſt ma-
rito facienda reſtitutio vxoris, cùm ipſa probet nul-
39 lam † cautionem eſſe ſibi ſufficientem, *Abb. in*
dicto cap. ex tranſmiſſa, num. 4. *Hoſtien. num.* 5.
Butr. num. 7. *&* 9. *Cardin. in princ. Anan. nu.* 1.
Imol. num. 1. *Bald. num.* 1. *&* 2. *idem Abb. in di-*
cto cap. literas, num. 7. *vbi Bellamer. in §. quia*
poteſt. verſ. aut non obijcitur, Anchar. in 8. *not. Hoſt.*
in cap. 1. *num.* 4. *vbi etiam Bald. in fi.* 1. *col. vt lit.*
non conteſt. idem Abb. in cap. quemadmodum n. 15.
de iur. iur. Felyn. in d. c. ſcribam. nu. 1. *verſ. ad idē*
de præſump. Neuizan. in ſylua nuptiali lib. 1. *quæſt.*
1. *num.* 42. *verſ. & ſi ſubſit*, quem cum alijs refert,
& ſequitur *Marſil. in repet. l. vnic. ſub num.* 259.
C. de Rapt. Virg. Rimin. Iun. conſil. 174. *num.* 3.
Gabr. conſ. 161. *nu.* 7. *lib.* 1. *Aldobrand. dicto conſ.*
71. *num.* 1. 11. 23. *& ſeq. Mart. conſ.* 157. *num.* 1.
& in fin. Gomez. var. tom. 3. *cap.* 6. *de iure iur.*
num. 16. *Dionyſius de Franciſchis inter matrimo-*
nialia conſ. 58. *nu.* 10. *lib.* 1. *Menoch. de arb. lib.* 2.
cent. 2. *caſ.* 139. *num.* 5. *Gutierez. Canon. qq. dicto*

Digitized by Google

cap. 24. num. 3. 13. & 15. Rot. dicta deciſ. 154.
num. 3. poſt 2. vol. conſ. Farinac. & deciſ. 706.
num. 2. part. 1. recent. Pont. de Leon. dicto cap. 23.
num 6. verſ. probata autem.

Mouit etiam plurimum Dominos non ſolùm
40 capitale odium, † quod inter iſtos coniuges reſul-
tat ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito, vt
latè in his terminis conſiderat Aldobrand. ſepius al-
leg. conſ. 71. num. 15. cum pluribus ſeq. Sed etiam
odia accerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ in-
ter has partes in proceſſu litis ſuperuenerunt, vt
41 conſtat ex teſtibus in Summario nu. 28. Quæ † ſola
cauſa in omnem euentum ad Thori ſeparationem
ſufficeret, iuxta d. cap. ex tranſmiſſa. vbi gloſ. in
formatione caſus ad finem, & in verb. ſufficienti,
pariter ad fin. & text. in dicto cap. literas in fin. de
reſtit ſpoliat. & facit text. in cap. accedens il 2. ibi,
nõ debeat ſe credere ſuis capitalibus inimicis, vt lit.
non conteſt. pront etiam ad propoſitum conferunt
tradita per Ladeſm. de matrim. quæſt. 68. art. 6. vbi
42 diſputat, an odium † vxoris in lege Moſayca de li-
bello repudij, eſſet cauſa ipſius repudij, Sanchez.
de matrim. dicta diſp. 18. num. 15. itaut hoc caſu
43 nulla cautio † ſatis ſecura, aut ſufficiens cenſeatur
Card. dicto conſ. 9. in princip. Aym. conſ. 31. nu. 4.
Menoch. conſ. 299. num. 3. & 10. verſ. non obſtat,
cum pluribus ſeqq. Marta dicto conſ. 157. num. 5.
Rota dicta deciſ. 156. num. 1. poſt conſ. Farinac.
Than. deciſ. 13. in manuſcrip. Ferret. conſil. 203.
num. 3. Gutierez. à cap. 23. num. 2. & 3. Barboſ. in
in rub. ff. ſol. matr. part. 2. num. 32. cum ſeqq. latè
Aldobrand. dicto conſ. 71. num. 15.

Inimicitia autem capitalis inter iſtos coniuges
non ſolum poteſt depræhendi ex cauſis ſæuitiæ, &
iniuriarum, quę præceſſerunt iudicium ſeparationis,
vt dictum eſt ex latè cumulatis per Aldobrand. di-
cto conſ. 71. num. 15. & pluribus ſeqq. Sed etiam
44 ex eo, † quod iudicium ſeparationis præter læſio-
nem, & quidem non modicam fama viri, qui ideò
præſumitur in vxorem acerbiora, & vehementiora
contraxiſſe odia, habet annexam cauſam omnium
bonorum vxoris ad text. in l. etiam, C. de iur. dot.
& l. inter ſocerum, §. cum inter, de pact. dot. De-
cian. conſ. 52. num. 51. lib. 1. cum alijs per Rot. de-
ciſ. 134. ſub num. 4. poſt 2. vol. conſ. Farinac. itaut
45 intret concluſio, quod vbi vxor † cum viro litigat
circa maiorem partem bonorum, præſumuntur in-
ter eos cõtractæ capitales inimicitiæ, Aym. conſ. 31.
quem referunt, & ſequuntur Couar. in epitom. di-
cta par. 2. cap. 7. §. 5. num. 1. vbi ex eodem Aym.
exemplificando caſum odij, & capitalis inimicitiæ,
46 aſſerit, quod † quando inter virum, & vxorem eſſet
grauis lis ſuper maiori parte bonorum, ex coniectu-
ra tunc poteſt præſumi, maritum futurum eſſe ſæuio-
rem, Menoch. de arb. d. caſu 239. n. 11. & caſ. 110.
nu. 5. Guttier. Canon. qq. lib. 1. d. cap. 24. num. 9.
Sanchez. de matrim. d. diſp. 18. lib. 10. tit. de Diuor-
tio q. 1. nu. 23. Marta d. conſ. 157. nu. 8. Accedunt
deniq; capitales inimicitiæ inter iſtorum coniugum
familias contractæ, nõ ſolùm ex cauſa huius iudicij,
ſed etiam ex cauſa criminalitatis, de qua in Sum-
mario num. 27. & 28. Itaut neceſſum fuerit Princi-
pis prouidentiæ partes compellere ad præſtandas
hinc inde cautiones, de non offendendo.

Vnde his omnibus tam ſæuitiæ, quàm capitalis
47 odij rationibus maturè propenſis, nullã huic † mu-
lieri cautionem ſufficere cenſuerunt Domini, quo-
rum arbitrio relinquitur talis ſufficientiæ inſpectio,
atquè iudicium, Abb. in dicto cap. literas, num. 7.
Rol. d. conſ. 27. n. 3. lib. 3. Tiraquell. in l. ſi vnquàm,
in verbo omnia, vel partẽ, nu. 31. C. de reuoc. donat.
Pariſ. conſ. 54. n. 36. lib. 4. Menoch. de arb. caſ. 142.
& caſ. 130. nu. 2. & 3. & caſ. 139. n. 4. & caſ. 149.
nu. 2. quos refert, & ſequitur Ceuall. com. cont. com.
quæſt. 66. nu. 13. & ſeqq. ad fin. Couar. d. par. 2. c. 7.
48 §. 5. nu. 5. ad finem. vbi, † quod diſcretus Iudex ar-
bitrabitur, quæ cautio in hac re ſufficiens dicatur,
Guttier. Canon. qq. lib. 1. d. cap. 23. nu. 10. Aldobr.
d. conſ. 71. num. 22. Pont. de Leon. d. cap. 23. nu. 5.
verſ. negari non debet.

Non obſtat, quod in hac materia ſeparationis
49 Thori, quæ dicitur grauiſſima, † teſtes debeant eſſe
omni exceptione maiores, Pariſ. conſ. 54. num. 16.
lib. 4. Natt. conſ. 616. nu. 1. Roland. conſ. 50. nu. 1.
& 12. lib. 1. Rim. Iun. conſ. 174. nu. 17. Menoch.
conſ. 850. num. 3. Viu. opin. 470. nu. 10. Bertazol.
conſ. 228. nu. 5. Et tamen plerique teſtium, ex qui-
bus prædicta omnia deducuntur, ſint vxoris conſan-
guinei affines, vel domeſtici; Quia reſpondetur,
Primò magis communem, magiſq; receptam, nec
non æquiorem in contrarium ſtare opinionem, quæ
50 voluit in iudicio ſeparationis † Thori ad probandos
actus maritalis ſæuitiæ, aut alia huiuſmodi, quæ ſunt
difficilis probationis ſufficere teſtes, quàmuis non
omni exceptione maiores, & ſic admitti conſangui-
neos, affines, domeſticos, familiares, aliosq; huiuſ-
modi, vt clarè deducitur ex tex. in d. l. conſenſu, §.
ſuper plagis, C. de Repud. vbi in puncto ad probanda
51 inter coniuges vulnera † admittuntur ſerui, & an-
cillæ, ea demùm ratione, quod ea, quæ in domeſticis
penetralibus geruntur, non ita paſſim omnium pa-
tent oculis, nec facilè per alios, quàm per domeſti-
cos poſſunt comprobari, & in ſpecie hanc eamdem
opinionem tenent, Card. d. conſ. 9. num. 5. verſ. &
reddit. & nu. 8. verſ. venio nunc ad vltimũ, & priùs
etiam nu. 7. verſ. coadiuuat etiam, Feder. de Senis
conſ. 119. nu. 4. per tex. in cap. veniens il 2. ad fin.
vbi gloſ. in verb. Canonicos, de teſtib. Crot. conſ.
131. nu. 26. lib. 1. Alex. de Neuo conſ. 4. num. 17.
Dec. conſ. 577. col. pen. verſ. & prædicta, Aldobr.
52 d. conſ. 71. nu. 34. ad fin. & ſeq. vbi, † quod hac de
cauſa probationes etiam minùs validè admittũtur,
Farinac. d. tract. de delict. carn. q. 143. §. probatio
ſæuitiæ, nu. 168. Rot. deciſ. 147. n. 25. par. 1. recent.
& apud ſa. me. Greg. deciſ. 351. nu. 6. 7. & 8. & de-
ciſ. 414. nu. 20. vbi in fortioribus terminis dum age-
53 retur de annullando matrimonio Rota admiſit † te-
ſtes, qui alias non admitterentur, eam demùm ra-
tione, quod minæ paternæ, de quarum probatione
illic agebatur, erant difficilis probationis, tanquàm
illatæ intra domeſticos parietes. Ideoqè nulla ha-
benda eſt ratio ſupradictorum Doctorum, & aliorũ
quorumcũquè, qui contrariam opinionem remiſſe
54 reperiuntur; tum quia † ſentiunt aduerſus clarã diſ-
poſitionem text. in d. l. conſenſu, §. ſuper plagis, C.
de Repud. Tùm quia fundantur in authoritate Pariſ.
d. conſ. 54. num. 16. & iurium ab ipſo allegatorum
nempè gloſ. fin. in cap. in literes in verb. vita de te-
ſtib.

Digitized by Google

ſtib. & gloſ. in c. 1. in verb. maiores, de conſang.
55 *& affinit.* quarum vtraq; expreſsè † loquitur de diſſolutione matrimonij, quoad vinculum, ſecundũ terminos *d. c. in literis, & d. c. 1.* non autem quoad ſolam Thori ſeparationem, *Felin. in rub. nu. 5. de ſponſal.* quem ita intelligit *Socin. Iun. conſ. 86. nu. 6. & ſeq. lib. 2.* Ac propterea quicquid dicat *Pariſ.* auctor contrariæ illius opinionis in iudicio ſeparationis Thori, tàm ipſe, quàm illius aſſeclæ re-
56 cipiunt † declarationem à prædictis iuribus, quibus innituntur ad theoricam, *Bart. in l. non ſolum, § liberationis, ff. de liber. legat. Becc. conſ. 52. n. 97.* Maior autem, grauiorq; cenſetur cauſa matrimonij, ſi agatur de illius ſolutione quoad vinculum, quam ſi, vt in caſu iſto, tractetur de ſolius Thori ſeparatione, *Natt. conſ. 24. nu. 1.* Itaut in his terminis cõ-
57 feſſio coniugis, † quæ non attenditur quoad vinculi ſolutionem, *cap. ſuper eo, de eo, qui cog. conſang. ux. ſu.* quoad Thori ſeparationem attendatur, *c. ex literis de diuort. Natt. d. conſ. 24. loc. cit. Gabr. to. ſ. 161. nu. 10. lib. 1.* Secundò reſponſũ fuit, quod quatenùs etiam citra veri præiudicium teſtes in hoc iudicio omni exceptione maiores eſſe deberent, præter id, quòd aliqui deeſſe non videntur, quando etiã
58 deeſſent, qualitas iſta in hoc † caſu ſuppletur ex numero teſtium, *Alex. conſ. 47. num. 2. lib. 2. Dec. conſ. 163. num. 14. Natt. conſ. 16. num. 11. Caſar de Graſſ. deciſ. 5. num. 8. de ſponſalib. ſanct. mem. Gregor. d. deciſ. 351. num. 4.*

Neq; etiam obſtat, quod circa quàmplures actus
59 ſæuitiæ teſtes videantur eſſe ſingulares, † ideoquè nullum faciant gradum probationis, *cap. licet cauſam. de probat. cum vulgar.*

Quia reſponſum fuit, Primò ſuper ſingulis verberationibus plures conuenire teſtes, vel de auditu ab ipſa vxore, vel de proprio ſẽſu, ex colliſione manuũ, & percuſſionũ ſtrepitu. Secundò ponderabant Domini, quod hinc non agitur de probanda in ſpecie vnica percuſſione, in quibus terminis poſſunt pro-
60 cedere, † *deciſ. 278. n. 13 par. 4. diuerſ. & dec. 441. n. 2. par. 1. recent.* Sed agitur de probanda ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus ſæuitia in genere,
61 quo † caſu teſtes etiã ſingulares admittuntur, *Card. d. conſ. 9. n. 5 in princ. & n. 8. ad fin. verſ. modo cõſiderandum* latiſſimè *Aldobr. d. conſ. 71. nu. 27. 28. 29. 30. & 35. cum plurib. ſeqq. Rot. d. dec. 156. n. 2. poſt 2. vol. conſ. Farin. & apud ſa. me. Greg. d. deciſ. 414. n. 21.* vbi vt ſæpiùs dictum eſt non agitur de ſola Thori ſeparatione, ſed de matrimonij nullitate, *Gratian. diſc. 738 n. 52. Pont. de Leon. d. c. 23 n. 6.* quę cõcluſio tantò magis admittẽda eſt in caſu iſto in quo agitur de probandis ijs, quæ non ſolum fiunt
62 domi inter coniuges in quibus veriſimiliter † nõ poteſt haberi copia teſtiũ, cum natura negotij non patiatur, vt plures interueniant, vt in puncto cõſiderat *Aldobr. d. n. 34. in fin. & n. 35.* Sed quę clanculò remotiſq; arbitris, ac eliminatis verè, vt dictũ eſt, domeſticis, ac familiarib⁹ à viro aduerſus vxorẽ nimiũ præſentẽ intra penitiores domus receſſus acta ſunt.

Et ita concluſum parte vtraquè informante &c.

☞ *Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine deciſionum, & aliæ deciſiones in hac cauſa, citantur in apoſtilla ſupra ad deciſ. 104.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Mercurii 24 Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Teſtes in con[illegible]u ſu, qui præferantur. In iudicio manutentionis ſufficiunt leuiores probationes, & in hoc iudicio non admittuntur exceptiones contra teſtes, et non nulla circa teſtes, qui non probant.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, qui deponunt de certa ſcientia, & etiam, qui de facto proprio, tanquam optimè inſtructi alijs quibuſcunquè præferuntur.*
2 *In manutentionis iudicio ſufficiunt leuiores probationes.*
3 *Exceptiones aliquorum teſtium tolluntur ex numero & habilitate aliorum.*
4 *Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis.*
5 *Depoſitiones teſtium valdè adminiculatæ, meliùs probant.*
6 *Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ, ſunt nulliter examinati.*
7 *Teſtes, qui ex propria depoſitione ſentiunt commodum, non probant.*
8 *Teſtes ſalariati pro Domino. non probant.*
9 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua.*
10 *Capitulum habens facultatem augendi, & diminuendi diſtributiones Portionariorum, non poſſunt illas diminuere, ceſſante legitima cauſa.*
11 *Facultatem, ſi quis habeat, aliquid augendi, aut minuendi, intelligitur ſecundum arbitrium boni viri.*

DECISIO CLVI.

CVM Rota ob diuerſitatem computorum diuerſimodè etiam cenſuerit circa manutẽtionem, quam Portinnarii petebant in poſſeſſione exigendi regalia tria, qualibet die, pro diſtributionibus quotidianis, & propterea die 9. Iunij 1625. voluerit, quod ijdem Portionarij per modum temperamenti, donec pro diminutionum iuſtificatione fierent computa, perciperent certam ſummam, hodiè viſis computis, & firmato quod fructus ſuperabundant, vt fuit firmatum in deciſionibus in hac cauſa ☞ factis, & præſertim ſub die 26. Aprilis præteriti,* ex integro propoſui dubium, cum ſcripturis datis per Capitulum ſub die 17. Iunij 1630. An prædictis Portionarijs eſſet danda manutentio in poſſeſſione exigẽdi dicta regalia tria qualibet die pro diſtributionibus quotidianis, & Domini abſquè difficultate aliqua, affirmatiuè reſponderunt, ita vt ſtandum ſit deciſionibus, quæ affirmant iiſdem Portionarijs deberi prędictam manutentionem; de illorum enim poſſeſſione clarè conſtat ex depoſitione quinquè Teſtium examinatorum, vigore remiſſorialium, cũ quibus concurrunt duo alij teſtes, vnus videlicet examinatus in Curia, necnon alius remiſſorialis Ca-

1 tionicorum, qui benè probant, cùm de certa † ſciē-
tia deponant, & pleriquè etiam de facto proprio,
qui tanquàm optimè inſtructi, & meliùs informati
alijs quibuſcunquè præferuntur. *Caſ. de Graſſ. de-
ciſ. 5. num. 4. 5. & 6. de teſtib. Rota in recent. deciſ.
251. num. 2. & deciſ. 320. num. 7. par. 2.* quæ qui-
2 dem probatio ſuperabundat, cùm † aliàs in hoc iu-
dicio ſufficiant leuiores probationes, *Menoch. de
retinen. remed. vlt. num 34. & deciſ. 375. num. 1.
par. 3. lib. 3. Seraphin. deciſ. 624. num. 5.* & etiam
vnicus teſtis admittatur, *Menoch. vbi ſup. ſa. me.
Gregor. deciſ. 438. num. 2. Rota deciſ. 196. num. 6.
par. 1. diuerſ.*

Non obſtant exceptiones oppoſitæ contra per-
ſonas iſtorū teſtium; Quia ex teſtibus reprobatorijs
Capituli potiùs videntur approbati, & in omnem
3 euentum † exceptiones tollūtur ex numero, & ha-
bilitate aliorum, *Gabr. de teſtib. concl. 5. & 6.* prout
nec etiam in iudicio manutentionis admittūtur ex-
4 ceptiones † contra teſtes, *Rota deciſ. 28. num. 4 &
9. par. 1. diuerſ. ſanct. mem. Gregor. deciſ. 449. n. 10.
& ibi Adden. num. 11.* qui alios allegant, & ceſſat
5 omnis difficultas, † quia eorum depoſitiones valdè
adminiculantur, ex ſtatuto ſuper dicta ſumma debi-
ta Portionarijs, iuxta notata per *Pariſ. in conſ. 107.
num. 77. lib. 1. Rota deciſ. 595. num. 2. par. 1. diuerſ.*

Non obſtant Teſtes Capituli, quia fuit reſponſū,
magis eſſe ſtandum Teſtibus Portionariorum. Pri-
mò, quia Teſtes Capituli ſunt nulliter examinati,
6 cum priùs † ſuper articulis, deinde ſuper interro-
gatorijs examinati fuerint contra formam remiſſo-
riæ, *Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 9. in annot. contr. nul-
lit. num. 79. & 81.* Secundò, quia duo ex dictis Te-
ſtibus ſunt partes form. les, cùm ſentiant commo-
7 dum † ex propria depoſitione, ex eo, quod diminu-
ta ſumma debita Portionarijs, creſcit alteri burſæ,
ex qua ipſi participant, *Bald. conſ. 127. nu. 2. lib. 5.
Aym. conſ. 99. num. 2.* & alij duo, qui ſunt Sacriſta,
8 & Secretarius Capituli, ſunt † ſalariati ab eodem
Capitulo, & ad illius nutum amouibiles. Tertiò,
quia Teſtes Portionariorum deponunt ſuper affir-
9 matiua, Teſtes † verò Capituli ſuper negatiua, &
ideò præferendi ſunt Teſtes Portionariorum, *Fari-
nac. de teſt. quæſt. 65. num. 200.* Quartò, quia
Teſtes Portionariorum, vt dictum eſt, adminicu-
lantur ex ſtatuto. Quintò, quia ex deciſionibus in
cauſa factis apparet, quod non conſtat de diminu-
tione fructuum, quæ ſuffragetur.

Non obſtat, quòd Capitulum ex Bulla Benedi-
cti XIII. poteſt augere, & diminuere diſtributio-
nes, quia hoc eſt intelligendum, cùm legitima cau-
ſa, prout firmauit Rota in hac cauſa 30. Aprilis
10 1621. quæ quidem legitima † cauſa non adeſt, cū
fructus non ſint diminuti, maximè cùm concurrat
diſpoſitio ſtatuti, *Seraph. deciſ. 1089. num. 2.* Ità vt
11 ceſſet arbitrium boni viri † ſecundùm, quod debet
intelligi illa facultas augendi, & minuendi, *Iaſ. in
l. 1. in 1. lectura num. 3. C. de ſacroſ. eccleſ. Surd.
conſ. 313. num. 94. & ſeqq.*

Deniquè non obſtat, quod contra Capitulum
adminiſtratorem, non poteſt dari manutentio, quia
cùm agatur de adminiſtratione rei communis, Por-
tionarij, dicuntur Conſortes, & proptereà dum co-
gnoſcitur, An Capitulum potuerit diminuere dictas
diſtributiones, Portionarij ſunt manutenendi, vt
fuit firmatum in dicta deciſione 30. Aprilis 1621. & hodiè ceſſat omnis difficultas, cùm non conſtet de diminutione fructuum, quæ ſuffragetur, ita vt ex hoc etiam ceſſet temperamētum, aliàs per Rotam ſuſceptum, donec viderentur computa, quia viſis computis clarè apparet, quòd Portionarij nimis fuerunt grauati.

Et ità concluſum Portionarijs dandum eſſe mā-datum de manutenēdo, in poſſeſſione percipiendi qualibet die, & pro quolibet, regalia tria pro diſtributionibus diurnis tantùm, remanente in ſtatu ſuo diſtributione matutinorum, & ſinè præiudicio prætenſionis eorundem Portionariorum ſuper Vltris, Abſentijs, & alijs, vt in ſtatuto, &c.

☞ * Eſt deciſio 115. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Cameratiæ.

Die Veneris 26. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia exemptionis beneficij à iuriſdictione Ordinarij, & nonnulla circa naturam confirmationis, & alia de quibus in Summatijs.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quando ſemel eſt exemptum à iuriſdictione Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri illi competenti.*
2 *Priuilegiorum innouationes, confirmationes, & approbationes, nullum ius de nouo tribuunt.*
3 *Confirmatio ſemper præſupponit aliquid prius eſſe, quod confirmetur.*
4 *Priuilegia ad futura non extenduntur. & n. 16.*
5 *Clauſula, & pro potiori cautela, poſita in confirmatione, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Principis certa ſcientia.*
6 *Conceſſio noua, in conceſſione priuilegij non ſuffragatur, ſi nō conſtet de priuilegio confirmato.*
7 *Confirmatio etiam ex certa ſcientia non trahitur ad ignorata.*
8 *Confirmatio, quando dicatur emanaſſe ex certa ſcientia Principis.*
9 *Confirmatio facta ex certa ſcientia operatur, vt ea, quæ valuerunt approbentur, & quæ valida non ſunt, recipiant robur ex confirmatione. & num. 10.*
11 *Ius quæſitum alicui de iure ſpeciali, vel de iure communi, non poteſt ei tolli abſquè derogatione regulæ de iur. quæſit.*
12 *Verba, perpetuò, & totaliter, ſunt apta comprehendere quodcunquè ius.*
13 *Exēptionis gratia eſt de ſui natura præiudicialis.*
14 *De ſubreptione, aut defectu voluntatis dari non poteſt abſquè oris apertione, quando in conceſſione eſt ſublata facultat, contrariùm dicendi, vel opponendi.*
15 *Clauſula, ſalua canonica iuſtitia alicuius. non*

ope-

operatur, vt tollat expreſſè conceſſa.

17 *Concedentis voluntas, & propoſitum ex quibus deprebendatur.*

18 *Vicarius Epiſcopi non habet facultatem conferendi beneficia.*

19 *Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & nihil excludit.*

20 *Dictio, omnis, ſi quid non includeret, non eſſet verum dicere, quod omnia includat.*

21 *Totum, ſiuè vniuerſale, ſiuè generale, ſiuè integrale, infert quamlibet ſuam partem.*

22 *Ordinarius in Collegiatis non confert, ſed vacantia beneficia ſunt ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum, & num.* 23.

24 *Ordinarius in Collegiatis, tunc ſolus confert, quãdo beneficium vacans non fuit dotatum de beneficijs ad Eccleſiam pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiam.*

25 *Beneficia in Eccleſia Collegiata præſumuntur dotata de bonis proprijs Collegiatæ.*

26 *Dominium anteriùs probatur, etiam per duas enunciatiuas antiquiſſimas.*

27 *Verbum, duximus, prolatum à Principe, ſignificat, quod ipſe adhibuerit cognitionem, in eo, quod aſſerit.*

28 *Verba, aſſigno, & in perpetuum valere concedo, quid inferant.*

29 *Beneficia ſinè auctoritate Ordinarij, & dotis aſſignatione, erigi non poſſunt.*

30 *Dos beneficio cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur.*

31 *Obſeruantia debet probari in ſpeciali caſu, de quo agitur.*

DECISIO CLVII.

CENSVERVNT Domini, ſtãdum eſſe in deciſis 2. Iunij 1631.* Quia nedùm Cameraria, de qua agitur, eſt exempta à iuriſdictione Ordinarij vigore literarum Sixti V. ſed vlteriùs, quia pertinentia collationis ad eundem non ſpectat: cũ non probetur, beneficium fuiſſe dotatum de alijs bonis, & ſeù beneficijs, quàm ad Collegiatam ſpectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti ſunt ampliſſima. Nam poſtquàm idem Pontifex literas Apoſt. Clementis VII. inſertas, ac aliorum Pontificum, Monaſterio, Priori & Conuentui conceſſas, auctoritate Apoſt. approbauit, confirmauit, & innouauit: ac omnes & ſingulos tàm iuris, quàm facti defectus (ſi qui interuenerint) ſupplendo decreuit, illas perpetuò valere, & tenere, & inuiolabiliter ac perpetuò obſeruari debere: & poſt ſuppreſſionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum in Rota vertentis addidit ſequentia verba: *Vlterius pro potiori cautela, & ſuffragio Monaſterium B. MARIAE, & Eccleſiam huiuſmodi, ac illius Prioratum, Dignitates, Officia, necnon ſingula loca, & Canonicales portiones, ac beneficia: omniaq. ac ſingula Caſtra, terras, res, & bona quacumq. ſimiliter præſentia & futura: ac Priorem, & Canonicos, necnon Camerarium, Cappellanumquè Regium nuncupatum, omnes, & quoſcumquè Clericos etiam ſæculares, obtinentes in titulum, vel commendam quaſcumquè Dignitates, & Officia regularia ipſius Monaſterij B. MARIAE: ab omni iuriſdictione, dominio, & ſuperioritate, viſitatione, correctione, auctoritate, & poteſtate prædicti moderni, & quorumcumquè Archiepiſcoporũ Cæſarauguſtanorum, pro tempore exiſtentium, ſuorumq. Vicariorum, & Officialium perpetuò eximimus, & totaliter liberamus.*

Ex quibus verbis, cùm apertè legatur Cameraria perpetuò exempta, & totaliter liberata à iuriſ-
1 dictione, & imperio Archiepiſcopi: † ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti, *c. Abbate, vbi Panorm. num. 3. Lap. alleg. 315. nu. 7. Vital. de ſupplen. neglig. Prælat. in rubr. nu. 16. Selua de benef. par. 2. q. 22. num. 45. Gonzal. ſuper regul. 8. gloſ. 23. num. 20. Rota in Ferrarien. Prioratus, quæ eſt deciſ. 308. num. 4. par. 1. recent.*

Non obſtat, quòd approbatio, confirmatio, & innouatio facta per Clementem: quoad litteras In-
2 nocentij, Eugenij, & Alexandri nihil † plus tribuat, quàm quod in eiſdem literis datum fuit, *Caſſad. deciſ. vnica. num. 2. de confirm. vtil. vel inutil. Rota deciſ. 702. nu. 6 par. 1. diuerſ. & 229. nu. 11. par. 2. recen. Dec. conſ. 341. num. 7.* dicens, confir-
3 mationem ſemper † præſupponere, aliquid prius eſſe, quod confirmetur: ſed in eorum literis non contineri exemptionem Camerariæ, neque potuiſſe
4 contineri, dum non eſſet tunc erecta, ex quo † priuilegia ad futura acquirenda non ſe extendũt, *Hoſtien. & Io. Andr. in cap. cum cappella de priuileg.* clauſulam verò, *& pro potiori cautela*, inſertam in eiſdem literis Clementis, poſt approbationem, confirmationem, & innouationem literarum Pontificum prædeceſſorum, in qua eximitur Cameraria,
5 de qua agitur; appoſitam fuiſſe † ad partis ſupplicationem, abſquè cauſæ cognitione & Pontificis certa ſcientia, quæ pariter nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio, in ordine ad confirmatum, *Caſſad. ead. deciſ. 1. de confirm. vtil. Bertran. conſ. 181. num. 6. lib. 3.* affirmans, nouam conceſſionem in conceſſione priuilegij non ſuffragari, ſi non conſtet
6 de priuilegio † confirmato, & intelligitur, ſaluo iure tertij, & quatenùs valida ſit, & recipit eandem interpretationem, & obiectiones, quas ipſa confirmatio, vt dicitur reſolutum in *cauſa Mediolanen. Decurſus aquarum 28. Aprilis 1581. coram Papa Clem. VIII. & in Tiraſonen. iuriſdictionis de Tudela 1. Aprilis 1587. & in alia Tiraſonen. 26. Iunij 1595. coram Card. Blanchetto*: vltimam verò Sixti confirmationem etiam cum clauſula, *pro potiori cautela & priuilegio*, quàmuis ex certa ſciẽtia propter inſertionem tenoris literarũ Clementis VII. dicebatur nempè plùs operari, quàm Cle-
7 mentis confirmationem, † in forma cõmuni emanatam, propter ius ſpeciale conferendi Archiepiſcoporum, ab vtroquè Pontifice ignoratum, *Alex. conſ. 122. num. 21. lib. 4. Rota deciſ. 555. num. 9. par. 2. recen. Caſtr. conſ. 84. num. 5. & 230. num. 3. par. 2. Creſc. deciſ. 9. num. 4. de priuil. Put. dec. 26. de præben.* quod dicebatur tolli non poſſe abſquè derogatione regulæ *de iur. quæſit. non tollen.*

Quia reſtringendo difficultatem ad Breue Sixti, fuit pro indubitato præſuppoſitum, illud emanaſſe
8 † ex certa ſcientia propter inſertionem tenoris literarum Clementis, *gloſ. in c. paſtoralis, §. præterea, in verbo, ex certa ſcientia, de offic. deleg. Dec.*

Digitized by Google

in c. porrecta, num. 15. de confirm. vtil. vel inutil. Gabr. conſ. 183. nu. 14. lib. 2. Surd. conſ. 419. n. 24. & 25. & plenè fuit hæc concluſio comprobata in *cauſa Toletana admiſſionis ad habitum, quæ eſt 191. num. 3. par. 1. recent.* Et quando agitur de confirmatione ex certa ſcientia, quæ valuerunt, ap-
9 probarunt: † quæ valida non ſunt, recipiunt robur
ex confirmatione: & quæ nullam habent relationẽ
ad ea, quæ præceſſerunt, de nouo conceduntur: ita
magiſtraliter declarat *Dec. conſ. 341. nu. 7.* Quod
tamen priùs in ſubſtantia fuit dictum per Rotam,
penès *Caſſad. d. deciſ. vnica, de confirm. vtil. vel*
inutil. & nunc abſquè vlla hæſitatione pro indubi-
tato admittitur, *Seraph. deciſ. 1432. num. 1. & in*
ead. deciſ. 192. num. 2. par. 1. recent. In præſenti
autem, quòad priuilegia trium Pontificũ, intrat ap-
probatio: quia de illis conſtat: exemptio Camerariæ,
conceſſa per Clementem VII. in forma communi,
10 vti † inualida recipit robur à confirmatione Sixti:
cætera autem reſpectu temporalis conceſſionis ad
vitam tunc Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, *& in*
poſterum, & in perpetuum, erit noua conceſſio: diſ-
ſimilis, nõ repetitur, ad quam poſſit haberi relatio.
Nequè mouere debet differentia iuris compe-
11 tentis, † de iure ſpeciali, vel de iure cõmuni, quod
dicebatur in Archiepiſcopis, quæſitum ante conceſ-
ſionem Sixti, & potuiſſe ab eo ignorari, vt propte-
reà abſquè derogatione, regulæ defendi non poſſit.
Quia de abſoluta, & determinata voluntate Papæ
eximendi Camerariam à iuriſdictione Archiepiſco-
12 porum, patet ex illis verbis: † *perpetuò eximimus,*
& totaliter liberamus: quæ ſunt apta comprehen-
dere quodcumquè ius, Archiepiſcopis competẽs,
Gemin. conſ. 72. in prin. Vital. clem. 1. de cenſib. Ex
eo caſu gratia exemptionis, cùm ſit de ſui natura
13 † præiudicialis, dum Papa intelligit totale præiu-
dicium, ſemper ſuſtinetur abſquè derogatione regu-
læ, *Dec. conſ. 113. num. 7. Caſſad. de priuil. deciſ. 1.*
Seraph. deciſ. 762. num. 4. Rota deciſ. 240. num. 22.
par. 1. diuerſ. Et cum hac diſtinctione Domini trã-
ſierunt *in Andrien. decimarum 14. Decemb. 1607.*
coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, in Albaneñ
beneficiorum 27. Iunij 1614. coram me, & in Bo-
nonien. vſusfruct. 23. Maij 1625. coram D. meo De-
cano. Et quod magis eſt, hodiè dari non poteſt de
ſubreptione, aut defectu voluntatis abſq; oris ape-
14 ritione, † quia in cõceſſione fuit derogatũ, & ſubla-
ta facultas cõtrarium dicendi, aut opponendi, & in-
terpretandi, *Caputaq. dec. 134. num. 4. par. 3. Put.*
deciſ. 50. num. 5. lib. 1. & 377. in fine lib. 3. Seraph.
deciſ. 351. & 764. num. 1.
Clauſulæ autem, quæ leguntur in conceſſionibus
trium Pontificum, videlicet: *ſalua Canonica iuſti-*
tia Epiſcopi Cæſarauguſtani: deſeruire non poſsũt
ad conſeruationem iuris conferendi Camerariam.
Nam quicquid ſit de interpretatione prædictorum
verborum, quando materiæ ſunt compatibiles cum
15 expreſſis in conceſſione: † nõ autem, vt tollant ex-
preſsè cõceſſa, vt in præſenti legitur de Cameraria,
Oldrad. conſ. 330. in fine, Pariſ. cõſ. 70. n. 12. lib. 1.
Put. deciſ. 183. lib. 3. Menoch. conſ. 2. num. 57. At-
tamen ex alio non ſuffragantur: quia Cameraria
tanquàm fundata de anno 1195. vt partes admit-
tunt, non præſeruatur ex clauſulis anteriorum con-
16 ceſſionum: † quæ non ſe extendũt ad poſtmodùm
erigenda, *Hoſtien. in cap. cùm capella. num. 9. de*
priuil. & ibidem Io. Andr. num. 5. Abbas num. 5. &
Card. num. 1. Alex. conſ. 158. lib. 2. vbi ſub nu. 15.
admittit concluſionem, quando agitur de præiudi-
cio tertij.
Et eò minus releuat ponderatio, quòd huiuſmo-
di exemptio reſtringatur ad iuriſdictionem conten-
tioſam, non autem ad voluntariam, prout eſt ius
conferendi propter verba proemij, in quo mentio
fit ſolùm de iuriſdictione exercendi in Monaſteriũ,
Caſtra, terras, homines: ex quo facilè deſumitur vo-
17 luntas, † & propoſitum concedentis *Decian. conſ.*
30. num. 9. lib. 3. Menoch. præſum. 2. num. 4. lib. 6.
ac etiam propter eorundem verborum directionẽ
18 in perſonas, nempè Vicarios, non † habentes in
iure facultatem conferendi, *c. finali. de offic. Vicar.*
in 6. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5. §. 3. n. 25. cum alijs.
Quia verba ampliſſima literarum tàm Clemen-
tis, quàm Sixti in primis literis ibi: *ab omni iuriſdi-*
ctione, dominio, & ſuperioritate penitùs, & omni-
nò eximimus, & liberamus. & in ſecundis ibi: *ab*
omni iuriſdictione, dominio, & ſuperioritate om-
ninò, & perpetuò eximimus, & totaliter liberamus:
non patiuntur huiuſmodi reſtrictionem, aut limita-
tionem: dum non eſſet omnis iuriſdictio omninò &
totaliter ſublata, ſi remaneret voluntaria, pertinẽs
ad ius conferendi reſeruata. Nam ſi de omni iuriſ-
19 dictione agatur, illa dictio, † *omni*, eſt vniuerſalis,
& nihil excludit, *l. 1. vbi omnes, ff. de leg. 1. Dec.*
conſ. 597. num. 1. dicens, quòd ſi quid non inclu-
20 deretur, non eſſet verum dicere, † quòd omnia ve-
niant, *Surd.* latiſſimè cumulans *conſ. 73. num. 62.*
& ſeq.
Et ſimiliter ſi totaliter debet Collegiata eſſe ex-
21 empta, & liberata, ſinè totum † ſit vniuerſale, ſiuè
generale, ſiuè integrale, ſemper inſert in quamlibet
ſuam partem, *gloſ. in §. 1. inſt. de ſociet.* quæ de iſta
dictione loquitur: *& in l. Lucius, ff. de fund. inſtr.*
Surd. deciſ. 78. num. 12. Cuman. conſ. 10. in fine,
Natt. conſ. 160. nu. 30. lib. 1. Bertaz. de clauſ. inſtr.
clauſ. 27. Couar. variar. lib. 1. cap. 2. num. 5. Nec
ratione adiuncti, videlicet *Vicariorum*, mutãt na-
turam: quia prius de Archiepiſcopis habẽtibus fa-
cultatem conferendi facta eſt mentio: & deinde de
Vicarijs, ad quos facultas prædicta per mandata
ſpecialia tranſire poterat, vt pleniùs Collegiatæ eſ-
ſet conſultum.
Secundò principaliter Collegiata huiuſmodi fun-
dat intentionem ſuam in iuris diſpoſitione. Quia in
22 Collegiatis † Ordinarius non confert: ſed vacantia
ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canoni-
corum, *Caſſad. deciſ. 22. de præben. num. 3. Biſign.*
deciſ. 8. eod. tit. Rota deciſ. 4. de conceſſ. præben. in
nou. Put. deciſ. 130. lib. 1. in nouis, Mohed. dec. 27
de præben. Silua de beneſ. par. 2. q. 22. & idem fuit
reſolutum *in cauſa Cæſarauguſtana Canonicatus*
18. *Aprilis* 1603. *coram Epiſcopo Attrebaten.* &
pleniùs *in Gerunden. iuris conferendi 11. Martij*
1630. *coram D. meo Queipo.* Et eò clariùs, quia
verſamur in Eccleſia Canonicorum Regularium
S. Auguſtini, propter Bullam Benedicti XII. in no-
uo Bullario, tom. 1. fol. 197. in qua expreſsè diſpo-
23 nitur, quòd collatio ſit ſimultanea † inter Præla-
tum,

Digitized by Google

tum, & Canonicos: & conuenit cum ſimili diſpoſi-
tione iuris, *c. finali de regular. in 6. Abbas in cap.
ea noſcitur. num. 4. de his, quæ fiunt à Prælat. ſinè
conſenſu Capit. Silua ead. q. 22. num. 45. Gonzal.
gloſ. 7. num. 7.*

Non obſtat, quod ab eadem concluſione com-
muniter recedatur, quando beneficium in collegia-
ta dotatum fuit de beneficijs ad collegiatam non
24 pertinentibus, † ſed ad aliam Eccleſiam, prout di-
citur in præſenti probari: vt tunc Ordinario dotan-
ti, vt prius, remaneat facultas conferendi, *Abb. in
c. ſuggeſtum. num. 3. de iurepatronatus, Rota de-
ciſ. 600. num. 3. par. 2. recent.* & idem videtur fir-
matum *in Callien. iuriſconferendi* 14. *Maij* 1621.
coram bo. me. Franciſco Vbaldo.

Quia cõcluſio eſt vera: ſed probatio dominij de-
ficit. Nam ſi de iure contendatur, vrget præſump-
tio contra Archiepiſcopum: quia in Collegiata præ-
25 ſumuntur † beneficia dotata de bonis proprijs Col-
legiatæ, *Abbas in c. cum Eccleſia Vulterana nu. 8.
de elect. Put. deciſ. 313. num. 3. lib. 3. in nou. Ca-
putaq. deciſ. 226. par. 2. Silua de benef. quæſt. 22.
num. 13. par. 2.*

Si verò agatur de directa probatione dominij,
quod bona aſſignata non pertinerent ad collegiatã:
& nequè hoc iuſtificatur, ſed potius contrarium
quòad Eccleſiam de Magallon. & Borata apparet
26 de anteriori dominio collegiatæ, ex duabus † enũ-
ciatiuis antiquiſſimis, quæ leguntur in duobus in-
dultis Alexandri III. vſq; de anno 1171. & 1179.
quæ in antiquiſſimis ſolẽt probare, etiã quòd ema-
nauerint ad ſupplicationem partis per illa verba:
veſtris ſupplicationibus inclinati. Nam quãdo Pa-
pa narrat bona, quæ ſub protectione Sedis Apoſto-
27 licæ ſuſcipere intendit, ſubdendo, † *qua duximus
exprimenda vocabulis:* quàmuis *Franc. in c. ſi Pa-
pa. num. 4. de priuil. in 6. & Put. deciſ. 427. lib. 2.*
dubitauerint de releuantia huius probationis: atta-
men veriorem Rota ſemper ſequuta eſt, *in Spoleta-
na bonorum* 13. *Iunij* 1608. *coram Card. Marco-
montio:* & priùs in eadem *cauſa coram Penia*, quæ
eſt 142. & 145. *par. 4. diuerſ.* & pleniùs in *Thea-
tina iuriſdictionis* 405. & 683. *par. 1. recent.* in
quibus ponderatur illa clauſula: *quæ duximus ex-
primenda vocabulis.*

Hæreditates verò, quæ aſſignantur vltra dictas
duas Eccleſias cum ſuis pertinentijs, pariter non
apparent de dominio Archiepiſcopi, niſi probetur,
eaſdem fuiſſe priùs in dominio eiuſdem, propter ef-
fectum tranſlationis dominij, qui cauſari non poteſt
ab eo, qui illud non habet, *l. cum res. C. de probat.
l. non eſt nouum, ff. de acquir. rerũ domin. Specul.
in titulo de act. ſeu petit. §. ſequitur, num. 25. Af-
flict. deciſ. 40 num. 3. Surd. deciſ. 122. num. 4.*

Demùm ſi fundamẽtum deſumatur ex ipſa ere-
ctione huius Camerariæ, facta per Raymundum
Epiſcopum Cæſarauguſtanũ de anno 1195. in qua
28 leguntur verba: † *Aſſigno, & in perpetuum valere
concedo:* inferentia dominij ſignificationem in trãſ-
ferente, *Dec. conſ. 640. num. 6. Pariſ. conſ. 33. n. 16.
lib. 3.* qui loquuntur de verbo; *Aſſigno: & Menoch.
conſ. 191. num. 8. & præſump. 34. num. 31. lib. 3.*
idem affirmans de verbo: *Concedo.* Facilè corruit,
ſi attendatur, quòd Epiſcopus interuenit ad aucto-
rizandam erectionem, non autem ad ſimpliciter
conſignandam dotem, ex qua iuſpatronatus ac-
quiratur.
29 Beneficia † enim ſinè auctoritate Ordinarij, & do-
tis aſſignatione, eregi non poſſunt, *c. nemo, vbi gloſ.
in verbo veniat, & c. nullus de conſecrat. diſt. 1.
Calderin. conſ. vltimo, de iurepatronatus, Rocchus
eodem titulo in verbo pro eo, quod de Diœceſani con-
30 ſenſu.* Et eo caſu dos cenſetur † conſtituta ab eo,
qui tenebatur, nempè ab Eccleſia Collegiata, quæ
petebat erectionem, *Alciat. reg. 1. præſumpt. 50. &
Menoch. præſumpt. 18. num. 8. lib. 1.* Et hæc ipſa
præſumptio iuuatur alijs adminiculis, ſupra relatis
reſpectu Eccleſiarum de Magallon. & Borata.

Nequè contraria præſumptio poteſt defendi pro
Ordinario, ex obſeruantia ſubſequuta. Nam col-
lationes datæ in Summario Pauli, vel ſunt de alijs
beneficijs, & obſeruantia non ſuffragatur, quia de-
31 bet probari in ſpecie † de Cameraria, non autem de
alijs in genere, *Rolan. conſ. 80. num. 10. lib. 1. Becc.
conſ. 96. num. 7. Surd. conſ. 354. num. 26.* Aut ſunt
de eadem Cameraria, prout dantur, vna ſcilicèt de
anno 1534. & aliæ duæ de anno 1557. Et iſtæ vlti-
mæ Lupi, & Ferdinandi Archiepiſcoporũ non ſunt
productæ in forma probanti, nequè effectuatæ: pri-
ma verò, quæ fuit Franciſci Archiepiſcopi non ſuf-
ficit, quia aliæ cõtrariæ ſuperuenerunt. Ac demùm
ſi quid roboris inferret; id totum fuit ſublatum per
exemptionem Sixti V. ſubſequutam: à qua vſq; in
præſentem diem non dantur collationes de hac Ca-
meraria factę per Archiepiſcopos, quæ effectuatæ,
& validæ ſunt.

Et ita vtraquè parte informante fuit reſolutum.

☞ * Eſt deciſ. 43. ſupra in hac eadem parte.

¶ Adeſt infra altera deciſ. in hac cauſa ſub die 9. Maij
1633. coram eodem R.P.D. Pirouano.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 29. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Pro cambijs, quid ſit licitum exigere, & qua-
liter eorum valor probetur. Mandans tene-
tur conſeruare indemnem mandatarium, &
quando hoc non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Pro cambijs, quid licitum ſit exigere.*
2 *Mandans tenetur conſeruare indemnem manda-
tarium.*
3 *Mandatarius, vt conſeruetur indemnis à man-
dante, quid requiratur.*
4 *Mandatarius, non eſt releuandus à mandante,
quando geſſit rem minùs vtiliter, extra fines
mandati, & mandantis intentionem.*
5 *Cambiorum valor probatur per teſtes practicos,
ſcilicet per Mercatores.*
6 *Mandans, & mandatarius, quando ambo ſunt
mercatores, verba mandati ſunt accipienda,*
iuxta

Digitized by Google

inxta id, quod eſt ſolitum inter Mercatores.
7 *Approbare, nemo dicitur id, cuius præexiſtentiam, ſeù implementum non præſupponit.*

DECISIO CLVIII.

DOMINVS Bernardinus Capponus de mandato D. Brandani accepit ad cambiū à Franciſco Ferdinando mercatore Luſitano Florentiæ commorante, ſummam ſcutorum auri 2500. ſoluendum Olyſſiponis, ad rationem 590. Rais pro quolibet ſcuto. Et cùm ipſe peteret cambia ad rationem in mandato expreſſam, Brandanus verò cōtenderet ſe ad illorum ſolutionem non teneri, niſi ad rationem Rais 490. iuxta ſolitum cambiandi per Olyſſiponem, fuit dubitatum, an & quæ cambia deberentur. Et Domini cenſuerunt, inprimis prædictum cambium reformandum eſſe ad dictam rationem Rais 490. quia pro cambijs illicitum eſt exigere, quicquàm vltra id, quod ipſi mercatores fori, in quo fit cambium, tanquàm boni viri, & in arte periti, attenta locorum diſtantia, & minori
1 copia, vel penuria pecuniæ campſibilis, † bona fide arbitrantur, à quorum arbitrio communis curſus cambiorum regulatur, *Nauar. in manual. cap. 17. num. 301. in 2. notab. Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 23. dubit. 3. num. 21. Rot. deciſ. 315. par. 1. recent.*

Non obſtat, quod D. Brandanus mandauerit D. Bernardino, vt ſupradictam ſummam acciperet ad rationem 590. Rais, pro quolibet ſcuto, eumquè
2 † tanquàm miniſtrum, ac mandatarium indemnem conſeruare teneatur, *l. ſi verò non remunerandi, §. ſi mihi*, & ibi, *Bald. ff. mandat.* Quia cùm re vera de tempore dicti mandati curſus communis cambiorum per Olyſſiponem, non excederet valo-
3 rem 490. Rais, pro quolibet ſcuto auri, † dictus mandatarius, non poteſt excuſari, quin teneretur accipere cambium, ad hanc rationem mandanti minùs grauem, & oneroſam, iuxta *tex. in l. 4. §. ſi quis abſentis, ff. de oblig. & act. l. ſi pro ea, C. mandat. §. actionum aliæ, Inſt. de act.* Nequè pro ea rata cambiorum, quæ communem curſum excedit, eſt releuandus, attento, quod tanquàm res
4 † minùs vtiliter geſta, extra fines mandati, & mandantis intentionem eſſe cenſetur.

De communi autem curſu cambiorū huiuſmodi ad prædictam rationem Rais 490. tàm in Vrbe, quàm Florentiæ, & alibi locorum, ſufficienter con-
5 ſtat † ex teſtibus, quibus tanquàm mercatoribus in hac Vrbe, & alibi, per Italiam commorantibus, eſt credendum, vt ſimilibus terminis reſoluit, *Rot. deciſ. 315. part. 1. recent.* deponunt enim de facto proprio, & quod de tempore eiuſdem mandati cābiatum fuerit per Olyſſiponē, ad rationē Rais 480. vſquè ad 490. Vnde probatur huiuſmodi cambia, certam ſummam circa illud tempus excedere non conſueuiſſe, quod poſſe fieri admiſit, *Rota in præallegata deciſ. 315. in Romana pecuniaria, ſeù cambiorum 12. Iunij 1615. corā bo. me. Card. Sacrato.*

Non obſtant teſtes deponētes cambia per Oliſſiponem, apud Mercatores Florentinos eſſe extraordinaria, & raro, ac niſi per accidens fieri, adeoquè eodem iure cenſenda eſſe, quo cambia, quæ vulgo dicuntur, *cambij di corteggiano* & fieri conſueue-
6 runt ad rationem Rais 590. Quia, cùm † mandans, & mandatarius prædicti ambo ſint mercatores, verba mandati ſunt accipienda, iuxta id quod ſolitum eſt inter mercatores, *argum. text. in l. Seio, §. 2. vbi Bart. ff. de aur. delegat.*

Minùs obſtat, quod D. Brandanus in literis, ſecundo loco, datis ad eundem D. Bernardinum poſt confirmationem mandati iam traditi, vſus fuerit verbis, *al prezzo denotatori*, ex quibus infertur, contrahentes intellexiſſe de cambijs, ad rationem Rais 590. ipſi D. Brandano per D. Bernardinum ſignificatam. Quia dictæ literæ dum continent confirmationem mandati de accipiendo ad cambium, cum repetitione horum verborum, *mentre che poſſiate farlo*, nullo modo extendi poſſunt, ad appro-
7 bationem cambij nondum exiſtentis, cùm † nemo dicatur approbare, id cuius præexiſtentiam, ſeù implementum non præſupponit, ad not. per *Doct. in l. nam & ſi, ff. de iniuſt. rupt. teſtam. & in cap. ad diſſoluendum, de diſponſat. impub.*

Et ita vtraquè, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Peruſina Laudi,

Die Veneris 3. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Laudum, vt valeat in vim pacti propter emologationem, quid requiratur. Ignorantia Iuris, quando excuſetur.

SVMMARIVM.

1 *Emologatio operatur, vt laudum ſuſtineatur in vim pacti.*
2 *Emologatio expreſſa deducitur ex ſubſcriptione Laudi.*
3 *Emologatio, ex ſubſcriptione Laudi, ante probationem nulla deducitur, ſi ſubſcribens ignorabat, quid contineri deberet in Laudo.*
4 *Emologatio tacita ſufficit de Iure Canonico, vt valeat in vim pacti Laudum.*
5 *Sed ſecus eſt de Iure Ciuili.*
6 *Emologatio tacita, ad hoc vt faciat valere Laudum in vim pacti requiritur ſcientia nullitatis.*
7 *Laudum, quando quis dicatur approbaſſe.*
8 *Ignorantia Iuris non excuſat.*
9 *Ignorantia Iuris dubij valdè æquiparatur ignorantia facti.*
10 *Et hoc maximè, quando agitur de damno vitādo.*
11 *Subſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura.*
12 *Sed hoc procedit, quando ſubſcribens ſciuit contenta in ſcriptura.*
13 *Ignorantia Iuris, habens mixturā facti, excuſat.*
14 *Statut. Peruſ. diſponens, quod debeat dari de nullitate Laudi intra decem dies, qualiter procedat.*
15 *Rota numquàm exequitur ſententias nequè Lauda, niſi conſtito de Iuſtitia.*

DECISIO CLIX.

RESOLVTVM fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia Laudum fuit nul-

lum

lum, ex pluribus capitibus conſideratis in deciſio-
ne facta 11. Maij 1629. coram R. P. D. meo Du-
rano, quæ nullitates non controuertebantur à par-
1 te, ſed dicebatur obſtare emologationem, † quæ
operatur, vt Laudum ſuſtinetur in vim pacti, *cap. examinata de confirmat. vtil. vel inutil. Dec. conſ. 475. num. 28.*

Huic ergo fundamento reſpondebant Domini
non conſtare de tali emologatione, quæ ſuffragetur;
nam quantùm attinet ad emologationem expreſ-
2 ſam, † quæ deducitur ex ſubſcriptione Laudi, illa
non afficit, cùm fuerit facta ante prolationẽ ipſius
3 Laudi, vt deponũt Teſtes, & ſic nulla induci † pote-
rat emologatio expræſſa, cùm ſubſcribens ignora-
ret, quod contineri deberet, in illo Laudo, *ex not. in l. ſi ita ſtipulatus fuero, 126. §. Griſogonus, ff. de verb. oblig.* & ibi *not. Iaſ. num. 12.*

4 Non obſtat etiam emologatio tacita, quia † li-
cet illa ſufficiat de Iure Canonico, vt Laudum
ſuſtineatur in vim pacti, *Felin. in cap. ſignificaſti, num. 8. ad fin de for. comp. Natt. conſ. 95. num. 3.*
5 *Afflict. deciſ. 117. num. 5.* & ſecùs † videatur de
Iure Ciuili, *Natt. dicto loco, Calderin. conſ. 8. de re iud. Soccin. in d. cap ſignificaſti in 7. art. quæſt. 8. Rimin. Iun. conſ. 281. nu. 77. Aym. conſ. 29. num. 6.*
6 Attamen, vt emologatio † tacita ſuffragetur, re-
quiritur ſcientia nullitatis, *Abb. conſ. 61. col. fin. verſ. ad tertium lib. 1. Dec d. conſ 475. ſub num. 28. verſ. ſed ad hæc reſpondetur, Oſaſcb. deciſ. 179. num. 16. Gabr. concl. 2. tit. de ſenten. num. 34.* & conſentiunt *Corn. in conſ. 217. num. 8. lib. 3. Aym. conſ. 29. num. 6.*

Vnde quàmuis ex traditione clauium, & conſi-
gnatione quorundam bonorum ſcientiaque illiùs
7 Laudi, † & non reclamatione, imò oretenùs ap-
probatione poſſet induci tacita emologatio, attamẽ
ex prædictis hoc eſſet verum, data ſcientia nullita-
8 tis, & licèt replicetur, quod iſta † eſt ignorantia
Iuris, quæ non excuſat. Attamen, cum ſit igno-
9 rantia † Iuris, valde dubij æquiparatur ignorantiæ
facti, *Dyn. in conſ. 5. in fin. num. 9. verſ. præterea,*
10 maximè cùm agatur de damno euitando, *Caſtr. conſ. 298. in princ. lib. 1. Dyn. vbi ſupra num. 7. verſ. præterea certum eſt.*

Ignorantia autem Iuris valde dubij procedit, ex
11 ipſa ſubſcriptione, quia ſubſcribens † cenſetur ap-
probare omnia contenta in ſcriptura, *d. l. ſi ita ſtipulatus fuero, §. Griſogonus,* & ibi not. *Angel. Caſtren. & Alex. & Aretin. l. fideiuſſor, 26. §. 1. ff. de pignor §. 1. Inſtit. de empt. & vend. l. ſi ergo, §. plane, ff. de iur. dot. l. ſi quis ex argentarijs, §. 1. ff. de eden. l. ſicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pig. vel hypot. ſoluatur,* & ideò licèt concluſio iſta non
12 habeat locum, niſi ſubſcribens † ſciuerit conten-
ta in ſcriptura, vt ſupra, dixi, attamen negari non
poteſt, quin ſuper dicta concluſione caderet aliqua
13 dubietas, accedit etiam, quod iſta ignorantia † Iu-
ris habet mixturam facti, quæ propterea ſuffraga-
tur, vt benè in ſecunda deciſione D. mei Durani.

Non obſtat, quod primum Laudum, quod ap-
pellatur concordia, nullam habeat nullitatem, quia
illud hodiè non impugnatur, ſed ſecundùm, prout
nec etiam officit, quod iuxta Statutum Peruſiæ de-
14 beat dare de nullitate Laudi intra decẽ dies, † quia
illud Statutum eſt intelligendum data ſcientia nul-
litatis, & quando nullitas eſt adeò patens, vt ter-
15 giuerſari non poſſit, & Rota nunquàm † exequitur
Sententias, nequè Lauda, niſi conſtito de Iuſti-
tia, &c.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, ſeù Vrbeuetana Legitimæ.

Die Veneris 10. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Filij liberè tranſmittunt legitimam ad eius hæredes, etiam abſquè agnitione, & hoc procedit ſiuè ſimus in legitima paterna, ſiuè materna, cùm iſta tranſmiſſio ſit fundata in particulari priuilegio legitimæ, & non in ſuitate.

SVMMARIVM.

1 *De legitimæ tranſmiſſione in bonis partis, vbi agitur, tunc abſquè præcedenti agnitione tranſmiſſio recipitur propter effectum ſuitatis.*

2 *Filius eſt neceſſarius hæres partis, in eo continuatur dominium, & ideò traſmittit abſquè agnitione.*

3 *Filius non eſt in poteſtate matris, nec ſuus, ac neceſſarius hæres dici poteſt, ſed verè voluntarius, & ideò iura non agnita, non tranſmittit, & num. 11.*

4 *Legitimæ tranſmiſſio non eſt fundata in potentia ſuitatis, aut iure patriæ poteſtatis, ſed in particulari priuilegio legitimæ.*

Legitima debetur, ipſo iure, à lege vocatis. num. 4.

5 *Filius legitimam tranſmittit ex iure ſpeciali, nõ attento iure patriæ poteſtatis.*

6 *Surd. in conſil. 341. num. 1. lib. 3. examinatur, & num. 10.*

7 *Suitas, quare fuit introducta.*

8 *Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. qu. 8. nu. 5. declaratur.*

9 *Legitimæ tranſmiſſio fit, ex ſpeciali iure.*

12 *Legitima debetur filio, ne dum legis beneficio, ſed & titulo ſingulari.*

Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed portio bonorum. n. 12.

13 *Titulo ſingulari, & non hæreditario, ea quæ competunt ex hæreditate alicuius, etiam ſinè agnitione tranſmittuntur.*

14 *Bona quæcumquè, quæ acquiruntur iure ſeparato ab aditione hæreditatis, non requirunt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur ad hæredes.*

15 *Legitimæ titulus, licèt ſit ſingularis, attamen defertur iure, & nomine hæreditario.*

16 *Soccin. Sen. in l. 1. 32. & Rip. n. 152. ff. de vulg. declarantur.*

17 *Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedũt quatuor, & num. 26.*

18 *Filiæ fœminæ, licèt ſint excluſæ à ſtatuto ab hæreditate patris, faciunt tamen numerum in legitima ad fauorem filiorum, vt legitima ſit pinguior, & vide n. 19.*

20 *Diſ-*

20 *Diſpoſitio hominis facit ceſſare diſpoſitionē legis.*
21 *Filys debetur legitima etiam contra voluntatem parentum.*
22 *Maiori numero perſonarum fauēdum magis eſt, & num. 24.*
23 *Negantium melior videtur eſſe conditio.*
24 *Fily tàm primi, quàm ſecundi matrimonij in bonis proprijs paternis, vel maternis, aqualiter ſuccedunt.*
27 *Sorores vterina non faciunt numerum in legitima ad fauorem fratrum vterinorum.*
28 *Ciuilitas alicuius loci ad effectum ſucceſſionis, nihil releuat, non probata habitatione, cum onerum ſuſtentatione.*

DECISIO CLX.

IN præterita diſputatione * duo fuerunt reſoluta; legitimam DD. Clementinis eſſe debitā in bonis, & hæreditate Victoriæ eorum Auiæ, & illam eſſe ſemiſſem; hodiè verò, cum eadem controuertentur, idem quòad vtramquè partem fuit reſponſum.

Nam legitima verè debetur Octauio, Victoriæ filio, & ex eius perſona iure tranſmiſſionis DD. Ioanni Baptiſtæ, & Hieronymo eius filijs, vt in prima deciſione fuit firmatum.

1 Nequè obſtat, quòd vbi agitur de tranſmiſſione † legitimæ in bonis patris, verior quidem ſit opinio, vt abſquè præcedenti agnitione tranſmiſſio recipia-
2 tur, propter effectum ſuitatis; dum † filius eſt neceſſarius hæres patris, & in eo continuatur dominium, ideoquè tranſmittat ſine agnitione *Iaſ. in l. ſcimus. in princ. C. de inoffic. teſtam. Rodericus in l. quoniam in prioribus, declaratione Leg. Regni. limit. 3. column. antepenultima. Craſſ. in §. legitima, quæſt. 37. Surd. poſt alios conſ. 341. num. 1. lib. 3.* Secùs verò, vbi agitur de tranſmittenda legitima in
3 bonis matris debita, vt in præſenti; in † cuius matris poteſtate filius non eſt, nec ſuus, aut neceſſarius hæres dici poteſt; ſed verè voluntarius qui abſquè agnitione, & acquiſitione iura tranſmittere non poteſt, *Bald. & Salic. in l. quoniā in prioribus, C. de inoff. teſtam. Gomeſ. variar. reſol. cap. 9. n. 24. Surd conſ. 341. num. 13. lib. 3. Modern. de legitima lib. 5. tit. 3. quæſt. 8. num. 5.*

4 Quia primò fuit reſponſum, tranſmiſſionē † non eſſe fundatam in potentia ſuitatis, aut iure patriæ poteſtatis; ſed in particulari priuilegio legitimæ, quæ debetur ipſo iure, à lege, vocatis, *l. cum ratio, in principio, ff. de Bon. damnat. l. omnimodo, l. quoniā in prioribus, l. ſcimus, §. cum autem, ff. de inoffic. teſtament.* vndè *Bald. in l. ſi Arrogator. num. 8. ff. de adopt.* firmat omnes eſſe pares in iure trāſmittē-
5 di legitimam, ex iure ſpeciali † non attento iure patriæ poteſtatis; ſed ſpeciali natura tranſmiſſionis legitimæ, & *Bald.* ſequuti ſunt *Alex. conſil. 150. n. 8. lib. 2. Crauet. con. 312. num. 3. Soccin. ſen. conſ. 150. nu. 24. lib. 1. Aretin. in l. ventre 83. col. penult. verſ. quarta, & vltima quæſtio, ff. de acquir. hæred. Peralia in l. cum patruus, nu. 28. ff. de legat. 2. Marta de ſucceſ. par. 1. quæſt. 24. num. 8. & ſequen. Cuccus de legitima in §. nec vſufructu. num. 91. Surd. in dicto conſ. 341. num. 2.* vbi aduertit ad eos, qui loquuntur in matre, & hanc opinionem ſequitur *Rota* tā antiqua, quàm moderna, vt in *deciſ. 668. part. 1. diuerſorum, quæ fuit coram Papa Clemente VIII.* & in *Ariminen. legitima de Scarponibus 5. Maij 1627 coram D. meo Durano*, & hanc vti veriorem propter rationes, & Rotæ auctoritatem ſequitur *Gratian. diſcept. 448. num. 23.* ex quibus patet au-
6 ctoritatem Surdi † non præponderare; dum fundat tranſmiſſionem in qualitate ſuitatis, quod verùm non eſt, & in eo, quod titulus legitimæ non ſit ſingularis; ſed hæreditariùs, in quo diſſentiunt communiter ſcribentes, & rationes *Baldi* illum conuincunt; dum in eadem *l. ſi arrogator, num. 8.* dicit
7 ſuitatem † fuiſſe inductam de Iure Ciuili, fauore creditorum, quibus non obligantur ſucceſſores in legitima; & tamen ſecundùm opinionem *Surdi*, ſi legitima deferretur iure, & nomine hæreditario; vt præſupponit *num. 26.* eſſent obligati. Moderni au-
8 tem † de legitima nihil plus dicunt, quàm ipſe *Surdus* dixerit in diſcurſu ſui *Conſilij* 341. & proptereà ijdem Moderni in alia quæſtione de matre tranſmittente legitimam filij ad hæredes, eodem *lib. 3. tit. 3. quæſt. 8. num. 13. & 14.* conueniunt cū
9 doctrina *Baldi*, reiecta opinione *Surdi* admittēdo † ſpecialem naturam trāſmiſſionis, in qua ſecundùm *Baldi* doctrinam omnes ſunt pares; & tandem ipſe *Surdus* in fine ſui *Conſilij num. 34.* fatetur ſuam
10 opinionem non eſſe tutam, quando ſola debetur † legitima, qui eſt caſus noſter; vt tunc tranſmittatur non iure ſuitatis; ſed ex peculiari iure, & natura ipſius legitimæ; ſecùs verò, quando filius eſt inſtitutus hæres vniuerſalis, vel in quota, quòd verè conuenit in ſucceſſione matris, voluntario hæredi;
11 dum ſuus, † & neceſſarius eſſe non poſſit, propter defectum patriæ poteſtatis, vt non priùs tranſmittat, quàm agnoſcat, vt ſupra dictum fuit.

Secundò fuit etiam reſponſum, quod legitima
12 competit nō dùm beneficio legis, † vt iam dictum eſt; ſed & titulo ſingulari: quia non eſt quota hæreditatis, ſed portio bonorum, *l. cum à matre, cum gloſſ. C. de rei vendic. Bald. in dicta l. ſi Arrogator, num. 8 ff. de adopt. Surd. eodem conſ. 341. nu. 3.* qui infinitos allegat, & illis accedunt *Gayl. lib. 2. obſer. 120. num. 3. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 8. num. 5. Viuius comm. opin. in verbo legitima, num. 63.* idē
13 *Surd. conſ. 216. num. 13 vol. 2.* quæ verò titulo † ſingulari, & non hæreditario deferuntur eadem etiam ſine agnitione tranſmittuntur *Bart. in l. ſi Arrogator, num. 8. per illum textum, ff. de adopt. Bald. num. 8. Iaſ. num. 14. Caſtr. in l. cum antiquioribus num. 6. C. de Iure delib. Alex. conſ. 150. nu. 7. lib. 2. Rolan. de lucro dotis quæſt. 47. Fanut. eodem tit. gloſſ. 4 num. 8. Pinell. in l. prima, num. 36. C. de Bon. matern. Surd. deciſ. 138. num. 15.* & idem fuit comprobatum in ſupra allegata *deciſ. 668. part. 1. diuerſ.* & deniquè *Bald. in l. generaliter. §. in his, C.*
14 *de ſecund. nupt.* tradit regulam generalem, quòd † quæcunquè acquiruntur iure ſeparato ab aditione hæreditatis, & iure vniuerſali non competunt; non requirunt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur ad hæredes, prout cæteræ actiones.

Nec mouere debent, quæ ab eodem *Surdo dicto ſuo conſilio 341. num. 25.* ponuntur pro reſponſione ad confundendam diſtinctionem tituli ſingula-
15 ris, quòd vbi † etiam legitimæ titulus eſſe ſingularis;

Digitized by Google

ſtrit; attamen deferatur iure, & nomine hæredita-
rio *Bart. in l. pro hærede in §. primo in fine, & in*
leg. gerit, num. 22. ff. de acquiren. hærca. Soccin.
ſen. in l. prima num. 32. & Ripa num. 157. ff. de
vulgar. Guccius de legitima, §. legitima eſt autem,
num. 41. atquè itá in non ſuo ſemper requiratur
agnitio ante tranſmiſſionem per ſupradicta.
16 Quia *Soccin. & Ripa* in locis allegatis benè di-
ſtinguunt, quando legitima deferatur titulo hære-
ditario; nam ſi filij inſtituuntur, vel ab inteſtato ſuc-
cedere poſſunt, tunc iure hæreditario ſemper de-
fertur: quia non poſſunt repudiare reſiduum hære-
ditatis, & legitimam retinere; ſecùs verò, quando
vt in præſenti vbi ſola defertur tàm à lege, quàm
ex reſeruatione Victoriæ, in qua non poteſt conſi-
derari titulus hæreditarius, neque ex teſtamento,
neque ab inteſtato, & hoc caſu ſemper in ſua ſin-
gularitate remanet propter legis beneficium, &
priuilegium.
17 Altera concluſio firmata in deciſione, quòd †
hæc legitima ſit ſemis, viſa fuit etiam indubitata,
cum numerus filiorum tàm primi, quàm ſecundi
Matrimonij excedat quatuor, *§. ſi vltra quatuor,*
Auth. de Triente, & ſemiſſe, Auth. Nouiſſima, C.
de inoff. teſtam. & vlteriùs concurrat electio DD.
de Clementinis, vt Flaminia, & Laura, quàmuis à
18 Statuto Vrbis 145. lib. 1. excluſæ faciant † partem
ad eorum fauorem, vt legitima ſit pinguior ſecun-
dùm opinionem quàm ſeruat *Rota*, vt in *Romana*
de Lante, quæ eſt 226. par. prima diuerſ. & *Ciui-*
tatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 5. Martij 1604.
coram bon. mem. Cardinali Horatio Lancellotto, &
in *Romana Dotis 4. Ianuarij 1628. coram D. Car-*
dinali Virili.

Non obſtat, quòd non verſemur in excluſione
fœminarum ex diſpoſitione ſtatutaria, in quibus
19 terminis † dicebatur maſculos habere electionem,
prout ſibi vtilius forè exiſtimauerint; ſed in exclu-
ſione conuentionali, nempè Victoriæ poſita in do-
natione, in qua reſeruat legitimam maſculis tan-
tum, fœminis excluſis, quo caſu propter diſpoſi-
20 tionem † hominis, quæ facit ceſſare diſpoſitionem
legis; fœminæ excluſæ non faciunt partem. *Pariſ.*
conſ. 36. num. 28. lib. 2. Graſſ. in §. legitima, quæſt. 2.
num. 5. Gabr. de legitima concl. 2.

Quia Victoria in donatione, quam fecit nepoti-
bus ſuis ex filio Com. Ranutio non excluſit pro-
prias filias à legitima; ſed illis tantùm noluit reſer-
uare portionem, quæ fecerunt renunciationem, &
generalem quietantiam quibus voluit dari id tan-
tùm, quòd eis de Iure debetur, Ex quibus verbis
magis fuerunt præſeruata iura maſculorum ex re-
nunciationibus acquiſita, quàm à portione legiti-
mæ excluſionem inducere, & quatenùs etiam vo-
21 luiſſet non potuiſſet: quia † filijs debetur legitima
contra voluntatem parentum *, l. omnimodo, l. quo-*
niam in prioribus. C. de inoff. teſtam.
propterea tota excluſio venit à Statuto, ex cuius
diſpoſitione dos ſuccedit loco legitimæ, & maſcu-
lis accreſcit.

Nec dicatur, quòd admiſſa etiam electione ma-
ſculorum ſecundùm id quòd vtilius ipſis videtur
quòad ipſam legitimam augendam, adhuc filijs
maſculis ex Com. Dulcio de Corbaria magis vtile
eſt, quod legitima non tranſeat in ſemiſſem: quia
ſic remanet pinguior donatio ab eorum matre fa-
22 cta, & magis † fauendum ſit in hac electione ipſis,
qui ſunt duo maſculi ex ſecundo matrimonio, quã
Octauio Clementino, qui ſolus eſt ex primo ma-
trimonio per *l. & ſuum hæredem, §. finali, cum l. ſe-*
quenti, ff. de pactis, ac etiam quia videatur melior
23 † conditio negantium vulgata *regula in re com-*
muni de Regul. in 6.

Quia deciſio cauſæ reſpondet DD. Fratres Cle-
mentinos habere regulam pro ſe, attento numero
excedente quatuor filios, quibus magis fauendum
24 † eſt; ſed præterea aduerterunt Domini, quòd aut
donatarij excipiunt de maiori vtilitate, & illi non
poſſunt: quia legitima illis non debetur; ſed Comiti
Ranutio eorum patri, & Com. Leonetto eorum
patruo, qui ſe fundare non poſſunt in vtilitate ne-
potum; ſed in ſola voluntate, cui etiam ſi liceret
adhærere contra veritatẽ; dum maior vtilitas eſt in
ſemiſſe, quàm in triente; non tamen releuaret: quia
habent Sulpitiam vnicam ſororem, quæ cùm non
ſit ſubiecta Statuto Vrbis defectu poteſtatis non
25 eſt excluſa ad maſculorum fauorem, vt ideò, & †
æqualiter ſuccedat cùm alijs filijs, ſiuè primi, ſiuè
ſecundi matrimonij. *§. illud quoq; ſuper hoc Auth.*
de Nuptijs. §. ſi quis igitur Auth. de hæred. ab in-
teſt. venien. Decius conſ. 236. num. 6. & fratribus
iuuare non poſſit; dum retinet propriam portionẽ
de iure ipſi debitam, quæ interim illis non accre-
ſcit ſecundùm eorum declarationem, & quod ma-
gis eſt ſi dematur etiam perſona Sulpitiæ, tamquam
totaliter excluſæ ſecundùm voluntatem ſuorum
fratrum, adhuc remanent Com. Ranutius, & Leo-
nettus non excluſi ex ſecundo matrimonio, & tres
ex primo, nempè Octauius, Flaminia, & Laura, qui
26 inſimul excedunt numerum † quatuor pro ſemiſſe
ſufficiens, & Comites Corbarij de tali excluſione
27 ſororum de Clementinis dare non poſſunt, † quia
illæ non faciunt partem ad commodum maſculo-
rum vterinorum, vt in fine deciſionis cauſæ fuit fir-
matum.

Demum non obſtat, quod DD Comites à Cor-
baria ſint, & ipſi ciues Romani ex priuilegio: quia
28 etiam eo exhibito, & † nõ probata habitatione, cũ
onerum ſuſtẽtatione ad effectum ſucceſſionis nihil
releuaret. *Afflict. deciſ. 384. num. 8.* & articulo di-
ſcuſſo firmatum fuit in *Ceſenaten. hæreditatis 18.*
Ianuarij 1620. coram me.

Et ita fuit reſolutum, &c.

* Ideſt ſub die 7. Iunij præteriti, eſt deciſ. 137. ſu-
pra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Dotis.

Die Veneris 10. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione, quod in executiuis
licita eſt variatio, non ſolum de principali ad
fideiuſſorem, ſed etiam de vna re, ad aliam, &
de perſona ad rem, &c. et quare.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum obligatione Camerali vallatum habet executionem paratam.*

2 *Iudicium vnum, quando eſt intentatum, & eſt ſententia lata, ac executio conſumata, tunc non licet conuolare ad aliam actionem.*

3 *Saluiani interdicti natura, quæ ſit.*

4 *Variatio in executiuis, eſt licita de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel etiam ſi vno modo ſit facta executio, & num. 8. & num. 25.*

5 *In executiuis merita cauſæ, non diſcutiuntur, ſed agitur de credito liquido, omni exceptione iuridica carente.*

6 *Creditor procedens executiuè poteſt adire plures Iudices, donec realem executionem cõſequatur.*

7 *Executiua remedia, omnia tendunt ad eumdem finem, & alterum, ab altero, non impeditur ratione præiudicij, ex diuerſis ſententijs reſultãtis.*

9 *Creditor potens agere via executiua, ſi intentat iudicium ordinarium, tunc non licet eo relicto, conuenire reum in iudicio executiuo.*

10 *Saluianum interdictum, eſt iudicium ordinarium, quàmuis ſummarium.*

11 *Iudicia poſſeſſoria, ſemper ordinaria ſunt.*

12 *Sententia lata in vno iudicio, impedit ingreſſum de ordinario iudicio, ad executiuum.*

13 *Couarr. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. num. 3. reprobatur.*

14 *Saluiano interdicto repugnat, quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolùm de fructibus illius rei, creditor ſibi ſatisfiat.*

15 *Pignora, quando ſubbaſtantur, ſemper requiritur licentia Principis.*

16 *Hypothecariæ iudicium, eſt petitorium.*

17 *In creditoris facultate eſt, quando eſt auocata poſſeſſio bonorum à debitore, ſtatim agere petitorio, & ſi obtineat, poſtea agitare pro diſtractione pignorum.*

18 *Executiuè poteſt agi vigore obligationis Cameralis.*

19 *Obligatio Cameralis non tranſit ad tertium.*

20 *Exceptio litis finitæ, aut litis pendentiæ, quando non impediat viam executiuam, & num. 22.*

21 *Roman. in conſil. 133. declaratur.*

23 *Variationi amplius non eſt locus, quando quis ſemel elegit, & ſuper re electa, Iudex pronunciauit faciendam eſſe executionem, declara nu. 24.*

24 *Capyc. in deciſ. 33. num. 3. & alij declarantur.*

26 *Actio hypothecaria numquàm extinguitur, niſi creditor integrè fuerit ſatisfactus.*

27 *Exequutio fieri non poteſt pro debito, cuius quantitas non eſt liquidata.*

28 *Depoſitum non inducit liberationem, ſi non ſit liberum.*

29 *Aſſerenti plùs perueniſſe ad manus alterius, incumbit onus probandi.*

30 *Probatum non poteſt dici aliquid, ſi pendeant probationes, & ſententia expectetur.*

DECISIO CLXI.

POST ſubſequutam Immiſſionem vigore ſententiarum Rotalium in iudicio Saluiani in Caſtro, & tenutis Graffignani pro reſtitutione dotis,
Illuſtriſſimæ D. Dimitillæ ſcutorum 22. mill. &
acconcio aliorum ſcutorum 2. mill. ac retentione
eiuſdem Caſtri, & bonorum, donec tàm de dicta
dote ſcutorum 22. mill. quàm de lucro dotis, &
acconcij ſcutorum 6000. ac fructuum illorum fuiſ-
ſet integrè ſatisfacta, quia recuperationi prædictæ
dotis, & iurium dotalium ſufficienter prouiſum
erit. Sanctiſſimus D. N. inſtante, eadem creditrice
de nouo reſcripſit, vt ſinè præiudicio Immiſſionis,
& retentionis obtentæ in ſupradictis bonis, cauſa
obligationis Cameralis, quatenùs illi locus ſit, cum
facultatibus A. C. contra Illuſtriſſimam D. Iuliam
Balleonam hæredem Adriani, comitteretur in Ro-
ta, cuius reſcripti vigore, cùm hodiè eſſet dubita-
tum, an ſit locus obligationi Camerali, & relaxan-
dum mandatum contra bona hæreditaria Adriani
Balleoni, pro creditrice fuit per Dominos reſpon-
ſum affirmatiuè.

Quia de exiſtentia obligationis Cameralis dubi-
tari non poteſt, Adrianus namquè maritus in do-
tali Inſtrumento, & dotis receptione, ſe obligauit
1 † ſecundùm formam Cameralẽ, eueniente caſu do-
tis reſtituendæ, prout euenit per illius obitum,
reſtituere ſupradicta omnia, & ſecundùm qualita-
tem illius, via executiua non denegatur contra hæ-
redes, vel ſaltem ſi beneficiati reperiantur contra
bona hæreditaria obligati, *Caſſador. deciſ. 1. de mut.
petit. Caſtr. in l. poſt rem iudicatam, in fine, ff. de
re iud.* vbi teſtatur de praxi Romanæ Curiæ, *Galleſ.
de forma oblig. Camer. par. 1. quæſt. 2. num. 12.
& 18. Theſaur. deciſ. 26. nu. 11.* & quotidiè practi-
catur, *Rota deciſ. 736. & 1455. apud Cardinalem
Seraphinum,* & *deciſ. 415 num. 10. par. 1. & 686.
num. 2. par. 2. recent.* nec deficit Iuriſdictio, quia
facultates in reſcripto commiſſionis ſunt expreſſæ,
ac demùm creditum eſt certum, & liquidum, per
ſententias Rotales, præuijs deciſionibus firmatum.

Non obſtat, quod iam per creditricem intenta-
2 tum fuerit Iudicium in Saluiano, lataquè † ſenten-
tia, & executio conſumata ſit, vndè dicebatur non
licere conuolare, ad aliam actionem, *l. in delictis, §.
ſi detracta, ff. de Noxal. Action. Auth. qui ſemel, C.
quomodò, & quando Iudex, Lancell. de attent. lite
pend. par. 2. cap. 4. limit. vltima, Afflict. deciſ. 134.
num. 3.* latiſſimè, *Gabr. de act. concluſ. 2. num. 1.
et 10.* Sed cogendum expectare, donec de fructibus,
quamùis minutatim percipiendis; ſit integraliter
3 ſatisfacta, de ſuo credito, ſequendo † naturam huius
interdicti, abſquè eo, quod de remedio executiuo
quæratur, *Scapucc. de Saluiano, lib. 3. quæſt. 11.
num. 4. & 7. Seraphin. deciſ. 1100. num. 1.* & idem
videtur firmatum in *Romana executionis, coram
Orano, quæ eſt ſecunda apud Statil. de Saluiano,
in 2. edit.*

Quia fuit reſponſum attenta obligatione Came-
rali, nos verſari in executiuis, In quibus licita eſt
4 variatio † de principali ad fideiuſſorem, de vna re,
ad aliam, & de perſona, ad rem etiam lite penden-
te, vel etiam ſi vno modo ſit facta executio, *l. 1. §.
quid ergo, ff. de ventre inſpic.* vbi plura remedia
executiua admittuntur, contra contumacem, & ex
illo textu, *Bart.* firmat hanc concluſionem in *l. con-
ſentaneum, num. 17. C. quomod. & quando Iudex.*
& illum ſequuntur, *Caſtr. in l. 4. § præter ait, verſ.*

quid

Digitized by Google

quid ergo ſi elexit vnam viam, ff. de re ind. & in l.
legati, C. vt in poſſeſſ. leg at. Alex. in l. hæres à de-
bitore, §. quod ſi ſtipulor, ff. de fideiuſſor. & pleniùs
in dicta *l. 4. §. ait prætor, ff. de re ind. Neguſ. de*
pignor. 3. membro 8. partis nu. 27. Lancell. de attent.
lite pend. par. 2. cap. 4. in 2. limit. num. 50. & 76.
Caputaq. deciſ. 50. num. 5. par. 1. Borgnin. deciſ. 1.
num. 15. par. 1. Scapucc. de Saluian. lib. 3. quæſt. 11.
nu. 4. Cancer variar. reſol. cap. 17. de appell. nu. 34.
Scaccia, de appell. lib. 3. cap. 2. quæſt. 17. num. 48.
& Iaſon. conſ. 9. num. 41. & conſ. 28. num. 8. vol. 1.
5 rationem ſubiungens, quia in executiuis † merita
cauſæ non diſcutiuntur; ſed agitur de credito liqui-
do, & confeſſato omni exceptione iuridica caren-
6 te, & tunc non prohibetur † creditor adire plures
Iudices; donec realem executionem conſequatur.
Cum omnia remedia executiua tendant ad vnum
7 finem, & alterum, ab altero non † impeditur, ratio-
ne præiudicij ex diuerſis ſententijs reſultantis,
Galleſ. de oblig. Camer. par. 2. in quæſt. 2. tertia
8 *particula*, dicens haberi pro indubitato, † etiam
ſi vno modo facta fuerit executio, & hoc nedum de
Iure communi per doctrinam, *Bartoli* ſupra alle-
gatam in *l. conſentaneum, num. 17. C. quomod. &*
quando Iudex, ſed etiam vigore pacti in ipſa formu-
la Camerali inſerti, ibi, *ita tamen, quod executio*
vnius Curiæ, executionem alterius Curiæ, non
impediat, aut retardet.

Nec vim facere videtur prædictam concluſionẽ
eſſe quidem admittendam, quatenùs proceſſus di-
rigitur in ipſa via executiua, agendo vigore obliga-
9 tionis Cameralis, ſecùs autem † quando eſt priùs
intentatum iudicium Ordinarium, tunc enim non
licere relicto iudicio Ordinario, conuenire reum in
iudicio executiuo propter ius eidem litigãti quæſi-
tum, *Galleſ. d. quæſt. 2. num. 4. verſ. maior autem*
difficultas, Borgnin. deciſ. 1. num. 16. par. 1. Cæſar.
de Graff. deciſ. 2. de ſent. excommun. Gonzal. ad
regul. 8. gloſ. 6. num. 192. Gratian. diſcept. 593.
num. 8. Rota deciſ. 551. num. 5. par. 3. diuerſ. & in
Peruſina pecuniaria, quæ eſt deciſ. 132. poſt tract.
Zacchiæ, de oblig. Cameral. aſſerendo remedium
10 Saluiani † eſſe ordinarium, quamuis ſummarium,
Caſtr. conſ. 234. num. 1. par. 1. dum dicit poſſeſſoria
11 iudicia ſemper eſſe Ordinaria, quia in eis lis † con-
teſtatur, ordo iuris ſeruatur, & ſententia diffini-
tiua fertur.

Quia ſi agatur de variatione actionis conuolan-
do de ordinario, & ſummario, iàm cæpto in Sal-
uiano, ad executiuum ex eiſdem actis per ſolemnẽ,
& iudicialem pignoris ſubhaſtationem, & vendi-
tionem ad ſatisfactionem creditoris, & hoc caſu,
12 tàm pendentia litis, & † fortiùs ſententia lata in
hoc iudicio impediet trãſitum de ordinario ad exe-
cutiuum, ſecundùm veriorem, quàm (reprobato
13 † *Cottarru. variarum reſolut. lib. 3. cap. 18. num. 3.*
verſ. verùm hoc in capite) tenuit *Rota deciſ. 43.*
par. 1. diuerſ. & pleniùs in *Romana Caſalis Capi-*
cottæ, quæ eſt 759. par. 2. recent. repugnat enim
natura Saluiani, quod res auocata poſſit vendi,
14 † cùm fuerit ſolummodò conceſſa in cauſam pi-
gnoris, vt de fructibus illius creditor ſibi ſatisfiat
integrè, *Aretin. & Iaſ. in §. ſeruiana in fine Inſtit.*
de Action. Bart. in l. 1. ff. de Saluian. Scapucc. eodem
tract. lib. 3. quæſt. 11. num. 4. ideòquè ad ſubhaſta-
15 tionem † pignoris, ſemper requiritur Principis li-
centia, *Eugen. conſ. 65. num. 86. lib. 1. Seraphin.*
deciſ. 1100. num. 1. & idem fuit firmatum in *Ari-*
minen. bonorũ 4. Martij 1622. & 5. Martij 1627.
coram D. meo Decano, ſed de iſta mutatione hodiè
non agitur.

Et eò minùs de alia, vt de poſſeſſorio ſummario
vigore Saluiani fiat tranſitus ad petitorium, inten-
16 tãdo iudiciũ hypothecariæ, † quod eſt petitorium,
pro quo, & ſi pendentia litis, & ſententia in Saluia-
no, non impediret exercitium hypothecariæ, per
quam poteſt deueniri ad ſubhaſtationem pignoris,
vt firmatur in eadem *deciſ. 43. num. 4. & 5. par. 1.*
diuerſ. & tradit idem *Scapucc. d. lib. 3. quæſt. 11.*
17 *num. 5.* ea ratione, † quia ſit in facultate credito-
ris, auocata poſſeſſione bonorum à debitore, ſta-
tim agere petitorio, & docere de validitate ſui cre-
diti, & obtenta victoria in petitorio, poſtea agere
ad diſtractionem pignoris, attamen creditrix ne-
què variauit de huiuſmodi poſſeſſorio ad petitoriũ,
ſed ab eo non recedendo intentauit aliud iudicium
18 executiuum † vigore Cameralis obligationis com-
patibile, & non contrarium, vti tendens ad eumdem
finem, ſcilicèt creditricis ſatisfactionem; nam con-
tra D. Iuliam non fuit actum vti tertiam, ad quam
19 obligatio † Cameralis non tranſit, dum ipſa non
eſt confeſſa debitum, nequè conſenſerit in manda-
tum executiuum, prout fecit principaliter obliga-
tus, *Ruin. conſ. 87. num. 1. lib. 4. Beroiu. conſ. 47.*
num. 6. lib. 1. Rota deciſ. 330. num. 2. coram PP.
Gregor. XV. ſed contra eam vti hæredem Adriani
filij mariti creditricis dotis, & pro bonis hæredita-
rijs illius, quæ ad inuicem non contrariantur, nequè
parant præiudicium in actione intentata, & eo caſu
20 omnes conueniunt exceptionem † litis pendentię,
aut latæ ſententiæ, non impedire viam executiuam,
donec creditor fuerit ſatisfactus, *Roman. conſ. 133.*
Lancell. de attent. lite pend. limit. 2. num. 70. Galleſ.
21 *eadem quæſt. 2. num. 5.* cuius obiectio contra † Ro-
mani dictum tollitur ex compatibilitate allegata,
ex quo non receditur à lite, quamuis varietur mo-
dus agendi, & *Borgnin. eadem deciſ. 1. num. 16.*
par. 1. tranſit cum hac declaratione, idem ſenſit
Bertrand. conſ. 238. num. 25. lib. 4. dicens hanc
22 non eſſe † variationem, ſed accumulationẽ, donec
creditor remaneat ſatisfactus, *Capyc. deciſ. 119.*
num. 6. & 7. ponderans eadem ratione compatibi-
litatis, & finis, vt creditori ſatisfiat.

Nec mouit Dominos, quod in præſenti rè dum
agatur de iudicio pendente in Saluiano, ſed de ſen-
tentia, & executione iam conſumata ſuper bonis
23 Caſtri Gaſtrignani, vt ideò quãdo quis ſemèl † ele-
git, & ſuper re electa Iudex pronunciauit, faciendã
eſſe executionem, non ſit ampliùs locus variationi,
Bart. in l. cum qui certarum, §. 1. num. 4. ff. de
verbor. oblig. idem *Capyc. deciſ. 33. num. 3. verſ.*
ſecundò facit Iaſon in l. ſerui electione, in principio
num. 2. ff. de legat. 1. Crotus conſ. 11. num. 2. Surd.
conſ. 413. num. 18. vol. 3.

Quia ſi executio conſumata trahit ſecum effectũ
24 liberationis, per ſolutionem factam † à debitore,
benè procedit cõcluſio per *Capyc. & Surd.* & alios
ſupra relatos, firmata propter ius debitori quæſi-

Digitized by Google

tum ex liberatione, Cæterùm vbi creditor non eſt
ſatisfactus. ac etiam quando certum non eſt, quod
de ſuo credito poſſit ſatisfieri, vt in præſenti vbi
fructus, quot annis percipiendi non ſufficiunt, pro
interuſurijs dotalibus, vel demùm, dum diſcutitur,
25 an bona in executione capta ſufficiant, ſemper † li-
cita eſt variatio de vna re ad aliam, & de re ad per-
ſonam, per eamdem *Bart.* doctrinam communiter
vt ſupra, receptam in *l. conſentaneum. num. 17. C.*
quomod. & quando Iudex, quia actio hypothecaria
26 nunquàm extinguitur, niſi † creditor integrè fue-
rit ſatisfactus, vt dicit *Cappe. ead. deciſ. 33 num. 2.*
& 129. num. 6. & benè comprobatur, ex ſup. alleg.

Poſtremò non obſtat, quod de integra ſolutione
dotis conſtet, ex depoſito ſcutorum 18. mill. per
ipſam D. Iuliam facto, & ex perceptione fructuum
per multos annos, ex bonis appræhenſis per credi-
tricem, cùm quibus, vel ſolutio debita integratur,
vel creditum ex eadem fructuum perceptione ità
27 diminutum remanet, vt † incertum ſit, & inexe-
quibile, ante reſidui liquidationem, *Bart. in l. proin-*
de, §. notandum, ff. ad l. Aquil. Bald. in l. 2. num. 6.
C. de execut. rei iud. Becc. conſ. 5. num. 6. & 7. Surd.
conſ. 168. num. 21. & 248. num. 11. lib. 2.

Quia, quòad depoſitum adhuc incertum eſt, an
28 inducat † liberationem, ex quo liberum non eſt, &
quòad quantitatem fructuum perceptorum ex bo-
nis appræhenſis per creditricem, illa liquida rema-
29 neat ex aſſertione, & notula per ipſam data, † cui
ſtandum eſt, donec per debitorem contrarium pro-
betur, *l. finali, §. licentia, C. de iure delib. gloſ. in*
l. eum de lege, ff. de prob. Rota deciſ. 220. num. 2.
coram PP. Gregorio XV. Scapuce. de Saluian. lib. 3.
quæſt. 13. in fine, de qua contraria probatione, cùm
30 adhuc non conſtet, ſed † pendeant probationes, &
ſententiæ liquidatoriæ ſint expectãdæ, *Alex. cõſ. 188.*
num. 1. lib. 2. Becc. d. conſ. 5. num. 7. merito de ea
non eſt habẽda ratio ad executionem retardandam.

Et ita, &c.

5 Deciſio iſta, omnibus Dominis votantibus, fuit cõ-
firmata ſub die 4. Iulij 1635. coram eodem R.P.D.
Pirouano, & iſta deciſio non habetur in hac parte.

R. P. D. PIROVANO.

Hortana Fideicommiſsi.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Filiorũ appellatione, quando veniant nepotes.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, &c. quãdo teſtatoris verba ſe referunt ad tempus incertum ab eo ignoratum.*
2 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando teſtator ſubſtituit quoſcumquè filios naſcituros.*
3 *Filiarum appellatione, quando veniant nepotes etiam vlterioris gradus.*
4 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando alioquin extranei admittenrentur, excluſis ipſis nepotibus.*
5 *Cum alioquin abſurdum eſſet includere extraneum per excluſionem deſcendentis.*
6 *Extenſio appellatiui filiorum, numquàm admittitur, quando filij cum aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem nominantur.*
7 *Sed hoc intellige, quando d. qualitas continet indiuiduum, puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum, ſecus verò quando teſtator nominat filios naſcituros in genere.*
8 *Perſona vna in diuerſis gradibus eſſe non poteſt.*

DECISIO CLXII.

RESPONSVM fuit conſtare de fideicommiſſo ad fauorem filiarum Bernardini, quæ ſunt abneptes Ioris fideicommittentis.

Inſtitutis namque filijs ſuis maſculis Alexãdro, Vincentio, & Franciſco, tunc viuentibus, & Petro Paulo nepote ex Bernardino altero filio præmortuo, à quo deſcendunt prædictæ fœminæ, mediante perſona Bernardini Iunioris eorum patris, & filij d. Petri Pauli, poſtquàm excluſit ab eius hæreditate fœminas naſcituras ex ipſomet Teſtatore, & ſuperuinentes, quàm ex ſupradictis eius filijs, & nepote, quas mandauit condecenter dotari, ſubdens diſpoſuit in modum, qui ſequitur.

Et cùm hac conditione, quod deficiente linea maſculina quandocunquè ſine filijs legitimis, & naturalibus, quod in dictum caſum, & euentum ſuccedant filiæ fœminæ, vt ſupra naſcituræ, proportionabiliter, & æquis portionibus de, & pro Cippo tamen, & non ex capitibus etiam, quòd plures fuerint, & deficiente linea fœminina pariter quãdocunquè ſine liberis legitimis, & naturalibus. quòd de bonis, & iuribus, & actionibus eiuſdem Teſtatoris debeat fieri vnum Hoſpitale in Ciuitate Hortana arbitrio, &c.

Vnde cùm defecerit linea maſculina, & ſeu maſculi in ea exiſtentes, vt probant Teſtes dati, ſuccedit vocatio fœminarum in verbis, ibi ſuccedant filiæ fœminæ, vt ſupra naſcituræ ex filijs, & nepote hæredibus inſtitutis, quæ continuatur in neptibus, & proneptibus fœminis, quando, vt in præſenti verba ſe referunt ad tempus incertum à Teſtatore
ignoratũ, vt magis filij, quàm neptes de eo tẽpore
1 ſupereſſe poſſent, ex quo linea maſculina † durare
poterat per centum, & vlteriores annos *Imol. in l.*
gallus. §. inſtituens. num. 48. ff. de liber. & poſth.
Soccin. iun. conſ. 1. nu. 38. lib. 2. Peregr. de fideicom.
art. 32. num. 50. Surd. conſ. 336. num. 9. Fuſar. de
ſubſtit. latiſſimè comprobans *quæſt. 320. num. 15.*
Et hanc partem ſequuta eſt Rota penes *Put. deciſ.*
256. n. 5. lib. 2. & 718. n. 2. par. 2. recent. & in cauſa
Bononien. de Deſiderijs 20. Martij, & 29. Iunij
1626. coram. D. meo Merlino. & in Florentina
de Cambijs 26. Februarij 1627. coram D. meo
Dunozetto.

Et hæc vocatio benè coadiuuatur ex validis cõ-
iecturis voluntatis eiuſdem Teſtatoris ex eodem
teſtamento deſumptis, vocando fœminas naſcitu-
ras, atquè ita proferendo ſuam diſpoſitionem in
futurum euentum, & ſimiliter aduertendo ad defi-
cientiam linearum tàm maſculorum, quàm fœmi-
2 narum conſtituendo diſpoſitionem de ſui † natura
habentem tractum ſucceſſiuum in futurum, donec
durabunt, nam in primo vàis trahitur ad neptes
Me-

*Menocb. præſumpt.94. num.28. lib.4. Mantic. de vlt.volunt.lib.8.tit.8.num.*10. Similiter, & ſecun-
3 do caſu appellatione † filiarum veniunt nepotes
etiam vlterioris gradus *Peregr.de fideicom.art.22. num,51.Molin.de primogen.lib.1. cap.6. num.28.*
& vtrumquè caſum comprobat latiſſimè *Fuſar. ead. quæſt.320.num.24.& 28.*

Et multò fortiùs ſtringitur ex eadem Teſtatoris voluntate nepotum compræhenſio,dum voluit,deficiente linea fęminina,quandocunquè ſine liberis, quòd de bonis ſuis fabricetur Hoſpitale,nam ſi nepotes non compræhenderentur in vocationt.Hoſpitale ſuccederet per vulgarem, exluſis deſcendē-
4 tibus Teſtatoris, † quod de directo videtur contrariari menti, & voluntati eiuſdem, *Bart. in l. liberornm num.5.ff. de verb.ſignif. Bald. conſ.487. in fin.lib.2.Mantic. de coniect.lib.8.nu.16.*qui dicit hanc coniecturam non habere difficultatem *Menocb.præſumpt.94.nnm.26.lib.4.Fuſar.ead.q.320.*
5 *num.44.* ponderans † abſurdum includere extraneum per excluſionem deſcendentis.

6 Non obſtat, quòd extenſio † appellatiui filiorum nunquàm admittatur,quando filij,cùm aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem,nominātur *Bart.in d.l.liberorum. num.6. ff.de verb.ſignif. Gabr.eod.tit.concluſ.1.num.18.Seraph. dec.1486. num.*10. *Surd. conſ.403. num.24. Rot. deciſ.507. num.9.par.2. recent.* & prout contigit nominatio de naſcituris, ex filio, & nepote hæredibus.

Quia vera eſt concluſio quando qualitas conti-
7 neat † indiuidnum.puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum, ſecùs autem quando nominat filios naſcituros in genere,qui procreari poterant à filijs, & nepote vltra primum, & ſecundum gradum diſcenſiuè,tanquàm à ſtipite ſecundū rationes *Caſtr. conſ.394,num 4. lib.2.*quòd idem euenire non po-
8 teſt in nominatione certæ perſonæ,† quæ in diuerſis gradibus eſſe non poteſt.

Et ita fuit reſolutum vtraquè, &c.

§ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 3.Iunij 1633. coram R.P.D. Pirouano.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Patrocinij.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Procurator, qui in vna cauſa patrocinatus eſt, in eadem, pro alia parte patrocinari nō prohibetur, quando ex ſcripturis, & ex ipſamet partis diuturna acquieſcentia apparet, quòd Procurator non ſit informatus de meritis cauſæ, & hoc multò magis ſibi vſurpat locū, ſtante inſigni integritate Procuratoris.

SVMMARIVM.

1 *Procurator poſt longum tempus eorum, quæ ſcripſit in aliqua cauſa,quòad eius merita, præſumitur oblitus.*
2 *Camillus Andrianus laudatur.*
3 *Partibus non eſt danda occaſio ſupplantandi viros primarios, & ſic eos excludendi ab alterius partis ſuſcipiendo patrocinio.*
4 *Reformatio Paul.V. prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in vna cauſa, in eadē pro alia patrocinari, declaratur.*
5 *Procurator, an poſſit in eadem cauſa ſcribere in diuerſo articulo pro alia parte.*

DECISIO CLXIII.

MARCHIO Franciſcus in cauſis,quæ pluribus ab hinc annis inter ipſum vertuntur, & Com: Alexandrum ipſius fratrem, vſus fuit patrocinio plurium Procuratorum, nempè DD. Caſtellani, Campidori, Soncini, Carcaraſij, Vipere ſenioris, Bertucij, Botti, & cuiuſdam Amadurij. De anno autem 1618. vſus fuit etiam opera D.Camilli Andriani, qui fecit diſcurſum, tres inſpectiones, continentem: Primam ſcilicet ſuper manutentione, in qua aſſeruit, Marchionem non fouere bonum Ius: Secundam ſuper ſequeſtro, in qua dixit, poſſe ſequeſtrum obtineri: Tertiam ſuper directione cauſæ, circa quem articulum nihil concludit, ſed remittit ſe ad exceptiones proponendas per Com: Alexandrum. Reperitur etiam informatio per eūdem D.Andrianum facta pro Signatura de ipſomet anno 1618. vt committeretur cauſa à ſententia Vicelegati Bononien, allegando grauamina inhibitionis ante mortem Com: Vlyxis Patris, auocationis poſſeſſionis poſt eius obitum, & conceſſionis mandati de immittendo vti hæredi ſcripto, & donatario. Eſtquè in confeſſo apud partes, quòd idem D.Andrianus nihil aliud egit in cauſa, prout etiam ex liberculo expenſarum producto per D. Marchionem conſtat ipſemmet D.Andrianum habuiſſe tantùm, & pro vnica vice honorarium 27. Iuliorum, quod etiam non liquet, an fuerit ſolutū pro diſcurſu, vel pro informatione.

D.verò Com. Alexander ſemper adhibuit patrocinium bo.mem. Antonij Mariæ Coratij, eoquè in decrepitam ſenectutem vergente, poſt decennium circiter, à tempore dicti diſcurſus, & informationis, aſſumpſit operā præfati D. Andriani, qui per quinquennium ſcripſit in quibuſdam ex prædictis cauſis, vt ſupra pendentibus, & ex eodem fonte manantibus coram me, & alijs, & obtinuit coram me, ipſo in articulis, etiam tangentibus negotium principale, ſententiam, nunquàm reclamante, aut aliquid opponente D.Marchione.

Poſt dictam ſententiam, cum idem Marchio introduxerit cauſam coram A. C. ſuper eo, quòd D. Andrianus deberet abſtinere à dicto patrocinio; Dubitaui, An eſſet illi inhibendum. Et Domini VNANIMITER negatiuè reſponderetur: conſiderantes inprimis, non eſſe veriſimile, quòd ſi D. Andrianus fuiſſet informatus de meritis cauſæ, D. Marchio, qui aliàs in negocijs ſuis conſueuit eſſe diligentiſſimus, paſſus fuiſſet, ipſum D.Andrianum pro alia parte contra ſe cauſas agitare, quod fuit principale motiuum Dominorum, prout verè ex ſuperiùs narratis patet, quòd non erat informatus,
1 quinimò † poſt tantum tempus eorum, quæ ſcripſit quoad merita, præſumitur oblitus.

Secundò conſiderabant etiam Domini optimas eiuſdem Andriani qualitates. Et quemadmodum

Digitized by Google

2 in illius animo † doctrinam, in moribus honeſta-
tem, & in ore, ac ſcriptis veritatem plurimũ com-
mendabant: ità habebant pro indubitato, quod
idem D. Andrianus, ſi de meritis cauſæ fuiſſet in-
formatus, circa illa merita, nullatenùs pro alia
parte ſcripſiſſet: Prout in aliis quibuſdam cauſis
eum, licet enixis partium precibus, fruſtra fatiga-
tum ſæpiùs feciſſe, nonnulli ex Dominis teſta-
bantur.

Et prædicta cò magis placebant Dominis, ſtante
tàm varia Procuratorum mutatione ab ipſomet
Marchione facta; quod debet etiam animaduerti,
3 ne detur † occaſio partibus ſupplantandi Viros
primarios, eoſquè excludendi ab alterius partis
ſuſcipiendo patrocinio.

4 Nequè obſtat reformatio ſan. me. Pauli † Quinti
prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in
vna cauſa, in eadem, pro alia parte patrocinari; quia
illa conſtitutio non procedit in iſtis terminis, quàdo
ſcilicet ex ſcripturis, & ex ipſamet partis diuturna
acquieſcentia conſtat, quod Procurator non fuit in-
formatus de meritis cauſæ, & quando hoc etiam
ſuadet qualitas Procuratoris.

Ex quibus, omiſſo ſimpliciter articulo illo, An
5 † Aduocatus poſſit in eadem cauſa ſcribere in
diuerſo articulo pro alia parte; Dixerunt Domini,
ſtante iſta ſerie facti, agnitione veritas ipſius Mar-
chionis, ac qualitatibus D. Andriani, nullatenùs
eſſe illi inhibendum, prout quilibet Vir prudens,
omiſſis apicibus Iuris,ità reſponderet.

Et ita concluſum, parte vtraquè informante.

REV.[MO] P.D. COCCINO DECANO.

Nouarien. Bonorum.

Die Mercurii 15. Decembris 1632.

A R G V M E N T V M.

Dominium, necnon identitas bonorum feuda-
lium ad effectum caducitatis, ac deuolutio-
nis, qualiter probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Bonorum dominium, niſi prius fuerit formatum, fruſtra quæritur, de eorum identitate.*
2 *Dominium non probatur ex ſola conceſſione rei, ad effectum deuolutionis.*
3 *Dominium ad effectum deuolutionis eſt plenè, & concludenter probandum.*
4 *Dominium, concurrentibus adminiculis, etiam per inſtrumentum inueſtituræ probatur, tàm ad effectum caducitatis, quàm contra tertium.*
5 *Inſtrumenta plura conceſſionum antiqua, ac effectum ſortita, concludenter probant dominium ad quemcumquè effectum.*
6 *Confeſſio maximum adminiculum præſtat ad probationem dominij.*
7 *Confeſſiones, & recognitiones Authorum nocent etiam ſucceſſoribus. & num. 11.*
8 *Canonum ſolutiones per triginta annos ſequutæ, probant dominium tanquàm præſcriptum etiam contra tertium.*
9 *Dominium bonorum rerum Eccleſiæ, non ſolùm ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis qualiter probetur.*
10 *Anteceſſorum, & authorum recognitio plenè dominium probat, in præiudicium ſucceſſorum.*
12 *Dominium ad effectum rei vindicationis non probatur ex inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſſionibus, aliiſq. huiuſmodi adminiculis.*
13 *Dominium ad effectum rei vindicationis probatur ex inſtrumento conceſſionis, concurrentibus, adminiculis. declara num. 14. 15. & 16.*
17 *Bonorum identitas ad effectum deuolutionis an probetur ad effectum recognitionis.*
18 *Caſtro conceſſo, cenſetur etiã conceſſa iuriſdictio.*
19 *Iuriſdictio venit appellatione iurium.*
20 *Poderium eſt nomen generale, tàm poſſeſſionis quàm agri.*
21 *Fundus vnicus interdum prædium eſt, ſi partes ſibi in prædio dominij non diſcernat.*
22 *Verbum, totum, denotat omnimodã vniuerſitatẽ.*
23 *Verbum, totum, eſt diſtributiuum particularium.*
24 *Verbum, totum, reſpicit corpus integrum, & vnam rem.*
25 *Verbum, totum, refertur ad vnum, & integrum conſiſtens ex ſuis partibus omnibus.*
26 *Genus cõprehẽdit ſub ſe multas ſpecies ſubiectiuè.*
27 *In emphyteuſim, quando eſt conceſſum totum poderium, ſi proprietarius ſe fundet in hac generali conceſſione, ſufficit ei illam probare.*
28 *Reus in ſua exceptione eſt actor.*
29 *Participium, ſpectantium, quando eſt poſitum in conceſſione alicuius rei, quando reſoluatur in tempus præſens &c.*
30 *Bona, quando concedũtur ſub generalitate, adiecta aliqua ſpecialitate, tũc omnia cenſentur emphyteutica, etiã ad effectum deuolutionis. Contrarium. num. 31. declara. n. 32. 33. 35. & 36.*
33 *Feudale eſt, quicquid continetur intra feudum.*
34 *Feudalis, quod aliqua res ſit, ſi quis aſſerat, id probare tenetur.*
37 *Identitas probatur leuioribus probationibus, & coniecturis.*
38 *Identitas, tunc maximè probatur leuioribus probationibus, quando res eſt antiqua, & multò magis ſi antiquiſſima ſit.*
39 *Et ad iſtum effectum non requiritur antiquitas vltra centum annos.*

D E C I S I O C L X I V.

CVM Ad effectum recognitionis fuerit in hac
cauſa reſolutum conſtare non ſolùm de Do-
minio Eccleſiæ coram bon. me. Horatio Cardinali
Lancellotto 9. Iunij 1610. ſed etiam de identitate
bonorum corã me 30. Aprilis huius anni;* Dubi-
taui hodiè, an ad effectũ deuolutionis de eadem
identitate conſtaret, quod dubium duas continet
1 inſpectiones principales; Etenim cum de † identi-
tate fruſtra quæratur in ordine ad deuolutionem,
niſi formato priùs dominio. Prima ſe ſe offert in-
ſpectio; An conſtet de dominio Eccleſiæ ad effectũ
eiuſdem deuolutionis; Et quatenùs ſic; conſequu-
tiuè venit Secunda, An ſcilicet rationes deciſionis
factæ ſub dicta die 30. Aprilis circa identitatem ad
effectum recognitionis ad prætatæ etiam deuolu-
tionis effectum ſuffragentur.

Et

Digitized by Google

Et quãtùm attinet ad primam inſpectionem pro
illius reſolutione repetentes Domini ea, quæ in
anteriori deciſione 30. Aprilis fuerunt pondera-
ta, præmittebant inueſtituram antiquitùs fuiſſe fa-
ctam ad certum tempus in emphyteuſim Roberto
Sanſeuerino, ipſiquè poſtea de anno 1457. median-
te beneplacito Sedis Apoſtolicæ ſub Caliſto III.
fuiſſe eandem emphyteuſim in perpetuum renoua-
tam ſub verbis hiſce formalibus: *Inueſtiuerunt de
Caſtro, Sediminibus Domibus, Molendinis, Cam-
pis, Furnis, Vineis, Pratis, Zerbis, Nemoribus, Paſ-
cuis, Rugys, Piſcheriys, honorantiys, & quibuſcũ-
què alys iuribus, cuiuſcumquè qualitatis ſint, ia-
centibus, & ſituatis, tàm in Territorio, & loco Vil-
læ Nouæ, quàm partium immediatè circumſtantiũ,
ſpectantium dicto Monaſterio* (hoc eſt tàm in Ter-
ritorio, & loco Villæ Nouæ, quàm in Territorio, &
loco partium circumſtãtium, ſcilicèt in quarta par-
te Caſoli noui, vt abundè fuit oſtenſum in alia de-
ciſione) *& de toto Poderio dicti loci Villa Noua, &
Territoriy ipſius Diœceſis Nouarien. & prout dictũ
Poderium teneri conſueuit nomine dicti Monaſte-
riy, & de omnibus proprietatibus, & iuribus exi-
ſtentibus, tàm in Territorio Villa Noua, quàm
partium immediate circumſtantium, vt ſupra, &
quæ affictari conſueuerunt ſimùl cum dicto Poae-
rio Villæ Noua*, quæ formalia verba non ſolùm cõ-
tinentur in inueſtitura per viam tranſactionis anno
1502. facta Ioanni Iacobo Triuultio per Alexan-
drum VI. cõfirmata, in qua ſub iiſdem verbis enun-
ciantur aliç medio tempore conceſſæ Galeatio Ma-
riæ Sfortiæ, & Ludouico Mariæ Sfortiæ, Ducibus
Mediolani; Sed reaſſumuntur etiam in duabus aliis
inueſtituris ſucceſſiuè factis, prima nempè conceſ-
ſa de anno 1514. Matthæo Schinerio Cardinali Se-
duneñ, & alia poſt eiuſdem Cardinalis obitum de
anno 1536. Gaſpari, & Ioanni eiuſdem Cardinalis
Fratribus, & hæredibus renouata. Quæ porro bo-
na ex titulo legati 10000. ducatorum ſingulis an-
nis à præd. to Ludouico Maria Mediolani Duce,
relicti Ioanni Paulo Sfortię Ducis ipſius filio natu-
rali, deuenerunt in Excellentiſſimum Dominum
Marchionem Carauagij.

His ergo ſuppoſitis viſum fuit Dominis conſta-
re de dominio Eccleſiæ, etiam ad effectum deuolu-
2 tionis, quia licet regulariter † Conceſſio ſola non
probet dominium, *l. ad probationem. C. locati. Spe-
cul. in tit. de locato. §. nunc aliqua. num. 66. verſ.
quinquageſimo ſecundo. Alex. conſ. 43. nu. 8. lib. 4.
Afflict. deciſ. 14. num. 8.* ea demùm ratione, quod
3 dominium plenè, ac concludenter † probandum
eſt, ad effectum deuolutionis, *l. officium. ff. de rei
vendic. Caputaq. deciſ. 280. par. 1. add. ad Hieron.
Magon. deciſ. Luc. 46. littera A.* Attamen concur-
4 rentibus adminiculis etiam per Inſtrumẽtum, † in-
ueſtituræ dominium probatur, tàm ad effectum ca-
ducitatis, ac deuolutionis, quàm contra tertium
Bart. in d. l. ad probationem, ibi ſed cum aliis ſic, *C.
locati Soccin. conſ. 89. num. 11. verſ. tamen quan-
do concurrunt. lib. 1. & conſ. 187. nu. 2. lib. 2. Dec.
conſ. 146. num. 14. verſ. & licet per inſtrumentum
Rip. in l. ſi aliquam rem. n. 39. ff. de acquir. poſſeſſ.*
& paſſim fuit reſolutum, vt in cauſa *Ciuitatis Ca-
ſtelli bonorum 12. Februarij 1590. coram bon. me.
Card. Pamphilio deuolutionis 21. Aprilis 1600. co-
ram Pacen. in Sublacen. bonorum 21. Maij 1604.
coram Litta, in Ferrarien. prædij 3. Decemb. 1610.*
& latiùs in alia *Ferrarien. ſeù Comaclen. bonorũ
de Naſellis 7. Iun. 1627. corã me*, & aliàs ſępiſſimè.

Hic autem animaduertebant Domini plura, &
quidem vrgentia concurrere adminicula; Etenim,
vt ſuperiùs præmiſſum fuit; Plura adſunt inſtrumẽ-
5 ta † conceſſionum à diuerſis Notarijs rogata, non
ſolùm antiqua, ſed effectum etiam ſortita, quæ do-
minium ad quemcunquè effectum concludenter
probant, *Ruin. conſ. 161. num. 3. lib. 1. & conſ. 14.
num. 7. & 9. verſ. quia ergo. lib. 4. Soccin. d. conſ.
187. nu. 16. & ſeqq. lib 2. Felin. in c. cum cauſam.
num. 4. de probat. Silua. conſ. 57. num. 43. & 44.
Aym. conſ. 54. num. 10. & 11. Marcambrun. conſ.
52. n. 13. & fuit reſolutum in d. Ciuitatis Caſtelli
bonorum, & in cauſa Sabinen. Tenutæ Collis Rã-
poli 31. Maij 1593. coram Litta, & in eadem Pla-
centina deuolutionis coram Pacen.* Maximè cùm
prælata Inſtrumenta contineant clariſſimas enun-
ciatiuas dominij Eccleſiæ, vt in conceſſione facta
Roberto Sãſeuerino ibi: *De Caſtro & Poderio Vil-
læ Nouæ &c. ad dictum Monaſterium pertinen.* in
inueſtitura facta Triuultio ibi. *De Caſtro, Sedimi-
nibus, &c. ſpectan. d. Monaſterio*, & ibi. *prout di-
ctum Poderium teneri conſueuit nomine dicti Mo-
naſteriy*. & tandem in conceſſione facta Cardinali
Seduneñ ibi. *De toto Poderio Villa Noua &c. cum
iuribus, & proprietatibus, ibi adiacentibus, & ad di-
ctum Monaſterium pertinentibus*, & ibi. *Cùm
D. Maximilianus Maria Sfortia bona prædicta de
Villanoua reſpectu vtilis dominy, & naturalis poſ-
ſeſſionis, ac melioramentorum donauerit Illuſtriſſi-
mo, & Reuerendiſſimo D. Matthæo Schinerio S.R.
Eccl. &c. Cardinali Seduneñ &c.* & ibi *dederunt,
& ſeu dãt plenam, & amplam licentiam, & facul-
tatem poſsendi, diſponere de vtili dominio, & natu-
rali poſſeſſione*, quæ facultas, atquè licentia iiſdem
formalibus verbis legitur etiam in renouatione
conceſſionis factæ fratribus, & hæredibus eiuſdem
Cardinalis Sedunenſis. Ex quibus ſequitur directè,
vel indirectè reſultare apertiſſimam eiuſdem domi-
6 nij confeſſionem, † quæ maximum adminiculum
ad dominij probationem præſtat, vt in fortioribus
de confeſſione, quàmuis erronea tradit *Bart. in l.
cum falſa. num. 5. & 8. C. de iur. & fact. ignor.* vbi
etiam *Bald. num. 7. idem Bald. Imol. in l. cum ta-
le. §. falſam il 2. ff. de condit. & demonſtr. Ruin. d.
conſ. 161. in princ. lib. 1. & conſ. 128. nu. 5. & 18.
lib. 2. Aym. conſ. 157. num. 2. Guidopap. deciſ. 272.
num. 3. in fin. Rot. deciſ. 797. num. 8. par. 1. diuerſ.
& fuit reſolutum in d. Ciuitatis Caſtelli bonorum,
& in Lauden. deuolutionis 13. Martij 1595. co-
ram Pacen. & in d. Placentin. deuolutionis coram
eodem, & in deciſ. 290. num. 2. verſ & de confeſſio-
ne par. 1. recent.* Quæ quidem confeſſio dominij, Ec-
cleſiæ fuit etiam agnita per ipſummet Dominum
Marchionem Carauagij, dum conuentus ſuper ęſti-
mo ſoluendo proteſtatus eſt bona, de quibus agitur
eſſe emphyteotica, ideòq. in ſolutione æſtimi habẽ-
dam rationem pro diminutione Canonis, quem ſol-
7 uebat Eccleſiæ, tametſi ſufficiant † Confeſſiones, &
recognitiones authorum, quæ nocent etiam ſucceſ-

ſoribus, *Rot. deciſ.249. num.3. par.1. recent. & in dicta Ciuitatis Caſtelli bonorum, cum alijs infra alleg.*

Concurrunt vlteriùs ſolutiones Canonum factæ,
Eccleſiæ ab anno 1457 vſquè in præſens; quæ qui-
8 dem ſolutiones † per triginta annos ſequutæ, pro-
bant dominium tanquàm præſcriptum etiam con-
tra tertium, *l. ſi quis emptionis. C. de præſcript.30.
annorum. Spec.in tit.de emphyteuſi. §. nūc aliqua.
verſ. 53.& verſic.57. Roman. conſ.127.ſub nu.1.
verſ. ad hoc tamen reſpondetur*, Probatio autem
huiuſmodi ſolutionum ſatis reſultat ex cōfeſſioni-
bus, quæ ſuper illis habentur, in ipſiſmet inueſtitu-
ris, & plurimùm adminiculatur etiam tàm ex In-
ſtrumento tranſactionis emanato de anno 1531.
ſuper huiuſmodi ſolutionibus anni 1527. & ſequē-
tium inter Eccleſiam, & Schinerios, quàm ex plu-
ribus quietantijs factis ijſdem Schinerijs, pro anno
1543. vſquè ad annum 1556.

Accedunt inſuper alia benè pōderata in deciſio-
ne bon.mem. Cardinalis Lancellotti, nempè Con-
firmationes Conceſſionum in emphyteuſim obten-
tæ, à Caliſto, Tertio, & Alexandro Sexto, cum inte-
gra narratiua omnium in inſtrumentis contentorū;
Proceſſus facti per Commiſſarios, & ratifica iones
earundem Confirmationum, poſtea factæ per Abba-
tem, & Monachos, quæ omnia ad probationem
9 Dominij Eccleſiæ optimè conferunt, † non ſolùm
ad effectum recognitionis, vt tenuit *Rota in Roma-
na domus 11. Maij 1592. coram Card. Millino*,
ſed etiam ad effectum deuolutionis ſaltem coniun-
cta cum alijs ſuperiùs deductis, ac inferiùs dedu-
ducendis, & in puncto conſiderauit *Rota in cauſa
Nullius Feudi 3. Martij 1595. coram bon. mem.
Hieronymo Card. Pamphilio.*

Eiuſdem Dominij probationem auget quoque
bonorum huiuſmodi donatio per Maximilianum
Sfortiam Mediolani Ducem, Matthæo Schinerio
Cardinali Sedunen̄, facta cum onere ſoluendi cano-
nem Abbatiæ, reſeruato eiuſdem Eccleſiæ iure, at-
què conſenſu; Cùm qua benè conueniunt eiuſdem
donationis cōfirmatio à Maximiliano Imperatore
conceſſa, tranſactio ſuper iiſdemmet bonis poſt-
modum ſubſequuta inter fratres de Schinerijs hæ-
redes Cardinalis donatarij, & Franciſcum Mariam
Sfortiam Ducem Mediolani, necnon etiam eorun-
dem bonorū ceſſio fiſco, & Cameræ Mediolani an-
no 1572. facta per Gaddios, in quos tanquàm ha-
bētes cauſam a præfatis Schinerijs bona ipſa deue-
nerant, in qua quidem ceſſione prædicta omnia
fuerunt expreſſe narrata; Prout etiam non parùm
tandem faciunt tres illorummet bonorum locatio-
nes, per Fiſcum Ducalem factæ cum onere, quod
Conductor ſolueret Abbatiæ pro Canone quolibet
anno lib. 1600.

Vndè quemadmodùm inficiari non poteſt, quin
recognitiones, atque confeſſiones, ex ſuperiùs pon-
deratis, clariſſimè reſultantes plene probent domi-
nium Eccleſiæ contra Duces, & Cameram Medio-
lani, ita etiam negari non poteſt, quin idem domi-
nium probēt etiam contra ipſummet D. Marchio-
nem Caranagii, habentem cauſam, & ceſſionem à
Ducibus, & Camera Mediolani, cum expreſſo one-
re ſoluendi eundem Canonem lib.1600. vt de reco-
10 gnitionibus † ab authoribus, & anteceſſoribus fa-
ctis, quod in præiudicium ſucceſſorum plenè pro-
bent dominium, dicunt *Bald. in l. Cenſualis ante
num. 1. C. de donat. Guidop. d. deciſ.272. nu.3. Rot.
d. deciſ.290. num.2. par. 1. recent.* & de confeſſio-
11 nibus † firmant *Aret. conſ.112. num.2. verſ. qui-
nimò. Ruin. conſ.32. num.6. conſ.50. nu.13. lib.1.
& conſ.76. n.14. lib.5. Aym. cōſ.29. in princ. Surd.
conſ.151. num.29. & deciſ.71. num.9. Caualer. d.
deciſ.105. n.4.* & fuit latè deductum in dicta cauſa
*Ciuitatis Caſtelli bonorum 12. Febr. 1590. coram
bon. mem. Card. Pamphilio*, & in dicta *Nullius feu-
di 3. Martij 1595. coram eodem.*

12 Non obſtat, quod ex Inſtrumentis † locationū,
ſolutionibus, confeſſionibus, alijſq. huiuſmodi ad-
miniculis non probetur dominium ad effectum rei
vendicationis, *Verall. d. deciſ.280. par.1. in fine, &
fuit dictū in cauſa Romana domus S. Agnetis 19.
Iunij 1589. coram Orano, & in cauſa Romana
domus 11. Maii 1592. coram bon. mem. Card. Mil-
lino.* Quia vt benè huic obiecto ſatisfacit *d. deciſ.
290. nu. 6. par.1. recent.* Aduertendum eſt, quod
licet innumeræ reperiantur deciſiones, in quibus
13 ſimpliciter, & abſolutè † firmatur ad effectum rei
vendicationis dominium probari ex Inſtrumento
conceſſionis, concurrentibus adminiculis; Atta-
men reducendo ad concordiam deciſiones, quæ di-
ctam concluſionem non ita ſimpliciter videtur ad-
miſiſſe, poſteriores huiuſmodi deciſiones veniunt
14 intelligendæ, † vt tunc demùm poſſint procedere,
quando ſubeſſe poſſet ſuſpicio, vel adeſſet poſſibi-
litas, quod bona in poſſeſſorem aliundè, quàm me-
diante Eccleſiæ dominio perueniſſent, vt puta, quia
tranſierant in plures poſſeſſores ſine facto Eccle-
ſię, itaut neque identitas perſpicua, neq; proprie-
tas certa appareret; Quæ omnia ceſſant in caſu iſto
ex deductis, cum excludatur omnis ſuſpicio, & poſ-
ſibilitas, quod bona, de quibus agitur aliundè in
Marchionem, & Marchionis authores, quàm me-
diante, vel ſaltem præſeruato ſemper Eccleſiæ Do-
15 minio peruenerint †. Et inſuper hinc non ſolùm
ſequatur certam eſſe ad fauorem Eccleſiæ proprie-
tatem, ſed ex deductis in præterita *deciſione facta
30. Aprilis præteriti*, & ex mox deducendis, clarè
16 conſtat perſpicuam eſſe bonorum † identitatē, &
bona de quibus nunc agitur, poſſeſſa per D. Mar-
chionem, eſſe illamet olim Roberto Sancto Seue-
rino per Eccleſiam conceſſa.

Veniamus trāſitum faciamus ad ſecundam inſpe-
17 ctionem principalem, An ſcilicet ad effectum † de-
uolutionis probetur identitas ad effectum recogni-
tionis late firmata *coram me in d. deciſ. 30. Aprilis
præteriti*; Quàmuis firmato ex ſuperiùs deductis
Eccleſiæ dominio ad effectum deuolutionis, ſuffice-
ret reſpondere ad eūdem effectum ſatis etiam pro-
batam eſſe identitatem, cum benè ad iſtum etiam
effectum militent rationes in eadem deciſione pō-
deratæ. Attamen reaſſumentes Domini fundamen-
ta illius deciſionis animaduertebant ex relata ſu-
periùs inueſtitura, conceſſa quinquè fuiſſe, Primò,
ſcilicet Caſtrum Villæ Nouæ, Secundò, Sedimina,
Domus, Molendina &c. ibidem enumerata. Ter-
tiò, quæcumquè iura, & hæc duo tàm exiſtentia
in Territorio, & loco Villæ Nouæ, quàm in Terri-
torio,

Digitized by Google

torio, & loco partium immediatè circumſtantium
(hoc eſt quartæ partis Caſoli noui) Quartò Totum
Poderium loci Villæ Nouæ, & Territorij ipſius;
Quintò, omnes proprietates, & iura exiſtentia, tàm
in Territorio Villæ Nouæ, quàm partium immedia-
tè circumſtantium, vt ſupra (hoc eſt quartæ partis
d. Caſoli noui) & quæ affictari conſueuerunt, cum
d. Poderio Villæ Nouæ. Vnde quòad Caſtrum Vil-
læ Nouæ, quod primo loco fuit conceſſum nulla
adeſt difficultas, cũ verba ſatis clara ſint ad demõ-
ſtrandam identitatem, tàm reſpectu ipſius Caſtri,
quàm etiam iuriſdictionis ipſi Caſtro adhærentis,
quæ ſub eiuſdemmet Caſtri conceſſione cõtinetur,
non ſolum ex communi regula, quod conceſſo Ca-
ſtro, conceſſa cenſetur etiam iuriſdictio, ſed quia
in caſu iſto fuerunt cõceſſæ oedum omnes proprie-
18 tates, verùm † etiam iura quorum appellatione
venit iuriſdictio, itaut conceſſo Caſtro cum iuribus,
19 † vel alijs iuribus, conceſſa intelligatur iuriſdictio,
*Aym. conſ. 234. ante nu. 2. verſic. ideò ſi quis. vol. 2.
Menoch. conſ. 395. num. 25. Mantic. de tacit. lib. 3.
tit. 11. num. 9. & lib. 4. tit. 14. num. 8. Ioſeph. Ro-
man. conſ. 47. num. 5. & ſeqq. & num. 15.*

Neque etiã vlla adeſt difficultas reſpectu totius
Poderij Villæ Nouæ, cum ipſum totum fuerit con-
ceſſum, itaut ſub illius nomine, vniuerſa, atquè in-
tegra præſertim comprahenſione cumulato, veniãt
ſingula Prata, ſingulæ Vineæ, ſinguli Horti, & ſic
deinceps Olíueta, Pomaria, paſcua ſalicta, nemo-
ra, venatoria, ac loca demùm piſcatoria, ſiuè Vil-
lam, atquè ædificium, ſiuè Piſcinam, ſiuè Viuaria
20 habeant, vel nõ habeant; Poderium † enim eſt no-
men generale, tàm poſſeſſionis, quàm agri, itaut,
qui fundum patrimonialem, vel vectigalem, ſiuè
emphyteuticum habet, prædium poſſideat, & to-
tum ſit tale, etiam quod pluribus conſiſtat fundis,
cũ fundus in prædio ſit ſicuti locus in fundo, ideo-
21 què interdum, vnicus fundus † prædium ſit, partes
ſibi in prædio Dominij non diſcernat, *l. locus 60. in
fine. l. Vrbana 198. ff. de verb. ſignif. l. 3. cum ſeqq.
& l. quod ſi fundus 11. cum tribus pariter ſeqq. ff.
de fund. dot.* & benè *Bart. in alia deciſ. allegatus in
l. Seiæ. §. Tirannæ. ff. de fund. inſtruct.* Et prædi-
cta eo magis procedunt, quia, vt dictum eſt, verbo
22 Poderium, adiecta eſt dictio vniuerſalis, † totum,
quæ denotat omnimodam totalitatem, *Portius in
§. 1. in verſ. totorum ſub num. 3. verſ. in gloſſa. In-
ſtit. pro Socio. Aretin. in §. reſtituta. num. 1. verſ.
23 in gloſſa omnes*, dicens, quod verbum, † Totum;
eſt diſtributiuum particulatium, *Bellon. ibidem
num. 11. verſ. notandum eſt Inſtit. de fideic. hære-
dit. Iaſ. in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. num. 13.
ff. de pact. Rebuff. in l. nominis, & rei col. 7. in princ.
24 ff. de verb. ſignif.* Et reſpicit corpus † integrum, &
vnam rem, vt pluribus auctoritatibus firmat *Cald.
25 de empt. & vend. cap. 5. num. 50.* Refertuq. † ad
vnum, & integrum conſiſtens ex ſuis partibus om-
nibus, vt per *Rebuff. loco proximè allig. ad fin. Ber-
tazzol. clauſ. 27. gloſ. 19. num. 2.* vbi etiam dicit,
quod accipitur totum pro vniuerſali, prout genus
26 † comprahendit ſub ſe multas ſpecies ſubiectiuè,
itaut ad propoſitum noſtrum, omnia ſuperiùs ſpeci-
ficata intelligantur nominatim conceſſa, ad tradita
per *Afflict. deciſ. 285. num. 4. 6. & ſeqq. Bart. in
l. ſi de certa. num. 1. C. de tranſact.* vbi etiam *Iaſ.
num. 3. & 5. Aym. conſ. 227. n. 11. verſ. 7. & n. 14.*

Nec ad hunc effectum habenda ſunt in conſide-
ratione verba ſequentia ibi. *Et prout dictum Pode-
rium teneri conſueuit nomine dicti Monaſterij*, Quia
27 cum totum Poderium fuerit † in emphyteuſim
conceſſum, & in hac generali conceſſione ſe fundet
hodiè Eminentiſſimus D. Cardinalis Abbas ſuffi-
cit, ipſi hanc generalem conceſſionem probare,
*Bart. in l. ſi quidem. nu. 1. C. ſolut. matrim. Alex.
conſ. 27. nu. 7. circa med. lib. 7. Corn. conſ. 119. n. 2.
lib. 1.* Prout illam abundè probat ex deductis. Vn-
de ſi Excellentiſſ. D. Marchio prætendit, quod vno,
vel altero modo Monaſterium eſſet ſolitum tenere
28 d. Poderium, ipſi † incumbit onus hoc probandi,
cum in hac exceptione ſit actor, *l. 1. ff. de except.
Abb. in c. præſentium. nu. 2. circa med. verſ. alias
opiniones, de teſtibus.*

Quantùm verò attinet ad quartam partem Ca-
ſoli noui, ad probandam identitatem conceſſorum,
in hac parte reaſſumebant Domini verba inueſtitu-
ræ, ibi. *Inueſtiuerunt de Caſtro, Sediminibus, &c.
iacentibus, & ſituatis tàm in Territorio, & loco
Villæ Nouæ (quàm Territorio, & loco) partium
immediatè circumſtãtium ſpectantium dicto Mo-
naſterio*; & ibi. *Et de omnibus proprietatibus, &
iuribus exiſtẽtibus, tàm in Territorio Villæ Nouæ,
quàm (Territorio) partium immediatè circumſtã-
tium, vt ſupra, & quæ affictari conſueuerũt ſimul
cum dicto Poderio Villæ Nouæ.* Ex quibus cum
cit. a controuerſiam ſit quartam partem Caſoli no-
ui immediatè circumſtare Territorio Villæ nouæ;
Punctus ſtat in eo, quod cum in inueſtitura cõce-
dantur Sedimina, domus &c. tàm exiſtentia in
Territorio, & loco Villæ nouæ, quàm partium im-
mediatè circumſtantium ſpectantium Monaſterio,
29 & participium iſtud, † ſpectantium, reſoluatur in
tempus præſens, ac ſi dictum fuiſſet, quæ ſpectant
Monaſterio, ſequitur propterea quod ipſimet Emi-
nentiſſimo D. Cardinali Abbati incũbat onus pro-
bandi, quod iſta quarta pars Caſoli noui ſpectaret
Monaſterio, *Rol. à Valle conſ. 82. num. 18. lib. 1. Aym. d.
conſ. 293. num. 5. ante finem, & conſ. 54. num. 9. in
fin. Bellon. conſ. 10 num. 11. Clar. in §. feudum
q. 18. num. 2. Natt. conſ. 313. nu. 2. Surd. conſ. 311.
num. 58. & fuit dictum in cauſa Aſten. feudi de
Solario 18. Iunij 1584. coram bo. me. Bubalo.*

Pro reſolutione huius difficultatis animaduerte-
30 bant Domini, quod quando bona † conceduntur
ſub generalitate, adiecta aliqua ſpecificatione, vt
in caſu noſtro, in quo particulariter recẽſentur Se-
dimina, Domus &c. omnia cenſeri emphiteotica
etiam ad effectum deuolutionis, vt voluerunt *Spe-
cul. tit. de locat. alias de emphyteuſi. §. nunc ali-
qua. q. 76. num. 98. Ruin. conſ. 50. nu. 14. & ſeqq.
& num. 17. verſ. & magis. vol. 1. Soccin. Sen. conſ.
167. nu. 21. verſ. ſed contrarium, vol. 2. Petr. Gre-
gor. de conceſſ. feudal. par. 2. quæſt. 7. num. 24. &
ſeqq. & num. 29. Aym. in primo reſp. pro genero.
num. 430. verſ. quintus caſus. Curt. Iun. conſ. 184.
num. 9. lib. 2. Natt. conſ. 460. num. 9. lib. 2. Ruin.
conſ. 108. num. 22. verſ. nam omnes præſenti. lib. 2.
Menoch. præſ. 101. num. 5. verſic hic caſus. lib. 3.
Alben. conſ. 64. num. 7.*

Con-

Digitized by Google

31 . Contrariam tamen † ſententiam tenuere, Brun.
conſ.1. num.2. & 3. quem ſequitur Natt. conſ.14.
num.29. cum ſeqq. & conſ.520. num.5. Aym. conſ.
54. ſub num.9. & conſ.253. num.7. Boſſ. in prax.
Criminal. tit. de Princ. num.253. circa fin. Rol.d.
conſ.82. num.10. vbi de communi, & num. 14. ac
ſeqq. lib.2. & conſ.98. num.16. & 25. lib 3. vbi aſ-
ſerit contra Alb. extare communem Doctorum
Scholam, & fuit dictum in præfata Aſten. feudi de
Solario 27. Aprilis, & 18. Iunij 1584. coram
Bubalo.

In hac autem opinionum diſcrepantia dixerunt
32 Domini, † vtramquè ſententiam veram eſſe, ac ſu-
ſtineri in caſu ſuo. Primam quidem nō ſimpliciter,
ſed quando concurrunt adminicula, Afflict. in cap.
1. num.287. cum ſeqq. Ex quibus cauſ. feud. amit.
Rol. præcitato ſæpius conſ.82. num.37. lib.2. & ad-
miſit Rota in d. cauſa Aſten. feudi de Solario 18.
Iunij 1584. coram Bubalo: Quam etiam opinio-
nem concurrentibus adminiculis, paſſim aliàs am-
plexa eſt, vt in cauſa Feſulana bonorum 6. Februa-
rij 1576. coram Cotta. in Regien. S. Thoma 10. Fe-
bruarii 1576. coram Oriolen. in Ciuitatis Caſtelli
bonorum 5. Martij 1597. coram bon. mem. Hiero-
nymo Card. Pamphilio, & in eadem 28. Ianuarij
1605. & 28. Februarij 1611. coram Attrebaten.
& in Comen. bonorum 5. Martij 1603. coram
Litta, & in Romana Domuncularum 21 Iunij
1619. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Nu-
cerina prædij 20. Maij 1622. & 29. Maij 1623.
coram R.P.D. Nauarro, & hoc eſt, quod ſenſit Ro-
ta in deciſione in hac cauſa facta 30. Aprilis ſupe-
rioris anni.

Secundam verò opinionem procedere ſimplici-
33 ter, † quando nullum cōcurrit adminiculum, cum
ex communi ſentēt a quicqu d intra feudum con-
tinetur, non ſit feudale, Hoſtien. in c. nimis, num.4.
de iur. iuran. latè Afflict. in c.1. nu. 12. & plurib.
ſeqq. de controuerſ. int. maſc. & fam. Bellon. in d.
conſ.10 poſt num.11. Clar. in d. §. feudum. q. 18.
& in terminis emphyteuſis, Rot. deciſ.150. num.5.
par.1. recen. Ita vt qui dicit, rem eſſe feudalem,
34 † id probare teneatur cap.1. §. inter filiā & §. de-
functo milite, & ibidem Doctor. ſi de feud. fuer.
controue. cum aliis allegatis per Duen. in verb. fœ-
mina reg.309. verſic.8. latè Cephal. conſ.387. n.8.
cum ſeqq. & hanc ſententiam tenuit Rota in præfa-
tis elegantiſſimis deciſionibus in cauſa Aſten. feu-
di de Solario 27. Aprilis & 18. Iunii coram Bubalo.

Vnde in hac facti ſpecie viſum fuit Dominis om-
35 nino inhærendum eſſe primæ opinioni, † cùm non
ſolùm concurrat prægnantia verborum, qua ſtante
Roſentall. de feud. c. 12. concluſ.15. nu. 72. verſic.
qua ſanè ratio, contrariam licèt ſententiam acerri-
mè defendens, hanc tamen opinionem admiſit: Sed
etiam vt abundè ponderatum fuit in præterita de-
ciſione, plura concurrant adminicula, quæ hic com-
36 pendioſè † repetebant, & quibus etiam concurrē-
tibus, hanc eādem opinionem amplectitur, Roſen-
tall. loco præcitato. nu.70. ibi niſi aliunde, & n. 72.
verſ. hoc verò, ibi niſi alia concurrant. Primò enim
concurrit, quod bona iſta Caſoli noui fuerunt ſolita
locari vnà cum Poderio Villæ nouæ, Quæ qualitas
optimè congruit tenori cōceſſionis anni 1457. Ro-
berto San Seuerino factæ. De omnibus proprie-
tatibus, & iuribus exiſtentibus, tàm in Territorio
Villa noua, quàm partium immediatè circumſtā-
tium, & quæ affictari conſueuerunt, ſimul cum di-
cto Poderio Villæ noua. Secundò concurrit deno-
minatio Caſoli, repetita in conſignatione bonorum,
facta ſecundo Conductori, ibi. Campo della Chieſa
dentro li foſſi di Caſolo, & ibi. Giardino di Caſolo
detto di quelli di Villa noua, quæ ſatis apertè de-
monſtrant bona illa Caſoli fuiſſe de iuribus Villæ
nouæ. Tertiò accedit mentio molendinorum, tàm
in eadem conceſſione anni 1457. quàm in execu-
tione literarum Calixti Tertij facta, quæ non in bo-
nis Villæ nouæ, ſed in bonis Caſoli verificatur. Quar-
tò, ac deniquè concurrit iudicium inter Schinerios,
& Eccleſiam agitatum, in quo per Eccleſiam actū
fuit, nedum ſuper Caſtro, ac Territorio Villæ no-
uæ, ſed etiam nominatim ſuper Territorio partium
immediatè circumſtātium, ac ſuper poſſeſſionibus
eidem Territorio Villæ nouæ adiacentibus.

Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia
37 ad † probandam identitatem, ſufficiunt leuio-
res probationes, & coniecturæ, cap. cum cauſ. m.
vbi Doct. de probat. gloſ. in c. ſi Papa. in verſ. pro-
bata. de priuileg. in 6. Rimin. Iun. conſ.254. n.11.
cum ſeqq. lib.2. Decian. reſp.17. nu.6. lib.3. Rot. de-
ciſ.459. num.3. par.1. recent. ſanct. mem. Greg. de-
ciſ.172. num.6. & ibi addentes nu. 10. & fuit di-
ctum in cauſa Romana Vineæ 1. Iunii 1624. coram
R.P.D. meo Merlino, & coram eodem in Bononien.
Fideicommiſſi de Deſideriis 14. Iunii 1627. Quæ
concluſio eò magis procedit in caſu noſtro, quia
38 nedum verſamur † in antiquis, ſed vt ex ſuperius
deductis patet, in antiquiſſimis Soccin. conſ.86. n.2.
lib.1. Seraphin. deciſ.462. nu.8. & dictum fuit in
præfata Domuncularum 21. Iunii 1619. coram
bon. mem. Card. Sacrato, & in cauſa Bononien fi-
deicommiſſi de Rubeis 12. Februarii 1618. coram
bon. mem. Franciſco Vbaldo, in qua deciſione di-
39 ctum fuit ad effectum iſtum, non † requiri antiqui-
tatem vltra centum annos, & referunt addentes ad
dictā deciſ.172. ſan. me. Greg. XV. & fuit ponderatū
in præcitata Bononien. de Deſideriis coram R.P.D.
meo Merlino, & coram me in d. Ferrarien. ſeu Co-
maclen. bonorum de Naſellis 7. Iunii 1627.

Ex quibus concluſum fuit ad effectum deuolu-
tionis, conſtare nedum de Dominio Eccleſiæ, verū
etiam de identitate bonorum, non obſtantibus his,
quæ in contrarium poſſent deduci, quibus videbatur
abundè fuiſſe ſatisfactum per Dominos, licet alia
pars ſæpiùs monita, non curauerit informare.

☞ * Eſt deciſ.120. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Conuerſana Bonorum.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Iudex validè non poteſt procedere in cauſa,
ſtante eius valida recuſatione, tanquàm ſuſ-
pectus, & quæ cauſa ſufficiat ad allegandum
eum ſuſpectum, & an ſit probanda.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ad Iudicis legitimam recuſationem proponendam quæ requirantur.*

2 *Iudex, quando legitimè fuit recuſatus ſuſpectus, ſi ad vlteriora procedat, & ferat ſententiam, tunc omnia geſta ſunt ex defectu iuriſdictionis nulla.*

Stante præſertim appellatione, vltra recuſationem, interpoſita.

3 *Iudice ſuſpecto recuſato, ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio.*

4 *Iudex ſuſpectus recuſatus, pendente recuſatione, ſuperſedere debet in cauſa.*

5 *Recuſationis Iudicis exceptio naturali rationi, & iuris naturalis dictamine pro hominum defenſione nixa eſt.*

6 *Iudex, quando allegatur ſuſpectus non requiritur probatio cauſa recuſationis, ſed ſat eſt, quod talis proponatur cauſa, quæ ſi fuerit probata ſufficiat, & ſit legitima pro recuſatione.*

7 *Iudex, vt allegetur ſuſpectus, ſufficit qualibet, modica cauſa ſuſpicionis.*

8 *Recuſationis Iudicis materia eſt fauorabilis.*

9 *Inimicitia, & iurgia oriuntur inter collitigantes ex acri, & longa lite.*

10 *Iudex ex cauſa litis cum eo habita, & inimicitiæ cum eo habita, poteſt allegari ſuſpectus. amplia num 11.*

12 *Recuſationis Iudicis ſufficiens cauſa ex quo inſurgere poteſt.*

13 *inter Ciues, & forenſes inuidia liuor regnare ſolet.*

14 *Iudex, quando eſt conciuis collitigantis poteſt forenſis allegare eum ſuſpectum, quando eſt delegatus.*

15 *Epiſcopus non videtur æquum, vt idem ſit Iudex, quando agitur de cauſa ſua Eccleſiæ.*

Iudex poteſt allegari ſuſpectus, ſi litigetur cum eo, qui eſt ſub d. Iudicis protectione. num. 15.

16 *Epiſcopo ſuſpecto exiſtente, rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari.*

17 *Circa Iudicis recuſationis materiam plurimum tribuitur arbitrio Iudicis.*

18 *Sententia eſt nulla, ſi nominatim citatio ad eam non præceſſerit.*

19 *A Decreti Iudicis forma circa citationes faciendas, non eſt recedendum.*]

20 *Citationis defectus benè deprehenditur, ex inſpectione, & reuolutione actorum.*

DECISIO CLXV.

SENTENTIAM Vicarij Conuerſani, tàm ex defectu iuriſdictionis, quàm ex defectu citationis, nullam eſſe hodiè Domini reſponderunt.

Ex defectu iuriſdictionis, quia poſtquàm Communitas Polignani propoſuit legitimam ipſius Vicarij recuſationem, & iuramentum fuit præſtitum, petita arbitrorum electio, cauſæ ſuſpicionis fuerit
1 deductæ, atquè appellatio interpoſita, † quæ omnia
requiruntur ad legitimam Iudicis recuſationem, vt
notant Canoniſtæ *in c. cum ſpeciali de appellat. & in c. ſuſpicionis. de offic. delegat. &* Iuriſconſulti *in l. apertiſſimi, C. de Iudic. Rota deciſ. 93. num. 1. par. 1. diuerſ.* Nihilominùs idem Vicarius ad vlteriora proceſſit, & contra Communitatem Polignani
2 ſententiam tulit, vnde ſententia, † ac proceſſus,
ex defectu iuriſdictionis fuit ipſo iure nullus, ſtante
præſertim appellatione, vltra recuſationem, interpoſita, *iuxta gloſ. in cap. quotiès. 2. quæſt. 6. & c. quia ſuſpecti. 3. quæſt. 5. Franc. in c. cum ſpeciali. num. 42. de appellat. Rom. conſ. 220. num. 7. Rota deciſ. 2. num. 17. par. 2. diuerſ. & fuit dictum in Hiſpalen. Primitiarum* 16. *Ianuarij* 1618. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Pamphilio.* Iudice
3 enim ſuſpecto recuſato, † ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio, & per partem recuſantem, ob iuſtam ſuſpicionis cauſam, declinata, adeòut propterea recuſatio-
4 ne pendente † ſuperſedere debeat in cauſa, *c. quotiès. 2. quæſt. 6. Bald. in c. ſuſpicionis cauſa. nu. 1. & ibidem Imol. num. 18. de offic. delegat. Lap. alleg. 1. num. 1. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 7. num. 21. Port. Imol. conſ. 19. num. 15. & ſeq.* vbi quod exceptio recuſationis, naturali ratione,
5 † & iuris naturalis dictamine, pro hominum defenſione, nixa eſt, & ſequitur *Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 152. num. 1. lib. 2.*

Non obſtat, quod cauſæ ſuſpicionis, & recuſationis, non fuerunt per Communitatem Polignani probatæ; Quoniam Domini dixerunt non requiri
6 probationem † cauſæ recuſationis, ſed ſat eſſe,
quod talis proponatur cauſa, quæ ſi fuerit probata ſufficiat, & ſit legitima pro recuſatione, *Gloſ. in l. apertiſſimi. verb. recuſare, C. de Iudic. Bero. conſ. 16. num. 1 & 2. lib. 3. Pariſ. conſ. 31. nu. 94. lib. 1. Gayl. obſeruat. 33. num 14. lib. 1. Myſinger. obſeruat. 63. num. 1. & 2. centur. 3. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 7. num. 7. vbi de magis communi, Rota deciſ. 2. num. 15. par 2. diuerſ.* Imo ſuf-
7 ficere † quamlibet leuem, & modicam cauſam
8 animaduerſum fuit, cum materia recuſationis Iudicis ſit fauorabilis, *ex gloſ. in cap. poſtremo. verb. conſanguineus de appellat. Port. Imol. conſil. 19. num. 18. Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 152. num. 9. Rota d. deciſ. 2. num. 13. par. 2. diuerſ. & in dicta Hiſpalen. præeminentiarum* 16. *Ianuarij* 1618. *coram Eminentiſſ. D. Cardinali Pamphilio.*

In caſu autem præſenti tres fuerunt propoſitæ cauſæ ſuſpicionis pro recuſatione; Et primò, quod cum inter Communitatem Polignani, & Conuerſani, vetus, & acris pendeat controuerſia ſuper fini-
9 bus, & iuriſdictione, † indequè inimicitiæ, & iurgia
non citra cruorem, & necem Ciuium ſuborta fuerint, quemadmodùm ex cauſa huiuſmodi litis, &
10 inimicitiæ † Communitas ipſa Conuerſani ſuſpecta
allegari poſſet, *per text. in c. quia ſuſpecti 2. quæſt. 5. gloſ. in cap. 2. de procur. in 6. Morant. de ordin. Iudic. par. 6. tit. de appellat. nu. 47. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 38. num. 14. Rota deciſ. 2. nu. 13. par. 2. diuerſ.* Ita, & contra illum, qui adhæret ipſi Communitati, & eſt de corpore ipſius Communi-
11 tatis, ac ſub illius † ditione, eadem vrget cauſa
ſuſpicionis, ex allegatis *per Præpoſit. in c. poſtremo num. 11. de appellat. Franc. ibidem. nu. 20. verſ. 19. quando. Aufrer. de recuſat. nu. 28. & 32. Conrad. in rubr. de except. nu. 9. Marant. de ordin. Iudic. par. 6. tit. de appellat. num. 40.* vel ſaltem ratione non tuti acceſſus ob dictam inimicitiam, &

diſſi-

Digitized by Google

12 diffidia, inſurgit † ſufficiens recuſationis cauſa, ad
Clement. vnicam, & ibi gloſ. in verb. ſecura, de
for. compet. Franc. in c. poſtremo. num 20. verſ. 4.
quando de appellat. Et hæc quidem cauſa fuit viſa
omnino legitima pro recuſatione.

Secundam ſuſpicionis cauſam aliqui etiam ex
Dominis non reſpuebant ex eo deductam, quod idē
Vicarius eſt conciuis Monialium, pro quibus ſen-
tentiam tulit contra Communitatem Polignani;
13 vnde cum inter ciues, † & forenſes inuidiæ liuor
regnare ſoleat, meritò à forenſe, Iudex cōciuis col-
14 litigantis † vti ſuſpectus, recuſari poteſt, quando
eſt delegatus, vt in iſto caſu *Speculat. in tit. de iud.*
delegat. §. ſupereſt. num. 8. Imol. in cap. poſtremo.
num. 3. Præpoſit. num. 1. Franch. num. 20. verſ.
ſecundū eſt. Alex. de Neuo, nu. 29. de appellat. Ma-
rant. de Ordin. Iudic. part 6. tit. de appellat nu. 39.
Aufrer. de recuſat. nu. 21. Conrad. de except. nu. 9.
verſ. 20. & 21.

Tertia demùm ſuſpicionis cauſa deducebatur ex
eo, quod cum Moniales ſint ſub iuriſdictione, &
protectione Epiſcopi, † non videtur æquum, vt idem
ſit Iudex, quēmadmodùm, quando agitur de cauſa
ſuæ Eccleſiæ, poſſe vti ſuſpectum recuſari, ſcripſit,
Abb. in c. poſtremò, num 6. & 7. de appellat. & ibi-
dem Franch. num. 11. Alex. de Neuo. nu. 18. Ma-
rant. de ordin. iudic. d. par. 6. tit. de appellat. n. 51.
viu. opiu. 866. num. 1. Laurent. de iudic. ſuſpect.
cap. 5. num. 26. Epiſcopo autem ſuſpecto exiſtente,
16 † rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari, *ſecun-*
dum Gloſ. in cap. ſi contra vnum. verb. Epiſcopi de
offic. deleg. lib. 2. Sbroz. de offic. Vicar. lib. 3. q. 14.
num. 4. Rota dicta deciſ. 2. num. 21. par. 2. diuerſ.

Quæ cauſæ, quàmuis ſingulæ aliquam fortaſſe
patiantur difficultatem, ſimul tamen iunctas ſuffi-
cere Dominis viſum fuit pro recuſatione, circa
17 † quam plurimùm tribuitur arbitrio Iudicis, *Frāc.*
in dicto cap. poſtremo, num. 20. de appellat. Menoch.
de arbitr. iudic. caſ. 152. num. 2. Rota d. deciſ. 2.
num. 10. par. 1. diuerſ.

Ex defectu etiam citationis nullam eſſe ſenten-
18 tiam, reſolutum † fuit, quia nominatim citatio
præcedere debet, aliàs ſententia non ſubſiſtit, *Clem.*
ſæpe de verb. ſignif. Rota deciſ. 17. de re iudic. in
nou. & coram Card. Mant. deciſ. 291. num. 1. cum
alijs. Et eò magis, quia idem Iudex decreuerat ci-
tationem fieri ad ſingulos actus, vt in ſummario
19 num. 3. à qua, decreti † forma recedendum non
erat, *Put. deciſ. 168. lib. 1. in correct. Caputaq. de-*
ciſ. 322. num. 3. par. 2. Rota deciſ. 451. num. 9. par. 2.
recent. dictus autem citationis defectus, benè de-
20 præhenditur ex † inſpectione, & reuolutione acto-
rum, *Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 416.*
num. 5. cum alijs.

Et ita Communitate Polignani tantùm infor-
mante reſolutum fuit &c.

R. P. D. MERLINO.

Florentina Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 20. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Præſentatio facta per modum prouiſionis, vel lite pendente, non poteſt conſtituere præſentantem in aliqua legitima quaſi poſſeſſione præſentandi. Iuſpatronatus gentilitium fundans poteſt præiudicare vocatis, & hoc ceſſat, ſi non ſimus in primo acquirente. Iuriſpatronatus qualitas gentilitia ex quibus remaneat probata.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, ſi non ſint iuſtificatæ nequaquàm ſunt exequendæ.*

2 *Iuris præſentandi quaſi poſſeſſio patris non tranſit ad filios, ſine noua apprehenſione.*

3 *Præſentatio facta per modum prouiſionis, non conſtituit præſentantem in aliqua quaſi poſſeſſione præſentandi.*

4 *Conſenſus conditionalis non extenditur vltra illum actum.*

Præſentatio facta per modum prouiſionis non extendit vires, vltra eam præſentationem, itaut, quòad futuras præſentationes nihil operatur. num. 4.

5 *Præſentatio facta lite pendente non videtur potuiſſe inducere ſtatum aliquem beneficij, & poſſeſſionem conſiderabilem.*

6 *Narratiua falſitas ſi ſit ſuperflua non vitiat gratiam, quando nihilominus Papa eodem modo conceſſiſſet dictam gratiam.*

7 *Iuſpatronatus, licet ſit gentilitium nihilominus primus eius fundator poteſt ſequentibus præiudicare, & illud donare, vel relinquere extraneo, qui non ſit de familia, ſeù parentela.*

8 *Patronus, ſi non ſit primus acquirens, & fundator iuriſpatronatus gentilitij, per contractum, vel vltimam voluntatem præiudicare non poteſt ſucceſſoribus, & in extraneum transferre in præiudicium vocatorum.*

9 *Iuriſpatronatus gentilitij qualitas, & natura poteſt probari ex longiſſima obſeruantia, quod deſcendentes iure ſanguinis ſemper præſentarunt. amplia num. 10.*

11 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & ſubſtantia, quando non controuertitur, ſed ſolum pertinentia, hoc caſu ad illud probandum ſufficiunt leuiores probationes.*

12 *Ordinariorum enunciatiuis in probatione iuriſpatronatus ſolet Rota multùm deferre, quia præſumuntur ſcire qualitates beneficiorum.*

Atquè, vt plurimùm ſe reddunt difficiles ad inſtituendum.

13 *Iuſpatronatus præſumitur, quod ſit gentilitium, & non hæreditarium, ſi ſint admiſſi ad præſentandum aliqui de familia, qui hæreditatem aſcendentis iam repudiauerant.*

14 *Pater, & filius, ſi ſimul ſint admiſſi ad præſentandum, hoc non conuenit iuripatronatus hæreditario.*

Filius non poteſt eſſe hæres patris viuentis. n. 14.

15 *Fæminæ, licet ſint admiſſæ ad præſentandum, hoc non repugnat qualitati gentilitiæ iuriſpatronatus, cum etiam fæminæ ſint de familia.*

16 *Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij, cum ampliùs nō extent vocati de familia, quibus*

inſe-

inferatur præiudicium, poteſt in quem voluerit illud transferre.

17 *Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij po-*
teſt de eo liberè diſponere, quemadmodum pri-
mus fundator facere potuiſſet.

18 *Iuſpatronatus gentilitium in ipſo vltimo vocato*
aſſumit qualitatem hæreditariam, ac liberam, &
effectum tranſitorium in quoſcunque, quos idem
vltimus vocaſſet. limita num. 19.

20 *Iuriſpatronatus, qualitas hæreditaria ex quo be-*
nè inferatur.

21 *de Filiatione, ſi priùs ſit facta mentio, & poſtea*
addatur qualitas hæreditaria, illa qualitas hæ-
reditaria intelligitur, vt ſermo ſit de hæredibus
ſanguinis.

22 *Expreſſa ea, quæ non ſunt in parte diſpoſitiua,*
non alterant diſpoſitionem.

23 *Iuriſpatronatus qualitas gentilitia, ſi ſit probata*
ex multis præſumptionibus, non tollitur ex vni-
ca tantum præſumptione, pro qualitate hæredita-
ria, adducta.

24 *Iuſpatronatus mixtum etiam in extraneum*
transferri minimè poteſt.

DECISIO CLXVI.

SENTENTIAM Iudicis de partibus, per quam
præuia reuocatione alterius ſententiæ, pronun-
ciatum fuit, literas Apoſtolicas, per Nicolaum
Camparium, vti præſentatum à medietate Patrono-
rum, pro derogatione alterius medietatis obten-
tas, eſſe exequendas; hodie Domini reuocandam
eſſe cenſuerunt.

Quoniam, cum dictæ literæ Apoſtolicæ non ſint
1 iuſtificatæ, † nequaquàm ſunt exequendæ, *Cano-*
niſta in cap. primo. de lit. conteſt. in 6. Cæſar de
Graſſ. deciſ. 2. de præb. Rota deciſ. 221. num. 3. &
ſeqq. part. 2. diuerſ. & in recent. deciſ. 251. num. 2.
parte 2.

Non iuſtificatur enim pacifica, quaſi poſſeſſio
Iuris præſentandi D. Ducis Saluiati, à quo Nico-
laus fuit præſentatus, quam idem Nicolaus narra-
uit in literis ſuæ prouiſionis, ſiuè illa deducatur ex
præſentatione facta de anno 1603. quæ datur in
ſummario Maltheſij num. 6. ſiuè ex teſtamento Io.
Baptiſtæ Giandonati patroni pro medietate, in quo
Iacobus aſſertus Auus Domini Ducis Saluiati in-
ſtitutus fuit hæres vniuerſalis, de quo in ſummario
Nicolai num. 5.

Quò enim ad præſentationem de anno 1603. fa-
ctam per patrem D. Ducis Saluiati moderni ipſi
D. Duci illa non ſuffragatur, tùm quia in terminis
2 Iuriſpatronatus† poſſeſſio Iuris præſentandi patris,
non tranſit ad filios ſine noua appræhenſione, *Ac-*
chill. deciſ. 5. num. 3. & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. &
propr. Caputaq. deciſ. 420. num. 1. par. 2 Rota corã
Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 464. ſub num. 3.
atque in Lucana Parrochialis 7. Februarij 1620.
coram bon. mem. Vbaldo. Tùm & quia, quatenùs
etiam in ipſum D. Ducem trãſiuiſſet, nec releuaret,
3 facta enim fuit per modum† prouiſionis de conſen-
ſu Giandonati ſe verum, & legitimum, ac vnicum
patronum contendentis, & ne ſeruitium Eccleſiæ
deſereretur omninò poſt triennalem litem, D. Mar-
chionem Saluiatum ad præſentationem admitten-
tis cum clauſulis præſeruatiuis omnium ſuorum
iurium, ſæpiùs repetitis, per quas, quemadmodùm
ipſi Giandonato tàm in petitorio, quàm in poſſeſſo-
rio iura fuerunt reſeruata, ita impedita fuit acquiſi-
tio quaſi poſſeſſionis præſentandi, ſiuè illius tranſ-
latio in dictum Marchionem Laurentium, quippè
4 quod † conſenſus Giandonati conditionalis non
extenditur vltra illum actum per modum prouiſio-
nis factum, & quòad futuras præſentationes nihil
operatur, *Put. deciſ. 34. num. 2. lib. 2. in correct.*
Card. Seraphin. deciſ. 810. num. 1. & fuit dictum
in Maioricen. Iuriſpatronatus 4. Octobris 1587.
coram Bubalo, & in Piſana Capellaniæ 20. Maij
1594. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto, re-
latis per Garz. de benefic. par. 2. cap. 5. num. 65. &
141. dictaquè præſentatio, tanquàm facta lite pen-
5 dente, non videtur † potuiſſe inducere ſtatum ali-
quem beneficij, & poſſeſſionem conſiderabilem,
Rota coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 4. nu. 2.
& ibi Adden. num. 19. & in Bononien. profeſſionis
14. Martij 1622. coram me.

Minùs iuſtificatur dicta quaſi poſſeſſio ex teſta-
mento Io. Baptiſtæ Giandonati, D. Marchionem
Laurentium, Patrem D. Ducis hæredem inſtituen-
tis, ſiuè potiùs cum ex dicto teſtamento probetur
medietatem Iuriſpatronatus ad dictũ D. Marchio-
nem pertinere, qua poſita pertinentia non eſt opus
6 iuſtificare quaſi poſſeſſionem, & falſitas † huiuſmo-
di narratiuæ, tanquàm ſuperflua non vitiet gratiam,
eò quod Papa eodem modo etiam conceſſiſſet, *Ro-*
ta deciſ. 70. de reſcript. in antiq. Bellamer. deciſ. 4.
Put. deciſ. 187. lib. 1. in correct. & fuit dictum in
Maceraten. Iuriſpatronatus 6. Nouembris 1628.
coram R.P.D. meo Vbaldo.

Quoniam cum Iuſpatronatus, de quo agitur ſit
gentilitium, & competens ſoli familiæ, de Giando-
7 natis, quàmuis primus fundator potuiſſet † ſequẽ-
tibus præiudicare, & illud donare, vel relinquere
extraneo, qui non eſſet de familia, ſeù parentela,
Calderin. conſ. 19. de iurepatron. Lambertin. eod.
tract. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 6. nu. 4. Rocch. in verb.
ipſe velis, num. 72. Rota in Luneñ. Sarzaneñ. Iu-
riſpatronatus 5. Martij 1610. coram Ortembergo:
Attamen Io. Baptiſta Giandonatus, qui non erat
primus acquirens, & fundator, per contractum,
vel vltimam voluntatem præiudicare nõ potuit ſuc-
8 ceſſoribus, † & in extraneum transferre in præiudi-
cium vocatorum, *Anchar. in cap. vnico. num. 3.*
Franch. num. 4. de iurepatron. in 6. Ferrett. conſ.
134. num. 12. & ſeqq. Pariſ. conſ. 48. num. 7. lib. 4.
Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 24. nu. 31.
& fuit dictũ in Pampiloneñ. Capellaniæ de Attau.
11. Maij, & 3. Iulij 1595. coram Penia, relatis
per Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 142. & in
Mediolaneñ. Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1616. co-
ram R. P. D. meo Pirouano, atquè in Florentina
Canonicatus 14. Maij 1629. coram R. P. D. meo
Veroſpio.

Quod autem Iuſpatronatus iſtud ſit gentilitium
Domini deducebat ex diuturna obſeruantia per ſpa-
tium ferè 200. annorum obtenta, per quod tempo-
ris ſpatium quotieſcunquè vacationes contigerunt
ſemper iure ſanguinis deſcendentes ex familia de
Giandonatis præſentarunt, quam longiſſimam ob-
ſeruan-

9 ſeruantiam ſolam ſufficere ad probandam † naturam,
& qualitatem patronatus gentilitiam, tradit *Franc.*
in cap. vnico, num. 5. de iurepatron. in 6. Peregr.
conſ. 33. nnm. 21. & 25. lib. 1. Gratian. diſcept. fo-
renſ. cap. 521. nu. 17. & 19. Rota deciſ. 482. nu. 6.
part. 1. recent. & in Florentina de Ricaſolis 10.
Martij 1613. coram Lancellotto, præſertim verò
10 † quando, vt in caſu præſenti non conſtat de funda-
tione, & dotatione, vt ponderauit *Rota in prealle-*
gata Florentina de Ricaſolis, & in Mediolanen. Iu-
riſpatronatus 29. Aprilis 1613. coram R.P.D. meo
Pirouano, & in Illerden. Iuriſpatronatus 10. De-
cembris 1615. coram bon. mem. Remboldo, & quã-
do exiſtentia, & ſubſtantia iuriſpatronatus non cõ-
11 trouertitur, ſed ſolùm pertinẽtia, † quo caſu leuio-
res ſufficiunt probationes, *Rota deciſ. 675. num. 3.*
part. 1. & deciſ. 548. num. 2. par. 2. & in Florenti-
na Canonicatus 25. Maij 1616. coram. bon. mem.
Buratto.

Dictæquè obſeruantiæ eò magis inhærendum
eſſe videbatur, quia pluribus ſuſfulta eſt adminicu-
lis, nempè, quòd in ſummario Malteſij num. 5. dan-
tur duæ antiquæ enunciatiuæ Ordinariorum de an-
no 1550. & 1564. quod hoc iuſpatronatus eſt de
domo, & familia de Giandonatis, quibus Ordina-
riorum enunciatiuis in probatione Iuriſpatronatus,
12 † ſolet Rota multùm deferre, quia præſumuntur
ſcire qualitates beneficiorum, atquè vt plurimum
ſe reddunt difficiles ad inſtituendum, *Rip. in reſp. 1.*
num. 6. & 7. de cauſ. poſſ. & propr. Rota deciſ. 11.
de iurepatron. in nou. Put. deciſ. 243. lib. 2. Card.
Seraphin. deciſ. 1141. nu. 8. & in recent. deciſ. 548
num. 6. par. 2. & fuit dictum in Terracinen. iuriſ-
patronatus 10. Aprilis 1628. coram me. & ex alijs
antiquis inſtrumẽtis de anno 1379. 1528. & 1583.
dicto ſummario num. 5. conſtat fuiſſe admiſſos ad
præſentandum aliquos de familia, qui antea hære-
13 ditatem paternam repudiauerant, † ſignum, quod
iuſpatronatus non hæreditarium, ſed gentilitium
erat. *Couar. var. reſolut. cap. 18. num. 8. lib. 2. Ga-*
br. conſ. 196. num. 6. lib. 2. Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 521. num. 35. & fuit dictum in Aretina Ca-
pellania 1. Iunij 1584. coram Bubalo, & in preal-
legata Florentina de Ricaſolis coram Lancellotto,
prout, & ex iiſdem inſtrumentis apparet, fuiſſe ad-
14 miſſos † ſimul ad præſentandum Patrem, & filios,
quod non conuenit Patronatui hæreditario, in quo,
cùm filius non poſſit eſſe hæres patris viuentis, &
compatronus in patronatu hæreditario, vtiquè di-
cendum eſt, talem patronatum eſſe gentilitium,
Cardinal. in clem. 2. num. 8. de iurepatron. Cald.
conſ. 19. in fin. eod. tit. Caputaquen. deciſ. 284. n. 2.
part. 1. & deciſ. 131. nu. 3. par. 2. Gratian diſcept.
forenſ. cap. 521. num. 23. & fuit ponderatum in
præallegatis deciſionibus, Florentina de Ricaſolis
coram Lancellotto, & in Florentina Canonicatus.
25. Maij 1616. coram bon. mem. Buratto.

Non obſtat. fœminas aliquando, nempè de anno
1564. fuiſſe admiſſas ad præſentandum; Quoniam
hoc non repùgnat qualitati gentilitiæ iuriſpatrona-
15 tus, † cùm etiam fœminæ ſint de familia, *Pariſ.*
conſil. 31. num. 13. lib. 2. & conſ. 35. in fin. lib. 3.
Gabr. conſ. 195. nu. 3. lib. 1, Garz. de benefic. par. 5.
cap. 9. 6. 2. num. 144. & fuit dictum in Parmen.
Iuriſpatronatus 26. Aprilis 1613. coram Eminen-
tiſſimo D. Cardinali Pamphilio.

Minùs obſtat, quod quemadmodùm hoc iuſpa-
tronatus ex familia de Giandonatis fuit tranſlatum
in familiam de Iunctis, id contigit, quia vltimus ex
familia de Giãdonatis adoptauit ſibi nepotem ex fa-
milia de Iunctis, deditquè cognomen, & inſigna, &
voluit non exire à deſcendentibus ex dicta fami-
lia inchoata in adoptiuo, quod rectè videtur potuiſ-
ſe facere, cùm ille vltimus conſideretur tanquàm
16 † Dominus beneficij, nec ampliùs extarent vocati
de familia antiqua, quibus inferretur præiudicium,
& ſic gentilitia vocatio expiraſſet; Vnde meritò ille
vltimus liberè potuit diſponere, quèmadmodùm
17 primus † fundator facere potuiſſet, cùm in ipſo vl-
timo, iuſpatronatus aſſumpſiſſet qualitatem hære-
18 ditariam, ac liberam, & effectum tranſitorium † in
quoſcunquè, quos idem vltimus vocaſſet, *iuxta*
conſ. 4. Calderin. de iurepatr. Anchar. conſ. 81. n. 2.
Rota deciſ. 205. num. 1. & per tot. par. 1. diuerſ. &
coram Cardinali Seraphino deciſ. 364. & 378. &
in Piſtoriẽ. Parrochialis 31. Martij 1628. coram
me: ſecus autem eſt circa tranſlationem in familiã
de Saluiatis, quia tunc extabant deſcendentes de
19 Giandonatis, quibus ius quæſitum † fuerat, & ex
facto ſucceſſoris, & non primi acquirentis non po-
terat tolli ex ſupradictis.

Demùm non obſtat, quod præſentatio de anno
1492. & alia de anno 1564. ſummario Iuliani nu. 4.
& 5. non ſint factæ in capita, ſed in ſtirpes, alia ve-
rò præſentatio de anno 1603. dicto ſummario nu. 7.
ſit facta nomine hæreditario, & eodem nomine ſit
facta illa de anno 1564. Indequè benè inferri ad
20 † qualitatem hæreditariam iſtius iuriſpatronatus,
quoniam verùm eſt, quod dictæ duæ præſentationes
fuerunt factæ à duobus ex familia de Giandonatis,
& ab vtroquè pro dimidia, ſed tamen præſentarunt
etiam nomine Patronorum, pro quibus promiſerũt
de rato, & ſic adhùc in capita videtur facta præſen-
tatio, dum autem ſit mentio hæredum in præſenta-
tione de anno 1564. vel ea ſit demõſtratiuè, & poſt-
21 quàm de † filiatione priùs fuerat facta mentio, à qua
videtur declarari qualitas hæreditaria, vt intelliga-
tur de hæredibus ſanguinis, ad tradita *per Soccin.*
Sen. conſ. 57. num. 4. lib. 3. Peregrin. conſ. 49. nu. 4.
22 *lib. 1.* vel non ſit mentio † in parte diſpoſitiua, in
qua verè ſit præſentatio, vt in illa de anno 1603. &
in omnem caſum ſola hæc præſumptio pro qualita-
23 te † hæreditaria tolleretur, tot alijs præſumptioni-
bus ſupra pro qualitate gentilitia ponderatis, *ad l.*
Diuus, ff. de in integr. reſtit. c. afferte. de præſumpt.
vel inferri dumtaxat poſſet, hoc iuſpatronatus eſſe
24 mixtum, quod † etiam in extraneum transferri mi-
nimè poteſt, *Pariſ. conſ. 48. num. 9. & 10. lib. 3.*
Gabr. conſ. 169. num. 5. lib. 2. Rota in Mediolanen.
Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1616. coram R.P.D.
meo Pirouano, & in Piſtorien. Parrochialis 9. Fe-
bruarij præteriti coram me.

Et ita vtraq; parte informante reſolutũ fuit &c.

§ Vide in hac cauſa aliam deciſionem ſub die Lunæ
14. Februarij 1639. coram eodem R.P.D. Merlino,
quæ tamen in hac parte non habetur.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. MERLINO.

Bononieñ Succeſſionis.

Die Lunæ 10. *Ianuarii* 1633.

ARGVMENTVM.

Limitatio in fine poſita, referri debet ad omnia præcedentia, & totam diſpoſitionem qualificat. Et agitur de limitatione poſita in fine Statuti Bononieñ. lib. 4. de ſucceſs. ab inteſtat. &c.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas defuncti diuiditur inter parentes, fratres, & ſorores, excluſa omni differentia ſexus.*

2 *Monterent. interpretatio ad ſtatutum Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. in verbo, exceptis, reſpuitur.*

3 *Relatio regulariter eſt facienda ad principalem diſpoſitionem. & num. 10.*

4 *Et hoc maximè, ſi id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis.*

5 *Limitatio in fine poſita, ad omnia, & ſingula præcedentia, referri debet, & totam qualificat diſpoſitionem.*

6 *Clauſula in fine poſita, perindè eſt, ac ſi ſingulis capitulis ſigillatim eſſet appoſita.*

7 *Clauſulæ, & orationes per ſe ſtantes, ſolent incheari grandiori charactere.*

8 *Statutorum vna pars, aliam declarat.*

9 *Ex difformi modo ſcribendi, difformis etiam ſenſus elicitur.*

11 *Soror ex vno latere tantùm coniuncta, quod eſſet melioris conditionis, quàm ex vtroquè latere coniuncta, iniquum eſſet. & num. 20.*

12 *Et contra dictamen rationis naturalis, & iuris poſitiui.*

13 *Soror vtrinquè coniuncta, participat de vtraquè coniunctione.*

14 *Statutum, ita interpretandum eſt, vt ab eo iniquitatem arceamus, & nè à ſapientibus poſſit iniquitatis redargui.*

15 *In ſtatuto in dubio retinendus eſt ille intellectus, per quem reuertitur ad ius commune.*

16 *Statutum præferens maſculos fœminis eſt, correctorium iuris Ciuilis, & ſic eſt ſtrictè interpretandum.*

17 *Statutum, quando reddit ad diſpoſitionem iuris communis, eſt latè interpretandum.*

18 *Statutum ad hæreditatem fratris admittens, ſolũ alium fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vterinum, non habet locum in maternis bonis.*

19 *Caſtren. in auth. itaquè num. 2. C. commun. de legat. & Brun. declarantur.*

20 *Renunciationes ſunt ſtrictiſſimi iuris, nequè vllo modo ſunt extendendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ ibi oculariter non leguntur.*

22 *Clauſulæ, quàmuis ampliſſimæ appoſitæ in renunciationibus, non ſunt extendendæ ad non nominata.*

23 *Renunciatur faciliùs iuri de futuro, & incertæ ſpei, quàm iuri quæſito, & hæreditati delatæ.*

24 *Sententia, vt condemnet ad fructus, quid requiratur.*

25 *Iniuſtitia reſpectu fructuum, non influit iniuſtitiam in totam ſententiam.*

26 *Participium reſoluitur in relatiuum, & in verbum ſui temporis.*

27 *Adiectiuum adiunctũ ſubſtantiuo, quid operetur.*

28 *Verbum, debitum, adiectum ſubſtantiuo, ita illud qualificat, vt ſemper intelligatur clauſula quatenùs de iure, & non aliter.*

29 *Verba etiam ſunt impropriãda, vt euitetur iniuſtitia ſententiæ.*

30 *Interpretatio omnis eſt facienda pro iuſtitia ſententiæ.*

DECISIO CLXVII.

DECESSIT Georgius, cuius hæreditas ſolùm conſtabat ex bonis Peregrinæ matris, cumq; ſuperſtites eſſent Vlixes pater, Franciſcus, & Alexander fratres, & Maria, ac Blancha ſorores, Rota corã R.P.D. meo Dunozetto pronunciauit D. Blãcham admittendã eſſe ad quintam partem d. hæreditatis Georgij, iuxtà diſpoſitionem *auth. defuncto, verſ. ſed ſi cum parentibus. C. ad Senatus Conſult. Tertull.* vbi, quòd in viriles partes diuiditur hære-
1 ditas † inter parentes, fratres, & ſorores, excluſa omni differentia ſexus. Cum autem in gradu appellationis mihi fuiſſet commiſſa cauſa, hodiè DD. ſententiam Rotalem confirmandam eſſe dixerunt, illius enim iuſtititia innititur diſpoſitioni *d. auth. defuncto*, & benè iuſtificatur ex deciſione eiuſdem R.P.D. mei Dunozetti.

Nec obſtare viſa ſunt Statutum Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. aſcenden. & collat. & renunciatio Blanchæ, iterùm ab informantibus pro Domino Comite Alexandro obiecta.

Statutum enim prædictum, potiùs ſuffragatur D. Blanchæ; quia poſtquàm excluſit ſorores extantibus fratribus, & ampliationes addidit, idem Statutum tandèm limitauit huiuſmodi excluſionem, reſpectu bonorum maternorum, quæ ad fratres defunctos perueniſſent, & in his bonis mandauit ſeruari ius commune, & ſic in tali caſu admiſit æqualiter ſorores, cum fratribus.

Nec vllo modo tollerari poteſt interpretatio
2 † Monterentij ad dictum Statutum in verbo, *exceptis*, dum exiſtimauit hanc limitationem non eſſe referendam ad principalem diſpoſitionem Statuti, excludentis ſorores, extantibus fratribus, ſed ſolùm ad illam proximam ampliationem, in qua Statutũ prætulit fratres conſanguineos, vel vtrinquè coniunctos, fratribus, & ſororibus vterinis, quoniam hæc interpretatio repugnat regulis Iuris, & receptiſſimis concluſionibus, & faceret Statutum ineptum, ac iniquum.

3 Repugnat inquàm regulis, cùm relatio † regulariter fieri debeat ad principalem diſpoſitionem, *l. final. §. Titia, & ibi Bart. num. 3. ff. de lib. leg. Ruin. conſ. 181. num. 3. lib. 2. Menoch. conſ. 334. num. 1. Surd. conſ. 308. nu. 47. & conſ. 430. nu. 20. Bellon. Iun conſ. 12. nu. 72. Rota deciſ. 73. num. 1.*
4 *& deciſ. 105. num. 9. par. 1. recent.* maximè † cùm id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis, quæ in præ-

Digitized by Google

ſenti Statuto magis etiam vrget, & hæc limitatio
refertur potiùs ad principalem diſpoſitionem,
quàm ad immediatam ampliationem, ſicut inferiùs
dicetur, qua ſtante rationis identitate, ſeù maiori-
tate, exceptio prædicta, ſeù limitatio referri debet
non ad vterinos tantùm, de quibus in proxima, &
immediata ampliatione, ſed, & ad vtrinquè con-
iunctos, de quibus fit mentio in principali diſpoſi-
tione; *l. talis ſcriptura, §. fin. ff. de leg. 1. Menoch.*
d. conſ. 334. num. 17. Surd. conſ. 565. num. 17. &
ſeqq. qui loquitur in terminis huius Statuti Bono-
nien. de quo agitur, & *deciſ. 88. num. 13. Rota deciſ.*
509. num. 7. in fin. par. 1. recent. & tota Statuti di-
ſpoſitio vna, cum ampliationibus vnico periodo cõ-
prahenditur, & vnico verbo regitur, nempè illo
5 verbo, *præferantur &c.* vnde limitatio † in fine
poſita ad omnia, & ſingula præcedentia æquè re-
ferri debet, & totam qualificare diſpoſitionem,
Alex. conſ. 212. nu. 6. lib. 6. Natta conſ. 614. n. 2.
Decian. conſ. 70. num. 19. lib. 3. vbi quod clauſula
in fine poſita perinde eſt, ac ſi ſingulis capitulis ſin-
gillatim eſſet appoſita, *Modern. Mantuan. diſcep.*
forenſ. cap. 247. num. 44.

Ex ipſaquè Statuti ſtructura hoc idem euiden-
tiùs colligitur, quia illa limitatio eſt poſita, quaſi
per modum ſeparatæ orationis, grandiori caractere
inchoatæ, ibi; *Exceptis bonis &c.* & tamen ſi hæc
limitatio referenda eſſet ad immediatam amplia-
tionem, de vterinis dumtaxat loquentem, continua-
ret eadem oratio, eodemquè minuto, & vniformi
caractere fuiſſet exarata dicta limitatio, & proin-
dè non ſine miſterio Statutum vtitur in hac limi-
tatione nouo, & grandiori caractere, quo clau-
7 ſulæ, † & orationes de per ſe ſtantes ſolent inchoa-
ri, vt innuit *Specul. in tit. de reſcript. lib. 2. §. 1. v. c.*
In alia autem parte eiuſdem Statuti nempè in §.
Aſcendenteſq; vbi etiam ponitur limitatio, ibi *ex-*
ceptis, non adhibetur ſolemnis, & grandior caracter,
ſed idem continuatur, ſignum, quod ibi limitatio
tanquàm poſita continuatiuè in eadem oratione
referenda eſt, & connectanda cum immediata, &
proxima diſpoſitione, dùm verò in parte Statuti de
qua agitur, limitatio eſt poſita quaſi per modum
nouæ orationis, & grandiori charactere inchoatur,
benè arguitur non ad immediatam, ſed ad princi-
palem vniuerſam diſpoſitionem eſſe referendam di-
8 ctam limationem, cum † vna pars Statuti, aliam
declaret *l. 1. ff. de reb. dub. Soccin. Sen. conſ. 9.*
num. 8. lib. 3. Ruin. conſ. 201. num. 5. lib. 7. Surd.
conſ. 53. num. 10. Honded. conſ. 8. num. 32. lib. 2. &
9 ex diſformi modo † ſcribendi, diſformis etiam ſen-
ſus ſtatuentium elicitur, qui pariter confirmatur ex
Summario eiuſquè Statuti, poſito ante principium,
ex quo deſumitur, quod hæc exceptio ſtat princi-
10 paliter, & ſic refertur ad regulam principaliter † po-
ſitam in Statuto, non autem ad ampliationem de
vterinis loquentem.

Ineptum etiam, imò, & iniquum redderetur Sta-
tutum, ſi enim contigiſſet, quod Georgius ſororem
vterinam habuiſſet, atq; etiam conſanguineam, &
& vtrinquè coniunctam, hoc caſu, ſi interpretatio-
nem Monterenij amplecteremur, ſoror vterina
ſucceſſiſſet cum maſculis, excluſaq; remaneret con-
ſanguinea, & vtrinquè coniuncta, quo nihil eſſet ini-
11 quius, quia melioris foret † conditionis ſoror, quæ
vno dumtaxat latere eſſet coniuncta, quàm quæ
duobus, magiſq; profuiſſet vnum vinculum, nempè
maternum, quà duo ſcilicet maternũ, & paternum
12 cõtra † dictamen rationis naturalis & iuris poſitiui,
de quo *in l. re coniuncti, §. præfertur, ff. de legat. 3.*
auth. ceſſante, C. de legitim. hæred. l. diſcretum,
C. qui teſtamentum fac. poſſ. Surd. conſ. 31. nu. 6.
& conſ. 173. num. 28. & in his ferè terminis benè
Cephal. conſ. 223. nu. 57. Fort. Imol. conſ. 10. nu. 1.
& 2. & propterea ſi ſoror vterina, iuxta etiam opi-
nionem Monterentij, ſucceſſiſſet Georgio, moltò
magis debet admitti ad ſucceſſionem etiã Blancha,
quæ reſpectu Peregrinæ matris erat itidẽ ſoror vte-
rina Georgij, quemadmodùm reſpectu Vlixis erat
13 conſanguinea ſoror; vtrinquè enim † coniuncta
participat de vtraquè coniunctione, vt dicebat *Ca-*
ſtr. in auth. itaq. nu. 2. in fine, verſ. nec obſtat. C.
communia, de ſucceſſ. quæ participatio de vtroquè
latere, & duplex coniunctio, potiùs debet facere
meliorem conditionem ſororis vtrinquè coniunctæ
circa ſucceſſionem, non autem deteriorẽ, vt com-
pertum eſt in pluribus caſibus aliorum Statutorũ.
Et quidem ita interpretandum eſt hoc Statutum, vt
14 ab eo iniquitatem † arceamus, & ne à ſapientibus
poſſit iniquitatis redargui, iuxta not. in *l. Saluius*
Ariſto, ff. de leg. præſtan. Rolan. conſ. 72. num. 42.
lib. 3. Cephal. conſil. 765. num. 35. Rota deciſ. 708.
15 *num. 5. par. 1. diuerſ.* Eſtquè in dubio † retinendus
ille intellectus, per quem reuertimur ad ius cõmu-
ne, *gloſ. in cap. ſtatutum, verbo, numerandum, de*
præb. in 6. Felin. in cap. cum acceſſiſſent num. 5. de
conſtit. Surd. deciſ. 272. num. 34. Et quàmuis Sta-
16 tutum in principali diſpoſitione, dum præfert † ma-
ſculos fœminis, ſit correctorium iuris communis,
& ſic ſtrictè interpretandum, tamen in limitatione,
dum in bonis maternis mandat ſeruari æqualitatem
inter vtrumquè ſexum, redit ad diſpoſitionem iuris
17 communis, & in hac parte latè venit interpretan-
dum, *Felin. in d. cap. cum acceſſiſſent. ſub num. 5.*
conſtit. Soccin. Iun. conſ. 24. nu. 16. lib. 4. Menoch.
conſ. 187. num. 36. Rota apud Mohed. deciſ. 1. nu. 3.
de ſucceſſ. ab inteſtat. & in terminis huius Statu-
ti Bononien. dixit *Rota in Bononien. ſucceſſionis*
9. Nouembris 1627. & 24. May 1628. coram
R. P. D. meo Durano.

Quibus etiam aſſequimur exemplum illud ab in-
formantibus pro D. Comite Alexandro propoſitum
potiùs retorqueri contra eumdem, ſcilicet, Statu-
18 tum ad hæreditatem fratris admittens † ſolùm aliũ
fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vteri-
num, non habere locum in bonis maternis, vt per
Caſtrenſ. in auth. itaq; nu. 2. C. communia, de ſuc-
ceſſ. & ibidem *Corn. nu. 1.* & alij DD. latè *Brun. de*
Statuto excluſiuo fœminarũ, art. 8. q. 15. nu. 15. La-
derch. conſ. 57. num. 7. verſ. quintus caſus. Peregr.
conſ. 51. nu. 13. lib. 1. Rota coram bon. mem. Card.
Caualerio, deciſ. 50. num. 1. Quoniam, vt benè ob-
19 ſeruant *Caſtr.* † *& Brun. in locis præalleg.* id pro-
cedit ne reſultet iniquitas, prout reſultaret ſi ad bo-
na materna in hereditate fratris admitteretur frater
cõſanguineus tantùm, qui reſpectu illius matris eſt
quaſi extraneus, & frater vterinus in bonis propriæ
matris excluderetur, & videtur ponderare etiam

Pere-

Peregr. conſ. 51. *ſub num.* 13. *lib.* 1. In præſenti
20 autem caſu tota † iniquitas eſſet, vt ſupra dictum
fuit, ſi ad hæreditatem Georgij reſpectu bonorum
maternorum admitteremus ſolam ſororem vteri-
nam, & excluderemus vtrinquè coniunctam.

Circa verò renunciationem luculenter in deci-
ſione R. P. D. mei Dunozetti, fuerunt ſublata om-
nia, quæ Dominæ Blanchæ aduerſari videbantur,
ſtant enim duo hæc inconcuſſa. Primùm, quod in
illius renunciatione facta, quidem fuit mentio de
hæreditate Franciſci, & Alexandri, nunquàm autem
de hæreditate Georgij. Secundùm, quod renuncia-
21 tiones † ſunt ſtrictiſſimi Iuris, neque vllo modo
ſunt extendendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ
ibi oculariter non leguntur, *Becc. conſ.* 11. *num.* 31.
Benitend. deciſ. 72. *num.* 8. *Gabr. conſ.* 90. *num.* 39.
lib. 1. *Surd. conſ.* 431. *num.* 20. *&* 32. *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.* 659. *num.* 30. *Rota deciſ.* 96.
num. 3. *par.* 1. *diuerſor. & coram bon. mem. Car-
dinali Canalerio, deciſ.* 340. *num.* 1. *& in Bono-
nien. Hæreditatis de Armis* 18. *Aprilis, &* 12. *De-
cembris* 1622. *coram me*, & clauſulæ ſubſequentes.
quàmuis amplæ, cum ſtent conſecutiuè, & acceſ-
ſoriè ad hæreditates Franciſci, & Alexandri, ad il-
22 las † ſunt referendæ, nec extendendæ ad hæredita-
tem Georgij qui non eſt nominatus, iuxta *gloſ. in l.
ſi patronus, verbo, fauiana, in fin. ff. ſi quid in fraud.
patron. Gabr. de clauſ. concl.* 10. *num.* 1. *Surd.
conſ.* 453. *num.* 38.

Præſertim, quia dari poteſt vrgens ratio, cur po-
tiùs voluerit renunciare futuræ hæreditati Alexan-
dri, & Franciſci viuentium, quàm Georgij, qui etiam
ante dictam renunciationem obierat, faciliùs enim
23 † ſolet renunciari iuri de futuro, & incertæ ſpei,
quàm iuri quæſito, & hæreditati delatæ, *l. fin. C.
de acq. poſſ. l. qui autem, ff. quæ in fraud. cred. Becc.
conſ.* 56. *num.* 36. *Surd. conſ.* 351. *num.* 138.
qualis erat hæreditas Georgij.

24 Deniquè non obſtat, quod ſententia † condem-
net ad fructus, & tamen non conſtet de requiſitis,
*Caſtrenſ. in l. vnica, C. de ſent. quæ pro eo quod
intereſt*, nec verſemur in re fructifera. Quoniam,
vltra quod hæc condemnatio fructuum eſt per ca-
25 pitulum ſeparatum, ibi, *inſuper. &c.* Et ità † in-
iuſtitia reſpectu fructuum, non influit iniuſtitiam
in totam ſententiam, *Abb. in cap. cum dilectus
num.* 3. *de cauſ. poſſ. & propr. Roman. conſ.* 281.
num. 2. *Put. deciſ.* 315. *num.* 1. *lib.* 1. *in correct.*
& fuit dictum in *Bononien. de Manzolis* 16. *Fe-
bruarij* 1629. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*
Verè ſententia non condemnat ad fructus, nec
firmat poſitiuè aliquos fructus deberi, ſed tantùm
condemnat ad fructus de iure debitos, quod ver-
26 bum, *debitos*, ſi conſideretur tamquàm † partici-
pium reſoluitur in relatiuum, & in verbum ſui tem-
poris, ac ſi diceret, ad fructus, qui de iure deben-
tur, & ſic reſtringit, ac limitat condemnationem
ad eos tantùm fructus, qui de iure debentur, iuxta
gloſ. in clem. 1. *verbo, dignitatibus, de præbend.
Alex. conſil.* 119. *num.* 3. *lib.* 1. plenè *Surd. con-
ſil.* 127. *num.* 46. 47. *&* 48. *& conſ.* 135. *num.* 101.
& ſeqq. & conſil. 311. *num.* 58. *ac conſil.* 416.
num. 22. *in fin. &* 23. *Rot. deciſ.* 70. *num.* 8. *par.* 1.
diuerſ. Siquè verbum, *debitos*, conſideretur tam-
27 quàm adiectiuum, † itidem etiam reſtringit ſub-
ſtantiuum, *fructus*, vt reus dicatur, condemna-
tus taxatiuè ad illos fructus, qui de iure debentur,
& ſi qui debentur, ex trad. per *Bero, conſil.* 159.
num. 38. *lib.* 2. *Menoch. conſ.* 1. *num.* 194. *Surd.
conſil.* 135. *num.* 105. *& meliùs conſ.* 36. *num.* 43.
& 44. vbi poſt *Alciat. & Cephal.* firmat, adiectiu-
28 um hoc, *debitos*, † ità qualificare ſubſtantiuum,
cui adijcitur, vt ſemper ſubintelligatur clauſula,
quatenùs de iure, & non aliter. Quòd & eò magis
dicendum eſt in caſu iſto, quia expreſſè fuit addita
29 dicta clauſula, *de iure*, & quia hac † ratione euita-
mus iniuſtitiam in ſententia, ad quem effectum,
verba etiam ſunt impropria nda, & pro iuſtitia
30 † ſententiæ facienda eſt omnis interpretatio, *l.* 2.
C. de offic. Iudic. Surd. conſ. 39. *num.* 7. *Rota
deciſ.* 684. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* In quo ſenſu
eſſe iuſtam, & ſic eſſe intelligendam condemna-
tionem factam in ſententia Rotali, Domini cen-
ſuerunt.

Et ità vtraquè parte informãte reſolutũ fuit, &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Veneris 14. *Ianuarij* 1633.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia, quando ſubſtitutio ſecunda
cenſeatur facta, cum eiſdem conditionibus,
quæ fuerunt appoſitæ in prima, licèt ſecunda
videatur de per ſe diſtincta, & ſeparata.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio pupillaris deficit, ſi filius deceſſerit
poſt* 14. *annum.*

2 *Subſtitutiones plures, quando dicantur de per ſe
perfectæ, & ſeparatæ.*

3 *Dictionis, quouerò, natura eſt, repetere præce-
dẽtes qualitates, exceptis ijs, quibus aduerſatur.*

4 *Conditio prioris ſubſtitutionis cenſetur repetita
in ſecunda, quamuis ſecunda videatur de per ſe
perfecta, & ſeparata, & num.* 5.

6 *Et quando iſta repetitio faciliùs cẽſeatur inducta.*

7 *Aduerſatiua dictio non inducit repetitionẽ, quan-
do ambæ orationes, ſunt de per ſe perfectæ.*

8 *Copulatiua dictio ſtante, diuerſitate orationis, non
eſt repetitiua.*

9 *Aduerſatiua dictio, nedum, habet vim ſimplicis
copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ.*

10 *Oratio præſumitur vnica, ſtante vnica con-
iunctione, quàmuis qualibet oratio habeat ſu-
um particularem ſenſum.*

11 *Subſtitutio ſecunda non continet orationem per-
fectam, quàmuis adſit verbum, ſubſtituit, ſi de-
ficiat perſona, cui ſit ſubſtitutio.*

12 *Tempus in prima ſubſtitutione oppoſitum, regu-
lat etiam ſequentem ſubſtitutionem, cui nullum
tempus fuit adiectum.*

13 *Teſtator ſubſtituendo Monaſterium, videtur il-
lud ſubſtituiſſe fauore animæ.*

14 *Bald. in conſil.* 232. *lib.* 5. *num.* 1. *declaratur, &
quando intret. num.* 16.

15 *Diſpoſitio generalis, quando deficit, tunc etiam euaneſcunt omnia eius acceſſoria.*
18 *Superfluitates potius ſunt tolerandæ, quàm admittenda fideicommiſſa.*
19 *Minor poteſt diſponere de rebus ſuis, cum decreto Iudicis, & auctoritate Tutoris.*
20 *Et quando tale decretum, non requiratur.*
21 *Superfluum illud non dicitur, quod aliquid etiam minimum operatur.*

DECISIO CLXVIII.

DECISIO in hac cauſa facta ſub die 19.
Decembris 1651. fuit hodiè per DD. cõ-
firmata, quia conditio illa, ſi Carolus deceſſerit
intra 14. ſuæ ætatis annum, licèt ſolùm ſit appoſita
in ſubſtitutione de bonis ſtabilibus facta ad fauorẽ
Auguſtini, & aliorum, attamen ea cenſetur etiam
repetita in ſecunda ſubſtitutione locorũ Montium
1 facta, ad fauorem Monaſterij, † quod propterea ad-
mitti non debet ad ſucceſſionem, cũ Carolus obie-
rit poſt 14. annum, ad quod tempus ſolùm erat re-
ſtricta ſubſtitutio, iuxtà *text. in l. ſi quis ita, ff. de*
vulg. Bart. in l. ſi mater, §. 1. ff. eodem, cum alijs
in d. deciſ. alleg.

Neque obſtat, quod repetitio ſupradictæ condi-
tionis obitus Caroli in decimo quarto ſuæ ætatis
2 anno, excludatur in præſenti caſu, ex quo † vtraquè
ſubſtitutio ſit de per ſe perfecta, & ſeparata per ver-
bum, *ſubſtituit, Bart. in l. iam hoc iure, §. fin. nu. 1.*
verſ. ſed puto contrarium, ff. de vulg. Fuſar. de
ſubſt. quæſt. 450. num. 3. Honded. conſ. 78. num. 28.
lib. 1. Peregr. conſ. 30. num. 6. in fin. verſ. nec obſtat,
lib. 3. quia hoc non procedit, quando ſecunda ſubſti-
tutio, quàmuis facta diuerſis perſonis, & de diuerſis
rebus per ſuum particulare verbum, *ſubſtituit*, fuit
tamen facta per dictionem illam aduerſatiuam,
3 † *quo verò*, de cuius natura cùm ſit repetere præ-
cedentes qualitates exceptis iis, quibus aduerſatur,
l. Seiæ, §. Caio, ff. de fund. inſtruct. Surd. conſ. 315.
num. 2. Menoch. conſ. 72. num. 6. indè ſequitur,
quod conditio prioris ſubſtitutionis cenſeatur re-
petita in ſecunda, quàmuis ſecunda videatur de per
4 ſe perfecta, & ſeparata. † vt in fortioribus terminis
extat doctrina *Bart.* quę decidit caſũ in *l. in repeten.*
num. 2. ff. de leg. 3. verſ. pone quod Teſtator, admiſit
enim repetitionẽ conditionis ſi ſine filijs deceſſerit,
per ſolũ verbum, itẽ, ibi relinquo Titio centũ; Item
relinquo Seio fundũ; Item Sempronio domum, quæ
diſpoſitiones quamuis ſingulæ de per ſe ſtare poſſe
5 videantur, adhuc † tamen omnes pendere dicuntur
à conditione poſita primæ diſpoſitioni, propter vim
ſupradictæ aduerſatiuæ, & hanc doctrinam *Bart.* ſe-
quuntur, *Capr. Menoch. Pariſ. & alij in deciſ. alleg.*
& Caſtr. conſ. 122. num. 1. verſ. ſed his non obſtan-
tibus, lib. 2. Mant. de coniect. lib. 10. tit. 6. num. 17.
Peregr. de fideic. art. 19. num. 93. & quidem repe-
titio eò faciliùs inducta cenſeri debet in caſu no-
6 ſtro, quia ex veriſimili † voluntate, & mente Teſta-
toris reſpicit commodum, & liberationem hæredis
grauati, vt conſiderat *Peregrin. vbi ſupra dicto*
num. 93.

Non obſtãt Doctores in contrariũ adducti, quod
7 aduerſatiua † non inducat repetitionem, quando
ambæ orationes ſunt per ſe perfectæ, quia mouen-
tur ea ratione, quod idem ſeruetur in aduerſatiua,
8 quod ſeruatur in copolatiua, in qua ſtante † diuer-
ſitate orationis repetitio excludatur, vt per *Ruin.*
conſ. 176. num. 6. lib. 2. ſed cum iſta ratio non ſub-
9 ſiſtat, ex quo aduerſatiua nedùm habet vim † ſim-
plicis copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ, vt trad.
Alex. in l. filius à patre num. 7. de liber. & poſth.
Natt. conſ. 570. ſub num. 9. Inde ſequitur, quod
ſtante dicta coniunctione vnica præſumatur oratio
10 ſimul iuncta, quàmuis quælibet † oratio habeat
ſuum particolare verbum, ex quo de per ſe ſtare
poſſe videatur, & ſic benè, ſubſiſtunt tradita per
Bart. in d. l. in repetendis, cum alijs ſupra alleg. &
adduct. in deciſ. quæ reuidetur.

Sed ceſſat difficultas, quia ſecunda ſubſtitutio
facta ad fauorem Monaſterij, nullo modo dici po-
teſt, quod contineat orationem perfectã, quamuis
11 habeat verbum illud, † *ſubſtituit*, quia deficit per-
ſona cui ſit ſubſtitutio, vt ex hoc imperfectionem
conſiderat ipſemet *Ruin. contra deciſ. alleg. dicto*
conſ. 176. num. 9. poſt med. verſ. nam vtroquè caſu,
lib. 2. & cùm de neceſſitate ſit in ſecunda ſubſtitu-
tione ſupplenda, & ſubintelligenda perſona Caroli,
cui primo loco fuit facta ſubſtitutio, talis repetitio
debet fieri cùm ea conditione, quæ fuit appoſita
perſonæ eiuſdem Caroli, ſi decederet intra 14. an-
num, & ſic iſtud tempus in prima ſubſtitutione
12 † appoſitum, regulat etiam ſubſequentem ſubſtitu-
tionem, cui nullum fuit tempus adiunctum, *Furſa.*
de ſubſt. quæſt. 456. num. 4. Rot. diuerſ. deciſ. 490.
par. 4. num. 7.

Non obſtat, quod Teſtator ſubſtituendo Mona-
13 ſterium videatur illud ſubſtituiſſe fauore † animæ,
cui cùm expediat ſubſtitutionem fuiſſe factam ſinè
vlla cõditione, indè argui poſſit excluſio repetitio-
nis ſupradictæ conditionis, ſi Carolus deceſſerit
in 14. anno ſuæ ætatis, iuxta tradità, per *Bald. in*
conſ. 232. lib. 5. ſub num. 1. verſ. in contrarium
videtur verius. Placuit enim DD. reſponſio, quod
14 *Bald.* † ponit hanc concluſionem, ex diuerſitate
voluntatis Teſtatoris, in Codicillis ordinata, nam
ibi petium terræ, in teſtamento legatum, ſi hæres
deceſſiſſet ſinè filijs, & ante ætatem 20. annorum,
fuit in Codicillis, de nouo relictum mediante noua
diſpoſitione, pro diſtribuendo in ſuffragium animæ
Teſtatoris, & ideò dicit, ibi *Bald.* non eſſe repeti-
tam conditionem ætatis fauore animæ, quia iſta eſt
noua diſpoſitio, non applicatur igitur caſu noſtro,
conſ. Bald. cùm verſemur in eadem diſpoſitione
teſtamentaria, quæ diſpoſitio fuit etiam confirmata
in Codicillis, per relationem ad teſtamentum, ibi,
come al detto teſtamento. Ita vt non plùs in refe-
rente, quàm in relato contineatur, non obſtãte per-
petuitate, in Codicillis appoſita, quia vt reſponde-
tur in deciſione, tunc locus erit, perpetuitati onerũ
ſi Carolus deceſſerit intra 14. annum, cùm omnia
15 † ſint acceſſoria, ad conditionem poſitam in diſpo-
ſitione, *Fuſar. de ſubſt. quæſt. 457. num. 4. Peregr.*
de fideicom. art. 16. nu. 49. cum alijs in d. deciſ. alleg.

Nec dicatur voluntatem Teſtatoris, fuiſſe ſatis
in eiſdem Codicillis declaratam, quod non intende-
bat ſubſtitutioni factæ ad fauorem Monaſterij, ap-
ponere ſupradictam conditionem, dum dixit, quod
Carolus completo anno 14. ſuæ ætatis, remaneret

m

Digitized by Google

in ſua libertate diſponendi de ſtabilibus, & quod ex hoc inferri poſſit, fuiſſe ſubſtitutum Monaſterium, ſine vlla conditione, in locis Montium, ſtantibus ſequen. verbis Codicilli, *Remanente la diſpoſitione fatta delli luoghi de Monti, nelli quali ſuſtituiſce il Monaſterio di S. Matteo*, fuit enim per Dominos conſideratum, & admiſſum, quod ſi in Codicillis, non adeſſent alia verba, iſta poſſet dici noua ſubſti-
16 tutio, & ideò intraret † *dictũ conſil. Bald.* 232. *lib.* 5. ſed cùm in eiſdem Codicillis addatur, *ſuſtituiſce il Monaſterio di S. Matteo, come nel detto teſtamento, & nel preſente Codicillo, & ſenza pregiuditio delli ſcudi* 50. *laſciati in detto teſtamento a Maria ſua ſorella carnale*. Inde ſequitur, per talem relationem Teſtatoris voluntatem fuiſſe, vt diſpoſita in teſtamento firma remanerent, & huic diſpoſitioni ſolùm voluit adiungere aliqua alia onera, quæ ſortiantur eamdem naturam teſtamentariæ diſpoſitionis, nempè, vt ea ſint, per Monaſterium ſubſtitutum adimplen. in caſu, quo fuiſſet factus locus illius ſubſtitutioni, per mortem Caroli, intra 14. annum, ſic dicendum eſt relationem non ſolum fuiſſe reſpectu onerum, in teſtamento appoſitorum, ſed reſpectu etiam principalis diſpoſitionis, quæ erat ſeruanda, cum oneribus appoſitis, tàm in teſtamento, quàm in Codicillis, vt clarè hoc demonſtrant ſupradicta verba Codicillorum, *ferma remanente la diſpoſitione fatta delli luoghi de Monti*, quę ver-
17 ba, vt dicitur † in deciſione oſtendunt confirmationem, & non immutationem diſpoſitionis, quòad modum ſuccedendi, ex *conſ. Dec.* 362. *in princ. & per tot. & conſ. Bereit.* 74. *num.* 3. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod fuerit ſuperflua licentia data à Teſtatore, vt Carolus poſt pubertatem alienare poſſet bona ſtabilia niſi ex verbis ſubſequentibus, *ferma remanẽte la diſpoſitione de luoghi de Monti, come nel teſtamento*, inferatur quod volũtas Teſtatoris, fuit vt de illis, Carolus non poſſet aliquo tempore diſponere tamquàm fideicommiſſo ſubiectis, & ſi Carolus poſt pubertatem, quandocunquè decederet, tollitur enim obiectum in deciſione per reſ-
18 ponſionem, quod potiùs ſunt † tolerandæ ſuperfluitates, quàm admittenda fideicommiſſa præſertim, cùm per informãtes oſtendatur diſpoſitionem hanc teſtamentariam plures continere ſuperfluitates. Vnde mirùm non ſit, ſi etiam in hac parte Teſtator ſuperfluus fuit, ſed ſi res benè perpendatur, nequè poteſt in ſupradicta licentia alienandi bona ſtabilia poſt 14. annum completum, conſiderari abſolutè ſuperfluitas, quia licet in teſtamento ſubſtitutio eſſet reſtricta ad tempus, ſi Carolus decederet intra 14. annum, & ideò poſt 14. annum
19 expirata ſubſtitutione, Carolus † poſſet de bonis ſibi relictis liberè diſponere, cùm decreto Iudicis, & auctoritate Tutoris, *l. magis puto, ff. de rebus eorum*, attamen ex ſupradicta licentia Carolus remanebat liberatus à decreto Iudicis, vt poſſet cum
20 ſola † auctoritate Curatoris alienare, *l. fin. in fin. ff. de rebus eorum, l.* 3. *C. quando decreto opus non eſt, Simoncell. de decret. tit.* 6. *inſpect.* 11 *num.* 107.
21 *Giurb. deciſ.* 69. *num.* 7. Non † enim dicitur ſuperfluum illud, quod aliquid etiã minimùm operatur, *Dec. in l. cum quidam, num.* 1. *C. de inſtit. & ſubſtit. Ceph. conſ.* 134. *num.* 19. *Honded. conſ.* 8. *num.* 71. *& conſ.* 60. *n.* 27. *lib.* 1.

Si verò ceſſat ſuperfluitas in licentia alienandi bona ſtabilia, & quòad loca Montium Teſtator voluit, vt diſpoſitio teſtamentaria firma remaneret, dicendum eſt, quod intellexit, vt poſſet quidem poſt pubertatem, illa Carolus alienare, ſed iuxtà diſpoſitionem Iuris communis, cùm ſuper illis noluerit aliquid innouare.

Et ità vtraquè, &c.

¶ Vide in fine hanc deciſionem, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 14. *Ianuarij* 1633.

ARGVMENTVM.

Tutor, ſi aliquid indebitè ſoluat, quando pupillus debeat agere contra recipientem dictas pecunias indebitas, actione indebiti, & quando illam vertere poſſit contra Tutorem indebitè ſoluentem, Tutoris factum, quando dicatur factũ pupilli, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, ſi aliquid indebitè ſoluit, actio indebiti pupillo competens, non eſt dirigenda contra Tutorem, ſed aduersùs eum, qui pecunias pupillares accepit.*
2 *Tutoris factum reputatur factum pupilli.*
3 *Actio alicuius rei competit vero Domino, non autem gerenti eius vicem.*
4 *Text. in l. indebitum. ff. de condit. indeb. habet locum, quando adeſt iuſta ignorantia, & secùs eſt dicendum quando non adeſt.*
5 *Tutoris factum tunc dicitur factum pupilli, cum rem pupilli vtiliter gerit. ſecùs ſi rem illius iactet.*
6 *Indebitum, quando quis ſoluit dicitur iactare.*
Tutori non eſt à lege attributa poteſtas iactandi bona pupilli num. 6.
7 *Teſtibus in decernentibus proprium intereſſe de Iure fides non adhibetur, & num.* 10.
8 *Teſti vnico non creditur.*
9 *Teſti vnico eò magis minùs creditur, ſi deponat de auditu.*
10 *Tutori interdictum eſt à lege bona minorum compromittere, abſquè ſolemnitatibus ſtatutarijs propter periculum alienationis.*
12 *Singula, quæ non proſunt, iuncta iuuant.*
13 *Adminicula imperfectam probationem validam, & perfectam reddere poſſunt.*
14 *Singula, quæ non proſunt, tunc iuncta iuuant, quando illa ſingula ſunt in ſua ſpecie perfecta.*
15 *Erga Tutorem confidentia Teſtatoris debet eſſe, circa vtilitatem minoris, & non vt iactet patrimonium.*
16 *Liti ea, quæ cauſã dederunt, non ſunt attendenda.*
17 *Ignorantia iuſta cauſa circumſcripta, non eſt amplius locus l. cum indebitum, ff. de condit. indeb.*

DECISIO CLXIX.

SENTENTIA Rotalis* condemnat Chri-
ſtophorū Arzuffum, filium Andreæ teſtamen-
tarij Tutoris Margaritæ, & Franciſcæ pupillarum
filiarum Sanctis Fencij Macellarij, in ſumma ſcuto-
rum 857. & b. 65. reformando ſententiam A.C. quæ
in maiori ſumma, nempè ſcutorum 1625. eumdem
Chriſtophorum condemnauerat, & cùm hodiè de
validitate, & iuſtitia huius vltimæ ſententiæ quæ-
reretur, reſponſum fuit, ſententiam Rotalem eſſe
confirmandam.

Quæ validitas non controuertitur, & iuſtitia ex
deductis in prioribus inſtantijs, benè probatur.

Concordarunt enim periti ab vtraquè parte reſ-
pectiuè electi, in ſubducendis rationibus tutelari-
bus, præterquàm in aliquibus partitis ad debitum
pupillarum, per Tutorem poſitis, & illis reiectis,
emanauit ſententia A.C. iterùm verò in iudicio ap-
pellationis prauijs deciſionibus diligenter exami-
natis, vna fuit admiſſa, nempè partita mercedis Tu-
toris ſcut. 814. b. 50. & altera reformata, prout illa
ſcutorum 86. pro lactucis, & radicibus, reducta ad
tertiam partem, reliquæ verò fuerunt reiectæ nēpè
ſcut. 21. 28. 100 24. 17. 253. 127. ac demùm illa
ſcut. 725. vt prætendebat Tutor, ſoluta ſocio, cùm
patre pupillarum in negotio Macelli.

Non obſtat, quod hæc vltima partita ſcut. 725.
non ſit leuanda de computis datis per Tutorem,
cùm ſit ſufficienter probata ſocietas in Macello, in-
ter patrem pupillarum, & Ioannem Antonium de
Acumulo, ac lucri poſſibilitas, & æſtimatio per pe-
ritos, & laudum ſequutum, quo caſù dicebatur,
actionem indebiti, per Tutorem ſoluti pupillis cō-
1 petentem non eſſe dirigendam contra † Tutorem,
ſed aduersùs illum, qui pecunias pupillares recepit,
*l. cum in debitum, vbi gloſ. Bart. Caſtr. & alij, ff.
de condit. indeb. Idem Bart. in l. ſi procurator n. 12.
& Angel. in princ. ff. eodem tit.* ea ratione, quia
2 factum † Tutoris reputatur factum minoris, vt di-
cunt, *gloſ. in d. l. cum indebitum, in princ. & Alex.
in d. l. ſi procurator num. 3.* vt ideò actio competat
3 verò † Domino, non autem gerenti vicem illiùs, nè
officium ſit illi damnoſum.

Quia, & ſi verba *tex. in d. l. cùm indebitum*, vi-
deantur indefinitè prolata, ibi; *cum indebitum im-
puberis nomine, Tutor numerauit, impuberis con-
4 ditio eſt*, attamen *gloſ. ibidem* declarando † textum
reſtringit dictum, ſi tamen iuſta ignorantia dicatur
ſoluiſſe, aliòquin ſi ſinè iuſta ignorantia, contrarium
eſt dicendum, & gloſſam ſequuntur omnes nempè,
Bart. Angel. Fulgoſ. Caſtrenſ. & Iaſ. aſſerentes
5 † tunc factum Tutoris interpretari factum impu-
beris, cùm rem impuberis vtiliter gerit, non autem
cùm rem eius iactat, *l. qui funanum, §. ſi Tutor, ff.
6 de vſucap. pro emptore*, ſed ſoluendo † indebitum
dicitur iactare, *l. cùm de indebito, ff. de probat.* ergò
talis facultas Tutori non videtur à lege tributa con-
tra pupilli vtilitatem, ſequitur *Crauett.* per hanc
rationem, *conſ. 132. num. 14. & Eſcobar. de ra-
tiocin. cap. 23. num. 11. & ſeqq.*

Difficultas igitur eſt in probanda iuſta ignoran-
tia, atquè in iuſtificanda cauſa ſolutionis ſcut. 725.

Nam ſi prætendatur probatam eſſe ſocietatem
inter Patrem pupillarum, & Ioannem Antonium
de Acumulo, qui prius erat famulus in Macello, vt
pro iuſta cauſa deſeruire poſſit ad excuſationem
Tutoris, cum deducatur tantùm modo ex depoſi-
tione duorum teſtium, quorum alter eſt ipſe Ioānis
Antonius, qui pecunias recepit à Tutore, & quie-
tantiam fecit tanquàm creditor ſocialis, cui in con-
7 cernentibus † proprium intereſſe, fides de Iure non
adhibetur, *cap. tuas. cap. nuper. cap. inſuper de teſti-
bus Felyn. in d. cap. inſuper num. 6. Pariſ. conſ. 27.
num. 48. lib* 1. Alter verò ſit vnicus, & deponat
de auditu à multis macellarijs, vndiquè probatio
8 deficit, † quia vnico teſti non creditur, *cap. veniens
cap. licet vniuerſis, de teſtibus, l. vbi numerus, ff.
eod. tit. Couarr. pract. quæſt. in 33. quæſt. num. 3.
Rot. deciſ. 178. num. 3. coram Papa Gregor. XV.*
9 & eo minùs de auditu † deponēti, *cap. licet ex qua-
dam, de teſtib. Caputaq. deciſ. 264. num. 8. part. 2.
Rot deciſ. 379. et 570. coram eodē Papa Gregor. XV.*

Si verò dicatur probatā eſſe ſocietatem, & quan-
titatem lucri d. Ioanni Antonio debitam ex laudo
ſubſequuto, & hæc probatio peccat eodem morbo,
quia pro Iuſtificatione dantur depoſitiones eorum-
dem teſtium, nempè Ioannis Antonij intereſſati, &
partis propter indebitum, ad quod tenetur, alter
ſcilicet primus eſt vnicus, & de auditu à diuerſis
macellarijs deponit, quod Iulianus, & Faſciolus
fuerunt electi ad terminandum varias differentias,
quæ ortę fuerunt inter ſupradictum Ioannem Anto-
10 nium, & hæredes Sanctis Fencij, ſed quid † lauda
verint nihil deponit, & de ſomma arbitrata non eſt
ſtandum dicto Ioannis Antonij intereſſati, *Bald. in
l. in omnibus num. 4. C. de teſtib.* & quod peiùs eſt,
ſi de compromiſſo, & laudo conſtaret, Tutori non
11 ſuffragaretur tanquam † à lege interdicto, bona
minorum compremittere abſquè ſolemnitatibus
ſtatutarijs propter periculum alienationis, *Lap.
alleg. 102. num. 3. Pariſ. conſ. 134. num. 15. lib. 4.*

Nō obſtat, quod hæc probatio coadiuuetur præ-
ſumptionibus, & coniecturis, nempè ex relatione
peritorum, difficultate probationis ſimilium ſocie-
tatum, quæ ſolent ſinè ſcriptura fieri, ex confiden-
tia Teſtatoris de Tutore, ex depoſitione matris pu-
pillarum, ac demùm quia debitum fuit relatum in
libro Tutelari, & quietantia per documentum pu-
blicum ſit probata.

Quia etiam ſi regula ſit vera, quod quæ non
12 † proſunt ſingula, iuncta iuuant, *gloſ. in cap. cum
cauſam de probat. & in cap. veniens il 1. de teſtib.*
13 & adminicula imperfectam † probationem validā,
& perfectam reddere poſſunt, *l. inſtrumenta C. de
probat. Achill. deciſ. 1. de conf. ff* attamen præſum-
14 ptiones, † & adminicula in ſua ſpecie debent eſſe
perfecta, *Bald. in l. ſpadonem, §. ſi Ciuitatis ff. de
excuſ. Tutor. Dec. in cap. cum cauſam num. 10. de
probat. Gabr. de probat. concluſ. 1. num. 31.* quæ
tamen ſi ſingula ponderentur, deficiunt, in ſubſtan
tia probationis, quia relatio peritorum vnico teſte,
& de auditu probatur, difficultas probationis ma-
gis grauat Tutorem reum, & non actorem. Confi-
15 dentia Teſtatoris verſatur circa † vtilitatem mi-
norum, non autem vt iactet patrimonium, depo-
ſitio matris nihil aliud dicit, quàm quod Ioannes
Antonius erat creditor de quadam moneta, quod in
effe-

effectu ab eadem ſciri non poterat, non redditis cō-
16 putis capſæ per Ioannem Antonium, relatio † au-
tem in libro tutelari, & ſolutio dederunt cauſam
liti, tanquàm malè deſcriptæ, & ſolutæ.

Ex quibus omnibus patet deficere in Tutore
iuſtam cauſam credendi, Teſtatorem eſſe debito-
rem Ioannis Antonij, ad quem ſpectabat onus pro-
bandi ſocietatem, & ex ſocietate lucrum, & cer-
tum creditum, vt inde partita libri Tutelaris poſ-
17 ſet dici iuſtificata, & iuſta † cauſa ignorantiæ cir-
cumſcripta vnde locus non eſt diſpoſitioni, *ſupra-
dictæ l. cum indebitum, ff. de cond. indeb.* per ſu-
pradicta. Et ita, &c.

☞ * Deciſiones in hac cauſa coram bon. mem. Mot-
manno, ſub diebus 28. Martij 1631. & 27. Iunij
eiuſdem anni, & 30. Ianuarij 1632. habes ſupra
deciſ. 31. 60. & 90.

§ Et coram eodem R. P. D. Pirouano adſunt infra
aliæ deciſiones nempè ſub die 30. Maij 1633.
& 16. Ianuarij 1634.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Mercurii 19. Ianuarii 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando dicatur valida, & iuſta, item quando è contra. Compenſatio, quando admittatur, & quando non, & nonnulla circa fidem teſtium.

SVMMARIVM.

1 *De re iudicata dicitur conſtare, ob non interpoſitam appellationem, intra decem dies datos ad appellandum.*
2 *Sententia, quando eſt iuſta, & valida ſemper ceſſant cauſæ reſtitutionis in integrum.*
Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione n. 2.
3 *Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc locus eſt reſtitutioni.*
4 *Sententiæ nullitas probatur, quando Iudex proceſſit non viſis actis probatoriis. num. 5.*
6 *Præſumptio viſionis actorum, vt excludatur, quid multùm referat.*
7 *Iudex præſumitur cuncta egiſſe, quæ incumbunt muneri, & officio boni Iudicis.*
8 *Sententia, quando eſt lata, & appellatio non fuit interpoſita, ſiuè verſemur circa rectitudinem facti, ſiuè proceſſus, ſemper præſumitur pro Iudice.*
9 *Auditores Rotæ non poſſunt expedire cauſas, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum.*
10 *Conſtitutiones Pij IV. 83. & Reform. Tribul. Pauli V. de Aud. Rotæ, declarantur.*
11 *Compenſatio excluditur quando debitum eſt illiquidum, & incertum, & num. 23.*
12 *Compenſatio admittitur, quando debitum eſt certum, & indubitatum. & num. 19.*
13 *Actor tenetur probare fundamentum ſuæ intentionis, etiamſi contineat negatiuum.*
14 *Actio, & exceptio vbi naſcitur ab eodem inſtrumento, ſemper ab actore ſunt probanda.*
15 *Negans duriori probatione tenetur.*
16 *Teſtes de auditu nullam fidem faciunt.*
17 *Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, qualiter deponere debeant.*
18 *Teſtis non concludens in ſuo dicto nō attenditur.*
20 *Scripturæ magis fides adhibetur, quàm teſti.*
21 *Teſtis referens ſe ad aliquas ſcripturas, non creditur, niſi illæ producantur.*
22 *Teſti inuereſimilia deponenti, non ſtatur.*
24 *Priuilegiū ſimultaneæ expeditionis, quādo intret.*
25 *Iudex non tenetur differre expeditionem actori, expectando finem reconuentionis.*

DECISIO CLXX.

LATA Sententia contra locum pium Sanctiſ-
ſimi Roſarij hæredem claræ mem. Cardinalis
Federici Borromæi, cum ab ea non fuiſſet in tem-
pore appellatum ex nouo commiſſionis reſcripto,
quæſitum fuit, an conſtet de re iudicata, vel de cau-
ſis reſtitutionis in integrum; & non conſtare de
cauſis fuit reſponſum.

1 Non enim de re † iudicata fuit dubitatum, ob nō
interpoſitam appellationem intra decem dies da-
tos ad appellandum, *cap. Romana, §. ſi verò de ap-
pellat. Auth. hodie. C. eodem tit. de appell. cap. quòd
ad conſultationem, de re iud. Rota deciſ. 492. nu. 1.
coram Papa Greg. XV. & 396. num. 1. par. 2. rec.*
2 & dum eadem ſententia † eſt valida, & iuſta, ſem-
per ceſſant cauſæ reſtitutionis: quia læſio nō datur,
ſuper qua fundatur reſtitutio, *Rot. deciſ. 1. de reſt. in
integr. in antiq. & 427. in fine, par. 4. diuerſ. 260.
num. 7. par. 1. & 594. nu. 4. par. 2. recent.*
3 Non obſtat, ſi ſententia † detegitur nulla, & in-
iuſta, locus ſit reſtitutioni, ex eiſdē ſupra allegatis.
4 Nullitatem vero probari: † quia Iudex proceſſit
ad ſententiam non viſis actis probatoriis, *l. prope-
randum, §. ſiquidem, vbi Bart. C. de iudic. l. 2. vbi
Cagnol. num. 68. verſ. ſed oppoſitum, C. de eden. Fe-
lin. in cap. Eccleſia S. Mariæ. num. 17. de conſtit.*
ſcilicet non viſo proceſſu remiſſoriali poſt produ-
5 ctionem accommōdato Procuratori loci Pij, † & ab
eo non reportato, niſi poſt latam ſententiam, quem
defectum dicitur Rota ponderaſſe in *Aquen. penſio-
nis, coram bon. mem. Card. Sacrato*, penès *Mar-
cheſ. de commiſſ. par. 3. fol. 25. & 27.*

Quia ad excludendam præſumptionem viſionis
6 † actorum multùm refert, an proceſſus remiſſoria-
lis ante latam ſententiam non fuerit apertus, & in
actis dimiſſus, prout *deciſiones Aquen.* loquuntur:
quia tunc ceſſat omnimoda cognitio cauſæ, ex quo
proceſſus clauſi non poſſunt examinari, & per Iu-
dices rimari; ſecùs verò, vt in præſenti, vbi proceſ-
ſus remiſſorialis fuit reproductus de menſe Martij,
præuia citatione ad vidēdū aperiri, & dicendū con-
tra, & exinde apertus, & reſpectiuè Summarium
Teſtium partibus datum; vnde cum ab eo tempo-
re vſquè ad vltimas audientias interceſſerint tres
menſes & vltra, & niſi die 17. Maij, fuerit accom-
modatus proceſſus parti, ſicuti medio illo tempo-
re potuerunt partes illum examinare; idem potuit
7 Iudex, ceſſante impedimento, & † præſumitur cun-
cta egiſſe, quæ incumbant muneri, & officio boni
iudicis, *l. 2. C. de offic. ciuil. Iud. Bald. in l. iubemus,
§. ſanè*

Digitized by Google

§. ſanè ergo addo. num. 12. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Alciat. reg. 3. præſumpt. 9. Menoch. præſumpt. 67. num. 1. & 68. num. 4. lib. 2. latiſſimè comprobans
& dicens, quando lata eſt ſententia, & appellatio
8 nō fuit interpoſita, † ſiuè verſemur circa rectitudinem facti, quam appellamus iuſtitiam, ſiuè circa rectitudinem proceſſus, quæ reſpicit ſolemnitatem geſtorum, ſemper præſumi pro Iudice, ad validitatem, & iuſtitiam ſententiæ ſuſtinendam.

Et eò minùs pro nullitate deſeruire poteſt omiſ-
9 ſio diſcuſſionis nouarum probationum † dato dubio, & voto Dominorum expectato iuxta formam Cōſtitutionis *Pij Quarti, in ordine 83. in nouo Bullario, & Reformationis Tribunalium Pauli Quinti, tit. de Audit. Rotæ propter inſertionem Decreti irritantis nullitatem inferentis, cap. ſi eo tempore, de elect. in 6. Caſſad. deciſ. 12. nu. 6. ſuper regul.*

10 Quia conſtitutiones † prædictæ non arctant ad diſputationem dubiorum, quæ pro qualitate cauſarum pendent ab arbitrio Iudicis; ſed quidem ad exquirendum votum ſuper expeditione cauſarum, ſiuè illæ ſint diffinitiuæ, vel interlocutoriæ vim habeant, quod factum fuiſſe non dubitatur, antequàm Iudex in cauſa pronunciaret.

Quò verò ad iuſtitiam viſum etiam fuit de ea conſtare ex fundamentis deciſionum cauſæ, in quibus firmatur creditum hæredum Com. Ioannis Baptiſtæ aduersùs Cardinalem Federicum, & excludi-
11 tur † compenſatio oppoſita per eundem Cardinalem, tanquàm de credito incerto, & illiquido.

Non obſtat, quod Cardinalis creditum, nempè librarum 1700. ad quæ quotānis Com. Ioannes Baptiſta tenebatur vigore pactorum in donatione anni 1582. inſertorum, ſit certum, & indubitatum ob non ſolutionem ab eodem Com. Ioanne Bapti-
12 ſta factam vſquè ad annum 1596. in quo † deceſſit, per quod abſorbetur creditum eiuſdem, & intrat compenſatio, per *l. ſi conſtat, C. de compenſ. l. ſi debitor, ff. qui potior. in pign. hab. Surd. deciſ. 117. num. 4. & 191. num. 3. & ſeq.*

Quia deciſio cauſę 18. Iuni, 1629. remouet obiectum; nam cum in eodem Inſtrumento donationis data fuiſſet facultas donatoribus eaſdem annuas præſtationes propria auctoritate exigendi ab affictuarijs datij Arronæ, ſuper quo certa portio Com. Ioannis Baptiſta erat debita, tenetur Cardinalis, &
13 nunc eius hæredes † probare negatiuam non vſus facultatis, tanquàm fundamentum eorum intentionis, *Innoc. in cap. ſuper his, ſub num. 10. de accuſat. Iaſ. in l. in illa, num. 14. ff. de verbor. obligat. Gabr. de probat. concluſ. 6. num. 5. Rota deciſ. 13. num. 8. coram Papa Greg. XV.* etiam quod negatiua hæc reſpiceret exceptionem hæredum Cardina-
14 lis; quia vbi actio, & exceptio naſcuntur † ab eodem inſtrumento donationis, ſcilicet creditum annuæ præſtationis, & facultas conſequendi creditum ſuper datio Arronæ, ſemper ab actore eſt probanda, *Iaſ. in §. actionum, num. 128. Inſt. de act. Caſſad. deciſ. 10. de reſcript. num. 10. Cephal. conſ. 387. num. 13. & ſeq.* quibus accedit non leuis præſumptio exactionis: quia mater, & tutrix tunc Cardinalis in eodem Inſtrumento donationis profeſſa eſt ſe tunc fuiſſe in quaſi poſſeſſione exigēdi annuas illas præſtationes, & pro illis exigendis eandem partem datij Arronæ fuiſſe per Com. Ioannem Baptiſtam ſibi aſſignatam, quæ præſumptio operatur,
15 vt † negans duriori probatione teneatur, *Bart. in l. ei incumbit. in fin. ff. de probat. Gabr. ead. concluſ. 6. num. 4. eod. tit. de probat.*

Nec diſſoluta probatur facultas exigēdi, propria auctoritate, ex teſtibus vltimo loco examinatis vigore remiſſoriæ, & non ponderatis, vt prætenditur, ante latam ſententiam.

Quia ex vndecim, qui fuerūt examinati, quartus eſt Canonicus S. Nazarij, ſeptimus eſt Primicerius Eccleſiæ Mediolani, & nepos Cardinalis; & nonus eſt Pater Societatis IESV; ſed non dantur in Summario, quia ex eorum dictis, & perſonis nihil concludens deſumi poteſt.

Ex alijs verò primus, ſecundus, & tertius deponunt de auditu à miniſtris, tàm Com. Ioannis Baptiſtæ, quàm Com. Renati; quod poſt ſequutam donationem de anno 1582. pro tempore, quo vixit dictus Com. Ioannes Baptiſta exegit ſuam quartam
16 partem datij Arronæ, qui † pariter nihil probant, *cap. licet cauſam, c. præterea, & cap. tam literis, de teſtib. Rota deciſ. 379. num. 1. 517. nu. 14. & 572. nu. 3. coram Papa Greg. XV. Surd. conſ. 94. n. 76. & 135. num. 96. Caputaq. deciſ. 279. par. 1.*

Alij, nempè quintus, ſextus, & decimus deponentes de publica voce, & fama exactionis quartæ illius partis datij, vltra exceptiones, quæ dantur
17 contra perſonas, cum † non deponant de tempore ante litem motam per verba, fuit publica vox, & fama, & illa continuauerit, aſſerendo etiam eſſe, nullum gradum probationis faciunt, cum potuerit habuiſſe originem ab ipſiſmet intereſſatis, *Caputaquen. deciſ. 9. par. 2. Dec. conſ. 82. num. 1. Rota deciſ. 335. num. 5. par. 2. recent. Gabr. de teſtib. concluſ. 3. num. 9.*

Remanent octauus, & vndecimus Teſtes, qui in
18 † eorum dicto nihil concludunt, octauus namquè deponit de publica voce, & fama abſquè diſtinctione, an orta fuerit ante vel poſt motam litem; & quàmuis ſubdat ſe vidiſſe aliquas quietātias factas per Com. Io. Baptiſtam, Arrendatarijs dicti datij;
19 attamen de quantitate non concludit, † quæ neceſſaria, & certa debet eſſe, ad effectum compenſationis, & quod magis eſt; dicit quietantias eſſe apud Datiarios, & eorum hæredes, quæ debuiſſent com-
20 pulſari, omiſſo dicto huius teſtis, ex quo † ſcripturæ maior fides adhibetur, quam teſti, *Innoc. in cap. cum Ioannes. num. 6. de fid. inſtrum. Pariſ. conſ. 104. num. 46. lib. 1. Crau. conſ. 54. num. 15. Rota in recent. deciſ. 582. num. 6. par. 1.*

Similiter, & vndecimus teſtis deponit de auditu ab eius patre, qui fuit Agens d. Com. Ioannis Baptiſtæ, & proteſtatur ſe non vidiſſe Inſtrumentum donationis anni 1582. nec locationibus interfuiſſe, & quòad quietātias, quas dicit inter proprias ſcri-
21 pturas reperiſſe ad numerum triginta † ei non creditur, niſi relata producantur, *l. ſi ita ſcripſero, ff. de cond. & demonſtr. Auth. ſi quis in aliquo, C. de eden. Surd. conſ. 313. num. 50.* vltra quod deponit
22 † inueriſimilia, tàm reſpectu exiſtentiæ; quia illæ remanent penès Datiarios ſoluentes; non autem penès Agentes; quàm quantitatis, quia pro annis quindecim, quos vixit Co. Ioānes Baptiſta ſufficiūt

quin-

Digitized by Google

quindecim: non antè ſunt neceſſarij triginta; atq; ita
23 à primo ad vltimū, probatio crediti † remanet im-
perfecta, & inſufficiens ad compenſationem, & eius
effectum, vt debitum ſanare poſſit.

Circumſcripta autem probatione crediti, nō eſt
immorandum ſuper petita reconuentione, quæ &
ipſa fundatur ſuper veritate illius; & nihilominùs
expeditioni cauſæ huiuſmodi exceptio non obſta-
24 bat, neque nunc obſtat; quia priuilegium † ſimul-
taneæ expeditionis intrat, quando concurrit pari-
tas probationis, & temporis; nam ſi vnus fundat
intentionem in Inſtrumento, alter verò in proba-
tione per teſtes; rurſus, ſi vnus hodiè agat; alter
verò poſt annum proponat ſuam actionem, non te-
25 netur Iudex † differre expeditionem actoris, expe-
ctando finem reconuentionis, ita declarāt *Gemin.
conſ.139. in princ. Felin. in cap.1. nu. 1. poſt alios
de mut. petit.*

Quare, cùm Cardinalis multo poſt propoſuerit ſuam actionem ex credito, & illam ex teſtibus conetur probare, non erit expectandus pro ſimultanea expeditione. Et ita &c.

§ Adeſt infra altera deciſio in eadem cauſa ſub die 18. Maij 1633. coram eodem R. P.D. Pirouano.

REV.mo P. D. COCCINO DECANO.

Romana, ſeù Neapolitana Hæreditatis de Proyda.

Die Mercurij 19. Ianuarii 1633.

ARGVMENTVM.

De prohibitione detractionis Trebellianicæ tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi vniuerſali grauato competit detractio Trebellianica.*
2 *Trebellianica poteſt prohiberi.*
3 *Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi.*
4 *Verbum, ſolum, eſt taxatiuum, & limitatiuum.*
5 *Dictio, tantummodò, habet vim priuandi.*
6 *Filius hæres inſtitutus, ſi teſtator iubeat, vt ſuā tantùm legitimam habere poſſit, ex hoc videtur p̄hibita Trebellianica, ſi ſit grauatus reſtituere.*
7 *Trebellianica cenſetur prohibita quando teſtator vult, quod grauatus hæreditatem reſtituat ſine diminutione, & integram.*
8 *Trebellianicæ prohibitio ſufficit, quod fiat generaliter.*
9 *Diſponentis voluntas colligitur etiam ex verbis generalibus.*
10 *Fideicommiſſum, ſi conſiſtat in certis rebus ſolum, ſequitur, quod illæ ſint ſubiectæ fideicommiſſo particulari.*
11 *Ac proinde nō eſt locus detractioni Trebellianicæ.*
12 *Trebellianica, quando non poteſt detrahi, quia fideicommiſſum eſt particulare, tunc detrahenda eſt Falcidia.*
13 *Falcidia etiam tacitè prohiberi poteſt.*
14 *In Trebellianica, quod eſt diſpoſitum, procedit etiam in Falcidia.*

DECISIO CLXXI.

INSIGNIS Iuriſconſultus, primariuſq. in Romana Curia Aduocatus Ginneſius Proyda Hiſpanus, antequàm in Ciuitate Neapolitana obtineret officium Conſiliarij, condidit in Vrbe Teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Franciſcum filium, adiecto in hæc verba fideicommiſſo: *Laſcia herede vniuerſale il ſuo dilettiſſimo figliuolo Franceſco Proyda, quale di bocca ſua propria nomina vniuerſale herede, però leuata la legitima; Nel reſto ſottopone al Fideicommiſſo tutti li Monti non vacabili, che eſſo Sig. Teſtatore diſſe tener in Roma, &c.* Inferiùs verò concedens ampliſſimam facultatem ſuo Executori, ſubdit: *E queſta poteſtà, ſubito che ſarà morto eſſo Sig. Teſtatore, e prima che l'herede accetti l'heredità, e prima che n'habbia notitia, e duri la poteſtà dopoi accettata l'heredità, perche non vuole che l'herede s'impacci in amminiſtratione veruna, ma che ſolamente habbia la ſua legitima da aſſegnarſele dall'Eſſecutore titulo honorabilis inſtitutionis.*

Vnde cùm deceſſerit Franciſcus ſine filijs, & ſic
factus fuerit locus fideicommiſſo, orta controuer-
ſia inter illius hæredes, & fideicommiſſarios; An
Trebellianica eſſet debita eidē Franciſco. Domini
recedentes hodiè à reſolutis ſub die 26. Aprilis
1 1626. negatiuè reſponderunt; Quia licet † hæredi
vniuerſali grauato competat detractio Trebelliani-
cæ, toto titulo, *ff. ad Trebell.* hoc tamen eſt verùm
quando non eſt prohibita, prout communior ſentē-
2 tia eſt, quod † Trebellianica poſſit prohiberi ex cu-
mulatis per *Craſſ. in §. Teſtamentum, quæſt. 62.
num.4. verſ. ſed an Trebellianica*, itaut talis pro-
3 hibitio afficiat † etiam filios primi gradus, ſecundū
magis communem opinionem, vt teſtatur *Bertrād.
in conſ.130. num.5. lib.3. par. 3. Molin. de primo-
genit. Hiſpan. lib.1. cap.17. num.12. verſ. contra-
rium tamen*, cum alijs, qui eandem veriorem, &
magis communem ſententiam dicūt, cumulati per
*Craſſ. in d. § Teſtamentum, quæſt. 62. nu.5. verſ.
contrarium verò*, quam etiam opinionem Rota ſe-
quitur, *Caſſad. deciſ.4. de teſtam. Sarnen. deciſ.94.
Creſcent. deciſ.2. de teſtam. Simonet. deciſ.89.* prout
ita paſſim Rota ipſa reſpondit, vt in cauſa *Fulgina-
ten. fideicommiſſi 5. Decembris 1605. coram me.*

In propoſito autem Trebellianica videtur prohi-
bita. Quia cum Teſtator dixerit, *Ma che ſolamen-
te habbia la ſua legitima da aſſegnarſeli dall'Eſſe-
4 cutore*, dictio illa, † *ſolamente*, eſt taxatiua, & limī-
mitatiua. *Dec. conſ.479. num. 2. lib. 2. Corn. conſ.
167. num.9. vol.3. Pariſ. conſil. 7. num. 12. lib.2.*
ac prohibitiua, & excluſiua non expreſſorum, *l.2.
C. de patr. qui fil. ſuos diſtrax. l.3. §. cum Titio, ff.
de adim. legat. Grat. conſ.137. num. 18. lib. 2.* ha-
5 betq. vim priuandi, ſicut dictio, † *tantummodo*, &
alia ſimiles, *cap. cum Eccleſia, de cauſ. poſſeſſ. &
propriet.* Itaut cum teſtator voluerit, quod filius
6 † tantùm haberet ſuam legitimam, perindè ſit ac ſi
dixiſſet, hæreditatem debere reſtitui ſinè diminu-
7 tione, totam, & integram † quibus caſibus cenſeri
prohibitam Trebellianicam certum eſt, ex Doctori-
bus, quos allegat *Craſſ. in §. Trebellianica quæſt. 8.
num.3. cum alijs ſequentibus*, cum enim non requi-

ratur

8 ratur † ſpecifica prohibitio, ſed ſufficiat generalis,
vt per *Craſſ.* loco modo citato *num.* 2. ſatis con-
ſtat de volũtate generali Teſtatoris, ex quo voluit,
filium debere habere ſolùm legitimam, & propte-
reà etiam iſtà prohibitio videtur expreſſa, cùm vo-
9 luntas † diſponentis colligatur etiam ex verbis ge-
neralibus, *Bart. in l.* 1. *ff. de vulgar. Galiaula in
l. Centurio, num.* 401. *ff. de vulgar. & pupillar.*

Non obſtant rationes alterius Deciſionis, quia
mouetur ex primis illis verbis teſtamenti, ibi: *Però
leuata la legitima*, quæ iure meritò reſpondit, de-
per ſe non eſſe æquipollentia expreſſę prohibitioni,
nec per neceſsè dictam indıcere prohibitionem,
quam quidem prohibitionem neceſſariò inducunt
verba, quæ vlteriùs fuerunt hodiè ponderta, ibi:
Mà che ſolamente habbia la ſua legitima.

Fuit inſuper conſideratum ex Inuentario, & ex
teſtamento ſatis conſtare, quod Teſtator habebat
10 alia bona, Vnde cùm † fideicommiſſum fuerit in
ſolis locis Montium, ſequitur quòd illa ſint ſubie-
cta fideicõmiſſo particulari, ex notatis per *Fuſar.*
11 *de ſubſtit. quaſt.* 268. *num.* 1. *& ſeqq.* ac † proin-
de non ſit locus detractioni Trebellianicæ, *l. mu-
lier, §. fin. ad Trebellian. Peregr. de fideicom. art.*
3. *num.* 14. *Rot. deciſ.* 394. *lib.* 3. *par.* 3.

Neque obſtat, quòd ſi non eſt detrahenda Tre-
12 bellianica † ex eo, quòd fideicommiſſum ſit par-
ticulare, detrahenda eſt ſaltèm Falcidia, vt per *Pe-
regr. loco citato*, & firmat *Craſſ. in §. Falcidia
quæſt.* 3. *num.* 2. Nam omiſſo, quod hodiè agitur
de Trebellianica, quatenùs etiam ageretur de de-
trahenda Falcidia, illa quoquè cenſeretur prohibita
ex rationibus ſupra ponderatis circa Trebellitiani-
13 cam, cùm & † Falcidia etiam tacitè poſſit prohi-
beri, *Craſſ. in §. Falcidia, quæſt.* 10. *nu.* 2. qui ibi-
dem ſentieid, quod dictum eſt de Trebellianica,
14 † procedere etiam in Falcidia, & in *§. teſtamen-
tum, quæſt.* 62. *num.* 2. *in princ. & in fine.*

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Vrbeuetana Reſciſſionis Contractus.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Precium rei venditæ, ſi committatur in arbi-
trium perſonæ electæ, non ſecuta declara-
tione, tanquàm defecta conditione, ſub qua
cenſetur celebratus contractus, nullo modo
talis venditio ſuſtinetur, & plura, et pulchra
circa hanc materiam afferuntur. Magiſtralis
eſt deciſio, et legali eruditione plena, pro-
ut ſunt aliæ omnes deciſiones huius eminẽ-
tiſſimi, ac ſelectiſsimi Auditoris, non tantùm
admiratione, ſed potiùs ſtupore, digni.

SVMMARIVM.

1 *Precium rei venditæ, ſi conferatur in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit precium definire, eo caſu vẽditio pro nihilo habetur.*

2 *Locationis merces, ſi ſit collata in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit mercedem definire, reſoluitur contractus.*

3 *Contractus emptionum, & locationum æquiparantur, cum in vtriſquè requiratur certum precium.*

4 *Text. in l. fin. C. de contrah. empt. tanquàm ſingularis, & egregius à DD. valdè extollitur.*

5 *Precium in venditionis contractu, eſt de eius ſubſtantia.*

6 *In venditione precium eſt eſſentia, & radix originalis contractus.*

7 *In venditione, quando non apponitur precium, non dicitur contractus poſitus in eſſe perfecto.*
Ideò cum deficiat ſubſtantia ſuſtineri non poteſt. num. 7.

8 *In venditione, quando non eſt appoſitum precium non poteſt dici contractam eſſe venditionem.*

9 *Venditio facta pro precio declarando à tertio, cenſetur conditionalis, ideſt ſi ſequatur declaratio.*
Qua conditio, ſi non purificetur, contractus non dicitur in eſſe. num. 9.

10 *In venditione, quando precium debet declarari à perſona nominata, tunc talis conditio inducit formam ſpecificam.*

11 *Venditor, antequàm ſequatur declaratio precij perſonæ, ad hoc electæ, vllo modo dicitur obligatus.*

12 *Iudicis officium non poteſt implorari, quando non adeſt obligatio, ſeu actio, cui deſeruire poſſit.*

13 *In venditione, quando eligitur certa perſona, vt declaret precium, præſumitur electa illius induſtria, prudentia, integritas, & amor.*

14 *Vnde ab ea non eſt recedendum, nec recurritur ad arbitrium boni viri, in quem non poteſt tranſire animus, & iudicium perſonæ electæ.*

15 *Arbitri electi, ad æſtimandum precium rei venditæ, non poſſunt cogi ad arbitrandum, dum non acceptarunt arbitrium.*

16 *Deciſ.* 235. *coram Card. Mantic. declaratur.*

17 *Periti electi ad æſtimandum precium rei venditæ, tunc ſi illud non definiuerint non eſt recurrendum ad tertium peritum, & num.* 45.

18 *Vendentes, & ementes, quando eligunt certas perſonas ad declarandum precium rei venditæ, tunc præſumitur ipſos nolle contrahere, niſi ſecuta declaratione precij, per illaſmet præciſas perſonas.*

19 *Declaratio precij rei venditæ, quando non fuit collata in perſonas nominatas ſimpliciter, ſed tanquàm homines peritos.*
Tunc illis recuſantibus æſtimare, recurrendum eſt ad alios peritos, ab ipſis contrahentibus, vel à Iudice eligendos. num. 19.

20 *Soccinau l. ſi quis arbitratu num.* 25. *&* 26. *ff. de verb. ſignif. declaratur.*

21 *In iudicando non eſt recedendum à communi opinione.*

22 *Contractus venditionis, quando eſt perfectus, tunc ſi remittatur aliquid accidentale contractus in arbitrium tertij, eo non arbitrante, recurritur ad arbitrium Iudicis: & num.* 23. *&* 24.

25 *Ad Iudicem in contractu venditionis ſolùm recurritur, quando aliquid acceſſorium, non autem ſubſtantiale contractus, fuit remiſſum arbitrio tertij.*

26 Do-

Digitized by Google

26 Dominium, quando eſt tranſlatum res non dicitur integra.
27 Caſtren. opinio in l. ſi merces. num. 3. ff. locat. periculoſa appellatur, & declaratur num. 32. una cum Alciat.
28 Bald. in l. fin. num. 11. C. de contrah. empt. declaratur.
29 Dominij, & poſſeſſionis tranſlatio recipit declarationem, & reſtrictionem ab ipſo contractu, cui adijcitur.
30 Dominia, & poſſeſſiones reſolubiliter transferri poſſunt.
31 In venditione tranſlatio dominij fit per modum dationis inſolutum.
33 Venditionis contractus ex tribus perficitur, conſenſu, re, & precio.
34 Traditio in venditione non ſupplet defectum, ex ſubſtantia certi precij.
35 Conditio declarationis precij in venditione, ſuſpendit illius perfectionem.
36 Venditori, & emptori, qualiter ſuccurratur, quando perſona electa ad arbitrandum precium, illud non definiuit. & num. 44.
37 Venditionis contractus, non ſecuta declaratione precij perſonæ electa, ſi res fuit tradita, tranſit in contractum innominatum.
38 à Venditionis contractu ad contractum innominatum contra mentem contrahentium non licet tranſire.
39 Azo. in ſumm. titul. locati. num. 1. & ſequaces declarantur.
40 Locupletari quis non debet cum aliena iactura. & num. 42.
41 Indemnitati alicuius circa declarationem precij, quando aliter conſuli non poteſt, tunc in ſubſidium debet taxari per Iudicem.
43 Remedium l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. eſt omninò ſubſidiarium.
46 Venditio nulla, ex defectu ſubſtantialium, per obliquum, non debet ſuſcitari.
47 Venditio ab initio, dum precium eſt declarandum à perſonis electis, habet implicitum ſtatum validitatis.
48 Venditionis contractus pro ſui eſſentia, & ſubſtantia requirit certum precium.
49 Partes non poſſunt facere perfectum illum contractum, in quo deficit ſubſtantia.
50 Contractus, quoad ſubſtantialia non poteſt regulari à voluntate contrahentium.
51 Partes, quod habuerint pro perfecto contractum venditionis, & deinde remiſerint perfectionem eius, nempè certitudinem precij in tertium, hoc implicat contradictionem.
52 Venditio noua eſt facienda, quando prima non habuit effectum. & num. 53. ubi datur caſus.
54 Venditionis contractus data incertitudine precij de iure Ciuili reſoluitur, ſed de æquitate Canonica recurritur ad arbitrium boni viri.
55 Aequitas Canonica in terris Eccleſiæ, quod contractus venditionis non reſoluatur, quando precium non eſt definitum à perſonis electis, eſt præferenda, etiam in materia prophana.
56 In Leg. fin. C. de contrab. empt. non poteſt applicari æquitas Canonica, de qua ſupra.
57 Aequitas Canonica, quæ non reperitur ſcripta, non facit, vt recedatur à ſanctionalibus Iuris Ciuilis.
58 Leges, vbi non ſunt contrariæ Canonibus, iudicandum eſt ſecundùm leges etiam in terris Eccleſiæ.
59 Iuris rigor ſeruandus eſt, vbicumquè æquitas non eſt ſcripta.
60 Iudices non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariam debēt pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex lege ſcripta deducitur.
61 Leges poſtquàm ſunt conſtitutæ, non de eis iudicare licet, ſed ſecundùm ipſas.
62 Principi ſolum conceſſum eſt inter æquitatem, & ius ſcriptum interpoſitam interpretationem inſpicere.
63 In venditionis contractu, quando precium eſt incertum, tunc incertitudo de iure Canonico venit declaranda per Iudicem.
64 Conditionis natura hæc eſt, vt ſub certa conditione factum, ſub contraria cenſetur infectum.
65 Arbiter electus ad declarandum precium rei venditæ, ſi illud non declaret, deficit omninò conditio appoſita venditioni.
66 Aequitas non eſſet, ſed iniquitas tollere pacta, & conditiones contrahentium.
67 Contractus ſubſtantialia contra mentem contrahentium peruertere, eſt omninò nephas.
68 Aequitas dum habet locum, omninò eſt declinandum à captione, & diuinatione.
69 Aequitas verſatur in emmolliendo iuris rigore, quoad ſolemnitates, quoad pœnas, & quoad quaſdam formulas & ſubtilitates.
Aequitas relaxat Iuris verborum anguſtias. num. 69.
70 Aequitas, conſenſum partium nunquàm tangit, nec relaxat conditiones ab ipſis poſitas.
Aequitas, legibus non dubijs ſcriptis, nunquàm aduerſatur. num. 70.
71 Aequitas legibus ſcriptis non dubijs ſemper accedit, congruè interpretando & ſenſus vberiores, ſed rationi, & ipſis legibus, non contrarios, accomodat.
72 Lex, quando ſpecialiter determinat caſum, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem, nunquàm licet, ob æquitatem contrariam, à legis deciſione recedere.
73 Ius quæſitum, quando eſt parti, nūquàm ob æquitatem conueuit, illud lædere, aut auferre.
74 Aequitas eſt congruentia quædam, in principijs iuris naturalis fundata.
75 Pacta, vt ſeruentur, nihil tàm naturale, & æquum eſt.
76 L. fin. C. de contrab. empt: quid apertè determinet.
77 Doctores in l. vendentes, C. de contrab. empt. declarantur.
78 Precium rei venditæ, quando fuit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, an contractus valeat. & num. 79.
80 Ad arbitrium boni viri in terminis l. vendentis, C. de contrab. vendit. & non in caſu l. fin. C. eod. eſt licitum recurrere.
81 Archid. in cap. nulli. 1. quæſt. 1. & alij declarantur. & num. 82.

28 Iu-

83 *Iudex in terminis l. fin. C. de contraben. empt. nõ poteſt ſupplere defectum conditionis poſitæ.*

84 *Soccin. Menoch. Mantic. Caroc. & alij declarantur.*

85 *In terminis l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. quare recurratur ad arbitrium boni viri, & quando hoc non procedat. num. 86.*

87 *Doctores in l. ſi domus, ff. de legat. 1. & in l. 1. ff. de leg. 2. declarantur.*

88 *In vltimis voluntatibus, faciliùs receditur à perſona electa, quàm in contractibus.*

89 *In vltimis voluntatibus, liberaliter verba Teſtatoris, liberalitatem exercentis, ſunt accipienda.*

90 *In contractibus, verba ſtrictè ſunt accipienda, & non largè, prout, quando ſumus in vltimis voluntatibus.*

Quia contrahentes, ea humanitate ſe inuicem non proſequuntur, qua Teſtator hæredem, & legatarios proſequitur, num. 90.

91 *In Teſtamentis verba benignè ex amoris dictamine accipienda ſunt, in contractibus verò ſtrictè, quia in contrahentibus deficit hæc charitas.*

DECISIO CLXXII.

VENTVRINI vendiderunt prædia Stephanucijs, pro precio declarando, intra certum tem-
pus à duobus Amicis de conſenſu Partium electis,
ſcilicèt Vincentio Roſato, & Marco Guidonio, me-
diante menſuratione facienda; Quibus etiam Ami-
cis, & Peritis facultatem dederunt eligendi tertiũ,
quatenùs ipſi in dicto precio non conuenirent; Cùm
autem prædicti Roſatus, & Guidonius recuſaue-
rint ſtatuere precium, Dubitatum fuit, An con-
tractus venditionis ſit reſolutus, & Maior pars
Dominorum, reſolutum fuiſſe, cenſuit; innixa Con-
ſtitutioni Iuſtiniani in *l. finali, C. de contrahenda*
emptione, vbi celebrem dubitationem à Priſcis pru-
dentiæ cultoribus agitatam decidendo ſanciuit;
1 *Quod ſi † Aeſtimator noluerit, vel non potuerit præ-*
cium definire tunc pro nihilo ſit venditio, quaſi nul-
lo precio ſtatutum, nulla coniectura, imò magis di-
uinatione in poſterùm ſeruanda, vtrùm in perſo-
nam certam, vel in boni viri arbitrium reſpicien-
do, contrahentes ad hæc pacta venerint; Quam,
& re petijt in *§. preci m inſtit. de empt. & vendit.*
2 Et idem multò ante Iuſtinianum de † mercede lo-
cationis arbitranda per Titium reſponderat *Caius*
I. C. in l. ſi merces. ff. locat. & fuit deindè repetitũ
in principio *Inſtitut. locati*, in quibus iuribus æqui-
3 paratur contractus locationis, † & venditionis, cùm
in vtroquè requiratur certum precium, vt etiam
obſeruauit *Fulgoſ. in d. l. fin. num. 1. Roman. in d.*
l. ſi quis arbitratu. num. 12. in fin. ff. de verb. oblig.
Curt. Iun. conſ. 36. num. 13. in princip. Pancirol.
conſ 34. num. 2.
4 Quæ Conſtitutio † *l. finalis*, quemadmodùm ſin-
gularis communiter dicitur à ſcribentibus ibidem,
& præſertim à *Caſtrenſ. num. 1.* & tanquàm egre-
gius textus multùm extollitur à *Mozz. de empt. &*
vendit. tit. de ſubſtantial. empt. num. 25. Ita, &
ſumma, cùm ratione videtur edita, nempè quia pre-
5 cium † eſt de ſubſtantia contractus venditionis, vt
inquit, *I. C. in l. pacta conuenta, ff. de contraben.*
empt. ibi, *emptionis ſubſtantia conſiſtit ex precio.*
l. 2. ff. eodem, l. empti fides, C. de contraben. empt. &
quidem certum, & in quantitate determinatum,
§. precium, § item precium, Inſtitut. de empt. &
vend. & notat *Bald. in l. in vendentis, num. 4. & 6.*
6 vbi, quod in hoc † conſiſtit eſſentia, & radix origi-
nalis contractus, *Surd, conſ. 225. num. 9. & 572.*
num. 8. Et idcò non appoſito dicto precio, non dici-
7 tur contractus poſitus in eſſe perfecto, & tanquàm
defecta ſubſtantia ſuſtineri non poteſt, vt notant
communiter *DD. in d. l. fin. C. de contraben. empt.*
Gabr. conſ. 64. num. 3. lib. 1. Cornaz. deciſ. 9. nu. 4.
Laſart. de decim. vendit. cap. 2. ſub num. 19. vbi,
8 quod hoc caſu † non poteſt dici, contractam fuiſſe
venditionem, *Molin. de contract. diſp. 337. nu. 9.*
Et hæc venditio facta pro precio declarando, cenſe-
9 tur † conditionalis, ideſt, ſi ſequatur declaratio præ-
dictorum, qui fuerunt electi, qua conditione non
purificata, contractus non deducitur in eſſe, *Caſtr.*
in d. l. fin. in fin. Fulgoſ. ante num. 1. Ruin. in
l. ſi quis arbitratu, num. 28. ff. de verb. obligat. &
10 *ibidem Soccin. Iun. num. 24.* vbi, quod talis † con-
ditio inducit formam ſpecificam, implendam per
electum, non per alium, *Aretin. conſ. 108. num. 1.*
Rimin. Sen. conſ. 83. num. 3. 10. & 11. Soccin. Sen.
conſ. 44. num. 9. lib 1. Gabr. conſ. 64. num. 4. lib. 1.
11 qui negat, vẽditorem ante conditionis † euentum,
vllo modo dici obligatum, *Manent. conſ. 25. nu. 14.*
lib. 1. D. Fachin. conſil. 3. num. 5. lib. 2. Pancirol.
conſ 34 num. 4. & 5. conſ 177. num. 11. & 14. &
fuit dictum in *Fauentina Pecuniaria 31. Ianuarij*
1620. *coram Eminentiſſ. D. Cardinali Pamphilio.*
Et ſic dum ob defectum conditionis non eſt orta
vlla obligatio, aut actio, conſequenter, nec implo-
12 rari poteſt † officium Iudicis, quia non adeſt actio,
cui habeat deſeruire, & per quod poſſit fieri taxa-
tio precij, loco Peritorum non declarantium, vt ap-
poſitè ſcripſit *Caſtrenſ. in l. fin. num. 1. verſ. ſi au-*
tem nullo modo, C. de contrahent empt. & antea di-
xerat *Bart. in l. ſi quis arbitratu, num. 1. & ibidem*
Ruin. num 16. & 31. Roman. num. 13. verſ. & di-
uerſitatis ratio, Opizon. nu. 35. Soccin. Iun. nu. 32.
ff. de verb. oblig. Pancir. conſ. 177. n. 12. Cenſeturq;
13 in dubio † electa induſtria perſonarũ, & eorum pru-
dentia, integritas, & amor, quibus confiſi contra-
hentes in eorum arbitrium remiſerunt declaratio-
nem precij, vt tradunt *Soccin. Iun. in l. ſi quis ar-*
bitratu, num. 26. Ruin. num. 15. ff. de verb. oblig.
Menoch. de arbitr. Iudic. caſ. 68. num. 11. & 12.
& conſ. 93. num. 3. & 4. Nicol. Moron. de fid. tregu.
14 *& pac. quæſt. 92 num. 3.* Vnde ab ijs non eſt † re-
cedendum, nec recurritur ad arbitrium boni viri, in
quem tranſire non poteſt animus, & iudicium arbi-
trorum, in quo ſubſtantia declarationis, conſiſtit, iu-
xtà tradita per *Bald. conſ. 296. num. 1. lib. 1. Nicol.*
Moron. de fid. tregu. & pac. d. quæſt. 92. num.
4. & 5.
15 Imò, & ipſi Arbitri † nolentes arbitrari, nec etiã
cogi poſſunt ad arbitrandum, dum non acceptarunt
arbitrium, vt notat *Bald. in d. l. fin. num. 29. Cyn.*
in 5. quæſt. Angel. in verſ. in gloſ. fin. Salyc. nu. 5.
C. de contrab. empt. & hoc infert *text. in d. l. fin.*
ibi, *ſi Aeſtimator noluerit &c.* in quo nec contra-
16 dicit *Card.* † *Mantic. deciſ. 135. in contrarium*
allegata, loquitur enim, quando iàm Periti declara-
uerat,

uerant, & agebatur, vt Tertium eligerent ſtante
eorum diſcordia.
Et demum huiuſmodi recurſum ſignanter reſpuit
Iuſtinianus in dicta l. finali, *C. de contrahenda*
17 *emptione*, ibi, † *nulla coniectura in poſterum ſer-
uanda, vtrùm in perſonam certam, an in boni viri
arbitrium reſpexerint contrahentes, venditio pro
nihilo habeatur*; quaſi interpretata per Imperato-
rem contrahentium voluntate, quod non ſequuta
18 declaratione † precij in conditione poſita, & præ-
cisè facienda per tales amicos, ipſi nō vendidiſſent,
nec emiſſent. Quod præſertim dicendum eſt in ca-
ſu præſenti, vbi hanc definitionem precij ab illis fa-
ciendam, partes conditionem dixerunt, ibi, *etiam
non adimpleta conditione, circa æſtimationem
faciendam*.
Quibus non obſtant plura obiecta, & limitatio-
nes, quæ ad *d. l. finalem*, obijciebantur pro Ven-
turinis.
Et primò, quod declaratio precij non fuerit col-
lata in perſonas nominatas ſimpliciter, & abſolutè,
19 † ſed tanquàm in homines Peritos, vnde illis recu-
ſantibus æſtimare, recurrendum ſit ad alios Peritos
ab ipſis contrahentibus, vel à Iudice eligendos,
iuxta tradita per *Soccin. Sen. in l. ſi quis arbitratu,
num. 25. & 26. ff. de verb. oblig.* Hoc enim in fa-
cto non iuſtificatur, licèt enim appellentur Periti,
iniunctum tamen eſt illis, vt menſurationem præ-
mittant, & ex alijs depræhenditur propriè non eſſe
Peritos, ſed Arbitratores precij. Et quicquid ſit
de hoc, certum eſt ipſis Roſato, & Guidonio fuiſſe
remiſſa ſubſtantialia contractus, nempè certitudi-
nem precij, circa quod, non eſt recedendum à iudi-
cio perſonæ electæ ex rationibus ſupra deductis.
20 Et *Soccinus* in loco † prææallegato, non videtur ſibi
conſtans dum ſub eodem *num. 25.* loquitur de qua-
litate, non de ſubſtantia contractus remiſſa arbitrio
21 tertij, & in fine numeri, ait in iudicando non † eſſe
recedendum à communi opinione, & deducta per
ipſum eſſe pulchra in diſputando. Veraquè eſt, &
debet intelligi doctrina *Soccini* (quàmuis aliqui
etiam in hoc diſſentiant) quando remiſſum fuit ali-
quid accidentale contractus in arbitrium tertij, vt
puta menſuratio, præſtatio fideiuſſorum, liquidatio,
22 & ſimilia, tunc enim contractus † cum ſit perfe-
ctus, ſemper valet, & remiſſio huiuſmodi qualitatis
accidentalis, quæ nō ſubſtantiat, nec de ſubſtantiat
contractum, vt inquit *Salycet. in hac l. fin. num. 4.
verſ. opponoq. & num. 5.* rectè per Iudicem poteſt
explicari, quaſi ad ipſum, iuris intellectu, tanquàm
23 ad bonum virum referatur remiſſio. † Ita procedi,
text. in l. hac venditio, ff. de contrahen. empt. &
notat *gloſ. in l. in vendentis, C. eodem, & ibidem
notat Alberic. verſ. Prædicta vera ſunt, Salycet.*
24 *num.* 8. ſubdens rationem, quod cum † ſubſtantia
contractus non deficiat, adeſt aliquid fundamenta-
liter ſufficiens pro implorando Iudicis officio ad
arbitramentum faciendum ſuper accidentali, idem
*Salycet. in hac l. fin. num. 4. & 5. Bald. num. 8. Ca-
ſtrenſ. num. 4. & in l. ſi quis arbitratu, num. 6. vbi,
& Roman. num. 9. Ruin. num. 28. Alciat. num. 25.
ff. de verb. oblig. Curt. Iun. conſ. 36. num. 1. Me-
noch. conſ. 93. num. 41. Card. Mant. de tacit lib. 2.
tit. 1. num.* 34. & benè declarat, atquè ita interpræ-
tatur doctrinam *Soccin. Anton. Queta conſ. 89. n. 2.
& ſeqq. Valaſcb. de iur. emphit. quæſt. 11. num.* 11.
25 vbi quod recurritur † ad Iudicem ſolùm, quando
aliquid, nempè appendix, ſeù acceſſorium, non
autem ſubſtantiale contractus fuit remiſſum arbi-
trio tertij.
Secundò non obſtat, quod dominium fuerit trāſ-
26 latum in Stephanuccios, & ideò † cum res non ſit
integra, & contractus ab altera partium ſit imple-
tus, recurrendum ſit ad arbitrium boni viri, nempè
ad Iudicem, qui arbitretur, *Caſtrenſ. in l. ſi merces.
nu. 3. ff. lo. ati, Alciat. in l. ſi quis arbitratu, nu. 27.
ff. de verb. oblig. Gabr. conſ. 64. num. 7. verſ. ſed
recurri, & adiri lib. 1. Pariſ. conſ. 132. num. 13.
14. & 15. lib. 4.* qui ponderant hanc tranſlationem
dominij.
27 Quoniam, miſſo hanc opinionē *Caſtrenſis* † pe-
riculoſam appellari ab *Alba. conſ. 251. nu. 34. verſ.
Huic fundamento*, Aduertebant Domini *Baldum
in hac l. fin. num. 11. C. de contrahen. empt.* pone-
re caſum, in quo fuerat deuentum ad traditionem
rei, & tamen concludit venditionem reſolui, ſi Ar-
28 bitrer non declarauit precium, † qui loquitur etiam
in fortioribus terminis, nempè vbi aliqua pars pre-
cij fuerat ſtatuta à contrahentibus, & reſiduum
fuerat remiſſum declarationi Arbitri, & *Bald. ſequi-
tur Caſtrenſ. in l. ſi quis arbitratu, num. 6. Roman.
num. 11. & 13. de verbor. oblig.* Et re vera tranſ-
29 latio dominij, ac poſſeſſionis † recepit declaratio-
nem, & reſtrictionem ab ipſo contractu, cui adijci-
tur, vnde ſi contractus iſte eſt conditionalis, quate-
nùs ſequatur declaratio Arbitri, conditionalis etiā
erit ipſa tranſlatio dominij, & poſſeſſionis, & ſic erit
dominium reſolubile, iuxta tradita per *Rot. deciſ.
694. num. 9. par. 1. recent.* nec nouum eſt, domi-
30 nium, † vel poſſeſſionem reſolubiliter transferri
poſſe, *l. 1. 2. & 3. C. de donat. quæ ſub. mod. l. fin.
C. de legat. Fabian. à Mont. de empt. & vend. q. 5.
principal. num. 41. in fin. Card. Mantic. de tacit.*
31 *lib. 4. tit. 3. num. 33.* Præſertim in venditione, † quę
fit per modum dationis inſolutum, *gloſ. in l. qui à
debitore, verbo, obligatum, ff. qui potior. in pignor.
hab. afflict. deciſ. 8. nu. 1. & deciſ 16. num 3. vbi
etiam Vrſill. in additione*, Doctoreſq; ſuperiùs alle-
gati, & iura per eos ponderata loquuntur, quando
contractus eſt perfectus, & deinde accidentaliter
remittitur in arbitrium tertij diminutio, ſeù additio
precij, iam inter partes ſtatuti, vt ſi poſt perfectam
venditionem remittatur in arbitrium tertij altera-
tio precij, ſi fundus reperiatur emphyteoticus, vel
aliter ſeruitutis oneri obnoxius, ita loquitur *Ca-*
32 *ſtrenſ.* † *& Alciat. in locis præallegatis*, in quem
ſenſum intelligenda ſunt etiam deducta per *Pariſ.
d. conſ. 132. lib. 4. Gabr. conſ. 64. lib. 1.* quemad-
modùm ita intelligit *Anton. Quet. d. conſ. 89. nu. 4.
& per tot.* In caſu autem præſenti tota ſubſtantia
precij, & abſolutè, non autem in certo aliquo caſu,
collata fuit in arbitrium tertij, & ampliùs etiam
Venturini dominium ſibi reſeruarunt ſuper prædijs
venditis vſquè ad integram ſolutionem precij, &
ſic res videtur adhuc integra, & cōtractus à neutra
parte impletus; Sed quatenùs etiam res non eſſet
integra, ſed ſequuta traditio rei, & tranſlatum
dominium, non inde ſequeretur validitas contractus

Digitized by Google

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perficitur, conſenſu, re, & precio, *l. conſenſu, ff. de action. & oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.* & traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſfert dominium, vt inquit *Valaſcb. de Iur. emphyt. quæſt. 11. ſub num. 14.* nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem venditionis, iuxta tradita per *Alex. in l. ſi quis arbitratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig. Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4. num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim, Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5.* & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionē precij, venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat *Salycet. in l. fin. ſub num. 7. C. de contraben. empt.* & mox deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † declaratione precij, ſi tamen fuit tradita res, contractus venditionis tranſeat in contractum innominatum, quaſi fuerit dictū, trado rem, vt tradas mihi precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præſcriptis verbis, vt docuit *Azo in ſumma in tit. locati num. 1. verſ. nota tamen*, quam doctrinam multùm extollit, *Bald. in l. cōtractus num. 16. verſ. modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen. conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1. Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ 4. num. 5.*

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 tra † voluntatem contrahentium tranſire à contractu venditionis, ad contractum innominatum, dum ijdē contrahentes in Inſtrumento ſepiùs nuncuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt voluit *Crot. in l. ſtiendum num. 28. ff. de verb. oblig. Surd. deciſ. 82. num. 15. Pincl. in rubr. de reſcind. vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4. num. 26.*

39 Reſpondebant Domini theoricam † *Azonis*, & ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt traditio, ſed & perfecta exequutio totius cōtractus, fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatū, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & altera pars ſit in damno, venditor, ſeu locator poteſt agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſtimabuntur ex æquitate, *l. quoties, ff. de præſcript. verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* & hoc voluit re vera *Azo* dum dixit, dari hanc actionem expleto vſu, vel impleto facto, & ponderauit, *Rota deciſ. 88. num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet. in l. fin. num. 8. C. de contraben. empt.* idquè etiam meliùs comprobatur ex *tex. in l. ſi tibi poliendo, ff. de præſcript. verb. per Azonem* deducto, ibi enim fullo tradiderat veſtimenta munda, & farta, & ideò ne eſſet in damno precium congruum, per Iudicem debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro mercede, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter fuperlucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutionem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſeparari poterat polito, & farctio ab ipſis veſtimentis, vt benè conſiderant, *Salycet. & alij alleg. per. Surd. deciſ. 82. num. 14.* & quidem *Soccin. ſen. conſ. 44. num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 97.* ſignanter obſeruant, conſtitutum, hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locupletetur
42 cū aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs, aliter conſuli nō poteſt, & *Pincll. in rubr. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 23.* ponderat non traditionem, ſed operam, ſubſequutā facienti ius præſtare ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt per *Coſtam de remed. ſubſidiar. remed. 12.* In caſu autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori, atque emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam cum fructibus, iuxta dictum *Salyc. in l. fin. num. 7. C. de contraben. empt.* ità vt venditori competat rei vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſententia *Azonis*, atquè ità illam intelligunt, *Anton. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pincl. in rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22. Valaſcb. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4. num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17. ad fin.* vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchū diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perperam Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opinione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis temerè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in *d. l. finali*, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè conie ctuiram reijcit, an partes etiam ſenſerint de arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinationem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione repellit, vt benè per *Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine, Manent. conſ 25. num. 6. in fin. lib. 1.* Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu ſubſtantialium, vt per *Pincll. vbi ſupra, num. 22.*

Nequè dicatur cōſumptum videri precium, dum cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati, adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio prædicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis, dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, *Caſtrenſ. in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de ſolut.* & fuit reſolutum in *Romana Pecuniaria 20. Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Mirùs facit, quod partes habuerint pro perfecto contractum, dum dixerunt *titulo perfectæ venditio-*
48 *nis.* Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſentia, & ſubſtantia requirit certum precium, *l. hæc venditio, §. 1. ff. de contraben. empt. §. precium, §.*
49 *item precium, Inſtit. de empt. & vend.* partes † non potuerunt facere perfectum illum contractum, in quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex *Surd. conſ. 52. num. 69.* vbi poſt *Dec.* tradit contractus quoad

Digitized by Google

50 quoàd ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium; & applicantur deducta per
Alban. conſ. 15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.
52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
Dec. conſ. 340. *num. 4. circa med. verſ. poſtremo
Soccin. ſen. in l. ſi quis arbitratu num.* 28. *ff. de verb.
oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demùm verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis, † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin. in d. l. ſi quis ar-
bitratu num.* 37. *præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Ro-
mana de Caſtellanis* 23. *Iunij* 1631. *coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano.*
54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num.* 18. *verſ. poſtremò, Menoch. de arbitr. Iud.
quæſt.* 55. *num.* 51. *lib.* 1. *& conſ* 93. *num.* 28.
Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 98 *num.* 1. *Card.
Mantic. de tacit. lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 40. *Carbc. de
locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt.* 4.
num. 20. *&* 21. *Cephal. conſ.* 159. *Gratian. diſcept.
forenſ. cap.* 534. *num.* 15. *Rot. deciſ.* 462. *num.* 2.
55 *part.* 2. *recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil.* 93. *num.* 28. *Caror. d.
quæſt.* 4. *num.* 21. *in fin.*
56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.
de contrahen. empt.* non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria* 31. *Ianuarij* 1620.
*coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio; & in Ro-
mana Fideiuſſionis* 12. *Ianuarij* 1632. *coram R. P.
D. meo Pirouano,* licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. *de non. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum inſtituta
Canonum Principum conſtitutionibus adiuuã-
tur, & notat. ibid. Io. Andr. num.* 5. *Anchar. num.* 9.
Abb. num. 2. *Sanchez. de matrim. lib.* 1. *diſput.* 6.
num. 24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD. in
l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ.* 219.
num. 6. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 254. *num.* 9.
Decian. conſ. 36. *num.* 43. *lib.* 1. vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui cap. ... *um recurſus noui*
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, ... *vo excommu-*
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquàm enim † leges* ... *ve-
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm
ipſas,* inquit S. Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l.* 1.
C. de legib. ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum
62 † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere.*
Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num.* 15.
*ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q.* 5. *num.* 28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, neque in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ.* 33. *num.* 3. *lib.* 3. *Natt. conſ.*
200. *num.* 9.
65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-
uenta, C. de contrahen. empt.* & inquit *Decian. cõſ.*
36. *num.* 45. *lib.* 1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.*
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.* 44.
69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quoàd ſolemnitates, quoàd pœnas, quoàd
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in
70 l.* 1. *ſub num.* 16. *ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, neque rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salo-
mon. in d. l.* 1. *num.* 29. *ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.
in tract. de legib. iur. & æquit. cap.* 31. *nu.* 4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de
poteſt. legat. à latere lib.* 10. *num.* 66. & quando ius

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, *l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.*
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit *Valaſcb. de Iur. emphyt.
quaſt. 11. ſub num.* 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per *Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5.* & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionē precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat *Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contraben. empt.* & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictū, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit *Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen*, quam doctrinam
multùm extollit, *Bald. in l. cōtractus num. 16. verſ.
modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Socein. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quaſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5.*

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdē contrahentes in Inſtrumento ſępiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit *Crot. in l. ſciendum. num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quaſt. 4.
num. 26.*

39 Reſpondebant Domini theoricam † *Azonis*, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cōtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatū, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, *l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* & hoc voluit
re vera *Azo* dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, *Rota deciſ. 88.
num. 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contraben. empt.* idquè etiam
meliùs comprobatur ex *tex. in l. ſi tibi polienda, ff.
de præſcript. verb. per Azonem* deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò
nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, *Salycet. & alij alleg. per. Surd.
deciſ. 82. num.* 14. & quidem *Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quaeſt. 97.* ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cū aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nō poteſt, & *Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23.* ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutā facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet.* quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per *Coſtam. de remed. ſubſidiar. remed.* 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum *Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contraben. empt.* ità vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia *Azonis*, atquè ità illam intelligunt, *Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſcb. de Iur. emphyt. quaſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quaſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin.* vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchū
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſceſſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremūs nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in *d. l. finali*, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per *Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine,
Manent. conſ. 25. num. 6. in fin. lib. 1.* Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per *Pinell. vbi ſupra, num. 22.*

Nequè dicatur cōſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, *Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut.* & fuit reſolutum In *Romana Pecuniaria* 20.
*Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pirouano.*

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt *titulo perfectæ venditio-
48 nis*. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, *l. hac
venditio, §. 1. ff. de contraben. empt. §. precium, §.
49 item precium, Inſtit. de empt. & vend.* partes † non
potuerunt facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex *Surd.
conſ. 32. num. 69.* vbi poſt *Dec.* tradit contractus
quòad

Digitized by Google

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium; & applicantur deducta per
Alban.conſ.15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta
Dec.conſ. 340. *num.* 4. *circa med. verſ. poſtremo
Soccin.ſen.in l.ſi quis arbitratu num.28.ff.de verb.
oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demum verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis, † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin.in d.l. ſi quis ar-
bitratu num.* 37. *præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Ro-
mana de Caſtellanis* 23. *Iunij* 1631. *coram Reue-
rendiſs. D. meo Decano*.

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num.* 18. *verſ. poſtremò, Menoch.de arbitr.Iud.
quæſt.* 55. *num.* 51. *lib.* 1. *& conſ* 93. *num.* 28.
*Moron.de fid.tregu.& pac.quæſt.*98 *num.*1. *Card.
Mantic. de tacit. lib.*2. *tit.*1. *num.*40. *Carbc.de
locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt.* 4.
*num.*20. *&* 21. *Cephal. conſ.*159. *Gratian.diſcept.
forenſ. cap.* 534. *num.* 15. *Rot. deciſ.* 462. *num.* 2
55 *part.* 2. *recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil.* 93. *num.* 28. *Caroc. d.
quæſt.* 4. *num.* 21. *in fin.*

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.
de contrahen. empt.* non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria* 31. *Ianuarij* 1620.
*coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio, & in Ro-
mana Fideiuſſionis* 12. *Ianuarij* 1632. *coram R.P.
D. meo Pirouano*, licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. *de nou. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum inſtitu-
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuã-
tur, & notat.ibid.Io.Andr.num.*5. *Anchar.num.*9.
Abb. num. 2. *Sanchez. de matrim. lib.* 1. *diſput.*6.
num. 24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD.in
l.proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ.* 219.
num. 6. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 254. *num.* 9.
Decian. conſ. 36. *num.* 43. *lib.*1. vbi, quod Iudices

60 † non ſecundùm æquitatem ſui cap. ... *recurſus noui*
debent pronunciare; ſed ſecundùm eam, ... *excommu-*
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquam enim † leges ...
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm ...
ipſas*, inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l.* 1.
C. de legib. ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum*
62 † *interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere*.

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num.*15.
*ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q.*5. *num.*28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ.*33. *num.*3. *lib.*3. *Natt.conſ.*
208. *num.*5.

65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-
uenta, C. de contrahen. empt.* & inquit *Decian. cõſ.*
36. *num.*45. *lib.*1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.*
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.*44.

69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in
70 l.*1. *ſub num.*16. *ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salo-
mon. in d.l.*1. *num.*29. *ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.
in tract. de legib. iur. & æquit. cap.*31. *nu.*4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de
poteſt. legat. à later. lib.* 10. *num.*66. & quando ius

Ee 2 quæſi-

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit Valaſch. de Iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num. 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5. & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionē precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt. & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictū, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen, quam doctrinam
multùm extollit, Bald. in l. cōtractus num. 16. verſ.
modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5.

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdē contrahentes in Inſtrumento ſępiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit Crot. in l. ſciendum. num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4.
num. 26.

39 Reſpondebant Domini theoricam † Azonis, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cōtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatū, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. & hoc voluit
re vera Azo dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, Rota deciſ. 88.
num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt. idquè etiam
meliùs comprobatur ex tex. in l. ſi tibi poliendā, ff.
de præſcript. verb. per Azonem deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò
nē eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, Salycet. & alij alleg. per Surd.
deciſ. 82. num. 14. & quidem Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cū aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nō poteſt, & Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23. ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutā facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet. quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per Coſtam de remed. ſubſidiar. remed. 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contrahen. empt. itā vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia Azonis, atquè itā illam intelligunt, Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin. vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchū
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in d. l. finali, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine,
Manent. conſ. 25. num. 6. in fin. lib. 1. Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per Pinell. vbi ſupra, num. 22.

Nequè dicatur cōſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut. & fuit reſolutum in Romana Pecuniaria 20.
Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pironano.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt titulo perfectæ venditio-
48 nis. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, l. hæc
venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.
49 item precium, Inſtit. de empt. & vend. partes † non
potuerunt facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex Surd.
conſ. 52. num. 69. vbi poſt Dec. tradit contractus

quòad

50 quoad ſubſtantialia † non poſſe regulari à voluntate contrahentium; & applicantur deducta per *Alban. conſ. 15. num.* 12. & implicat contradictionem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſdem contractus, nempè certitudinem precij, in Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit facienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta, *Dec. conſ. 340. num. 4. circa med. verſ. poſtremo Soccin. ſen. in l. ſi quis arbitratu num. 28. ff. de verb. oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demùm verum eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, & deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis, † eò quod per venditionem conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni puræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram, & liberam, vt benè declarat *Ruin. in d. l. ſi quis arbitratu num. 37. præſertim in verſ. ſed quid erit tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Romana de Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitratu num. 18. verſ. poſtremò, Menoch. de arbitr. Iud. quæſt. 55. num. 51. lib. 1. & conſ 93. num. 28. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 98 num. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 40. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4. num. 20. & 21. Cephal. conſ. 159. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 534. num. 15. Rot. deciſ. 462. num. 2.*
55 *part. 2. recent.* quæ æquitas Canonica † in terris Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana, vt per *Menoch. d. conſil. 93. num. 28. Caroc. d. quæſt. 4. num. 21. in fin.*

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C. de contrahen. empt.* non poſſe applicari hanc æquitatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Rota in Fauentina Pecuniaria 31. Ianuarij 1620. coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio; & in Romana Fideiuſſionis 12. Ianuarij 1632. coram R. P. D. meo Pirouano,* licèt in vtraquè deciſione ageretur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſumma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionalibus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum faciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum, eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis, *cap. 1. de nou. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum inſtituta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuantur, & notat. ibid. Io. Andr. num. 5. Anchar. num. 9. Abb. num. 2. Sanchez. de matrim. lib. 1. diſput. 6. num. 24.* Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD. in l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ. 219. num. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 254. num. 9. Decian. conſ. 36. num. 43. lib. 1.* vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui cap. ... recurſus noui debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, ... excommu-
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquam enim † leges ... inſtitutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundum ipſas,* inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religione, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l. 1. C. de legib.* ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum*
62 † *interpoſitam interpretationem nobis ſolis, & oportet, & licet inſpicere.*

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt clarius appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Domini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta declaratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num. 15. ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. & vend. q. 5. num. 28.* Sed ex voluntate partium, quæ conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſequatur declaratio per illam perſonam, cuius iudicium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè intellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura conditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contraria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. & demonſtr. Ruin. conſ. 33. num. 3. lib. 3. Natt. conſ. 206. num. 5.*

65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta, & conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis extendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta conuenta, C. de contrahen. empt.* & inquit *Decian. cõſ. 36. num. 45. lib. 1.* quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſequimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpianus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.* & expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* & facit *Decian. vbi ſupra num. 44.*

69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iuris rigore quoad ſolemnitates, quoad pœnas, quoad quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in*
70 *l. 1. ſub num. 16. ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè relaxat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen rationi conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salomon. in d. l. 1. num. 29. ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet. in tract. de legib. iur. & æquit. cap. 31. nu. 4.* Hincquè ſit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſenti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de poteſt. legat. à later. lib. 10. num. 66.* & quando ius

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, *l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.*
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit *Valaſch. de Iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num.* 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per *Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5.* & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionẽ precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat *Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt.* & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictũ, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit *Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen*, quam doctrinam
multùm extollit, *Bald. in l. cõtractus num. 16. verſ.
modò quæritur*, *C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ 4. num. 5.*

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdẽ contrahentes in Inſtrumento ſæpiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit *Crot. in l. ſciendum. num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4.
num. 26.*

39 Reſpondebant Domini theoricam † *Azonis*, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cõtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatũ, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, *l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* & hoc voluit
re vera *Azo* dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, *Rota deciſ. 58.
num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt.* Idquè etiam
meliùs comprobatur ex *tex. in l. ſi tibi polienda, ff.
de præſcript. verb.* per *Azonem* deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & farta, & ideò
nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter fuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, *Salycet. & alij alleg. per. Surd.
deciſ. 82. num. 14.* & quidem *Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97.* ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cũ aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nõ poteſt, & *Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23.* ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutã facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet.* quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per *Coſtam. de remed. ſubſidiar. remed.* 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum *Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contrahen. empt.* ità vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia *Azonis*, atquè ità illam intelligunt, *Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin.* vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchũ
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in *d. l. finali*, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per *Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine,
Manent. conſ 25. num. 6. in fin. lib. 1.* Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per *Pinell. vbi ſupra, num. 22.*

Nequè dicatur cõſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, *Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut.* & fuit reſolutum in *Romana Pecuniaria* 20.
*Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pirouano*.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt *titulo perfectæ venditio-*
48 *nis*. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, *l. hæc
venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.*
49 *item precium, Inſtit. de empt. & vend.* partes † non
potuerunt facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex *Surd.
conſ. 52. num. 69.* vbi poſt *Dec.* tradit contractus
quòad

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium; & applicantur deducta per
Alban.conſ.15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.
52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
*Dec.conſ. 340. num. 4. circa med. verſ. poſtremo
Soccin.ſen.in l.ſi quis arbitratu num.28.ff.de verb.
oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demum verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis; † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin.in d.l.ſi quis ar-
bitratu num. 37. præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Ro-
mana de Caſtellanis* 23. *Iunij* 1631. *coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano.*
54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num.*18. *verſ. poſtremò, Menoch.de arbitr.Ind.
quæſt.* 55. *num.* 51. *lib.* 1. *& conſ* 93. *num.* 28.
*Moron.de fid.tregu. & pac.quæſt.*98 *num.*1.*Card.
Mantic. de tacit. lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 40. *Caroc.de
locat. tit. de progreß. & accident. locat. quæſt.* 4.
num. 20. *&* 21. *Cephal. conſ.*159. *Gratian.diſcept.
forenſ.cap.* 534. *num.* 15. *Rot. deciſ.* 462. *num.* 21.
55 *part.* 2. *recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil.* 93. *num.* 28. *Caroc. d.
quæſt.* 4. *num.* 21. *in fin.*
56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.
de contraben. empt.* non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria* 31. *Ianuarij* 1620.
*coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio, & in Ro-
mana Fideiuſſionis* 12. *Ianuarij* 1632. *coram R.P.
D. meo Pirouano,* licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. *de nou. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum inſtitu-
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuã-
tur, & notat.ibid.Io.Andr.num.*5. *Anchar.num.*9.
Abb. num. 2. *Sanchez. de matrim. lib.* 1. *diſput.*6.
num. 24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD.in
l.proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ.* 219.
num. 6. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 254. *num.* 9.
Decian. conſ. 36. *num.* 43. *lib.*1. vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui cap... *...um recurſus noui*
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, *...uo excommu-*
61 ge ſcripta deducitur, *poſtquam enim † leges...
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecund... ve
ipſas,* inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l.* 1.
C. de legib. ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum
62 † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere.*
Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
rius appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l.ſi quis arbitratu. num.*15.
*ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q.* 5. *num.*28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ.*33. *num.*3. *lib.*3. *Natt.conſ.*
206. *num.*5.
65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni; tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-
uenta, C. de contraben. empt.* & inquit *Decian.cõſ.*
36. *num.*45. *lib.*1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-
nus in l.ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.*
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.*44.
69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar.Salomon. in
70 l.*1. *ſub num.*16. *ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar.Salo-
mon. in d.l.*1. *num.*29. *ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.
in tract. de legib. iur. & æquit.cap.*31. *nu.*4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de
poteſt. legat. à later. lib.*10. *num.*66. & quando ius

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium, & applicantur deducta per
Alban.conſ.15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
*Dec.conſ. 340. num. 4. circa med. verſ. poſtremo
Soccin.ſen.in l.ſi quis arbitratu num.28.ff.de verb.
oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demum verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis; † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vnde
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin.in d.l. ſi quis ar-
bitratu num. 37. præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Ro-
mana de Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram Reue-
rendiſs. D. meo Decano.*

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de æquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num.18. verſ. poſtremò, Menoch.de arbitr.Iud.
quæſt. 55. num. 51. lib. 1. & conſ 93. num. 28.
Moron.de fid.tregu. & pac.quæſt.98 num.1.Card.
Mantic. de tacit. lib.2. tit.1. num. 40. Caroc.de
locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 20. & 21. Cephal. conſ.159. Gratian.diſcept.
forenſ. cap. 534. num. 15. Rot. deciſ. 462. num. 2.
55 part. 2. recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſiæ præferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil. 93. num. 28. Caroc. d.
quæſt. 4. num. 21. in fin.*

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.
de contrahen. empt.* non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria 31. Ianuarij 1620.
coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio; & in Ro-
mana Fideiuſſionis 12. Ianuarij 1632. coram R.P.
D. meo Pirouano,* licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. de nou. oper. nunciat. ibi *ſacrorum inſtitu-
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuan-
tur, & notat.ibid.Io.Andr.num.5. Anchar.num.9.
Abb. num. 2. Sanchez. de matrim. lib. 1. diſput.6.
num. 24.* Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD.in
l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ. 219.
num. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 254. num. 9.
Decian. conſ. 36. num. 43. lib.1.* vbi, quod Iudices

60 † non ſecundùm æquitatem ſui cap. ... *um recurſus noui*
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, ... *excommu-*
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquàm enim † leges ... con-
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecund... ve-
ipſas,* inquit S. Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l. 1.
C. de legib.* ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum
62 † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere.*

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
rius appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num.15.
ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q.5. num.28.* Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ.33. num.3. lib.3. Natt.conſ.
208. num.5.*

65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-
uenta, C. de contrahen. empt.* & inquit *Decian. cõſ.
36. num.45. lib.1.* quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.*
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.44.*

69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formolas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in
70 l. 1. ſub num. 16. ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salo-
mon. in d.l.1. num.29. ff. de Iuſt. & Iur. Bolog net.
in tract. de legib. iur. & æquit. cap.31. nu.4.* Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de
poteſt. legat. à latere lib. 10. num.66.* & quando ius

 quaſi-

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit Valaſch. de Iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num. 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5. & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutioně precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt. & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictũ, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen, quam doctrinam
multùm extollit, Bald. in l. cõtractus num. 16. verſ.
modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5.

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdě contrahentes in Inſtrumento ſępiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit Crot. in l. ſciendum, num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4.
num. 26.

39 Reſpondebant Domini theoricam † Azonis, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cõtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatũ, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. & hoc voluit
re vera Azo dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, Rota deciſ. 88.
num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt. idquè etiam
meliùs comprobatur ex tex. in l. ſi tibi poliendã, ff.
de præſcript. verb. per Azonem deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò
nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, Salycet. & alij alleg. per Surd.
deciſ. 82. num. 14. & quidem Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cũ aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nõ poteſt, & Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23. ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutã facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet. quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per Coſtam de remed. ſubſidiar. remed. 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contrahen. empt. ità vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia Azonis, atquè ità illam intelligunt, Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin. vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchũ
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in d. l. finali, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine,
Manent. conſ. 25. num. 6. in fin. lib. 1. Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per Pinell. vbi ſupra, num. 22.

Nequè dicatur cõſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut. & fuit reſolutum in Romana Pecuniaria 20.
Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pirouano.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt titulo perfectæ venditio-
48 nis. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, l. hæc
venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.
49 item precium, Inſtit. de empt. & vend. partes † non
potuerunt facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex Surd.
conſ. 52. num. 69. vbi poſt Dec. tradit contractus
quòad

Digitized by Google

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium; & applicantur deducta per
*Alban.conſ.*15. *num.* 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
Dec.conſ. 340. *num.* 4. *circa med. verſ. poſtremo*
*Soccin.ſen.in l.ſi quis arbitratu num.*28.*ff.de verb.*
oblig. Quoniam dictum *Decij*, tunc demùm verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis; † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin.in d.l. ſi quis ar-*
bitratu num. 37.*præſertim in verſ. ſed quid erit*
tunc, ff. de verb. oblig. & conferunt deducta in *Ro-*
mana de Caſtellanis 23. *Iunij* 1631. *coram Reue-*
rendiſs. D. meo Decano.

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-*
*tu num.*18. *verſ. poſtremò, Menoch.de arbitr.Iud.*
*quæſt.*55. *num.* 51. *lib.* 1. *& conſ* 93. *num.* 28.
*Moron.de fid.tregu.& pac.quæſt.*98 *num.*1.*Card.*
*Mantic. de tacit. lib.*2. *tit.*1. *num.* 40. *Caroc.de*
locat. tit. de progreſſ.& accident. locat. quæſt. 4.
num. 20. *&* 21. *Cephal.conſ.*159. *Gratian.diſcept.*
forenſ.cap. 534. *num.* 15. *Rot. deciſ.* 462. *num.* 2.
55 *part.* 2. *recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil.* 93. *num.* 28. *Caroc. d.*
quæſt. 4. *num.* 21. *in fin.*

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.*
de contraben. empt. non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-*
ta in Fauentina Pecuniaria 31. *Ianuarij* 1620.
coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio, & in Ro-
mana Fideiuſſionis 12. *Ianuarij* 1632. *coram R.P.*
D. meo Pirouano, licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. *de non. oper. nunciat.* ibi *ſacrorum inſtitu-*
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuã-
*tur, & notat.ibid.Io.Andr.num.*5. *Anchar.num.*9.
Abb. num. 2. *Sanchez. de matrim. lib.* 1. *diſput.*6.
num. 24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD.in*
l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ. 219.
num. 6. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 254. *num.* 9.
Decian. conſ. 36. *num.* 43. *lib.*1. vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariã
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex le-
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquàm enim † leges conſti-*
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm
ipſas, inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l.* 1.
C. de legib. ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum*
62 † *interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &*
oportet, & licet inſpicere.

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu num.*15.
ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
*vend. q.*5. *num.*28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &*
*demonſtr. Ruin. conſ.*33. *num.*3. *lib.*3. *Natt. conſ.*
200. *num.* 5.

65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-*
uenta, C. de contraben. empt. & inquit *Decian. cõſ.*
36. *num.*45. *lib.*1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-*
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.*44.

69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in*
70 *l.*1. *ſub num.* 16. *ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salo-*
*mon. in d.l.*1. *num.*29. *ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.*
*in tract. de legib. iur. & æquit. cap.*31. *nu.*4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de*
*poteſt. legat. à later. lib.*10. *num.*66. & quando ius

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit Valaſch. de Iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num. 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5. & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionẽ precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt. & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictũ, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen, quam doctrinam
multùm extollit, Bald. in l. cõtractus num. 16. verſ.
modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ 4. num. 5.

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdẽ contrahentes in Inſtrumento ſępiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit Crot. in l. ſciendum. num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4.
num. 26.

39 Reſpondebant Domini theoricam † Azonis, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cõtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatũ, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. & hoc voluit
re vera Azo dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, Rota deciſ. 88.
num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt. Idquè etiam
meliùs comprobatur ex tex. in l. ſi tibi polienda, ff.
de præſcript. verb. per Azonem deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò
nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, Salycet. & aly alleg. per. Surd.
deciſ. 82. num. 14. & quidem Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cũ aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nõ poteſt, & Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23. ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutã facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet. quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per Coſtam de remed. ſubſidiar. remed. 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contrahen. empt. itá vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia Azonis, atquè itá illam intelligunt, Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin. vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchũ
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in d. l. finali, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine,
Manent. conſ. 25. num. 6. in fin. lib. 1. Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per Pinell. vbi ſupra, num. 22.

Nequè dicatur cõſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut. & fuit reſolutum In Romana Pecuniaria 20.
Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pirouano.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt titulo perfectæ venditio-
48 nis. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, l. hac
venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.
49 item precium, Inſtit. de empt. & vend. partes † non
potuerint facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex Surd.
conſ. 52. num. 69. vbi poſt Dec. tradit contractus
quòad

Digitized by Google

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium; & applicantur deducta per
Alban.conſ.15.num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.

52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
Dec.conſ. 340. *num.* 4. *circa med. verſ. postremo*
*Soccin.ſen.in l.ſi quis arbitratu num.*28.*ff.de verb.*
oblig. Quoniam dictum Decij, tunc demùm verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis; † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin.in d.l. ſi quis ar-*
bitratu num. 37. *præſertim in verſ. ſed quid erit*
tunc, ff. de verb. oblig. & conferunt deducta in *Ro-*
mana de Caſtellanis 23. *Iunij* 1631. *coram Reue-*
rendiſs. D. meo Decano.

54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin.ſen.l.ſi quis arbitra-*
*tu num.*18. *verſ.poſtremò, Menoch.de arbitr.Iud.*
quæſt. 55. *num.* 51. *lib.* 1. *& conſ* 93. *num.* 28.
*Moron.de fid.tregu.& pac.quæſt.*98 *num.*1.*Card.*
*Mantic.de tacit.lib.*2.*tit.*1.*num.*40.*Caroc.de*
*locat.tit.de progreſſ.& accident.locat.quæſt.*4.
*num.*20.*&* 21. *Cephal.conſ.*159. *Gratian.diſcept.*
*forenſ.cap.*534.*num.*15. *Rot.deciſ.*462. *num.*21
55 *part.*2.*recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch.d. conſil.* 93. *num.* 28. *Caroc. d.*
quæſt. 4. *num.*21.*in fin.*

56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.*
de contrahen.empt. non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-*
ta in Fauentina Pecuniaria 31. *Ianuarij* 1620.
coram Eminentiſs. D. Card. Pamphilio, & in Ro-
mana Fideiuſſionis 12.*Ianuarij* 1632.*coram R.P.*
D. meo Pirouano, licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
*cap.*1.*de nou.oper.nunciat.* ibi *ſacrorum inſtitu-*
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuan-
*tur, & notat.ibid.Io.Andr.num.*5.*Anchar.num.*9.
*Abb.num.*2.*Sanchez.de matrim.lib.*1.*diſput.*6.
*num.*24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD.in*
*l.proſpexit, ff.qui & à quib. Franch.deciſ.*219.
*num.*6.*Gratian.diſcept.forenſ.cap.*254.*num.*9.
*Decian.conſ.*36.*num.*43.*lib.*1. vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariã
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex le-
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquàm enim † leges conſti-*
tuta ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm
ipſas, inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l.* 1.
C.de legib. ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum*
62 *† interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &*
oportet, & licet inſpicere.

Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin.in l.ſi quis arbitratu.num.*15.
ff.de verbor.oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
*vend.q.*5.*num.*28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &*
*demonſtr. Ruin. conſ.*33.*num.*3.*lib.*3. *Natt.conſ.*
206.*num.*5.

65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-*
uenta, C. de contrahen. empt. & inquit *Decian.cõſ.*
36.*num.*45.*lib.*1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-*
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num.*44.

69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar.Salomon.in*
70 *l.*1.*ſub num.*16.*ff.de Iuſt.& Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar.Salo-*
*mon.in d.l.*1.*num.*29.*ff.de Iuſt.& Iur.Bolognet.*
*in tract.de legib.iur.& æquit.cap.*31.*num.*4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de*
*poteſt.legat. à later.lib.*10.*num.*66. & quando ius

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, l. conſenſu, ff. de action.
& oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de
empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.
& traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit Valaſch. de Iur. emphyt.
quæſt. 11. ſub num. 14. nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem
venditionis, iuxta tradita per Alex. in l. ſi quis arbi-
tratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig.
Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident. locat. q. 4.
num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim,
Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5. & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionē precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum
fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat Salycet.
in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt. & mox
deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, con-
tractus venditionis tranſeat in contractum innomi-
natum, quaſi fuerit dictū, trado rem, vt tradas mihi
precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præ-
ſcriptis verbis, vt docuit Azo in ſumma in tit. lo-
cati num. 1. verſ. nota tamen, quam doctrinam
multùm extollit, Bald. in l. cōtractus num. 16. verſ.
modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen.
conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1.
Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit.
lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ 4. num. 5.

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum,
dum ijdē contrahentes in Inſtrumento ſæpiùs nun-
cuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt
voluit Crot. in l. ſtipulandum. num. 28. ff. de verb. oblig.
Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind.
vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4.
num. 26.

39 Reſpondebant Domini theoricam † Azonis, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt
traditio, ſed & perfecta exequutio totius cōtractus,
fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non
poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatū, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt
agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſti-
mabuntur ex æquitate, l. quoties, ff. de præſcript.
verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. & hoc voluit
re vera Azo dum dixit, dari hanc actionem expleto
vſu, vel impleto facto, & ponderauit, Rota deciſ. 88.
num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet.
in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt. Idquè etiam
meliùs comprobatur ex tex. in l. ſi tibi poliendā, ff.
de præſcript. verb. per Azonem deducto, ibi enim
fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò
nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem
debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro merce-
de, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſepa-
rari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis,
vt benè conſiderant, Salycet. & alij alleg. per. Surd.
deciſ. 82. num. 14. & quidem Soccin. ſen. conſ. 44.
num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum.
clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu.
& pac. quæſt. 97. ſignanter obſeruant, conſtitutum,
hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cū aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nō poteſt, & Pinell. in rubr. de reſcind.
vend. part. 2. cap. 1. num. 23. ponderat non tradi-
tionem, ſed operam, ſubſequutā facienti ius præſta-
re ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.
pet. quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt
per Coſtam. de remed. ſubſidiar. remed. 12. In caſu
autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori,
atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum Salyc. in l. fin. num. 7.
C. de contrahen. empt. ità vt venditori competat rei
vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſen-
tentia Azonis, atquè ità illam intelligunt, Anton.
Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in
rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22.
Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc.
de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17.
ad fin. vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchū
diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius
diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perpe-
ram Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opi-
nione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis teme-
rè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in d. l. finali, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de
arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinatio-
nem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione re-
fellit, vt benè per Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine.
Manent. conſ 25. num. 6. in fin. lib. 1. Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per Pinell. vbi ſupra, num. 22.

Nequè dicatur cōſumptum videri precium, dum
cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati,
adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio præ-
dicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro
nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, Caſtrenſ.
in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de
ſolut. & fuit reſolutum in Romana Pecuniaria 20.
Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo
Pirouano.

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto
contractum, dum dixerunt titulo perfectæ venditio-
48 nis. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, l. hæc
venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.
49 item precium, Inſtit. de empt. & vend. partes † non
potuerunt facere perfectum illum contractum, in
quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex Surd.
conſ. 52. num. 69. vbi poſt Dec. tradit contractus
quòad

Digitized by Google

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium, & applicantur deducta per
Alban. conſ. 15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.
52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta
Dec. conſ. 340. num. 4. circa med. verſ. poſtremo
Soccin. ſen. in l. ſi quis arbitratu num. 28. ff. de verb.
oblig. Quoniam dictum Decij, tunc demum verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis; † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat Ruin. in d. l. ſi quis ar-
bitratu num. 37. præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig. & conferunt deducta in Ro-
mana de Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano.
54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num. 18. verſ. poſtremò, Menoch. de arbitr. Iud.
quæſt. 55. num. 51. lib. 1. & conſ 93. num. 28.
Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 98 num. 1. Card.
Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 40. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 20. & 21. Cephal. conſ. 159. Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 534. num. 15. Rot. deciſ. 462. num. 2.
55 part. 2. recent. quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per Menoch. d. conſil. 93. num. 28. Caroc. d.
quæſt. 4. num. 21. in fin.
56 Quoniam reſpondetur in terminis, † l. finalis, C.
de contrahen. empt. non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria 31. Ianuarij 1620.
coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio, & in Ro-
mana Fideiuſſionis 12. Ianuarij 1632. coram R. P.
D. meo Pironano, licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. de non. oper. nunciat. ibi ſacrorum inſtitu-
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuan-
tur, & notat. ibid. Io. Andr. num. 5. Anchar. num. 9.
Abb. num. 2. Sanchez. de matrim. lib. 1. diſput. 6.
num. 24. Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, DD. in
l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ. 219.
num. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 254. num. 9.
Decian. conſ. 36. num. 43. lib. 1. vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariã
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex le-
61 ge ſcripta deducitur; poſtquàm enim † leges conſti-
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm
ipſas, inquit S. Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex l. 1.
C. de legib. ibi, inter æquitatem, & ius ſcriptum
62 † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere.
Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declarandã, Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num. 15.
ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q. 5. num. 28. Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ. 33. num. 3. lib. 3. Natt. conſ.
200. num. 5.
65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad venden̄, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, l. pacta con-
uenta, C. de contrahen. empt. & inquit Decian. cõſ.
36. num. 45. lib. 1. quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit Vulpia-
nus in l. ſi verò, §. interdum, ff. de ijs, qui deiecer.
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem l. final. &
facit Decian. vbi ſupra num. 44.
69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit Mar. Salomon. in
70 l. 1. ſub num. 16. ff. de Iuſt. & Iur. Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat Mar. Salo-
mon. in d. l. 1. num. 29. ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.
in tract. de legib. iur. & æquit. cap. 31. nu. 4. Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit Gambar. de
poteſt. legat. à later. lib. 10. num. 66. & quando ius

33 venditionis, † qui ex tribus ſubſtantialibus perfi-
citur, conſenſu, re, & precio, *l. conſenſu, ff. de action. & oblig. §. precium, §. item precium, Inſtit. de empt. & vend. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. nu. 1.* & traditio non ſupplet defectum circa ſubſtantiam
34 † certi precij, & tanquàm nuda à titulo non tranſ-
fert dominium, vt inquit *Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. ſub num. 14.* nec ex ea reuiuiſcere poteſt
35 contractus iàm nullus, aut purificari † conditio
declarationis precij, quæ ſuſpendit perfectionem venditionis, iuxta tradita per *Alex. in l. ſi quis arbitratu, num 4. verſ. eſt inueſtigatio, ff. de verb. oblig. Caroc. de loc. tit. de progreſſ. & accident locat. q. 4. num. 26. Surd. deciſ. 82. num. 14. verſ. tunc enim, Laſart. de decim. vendit. cap. 5. num. 5.* & in hoc
36 caſu ſuccurreretur emptori per reſtitutionē precij,
venditori per reſtitutionem rei traditæ illæſæ, cum fructibus, ſi qui fuerint percepti, vt dicebat *Salycet. in l. fin. ſub num. 7. C. de contrahen. empt.* & mox deducetur.

37 Tertiò non obſtat, quod etiam non ſequuta † de-
claratione precij, ſi tamen fuit tradita res, contractus venditionis tranſeat in contractum innominatum, quaſi fuerit dictū, trado rem, vt tradas mihi precium, & ita agi poſſe actione in factum, vel præſcriptis verbis, vt docuit *Azo in ſumma in tit. locati num. 1. verſ. nota tamen*, quam doctrinam multùm extollit, *Bald. in l. cōtractus num. 16. verſ. modò quæritur, C. de fid. inſtrum. Soccin. ſen. conſ. 44. num. 9. lib. 1. Gabr. conſ. 64. num. 2. lib. 1. Menoch. conſ. 93. num. 23. & 25. Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 2. num. 33. Nicol. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 97. Bertazzol. de clauſ. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5.*

Quoniam, vltra quod non videtur poſſe nos con-
38 trà † voluntatem contrahentium tranſire à con-
tractu venditionis, ad contractum innominatum, dum ijdē contrahentes in Inſtrumento ſępiùs nuncuparunt contractum emptionis, & venditionis, vt voluit *Crot. in l. ſciendum. num. 28. ff. de verb. oblig. Surd. deciſ. 82. num. 15. Pinel. in rubr. de reſcind. vend. par. 2. cap. 1. ſub. num. 25. in fin. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & acciden. locat. quæſt. 4. num. 26.*

39 Reſpondebant Domini theoricam † *Azonis*, &
ſequacium, procedere, quando ne dum ſequuta eſt traditio, ſed & perfecta exequutio totius cōtractus, fructus percepti, & res vſu conſumpta, itaut non poſſit ampliùs redire in priſtinum ſtatū, tunc enim,
40 ne quis locupletetur cum † aliena iactura, & alte-
ra pars ſit in damno, venditor, ſeù locator poteſt agere, ad rem, fructus, atquè vſum quanti hæc æſtimabuntur ex æquitate, *l. quoties, ff. de præſcript. verb. & l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* & hoc voluit re vera *Azo* dum dixit, dari hanc actionem expleto vſu, vel impleto facto, & ponderauit, *Rota deciſ. 88. num 24. verſ. ideò autem par. 2. diuerſ. atq. Salycet. in l. fin. num. 8. C. de contrahen. empt.* Idquè etiam meliùs comprobatur ex *tex. in l. ſi tibi poliendo, ff. de præſcript. verb.* per *Azonem* deducto, ibi enim fullo tradiderat veſtimenta munda, & ſarta, & ideò nè eſſet in damno precium congruum, per Iudicem debebat taxari, & illi erat aſſignandum pro mercede, aliàs ipſe fullo fuiſſet in damno, & alter ſuper-
lucratus fuiſſet operas fullonis, cuius indemnitati,
41 nequè aliter ſuccurri poterat, † quàm per ſolutio-
nem precij operis eiuſdem debiti, non enim ſeparari poterat politio, & ſarctio ab ipſis veſtimentis, vt benè conſiderant, *Salycet. & alij alleg. per. Surd. deciſ. 82. num. 14.* & quidem *Soccin. ſen. conſ. 44. num. 9. lib. 1. ac Bertazzol. de clauſul. Inſtrum. clauſ. 30. gloſ. 4. num. 5. Nicol. Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 97.* ſignanter obſeruant, conſtitutum, hoc eſſe tanquàm in ſubſidium, ne quis locuplete-
42 tur cū aliena iactura, & quia indemnitati alteriùs,
aliter conſuli nō poteſt, & *Pinell. in rubr. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 23.* ponderat non traditionem, ſed operam, ſubſequutā facienti ius præſtare ad iuſtam mercedem proſequendam, ſuadente
43 † id æquiſſima regula, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert.*
pet. quod eſt remedium omninò ſubſidiarium, vt per *Coſtam de remed. ſubſidiar. remed. 12.* In caſu autem præſenti commodè conſuli poteſt venditori, atquè emptori, huic reſtituendo, quicquid pro futu-
44 ro precio declarando datum fuit, † illi rem illæſam
cum fructibus, iuxta dictum *Salyc. in l. fin. num. 7. C. de contrahen. empt.* ità vt venditori competat rei vindicatio ſi extat, in quod idem verè coincidit ſententia *Azonis*, atquè ità illam intelligunt, *Anton. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 9. Pinel. in rubr. C. de reſcind. vend. part. 2. cap. 1. num. 22. Valaſch. de Iur. emphyt. quæſt. 11. num. 14. Caroc. de locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4. num. 28. Molin. de contract. diſput. 337. num. 17. ad fin.* vbi prudenter animaduertit, nequè Valaſchū diſcordare à Gomezio, prout nec etiam Gomezius diſſenſit ab Azone, nec à Pinello, quàmuis perperam Pinellus aſſerat, Gomezium diſſentire ab opinione Azonis. Siquè aliter diceremus nimis temerè eluderetur Conſtitutio Iuſtiniani in *d. l. finali*, vbi
45 expreſsè † dicit contractum nullum, omnemquè
coniecturam reijcit, an partes etiam ſenſerint de arbitrio boni viri, & admitteremus illam diuinationem, quàm ſignanter Iuſtinianus in d. ſanctione refellit, vt benè per *Surd. deciſ. 82. num. 12. in fine, Manent. conſ. 25. num. 6. in fin. lib. 1.* Et per obli-
46 quum ſuſcitaretur † venditio, aliàs nulla ex defectu
ſubſtantialium, vt per *Pinell. ubi ſupra, num. 22.*

Nequè dicatur cōſumptum videri precium, dum cenſus in ſolutum per emptorem fuerunt aſſignati, adeò vt, non videatur poſſe ſuccurri remedio prædicto reſtitutionis precij. Quoniam, cùm ab initio
47 contractus † fuerit in implicito ſtatu validitatis,
dum poſtea non arbitrantibus electis, venditio pro nihilo habetur, vtiquè cenſus reuiuiſcunt, *Caſtrenſ. in l. ſi quis aliam, num. 4. verſ. adde etiam, ff. de ſolut.* & fuit reſolutum in *Romana Pecuniaria 20. Iunij 1612. & 4. Maij 1618. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Minùs facit, quod partes habuerint pro perfecto contractum, dum dixerunt *titulo perfectæ venditio-*
48 *nis*. Quia ſi contractus † venditionis pro ſui eſſen-
tia, & ſubſtantia requirit certum precium, *l. hæc venditio, §. 1. ff. de contrahen. empt. §. precium, §.*
49 *item precium, Inſtit. de empt. & vend.* partes † non
potuerint facere perfectum illum contractum, in quo ſubſtantia contractus deficiebat, ex *Surd. conſ. 52. num. 69.* vbi poſt *Dec.* tradit contractus

quòad

Digitized by Google

50 quòad ſubſtantialia † non poſſe regulari à volun-
tate contrahentium, & applicantur deducta per
Alban. conſ. 15. num. 12. & implicat contradictio-
nem, quod partes habuerint pro perfecto con-
51 tractum, † & deindè remiſerint perfectionem eiuſ-
dem contractus, nempè certitudinem precij, in
Arbitros.
52 Quartò non obſtat, quod noua venditio † ſit fa-
cienda, cùm prima non habuerit effectum, iuxta,
*Dec. conſ. 340. num. 4. circa med. verſ. poſtremo
Soccin. ſen. in l. ſi quis arbitratu num. 28. ff. de verb.
oblig.* Quoniam dictum Decij, tunc demùm verum
eſt, quando præceſſit promiſſio pura de vẽdendo, &
deinde ſequuta fuit venditio conditionalis, ſcilicet
pro precio taxando per Titium, tunc enim Titio
recuſante taxationem facere, agitur vigore primi
53 pacti, & promiſſionis, † eò quod per venditionem
conditionalem non fuit ſatisfactum promiſſioni pu-
ræ, & liberæ, aliudquè pro alio ſolutum fuit, vndè
rectè agitur, vt aliam venditionem faciat puram,
& liberam, vt benè declarat *Ruin. in d. l. ſi quis ar-
bitratu num. 37. præſertim in verſ. ſed quid erit
tunc, ff. de verb. oblig.* & conferunt deducta in *Ro-
mana de Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram Reue-
rendiſs. D. meo Decano.*
54 Quintò & poſtremò non obſtat, quod data † hac
incertitudine precij, licet de Iure Ciuili contractus
ſit reſolutus, tamẽ de ęquitate Canonica recurratur
ad arbitrium boni viri, *Soccin. ſen. l. ſi quis arbitra-
tu num. 18. verſ. poſtremò, Menoch. de arbitr. Iud.
quæſt. 55. num. 51. lib. 1. & conſ 93. num. 28.
Moron. de fid. tregu. & pac. quæſt. 98 num. 1. Card.
Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 40. Caroc. de
locat. tit. de progreſſ. & accident. locat. quæſt. 4.
num. 20. & 21. Cephal. conſ. 159. Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 534. num. 15. Rot. deciſ. 462. num. 2.
55 part. 2. recent.* quæ æquitas Canonica † in terris
Eccleſię pręferenda eſt, etiam in materia prophana,
vt per *Menoch. d. conſil. 93. num. 28. Caroc. d.
quæſt. 4. num. 21. in fin.*
56 Quoniam reſpondetur in terminis, † *l. finalis, C.
de contrahen. empt.* non poſſe applicari hanc æqui-
tatem Canonicam, prout nec illam ſequuta eſt *Ro-
ta in Fauentina Pecuniaria 31. Ianuarij 1620.
coram Eminentiſs. D. Card. Pamphilio; & in Ro-
mana Fideiuſſionis 12. Ianuarij 1632. coram R. P.
D. meo Pirouano,* licèt in vtraquè deciſione agere-
tur de cauſis verſantibus in terris Eccleſiæ. Et ſum-
ma quidem cum ratione id factum eſt, quia hæc
57 † æquitas allegata per Venturinos, non reperitur
ſcripta, nec ideò recedendum eſt à tot ſanctionali-
bus Iuris Ciuilis, quæ hunc contractum nullum fa-
ciunt, ſi non ſequatur declaratio Arbitri, & vbi le-
58 ges † non ſunt Canonibus contrariæ iudicandum,
eſt ſecundùm leges etiam in materijs Eccleſiaſticis,
cap. 1. de non. oper. nunciat. ibi *ſacrorum inſtitu-
ta Canonum Principum conſtitutionibus adiuuã-
tur, & notat. ibid. Io. Andr. num. 5. Anchar. num. 9.
Abb. num. 2. Sanchez. de matrim. lib. 1. diſput. 6.
num. 24.* Statquè regula, quod Iuris rigor ſeruan-
59 dus eſt vbicumquè † æquitas nõ eſt ſcripta, *DD. in
l. proſpexit, ff. qui & à quib. Franch. deciſ. 219.
num. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 254. num. 9.
Decian. conſ. 36. num. 43. lib. 1.* vbi, quod Iudices
60 † non ſecundùm æquitatem ſui capitis imaginariã
debent pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex le-
61 ge ſcripta deducitur; *poſtquàm enim † leges conſti-
tutæ ſunt, non de ipſis iudicare licet, ſed ſecundùm
ipſas,* inquit *S.* Auguſtinus in libro de vera religio-
ne, hocquè ſolùm Principi conceſſum eſt, ex *l. 1.
C. de legib.* ibi, *inter æquitatem, & ius ſcriptum
62 † interpoſitam interpretationem nobis ſolis, &
oportet, & licet inſpicere.*
Quam æquitatem non eſſe admittendam, vt cla-
riùs appareat, animaduertendũ eſſe dicebant Do-
mini, nullitatem iſtius contractus, non ſequuta de-
claratione precij per Arbitros, non prouenire ſim-
63 pliciter ex incertitudine precij, † quæ incertitudo
de Iure Canonico venit regulariter per Iudicem
declaranda, *Ruin. in l. ſi quis arbitratu. num. 15.
ff. de verbor. oblig. Fabian. à Mont. de empt. &
vend. q. 5. num. 28.* Sed ex voluntate partium, quæ
conditionaliter vendiderunt, ſcilicèt quatenùs ſe-
quatur declaratio per illam perſonam, cuius iudi-
cium, probitas, & peritia fuit inſpecta, nequè in-
tellexerunt aliter ſe obligare, quàm prout æſtima-
64 tor ille arbitratus fuerit, cùm hæc † ſit natura cõ-
ditionis, vt ſub certa conditione factum, ſub contra-
ria cenſeatur infectum, *l. aliquando, ff. de cond. &
demonſtr. Ruin. conſ. 33. num. 3. lib. 3. Natt. conſ.
200. num. 5.*
65 Vndè poſtquàm Arbiter non declarauit, † vel
quia noluerit, vel quia non potuerit, & ſic defecta
eſt omnino conditio appoſita venditioni, tunc ius
aliquod quæſitum eſt venditori, ex quo libertatem
aſſequitur, nec ampliùs cogi poteſt ad vendeñ, vn-
66 dè non † æquitas, ſed iniquitas eſſet tollere pacta,
& conditiones contrahentium, ipſiſq. inuitis ex-
tendere conſenſum ad actum cõtrarium, & peruer-
67 tere contra † illorum intentionem ſubſtantialia
contractus, quod omninò nephas eſt, *l. pacta con-
uenta, C. de contrahen. empt.* & inquit *Decian. cõſ.
36. num. 45. lib. 1.* quod non ſinè captione, & diui-
68 natione contingeret, à qua, † dum æquitatem ſe-
quimur, omninò eſſe declinandum monuit *Vulpia-
nus in l. ſi verò, §. interdùm, ff. de ijs, qui deiecer.*
& expreſsè Iuſtinianus vetuit in eadem *l. final.* &
facit *Decian. vbi ſupra num. 44.*
69 Et verè æquitas verſatur † in emmolliendo Iu-
ris rigore quòad ſolemnitates, quòad pœnas, quòad
quaſdam formulas, & ſubtilitates, & relaxat etiam
verborum anguſtias, vt inquit *Mar. Salomon. in
70 l. 1. ſub num. 16. ff. de Iuſt. & Iur.* Sed † tamen
conſenſum partium, nunquàm tangit, nequè rela-
xat conditiones ab ipſis poſitas; & legibus ſcriptis
non dubijs ipſa nunquàm aduerſatur, immò illis
ſemper accedit congruè interpretando, & ſenſus
71 quidem vberiores, ac benigniores, † ſed tamen ra-
tioni conſentaneos, & non contrarios ipſis legibus
accommodando, vt eleganter explicat *Mar. Salo-
mon. in d. l. 1. num. 29. ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet.
in tract. de legib. iur. & æquit. cap. 31. nu. 4.* Hinc-
què fit, quod quando lex ſpecialiter determinat ca-
72 ſum, † prout explicitè determinat in caſu præſen-
ti, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt
legem, nunquàm licet ob æquitatem contrariam
à legis deciſione recedere, vt inquit *Gambar. de
poteſt. legat. à later. lib. 10. num. 66.* & quando ius

73 quæſitum † eſt parti, nunquàm ob æquitatem con-
uenit illud lædere, aut auferre, *Bart. in extrauag.*
ad reprimendum, verbo, videbitur, in fin. Aretin. in
l. ſi ſeruo, §. ſequitur num. 12. verſ. ex quo infer-
tur, ff. de verb. oblig. Corn. conſ. 197. num. 5. poſt
princ. verſ. & quod notat Bart. lib. 2. Felin. in cap.
ex parte il 2. num. 2. verſ. & Bart. de offic. deleg.
Afflict. deciſ. 361. num. 37. Card. Mantic. de tacit.
74 *lib. 1. tit. 7. num. 29.* cùm enim † æquitas ſit con-
gruentia quædam in principijs iuris naturalis fun-
data, vt definiuit *Bald. in l. ſi defunctus, C. de ſuis*
& legitim. & ſequuti ſunt *Mar. Salomon. in d. l. 1.*
num. 29. ff. de Iuſt. & Iur. Bolognet. d. tract. cap.
75 *21. num. 4.* Certè nihil † eſt tàm naturale, & æquũ,
quàm, vt pacta ſeruentur, *l. 1. ff. de pact. l. hoc am-*
pliùs, in fin. ff. de reg. iur. cap. 1. extra de reg. iur.
& ſic, quod non recedatur à conuentione partium
circa precij definitionem, per Arbitros electos fa-
ciendam.

Doctores verò, qui ab Informantibus pro Ven-
turinis deducebantur, non loquuntur in terminis
76 *l. finalis C. de contrahen. empt.* quæ tàm † apertè
determinat contractũ reſolui, vt non ſit locus ſub-
terfugio æquitatis, & vbi agitur de tollenda condi-
tione, appoſita à contrahentibus, & de auferendo
iure quæſito.

77 Nam ſcribentes † in *l. in vendentis, C. de con-*
trahen. empt. & alij alleg. per Gratian. diſcept. fo-
renſ. cap. 534. nu. 15. loquuntur, quando precium
fuit collatum in arbitrium alterius ex contrahenti-
bus, qui contractus ſolùm de Iure Ciuili eſt nullus,
78 quia cùm ex tali contractu † nulla videatur imponi
neceſſitas, neque ideò contrahitur obligatio, vt
tradunt *DD. in d. l. in vendentis, & notat Surd. de-*
ciſ. 82. num. 10. & conſ. 68. num. 2. & 136. n. 23.
Sed in tali caſu non reſiſtit contraria voluntas con-
trahentium, immò præſumptio eſt, quod pronior fu-
79 tura † ſit voluntas vendentis, vt potius remittatur
precium in arbitrium boni viri, & Iudicis, qui can-
didiore animo taxabit precium, quàm in arbitrium
ipſiuſmet emptoris, de cuius intereſſe agitur, &
nullitati ex diſpoſitione Iuris faciliùs derogari po-
teſt per æquitatem, quàm voluntati contrahentiũ,
cùm mitiùs agatur cum lege, quàm cum homine,
l. Celſus, ff. de arbitr. Neuizan. conſ. 2. nu. 40. Me-
80 *noch. conſ. 227. num. 34.* & † licere in caſu, *l. in*
vendentis, recurrere ad arbitrium boni viri, non
autem in caſu, *l. finalis* præciſè notauit *Opizon. in*
repetit. l. ſi quis arbitratu. nu. 53. ff. de verb. oblig.
81 *Archidiaconus verò in c. † nulli 1. q. 1. Butr. in*
c. ex parte. num. 7. de cenſ. Afflict. deciſ. 337. n. 10.
Coraſ. in l. qui liberos. num. 92. verſ. ad hæc, de rit.
nuptiar. Caph. conſ. 159. per tot. loquuntur in pro-
miſſione incerta, quæ nulla eſt, reſiſtente ſolùm Iu-
re Ciuili, *l. triticum, l. ſi ita ſtipulatus, ff. de verb.*
obligat. & notat Coraſ. loc. præalleg. n. 88. nõ au-
tem voluntate contrahentium, & ſic eadem reſpõ-
ſione tolluntur, & meritò æquitas intrat in hoc ca-
82 ſu, quia partes promittendo † triticum, aut nauim
ſimpliciter, ſed pro iuſto precio ſimpliciter, & vbi
non ſit à determinata perſona declarandum, certè
de aliquo tritico, & naui intellexerunt, & certa eſt
voluntas contrahentium ex diſpoſitione legis, ſe-
cundùm quam, Iudex ſcit quale ſit iuſtum precium,
& ſic etiam mentem contrahentium, dum ſe retu-
lerunt ad iuſtum precium, vt per *Bald. in l. 1. C. de*
commun. ſeru. manumiſſ. Roman. in l. ſi quis ar-
bitratu. num. 8. in fin. ff. de verb. oblig. Mozz. de
empt. & vend. tit. de ſubſtantial. contract. empt.
num. 27. neque hic adeſt aliqua conditio poſitiua,
quæ reſiſtat, quod ſecus eſt in terminis, *l. finalis*
83 *C. de contrahen. empt.* in quibus Iudex nõ † poteſt
ſupplere defectum conditionis poſitiuæ, nec inue-
ſtigare mentem contrahentium; dum ad particula-
rem Arbitratorum definitionem ſe retulerunt, in
quo caſu æquitas aduerſaretur voluntati partium,
quæ Aeſtimatoris certi declarationem voluerunt,
quemadmodùm è contra fauet in caſu anteceden-
ti, *l. triticum, & l. ſi ita ſtipulatus.*
84 *Soccinus autem, † Menoch. Card. Mantic. Ca-*
roc. Moron. ſuperiùs alleg. in obiect. & Rot. deciſ.
462. num. 2. par. 1. recent. loquuntur in terminis
l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. in quo caſu
præcipua eſt ratio, vt recurratur ad arbitrium boni
viri, & Iudicis, ibi enim Titius ædificauerat in do-
num Caij, promiſerat Titius demoliri, vel reſarci-
re damnum, iuxta declarationem faciendam à Sem-
pronio, vnde Sempronio non declarante, recurritur
85 ad arbitrium boni viri, † & ad Iudicem, non vigo-
re promiſſionis factæ, ſed, quia etiam circumſcripta
illa promiſſione, adhuc Titius tenebatur, vel demo-
liri, vel reſarcire damnum, & ita aderant duo fon-
tes obligationum, primus manabat ex delicto Ti-
tij, alter verò ex illius promiſſione, & ſublato ſe-
cundo, adhuc vigebat primus, nempè factum Titij,
ex quo tenebatur, vel de opere demoliendo, vel
emendatione damni: Immò in terminis etiam *d. l.*
86 *arbitratu*, † non intrare æquitatem pro recurſu ad
Iudicem, quando apparet partes habuiſſe parti-
cularem confidentiã de illo Tertio, voluit *Ruin. in*
d. l. ſi quis arbitratu. n. 15. verſ. niſi fortè dicamus.
87 Doctores demùm in † *l. ſi domus, ff. de legat. 1.*
& in l. 1. ff. de legat. ſecundo, & alij, non loquũtur
in cõtractibus, ſed in vltimis voluntatibus, in qui-
88 bus faciliùs receditur à perſona electa, † quàm in
contractibus, vt dixit *Bald. in l. fin. num. 2. C. de*
contrahen. empt. & ibi Doctor communiter, Ruin.
in l. ſi quis arbitratu. num. 21. Soccin. Iun. nu. 39.
Opizon. nu. 41. ff. de verb. oblig. Caſtill. quotid. con-
trouerſ. par. 2. cap. 6. num. 48. & 50.
89 Et ratio eſt, quia in vltimis voluntatibus † libe-
raliter verba Teſtatoris liberalitatem exercentis,
ſunt accipienda, & ſic arbitrium intelligitur pro ar-
bitrio boni viri. In contractibus verò ſtrictè agi-
90 tur, † quia contrahentes ea humanitate ſe ad inui-
cem non proſequuntur, qua Teſtator hæredem, &
legatarios proſequitur, & ſic lex æquè famulatur,
tàm contrahentium, quàm Teſtantium voluntati,
91 diuerſimodè accipiendo verba, † in Teſtatoribus
benignè ex amoris dictamine, in contrahentibus
ſtrictè, quia in his deficit hæc charitas, *ita Hug. Do-*
nell. in d. l. ſi quis arbitratu. n. 15. verſ. cõtrahẽtes.

Et ita vtraque parte informante poſt ſextam diſ-
putationem reſolutum fuit &c.

§ Confirmata fuit iſta celebris deciſio coram eodem
R. P. D. Merlino, vt habetur infra ſub die 12. De-
cembris 1633.

R.P.D.

R. P. D. MERLINO.

Arboreñ Canonicatus.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1633.

ARGVMENTVM.

Commiſſio facultatis abſoluendi, ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, contra Clericũ, cum clauſulis, renunciato priùs &c. parito iudicato, & refectis expenſis, quando non ſuffragetur, & vt dictis clauſulis dicatur ſatisfactum, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ, parito iudicato, & refectis expenſis, important conditionem.*

2 *Iuriſdictio, quando eſt conceſſa ſub conditione, ſi non doceatur de implemento conditionis perinde eſt, ac ſi nulla eſſet conceſſa iuriſdictio.*

3 *Iudices Laici, ſunt omnino incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum cauſas.*

4 *contra Clericum, qui ad Iudicem Laicum recurrit anſam præbet, vt immunitas Eccleſiaſtica violetur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali, temerè, iniuſtè, & de facto ſubijcere.*

5 *Clericus non poteſt trahi ad Iudicem Laicum cum ipſe à foro ſæculari de Iure Diuino, ante omnem conſtitutionem, exemptus ſit.*

Clericus à poteſtate Laicali exemptus eſt, non ſolum ex pluribus Conciliorum Canonibus, & Summorum Pontificum reſcriptis, ſed etiam ex Decretis diuinæ Legis. & num. 5.

6 *Libertatem Eccleſiaſticam, ſi quis violauerit, vt veniam, & abſolutionem mereatur, quid agere debeat.*

7 *Et ſi nõ ſatisfecerit violatæ iuriſdictioni mulctari debet pœna cenſurarum.*

8 *contra Recurrentes ad Iudices Laicos, ad effectum, vt non poſſint audiri, admittuntur probationes leuiores, & ſtatur ſcripturis etiam informibus.*

9 *Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſpretus eò magis inſurgit, & ex duplicatis recurſibus habitis ad Iudices Laicos contra clericum.*

10 *Verba non ſufficiunt, vbi opus eſt facto.*

11 *Affirmari non dicitur, quod factis negatur.*

12 *Recurſibus habitis ad Iudices Laicos, vt quis dicatur renunciaſſe ad effectum obtinendi abſolutionem, quid requiratur. & num. 13.*

14 *à Voluntate Principis ea, quæ pendent, an reputentur impoſſibilia.*

15 *Renunciatio verbalis, ſi ſufficeret ad effectum obtinendi abſolutionem ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, facillimè imponeretur Eccleſiaſticæ iuriſdictioni, dum illius violatores, ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferente contumacem animum, tegerent.*

16 *Obreptio, & ſubreptio ex quo oriatur.*

17 *Commiſſio facultatis abſoluendi, cum narratiua recurſus ſemel tantùm ad Iudices Laicos habiti, non ſuffragatur, dum iterùm recurſus noui fuerunt habiti, cum recurrens nouo excommunicationis vinculo innodatus ſit.*

18 *Venia minus eſt dignus is, qui poſt petitam veniam, iterum in idem crimen incidit, eandem culpam admiſit.*

DECISIO CLXXIII.

DOMINI reſponderunt Didacum non eſſe abſoluendum.

Quoniam cum à Sãctiſſimo Domino noſtro per
Breue commiſſa mihi fuerit eiuſdem abſolutio, cum
clauſulis, *Renunciato prius per Didacum attentatis in vim recurſus, parito iudicato, & refectis ex-*
1 *penſis*, quæ clauſulæ † important conditionem, *l. atteſtatore, ff. de cond. & demonſtr. Pariſ. conſ. 41.
num. 14. lib. 4. Verall. deciſ. 150. nu. 2. par. 1. Card.
Seraph. deciſ. 655. num. 4.* Dum per Didacum non
docetur de purificatione, & implemento huiuſmo-
2 di conditionum, ſuſpenſa remanet mihi † data abſoluendi facultas; & perinde eſt, ac ſi hodiè nulla
fuerit tributa iuriſdictio, *Verall. d. deciſ. 550. nu. 5.
par. 1. Rot. apud Card. Seraph. d. deciſ. 655. nu. 1.
& ſeqq. & apud Card. Mantic. deciſ. 343. nu. 1. &
coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 378. num. 1.*

De non implemento autem dictarum conditionum viſum fuit conſtare, ex eo, quia dum Petrus
Paulus inſtetit coram Vicario Arboreñ pro executione mandati Rotalis de manutenendo, idem Vicarius ſe excuſauit à munere exequendi, ob impedimentum Saluaguardiæ affixæ exiſtentis tàm in
Choro, quàm in præbenda, vt in Summario eiuſdem
Petri Pauli num. 2. vnde non amotis Saluaguardijs
non dicitur ſufficienter renũciatum recurſibus, in-
3 deq. Didacus, qui recurrendo † ad Iudices laicos
omninò incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum cauſas, *cap. ſi diligenter. de for.
compet. c. Sacerdotibus, 11. quaſt. 1.* anſam præbuit,
4 vt † Immunitas Eccleſiaſtica violaretur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali, temerè, iniuſtè, & de facto ſubijcere, atque
Clericum à foro ſæculari de iure Diuino ante om-
5 nem humanam cõſtitutionem exemptum † ad Iudicem laicalem, non citra nefas trahere præſumpſit,
nedum contra tot Conciliorum Canones, & Summorum Pontificum reſcripta, de quibus in *cap. ſolitæ. de maior. & obed. cap. deniquè 96. diſt. in cap.
Iudex laicus. de ſent. excomm. in ſexto, c. nouit. de
de Iudic.* & latiùs cumulatur per *Gratian. cauſ. 11.
q. 1. per tot.* ſed & contra tot diuinæ legis decreta
relata per eundem *Gratian. c. continua, c. relatũ,
c. Sacerdotibus, 11. q. 1. & c. futuram, 12. quaſt. 5.*
Meritò niſi priùs ſatisfaciat violatæ iuriſdictioni, &
6 † libertati Eccleſiaſticæ penitùs retractando recurſus habitos à Iudices laicos, & impedimenta per
Saluaguardias executioni mandati Rotalis præſtita, remouendo, ipſe Didacus admiſſæ culpæ veniã,
7 & abſolutionem non meretur, ſed † pœna cenſurarum ab Eccleſiaſtica diſciplina vſurpata contra recurrentes ad Iudices laicos mulctari debet, iuxta
nòt. in cap. ſi autem, & c. nihil, 11. q. 3.

Præſertim verò, quia datur aliqualis fumus, &
inditium, quòd ſecundos habuerit recurſus ad ſæcularem Magiſtratum, pro obtinenda fructuum

perceptione, de quibus quærelatum, & proceſſatum fuiſſe per acta Notarij Auditoris Cameræ conſtat, ex fide Notarij data in Summario Petri Pauli
8 num.6. & in hac materia recurrentium † ad Iudi-
ces laicos, ad effectum, vt non poſſint audiri, admittuntur leuiores probationes, & ſtatur etiam ſcripturis informibus, & copijs, *Card. Seraphin. deciſ. 1094. num.2. & 1296. num.10. Rot. deciſ. 398. n.3.*
9 *poſt 2. vol. conſ. Farin.* Vnde maior † inſurgit Ec-
cleſiaſticæ iuriſdictionis ſpretus, & eò magis denegãda eſt illi abſolutio, vt etiam conſiderauit in his terminis *Rota in Oſcen. Pœnitentiaria die 10. Aprilis 1595. coram Card. Blanchetto.*

Nõ obſtat renũciatio à recurſibus facta per Didacum, & data in eius Summario num. 1. quoniam
10 verbalis eſt illa renunciatio, verba † autem non ſuf-
ficiunt, vbi opus eſt facto, *l. non omnes, §. final. ff. de re milit. l. peculium, in princ. ff. de pecul. cap. 1. & 2. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* nec dicitur affir-
11 mari, † quod factis negatur, ideóq. non ſuffragatur
ſimplex ceſſio, ſeù renunciatio verbalis, ſed requiritur effectualis, & vera; itaut collitigans nullum habeat impedimentum pro adipiſcenda, vel retinẽ-
12 da poſſeſſione, † quemadmodùm in his terminis,
ad effectum obtinendi abſolutionem, reſpondit *Rota in Calagurritana de Brantauilla 9. Iunij 1603. coram bo. me. Card. Sacrato, & in Regien. Capella prima Iulij 1630. coram R.P.D. Pirouano*; & ſi-
13 gnanter † curandum eſſe, vt remoueãtur arma, &
inſignia regia, tollendaq. eſſe omnia impedimenta; itaut nec de iure, nec de facto nocere poſſint; dixit *Rota in Cæſaraugustana attẽtatorum coram Sarmiento*, relatam per *Lancell. de attent. c.29. nu.41. & deciſ. 503. num. 4. in fin. & 5. coram ſan. mem. Greg. XV.*

Nec enim excuſatur ab impedimento, qui remouere poteſt impedimentũ quemadmodùm in caſu præſentis Saluaguardiæ ad preces Didaci conceſſæ contrarias eiuſdem preces facilè fuiſſent reuocatæ;
14 nec ideò dicitur huiuſmodi conditio, vti † conſiſtens
in voluntate Principis impoſſibilis, prout in ſimili aptè ratiocinatur, *Natt. conſ. 50. num. 10. vſque*
15 *ad fin.* alioquin ſi verbalis ſufficeret renũciatio † fa-
cillimè imponeretur Eccleſiaſticæ iuriſdictioni, dũ illius violatores ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferentes, contumacem animum tegerent, quod tolerandum nõ eſt, vt animaduertit in ſimili *Rota in Gerunden. iuriſdictionis, & plumborum 5. Decembris 1629. & in Colonien. Monaſterij 26. Aprilis 1630. coram me*, de quo contemptu ſuſpicari plurimùm licet in caſu præſenti, ſi Didacus poſt obtentam à Sanctiſſimo commiſſionem, pro abſolutione iterùm recurſus habuit ad ſæculares iudices, de quibus ſecundis recurſibus non deſunt indicia, quibus datis, reſcriptum etiam pro habẽda abſolutione redditur ſubreptitium, quia ſi Papa ſciuiſſet, poſt obtentam per Didacum commiſſionem facultatis abſoluendi, ab eodem fuiſſe habitos nouos recurſus, & illorum vigore perceptos fructus, quos ſe non percepiſſe narrauerat, pro dicta abſolutione, non reſcripſiſſet,
16 vt abſolueretur, † indeq. oritur obreptio, & ſubre-
ptio, *Felin. in c. ſuper literis, num. 8. de reſcript. Caſſad. deciſ. 12. num. 14. de præbend. Sanch. de matrim. lib.8, diſput. 21. nu. 11. & 17. & diſput. 25. ſub nu 8. verſ. quod ſi dicas*, Dictaq. commiſſio facultatis abſoluendi Didacum, cùm narratiua recurſus ſemèl tantùm ad Iudices laicos habiti ſuf-
17 fragari non † poteſt, dum iterùm nouos habuit re-
curſus, indeq. nouo excommunicationis vinculo innodatus remanſit *ad text. in cap. cùm pro cauſa de ſent. excomm.* & ibi *Gloſ. in verb. tanquàm Butr. num.14. Panormit. num.6.* Minùs enim eſt
18 venia † dignus is, qui poſt veniam petitam iterùm
in idem crimen incidit, eandemq. culpam admiſit, *l. nemo, C. de Epiſc. aud. cum concord.*

Et ita ex defectu ſufficientis renunciationis ad recurſus, Didacum non eſſe abſoluendum, vtraque parte informante, hodiè per DD. es conclusum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Taurinen. Donationis.

Die Veneris 28. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Donatio conditionalis, àn pendente conditione poſsit reuocari, & verùm hoc caſu pendente conditione, donatio dicatur perfecta. Donatio conditionalis, quando eſt purificata conditio, àn retrotrahatur ad diem ſtipulatæ donationis.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas deducitur ex reſolutione actorum.*
2 *Acta verbaliter tantùm, & non citata parte producta, non ſunt tranſportanda.*
3 *Donatarij primi præferuntur ſecundis.*
4 *Donatio, quando eſt facta ſub conditione, tunc donatario ante euentum conditionis, nullum emolumentum, ſeù ius acquiritur.*
5 *Donatio prima, quando eſt imperfecta, rectè per ſecundam poteſt reuocari.*
6 *Donatio conditionalis, àn poſſit reuocari.*
7 *Conditio ſuſpenſiua, quando pendet, nihil ponit in eſſe.*
8 *Ex obligatione conditionali oritur ſpes conſequendi rem obligatam, & debitam in euentum purificatæ conditionis.*
9 *Obligatio, ſeu contractus conditionalis, licet ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi non poſſit.*
10 *Donatio conditionalis pendente conditione reuocari non poteſt.*
11 *Promiſſio de donando ob ſpem, & ius futuræ donationis ipſi Donatorio quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt.*
12 *Menoch. in conſ. 388. num. 34. & conſ. 92. nu. 74. declaratur, & num. 17.*
13 *Donanti eſt permiſſum reuocare donationem conditionalem, quia donatarius non agit de damno vitando, ſed de lucro captando.*
14 *Per donationem ius transfertur magis irreuocabiliter, quàm per alios contractus.*

15 Ex

15 *Ex diſpoſitione quacumquè conditionali ius quæritur, & ſpes.*

16 *De donatione reuocanda, quando tractatur agitur de damno vitando.*

18 *Cephal. in conſ. 312. & Milan. deciſ. 1. num. 66. declarantur.*

19 *Contractus conditionalis, dicitur verus, & perfectus contractus in natura ſua, vt non ſit locus pœnitentiæ.*

20 *Donatio quando eſt conditionalis, expectandus eſt euentus conditionis, nec donatarius eſt priuandus illa ſpe, in qua ei fuit ius quæſitum.*

21 *Bart. opinio in l. qui Romæ §. Flauius ff. de verb. oblig. declaratur, & num. 22. Vbi, quod iſta eius opinio, habet quamplures contradictores, & non eſt omnino tuta.*

23 *Donatio conditionalis, poſt quam fuit purificata conditio, an retrotrahatur ad diem ſtipulati contractus, & num. 24. num. 26. & num. 31.*

25 *Conditio illa dicitur caſualis, cuius euentus pendet à caſu.*

27 *Clauſula, ex nunc, pro vt ex tunc, tempus futurum retrotrahit ad præteritum, atque ad initium actus, & num. 32.*

28 *Retrotractio impeditur, quæ non fit in præiudicium iuris, tertio quæſito.*

29 *Retrotractio, numquam fit, quo ad dominium.*

30 *Cauſam ab eodem Domino, ſi duo habeant, melior conditio eſt illius, qui per traditionem rem accepit.*

33 *Clauſula, ex nunc, pro vt ex tunc, operatur, vt fiat retrotractio, etiam in caſibus, qui de ſui natura non retrotraherentur.*

34 *L. quotiès, C. de rei vindic. declaratur.*

35 *Donatarij meritò, illi ſunt præferendi, qui, & titulo, & traditione rei, ſunt anteriores.*

36 *Retrotractio fit reſpectu hypothecæ.*

37 *Retrotractio, quoad hypothecam fit, etiam in præiudicium tertij ad cuius fauorem facta eſſet alia diſpoſitio.*

38 *Conditionis implementum, ſi non fiat ob eam cauſam, ob quam impleri debet, non dicitur conditio purificata.*

39 *Debitor, ſi donet ſuo creditori, numquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi.*

40 *Clauſula, vltra, eſt incluſiua, & implicatiua præcedentium.*

Dictio, vltra, confirmat, quæ fuerunt inutiliter data, & diſpoſita, num. 40.

41 *Dictio, vltra, poſita in donatione facta à debitore creditori, excludit animus compenſandi cum debito.*

42 *Augendi voluntas nō debet operare diminutionē.*

DECISIO CLXXIV.

HIERONYMVS Vagnonus de Anno 1617. ſub die 18. Decembris donauit Monacis Sancti Bernardi annuum cēſum ſcutorum 140. percipiēdum poſt ipſius Donatoris obitum, caſu quo de illo tempore Monaci Donatarij non poſſiderēt redditus ſcutorum 800. vt in Summario Monacorum num. 1.

Deinde de Anno 1624. ſub die 22. Iunij, idem Vagnonus donauit prædictum cenſum PP. Bernabitis.

Et demùm ſub die 28. Octobris eiuſdem Anni 1624. ipſe Vagnonus in Teſtamento legauit PP. Bernabitis annuum redditum ſcutorum 1300. precepto adiecto, vt renunciarēt donationi cenſus eiſdem factæ ſub dicta die 22. Iunij, vt in Summario Monacorum num. 6.

Defuncto Vagnono, Monaci Sancti Bernardi per ſententiam Nuncij, & ſucceſſiuè A. C. Melij obtinuerunt ſibi adiudicari dictum cenſum, donatum vſquè de anno 1617. Quam ſententiam, cauſa in Rota introducta, vti validam, & iuſtam, confirmandam eſſe hodiè Domini reſponderunt.

1 Validitas deducitur ex reuolutione † actorum, ex quibus apparet fuiſſe ſeruata, omnia requiſita per *Caputaq. deciſ. 260. par. 2.*

Nec ſubſiſtit defectus tranſportationis actorum, eo quod deficiat Inſtrumentum, de quo in Summario num. 5. Quoniam, cum illud Inſtrumentum

2 fuiſſet tantùm verbaliter, † & non citata parte productum, non fuit opus illud tranſportare, vt reſpōdit *Rota deciſ. 561. num. 1. par. 1. recent.* & onus tranſportationis videbatur incumbere PP. Bernabitis appellantibus.

Minùs obſtat defectus citationis, ex eo deductus, quod fuerit citatus ſolus Procurator Generalis, qui non poteſt comparere pro cœnobijs particularibus; quoniam imò fuiſſe citatum etiam D. Guidum de Serguidis, qui coram A. C. produxit ſententiam de partibus, & citationem cum inhibitione obtinuit, atquè oppoſuit de non integra trāſportatione actorum coram A. C. apparet in extractu pag. 1.

De iuſtitia verò conſtat ex d. Inſtrumento donationis cenſus factæ Monacis S. Bernardi, quæ cum ſit anterior per ſeptem ferè annos donationi factæ

3 PP. Bernabitis iure merito Monaci † primi Donatarij in conſequutione cenſus donati, ſunt præferendi PP. Bernabitis poſterioribus Donatarijs iuxta *l. qui potior. l. qui balneum, ff. qui potior. in pignore, habeantur. Neguſant. de pign. par. 5. membr. 2. num. 5. Gomez. de contract. tom. 2. tit. de empt. & vend. num. 20 verſ. ſecundò deducitur, Card. Seraph. deciſ. 87. num. 1.*

Non obſtat, quod donatio facta Monacis S. Bernardi eſſet conditionalis, quatenus ſcilicèt non aſſequerentur redditum annuum ſcutorum 800. Siquidem ſub conditione ſuſpenſiua, non reſolutiua, dum ſubſtātię donationis, adiecta fuit aſſequutio redditus ſcutorum 800. ante cuius non aſſequutionis

4 euentum, Donatarij † nullum acquirebatur ex donatione emolumentum, nequè ius, ſed in ſuſpenſo remanebat donatio, iuxta *l. cum tale, §. 1. ff. de cond. & demonſtr. Bald. conſ. 219. num. 5. lib. 2. Surd. conſ. 527. num. 18. Menoch. conſ. 388. n. 15. & 27.* qui doctè explicat vim iſtius conditionis ſuſpenſiuæ. Et proptereà pendente hac conditione, cum Monaci Donatarij nullam dicerentur habere actionem, neque ius pro cenſu donato, & donatio interim eſſet imperfecta, rectè per ſecundam donationem factam PP. Bernabitis, † prima illa donatio

5 potuerit reuocari, iuxta tradita per *Cephal. conſ. 312. num. 104. & ſeqq. & 134. Menoch. conſ. 91. nu. 74.*

& d.

& d.conſ.388.num.24.Milanenſ. deciſ.1. num.66.
& ſeqq. Quemadmodum ſi quis donet Titio fun-
dum, & poſt eius mortem, vel euentum alicuius
6 conditionis † fundum donet Caio, donationem hãc
conditionalem factam Caio liberè poſſe reuocari
ſcripſit *Bart. in l.qui Roma, §. Flauius, ff.de verb.*
oblig. quam opinionem veriorem eſſe, & commu-
niorem poſt *Menoch.* & alios tradit, per *Fab. de*
Anna Iun. conſ.52. num. 5. & ſeqq.

Quoniam per Dominos reſponſum fuit, quod,
quãmuis ex obligatione conditionali, conditione
7 ſuſpenſiua, quę dicitur imperfecta obligatio, & † ni-
hil ponens in eſſe, nulla detur actio, & pendente
conditione habeatur pro non facta, *l.grege, ff.de pi-*
gnor. l.pecuniã, ff.ſi cert. pet. attamen certum eſt,
8 ex huiuſmodi obligatione † oriri ſpem conſequendi
rem obligatam, & debitam in euentum purificatæ
conditionis, & talis ſpes purè obligata, & donata
cenſetur, *§. ex conditionale, Inſtit. de verb. oblig.*
& ibi DD. omnes, & præſertim Non, nu.1. l.ſpem,
C.de donat. Aret. conſ.74.n.9. verſ. ſed his non ob-
ſtantibus, & n.10. Simon. de Pret. conſ.72.nu.27.
verſ. ſed inde dicitur donata ſpes, Laderch.conſ.42.
n.7. Menoch. conſ.388. n.38. & 39. Laſart. de de-
cim. vendit. c.5. n.5. & propterea huiuſmodi obli-
9 gationem, & contractum conditionalem, † licet
imperfectam, reſpectu executionis, quæ ante condi-
tionis euentum obtineri non poteſt, eſſe tamen per-
fectam ad effectum, vt ab ea recedi non poſſit, colli-
gitur ex *l.neceſſario, §.ſi ita res, ff.de peric. & cõmo-*
do rei vendit. Gloſ. in l.1. C.eod. tit. & tradit *Bald.*
ac Salyc. in l.2. C. quando liceat ab empt. diſceder.
Alex.conſ.42.n.2.lib.5.Cephal.conſ.118.n.28.Surd.
conſ.38. n.8. & 9. & conſ.268. nu.50. Giouagnon.
conſ.[illegible]*5. lib.1. Belon. Iun. conſ.85. n.23.* Et
10 in terminis donationis conditionalis, † quod pen-
dente conditione reuocari non poſſit, dixit *Couar-*
ruu. reſol. lib.1. c.14.n.16. verſ. & ſi reſponderis,
& Rota apud Card.Seraph. dec.724. n.11. Quem-
11 admodum etiam promiſſio de donando † ob ſpem,
ius futuræ donationis ipſi Donatario quæſitum, nec
reuocari, nec vllis conditionibus medio tẽporis in-
teruallo alterari poteſt, vt voluit *Gloſ. in l.perfecta,*
verbo, non ſapit. & ibid. Fulgoſ. n.1. Cyn. in verbo
Gloſa quærit, Salyc. in verbo, ſed poteſt ſaluari, C.
de donat. & fuit dictum in *Romana Donationis de*
Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano.

Neq; ab hac cõcluſione recedendũ videtur ex eo
quod *Menoch.conſ.388.n.34.& conſ.92.n.74.* con-
trariũ conſuluerit, prout, & *Cephal. ac Milanenſ.* in
locis ſupra allegatis. Quoniã, vltra quod viſum fuit
12 † aliquibus, Menochiũ loqui in conditione poteſta-
tiua, vt cenſuit *Rot. in Romana de Mazzatoſtis 23.*
Iunij 1617. corã Eminentiſſ. D.Card.Veroſpio, cer-
tè parũ valida ratione videtur niti opinio *Menochij,*
dum ſub *n.40.* diſtinguit inter donationem, & alios
13 cõtractus, & putat permiſſũ eſſe Donãti † reuocare
donationẽ conditionalẽ, quia Donatarius non agit
de dãno vitando, ſed de lucro captando, & de amit-
tendo dũtaxat beneficio munificẽtię Donatoris, nõ
eſſe autẽ permiſſũ alteri ex contrahentibus reſilire,
quia agitur de dãno alterius, qui iacturam iuris ex
cauſa onerosa quęſiti ſentiet, ſi reuocetur cõtractus;

14 Quoniã cũ per donationẽ † ſecundũm eius naturam
ius transferatur magis irreuocabiliter, quàm ex alio
contractu, *arg. l.perfecta, C.de donat. l.penult. C.de*
donat. quæ ſub mod. & ex quacunq; diſpoſitione cõ-
15 ditionali ius quæratur, † & ſpes, vt ſupra dictum fuit,
vtiq; ammiſſio iuris quæſiti, & radicati, damnũ repu-
tatur, *Dec. in l.in eo, quod velis nu.1. ff. de reg. iur.*
Alex. conſ.89. n.13. & conſ.169. n.14. lib.2. Ipſeq;
Donans poſtquã donauit, ita remanet irretitus hoc
cõtractu, prout alio quocunq; etiã ex titulo oneroſo,
& proinde nõ minùs à donatione, quã ab alio quo-
cunq; contractu cõditionali, pœnitentia, & receſſus
16 cenſeri debet prohibitus, cũ † æq; in donationis re-
uocatione agatur de damno. Sed & in caſu præſenti
ceſſat difficultas, quia donatio iſta ſapit cauſã one-
roſã, cũ Monaci vice verſa obligarentur Donanti ad
alendũ certum numerũ Monacorũ in Monaſterio,
pront latiùs in Inſtrumento donationis, in quo ha-
betur, *viciſſim eſſe obligatos Monacos, & Hierony-*
17 *mũ,* vnde reſultat cõtractus oneroſus, & ſic neq; † ad-
uerſatur diſtinctio Menochij, quatenùs ſubſiſteret
18 *Cephal. vero conſ. 312.* † quem ſequitur *Milan.*
deciſ.1. num.165. neque obſtare videtur, quia con-
ſuluit in caſu, in quo contrahentes fecerant quædã
pacta, & capitula intra certum tempus approban-
da, & de nouo facienda, vnde in vim huiuſmodi re-
ſeruationis, rectè fuit conſultum potuiſſe d. pacta
reuocari, & mutari, cum ex defectu voluntatis eſ-
ſent imperfecta, nec tranſiuiſſent in contractum
abſolutum, quod non videtur dicendum in donatio-
ne, & contractu conditionali, qui dicitur verus, &
19 perfectus contractus, † in natura ſua æquè, ac pu-
rus contractus, ad effectum, vt non ſit locus pœni-
teotiæ, *Crauett. conſ.540. num 6. Decian. conſ.3.*
num.15. lib.1. Laderch. conſ.42. num.5. expectan-
duſq; eſt euentus conditionis, nec interim priuan-
20 dus eſt † donatarius illa ſpe, & alea, & in qua fuit
illi ius quæſitum, & quidem conſiderabile, & idem
Cephal. loquitur, quando reuocatio facta eſt ex cõ-
ſenſu vtriuſquè contrahentium, & poſtquàm con-
ditio defecit, vt *num.105. & 137.*

Bart. verò in l.qui Roma, §. Flauius, ff. de verb.
21 *oblig.* † non applicatur, quia vult poſſe reuocari do-
nationem factam tertio abſenti, & non acceptanti,
ſiquè fuerit à tertio acceptata, negat reuocari poſ-
ſe, vt plenè declarando *Bart. tradit. Crauett. conſ.*
19. num.11. Menoch. conſ.489. num.21. atq; etiam
Fab. de Anna d. conſ.52. num. 6. In propoſita au-
tem facti ſpecie Donatio facta fuit Monacis præ-
ſentibus, & acceptantibus, quibus propterea ius ex
tali acceptatione quæſitum tolli minimè potuit, ex
ſupradictis; Vltra quod dicti Bartoli theoricam
22 † quãplures habere cõtradictores, nec eſſe omninò
tutam monuit idẽ *Menoch. conſ.92. nu.75. & conſ.*
489. nu.20. Galuan. conſ.5. nu.51, verſ. ſed quoniã.

Quibus poſitis, & firma manente concluſione,
quod donatio facta Monacis pendente conditione
reuocari non potuerit, non videbatur opus ingredi
23 diſputationem, an donatio conditionalis, † poſtquã
fuit purificata conditio, retrotrahatur ad diem ſtipu-
lati contractus; quia, ſi pendente conditione talem
firmitatem habuit, vt reſiſteret cuicunquè poſte-
riori donationi, & illam irritaret, Donatarij primi
quàmuis ſub conditione, nõ egent retrotractione,

Cephal.

ad hoc, ut præferantur poſterioribus Donatarijs,
titulum nullum validum habentibus, quippè, quod,
ob ſpem acquiſitam, & illius reſpectu, donatio ſem-
per fuit pura, & ſimplex, quod animaduertendum
24 † eſſe ad effugiendos anfractum fictionis retrotra-
ctionis prudenter monuit *Simon. de Pret. conſ. 72.*
num. 27. in fin.

Cæterùm, quatenùs etiam ſuper retrotractione
inſiſtendum eſſet, putabant Domini locum eſſe re-
trotractioni, quia conditio illa quatenùs Monaci
de tempore obitus Donatoris non haberent reddi-
tus, aſcendentes ad ſummam ſcutorum 800. annuo-
25 rum, eſt conditio cauſalis, cum eius euentus pen-
deret à caſu, *l. vni, §. ſin autem, & ibi DD. ff. de*
caduc. tollend. Card. Mant. de tacit. lib. 16. tit. 41
num. 11. Vnde talis conditio, quæ hodie eſt purifi-
cata, Monaci enim non ſunt aſſequti d. redditum,
vt deponunt teſtes in ſummario num 6. 7. & 8. non
26 eſt dubium, quod retrotrahitur † ad diem factæ do-
nationis, ex vinculis ipſius contractus, vt inquit,
Bald. in rubric. extra de ſumma Trinit. num. 17.
Soccin. Sen. conſ. 41. nu. 1. lib. 4. latè Pariſ. conſ. 11.
num. 70. & ſeqq. lib. 1. Neguſant. de pign. 2. membr.
5. par. principal. num. 10. & ſeqq. Card. Mantic.
de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 1. & ſeqq. Ladercb.
conſ. 42. num. 4. Rimin. Iunior. conſ. 529. num. 50.
Menoch. conſ. 851. num. 38. & fuit dictum in *Ro-*
mana de Mazzatoſtis 22. Iunij 1626. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano, & conſequenter ſtante,
huiuſmodi retrotractione, donatio anterior facta
Monacis S. Bernardi ab initio in vim retrotractio-
nis pura præualet omninò donationi poſteriori fa-
ctæ PP. Bernabitis, vt ſupra fuit deductum.

Quod eò faciliùs admittendum videtur, quia in
27 donatione facta Monacis adeſt clauſula, ex † nunc
prout ex tūc, quæ tempus futurum retrahit ad præ-
teritum, atquè ad initium actus, *Alex. conſil. 111.*
num. 25. lib. 6. Neguſant. de pignor. 2. membr. 2.
part. num. 5. Cephal. conſ. 153. num. 21. Gened. ſin-
gular. 14. num. 1.

Non obſtat, quod dominium cenſus, quod ob
pendentiam conditionis in Monacos prædictos
Donatarios tranſlatum non fuerat, PP. Bernabitis
purè per ſecundam donationem, & realem traditio-
nē fuerit acquiſitum, & hinc duo ſequātur effectus
28 Primò, quod impeditur retrotractio, † quæ non fit
in præiudicium iuris, tertio, quæſiti, ex trad. per
Surd. conſ. 382. num. 79. Coſta de retrotract. cap. 8.
29 *caſ. 2. num. 10. & 11.* neq; etiam fit † vnquàm re-
trotractio, quòad dominium, vt notant *DD. in*
l. quotiès, C. de re vendic. Marcabrun. Ab Anguil.
conſ. 105. num. 18. Coſta de retrotract. d. cap. 8.
caſ. 19. num. 1. Secundò, quod ex duobus habenti-
30 bus † cauſam ab eodem Domino melior ſit condi-
tio eius, qui per traditionem rem recepit, prout ſunt
Bernabitæ, quam alterius, licèt in titulo præuenerit,
vt ſunt Monaci S. Bernardi, iuxta diſpoſitionem
l. quoties, C. de rei vendic. Tiraquell. de conſtitut.
par. 1. num. 21. Cabal. conſ. 2. num. 1. lib. 2.

Quoniam quòad retrotractionem in præiudiciū
Iuris, tertio, quæſiti, quicquid ſi reſpectu dominij ad
effectum conſequendi fructus pro tempore præteri-
to, pendentis cōditionis, decurſos, circa quod æqui-
31 tas non patitur, vt fiat retrotractio, & grauetur ter-
tius poſſeſſor pro medio illo tempore ſuæ poſſeſſio-
nis, in quibus terminis loquuntur *Marcabrun. ab*
Anguill. d. conſ. 105. num. 18. Coſta d. caſ. 19. n. 19.
& ita videntur procedere deducta in *Romana de*
Mazzatoſtis 22. Iunij 1626. coram Reuerendiſſi-
mo D. meo Decano, certè ad effectum, vt primus
donatarius poſt purificatam conditionem, tanquàm
Dominus ſit præferendus ſecundo Donatario, in
conſequutione rei donatæ, nulla videtur repugnare
æquitas, quod fiat retrotractio dominij, ſtante clau-
32 ſula, † ex nunc, prout ex tunc, quæ retrahit futurum
ad præteritum, vt ſupra dictum eſt, & operatur, vt
33 fiat † retrotractio etiam in caſibus, qui de ſui natu-
ra nō retrotraherentur, vt animaduertit, *Card. Mā-*
tica de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 23. Marcabrun.
ab Anguill. conſ. 105. num. 16.

34 Quò verò ad diſpoſitionem † *l. quoties, C. de rei*
vendic. non obſtat Monacis S. Bernardi, quia in vim
clauſulæ, conſtituti, quàmuis conditionalis, iunctæ
clauſulæ, ex nunc, prout ex tunc, Inſtrumento do-
nationis Monacorum inſerti cenſetur in ipſos tranſ-
lata poſſeſſio, ac dominium vſquè ab initio contra-
ctus donationis, non ſecùs, ac ſi eiſdem res ipſa ve-
rè actualiter, ac realiter tradita fuiſſet, & ſic meri-
35 tò † ipſi ſunt præferendi Bernabitis, qui, & in titu-
lo, & in traditione rei dicuntur poſteriores, ad tra-
dita per *Oldrad. conſ. 592. nu. 3. & conſ. 139. nu. 4.*
& ſeqq. Rimin. Iun. conſ. 592. nu. 20. & conſ. 529.
num. 36. & 39. Surd. conſ. 221. num. 55. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 172. num. 18. Aldobrand. conſ.
num. 2. lib. 2. Coſta de retrotract. cap. 10. num. 8.
& 9. benè. Franch. deciſ. 213. nu. 1. Cabal. conſ. 2.
num. 2. lib. 2. vbi poſt *Tiraquell.* ait hanc eſſe con-
cluſionem adeò communem, vt vix contradicto-
rem habeat.

Vel in omnem caſum indubitati Iuris eſt, retro-
36 tractionem † omninò fieri reſpectu hypothecæ, quę
rei primo loco donatæ, cum ſit omninò annexa, rem
ipſam ſequitur in quemcumq; poſſeſſorem illa tran-
ſeat, & poſt purificatam conditionem emergit tan-
quàm anterior, & præualet cuicunquè poſteriori
hypotecæ, & ſic quòad hypothecam fit retrotractio
37 etiam in præiudicium tertij, ad † cuius fauorem
medio tēpore fuiſſet facta alia donatio, vel diſpoſi-
tio, iuxta *l. ſi balenti, & ibi Gloſ. in verbo conuenîſ-*
ſent, Caſtrenſ. num. 1. ff. qui potior. in pignor. hab.
Pariſ. conſ. 11. num. 83. & ſeqq. lib. 1. Gabr. conſ.
141. num. 8. lib. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 11.
tit. 23. num. 29. & hanc ſententiam primo Rota
amplexa fuit apud *Mohedan. deciſ. 1. num. 1. de*
pignor. & deindè pleniùs firmauit in *Romana de*
Mazzatoſtis 23. Iunij 1617. coram Eminentiſſi-
mo D. Card. Veroſpio, & in eadem cauſa ſub die 27.
Iunij 1622. coram bon. mem. Patriarca Manza-
nedo, & demùm ſub die 22. Iunij 1626. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano, vbi reprobatur *Giouagn.*
conſ. 35. num. 30. & conſ. 98. num. 11. lib. 1. & alij
contrarium ſentientes.

Non obſtat, quod ceſſare debeat retrotractio, eò
quia, nedum non fuit purificata conditio, illa qua-
tenùs Monaci non haberēt redditus annuorum ſcu-
torum 800. ſed omninò defecerint, dum ipſe Hie-
ronymus Donator ſub dicta conditione, poſtea do-
nauit purè eiſdem Monacis aliū cenſum, ſcut. 150.

vel

vel ſaltem hinc deſumatur argumentum, quod Donator voluerit, hanc ſecundam donationem compenſari cum prima, & ab onere dictæ prioris obligationis, factæ in ſupplementum annui redditus ſcutorum 800. ſemet eximere, & liberare.

Quoniam placuit reſponſio, quòd, cùm ex pluribus appareat, Hieronymum Donatorem non feciſſe ſecundam donationem ad effectũ extinguendi, aut perimendi conditionem augumenti redditus ad ſcuta 800. defecta dici non poteſt illa conditio,
38 quemadmodùm ſi implementum † conditionis nõ fiat ob eam cauſam, ob quam impleri debuit, non dicitur conditio purificata, *l. 2. in fin. ff. de condit. et demonſtrat. Card. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 42. num. 18.*

Non fuiſſe autem ſecundã donationem per Hieronymum Donatorem factam animo extinguendi conditionem, & compenſandi cum prima donatione cenſus, qui deinde fuit in PP. Bernabitas tranſlatus, Domini deſumebant. Tùm ex eo, quod ſecundam hanc donationem fecit per viam ſimplicis, ac puræ donationis inter viuos, vnde benè intrat
39 regula, quod ſi † debitor donet ſuo creditori, nunquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi, *l. etiam, §. ſi debito, & l. ſi verò, ff. de bon. quæ liber. Alex. conſ. 12. num. 5. lib. 2. Soccin ſen. conſ. 93. num. 21. lib. 1. Menoch. præſumpt. 142. num. 2. lib. 3.* Tùm quia Donator in Inſtrumento ſecundæ huius donationis, aſſeruit, *ſe donare cenſum ſcutorum* 150. *vltrà alios redditus, ac cenſus iàm per ipſum Monacis donatos*, vt
40 in Summario num. 5. quæ dictio, *vltrà*, † cùm ſit incluſiua, & implicatiua præcedentium, operatur, vt in hac ſecunda donatione, omne id includatur, quod in prima fuerat comprehenſum, *l. ſi vltra, C. de fideiuſſ. Rebuff. in l. ſi quis ſic dixerit, verſ. Idem in dictione Vltra, ff. de verb. ſign. Cephal. conſ. 157. num. 11. Menoch. præſumpt. 145. num. 4. lib. 4. Surd. deciſ. 285. num. 9. &* 12. vbi, quod confirmat quę fuerant inutiliter data, & diſpoſita, & *conſ. 571. num. 1. Giouagnon. conſ. 43. num. 18. lib. 1. Gened. ſingul. 40. num.* 1. Et quod per hanc dictionem
41 † excludatur animus compenſandi cum priori debito, conſuluit *Fuſar. conſ. 7. num.* 12. Tùm demùm quia Donator in Teſtamento, poſt dictam ſecundam donationem condito, legauit PP. Bernabitis ſummam annuorum ſcutorum 1300. præcepto adiecto, vt renunciarent donationi cenſus iiſdẽ factæ, etiam priùs in fauorem Monacorum emanatæ, vt in Summario Monacorum num. 4. ſignũ, quod Teſtator voluit donationem cenſus, factam Monacis, ſubſiſtere, & effectum habere, non obſtante donatione factæ PP. Bernabitis, quam intellexit eſſe reſolutam, indequè excluditur præſumptio, quòd Teſtator voluerit primam donationem cum altera compenſari; è contra verò idem teſtator in eodem Teſtamento, pluriès aſſeruit, & profeſſus eſt, ſe velle augere introitus Monacorum vltra ſcuta annua mille, vt deponunt Teſtes in Summario num. 2. & 3. vndè congruit illi enixæ voluntati præſumptio, quod per ſecundam donationem non voluerit reuocare primam cenſus donationem, ne
42 voluntas † augendi operetur diminutionem, contra *l. ſi à milite, §. 1. ff. de militar. teſtamento, l. legata inutiliter, ff. de leg. 1. l. cum tale, ff. de condit. & demonſtr.* præſertim quia cum ſcutis 600. aſſignatis pro erectione Monaſterij, iungendo vtramquè donationem, nempè primam ſcutorum 140. & ſecundam ſcutorum 150. conflatur ferè ſumma ſcutorum mille, ad quam augere velle redditus Monacorum declarauit Teſtator.

Et ità vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. DVNOZETTO.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Veneris 28. Ianuarii 1633.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum qualiter probetur. Demõſtrationes, quæ non concludant identitatem bonorum. Confuſio bonorum, ex cuius facto accidit, tenetur bonorum identitatem probare.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorum, vt probetur, ſufficiunt duæ tantum demonſtrationes.*

2 *Demonſtrationes non concludunt identitatem certorum bonorum, ſi alijs bonis conueniant, & num. 3.*

4 *Bonorum confuſione ſtante, concludens debet eſſe probatio identitatis.*

Demonſtrationes æquiuocæ, non ſufficiunt ad probandam identitatem bonorum, num. 4.

5 *Bonorum confuſio ex cuius facto proceſſit, ei incumbit onus probandi antiqua confinia.*

6 *Auctoris dolus, non debet extendi ad ſucceſſores.*

DECISIO CLXXV.

IOANNES de Amatis vigore fideicommiſſi q. Bartholomæi eius aui paterni ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll* fauorabilem à D. de Roſis obtinuit ſententiam, per quam ei conceſſa fuit immiſſio in poſſeſſionem Tenutæ, nuncupatæ, il Colle Mauſoleo per DD. de Philonardis tertios poſſeſſores detentæ. Cauſa poſtmodùm in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, mihiq. commiſſa; Dubitaui, an dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda.

Pro infirmatione pro parte DD. de Philonardis plura allegabantur, & præcipuè vltra nullitatem ex defectu citationis, dicebatur ſententiam eſſe iniuſtam. Primò, quia non fuit probata identitas bonorum. Secundò, quia erant priùs faciendæ detractiones, quæ Proſpero filio fideicommittentis, & auctori DD. de Philonardis competebant. Tertiò, ex quo prædictus Ioannes, vti hæres eiuſdem Proſperi venditoris bonorum controuerſorum, non potuit alienationem per eum factam ad fauorem prędictorum de Philonardis impugnare, cum vires hæreditatis ſuppetant.

Verùm DD. omiſſis alijs ſolummodò inſliterit ſuper identitate bonorum, de qua minimè conſtare reſponderunt; Ea moti ratione, quia licet ad illam
1 probandam † plures concurrant demonſtrationes; quarum duæ tantùm regulariter ſufficiunt, iuxta theo-

theoricam, *Bart. in l. demonſtratio falſa, num.14.*
& ſeq. ff. de condit. & demonſtr. Crauett. conſ. 112.
nu.3. Surd. conſ. 44. nu. 20. Rot. coram Greg. XV.
deciſ. 575. num. 4. cum ſeq. Tamen, cùm prædictæ
2 demonſtrationes † etiam alijs bonis in eadem Te-
nuta ſitis conueniant, non concludunt identitatem,
quæ plenè probari debet, *deciſ. 295. num. 8. & ſeq.*
par. 1. rec. Crau. conſ. 293. num. 7. Rota in Nuce-
rina prædij 25. Iunij 1618. coram bon. me. Sacra-
to, & in Ariminen. fideicommiſſi 20. Iunij 1622.
coram bon. mem. Buratto.

Maxime, cùm in pręſenti caſu contraria concur-
rat præſumptio ex eo desũpta, quod teſtes pro par-
te Ioannis examinati, vno ore concludunt, fideicō-
mittentem in dicta Tenuta Mauſolei, vnicum tan-
tùm prædium poſſediſſe, & tamen ex depoſitioni-
bus eorundem teſtium ex inuentario, & ex confini-
bus ſpecificatis in eadem ſententia, de qua agitur
conſtat, Ioannem vnum prædium in eadem Tenuta
poſſidere; vnde niſi doceat de titulo ſuæ poſſeſſio-
3 nis, † ſemper cōtra eum militat præſumptio, quod
d. prædium ſit illud idem, quod à fideicommittēte
poſſidebatur, *Bald. conſ. 89. num. 4. lib. 1. Peregr.*
de fid. art. 44. num. 22. & conſ. 48. num. 2. & 13.
lib. 1. Natt. conſ. 235. num. 17. Rot. par. 2. recent.
deciſ. 131. ſub num. 5. Mareſc. var. reſ. lib. 1. cap.
12. num. 36. & 49.

Quæ omnia eò fortiùs viſa fuerunt in pręſenti ca-
ſu procedere, quia prædium ſuper quo fuit data im-
miſſio, non reperitur diſtinctum, & ſeparatum ab
alijs, prout à Ioanne non controuertitur, ſed illud
fuiſſe confuſum, & incorporatum cum alijs præ-
4 dijs; Vnde hac ſtante † confuſione, concludens
debet eſſe probatio identitatis, nec prędictæ demō-
ſtrationes vti æquiuocæ, ſufficiũt, *Crau. d. conſ. 293.*
num. 7. Mareſc. var. reſol. lib. 1. cap. 12. num. 22.
& meliùs *num. 32. & 33. Rot. d. deciſ. 295. num. 8.*
& 9. par. 1. recent.

5 Nec obſtat replicatio, quod confuſio † proceſſe-
rit facto DD. de Philonardis emptorum, quo caſu
eis incumbit onus antiqua confinia probandi, niſi
immiſſionem pati velint in totum corpus bonorũ,
iuxta opinionem *Angel. in l. ſi in rem. num. 4. ff. de*
rei vend. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 618. num. 49. Ad-
den. ad Greg. deciſ. 575. num. 11. in fine, Rot. in
Bononien. fideicōmiſſi de Deſiderijs 7. Maij 1629.
coram R. P. D. meo Merlino.

Etenim placuit reſponſio, quòd, cùm confuſio
primæua fuerit facta à Proſpero prædicti Ioānis pa-
tre, qui plura bona emit, & ſimul incorporauit, il-
laq. poſtea ſic incorporata vendidit Philonardis,
confuſio prædicta non poteſt dd. Philonardis præ-
iudicium afferre. Et ratio eſt, quia pœna, quæ per
confuſionem irrogatur, fundatur in dolo, vel præ-
ſumpta culpa eius, qui malitioſè confinia mutauit.
6 Qui † quidem dolus, licèt cadere potuerit in Proſ-
perum emptorem dd. bonorum, non tamen exten-
di poteſt in Philonardos ſucceſſores, qui propterea
ad d. confinium indicationem nō teneutur, *Alber.*
in d. l. ſi in rem. num. 5. in fin. ff. de rei vendic. An-
gel. loco ſupracit. num. 4. Rot. in Tudertina fidei-
commiſſi 16. Iunij 1608. coram bo. me. Manzane-
do, & in Romana de Spinoſis 10. Maij 1625. coram
R. P. D. Pirouano. Et ita vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fauentina, ſeù Cæſenatẽ fideicommiſſi.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia euictionis, ſcilicèt, quando teſtator promiſit de euictione, àn eius hæres ad hoc etiam teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Actiones tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeunt in, & contra hæredes.*

2 *De euictione, quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*

3 *Teſtator, quando de euictione tenetur, tunc non ſolùm eius hæres etiam ad hoc tenetur, ſed pariter hæres hæredis.*

4 *Probatio maior dari non poteſt, quàm propria confeſſio.*

5 *Promiſſio alicuius, quando ſuffragetur omnibus intereſſe habentibus.*

6 *Dos, quãdo incipit à traditione, non autem à promiſſione, ſi non conſtet de dolo, aut mala fide dans non tenetur de euictione.*

7 *Euictio, quando eſt promiſſa expreſſè, tunc ſufficit, ad hoc, vt promittens obligetur.*

8 *Euictio, quando euenit ex natura rei, non venit in generali promiſſione de euictione.*

9 *Limita, niſi verba promiſſionis ſint vniuerſalia, & prægnantia.*

DECISIO CLXXVI.

IVLIA de Balneo in teſtamento ſub quo deceſſit, inſtituit hæredem Io. Paulum eius filium, cui ſinè filijs decedenti pro medietate, ſubſtituit Lauram filiam, ac pro altera Conuentum S. Dominici de Cæſena: Nupſit deinde Laura Ioanni Maſino, cui Ioannes de Naldis pater dedit in dotem Prædium, de quo agitur, d. fideicommiſſo Iulię ſubiectum, quod tamen liberum eſſe, ac defendere, & disbrigare ab omni onere promiſit.

Obijt Io. Paulus ſinè filijs, obijt etiam Ioannes de Naldis, hærede inſtituto Alexandro fratre: Quare, cum Conuentus prætenderet fuiſſe purificatum fideicommiſſum ad ſui fauorem, egit pro vindicatione medietatis d. Prædij contra dd. Lauram, & Maſinum eius maritum, qui litem deinde intimarunt Horatio de Naldis hęredi Alexandri fratris, & hæredis d. Ioannis, qui de euictione promiſerat, qui Horatius lite in ſe ſuſcepta, cum dd. fratribus concordauit, ceſſionemq. iurium ad ipſos ſpectantium ſuper d. fideicommiſſo reportauit. Vita functo Horatio, Franciſcus, & Alexander eius filij, & hæredes pulſati ad reddēdam rationem de bonis Lauræ adminiſtratis per d. Horatium, fulti hac ceſſione Conuentus, exceperunt de d. fideicommiſſo prætendētes illius vigore medietatem d. Prædij ad ipſos ſpectare, & ſic non teneri de illa reddere rationem. Quapropter propoſito dubio, An conſtet de fideicommiſſo d. Iuliæ, quod eis ſuffragetur. Cenſuerunt DD. conſtare de fideicommiſſo, ſed tamen eis non ſuffragari.

De

De fideicommiſſo ſiquidem non poteſt dubitati, nam de eo conſtat ex publico inſtrumento, in quo d. Conuentus poſt obitum Ioannis filij teſtatricis ſine filijs legitur ſubſtitutus in medietate prędij, de quo agitur, & hoc vtraquè pars etiam videbatur admittere. Difficultas igitur reducebatur ad aliam partem dubij, nempè ad releuantiam d. fideicommiſſi, de qua, vt dixi, DD. dixerunt non conſtare ad fauorem dd. Ceſſionariorum.

Nam cum Ioannes de Naldis pater Lauræ promiſerit de euictione huius prædij, ſequitur quod filij Horatij eius vt ſupra hęredes de tali euictione
1 teneantur, cum † actiones tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeant in, & contra hæredes, vt *tot. tit. C. vt act. ab hared. & cont. hared.* & ſic ipſis agentibus ex d. iure ceſſo ad hoc prædium, obſtat huiuſmodi
2 obligatio eorum authorum ex *reg. Quem † de euict.* tenet actio, eundem agentẽ repellit exceptio *l. vindicantem, ff. de except. Surd. conſ. 15. num. 3. & conſ 70. num. 16. Soec. Inn. conſ. 128: nu. 11. lib. 1. & fuit dictũ in vna Maceraten. ceſſionis 17. Martij præteriti coram R.P.D. meo Merlino:* Quæ qui-
3 dem concluſio locum † habet non ſolùm in primo hærede, ſed etiam in hærede hæredis, *Barſi dec. Bonon. dec. 64. num. 50. Mangil de euict. q. 112. n. 3. Fuſar. q. 557. num. 5.*

Non obſtat, quod non probetur Horatium eſſe hæredem Ioannis, ex quo non probatur Alexandrũ ex cuius perſona venit Horatius fuiſſe d. Ioannis hæredem, quia vltra confeſſionem, de qua in tranſactione, in qua ipſe ſe talem fatetur, datur etiam in Summario alia confeſſio eiuſdem Horatij ſe pariter hæredem Ioannis aſſerentis, Ex quibus duplicatis confeſſionibus reſultat ſufficiens probatio,
4 quod ſit hæres cum † nulla maior detur probatio confeſſione, *l. cum te, C. de tranſact. cap. per tuas, de probat. cap. ſi cautio. de fid. inſtr. Rot. coram Greg. XV. deciſ. 143. num. 3. & deciſ. 98. num. 2. par. 2. recent.*

Nec obſtat, quod bona Ioannis fuerint confiſcata de anno 1533. & de anno. 1543. d. Alexander emerit bona à Fiſco, ex quo infertur ipſum Alexandrum fuiſſe ſucceſſorem in bonis Ioannis vigore acquiſitionis bonorum à Fiſco, non autem titulo hæreditario: Quia cum teſtamentum Ioãnis in quo inſtituitur hæres Alexander, fuerit factum de anno 1549. & ſic poſt dictam confiſcationem, non implicat dictum Alexandrum fuiſſe d. Ioãnis heredẽ.

Minùs obſtat, quod euictio fuerit promiſſa Ioanni Maſino marito Lauræ, non autem *ipſi* Lauræ, ideòq. talem promiſſionem hæredibus Laurę non
5 ſuffragari; Quia † cum d. promiſſio habeat clauſulam, Pro quibus &c. & obligatio ſit in forma Cameræ, in qua Notarius ſtipulatus fuit pro omnibus intereſſe habentibus, ea ſuffragatur, *Grat. conſ. 12. num. 7. vol. 1. & fuit dictum in cauſa Rom. fid. 28. Ianuar. 1577. coram Robuſterio, & apud Zacch. deciſ. 97. num. 1.* Et propterea cum dicta ſtipulatio Lauram etiam implicitè afficiat, illi etiam d. promiſſio fauet, & eius hæredibus.

6 Nec releuat, quod quando † dos incipit à traditione nõ autẽ à promiſſione ſi nõ cõſtat de dolo aut mala fide, dans non tenetur de euictione, *l. final. C. de iur. dot.* Quia cum in hoc caſu adſit expreſſa promiſſio de euictione, non eſt opus aggredi hanc quę-
7 ſtionem, cum ſufficiat dicere euictionem † fuiſſe expreſsè promiſſam, & propterea promittentem ligare ad *tex. in cap. qualiter. de pact.*

Demũ non obſtat, quod euictio in cauſa fideicõ-
8 miſſi tanquàm proueniẽs ex natura † rei non veniat generali promiſſione euictionis, *Rot. deciſ. 152. n. 4. & deciſ. 211. nu. 5. par. 2. diuerſ.* Quia quando verba promiſſionis ſunt vniuerſalia, & prægnantia, qualia ſunt iſta (promiſit eſſe liberum, & defendere, libe-
9 rare, & diſbrigare ab omni onere, &c.) † comprehenditur etiam caſus euictionis prouenientis ex fideicommiſſo, vt in iiſdem deciſionibus admittitur cum ibi alleg. Et ita vtraquè &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis.

Die Lunæ 14. Februarii 1633.

ARGVMENTVM.

Remiſsoria in cauſa prophana, vt concedatur, quid ſufficiat. Articuli, quando non ſint admittendi. Et afferuntur nulla ſigna ex quibus probatur, quod aliqua Eccleſia ſit Cathedralis. Traditiones à maioribus cõfirmatæ ſunt irrefragabiles, et in Eccleſijs particularibus ſuam habent auctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus vtentium receptæ.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in cauſa prophana, vt concedatur, non requiritur releuantia omnium articulorum, cum vnius releuantia ſufficiat.*
2 *Remiſſoria in cauſa prophana, quando conceditur non requiritur fumus probationis.*
Probatio, probationem non excludit. num. 2.
3 *Remiſſoria non denegatur propter præſumptionẽ ſolius calumniæ.*
4 *Articuli non ſunt admittendi, quorum probationes non concluderent ad victoriam cauſæ.*
5 *Feſtum dedicationis Eccleſiæ in Eccleſia Cathedrali celebratur.*
6 *Decimas exigendi facultas in toto Territorio ſpectat ad Eccleſiam Cathedralem.*
7 *Sacramentorum omnium indiſtincta adminiſtratio pertinet ad Eccleſiam Cathedralem.*
8 *Obſeruatio traditionum Eccleſiaſticorum Sacrorum Canonum, ac de SS. Patrum ſententijs, & auctoritatibus, quanta ſit.*
9 *Traditiones à maioribus confirmatæ ſunt irrefragabiles.*
10 *Traditiones in Eccleſijs particularibus ſuam habent auctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus vtentium recepta.*

DECISIO CLXXVII.

CVM PRO parte Capituli Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ peteretur remiſſoria ſuper articulis cõtinentibus actus, geſta, priuilegia, conceſſiones, enun-

Digitized by Google

enunciatiuas, ritus, & cæremonias, denotantia il-
illius maioritatem, & prærogatiuam: die 21. Iunij
ſuperioris anni* propoſui dubiũ: An ſuper huiuſ-
mo[di] articulis danda eſſet remiſſoria. Et Domini
ex r[atio]nibus tunc deductis, negatiuè reſponderũt.
Verum propoſita ſæpiùs cauſa ſuper iiſdem, non-
nulla videbantur ſuadere conceſſionem remiſſoriæ:
1 videlicet qualitas † cauſæ: quæ cùm ſit prophana,
non exigit releuantiam omnium articulorum: cùm
vnius, vel alterius articuli releuantia ſufficiat. Mi-
2 nuſquè requirit ſumum † probationis: ſed concedi,
& expediri conſueuit, etiamſi probationes alterius
partis contrarium concludant: ea ratione, quod
probatio probationem non excludit. Attento præ-
ſertim, quòd cauſa coram me vertatur in tertia
3 inſtantia, quodquè per ſolius † calumniæ præſum-
ptionem remiſſoria in hoc Tribunali non ſoleat de-
negari.

Aliqui verò ex Dominis conſiderabant, quod
quàmuis contenta in huiuſmodi articulis tenderent
ad eludendum pleraquè adminicula, adducta pro
parte Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari: attamen Deci-
ſio Reuerendiſſimi Domini Decani,* ſuper qua
emanarũt ſentẽtiæ, videtur ſuſtineri poſſe: ex alijs
probationibus diuerſis, à materia articulata. Ideo-
4 què † ne admitterentur articuli quorum probationes
non concluderent ad victoriam cauſæ, *l. ad proba-
tionem, C. de probat. l. 1. ff. de innoſ. teſtam. cap.
cum contingat, vbi gloſ. & Bald. num. 1. de offic.
deleg. Old. conſ. 316. num. 1.*

Fuit hodie reſolutum, vt circumſcriptis pro nũc
probationibus Eccleſiæ B. Mariæ, quòad contenta
in articulis datis, iterùm ſuſcipiatur diſputatio ſu-
per negocio principali.

Quàmuis enim ſublatis Codice Moralium San-
cti Gregorij, denominatione Aulæ Valerianæ, in
memoriam reſidentiæ Valerij Epiſcopi Cæſarau gu-
ſtani ædificatæ: ac inſcriptione appoſita ſub lapideo
ſigno Agni gerentis vexillum: necnon exiſtentia
Capellani Maioris, & Campanæ, quam vocant in-
terdicti, de quibus in dictis articulis, videantur
corruere pleraquè adminicula in Deciſione Reue-
rendiſſimi Domini Decani, ex præmiſſis congeſta
ad firmandum, quod Eccleſia B. Mariæ antiquitùs
fuerit Cathedralis. Nihilominùs ex alijs, quæ in
dictis articulis non continentur, ſuperſunt adhuc
argumenta: quibus idem ſtatus Cathedralitatis
prætenditur poſſe probari: nimirùm antiqua tradi-
tio, tàm Hiſtoricorum, quàm aliorum Scriptorum
narrationibus, ac teſtimonijs comprobata: ſcriptura
extrà Codicem Moralium conſiderata: ſimplex di-
cti Agni ſignum, circumſcripta illius inſcriptione
conſideratum: enunciatiuæ in literis Apoſtolicis,
maximè Gelaſij Secundi, ſimul cum literis Pet. Li-
brani Epiſcopi, ac ſententijs antiquis contentæ: cõ-
5 ſuetudo inueterata celebrandi Feſtum † Dedicatio-
nis Eccleſiæ B. Mariæ ipſo eodem die, quo Dedi-
catio Eccleſiæ Cathedralis celebratur: facultas exi-
6 gendi † Decimas in Territorio Cæſarauguſtano: mu-
tua in ſepeliendis vtriuſquè Eccleſiæ Canonicis of-
ficia: omnium Sacramentorum, prout in Cathedra-
7 li † indiſtincta adminiſtratio: ac deniquè prærroga-
tiuarum, & præeminentiarum in proceſſionibus,
& ſeſſionibus æqualitas: quæ omnia etiam teſti-
bus iudicialiter examinatis fuerunt comprobata.

Ex his igitur videbitur, an ſufficienter firmari
poſſit, quod de traditione dictæ antiquæ Cathedra-
litatis Eccleſiæ B. Mariæ, quaſi per manus accepta,
referunt vltrà 50. authores, non modò Hiſpani, ſed
etiam aliarum nationum Hiſtorici, cumulati in di-
cta Deciſione Reuerendiſſimi Domini Decani:
quod ſcilicèt ab aduentu S. Iacobi Apoſtoli, &
& miraculoſa B. Mariæ, quam ipſe meruit, appari-
tione ſumpſerit initium. Et an huic traditioni
deferendũ eſſe ſuadeat conſtans de ea Eccleſia in
8 Hiſpanijs profeſſio: itaut in caſu propoſito † appli-
cari poſſint, quæ de obſeruatione traditionũ Eccle-
ſiaſticorũ Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſen-
tentijs, & auctoritatibus, vt S. Auguſtini in Epiſto-
la ad Ianuarium, relata *in c. Catholica, vbi gloſ.* 11.
diſtinct. Sancti Hieronymi ad Lucinam, relata *in
cap. vtinam, diſtinct.* 76. Nicolai Magni Pontif.
in cap. ridiculum. 12. *diſtinct.* & aliorum, quos cu-
mulat *Gregor. Tholoſ. in repub. lib.* 12. *cap.* 9. *ſub
9 num.* 4. ex Baſilio Magno docens, traditiones † à
maioribus confirmatas, eſſe irrefragabiles. Quas
10 etiam in Eccleſijs particularibus ſuam habere † au-
ctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, mo-
ribus vtentium receptæ, tradit Azor. *Inſtit. Moral.
lib.* 8. *cap.* 4. *quæſt.* 4. & in terminis Pater Murilio
lib. de hac Eccleſia, latè proſequitur materiam
cap. 1. 2. 3 *&* 5.

Quòd ſi ex præmiſſis fortè reſultaret ſufficiens
probatio Cathedralitatis dictæ Eccleſiæ, à Diuo
Apoſtolo inſtructæ, quo tempore Chriſtianis in vno
eodemquè loco, vel Ciuitate, nequè amplas, neq;
plures Eccleſias habere permiſſum erat: inde faci-
liùs quoquè capi poterit reſolutio: Quòd præſum-
ptio primordialis ac originariæ Cathedralitatis Ec-
cleſiæ S. Saluatoris, vſquè ab initio referri debeat
ad initium illorum temporum, quæ ſubſecuta fuerũt
ſtatum Cathedralitatis alterius Eccleſiæ: quodq;
Eccleſię S. Saluatoris, eorundem poſteriorum tem-
porum reſpectu, conueniat antiquitas, de qua in
denominationibus antonomaſticis, & alijs in dicta
Deciſione Reuerendiſſimi Domini Decani latè
deductis.

Et ita vtraquè, &c.

* Et deciſio 142. ſupra in hac eadem parte.
* Ideſt ſub die 1. Martij 1630. & eſt deciſio 353.
part. 5. recent.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Caſalis de Caualerijs.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

A R G V M E N T V M.

Diſpoſitio captatoria, an valeat, & quæ di-
catur.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia tranſitum facit in rem iudicatam, ob
non interpoſitam appellationem intra tempus
præfixum.*

2 *Reſtitutioni in integrum non eſt locus, quando clara eſt validitas, & iuſtitia ſententiæ.*
3 *Sententiæ validitas redditur clara, ex reuolutione actorum.*
4 *Diſpoſitio captatoria eſt à iure improbata.*
5 *Diſpoſitio, quando dicatur captatoria.*
6 *Diſpoſitio, ſi recipiat conſeruationem agnationis, ideò tanquàm facta ad bonum finem, & effectum, non cenſetur captatoria.*
7 *Ruin. in conſ. 20 nu. 10. & ſeqq. lib. 2. declaratur.*
8 *Bonus finis, & effectus non ſuffragatur ad ſuſtinendum actum à iure improbatum.*
9 *Captatoria voluntas, nec ad fauorem piæ cauſæ ſuſtinetur.*
10 *Bart. opinio reÿcitur.*
11 *Text. in cap. cum tibi. de teſtament. declaratur. & num. 12.*

DECISIO CLXXVIII.

VISVM fuit Dominis conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum. Ratio primi dicti fuit, quia cum ſententia
lata fuerit ſub die 17. Septembris, Appellatio autẽ
fuerit interpoſita ſub 12. Octobris, euidenter con-
1 ſtat dictam appellationem non † fuiſſe interpoſitam
intra legitima tempora, nempe intra decem dies,
& conſequenter dictam ſententiam tranſitum feciſ-
ſe in iudicatum *Auth. hodie, C. de appellat. c. quoad*
conſultationem. de re iudic. Ratio autem ſecundi
2 dicti fuit † quia cum cl[illegible] ſit validitas, & iuſtitia
eiuſdem ſententiæ non eſt locus reſtitutioni in inte-
grum. *R t. de (. de reſtit. in integr. deciſ. 132.*
num. [illegible] par. 1. recent. & deciſ. 134. num. 1. poſt 2.
volumen conſil. Farinac. & Add. ad deciſ. 459. ſub
3 *num. 11. [illegible] mem. Gregorÿ.* Validitas † quidem
redditur cl[illegible]a ex reuolutione actorum, iuxtà *vul-*
gatam deciſ. 26 [illegible] par 2. apud Verall. Iuſtitia quoq;
cl[illegible]s ex deciſ. in hac cauſa facta coram me ſub
di[e] 25. Iunii ſuperioris anni, * in qua fuit conclu-
ſum [illegible] deneganda eſſe immiſſionem vigore
ſubſtitutionis olim factæ per Bernardinum in ſuo te-
ſtamento, cum dicta diſpoſitio Bernardi ad fauo-
rem filiorum Domitii concepta ſub conditione
quatenùs Domitius ſimilem ſubſtitutionem face-
4 ret ad fauorem filiorum ipſius Bernardi, fuerit † ca-
ptatoria, ideoquè à iure improbata ex latè deductis
in eadem deciſ. quibus addi poſſunt *Caſtill. quotid.*
controuerſ. iur. par. 2. cap. 6. num. 3. & 4. vbi con-
tra *Caſtren. in l. captatoriæ, ff. de legat.* 1. & infini-
tos illius Aſſeclas, quos ipſe Caſtill. enumerat ad
finem, latè defendit ſolam diſpoſitionem, de qua
5 in caſu iſto, † dici propriè captatoriam, excluſis eis
quæ in alienæ voluntatis arbitriũ, aut alterius men-
tis ſecretum conferuntur, quas non eſſe captatorias
pluribus proſequitur, cuius etiam opinionis fuit
Antonius Faber de erroribus Pragmaticorum par. 3.
decad. 51. error. ad med. 4. verſ. Atq. in eo primum,
& error. 5.

Nec obſtat, quod dicta diſpoſitio reſpiceret con-
6 ſeruationem bonorum in agnatione, † Ideoq; tan-
quàm ad bonum finem, & effectum facta, non cen-
ſeatur captatoria vt in puncto tenuit *Ruin. conſ. 20.*
n. 10. 11. & 12. lib. 2. Quia vel opinio iſta Ruin. non
eſt tuta, cum in contrarium expreſsè vrgeat diſpo-
7 ſitio iuris, & communis Doctorum opinio; † Vel
intelligẽda eſt, vt poſſit procedere, vbi quis per viã
liberæ diſpoſitionis, ac per modum conſilij inuitat,
non autem, quando, per viam expreſsè conditionis
coarctat, ac elicit alterius diſpoſitionem, ſibi, vel
ſuis fauorabilem, vt ponderatum fuit in dicta deci-
8 ſione. Bonus enim † finis, & effectus non ſuffraga-
tur ad ſuſtinendum actum à Iure improbatum, pro-
ut in his terminis conſtat quàmplures tenuiſſe ca-
9 ptatoriam voluntatem, nequè † etiam ad fauorem
piæ cauſæ ſuſtineri. *Bald. in l. captatorias. num. 2.*
& 7. C. de milit. teſtam. cum alijs quos enumerat
Tiraquell. de Priuileg. piæ cauſ. priuileg. 64. verſ.
Contrarium, quibus addi poſſunt *Caſtill. controu.*
iur. par. 2. cap. 5. num. 7. & Antonius Faber de er-
ror. Pragmatic. par. 3. decad. 5. d. error. 4. ante
medium. verſ. ſicut, & fauore.

Nec obſtare videtur contraria opinio *Bartoli*,
10 † quẽ ſequitur *in d. l. captatoriæ, n. 2. verſ. vel quia*
etiam, ff. de leg. 1. & alij latiùs enumerati per eun-
dem *Tiraquell. de Priuileg. piæ cauſæ, d. priuileg.*
64. in princ. Quia *Bart.* fundat ſententiam ſuam
in *text. cap. cum tibi, de teſtam.* in cuius intellectu
hallucinatum fuiſſe Bartolum, reprobata eiuſdem
Bartoli opinione apertè profitetur *Bald. in d. l. ca-*
ptatorias, d. num. 2. & 7. C. de militar. teſtam. ea
11 demũ ratione † quia *text. in d. cap. cum tibi*, loqui-
tur de commiſſione diſtributoria, non autem de vo-
lũtate diſpoſitoria, itaut ad captatoriam diſpoſitio-
nem nullatenus trahi poſſit *Caſtill. & Faber locis*
12 *præcitatis*, à cuius quidem † Textus congrua inter-
pretatione articuli iſtius admodùm obſcuri reſolu-
tionem pendere fatetur ipſemet *Tiraquell. d. pri-*
uileg. 64. in fin.

Et ita concluſum vnica tantùm parte informan-
te, &c.

* Habes hanc deciſionem infra prout in Indice
poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. GHISILERIO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 14. Februarii 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator ex quibus præſumatur vocaſſe etiam fœminas ad fideicommiſſum. Monaſterium ex perſona profeſſi ſuccedere volens ad bona fideicommiſſo ſubiecta, quando excludatur. Monaſterium non habetur loco filij veri, ſed ficti.

SVMMARIVM.

1 *Hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis appellatione veniunt omnes in infinitum.*
2 *Hæredis nomen non minùs fœminis conuenit, quàm maſculis.*
Hæredis nomen eſt commune, tàm maribus, quàm fœminis, num. 2.
3 *Clauſula, ſi ſine filijs, poteſt etiam adaptari fœminis.*
4 *Neptis ex filio facit deficere conditionem, ſi ſine filijs &c.*

5 *Ma-*

Google

5 *Maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus, dummodò non ſit habita ratio conſeruandæ agnationis. & n. 7.*

6 *Agnatio per fœminas non poteſt conſeruari.*

8 *Agnationis conſeruandæ ratio, non cēſetur habita à Teſtatore, dum deficientibus hæredibus, expreſſè ſubſtituit fœminas.*

9 *Dictio, omnis, neminem excludit.*

10 *Dictio, omnis, ita comprehendit omnia, ac ſi de ſingulis facta eſſet expreſſa mentio.*

11 *Dictio, omnis, prædicatur de pluribus, quàm de duobus.*

12 *Dictio, vt ſupra, eſt repetitiua omnium præcedentium, cum ſuis qualitatibus, & temporibus, & num. 13.*

14 *Teſtator, quotiès ordinauit, quod eueniente caſu ſubſtitutionis, certa pars bonorum deueniat ad cauſam piam, tunc Monaſterium excluditur.*

15 *Confraternitas eſt cauſa pia, ſi ſit congregatio perſonarum inſtituta ad exercitium pietatis.*

16 *Teſtator, quando vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam, tunc loco filij non venit Monaſterium.*

17 *Monaſterium, dicitur ſolùm filius, per fictionem.*

18 *Monaſterium non poteſt dici filius verè, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus, & naturalis.*

19 *Teſtatoris verba verè, & naturaliter non autem fictè ſunt intelligenda.*

DECISIO CLXXIX.

IVLIVS Cæſar Roſatus facto fideicommiſſo ad fauorem filiorum maſculorum, & eorum hæredũ in caſum, in quem eius filij, & hæredes decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis, in medietate hæreditatis ſubſtituit filias fœminas, & earum hæredes, & ſucceſſores in ſtirpem, in altera verò medietate reſidui, & ſic quarta totius hæreditatis filios, & hęredes maſculos q. Terentij fratris, & eorum hæredes, & ſucceſſores, & in reliqua parte, hoc eſt alia quarta, Vē. Confraternitatem Sanctiſſimi Corporis Chriſti Terræ Viſſi. Deceſſerunt omnes hæredes maſculi Teſtatoris, ac demùm Daria, & Flauia profeſſæ in Monaſterio Sanctæ Margaritæ de Vrbe, per quarum obitum finita etiam linea fęminarum, DD. cenſuerunt purificatum fideicommiſſum ad fauorem Confraternitatis, & Conſortum.

De exiſtentia fideicommiſſi realis, perpetui, & abſoluti, nedum fauore vocatorum, ſed etiam, ſubſtitutorum, & ſic ad fauorem Confraternitatis & Conſortum, dubitari non poteſt, quia ex lectura, tàm Teſtamenti, quàm Codicillorum, ſatis, ſuperq. apparet Teſtatorem voluiſſe conſtituere fideicommiſſum perpetuum, vt propterea omnes vocati teneantur per fideicommiſſum alteri reſtituere, donec hęreditas perueniat ad vltimum ſubſtitutum, cum conditio, ſi ſine filijs, fuerit adiecta non ſolùm primis hæredibus, ſed etiam vlterioribus, & eorundem hæredum ſucceſſoribus, vt fuit reſolutum coram *R.P.D. meo Vbaldo 27. Nouembris 1628.* & 30. Aprilis 1629.* in deciſionibus in hac cauſa factis.*

Vocationem verò dictarum Monialium, deſumpſerunt DD. non ſolùm ex verbis Teſtamenti, & Codicillorum, in quibus Teſtator non ſolùm vocauit filios priori loco, ſed etiam eorum hæredes, & ſucceſſores, quorum appellatione venire deſcendentes, & ſucceſſores ſanguinis, & in eis inductum fuiſſe fideicommiſſum deſcenſiuum, firmauit Rot. in ſupradictis deciſionibus corã R.P.D. meo Vbal-
1 do, cum † hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis appellatione veniant omnes in infinitum, vt in ſpecie notat *Eugen. conſ. 21. num. 21. & ſeqq. lib. 2.* mentio enim, & nomen hæredis non minus fœminis cõ-
2 uenit, quàm maſculis, † tãquàm communis ad mares, & fęminas, *Alex. conſ. 140. num. 22. & ſeqq.* Et in indiuiduo de Daria, & Flauia, dixit Rota in hac cauſa 7. Nouemb. 1629. coram me ad fin. *verſ. Quod autem Daria.* Sed etiam ex conditione, &
3 clauſula, *ſi ſine filijs,* † quæ poteſt etiam conuenire filiabus Herculis licèt fœminis, ſiquidem attentis verbis Teſtamenti, ibi, *Voluit, & mandauit, quod ſi quis dictorum eius filiorum tàm natorum, quàm poſthumorum moreretur, quandocumquè in pupillari ætate, vel poſtea quandocunquè ſine filijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis, ſuccedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & ſucceſſores in ſtirpem in omnibus & per omnia, & ſine aliqua diminutione, &c.* apparet fęminas deſcendentes, ex vocatis in defectum maſculorum eſſe admittendas ad hæreditatem, cum vt fuit firmatum in d. deciſione 7. Nouembris 1629. in hac cauſa coram
4 me facta, neptis † ex filio faciat deficere conditionem; ſi Inſtitutus deceſſerit ſine filijs, ex regula, quod in fideicommiſſis, & vltimis voluntatibus,
5 maſculinum concipit † fœmininum, dũmodo non fuerit habita ratio conſeruãdæ agnationis, quæ non
6 poteſt † conſeruari per fœminam, *l. pronunciatio. in fin. ff. de verb. ſignif.* ibi, *mulier autem familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt, l. familiæ. in fin.* ibi, *quia qui naſcuntur patris, non matris familiam ſequitur, eod. tit.* Nec de contraria mẽte Teſtatoris appareat, *l. 1. C. de condition. inſert.* ibi, *niſi alia defuncti voluntas euidenter probetur, l. ſi plures. ff. de*
7 *vulg. & pupillar.* ibi, *niſi fortè alia † fuerit mens Teſtatoris, quod vix credendum eſt, niſi euidenter fuerit expreſſa, l. libertas quæ. §. vlt. ff. de manumiſſ. teſtam.* ibi, *niſi aliud ſenſiſſe patremfamilias, manifeſtiſſimis rationibus, is, a quo libertas relicta eſt probauerit. l. nuptura. ff. de iur. dot.* ibi, *niſi euidentiſſimè contrarium probetur,* quæ militant in præſenti, cum ex ſupradictis verbis non conſtet de contraria mente Teſtatoris in præiudicium fœmi-
8 narum, nequè fuerit habita † ratio conſeruandæ agnationis, dum deficientibus hæredibus, & ſic linea deſcendentium fideicommittẽtis, expreſsè ſubſtituit fœminas, & Cõfraternitatem penitùs extraneam. Comprobatur etiam talis vocatio, attentis verbis Codicillis, ibi, *& eorum hæredes, & ſucceſſores filios ex eis deſcendentes, &c.* cum vigore ſubſtitutionis ſucceſſerint ſupradictæ Moniales, & ex relatis verbis pariter põderatis in allegata deciſione 7. Nouẽbris, apparet reciprocã ſubſtitutionem cõprahendere omnes deſcendẽtes ex filijs ſubſtitutis.

Supradicta tantò magis procedunt ponderando verba, quibus vſus eſt Teſtator, cum ex eis declaretur ipſius mens, nam verba illa, *Et ſi omnes dicti*

gius filij, & hæredes, decederent, vt ſupra, tanquàm
vniuerſalia ſunt apta comprehendere etiam filias
poſitas in conditione, quia illa dictio vniuerſalis,
9 † *Omnes*, neminem excludit, *l. 1. ff. de leg. 1.* & idē
10 operatur, ac ſi de ſingulis eſſet facta expreſſio † ſpe-
cialis, *Bart. in l. 2. ff. de nouation. Aym. conſ.* 308.
num. 6. Cephal. conſ. 156. *num.* 22. & ſi referretur
ad inſtitutos tantùm, eſſet contra naturam verbi,
11 *Omnes*, † quod prædicatur de pluribus, quàm de
duobus, *l. non diſtinguimus, §. ſi plures. ff. de ar-
bitr. Innoc. in cap quia propter. num. 5. de elect.*
12 Item addidit verbum, vt ſupra, † quod eſt repetiti-
uum omnium præcedētium cum ſuis qualitatibus,
& temporibus, *Rol. conſ.* 56. *num.* 25. *lib.* 3. *Surd.
conſ.* 421. *nu.* 16. *Rota in Romana dotis* 7. *Februa-
rij* 1624. *coram R.P.D. meo Merlino*; ita vt eodem
modo cenſeatur intellexiſſe de filijs, & hęredibus
in conditione, quo in diſpoſitione præcedenti. Et
quemadmodùm in ſubſtitutione præcedenti, illius
conditio, nō legitur limitata ad tempus mortis per-
ſonarum primi gradus, ſed eſt indeterminatè rela-
ta ad tempus mortis omnium hæredum, & ſucceſ-
ſorum, vt fuit reſolutum in deciſionibus factis co-
13 ram R.P.D. meo Vbaldo, ita intelligi † debet vlti-
ma ſubſtitutio, vt ſcilicet referatur ad mortem om-
nium ſucceſſorum cuiuſcunquè gradus. Si igitur ex
ſupradictis apparet, Teſtatorem ſupra appoſuiſſe
conditionem, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus
ex ſe natis, ſub eadem conditione dicendum eſt e-
tiam grauaſſe omnes, & ſic etiam dictas Dariam,
& Flauiam Moniales in fideicommiſſo cōpræhēſas.

Nec dicatur, quod ſupradictæ ſucceſſerint ſolùm
tanquàm filiæ poſitæ in conditione, non autem vti
grauatæ, quia dum Teſtator dixit, quod ſi omnes
filij, & hæredes decederent &c. deindeq. dixerit, ſi
autem omnes d. eius filij maſculi, & fœminæ dece-
derent, vt ſupra &c. omnes vocauit, & omnes eo-
dem modo grauauit, ſi decederent ſine filijs, & eo-
dem modo quo iſtæ neptes, tanquàm in conditione
poſitæ, & vocatæ, excluſerūt, ſubſtitutos poſt mor-
tem Iulij Cæſaris vltimi grauati, eodem etiam mo-
do videntur grauatæ in caſu, quo & ipſæ decederent
ſine filijs, ne ſint melioris conditionis, quàm ipſe
Iulius Cæſar, qui primo loco ſucceſſerat illis exclu-
ſis, illarum enim exiſtentia, potuit quidem voca-
tionem ſubſtitutorum ſuſpendere, non autem facere
deficere, ex iiſdem rationibus, ex quibus nec exi-
ſtētia Iulij Cęſaris fecerat expirare ſubſtitutionem,
etiamſi vocationem ſubſtitutorum ſuſpenderit, do-
nec vixit.

Præmiſſis nō obſtat, quod in Codicillis eiuſdem
Teſtatoris habeatur mentio de maſculis, ita vt ſcri-
ptura Teſtamenti debeat recipere interpretationē
excluſiuam fœminarum; Quia ex lectura eorundem
Codicillorum non conſtat de excluſione fœminarū;
Nam quàmuis qualitas maſculinitatis ſit adiecta
filijs, ac nepotibus, ita vt, illis exiſtentibus exclu-
dantur fœminæ, non tamen vltra proceſſit Teſtator
ad excluſionem fœminarum, & extraneorum, illis
deficientibus. Quinimò, vt ſupra dictum fuit, illas
expreſsè vocauit ſub nomine filiorum, & exiſten-
tia maſculorum non in perpetuum excluſit fœmi-
nas, ſed ad tempus, vt primò ſuccedant maſculi, &
deinde fœminæ.

Non obſtat, quod Monaſterium S. Margaritæ, in
quo dictæ Daria, & Flauia profeſſionem emiſerunt,
prætendat ſuccedere ab inteſtato in bonis dicto fi-
deicommiſſo ſubiectis; Quia ſtante fideicommiſſo,
& clara ſubſtitutione ad fauorem Confraternitatis,
& litis conſortium, Monaſterium remanet exclu-
ſum; Et licet in alia deciſione coram me, dicatur
Monaſterium eſſe admittendum, tamen hoc debet
intelligi, durāte vita fœminarum, poſt quarum obi-
tum expirauit ius Monaſterij, propter purificatio-
nem dicti fideicommiſſi ad fauorem prædictæ Con-
14 fraternitatis. Quotiès enim † Teſtator ordinauit,
quod eueniente caſu ſubſtitutionis, certa pars bo-
norum perueniat ad piam cauſam, tunc Monaſte-
rium excluditur *Curt. Iun. conſ.* 187. *num.* 33. *Me-
noch. lib.* 4. *præſumpt.* 83. *num.* 51. *Fuſar. de ſubſti-
tution. quæſt.* 429. *num.* 41. nec videtur poſſe du-
15 bitari, quin † Confraternitas ſit cauſa Pia, cum ſit
Congregatio perſonarum inſtituta ad exercitium
Pietatis, vt dictum fuit *in Bergomen. Cappellaniæ*
18. *Maij* 1629. *coram R.P.D. meo Merlino*; & in
Eccleſia de conſenſu Epiſcopi, *Gabr. conſ.* 162. *n.* 7.
lib. 1. *Fuſcb. de viſit. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 4. & 5.
Gabr. de pia cauſ. concluſ. 1. *num.* 22. & *ſeqq.*

Supradictis accedit, quod Teſtator vſus fuit ver-
16 bis denotantibus † veram filiationem, non fictam,
ex quo vocauit filios legitimos, & naturales ex ſe
natos, tàm in Teſtamento, quàm in Codicillis, quę
qualitas nō poteſt adaptari Monaſterio, quod ſo-
17 lùm † dicitur filius per fictionem, *Peregr. de fidei-
com. art.* 28. *num.* 78. & *ſeqq. Ruſtic. in l. cum auo
lib.* 5. *cap.* 1. *nu.* 42. & *ſeqq. ff. de cond. & demonſt.
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 7 *n.* 6.
Couar. var. reſol. lib. 1. *cap.* 19. *num.* 6. latè *Fuſar.*
18 *d. q.* 429. *n.* 27. & *ſeqq* cū verè, & † naturaliter
non poſſit dici filius ex ſuo corpore natus, nec fi-
lius legitimus, & naturalis, & verba Teſtatoris
ſunt intelligenda verè, & naturaliter, non autem
fictè, *l. fideicommiſſum. ff. de cond. & demonſtr.*

Et ita fuit reſolutum vtraq; parte informāte, &c.

☞ * Prima eſt deciſio 216. & ſecunda eſt 269. par. 5.
recent.

§ Infra adſunt aliæ deciſiones in hac cauſa ideſt ſub
die 30. Maij 1633. coram eodem R.P.D. Ghiſile-
rio, & ſub die 4. Decemb. 1634. coram R.P.D.
Merlino.

R. P. D. MERLINO.

Cluſina Hæreditatis,

Die Veneris 18. *Februarij* 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi vocauerit plures perſonas ad eius
hæreditatem, quando cenſeatur eas vocaſse
in capita, & quando in ſtirpes. Filij diuer-
ſorum fratrum, quando ſuccedant patruo in
capita, & quo caſu in ſtirpes, declaratur. Sen-
tentia non conformis, libello, & rei petitæ
eſt nulla,

SVMMARIVM.

1 *Vocati, quando ſunt plures ex vna parte, & vnus ex altera nominatus eſt nomine proprio, tunc fiunt duæ partes hæreditatis, & tantùm habet ille ſolus, quantùm illi plures, & num. 2.*

3 *Repræſentatio id operatur, vt filius aſſumat gradum ſuccedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia.*

4 *Vocatus, quando quis eſt ad partem cenſetur regulariter ad dimidiam portionem vocatus.*

5 *Vocatio, & ſucceſſio per ſtirpes, videtur rationabilior, quàm per capita.*

6 *Filij diuerſorum fratrum, quando ſigillatim ſunt hæredes inſtituti, proprijs nominibus expreſſis, tunc non in capita, ſed in virili portione ſinguli cenſentur ad ſucceſſionem inuitati, & num. 7.*

8 *Inſtitutioni facta pluribus hæredibus, ſi ſit adiecta dictio, æquè, ſeu pro æquali portione, & rata, eò caſu ſucceſſio diſtribuitur in viriles inter omnes vocatos.*

9 *Et hoc procedit, etiam ſi vnus nomine proprio, alij verò collectiuo nomine vocati ſint.*

10 *Teſtator præſumitur in dubio, ſe omnino voluiſſe cõformare, cum diſpoſitione Iuris communis.*

11 *Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, non autem in ſtirpes, ſi cum alio patruo non concurrant.*

12 *Accurſ. in Auth. ceſſante ſuper ſuper verb. in ſtirpes, C. de legit. hæred. refutatur.*

13 *Text. in l. interdũ, ff. de hæred. inſtitut. declaratur, & alij DD. num. 14.*

15 *Ad ſucceſſionem, quando plures in pari gradu exiſtentes veniunt, tunc ipſi proprio Iure, & ex propria perſona dicuntur ſuccedere, & non repræſentatiuè.*

16 *Repreſentatio datur ſolum inter diſpares, in gradu.*

17 *Partis appellatione, licet regulariter non expreſſa certa portione intelligatur de dimidia, tamen ſecus eſt, ſi adiungatur adiectiuo, æqualis, & num. 18.*

19 *Clauſula, æqualiter, tunc importat vocationem in capita, quando plures eodem verborum contextu ſunt inſtituti æqualiter.*

20 *Clauſula, pro æqualibus portionibus qualiter ſit intelligenda.*

21 *Sententia non conformis libello, & ſuper non petitis lata eſt omninò nulla.*

22 *Sententia non conformis libello, eſt adeò nulla, quod etiam ſi ratificata ſit, non valet.*

23 *Hæredes plures, quando ſunt condemnandi ad aliquid faciendum, tunc non vnus tantum eſt inſolidum condemnandus, ſed omnes pro rata.*

DECISIO CLXXX.

CIOLVS de Ciolis in teſtamento hæredes ſibi ſcripſit nepotes ex duobus fratribus per hæc verba: *Inſtituit hæredes, &c. Alexandrum, & Perſium fratrem illius, natum, ex Petro de Ciolis fratre germano dicti teſtatoris ex vna parte, necnon etiam Auguſtinum de Ciolis natum ex Stephano ſimiliter eius fratre germano pro æquali rata, et portione, &c.* Auguſtinus vigore d. teſtamenti per tres ſententias conformes obtinuit Immiſſionem in dimidia parte hæreditatis d. Cioli, & hodie cauſa in Rota introducta, Propoſui dubium, An illæ ſint exequendæ, & per Dominos negatiuè reſponſum fuit.

Quàmuis enim Domini non eſſent concordes, An in propoſita facti ſpecie Nepotes ſuccedere deberent Ciolo patruo in capita, & pro virili, an verò in ſtirpes, ſeu pro dimidia.

Aliqui enim exiſtimabant ſucceſſionem verè eſſe in duas partes diuidẽdam, & vnam partem aſſignãdam eſſe Alexandro, & Perſio, alteram verò partem Auguſtino, quia quando vocati ſunt plures ex vna parte, & vnus ex altera parte nominatus eſt no-
1 mine proprio, † duæ fiunt partes, & tantùm habere debet iſte ſolus, quantùm illi plures, apparet enim tunc de quadam ſectione hæreditatis, & videntur facta duo corpora, & duæ denominationes iuxta diſpoſitionem *tex. in l. Interdum in fin. ff. de hæred. inſtit. l. Titius fundi, ff. eodem l. planè la prima, §. primo, ff. de leg. 2. Peregr. de fideic. art. 17. num. 20. & 21. Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 4. tit. 11. num. 6. Ladereh. conſ. 18. num. 1.* ſiquè teſtator in capita vocare voluiſſet Nepotes in tres partes æquales hæreditatem ſecaſſet, & vnamquãquè ſingulis viritim aſſignaſſet, ſed duas tantùm hic fecit partes, ponderando etiam quod illa verba, *ex vna parte*, ſunt appoſita duobus Nepotibus Alexandro ſcilicet, & Perſio, quos ſi in capita admiſiſſet, non dixiſſet ex vna parte, ſed ex duabus.

Ex quibus etiam deducitur, quod teſtator videtur Nepotes conſideraſſe tanquàm repræſentantes eorum Patrem, & ſic in ſtirpes, qua poſita repreſentatione, certùm eſt duas fieri partes, nec attendi, quod ex vna parte duo extent, & ex alia vnus
2 tantùm, nam † tantùm habere debet iſte vnus ſuccedens in locum ſui patris, quantùm illi duo ſuccedentes pariter in locum patris, cum repræſentatio
3 id operetur, † vt filius aſſumat gradum ſuccedendi, qui patri competebat, & omnia Iura gradui cohærentia, & quæ competerent parentibus ſi viuerent *§. ſi igitur. auth. de hær. ab inteſt. venien. §. cum filius Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Menoch. conſ. 413. num. 39. & præſum. 95. num. 2. lib. 4. cum alijs per Caſtill. quotid. controuerſ. c. 19. num. 8. & ſeqq. per 3. latè Gabr. conſ. 1. per tot lib. 2.*
4 Dumquè ad partem quis vocatur, † regulariter ad dimidiam portionem cenſetur vocatus, *l. nomen. §. portionis. ff. de verb. ſignific. Tiraq. in l. ſi vnquàm, verbo partem, nu. 8. C. de reuoc. don. Decian. conſ. 41. num. 140. lib. 1. Card. Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 9. tit. 2. num. 24. Sim. de Prat. de interpret. vlt. volunt. fol. 388. nu. 7. Surd. conſ. 507.*
5 *num. 1. & 508. num. 8.* & vocatio, † ac ſucceſſio per ſtirpes videtur rationabilior, quàm per capita, vt inquit, *Bald. conſ. 199. ſub libro num. 4. lib. 3. Rimin. Iun. conſ. 526. num. 17.*

Alij verò ex Dominis putabant, ſucceſſionem deferendam eſſe in capita. Tum quia ſingillatim
6 † dicti Nepotes inſtituti ſunt hæredes non quidem nomine collectiuo Nepotum, ſed proprijs nominibus expreſſis, & vnicuiquè eorum diſtributis, vnde
7 in capita, † & pro virili portione ſinguli videntur ad ſucceſſionẽ inuitati, vt conſuluit, *Bald. conſ. 243.*

 lib. 2.

lib. 2. Corn. conſ.72.num.6.lib.2.Laderch.conſ.18.
8 num.8. Tum etiam quia dictæ Inſtitutioni † adiecta
eſt dictio, æquè, ſeu pro æquali rata, & portione,
quæ diſtribuit ſucceſſionem in viriles inter omnes
9 vocatos, etiam ſi vnus nomine proprio, † alij verò
collectiuo nomine vocati fuiſſent, vt ponderãt Bar.
Imol. & Caſtr. in l. fin. & præſertim, Iaſ. num.4.
C. de impuber. & alijs ſubſt. Corn. conſ.75. num.6.
in fin. lib.1. Dec. conſ.382. num.2. & 597. num.9.
Gabr. conſ.130. num.11. & 18. lib.1. Card. Mant.
de coniect. vlt. vol. lib.4. tit. 11. num.6. Laderch.
conſ. 18. num. 2. plenè Giouag. conſ.23. num.1. &
conſ. 24. num. 11. & 12. lib. 1. Fuſar. de ſubſtit.
quæſt. 477. num. 20.

Quæ ſententia eò magis illis Dominis recipienda
videbatur, quia, hac recenta, teſtator dicitur ſe
10 omninò cõformaſſe † cum diſpoſitione Iuris communis,
prout in dubio cenſeri debet, ex Bart. in l.
Iuriſiurandi, §. ſi liberti, ff. de oper. libert. Alex.
conſ. 15. num. 5. lib. 4. Aluobr. conſ. 102. num. 2.
11 lib.1. de iure enim communi filij diuerſorum † fratrum
præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato
in capita, non in ſtirpes, quando cum alio patruo
non concurrunt, itaut quot ſunt filij, tot ſint
12 partes, prout, reiecta † Accurſij opinione, & comprobata
Azonis ſentẽtia, cumulatè docet poſt alios
Theſ. deciſ.162. num. 2. & 3. quàm Iuribus, rationibus,
& congeſtis auctoritatibus doctè defendit
Cephal conſ. 341. per tot. D. Facchin. controuerſ.
Iur. cap.3. per tot lib.6. latiſſimè Caſtill. quotidian.
controuerſ. cap. 19. num. 81. Giouagn. d. conſ.23.
num. 8. & ſequuta fuit Rota in deciſ. 27. per tot.
par.1. recent. & poſt modern. Forolinien. de legitim.
deciſ.24. num.1. & in Florentina fideicom. de Cãbijs
9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Dunozetto.

Nequè deducta in contrarium obſtare videban-
13 tur, quia † tex. in l. Interdum. ff. de hæred. inſtit.
procedit, quando vnus ex Nepotibus eſt vocatus
nomine proprio, alij autem nomine collectiuo, &
quando non eſt adiecta dictio, æquè, aut alia clauſula
æquipollens, & importans diuiſionem in viriles,
vt expreſsè habetur in d. l. Interdum in fine, ibi,
14 qua detracta, & ità etiam loquuntur † DD. in prima
ſententia adducti, quemadmodùm benè declarat
Giouagnon. d. conſil. 23. num. 1. & conſil. 24.
num. 8. ad 12.

Quæ autem dicebantur de repræſentatione non
15 applicari putabant, quia quando plures † in pari
gradu exiſtentes veniunt ad ſucceſſionem, tũc ipſi,
proprio Iure, & ex ſua propria perſona dicuntur
ſuccedere, non autem repræſentatiuè, quæ repræ-
16 ſentatio † datur ſolum inter diſpares gradu, vt puta
ſi Nepotes vna cum patruo concurrant ad ſucceſſionem
alterius patrui, iuxta text. in auth. poſt
fratres. C. de legit. hæred. §. ſi igitur il 2. in fin. auth.
de hæred. ab inteſt. ven. quos textus appoſitè ponderat
D. Facchin. controu. iur. d. cap. 3. verſ. quod
autem ex nouella lib. 6. & ſ. qq. Caſtil. quotidian.
17 controu. d. cap. 19. num. 83. partis † verò appellatio,
quàmuis regulariter non expreſſa certa portione
intelligatur de dimidia, attamen quando iun-
18 gitur adiectiuo, † æqualis, non pro dimidia, ſed viritim
omnes admittit, etiamſi vocatos ſub nomine
collectiuo, vt poſt Gabr. conſ.130. num. 18. & 19.
lib.1. benè declarat. Coſt. de portion. rat. præmiſſ. 6.
num. 7. & 8.

Sed Domini, qui primam opinionem tuebantur,
19 reſpondebant † clauſulã, æqualiter, ſeu pro æquali
portione, tunc importare vocationem in capita, &
pro virili, quando plures eodem verborum cõtextu
ſunt inſtituti æqualiter, vt puta ſi ſit dictum, Titius,
& filij Caij æquè mihi hæredes ſunto, ſecus verò
dum non eodemmet verborum contextu facta eſt
Inſtitutio, tunc enim Titius ex ſemiſſe, & filij Caij
ex alio ſemiſſe intelliguntur inſtituti, vt poſt Caſtr.
in d. l. Interdum, & Dec. conſ. 597. num.9. declarat.
Card. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 3. tit. 11.
num.6. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 477. num.21. & 23.
Rot. deciſ.308. num.3. part.2. recent. Et in tali caſu
20 clauſula, pro æquis portionalibus, † intelligenda eſt
quòad corpora, non quòad perſonas, itaut Titius
faciat vnum corpus, & filij Caij aliud corpus,
quemadmodùm intellexit Rota deciſ. 770. num. 2.
part. 2. diuerſ.

Cæterùm, quicquid ſit in hoc articulo, qui aliam,
& particularem diſputationem poſtulat, Domini
nullitatem, & iniuſtitiam ſententiarum, de quarum
exequutione agitur, aliunde deducebant.

Nullitas ex eò deſumitur, quia Auguſtinus in
libello, Summario num. 4. petijt cohæredes condemnari
ad ſoluendum prælegatum ſcut. 60. a Ciolo
teſtatore ſibi factum, & ad traden. medietatem
bonorum mobilium eiuſdem teſtatoris, narrans iã
ſe immiſſum in poſſeſſionem dimidiæ hæreditatis,
Iudex verò pronunciauit Auguſtinum eſſe immitten.
in poſſeſſione dimidiæ partis omniũ bonorum
relictorũ in hęreditate Cioli, vt in Summario num. 5.
21 Vnde huiuſmodi † ſententia non conformis libello,
& ſuper non petitis, eſt omnino nulla, l. vt fundus,
ff. com. diuid. Iaſ. in l. cinum, num. 23. ff. ſi
cert pet. vbi, quod Iudex pronuncians, vltra petita
in libello, dicitur fatuus, Felin. in cap. licet Hel.
num. 18. de Simon. Alex. conſ. 17. num. 10. lib. 6.
Ruin. conſ. 62. num. 25. 22 & 26. lib.5. vbi quod
22 talis ſententia, † etiam quod ſit ratificata, non valet,
Surd. conſ. 273. num. 11. Rota in recent. deciſ. 275.
num. 7. & deciſ. 571. num. 4. part.1. & deciſ.307.
num. 3. par. 2. & apud Cenc. de cenſ. deciſ. 187.
num. 6. & 7.

Iniuſtitia autem in dd. ſententijs reſultat ex eo,
quod condemnatur ſolus Alexander ad dimittendũ
medietatem bonorum hæreditariorum, vna cum
fructibus, & tamen Perſius, etiam vna cum Alexandro,
erat inſtitutus hæres, vndè ſolus Alexander in
23 ſolidum † non erat condemnandus, ſed vnuſquiſquè
pro virili, & portione hæreditaria tenebatur,
iuxta tex. in l. pro hæreditarijs, & ibi gloſ. & DD. C.
de hæred. act. Bald. conſ. 194. lib. 4. Gomeſ. var.
reſol. tom. 2. cap. 19. num. 3. & 4. Surd. conſ.415.
num.14. Theſ. Iun. quæſt Forenſ. cap.67. num 10.
lib 2. Rot. coram ſanctæ memoria Gregorio XV.
deciſ. 442. num. 3. & 5.

Et ità Petro, & fratribus de Ciolis tantum informañ
reſolutum fuit, &c.

§ In eadem vide infra ſub die 12. Maij 1634. coram
eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D.

R. P. D. PIROVANO,

Romana Legati.

Die Lunæ 14. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Hæres doloſè omittens deſcribere aliqua bona in inuentario, an ex iſta omiſſione priuetur beneficio inuentarij, doctè declaratur. Procurator, ſi aliquid omittat deſcribere in inuentario, an hoc præiudicet hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adiens hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, præſeruatur ab omni damno, itaut nec in obolo quidem teneatur. & num. 12.*

2 *Hæres ſi doloſè non omittit aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio inuentarij, itaut de proprio teneatur.*

3 *Pœnam non merentur, ea, quæ per ignorantiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittuntur.*

4 *Hæres, ſi in inuẽtario doloſè aliquid omittit deſcribere per occultationẽ, ſubreptionem, vel amotionem, cum in iſtis caſibus dolus cadat manifeſtus, d. hæres à lege non priuatur beneficio inuentarij, ſed puniendus venit tantùm in duplum. & nu. 5, & num. 10.*

6 *Text. in l. vltima, §. licentia, de iur. deliber: qualiter ſit intelligendus. & num. 9.*

7 *Inuentarij forma indiuidua, & in minimo violata deficit.*

8 *Pœna dupli, quando hæres aliquid doloſè non deſcribit in inuentario, an ſit pœna addita, & adducta propter delictum, ad euitandas fraudes.*

11 *Pœna impoſita à lege ſuper aliquo delicto, non eſt multiplicanda.*

12 *Inuentarij forma non deſtruitur, ſi hæres aliquid doloſè omittat deſcribere in d. inuentario.*

13 *Hæres, vt priuetur beneficio inuentarij ob doloſam omiſſionem deſcriptionis bonorum concludenter hoc probandum eſt.*

14 *Ad quem effectum non ſufficit qualibet probatio.*

15 *Actio de dolo non poteſt dirigi contra hæredem, ſi ipſe deputauit procuratorem ad conficiendum inuentarium bonorum defuncti, & ipſe procurator doloſè omiſit aliquid deſcribere, ſi in mandato hoc non continebatur.*

16 *Procurator deliquendo nõ poteſt præiudicare Domino, cum totum id agat ſine mandato.*

17 *Procuratoris negligentia in omittendo in omni materia præiudicat Domino, qui fuit in culpa ob malam perſonæ electionem.*

18 *Procurator in omittendo non præiudicat Domino.*

19 *Procuratoris omiſſio, quando eſt doloſa, non præiudicat principali.*

20 *Teſti non eſt credendum, ſi eius dictum contineat exonerationem propriæ culpæ.*

21 *Hæres, ſi aliquid omiſit deſcribere in inuentario, ſi poſtquàm eſt detecta omiſſio, id non deſcribat, an per hoc amittat beneficium inuentarij.*

DECISIO CLXXXI.

REVIDETVR deciſio Cauſæ 17. Decembris 1629. * in qua fuit firmatum, D. Marchionem non teneri ad ſolutionem Legati ſcutorũ 400. ex Teſtamento paterno, cum adiuerit hæreditatem
1 cum beneficio † Legis, & Inuentarij, & præſeruetur ab omni damno; itaut de ſuo, nec in obolo quidem teneatur erga Legatarios, Inuentariumque ab eo, & ſeù eius procuratore factum fuiſſe validum, tàm quòad iuris ſolemnitatem, quàm quòad ommiſſorum exceptionem, & hodiè negotio partibus informantibus, iterùm diſcuſſo, dictum fuit ſtandum eſſe in iam reſolutis.

Non enim fuerunt controuerſa fundamenta deciſionis, quòad validitatem Inuentarij reſpectu ſolemnitatum iuris; ſed tantummodò circa ſecũdam partem quòad ſcienter, & doloſè omiſſa, quæ debebant ſcribi in Inuentario, ad quorum comprobationem poſt reſolutionem ſupradictam fuerunt per D. Coſmum examinati noui teſtes in Curia, & noua iura producta, quæ tamen adhuc non releuare viſa fuerunt ad terminos principalis diſputationis, vt D. Marchio teneatur de ſuo inſolidum aduerſus Creditores & Legatarios.

2 Nam certum eſt, ac indubitatum, † omiſſionem non doloſam, priuare non poſſe hæredem beneficio Inuentarij, itaut de proprio teneatur, *Angel. in l. 1 §. hac ſtipulatio. num. 23. verſ. & ſi dictus hæres, ff. cui plus quam per l. falcid. Bald. in l. finali, §. cũ igitur. nu. 8. C. de iure delib. Dec. conſ. 633. nu. 10. Roman. conſ. 276. num. 8. Bellon. conſ. 30. num. 6. Menoch. conſ. 471 num. 1. Honded. conſ. 59. nu. 15. lib. 1. Surd. deciſ. 222. num. 13.* & cum hac opinione Rota ſemper tranſiuit in Romana de Carauaſchinis, Rauennaten. Saluiani, Ciuitatis Caſtelli bonorum, & alijs in prima Deciſione allegatis, quæ
3 enim † per ignorantiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittuntur, pœnam non merentur vt dicit *gloſ. in l. ſi ſeruus, §. prætor ait, ff. de acquir. hæred.*

Prætereà ſi deſcribenda in Inuentario doloſè fuiſſent omiſſa deſcribi, per occultationem, ſubreptionem, vel amotionem, cum in prædictis caſibus,
4 in quibus cadit dolus manifeſtus, † & inexcuſabilis, & à lege hæres non priuetur beneficio Inuentarij; ſed puniendus veniat tantummodò in duplum, prout ſunt verba expreſſa, *l. vlt. §. licentia*, C. de iure delib. ibi: *illa videlicet obſeruanda; vt ſi ex hæreditate aliquid hæres ſubripuerit, vel celauerit, vel amouendum curauerit, poſtquàm fuerint conuicti, in duplum hoc reſtituere, vel hæreditatis quantitati computare compellantur*; certè iura, & teſtes de nouo producta nihil releuabunt ad priuationem
5 † priuilegij prouenientis ex Inuentario, etiam quod probent dolum; quia ſufficiet condemnatio in duplum eius, quod doloſè omiſſum fuerit deſcribi in Inuentario.

Non obſtat, quod ſuper intelligentia verborum
6 dicti † §. *licentia* ſint opiniones Doctorum, vt ex pœna dupli non tollatur pœna amiſſionis beneficij
7 Inuentarij tanquàm dependens ex forma † Inuentarij, quæ indiuidua eſt, & in minimo violata deficiat, & hanc ſequuti fuerint *Accurſ. in §. ſancimus,*

in

in verbo non fortè, ibi, *non priuilegium meretur*
amittere, & in §. ſi verò, in verbo honorari, in fine,
ibi, *hæredes ſurripientes careant toto, in Auth. de*
hæred. & faleid. & alij viginti duo Doctores relati
per *Menoch. conſ.* 471. *num.* 37. quibus accedunt
Honded. & alij ab eo allegati *conſ.* 34. *num.* 4. *&*
8 *ſequen. vol.* 1. ſuſtinendo, quod pœna † dupli ſit pœ-
na addita, & adaucta propter delictum contingens,
& ſeparatum ab ipſa forma à lege data in cõficiendo
Inuentario pro beneficio Creditorum ad fraudes
euitandas, non autem, vt hæres liberetur ab alia
pœna nullitatis actus.

Quia contraria opinio Dominis viſa fuit verior,
9 & ſequenda, ponderando eadem verba dicti † *§. li-*
centia, quæ alium ſenſum, quàm doloſæ omiſſionis
10 recipere non poſſunt; nam ſurripere, celare, † amo-
uere continent fraudem, & dolum implicitum, &
tamen pœna dupli, & non alia pœna puniuntur, quę
11 pœna, alio ab ipſa lege non † expreſſo, non multi-
plicatur, & hanc opinionem ſequuti ſunt triginta
tres Doctores enumerati per *Menoch. conſil.* 471.
num. 38. vbi articulo diſcuſſo reſpondet omnibus
contrarijs, & ſignanter, quod forma Inuentarii non
12 deſtruitur, † quia remanent ſolemnitates iuris ob-
ſeruandæ, & fraudibus ſufficienter prouiſum rema-
net: quia in duplo condemnantur, quod indem-
nitatem creditorum ſuperat, & prædictis accedunt
Surd. deciſ. 222. plenè articulum examinans, *Pe-*
regr. de fideicom. art. 3. *nu.* 83. *Coſta de facti ſcien.*
& ignor. cent. 1. *diſt.* 37. *num.* 22. *& Rota penes*
Puteum in correct. dec. 266. *nu.* 8. *lib.* 3. *&* 72. *nu.* 9.
par. 2. *diuerſ.* 199. *num.* 4. *impreſſa poſt ſecundùm*
vol. conſ. Farinac. & nouiſſimè in *Romana de Ca-*
ualerijs coram D. meo Decano 4. *Februarij* 1630.

Et nihilominùs nouiter deducta, & probata per
D. Coſmum, nec alia prius producta viſa fuerunt
talia, ex quibus dolus circa omiſſa concludenter
13 probetur, prout neceſſarium † eſt ad priuationem
beneficij iam ex Inuentario quæſiti, *d. l. vlt. §. li-*
centia, C. de iure delib. ibi, *conuicti*, ad quem effe-
14 ctum non ſufficit † quælibet probatio, *Bald. conſ.*
250. *n.* 1. *lib.* 1. *Phanut. de inuet. par.* 3. *n.* 50. *Honded.*
conſ. 35. *num.* 12. *lib.* 1. *Rota deciſ.* 169. *num.* 1. *co-*
ram Papa Grgor. XV. Surd. deciſ. 222. *num.* 11.
Peregr. conſ. 19. *num.* 33. *lib.* 4.

Præmittitur enim, Inuentarium inchoatum fuiſ-
ſe, & perfectum per Darium Stangam Procurato-
rem D. Marchionis, nõ autem per ipſummet Mar-
15 chionem, contra quem actio † de dolo dirigi non
poteſt; quia mandatum non continet ordinem de
doloſè omittendo deſcriptiones rerum hæredita-
16 riarum; vt propterea Procurator † delinquendo nõ
poſſit Domino præiudicare, cum totum id agat ſi-
ne mandato, *Rolan. conſ.* 71. *num.* 41. *lib.* 1. *Pariſ.*
conſ. 100. *num.* 7. *vol.* 3. & idem fuit per Rotam
ponderatum *in Romana de Carauaſchinis* 27. *Iu-*
nij 1609. *coram bon. mem. Penia.*

Neque dicatur, quod hoc modo aperta eſſet via
fraudibus, & præiudicijs Creditorum, vt non ab hę-
redibus, ſed à Procuratoribus conſtitutis, vel con-
ſtituendis conficiantur Inuentaria, itaut de dolo
contra eos nunquàm excipi poſſit, & nihilominùs
17 in omni † materia negligẽtia Procuratoris in omit-
tendo præiudicat Domino, qui fuit in culpa ob ma-
lam perſonæ electionem, *Bart. in l. vnica, §. ſi pro-*
curator, num. 4. *ff. ſi quis ius dicenti non obtempr.*
Iaſ. in l. ſi procurator, num. 8. *C. de procur. Creſcen.*
deciſ. 3. *de appell. & Surd. deciſ.* 181. *num.* 3.

Quia hic non agitur de ſimplici omiſſione, prout
eſſet ſi Creditores nõ eſſent citati ſed de omiſſione,
quæ trahit originem ab occultatione, ſubreptione,
& amotione rerum hæreditariarum, vt in conſequẽ-
18 tiam non deſcribantur, quo caſu † Procurator non
præiudicat Domino, vt admittit idẽ *Surd. dec.* 181.
& vlteriùs, quãdo omiſſio Procuratoris eſſet etiam
19 doloſa, Domino † non præiudicaret, *Mohed. de-*
ciſ. 2. *de appell. cum alijs per Mareſc. adductis, lib.* 1.
variarum, cap. 86. *num.* 15.

Quod autem idem Stanga Procurator in iudicio
examinatus dixerit omiſiſſe deſcriptionem propter
iuſſum D. Marchionis, ita fuit reſponſum in prima
20 Deciſione non eſſe illi † deferendum, cum conti-
neat exonerationem propriæ culpæ, & quod magis
eſt non poterat recuſare deſcriptionem, quia Do-
minus Coſmus erat citatus, & poterat cogere illum
ad deſcribendum omnia reperta in hæreditate, cum
eſſet præſens confectioni Inuentarij.

Igitur ſi propter doloſam Procuratoris omiſſio-
nem deſcriptionis rerum hæreditariarum prætendi-
tur priuatio, aut amiſſio priuilegij Inuentarij, &
illa qualiſcunquè ſit non ſufficit contra D. Machio-
chionem conſtituentem; aut contenditur, quod
cum hodiè ſit detecta omiſſio, & non fuerit addita
in Inuentario, iuxta formam obligationis Procura-
toris de addendo reperienda, & quod propterea
21 D. Marchio ob eam non factam † cadat à beneficio
Inuentarij, & nequè ex iſta ſuperuenienti omiſſione
perdidiſſe beneficium firmauit, *Bald. in d. l. vlt. §.*
cũ igitur n. 5. *de iur. delib. Phanut. de Inuentario,*
par. 3. *nu.* 46. *Rolan. cod. tract. par.* 3. & eo minùs
ſi à principio D. Marchio, aut non tenebatur, aut
poterat ſe excuſare ponere eadem in Inuentario,
prout ex qualitate rerum, quæ exponuntur in com-
pendio bonorum omiſſorum viſum fuit reſpectiuè
non teneri, & excuſari poſſe.

Nam quòad equos D. Marchio prætendit dona-
tionẽ, iocalia verò non eſſe hæreditaria, ſed materna,
capſam ſcripturarum continere titulos, & prærroga-
tiuas Familiæ, Bona Pitiliani fuiſſe eidem Marchio-
ni prælegata, exiſtentiam animalium in Comitatu
Pitiliani, Sorani, & Caſtri Vitorij in genere fuiſſe
poſita in Inuentario, & in ſpecie illorum exiſtentiã
non probari per D. Coſmum ex vnico teſte, & quie-
tantia facta Sereniſſimo Magno Duci, cum illa re-
periatur facta ad bonum computum animalium, ac
denique bona pignorata ad Hebreos ſaluum eſſe ius
partis, ſiue ſit Creditor, ſiuè Legatarius, cum iam
ſint detecta. Quæ omnia cum nihil inferant ad pri-
uationem beneficij ex Inuentario quæſiti, tanquàm
dolo carentia propter iuridicam D. Marchionis
prætenſionem, vt ſupra ab initio fuit firmatum, ſi
etiam pro probatis admittantur, ſemper remanet
22 firma concluſio, quod D. Marchio † gaudere poteſt
beneficio Inuentarij ad ſe eximendum ab obliga-
tione ſoluendi legata de proprio.

Et ita, &c.

☞ * Eſt deciſio 331. ſupra part. 5. recent.

R.P.D.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana prætenſæ deuolutionis Domus.

Die Lunæ 21. Februarij 1633.

ARGVMENTVM.

Emphyteota alienans bona emphyteotica in aliquem, cum conſenſu expreſſo proprietarij, qui voluit, vt ille, in quem eſt facta alienatio eum recognoſceret in Dominum directū cum promiſsione ſoluendi Canones, & pactum deuolutionis in caſu ceſſationis, hoc caſu linea d alienantis habetur pro extranea, et attenditur linea acquirentis.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteota vendens bona emphyteutica, cum expreſſo conſenſu Domini directi, tunc linea ementis attendenda, & non vendentis.*
2 *Dictio, reſpectiuè, facit, vt ſingula ſingulis ſint referenda.*
3 *Venditionis vera vim, quæ verba habeant.*
4 *Emphyteuta abdicans à ſe omne ius ſuper re emphyteotica, & illam in alium transferens, cum conſenſu domini directi, eo caſu illius linea amplius non attenditur.*
5 *Et hoc procedit etiamſi d. alienatio fuerit facta per viam ſublocationis.*
6 *Sublocatio de ſui natura ab alienante non aufert ius rei conductæ, in totum.*
7 *Sublocatio res emphyteutica ab emphyteuta, quādo ſit, an dominium, vtile ſubalternatumq; remapenès eum.*
8 *Iure datoris extincto, reſoluitur etiam ius acceptoris.*
9 *Cald. de extinct. emph. lib. 1. quæſt. 16. num. 20. declaratur.*
10 *Dominium vtile ſicuti transfertur per emphyteuſim, ita etiam per locationem ad lōgum tempus.*
11 *Bald. in l. ſi quas ruinas, nu. 7. & 8. C. de ſacroſ. Eccleſ. declaratur.*
12 *Emphyteota alienans bona emphyteotica cum conſenſu Dñi directi, iſta alienatio ſimul cum recognitione acquirentis, promiſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet vim renouationis.*
13 *Et ad hunc effectum iſte conſenſus ſufficit abſquè alia inueſtitura, ſeu renouatione, cuius inſtrumentum ſit ad maiorem cautelam.*

DECISIO CLXXXII.

CAPITVLVM Baſilicæ Lateraneñ de anno 1490. conceſſit in emphyteuſim ad tertiam generationem Domum de qua agitur in Via Peregrini Iachetto, cuius filius nomine Gulielmus, poſtea de anno 1528. eamdem Domū vendidit Thomæ, & Ioanni fratribus de Iunctis, quam venditionem non ſolum prædictum Capitulum approbauit, ſed etiam pro eodemmet Canone dictis fratribus de Iunctis ad aliam tertiam generationem de nouo conceſſit, & locauit.

De anno verò 1548. idem Ioannes de Iunctis vnus ex prædictis acquirentibus vendidit, & ſublocauit Dominis Bernardino, & Baptiſtę de Odeſchalchis Domum prædictam, & ſimiliter aliam Domum liberam, prout latiùs in Inſtrumento.

Extincta linea illorum de Iunctis, Capitulum cæpit prætendere Domum prædictam eſſe deuolutam, ac DD. de Odeſchalchis tantummodò fuiſſe conceſſam commoditatem percipieñ fructus durante vita Dominorum de Iunctis; & propterea moto iudicio coram Eminentiſſimo Cardinali dictæ Baſilicæ Archipresbytero, placuit conſulere Rotam ſuper dubio; An in caſu, de quo agitur ſit attendenda linea DD. de Odeſchalchis, vel dd. de Iunctis.

Et Domini reſponderunt, eſſe attendendam lineam de Odeſcalchis, quia alienatio prædictæ Domus in Inſtrumento dicti anni 1548. legitur à præfato Ioanne expreſsè facta, cum conſenſu dicti Capituli, quod voluit etiam ab eiſdem de Odeſcalchis in dominum directum recognoſci, cum promiſſione ſoluendi Canones, & pacto deuolutionis in euētum ceſſationis, quo caſu linea dicti Ioannis alie-
1 nantis † habetur tanquàm extranea, & attenditur linea DD. de Odeſcalchis acquirētium, inter quos, & dominium directum emphyteuſis ſolum remanſiſſe dicitur, *Andr. Iſern. in cap. 1. qui ſucc. tenean. num. 8. verſ. alij dicunt, Anchar. conſ. 63. in princ. verſ. nam mutatione perſonæ de conſenſu Domini, Caſtren. conſ. 329. num. 2. verſ. ſed in ſecunda parte lib. 2. Soccin. Sen. conſ. 96. num. 1. circa fin. verſ. ſed his non obſtantibus, & num. 2. & ſeqq. lib. 3. Burſatt. conſ. 137. num. 52. verſ. ac rurſus tertiò, Rimin. Sen. conſ. 124. num. 21. & ſeqq. Afflict. deciſ. 112. in fin. Magon. Luceu. deciſ. 14. num.* 44. latè poſt alios *Peregr. conſil. 31. num. 3. verſ. concluſio vera eſſet, & num. ſeq. lib. 1.*

Non obſtat, quod cum Ioannes ſimul alienauerit dictam Domum emphyteoticam, ac aliam Domum liberam, in dicto Inſtrumento legantur huiuſmodi verba, (vendidit, & ſublocauit reſpectiuè) illud verbum vendidit referri debeat Domui liberę, verbum verò ſublocauit Domui emphyteoticę, de qua agitur. Nam quicquid ſit an per illam dictio-
2 nem, † reſpectiuè, ſingula ſingulis referenda ſint, iuxta tradita per *Rotam coram bon. mem. Caual. deciſ. 581. num. 3.*

Reſpondetur, quod in caſu iſto præter ſupradicta adſint talia verba ampliſſima, & ſæpiùs geminata, nempè, dedit, ceſſit, conceſſit, tranſtulit, &c. omnia, & ſingula iura, omneſquè actiones reales, & perſonales, vtiles, & directas, tacitas, & expreſſas, meras, & maximas, & alias quaſcunquè, quas dictus Ioannes habet, ac ſibi competunt, & competere poſſunt, quomodocunquè in futurum ſuper dictis domibus, cum clauſula ad haben. &c. quæ
3 verba † negari non poteſt, quin habeant vim veræ venditionis. Vnde fit, quod cum Ioannes omne ius ſuper dicta Domo emphyteotica à ſe abdicauerit, illudquè in Dominos de Odeſcalchis tranſtule-
4 rint de conſenſu Domini directi, & cum recognitione, promiſſione Canonis, & pacto deuolutionis ſupradictis; linea ipſius ampliùs conſiderari non poſſit, ſed linea Dominorum de Odeſcalchis acquirentium, *Caſtrenſ. dicto conſ. 329. num. 2. verſ. nec obſtat,*

5 *obſtat. & num.*44. Etiam quod id fuerit † per viam
ſublocationis, *Peregr. conſ.*31. *num.* 6. *lib.*1.

Nec releuat, quod Capitulum præſtiterit ſolum
conſenſum contractui ſublocationis, non autem
venditionis, vt colligitur ex verbis conſenſus, &
6 per conſequens cum ſublocatio † de ſui natura non
auferat ab alienante ius emphyteoticum in totum
debet attendi linea alienantis, non autem acquiren-
tium.

Nam reſponderunt, quod id procederet ſi Ioan-
nes ſublocator iuxtà naturam ſublocationis reti-
nuiſſet apud ſe aliquas reliquas maioris penſionis,
ſeù partem rei ſublocatæ, & ſimilium, tunc enim
7 penès † eumdem ſublocatorem remanſiſſet domi-
nium vtile mediatum, & ſubalternum, vt per *Cald.*
de renouat. emphyt. lib. 1. *quæſt.* 13. *num.* 20. *&*
ſeqq. & in DD. de Odeſcalchis cõmoditas tantùm
percipiendi fructus durante linea ipſius alienantis
8 translata diceretur, & extincto Iure datoris † ex-
tingueretur ius acceptoris, iuxta *l. lex vectigalis,*
ff. de pign. cap. nuper de donat. inter vir. & uxor.
Et in his terminis procedere debent tradita per eũ-
9 dem † *Cald. de extinct. emphyt. lib.*4. *cap.*15. *num.*
17. *& ſeqq. & cap.* 21. *num.* 2. *cum ſimilibus*, ſed
in caſu iſto ex conuentione expreſſa ipſorum con-
trahen. penès Ioannem nullum ius, nullaquè actio
remanſit, vt in venditione, ibi, *Nullo iure, nulla-*
què actione dicto D. Ioanni, ſuper illis quomodoli-
bèt de cætero reſeruatis, Soccin. Sen. conſ. 96. *ſub*
*num.*2. *&* 3. *lib.*3. Propterea cum Ioannes omnia
iura, & actiones in Dominos de Odeſcalchis tran-
ſtulerit, ceſſant ſupradicta. Et facit, quod ſicut
10 † per emphyteuſim, ità per locationem ad longum
tempus vtile dominium transfertur, *Valaſch. de*
*iure emphyt. quaſt.*29. *num.* 28. *Seraph. deciſ.*272.
*num.*8. *& deciſ.* 286. *num.*3. Et de ſublocatione
poſt alios *Cald. de renouat. emphyt. lib.*1. *d. quæſt.*
13. *num.*11. *& pluribus ſequentibus.*

Deniquè non obſtat, quod poſtquàm Gulielmus
filius Iachetti primi emphyteutæ hanc domum vẽ-
didit ſupradictis fratribus de Iunctis, ipſi fratres
obtinuerint à Capitulo nedùm cõſenſum, ſed etiam
nouam inueſtituram pro ſe, ſuiſquè hæredibus ad
tertiam generationem. Et propterea idem facere
tenebantur Domini de Odeſchalchis, iuxtà doctri-
nam *Bald. in auth. ſiquas ruinas, num.*7. *&* 8. *C.*
de ſacroſ. Eccleſ.

11 Nam reſpondetur doctrinam Baldi † eſſe intel-
ligẽ de alienatione facta ſine conſenſu Domini, vt
ex illius lectura apparet, & prout explicant *Ca-*
ſtren. Anchar. Peregr. & alij, locis ſupra citatis.
Vnde non poteſt applicari alienationi, de qua agi-
12 tur, factæ cum conſenſu † Domini directi, qui ſi-
mul cum recognitione ipſorum acquirentium, pro-
miſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet
vim renouationis, vt per *cap. potuit, de locat. l. vlt.*
*C. de iur. emphyt. Mantic. de tacit. & amb. lib.*22.
*tit.*35. *num.* 2. Et ſufficit ad iſtum effectum abſquè
alia inueſtitura, ſeù renouatione, cuius Inſtrumen-
tum fit ad maiorem cautelam, *Caſtren. dicto conſ.*
329. *num.*2. *in fin. & ſeq. lib.*2. *Peregr. conſil.* 31.
*num.*5. *lib.* 1.

Vltra quòd ex abundanti dicitur, quod fratres
de Iunctis potuerunt petere nouam inueſtituram,
quia fortaſsè dubitabant, quod emendo Domum à
Iachetto, & ius ſpectans ad ipſum, eam non acqui-
reretur niſi ad ſecundam generationem cum iam à
die conceſſionis finita eſſet prima generatio ipſius
Iachetti. Et ideo cum ipſi fratres de Iunctis vel-
lent eſſe certi de conceſſione vſquè ad tertiam ge-
nerationem illam de nouo petierunt. Hoc autem
ceſſat in Dominis de Odeſcalchis cum alienãs eſſet
vnus ex primus acquirentibus, & alienatio vigeret
vſquè ad tertiam generationem.

Et ita fuit deciſum vtraq; parte informante &c.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Veneris 25. *Februarii* 1633.

ARGVMENTVM.

Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficii, an liget manus Papæ, quando beneficium vacat in menſe reſeruato.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſionem, vt quis obtineat vigore ſubrogationis gratioſæ, quid ſufficiat, quod probet.*
2 *Indultum, ſi non ſit conceſſum in limine fundationis beneficij, nõ procedit in prouiſionibus Apoſtolicis. & num.*6.
3 *Garz. de benefic. par.*6. *cap.*6. *n.*176. *declaratur.*
4 *Illegitimus, quis non præſumitur, quando petit adiudicationem beneficij.*
5 *Prouiſus de Prioratu Monachali, debet facere cõſtare de profeſſione.*
7 *Beneficium debitum certo generi perſonarum, cadit ſub reſeruatione cum ſua cauſa.*
8 *Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij, non ligat Papam, quando beneficium vacat in menſe reſeruato.*
9 *Studium quinquennale requiritur in eo, qui Doctoratus gradum aſſumere vult.*
10 *Doctoratus gradum habens, illi ſuffragatur, etiam non docto de ſtudio quinquennali.*

DECISIO CLXXXIII.

IN Indulto Pauli Tertij conceſſo Eccleſiæ Tridentinæ quòad Canonicatus diſponitur, quod ex decem & octo Canonicis duodecim debent eſſe ex natione Germanica, & ſex Itali, qui quidem ſex Itali debeant eſſe ſubiecti Iuriſdictioni Eccleſię Tridentinæ, & tres ex illis Magiſtri, ſeù Doctores, vel Licentiati, reliqui verò tres licèt nobiles, vel graduati non fuerint, ex bonis tamen parentibus geniti, literiſq. & bonis moribus inſtructi; Quò verò ad Decanatum ità diſponitur. Ac Decanus eiuſdem Eccleſiæ ex Germanicis, aut Italis, modo ſupradicto qualificatis eſſe debeat.

Vndè, cum per obitum Itali vacauerit Canonicatus, & Decanatus, & vigore reſeruationis, quæ non controuertitur, prout controuerti non poteſt ex abũdè deductis corã me in alijs deciſionibus * Sanctiſſimus D.N. prouiderit D. Ioannem Tudeſchinum Italum, qui expedult ſubrogationem gratioſam ad partes, Dubitaui, an ei danda eſſet immiſ-

ſio,

ſio, & per Dominos fuit affirmatiuè reſolutum,
1 cum † probet reſeruationem, & Clericatum, quæ
ſuffici[illegible] obtinere poſſit immiſſionem vi-
gore [illegible] gratioſ[illegible], vt late fuit deductum
in alijs deciſionibus.
Non obſtat, quod Ioannes non probet ſe habe-
re requiſita in dicto Indulto Pauli Tertij, quia huic
obiecto datæ fuerunt duæ reſponſiones, Prima eſt,
2 quod cum illud † Indultum non fuerit conceſſum
in limine fundationis, non procedit in prouiſioni-
bus Apoſtolicis, vt per *Abb. in c. cum in cunctis,
§. inferiora. n. 9. de elect. Rota deciſ. 18. de reſcript.
in antiq. Put. deciſ. 301. lib. 1. in correct. & de-
ciſ. 11. de conſtit. & 5. in tit. de menſibus. Anton.
Auguſt. in Epitom. in regula de octo menſibus.
num. 15. fol. mihi 179.*
3 Nec in contrarium faciunt deducta † *per Garz.
de benef. par. 6. cap. 6. nu. 76.* quia loquitur, quan-
do legitimus contradictor opponit cõtra prouiſum
petentem canonizatoriam, ſeù adiudicatoriam ea,
quæ ſunt de neceſſitate ad obtinẽdum beneficium,
videlicet, quod quis non ſit legitimæ ætatis, quia
hoc reſpicit habilitatem, aut quod eſt illegitimus,
4 † quod non eſt præſumendum, quando quis petit
adiudicationem, vt per *Rot. deciſ. 1. de præſumpt. in
antiq.* aut quod non conſtat de profeſſione, quan-
do quis impetrat Prioratum Monachalem, quam
5 prouiſus † probare tenetur, vel quando quis impe-
trauit tanquam [illegible] patrimonialis, quia tunc ſe
talem eſſe tenetur probare, & caſus, de quo agitur,
eſt diuerſus, quia requiſita in Indulto Pauli Tertij
6 non ſunt de eſſentia beneficij, quia † non fuerunt
conceſſa in limine fundationis, & ideò non ligat
Papam, vt teneatur conferre perſonis ita qualifica-
tis, vt ſupra deductum fuit.
7 Minus etiam obſtat, quod beneficium † debitum
certo generi perſonarum, cadit ſub reſeruatione, cu
ſua cauſa, vt ſcilicet conferatur illi generi, vt per
*Seraphin. deciſ. 1420. num. 3. cum alleg. in deciſio-
ne in hac cauſ. facta 5. Iulij ſuperioris anni*, quia
aliud eſt, quod beneficiũ debeatur ex Indulto per-
ſonis qualificatis, quia in primo caſu ex natura be-
neficij debetur illi generi, in ſecundo verò caſu de-
8 betur perſonis qualificatis † ex Indulto, quod non
ligat Papam, quando beneficium vacat in menſe
reſeruato, vt ſupra probatum fuit.
Secundo dicto Indulto principaliter fuit reſpon-
ſum, quod etiamſi prouiſio fuiſſet facta ab Ordina-
rio, nihilominùs ſu[illegible]etur, nam reſpectu Cano-
nicatus cum vacet per obitum Itali, & Ioannes ſit
Italus, ſiuè ſit ex illis [illegible]ribus, qui requirũt Docto-
ratum, ſiuè ex alijs [illegible]bus, Ioannes habet intentũ,
cum ſit Doctor; nec obſicit, quod Indultum Pauli
9 Tertij requirat ſtudium quinquennale, quod etiã
eſt de iure, vt in *l. iubemus. & in l. pet[illegible] de
Aduoc. diu. Iud. Rebuff. de priuil. ſchol. priu. 84.*
quia quatenus hoc ſtudium quinquennale non poſ-
ſet pr[illegible]ri, nihilominus [illegible] Ioannes habeat gra-
10 dum, [illegible] ſuffragatur etiam † non docto de ſtudio
quinquennali, cum non probetur alios exiſtere
qualificatos, *argumento. l. vt gradatim ff. de mu-
ner. & honor. Rebuff. ſuper concord. in rub. de col-
lat. §. præterea, in verb. ſtuduerint. a[illegible]
verſ. & proderit illi gradus*, & quòad Decanatum
proderunt etiam prædicta, cum dictus Decanatus
debeat conferri Germanis, aut Italis modo prædi-
cto qualificatis, vt ſupra dictum eſt.

Accedant alia deducta in alijs Deciſionibus, à quibus propterea Domini non eſſe recedendum reſoluerunt, &c.

☞ * Ideſt die 5. Iulij 1632. & 26. Nouembris pariter 1632. prima eſt ſupra deciſ. 153. Altera adeſt infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Veneris 25. Februarii 1633.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum, quando dicatur eſse in forma probanti. Notariatus qualiter probetur quãdo in inſtrumento antiquo verſamur, & plura circa hanc materiam, necnon circa inſtrumenta antiqua.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum continens diem, menſem, annum, indictionem, Pontificatum, rogitum, ac deniquè publicationem, negari non poteſt, quin ſit in forma probanti. num. 2.*

3 *Inſtrumentum dicitur antiquum, non obſtante modici temporis defectu ad aſſequendum ad tempus 100. annorum.*

4 *Et iſto caſu nulla requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio.*

5 *Inſtrumentum vt antiquum dicatur de rigore requiritur lapſus 100. annorum.*

6 *In inſtrumento ad effectum probationis Notariatus, & recognitionis manus, ſi ſit vltra 90. annos, admittuntur præſũptiones, & coniecturæ.*

7 *Quæ præſumptiones eò magis admittuntur leuiores, quò magis accedit ad 100 annos.*

8 *Ex contrahentium aſſertione, quando oriatur concludens probatio Notariatus.*

9 *Confeſſio auctoris nocet omnibus habentibus cauſam ab eo.*

10 *Partes, quando approbant, atquè auctorizant perſonam, & legalitatẽ Notarij, quòad aliquod inſtrumentum, præſumitur etiam hoc velle, quò ad omnia inſtrumenta.*

11 *Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere.*

12 *Notarij conuenientia debet verificari per duas demonſtrationes.*

13 *Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimùm augeatur. & num. 14. & 15.*

16 *Notariatus aſſertio, quando ſit omnino attendenda, & cenſeatur veriſſima.*

17 *Inſtrumentum, ad hoc, vt dicatur antiquum ab eo non detrahitur tempus litis, quando pro adminiculo deducitur. & num. 18.*

19 *Notariatus aſſertio, dum quæritur principaliter ſuper eo, non probatur per ſimplicẽ enunciatiuã.*

20 *Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur.*

21 *Pluralitas non præſumitur.*

22 *Actus vnus recipit declarationem à verbis prolatis in alio actu, quando inuicem concordant.*

23 *Teſtes deponentes aliquem fuiſſe Notarium, & vti talem palàm, & publicè fuiſſe reputatum, eiuſq. ſcripturis fidem adhibitam, benè ſuffragantur.*

24 *Teſtium depoſitiones benè coadiuuantur ex adminiculis.*

25 *Teſtes recipiunt interpretationem, & declarationem, à ſcriptura de qua deponunt.*

26 *Teſtes in materia admodum antiqua, vt probent Notariatum ſufficit, quod generaliter deponant de fama diuturna.*

27 *In inſtrumentis antiquis ad probandum aliquem eſſe Tabellionem ſufficit fama inueterata.*

28 *Fama, & communis opinio, quod aliquis ſit Notarius, dat robur officio.*

29 *Cognominis omiſſio, dum cætera demonſtrationes nominis, & patriæ concurrunt, non præiudicat identitati perſonæ.*

30 *Cognomine omiſſo, deſumuntur perſonarum demonſtrationes, à ſolo nomine, & patria.*

31 *Plures eiuſdem nominis, patriæ, ac exercitij in aliqua Vrbe inuenire difficile eſt.*

32 *Obſeruantia, maximè, cum curſu longiſſimi temporis coniuncta, plurimam fidei tribuit ſcripturæ, quoad contenta in ipſamet ſcriptura, etiam informi.*

33 *Quod procedit præſertim contra eum, qui ſcripturam approbauit, vt propterea non poſſit illius fidem impugnare.*

34 *Enunciatiuæ reperta in inſtrumento, etiamſi non ſint admodum antiqua, faciunt tamen magnam præſumptionem.*

35 *Enunciatiua emanata ab intereſſe habentibus, ſi ſint adminiculata, probant.*

36 *Et præſertim ſi emanauerint ante motam litem.*

37 *Præiudicium eſt leuiſſimi momenti, ſi pendeat à remotiſſima incertitudine, vix præcogitandi euentus.*

38 *Adminicula ea, magis operare debent, quæ primordia veritatis habent, ſerie facti inſpecta.*

39 *Laceratio non conuenit publico inſtrumento.*

40 *Notarius, ſi probetur, quod non ſit deſcriptus in Archiuio Rom. illius inſtrumenta non probant.*

41 *Notarij deſcriptio in matricula præſumitur ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruatia actorum, etiamſi nullibi reperiatur enũciata d. deſcriptio.*

42 *Negatiua probanda concludenter eſt ab eo, qui in ea, ſe fundat.*

43 *Approbatio auctoris, nõ poteſt ab habentibus cauſam ab eo, reiici, aut impugnari.*

44 *Partes de communi conſenſu poſſunt dare robur ſcripturæ, etiam informi.*

45 *Notariatus, quando eſt probatus, tunc defectus non matriculationis, nullatenùs attenditur ex æquitate, ne tot, tantaq. laudabiles diſpoſitiones pereant.*

46 *Notariatu probato adhuc fides præſtatur inſtrumentis Notarii non matriculati.*

47 *Conſtitut. Sum. Pont. requirentes, quod Notarij debeant eſſe matriculati, ad hoc, vt inſtrumenta ab eis rogata habeant fidem, de conſenſu ſaltem tacito Superiorum non fuerunt obſeruatæ.*

DECISIO CLXXXIV.

COMMISSA mihi cauſa reſtitutionis in integrum aduerſùs ſententiam Rotalem ab Eminentiſſimo D. meo Cardinali Veroſpio, latam, cõtra exiſtentiam fideicommiſſi, de quo agitur, quæ tranſitum fecerat in iudicatum; Dubitaui an de cauſis prætatæ in integrum reſtitutionis conſtaret; Et Domini circumſcripta releuantia ſuis loco, & tempore videnda, hodiè reſponderunt Inſtrumentum anni 1517. eſſe in forma probanti; Quia cum
1 † dictum Inſtrumentum contineat diem, menſem, annum, Indictionem, Pontificatum, rogitum, ac deniquè publicationem, ad trad. per *gloſ. in l. generali, in verb. ſeruitute, verſ. item ordo, de tab. lib. 12. & latè per Bertazz. de clauſ. in proem. n. 3.*
2 *& ſeqq.* Negari non † poteſt quin habeat faciem publicæ ſcripturæ, & ſit in forma probanti, vt in puncto dixit *Rota in cauſa Farſen Territorii 13. Maii 1604. coram bo. me. Card. Millino.*

Nec obſtare ampliùs videbantur ea, quæ aliàs coram eodem Eminentiſſimo D. Cardinali Veroſpio, ac etiam coram me, contra idem Inſtrumentũ deducebãtur circa defectum probationis Notariatus, ac recognitionis manus ſer Franciſci de Alatro, qui legitur de d. Inſtrumento rogatus, vt in deciſionibus emanatis ſub die 7. Februarij 1620. & 14. Iunij 1623.

Quia hodiè animaduertebant Domini, quod aut admittimus ex lapſu 97. annorum à die confecti Inſtrumenti, vſquè ad tempus motæ litis decurſorum, nos verſari in terminis centenariæ ad firman-
3 dam antiquitatem eiuſdem Inſtrumenti, † non obſtante defectu modici temporis trium annorum, ex eo, quod Rota ſimili ſpatio videtur aliàs fuiſſe contenta, ex quadam æquitate, vt apud *Put. deciſ. 204. nu. 1. & 5. & deciſ. 349. num. 6. lib. 2. in correctis, & deciſ. 193. num. 13. verſ. non obſtat deciſio Neapolitana. par. 2. diuerſ. & in Florentina Canonicatus 12. Decembris 1615. coram bo. mem. Buratto, in Lucianen. Archipreſbyteratus 2. Maii 1616. in Ianuen. Abbatiæ 13. Iunii 1625. coram eodem, in Burgi S Donini Iuriſpatronatus 20. Iunii 1622. coram R. P. D. meo Merlino, & in Aliphana Iuriſpatronatus 4. Iulii 1629. corã R. P. D.*
4 *meo Ghiſilerio.* Et iſto caſu nulla † requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio, *Put. deciſ. 146. lib. 1. in correctis, & d. deciſ. 349. num. 4. Rot. deciſ. 613. nu. 3 par. 2. recent. & d. deciſ. 193. num. 8. par. 2. diu.* ſed ſufficit ſola fides de antiquitate ſcripturæ, *Afflict. deciſ. 245. ſub num. 3. & deciſ. 251. ſub num. 6.* & fuit reſolutum in cauſa *Romana fideicommiſſi de Valle 4. Maii 1562. coram Oradino, in Ferrarien. Palatii 3. Iulii 1602. & in d. Farſen. territorii 13. Maii 1604. coram Card. Millino,* & priùs *in Tudertina Caſtri S. Angeli coram bon. mem. Card. Lancellotto ſeniore,* quam citant *Add. ad deciſ. 389. num. 7. ſanct. mem. Greg.* Vel quatenùs etiam rigori videretur inhærendum,
5 † vt requireretur integrè lapſus 100. annorum iuxta terminos, deciſionis in dicta cauſa *Farſen. territorii 19. Martii 1607. coram bon. mem. Penia, & coram Millino, cum aliis adductis per Add. ad deciſ. ſanct. mem. Gregor. loco proximè citato, & Afflict.*

flict. d. deciſ.245. num.4. Et adhuc conſiderabant
Domini, quod cum agatur de ſpatio non ſoltim vl-
tra 60. ſed etiam vltra 90.annos ad vtrumquè eſſe.
6 ctum ſcilicet † probationis Notariatus, & recogni-
tionis manus admittuntur præſumptiones, conie-
cturæ, & adminicula, *Cyn. inter conſ. Bald. conſ.
400.num.5. verſ.præterea illud exemplum.lib.4.
Put. d.deciſ.46. lib.1. in correctis, Caputaq.deciſ.5.
par.3. Rot. deciſ.693. num.7. par.2.recenc.& deciſ.
683.num.1.par.3. diuerſ. Seraph. deciſ. 1481.n.2.
& deciſ.928. in princ.* Quæ quidem adminicula
7 eo leuiora ſufficiunt, quo lapſus annorum † cente-
narij magis accedit; ita vt de rigore aliquid ſit di-
mittendum; vt notat in ſimili *Dec. in cap. 1. ſub
num.47. verſ. & iſta concluſio vera eſt, de appell.
Aym. de antiq. temp. par.1. in princ. ſub nu.5. verſ.
placet tamen*, & paſſim obſeruaſſe Rotam vide-
mus in deciſionibus Putei, & alijs primo loco de-
ductis.

Adminicula verò hic quidem plura, & vrgentia
concurrere videbantur; Concurrit enim primò In-
ſtrumentum concordiæ nouiter poſt dictam ſenté-
tiam repertum, in quo de anno 1523. ijdemmet
Fratres de Caetanis filij Raymundi, de quibus in
præfato Inſtrumento anni 1517. præ ceteris omnia
iura, Inſtrumenta, & diſpoſitiones inter ſe ipſos
tunc hactenus factas per quas, & quæ dicta cócor-
diæ diſpoſitio impediretur, & contradiceretur per
quemcunquè Notarium rogatas, & factas, &
maximè per ſer Franciſcum de Alatro, quòad dictú
effectum ſolum, & dumtaxat &c. irritât, & annul-
lant. Ex qua quidem contrahentium aſſertione
8 non † quidem incidenter, ſed conſultò ratione diſ-
poſitionis, cui inhærebat emanata, inſurgit conclu-
dens probatio Notariatus præfati ſer Franciſci de
Alatro, etiam ante ipſum annum 1523. maximè in
præiudicium non modo eorundem contrahentium
9 † à quibus tanquàm talis fuit approbatus, ſed etiã
ſucceſſorum, ac ab ipſis ſucceſſoribus cauſam ha-
bentium, quales ſunt hodie hæredes D. Proſperi,
*Ruin. conſ.141. num.8. in fin. lib.5. Rota deciſ.776.
num.1. par.1. diuerſ.* & in his terminis fuit dictum
in præfata *Farfen. Territorij coram Penia, & etiã
coram Card. Millino, & prius in Ferrarien. bono-
rum, ſeù Palatij 3. Iulij 1602. coram eod. Card.
Millino*, vbi, quod huiuſmodi adminiculum in in-
ſtrumentis concernentibus idem factum ſufficit ad
effectum indicandi ſcripturam eſſe in forma probã-
ti. Vnde conſequenter reſultat eoſdemmet contra-
hentes approbaſſe, atquè auctorizaſſe perſonam,
& legalitatem eiuſdemmet ſer Franciſci de Alatro
10 quòad omnia inſtrumenta, † & præſertim quòad
iſtud anni 1517. tanquàm particulariter præcisè, ac
ſpecificè in dicta aſſertione contemplatum, *Bald. in
l. ſi quis teſtibus, ſub num.4. verſ. idem ſi vellit, C.
de teſtibus*, quem ſequuntur *Alexan. in conſ.133.
nu.14. in eodem verſ. idem ſi velit. lib.7. & Natt.
conſ.146. num.1. relati per Mantic. deciſ.75. n.3.*
& fuit dictum in præfata *Farfen. coram Card. Mil-
lino.* Quod enim Inſtrumentum anni 1517. fuerit
ſpecifice, particulariter, ac præcisè ab ipſis cótra-
hentibus in eadem aſſertione contemplatum, ſatis
colligitur ex eo, quod verificantur plurimæ demó-
11 ſtrationes, cum † tamen ad effectum vt proba-
dicatur ſcripturæ identitas, conuenientiæ in duo-
bus ſufficiat ad theoricam, *Bart. in l. demonſtratio
falſa. num.20. verſ. idem, ff. de cond. & demonſtr.
Alex. conſ.84. num.4. lib.7. Crauett. conſ.196. n.2.
Rot. deciſ.457. num.1. par.1. recent.*

Verificatur enim in primis conuenientia Notarij
de illo rogati, nempè dicti ſer Franciſci de Alatro
12 † in duabus demonſtrationibus, vt in puncto *Af-
flict. deciſ.245. ſub num.5. verſ. ideò tale In ſtru-
mentum.* Secundò verificantur diſpoſitiones in di-
cto poſteriori inſtrumento enunciatæ, quæ in præ-
fato anteriori adamuſſim continentur, vt in *d. Far-
fen. coram Card. Millino.* Tertiò conuenit identi-
tas perſonarum, quæ ſub eadem partium formalita-
te diuiſæ contraxerunt, tàm in primo, quàm in ſe-
cundo. Quartò conuenit conuenientia, tàm quòad
ętatē Chriſtophori vnius ex contrahentibus, quàm
etiam quòad curam, & dotem Catherinæ matris, &
quòad alias circumſtantias latiùs póderatas ab in-
13 formãtibus; Ex quibus omnibus † veriſimilitudini-
bus plurimùm augetur robur ad adminiculandam
ſcripturæ legalitatem, *Rota apud bon. me. Card. Ca-
ualer. deciſ.79. num.2. verſ. primò concurrit.*

Hoc autem adminiculũ, quod deſumitur ex prę-
fata aſſertione Notariatus ſer Franciſci de Alatro
tantò fortiùs inualeſcit, quo dictum Inſtrumentum
anni 1523. eſt maximè qualificatum; Primò ratio-
14 ne † legalitatis, tam quàm rogatum ſtipulantibus in
ſolidum duobus Notarijs cognitis, ac deſcriptis in
Vrbis Archiuio & munitum eiuſdem Archiuij le-
15 galitate. † Secundò reſpectu perſonarum, quæ il-
lius fidem propria præſentia auctorizarunt, cum
fuerit ſtipulatum non ſolum adſtantibus ſex Cardi-
nalibus, & Conſeruatoribus Vrbis, ſed etiam corã
ipſo Summo Pontifice Adriano Sexto, qui cauſa
cognita decretum, & Apoſtolicam auctoritatem
interpoſuit, itaut pręfata aſſertio, atquè approbatio
16 Notariatus dicti Franciſci de Alatro omninò † ſit
attendenda, & cenſeatur veriſſima recipiens maio-
rem legalitatem, ac fidem ex qualitate perſonarum
auctoritatem, ac præſentiam præſtantium, vt in
puncto de ſcientia Superioris ad effectum probandi
Notariatum conſiderat *Ioſeph. Ludouic. deciſ.115.
num.12. & 13.* Tertiò ratione temporis cum ſit
antiquiſſimum, & habeat ad ſui fauorem pluſquàm
centenariàm, à qua tempus litis non detrahitur, cũ
17 inſtrumentum † iſtud deducatur pro adminiculo,
vt paſſim Rota reſpondit, & præcipuè declarauit in
*dicta Tudertina Caſtri S. Angeli coram Card. Lã-
cellotto ſeniore*, vt teſtantur *Add. ad d. deciſ.389
num.7. ſan. mem. Greg.* ac propterea tantò magis
ſuffragatur, cum verſemur in antiquis, & vt dictum
18 eſt † illud producatur per viam adminiculi, vt fuit
conſideratum *in d. Lancianen. Archipresbyteratus
2. Maij 1616. coram bo. me. Buratto.*

Non obſtat, quod huiuſmodi aſſertio ſit ſimplex
enunciatiua, per quam ſolam nó poteſt probari no-
19 tariatus enunciatus, † dum quæritur principaliter
ſuper eo, *Butr. in cap. illud. nu.3. de præſcript. Cra-
uett. conſ.29. num.3. verſ. reſpondeo etiam, Dec.
conſ.348. in fine.* Quia pro reſponſione animaduer-
tebant Domini, quod inſtrumentum iſtud Concor-
diæ anni 1523. deducitur ſolummodo ad effectum,
vt afferatur probatio notariatus Franciſci de Ala-

tro, quæ percutiat tempus inſtrumenti rogati de
anno 1517. de quo nunc agitur; Non autem præ-
tenditur eam eſſe vim dictæ aſſertionis, vt ab ea
ſola pendere debeat probatio eiuſdem notariatus,
ſuper quo non deficiunt depoſitiones teſtium infe-
riùs in tertio adminiculo ponderandæ, quæ quidem
depoſitiones viſæ ſunt in præteritis deciſionibus.
Ex hoc ſolum non poſſe ſuffragari, quod non percu-
terent tempus dat. Inſtrumenti del 1517. Ac pro-
ptereà benè intrat concluſio, quod probata ſubſtã-
20 tia † notariatus, qualitas temporis per leuiores
probationes probatur, vt latè per *Surd. conſ.* 168.
num. 7. *& conſ.* 285. *num.* 11.

Secundum adminiculum deſumitur ex alio In-
ſtrumento anni 1531. nouiter in forma tranſumpta-
to, quod ſub die 9. Februarij proximè præteriti fir-
matum fuit eſſe in forma probanti, cum enim in
præfato Inſtrumẽto per eoſdemet de Caetanis caſ-
ſentur omnes contractus, excepto contractu con-
cordiæ, & diuiſionis initæ inter Franciſum, Petrũ,
& Ioannem Vincẽtium ex vna, & Nicolaum, Ho-
noratum, & Chriſtophorum ex alia; admodùm ve-
riſimile eſt huiuſmodi concordiam, atquè diuiſio-
nem ſic exceptuatam eſſe contractum celebratum
in prædicto Inſtrumento anni 1517. de quo nunc
agitur, non ſolum quia de ſimili cõtractu inter iſtos
nullibi conſtat, quàm in dicto Inſtrumento anni
21 1517. nec pluralitas † præſumitur, ſed etiam quia
conueniunt plures demoſtrationes, nempè ſpecies,
& qualitas contractus, ac identitas perſonarum
ſub illa factionum diuiſione contrahentiũ, *ex Bart.
in d. l. demonſtratio falſa*, & alijs ſuperiùs allegatis.

Et quàmuis nomen notarij omiſſum fuerit, atta-
men concurrentibus demonſtrationibus, ac veriſi-
militudinibus ſuperiùs ponderatis illud clarè ſup-
22 pletur per † dictum Inſtrumentum anni 1523. ex-
primens rogitum Franciſci de Alatro, à quo quidẽ
inſtrumento iſtud poſteriùs anni 1531. recipit de-
clarationem, *Crauett. conſ.* 231. *num.* 12. *Rot. de-
ciſ.* 91. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* cum inuicem adamuſ-
ſim concordent ad demonſtrãdam legalitatem an-
terioris huiuſce inſtrumenti, anni 1517. vt in *d. Far-
ſen. coram Card. Millino.*

23 Tertium præſtant adminiculum teſtes † aliàs
examinati, qui tanquàm deponentes Franciſcum
de Alatro fuiſſe notarium, & vti talem palam, ac
publicè fuiſſe reputatum in Ciuitate Alatri, eiuſq.
ſcripturis fidem adhibitam benè ſuffragãtur, ad tra-
dita per *Caſtr. in l. Scriniarios, C. de teſtam. milit.
Bald. in l. Barbarius. nu.* 11. *& ibid. Alberic. n.* 33.
ff. de Offic. Prætor. Afflict. deciſ. 251. *num.* 3. *in fine*,
& dictum fuit in præfata *Farſen. coram Cardinali
Millino.*

Nec obſtat, quod in præteritis Deciſionibus fue-
rint reiecti ex eo, quod in proprio dicto præcisè nõ
percutiant tempus inſtrumenti iſtius, rogati de an-
no 1517. Quia cum hodiè ex primo adminiculo ſu-
periùs ponderato reſultet probatio notariatus dicti
Franciſci de Alatro, quæ percutit præcisè præfatũ
24 tempus anni 1517. eorundem teſtium † depoſitio
benè coadiuuatur ex eodemet primo adminiculo, vt
in ſimil. ex *Lanfranc. de Oriano in cap. quoniam
contra, cap.* 19. *num.* 10. *de probat.* admiſſum fuit
in eadem *Farſen. coram Card. Millino.* A quo qui-
25 dem adminiculo teſtes ipſi recipiunt † declaratio-
nem, atquè interpretationem, *Butr. in cap. ad au-
dientiam, num.* 12. *de præſcript. Farin. de teſtibus,
quæſt.* 8. *num.* 59. quos refert, & ſequitur *Rota
apud bo. mem. Card. Caualer. deciſ.* 651. *nu.* 4. ma-
ximè in hac materia admodùm antiqua, in qua ſuf-
26 ficit, † quod generaliter deponant de fama diutur-
na, *Bald. in d. l. Barbarius, num.* 30. *verſ. qualiter
autem probetur, ff. de offic. prætor*, vbi in Inſtrumẽ-
27 tis antiquis ad proban. quem eſſe † tabellionem
ſufficeret famam inueteratam, & fuit dictum in
Toletana decimarum 8. *Februarij* 1588. *coram
Orano, & in ead.* 4. *Decembris* 1615. *corã Andrea*,
etiamſi ad certum tempus ſe non reſtringant. *Soc-
cin. conſ.* 89. *n.* 19. *lib.* 1. *Garz. de benef. par.* 1. *cap* 5.
28 *num.* 480. fama enim, † & communis opinio, quod
aliquis ſit notarius dat robur Officio, vt inquit
Bald. in d. l. Barbarius, nu. 31. *Afflict. d. deciſ.* 251.
num. 3. *ante fin.*

Nequè etiam obſtat, quod notarius, qui dicitur
rogatus de hoc inſtrumento anni 1517. tàm in arti-
culis, quàm à teſtibus iſtis, nuncupetur Franciſcus
Columna de Alatro, non autem Franciſcus de Ala-
tro ſimpliciter, vt legitur in præfato rogitu. Quia
pro reſponſione conſiderabant Domini, quod cum
verba illa: *de Columna deſignent cognomen ipſius*,
29 illius omiſſio, dum cæteræ † demonſtrationes no-
minis, & patriæ conueniant, non præiudicat iden-
titati perſonæ ex latiſſimè deductis per *Bertazz.
de clauſ. clauſ.* 3. *gloſ.* 3. *n.* 6. *cum pluribus ſeqq.* & in
his terminis aduertit *Rot. in Lunen. Sarzanen. Cap-
pellaniæ* 5. *Martij* 1610. *corã D. Attrebaten. &* 7.
Iunij 1619. *coram Eminentiſſ. D. meo Cardinali
Pamphilio*; Quod maximè procedit ex ſtylo, &
30 conſuetudine Curiæ, cuius vſus admittit vt † omiſ-
ſo cognomine deſumãtur perſonæ demonſtrationes
à ſolo nomine, & patria, vt in Alexandro Ciuitaten-
ſi, ac Angelo Balneoregienſi celeberrimo, vtroquè
in Curia Phiſico, & in Bernardino de Fara Notario,
ac alijs paſſim ſeruatum videmus; ea demùm ratio-
31 ne, quia non ita facilè eſt inuenire † hic in Vrbe
plures eiuſdem nominis, patriæ, ac exercitij; ex
quibus duabus demonſtrationibus, quæ alijs ita
præcisè conuenire non poſſunt, vel ſaltem difficil-
limè, redditur ſatis certa identitas perſonæ, *Surd.
conſ.* 44. *num.* 14. *&* 18.

Quartum deducitur adminiculum ex obſeruan-
tia ipſiuſmet Inſtrumenti diuiſionis anni 1517. ſuc-
ceſſiuè emanata, quòad bona in eodem Inſtrumen-
to contenta, cum ipſi contrahentes, & eorum de-
ſcendentes, iuxta præfatæ diuiſionis Inſtrumentum
poſſederint; idquè præcipuè verificetur in Palatio
Piperni, Franciſco, & fratribus in eademet diui-
ſione aſſignato, quod poſtmodùm de anno 1534.
fuiſſe ab ipſo Franciſco poſſeſſum, cõſtat ex Inſtru-
mento venditionis cuiuſdam prædij, quod quidem
Inſtrumentum legitur Actum Piperni in Palatio Il-
luſtriſſimi D. Franciſci Caetani; Ac proindè dicta
32 obſeruantia † maximè cum curſu tanti temporis
coniuncta, plurimùm fidei tribuit ſcripturæ, quòad
contenta in ipſamet ſcriptura, etiam informi, *Cyn.
inter conſ. Bald. d. conſ.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. *Aym.
alios cumulans in conſ.* 101. *num.* 4. *Grat. diſcept.*
951. *num.* 8. *&* 9. *Rot. deciſ.* 928. *in fin. apud Se-*
ra-

Digitized by Google

raphin. & *deciſ.640. num.9.* & *deciſ.651. num. 4.*
& *deciſ.122. num.4. apud bon. mem. Card. Caual.*
Rot. deciſ.703. num.8.par.2. recent. quod procedit
33 præſertim contra eum † qui ſcripturam approbauit,
vt propterea non poſſit illius fidem impugnare.
Bald. conſ.402. nu.9. lib.5. Peregr. conſ.64. nu.19.
lib. 1. quos refert, & ſequitur *Rota in dicta deciſ.*
640. num. 10. apud Card. Caualer. & *deciſ. 502.*
num.2. par.1. recent.

Quintum deniquè, ac poſtremum adminiculum
deſumi poſſe etiam videbatur ex ſupplicatione per
DD. Alexãdrum, ac Chriſtophorum de anno 1616.
Sanctiſſimo porrecta pro obtinenda derogatione
fideicommiſſi, vt prætenditur in hoc Inſtrumento
anni 1517. contenti, quæ quidem ſupplicatio licet
34 non ſit admodùm antiqua conſiderabilem † tamen
probet præſumptionem ad adminiculandam ipſiuſ-
met Inſtrumenti legalitatem, vt de enunciatiuis
firmat *Rota deciſ.371. num. 3. par.1.* & *deciſ.694.*
num.2. verſ. concurrunt etiam, par.2. recent.

Nec officit, quod illa emanauerit à perſonis, vt
35 prætẽditur in eodem fideicommiſſo vocatis, † & ſic
omninò ſuſpectis, quia ex alijs, quæ abundè concur-
runt, vt probatũ eſt, purgatur omnis ſuſpicio. *Achil.*
deciſ.149. num.1. lib. 3. Rot. deciſ. 75. num. 3. &
deciſ.91. num.2. in fin. par. 1. recent. maximè cum
emanauerit de præfato anno 1606. & ſic per plures
36 annos † ante litem non ab ipſis DD. Alexandro,
& Chriſtophoro, ſed ab ipſomet D. Proſpero motam
& ſic de tempore nullatenus ſuſpecto, cum D. Pro-
ſper tunc eſſet iuuenis robuſtiſſimus, & haberet nõ
ſolum filios maſculos iam natos, ſed alios ab vxore
inter fœcundam adoloſcentiam in diem ſperare poſ-
ſet naſcituros; itaut tunc temporis intereſſe DD.
Alexandri, & Chriſtophori quòad Caſtra per Do-
minum Proſperum poſſeſſa, vt erat remotiſſimæ
37 ſpei, ſic etiam eſſet † nullius, vel ſaltem leuiſſimi
momenti, ac conſiderationis, tanquàm pendens à
remotiſſima vix præcogitandi euentus incertitudi-
ne ad *text. in l.1. C. de pact. Mant. deciſ.13. nu.16.*
& *deciſ.21. num.* 7. Imò cum ageretur de canoni-
zando fideicõmiſſo, quod æquè principaliter bona
ipſorum etiã DD. Alexandri, & Chriſtophori com-
præhendebat, non eſt veriſimile, quod ad parandam
adeò ſibi è longinquo actionem præſertim in actu,
venditionis ipſorummet bonorum noluiſſent in cõ-
ſultò pro euentuali, & vix cogitabili incertitudine,
certum ſibi parare præiudicium ſubijciendo, oneri
fideicommiſſi bona, quæ erant in venditione cum
diminutione precij, ac obligationibus reinueſti-
menti, & multiplici, necnòn obtinere derogationẽ
nõ ſine impenſa, ac difficultate intuitu remotiſſimæ
ſucceſſionis, ad quam vix poterant animo aſpirare.

Nõ obſtant inueriſimilitudines cõtra huiuſmodi
38 inſtrumentũ anni 1517. ponderatæ; Quia † vel nul-
lius ſunt momenti, vel omninò tolluntur ab admi-
niculis ſuperiùs ponderatis, quæ ſerie facti inſpecta
tanquàm veritatis, habentia primordium, operari
potentiùs videbantur.

Non etiam obſtat, quod in hoc eodem Inſtru-
mento diuiſionis anni 1517. non legantur inſertæ
Capitulationes, & præcipuè conuentio illa, vt Ho-
mines Rocchæ Curgæ tenebantur accedere ad Mo-
lendinum Magentiæ, quam tamen conuentionem,
& Capitulationes non controuertitur fuiſſe firma-
tas in quadam diuiſione inter eoſdem filios Ray-
mundi, ac proindè reſultet argumẽtum conſtare de
alia diuiſione ad quã dd. Inſtrumenta anni 1523.
& 1531. referri poſſunt, ita, vt tàm primùm, quàm
ſecundum adminiculũ conſequenter corruat: Quia
reſponſum fuit non probari, quod dicta conuentio,
& Capitulationes fuerint in ipſo diuiſionis Inſtru-
mento inſertæ. Imò potius, quod omninò ſeiunctæ
fuerint, atq; ſeparatæ ſatis probant Epiſtola bonæ
memoriæ Petri Caetani, aliàs à bon. mem. Antonio
Auo, & auctore D. Proſperi producta in cauſa Ter-
racineñ. Iuris molendi coram bon. mem. Orano in
qua idem Petrus offert ſe laceraturum huiuſmodi
39 Capitulationes, quæ quidem † laceratio non con-
uenit publico Inſtrumento.

Secundò ad ipſum comprobat ſentẽtia condem-
nans præciſè eundem bon. mem. Antonium ad ea-
rundem Capitulationum exhibitionem, ſignum
euidens, quod penès ipſum ſolum tanquàm ſcrip-
tura priuata, non verò publico alicui inſtrumento
inſertæ ſeruabantur.

Non officit tandem, quod Frãciſcus iſte de Ala-
40 tro, † non probetur deſcriptus in Archiuio Roma-
no, ideòq. illius inſtrumenta non probent ex *deci-*
maquinta Conſtitutione Iulii Secundi innouata
per Leonem Decimum in Bullario Conſtitutione 6.
Quia multipliciter fuit reſponſum. Et primò, quod
cum DD. Alexander & Chriſtophorus habeãt fun-
datam intentionem in notariatu, ac legalitate iſtius
Franciſci de Alatro ex ſuperiùs deductis, abũdè ad-
miniculata, nec vllibi probata appareat dicta non
41 deſcriptio, † immò illa præſumatur ex lapſu 30.
annorum, iuncta obſeruantia, de qua in quarto ad-
miniculo, etiam ſi nullibi reperiatur dicta deſcrip-
tio enunciata, *Crauett. de antiq. temp. par.3. ſect.1.*
num.105. Put. deciſ.345. num.10. lib.1. in correct.
Seraph. deciſ.1027 num.9. & *deciſ. 1042. num.2.*
& *3.* & *bon. mem. Card. Caualer. deciſ.122. nu.3.*
42 Pars aduerſa tenetur concludenter † probare hu-
iuſmodi non deſcriptionem, cum ſit fundamentum
propriæ intentionis, *Innoc. in cap. ſuper his. n. 10.*
vbi Felin. num.16. de accuſ. Rot. deciſ. 502. nu.7.
par.1. & *deciſ.19. num.2. par.2. rec. Gabr. de pro-*
bat. concluſ.1. num. 1. Secundò fuit reſponſum,
quod cum idem Franciſcus de Alatro per dd. filios
Raymundi, vt ſupra contrahentes fuerit tanquam
43 legalis Notarius † approbatus, prout ſuperiùs latè
probatum fuit in primo adminiculo non poteſt ho-
diè per habentes cauſam ab ijſdem contrahentibus
tanquàm minus legalis reijci aut impugnari, *l. Põ-*
ponius. ff. de negot. geſt. Crauet. conſ.341. num.11.
Surd. conſ.351. num.41. Rota deciſ.776. n.1. par.1.
diuerſ. & *d. deciſ.502. num.2. par.1. recent. cum*
alijs per Rot. d. deciſ.640. num.10. apud bon. mem.
44 *Card. Caualer.* Maximè † cum trita ſit in iure
regula, quod partes de communi conſenſu poſſunt
dare fidem ſcripturæ etiam informi, *ſan. me. Greg.*
deciſ.292 in fin. vbi Add. nu.6. Tertiò reſponde-
45 batur, quod probato notariatu, defectus † huiuſ-
modi non deſcriptionis nullatenus attenditur ex
æquitate, ne tot, tantæq. laudabiles corruant diſpo-
ſitiones vt reſpondet Rota in cauſa *Romana officij*
notariatus 15. Maij, & *10. Maii 1610. corã bo. me.*

Digitized by Google

46 *Penia*, prout in puncto, quod probato † notariatu adhuc fides præſtetur Inſtrumentis notarij, quàmuis non matriculati, nec deſcripti in Archiuio eſt, *Dec. Mohed. 2. & 5. de teſtam. & Put. 296. num. 1. lib. 1. in correct.* & facit *Angel. in l. vniuerſos. C. de*
47 *decur. lib. 10.* Quartò etiam reſpondebatur † huiuſmodi Conſtitutiones de conſenſu ſaltèm tacito ſuperiorũ non fuiſſe obſeruatas, vt expreſsè dicunt *Put. d. deciſ. 296. lib. 1. in correct. & deciſ. 17. de fid. inſtr. Mohed. d. deciſ. 5. de teſtam. Thon. deciſ. 113. incip. Bulla Archiuij*, & fuit dictum in præfata *Romana officij 10. Maij 1610. coram Penia*; Prout etiam aduertit *Compilator Bullarij ad dictã Cõſtitutionem 15. Iulij II.* & meminit etiam *Sanctiſſimus D. Noſter in Bulla Erectionis Archiuij 53. in impreſſ. §. 2.*

Et ita concluſum parte vtraquè informante &c.

§ Adſunt infra aliæ deciſiones in hac cauſa, ideſt ſub diebus 30. Ianuarij ſequentis anni 1634. & 7. Iunij eiuſdem coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. MOTMANNO.

Arimineñ Spolij.

Die Veneris 4. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Vigore mandati de auferendo bona certi valoris, in eius executione, vt illa fiat ad effectum licitationis, & ſubhaſtationis, procedendum eſt, non autem ad effectum immiſsionis in poſseſsionem, & alia de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutionis beneficium datur, quando de læſione conſtat.*
2 *Mandati de auferendo bona vigore, non eſt procedendum ad effectum immiſſionis in poſſeſſione.*
3 *Immiſſio ex primo decreto, ad quem effectũ detur.*
4 *Poſſeſſionis veræ ſigna, quæ ſint.*
5 *Ex vſu cenſetur, quis aliquid approbare.*
6 *Immiſsio vigore mãdati executiui iuxta ſubiectã materiam, eſt detentatio, & non vera poſſeſſio. Deciſ. in cauſa Peruſina Bonorum, coram Reuerendiſſ. Coccin. Decan. in quibus terminis procedat, num. 6.*
7 *Stylus in ſpecie facti propoſiti, debet probari, vt veniat attendendus.*
8 *Vtile, per inutile non vitiatur.*
9 *In indiuiduis vtile vitiatur per inutile.*
10 *Probationes, quæ conſiſtunt in ſcriptura, teſtibus præualere debent.*
11 *Pars poteſt appellare à mandato exceſſiuo.*
12 *De euictione, quem tenet actio, eumdem agentem, eiuſquè hæredem repellit exceptio.*
13 *Actus agentis non debet aliquid operari, vltra eius intentionem.*
14 *Mandatum relaxatum ex falſa cauſa, non meretur executionem.*
15 *Fideicommiſſario non currit tempus conficiendi inuentarium, ante quàm hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio.*
16 *Hæres poteſt impugnare factum defuncti à iure improbatum.*
17 *Hæres tenetur approbare factum defuncti limita vt num. 16.*

DECISIO CLXXXV.

FRANCISCVS creditor obtinuit ab A. C. relaxari mandatum executiuum ſub conſueta formula, *auferantur de domo Sebaſtiani debitoris, bona valoris ſcutorum 3600. pro extinctione cuiuſdam cẽſus, ac alia bona valoris 450. pro fructibus decurſis, & non ſolutis.* In cuius mandati executionem, fuit idem Franciſcus primo loco immiſſus, ac aſſociatus in poſſeſſionem duorum prædiorum, & ſucceſſiuè recepit ſextaria 82. frumenti, vltra quandam quantitatem leguminum; Demùm ſupradicta prædia fecit ſubhaſtari, ac pro ſumma ſcutorum 6000. deliberari perſonæ ſuppoſitæ, quæ pro eodem pretio illa ceſſit Hieronymo. Dictus verò Sebaſtianus Spolij actionem intentauit, & coram R. P. D. meo Merlino, non ſolùm ſuccubit, ſed etiam cauſæ appellationis proſequutionẽ neglexit. Illius autem hæredes, præſentato mihi reſcripto, cũ clauſula reſtitutionis in integrum, obtinuerunt diſputari dubium, *An conſtet de cauſis reſtitutionis*, ad quod Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia con-
1 ſtat de iniuſtitia ſententiæ, vnde reſultat † læſio, propter quam datur beneficium reſtitutionis, *Benintend. deciſ. 85. nu. 8.* & fuit dictum in *Recanaten. Spolij 14. Aprilis 1614. coram Eminentiſſimo D. Card. Pamphilio*, ſententia enim abſoluit Hieronymum à iudicio Spolij per Sebaſtianum intentato, ac propterea denegat reſtitutionem bonorum, quæ poſt captam eorum poſſeſſionem vigore mandati de auferendo bona certi valoris, fuerunt ſubhaſtata, cùm tamen in huiuſmodi mandati executione ità eſſet procedendum, vt illa fieret ad effectum licita-
2 tionis, & ſubhaſtationis, † non autem immiſſionis in poſſeſſionem, iuxta *l. 2. cum ſeqq. C. ſi in cauſ. iudicat. l. nõ eſt mirũ. ff. de pignorat. act. Grammat. deciſ. 51. num. 3. Rot. coram Seraphin. deciſ. 937. num. 2. & in Romana Spolij 2. Iunij 1595. coram Gypſio.*

Non obſtat quod ex relatione Executoris cõſtet, dictum Franciſcum mediante perſona Procuratoris immiſſum fuiſſe in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur pro ſumma debita, ac in mandato con-
3 tenta, & cõſequenter, † ex primo decreto ad effectũ ſubhaſtandi, non autem acquirendi poſſeſſionem, iuxta *l. poſſidere, §. vlt. & l. ſi quis ante, §. 1. ff. de acq. poſſ.* Quia alius executor in ſua relatione poſtea facta, profitetur, ſe vigore eiuſdem mandati, *aſſociaſſe, ac immiſiſſe Laurentium dicti creditoris filium, vti coniunctam perſonam, ac Procuratorem in eorumdem bonorum poſſeſſionem, claudendo, & aperiendo ianuas, & glebas, & arborum folia contrectando, cum expulſione colonorum in ſignum veræ poſſeſſionis, & præcepto iiſdem colonis facto, vt ipſum, ac eius patrem in Dominos recognoſcerent,*
4 quæ ſunt † ſigna veræ poſſeſſionis, *l. qui vniuerſas, §. quod per colonum, ff. de ſolut. Aym. conſ. 107. num. 2. Rot. deciſ. 131. num. 3. part. 1. recent.* Et

cum

cum ipſe creditor in proſequutione iudicij vſus
5 † fuerit eadem poſteriori relatione, illa attendi de-
bet, *l. ſi filius fam. la 2. ff. ad Senat. Conſult. Maced.*
Bart. in l. cum tabernam, §. idem quæſiuit, in fin.
ff. de pignor. Gozzad. conſ. 23. num. 10. Rot. coram
Card. Caualerio, deciſ. 26. num. 4. quicquid ſit de
ſtylo, de quo atteſtantur Curiales Ariminēſes, quod
ſcilicet vigore mandati exequutiui creditores aſſo-
ciantur, ac immittuntur in poſſeſſionem bonorum
6 debitoris, quæ iuxta ſubiectam materiam † eſt de-
tentatio, non vera poſſeſſio, in quibus terminis pro-
cedit *Rota deciſ. in Peruſina Bonorum de Alpha-*
nis 5. Iunij 1621. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano, & habetur in deciſione huius cauſæ facta 9.
*Februarij 1629. coram R.P.D. meo Merlino,** nō
enim teſtantur de facto Executoris immittentis
quàtenus vlteriùs proceſſit ad actus correſponden-
tes veræ poſſeſſioni, iuxta receptam concluſionem,
7 quod † ſtylus in ſpecie facti propoſiti debeat proba-
ri, vt veniat attendendus, *Seraph. deciſ. 78. num. 2.*

Ex præmiſſis ceſſat quoquè obiectum, quod per
exceſſum Executoris non vitietur mandatum, in
quo huiuſmodi exceſſus non continetur, iuxta re-
8 gulam, *quod † vtile per inutile non vitietur, cap.*
vtile, de regul. Iur. in 6. Qui ad effectum Spolij
ſufficit creditorem poſſidere prædia, de quibus agi-
tur; poſſeſſione indiuidua, vt ſcilicet per partem
vitioſam, in qua fuit exceſſum, altera eodem vitio
cenſeatur infecta, & ita intrat limitatio dictæ regu-
9 læ, quod ſcilicet in † indiuiduis *vtile vitietur per*
inutile, de qua per *Dyn. in dicto cap. vtile num. 4.*
de reg. iur. in 6. & in terminis poſſeſſionis. Argel. de
legit. contradict. quæſt. 10. art. 9. num. 148. cū ſeqq.

Præterea conſtat de iniuſtitia eiuſdem ſententiæ
dum in ea declaratur, fructus per creditorem vigo-
re prædicti mandati biennio ante ſubhaſtationem
perceptos, & pecunias ſimiliter exactas in ſummā
debitam, non eſſe imputanda, nequè reſtituenda,
ea ſcilicet ratione, quod aliqui teſtes depoſuerint,
eos perceptos fuiſſe per ipſummet debitorem, vel
quod intra triennium fuerint percepti, non præſu-
muntur conſumpti. Nam vtrumquè obiectum re-
manet ſublatum, ex quietationibus factis per cre-
ditorem recipientem pecunias, & fructus, & ex
confeſſione eiuſdē creditoris in poſitionibus ema-
nata, ac ex tenore ſententiæ arbitramentalis pro
diminutione penſionis, ratione dictorum prædiorū
lata ad fauorem conductoris bonorum ipſius debi-
toris, & deniquè ex tenore ſententiæ abſolutoriæ
creditoris à reſtitutione fructuum, quos ille perce-
pit, & ab imputatione pecuniarum, quas exegit.
10 Huiuſmodi † autem probationes quæ conſiſtunt in
ſcriptura, teſtibus præualere debent, *l. cenſus, ff. de*
probat. gloſ. in cap. 1. §. procurationes, in verbo,
in ſcriptis, in fin. de cenſ. in 6. & veritati cedere de-
bet præſumptio, *l. nuptura filio, ff. de iur. dot. & l.*
ſi extraneus, ff. de condict. cauſ. dat. Dum verò
eadem ſententia declarat Sebaſtianum, ſiuè illius
hæredes, non eſſe in totum, vel pro aliqua parte
reſtituendos ad poſſeſsionem bonorum, quæ fue-
runt diſtracta pro ſumma ſcutorum ſex millium,
controuerti non poteſt quin contineat magnum
exceſſum ſupra ſummam debitam ſcutorum 4050.
11 in † mandato expreſſam, cuius ratione quemad-
modùm appellatio non fuiſſet denegata, *vt aucto-*
ritate Surdi in conſ. 39. num. 29. probat dicta deciſ.
huius cauſæ emanata 9. Februarij 1629. ità atten-
tis omnibus præmiſſis debet eſſe locus reſtitutioni
ad fauorem partis grauatæ.

Nequè obſtat, quod hæredes debitoris, qui ho-
die agunt, per conſtitutionem Procuratoris ad trā-
ſigendum ſuper fideicommiſſo dicti Franciſci cre-
ditoris ad eorum fauorem purificato, & bonis illi
ſuppoſitis, cenſeantur ſimpliciter adiuiſſe eius hæ-
reditatem; ac propter confuſionem actionum dictā
deliberationem impugnare minimè poſſint, iuxta
12 regulam, *quod † quem de euictione tenet actio, eun-*
dem agentem, eiuſquè hæredes repellit exceptio, l.
vendicantem, ff. de euict. l. cum à matre, C. de rei
vendic. Quia inſpecta forma dictæ conſtitutionis ad
tranſigendum, cum poſſeſſoribus bonorum fideicō-
miſſi, cui non fuit ſatisfactum per tranſactionem
initā cum alio, qui non poſſidebat, vt hæreditas
dicatur adita per huiuſmodi conſtitutionem, debet,
13 qui in † ea ſe fundat, concludenter probare, quod
omnes qualitates, ſub quibus facta eſt conſtitutio,
adſint in tranſactione, ne fiat contra iuris regulam,
quod actus agentis non debet aliquid operari vltra
eius intentionem, l. non omnis, ff. ſi cert. pet. l. obli-
gationum ſubſtantia, §. vlt. ff. de oblig. Vnde man-
14 datum A.C. vigore † eiuſdem tranſactionis relaxa-
tum, non mereri executionem, *dixit Rota in Ari-*
minen. Nullitatis Obligationis 10. Decēbris 1631.
& 4. Februarij ſequentis anni 1632. coram Domi-
no Queipo. Nequè ante reſtitutam fideicommiſſa-
15 rijs hæreditatem, † aut finitam illius quæſtionem,
potuit currere tempus conficiendi inuentarium, *vt*
notant Bald. in l. defenſionis num. 11. C. de Iur.
fiſci, Paul. de Caſtr. in l. 1. §. ait Prætor num. 9.
ff. de Iur. deliber. Cuman. conſ. 129. in fin. Roland.
in tract. de inuent. part. 3. quæſt. 2. num. 3. & ſeqq.
Phanut. eod. tract. part. 1. num. 31. Peregr. de fidei-
commiſſ. art. 4. num. 9. Et quatenùs etiam abſquè
inuentario dicerentur adiuiſſe, nihilominus ſupra-
16 dictam defuncti deliberationem tanquam † actum
à iure improbatum impugnare poſſint (vt limitan-
17 do regulam) † *quod hæres teneatur approbare fa-*
ctum defuncti in terminis d. l. cum à matre, C. de
rei vendicat. & ſimilium, tradunt *Aym. in conſ. 200.*
num. 8. & latè Phanut. in eod. tract. par. 4. nu. 157.
cum ſeqq.

Et ità vtraquè, &c.

* Eſt deciſ. 248. ſupra part. 5. recent.

R. P. D. GHISILERIO

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 4. Martii 1633.

ARGVMENTVM.

Penſionis reſeruatio, quando fit ſuper benefi-
cii Iuriſpatronatus, vt ſuſtineatur, quid re-
quiratur. Valor beneficii ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua Principis non eſt à parte iuſtificanda.*

2 *Verba, vt aſſeris, in narratiua Principis appoſita, demonſtraut, quod ſit narratiua partis.*

3 *Conſenſus patronorum neceßariò debet conſtare, quando agitur de validitate penſionis ſuper beneficio iurisſpatronatus.*

4 *Conſenſus neceſſarius patroni pro ſuſtinenda validitate penſionis non requiritur, quotiecunquè conſtat Papæ, beneficium ſuper quo, ſit reſeruatio eſſe de iurepatronatus.*

5 *Conſenſus patroni requiritur in prouiſione de iurepatronatus.*

6 *Reſignatio iurisſpatronatus facta ſine conſenſu patroni, habet ſtatum implicitum validitatis.*
Itaut ſi ipſe illam ſciat, & taceat, valida manet, & firma. num. 6.

7 *Patroni ſcientia de reſignatione iurisſpatronatus, ex quibus probetur.*

8 *Locationes multæ, & arrendamenta, concurrentibus adminiculis, probant valorem Beneficiorum, & num. 16.*

9 *Conducere non ſolent homines, res, multò pluris, quàm poſſint percipere.*

10 *Arrendamenta regulariter non probant valorem terrarum.*

11 *Locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile, tunc probant valorem rerum.*

12 *Argumentum à ſolito procedit.*

14 *Locationes, & conductiones plures reſpectiuè ſi ſint inter ſe uniformes, præſumuntur factæ pro iuſta, & conſueta mercede.*

15 *Valor Beneficij ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus.*

17 *Penſionarius non præſumitur, ſi penſio fuiſſet exceſſiua, illam ſoluere voluiſſet, & ſic conſtituere illum, cui debetur penſio, in quaſi poſſeſſione exigendi.*

18 *Reſignatario non licet, quod reſignãti non licebat.*

19 *De Locationum effectuatione non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuè.*

20 *Valor de tempore antecedenti, & ſubſequenti, quando probatur, idem tunc debet cenſeri, de valore medij temporis.*

21 *Fructus præſumuntur potius aucti, quàm diminuti.*

22 *Dictio, vel circa, quid importet.*

23 *Officiali publico eſt credendum, ſuper rebus, quæ ſpectant ad eius officium.*

24 *Dictio, ſemper, compræhendit omne tempus.*

DECISIO CLXXXVI.

CVM DVBITARETVR, An per Tranſlatarios bon. mem. Archiepiſcopi Sanuitalis iuſtificaretur valor Abbatiæ Sancti Petri ad Curtim expreſſus in gratia penſionis reſeruatæ ad fauorem ſupradicti Sanuitalis, quam deinde idem tranſtulit ad fauorem quinquè eius Familiarium, pro ſumma tantùm ducatorũ Regni 600. Domini, attentis locationibus, & alijs infra dicendis cẽſuerunt valorẽ expreſſum in ducatis 710. auri de Camera probari, & ſic gratiã reſeruationis penſionis eſſe iuſtificatã.

Primò, quia ex datis in ſummario pro Tranſlatarijs probantur narrata in literis reſeruationis, quod bon. mem. Sanuitalis obtinebat Secretariatũ, vt ex fide Secretarij, Item Abbatiam nuncupatam Annunciationis Beatæ MARIAE Virginis della Geronda, vt ex prouiſione in actis producta, quodquè ei reſeruata erat medietas fructuum Parrochialis Eccleſiæ Sancti Benedicti, & hoc pariter iuſtificatur ex reſeruatione, & literis deſuper expeditis.

Narratur quoquè in dictis literis, quod Eccleſia Sancti Petri ad Curtim ſit de iurepatronatus Laicorum Nobilium, ſed cum hæc ſit narratiua, & aſſertiua Papæ, dum dicit ſe reſeruare penſionem ſuper dicta Abbatia, quæ de iurepatronatus ex fũdatione,
1 vel dotatione exiſtit, † non eſt iuſtificanda a penſionarijs, qui de hoc nullum verbum, *Innoc in cap. inter dilectos. de fid. inſtr. Aretin. conſ. 76. num. 5. Natt. conſ. 160. num. 19. Seraphin. deciſ. 330. nu. 3. Rota in recent. deciſ. 666. num. 5. part. 2.* Nequè
2 ſubſiſtit, quod attentis illis verbis, † vt aſſeris, ſit narratiua partis, cum fuerint appoſita reſpectiuè ad expreſſionem valoris.

Non obſtat, quod non conſtet de conſenſu patro-
3 norum neceſſario pro ſuſtinenda, validitate † penſionis ex diſpoſitione *reg. 42. de derogat. iurisſpatr.* & ex conditione appoſita dummodò patronorum conſenſus accedat, itaut non iuſtificato conſenſu, Carolus, qui eodem reſignationis die ad fauorem Sanuitalis reſeruationi penſionis conſenſit, non potuerit tanquàm carens titulo, & poſſeſſione conſentire, quia non eſt neceſſarius conſenſus patroni
4 † pro ſuſtinenda validitate penſionis, quotieſcunq; conſtat Papæ Beneficium ſuper quo ſit reſeruatio eſſe de iurepatrnatus, *Gig. de penſ. quæſt. 23. nu. 8. Rebuff. in 3. par. ſignaturæ, in verb. necnon iurisſpatronatus, num. 28. & 48. Seraphin. deciſ. 1264. num. 1. Rota in Lucana Penſionis 4. Nouembris 1579. coram de Rubeis, & in alia Lucana Penſionis 17. Februarij 1592. coram Orano,* & in præſenti caſu, ſtante prædicta aſſertiua Papæ de Iurepatronatus Laicorum, non poteſt dubitari, quin Papa habuerit ſufficientem notitiam iurisſpatronatus; cõ-
5 ſenſus † autem patroni requiritur in prouiſione de iurepatronatus, quæ iuxta prædictam regulam non poteſt fieri ſine illius conſenſu, & ſemper certùm
6 eſt, quod reſignatio † facta etiam ſine conſenſu patroni, habet ſtatum implicitum validitatis *Card. in Clem. 1. de ſupplen. neglig. Prælat. nu. 11. Felin. in cap. cum Bertoldus, num. 10. & 14. de re iudic. Rot. deciſ. 77. par. 1. diuerſ. cum alijs alleg. per Modern. in prax. iurisſpatronatus, par. 2. lib. 12. cap. 5. num. 2. & ſeqq.* Itaut ſi patronus illam ſciat, & taceat, valida remaneat, & firma, *Abb. in cap. cum Eccleſia, nu. 12. de elect. Mandoſ. in reg. 32. q. 24. Put. deciſ. 412. lib. 1. in fin. Mohedan. deciſ. 27. num. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*

De contradictione autem patronorum nullibi conſtat, imò admiſſo, quod de ipſorum conſenſu non cõſtet ex fide Notarij Cãcellariæ ſuper cõſenſu præſtito per procuratorem Lucretiæ Mormillæ, nequè ſufficienter probetur ſcientia reſignationis factæ à Decio in Carolum, neq; ex diuturnitate temporis, quo poſſedit Carolus, nequè ex qualitate facti, cum ageretur de beneficio inſigni, ſeu Abbatia Reali, & graui ipſorum præiudicio, ex quibus pro-
7 bari † ſcientiam tradit *Corn. 268. num. 11. lib. 4. Aym. conſ. 868. num. 5. Decian. reſponſ. 10. nu. 87. lib. 1.*

Digitized by Google

lib. 1. Attamen videtur ceſſare omnis difficultas
eo ipſo, quod Patroni approbantes reſignationem
factam per Carolum in Vincentium Pignatellum,
in neceſſarium antecedens ius ipſius ſciuerunt, neq;
contradixerunt, imò approbarunt, cum alias tan-
quàm ad beneficium adhuc vacans potuiſſent ſim-
pliciter præſentare.

Maior tamen difficultas reſtringitur ad probatio-
nem valoris Abbatiæ expreſſi in literis, quem DD.
ſufficienter probari cenſuerunt ex multis locationi-
bus, & arrendamentis datis pro parte Tranſlata-
8 riorum † quæ concurrentibus adminiculis probant,
*vt in Veronen. Penſionis 23. Maij 1607. corã bon.
mem. Cardinali Sacrato*, allegata per *Adden. ad
ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 101. *num.* 5. attenta
pluralitate locationum, quæ dantur continuatæ, vn-
9 de corroboratur ratio d. deciſionis, quod † homines
non ſolent eſſe fatui ad conducendum res, multò
pluris, quam poſſint percipere, & licet regulariter
10 arrendementa non † probent valorem terrarum.
Sarnen. in reg. de valore, quaſt. 15. *Seraphin. deciſ.*
1009. *num.* 1. *Mantic. deciſ.* 290. *num.* 4. *Caſſad.
deciſ.* 20. *num.* 1. *ſuper reg. ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ.* 359, *num.* 7. Attamen quotiès locationes
11 † ſunt plures, & continuatæ per tempus conſide-
rabile, fallit ſuperdicta regula, & excluditur præ-
ſumptio affectionis, quæ cadere poteſt in vno, vel
altero homine non autem in pluribus.

Adminicula autem deſumi poſſunt à ſolito, tàm
locatorum, quàm conductorum pro eadem ſumma,
12 & pro ijs, quæ fieri conſueuerunt, † vnde procedit
argumentum à ſolito. *Decian. conſ.* 66. *num.* 18.
lib. 3. ſolitum autem, & conſuetum à quinquè, vel
13 pluribus annis citra † ad effectum penſionis, & li-
quidationis fructuum attendendum eſſe cenſuit;
*Rota in Veronen. Penſionis 26. Martij 1629. co-
ram R.P.D. meo Pirouano.*

Item à præſumptione, quod cum tot conductio-
nes, & locationes reſpectiuè ſint inter ſe vniformes,
14 † præſumũtur factę pro iuſta, & conſueta mercede,
vt per *Carocc. de locat. quaſt.* 2. *num.* 6.

Item, quod locationes prædictæ leguntur factæ
deductis oneribus, vnde probatur alterum requiſi-
15 tum † in probatione valoris ad effectum de quo
agitur. *Rot. deciſ.* 444. *nu.* 4. *in fine, par.* 2. *recent.
ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 170. *num.* 4. *vbi Ad-
dent. num.* 10. vt patet ex lectura locationum de
bonis ſitis in Territorio Ciuitatis Salernitanæ in
quibus deducuntur ducati 57. pro celebratione
Miſſarum pro feſtiuitate S. Petri ad Curtim, S. An-
tonij, & pro alijs ſeruitijs, & oneribus ipſius Abba-
tiæ. Et in affictu bonorum poſitorum in Territorio
Noceræ deducuntur ducati 8. quolibet anno ſol-
uendi Cappellano, itaut dici non poſſit, quod in
Arrendamentis non fuerint onera deducta.

16 Præterà concurrunt ſolutiones factæ † per Caro-
lum Caracciolum ſpatio multorum annorum abſq;
tergiuerſations. *Rota deciſ.* 293. *num.* 2. *par.* 1. *di-
uerſ.* ſignum euidens, quod penſio de qua agitur nõ
erat excesſiua, imò quod fructus Abbatię correſpõ-
debant arrendamentis, cum non ſit veriſimile,
17 quod † ſi penſio fuiſſet exceſſiua iactando ſuum
voluiſſet penſionarium conſtituere in quaſi poſſeſ-
ſione exigendi. Accedit, quod Dominus Pignatel-
lus habet cauſam ab ipſo Carolo vti ipſius Reſigna-
tario, quo caſu conſenſus præſtitus à Reſignante,
18 nocet etiam Reſignatario, † cui nõ licet quod Re-
ſignanti non licebat. *Caputaquen. deciſ.* 89. *num.* 4.
par. 3. *Rot. in recent. deciſ.* 57. *num.* 3. *par.* 2.

Omnia autem ſupradicta magis procedunt ſtan-
te effectuatione dd. locationum, de qua non poteſt
19 dubitari, † cum ſint plures, & ſucceſſiuę, *Menoch.
de retinen. remed.* 3. *n.* 573. *Caroc. de locat. par.* 6. *tit.
de probat. quaſt.* 11. *nu.* 13. *Seraphin. deciſ.* 1601.
nu. 3. præſertim ſtante illarum antiquitate. *Seraph.
vbi ſupra, Menoch. d. remed. num.* 574. *Soccin.
conſ.* 89. *num.* 18. *lib.* 1.

Minùs obſtant, quæ deducuntur ad excluden-
dam probationem valoris de tempore datæ gratiæ
anni 1606. ex eo, quod locatio Bonorum Salerni
pro ducatis 510. licèt fuerit facta de anno 1606.
20. Decembris, tamen illius effectus non ſortitur
20 niſi in anno ſequẽti 1607. quia probato valore † de
tempore antecedenti, & ſubſequenti idem cenſeri
debet de valore medij temporis non modo, quia eſt
modicum, in quo variatio cadere non potuit, verùm
21 etiam, quia fructs præſumi debent † potius aucti,
quam diminuti, imò ex eo, quod Conductor de an-
no 1605. celebrauit contractum pro futuro anno
1607. inſurgit probatio, quod de eodem anno 1606.
fructus aſcenderent ad ſummam expreſſam in ipſo
Inſtrumento, cũ ex præſenti arguamus ad id, quod
de proximo eſt futurum, præſertim in fructiferis;
Accedit, quod pro parte Tranſlatariorum fuit pro-
batus tantùm valor corporum, quæ conſueuerunt
locari, & tamen ex Inſtrumentis locationum con-
ſtat præter bona locata adeſſe alia bona, & emolu-
menta, quorum valor non eſt computatus; Legi-
tur enim in Inſtrumentis locationum, Abbates vl-
tra affictus ſibi reſeruaſſe eleemoſynas oblatas pro
Miſſis, & oblationes, quæ fiunt Eccleſię S. Antonij,
Coronam lignaminum, quæ ex circa poſſeſſionem
della Sala, & Porcos, ſuper quibus etiam cadit pen-
ſio reſeruata ſuper fructibus, & emolumentis vni-
uerſis, qui pariter augerent valorem.

Neque obſtant, quæ de nouo pro parte Titularis
inculcantur ad deſtruendam iuſtificationem valoris
narrati, quia penſio fuit verè, & realiter reſeruata
in ducatis Regni 800. quorum valutatio facta in li-
teris reſeruationis ad ducatos de Camera 560. vel
circa, non videtur poſſe deſtruere probationem fa-
ctam, ea ratione, quod ſi ducati de Regno 800. re-
ſeruati pro penſione conſtituunt ſummam ducato-
rum 560. de Camera, conſequens ſit, vt ducati de
Camera 710. valoris expreſſi per aſcenſum reſpon-
dere debeant ducatis Regni 1014. quia penſio fuit
inter partes conſtituta in ſumma certa, & fixa du-
catorum de Regno, valutatio verò ad ducatos de
Camera fuerit adiecta propter intereſſe Officialium,
quibus emolumenta debentur ad rationem duca-
torum de Camera, non autem ducatorum Regni,
adeòut ipſi Officiales Datariæ, ſi quando vident in
ſupplicatione valutationem factam præter eorum
calculum particularem, tunc ſupplicationes in ea
parte emendent, vel cogant ſollicitatores vt augeãt
expreſſionem, qui propterea conſueuerunt addere di-
22 ctionem, † *vel circa*, vt excludant quantitatem
quam ignorant eſſe certam, & propterea non vide-
tur

tur poſſe ex tali valutatione deſumi aliquod argu-
mẽtum ad valutationem valoris fructuum expreſſi
per aſcenſum ad ducatos de Camera 710. cuius ra-
tione Domini dixerunt ſtandum calculo D. Riual-
23 di, cui † vti publico officiali eſt credendum, *Rota*
deciſ. 525. num. 5. par. 2. recent. & 573. num. 6.
par. 3. diuerſ. qui computat 75. ducatos de Came-
ra pro centum Regni, non autem Mercatorum, qui
in huiuſmodi computationibus propter intereſſe
tranſmiſſionum, ac prouiſionum ſunt rigoroſiores.

Non obſtant, quod fides D. Riualdi ſit de recen-
ti, tanquàm facta de anno 1626. & ſic per 20. an-
nos poſt annum gratiæ, tùm quia eſt magis antia-
nus præ omnibus Officialibus Cancellariæ, & Ca-
meræ Apoſtolicæ, tùm etiam quia atteſtatur de
omnibus alijs Officialibus, & in omnibus caſibus
24 cum dictione, † *ſemper*, itaut dicendum videatur,
quod capiat etiam tempus gratiæ, de qua agitur,
quæ quidem atteſtatio eſt tantò magis attendenda,
quia in loco beneficij non currunt ducati de Came-
ra, itaut poſſit dici; quod valor in reſeruatione ex-
preſſus in ducatis intelligitur, prout currit in loco
beneficij; Nequè ſubſiſtit, quod dicta fides ſolùm
loquatur de ſolutione Annatarum in Curia, quia
etiam atteſtatur quòad penſiones, ibi, *tàm in ſolu-*
tione Annatarum in expeditione literarum Apo-
ſtolicarum, Prouiſionum beneficiorum, ſeù reſer-
uationum penſionum, &c. ex quibus reſultat pro-
batio valoris fructuum in ſumma ducatorum Re-
gni 960. cum ſecũdùm ſtylum ducati centum mo-
netæ Regni conſtituant ſummam ducatorum 75.
auri de Camera, qui non ſolum æquant, ſed etiam
excedant expreſſionem valoris ducatorum de Ca-
mera 710. factam in literis Reſeruationis.

Et ita vtraq; parte informante fuit reſolutũ, &c.

¶ In eadem cauſa habetur infra altera deciſio ſub die 30. Maij 1633. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio.

R. P. D. PIROVANO,

Aretina Commendæ.

Die Veneris 11. Martii 1633.

ARGVMENTVM.

Executionem paratam habent literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ. Et quando dicantur iuſtificatæ.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, ſi ſint iuſtificatæ retinent priuilegium viæ executiuæ. & num. 17.*
2 *Beneficia omnia de iure præſumuntur ſimplicia.*
3 *Beneficium tunc multò magis præſumitur ſimplex, ſi ſolitum fuit obtineri per Clericos ſæculares.*
4 *Beneficium, quod ſit de iurepatronatus ſi narretur, iſta narratiua probatur, ſi partes ad inuicem illud fateantur quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur.*
5 *Teſtes probant mortuum aliquem eſſe, ſi deponant illum vidiſſe mortuum.*
6. *Quæ ratio cum verſetur circa obiectum viſus, nõ eget alia eiuſdem dicti expoſitione.*
7 *Fructuum perceptio eſt præcipuum ſignum poſſeſſionis.*
8 *Valor beneficii ad effectum iuſtificationis gratiæ probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, tàm de præterito, quàm de præſenti.*
9 *Clericatus probatur ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarii, & qualiter probetur idoneitas. n. 10.*
11 *Subrogatio in beneficio datur propter litem.*
12 *Lis non poteſt dubitari, quin ſit conteſtata, ſtante commiſſione, & citatione, cum inhibitione decreta, & executa, & in actis reproducta.*
13 *Lis, vt dicatur conteſtata per commiſſionem, & citationem cum inhibitione, neceſſarium eſt, vt conſtet de mandato illius, ad hoc, vt lis pro abſente dicatur introducta.*
14 *Mandatum probari poteſt præſumptionibus, & coniecturis.*
15 *Scientia, & cauſæ informatio aliunde quàm ab ipſo principali ortum habere non præſumitur.*
16 *Mandatum præſumitur ex impenſa, non leui, veluti quia excedit ſummam iuliorum 10.*

DECISIO CLXXXVII.

PENDENTE lite in Rota inter Franciſcum Grazinium, & Comitem Rotellium ſuper Cappellania S. Martini, & ea poſtmodùm, adhuc lite non terminata, vacante per obitum d. Comitis de menſe Iunij 1630. Franciſcus obtinuit ſubrogationem in forma commiſſaria per literas Apoſtolicas Vicario Aretino directas, à quo primùm fuit pronunciatum literas pro tunc non eſſe iuſtificatas, litemq. in ſacro hoc Auditorio, inter ſupradictos Franciſcum, & Comitem non apparere legitimè introductam, quæ etſi fuerit reuocata, & deinde in tertia inſtantia, prima etiam confirmata nihilominùs ad Rotam deuoluta, quæſitum fuit. An ſententiæ contra Grazinium latæ ſint infirmandæ, & affirmatiuè eo ſolo informãte per DD. fuit reſponſum.

Quia illarum iniuſtitia probatur ex iuſtificatione
narratorum in literis, cum quibus etiam mandata
de ſubrogando ſunt exequenda, quia quando ſunt
1 iuſtificata retinent † priuilegium viæ executiuæ,
c. ſi quando. de reſer. cap. ſi capitulo. cum gloſ. in
verb. exequatur. de conceſſ. preben. in 6. Sarnen.
in tract. Breu. num 4. Mohed. deciſ. 13. vt lit. pend.
Gig. de penſ. q. 81. nu. 2. Rot. deciſ. 506. num. 1. &
558. num. 2. par. 1. recent.

Quod enim primò fuit narratum Cappellaniam,
de qua agitur eſſe beneficium. ſimplex probatur ex
tribus teſtibus datis in cauſa ſcientiæ benè conclu-
dentibus, quia alter eorum eſt frater Gratiæ, qui fuit
Rector dictæ Cappellaniæ, alter quia per 25 annos
intrabat in Monaſterio Monacorum Caſſineñ, in
cuius Eccleſia ſita eſt Cappellania ſupradicta, vlti-
mus verò, quia in dicta Eccleſia tanquàm Clericus
per plures annos deſeruiuit, & hæc qualitas etiam
abſquè teſtibus ſola iuris præſumptione remanet
2 probata, quia de iure omnia beneficia † præſumun-
tur ſimplicia, *Staphil. de lit. Grat. tit. de qualit. &*
ſtat. benef. in princ. Bellam. deciſ. 675. & in recent.
deciſ. 233. & 632. nu. 4. par. 1.

Et eadem iuris præſumptione vltra teſtes datos

pro-

3 probatur ſecunda pars narratiuæ, quod † beneficiũ
huiuſmodi ſolitum ſit obtineri per Clericos ſecula-
res, *Mant. deciſ. 68. num. 2. & 578. num. 4. par. 1.
recent.*

Tertia verò pars eiuſdem narratiuæ, quod idem
beneficium ſit de iurepatronatus partes ad inuicẽ
illud fatentur, quod ſufficit ad effectum iuſtificandi
4 † narratiuam, quicquid ſit, ſi de illo canonizando
ageretur, *Rot. dec. 452. nu. 2. corã Papa Greg. XV.
Garz. de benef. par. 12. c. 2. nu. 276. cum alijs alle-
gatis per Addent. ad d. deciſ. 452. num. 22.*

Obitus Comitis narratus in menſe Iunij 1630.
& ipſe probatur ex teſtibus datis, qui in illorum
5 depoſitionibus dixerunt vidiſſe illum † mortuum,
quæ ratio cùm verſetur circa obiectum viſus, vt di-
cit *Bald. in l. ſolam in princ. C. de teſtib.* non eget
6 alia † eiuſdem dicti expoſitione, *Bart. in l. 1. §. ſi
dubitetur num. 2. ff. quemadmodum. teſtam. aper.
Menoch. de adipiſc. remed. 4. nu. 675. Rot. deciſ. 73.
num. 3. coram Papa Greg. XV.*

Poſſeſſio eiuſdem Comitis dum viueret, quæ reſ-
picit quartam narratiuam, ſimiliter benè probatur
ex teſtibus datis, qui in cauſa ſcientiæ dicunt ſe vi-
diſſe illum percipere fructus huius Cappellaniæ,
7 † quod eſt præcipuum poſſeſſionis ſignum, *Sarnen.
de annal. q. 47. num. 1. & 2. Caſ. de Graſſ. de cauſ.
poſſeſ. deciſ. 10. num. 3. & deciſ. 21. num. 1. de
probationibus.*

Valor etiam concludenter probatur, quod Cap-
8 pellania non excedat ducatos 24 ex eiſdem † teſti-
bus datis deponentibus de tempore gratiæ, & de
publica voce, & fama, tàm de præterito, quàm de
præſenti, quæ etſi leuis ſit probatio, ad hunc tamen
effectum iuſtificationis gratiæ ſolet admitti, *Bella-
mer. dec. 674. & 682. Mohed. deciſ. 3. num. 6. de
teſtib. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. de prob. Verall. deciſ.
277. num. 7. par. 1.*

9 Clericatus, & idoneitas † probantur, primùm ex
literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, *Gram. dec. 81.*
ſecundùm verò per ſimiles literas eiuſdem Vicarij,
10 quibus ſemper defertur † etiam parte aduerſa non
citata, cum ille actus magis pertineat ad conſcien-
tiam executoris, quàm ad forum iudiciale, *Bald. in
l. vlt. num. 7. C. vnde legit.* & idem fuit dictum *in
Senen. Canonicatus ſeù coadiutoria 4. Iunii præte-
riti coram me.*

Deniquè probatur lis narrata, quæ eſt funda-
11 mentum ſubrogationis, † & ſeu mandati de ſubro-
gando; conſtat enim vſquè de anno 1621. huiuſmo-
di litem in Rota ſuper Cappellania S. Martini fuiſſe
conteſtatam inter Franciſcũ de Grazinis nunc ſub-
12 rogatum, & ſer Comitem de Rotellis † ſtãte com-
miſſione, & citatione cum inhibitione decreta, &
executa, & in actis vſquè tunc reproducta, per quã
litem conteſtari non dubitarunt, *Sarnen. in reg. de
ſubrog. q. 3. nu. 2. Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. in
præfat. nu. 48. Caſſad. deciſ. 1. num. 4. vt lit. pend.
Rot. deciſ. 321. nu. 3. par. 1. recent. & deciſ. 27. n. 2.
coram Papa Greg. XV.*

13 Nequè obſtat, quod non conſtet de mãdato † il-
lius, qui tũc præſentauit commiſſionem, & citatio-
nem cum inhibitione obtinuit, quod tamen neceſ-
ſarium eſſe quando lis pro abſente introducitur fir-
matum fuit in cauſa Paderbonen. Canonicatus 28.
Nouembris 1608. quæ eſt inter impreſſas *coram
D. meo Decano 431. num. 5.*

14 Quia viſum fuit ſufficere † præſumptum manda-
tum, & illud probari poſſe coniecturis, & præſum-
ptionibus, *Caſſad. deciſ. 3. num. 4. de proc. Caſ. de
Graſſ. deciſ. 2. num. 5. & 6. de reb. Eccl. non alien.
Rot. deciſ. 44. num. 1. coram Papa Greg. XV.* quæ
in caſu, de quo agitur multæ concurrunt, quia
Montanus, qui ſe pro procuratore geſſit, reſcriptũ
appellationis obtinuit, & præſentauit, eandemquè
citationem, quam obtinuit, & ad partes tranſmiſit,
& executa à principali ad Curiam remiſſa fuit, &
illam reproduxit, ex quibus duo probantur. Primò
15 ſcientia, † & cauſæ informatio, quæ aliunde, quàm
ab ipſo principali ortum habere non præſumitur,
Caſſad. ead. deciſ. 3. nu. 4. de proc. Dec. conſ. 36. n. 5.
Secundò impenſa non leuis, quia excedit iulios 10.
16 † quæ ſolet reputari ſufficiens, *Caſſad. d. deciſ. 3.
nu. 3. Rot. deciſ. 44. nu. 2. coram Papa Greg. XV.*

Poſita autem iuſtificatione gratiæ Grazinij inde
reſultat iuſtitia ſententiæ per Decanum ad eius fa-
uorem latæ, & per conſequens iniuſtitia primæ per
Vicarium Aretinum, ac tertiæ per Archipresbyte-
rum contra eum promulgatarum denegãtium im-
17 miſſionem, quæ † tamen literis iuſtificatis de iure
erat concedenda, vt ſupra fuit firmatũ. Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus, ſeù Canonum.

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Fundus, quando appareat, quod potius ſit ſup-
poſitus cenſui, quam Canoni.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ne dum contra confitentem probat, ſed
& contra cauſam habentes ab eo.*
2 *Confeſſio erronea non præiudicat confitenti, nec
habentibus cauſam ab eo.*
3 *Error excludit conſenſum.
Errantis nulla eſt voluntas, num. 3.*
4 *Error dicitur patens, dum relatum verè aliter ſe
habet, quàm in referente fuit præſuppoſitum.*
5 *Contrarietas, & repugnantia in contractibus,
in incontinenti de iure non admittitur.*
6 *Copula, &, interdùm diuidit pro dimidia.*
7 *Enunciatiuæ quàmuis antiquæ non probant, quã-
do principaliter agitur de enunciato.*
8 *Clauſula, quatenùs opus ſit, conditionem impor-
tat, & nihil ponit in eſſe.*
9 *Solutiones continuatæ pro Canone per 30. annos
probant rem eſſe emphyteuticam.*
10 *Conceſſio talis præſumitur, qualem demonſtrat
diuturna ſolutio.*
11 *Solutio vnica vice, & vnico contextu facta de
pluribus ſummis, habetur pro vnica ſolutione
tantùm.*
12 *Inſtrumentum, quando clarè loquitur, tunc non
eſt recurrendum ad interpretationem, & con-
iecturas.*

DE-

DECISIO CLXXXVIII.

ANNVAM reſponſionem ſcut. 48. ba. 45.
quæ ſit ex cauſa vineæ, de qua agitur, debe-
ri pro cenſu, non autem pro canone, hodie iterum
Domini reſponderunt, quia hoc ſuadent Iuris præ-
ſumptio, pacta, verba, ac denominatio expreſſa in
Inſtrumentis, vt latiùs fuit deductum in deciſione
ſub die 29. Martij præteriti coram me, * in qua
perſiſtendum eſſe fuit reſolutum.

Non obſtat, quod Cardinalis Detus in Inſtru-
mento celebrato de anno 1606. dato in Summario
D. Octauiæ num. 4. faſſus fuerit contractum hunc
eſſe emphyteoticum, ſoluendo canones, & reco-
gnoſcendo Puccios in Dominos directos, quæ con-
1 feſſio probat, nedùm contra confitentem, † ſed &
contra cauſam habentes ab eo, vti eſt R.P.D. Vec-
chiarellus, *Rota apud Card. Mantic. deciſ. 57. nu. 1.
& deciſ. 249. num. 3. par. 2. recent. cum alijs*.

Quoniam viſum fuit ſubſiſtere reſponſionem de-
2 ciſionis, nempè † quod huiuſmodi confeſſio, tam-
quàm erronea, non præiudicat confitenti, neque
3 ſucceſſoribus; Error † enim excludit conſenſum, &
errantis nulla eſt voluntas, *l. error, C. de Iur. &
fact. ignorant. Grauett. conſ. 257. num. 2. Decian.
conſ. 54. num. 73. lib. 2. Surd. deciſ. 114. num. 20.
& deciſ. 130. num. 1. Rota apud Cæſar. de Graſſis
deciſ. 1. num. 2. de tranſact. & in Romana Domo-
rum 9. Iunij 1617. coram bon. mem. Andrea*.

Quod autem ſit erronea confeſſio deducitur ex
eo, quia habet relationem ad Inſtrumentum factum
de anno 1569. & de anno 1562. ibi, & aliàs prout
conſtare aſſeritur in Inſtrumento rogato 8. Iu-
nij 1569. In quo Inſtrumento de anno 1562. rela-
to, & approbato in d. Inſtrumento de anno 1569.
Venditio iſtius vineæ facta fuit ad cenſum perpe-
tuum, & pluriès contractus enunciatur cenſualis,
non emphyteoticus, vnde error eſt patens, † dum
4 relatum verè aliter ſe habet, quàm in referente fue-
rit præſuppoſitum, *Alex. conſ. 9. nu. 12. lib. 5. Surd.
deciſ. 114. num. 17. ad fin. Rota deciſ. 158. num. 4.
par. 2. recent. & in Reatina Cenſus 27. Nouembris
1617. coram bon. mem. Buratto*, vbi quod hic eſt
verus modus probandi errorem.

Non obſtat, quod Inſtrumentum prædictum de
anno 1562. non ſit attendendum, vt potè factum à
Procuratore habente mandatum concedendi vineã
in emphyteuſim tantùm, non autem ad cenſum, vt
in Summario D. Octauiæ num. 9.

Quoniam imò ex inſpectione d. Inſtrumẽti col-
ligitur Puccios Dominos directos habuiſſe animũ
concedendi vineam etiam ad cenſum, ibi, *Pro ma-
iori eorum vtilitate, ac minori diſpendio, velint
eam alienare, & ad perpetuum annuũ cenſum da-
re, & concedere, &c.* & paulò ante, ibi, *Quæ vi-
nea, & bona pro maiori parte ſunt data in emphy-
teuſim, & ad cenſum perpetuum, &c.* ac paulò poſt,
*Domini fratres de Puccijs conſueuerunt, & ſolent
annuum cenſum recipere, &c.* Quæ verba videntur
ſatis clara, quod cenſualis contractus de hac vinea
fieri poſſet.

Nec contrarium inferunt verba illa, *conceſſerunt
facultatem, &c. locandi eo modo, & forma, prout
habent ferè omnia alia eorum bona in Vrbis Terri-
torio exiſtentia, &c.* Quæ bona cùm ſint conceſſa
in emphyteuſim, vt cõſtat ex pluribus Inſtrumẽtis
datis in Summario D. Octauiæ num. 10. vtiquè etiã
hæc vinea deberet concedi in emphyteuſim.

Quia, cùm antea dixiſſent Domini directi, bo-
na ſua pro maiori parte fuiſſe data ad emphyteu-
ſim, & cenſum, & quod volebant vineam alienare,
& ad perpetuum annuum cenſum concedere, per
clauſulam ſubſequentem eo modo, & forma, &c.
cenſeri non debet reſtricta facultas ad concedendũ
4 dumtaxat in emphyteuſim, ne † detur incontinen-
ti contrarietas, & repugnantia in contractibus, de
iure non admittenda, *l. vbi repugnantia, ff. de reg.
Iur. Soccin. Iun. conſ. 102. num. 35. lib. 2. Menoch.
conſ. 545. num. 5. 6. & 16. Surd. deciſ. 276. num. 3.*
Et dum vna pars bonorum concedebatur ad cen-
ſum, & alia pars in emphyteuſim, vt infertur ex
copula, &, ibi, *ad emphyteuſim, & cenſum*, quæ
6 † copula interdum diuidit pro dimidia, *l. reos, §.
cum in tabulis, ff. de duobus reis, l. cum pater, §.
hæreditatem, ff. de leg. 2. §. ſi plures, Inſtit. de hæred.
Inſtit.* Rectè Procurator potuit vineam concedere
ad cenſum, & dicitur etiam conceſſiſſe eo modo, &
forma, quo aliqua bona eorumdem de Puccijs ſo-
lita erant concedi, dum ex aſſertione eorumdem
concedebantur ad emphyteuſim, & cenſum: Præ-
ſertim verò, quia in mandato dabatur facultas cõ-
cedendi perſonæ, & perſonis, & precio, ac precijs
Procuratori benè viſis ad cenſum annuum perpe-
tuum; vndè infertur eò magis licuiſſe Procuratori
ad cenſum concedere, quia ſic viſum fuerit illi ſic
magis expedire, nec dici vllo modo poteſt exceſſiſ-
ſe fines mandati.

Non obſtant enunciatiuæ Inſtrumentorum an-
ni 1564. & 1577. in Summ. n. 3. & 4. in quibus ven-
duntur plures petiæ iſtius vineæ, poſitæ ſub pro-
prietate Dominorum de Puccijs, cùm reſeruatio-
ne canonis, conſenſus Domini directi, ac Laude-
7 mij; quia † huiuſmodi enunciatiuæ, quàmuis anti-
quæ, non probant, quando, vt in caſu præſenti,
agitur principaliter de enunciato, vt pluriès dixit
*Rota in deciſ. 405. nu. 5. & deciſ. 606. num. 3. par. 1.
& deciſ. 568. num. 4. ac deciſ. 580. num. 3. part. 2.
recent* Præſertim verò, quia non conſtat fuiſſe ſolu-
tum Laudemium, & præſtitum conſenſum, prout
in dictis Inſtrumentis fuerat reſeruatum, & ſic ef-
fectuatas eſſe illas venditiones, & in illo de an-
no 1577. reſeruationi cõſenſus adiecta eſt clauſula,
8 quatenus † opus ſit, quæ conditionem importat,
nihilquè ponit in eſſe, vt in alia Deciſione dictum
fuit.

Minùs obſtant continuatæ ſolutiones pro cano-
9 ne per 30. annos, & vltra continuatæ, † ex quibus
ſatis probatur rem eſſe emphyteoticam, iuxta tra-
dita per *Siluan. conſ. 57. num. 42. Card. Mantic.
deciſ. 57. num. 1.* Quoniam, ſi per ſingulos 30. an-
nos ſingillatim dictæ ſolutiones factæ fuiſſent, poſ-
ſet indè reſultare aliqua probatio rei emphyteoticæ,
10 eò quod talis præſumitur † conceſſio, qualis ap-
paret diuturna ſolutio, vt inquit *Mantic. d. deciſ. 57.*
qui non de 30. annis ſed de ſolutionibus longiſſimi
temporis loquitur, ſed datur ſolutio vna vice facta
per Cardinalem Detum, pro canone debito pro 30.
11 annis præteritis, quæ haberi debet, † pro vnica
ſolu-

ſolutione, dum vnico contextu de pluribus ſummis, non autem diuerſis temporibus, & per ſingulos annos, per ſeparatos actus, non fuit facta, *Bald. in l. quicumque, num. 3. C. de apoch. public. lib. 10. Iaſ. in l. ſi certa, num. 4. verſ. quartò notabiliter, C. de pact. Gabr. de præſumpt. concluſ. 11. num. 13. Capell. Tholoſan. quæſt. 236. num. 3. Menoch. præſumpt. 139. num. 24. lib. 3. Surd. conſ. 369. num. 15. Pistor. obſeruat. 195. num.* 4. Et per R. P. D. Vecchiarellum dantur aliæ ſolutiones factę in cauſam cenſus, ex quibus videtur tolli præſumptio, ex continuatis ſolutionibus deducta, & ſaltem eliduntur inuicem, indequè poſtea ſemper viget præſumptio Iuris, vt potiùs cenſualis, quàm emphyteoticus cenſeatur contractus.

Demùm non obſtat, quod ſimul iungendo enunciatiuas de anno 1564. & 1577. datas in Summario D. Octauiæ num. 3. & alias de anno 1538. 1572. 1589. 1595. datas in Summario num. 10. deſumatur interpretatio tamquàm ex antecedentibus, & ſubſequentibus, quod cõtractus ſit emphyteoticus, quoniã, quoad enũciatiuas de anno 1564. & 1577. ſupra ſatis fuit reſponſum, quò verò ad alias enunciatiuas datas in Summario num. 10. illæ non loquuntur de hac vinea, de qua agitur, ſed de alijs
12 diuerſis, & † non eſt opus recurrere ad interpretationem, & coniecturas, aut adminicula, dum in Inſtrumento de anno 1562. expreſsè conceſſio fuit facta ad cenſum, & huic expreſsioni adſtipulantur pacta, & Iuris præſumptio, in alia deciſione latiùs deducta.

Et ità vtraquè parte informãte reſolutũ fuit, &c.

☞ * Eſt deciſio 110. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Anconitana Iuris redimendi,

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Emens fundum ab aliquo, cum promiſſione illum infra certum tempus eidem retrouendendi, àn iſte vendens poſſit illud ius redimendi alteri cedere.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Tranſmiſſibile, quicquid eſt hæredibus, alteri cedi poteſt, & num. 3.*
4 *Obligationis Cameralis effectus operatur etiam ad fauorem ceſſionarij.*
5 *Dictiones, dictus, & idem, ſunt perſonaliſſimæ, declara, num. 6.*
7 *Ius, quod à contrahentibus effectum fuit tranſmiſſibile, cedi poteſt.*
8 *Iudici procedenti ad exequutionem contra obligatos in forma Cameræ, licet pro ſuo arbitrio, adhibere quæcumquè remedia, contenta in ipſa obligatione.*
9 *Fructus recompenſatiui, quando eſſent.*
10 *Dominus cenſus præfertur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus Cenſus.*
11 *L. quoties, C. de rei vindic. declaratur.*
12 *Iure datoris reſoluto, reſoluitur etiam ius acceptoris.*
13 *Ius poſterior habenti in aliqua re, non licet præoccupare alterum habentem in eadem re, ius prius petendi.*
14 *Per promiſſionẽ hominis ceſſare debet, prouiſio legis.*

DECISIO CLXXXIX.

SIMON emit prædium à Polo, & Antonio Maria fratribus pro pretio ſcutorum 600. cùm promiſſione illud intra certum tempus eiſdem fratribus retrouendendi pro pretio ſcutorum 400. Poſtea huiuſmodi prædij vendidit Bonarello emẽti nomine Leonardi eius fratris, pro eodemmet pretio ſcutorum 600. & cum eodem onere promiſſæ retrouenditionis. Deinde Bellolius idem prædium à ſupradictis Polo, & Antonio Maria fratribus emit pretio ſcutorum mille, reportauitquè ceſſionem iurium aduersùs Simonem, & alios ab eo, cauſam habentes, & introducto deſuper iudicio obtinuit per Iudicem prioris inſtantiæ pronuntiari, Inſtrumentum promiſſionis prædictæ contra Simonem fore, & eſſe exequen. quæ ſententia per A. C. in ſecunda inſtantia etiam contra Bonarellos fratres veniẽtes pro eorum intereſſe, fuit cõfirmata, & demùm in tertia inſtantia coram me Domini hodie cenſuerunt dictam A. C. ſententiam pariter tàm ex capite validitatis, quàm iuſtitiæ eſſe confirmandam.

1 Nam de validitate cõſtat † ex reuolutione actorum, in quibus continentur ſubſtantialia requiſita per *Caputaq. deciſ. 260. par. 2.* & nulla de ijs apud partes eſt controuerſia, iuſtitia verò quòad Simonem deducitur ex eo, quòd hæc poſterior ſententia confirmat priorem latam ſuper executione Inſtrumenti promiſſionis de retrouẽdendo prædium poſt factam pretij reſtitutionem ad fauorem Bellolij Ceſſionarij dictorum Poli, & Antonij Mariæ fratrum, ad quorum, eorumquè hæredum fauorem, fuerat facta promiſſio, quicquid enim ex ea promiſſione
2 ipſis fratribus competebat, quèmadmodum † trãſmiſſibile erat ad eorum hæredes, *l. 2. & ibi gloſ. in verb. ſiue, C. de pact. inter. empt. & vendit. l. ſi neceſſarius, §. de vendendo, ff. de pign. act. & leg.*
3 *ſi pactum, ff. de probat.* ita † alteri cedi potuit, vt *per text. in l. ex pluribus, ff. de peric. & adminiſtr. tut. reſpondit Paul. de Caſtr. in conſ. 1. num. 2. volum. 2.* cuius opinionem ſecuti ſunt *Dec. in conſil. 164. in fine, & conſ. 614. num. 14. Aym. conſil. 191. num. 2. Roland. conſ. 28. num. 28. lib. 2. Cagnol. in d. l. 2. num. 36. & 37. C. de pact. int. empt. & vendit.* eamquè tanquàm veriorem, & magis communem extollũt, *Tiraq. de retract. lignag. §. 26. gloſ. 3. num. 1. & Fachin. Controuerſ. Iur. lib. 2. c. 11.* quod etiam comprobauit *Rot. deciſ. 502. num. 2. & deciſ. 547. num. 1. part. 2. recent.* Nequè ex parte illorũ de Bonarellis iuſtitia dictæ ſententiæ controuerti poteſt, cum onus de obſeruando pactum retrouendendi in ſe ſuſceperint, cum
4 obligatione Camerali, † cuius effectus operatur etiam ad fauorem ceſſionarij *Surd. conſ. 444. n. 12. Galleſ. ad form. Camer. oblig. quæſt. 4. & quæſt. 5. vbi Add. cumulat. num. 2. Rot. in Peruſina pecu-*

niaria

*niaria 10. Maij 1628. & in Romana exequutio-
nis 2. Iunij. ſequentis coram R. P. D. meo Vbaldo.*
Non obſtat, quod promiſſio de retrouendendo
fuerit nominatim dictis fratribus de Polis, cũ dictio-
5 ne, dictis, & dictione eiſdem, † quæ dicuntur per-
ſonaliſſimæ, itaut promiſſio ad perſonam Ceſſiona-
rij extendi non poſſit *Aym. conſ. 98. num. 8. cum
aliis adductis per Rot. deciſ. 669. nu. 1. par. 1. recent.*
6 Quia obiectum procedit in diſpoſitionibus † conti-
nentibus reſtrictionem ad perſonam ſolius diſpo-
nentis, vel contrahentis, vt de reſeruatione facul-
tatis retrahendi ad beneplacitum alienantium, ha-
betur in caſu *d. deciſionis 669. par. 1. recent.*

In caſu verò præſentis contractus cõſtat dictam
promiſſionem factam fuiſſe non ſolum fratribus vẽ-
ditoribus; ſed etiam eorum hæredibus, & ideo tam-
7 quàm ius, quod à † contrahentibus effectum fuit
tranſmiſſibile, cedi potuit Bellolio, vt per *Bart. in
l. ſi mulier, §. ex aſſe, ff. de Iur. dot. & alios Docto-
res ſupra allegatos.*

Nequè obſtat quod Iudex prioris inſtãtię in ſen-
tentia mandauerit per dictum ceſſionarium iuxta
conuentionem ſolui ſcuta 400. Simoni, ſeù Bonatel-
lo, cum tamen ex eodem Inſtrumento conſtet ſum-
mam ſcutorum 440. eſſe in obligatione. Nã obiectũ
remouetur ex tenore ipſius Inſtrumenti. In quo
pretium venditionis verè reſtituendum eſt ſcuto-
rum 40. ratione domus, tempore initi contractus
ædificandæ, tunc demum fuiſſet debita, vbi de adim-
plemento dictæ ædificationis appàruiſſet, eo enim
non ſequuto nihil debetur.

Minùs dari poteſt de iniuſtitia, ex eo quod Simõ
fuerit condemnatus ad deponendum in ſacro Mon-
te Pietatis ex pretio ſibi per Bonarellũ ſoluto, ſum-
mam ſcutorum 550. donec ſuæ promiſſioni de re-
trouendendo ſatisfaceret, & ſic contra tenorem
dicti Inſtrumenti, in quo nulla prorſus continetur
promiſſio de faciendo aliquod depoſitum. Nam
8 † Iudici procedenti ad exequutionem contra obli-
gatos in forma Cameræ, licuit pro ſuo arbitrio adhi-
bere quæcumquè remedia contenta in ipſa obliga-
tione, & cum præterea dicta condemnatio ad de-
ponendum, in ſententia habeatur tanquàm Caput à
condemnatione de exeqnendo contenta in Inſtru-
mento, diſtinctum, & ſeparatũ, viſum fuit Dominis
ipſam ſententiam habita ratione fructuum recom-
9 penſatiuorum. † à die factæ Iudicialis oblationis
pretij reſtituendi, eſſe in hac parte reformandam
vt in gradu appellationis fieri debere docet *Bald. in
l. 1. num. 6. C. de error. calcul.*

Deniquè non obſtat, quod Bonarelli non modò
tanquàm poſſeſſores prædij *iux. l. quoties, C. de rei
10 vendic.* ſed etiã tanquàm † Domini cenſus ſcut. 50.
ſuper eo impoſiti in illius alienatione ſint preferen-
di *Iux. Pij V. Conſtitutionẽ 79. in ordine Bullarum
11 nou. apud Laertium.* Quia *text.* † *in d. l. quoties,*
procedit in re ſimpliciter vendita duobus, quorum
alteri poſſeſſio priùs fuerit tradita, ſecus verò quan-
do primus emptor habebat ius, & poſſeſſionem re-
ſolubiliter ex retractu, & ad certum tempus, quæ
vltra limites in conuentione expreſſos, ipſe in ſe-
12 cundum transferre nõ potuit. Vnde reſoluto † iu-
re datoris, ex pacto retrouendendi poſt tempus, re-
ſolutum quoquè eſſe dicitur ius acceptoris, *l. 3. ff.
quib. mod. pig. vel hypot. l. lex vectigali, ff. de
pignor. Dec. in l. aliud eſt vendere, §. vltim. ff. de
reg. iur.* attenta verò *dicta Pij V. Conſtitutione.*
In concurſu prælatio deberetur Bellolio ceſſiona-
rio alterius cenſus ſcutorum centum ſuper eodem
prædio impoſiti de anno 1586. non autem Bonarel-
lis, habentibus dictum Cenſum de anno 1590. & ſic
de tempore poſteriori, ac in minori ſumma conſti-
13 tutum † nemini enim habenti ius poſterius, in con-
curſu licet præoccupare alterũ habentem ius prius
petendi, vt per *text. in l. in operis, ff. locat. tradit.
Bart. in l. ſi pluribus, num. 1. ff. de legat. 1.* cuius
dictũ in terminis retractus probauit, *Rot. deciſ. 475.
num. 14. par. 1. diuerſ. & deciſ. 308. apud Modern.
de Cenſibus.* Nequè Bellolio venienti ex obligatio-
ne particulari Bodarelli ad fauorem dictorum fra-
trum eius auctorum præferri poſſet idem Bonarel-
lus ex diſpoſitione legis, cum per prouiſionem
14 † hominis ceſſare debeat prouiſio legis vt in ter-
minis concurſus retractuum fuit reſolutum in *Bo-
nonien. pratenſi Retractus 7. Februarij 1624. co-
ram bon. mem. Buratto.*

Et ita vtraquè, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 8. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitus ſuper bonis minorum, ſi non ſit celebratus cum ſolemnitatibus ſtatutarijs in contractibus eorum requiſitis, non ſubſiſtit, & ſi cauſa expreſſa in eo in parte ſit nullá, in totum réputatur nullus contractus, & etiam decretum Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Contractus minorum ipſo iure ſunt nulli, data cauſæ falſitate, & perinde eſt, ac ſi nullum per Iudicem fuerit interpoſitum decretum, & hoc, tàm ex diſpoſitione iuris communis, quàm ſtatut. Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. num. 2.*

3 *Statuta Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. ad dignoſcẽdam validitatem cõtractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda.*

4 *Veritas rerum ſimulationibus inſtrumentorum non vitiatur.*

5 *Contractus dicitur initus ad commodum illius, ad cuius manum peruenit pecunia, & ille eſt verus, & principalis debitor.*

6 *Cauſa in contractibus minorum, ad hoc vt dicatur vera, Iudici conſtare debet, & hoc caſu non ſtatur aſſertioni Tutoris pupilli, & contrahentiũ.*

7 *Enunciatiuæ ſimplices partium, non probant.*

8 *Abſurdũ non tollitur ex multiplicatione abſurdi.*

9 *Argumentum à ſolito non admittitur, quando aliquid adijcitur obligationi tertij.*

10 *Scriptura in vno vera, et in alio præſumitur vera.*

11 *Cauſa expreſſa in contractibus minorum ſi partim ſit vera, & partim falſa, totus contractus corruit, & decretum inibi interpoſitum remanet in totum nullum.*

12 Quod

Digitized by Google

12 *Quod ampliatur etiamſi potuiſſet decretum validè ex alia cauſa non expreſſa interponi.*

13 *Mater tutrix ex præſumpta charitate in filios, & ſtante illius nobilitate, & integritate, non præſumitur conſpiraſſe in deceptionem filiorum.*

14 *ex Affinitatis, vel conſanguinitatis coniunctione cum pupillis, quod præſumatur contractus, geſtus fuiſſe in commodum, & vtilitatem pupillorum, hoc nullo iure cauetur.*

15 *Materna charitas non releuat ab obſeruantia ſolemnitatum, & cauſa à ſtatuto exigita in contractibus minorum.*

16 *Pater, nec admittitur ad authorizandum perſonam filiorum, ſi agatur de propria vtilitate, & commodo ipſius patris.*

17 *De damno pupillorum, quando clarè conſtat, eò, quod cum pecunijs illorum fuit extinctum debitum alienum, non eſt amplius inſiſtendum ſuper coniecturijs.*

18 *Mulier ob ſexus imbecillitatem ſeduci, & decipi poteſt, ad faciendum id, quod verum non eſt.*

19 *ob Mulierum imbecillitatem ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 151. exigit in eorum actibus, eaſdem ſolemnitates, quas in contractibus minorum ob ætatis defectum, requirit.*

20 *Ex Procuratoris ſcientia non rectè infertur ad ſcientiam principalis.*

21 *Procurator non poteſt tacitè ratificare actum, licet id poſſit facere principalis.*

22 *Contractus, quando eſt nullus, ad hoc, vt per eius ſcientiam ratificetur, requiritur, quod ſit certa, & indubitata. & num. 32.*

23 *Fructus, & vſuras ſoluens, quando contractus non ſubſiſtit, non inde ſequitur ratificatio, cum præſumatur id facere ad effectum differendi reſtitutionem ſortis principalis, quæ facilè non habebatur in promptu.*

24 *Ratificatio, vt excludatur ſufficit, cauſa metus, & qualibet alia cauſa leuis.*

25 *de Contractus ratificatione inducenda ex ſolutionibus dum agitur, opus eſt in illis adhiberi omnes ſolemnitates requiſitas in principio illius contractus.*

26 *Contractus mulierum ratificatio eaſdem ſtatuti ſolemnitates requirit, quas ipſe contractus.*

27 *Eccleſia, ſi contrahat cum minoribus, vel mulieribus, cum ſit æquè priuilegiata non ſunt neceſſaria ſolemnitates ſtatutaria. &c.*

28 *Hanc opinionem pro conſtanti Rota exiſtimat retinendam eſſe.*

29. *Priuilegiatus, quando agit cum æquè priuilegiato, potior eſt cauſa illius, qui agit de damno vitando, & conuenitur.*

30 *Nam tunc is rectè opponit de priuilegijs ſibi competentibus.*

31 *Contractus, quando eſt nullus ex cauſa falſitatis, nunquàm illius ratificatio inducitur, ſi non conſtet, quod ratificans non ignorauit nullitatem prouenire ex d. falſitate.*

DECISIO CXC.

PLACVIT DD. Deciſio in hac cauſa facta ſub die 13. Februarij 1632. coram me, * atquè hodiè rurſus viſum fuit, impoſitionem Cenſus factã per Virginiam Tutricem nomine filiorum Tiberij pupillorum, pro extinguendo eorumdem ære alieno in Societatibus officiorum contracto, irritam eſſe, ac nullam, quippè quod cauſa æris alieni non iuſtificatur, & apparet in dictis Societatibus officiorum debitores fuiſſe Vincentium, & Felicem fratres de Americis, non autem filios Tiberij, qua
1 poſita falſitate cauſæ, contractus Cenſus † remanet ipſo iure nullus, & perinde eſt, ac ſi nullum per Iudicem fuerit interpoſitum decretum, iàm ex diſpoſitione iuris communis *in l. minorum, l. ob as, ff. de præd. minor. l. magis puto. §. non paſſim, ff. de reb. eorum*, & præter allegatos in alia deciſione benè *Eugen. poſt alios conſ. 6. num. 73. lib. 2.* Quam
2 etiam ex † diſpoſitione Statuti Vrbis *cap. 113. & 151. lib. 1.* & pluriès reſpondit *Rota*, & ſignanter *in deciſ. 34. num. 4. & deciſ. 41. num. 5. poſt Pic. ad ſtatut. Vrb. & deciſ. 218. per tot. par. 2. recent.*
3 vbi, quod dd. capita ſtatuti 113. † & 151. ad dignoſcendam validitatem contractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda, & in terminis impoſitionis Cenſus dixit *Rota deciſ. 385. per tot. & deciſ. 678. num. 2. & ſeqq. part. 1. & deciſ. 775. num. 1. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod Virginia Tutrix Cenſum impoſuerit pro extinguendis Societatibus officiorum pro pupillorum commoditate, non autem illorum nomine factis, & ideò non videatur falſa cauſa ex
4 eo, quod dictæ Societates ſunt ſub nomine † Vincentij, & Felicis de Americis, quia adhuc pecuniæ illæ potuerunt conuerti in vtilitatem pupillorum, & in eorum commodum impendi, quàmuis in Inſtrumento ſit appoſitum nomen alterius, *arg. l. pupillus, §. fin. verſ. ſanè ſi ipſe, ff. de auctor. tutor. l. cum propria, vbi Bald. nu. 1. C. ſi quis alteri, verſ. ſibi, l. optimam, verſ. cum itaquè, C. de contrahen. & committ. ſtipulat.*

Quoniam, cum ex earumdem Societatum inſtrumentis appareat, pecunias non perueniſſe ad ma-
5 nus illorum de Americis, vtiquè, & † in eorum commodum dicitur initus contractus, ipſiquè ſunt veri, & principales debitores, *ad l. ſed Iulianus, §. item ſi duos, ff. ad S. C. Maced. Paſett. conſ. 126. num. 11. Gabr. conſ. 63. nu. 2. lib. 2. Rot. deciſ. 153. num. 6. par. 2. diuerſ.* dumquè verſio pecuniarum in vtilitatem ipſorum pupillorum non iuſtificatur, non poteſt dici vera cauſa Iudici expoſita, cui de
6 tali commoditate, † & verſione conſtare debebat, nequè circa veritatem cauſæ ſtandum eſt aſſertioni Tutoris pupilli contrahentium *iuxta l. magis putò, ff. de rebus eorum, l. ob as, C. de præd. minor.* & notauit *Dec. conſ. 403. nu. 22. ad fin. Card. Mant. de tacit. lib. 4. tit. 6. num. 8.* & latiùs fuit deductum *in Leodien. Colonia 20. Februarij 1630. corã me.*

Nequè commoditas allegata, & verſio in vtilitatem pupillorum probatur ex pluribus coniecturis hodiè per informantes deductis.

Prima enim deſumpta à ſolito Virginię Tutricis, quæ cũ pecunijs acceptis ad Cenſum extinxit aliàs Societates vſquè ad ſummam ſcutorum 2000. in quibus erant ſcripti debitores Felix, & Vincentius de Americis, non autem pupilli, Summario num. 5. Nihil releuat, quia apparet aliàs Societates fuiſſe factas in renouationem aliarum Societatum in qui-

bus debitor erat Tiberius pater pupillorum, de qua
renouatione, & debito antecedenti pupillorum non
conſtat in Inſtrumento Socieratum, quæ per Vir-
giniam cum pecunijs pupillaribus fuerunt extinctę
& de quibus modo agitur, & ſic non ſubſiſtit ſolitũ
allegatum, imò nec probatur cum adnotationes
7 datæ in ſummario nu.5. videantur ſimplices † enũ-
ciatiuæ partium, & quatenùs probaretur, non ob-
8 ſtaret, cum ex multiplicatione † abſurdi non tolla-
tur abſurdum, & argumentum à ſolito non admit-
9 tatur, quando aliquid † adijceretur obligationi ter-
tij, vt poſt *gloſ. & Bart. in l. cum venditor, §. in commiſſarium, ff. de leg. commiſſ. trad. Cardin.*
Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 9. num. 78. quemadmo-
dùm fieret in caſu præſenti, quia ex hoc imponere-
tur pupillis obligatio ſoluen. fructus.

Minùs obſtat ſecunda coniectura deducta ex eo,
quod cauſa æris alieni per Tutricem expreſſa reſpe-
ctu Societatis Caroli Mazzei ſit vera, & ſic cenſeri
etiam debeat vera reſpectu Societatis Amodei, cũ
10 ſcriptura † vera in vno præſumatur, & in alio vera,
ex Surd. deciſ. 199. *num.* 3. quia vltra, quod nec
etiam quòad dictam Societatem cauſa videbatur
ſatis iuſtificata, ex deductis in *deciſ. ſub die* 13. *Fe-*
bruarij 1632. *coram me*, certi iuris eſt, quod in cõ-
11 tractibus † minorum, ſi cauſa expreſſa partim ſit
vera, & partim falſa, totus contractus corruit, &
decretum inibi interpoſitũ in totum remanet nul-
lum, *Dec. conſ.* 351. *num.* 7. *Pariſ. conſ.* 85. *nu.* 41.
lib. 3. *Roland. conſ.* 7. *num.* 86. *lib.* 3. *Cephal. conſ.*
207. *num.* 84. vbi quod hoc eſt verum, etiamſi po-
12 tuiſſet † decretum validè ex alia cauſa non expreſ-
ſa interponi, *Manent. deciſ.* 8. *num.* 17. *Modern.*
Mantuan. controuerſ. forenſ. cap. 257. *num.* 15. *&*
ſeqq. & dixit *Rota in deciſ.* 852. *nu.* 2. *par.* 4. *diuerſ.*
cum alijs per Adden. ad ſan. mem Gregor. XV. de-
ciſ. 496. *num.* 12. nec poteſt eſſe locus dictæ præ-
ſumptioni, quia ex publicis Inſtrumentis, partitis
Banchi DD. de Ruſpolis, & alijs in dicta deciſione
deductis, conſtat de contrario.

Tertia nec aduerſatur coniectura deſumpta, tùm
ex affinitate illorum de Americis cum pupillis, qui
cum eſſent auunculi, & diuites, pupilli autem pau-
peres, præſumendum ſit, quod ipſi ſe conſtituerint
principales debitores Societatum, & deinde breui
manu pecunias erogauerint in nepotum vtilitatem,
omiſſa recognitione bonæ fidei, quam facere debuiſ-
13 ſent iidem nepotes: Tùm etiam † ex præſumpta
charitate Virginiæ tutricis in filios, illiuſquè nobi-
litate, & integritate, ob quam maritus remiſit red-
ditionem rationum, adeòut non ſit credendum illã
conſpiraſſe in deceptionem filiorum, præſertim,
quia in libro Tutelari tanquàm debitum proprium
pupillorum adnotauerat hanc Societatem officij.

Quoniam, omiſſo quod ea, quæ dicuntur de præ-
tenſa paupertate pupillorum, & diuitijs illorum de
Americis in facto non ſatis iuſtificantur, nullo iure
14 cautum reperitur ex † affinitatis, vel conſanguini-
tatis cõiunctione cum pupillis pręſumi contractum
geſtum fuiſſe in commodum, & vtilitatem pupillo-
15 lorum, prout nec † materna charitas releuat ab
obſeruantia ſolemniratum, & cauſa à Statuto exi-
gita in contractu minoris, pręſertim cum agatur
de propria dictorum affinium vtilitate, & commo-
16 do, quo poſito, nec etiam † Pater admittitur ad
authorizandũ filij perſonam, ex traditis per *Pariſ.*
conſ. 97. *num.* 21. *& ſeqq. lib.* 3. *Rota apud Pic. ad*
Stat deciſ. 59. *num.* 9. *& in recent. deciſ.* 218. *nu.* 7.
part. 2. Et dum clarè conſtat de damno pupillorum,
17 eò quod cum † pecunijs illorum fuit extinctum
debitum alienum, non videtur inſiſtendum ſuper
coniecturis, *arg. l. continuus, §. cum ita, ff. de*
verb. oblig. l. 2. *C. de legib.* Ipſaquè Virginia mater
18 ob ſexus imbecillitatem † ſeduci, & decipi potuit,
tàm ad Cenſum imponendum, quàm ad deſcriben-
dum in libro Tutelari Societatem Amodei, tanquã
19 æs alienum pupillorum, ob quam ſexus † imbecil-
litatem, ſtatutum Vrbis cap. 151. exigit in actibus
mulierum eaſdem ſolemnitates, quas requirit in
contractibus minorum ob ætatis defectum, vt ap-
poſitè etiam obſeruauit *Rota deciſ.* 723. *num.* 13.
par. 2. *recent.*

Quarta demùm nec officit coniectura deducta
ex obſeruantia iſtius contractus, & ſolutionibus
fructuum per plures annos factis per Herſiliam, &
Panthaſileam, poſtquàm habuerunt notitiã de nul-
litate Cenſus, de qua expreſsè oppoſuerant de an-
no 1592. & poſtea ſuſcepto termino ſoluerunt, &
continuarunt etiam in ſolutione ſequentibus annis,
ſic ratificarunt contractum.

Quoniam de tali ſcientia dd. mulierum ſoluentiũ
fructus non docetur, niſi ex proteſtatione Procura-
toris facta de anno 1592. ſummario num. 13. ex qua
20 † Procuratoris ſcientia non rectè infertur ad ſcien-
tiam Domini *l. item veniũt, §. petitã, & ibi DD. ff.*
de petit. hæredit. Soccin. Sen. conſ. 87. *nu.* 8. *in fin.*
lib. 3. *Surd. conſ.* 183. *num.* 33. *& fuit dictum in*
Romana hæreditatis 19. *Ianuarij præteriti coram*
me; nec ideò inde poteſt induci ratificatio, & ap-
21 probatio contractus, cum † Procurator non poſ-
ſit tacitè ratificare actum, licèt id poſſit facere prin-
cipalis, vt dixit *Rota apud Creſcent. deciſ.* 8. *nu.* 5.
de ſent. & re iud. Caſſill. deciſ. 111. *num.* 14. In
22 principali verò ad hunc effectum † requiritur certa,
& indubitata nullitatis ſcientia, *gloſ. in cap. contra-*
uentioni, verbo ſciuerit, de appellat. in 6. *Rot. in*
deciſ. 3. *num.* 1. *poſt Pic. ad Stat. Vrb.* cum alijs al-
legatis in alia deciſione in hac cauſa facta. Et qua-
tenùs dd. mulieres habuiſſent ſufficientem nullita-
tis notitiam, nec ſuffragaretur. Tùm quia ſoluens
23 fructus, & † vſuras neceſſariò ratificare non cenſe-
tur præſumitur id facere ad effectum differendi reſti-
tutionem ſortis principalis, quæ facilè non habeba-
tur in promptu, ad tradita per *Bart. in l. ſi non ſor-*
tem, §. 1. *ff. de condict. indeb. Menoch. conſ.* 1184.
num. 9. *& ſeqq. Rot. deciſ.* 291. *num.* 10. *part.* 4. *di-*
uerſ. præſertim dum, vt in caſu iſto, ſolutiones fa-
24 ctæ fuerunt præuijs mandatis executiuis, & † ſic
illorum metu, quæ metus cauſa, & quælibet alia
cauſa leuis ſufficit pro ratificatione excludenda, vt
inquit *Bart. in l.* 2. *num.* 10. *C. de ijs quæ vi, me-*
tuſue cauſ. Gabr. conſ. 36. *nu.* 57. *lib.* 1. Tùm etiam
25 quia dum agitur † de inducenda ratificatione con-
tractus ex ſolutionibus, opus fuiſſet in illis adhi-
beri ſolemnitates à ſtatuto in contractibus mulierũ
26 exigitas, cum ratificatio contractus eaſdem † ſtatu-
ti ſolemnitates requirat, quas ipſe contractus, vt
per *Innoc. in cap. cum dilecti, nu.* 1. *in fin. de empt.*
& ven-

Digitized by Google

& vendit. Surd. deciſ. 159. num. 7. & 21. Boceat. ad Conſtit. Marcb. gloſ. 8. num. 63. Pie. ad Stat. Vrb. gloſ. 7 num. 86. Moder. Aretin. ad idem Statut. inſpect. 1. part. 2. deciſ. 7. num. 1. & dixit Rota apud Card. Seraphin. deciſ. 1242. num. 1. & poſt Cenc. de cenſ. deciſ. 31. nu. 11. & in Romana legati 22. Iunij 1607. corã bo. me. Patriacha Manzanedo.

Nec viſum fuit obſtare, quod Cenſus fuerit impoſitus ad fauorem Canonicorum, & Capituli Eccleſiæ Sancti Marci, & quod ijſdem fuerint factæ ſolutiones prædictæ, & ſic in contractu, ſeù quaſi contractu mulierum, ſeù minorum priuilegiatorum,
27 † cum Eccleſia æquè priuilegiata, non fuiſſe neceſſarias ſolemnitates ſtatutarias, *iuxta Verall. deciſ. 172. num. 9. & deciſ. 194. par. 3.*

Quoniam, quàmuis Domini exiſtimarent pro
28 conſtanti † retinẽdam eſſe hanc opinionem Veralli, quam comprobant etiã *Cephal. conſ. 109. n. 108. Granut. theorem. 25. nu. 37. Caball. conſ. 180. n. 51. lib. 1.* & ſequuta fuit *Rota deciſ. 461. nu. 11. part. 1. recent. & in Toletana Pecuniaria 26. Ianuarij 1590. corã Comitulo, & in Romana dotis 29. Maij 1602. coram Ortembergo*, quicquid in contrarium dicat *Pic ad Stat. Vrb gloſ. 7. num. 81. & Manent. deciſ. 6. num. 6. & ſeqq.* qui latiſſimè conatur ſuam ſententiam probare.

Attamen viſum fuit in caſu præſenti intrare limi-
29 tationem, quod quando agitur inter † æquè priuilegiatos, potior eſt cauſa illius, qui agit de damno
30 vitando, & conuenitur, is † enim rectè tunc opponit de defectu ſolemnitatũ Statuti, *Lambertengh. de contract. minor. ad fin nu. 125. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 164. nu. 6. vbi Add. num. 12. & deciſ. 473. nu. 13. & 14. & deciſ. 282. num. 10. par. 4. diuerſ. & in recent. deciſ. 218. num. 6. par. 2.*
31 & ſemper ſubſiſtit, quod † ratificatio non potuit induci, dum nullitatem ex falſitate cauſæ mulieres ignorarunt, de qua nullitate nec intellexit Procu-
32 rator in proteſtatione † facta, vt patet ex eius lectura, vbi ſolùm aſſeruit non teneri mulieres ad ſolutionem Cenſus, quia non apparebat, pecunias fuiſſe verſas in earum vtilitatem.

Et ita vtraq; parte informante DD. perſtiterunt in deciſis.

☞ * Eſt deciſ. 98. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. Separationis Thori.

Die Lunæ 11. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Thori ſeparationi, vt ſit locus, quid ſit neceſsè probare, & plura circa materiam teſtium deponentium de ſæuitia viri erga vxorem.

SVMMARIVM.

1 *Ad thori ſeparationem, vt deueniatur, quid requiratur. & num. 2. & num. 27.*

3 *Ad thori ſeparationem, vt deueniatur ſufficiunt odia, & inimicitiæ capitales, quæ ſuperueniunt in progreſſu litis, ſuper tali ſeparatione. & n. 28*

4 *Teſtis de auditu, & maximè à parte aduerſa, non probant.*

5 *Viro leuior correctio eſt permiſſa in vxorem.*

6 *Actus duo ſoli ſufficiunt ad inducendã frequẽtiã.*

7 *Probationes illæ ſunt admittendæ, ad probanda ea, quæ in ſecreto fiunt, & natura rei, ac negotij qualitate inſpecta, quæ haberi poſſunt.*

8 *Probatio, vbi eſt difficilis, ſtatur etiam atteſtationibus, quæ haberi poſſunt de auditu, vel etiam ſolis coniecturijs.*

9 *Probationes in occultis, non requiruntur in genere ſuo adeò perfectæ, & ita adamuſſim pbatæ.*

10 *Ex præparatorijs rectè infertur ad principale.*

11 *Ex ſubſequentibus rectè infertur ad antecedens.*

12 *Circumſtantiarum conſideratio dat notitiam veritatis.*

13 *Ex Circumſtantijs deſumuntur legitimæ probationes ad probandam ſæuitiam viri in vxorem.*

14 *Aequiuocatio tollitur ex facti circumſtantijs, rem ipſam clarè aperientibus.*

15 *Aequiuocatio ceſſat ex natura rei, negotijq. qualitate.*

16 *Probationes, quando ſunt imperfectæ, ſupplentur per publicam vocem, & famam, quæ ſemiplenam facit probationem. num. 17.*

18 *Teſtis vnus cum fama, concurrentibus adminiculis in criminalibus, & in cauſa matrimoniali, plenam facit probationem.*

19 *Teſtes, qui deponunt de fama, eorum fides non minuitur, ſi non ſpecificent, ſeu non referant auctorem famæ.*

20 *Teſtes probant famam, ſi dicant publicè audiuiſſe, licet non dicant à quibus.*

21 *Teſtis repellitur per exceptionem inimicitiæ.*

22 *Inimicitiæ exceptio in teſte non attenditur, quando fuit affectata, & ſtudioſè procurata.*

23 *Teſtes, qui apertè conuincuntur ab alijs teſtibus, non probant.*

24 *Domeſtici, & familiares ſunt meliùs informati, de his, quæ domi fiunt, quàm extranei.*

25 *Teſtibus, qui deponunt de affirmatiua, magis creditur, quàm deponentibus de negatiua.*

26 *Teſtes, vt excuſentur à vitio falſitatis fœdere diſtinctionis locorum, ac temporum, reduci poſſunt ad concordiam.*

DECISIO CXCI.

PERSISTENTES hodiè Domini VNANIMITER in vltimo loco reſolutis corã me ſub die ☞ 24. Nouembris ſuperioris anni, * iterùm cenſuerunt locum eſſe ſeparationi thori, itaut recedendum ſit à deciſione aliàs in hac cauſa facta ſub die 31. Ianuarij 1625. coram bon. mem. Remboldo.

Etenim ex latè deductis in eadem poſteriori deciſione negari non poteſt, quin concurrat primò ſæ-
1 uitia præterita, † & quidem ratione verberationũ, ex quibus illa deducitur, frequẽs ſimul, ac magna;
2 Secundò † talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri: quæ duo per neceſsè requiruntur ex parte vxoris, vt diuertens à Viro obtinere poſſit in iudicio ſeparationis thori. Prout etiam ſufficienter conſtat prædictis accedere, non ſolùm præſumptionem capitalis odij, quæ inter iſtos coniuges reſultat ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito, ſed acerbiſſima etiam
3 odia, & capitales inimicitias, † quæ inter eaſdem

partes in diuturnæ litis proceſſu ſuperuenerũt, quæ ſola cauſa etiam ad thori ſeparationem ſufficeret, prout in Iure probantur hæc omnia ex iuribus, & Doctoribus in eadem poſtrema deciſione latiùs cumulatis.

Nec obſtat, quod verberationes, ex quibus deducitur frequentia, ac magnitudo ſæuitiæ præteritæ nullatenùs iteratæ, & multiplices probẽtur per teſtes vxoris, in quo præſentis inſpectionis tota vis, ac difficultas conſiſtit.

Nam quãtùm attinet ad poſtremam verberationem vxori inflictam de menſe Iulij 1618. quemadmodùm illius probatio non controuertitur, ita nec eiuſdem, cęterarumq. controuerti poteſt magnitudo, prout non iniuriæ ſolùm, ſed perſonæ etiam qualitate inſpecta, maturè ponderatur in eadem vltima deciſione. Nec Virum excuſat cauſa reſiſtentiæ, quæ ipſi per vxorem data prætenditur in hac poſtrema verberatione; Quia præter id, quod cauſa prędicta nullibi iuſtificatur, niſi ex quibuſdam teſti-
4 bus † de auditu, quorum etiam fides tantò magis imminuitur ex eo, quod id non potuerunt audiuiſſe, niſi à Viro, prædicta facilè ad ſui exonerationem euulgante, in omnem euentum, quatenùs etiam probaretur, cenſebant Domini illam non poſſe Viro ſuffragari; tùm quia non eſt talis, quæ ipſum ad tantam atrocitatem commouere debuerit, tùm quia vbi etiam talis eſſet, quæ vxorem ſæuioris pœnæ, ac caſtigationis iudicio ream ſubijceret, relin-
5 quenda eſſet grauior correctio Iudici, † cuius partes non debet ſibi vir aſſumere, niſi pro leuiori correctione, toto *tit. vt nemini lic. ſe ſine iudice. Aldobr. conſ. 71. num. 4. Guttier. Canon. quæſt. lib. 1. cap. 24. num. 12. cum alijs in prædicta deciſione cõgeſtis.*

Quantùm verò attinet ad præcedentem aliam verberationem menſis Septembris anni 1617. quæ ſecundo loco ponderatur in deciſione, viſum fuit Dominis illam ſufficienter probari ex depoſitione primi & tertij Teſtis in Summario Vxoris, quod hodiè datur Num. I. & II. Qui Teſtes inter ſe benè conuenientes deponunt de facto proprio, ac certa ſcientia ſuper circumſtantijs, quæ factũ ipſius verberationis comitata ſunt, nempè ſuper acceſſu mariti ad thalamum vxoris, abductione famulorum è domo, amandatione ancillarum ad cubitum, vxoris ad manſiunculas inferiores deſcenſu, clamore, ac ploratu vxoris audito, ac deniquè ſuper plagis, ac liuoribus incontinenti viſis, ſuper quibus quidem liuoribus concordat pariter de viſu decimustertius Teſtis, & alij plures de auditu in eodem Summario Num. III. & III.

Tertia autem verberatio, omnium prima in ordine, vtpotè quæ maritali huiuſmodi ſæuitiæ initium fuit, duobus poſt menſibus à traductione vxoris in domum viri, cingulo inflicta deducitur ex depoſitione primi, ſexti, noni, decimi, & decimitertij, & aliorum Teſtium in eodem Summario Num. VI. qui in circumſtantijs deponũt de facto proprio, ac certa ſcientia prout, primus, qui hanc, & quintam, de qua inferius, verberationem iuſſu vxoris ad ipſiuſmet vxoris patrem teſtatur detuliſſe. Sextus deponens de gemitu vxoris à ſe exaudito & conſanguineorum acceſſu ad domum viri, ac eorundem opera pro cõponendis diſſidijs, quæ ex huiuſmodi verberationibus erant inter ipſos coniuges exortæ, ac tandem decimuſtertius deponens de eiſdem diſſidijs, ac diſſenſionibus facto proprio compoſitis.

Quarta, quadrageſimali tempore inflicta arundine indica, & cingulo, cum comminatione ſtrangulandi ipſam vxorem, tunc prægnantem, elicitur ex primo, ſecundo, tertio, quinto, octauo, decimotertio, decimoquarto, decimonono, & vigeſimooctauo in eodem Summ. Num. XII. quorũ primus, ac tertius deponunt de ſenſu proprio ſuper quibuſdam verbis ab vxore prolatis, & quidem factum verberationis inferentibus, prout etiam teſtantur de ex audito à ſe clamore, & gemitu vxoris, in quo alij omnes Teſtes domeſtici concordant. Circa autem minas ſuffocationis, quãuis deponant de ſolo auditu ab vxore: non parùm tamen illorum fides adminiculatur ex circumſtantia inſolitæ pernoctationis matris, cum ipſa vxore, vt illam à marito nocte illa, ſecuram redderet, in quo omnes circa factũ d. pernoctationis, & cauſam conueniunt.

Quinta, cui cauſam dedit cœna cubiculariæ, probatur ex quinque Teſtibus, & coadiuuatur iurata ipſius vxoris depoſitione in eodem Summ. Num. XIV. vbi conſtat vxorem pugnis, colaphiſq. hac de cauſa impetitam; & circumſtantias deponunt, vel de facto, vel de viſu, aut ſenſu proprio, prout de ſenſu auditus circa ipſas percuſſiones, & clamorẽ concordant primus, qui factum detulit ad patrem vxoris, de eiuſdẽ vxoris mãdato, & vigeſimusſeptimus, & de compoſitis diſſidijs, ac contentionibus, hac de cauſa hos inter coniuges exortis, conueniũt de facto proprio decimuſtertius, & decimuſquintus, qui etiam de viſu concordant circa liuores.

Sexta, cui præbuit occaſionem tractatus ſuper inſtruendo thoro puerperij, elicitur, ex tribus Teſtibus in eodem Summ. Num. XVI. inter quos vigeſimusſecundus teſtatur de viſu, circa alapas, & ſuper cauſa verberationis, ac circa liuores concordat primus pariter de viſu.

Septimam, cuius ignoratur cauſa, ex concludẽtibus facti circumſtantijs probant in eodem Summ. ſub Num. XVIII. nouem Teſtes de viſu, ac certa ſcientia circa ipſas circumſtantias, quæ rem optimè aperiunt, nempè perturbatio animi, qua ſe cum vxore vir in cubiculum violenter recepit, & vehemens alteratio corporis, ac lachrymæ, inter quas vxor aperto tandem cubiculo inuenta eſt in lecto decumbens, & implorans auxilium Confeſſarij, ac Medici, qui fuit accerſitus, vt deponunt quartus, & quintus, tumor, ac liuor non ſolum in oculo, in quo omnes de viſu concordant, ſed etiam in brachio, & ſuper humero, vt dicunt idem quintus, & decimuſtertius: Veſtes inuentæ per cubiculum ſparſim proiectæ, & calce deturpatæ: ſubſecutæ deniquè apud quam plures eiuſdem vxoris ſuper hoc lamẽtationes, vt teſtantur decimuſtertius, decimuſquartus, & decimuſquintus, & quamuis huiuſmodi liuorum cauſa per ipſam vxorem relata fuerit ad lapſum in balneo, id tamen de viri mandato vxorem confinxiſſe conſtat ex his, quæ ponderant ijdem omnes Teſtes.

Octaua verberatio ſequuta de menſe Maij, vt dicitur *con occaſione di accommodar li manichetti*, deducitur tàm ex depoſitione iurata ipſius vxoris,

quam

quàm quatuor Teſtiũ in eodẽ Summ. Num. XXII.
inter quos ſecundus de viſu deponit de duabus ala-
pis, & ſubſequutam eadem die de ſero aliam verbe-
rationem coucludit ex pluribus circumſtantijs, in
quibus cum ipſo concordat etiam quartus Teſtis.

Plures aliæ etiam verberationes deducũtur, quæ
quàmuis non adeò plenè videri poſſint probatæ,
negari non poteſt, quin plurimùm ſuffragentur ad
6 adminiculandam frequentiam ſęuitiæ, † cùm duo
ſoli actus ad inducendam frequentiam, ſufficiant, ex
*Bart. in l. de pupillo. §. ſi quis. num. 15. vbi etiam
alij. ff. de nou. oper. nunc. Abb. in c. fin. nu. 4. verſ.
nunquid autem* vbi pariter *Dec. num. 22. verſ. non
tamen. de appell. Sanchez. de matrim. lib. 4. diſp. 1.
num. 22. in princ.*

Non obſtat igitur, quod circa præfatas verbera-
tiones, ferè omnes deponant de ſimplici auditu, vel
ab ipſa vxore, vel a domeſticis, quia conſiderabant
Domini.

7 Primò, quod cum agatur † de probatione rei
clanculo, & remotis arbitris geſtæ, à cuius oculari
fide, vt ſæpiùs denudatæ vxoris honeſtas, ita ſem-
per acurata viri prouidentia omnes excludebat, pro
illius iuſtificatione admittendæ ſunt illæ probatio-
nes, quæ natura rei, ac negocij qualitate inſpecta,
haberi poſſunt, ex ponderatis in præterita deciſio-
8 ne; Vbi enim difficilis eſt probatio, † ſtatur etiam
atteſtationibus, quæ haberi poſſunt de auditu, vel
etiam ſolis coniecturis, *Bald. in c. cauſam matri-
mony. nu. 4. in fin. de offic. deleg. Bertrand. conſ. 26.
nu. 8. ad finẽ lib. 3. par. 2. Monter. in reſp. pro vxor.
amit. par. 3. n. 209. impreſſ. poſt deciſ. 45.* latè *Gra-
nut. Theorem 23. num. 15.* vbi ex *Alex. conſ. 24.
num. 42. lib. 2.* & alijs, pro cõſtanti firmat, quod in
9 † occultis & difficilioribus probationibus nõ requi-
runtur probationes in genere ſuo adeò perfectæ, &
ita adamuſſim probatæ, *Menoch. de arbitr. caſ. 475.
num. 18.* cum alijs relatis *per Ant. Gomez. var. re-
ſol. tom. 3. cap. 12. rubr. de probat. delict. num. 21.
verſ. item adde. Farinac. de teſtib. q. 62. lim. 1. n. 28.*
Quod maximè procedit in caſu iſto, in quo, vt vi-
ſum eſt, ijdem Teſtes circa ipſas circumſtantias,
quando facto ipſi per concomitantiam inhærent de
viſu, facto proprio, certaq. ſcientia deponunt: quẽ-
10 admodùm † enim ex præparatorijs rectè infertur
ad principale, *Menoch. de præſumpt. lib. 7. præſump.
3. num. 4. verſ. cum itaquè,* & inferiùs *num. 13.*
11 Ita etiam † ex ſubſequentibus benè arguitur ad
antecedens, *l. ſi ſeruus plurium. §. 1. ff. de legat. 1.
cum vulgar.* Circumſtantiarum enim conſideratio
12 † dat notitiam veritatis, *cap. occidit 23. q. vltim.*
quem *tex.* ad hoc ponderat *Io. à Capiſtr. in Specu-
lo Conſcientia. verſ. reſtat nunc reſpondere n. 69.
in fine,* & latè *D. m. Ludouicus Carbo in ſuo tract.
de repacific. titul. de circumſtantijs c. 5.* & in pun-
13 cto ex ſimilibus circumſtantijs † deſumunt legiti-
mas probationes ad ſæuitiam, *Card. conſ. 9. nu. 7.
& 8. & Aldobr. conſ. 71. num. 49. ante finem verſ.
& quod ipſa. lib. 1.* Nec dicatur, quod circumſtan-
tiæ vociferationum, colliſionum, liuorum, aliorum-
què huiuſmodi, ſint ſigna æquiuoca, quæ cum aliun-
dè poſſint euenire, non concludunt neceſſariò ver-
bera, ac percuſſiones à viro inflictas, vt in his ter-
minis conſiderat *Roland. conſ. 27. num. 9. verſ. aut
fundamentum. lib. 3.* & aduertit *Rot. dec. 441. n. 3.
par. 1. rec. & dec. 371. num. 9. poſt 2. volum. conſ.
14 Far.* Quia tollitur omnis † æquiuocatio, primo ex
alijs facti circumſtantijs rem ipſam clarè aperien-
tibus, quæ per Teſtes ponderantur ad *tra. in ſi-
mili. per Farin. de teſtib. q. 68. §. 1. nu. 56.* Secun-
15 do ex ipſa † rei natura, negotijq. qualitate idem
Farin. loco alleg. nu. 57.

Secundò, principaliter conſiderabant Domini,
16 quod quatenùs etiam citrà veri præiudicium † ali-
quæ ex præfatis probationibus imperfectæ poſſent
videri, abundè ſupplerentur per publicam vocem
17 & famam, quæ † ſemiplenam facit probationem
gloſ. in c. 1. in verſ. fama de appellat. Card. in pun-
cto *d. conſ. 9. num. 8.* & innuit *Bald. conſ. 170. n. 2.
verſ. item poteſt eſſe lib. 1.* & facit *Verall. deciſ. 288.
18 par. 3.* vbi, quod Teſtis vnus cum fama, † concur-
rentibus alijs adminiculis in criminalibus, & in
cauſa matrimoniali plenam facit probationem, de
qua quidem publica voce, ac ſæuitiæ fama deponũt
octo Teſtes in Summ. vxoris dati in præterita poſi-
tione ſub Num. VI. Nec huiuſmodi teſtium fides
19 † imminuitur ex eo, quod auctorem famæ non re-
ferant ad tradita per *Bart. in l. de minore. §. tor-
menta. ff. de quæſt.* Quia ſufficit, quod ijdem Te-
20 ſtes † dicant ſe publicè audiuiſſe, licet non dicant
à quibus, iuxta opinionem *Bald. in c præterea
col. 1. in fine, & in princ. 2. col. de Teſtibus.* quam
ſequitur & ſeruat *Rota,* prout teſtatur *Caſſad. deciſ.
3. de prob.* & ita tentum fuiſſe in vna *Bononien. bo-
norum de Buchis coram Decano 20. Maij 1552.* re-
fert *Verall. deciſ. 7. par. 2. & repetit deciſ. 289. p. 3.*

21 Non obſtat exceptio † inimicitiæ, quæ primo, &
tertio Teſtibus obijcitur, ex quærela furti ad *not.
per Farinac. de teſtib. quæſt. 53 num. 3. & ſeqq.*
Quia præter id, quod talis inimicitia apertè nega-
tur per eoſdem Teſtes, aſſerentes ſe eſſe amicos, &
beneuolos marito, ex detecta poſtmodùm innocẽ-
tia, ac ſubſecuta eorundem Teſtium liberatione, vi-
22 ſum fuit Dominis huiuſmodi inimicitiam, † potiùs
fuiſſe affectatam, & ſtudioſè procuratam ad immi-
nuendam ipſorum fidem, quo caſu dictæ inimicitiæ
exceptio non attenditur, ex latiſſimè congeſtis per
Farin. ead. q. 53. num. 64.

Aliæ exceptiones conſanguinitatis, affinitatis,
domeſticitatis, ac etiam ſingularitatis, abundè fue-
runt ſublatæ in præterita deciſione. Prout aliæ etiã
exceptiones, quæ nimis accurata indagatione in
eorundem Teſtium dictis veſtigãtur, viſæ ſunt Do-
minis leuiores, quæ attenta præſertim negotij natu-
ra, reiquè qualitate, ac ſerie æquiori iudicio perſpe-
cta facilè euaneſcunt, prout etiam benè tolluntur
per informantes.

Non obſtant Teſtes viri deponentes de bona
tractatione vxoris; quia quicquid ſit de exceptioni-
23 bus, quæ contra illos dantur: In † omnem euentũ,
vel apertè conuincuntur à Teſtibus vxoris, quibus
magis ſtandum eſt: Primò, quia tanquàm domeſti-
24 ci, ac familiares, & † aſſiduè coniugum lateri, ac
ſeruitio reſpectiuè inhærentes, ſunt meliùs infor-
mati, ad latè notata per *Farinac. de teſtib. q. 5. p. 3.
25 n. 165.* Secundò, quia ſuper † ſæuitia deponunt de
affirmatiua, contrarij verò de negatiua, *Farin. ibid.
26 n. 200.* vel vt euitetur contrarietas † ad effectũ ex-

Digitized by Google

cuſādi eoſdē Viri Teſtes à falſitate, fœdere diſtinctionis locorū, ac temporū reduci poſſunt ad concordiam *Farinac. ead. quaſt. 65. par. 2. per totam, & præſertim num.* 54 itàut cum Vxor non prætendat ſe perpetuò malè tractatam, ſed certis temporibus tantùm, de his loquātur ipſius Vxoris Teſtes, De reliquo autem tempore, Viri Teſtes intelligantur.

Vnde ex his, & alijs in præterita deciſione latiùs
27 ponderatis, cùm non deficiat † ſæuitiæ præteritæ
probatio, ac conſequenter controuerti non poſſit
talis timor futuræ; vt mulieri trepidanti non poſſit
ſufficiens ſecuritas prouideri, Domini VNANIMITER non ſolùm ex hoc capite iterùm cenſuerunt, locum eſſe ſeparationi thori, ſed tantò libentiùs inhæſerunt alteri etiam fundamento deciſionis,
28 deducto † ex capitali odio, & inimicitijs, quæ diuturno litis proceſſu inter partes ſuperuenerunt.

Et ita concluſum, parte vtraquè acerrimè informante &c.

☞ * Eſt deciſ. 155. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Donationis.

Die Lunæ 11. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Inſinuatio in donatione, quando non ſit neceſſaria, & nonnulla circa materiam donationis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ob cauſam reſpicientem conſeruationem familiæ, ſub certa lege primogenituræ in infinitum, non eget inſinuatione.*

2 *Donatio, quando eſt ſimplex, & non ob cauſam, tunc requirit inſinuationem.*

3 *Cauſa finalis in donatione, quando excludatur.*

4 *Verbum, inanimare, idem importat, quàm mouere animum.*

5 *Cauſa, in donatione pro contrahendo matrimonio incerto, & euentuali, & ad libitum Donatarij, non dicitur finalis.*

6 *In donatione, cauſa, quæ reſpicit conſeruationem familiæ, & legem primogenituræ iam erecta, dicitur finalis.*

7 *Donatio continens mixturam, oneris, & grauaminis reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem.*

8 *Deciſ. in cauſa Romana de Cuppis. coram Card. Pamph. ſen. & aliæ declarantur & n. 9. & 10.*

11 *Molin. de primog. lib. 2. cap. 8. n. 18. & alij declarantur. num. 12.*

13 *Verba in contractibus prolata per modum cauſæ, important diſpoſitionem, & obligationem.*

14 *Caſtren. in conſil. 324. n. 2. lib. 1 reprobatur.*

15 *Donatio, quando ſuſtineatur pro iure, quàm quis habet in re donata.*

16 *Donatio de re aliena ignoranter facta, non valet, & inutilis remanet.*

17 *L. Iulianus 66. ff. de legat. 3. declaratur.*

18 *Donans cenſetur donare ius, quod habet, in re donata.*

19 *Affectio tanta non cadit in re pignorata, ſicuti cadit in re propria.*

20 *Donatio, vel legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ tenet, etiam ſtante ignorantia rei alienæ.*

DECISIO CXCII.

☞ DECISIONI * reuidendæ eadē obijciuntur, quæ in prima diſputatione opponebantur, nempè defectus ſolemnitatis ob inſinuationem, in donatione omiſſam, & carentia voluntatis in Ioanne Antonio donante, quibus non attentis adhuc in deciſis Domini perſtiterunt.

Inſinuationem non fuiſſe neceſſariam ex eo, in
prima deciſione fuit firmatum: quia donationem
hanc exiſtimarunt ob cauſam reſpicientem conſer-
1 uationem † familiæ, ſub certa lege primogenituræ
in infinitum, in qua ſolemnitas inſinuationis neceſ-
ſaria non eſt. *Bald. in l. illud num. 8. C. de ſacroſ.
eccleſ. Clar. in §. donatio quæſt. 17. Ant. Gabr. de
donat. concl. 1. num. 62. Becc. conſ. 20. n. 9. Molin.
de primogen. lib. 2. cap. 8. num. 15. Surd. conſ. 361.
n. 6.* qui latiſſimè hanc concluſionem comprobant.
2 Non obſtat, quod hæc donatio ſit † ſimplex, non
autem ob cauſam; quàmuis in ea enuntiatur cauſa
matrimonij, & conſeruationis familię, per continua-
tionem primogenituræ, ex quo non continet neceſ-
ſitatem, aut commodum, & vtilitatem ex parte
donantis, quæ ſolent impedire effectum liberalita-
tis, aut expreſſam voluntatem, quod illa cauſa eſ-
ſet finalis, ſcilicèt per verba ſignificatiua, vel æqui-
pollentia, non aliter, nec alio modo, & ſimilia,
3 prout hæc omnia † ad excludendam cauſam fina-
lem, & denominationem donationis, ob cauſam re-
ſpectiuè ponderantur per *Oldrad. conſ. 5. Crauett.
conſ. 85. num. 2. Surd. latiſſimè conſ. 361. num. 14.
lib. 3. Mantic. de contract. lib. 13. tit. 4. n. 11. Monter. deciſ. 10. num. 6. Rota in Romana de Cuppis coram bo. me. Cardinali Hieronymo Pamphilio, quæ
eſt 22. impreſſa per Picum ad Coment. Statutorum
Vrbis, & Interamnen. Donationis 21. Maij 1625.
corā bo. me. Buratto, & nouiſſimè in deciſionibus de
Incaſatis 26. Iunij 1626. & 12. Februarij 1629.
coram D. meo Merlino.*

Quia aduerterunt Domini, duas tantùm cauſas
in donatione fuiſſe expreſſas, & quidem nudas, &
ſimplices, ibi; *Anzi per inanimare il Signore Bertoldo ad accaſarſi con Gentildonna di qualità, promette, e ſi obliga, &c.* alteram, ibi, *per douere peruenire il ſudetto Caſtello dopò la morte del Primogenito nel Secondogenito del medeſimo Signore Bertoldo, e continuare in infinito, ſaluo ſempre la legge di primogenitura* in prima ad ſuſtinendam
cauſam finalem non fuit conſtitutum fundamentū;
Quia in verbis, & in ſubſtantia apparet impulſiua;
4 nam verba, *per inanimare*, † idem important, quod
mouere animum, quæ cum non imponent neceſſi-
tatem ad contrahendum matrimoniū, deficit cauſa
finalis, *Bart. in l. 2. §. finali. num. 2. ff. de donat. Crauett. conſ. 85. num. 2.* & in ſubſtantia ipſa cauſa pro
contrahendo matrimonio incerto, & euentuali, &
5 ad libitum † Donatarij, tām reſpectu perſonę, quàm
temporis, non conſideratur pro finali: quiā ceſſat in-
tereſſe certæ perſonæ, cum qua matrimoniū eſt con-

tra

Digitized by Google

trahendum, & ſola commoditas Donatarij, & honor contemplatur, *Fontanell. de pact. nuptial. clauſul. 4. gloſ. 1. n. 16. & 17. Molin. de ritu nuptiar. lib. 3. cap. 12. num. 22. Gratian. diſcept. 984. n. 22.*
Secundam verò reſpicientem cõſeruationem familiæ, & legem primogenituræ iam erectæ verè fina-
6 lem † exiſtimarunt, *Port. Imol. conſ.* 81. *num.* 28. *Molin. de primog. lib. 2. cap. 8. num. 18. Peregr. de fideicom. art. 51. num. 64. Gratian. diſceptat. 924. num. 26. & 31.* & in his terminis primogenituræ idem ſenſerunt Domini in cauſa *Camerinen. bonorum de Ottonibus 17. Februarij 1623. coram bo. me. Remboldo, & in Romana hæreditatis de Matthæis 21. Maij 1627. coram D. Card. Virili,* quæ allegantur in prima deciſione, & mouentur ea ratio-
7 ne: quia vbi donatio † continet mixturam oneris, & grauaminis reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem, ita vt ſimplex & pura dici non poſſit, ſed modalis, & qualificata, & per conſequens ab ipſa ſolemnitate iuris exempta, & quã-
8 nis deciſio † Romana de Cuppis, & aliæ duæ Romana de Incaſatis ſupra allegatæ ponderent conſeruationem familiæ, enunciatam in caſibus propoſitis, & nihilominùs ſuſtineant donationes tamquàm puras, & ſimplices, & Inſinuationi obnoxias; in illa
9 tamen † de Cuppis num. 13. dicitur. Non obſtant cauſæ honoris familiæ, & aliæ ab informãtibus ponderatæ, quæ non ſunt ſufficientes ad effectum, vt donatio dicatur ob cauſam, quæ verba cùm intelligãtur poſita ad conſequentiam donationis ob matrimonium contrahendum, ſicuti cauſa principalis, nõ eſt finalis in eo caſu, ità nec etiam conſequentia honoris familiæ; ſecus eſt, quando vt in præſenti grauamen eſt certum, & de per ſe ſubſiſtens excludens fundamentum liberalitatis, in quo conſiſtit ef-
10 fectus cauſæ finalis; aliæ verò † deciſiones Donationis de Incaſatis, ideò cauſam conſeruationis agnationis non admiſerunt pro finali, quia donans profeſſus eſt ſe ſponte, & ex ſua liberalitate donare ob amorem, & benemerentiam fratris, & quia ſic ſibi placebat; & vlteriùs eidem donanti commodum afferebat propter onus Donatario impoſitum ſoluendi certam quantitatem Donatori ſingulis menſibus; vt non mirum ſi cætera videantur appoſita ad colorandam donationem, ſequendo dictum *Oldradi in d. conſ. 5.* & aliorum qui Oldradum ſequuti ſunt, & in ipſis deciſionibus recenſentur, quod non legitur in donatione de qua agitur, in qua nuda, & ſimplex cauſa oneris conſeruationis familiæ habetur.
11 Non obſtat Molinam, † & alios ſupra allegatos loqui, quando in ipſa donatione fuit erecta primogenitura, quod aſſerebatur, Marchionem Ioannem Antonium non feciſſe, ſed præſuppoſuiſſe ex vi ceſſionum Montis Pietatis Florentiæ, Caſtrum deuenire de primogenito in ſecũdogenitos in infinitum, quod pro diſpoſitione, & grauamine deſeruire non poteſt, *Caſtr. conſ. 324. num. 2. & 3. lib. 1. Peregr. de fideicom. d. art. 51. num. 60.*
12 Quia idem † *Peregr. dicto num. 60. verſ. hic ſubſiſtendum puto*, reprobato *Caſtrenſ. in conſ. ſupra allegato*, firmat in contractibus verba prolata per
13 modum cauſæ importare † diſpoſitionem, & obligationem, allegando *Pariſ. conſ. 26. n. 126. lib. 2. &* *Crauett. de antiq. temp. in §. ampliatur num. 46.* quì
14 *Caſtrenſis* diſtinctionem † pariter reprobãt, *Mantic. de contract. lib. 2. tit. 6. num. 16. Alb. conſ. 223. num. 5. Odd. conſ. 64. num. 57.*
Quoad ſecundum deciſionis fundamẽtum, quod donator per illa verba, *Dona irreuocabilmente ogni rata, & portione, che ſe aſpetti al predetto Sig. Marcheſe del ſudetto Caſtello*; donare voluerit
15 † etiam ius quod habebat in dote Virginiæ matris, vt inde ſuſtineatur donatio, dicebatur probari ex textu *l. Iulianus 66. ff. de legat. 3.* ibi, prædium Seianum omne, eam quoque partem fundi ſupraſcripti, quaſi ad ſe pertinẽtem videri per fideicommiſſum reliquiſſe, quam ex cauſa pignoris nactus eſſet, & per illum textum idem firmant *Abb. in cap. filius n. 4. & Couarru. num. 2. de teſtam. Mant. de coniect. lib. 9. tit. 1. num. 15. Alex. conſ. 47. n. 4. lib. 3.*
Non obſtat, quod regula ſit in contrarium in donante rem alienam, prout erat huiuſmodi Caſtrum, credens Marchio in parte eſſe ſuum, cùm tamen
16 eſſet Alexandri hæreditarium, † vt donatio non valeat, & inutilis remaneat, *§. non ſolum, Inſt. de legat. l. vnum ex familia, §. ſi rem tuam, ff. de legat. 2.* cum alijs in prima deciſione allegatis, diſpoſitionem autem *l. Iulianus* in diuerſis terminis lo-
17 qui aſſerebatur, † quando ſcilicet legans habebat partem rei propriam, & aliam ſcienter hypothecatam; ſecùs verò vt in præſenti quando nullam partem ratione dominij habebat, nec ſcientiam partis iure pignoris ſibi ſpectantis, & ſic intret totaliter defectus intentionis.
18 Quia attenta poſſeſſione donantis rei † donatæ, limitatur præcedens regula, vt cenſeatur donans transferre ius, quod habet in ipſa re, *Rom. conſ. 503. num. 10. Gomeſ. variar. reſol. tom. 2. cap. 4. de donat. Alex. conſ. 47. num. 2. lib. 3. Surd. deciſ. 172. num. 6. Seraph. deciſ. 123. n. 3.* ratio autẽ *l. Iulianus* propter vniuerſalem dictionem, omnis, benè conuenit caſui de quo agitur: quia Marchio poſſidens, ſi dominium habuiſſet in parte donata, non poſſet opponi defectus voluntatis; ità multò minùs in parte pignora-
19 ta, in qua non cadebat † tanta affectio, arguendo à maioritate rationis, prout eſt sẽſus *Alex. in d. conſ. 47. num. 4.* in declaratione dictæ *l. Iulianus*, propter effectum poſſeſſionis retinendi pignus, donec fuerit ſatisfactus Donatarius de rata ad Donatorem, ſpectante reſpectiuè ad æſtimationem Caſtri.
Eamdemque regulam declararunt Domini data
20 etiam ſcientia, aut ignorantia rei alienæ; † vt legatum concurrente ſanguinis coniunctione, quæ non deficit in præſenti inter patruum, & nepotem, vt tunc donatio ſuſtineatur, *l. cum alienam, C. de leg. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 9. num. 4. Menoch. de arbitr. caſu 146. num. 1. & ſeq. & præſum. 116. num. 2. & ſeq. lib. 4.* qui ſi loquantur in caſu, quando abſolutè res reperitur aliena, multò magis procedere debet, quando donans ius aliquod habet in ipſa re donata.
Et ità &c.

☞ * Ideſt ſub die 26. Aprilis 1632. eſt deciſ. 118. ſupra in hac eadem parte.

R.P.D.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Glauarinis.

Die Veneris 15. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus, licèt poſſit cogi ad præſtandam cautionem, de non dilapidando bona fideicommiſſo ſubiecta, tamen hoc non procedit, quando ſumus in bonis immobilibus, quia ſi dicta bona alienentur, vocatus habet viam executiuam, & ſummariam ad ea recuperanda.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius vniuerſalis, aut particularis, in diē, vel ſub conditione poteſt cogere hæredem ad fideiuſſionem præſtandam.*

2 *Hoc tamen non procedit, quando agitur de bonis ſtabilibus.*

3 *Cautio de bonis immobilibus, quæ præſtabatur ab hærede ad fauorem fideicommiſſarij, receſſit ab aula, & num. 12.*

4 *Et ratio eſt, propter facilitatem, quam habet vocatus, recuperandi d. bona, ſi fuerint alienata, & num. 5.*

6 *Cautio fruſtra petitur, dum ex ea, quis non eſt ſufficienter prouiſus.*

Hæres grauatus non poteſt cogi ad cauendum, niſi pro ſua poſſibilitate. num. 6.

7 *Satiſdari vbicunquè idoneè non poteſt, tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quācumquè cautionem.*

8 *Hæres, quando alienat bona ſubiecta fideicommiſſo, & ſic conſtat de dilapidatione, tunc neceſſariò cautio eſt præſtanda.*

9 *Hoc tamen non intellige, quando dicta alienationes ſunt à lege permiſſæ.*

10 *Hæres, quando doloſè alienat, tunc ob metum futuræ dilapidationis cogitur præſtare cautionē.*

11 *Deciſ. in cauſa Romana de Formicinis 29. Maij 1630. coram Reuerendiſſ. Durano declaratur.*

13 *Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur.*

14 *Sed hoc non intelligitur, quando allegatur conſuetudo paſſim ſeruata in forenſibus iudicijs.*

15 *Cautionem, quis non tenetur præſtare, ſi petenti vtilitatem non afferat.*

16 *Aequalitas in iudicio eſt ſeruanda.*

17 *Actus vnicus contrarius, non tollit vniuerſalem contrariam conſuetudinem legitimè præſcriptā.*

DECISIO CXCIII.

PRAETENDENTIBVS Gaſpare, Io. Baptiſta, & fratribus de Glauarinis, ſe fuiſſe vocatos ad fideicommiſſum Alexandri Senioris factum anno 1539. necnon ad alterum fideicommiſſum Alexandri Iunioris, & Antonij fratris, petebant ab Equite Gherardo grauato ſub prætextu, quod vſquè adhuc in ſpretum prohibitionum, plura alienaſſet corpora ſubiecta fideicommiſſo, præſtari cautionem de reſiduo non alienato conſeruando, ſed quicquid ſit de exiſtentia ſupradictorum fideicommiſſorum, de vocatione dd. fratrum de Glauarinis, & de detractionibus, ex quibus Eques Gherardus defēdit alienationes à ſe factas, in præiudicium vocatorum, ſuper quibus occurrent plures articuli, in hac cauſa diſcutiendi, cauſa ſupradicta die à me propoſita in Rota, fuit dictum, non eſſe locum petitæ cautioni.

1 Et licet fideicommiſſarius † vniuerſalis, aut par-
ticularis in diem, vel ſub conditione poſſit cogere
hæredem ad fideiuſſionem præſtādam, *l. cum arte-
midorā. C. vt in poſſeſſionem legatorum, l. ſi is à quo,
§. fin. ff. de eod.* cum alijs per *Peregr. de fideicom.
art. 40. num. 10. Cephal. conſ. 381. num. 29. lib. 2.
Rot. in Romana Fedeicommiſſi de Formicinis 29.
Maij 1630. coram R. P. D meo Durano*, Attamen
2 † cùm agatur de bonis ſtabilibus, quorum reſpectu
cautio de bonis conſeruandis, & reſtituendis pro-
pter plura ſummaria, & executiua remedia, ea re-
cuperandi, tàm ab hæredibus grauati vltimi defun-
3 cti, quàm à tertijs poſſeſſoribus, quæ † de iure dan-
tur, inutilis hodiè reputetur, & ab aula receſſerit,
non eſt præſtāda cautio, per *Molin. de primog. lib. 1.
cap. 15. num. 35. Peregr. de fideicom. d. artic. 40.
num. 14. in fine, verſ. hanc tamen cautionem, Gra-
tian diſcept. 822. nu. 2. & 3. Modern. Mantuan.
controuerſ. forenſ. 282. num. 34. & firmauit Rota
coram Eminentiſſ. Card. Virili in Romana de Sa-
bellis 10. Aprilis* 1628. in qua, Rota tunc ſecuta fuit
atteſtationes ſupradictorum, & hoc potiſſimum
propter duas rationes, alteram ſupradictam, quam
communiter ponunt Doctores propter facilitatem,
4 † quam habet vocatus recuperandi bona alienata,
alteram, quod à grauato, fideicommiſſo vniuerſali,
non poſſit exigi cautio talis, quæ ſufficiat, & cor-
reſpondeat valori bonorum, ſuper quibus vlteriores
vocati ſucceſſionem expectant, ſemper enim hæc
5 cautio minor erit † ſecuritate, quam habet vocatus
recuperandi bona à quibuſcunquè poſſeſſoribus, &
ita fruſtra petitur hæc cautio, dum ex ea non eſt ſuf-
6 ficienter † prouiſum, nec poſſit grauatus cogi ad ca-
uendum, niſi pro ſua poſſibilitate. Et licet vbicunq;
7 idoneè ſatiſdari nō poteſt, liberetur is, à quo † cautio
petitur, præſtādo quācunq; cautionē, vt *Alber. in l.
de creationibus. C. de Epiſcopali audientia col. 2. ad
med. Molin. vbi ſup. nu.* 18. & 19. *Peregr. de fideic.
eod. art. ſuper. alleg. num.* 18. *verſ. pro poſſibilitate
tamen, Caſſan. ſuper conſuetud. Burgund. rubr. 6.
§. 4. in fin. verb. cum cautione ſufficienti*, attamen
cùm talis cautio non correſpondeat tanquàm mini-
ma, non ſufficit.

8 Et quamuis replicetur Equitē † Gherardum alie-
naſſe plura bona, & ſic conſtare de dilapidatione.
Itaut neceſſariò ſit præſtanda cautio. Attamen
9 cùm ſit poſſibile, alienationes fuiſſe factas † in caſi-
bus à lege permiſſis, videlicèt pro debitis ipſius Te-
ſtatoris pro funere, vel pro legatis ab eo relictis
perſoluendis, atquè alijs de quibus per *Peregr. al-
leg. art. 40. num.* 18. inde ſequitur non probari Eq.
Gherardum malè fuiſſe verſatum ſuper bonis ſub-
iectis fideicommiſſo. Quinimò plures oſtendun-
tur cauſę, ex quibus alienationes factæ ſuſtineri poſ-
ſunt, nequè eædem alienationes oſtenduntur dolo-
10 sè, † vt opus eſſet ad hoc, vt dici poſſet hæc cautio
peti ex timore futuræ dilapidationis, non obſtante
d. communi conſuetudine in contrarium ad *text. in
l. Imperator, ff. ad Trebell.* Imò omnes alienatio-

nes

nes habent ſuam cauſam, vt latè deducitur in re-
ſponſione per D. Campidorum.

11 Non obſtat, quod Rota in allegata † Romana
deFormicinis reſoluerit pro præſtatione cautionis,
quia procedit in mobilibus, & tempore perituris,
non in ſtabilibus, in quibus vſus cautionis receſſit
12 ab aula ex ſupradictis vti onoroſæ grauato, † & non
plenè profuturæ vlteriori grauato. Et in caſu illius
deciſionis non fuerat confectum Inuentarium de
quo tamen in caſu noſtro conſtat ex datis in ſum-
mario Equitis Gherardi, ex cuius lectura apparet
bona fideicommiſſi ſubiecta conſiſtere in ſtabilibus,
& immobilibus, non autem in mobilibus, vel ſe-
mouentibus.

13 Non obſtat, quod non credatur † Doctori atte-
ſtanti de conſuetudine, vt per *Gabriel. de probation. concl. 4. num. 1. Becc. conſ. 7. num. 29.* & hanc opi-
nionem tenuit *Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 274. num. 5. Mohed. deciſ. 2. & 3. de conſuet.*
Quia non agitur de probanda conſuetudine parti-
culari vnius loci, in quibus terminis loquuntur au-
ctoritates ſupra allegatæ, ſed allegatur vniuerſalis
14 † conſuetudo paſſim obſeruata in forenſibus Iudi-
cijs, & ſic intrat diſtinctio *Surd. conſ. 74. num. 14.*
deducta per *Adden. ad ſan. mem. Gregor. XV. ſu-
pradicta deciſ. 274. num. 8.* & cum ſupradicti Do-
ctores ſint plures, & de diuerſis partibus, omneſquè
in hoc conueniant, quod petita cautio non ſit in vſu
quòad ſtabilia, illorum atteſtationi eſt ſtandum,
quòad omnes partes, & omnia loca, non tàm ex
conſuetudine, quàm ex ſupradicta ratione, quia
15 hodiè propter executiua, † & ſummaria remedia,
quæ de iure dantur vtilitatem non affert.

16 Pariter nihil facit, quod ad æqualitatem † in iu-
dicio ſeruandam Eques Gherardus teneatur præſta-
re cautionem, ex eo, quia fuit præſtita in ſimili ab
aduerſarijs, ex *tit. ff. quod quiſq. Iuris*. Quia vni-
17 cus actus contrarius non tollit vniuerſalem † con-
trariam conſuetudinem legitimè præſcriptam ex
traditis per *Natt. conſ. 636. num. 118.* Et ſibi im-
putent, ſi egerunt id, ad quod de iure non poterant
cogi ex ſupra deductis.

Et ita vtraquè parte &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 15. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Obligatio Cameralis, quam vim habeat Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis, quid poſſit facere. Ratificatio, quid operetur, & quando præſumatur interuenisse.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & ius tribuit contrahentibus pro obtinendo mandato executiuo, etiam contra heredes obligati.*

2 *Cenſus non conſtitutus in pecunia numerata, eſt nullus.*

3 *Papa poteſt ſupplere omnes defectus, & de hoc dubitare nefas eſt.*

4 *Fideiuſſor in cenſu non dicitur, qui recognouit bonā fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab initio ipſe cenſum impoſuiſſet.*

5 *Procurator poteſt meliorem facere conditionem mandantis, & mandatum pinguiùs, & vtiliùs adimplere.*

6 *In mandato clauſularum amplitudo operari ſolet, vt exceſſus in Procuratore conſiderari non poſſit.*

7 *Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis ea poteſt facere, quæ poſſet ipſe conſtituens.*

8 *Ratificatio æquiparatur mandato.*

9 *Ratificatio præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum.*

10 *Facto meliùs, quam verbis, aliquid declaratur.*

11 *In mandato mens, & effectus, verbis præferri debet*

12 *Procurator non poteſt obligare Dominum ad fauorem ſui ipſius.*

13 *Ratificatio ſupplet vices mandati, etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur.*

14 *Ratificatio nihil operatur, niſi data ſcientia, eius, quod ratificatur.*

15 *Scientia ex quibus præſumatur.*

DECISIO CXCIV.

CELSVS de anno 1578. impoſuit ſuper quodam ſuo Caſali annuum Cenſum ſcutorum 38½ & illum vendidit Lauiniæ precio ſcut. 500. quæ ſcuta 500. promiſit Lauinia, ſiue eius nomine Iulianus Procurator, ſoluere ſtatim, ac per Celſum præſentarentur certi fideiuſſores, quemadmodum inter alios, fideiuſſor acceſſit D. Comes Dulcius de Corbaria, miniſterio R.P.D. Valerij fratris, & Procuratoris, & pactum inter alia fuit adiectū, De renouando cautionem banchariam de triennio in triennium, vt in Summario D. Antonij Franciſci num. 1. Deinde eodem anno 1578. idem D. Com. Dulcius, mediante etiam facto R. P. D. Valerij Procuratoris, recognouit bonam fidem in dicto contractu Cenſus, & pecunias ad ſuas manus perueniſſe faſſus fuit, vt in dicto ſummario num. 1. in fin. Cumquè hodie D. Catharina filia, & hæres Lauiniæ, cenſus emptricis, inſtaret pro renouatione cautionis, ſeù cedulæ bāchariæ, & pro fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis, dubitaui, An ſit relaxandum mandatum contra hæredes Com. Dulcij de Corbaria, & fuit per DD. affirmatiuè reſponſum.

Quoniam Inſtrumentum impoſitionis Cenſus,
in quo adeſt clara conuentio de renouando cautio-
nem de triennio in trienniū, & de ſoluendo fructus,
1 fuit Camerali obligatione vallatum, † quæ habet
exequutionem paratam, & ius tribuit contrahen-
tibus pro obtinēdo mandato executiuo, etiam cō-
tra hæredes obligati, *Galleſ. de oblig. Camer. q. 4. num. 12. & ibi Adden. nu. 6. & 13. Rot. deciſ. 641. num. 15. part. 1. diuerſ. & deciſ. 69. num. 1. & 74. num. 10. poſt eundem Galleſ. de obligat. Camer. cum alijs.*

Nequè obſtat, quod dictus Cenſus ſit nullus,
2 † eo quia non fuit conſtitutus in pecunia numerata,
quemadmodùm in hac cauſa reſolutum fuit ſub die
12. Maij 1625. coram me. Quoniam per Sanctiſ-
ſimum

Digitized by Google

ſimum D. N. in Signatura Gratiæ ſanata fuit, &
ſublata hæc nullitas, & data mihi facultas proce-
dendi ad exequutionem Inſtrumenti, reiecta dicta
nullitate, vt in ſummario num. 3. adeònt ſuper ea
non ſit ampliùs inſiſtendum, & de validitate dubi-
3 tare ſit † nefas, cum Papa poſſit ſupplere omnes
defectus, *cap. 1. vbi DD. de tranſact. c. inter dile-
ctos. de fid. inſtr. cap. propoſuit. de conceſſ. præb. Al-
dobr. conſ. 1. num. 56. lib. 1.*

Nec releuat, quod in Commiſſione ſanataria ad-
ſit clauſula, *citra præiudicium fideiuſſorum*, quæ
ſuffragari debet etiam Com. Dulcio fideiuſſori.
Quoniam dicta clauſula præſeruat iura fideiuſſori-
bus, qui in actu numerationis, vel poſt eam ſe obli-
garunt, qualis non eſt Com. Dulcius, qui ſe obli-
gauit in actu celebrationis Inſtrumenti, ſine pecu-
niæ numeratione ſtipulati; ſed nec re vera Com.
4 Dulcius fideiuſſor dici † debet, cum recognouerit
bonam fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab ini-
tio ipſe Cenſum impoſuiſſet, *Bart. in l. in duabus,
§. fin. num. 15. vbi, & Caſtr. num. 2. de duob. reis.
Cremenſ. ſing. 39. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 701.
n. 5. Rota dec. 153. n. 6. par. 2. diuerſ. & in Vrbeueta-
na Cenſus 10. Maij 1628. corã R. P. D. meo Vbaldo.*

Minùs obſtat, quod R. P. D. Valerius frater, &
Procurator Com. Dulcij, haberet ſolum facultatem
imponendi Cenſum ſuper bonis proprijs mandan-
tis, vt in Summario num. 4. & ſic non potuerit re-
cognoſcere bonam fidem Cenſus, impoſiti ſuper bo-
nis alienis; Quoniam placuit reſponſio, quod Pro-
curator in vim dicti mandati potuit Cenſum impo-
5 nere etiam ſuper bonis alienis, † dum meliorem
faciebat conditionem mandãtis, & mandatum pin-
guiùs, atq; vtiliùs adimplebat, *Tiraq. de retract.
lignag. §. 36. gloſ. 2. num. 59. Rot. deciſ. 32. nu. 1.
part. 2. diuerſ. & in Peruſina ratificationis 11.
Martij 1622. coram me.* Præſertim attentis clau-
ſulis ampliſſimis, mandato inſertis, nempè, faciendi
quaſcunquè conuentiones, & quæcunq; Inſtrumen-
ta, cum conuentionibus, & obligationibus Procu-
ratori beneuiſis, & cum plena, ampla, libera, &
omnimoda facultate, & poteſtate, pleno amplo, li-
bero, generali, & omnimodo mandato, promit-
6 tens, releuans &c. quæ † clauſularum amplitudo
operari ſolet, vt exceſſus in Procuratore conſide-
7 rari non poſſit, & quod Procurator † ea poſſit fa-
cere, quæ poſſet ipſe Conſtituens, *l. ſi Procurator,
vbi Caſtr. num. 3. & 4. C. de Procur. Alex. conſ.
133. nu. 10. lib. 6. Gratian. deciſ. March. 76. nu. 2.
& diſcept. forenſ. cap. 196. num. 13.* & fuit dictum
in *præallegata Peruſina ratificationis coram me.*

Sed quatenus etiam R. P. D. Valerius non ha-
buiſſet mandatum ſufficiens ad recognoſcendam
bonam fidem Cenſus, impoſiti ſuper bonis alienis,
attamen cũ Com. Dulcius geſta per Procuratorem
poſtea ratificauerit, ſublatus fuit omnis defectus
8 mandati, ratificatio † enim æquiparatur mandato,
*cap. ratihabitionem, vbi DD. de reg. iur. in ſexto
Dec. in l. ſemper quo non probibet. num. 6. ff. de eo-
dem. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. nu. 64.
& 66. Honded. conſ. 28. num. 4. lib. 1. Rotà coram
ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 295. num. 4. & 525.*
9 *nu. 4.* De qua ratificatione † ſatis conſtat, nedùm
ex lapſu 30. & vltra annorum, iuxta *trad. per Rot.
deciſ. 159. num. 6. par. 1. recent.* Sed eò magis ex
Inſtrumento dato in Summario num. 5. vbi Com.
Dulcius, præuia narratione impoſitionis Cenſus, &
obligationis per eum, & alios factæ, in exequutio-
nem pacti appoſiti in Inſtrumento Cenſus, re-
nouauit fideiuſſores in locum demortuorum, & ſic
10 propriam obligationem, † & recognitionem fidei
factam per Procuratorem, iterum agnouit, & ratifi-
cauit, vt per *Dec. conſ. 583. num. 4. Becc. conſ. 168.
nu. 5. Surd. conſ. 405. nu. 34. Rot. coram bon. mem.
Card. Caualerio deciſ. 100. num. 7.* quam obligatio-
nẽ nec vllo modo videtur poſſe inficiari Com. Dul-
cius, dum pecunias recepit, & conſequutus fuit ef-
11 fectum, ad quem, mandatum dederat, † mens enim
& effectus in mãdato, verbis præferri, debet, *Bald.
in rubr. de offic. deleg. num. 10. verſ. nota quod
verba, Tiraq. in l. ſi vnquàm, verb. libertis nu. 59.
C. de reuoc. donat. Rota in Bononien. Quaderna
22. Aprilis 1611. coram Card. Lancellotto, & in
Bononien. Cenſus 10. Aprilis 1628. & 26. Febr.
1631. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec dicatur R. P. D. Valerium Procuratorem
C. Dulcij omninò exceſſiſſe fines mandati, dum
recognouit bonam fidem, & pecunias recepit no-
mine proprio, & ad ſui commodum etiam, non
autem ad commodum ſolius Com. Dulcij man-
12 dantis, & Procurator † non poteſt obligare Domi-
num ad fauorẽ ſui ipſius, DD. in *l. creditor, § huius,
ff. mandat. Rot. deciſ. 190. num. 1. poſt Cenc. de
Cenſ.* Quoniam ratificatio Com. Dulcij ſubſecuta,
& ſuperiùs ponderata, tollit etiam hunc defectum,
13 & ſupplet † vices mandati, etiã in his, in quibus ſpe-
ciale mandatum requiritur, *Rota coram ſan. mem.
Gregor. XV. deciſ. 525. nu. 5. Adden. ad deciſ. 295.
num. 6. coram eodem.*

14 Nec obſtat, quod non poſſit dari † ratificatio,
niſi probetur ſcientia in Com. Dulcio obligationis,
quæ prætenditur ratificata; quoniam in Inſtrumen-
to renouationis fideiuſſorum, præſupponitur ipſum
Com. Dulcium eſſe informatum, & habere plenam
notitiam de præcedentibus obligationibus, & ibi
dicitur, fideiuſſores in renouatione præſtitos ha-
buiſſe notitiam ab eodem Com. Dulcio de conten-
tis in Inſtrumento Cenſus, ſummario num. 5. & ex
15 † diuturnitate temporis, multiplicatis ſolutioni-
bus fructuum, & alijs, ſcientia etiam benè deduci-
tur, DD. *in c. cum Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſ.
& propr. Rot. deciſ. 685. num. 4. part. 1. recent. &
coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 325. num. 22.*
ſiquè pecunias verè Com. Dulcius non recepiſſet,
& obligationes initas à Procuratore ignoraſſet, non
certè fideiuſſores, & quidem proprios filios, pro
renouatione conuenta, præſtitiſſet.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Lauretana Cenſus.

Die Veneris 15. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Libro priuato; ſtante veriſimilitudine, et qua-
litate

litate ſcribentis, ac quod ſit ſcriptus ante motam litem, eſt deferendum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando ſit clara, & quando eius iuſtitia. num. 2.*
3 *Inſtrumentum facit rem notoriam. & num. 4.*
5 *Libro ſcripto à viro fide digno, & ante motam litem eſt credendum.*
6 *Liber priuatus non ſolum probat contra ipſum ſcribentem.*
7 *Sed etiam contra eius ſucceſſores.*
8 *Nemo, quod ſuum eſt, præſumitur velle iactare, ſed acquirere potiùs, & ditari.*
9 *Summa ſcutorum mille dicitur notabilis, ſicuti etiam ſumma aureorum 500.*

DECISIO CXCV.

CVM INTER Bartholomæum filium, & hæredem q. Mihchalis impoſitoris Cenſus, de quo agitur, ac Philippum eius fratrem, & cohæredem, ſiuè Marchum ab illo cauſam habentem, & recuſantem ſoluere fructus pro rata prædij cenſuati, ac per ipſum Bartholomæum poſtea redempti, orta eſſet controuerſia ſuper eo, quod in actu impoſitionis dicti cenſus non interuenerit numeratio pecuniæ per Conſtitutionem Pij V. requiſita, idem Bartholomæus ſub narratiua, quod prædictus Michael emerat portionem hæreditariam Vlixis eius fratris pro pretio ſcutorum mille infra certum tempus ſoluendorum, & deinde cenſum ſuper quodam prædio impoſitum, eidem Vlixi vendiderat pro pretio etiam mille ſcutorum, quæ faſſus fuerat ſibi numerata fuiſſe, obtinuit per Paulum V. fel. record. reſcribi Vicario Epiſcopi Lauretani, vt conſtito ſibi de vero credito, inſtrumentum huiuſmodi cenſus etiam quòad fructus decurſos perinde ac ſi in illius impoſitione pecunia corā Notario, & teſtibus numerata fuiſſet, valere, & ſuffragari concederet, à quo ſucceſſiuè ſententiam huiuſmodi cēſus reualidatoriam reportauit. Demùm poſt latam ab A. C. aliam ſententiam prioris confirmatoriam obtinuit in gradu appellationis exaduerſo interpoſitæ, hodie coram me diſputari dubium, An poſterior hæc ſententia eſſet confirmanda, ad quod Domini, Bartholomæo tantùm informante affirmatiuè reſponderunt, tùm quia ex infra dicendis eſt iuſta,
1 tùm etiam, quia de illius validitate † non dubitatur, concurrentibus omnibus ſubſtantialibus proceſſus, de quibus per *Caputaq. deciſ. 260. par. 2.*
Iuſtitia ex eo deducitur manifeſta, quod conſtat
2 de credito, quo verificato controuerti † non poteſt, quin gratia nullitatis ſanatoria remoueat dictam exceptionem, vt per *Rot. apud Gene. de Cenſibus deciſ. 73. num. 3.* Dicti autem crediti veritas probatur per Inſtrumentum venditionis ab Vlixe fa-
3 ctæ, de portione hæreditatis, quod † probat, imò facit rem notoriam, *l. fin. C. de reb. cred. Bald. in cap. 1. de not. feud. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloſ. 1. num. 20. Greg. deciſ. 195. num. 1.* Et cum de ſolutione dictæ ſummæ debitæ aliunde non conſtet,
4 præterquàm ex confeſſione † Michaelis, qui impoſuit cenſum, neceſsè eſt, vt in illa verificetur, attento, quod vtrumq; inſtrumentum, ſcilicet venditionis portionis hæreditariæ, ac impoſitionis inter eaſdem perſonas, ac eiuſdem ſummæ ſcutorum mille intra terminum promiſſæ ſolutionis fuit celebratum. Quibus accedit annotatio Michaelis conſcripta in liberculo rationum, tàm de venditione portionis hæreditariæ, quàm de cenſu, cum relatione ad eadem inſtrumenta additis prætereà partitis ſolutionum, quibus propter veriſimilitudinem tranſmiſſionis ad Vlixem in Aula Principis com-
5 morantem, & † qualitatem Ioannis ſcribentis, ac ante motam litem defuncti eſt credendum, vt per *Bald. in conſil. 117. vol. 2. num. 2. Rot. deciſ. 813. par. 1. diuerſ. Gregor. deciſ. 468. num. 11. cum ſeq.*
6 Dictus autem liber quàmuis † ſit priuatus probat non modo contra ipſum ſcribentem, *l. penult. ff. de probat. l. generaliter in fin. C. de non num. pec.*
7 ſed etiam contra dictos Philippum, & Marcum illius ſucceſſores, *l. publia, §. fin. ff. depoſit. Aretin. in conſ. 112. num. 2. Maſcard. de probat. concluſ. 974. num. 12. Gait. de credit. cap. 2. tit. 5. num. 975. Genua. de ſcript. priuat. lib. 4. tit. 1. num. 111.* Et non leue præſtat adminiculum veritatis ſcriptura conformis dictæ annotationi, in qua idem Vlixes profitetur ſe à Michaele fratre ſummam ſcutorum mille pro pretio bonorum venditorum accepiſſe eademquè ſcuta mille in emptionem cenſus, de quo agitur, impendiſſe.
Prætereà concurrunt ſolutiones fructuum factæ, tàm per Michaelem patrem, quàm per Batholomæum eius filium, qui integrum quoquè reſtituit
8 pretium, cum nemo, † quod ſuum eſt iactare velle præſumatur, *ad text. in l. cum de indebito, ff. de probat.* ſed potiùs acquirere, & ditari, *Maſcard. concluſ. 557. num. 2. eod. tit.* attenta præſertim ſumma
9 † notabili ſcutorum mille, vt de ſumma aureorum 500. reſpondit, *Surd. in conſ. 80. num. 1.*
Et ita vna &c.

R. P. D. MERLINO.

Bituntina Damnorum, & Intereſſe.

Die Lunæ 18. Aprilis. 1633.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria, licèt ſoleat denegari, quando aliquid per ſcripturas poteſt probari, tamen quando id fallat, & non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria, quibus concurrentibus non poſſit denegari.*
2 *Ad damna, & intereſſe, quæ quis paſſurus erit occaſione alicuius negotiationis, ſi aliquis ſe obligauerit, conſtito de eis tenetur ad illorum refectionem.*
3 *Pacta, & obligationes, quam vt ſeruentur, atque opere compleantur nihil tam naturale eſt.*
4 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
5 *Remiſſoria dari ſolet, ceſſante calumnia, etiam ad probandum per teſtes, id quod poſſet probari per ſcripturam.*
6 *Probatio inſurgens ex ſcripturis corroborari, & suppleri poteſt ex teſtium depoſitionibus.*

7 *Epi-*

Digitized by Google

7 *Epiſtolæ, vt aliquid probent, omninò indigent recognitione teſtium, & nihil probant, ſi non fuerint recognita.*

8 *Scriptura, quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quòd remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt, per ſcripturas.*

9 *Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc vt remiſſoria non denegetur.*

10 *Damna & intereſſe, quæ quis paſſus eſt, non poſſunt probari, niſi per teſtes.*

11 *Interpellatio extraiudicialis non poteſt probari, niſi per teſtes & num. 13.*

12 *Interpellationes ſolent fieri in ſcriptis.*

DECISIO CXCVI.

DOMINVS COMES Conuerſani ad effectum probandi ſocietatem initam cum Reuerendiſſimo Bitũtino ſuper negotiatione emptionis frumenti, & obligationem eiuſdem ad damna, & intereſſe erga ipſum D. Comitem, necnon & liquidandi damna, atque intereſſe pacta, petijt remiſſoriam, quam Domini dandam eſſe reſponderunt.

Quia verſamur in cauſa prophana, in prima inſtantia, & articuli ſunt releuantes, quibus concur-
1 rentibus † nunquã denegatur remiſſoria. *Caput aq. deciſ. 68. part. 3. Caſ. de Graff. deciſ. 1. de dilat. Rota coram Cardinali Caualerio deciſ. 170. n. 1. & coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 403. n. 3. & 4. cum alijs.*

Quod autem articuli ſint releuantes conſtat ex
2 eo, quia ſi † D. Comes probauerit obligationem D. Epiſcopi ad damna, & intereſſe, occaſione negociationis frumentariæ, & liquidauerit damna, quæ paſſus fuit, & interpellationem præceſſiſſe oſtenderit, vtiquè tenebitur ad illorum refectio-
3 nem, cum † nihil ſit tàm naturale, quàm vt pacta, & obligationes ſeruentur, atque opere compleantur, *l. 1. ff. de pact. l. cum amplius. in fin. ff. de reg.*
4 *Iur. c. 1. ext. de regul. Iur.* & officium † ſuum nemini debeat eſſe damnoſum, *l. inter officium. ff. de rei vindic. l. cum quidam. C. de adminiſtr. tutel. c. cum non deceat, de elect. in 6. Surd. conſ. 19. n. 12.*

Non obſtat quod ſocietas, & obligatio prædicta Epiſcopi probari poſſit per epiſtolas, cum & per epiſtolas factum fuiſſe huiuſmodi contractum poſuerit in articulis D. Comes; Quoniam ceſſante
5 calumnia, quæ hic † conſiderari non poteſt, remiſſoria ſolet dari etiam ad probandum per teſtes id, quod poſſet probari per ſcripturas, quia probatio
6 inſurgens † ex ſcripturis corroborari poteſt teſtium depoſitione, & ſuppleri, *iuxta tradita per Cagnol. in l. 2. n. 233. C. de reſcind. vend. Rota deciſ. 463. n. 2. part. 1. diuerſ. & in Caſalen. domus 13. Ianuarij 1612. coram bo. me. Vbaldo*, Ex qua ratione in ſimili caſu Rota remiſſoriã non denegauit *apud Caſ. de Graff. deciſ. 1. n. 11. de dilat. & in Turritana bonorum. 23. Februarij 1615. coram bo. me. Vbaldo, atque in Meleuitana pecuniaria 15. Maij 1620. coram eodem*: Præſertim verò quia in caſu præſenti non agitur de probatione deducẽda ex publicis Inſtrumentorum documentis, ſed ex epiſtolis, quæ
7 omnino † indigent teſtium recognitione, & nihil probant, ſi non fuerint recognitæ, *l. rationes, l. exemplo. C. de probat. Menoch. de arb. Iud. caſ. 94. n. 9. cent. 1. lib. 2. cum alijs*; Vndè cum ſcriptura ſola de
8 per ſe non probet, † ſed indigeat etiam probatione teſtium pro recognitione, non intrat obiectum; Et in omnem caſum ſat eſt, quod vnicus articulus pro-
9 bari poſſit per † teſtes ad effectum concedendi remiſſoriam, *Rota in recent. deciſ. 677. n. 1. p. 1. & apud San. mem. Gregorium XV. deciſ. 124. n. 30. & deciſ. 413. num. 7.* & quidem in caſu iſto, vltimus articulus continens damna, & intereſſe paſſa per D.
10 Comitem, non poteſt probari † niſi per teſtes, prout etiam quintus articulus continens pretium grani,
11 & ſecundus continens extraiudicialem † interpellationem, videntur omninò exigere teſtium probationem.

12 Nec aduerſatur quod interpellatio † ſoleat fieri inſcriptis, vel ſi ſit extraiudicialis non releuet, quoniam agitur de probanda extraiudiciali, non autem iudiciali interpellatione, quę ſine ſcriptis facta fuit,
13 † & non niſi per teſtes probari poteſt, & dari poteſt caſus, quod D. Epiſcopus teneretur ad damna, & intereſſe ſtatim ac fuiſſet extraiudicialiter interpellatus, & ſic releuantia eſt clara.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Nullitatis contractus.

Die Lunæ 18. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Pœna l. fœminæ C. de ſecund. nupt. ceſſat accedente conſenſu filij ſuper tranſitu matris ad ſecunda vota, & an iſtæ conſenſus eliciatur ex illius coh. bitatione cum matre, & quid hoc caſu requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat.*

2 *Text. in l. fœmina C. de ſecund. nup. non procedit, quando filius tacitè, vel expreſsè conſenſit, quod mater tranſiret ad ſecunda vota.*

3 *Filius, an dicatur tacitè conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota, propter cohabitationem illius cum matre.*

4 *Filius, ad hoc, vt dicatur conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota propter cohabitationem cum illa, quid requiratur.*

5 *Ignorantia præſumitur ratione minoris ætatis.*

6 *Inſtrumentum minoris celebratũ ſine interuentu proximiorum, qui commodè in illius celebratione poterant interuenire, à vitio nullitatis excuſari non poteſt.*

7 *Inſtrumentum redditur nullum ex defectu non adimplements in eo narratorum.*

8 *Rationes, ſine quibus reddi non poſſint.*

DECISIO CXCVII.

SVB die 10. Ianuarij præteriti * fuit reſolutum (Aurelia tantùm informante) ſententiam ab A.C. latam, per quam fuit declaratum nullum inſtrumentum, de quo agitur, eſſe confirmandam,

quia

quia decretum Iudicis, quod in dicto inſtrumento
interuenerat, fuerat interpoſitũ ex falſa cauſa, quæ
falſitas cauſæ ex eo deducebatur, quia fuerat ſup-
poſitum, legitimam vnius ex fratribus Aureliæ Re-
ligionẽ Cappuccinorum profeſſi deueniſſe ad Plau-
tillam matrem, alteri autem fratri, qui vltimo loco
deceſſit, Plautillam matrem & dictam Aureliam
ſororem ab inteſtato ſucceſſiſſe, quod tamen non
1 ſubſiſtebat, ex quo ipſa mater legitimam, † & ſuc-
ceſſionem per tranſitum ad ſecundas nuptias ami-
ſerat ex diſpoſitione *tex. in l fœmina.C.de ſecund.*
nupt. hodiè repropoſita cauſa ſuper eiſdem, & al-
tera quoquè parte informante DD. ſteterunt in
deciſis.

2 Non obſtat, quod diſpoſitio d. tex. † nõn proce-
dat, quando filius tacitè, vel expreſsè conſenſit,
quod mater tranſeat ad ſecundas nuptias, ex quo
propter d. conſenſum cenſetur remiſſa iniuria illata
per matrem primo viro defuncto, iuxta opinionem
gloſ. auth. de non elig. ſecun. nub. in verbo copu-
lantur. Bald. in auth. ex teſtamento. num. 3. verſ.
modo quæritur. C. de ſecund. nupt. Caſtill. de vſu-
fruct. cap. 2. nu. 93. & 94. Grat. diſceptat. 40. n. 3.
cum ibi alleg. & hic prætendatur adeſſe tacitum
3 † conſenſum Aureliæ, propter cohabitationem illius
cum Plautilla matre ex trad. per dd. *Caſtill. &*
Grat. loco ſupracit. Pariſ. conſ. 29 num. 84. lib. 3.
Rolan. conſ. 81. num. 18. verſ. item de tacit. lib. 3.
Surd. inter dec. ſen. Mantuan. deciſ. 99. num. 12.
quia quicquid ſit, an in præſenti caſu ſufficiat con-
ſenſus expreſſus, vel tacitus, fuit reſponſum ex ſo-
4 la cohabitatione elici, † non poſſe approbationem,
ſeù conſenſum Aureliæ abſquè ſcientia, & certiora-
tione iuris ſibi quæſiti ex diſpoſitione *d. text. Aym.*
conſ. 142. num. 11. & 20. Iaſ. conſ. 55. num. 10.
lib. 1. Menoch. conſ. 237. num. 28. Rot. deciſ. 638.
num. 6. & 8. par. 1. recent. De qua tamen ſcientia
5 hic non conſtat, quin imò ignorantia † præſumitur,
tàm ratione ſexus, *l. reg. ff. de iur. & fact. ignor.*
Aym. d. conſ. 142. num. 11. Capyc. deciſ. 159. n. 22.
Cephal. conſ. 34. num. 39. lib. 1. quàm ex eo, quod
eius bona ab alijs adminiſtrabantur.

Non obſtat, quod narratiua dicti inſtrumenti, dum dicitur, legitimam ſpectaſſe ad Plautillam, & alteri fratri, ipſam, & Aureliam ſucceſſiſſe ab inteſtato, debeat intelligi, & declarari quòad vſumfructum, non autem quòad proprietatem ad ſuſtinendum actum, quia verba dicti inſtrumenti hanc declarationem non patiuntur, dum ſimpliciter dicitur in eo, quod in bonis Bernardini reſpectu legitimæ ſucceſſit Plautilla mater, & in reliquis Franciſcus frater, Franciſco verò defuncto, Plautilla mater, & Aurelia ſoror &c. quæ dictio (in reliquis) tãquàm exceptiua denotat ſucceſſionem Plautillæ fuiſſe reſpectu proprietatis; maximè cum DD. & iura ſemper diſcretiuè loquantur de legitima, & de vſufructu legitimæ, tanquàm de diuerſis.

6 Præterea aliquibus ex DD. videbatur, d. † In-
ſtrumentum non poſſe excuſari à vitio nullitatis,
tàm ex eo, quod non fuit celebratum cum interuẽ-
tu proximiorum Aureliæ, cum de illo tempore ex
teſtibus, qui dantur, conſtat aliquos adfuiſſe in Vr-
7 be, commodèq. potuiſſe accedere, quàm † etiam ex
defectu non adimplementi narratorum, ex parte
Thomæ, quia in d. instrumento d. Thomas aſſeruit
ſe reddere rationem ſuæ adminiſtrationis &c. & ta-
men apparet nullum per eum fuiſſe exhibitum cal-
8 culum, inuentarium, & librum rationis, † ſinè qui-
bus ratio reddi non poterat, *Grat. diſcept. 71. n. 1.*
& Seraph. deciſ. 1473. num. 1.

Et ita vtraquè &c.

☞ * Vide hanc deciſionem infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

§ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die 5. Decembris 1633. coram R.P.D. Merlino.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommiſſi de Carradoris.

Die Veneris 22. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Interpretatio ſi ſit contraria verbis teſtamenti non eſt attendenda. Subſtitutio, quando nõ ſuffragetur. Verborum generalitas, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio de directo contraria verbis teſtamenti, non eſt attendenda.*
2 *Relatum cenſetur in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
3 *Subſtitutio non ſuffragatur vocato poſt obitum alicuius, ſi caſus nondum euenit.*
4 *Verborum generalitas nihil incomprehenſum relinquit.*
5 *Dictio, ſupradictus, cuius ſit natura.*

DECISIO CXCVIII.

☞ PER Binas Deciſiones * emanatas in hac cauſa reſolutũ fuit, Ludouicam filiam Accurſij vigore teſtamenti Mariæ non poſſe agere ad portionẽ Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, ea ratione, quia cum in dicto teſtamento fuerint vocati tàm Accurſius, quàm Ludouicus, eorumq. filij æquis portionibus, ſequitur Ludouicam filiam Accurſij eſſe vocatam ad portionem, quæ peruenit ad eundem Accurſium, non autem ad alteram portionem peruentam ad Ludouicum, & eius filios, vt firmatur in vtraquè deciſione; cui reſolutioni non acquieſcente Ludouica; placuit DD. pro tertia vice audientiam concedere; quapropter repropoſito hodie eodem dubio, DD. in deciſis perſtiterunt ex iiſdem rationibus in vtraquè deciſione deductis.

Quibus non viſum fuit obſtare, quod ſubſtitutio ad fauorem filiorum Ludouici fuerit addita à teſtatrice ſuaſionibus Philippi, qui in inſtrumento communionis bonorum, factæ cum fratribus pro exoneratione ſuæ conſcientiæ declarauit mentem teſtatricis fuiſſe, vt filij Ludouici nihil habere deberent ex bonis Mariæ teſtatricis, quæ declaratio fuit poſteà à Ludouico, & eius filiis acceptata pro vera, vnde iuxta illius tenorem ſubſtitutio prædicta perinde habetur, ac ſi facta non fuiſſet, & ſic Ludouicam ad vtramquè portionem eſſe admittendam.

Nam quoad declarationem Philippi ſeparatim
ſumptam, placuit reſpõſio aliàs data in dictis dua-
1 bus deciſionibus, quod † cum illa ſit de directo cõ-
traria verbis teſtamenti, non veniat attendenda ad
trad. per *Tiraquel. in l. ſi vmquàm, verb. libertis.
num. 13. C. de reuoc. donat. Surd. conſ. 179. n. 47.
Grauett. conſ. 84. num. 13. & conſ. 194. nu. 4. Rot.
deciſ. 229. num. 4. par. 2. recent.*

Quò verò ad acceptationem reſpondetur, quod
cum non ſit facta ſimpliciter, ſed relatiuè ad fidei-
commiſſum conuentionale factum ad fauorem ma-
2 ſculorũ domus de Carradoris, debet † intelligi iux-
ta tenorem dicti fideicommiſſi conuentionalis, ad
*text. in l. cum quærit. ff. de administrat. tut. Gra-
tian. diſcept. forenſ. cap. 301. nu. 57. Dec. conſ. 47.
nu. 1. Ruin. conſ. 127. n. 4. lib. 2. Greg. XV. dec. 522.
num. 10.* & conſequenter non poteſt Ludouicæ ſuf-
3 fragari, † cum in eo ſint vocatæ fœminæ poſt obitũ
maſculorum, qui caſus non dum euenit, *l. ex facto.
§. ſi quis autem. ff. ad Trebell. l. in teſtamento. vbi
gloſ. & Bart. ff. de condit. & demonſtr. Peregr. de
fideic. art. 16. num. 116.*

Nec obſtat, quod in dicto fideicommiſſo conue-
tionali non ſint comprehenſa bona relicta per Ma-
tiam teſtatricem. Quia imò contrarium apparet,
4 non ſolùm ex † generalitate verborum, ibi, *tutti li
beni in qualſiuoglia luogo*, quæ nihil incomprehen-
ſum reliquit *Pedroch. conſ. 6. num. 48. & conſ. 7.
num. 98. Alex. conſ. 118. nu. 5. lib. 5. Decian. conſ.
84. num. 13. lib. 3.*

Verùm etiam ex ſpecifica mẽtione facta de illis,
ibi, *mettono in vnione tutti li beni, che ſi ritrouaſ-
ſero tanto Habiti &c. come quelli laſciatili da Ma-
ria*, & interius. *Item che tutti li ſopradetti beni non
ſi poſſino alienare, ma che debbano ſtare perpetua-
mente per li figli maſchi della ſopradetta caſa de
5 Carradori*, ponderata dictione †, *li ſopradetti*, quæ
operatur, vt bona Mariæ ſupranominatæ cenſeantur
indiuidualiter in dicto fideicommiſſo conuentio-
nali repetita, *l. 1. §. hoc edicto*, & ibi *Bart. ff. de
poſtul. Bart. in l. talis ſcriptura. §. fin. verſ. qua-
ro ergo. ff. de leg. 1. Grauet. conſ. 58. num. 8. Ruin.
conſ. 55. num. 4. lib. 3. Rot. deciſ. 713. n. 2. & ſeqq.
par. 1. diuerſ. Seraph. deciſ. 384. num. 8.*

Et ita vtraque &c.

☞ * Vnam ex his ſub die Lunæ 3. Martij 1629. ha-
bes ſupra deciſ. 257. par. 5. recent. Alteram vide
infra, prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Romana Penſionis.

Die Mercurij 27. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Obligatio Cameralis, ſicuti etiam Literæ A-
poſtolicæ habent executionem paratam.
Nouatio, quando non dicatur inducta, &
quando è contra. Scriptura, quando ſit ne-
ceſſaria, vt contractus ſit perfectus.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionẽ paratam.*

2 *Literæ Apoſtolicæ, de quarum iuſtificatione non dubitatur de ſui natura habent executionem paratam.*

3 *Nouatio, quando non dicatur inducta.*

4 *Nouatio inducta cenſetur ex contractu incompatibili cum primo.*

5 *Teſtis, plures patiens exceptiones, nihil probat.*

6 *Teſtis de auditu non releuat.*

7 *Teſtis nihil affirmatiuè, ſed imaginariè deponens, non attenditur.*

8 *Ex minutæ confectione neceſſè non infertur, quod contractus ſit perfectus.*

9 *Contractus non poteſt dici, quod habeatur pro concluſo, ſed imperfectus remanet, vſque ad actualem ſtipulationem mediante ſcriptura vide num. 10.*

10 *Ad contractus perfectionem regulariter non requiritur ſcriptura, attamen requiritur, quando inter partes hoc fuit conuentum.*

11 *Concordia, in qua adeſt pactum reſolutiuum, ipſo iure reſoluitur in totum ob non adimplementum.*

12 *Pactum reſolutiuum æquiparatur pacto l. commiſſoriæ, & in omnibus contractibus fieri poteſt.*

13 *Conſenſus nouus non requiritur in gratia reualidatoria, ſed ſufficit primus ab initio præſtitus, qui præſumitur durare, niſi contrariũ probetur.*

DECISIO CXCIX.

ORTA controuerſia inter partes ſuper ſolutione penſionis, de qua agitur, fuit de anno 1626. à D. Michaeli Angelo Pẽſionario obtentum relaxari mandatum pro terminis decurſis ſcut. 150. pro quorum ſolutione fuerunt eidem Michaeli Angelo per Sorbellum Titularem aſſignati introitus eorumdem beneficiorum ſuper quibus penſio reſeruata fuit, necnon fuerunt aſſignatæ duæ annuæ penſiones eidẽ Sorbellio debitæ, aſcendẽtes ad ſcut. 36. annua, & in hac aſſignatione Sorbellius conſtituit Michaelem Angelum Procuratorem irreuocabilem vti in rem propriam ad exigeñ fructus dd. beneficiorum, & dd. annuas penſiones, donec fuerit de dicta ſumma ſcutorum 150. tunc decurſorum, & pro tempore decurrendorum integrè ſatisfactus, ſed cum d. aſſignamentum nõ fuiſſet executioni demandatũ iuxta formã Inſtrumẽti, Michael Angelus conuenit denuò Sorbellium corã Vicario S. Mariæ Maioris, corã quo mediante compromiſſo, & laudo ſubſecuto, terminatæ fuerũt differẽtiæ dictæ exactionis terminorum penſionis decurſorum.

Poſt hæc Michael Angelus conuenit d. Sorbelliũ coram eodem Vicario Sanctæ Mariæ Maioris, pro ſolutione terminorum Penſionis decurſorum à die compromiſſi citra, & obtinuit decretum relaxationis mandati, quod prætendit Sorbellius expediri nõ poſſe, tam propter d. aſſignamentum, quàm ob prætenſam cõcordiam poſtea inter partes ſubſequutam poſt compromiſſum, ſed hodie coram me propoſito hoc eodem dubio, an ſit relaxandum mandatum pro terminis penſionis decurſis, & non ſolutis à die compromiſſi citra, Domini relaxandum eſſe dixerunt, & moti ſunt; quia Michael Angelus habet

fun-

fundatam intentionem in literis reſeruationis Pen-
ſionis, cui conſenſit Sorbellius, cum obligatione
1 Camerali, † quæ habet exequutionem paratam,
Rot. deciſ. 620. *num.* 1. *in fin. par.* 1. *recent.* prout
illam pariter habent de ſui natura literę Apoſtolicę,
2 de † quarum iuſtificatione non dubitatur, *Gig. de
penſ. quæſt.* 85. *num.* 2. *Rot. diuerſ. deciſ.* 301. *num.* 2.
par. 1. *& in recent.* 387. *num.* 1. *par.* 2.

Non obſtat igitur ſupradictum aſſignamentum
redditnum, & penſionum donec de ſumma termi-
norum decurſorum, & pro tempore decurrendorũ
fuiſſet Michael Angelus integrè ſatisfactus, cum
mandato irreuocabili, &c. Quia huiuſmodi aſſigna-
mentum, vt patet ex lectura Inſtrumenti, quod da-
tur in Summario num. 2. non fuit datum in ſolutum,
ſed potiùs pro maiori cautela Pẽſionarij creditoris,
vt faciliùs poſſet de ſuo credito ſatisfieri, ibi, vt de
3 prædicto eius credito ſatisfieri poſſit, † in eius per-
ſonam, infraſcriptum procuræ mandatum facere
decreuit, quo caſu nec fuit inducta nouatio, nec re-
ceſſum ab obligatione perſonali, nec à via executiu-
na, *Rot. Ianuen. deciſ.* 2. *num.* 13. *Modern. Peruſ.
de cenſib. par.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 5. *num.* 16.
fol. 235. *Rot. poſt d. tract. deciſ.* 287. *num.* 1. *in fin.
cum ſeqq. & deciſ.* 289. *num.* 2. *poſt med.* & latè com-
probatur *in Mediolanen. Penſionis* 17. *Iunij* 1630.
coram D. meo Durano.

Deinde ceſſat difficultas, quia à prædicto con-
tractu aſſignamenti, & mandati fuit receſſum per
compromiſſum, & ſucceſſiuè per laudum à Vicario
latum, & per partes acceptatum, necnon etiam à
per licentiam, quam ipſemet Sorbellius petijt, &
obtinuit coram Iudice deputato colendi bona dd.
beneficiorum, eorumdẽ fructus percipiendi, & pen-
ſiones exigendi, prout cum effectu ſequuta fuit dd.
beneficiorum locatio, & penſionum aſſignatio ad
fauorem D. Vrſini, vt ex Inſtrumento affictus, cuius
particula datur in Summario num. 6. quæ ſunt de
directo contraria aſſignamento facto Michaeli An-
4 gelo, quod facit, † vt perinde ſit, ac ſi nunquàm
factum fuiſſet propter euidentem incompatibilita-
tem, quæ parit nouationem, *Put. deciſ.* 282. *in fin.
lib.* 2. *in nou. Rot. diuerſ. deciſ.* 262. *num.* 5. *par.* 2.

Non obſtat prætenſa concordia facta poſt laudũ
ſupradictum. Quia non ſumus in terminis concor-
diæ concluſæ, ſed ſolùm tractatæ abſquè effectua-
tione, vt colligitur ex depoſitionibus Teſtium, qui
dantur pro parte eiuſdemmet Sorbelli ad illam pro-
bandam, nam primus quàmuis videatur deponere,
non ſolum de tractatu, ſed etiam de concluſione
concordiæ, & acceptatione partium, attamen ex
lectura totius depoſitionis colligitur, quod nimis
affectatè, & animosè deponit de hac concordia, &
5 eſt vnicus, & non omni † exceptione maior, cum
ſit Procurator, & familiaris d. Sorbelli, *Aym. cõſ.* 56.
num. 4. *lib.* 1. *Farin. de teſtib. quæſt.* 60. *num.* 203.
Secundus teſtis, qui fuit inductus ad iurandum à
6 d. primo teſte, ſolùm deponit de auditu à Sorbellio,
& à d. primo teſte iuxt. 17. Interrogatorium, &
iuxta 12. & 13. apertè dicit ſe neſcire, an d. con-
cordiæ tractatus fuerit ſtabilitus, quinimò deponit
de non concluſione, adducendo cauſam auditam à
Sorbellio, & Alexandro Fabrono primo teſte, nẽ-
pe quia non interuenerat Canonicus Tetellinus,
prout Sorbellus volebat. Tertius verò teſtis, qui
7 eſt Notarius † nihil affirmariuè, ſed immaginariè
deponit de concluſione in his verbis; *M'immagino
che il trattato della ſudetta concordia fuſſe tra det-
te parti, mediante le ſudette perſone stabilito, per-
che come hò detto di ſopra, mi fecero far la minuta
alla preſenza delle ſopradette perſone*, quæ ratio ne-
8 què † concludit, cum non inferatur perneceſsè ex
confectione minutæ, quod contractus ſit perfectus,
cum ſæpè fiant minutæ, & contractus non effec-
tuentur. Idquè tantò magis cum idẽ teſtis ſubiun-
gat; *Che la minuta in continente le fù leuata dalle
mani dal Procuratore del Signor Michel Angelo,
che voleua moſtrarla al detto Signor Canonico*; Et
hoc ad ſatisfaciẽ Sorbellio, qui omninò require-
bat interuentum ipſius, vt colligitur ex depoſitio-
ne dd. teſtium, & præſertim tertij, iuxta 19. dum
dicit, quòd Michael Angelus non promiſit facere
accedere d. Canonicum, ſed ſolùm, *Che l'haueria
ricercato, e fatto ricercare dal Signor Agabito ſuo
Procuratore*, quòd arguit partes non fuiſſe omninò
concordes, ſed tractatum remanſiſſe in ſuſpenſo, ha-
bito reſpectu ad interuẽtum dicti Canonici. Et quod
re vera verſemur in ſimplici tractatu, colligitur etiã,
quia iuxta depoſitionem dd. teſtium requirebatur,
vt in actu ſtipulationis Inſtrumẽti concordiæ ſolue-
rentur ſcut. 250. Ideò dici non poteſt concordiam
9 habitam fuiſſe pro concluſa, † ſed imperfectam re-
manſiſſe vſquè ad actualem ſtipulationem mediãte
ſcriptura; quæ licèt regulariter non requiratur ad
10 perfectionem contractus, † attamèn requiritur,
quando inter partes hoc fuit conuentum, vt aliquid
ſoluatur, in actu ſtipulationis *gloſ. in l. contractus,
C. de fid. inſtr. Gabr. de pact. concluſ.* 3 *num.* 1. *Rot.
deciſ.* 320. *num.* 4. *par.* 2. *in recent.*

Accedit prædictis pactum reſolutiuum in euen-
tum in quem non ſoluerentur per totum menſem
Ianuarij ſcut. 325. quæ cum non fuerint per d. Sor-
11 bellium ſoluta remanet concordia † in totum ipſo
iure reſoluta, quando etiam daretur illius perfectio,
& concluſio, *Caſtr. in l. qui abſenti*, §. 1. *col. fin.
verſ. tu potes ponere, ff. de acq. poſſ.* vbi quod pactum
12 † huiuſmodi reſolutiuum ęquiparatur pacto, *l. com-
miſſoria* & in omnibus contractibus fieri poſſe ſe-
quitur, *Iaſ. in conſ.* 128. *vol.* 5. *verſ. idem tenet*,
Paul. lib. 4. *Morot. reſp.* 6. *num.* 24. *&* 25. *Rot.
deciſ.* 1. *num.* 4. *&* 5. *par.* 2. *in recent.*

Non obſtant verba illa, in exequutione della cõ-
cordia ſeguita, appoſita in mandato ſolutionis fa-
ciendæ ſcut. 250. Quia cum iſta ſumma non eſſet
ſoluenda, niſi poſt concordiam firmatam, & abſolu-
tam non poterat aliter fieri ordo, & mandatum, &
ex hoc non infertur perneceſsè ad concluſionem,
& perfectionem contractus.

Non obſtat, quod dicitur de non expeditione li-
terarum infra ſex menſes, & quod in gratia reuali-
datoria non interuenerit nouus conſenſus, quia iſte
nouus conſenſus non requiritur in gratia reualida-
13 toria, † ſed ſufficit primus ab initio præſtitus, qui
præſumitur durare, niſi contrariùm probetur, vt fir-
mauit, *Rot. in Leodieñ Canonicatus* 15. *Martij*
1610. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato*, ſequen-
do deciſionem *Caputaq.* 213. *par.* 1.

Et ita, &c. vtraquè, &c. parte informante.

Digitized by Google

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Superuiuentiæ.

Die Lunæ 2. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando dicatur nulla, & iniuſta, item etiam, quando executio, Tempus, ſi reperiatur præfixum in gratia, quando incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Sententia eſt nulla, & iniuſta, quando fuit lata non iuſtificatis, & verificatis narratis in Breui. & num.2.*

3 *Eccleſia, licèt teneatur pro expenſis factis per Abbatem in ingreſſu Monaſterij, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam.*

4 *Executio eſt nulla, & iniuſta, ſi oriatur ex ſententia nulla, & iniuſta, & ſic ex radice infecta. Exequutor debet ad vnguem ſeruare formam Breuis. num.4.*

5 *Reſcripta Papæ non capiüt perſonas nõ expreſſas.*

6 *Gratia impetrata à Papa de locando bona beneficij, quando locantur, quæ ſolemnitates requirantur.*

7 *Tempus præfixum in gratia, quando eſt expreſſũ, incipit currere à die data Breuis.*

8 *Temporis adiectio in gratijs, quãdo ſtet taxatiuè.*

9 *in Beneficijs onus ſeruitutis non debet prorogari arbitrio tertij.*

10 *Et hoc maximè, ſi d. onus fuerit impoſitum, cum dictione aliqua limitatiua temporis.*

11 *Beneficium habere aliud eſt, & aliud habere eius fructus.*

12 *Locatio eſt ipſo iure nulla, quando certa merces non fuit conſtituta.*

DECISIO CC.

CINTHIVS Clemens ſub prætextu, quod pro monachanda Maria Iſabella eius filia, æs alienum contraxiſſet vſquè ad ſummam ſcut. 2000. ad effectum illud extinguendi, obtinuit a S.D.N. Vrbano VIII. fœliciter regnante, facultatem locãdi fructus quinquè Beneficiorum, quæ obtinebat, per hæc verba; Nobis propterea humiliter ſupplicari feciſti, vt pro extinguendo dùmtaxat ære alieno ſcut. 2000 huiuſmodi per te, vt præfertur, contracto, omnia, & ſingula, fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta Eccleſiarum, & Beneficiorum prælatorum per te, ſeù Procuratorem tuum infra ſex menſes proximos vni, vel pluribus perſonis meliorem conditionem offerentibus, pro iuſto tamen, & rationabili pretio, in vna, vel pluribus vicibus locare, & arrendare, ſeù ad annuam, ſeù aliam penſionem concedere &c. necnon fructus, & redditus huiuſmodi &c. eiſdem, qui pecuniam tibi crediderint pro dicta ſumma, dùmtaxat obligare, & hypothecare, vel in ſolutum, ſeù aliàs dare &c. Cuius Breuis vigore fuit facta locatio à Procuratore Cinthij, quæ locatio non habuit effectum. Vita poſtea functo Cinthio, Reuerendiſſ. D. Alterius fuit prouiſus de tribus ex dd. quinquè beneficijs, & biennio, poſtquã per ipſum fuiſſet adepta illorum poſſeſſio, creditores d. Cinthij d. Breue ei intimarunt, illumq. coram A.C. conuenerũt, à quo fauorabilem ſententiam reportarunt pro eius exequutione, cuius ſententiæ vigore per ipſos fuit capta poſſeſſio bonorum beneficiorum, & ſucceſſiuè facta noua locatio fructuum beneficiorum, ſequuta etiam illorum exactione, à qua ſententia, & exequutione, cùm fuiſſet appellatum pro parte D. Alterij, & cauſa mihi commiſſa. Dubitaui, An d. exequutio eſſet reuocanda, & DD. cenſuerunt eſſe reuocandam, via ordinaria.

Et moti fuerunt, primò ex eo, quod viſum fuit
conſtare de euidenti nullitate, & iniuſtitia ſenten-
1 tiæ A.C. quia fuit lata † non verificatis, & iuſtifica-
tis narratis in Breui per d. D. Cinthium, *cap. 2. vt
lit. pend. Mohed. deciſ. 303. de renunc. Caputaqu.
dec. 27. num. 3. par. 1.* quod præcipuè iuſtificare debuerat in ea parte, qua narratur, debita fuiſſe con-
tracta ex præciſa cauſa monachationis filiæ, adeò vt
2 ſi appareant † contracta ex alia cauſa volũtaria ſuc-
ceſſor nõ teneatur *Innoc. in c. ad hæc de ſolut. Butr.
in cap. penult. num. 9. verſ. ſi autem recipitur de fideiuſſ. Menoch. de arb. lib. 2. centur. 5. caſ. 432.
num. 18. Nauarr. de ſpol. Cleric. §. 10. num. 6.* benè *Caſtrenſ. conſ. 337. num. 1.* vbi quod licet Eccle-
3 ſia † teneatur pro expenſis factis per Abbatem in
ingreſſu Monaſterij, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam, & faciunt tradit. per *Redoan. de ſpol. Cleric. quæſt. 10. nu. 38.*

Fuit etiam exequutio nulla, & iniuſta, nedum
4 quia oriebatur ex ſententia iniuſta, & ſic ex † radice
infecta, verùm etiam, quia in multis exequutor exceſſerat formam Breuis, quæ ad vnguem erat ſeruãda, *cap. cum dilecta, & ibi notat. de reſcript. de offic. deleg. cap. Piſanis de reſt. ſpol. Caputaq. deciſ. 43. num. 5. par. 3.*

Exceſſus autem primò deducebatur, ex quo cum facultas locandi fructus beneficiorum eſſet directa ipſi Cinthio, vel eius Procuratori, nõ poterat exer-
5 ceri per eius creditores. Reſcripta enim Papæ † non
capiunt perſonas non expreſſas, *cap. 1. & 3. de offic. deleg.* veriſimiliter enim Papa voluit confidere de legitimo Titulari, aut de perſona ab eo deputata circa actum locationis, qui propterea non poterat explicari per alium, *arg. text. in cap. fin. §. is autem, & ibi notat. de off. deleg. cap. ſi cui 12. de reſcrip. in 6.*

Viſum eſt etiam fuiſſe exceſſum, quoad ſolemnitates omninò adhibendas in locatione, quæ iuxta formam Breuis debuiſſet fieri iuſto, & rationabili
6 pretio, de quo nimirùm legitimè † conſtitiſſet præ-
uia affixione edictorum, pro inueniẽdo maiori oblatore in loco beneficij, vt in terminis ſimilis gratiæ interpretata fuit *Rota deciſ. 325. nu 18. poſt 2. vol. conſ. Farinac.* vbi recenſet idem fuiſſe dictum in *Vigleuanen. Locationis 22. Nouembris 1600. corã bo. me. Pacen. & in Beneuentana reſeruationis fructuum 12. Ianuarij 1609. coram bo. me. Penia.*

Præterea locatio omninò fieri debuit infra ſex
7 menſes † proximos, quod intelligebatur à die datę
Breuis, iuxta *reg. text. in cap. cam te. de reſcript. in 6. Oldrad. conſ. 56. num. 1. & 2.* Ideòq. lapſo dicto

Digitized by Google

cto tempore conſumpta erat facultas, nec poterat
deueniri ad nouam locationem in præiudicium Ti-
8 tularis, quia † adiectio temporis in ſimilibus gratijs
ſtat taxatiuè *Archid. in cap. ſi propter tua debita*
ex num. 7. de reſcript. Abſurdum enim fuiſſet, quod
9 creditores potuiſſent differendo † vſum gratiæ, pro
ſuo arbitrio prorogare onus ſeruitutis in beneficijs,
Io. Andr. in addit. ad Specul. ſup. rub. de Cler. nõ re-
ſid. ver. vide Sũmiſtas, vbi notat hoc præcipuè ha-
bere locum ſi, prout in caſu noſtro, diſpoſitioni Pa-
10 pæ ſit adiecta † dictio aliqua limitatiua temporis, &
ponderauit *Rota d. deciſ. 325. num. 16. poſt 2. vol.*
conſ. Farin.

Præterea conſiderabãt Domini in vim dicti Bre-
uis non potuiſſe creditoribus decerni mandatum in
poſſeſſionem bonorum beneficiorum; aliud enim
11 eſt † habere fructus, & aliud poſſidere beneficia,
vt explicat *gloſ. in d. cap. ſi propter tua debita. de*
reſcript. in 6. in verb. fructuum, vbi Butr. num. 5.
venio ſuccinctè, gloſ. in cap. ſi tibi conceſſo, in verb.
fructus, vbi diuerſificat gratiam, quæ fit de benefi-
cijs ab ea, quæ fit de illorum fructibus, *de conceſſ.*
præben. eod. lib. 6. Caputaq. deciſ. 34. nu. 4. par. 3.

Non obſtat locatio facta per Henricum Falconiũ
Procuratorem Cinthij adhuc viuente, tùm quia
hæc non fuit effectuata, tùm etiam, quia hæc quo-
què fuit ipſo iure nulla, ex quo non fuit conſtituta
12 † certa aliqua merces, quæ eſt de ſubſtantia loca-
tionis, *§. 1. inſtit. de locat. l. ſi merces. ff. eod. tit.*
Mantic. de tacit. lib. 5. tit. 1. num. 6. & quæ in ca-
ſu noſtro debuerat cõſtitui, adhibitis diligentijs pro
inueniendo maiori oblatore, iuxta tradit. per *Rot.*
d. deciſ. 325. poſt 2. vol. conſ. Farin.

Minus viſus fuit obſtare conſenſus præſtitus lo-
cationi per Reuerendiſſimum Alterium, cum is re-
ſeruauerit ſibi expreſſè facultatem dandi de eius
nullitate, & proſequendi iniuſtitiam ſententiæ, &
illius exequutionis in petitorio.

Ex quibus Domini vnanimes vtraquè parte in-
formante, cenſuerunt ſententiam, & illius exequu-
tionem eſſe reuocandam, via ordinaria.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Teſtamenti.

Die Mercurii 4. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum primum, in quo adeſt derogato-
ria poſterioris voluntatis, vt tollatur per ſe-
cundum teſtamentum, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum ipſo ſublatur per ſecundũ.*
2 *Clauſula derogatoria omnium aliarum volunta-*
tum in primo teſtamento appoſita, non adimit
facultatem teſtatori ab eo recedendi.
Intellige tamen, vt niſi primum teſtamentum re-
uocetur in poſteriori, deficiat voluntas, & con-
ſenſus teſtatoris. nu. 2. & 3.
4 *Teſtamentũ poſterius, quando reddatur ſuſpectũ.*
5 *Derogatio generalis, & in confuſo prolata non*
eſt ſufficiens ad effectum, vt inde ſumi poſſit con-
iectura mutationis voluntatis, quæ fieri debuit
cum ſpecialitate.
6 *Clauſula, non obſtante quocunquè alio teſtamen-*
to, non ſufficit ad reuocationem prioris teſtamẽti
habentis clauſulam derogatoriam, & nu. 7. vbi
de clauſula caſſans. amplia num. 8.
9 *Clauſularum, & verborum generalitas non ſuf-*
ficit ad tollenda ſpecialia.
10 *Clauſula, omni alio meliori modo, non ſufficit ad*
effectum, vt per ſecundum teſtamentum reuo-
cetur primum.
11 *Teſtamentum primum habẽs clauſulam deroga-*
toriam, vt tollatur per ſecundum an requira-
tur, vt in indiuiduo fiat mentio d. derogatoriæ.
12 *Voluntatis prioris derogatio, ex quibus coniectu-*
ris deprehendatur.
13 *Derogatio ſpecialis, & expreſſa, quando non di-*
catur ſublata, per alias derogationes.

DECISIO CCI.

TESTATOR ſanus corpore, & mente, nuncu-
patiuum primo loco condidit teſtamentum,
quod Notario clauſum conſignauit in præſentia te-
ſtium, qui vna cum ipſo teſtatore, in plicatura exte-
riori, nomina ſua adſcripſerunt. Poſtmodum ipſe
corpore infirmus aliud teſtamentum etiam nuncu-
patiuum, non tamen clauſum condidit, ſub quo de-
1 ceſſit. Et quamuis regulariter primum † teſtamen-
tum ipſo iure ſublatum eſſe dicatur per ſecundum
§. poſteriore, inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. l. 2.
ff. de iniuſt. rupt. & irrit. teſtam. & l. ſancimus.
C. de teſtam. Attamen cum in primo adſit clauſu-
la derogatoria poſterioris voluntatis ſub his verbis.
Mi proteſto, che queſta mia diſpoſitione non s'inten-
da mai riuocata, ancorche in altra diſpoſitione caſ-
ſaſſi particolarmente in ſpecie queſta con clauſole
derogatorie, & derogatorie delle derogatorie, ſe in
detta altra mia diſpoſitione non vi ſarà ſcritto l'O-
ratione Angele Dei &c. & ſottoſcritta di propria
mano, quæ quidem oratio in dicto ſecundo teſta-
mento poſt clauſulam *caſſans &c.* non fuit deſcrip-
ta, nequè in eo apparet ſubſcriptio teſtatoris, ſed id
ſolummodò additum fuit, quod ipſe teſtator voluit
teſtamentum hoc poſterius cæteris alijs præualere.
Hinc quæſitum fuit; Vtrum prædictorum teſtamẽ-
torum præualeat, & propoſito per me dubio, Do-
mini hodie primum teſtamentum præferendum
eſſe cenſuerunt.

In primo enim habetur ampliſſima clauſula de-
2 rogatoria, † quæ licèt facultatem ab eo diſcedendi
non adimat, tamen operatur, vt niſi primum ex-
preſſè reuocetur in poſteriori deficiat voluntas, &
conſenſus teſtatoris, *l. ſi quis in principio teſtamen-*
ti. cum gloſſ. magn. ff. de legat. 3. l. ſi mihi & tibi.
§. in legatis, vbi gloſ. in verb. non valebit, & Paul.
de Caſtr. nu. 2. ff. de legat. 2. Salycet. in d. l. ſanci-
mus. num. 6. C. de teſtam. Natt. conſ. 531. num. 38.
& conſ. 639. num. 3. Neuizan. conſ. 63. num. 18. &
ſeq. eamq. concluſionem communiter eſſe receptã
teſtantur, *Clar. ſentent. lib. 3. §. teſtamentum*
q. 99. in princ. verſ. primus caſus, Suarez in the-
ſaur. comm. opin. verſ. teſtamentum, nu. 70. Vaſq.
de ſucceſſ. lib. 2. §. 17. nu. 71. Molin. de iuſt. & iur.
tract. 2. diſp. 153. num. 16. Rot. apud Caſ. de Graſſ.

deciſ.1. num.1. de teſtam. & in recent. deciſ. 721.
num.1. par.2. Ac præterea in eodem teſtamento
ſequuntur illa verba, *Perche ogni altra diſpoſitio-*
ne ch'io faceſſi, non ſarebbe mia volontà, ma ad in-
ſtigatione, & compiacenza d'altri per forza; quæ
important veram cauſam, & rationem propter quā
3 appoſita † eſt clauſula derogatoria futuræ diſpoſi-
tioni, quam rationem in ſimilibus terminis conſi-
derant *Doctor. vt Franc. Aret. in conſ.314. nu.2.*
Bart. Soccin. in l. Gallus, §. illud credendum. nu.3.
ff. de liber. & poſth. & in conſ.98. num.6. vol.3. ac
4 inde ſuſpectum † reddi poſterius teſtamentum, no-
tat idem *Soccin. in d. l. ſi mihi, & tibi, §. in legatis*
num.6. ff. de legat.1. Gozad. in conſ.98. num. 10.
Aym. conſ.15. num.11.

Poſterius verò teſtamētum, in quo habetur clau-
ſula, *caſſans omne aliud teſtamentum quomodoli-*
bet forſan factum, cum declaratione, *quod hoc cæ-*
teris alijs præualeat omni meliori modo, nullam fa-
cit ſpecialem mentionem de primo teſtamēto per
quam ſuaderi poſſit, quod teſtator voluerit priori
eius voluntati derogatū eſſe, & propterea Domini
cenſuerunt non eſſe attendendum. Nam dicta de-
5 rogatio † generalis, & in confuſo prolata non eſt
ſufficiens ad effectum vt inde ſumi poſſit coniectu-
ra mutationis voluntatis, quæ fieri debet cum ſpe-
cialitate, iuxta *text. in d. l. ſi quis in principio teſta-*
menti. ibi, niſi ſpecialiter dixerit, ff. de legat. 3. vt
poſt Dyn. in cap. quod ſemel placuit nu. 22. & ſeq.
de reg. iur. in 6. not. Paul. de Caſtr. in auth. hoc
inter liberos. num.4. & 5. C. de teſtam. vbi de clau-
6 ſula, non obſtante † quocunquè alio teſtamento,
quam dicit non ſufficere ad reuocationem præcedē-
tis teſtamenti habentis, clauſulam derogatoriam,
7 & de clauſula † caſſans omne aliud teſtamentum,
idem *Caſtrenſ. in conſ.408. vol.2.* ac de clauſula
caſſans quodcunquè teſtamentum præcedens manu
cuiuſcunquè Notarij, & ſub quacunquè verborū
forma conceptum, Natt. conſ. 639. etiamſi clauſu-
8 la huiuſmodi fuerit † concepta per verba gemina-
ta, vel potiùs inculcata, vt in caſu *Neuizan. dicto*
conſ.63 vel cum verbis voluerit hoc omnibus alijs
tetrofactis præualere, vt per *Alex. conſ.7. vol.4. &*
Ruin. conſ.16. num.3. vol. 2. quarum clauſularum,
9 & verborum generalitatem non † ſufficere ad tollē-
da ſpecialia *de Oratione Angele Dei &c.* & ſimili-
bus, in priori teſtamento appoſitis reſpondit *Fede-*
ric. de Sen. in conſ.47. num.1. in quibus etiam ter-
minis quod clauſula, *omni alio meliori modo*, non
10 ſufficiat ad † effectum, vt per ſecundum teſtamentū
reuocetur primum, dixit *Rota coram Card. Seraph.*
deciſ.239. & hanc eſſe communem affirmant *Alex.*
d. conſ.7. num.8. Couarr. in rubr. de teſtam. par.2.
num.19. verſ. tertium, Clar. d. quæſt.99. n.7. Me-
noch. de præſumpt. lib.4. præſumpt. 166. num. 13.
Sim. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 4. inter-
pret.3. dub.2. num.67. Guidop. deciſ. 127. verſ. &
quod ſpecialis, Mart. de clauſ. par.3. clauſ.6. nu.7.
Eamq. approbauit *Rota d. deciſ.721. num.1. par.2.*
recent. & in Romana fideicommiſſi de Iacobatijs
10. Aprilis 1617. coram bo. me. Remboldo.
11 Et quamuis non requiratur, vt in indiuiduo † fiat
mentio derogatoriæ appoſitæ in priori teſtamento
per ea, quæ latè tradit *Alexan. in conſ.134. lib.1.*
quem ſecuta eſt *Rota coram Caſ. de Graſſ. deciſ.7.*
de teſtament. nullius tamen hic mentio facta fuit,
qualitatis veluti diei, vel Notarij, aut derogatoriæ,
ſeu verborum dicti prioris teſtamenti. Vnde ſaltem
12 per relationem ad aliud, † vel per circumſtantias
conſtare poſſit de mente Teſtatoris, ex directo con-
traria, vt requirit *Angel. in conſ.365. nu. 3. & poſt*
eund. Alex. in præallegato conſ.134. lib.1. & Soc-
cin. qui communem dicit in conſ.163. num.7. lib.2.
ſequitur Natt. conſ.639. num. 9. & Rot. coram
Caſ. de Graſſ. d. deciſ.7. de teſtam. & inter recent.
d. deciſ.721. num.7. par.2.

Ex eo autem, quod in poſteriori teſtamento di-
ctus teſtator Dominicum ex ſecundo matrimonio,
in priori verò Margaritam ex primo matrimonio
filiam inſtituerit hæredem, quodq. in eodem poſte-
riori teſtamento dixerit ſe eſſe creditorem generi,
quem in priori dictæ filiæ ſubſtituit in vſufructu bo-
norum, talis derogatio non reſultat, vt alia magis
ſpecialis non requiratur, niſi enim tot clauſulæ, ac
tam prægnanter in ſecundo inſerantur quot, & qua-
les habentur in præcedenti, non eſt rationi congruū,
vt per dicta ſimul iuncta, clauſula in forma commu-
13 ni, † & generali tollatur derogatio ſpecialis, & ex-
preſſa, ad tradita per *Dec. in conſ.475. nu. 12. Aym.*
conſ.25. num.11. & Neuizan. d. conſ.63. nu.27.

Nequè obſtant deducta ad probandam falſitatē
prioris teſtamenti reſpectu ſubſcriptionis teſtatoris
eò, quod in pluribus quietantijs eius nomine con-
fectis, ac aliena manu ſcriptis enūcietur eum neſci-
uiſſe ſcribere. Quia huiuſmodi aſſertiones verifi-
cantur in eo, quod quietans neſciret expeditè du-
cere calamum, vti ex inſpectione protocolli in
Rota exhibiti, & ruditate characteris licuit depre-
hendere. Et ita vtraquè &c.

§ Adeſt infra altera deciſio in hac cauſa ſub die 12.
Decembris huius anni 1633. coram eodem bo. me.
Motmanno.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Leopolien. Separationis Thori.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Ad Thori ſeparationem, vt deueniatur probanda eſt viri ſæuitia præterita, & iuſtus timor futuræ, & quando dicantur hæc probata. Propter adulterium eſt locus ſeparationi Thori.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparationi eſt locus, quando probatur ſæ-*
uitia viri præterita, & iuſtus timor futuræ.
2 *Viri ſæuitia præterita, quæ pariat metum ſuffi-*
cientem ad Thori ſeparationem, arbitrio Iudi-
cis relinquitur.
3 *Metus iuſtus ille dicitur, qui poteſt cadere in con-*
ſtantem virum.
Quando imminet timor mortis, aut cruciatus cor-
poris, vel vulnerationis, num. 3.

4 *Metus*

4 *Metus probatur etiam per teſtes ſingulares.*
5 *In Metu multùm inſpici debet qualitas perſonarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt.*
6 *Metus minor ſufficit in muliere, quàm in homine.*
7 *Metus ſemper dicitur durare, dum eius cauſa etiam durat.*
8 *Thori ſeparationi eſt locus propter adulterium.*
9 *Adulterium, quando agitur ciuiliter ad effectum ſeparationis Thori, & reſtitutionis dotis, probatur etiam per teſtes ſingulares.*
10 *De Cauſis ſeparationis Thori ſatis dicitur conſtare, ex pluribus rebus ſimul iunctis, & conſideratis.*

DECISIO CCII.

FVERVNT in partibus latæ duæ ſententiæ ad fauorem Dominæ Felicianæ, quæ prætendebat ſeparationem Thori propter ſæuitiam, & adulteria mariti, & commiſſa mihi cauſa in tertia inſtantia, propoſui dubium, An eſſet locus ſeparationi Thori. & Domini affirmatiuè reſponderunt.
Quia ex pluribus teſtibus, qui dantur in Summa-
1 rio num. 3. probatur, & ſæuitia præterita † mariti,
& iuſtus timor futuræ, quo caſu mulier non eſt cõmittenda cautioni, ſed ſeparanda, vt illius ſecuritati ſufficienter prouideatur, *Abb. in cap. ex tranſmiſſa, & cap. literas de reſtit. ſpol. Hoſtien. in ſumma, eod. tit. §. in caſibus, num. 4. verſ. Decimo, Lup. in cap. per veſtras in 3. not. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Barboſ. in Rub. ff. ſolut. matrim. par. 2. num. 22. Couar. de Sponſ. par. 2. cap. 7. §. 5. num. 1. 2. & 3. Sanchez de matr. lib. 10. diſput. 18. num. 16. Gabr. conſ. 161. num. 8. vol. 1. Aym conſ. 31. num. 4. Seraph. deciſ. 226. num. 3. Rot. diuerſ. deciſ. 706. num. 2. in fine, par. 1. in recent.* & fuit etiam firmatũ in Ianuen. Separationis Thori 24. Nouembris 1632. corã R.P.D. meo Decano.

Conſtat enim ex dictis Teſtium deponentium de viſu, & certa ſcientia maritum pluriès minatum fuiſſe mortem vxori, & quod minas exequutioni demandaſſet, niſi fuiſſet à ſeruis detentus, & impeditus, idquè cum maximo furore, dirigendo in eam ſclopos, & fugientem illam inſequendo euaginata framea, minando etiam, quod illam volebat comburere, capite priuare, vel aquis ſuffocare, & cum quotidie rixarentur, & maritus procuraret cũ hominibus armatis ingredi domum mulieris, & vice verſa famuli mulieris illam defenderent gladijs, & bombardis, in huiuſmodi rixatione aliquando puer eiuſdem mulieris egreſſus, fuit multis vulneribus ſauciatus, & multæ bombardæ fuerunt exoneratæ in hoſpitium, & quartus Teſtis deponit, quod in hac inuaſione fuit occiſus vnus famulus, &
2 alius globo traiectus ex bombarda; Ex quibus † ſufficienter remanet probata præterita ſæuitia viri, quæ parit metum ſufficientem arbitrio Iudicis remiſſus, an ſit iuſtus, *Pariſ. conſ. 5. num. 162. lib. 4. & conſ. 53. num. 6. lib. 4. & conſ. 60. num. 25. eod. lib. Seraph. deciſ. 771. num. 3.* & tunc dicitur iuſtus
3 etiam, qui cadere poteſt in conſtantẽ virum, † quã-
do imminet timor mortis, vulnerationis, vel corporis cruciatus, vt hic, *cap. cum dilectus, de his quæ vi met. cauſ. fiu. Pariſ. conſ. 53. num. 51. & conſ. 58. num. 64. lib. 4. Surd. conſ. 513. num. 31. Honded.*
4 *conſ. 29. num. 36. & 40. lib. 1.* & in hac † probatione ſufficiunt ſupradicti Teſtes etiam ſi ſint ſingulares, *Surd. poſt alios conſ. 395. num. 26. lib. 3. & d. conſ. 513. num. 33.* Et cum multùm inſpici ſo-
5 leat qualitas perſonarum, † quæ metum patiuntur,
& incutiunt, *gloſ. & Innoc. in cap. cum dilectus, de eo quod met. cau. Galder. conſ. 1. num. 2. eod. tit. Mandel. de Alb. conſ. 77. num. 2. Dec. conſ. 30. num. 24. lib. 4. Honded. conſ. 29. num. 28. in fin. vbi de communi lib. 1. Menoch. de arbitr. caſ. 135. num. 4. & 5. Surd. deciſ. 194. num. 29. & 30. Seraph. d. deciſ. 771. nu. 3.* clarè in caſu noſtro conſtat ex ſupradictis maritum eſſe virum furioſum, terribilem, ac paratum minas exequutioni demandare, & Felicianam tanquàm fœminam eſſe facilem ad
6 metum ſuſcipiendum, cum in † fœmina minor
metus etiam ſufficiat, *Pariſ. conſ. 26. num. 64. lib. 3.* vt experientia docuit in hac muliere, quæ propter ſupradictas rixationes, & minas fuit morbo apopletico correpta, vt deponit Decimus, & Decimuſprimus Teſtis, & cum cauſa ſæuiendi in vxorẽ ea fuerit, quod ipſa noluit omnia bona ſua donare marito, vt deponit Decimus, Decimuſprimus, & Decimustertius Teſtis, & iſta cauſa controuerſiæ
7 adhuc duret, dicendum eſt quod etiam adſit, † &
duret timor futuræ ſæuitiæ, *Rol. conſ. 2. num. 87. lib. 1. conſ. 95. num. 32. lib. 1. Galder. d. conſ. 1. tit. quod cauſ. n. 4. Marſil. Singul. 325. Surd. conſ. 301. num. 23. Honded. conſ. 23. num. 41. lib. 1. Seraph. deciſ. 881. num. 1. & 1177. num. 1.* itaut ſit locus Separationi ex ſupra allegatis.

8 Deindè intrat Separatio Thori ex alio † capite
adulterij, *Rolan. conſ. 50. num. 5. lib. 1. Sanchez. de matrim. lib. 9. diſput. 3. num. 6.* illud enim eſt concludentiſſimè probatum per Teſtes, qui dantur in Summario num. 4. deponentes, quod viderunt maritum dormire, & multos actus facere impudi-
9 citiæ, & luxuriæ cum diuerſis mulieribus, & † cum
agatur ciuiliter ad effectum Separationis Thori, & reſtitutionis dotis, ſufficiunt etiam Teſtes ſingulares, & coniecturæ, *Bertazz. conſ. 20. num. 18. & ſeqq.* & latiùs *in conſ. 273. num. 7. Farin. de teſtib. quæſt. 64. num. 229. Pariſ. conſ. 54. num. 62. lib. 4.* & cum adulterium ſit coniunctum cum ſupradicta mala tractatione vxoris, & nimia ſæuitia, ex quibus augetur odium inter coniuges, omnibus præſertim
10 ſimul iunctis, & conſideratis viſum † eſt Dominis
ſatis ſuperq; conſtare de cauſis Separationis Thori, iuxta *deciſionem Seraph. 226. per tot.* [illegible]

Et ita, &c. vna tantum, &c. [illegible]

R. P. D. PANZIROLO.

Cremoneñ. Donationis de Montanis.

Die Lunæ 9. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

In donatione, ſi ſit appoſitum pactum reuerſiuum in caſu contrauentionis, quando illi ſit locus, & quid ſi donatio, facta ſit pluribus ordine ſucceſſiuo, an ex vnius contrauentione, omnes alij vocati priuentur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pacto reuerſiuo; quoàd omnia bona donata eſt locus, ſtante contrauentione donatarij.*
Siuè pacta in donatione appoſita importabant conditionem, ſiuè modum. num.1.
2 *Et hoc procedit etiamſi donatarius in minimo deficiat.*
3 *Donatio facta cum conditione de non alienando, ſi donatarius alienet, dominium rerum donatarum ipſo iure reuertitur in donantem.*
4 *Et præſertim, quando in donatione adeſt clauſula, non aliàs aliter &c.*
5 *Datio in ſolutum dicitur vera alienatio, etiam in pœnalibus.*
6 *Actus dicitur merè voluntatis, quando, quis ad eum minimè cogi poteſt.*
7 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
8 *Probatio maior dari non poteſt, quàm propria confeſſio.*
9 *Donantis voluntati, quando ſit contrauentum.*
10 *Identitas, vt probetur, ſufficiunt duæ tantùm demonſtrationes.*
11 *Alienari, vbi res probibetur, ex tacita legis diſpoſitione, poteſt eadem res permutari, & in aliam rem conuerti.*
12 *Sed hoc tamen permittitur, ſi fiat permutatio in rem vtiliorem, & commodiorem.*
13 *Donator, quando probibet expreſſè, alienationem rerum donatarum, tunc non poſſunt commutari, & conuerti in alias res: & vide num.14.*
15 *Promittens, tenetur ſeruare pacta ſpecificè, vt promiſit, & non alio modo.*
16 *Verba in donatione, quando ſint diſtributiuè, & vniuerſaliter concepta. & vide num. 17. & 18.*
19 *In Donatione modus præſcriptus, quando eſt inobſeruatus, mora non poteſt purgari.*
20 *Mora purgari non poteſt, ſtante pacto reuerſiuo.*
21 *Donatio facta alicui, eiuſquè filijs, & deſcendentibus, præſumuntur tot donationes, quot ſunt perſonæ.*
Ita vt filij habeant independenter à parte. num.21.
22 *Et ideò factum partis, non poteſt illis præiudicare.*
23 *Clauſula, non alias, aliter, nec alio modo, conditionem inducit.*
24 *In donatione facta alicui, & eius filijs, & deſcendentibus, quando adeſt pactum reſolutiuum, tunc nullus ſucceſſiuè vocatus poteſt prætendere ius ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione.*
25 *Donationis reuerſio in caſu contrauentionis, quãdo ſtipulata eſt per verba ſignificantia conditionem, habet locum etiã in præiudicium vocatorũ.*
26 *Donationis reuerſio, quando non fit ratione pœnæ. ſed ſolùm ex defectu conditionis, vel modi, tunc non reſpicitur illa æquitas, quæ in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam conſideratur.*
27 *Implementi defectus, etiam in minimo conſideratur, & num.28.*
29 *Donatio, vt reſoluatur ſufficit modicus defectus.*

DECISIO CCIII.

DONAVERAT Dominus Claudius Montanus Hieronymo filio, plures, & diuerſos cenſus ſub certis pactis, & conditionibus, & inter cætera, quòd in totum, nec in partem vllo modo alienari poſſent, & caſu quo ad aliquem alienationis actum, vel qui naturam alienationis quoquo modo ſapere poſſet, dictus Donatarius deuenire tentanerit, aut præſumpſerit, Tunc, & eo caſu dominium dictorum Cenſuum donatorum ipſo iure, & ipſo facto, ad ipſum donantem reuertatur.

Sequuta ergo alienatione trium ex prędictis cenſibus, cæpit prætendere D. Claudius contractum donationis fuiſſe in totum reſolutum. Vnde propoſito per me dubio, reſponderunt Domini, eſſe
1 † locum pacto reuerſiuo, quòad omnia bona donata, ſiuè pacta in donatione appoſita importarent conditionem, ſiuè modum, vt ſunt *text. expreſſ. in l. 1. C. de donat. quæ ſub mod. l. fin. C. de reuoc. donat. Bald. conſ.250. ſub num.1. verſ. imò ſecundum. lib.3. Corn. conſ. 90. nu.5. & ſeq. lib.4. Aym. conſ.151. num.8. verſ. itaq. & conſ.659. ſub nu.1. Surd. conſ.369. num.25. prope fin. verſ. nec minùs*
2 *facit. cum ſeqq. lib.3.* vbi ait hoc procedere † etiamſi in minimo Donatarius deficiat. *Becc. conſ.58. num. 14. verſ. 3. cum ſeqq. lib: 1. Peregr. conſ.77. nu.9. & 14. lib.3.* vbi in ſpecie loquitur de prohibitione
3 alienandi, & probat dominium † ipſo iure reuerti in donantem. *Cyriac. controu.239. num. 2. & pluribus ſeqq. Theſaur. deciſ.270. num.21. in fin. & ſeq. Rot. deciſ.338. part.4. recent.* & fuit reſolutum in *Carpentoraten. Donationis 17. Maij 1617. coram*
4 *bon. mem. Buratto.* Præſertim † cum in donatione adſit clauſula. *Et non aliàs, aliter, &c.* quo caſu dominium reuertitur ipſo iure. *Surd. vbi ſupra. Rot. deciſ.612. par.3. recent.*

De alienationibus autem non videtur poſſe dubitari, cum primò appareat donatarium dediſſe in ſolutum Liuio Boſio, vnum ex dictis cenſibus ſcut. 300. in ſorte, pro parte pretij vnius prædij per ipſum
5 empti, quæ datio † in ſolutum dicitur vera alienatio etiam in pænalibus. *Iaſ. in l. Senatus*, quam repetit *in l. cætera, §. ſed ſi paruerit. num.10. in 7. & 8. not. de leg. 1. Alber. de ſtat. par. 2. q.2. col.1. verſ. ex prædictis. Tiraq. de retract. lignag. §.1. gloſ.14. ſub num. 3. verſ. vbi probatur. Gratian. diſcept. 321. num.8.*

Secundò retrouendidit cenſum ſcutorum mille Deputatis Fabricæ Cappuccinarum, receptis ſcutis ſeptingentis, & pro reſiduo, quod eſt ſcut. 300. recepit in ſolutum alium cenſum, ex qua receptione
6 arguitur in Hieronymo † actus merè voluntarius, cum ad illam cogi minimè poſſet, iuxta *trad. per Honded. conſ.61. num. 23. verſ. & non ſolum cenſeo lib.1.*

Tertiò alienauit alium cenſum ſcutorum 150. titulo puræ venditionis aliquibus de Romualdis, de quibus omnibus alienationibus conſtat ex publicis
7 Inſtrumentis, † quæ faciunt probationem probatam. *Dec. conſ.36. num.2. Ruin. conſ.128. num.1. lib.4.*
8 tùm etiam † ex ipſa confeſſione donatarij, qua nulla maior probatio. *l. eam. ſic C. de probat. cũ vulg.*

Nec obſtat, quod dictus cenſus ſcut. 1000. fuerit affrancatus per cenſuarios, & cum iſte caſus ſit exceptus in donatione, & de iure inſit, non poſſit conſiderari in donatario aliqua contrauentio; nam obiectum procederet, ſi verſaremur in affrancatione, &

redem-

Digitized by Google

redemptione neceſſaria, de qua intellexit donator,
nimirùm ſi in illa cõcurrerent ſolemnitates requiſi-
tæ à Bulla Pij Quinti, ſed in caſu noſtro apparet,
9 redemptiones fuiſſe merè voluntarias, † & penitùs
contra formam dictæ Bullæ, & eſſe omninò contra-
uentum voluntati donantis, per ea, quæ tradit *Gra-
tian diſcept.636. num.10. verſ. quod autem*, & fa-
cit declaratio *gloſ. in l. cum fidei. verbo. quod, verſ.
vel ibi ex perſona. & in l. quadam. verb. quoquo
modo, C. de fideicommiſſ. libert. ad text. in l. rogo.
verſ idem probandum.* quem ibidem repetit *Alber.
in verſ. ibi non voluntaria. C. eod.*

Nec facit, quod non conſtet de identitate cen-
ſus venditi ſcut. 150. cum in alienatione aſſeratur
cenſum fuiſſe venditum à Franciſco Sanctis aliàs
Proto. Cenſus verò in donatione expreſſus dicatur
impoſitus à Franciſco Bartolino; Quia reſponde-
tur, quod licèt Hieronymus in alienatione nomina-
uerit Franciſcum ſub diuerſo cognomine, tamen
concordatis omnibus alijs expreſſis, tàm in inſtru-
mento cenſus, quàm diſtractionis illius, identitas
patet ad oculum, cum in vtroquè exprimatur no-
men Franciſci debitoris, patris, & patriæ, nomen,
& cognomen fideiuſſoris obligati in ipſo cenſu, no-
men Notarij, qui de inſtrumento ſe rogauerat, ac
demùm quantitas cenſus: ex quibus omnibus in-
dubitantet identitas reſultat; cum tamen ad hunc
10 effectum † duæ tantùm demonſtrationes ſufficerẽt,
iuxtà *theoricam Bart. in l. demonſtratio falſa.
num.14. ff. de cond. & demonſtr. Farinacc. in frag-
ment. part. 2. verb. identitas. num.12. Rota recent.
par.2. deciſ.119. num.2.* Accedente præſertim, quòd
Hieronymus in hac, ſicut etiã in alijs alienationibus
expreſſit ſe donatarium patris, referendo ſe ad in-
ſtrumentum confirmationis illius donationis, quod
non feciſſet, ſi non ageretur de re donata.

Nequè eſt attendendum, quod ſaltim Hierony-
mus ex pecunijs redactis ex ipſis cenſibus aſſerue-
rit, & declarauerit emiſſe tot bona ſtabilia, illaquè
ſuppoſuiſſe, & ſubrogaſſe in locum pretij dictorum
11 cenſuum; Quia licèt vbi res † prohibetur alienari,
ex tacita legis diſpoſitione, poſſit permutari, ſeù
conuerti in aliam rem, iuxta doctrinam *Bart. in
l. Imperator, §. cum autem de leg. 3.* Attamen præ-
12 terquàm, quod id non permittitur, † niſi conuer-
ſio fiat in rem vtiliorem, & commodiorem, quod
non eſt in caſu noſtro; vlteriùs limitatur etiam præ-
13 dicta regula, vt nõ procedat, † quando adeſt expreſ-
ſa donantis prohibitio, ex *Peregr. de fideicommiſ.
art.40. num.33.* vel quando prohibitio alienationis
cadit ſub certa re, vt tradit idem *Peregr. vbi ſupra
num.34.* Quæ duæ qualitates omninò concurrunt
in caſu noſtro; Nam donator dedit certam legem
in caſu neceſſariæ affrancationis, ſeù redemptionis
dictorum cenſuum, iuxta quam deberet fieri rein-
ueſtimentum, ſcilicet primò in alijs cenſibus, ſe-
14 cundò in bonis ſtabilibus, † qui ordo non fuit ſerua-
tus, cum tamen omninò eſſet ſeruandus, per ea quę
in propoſito conſiderauit *Rim. conſ 301. num. 26.*
& eſt *reg. in l. cum pater, 79. §. à te peto. vbi gloſ.
verb. ordin. ff. de leg. 3. Peregr. conſ. 92. num. 199.*
15 *& ſeqq. lib. 2.* Hieronymus † enim tenebatur ad-
implere pacta ſpecificè, vt promiſit, non autem
alio modo. *Surd. conſ. 369. num. 3. ad fin. & ſeqq.
& ſub nu. 45. & ſeqq. Rota d. deciſ. 612. ſub. nu. 1.
& ſeqq. par. 3. recent.* & in quocunquè caſu affran-
16 cationis, † cum verba in donatione ſint diſtributinè
& vniuerſaliter concepta. *Bart. in l. hoc articulo,
num.7. verſ. quædam ſunt diſtributiuæ, ff. de hæ-
red. inſtit. Iaſ. in l. quodcunquè, num.2. ff. de verb.
oblig. Bart. conſ.57. num.3. lib. 1.* Atquè ideò ſe-
cuta neceſſaria affrancatione ad hoc, vt pecunię ſuã
17 identitatem, † ac hypothecam retinerent, nec ali-
quod ius ſuper illis à creditoribus donatarij acqui-
rerentur, debebant ſtatim illamet reinueſtiri. *Rota
deciſ. 42. num. 1. verſ. quod etiam part. 1. recent.
Gratian. d. diſcept.616. num.10. verſ. prædicta
18 vſquè ad finem.* Ex quibus † aſſerta ſubrogatio
facta ex interuallo fuit inutilis ad effectum dictæ
potioritatis. *arg. l. licèt, verſ. ſtatim. vbi Bellap. in
fin. & Sicard. num.7. verſ. prædicta. C. qui pot. in
pig. hab. Gratian. d. diſcept.616. nu.15.* vltra quod
nec dictum aſſertum reinueſtimentum eſt pro tota
ſumma alienata, vt latè deducitur in facto.

Nec refragatur, quod hodie ſaltem ſit locus pur-
gationi moræ, quia cum ex ſupradictis modus præ-
ſcriptus in donatione fuerit inobſeruatus, tã in alie-
19 nando, quàm in reinueſtiendo, † Domini cenſue-
runt non eſſe locum huiuſmodi purgationi. *Bald.
conſ.250. num. 2. lib.3. Corn. conſ.101. nu.2. pro-
pe fin. verſ. tamen his minimè refragantibus. cum
ſeqq. lib.1.* latè *Cyriac. d. controu. 239. à num. 15.
in fin. verſ. amplius ad num. 22. verſ. diſcedendo.*
20 Reſoluta † etiam donatione, ceſſat conſenſus do-
nantis, qui non poteſt ſuppleri, ex quo defectus mo-
ræ remanet impurgabilis, etiam de Iure Canonico,
iuxta *deciſ. Put.66. lib.3. Gregor. deciſ. 559. nu.6.
vbi Addent. num. 10. verſ. limitatur tertiò. Rota
deciſ. 869. in fin. part. 4. diuerſ. & in impreſſ. per
Pacif. deciſ.282. num.10. & 11.*

Minùs releuat, quod donatio fuerit facta Hiero-
nymo, eiuſquè filijs, & deſcendentibus maſculis, &
21 ideò † tot intelligãtur factæ donationes, quot per-
ſonæ, & gradus, itaut filij habeant independenter à
patre, vt poſt alios *Gratian. diſcept.332. num.5. &
22 751. num. 23.* ideoquè factum Hieronymi † illis
præiudicare minimè potuerit. *Rota deciſ.683. nu.9.
part. 1. diuerſ. & deciſ.494. num. 1. par. 2. recent.*

Reſpondetur enim nos verſari in donatione fa-
23 cta ſub conditione reuerſionis ad donantem † in
caſu alienationis, cum clauſula: *& non aliàs, aliter,
nec alio modo,* quæ conditionem inducit. *Oſaſc. de-
ciſ.165. num.3. Verall. deciſ.82. num.3. par.3. Se-
raphin. deciſ. 838. num. 3. & ſeqq. Rot. in recent.
deciſ.286. num. 2. part. 2.* ex qua forma donationis
24 nullus † ſucceſſiuè vocatus poteſt prætendere Ius
ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione reſolutiua.
*ad text. in l. de rebus eorũ & l. ſi aut. m. cum ibi not.
per Bald. & Iac. de ſancto Georg. ff. de pact. ex
quibus Peregr. conſ. 77. num. 8. lib. 3.* vbi etiam
num.14. verſ. ſed tamen, & in terminis fuit reſolu-
tum in *Carpentoraten. Donationis, 17. May 1617.
coram bon. mem. Buratto.* Et quod quando reuer-
ſio in caſu contrauentionis ſtipulata eſt per verba
25 conditionem ſignificantia, operentur † reuerſionẽ
etiam in præiudicium ſequentium. *Surd. deciſ.101.
num.7. Peregr. d. conſ. 77. num. 19. lib. 3. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 582. num.21.* Nec applicantur,
quod

quod in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam ſo-
26 let inſpici æquitas quædam naturalis, † quæ reſolu-
tio iſtius donationis nõ fit ratione pœnæ, ſed ſolùm
ex defectu conditionis, & modi. *Theſaur. dec. 270.
num. 25.* vel ex eo, quod fuit delata cum iſto onere.
Rota deciſ. 22. num. 3. par. 1. diuerſ.

Quibus ita firmatis, Domini dixerunt intrare
pactum reuerſiuum non ſolùm, quòad bona aliena-
ta, ſed quòad omnia bona donata, cum donans vo-
luerit dominium cenſuum donatorum ad ſe reuerti,
non ſolùm in caſu veræ, & conſumatæ alienationis,
27 † ſed ſi ſuper aliqua parte fuerit attentata aliena-
tio. *Cuman. conſ. 41. nu. 4. ſuper 3. quæſit. verſ. hoc
tamen non obſtan. Dec. conſ. 667. num. 6. Bero. conſ.
122. in princip. iuncto num. 5. & ſeqq. lib. 1. Corn.
conſ. 90 num. 5. lib. 4. Surd. conſ. 369. nu. 36. lib. 3.*
28 vbi conſiderat ad hoc, defectum implementi † etiam
in minimo. *Peregr. d. conſ. 77. num. 7. & 14. lib. 3.*
loquens in ſpecie de inobſeruantia prohibitionis
alienandi appoſitæ, in donatione habente plures cõ-
ditiones. *Cyriac. controu. 239. nu. 26. in fin. verſ.*
29 *& nihilominùs cum ſeqq.* vbi dicit ſufficere † modi-
cum defectum ad reſoluendam donationem. *Bellon.
Iun. conſ. 17. num. 20. verſ. tamen quando, Capu-
taq. deciſ 313. num. 2. part. 2. Magon. deciſ. Flor.
19. num. 9. in fin. verſ. niſi dictum. Theſaur. Iun.
quæſt. forenſ. 50. num. 4. lib. 3. Rota d. deciſ. 612.
ſub num. 2. par. 3. recent* & fuit reſolutum in *Ceſe-
naten. Bonorum 6. Aprilis 1590. coram bonæ me-
moriæ Plato.*

Et ita fuit concluſum parte veraquè informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Terrarum.

Die Lunæ 9. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Immiſſio vigore Saluiani interdicti, quando de-
negari non poſſit. Tranſactio quid operetur,
Aſſignatio, quando non dicatur legitimè
facta.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio denegari non poteſt, quando omnia ex-
trema in Saluiano interdicto ſunt iuſtificata.*
2 *Extremum primum in Saluiano eſt creditum
cum hypotheca.*
3 *Extremum primum in Saluiano probatur per in-
ſtrumentum.*
4 *Extremum ſecundum in Saluiano probatur per
ſuſtentationem litis.*
5 *Tranſactio non ſolum extinguit litem taliter,
quod non dicatur ampliùs habere ſtatum.*
6 *Sed etiam adimit iuriſdictionem à Iudice.*
7 *Cenſus, quando dicantur potius ſimulati, quam
veri.*
8 *Aſſignatio non dicitur legitimè facta, quando non
interuenit ille, de cuius intereſſe agebatur.*
9 *Rectoris negligentia, nec Eccleſia, nec ſucceſſori
in beneficio poteſt præiudicare.*
10 *Circuitus ſunt euitandi.*
11 *Rector beneficij non poteſt reconueniri ſuper re,
quæ antea fecit, vti perſona priuata, & nomine
proprio, ſi poſtea agat, vti Rector, & ex neceſſita-
te officij Rectoris.*

DECISIO CCIV.

FRANCISCVS Morellus in ſuo, cum quo de-
ceſſit teſtamento mandauit conſtrui Cappellã
& pro ea expendi ſcuta 100. pro dote verò voluit
aſſignari ſcuta 400. erogan. in emptionem Cenſus,
vel bonorum ſtabilium. Poſt d. Franciſci mortem
Petrus Antonius Morellus eiuſdem teſtatoris fra-
ter mediante concordia inita cum hærede Franciſci
teſtatoris ſuſcepit in ſe onus conſtruendi, & dotan-
di d. Cappellam, cui obligationi pro maiori caute-
la vti principalis, & inſolidũ acceſſit Carolus Mo-
rellus alter frater, qui prædicta omnia adimplere
promiſit ſub obligatione omnium ſuorum bonorũ.

Cumq. hodie D. Angelus Lucianus modernus
Rector d. Cappellæ prætenderet Cappellam non
fuiſſe dotatam. nec in illius conſtructione fuiſſe im-
penſa ſcuta 100. iuxta diſpoſitionem teſtatoris, egit
iudicio Saluiani pro adimplemento contra Panta-
leonem de Pantaleonibus poſſeſſorem bonorum
Caroli, qui ad prædicta ſe obligauerat. Vndè pro-
poſito à me dubio, an ei eſſet dãda Immiſſio, DD.
affirmatiuè reſponderunt. Quia cum pro parte ip-
1 ſius † omnia extrema in Saluiano requiſita iuſtifi-
centur, illa ei denegari non poteſt, *Rolan. à Valle
conſ. 114. num. 13. lib. 1. Rot. deciſ. 25. num. 4. poſt
Statil. de Salu. Greg. XV. dec. 491. n. 6. Seraphin. de-
ciſ. 685. num. 1.*
2 De credito enim cum † hypotheca ad fauorem
Cappellæ, quod eſt primum extremum requiſitum
in Saluiano conſtat ex Inſtrumẽto dato in Summa-
rio D. Luciani num. 3. in quo legitur d. Carolum
promiſiſſe fideiuſſorio nomine, mediante obligatio-
ne omnium ſuorum bonorum, dotare d. Cappellã,
3 quod quidem † Inſtrumentum probat primum ex-
tremum, *Rot. deciſ. 13. num. 1. poſt Statil. de ſalu.
& deciſ. 34. num. 6. & deciſ. 55. num. 6. poſt Cinc.
de Cenſ.*

Quod Carolus de tempore d. obligationis poſſi-
deret bona controuerſa, & quod hæc eadem bona
nunc poſſideantur à Pantaleone iuſtificatur ex al-
tero Inſtrumento, in quo Carolus bona prædicta
aſſignauit Pantaleono, vt in Summ. num 7. iuncta
4 etiam † ſubſtentatione litis, quæ omnia plenè pro-
bant ſecundum extremum, *Rot. deciſ. 19. num. 2.
deciſ. 20. nu. 2. & deciſ. 202. n. 1. poſt Statil. de Salu.*

Nec obſtant exceptiones pro parte Pantaleonis
allegatæ & primò non releuat defectus iuriſdictio-
nis ex eo deductus, quod D Lucianus fuerit admiſ-
ſus ad cauſam verten. inter Carolum, & Pantaleo-
nem in ſtatu, & terminis, in quibus reperiebatur,
quę quidem cauſa fuerat antea terminata per trãſa-
ctionem initam inter eoſdem Carolum, & Panta-
leonem, & propterea idem Lucianus non poſſit
nunc audiri in Rota ſine noua Commiſſione, cum
5 tranſactio nõ † ſolum extinguat litem taliter, quod
non dicatur habere ampliùs ſtatum, *Mobed. deciſ. 3.
de tranſact. Rota coram Greg. XV. deciſ. 354. nu. 7.*
6 *ad med.* ſed etiam adimat † Iuriſdictionem à Iudi-
ce, *Bald. in rubr. de tranſact. num. 7. in decret.
Rota apud Thom. de Thom. deciſ. 5. incip. nã tranſa-
ctio,*

Digitized by Google

ctio. Etenim obiectum viſum fuit ceſſare ex facto, quia tranſactio non habuit effectum, ex quo cauſa fuit poſtea proſequuta in Rota, vt patet ex deciſione emanata de anno 1628. 18. Iunij coram Eminentiſſimo Cardinali Virili.

Minùs obſtat, quod Creditum cum hypotheca fuerit extinctũ per dotationẽ factã à Morellis præuia conſignatione Cenſuum, & bonorum ſtabilium, vt ex Inſtrumento, quod datur in Summario Pantaleonis num. 2. Præmiſſo enim quod de exiſtentia dd. Cenſuum non conſtat cũ in Inſtrumento aſſignationis non enuncietur, de quo tempore fuerint im-
7 poſiti, & à quo Notario fuerint rogati, & ſic † potius ſimulati, quàm veri præſumuntur. Placuit DD. reſponſio data per Informantes pro D. Luciano ſcilicet d. aſſignationem non fuiſſe legitimè factam
8 † cum in ea non interuenerit perſona legitima, ſcilicèt Epiſcopus, vel Rector Cappellæ, de cuius intereſſe agebatur, ſed illam fuiſſe factam fratribus, in quorum Eccleſia fuit fundatum Altare, & ſic illa non poteſt ſuffragari, *Bart. in l. Theopompus, nu. 4. ff. de dot. praleg. & in l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. obligat. & conſ. 154. num. 8. lib. 1.*

Nec releuat, quod Rectores anteceſſores nunquàm d. aſſignationem impugnauerint, quia eorum
9 negligentia † nec Eccleſiæ, nec Succeſſori in beneficio potuit præiudicare, *cap. Epiſcopi, & ibi DD. de reb. Eccl. non alien. cap. 2. de precar. Abb. in cap. accepimus num. 5. de ætat. & qualit.*

Deniquè non obſtat, quod idem Lucianus poſſideat prædium ei venditum à Carolo, quod quidem cum eſſet prius hypothecatum ad fauorem Pantaleonis, poſſit nunc in Iudicio reconuentionis ab eo
10 vendicari, & propterea, † vt circuitus euitetur, veniat ei deneganda Immiſſio, fuit enim reſponſum, quod cum ipſe non habuerit prædium in hanc cauſam, ſed nomine proprio vti perſona priuata, & antequam eſſet Rector Cappellæ, non poteſt hodie in
11 hoc Iudicio Saluiani reconueniri, † dum non agit nomine proprio, ſed tanquam Rector Cappellæ, & ex neceſſitate officij Rectoris, *Butr. in cap. cum olim num. 7. de teſt. Soc. in cap. ex literis, num. 27. verſ. & prædicta procedunt. de mut. petit.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Lunæ 9. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Ordinarius licèt habeat intentionem fundatam ſuper iure conferendi beneficia exiſtentia intra fines ſuæ Diocæſis, tamen quando d. iuri dicatur derogatum. Et aliqua circa enunciatiuas, & ſcripturas.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio perſonalis non extenditur ad realem.*
2 *Genus quamlibet ſpeciem ſub ſe contentam, amplectitur.*
3 *Expreſſum eodem modo dicitur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum.*
4 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ, quando probent.*
5 *Beneficia præſumuntur dotata de bonis proprijs eiuſdem Eccleſiæ.*
6 *Datum, cenſetur ab eo, qui tenebatur dare.*
7 *Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui iam fundauit intentionem ſuam.*
8 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ aptæ ſunt ad probandam famam, & ex fama dominium.*
9 *Enunciatiuæ, quando ſunt contrariæ, ad inuicem ſe eliduntur, & obſcurantur.*
10 *Fama vna deſtruit aliam.*
11 *Scripturæ, quando ſunt diuerſæ fidem ad inuicem ſibi derogant.*
Et hoc procedit, ſiue ab vno, ſiue à pluribus producantur, num. 11
12 *Scripturæ plures, quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuiquè ſtatur in ſuis terminis.*
13 *Conſtitutiones poſteriores derogant prioribus.*
14 *Obſeruantia, quando in aliquo caſu allegatur, in illo ſpecialiter eſt probanda.*

DECISIO CCV.

DOMINI iam reſoluta ſub die 2. Iunij 1631.* & 26. Nouembris 1632.* confirmarunt ex eiſdem rationibus, & fundamentis, reſpectiuè ad vtramquè partem, exemptionis ſcilicet, & dotationis, de beneficijs, & bonis ad Collegiatam ſpectantibus. Quibus non obſtant, quæ hodiè in contrarium fuerunt replicata.

Non enim releuant, quæ ad limitandam ampliſſimam exemptionem tàm reſpectu perſonarum, quàm bonorum, officiorum, & beneficiorum ponderata fuerunt. Quia cùm ſint eadem deducta in anteriori diſputatione, ex reſponſionibus deciſionum fuit illis ſatisfactum. Nec vim facit, quòd in vtriuſquè literis tam Clemẽtis VII quàm Sixti V. non fuerit facta mentio de Cameraria, ſed de Ca-
1 merario ſtaut de perſonali † exemptione, ſcilicet Camerarij non ſit facienda extenſio ad realem, nẽpè Camerariam, *cap. per exemptionem, § verum, de priuil. in 6. vbi Gemin. & Franc. Rota deciſ. 156. num. 6. par. 1. recent.* Quia exceptio benè procederet, niſi aliundè Cameraria probaretur exempta, ſed in ampliſſima exemptione legitur comprahenſa, ergo facillimè euitatur obiectum. Nam & Clemens, & Sixtus exemerunt Monaſterium, Eccleſiam, Dignitates, Officia, Canonicales portiones, ac beneficia, perſonas, & loca ab omni iuriſdictione, dominio, & ſuperioritate, omninò, totaliter, & perpetuo, vt in ſecunda deciſione cauſæ, verſ. *Quia verba ampliſſima,* fuit ponderatum. Vnde ſiuè Cameraria ſit dignitas, ſiuè beneficium, ſiuè officium, rurſus ſiuè beneficium collatiuum, & perpetuum, ſiuè manuale, ſemper in verbis legitur comprahẽſa
2 Cameraria. Quia † genus, quamlibet ſpeciem ſub ſe contentam amplectitur, & eodem modo dicitur
3 expreſſum id quod verbis † generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum, *Bart. in l. in principio, ff. de vulgar. Ripa poſt Iaſ. ibidem num. 49. 67. & 75.* latiſſimè *Menoch. conſ.*

conſ. 287. *num.* 7. *& ſeqq.* declarans, & compro-
bans hanc concluſionem.

Similiter neque obſtant, quæ de nouo adducun-
tur ad reprobandam ſecundam partem deciſionis
ex eo, quòd Cameraria fuerit dotata de bonis ad
Ordinarium, non autem ad Collegiatam ſpectanti-
bus. Et probari dicebatur, quia Eccleſiæ de Ma-
gallon, & Borata ſuberant Epiſcopo, prout enun-
tiãtur in literis Eugenij III. ſub data mẽſis Auguſti
1147. Adriani IV. mẽſe Iunlij 1158. Alexandri III.
4 menſe Februarij 1171. quæ enuntiatiuæ † antiquiſ-
ſimæ ſolent probare, quando ſunt Ipſius Papæ per
verba, *duximus exprimenda vocabulis*, vt *in Theſ-
ina Iuriſdictionis*, & alijs in ſecunda deciſione al-
legatis pro Collegiata, ad probandum ſimile domi-
nium Collegiatæ.

Quia deciſio ſecunda fundat ſe principaliter in
diſpoſitione iuris, quòd in Collegiatis beneficia
5 † præſumuntur dotata de bonis proprijs eiuſdem
Eccleſiæ, *Abb. in cap. cùm Eccleſia Vulterana*,
num. 8. *de elect. Put. deciſ.* 314. *num.* 3. *lib.* 2. *in
nou. Caputaq. deciſ.* 226. *part.* 2. *Selua de benefic.
quæſt.* 22. *num.* 13. *part.* 2. Et eò magis, cùm aga-
tur de erectione officij, aut beneficij pro veſtiario
Canonicorum, pro quorum indigentijs Collegiata,
non autem Eccleſia Cathedralis tenetur prouidere,
6 & tunc datum † cenſeatur ab eo, qui tenebatur da-
re, *Alciat de præſum. reg.* 1. *præſum.* 50. *num.* 1.
Surd. de alim. tit. 6. *quæſt. vlt. num.* 11. Si igitur
prætendatur dotatio de bonis, non pertinentibus
ad Collegiatam, huiuſmodi probatio debet eſſe ple-
7 na, † & concludens contra eum, qui iam fundauit
intentionem ſuam, *Aegid. deciſ.* 563. *Rot. deciſ.* 628.
num. 3. *par.* 1. *diuerſ. Seraph. deciſ.* 332. *num.* 2.
Gayl. lib. 2. *obſeru.* 13. *num.* 5. Sed talis non affer-
tur, quia Bullæ Eugenij, Adriani, & Alexandri non
ſunt productæ, & adhuc ſi productæ eſſent, non re-
leuarent, ex quo pro Collegiata dantur indulta
eiuſdem Alexandri de eodem anno 1171. menſis
Aprilis, & 1179. eiuſdem menſis, in quibus con-
trarium enunciatur, nempè Eccleſias de Magallon,
& de Borata eſſe de dominio Collegiatæ. Vndè
8 quàmuis † antiquiſſimæ aptæ ſint ad probandam
famam, & ex fama dominium, *Caſſad. deciſ.* 2. *nu.* 2.
de probat. & deciſ. 432. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* at-
9 tamen quando ſunt contrariæ, † ad inuicem elidun-
10 tur, & obſcurãtur, itaut † vna fama deſtruat aliam,
Bart. in l. is poteſt, num. 23. *ff. de acquir. hæred.
Dec. in cap.* 1. *num.* 2. *de appell. Rota deciſ.* 160.
num. 12. *part.* 1. *recent.* Et quando ſcripturæ ſunt
11 diuerſæ, † fidem eodem modo ſibi ad inuicem de-
rogant, *l. ſcriptura, C. de fid. inſtrum. Alex. conſ.* 70.
num. 5. *lib.* 1. *Bero. conſ.* 1. *num.* 36. *vol.* 2. *Surd.
conſ.* 141. *num.* 4. *lib.* 1. idem affirmans ſiuè ab vno,
ſiuè à pluribus producantur.

Et nihilominus, quia indulta Alexãdri, producta
per Collegiatam, ſunt compatibilia cùm Bullis Eu-
12 genij, Adriani, & eiuſdẽ Alexandri, † adhuc cuique
ſtatur in ſuis terminis, & pro maiori probatione
Collegiatæ deſeruire poſſunt, *Salic. in d. l. ſcriptu-
ra, num.* 4. *C. de fide inſtrum. Surd. d. conſ.* 141.
num. 5. Et alijs omiſſis, compatibilitas ſatis col-
ligitur ex eo, quòd Eccleſia Cæſarauguſtana potuit
recipi ſub protectione B. Petri, cum vniuerſis ſuis,
& Eccleſiarum ſuæ Diœceſis bonis, & tamen ex
alia ſubſequenti exemptione ſuſcipi etiam potuit
Collegiata B. Mariæ del Pilar, cum omnibus ſuis
bonis ſub protectione B. Petri. Et prout indulta
Alexandri III. tamquàm poſteriora datæ, tàm eiuſ-
dem anni 1171. quàm ex alio de anno 1179. hanc
13 de iure † recipiunt interpretationem, vt prioribus
derogatum fuerit, *l. vnus, §. pactus nè peteret, ff.
de pact. l. pacta nouiſſima, C. eod. tit. de pact. l. cùm
plures, §. locator horrei, ff. locati, Surd. conſ.* 145.
num. 24. *vol.* 1.

Demùm non obſtat obſeruãtia ex collationibus,
quæ dantur in Summarijs Pauli. Quia deciſio ſe-
cunda remouet obiectum, diſtinguendo, quòd aut
agitur de collationibus alinrum beneficiorum, &
obſeruantia ſuffragari non poteſt, quia debet pro-
14 bari in ſpecie de Cameraria, † non autem de alijs in
genere, *Surd. conſ.* 354. *num.* 26. cum alijs, in eadem
deciſione allegatis. Aut reſpiciunt eamdem Ca-
merariam, & ex illis duæ ſunt remotiſſimæ, & non
effectuatæ, altera verò non ſufficit, & vlteriùs fuit
ſublata per exemptionem Sixti V. Quæ propterea
deſeruire non poteſt ad comprobandã dotationem
factam ab Ipſo Archiepiſcopo, quàmuis non euene-
rit caſus nouæ collationis poſt conceſſam exem-
ptionem, ex quo ante illam ius Ordinarij proba-
tum non erat. Et ita, &c.

* Prima eſt deciſio 43. ſupra in hac eadem parte.
* Secunda eſt deciſio 157. pariter ſupra.

R. P. D. MERLINO.

Bononieñ Succeſſionis.

Die Veneris 13. *Maii* 1633.

ARGVMENTVM.

Limitatio poſita in fine Statut. Bononieñ lib. 4. de ſucceſs. ab inteſt. aſcend. & coll. ad quid ſit referenda declaratur, & plura circa hanc materiam adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Fratres, & ſorores vocantur æqualiter, cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum.*
2 *Monterent. Interpratatio ad Statut. Bononieñ lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. in verb. exceptis, vti contraria regulis iuris, & multùm iniqua, & ineptis reſpuitur.*
3 *Clauſula in fine poſita refertur ad omnia, & ſingula antecedentia.*
4 *Relatio debet fieri ad omnia, quando aliqua clauſula eſt poſita in fine diſpoſitionis, etiam, quod ſint diuerſa capitula, & præſertim, quando militat eadem ratio. num.* 5.
6 *Frater vtrinque coniunctus participat, de vtraque coniunctione, & num.* 7.
8 *Diſpoſitum in ſimplici habet etiam locum in mixto, data maioritate, vel identitate rationis.*
9 *In Statuto, mixtum continetur in diſpoſitione de ſimplici, dum mens ſtatuentium, & ratio adaptatur. num.* 13.
10 *Qualitas adiecta, & mixta tollit ius, & vim ſimplicis,*

plicis; niſi ſit incompatibilis, & contraria ipſi ſimplici.

11 *Vinculum paternum circa ſucceſſionem non contradicit vinculo materno, ſed potentius, & efficacius illud reddit.*

12 *Mixtum aſſumit, quod vtilius ſibi, & fauorabilius eſt in altero ex ſimplicibus.*

14 *Funiculus duplex arctius ligat, & magis debet operari.*

15 *Soror coniuncta ex vno latere, quod ſit melioris conditionis, quàm vtrinquè coniuncta, tollerari non poteſt, & irrationabile eſt. nu. 23. & n. 27.*

16 *Statuta debent reduci ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt iniquitatem non contineant.*

17 *Dictionis, vel, proprium eſt ampliare orationem.*

18 *Statutum, quando dubium eſt, tunc pro illius interpretatione recurrendum eſt ad ius commune.*

19 *Sorores æqualiter ſuccedunt cum fratribus, in hæreditate fratrum defunctorum.*

20 *Soror vterina habetur quaſi pro extranea.*

21 *Soror vtrinquè coniuncta eſt de agnatione, & quamdiù ipſa viuit dicitur paternam agnationem retinere.*

22 *Statutum excluſiuum fœminarum totum eſt poſitum in motiuo conſeruandæ agnationis.*

24 *Differentia inter maſculos, & fœminas circa ſucceſſionem, eſt de iure communi ſublata.*

25 *Statutum excluſiuum fœminarum anxiè ſolum inſiſtit in conſeruatione familiæ, maſculorum reſpectu bonorum paternorum.*

26 *Caſtren. in auth. itaquè. C. comm. de legat. & alij declarantur.*

28 *Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. &c. qualiter intelligatur.*

29 *Statutum non debet eſſe mancum.*

30 *Alex. opinio in conſ. 144. nu. 12. lib. 6. vti captioſa exploditur.*

31 *Superfluum, quando aliquid non dicatur.*

32 *Renunciatio, quid ſufficit, vt contineat.*

33 *Renunciationes ſunt ſtrictiſſimè interpratandæ.*

34 *Renunciatur facilius ſpei futuræ, quã iuri quæſito.*

35 *Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum.*

DECISIO CCVI.

NON ambigebatur, quin attento iure communi D. Blanca admittenda eſſet ad quintã partem hæreditatis Georgij fratris defuncti ab inteſtato reſpectu bonorum Pellegrinæ matris, iuxta diſpoſitionem *auth. defuncto. verſ. ſed ſi rum partibus, C. ad Senat. Conſ. Tertullian.* vbi fratres, &
1 ſorores † vocantur æqualiter cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum: Sed difficultatem faceſſere videbatur *Statutum Bononiæ lib. 4. tit. de ſucceſſion. ab inteſt. aſcendent. & collateral. in §. dicti verò.* Vbi circa ſucceſſionem tranſuerſalium ab inteſtato decedentium ſic ſancitum eſt. *Dicti verò fratres mares ex vtroquè parente, vel ex patre tantùm coniuncti, filijq. maſculi eorum, ſeù alter ex eis præferantur ſororibus defunctæ perſonæ etiam vtrinquè coniuncti, eorumq. liberis etiam maſculis, ac filiabus fratrum maſculorum, & earum liberis, etiam maſculis, & etiam fratribus, & ſororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis etiam maſculis, Exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt ſupra à matre, vel coniuncta perſona, per matrem dd. ſororum, vel vterinorum, in quibus talibus ius commune ſeruetur &c.* Et Monterentius Gloſſator ibi, in verb. *Exceptis*, interpratatus eſt exceptionem illam non eſſe referendam ad principalem diſpoſitionem, & ad regulam generalem poſitam, quod à fratribus excludantur ſorores, ſed referendam eſſe ad ampliationem immediatè poſitam circa vterinos; itaut ſit ſenſus Statuti ſorores vterinas æqualiter admitti, cum fratribus ad ſucceſſionem alterius fratris in bonis maternis, non autem ſororem vtrinquè coniunctam, qualis eſt D. Balnca.

2 Verùm hanc interpratationem Gloſſatoris, † vti contrariam regulis Iuris, & multùm iniquam, & ineptam reſpuit Rota ſub die 10. Ianuarij præteriti corám me,* & hodie per omnes DD. diligenter examinato dicto Statuto, ne dum in hac cauſa, ſed & in alia Bononieñ Dotis coram R. P. D. meo Dunozet, Iterùm Rota reſpuit d. interpratationẽ Monterentij, & cenſuit D. Blancam admittendã eſſe, & ſtandum in deciſis. Agitur enim de ſuccedendo fratri in bonis maternis, & ſic exceptio illa Statuti intrat, itaut ſeruanda ſit diſpoſitio Iuris cõmunis, quàmuis D. Blanca non ſit vterina tantùm, ſed vtrinquè coniuncta, & regula eſt, quod clauſula
3 † in fine Statuti poſita referri debet ad omnia, ſingula ſingulis referendo, *gloſ. fin. in l. negocium, C. de negoc. geſt. & in l. fin. in verb. Vniuerſitatis, C. de fideicom. Dec. conſ. 186. num. 4. & conſ. 384. nu. 6. verſ. illud verò grauamen, Rimin. Iun. conſ. 31. num. 99. Surd. conſ. 379. num. 1.* vbi quod rela-
4 tio † debet fieri ad omnia, etiam quando ſunt plura capitula inter ſe diſtincta, & *conſ. 565. num. 17. & ſeqq.* qui loquitur ſuper Statuto Bononiæ; Vnde limitatio Statuti non eſt reſtringenda ad ſolas ſorores vterinas, immediatè ante limitationẽ poſitas, ſed eſt referen. ad omnes ſorores, de quibus in principali diſpoſitione fit mentio præſertim, cùm eadẽ
5 militet ratio, † immò maior in vtrinquè coniunctis, quam militet in ſororibus vterinis dumtaxat, quo caſu relatio fit ad omnia antecedentia, *l. fin. ff. de reb. dub. l. ſi tibi purè. ff. de leg. 1. Crauett. conſ. 149. num. 8. & conſ. 155. num. 10. Menoch. conſ. 334. num. 17. Rim. iun. conſ. 567. num. 66. & in alia deciſione latius fuit firmatum.*

Præterea D. Blanca verè dici poteſt, & debet ſoror vterina Georgij, cum ambo ex D. Pellegrinæ vtero nati ſint, nequè hanc vterinitatis qualitatem diceñ eſt fuiſſe ſublatam, vel diminutam, eò, quod agnoſcant in communem patrem D. Vlixem, hinc enim fit, quod ſint vtrinquè coniuncti, non autem quod alterum vinculum ſcilicet maternum fuerit
6 diſſolutum, vel debilitatum, & qui † vtrinquè coniunctus eſt participat de vtraquè coniunctione, &
7 ſic vterinus æquè dicendus † eſt, ac cõſanguineus, vt benè per *Caſtrenſ. in auth. itaque. nu. 2. in fin. C. commun. de ſucceſſ.* & data maioritate, vel iden-
8 titate rationis, quod eſt † diſpoſitum in ſimplici locum etiam habet in mixto, *Alex. in l. ſi extraneus, in fin. ff. de cond. ob cauſ. Bolognett. in l. 2. nu. 55. & ſeqq. & num. 72. & ibidem Alciat. nu. 10. Galliaul. num. 20. ff. de verb. ſignif. Sapia in repet. l. ſi*

Digitized by Google

mancipiati. nu.69. C.de collat. Surd.conſ.33. n.29.
& conſ.315. num.58. & fuit dictum in Romana
domus, ſeu retractus 26. Februarij 1590. coram
Penia, & in rec. deciſ.385 num.4. par.2. & in ter-
minis huius Statuti Bonon. quod mixtũ continea-
9 tur in diſpoſitione de † ſimplici, dum mens ſtatuẽ-
tium, & ratio veriſimilis adaptari poteſt dixit *Alex.*
conſ.144. num.9. lib.6. & conſ.141. num.13. lib.7.
Rota Bonon. deciſ. 99. num. 13. & 18. Nec quali-
10 tas adiecta, & mixta tollit ius, † & vim ſimplicis,
niſi ſit incompatibilis, & cõtraria ipſi ſimplici, ita-
ut illam omninò deſtruat, & elidat, *l.1. §. interdi-*
ctorum, ff. de interd. l. in tribus. ff. de iudic. l. Titia
Textores, §.1. ff. de leg. 1. & dictos textus ponde-
rando appoſitè docet *Bolognett. in d.l.2. num.46.*
& 54. & 65. Alciat. ſub num.23. ff. de verb. oblig.
11 quod non contingit in caſu præſenti, in † quo vin-
culum paternum, non contradicit vinculo mater-
no, nec illud eneruat, ſed potentius, & efficacius
reddit, ſuntq. duo ſimplicia potiùs ſimul iuncta
non repugnantia, quàm nouam ſpeciem mixti ſim-
plicium deſtructiuam conſtituentia, iuxta tradita
per *Bolognet. d.l.2. nu.51. & 55. ff. de verb. oblig.*
Et quatenùs noua ſpecies mixti diceretur, attamen
12 huiuſmodi mixtum † aſſumit, quod vtilius ſibi, &
fauorabilius eſt in altero ex ſimplicibus, vt inquit
Anchar. conſ.70. num.1. verſ. pro cuius euidentia,
Tiraquell. de retract. lignag. §.30. gloſ. 1. nu.30.
Barboſ. in l. quia tale. 14. num. 50. ff. ſolut. matr.
Modern. Mantuan. controu. forenſ. cap.4. nu.62.
13 dumq. æquitas, aut mens † ſtatuentium ſuggerit,
continetur ſub diſpoſitione de ſimplici, vt benè per
Angel. conſ.257. num. 1. Alciat. in d.l.2. num.34.
& 35. ff. de verb. oblig. vnde, ſi informantes pro
D.Co. Alexandro admittunt in bonis maternis ſta-
tutũ deferre ſucceſſionem æqualiter ſororibus vte-
rinis ſimpliciter, ergo debent etiam idem admitte-
re in ſororibus vtrinquè coniunctis, quæ vtrinquè
coniunctio eſt quoddam mixtum, ex iiſdem paren-
tibus compoſitum.

Identitas autem, imò maioritas rationis in hoc
caſu patens eſt, quia ſi ſoror vterina tantùm, & ſic
per vnum vinculum coniuncta Georgio, idem ſuc-
ceſſiſſet cum fratribus, multo magis ſuccedere de-
bet Blanca, quæ, & vterina eſt, & conſanguinea,
14 & † duplex funiculus arctius ligat, & magis debet
operari, *cap.1. de tregua, & pace, l. ſi non lex, ff. de*
hæred. inſtit. l. penult. §. ſi verò, C. de adopt. auth.
itaquè. C. commun. de ſucceſſ. §. affinitatis inſtit.
de nupt. nec tolerari poſſet illud iniquum, quod cõ-
15 iuncta † ex latere materno tantùm, melioris eſſet
conditionis, & ſic ſucceſſura, quam quæ coniuncta
16 eſt ex latere materno, & paterno; Statuta † autem
reduci debent ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt ini-
quitatem non contineant.

In qua ſententia eò libentiùs permanſerũt DD.
perpenſis, & ſtructura verborum, in alia deciſione
examinata, & epitome, ſeù ſummario, quod eidem
Statuto præpoſitum fuit, vbi illa limitatio, *exceptis*,
non continuatiuè cum immediata ampliatione cõ-
nectitur, ſed ſeparatim per modum nouæ orationis
poſita eſt, vt ſic indicaretur, quod per illam limi-
tabatur principalis diſpoſitio, & regula Statuti,
non autem immediata ampliatio.

Et põderatis etiam poſtremis verbis Statuti, ibi,
A matre, vel coniuncti a perſona per matrem dd. ſo-
rorum, vel vterinarum. Ex quibus infertur, quod
ſi hæc limitatio Statuti ſolum reſpiceret fauorem
ſororum vterinarum, ſat fuiſſet dicere, *vterinarũ,*
at dum dixit, *Dictarum ſororum, vel vterinarum,*
benè aſſequimur Statutum intellexiſſe, & de ſoro-
ribus vtrinquè coniunctis, & de vterinis tantùm,
17 attenta præſertim dictione † illa, *vel*, cuius propriũ
eſt ampliare orationem, *Crauett. conſ.326. num.2.*
Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.21. num.2.
& in recent. deciſ.69. num.5. par.1.
18 Et quatenùs Statutum eſſet † dubium, pro illius
interpætatione recurrendum eſt ad ius commune,
19 quo inſpecto D. Blanca æquè ſuccedit Georgio, † vt
alij fratres, quod eò magis dicendum eſt, quia Sta-
tutum in hoc caſu mandat ſeruari ius commune, ita
Bolognin. conſ.69. num.18. Maluaſ. conſ.51. nu.3.
verſ. ſed etiam, Laderch. conſ.54. nu.7. verſ. quar-
tus eſt caſus, Rota in Bonon. ſucceſſionis 19. No-
uembris 1627. coram R.P.D. meo Durano.

Non obſtat diuerſitas illa rationis inter ſorores
vterinas tantùm, & vtrinquè coniunctas conſide-
20 rata pro D.Co. Alexandro, quod ſcilicet † vterina
habeatur quaſi pro extranea, *Bald. conſ. 30. nu.4.*
lib.1. Soccin. ſen. conſ.24. num. 9. lib.2. Laderch.
conſ.54. num.7. §. quartus eſt caſus, verſ. vterinus
autem. Vtrinquè verò coniuncta ſit de agnatione,
21 & † quãdiù ipſa viuit dicatur paternam agnationẽ
retinere, *l. pronunciatio, ff. de verb. ſignif. cum*
22 *concord.* & Statutum excluſiuum fœminarum † to-
tum ſit poſitum in motiuo conſeruandæ agnationis,
ex traditis per *Menoch. conſ.6. nu.11. & conſ.95.*
num.60. Rot. deciſ. 461. num. 5. part. 2. recent.
cum alijs.

Quoniam hęc conſideratio magis iniquam facit
interpætationem Mõterentij Gloſſatoris, irratio-
23 nabile † enim eſt, & abſonum, quod fratri in bonis
maternis ſuccedat vterina tãtùm, quæ eſt veluti ex-
tranea, & ſoror, quæ eſt vterina, & conſanguinea
excludatur, & ſic potioris conditionis ſit extranea,
quàm agnata.

Verùm obſeruandum eſt, quod Statutum, dum
in regula, & in principali diſpoſitione excludit ſo-
rores extantibus fratribus, innititur quidem fauo-
re agnationis, quæ per maſculos conſeruatur, ſed
eiuſdem Statuti limitatio circa bona materna in
quibus mandat ſeruari ius commune non conſide-
rat agnationis conſeruationem; Ius enim commu-
24 ne reſpicit † ſolum æqualitatem in vtroquè ſexu, &
veluti piaculum, ac naturæ reputat accuſationem,
differentiã conſtituere inter maſculos, & fœminas,
l. maximum vitium. C. de lib. præter. l. lege 12. ta-
bul. C. de legit. hæred. Vnde ratio limitationis Sta-
tuti tota poſita eſt, non in agnatione, ſed in quadam
æquitate, & congruentia, vt bona, quæ à fœmina
ſcilicet à matre deriuarunt, ad fœminas etiam, &
ſic ſorores, æque, ac ad maſculos deferantur, Sta-
25 tutumq. anxiè inſiſtit † ſolùm in conſeruatione fa-
miliæ maſculorum reſpectu bonorum, quæ à paren-
tibus maſculis prouenerunt, *arg. l. ſi vnus, §. pa-*
ctus, ff. de pact. Alex. conſ.85. num.17. & ſeq. lib.4.
Soccin. Iun. conſ.23. num.52. lib. 1. Surd. deciſ.9.
num.9. & ſeqq. quæ congruentia, & æquitas mili-

tat

tat magis in ſororibus vtrinquè coniunctis, quàm in vterinis tantùm.

26 Ex quibus ceſſat etiam motiuum † deductum ex
Caſtrenſ. in auth. itaque. C. communia de ſucceſſ.
*Ruin. conſ.*20. *nu.*8. *lib.*3. *& alijs*, quaſi quod Sta-
tutum voluerit canonizare illorũ doctrinam. Quia
non procedit ſtante hoc Statuto, ex cuius contex-
tu, verbis, & ratione ſupra ponderatis, apparet ad-
miſiſſe ſorores, nedum vterinas, ſed & conſangui-
neas, in ſucceſſione fratris reſpectu bonorum ma-
ternorum; & iniquitas ab eodem *Caſtrenſ.* & alijs
conſiderata, intollerabilis eſſet ſi admitteremus
27 † vterinam, & excluderemus illam, quæ inſimul
vterina eſt, & conſanguinea, vt in alia deciſione fuit
ponderatum, & *Caſtrenſ.* & alij loquuntur, quando
agitur de ſuccedendo matri, hic verò agitur de ſuc-
cedendo fratri, licèt in bonis maternis, & inter hos
caſus eſt magnum diſcrimen.

28 Minùs verò obſtat, quod Statutum † hoc intelli-
gatur de bonis, quæ à matre dotante, non autem
ex ſucceſſione, & titulo hereditario peruenerint ad
filium, quemadmodùm ſuper hoc Statuto Bonon.
conſuluit *Alex. in conſ.*144. *num.* 12. *lib.* 6. Quo-
29 niam, hac data interpretatione, mancũ † eſſet Sta-
tutum, & prouideret ſolùm ſucceſſioni filiarum,
quibus mater conſtituiſſet dotem, non autem ſuc-
ceſſioni maſculorum, quibus dos non aſſignatur,
30 & ideo communiter reprobatur dicta opinio † Ale-
xandri, & vti captioſa exploditur ab *Addentibus*
ibi, in verb. exceptis, *& à Monterentio ſub litera*
*H, Laderch. conſ.*54. *num.* 7. *verſ. quartus eſt ca-*
ſus, à Rot. Bonon. ſuper Stat. Bonon. deciſ. 84. *n.*3.
& ſeqq. ſed meliùs, & latiùs à Rota *in Bonon. ſuc-*
ceſſionis 19. *Nouembris* 1627. *coram R.P.D. meo*
Durano;

Nec obſtat renunciatio totiès ab informan. pro
D.Co. Alexandro obiecta, quia in hoc. deciſio R.P.
D. mei Dunozetti benè ſatisfacit, & ſuperfluitatis
31 † euitandæ argumentum, eſt frigidum, vt per *Al-*
ciat. in l. 3. *num.*3. *ff. de leg.*1. *Pereg. de fideic. art.*
14. *num.*21. *Surd. conſ.*325. *nu.* 14. & ſat eſt quod
renunciatio aliquid plus contineat, vel magis de-
32 claret, † vel nouum vinculum iniungat, quã quod
in Statuto fuit diſpoſitum, iuxta notata per *Eugen.*
*conſ.*88. *num.* 110. *&* 111. *lib.*1. & per *Rotam in*
Bonon. de Armis 18. *Aprilis* 1622. *coram me*, & re-
33 nunciationes ſunt † ſtrictiſſimè intelligendæ. Illud-
què motiuum multùm vrgens viſum fuit, quod D.
Blanca renunciauit expreſſè ſucceſſioni Franciſci,
& Alexandri fratrum viuẽtium; De hæreditate ve-
rò iam delata Georgij non meminit, ſignum quod
Blanca voluit retinere hanc ſucceſſionem Georgij
34 iam ſolidatam, eò quod faciliùs renunciatur † ſpei
futuræ, quàm iuri iàm quæſito, totoq. Cœlo diſtat
obuiare principio acquiſitionis, mediante renuncia-
tione hereditatis deferendæ, & renunciare hæredi-
tati delatæ, in quo cadit abdicatio iuris quæſiti,
*Bald. in l. illud. num.*11. *C. de ſacroſ. eccleſ.* & ple-
nè fuit dictum *in Signina Caſtrorum* 22. *Ianuarij*
1622. *coram bo. me. Remboldo*, *&* 13. *Nouembris*
1630. *&* 14. *Februarij* 1631. *coram Reuerendiſſ.*
D. meo Decano.

Exceſſus demum obiectus contra ſententiam,
eò, quod ſolùm Co. Alexander fuerit condemnatus
ad hanc quartam partem, aſſignatam D. Blancæ,
& non Marchio Franciſcus frater, non releuat, quia
Marchio Franciſcus ſolum fuit inſtitutus hæres in
legitima à Co. Vlixe marito D. Pellegrinæ, Co. ve-
rò Alexander fuit hæres vniuerſalis. at ſi Comes
Vlixes erat debitor dotis eiuſdem Pellegrinę ad fa-
uorem Georgij pro eius rata, ideo huiuſmodi totũ
debitum ſpectabat ad eundem Co. Alexandrum
tanquam hæredem in totum Co. Vlixis patris; legi-
35 tima † enim debita D. Marchioni Franciſco filio
non erat quota hæreditatis Co. Vlixis, ſed bonorũ,
l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoff. teſtam. l. cum
quæritur, *l. ſcimus*, *§. repletionem*, *C. eodem*, *Af-*
flict. deciſ. 382. *num.*2. *Rot. coram bo. me. Cardina-*
*li Caualer. deciſ.*325. *num.*2. *cum alijs*. Siq. Mar-
chio Franciſcus pro ſua legitima plus detraxit, quã
ei deberetur, attenta hac portione, debita D. Blã-
cæ, ipſe Co. Alexander experiatur iura ſua pro re-
petitione indebiti.

Et ita vtraquè parte informante DD. ſteterunt in deciſis.

☞ * Eſt deciſio 167. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Narnien. Iuriſpatronatus.

Die Veneris 13. *Maii* 1633.

ARGVMENTVM.

Gratiam, quando dicatur, quis iuſtificaſſe. Iuſpatronatus, quando ſit tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam extraneos. Cõſenſus Ordinarij in donatione Iuriſpatronatus, quando requiratur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quod vacauerit per mortem alicuius, probatur ex eo, quod pars venit ex eadem vacationem.*

2 *Mors alicuius iuſtificatur ex fide Parrochi.*

3 *Clericatus probatur ex literis patẽtibus Ordinarij*

4 *Iuſpatronatus tranſit cum Vniuerſitate bonorum, pro rata hæreditaria.*

5 *Sub donatione omnium bonorum non veniunt ea, quæ ſunt ſubiecta fideicommiſſo. vide num.*6.

7 *Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, eſt tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam extraneos. & nu.* 8. *vbi de dictione, in perpetuum.*

9 *Donatarius vniuerſalis eſt loco hæredis.*

10 *Agnationis contemplatio excluditur, quando fœminæ ſunt vocatæ.*

11 *Clauſulæ, necnon quæcunquè iura, & omnia bona, in donatione appoſita intelliguntur de ſimilibus rebus eiuſdem naturæ.*

12 *Donatio facta per verba prægnantiſſima, tunc per generalitatem verborum in ea, etiam compræhenditur iuſpatronatus.*

13 *Dictio qualitercumquè, compræhendit omnia, vltra expreſſa.*

14 *Iuſpatronatus donari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij.*

Kk 2 15 *Sed*

Digitized by Google

15 *Sed hoc procedit in particulari donatione, puta ex legato, vel fideicommiſſo particulari.*
16 *Iuſpatronatus, quando donatur, in vniuerſali donatione omnium bonorum, & iurium, non requiritur conſenſus Ordinarij.*

DECISIO CCVII.

VACANTE Cappellania, de qua agitur de Iurepatronatus hæredum q. Nicolai Arcæ fuit de ea à Sanctiſſimo prouiſus Dominicus Boncambius, vti præſentatus à Dionyſio Caſtellio pro medietate, Patrono, cum derogatione dicti Iuriſpatronatus pro altera medietate; Cumquè de eodem beneficio fuiſſet ab Ordinario inſtitutus Romulus Iacobutius ab hæredibus Victoriæ neptis dicti Nicolai fundatoris tanquàm aſſertis in totum Patronis, Dubitaui, an Gratia Dominici ſit iuſtificata, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Exiſtentia ſiquidem dicti Iuriſpatronatus probatur ex inſtrumento fundationis, & dotationis, nec partes in hoc diſcordant.

Vacatio verò Cappellaniæ per obitum Iulij Co-
1 ronæ vltimi poſſeſſoris probatur pariter ex eo † quod
altera pars venit ex eadem vacatione per obitum dicti Iulij, *Aegid. deciſ.* 320. *Seraphin. deciſ.* 144. *num.* 9. *Caual. deciſ.* 55. *nu.* 3. & iuſtificatur etiam
2 † ex fide Parochi. *Rot. deciſ.* 321. *nu.* 3. *deciſ.* 621. *num.* 4. *& deciſ.* 700. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*

3 Clericatus patet ex † literis patentibus Eminentiſſimi Cardinalis Vicarij. *Abb. in c. niſi, num.* 7. *de probat. Rot. deciſ.* 16. *de probat. in antiq. & deciſ.* 523. *num.* 1. *par.* 2. *recent.*

Valor per non exceſſum ducatorum 24. ſatis videtur iuſtificari ex fructibus ipſius beneficij prouenientibus ex ipſa dote adſcendente ſolùm ad ſummam ſcutorum 650. quæ iuxta mentem fundatoris fuit inueſtita in tot ſtabilibus, & cenſibus, quorum fructus non excedunt dictum valorem.

Pertinentia deniquè dicti Iuriſpatronatus ſpectantis pro medietate ad dictum Dionyſium, circa quam difficultas reſtringebatur, probatur, quandoquidem Nicolaus Arca, qui hoc beneficium fundari mandauit, hæredem inſtituit Talphinam eius ſororem, eiquè ſubſtituit Victoriam, & Poſthumiam eius ex illa neptes, quæ tamen cum prædeceſſerint, dictæ Talphinæ, dicta ſubſtitutio fuit caducata, & ſic bona Nicolai remanſerunt libera apud d. Talphinam, vt fuit firmatum in deciſione R. P. D. mei Pirouani ſub die 23. Iunij 1631. Cumquè d. Talphina donauerit omnia ſua bona præſentia, & futura, & quæcumquè iura, & actiones dd. Victoriæ, & Poſthumiæ eius filiabus, & dictus Dionyſius ſit hæres dictæ Poſthumiæ ex perſona Catharinæ eius filiæ, benè ſequitur per dictam donationem Iuſpatronatus tranſiſſe pro medietate in dictum Dionyſiū
4 hæredem Poſthumiæ, quia † Iuſpatronatus tranſit cum Vniuerſitate bonorum pro rata hæreditaria. *Lambert. de Iurepatr. par.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 24. *num.* 7. *&* 16. *part.* 3. *lib.* 2. *quæſt. princip. art.* 5. *num.* 5.

Non obſtat, quod tempore donationis adhuc viuerent dd. Victoria, & Poſthumia, ad quarum fauorem d. Talphina erat grauata reſtituere hæredita-
5 tem, & ſic in dicta † donatione compræhendantur
tantùm bona propria ipſius Talphinæ, non autem illa Nicolai reſtitutioni ſubiecta *Peregr. de fideicomm. art.* 6. *num.* 12. *Seraphin. deciſ.* 693. *num.* 6. *& deciſ.* 969. *num.* 8. *part.* 1. *recent.* Etenim obiectum iſtud iam fuit ſublatum in d. deciſione R. P. D. mei Pirouani, in qua plenè fuit firmatum d. fideicommiſſum, quod prætendebatur adhuc extare ad fauorem filiorum Victoriæ tanquàm in conditione poſitorum non obſtare, reijciendo omnes coniecturas pro dicto fideicommiſſo ponderatas, necnon ſub dicta donatione comprehendi etiam bona Nicolai ſtante dicta generalitate verborum, qualitercun-
6 què ſpectañ, & † ex clauſula, etiam ſi talia forent, quę ſub generali loquutione non viuerent, & ex aliis ampliſſimis clauſulis in donatione appoſitis, ibi, *necnon omnia iura quandocunquè, & qualiterquè, competeñ, & competitura*, in dicta deciſione ponderatis.

7 Eoquè magis, quia cum dictum † Iuſpatronatus
fuerit relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, vtiquè eſt tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam extraneos, & ſic ad d. Dionyſium. *Molin. de primog. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 7. *Seraphin. deciſ.* 364. *num.* 1. *& deciſ.* 378. *num.* 1. *Gratian. diſcept.* 577. *num.* 48. *Rot. deciſ.* 707. *num.* 10. *par.* 1.
8 *recent.* ſtante maximè † dictione, *in perpetuum. Caſtr. conſ.* 239. *col.* 1. *verſ. breuiter, lib.* 1. *Soccin. conſ.* 266. *nu.* 37. *verſ. ſecundò permiſſa, lib.* 2. *Fuſar. quæſt.* 339. *num.* 18. Donatarius autem vni-
9 uerſalis † eſt loco hæredis, *Boer. deciſ.* 204. *nu.* 43. *Bellam. deciſ.* 31. *Celſ. Vgon. conſ.* 13. *num.* 22.

Hinc non facit, quod deciſio coram R. P. D. Pirouano, cum pro coniectura vocationis filiorum in conditione poſitorum adduceretur dicta diſpoſitio, quod Iuſpatronatus ſpectaret ad hæredes, & ſucceſſores in perpetuum, reſponderit legatum eſſe quidem perpetuum cõſeruandum apud omnes hæredes teſtatoris, ſed ex illo ad fideicommiſſum vniuerſale non eſt arguendum. Quia non propterea deciſio ſenſit adeſſe fideicommiſſum ſuper Iurepatronatus, ſed imò illud tranſire ad omnes hæredes teſtatoris, & ſic cũ hæreditate vocatorum quouſq; durat vocatio mox ad extraneos iuxta naturam Iuriſpatronatus, & vocationis ſucceſſorum in infini-
10 tum ex ſupra alleg. Idquè † magis ſtante etiam vocatione fœminarum, quæ excludit contemplationē agnationis, & confirmat Patronatum eſſe hæreditarium non gentilitium. *Rot. d. deciſ.* 707. *n.* 6. *par.* 1. *recent. Gratian. d. diſcept.* 577. *num.* 46. *& in Piſcen. Beneficij* 7. *Nouembris* 1629. *coram R. P. D. Vbaldo.*

Non obſtat, quod donatio loquatur de bonis prophanis, videlicet domibus, prædijs, vineis, ſil-
11 uis, & huiuſmodi, & clauſulæ, † *necnon quæcunquè iura, & omnia bona, &c.* intelligātur de ſimilibus eiuſdem naturæ, ac propterea non compræhendatur Iuſpatronatus. *Couar. lib.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 4. *Lambert. de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 5. *art.* 14. *Rota coram Auguſtino part.* 2. *lib.* 3. *deciſ.*
12 1152. Quia cum dicta † donatio ſit concepta per hæc verba prægnantiſſima, *Donans omnia iura quandocunquè, & qualitercunquè ſpectan. & quomodolibet competitura*, non poteſt cenſeri reſtricta ad ſimilia, ſed propter generalitatem dd. veborum

com-

Digitized by Google

compræhenditur etiam Iuſpatronatus. *Put. qui d.*
deciſ. 1152. *declarat in deciſ.* 341. *lib.* 1. *Seraphin.*
deciſ. 725. *num.* 3. *Barboſ. dict.* 300. *&* 308. *in*
Lugd. impreſſ. & de dictione *qualitercunquè*,
13 † quod compræhendat omnia vltra expreſſa. *Sera-*
phin. deciſ. 317. *num.* 3. *Barboſ. d. clauſ.* 300. *nu.* 3.
Eoquè magis, cum ſub hac verborum vniuerſalitate
fuerit tranſlata in donatarium hæreditas Nicolai
fundatoris, vt in d. deciſ. R.P.D. Pirouano firma-
tum fuit.

Non obſtat, quod in dicta donatione non inter-
14 uenerit conſenſus † Ordinarij, ſinè quo Iuſpatro-
natus donari non poteſt, *Adden. ad Greg. XV. de-*
ciſ. 420. *cum alijs ibi cumulat.* Quia hoc procedit
15 in particulari donatione Iuriſpatronatus, † puta ex
legato, vel fideicommiſſo particulari. *Io. Andr. in*
c. cum ſaculum, num. 2. *de Iurepatr. Alex. de Ne-*
uo conſ. 63. *num.* 2. *Anchar. in clem. plures. de Iu-*
repatr. col. 4. *in fin.* Secus autem eſt in donatione
16 vniuerſali † omnium bonorum, & iurium, in qua
conſenſus Ordinarij minimè requiritur. *Abb. in cap.*
illud. n. 4. *c. cum ſæculum, & c. ex literis, ſub n.* 12.
de Iurepatr. Barboſ. de Epiſc. alleg. 71. *n.* 10. *par.* 3.
Lambert. de Iurepatr. 1. *quæſt. princ. num.* 3. *in*
fin. verſ. ſed nec hæc reſponſio, & in 2. *art.* 1. *quæſt.*
princ. num. 1. *&* 3. *art.* 1. *quæſt. princ. num.* 1. 2.
part. 1. *lib.*

Nequè iuſtificatio gratiæ ceſſat prætextu, quod præſentatio facta non fuerit in termino edicti, Quia placebant reſponſiones datæ per Informantes, cum quibus DD. tranſierunt.

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen. Hæreditatis,

Die Mercurij 18. *Maii* 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi purè legatum reliquerit alicui, & poſtea diſponat, quod ex facto, vel non facto tertij, illo priuetur, àn teneat talis diſpoſitio. Pupillus non eſt educandus pœnes eum, qui eidem ſuccedere debet.

SVMMARIVM.

1 *Pater, tamquàm legitimus adminiſtrator bonorum filij, poteſt pro eo tranſigere.*

2 *Et hoc multò magis procedit, quando tranſactio eſt vtilis.*

3 *Legatum, quando eſt purè relictum, & poſtea teſtator diſpoſuit, quod legatarius eo priuetur ex culpa aliena, tunc talis ademptio non tenet.*

4 *De Tranſactionis nullitate ille dare non poteſt, qui non habet intereſſe.*

5 *Legatum ſi ſit purum, & illius ademptio pendeat à facto tertij, nō tenet talis diſpoſitio et n.* 8.

6 *Grauari aliquem ex facto tertij, Lex iniquum exiſtimat.*

7 *Pœna, ſi apponatur inobedienti, tenet, ſed ſi apponatur obedienti ex facto, vel non facto tertij, non tenet.*

9 *Legatum, ſi ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolutiua, non poteſt illa conditio reſolui ex facto tertij.*

10. *Et an hoc procedat, quando ille tertius conſequitur commodum, & num.* 11.

12 *Filius ex facto patris, non poteſt priuari hæreditate, ſibi relicta.*

Hæreditate, quis priuari non poteſt ex facto extranei, num. 12.

13 *Matris voluntas attendenda eſt, in materia educationis filiorum, cum præſumatur meliùs exteris proſpexiſſe vtilitati filiorum.*

14 *Pupilli non ſunt educandi pœnes eos, ad quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis, & num.* 15.

16 *Pupillus, ſi ſit educandus pœnes ſubſtitutum, lex mandat Iudici, quod inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio.*

17 *Pupillus non eſt educandus pœnes eum, qui ei ſuccedere debet.*

18 *Mente capti non habent, nec velle, nec nolle.*

DECISIO CCVIII.

DOMINI Cenſuerunt nō eſſe recedendum, à deciſione facta corā me 16. Ianuarij 1632.*
Nam quod attinet ad primam partem concer-
nentem tranſactionem, eam validam cenſuerunt,
1 quia cum ſit facta per Iulium, qui tanquàm † Pa-
ter, & legitimus adminiſtrator bonorum ipſi He-
ctori, & Iacobo fratribus à Borgnina Teſtatrice,
quòad proprietatem relictorum, potuit benè tranſi-
gere, vt ex pluribus, quos refert, *Surd. conſ.* 451.
num. 20. *Paſcal. de patr. pat. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 3.
Quod eò magis, dicendum eſt, quia tranſactio
2 † facta, eſt vtilis, *ex latè deductis in alia deciſione.*
Verùm, cū reuocatio legati purè relicti, filijs Bor-
gninæ mentecaptis acquiſiti facta ſub conditione,
& præcepto adimplendo à tertio per huiuſmodi
verba, & caſu quo dicti ſui filij non manerent, aut
eis permiſſum non eſſet manere apud ſupranomi-
natos hoc in caſu, & non aliter dicta Teſtatrix re-
3 uocauit legatum † vſusfructus factum in fauorem
filiorum, & voluit pertinere ad dictos ſuos hæredes
vniuerſales, &c. ſit inualida, *ad text. in l. Pater fa-*
milias, ff. de hæred. inſtit. cum alijs allegatis in
deciſione, & firmatis in ibi allegata *Cæſanaten pri-*
mogeniture, 26. *Iunij* 1630. *coram Reuerendiſſ. D.*
Decano, confirmata 2. *Iunij anni ſequentis*, non eſt
neceſsè, in hoc multùm immorari, nam hoc præ-
ſuppoſito, cum vſusfructus remaneat pœnes ipſos
mentecaptos, ceſſat quæſtio; An Iulius potuerit
tranſigere in præiudicium filiorum hæredum Bor-
gninæ matris mētecaptorum, quibus ſolùm in caſu
reuocationis, & ademptionis legati, debebatur vſuſ-
fructus, & quia ademptio legati non valuit, vt fuit
4 reſolutum, propterea † nullum habent intereſſe, nec
poſſunt dare de nullitate tranſactionis.

Quod attinet ad dictam reuocationem legati, pa-
riter fuit confirmata deciſio, cum legatum vſusfru-
ctus priùs factum ad fauorem filiorum ſit purum,
5 † & illius ademptio ex facto tertij non valeat *per*
d. l. Paterfamilias, ff. de hæred. inſtit. vbi Bart.
6 *& alij*, iniquum enim exiſtimauit, † lex aliquem al-
terius facto pergrauari, *l. ſi quis in ſuo, §. legis, C. de*
in off. teſtam. quam ſententiam ſequitur, *Bald. in l.*
vnic. num. 10. *C. de his, quæ pœn. nom.* vbi diſtin-

guendo firmant, aut potuit apponi Inobedienti,
7 † & tenere, aut obedienti ex facto, vel non facto
alterius inobedientis, & non valere, per dictum
text. in l. Paterfamilias. In præſenti autem verſamur in hoc caſu, quia teſtatrix reliquit vſumfructum purè filijs ſuis mẽtecaptis, quòad vixerint, & deinde ademit in caſu, quo non alerentur in domo Iulij, ſeù aliorum, quibus ordinauit, vt ex ſupra relatis verbis Teſtamenti, vnde dicendum eſt ademptionẽ dicti
8 † legati fuiſſe nullam, & intrare diſpoſitionem *text. d. l. Paterfamilias*, quia cum legatum ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolutiua,
9 † quatenùs filij non manerent, aut eis non eſſet permiſſum manere, &c. non poteſt illa conditio reſolui ex facto tertij, & licèt *Surd.* teneat contrarium
10 quando ille tertius † conſequitur commodum *ex text. in l. 1. ff. de his, quæ pœn. nom. vt in deciſ.* 101. *num.* 9. *& ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Fuſar.*
11 *quæſt.* 582. *num.* 22. nihilominùs † contrarium tenet *Peregr. conſ.* 31. *num.* 15. *& ſeqq. & in tract. de fideicom. art.* 11. *num.* 150. *&* 90. nam certum
12 eſt, quod ex facto Patris † non poteſt filius priuari hæreditate ſibi relicta, prout nec ex facto extranei, ad *text. in d. l. Paterfamilias*, *ff. de hæred. inſtit.* per quem textum, vt fuit dictum ſupra, ita firmauit, *Bald. in l. 1. C. de his, quæ pœn. nom.* & eum ſequuti ſunt *Alex. Ruin. Cephal. & alij relati à Peregrin. in d. art.* 11. *num.* 159. nec in hoc caſu intrat ratio Surdi, nam quòad Gabrielem Curatorem mentecaptorum nullam omninò conſequitur vtilitatem ex diſpoſitione Borgninæ Teſtatricis, in qua nullo modo fuit nominatus. Et quòad Iulium licèt ei fuiſſet relictum, quod ſupererat præſtitis alimentis, attamen cum non conſtet quantùm in hæreditate remanſerit, impoſſibile eſt firmare, quod vltra alimenta aliquid pro Iulio ſupereſſet. Non obſtat quod in materia educationis filiorum ſit attenden-
13 da voluntas † matris, cum præſumatur ſemper meliùs exteris proſpexiſſe vtilitati filiorum, *l. nec in ea, ff. de adulter. Menoch. conſ.* 64. *num.* 12. *Ioſeph. Ramonius conſ.* 4. *num.* 15. *& ſeqq.* quia cum
14 † filij Iulij fuerint exemplariter mentecaptis ſubſtituti, iuſſus matris non eſt attendendus, & ſic iſti
15 pupilli mentecapti non ſunt educãdi † pœnes eos, ad quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis, *l. 1. §. 1. verſ. denique, ff. vbi pupillus educari debeat*,
16 vbi loquendo in ſubſtituto mandat, † lex Iudici quod inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio, *& in l. final. C. eod.* generaliter firmatur pu-
17 pillum non eſſe † educandum pœnes eũ, qui ei ſuccedere debet, *Bald. conſ.* 487. *in principio, verſ. ſecundò debet aduertere, vol.* 5. *Surd. de aliment. tit.* 4. *quæſt.* 13. *num.* 30. *Idem Ioſeph. Ramonius, d. conſ.* 4. *num.* 50. *lib.* 2.

Quare cum conditio reſolutiua ex facto tertij, ſi non habitauerint in domo Iulij, &c. ſit nulla, & inualida, & à Iure reprobata, ex ſupradictis, & alijs latiùs deductis in alia deciſione, 16. Ianuarij 1632. Domini reſoluerunt vtraque parte informante eam
18 non obſtare filijs mentecaptis, † qui cum non haberent, neque velle, neque nolle, non poterant priuari legato ſibi à Matre facto ſub conditione dependente à facto tertij, &c.

☞ * Eſt deciſ. 86. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Veneris 18. *Maij* 1633.

ARGVMENTVM.

Creditum, quando eſt probatum, vt fiat executio contra debitorem, quod ſufficiat allegare. Reconuentionis priuilegia, quando habeant locum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Creditum, quando eſt probatum, ſufficit allegare non ſolutionem, vel non exactionem, vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio.*
2 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*
3 *Exceptio, quæ prouenit ab eodem fonte, ex quo actio oritur, repellit agentem.*
4 *Creditum, quando eſt probatum, vt ſequatur condemnatio, ſufficit allegare non ſolutionem.*
5 *Exigendi facultas propria auctoritate non liberat debitorem, tanquàm poſita in arbitrio, non autem in neceſſitate creditoris.*
6 *Deciſ. in cauſa Romana Canonum coram Manzaued. declaratur.*
7 *Confeſſio ob veriſimilitudinem probat in ijs caſibus, in quibus, aliàs non probaret.*
8 *Reconuentionis priuilegia, quando non intrent. & num. 11.*
9 *Reconuentio, an habeat ſua priuilegia, quando non introducitur in ipſa litis conteſtatione.*
10 *Reconuentio gaudet ſuis priuilegijs, quando in ipſa litis conteſtatione, vel immediatè poſt ipſam fuit oppoſita.*

DECISIO CCIX.

☞ VISVM fuit ſtandum eſſe in deciſis 19. Ianuarij præteriti: * quia nullitates oppoſitæ ſententiæ Rotali ceſſant ex reſponſionibus datis in vltima deciſione; & Iuſtitia deſumitur ex veritate crediti hæredum, Com. Ioãnis Baptiſtæ. quod ſublatum non fuit ex credito Cardinalis non probato; de quo excipiebatur compenſari, vel retentionem dari petebatur.

Non obſtat, quod creditum Cardinalis probetur ex inſtrumento, ſibi promiſſæ annuæ ſolutionis librarum 1700. ſtipulato de anno 1582. & in eo ſe fundent hæredes Cardinalis; non autem in negatiua vſus facultatis exigendi ſuper portione Datij Aronæ ad eumdem Comitem Ioannem Baptiſtam ſpectante; prout deciſio videtur innuere; & propte-
1 reà ſufficiat † allegare non ſolutionem, vel non exactionem, vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio, ex eiſdem *Innocent.*, *& Gabr. de probat. concl.* 6. *num.* 5. & alijs in deciſione allegatis, & concordantibus additis.

Quia deciſio vltima non ſe fundat in ſimplici cõcluſione, quòd hæredes Cardinalis teneantur probare negatiuam non ſolutionis debitæ per Com. Io-
2 nem Baptiſtam, tanquàm † fundamentum eorum intentionis; ſed in non vſu facultatis datæ, & con-

uentæ,

uentæ, ac acceptatæ exigendi annuas libras 1700.
ſuper portione Datij Arronæ, & confeſſatæ per
Cardinalem, & nunc locum Pium eius hæredem
per productionem dicti inſtrumenti, ex quo deſu-
3 mitur actio annuæ ſolutionis librarum 1700. & † in-
ſimul exceptio hæredum Com. Ioannis Baptiſtæ,
ex *Caſſad. deciſ. 10. de reſcript. Iaſ. in §. actionum.
de action. num. 128. & Cephal conſ. 387. num. 13.*
itaut creditum quidem Cardinalis probetur per in-
ſtrumentum, ſed nihilominùs, & facultas exigendi
propria auctoritate ſuper Datijs Arronæ, quod re-
ſpicit exceptionem hæredum Com. Ioannis Bapti-
ſtæ inſimul connexam, cum actione, ex eodem in-
ſtrumento producto, reſultante, & ex hac exceptio-
ne, quam hæredes Com. Ioannis Baptiſtæ non te-
nentur probare, deſumitur fundamentum negatiuæ
non vſus facultatis exigendi, non autem ex negati-
ua non ſolutionis, vt Informantes pro loco *Pio* exi-
4 ſtimant, ex generali † concluſione, quod ſufficiat al-
legare non ſolutionem, quando creditum eſt pro-
batum, quam Domini non ignorant.

Neque obſtat, quod illa facultas exigendi pro-
5 pria auctoritate non liberet debitorem, † tanquàm
poſita in arbitrio; non autem in neceſſitate credito-
ris, per *l. quàmuis. ff. de pignor act. Bald. conſ. 343.
lib. 4. Surd. conſ. 98. nu. 1.* & idem videatur firma-
tum in *Romana Canonum 16. Martij* 1607. *co-
ram bon. mem. Patriacha Manzanedo.*

Quia hodie non agitur, vt per aſſignationem, aut
facultatem datam liberati ſint hæredes Com. Ioan-
nis Baptiſtæ, tanquàm ex nomine debitoris ceſſo, &
6 inſolutum dato; vt præſupponit, † & diſtinguit al-
legata deciſio Romana Canonum; ſed an vſi ſint fa-
cultate, quod ex ſignis, & coniecturis non dubita-
bant Domini; quia per decennium, nempè ab anno
1582. quo contigit donatio vſquè ad annum 1592.
quo Cardinalis recepit ſummam controuerſam à
Com. Ioanne Baptiſta, & ſe obligauit ad reſtitutio-
nem, non probatur fuiſſe impeditam facultatem
prædictam, & Mater tutrix tunc Cardinalis faſſa eſt
in eodem inſtrumento donationis de anno 1582. ſe
fuiſſe in poſſeſſione exigendi illas annuas præſtatio-
nes ſuper Datijs Arronæ, & abindè citra, quo lis
mota fuit, nunquàm Cardinalis conqueſtus eſt de
impedimento, & quod magis eſt in obligatione;
dum recipit ſummam prædictam, & ſe obligauit
ad reſtitutionē, termino annorum duodecim, nullū
verbum fecit de proprio credito, aut illius compen-
ſatione, quæ omnia ex veriſimili arguunt vſum fa-
cultatis datæ, & probant, in caſibus, in quibus etiā
7 alijs non probarent, † vt dicitur de confeſſione.
*Salyc. in l. ſi mater. C. de contrahen. empt. Tiraq.
in l. ſi vnquàm, in verſ. donatione largitus, nu.* 100.
C. de reuoc. donat. Surd. deciſ. 325. num. 5.

Ad quod aduertens Cardinalis, & nunc ſui hære-
des conati ſunt ex teſtibus vigore remiſſoriæ exa-
minatis, probare eamdem ſummā à Co. Ioāne Bap-
tiſta viuēte fuiſſe exactam, vt ideò per ſolam aſſigna-
tionem nominis non remanſerint liberati; ſed eiſ-
dem teſtibus ponderatis in eadem deciſione, fuit
reſponſum hanc partem non concludere: quia de
auditu, & fama recenti deponebant; & nunc addi-
tur, quod illorum depoſitio de auditu ab intereſſa-
tis prouenit; & ſimiliter fama ortum habuit ab eiſ-
dem, vt eò minùs fides illis ſit adhibenda.

Ex quibus omnibus videbatur ſuperfluum ingre-
di diſputationem terminorum Reconuentionis; dū
Cardinalis creditum non probatur, & nihilominùs
8 dicebatur non intrare † priuilegia Reconuentionis,
ſcilicèt ſimultanei proceſſus, & ſententiæ: quia de-
ficiebat parilitas actionis, & temporis, allegando
Gemin. conſ. 139. *num.* 1. non mendosè tranſcri-
ptum, vt dicunt Informantes, ſed minùs diligenter
ab eis examinatum, qui ſub *num.* 1. *verſ. item re-
9 conuenire.* dubitat, † an Reconuentio habeat ſua
Priuilegia, quādo non introducitur in ipſa litis con-
teſtatione, allegando *Bart. in Auth. & conſequen-
ter, C. quomodo, & quando Iudex*, & eandem ſen-
tentiam reſpectu temporis ante litis conteſtationē,
10 vel in ipſa, † vel immediatè poſt ipſam intrent pri-
uilegia Reconuentionis, & non in quacunquè parte
Iudicij oppoſita, tenuerunt *Felin. in cap. 1. num. 2.
de mut. petit* dicens hanc eſſe communem opinio-
nem. *Lapus alleg. 3. verſ. ſecundò dubitatur Ma-
ranta in praxi. par. 4. diſtinct. 6. num. 5. Marian.
Soccin. in cap. 1. num. 14. de mut. petit.* vbi ad par-
tes articulum diſputat *Menoch. de arbitr. quæſt. 44.
nu. 3.* & de parilitate proceſſus. idem firmant *Socc.
& Felin.* locis ſupra citatis, & *Marant. eod. loc.
nu.* 11. in propoſito autem caſu; cum appareat lon-
gè poſt litem conteſtatam fuiſſe oppoſitam Recon-
uentionem, & parea non eſſe in probatione: quia
hæredes Com. Ioannis Baptiſtæ habent creditum
liquidum ex Inſtrumento iurato; hæredes verò
11 Cardinalis nituntur credito † ex inſtrumento, &
teſtibus non releuantibus; indè ceſſant priuilegia
Reconuentionis.

Non obſtat, quod hæredes Com. Ioannis Bapti-
ſtæ renunciauerint mandato A. C. & egerint ex in-
tegro.

Quia inde non ſequitur, quod ante, vel ſtatim
poſt litis conteſtationem propoſuerint actionem
pro ſuo credito competentem; aut liquidum credi-
tum deducant, prout fecerunt ſupradicti hæredes.

Et ita, &c.

☞ *Eſt deciſio 170. ſupra in hac parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 30. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Mulier pro reſtitutione ſuæ dotis habet inten-
tionem fundatam in Auth res quę. C. comm.
de leg. itaut ſi fideicommiſſarij aſserant ad-
eſse bona libera, eis incumbit onus proban-
di adeſse talia bona, & illorum exiſtentiam
debent probare de tempore reſtitutionis
dotis.

SVMMARIVM.

1 *Dos vxoris, quando non adſunt bona libera ma-
riti, eſt detrahenda de bonis fideicommiſſo ſub-
iectis. & num. 6.*

2. *Dos,*

2 *Dos, quando probatur ſoluta marito per confeſſionem receptionis, præcedente promiſſione, tunc excluditur præſumpta donatio in fraudem.*

3 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*

4 *In fideicommiſſo facto ab aſcendente, intrat conclusio, quod bona illi ſubiecta, tàm pro conſtituenda, quàm pro reſtitutione dotis validè obligari, & alienari poſſunt, declara. num.10.*

5 *Et hoc procedit, etiamſi grauamen fideicommiſſi, fuerit impoſitum ante receptionem dotis.*

7 *Mulier cùm habeat intentionem fundatam in Auth. res quæ. C. comm. de legat. fideicommiſſarijs incumbit onus probandi exiſtentia aliorũ bonorum liberorum.*

8 *Fideicommiſſarij debent probare exiſtentiã bonorum liberorum, de tempore reſtitutionis dotis, ad hoc, vt non intret Auth. res quæ. C. comm. de legat.*

9 *Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ.*

11 *Probibitio alienationis certorum bonorum, non reſtringit fideicommiſſum vniuerſale, nec facit, vt particulare cenſeatur.*

12 *Ex probibitione particulari alienationis bonorũ, non cenſetur inductum nouum fideicommiſſum.*

13 *Alienationis expreſſa probibitio per fideicommittentem facta, non impedit alienationem neceſſariam pro dotis reſtitutione.*

14 *Alienationes bonorum fideicommiſſorum, quando à teſtatore certis caſibus ſunt permiſſæ, nedùm inducunt fideicommiſſum particulare, ſed generale deſtruunt.*

15 *Ad Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debent in eius odium retorqueri.*

DECISIO CCX.

CVM DOMINI cenſuerint, Dotem Roſatæ
1 Vxoris Iulij Cæſaris filij Herculis † eſſe detrahendam de bonis fideicommiſſo, ſubiectis iuxta
Authent. Res quæ, C. commun. de legat. per conſequẽs dixerunt, non eſſe concedẽdam immiſſionem
petitam pro parte fideicommiſſariorum in poſſeſſionem Domus alienatæ pro reſtitutione ſupradictæ dotis, cùm hæc dos probetur ſoluta eidem Iu-
2 lio Cæſari per confeſſionem receptionis, † quæ præcedente promiſſione, & alijs etiam concurrentibus
adminiculis excludit præſumptam donationem in fraudem, *l. in contractibus, § ſed quoniam, vbi Cyn. & alij, C. de non numerat. pecun. cum alijs apud ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 62. num. 6.* & ab illo
poſtea reſtituta Azonis, qui probantur hæredes Roſatæ, in quorum Iure ex ceſſione ſibi facta ſucceſſerunt Patiani; Cum ergo ijdem Patiani ſint in poſſeſſione huius domus, non vti heredes Iulij Cæſaris,
ſed ex titulo particulari, & ceſſione ſibi facta à tertio; Quæ dicuntur ſuper non confectione inuentarij, vltra quod in facto non ſubſiſtunt, vt ex fide, quæ datur; ſiuè de opulentia hæreditatis Iulij Cæſaris Senioris fideicommittentis, non poſſunt nocere eiſdem Patianis, qui non veniunt ex perſona Iulij Cæſaris, ſed ex ceſſione facta ab hæredibus Roſatæ, ideò ad hunc effectum deberet priùs impugnari reſtitutio eiuſdem dotis, tanquàm malè, & nulliter
facta in præiudicium fideicommiſſi, & ad hoc neceſſarium eſſet probari, quod ex alijs bonis potuerit fieri eadem reſtitutio, quod controuerti non
3 poteſt, † quin ſit fundamentum ipſorum fideicommiſſariorum, ex notat. per *Peregrin. de fideicomm. art. 42. nu. 73. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 6. nu. 3.* & alij, qui referũtur per *Fuſar. de ſubſt. quæſt. 131. num. 123.* vbi teſtatur de communi, & tenentes contrarium fœdere diſtinctionis conciliat.
4 Vnde, cum ſimus in fideicommiſſo facto † ab Aſcendente intrat concluſio, quòd bona illi ſubiecta, tàm pro conſtituenda, quàm pro reſtituenda dote validè obligari, & alienari poſſunt, iuxta diſpoſitionem *Auth. res quæ. C. commun. de legat. Peregrin. de fideicomm. art. 42. nu. 1. & 3. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 6. num. 10. Surd. deciſ. 52. num. 1. & 2.*
5 etiamſi grauamen † fideicommiſſi fuerit impoſitum ante receptionem dotis. *Dec. conſ. 376. num. 11. Gozad. conſ. 97. num. 10.* & quàmuis talis concluſio intelligatur in ſubſidium, quando grauatus non
6 habet alia bona, quia ſi † bona libera extarent, dos eſſet de illis detrahenda, vt probat *text. in § ſi verò in Auth. de reſtit. & ea quæ par.* ibi, *aliam non habens ſubſtantiã*, idem probat *d. Auth. res quæ ibi ſed ſi liberis portio legitima non ſufficit ad dotis &c.*
Attamen cum mulier pro ſuę dotis reſtitutione ha-
7 beat † fundatam intentionem in d. *Auth. res quæ*, fideicommiſſarijs, vt fuit dictum ſupra, incumbit onus probandi exiſtentiam aliorum bonorum, dum ipſi de ea opponunt *Curt. Sen. conſ. 25. num. 17. verſ. ergo incumbit hæredibus, Rota coram Mant. deciſ. 1[illegible]2. in fin. & deciſ. 66. num. 4. par. 1. recent.* & talis probatio debet percutere tempus reſtitu-
8 tionis dotis, † itaut non ſufficiat, ſiuè ante, ſiuè poſt doceatur de exiſtentia aliorum bonorum, vt not. *Paul. de Caſtr. in d. Auth. res quæ, verſ. ſed pone, idem conſ. 131. Dec. conſ. 519. num. 6. verſ. quia ad hoc reſpondetur*, & firmauit *Rot. in Romana Dotis de Palutijs 24. Ianuarij præteriti coram R.P.D. meo Motmanno.* Ex quibus apparet non obſtare, quod pro parte fideicommiſſariorum dicatur adfuiſſe plura bona fundacalia, ac decem alia corpora ſtabilium, ex quibus potiùs, quàm ex domo; & vinea, in quibus petitur immiſſio, debebat fieri reſtitutio, quia non conſtat illud adfuiſſe de tẽpore reſtitutionis dotis, prout conſtare deberet ad effectum de quo agitur; ſed ex abundanti, quòad d. decem corpora ſtabilium, quæ Iulius Cæſar de anno 1598. recuperauit à Catharina eius Amita, apparet de anno ſequenti illa reſtituiſſe eidem Catharinæ ex cauſa neceſſaria in exequutionem concordiæ, & proptereà ſatis eſt, quod de tempore reſtitutionis dotis Roſatæ non adeſſent alia bona pręter domum, & vineam, vt probatur ex fide Communitatis Terræ Viſſi ex libro Cataſtri, aſſereñ Iulium Cæſarem non poſſediſſe à tempore, quo contraxit matrimonium cum Roſata, vſquè ad obitum alia
9 † bona pręter domum, & vineam, de quibus agitur, & talis fides benè probat negatiuam iuxta tradita per *Bart. in l. 1. in princ. C. de exact. tribut. lib. 10. Barbat. conſ. 18. num. 38. lib. 2. Crauett. conſ. 615. num. 7. Surd. conſ. 151. nu. 35. Menoch. conſ. 395. num. 14. & præſumpt. 91. num. 51 lib. 3.*
Vndè tantò magis fideicommiſſarij tenentur probare

bare extitiſſe de anno 1624. alia bona libera pro
dictæ dotis reſtitutione.

Pariter, non obſtat quod ſupradicta concluſio
10 † procedat in fideicommiſſo vniuerſali, non autem
in particulari, & ſic non applicetur caſui, de quo
agitur, ex quo verſamur in fideicommiſſo particu-
lari domus, & vineæ, quia ex lectura teſtamẽti col-
ligitur contrarium, cum teſtator ſubiecerit fideicõ-
miſſo omnia bona ſua, mobilia, ſtabilia, actiones, &
iura præſentia, & futura, & licèt in dicto teſtamen-
to fideicommittentis legatur expreſſa prohibitio
alienationis domorum, & vinearum, ex hoc tamen
non ſequitur, quòd domus, & vinea particulari tã-
tùm, non autem vniuerſali fideicommiſſo ſubia-
11 ceant, certorum † enim bonorũ alienationis pro-
hibitio vniuerſale fideicommiſſum non reſtringit,
nec facit, vt particulare cenſeatur, *Curt. Iun. conſ.
13. num. 5. Rota deciſ. 67. num. 3. par. 1. recent. &
41. num. 2. par. 2.* Nec per dictam particularem
12 prohibitionem ſubſequentem cenſetur † inductum
nouum fideicommiſſum, cum regulariter illa ſit
conſequutiua fideicommiſſi præcedentis iuxta *cõſ.
Decij 636.* quod ſequitur Rota præcipuè *deciſ. 44.
13 num. 5. par. 1 recent.* Nec dicta expreſſa † aliena-
tionis prohibitio per fideicommittentem facta im-
pedit alienationem neceſſariam pro dotis reſtitu-
tione ex diſpoſitione dictæ *Auth. res quæ*, & ibi no-
tatis communiter per Doctores.

Quinimò cum fideicommittens voluerit, quod
domus, de qua agitur, & vinea potuerint alienari
inter ipſos de familia, & ſi ipſi de familia requiſiti
emere recuſauerint, liceat alteri, quam inter ſe ip-
ſos cui voluerint vendi, & alienari, talis expreſſa
prohibitio reſoluitur hoc caſu in permiſſionẽ alie-
nandi, & ſic tantùm abeſt, quod per hanc prohibi-
tionem teſtator voluerit inducere aliquod fideicõ-
miſſum particulare, vt immò liqueat apertiſſimè
fuiſſe tantùm modificatam tacitam illam generalẽ
prohibitionem reſultantem, ex natura fideicommiſ-
ſi generalis, indulgendo, quod filij, & hæredes ea
non obſtante poſſent inter ipſos, & ipſis requiſitis
alienare cuilibet extraneo, ſicut etiã permiſit alie-
nationem bonorum in caſibus beneuiſis tutoribus
filiorum de communi ipſorum quatuor tutorum
14 interuentu, & voluntate, quæ † permiſſiones non
inducunt fideicommiſſum particulare, ſed genera-
le deſtruunt.

Difficultas excitata ex eo, quod dos Roſatæ nõ
fuerit inueſtita, ſicut fuerat promiſſum in capitulis
matrimonialibus Dominis viſa fuit non obſtare,
15 quia talis conuentio fuit appoſita ad † maiorem
cautelam illorum de Azonis, & propterea inducta
ad illorum fauorem, non debet in odium retorque-
ri ad *l. quod fauore, C. de legib. Iaſ. in l. legata inu-
tiliter. nu. 8. & ſeq. ff. de legat. primo. Soccin. ſen.
conſ. 241. num. 16. lib. 2.* Ita vt omiſſio reinueſti-
menti illis præiudicet: maximè quia talis conuen-
tio non excludit generalem hypothecam, & obli-
gationem aliorum bonorum pro reſtitutione dotis,
ſed fuit adiecta ad maiorem cautelam, & ſecurita-
tem, vt ex illis verbis *(oltre alla generale hipoteca
&c. per maggior cautela, & ſecurezza &c.)* nequè
ex tali omiſſione reſultat præſumptio, quod dos ve-
rè, & realiter non fuerit ſoluta, poſſunt enim ſta-
re, quod dos fuerit ſoluta, inueſtimentum fuerit
omiſſum.

Quòad alias deteſtationes dotis Prudentiæ, &
meliorामentorum factorum in vinea, & domo hę-
reditaria, de eis poterit particulariter videri, ſi opus
erit &c.

¶ In eadem cauſa, vide aliam deciſionem ſub die 4.
Decembris 1634. coram R. P. D. Merlino.

R. P. D. MERLINO.

Mediolaneñ Bonorum.

Die Lunæ 30. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis cõceſſa pro ſe, hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus, cum clauſula ad habeñ &c. an
ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, & ma-
ximè ſi ſimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica.
Emphyteuſis, quando conceditur, tunc cen-
ſetur ſemper habita relatio ad primam inue-
ſtituram. Et nonnulla circa naturam clauſu-
larum, Ad habeñ, & ſimilium. Inueſtitus nõ
poteſt alienare bona emphyteotica in Ec-
cleſias, vel loca Pia.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis hæreditaria eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos.*

2 *Emphyteuſis conceſſa ex pacto, & prouidentia, nequè in hæredes extraneos nec per generalem hæredis inſtitutionem, in non comprehenſos in inueſtitura transferri poteſt.*

3 *In emphyteuſi eccleſiaſtica hæredum appellatione veniũt ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendẽtes.*

4 *Emphyteuſis eccleſiaſticæ conceſſio ſi fuerit facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, non tranſit in extraneos.*

5 *Relatio operatur indiuiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem contentorum in termino relato.*

6 *Emphyteuticarum conceſſionum natura eſt, vt ſemper ad primam inueſtituram, tanquam ad radicem contractus cenſeatur habita relatio, & illa eſt attendenda.*

7 *Clauſula, Quibus dederit, Ad habendum, & in perpetuum, poſita in conceſſione emphyteuſis, ſingula earum adeo ſubſtantiant emphyteuſim, vt ſi ſit ex pacto, & prouidentia, transfundant eam in emphyteuſim hæreditariam.*

8 *Emphyteuſis, quando conceditur, & prohibetur alienatio in certis caſibus, tunc clauſulæ. Quibus dederit &c. & ſimiles, temperantur intra terminos antecedentis ſtipulationis.*

9 *In emphyteuſis conceſſione, clauſulæ, Quibus dederit, & ſimiles generales, vt plurimùm ex ſtylo à Notarijs apponuntur.*

10 *In conceſſione emphyteuſis, quando verba illa, cum pactis &c. apponuntur, ſtant reſtrictiuè, ita vt vim clauſulæ, ad habendum &c. & aliarum, omnino coerceant, & extenuent.*

11 *Clau-*

11 *Clauſula, ad haben. &c. poſita in conceſſione emphyteuſis, ſi non ſit concepta, cum verbis denotantibus facultatem alienandi, non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos.*
12 *Clauſula, ad haben. &c. poſita in conceſſione emphyteuſis, debet intelligi ſecundùm naturam emphyteuſis.*
13 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura, non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos.*
14 *In emphyteuſi Eccleſiaſtica per poſteriores inueſtituras nunquàm cenſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtiturarum, niſi de hoc fiat mentio.*
15 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica antiqua inueſtitura, quando mutatur, & vllo modo alteratur, requiritur Beneplacitum Apoſtolicum.*
16 *In emphyteuſi Eccleſiaſtica, ea interpretatio ſumenda eſt, quæ eſt fauorabilis ipſi Eccleſiæ concedenti, ad quam faciliùs bona conceſſa reuertantur.*
17 *Prohibitio alienationis in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio. & n. 21.*
18 *Legati titulus eſt ſingularis, & non vniuerſalis.*
19 *Verbum, alienari, an reſtringatur ab antecedentibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus.*
20 *Hæredis inſtitutio venit etiam in prohibitione alienandi.*
22 *Emphyteuta non poteſt alienare emphyteutica bona in locum Pium, aut Eccleſiam.*
23 *Prohibitio duplex, vbi adeſt, ſi ceſſet vna, non tamen ceſſat altera.*
24 *Incluſio in prohibitione aliquorum caſuum, non eſt excluſio aliorum caſuum, ſi illi ex diſpoſitione iuris ſint excluſi.*
25 *In caſu omiſſo, quando verſatur eadem ratio, quæ in incluſo, ille caſus dicitur etiam incluſus.*
26 *Emphyteutica bona ſi transferantur in loca Pia, vel Eccleſias, ceſſat ſpes reuerſionis, & laudemiorum.*
Eccleſia, & loca Pia nunquàm moriuntur. n.26.
27 *In emphyteuſis conceſſione, quando apponitur, clauſula, ad habendum &c. videtur permiſſa alienatio in caſibus non exceptis.*
28 *Alienatio, quando eſt prohibita, cenſetur etiam prohibita ea, quæ fit per hæredis inſtitutionem.*
29 *Emphyteuſis expreſſè prohibetur legari, & dimitti in Eccleſias, & loca Pia. & n.32.*
30 *Et an iſta bona poſſint transire ad Eccleſias, & loca Pia, ad effectum vendendi perſonæ habili, & æſtimationem conſequendi. vide nu. 35.*
31 *Prohibitio legis, quando concurrit cum prohibitione hominis, tunc principium acquiſitionis non datur.*
33 *Emphyteuſis tranſlatio in Eccleſias, vel loca Pia, non eſſet nulla, ſi operaretur beneficium acquiſitionis, æſtimationis, loco ipſius emphyteuſis.*
34 *Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua n. 143. declaratur.*

DECISIO CCXI.

CAPITVLVM, & Primicerius Mediolaneñ de anno 1552. conceſſerunt in emphyteuſim Lampugnano prædia quædam, ſita in territorio Lignani, *pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus*, cũ clauſula, *ad habendum &c.* pacto tamen adiecto, ne bona prædicta poſſint alienari, legari, vendi, donari, & cum expreſſa relatione ad antiquas inueſtituras, in quibus adeſt expreſſa prohibitio alienandi in Eccleſias, & loca Pia, vt in Summario Capituli n. 6 & 7. & num. 1. & 2.

Quæ bona Lignani deinde cum pactis, modis, & formis contentis in antiquis inueſtituris deuenerũt in Antonium de Marchis, & ab hoc in Herculem Pagnanum, & ab Hercule in Nicolaum, vt in dicto Summario Capituli num. 8. 9. & 10. Qui Nicolaus, ſine deſcendentibus vita functus, cum hæredem ſcripſiſſet Venerabilem Fabricam S. Celſi, Capitulum, & Primicerius egerunt ad deuolutionem ex capite lineæ finitæ, & duas ſententias fauorabiles in partibus obtinuerunt, quas, cauſa in Rota mihi commiſſa, confirmandas eſſe hodiè Domini reſponderunt.

Non controuertebatur enim dominium directũ Capituli, & Primicerij, ſuper bonis Lignani, de quibus agitur, nec obitus Nicolai vltimi inueſtiti ſine deſcendentibus, ſed difficultas reſtringebatur,
1 An bona prædicta fuerint † conceſſa in emphyteuſim hæreditariam, quo caſu in hæredes extraneos tranſire potuiſſent, & ſic non eſſet locus deuolutioni, *Calderin. conſ. 6. de locat. Menoch. conſ. 200. num. 50. & ſeqq. & præſumpt. 95. num. 41. lib. 4. cum alijs.* An vero conceſſa fuerint in emphyteuſim ex pacto, & prouidentia, & non hæreditariam,
2 quo caſu neque in hæredes extraneos, † nec per generalem hæredis inſtitutionem in non comprehenſos in inueſtitura trãsferri potuiſſent, iuxta doctrinam *Bart. in l. ſi patroni, n. 3. ff. ad Trebell. Surd. deciſ. 93. per tot. Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 271. num. 5. vbi Add. num. 27.* Et Dominis non eſſe hæreditaria viſum fuit.

Quoniam iſta bona Lignani, licèt conceſſa fuerint Lampugnano pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, tamen, cum verſemur in emphyteuſi Eccleſia-
3 ſtica, † hæredum appellatione veniunt ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendentes, & ſic emphyteuſis dicitur ex pacto, & prouidentia, adeò vt in extraneos tranſire non poſſit, *Guidobon. deciſ. 5. in manuſcript. Ruin. conſ. 160. num. 9. lib. 1. Roland. cõſ. 96. num. 8. lib. 1. Surd. deciſ. 11. num. 8. Honded. conſ. 92. num. 19. & ſeqq. lib. 1. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 351. n. 17. Card. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 19. nu. 5. verſ. & hanc, Card. Seraph. dec. 868.*
4 *num. 2.* Et in his terminis, ſi conceſſio † fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus, quod non tranſeat ad extraneos, docuerunt *Imol. in l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. Roland. conſ. 95. num. 6. & ſeqq. lib. 1. Gabr. conſ. 76. num. 11. & conſ. 84. num. 51. & 52. lib. 2.* vbi de receptiori teſtatur, *Rimin. ſen. cõſ. 437. n. 4. Rim. iun. cõſ. 44. n. 4. Berett. conſ. 32. n. 6. Caldas de nominat. emphyteut. lib. 2. q. 22. n. 27. Card. Mãt. de tacit. d. lib. 22. tit. 19. num. 20.* Additumq. eſt in inueſtituris prædictis pactum expreſſum de non alienando, & per relationem ad antiquiores inueſtituras, repetita cenſetur prohibitio expreſſa de non alienando in Eccleſias, & loca Pia, qualis eſt fabri-
5 ca S. Celſi, relatio † enim operatur indiuiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem conten-

torum

Digitized by Google

torum in termino relato, *Grauett.conſ.45. num.4. Menoch.conſ.1043. nu. 7. Rut. apud Card. Mant. deciſ.373. nu.9. & apud Card. Seraph. deciſ.1496. num.3. & 4.* præſertim verò in conceſſionibus emphyteuticis, de quarum natura eſt, vt ſemper ad
6 primam inueſtituram, † tanquàm ad radicem contractus, cenſeatur habita relatio, & illa ſit attendenda, *Bald. in l.1. num.39.C. quando non petent. part. Surd.conſ.5. num.62. & conſ. 105. num.26. & 31. Rot. deciſ.555. num. 11. par.2. recent.*

Non obſtant tres clauſulæ per informantes pro fabrica ponderatæ, & in conceſſionibus factis per Capitulum & Primicerium, Lampugnano, inſertæ, nempè clauſula, *Quibus dederit, &c.* clauſula *ad habendum &c.* & clauſula *in perpetuum &c.* qua-
7 rum ſingulæ † adeò aſficiunt ſubſtantiam emphyteuſis, vt illam de emphyteuſi ex pacto, & prouidentia, transfundant in emphyteuſim hæreditariã, prout de clauſula, *Et quibus dederit &c.* tradit *Curt. Iun. conſ.4. num.5. Rot. deciſ. 642. num.4. par.1. & deciſ.152. num. 1. par. 2. recent.* & de clauſula *ad habendum &c.* plenè *Laderch. conſ.1. per tot. Rot. d. deciſ.642. par. 1. & deciſ. 152. & 293. par.2. recent.* Et de clauſula *in perpetuum &c. eſt deciſio 294. num.3. par.2. rec. & in Mediolanen. bonorum de Buſalaria 7. Iunij 1585. coram Bubalo.*

Quoniam reſponſum fuit, quod cum in dictis inueſtituris, tàm per relationem ad antiquas inueſtituras, quàm per particularem expreſſionem in illis factam, diſtinctè, & ſpecificè prohibeatur alienatio, ex hac prohibitione, & pacto eliditur, vel ſal-
8 tem ita † temperatur virtus dd. clauſularum, vt tribuant quidem facultatem diſponendi, ſed intra terminos antecedentis ſtipulationis, & ſic inter perſonas comprehenſas, & deſcendentes, non autem in extraneos; eſtquè magis attendenda, & plùs influit in emphyteuſim prohibitio alienandi, quàm
9 dictæ † clauſulæ generales, vt plurimùm ex ſtylo à Notarijs appoſitæ, ita *Dec. conſ. 171. nu.3. verſ. 4. & vlt. Curt. Iun.conſ.130. nu.6. Bero. conſ.66. num.13. & 14. lib. 1. Gabr. conſ.91. nu.12. & 13. lib.1. Menoch. conſ.61. num.29. & conſ. 93. n.47. & fuit dictum in Romana domus & hoſpitij 7. Iunij 1592. coram bo.me. Card. Blanchetto, & in Imolen. bonorum 22. Iunij 1592. coram bon.mem. Card. Pãphilio, et in Romana domus 9. Mart. 1609. coram bon.mem. Patriarcha Manzanedo, & in Foroſempronien. emphyteuſis 28. Decembris 1631.*
10 *coram me.* Et verba illa, *cum pactis &c.* † ſtant reſtrictiuè, ita vt vim clauſulæ *ad habendum &c.* & aliarum omninò coerceant, & extenuent, vt benè inquit *Alex. conſ.9. num.9. verſ. & per hoc patet, & num. ſeq. lib.2. Rot. deciſ.11. num.5. verſ. in ſecunda. par. 1. diuerſ. Gratian. diſcept. forenſ. cap.344. num.11.*

Quod eò magis dicendum videtur reſpectu bonorum, quæ per Primicerium Mediolanen. conceſſa fuerunt in emphyteuſim, quia in inueſtitura de illis facta, & data in *Summ. num. 7.* adeſt ſolùm
11 clauſula *ad haben. &c.* & hæc quidem non eſt † cõcepta cum verbis importantibus facultatem alienandi, ſed fuit ſimpliciter dictum, *dictus emphyteuta habeat, &c.* quæ clauſula ſic concepta non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos, *Grat. conſil. 17. num. 49. lib. 1. Creſcent. deciſ. 6. num. 8. de Teſtamen. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, deciſ.75. num.9.* & notat *Mart. de clauſ. par.1.*
12 *clauſ. 5. num. 7.* ſed tunc talis clauſula † intelligitur ſecundùm ſubiectam materiam, & ſecundùm naturam emphyteuſis, vt habeat ſcilicet iure emphyteotico, *Dec. conſ. 614. num. 2. & 6. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano d. deciſ.75. n.9.*

Hanequè ſententiam eò faciliùs retinendam eſſe putabant Domini, quia verſamur in Emphyteuſi
13 Eccleſiaſtica, † quæ de ſui natura non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, *Alex. conſ. 89. in princ. lib. 4. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.529. nu.1.* & in ipſa emphyteuſi Eccleſiaſtica per poſte-
14 riores inueſtituras † nunquàm cenſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtiturarum, nequè ab illis receſſum, niſi de hoc receſſu facta ſit mentio, *Dec. conſ. 390. num. 3. Curt. Iun. conſ. 108. num. 18.* & fuit plenè deductum in *Bononien. bonorum emphyteuticorum 18. Aprilis 1597. coram bon. mem. Card. Pamphilio.* Immò nec ſolitum antiquarum
15 † inueſtiturarum vllo modo alterari poteſt ſine Beneplacito Apoſtolico, & ſic nequè concedi facultas alienandi ex clauſula, *ad habendum*, quæ facultas in antiquis inueſtituris expreſsè denegata fuit, vt cenſuit *Curt. Iun. de feud. part 2. quæſt.6. Dec. in authentica. Qui rem, num.2.* & ibi *Cagnol. num. 98. C. de ſacroſ. Eccleſ. Alex. conſ.9. num. 2. lib.3.* & fuit dictum in *Rauennaten. emphyteuſis 28. Maij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & in *Romana domus 19. Aprilis 1630. corã R.P.D. meo Durano*, præſertim verò, quia hæc interpreta-
16 tio eſt fauorabilis ipſi Eccleſiæ concedenti, † ad quam faciliùs bona conceſſa reuertuntur, dum non ſunt tranſibilia ad extraneos, vnde hæc in dubio eſt amplectenda, vt in his terminis tradunt, *Grat. conſ.130. num.20. lib.1. Cephal. conſ.345. num.24. & 25. Magon. deciſ. Lucenſ.12. num.13. Bardell. conſ.41. num. 2. & 3.*

Non obſtat quod prohibitio alienandi videatur limitata ad certos caſus, tàm in inueſtitura facta per Capitulum *Summ. num. 6.* ibi, *non poſſint vendi, obligari, alienari, donari, legari, aut in dotem dari, &c.* quàm in inueſtitura facta per Primicerium *Summ. num. 7.* ibi, *non poſſint obligari, alienari,*
17 *nec donari, &c.* & propterea in † caſibus non exceptis, & ſic per vniuerſalem hæredis inſtitutionẽ conceſſa dicatur facultas diſponendi, vt pluriès reſpondit Rota, & ſignanter in *deciſ. 287. num. 2. part.1. recent. & Imolen. bonorum 8. Martij 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio*, etiã ſi in inueſtitura Capituli adſit verbum, *legari*, quod importat
18 diſpoſitionem ex titulo † ſingulari, non autem ex titulo vniuerſali prout eſt hæredis inſtitutio, *Anchar. conſ.420. ſub num.2. Gabr. conſ.76. num. 17. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 19. num.36.*

Quoniam, omiſſo quod non deſunt Auctores, qui
19 cenſuerunt verbum, *alienari*, † non reſtringi ab antecedentibus, aut ſubſequentibus verbis, contractum importantibus, quippe quod illa ſtent potius ampliatiuè, quàm reſtrictiuè, & ſic in huiuſmodi prohibitione comprehendi etiam diſpoſitionem per vltimam voluntatem, vt conſuluit *Peregr.*
conſ

Digitized by Google

conſ. 36. *lib.* 5. vbi reprobat *Surd. deciſ.* 124. *Bertazzol. conſ.* 36. *num.* 21. & alij relati per *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 712. *num.* 3. Dumquè eadem mi-
litat ratio in diſpoſitione per contractum, ac in
20 diſpoſitione per vltimam voluntatem, tunc † in
prohibitione alienandi, venit etiam hæredis inſtitutio, *Pariſ. conſ.* 7. *num.* 53. *& ſeqq. lib.* 1. *Odd. de probibit. alien. quæſt.* 17. *num.* 74. *& quæſt.* 24. *num.* 33. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 712. *nu.* 22. *&* 35.

At, eſto etiam citrà veri præiudicium, quod prohibitio ſit reſtricta ad certos caſus, & dum non fuit
21 † incluſa in prohibitione, diſpoſitio per vltimam
voluntatem, illa dicatur permiſſa, & à prohibitione excluſa; Adhuc tamen non potuerunt inueſtiti
diſponere ad fauorem loci Pij, aut Eccleſiæ, quia
22 † de iure prohibita eſt in eas alienatio, *gloſ. in cap. potuit, verbo prohibeatur,* & ibi *Abb. num.* 10. *Imol. num.* 25. *extra locati, Clar. in §. emphyteuſis q.* 22. *Bertazzol. conſ. ciu.* 36. *n.* 1. *&* 2. *Burſatt. conſ.* 199. *num.* 42. *verſ. tertio*. Et propterea intrat conclu-
23 ſio, quod vbi adeſt duplex † prohibitio legis, &
hominis, & ſic duplex impedimentum alienationis, ſi ceſſat vnum, nempè prohibitio hominis, non tamen ceſſat alterum, hoc eſt prohibitio legis, *l. ſi non lex, ff. de hæred. inſtit. §. affinitatis, inſtit. de nupt. Alex. conſ.* 62. *num.* 1. *lib.* 2. *Surd. conſ.* 118.
24 *num.* 9. *&* 136. *num.* 37. Et incluſio † in prohibi-
tione aliquorum caſuum, nempè venditionis, donationis, &c. non eſt excluſio caſus diſpoſitionis per vltimam voluntatem in loca Pia, dum hic caſus alio iure, nempè ex diſpoſitione legis, eſt excluſus, iuxta doctrinam *Salicet. in l. de crimine, C. qui accuſar. non poſſ. Bero. conſ.* 93. *num.* 24. *Menoch. conſ.* 86. *num.* 30. *Surd. conſ.* 25. *num.* 35. *& conſ.* 56.
25 *num.* 38. dumquè in caſu omiſſo † verſatur eadem
ratio, quæ in incluſo, ille etiam caſus dicitur incluſus, *gloſ. in l. cū Prætor. ff. de Iudic. Pariſ. conſ.* 111. *num.* 39. *Becc. conſ.* 82. *num.* 16. *Surd. d. conſ.* 25. *num.* 34. *& conſ.* 56. *num.* 37. Prout in præſenti facti ſpecie eadem, immò maior militat ratio, vt bona in emphyteuſim conceſſa non transferantur per vltimam voluntatem in Eccleſias, & loca Pia, quàm vt non transferantur per contractum in alias perſonas priuatas, & ordinarias, quia dum transfe-
26 runtur † in Eccleſias, & loca Pia, ceſſat ſpes reuer-
ſionis, & laudemiorum, nunquàm enim illæ moriuntur, quæ ratio non vrget in alijs perſonis priuatis, per quarum obitum bona reuertuntur ad Dominum directum, & ob alias cauſas, ex quibus fit locus deuolutioni: vndè meritò dicendum eſſe, cenſeri prohibitam etiam hæredis inſtitutionem, licèt prohibitio ſit reſtricta ad certos caſus, & ex
27 vi clauſulæ, *ad habendum,* † videatur permiſſa in
caſibus non exceptis, vt in his terminis conſuluerunt *Ruin. conſ.* 143. *num.* 10. *lib.* 1. *Natt. conſ.* 1. *num.* 2. et fuit de mente Rotæ in illa *Imolen. bonorum* 8. *Martij* 1596. *coram bon. mem. Card. Pamphilio impreſſa apud Giouagnon. poſt conſ.* 43. *lib.* 2. *num.* 78. *in §. & ceſſat omnis difficultas, verſ. per viam verò vltimæ voluntatis.*

Quæ interpretatio potiſſimùm eſt amplectenda reſpectu inueſtituræ factæ per Capitulum, in qua prohibentur etiam bona legari, & prohibitum le-
28 gare, nec † etiam poſſe hæredem inſtituere, explo-
ſa contraria opinione, communiter tenent *Ruin. in rubr. de legatis primò num.* 17. *Soccin. iun. nu.* 15. *Torniell. num.* 21. *Bolognett. num.* 113. *Alciat. in l. legis verbis nu.* 4. *ff. de verb. ſignif. Cephal. conſ.* 53. *num.* 30. *Menoch. conſ.* 11. *nu.* 12. latè *Gallia, ad conſuetud. Alexandr. in verbo legare q.* 4. *nu.* 12. *vſquè ad fin. Modern. Neapolit.* qui de communi teſtantur *in tract. de ſucceſſ. par.* 3. *quæſt.* 12. *art.* 2. *num.* 9. Et in antiquis inueſtituris *Summ. n.* 1. *&* 2.
29 bona prohibentur expreſsè legari, † & dimitti in
Eccleſias, & loca Pia; in quibus terminis prohibitam dici etiam hæredis inſtitutionem, plenè conſuluit *Bertazzol. conſ. ciu.* 36. *num.* 12. *& ſeqq. & per tot.*

30 Demùm non obſtat, quod bona † iſta tranſire poſ-
ſint ad fabricam S. Celſi, ſaltem ad effectum vendendi perſonæ habili, & æſtimationem conſequendi, iuxta opinionem *Speculat. tit. de locat. §. nunc aliqua, num.* 143.

31 Quoniam, quando vltra prohibitionem † legis
cōcurrit prohibitio hominis, & pactum expreſſum in contractu, & inueſtitura, tunc vis pacti reſiſtit principio acquiſitionis, adeo vt Eccleſia, & alia loca incapacia; nec etiam poſſint acquirere ad effectum vendendi, & æſtimationem conſequendi, vt plenè conſuluit *Aldobrand. conſ.* 40. *num.* 9. *lib.* 1. *Burſatt. conſ.* 199. *nu.* 48. *lib.* 2. *Cauagnol. conſ.* 48. *num.* 9. *& ſeqq. lib.* 1. & ſequuta fuit Rota apud *ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 529. *num.* 10. Et cum
32 ex diſpoſitione Iuris communis † prohibita ſit trāſ-
latio emphyteuſis Eccleſiæ in aliam Eccleſiam, vt ſupra dictum eſt, ſi de facto tranſlatio fiat, vel aliqua diſpoſitio, tunc illa remanet omninò nulla, &
33 inefficax, itaut † nec operari poſſit beneficium
æſtimationis recipiendæ loco ipſius emphyteuſis, qui alias non eſſet omninò nulla, ita *Soccin. iun. conſ.* 74. *nu.* 17. *lib.* 1. *Rimin. iun. conſ.* 454. *n.* 10. *&* 11. *Burſatt. conſ.* 199. *nu.* 42. *verſ. tertiò hæc, lib.* 2. *Cauagnol. conſ.* 48. *num.* 9. *&* 10.

34 Et Doctrina Speculatoris vera † eſſe poteſt, reſ-
pectu vocatorum, vel hæredis, qui vt adimpleant voluntatem teſtatoris diſponentis de emphyteuſi Eccleſiaſtica in fauorem alterius Eccleſiæ, tenentur tunc ipſe heres, vel vocati ad eandem emphyteuſim, tradere eidem Eccleſiæ, in cuius fauorem fuit diſpoſitum, vel tantundem in bonis allodialibus, & ſic æſtimationem conſignare, vel permittere, vt alijs poſſit vendere, retento ſibi precio; in præiudicium verò Eccleſię Dominæ directæ approbari non poteſt doctrina Speculatoris; quoniam ſi per mortem illius diſponentis aperta eſt emphyteuſis ipſi Eccleſiæ Dominæ directæ, hoc emolumentum ab ea auferri non poteſt, nec debet, cogēdo vt tradat æſtimationem, vel permittat alijs vendi, hoc enim modo priuaretur illa acquiſitione, quam aſſequuta eſt per mortem diſponentis, non ſuperſtite alia perſona comprehenſa, & capaci, ita luculenter, & benè explicat *Burſatt. d. conſ.* 199. *num.* 43. *verſ. quintò materia, & num.* 44. *verſ. ſecundò negatur, & num.* 45. *viden. et nu.* 46. *et* 48. quod maximè retinēdum eſt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, iuxta diſpoſitionem *text. in cap. filius, ex-*
35 *tra de teſtam.* quicquid † eſſet in emphyteuſi laici,
vt notat *Burſatt. ibidem num.* 45. *verſ. & dicam*

Specu-

Speculatorem, & num.47. verſ.reſpondendo, Maſtrill.deciſ.128. num.18. verſ.his diſcuſſis , & idem ſenſit *Rota in illa Ferrarien. bonorum 29. Decembris 1611. coram Reuerendiſſ. D.meo Decano, quæ eſt deciſio 268. num.4.par.1.recent. confirmata ſub die 9. Aprilis 1612. coram eodem, & ſub die 3. Iunij 1619. coram bo.me. Remboldo, & in alia Ferrarien. bonorũ de Schianchis 28. Aprilis 1617. coram Eminentiſſ. D.Card.Pamphilio iuniore.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Feudi.

Die Lunæ 30. Maii 1633.

ARGVMENTVM.

Territorij feudalitas, ex quibus probationibus poſſit excludi, itaut ad probandam allodialitatem eius rectè poſſit concedi remiſsoria.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in materia prophana regulariter ſine fumo conceditur.*

2 *Et hoc maximè, quando ſimus in tertia inſtantia, nec adhuc per teſtes facta eſt probatio.*

3 *Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc, vt remiſſoria detur, quòad omnes.*

4 *Feudalitas excluditur, poſita continua poſſeſſione, & ſtatu allodialitatis.*

5 *Conceſſio an ſit feudum, vel mera, & ſimplex donatio, ex quibus dubitetur.*

6 *Obſeruantia ſubſecuta probatio, per quam declarabitur quatenùs ſit mens dubia contrahentium certè eſt admittenda.*

7 *Allodialitas territorij ex quibus inferri poſſit.*

8 *Territorium, quod ſit ſolitum alienari ſine alicuius licentia, hoc importat præſumptionem allodialitatis.*

9 *Obſeruantia immemorabilis excluditur, datis actibus contrarijs.*

10 *Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius, quod fuit probatum per ſcripturas.*

11 *Verba, quando non ſunt præciſa, & clara, poſſunt recipere interpretationem.*

12 *Ad Cautelam ea, quæ obtinentur non præiudicãt.*

13 *Territorium, quando quis alienauit, & ad cautelam obtinuit licentiam ab aliquo, illud alienandi, ex ea licentia non elicitur probatio adeò patens, vt ſit ineuitabilis pro feudalitate.*

DECISIO CCXII.

POSTQVAM per duas ſententias Rotales firmata fuit feudalitas territorij, de quo agitur, cauſa in tertia inſtantia mihi commiſſa, petita fuit per Hyacinthum remiſſoria, ad effectum probandi allodialitatem, quam Domini, putarunt non eſſe denegandam.

Verſamur enim in cauſa prophana, in qua regu-
1 lariter, etiam ſine fumo † datur remiſſoria, *Caſſad. deciſ. 3. de dilat. Caputaq. deciſ. 59. & 68. part. 3. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 124. nu. 1. & deciſ. 403. num. 3.* ſumus in tertia inſtantia, neque vſque adhuc ex parte Hyacinthi facta fuit
2 † vlla probatio per teſtes, ad quam propterea eſt nunc admittendus, *ex trad. per Cardin. Seraphin. deciſ. 500. num. 2. & coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 83. nu. 5.* Et articuli ſunt releuantes, quorum
3 tamen † ſat eſt vnum eſſe talem, vt detur remiſſoria quòad omnes, *Rota deciſ. 677. num. 1. par. 1. & deciſ. 661. num. 4. par. 2. recent.*

Releuantia autem articulorum videtur patens. Primus enim, & ſecundus articulus continentes obſeruantiam per tempus immemorabile, quod territorium iſtud fuit habitum pro merè allodiali, & vti tale poſſeſſum à Hyacintho, & eius anteceſſoribus, & reputatum, ac tentum pro tali à Magnis Magiſtris, & ab omnibus alijs, certè ſunt releuan-
4 tes, quia poſita hac † continuata poſſeſſione, & ſtatu allodialitatis, excluditur feudalitas, *Iſern. in c. 1. §. quidam tamen. ſub nu. 3. & de controuerſ. inter maſcul. & fœmin. Menoch. conſ. 395. nu. 12. Bellon. Iun. conſ. 44. num. 11. verſ. ſecunda verò coniectura*; Præſertim verò, quia in inſtrumento, ex quo deducitur feudalitas, habetur cõceſſionem fieri pleno iure, & ex cauſa donationis remuneratoriæ, cum vniuerſis, & ſingulis iuribus, reſeruata ſolùm recognitione annui cenſus ad fauorem regiæ Curiæ, quæ verba, licèt non excludant omninò feudalitatem, ſaltem inducunt aliquam coniecturam allo-
5 dialitatis, † itaut dubitari poſſit, an hæc conceſſio ſit feudum, vel mera, & ſimplex donatio, *ex traditis per Oldrad. conſ. 159. per tot. Roland. conſ. 50. num. 18. lib. 3. Thom. Non. conſ. 1. num. 39. Peregr. conſ. 16. num. 8. lib. 5.* vnde tantò magis eſt
6 admittenda † probatio obſeruantiæ ſubſequutæ, per quam declarabitur quatenùs ſit dubia mens contrahentium, *Bald. conſ. 245. num. 2. lib. 3. Aym. conſ. 101. num. 3. Roſental. de feud. cap. 5. gloſ. 5. num. 16. Rota deciſ. 499. num. 3. par. 1. recent.*

Tertius articulus, continens alienationes iſtius Territorij, ſeù prædij factas fuiſſe vti de bonis allodialibus, ſine licentia Regum Siciliæ, & Dominorum Inſulæ Meleuitanæ, & quod emptores illud poſſiderunt ſcientibus, & patientibus Regibus, &
7 Magnis Magiſtris, pariter eſt releuans, † quia ex hoc probato, poterit fortaſſe inferri allodialitas, *Iſern. de feud. in cap. 1. §. quidam tamen, ſub nu. 3. de controuerſ. inter maſcul. & fœmin. Roland. conſ. 50. num. 39. lib. 3. Surd. conſ. 135. num. 36. & conſ. 151. num. 31. Bellon. Iun. dicto conſil. 44. num. 12.*

Quartus articulus etiam releuat, dum habet hoc prædium eſſe ruſticale, & competere ſine Caſtro, & Iuriſdictione, abſquè præſtatione ſeruitij, & alia prædia huiuſmodi ſine licentia, & conſenſu Domi-
8 norum conſueuiſſe alienari, † quæ conueniunt allodialibus, & important præſumptionem allodialitatis, *ex traditis per Menoch. conſ. 395. num. 5. Surd. conſ. 311. num. 6. Bellon. Iun. conſ. 44. num. 4.*]

Non obſtat, quod ex inſtrumento inueſtituræ, & ex licentia data Stephano de alienando Territoriũ
9 † in ſuos deſcendentes tantùm, excludatur obſeruantia immemorabilis articulata in primo, & ſecũdo articulo & excludatur pbatio tertij articuli, continentis alienationes fieri ſine licentia Dominorũ

Ll Inſu-

Digitized by Google

Inſulæ Meleuitanæ, & ſic non ſit danda remiſſoria
10 † ad probandum contrarium eius, quod fuit probatum per ſcripturas, *Caſ. de Graſſ. deciſ. 1. nu. 6. de dilat. Rota deciſ. 714. num. 1. par. 1. recent.* Quoniam quoad inueſtituram, verba illius non ſunt
11 adeò præciſa, & clara, vt probata obſeruantia, † de qua in articulis, non poſſint ab illa recipere interpretationem pro allodialitate, iuxta tradita per *Pariſ. de Put. de reintegr. feud. cap. 10. num. 17. Bellon. Iun. conſ. 26. num. 15. & 16.* Quò verò ad
12 licentiam † cum illa potuerit obtineri ad cautelam, & ſit vnica, ex ea non elicitur probatio adeò patens, & ineuitabilis, vt dicatur omninò conſtare
13 † de feudalitate, ad effectum excludendi contrariam probationem per teſtes, & eò magis, quia Hyacinthus obtinuit ſententiam fauorabilem in partibus pro allodialitate, & vt ſupra fuit ponderatum hactenùs in hoc iudicio nullas alias fecit probationes.

Et ita vtraq; parte informante reſolutũ fuit &c.

Vide infra in hac cauſa ſatis notabilem deciſionem ſub die 27. Nouembris præſentis anni 1634. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Lunæ 30. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

Conſenſus patronorum in reſignatione Iuriſpatronatus ex quibus probetur interueniſſe. Reſignatio iuriſpatronatus facta ſpretis patronis, an valeat. Valor fructuum beneficij narratus in literis reſeruationis penſionis, qualiter iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Cõſenſus patronorum in reſignatione iuriſpatronatus, ex quo probetur, quod fuerit præſtitus.*
2 *Regul. de præſtandis conſenſibus non eſt de dandis.*
3 *Conſenſus patroni in reſignatione iuriſpatronatus eo ipſo probatur, ſi doceatur patronos eidem reſignationi non contradixiſſe.*
4 *Patronis à die reſignationis, aperitur locus præſentandi alios.*
5 *Iuriſpatronatus reſignatio facta ſpretis patronis, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda, quatenùs Dominus contradicat.*
6 *Et interim dicitur habere ſtatum implicitum validitatis.*
7 *Cõſenſus expreſſus dicitur, non ſolùm, quod verbis exprimitur, ſed etiam, quando per ſigna exteriora demonſtratur.*
8 *Conſenſus dicitur, etiam ille, qui reſultat ex taciturnitate tẽporis, quo quis potuit contradicere.*
9 *Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione*
10 *Patroni conſenſus non eſt neceſſarius in reſeruatione penſionis. & num. 19.*
11 *Ex reſignationis nullitate infertur ad nullitatem penſionis.*
12 *Regul. de præſtan. conſenſibus intelligitur de habentibus ius in beneficio.*
13 *Ius in beneficio, quis nõ poteſt dicere, quod aliquẽ nõ habeat, ſi illud acceptauerit per eius reſignationẽ*
14 *Beneficium impetrans, tenetur iuſtificare gratiam ſui authoris.*
15 *Rot. deciſ. 59. num. 4. par. 2. in recent. declaratur.*
16 *Lap. allegat. 89. quando intret.*
17 *Reſignans manens in poſſeſſione per triennium, non eſt amplius locus oppoſitioni alicuius defectus*
18 *Beneficij reſignatio, & reſeruatio penſionis ſunt gratiæ omninò ſeparatæ.*
20 *Valor rei regulariter nõ probatur ex locationib⁹.*
21 *Limita concurrentibus adminiculis.*
22 *Beneficium præſumitur capax penſionis ſuper illo impoſitæ, ſi ſpatio plurium annorum abſquè tergiuerſatione fuerit ſoluta. & num. 23.*
24 *Locationes ſi ſint plures, & ſucceſſiuæ præſumuntur effectuatæ.*
25 *Locationum effectuatio ex quo appareat.*
26 *Penſio, ſi fuerit inter partes conſtituta in ſumma certa, & determinata certarum pecuniarum, tunc reſpectu illius ſummæ eſt attendendus valor dd. pecuniarum, inter partes conuentus.*
27 *Dictio, in circa, excludit certam quantitatem.*
28 *Officialibus Dataria emolumenta debent ad rationem ducatorum de Camera.*

DECISIO CCXIII.

CONTRA Deciſionem,* in qua fuit reſolutum gratiam reſeruationis penſionis eſſe iuſtificatam, eò, quia valor expreſſus in ducatis 710. auri de Camera ſit probatus, tria denuò pro parte D. Abbatis Pignatelli opponuntur, ex quibus prætendit reſultare nullitatem reſeruationis; Primò, quod in reſignatione non interuenerit conſenſus medietatis Patronorum, qui à Sanctiſſimo fuit reſeruatus, ibi dummodò ad hoc alterius medietatis Patronorum accedat aſſenſus; Secundò, quod non ſit iuſtificatus valor fructuum Abbatiæ narratus, in literis reſeruationis in ducatis 710. auri de Camera. Tertiò, quod aliqua iura, quæ fuerunt producta pro parte tranſlatariorum non ſint in forma probanti; Prædictis tamen non obſtantibus Dñi cenſuerunt ſtãdũ in deciſis, ſub die 4. Martij proximè præteriti.

Nam quantùm attinet ad computum patrono-
1 rum dictus conſenſus † probatur ex expeditione literarum, quià, Officiales Cancellariæ non expediuiſſent, niſi conſenſus à Papa in ſupplicatione requiſitus, fuiſſet præſtitus, *Caputaq. dec. 120. par. 1. Put. deciſ. 419. in fin. lib. 1. in correct. bon. mem. Cardin. Caual. deciſ. 561. num. 4. Mart. clauſ. 3. num. 3. Pariſ. de reſignat. lib. 8. quæſt. 8. num. 83.*
2 *& lib. 9. quæſt. 22. num. 8.* & ideò regula † de præſtandis conſenſibus, non eſt de dandis, *Caſſad. deciſ. 1. num. 6. de renunciatione, Creſcent. deciſ. 9. de Procuratoribus, Seraphin. deciſ. 1465. nu. 7. Rot. deciſ. 396. num. 8. par. 1. diuerſ.* Secundò quia iſte
3 conſenſus † dicitur interueniſſe eo ipſo, quod probatur patronos eidem reſignationi non contradixiſ-
4 ſe, quia patronis † à die dictæ reſignationis apertus fuit locus præſentandi aliũ, *Garz. de benefic. par. 11. cap. 3. num. 35.* Si tamen præſentare voluerint, aliàs
5 ſecus, cum † reſignatio facta ſpretis patronis non

ſit

Digitized by Google

ſit nulla ipſo iure, ſed venit annullanda, quatenus
patronus contradicat, *Aegid. deciſ. 87. & 163. Mo-
hed. deciſ. 8. de iur. patron.* & interim dicitur habe-
6 re † ſtatum implicitum validitatis, *Felin. in cap.
cum Bertoldus. num. 8. & 14. de ſent. & re iudic.
& in tract. quando litera Apoſtolica. ampliat. 9.
Roech. de iurep. in verb. ius honorificum. quæſt. 3.
num. 8. Couar. pract. quæſt. cap. 36. num. 9. Rot.
deciſ. 4. num. 5. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod propter clauſulam, dummodò
ad hoc alterius medietatis patronorum accedat aſ-
ſenſus, requiratur conſenſus expreſſus, & tacitus
7 non ſufficiat, quia conſenſus † expreſſus, dicitur non
ſolùm, quando verbis exprimitur, ſed etiam quando
per ſigna exteriora demonſtratur, *Pariſ. de reſign.
lib. 8. quæſt. 10. num. 22. verſ. ſecundo modo*, & in
8 terminis, quod conſenſus † dicatur ille, qui reſultat
ex taciturnitate temporis, quo quis potuit cõtradi-
cere *Rot. deciſ. 336. num. 7. verſ. non obſtat par. 2.
recent.*

Nec obſtat, quod iſta procedãt data ſcientia in pa-
trono, quia ad hũc effectũ ſufficit ſcientia præſumpti-
9 na † quæ oritur ex eo, quod patroni nunquã reclama-
runt *Garz. de benef. par. 10. cap. 3. nu. 38.* maximè,
quod factum eſt notabile, cum agatur de beneficio
Inſigni, ſeù Abbatia Regali magni valoris, & dicta
clauſula cenſetur appoſita reſignationi beneficij,
10 non autem † reſeruationi penſionis, in qua non eſt
neceſſarius conſenſus patroni, in puncto *Seraphin.
deciſ. 1264. num. 1.* cum alijs adductis in deciſione,
quæ reuidetur *verſ. quod non obſtat, quod non con-
11 ſtet*, & quàmuis ex nullitate † reſignationis infe-
ratur ad nullitatem penſionis ex eo, quod remaneat
reſeruata de conſenſu non habentis ius in beneficio,
tamen obiectum procederet, quando adfuiſſet alia
perſona præter Carolum Caracciolum, quæ potuiſ-
ſet d. penſioni conſentire, ſecus autem, quia de illo
tempore nullus alius habuit ius in beneficio, quia
12 regula † de præſtandis conſenſibus, intelligitur de
habentibus ius in beneficio, *Rot. in Cuſentina pen-
ſionis coram Litta, apud Marcheſ. par. 1. fol. 621.
num. 4.*

Præterea D. Abbas Pignatellus non poteſt alle-
13 gare Carolum non habuiſſe ius in beneficio, † ſed
illud acceptãdo per eius reſignationem videtur ius
illius magnificaſſe, *Rot. deciſ. 299. part. 1. recent.*
14 & ideò impetrans beneficium tenetur † iuſtificare
gratiam ſui authoris, *Put. deciſ. 181. & deciſ. 499.
lib. 2. in correct. latè Rota in Hiſpalen. beneficiorũ
10. Iunij 1611. coram Eminentiſſimo Card. Pam-
philio.* Quinimò conſenſus Caroli reputatur con-
ſenſus Pignatelli, non ſecus, ac ſi ipſe penſioni con-
15 ſenſiſſet, † *Rot. deciſ. 57. num. 4. par. 2. recent.* quæ
loquitur in terminis penſionis, quę petebatur à Re-
ſignatario. Et in omnem euentum Carolus fuit in
poſſeſſione Abbatię ſpatio trium annorum, & vltra,
16 † & ita iterat allegatio *Lapi. 89.* Itaut hodie non
17 poſſit dari de defectu † conſenſus dd. patronorum,
nec de alio defectu, *Rot. diuerſ. 779. num. 1. & per
tot. lib. 3. Pariſ. de reſignat. lib. 11. quæſt. 6. nu. 96.
Mareſcott. var. lib. 1. cap. 41. num. 1.* Tantò ma-
gis, quia ijdem patroni de omnibus informati con-
ſenſerunt vltimæ reſignationi factæ per Carolum ad
fauorem Pignatelli, abſquè eo, quod vnquàm dede-
rint de contemptu primæ reſignationis factæ ad fa-
uorem Caroli à Decio, dum aſſecutus fuit Archie-
piſcopatum Barenſem; Vnde tantùm abeſt, vt con-
tradixerint, quod imò potiùs ſequitur, vt ius Caroli
ſciuerint, & approbauerint, quod quidem non fe-
ciſſent, niſi ab initio de omnibus geſtis notitiam
habuiſſent.

Deinde ſupponendum eſt, quod cum reſignatio
18 † Abbatiæ, & reſeruatio penſionis ſint gratiæ om-
nò ſeparatæ, ex *Put. deciſ. 98. lib. 2. & deciſ. 226.
num. 16. lib. 3. Rot. deciſ. 456. num. 5. par. 1. recent.*
conſenſus erat probandus à Carolo, ad cuius fauo-
rem reſignatio fiebat, hodie verò non eſt quæſtio
cum Carolo, vel cum patronis ſuper validitate reſi-
gnationis, qui nunquàm reclamarunt, ſed cum mo-
derno Abbate ſuper validitate penſionis, quæ vali-
19 dè dicitur † impoſita cum potuerit fieri abſquè
alio patronorum conſenſu, *Seraphin. & alij ſupra
allegati.*

Quantùm ad verificationem valoris Abbatiæ ex-
20 preſſi in ducatis 710. auri de Camera, quàmuis † ille
regulariter non probetur ex locationibus, *Man-
tic. deciſ. 290. num. 4. ſanct. memor. Gregor. XV.
deciſ. 101. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 147. num. 2. &
21 deciſ. 159. num. 7.* Tamen iſtud limitatur † concur-
rentibus adminiculis, vt in *Veronen. penſionis 23.
Maij 1607. coram bon. mem. Cardinali Sacrato,
citata per Adden. ad d. deciſ. 101. ſan. mem. Gre-
gor XV. num. 5.*

Quod autem in caſu de quo agitur, concurrant
adminicula apparet, ex deductis in deciſione, quæ
reuidetur *verſ. adminicula autem*, & præter illa
tunc ponderata; Alterum hodie cęteris, vrgentiùs
additur, quod ſcilicèt penſio reſeruata ad fauorem
Sanuitalis, dum reſignauit Archiepiſcopatum Ba-
ren. Decio Caracciolo fuit ducatorum 800. & fuit
ſoluta per d. Carolum ſpatio multorum annorum
23 abſquè tergiuerſatione, & nihilominùs cum tranſ-
latio non fuerit facta, niſi in ducatis 600. inde reſul-
tat clara probatio fructus Abbatiæ eſſe capaces ne-
dùm ſummæ reſeruatæ, ſed etiam maioris penſio-
23 nis, & ſic correſpondere arrendamentis, nam † aliàs
ipſe Carolus reclamaſſet, nec ſoluiſſet ſpatio tanti
temporis, *Rot. in terminis deciſ. 293. per tot. par. 1.
diuerſ.*

Quod de vero valore beneficij non fuerint dedu-
cta onera, in alia ſatis fuit reſponſum contrarium
apparere ex lectura ipſarum locationum, in quibus
expreſsè onera deducuntur.

Et quod locationes; ex quibus deducitur valor
non probentur continuatæ, nec effectuatæ, ollitur,
24 quia cum ſint plures, † & ſucceſſiuæ, præſumuntur
effectuatæ, ex allegatis in alia deciſione, quod tantò
magis procedit ſtante illarum antiquitate, ſed cum
dentur locationes ab anno 1591. vſquè ad annum
1613. quæ percutiunt, & includunt tempus reſi-
gnationis factæ de anno 1606. iunctis adminiculis
per DD. ponderatis, iuſtificatio valoris benè de-
ducitur, & quia de continuatione locationum ſatis
conſtat per annos ſubſequentes, & ſucceſſiuos; De
25 effectuatione verò apparet ex renouatione eorum-
dem affictuum, facta eiſdem affictuarijs.

Subſiſtit quoquè iuſtificatio valoris fructuum ex-
preſſi per aſſenſum in ſumma ducatorum 710. auri

Digitized by Google

de Camera, ex eo; quod reſpondet probationi factæ
in ſumma ducatorum Regni 960. ad rationem du-
catorum 100. de Regno pro ſingulis ducatis 75.
auri de Camera, iuxtà atteſtationem D. Riualdi,
quæ eſt attendenda tanquàm magis certa, & funda-
ta, ſuper communi æſtimatione, & ſolito potiùs,
quam fides Mercatorum, qui curſu cābiorum pre-
tium monetæ augent, & minuunt, & computant
intereſſe trāſmiſſionum, & prouiſionum; nec eſt at-
tendenda penſionis expreſſio, in ducatis monetæ
Regni 800. quia placuit reſponſio deciſionis, quod
26 penſio † fuit inter partes conſtituta in ſumma cer-
ta, & determinata ducatorum Regni 800. & reſpe-
ctu iſtius ſummæ eſt attendendus valor eorumdem
ducatorum; inter eaſdem partes cōuentus. Reſpec-
tu verò valoris fructuū, expreſsè in parte inferiori
in ducatis 710. auri de Camera non eſt attendēdus
valor ſupradictus, ſed valor iuxta communem æſti-
mationem, vt in ſupradicta atteſtatione Riualdi, &
eò minùs valor ſupradictus eſt attendendus, quia
partes illum non firmarunt taxatiuè, dum expreſſio
fuit facta dubitatiuè, cum additione clauſulæ in cir-
27 ca, quæ dictio, † in circa, excludit certam quanti-
tatem, *Ruin. conſ. 10. nu. 3. lib. 5. Corn. conſ. 179. num. 4. lib. 3. Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 290. num. 3. & 558. num. 1. Caſ. de Graſſ. deciſ. 7. num. 3. de præben.* Valutatio verò ad duca-
tos auri de Camera fuit adiecta propter intereſſe of-
28 ficialium Datariæ, † quibus emolumenta debentur
ad rationem ducatorum de Camera. Vnde inferri
non poteſt, quod Papa ſe fundauerit in tali æſtima-
tione incerta, & recipiente augumentum, vel di-
minutionem.

Prout non obſtat fides Officialis ſucceſſoris Riualdi, quia ex ea nihil aliud colligitur, niſi, quod in literis ſit expreſſio in ducatis auri de Camera, & de hoc non dubitatur, quomodò autem reducatur, ſeù æſtimatur moneta, ſeù valor monetæ, aliarum partium nihil dicit, & ideò ſtandum eſt dicto communi valori ducatorum 75. auri de Camera pro ducatis 100. Regni.

Quæ dicuntur de iuribus, quòd non ſint in forma probanti, fuerunt ſublata in deciſionibus ſuper hoc particulariter factis, nec tranſlatarij vtuntur iuribus informibus, ſed inſtrumentis authenticis in forma probanti, & canonizatis in præcedentibus deciſionibus.

Et ita conſideratis oppoſitionibus deductis per D. Abbatem, iterùm fuit reſolutum conſtare de ſufficienti iuſtificatione literarum reſeruationis penſionis, & ſic gratiam ad fauorem tranſlatariorum eſſe iuſtificatam, &c.

☞ * Ideſt ſub die 4. Martij huius anni 1633. Eſt deciſ. 186. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 30. *Maii* 1633.

ARGVMENTVM.

Atteſtationibus extraiudicialibus, àn ſtetur. Confeſſio extraiudicialis, licèt de equitate Canonica attendatur, tamen vbi eſt ſeruandum ius ciuile, & rigor, non attenditur. Societas, ex quibus actibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Tutor ſoluens indebitum, quando non excuſetur, vigore l. cum indebitum, ff. de condit. indebit. quo minùs actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi.*

2 *Atteſtationes extraiudiciales adminiculatæ ex depoſitionibus teſtium, formiter examinatorū, & alijs præſumptionibus ſufficienter probant.*

3 *Atteſtationibus regulariter non creditur.*

4 *Teſtibus, & non atteſtationibus ſtandum eſt.*

5 *Atteſtationi extraiudiciali ſtandū non eſt, quantumuis illa ſit qualificata, & iuramento roborata coram Notario, & teſtibus, & vide num. 6.*

7 *Teſtibus in concernentibus proprium intereſſe ſtandum non eſt.*

8 *Teſtis de auditu, nullum gradū probationis facit. & num. 9.*

10 *Confeſſio extraiudicialis, facta abſente parte, de rigore Iuris Ciuilis, non probat, licèt ſecùs ſit de Iure Canonico.*

11 *Romæ ſeruatur ius ciuile, & rigor, attento ſtatuto Ciuitatis cap. 42. lib. 1.*

12 *Confeſſionem extraiudicialē, vt teſtes probent, requiritur, vt ſint cōformes de tēpore, loco, et verbis.*

13 *Probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de probando id, quod conſiſtit in voluntate ſolius alicuius.*

14 *Præſumptiones in ſua ſpecie imperfecta, quando ſunt, coniugi non poſſunt.*

15 *Societas probatur ex actis, qui citra ius, & nomen ſocietatis fieri nequeunt.*

16 *Procuratores, & inſtitores, ſemper ſubiacent cenſuræ reddendæ rationis.*

17 *Adminiſtrator quilibet rei alienæ debet reddere rationem adminiſtrationis.*

18 *Lucrum, àn præſumatur eſſe in ſocietate.*

19 *Contra Adminiſtratorem extat præſumptio potiùs lucri, quàm damni.*

20 *Tutor non poteſt cogi ad ſoluendum debitum Patris pupilli, ſi non fuerit probatum.*

DECISIO CCXIV.

☞ IN DECISIS * perſtiterunt Domini, quia
inter Sanctem Fencium, & Ioannem Anto-
niū de Acumulo eius famulum, nō probatur ſocie-
tas in Macello, nec lucri quantitas, vt propterea
non licuerit Tutori abſq; alia crediti iuſtificatione,
ſoluere ſcuta 725. Ioanni Antonio in pupillarum
1 præiudicium, & damnū, nec † minùs excuſari per
l. cum indebitum, ff. de cond. indeb. vt indè actio re-
petitionis dirigatur aduerſùs illum, qui pecunias
pupillares recepit, non autem contra Tutorem.

Non obſtant, quæ denuò replicantur ad proban-
dam ſocietatem, primò namquè fides, & ſeù atte-
ſtatio trium lanionum, vſquè de anno 1629. quæ,
licèt extraiudicialis, aſſerebatur tamen adminicu-
2 lata ex depoſitionibus teſtium † formiter exami-
natorum, & alijs præſumptionibus, ita vt pro ſuf-

ficienti

Digitized by Google

ficienti probatione deſeruire poſſit, *Rot. deciſ.* 122.
num. 7. *part.* 1. *recent. cum alijs allegat.*
3 . Quia ſi de atteſtationibus agatur, † regulare eſt,
4 quod illis non creditur, quando quidem † teſtibus,
& non atteſtationibus ſtandum eſt, *Caſ. de Graſſ.*
deciſ. 2. *num.* 12. *de Sponſal. Seraph. deciſ.* 106. *nu.* 3.
& 260. *num.* 5. 298. *num.* 10. *coram Papa Gre-*
gor. XV. quæ concluſio tenenda eſt etiam, quod fi-
5 des proueniat à perſona, † quantùmuis qualificata,
& iuramento roborata coram Notario, & teſtibus,
Menoch. conſ. 322. *num.* 45. dicens ideò atteſta-
6 tionibus non eſſe ſtandum, quia illorum † depoſi-
tio debet recipi parte citata, quod ſi aliter factum
ſit, nullam fidem faciunt, *cap. in nomine Domini,*
de teſtib. vbi Felyn. num. 3. poſt alios latiſſimè
comprobat.
Depoſitiones autem teſtium, non etiam pro ad-
miniculo ſeruire poſſunt, nàm ponderati in deciſio-
ne, quæ reuidetur, nullam fidem faciunt, nam
primus eſt Ioannes Antonius famulus, cum quo
prætenditur contracta ſocietas, & idem qui à tuto-
re pecuniam recepit, & quietantiam fecit, tanquàm
7 creditor ſocialis, cui † in concernētibus proprium
intereſſe, non creditur, *cap. tuas, cap. nuper. cap. in-*
ſuper, de teſtib. Secundus verò eſt vnicus, & de au-
8 ditu ab alijs Macellarijs, qui ſolus † gradum proba-
tionis non facit, *c. veniens c. vniuerſis de teſtib. cap.*
licèt numerus, eod. tit. & eò minus per relationem
9 ad † aliorum dictum *cap. licèt ex quadam, de teſtib.*
Caputaq. deciſ. 264. *num.* 8. *part.* 3.
Non obſtant teſtes de nouo dati, nempè primus
coram A.C. & primus in Rota examinati, deponen-
tes de auditu ab eodem Sancte patre pupillarum,
poſuiſſe Ioannem Antonium in ſociū negocio Ma-
celli, quæ Sanctis cōfeſſio dicebatur, quod quamuis
10 de rigore † Iuris ciuilis abſente parte nōn probet,
ſecus tamen eſſe de æquitate Canonica, *Felyn. in*
cap. ſi cautio, num. 27. *de fid. instrument. Gabr. de*
confeſſ. concluſ. 1. *num.* 46. *Marant. in prax. par.* 6.
verſ. quintus actus.
11 Quia in Vrbe ſeruatur † ius ciuile, & rigor, at-
tento ſtatuto Ciuitatis *cap.* 42. *lib.* 1. & vlteriùs
12 teſtes dati non ſunt conteſtes de † loco, tempore,
& verbis, & agitur de materia obligatoria, non
autem liberatoria, aut de re, quæ pendeat à volun-
13 tate ſolius confitentis, in † quibus admittuntur le-
uiores probationes, vt *Gabr. d. concluſ.* 1. *num.* 30.
50. *&* 51. *de confeſſ.* latiſſimè comprobat.
Deniquè ſi ad præſumptiones recurratur, iàm
14 dictum fuit in deciſione, quæ reuidetur, † illas non
releuare, & in ſua ſpecie eſſe imperfectas.
Non obſtat, quod ſocietas probetur etiam ex
15 actis, qui fieri ſolent, non niſi † à ſocijs, & domi-
nis, nec fieri poſſint citra Ius, & nomen ſocietatis,
Caſtr. conſ. 73. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 2. *Felic. de*
ſociet. cap. 11. *num.* 12. & probari dicebatur ex
eiſdem teſtibus aſſerentibus Ioannem Antonium
liberè adminiſtraſſe pecunias capſæ paruulæ, & om-
nia pro libitu ſuo in negocio geſſiſſe, annuēte Sācte.
Quia & prædicta conueniunt Procuratori, & in-
16 ſtitori, † qui tamen ſemper ſubiacent cenſuræ red-
dendæ rationis, ſicut quilibet adminiſtrator, rei
17 † aut negocij alieni *l.* 2. *ff. de negot. geſt. Soccin.*
ſen. conſ. 73. *num.* 1. *&* 2. *Crau. conſ.* 218. *num.* 1.
Rot. deciſ. 30. *num.* 4. *&* 187. *num.* 1. *coram Papa*
Gregor. XV. Magon. deciſ. Flor. 1. *num.* 29. *&* 42.
num. 1.
Deficiente autem probatione ſocietatis, ſuper-
fluum eſt quærere de lucro Ioannis Antonij famu-
18 li, aut de præſumptione Iuris, † àn in dubio præ-
ſumatur lucrum in ſocietate, niſi contrarium pro-
betur, *ex Soccin. Sen. conſ.* 24. *num.* 41. *lib.* 1. *&*
alijs allegatis per Felic. de Societ. cap. 20. *num.* 12.
& ſequen.
Et nihilominùs hæc præſumptio vrget ſemper
contra adminiſtratorem, non autem pro eo, dum
excipit de damno, vt interim non poſſit impedire
conſocium ad recuperandum ſortem in ſocietate
19 poſitam, † quia contra adminiſtratorem extat præ-
ſumptio magis lucri, quàm damni.
Ex quibus omnibus iterū Domini concluſerunt,
deficere in tutore iuſtam cauſam credendi, teſtato-
rem eſſe debitorem Ioannis Antonij, ad quem ſpe-
ctabat onus probandi ſocietatem, & ex ſocietate
20 lucrum, † & ſinè probatione non poterat compel-
li ad ſoluendum debitum.
Et ita, &c.

☞ * Ideſt ſub die 14. Ianuarij præteriti, & vide ibi in fine alias deciſiones in hac cauſa.

R. P. D. PIROVANO.

Hortana Fideicommiſſi.

Die Veneris 3. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Maſculinum, quando non concipiat fœmininum. & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Liberorū appellatione veniunt etiā filiæ fœminæ.*
2 *Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſinè filijs deceſſerint, expirat, ſi hæres relictis filijs decedat.*
3 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de maſculis, & poſtea de per ſe de fœminis.*
4 *Qualitas non poteſt ſtare ſinè ſubiecto.*
5 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando ſequeretur aliquod abſurdum.*
6 *Monachus, ſi pendente lite, ſi aliquod fideicommiſſum ad eum ſpectet, vtrùm illud etiam non agnitum tranſmittat ad Monaſterium.*
7 *Monaſterium ſuccedit in bonis Monachi.*
8 *Inter vocatos in fideicommiſſo collectiuè, ſemper inter eos intrat reciproca ſubſtitutio ad aliorum excluſionem.*

DECISIO CCXV.

☞ CAVSA iterùm ſuper eiſdem propoſita* Domini idem ſenſerunt ſcilicet cōſtare de fideicommiſſo ex teſtamēto Iorij de Planis ad fauorem filiarum Bernardini, quæ ſunt abneptes eiuſdem fideicommittentis, quia teſtator expreſsè voluit, quod deficiente linea maſculina quandocūquè ſine liberis legitimis, & naturalibus in dictum caſum, &

euentum ſuccedere debeant filiæ fœminæ, vt ſupra
naſcituræ ex filijs, & nepote hæredibus inſtitutis,
quales ſunt hodiè filiæ Bernardini, extincta iàm li-
nea maſculorum vocata.

Non obſtat, quod hæc fœminarum vocatio poſi-
ta fuerit ſub conditione deficiẽtis lineæ maſculinæ,
quãdocunquè ſine liberis legitimis, & naturalibus,
1 quorum liberorum appellatione, cum † fęminæ etiã
ex proprietate verborum comprehendantur, *l. libe-
rorum ff. de verb. ſignif. Menoch. conſ. 420. nu. 26.
Peregr. conſ. 44. nu. 1. lib. 1. & de fideicom. art. 25.
num. 8. cum alijs per Fuſar. quæſt. 326. per tot.* &
Petrus Paulus vltimus ex maſculis deceſſerit reli-
cta Antonina filia dicebatur vel adhuc conditionẽ
non eſſe purificatam ex quo iſtæ fœminæ habebant
Antoninam eas excludentem, vel omnino condi-
tionem defeciſſe; quia Petrus Paulus deceſſit cum
2 liberis † ſcilicet Antonina filia ſequendo rationeb
Oldrad. conſ. 21. paſſim per Rotam receptas.

Quia ex contextu eiuſdem teſtamenti colligitur
reſponſio nam teſtator paulò ſupra voluit, quod tã
filiæ ipſius natæ, & ſuperuiuentes, quam ex filijs
ſuis, & nepote hæredibus vniuerſaliter inſtitutis,
vel aliquo ipſorum naſcituræ quoquomodo non
poſſint ſuccedere in eius hæreditate, & bonis, ſed
dotentur; Deinde limitando eandem ſuam diſpoſi-
tionem voluit, quod deficiente linea maſculina
quandocunquè ſine liberis ſuccedãt fœminæ, vt ſu-
pra naſcituræ, ex qua diſcretiua diſpoſitione, & vo-
catione, cum apertè conſtet etiam filias maſculo-
rum hæredum eſſe excluſas durãte linea maſculina
vocatorum, & per conſequens Antoninam filiam
3 Petri Pauli vltimi grauati exinde † venire non po-
teſt ſub generali comprehenſione verbi collectiui,
tanquàm, quod fuerit illi particulariter prouiſum
ſcilicet de competenti dote, *Bald. in l. multis ff. de
ſtat. homin. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 5. n. 55.
Gabr. de verb. ſignif. concl. 6. nu. 63. Peregr. de fi-
deicom. art. 25. num. 45.* cum alijs relatis per eundẽ
Fuſar. q. 311. num. 37. & 95. Itaquè ſenſus erit,
quod deficiente linea maſculina idest vltimo grauа-
to ſine liberis maſculis ſuccedant fœminæ, vt eui-
tentur abſurda; quia aliàs teſtator vocaſſet fęminas
vltimi maſculi, & fœminas aliorum hæredum, illis
non exiſtentibus, & tamen voluit in caſum extin-
ctionis lineæ maſculinæ, quod ſuccedant fœminæ
naſcituræ ex filijs, & nepote, in quorum numero
Antonina poſita eſt, & ita ſiue extaret, ſiue non
4 extaret diceretur † vocata contra regulas non en-
tis, cui qualitates applicari non poſſunt, *l. eius qui
in Prouincia ff. ſi cert. pet. Surd. deciſ. 117. num. 6.
& conſ. 34. num. 13. & 236. num. 15.* & ad euitan-
5 da † abſurda ſemper ſumitur interpretatio excluſi-
ua fœminarum, *Alex. conſ. 45. num. 12. lib. 7. Ant.
Gabr. ead. concl. 6. nu. 115. Menoch. præſumpt. 84.
num. 18. lib. 4.*

Non obſtat, quod adhuc his poſitis ſolæ fęminæ
filiæ Bernardini non ſint vocatæ, ſed inſimul ſucceſ-
ſio Antoninæ, vel eis qui hodie eorum perſonam
repræſentant ſit debita proportionabiliter, & ęquis
portionibus in ſtirpes, & non in capita iuxta teno-
rem teſtamenti ex quo ipſa Antonina, eſt de fœmi-
nis hęredum, quæ poſt teſtamentum nata eſt, &
maſculis extinctis, vocata cum alijs fęminis.

Quia ſi excipitur de ſola exiſtentia Antoninæ et
non probetur adhuc ſuperuiuere euaneſcit excep-
tio, ſi vero contendatur ex perſona Monaſterij, in
6 quo profeſſionem emiſit, & pendente lite † obijt
& ius quęſitum per Antoninam in inſtanti mortis
patris etiam non agnitum tranſmiſſum fuit *Gabr.
7 conſ. 121. num. 21. lib. 1.* ſuccedatq. † tanquàm
capax *l. Deo nobis, §. & hoc præſens Auth. de ſan-
ctis Epiſcopis*, adhuc Monaſterium dictarum ſoro-
rum vocationem quòad totam hæreditatem impe-
dire non poteſt Antonina mortua, quicquid eſſet ſi
adhuc viueret nam dato ſubſtituto, vt in præſenti
vbi deficeret linea fœminina ſuccedat Hoſpitale,
vel fiat vnum Hoſpitale in Ciuitate Hortana inter
8 † fęminas collectiuè vocatas ſemper intrat recipro-
ca ſubſtitutio, Monaſterium excludens *Caſtr. in
l. cum ita §. in fideicommiſſo num. 2. ff. de legat. 2.
Crau. conſ. 22. num. 24. Ruin. conſ. 139. num. 12.
lib. 3. Menoch. conſ. 420. num. 16. Barz. deciſ. Bo-
nonien. 6. nu. 41.* Et ita vtraquè &c.

* Propoſita fuit hæc cauſa ſub die 15. Decembris
1632. eſt deciſ. 162. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Tractatur de Extrauag. Iulij III. quæ eſt in an-
tiq. Bullar. conſtit. 33. Circa apprehenden-
tes poſſeſſionem beneficiorum à Sede Apo-
ſtolica obtentorum literis non expeditis.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Iulij III. annullat omnes prouiſiones inferiorum collatorum literis non expeditis, obtentas.*

2 *Beneficium vacat ob retentionem plurium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtolica.*

3 *Narrata, quando ſunt plura alternatiuè, ſufficit alterum verificare. & num. 4.*

5 *Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. determinat, quod beneficio impetrato à Sede Apoſtolica, impetrans non poſſit ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij apprehendere, niſi literis expeditis.*

6 *Et decernit eos, non poſſeſſores beneficiorum, ſed meros, & nudos detentores & violentos, ac ſine titulo intruſos.*

7 *Beneficiorum impetratorum à Sede Apoſtolica, ſi poſſeſſio capiatur abſquè literis expeditis de iure, & facto vacant, & poſſunt alijs conferri, & commendari.*

8 *Conſtitut. Iulii III. in antiq. Bullar. 33. inficit titulum, & poſſeſſionem annalem, & triennalẽ.*

9 *Negatiua probatur ex diligentiis factis in libris, vbi ſcriptum eſſe debebat. & n. 10.*

11 *Supplicationes dantur de ſtylo Curiæ ſub die vacationis, etiamſi poſt offerantur.*

12 *Ante ſupplicationem ſignatam de ſtylo præſtatur conſenſus paruus.*

13 *Probatio non concludit data poſſibilitate cõtrarii.*

14 *Gratia*

14 *Gratia dicitur perfecta admiſſa regiſtratione.*
15 *Conſenſus plenè probatur per rogitum Notarii.*
16 *Conſtitut. Iulii III. in Bull. antiq. 33. quando ceſſet.*
17 *De legis caſu non eſt hæſitandum.*
18 *Deciſ. 369. par. 3. diuerſ. declaratur.*
Deciſ. in cauſa Piacentina Capellaniæ. declaratur. & num. 18.
19 *Iurepatronatus Laicorum regulariter non cadunt ſub reſeruatione.*
20 *Extrauag. Iulii III. quibuſuis verbis generalibus concepta, non comprehendunt beneficia de iurepatronatus.*
21 *Verba vniuerſalia poſita in lege omnia includũt.*
22 *Beneficia etiam de iurepatronatus in aliquibus caſibus non poſſunt obtineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica propter diſpenſationes pluralitatis beneficiorum, & reſeruationes penſionum.*

DECISIO CCXVI.

DICTVM fuit gratiam Marci Antonij eſſe iuſtificatam.

Tria enim in ſuis literis narrauit, Primum Præ-
poſituram, de qua agitur vacare vti obtentã contra
1 formã †Conſtitutionis Iulij III. annullantem om-
nes prouiſiones inferiorum collatorum poſt Apo-
ſtolicam literis non expeditis obtentas. Secundum
2 eandem Præpoſituram vacare ob retentionem † plu-
rium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtoli-
ca, ac demum quia Paulutius tempore præſentatio-
nis non erat actu Sacerdos, prout ex lege fundatio-
nis requirebatur, ex quibus ſi vnum ex narratis iu-
3 ſtificetur, † cum alternatiuè vacationes fuerint
narratæ ſufficit, *cap. in alternatiuis 70. de reg. iur.
in 6. l. is, qui ducenta, §. vtrum, ff. de reb. dub. l. cũ
quærebatur, ff. iud. ſolu. l. ſi hæredes plures, ff. de
cond. inſtit. Surd. conſ. 339. num. 10. 393. num. 9. &
4 426. num. 26.* & in his terminis ſufficere † alterna-
tam, vel æquè principalem narratiuam in eadem
tamen gratia tenuit Rota *coram me in Pacen. Ca-
nonicatus 4. Iunii 1612.*

Iuſtificari autem primam vacationem ſufficien-
ter viſum fuit, quia Conſtitutio Iulij III. in antiquo
5 Bullario 33. clarè † determinat beneficio impetra-
to à Sede Apoſtolica literis non expeditis, impe-
trantem non poſſe ordinaria, vel quauis alia aucto-
6 ritate poſſeſſionem beneficij apprehendere † de-
cernendo ipſorum beneficiorum non poſſeſſores,
ſed meros, & nudos detentores, & violentos, &
7 ſinè aliquo titulo intruſos, beneficiaquè ipſa † tan-
quam de iure, & facto vacantia alijs poſſe conferri,
& commendari.

Et tamen Paulutius obtinuit prius ſupplicatio-
nem ſuæ prouiſionis, ſeù inſtitutionis Apoſtolicæ
die 4. Iulij 1627. & die 5. immediatè ſequenti con-
ſenſit penſionibus in ſupplicatione reſeruatis, qui
conſenſus ne dum probatur ex ipſa narratiua ſup-
plicationis, ibi, *cuius ad hoc expreſſus accedit con-
ſenſus*, ſed etiam ex rogitu Notarij à tergo ſuppli-
cationis notati, ac demum pro totali expeditione
eadem ſupplicatio die 14. eiuſdem menſis Iulij fuit
miſſa ad regiſtrũ; Poſt hæc autem literis neq; tunc,
nequè in hac vſquè diem expeditis, ſub die 19. eiuſ-
dẽ mẽſis Iulij obtinuit ſe inſtitui ad eandẽ Præpoſi-
turam per obitum Bonioannis vltimi poſſeſſoris, &
die 21. eiuſdem menſis Iulij poſſeſſionem beneficij
adeptus eſt. Ex quibus omnibus cũ appareat Pau-
lutium poſt obtentam prouiſionem Apoſtolicam
vigore alterius prouiſionis inferioris poſſeſſionem
8 accepiſſe literis non expeditis, ſemper intrat † Cõ-
ſtitutio ſupradicta inficiens titulum, & poſſeſſio-
nem etiam annalem, & triennalem, vt in terminis
eiuſdem Bullæ admiſit *Rota coram ſanct. me. Cle-
mente VIII in Colonien. Canonicatus, quæ eſt 205.
num. 3, part. 1. diuerſ.* & comprobant *Gonzal. ad
reg. 8. gloſ. 15. in princ. num. 98. & Garz. de beneſ.
part. 4. cap. 2. num. 26.*

Nec dubitari poteſt de concludentia huius nega-
tiuæ probatione, quod literæ, nequè tunc ante
adeptam poſſeſſionem, nequè in hanc vſquè diem
fuerint expeditæ.

Quia dantur diligentiæ factæ in omnibus officijs
vbi literæ expediuntur, & vlterius in Secretaria
Breuium ſecretorum, cum atteſtationibus Officia-
lium, quod ſimilem expeditionem non reperierint,
9 † qui modus probandi negatiuam per diligentias
quotidiè practicatur, *Dec. conſ. 496. num. 7. Hercul.
de prob. neg. num. 167. & 176. Surd. deciſ. 231.
num. 1. & 300. num. 11. Rot. deciſ. 139. num. 5.
coram Papa Gregorio XV.* & ſemper concludit
10 probatio, † donec in contrariũ non probatur, quod
aliunde potuerit literæ expediri, vt firmatum fuit in
deciſ. 287. num. 4 coram eod. Gregorio Papa XV.

Non obſtat conſequẽtiam non eſſe neceſſariam,
ſi dicatur, legitur in ſupplicatione, Data ſub die 5.
Iulij: Ergo præceſſit prouiſionem Ordinarij, quæ
contigit ſub die 19. eiuſdem, ex quo ſupplicationes
11 † datantur in Curia de ſtylo ſub die vacationis,
etiam quod longè poſt offerantur, *Put. deciſ. 2. de
12 probat.* vel ſub die præſtiti conſenſus † partis, qui
de ſtylo præſtatur ante ſignatam ſupplicationem,
13 itaut data poſſibilitate contrarij † probatio non
concludat, *cap. in præſentia. de probat. l. non hoc,
C. vnde legit. Rot. deciſ. 262. coram Papa Greg. XV.
cum alijs alleg.*

Quia etiam quod allegatus ſtylus eſſet attendẽ-
dus tàm in primo, quàm in ſecundo caſu; indubi-
tanter tamen conuincitur veritas Datæ ſub die 5.
Iulij, ex eo quod ſupplicatio fuerit regiſtrata die
14. dicti menſis Iulij, & ſic ante inſtitutionem, &
Ordinarij prouiſionem. Nam admiſſa regiſtratio-
14 ne, † gratia dicitur perfecta, nec poteſt dubitari,
quod aliquando ſupplicationes lacerentur; quia
exeunt de manibus Datarij, *Sarnen. in reg. de iur.
quæſ. non toll. q. 6. num. 2. & q. 20. in fin. Pariſ. de
reſig. lib. 2. q. 24. nu. 6. & 7. Gonzal. in reg. 8. gloſ.
15. §. 2. num. 33. Gonz. de beneſ. par. 4. cap. 2. n. 16.*

Nec euitari poteſt huiuſmodi præuentio ad effe-
ctum conſtitutionis ſupradictæ, ex eo, quod ſuppli-
catio fuerit porrecta nomine Penſionariorum quaſi
Paulutio inſcio, & ignorante legatur ſupplicatum.

Quia ex tenore ſupplicationis contrarium colli-
gitur, in ea enim narrantur, quæ à Penſionarijs præ-
cogitari non poterant, nempè ipſius Paulutij ætas,
Doctoratus, & Beneficia, quæ obtinebat ad Scalas
ſanctas, & in Marſicana Diœceſi, & quod magis
eſt ſuper eadem ſupplicatione præſtitit conſenſum,
15 qui † plenè probatur per rogitum Notarij, *Grau.*

conſ.

Digitized by Google

conſ. 65. num. 6. Couar. pract. quæſt. cap. 20. in
fin. Caputaq. deciſ. 421. part. 2.

Non obſtat, quod Pauſutius non obtinuerit poſ-
ſeſſionem vigore ſolius ſupplicationis ſignatæ, ſed
vigore Inſtitutionis Ordinarij, nulla habita relatio-
16 ne ad ſupplicationem, † quo caſu aſſerebatur non
intrare cõſtitutionem, *Rot. deciſ. 369. par. 3. diuerſ.*
in Aquilana Capella 25. Iunii 1610. coram bo. me.
Penia, & in Placẽtina Capellania 21. Maii 1601.
coram Card. Hieronymo Pamphilio.

Quia hodiè non eſt quæſtio de vacatione ob poſ-
ſeſſionem ſubſequutam, cum ſola ſupplicatione, ſed
de eo, qui omiſſo titulo Apoſtolico, adit Ordina-
riũ, vel alium inferiorem Collatorem, & expreſsè
ex prouiſione poſtea ſubſequuta capit poſſeſſionẽ,
in quibus terminis expreſsè loquitur Conſtitutio,
17 & tanquàm de † caſu legis non eſt hæſitandum,
l. illam, C. de collat. l. ancilla, C. de furt. Oſaſch. de-
ciſ. 28. num. 13. Surd. conſ. 333. num. 12. Mandoſ.
loquens de hac Conſtitutione regul. 27. de non iud.
iuxta formam ſupplicat. quæſt. 3. num. 3. propte-
18 reà, quia in ſupradicta † *deciſ. 369.* conſtabat de an-
teriori titulo habito ab Ordinario, & in Placentina
Capellaniæ non conſtabat de anterioritate tituli A-
poſtolici, meritò in vtròquè caſu fuit reſolutum,
non intrare d. Conſtitutionem.

Deniquè fundamentum conſtitui non poteſt ſu-
19 per qualitate beneficij de Iurepatronatus † laico-
rum, quæ regulariter non cadunt ſub reſeruationi-
bus Apoſtolicis, *Couar. pract. quæſt. cap. 36. Put.*
deciſ. 311. lib. 1. in nou. Garz. de beneſ. par. 5. cap. 1.
num. 590. & per conſequens dicebatur, nec ſub
20 conſtitutione prædicta, quibuſuis verbis † generali-
bus concepta, quæ non comprehendunt beneficia
de Iurepatronatus, *Franc. in cap. 2. num. 8. de*
præben. in 6. Lap. alleg. 96. num. 3. cum aliis alleg.

Quia verba Conſtitutionis ſunt ampliſſima, ibi,
quomodocumquè, & qualitercumquè qualificato-
21 *rum*, quæ cum poſita † in lege reperiantur, indi-
ſtinctè omnia beneficia comprehendunt, etiam pa-
tronalia; modo, eadem ratio concurrat, *Caputaq.*
deciſ. 36. nu. 4. & ſeq. par. 3. Lambert. de iurepatr.
par. 2. lib. 2. q. 5. art. 11. Pariſ. de reſign. lib. 11.
q. 3. nu. 15. Concurrere autem eandem rationem
in beneficijs de iurepatronatus, ſicut in alijs liberę
collationis, fraudandi, ſcilicèt emolumenta Princi-
pis, dubitari non poteſt, quia in multis caſibus, be-
22 neficia † etiam de iurepatronatus non poſſunt ob-
tineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica, propter
diſpenſationes pluralitatis beneficiorum, & reſer-
uationes penſionum, quæ omnia in Pauiutio con-
currebant; propterea non potuit conſumpta vaca-
tione per ſupplicationem ſignatam, & regiſtratam,
ea omiſſa adire Ordinariũ pro inſtitutione, & bur-
ſale emolumentum Principis fraudare, contra for-
mam Conſtitutionis, in ſui ratione omnia beneficia
comprehendentis.

Quò verò ad alia narrata, ſcilicèt Clericatum,
penſiones, quibus Præpoſitura reperitur grauata,
& quod ſit ſecũda dignitas, nempè prima poſt Ar-
chipreſbyteralem, perſonalem reſidentiam non re-
quirens, & Iurepatronatus Excellentiſſimæ fami-
liæ de Perettis ex fundatione, & dotatione, & alia
de quibus in literis, viſum fuit non egere alia diſcuſ-
ſione, cum omnia iuſtificentur ex teſtibus, & au-
thenticis ſcripturis datis in Summario Marci An-
tonij. Et ita &c.

§ In eadem cauſa adſunt infra aliæ deciſiones ſcilicèt ſub diebus 17. Martij 1634. & 7. Iunij eiuſdem anni coram eodem R.P.D. Pirouano.

R. P. D. PANZIROLO.

Florentina Parochialis à Sala.

Die Veneris 10. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

Plura notanda, circa materiam conceſſionis Iuriſpatronatus facta alicui, & ipſius filijs hęredibus, & deſcendentibus.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filijs alicuius, qui eſſent etiam illius hæredes, tunc requiritur in eis vtraquè qualitas.*

2 *Nomen, filij, iniunctum cum nomine, hæredes, abſquè copula, &, illud reſtringit, vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis, & vide num. 8.*

3 *Deſcendentium appellatione, veniunt nedum maſculi deſcendentes, ſed etiam fœmina in infinitum.*

4 *Dictio, &, æqualiter copulat, vt idem ſit de vno, quàm de altero ex copulatis.*

5 *Verbum, hæres, intelligitur, tàm de hæredibus ſanguinis, quam de extraneis. & num. 12.*

6 *In iurepatronatus, an ſuccedat hæres extraneus.*

7 *Dictio, necnon, reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes.*

9 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, non tranſit ad hæredes extraneos, niſi expreſsè dicatur, vel ex coniecturis colligatur.*

10 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica ad alios, quàm ad liberos tranſire non poteſt.*

11 *Hæreditaria qualitas tertio gradui adiecta, debet eſſe eiuſdẽ cõditionis, prout alia antecedẽtes ſunt.*

13 *Correctio incontinenti non eſt præſumenda.*

14 *Hæredes extraneos fratrum velle præferre hæredibus extraneis proprijs abſurdum eſt.*

15 *Deciſiones in cauſa Florentina Subdecanatus coram R.P.D. Durano declarantur.*

16 *Iuſpatronatus gentilitium, aut mixtum, nullo modo poteſt tranſire ad hæredes extraneos.*

17 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & eſt apud quacunquè inſolidum.*

18 *Portio deficiens per ius non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia teſtatoris, non autem tranſit ad extraneos.*

19 *Iuri non decreſcendi eſt locus, quando vna portio deficit.*

20 *Iuſpatronatus conceſſum alicui, & eius filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc illi, qui ſuccedere volunt, ſufficit, quod ſint hæredes primi donatarij.*

Et hoc mediante perſona ſuorum anteceſſorum, licèt non ſint hæredes vltimo loco defuncti. n. 20. vide num. 21.

DE-

DECISIO CCXVII.

CVM IN hac cauſa dubitaretur, an eſſet inſti-
tuendus præſentatus à Dominis de Ventu-
ris, vel præſentatus à D. Octauia Cappona, & re-
ſolutio pĕderet ex diſcuſſione qualitatis iuriſpatro-
natus, an ſcilicet eſſet gentilitium, ſeù mixtum, vt
prætendunt Domini de Venturis, vel hæreditariũ,
vt aſſeritur pro parte D. Octauiæ; Cauſa, per quin-
què vices propoſitã, & maturè diſcuſſa, tandem ſub
die 21. Aprilis anni præteriti 1632. coram R.P.D.
meo Queipo, * concluſum fuit, Cæſarem præſen-
tatum à DD. de Venturis eſſe inſtituendum. Cui
reſolutioni, cum D. Octauia non acquieſceret, &
D. meus Queipus in Hiſpaniam rediſſet, propoſi-
ta per me cauſa ſuper eiſdem, Domini cenſuerunt,
ſtandum eſſe in deciſis, attentis, & conſideratis ver-
bis confirmationis Alexandri VI. de anno 1493.
emanatæ ad fauorem Antonij Puccij, & Laurentij
Cardinalis eius filij, qui Antonius, & Laurentius
vigore donationis Parochianorum Villæ S. Bartho-
lomæi, d. Iuſpatronatus acquiſiuerant, licèt de ipſa
donatione aliunde non appareat, quam ex d. con-
firmatione ſub verbis ſequentibus concepta, nimi-
rum. *Antonio genitori tuo, tunc in humanis agen-
ti, & ipſius Antonij filijs hæredibus, & deſcenden-
tibus; Nec non tibi pro te, tuiſquè fratribus, eo-
rumdemquè fratrum, & cuiuſlibet eorum filijs, &
hæredibus recipienti, reſpectiuè liberaliter donarũt.*

Et quidem, quoàd primam partem d. enunciati-
uæ, quæ dirigitur in perſonam Antonij, viſa eſt, quod
1 clarè loquatur de filijs, † qui eſſent etiam hæredes,
& ſic haberent vtrâquè qualitatem, vt tradit *Pariſ.
conſ.48. ſub num.9. & ſeqq. lib. 4. Guttier. conſ.2.
num.5. & conſ.4. num.1. Seraph. deciſ.601. nu.5.*
& fuit dictum in *Romana Capellania 4. Maij 1580.
coram ſan. mem. Clemente VIII.* Attento præſer-
2 tim, quod nomen, † filiis, iniunctum cum nomine
hæredibus, abſq; copula, &, illud reſtringit, & ma-
gis qualificat, itaut non poſſit intelligi, niſi de hæ-
redibus ſanguinis, *Pinell. in l.1. par.3. nu.90. verſ.
inde etiam infertur, C. de bon. mater. Aret. conſ.11.
num.15. & 22. Gabriel. conſ.69. nu.9. & 10. lib.2.
Rot. apud Reuerendiſſ. D. meum Coccin. deciſ.137.
ſub num.12. & in recent. part.1. deciſ.663. nu.17.
verſ. quod maximè procedit, Gratian. diſcept.530.
num.44.* & fuit reſolutum in cauſa *Imolen. bonorum
17. Iunij 1616. coram bonæ memoriæ Cardinali
Sacrato.*

Et prædicta cõfirmarunt ex eo, quod fortè ad tol-
lendũ æquiuocum, An nomine filiorũ veniant nepo-
tes, & alij deſcendentes, poſt illa verba, filijs hære-
dibus, additum eſt aliud verbum, & deſcendenti-
3 bus, † quorum appellatione ex proprietate ſermo-
nis veniunt, nedùm maſculi deſcendentes, ſed etiam
fœminæ in infinitum, *Alex. conſ.160. num.2. verſ.
ſed his non obſtantibus. lib.2. Pariſ. conſ.72. lib.4.*
Quod quidem verbum intelligendum eſt de deſcē-
4 dentibus hæredibus, quia † dictio, &, æqualiter co-
pulat, vt idem ſit de vno, ac de altero ex copulatis,
*l. ſi mihi, & Titio, ff. de verb. oblig. & l. reos, §. cũ
tabulis, ff. de duobus reis, Menoch. conſ.56. nu.35.
Cæned. ſing. 50. num.8.* Et ſic apparet donantium
voluntatem fuiſſe etiam donandi deſcendentibus
hæredibus, cum illud verbum, hæredibus, ſit quod-
ammodo colligatum, cum prædictis verbis, filijs, &
deſcendentibus.

Tota igitur difficultas reducebatur ad illa verba,
quæ loquuntur de Laurentio, ibi, *Necnon tibi pro
te, tuiſq; fratribus, eorumdemq; fratrum, & cuiuſ-
libet eorum filijs, & hæredibus recipienti &c.* Cum
5 enim verbum, hæres intelligatur, † tàm de hæredi-
bus ſanguinis, quàm de extraneis, quando agitur
de re, quæ ſit tranſmiſſibilis ad quoſcumquè hære-
des; Ideò contigit dubitari, quod ad ſuccedendum
6 in iurepatronatu, † de quo agitur, ſufficeret, an d.
D. Octauia eſſet hæres extranea, non autem ſangui-
nis, prout in emphyteuſi tradit *Bart. in l. gallus,
§. & ſi parente, ff. de lib. & poſth. Alex. in l. ſed ſi
hac, §. liberos, nu.3. ff. de in ius voc*, cum alijs pro
parte D. Octauiæ allegatis.

Attamen; magis placuit Dominis contraria ſen-
tentia in caſu iſto, quia prædicta verba confirmatio-
nis viſa ſunt continere eamdem penitùs diſpoſitio-
nem, quę continetur in prima nominatione. Ex eo
enim, quod omnes, quibus fuit facta donatio, ſunt
filij, & deſcendentes Antonij, pernecesſè ſequitur,
quod non fuerunt contemplati, vt hæredes ſimpli-
citer, ſed vti liberi, & ideò, ne dicatur, diſpoſitionē
7 contiuere contrarietatem, † dictio illa, necnon, quę
reſoluitur in copulam, repetit omnes qualitates
præcedentes, *Bart. in l. Seio. §. Caio. ff. de fid. in-
ſtr. Neuiz. conſ.72. num.14. Caſ. de Graſſ. deciſ.
132. num.5. Gonzal. reg.8. gloſ.5. §. 7. num. 78.
Gratian. diſcept.70. nu.32. & diſcept. 147. nu.18.*

Cum igitur, idem contineatur in prima, quod in
ſecunda diſpoſitione, ipſa ſecunda non alteratur, ex
illis verbis, *Et cuilibet eorum filijs, & hæredibus*,
8 ponderando dictionem, &, † poſitam inter filios,
& hæredes; quia, in hoc etiam caſu, ex prædicta ra-
tione, verbum, *Hæredibus*; cenſetur coniunctum,
cum verbo, *Filijs*, etiam quod adſit copula, &, quia
hoc loco non ampliat diſpoſitionem, ſed potiùs co-
pulat vtramquè qualitatem, prout etiam cenſetur
coniunctum ſtãte copula, &, in conceſſione emphy-
9 teuſis Eccleſiaſticæ, quæ de ſui natura non eſt tran-
ſitoria ad hæredes extraneos, niſi expreſsè dicatur,
vel ex coniecturis colligatur, vt tradit *Bald. in l.2.
num.14. & 15. de iure emphyt. Salyc. in l.2. nu.30.
in fin. verſ. interdum conceditur, C. eodem, Conar.
var. lib.2. cap.18. num.3.* vbi de communi, idem
*Bald. conſ.455. lib.3. Pariſ. conſ.48. ſub num.10.
lib. 4. Soccin. Iun. conſ. 58. num. 10. lib. 2. Dec.
conſ.194. num.4. Bero. conſ.95. num.3. lib.1. Alex.
conſ.44. num.1. lib.1. & conſ.56. num.3. lib.2.* vbi
etiam de communi, *Surd. conſ.395. num.12. lib.3.
Corbul. de cauſ. priuat. ob. mor. ciuil. num.5. Clar.
§. emphyteuſis, quæſt.22. num.27. & ſeqq.* vbi dicit
10 quod, † ad alios, quàm liberos tranſire non poteſt
*& quæſt.23. num.22. Mant. de coniecturis lib.8.
tit.14. num.11. Franch. deciſ.153. num.13. Sera-
phin. deciſ.604. ſub num. 5.* vbi dicit contrariam
opinionem Bartoli eſſe communiter damnatam,
*Gratian. diſcept. 530. ſub nu.43. Mareſcott. lib.1.
cap.2. num.19.*

Hæc autem corroborantur ex alijs vrgentiſſimis
coniecturis, quarum vna eſt, quod Donatores re-
ſpectu Laurentij, conſtituerunt tres gradus ſucceſ-

ſionis

Digitized by Google

ſionis in illis verbis, *Tibi pro te, tuiſque fratribus & eorumdemq; fratrum filijs, & hæredibus*; & tamen
dum loquitur de Laurentio, & fratribus, non fit
mentio qualitatis hæreditariæ, ſed ſolùm in tertio
11 gradu; Signum euidens, † quod qualitas hæredi-
taria adiuncta tertio gradui, ex intentione donantiũ,
debuit eſſe eiuſdem qualitatis, prout duæ antece-
dentes, nempè de hæredibus ſanguinis. *Decian.
conſ.31. nu.97. in fin. lib.1. Pariſ. conſ.57. nu. 10.
lib.2. Menoch. conſ.958. nu.8. lib.4. præſumpt.69.
num.10. Surd. conſ.241. num. 13. Rota par. 1. re-
cent. deciſ.193. nu.4. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.339.
num.63.* Et ratio eſt, quia cum vocatio deſcenden-
tium, & hæredum extraneorum non compatiantur,
12 ſit per neceſsè, quod verbum hæres, † quod eſt cõ-
mune ad extraneos, & ad hęredes ſanguinis, reſtrin-
gatur, vt ſignificet ſolùm hæredes ſanguinis, de qui-
bus ſupra mentio facta fuit, ne aliàs donantes, ſe
13 immediatè † correxiſſe videantur, quod non eſt di-
cendum. *Soccin. Iun. conſ. 57. num.5. lib.3.* & fuit
reſolutum in *Macerateñ. Iuriſpatronatus 6. No-
uembris 1628. coram R.P.D. meo Vbaldo.*

Alia etiam coniectura deſumitur ex eo, quod cũ
Laurẽtius eſſet Sacerdos, nõ fuit ſtipulatus pro hę-
redibus proprijs, quod tamen veriſimiliter feciſſet,
ſe voluiſſet vocare hæredes extraneos, ſed ſolùmo-
dò ſtipulatus fuit pro hæredibus fratrum ſuorum,
qui fortaſſe habebant vxores, & filios, & ſic ſub no-
mine hæredum, voluit ſolùm compræhendere
hæredes ſanguinis. Aliàs ſequeretur abſurdum,
14 quod Laurentius voluiſſet præferre † hæredes ex-
traneos fratrum, hæredibus extraneis proprijs, ad
quod euitandum, debet dici, intelligi debere de
hæredibus ſanguinis, non autem de extraneis, vt
tradit *Bart. in d. l. gallus, §. & ſi parenti. num.5.
ff. de lib. & poſth.*

Nec prædictis obſtat, quod Iuſpatronatus dua-
rum dumtaxat Eccleſiarum fuerit donatum Anto-
nio, illiuſquè deſcendentibus ſanguinis; reliquarum
verò Eccleſiarum, Laurentio, & fratribus, eorum-
què hæredibus, etiam extraneis, prout videtur poſ-
ſe colligi ex inſtrumento donationis dato in ſum-
mario D. Octauiæ num. 2. Quia ex d. confirmatio-
ne Apoſtolica conſtat de contrario, nimirum iuſpa-
tronat. omnium Eccleſiarum fuiſſe donatum Anto-
nio pro filijs, hæredibus, & deſcendentibus, ſicut
etiam Laurentio, & fratribus; Vnde ſiuè velimus,
quod iuſpatronatus omnium Eccleſiarum, fuerit
donatum vnico inſtrumento, ſiuè pluribus, hoc ni-
hil ad rem, cum ſemper verùm ſit dicere, quod An-
tonio competat iuſpatronatus omnium Eccleſiarũ,
prout cantat confirmatio Apoſtolica, à qua non eſt
recedendum, niſi conſtet de cõtrario per alia inſtru-
menta; Inſtrumentum verò de nouo repertum, de
quo d. ſummario num. 2. nihil penitùs concludit,
quia licèt ex eo appareat, donationem duarum pri-
marum Eccleſiarum fuiſſe factam Antonio, non ta-
men ex hoc argui poteſt, quod aliæ Eccleſiæ fuerint
donatæ ſoli Laurentio, & pro hæredibus extraneis,
nam hoc eſt mera diuinatio, ſtante d. enunciatiua
confirmationis Apoſtolicæ.

15 Nec aliquid releuant deciſiones factæ in † Floren-
tina Subdecanatus 22. Maij, & 20. Decẽbris 1628.
coram R.P.D. meo Durano. Quia Subdecanatus
eſt in diuerſa Eccleſia, nec eſt de beneficijs compre-
henſis in donatione, de quibus loquitur d. confir-
matio, & de quibus hodie eſt quæſtio.

Quibus ſic firmatis, crediderunt Domini, quod
Rubertus de Puccis Iunior, non potuit inſtituere
D. Octauiam extraneam, ad effectum, vt ei com-
16 petat iuſpatronatus gentilitium, † aut mixtum,
quod nullo modo poteſt tranſire ad hæredes extra-
neos, quouſquè ſupereſt aliquis de familia. Nam
17 † cum iuſpatronatus ſit indiuiduum, eſt apud quẽ-
cumquè inſolidum, *gloſ. in cap.1. vbi Abb. num.6.
18 & 7. de iurepatr.* Portio † enim deficiens per ius
non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia te-
ſtatoris, non autem tranſit ad extraneos, iuxta tra-
dita per *Io. Andr. in Add. ad Specul. in rub. de feud.
col.2. verſ. propter hoc, Iaſ. in l. re coniuncti n.272.
ff. de leg.3. vbi Rip. nu. 125. & 158.* & fuit dictum
in *Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram bonæ
mem. Bubalo.*

Quæ quidem concluſio de plano procedit in ca-
ſu iſto, quia Donatores non diuiſerunt voces; quan-
do enim illas diuiſiſſent, & vnam lineam alteri non
ſubſtituiſſent, non eſſet locus iuri non decreſcendi,
19 † quia tunc illi locus eſt, quando vna portio deficit.
vt per *Doctores in rub. C. quando non pet. part. &
in l. re coniuncti, vbi Iaſ. nu.220. de leg. 3.* & fuit
dictum in allegata *Aretina Capellaniæ coram bon.
mem. Bubalo.*

Deniquè non obſtat, quod Venturij non ſint hæ-
20 redes Roberti Iunioris. Quia ſufficit † quod ſint
hęredes primi Donatarij mediante perſona ſuorum
anteceſſorum, licèt non ſint hæredes vltimo loco
defuncti, vt eſt magis communis opinio, de qua
Clar. §. feudum. quæſt.9. num.5. in fin. latiſſimè
poſt alios, quos cumulat *Blaſ. Robles Salzedo de re-
præſentat. lib.3. cap. 18. num 112.* quicquid dicat
Surd. conſ.317. num.9. & conſ.475. nu.9. Et hanc
opinionem tenuit *Rot. in Paduana feudi 4. Februa-
rij 1602. coram bon. me. Card. Lancellotto.* Et opus
21 † eſſet, vt ad effectum, quod non poſſent ſuccede-
re, quod hæreditas fuiſſet delata, & repudiata, vt
fuit reſolutum in *Taruiſina feudi 14. Iunij 1628.
coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

Ex quibus (parte vtraquè informante) viſum fuit
iuſpatronatus eſſe mixtum, & propterea Cæſarem
præſentatum à Dominis de Venturis eſſe inſtituen-
dum, cum ipſi ſint ex deſcendentibus; non verò
præſentatum à Domina Octauia, quæ eſt hæres
extranea &c.

☞ * Eſt deciſ. 112. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Ianueñ Abbatiæ.

Die Lunæ 13. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur illa regula, quod producens vnum
titulum, ex hoc oritur præſumptio, vt me-
liorem titulum non habeat. Titulorum mul-
tiplicitas, & in beneficialibus admittitur, &
etiam

etiam in prophanis aliquando datur Iuſpatronatus qualiter probetur ex fundatione, & dotatione.

SVMMARIVM.

1 *Ex Productione vnius tituli oritur præſumptio, quod producens non habeat meliorem, & num. 7.*
2 *Text. in cap. dudum. de decim. quando habeat locũ.*
3 *Titulum meliùs eſt non producere, quàm infectum, aut inualidum producere.*
4 *Quod procedit, quando ab eodem produceretur, volente titulum iuſtificare, ſecus verò ſi à tertio, contra quem poteſt ſemper excipere ſe alium titulum habere.*
5 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica, plenè probat.*
6 *Quodquè multò magis procedit concurrentibus adminiculis.*
8 *Actor vt probet ſuam intentionem, probatio debet concludere per neceſsè.*
9 *Confeſſio non releuat, quæ de neceſſitate non concludit.*
10 *Dominij multiplicitas non poteſt concurrere in eodem ſubiecto.*
11 *Conceſſio in totum dicitur gratioſa, quando illud, quod datur, non æquiualet conceſſioni, num. 13. & 29.*
12 *Eccleſia etiam eo caſu, quo eſt dotata, àn admittatur acquiſitio iuriſpatronatus ex dotatione.*
14 *Titulorum multiplicitas in beneficialibus datur, & hæc eſt indubitata iuris concluſio.*
15 *Titulorum multiplicitas in prophanis aliquando datur, nẽpè à principio, quando ſimul cõcurrunt.*
16 *Item, quando pinguiùs prouideretur per ſecundam cauſam, quàm per primam.*
17 *Item, quando dubium eſt de prima, àn poſſit durare, tunc res mea poteſt ex noua cauſa acquiri.*
18 *Item, quando tituli non concurrunt, quoad ius creandum, ſed ad illud confirmandum, & defendendum, quia tunc tanquàm diuerſa poſſunt concurrere, nec eliduntur vnum ab altero tanquàm contrarij.*
19 *Dominus ſemel, non poteſt effici iterum Dominus.*
20 *Actor, licèt non poſſit iuuari alio titulo, quàm intentato, agendo, benè poterit iuuari, defendendo, & ſic per viam exceptionis.*
21 *Titulorum multiplicitas admittitur, quando ſimul concurrere poſſunt, & non contrariantur.*
22 *Iuſpatronatus benè probatur ex fundatione, & dotatione ex continuata quaſi poſſeſſione præſentandi vltra 100. annos, in perſonis priuatis.*
23 *Patronum illum non poteſt nègari eſſe, cuius anteceſſores, iam per centum annos præſentàrunt, & hæc cõcluſio ſemper in Rota fuit recepta, n. 24.*
25 *De Obſeruantia continuata præſentandi, quando non poſſit dubitari.*
26 *Actus præſumitur geſtus vigore tituli præãbuli.*
27 *Obſeruantia magis interpretationem recipere debet, ab alia præcedẽti, et proxima, ac clara, quàm à præſumpta, & incognita.*
28 *Illatio nunquàm admittitur ex diuerſis.*
30 *Iurapatronatus Laicorum, quibus non eſt derogatum, remanent ex fundatione, & dotatione, à regulis in eorum contextu exempta.*
31 *Priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa, quando Papa ſoleat derogare.*
32 *Prouiſiones nullæ, & correctæ non habentur in conſideratione.*
33 *Ex ſcripturarum coniunctione declaratur facti veritas.*
34 *Iuſpatronatus dignoſcitur fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dum in omnibus prouiſionibus, dicitur ex priuilegio Apoſtolico. vide, num. 35.*
36 *Priuilegium Apoſtolicum impetrari poteſt tempore fundationis iuriſpatronatus pro conſenſu Papæ, vti Ordinarij Ordinariorum.*
37 *In Eccleſia Regulari, ad hoc vt poſſit reſeruari Iuſpatronatus, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis.*
Nec per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis, num. 37.
38 *Iuſpatronatus, quod ſit ex fundatione, & dotatione, præſumitur ex obſeruantia, & præſentationibus.*
39 *Ab Actu, cui ius reſiſtit, non poteſt ſumi interruptio præſcriptionis, nec curſus obſeruantiæ.*
40 *Iuribuſpatronatus Laicorum ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis conceſſo, hactenus in aliquo non reperitur derogatum, & vide nu. 43. 46. 47. 48. & 50.*
41 *Poſſeſſionis cauſam mutare licet ex titulo ſuperuenienti.*
42 *Poſſeſſionis cauſam mutari poteſt ex titulo ſuperuenienti, abſquè alia declaratione.*
44 *Obſeruantia noua aliqua non poteſt dici, ſi conſtet ab initio ita fuiſſe obſeruatum.*
45 *Conſuetudinis continuatio ad hoc vt releuet, debet eſſe clara, & certa, non autem dubia, & incerta.*
49 *Patronatibus Principum per regulas non ſolet derogari.*
51 *In Iurepatronatus materia, ſtante centenaria conſuetudine poteſt allegari priuilegium Apoſtolicum, & quilibet titulus poſsibilis, & fauorabilis ad ſuſtinendum Iuſpatronatus, & n. 53.*
52 *In Iurepatronatus, ſi ab initio requireretur poſitiua probatio dotationis, vel fundationis, ſtante centenaria conſuetudine præſentandi, fruſtra recurreretur ad præſumptum titulum ex d. conſuetudine.*

DECISIO CCXVIII.

VACANTE huiuſmodi Abbatia de anno 1620. menſe Iulij per obitum Ioannis Baptiſtę Pallauicini, de eadem D. Ciprianus ab Ordinario Ianuen. fuit prouiſus ad præſentationem Babilani Pallauicini eius Patris, vnici (vt aſſerebatur) patroni, poſſeſſione tunc ſubſequuta, & de eadem Abbatia, tanquam de reſeruato ratione menſis, fuit prouiſus à Sede Apoſtolica bon. mem. Cardinalis Gozadinus, eoquè defuncto ante adeptam poſſeſſionem, Sanctiſſimus D. N. illam motu proprio contulit R. P. D. Saulio; Cauſa poſtmodùm in hoc ſacro Tribunali introducta, eoquè petente immitti, & D. Cipriano de patronatu excipiente, primò ſub die 24. Maij 1624. reſponſum fuit conſtare de Iurepatronatus, ex literis Leonis X. de anno 1513. qua reſolutione reuiſa, quia deciſio firmabat ex pro ductio-

Iuſpatronatus coram bon. mem. Litta, & 457. p. 1.
diuerſ. quia firmant tantummodò, quando illud,
13 quod datur † non æquipollet conceſſioni, Iuſpa-
tronatus remanet ex priuilegio, quod admitti po-
teſt, ſed quando æquipollet, non negatur acquiſi-
tio Iuriſpatronatus ex dotatione, prout in eum mo-
dum allegatæ deciſiones declarantur in eadem *Cæ-
ſaraugustana de Maella*.
Ceſſat ſimiliter incompatibilitas ratione multi-
plicitatis dominij, quia in beneficialibus indubitata
14 † eſt concluſio, dari titulorum multiplicationem,
*Caſſad. deciſ. 21. num. 5. ſuper regul. Selua de
benef part. 3. quæſt. 19. num. 2. Caputaq. deciſ. 339.
num. 5. part. 1. & 305. part. 3.* & pro indubitata
admiſit *Rota in cauſa Mutinen. Plebis, ſeu Iuriſ-
patronatus, 27. Iunij 1625. coram D. meo Decano.*
In prophanis autem in multis, eadem concluſio
procedit, qui conueniunt poſſibilitati, & vſui tituli
15 allegati † nempè quando à principio ſimul cõcur-
runt, *Bart. in l. 3. §. ex pluribus, num. 9. ff. de
acquir. poſſeſſ. Iaſ. in §. ſic itaquè, num. 16. Inſt.
de act. Dec. & Cagnol. in l. non vt ex pluribus. de
regul. Iur. Surd. conſ. 305. num. 56.* ſimiliter
16 quando † pinguius ſubueniretur per ſecundam
cauſam, quàm per primam, *Felin. in cap. inter di-
lectos. num. 18. de fide inſtrum.* Tertiò, quòd ma-
17 gis conuenit caſui controuerſo, † quando eſſet du-
bium de prima cauſa, an poſſet durare, tunc res
mea poteſt ex noua cauſa mihi acquiri, *Oldrad.
conſ. 23. in fine Tiraq. de retract. conſang. §. 1.
gloſ. 7. num. 69. Surd. eod. conſ. 305. num. 59.* ac de-
mùm, quando tituli non concurrunt quòad ius
18 † creandum, ſed ad illùd confirmandum, & defen-
dendum, quia tamquàm diuerſa poſſunt concurre-
re, nec eliduntur vnum ab altero, tanquàm contra-
rij, *Abb. in cap. Abbate. num. 11. de verbor. ſignif.
Dec. conſ. 271. In caſu trãſmiſſo de Hiſpania, quod
ponitur cum altero reddito Florentiæ. num. 19.* &
ideò ſi non poſſit ſe iuuari alio titulo agendo ex eo,
19 † quòd ſemel Dominus non poſſit eijci alter Do-
20 minus, benè tamen poterit iuuari defendendo, † &
ſic per viam exceptionis.
Quare, ſiuè iſta materia Iuriſpatronatus dicatur
beneficialis, ſiuè prophana, ſemper Pallauicinus
poterit iuuari alio titulo, nedum, quia prima cauſa
ex literis Leonis redditur dubia *ex Conſtitutioni-
bus Innocentij VIII. Adriani VI. & Tridentini
Concilij*, verùm etiam, quia ſe defendit, & excipit
contra prouiſum Apoſtolicum de titulo ſibi com-
petenti ex centenaria conſuetudine præſentãdi, qui
21 non contrariatur conceſſioni Leonis X. ſed † cum
eo cõcurrere poteſt, vt firmat idem *Dec. d. conſ. 270.
num. 19. & allegata deciſ. Mutinen. Iuriſpatrona-
tus. corã D. meo Decano,* & benè cõprobat *Gonzal.
ſuper reg. 8. gloſ. 53. num. 45. & ſeqq.*
Principalis ergo difficultas reducitur ad proba-
tionem tituli, ex quo Pallauicinus poſſit iuuari ad
ſuſtinendum Iuſpatronatus in regulis reſeruatorijs
non comprehenſum, quam Domini exiſtimarunt
ceſſare, ex præſentationibus effectuatis, & obſerua-
tis ſpatio centum annorum, & vltrà, nempè ab an-
no 1514. vſquè ad annum 1622. quo cõtigit vltima
vacatio, per quam Pallauicinus obtinuit præſentatio-
nem, & inſtitutionem ab Ordinario Ianuenſi.

Vera enim eſt & recepta concluſio, ex continua-
ta quaſi poſſeſſione præſentandi vltrà centum an-
22 nos † probari Iuſpatronatus ex fundatione, & do-
tatione, cùm ſimus in perſonis priuatis, *Abb. in c.
querelam. num. 9. in fine de elect. Federic. de Sen.
conſ. 234. col. 3. verſ. ſic ad propoſitum,* dicens, negari
23 non poſſe illum eſſe patronum cuius † anteceſſores
iam per annos centum præſentauerunt, cuius dictũ
refert, & ſequitur *Caſſad. deciſ. 2. num. 5. de probat.
Gabr. conſ. 192. num. 9. & 198. num. 5. lib. 2. Dec.
conſ. 174. num. 4. Pariſ. conſ. 114. num 4. lib. 4.* &
24 hęc concluſio in hoc ſacro Tribunali † ſemper fuit
recepta, vt patet ex *deciſ. 211. num. 1. 312.
num. 4. part. 1. recent. & in Parmen. Prioratus. 23.
Iunij 1621. coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleu-
cienſi,* in qua aliæ deciſiones allegantur. Nec du-
25 bitari poteſt de obſeruantia cõtinuata † pręſentan-
di, quia dantur tres præſentationes effectuatæ, nem-
pè de anno 1514. 1528. 1583. quæ vltima durauit
vſquè ad annum 1622. in qua Babilanus pater præ-
ſentauit Ciprianum filium.
Nequè obſtat, quod tempus abſquè obſeruantia
non ſuffragetur, obſeruantia autem ex præſentatio-
nibus deducta non poſſit referri ad alias literas, quã
26 Leonis X. nedum † ratione tituli præambuli veri,
& non præſumpti, & de quo tunc non apparebat,
*gloſ. in l. quædam. mulier. ff. de rei vendic. Bero.
conſ. 6. num. 6.* ſed etiam ex coniecturis, & præ-
ſumptionibus; dum Babilanus ſenior tanquàm pri-
mogenitus vocatus in literis Leonis præſentat in
ſequentibus, & Hector ex patronis deſcendentibus,
vigore literarum eiuſdẽ Leonis, de anno 1528. præ-
27 ſentatur, poſſeſſione ſubſequuta, † itaut obſeruãtia
magis interpretationem recipere debeat à præce-
denti, & proxima, ac clara, de qua conſtabat,
quàm à præſũpta tunc incognita, *Seraph. dec. 491.
num. 1. & 626. num. 1.* cum alijs allegatis.
Quia ex eiſdem ſupra allegatis, tunc ſumitur in-
terpretatio ex præcedenti titulo, quando non con-
28 ſtat de alia cauſa. ſed ſi de ea † conſtèt, ceſſat relatio,
quæ nunquàm admittitur ex diuerſis. *l. Papinianus,
§. exuli, ff. de minor. Ruin. conſ. 174. num. 4. lib. 1.
Rota diuerſ. deciſ. 262. num. 1. par. 2.* diuerſa au-
tem eſt conceſſio Leonis anni 1513. ex cauſa tertiæ
partis augumenti, ab ea, quæ præſupponitur in pro-
uiſione eiuſdem Leonis de anno ſequenti 1514. ſci-
licet de Iurepatronatus Laicorum ex priuilegio
Apoſtolico; cui non eſt hactenùs in aliquo deroga-
tum, nam prima ſubiacet regulis, propter Conſti-
tutionem Innocẽtij VIII. emanatã de anno 1485.
de qua fit mentio per *Modern. de re beneficiaria
lib. 2. quæſt. 8. num. 14.* quandoquidem patronatus
ex cauſa, tertiæ partis augumenti non æquiualent
29 conceſſioni, & vbi † non æquiualent, conceſſio in
totum reputatur gratioſa, & ſubiacet regulis, *Rot.
deciſ. 457. num. 17. par. 1. diuerſ. & deciſ. 58. & 88.
par. 1. recent.* Secunda verò non ſubiacet regulis re-
ſeruatorijs, quia Iurapatronatus laicorum, quibus
30 † non eſt derogatum, remanent ex fundatione, &
dotatione à regulis in earum contextu exempta, &
ex hac aſſertiua Papæ, propter non derogationem,
innuitur eſſe ex fundatione, & dotatione, vt in his
terminis declarat *Pariſ. conſ. 114. nu. 4. lib. 4. Gabr.
conſ. 192. num. 9. lib. 2.* alias conſequentia non tene-

31 ret, quia Papa in totam † derogaret, quando non
habeat ſupradictam qualitatem, *Put. deciſ. 382. in correct. lib. 2. Seraph. deciſ. 518. nu. 6.* Ceſſant pariter
coniecturæ, & præſumptiones deductæ ex prouiſio-
ne Hectoris, cum aſſertiua literarum Leonis X. de
32 anno 1513. quia tamquàm nullæ, † & ab eodē He-
ctore correctæ, & reuocatæ, vt infra dicetur, non
poteſt certum deſumi relationis argumentū, maxi-
mè, quia in ſubſequētibus prouiſionibus anni 1528.
33 & 1583. idem repetitur, prout in prima, & ſic † ex
coniunctione ſcripturarum, vt dicit *Seraph.* allega-
tus in *deciſ. 491. & 626.* declaratur facti veritas.

Quòd ſi replicetur adhuc, patronatum dignoſci
34 fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dū in omnibus † pro-
uiſionibus dicitur, *ex priuilegio Apoſtolico*, quod
exindè reuocatum fuit *ex regula Adriani VI.* edita
de anno 1522. & *ex Cōcilio Tridentino, c. 9. ſeſſ. 25.*

Reſpondetur neceſſariam non eſſe conſequentiā,
35 priuilegiū Apoſtolicum fuit conceſſum, ergo † pa-
tronatus non poteſt eſſe ex fundatione, aut totali,
36 & ſeū æquali dotatione, cum potuerit † impetrari
priuilegium tempore fundationis pro conſenſu Pa-
pæ, vti Ordinarij Ordinatiorum, vt dicit *Gabr. conſil. 192. n. 9. lib. 2.* ſed præterea in hoc caſu, neceſſariū
37 † erat priuilegium, cum verſemur in Eccleſia re-
gulari, in qua requiritur priuilegium Apoſtolicum
in limine fundationis, nec per illud tollitur qualitas
fundationis, & dotationis, *Put. deciſ. 382. lib. 2. in nou. Rota deciſ. 572. num. 1. & 573. num. 3. par. 4.*
38 *diuerſ.* quod quidem etiam præſumitur † ex obſer-
uantia, & præſentationibus prædictis, vt in cauſa
Regien. Prioratus. 9. Maij, & 23. Iunij 1583. corā bon. mem. Hieronymo Cardinali Pamphilio.

Demùm non obſtat, quod iſte curſus cētenarius
probari nō poſſit per Pallauicinum, nec minùs vni-
formis obſeruantia continuata, & probatus, nō poſ-
ſit allegari propter qualitatem huius Abbatiæ, an-
teriorem ſtatum libertatis reſpicientem.

Quia quòad metam temporis centum annorum
benè probatur ex tribus præſentationibus datis ab
anno 1514. vſquè ad annū 1622. quo contigit vlti-
ma vacatio, quæ centenaria non fuit interrupta per
Hectorem de anno 1528. inſtitutū, vigore priuilegij
eiuſdem Leonis conceſſi de anno 1513. itaut ab eo
anno citrà, numerus centenarius perfectus non re-
maneat, quia cum præſētauerit ſe ipſum coram Or-
dinario, & ſub illa præſentatione obtinuerit inſtitu-
39 tionem tamquàm ab † actu, cui ius reſiſtit, *c. finali de inſtit. Dec. in c. licet de euitanda, nu. 18. de elect. Caſſad. deciſ. 18. nu. 3. de præben.* non poteſt deſumi
interruptio præſcriptionis, nequè curſus obſeruan-
tiæ *per regulam, non præſtat, de regul. in 6. Rot. deciſ. 689. in fin. par. 1. recent.* & quod magis eſt, idem
Hector, narrando hæſitationem ſuæ præſentationis
ſub alia narratiua diuerſa, quòd Monaſteriū huiuſ-
modi eſſet de iurepatronatus laicorum, ſcilicet fa-
miliæ Pallauicinorum ex fundatione, & dotatione,
obtinuit nouam prouiſionē à Clemente VII. & de-
indè anno ſequenti eamdem Abbatiam reſignauit
40 Cipriano ſeniori, cū narratiua, *quod erat † de Iurepatronatus laicorū, ex priuilegio Apoſtolico, ratione dotationis conceſſo*, cui nō eſt hactenus in aliquo
derogatum, ex quibus infertur nedū ſuum errorem
correxiſſe, quod potuit, *Put. deciſ. 136. lib. 3. in nou. Rot. in Mutinen. Plebis. 27. Iunij 1625. corā D. meo*
41 *Decano*, ſed etiam ex hac † vltima valida prouiſio-
ne, poſſeſſionem ſibi mutaſſe, *Put. deciſ. 441. in nou. lib. 1. Achill. dec. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Mantic. dec. 71. n. 1.* cum alijs allegatis in *Alexandrina Archipresbyteratus, 18. Iunij, & 24. Nouēbris 1627.*
42 *corā D. meo Merlino*, & eam † mutationē fuiſſe fa-
ctam abſq. alia declaratione, firmatur in *Cæſarauguſtana de Maella 8. Nouembris 1599. corā Cardinali Pamphilio ſeniore.*

Ex hac autē declaratione conſequitur vniformis
obſeruantia cœpta de anno 1514. tamquā de patro-
43 natu laicali, † cui per regulas non fuit derogatū, &
44 cōtinuata vſq. ad annū 1622. quę nō erit noua † ob-
ſeruātia attēto initio, quamuis poſſit dubitari, an ſit
noua poſſeſſio, ad effectū regulæ de triennali, vt exi-
ſtimat Probus ad Monachum in *cap. licet Epiſcopus num. 4. de præben. in 6.*

Nec alia difformitas in verbis ad euitandā conti-
45 nuationē conſuetudinis viſa fuit releuans, † quaſi
incertū ſit, quid fuerit obſeruatū, vt ponderat *Surd. poſt alios, cōſ. 393. n. 23. lib. 3.* licèt enim prima inſti-
tutio de anno 1514. ſimpliciter dicat, *ex priuilegio*
46 *Apoſtolico*, cui nō † eſt hactenus in aliquo derogatū,
ſequētes verò de anno 1528. & 1583. dicāt *ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis*, cui nō eſt ha-
ctenùs in aliquo derogatū, attamē illa verba *ratione dotationis*, non mutant ſubſtantiā gratiæ poſſibi-
47 lis, & præſūptę, ſed magis illā declarant, quia † tā-
tū eſt dicere, *de Iurepatronatus ex priuilegio Apoſtolico*, cui hactenùs in aliquo nō eſt derogatū, quan-
tū exprimere, *ex priuilegio Apoſt. ratione dotationis*,
48 † cui nō eſt hactenùs in aliquo derogatū, quia ſuffi-
cit, quòd exprimatur per regulas nō fuiſſe derogatū,
49 dū hoc contingere nō poſſit, niſi in † patronatibus
Principū, quibus per regulas non ſolet derogari, vel
in priuatis inferiorū laicorum, ex priuilegio ratione
50 dotationis, vel fundationis, quibus ſimiliter nō fuit
derogatum, vt declarat *Put. deciſ. 382. lib. 2. in nouis. Couarr. pract. quæſt. cap. 36. num. 5. Gonzal. gloſ. 29. in fine ad regul. 8.*

Deniq; titulus poſſibilis ex coæquali dotatione
ſēper allegari poterit, etiā quod conſtet de ſtatu li-
bero anteriori, ex quo, prout in immemorabili, con-
51 currente cētenaria conſuetudine, † in hac materia
Iuriſpatronatus poteſt allegari priuilegiū Apoſtoli-
cum, & quilibet titulus poſſibilis, & fauorabilis ad
ſuſtinendū Iuſpatronatus. *Rot. dec. 254. n. 10. p. 3. di-*
52 *uerſ. & 312. n. 4. p. 1. rec.* quòd † ſi requireretur ab
initio poſitiua probatio dotationis, aut fundationis,
fruſtrà recurreretur ad præſūptū titulū ex cētenaria
cōſuetudine pręſentādi deſumptū & de poſſibilitate
tituli ab initio dubitari nō poteſt, quia ſicut Leo X.
conceſſit priuilegiū ex cauſa augumēti tertię partis
dotis, ita eadē die, eodē menſe, & anno potuit aliud
concedere, ex cauſa coæqualis dotationis, quod ho-
53 die ex † decurſu tēporis præſumitur, & huic familię
de Pallauicinis Domini exiſtimāt legitimè deberi.
Et ità omnibus Dominis votātibus fuit conclusū.

☞ * Deciſs. iſtæ quattuor sūt corā bo. me. Buratto, & inter eius impreſſ. ſunt deciſ. 792. 846. 875. & 938.

§ Adeſt infra alia deciſ. in ead. cauſa ſub die 2. Decēbris huius anni 1633. corā eod. R. P. D. Pirouano,

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Legitimæ.

Die Veneris 17. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione declararur, quando legitima matris ſit tertia pars omnium bonotum, & quando tertia eius portionis, quam ipſa habitura eſſet ab inteſtato.

SVMMARIVM.

1 *Ad partem, qui admittitur, facit partem.*
2 *Legitima matris eſt tertia totius, non autem tertia eius portionis,quã habitura eſſet ab inteſtato.*
3 *Quod procedit in caſu, quo ſorores, vel fratres ſunt omninò præteriti, vel totaliter excluſi. Secùs verò ſi aliquid fuerit ei relictum. num. 4.*
5 *Legitima matris non eſt tertia totius,quando fratribus, & ſororibus aliquid relinquitur.*
6 *Legatum relictum fratribus, vel ſororibus non titulo inſtitutionis, habentur tanquam extranei,& ideo non faciunt partẽ in legitima matris.*
7 *Frater, vel ſoror, vt faciat partem in legitima matris, ſufficit, vt aliquid ſit ei relictum, ſiue titulo inſtitutionis, ſiue titulo legati.*
8 *Filij, & cæteri, qui ſunt neceſſariò inſtituendi, dicuntur præteriti, etiamſi eis factum ſit legatũ.*
9 *Fratres,& aliæ perſonæ, quæ non ſunt neceſſariò inſtituendæ, nõ poſſunt dici præteritæ, ſi aliquid ei, etiam ſolo titulo legati relinquatur.*
10 *Frater, quando eſt neceſſariò inſtituendus, vt nõ dicatur præteritus, ſufficit, quod aliquid etiam ſolùm titulo legati relinquatur.*
11 *Legitima parentibus eſt de iure debita.*
12 *Mater, quando non defraudetur ſua legitima.*
13 *Legatum, vti debitum voluntarium detrahi debet poſt legitimam, vti debitum neceſſarium, & quando hoc procedat. n. 14.*
15 *Legitima matris in tantùm illa augetur, in quãtùm excluditur ſuccedẽs cum matre ab inteſtato, non autem in quantùm eidem relinquitur.*
16 *Deciſiones in cauſa Romana de Vrſinis declarantur.*
17 *Frater ex vno latere tantùm coniunctus, de iure non concurrit in ſucceſſione matris.*
18 *Legitima matris non habentis concurrentem in ſucceſſione eſt tertia totius.*
19 *Soror à Statuto excluſa propter exiſtentiam maſculorum, ſi aliquid ei relinquatur, non tamen admittitur, vt faciat partem in legitima matris, ſecùs verò ſi maſculi non extarent. n. 20.*

DECISIO CCXIX.

DECESSIT Maria condito teſtamento, in quo inſtituto vniuerſali hærede Alexandro Cherubino eius marito, legauit ſorori ſcuta 2000. & alia nonnulla mobilia; matri vero ſcuta 1000. iure inſtitutionis pro ſua legitima reliquit: Cumq. d. mater ageret pro ſupplemento legitimæ; Dubitaui quanta illa eſſe debeat, & an illa ſit detrahenda ex tota hæreditate, an verò priùs ſit detrahendum legatum ſorori relictum; & DD. legatum priùs eſſe detrahendum reſponderunt, & ſic legitimam eſſe trientem reſidui.

Ratio reſolutionis fuit. Quia cum ſoror non fuerit à teſtatrice omninò præterita, vel totaliter excluſa, ſed fuerit agnita mediante legato illi relicto, non poteſt haberi pro mortua, & ſic neceſsè eſt, vt matri partem faciat in eo, quod recipit, licèt diuer-
1 ſo iure accipiat, quia † qui admittitur ad partem facit partem, *§. ſed noſtra. inſtit. de ſucceſſ. liber. l. planè. §. ſi duobus. l. huiuſmodi. §. ſi Titio. ff. de legat.* 1.

Ceſſat etenim in hoc caſu fundamẽtum Butriga-
2 rij dicentis contra Bartolum, legitimam † matris eſſe tertiam totius, non autem tertiam eius portionis, quam habitura eſſet ab inteſtato; nam eius opi-
3 nio, quam aliàs, reiecta opinione † Bartoli, Rota ſequitur, procedit in caſu, quo ſorores, vel fratres ſunt omninò præteriti, vel totaliter excluſi, tunc enim quia habentur pro mortuis, nec admittuntur ad partem, non faciunt partem, ex iuribus ſupra allegatis, ſed in caſu, de quo agitur, in quo ſoror non fuit omninò præterita, aut totaliter excluſa, ſed fuit
4 aliquid ei † relictũ, negari non poteſt, quin ſit agnita vti ſoror, ac propterea res eodem modo ſe habet ex teſtamento, prout ſe haberet ab inteſtato, adeò vt, ſicut d. ſoror matri partem faceret in cauſa inteſtati, ita partem faciat in cauſa teſtati, & matrem
5 impediat, ne integram † tertiam omnium bonorũ habeat, ſicut eam impediret, ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet, ita *Bald. in auth. nouiſſima. in fin. verſ. & per hoc in quæſt. C. de inoff. teſt. Corn. qui Baldum explicat in conſ. 197. num. 7. lib. 3. Gabr. conſ. 94. num. 20. & ſeqq. lib. 1.* vbi teſtatur de communi, & opinionem *Butrigarij* explicat *Berett. conſ. 85. num. 3. & ſeqq. Decian. conſ. 2. nu. 128. ante med. verſ. præterea lib. 5. Burſatt. conſ. 115. num. 6. & ſeqq. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 38. num. 13. verſ. tertius caſus, Theſaur. deciſ. 172. num. 6. latè Mareſcot. var. lib. 1. cap. 10. nu. 8. ad fin.* vbi de communi. *Grat. diſcept. 178. nu. 9. & 448. num. 18. & ſeqq. Mart. de ſucceſſ. par. 1. q. 25. art. 2. num. 23. Paſcal. de patr. poteſt. par. 2. cap. 4. num. 41. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 4. quæſt. 7. n. 16. Card. Tuſc. tom. 5. pract. concluſ. litt. L. concl. 185. n. 19. verſ. ſecùs ſi aliquid eis eſt relictum, Matth. Berlich. concl. 12. lib. 3. num. 54. verſ. deinde hæc aſſertio limitatur,* & hanc opinionem tenuit *Rota in Romana Legitima de Menichellis 13. Aprilis 1579. corã Vicecomite, & in Aſculana legitima 2. Decembris 1588. coram Bubalo apud Merlin. de legit. dec. 39. & in deciſ. 421. num. 8. par. 4 diuerſ. & in Romana legitima 8. Nouemb. 1593. coram Card. Arrigonio apud eundem Merlin. deciſ. 69. num. 1. & in Peruſina de Oddis 23. Maij 1594. coram Card. Millino.*

Non obſtat, quod d. legatum non fuerit relictum
6 titulo Inſtitutionis, & ſic d. ſoror habeatur † tanquam extranea, quæ non facit partem in legitima, *Panzirol. conſ. 143. n. 4. & ſeq. Fabian. de Gnocch. in Auth. nouiſſ. num. 42. in 4. quæſt. C. de inoff. teſt. Surd. conſ. 404. num. 8. cum alijs in contrarium alleg.* Quia ad hoc vt ſoror dicatur agnita, & faciat
7 partem, non attenditur, quo iure accipiat, † iure, ſcilicet, inſtitutionis, aut iure legati, nam etiam ſi

capiat iure diuerſo à matre, non tamen habetur pro
mortua, ſed matri partem facit, eiuſq. legitimam
minuit, ita vt tantò minùs dicatur eſſe in hæredita-
te, quantùm importat legatum, *Gabr. d. conſ. 94.*
num. 23. lib. 1. Berret. & Burſatt. vbi ſupra Theſ-
ſaur. d. deciſ. 172. num. 6. in 1. caſu, Corn. d. conſ.
150. *num. 2. ad med.* & in ſpecie ponderauit *Rota*
in d. Aſculana legitima coram Bubalo, & in d. Ro-
mana de Menichellis coram Vicecomite. Quàmuis
8 enim filij, & cæteri, † qui ſunt neceſſariò inſtituen-
di, dicantur præteriti etiam ſi eis factum ſit lega-
tum: Attamen fratres, aliæq. perſonæ, quæ non ſũt
9 neceſſariò inſtituendæ, † non poſſunt dici præteri-
tæ, ſi aliquid eis etiã ſolo titulo legati relinquatur,
Dec in l. 2. num. 5. verſ. & vlterius conſiderandũ,
C. de bon. poſſ. contr. tab. Tob. Non. in § 1. inſtit. de
exhæredat. num. 8. Mart. de ſucceſſ. leg. par. 1. q. 26.
art. 2. num. 20. Mareſcott. & Gratian. vbi ſupra.
Imò etiam, quando frater eſſet neceſſariò inſtituen-
dus, vtpotè quando eſt inſtituta turpis perſona,
10 † quod non requiratur titulus Inſtitutionis, & non
dicatur præteritus etiam ſi aliquid ſolum titulo le-
gati ei relictum fuerit, tenent *Natt. conſ. 478. n. 13.*
lib. 3. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 2. q. 20. per tot. Ar-
gel. de acquir. poſſ. q. 3. num. 964.

Nequè obſtat abſurdum ab informantibus pro
matre ponderatum, nempè, quod alioquin eſſet in
11 poſſe filiorum priuare parentes legitima † illis de
iure debita, relinquendo fratribus, vel ſororibus
pingue legatum; Quia pro reſponſione ſufficit di-
cere, legatum, de quo agitur, eſſe longè intra por-
12 tionem ipſi ſorori ab inteſtato debitam; † vnde benè
poteſt deduci ante legitimam matris, quia eo dedu-
cto, matri, adhuc remanet tertia pars eius, quàm
habuiſſet ab inteſtato, vt benè ad propoſitũ *Gabr.*
d. conſ. 94. num. 23. ad med. verſ. quia diſpoſitio te-
ſtatoris, & Theſaur. d. deciſ. 172. num. 6. in 4. caſu.
13 Nec obſtat, quod d. † legatum vti debitum vo-
luntarium detrahi debeat poſt legitimam vti debi-
tum neceſſarium, *Bertrand. conſ. 224. nu. 2. lib. 4.*
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 751. num. 15. Merlin.
14 *de legit. lib. 2. tit. 1. q 10. num. 3.* Quia hoc † pro-
cedit in legato facto extraneo, non autem in legato
facto, prout hic, ſuccedenti ab inteſtato cum ma-
tre intra portionem ipſi ſuccedenti debitam, quia
in hoc caſu legitima matris non minuitur, regulan-
do eam à ſucceſſione ab inteſtato, ſed ſolùm impe-
ditur augumentum illius, ex quo in tantùm illa au-
15 getur, † in quantùm excluditur ſuccedens, cum
matre ab inteſtato, non autem in quantùm eidem
relinquitur, vt tradunt *DD. ſup. alleg. & dixit Ro-*
ta in d. deciſ. coram Vicecomite.
16 Deniquè non obſtant deciſiones in † *Romana*
de Vrſinis 91. 92. & 38. poſt Merlin. de legit. in
quibus licèt ſoror fuerit agnita titulo legati, tamen
Rota cenſuit legitimam matris eſſe tertiam totius
hæreditatis. Quia in caſu duarum priorum inſtitu-
tus erat frater ex vno tantùm latere coniunctus,
17 † qui cum de iure non concurreret in ſucceſſione
cum matre, iuxta *auth. defuncto, C. ad Tertull.* le-
gitima matris non habentis concurrentem in ſuc-
18 ceſſione, erat tertia † totius, quæ proindè præſer-
uata intelligitur, vt illis reſpondendo aduertit Ro-
ta *in d. Aſculana legitima, poſt Merlin. de legit. de-*
ciſ. 39. num. 17. firmans num. 18. contrarium, quã-
do fuiſſent inſtituti vtrinquè coniuncti. In tertia
19 verò fuit relictum legatũ ſorori à † Statuto exclu-
ſæ propter exiſtentiam fratrum, ac propterea cum
ſoror non potuiſſet ab inteſtato vna cum matre in
ſucceſſione concurrere, ſtantibus maſculis, habe-
batur pro mortua, & ſic non poterat minuere legi-
timam matris, vt fuit conſideratum in d. *Aſculana*
legitima. Secùs autem eſt in caſu noſtro, in quo
20 cum non adeſſent maſculi, † ſoror non erat exclu-
ſa, ſed vna cum matre ab inteſtato concurrebat, ac
proinde, quia d. legatum ſuccedit loco portionis de-
bitæ ab inteſtato, meritò viget paritas teſtati, &
inteſtati ſupra conſiderata.

Et ità vtraquè parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fauentina Vicariæ.

Die Lunæ 20. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

Beneficium nouum, quando erigitur ex fructi-
bus alicuius beneficij, tunc beneficium no-
uum dicitur de Iurepatronatus illius be-
neficij, ſed ſecus eſt quando ex vnico bene-
ficio, duo creantur, quia tunc quilibet ſtat
de per ſe.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vnum, quando dotatur ex fructibus alterius beneficij, remanet de iurepatronatus primi beneficij. declara num. 2.*

3 *Erectio duorum beneficiorum, quando fit ex vno, tunc vnum ſtat de per ſe, nec aliud pẽdet ab alio.*

4 *Ex præbenda vna, ſi duæ fuerint factæ, ſunt duo beneficia, & vnumquodquè ſtat de per ſe.*

5 *Iudicium de beneficijs nouiter erectis idem eſt, quod de beneficijs antiquis.*

6 *Vicaria erecta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, & reputatur, ac ſi eſſet beneficium antiquum.*

7 *Beneficia ſi ſint fundata in aliqua Eccleſia, nihilominus collatio non ad Rectorem, ſed ad Epiſcopum ſpectat.*

8 *Cap. ad audientiam. el terzo de Eccl. ædifican. declaratur.*

9 *Iuſpatronatus, demùm tunc acquiritur ex dotatione, quando dos procedit ex mera liberalitate.*

10 *Beneficio, ſi quis dotem aſſignet ex cauſa neceſſaria, non acquirit illius iuſpatronatus.*

11 *Congrua Vicario, quando aſſignatur conſiderari debent locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia.*

DECISIO CCXX.

ECCLESIA Plebania nuncupata S. Agathæ Fa-
uentinæ Diœceſis, cum eſſet Parrochialis, fuit
de anno 1605. à ſanct. mem. Paulo V. facta benefi-
cium ſimplex, & ex parte fructuum illius fuit ere-
cta Vicaria perpetua cum cura animarum, quæ an-
teà ſpectabat ad dictam Parrochialem S. Agathæ.
Hodiè fuit propoſitum dubium, An Iuſpatronatus
dictæ

Digitized by Google

dictæ Vicariæ ſpectet ad Rectorem, ſiue Titularem dictæ Eccleſiæ, etiam quod ſit beneficium ſimplex, DD. negatiuè reſponderunt.

1 Nam licèt quando vnum † beneficium dotatur ex fructibus alterius beneficij remaneat de iurepatronatus primi beneficij, *iuxta text. in cap. ad audientiam. el tertio de Eccl. ædif.* hoc tamen procedit, quando Eccleſia, ex qua fuit facta diſmembra-
2 tio pro dote, remanet matrix in eodem ſtatu, † at in præſenti caſu non ita contingit, quia Rectoria, de qua agitur, fuit effecta beneficiũ ſimplex, & fuit erecta etiam Vicaria, cui fuit aſſignata congrua; vnde
3 † verſamur potiùs in erectione duorũ beneficiorũ ex vno, Quare vnum ſtat de per ſe, nec aliud depẽdet ab alio, *vt in c. vacante. 26. de præben.* vbi dicitur, quod ſi ex vna præbenda effectæ fuerint duæ, ſi
4 legitimè fuit facta ſeparatio, ſunt † duo beneficia, & vnumquodq; ſtat de per ſe, & ideo collatio ſpectat ad Epiſcopũ, prout ſpectabat priùs, *Rot. diu. dec. 17. n. 4. & 5. p. 2. & in rec. dec. 600. n. 3. & 4. p. 2.* vbi ad hoc allegat *Imol. in c. cũ M. ſub n. 1. verſ. & ſic non expedit. de conſtit.* vbi firmat quod idem eſt
5 iudicium † de beneficiis nouiter erectis, & de beneficijs antiquis, *& Vital. in clem. fin. de reſcript.* vbi firmat vlteriùs, quod Vicaria erecta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, ſed re-
6 putatur, † ac ſi eſſet beneficium antiquum, & ad idem eſt *deciſio 296. verſ. nec etiam. par. 1. diuerſ.* & hoc idem dicit *Abb. in c. ſuggeſtum. num. 3. de iurepatr.* & in fortiori, quod licèt beneficia ſint fun-
7 data † in aliqua Eccleſia, nihilominùs quod collatio non ſpectet ad Rectorem, ſed ad Epiſcopum, latè fuit firmatum in *Vrbeuetana beneficij 9. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Durano.*

8 Prætereà aduertebant DD. † *text. in d. c. ad audientiam,* non habere locum in caſu, de quo agitur,
9 quia Iuſpatronatus tũc demùm acquiritur † ex dotatione, quando dos procedit ex mera liberalitate dotantis, *Lambert. de Iurepatronatus par. 1. lib. 1. num. 4. q. 7. Rot. deciſ. 167. num. 5. par. 2. diuerſ.* At hic non prouenit dos ex mera liberalitate, ex
10 quo Rectoria erat effecta beneficiũ ſimplex, † vnde opus fuit, quod daretur Congrua ex neceſſitate Vicario, per quam aſſignationem non acquiritur Iuſpatronatus, *Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 397. per tot.*

Nec obſtat, quod Congrua aſſignata d. Vicario, videatur excedere quantitatem taxatam à Bulla Pij V. Quia cum in aſſignanda Congrua debeant
11 † cõſiderari locus, quantitas fructuum, & onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia, non refert ſi Congrua per Papam in maiori ſumma fuerit aſſignata, *Rebuff. de Congr. q. 4. in princ. Rot. deciſ. 420. num. 3. par. 1. recent. & deciſ. 16. num. 1. diuerſ. part. 2.*

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Cremen. Archipresbyteratus.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, quod ſit Collegiata, quando non apparet de initio erectionis Eccleſiæ, quibus ſignis, & cõiecturis probetur, quod ſit talis. Eccleſia, quando ſit habitu, licèt non actu Collegialis.

SVMMARIVM.

1 *Collegialitas probatur etiã indicijs, & coniecturis, vbi aliàs non cõſtat de initio erectionis Eccleſiæ.*
2 *Electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos facit indicium pro Collegialitate. & num. 11.*
3 *Eligendi ius citra Prælaturam non infert perneceſſè Collegium.*
Actus, quando ſit collegialiter, dicitur inducere ius Collegij. num. 3.
4 *Receptio in Canonicum, & fratrem, non poteſt fieri citra nomen Collegij.*
5 *Ex aſſignatione Stalli in Choro, & loci in Capitulo arguitur collegialitas.*
6 *Enunciatiuæ, quàmuis antiquæ habent ſolummodò vim famæ.*
7 *Enunciatiuæ, quando ſunt numero plures, & vna illarum appareat effectuata ex lapſu temporis ſupra 100. annos, poteſt præſumi etiam, quod altera habuerit effectum.*
8 *Statu antecedenti probato, præſumitur ille continuatus, ſi non afferatur aliquid in contrarium.*
9 *Quod procedit, etiam quod agatur de re, multùm remota.*
10 *Extremis probatis, media præſumuntur, quando in medio non adeſt obex, vel interruptio.*
12 *Poſſidere, quis præſumitur titulo præambulo, ſi aliud non appareat.*
13 *Collegialitas, an probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*
14 *Fides extraiudiciales priuatæ, non merentur fidẽ.*
15 *Atteſtationes teſtiũ extraiudicialiter factæ abſq; iuramento, & partis citatione non attendũtur.*
16 *Teſtium atteſtationes, quæ non ſunt in actis, nec apparet, de quo tempore, & à quo, ac ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt.*
17 *Cardinalibus aliquibus interdùm conceduntur ampla indulta conferendi beneficia, & quid inde inferatur.*
18 *Præſcriptio quadragenaria requiritur ad mutationem ſtatus.*
19 *Eccleſia, quando docet de primæuo ſtatu Collegialitatis, in illo debet conſeruari.*
20 *Papa cenſetur conferre beneficia iuxta illorum naturam.*
21 *Collegium diſſoluitur tribus modis, nempè.*
Vel volentibus Collegialibus.
Vel etiam inuitis, ex facto ſuperioris.
Vel caſu per mortem omnium.
22 *Eccleſia Collegiata nunquàm poteſt dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali ſuppreſſione auctoritate ſuperioris.*
23 *Et ita, & taliter, vt nullo modo poſſit reuiuiſcere. Cyn. & Bald. in l. non ampliùs, ff. de legib. in quibus terminis loquantur. num. 23.*
24 *In Senatore Vrbis ampliùs non conſeruatur dignitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actus.*

Digitized by Google

25 *Eccleſia remanet Parochialis habitu, licèt omnes Parrochiani moriantur, vel recedant.*
26 *Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolùm, & multò magis in duobus. num.27.*
28 *Decretum ſi appareat notoriè erroneum, & iniuſtum attendi non debet.*
29 *Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum Eccleſiæ, & de non Collegiata, facere Collegiatam.*
30 *Epiſcopus non poteſt facere Eccleſiam Collegiatam, non Collegiatam.*

DECISIO CCXXI.

VACANTE Archipresbyteratu in Eccleſia S. MARIAE loci de Offanengo Cremen.
Diœceſis per obitum q. Tullij Zurlæ, Fortunatus
Foppa fuit de eo prouiſus à Sāctiſſimo Domino N.
vti de prima dignitate in Collegiata olim actu, &
nunc habitu. Et ab Ordinario, vti de ſimplici Parochiali Ioannes Paulus Teſinus. Vnde cum dubitaretur an gratia Fortunati eſſet iuſtificata poſt
plures cauſæ propoſitiones, Domini pro iuſtifica-
1 tione reſponderunt; Quia † cum Collegialitas probetur etiam Inditijs, & Coniecturis, vbi aliàs non
conſtat de initio erectionis Eccleſiæ, vt per *Hoſt. Io. Andr. Abb. & alios in cap. nobis. de Iurepatron. Innoc. in cap. poſtulaſti, eodem tit. Alex. poſt alios conſ.75. ſub num.2. lib.4. Decian. conſ.6. ſub nu.1. & 2. lib. 2. Rot. diuerſ. deciſ. 584. num. 2. & 585. ſub num. 2. par.4. diuerſ. Mantic. deciſ. 315. ſub num. 1.*

Satis in caſu iſto viſa ſunt adeſſe inditia, ac ſigna ſufficientia, ex quo in instrumento confirmationis celebrato de anno 1449. apparet, quod vacante vno ex Canonicatibus exiſtentibus in hac Eccleſia, Canonici, & Capitulum elegerunt in locum defuncti Franciſcū de Guaccijs, ac Inſtrumentum electionis præſentarunt Epiſcopo Cremen. tunc temporis dicti Loci Ordinario pro Cōfirmatione obtinenda, qui Ordinarius recepto d. proceſſu poſtquā mādaſſet expediri literas, & edictum in forma, illudquè affigi, facta relatione de affixione, electionem ſupradictam confirmauit, mandando inſuper dictis Canonicis, & Capitulo, vt dictum Franciſcum ſic electum reciperent in fratrem, & Canonicum, aſſignando eidem Stallum in Choro, & locum in Capitulo, cum Iuris Canonicalis plenitudine, &c.

Hæc autem verba Confirmationis viſa ſunt indi-
2 care Collegialitatem, tùm † ex electione facta per
Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos, *Abb. dicto cap. nobis. ſub num.8. de Iurepatr. Decian. conſ.6. ſub num.11. lib.2. Caſſad. deciſ.22. num.3. in princ. & per tot. de præben. Achil. deciſ.10. eodem tit.* licèt enim ius eligendi citra
3 † Prælaturam non inſerat per neceſſè Collegium,
tamen quando actus fit collegialiter, dicitur inducere ius Collegij, *Anch. d. cap. nobis. num. 16. column.2. in princ. vbi Io. Andr. num.9. de iurepatr.*
Tùm ex mandato Epiſcopi recipiendi dictum Fran-
4 ciſcum in Canonicum, † & fratrem, quod fieri non
poteſt citra nomen Collegij, *Federic. de Sen. conſ. 61. in princ. & num. 5.* Ponderando præſertim illud nomen (fraternitatis) quam circumſtantiam Doctores plurimi faciunt in hac materia, *Anchar. d. cap. nobis. num. 18. Hoſtien. num.2. colum.2. Io.*
5 *Andr. num.11. de iurepatr.* Tùm deniquè † ex aſſignatione Stalli in Choro, & loci in Capitulo, vt aliàs conſiderauit. *Rota coram Mantica deciſ.215. ſub num. 1.* his etiam accedit, & fuit in puncto deciſum in *Placentina Archipresbyteratus 17. Martij 1623. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Et eò magis dicta narratiua eſt attendenda, quia apparet fuiſſe executioni demandata. Ex quo vacante alio ex dd. Canonicatibus dictus Franciſcus Guaccius, vt ſupra electus, & confirmatus, interuenit in electione Bartholomæi de Carnito, vt conſtat ex alia ſimili confirmatione Ordinarij de anno
6 1472. Et quàmuis † enunciatiuæ antiquæ habeant
ſolummodò vim famæ, ad tradita per *Caputaq. deciſ.344. num. 2. & deciſ. 347. ſub num. 5. part. 3. Seraphin. deciſ.1025. ſub num. 14.* Tamen cum ſint numero plures, & vna illarum appareat effe-
7 ctuata † ex lapſu temporis ſupra centum annos, poteſt præſumi, quod altera etiam habuerit effectum, *Alex. d. conſ.75. num.3. lib. 4. Decian. d. conſil.75. num.3. lib. 4. Decian. dicto conſ. 6. ſub nu. 6. & 7. lib.2.* Et ſic benè probant *Seraph. dicta deciſ. 1025. num. 14.*

His accedit, quod licèt ab hoc anno 1472. vſquè ad annum 1552. non detur aliquis actus pro Collegialitate; attamen dum ex parte Ioannis Pauli non
8 aſſertur aliquid in contrarium, † ſtat præſumptio
pro continuatione ſtatus antecedentis. *DD. in l. ſiuè poſſidetis, C. de probat. Rot. deciſ.4. de probat.* & ibi *Add. & deciſ.4. nu. 12. par.2. diuerſ.* latè *Menoch.*
9 *lib.6. præſumpt.64.* quod procedit etiā, quod † agatur de re multùm remota, *Rot. in Comen. decimarum 11. Martij 1611. coram bon. mem. Cardinali Sacrato circa fin.* Et facit regula, quod probatis
10 † extremis media præſumuntur, quando in medio
non adeſt obex, vel interruptio, quæ impediat continuationem, *Rot. dicta deciſ. 4. num. 14. part. 2. diuerſ. Caſ. de Graſſ. deciſ. 7. num. 6. de cauſ. & propriet.*

Poſt dictum verò tempus datur quoquè aliud inſtrumētum alterius electionis capitulariter factum
11 à Canonicis ad fauorem Vicomercati, † ad Canonicatum, tunc vacantem de anno 1552. in quo enunciatur, quod Archipresbyter, & tres Canonici integrum Capitulum repræſentantes, ad ſonum Campanæ iuxta ſolitum in Choro Eccleſiæ ſolito loco Congregationis Capituli tradiderunt actualem poſſeſſionem dicti Canonicatus per conſignationem Stalli in Capitulo, & in Choro, traditionem vociſq; coadiuuatio Canonicorum ad ſonum Campanæ, vltra prædicta fuit conſiderata in cauſa *Aſculana Plebania 12. Ianuarij 1624. coram R. P. D. meo Merlino.*

Confirmatur etiam ſtatus prædictus Collegialitatis ex literis Apoſtolicis reſtitutionis in integrum ad publicandam reſignationem de anno 1595. emanatis ad fauorem Ioannis Petri Zurlæ, in quibus narratur promiſſio ſibi facta de hoc Archipresbyteratu Eccleſ. olim actu, nunc habitu Collegiatæ; Et quàmuis ex aduerſo opponatur, quod Ordinarius prohibuit Zurlæ quominùs vteretur dicta prouiſione, attamen cum Zurla continuauerit pacificè poſſidere ab anno 1595. vſquè ad annum 1617. nec appareat de aliqua alia collatione illi facta ab Ordina-

rio

Digitized by Google

12 rio, intrat præſumptio, † quod poſſiderit titulo prę-
ambulo, & ſic Apoſtolico, *Caſ. de Graff. deciſ. 5. num. 5. de cauſ. poſſ. & prop. Rota diuerſ. part. 1. deciſ. 363. num. 3.* & fuit dictum in *Mutinen Canonicatus, 13. Iunij 1614. coram bon. me. Vbaldo.*

Demùm dantur teſtes examinati, tàm de anno
13 1617. coram A.C. quàm de præſenti in Rota † de-
ponentes de publica voce, & fama ſuper Collegialitate, *Innoc. in c. poſtulaſti. num. 1. in princip. de iurepatr. Felin. in cap. accedentes. num. 1. verſ. & nota de præſcript. Roman. conſ. 436. ſub num. 6. Alex. d. conſ. 75. num. 14. Decian. d. conſ. 6. num. 7. verſ. 5. probat. Mantic. deciſ. 175. ſub num. 2. in fine.*

Nec dicta teſtium conquaſſantur, ex alijs atteſtationibus, vt prætendit Ioannes Paulus, quia atteſta-
tiones primo loco per ipſum allatæ, non ſunt depo-
14 ſitiones teſtium † iudicialiter factæ, ſed fides priua-
tæ, quæ non merentur fidem, *Menoch. conſil. 322. num. 45. Seraphin. deciſ. 106. num. 3. Gregor. deciſ.*
15 214 *num. 2.* Et ſunt factæ extraiudicialiter † abſq;
iuramento, & partis citatione, latè *Gratian. diſcep. 677. num. 8. & ſeqq.* Et quæ fuerunt ſecundo loco
16 datæ in ſummario num. 4. non ſunt † in actis, nec
apparet de quo tempore, à quo, & ad cuius inſtantiam fuerunt receptæ.

Nec ſupradicta, quaſi poſſeſſio Collegialitatis viſa eſt poſſe elidi per contrariam poſſeſſionem reſultantem ex prouiſionibus factis de eadem Eccleſia, vti de ſimplici Parochiali ab anno 1595. quia vltrà quod bon. mem. Cardinalis Sanctæcrucis fatetur ſe conferre non ſolùm in vim poteſtatis Ordinariæ, ſed etiam ſuorum indultorum, quæ cum ali-
17 quibus † Cardinalibus interdum conceduntur magis
ampla, *Caſſad. deciſ. 3. in fin. de priuil.* potuerunt fortaſſe amplecti primam dignitatem; Tollitur omninò difficultas, ex quo collationes ſupradictæ ſunt
18 intra ſpatium † 40. annorum, cum ab anno 1558.
vſq; ad annum 1595. non intercedant, niſi anni 37. *Felin. in cap. in noſtra. num. 47. de reſcript. Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 208. num. 1. Seraph. deciſ. 1227. ſub num. 16. Gregor. deciſ. 434. ſub num. 16.* Et fuit reſolutum in dicta *Placentina Archipresbyteratus*
19 *coram Domino meo Pirouano.* Vnde cum † ex
prædictis, conſtito de primæuo ſtatu Collegialitatis in illo debet conſeruari *Innoc. in d. c. poſtulaſti. ſub num. 1. Io. And. num. 8. ad fin. Anch. n. 17. in fin. tit. eod. Fed. d. conſ. 61. n. 2. 4. & 5. Decian. d. conſ. 6. ſub num. 12. lib. 2.*

Concurrente præſertim prouiſione Apoſtolica de anno 1617. facta vti de prima dignitate in Collegiata Habitu, & non Actu, quæ licèt non mutet
20 ſtatum, † cum Papa iuxta naturam beneficij
conferre præſumatur *Felin. in c. in noſtra. n. 45. de reſcript. Seraph. deciſ. 799. 1273. num. 2.* Nihilominus negari non poteſt, quin ſaltem deſeruiat pro declaratione *Greg. deciſ. 77. num. 9. & 482. n. 12.*

Minùs releuat, quod licèt olim dicta Eccleſia fuit actu Collegiata, hodie ſaltem non poſſit dici habitu, cum Canonicatus reperiãtur ſuppreſſi per vnionem vnius ex illis, Seminario Gregoriano Ciuitatis Venetiarum, & alterius officio ſanctæ Inquiſitionis
21 Cremæ, Nam cum tribus † modis diſſoluatur Col-
legium, vt tradunt *DD. in c. dilecta. de exceſſ. prælat.* nempè, vel volentibus Collegialibus, vel illis etiam inuiſis ex facto ſuperioris, vel caſu per mortem omnium, nullus ex his modis applicatur caſui noſtro. Nam quicquid ſit de iſtis vnionibus,
22 certum eſt, quod dicta Collegiata † nunquam potuit
dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali ſuppreſſione auctoritate ſuperioris, *gloſ. in c. Statutum n. 22. verbo, Collegiata, de elect. in 6. Gemin. in c. licet. num. 6. ante fin. verſ. 3. caſu, eod. tit. Felin. in c. acceden. num. 2. verſ. ponit etiam de iſtis ſignis, de præſcript. Rot. par. 1. rec. deciſ. 163. ſub num. 4.*
23 Ita, & taliter † vt nullo modo poſſit amplius reui-
uiſcere in quibus terminis intelligenda eſt doctrina *Cyni & Baldi in l. non ambigitur. de legibus* exaduerſo allegata, vbi affertur exemplum Senatoris
24 Vrbis; nam in eo † non conſeruatur ampliùs di-
gnitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actu. In caſu autem noſtro non ſolùm poteſt eſſe, quod dictæ Vniones aliquãdo diſſoluãtur, itaut Eccleſia redeat ad ſtatum Collegialitatis antiquũ ex *Alex. d. conſil. 74. & 75. lib. 4.* vt in
25 ſimili dicitur de Parochianis, † vel mortuis, vel
aliàs recedentibus, quod nihilominus remanet Eccleſia habitu Parrochialis, cum poſſint redire, qui receſſerunt, vel alij accedere in locum defunctorum vt per *Cardinalem in c. de multa num. 6. de præben.* Iuxta opinionem, quam dicit veriorem *num. 6.* à quo ſimili argumento ad caſum noſtrum Collegialitatis ibidem *Abb. num. 24.* Sed cum in ea remanſerint Archipresbyter, vt eſt in confeſſo apud partes, & vnus Canonicus, vt apparet ex partita extimi, dicendum eſt remanere Collegialitatem habi-
26 tu; Dum enim † Collegialitas eſt apta conſeruari
in vno ſolum, *Innoc. in d. c. poſtulaſti. ſub num. 1. vbi Butch. n. 5 de Iurepatr. Abb. in c. paſtoralis. §. quoniã*
27 *num. 1. de reſcript.* multò † magis admittendum
eſt conſeruari in duobus *gloſ. magiſtratis in cap. 1. verb. duo, de elect. vbi Abb. num. 5. & ſeqq.* & poſt alios *Dec. ibidem n. 13.* Idem *Abb. conſ. 25. num. 2. par. 2. Nauar. conſ. 6. de elect. Rot. deciſ. 208. ſub n. 5. par. 1. diu. & par. 3. rec. d. c. 768. n. 6.*

Tandem non releuat, quod ſtatus Collegialitatis fuerit deſtructus ex decreto in Viſitatione facta de anno 1602. in qua Epiſcopus declarauit Eccleſiam, de qua agitur non eſſe Collegiatam, ſed ſimplicem Parochialem. Quia vltra quod dictum Decretum nõ poteſt dici deſtructiuum antiqui habitus Eccleſiæ. Reſpondetur etiam, quod cum ex prædictis
28 appareat † notoriè erroneum, & iniuſtum non de-
bet attendi, ſi enim Epiſcopus non poteſt mutare
29 ſtatum Eccleſiæ, & † de non Collegiata facere Col-
legiatam *Felin. in c. cum acceſſiſſent. ſub n. 17. verſ. per hoc de conſtit. Garz. de benef. c. vlt. n. 4.* multò
30 minùs potuit de Collegiata facere † non Collegia-
tam, maximè quod dictum Decretum non habuit effectum, vt patet ex ſubſequentibus prouiſionibus Apoſtolicis de ſtatu Collegiatæ. *Rot. dec. diu. par. 1. deciſ. 438.*

Reliqua verò, quæ per Fortunatum fuerunt narrata in gratia viſa ſunt etiam optimè iuſtificari, nec pars aduerſa aliquid contra illa oppoſuit.

Et ita fuit deciſum parte vtraque &c.

R.P.D.

Digitized by Google

25 *Eccleſia remanet Parochialis habitu, licèt omnes Parrochiani moriantur, vel recedant.*
26 *Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolùm, & multò magis in duobus. num.27.*
28 *Decretum ſi appareat notoriè erroneum, & iniuſtum attendi non debet.*
29 *Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum Eccleſiæ, & de non Collegiata, facere Collegiatam.*
30 *Epiſcopus non poteſt facere Eccleſiam Collegiatam, non Collegiatam.*

DECISIO CCXXI.

VACANTE Archipresbyteratu in Eccleſia S. MARIAE loci de Oſtanengo Cremen.
Diœceſis per obitum q. Tullij Zurlæ, Fortunatus
Foppa fuit de eo prouiſus à Sāctiſſimo Domino N.
vti de prima dignitate in Collegiata olim actu, &
nunc habitu. Et ab Ordinario, vti de ſimplici Parochiali
Ioannes Paulus Teſinus. Vnde cum dubitaretur
an gratia Fortunati eſſet iuſtificata poſt
plures cauſæ propoſitiones, Domini pro iuſtifica-
1 tione reſponderunt; Quia † cum Collegialitas probetur
etiam Inditijs, & Coniecturis, vbi aliàs non
conſtat de initio erectionis Eccleſiæ, vt per *Hoſt.
Io. Andr. Abb. & alios in cap. nobis. de Iurepatron.
Innoc. in cap. poſtulaſti eodem tit. Alex. poſt alios
conſ.75. ſub num.2. lib.4. Decian. conſ.6. ſub nu.1.
& 2. lib. 2. Rot. diuerſ. deciſ. 584. num. 2. & 585.
ſub num. 2. par.4. diuerſ. Mantic. deciſ. 315. ſub
num.* 1.

Satis in caſu iſto viſa ſunt adeſſe inditia, ac ſigna
ſufficientia, ex quo in inſtrumento confirmationis
celebrato de anno 1449. apparet, quod vacante vno
ex Canonicatibus exiſtentibus in hac Eccleſia, Canonici,
& Capitulum elegerunt in locum defuncti
Franciſcū de Guaccijs, ac Inſtrumentum electionis
præſentarunt Epiſcopo Cremen. tunc temporis
dicti Loci Ordinario pro Cōfirmatione obtinenda,
qui Ordinarius recepto d. proceſſu poſtquā mādaſſet
expediri literas, & edictum in forma, illudquè
affigi, facta relatione de affixione, electionem ſupradictam
confirmauit, mandando inſuper dictis
Canonicis, & Capitulo, vt dictum Franciſcum ſic
electum reciperent in fratrem, & Canonicum, aſſignando
eidem Stallum in Choro, & locum in Capitulo,
cum Iuris Canonicalis plenitudine, &c.

Hæc autem verba Confirmationis viſa ſunt indi-
2 care Collegialitatem, tùm † ex electione facta per
Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos,
Abb. dicto cap. nobis. ſub num.8. de Iurepatr. Decian. conſ.6. ſub num.11. lib.2. Caſſad. deciſ.22. num.3. in princ. & per tot. de præben. Achil. deciſ.10. eodem tit. licèt enim ius eligendi citra
3 † Prælaturam non inferat per neceſsè Collegium,
tamen quando actus fit collegialiter, dicitur inducere
ius Collegij, *Ancb. d. cap. nobis. num. 16. columm.2. in princ. vbi Io. Andr. num.9. de iurepatr.*
Tùm ex mandato Epiſcopi recipiendi dictum Fran-
4 ciſcum in Canonicum, † & fratrem, quod fieri non
poteſt citra nomen Collegij, *Federic. de Sen. conſ.
61. in princ. & num.* 5. Ponderando præſertim
illud nomen (fraternitatis) quam circumſtantiam
Doctores plurimi faciunt in hac materia, *Ancbar.
d. cap. nobis. num.18. Hoſtien. num.2. colum.2. Io.*
5 *Andr. num.11. de iurepatr.* Tùm deniquè † ex aſſignatione
Stalli in Choro, & loci in Capitulo, vt
aliàs conſiderauit. *Rota coram Mantica deciſ.215.
ſub num.* 1. his etiam accedit, & fuit in puncto deciſum
in *Placentina Archipresbyteratus 17. Martij
1623. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Et eò magis dicta narratiua eſt attendenda, quia
apparet fuiſſe executioni demandata. Ex quo vacante
alio ex dd. Canonicatibus dictus Franciſcus
Guaccius, vt ſupra electus, & confirmatus, interuenit
in electione Bartholomæi de Carnito, vt conſtat
ex alia ſimili confirmatione Ordinarij de anno
6 1472. Et quàmuis † enunciatiuæ antiquæ habeant
ſolummodò vim famæ, ad tradita per *Caputaq. deciſ.344. num.2. & deciſ.347. ſub num. 5. part. 3.
Seraphin. deciſ.1025. ſub num.* 14. Tamen cum
ſint numero plures, & vna illarum appareat effe-
7 ctuata † ex lapſu temporis ſupra centum annos, poteſt
præſumi, quod altera etiam habuerit effectum,
*Alex. d. conſ.75. num.3. lib. 4. Decian. d. conſil.75.
num.3. lib. 4. Decian. dicto conſ. 6. ſub nu. 6. & 7.
lib.2.* Et ſic benè probant *Scraph. dicta deciſ.1025.
num.* 14.

His accedit, quod licèt ab hoc anno 1472. vſquè
ad annum 1552. non detur aliquis actus pro Collegialitate;
attamen dum ex parte Ioannis Pauli non
8 affertur aliquid in contrarium; † ſtat præſumptio
pro continuatione ſtatus antecedentis. *DD. in l. ſiuè
poſſidetis, C. de probat. Rot. deciſ.4. de probat.* & ibi
Add. & deciſ.4. nu. 12. par.2. diuerſ. latè *Menocb.
9 lib.6. præſumpt.64.* quod procedit etiā, quod † agatur
de re multùm remota, *Rot. in Comen. decimarum
11. Martij 1611. coram bon. mem. Cardinali
Sacrato circa fin.* Et facit regula, quod probatis
10 † extremis media præſumuntur, quando in medio
non adeſt obex, vel interruptio, quæ impediat continuationem,
*Rot. dicta deciſ. 4. num. 14. part. 2.
diuerſ. Caſ. de Graſſ. deciſ. 7. num. 6. de cauſ. &
propriet.*

Poſt dictum verò tempus datur quoquè aliud inſtrumētum
alterius electionis capitulariter factum
11 à Canonicis ad fauorem Vicomercati, † ad Canonicatum,
tunc vacantem de anno 1552. in quo enunciatur,
quod Archipresbyter, & tres Canonici integrum
Capitulum repræſentantes, ad ſonum Campanæ
iuxta ſolitum in Choro Eccleſiæ ſolito loco
Congregationis Capituli tradiderunt actualem poſſeſſionem
dicti Canonicatus per conſignationem
Stalli in Capitulo, & in Choro, traditionem vociſq;
coadiuuatio Canonicorum ad ſonum Campanæ, vltra
prædicta fuit conſiderata in cauſa *Aſculana
Plebania 12. Ianuarij 1624. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Confirmatur etiam ſtatus prædictus Collegialitatis
ex literis Apoſtolicis reſtitutionis in integrum
ad publicandam reſignationem de anno 1595. emanatis
ad fauorem Ioannis Petri Zurlæ, in quibus
narratur promiſſio ſibi facta de hoc Archipresbyteratu
Eccleſ. olim actu, nunc habitu Collegiatæ; Et
quàmuis ex aduerſo opponatur, quod Ordinarius
prohibuit Zurlæ quominùs vteretur dicta prouiſione,
attamen cum Zurla continuauerit pacificè poſſidere
ab anno 1595. vſquè ad annum 1617. nec appareat
de aliqua alia collatione illi facta ab Ordina-

rio

12 rio, intrat præſumptio, † quod poſſiderit titulo pre-
ambulo, & ſic Apoſtolico, Caſ. de Graſſ. deciſ. 5.
num. 5. de cauſ. poſſ. & prop. Rota diuerſ. part. 1.
deciſ. 363. num. 3. & fuit dictum in Mutinen Ca-
nonicatus, 13. Iunij 1614. coram bon. me. Vbaldo.
Demùm dantur teſtes examinati, tàm de anno
13 1617. coram A.C. quàm de præſenti in Rota † de-
ponentes de publica voce, & fama ſuper Collegia-
litate, Innoc. in c. poſtulaſti. num. 1. in princip. de
iurepatr. Felin. in cap. accedentes. num. 1. verſ.
& nota de præſcript. Roman. conſ. 436. ſub num. 6.
Alex. d. conſ. 75. num. 14. Decian. d. conſ. 6. num. 7.
verſ. 5. probat. Mantic. deciſ. 175. ſub num. 2.
in fine.
Nec dicta teſtium conquaſſantur, ex alijs atteſta-
tionibus, vt prætendit Ioannes Paulus, quia atteſta-
tiones primo loco per ipſum allatæ, non ſunt depo-
14 ſitiones teſtium † iudicialiter factæ, ſed fides priua-
tæ, quæ non merentur fidem, Menoch. conſil. 322.
num. 45. Seraphin. deciſ. 106. num. 3. Gregor. deciſ.
15 214 num. 2. Et ſunt factæ extraiudicialiter † abſq;
iuramento, & partis citatione, latè Gratian. diſcep.
677. num. 8. & ſeqq. Et quæ fuerunt ſecundo loco
16 datæ in ſummario num. 4. non ſunt † in actis, nec
apparet de quo tempore, à quo, & ad cuius inſtan-
tiam fuerunt receptæ.
Nec ſupradicta, quaſi poſſeſſio Collegialitatis
viſa eſt poſſe elidi per contrariam poſſeſſionem re-
ſultantem ex prouiſionibus factis de eadem Eccle-
ſia, vti de ſimplici Parochiali ab anno 1595. quia
vltrà quod bon. mem. Cardinalis Sanctæcrucis fa-
tetur ſe conferre non ſolùm in vim poteſtatis Ordi-
nariæ, ſed etiam ſuorum indultorum, quæ cum ali-
17 quibus † Cardinalibus interdum conceditur magis
ampla, Caſſad. deciſ. 3. in fin. de priuil. potuerunt
fortaſſe amplecti primam dignitatem; Tollitur om-
ninò difficultas, ex quo collationes ſupradictæ ſunt
18 intra ſpatium † 40. annorum, cum ab anno 1558.
vſq; ad annum 1595. non intercedant, niſi anni 37.
Felin. in cap. in noſtra. num. 47. de reſcript. Rot.
diuerſ. par. 1. deciſ. 208. num. 1. Seraph. deciſ. 1227.
ſub num. 16. Gregor. deciſ. 434. ſub num. 16. & fuit
reſolutum in dicta Placentina Archipresbyteratus
19 coram Domino meo Pirouano. Vnde cum † ex
prædictis, conſtito de primæuo ſtatu Collegialitatis
in illo debet conſeruari Innoc. in d. c. poſtulaſti. ſub
num. 1. Io. And. num. 8. ad fin. Anch. n. 17. in fin. tit.
eod. Fed. d. conſ. 61. n. 2. 4. & 5. Decian. d. conſ. 6. ſub
num. 12. lib. 2.
Concurrente præſertim prouiſione Apoſtolica
de anno 1617. facta vti de prima dignitate in Col-
legiata Habitu, & non Actu, quæ licèt non mutet
20 ſtatum, † cum Papa iuxta naturam beneficij
conferre præſumatur Felin. in c. in noſtra. n. 45. de
reſcript. Seraph. deciſ. 799. 1273. num. 2. Nihilomi-
nus negari non poteſt, quin ſaltem deſeruiat pro de-
claratione Greg. deciſ. 77. num. 9. & 482. n. 1.
Minùs releuat, quod licèt olim dicta Eccleſia
fuit actu Collegiata, hodiè ſaltem non poſſit dici ha-
bitu, cum Canonicatus reperiātur ſuppreſſi per vnio-
nem vnius ex illis, Seminario Gregoriano Ciuitatis
Venetiarum, & alterius officio ſanctæ Inquiſitionis
21 Cremæ, Nam cum tribus † modis diſſoluatur Col-
legium, vt tradunt DD. in c. dilecta. de exceſſ. præ-
lat. nempè, vel volentibus Collegialibus, vel illis
etiam inuiſis ex facto ſuperioris, vel caſu per mor-
tem omnium, nullus ex his modis applicatur ca-
ſui noſtro. Nam quicquid ſit de iſtis vnionibus,
22 certum eſt, quod dicta Collegiata † nunquam potuit
dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali
ſuppreſſione auctoritate ſuperioris, gloſ. in c. ſtatu-
tum n. 22. verbo, Collegiata, de elect. in 6. Gemin.
in c. licet. num. 6. ante fin. verſ. 3. caſu, eod. tit. Felin.
in c. acceden. num. 2. verſ. ponit etiam de iſtis ſignis,
de præſcript. Rot. par. 1. rec. deciſ. 163. ſub num. 4.
23 Ita, & taliter † vt nullo modo poſſit amplius reni-
uiſcere in quibus terminis intelligenda eſt doctrina
Cyni & Baldi in l. non ambigitur. de legibus exad-
uerſo allegata, vbi affertur exemplum Senatoris
24 Vrbis; nam in eo † non conſeruatur ampliùs di-
gnitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes
reuerſionis illius actu. In caſu autem noſtro non
ſolùm poteſt eſſe, quod dictæ Vniones aliquādo diſ-
ſoluātur, itaut Eccleſia redeat ad ſtatum Collegiali-
tatis antiquū ex Alex. d. conſil. 74. & 75. lib. 4. vt in
25 ſimili dicitur de Parochianis, † vel mortuis, vel
aliás recedentibus, quod nihilominus remanet
Eccleſia habitu Parrochialis, cum poſſint redire, qui
receſſerunt, vel alij accedere in locum defunctorum
vt per Cardinalem in c. de multa. num. 6. de præben.
Iuxta opinionem, quam dicit veriorem num. 6. à
quo ſimili argumento ad caſum noſtrum Collegia-
litatis ibidem Abb. num. 24. Sed cum in ea reman-
ſerint Archipresbyter, vt eſt in confeſſo apud par-
tes, & vnus Canonicus, vt apparet ex partita ex-
timi, dicendum eſt remanere Collegialitatem habi-
26 tu; Dum enim † Collegialitas eſt apta conſeruari
in vno ſolum, Innoc. in d. c. poſtulaſti. ſub num. 1. vbi
Boich. n. 5 de Iurepatr. Abb. in c. paſtoralis §. quoniā
27 num. 1. de reſcript. multò † magis admittendum
eſt conſeruari in duobus gloſ. magiſtralis in cap. 1.
verb. duo, de elect. vbi Abb. num. 5. & ſeqq. & poſt
alios Dec. ibidem n. 13. Idem Abb. conſ. 25. num. 2.
par. 2. Nauar. conſ. 6. de elect. Rot. deciſ. 208. ſub n.
5. par. 1. diu. & par. 3. rec. d. c. 768. n. 6.
Tandem non releuat, quod ſtatus Collegialitatis
fuerit deſtructus ex decreto in Viſitatione facta de
anno 1602. in qua Epiſcopus declarauit Eccleſiam,
de qua agitur non eſſe Collegiatam, ſed ſimplicem
Parochialem. Quia vltra quod dictum Decretum
nō poteſt dici deſtructiuum antiqui habitus Eccle-
ſiæ. Reſpondetur etiam, quod cum ex prædictis
28 appareat † notoriè erroneum, & iniuſtum non de-
bet attendi, ſi enim Epiſcopus non poteſt mutare
29 ſtatum Eccleſiæ, & † de non Collegiata facere Col-
legiatam Felin. in c. cum acceſſiſſent. ſub n. 17. verſ.
per hoc de conſtit. Garz. de benef. c. vlt. n. 4. multò
30 minùs potuit de Collegiata facere † non Collegia-
tam, maximè quod dictum Decretum non habuit
effectum, vt patet ex ſubſequentibus prouiſionibus
Apoſtolicis de ſtatu Collegiatæ Rot. dec. diu. par. 1.
deciſ. 438.
Reliqua verò, quæ per Fortunatum fuerunt nar-
rata in gratia viſa ſunt etiam optimè iuſtificari, nec
pars aduerſa aliquid contra illa oppoſuit.
Et ita fuit deciſum parte vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. BVCCABELLA.

Vrbeuetana Pecuniaria.

Die Mercurii 22. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia, quod, quando fideiuſſor ſoluit, debet conſeruari indemnis à principali, & quæ actiones competant fideiuſſori contra eum. Mandati actio, quando habeat locum, & quando ſecus. Obligatio de præſentando aliquem, an poſſit vocari fideiuſſio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecundus confirmans primam ſententiam nullam, ipſa quoquè ſententia confirmatoria eſt nulla.*
2 *Iudicium non debet incipere à ſequeſtro. & n. 3.*
4 *Fideiuſſor, ex eo, quod ipſe fuit executiuè exactus, an habeat quoquè ius paratæ executionis ad conſequendum, id, quod ſoluit.*
5 *Fideiuſſor, quando ſoluit, non poteſt aliter conſeruari indemnis, quàm mediante pecuniarum ſolutarum, reſtitutione.*
6 *Fideiuſſor, debet à principali indemnis ſeruari, etiam ſi ab eo, id expreſſè promiſſum non fuerit.*
7 *Fideiuſſor ex officio ſuo, & fide, damnum ſentire non debet.*
8 *Fideiuſſor diſpendium ſentire debet, vnde præmium meruiſſe videtur.*
9 *Fideiuſſori ſoluenti, & illius hæredi cõpetit actio mandati contraria aduerſus principalem debitorem, ad repetendum id, quod ſoluit, & indemnitatem conſequendam.*
10 *Fideiuſſori ad recuperandum id, quod ſoluit, etiã actio negotiorum geſtorum contra principalem competit.*
11 *Mandati actio non competit, quando non præceſſit mandatum.*
12 *Mandati actio etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſumpto. & n. 17.*
13 *Mandatum præſumptum ſufficit, etiam vbi à lege vel ſtatuto expreſſè requiritur.*
14 *Ablatiui abſoluti important conditionem.*
15 *Conditiones debent adimpleri in forma ſpecifica.*
16 *Mandatum ex quibus præſumatur præceſſiſſe.*
18 *Obliganti ſe ad negotium ſpectans ad alium, ſi non adſit, nec mandatum, nec ratificatio, competit actio negotiorum geſtorum.*
19 *Obligatio de præſentando aliquem, ſi nõ adſit obligatio principalis, non videtur propriè, ac ſtrictè fideiuſſio.*
20 *Fideiuſſio de præſentando aliquem, eſt proxima fideiuſſioni de iudicio ſiſti.*
21 *Obligatio de præſentando aliquem largè, & impropriè poteſt dici fideiuſſio.*
22 *Fideiuſſor condemnatus ad ſoluendum, repetit à principali.*

DECISIO CCXXII.

DOMINI cenſuerunt ſententiam A.C. quòad ſcuta 500. vti validam, & iuſtam eſſe confirmandam, reſeruato; vt quòad prætenſas, expenſas, damna, & intereſſe particulariter videatur.

Nec viſæ fuerunt obſtare nullitates, quæ contra
ſententiam, ſiue Decretum Prætoris Vrbis Veteris obijciebantur, ex quibus inferebatur nullam
1 † quoquè fuiſſe dictam ſententiam A.C. illius confirmatoriam, vt per *Rot. dec. 361. num. 3. par. 1. diuerſ. & dec. 141. num. 4. & dec. 345. num. 4. par. 2. recent.*

Siquidem prima deducta ex eo, quod cœptum
2 fuerit à † Sequeſtro contra diſpoſitionem *text. in l. vnica. C. de probib. ſequeſtr. pecun. vbi gloſ. & Bald. nu. 2. Salicet. num. 4. & alij tollitur.* Quia licet ab initio Georgius Vaſchienſis pro aſſecuratione iudicij ſequeſtrari fecerit in manibus Fabiani Depoſitarij pecunias ad D. Co. Franciſcum Saracinellum ſpectantes, nihilominùs poſtea mediante petitione, legitimè intimata, iudicium inſtituit cõtra ipſum D. Saracinellum principalem debitorẽ,
3 illudq. fuit proſequutus, † & de ſuo credito ſufficienter docto ſet. ſer. Decretum prædictũ obtinuit, ſuper ipſarum pecuniarum conſignatione, iuxtà tradita per *Rebuff. in Conſtit. Reg. tom. 1. tit. de litter. obligator. art. 6. gloſ. 3. num. 64. & Carocc. de ſequeſtr. par. 3. quæſt. 37. num. 1.*

Secũda verò ex defectu citationis ceſſat ex facto, conſtat enim illam fuiſſe perſonaliter executam cõtra Paulum Petrum Lottum eiuſdem Saracinelli Procuratorem, qui tanquàm talis ſemper in iudicio comparuit, & cauſam defendit, & de cuius mãdato procuræ cõſtat ex fide publica inſtrumenti ipſius mandati ad omnes, & ſingulas lites, tàm ciuiles, quàm criminales motas, & mouendas in eius perſonam facti, de anno 1615. pro parte D. Com. Polidori vltimo loco data.

Tertia, ex eo quod Vaſchienſis nequè vti filius,
& hæres Iacobi fideiuſſoris, nequè tanquàm Fiſci,
& Cameræ ceſſionarius via executiua contra dictũ
Saracinellum agere potuerit, ex quo ille, nec ad dicti Iacobi, nec ad Fiſci cedentis fauorem erat vllo modo in forma Cameræ obligatus, ceſſat pariter ex facto, quoniam ex dicta petitione & reuolutione proceſſus apparet nõ quidẽ executiuè actum fuiſſe, ſed ſummariè, iuxta diſpoſitionem *Statuti Vrbeuetani lib. 2. rubr. 43.* de quo in eadem petitione expreſſa mentio facta fuit, adeò vt non ſit opus di-
4 ſcutere, an ex eo, quod † ipſe fuit executiuè exactus, ius quoquè paratæ executionis habuerit ad conſequendum id, quod ſoluit, vt affirmarunt *Bart. in l. fin. in fin. C. de vſur. re iudic. Bald. in l. cum eorum. circa princ. vbi Angel. num. 3. C. de ſent. & interl. & in d. l. fin. & ibi Caſtr. in §. & cum antiquitas nu. 2. C. de vſur. re. iudic. Boer. deciſ. 277. num. 4.*

Quarta deniquè deducta ex prætenſa diſcordantia decreti præd. à Sequeſtro non eſt conſiderabilis, quia in effectu, ac ſubſtantia aliqua diſcordantia non adeſt, poſtquàm enim Vaſchienſis ſoluerat nõ
5 poterat aliter indemnis releuari, † quàm mediante pecuniarum ſolutarum reſtitutione, quas Index illi conſignari mandauit, ad *text. in cap. 2. & ibi gloſ. in verb. ſeruent indemnem. de fideiuſſ.*

De iuſtitia verò decreti prædicti, & ſic ſententiæ A.C. illius confirmatoriæ ſatis conſtat ex eo, quia
cum

Digitized by Google

cum Vaſchienſis vti filius, & heres dicti Iacobi fi-
deiuſſoris fuiſſet coactus ſoluere Fiſco dicta ſcuta
500. Iudex iuſtè decreuit, ac mandauit illas ſibi re-
ſtitui, & tantùmdem conſignari pro illius indem-
nitatis releuatione, tàm ex clara dicti Statuti Vrbe-
uetani, quàm etiam ex iuris communis diſpoſitio-
6 ne, de natura namquè fideiuſſionis eſt, † vt fideiuſ-
ſor indemnis à principali debitore conſeruetur, e-
tiãſi ab eo id expreſsè promiſſum non fuerit, vt ex
text. in c. 2. de fideiuſſ. docet *Bald. in l. Conſtitu-
tionib. in princ. C. de vſur. Marſil. in rubr. de fi-
deiuſſ. num. 193. Bec. conſ. 57. num. 2. lib. 1.* & fuit
dictum in *Romana releuationis indemnitatis 4. Fe-
bruarij 1602. coram Lancellotto*, non enim debẽt
7 fideiuſſores † ex ſuo officio, ac fide damnum ſenti-
re, *l. ſi ſeruus §. quod vero ff. de furt. Gratian. di-
ſcept. 459. num. 20.* Nec diſpendium pati vnde
8 præmium † meruiſſe videntur, vt inquit *tex. in d.
cap. 2. de fideiuſſ.*

Ideòq. iura illis, eorumq. hæredibus per varias
actiones, ac beneficia, ſiue remedia conſuluerunt,
& ſignanter per actionem mandati contrariam, quæ
9 † fideiuſſori, & illius hæredi cõpetit aduerſùs prin-
cipalem debitorem ad repetendum id, quod ſoluit,
& indemnitatem conſequendam, *l. qui fide, & l. ex
mandato. ff. mand. l. ſi fideiuſſor. C. eod. §. ſi quid
10 autem, inſtit. de fideiuſſ.* Ac etiam per † actionem
negotiorum geſtorum *d. l. ex mãdato, §. 1. ff. mand.
l. ſed videamus, & l. liberto. ff. de neg. geſt.*

Nequè obſtat, quod dictus Iacobus ſub pœna
dictorum ſcut. 500. toties, quoties repræſentare
11 † promiſerit dictum Saracinellum tunc abſentem,
& conſequenter mandati actio nõ poſſit compete-
re cum non anteceſſerit mandatum vt inquit *text.
in d. l. ex mandato, ff. mand.* Quia hoc procedit
quando nullum mandatum interceſſit. Secùs verò
12 ſi aliundè conſtat † de mandato ſaltem tacito, vel
præſumpto *iuxt. text. in l. qui patitur, ff. mand.
Mantic. de Tacit. lib. 16. tit. 22. num. 33. Maur.
in tract. de fideiuſſ. ſect. 4. cap. 1. num. 12. & 13.*
13 mandatum enim † præſumptum ſufficit, etiam vbi
illud à lege, vel Statuto expreſsè requiritur, *Curt.
Iun. conſ. 4. num. 17. Rota apud ſa. me. Greg. XV.
deciſ. 44. num. 6. & deciſ. 86. num. 3.* In propoſito
verò ſatis conſtare viſum fuit de huiuſmodi man-
dato, quia apparet Saracinellum præces porrexiſ-
ſe, & ſub die 22. *Ianuarij 1611.* reſcriptum, &
gratioſam reſtitutionem obtinuiſſe habita tamen
Pace ab offenſo, & ſolutis ſcutis 400. monetæ, ac
data cautione de ſe repræſentando toties quoties
ſub pœna dictorum ſcut. 500. vt in Summ. Polidori
num. 1. & poſtea die 5. Februarij dicta ſcuta 400.
effectualiter perſoluiſſe, & ſucceſſiuè die proximè
ſequenti d. Iacobum illum repræſentare promiſiſſe
iuxta formam ſupradicti reſcripti, vt in eodem Sum-
mar. num. 2. & gratiam ſuum plenarium habuiſſe
effectum, ex quibus, & alijs facti circumſtãtijs DD.
præſumendum exiſtimarunt mandatum Saracinelli,
vt Iacobus ſe obligaret pro adimplemento condi-
14 tionis appoſitæ in reſcripto per † ablatiuum illud
abſolutum, data cautione, &c. importatæ iuxta *tex.
in l. ſi debitor, §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypot.
15 ſolu.* quæ in forma ſpecifica † adimpleri debebat,
l. qui hæredi, & l. Meuius, ff. de condit. & demõſtr.
cum alijs per *Surd. conſ. 186. num. 19.* aliàs ipſe
gratia prædicta nullatenùs frui potuiſſet. Nec etiã
eſt veriſimilè d. Iacobum ſponte, & inrequiſitum
16 ſe obligaſſe, ex † veriſimilitudine autem concur-
rentibus præſertim alijs adminiculis, prout in caſu
propoſito, abundè concurrere DD. cenſuerunt mã-
datum præceſſiſſe præſumitur, *Mant. de tacit. lib. 7.
tit. 6. num. 1. Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV.
d. deciſ. 44. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 275. num. 3.*

Præterea cum Saracinellus d. Gratiam accepta-
uerit, eaquè poſtea per plures annos vſus, ac gaui-
ſus fuerit, neceſſariò etiam acceptauit, ac ratificauit
d. Iacobi obligationem pro illius adimplemento fa-
17 ctam, ratificatio † autem poſtea ſubſecuta etiam
ſine alio præcedente mandato ſufficit, vt per *Caſtr.
conſ. 244. num 2. lib. 1. & per Henrig. de fideiuſſ.
cap 25. num. 84.*

Deniquè etiam ſi nec mandatum, nec ratificatio
adeſſet nihilominùs cum d. Iacobus ſe obligauerit,
pro negocio ad d. Saracinellum ſpectante, & ad ef-
fectum, vt ipſe d. gratia frui poſſet, in omnem euen-
18 tum competijſſet, & competeret † actio negotio-
rum geſtorum, vt eſt *text. apertus in d. l. ex man-
dato, §. fideiuſſori, ff. mand. & in l. ſed videamus
ff. de neg. geſt.*

Nequè obſtat, quod obligatio de præſentando
facta per Vaſchienſem, cum non præceſſerit, nec
fuerit ſubſecuta obligatio Saracinelli principalis nõ
19 videatur poſſe dici ꝓpriè, † ac ſtrictè fideiuſſio, iux-
ta tradita per *gloſ. in l. 2. §. ſi quis, ff. qui ſatiſd.
cog. Mant. de tacit. lib. 16. tit. 1. nu. 8.* Quoniam
vltra quod in terminis fideiuſſionis de iudicio ſiſti
20 cui proxima † eſt illa de præſentando ex *Caſtr. in
in l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ier. Farinac conſ. 57.
num. 27. lib. 1.* contrariùm ſentit *Bart. l. 2. §. in fi-
deiuſſorẽ, ff. qui ſatiſd. cog. Maur. d. tract. ſect. 2.
21 cap. 1. nu. 15.* Reſpondetur dici fideiuſſionem † ſal-
tem largè, & impropriè, vt dicit ipſemet, *Mantic.
vbi ſupra*, quod ſufficit ad effectum, vt ſibi com-
petat actio negotiorum geſtorum, ac etiam manda-
ti, quando conſtat ex præſumptionibus illud præ-
ceſſiſſe, vel ſaltem fuiſſe ſubſecutam ratificationem
iuxta ſuperiùs alleg. Non eſt enim vis in verbis, ſed
in eo quod ſe obligauit pro negocio ad alium ſpe-
ctante.

Demum nec etiam viſa fuerunt obſtare, quæ di-
cebantur de prætenſa iniuſtitia mandati contra d.
Vaſchienſem ad inſtantiam Fiſci relaxati pro dicto-
rum ſcutorum 500. ſolutione, nam quicquid ſit de
hoc ex datis in Summario benè conſtat Vaſchien-
ſem ſe defendiſſe opponendo omnes exceptiones,
quas ſibi competere exiſtimauit, & deinde etiam
appellaſſe, & nihilominùs his non obſtantibus fuiſ-
22 ſe carceratum, & ſoluere coactum, † quod ſufficit
ad hoc vt illud, quod ſoluit repetere valeat, *Bald. in
l. venditor. §. ſolet. ſub num. 1. verſ. hunc textum.
ff. de her. vel act. vendit. Salicet. in l. ſi pro ea
num. 17. verſ. ſed contrariùm C. mand. Marſil. in
rubr. de fideiuſſ. q. 24. nu. 186. Abb. conſ. 60. nu. 1.
verſ. 4. præſuppono. Menoch. conſ. 244. num. 65.
lib. 3. Surd. conſ. 345. nu. 22.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit,
&c.

R.P.D.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Diſmembrationis.

Die Mercurii 22. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnita, incorporata, applicata, & annexa alicui alteri Eccleſiæ Parochiali, vt hoc dicatur validè geſtum quidnam ſit neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Diſmembrationes beneficiorum, cum ſapiant alienationem, in eis debet interuenire ſolemnitas, & cauſa.*

2 *In Alienatione rerum Eccleſiæ copulatiuè requiritur, & iuxta cauſa, & ſolemnitas.*

3 *In Alienatione rerum Eccleſiæ, ſi copulatiuè non interuenit iuſta cauſa, & ſolemnitas, indubitanter de illius nullitate dicitur conſtare.*

4 *Solemnitates requiruntur in alienationibus rerũ Eccleſiæ.*

5 *Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnienda & incorporanda alteri Eccleſiæ, ſunt vocandi Patroni &c. & etiam Parochiani, cum de eorum intereſſe principaliter agatur.*

6 *Beneficij curati diſmembratio, quando remaneat nulla.*

7 *Beneficiorum diuiſiones regulariter prohibentur.*

8 *Eccleſia malo ſtatu firmato, locus eſt ſuppreſſioni.*

9 *Beneficij vnio ſi fiat, ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates.*

10 *Ad Beneficij ſuppreſſionem deueniri non debet, ſi aliunde ei ſubueniri non poſſit.*

11 *Cap. ad audientiam. de Eccleſ. edificand. quando procedat.*

12 *Beneficiorum diſmenbrationibus ius commune reſiſtit, & ideo habens facultatem diſmenbrandi hoc aliter quàm, per ſolam aſſertionem probandum eſt.*

13 *Aſſertioni Ordinarij non creditur ſi ſit contraria diſpoſitioni Iuris communis.*

DECISIO CCXXIII.

De mẽſe Octobris 1632. Vicarius Bonoñ. Cardinalis Ludouiſij, tunc Archiepiſcopi Bonoñ. de licentia, iuſſu, ordine, & mandato, vt ipſe aſſerit, eiuſdem Cardinalis Archiepiſcopi, ſuo diffinitiuo decreto Curam animarum ſubditarum Eccleſiæ Sancti Gregorij Duglioli Bonoñ Diœceſis, abſtraxit, & diſmembrauit à Rectore, ſeù Archipreſbytero d. Eccleſiæ, & illam perpetuò vniuit, incorporauit, applicauit, & annexit Curæ Rectoris Eccleſiæ Sancti Michaelis de Mezzolaria, & declarauit imposterùm curam prædictam eſſe, & ſpectare ad d. Rectorem Eccleſiæ Sancti Michaelis prædicti, prohibens dicto Archipresbytero Sancti Gregorij, ne de cœtero amplius ſe ingereret in adminiſtratione dictæ Curæ, ſed teneretur ſoluere quot annis Rectori Sãcti Michaelis, pro adminiſtratione dictæ Curæ lib. 100. monetæ Bonoñ. declarans inſuper, quod Impoſterum d. Eccleſia Sancti Gregorij Duglioli, & beneficium illius ſit, & ſemper habeatur pro beneficio ſimplici, & abſque cura, à quo decreto interpoſita appellatione à Parochianis Sancti Gregorij, à die habitæ notitiæ, & cauſa appellationis commiſſa in Rota transportatis actis, ſuper dicta diſmẽbratione factis, & dato dubio ſuper validitate ſupradictæ diſmembrationis curæ, & eius tranſlationis DD. eam inualidam, cum omnibus inde ſecutis, cẽſuerunt, & cum adeſſet decretum factum in Viſitatione de anno 1630. vt in loco apto, & ab aquarum inundationibus tuto cõſtrueretur Eccleſia, ſumptibus Patronorum, Rectoris Eccleſiæ, & Parrochianorum, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. illud ſeruari reſoluerunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia in diſmembratione
Curæ animarum non interuenit ſolemnitas, & iuſta
1 cauſa, quæ ſunt neceſſaria † in huiuſmodi diſmembrationibus,
cum ſapiãt alienationem *Lap. alleg. 66. n. 3. & 5. Abb. in c. ad audientiam il primo. in primo not. n. 2. de Eccl. ædific. Rot. dec. 239. n. 1. par. 1. rec.* vbi aliæ deciſiones referuntur, & cum vnum abſq;
2 alio non ſuffragetur, † ſed copulatiuè requirantur
c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. prima eod. tit. cum alijs per Rot. deciſ. 119. num. 12. verſ duo nempè part. 1. recent. & in Marſicana Diſmembrationis penès Garz. de benef. par. 12. cap 3. n. 4. indu-
3 bitanter videtur † de illius nullitate ſufficienter cõſtare *Seraph. deciſ. 1062. n. 1. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 504. n. 4. cum ſeq.* vbi *Add. n. 8.*
4 Solemnitas requiſita in alienatione † rerum Eccleſiæ, *Rot. deciſ. 1. de reb. Eccl. non alien. in nou.* non
fuit adhibita, quia ex ijs quæ dantur in ſummario apparet non fuiſſe vocatum Rectorem S. Gregorij, nec alios compatronos, quos Eques Bologninus vnus ex Patronis nominauit in actu oblationis per eum factæ pro reparatione Eccleſiæ, quatenùs eſſet locus readificationi, nec fuerunt vocati Parochia-
5 ni, † de quorum intereſſe principaliter agebatur,
ſed fuit proceſſum ad diſmembrationem de facto, & ad inſtantiam certorum Parochianorum, qui nomine ſuo tantùm dederunt mandata, non autem vti Syndici Communitatis, nec eorum mandatum continet præcisè, quod fiat diſmembratio, ſed quod
6 aliqualitèr prouideatur, ita quod ex † defectu mãdati procuræ, & ſolemnitatum diſmembratio curæ remanet nulla.

Cauſæ autem enumeratæ in ipſa diſmembratione, quod ſcilicet Eccleſia, vna cum eius Domo adiacente minaretur ruiuam, ac eſſet ſubiecta inundationibus aquarum tempore hyemali, propter quas redderetur inhabilis ad adminiſtrationem Sacramentorum; DD. non viſæ fuerunt ſufficientes ad diſmembrationem Parochiæ, & illius ſuppreſſionem, quia his poterat prouideri, vel per reſtaurationem dictæ Eccleſiæ, vel per erectionem alterius in commodiori ſitu, intrà tamen fines eiuſdem Parochiæ, non ſuppoſito inundationibus, ſtante quod, vt fuit dictum ſupra, Eques Bologninus, vnus ex patronis, qui iam obtulerat ſcuta 300. & proteſtatus fuerat contra alios Patronos, illiuſque proteſtationes fuerunt intimatæ, vt apparet ex ſummario, & propterea non erat ſic de facili ad diſmemarationem, & diuiſionem deueniendum
7 † cum regulariter huiuſmodi beneficiorum diuiſio

pro-

Digitized by Google

prohibeatur *c. maioribus c. vacante de prabend. c. 1.*
vbi gloſſ. de reb. Eccl. non alien.

Neque poterat eadem vnio facta Eccleſiæ Sancti
Michaelis, & ſuppreſſio Eccleſiæ S. Gregorij iuſti-
8 ficari ex malo ſtatu Eccleſiæ † ſuppreſſæ, itaut eſſe
deberet locus diſpoſitioni *c. ad audientiam de Eccl.*
ædific. cuius diſpoſitio renouata fuit *ex decreto Sac.*
Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 24. quaſi ſubſiſtente
9 legitima † cauſa vnionis facieñ, non fuerit opus ali-
qua ſolemnitate, quæ etiam præter cauſam de Iure
communi requiritur in huiuſmodi diſmembratione,
ex iuribus ſupra allegatis, quia adhuc hæc cauſa
non poteſt dici iuſtificata, ſtante oblatione Equitis
Bolognini de illam reædificando, & Decreto viſi-
tationis facto 3. Octobris 1630. vt dictæ Eccleſiæ
ruinæ conſuleretur ex ſumptibus Patronorum, &
Rectoris eiuſdem Eccleſiæ, atque etiam Parochia-
10 norum, vndè ad † hanc ſuppreſſionem deueniri non
poterat, niſi quando hæc omnia ceſſaſſent, *vt fuit*
reſolutum in Gerunden. Diſmembrationis 13. Mar-
tij 1623. coram Reuerendiſſ. Domino meo Decano,
& 19. Decembris 1625. coram R. P. D. meo Merlino
Diſpoſitio autem Concilii Tridentini, *& c. ad au-*
11 *dientiam*, non applicatur, † quia procedit quando
aliter prouideri non poteſt, ideò cum per ſupradi-
ctum decretum Viſitationis ſatis fuiſſet prouiſum,
niſi talis prouiſio deficeret non intrabat remedium
tranſlationis.

Non obſtat, quod in eadem diſmembratione ipſe
Vicarius aſſeruerit ſe deueniſſe ad tranſlationem
vigore Indultorum, quibus tunc gaudebat bo. mem.
12 Cardinalis Ludouiſius, quia cum huic † diſmem-
brationi reſiſteret Iuris diſpoſitio, aliter hæc facul-
tas, & poteſtas d. diſmembrationem faciendi, pro-
banda erat, quàm ex aſſertione eiuſdem Vicarij
Can. 4. in fine 12. quaſt. 2. Gemin. in c. primo. de reb.
Eccleſ. non alien. ex quo in ijs, quæ ſunt contraria
13 diſpoſitioni Iuris † communis, non creditur aſſer-
tioni Ordinarij. *Oldrad. cõſ. 261. n. 2. Pariſ. conſ. 36.*
n. 11. lib. 4.

Ex quibus cum per decretum factum in Viſita-
tione iuxta diſpoſitionem Concilij, ſatis fuiſſet pro-
uiſum, in Rota fuit concluſum diſmembrationem
non ſuſtineri, ſed eſſe locum executioni decreti &c.

§ Habentur infra aliæ Deciſiones in eadem cauſa
ſub diebus 14. Iunij 1634. 10. Nouemb. eiuſdem
anni, & 11. Decemb. pariter 1634. coram eodem
R. P. D. Ghiſilerio. Et adſunt etiam aliæ, ſed non in
hac parte, nempe ſub diebus 5. Ianuarij 1635. &
19. eiuſdem menſis, & anni. & 25. Iunij eiuſdẽ an-
ni & 4. Iulij pariter eiuſdem anni. coram eodem.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Præcedentiæ.

Die Lunæ 27. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

in Præeminentiarum materia, quid potiſsimùm
inſpiciendum ſit. Rector, an poſſit allegare,
& vti poſseſsione ſuorum anteceſsorum &c.
Bulla aliqua, quod non ſit originalis, ex qui-
bus conuincatur. Antiquitas ſcripturę, quan-
do ſuffragetur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo in materia præeminentiarum totum facit, etiamſi iuris cõmunis diſpoſitioni repugnet.*

2 *Conſuetudo in materia præeminentiarum, tunc multò magis eſt attendenda, dum verſamur in conſuetudine antiquiſſima, & amplia n. 3.*

4 *Conſuetudo in præeminentiarum materia, tunc maximè ſeruanda eſt, ſi ei ius commune non reſiſtat.*

5 *Prælatorum anteceſſorum quaſi poſſeſſio, abſque alia apprehenſione in ſucceſſorem continuatur.*

6 *Rector, ſemper nomine Eccleſiæ, ſi non proprio, poteſt inſiſtere in poſſeſſione apprehenſa vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ, quacunquè actione competente eidem Eccleſiæ, vindicare, & conſeruare poteſt.*

7 *Actus facultatiui conſuetudinem obligatoriam non conſtituunt.*

8 *Præſumptio facultatiua excluditur ex multiplicitate actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium, geſtorum.*

9 *Præeminentiarum materia multum æſtimatur.*

10 *in Præminentiarum materia, an aliquid geſtum ſit ex facultate, multùm tribuitur factis coniecturis, & arbitrio Iudicis.*

11 *Actus facultatiui præſumptio, ex quibus excludatur.*

12 *Bulla non præſumitur originalis, nec in forma probanti, ſi careat plumbo, & nec locus appenſi plumbi inſpiciatur.*

13 *Bulla aliqua, quod non ſit originalis ſuſpicio multò magis augetur, ſi ſcriptura, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio Cardinalium S. R. E. diuerſa ætatis, valetudinis, & nationis, vno, eodẽq. atramẽto, calamo, & caractere exarata ſint.*

14 *Scriptura, vbi ab vno tantùm eſt abſoluenda, ſi diuerſo caractere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem.*

15 *Scriptura aliqua, quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit.*

16 *Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multò minùs eſt attendenda.*

17 *Sumptum de ſumpto fidem non facit, quàmuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum.*

18 *Sumptum Bullæ multò minùs probat, ſi careat die, & anno.*

19 *Scripturis antiquitas non ſuffragatur, dum vitia illarum, ſunt viſibilia, & euidenter apparent.*

20 *Notarij aſſertioni, quod Bullam ſumptũ exemplauerit ex Bulla authentica, quando non credatur. amplia num. 21.*

22 *Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia.*

23 *Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi numquàm habita fuerit pro originali.*

24 *Negligens, quis non eſt præſumendus in eo, quod ſibi honoris gradum, & præeminentias afferre poterat.*

25 *Acquieſcentia non poteſt conſiderari non data ſcientia.*

26 *Conſuetudo aliqua legitima ſpatio lõgiſſimi temporis indui poteſt, quàmuis illi ius reſiſtat, adeo vt nec titulo opus ſit, ſed ſufficit allegare d. longiſſimum tempus ſine titulo. num. 27.*
28 *Titulus ex curſu 100. annorum, in aliqua obſeruantia præſumitur.*
29 *ex Obſeruantia diuturna, cenſetur ſublatum totum id, quod in contrarium faciebat.*

DECISIO CCXXIV.

PLVRIES in diſputationem reuocata deciſione, emanata ſub die prima Februarij 1623. coram me, * reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis, nempe laudum contra Rectorem S. Donini promulgatum, eſſe reuocandum.

Conſtat enim ferè per 300. annos Rectores Sancti Donini præcedentiam habuiſſe in Congregationibus Rectorum Placentiæ, in ipſiſq. tanquàm Archipresbyteros, præfuiſſe, vt ex inſtrumẽtis à moderno Rectore exhibitis, quæ conſuetudo in mate-
1 ria præeminentiarum † totum facit, etiamſi iuris communis diſpoſitioni repugnet, *gloſ. in cap. 2. verb. auſcultetur in fine. de offic. Archidiacon. Rota deciſ. 595. num. 10. par. 4 diuerſ. & deciſ. 288. num. 5. ante finem. par. 1. ac deciſ. 238. num. 1. & in Burgen Magiſtri Capellæ 23. Maij 1596. corã Card. Blanchetto.* quæ eò magis ſibi locum vendi-
2 cant, dum verſamur † in antiquiſſima conſuetudine 300. annorum, & dantur tot actus, quod ipſe Rector ſemper præerat, priori loco nominabatur in
3 Albo Rectorum congregatorum, & † pinguiora etiam emolumenta in ducendis funeribus, & in alijs actibus ipſi Rectori præſtabantur, vt in prima deciſione, & iſti actus potiſſimum ſunt attendendi, quia illis interfuerunt cæteri Parochi, & ſemper continuarũt per hoc lõgiſſimum tempus ferè 300.
4 annorum, nec † ius reſiſtit huic præeminentiæ Rectoris S. Donini.

Non obſtat non dari actus præeminentiarum in moderno Rectore S. Donini, quia poſſeſſio Præla-
5 torum † anteceſſorum, abſque alia apprehenſione, in ſucceſſorem continuat, *Felin. in cap. cõſtitutus, nu. 19. de reſcript. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 26. num. 3. & in Theatina S. Ioannis in Venere, 10. Maij 1621. coram eodem,* & luculenter fuit dictum *in Colimbrien. præſtimoniorũ 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R.P.D. meo Dunozetto,* ſemperq. nomine Eccle-
6 ſiæ, ſi non proprio nomine, poteſt Rector inſiſtere in poſſeſſione apprehenſa, vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ, quacunque actione competente eidem Eccleſiæ, vindicare, & conſeruare, *c. litera. de dilat. & ibi Abb. nu. 3. Verall. deciſ. 170. num. 9. par. 3. Card. Seraph. deciſ. 1417. num. 3. Adden. ſa. me. Greg. XV. deciſ. 116. num. 4. & 5.* & fuit deductum in præallegata *Colimbrien. præſtimoniorum. corã R.P.D. Dunozetto.*

Neque obſtat, iſtos actus præeminentiarum
7 exercitos à Rectoribus S. Donini, † tanquàm facultatiuos, conſuetudinem obligatoriam non conſtituiſſe: Nam huiuſmodi præſumptio facultatiua
8 excluditur ex † multiplicitate tot actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum, *Rip. in c. cum Eccleſia Sutrina. num. 55. de cauſ. poſſ. & propr. Caſ. de Graſſ. deciſ. 1. nu. 3. eod. tit. Card. Seraph. deciſ. 212. nu. 2. & 323. num. 4. Adden. ad ſan. me. Greg. XV. deciſ. 162. num. 16. verſ. 2. excluditur, & in Toletana Confraternitatum de Paſtrana 9. Decembris 1611. coram bo. me. Vbaldo ſeniore:* Præſertim cum verſemur in mate-
9 ria, quæ multi æſtimatur, nempè † præeminentiarũ, & prærogatiuæ inter tot Rectores, vix enim fieri poteſt, quod ex eorum humanitate proceſſerit, vt per 300. annos tot Rectores ſponte conſenſerint, vt vni, & eidem Rectori S. Donini tot ſigna, &
10 emolumenta præeminentiæ exhiberentur, & † in hac materia, an quid geſtum fuerit ex facultate multùm tribuitur facti coniecturis, & arbitrio Iudicis, vt per *Bald. in l. 1. ſub num. 9. C. de ſeruit. & aqua. Ripa in d. cap. cum Eccleſia Sutrina, n. 55. in fin. de cauſ. poſſ. & propr. Theſaur. deciſ. 16. ſub num. 4. in fin. Modern. Mantuan. controuerſ. forenſ. cap. 28. num. 23.* quod & comprobatur ex eo, quia Rectores Placentini nunquàm elegerunt Rectorem S. Donini in Archipresbyterum ipſorum, itaut eiſdem acceptas referre deberet iſtas præeminẽtias Rector S. Donini, ſed eo ipſo, quod erat Rector S. Donini, in conſequentiam præheminebat in
11 Congregatione, † & illorum Archipresbyter nuncupabatur, & ſic excluditur præſumptio actus facultatiui.

Minùs obſtat aſſerta Bulla Alexandri III. nam quoad illam, quæ ſub die 2. Decembris 1622. producta fuit, cum oculis Dominorum ſubijceretur,
12 non viſa fuit originalis, nec in forma probanti, † caret enim plumbo, nec locus appenſi plumbi inſpicitur, & ideo pro originali reputari non poteſt, ad *text. in c. licet. de crim. falſ. Caſſad. ſuper regulis deciſ. 4. nu. 3. Card. Mantic. deciſ. 50. nu. 4. Garz. de benef. par. 4. cap. 2. nu. 56. & fuit dictum in Tiraſonen. parrochialis de Ablitas. 4. Maij 1616. coram bo. me. Andrea* & quod magis auget ſuſpi-
13 cionem illud eſt, quod & ſcriptura † principalis, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio quatuordecim Cardinalium, & Subdiaconi S.R.E. diuerſæ ætatis, valetudinis, & nationis, attamen vno, eodemque atramento, calamo, & caractere exarata ſunt, & ideo excluditur omninò, quod ſit originale, quem-
14 admodùm, vbi ſcriptura ab vno † tantùm eſt abſoluenda, ſi diuerſo caractere, & atramento ſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem, *Felin. in c. inter dilectos. n. 5. de fid. inſtrum. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 101. num. 9.* nec
15 aſſequi poſſumus fuiſſe extractam † legitima auctoritate, & ab aliquo authẽtico, cum ſolemnitatibus, iuxta requiſita *in cap. fin. de fid. inſtrum. vt per Rotam deciſ. 628. per tot. par. 2. recent. & Gratian. diſcept. forenſ. cap. 268. nu. 12. & ſeqq.*

Quò verò ad alteram copiam exhibitam de anno 1628. eſt ſimplex ſumptum, eodemq. viſibili vitio refertum, ſcilicet vno, eodemq. caractere con-
16 ſcriptum, & ſignanter ibi dicitur, quod † eſt exemplatum à ſcriptura præcedenti producta de anno 1622. quæ vt dictum fuit, non eſt originalis, vnde
17 hoc vltimum eſt ſumptum de ſumpto, † quod fidẽ non facit, quàmuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum, *Dec. in auth. ſi quis in aliquo, num. 30. C. de eden. Caputaq. deciſ. 234. par. 3.* qui loquitur de

ſump-

Digitized by Google

ſumpto Bullæ Alexandri VI. *Rota coram ſa.mem.*
Greg.XV. deciſ.550. num.1. præſertim eum,& ca-
18 reat † die, & anno, *Bart. in auth. ad hæc. C.de fid.*
inſtrum. Rota coram bo.me. Card. Caual.dec.193.
num.2.

Nec hiſce informibus ſcripturis ſuffragatur anti-
19 quitas temporis dum † vitia illarum ſunt viſibilia,
& euidenter appareut, *Innoc. in cap. inſinuatione.*
de appellat. Felin. in cap. ſicut. num. 33. de ſent.&
re iud. Peregr. conſ.60. num. 18. lib.2. D. Fachin.
conſ.10. num.33. lib.1. Gratian. diſcept. forenſ.cap.
268. num.4. Rota coram ſan.mem. Greg. XV. de-
ciſ.393. num.2. & coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ.101. nu.7. neque aſſertio Notarij, quòd
20 ſumptum exemplauerit ex Bulla† authentica cum
plumbo pendente attẽdi debet, cum ille Notarius
ratione ſui officij non appareat, quod tale originale
cuſtodiuerit, *Felin. in cap. fin. n.13. de fid.inſtrum.*
Boer. deciſ.36. nu.4. & 5. Peregr. d. conſ.60. n.10.
lib.2. plenè Gratian. diſcept. forenſ. d. cap.268. n.34.
& 35. Rota coram bo.me. Card. Caual. deciſ.25.
num.1. Eò magis, quia nõ conſtat quanam aucto-
21 ritate, † & ad quorum inſtantiam hęc exemplatio
facta fuerit ab illo Notario.

Sed quod tollit dubitationem, antiquitas poſſet
22 ſuffragari,† ſi cum ea concurreret obſeruantia, iux-
tà trad. *per Crauett. de antiq. temp. §.4. limitatur*
num.16. & conſ.101. num.4. Card.Seraph. deciſ.
928. num.2. Gratian. diſcept. forenſ. d. cap.268.
n.55. ſed vice verſa, dũ apparet non fuiſſe obſerua-
tam ab ipſis Rectoribus, quorum fauorem reſpicie-
bat dicta Bulla, hinc benè deprætenditur fidem
23 non mereri, nec † illam recipere ab antiquitate
temporis, nec vnquàm habitam fuiſſe pro authen-
tica, *Abb. conſ.53. num.4. lib.2. Natta conſ. 574.*
num.4. & 8. Rota deciſ.703. num.8. in fine, par.2.
recent.& in Florentina bonorum 7. Maij 1599. co-
ram bo.me. Card. Pamphilio. quin enim credi po-
24 teſt ita ſegnes, & abiecti animi † fuiſſe tot Recto-
res, vt indultum ſibi conceſſum à Pontifice negle-
xerint, & ſponte honoris gradum,& præeminẽtias
conceſſerint Rectoribus S. Donini.

Non obſtant aliqui actus dati per Rectores, in
quibus non habetur Rectorem S. Donini præfuiſſe,
quia vltra,quod iſti ſunt pauci, & plures, & poſte-
riores ſunt actus geſti in fauorem Rectoris S. Do-
nini, ceſſat obiectum, quia in illis actibus deductis
per Rectores, non datur ſcientia Rectoris S. Doni-
ni, vnde remoto interuentu Rectoris,& illius ſciẽ-
25 tia, † non poteſt conſiderari acquieſcentia, per quã
dicatur ſibi præiudicaſſe, *Rota apud ſan.mem.Greg.*
XV. deciſ.417. nu.2. & per Adden. ad deciſ. 249.
num.6. & in recent. deciſ.717. num.3. par.2. & co-
ram Reuerendiſſ.D. meo Decano deciſ.26. num.4.

Aliquibus etiam ex Dominis placebat, quod e-
tiam dato, citrà veri præiudicium, Bullam eſſe in
forma probanti, attamen non inde excluditur,quin
poſt Bullam Rector S Donini titulum Apoſtolicũ,
vel alium ſufficientem obtinere potuerit pro iſtis
præeminentijs, vt adhuc Archipresbyter Congre-
gationis nuncuparetur, & eſſet, quemadmodum
in prima deciſione fuit conſideratum, cum ſpatio
ferè 300. annorum, quò viguit obſeruantia in fauo-
26 rem Rectoris S. Donini introduci † potuerit legi-
tima conſuetudo, quamuis etiam illi ius reſiſteret,
cap. fin. & ibi gloſ. in verb. legitima, de conſuetud.
Gabr. de præſcript. concl. 1. nu. 9. Rota deciſ. 355.
27 *num.2. par.1. recent.* adeò vt neque † titulo opus
ſit, ſed ſufficiat allegare hoc longiſſimum tempus
ſinè titulo, *Caſtrenſ. conſ. 423. num. 2. lib. 1. Bel-*
lon. ſen. conſ.1. num.5. Rota apud Card. Mantic.
deciſ.227. num.11. & in recent. deciſ. 11. num. 2.
28 *par.2.* qui quidem titulus ex curſu nedùm † centũ,
ſed 300. annorum præſumitur, *Alex. conſ.6. nu.1.*
lib.1. Gabr. de præſcript. concl.1. num.7. Card.Se-
raph. deciſ.707. nu.2. & in recent. d. deciſ.11. n.2.
par.2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano dec.32.
num.16. & ex hoc tempore, & diuturna obſeruan-
29 tia † ſublatum cenſeri poteſt, quodcunque ius eli-
gendi competens vigore dictæ Bullæ Alex. III. ip-
ſis Rectoribus, iuxta trad. per *Bald. de præſcript.*
par.1. §.par. principal. q.8. num. 5. Rota deciſ. 65.
num.11. par.1. recent.

Et ita, quater diſputato articulo; vtraque parte
informante, reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

☞ * Vide infra hanc deciſionem, prout in Indice
poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Exiſtentia alicuius rei de recenti penès aliquẽ probata, præſumitur etiam de tempore præſenti, niſi negans contrariùm probauerit. Præſumptio continuationis poſſeſſionis de tempore præterito ad præſens, quando procedat. Teſtium ſingularitas, quando non attendatur, & ante teſtes non idonei, vel patiens exceptiones, poſſint adiuuari præſumptionibus, & coniecturijs.

SVMMARIVM.

1 *Amiſſio, ſeù ſubtractio rerum non præſumitur.*
2 *Mutatio ex modico interuallo non præſumitur.*
3 *Exiſtentia de proximo recenti, penès aliquem probata conſequens eſt, vt is, qui negat teneatur probare amiſſionem.*
4 *Præſumptio continuationis poſſeſſionis de præterito, ad tempus præſens, quando habeat locum.*
5 *Animum alterius quis non poteſt declarare.*
6 *Poſſeſſio de recenti, præſumitur durare, niſi negans probauerit contrarium.*
7 *Actus poſſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſſè.*
8 *Actus geſtandi pretioſa, in muliere nota nobilitatis non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt comparata, eſt ſucceſſiuus.*
9 *Teſtium ſingularitas in loco, & tempore quorum conſideratio ad ſubſtantiam actus non pertinet, dicitur probatio adminiculatiua, & non obſtatiua.*
10 *Iudex teſtibus ſingularibus poteſt fidem adhibere,*

Digitized by Google

ſi concurrant præſumptiones, & coniectura ipſorum dicta adiuuantes.
11 *Teſtes non idonei, vel patientes exceptiones coniecturis, vel præſumptionibus poſſunt adiuuari.*
12 *In rebus mobilibus non procedit præſumptio de tempore præterito, ad præſens, quotieſcunquè, qui habuit, negat habere.*
13 *Speculator in tit. de act. ſeù petit. §. ſequitur. num. 32. declaratur.*
1[4] *Mutatio, ſeù amiſſio rerum non præſumitur.*
15 *Vxor ea, quæ ſub claue cuſtodire ſolet, ipſa, non autem maritus, tenetur reddere rationem.*
16 *Fontanell. in tract. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 3. num. 17. declaratur.*

DECISIO CCXXV.

PLACVIT Dominis deciſio huius cauſæ, in qua ſub die, 9. Februarij ſuperioris anni* dictum fuit, conſtare de exiſtentia Iocalium penès D. Comitiſſam ex teſtibus, quorum aliqui, videlicèt Secundus in Curia, & alius vigore remiſſoriæ in partibus examinati, reſpectu quidem gemmarū deponunt, ſe illas penès ipſam vidiſſe dumtaxat ante obitum Comitis Molſæ eius viri, quò verò ad lineam Margaritarum pretioſarum, etiam poſt dictum obitum, & ſic vtrunquè tempus percutiunt. Reliqui verò deponunt, ſe illa vidiſſe penès D. Comitiſſam, eaquè ſub illius cuſtodia cum propria claui extitiſſe vno, vel duobus menſibus ante huiuſmodi obitum, & ſic de tempore recenti. Cum quibus concurrit aſſertio eiuſdem Comitis, qui codicillando prædictæ Comitiſſæ, reliquit, non ſolùm mobilia domus, ſed etiam gemmas, & Margaritas, & ſimiliter concurrit probatio deſumpta ex confeſſione ipſius vxoris, quod Iocalia ante prædictum obitum viri habuerit, atquè geſtauerit. Hæc autem omnia ſimul iuncta faciunt plenam probationem, quæ per probationes pro parte Dominæ Comitiſſæ adductas, non conquaſſatur. Nam dum teſtes ad illius inſtantiam examinati, deponunt de exiſtentia Iocalium penès ipſam, addētes nunquàm vidiſſe illa diſtrahi,
1 vel alijs tradi, inde † excluditur amiſſio, vel ſubtractio, quæ non præſumitur, *l. ſi creditor*, C. *de pign. act.* cum alijs allegatis per *Menoch. conſil.* 336. *num.* 10.

Et quàmuis huiuſmodi exiſtentiam ex eo conentur excludere, quod per vnum, vel alterum menſem ante dictum obitum illa non viderint, nulla tamen inde reſultat probatio aduerſùs præſumptionem,
2 † quod in tàm modico interuallo, non interuenerit mutatio, de qua *Paul. de Caſtr. in l. ſiuè poſſidetis, de probat.*

Probata igitur exiſtentia de proximo recenti pe-
3 nès aliquem, conſequens † eſt, vt is, qui negat, teneatur probare amiſſionem, vt poſt *Eucrard. in Topic.* in loco de tempore ad temp. *num.* 16. declarat *addit. ad Alciat. reg. 2. præſumpt.* 21. à quibus non diſſenſit *Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 64. num. 38. & ſeqq.* vbi quàmuis declaret præſum-
4 ptionem † continuationis poſſeſſionis de præterito, ad tempus præſens obtinere, quando ad commodū eius qui dicitur poſſidere, non autem, quando ad illius damnum allegatur à tertio, vel ab aduerſario,
5 † qui animum alterius partis declarare non poteſt.

Nihilominùs dum ibi num. 46. addit, quod contra allegationem partis, ad cuius fauorem militat præſumptio continuationis poſſeſſionis, vſq; in tēpus præſens allegari poteſt alia præſumptio, magis efficax, quod imò non poſſideat, vtiquè non excludit ſimilem præſumptionem aduerſùs negantem, ſe hodiè poſſidere iuxtà limitationem de qua per Doctores communiter in *d. l. ſiuè poſſidetis*, C. *de pro-*
6 *bat.* quod ſcilicèt † poſſeſſio de recenti præſumitur durare, niſi negans probauerit contrarium, vt etiam tenet *gloſ.* 4. *l.* 10. *tit.* 14. *recop. partit.* 3. *ex ſententia, Cyn, Bald. & Paul. de Caſtr. in d. l. ſiuè poſſidetis*, C. *de probat.*

Nequè teſtes Comitiſſæ coarctant negatiuam exiſtentiæ, dicendo fieri non poſſe, quin ipſe aliàs de tempore obitus, & poſtea huiuſmodi Ioacalia vidiſſent, eò, quod inſpexerint repoſitoria Scrinij in quo gemmæ, & ſimilia pretioſiora aſſeruabantur, quodquè ad latus Comitiſſæ, vti eius famulæ fuiſſent aſſiduæ. Quia nihilominùs poſſibilitatem repoſitionis in alio loco extrà Scrinium, & famularum aſpectū
7 non excludunt, actus † autem poſſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſsè, *Paul. de Caſtr. conſil.* 20. *num.* 1. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 323. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Prædictis verò teſtibus pro parte Comitis Beuilaquæ examinatis, non obſtat ſingularitas eò, quod ſinguli deponunt de temporibus, & locis, quibus viderunt Comitiſſam geſtare Ioaalia. Quia depo-
8 nunt † de actu geſtandi pretioſa, qui in muliere claræ nobilitatis, non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt comparatæ eſt ſucceſſiuus, *arg. text. in l. quàmuis ibi*, quibus mulieres venuſtatis, & ornatus cauſa vti cœperunt, *ff. de aur. & arg. legat.* in quo actu tanquàm in vna ſubſtantia manifeſtum eſt omnes teſtes conuenire,
9 Ita vt ſingularitas in loco, & tempore, quorum conſideratio ad ſubſtantiam dicti actus non pertinet, dicatur probationis adminiculatiua, & cumulatiua non autem obſtatiua, iuxta diſtinctionem de qua per *gloſ. & Doct. in l. ob carmen*, §. *ſi teſtes*, *ff. de teſtib. Bald. in rubr. de controuerſ. inueſtit. num.* 2. *vbi addit. litera G. Felin in c. licèt ex quadam. col.* 5. *verſ. eſt enim duplex ſingularitas, de teſtibus.* quod etiam admittit *Gabr. in conſ.* 40. *lib.* 2.
10 *vbi ſub num.* 37. concludit Iudicem † teſtibus ſingularibus poſſe fidem adhibere, ſi concurrant coniecturæ, & præſumptiones ipſorum teſtium dicta coadiuuantes, quæ in præſenti caſu non deficiunt, & in alia huius cauſæ deciſione, quę remittetur, fuerunt
11 etiam ponderata. Et quod teſtes etiam † non idonei, vel patientes exceptiones coniecturis, & præſumptionibus coadiuuari poſſint, tenuit *Rot. coram Caſ. de Graſſ. deciſ.* 4. *nu.* 2. *de ſponſal. & coram bon. mem. Buratto in Colimbrien. Matrimonij* 14. *Decembris* 1615.
12 Deniquè non obſtat, quod in rebus † mobilibus, vt ſunt Iocalia non procedat præſumptio de tempore præterito, ad præſens, quotieſcunquè, qui habuit negat ſe habere, ſecundùm *Specul. tit. de act. ſeù petit.* §. *ſequitur. num.* 32. Quia opinio Specu-
13 latoris, † & ſequacium locum obtinet in caſu illius, qui negat ſe hodiè poſſidere, & oppoſitum non probatur, ſecùs verò, quando vt in caſu de quo agitur

iuſti-

Digitized by Google

iuſtificatur probatio poſſeſſionis rei mobilis de re-
14 centi, cuius mutatio, † vel amiſſio non præſumitur,
vt contra *Specul. tenet Abb. in c. cum ad Sedem. num. 15. vbi Apoſtill. litera D. de reſtit. Spol.* & in
ſimilis facti ſpecie de gemmis, & rebus pretioſis
repoſitis in Scrinio ferreo, reſpondit *Menoch. conſ.*
353. *num.* 18.

Præmiſſis adſtipulantur deciſio Senatus Catha-
15 loniæ, in qua habetur, quod eorum, † quæ mulier
ſub claui cuſtodire ſolebat, ipſa, non autem maritus
teneatur reddere rationem, de qua teſtatur *Fontanell. in tract. de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 2. par. 7.*
16 *num.* 16. qui licèt † num. ſequenti ſubdat. in eo
cautè eſſe procedendum attento, quod vir vxorem
poſſit decipere, nullam tamen inde duxit præſumptionem excluſiuam exiſtentiæ, ſed in eo caſu requirit, quod probetur conſumptio.

Hic verò omnis conſumptionis, vel ſubractionis ſuſcipio ceſſat, dum ex eorundem teſtium depoſitionibus, iuncta ipſius Comitiſſæ confeſſione, conſtat, quod de tempore obitus viri, tàm domi numeratæ, quàm vigore mandatorum ad bancherios in notabili ſumma pecuniæ erant exigendæ.

Et ita vtraque &c.

☞ * Eſt deciſio 97. ſupra in hac parte.

¶ In eadem cauſa adſunt infra duæ aliæ deciſiones ſub die 10 Februarij 1634. & ſub die 26. Iunij eiuſdem anni, coram eodem bon. mem. Motmanno.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Colimbrieñ Præſtimoniorum.

Die Lunæ 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Poſseſſio ciuilis, qualiter retineatur. Iudex, quando priuet aliquem ſua poſseſſione. Prælatus nõ ſolum poteſt agere nomine proprio, ſed etiam Eccleſię, &c. Necnon plura adducuntur circa materiam poſſeſsoriam, & pręſertim, quando quis dicatur, vel non dicatur amiſiſse poſseſſionem ciuilem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ciuilis, quando dicatur amiſſa.*
2 *Poſſeſſio ciuilis animo retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius ſcilicèt, qui noſtro nomine naturaliter poſſidet, ſiuè detinet.*
3 *Poſſidendi animus deficit per obliuionem, quam longum tempus affert, ideſt lapſus 10. annorum.*
4 *Literæ Apoſtolicæ cenſentur iuſtificatæ ſpatio 30. annorum.*
5 *Poſſeſſione omni, quando quis dicatur priuatus.*
6 *Iudex ritè, & rectè immittendo alium in poſſeſſionem, priuat alterum ſua poſſeſſione, etiam ſine expulſione.*
7 *Et Iudicis auctoritas operatur, quod primus poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli.*
8 *Ex Præſumptione nõ poteſt oriri alia præſumptio.*
9 *Præſumptio poteſt oriri ex alia præſumptione, ſi vna veniat in conſequentiam alterius. & n. 12.*
10 *L. ſciendum. de verb. ſignif. loquitur de fictione, licèt extendatur ad præſumptionem.*
11 *Fictio vna oritur ex alia, quando venit in conſequentiam alterius.*
13 *Rector Eccleſiæ, poteſt agere nomine ipſius Eccleſiæ, & ſic non tantùm nomine proprio. & n. 14.*
15 *Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penès ipſam Eccleſiam, non autem penès Prælatum ſimpliciter. Et iſta eſt verior, & communior opinio. num. 16. & reſpectu ciuilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore. num. 17.*
18 *Eccleſiæ poſſeſſio ſemper dicitur plena, & nunquàm vacat.*
19 *Prælato nomine Eccleſiæ debita eſt manutentio.*
20 *Prælato, ſi nomine Eccleſiæ conceditur rei vendicatio, quæ dominium præſupponit ad vendicandum Eccleſiæ bona, à fortiori debet concedi manutentio. num. 21. & 46.*
22 *Poſſeſſione naturali ſpoliatus, quando retinet ciuilem, cum per dictam ſpoliationem turbari dicatur in poſſeſſione ciuili, poteſt intentare interdictum, retinendæ.*
23 *à Poſſeſſione deiectus, licèt amittat poſſeſſionem naturalem, ciuiliter tamen hoc eſt ciuili interpretatione, & quòad ius agendi non amittit eã, niſi habeat ſe pro ſpoliato, quia ſpem certam habet ſe à Magiſtratu in poſſeſſionem, à qua eiectus eſt, reſtituendum putat.*
24 *de Poſſeſſione, ſi quis eiectus ſit, perinde haberi debet, ac ſi poſſideret, cum interdictum, recuperandæ poſſeſſionis, ſcilicet, facultatem habeat.*
25 *Eccleſia, & pupilli non poſſunt perdere poſſeſſionẽ*
26 *Eccleſia nunquàm deſinit poſſidere, & nunquàm moritur.*
27 *Poſſidere animo, non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat ſe poſſidere, ſed animo poſſidere eſt ea mente, atquè opinione eſſe, vt quis ſe ſolum putet poſſidere.*
28 *de Poſſeſſione, qui vi eiectus eſt, fieri non poteſt, vt animo non deſierit poſſidere.*
29 *de Poſſeſſione, ſiuè etiam corpore, ſiuè animo poſſidens quis deiectus eſt palam eſt etiam vi deiectum videri.*
30 *Prohibitus, ſi quis ſit ingredi domum, è qua proceſſit, nemine ſuorum relicto, à poſſeſſione dicatur eiectus.*
31 *à Poſſeſſione, quando quis deijcitur, non ſtatim animo dicitur deſinere poſſidere, ſed tunc demùm ſi nolit, vel non poſſit in fundum, vel ędes reuerti, quod vim maiorem vereatur.*
32 *Hoc eſt, ſi affectum, & facultatem retinendæ poſſeſſionis amittat, quod inde manifeſtum fiet, ſi omne exercitium, tàm perſequendæ, quàm retinendæ poſſeſſionis ipſo facto deponat.*
33 *Poſſeſſio ſicuti nulla acquiritur, niſi animo, & corpore, ita nulla amittitur, in qua niſi vtrumquè actum ſit. & num. 34.*
35 *In Poſſeſſorijs interdictis, non tàm de iure, quàm de facto quæritur an videlicet quis poſſideat, an itinere, vel actu ſit vſus.*
36 *Poſſeſſio durare intelligitur, quamdiù ipſum durat poſſeſſionis exercitium, quod etiam in defendenda, & proſequenda poſſeſſione conſiſtit.*
37 *Serui fugitiui poſſeſſionem retinemus quamdiù*

Digitized by Google

facilem eius recuperationem credimus, eumquè proſequimur.

38 *Serui fugitiui ab alio poſſeſſi, tunc demùm poſſeſſionem amiſiſſe videamur, ſi non facilis ſit eius recuperatio.*

39 *Interdictum, vti poſſidetis, non denegatur ei, qui rem vindicauit, non enim videtur poſſeſſioni renunciaſſe, qui rem vindicauit.*

40 *ad Poſſeſſionem perdendam requiritur taciturnitas per decennium, imò, & minùs tempus ſufficit, quando quis ſcit alium poſſidere, & tacet.*

41 *Requiritur tamen, quod ſuſpicetur ſe poſſe repelli.*

42 *Interdictum, vti poſſidetis, datur etiã deiecto, vel turbato, eunti ad Iudicem, ſi modò eo animo ſit, quod nolit, vel nequeat repelli, ſed quod per Iudicem velit manuteneri.*

43 *E Poſſeſſione eiectus, vel turbatus, ſi adeat Iudicẽ, ſuam poſſeſſionem non amittit, ſed continuare, & conſeruare cupit, vnde, & meritò manutenendus eſt, & de hoc nemo dubitat.*

44 *Rectori nomine Eccleſiæ nõ poteſt denegari manutentio, ex eo, quia illa retinet ciuilem poſſeſſionẽ.*

45 *de Bonis Eccleſiæ occupatis mortuo Prælato, quãdo agitur, Eccleſiæ competit interdictũ, Vnde vi.*

47 *Interdictum, vti poſſidetis, id continet, quod deiectus à naturali poſſeſſione, tueatur in ciuili, & per conſequens reſtituatur ad naturalem.*

48 *E Poſſeſſione deiectus, ſi oſtinato animo ſit, & ea ſpe recuperandi poſſeſſionem, auctoritate propria, non excedit, ſed poſſeſſionem animo retinere dicitur. & vide num. 49. 50. & 51.*

52 *ex Poſſeſſione Eccleſia non cenſetur capta poſſeſſio bonorum, quando Eccleſia vacante, quis cœpit poſſeſſionem, ſed hoc intellige verum, de poſſeſſione naturali.*

53 *Prælatus nomine proprio impunè poteſt occupare poſſeſſionem vacantem bonorum Eccleſiæ.*

54 *Prælatus poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem vacantem, quando fuit ſibi occupata.*

55 *Poſſeſſionem ſuam vacantem, qui inuenit, ſi eam occupet, neminem ſpoliare dicitur. & 56.*

DECISIO CCXXVI.

FELICIS recordationis Paulus Tertius ex Prioratu Sanctæ Catharinæ loci de Nobra, anno 1541. diſmembrauit duas ex tribus partibus fructuum, illaſquè applicauit Præſtimonio in eadem Eccleſia erecto, cui quidem diſmembrationi tactus fuit locus de anno 1546. quo tempore D. Aluarus de Mello, cœpit poſſeſſionem dd. duarum partium fructuum diſmembratarum, in qua ipſe, & ſucceſſores in d. Præſtimonio, continuarunt vſquè ad annum 1609. quo tempore vacante d. Præſtimonio, Sebaſtianus de Affonſeca tũc Prior de Nobra cœpit poſſeſſionem earumdem duarum tertiarum partiũ; Cum verò idem Sebaſtianus fuiſſet aſſecutus aliam Parochialem Illuſtriſſ. D. Don Rodericus de Mello, prouiſus de eodem Præſtimonio, vacante adhuc Prioratu cœpit pariter poſſeſſionem dd. duarum tertiarum partium, quas occupauerat d. Sebaſtianus; Petrus autem de Figueredo, prouiſus de eodemet Prioratu, egit coram Archidiacono Viſen. & obtinuit de menſe Aprilis 1612. mandatum de manutenendo in poſſeſſione, in qua erat præfatus Sebaſtianus de Affonſeca, adiuit etiam Ordinarium Colimbrien. & obtinuit ſimile mandatum, quod d. D. Don Rodericus 22. Maij eiuſdem anni obtinuit per d. Ordinarium reformari, vt illud intelligeretur pro tertia parte fructuum, & cum ſucceſſiuè idem Petrus obtinuerit tres conformes ſuper reſtitutione ad poſſeſſionem, in qua erat d. Sebaſtianus, cauſa reſtitutionis in integrum commiſſa in Rota corã R.P.D. meo Dunozetto, per binas deciſiones ſub diebus 10. Decembris 1631.* & 18. Iunij 1632.* fuit reſolutum, conſtare de cauſis reſtitutionis in integrũ, & iuxtà ſtylũ Rotæ procedendo ad vlteriora, nõ autẽ pronunciando ſuper eo, quod competat reſtitutio in integrum, idem R.P.D. meus Dunozettus protulit ſententiam ſuam, in qua reuocauit ſententias de partibus latas, ſuper reſtitutione Petri; Quare commiſſa mihi cauſa appellationis, dubitaui, An d. ſententia Rotalis eſſet confirmanda, & ſolo D. Don Roderico informante, fuit affirmatiuè reſolutum, ex benè, & doctè deductis in prætatis duabus deciſionibus, & ex alijs mox deducẽdis.

Et pro reſolutione firmarunt primò Domini, de antiqua poſſeſſione Prioratus de tempore diſmembrationis, nullam eſſe habendam rationem ex duplici fundamento. Primò, quia cum diſmembratio habuerit effectum de anno 1546. & Præſtimonium pacificè poſſederit, vſq; ad annum 1609. & ſic ſpatio 63. annorum, & ſi prætenderetur, quod poſſeſſio ciuilis remanſerit penès Prioratum, atta-
1 men cum † per tantum tempus negligens fuerit in recuperanda naturali amiſit ciuilem, quam à lege habebat, arg. *text. in l. furti. §. vlt. ff. de vſucap. & in l. ſi de eo. §. ſi fortè. & in l. ſi quis animo. & in l. ſi id quod. ff. de acquir. poſſeſſ. & in l. 1. C. de ſeru. fugit. & in l. vlt. C. vnde vi, gloſ. in c. Clerici. in verb. hoc verùm, 16. quæſt. 3. Bald. conſ. 150. num. penult. verſ. capio. lib. 2. Anchar. conſ. 133. num. 3. Iaſ. in l. 3. §. ex contrario. num. 40. ff. de acquir. poſſ. Aretin. in l. ſi de eo. §. 1. nu. 18. ff. eod. Dyn. in cap. ſinè poſſeſſione. ad fin. de reg. iur. in 6.* Et ratio eſt ſecundùm prædictos DD. quia poſſeſ-
2 ſio † ciuilis animo retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius videlicèt, qui noſtro nomine naturaliter poſſidet, ſiuè detinet, *l. 3. §. ſaltus, ff. de acquir. poſſeſſ.* qui animus deficit per obliuio-
3 nem, † quam longum tempus affert, ideſt, lapſus decem annorum, *gloſ. magna in l. 1. C. de ſeru. fug.* quam pluribus confirmat *Meres de Maior. par. 3. quæſt. 6. num. 2. Velaſquez de Auendano ad l. 45. Tauri, gloſ. 7. num. vltim. Chriſtophor. de Paz. de Tenuta, part. 1. cap. 17. num. 26. & par. 2. cap. 71. num. 2. & 3.* Secundò, quia cum adſit obſeruantia
4 dictæ diſmembrationis vltra 30. annos, † literæ diſmembrationis præſumuntur iuſtificatæ, vt fuit reſolutũ in cauſa *Lucana Decanatus. 21. Maij 1578. coram ſan. mem. Clemente VIII. & in deciſ. 431. num. 10. ſan. mem. Gregor. XV. vbi Addent. n. 14.*
5 *allegant concord.* & ideò Prioratus fuit † omni poſſeſſione priuatus, *Mohed. deciſ. 4. num. 4. de reſt. ſpol. deciſ. 141. num. 2. & deciſ. 802. num. 6. par. 1. diuerſ.* Iudex enim ritè, & rectè immittendo alium
6 in † poſſeſſionem, priuat alterum ſua poſſeſſione, etiam abſquè alia expulſione, *Seraph. deciſ. 1325. num. 1. vbi Add. dat plures concord. Rot. dec. 525. num. 3.*

Digitized by Google

num. 3. & deciſ. 557. num. 2. par. 2. recent. Cuius
7 etiam Iudicis auctoritas † operatur, quod primus
poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli; Honded.
conſ. 20. n. 18. lib. 1. Rot. deciſ. 641. n. 7. par. 1. diu.
8 Nec dicatur, quod hoc modò ex præſũptione † ori-
retur præſumptio contra regulã, de qua in l. 1. cum
gloſ. C. de dot. promiſſ. Ruin. conſ. 66. nu. 10. verſ.
ex quo igitur lib. 3. Alex. in l. cum aliquam. nu. 21.
ff. de acquir. poſſeſſ. Quia hæc regula non procedit,
9 † quando vna præſumptio venit in conſequentiam
alterius, Chriſtophor. Caſtellion. in repet. l. ſciendũ
num. 9. ad finem. ff. de verb. oblig. & hoc probatur
euidenti ratione, quia text. in d. l. 1. ex quo deſumi-
10 tur, † prædicta regula loquitur de fictione, licèt ex-
tendatur ad præſumptionem, Ruin. in. d. conſ. 66.
num. 19. lib. 3. & in conſ. 90. circa fin. lib. 1. Vnde
11 quemadmodùm vna fictio oritur ex alia, † quando
venit in conſequentiam alterius, l. ſingularia. ff. ſi
cert. pet. Bart. in l. ſub conditione. num. 3. ff. de ſo-
lut. & in l. ſi quis pro emptore. num. 71. ff. de vſu-
cap. Bald. in l. 1. in fin. ff. quand. lic. ab empt. diſced.
Alex. conſ. 117. num. 3. lib. 5. Ita ſimiliter vna præ-
12 ſumptio poteſt oriri ex alia, quando † venit in con-
ſequentiam alterius, vt in caſu iſto, prout benè ar-
guit, Card. Mantic. in deciſ. 21. num. 3.

Hoc poſito, ſatis patet, quod ſententiæ de parti-
bus, quæ concedunt reſtitutionem Petro, ſunt iniu-
ſtæ; quia Præſtimonio erat debita manutentio, ad
13 quam d. D. Don Rodericus poterat † agere nomi-
ne ipſius Præſtimonij, Verall. deciſ. 182. n. 9. par. 3.
Seraph. deciſ. 1417. num. 3. Et quia etiam erat de-
bita ipſimet D. Don Roderico, ita vt poſſet ad il-
14 lam agere, non † ſolùm nomine Eccleſiæ, ſed etiam
nomine proprio, vt ſtatim dicetur. Nomine qui-
dem Eccleſiæ poterat agere, & obtinere, quia, vt
benè conſideratur in deciſionibus D. mei Duno-
15 zetti, poſſeſſio bonorum Eccleſiæ, † eſt penès ipſam
Eccleſiam, non autem ſimpliciter penès Prælatum,
vt per DD. in l. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. & de veriori,
16 † ac cõmuniori opinione Alex. in conſ. 81. nu. 17.
17 vol. 3. Pariſ. conſ. 24. num. 5. vol. 1. & reſpectu † ci-
uilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore,
Bolognett. in d. l. 1. nu. 324. verſ. in Prælato, Mat-
theſ. ſingul. 166. & ibi apoſtill. cum alijs concor-
dantibus, qui in ſecunda deciſione latiſſimè allegã-
18 tur; Et quod poſſeſſio † ſemper dicatur plena, &
nunquàm vacare, Rip. in c. ſæpè. num. 17. de reſtit.
19 ſpol. Ideò D. Don Roderico nomine † Eccleſiæ
erat debitum mandatum de manutenẽdo, Menoch.
de retin. poſſ. remed. 3. num. 127. vbi quod ſi Re-
20 ctori conceditur rei † vendicatio, quæ dominium
præſupponit, ad vendicandum Eccleſiæ bona, l. ſan-
21 cimus, C. de ſacroſ. Eccleſ. à fortiori debet † conce-
di manutentio. Et meritò quidem, quia ſpoliatus
poſſeſſione naturali, quando retinet ciuilem, cum
22 per dictam ſpoliationem † turbari dicatur in poſſeſ-
ſione ciuili, poteſt intentare interdictum retinendę,
Menoch. de recuper. remed. 3. num. 35. per gloſ. in
l. 1. verbo, nec vi, C. vti poſſidet, & per l. 1. §. vi poſ-
ſidere, l. vim facit, ff. de vi, & vi armat. & l. ſi duo,
§. hoc interdictum, & §. eum inquilinus, & § itèm
videmus, in fine, ff. quod vi, aut clàm. Nam & ſi
is, qui deiectus eſt, naturaliter amittat poſſeſſionẽ,
23 † ciuiliter tamen, hoc eſt ciuili interpretatione, &
quòad ius agendi, non amittit eam, niſi habeat ſe
pro ſpoliato, quia ſpem certã habet, ſe à Magiſtra-
tu in poſſeſſionem, à qua iniuſtè deiectus eſt, reſti-
tuendum, per text. in l. ſi quis vi. 17. ff. de acquir.
24 poſſ. vbi, ſi quis vi de poſſeſſione, eiectus ſit, † pe-
rindè haberi debet, ac ſi poſſideret, cum interdictũ
de vi recuperandæ poſſeſſionis (ſcilicèt naturalis,)
facultatem habeat, & benefacit Bart. in l. 1. nu. 1.
ff. vti poſſid. Papien. in form. libelli pro turbatione
poſſeſſionis, gloſ. hodiè tenet, & poſſidet num. 3. qui
dicunt, quod interdicturus ſatis habet, vt poſſideat,
ſiuè ciuiliter, ſiuè naturaliter; Et quod Præſtimo-
25 nium non habuerit ſe pro ſpoliato, ſatis patet, † cũ
Eccleſia, & pupillus non poſſint perdere poſſeſſio-
nem; Bart. in l. 1. §. ſi vir. uxori, num. 3. ff. de
acquir. poſſeſſ. Pariſ. d. conſ. 24. num. 7. volum. 1.
26 vbi quod Eccleſia nunquàm, † deſinit poſſidere, &
nunquàm moritur.

Nequè obſtat, quod Cuiaccius ad l. 4. verſ. va-
cuam poſſeſſionem, ff. de vſucap. dicat, quod animo
27 poſſidere, † non eſt animum ſic inſtituere, vt quis
fingat, ſe poſſidere; ſed animo poſſidere, eſt ea men-
te, atquè opinione eſſe, vt quis ſe ſolùm putet poſ-
ſidere, atquè ideò, qui vi deiectus eſt fieri non po-
28 teſt, † vt animo nõ deſierit poſſidere, & mouetur
pro l. clam poſſidere, 6. in fine, ff. de acquir. poſ-
ſeſſ. & per l. 1. §. ſiuè autem corpore, ff. de vi, &
vi armat. vbi habetur, quòd ſiuè etiam corpore,
29 ſiuè animo poſſidens, quis † deiectus eſt, palàm
eſt etiam vi deiectum videri; Idcircoquè ſi quis de
agro ſuo, vel de domo proceſſiſſet, nemine ſuo-
rum relicto, mox reuertens, prohibitus ſit ingredi
ipſum prædium, vel ſi quis eum in medio itinere
30 detinuerit, † & ipſe poſſederit, vt deiectus videa-
tur, ademiſti enim (ſubdit Cuiacius) ei poſſeſſio-
nem, quam animo retinebat, & ſi non corpore;
Vnde poteſt inferri, quod non tantùm ex animo,
quo ſpoliatus poſſeſſionem ſibi ciuilem, ſatis diù
imaginari poſſet, ſed potiſſimùm, & ſimul ex fa-
cto aliquo corporali huius interdicti, vti poſſidetis,
poſſeſſionem metiemur; Nam huic fundamento
31 reſpondetur, quod, † qui deijcitur, non ſtatim
animo deſijt poſſidere, & tunc demùm, ſi nolit,
vel poſſit in fundum, vel ædes reuerti, quod vim
maiorem vereatur, & l. ſi nolit. 7. ff. de acquir.
poſſeſſ. Hoc eſt, vt poteſt argui ex l. ſeq. ſi af-
32 fectum, † & facultatem retinendæ poſſeſſionis
amittat, quod indè manifeſtum fiet, ſi omne exer-
citium, tàm perſequendæ, quàm retinendæ poſſeſ-
ſionis ipſo facto deponat; Quemadmodùm enim
33 nulla poſſeſſio acquiri † niſi animo, & corpore po-
teſt, Put. deciſ. 215. num. 1. lib 3. in correct. Ita
nulla amittitur, in qua niſi vtrumquè in contra-
34 rium actum eſt; facto † enim, & indicijs hic opus
eſt, quibus animus, qui aliàs in oculto, declara-
tur; In poſſeſſorijs enim interdictis, non tàm de
35 iure, quàm de facto † quæritur, an videlicet quis
poſſideat, an itinere, vel actu ſit vſus, l. de ſeruitu-
tibus, 2. §. fin. & ibi not. ff. de ſeruitut. vendic.
Bart. in l. ſolent, §. fin. ff. de offic. Proconſul. In-
noc. in c. querelã, in gloſ. fin. de elect. Hoſt. in ſum.
de cenſib. § ſi quis cenſus, verſ. & cenſ. Cotard ad l.
vnic. C. ſi de moment. poſſ. lim. 2. ratione mixturæ. n.
36 14. Factumq; hoc durare † intelligitur, quãdiu ipſum

durat poſſeſſionis exercitium, quod etiam in deffē-
denda, & proſequenda poſſeſſione conſiſtit; Hinc
37 † ſerui fugitiui poſſeſſionem retinemus, quamdiù
facilem eius recuperationem credimus, cumquè
proſequimur, *l. Pomponius. 13. in princ. ff. de acq.*
poſſeſſ. & ita intelligenda eſt *l. 1. §. per ſeruum*,
38 *eod. tit.* vt ſerui fugitiui ab alio † poſſeſſi, tunc do-
mùm poſſeſſionem amiſiſſe videamur, ſi non facilis
ſit eius recuperatio, & hinc in *l. naturaliter. 12.*
ff. de acquir. poſſeſſ. dicitur, quod non denegatur
39 interdictum, † vti poſſidetis, ei, qui rem vendica-
uit, non enim videtur poſſeſſioni renunciaſſe, qui
rem vendicauit. Et propterea dicunt DD. vt in
40 principio relatum fuit, quod ad perdendam † poſ-
ſeſſionem requiritur taciturnitas per decennium,
imò, & minùs tempus ſufficit, quando quis ſcit
alium poſſidere, & tacet, *Aym. conſ. 235. num. 1.*
41 Requiritur tamen, quod ſuſpicetur, † ſe poſſe re-
pelli, *l. ſi quis. l. quod meo. ff. de acquir. poſſeſſ.* Et
propterea omnes concludunt, quod etiam deiecto,
42 vel turbato eunti ad Iudicem, † hoc interdictum,
vti poſſidetis, detur, ſi modò iſte hoc animo ſit,
quod nolit, vel nequeat repelli, ſed quod per Iudi-
43 cem velit manuteneri. † Eundo enim ad Iudicem,
ſuam ille poſſeſſionem non amittit, ſed continuare,
& conſeruare cupit, vnde, & meritò manutenendus
eſt, *Afflict. decis. 395. num. 7. Put. deciſ. 409. nu. 2.*
lib. 2. in correct. Ruin. conſ. 58. num. 6. lib. 4. Man-
del. conſ. 78. num. 13. Menoch. de retin. remed. 3.
num. 22. & ſeqq. vbi, quod nullus de hoc dubitat;
Quare cum D. Don Rodericus ſtatim tranſlato Se-
baſtiano ad aliam Parochialem, cœperit poſſeſſio-
nem dictarum duarum tertiarum partium fructuũ,
ab ipſo Sebaſtiano occupatarum, & vocatus in tem-
pore coram Iudice ſe oppoſuerit, vtiquè ſaltem
44 nomine Eccleſiæ ex eo, † quod illa retinebat ciui-
lem poſſeſſionem, non poterat ei denegari manu-
tentio, imò, & nomine etiam proprio ex ipſa poſ-
ſeſſione capta, Prioratu vacante, vt ſtatim dicetur.
Non obſtat, quod cum agatur de bonis Eccleſiæ
45 occupatis, mortuo Prælato, † Eccleſiæ competit
interdictum, vnde vi, *cap. querelam. vbi Abb. in*
fine, de elect. cum allegatis in deciſionibus D. mei
Dunozetti. Quia, vt rectè dicit *Menoch.* ſupra al-
legatus *remed. 3. num. 127.* ſi Prælato competit rei
46 † vendicatio, eò magis competit manutentio. Se-
cundò reſpondetur, prout in eiſdem deciſionibus
D. mei Dunozetti, reſponſum fuit, quod interdictũ,
47 † vti poſſidetis, id continet, quod deiectus à natu-
rali poſſeſſione tueatur in ciuili, & in conſequen-
tiam, quod reſtituatur in naturali, *Bald. in l. vti*
poſſidetis. num. 12. in fine, verſ. reſpondet interdi-
ctum. C. uti poſſid. Bart. ibid. num. 4. verſ. & ad-
uerte, Azo. in ſumm. C. uti poſſid. num. 12. in fine,
cum allegatis in vtraquè deciſione D. mei Duno-
zetti, quibus poteſt addi *text. in l. ſi duo. in princ.*
ff. uti poſſid. quem in puncto conſiderat *Ioannes*
Tanard. de interdictis, in expoſitione l. vnic. C. uti
48 *poſſid. num. 5.* vbi ſi deiectus † obſtinato animo ſit,
& ea ſpe recuperandi poſſeſſionem auctoritate pro-
pria, non excedit, ſed poſſeſſionem animo retinere
dicitur, & hoc interdictũ rectè experitur, per quod
49 conſequetur, vt poſſeſſio † corporalis amiſſa, ſibi
reſtituatur, & ciuilis, quę ſolo nitebatur animo, cō-
ſeruetur, & ſubdit, hanc eſſe ſententiam, *d. l. ſi duo*
in princ. Et quod in hoc caſu admittatur cumula-
50 tio, vt petatur, & decernatur, † ſupplicantem ci-
uiliter, hoc eſt animo poſſidentem, non modo tur-
bari, ſed etiam reſtitui, *Calcan. conſil. 76. num. 3.*
latè Menoch. de retinen. remed. 3. & ſeqq. Sed po-
tiùs ſatiùs eſt, atquè rectiùs, prout apud nos ſerua-
tur, quod petatur, & decernatur mandatum de ma-
nutenendo, quo iubeatur aduerſarius, vt ſupplican-
tem non turbet, ab eiuſquè poſſeſſione diſcedat;
51 † cum enim hoc caſu ſupplicans poſſeſſionem non
modò ciuilem, ſed, & naturalem animo retineat,
optimè petitur ſola manutentio, nihil dicendo de
reſtitutione, & in vtraquè deciſione D. mei Duno-
zetti, hoc fundamentum ſatis dilucidè tractatur, &
52 reſpondetur obiecto, quod ex † poſſeſſione Eccle-
ſiæ non cenſetur capta poſſeſſio bonorum, quando
Eccleſia vacante, quis cępit poſſeſſionem, quia hoc
intelligitur de poſſeſſione naturali, & optimè etiã
reſpondetur ad deciſiones, quæ poſſent allegari in
contrariùm, ac propterea ſuper hoc non eſt immo-
randum.

Secũdò principaliter, vt dictum eſt D. Don. Ro-
dericus nomine proprio poteſt petere manutentio-
nem, quia cum, vt liquet ex deductis in principio,
Prioratus poſſeſſionem amiſerit propter diſmem-
brationem factam à fel. rec. Paulo Tertio, & poſtea
exequutam, licèt vacante Præſtimonio Sebaſtianus
occupauerit dictas duas tertias partes fructuum,
nihilominùs vacante poſtmodùm Prioratu potuit
53 D. Don Rodericus impunè occupare † poſſeſſio-
nem earumdẽ duarum tertiarum partium fructuũ,
cum ad d. Præſtimonium ſpectarent, vigore d. diſ-
membrationis; *cap. cum dilectus. §. verum. vbi*
Butr. in 4. not. ſub num. 4. verſ. ſed habenti. de
ord. cognit. Alex. conſ. 94. num. 6. volum. 5. Bald.
conſ. 387. ſub num. 1. col. 2. poſt med. verſ. & ſi di-
ceretur, vol. 1. vbi, quod Prælatus potuit auctori-
54 tate propria capere poſſeſſionem naturalem † va-
cantem, quando ſibi fuit occupata, ea ratione, quia
qui inuenit ſuam poſſeſſionem vacantem, neminem
ſpoliare dicitur, cum alijs benè ponderatis in ſecun-
da deciſione D. mei Dunozetti.

Vlteriùs fuit conſideratum, quod Præſtimonium
ciuiliter poſſidebat, & Sebaſtianus naturaliter; Vn-
de poſtquàm Sebaſtianus dimiſit Prioratum, vaca-
uit illa poſſeſſio naturalis; Vnde D. Don. Roderi-
55 cus ex poſſeſſione Præſtimonij, † cenſetur quoquè
cępiſſe poſſeſſionem naturalem bonorum eiuſdem,
cum alius non poſſideret, *Couar. var. lib. 3. cap. 16.*
num. 13. Rot. deciſ. 19. num. 7. & 8. par. 2. diuerſ.
quæ alios DD. cumulat, & fuit conſideratum in
ſecunda deciſione D. mei Dunozetti.

Ex quibus fuit concluſum ſententiam Rotalem,
quæ reuocat ſententias de partibus prolatas, ſuper
reſtitutione D. Petri ad duas tertias partes fru-
ctuum diſmembratorum, eſſe confirmandam.

* Prima eſt deciſio 78. ſupra in hac parte.
* Altera eſt deciſio 139. pariter ſupra.

§ Videatur infra in eadẽ cauſa alia deciſio ſub die 28.
Aprilis 1634. coram eodem Reuerendiſſimo Coc-
cino Decano.

R.P.D.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Pecuniaria, ſeù Mercium,

Die Lunæ 27. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

Solutio facta vero Procuratori liberat debitorem, ſecus tamẽ ſi falſo Procuratori ſit facta. Creditum, quando reddatur illiquidum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta alicui de ordine creditoris, perinde eſt, ac ſi ipſi fuiſſet facta.*
2 *Solutio non facta vero Procuratori, non liberat debitorem.*
3 *Creditum, non poteſt dici liquidum, dum fundatur ſuper falſitate, in qua lis pendet.*
4 *Et præſertim, quando d. lis non poteſt intra terminum executionis faciendæ, finiri.*
5 *Tranſmiſſio, & receptio literarum Cambij per ſe ſolæ non pariunt liberationem.*
6 *Quietantiæ propter imaginarias ſatisfactiones fieri non ſolent.*
7 *Peritorum aſſertioni eſt ſtandum.*
8 *Factum cuique ſuum, & non aduerſario nocere debet.*
9 *De illiquido ad liquidum non admittitur compenſatio.*

DECISIO CCXXVII.

CVM IAM Beſpini obtinuiſſent per duas Sententias Rotales eorum creditum firmari contra Excellentiſſimam D. Catherinam, vti hæredem bon. mem. Cardinalis Depi, fuit poſteà coram me reſolutum, eſſe locum Statuto Vrbis de duabus conformibus; Vndè ad retardandam executionem vigore rei iudicatæ, d. D. Catherina obiecit de compenſatione, ſub prætextu, quod cùm dictus D. Cardinalis conſtituiſſet Procuratorem in Ciuitate Cremonæ, Martinum Ciprianum de Rota, ad exigendos redditus Prioratus Sãctorum Stephani, & Gabrielis, dd. Beſpini pro Martino Procuratore fideiuſſerunt, & ſub obligatione Camerali promiſerunt ſoluere quicquid ad eius manus perueniſſet. Vndè cũ conſtet Procuratorẽ exegiſſe libras quadraginta ſeptem mille, & centum, non videbatur deneganda compenſatio, dũm quantitas per dictum Martinum exacta longè abſorbet ſummam, Beſpinis per ſententias Rotales, adiudicatam.

Verùm, propoſito dubio, Domini reſponderunt non eſſe locum compenſationi, quia ex eiſdemmet ſcripturis, per quas probatur exactio facta à Procuratore, viſum eſt etiam conſtare de remiſſione eiuſdem prorſus quantitatis ad manus dicti Domini Cardinalis, qui ſucceſſiuè, ac ſingulis vicibus, remiſſis literis Cambij ad manus Beſpinorum, medijs quietantijs, confeſſus fuit habuiſſe, & recepiſſe à Beſpinis ſummam cambiatam, & remiſſam, & ſub eiſdemmet quietantijs dedit ordinem, pro ſolutione facienda à Beſpinis per hæc verba, *Et per noi, piacerà pagarli à Gio. Battiſta Sanctio noſtro Maſtro di Caſa, &c.* qui Sanctius poſtea confeſſus fuit,
1 recepiſſe à Beſpinis eandem ſummam, itaut † dicẽdum ſit, quòd ſolutio facta Sanctio, perinde liberauerit Beſpinos, ac ſi fuiſſe facta D. Cardinali, *l. vero Procuratori. l. qui hominem. §. ſi Titium. ff. de ſolution. Adden. ad Gregor. deciſ. 139. num. 7. verſ. ad exigendum.*

Nec obſtat, quod D. Cardinalis dictas quietantias, ac ordines de ſoluendo Sanctio, non ſolùm vti falſos impugnauerit, quinimmò quærelam criminalem contra ipſum expoſuerit, ob quam etiam nunc in carceribus detinetur, & ſic ſolutio, vti fa-
2 cta † non vero Procuratori, Beſpinos non liberauerit, ex not. *in l. ſi ego. ff. de neg. geſt. & in d. l. vero Procuratori. ff. de ſolution.* Nam reſpondetur, quòd cum Fiſcus, ac Dominus Cardinalis illi adhærens, conati ſint probare per teſtes dictos Ordines eſſe falſos, & Sanctius è contra pro ſua parte peritos induxerit ad probandum, quòd Ordines, qui falſi dicuntur, ſunt eiuſdem manus cum illis, qui pro veris habentur, clarè conſtat, quòd euentus Iudicij eſt adhuc dubius, cum ex probationibus hinc indè factis, poſſit Sanctius, tàm à Iudice abſolui, quàm condemnari, atquè ita hæc facti dubietas, viſa eſt ſatis ſuperquè ſufficiens ad reddendum turbidum, & illiquidum Creditum Domini Cardinalis, dum
3 † fundatur in falſitate, ſuper qua lis etiam durat, *Surd. conſ. 246. ſub num. 4. lib. 2.* & fuit reſolutum in *Romana Pecuniaria* 15. *Februarij* 1615. *coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio*, Præſertim, cum
4 dicta lis terminari † nõ poſſit intra terminum executionis faciendæ, iuxta tradita per *Felin. in cap. ſuborta. num. 2. verſ. aduerte ſecundo. de re. iudic. DD. in l. final. & in l. ſi conſtat. de compenſat. Med. de compenſat par. 1. quæſt. 13. num. 1. Anna alleg. 8. num. 14. lib. 2. Alexand. conſ. 93. ſub num. 1. & conſ. 94. ſub num. 3. & 4. & conſ. 95. num. 3. & 4. lib. 4.*

Nec facit, quod conſtito de exactione pecuniarũ facta à Procuratore, ſolutio debet plenè, & conclu-
5 denter probari, cum trãſmiſſio, † & receptio literarum Cambij per ſe ſolæ non pariant liberationem, iuxta *deciſ. Gregorij 217. ſub num. 1.* Quia in caſu iſto, ſolutio, & extinctio debiti non fundatur in ſola tranſmiſſione, & receptione literarum Cambij, ſed in quietantijs Domini Cardinalis, ac Ordinibus de ſoluendo Sanctio eandem ſummam, vt ſupra dictum eſt, & ita ſolutio debet dici plenè, & concludenter
6 probata, † cum quietantiæ propter imaginarias ſatisfactiones fieri non ſoleant, iuxta *text. in cap. 1.* & ibi *Abb. num. 4. de Cler. non reſid. Caputaq. deciſ. 196. lib. 1. Rot. poſt. Cenc. de Cenſibus deciſ. 252. num. 6. Seraph. deciſ. 450. num. 3. & deciſ. 1339. ſub num. 2.* & fuit reſolutum in *Ceſaraguſtana Penſionis 31. Ianuarij 1589. coram bon. mem. Gipſio*, & in *Romana Affictus 17. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Minùs releuat, quòd dd. quietantiæ non fuerint recognitæ per Beſpinos, & ſic non debeant attendi: Quia reſpondetur quietantias originales fuiſſe captas à Fiſco è manibus Beſpinorum ad querelam ipſius Cardinalis, vnde cum ipſe quietantiarum exiſtentiam admiſerit, ac ſolùm illarum falſitatem allegauerit, & ex alia parte, Periti ſupradicti illas adiudicauerint ſubſcriptas fuiſſe manu Domini
7 Cardinalis, hæc † aſſertio Peritorum, ſeù recognitio viſa

tio viſa eſt ſuſtinere ad hoc, vt creditum Domini Cardinalis, non dicatur liquidum, cum in hoc Iudicio principaliter non agatur de credito, ſeù de veritate quietantiarum, ſed an ſtante Iudicio criminali, & probationibus, hinc, indè factis, creditum Domini Cardinalis poſſit compenſari cum credito reſultante ex duabus conformibus. Maximè quia Beſpini nunquàm fuerunt requiſiti ad faciendam dictam recognitionem, immò potiùs impoſſibilitati dùm quietantiæ originales fuerũt poſitæ in proceſſu criminali, ad inſtantiam Domini Cardinalis; aliàs iniquum eſſet, quod ex vna parte Cardinalis ad fundandam intentionem ſuam cõtra Sanctium extrahi fecerit de manibus Beſpinorum originalia, ad effectum inſerendi in proceſſu criminali, & ex alia parte hodiè obligare velit ipſos Beſpinos ad ea recognoſcenda in Iudicio ciuili, in quo produci non poſſunt,
8 & ſic † reportando commodum ex impedimento per ipſum præſtito ad *text. in l. factum, ff. de regul. iur. cum vulg.*

Et ex his omnibus ſaltèm ſimul iunctis, viſum eſt negari non poſſe, quin creditum Domini Cardinalis egeat magna diſcuſſione, quòd ſufficit, ne cum
9 credito † liquido compenſari poſſit, *l. finali, vbi Bald. num. 4. verſ. ſecundo nota. Caſtren. num. 2. C. de compenſat. Alexan. conſ. 93. num. 1. lib. 4. Surd. deciſ. 184. num. 6. Afflict. deciſ. 381. num. 6. Seraph. deciſ. 1455. num. 1.* & fuit reſolutum in *d. Romana Pecuniaria 13. Februarii 1615. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio.*

Et ita fuit deciſum vtraquè parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Cortoneñ Plebaniæ.

Die Veneris 1. Iulii 1633.

ARGVMENTVM.

Decretum, quando ſit infirmandum. Papa eſt Ordinarius Ordinariorum Supplicatio ſola, quando probet abſquè literis. Dilatio, quãdo incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Decretum emanatum ex falſa cauſa eſt infirmandum. & num. 10.*

2 *Prouiſio Papæ facta de beneficio iurispatronatus vigore præſentationis, tanquàm Ordinarij Ordinariorum, ſufficit pro inſtitutione.*

Et habet præuentionem in concurſu, cum quolibet Ordinario, & num. 3.

4 *Regul. de non iudicando, iuxtà formam ſupplicationis, quando obſtet.*

5 *Regul. de non iudicando, & clauſula, verificato priùs, declarantur.*

6 *Supplicatio ſola abſquè literis probat, quando non agitur de iuſtificatione tituli.*

7 *Decretum eſt nullum, ſi ſit factum pendente dilatione.*

8 *Dilatio non currit, niſi ab intimatione.*

9 *Citatus non cogitur comparere, ſi terminus ei præfixus ſit nimis anguſtus.*

DECISIO CCXXVIII.

DECRETVM Vicarij Epiſcopi Cortoneñ quo pronunciauit pro Inſtitutione ad fauorem Bernardini de Signorellis præſentati per Vniuerſitatem, & homines Villæ Ceglioli ad Plebaniam Sancti Euſebij, tanquàm emanatum ſub falſa cauſa, quod Bernardinus Bricchius primò præſentatus ad dictam Plebaniam, electionem de ſe factam non acceptaſſet, & quod eidem fuerit intimatus terminus 15. dierum ab eo præfixus ad acceptan. vel renun-
1 ciandum, tale † decretum infirmandum cenſuerũt Domini, cum corruat ex falſa cauſa, *Caſtr. in l. cũ hi, §. ſi Prætor. de tranſact. Rot. deciſ. 529. num. 1. par. 1. diuerſ.*

Ratio reſolutionis fuit, quia ex facto, conſtat de acceptatione eiuſdem Bricchij; primò ex aſſertione Vniuerſitatis, de qua in inſtrumento electionis: ſecundò ex aſſertione Vicarij in edictis affixis, & demùm ex ſupplicatione ad eius fauorem per Sanctiſſimum ſignata vigore electionis, & nominationis de ipſo factæ ab ipſa Vniuerſitate, cum diſpenſatione etiam de aſſenſu ipſius Epiſcopi enunciato in Breui Sanctiſſimi D.N. quod durante ſexennio poſſet Plebaniam retinere per Cappellanum amouibilem, per eundem Epiſcopum approban. & quod interim Eccleſia non vacaret, quibus ſtantibus non potuerunt Patroni variare præſentãdo Signorellum
2 poſt præſentationem factam de Bricchio, cum † prouiſio Papæ, vigore dictæ præſentationis, tanquã Ordinarij Ordinariorũ, ſufficiat pro inſtitutione, & ha-
3 beat † prævétionẽ in cõcurſu cũ quolibet Ordinario, *c. dudum. §. nos igitur, & c. ſi à Sede Apoſtolica de præben. in 6.* cum alijs plenè per *Garz. de benef. cap. 1. num. 1. num. 9. & alijs ſeqq.* Nequè poteſt dubitari de huiuſmodi prouiſione, cum ea probetur ex literis Apoſtolicis datis.

Non obſtat, quod in gratia Papæ adſit clauſula, verificato priùs coram Ordinario Iurepatronatus,
4 & quod † non exhibitis literis, obſtet regula de non iudicãdo iuxtà formam ſupplicationis, quia ad ſubſtantiam gratiæ non requiritur, quod literæ fuerint coram Ordinario exhibitæ, ſed ſufficit hodiè illas exhibere ad docen. de acceptatione præſentationis, vt decretum fundatum in eo, quod Bricchius non acceptaſſet, corruat ex defectu falſæ cauſæ. Nec
5 obſtat † regula de non iudicando, & clauſula *verificato priùs, &c.* cum principaliter non agatur de iuſtificatione Tituli, & Iuris patronatus in petito-
6 rio, ſed ſolùm de acceptatione, † ſuper cuius negatiua fundatur decretum Vicarij Cortoneñ, *Caputaq. deciſ. 235. & 301. par. 3. Mantic. deciſ. 355. num. 2.* vbi aliæ cumulantur *ſan. me. Greg. XV. deciſ. 540. num. 6. & ibi Adden. plenè num. 8.*

Præterea cum præfixio termini 15. dierũ ad acceptandum fuiſſet facta cum conditione intimationis faciendæ, & de ea non conſtet, decretum eſt ip-
7 ſo iure † nullum, tanquàm factum pendente dilatione, & adhuc currente tempore ad intimationem
8 faciendam, cum dilatio non currat, † niſi ab intimatione, vt in puncto præfixionis termini cum intimatione firmauit *Rota corã Put. deciſ. 174. lib. 1. & in Imolen. ſeù Fauentina bonorum 25. Iunij 1593. in fin. coram Litta impreſſ. per Saluſt. in prax.*

Digitized by Google

prax. lib 3. fol. 358. Vltra quod præfixio 15. dierũ
Bricchio in Vrbe commoranti, videtur nimis angu-
ſta, cum à Ciuitate Cortonæ ad Vrbem propter im-
pedimenta notoria epydimiæ, non veniat Tabella-
9 rij ſolita celeritate, quo † circa, terminus adeò bre-
uis non potuit ipſum arctare, *Aſſlict. deciſ. 124. n. 3.
Caſſad. deciſ. 6. num. 3. de dol. & contumac. Capu-
taq. deciſ. 263. num. 7. pa. 2. Rota in Anconitana
bonorum 23. Aprilis 1622. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Nec dubitari poteſt, quod Vicarius inductus fue-
rit ad pronunciandum decretum, de quo agitur cũ
ſupradictis ſuppoſitis, quia ex eiuſdem decreti le-
11 ctura, conſtat in eis feciſſe fundamentũ, † hęc enim
cauſa in decreto exprimitur *Alex. conſ. 89. num. 12.
& 14. lib. 2. Menoch. conſ. 231. nu. 7* atquè ita
dum Vicarius ſe mouit ad illud faciendum, eò quia
Bricchius non acceptauerat etiam poſt intimatio-
nem termini aſſignati, & de vtroque in contrarium
conſtet, Décretum prædictum eſſe infirmandum,
reſoluerunt Domini vtraquè parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Aſſecurationis.

Die Veneris 1. Iulii 1633.

ARGVMENTVM.

Cõtractus aſsecurationis mercium, & illius iuſtitia, cum in totum, & per totum conſiſtat in incertitudine, & in alea fortunę, ideo ęquum, & cõueniens eſt, quod dictus contractus minimè ſuſtineatur, data ſciẽtia, vel eius veriſimili notitia interitus mercium, de tempore, quo petita fuit aſsecutatio &c. Singularis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Intentionis fundamentum eſt concludenter & omninò iuſtificandum.*

2 *Tempore autunnali, ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt nauigatio & expeditum eſt iter equitantibus.*

3 *Notitia poſſibilitate data de aliquo periculo mercium tempore aſſecurationis, non eſt locus promiſſioni in caſu non habitæ notitiæ intra certum tempus.*

4 *Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ, Rota deferre ſolet.*

5 *Conditio ſuper facto præterito attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis conditionis de tempore promiſſionis.*

6 *Ex loci diſtantia, & temporis interuallo & qualitate itineris, deducitur ſcientia tempore aſſecurationis, de ſtatu mercium.*

7 *Aſſecurationis contractus, & illius iuſtitia totus poſitus eſt in incertitudine, & in alea fortunæ, vt quippè lucrum, vel iactura iſtius contractus, pendet à maris, & ventorum arbitrio.*

8 *Aſſecurationis cõtractus dicitur venditio ſuſceptionis periculi & æquiparatur iactus retis, & ſponſioni.*

9 *In Aſſecurationis contractu de tempore aſſecurationis requiritur totalis incertitudo, de tempore aſſecurationis.*

10 *Inter Mercatores præcipuus candor, & vndiquè ſincera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet.*

11 *Fides candor inter Mercatores læderetur, ſi leuis ſuſpicio doli daretur.*

12 *Fraudibus modis omnibus eſt obuiandum, & tollenda eſt omnis occaſio ſupplantandi.*

13 *Aſſecurationem mercium illi, qui petunt, ſolent eſſe diligentiores in perquirendo notitiam mercium, quàm ipſi aſſecuratores cum, vt plurimùm de toto aſſe aſſecurati agatur, in interitu nauis. & n. 14.*

15 *Aſſecurationis contractus fieri poteſt etiam ſuper re iàm perempta.*

16 *Sed hoc intellige dummodò talis rei interitus tempore aſſecurationis ſit incognitus.*

17 *Aſſecuratio nauis iàm perempta valet, dummodò tamen notitia deperditionis haberi non potuerit de tempore aſſecurationis.*

18 *Aſſecurationis contractus non tenet. ſiuè ille, qui petijt aſſecurationem, ſciebat iacturam mercium, ſiue id præſumatur.*

19 *Aſſecurationis contractus, dum dicitur, quod poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, vt etiam iàm perempta Naue, aſſecurator teneatur de interitu.*

20 *Et nec hoc caſu teneretur aſſecurator, ad integrũ precium mercium deperditarum.*

21 *Aſſecurationis contractus non tenet, dum adeſt poſſibilitas, ac præſumptio notitiæ, quod merces erant deperdita. & n. 22.*

Et inſuper, ſi ceſſet pactum expreſſum, quod ſolet apponi per illam clauſulam, perita, vel non perita &c.

23 *Gregor. XV. deciſ. 126. quo caſu procedat & n. 27.*

24 *Nauis poſt diſceſſum è portu, eſt expoſita tempeſtatibus, & alijs periculis.*

25 *Nauis etiam dum in littore, vel in portu conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat, &c.*

26 *Portus fallit, & ipſe fidem, & ſæpius auditur Naues in ipſo portu quieſcentes, interire.*

28. *Valaſc. dec. 64. n. 6. 9. & 10. & Molin. de contract. diſput. 507. num. 4. declarantur.*

29. *Mercium deperditarum notitia, an quis ante petitam aſſecurationem habere potuerit, hoc totum arbitrio Iudicis ex circumſtantijs regulando, remittendum eſt, & vide n. 35.*

30. *Pro Aſſecuratore mercium in dubio iudicandum eſt.*

31. *Aſſecurati, dum probauerunt intentionem ſuam, nempe, quod venerit caſus aſſecurationis, incumbit aſſecuratoribus onus probandi eorum exceptionem.*

32. *Reus eſt actor in ſua exceptione, & actor, poſtquã fundauit intentionem ſuam, non tenetur probare, id, quod eſt de exceptione rei.*

33. *Scientia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitiæ &c.*

34. *Actoris probatio ſat eſt, quod reddatur dubia ex pro-*

probationibus rei, dum rei exceptio tendit non ad deſtruendam intentionem actoris, ſed ad demonſtrandam intentionem non eſſe fundatam, & ſic ad elidendam illius probationem.

36 *Mercatorum iudicio Rota plurimum tribuit in materia mercatura.*

37 *Rota Ianuen. deciſ. 102. quo caſu loquatur.*

DECISIO CCXXVIIII.

MERCATORES Romani ſub diebus 23. 24. 25. 26. & 27. menſis Nouembris anni 1630. aſſecurarunt lanas, *caricate, ò da caricarſi, e dall'hora, che ſaranno caricate, ò cominciate à caricarſi in Alicante*, ſuper quauis Naue, exceptis tantũ Nauibus nuncupatis *S. Pietro, e Diamante*, & ſe obligarunt ad ſolutionem precij lanarum, altero ex duobus caſibus; Primò, ſcilicet, caſu, ſequuto naufragio, vel alio nauium interitu; Secundo caſu, *ſe fiſſeſſe ſei meſi, che di dette lane non ci fuſſe vera notitia*.

Die 21. Octobris eiuſdem anni 1630. onerata fuit Nauis S. Pauli, ballis 90. lanarum, & ſub die 23. eiuſdem menſis fuit onerata Nauis S. Michaelis ballis lanarum 140.

Hæc Nauis S. Michaelis fœliciter appulit Venetias, de Naue autem S. Pauli adhuc incertum eſt, quid acciderit.

A principio Aſſecuratoribus fuit intimatum naufragium huius Nauis S. Pauli, & proteſtatum, quod elapſis duobus menſibus, ipſi Aſſecurati volebant conſequi ſummas aſſecuratas. Verùm poſtea coram A. C. pulſabantur Aſſecuratores ex ſecundo caſu, ſcilicet, quod poſt ſex menſes adhuc de hac Naue S. Pauli nihil innoteſceret, & per A. C. fuit decretum mandatum; A quo interpoſita appellatione, dum in Signatura Iuſtitiæ diſceptaretur cauſa, & concors non eſſet Patrum opinio circa modum reſcribendi, placuit Eminentiſſimo Domino D. meo Cardinali Antonio Barberino Præfecto, vt me proponente conſideretur Rota ſuper iuſtitia mandati, quæ hodie reſpondit, dictum mandatum non eſſe relaxandum.

Quoniam neuter ex caſibus comprehenſis in aſſecuratione euenit, nec commiſſa eſt ſtipulatio.

Non primus circa naufragium, vel alium interitum, nulla quippe adducitur concludens probatio; Immò Informantes pro aſſecuratis ſe reſtringunt ad ſecundum caſum, quod ſcilicet de Naui S. Pauli infra ſex menſes non fuerit habita notitia.

Quò verò ad hunc ſecundum caſum, nec etiam affertur plena probatio iſtius negatiuæ non habitæ notitiæ, & tamen cum ſit fundamentum intentio-
1 nis actorum, † qui ſunt Aſſecurati, erat omninò concludenter iuſtificanda, *l. illa. & ibi ſcribentes, ff. de verb. oblig. Natt. conſ. 648. n. 6. Rota Ianuen. deciſ. 173. n. 7. Gabr. de probat. concl. 6. n. 12. Herculan. in tract. de negatiua, n. 2. & 16.*

At, eſto nihil certi poſt tot menſes allatum eſſe de Naui S. Pauli, attamen non intrat obligatio, nec dicitur commiſſa ſtipulatio ex ſecundo hoc capite, in quo duo ſunt animaduertenda; Primùm, quod oneratio lanarum in Portu Alicantis præceſſit 33. vel 38. diebus promiſſioni factæ hic Romæ ab Aſſecuratoribus; Alterum quod Alicantes diſtabat ab Vrbe noningentis milliaribus, velis rectà per altum datis, ſeu vt dicitur *à golfo lanciato*, mille verò, & ducentis longa propè littus nauigatione, ſiuè vt aiunt *à coſta*, & quod ſingulis horis tria milliaria peraguntur, itaut ſpatio 20. dierum, vel circiter, commodè nuncius, vel permutatis, & concitatis equis, vel Naui ocyter permeante vectus ex Alicante Romam peruenire potuerit, & onerationem, nec non interitum aliquem Nauis S. Pauli referre Domino Lanarum, vel eius Procuratori Romæ degenti, vt apud Peritos rei nauticæ compertum eſt, & habetur in Capitulis Conſulatus Barchinonen. & nouiſſimè in his terminis dixit *Rota in Romana Aſſecurationis Mercium 23. Maij præteriti coram R. P. D. meo Panzirolo*, præſertim
2 verò attento † tempore autumnali, quo ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt nauigatio, & expeditum eſt iter equitantibus.

Data autem poſſibilitate notitiæ de aliquo peri-
3 culo mercium tempore aſſecurationis, † non eſt locus promiſſioni in caſu non habitæ notitiæ, intra certum tempus, quemadmodum hanc obligationem ita temperandam, & reſtringendam eſſe cen-
4 ſuerunt Mercatores Florentini. † quorum Iudiciũ in hoc articulo ſequuta fuit *Rota apud ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 126. per tot. & præcipuè in princip. & num. 9. & conſ. rt text. in l. cum ad præſens,*
5 *ff. ſi cert. pet.* vbi conditio ſuper facto præterito † attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis conditionis de tempore promiſſionis, *Strach. de aſſecurat. gloſ. 27. num. 1. & 2.* vbi ex diſtantia loci,
6 † & temporis interuallo, & qualitate itineris deducit ſcientiam tēpore aſſecurationis de ſtatu mercium, *Stracc. de commerc. par. 2. q. 7. ampliat. 10. §. 1. num. 29.* ibi, *Si aſſecuratus nouerat, ſeu præſumatur nouiſſe,* & idem etiam tradit *Gamma deciſ. Luſitan. 181. num. 1.* vbi ponderat diſtantiam itineris, & temporis ſpatium, & ſequitur *Coſta de iur. & facti ſcient. & ignorant. centur. 1. diſtinct. 71. n. 2.*

Idque ſumma ratione, & æquitate fultum vide-
7 tur, contractus enim aſſecurationis, & † illius iuſtitia totus poſitus eſt in incertitudine, & in alea fortunæ, vt quippe lucrum, vel iactura iſtius contractus pendet à maris, & ventorum arbitrio, vt ſcripſit *Caſtrenſ. in l. in naui ſaſili ff. locati, Alex. in l. à Titio. ff. de verb. obligat. Anan. in c. nauiganti. q. 13. de vſur. Dec. conſ. 115. num. 2. & 4.* & ideo
8 dicitur † venditio ſuſceptionis periculi, & æquiparatur iactui retis, & ſponſioni, *Molin. de contract. diſput. 507. num. 2. & 4.* Et proptereà totalis incer-
9 titudo requiritur † de tempore aſſecurationis; itaut tunc ceſſet in aſſecurato omnis ſuſpicio, & poſſibilitas notitiæ, cumquè res verſetur inter Merca-
10 tores, præcipuus candor †, & vndique ſyncera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet, vt per *Bart. in l. fideiuſſor, §. quadam, ff. mandati, Dec. in l. in omnibus, num. 3. ff. de reg. iur. Stracch. de mercatur. in vltima parte, n. 1. Surd. conſ. 382. n. 21. & conſ. 528.*
11 *num. 7.* qui ſanè fidei candor lęderetur, ſi & † leuis ſuſpicio doli, vel poſſibilitas notitiæ poſſet ſubo-
12 riri, & fraudibus modis † omnibus eſt obuiandum, & tollenda omnis occaſio ſupplantandi, *l. 1. ff. de dol. cap. ſedes. de reſcript. Clem. 1. de vſur.* & in his

ter-

Digitized by Google

terminis notat Rota Ianuen. deciſ. 36. ſub num. 12.
13 & illi, qui petunt † aſſecurationem ſolent eſſe dili-
gentiores in perquirendo notitiam mercium, quàm
14 ipſi Aſſecuratores, cum vt plurimùm † de toto aſſe
aſſecurati agatur in interitu Nauis, vt obſeruat Ro-
ta Ianuen. d. deciſ. 36. num. 12.
15 Non obſtat, quod aſſecuratio † fieri poſſit ſuper
re iam perempta; quoniam id intelligendum eſt,
dummodò talis interitus mercium tempore aſſecu-
16 rationis ſit † ignotus, Valaſch. deciſ. Luſit. 64. n. 6.
& 8. Ricc. in collectan. deciſ. collect. 838. in fin. par. 4.
Gamma deciſ. 181. num. 1. Odd. conſ. 31. n. 42. Leſſ.
de Iuſt. & Iur. lib. 2. c. 28. dubit. 4. num. 25. Molin.
de contract. diſput. 507. num. 3. verſ. quare, Rota
Ianuen. deciſ. 36. num. 6. & deciſ. 102. num. 4. vbi
17 refert Conſulatum maris, vt valeat † aſſecuratio
Nauis iam peremptæ, dummodò tamen notitia de-
perditionis haberi non potuerit, tempore aſſecura-
tionis, Stracch. de aſſecurat. gloſ. 27. n. 1. & ſeqq.
& Scacc. de commerc. par. 2. q. 7. ampliat. 10. §. 1.
18 n. 20. qui idem aſſerunt, † ſiuè Aſſecurator ſciat
iacturam mercium, ſiuè præſumatur ſcire, Coſta de
iur. & facti ſcient. & ignor. cent. 2. diſtinct. 71. n. 4.
& ſeqq. Et qui contrariam ſequuntur opinionem,
19 † loquuntur quando aderat pactum expreſſum, vt
etiam iam perempta Naue, Aſſecurator teneatur de
interitu, vt explicat Decius conſ. 115. num. 4. verſ.
præterea ſi non, & Rota Ianuen. deciſ. 102. num. 4.
in fin. Valaſc. d. deciſ. 64. num. 7. Neque hoc caſu
20 † teneretur aſſecurator ad integrum precium mer-
cium deperditarum, vt per Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2.
cap. 28. dubit. 4. num. 26. Vndè ad caſum præſen-
tem minimè applicatur obiectum, quia & adeſt
21 † poſſibilitas, ac præſumptio notitiæ, & ceſſat pa-
ctum expreſſum, quod ſolet apponi per clauſulam
illam, Perita, vel non Perita &c. vt per ſan. mem.
Gregor. XV. d. deciſ. 126. num. 8.

Verba autem illa, caricate, ò da caricarſi, eam-
dem interpretationem, & moderamen Florentinis
Mercatoribus, & à Rota allatam, recipiunt, vt
22 caricate, intelligantur † dummodò ità proximè
aſſecurationi præceſſerit oneratio, vt in ipſa aſſecu-
ratione notitia haberi non potuerit de ſtatu lanarũ,
iuxta text. in d. l. cum ad præſens, & in l. ſequenti,
ff. ſi cert. pet. ibi, An quantum in natura hominum
ſit, poſſit ſciri, & notat Stracch. de aſſecurat. gloſ.
27. num. 1. & ſeqq. Rota Ianuen. d. deciſ. 36. n. 10.

Non obſtat quod deciſio 126. coram ſanct. mem.
23 Gregor. XV. † verſetur in caſu, quo, iam Nauis ſol-
uerat ſè portu, hic verò non conſtet de diſceſſu;
Quoniam caſuum quidem adeſt diuerſitas aliqua,
ſed eadem ratio, & ſic etiam eadem recipienda eſt
interpretatio, ibi enim promiſſio aſſecurationis in-
cipiebat à diſceſſu, hic autem ab oneratione, &
24 quemadmodùm poſt diſceſſum è portu † expoſita
eſt Nauis, tempeſtatibus, & alijs periculis, ità &
25 dum in littore, vel in portu conſidet † obnoxia
eſt itidem periculis, vt ventorum impetu quatia-
tur, diſſoluatur, incendio pereat, vt contigit in
caſu deciſionis emanatæ coram R. P. D. meo Panzi-
26 rolo, & verè dixit aliquis, † fallit portus & ipſe
fidem, ſæpiuſquè audiuimus Naues in ipſo portu
quieſcentes interijſſe.

Nec in caſu deciſionis 126. ſan. mem. Gregor. XV.
27 conſtabat de naufragio, † vel alia deperditione
mercium, vt ex eius lectura apparet, ſiquè de nau-
fragio conſtitiſſet, perperam ibi, Moyſes aſſecu-
ratus recurriſſet ad ſtipulationem ex capite non
habitæ notitiæ, cum ex caſu naufragij facilior fuiſ-
ſet victoria, & tutior.
28 Neque prædictis aduerſantur Valaſch. † deciſ.
Luſitan. 64. n. 6. 9. & 10. & Molin. de contract. di-
ſput. 507. num. 4. verſ. quomodo &c. quoniam iſti
admittunt Aſſecuratorem non teneri, ſi Aſſecura-
tus ſciebat merces fuiſſe deperditas, & admittunt
notitiam probari ex tempore, quod interceſſit, non
tamen rigidè computando 24. leucas pro vnoquo-
què die, ſed in præſenti caſu computatio itineris,
& temporis, quod interceſſit inter onerationem,
& aſſecurationem, non eſt ita anguſta, & rigida,
vt à Valaſcho, & Molina improbari videatur, quia
29 hoc † totum arbitrio Iudicis ex circumſtantijs re-
gulando remittitur: Interceſſit enim hic ſpatium
33. dierum, & 38. reſpectiuè, & tamen iter con-
fici poterat 20. vel circiter diebus, tempuſq. com-
modum erat nauigationi, & terreſtri itineri, & in
30 dubio pro Aſſecuratore † pronunciandum eſſe mo-
net idem Valaſch. d. deciſ. 64. num. 11. tunc enim
neuter eſt in damno, & Aſſecurator reſtituit mer-
cedem acceptam pro aſſecuratione, vt idem
Valaſch. vbi ſupra.

Demùm non obſtat quod Aſſecurati, qui ſunt
Actores, probauerint eorum intentionem, quæ cõ-
ſiſtit in hoc, quod intra ſex menſes poſt oneratio-
31 nem Nauis, de ea notitia certa † non fuit habita,
quo probato incumbit Aſſecuratoribus Reis, onus
probandi eorum exceptionem, ſcilicet tempore
aſſecurationis habitam fuiſſe notitiam ab Aſſecura-
to de ſtatu Nauis, l. 1. vbi Bart. num. 3. ff. de ex-
cept. l. in exceptionibus, ff. de probat. Pariſ. conſ. 45.
num. 2. lib. 1. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 228. num. 2. & in his terminis Rota Ianuen.
32 deciſ. 102. num. 3. Reus enim † eſt Actor in ſua
exceptione, & Actor poſtquàm probauit ſuam in-
tentionem non tenetur probare id, quod eſt de ex-
ceptione Rei, ex præallegatis.

Quoniam Aſſecuratores opus non habent pro-
bandi poſitiuè ſcientiam Aſſecurati de ſtatu mer-
33 cium tempore aſſecurationis, † ſed ſufficit ſola
poſſibilitas notitiæ, quæ poſſibilitas concludenter
deducitur ex ſpatio temporis, quod interceſſit in-
ter onerationem, & aſſecurationem; & ex diſtan-
tia Alicantis ab Vrbe, hæc verò ſola poſſibilitas
elidit probationem Actoris, & temperat obligatio-
nem factam in caſu non habitæ notitiæ, & ſat eſt
34 quod probatio † Actoris reddatur dubia ex proba-
tionibus Rei, dum Rei exceptio tendit non ad de-
ſtruendam intentionem Actoris, ſed ad demonſtrã-
dum non eſſe intentionem fundatam, & ſic ad eli-
dendam illius probationem, vt benè poſt Soccin.
& Ruin. declarat Surd. conſ. 505. num. 6. ſub verſ.
nec dicatur, Mandel. conſ. 451. num. 3. & conſ. 452.
num. 44. & hanc diſtinctionem in alio caſu appro-
bauit Rota in Bononien. Fideicommiſſi de Deſide-
rijs 14. Martij 1629. coram me. Et tunc ſolum
intraret obligatio illa in caſu non habitæ notitiæ, &
Actorum ſolidè fundata eſſet intentio, ſi ipſi Aſſe-
curati, qui ſunt Actores, incolumitatem mercium
pro-

35 probaſſent vel tempore aſſecurationis, † vel alio
tàm proximo aſſecurationi, vt in actu dictæ aſſecu-
rationis de ipſis mercibus notitia haberi nõ potue-
rit, & ſic ceſſaret omnis ſuſpicio doli, & fraudis,
36 & hic fuit ſenſus † Mercatorum Florentinorum,
quem *Rota in illa deciſione* 126. *coram ſanct. me.*
Greg. XV, & hodiè coram me, plurimi fecit,
37 In caſu autem *deciſionis* 102. *Rota Ianuen.* † ex-
cludebatur poſſibilitas notitiæ de tempore aſſecu-
rationis, attenta longitudine loci, & aſperitate Iti-
neris, vt ibi *num.* 2. *in fine*,
Et ita vtraq. parte informante reſolutũ fuit, &c.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ Parrochialis.

Die Veneris 1, *Iulii* 1633.

ARGVMENTVM.

Congrua debetur Vicario, ſeù Rectori exer-
centi curam animarum, & iſta, quanta eſſe
debeat.

SVMMARIVM.

1 *Congrua debetur Rectori, ſeù Vicario exercenti curam animarum,*
2 *Congrua, quæ debetur Rectori exercenti curam animarum, non debet eſſe maior* 100. *nec minor* 50. *ſcutorum annuorum,*
3 *Computatis etiam incertis emolumentis, ſi habeant quamdam certitudinem.*
4 *In congrua Rectoris exercentis curam animarum, non imputantur emolumenta omninò incerta, vt sũt elemoſynæ Altaris, funeraliũ &c,*
5 *Venter non debet pendere ab incerto, cum venter non patiatur dilationem,*
6 *Congrua à principio, quando ſemel eſt aſſignata, debet Vicarius illa eſſe contentus,*
7 *Et ideò ipſe ſibi imputet, ſi accidat, quod congrua ſit nimis tenuis, fallit, num,* 8,

DECISIO CCXXX.

ADEST res iudicata ſuper eo, Eccleſiam
S. Andreæ eſſe Regularem, & ipſam ſpectare
ad Abbatiſſam, & Moniales S. Andreæ, atq; ad eaſ-
dem ſpectare curam animarum Parrochianorum
eiuſdem Eccleſiæ, exercendam per Rectorem, ſeù
Vicarium à dictis Monialibus ad earundem nutum
amouibilem, & ad Archiepiſcopum approbationẽ
tantùm pertinere, abſquè alio concurſu. Vnde ſtan-
te iſta re iudicata, Dubitaui, An, & quanta congrua
debeatur Vicario prædicto, & an literæ patentes
factæ eidem Vicario, per Vicarium generalem D.
Archiepiſcopi ſint corrigendæ.
1 Et quantùm attinet ad primùm, quod † cõgrua
debeatur Rectori, ſeù Vicario exercenti curam ani-
marum non eſt dubium, *c. extirpandæ, §. qui verò,*
vbi gloſſ. de præben. Conc. Trid. ſeſſ. 7. *cap.* 7. *de re-*
form. & ſeſſ. 25. *cap.* 15. *pariter de reform. Rebuff.*
de congrua q. 4. *in princ. Caſ. de Graſſ. deciſ.* 6. *n.* 7.
de præben. Mantic. deciſ. 269. *num.* 3. *Rot. dec.* 16.
num. 1. *par.* 1. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 420. *n.* 3.
par. 1. *& deciſ.* 449. *num.* 5. *par.* 2. *& fuit dictum*
in cauſa Pampilonen. congrua 29. *Ianuarij* 1590.
coram bo. me. Comitulo Epiſcopo Peruſino, ſa. me.
Greg. deciſ. 429. *num.* 1.
Quantùm attinet ad ſecundùm, quanta ſcilicèt
debeat eſſe iſta congrua, *ſanct. me. Pius V. in ſua*
Conſtitutione 45. *Ad exequendum, in nouo Bulla-*
rio in §. 1, *&* 2. quia Ordinarij excedebãt mentem
Concilij in aſſignandis congruis, declarat quantita-
2 tem † congruæ non eſſe debere maiorem 100. nec
minorem 50. ſcutorum annuorum computatis etiã
incertis emolumentis, & alijs obuentionibus cõ-
muniter percipi ſolitis, quod eſt intelligen. de in-
3 certis, † quæ habent quamdam certitudinem, vt
ſunt decimæ frumenti, & vini, alijq. fructus emolu-
menta, & obuentiones, quæ penès Vicarium ſunt
incertæ, quantùm ex illis percipere poſſit, non au-
4 tem, hoc eſt Intelligendum † de omninò incertis,
vti ſunt elemoſynæ Altaris, funeraliũ, & ſimilium,
quia iſta non computantur in congruam, *Rebuff. de*
congrua num. 83, *&* 86. *Mantic. deciſ.* 269. *nu.* 6.
Rot. deciſ. 5. *num.* 3. *par.* 2. *diuerſ. & d. deciſ.* 449.
num. 6, *& d. deciſ.* 420. *ſub num.* 2. vbi redditur ra-
5 tio, quia venter † non debet pendere ab incerto,
cum venter non patiatur dilationem; Et ideò Do-
mini ſequendo mediam viam, cum Moniales ſuſti-
neant omnes impenſas, viſum fuit Dominis iſtam
congruam eſſe taxandam ad ſcuta 75. annua.
6 Neque obſtat, quod quando † congrua à princi-
pio ſemèl fuit aſſignata, debet Vicarius illa eſſe cõ-
tentus, *Mant. d. deciſ.* 269. *nu* 1. *Rot. d. deciſ.* 449.
num, 5. *ſanct. mem. Greg. deciſ.* 429. *num.* 3. vbi di-
citur, quod Vicarius ſibi imputare debet, ſi bene-
7 ficium minùs tenue acceptauit, † quia hoc nõ pro-
cedit, quando congrua eſt ita tenuis, vt Vicarius
non poſſit ſe ſubſtentare, & ſuſtinere onera Eccle-
ſiæ; tunc enim non habet locum illa ratio, quod ſibi
8 debeat imputare, cum non agatur ſolùm † de præ-
iudicio perſonæ, ſed præiudicio Eccleſiæ, & ordinis
Clericalis, vt egregiè declarat *Rota in d. deciſ* 420.
num. 4. *par.* 1. *in recent.* vbi dicitur ita eſſe intelli-
gen. præcitatam *deciſionem ſanct. mem. Greg.* & la-
tiùs hoc idem dicit *Rota in d. deciſ.* 449. *ſub nu.* 5.
Vnde cum in hoc caſu Moniales ſuſtineant omnia
onera d. Eccleſiæ, & in ea huiuſmodi congrua, ha-
ctenùs formiter conſtituta non fuerit, ipſæ animad-
uertentes ad præiudicium ordinis Clericalis ſuper
illius taxatione à ſcutis 50. ad ſcuta 100. remiſe-
runt ſe iudicio Rotæ, & propterea viſum fuit Do-
minis omnibus conſideratis pro congrua deberi
dicta ſcuta 75.
Quantùm attinet ad tertium, An literæ patentes
datæ per Vicarium D. Archiepiſcopi Ioanni Bapti-
ſtæ Stratæ moderno Rectori, ſeù Vicario dictæ Ec-
cleſiæ, ſint corrigendæ, viſum fuit Dominis, quod
ſic, quia excedunt fines rei iudicatæ, & formam
mandati de manutenendo Monialibus præcedẽter
conceſſi. Nam vltrà approbationem proceſſit ad
inſtitutionem, & tamen ſolùm ei eſt permiſſum
examen, & approbatio, iuxtà eamdem Conſtitutio-
nem ſanct. mem. Pij V. in §. 3. cui ſe conformauit
res iudicata Rotalis.
Et ita concluſum &c.

R.P.D.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianuen. Separationis Thori.

Die Lunæ 4. Iulii 1633.

ARGVMENTVM.

Maritus ſi conueniatur ab vxore ad dotis reſtitutionem, quando gaudeat priuilegio, deducto nè egeat, & quando illo ſpolietur.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quando conuenit maritum propter dotis reſtitutionem, tunc non condemnatur, niſi in quantum facere poteſt.*

2 *Mulier non præſumitur habere, niſi dotem ſuã.*
Mulier, excepta dote, præſumitur pauper. num. 2.

3 *Prima charitas incipit à ſe ipſo.*

4 *Altare vnum non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur.*

5 *Perſonæ duæ priuilegiatæ, vbi concurrunt, tunc illa præfertur, quæ tractat de damno vitando.*
Perſonis, qui tractant de damno vitando, magis fauendum eſt, num. 5.

6 *Bald. in l. quod nomine, ff. de condit. indeb. defenditur.*

7 *Maritus, quando gaudeat priuilegio nè egeat, ſi dos debeat reſtituere.*
Actori ſatis eſt, quod contra Iuris rigorem agat modificato modo, num. 7.

9 *Capitis diminutio non liberat quem à naturali obligatione.*

10 *Maritus gaudet priuilegio nè egeat, quando locus eſt reſtitutioni dotis, propter eius vergentiam ad inopiam.*

11 *Maritus non gaudet beneficio, nè egeat, dum Thori ſeparatio eſt ſecuta propter eius ſæuitiam, & num. 13.*

12 *Beneficium, nè egeat, ſi alicui competat, tunc illo, non poteſt vti, quando fuit ingratus.*

13 *Vir ingratus vxori perdit beneficium annalis reſtitutionis dotis, cum reliquis lucris.*

14 *Vir, quando fuit ingratus vxori, tunc illa duo æquiparantur, ſcilicet priuatio lucri dotalis, & beneficium reſtitutionis, quòad tempus.*

DECISIO CCXXXI.

POST latam ſententiam ſuper ſeparatione
Thori * ad fauorem D. Barbaræ, vna cum
relaxatione mandati pro reſtitutione dotis. D.
Marchio illius maritus proteſtatus fuit, quod cum
non haberet, niſi bona in Regno Neapolitano, non
1 poterat ſuper illis fieri executio, † niſi deducto ne
ipſe, & filij egeant, iuxta textum in *l. maritum*, t 3.
ff. ſolut. matrim. & notant ibidem cõmuniter DD.
latè *Caſtagna in ſuo tract. deducto ne egeat. q. 1.
per tot.* & fuit reſolutum in cauſa *Recanaten. Separationis Thori, 26. Februarij 1625. coram R.P.D.
meo Pirouano*. Cæterùm cum feriæ inſtarent, hodie
in vltima audientia in relationibus cauſarum ſuper
hoc feci verbum cum Dominis, qui viſis memorialibus
vtriuſquè partis, reſponderunt, quod etſi prædicta
concluſio veriſſima ſit, & approbata à Rota
in caſu ſuo. in dicta cauſa *Recanaten*, nihilominùs
non applicatur ad caſum, de quo agitur, quia cum
2 de iure † præſumatur, quod D. Barbara non habeat,
niſi ſuam dotem, & ſic, quòd excepta dote ſit pauper.
*Theſſaur. deciſ. 43. num. 5. Vinc. de Franc.
deciſ. 490. num. 28. in fine, par. 3. Caſtagna* in
iſtis terminis, & ad hunc effectum, *d. quæſt. 1. fallentia
4. num. 7.* Maritus non gaudet beneficio, deducto
ne egeat: admiſſo etiam ſine veri præiudicio,
quod conſtaret de illius paupertate, de qua tamen
non conſtat reſpectiuè ad vxorem, cum, & ipſa vxor
ſit pariter pauper, nec habeat aliunde præter ſuam
3 dotem, pro qua debet propterea præferri, quia † prima
charitas incipit à ſe ipſo, *l. præſes, C. de ſeruit.
& acq.* & in pari cauſa neceſſitatis præfertur mulier,
l. aſſiduis, §. exceptis, C. qui pot. in pign. habeant,
4 & vnum † Altare non eſt diſcooperiendum,
vt alterum cooperiatur, *l. verum, §. penult. ff. de
minor.* & ità in puncto tenent *Iacob. de Arena, in l.
ſi maritus. 54. num. 1. ff. ſolut. matrim.* quem ibidem
ſequitur *Bart. num. 2.* vbi etiam *Imola num. 2.*
qui de veriori opinione, idem *Bart. d. l. maritũ, 13.
num. 1. eodem tit.* vbi de communi teſtatur, prout
de magis communi teſtatur etiam ibidem *Alexan.
num. 1. ante finem, verſ. & quantùm. Fran. Aret.
num. 1.* qui rationem ex eo deducunt, quòd quan-
5 do concurrunt † duæ perſonæ priuilegiatæ, illa præfertur,
quæ tractat de damno vitando: illi enim magis
eſt fauendum. *Bald. in l. 2. num. 5. C. quod cum
eo, & in l. ſi quis crediderit. num. 1. poſt Gulielmum
de Cuneo, ff. de pactis*, qui expreſsè loquitur in puncto,
quando mulier repetit dotem propter ſeparationem
Thori, idem *Bald. in l. quod nomine, num. 1.
in fin. ff. de condit. indeb.* dum arguit pro, & contra,
& poſteà ſe remittit ad ea, quæ notat *Iacobus
de Arena in d. l. ſi maritus*, qui tenet hanc ſenten-
6 tiam vt ſupra relatum fuit, & propterea *Bald.* † non
eſt ſibi contrarius, vt putauit *Franc. Aret. loco ſupra
citato. Padilla in d. l. præſes, num. 8. ff. de
ſeruit. & acq. Greg. Lopez, l. 15.* in verbo *Biuir, in
fine tit. 10. par 5. Couar. in regula poſſeſſor, de
reg. iur. in 6. par. 2. §. 2. num. 4. in fine verſ. hinc
etiam deducitur Matthæus Brun. de ceſſione bonorum,
q. 4. principali, q. 13. num. 1. & q. 20. num. 30.
Campeg. de dote part. 3. q. 241. Rebuff. ad Regias
Conſtitutiones tom. 2. de lit. dilat. art. 1. num. 25.
Surd. de alimentis tit. 1. q. 78. num. 34. & tit. 8.
quæſt. 84. num. 3.* vbi de magis communi, prout
de communi pluriès teſtatur *Barboſ. in d. l. maritum.
13. num. 96. & 97. ff. ſolut. matrim.* licèt ipſe
contrariùm teneat. *Marſil. ſing. 99. Fontanella de
pactis nuptialibus par. 2. clauſula 7. gloſ. 2. nu. 93.
Gutierr. de iuram. confir. cap. 15. num. 4.* vbi de
magis communi. *Vrſillus ad Afflictum deciſ. 221.
num. 4. & deciſ. 222. num. 3.* vbi quod ita fuit iudicatum,
*Molfeſius ad conſuetud. Neapolitan. p. 6.
quæſt. 9. num. 2. Intrigliol. de caſibus conſcientiæ
caſu 35. num. 74. Ant. Monac. de execut. in veſtibus,
cap. 12. num. 61. Caſtagna qui alios congerit
d. limit. 4. per tot.* & alij DD. Moderni alios
congerunt.
7 Neque obſtat, quod propter mutationem † ſtatus
debet maritus gaudere hoc priuilegio, cùm ſatis
ſit actori, quod contra iuris rigorem agat modificato
modo, vt per *Bald. in d. l. 2. num. 6. in fine,*

C. quod cum eo. Matthæus Brunus locis ſupra al-
legatis. Intrigliolus de caſibus conſcientiæ loco pa-
riter ſupra allegato, Caſtagna d. limit. 4. in fine:
quia hoc dictum procedit, quando propter muta-
tionem ſtatus viri, mulier agit ad dotem, & ita lo-
8 quuntur DD. prædicti, & ita intelligit *Bald.* † Ad-
ditio ad ipſum in verbo, *iuris rigor*, vbi inquit, quod
hoc dicit propter *leg. 2. §. 1. ff. de capit. dimin.* vbi
9 dicitur, † quod capitis diminutio non liberat quem
à naturali obligatione, nec eum impedit poſtea ci-
uiliter obligari, & iſte non eſt caſus noſter, quia
non agitur de mutatione perſonæ, vt quia vir ſit
bannitus, aut deportatus, & licèt etiam ſupradicta
10 limitatio ſublimitetur, † quando eſt locus reſtitu-
tioni dotis ob vergentiam viri ad inopiam, vt per
Caſtagn. qui alios refert *d. limit. 4. num.* 8. atta-
men etiam extra iſtos terminos verſamur.

Nec diſplicebat aliquibus ex DD. quod cum ſe-
paratio Thori fuerit facta ob ſæuitiam viri, & ſic
11 † ipſe fuerit ingratus erga vxorem, dum agitur cō-
tra ipſum ad reſtitutionem dotis, propterea non
poteſt gaudere dicto priuilegio, ne egeat, vt per
doctrinam *Iaſonis in §. ſunt præterea, in verbo ſed*
ſi quis num. 5. verſ. prædicta intellige vera, Inſtit.
12 *de actionibus*, vbi vult quod ille, † cui competit be-
neficium, deducto ne egeat, non poteſt illo vti,
quando fuit ingratus, quia quemadmodùm propter
ingratitudinem perdit alimenta, per cōſequens de-
bet perdere etiam hoc beneficium, & hoc dictum
13 quando † vir fuit ingratus vxori, quod ipſe vir non
poſſit vti beneficio, ne egeat, applicat. ad caſum
noſtrum. *Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 78. in fine*,
vbi dicit hunc caſum ab alijs DD. non fuiſſe conſi-
deratum, & *Surdum ſequitur Fontanella de pactis*
nuptialibus, clauſula 7. gloſ. 3. num. 94. dicens
hanc limitationem practicabilem, & remittit ſe ad
ea, quæ dixit ſupra *eadem gloſ. 3. num. 10.* vbi fir-
14 mat, quod † maritus perdit beneficium annalis re-
ſtitutionis dotis, cum reliquis lucris, quando fuit in-
gratus vxori, & allegat *Viuium deciſ. 197. num. 14.*
& Stephan. Gratian. diſcept. 405. per totam, & benè
etiam *Molinus de ritu nuptiarum lib. 3. quaſt. 42.*
num. 18. & meritò dictus *Fontanella* vtroquè loco
15 æquiparat iſtos duos caſus, ſcilicet, † priuationis
lucri dotalis, & beneficio temporis reſtitutionis,
quando vir fuit ingratus vxori, & ſimiliter, quod vir
non poſſit vti beneficio ne egeat, quandò pariter
fuit ingratus.

Et ita concluſum, viſis, & conſideratis rationi-
bus pro vtraquè parte deductis in relationibus
cauſarum, &c.

☞ * Deciſiones ſuper hac ſeparatione Thori habes ſupra in hac parte ſub diebus 24. Nouemb. 1632. & 11. Aprilis 1633. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Coccino, & ſunt deciſiones 155. & 191.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Succeſſionis.

Die Lunæ 14. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Filia renuncians bonis, & hæreditati maternæ, qualiter intelligatur facta d. renunciatio. Renunciationes, qualiter ſint intelligendæ. Aequalitas, vt ſeruetur inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, itaut hoc caſu plura permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. Et aliqua circa Statut. Bonon. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt.

SVMMARIVM.

1 *Filia in ſucceſſione bonorum matris ſimultaneè cum parentibus, & fratribus vocatur, & n. 19.*
2 *Statut. Bonoñ. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcenden. & Collater. lib. 4. non excludit fœminas à ſucceſſione perſonæ defunctæ, quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre.*
3 *Interpratatio ſemper eſt ſtrictè facienda, quando agitur de materia proprij Iuris abdicatiua, donationem, aut ſpeciem illius importante.*
4 *Renunciatum tantùm cenſetur, quantùm legitur expreſſum, nec poteſt ad alia trahi.*
5 *Ex Renunciatione ſola facta à filia bonis, & hæreditati maternæ includuntur bona, quæ ex eadem hæreditate prouenerunt ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt, declara vt num. 6. & 8.*
7 *Soror, quæ renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quæ ad fratrem peruenerunt ex paterna ſucceſſione.*
9 *Ceſſante cauſa, ceſſat effectus.*
10 *Renunciatio generalis facta à filia de bonis maternis, quid comprahendat.*
11 *Renunciatio non poteſt verificari in alijs bonis, quàm in expreſſis.*
12 *Renunciationis extenſio, vt impediatur, ſufficit, quid minimum.*
13 *Statut. Bononieñ. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcēd. & Coll. declaratur.*
14 *Clauſula in fine ſtatuti poſita referri debet ad omnia, ſingula ſingulis referendo.*
15 *Coniunctio maior non debet eſſe cauſa excluſionis.*
16 *Dictio, vel, ſolet repetere, & diſtinguere ſubſtantiam diſpoſitionum.*
17 *Relatio fieri debet potiùs ad pxima, quā ad remota*
18 *Statuta excluſiua fœminarum tanquàm fundata in ratione agnationis conſeruandæ, debent conſeruare id totum, quod pertinet ad agnationem conſeruandam.*
20 *Aequalitas, vt ſeruetur inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, & vrgent.*
21 *Aequalitas, vt ſeruetur multa includuntur in diſpoſitionibus, quæ aliàs non includerentur.*
22 *Aequalitas, vt ſeruetur, recedendum eſt à proprietate verborum.*
23 *Interpratationi, & opinioni ſemper inhærendum eſt, quæ fauet æqualitati.*
24 *In Statutis excluſiuis fœminarum cauſa earum excluſionis ratione agnationis conſeruandæ, eſt fauorabilis.*
25 *Diſpoſitio vna, & eadem diuerſo iure determinari non debet.*
26 *Cohæredũ vnuſquiſquè tenetur ad onera hæreditatis, pro portionibus hæreditarijs.*
27 *Legitima non ſubiacet, oneribus, & debitis hæreditarijs.*

28 In

28 *In hæredem vniuerſalem tranſeunt iura actiua, & paſſiua.*

DECISIO CCXXXII.

IAM FVIT reſolutum ſub die 27. Iunij præteriti * ſententias Rotales eſſe confirmandas; cauſa ſuper eiſdem iterùm poſita, idem fuit concluſum.

1 Quia Com. Blanca in ſucceſſione bonorum † Pe-
regrinæ matris ſimultaneè cum parentibus, & fratribus vocatur per *Auth. defuncto, C. ad Tertull.* renunciatio autem per eamdem facta non compræhendit caſum ſucceſſionis de qua agitur, & Statutum Bononiæ *de ſucceſſ. ab inteſtato aſcenden. &*
2 *Collateral. lib.* 4. non † excludit fœminas à ſucceſ-
ſione perſonæ defunctæ, quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre, prout hæc ipſa, quæ controuertuntur, proueniſſe probantur.

Non obſtant, quæ de nouo ponderantur contra verba renunciationis ad inducendam compræhenſionem.

Nam veræ ſunt concluſiones in deciſionibus, tàm primæ, quàm ſecundæ inſtantiæ firmatæ, quod ſi contextus inſtrumenti renunciationis non compræhendit ſpecificè bona, & hæreditatem Georgij eius Com. Blancæ fratris, qui iam ſucceſſerat in portione bonorum Peregrinæ communis matris, nequè exinde per clauſulas, quàmuis amplas, & generales potuit talis hæreditas includi, cum agatur
3 de materia † proprij Iuris abdicatiua, donationem,
aut ſpeciem illius importante, quæ ſemper recipit ſtrictam interprætationem, & tantùm cenſetur re-
4 nunciatum, † quantùm legitur expreſſum, nec po-
teſt ad alia trahi, *Natt. conſ.* 78. *num.* 5. *Becc. conſ.* 106. *num.* 45 & 111. *num.* 31. *Surd. conſ.* 431. *num.* 15. cum alijs allegatis in deciſionibus cauſæ, quæ expreſſio hæreditatis Com. Georgij, cum non legatur in dicto Inſtrumento, ſed tantummodò Marchionis Franciſci, & Alexandri dicti Co. Georgij, & Com. Blancæ fratrum, concluſio inconcuſſa remanet.

5 Quæ euitari non poteſt ex eo, quod ex ſola † re-
nunciatione bonis, & hæreditati maternæ includantur bona, quæ ex eadem hæreditate peruenerunt ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt, vtroquè iure, tàm communi, quàm muncipali inſpecto per *auth. ex teſtamento. C. de ſecund. nupt. Gloſ. in auth. poſt fratres, in verb. filijs eorũ. C. de legit. hæred.* & alijs per *Graſſ. de ſucceſſ. ab inteſt. quæſt.* 32. *nu.* 1. & in ipſo Statuto Bononiæ *de ſucceſſ. lib.* 4. *§. Aſcendentes*, in quibus reſpectiuè dicebatur conſeruari nomen paternorum, maternorum, & fraternorum bonorum, dum tranſeunt ad vtrinquè coniunctos, vel vterinos.

Quia diſpoſitiones prædictæ verę ſunt in ſuis ca-
6 ſibus, ſed vbi non diſponunt † per aditionem hæ-
reditatis paternæ, aut maternæ, & perinde eſt, quòad bona materna, ac ſi nunquàm ad Georgium tranſiſſent *l.* 1. *§. veteres. ff. de acquir. poſſeſſ. gloſ. in l. per hæreditarium. ff. de acquir. rer. domin. l. hæres per ſeruum. ff. de acquir. hæred. Bart. in l.* 3. *in fin. princip. ff de acquir. poſſeſſ.* ex quibus infert *Angel. conſ.* 52. *col.* 2. *verſ. non obſtat*, ad termi-
7 nos noſtros dicens, quod ſoror, † quæ renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quæ ad fratrem peruenerunt ex paterna ſucceſſione, & ſequuntur *Caſtr. Dec.* & alij allegati per *Surd. deciſ.* 144. *num.* 15. & quod magis
8 eſt eadem Iuris communis † diſpoſitio ſtrictiſſimè
ſolet recipi, vt nonniſi de immediata ſucceſſione ſit intelligenda, non autem de mediata, prout articulo diſcuſſo, Rota tenuit in *Romana domus* 10. *Iunij* 1616. *coram bon. mem. Andrea, & in Bonon. de Arnis.* 48. *num.* 6. *inter impreſſas per Modern. de legitima.* ſignum euidens, vt indiſtinctè bona materna poſt aditam hęreditatem à ſuccedente non conſeruent nomen auctoris, ſed in caſibus tantummodò ab ipſa lege præordinatis; igitur dum non
9 † probatur nos verſari in vno, vel altero caſu, ſecun-
dùm ius commune, aut muncipale diſpoſito, facilè ceſſat hæc noua ponderatio.

Et eò minùs deſeruire poteſt ſecunda ponderatio ex neceſſaria compræhenſione deducta, quando ſcilicèt generalis illa renunciatio, & pro omni, & toto in alijs bonis verificari non poteſt, quàm in peruentis ad Com. Georgium ex eadem materna ſucceſ-
10 ſione, tunc non obſtante aditione remaneant † com-
præhenſa in illa generalitate, tanquàm ad ſpeciem redacta, *Caſſan. conſ.* 39. *num.* 97. & 98. *Honded. conſ.* 63. *num.* 85. & *ſeqq.* & in materia legitimæ magis priuilegiata idem dicitur reſolutum in cauſa *d. Bononien. hæreditatis de Arnis impreſſa poſt tract. Merlini de legitima* 48. *in ordine num.* 6.

Nam quicquid ſit de hac concluſione ſufficit fa-
11 ctum non probari, quod renunciatio † in alijs bo-
nis non poſſit verificari, ex quo poteſt operari excluſionem dotis in ſubſidium in bonis maternis, aut ſupplementum eiuſdem, quando bona paterna non ſufficerent, & per alia multa per informantes exci-
12 tata, & tamen quid † minimùm ſufficeret ad im-
pediendam extenſionem renunciationis, *l. cum de indebito. ff. de prob.* idem fuit dictum *in deciſione* 549. *in fin. par.* 1. *recent.*

Tota igitur difficultas reducitur ad Statutum Bononiæ *lib.* 4. *de ſucceſſ. ab inteſt. Aſcenden. & Collateral. §. dicti verò fratres*; cuius verba hæc ſunt formalia; *dicti verò fratres mares ex vtroquè parente, vel ex patre tantùm coniuncti, filijq; maſculi eorum, ſeu alter ex eis præferantur ſororibus defunctæ perſonæ etiam vtrinquè coniuncti, eorumquè liberis etiam maſculis, ac filiabus fratrum maſculorum, & earum liberis etiam maſculis, & etiam fratribus, & ſororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis etiam maſculis, exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt ſupra à matre, vel cõiuncta perſona per matrem dictarum ſororum, vel vterinorum, in quibus talibus bonis ius commune ſeruetur.*

Senſus verborum à verbo, exceptis, vſquè ad finem pro fratribus ad excluſionem Com. Blancæ
13 † exponebatur exceptionem hanc non eſſe referen-
dam ad principalem diſpoſitionem, & ad regulam generalem poſitam, quod à fratribus excludantur ſorores, ſed habere relationem ad ampliationem immediatè poſitam circa vterinas; itaut ſtatutum ſorores vterinas æqualiter admittat cum fratribus ad ſucceſſionem alterius fratris in bonis paternis,

non autem ſororem vtrinquè coniunctam qualis eſt
eadem Co. Blanca.

Cæterùm Dominis hæc interpratatio non pla-
cuit, ſed contrariam ſequuti ſunt in vltimis duabus
cauſæ deciſionibus,* & nunc eamdem admittunt,
nempè relationem eſſe faciendam ad principalem
diſpoſitionem, vt omnes ſorores indiſtinctè vtan-
tur diſpoſitione iuris communis, vbi agitur, vt in
prę ſenti, de ſuccedendo in bonis maternis per regu-
14 lam, quod clauſula † in fine Statuti poſita referri
debeat ad omnia ſingula ſingulis referendo, con-
currente maximè eadem ratione, & etiam maiori
in vtrinquè coniunctis, quam in vterinis dumtaxat,
15 ne maior † coniunctio vtriuſquè lateris, in qua erat
Com. Blanca eſſet cauſa excluſionis, gaudente vte-
rina ex latere materno tantùm coniuncta, libertate
ſuccedendi, quem ſenſum, & ipſi ſtatuentes viden-
tur habuiſſe in relatione qualitatis bonorum, quæ
peruenerunt ad defunctam perſonam, ibi per ma-
trem dictarum ſororum, vel vterinorum, quæ non
poſſunt reſtringi ad vterinas tantùm, propter rela-
tionem indiſtinctam perſonarum, & dictionem,
16 *vel*, † quæ ſolent repetere, & diſtinguere ſubſtan-
tiam diſpoſitionum, quæ rationes, & fundamenta,
cum in vltimis deciſionibus fuerint diligentiſſimè,
& plene comprobata non egent noua repetitione,
aut additione,

17 Non obſtat, quod relatio † fieri debeat potiùs ad
proxima, quàm ad remota. *Corneus conſ. 97. nu. 2.
lib. 1. Ruin. conſ. 64. num. 6. lib. 3. Rota deciſ. 384.
num. 4 coram Papa Gregorio XV.* cum alijs alle-
gatis, quia hanc concluſionem non ſimpliciter ſu-
ſtinent, ſed data ratione diuerſitatis.

Quod ſi replicetur ex pluribus probari rationem
diuerſitatis reſtringendi diſpoſitionem ad vterinas
tantùm, ex quo vterinæ non dotantur à patre per-
ſonæ defunctæ, prout dotantur vtrinquè, vel ex
vno latere coniunctæ, propter quam dotationem
dicebatur benè poſſe intrare illarum excluſionem
per ſtatutum ad fauorem fratrum, & illa ceſſante
non deberi auferri ſucceſſionem vterinis, quæ de iu-
re illis competit in hæreditate materna, poſtquàm
à patre ſororum coniunctarum nihil habuerunt,
ſed à proprio fuerunt dotatæ; Prætereà Statuta
18 † Bononiæ fœminarum excluſiua, tanquàm fun-
data in ratione agnationis conſeruandæ, debene
quidem cõſeruare id totum, quod pertinet ad agna-
tionem impinguandam reſpectu ſororum ex eodem
patre coniunctarum; ſed in vterinis idem non con-
tigit, tanquàm in aliena familia poſitis, quæ non
debent augere ſubſtantias diuerſæ familiæ, & eiſ-
dem auctis, in maſculorum deficientiam ad eamdem
ſucceſſionem reintegrari non poſſunt deficiente
vinculo agnationis.

Vltra ponderata in vltimis deciſionibus ad eui-
tandam diuerſitatem, quòad primam rationem
reſponſum fuit fundamentum exceptionis non fuiſ-
ſe poſitum in eo, quod Laterales dotentur à com-
muni patre; Vterinæ verò nihil percipiant ab eo-
dem patre; ſed in æqualitate ſeruanda, ne plùs per-
ciplant vterinæ in ſucceſſione perſonæ defunctæ de
bonis ad eamdem perſonam ex hæreditate mater-
na peruentis, prout perciperene remoto concur-
ſu ſororum lateralium diuidendo cum minori nu-
19 mero perſonarum, † ſcilicèt in capita cum fratri-
bus, & aſcendentibus tantùm, iuxtà diſpoſitionem
Auth. defuncto, C. ad Tertull. & in eamdem in-
æqualitatem fœminæ coniunctæ reinciderent, ſi ma-
ſculis extinctis eſſent reintegrandæ, ex quo plùs
percipere non poſſunt, quàm ad fratres ſuos coniun-
20 ctos perueniſſent; & tamen ad † æqualitatem ſer-
uandam inter fratres, & ſorores iura ſemper incli-
nant, & vrgent, *l. pater. §. euictis. ff. de leg. 2.
l. fin. C. vtriuſquè Iudic. Crauett. conſ. 605. nu. 1.
lib. 4. Pariſ. conſ. 2. num. 27. lib. 3.* & hinc ad ſuſti-
21 nendam † æqualitatem multa includuntur in diſpo-
ſitione, quæ aliàs non includerentur, & à proprie-
22 tate etiam verborum † receditur pro æqualitate
ſeruanda, & interpratationi, opinioniquè ſemper
eſt inhærendum, quæ fauet æqualitati, prout hęc
23 omnia, † & alia priuilegia ponuntur, & proban-
tur per *Honded. conſ. 29. num. 95. & ſeq. & conſ.
59. num. 60. & ſeq. vol. 1.*

Secunda verò ratio relata ad agnationem conſer-
uandam, & ipſa benè euitatur ex reſponſione data
in vltima deciſione in *verſ. Verùm obſeruandum
eſt*, nam vbi agitur de bonis paternis, & de alijs,
quæ ex illo latere peruenerunt, fratres, & alij enun-
ciati in ſtatuto iuuari poſſunt ratione agnationis
24 † conſeruandę ad ſuſtinendam cauſam excluſionis
fœminarum, tanquàm fauorabilem. *Specul. in tit.
de ſucceſſ. ab inteſt. in rubr. Sfortia Odd. conſ. 13.
num. 22. lib. 1.* cum alijs allegatis, ſed vbi agitur
de ſecunda parte, nempè de bonis maternis, &
alijs, quæ per matrem ad filios peruenerunt, in
qua ſtatuentes diuerſam diſpoſitionem fecerunt,
ratio agnationis conſeruandæ deſeruire non poteſt
propter eamdem rationē æqualitatis, ne vterinæ ſi-
bi ipſis acquirant, conſanguineę verò à fratribus
25 excludantur, & ita vna, & † eadem diſpoſitio di-
uerſo iure determinetur, contra regulam *l. iam hoc
iure. ff. de vulg. l. eum qui edes. ff. de vſucap. Me-
noch. conſ. 200. num. 33.*

Quę autem dicebantur contra ſententias Rota-
les de exceſſu ex eo, quod Com. Alexander ſolus
fuerit condemnatus ad reſtitutionem portionis de-
bitæ Com. Blancæ, cum tamen fuerint duo hæredes
Vlixis patris, & debitoris, nempè idem Com. Ale-
26 xander, & Marchio Franciſcus, ex † quo vnuſquiſ-
què tenetur pro portionibus hæreditarijs, *l. pro hæ-
reditarijs. C. de hæred. actio.* cum alijs per *Surd.
conſ. 415. nu. 13. lib. 3.* viſa fuerunt non obſtare.

Quia Marchio Franciſcus, & ſi inter hæredes
Vlixis connumeretur, fuit nihilominùs inſtitutus
27 in legitima, quæ † non ſubiacet oneribus, aut debi-
tis hæreditarijs, dato alio hærede vniuerſali, ſed idē
28 hæres vniuerſalis † in quem iura actiua, & paſſiua
tranſeunt, ſolus conuenitur, *Cuman. conſ. 37. nu. 3.
Rip. conſ. 122. num. 7. Surd. conſ. 7. nu. 25. & 112.
num. 69. lib. 1.*

Et ita vtraquè, &c.

* Habetur iſta Deciſio infra prout in Indice poſi-
to in fine Deciſionum.

* Ideſt ſub diebus 10. Ianuarij 1633. & 13. Maij
eiuſdem anni coram R.P.D. Merlino & ſunt De-
ciſiones 167. & 206. ſupra in hac parte.

R.P.D.

R. P. D. MERLINO.

Arboreſi Canonicatus.

Die Mercurii 16. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Beneficij poſseſſio, quæ ſit manutenibilis. Poſſeſsio Canonicatus ad hoc, vt ſit manutenibilis, requiritur, quod ſit capta capitulariter, & ad hoc vt dicatur capta capitulariter, quid requiratur. Poſseſſio inſtrumentalis, quando non ſit manutenibilis, ſicuti nec etiam poſſeſsio capta auctoritate Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij poſſeſſio, capta à Commiſſario Cameræ, & poſtea ceſſa, illi, qui beneficium obtinuit, eſt manutenibilis, & perindè eſt, ac ſi ab initio illam ipſemet apprehendiſſet.*

2 *Poſſeſſio inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſioue, manutenibilis eſt.*

3 *Canonicatus poſſeſſio, ſi non ſit capta capitulariter manutenibilis non eſt.*

4 *Canonicatus poſſeſſio, quando dicatur capta verè capitulariter, & de manu Capituli. & n. 5.*

6 *Inſtrumenta non dicuntur in probanti forma, ſi non fuerint recognita.*

7 *Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti.*

8 *Iurium recognitio, de ſtylo Rotæ poteſt fieri, quãdocumquè.*

9 *Poſſeſſio capta lite pendente nõ eſt manutenibilis.*

10 *Clauſula, ſine præiudicio literarum Apoſtolicarum, quid operetur.*

11 *Poſſeſſio inſtrumentalis poſterior capta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet manuteneri.*

12 *Poſſeſſio capta auctoritate Iudicis, non eſt manutenibilis, quando nulliter, & iniuſtè proceſſit.*

13 *Poſſidens debet citari, quando alicui in ea poſſeſſione datur immiſſio.*

14 *Beneficij poſſeſſio tradita contra formam literarum Apoſtolicarum iniuſta eſt.*

DECISIO CCXXXIII.

FVIT reſolutum Didaco dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione Canonicatus, de quo agitur, non autem Petro Paulo, & ſic recedendum à deciſis ſub die 8. Martij 1632. coram me.*

Conſtat enim de poſſeſſione ipſius Didaci, nedum ex eo, quod Commiſſarius Cameræ ſub die 4. Februarij 1631. poſſeſſionem iſtius Canonicatus apprehendit, iuxta formam Conſtitutionis Pij IV. & deinde ceſſit Didaco, vt in Sum. num. 1. & 3. per quam ceſſionem fuit in eundem Didacum tranſla-
1 ta poſſeſſio † iuxta tradita per *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 34. nu. 118. & fuit dictum in Neapolitana beneficij 10. Maij 1621. coram bo. me. Remboldo, & in eadem 5. Iunij 1628. coram Eminentiſſ. Card. Virile, & in Squillacen. Archipresbyteratus 11. Decembris 1630. coram me.*

Verùm etiam de poſſeſſione eiuſdem Didaci capta ſub die 6. Maij 1631. apparet ex publico inſtru-
2 mento dato in Sum. nu. 3. quod alio † non poſſidẽte, prout præſumitur, probat poſſeſſionem manunibilem, iuxta *l. prædia, vbi DD. ff. de acquir. poſſeſſ. Caputaq. dec. 334. nu. 6. par. 2. Put. deciſ. 661. num. 1. par. 1. & dec. 525. nu. 1. par. 2. rec.* & deciſum fuit in hac cauſa ſub d. die 8. Martij 1632.

Non obſtat, quod poſſeſſio Didaci nõ fuerit Ca-
3 pitulariter † capta, ideòq. non ſit manutenenda; Quoniam de contrario docetur, tum ex inſtrumẽto dato in Sum. num. 2. in quo habetur præſentibus omnibus Canonicis captam fuiſſe poſſeſſionem,
4 † & illis amplectentibus eundem Didacum, atquè in fratrem recipientibus, necnon & coram eiſdem præſtitum fuiſſe iuramentum de obſeruandis ſtatutis, tum & ex alio inſtrumento dato in reſponſionibus num. 2. ex quo probatur per Didacum emiſſã
5 fuiſſe medio iuramento fidei profeſſionem † in manibus Canonicorum Capitulariter. Cõgregatorum, ex quibus depræhenditur verè Capitulariter, & de manu Capituli acquiſitam fuiſſe poſſeſſionem.

Nec ſubſiſtit, quod inſtrumenta prædicta non
6 † videantur eſſe in forma probanti, dum non fuerũt recognita; Quoniam in Sum. cum reſponſionibus dato, num. 1. docetur dicta inſtrumenta legalitate, & ſigillo Ciuitatis Callaris eſſe munita, habentq. ſubſcriptionem, & ſignum Notarij publici, & ſic
7 dicuntur † in forma probanti, *Put. deciſ. 384. lib. 3. Verall. deciſ. 104. par. 2.* Cumq. originale Dominorum oculis fuerit exhibitum, habitum fuit pro au-
8 thentico; vltrà quod iurium † recognitio de ſtylo noſtri huius Tribunalis, poteſt fieri quandocunquè, *ex Cotta deciſ. 178. Peregr. dec. 309. lib. 2. & apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 442. nu. 4. & in recent. deciſ. 522. num. 7. par. 3.*

Minùs obſtat, quod poſſeſſio Didaci capta fue-
9 rit lite † pendente, quæ fuerat introducta vſquè de anno 1630. per commiſſionis præſentationem;
10 Quia † clauſula, *ſine præiudicio executionis literarum Apoſtolicarum, & quod inhibitio non afficiat, ſi adſint literæ Apoſtolicæ*, præſeruauit poſſeſſionẽ Didaci à vitio attentati, iuxta notata per *Gonz. ad reg. 8. gloſſ. 7. in annot. nu. 224. Card. Seraph. deciſ. 1003. num. 3. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 144. nu. 7. & 8.*

Non eſt danda autem manutentio Petro Paulo, & ſic recedendum eſt à deciſis, quia in facto non ſubſiſtit, quod de tempore captæ poſſeſſionis per
11 Petrum Paulum, alius non poſſideret, † ſed immò iuſtificatur per menſem ante poſſeſſionem dicti Canonicatus à Didaco appræhenſam fuiſſe, & ſic poſſeſſio inſtrumentalis Petri Pauli poſterior capta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet manuteneri, *ex vulg. l. prædia. ff. de acquir. poſſeſſ. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 63. nu. 1. cũ alijs.*

Nequè Petro Paulo ſuffragatur, quod d. poſſeſſionem nactus fuerit auctoritate Iudicis, & vigore
12 monitorij A. C. Quoniam cum † iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit, nec Didacus ſua anteriori poſſeſſione priuatus fuit, nequè Petro Paulo acquiſita fuit poſſeſſio manutenibilis, *Anchar. in c. fin. n. 1. de elect. in 6. Rota coram ſan. me. Greg. XV. deciſ. 9. num. 4. & 8. & dec. 549. num. 5. & alibi paſſim.*

Nulliter autem iudex proceſſit, quia Didacus in

13 poſſeſſione exiſtens non fuit citatus,† prout requi-
rebatur, dum Petro Paulo conceſſa fuit manuten-
tio, *Caputaq. deciſ.337. num.8.par.2. Achill.deciſ.
32. num.4. de appellat. Menoch.de adipiſcen.remed.
6.nu.22. Gonz. ad reg.8.gloſ.9. in annot. n.254.
& ſeq. Rota coram ſan.mem.Greg.XV. deciſ.457.
num.3.*

Iniuſtè etiam proceſſit Iudex, tùm quia nulla
facta inquiſitione Franciſci Trogu, nec præuia pri-
uatione, vt in literis Apoſtolicis præſcribebatur,
manutentionem conceſſit Petro Paulo. tùm
etiam quia eandem manutentionem conceſſit, quã-
uis Canonicatus vacaret per obitum Franciſci Tro-
14 gu, & tamen † in literis habebatur, Canonicatum
conferri Petro Paulo, dummodò tamen non vacet
per obitum, vt in Sum.num.5. Vndè poſſeſſio tra-
dita contra formam literarum Apoſtolicarũ, & illis
non iuſtificatis, fuit iniuſta, *ex notat. per DD. in
cap.1. de lit. conteſt.in 6. Cæſ. de Graff.dec.2. de pro-
bat. deciſ.221. num. 3. par. 2. diuerſ. & deciſ.251.
num.2. par.2. recent.*

Quę dicebantur de recurſibus habitis per Didacum ad Iudices laicos, & de priuatione iuris, & poſſeſſionis eiuſdem, ob dictos recurſus, necnon de ſubreptione abſolutionis per Didacum obtentæ, viſum fuit Dominis nõ eſſe præſentis indaginis, ſed ſuffragari Didaco abſolutionem de ordine Dominorum illi conceſſam præuia deciſione, quæ, vtraquè parte informante, emanauit, ex qua iuſtificatur dicta abſolutio, & iuxta ſtylum huius Tribunalis deciſio prædicta in præſenti diſputatione eſt præſupponenda, neq; incidenter in dubium reuocari debet.

Et ita vtraquè parte informãte reſolutũ fuit &c.

☞ Eſt deciſ.107. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Vlixbonẽ Iuris nominandi vel eligẽ Concionatorem.

Die Mercurij 16. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Concionatorem eligendi ius, ſeù poteſtas non eſt penès Parochum, aut alium quemcunquè, ſed benè priuatiuè penès Epiſcopum, cuius occaſione, ad id cõprobandum, firmis, optimiſquè fundamentis, ex pluribus à ſacra pagina petitis teſtimonijs, ſacroſanctis Conciliorum decretis, Summorum Pontificum reſcriptis, & Sanctorum Patrum, Theologorum, Canoniſtarum, & Legiſtarum ſententijs, &c. non minùs egregiè & doctiſſimè prout eſt perpetuùm, tàm excelſi Auditoris, quàm indubitanter, & clariſſimè demonſtratur, quod Epiſcopi ſunt adſtricti, & tenentur ad prædicationis onus in ſua Diœceſi, ita vt Epiſcoporum proprium munus ſit, prædicatio, alias appellandi ſunt canes muti non valentes latrare, &c. Item pariter habetur, quod etiam Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, quod pariter multis auctoritatibus corroboratur, & quid ſi ſit impeditus, &c. Aurea eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi, quaſi tuba ceſſare non debent clamare, & exultare vocem ſuam, ac annunciare populo ſuo, peccata eorum.*

2 *Epiſcopus, ſi non annunciauerit iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem eius de manu ſua exquiret Deus.*

3 *Epiſcopus eſt poſitus ſpeculator, ſeu explorator Domus Iſrael, & quid indè ſequatur.*

4 *Epiſcopis magnæ pondus ſarcinæ, ex quibus appareat, quod ſit impoſitum.*

5 *de Epiſcopis non prædicantibus, dicitur illud Ezech.cap.33. ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murũ pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Dni.*

6 *Epiſcopi non prædicantes increpantur, & appellantur canes muti, non valentes latrare.*

7 *Epiſcopis, quod ſit iniunctum onus prædicandi, benè obſeruatur ex Epiſtol.D.Paul.2. ad Titum (qui erat Epiſcopus Cretenſium.) c.4. dũ ait: Tu verò vigila, & in omnibus labora, opus fac Euãgeliſtæ, miniſterium tuum imple, & num. 8.*

9 *Epiſcopos adhortatur Paulus Apoſtolus ad miniſterium Prædicationis, vt habetur 2. Epiſtolarũ ad Thimoth. Epiſcopum Epheſinum cap. 4. ibi, Teſtificor coram Deo, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, prædica verbum, inſta, opportunè importunè, arguè, obſecra, &c.*

10 *Epiſcopis non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.*

11 *Epiſcopis alloquitur S. Petrus in Epiſt.1. cap.5.*

12 *Epiſcoporum cura, & ſollicitudo circa prædicationem, in Euangelijs multa extant, ſub parabolis diuina oracula, ex quibus ea deſignatur.*

13 *de Famulo illo, de quo apud Luc. cap.19. cui concredita fuit pecunia, ad erogandum, hoc interpretatur diuini verbi diſpenſatio, & Euangelij pretioſa eloquia nũmlarijs, hoc eſt populis Chriſtianis, tradenda, & num.15.*

14 *Epiſcopi tenentur magno prædicandi pondere.*

16 *Epiſcopis, qui non prædicant, poteſt dici, quod lucernam diuini Verbi compreſſam ſub modio retentarunt, & non ſuper candelabrum, poſitam cunctorum oculis expoſuerunt.*

17 *Epiſcopi neceſſitas circa prædicationem exageratur, & increpationes, & minas ſacra paginæ, quibus ipſi minimè prædicantes ſubijciuntur. exponit S. Ambroſ. de Dignit. Sacerd. cap.1.*

18 *Epiſcopis diſtrictè iniungitur munus prædicandi à ſacroſanctis Concilijs.*

19 *Epiſcopus orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi tantummodò vacare debet; abiecta omni rei familiaris cura.*

20 *Epiſcoporum proprium munus eſt prædicatio.*

21 *Epiſcopi ſæpenumero fuerunt excitati à Summis Pontificibus ad Paſtoralem curam prædicandi.*

22 *Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, hoc eſt miſſi ad prædicandum.*

Epiſcopi ſunt Euangelij nuncij, ac verbi Dei fideles diſpenſatores, num.22.

23 *Epi-*

23 Epiſcopi munus eſt de prædicationis miniſterio ſemper cogitare.

24 de Prædicandi neceſſitate, quæ incumbit Epiſcopis ſit mentio pluriès in Pontificum Epiſtolis decretalibus.

25 Epiſcopi proprium munus eſt docere Populum, & prædicare.

27 Epiſcopi, ſi non prædicent, eis poteſt dici illud Hierem. Paruuli petierunt panem &c.

28 Epiſcoporum non prædicantium pœna præponuntur remiſſiuè.

29 Epiſcoporum pedes calceantur in conſecratione, in præparatione Euangelij, vt ſint, de quibus dicitur, quàm ſpecioſi ſunt pedes euangelizantium omni creaturæ.

30 in Epiſcopi conſecratione dicitur vade, & prædica Euangelium Dei.

31 Epiſcopatum, quotquot ſancti geſſerunt, nedum verbis, ſed exemplo atque operis implemento, ſalubre prædicationis officium Epiſcopis eſſe neceſſarium docuerunt.

32 Epiſcopi ex officio, & officij neceſſitate ad prædicandum ſunt adſtricti.

33 Epiſcopi non minus hodiè, quàm olim tenentur ad prædicandum, quia non minus hodie, quàm olim eis officium hoc in conſecratione imponitur.

34 Cardin. Federicus Borromeus edidit opus, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit, & quid in eo tractet.

35 Epiſcoporum prædicatione vigente, vigent virtutes, quæ intereunt, ea ceſſante.

36 Epiſcopi non prædicantes ſimulacra, & idola sũt.

37 Epiſcopis non prædicantibus poteſt dici illud Baruch cap. vlt. Lingua eorum polita à Fabro, ipſa etiam inaurata, & argentata, & non poteſt loqui.

38 Epiſcopis officium prædicandi eſſe iniunctum etiam Iuriſconſulti de hoc verba faciunt.

39 per Epiſcopum, tanquam medicum Eccleſiæ, ſibi commiſſa prædicationis, vulneribus peccatorum eſt adhibenda medela.

40 Papa ſicut in plenitudine poteſtatis, ita, & Epiſcopi in partem ſollicitudinis, in decretis Ciuitatibus, & Diœceſibus ſunt aſſumpti.

41 Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, ſin minus aſſumendus eſt Doctor idoneus.

42 Parochus in Regimine Eccleſiæ Parochialis ſibi, vel à Papa Epiſcopo vniuerſali, vel à loci Epiſcopo commiſſa, vices ſuſtinet, & in quo.

43 Parochi ſunt eidem prædicationi oneri obnoxi, ſicut & ſunt Epiſcopi.

44 Epiſcopi quemadmodum loco 12. Apoſtolorum, ita, & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti, ſubrogati dicuntur.

45 Presbyteri, ſeu Parochi typum gerunt 72. Diſcipulorũ, qui in meſſem Dñi fuerunt miſſi, & 46.

47 Apoſtolorum tempore omnes Presbyteri, & Rectores animarum nomine Epiſcopi appellabantur, ſed hodie ſecus, & refellitur quorumdam falſa opinio, num. 48.

49 Parochi, quod teneantur prædicare, in hoc ſunt aperti canones.

50 Parochus, quod non teneatur per ſe, vel per aliũ prædicare, hoc non poteſt conſuetudine induci, quia eſſet animabus pernicioſa.

51 Parocho non prædicante, aſſumendus eſt doctor idoneus, ad hoc munus obeundum, & n. 52.

53 ex Beneficij fructibus poteſt perſolui congrua merces per Epiſcopum, aſſumpto ad prædicandũ.

54 Parochus tenetur præſtare alimenta prædicatori, ad explendum prædicationis munus, aſſumpto, etiamſi redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius alimenta, & victum quem ſibi comparare debet laudabili aliqua arte, ſeu exercitio.

55 Parochus acceptando parrochiam ſemet obligauit ad officium prædicationis curæ annexum, ſibiq. imputare debet, ſi tenue beneficium acceptauit.

56 Parochus diſtrictius tenetur ad prædicandum per ſe, vel per alium, quàm teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad quam non tenetur, niſi deductis prius alimentis neceſſarijs.

57 Parochi obligatio de reparãdo Eccleſiam eſt realis, & ſic quatenus ſuppetunt redditus Eccleſiæ.

58 Parochi obligatio de prædicando eſt perſonalis inducta quodammodò ex quaſi contractu, dum ipſe Parrochus acceptauit parrochiam.

59 Parochiæ ſemper inhæret eſtq. ab ea inſeparabile munus prædicandi.

60 Prædicatorem ius deputandi in qualibet Eccleſia ſua Diœceſis, ſpectat ad Epiſcopum, & non ad Parochum.

61 Prædicationis officium vſurpantes ſine licentia Epiſcopi, vel Sedis Apoſtolicæ, anathemate feriuntur.

62 Prædicare tãtummodò poſſunt miſſi ab Epiſcopo.

63 Monachis, & quibuſcunque alijs munus prædicandi ſine Epiſcopi licentia interdictum eſt.

64 Epiſcopus, licet curam Parochiæ cõmiſerit Parocho, adhuc tamen totius plebis ſuæ Diœceſis curam retinet.

65 Et ideo ad eum ſpectat prædicatoris deputatio, & non ad Parrochum, cuius poteſtas eſt imperfecta reſpectu Epiſcopi.

66 Parochus naturaliter, & ex Iure Diuino ſubditur poteſtati Epiſcopi.

67 Presbyteri, & Parochi ſunt opitulationes Epiſcoporum.

68 Parochi ita ſe habent ad Epiſcopum, vt Baliui, vel Præpoſiti ad Regem.

69 Epiſcopo ſolum olim fuit permiſſum concionari, & id omnibus alijs denegatum.

70 ad Epiſcopos ſolùm ſpectat mittere, & vocare Presbyteros ad concionandum.

71 Prædicandi poteſtas per manuum impoſitionem vſque de tempore Apoſtolorum ab Epiſcopis concedebatur.

72 Epiſcopis poteſtas aſſumendi viros idoneos ad ſancta Prædicationis officium ſalubriter exequendum, à pluribus Concilijs data fuit.

73 Parochis nulla conceſſa eſt facultas circa ius eligendi Prædicatores in parrochijs proprijs.

74 Et ita fuit in caſu contingenti à ſacra Congregatione Epiſcoporum deciſum.

75 Parochus poteſt dare licentiam prædicandi in ſua Parrochia.

76 Sed hoc intellige, quod hoc poſſit cauſaliter, & in tran-

tranſitu recipere ad prædicandum in ſua Eccleſia Doctorem aliquem inſignem in Theologia.

77 *Prædicationis ordinarium munus exercendi licentiam, dare non poteſt Parochus, ſed ſolum Epiſcopus.*

78 *Prædicandi generalem licentiam, dat ſolus Epiſcopus.*

79 *Declaratio S. Congregat. Concil. quod onus eligendi Prædicatorem, incumbat Epiſcopo, vel Parocho, quem intellectus recipiat.*

80 *Poſſeſſio quadragenaria eligendi Prædicatorem, vna cum titulo, nempè licentia data per Epiſcopum, videtur æquipollere immemorabili, quæ præſeruata videtur in hoc à Concil. Trident.*

81 *Et an dicta poſſeſſio cum titulo in hoc caſu æquipolleat immemorabili.*

82 *Epiſcopus, ſi det facultatem quærendi eleemoſynam, & illam ſoluendi Prædicatori, non ex hoc cenſetur data facultas eligendi Prædicatorem. & num. 84.*

83 *Illatio non fit ex diuerſis.*

DECISIO CCXXXIV.

DISSIDEBANT inter ſe Rector Eccleſiæ Parochialis S. Nicolai, & Officiales Confraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti in eadem Eccleſia exiſtentis, ſuper Iure eligendi Concionatorem, & vnuſquiſquè ad ſe, Ius hoc ſpectare contendebat; Vnde controuerſia ad Rotam delata, dubitaui primò, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, in quaſi poſſeſſione nominandi Prædicatorem, & eo propoſito dubio mandarunt Domini, vt videretur de bono Iure, ſuper quo hodiè ſuſcepta diſputatione ijdem Domini tres ſtatuerunt concluſiones, ex quibus deinde inferebant non conſtare de bonò Iure Rectoris, nequè Confratrum. Primam, ſcilicèt munus prædicandi in tota Diœceſi, & in qualibet Eccleſia eiuſdem Diœceſis incumbere Epiſcopo. Secundam, Parochum poſſe, & teneri ad prædicationis officium in ſua Eccleſia parochiali, ſi non ſit impeditus, ſin minùs aſſumendum eſſe Doctorem idoneum. Tertiam, Ius deputandi Prædicatorem in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis ſpectare ad Epiſcopum, non autem ad Parochos.

Primam concluſionem, quod ad Epiſcopum ſpectet officium prędicandi in ſua Diœceſi, deſumebant Domini ex pluribus à ſacra pagina petitis teſtimonijs, Sacroſanctis Conciliorum decretis, Summorum Pontificum reſcriptis, & Sanctorum Patrum Theologorum, & Canoniſtarum ſententijs.

In veteri enim teſtamento vrgentur Paſtores ad prędicandum verbum Dei, nempè *apud Iſaiam*
1 *cap.* 54. clama † ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem
tuam, & annuncia populo meo, peccata eorum,
quod monitum, vti ad Epiſcopos, editum, inſerit
D. Gregorius in regiſtro Epiſtolarum lib. 1. *epiſt.* 24.
quam de onere Paſtorali ad Ioannem Epiſcopum
Conſtantinopolitanum ſcripſit, & refert *Gratian.*
in cap. ſi rector 43. *diſtinct. Et apud Ezechiel. c.* 13.
2 ſi non † annunciaueris iniquo iniquitatem ſuam,
ſanguinem eius de manu tua requiram; *& cap.* 33.
3 poſui te exploratorem, † ſeù ſpeculatorem domus
Iſrael, ſi dixero peccatori, morte morieris, & tu
tacueris, & ille in peccato ſuo mortuus fuerit, ille
quidem in peccato ſuo morietur dignè, & iuſtè,
ſanguinem autem eius de manu tua requiram; qui-
4 bus verbis † magnæ pondus ſarcinæ ſibi, & omnibus Epiſcopis impoſitum fuiſſe ponderat *D. Auguſtinus de anniuerſ. Epiſcop. ordinat. necnon D. Proſper lib.* 1. *de vita contemplatiua, cap.* 20. *& rurſus apud Ezechiel. d. cap.* 33. de Paſtorib. non prædicantibus conqueritur Dominus, Non aſcendiſtis
5 exaduerſo, nequè † oppoſuiſtis murum pro domo
Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini, *& apud*
6 *Iſaiam cap.* 56. increpantur, & appellantur † canes
muti, non valentes latrare, prout doctè explicat
D. Gregor d. epiſtol. 24. *relata per Gratian. dicto cap. ſi Rector.* 43. *diſtinct.*

In nouo autem Teſtamento ſæpiùs etiam Epi-
7 ſcopis Euangelij prædicatio præcipitur, † nam
D. Paulus 2. *Epiſt. ad Tit.* qui Epiſcopus erat Cre-
8 tenſium, *cap.* 4. *ait*, Tu verò vigila, † in omnibus
labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple; quibus verbis iniungi Epiſcopis magnum miniſterium prædicandi Euangelium obſeruant, ibidem Scribentes communiter, & ſub teſtificatione metuenda, idem Apoſtolus ad idē munus ortatur Epiſcopos *in* 2. *Epiſt. ad Thimotheum Epiſcopum Ephe-*
9 *ſinum, cap.* 4. † Teſtificor coram Deo, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, Prædica verbum, inſta opportunè, importunè, arguè, obſecra, *& in actibus Apoſtolorum, cap.* 4. *habetur*, Non eſt bonum
10 nos derelinquere verbum † Dei, & miniſtrare menſis, quod ad officium prædicandi Epiſcoporum refert *Card. Bellarmin. controuerſ. tom.* 2. *cap.* 13. *de Cleric. in fin. & D. Petrus in Epiſtola* 1. *cap.* 5.
11 alloquens † Epiſcopos ait, Seniores obſecro, conſenior, & teſtis Chriſti paſſionum, qui, & eius, quæ in futurum reuelanda eſt gloriæ communicator, paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei, hoc eſt verbo, & prædicatione, quæ verum dicitur Chriſti fidelium
12 pabulum. Et demùm in † Euangelijs multa extant,
ſub parabolis diuina oracula, quibus Paſtoralis Epiſcoporum Cura, & ſollicitudo circa prædicationem
13 deſignatur, prout apud *Luc. cap.* 19. in † famulo
illo, cui concredita fuit pecunia ad erogandum, hoc eſt, diuini verbi diſpenſatio, & Euangelij pretioſa eloquia nummularijs, hoc eſt Populis Chriſtianis tradenda, vt interprętantur *Diuus Ioannes Chryſoſtomus, & Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, nec-*
14 *non D. Auguſtinus*, qui propterea ſe † terreri magno hoc pondere aſſerit, *& apud Matth. cap.* 25.
in eo, qui theſaurum ſuſceptum in terra defodit,
15 † hoc eſt corde ſuo occuluit, nec prædicatione manifeſtauit; *& apud eumdem cap.* 5. in eo, qui lucernam diuini verbi compreſſam ſub modio retētauit,
16 & † non ſuper Candelabrum poſitam, cunctorum
oculis expoſuit, atquè alibi plurièe, vt recenſentur *per D. Ambroſium in opuſculo de dignitate Sacerdotali cap.* 1. vbi pręcepti huius neceſſitatem exa-
17 gerat, & † increpationes, ac minas ſacræ paginę,
quibus Epiſcopi minimè prędicantes ſubijciuntur, exponit.

In ſacroſanctis etiam Concilijs, hoc idem prædi-
18 candi † munus Epiſcopis diſtrictè iniungitur, prout *in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. cuius canon relatus eſt in cap. inter cætera, de offic. ordinar. & in Concilio Carthaginenſi* 4. *cap.* 20.

vbi,

19 vbi, quod Epiſcopus lectioni, † orationi, & verbi
Dei prædicationi tantummodò vacare debet, abie-
cta omni rei familiaris cura, & relatū fuit per *Gra-
tian. in can. Epiſcopus nullius rei. 88. diſtinct. & in
Concilio Arelatenſi 4. cap. 10. & in Concilio Mo-
guntino, cap. 25. & in Concilio Bracharenſi 2. c. 1.
rel. per Gratian. in c. placuit. 10. q. 1. quos canones
ſequuta eſt, & innouauit ſacroſãcta Synodus Tri-
dentina cap. 2. de reformat. ſeſſ. 5. & cap. 4. de re-*
20 *format. ſeſſ. 24.* vbi prædicationis † munus Epiſco-
porum eſſe præcipuum aſſeritur.

Et inhęrendo Conciliorum decretis, ſæpenumerò
21 etiã Summi † Pontifices ad hãc paſtoralem curam
excitarunt Epiſcopos, *Vrbanus enim Primus in
c. videntes. 12. q. 1. & Vrbanus Secundus in cap.
quoniam vices. 68. diſtinct. & Anacletus in cap. in*
22 *nouo teſt. 21. diſtinct.* ſcripſerunt Epiſcopos † eſſe
Apoſtolorum ſucceſſores, hoc eſt miſſos ad prædi-
candum, & Euangelij nuncios, ac verbi Dei fideles
diſpenſatores, & *D. Gregorius in epiſt. 39. ad Epi-
ſcopum Carthaginenſem, ſcripta*, inquit, Epiſcopi
23 † munus eſſe de prædicationis miniſterio ſć per co-
gitare, *& plenius in epiſt. 24. lib. 2. vt in cap. ſi Re-
ctor 43. diſtinct. & Gregorius Nonus in cap. ſicut.
de hæretic.* atquè alibi pluriès de neceſſitate prædi-
24 candi, † quæ incumbit Epiſcopis, fit mentio in
Pontificum epiſtolis decretalibus.

Demùm prædictis adſtipulatur etiam authori-
tas SS. Patrum, Theologorum, & Pontificij Iuriſ-
què Cæſarij Conſultorum, ſuperiùs enim D. Augu-
ſtini, Gregorij, & Ambroſij plura relata ſunt teſti-
monia, & D. Ambroſius etiam in *lib. 1. de officijs*
25 *cap. 1.* diſertè probat Epiſcopi proprium † munus
eſſe docere Populum, & prædicare, quibus acce-
dit, & *D. Hieron. in Opuſc. de ſeptem ordinibus
Eccleſiæ cap. vlt.* vbi de officio Epiſcopi diſſerit, &
26 alibi in pœnam malorum operum † Populi tribui
Epiſcopum non prædicantem aſſerit, ſub quo famē,
& ſitim patiatur populus, non famem panis, famē,
nequè ſitim aquæ, ſed famem audiendi verbū Dei,
27 *iuxtà illud Hieremiæ* Paruuli † petierunt panem,
&c. relatum per *Gratian. in cap. audacter, 8. q. 1.
& D. Bonauẽtura in Luc. cap. 6. §. factum eſt au-
tem, verſ. moraliter de hoc etiam verba facit, nec-
non & Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolita-
nus, in oper. de neceſſar. Epiſcoporum reſidentia*
28 *epiſt. 5.* vbi Epiſcoporum † non prædicantium pęnas
proponit, *vt in Bibliotheca Patrum to. 3. fol.* 210.
& B. Petrus Damianus par. 2. ſerm. 70. obſeruat in
29 conſecratione Epiſcoporum calceari pedes † in
præparatione Euangelij, vt ſit, de quibus dicitur,
quàm ſpecioſi ſunt pedes Euangelizantium pacem,
ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ, vt ha-
betur *Marc. cap. vlt. quod reaſſumpſit Innocentius
Tertius in c. cum ex iniunčto. extra. de hæretic. &
notat Ricc. in praxi deciſ. 545. ſub num.* 1. quod in
30 conſecratione Epiſcopi † dicitur vade, & prædica
Euangelium Dei, & priùs idem tradidit *Caietan &
D. Thom. 2. 2. q. 185. art. 3. verſ. ad hoc quidem*;
& quotquot Sancti Epiſcopatum geſſerunt, nedùm
31 verbis, † ſed exemplo, atquè operis implemento
ſalubre prędicationis officium Epiſcopis eſſe neceſ-
ſarium docuerunt, quod idem tradũt communiter
Theologi apud Magiſtrum *in lib. 4. ſent. diſtin. 24.
& præſertim Alex. de Alex. q. 108. membr. 4. art. 5.
& par. 3. q. 68. membr. 3. art. 2. §. 3.* vbi quod Epi-
32 ſcopi ex officio, † & officij neceſſitate ad prædican-
dū ſunt adſtricti, *& in 2. 2. D. Thomæ. q. 185. art. 3.*
vbi Caietan. aſſerit, quòd non minùs hodiè, quàm
33 olim † tenentur Epiſcopi ad prædicandum, quia
non minùs hodiè, quàm olim eis officium hoc in
conſecratione imponitur, *& nouiſſimè præclar.
me. Federicus Cardinalis Borromæus in luculento
opere, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit*,
prædicandi obligationem, qua tenentur Epiſcopi,
34 † congeſtis ſacris auctoritatibus ex diuinis literis
deductis exemplis, & politicis humaniſq. rationi-
bus, demonſtrauit, & concordant *Canoniſtæ in
cap. cum ex iniuncto, & in c. excommunicamus.
§. quia verò. extra de hæretic. præſertim verò Io.
de Anan. & in cap. inter cætera, de offic. Ordinar.*
35 *vbi notat Io. Andr.* quod vigente † Epiſcoporum
prædicatione vigent virtutes, quæ intereunt ea ceſ-
ſante, *Archidiac. in c. ſi Rector. 43. diſtinct.* vbi,
36 quod Prælati non pręedicantes † ſimulacra, & Ido-
la ſunt Prælatorum, de quibus *Baruch. cap. vlt.* ha-
37 betur, lingua † ipſorum polita à Fabro, ipſa etiam
inaurata, & inargentata, & non poteſt loqui, & ha-
betur etiam de his *in cap. niſi. de renunc. & cap. om-
nes. 38. diſtinct. plene Card. Turrecrem in can. pla-
cuit. num. 7. 16. q. 1. & alij*; Ex Iuris conſultis au-
38 tem de hoc prædicandi officio † Epiſcopis iniuncto
verba faciunt, *Marquerd. de ſuſ. de Iudæis. cap. 4.
num. 24. & in tract. de cœlibat. cap. 3. nu. 11. ple-
nè, & doctè Petrus de Baiſio in directorio electio-
num, cap. 49. per tot. Gulielm. Duran. de modo ge-
neral. Concil. celebrand. rubr. 4. num. 56. & 60.*
vbi, quod per Epiſcopum, tanquàm medicum Ec-
39 cleſiæ ſibi commiſſæ, prædicatione † vulneribus
peccatorum eſt adhibenda medela, iuxtà *Canon.
qui aliquanti. 72. diſtin. & in c. canonibus. 16. q. 1.*
40 *& in rubr. 7. nu 2.* vbi, quod ſicut Papa † in ple-
nitudinem poteſtatis, ita & Epiſcopi in partem ſol-
licitudinis in decretis Ciuitatibus, & Diœceſibus
ſunt aſſumpti, *vt in c. ad honorem. 2. q. 6. & in cap.
qui ſe ſcit. 9. q. 4. Gig. de reſident. Epiſcopal. cap. 13.
num. 4. Surd. conſ. 254. ſub num. 10. Leo in The-
ſaur. for. Eccleſ. cap. 8. num. 1. & 2. Barboſ. de po-
teſt. Epiſc. alleg. 76. nu. 1. & ſeqq. par. 3.*

Secunda cõcluſio, quod Parochus teneatur præ-
dicare in ſua Eccleſia, ſin minùs aſſumendus ſit do-
41 ctor idoneus, † qui hoc officium exequatur, quòad
primam partem comprobatur iiſdem ferè iuribus,
rationibus, & auctoritatibus, quibus nititur prima
42 concluſio, nam Parochus in regimine † Parochia-
lis Eccleſiæ ſibi, vel à Papa Epiſcopo vniuerſali, vel
à loci Epiſcopo commiſſæ vices ſuſtinet quòad Sa-
cramentorum adminiſtrationem, & animarum
curam eiuſdem Epiſcopi, & Paſtoris, & ſic eidem
43 prædicationis oneri eſt obnoxius, † ſuntq. & ipſi
parochi in partem ſollicitudinis aſſumpti in ædifi-
cationem noſtram, vt inquit *Apoſtolus in 2. ad Co-
rinth. cap.* 12. & quemadmodū Epiſcopi loco duo-
44 decim Apoſtolorum, † ita, & Parochi loco 72. Di-
ſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur, *vt in c. Core-
piſcopi. 68. diſtinct. & in c. in nouo. 21. diſtinct.* vbi,
quod Apoſtoli videntes meſſem eſſe multam, &
45 † operarios paucos, rogarunt Dominum meſſis,
vt

Digitized by Google

vt mitteret operarios in meſſem ſuam, & indè ele-
cti fuerunt 72. Diſcipuli, quorum typum gerunt
46 Presbyteri, † ſeù parochi, & notat etiam *gloſ. in*
*Luc.cap.*10.*& Card. de Turrecrem.in can.placuit*
*nu.*8. 16.*q.*1.*& D.Thom.in* 2.2.*q.*184.*art.*6.*ad* 1.
47 & tempore Apoſtolorum omnes Presbyteri, † &
Rectores animarum nomine Epiſcopi appellaban-
tur, *vt habetur in can. olim.* 95. *diſtinct. & poſt*
D.Ioannem Chryſoſtomum,D.Thom.in 2.2.*q.*185.
*art.*6. *ad* 1. *& alios,docet Card.Bellarmin.contro-*
*uerſ.tom.*2.*lib.*1. *de Cleric. cap.*13. vbi refellit hæ-
48 reſim Aerij, aliorumq. † ex dicta conſuetudine infe-
rentium nihil intereſſe inter Epiſcopum,& Presby-
terum, & propterea teſtimonia ex ſacra pagina, &
ex Sanctorum Patrum monumentis deprompta,
quibus demandatur Epiſcopis prędicandi officium,
49 eadem conueniunt † & Parochis, ſuntq. ſuper hoc
aperti canones *in c.ſi Rector*. 43. *diſtinct. c. inter*
cæteras, extra. de offic. ordinar. c. quod Dei timo-
rem, de ſtat. Monacorum. clement. dudum. §. *ve-*
rum, de ſepultur. c. adijcimus, 16.*q.*1. *can. ecce*,
95.*diſtinct. & in S. Concilio Tridentino, cap.*2. *de*
*reformat. ſeſſ.*5. *& cap.* 4. *de reformat. ſeſſ* 24. *&*
notant Interpretes ſuper dictis canonibus, & Pe-
*trus de Baſio in dirrector. electíon. d.cap.*49. *nu.*6.
*& ſeqq. Marquerd.de ſuſ. in tract. de Iudæis.c.*4
*num.*24. *Barboſa. de offic. parochi. cap.* 14. *num.*1.
*& ſeqq. plenè Surd. conſ.*254. *num.*10. *& ſeqq. vbi*
poſt Rip. & alios firmat, nec poſſe induci conſuetu-
50 dinem, † quod Parochus non teneatur per ſe, vel
per aliū prædicare, quia eſſet animabus pernicioſa.
Quò verò ad ſecundam partem, vt Parocho non
51 prædicante aſſumatur doctor † idoneus ad hoc mu-
nus obeundum, decreuit *ſacroſancta Synodus Tri-*
*dentina d cap.*2. *de reform. ſeſſ.*5. *& cap.* 4. *ſeſſ.* 24.
52 *de reform.* & priùs ſtatutum fuerat † in Cōcilio La-
teranenſi, *vt habetur in cap. inter cætera. de offic.*
ordinar. & notat. Card. Turrecrem in can. pla-
*cuit. num,*5. *cauſ.*16.*q.*1.*Leo in theſaur. for. eccle-*
*ſiaſt. cap.*8. *num.*3. vbi, quod ex fructibus beneficij
53 poteſt perſolui congrua † merces per Epiſcopum
aſſumpto ad prædicandum, *Barboſ.de offic. paroch.*
*cap.*14. *num.*6. *latè Surd. d. conſ.* 254. *num.*10. *&*
ſeqq. & num. 14. *vbi poſt Abb. & Anan. tradit*
54 Parochum teneri præſtare alimēta prædicatori † ad
explendum prædicationis munus aſſumpto, etiāſi
redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius ali-
menta, & victum, quē ſibi cōparare debet laudabi-
li aliqua arte, ſeù exercitio, quippè quod acceptādo
55 † Parochiam ſemet obligauit ad officium prędica-
tionis curæ annexum, ſibiq. imputare debet, ſi te-
nue beneficium acceptauit, & ſic diſtrictius teno-
56 tur Parochus ad prædicandum † per ſe, vel per aliū,
quam teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad
quam non tenetur, niſi deductis priùs alimentis
neceſſarijs, vt probatur *ex c. de his, de Eccleſ. ædi-*
*ficand. & ibi Canoniſtæ communiter, Surd. cōſ.*62.
*num.*11. *& ſeqq.* quod ea ratione ſtatutum videtur,
57 quia obligatio reparandi † Eccleſiam eſt realis, &
ſic quatenùs ſuppetant redditus Eccleſiæ, obliga-
tio verò prędicandi eſt perſonalis inducta quodam
58 modò † ex quaſi contractu, dum ipſe Parochus ac-
59 ceptauit parochiā, cui ſēper cohæret, eſtq. † ab ea
inſeparabile munus prædicandi, vt ſupra dictū fuit.

Tertia concluſio, quod ius deputandi prædica-
torem in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis ſpectet ad
Epiſcopum, non autem ad Parochum, benè dedu-
60 citur † ex decretali epiſtola *Innocentij III. in*
c. excommunicamus. §. *quia verò, de hæretic.* vbi
61 anathemate feriūtur prædicationis † officium vſur-
pantes, ſine licentia Epiſcopi, vel Sedis Apoſtolicæ,
& in *cap. cum ex iniuncto, eod. tit.* vbi; quod miſſi
62 tantummodò † ab Epiſcopo prædicare poſſunt,
quod & ſcripſit *Gregorius Nonus ad Archiepiſco-*
pum Mediolanenſem in c.ſicut. eodem tit. de hære-
*tic. & S. Leo ad Epiſcopum Anthiochenum epiſt.*60.
rel. in c. adijcimus. 16. *q.*1. *atquè in Concilio Car-*
thaginenſi 4. *in Concilio Cæſaraguſtano & in*
63 *Concilio Vaſenſi* 2. interdictum fuiſſe † Monachis
& quibuſcumquè alijs, munus prædicandi ſine Epi-
ſcopi licentia, obſeruat *Conrad. Brun. in tract. de*
*hæretic. cap.*4. *nu.*6. *& ſeqq.* & probat *Card. Tur-*
*recrem. in c. placuit. num.*9. 16. *q.*1. qui reſpondet
64 contrarijs, & firmat, quod licèt Epiſcopus † curā
parochiæ commiſerit Parocho, adhuc tamen totius
plebis ſuæ Diœceſis curam retinet, & ideò ad eum
65 ſpectat † Prædicatoris deputatio, & non ad Paro-
chum, cuius poteſtas eſt imperfecta reſpectu Epi-
66 ſcopi, † & naturaliter, atquè ex Iure diuino ſubdi-
tur poteſtati Epiſcopi, *ex D. Dionyſio Areopagita,*
relat. per eundem Turrecrem. vbi ſupra, atque
etiam tradit *D. Thom. in* 2. 2. *q.* 184. *art.* 6. *ad* 2.
67 aſſerens, presbyteros, & parochos eſſe † opitula-
tiones Epiſcoporum, & *D.Paul.* 1. *ad Corinth.*10.
68 & ita ſe habere ad Epiſcopum, vt † Baliui, vel Prę-
poſiti ad Regem, & participare de cura animarum,
69 ſed primariò illam incumbere Epiſcopo, † cui, &
ſoli olim fuiſſe permiſſum concionari, & id omni-
bus alijs denegatum ſcripſit *Nicephorus Caliſtus*
*lib.*12. *Hiſtoria Eccleſiaſtica cap.*34. *& Io.Iemen.*
*hiſtor.eccleſ. lib.*2. *cap.*19. *& Card.Bellarmin. con-*
*trouerſ. tom.*2. *lib.*1. *de Cleric. cap.* 4. *per tot. &*
*cap.*13. *in fin.* miſſionem, & vocationem presbyte-
70 rorum ad concionandum ad ſolos † Epiſcopos ſpe-
ctare oſtendit, probatq. etiam *Card. Baron. in an-*
*nal. tom.*1. *ad annum* 44. *num.*75. *& ſeqq.* vſque
71 de tempore Apoſtolorum ab Epiſcopis † prædicā-
di poteſtatem per manum impoſitionem dari con-
ſueuiſſe, & hoc demùm ſtatutum fuit *in Conc. La-*
teranenſi, vt in c. inter cætera. de offic. ordinar. &
*in Concil. Trid. cap.*2. *de reform. ſeſſ.*5. *& ſeſſ.* 24.
cap 4. A quibus Concilijs facta fuit Epiſcopis po-
72 teſtas aſſumendi viros idoneos † ad ſanctæ prædi-
cationis officium ſalubriter exequendum in quibuſ-
73 cunquè Eccleſijs, nec Parochis † vlla conceditur
facultas circa hoc, eligēdi prędicatores in proprijs
74 parochijs, & † ita fuiſſe in caſu contingenti *à S.Cō-*
gregatione Epiſcoporum deciſum, ſequè ita practi-
caſſe teſtatur Leo in theſaur. for. eccleſ. cap. 8. *n.*4.
Quibus poſitis rectè infertur in caſu præſēti, nec
conſtare de bono iure Parochi, nequè Confratrum.
Non obſtat, quod *Io. Andr. in c. excommunica-*
mus, §. *quia verò, num.* 20. *de hæretic.* ſcripſerit
75 Parochum † poſſe dare licentiam prædicandi in
ſua Parochia: Quoniam doctrina *Io.Andr.* declara-
76 tur, vt poſſit quidem † Parochus caſualiter, & in
tranſitu recipere ad prædicandum in ſua Eccleſia
Doctorem aliquem inſignem in Theologia, ſed da-
re

ſe licentiam exercendi ordinarium prædicationis
77 munus, non poteſt Parochus, † ſed ſolũ Epiſcopus,
ita declarat *Ancharan. in d. §. quia verò, num. 4.*
Io. de Anan. num. 2. vbi, quod generalem prædicã-
78 di licentiam † dat ſolus Epiſcopus, *Henrich. Boich.*
in cap. cum ex iniuncto, §. ſuper eo, num. 8. de hæretic. Archidiacon. in c. adijcimus, verſ. quod intelligo cauſaliter, 16. q. 1. Campanil. in diuerſ. iur. canon. rubr. 12. cap. 13. nu. 11. Nauarr. in ſumma, cap. 25. num. 141. Henric. in ſum. Theolog. moral. lib. 7. cap. 28. §. 8. verſ. parochus, Barboſ. de offic. paroch. cap. 14. num. 8. in quem intellectum
incidit etiam allegata declaratio S. Congregationis
79 † Concilij, dum habet onus eligendi Prædicatorem
incumbere Epiſcopo, vel Parocho.

Minùs obſtat longæua, & quadragenaria poſſeſſio Confratrum, quæ iuncta cum titulo, nempè
80 licentia data † per Epiſcopum videtur æquipollere
immemorabili, quæ præſeruata fuit *à S. Concilio*
Tridentino; Quoniam, quicquid ſit, an in caſu præ-
81 ſenti quadragenaria, cum titulo † vim haberet immemorabilis, & an verſemur in facultatiuis; viſum fuit Dominis non conſtare de allegata licentia deputandi Prædicatorem data per Epiſcopum Confraternitati, nam quæ datur in Sum. num. 2. importat quidem facultatem quærendi eleemoſynas, &
82 illas † ſoluendi Prædicatori pactis, & modis benè
viſis, de electione autem Prædicatoris nullum fit
83 verbum, † vnde ex diuerſis non fit illatio, *l. Papinianus. ff. de minor. cum alijs*, & pecunia illa ex
84 piorum eleemoſynis colligenda † de licentia Epiſcopi, eroganda erit pro Concionatore, per eundem Epiſcopum, eligendo.

Et ita vtraque parte informãte, reſolutũ fuit &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſsi de Glauarinis,

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Proximior de familia ſi ſit excluſus à legato particulari, ex hoc non infertur, quod cenſeatur etiam excluſus à ſubſtitutione vniuerſali facta à Teſtatore ad fauorem proximiorum.

SVMMARIVM.

1 *Excluſus ſemel à ſubſtitutione fideicommiſſaria, non cenſetur ad eam vocatus ex voluntate Teſtatoris, ſed perpetuò remanere debet excluſus.*
2 *Vide hanc concluſionem, quando non procedat, & num. 3.*
4 *Perſona vna, conſiderantur tamquam duæ ſint perſonæ, quando iura duarum perſonarum in ea concurrunt.*
5 *Voluntatis mutatio ſtrictè eſt intelligenda, nec trahi poteſt erga ſuos terminos.*
6 *Ademptio ſolùm operatur, quod relictum non cenſeatur relictum, & datum non cenſeatur datũ.*
7 *De Legato ſpeciali ad ſubſtitutionem vniuerſalem illatio non fit.*
8 *Excluſus ab aliquo iure, vna via, poteſt venire ex alia, & tamquàm alius.*
9 *Subrogatio præſupponit, quod perſona ſubſtituta, ſeu ſubrogata ſit diuerſa ab ea, in cuius locum ſubrogatur.*
10 *Corrigere ſe, quis non præſumitur in continenti.*
11 *Excluſio vnius eſt, incluſio alterius.*
12 *Roman. conſ. 438. nu. 5. in fin. & ſeqq. declaratur.*
13 *Exhæredatio non poteſt dari, ſine cauſa inducente odium.*

DECISIO CCXXXV.

ALEXANDER Glauarinus Senior anno 1539. in Teſtamento hæredem inſtituit Gherardum filium, eiuſquè deſcendentes maſculos, quos ad inuicem ſubſtituit, quibus deficientibus ſubſtituit diſcendentes fœminarum, & iſtis ſubſtituit deſcendentes Laurentij del Carro eius ex Sorore Nepotis, præterquàm quod prædium in Villa Cadriani nuncupatum la Ghiauarina, cum domibus, & pertinentijs ſuis, quod voluit vt in dicto caſu perueniret ad Ioannem Baptiſtam Glauarinum, illiuſquè deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos in infinitum, quibus deficientibus, ita quòd non reperiretur in rerum natura aliquis de dicta progenie, tunc voluit, bona ſua diſtribui in operibus Pijs, prout in teſtamento. In Codicillis autem Teſtator mutando voluntatem aſſerens ſe pœnitentia ductum reuocauit Inſtitutionem, & ſubſtitutionem dicti Laurentij del Carro, ac legatum prædij Cadriani factum Ioanni Baptiſtæ, & filijs, & in eorum locum ſubſtituit proximiores de Caſata ipſius D. Codicillantis, videlicèt, illorum de Glauarinis, tàm legitimos, quàm naturales æquis portionibus in ſtirpes, & nõ in capita, vt in Codicillis. Teſtatori ſucceſſit Gherardus filius, & huic Antonius, & Alexander Iunior, quorum vterquè fecit etiam fideicommiſſum, & in caſu deficiẽtiæ eorum lineæ maſculinæ, ſubſtituit Cæſarem, & Gaſparem filios dicti Ioannis Baptiſtæ. Et cum Antonius non habuerit filios, & ex filijs Alexandri Iunioris, & extet hodie ſolum Eq. Gherardus Iunior, dicti Cæſar, & Gaſpar ſub prætextu eorum vocationis ad dictũ fideicommiſſum inſtiterunt dari cautionem pro bonis fideicommiſſarijs, quæ cautio fuit ei denegata, vt in *Deciſ. 15. Aprilis coram me.* * Et cùm dubitaretur an ſtante reuocatione facta in Codicillis, & ſubſtitutione ad fauorem proximiorum de Caſata filij, & deſcendentes Ioannis Baptiſtæ poſſint hodie concurrere cum proximioribus de Caſata, affirmatiuè fuit reſolutum, nempè Ioannem Baptiſtam, & eius deſcendentes fuiſſe vocatos ſub vocatione proximiorum de Caſata, de qua in Codicillis, cùm dictus Ioannes Baptiſta, & deſcendentes in caſu ſecuto, nempè per mortem deſcendentium Teſtatoris ſit proximior de familia, & agnatione ipſius Teſtatoris, prout inter partes non controuertitur.

Nequè obſtat, quòd Teſtator in teſtamento, quod fecit ante dictos Codicillos ſubſtituerit Ioannem Baptiſtam in prædio Cadriani, & quod deinde pœnitentia ductus reuocauerit dictam ſubſtitutionem factam ad fauorem Ioannis Baptiſtæ de dicto Prædio, quia cùm ademptio non fuerit facta odio

Teſta-

Digitized by Google

Teſtatoris aduersùs Ioannem Baptiſtam, ſed ſolùm
fauore proximiorum, non ſequitur, quòd Teſtator
qui ademit à Ioanne Baptiſta dictum legatum, non
voluerit illum comprehendi ſub nomine proximio-
rum, quãdoquidem, aut Teſtator reſpexit ad proxi-
miores de tempore, quo fecit Codicillos, aut ad
proximiores de tempore, quo eueniret caſus fidei-
commiſſi ad fauorem proximiorum, ſi primo caſu,
aut nõ erant alij in familia Teſtatoris præter Ioan-
nem Baptiſtam, & clarum eſt, quod illum voluit
vocare ſub nomine proximiorum, aut erant alij, qui
erant proximiores, & hoc caſu voluit Teſtator diſ-
ponere in Codicillis ad fauorem dictorum proxi-
miorum quòad prædium, de quo in teſtamento diſ-
poſuerat ad fauorem Ioannis Baptiſtæ. Itaut non
abſolutè illum pœniteret, quòd vocauerit Ioan-
nem Baptiſtam, ſed quòd ipſum prætulerit alijs
proximioribus, & ſolùm ad hunc effectum muta-
uit diſpoſitionem, quam fecit in teſtamento ad fa-
uorem Ioannis Baptiſtæ, ita quòd ceſſante dicto ca-
ſu, voluerit ipſum venire appellatione proximiorũ,
quando ipſe reperiretur proximior eueniente caſu
fideicommiſſi. Aut verò reſpexit ad proximiores,
qui tales erunt de tempore, quo eueniret caſus fi-
deicommiſſi, & idem dicendum eſt,

1 Non obſtat quod ſemel excluſus à † ſubſtitutio-
ne fideicommiſſaria non cenſeatur ad eam vocatus
ex voluntate Teſtatoris, ſed perpetuò excluſum
remanere, etiamſi ſit proximior, vel in æquali gra-
du, vt poſt *Soccin. conſ. 249. num. 31. poſt med. in
tertio fundamento, verſ. qua ſemel excluſa lib. 2.
Rota deciſ. 72. ſub num. 4. verſ. ex hac coniectura
part. 1. diuerſ.* quam ſequitur *Surd. conſ. 370. n. 16.
Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 484. num. 63. Giouagnon.
conſ. 22. num. 86. lib. 1.* quia regula non applica-
tur, cùm ipſi ab vniuerſali ſucceſſione bonorum
hæreditariorum, de qua hodie agitur, nunquàm
fuerint excluſi, & licèt ſtante dicta reuocatione ſint
excluſi à particulari legato Cadriani, tanquàm filij,
2 & † deſcendentes Ioannis Baptiſtæ, non propterea
ſequitur eſſe excluſos ab vniuerſali ſubſtitutione,
ad quam vti proximiores de Caſata Codicillantis
ſunt expreſsè vocati, *Ruin. conſ. 153. num. 9. lib. 2.
Surd. conſ. 494. ſub num. 6. verſ. prætereà licet,*
non enim veniunt ad vniuerſale fideicommiſſum
omnium bonorum tanquàm filij, & deſcendentes
Ioannis Baptiſtæ, & ex dicto particulari legato, ſed
tanquàm proximiores de Caſata, & Familia de
Glauarinis ex vniuerſali fideicommiſſo, ac ſubſti-
3 tutione ad eorumdem fauorem facta, † & ſic alio
nomine, & ex nouo, ac diuerſo Iure, vt in ſpecie
aduertit *Rota d. deciſ. 72. ſub num. 4. in fin. verſ.
quia reſpondetur.* Vnde in caſu iſto non conſide-
rantur tanquàm filij, & deſcendentes Ioannis Ba-
ptiſtæ, quo caſu procedere poſſet obiectum, ſed
tanquàm proximiores de Caſata, & ſic magis di-
lecti, & expreſsè vocati, & ſic non benè infertur,
quod ex eo, quod non poſſint conſequi particulare
legatum tanquàm filij, & deſcendentes Ioannis
Baptiſtæ, non debeant conſequi fideicommiſſum
vniuerſale tanquàm proximiores de Caſata ipſius
Codicillantis, ac ſub diuerſa ratione conſiderati, &
4 † qualitatem à Teſtatore contemplatam, ac requi-
ſitam habentes, cùm ex iſta qualitate in eis con-
currẽte, conſiderentur vti diuerſæ perſonæ *Cardin.
cap. cum in tua. num. 4. de decimis. Abb. in cap.
Raynutius. num. 26. de teſtament. Surd. deciſ. 153.
num. 16. & conſ. 300. num. 13.*

Et licèt Teſtator in Codicillis pœnitentia ductus,
reuocauerit legatum ad fauorem filiorum Ioannis
Baptiſtæ, & in eorum loco inſtituerit, & ſubſtitue-
rit proximiores de familia, nihilominùs cum longè
diuerſa ſit ſucceſſio in hæreditate, & legatum, iſta-
5 què materia pœnitentiæ, † & mutationis volunta-
tis ſtrictè intelligatur, nec trahi poſſit vltra ſuos
terminos *Menoch. de præſumpt. 37. num. 33. lib. 4.
Peregrin. de fideicommiſſ. art. 18. num. 33.* Adem-
ptio legati facti, non inducit excluſionem à ſucceſ-
ſione, ſed ſolùm tollit prædilectionem, quæ ex le-
gato reſultabat ad fauorẽ legatariorum, cùm adem-
6 ptio † ſolùm operetur relictum non eſſe factum, &
datum non intelligi. *l. legatum, ff. de adimen. legat.
Caball. conſ. 72. num. 18. lib. 2.* Et illa verba (pœ-
nitentia ductus) important teſtatorem pœnituiſſe
diſpoſitionis antea in teſtamento factæ, per quam
in caſu prædicto ſuum patrimonium diuiſerat, &
proximiores de ſua agnatione, & Caſata de Glaua-
rinis ab vniuerſali ſucceſſione excluſerat, & ad il-
lam vocauerat Laurentiũ de Carro de aliena agna-
tione, ac familia, & ad ſucceſſionem prædij Ca-
driani ex particulari legato ſimpliciter, & abſolutè
vocauerat dictum Ioannem Baptiſtam eiuſquè fi-
lios, & deſcendentes, nulla habita conſideratione,
an eſſent proximiores, vel ne, ex qua mutatione
voluntatis ſolùm ſequitur omne Ius, quod ipſis vti
dicti Ioannis Baptiſtæ deſcendentibus in vim dicti
particularis legati ſuper dicto prædio Cadriani ab-
ſolutè competebat, ſiuè eſſent proximiores, ſiuè
non, ac etiam Ius, quod ſuper omnibus alijs bonis
competebat Laurentio del Carro, eiuſquè filijs, &
Nepotibus, ex vniuerſali ſubſtitutione ad eorum
fauorem in teſtamento facta fuiſſe ab ijſdem abdi-
catum, & tranſlatum in proximiores de familia,
adeò vt ſi iſti deſcendentes Ioannis Baptiſtæ tales
non eſſent, quicquam prætendere non poſſint, non
autem vllo modo infertur, ipſos vti proximiores,
& ſic in locum dictorum legatariorum, & vniuer-
ſalium ſubſtitutorum ſubrogatos, non poſſe ex
noua ſubſtitutione ad proximiorum fauorem in
Codicillis facta ſuccedere in caſu, quo teſtatoris de-
ſcendentes deficerent, cùm ſub iſta vocatione per
nomen collectiuum comprehendantur etiã deſcen-
7 dentes Ioannis Baptiſtæ. Nec à diſpoſitione † cir-
ca legatum ſpeciale infertur ad ſubſtitutionem vni-
uerſalem. *Roman. conſ. 100. num. 387. verſ. Se-
cus autem, & num. 388. Rota in Narnien. bono-
rum 23. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Piroua-
8 no,* & excluſus ab aliquo iure † vna via, poteſt ve-
nire ex alia, & tanquàm alius, *Bart. conſ. 129. nu. 3.
lib. 1. Soccin. Sen. conſ. 130. num. 32. lib. 1. Cra-
nett. conſ. 625. num. 8.* nec remanet perpetuò ex-
cluſus, vbi non viget eadem ratio *Cephal. conſ. 161.
num. 28.*

Nequè obſtat, quòd illa verba In eorum loco,
&c. inſtituit, ſubſtituit proximiores de Caſata, &c.
importent ſubrogationem, quæ præſupponit quòd
9 † perſona ſubſtituta, ſeù ſubrogata ſit diuerſa ab ea,
in cuius locum ſubrogatur, vt per *Alex. in l. & hæ-*

redi

redis in princ. in 1. notab. ff. de vulgar. Caphal.
conſ.620.num.17.& ſeqq.lib.5.Caputaq.deciſ.227.
in princ.par. 3. quia nouatio, nouaquè diſpoſitio
non negatur, ex quo,vbi fuerant in hæreditate ſub-
ſtituti extranei, excepto prædio Cadriani, Ioanni
Baptiſtæ, eiuſquè deſcendentiæ legato, reuocata in
Codicillis vtraquè diſpoſitione, cùm ſubſtituantur,
abſolutè proximiores de Caſata, Prædium remanet
cum hæreditate, in qua non magis dicta deſcenden-
tia, quàm alij, ſed abſolutè proximiores de Caſata
ſubſtituuntur, ſicquè loco extraneorum quòad
vniuerſalem ſucceſſionem,& loco Ioannis Baptiſtę,
eiuſquè lineæ particularis quòad Prædiũ tota agna-
tio, & parentela fuit in vniuerſum conſiderata, &
ſic cùm hæredès Ioannis Baptiſtæ priùs eſſent ſub-
ſtituti, ſub nomine particulari in dicto Prædio Ca-
driani priuatiuè quòad alios quoſcunquè etiam
proximiores, deindequè poſteà in Codicillis fuerint
ſubſtituti, non vti deſcendentes Ioannis Baptiſtæ,
ſed ſub generico nomine de Caſata apparet perſonã
ſubrogatam eſſe diuerſam, & diuerſo modo conſi-
deratam, & ſic ceſſant abſurda, quod, ſcilicèt, in
10 eadem parte Codicillorum excluſerit, † & ſubſti-
tuerit eaſdem perſonas, ſicquè incontinenti ſe cor-
rexerit, contra *tex. in l. non ad ea, ff. de condit. &*
demonſtr. cum ſimil. Nam ſub diuerſa conſideratio-
ne, & in ordine ad diuerſa id fieri poteſt, quinimò
cùm appareat teſtatorem habuiſſe rationem con-
ſeruandæ agnationis, & quod bona conſeruarentur
in familia, vt denotant illa verba, Ita quod non
reperiatur in rerum natura aliquis de dicta Proſa-
pia, & progenie, &c. concludendum eſt teſtatorem
nõ reuocaſſe legatum in Codicillis, ex eo quia dictũ
Ioannem Baptiſtam, eiuſquè deſcendentes odio
haberet, ſed potiùs ex eo, quia illos tanquàm de
agnatione, & familia magis dilexit. Ideoquè vo-
luit non quidẽ particulari duntaxat legato, ſed vni-
uerſali omnium bonorũ ſucceſſione honorare, caſu,
quo deficientibus omnibus deſcendentibus proxi-
miores eſſe reperirentur.
Vnde cùm Ioannes Baptiſta, eiuſquè deſcenden-
11 tia nunquàm fuerit excluſa à ſucceſſione † in bo-
nis, & hæreditate teſtatoris, niſi eodem modo, quo
alij de Caſata, nempè tacitè per vocationem dicti
Laurentij del Carro extranei, iuxta tradita per *Becc.*
conſ.54. num. 11. Sard. conſ. 151. num. 55. Ideò
12 non obſtat † *Roman. conſ. 438. num. 5. in fin. &*
ſeqq. quia præceſſerat exhæredatio, ibi enim vnus
filius fuerat exhæredatus, ſicquè excluſus à ſucceſ-
ſione, & odio habitus, vt pro fundamento deducit
13 *num.6 in fin. & 7.* & cum exhæredatio † non poſ-
ſit dari ſinè cauſa inducente odium, ſi in illo caſu
exhæredatio facta fuiſſet non odij cauſa, ſed bono
zelo, contrariùm firmaſſet Romanus, vt ipſemet
deducit pro argumento, quod comprehendatur,
num. 6. verſ. 2. quia exhæredatio, contrariùm fir-
mans, quia fuit odioſus, quæ ratio odij ex ſupra-
dictis non poteſt conſiderari in caſu, de quo agitur.
Quibus ſic poſitis cùm Alexander Senior in Co-
dicillis, deficiẽtibus deſcendẽtibus maſculis, ipſius
Teſtatoris ſubſtituerit proximiores de Caſata ipſius
Codicillantis, videlicet, illorum de Glanarinis, &
Cæſar, & Gaſpar, deſcendentes Ioannis Baptiſtæ,
ſint proximiores de Caſata, cauſa quinquies pro-

poſita,& ab omnibus Dominis maturè diſcuſſa, cõſtare de fideicommiſſo ad eorum fauorem, vtraquè parte, informante ſupradicta die fuit reſolutum.

☞ * Eſt deciſio 193. ſupra in hac parte.

R. P. D. MERLINO.

Verulana Fideicommiſsi.

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Mattiniana.

ARGVMENTVM.

Bonorum identitatem, quando concludenter per teſtes probetur. Et ad illam probandam, quot demonſtrationes ſufficiant. Confinis, an ſit idem, quàm res confinata.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quando benè concludant, ſuper bonorum identitate.*

2 *Demonſtrationes duæ ſpecificæ ſufficiunt ad probandam identitatem, & hanc Bart. Theoricam Rota paſſim ſequitur.*

3 *Demonſtratio vna generalis, & altera particularis aliquando probant rei identitatem, & hoc Rota non numquam admiſit.*

4 *Poſſidere, eſt actus, qui cadit, ſub ſenſu corporis, nempè viſus.*

5 *Teſtes, quando deponunt, de his rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporis, probant, licèt rationem non reddant.*

6 *Fideicommiſſarius, ſi probetur, quod poſſidebat aliqua bona in eo loco, vbi ſunt ſita bona fideicommittentis, præſumuntur ea, quæ à dicto fideicommittente poſſidebantur, dum non docet de titulo ſuæ poſſeſſionis.*

7 *Confinis, non poteſt dici idem cum prædio confinato.*
Confinis ſeparat, & diſtinguit rem confinatam, num. 7.

8 *Confinis, & res confinata ſunt inter ſe omninò diuerſa.*

9 *Confinis, & res confinata, ſi idem ſignificarent, inepta eſſet expreſſio confinium, quando nominatur res confinata.*

10 *Per Confinium diuiſionem diſcernitur, quod cuiuſquè eſt.*

11 *Confines, vbi adſunt, bona non poſſunt dici cõfuſa.*

12 *Prædiorum incertitudo tollitur, quando adſunt duæ demonſtrationes, licèt etiam ab aliquo latere confines ſint incerti.*

DECISIO CCXXXVI.

PROPOSVI dubium, An eſſet confirmanda, vel infirmanda ſententia Rotalis, in qua denegata fuit immiſſio Ioanni Amato in poſſeſſionem Tenutæ nuncupatæ *Il Colle Mauſoleo*, quam idem Ioannes remedio, *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* vendicare contendebat à DD. Philonardis tertijs poſſeſſoribus, vti ſuppoſitam fideicommiſſo Bartholomæi Aui paterni eiuſdem Ioannis, & cum

deciſio ſub die 28. Ianuarij præteriti coram R. P. D.
meo Dunozetto, * cui innititur ſententia fundata ſit in defectu probationis circa identitatem d. Tenutæ; Hodie viſum fuit Dominis ex nouiter deductis ſatis conſtare de identitate.

Quoniam dantur tres teſtes in Summario Ioannis, qui, poſtquàm ſuper articulis depoſuerunt fuiſſe poſſeſſam à Bartholomeo fideicommittente Tenutam poſitam in Colle Mauſoleo, certis finibus incluſam, nempè Primò *la via publica*. Secundò, *li beni dotali della q. Liſa & Caterina*. Tertiò, *li beni del q. Giulio Ceſare de' Angelis*. Quartò, *li beni fideicommiſſarij poſſeduti da Giouanni Amato*. Quintò, *la fontona del Vallone*; Deinde ijdem Teſtes iuxta 3. & 7. interrogatorium, & ſuper 7. art. ſubdunt; *che la detta poſſeſſione confinata come di ſopra, & poſſeduta prima da Bartholomeo, dopò la morte di lui è ſtata poſſeduta dal Sig. Siluio Filonardi, & ſucceſſiuamente hora è poſſeduta dal Sig. Ennio, è Germanico de Filonardi*, ex quorum teſtiũ
1 † depoſitionibus reſultat concludens identitatis probatio, cum plures verificentur confines, & demonſtrationes, non quidem generales, & alijs prædijs conuenientes, vt præſupponebatur in dicta deciſione corã R. P. D. meo Dunozetto, ſed ſunt ſpe-
2 cificæ, & particulares, † quarum duæ tantùm regulariter ſufficiunt, ex Theorica *Bart. in l. demonſtratio falſa, num. 14. ff. de cond. & demon.* & quam paſſim ſequitur Rota, & amplexa fuit etiam in d. deciſione R. P. D. mei Dunozetti, quinimò, & ali-
3 quando Rota admiſit, ad † effectum probandæ idẽtitatis, ſufficere vnam demõſtrationem generalem, & alteram particularem, quando hæc multùm indiuiduat, *vt in Romana deuolutionis 26. Maij, & 14. Nouembris 1625. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs relatis in Ferrarien. ſeù Comaclen. bonorum 7. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Non obſtat, quod teſtes non reddant rationem ſui dicti, & cauſam ſcientiæ, quoniam dum non ap-
4 paret fuiſſe interrogatos, & † poſſidere, cadat ſub
5 ſenſu corporis nempe viſus, † ſatis probant, licèt rationem non reddant, iuxta doctrinam *Innoc. in cap. cum cauſam. num. 3. vbi Butr. num. 18. de teſtib. Salicet. in l. ſolam. num. 3. C. de teſtib. Farinac. eod. tract. quæſt. 70. num. 22. & fuit dictum in Vallisoletana prædiorum 23. Iunij 1608. coram bon. me. Patriarcha Manzanedo, & in Portugallien. decimarum 15. Aprilis præteriti coram me*.

Minùs obſtat, quod cum ex depoſitionibus eorumdem Teſtium, & ex inuentario appareat Ioannem Actorem poſſidere aliqua bona in d. Tenuta,
6 vtiquè contra illum militet præſumptio, quod † ſint eadem, quæ à fideicommittente poſſidebantur, dũ non docet de titulo ſuæ poſſeſſionis, iuxta *Bald. conſ. 89. num. 4. lib. 1. cum alijs alleg. in d. deciſ. R. P. D. mei Dunozetti*. Quoniam ſatis videtur excludi huiuſmodi præſumptio, dum Teſtes exprimunt bona poſſeſſa per Ioannem, tanquàm finem Tenutæ priùs poſſeſſæ per Bartholomeum, & mo-
7 dò per Dominos de Philonardis detentæ, † finis autem non poteſt dici idem cum prædio confinato,
8 ſed illud ſeparat, & diſtinguit, ſuntquè † inter ſe omninò diuerſa, iuxta tradita per *Hieronym. à Mõte de finib. cap. 15. num. 2. & ſeqq. & cap. 101. num. 4. & fuit dictum in Nucerina prædij 29. Maij 1623. coram R. P. D. Nauarro*, & per ſe patet, ſiquè fuiſ-
9 ſet idem † prædiũ inepta nimis fuiſſet illius expreſſio pro confine, vt in ſimili conſiderauit *Rota in Ariminen. fideicommiſſi 7. Maij 1632. coram me*; In inuentario verò fit mentio de quodam vado, ſeù colle Mauſoleo, quod nihil habet commune cum Tenuta, de qua agitur, quam teſtes dicunt arboribus conſitam, & benè excultam.

Demùm non obſtat, quod dicta identitatis probatio deducta ex Teſtibus elidatur ex eo, quod non probetur quanta eſſet Tenuta, imò appareat illam fuiſſe confuſam, & incorporatam cum alijs prædijs iure dominij ad Dominos Philonardos ſpectantibus, quoniam ex aſſignatione particularium finium per teſtes facta huic Tenutæ, ſublata videtur
10 oppoſita confuſio, † per finium enim diuiſionem diſcernitur, quod cuiuſquè ſit, vt habetur in *cap. forus, de verb. ſignif.* & excluditur, quod alterius ſit, ſiquè adfuiſſet illa confuſio, non potuiſſent Teſtes tàm particulares confines, & demonſtrationes deſcribere, & duo Teſtes dati in Summ. Ioannis n. 12. deponunt Tenutam non eſſe auctam, nequè imminutam, nec finibus immutatam, & in Summario num. 13. exprimunt confines bonorum emptorum per Proſperum, cum quibus prætenditur facta confuſio, ſignum patens, quod talis confuſio non adeſt, vel facilè poſſunt bona diſcerni, & ſeparari, & quod
11 eſt intra fines Tenutæ aſſignati † Ioanni, reliquo remanẽte Dominis de Philonardis; nec ex eo, quod ab aliquo latere confines ſint incerti, eliditur pro-
12 batio identitatis, dũ cæteroquin conueniunt † duæ demonſtrationes, & incertitudo oppoſita poteſt tolli ſeparando à Tenuta, de qua agitur, terras emptas à Dominis Filonardis, quæ vix aſcendunt ad vnum rubrum cum dimidio, vt de illis terris emptis nominatim, & diſtinctè deponunt Teſtes dati in Summ. Amati num. 13. & 15. quibus terris demptis certa remanet identitas, & quantitas Tenutæ ex ſupradictis.

Et ita vtraq; parte informante reſolutũ fuit, &c.

* Eſt deciſ. 175. ſupra in hac parte.

§ In eadem cauſa vide infra ſub diebus 7. Iunij 1634. & 26. eiuſdem menſis, & anni, & 20. Nouembris eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Quarti Dotalis.

Die Sabbato 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. debet concludenter probare qualitatem ad hunc effectum à Statuto requiſitam, ſcilicet matrimonij conſummationem. Lucrum dotale non debetur, quando matrimonium eſt nullum ob impotentiam perpetuam.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Vxor, mortuo marito, poteſt prætendere lucrum dotale ex diſpoſitione Statuti Vrb. lib. 1. c. 131.*
2 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. vt habeat locum, requiritur matrimonij conſummatio.*
3 *Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. tenetur concludenter probare matrimonium fuiſſe conſummatum.*
4 *Confeſſio partis benè probat contra ipſam.*
5 *Matrimonium habetur pro conſummato ad effectum conſequendi lucrum dotale, ſi per coniugem ſuperſtitem non ſteterit, quominùs matrimonium conſummaretur.*
6 *Matrimonium eſt à principio nullum propter impotentiam perpetuam.*
7 *Matrimonium vbi non adeſt, ibi nec dos, nec lucrum, ſeu donatio propter nuptias, eſſe poteſt.*
8 *Matrimonium, quando eſt nullum propter impotentiam viri, non debetur lucrum dotale.*

DECISIO CCXXXVII.

DOMINVS Alexander Cauetanus contraxit matrimonium ſolemnitèr cum D. Diana Grotta, cum qua cohabitauit per duos menſes circiter; deindè obijt, poſt eius obitum D. Diana vl-
1 trà reſtitutionem Dotis † cæpit prætendere lucrũ dotale à D. Camillo Cauetano patre & fideiuſſore, ex diſpoſitione Statuti Vrbis Cap. 131 lib. 1. Vndè propoſito à me dubio, an ei deberetur, DD. negatiuè reſponderunt.

Nàm fuit cõſideratum d. Statutũ, in quo D. Diana ſe fundat, requirere matrimonij conſummatio-
2 nem † ad effectum lucrandi quartum dotale, vt ex eius lectura euidenter apparet. Vndè D. Diana quæ eſt actrix, & petit dictum quartum, vigore dicti Statuti, deberet concludenter probare iſtam qualitatem à Statuto requiſitam, & ſic matrimonium
3 verè † conſummatum fuiſſe: vt in terminis Statuti de lucro dotis. *Parıſ. conſ. 34. num. 10. & ſeqq. lib. 3. & conſ. 62. num. 42. lib. 4. Rolan. à Vall. conſil. 46. n 8. lib. 4. Bero. conſ 40. n. 25. poſt med. lib. 1. Sanch. de matrim. lib. 6. diſput. 19. num. 3. & 4. Rot. decıſ. 101. n. 1. par. 2. diuerſ.*

Ex his autem, quæ pro parte d. Dianæ deducuntur tantùm abeſt, vt probetur d. qualitas, quinimò de contrario conſtat, tàm ex propria eius confeſſione, de qua in Summario num. 9. aſſerentis, ſe nunquàm ab Alexandro carnaliter fuiſſe cognitam,
4 quæ † confeſſio in his terminis contra ipſam benè probat *Rot. diuerſ. d. deciſ. 101. num. 11. par. 2. Gregor. XV. deciſ. 357. num. 3.* quàm ex relationibus Matronarum, quæ facta corporis inſpectione poſt contractum matrimonium eam virginem, & incorruptam eſſe retulerunt.

5 Non obſtat, quod per Dianam † non ſteterit quominùs matrimonium conſummaretur, ſed per Alexandrum, ideoquè in hoc caſu illud haberi debeat pro conſummato, quod ſufficit ad effectum conſequendi lucrum dotale. *Bald. in l. Deo nobis, ſub num. 7. verſ. ſed iuxta hoc, C. de Ep. & Cler. Napodan. in conſuet. Neap. in tit. de Iur. quart. fol. 256. ſub num. 32. & fol. 258. num. 43. Surd. de alim. tit. 1. q. 32. n. 18. Sanch. de matrim. lib. 6. diſp. 18. Molfeſ. ad conſuet. Neap. par. 7. tit. de Iur. quart. quæſt. 7 per tot. & in addit. à num. 15. vſque ad numerum 21. Gramm. deciſ. 103. ſub num. 87. verſ. & licèt, cum ſeqq. Gayll. obſeruat. 80. num. 11. verſ. ſecundò limitatur, lib. 2.* & in terminis *Statuti Vrbis. Rot. deciſ. 92. & 101. par. 2. diuerſ.* Quia de contrario apparet ex depoſitionibus teſtium pro parte Alexandri examinatorum, aſſerentium, d. Dianam vt plurimùm repuliſſe Virum ad eam accedere volentem, & perſæpè ex lecto maritali ad matrem confugiſſe, ac demùm maximis diſſenſionibus illum è domo eieciſſe; Ex quibus potiùs conſtat de renitentia Dianæ, quàm de eius patientia.

Non obſtant deducta ad probandam impotentiam perpetuam D. Alexandri; nam omiſſo, an ex illis probetur, prout illam probari DD. non credebant; attamen dato, quod illa eſſet probata, adhuc tamen non deberetur dictum lucrum, cùm pro-
6 pter † dictam impotentiam matrimonium fuerit à principio nullum, *c. 2.* & ibi *DD. de frigid. & malef. Sanch de matrim. lib. 7. diſp. 92. num. 2.* cum alijs adductis per *Bonac. de matrim. quæſt. 3. punct. 13. num. 9.* quo caſu ceſſat Statutum de lucr. dot. quia
7 vbi matrimonium † non adeſt, nec dos, nec lucrum, ſeu donatio propter nuptias eſſe poteſt, vt in terminis, quod lucrum non debeatur, quia ma-
8 trimonium eſt † nullum propter impotentiam Viri. *Bald. in c. Iurauit, num. 1. de prob. Phanuc. de lucr. dot gloſ. 3. num. 6. Gomez. ad l. 50 Tauri, n 7. Barboſ. in l. 2. ff. ſol. matrim. par. 1. num. 158. Molpheſ. ad conſuetud Neap. tom. 1. par. 7. n. 7. & ſeqq.*

Et ita vtraque &c.

§. In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 30. Nouembris 1634. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

R. P. D. MERLINO.

Ferrarien. Reſtitutionis Dotis.

Die Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Statutum loci contrahentiùm, vel loci vbi celebratur contractus, quale ſit attendendum, declaratur. Magiſtralis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

1 *In contractibus an ſint adhibendæ ſolemnitates ſtatuti loci contrahentium, vel ſtatutum loci, in quo geritur contractus.*
2 *Statutum loci contrahentium, ſi tollat facultatem contrahẽdi abſolutè, & ſubditos ſimpliciter inhabilitet &c. tunc quocumque vadant, ſemper ſunt mancipati nexu iuriſdictionis ſuæ Ciuitatis.*
3 *Statutum loci contrahentium, ſi non arctet perſonam, nec eam inhabilitet preciſè, ſed ſolùm det formam contractibus, & præſcribat ſolemnitates in illis ſeruandas, tunc non ampliùs illius ſolemnitates ſunt adhibendæ, ſed attendi debent ſolemnitates loci, in quo celebratur contractus.*
4 *Et ab iſta opinione non eſt recedendum, & eam*

pluriès Rota amplexa fuit . vt n.5.

6 *Statutum Ferrar. lib.2. c.90. non procedit in muliere extra Territorium contrahente .*

7 *Statuentium intentio, & non cortex verborum, eſt attendenda , an verba ſtatutorum dirigantur in perſonam , vel in contractum .*

8 *Differentia deſumpta ex cortice verborum ſtatuti , an illius verba dirigantur in rem , vel perſonam , eſt reijcienda . vide n.9.*

10 *Fraudis ſuſpicio ex quibus euitetur .*

11 *Mulier , quando conſtituit procuratorem, requiruntur eadem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis , requiruntur .*

12 *Statutum nullum extat Bononiæ , vt mulieribus contrahentibus certas ſolemnitates præſcribat .*

13 *Mulier , ſi ſit maior , de Iure communi non prohibetur contrahere ſine ſolemnitatibus , ſicuti Mares .*

14 *Ægidiana nihil diſponit circa contractus Mulierum .*

15 *Conſtitutiones particulares alicuius loci non egrediuntur Territorium illius loci.*

16 *Aegidianæ conſtitutiones in toto ſtatu Eccleſiaſtico ſeruari debent .*

DECISIO CCXXXVIII.

NVPSIT Excellentiſſima Domina Duciſſa Felix , Domino Marchioni Erneſto Beuilacquæ , dotemque conſtituit in pecunijs , rebuſque æſtimatis , & Dominus Marchio promiſit aſſecurationem , cuſtodiam , & reſtitutionem dotis , & huic obligationi miniſterio Procuratoris, acceſſit clari nominis Donna Bradamantes Eſtenſis mater eiuſdem Marchionis , à qua , & factum Procuratoris fuit ratificatum, contractuſquè peractus eſt Regij , vbi Domina Felix vidua ex primo matrimonio degebat ; ſequuta morte Marchionis Erneſti mariti , actum fuit nomine d.Excellentiſſ. D.Felicis pro reſtitutione dotis , & pulſabatur primò Donna Bradamantes , & deinde poſt eius obitum Procurator Dominus litis effectus ; & à D. Bottino Locumtenente Ferrariæ fuit pronunciatum pro exequutione dictæ obligationis Donnæ Bradamantis ; cumquè in gradu appellationis, cauſa fuiſſet in Rota introducta , & ſuper exequutione diſputaretur , informantes pro hæredibus Donnæ Bradamantis potiſſimùm inſiſtebant ſuper ſtatuto Ferrariæ lib. 2. cap. 90. quòd præſcribit in contractibus mulierum certas eſſe ſolemnitates adhibendas , nempè præſentiam , & conſenſum proximiorum , & illis deficientibus , præſentiam Iudicis Magiſtratus Sapientum Ferrariæ , quæ ſolemnitates in obligatione Donnæ Bradamantis non fuerunt ſeruatæ . Vndè ſuper hoc mandarunt Domini particulariter informari , & hodie articulo hoc diſcuſſo , reſponſum fuit , ſolemnitates ſtatuti Ferrariæ non fuiſſe neceſſarias in obligatione Donnæ Bradamantis , quàmuis ipſa Ferrarienſis eſſet .

Nam , omiſſo , quòd à pluribus annis , nec ipſa degebat Ferrariæ , ſed alibi contraxerat domiciliũ ; Dominos præcipuè mouit , quod contractus geſtus eſt in Ciuitate Regij , & ſic extra Territorium, & Ditionem Ferrarienſium ſtatuentium . Et licèt Doctores ſibi non conſtent , atquè acriter inter ſe
1 pugnent , an † in contractibus ſint adhibendæ ſo-
lemnitates ſtatuti loci contrahentium , vel ſtatuti
loci , in quò geritur contractus , attamen diſtinctio
illa , veriori , & crebriori Doctorum calculo recce-
2 pta eſt, vt ſi ſtatutum † contrahentium tollat facul-
tatem contrahendi abſolutè , & ſubditos ſimplici-
ter inhabilitet , Ita vt illis omninò interdicat con-
tractus , & quodammodò adimat exercitium con-
trahendi , tunc ſubditi ſtatuto , non poſſint , egre-
diendo extra Territorium ſtatuentium , illorum
iuriſdictionem ; & leges eludere , contrahendo in
aliena Ciuitate , & Ditione , quia ſtatutum impedi-
mentum , & vinculum iniecit in ipſam perſonam ,
quæ quocunquè vadat ſemper eſt mancipata nexu
3 iuriſdictionis ſuæ Ciuitatis ; At † ſi ſtatutum non
arctet perſonam , nec eam inhabilitet præcisè , ſed
ſolùm det formam contractibus , & præſcribat ſo-
lemnitates in illis ſeruandas, tunc non ampliùs ſo-
lemnitates ſtatuti , cui ſubſunt contrahentes , ſunt
adhibendæ , ſed attendi debent ſolemnitates exigi-
tæ à ſtatuto illius loci , in quo celebratur contra-
ctus , ita egregiè diſtinguit *Bart. in l. cunctos popu-
los . num.32. C. de ſacroſ. Eccleſ. Aretin. conſ. 54.
num. 2. verſ. tertia ratio principalis , & conſ. 73.
num.5. poſt med. & num.6. verſ. tunc ſuccedit ele-*
4 *gans ; & num.*8. vbi quod non † eſt receden. à do-
ctrina *Bart. Coru.conſ.421.num.4.lib.2. Ruin.conſ.*
201 . *num.*8. *lib.*1 . vbi de veriori teſtatur , *Crauett.
conſ.271.n.3. verſ.quinto , Capra conſ.144.n.9. &
ſeqq. Gabr. de ſtat. concl.8.num.22. Alderan. Maſ-
card. de gener. interpret. ſtat. concl.6.nu.26. & ſeq.
Lamberteng. de contract. gloſ.2. num.46.* qui latiſ-
ſimè concluſionem probat , & de communiori te-
ſtatur , *Petr. Cabal. conſ.189.num.44.lib.*1. qui di-
cit veriſſimam ; *Eugen.conſ.25.num.46.lib.2. Tur-
net.conſ.25.n.7.lib.1. Pic.ad ſtat.Vrb.gloſ.2. n.51.
D.Facchin. conſ.22. num. 7. & 8. lib.3.* Et pluriès
5 † amplexa fuit Rota, *vt in deciſ.580.num.1. par.1.
& deciſ.103. num.19.par.2. diuer. & coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano deciſ. 116. num.2. & 7. &
deciſ.133.num.2. & in rec. deciſ.500. num.4. par.2.
& in Romana obligationis* 24. *Febr.* 1620. *coram
bo. mem. Card. Sacrato* , & in terminis ſtatuti Fer-
6 rariæ , quod non procedat † in muliere extra Terri-
torium contrahen. cõſuluit *Rim. Iun.conſ.42.n.60.
ad fin. & 75. & conſ. 437. num. 36. & per tot.* vbi
hanc diſtinctionem pluribus tuetur rationibus , &
auctoritatibus , & contrarium ſentientes refellit ,
Bertazzol. de clauſ. inſtr. clauſ.7. gloſ.19 num.17.
qui teſtatur ſe ita obtinuiſſe in caſu contingenti
Ferrariæ .

7 Et in hac materia non cortex † verborum ſtatuti,
an dirigantur in perſonam , vel in contractum , ſed
intentio ſtatuentium inſpici debet , an ſcilicet vo-
luerint tollere facultatem contrahendi , & ſimpli-
citer , atque abſolutè illos inhabilitari , vel ſolùm
præſcribere certam formam eorum contractibus ,
& ipſos contractus modificare , ac illos irritare in
caſu certæ formæ non ſeruatæ , diſponendo princi-
paliter, & primariò de contractu, perſonis inciden-
ter conſideratis, vt animaduertunt *Aret. d. conſ.73.
ſub num.6.* benè *Ruin. d. conſ.201. nu.8. lib.1. Lam-
berteng. de contract. gloſ.2. num.39. & 46.* appoſitè
*Maſcard. de general. interpret. ſtat. d. concl.6. n.26.
& 27.*

Digitized by Google

& 27. vbi docet, reijciendam eſse differentiam
8 † deſumptam ex cortice verborum, an dirigantur
in rem, vel perſonam, *Rim. Iun. d. conſ. 437. num. 2.*
Eugen. conſ. 25. num. 46. & 49. lib. 2. qui dicit eſse
obſeruandum, an perſona inhabilitetur ſimplici-
ter, vel ſecundùm quid, *Turrett. d. conſ. 25. nu. 7.*
lib. 1. D. Facchin. d. conſ. 22. num. 8. lib. 3. Rot. de-
ciſ. 500. num. 4. par. 2. recent.

In caſu autem præſenti viſum fuit Dominis, ap-
parere de hac intentione ſtatuentium Ferrarienſiũ,
quod noluerint inhabilitare perpetuò, & abſolutè
ſubditos, ſed ſolum dare certam formam, quia mu-
lieres poſsunt contrahere adhibitis duobus conſan-
guineis, & illis deficientibus, vel abſentibus, cum
præſentia Magiſtratus Sapientum eiuſdem Ciuitatis
Ferrariæ, vnde apparet non niſi contractus fuiſse
modificatos, non autem inhabilitatas perſonas, &
proinde in contractu, de quo agitur non erant adhi-
9 bendæ ſolemnitates ſtatuti Ferrarien; † quæ nec ad-
hiberi poterant Regij, cum nec ibi extarent con-
ſanguinei Donnæ Bradamantis, nec adiri poſse il-
le Iudex Magiſtratus Sapientum, vt conferunt tra-
dita per *Rimin. Iun. d. conſ. 42. num. 75. Rota d. de-*
ciſ. 500. num. 3. par. 2. rec.

In quam ſententiam eò procliuiores fuerũt Do-
mini, quia nulla fraus conſiderari poteſt in contra-
hentibus, quod in Ciuitatem Regij ſeceſserint, vt
clanculum effugerent diſpoſitionem ſtatuti Ferra-
rienſis, Domina enim Felix erat Imolenſis, &
ignara ſtatuti Ferrariæ, D. Marchio multò antea
Mutinæ degebat præfectus Cohorti Militum leuis
armaturæ pro Sereniſſimo D. Duce Mutinæ, &
Donna Bradamantes Ferrariæ, ſed à multis annis
modò Mutinæ, modò Bononiæ commorabatur,
10 ex quibus excluditur ſuſpicio fraudis, vt conſide-
rant *Rim. iun. conſ. 42. num. 54. & 56. verſ. quin, &*
accedit, & conſ. 437. n. 4. & ſeqq. Turrett. conſ. 25.
num. 7. lib. 1. D. Facchin. d. conſ. 22. num. 9. & 10.
lib. 3.

11 Non obſtat, quod ſaltem eſſent adhibendæ † ſo-
lemnitates ſtatuti Ferrarienſis, dum Donna Bra-
damantes conſtituit Procuratorem ad fideiuben-
dum pro filio ad fauorem D. Felicis in caſu reſtitu-
tionis dotis, cum in conſtitutione Procuratoris re-
quirantur eædem ſolemnitates, quæ in actibus per
Procuratorem gerendis, vt tenuit *Rota in deciſ. 3.*
num. 4. poſt Pic. ad ſtat. Vrb. & in Romana nullita-
tis donationis 3. Iulij 1628. coram R. P. D. meo Du-
nozetto, Quia nec Ferrariæ datum fuit mandatum,
nec ibi conſtitutus Procurator ad fideiubendum,
ſed Bononiæ, & ſic intrant rationes ſupra deductæ;
12 Bononiæ verò nullum † extat ſtatutum, quod mu-
lieribus contrahentibus præſcribat certas ſolemni-
tates, vt obſeruatum etiam fuit à *Rota in Bonon.*
fideicommiſſi de Manzolis 26. Ianuarij 1632. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano; Et de iure com-
13 muni mulier † ſi eſt maior non prohibetur contra-
here ſine ſolemnitatibus, prout Mares, *l. 2. vbi gloſ.*
in verb. obligauit. C. ad velleian. l. ſed ſi eum. l. ali-
quando. l. nec intereſt. l. debitoris. ff. eod. tit. l. 1. C. ne
vxor pro marito, l. contractus. C. locati.

14 Aegidiana autem nihil † diſponit circa contra-
ctus mulierum; & Conſtitutio Carpenſis dat qui-
dem certas formulas pro mulieribus contrahenti-
bus, ſed cum Rodulphus Cardinalis Carpenſis ſo-
15 lùm Picæni Legatus eſſet, eius † Conſtitutiones
non egrediuntur Picænum, nec a fel. rec. Paulo III.
fuerunt extenſæ vltra Legationem eiuſdem Cardin.
Carpen., prout extendit, ſeu potiùs confirmauit
Conſtitutiones Aegidianas, Aegidius quippè Car-
dinalis Carillus pro tota Italia, dum Summi Pon-
tifices degerent Auenione, Legatus fuit conſtitu-
16 tus, vndè meritò † in toto Statu Eccleſiaſtico ſer-
uantur eius Conſtitutiones, vt per *Verall. deciſ. 226.*
par. 1. & deciſ. 780. num. 4. par. 1. diu. & apud Paci-
fic. de Saluian. deciſ. 208. num. 5. & 6. & fuit dictum
in Imolen. damnorum 22. Iunij 1631. coram bo. me.
Card. Sacrato, & notant Adden. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. deciſ. 260. n. 17. & in Cæſenaten. prædij
29. Maij 1626. coram bo. me. Patriarcha Manza-
nedo, & in Romana dotis 20. Nouembris 1630.
coram R. P. D. meo Pirouano.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum
fuit &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. ſeparationis Thori.

Die Lunæ 28. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Ad Thori ſeparationem deuenitur, vel ex magna, & frequenti ſæuitia viri, vel ex adulterio alterius coniugum, vel ex capitalibus, & grauiſſimis inimicitijs inter eos, ſubortis. Et vide plura circa probationem iſtarum cauſarum.

SVMMARIVM.

1 *Thori ſeparatio fit ex ſæuitia viri, quando eſt frequens, & magna.*
2 *Thori ſeparatio fit, quando alter coniugum committit adulterium.*
3 *Thori ſeparatio fit, ex inimicitijs capitalibus, & grauiſſimis inter coniuges ſubortis. & num. 26.*
4 *Sæuitia viri erga vxorem, ex quibus ſufficienter ad thori ſeparationem probetur.*
5 *Iniuria ex facto oritur.*
6 *Teſtes de auditu præſumptionem faciunt, & adminiculum.*
7 *Sæuitia, quæ ſit ſufficiens ad thori ſeparationem.*
8 *Vxorem percutere pugno, non videtur immoderata ſæuitia. vide num. 9.*
9 *Pugno percutere aliquem, non eſt leuis iniuria.*
10 *Vir poteſt ſæuire in vxorem, quando ob commiſſum ab ea impunè poteſt illam offendere.*
11 *Ictus cultri, cum tendat ad vulnerandum, & excedat leuem, & moderatã correctionem inter actus ſæuitiæ numeratur, & admittitur ad thori ſeparationem.*
12 *Carceratio ſine magna cauſa, & cum cibi ſubtractione maritis prohibita eſt.*
Et hæc reputatur magna ſæuitia, cum tendat, ad vitæ priuationem. & num. 12.
13 *Marito cum magna cauſa eſt permiſſum carcerare vxorem.*

15 *Teſtes depouentes de ſæuitia, vel non ſæuitia in concurſu illi præualent, qui deponunt affirmatiuè.*

16 *Teſtes, quando ſunt ſingulares in tempore, in aliquo non eſt eis credendum.*

17 *Teſtes ſingulares in tempore in materia ſeparationis thori, ſemper admittuntur, dummodò in qualitate conueniant.*

18 *Teſtes omni exceptioue maiores requiruntur iu materia ſeparationis thori, cum materia grauiſſima iudicetur.*

19 *Teſtes familiares, domeſtici, & conſanguinei admittuntur ad probanaum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum extraneorum.*

20 *Extranei nou poſſunt intereſſe geſtis inter coniuges, in priuatis domibus, & cubiculis.*

21 *De actibus intrinſecis impoſſibile eſt reddere rationem.*

22 *Actus iutrinſeci probautur coniecturis per cauſas extrinſecas.*

23 *Actus intrinſeei non poſſunt verè probari per rerum naturam; niſi poſſibilis probatio admittatur.*

24 *Teſti ſunt adminiſtranda alimenta à producente, ſi ad effectum ſe examinandi degit iu aliquo loco, & non per hoe minuitur eius fides, eum d. alimenta ei ſint de iure adminiſtranda.*

15 *Exceptiones contra Teſtes, quæ iu actis non conſtant, non egent reſponſione.*

27 *Thori ſeparatione data, ſemper eſt loeus reſtitutioni dotis, & omnium, quæ oecaſione matrimonij transferuut ab vxore ad manus mariti.*

DECISIO CCXXXIX.

DVBIO propoſito, an ſit locus Separationi Thori, & reſtitutioni dotis, & extra dotis; Domina Principiſſa Benedicta ſola informante; affirmatiuè per Dominos fuit reſponſum; quia ſæuitia, adulteria, & grauiſſimæ, ac ineuitabiles inimicitiæ, iàm contractæ; probantur; ex quibus inſimul, ac etiam ex vnaquaquè earum, ſeparatio Thori non ſolet denegari, & inde dotes, & quicquid dotis, & extra dotis nomine maritis datum eſt; ſemper reſtituitur.

1 Ex ſæuitia ſeparari † thorum coniugum, quando frequens eſt, & magna, apertè probant *cap. ex trāſmiſſa, & cap. litteras cum gloſ. fin. in verbo ſufficiens de reſt. ſpol. cap. primum. §. verùm,* vbi etiam *gloſ. in verb. ſuſpectum. vt lit. non conteſt. §. miſtores auth. de nupt. Couar. de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 5. num. 1. Gabr. conſ. 161. num. 7. lib. 1. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 32. nu. 22. Barboſ. in rubr. ff. de ſolut. matrim. par. 2. num. 22. Lupus iu cap. per veſtras in tertio notab. num. 6. de donat. inter vir. & vxor. Sanchez. de matrim. lib. 10. diſp. 18. nu. 16. Theſaur. deciſ. 130. num. 1. Gratian. diſcept. 738. num. 47.* quod idem apud Nos fuit ſæpiſſimè receptum, vt in *Romana ſeparationis Thori 2. Aprilis 1604. coram bon. mem. Peuia, In Ianuen. ſeparationis Thori 24. Nouembris 1632. coram D. meo Decano,* in qua aliæ reſolutiones reaſſumuntur.

2 Idem determinatur, quando alter † coniugum committit adulterium, *l. conſenſu. C. de repud. c. 1. §. verùm vbi gloſ. in verbo ad ſeparationem coniugij. vt lit. non conteſt. cap. tua. §. ſi verò de procurat. vbi Abb. nu. 7. & in cap. fin. num. 3. de adult. & in cap. plerumq. num. 6. de donat. inter vir. & vxor. Bald. in l. vbi adhuc. num. 41. C. de iur. dot. Cuman. conſil. 175. in fin. verſ. accuſabit igitur. Corduba in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his. nu. 80. ff. de lib. agnoſ. Couar. d. cap. 7. §. 6. num. 6. verſ. imò poterit. Barboſ. iu rubr. ſol. matr. par. 2. nu. 17. & in l. 2. part. 1. num. 98. verſ. quæ tamen eod. tit. Surd. de alim. tit. 7. quæſt. 25. num. 5. Oſaſcb. deciſ. 124. num. 12. Gratiau. diſcept. 738. num. 50.* & ex hac eadem cauſa eſſe locum ſeparationi Thori fuit ſæpè in hoc ſacro Auditorio concluſum apud *Seraph. deciſ. 226. num. 2. in Paceñ Matrimonij 5. Martij 1610. coram D. meo Cardinali Pamphilio in receut. deciſ. 441. uum. 1. par. 1. & iu Leopolien. ſeparationis Thori 9. Maij præteriti coram D. meo Vbaldo.*

3 Similiter inimicitiæ capitales; † & grauiſſimæ inter coniuges ſubortæ idem operantur, & pro cauſa ſufficieuti habentur ad ſeparationem Thori, *dicto cap. ex tranſmiſſa. §. ſi autem. de reſt. ſpol. cap. accedens. il ſecondo, vt lit. non conteſt. Aldob. conſ. 71. num. 15. lib. 1. Menoch. couſil. 299. per tot. Gabr. conſ. 161. num. 8. lib. 1. Valenz. conſ. 41. num. 34. verſ. vnde ſuccedit. Gratian. diſcept. 738. num. 53. Rot. deciſ. 441. num. 1. & 706. num. 11. par. 1. recent.* & in eadem *deciſ. Ianuen. ſeparationis Thori. verſ. mouit etiam plurimum Dominos.*

4 Sæuitia igitur viſa fuit ſufficienter, † & abundè probata cum frequentia, & iteratione actuum, ac cum magna, & immoderata qualitate, quæ ad hanc probationis ſpeciem præcipuè ſolent deſiderari, *Aldobr. couſ. 71. num. 8. lib. 1. Bertaz. conſ. crim. 228. uum. 14. lib. 1. Sanchez. eadem diſp. 18. nu. 16. Farinac. couſ. 157. num. 4. cum alijs* pleniſſimè cumulatis in eadem deciſione *Ianuen. ſeparationis Thori. verſ. & quantùm attinet ad ſæuitiam.*

Primò namquè teſtes dati in ſumm. num. 3. apertè, & claris verbis deponunt, D. Principem ſæpiùs D. Benedictam eius coniugem pugnis percuſſiſſe, Quartus teſtis ſuper primo, ibi, *e vero, che il Signor Gieronimo più volte hà battuto la Signora Benedetta con pugni,* in cauſa ſcientiæ, *perche ſtauo in caſa d'eſſo Signor Prencipe per Paggio;* Sextus ſuper nono, ibi, *e vero, & hò viſto, che il Signor Gieronimo due, ò trè volte hà dato de pugni alla Signora Benedetta;* Septimus verò, & Octauus teſtes idem deponunt de auditu à domeſticis, quæ aſſertiones, cum non vnius, ſed plurium ſint de viſu, & comprobentur ab alijs de auditu, dubitari non poteſt, quin, & factum, & ſæuitiam, per iniuriam,

5 † quæ ex facto oritur, benè concludant, *l. vbi numerus. ff. de teſt. c. in omni negocio. c. licèt, ibi primò eod. tit. Marſil. ſing. 47.* & comprobant *Dec. conſ. 342. in princ. Surd. conſ. 12. num. 33. & 34.* Quibus accedunt Septimus, & Octauus teſtes de

6 auditu, vt ſupra relati, qui præſumptionem † faciunt & adminiculum, quatenùs in aliquo fides teſtium de viſu diminueretur, *Cæſ. de Graſſ. deciſ. 6. nu. 7. tit. qui filij ſint legitimi. Rot. deciſ. 248. num. 6. coram PP. Gregor. XV.* & hanc eſſe ſæuitiam ad tho-

7 ri † ſeparationem ſufficientem reſponderunt *Aldobr. couſ. 71. num. 21. & ſeq. vol. 1. Valen. couſ. 41. num. 15.*

Digitized by Google

num. 15.19. *& ſeq. Monald. conſ.* 44. *in princ. lib.* 1.
Gratian. diſcept. 738. *num.* 47. & quàmuis percu-
8 tere vxorem pugno, non videatur † immoderata
ſæuitia, prout exiſtimarunt, *Bertazol. conſil.* 228.
num. 12. *&* 13. *Theſaur. deciſ.* 130. *num.* 3. *Farin.
de delict. quæſt.* 143. *num.* 204. attamen ijdem ad-
mittunt, quando percuſſio illa leuis iudicata, & per-
9 miſſa viris, conſumitur † ſine magna cauſa, & eſt
iterata, vt in præſenti probant teſtes, ſemper dicitur
ſæua, & ſufficiens *Aldobr. d. conſ.* 71. *nu.* 4. *Tiraq.
de ll. conub. gloſ. prima. part. prima num.* 22. *San-
chez. de matrim. lib.* 10. *diſp.* 18. *num.* 16. & latiſ-
ſimè comprobant idem *Farinac. dicta quæſt.* 143.
num. 184. *&* 203.

Secundò de alapis in faciem eiuſdē D Benedictæ
ſæpiùs per virū illius illatis, de viſu deponūt primus
teſtis, ibi, *quando fu ſmontata di buſſola nel corti-
le, il Signor Gironimo era iui, ſe gli accoſtò, & gli
dette vn ſchiaffo ſopra la faccia alla mia preſenza,
& di altri ſeruitori*; Quartus ſuper primo dicens,
*è vero, che il Sig. Gieronimo alla Signora Benedet-
ta più volte hà battuto con ſchiaffi, & lo sò, perche
ſeruiuo di paggio*: Sextus Teſtis ſuper nono, *hò vi-
ſto, che il Signor Gieronimo due, ò tre volte gli hà
dato de ſchiaffi*, Septimus, & Octauus de auditu à
domeſticis idem affirmant, quorum depoſitiones in
dicto plenæ ſunt, vt ſupra firmatum fuit, & iniuriam
non leuem indicant, per *l. prætor ait, §. atrocem
in fin. ff. de iniur.* quę attenta qualitate nobilitatis,
Ciuitatis, & innocentiæ D Benedictæ, reddit iniu-
riam grauiorem, *Pont. de Leon. de matrim. lib* 9.
cap. 25. *num.* 5. *verſ. ſi enim illa nobilis*; & idem
fuit ponderatum in alia *Ianuen. ſeparationis Thori
24. Nouembris 1632. coram Domino meo Decano.
in verſ. qualitas etiam perſonæ*; & hanc eandem
inter cauſas ſæuitiæ ad Thori ſeparationem admit-
tunt *Aldobr. in d. conſ.* 71. *num.* 49. *Gratian. di-
ſcept.* 138. *num.* 47. *Valenz. conſ.* 41. *num.* 19. *Rot.
deciſ.* 441. *num.* 3. *par.* 1. *recent. &* 250. *num.* 1.
& 2. *parte quinta*; quæ ſaluari non poteſt tanquàm
leuis, & viro permiſſa, ex quo non ſimplex, ſed ite-
rata, & ad eam infligendam maritus ſine cauſa ma-
gna deuenit, quæ cauſa magna à Canoniſtis tan-
10 tummodò iudicatur, quando † vir ob commiſſum
à muliere impunè poſſet illam offendere, *Barboſ.
in repet. rubr. de ſolut. matr. part.* 2. *nu.* 16. & per
Hoſtienſ. ponuntur exempla huius cauſæ, *in cap.
quemadmodùm. num.* 12. *de iurıur. quem ſequun-
tur Io. Andr. Anchar Butr.* & alij relati per *Fari-
nac. d. quæſt.* 143. *nu.* 199. ita vt aut nulla ſit pro-
bata, aut leuis ſine magna cauſa, ſemper remaneat
iſta atrox, & immoderata.

Tertiò ijdem teſtes nempè quartus ſuper ſecun-
do dicit, *vna volta il Signor Gieronimo tirò vn
coltello alla Signora Benedetta, & non la colſe*; &
ſextus ſuper nono, *& io hò viſto, quando il Signor
Gieronimo tirò vn coltello verſo la Signora Bene-
detta*, & Octauus de auditu, *hò inteſo anco, che
l'habbi minacciato d'vn coltello*, qui ictus cultri,
11 † tanquàm tendens ad vulnerandum, cum excedat
leuem, & moderatam correctionem, & ipſe inter
actus ſæuitiæ connumeratur, & admittitur ad thori
ſeparationem, *Aldobrand. conſ.* 71. *num.* 34. *Mo-
nald. conſ.* 44. *n.* 1. *lib.* 1. *Valenz. d. conſ.* 41. *nu.* 15.

Quartò eiuſdem D. Benedictæ carceratio in par-
ticulari cubiculo, cum alimentorum denegatione,
& famulis pœnali prohibitione, nè illi victum ſub-
miniſtrarent, probatur ex depoſitione Quarti, &
Quinti teſtis de viſu, & prohibitione ſuper ſecundo
12 ex articulis, ſecundo loco productis, quæ † carcera-
tio ſine magna cauſa, & cum cibi ſubtractione ma-
ritis prohibita, ſæuitiam acrem indicat, tanquàm
ſubordinata ad vitę priuationem per *l. necare. ff. de
lib. agnoſ. Aldobr. d. conſ.* 71. *num.* 50. *&* 54. *Mo-
nald. d. conſ.* 44. *nu.* 1. *Rot. deciſ.* 706. *num.* 2. *par.* 1.
recent. & Farinac. d. quæſt. 143. *num.* 205. *&* 207.
referendo opiniones *Canoniſtarum in cap. quemad-
modùm, de iur. iur.* ſuper facultate conceſſa maritis
carcerandi vxores, & illas conciliando, determinat
13 id licere, † modo id fiat cum magna cauſa, referen-
do ſe ad exempla poſita per *Gloſ. in dicto cap. quem-
admodum*, & cum cibi ſubminiſtratione, quæ cauſæ
narratæ *in d. gloſ.* non conueniunt honeſtati D. Be-
nedictæ, nunquàm controuerſæ, & deficit cibi ſub-
miniſtratio, vt ideò nunquàm fuerit licita hæc car-
ceratio, dicens hanc eſſe puram veritatem, & ita
ſeruari.

Deniquè de mala tractatione continuatis tem-
poribus facta per Dominum Principem erga D. Be-
nedictam, deponunt ſex teſtes dati in ſumm. num. 4.
vſquè ad num. 12. reſpectiuè deponentes de verbis
iniurioſis, de prohibitione, ne parentes, nempè
Battina mater, & Paris frater, ad eam accederent
officij cauſa, mandata præciſa, ne famuli inſeruirent
dictæ Benedictæ, & quod multas infirmitates paſſa
fuit ob malam tractationem, de minis illam occi-
dendi, de præparata nauicula in litore, vt eam ab-
duceret in Regnum, & à parentibus ſepararet,
14 † Quibus nedùm in ſpecie, ſed etiam in genere, &
de fama deponentibus multùm eſſe deferendum, &
credendum, reſpondet idem *Aldobrand. d. conſ.* 71.
Zabarell. conſ. 9. *nu.* 7. *Farin. ead. q.* 143. *nu.* 175.

Nec teſtes pro D. Principe examinati aliquid re-
leuant ad euitandam prædictorum teſtium depoſi-
tionem, dum conantur concludere D. Benedictam
à D. Principe fuiſſe benè tractatam, ipſumquè ei
dediſſe poteſtatem adminiſtrandę rei familiaris.

Quia vltra, quod non deponunt de continuato
tempore, quod ſemper benè illam tractauerit, prout
neceſſariùm eſt ad excludendam probationē D. Be-
nedictæ, nihilominùs in concurſu probationum de
15 ſæuitia, vel non ſæuitia, † magis creditur deponen-
tibus affirmatiuam, quàm negatiuam, quando pro-
batio non coarctatur. *Card. d. conſ.* 9. *in fin. Fa-
rin. ead. quæſt.* 143. *num.* 176. *& ſeq. Gratian. di-
ſcept.* 738. *num.* 56. *&* 57.
16 Non obſtat, quod teſtes D. Benedictæ † in tem-
pore ſint ſingulares, quibus propterea in aliquo nō
ſit deferendum, *cap. licet cauſam. de prob.*

Quia in hac materia ſeparationis Thori, teſtes
17 ſingulares in tempore modò † in qualitate facti cō-
ueniant, ſemper admittuntur, cum agatur non de
vnico actu ſæuitiæ, ſed de pluribus, ſucceſſiuis tem-
poribus commiſſis. *Card. eod. conſ.* 9. *num.* 5. *&* 8.
Farin. d. quæſt. 143. *nu.* 173. *Grat. ead. diſcept.* 738.
nu. 51. & latiſſimè fuit comprobatum in d. *Ianuen.
ſeparationis Thori ſupra allegata in verſ. quia re-
ſponſum fuit circa finem.*

Nequè

Digitized by Google

Nequè ex eo, quod ſint domeſtici, & familiares
18 aliquid de eorum fide eſt diminuendum, quaſi † omni
ni exceptione maiores eſſe debeant, vbi agitur de
materia ſeparationis Thori, quæ grauiſſima iudicatur,
*Bertazol. conſ. 220. num. 5, Menoch, conſ. 850.
num. 3. Rota in Ianuen. ſeparationis Thori. 31. Ia-
nuarij 1625. coram bon. mem. Remboldo,*

Quia, & ſi aliqui diſſentiant, verior tamen opinio
19 eſt in contrarium, quod ſcilicèt familiares, † do-
meſtici, & conſanguinei admittantur in teſtes, ad
probandum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum
20 extraneorum, qui intereſſe † non poſſunt geſtis In-
ter coniuges in priuatis domibus, & cubiculis,
*Card. d. conſ. 9. num. 5. Farinac. ead. quaſt. 143.
num.* 168. & hanc vti veriorem Domini ſequuti ſunt
in dicta *deciſione Ianuen. ſeparationis Thori coram
D. meo Decano*, in qua abundanter hæc opinio com-
probatur rationibus, & DD. auctoritatibus,

Secunda cauſa ſeparationis Thori verſatur circa
adulteria ex parte D. Principis, cum pluribus fœ-
minis commiſſa, de quibus deponunt teſtes dati in
ſumm. D. Benedictæ num. 16. nempè cum Iſabella
Mariana de terra Compiani, & quoad hanc perſo-
nam concordant Vndecimus, Duodecimus, & De-
cimuſtertius teſtes, & eadem Iſabella fatetur adul-
terium, & comixtionem cum Principe, Secundò
cum Camilla Spario, & Antonia Moretta de Ciui-
tate Hieraceñ, & alia muliere vxore Perocelli No-
tarii de Nicotera de terra Nouæ, de quibus nuncu-
patim deponũt, Primus, Secundus, Tertius, Quar-
tus, & Quintus teſtes, & cum alia nuncupara Mar-
garita G..lla publica meretrice in Ciuitate Neapoli,
deponit Sextus teſtis, & cum Catherina quondam
Pauli concludunt Septimus, & Octauus teſtes, qui
Octauus eſt eadem Catharina, quæ fatetur factum
cum ipſa conſumatum, & omnes teſtes in dicto
concludunt de tempore poſt contractum matrimo-
nium, cum Domina Benedicta, quod contigit de
anno 1609. & de actibus proximis ad copulã, quod
21 ſufficit, quia de † intrinſecis actibus impoſſibile eſt
reddere rationem dicti, vt dicunt *Bald. in l. ſolam.*
22 *num. 1. poſt med. C. de teſt.* & id tantummodò † poſ-
ſe probari coniecturis, & præſumptionibus per cau-
ſas extrinſecas; voluerunt *Addent. ad Abbatem in
cap. cum cauſam. num. 6, verb. teſtem. verſ. adde,
quod teſtis deponens ſuper adulterio*, & ibidem *Fe-
lyn. col. 4. ante finem de teſtib. Modern. de probat.*
alios referentes *concluſ. 63. num. 10. & concl. 452.*
23 *num. 2. & ſeqq.* dicentes per † rerum naturam non
poſſe verè probari, niſi poſſibilis probatio admitta-
tur, *Farin. de opp. con. teſt. quæſt. 70. num. 60.*

Nec aliqua exceptione teſtes ſupradicti poſſunt
remoueri; Quia, quoad familiaritatem, humilemq;
illorum conditionem, ac ſingularitatem, iam fuit
ſupra firmatum, ſimiles in hac ſpecie exceptiones
non releuare; Quò verò ad Thomam Socianum,
Iſabellam Marianam, & Catherinam pariter Ma-
rianam, quibus forſan obijci poſſet, quod in Regno
24 Neapolitano † viuerent expenſis Paridis, vt pro-
pterea eis non ſit deferendum, ſufficit reſpondere
de iure eiſdem alimenta debuiſſe ſubminiſtrari, ex
quo ad inſtantiam D. Benedictæ in dicto Regno cõ-
morabantur, donec à Iudice remiſſoriali reciperen-
tur earum depoſitiones *cap. ſtatutum, §. penult. de
reſcript. in 6. l. quoniam liberi, C. de teſt. Surd. de
alim. tit. 1. quæſt. 62. per totam*; Aliæ verò exce-
ptiones, quoad alios teſtes, quod eſſent banniti, &
eorum dictum reuocauerint, cum adhuc in actis de
25 † prædictis nihil conſtet, non egent alia reſpõſione.

Tertiam cauſam conſiſtentem in grauiſſimis, &
26 capitalibus inimicitijs, † & impoſſibili, & non tutæ
reconciliationi, ſubiectis, manifeſtis rationibus pro-
bant teſtes, nempè, Quartus, Quintus, Sextus,
parte 2. ſumm. num. 17. Primò ex violenta abdu-
ctione D. Benedictæ, dum rediret domum cum viro
ſuo, & hoc de mandato Battinæ eius matris in facto
præſentis; Secundò ex homicidio patrato in perſo-
nam cuiuſdam Marchionis Malaſpinæ, qui manda-
tum ſuſceperat ad occidendum Paridem fratrem
D. Benedictæ, de quo deponunt, Primus, Secun-
dus, & Octauus teſtes ſumm. num. 10. Tertiò ex
alio homicidio patrato in perſonam cuiuſdam Bro-
cherij, & alterius Io. Antonij Spinulæ, qui pro agẽ-
te in cauſis ſeruiebat D. Benedictæ; Ac demùm ex
notorio facto in Curia, dum contra eumdem Princi-
pem per Sicarios tentatum fuit illum interfici, &
loco illius miſerabilis quidam remanſerit occiſus;
Ex quibus omnibus teſtes concludunt non poſſe
D. Benedictam tutè ſe committere in manibus viri,
quinimò cum indubitato ſuæ vitæ periculo, ſi hoc
de mandato Iudicis ſequeretur,

27 Data autem ſeparatione Thori, ſemper † eſt lo-
cus reſtitutioni dotis, & omnium, quæ occaſione
matrimonij tranſierunt ab vxore ad manus mariti,
per *l. conſenſu, §. ſi verò. C. de repud. Abb. in cap.
tua. num. 7. de procur. & in cap. fin. ad finem de
adult. Bald. in cap. 1. num. 3, vt lit. non conteſt. Ro-
land. conſ. 50. num. 4. lib. 1. Clar. in §. fin. in verb.
Adulterium. num. 15, Rot. deciſ. 706. num. 3. par. 1.
recent. Seraph. deciſ. 1315. num. 1.* Et ita fuit per
Dominos reſponſum, eſſe locum ſeparationi Thori,
& reſtitutioni dotis, & extra dotis.

¶ In eadem cauſa habentur infra aliæ duæ deciſiones
ſcilicèt ſub diebus 5. Maij, & 3. Iulij 1634. coram
eodem R.P.D. Pirouano,

R. P. D. MOTMANNO.

Romana prætenſæ Dotis.

Die Veneris 2. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Lucrum dotale debitum vxori in bonis defun-
cti mariti, vigore alicuius ſtatuti, an impu-
tetur in eius dotem, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. §. ſi verò maritus, de-
claratur.*
2 *Vſusfructus poſt vſufructuarij obitum reuerti-
tur ad proprietatem.*
3 *Vſusfructus, quando finitur reuertitur ad pro-
prietarium etiam ignorantem,*
4 *Ex detentione rei ad vſumfructum permiſſa, non
cenſetur conceſſa vſufructuario proprietas.*
5 *Dictionis taxatiuè, tantum, virtus eſt, vt vno in-
cluſo, reliqua excludat.*

¶ *Vſuſ-*

6 *Vſuſfructus per mortem vſufructuarij conſolidatur cum proprietate.*
7 *Bona libera hæreditaria, quando adſunt, tunc ea ſunt imputanda in dotem, antequàm ſit locus Auth. res qua C. comm. de legat. & nu. 8. & 9.*
11 *Sponſa nobiles attenta Vrbis conſuetudine poſt celebrationem nuptiarum, ſolent permanere per aliquot dies apud ſuos parentes.*
12 *Dotis fructus non debētur marito de tempore non ſupportationis onerum matrimonij.*
13 *Aeſtimatio nuda proprietatis fieri, & ea vendi poteſt.*
14 *Et vſufructuarius dictæ alienationi patientiam preſtare debet.*

DECISIO CCXL.

POST reſolutionem captam die 24. Ianuarij
præteriti,* quod Hieronymæ petenti ſe dota-
ri ex bonis fideicōmiſſo ſubiectis iuxtà diſpoſitio-
nem *Auth. res qua C. comm. de legat.* ante omnia
imputandus ſit Cenſus ſcutorum trecentorum, em-
ptus ad fauorem Hæredum q. Iacobi eius Aui pa-
terni vna cum alio cenſu ſcutorum duorum milliū,
& centum, ac legitima in bonis matris defunctæ
ei debita, cum illius fructibus. Hodie proſequendo
diſputationem ſuper partitis, quæ ſuperſunt ex re-
ſeruatis, Domini reſponderunt in huiuſmodi dotē
ſimiliter eſſe imputandum quartum dotale Victo-
riæ Auiæ Maternæ ipſius Hieronymæ in bonis dicti
Iacobi eius viri ſuperlucratum; Nam ex libro ad-
miniſtrationis tutelæ filiorum per dictam Victoriā
ſuſceptæ, ac ex Inſtrumento cenſus ſcutorum mil-
le, & trecentorum empti per eamdem Tutricem
conſtat de partita ſcutorum duorum millium, &
quingentorum ſibi ipſi de bonis mariti defuncti in
huiuſmodi lucri cauſam perſoluta, cuius imputa-
tionem hæredes dictæ q. Hieronymę hodie contro-
uertere nō poſſunt ex eo, quòd inſpecta Statuti Vr-
bis diſpoſitione vxori cum liberis ſuperſtiti vſusfru-
ctus quartæ partis dotis in bonis mariti prędefuncti
debeatur vſquè ad ipſius vxoris ſuperſtitis obitum
duraturus, adeò vt illius, tanquàm rei poſt obitum
vſufructuarij minimè exiſtentis, nulla ratio haberi
poſſit in conſtituenda dote dictæ q. Hieronymæ.
1 Quia prædictum Statutum † ſub *cap. 131. §. ſi verò
maritus lib. 1.* ità de bonis mariti prædefuncti vxo-
ri ſuperſtiti defert vſumfructum, vt nolit abdicare
3 proprietatem ab eiuſdem viri hęreditate, ex qua
huiuſmodi vſusfructus fuerit extractus, dum diſpo-
nit, quod quarta pars de bonis mariti ad vſumfru-
ctum ſuperlucrata, finito vſufructu reſtituatur qui-
bus de iure debet reſtitui; De iure autē eſt, quod
2 vſusfructus † poſt vſufructuarij obitum reuertatur
ad proprietatem, *§. finitur. inſtit. de vſufruct.* &
cum illa conſolidetur, *l. ſi Titio fructus. ff. eod.* Imò
3 redeat † ad proprietarium etiam ignorantem, *Bart.
l. ſi arrogator. num. 12. in 1. q. verſ. ſed hodie vi-
detur. ff. de adopt.* & non diſſentiunt verba Statuti
mandantis quartam partem reſtitui, cum ex detē-
4 tione rei ad vſūfructum permiſſa, † & illius reſtitu-
tione facienda ab eodem Statuto non ſit conceſſa
vſufructuario proprietas, *l. cum heredes. in princ.
ff. de acquir. poſſ.* quod expreſsè voluerunt ſtatuē-
tes diſponendo de vſufructu diſcretiuè ad bona
quæ venire nō poſſunt appellatione vſufructus, pręs-
5 ſertim cum dictione taxatiua, † tantùm, cuius vir-
tus eſt, vt vno incluſo reliqua excludat, atquè ita
lucrum dotale non cēſeatur pleno iure vxori ſuper-
ſtiti acquiſitum, vnde *Rota in Romana quarti dota-
lis 16. Martij 1618. coram bon. mem. Rembaldo,* in
ſimilibus terminis dicti Statuti cenſuit lucrum do-
tale auiæ neptibus tanquàm venientibus ex perſo-
na ipſius auiæ, vel propria non deberi, eadem om-
ninò ratione, quod poſt auiæ obitum facta extitit
6 conſolidatio † vſusfructus cum proprietate, quæ
permāſerat in hæreditate mariti acquiſita filijs ma-
ſculis communis matrimonij, cuius deciſionis cō-
cluſio clarius fuit comprobata in *Romana de Ca-
ualerijs 22. Martij 1632. coram Reuerendiſſ. D.
meo Coccino Decano.*

Cùm itaquè dicta ſumma ſcutorum duorum mil-
lium, & quingentorum permanſerit in hæreditate
ſupradicti q. Iacobi aui paterni Hieronymæ, con-
7 ſequens † eſt, vt in conſtituenda eius dote illi impu-
tetur, tanquàm hæreditaria, iuxta *deciſ. Vinc. de
Franch. à Rota in his terminis approbatam in di-
cta Romana de Caualerijs. coram Reuerendiſſ. D.
Decano, & in Romana hæreditatis 26. Apr. 1632.
coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo,* antequàm re-
medio *dictæ Auth. res qua. C. comm. de legat.* ſit lo-
8 cus *per textum in §. ſi verò,* ibi habens vnde † ſup-
plementum faciat. *Auth. de reſtit. coll. 7. Pariſ. cōſ.
63. num. 49. vol. 2.* quem allegant, & hanc dicunt
eſſe communem opinionem *Rol. in conſ. 85. num. 9.
vol. 1. Petr. de fideicom. q. 8. n. 459. Peregr. art. 42.
9 nu. 66. eodem tract.* ceſſat enim pro rata † huiuſmo-
di ratio indigentiæ, & intrat limitatio ad *dictam
Auth.* de qua per *Bart. in l. mulier. §. cum propo-
neretur ff. ad S.C. Trebell.* & alios DD. cumula-
tos coram *Seraph. deciſ. 1483. num. 5. & in deciſ.
huius cauſæ coram me 13. Iunij 1631.**

Non obſtat, quod dicta Hieronyma nuptui tra-
dita fuerit viuente adhuc Auia vſufructuaria, quo
tempore nulla poterat haberi ratio nudæ proprie-
10 tatis dictorum ſcutorum † duorum milliū, & quin-
gentorū ad effectum dotationis, quæ oneribus ma-
trimonij ſupportandis reſponderet, iuxta text. ex-
preſſum in *in l. ſi pater mulieris. in fin. ff. de iure
dot.* Quia cum dicta Auia obierit quadrageſimo
die poſt celebrationem nuptiarum hoc tēporis ſpa-
tium attenta ſponſarum nobiliū Vrbis conſuetudi-
11 ne permanendi aliquot † diebus apud ſuos parētes,
non eſt habendum in conſideratione ad effectum
onerum matrimonialium, quibus nondum de eo
12 tempore † ſupportatis, nulli omninò fructus ma-
rito debentur, vt per *l. dotis fructus. ff. de iur. dotis,
& l. pro oneribus. C. eod. tit.* concludit *Lud. Moli-
na de contract. dubit 432. num. 3.* Et in omnem
13 caſum etiam dictæ nudæ † proprietatis æſtimatio
fieri, eaq. vendi potuit per *tex. in l. cum in fundo.
§. vxor. ibi nuda proprietatis æſtimatio. ff. de iur.
14 dot.* cuius proprietatis alienationi † ad prædictum
effectum ipſa vſufructuaria, patientiam præſtare
debuiſſet, vt per *Marcſcott. variar. reſolut. lib. 1.
cap. 29. à num. 30. vſque ad 34. & Fontanell. de
pact. nupt. clauſ. 7. gloſ. 3. par. 8. num. 16.* & hi
conferunt ea, quæ de fundo in dotem dato, cuius
proprietas eſſet vxoris, vſusfructus verò ad alium
per-

Digitized by Google

pertineret, notat *Greg. Lopez gloſ. 5. in l. 18. tit. 11. par. 4.* Et ita vtraquè, &c.

☞ * Habetur hæc deciſio infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

☞ * Eſt deciſio 49. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Ianueñ Abbatiæ.

Die Veneris 2. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

In materia Iuriſpatronatus, quale tempus habeat vim immemorabilis. Negligens, ſibi imputet, ſi aliquid in tempore non expedi-nit. Diligentiæ in reuoluendis regiſtris Datariæ pro aliquid inquirendo, qualiter concedatur. Negatiua exiſtentiæ ſcripturarum in Vrbe confectarum ante annum 1527. non probatur ex diligentijs, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Tempus centum annorum in materia iuriſpatronatus habet vim immemorabilis.*

2 *Negligens, ſibi imputet, ſi infra legitimum tempus, diligentias non adhibuit.*

3 *Diligentia in reuoluendis Regiſtris Dataria vt inquiratur aliqua ſcriptura, expediuntur ad inſtar remiſſoria.*

4 *Scripturarum exiſtentia negatiua, quæ emanarunt ante annum 1527. ex adhibitis diligentijs non probatur propter Vrbis excidium ſeu deprædationem, quæ contigit de dicto anno.*

DECISIO CCXLI.

CAVSA ſuper eiſdem de nouo propoſita, & ſæpiùs dilata ad prouiſi Apoſtolici inſtantiã, hodie tandem eadem parte informare recuſante, viſum fuit ſtãdum eſſe in deciſis 13. Iunij præteriti* ☞ ex eiſdem rationibus, & fundamẽtis, quia verè cõſtat de Iurepatronatus huius familiæ de Pallauicinis ex fundatione & dotatione, deſumpto ex priuilegio coæqualis dotationis enunciato in prouiſionibus Apoſtolicis annorum 1514. 1528. & 1583. iũcta poſſeſſione præſentandi ſupra centum annos,
1 † quod tempus in materia Iuriſpatronatus habet vim immemorabilis, *Put. deciſ. 206. lib. 1. in correct. & Rot. deciſ. 254. nu. 10. par. 3. diuerſ. & alij per Garz. par. 5. cap. 9. num.* 107. & in deciſione quæ reuidetur, allegatis.

Nec ad retardandam cauſæ expeditionem in hac ſecunda inſtantia erat indulgendum dilationi petitæ, ex eo, quod pendebant diligentiæ in reuoluendis Regiſtris Datariæ pro inquirendo priuilegio ſupradicto coæqualis dotationis, quaa Magiſtri Regiſtrorum tãm breui tempore expedire non confidebant.

Quia ſibi imputet prouiſus Apoſtolicus ſi fuit
2 negligens † in proſequendo diligentias per quinque
ferè menſes, ſed prætereà cum huiuſmodi diligen-
3 tiæ † expediantur ad inſtar remiſſoriæ eius, inſpectio
differtur ad tertiam inſtantiam, non retardata ex-
peditione ſecundæ, & quod magis eſt huiuſmodi di-
ligentiæ propter Vrbis excidium, & ſeu deprædа-
4 tionem, quæ contigit de anno 1527. † non releuant
ad probandam negatiuam exiſtentiæ ſcripturarum, quæ ante illam emanarunt, prout in his terminis *Rota tenuit in Albanen. Prioratus coram bo. me. Penia die 17. Nouemb. 1603.* Et ita &c.

☞ * Eſt deciſio 218. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Lunæ 5. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Falſitas cauſę in contractibus, quid operetur. Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat. Rationes vt dicantur benè redditæ, quid ſit neceſſariùm, & alia circa text. in l. fœminæ. C. de ſecund. nupt.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio eſt nulla, quando cauſa expreſſa eſt falſa.*

2 *Falſitas cauſæ adimit conſenſum contrahentium ab actu, & perinde eſt, ac ſi nullus contractus fuiſſet celebratus.*

3 *Mater tranſiens ad ſecunda vota, legitimam amittit, reſeruato illi dumtaxat vſufructu, donec vixerit.*

4 *Rationes, ſine quibus reddi non poſſint.*

5 *Tutor ad hoc, vt dicatur rationes reddiſſe, ad hoc non ſufficit eius, vel pupilli aſſertio.*

6 *Text. in l. fœmina. C. de ſecund. nupt. procedit ſolum in bonis immediate prouenientibus ex ſubſtantia primi mariti.*

7 *Mater binuba tenetur reſeruare bona primi mariti, filijs eiuſdem matrimonij.*

8 *Matri ſecundo nubenti debetur legitima in bonis filiorum prædecedentium, quòad bona fratrum prædecedentium, in quibus ipſi filij ſucceſſerunt.*

9 *Filius vindicare poteſt bona ſui patris, à matre, quæ ad ſecundas nuptias tranſiuit.*

11 *Verba, in reliquis, ſimilitudinem important, atquè implicant qualitatem, & ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſitionem.*

12 *In text. l. fœmina. C. de ſecund. nupt. DD. ſemper capiunt verbum, legitima, pro proprietate.*

13 *Cauſa etiam in parte falſa vitiat contractum.*

14 *Text. in l. fœmina. C. de ſecund. nupt. ceſſat ſtante conſenſu filiorum ſuper tranſitu matris ad ſecundas nuptias.*

15 *Conſenſus expreſſus requiritur, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi in Iure ſcripti, nam hoc caſu non ſufficit tacitus.*

16 *Rationes vno oculi ictu reddi non poſſunt.*

17 *Iudex ſtante breuitate temporis non præſumitur cauſæ cognitionem adhibuiſſe.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CCXLII.

PER DVAS ſententias alteram R.P.D.Mel-
tij A.C. locumtenentis, alteram Rotalem co-
ram R. P. D. meo Dunozetto, * pronunciatum
fuit, Inſtrumentum tranſactionis initæ inter Tho-
mam, & Aureliam Victricum, & priuignam, oc-
caſione adminiſtrationis bonorum ipſius Aureliæ,
per dictum Thomam geſtæ, nullum eſſe, & inuali-
dum, cumquè per Thomam fuerit appellatio in-
terpoſita, & adita Signatura cauſa mihi fuit com-
miſſa, cum clauſula conſtito de duabus conformi-
bus, & quod ſit locus ſtatuto, exequatur; Vnde
ſuper hoc propoſito dubio; DD. reſponderunt con-
ſtare de duabus conformibus.

Validitas enim, & conformitas ſententiarum,
nec non incolatus, & Ciuilitas collitigantium non
controuertebatur, & quæ opponebantur contra Iu-
ſtitiam viſum fuit non releuare.

1 Quoniam verè nulla fuit tranſactio, † dum falſa
eſt cauſa expreſſa, quæ cauſæ falſitas adimit con-
ſenſum contrahentium ab actu, & conſenſum Iudi-
2 cis à decreto, & † perindè eſt, ac ſi nullum fuerit
interpoſitum decretum, nec vllus celebratus con-
tractus, *l. magis puto, §. non poſſum ff. de reb. cor. Dec. conſ. 318. num. 2. Rot. deciſ. 34. num. 4. poſt Pic. ad ſtat. Vrbis, & deciſ. 218. part. 2. recent & fuit dictum in Romana Cenſus 8. Aprilis præteriti coram me.*

Falſitas autem cauſæ ex duobus benè deducitur,
primò quia Plautillæ aſſignata fuit certa portio bo-
norum pro legitima illi debita, in ſucceſſione Ber-
nardini, & Franciſci filiorum prædefunctorum, &
fratrum vtrinquè coniunctorum Aureliæ, & tamen
3 † ob tranſitum ad ſecundas nuptias Plautilla Binu-
ba dictam legitimam amiſerat, reſeruato illi dum-
taxat vſufructu donec vixerit, iuxta celebrem *text. in l. fœmina. C. de ſecundis nupt. & plenè fuit deductum in Ceſenaten. Pradij 12. Decembris 1631. coram me, vbi nec ius Canonicum diſſentire à dicta Conſtitutione l. fœmina. comprobatum fuit.*

Secundò quia dicta tranſactio inita fuit occaſio-
ne Tutelæ ipſius Aureliæ per dictum Thomam ad-
miniſtratæ, & redditionis rationis, & tamen nullibi
apparet rationum Codicem, Inuentarium, Inſtru-
4 menta, actus fuiſſe productos, & rationes ipſas † le-
gendas percunctandas, & diſpungendas fuiſſe exhi-
bitas, prout requiritur iuxta *tex. in l. ſi quis §. ra-
tionum ff. de eden. l. cum ſeruus ff. de condit. & de-
monſtrat.* nec enim circa veritatem cauſæ ſtandum
5 eſt aſſertioni Tutoris, Pupilli, † & contrahentium in
Inſtrumento, ſed aliundè probari debet *Dec. con-
ſil. 403. num. 22. ad fin. Card. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 6. num. 8. Card. Caualer. deciſ. 225. num. 5. & fuit dictum in Romana Cenſus 8. Aprilis præte-
riti coram me.*

6 Non obſtat, quod imò Plautillæ † deberetur
legitima, eo quod *diſp. l. fœminæ C. de ſecundis nu-
ptijs* procedit ſolùm in bonis immediatè prouenié-
tibus ex ſubſtantia primi mariti, quæ bona tenetur
7 † Mater Binuba reſeruarè filijs eiuſdem primi ma-
trimonij, qualis eſt Aurelia, ſed quando filij primi
matrimonij conſequuntur portionem fratrum præ-
decedétiú, & quę ipſorú effecta fuerat Patrimonií,
& deindè ijdem filij prædecedunt Matri, tunc cum
8 bona non conſiderentur † ampliùs tamquàm ſub-
ſtantia primi mariti, ipſi matri debita ſit legitima,
in his bonis, vt fuit reſolutum *in Romana domo-
rum 10. Iunij 1616. coram bon. mem. Andrea,* quæ
eſt *deciſ. 771. part. 3. recent.* & ſequuta fuit *Rota in Camerinen. bonorum 10. Februarij 1620. coram Eminentiſs. D. Cardinali Veroſpio, & in eadem 22. Aprilis 1624. coram bon. mem. Vbaldo.*

Quoniam placuit reſponſio, quod in Inſtrumen-
to tranſactionis aſſeritur, Plautillam primò ſuceſ-
ſiſſe Bernardino, qui fraternam, quidem hæredita-
tem Laurentij conſequutus fuerat, ſed tamen ha-
bebat etiam propriam portionem immediatè pro-
uenientem ex ſubſtantia Franciſci Patris primi ma-
riti Plautillæ, & deindè ſucceſſit etiam Franciſco
Iuniori filio, qui licèt conſequutus fuiſſet partem
bonorum Bernardini, tamen poſſidebat propriam
ratam immediatè ex Patris hæreditate ſibi obuen-
tam, & ſic reſpectu harum portionum Plautillæ aſ-
9 ſignata fuit legitima in † bonis immediatè proue-
nientibus ex ſubſtantia primi mariti, quæ vindicari
debent ab Aurelia filia, ex eodem primo matrimo-
nio, & ſic benè applicatur *text. d. l. fœmina C. de ſecundis nuptijs.*

Nequè congruit interpretatio allata per Infor-
mantes pro Thoma, quod dū in Inſtrumento tran-
ſactionis dicitur, Plautillā ſucceſſiſſe in bonis Ber-
nardini, debeat intelligi reſpectu vſusfructus, quan-
do verò dicitur ſucceſſiſſe in bonis Franciſci, debeat
intelligi reſpectu proprietatis in illa portione ob-
uenta Franciſco ex ſucceſſione Bernardini, & Lau-
rentij, in qua iuſtè ſuccedebat Plautilla etiā quòad
proprietatem, & ſic ſuſtineatur tranſactio, & vera
ſit cauſa expreſſa. Quoniam verba ipſa tranſactio-
nis omninò reſiſtunt huic intellectui, ibi, *Per in-
greſſum religionis Bernardini, in ſuis bonis reſpe-
ctu legitimæ ſucceſſit Plautilla eius Mater, & in reliquis Franciſcus eius frater, &c.* ſi enim tam
10 Plautilla † quàm Franciſcus ſucceſſerunt in bonis
Bernardini, vtriuſq; ſucceſſio debet intelligi reſpectu
1 proprietatis, & vtraquè æqualiter determinari, ad
l. iam hoc iure ff. de vulg. Surd. conſ. 242. num. 2.
11 *& ſeqq.* ponderando præſertim illa verba, † *In re-
liquis*, quæ æquipollent verbis in alijs, & ſimilitu-
dinem denotant, atquè implicant qualitatem, &
ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſi-
tionem, ad *l. quidem ſeruus. de reb. dub. Surd. de-
ciſ. 265. num. 24. Card. Seraph. deciſ. 716. num. 1. & ſ t.* Vndè quemadmodùm ſucceſſio Franciſci in-
telligitur reſpectu proprietatis itidem, & debet in-
telligi ſucceſſio Plautillæ, alioquin inepta eſſet lo-
quutio ſi pars reſeruata Plautillæ non eſſet eiuſdem
ſpeciei, cuius eſt reliqua pars delata Franciſco, &
abſurdum eſt, vt verba illa, *reſpectu legitimæ*, in-
telligantur de vſufructu, cum in his terminis *l. fœ-
12 minæ, Doct.* † ſemper capiant verbum, *legitima*,
prò proprietate, & contradiſtinguant ab vſufructu,
adeò vt ſi dicamus nomine, *legitima*, poſſe intelligi
vſumfructum peruertātur omninò termini quæſtio-
nis, nec ſubtilis hæc diſtinctio, quæ magis ingenio-
ſa viſa fuit, quàm vera, cenſetur potuiſſe cadere in
mentem Aureliæ, quæ ſi ſciuiſſet non totam enun-
ciatam legitimam deberi Plautillæ matri, non ita

facili

13 facili tranſegiſſet, & certùm † eſt cauſam etiam in parte tantummodò falſam vitiare contractum,& irritare Decretum inibi interpoſitum, *Dec. conſ.* 351. *num.* 7. *Cephal. conſ.* 207. *num.* 84. *Rot. deciſ.* 852. *num.* 2. *part.* 4. *diuerſ & fuit dictum in præallegata Romana Cenſus* 8. *Aprilis præteriti coram me.*

Huncquè eſſe verum, & germanum tranſactionis intellectum videtur colligi ex euentu, & ſubſequuta obſeruantia,quandoquidem in Inſtrumento prædicto Plautillæ non fuit aſſignata legitima proportionabiliter tantùm ad ratas obuentas Bernardino, & Franciſco ex ſucceſſione fratrum prædefunctorū, quæ aſcendebat ad ſcuta annua 37. 50. dumtaxat, vt calculatur ab Informante in facto pro Aurelia, & tamen aſſignata illi fuerunt annua ſcut. 60. Imò, & in minori etiam ſumma, quàm in ſcutis 37. videtur taxanda illius portio, ponderando, quod Aureliæ non ſolum debebatur portio ſucceſſionis fratrū taxata in ſcut. 90. annuis, ſed etiam legitima in bonis paternis, & maternis, & reliquatus ex cauſa adminiſtrationis tutelæ geſtæ per Thomam, & tamen pro omnibus hiſce cauſis ſimul iunctis ſolummodò ſcut. annua 90. aſſignata fuerunt.

Nec releuat,quod Thomas extinſerit debita pro ſcutis 450. quoniam, omiſſo, quod non videtur conſtare de veritate dicti æris alieni, quatenùs vetùm fuiſſet,non totum erat referendum in portionē Aureliæ, ſed,& pro medietate ſpectabat ad Plautillam hæredem pro dimidia filiorum prædefunctorum, & hoc debitum erat compenſandum cum credito ſcut. 130. quod habebat Aurelia contra Plautillam Matrem occaſione redditionis rationis, vt conſtat ex ipſius aſſertione in Inſtrumento dictæ redditionis rationis.

Minùs obſtat, quod filij primi matrimonij conſenſerint ſecundis nuptijs Plautillæ, dum cum ea
14 poſtmodùm cohabitarunt, quo poſito † conſenſu ceſſat diſpoſitio *l. fœminæ. C. de* 2. *nupt.* Quoniam non ſufficit huiuſmodi conſenſus tacitus filiorum,
15 † ſed expreſſus requiritur, quia agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi in Iure ſcripti, quo caſu taciturnitas non ſufficit, ſed expreſſus conſenſus eſt neceſſarius, *vt per Io. de Garonibus in rubr. de nupt. num.* 2. *Guttier. de matrim. cap.* 109. *num.* 51. *Sanchez. de matrim. lib.* 7. *diſput.* 89. *num.* 44. *Peregr. conſ.* 78. *num.* 1. *&* 17. *lib.* 1. *& reſoluit Rota in d. Ceſanaten. Prædij* 12. *Decembris* 1631. *coram me.*

Quæ, & eò faciliùs procedere putabant Domini, quia ex alijs conijciebant poſſe ſuſpicari de læſione Aureliæ,dum non fuit reddita ratio,& in principio Inſtrumenti dicitur, *volens Thomas reddere rationem, &c.* & paulò poſt aſſeritur,rationes fuiſſe redditas, & tamen non ita confeſtim, nec vno
16 † oculi ictu reddi poterāt, ſed diuturniorem diſcuſſionem, & diſputationem exigebant, mediante librorum productione, & iuſtificatione partitarum,
17 ex qua temporis breuitate † deducitur per Iudicēm abſquè cauſæ cognitione fuiſſe interpoſitum Decretum, & ſic etiam nulliter, *Parſ. conſ.* 98. *num.* 19. *lib.* 1. *Rota coram bo. me. Card. Caualerio deciſ.* 257. *num.* 8. & indicatur, quod in hæreditate Franciſci Senioris extabant tria loca Montium, & creditum ſcut. 130. de quibus nulla fit mentio in tranſactione, & ſolùm Aureliæ aſſignantur ſcuta 90. nec fuit adhibita preſentia conſanguinei Agnati Aureliæ,ſed quorundam Affinium, ex quibus omnibus ſimul iunctis augetur ſuſpicio, quod Aurelia fuerit decepta, & læſa, & falſis permota cauſis tranſactioni conſenſerit.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

☞ * In hac cauſa deciſiones coram dicto R. P. D. Dunozetto ſub die 10. Ianuarij 1633. & ſub die 18. Aprilis eiuſdem anni, habes primam infra prout in Indice poſito in fine deciſionum, & altera eſt deciſio 193. ſupra.

R. P. D. PANZIROLO.

Meliteñ, ſeu Portugallieñ.

Die Lunæ 5. *Decembris* 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtibus, quando adhibeatur fides, ſi non reddant rationem ſuæ depoſitionis,& alia circa hanc materiam depoſitionum teſtium.

SVMMARIVM.

1 *Teſtibus eſt adhibenda fides abſquè alia redditione rationis, ſi deponant de rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporeo.*
2 *Teſtium approbatio ex quibus reſultet.*
3 *Oppoſitiones non ſunt attendendæ, quando non ſunt probatæ.*
4 *Fraudibus via non eſt aperienda,*
5 *Pluralitas non præſumitur.*
6 *Teſtes, quando deponunt de re ſibi nota, non eſt neceſſe, quod remoueant actum à ſenſu.*
7 *Teſtes plenè probant negatiuam ſine alia coarctione, ſi deponant de re valdè eis nota.*
8 *Fides, quando plenè probent.*
9 *Fides Officialium, vna cum depoſitionibus teſtiū faciunt rem carere omni dubitatione.*
10. *Equites Hieroſolymitani potiuntur iuriſdictione paſſiua.*
11 *Teſtium dicta ſunt interpratanda, vt contrarietas euitetur.*
12 *Teſtes, ſi deponant de certa ſcientia, & facto proprio, magis probant.*
13 *Abſens, quando reputetur pro præſenti.*

DECISIO CCXLIII.

FVIT reſolutum conſtare de melioramentis factis per Dominum Commendatorem Bernardum Pereira, iuxta ſtabilimēta Religionis Hieroſolymitanæ, prout de illis deponunt teſtes examinati per Equites eiuſdem Ordinis, qui proceſsū fabricarunt de mandato Aſſembleæ, quæ poſtea legitimè congregata, eadem melioramenta Vnanimi omnium intereſſentium conſenſu approbauit. Et quidem de illis viſum fuit non poſſe dubitari, cum teſtes deponant, quod antea Eccleſiæ, ac Domus Commendæ ruinam minabantur, & quod D. Commendatarius ſtatim poſt adeptam poſſeſſionem sūma ſolertia,& magno sūptu illas reparauit,& pariter, quod Cabreum, ſeu Inuentariū confecit de om-

nibus

Digitized by Google

nibus bonis ad ipsã Cõmendã ſpectãtibus, qua de-
ſcriptione mediante inuenit multa à Laycis occu-
pata, illaq. recuperauit, ex qua bonorum vindica-
tione reſultauit augumentum annui redditus ſcu-
torum octingentorum. Et de his omnibus factis
cum impenſa circiter ſcutorum quatuor millium
1 vti geſtis coram ipſis, teſtes † deponunt, quo caſu
illis eſt adhibenda fides abſquè alia ratione, cum
agatur de rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporeo,
Caſſad. deciſ. 3. num. 7. de probat. Greg. deciſ. 325.
num. 10. Rota rec. par. 3. deciſ. 391. num. 4.

Et tantò magis eorum depoſitio eſt attendenda,
quia ſententiæ latæ contra D. Commendatarium
in Conſilio Ordinario, & completo, nihil continent
2 contra dicta melioramenta, ex quo † videtur reſul-
tare eorum approbatio iuxtà doctrinã *Bald. in l. tri-*
bunus §. cum aliquis ff. de teſt. milit. num. 2. Rol.
conſ. 61. num. 2. lib. 3. Surd. dec. 195. num. 3. Sen-
tentiæ enim ſupradictæ continent tantùmodò quaſ-
3 dam † oppoſitiones factas contra D. Commenda-
tarium, quæ cum nullo modo fuerint probatæ, viſæ
ſunt non attendendæ, *c. accedens. de elect. Rota dec.*
8. & 9. de Except. in nouis, & par. 2. rec. deciſ. 748.
num. 4. Præſertim dum in contrarium deponunt
teſtes, vt ſuprà dictum eſt. Aliàs enim ſi in ſimili-
bus caſibus attendi deberẽt ſimplices, ac non pro-
4 batæ, & intereſſe habentium, oppoſitiones, † ape-
riretur via fraudibus, & quotidiè præcluderetur adi-
tus benemerentibus aſcendendi ad maiores Com-
mendas, quod nullo pacto eſt admittendum.

Nec obſtat, quod in dicto proceſſu per Aequites
fabricato, non fiat mentio cuiuſdam Eccleſiæ ere-
ctæ per prædeceſſorem in membro de Roſſos. Quia
cum teſtes, in Sum. nu. 23. deponant in ſupradicto
membro numquàm fuiſſe aliam Eccleſiam, præter
parochialem, erectio facta per prædeceſſorem, de
5 hac debet intelligi, † cum aliàs pluralitas non præ-
ſumatur, *Menoch. lib. 6. præſ. 15. Rota recen. par. 1.*
587. num. 6. Maximè cum teſtes ſupradicti probẽt
6 negatiuam, deponendo de re † illis nota, quo caſu
non eſt neceſſe, quod remoueant actum à ſenſu, vt
latè *Farin. de teſt. q. 66. num. 229.*

Pariter non obſtat, quod in Cabreo per Commẽ-
datarium fabricato dicatur omiſſa ſpecificatio iu-
riſdictionis ſpectantis ad eamdem Commendam
in membro de Froſſos. Hoc enim benè tollitur ex
teſtibus, qui clarè deponunt, in dicto loco, & in
alijs eiuſdem Commẽdæ, nullam extare iuriſdictio-
nem ad Commendam pertinentem, ſed totam ad
Regem attinere, quæ negatiua dicitur plenè pro-
7 bata † ſinè alia coarctatione, quia pariter agitur de
re valdè nota teſtibus, vt aduertit idem *Farin. vbi*
ſupra. Quorum dicta non mediocriter comprobant
fides Commendatariorum, idem atteſtantium, qui
cum deponant de re, cuius curam, & adminiſtra-
8 tionem habuerunt, & † quæ ad eorum officium ſpe-
ctauit, ſolæ fides datæ plenè probant, *Rota recen.*
par. 2. deciſ. 525. num. 5. Vel ſaltèm conſideratæ
9 vnà cum depoſitionibus prædictorum teſtium, † fa-
ciunt rem carere omni dubitatione, *Rota rec. par. 1.*
deciſ. 122. num. 7. & deciſ. 323. num. 2. poſt ſecun-
dum vol. Conſ. Farin. & dictum fuit in *Caetana*
beneficiorum 9. *Febr.* 1618. *coram bo. me. Buratto.*

Nec facit, quod teſtes dicant D. Commendata-
rium acriter defendiſſe iuriſdictionem. Quia dum
ex prædictis conſtat, Commendam nullam habere
iuriſdictionem, teſtium depoſitiones debent intelli-
gi de defenſione iuriſdictionis paſſiuæ, ſcilicèt Exẽ-
10 ptionum, & priuilegiorum, quibus † Aequites Hie-
roſolymitani potiuntur, non autem iuriſdictionis
11 actiuæ; nam teſtium † dicta ſunt interpretanda, vt
contrarietas euitetur, *Butr. in cap. cum te, vbi om-*
nes, de teſtibus. Gaſ. de Graſſ. dec. 4. num. 5. de te-
ſtibus Greg. deciſ. 351. num. 38. & deciſ. 578. nu. 7.

Similiter non releuat, quod in Cabreo deſcriptũ
fuerit, Membrum Rimeon teneri ſoluere menſuras
983. frumenti, & aliorum leguminum, cum tamen
nunquàm tale onus fuerit per prædeceſſorem ſolu-
tum. Siquidem de contrario apparet ex teſtibus
Sum. num. 25. qui affirmant, onus huiuſmodi ſol-
uendi eſſe antiquum, atquè ab ipſis ſolutum, dum
erant Arrendatarij tempore anteceſſorum; Vnde
12 cùm † deponant de certa ſcientia, ac de facto pro-
prio, magis probant *Aym. conſ. 99. num. 6. & conſ.*
178. num. 7. poſt med. Gabr. de teſtib. concl. 4. n. 20.
& in terminis de ſoluente *Greg. dec. 521. nu. 2.*

Et deniquè ceſſat, quod obijciebatur, D. Com-
mendatarium non reſediſſe per quinquẽnium, pro-
ut tenebatur. Quia omnes teſtes dati in Sum. n. 26.
deponunt de reſidentia facta ſupra quinquennium.
Et licèt interdùm abfuerit per ſpatium aliquorum
dierum, hoc tamen ad effectum, de quo agitur, non
dicitur tempus conſiderabile; Maximè dum teſtes
13 deponunt, quod abſentia † ſemper erat pro ſerui-
tio, ac defenſione Commendæ, ſicut pro miniſtran-
da iuſtitia partibus in Ciuitate Portugallien in cau-
ſis eiuſdem Religionis, quarum cognitio ad ipſum
ſpectabat, quo caſu de iure debuit haberi pro præ-
ſente, *tex. in c. conquærente, & c. ex parte el ſecon-*
do de Cler. non reſid. Card. in clem. 1. q. 13. nu. 22.
de for. comp. Gonz. reg. 8. gloſ. 43. num. 2. & 62.
Seraph. dec. 662. num. 2.

Et ita fuit deciſum informante tantùm D. Com-
mendatario Pereira, cum altera pars ſæpiùs citata
non comparuerit &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Aſculana Societatis.

Die Lunæ 5. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

**Pecunia ſocij, licèt in dubio præſumatur pro-
pria, tamen hoc non procedit, ſi concurrant
plura adminicula, & præſumptiones, de qui-
bus hic in deciſione, quæ ſuadeant, quod ſit
ſocialis.**

SVMMARIVM.

1 *Pecunia potiùs præſumitur propria, quàm ſocialis.*
2 *Pecunia ſocij præſumitur ſocialis, ſi concurrant præſumptiones, & coniectura, quæ hoc ſuadeãt. & num. 17.*
3 *Adminiſtrator præſumitur ſoluere non de pecunijs proprjis, ſed de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat.*
4 *Literarum ignarus, licèt quis ſit, tamen poteſt eſ-*

ſit ſagax, diligens, practicus, &c. in negotijs peragendis.

5 *Socius conſcribens literas cambij, ſub eius nomine proprio, & conſocii, oritur præſumptio, quod pecuniæ ſint communes.*

6 *Exactionem nemo præſumitur ſibi velle reddere difficiliorem.*

8 *Creditor non eſt veriſimile, quod diu differat exigere.*

9 *Confeſſio emanata à perſona de veritate facti inſtructa, vehementem præſumptionem facit.*

Liber pro ſcribente non probat contra tertiũ. n. 9.

10 *Adminicula probationum deſumũtur ex ſcripturis etiam informibus.*

11 *Stylus inter Mercatores eſt ſeruandus.*

12 *Liber, qui continet negotia ſocialia, inter ſocios plenè probat.*

13 *Quod procedit etiamſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à deputato nomine ſocietatis.*

14 *Libri Mercatorum quibus concurrentibus plenè probent.*

15 *Confeſſio extraiudicialis dicitur cõcludenter probata, ſi de ea doceatur per teſtes conteſtes de tempore, & loco.*

16 *Præſumptio, vt inducatur ſufficit probatio etiam per teſtes minùs legitimos.*

18 *Fundamentum intentionis ſuæ, quis tenetur probare.*

19 *Actus ſequens præſumitur factus in vim præcedentis tractatus.*

DECISIO CCXLIV.

CVM ſub die 12. Nouẽbris 1632. reuiderentur deciſiones emanatæ in hac cauſa ad fauorem Franciſci Bentiuoli firmantes ipſum non teneri reddere rationem Saiarum ſocietatis venditarum in nundinis Salerni; fuit reſtricta difficultas ad pecunias per eundem Bentiuolum exactas in Ciuitate Anconæ, ad quarum reſtitutionem vti ſpectãtiũ ad ſocietatem DD. hodie dixerunt d. Bentiuolum teneri.

De exactione enim illarum viſum fuit ſufficienter conſtare per plura Inſtrumenta Quietãtiarum, vltrà, quod inter partes non controuertebatur.

Quod autem dd. pecuniæ fuerint communes, ac pertinentes ad ſocietatem, licèt Regula ſtet pro
1 Bentiuolo, † cum pecunia potiùs propria, quàm ſocialis præſumatur, iuxtà doctrinam *Bart. in l. 2. num. 2. C. pro ſoc. & in l. ſi patruus, n. 4. verſ. aut dubitatur, C. comm. vtriuſque iud. Bald. in l. in reſtituenda, C. de petit. hæredit. nu. 3. in fin. Alex.*
2 *conſ. 78. n. 4. lib. 2.* Attamen ab ea receditur, † quãdo (prout in præſenti caſu) ex coniecturis, & præſumptionibus apparet, illam eſſe communem, *Ancbar. conſ. 149. n. 4. verſ. & licèt iſtam opinionẽ. Ioſeph. Lud. concl. 53. verſ. & quãdo non apparet, iuncto verſ. ſeq. & latè in verſ. fallit ſupradicta concluſio, Mantic. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 17. n. 3. & ſeqq. & tit. 18. nu. 8. & ſeq. Seraph. deciſ. 593. num. 4.*

Prima enim coniectura, quæ ſuadet pecunias, de quibus agitur, fuiſſe ſociales, deducebatur ex qualitate ſocietatis initæ inter Mercatores de vendendo ſaias in nundinis Salerni communi nomine, cuius ſocietatis exiſtentia alias firmata fuit ſub die 11. Februarij 1628. coram Eminentiſſ. Card. Virili, de qua nunc DD. non dubitarunt iuncta deputatione facta in perſonas Bentiuoli, & Franciſci Anibalis, in cuius locum fuit ſubrogatus Felix eius frater ad vendendum, vt pariter in eadem deciſione firmatur, ex qua quidem Bentiuoli deputatione oritur præſumptio, quod idem pro habendis literis cambij directis mercatoribus Anconitanis ſoluerit
3 de precio ſaiarum † communium, non autem de proprijs pecunijs, *Aym. conſ. 129. num. 3. quam ſequitur Ioſeph. Ludou. d. concluſ. 53. verſ. fallit ſecundo in fin.*

Cui quidem coniecturæ non viſa fuit aduerſari altera contraria deſumpta ex imperitia, & ignorantia Bentiuoli, qui cum legere, & ſcribere neſciret, inveriſimile eſt, quod fuerit ab alijs deputatus; quia præterquàm quod deputatio Bentiuoli expreſsè legitur in Albarano, ſeu contractu ſocietatis, ceſſare videtur omnis ſcrupulus ex teſtibus tã pro parte Mercatorum, quàm pro parte eiuſdem Felicis, & Bentiuoli examinatis, qui deponunt, Bentiuolum licèt ignarum, fuiſſe nihilominus ſagacem, diligentem, practicum, & aptum, ſimilia, & maiora peragere negotia, ipſumq. tanquàm talem fuiſſe pluriès
4 ad vendendum deputatum, † vnde nihil refert, quod fuerit ignarus, dum erat ſagax, & practicus, ad *tex. in l. certi iuris, & ibi DD. C. de Iudic.*

Secunda oriebatur coniectura ex quo præfatas literas cambij conſcribi curauit ſub nomine ipſiuſmet, & Anibalis conſocij, & condeputati, ex qua
5 quidem conſcriptione † facta communi nomine clara oritur præſumptio, quod pecuniæ fuerint cõmunes, *Bart. in l. rura, n. 1. C. de omn. agr. deſert. lib. 11. Roman. conſ. 291. num. 7. Menoch. conſ. 12. num. 15. Mantic. de tacit. lib. 6. tit. 17. n. 30. Aym. d. conſ. 129. num. 3. verſ. in hac difficultate.*

Coadiuuatur iſta præſumptio, ex quo Bentiuolus in dd. literis ſummam ſuarum pecuniarum nõ ſpe-
6 cificauit, † quod veriſimiliter feciſſet, ſi pecuniæ propriæ, & non cõmunes fuiſſent, *Natt. conſ. 358. num. 11. circa med. & num. 12. circa fin. Aym. d. conſ. 129. num. 8. circa med. Menoch. conſ. 80. nu. 5.*

Quod maximè venit dicendum, ex quo Bentiuolus in negotijs peragendis erat accuratiſſimus, vt deponunt ſupradicti teſtes; vnde nullo modo præſumi debet, quod proprias pecunias abſquè declaratione, & ſpecificatione quãtitatis ipſum tangen-
7 tium cum alienis pecunijs commiſcere, † illarumq. exactionem per hanc commiſtionem difficiliorem reddere voluiſſet, *ad text. in l. cum de indebito, ff. de probat. Aym. d. conſ. 129. num. 6.*

Tertia pariter deducebatur coniectura, ex ſequeſtro relaxato ad inſtantiam aliorum ſociorum iuncta negligentia eiuſdem Bentiuoli, qui paſſus fuit pecunias per quinquennium ſub d. ſequeſtro permanere,
8 † quod veriſimiliter tandiù non diſtuliſſet, ſi pecuniæ propriæ, & non communes fuiſſent, *iuxta doctr. Bart. in l. gerit, num. 21. verſ. in contrariũ de acquir. hæredit. Alex. conſ. 99. n. 2. lib. 5. Aym. conſ. 106. num. 9. Rot. coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 307. nu. 11. & dec. 521. num. 1.*

Pro quarta coniectura allegabatur confeſſio P. Angeli fratris, & procuratoris Bentiuoli deſumpta

ex

Digitized by Google

ex iudiciali proteſtatione per ipſum facta contra
Mercatores ſocios, iuncto decreto Iudicis d. procu-
ratore præſente, & non contradicente emanato ad
inſtantiam ſociorum de exigendo dictas literas cã-
bij ad effectum deponendi, donec cõtrouerſia inter
ipſos terminaretur, ex qua quidem confeſſione vti
9 emanata à perſona de veritate facti inſtructa, † ve-
hemens oritur præſumptio, quod pecuniæ conten-
tæ in d. literis fuerint communes, & non propriæ
Bentiuoli, *Abb. in c. dilectus, n. 2. de procurat. Luc.
de Penn. in l. 3. col 5. verſ. 155. præſumpt. C. de
apoc. publ. lib. 10. Maſcard. de probat. cõcl. 369. n. 1.*
Quia oriebatur ex liberculo ſocietatis ſcripto ab
altero deputato in dd. nundinis Salerni, in quo ex-
plicitè apparet, pecunias contentas in præfatis li-
teris cambij Mercatoribus Anconitanis directis,
redactas fuiſſe ex pretio ſaiarum, illaſq. ad ſocieta-
tem pertinere, qui quidẽ liber licèt regulariter pro
ſcribente non probet contra tertium, in propoſito
10 autem non ſolùm † facit probationem præſumpti-
uam, cum ad id quælibet ſcriptura etiam informis
ſufficiat, *l. inſtrumenta domeſtica, C. de probat.
Caual. deciſ. 142. num. 4. Caputaq. deciſ. 334. par. 1.*
Verùm ex eo oritur probatio plena tùm quia ex
conſuetudine, de qua deponunt teſtes in Summa-
11 rio ità receptum † eſt inter Mercatores Aſcolanos,
Rot. dec. 650. nu. 5. par. 1. recent. tùm quia con-
12 tinet ſolùm negotia ſocialia, quo † caſu inter ſo-
cios plenè probat, *Seraph. dec. 600. nu. 1. Rot. dec.*
13 *641. num. 5. par. 1. rec.* etiam quod † non ſit ſcri-
ptum à ſocio, ſed à deputato nomine ſocietatis,
*Socc. conſ. 291. nu. 14. lib. 2. Alex. conſ. 186. nu. 1.
lib. 2. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 92. num. 9. Se-
raph. dec. 1368. num. 4. Rot. dec. 377. num. 3. & 5.
par. 1. rec.* tùm etiam ex quo coadiuuatur ex de-
putatione antedicta, ac ex alijs præſumptionibus,
14 de quibus ſupra, † & infra dicetur, quo caſu con-
cludenter probat, *Caual. dec. 552. nu. 1. Greg. XV.
dec. 302. nu. 1. deciſ. 537. num. 1. & inter recent.
dec. 287. num. 1. par. 2.* & nouiſſimè fuit firmatum
*in Albanen. vineæ 5. Iulij 1632. coram R. P. D.
meo Durano.*
Tùm deniquè ex quo Bentiuolus in reuiſione
Computorum facta coram teſtibus mediatoribus
ſingulas partitas in d. liberculo deſcriptas appro-
bauit, vt ijdem teſtes deponunt vt in Summ. mer-
catorum num. 7.
Sexta deniquè, & vltima coniectura deſumeba-
tur ex confeſſione extraiudiciali eiuſdem Bentiuo-
li, qui coram ijſdem teſtibus mediatoribus in actu
reuiſionis computorum ingenuè faſſus fuit, pecu-
nias in ſupramemoratis literis contentas proueni-
re ex pretio ſaiarum communium, eaſq. reſtitutu-
rus, quotiès illi refectæ fuiſſent pecuniæ furto abla-
tæ in Ciuitate Neapolis, ex qua quidem confeſſio-
ne clarè colligitur pecunias prædictas ad manus
eiuſdem Bentiuoli perueniſſe, cum aliàs eas reſti-
15 tuere non promiſiſſet, & cum iſta † confeſſio ſit
probata per teſtes contextes de tempore, & loco,
& ſic admittitur pro plena probatione, iuxtà opi-
nionem *Rotæ coram Puteo dec. 53. num. 1. lib. 3. &
inter recent. dec. 406. num. 3. & deciſ. 711. num. 3.
par. 2.* multò magis in propoſito venit admittenda
ad inducendam præſumptionem, cum ad id quali-
16 bet † probatio etiam per teſtes minùs legitimos
ſufficiat, *Greg. XV. deciſ. 427. num. 5. & 6. cum
aliis ibi congeſtis.*
Quæ omnes coniecturæ eò clariùs probãt com-
munionem dd. pecuniarum, quia inter ſe conne-
ctuntur, & ad inuicem adminiculantur, & propte-
17 reà ſimul iunctæ † cõcludentiſſimè probant, quòd
reuera pecuniæ fuerint ſociales, *Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 505. n. 16. cum aliis cumulat. per Cra-
uett. d. conſ. 129. num. 8. in fin. verſ. ex quibus
omnibus.*
Nec obſtare viſum fuit vnicum fundamentum
pro parte Bentiuoli deductum, quod ſcilicet pecu-
niæ prouenerint ex alijs mercibus, quas ipſe in
nundinis Salerni vltrà poſitas in ſocietate aſporta-
uit. Quia nec ex teſtibus pro parte Bentiuoli exa-
minatis, nec à ſcripturis compulſatis viſum fuit
DD. id fuiſſe ſufficienter probatum.
Teſtes enim, licèt probent tranſmiſſionem ſaia-
rum, non tamen deponunt quod Bentiuolus illas
tranſmiſerit ad computum proprium vltrà poſitas
18 in ſocietate, prout explicitè hanc † qualitatem
tanquàm fundamentum partis probare debebant,
cum ſola tranſmiſſio ſine d. qualitate non releuet,
*ad tradit. per Bart. in l. Falcinius, §. cum hoc nu. 1.
ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eat. Dec. in cap. licèt cau-
ſam, num 180. & ſeqq. de probat. Felin. in c. exa-
minata, nu. 5. de iudic. Alex. conſ. vlt. nu. 2. lib. 2.
Rot. Ianuen. dec. 6. num. 1.*
Partita verò extracta ex libro Gabellæ Caſtri
S. Aegidij probat quidem tranſmiſſionem ſaiarum
ad nundinas, ſed non cõcludit qualitatem pro par-
te Bentiuoli articulatam, nec dicit quod illas trãſ-
miſerit ad computum proprium vltrà poſitas in
ſocietate, & ſic non releuat ex iuribus ſupra pro-
ximè relatis.
Nec quicquam facit, quod Ballæ ſaiarum fuerint
ſignatæ ſigno, ſeù marca propria ipſius Bentiuoli,
quia cum in Albarano, ſeù cõtractu ſocietatis nul-
la fuerit facta conuentio, quod ſocietas aliquo par-
ticulari ſigno vteretur, vnuſquiſque ex ſocijs pote-
rat proprium ſignum apponere, nec ex eo neceſſa-
riò inferri poteſt ad illam qualitatem, quod Ballæ
ſic ſignatæ fuerint tranſmiſſæ ad computum pro-
prium, vltrà poſitas in ſocietate. Quæ qualitas in
præſenti caſu nec præſumi poteſt, quia ſtante præ-
cedenti conuentione inita inter ſocios de tranſmit-
tendo ſaias ad nundinas, illaſq. vendendi commu-
19 ni nomine, † tranſmiſſio cum venditione inde ſe-
quuta præſumitur facta in exequutionem præceden-
tis tractatus, & ſic communi, non autem proprio,
& particulari nomine Bentiuoli, *iuxta l. is, qui ſuis,
§. ſi ab ignoto, ff. de manumiſſ. latè Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 893. num. 45. Mantic. de tacit. & am-
big. lib. 7. tit. 18. num. 16. Rot. deciſ. 104. num. 5.
par. 2. diuerſ.*
Et ita Felice Bentiuolo, & Mercatoribus infor-
mantibus fuit reſolutum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Camerariæ.

Die Veneris 9. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè, vt concedatur immiſſio quid probare debeat. Reſeruationes Apoſtolicæ, quæ beneficia capiant, & quæ non. Et alia circa beneficia manualia.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè, vt non denegetur immiſſio, debet plenè, & indubitanter probare reſeruationē.*

2 *Menſes Aprilis, & Octobris ſunt menſes ſemper reſeruati Sedi Apoſtolicæ, ceſſante alternatiua.*

3 *Reſeruationes Apoſtolicæ non capiunt beneficia, ſeù Officia Clauſtralia, & manualia ad nutum Superioris amouibilia. & num. 10.*

4 *Beneficiorum reſeruationem, quando Papa facit, eſt intelligenda de ea, quæ ſit perpetuò de beneficio, non autem de temporali.*

5 *Beneficiorum collatio debet intelligi de ſui natura perpetua.*

6 *Commenda licèt afficiat beneficium propter appoſitionem manus Papæ, tamen non ideò commenda afficit beneficium.*

7 *Commenda, quando vacat per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij, tunc inferior Collator poteſt de illo prouidere.*

8 *Commenda ceſſante, beneficium vacat, vt priùs.*

9 *Beneficia, ad hoc, vt cadant ſub reſeruatione, quid ſit inſpiciendum.*

11 *Beneficia manualia poſſunt fieri perpetua ex Pontificis priuilegio.*

12 *Interpratatio ſemper ea eſt ſumenda, quæ conuenit ſubiectæ materiæ.*

13 *Regularibus de iure non eſt conceſſum habere beneficia in titulum perpetuum, cum hoc repugnet voto paupertatis, & obedientiæ.*

14 *Regularium beneficia ſunt manualia.*

15 *Superiores Regulares non poſſunt conferre beneficia clauſtralia in titulum perpetuum.*

16 *Beneficia manualia de ſui natura non conferuntur in perpetuum.*

17 *Beneficia manualia, licèt aliquando durent ad vitam prouiſi, non ideò contigit, quia tituli ſint perpetui, ſed ex eo, quia à Superioribus non remouentur.*

18 *Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis, eſt conditionalis, ſcilicèt, ſi narrata ſint vera.*

19 *Papa, quando prouidet de beneficio reſeruato, cenſetur prouidere quatenus probetur reſeruatum, aut affectum.*

20 *Papa non præſumitur velle mutare naturam beneficij abſquè expreſſione.*

DECISIO CCXLV.

CAMERARIA, de qua agitur, per Sedem Apoſtolicā commendata fuit Io. Hieronymo de Funes Clerico ſeculari, de anno 1577. qui vixit vſquè ad annum 1619. Eoquè poſtmodùm decedente in menſe Aprilis eiuſdem anni, Capitulum Eccleſiæ B. Mariæ del Pilar eandem dedit in adminiſtrationem Dominico Garziæ, Canonico profeſſo eiuſdem Eccleſiæ, poſſeſſione ſubſequuta. Cumquè de eadem Officina in Commendam prouiſus fuiſſet à Sede Apoſtolica Petrus Martel, lite iam introducta, Capitulum concordauit, certa penſione eidem reſeruata: & Cameraria Garziæ remanſit: ſequutaquè confirmatione Apoſtolica, nouam poſſeſſionem aſſequutus fuit. Eandem autem dimittente Garzia de anno 1626. Capitulum ad illam elegit Canonicum Michaelem Perez de Cueuas, poſſeſſione ſubſequuta. Et per ſimilem dimiſſionem à Canonico Perez de anno 1628. factam, Capitulum eandem Canonico Ioanni del Campo contulit. Obijt poſtmodùm Garzias menſe Aprilis 1629. & Ordinarius Cæſarauguſtanus illam contulit Paulo Seccanilla, Clerico ſeculari, contra quem ſepiùs fuit reſolutum,* non eſſe illi adiudicandā Camerariam. Poſtremò deceſſit Ioannes del Campo de menſe Octobris 1631. per cuius obitum Capitulum prouidit de dicta Cameraria Ioannem Cercitum, Canonicum profeſſum eiuſdem Eccleſiæ, poſſeſſione ſubſequuta.

Deindè Laurentius, Clericus ſecularis eandem in Commendam obtinuit à Sede Apoſtolica, litteris gratioſè ſubrogationis ad partem expeditis, & productis. Quarum vigore cùm hodiè dubitaretur: An illi eſſet danda immiſſio, negatiuè per DD. fuit
1 reſponſum: Quia reſeruatio, aut affectio non probatur per Laurentium: quæ ſunt præcipua ad iſtum effectum: & debent eſſe clara, & indubitata: ita vt non poſſit alicui inferri præiudicium, *Rot. deciſ. 187. num. 1. 197. num. 5. & 600. num. 1. par. 2. receut. & coram PP. Gregor. XV. deciſ. 58. num. 1.*

Non obſtat, quod ratione menſis reſeruatio ſit
2 clara, † & indubitata, ex quo Dominicus Garzias obijt de menſe Aprilis anni 1629. & Ioannes del Campo de menſe Octobris anni 1631. qui menſes ſemper ſunt Apoſtolici, ceſſante alternatiua, quæ per Regulam octauam Cancellariæ, & ſeù nonam in modernis S. D. N. non datur inferioribus collatoribus, vt in verbis, regula ſe ipſam declarat, & comprobat *Gonzal. ſuper ead. reg. gloſ. 42. num. 2.*

Quia, cum verſemur in beneficio, & ſeù officio
3 clauſtrali, & manuali, ad nutum † Superioris amouibili vſquè ab initio, & in ſui erectione, & inſtitutione, quæ datur in ſummario Capituli num. 1. reſeruationes Apoſtolicæ non capiunt talia beneficia, ex defectu intentionis Papæ reſeruantis, *Cald. conſ. 26.*
4 *de præb. dicens:* reſeruationem † beneficiorum, quam fecit Papa, eſſet intelligendam de ea, quæ ſit perpetuò de beneficio, non autem temporaliter: ex
5 quo † collatio beneficiorum debet intelligi de ſui natura perpetua, *Falcon. de reſeruat. quæſt. 3. prin. num. 25. Felin. in cap. per tuas. num. 4. verſ. intellige. de maior. & obed. Mandoſ. reg. 3. quæſt. 11. num. 3. verſ. redeunt ad principale quæſitum: Addent. ad Simonet. de reſeruat. quæſt. 8. num. 3. Caſſad. deciſ. 4. num. 1. de præb. Rot. deciſ. 739. num. 8. part. 1. diuerſ. & Achill. deciſ. 9. de præb.* Qui loquens de beneficijs commendatis, infert, quod
6 licèt † Commenda afficiat beneficium propter appoſitionem manus Papæ; tamen non ideò Commē-

da

da afficit beneficium manuale, quin ceſſante Com-
menda per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij,
7 † inferior Collator poſſit de illa prouidere. Quod
idem ſenſerunt *Franc. in cap. nemo. num. 5. verſ.
ſed quid ſi Cõmenda. de elect. in 6. Gonzal. in reg. 8.
gloſ. 5. §. 6. num. 22. & Rota in Pampilonen. The-
ſaurariæ 13. Nouembris 1617. coram D. meo De-
cano*. Ac demùm idem fuit indultum Capitulo per
Conſtitutionem Pij Quarti, quæ datur: vt ceſſanti-
bus Commendis, beneficia ſecundùm ſuas faculta-
tes conferre poſſit.

Neque effectus manualitatis huius Camerariæ
euitari poteſt ex eo, quòd ex duabus antiquis pro-
uiſionibus Ordinarij, effectuatis de anno 1513. &
1534. conſtet, quòd hæc Cameraria collata fuerit
in titulum perpetuum, & ſucceſſiuè de illa proui-
8 ſum in Commendam: qua † ceſſante, beneficium
vt priùs vacauerit, *Mohed. deciſ. 4. num. 1. de præb.
Caputaq. deciſ. 144. part. 1. Put. deciſ. 13. lib. 3. in
nou. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 8. num. 49.* atq;
ita tanquàm de perpetuo, non autem manuali fa-
cienda ſit prouiſio ſecundùm regulas reſeruatorias
menſium.

Quia aut fundamentum conſtituitur in ſola col-
latione facta ab Ordinario, tanquàm de vltimo ſta-
tu collatiuo, qui ſolet inſpici ad effectum, vt videa-
9 tur, † an beneficium cadat ſub reſeruatione, *Cald.
conſ. 23. de præb. Simonet. de reſeruat. quæſt. 70.
Rot. deciſ. 77. num 9. coram Gregor. XV*. Et ille
non eſt vltimus ſtatus, ſed alter, qui poſt annum
1619. contigit per obitum Io. Hieronymi Funes.
In qua vacatione Capitulum contulit Camerariam
Dominico Garziæ: & effectum habuit, cedente
Martello prouiſo à Sede, cum Apoſtolica confirma-
tione, & poſſeſſione ſubſequuta. Cui exindè per
dimiſſionẽ ſucceſſit Canonicus Perez de anno 1626
& de anno 1628. per ſimilem dimiſſionem, Capitu-
lum, contulit Camerariam Canonico del Campo.
Atquè ita beneficium, & ſeù officium habuit vlti-
mum ſtatum per dimiſſionem Campi: & penulti-
mum ex perſona Perez. Ex quorum perſonis vaca-
tiones conſumptæ fuerunt per poſſeſſionem, & cõ-
tinuationem poſſeſſionis pacificæ ſubſequutam,
etiam per Laurentium ad fundandam eius intentio-
nem allegatam. Qui duo vltimi ſtatus, cum fue-
rint de manuali, ſatis indicant Camerariam non
10 cadere † ſub reſeruationibus Apoſtolicis, ſecun-
dùm rationes *Calderini*, & aliorum, qui ſuprà alle-
gati fuere.

Aut verò contenditur, ex prædictis collationibus
1513. & 1534. probari ad quemcunquè effectum,
ſtatum de collatiuo: & conuincitur contrarium ex
ipſa erectione Camerariæ de anno 1195. ex Indul-
tis Summorum Pontificum Pij IV. Clementis VII.
Sixti V. ac etiam ex prouiſionibus de eadem Came-
raria factis à Capitulo B. Mariæ del Pilar per viam
electionis, & deputationis: quæ omnia dantur in
Summarijs Capituli, & ponderata fuerunt in deci-
ſionibus contrà Seccanillam ab Ordinario prouiſum
factis. In quibus declaratum fuit non ius Ordina-
rij, & per conſequens nullitas, & inualiditas dicta-
rum collationum, attenta exemptione Collegiatæ
ab omni iuriſdictione Ordinarij, & facultate confe-
rendi per Summos Pontifices Capitulo indulta.

Non obſtat, Indultum Pij Quarti ex parte Capi-
tuli, vt aſſeritur productum, in quo expreſsè vide-
tur diſpoſitum, Camerariam de qua agitur, cætera-
què officia, & dignitates eiuſdem Eccleſiæ, con-
ferri debere in titulum. Quod dicebatur repugnare
11 manualitati, † cum perpetua fieri poſſint ex Pon-
tificis priuilegio, *Caſſad. deciſ. 12. num. 9. de præb.
Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 6. num. 58. in fin.*

Quia ex Indulto, quòd officia, & dignitates cõ-
ferantur in titulum Canonicis Regularibus profeſ-
ſis, neceſſariò non excluditur manualitas: ex quo
Papa potuit intelligere de titulo perpetuo, & col-
latiuo, & de titulo vti de manuali. Vnde ſemper
12 ſumenda eſt interpretatio, † quæ conueniat ſubie-
ctæ materiæ, & ſic qualitati Regularium; quibus
13 † de iure non eſt conceſſum, vt poſſint habere be-
neficia in titulum perpetuum, quia repugnaret Vo-
to paupertatis, & obedientiæ; ſed in titulum reſpe-
ctu temporis Superiori arbitrarium, ſecundùm na-
14 turam beneficiorum † Regularium, quæ ſunt ma-
nualia: *Put. deciſ. 80. num. 2. lib. 3. Gonzal ſuper
reg. 8. gloſ. 8. num. 11. Pariſ. de reſignat. lib. 11.
quæſt. 3. num. 82. & ſeq.*

Sed prætereà aduerterunt Domini, Indultum
reſpicere merum fauorem Canonicorum huius Col-
legiatæ, & excluſionem Clericorum ſæcularium,
quibus officinæ, & ſeù officia clauſtralia anteà con-
ferebantur, & commendabantur, in graue præiudi-
cium Ordinis Regularis. Et indulgendo, quod Re-
gularibus profeſſis tantummodò conferantur; de-
cernitur, quod eiſdem in titulum per eos, ad quos
ſpectat, iuxtà iuris diſpoſitionem conferri debeant.
15 De iure autem neque † Superiores Regularium
poſſunt cõferre beneficia clauſtralia in titulum per-
petuum, *cap. cum ad Monaſterium, §. tales autem,
ibi, nec alicui committatur aliqua obedientia perpe-
tua poſſidenda: de ſtat. Monach. Mohed. deciſ. 10.
num. 2. de cauſ. priu. & propriet.* Neque manualia
16 † de ſui natura conferuntur in perpetuum, *Calder.
alleg. conſ. 26. de præb.* Ergò de collatione in titu-
lum, prout conuenit Regulari, non autem de per-
petua repugnanti, intelligendum eſt. Et licèt ma-
17 nualia aliquando durent † ad vitam prouiſi: non
ideò contigit, quia tituli ſint perpetui, ſed ex eò,
quod à Superioribus non remouentur.

Non obſtat, quod Papa intellexerit beneficium
eſſe manuale, & voluerit conferre in titulum per-
petuum, dum Laurentius narrauit in ſuis litteris
Camerariam eſſe officium clauſtrale in Eccleſia
B. Mariæ del Pilar Regularis Ordinis S. Auguſtini,
& nihilominùs tanquàm de reſeruato contulit ra-
tione menſis.

Quia cùm verſemur in gratia ad ſupplicationem
18 partis, † in qua Papa prouidet ſub conditione, qua-
tenùs narrata ſint vera, atquè ita quatenùs Came-
raria caderet ſub reſeruatione, vel affectione, quod
impoſſibile non eſt conſtitutione, aut priuilegio
Apoſtolico, de Regulari beneficio diſponenti ſecun-
dùm *Caſſad & Gonzal.* ſupra allegatos: ideò præ-
19 ſumitur † Papam prouidiſſe, quatenùs Cameraria
ſit, & probetur reſeruata, aut affecta: nè incidenter
20 mutet † naturam beneficij abſquè expreſſione, præ-
ter voluntatem ſuam, *c. querimoniam, de iur. patr.
Calder. conſ. 26. in fin. de præb.*

Quæ autem dicebantur de affectione propter litem, quæ in Rota pendebat inter Campum, & Seccanillam, reſpectiuè prouiſos à Capitulo, & Ordinario Cæſarauguſtano: præſuppoſita manualitate Camerariæ iàm firmata, non egent alia reſponſione. Quia ex eiſdem rationibus, & fundamentis tolluntur, quibus reſeruatio impugnata fuit.

Et ita &c.

☞ * Ideſt ſub diebus 2. Iunij 1631. & 26. Nouembris 1632. & 9. Maij 1633. ſunt deciſiones 43. 157. & 205. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Meliten. Nauis.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Socius tenetur inſolidum ex rebus geſtis ab altero ſocio, Conſocij obligantur inſolidum ex contractu Inſtitoris. Et vide plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio facti alieni, dum non impletur, committitur ſtipulatio pro damnis, & intereſſe.*

2 *Inſolidum, quis poteſt condemnari, ſi ſit inſolidum obligatus.*

3 *Verba uniuerſalia, & indefinita reſtrictionem non recipiunt.*

4 *Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſſit.*

5 *Societatis natura eſt, vt quilibet ex ſocijs conueniri poſſit inſolidum.*

6 *Societas, quando non eſt contracta, ſed ſolùm quædam communio, & participatio, tunc ille, qui ſic contraxit, non tenetur inſolidum, ſed pro rata, quam poſuit in participatione.*

7 *Societatis ſubſtantialia ſunt, ſociorum conſenſus, res, ſeu negocium particulare, & lucrum commune.*

8 *Socij ſunt rei obligati inſolidū, ex facto Inſtitoris.*

9 *Socij tenentur inſolidum ex contractu Inſtitoris, nec refert, quàm quiſquè partem in ſocietate habeat.*

10 *Socij ex contractu Inſtitoris, tenentur ſolùm pro rata.*

11 *Socij ex contractu Inſtitoris, vnuſquiſquè pro rata inter ipſos tenentur, ſed hoc non procedit reſpectu tertij, & aliorum contrahentium.*

12 *Oſaſch. deciſ. 150. num. 8. & 9. declaratur.*

13 *Ancbar. conſil. 332. Pariſ. conſ. 93. num. 82. & conſ. 94. num. 26 lib. 1. & alij reprobantur.*

14 *Socius quiſquè proponendo ſocietati certum Inſtitorem, ex tunc conſentit obligationibus per Inſtitorem contrahendis.*

15 *Socii ex facto inſtitoris tenentur inſolidum, etiam de bonis extra ſocietatem, & vltrà vires, & corpus ipſius ſocietatis.*

16 *Solidum id dicitur, quod eſt integrum, & cui nihil deeſt.*

17 *Iaſ. in conſil. 33. per tot. lib. 3. declaratur.*

18 *Negociationem ſolus, quis exercens tenetur pro debitis contractis illius occaſione, non ſolùm quatenus ſuppetunt iura, & bona negociationis, ſed etiam aliunde.*

19 *Et ſic etiam eſt dicendum de ſingulis ſocijs, vt teneantur etiam de bonis extra ſocietatem.*

20 *Socio ſolidum ſoluenti, ſubuenitur remedio diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios, ſed controuerſia iſta eſt valdè nodoſa num. 21.*

22 *Rota deciſ. 208. part. 4. in recent. declaratur.*

23 *Socius admiſſus ab alijs ſocijs poſt ſocietatem, non tenetur niſi pro rata, ſecùs quando ab initio cum eo fuit inita ſocietas.*

24 *In ſocietatis contractu, verbum, participationis, intelligendum eſt pro ſocietate.*

25 *Teſtes deponentes de facto proprio plenè probant.*

26 *Probationes plures ſimul iunctæ, multò magis faciunt concludentem probationem.*

27 *Teſtes famuli pro Domino tunc admittuntur, quando veritas aliter haberi non poteſt.*

28 *Furti ſubſtantia probata, tunc eò faciliùs admittitur probatio, quòad quantitatem.*

29 *Probatio pluſquam ſemiplena, quando eſt facta in materia difficilis probationis, tunc locus eſt delationi iuramenti.*

DECISIO CCXLVI.

THEODORVS Pirola, Paulus Attardus, & alij de menſe Iunij 1630. nauim inſtruxerunt in Portu Melitæ, & conuenerunt, vt vnuſquiſquè eorum omnium participantium in armamento nauis, particeps eſſet emolumentorum prædationis contra Infideles faciendæ, pro rata pecuniæ in armamento collatæ, eidemquè naui regendæ præfectus fuit Theodorus Pirola, qui medio iuramento promiſit damnum, aut iniuriam nullam inferre Chriſtianis, nec eorum bona, aut merces prædari, & huic Theodori obligationi fideiuſſor, & ex promiſſor inſolidum acceſſit Auguſtinus Portella, vt in Summ. Laſcari, & Auguſtini num. 1. Soluit nauis è portu Melitæ, & alto commiſſa, appulit in oras Aſiæ maritimas, & deprædata eſt aliam nauim Saicam nuncupatam, oneratam mercibus Græcorum Chriſtianorum, Qui coram Inquiſitore Melitæ conuenerunt Auguſtinum fideiuſſorem Theodori, & Paulum Attardum, vnum ex armatoribus nauis, & contra eos inſolidum ſentētiam fauorabilem obtinuerunt pro reſtitutione Saicæ, & mercium; de qua in Summ. num. 2. Cauſaquè ad Rotam delata dubitatum fuit, me proponente, An dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda; & Domini confirmandam eſſe reſponderunt.

Quicquid enim ſit de nullitatibus contra ſententiam oppoſitis, quibus de ordine Rotæ ceſſerunt Laſcarius, & litis conſortes, viſum fuit ſententiam eſſe iuſtam, tàm reſpectu Auguſtini, quàm reſpectu Attardi.

Etenim quòad Auguſtinum, patens eſt eius obligatio inſolidum de non deprædando naues Chriſtianorum, cui obligationi cum fuerit contrauentum, dum Saica Laſcari fuit direpta, vt deponunt teſtes eius Summ. num. 3. & 4. nec ab Auguſtino videtur controuerti, vtiquè commiſſa eſt ſtipulatio, & factus

1 locus † reſtitutioni Saicæ, & mercium pro damnis,

Digitized by Google

damnis, & intereſſe, prout pronunciatum fuit. *l. ſtipulatio iſta, l. ſtipulationes non diuiduntur, ff. de verb. oblig. Dec. conſ. 592. num. 6. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 241. num. 2. & 3.* potuitquè inſolidum cōdemnari, cum ſit inſolidum
2 † obligatus, & correus debendi, *l. reos. §. cum in tabulis, ff. de duob. reis, l. ex duobus, ff. eod. Surd. deciſ. 308. num. 2. Card. Seraph. deciſ. 1107. num. 3.*

Nō obſtat, quod obligatio Auguſtini ſit reſtricta ad nauigationem faciendam in partibus Africæ, quemadmodùm fuit reſtricta licentia M. Magiſtri; ideoquè non ſit extendenda ad deprædationem ſequutam in partibus Aſiæ.

Quoniam in obligatione Auguſtini non ſit mentio licentiæ M. Magiſtri, à qua propterea nec recipere poteſt reſtrictionem, ſed eſt indefinita, & verbis vniuerſalibus concepta ibi; *Tàm in Terra,*
3 *quàm in Mari,* quæ verba † allegatæ reſtrictioni reſiſtunt, *Alex. conſ. 46. num. 1. lib. 1. Corn. conſ. 144. num. 10. lib. 3. Crauet. conſ. 135. num. 2. Menoc. conſ. 323. num. 43. & ſeqq.* præſertim verò, quia eadem ratio militat non diripiendi, aut deprædandi Chriſtianorum naues, & merces, tàm in oris Aſię, quàm Africæ, & hoc vbiquè vetitum eſt, tàm ex iuris communis diſpoſitione, quam Apoſtolicarum Conſtitutionum, necnon & Armamenti, vndè & di-
4 cendum † eſt obligationem Auguſtini hunc caſum omninò comprehendere, iuxtà tradita per *Crauet. conſ. 45. num. 6. Surd. conſ. 359. num. 33. Rota deciſ. recent. 370. num. 3. & 714. num. 4. part. 2.*

Quò verò ad Attardum inſolidum pariter condemnatum, iuſta etiam videtur ſententia, quia cum ipſe ſit vnus ex ſocijs nauigationis, pro geſtis à Theodoro conſocio, & nauis Præfecto, vtriquè tene-
5 tur inſolidum, cum hæc † ſit natura ſocietatis, vt quilibet ex ſocijs conueniri poſſit inſolidum, *per text. in l. ſi tamen plures, ff. de exercit. act. Bald. in rubr. C. de exercit. act. num. 26. & conſ. 263. num. 3. lib. 5. Surd. deciſ. 213. num. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 967. num. 35. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 302. num. 1. & ibi Add. n. 9.*

Non obſtat, quòd inter Attardum, & Theodorum non fuerit contracta ſocietas, ſed ſolùm quæ-
6 dam communio, & participatio, † & ſic non teneatur inſolidum, ſed pro rata ſcutorum 69. dumtaxàt, quam poſuit in participatione, *ad text. in l. vt ſit, & l. in conductionibus, ff. pro ſocio, Rota Ianuen. deciſ. 14. num. 111. et 132. Gratian diſcept. forenſ. cap. 547. num. 27. & ſeqq. Coſta de portion. rat. quæſt. 99. num. 1. & ſeqq. Rota deciſ. 208. num. 8. part. 4 recent.*

Quoniam viſum fuit Dominis, nos verſari in ter- [illegible]is veræ ſocietatis, non autem participationis, quia concurrunt omnia ſocietatis requiſita ſubſtan-
7 tialia, † nempè ſociorum conſenſus, res, ſeù negocium particulare, hoc eſt nauigatio, & lucrum commune; de quibus *in l. coire, l. adyciuntur, & l. ſi coita, ff. pro ſocio, gloſ. in l. cum ſocietatei, verbo, participare, ff. eod. Hector Felic. de ſociet. cap. 2. num. 14. & ſeqq.* Quod & ex eo benè deducitur, quia negociationi, ſeù nauigationi præpoſitus fuit [illegible] Inſtitor, ſiuè exercitor, nempè Theodorus, [illegible]o autem tacitè, vel expreſsè negociationi [illegible]poſitus eſt Inſtitor, aut exercitor, tunc dicitur
8 vera ſocietas, & † omnes ſint Rei inſolidum obligati in obligationibus per Inſtitorem, ſeù exercitorem contractis, vt in his terminis nauigationis ſint *text. in l. 1. §. fin. & l. 2. ac l. 3. ff. de exercit. act. Bart. in l. eandem, num. 9. de duob. reis, & in Auth. hoc ita, num. 11. C. eod. Oſaſch. deciſ. 150. num. 7.* vbi de communi teſtatur, *Peregr. conſ. 95. num. 8. lib. 3. Theſaur. deciſ. 136. num. 1. & 6. in fin. & ibi Adden. notant, ita fuiſſe iudicatum, Menoch. conſ. 410. num. 37. & conſ. 1185. num. 25. Valaſch. conſultat. 98. num. 10. Mozz. de ſociet. tit. de natural. ſociet. num. 18* vbi de communi, plenè *Hector Felic. de ſociet. cap. 30. num. 31. & ſeqq.* vbi tradit, & à *Rota Ianuen. deciſ. 14. in contrarium allegata admitti num. 22. & num. 126. ac 127.* ſocios te-
9 neri inſolidum ex contractu † Inſtitoris, ſeù exercitoris, nec referre quam quiſquè partem in ſocietate habeat, quando Inſtitor fuit expreſsè præpoſitus, vt in caſu præſenti liquet ex inſtrumento ſocietatis Sum. num. 1. quod & firmat eadem *Rota Ianuen. deciſ. 16. ſub. num. 15.*

Doctores autem, qui in contrarium allegaban-
10 tur, † aſſerentes ſocios teneri ſolùm pro rata, nēpè *Ancbar. conſ. 332. Pariſ. conſ. 93. nu. 32. & conſ. 94. num. 26. lib. 1.* quos ſequitur *Card. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 22. num. 8. & refert. Felic. de ſociet. d. cap. 30. num. 32.* Vel ſunt intelligendi, vt ſocij teneantur quidem pro rata viciſſim inter ipſos, non autem reſpectu tertij, & aliorum contrahentium,
11 † quibus vnuſquiſquè ſocius tenetur inſolidum, vt idem *Card. Mantic.* admittit vbi ſupra *num. 7. verſ. & quamuis,* & ita diſtinguendum eſſe, & concordandas opiniones poſt *Caſtren. conſ. 243. lib. 1. & alios, tradit Rota Ianuen. deciſ. 97. num. 7 & ſeqq. Capyc. deciſ. 180. num. 3. Menoch. conſ. 410. nu. 42. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 279. num. 9. & c. 967. num. 36. & ſeqq.* & fuit dictum *in Bononien. pecuniaria de Scappis 24. Nouembris 1608. corā Iuſto.* Vel eorum opinio procedit, vt quilibet ſocius teneatur quidem inſolidum, ſed tamen ſolummodò quatenùs aſcendit ſumma totius ſortis in ſocietate ab omnibus ſocijs expoſitæ, vna cum lucris, ex dicta ſorte perceptis, non autem vltrà corpus ſocietatis,
12 cuius quantitatem, † & qualitatem debent inueſtigare contrahentes, vt pro ratione adducunt præalleg. Doctores, ſignanter animaduertit *Oſaſc. deciſ. 150. num. 8. & 9.* qui Oſaſchus propterea hinc-inde ab Aſſeclis vtriuſquè opinionis adducitur, vt cum admiratione notat *Felic. de ſociet. d. cap. 30. num. 34. & Oſaſchum in hoc ſequuntur Adden. ad Theſaur deciſ. 136.* vbi quod ita fuit iudicatum. Vel
13 demùm quatenùs † Doctores illi ſimpliciter negant, ſocios vſquàm teneri inſolidum, ſed ſolùm pro rata, certè loquuntur contra *text. in l. 3. ff. de exercit. act.* ibi; *nec quidquam facere, quod quotam quiſquè portionem in naue habeat*, & alios textus ſupra allegatos, & contra communem ſententiam, & communiter reprobantur, vt docet
14 *Felic. d. cap. 30. num. 33.* Verè enim quiſquè † ſocius præponendo ſocietati certum Inſtitorem, ex tunc cōſentit obligationibus per Inſtitorem cōtrahēdis, & radix obligationis indiuiſibiliter formatæ in perſona Inſtitoris vnitiuè, & inſolidum deriuat in eos, vt inquit. *Bal. in rub. C. de exer. act. n. 26. in fin.*

Immo

Immò vnus ex Dominis addebat, ſocios tene-
15 ri inſolidum † etiam de bonis extrà ſocietatem, &
vltrà vires, & corpus ipſius ſocietatis, vt conſuluit
Iaſ. conſ. 33. per tot. lib. 3. & videtur admiſiſſe *Rota*
d. deciſ. 132. num. 24. par. 2. diuerſ. vbi quod ſo-
16 lidum id dicitur, † quod eſt integrum, & cui nihil
deeſt, alioquin pro credito excedente vires ſocieta-
tis, fraudarentur creditores; intelligendo tamen
17 *Iaſ.* † doctrinam veram eſſe in ſubſidium, non ex-
tante capitali, & effectibus ſocietatis, & facta priùs
excuſſione nominum debitorum, & effectuum
ipſius ſocietatis, *vt poſt Bald. conſ. 263. lib. 5.* &
alios perbellè, & diſtinctè tradidit *Gaſpar Anton.*
Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 4. cap. 30. num. 6. vbi
bis ita fuiſſe iudicatum à Senatu Pedemontano aſ-
18 firmat; Nam quemadmodùm qui † ſolus exercet
negociationem, tenetur pro debitis contractis il-
lius occaſione, non ſolùm quatenùs ſuppetunt iu-
ra, & bona negociationis, ſed etiam aliundè; ita
19 prorsùs idem videtur dicendum † de ſingulis ſo-
cijs, vt teneantur etiam de bonis extrà ſocietatem
in ſubſidium, & quatenùs iura excuſſæ ſocietatis
non ſuppetant, & ſicuti cum modico capitali poſ-
ſunt facere magna lucra, ſic etiam damni aleam
ſubire debent, dum ſocietas grauatur ære alieno, &
20 deinde ſocio † ſolidum ſoluenti, ſubuenitur remedio
diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios, à
quibus conſequitur, etiam quod vltrà ſuam ratam
creditoribus ſocietatis perſoluit, vt inquit *Rota*
Ianuen. deciſ. 14. num. 22. Felic. de ſociet. cap. 31.
num. 2. & ſeqq. Sed alij Domini putabant in præ-
ſenti controuerſia non eſſe opus ingredi hanc diffi-
21 cultatem † nodoſam, & quæ diſpoſitionem parti-
cularem expoſceret, cum in ea Doct. ſatis inuolutè
loquantur, vt aduertit *Theſaur. d. quæſt. 30.* bona
enim iſtius ſocietatis ſuppetunt, cum illa con-
ſtet ex ſcut. 2200. & modo agatur ſolùm de reali
bus 1170. de octo.

Non applicantur termini participationis, de
quibus *Rota deciſ. 208. par. 4. recent.* quam ſequi-
22 tur *Gratian. d. cap. 547. num. 27.* Quia Rota † lo-
quitur in caſu factæ locationis, poſt quã perfectam
admiſſus fuerat alius ad participandum, & ex qua
admiſſione dicit inſurgere participationem, quod
& priùs fuit dictum in *deciſ. 132. num. 13. par. 2.*
23 *diuerſ.* vbi quod admiſſus, † ab alijs ſocijs poſt ſo-
cietatem, non tenetur niſi pro ratà, ſecùs quando
ab initio cum eo fuit inita ſocietas, vt in propoſita
facti ſpecie, & in caſu *d. deciſ. 208.* aliundè collige-
batur contrahentes intellexiſſe ſolùm de partici-
patione, vt declàrat *Gratian. d. cap. 547. num. 30.*
24 qui & ante num. 27. ait in contractu † ſocietatis
verbum participationis intelligendum eſſe pro ſo-
cietate, quod & adnotauit *Rota Ianuen. d. deciſ. 14.*
num. 23. & 127.

Non obſtat, quod non iuſtificetur valor Saicæ de-
prædatæ, nec quantitas mercium, & pecuniarum
direptarum, quoniam imò viſum fuit Dominis,
quòad omnia, ſufficientes afferri probationes.

Nam quòad Saicam duo teſtes deponunt, em-
ptam fuiſſe pro realibus de octo 640. & alter depo-
25 nit de facto proprio, † & numeratione pecuniæ ab
eo facta, vt in Summ. additionali littera A. & ſic ple-
nè probant *l. vbi numerus, ff. de teſtibus cap. in*
omni negocio, cap. in vniuerſis, eodem tit.

Quòad artepos 260. riſorum, ac fardos tres Caſ-
farum, linum, & alias merces valoris in totum rea-
lium centũ de octo, dantur duo teſtes d. Summ. lite-
ra B. & quatuor alij teſtes examinati Alexandriæ
Summ. num 2. & alij teſtes examinati ad inſtantiã
Theodori Summ. num. 3. deponunt de iiſdem mer-
cibus in genere, daturquè inſtrumentum venditio-
nis Saicæ, & mercium factæ Meſſanæ, vt in Sum. n. 6.
vnde inſurgit cõcludens probatio, ad *l. vbi numerus*
26 *ff. de teſtib.* præſertim † verò ex omnibus ſimul iun-
ctis, *iuxtà reg. l. rationes. & l. inſtrumenta. C. de*
probat. c. cauſam quæ, eod. tit. cum alleg. per Gabr.
de probat. concl. 1. num. 1. & ſeqq.

Quòad reales de octo 370. probari eorum quan-
titatem putarunt Domini itidem ex duobus Teſti-
27 bus d. Summ. litera B, qui licèt ſint famuli † La-
ſcari, in cuius fauorem deponunt, non tamen vi-
dentur repellendi à Teſtimonio ferendo in his, quæ
contingunt in mari, quæ aliter probari non poſſunt,
ad *text. in l. quoties, C. de naufrag. lib. 11. & tra-*
dit Bocr. deciſ. 56. num. 6. in fin. Stracc. de naut.
part. 5. §. item quæritur, num. 1. Bertazzol. conſ.
crim. 348. num. 10. lib. 2. Farin. de pœn. quæſt. 24.
num. 220. iunctis alijs Teſtibus deponentibus de
Laſcari cõquæſtione ob d. furtũ, ex qua adminicula-
tur depoſitio aliorũ Teſtium, *ad tradita per Mar-*
ſil. conſ. 8. num. 5. Grammat conſ. crim. 41. nu. 3.
Farin. de furt. quæſt. 176. num. 4. Et Teſtibus
nautis Theodori prædonis, & ab eo inductis, datis
in Summ. num. 3 qui de furto pecuniæ in genere
28 deponunt; qua furti ſubſtantia probata, eo faciliùs
quòad quantitatem ſtandum eſt dicto aliorum Te-
ſtium, vt ſupra adminiculato, *ad l. talis ſcriptura,*
§. fin. ff. de leg. 1. Nitt. conſ. 3. num. 11. Surd. con-
ſil. 94. num. 26. Et demùm, cum ex allatis proba-
tionibus de furto concludenter conſtet, & quòad
29 quantitatem inſurgat pluſquàm † ſemiplena pro-
batio, locus eſſet iuramento actoris, in hac materia
difficilis probationis, *ex trad. per Surd. conſ. 24.*
num. 1. & conſ. 94. num. 27. Farin. de furt. q. 176.
num. 19. & in fragm. in verb. iuramentũ, n. 1239.
Rota deciſ. 636. num. 6. part. 2. recent.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Teſtamenti.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum primum, ſi habeat clauſulam de-
rogatoriam ad ſequentia, vt per aliud teſta-
mentum cenſeatur illi derogatum, quid ſit
neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum habens ampliſſimam clau-
ſulam derogatoriam ad ſequentia, præualet po-
ſteriori, non habenti illam ſpecialem derogatio-
nem dictæ clauſulæ, & num. 3.*

2 *Teſtamentum primum habens ampliſſimam clau-
ſulam*

ſulam derogatoriam ad ſequentia non tollitur per ſecundum, niſi in eo inſerantur ſpecialia relatiua ad dictum primum teſtamentum.
Nam tunc poſterior diſpoſitio cenſetur facta per Teſtatorem apparenter, & per ſimulationem. num. 2.
4 *Gemin. in conſ. 115. & Menoch. lib. 4. præſumpt 166. num. 50. declarantur, & num. 13.*
5 *Teſtamento poſteriori multipliciter derogari ſolet. & vide num. 8. & 9.*
6 *Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, non tollitur per ſecundum, ſi in eo non ſit facta ſpecialis mentio primi. & num. 12.*
7 *Verba vniuerſalia appoſita in ſecundo teſtamento, non habent vim ſpecialis derogationis clauſularum appoſitarum in primo teſtamento.*
10 *Teſtamentum vltimum, ſi fuerit in poſterioribus codicillis comprobatum addita clauſula, quod debeat valere omni meliori modo, tunc cenſetur derogatum primo.*
11 *Pia cauſa cenſetur magis dilecta à Teſtatore, quàm extraneus inſtitutus hæres.*
15 *Minor non cenſetur inſtigaſſe Teſtatorem ad ſe inſtituendum hæredem.*
Clauſula derogatoria in primo teſtamento, quare à Teſtatoribus apponatur. num. 15.
16 *Nouerca aduerſus ſanguinem ſuum corrumpunt maritos.*
17 *Teſtamento, in quo eſt inſtitutus hæres filius maſculus magis eſt fauendum, quàm eo, in quo eſt inſtituta hæres filia fœmina.*
18 *Voluntas ſine ſuperuenientia noua cauſa, non præſumitur mutata.*
19 *Teſtamentum magis fauorabile liberis, ſiuè ſit primum, ſiuè ſit ſecundum, eſt attendendum. vide rationem num. 20. & 21.*
22 *Et ſic in hoc caſu concurrit duplex derogatio vna à Teſtatore expreſſa, & alia tacita à lege.*

DECISIO CCXLVII.

DOMINI cenſuerunt non eſſe recedendum à Deciſione * huius cauſæ in qua firmatum fuit, quod primum teſtamentum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia præualeat poſteriori non habenti illam ſpecialem dictę clauſulæ derogationem.

Clauſula enim illa caſſans omne aliud teſtamentū, quomodolibet de cætero factum, & conditū &c.
1 in poſteriori † appoſita, adeò verbis vniuerſalibus
eſt concepta, vt nullo modo poſſit dici per eam ſpecialitati in primo appoſitæ derogatum, vt per *text. in l. ſi mihi, & tibi. §. in legatis. ff. de leg. 1. concludit Dyn. in cap. Quod Semel. num. 21. de reg. iur. in 6. & facit gloſ. in cap. 2. in verb. indefinitè, de dol. & contum.* in quibus terminis ita reſponderunt *Feder. de ſen. conſil. 47. Paul. de Caſtr. conſil. 106. vol. 1. Alex. conſ. 7. vol. 4. Natt. conſ. 639. num. 9. Sim. de Prat. de interpret. vlt. vol. lib. 4. interpr. 3. dubit. 2. num. 66. Card. Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 8. num. 7.* qui teſtantur, quod magis recepta Doctorum ſit opinio, vt niſi in ſecundo teſtamento
2 inſerantur ſpecialia relatiua † ad priorem diſpoſitio-
nem, poſterior perinde haberi debeat, ac ſi Teſtator eam facere voluerit apparenter, & per ſimulationē, vt inquit *Corn. conſ. 174. num. 10. vol. 2. neq. diſſentit Menoch. lib. 4. præſumpt. 166. num. 50. cum ſeqq.* vbi quàmuis dicat clauſulam, non obſtante alio teſtamento quocunquè modo facto, tanquàm vniuerſalem includere quemcunquè modum, & quamcunquè formam teſtamenti, & conſequenter etiam habentis clauſulam derogatoriam, hanc ta-
3 men conſequentiam non ducit à dicta † clauſula
vniuerſali ſimpliciter poſita, ſed cum aliqua alia adiectione, vtpotè imprecationis infortuniorum cuicunquè perſonæ, quæ poſteriorem diſpoſitionem impugnare tentaret, nam vt concludat clauſulam huiuſmodi habere vim ſpecialis derogationis ad futura, & inde ſumi poſſe coniecturam pro validitate ſecundi teſtamenti, vtitur authoritate *Geminiani in conſ. 115.* vbi habetur caſus teſtamenti cum clauſula reuocatoria omnium aliorum teſtamentorum, & Codicillorum factorum ſcripto. vel verbo, vel alio quocunquè modo, per quam demonſtrari intentionem Teſtatoris quod voluerit reuocare primum ſub quouis verborum modo illud fecerit, & ideò verba huiuſmodi referri ad clauſulam verbalem poſitam in primo teſtamento, probat per *text. in cap. dudū de ſepult.* & ad magis arguendam mutationem prioris voluntatis conſiderat imprecationem malorum dictæ clauſulæ adiectam, aduerſùs contrauenientes.
4 Vnde patet, quod tàm † *Gemminianus*, quàm *Me-*
nochius procedunt in terminis reuocationis factæ cum ampla expreſſione verborum, quæ non ſint ſuperflua, cum debeant aliquid operari, referenda ſunt ad mutationem prioris voluntatis Teſtatoris pro ſuſtinenda validitate poſterioris.

Nam ſicuti multipliciter conſueuit derogari ſecundæ voluntati, nempè generaliter, vt per clauſu-
5 lam annullans omne aliud teſtamentum † quod Te-
ſtator faceret in futurum, vel ſpecialiter, vt annullans omne aliud teſtamentum, & ſi aliquod fecerit nolit illud valere, niſi in eo fuerit inſerta oratio &c. quos modos ponit *Gemin. in dicto con. 115 num. 1.* Ita multipliciter fieri poteſt mētio huiuſmodi clauſulę derogatoriæ in poſteriori teſtamento, hoc eſt generaliter, vt per clauſulam de qua in puncto, caſſans omne aliud teſtamentum de cætero factum. Et ſpecialiter vt caſſans omne aliud teſtamentum non obſtantibus clauſulis derogatorijs in eo inſertis ac in indiuiduo, vt caſſans non obſtante, quod voluerit in illo inſeri orationem &c. de quibus clauſulis tractant Doctores allegati per *Clar. lib. 3. Sentent. in §. teſtamentum. quæſt 99. n. 7.* & generalem mentionem in ſecundo appoſitam ſufficere ad effectum, vt reuocetur primum teſtamentum habens
6 clauſulam ſpecialem derogatoriam, † indiuiduam
verò non eſſe neceſſariam, ſed requiri tantùm ſpecialem, communi Doctorum calculo, firmauit, *Rot. deciſ. 721. num. 1. par. 2. recent.*

In caſu autem teſtamentorum, de quibus agitur, verba ſecundi teſtamenti, ibi, Et hoc voluit eſſe ſuū vltimum teſtamentum, caſſans, irritans, & annullans omne aliud teſtamentum per ipſum quomodolibet de cætero forſan factum, & conditum, vltrà generalem derogationem nihil importans, quod tollat ſpecialitatem in priori teſtamento contentam, ibi: *dichiaro, & proteſto, che queſta diſpoſitione non s'intenda mai reuocata per qualſiuoglia altra*

mia

Digitized by Google

*mia diſpoſitione, in qualſiuoglia modo, ch'io faceſſi,
caſſaſſi, & annullaſſi particolarmente, & in ſpetie
queſta mia diſpoſitione, con clauſule derogatorie,
& derogatorie delle derogatoriali, Se in detta altra
mia diſpoſitione non vi ſarà ſcritta à parola per pa-
rola queſta ſeguente oratione Angele Dei &c.* Et
conſequenter, eum dicta verba in ſecundo teſtamē-
to appoſita ad derogationem præcedentis volunta-
tis, quæ de iure etiam appoſita ſubintelligerentur,
non cōtineant vllam ſpecialem mentionem eorum,
quæ habentur in priori diſpoſitione, nulla ratione
ſuaderi poteſt, quod per ſolam clauſulam genera-
lem cenſeatur Teſtatorem mutaſſe priorem volun-
tatem, quæ eo ipſo, quod plura continent ſpecialia
debet alteri præualere, nulla habita ratione verbo-
7 rum † vniuerſalium clauſulæ poſterioris teſtamenti,
quæ vim derogationis ſpecialis, communi Doctorū
conſenſu, obtinere non poſſunt, niſi aliqua maior ex-
preſſio habeatur in eodem ſecundo teſtamento, vel
alia concurrant, ex quibus clarè appareat, quod ea
ſit intentio Teſtatoris, vt ordinata in ſecundo præ-
ualeant ijs, quæ fuerunt diſpoſita in priori teſtamē-
to, quemadmodùm ex appoſitione pœnę liberis nō
acquieſcentibus poſteriori voluntati eam efficacio-
8 rem, † ac proinde magis attendendam eſſe reſpon-
dit *Barbat. conſ. 89. num. 4. vol. 4.* & ſimiliter ex
9 imprecatione malorum † enixam voluntatem Te-
ſtatoris ad reuocationem prioris diſpoſitionis deducunt *Geminian. & Menoch. in locis, vt ſuprà
allegatis*.

Nequè verba, quæ in dicto ſecundo teſtamento ſequuntur ibi: Et hoc cæteris alijs præualere voluit
omni meliori modo, in hoc caſu ſunt adeò efficacia,
vt obtineant vim reuocationis ad voluntatem præ-
cedentem, quemadmodùm in caſibus ſuis reſpon-
derunt *Pariſ. conſ. 10. num. 21 & ſeqq. vol. 1.* cum
alijs, quos allegat *Menoch. d. præſumpt. 166. nu. 21.*

Quia allegati Doctores eam, tunc demùm huiuſ-
modi verbis tribuunt vim efficacis reuocationis ad
priorem voluntatem, quando ex alijs efficacioribus
verbis, ſeù coniecturis vehementibus, manifeſtè
apparet de mutatione voluntatis Teſtatoris, vt in
caſu *Pariſ. poſt d. num. 22.* Vbi ponderatur, quod
10 vltimum † teſtamentum in poſterioribus codicillis
fuerat comprobatum, addita clauſula, quod Teſta-
tor volebat huiuſmodi voluntatem valere omni me-
liori, & efficaciori modo, mandando vt diſpoſita,
tàm in dicto vltimo teſtamento, quàm in codicillis
ſortientur effectum. Vel quando vt in caſu *Burſat.
conſ. 47. vol. 1.* inſtituta fuit cauſa pia, quæ attenta
qualitate ſexus mulieris Teſtatricis cenſebatur ma-
11 gis † dilecta, quàm extraneus inſtitutus in primo
teſtamento, vbi etiam poſt verba, hoc cæteris præ-
ualere voluit, addita fuit clauſula; aut omni alio
meliori modo via iure quibus meliùs, & effica-
ciùs &c. quæ verba propter appoſitionem illius di-
ctionis, aut, omnes alios modos compræhendit,
quibus valere poteſt teſtamentum, quod non ope-
ratur eadem clauſula ſimpliciter appoſita, vt in præ-
ſenti caſu appoſita ſinè dicta, vel alia ſimili dictione,
aut, ſecuti docēt idem *Burſatt. in d. conſ. 47. n. 21.
in fin. vol. 1. & Thob. Non. conſ. 22. num. 11.* vbi
12 † quod ex ea clauſula ita poſita generalis tantùm
inducitur reuocatio, quæ non eſt ſufficiens.

13 Dicta verò Menochij † ſimiliter procedunt in
terminis clauſulæ habentis aliquod verbum ſignifi-
catiuum præciſæ voluntatis mutandi teſtamentum,
quod in loco præallegato *nu. 48. in fin.* exemplifi-
cat in his verbis, volo omninò valere, quibus planè
congruunt, quæ diſſerit *Mant. d. lib. 12. tit. 8. n. 19.*

Non obſtat, quod Teſtatori de tempore ſecundi
teſtamenti adeſſet filius maſculus in minori ætate
conſtitutus, cuius propterea importunitatem, vel
ſuggeſtionem Margarita filia ex primo matrimonio
in priori teſtamento inſtituta, allegare non poſſit,
cùm ipſe Teſtator illum non timeret. Vnde quàm-
uis aliorum inſtigationem, & complacentiam, ac
etiam vim in primo expreſſerit, vti cauſam dictæ
clauſulæ derogatoriæ futuræ voluntatis, Attamen
14 ea ceſſante in præſenti † caſu nullus conſiderari
poſſet effectus dictæ clauſulę, vt reſpōdet *Sfort. Odd.
in conſ. 89. nu. 84.* Quia cum ſimul adeſſet Liuia
ſecunda vxor, ac dicti pupilli mater, & nouerca
dictæ Margaritæ, non poterat dici ſublatus timor
importunitatis ipſius nouercę, & huiuſmodi impor-
tunitatem, vel ſuggeſtionem adfuiſſe ex eo depræ-
henditur, quod in poſteriori diſpoſitione nulla fuit
facta mētio filiæ prædicta, nequè filio inſtituto, illa,
vel alius ab ea deſcendens fuit ſubſtitutus, ipſa ve-
rò Nouerca omnium bonorum vſufructuaria fuit re-
licta, itaut licèt *Odd. in præalleg. conſ. 89.* reſpon-
15 derit † reſpectu minoris ceſſare timorem importu-
nitatis, vel ſuggeſtionis, cuius timoris cauſa clau-
ſulam derogatoriam à Teſtatoribus adhiberi ſolitam
dicit, nihilominùs, vltrà quod ex alijs etiam cauſis,
quàm ex dicta minoris qualitate in caſu ſuo moue-
16 tur, non ideò excludit inſtigationes Nouercæ † qui-
bus aduersùs ſanguinem ſuum corrumpit maritos,
inquit *I. C. in l. 4. ff de inoff. teſtam.*

Minùs obſtat, quod in primo teſtamento inſti-
17 tuta fuerit † filia fæmina, in ſecundo verò, maſcu-
lus, & huic ſecundo magis fauendum eſt, vel ratio-
ne maioris dilectionis, vel tanquàm facto inter li-
beros. Quia cum de tempore primi, adeſſet idem
maſculus, ceſſat ratio maioris dilectionis ad effectū
18 arguendi mutationem voluntatis, † quæ ſinè ſuper-
uenientia nouæ cauſæ non poteſt præſumi, vt poſt
Bald. in l. ſancimus. num. 9. ibi noua ratione motus
ad teſtandum *C. de teſtam. & alios Doctores*, qui
eum ſequuntur, conſiderat *Card. Mant. de coniect.
d. lib. 12. tit. 8. num. 17* Nequè priuilegium teſta-
menti inter liberos conuenit huic diſpoſitioni, in
qua maſculus, & fœmina non fuerunt ſimul inſti-
tuti, quo caſu non procedere concluſionem de duo-
19 bus teſtamentis factis inter liberos, quod † ſcilicèt
teſtamentum magis fauorabile filijs, ſiuè ſit primū,
ſiuè ſecundum præferatur alteri minùs fauorabili,
reſpondit *Rim. Iun. conſ. 235 num. 25.* Et quàmuis
*Bald. & alij DD. eum ſequentes in Auct. hoc inter
liberos, C. de teſtam.* firment dictam concluſionem
20 propter † derogationem à iure tacitè ſubintelle-
ctam, tamen cum loquantur in terminis teſtamen-
torum, quorum primum caret clauſula derogatoria
expreſſa, quo caſu tacita fauore liberorum de iure
in vno ſubintellecta, operatur reuocationem alte-
21 rius minùs fauorabilis, & ea ratione d. † concluſio
in hoc caſu, in quo primum teſtamentum habet ex-
preſſam derogationē, non procedit, quia cum taci-
ta

Digitized by Google

ta cópetrrit expreſſa; itaut alterum tantùm tollere non ſufficiat, ſicut explicando dictos Doctores reſpondit *Thob. Non. in d. conſ. 22. num. 8. & 9.* pro ſui dicti confirmatione allegat *Alex. in conſil. 163. num. 7. vol. 7.* qui in eiſdem terminis conſiderat ad-
22 eſſe duplicem † derogationem, ideſt vnam à Teſtatore expreſſam, alteram verò à lege inductam, & ideò concludit requiri, vt in ſecundo teſtamento vtraque tollatur derogatio, quod eſt de mente eiuſdem *Bald. in d. Auth. hoc inter liberos. in princ.* obſeruant. *Greg. Lop. gloſ. 3. leg. 8. tit. 1. par. 6.* & faciunt tradita per *Soccin. in conſ. 163. n. 14. vol. 2.* Et ita vtraque &c.

* Ideſt ſub die 4. Maij huius anni 1633. eſt deciſio 201. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Emptionis, & venditionis contractus reſoluitur, ſi Periti electi ad precium definiendum, illud definire noluerint.

SVMMARIVM.

1 *Venditionis contractus reſoluitur, ſi periti electi ad definiendum preciũ, hoc facere recuſauerint.*
2 *L. fin. C. de contrahend. empt. eſt vna ex 50. Conſtitutionibus, quibus Iuſtinianus diſſidia veterum Iuris Conſultorum diremit. & vide nu. 19.*
3 *Emptionis, & venditionis contractus in ſuo eſſe conſtituitur, per determinatum pretium.*
4 *Precium in emptionis, & venditionis contractu, eſt ita ſubſtantiale, ſicut conſenſus.*
5 *Emptionis, & venditionis contractus non deducitur in eſſe, ſi periti electi ad definiendum precium, nolint æſtimationem obire.*
6 *Emptoris voluntas declarata circa precium, quãdo non adeſt, ceſſat in venditore voluntas tradendi rem.*
7 *Peritus, quando eſt electus ad æſtimandum precium rei venditæ, ſi ille non æſtimet, deficit ſubſtantia contractus, & non poteſt ſuſcitari recurrendo ad alias perſonas. & quare. n. 13.*
8 *Arbitrium in contractibus bonæ fidei accipitur non pro mero arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri.*
9 *Precij taxatio in emptione, & venditione omninò exigitur. & n. 11. & 12.*
10 *Contractus, ſi ſemel conditione defecta, defecerit, iterùm ſuſcitari non poteſt.*
14 *Text. in l. fin. C. contrah. emption. ſi recurreretur ad arbitrium Iudicis, nũquàm haberet locũ.*
15 *Et hoc expreſſè prohibet etiam d. tex.*
16 *Iudicis officio, quando non ſit locus.*
17 *Iudicis officium fundatur ſuper obligatione contractus.*
18 *Conditionis implementum, ſi in contractu venditionis, ſit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, ſi ille non arbitratur, perinde ac ſi conditio impleta eſſet.*
20 *Aequitas eſt ſpectanda, quãdo iure deſtituimur, non autem ad deſtructionem iuris clari.*
21 *Aequitas comminiſci non licet, quando à lege, & prudentum reſponſis abhorret.*
22 *Pacta obſeruare naturali æquitati maximè congruit.*

DECISIO CCXLVIII.

HODIE Domini, nullo diſſentiente, retinuerunt ſententiam firmatam in Deciſione ſub die 24. Ianuarij præteriti coram me,* ſcilicet cõtractum venditionis fuiſſe reſolutum, cum enim Periti nominati in Inſtrumento emptionis recuſauerint precium definire, euanuit conditio, & conſenſus ſub iſta conditione æſtimationis per peritos
1 faciendæ, præſtitus, & ſic reſolutus † eſt cõtractus, iuxta inſignem Conſtitutionem Iuſtiniani *in l. fin. C. de contrahend. empt.* quam eſſe vnam ex quin-
2 quaginta † Conſtitutionibus, quibus idem Iuſtinianus diſſidia veterum Iuris Conſultorum diremit, & de quibus meminit in Proem. Codicis, obſeruant *Vbert. Gibſan. in §. precium in verſ. ſed iſta deciſio, Inſtit. de empt. & vend.* & ibidem *Conradus Ritterſhuſius in §. aut, verſ. hac de re apud veteres,* in qua Conſtitutione Iuſtinianus itidem approbauit opinionem Caij I. C. reſolutionem contractus profitentis, relatam etiam per Tribonianum, *l. ſi merces. ff. locati,* vbi Tribonianus ſub nomine Caij vſus eſt verbis præciſis *d. l. fin. C. de contrahend. empt.* quemadmodùm animaduertit *Cuiacius in l. ſi quis arbitratu. 43. poſt med. verſ. hæc taxatio precij, de verb. oblig.* & *Ant. Pichard. §. precium, verbo, alioquin, num. 36. Inſt. de empt. & vend.*

Et verè dicta Cõſtitutio ſolidiſſima ea nititur ratione, quod cum precium in quantitate certa determinatum, ſit de ſubſtantia emptionis, & venditionis, & dicatur illius forma, & vltima differẽtia,
3 † per quam in ſuo eſſe conſtituitur, & ab alijs contractibus diſcriminatur, vt per *Pichard. d. §. precium, num. 7. Inſt. de empt. & vend. Vacon. declarat. iur. cap. 68. num. 6.* adeò vt precium ſit ſub-
4 ſtantiale, † æquè ac conſenſus, qui ſine illo dicitur informis, nec ſubſtantiat contractum, iuxta *gloſ. in l. pacta conuenta, verbo, ex pretio, ff. de contrahend. empt. Didac. Perez ad l. Caſtell. lib. 2. tit. 4. verſ. & adeò verum. Vacon. declarat. iur. d. cap. 68.*
5 *ſub num. 6.* inde fit, vt ſi Aeſtimatores electi à † cõtrahentibus nolint æſtimationem obire, & precium definire, contractus non deducatur in eſſe, nec poſſit dici, quod interueniat voluntas venditoris tradendi rẽ, dũ non adeſt ſpecifica, & declarata voluntas emptoris circa precium, & ex copula volunta-
6 tum venditoris, ſcilicet tradendi rem certam, † & emptoris certum conſtituentis precium, conſiſtit contractus, vt in his terminis ratiocinatur, *Bald. in l. in vendentis, num. 5. & 31. C. de contrah. empt.* & propterea deficiente ſubſtantia contractus, non poteſt ille ſuſcitari recurrendo ad alias perſonas, &
7 ad Iudicem loco boni viri, † de iudicio enim, & induſtria nominatorum ſolum confiſi ſunt contrahẽtes, vt præter Doctores relatos in alia deciſione, bellè docuit *Accurſius in l. in perſonam, §. generaliter in gloſ. mag. ff. de reg. iur. Bo. de Plat. in §. precium, verſ. 3. nota,* & ibidem *Franciſ. Broæus, num. 2. Bortholicn. num. 3. Conrad. Ritterſhuſius,*

§. adeò

§. adeò verò, Vbert. Ghiſan. num. 2. Inſt. de empt.
& vend. Raguel. in hac l. fin. verſ. at nullius eſſe
momenti, C. de contrab. empt. & benè explicat Cu-
iac. in l. ſi quis arbitratu, circa med. verſ. addenda
eſt, ff. de verb. obl. vbi poſtquàm generaliter tradi-
8 dit in contractibus † bonæ fidei arbitrium accipi
non pro mero arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri, &
quod cum æquitas certis perſonis non circumſcri-
batur, ſi is, cuius nomen inſertum eſt, vel ſtatuere
noluerit, vel ęquum non ſtatuerit, alterius arbitrio,
vel Iudicis interuentu, res eſt peragenda; hanc de-
indè concluſionem idem Cuiacius limitat in ter-
9 minis *d. l. fin. C. de contrab. empt.* & ita firmat † ta-
xationem precij, omninò exigi in emptione, & vē-
ditione, & quod irrita ſit emptio, precium non
10 definiente viro illo, ad id † per cōtrahentes, electo,
& idem ſentit *Hugo Donell. in l. ſi quis arbitratu,*
num. 46. & ſeqq. & num. 14. quod verùm dicit ne-
11 dùm in vēditione, † ſed etiam in cæteris contracti-
bus etiam bonæ fidei, & ſequitur *Duaren. in d. l. ſi*
quis arbitratu, verſ. quid ergo, Morla in empor.
iur. par. 1. q. 9. tit. de contrab. emp. num. 6. & ſeq.
qui multos textus in hac materia concordat, & de-
clarat, *Benedict. Aegid. in l. hoc iure cap. 8. nu. 37.*
& ſeqq. ff. iuſt. & iur. vbi latiſſimè materiam enu-
cleat octo concluſionibus à nu. 35. vſquè ad 62. &
12 ponderat, quod ſi tertius precium † definire recu-
ſat, illicò deficit contractus, quaſi ſemel conditio-
ne defecta, nec iterùm ſuſcitari, ſi poſtea velit de-
clarare, *Barboſ. in l. aſtimatis. 51. ſub nu. 2. verſ.*
ſed his non obſtantibus. ff. ſol. mat. vbi, quod non
poteſt recurri ad Iudicem, quia partes intellexerūt
13 de † æſtimatione facienda per homines electos,
non autem per legem, aut Iudicem, alioquin ſi re-
14 curreretur ad Iudicē, † nunquàm poſſet habere lo-
cum diſpoſitio *d. l. fin. Fontanel. de pact. nupt.*
clauſ. 5. glo. 8. num. 3. qui ponderat precíſam pro-
15 hibitionem dictæ † conſtitutionis circà recurſum
ad Iudicem, *Ant. Pichard. in §. precium, in verbo,*
alioquin, num. 35. 36. & 37. obſeruans non eſſe lo-
16 cum officio Iudicis, † cum non adſit aliqua obli-
gatio, nec actio, cui dictum officium Iudicis poſſit
deſeruire, quod & notat *Io. de Plat. d. §. precium,*
verſ. nam hoc caſu aſſerens tertio non declarante
17 precium, non ſubſtantiari obligationem, † ſuper
qua Iudicis officium fundari poſſit, *Helfricus Vl-*
ricus in tract. de pact. cap. 6. q. 9. qui reſpondet iu-
ribus, quæ huic Iuſtiniani deciſioni aduerſari vidē-
tur, & conſiderat differentiam inter caſum, *l. in*
vendentis. C. de contrahen. empt. l. in perſonam. ff.
de reg. iur. & aliarum legum, & caſum huius legis
finalis; Hic enim conditionis implementum colla-
tum eſt in extraneum, ibi verò in vnam ex contra-
18 hentibus, qui ſi non arbitratur, perinde eſt, † ac ſi
conditio impleta fuiſſet, quia per eum ſtat, quomi-
nùs ipſa conditio contractus exiſtat, & eſt *text. ele-*
gans in l. hac venditio in fin. ff. de contrab. empt.
ibi, *ſi igitur rationes potuit accipere, & non accepit,*
vel accepit, fingit autem non accepiſſe, impleta con-
ditio emptionis eſt, & ex empto venditor conueniri
poteſt, & ponderat etiam *Hugo Donel. in d. l. ſi quis*
arbitratu, num. 10. 11. & 12. quæ ratio ceſſat, vbi
arbitrium collatum eſt in extraneum, vt benè per
Cuiac. loco alleg.

Et ſanè verba *d. l. fin. C. de contrab. empt.* irritan-
19 tis † emptionem, & venditionem, vbi precij æſti-
matio collata eſt in tertium, & is non declarauit,
adeò aperta, & præciſa ſunt, & tàm diſtrictè, quam-
cunquè interpretationem prohibent, vt nec colore
ęquitatis, nec officio Iudicis, aut alterius boni vi-
ri, nec alia ingenioſa Doctorum declinatione eui-
tari, vel flecti poſſint, vt in prima deciſione latè
oſtenſum fuit, & conferunt tradita *per Ant. Fabr.*
lib. 12. coniect. iur. cap. 9. Hortaman. Piſtor. qq.
iur. lib. 3. q. 16. nu. 13. & q. 32. num. 29. lib. 2. &
obſeruat. 222. n. 57. & 62. Conan. in comment. iur.
lib. 1. cap. 11. qui Doctores monent æquitatem
20 † eſſe ſpectandam, quando iure deſtituimur, non
autem ad deſtructionem Iuris clari, cui ſemper fa-
mulari, & tanquàm leſbia regula ſeſe accomodare
21 debet, nec æquitate † comminiſci licet, vbi à lege,
& prudentum reſponſis abhorret, & quando eſt re-
ſolutus contractus, agiturq. de violandis contra-
22 hentium pactis, quæ † obſeruare naturali æquitati
maximè congruit, *l. nihil tàm naturale. ff. de reg.*
iur. & in alia deciſione fuit etiam deductum.

Et ita &c.

☞ * Eſt deciſio 172. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Tempus vocationis alicuius ad fideicommiſſū, quando dicatur veniſſe, & quid ſufficiat, vt probet ad obtinendam immiſſionem. Grauamen iniunctum hæredibus an cenſeatur repetitum in alijs vocatis. Ex alienationis prohibitione, an, & quando ad grauamen reſtitutionis non inferatur.

SVMMARIVM.

1 *in Teſtamento vocato debetur immiſſio in vim l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*

2 *de Identitate bonorum fideicommiſſariorum non eſt dubitandum, ſi ea probetur ex inuentario cō-fecto à primo inſtituto, & de præſenti qualiter probetur. num. 3.*

4 *de Identitate perſonæ, quando non ſit dubitandū.*

5 *Fideicommiſſum factum pluribus ſucceſſiuè, ſi ſinè filijs &c. expirat ſi inſtitutus decedat cum liberis. & num. 16.*

6 *ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuàm.*

7 *Quod maximè procedit, quando tranſuerſalis prætendit poſitos in conditione, eſſe grauatos reſtituere.*

8 *Hæredibus inſtitutis, ſi ſit iniunctum grauamen, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiam ſi filij eſſent vocati.*

9 *ab Oldrad. conſ. 21. licèt ex coniecturis ſoleat recedi, tamen ad hunc effectum coniecturæ debent eſſe valdè vrgentes, & concludentes.*

10 *Nepotes, ſi ſint vocati ad portionem patruorum cenſentur etiam vocati ad portionem proprij patris. limita hoc vt num. 11.*

12 ex

12 *ex Alienationis prohibitione non infertur adgrauamen reſtitutionis, quando prohibitio ſtat conſecutiuè ad fideicommiſſum antecedens.*
13 *Alienationis prohibitio, quando non inducat nouum fideicommiſſum.*
14 *Teſtator, ſi aliquid voluiſſet, id expreſſiſſet.*
15 *ex Vocatione qua inducatur grauamen in vnoquoquè ex vocatis.*
17 *Conditio ſufficit, quod ſemèl adimpleatur, quicquid inde poſtmodùm euenerit.*
18 *Donatio bonorum fideicommiſſariorum non tenet, ſicut nec etiam fideicommiſſa, ſuper eis. & num. 19.*
20 *Detractio dotis vxoris ipſiuſmet fideicommittentis, quando non impediat immiſſionem fideicommiſſario.*
21 *Fideicommiſſario nõ retardatur immiſſio, propter detractiones oppoſitas, ſi illæ poſſint compenſari cum fructibus perceptis, ex bonis à die purificati fideicommiſſi, reſtituendis.*
Et hoc multò magis procedit, ſi hæreditas appareat opulenta, cum tunc faciliùs remoueatur dictum impedimentum.

DECISIO CCXLIX.

CVM D. Coſmus Barzellinus prætenderet eſſe purificatum ad eius fauorem fideicommiſſum, de quo in teſtamento Alphonſi, ei dãdam eſſe immiſſioné in bonis eiuſdem Alphonſi fideicõmittentis hodie poſſeſſis per D. Vincentium Barzellinum, per DD. fuit reſolutum, exceptis tamen Domo, & detractionibus, quæ competebant Pyrro, cum de eis potuerit diſponere, & fecerit fideicommiſſum ad fauorem Vincentij.

Ea ratione, quia teſtamentum continet vocationem, & ſunt probata omnia extrema, & requiſita, ex quo deceſſerũt omnes inſtituti, & ſubſtituti ante Coſmum, vt ex partitis librorum mortuorum, qui cum fuerit expreſsè vocatus in teſtamento, in
1 dicto caſu ei conſequenter debetur † immiſſio in vim *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* ſuper bonis in fideicommittentis hæreditate repertis, de quorum
2 identitate non poteſt dubitari, † cùm ea probetur ex inuentario confecto ab Horatio fratre Alphonſi primo hærede inſtituto, eadẽquemet bona de præſẽti poſſideri à Vincentio patet, tã ex eiuſdẽ con-
3 feſſione facta in poſitionibus per ipſum datis, quã ex ſuſtentatione litis, & aditione hæreditatis Horatij, à quo fuit hæres inſtitutus, *Caputaq. deciſ. 369. num. 3. par. 2.* Et ex comparitionibus, & citationibus, & alijſq; actis, de quibus in proceſſu, remanet probata qualitas adiecta à teſtatore nomini Coſmi Aſtorgij, vt propterea non ſit dubitandum
4 † de identitate perſonæ, maximè cùm nõ appareat, alium Coſmum extare in familia Barzellina, & pluralitas non præſumatur.

Nec Dominis viſa fuit obſtare exceptio antiquorum fideicommiſſorum, quæ capiunt bona relicta etiam in teſtamẽto Alphonſi, nempè fideicommiſſum Virgilij, Gaſparis, Pyrri, & aliorum, de quibus infra, deducta per Vincentium reum conuentum, & poſſeſſorem.

Nam fideicommiſſum Virgilij de anno 1529. qui filios inſtituit, eoſq. ad inuicem ſubſtituit, ſi ſinè filijs, &c. Ita, quòd vno decedente quandocũquè ſinè filijs maſculis, portio illius ſic decedẽtis deueniat ad alium, ſeu alios ſuperuiuentes, & ipſis non extantibus, ad eorum filios in ſtirpes, & non in capita, & dd. eius filij quandocunquè ſine filijs decedentibus, plures alias ſubſtitutiones fa-
5 cit, † Cùm filij Teſtatoris obierint cum filijs, expirauit iuxtà *vulg. conſ. Oldr. 21.* cum adſit in hoc fideicommiſſo vocatio filiorum cum reciproca ſubſtitutione inter ipſos, & deinde adſit grauamen eorumdem filiorum in fauorem Nepotum, nempe Horatij, Alphonſi, Pyrri, & aliorum; Et quàmuis iſti filij ſint vocati, non ſunt tamen grauati reſtitue-
6 re, cùm ex † vocatione actiua, non inferatur ad paſſiuam, *Pariſ. conſ. 31. num. 28. lib. 2. Soccin. Iun. conſ. 57. num. 4. & ſeqq. lib. 4. Odd. conſ. 66. n. 32. & ſeqq. Honded. conſ. 60. num. 43. lib. 1. Rota in recent. deciſ. 486. num. 22. par. 1.* & latè fuit dictũ *in Bonon. fideicommiſſi de Turri 22. Maij 1622. coram R.P.D. meo Merlino*, præſertim quando trãſ-
7 uerſalis † prætendit poſitos in conditione eſſe grauatos reſtituere, ſiquidem grauamen iniunctum in-
8 ſtitutis, † non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiamſi filij eſſent vocati, *l. ſub cõditione, ff. de hæred. inſt. l. ſi quis hæres ità, ff. de acquir. hæred. l. hæredibus. in princ. ff. ad Senat. Conſult. Trebell. Pereg. de fideicom. art. 29. n. 26. Menoch. conſ. 152. nu. 34. & plur ſeqq. bon. mem. Card. Cauaſer. deciſ. 513. num. 5. Rot. deciſ. 491. num 4. par. 4. diuerſ.*

Et licèt ex coniecturis recedatur à d. cõſilio Oldradi, attamen ad effectum recedendi ab eo, conie-
9 cturæ † debent eſſe valdè vrgentes, & concludentes, *Surd. conſ. 418. num. 13. Fuſar. conſ. 17. n. 4.* & ità pluriès cenſuit Rota, quales Dominis non viſæ fuerunt coniecturæ allegatæ in præſenti; Dum
10 enim dicitur, quòd Nepotes, † cùm ſint vocati ad portionem patruorum, cenſentur etiam vocati ad portionem proprij patris, iſta coniectura
11 ceſſat, quia † non ſunt vocati ſimpliciter, ſed in locum ſui patris, & dato etiam, quod ſint vocati ad portionem patris, cùm agatur de ſucceſſione Alphonſi, non ideò ſequitur, quod ſit grauatus.

12 Nequè ex prohibitione alienationis deduci † poteſt iſtud grauamen, quia dicta prohibitio ſtat conſecutiuè ad fideicommiſſum antecedens, non au-
13 tem inducit nouum † fideicommiſſum, cum non ſit veſtita, nec veſtimentum deductum ſuffragetur, ex eo, quod legitur reſpectu domus, non autem reſpectu reſidui hæreditatis, dùm enim Teſtator diſtinxit domum à cæteris bonis, & in ea conſtituit prohibitionem realem alienandi, per verba in rem directa, cum ratione, & expreſſa vocatione omniũ deſcendentium in infinitum, in alijs autem bonis conſtituit prohibitionem nudam, & perſonalem, reſtrictam ad filios hæredes inſtitutos, & ſubſtitutos, ſtante hoc diſcretiuo modo loquẽdi, talis prohibitio non afficit nepotes, quos in alijs bonis dẽpta domo non grauauit, data præſertim ratione differentiæ, quia dum grauabat filios, grauabat in fauorem nepotum deſcendentium, ſi verò grauaſſet nepotes, hoc grauamen tenderet in fauorem
14 Tranſuerſalium; nam ſi voluiſſet, † expreſſiſſet, vt expreſſit in fideicõmiſſo in domo *Rot. dec. 607. num. 5.*

Digitized by Google

num. 5. par. 1. recent. Quando enim voluit fi-
deicommiſſum perpetuum, & ſic nedùm vocare
filios, & alios deſcendentes, ſed etiam grauare, hoc
dixit, inducendo fideicommiſſum perpetuum inter
15 deſcendentes, ex qua † vocatione inducitur vo-
catio, & grauamen in vnoquoquè.

Nec obſtant aliæ ſubſtitutiones factæ per teſta-
torem in infinitum, quia ſunt factæ ſi filij, ſine filijs
deceſſerint, & propterea cum obierint, cum filijs,
16 † expirauit fideicommiſſum, & non purificata pri-
ma conditione, quod ſcilicèt inſtituti deceſſeriut ſi-
ne filijs, expirarunt cæteræ omnes ſubſtitutiones,
17 ſatis enim fuit, † conditionem ſemèl impleri, quic-
quid indè poſtmodùm euenerit.

18 Donatio † autem Bartholomæi, & fideicommiſ-
ſa Gaſparis, & Lactantij non releuant, quia cum il-
li per paternum fideicommiſſum Virgilij prætèr
prohibitionem alienationis quorumcunquè bono-
rum fuerint grauati, eadẽ reſtituere proprijs filijs,
de ſola legitima diſponere potuerunt, quam eam
vnuſquiſquè eorum conſecutus ſit, & ſpeciali alie-
natione cõſumpſerit; vt deducebatur in Summario
partis aduerſæ, num. 8. & 9. & ex actis probatur,
19 prædicta donatio, † & fideicommiſſa immiſſionem
non retardant, iuxtà firmata per *ſan. me. Greg. XV.
deciſ. 580. n. 2. & per R. P. D. meum Merlinum in
Bonon. fideicomiſſ. de Deſiderijs 20. Decemb. 1628.
14. Martij, & 25. Iunij 1629.*

20 Nec obſtat detractio † dotis vxoris ipſiuſmet fi-
deicommittentis, ea enim, vt ex inſtrumẽto dotali
colligitur, conſiſtebat in prædio communiter dicto
(il Caſtellino,) quod in inuentario hæreditatis Al-
phonſi deſcriptum non legitur, nequè per Coſmum
petitum fuit.

Reliquæ verò detractiones exaduersò oppoſitæ,
ſummam librarum 2800. conſtituentes, vna cum
impenſa funeris, & infirmitatis Alphonſi, compen-
21 ſandæ † ſunt cum fructibus à ſexdecim annis, & vl-
trà per Vincentium perceptis ex bonis à die puri-
ficati fideicõmiſſi reſtituendis, quæ cùm ſatis opu-
lenta eſſe, ex dicto Inuentario appareat, faciliùs re-
mouetur huiuſmodi impedimentum immiſſioni
obiectum, *Simon de Præt. de interpræt. vlt. volunt.
lib. 3. interprat. 3. dub. 5. ſolut. 4. num. 31.* & fuit
firmatum *in Parmen. ſtatus 14. Decembris 1629.
verſ. quantùm verò attinet, coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano, & in alijs allegatis in Ferrarien. de
Taſſonis 17. Iun. 1630. corã R. P. D. meo Pirouano.*

Vnde cùm ex ſupradictis pateat inter nepotes
Virgilij Teſtatoris, non adeſſe reciprocam fideicõ-
miſſariam, ſed bona apud eos remanſiſſe libera,
quia talis reciproca non legitur in teſtamento, niſi
ſolùm inter filios primi gradus, atquè ita cum Al-
phonſus potuerit liberè diſponere, prout diſpoſuit,
Coſmo in omnibus bonis hæreditarijs fideicõmit-
tentis, iuxtà Inuentarium ab Horatio primo hære-
de confectum, concedenda eſt immiſſio, demptis
domo, & alijs corporibus ab hæreditate Pyrrhi pro-
uenientibus, in quibus nec petitur à Coſmo.

Et ita vtraquè parte informante, &c.

5 In eadem cauſa adſunt infrà aliæ deciſiones, nempè
ſub die 22. Martij 1634. & ſub die 7. Iunij eiuſdem
anni coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & ſub 20.
Nouemb. eiuſdem anni coram bo. me. Buccabella.

R. P. D. MERLINO.

Romana lucri Dotalis.

Die Veneris 16. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Forenſis, vbi ducit vxorem, ſtatim in patriam traducturus, licèt circà materiam lucri dotalis, non attendatur ſtatutum loci vxoris, ſed ſtatutum loci mariti, tamen aliter procedit, vel quando dos non eſt reſtituenda ipſi vxori diſceſſuræ, ſed Patri, vel alteri dotanti, vel quando aliter in capitulis matrimonialibus fuerit conuentum, Contrahentes quãdo ſe remittunt ad aliquod ſtatutum, talis remiſſio quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Mulier mortuo marito, poteſt petere ſibi decerni lucrum dotale, iuxtà diſpoſitionem ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 131.*

2 *In Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. expreſſè cautur, vt altero ex coniugibus prædecedente, ſuperſtes quartam partem dotis, per viam donationis propter nuptias, ſeu dotalis lucri lucretur.*

3 *Et hoc pactum ſemper in inſtrumentis dotalibus cenſetur appoſitum, niſi expreſſè de partium conſenſu fuerit remiſſum, aut aliter conuentum.*

4 *In Inſtrumentis dotalibus, ſemper partes cenſentur ſe conformaſſe cum ſtatut. Vrb. lib. 1. c. 131. dum expreſſè contrario pacto, remiſſa non apparet lucri dotalis acquiſitio.*

5 *Forenſis, vbi ducit vxorem, illico in patriam traducturus, non attenditur ſtatutum loci vxoris, ſed ſtatutum loci mariti, quo mulier contractura eſt domicilium. limita num. 6.*

7 *Pater, ſeu extraneus dotans, non transfertur in forum domicilij viri. & num. 8.*

9 *A pactis contrahentium non eſt recedendum.*

10 *Contrahentes ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, præſumitur. vt omninò ſe d. ſtatuto voluerint conformare, & ſe ei ſubijcere, quatenus eos tali caſu non legaſſet.*

11 *Contrahentes, quando in aliquo caſu referunt ſe ad aliquod ſtatutum, talis relatio, quia operetur,*

12 *Contrahentes, ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, perindè eſt, ac ſi deductum eſſet in pactum, quod diſponitur à ſtatuto.*

13 *Pactis prioribus derogatur per poſteriores.*

14 *Dos, & quartum dotale differunt.*

15 *Interpretatio omnis eſt capienda pro euitanda contrarietate.*

16 *A conuentionibus partium, in tantum dicitur receſſum, in quantum diſertis verbis fuit expreſſè.*

17 *Contrahentes ſemper præſumuntur permanſiſſe in prima voluntate, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur.*

18 *Capitulis, & contractibus eſt inhærendum, potius quàm inſtrumentis.*

Capitula, & contractus fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notarijs. num. 18.

19 *Ad Capitula ſemper eſt recurrendum tanquàm ad matricem, & originalem conuentionem.*

20 *In inſtrumento; quando contrarium diſponitur, eius quod fuit à contrahentibus priùs firmatũ in Capitulis, ſolet vt plurimùm, vel in inſtrumento de hoc receſſu fieri mentio, vel capitula deleri, aut lamari.*

21 *Statutum propriè venit appellatione iuris communis.*

22 *Circa Dotis reſtitutionem, nempè modum, & tempus debet attendi ius cõmune, circa verò acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis attenduntur ſtatuta locorum.*

23 *Teſtes examinati vigore excommunicationis non probant, niſi fuerint repetiti cũ interrogatorijs.*

24 *Teſtis dictum eliditur ex depoſitione alterius teſtis magis informati.*

25 *Contrahentium concluſio, & non tractatus debet attendi.*

26 *Mulieri acquiritur ius quæſitum ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus.*

DECISIO CCL.

DEFVNCTO Alexandro de Sugatroſcijs Tudertino, Domina Catharina Lotteria Ro-
1 mana † petebat ſibi decerni quartum dotale, iuxta
diſpoſitionem Statuti Vrbis *lib. 1. cap.* 131. Et cum
partes, me proponente, Rotæ iudicium exquirerent, hodiè reſponſum fuit, lucrum deberi.

Et moti ſunt Domini, tàm ex diſpoſitione eiuſdem Statuti, quàm ex pacto in Capitulis matrimonialibus inito, de ſeruando Statutum Vrbis circa quartum dotale.

2 Ex diſpoſitione Statuti, quia † ibi expreſsè cauetur, vt altero ex coniugibus præcedente, ſuperſtes
lucretur quartam partem dotis, per viam donationis propter nuptias, ſeù dotalis lucri, quod pactum
ſemper in inſtrumentis dotalibus cenſeatur appo-
3 ſitum, niſi † expreſsè de partium contrahentium
voluntate fuerit remiſſum, aut aliter conuentum,
4 vnde inſurgit præſumptio, vt partes † cenſeantur
ſemper ſe conformaſſe cum huiuſmodi Statuto, dum
expreſsè contrario pacto remiſſa non apparet dicta
lucri dotalis acquiſitio, vt dixit *Rota coram bon. mem. Cardinali Caualerio deciſ.* 318. *num.* 3. *& in Romana Cenſus* 8. *Nouembris* 1613. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato, impreſſa apud Pacifie. de Salnian. deciſ.* 88. *num.* 5.

5 Et quamuis, vbi forenſis ducit vxorem illico † in
patriam traducturus, non ampliùs attendatur Statutum loci vxoris, & in quo contractum fuit matrimonium, ſed attendendum ſit Statutum loci Mariti, quo mulier contractura eſt domicilium, ad *l. exigere, & ibi Scribentes communiter, ff. de iudic. Cardin. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 14. num. 1. & ſeqq. Theſaur. Iun. quæſtion. forenſ. quæſt. 6. num. 6. lib. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 609. num.* 24.
6 Attamen hæc concluſio non ſibi locum † vindicat,
quotieſcunque dos reſtituenda eſt non ipſi vxori diſceſſuræ, ſed patri, vel alteri dotanti, prout in caſu
præſenti, & ſic Statutum Vrbis, non Tudertinum
attendi debet, cum Dominus Melchior fixas ædes
Romæ habeat, nec ſubijciatur Statutis Tudertinis,
ita *Bald. in l. vnica. num. 3. verſ. item non habet locum, C. de priuileg. dot.* aſſerens, id ex ea ratione
7 procedere, quia Pater, † ſeù extraneus dotans non
transfertur in forum, & domicilium viri, *Felin. in cap. 1. num. 27. de ſponſal. Iaſ. in l. cunctos populos. in prima lectur. num. 28. verſ. tertiò limita. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. Purpurat.* qui teſta-
8 tur de communi in Patre, † Matre, & quouis alio,
in dicta *l. cunctos populos, ex num. 146. Roland. de lucr. dot. quæſt. 17. num. 2. & 3. Phanuc. eodem tract. gloſ. 9. nu. 33. Campeg. de dot. par. 5. quæſt. 10. Carpan. ad Stat. Mediolanen. cap. 298. num. 220. Alderan. Maſcard. de gener. interpret. Stat. concluſ. 7. nu. 66.* vbi de communi, *Menoch. conſ. 672. num. 3. Aldouin. conſ. 85. num. 30. Bim. conſ. 150. num.* 72.

Sed pactum eſt clarum, (& hoc motiuũ Dominis
magis placebat) quia in Capitulis matrimonialibus
expreſsè dicitur, *Rimetti loſi nel reſto alla diſpoſitione del Statuto in materia di ſucceſſione, e del quar-*
9 *to*; vnde ab hoc † pacto non eſt recedendũ, quicquid
eſſet, ſi illud non fuiſſet initum, vt in ſpecie obſeruãt
Felin. in cap. primo. num. 30. de ſponſal. Barbat. conſ. 4. nu. 7. verſ. præterea eſt aduertendum, lib. 2. Caſſan. conſil. 7. ſub num. 4. Suarez. ad ll. Regias tit. de las grauinas. num. 42. verſ. ſecundò limitabis. Barboſ. in d. l. exigere dotem 65. num. 107. ff. de iudic. Alderan. Maſcard. de gener. interpret. Stat. dicta concl. 7. n. 61. ad med. Bim. d. conſ. 150. nu. 56. Aldouin. d. conſ. 85. num. 11. ad fin. Card. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 14. num. 9. Gimb. ad conſuetud. Meſſan. cap. 1. gloſ. 7. num. 57. verſ. declara non procedere.

Non obſtat, quod hæc remiſſio importet ſimplicem enunciatiuam diſpoſitionis Statuti, & ſic per
pactum intelligantur partes ſe remiſiſſe ad Statutũ,
quatenùs ſtatutum de ſui natura, & in tali caſu locum obtineret, Quoniam hæc intepretatio non poteſt admitti; hoc enim poſito, relatio, & remiſſio ad
ſtatutum eſſet omninò ocioſa, & fruſtrà partes ſe
remiſiſſent, ſi etiam omiſſa tali remiſſione, & relatione, ſtatutum adhuc eodem prorsùs modo deberet attendi; ſed imò, & menti, & verbis contrahentium magis congruit, vt omninò ſe ſtatuto vo-
10 luerint † conformare, & iuxta terminos illius paciſci acquiſitionem lucri dotalis, ſeque ſubijcere
nexui iuriſdictionis ſtatuentium Romanorum, quatenùs etiam aliàs ipſum ſtatutum tali caſu eos non
ligaſſet, vt in ſpecie conſiderant *Alex. conſil. 150. num. 2. verſ. quinimò dato, & nu. 3. lib. 2. Fulgoſ. conſ. 203. col. 1. poſt med. verſ. tantò magis*, aſſerens, relationem huiuſmodi operari, ac ſi nomina-
11 tim pacto conuentum ſit, † quod à lege muncipali
eſt diſpoſitum circa lucrum dotis; *Dec. conſ. 195. num. 1. ad med. Phanuc. de lucr. dot. gloſ. 9. cap. 35. verſ. non eſt verum, Torniel. conſ. 49. num. 5. ad fin.* vbi, quod ſtante huiuſmodi relatione eſt, ac ſi
fuerit expreſsè deductum in pactum, quod diſponitur à ſtatuto, quod idem ſcripſit *Rimi. Iun. conſ. 16. num.* 17. & in indiuiduo relationis habitæ ad ſtatutum Vrbis, in caſu quo maritus erat forenſis, reſpondit *Rota in Romana fructuum dotis* 27. *Februarij* 1606. *coram Penia, quæ eſt deciſ. 106. nu. 3. par. 3. recent.*

Quibus accedit, quod Capitula matrimonialia

Romæ fuerunt inita inter Dominum Melchiorem
patrem Dominæ Catharinæ, & Alexandrum mari-
tum, & Matthæum illius fratrem, atq; etiam Aequi-
tem Ioannem Andream mediatorem, qui pro Mar-
tio abſente, patre dicti Alexandri, ſe ſubſcripſit, ſe-
què obligauit, & poſtquàm dicta Capitula Tuder-
tum, vt à dicto Martio ſubſcriberentur, fuerunt trāſ-
miſſa, & antequàm reſtituerētur ſubſcripta D. Mel-
chiori, prædictus Aeques mediator nomine Alexā-
dri, Matthæi, & eiuſdem Martij reclamauit à dicto
pacto, circà quartum dotale, vt ipſe mediator depo-
uit, & tamen poſtea reſtituta fuerunt eadem Capi-
tula D. Melchiori munita ſubſcriptione Martij; vn-
de aſſequimur, quod quatenùs etiam reclamatum
fuiſſet à dictis Alexandro, Matthæo, & Martio, &
à Statuto Vrbis reſilire iſti tentaſſent, attamen de-
indè receſſerunt ab hac reclamatione, & hæſerunt
Capitulis, & Statuto Vrbis circà quartum dotale;
alioquin, vel ea laceraſſent, vel certè non reſtituiſ-
ſent D. Melchiori ſubſcripta ab eodem Martio ab-
ſente; & in omnem euentum verbis, non dubijs de-
claraſſent in inſtrumento, quod non attenderetur
Statutum Vrbis, & dictum Capitulum circa quar-
tum dotale expreſsè reuocaſſent.

Neque obſtat, quod nouiſſimè in inſtrumento
13 † dotali receſſum fuerit à Capitulis, dum ibi dici-
tur, maritum hypotecare, promittere, conſeruare,
& in quibuſcunquè caſibus dotem reſtituere, iuxtà
diſpoſitionem iuris communis, & ideò non ampliùs
Statutum Vrbis, ſed ius commune attendi debeat,
quoniam re vera, nec receſſum fuit à Capitulis ma-
trimonialibus, nec recedi poterat.

Non fuit receſſum, ſe compatiuntur enim, & in-
ſimul conueniunt, quod debeatur quartum dotale,
& in hoc attendatur Statutum Vrbis, vt dicitur in
Capitulis matrimonialibus, & tamen quod fiat re-
ſtitutio dotis, iuxtà diſpoſitionem iuris communis,
vt dicitur in inſtrumento, nempè circà modum, &
tempus reſtitutioni præſcriptum à iure communi.
Diſtinguuntur quippè inter ſe, immò differunt dos,
14 † & quartum dotale, quæ data compatibilitate ceſ-
ſat repugnantia, ex traditis per *Alex. conſ. 193. n. 3.
lib. 6. Crauett. conſ. 167. num. 5. Siluan. conſ. 62.
num. 22. Rot. deciſ. 571. num 2. par. 1. diuerſ.* eſtq;
15 facienda omnis † interpretatio pro euitanda con-
trarietate inter Capitula matrimonialia, & inſtru-
mentum, *Bald. conſ. 465. num. 5. lib. 5. Dec. conſ.
195. ſub num. 3. Crauet. conſ. 70. num. 5. & 18.*

Et opus eſſet, quod clarioribus verbis contra-
hentes expreſſiſſent ſe recedere à pacto inito in ijſ-
16 dem Capitulis matrimonialibus, † à quibus in tan-
tùm dicitur receſſum, in quantùm diſertis verbis
fuit expreſſum, *Dec. dicto conſ. 195. num. 3. verſ. ſed
tamen prædictis, Paul. Montepic. conſ. 62. num. 17.
ad med. & ſeqq. Torniel. conſ. 49. num. 35. verſ. &
dicta. & verſ. & ſi alia fuiſſet*, ſemper enim cenſen-
tur contrahentes permanſiſſe in prima voluntate,
& ſi quid eſt omiſſum in poſteriori inſtrumento,
17 † ex errore id præſumitur, & plùs dictum, quàm
ſcriptum intelligitur, *Alex. conſ. 122. num. 2. lib. 2.
& conſ. 156. num. 9. lib. 6.* vbi quod Capitulis, &
18 † contractui eſt inhærendū, quippè quod hæc pro-
priè fiunt à partibus, inſtrumentum verò à Nota-
rio, *Cardin. Zabarell. conſ. 111. num. 1. Surd. de-
ciſ. 71. num. 4. & ſeqq. & conſ. 202. num. 19. Paul.
Montepic. conſ. 52. num. 19. Adden. ad ſanct. mem.
Greg. XV. deciſ. 168. num. 8.* & fuit dictum in *Ro-
mana fructuum dotis 10. Iuny 1606. coram Penia,
quæ eſt deciſ. 59. num. 12. par. 4. recent.* & in eadem
cauſa ſub die 10. *Martij 1608. coram eodem Pe-*
19 *nia*, vbi quod ſemper † eſt recurrendum ad Capitu-
la tanquàm ad matricem, & originalem conuentio-
nem, & vbi in inſtrumento contrarium diſponitur,
20 † quàm fuerit à contrahentibus priùs firmatum in
Capitulis, ſolet vt plurimùm, vel in inſtrumento de
hoc receſſu fieri mentio, vel ipſa Capitula deleri,
aut laniari.

Aliquibus etiam ex Dominis placebat interpre-
tatio, vt pro excludenda repugnantia, dum in inſtru-
mento dicitur, vt circa reſtitutionem dotis atten-
datur diſpoſitio iuris communis, intelligatur de iu-
21 re communi municipali, appellatione † enim iuris
communis propriè venit ſtatutum, vt tradunt *Bald.
in l. vnica. nu. 22. ad fin. verſ. quinimò dico. C. de
confeſſ. Iaſ. in l. omnes populi. num. 5. & ff. de iuſt.
& iur. Soccin. Sen. conſ. 81. ſub num. 3. ad fin. verſ.
ad prædicta facit, Curt. Sen. conſ. 46. num. 15. poſt
med. Surd. conſ. 343. num. 7. Madera. Foroliuien.
de legitim. lib. 3. tit. 1. quæſt. 18. num. 72. & 76.*
qui teſtatur de communi, & infert ad caſum promiſ-
ſionis reſtituendæ dotis ſecundùm ius commune,
& cenſuit *Rota in Romana legitimæ 21. Iunij 1611
coram bon. mem. Cardinali Sacrato.*

Sed verè non adeſt repugnantia, vt ſuprà dictum
22 fuit, quia † & ius commune circà reſtitutionem,
nempè modum, & tempus attendi poteſt, circà ve-
rò acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis, ſta-
tutum Vrbis ſeruari debet, ſolumquè dicuntur con-
traria, quæ ita inuicè pugnant, vt mutuò ſe expellāt,
*ad l. 1. C. de furt. Neuiz. conſil. 66. num. 51. Surd.
conſ. 230. num. 13. & deciſ. 24. nu. 10.* Siquè aliter
ſenſiſſet Martius, nec ità ſimpliciter ſubſcripſiſſet
apochæ matrimoniali, nec ambiguis verbis vſus
fuiſſet in inſtrumento, dum ſciebat expreſsè in apo-
cha matrimoniali cautum eſſe, vt quoad quartum
dotale, Statutum Vrbis attenderetur, neq; D. Mel-
chiori reſtituta fuiſſent dicta Capitula ab eodem etiā
Martio ſubſcripta; & benè applicantur tradita per
*Surd. d. deciſ. 71. num. 4. & per tot. & in dicta Ro-
mana fructuum dotis 10. Iunij 1606. coram bon.
mem. Penia.*

Neque obſtat depoſitio mediatoris motu cenſu-
rarum facta, quod ipſe nomine Alexandri, Matthæi,
& Martij reclamauerit à pacto inito circà quartum
23 dotale, quoniam ille † non fuit repetitus cum in-
terrogatorijs, vt opus erat, iuxtà tradita per *DD. in
cap. per tuas, vbi Felin. nu. 2. de teſtib. Abb. in cap.
cum cauſam. nu. 6. eod. tit. Coſta de iur. & fact.
ſcient. & ignorant. cent. 2. diſt. 55. num. 11. Rota
coram bon. mem. Cardin. Caualerio deciſ. 21. nu. 3.
& in Tiburtina dotis 22. Iunij. 1629. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano*, & illud dictum eliditur
24 ex depoſitione † alterius teſtis magis informati, qui
luculentiùs rem totam exponit, & aſſerit, reclamaſ-
ſe quidem Matthæum, Alexandri fratrem, qui ſe in
eiſdem Capitulis ſubſcripſerat, & obligauerat, ſed
ipſum D. Melchiorem adhuc enixè perſtitiſſe in
pacto, vt ſeruaretur Statutum Vrbis circà quartum
dota-

dotale; & ideo depoſitio mediatoris non reſpicit,
nec probat aliud, quàm dictam reclamationem, &
tractatum, miniſterio eiuſdem mediatoris peractum,
25 debet † autem attendi concluſio, non tractatus,
*Alex. conſ. 28. num. 66. lib. 5. Surd. deciſ. 71.
num. 1. & conſ. 202. num. 5.* vbi loquitur de
teſte, *Rota deciſ. 104. num. 6. part. 2. diuerſ.* Et
vt ſuprà obſeruatum fuit, aſſequimur partes voluiſ-
ſe perſiſtere in iam conuentis circa quartum dota-
le; quia dictorum Capitulorum matrimonialium
fuerunt confecta duo exempla, quorum vnum-
quodquè originaliter ſubſcriptum ab alterutris cō-
trahentibns, remanſit pœnes eos; & ſanè poſt re-
clamationem factam à mediatore nomine Matthęi,
Alexandri, & Martij, non reſtituiſſent D. Mel-
chiori capitula à Martio etiam abſente ſubſcripta,
ſi à pacto circà quartum dotale receſſum fuiſſet.

26 Nec etiam potuit recedi à Capitulis, quia, † ſi
ius quæſitum fuit D. Catharinæ per dictum pactum
de acquirendo lucro, D. Melchior non potuiſſet
poſteà auferre hoc ius, & præiudicare D. Cathari-
næ, *l. ſi mulier dotis, l. cum maritus, ff. de pact.
dotal. Guttierez quaſtion. ciuil. quæſt. 126. num. 2.
Giurb. ad conſuetud. Meſſan. cap. 1. gloſ. 8. n. 42.*
& fuit dictum in *Romana dotis 1. Iulij* 1611. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & in terminis benè
Rota deciſ. 741. num. 2. par. 4. diuerſ. Quod maxi-
mè dicendùm eſt in D. Melchiore, qui & parens
eſt, & egregius Iuriſconſultus; illum enim pater-
na charitas monebat, ne filiam vellet lædere, iu-
ris ſcientia, vt intelligeret ſe non poſſe.

Et ita, vtraquè parte informante, reſolutum
fuit, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Firmana Spolij

Die Veneris 16. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Agens actione ſpolij, vt obtineat, quid proba-
re debeat. Alienatio rerum minoris, non
ſuſtinetur, ſi cauſa reperiarur falſa. Error
in contractibus, quid operetur, Accollatio,
quando perindè eſt, ac ſi non eſſet promiſſa.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rerum minorum facta ex falſa cauſa,
nulla eſt, & num. 6.*
2 *In ſpolio primum extremum, benè probatur ex
inſtrumento cum clauſula conſtituti.*
3 *In ſpolio ſecundum extremum probatur ex litis,
ſuſtentatione.*
4 *In ſpolio extrema neceſſaria ſunt, poſſeſſio ſpoliati
de præterito, & poſſeſſio ſpoliantis de præſenti.*
6 *Error in contractibus poteſt remouere conſenſum
ab actu.*
7 *Ita vt, nec attendatur iuramentum in eis inter-
poſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio.*
8 *Poſſeſſio non transfertur ex defectu conſenſus, &
tunc agi poteſt remedio recuperandæ, & num. 9.*
10 *Contractus minoris, àn reddatur nullus, ſi ex
pluribus cauſis in eo adductis, vna reperiatur
falſa.*
11 *Cauſa, in venditione, rerum minorum, ſi non
ſubſiſtat, contractus vitiatur in totum.*
12 *Clauſula, conſtituti, transfert poſſeſſionam in
emptorem.*
13 *A Poſſeſſione cadens facto proprio, non poteſt age-
re remedio reintegranda, vide num. 14.*
15 *Accollatio, ſi ſit promiſſa, perindè eſt, ac ſi non
eſſet facta, ſi nunquàm fuit deducta ad aliquam
certitudinem per indicationem alicuius debiti.*
16 *Accollationi, quando non ſit locus; & num. 17.*
18 *Indemnitatis releuatio, quid operetur.*
19 *Et ad quæ extendatur.*
20 *Intimatio facta poſt actum conſummatum, non
poteſt parere aliquem effectum.*

DECISIO CCLI.

TROILVS Raccamadorus de anno 1587.
nuptui tradidit Hieronymam eius filiam Ani-
bali Adamo, cui pro dote ſoluere promiſit Flore-
nos tres, mille, & ad alios Florenos bis mille te-
neri voluit Alexander eius Nepos.

In exequutionem igitur ſuæ promiſſionis dictus
Troilus ſoluit d. Anibali in pluribus vicibus Flo-
renos 2900. itaut per totum annum 1591. ſolum
remanſerit debitor in Flor. centum, & Anibal di-
ctas pecunias recepit, non obſtante, quod vſquè de
anno 1588. vna cum Galeotto eius Patre, ceſſiſſet
Marco Antonio Iuliuccio ſcuta mille tanquàm ſibi
debita à Troilo ex cauſa prædictæ dotis Hierony-
mæ, & per hanc ceſſionē Iuliuccius de anno 1590.
eundem cenſum aſſignaſſet in dotem Aequiti Tor-
quato nobili, qui cum ſingulis annis exegerit ſcu-
ta 80. annua pro fructibus, tandem de anno 1604.
eundem cenſum retroceſſit eidem Iuliuccio.

Mortuo interim Troilo, Ludouicus Raccama-
dorus eius Nepos, dum in decimo octauo ætatis
anno reperiebatur, aſſerens coram Iudice, d. Troili
hæreditatem reperiri grauatam d. cenſu ſcutorum
mille, & fructibus decurſis, in ſumma ſcutorum
ducentorum, Intendenſquè illam prædicto onere
liberare, vendidit eidem Iuliuccio Cenſuario præ-
dium, de quo agitur pro precio eſtimando, ad effe-
ctum extinguendi cenſum præfatum, & ſoluendi
fructus.

Verùm cū poſteà Ludouicus maior factus cer-
tioratus fuiſſet, quod inter Troilum eius Auum Pa-
ternum, & Iuliuccium nunquàm fuerat creatus
1 cenſus, ac proindè alienationem dicti prædij † fuiſ-
ſe nullam, vti factam ex falſa cauſa, intentauit Iu-
dicium ſpolij, & cauſa in Rota introducta, propo-
ſito per me dubio, Domini dixerunt Ludouicum
eſſe reintegrandum.

Si quidem, de primo extremo non videbatur du-
bitandum, cum de antiquiori ipſius poſſeſſione ap-
pareat ex Inſtrumento venditionis, per eum factæ
ad fauorem Iuliuccij cum clauſula, conſtituti, ex
2 quo † tale extremum benè probatur, *Rot. diu. de-
ciſ. 776. num. 11. par. 1. Bononien. bonorum de
Zaualijs 4. Iulij 1612. coram bon. mem. Vbald.* Et
3 de ſecundo † conſtat ex ipſa litis ſubſtentatione
*Socc. Iun. conſ. 18. num. 17. lib. 2. Scapuccin. de
vtil. Salu. Interd. lib. 1. quaſt. 25. ſub. num. 9.*

Rota recent. par. 4. deciſ. 448. num. 4. Rom. Legati 11. Februarij 1602. coram bon. mem. Card.
4 *Sacrato*; Quæ † duo ſunt neceſſaria in hoc Iudicio, vt tradunt *Doct. & præcipuè Abb. in c. cum ad ſedem. de reſt. ſpol. Couarr. in reg. poſſeſſor part. 3. §. primo, de reg. Iur. in 6. Afflict. deciſ. 327. num. 2. Seraph. deciſ. 1055. num. 2.*

5 Quod verò attinet ad cauſæ falſitatem; † illa viſa eſt indubitanter apparere, ex quo Ludouicus in minore ætate conſtitutus, vendidit dictum prædiũ Iuliuccio pro extinguendo cenſu, & ſoluendis fructibus, cum tamen hic cenſus non reperiretur in
6 rerum natura, vndè iſte error in † venditione potuit remouere conſenſum ab actu, *per text. in l. error.*
7 *ff. de iur. & fact. ignor.* itaut nec etiam † attendatur Iuramentum, vt tradit *Pariſ. conſ. 20. n. 114. lib. 1. Curt. Iun. conſ. 131. num. 13. verſ. prout etiam, Rota deciſ. 540. num 8. par. 2. recent.* nec admittitur aliqua limitatio, vt ſignanter aduertit *Dec. in l. nihil conſenſu. 116. §. non videtur num. 2. verſ. & iſta regula ff. de reg. Iur. Gregor deciſ. 179.*
8 *num. 5.* Quò circa cum ex † defectu conſenſus Ludouici, poſſeſſio non potuerit transferri in Iuliuccium, vt per *Achill. deciſ. 15. num. 2. Rota diu. deciſ. 91. num. 2. par. 2. Seraph. deciſ. 638. num. 2. & 3. & deciſ 1200. num. 2. Rota in Eſina prædij 20. Nouembris 1585. coram bon. mem. Card. Pam-*
9 *philio*, Agi † potuit remedio recuperandæ *Curt. Iun. conſ. 131. num. 13. Hond. conſ. 22. num. 28. lib. 1. Put. deciſ. 277. num. 3. & 6. par. 3. Seraph. d. deciſ. 638. num. 2. & 3.*

Nec refragatur, quod quando etiam cauſa cenſus
10 ſit falſa, † nihilominùs contractus venditionis debeat ſuſtineri, ex quo nõ reperiuntur falſæ aliæ cauſæ, nimirum quod hæreditas Troili eſſet grauata magno ære alieno, Reſpondetur enim quod cauſa cenſus non ſolum fuit principalis, ſed etiam vnica, dum fuit conuentum, quod precium dicti prædij ex computaretur in ſortem, & fructus dicti cenſus, & pro reſiduo Iuliuccius emptor teneretur conſignare tot cenſus Ludouico Venditori, quæ quidem conſignatio Reſidui in tot cenſibus, credendum eſt, in tantùm fuiſſe deductam in ſtipulationem, in quantùm, vel alia debita non aderant, vel ſaltem creditores non vrgebant, nam ſi inſtetiſſent pro ſatiſfactione non fuiſſet pacta receptio reſidui in tot cenſibus, ſed in pecunia numerata, & inde manifeſtè apparet, quod extinctio d. cenſus fuit cauſa
11 vnica venditionis, † qua propter cum non ſubſiſtat meritò cõtractus annullatur in totũ, *Rolan. conſ. 7. num. 86. & ſeqq. lib. 3. Rim. Iur. conſ. 5. num. 210. lib. 1. Ciriac. contr. 157. num. 17. & ſeqq.*

Nec obſtat, quod Ludouicus vendendo dictum
12 prædium † cum clauſula conſtituti quod transfert poſſeſſionem in emptorem, videatur facto proprio
13 à poſſeſſione cecidiſſe, † cui propterea non competit remediũ reintegrandæ *Rip in cap. ſæpe nu. 14. & ibi Burt. Imol. & alij de reſt. ſp. l. cum. alig. per Menoch. de recuperand. remed. 17. num. 14. & fuit dictum in Romana Spolij domorum 4. May 1611. coram bon. mem. Card. Lancellotto*, & aliàs paſſim.

Quia reſpondetur hanc regulam procedere in
14 contractu † nullo ex defectu ſolemnitatum à Iure requiſitarum, non autem quando contractus eſt nullus ex defectu conſenſus, vt eſt in caſu noſtro per ſupradicta.

Nec releuat, quod dictus Troilus Auus, & Auctor Ludouici in Capitulis matrimonialibus ad cõputum dd. Florenorum trium millium promiſſorum Anibali Auctori Iuliuccij in ſe ſuſcepit onus extinguendi cenſum in ſorte ſcutorum mille, pro quo obligatus eſſet Romæ, aut alibi, Galeottus ipſius Anibalis Pater, ad rationẽ octo pro centenario. Quia
15 cum iſta ſuſceptio, nunquàm fuerit deducta † ad aliquã certitudinem, per indicationem, aut ſpecificationem cenſus, eſt. ac ſi non fuiſſet facta, *l. ſed. & quia. §. interdum, de vſufr. & l. duo ſunt Titij, de teſtam. tutel. Gratian. for. diſcept. 324. ſub nu. 16. Greg. deciſ. 386.*

Et tollitur penitùs difficultas, quia cum pecuniæ, ad quarum computum Troilus ſuſcipiebat in ſe onus extinguendi cenſum, fuerint poſtea eidem Galeotto ſolutæ, itant ſolùm remanſerit obligatus
15 pro Florenis centum, non erat ampliùs locus † alicui accollationi ad *trad. per Caſtr. in l. prima. num. 9. C. de pact. inter Empt. & vend.* Satis enim
17 eſt fuiſſe ſolutum † debitum in quantitate, vt reſiduum illius non eſſet proportionatum oneri, pro quo proceſſum fuit ad venditionem, *l. quod ſi rem. ff. de in diem adiect. Surd. conſ. 104. nu. 8. & ſeqq. Gratian. for. diſcept. 301. num. 57.*

Minus facit, quod cum dictus Anibal eſſet Creditor Alexandri in Florenis duobus millibus, ex quo Troilus de anno 1590. promiſit releuare indẽnem dictum Alexandrum: Quia reſpondetur, quod cũ nihil fuerit actum nomine Alexandri, non poteſt haberi vlla ratio huius debiti, nec d. ceſſio poteſt vllo pacto verificari in Florenis duobus millibus debitis per Alexandrum vigore releuationis factę per Troilum, Quia releuatio ſecuta eſt de anno 1590. & ceſſio facta fuit de anno 1588. de quo tẽpore Troilus non dum releuauerat, & quando etiam releuatio antecederet ceſſionem, nihil penitùs operaretur, ex quo per illam non datur aliquod ius Creditori, vt vigore ipſius promiſſionis potuerit agere contra promittentem, cum releuatio indem-
18 nitatis ſolùm † operetur, quòad promittentem releuare & releuatum, *Alex. conſ. 114. in princ. lib. 3. Boer. deciſ. 22. num. 4. ante fin. Rot. poſt. Cene. de cenſib. deciſ. 33.* ante primum num. verſ, ſed dato in propoſito. Quod procedit etiam quod in releuatione adſit obligatio Cameralis, quæ habet clauſulam pro omnibus, quorum intereſt, aut
19 intereſſe poterit, † quia principalis Creditor in hac promiſſione non habet Intereſſe, ſed habent Intereſſe hæredes illius, cui facta fuit promiſſio releuationis Indemnitatis, *Rot. poſt Cene. d. dec. 33. n. 3.*

Nec debet attendi, quod cum Troilus de tempore ceſſionis eſſet debitor Anibalis in Flor. 2100. poſt ceſſionem non potuit illos ſoluere cedenti, ſed Iuliuccio Ceſſionario, quia hoc procederet ſi Iuliuccius intimaſſet Troilo d. ceſſionem, antequàm
20 ſolueris, † ſed cum intimatio facta fuerit de anno 159.. & ſic poſt ſolutionem dd. Flor. 2900. non potuit parere aliquem effectum, *iuxta text. in l. 3. C. de nouat. Bero, conſ. 178. num. 3. & ſeqq lib. 1. Gabr. conſ. 155. nu. 29. lib. 1. Surd. dec. 23. nu. 5. & 6.*

Et ita fuit deciſum vtraquè parte, &c.

R.P.D.

R. P. D. MERLINO.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Veneris 16. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Præpoſiti alicuius Eccleſiæ Collegiatæ, quando habeant ius occupandi ſedes vacuas Canonicorum abſentium.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, immediatè, quid importet. & num.4.*
2 *Dictio, poſt, deſignat continuationem, & adhærentiam quocumq; reiecto medio, ac intermedio.*
3 *Exceptio firmat regulam in actibus nō exceptis.*
5 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*
6 *Qualitas adiecta diſpoſitioni, illam diuerſificat, & infert ad plura.*
7 *Priuilegia omnia ſuppreſſorum, tranſeunt in ſubrogatos.*
8 *Perſona ſubrogata dicitur eadem, cum prima in cuius locum ſubrogata eſt, & ſub eadem diſpoſitione comprehenditur.*
9 *Dictio, ad inſtar, ſtat cauſatiuè.*
10 *Canonicales ſedes ſunt fructus Canonicatus, & ideò ad eos ſolos ſpectant.*
11 *Chori decentia, potiſſimùm in materia ſedendi, attendenda eſt.*
12 *In Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas.*
13 *Dignitatis æqualitas arguitur ex delatione æqualis habitus, & æquali inceſſu.*

DECISIO CCLII.

CONTROVERTEBATVR inter Canonicos, & Præpoſitos Eccleſiæ Valentinæ præheminentia circa locum ſedendi, & ſuper eo; An Præpoſiti poſſent occupare ſedes vacuas Canonicorum abſentium, num verò in particularibus, & perpetuis eorum ſedibus inferioribus, & diſtinctis à Canonicalibus reſidere deberent; Qua controuerſia Rotæ decidenda commiſſa, reſponſum hodiè fuit, Præpoſitos poſſe occupare ſedes vacuas Canonicorum, quia eiſdem Præpoſitis fauent literæ Apoſtolicæ, conſtitutiones capitulares, & decoris eccleſiaſtici ritus.

In literis enim erectionis Præpoſiturarum, de quibus agitur, factæ per fœlicis recordationis Sixtum V. diſertis verbis habetur, *vt Præpoſiti obtinere debeant ſtallum in Choro, & locum in proceſſionibus Immediatè poſt Canonicos*, vt in Sũmario Præpoſitorum, *nu.1. & 2.* Quod verbum, *Imme-*
1 *diate*, † importat, vt ſeſſio Præpoſitorũ nullo medio interpoſito omnimodè adhærere, & continuatiuè copulari debeat ſedibus Canonicorum, *Bald. in l.1. num.3. C. de condit. inſert. Arctin. conſ.71. num.3. in fin. verſ. nam illud dicitur immediatũ, Ruin. conſ.7. num.7. verſ. primo enim, lib.4. Tiraquel. in l. ſi vnquàm, verb. reuertatur, num. 125. verſ. nam & ea, C. de reuoc. donat. Decian. conſ.9. num.10. lib. 2. Chaſſan. in cathalog. glor. mundi par.1. conſiderat.16. Caputaq. deciſ.21. n.3. par.3.* Quam pariter continuationem, & adhærentiam
2 quocunquè reiecto † medio, ac interuallo, infert dictio, *Poſt*, ita *Gemin. in cap.1. nu.8. de reſtit. ſpoliat. Tiraquel. in l. ſi vnquàm. verb. poſtea, n.12. C. de reuoc. donat. Capic. deciſ.37. nu. 1. & 2.* Et in iiſdem literis Apoſtolicis Præpoſitis conceduntur omnes præheminentiæ, prærogatiuæ, & priuilegia Canonicorum, exceptis Capitularibus, quæ ex-
3 ceptio † firmat regulam in actibus non exceptis, & ſic circà locum ſedendi, vt ſcilicèt ſedere debeant in eodem loco, & eodem modo, prout Canonici, *l. quæſitum, §. denique, ff. de fund. inſtruct. Ruin. conſ. 41. num.9. lib.2. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.257. num.4.*

Non obſtat, quod in literis Apoſtolicis Sixti V. adſit reſtrictio illa, *Iuxtà ordinem ad id eis præſcribendum, &c.* quia verba huiuſmodi ſunt referenda ad ordinem ſeruandum inter ipſos Præpoſitos, inter quos Pontifex cogitauit, poſſe oriri differentiam præcedentiæ, eo quod aliqui Theologiæ, alij eſſent Iuris Canonici profeſſores, quas controuerſias, prout de iure definiendas, reliquit, non autem referuntur ad ordinem ſedendi reſpectu Canonicorum, nàm Præpoſitis ſedem Canonicis immediatam decreuit Sixtus V. vt ſupradictum fuit.

4 Minùs obſtat, quòd verbũ, † *Immediatè*, ſit referendũ ad ſedes Canonicales, vt ſcilicèt poſt ordinem ſedum Canonicalium ſubſequi deberent ſedes Præpoſitorum; quia hæc interpretatio videtur repugnare verbis expreſſis literarum Apoſtolicarũ, quæ directa ſunt in perſonas Canonicorum, non autem in ſedes Canonicales; ibi, *IMMEDIATE*
5 *POST CANONICOS*, Ideòq. præcisè † de perſonis intelligi debent, *iuxtà tradita per Surd. conſ. 453. num.53. cum alijs.* Præſertim verò, quia, vt mox deducetur, Canonici nõ habent particulares, & proprias ſedes, & ordinem ſedendi ab alijs diſtinctum.

Ex conſtitutionibus etiam Capitularibus datis in *Summario num.4.* deducitur, Præpoſitos poſſe occupare ſedes vacuas Canonicorum, quoniam ibi ſtatuitur, vt Dignitates in proprijs iàm ab antiquo deſignatis cathedris ſedere debeant, Canonici verò incontinenti poſt Dignitates, & poſt Canonicos Præpoſiti, & deindè immediatè Beneficiati; Vndè apparet ſolummodò Dignitatibus aſſignatas fuiſſe proprias, & perpetuas ſedes diſtinctas, Canonicis verò, & Præpoſitis, deſtinata fuit ſucceſſiua, & cõtinua ſeſſio, non autem diſcreta, & ſeparata, itaut deberent quidem primò ſedere Canonici, ſed non in loco ſeparato, & diſiuncto à ſeſſione Præpoſitorum, & diſcretiua illa, ac particularis diſpoſitio de proprijs ſedibus Dignitatum, tribuit illis dumtaxàt
6 † diuerſam ſpeciem, & qualitatem, non communem Canonicis, & alijs, *iuxtà notata per Surd. conſ.202. nu. 8. & conſ.321. nu. 13. & conſ. 366. num.23.* Quod & ſuadetur ex eo, quod idem eſt aditus Canonicis, & Præpoſitis ad ſedes, nec Præpoſiti ingrediũtur per diuerſos gradus, ſed per eoſdem omninò, quibus incedunt Canonici ad ſedes canonicales ſignum, quod nullum eſt diſcrimen inter ſedes canonicales, & Præpoſitorum, ſed cum ſint contiguæ, & annexæ ſinè vllo medio, rectè Præ-

poſiti

poſiti ſubingrediuntur, & occupant ſedes Canonicorum abſentium ad inſtar ipſorum Canonicorum.

Non obſtat, quod dicta conſtitutio loquatur de antiquis Præpoſitis, Quoniā in modernos Præpoſitos ſubrogatos per Sixtum V. in literis erectionis
7 Præpoſitis antiquis tranſeunt † omnia priuilegia ſuppreſſorum, *vt ſcripſerunt Petr. de Vbald. in tract. de vnion. cap. 2. num. 3. Garzias de beneſic. par. 12. cap. 2. num. 10.* & perſona ſubrogata dicitur
8 eadem † cum prima, in cuius locum ſubrogata fuit, & ſub eadem diſpoſitione comprehēditur, *§. ſi igitur defunctus, auth. de hered. ab inteſt. venien. Decian. conſ. 52. num. 53. lib. 1. Natt. conſ. 345. n. 3.* Verbaq. illa, *ad inſtar Præpoſitorum antiquorum*, relata in literis erectionis ſtant cauſatiuè, vt ſcili-
9 cèt Præpoſiti moderni debeant † ſedere immediatè, & incontinenti poſt Canonicos, quemadmodùm ſedebant Præpoſiti antiqui, *ex traditis per Rotum deciſ. 171. num. 4. par. 1. diuerſ. cum alijs.*

10 Nec releuat, quod ſedes canonicales † ſint fructus Canonicatuū, & ideò ad ſolos Canonicos ſpectent, *ex Seraph. deciſ. 953. num. 2.* Quoniam admittitur ad ſolos Canonicos ſpectare, quando ipſi interſunt, ſed in caſu illorum abſentiæ, debent admitti Præpoſiti, qui nullum præſtant impedimentū, aut præiudicium Canonicis, nec eos ab hoc fructu ſedis excludunt.

Demùm Præpoſitis ſuffragatur etiam decoris Eccleſiaſtici ritus; quoniam cum ipſi Præpoſiti eūdem deſerant habitum cum Canonicis, cumq. illis incedant in proceſſionibus ſinè diſcrimine loci, nulloq. interiecto medio, & poſſet dari caſus notabilis diſtantiæ inter Canonicos ipſos, & à Dignitatibus ob Canonicorum abſentiam, vtiquè hęc om-
11 nia repugnarent decentiæ Chori, † quæ potiſſimùm in hac materia ſedendi eſt attendenda, *Rot. dec. 411. num. 2. par. 2. recent.* diſcretaquè, & diſtans, quæ contingere poſſet inter Canonicos ſeſſio, Piorum intereſſentium oculis, & animo non ſatisfaceret, & forſan præberet anſam inde arguendi in eiſdem Canonicis, & Præpoſitis diſcrepantiam animorum in
12 vnum non cohærentium, in † Choro autem non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas, *vt dixit Rota corā Reuerendiſſ. D. meo Decano de-*
13 *ciſ. 197. num. 4.* Et æqualis habitus delatio, & † inceſſus in proceſſionibus æqualem exigit, & præheminentiam in ſedendo, arguuntq. Dignitatis æqualitatem, itàut ab vno benè inferatur ad alium, *ex traditis per Gemin. in cap. vt Apoſtolicæ, num. 2. vbi Franeb. num. 2. de priuileg. in 6. Boer. in tract. de auctorit. magn. Concil. num. 29. & 42. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 845. nu. 5. & in Cæſarauguſtana præheminentiarum 29. Nouembris 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Et ita vtraquè parte informante reſolutum fuit.

¶ In eadē cauſa habes infra alias deciſiones ideſt ſub die 12. Iun. 1634. corā eodē R. P. D. Merlino, & ſub die 15. Decēb. eiuſdē anni corā R. P. D. Ghiſilerio.

R. P. D. MERLINO.

Burgen̄ Iuris præſidendi.

Die Lunæ 19. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Plectendi poteſtas, cum iuriſdictioni ſit connexa, & cohæreat, atquè ab ea nunquàm ſeparetur, ideò conceſſa iuriſdictione, dicta etiam poteſtas dicitur conceſſa, nam aliàs ſine ea, iuriſdictio eſſet inanis, & eluſoria, & abſquè ea non defenderetur à ludibrio, & contemptu non obtemperantium.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictione mandata, aut conceſſa transferuntur ea omnia, ſine quibus iuriſdictio, nec eſſe, nec expediri poteſt.*

2 *Iuriſdictione conceſſa, cenſetur etiam tranſlata modica coerctio, hoc eſt poteſtas plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui ius dicenti non obtemperant.*

3 *Iuriſdictione mandata priuato, etiam imperium, quod non eſt merum, videtur mandari.*

4 *Imperij verbum ſignificat modicam coerctionem ſine qua nulla, & inanis, & eluſoria eſſet iuriſdictio.*

5 *Poteſtas plectendi, iuriſdictioni ſemper cohæret, nec ab ea nunquàm ſeparatur, cum ſine ea iuriſdictio non poteſt expediri. num. 6.*

7 *Iuriſdictione mandata cenſetur etiam conceſſa, nedū verbalis coerctio, ſed & perſonalis, ac realis mulcta, vinculis, & verberibus, tanquàm effectus, mixti imperij, eū iuriſdictione cohærētis.*

8 *Pæna, & mulcta, iuriſdictionis, & legum ſunt cuſtodes, & famulos eruditè docent.*

9 *Iuriſdictio non poteſt conſiſtere ſine mulcta, & ſine ea magna eſſet peccandi illecebris trāſgreſſionum nutrix, & bonorum etiam ingeniorum corruptela.*

10 *Ius mulctandi eſt cum iuriſdictione complicatū, & neceſſarium eſt præſidium datum ius dicentibus, ad propriam iuriſdictionem tuendam.*

11 *Et hoc nedum de iure ciuili, ſed etiam de iure Canonico.*

12. *Mulcta eſt proprium remedium, vt contumax pareat, & nè ius dicentium decreta contemnantur, eorumq. deludatur auctoritas.*

13 *Ius in Eccleſia, vel in Choro exercenti competit, & mulctæ indictio.*

14 *Iuriſdictio etiā ſine coerctione, & mulcta datur.*

15 *Cap. cum contingat. de for. competent. quando procedat. & num. 17. & 20.*

16 *Correctio eſt ſemper connexa iuriſdictioni, & ab ea inſeparabilis, quoquomodò acquiratur iuriſdictio.*

18 *Iuriſdictio poteſt competere ſine coerctione ſpirituali.*

19 *Iuriſdictio nec eſſe, nec expediri poteſt, ſine aliqua coerctione temporali.*

21 *Exeommunieatio eſt magna eoerctio.*

22 *Coerctio modica, eſt illa, quæ fit per pignorum capionem, vel ſimilia.*

23 *Magiſtratus minores, & municipales, licèt mulctæ indictionem non habeant propriè.*

24 *Attamen habent aliquam coerctionem nempè pi-*

gnorum

Digitized by Google

gnorum capionem, quà, iuriſdictionem ſuam expediunt, & defendunt à ludibrio, & contemptu non obtemperantium.

25 *Magiſtratus etiam minores poſſunt irrogare incidenter mulctas, ad defenſionem iuriſdictionis ſibi conceſſa.*

26 *Manutentio nõ datur, niſi ad limites poſſeſſionis.*

27 *Iuriſdictio aliquid faciendi, ſat eſt vt doceatur, ad hoc vt conſecutiuè veniat, & mulcta indictio, tanquã connexa, & coharens iuriſdictioni.*

28 *Iuris mulctandi poſſeſſio, comprehẽditur ſub cauſa vniuerſali iuris dicendi.*

29 *ad Manutentionis effectũ magis attenditur cauſa vniuerſalis actus, & iuriſdictionis actus, quàm illius exercitium.*

30 *Ius, & cauſa vniuerſalis non ſuffragatur ad effectum manutentionis totius, quoties alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius actus.*

31 *Poſſeſſio non probatur ex actibus non effectum ſortitis, & ſinè ſcientia eius, qui idm reperitur in poſſeſſione.*

32 *Iuriſdictio ſi non competat priuatiuè alicui, alius probata eius poſſeſſione poteſt manuteneri cumulatiuè.*

33 *Archipresbyter non habet ius mulctandi.*

34 *Deciſ.129. par.5. diuerſ. declaratur. & n. 36.*

35 *Pœna indictio ſpectat cuicumque habenti iuriſdictionem, tanquàm appendix, & acceſſorium ipſius iuriſdictionis.*

37 *Archipresbyter Eccleſia Cathedralis, habet longè maiorem iuriſdictionem, quàm habet Archipreſbyter ruralis.*

DECISIO CCLIII.

PLVRIBVS deciſionibus decretum fuit Decano Burgenſi mandatum de manutenendo in iure, & quaſi poſſeſſione præſidendi in Choro, & ſilentium indicendi, ſub quo mandato cum ambigeretur, an veniret etiam ius mulctandi, & coercendi non obtemperantes eidem Decano, ius ſuum exercenti, conſulta Rota pro declaratione, affirmatiuè reſpondit.

Quoniam conceſſa, aut mandata iuriſdictione,
1 transferuntur ea omnia, † ſinè quibus iuriſdictio
nec eſſe, nec expediri poteſt, ex reſpõſo *Gaſii I. C.*
relato in l.2. ff. de iuriſd. omn iud. & ſic translata
2 etiam cenſetur † modica coerctio, hoc eſt poteſtas
plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui ius dicenti non obtemperant, vt reſpondit *Papinian. in l.1. §. vlt. ff. de officio eius, cui*
mandata eſt iuriſdictio, ibi *Paulus notat, & Imperium quod iuriſdictioni coharet mandata iuriſdictione tranſire, quod verius eſt*, & dictum Pauli
reſponſum habetur *in l. fin. §. fin. ff. eod. tit.* ibi,
3 *mandata iuriſdictione † priuato etiam imperium,*
quod non eſt merum, videtur mandari. Cuius, *Im-*
4 *perij*, verbo tradunt † ibidem ſcribentes ſignificari
modicam coerctionem, ſinè qua nulla, inanis, &
eluſoria eſſet iuriſdictio, vt ſubdit *Paulus in d. l. fin.*
§. fin. ff. de eo cui mandata eſt iuriſdictio: Et pro-
5 pterea poteſtas plectendi, iuriſdictioni † ſemper coheret, nec ab ea vnquàm ſeparatur, quia ſinè ea
6 iuriſdictio † expediri non poteſt, vt eleganter explicant *Cuiac. in l.1. ff. de offic. eius. Petr. Faber.*
in l. nemò poteſt. ff. de reg. iur. Alciat. lib.2. paradox. cap.1. num.2. vbi *contrariam antiquiorum*
explicationem refellit, Menoch. conſ.189. num.16.
benè Bellon. iun. de mandata iuriſdictione cap. 8.
q.15. per tot. & præſertim nu. 16. & ſeqq. vbi mã-
7 data iuriſdictione † conceſſam cenſeri, nedùm verbalem coerctionem, ſed & perſonalem, ac realem
mulctã, vinculis, & verberibus tanquàm effectum
mixti imperij cum iuriſdictione coharentis; plenè
probat, & *Borel. de magiſtrat. lib.2. cap.8. num.1.*
8 *& ſeqq.* qui mulctas, & penas iuriſdictionis, † & legum eſſe cuſtodes, & famulos eruditè docet, &
pleniùs *Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 3. cap. 10.*
num.343. & ſeqq. vbi teſtimonijs à ſacra pagina,
& è Philoſophorum monumentis depromptis fir-
9 mat, † iuriſdictionem non poſſe conſiſtere ſinè mulctis, & ſinè ea magnam eſſe peccandi illecebram,
transgreſſionum nutricem & bonorum etiam ingeniorum corruptelam, & *in Commentar. ad Indult.*
general. cap.18. nu.3. & 10. & ſeqq. poſt Roland.
conſ.47. lib.1. Menoch. & alios aſſerit ius mulctã-
10 di eſſe cum † iuriſdictione complicatum, & neceſſarium eſſe præſidium, datum ius dicẽtibus ad propriam iuriſdictionem tuendam, nedùm à iure ciuili
in l. vnica. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper. &
l.2. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, atquè alijs le-
11 *gibus ſuprà allegatis* verùm † etiam à iure canonico *in cap.1. de dol. & contumac. c. ex literis, c. prætereà, de offic. de leg. c. Ghiliſarius, cap. inter.23.*
12 *q.4.* vbi ſcribentes notant, mulctã eſſe † proprium
remedium, vt contumax pareat, & ne ius dicentiũ
decreta contemnantur, eorumq deludatur authoritas, & in terminis, de quibus agitur, quod exer-
13 cẽti † ius in Eccleſia, vel choro competat, & mulctæ indictio, cenſuit *Rota apud Card. Seraph. deciſ.*
639. n.8. & apud ſan. mem. Greg. XV. dec.66. n.14.

Nequè aduerſatur prædictis *tex. in cap. cum*
contingat. de for. compet. vbi Doctores communi-
14 ter notant, dari etiam † iuriſdictionem ſinè coerctione, & ſinè mulcta, & ſequutus eſt *Alex. in l.2.*
num.4. ff. de iuriſd. omn. iud. Quoniam quicquid
ſit de reſponſione allata *per Abbat. ibi num.15. &*
Io. de Imol. nu 2. quam, & amplectitur *Alex. vbi*
ſuprà, vt ſcilicèt diſpoſitio *d. cap. cum contingat,*
15 † procedat in iuriſdictione quæſita per præſcriptionem, vel ex iure ſpeciali, quæ reſponſio non videtur
16 tuta, quia, ſi coerctio † eſt ſemper connexa iuriſdictioni, & ab ea inſeparabilis, quoquomodò acquiratur iuriſdictio, dicitur etiam competere coerctio, & mulcta.

Placuerunt aliæ reſponſiones, & primò, quod
17 dictus textus † intelligitur de coerctione ſpiritua-
18 li, ſinè qua poteſt iuriſdictio † conſiſtere, non autem de aliquali coerctione temporali, ſinè quã nec
19 eſſe, † nec expediri poteſt iuriſdictio, ita ſunt interpretati dictum *text. in cap. cũ contingat, Anchar.*
ibidem num.6. in fin. Hoſtien. num.1. verb. coercere, Io. Andr. num.4. Io. de Anan. num.2. Soci. iun.
20 *num.5.* qui Doctores ſubdunt, quod † aliter intelligendo, dictus textus expreſsè repugnaret *cap.1.*
& cap. ex literis, de offic. deleg. & l. fin. ff. de offic.
eius &c.

Secundò etiam arriſit reſponſio, vt dictus textus
ſit intelligendus de magna coerctione, qualis eſt

ex-

21 † excommunicatio, non autem de modica coer-
22 ctione, † vt per pignorum capionem, vel ſimilem,
ita Hoſtienſ. in d. cap. cum contingat, ſub num. 1.
Io: Andr. num. 4. Card. Zabarell. num. 9. Anchar.
ſub nu. 6. Butr. ſub num. 14. Soccin. iun. ſub nu. 5.
in fin. quemadmodùm dicitur de minoribus, & mu-
23 nicipalibus Magiſtratibus, † qui licèt mulctæ in-
dictionē propriè non habeant, vt plenè probat *Bel-*
lon. Iur. de mandata iuriſdictione, cap. 8. quaſt. 16.
num. 21. & ſeqq. attamen habent aliquā coërtio-
24 nem, nempè pignorum capionē, † qua, iuriſdictio-
nem ſuam expediunt, & defendunt à ludibrio, &
contemptu non obtemperantium, *vt per Bellon. d.*
cap. 8. q. 16. num. 68. & ſeqq. Maſtrill. de Magi-
ſtrat. lib. 3. cap. 10. num. 344. & 345. vbi poſt Af-
25 *flictum* aſſerit etiam minores Magiſtratus † poſſe
mulctas irrogare incidenter, ad defenſionem iuriſ-
dictionis ſibi conceſſæ.

Non obſtat non probari quaſi poſſeſſionem De-
26 cani mulctandi contumaces, & manutentio † non
detur niſi ad limites poſſeſſionis; quoniam ſat eſt
probari iuriſdictionem indicendi ſilentium, cum
27 qua cōſecutiuè † venit, & mulctæ in dictio, tanquā
connexa, & cohærens iuriſdictioni, iuxtà tradita
per Caſtrenſ. conſ. 110. num. 2. & 3. lib. 1. cum
28 *alijs ſupra deductis*, & poſſeſſio iuris † mulctandi
comprehenditur ſub cauſa vniuerſali, ius dicendi in
Choro, adeò vt ad effectum manutentionis magis
29 attendatur cauſa vniuerſalis †, & iuriſdictionis, quā
illius exercitiū, *iuxtà notata per Abbat. in conſ. 71.*
num. 2. lib. 2. Decian. conſ. 22. nu. 33. & 34. lib. 1.
Card. Seraph. deciſ. 1047. ſub num. 2. & coram
ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 557. nu. 2. vbi Add. n. 6.

Nec ſubſiſtit, quod non ſuffragetur ius, & cauſa
30 vniuerſalis, † quotiès alius reperitur in poſſeſſio-
ne particulari alicuius actus, vt ſunt quatuor Iudi-
ces in poſſeſſione iuris mulctandi; Quoniam, omiſ-
31 ſo quod non videtur probari hæc particularis † poſ-
ſeſſio ex actibus non effectum ſortitis, & ſine ſcien-
tia, & patientia Decani, ex deductis in poſtrema
deciſione in hac cauſa facta coram me, eſto quod
32 probaretur, adhuc Decano cumulatiuè † danda
eſt manutentio, cum in deciſionibus fuerit firma-
tum Iudicibus non competere iuriſdictionem, vl-
lam priuatiuè, ſed ſolùm cumulatiuè cū Decano.

Minùs obſtat, quod Archipresbyterum cuius vi-
33 ces ſuſtinet Decanus, † non habere ius mulctandi,
dixerit *Rota deciſ. 129. poſt 2. volum. conſil. Farin.*
34 Quoniam deciſio † illa loquitur de iudiciali cöer-
ctione, & punitione, non autem de mulcta, cuius
35 indictio † ſpectat cuicumquè habenti iuriſdictio-
nem, tanquàm appendix, & acceſſorium ipſius iu-
riſdictionis, vt inquit *Card. Seraphin. deciſ. 1040.*
num. 1. & deciſ. 1222. num. 4. & d. deciſ. 129. lo-
36 quitur in † Archipresbytero rurali, & in caſu præ-
ſenti agitur de Archipresbytero, ſeù Decano Ec-
37 cleſiæ Cathedralis, † qui habet longè maiorem iu-
riſdictionem, quàm habet ruralis, vt aduertit *Bar-*
boſ. de canon. & dignit. cap. 16. num. 32.

Et ita vtraquè parte informāte reſolutū fuit &c.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Veneris 13. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Declaratoria, quibus ſeruatis, danda ſit; Et an propter ſolam contumaciam relaxari poſſit. Declaratoria, licèt non poſſit dari ante liquidationem, tamen hoc fallit in certis caſibus hic narratis. Quando, quis tenetur principaliter reſpectu rei, tradendo rem, liberatur, & qualiter hoc procedat, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria datur contra aliquem, quando ei fuerunt intimata executoriales, prout de iure requiritur.*

2 *Citatio facta Capitulo congregato, dicitur ei legitimè facta.*

3 *Vniuerſitas citatur perſonaliter, quando citatur in loco, vbi congregata eſt.*

4 *Contumacia, vt cuitetur debet conſtare de paritione.*

5 *Contumacia, eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit.*

6 *Declaratoria poteſt dari propter contumaciam.*

7 *Declaratoria, non poteſt dari ante liquidationem.*

8 *Declaratoria poteſt dari etiam ante liquidationem, quando pars non comparet, vel ſi comparet non petit liquidationem, ſed aliud.*

9 *Declaratoria poteſt concedi ante liquidationem, etiamſi pars compareat, & petat liquidationem, ſed non confecit libros rationum.*

10 *Cedendo rem, quis liberatur, ſi tenebatur principaliter reſpectu rei.*

11 *Legatus, ſi ſit alieni fundus, & rogatus dare Titio centum, ſi dicat, quod non valet tantùm, & vult dare fundum Titio, debet audiri.*

12 *Grauari in plus, quis non poteſt, quàm commodum ſentiat.*

13 *Tiraquell. in prim. retract. num. 20. & 21. declaratur.*

14 *Contra Adminiſtratorem ſolùm actio in factum pro ratione reddenda, competit. & num. 15.*

16 *Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita.*

17 *Capitulum habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum Eccleſiæ.*

18 *Adminiſtratio perpetua bonorum Eccleſiæ eſt apud Capitulum.*

19 *Gayl. obſeruat. 20. num. 1. de pign. declaratur.*

DECISIO CCLIV.

FVIT PER Dominos reſolutum dandam eſſe declaratoriam contra Capitulum, quia cum
1 † ipſi fuerint intimatæ executoriales, prout de iu-
re requiritur, *Innoc. in cap. fin. num. 3. verſ. aliàs*
autem, de eo, qui mitt. in poſſeſſ. Roman. conſ. 482.
num. 5. Rot. deciſ. 15. de ſent. excomm. in antiq. &
2 quidem legitimè, ex † eo, quòd intimatio fuit facta
Capitulo congregato. *gloſ. in cap. ſi Capitulo in*
verb.

Digitized by Google

*verb. ſalſam, de conceſſ. preben. lib. 6. & in cap. bo-
num. il prim. verb. ſingulares de elect. Cald. conſ.* 11.
*de in rep. Bald. in l. primo. §. quod ſi verum. ff. quod
cuiuſquè vniuerſ. nomine*, vbi quod dicitur Vniuer-
3 ſitas citari perſonaliter, † quando citatur in loco,
in quo eſt congregata, *Alex. conſ.* 119. *num.* 2. *&
num.* 11. *vol.* 1.

Hinc reproductis executorialibus, & ſeruatis
quatuor terminis ad docendum de paritione iuxtà
ſtylum Rotæ, de quibus *Felin. in cap. Rodulphus.
num.* 41. *de reſer. Veſtr. in prax. cap. vltimo. lib.* 8.
num. 19. *Peregr. deciſ.* 15. *num.* 3. *lib.* 1. cum de
paritione non conſtet, vt deberet conſtare ad euitã-
4 dam † contumaciam, vt fuit reſolutum coram duo-
bus eximijs noſtri olim ordinis luminibus, Cardi-
nali Seraphino, ſcilicèt in cauſa *Corduben. decima-
rum* 27. *Ianuarij* 1595. *& Hieronymo Cardinali
Pamphilio*, in cauſa *Valentina emolumentorum*
30. *Maij* 1597. ſatis dicitur conſtare de dicta con-
5 tumacia, quæ † eſt voluntaria inobedientia, qua
quis monitionem Iudicis implere contemnit, *l. con-
tumaces non videntur, ff. de iud.* & propter quam
6 contumaciam † poteſt dari declaratoria, *Martin.
Soc. in cap. nulli. num.* 7. *de ſent. excomm. Abb. in
cap.* 1. *num.* 10. *de Iudic. Caſſad. deciſ.* 5. *num.* 7.
de conſtit. cap. abſit 11. *quæſt.* 3. *Concil. Trident.
ſeſſ.* 23 *cap.* 1. *de reform. verſ. quod ſi, & ſeſſ.* 25.
cap. 3. *de reform. verſ. quod ſi executio.*

Nec eſt verùm, quod hic ceſſet contumacia ex eo,
quod non præceſſerit liquidatio, quia huic funda-
7 mento reſponſum fuit, quod licèt regula † ſit ante
liquidationem, non dari declaratoriam, vt fuit reſo-
lutum in dicta cauſa *Corduben. decimarum* 27. *Ia-
nuarij* 1595. *coram eodem Cardinali Seraphino,*
& in *Neritonen. penſionis* 5. *Nouembris* 1601. *co-
ram Litta*, & in cauſa *Nouarien. decimarum* 16.
Ianuarij 1606. *coram bon. mem. Cadin. Horatio
Lancellotto*, hæc tamen regula duas habet præci-
puas limitationes, quæ benè applicantur.

8 Prima eſt, quando pars non † comparet, vel ſi cõ-
paret non petit liquidationem, ſed aliud petit, *Mi-
lis in repertorio verb. excommunicatus* iuſtè. *Rotæ
deciſ.* 5. *de re iudic. in nou. Acchill. deciſ.* 1. *in princ.
de ſent. excomm.* & fuit reſolutum in cauſa *Dertu-
ſen. decimarum* 11. *Maij* 1629. *coram bon. mem.
Card. Marcomontio. Marcus Antonius Genuen.
in prax. Curiæ Archiep. Neapol. cap.* 29. *num.* 24.
& 25. *in addit.* in hoc autem caſu licèt Capitulum
comparuerit, non tamen petijt liquidationem, ſed
quatenùs Rota ſtet pro ſolutione trium regalium
offert ſe ceſſurum adminiſtrationi, cum certis con-
ditionibus, quæ oblatio, non releuat, vt ſtatim
dicetur.

9 Secunda limitatio eſt, quod poteſt dari † decla-
ratoria, etiamſi pars compareat, & petat liquida-
tionem, ſi eadem pars tenebatur conficere libros,
ex quibus poterat fieri liquidatio, *Caſ. de Graſſ.
deciſ.* 5. *num.* 5. *de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum in
cauſa *Barchinonen. confinium* 18. *Decemb.* 1609.
coram bon. mem. Card. Sacrato, hic autem cum
fuerit conceſſum mandatum de manutenendo in
poſſeſſione percipiendi tria regalia qualibet die, vtique,
cum omnia Capitula teneant libros reſidentiæ,
ex illis liquidatio certa fieri poteſt, vt pro tempore
reſidentiæ ſoluatur reſiduum, vſquè ad quantitatem
& rationem iuliorum trium qualibet die, & ſi Capi-
tulum non tenuit dictos libros, quod eſt inueriſimi-
le, ſibi imputet, ex rationibus prædictis, nec appli-
catur limitatio, de qua in eadem deciſione bo. me.
Sacrati, quod ſcilicèt ad hunc effectum opus eſſet,
vt in dictis libris eſſent adnotati redditus, quia in
hac cauſa per plures deciſiones firmatum fuit, quod
fructus ſuperabundant, itaut iam ſit facta liquidatio,
quod introitus, & ſola difficultas reſtringatur ad
quantitatem ſingulis debitam, quæ de facili liqui-
dari poteſt ex libris ipſius reſidentiæ, vt modò di-
ctum eſt.

Non obſtat, quod Capitulum fuit proteſtatum
per hæc verba videlicèt, *quod ſi Dominis placuerit
ſtare pro manutentione, Capitulum ex nunc, prout
ex tunc, & è conuerſo cedit adminiſtrationi burſæ
diſtributionum vſque ad concluſionem cauſæ, exhi-
bẽdo ſeparatam reddere rationem de adminiſtratis,
cum reſeruatione iurium in petitorio, & poſſeſſorio
conſentiendo, quod Domini conſtituant tertium
adminiſtratorem burſæ, qui eam adminiſtret vſq;
ad dictam concluſionem cauſæ*, Quia per Dominos
fuit reſponſum, quod ſi huiuſmodi petitio admitte-
retur, eſſet de nouo cauſam cognoſcere, cum ſatis
ſit, vt partibus auditis, & electis calculatoribus,
ac negocio maturè diſcuſſo, Rota cognouerit, quod
fructus ſuperabundant, vt patet in deciſionibus in
hac cauſa, maxima cum maturitate, factis.

Neque retragatur, quod quando quis tenetur
10 principaliter reſpectu rei, cedendo rem, liberatur,
Bald. in l. creditor. num. 1. *verſ. quia vbicunquè.
ff. ſi cert. pet.* quia hic Capitulum non cedit rei, ſed
ſolùm vult cedere adminiſtrationi ad tempus, & li-
cèt dicatur, hoc etiam poſſe facere, ex *Caſtrenſ. in
l. filius familias.* 117. *§. apud Marcellum. num.* 2.
ff. de leg. 1. vbi per illum *tex.* firmat, quod ſi legatur
11 mihi fundus, † & rogatus ſim dare Titio decem,
ſi dico, quod fundus non tantùm valet, & volo tra-
dere fundum parti, debeo audiri, attamen, vt innuit
Caſtren. audiri debeo ad effectum, vt ſi tanti non
valeat fundus, tradendo fundum liberer, non ob-
ſtante acceptatione, cum non ſit æquum, vt poſſim
12 in plùs grauari, † quàm commodum ſentiam, ſed ſi
me audito, fundus plùs valet, non dicit *Caſtrenſ.*
quod poſſim illum dimittere, imò ſentit contrariũ,
dum vult ſolùm, quod grauatus audiatur ſuper quã-
titate oneris, & in his terminis venit intelligendus
13 † *Tiraquell. in primo retract. num.* 20. *&* 21. In
hoc autem caſu, vt dictum eſt, Capitulum ſatis
fuit auditum.

14 Non obſtat, quod contrà † Adminiſtratorem ſo-
lùm competit actio in factum pro ratione reddẽda,
Rot. deciſ. 68. *apud Statil. de Salamano*, quia fuit
reſponſum id reſpicere merita cauſæ, quæ non ve-
nit diſcutienda in hoc articulo, ex abundanti tamen
fuit dictum, hoc eſſe verum in Adminiſtratore ordi-
15 nario, † ſecus verò dicendum eſſe in adminiſtratio-
ne ſpectante ad Capitulum, quod attenta omnidi-
ſpoſitione iuris communis, habet intentionem fun-
datam ſuper adminiſtratione bonorum, & reddi-
tuum Eccleſiæ, *gloſ. in cap. penult. in verb. Aſſiſtos.
de Cler. non reſidan. vbi Butr. num.* 8. *Abb. nu.* 9.
in fine. cap. relatum. 2. *de teſtam.* & ibi *Abb. nu.* 1.
ex-

Digitized by Google

16 expreſsè dicens, quod † Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita, & in terminis anniuerſariorũ eſt deciſio *Caputaq.* 84. *lib.* 1. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & propterea non ſolùm Portionarij poſſunt petere redditionem rationis pro ſuo tantùm intereſſe, non autem vt Capitulum
17 amoueatur † ab adminiſtratione, in qua de iure fundatam habet intentionem, vt dictum eſt, ſed etiam intentare poſſunt remedia poſſeſſoria contrà idem Capitulum, ex eo, quod adminiſtratio de iure communi eſt perpetua apud idem Capitulum, ità
18 vt ab illa † non poſſit amoueri, quod non eſt in alijs Adminiſtratoribus, & ad hunc caſum benè ex ſui ratione poteſt applicari *textus in l.* 1. *§. penult. ff. vti poſſid.* & ea, quæ notat *Gayll. obſeru.* 20. *num.* 1.
19 *de pign.* † qui licèt loquatur, quando Condominus agit contra tertium turbantem, attamen, cum Capituli adminiſtratio ſit perpetua, ad hunc effectum, reſpectu perpetuæ adminiſtrationis, idem videtur dicendum, quod de tertio turbante.

Et ita concluſum vtraquè parte informante.

☞ * Ideſt ſub die 9. Decemb. 1630. eſt deciſ. 413. part. 5. recent. & ſub die 26. Aprilis 1632. & ſub 24. Nouembris eiuſdem anni, ſunt deciſiones 115. & 156. ſupra in hac parte.

§ Vide etiam in eadem cauſa infra aliam deciſionem ſub 4. Decembris 1634 coram R. P. D. Panzirolo.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, ſeù Tudertina educationis,

Die Veneris 13. *Ianuarij* 1634.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris voluntas, apud quem eius filij impuberes ſint educandi, licèt ſeruanda ſit, tamen ab ea licitum eſt recedere iuſtis de cauſis. Et Iudex hoc ſtante arbitrabitur, vbi ſint educandi, qui omnia benè conſiderare debet.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris diſpoſitio, vbi pupillus educari debeat, ſeruanda eſt.*

2 *Pupillus, pœnes quem ſit educandus, id omne in arbitrio Iudicis commiſſum eſt.*

Qui pro rei qualitate, omnibus rectè examinatis, ſtatuere debet, apud quem, ſit educandus, nu. 2. *& ei eſt permiſſum in hoc recedere à voluntate patris. num.* 3. *&* 5. *& ſic iuxtà contingentia caſuum ſuprema Tribunalia ſeruarunt, nu.* 4.

6 *Pupillus, non eſt educandus pœnès illum, qui ſucceſſurus eſt ei.*

7 *Pupillus non eſt educandus pœnès ei ſubſtitutum, etiam ſi pater hoc diſpoſuerit, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi.*

8 *Text. in l.* 1. *§. & non numquàm, ff. vbi pupill. declaratur.*

9 *Iudex debet iudicare, vt pupillus educetur in illa domo, vbi non adeſt vlla maligna ſuſpicio ſucceſſionis, & num.* 10. *&* 12.

11 *Pupillorum educatio, nulli magis, quàm matri committenda eſt, & quicquid ſi inter agnatos adſit controuerſia.*

13 *Suſpicio eſt illa, quæ animum alicuius, aliquo leui argumento, in aliquàm partem inclinat, & ſi non omnem excludat dubitationem.*

14 *Suſpicio eſt ſpecies quædam probationis, inducens animum Iudicis ad aliquid credendum.*

Et non tamen habet probationis gradum, cum fixè non applicet animum Iudicis ad vnam partem, ſed eum ambiguum reddit. num. 14.

15 *Pupillus eſt educandus pœnès matrem, cum in ea nulla cadat ſuſpicio, propter affectionem, & charitatem.*

Et hoc maximè, quando mater eſt ſummæ honeſtatis. num. 15. *& vide nu.* 16.

17 *Filius, quando non exceſſit ætatem trium annorum, leges inclinant, vt materna educationi committatur, propter indigentiam lactis.*

18 *Sed hoc non procedit, poſt mortem patris, quia etiam ſi filius excedat metam trium annorum, tamen apud matrem eſt educandus, ſi agnati, & ipſa concurrant.*

19 *Mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid fecerit, àn ſit priuanda educatione filiorum pupillorum, & vtrùm ſit committenda huiuſmodi educatio alteri conſaguineo, & viro probo.*

20 *Illatio non fit ad diuerſa.*

21 *Filij impuberes, vt educentur in loco, vbi nati ſunt, hoc multùm conuenit, & iuri, & æquitati, ac ſaluti filiorum.*

22 *Filij poſt mortem Patris, ſunt alimentandi de eius hæreditate.*

23 *Filios alere eſt onus Paternum.*

24 *Et hoc onus hæreditati paternæ iniunctum ad quoſcumquè tranſit, tàmquàm paſſiuum, quòd per mortem patris non extinguitur.*

DECISIO CCLV.

DECRETVM A.C. à quo fuit appellatum, & de cuius validitate, & iuſtitia hodiè quæritur, tria continet; Sebaſtianum & Liuiam infantes educandos eſſe pœnès Catharinam eorum matrem, eidemquè eſſe conſignandos, data cautione de non abducendo eos à Ciuitate Tuderti, ac demùm eiſdem præſtanda eſſe alimenta de hæreditate paterna; & in omnibus eſſe confirmandum cenſuerunt Domini.

Nam, etſi ex teſtamento Alexandri Infantium patris, conſtare videatur de voluntate illius, vbi filij ſint educandi, dum mandauit ipſam D. Catharinam in ſimul, & in communi cũ D. Cecilia ipſius Teſtatoris matre, ac Matthæo fratre, & ſororibus eiuſdem, proprijſquè filijs ad vnum panem, & vnũ
1 vinum in eadem teſtatoris † domo viuere, eamquè eſſe ſeruandam determinetur in *l.* 1. *ff. vbi pupill. educ. deb. l.* 1 *§. quod natum erit. ff. de ventr. inſpic. l. Quintus Mutius, ff. de ann. legat.* & comprobent *Tib. Decian. conſ.* 49. *num.* 9 *lib.* 1. *& conſ.* 8. *num.* 1. *lib.* 2. *Surd de aliment. tit.* 4. *quæſt.* 13. *num.* 2. *Seraph. deciſ.* 1357. *num.* 5. & alij qui allegantur.

Attamen, in hoc etiam conueniunt, id omne
2 Iudicis arbitrio † eſſe commiſſum, qui pro rei qualitate, omnibus rectè examinatis, ſtatuere debet, pœnès quem meliùs, & ſecuriùs filij ſint educandi,

per

per textum in eadem *l. 1. ff. Vbi pupill. educ. deb.*
3 vbi Prætori † permiſſum eſt etiam recedere à volun-
tate patris, & clariùs in *l. pen. eod. tit. ſi diſceptetur,*
vbi morari, vel educari pupillum oporteat (inquit
textus) *id Præſidem ſtatuere oportebit*, & idem
repetitur in *l. 1. C. eo tit. Vbi pupill. educ. deb.* & ſe-
quuntur *Bald. conſ. 472. aliàs 487. incip. Pupilla*
morari debet, vbi Iudicis æquitati, & religioni vi-
detur, cauſa cognita, vol. 5. Caſtr. conſ. 127. num. 3.
par. 1. Grauett. conſ. 190. num. 9. Menoch. de
arbitr. caſ. 168. num. 1. & conſ. 62. num. 15. Morot.
conſ. 74. num. 15. Surd. de alim. tit. 4. quæſt. 13.
Caualcan. de Tutor. nu. 301. Gutierez eo tit. par. 2.
cap. 8. num. 6. Molina de Iuſt. & iur. tract. 2.
diſput. 224. Port. Imol. conſ. 150. num. 25. Va-
lenzol. conſ. 36. num. 35. & ſuprema Tribunalia
4 in contingentia † caſuum ſemper vſi ſunt huiuſmo-
di arbitrio à Lege indulto, inhærendo circumſtan-
tijs traditis per *Bald. in alleg. conſ. 472. vol. 5. Af-*
flict. deciſ. 183. num. 5. Grammatic. deciſ. 55. num. 2.
Franch. deciſ. 350. Peregr. deciſ. 28. nu. 1. Maſtrill.
deciſ. 230. num. 20. & Rota apud Seraph. in Ro-
mana educationis de Columna, num. 3. quæ eſt in
ordine 1357. in quibus hoc ipſum firmatur, etiamſi
5 agatur de nõ obſeruanda voluntate teſtatoris, † ad
euitandum tamen pupilli periculum, & præiudiciũ,
& in *Leodien. educationis prolium, 3. Iul. 1628. co-*
ram D. Durano, & priùs in Vrbeuetana educatio-
nis 20. Martij eodem anno coram D. Cardinali
Vbaldo.

Cauſæ autem, ex quibus Domini moti fuere ad
arbitrandum, Infantium educationem pœnès ma-
trem, plures fuerunt, inter eas tamen præcipuam
exiſtimarunt, quia Matthæus ex teſtamento Mar-
tij patris ipſius, & Alexandri, legitur ſubſtitutus,
& magis apertè vocatur ex ſtatuto Tudertino, ex
quo ab inteſtato nedum Patrui ſuccedunt nepoti-
bus, ſed & ſorores carnales perſonę defunctæ, prout
ſunt ſorores Alexandri, cum quibus, & Matthæo
Tutore, & patruo iubetur D. Catharina cum pro-
prijs infantibus viuere, & vbi agitur de ſpe ſuccedẽ-
6 di pupillis, † quod eis nõ ſit committenda cuſtodia
educationis, expreſsè determinauerunt Imperato-
res in *l. fin. C. Vbi pupill. educ. deb.* deſumendo ſuſpi-
cionem ab ipſa ſpe ſuccedendi. Et in *l. 1. ff. eo tit.*
idem determinauerunt, etiam quod teſtator caue-
7 rit, † educandos apud ſubſtitutum, vt remoueatur
maligna ſpes ſuccedendi, & exinde idem arbitrati
ſunt *Pariſ. conſ. 56. num. 28. lib. 1. Bero, conſ. 180.*
num. 2. vol. 2. Aretin. in § actionum. num. 48. verſ.
vnũ tamẽ tene cordi, in Inſtit. de act. Bertr. conſ. 10.
num. 4. verſ. quoniam reſpondeo vol. 5. Menoch.
conſ. 62. num. 12. verſ. tertiò, Caualc. de Tutor. ſub
num. 301. Gutier. eo tit. part. 2. cap. 8. num. 8. Surd.
de alim. d. quæſt. 13. n. 30. et 31. Valenz. eod. conſ. 36.
ex num. 35. dicens, hanc ſuſpicionem militare con-
tra Patruum, & quoſcunquè agnatos, & exemplis
malos euentus, qui ab eadem ſpe ſuccedendi pro-
uenerunt, ampliſſimè comprobans.
8 Non obſtat, quod diſpoſitio † *l. 1. §. & nonnun-*
quàm, ff. Vbi pupill. non ſimpliciter determinet,
non poſſe pupillos educari pœnès à patre ſubſtitu-
tum, ſed quòd Prætor, præſentibus cæteris propin-
quis liberorum, æſtimare debet, vt ſinè vlla maligna
ſuſpicione educetur partus, quæ maligna ſuſpicio
ex circumſtantijs dicebatur ceſſare, dum educatio
non eſt abſolutè commiſſa Matthæo ſubſtituto in
ſola eius domo, ſed ſimultaneè cum Auia paterna,
& agatur de viro probo, de cuius fide Alexander
pater infantium multùm confiſus eſt, deputando il-
lum in Tutorem, & curatorem, quibus concurren-
9 tibus, Prætor æſtimare debeat, vt † ſinè vlla mali-
gna ſuſpicione poſſit in illa domo fieri educatio, iux-
tà paternum iudicium, *Decian.* ex circumſtantijs
motus *conſ. 49. num. 10. 36. & ſeqq. vol. 1. &*
conſ. 8. num. 2. vol. 2.

Quia circumſtantia probitatis Matthæi, quæ
poteſt abſquè alia probatione admitti, & cæteræ
de Auia paterna, & de tutela, non ſufficiunt ad era-
dicandam ab animo Iudicis ſuſpicionem propter
10 ſpem † ſuccedendi nepoti, ex qua non permittitur
illi, vt plùs confidat de patruo, vel agnatis in arbi-
tranda educatione, quàm de matre, ſunt verba
eiuſdem *l. 1. C. vbi pupill. ibi, educatio pupillorum*
11 *tuorum † nulli magis, quàm matri committenda*
eſt, quod ſi oriatur controuerſia inter agnatos, &
matrem, vel aſcendentes, Præſes debet æſtimare eũ,
qui magis ad ſuſpicionem ex ſpe ſucceſſionis propior
ſit, & illum excludere, quæ pariter ſunt verba *l. vlt.*
C. eo tit. vbi pupill. Dato igitur concurſu Matthæi
vel Auiæ cum matre in ipſa educatione, quis pote-
12 rit euitare † ſuſpicionem à Lege deductam ex pro-
ximitate Matthæi in ſuccedendo, quam ſuſpicionẽ
definit *Bart. in l. admonendi num. 21. ff de iureiur.*
13 eſſe illam quæ † animum Iudicis aliquo leui argu-
mento in aliquam partem inclinat, etſi non omnem
excludat dubitationem, & Geminianus in *cap. ha-*
buiſſe in 3. tit. 33. diſtinct. diſtinguit, ſuſpicionem
eſſe ſpeciem quandam probationis, inducentem
14 animum Iudicis ad aliquid † credendum, non ta-
men habere eum probationis gradum, quo fixè ap-
plicet Iudex animum ad vnam partem, ſed eum
ambiguum reddere: Igitur niſi tollatur fundamen-
tum, & radix ſuſpicionis, quæ eſt ſpes ſuccedendi,
quamuis agnatus ſit Vir bonus, & eximiæ probita-
tis, & Teſtatori confidens, ſemper remanebit in
Iudice illa ambiguitas, credendo aliquod, quamuis
15 leue; In matre † autem nulla cadit ſuſpicio, pro-
pter affectionem, & charitatem, maximè in D. Ca-
tharina ſummæ honeſtatis, quæ ſemper præponde-
ratur ad filiorum vtilitatem, vt aduertunt *Salicet.*
in d. l. 1. & 2. ad fin. C vbi pupill. & alios referunt
Menoch. caſ. 168. num. 2. de arbitr. Surd. de alim.
ead. quæſt. 13. num. 10. & ſeqq & in hoc concurſu
16 Iudex debet † capere conſilium irreprehenſibile,
excludendo perſonas, in quibus poteſt cadere etiam
leuis ſuſpicio, & decernere educationẽ matri omni
prorsùs ſuſpicione carenti, ſequendo Baldi præce-
pta in *alleg. conſ. 472. verſ. ex quibus cõcludo vol. 5.*
quæ paſſim ab omnibus ſupra allegatis obſeruatur.

Neque iuſtitia decreti educãdi filios pœnès ma-
trem, euitari poteſt ex eo quod Sebaſtianus filius,
17 & hæres iàm exceſſerit ætatem † triùm annorum,
quo tempore ceſſat indigentia lactandi filium, ad
quem affectum Leges inclinarunt, vt maternæ edu-
cationi filij committantur, *l. penult. C. de pa: poteſt*
gloſ. in l. 1. verb. ex tempore, ff. vbi pupill. Couarr.
in epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 13.

18 Quia hæc diſtinctio ætatis † non cadit poſt mor-
tem patris, quando concurrunt agnati, & mater,
quia Edicta prodierunt de pupillis educandis, quo-
rum ætas proculdubio excedit metam trium anno-
rum, vt omnes tradunt in *alleg. l. 1. ff. & C. vbi
pupill. educ. deb.*

Et eò minùs videtur excludẽda à facultate edu-
candi proprios filios propter receſſum à domo ma-
19 riti teſtatoris, contra eius † voluntatem & præce-
ptum, & alteri conſanguineo, vel probo viro com-
mittenda huiuſmodi educatio, per ea quæ tradit
Pariſ. conſ. 56. num. 36. lib. 1. quaſi indignam ſe
reddiderit, *Decian. conſ. 8. num. 15. lib. 2.*

Quia vltrà quòd recedendo à domo, ſui receſſus
cauſas narrauit, & proteſtando in ſcriptis, iura ſua,
prout de iure ſibi competebant, conſeruauit, atta-
men præceptum, & pœna teſtatoris non eſt appo-
20 ſita educationi, † ſed vſufructui, à quo ad ipſam
educationem filiorum inferri, aut extendi non po-
teſt, *Capra conſ. 72. num. 10. & ſeqq.*

Secunda verò pars decreti de conſignando in-
fantes D. Catharinæ matri, eſt primæ partis exe-
quutio, & conſequens neceſſarium; cautio verò de
21 non abducendo † eos de Ciuitate Tuderti multùm
conuenit, & iuri & æquitati, ac ſaluti filiorum, vt
benè comprobat, & exornat *Valenz. alleg. conſ. 36.
num. 56. & ſeqq.*

Tertia denique pars de infantibus alimentandis
22 ex hæreditate † paterna, ab eodem fonte iuſtitiæ
emanauit, per *l. 3. ff. vbi pupill. educ. deb.* & ſicut eſt
23 onus paternum alere † filios, *l. ſi quis à liberis. §. ſi
quis ex his, ff. de lib. agnoſc. Specul. in tit. qui fil.
ſint. legit. num. 13. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 1. in
24 princ.* ità & onus hæreditati paternæ † iniunctum ad
quoſcunquè tranſit tanquàm paſſiuum, quod per
mortem patris non extinguitur.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ.

Die Lunæ 16. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta, li-
cèt de æquitate Canonica probet, ea tamen
non attenditur, vbi ius Ciuile ſeruandum
eſt, reliqua vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio extraiudicialis parte abſente facta, de
rigore iuris ciuilis non releuat.*

2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 42. diſponens, quod in Vr-
be ſeruetur ius ciuile, illud non procedit, quan-
do per ius Canonicum eſt correctum. & num. 3.
declaratur.*

4 *Confeſſio abſente parte, non probat inter Roma-
nos, inter quos eſt ſeruandum ius ciuile.*

5 *Teſtis deponens non de propria ſcientia, ſed de au-
ditu à parte aduerſa recepit reſponſionem, quod
abſente parte d. confeſſio non probat.*

6 *Teſtis, ſi non reddat rationem ſcientiæ, non at-
tenditur.*

7 *Adminiſtratio pecuniarium negotij conuenit etiã
factori, & adminiſtratori.*

8 *Dictum vnius, pro dicto nullius ſolet reputari.*

9 *Teſtes, vt probent publicam vocem. & famam, de-
bent exprimere, à quo audiuerunt.*

10 *Fama recens an ſit ſufficiens ad probandum, quod
quis erat ſocius alicuius, & quam probationem
faciat. num. 11.*

12 *Probatio ſolet augeri, ſi concurrant adminicula.*

13 *Negotiator quilibet rerum alienarum tenetur
reddere rationem ſuæ adminiſtrationis.*

DECISIO CCLVI.

CENSVERVNT Domini ſtandum eſſe in
deciſis 30. Maij præteriti, * quia nec ſocie-
tas Ioannis Antonij cum Sancte Fencio conclu-
denter probatur, nec minùs quantitas lucri ex ea-
dem ſocietate emanata, ex quibus poſſit Tutor dici
debitum pupillari ſoluiſſe, vel ſaltem excuſari, vt
inde actio repetitionis indebiti contra eum non di-
rigatur, ſed contra eum, ad quem pecuniæ peruen-
erunt.

Non obſtant replicata in hac tertia poſitione,
quia cum ſint eadem, dempto vnico teſte, poſt reſo-
lutiones examinato, & altero non dato in ſumma-
rijs anteriorum reſolutionum, eiſdem rationibus, &
reſponſionibus tolluntur.

Duo enim teſtes fuerunt examinati coram A. C.
quorum alter eſt Ioannes Antonius, de cuius ſocie-
tate agitur, tres alij in Rota in ſecunda inſtantia, &
vnus in hac tertia poſt reſolutiones iam factas, &
omnes fuerunt inducti ad probandum hanc ſocie-
tatem inter Sanctem, & Ioannem Antonium.

Si igitur ſocietatem probari contendatur ex pri-
mo teſte coram A. C. examinato, & tertio teſte in
Rota recepto, cuius depoſitio aſſeritur nunquàm
in ſummario data, dicentibus, audiuiſſe à Sancte,
quod acceperat in ſocium Ioannem Antonium, &
1 hæc Sanctis confeſſio † extraiudicialis parte abſen-
te, teſtibus probata de rigore iuris ciuilis, quod in
Vrbe ſeruatur, non releuat *ex ſtatuto Vrbis c. 42.
lib. 1.* & in deciſionibus cauſæ comprobatum fuit.

Non obſtat, quod huiuſmodi ſtatuti diſpoſitio de
2 ſeruando iure ciuili non procedat, † quando de iure
canonico illud correctum reperitur, vt dicitur de
hoc particulari ſtatuto reſolutum in *Peruſina bo-
norum 20. Aprilis 1592. coram bon. mem. Penia.*

3 Quia concluſio eſt vera, ſed eiuſdem † conclu-
ſionis conſequentia non probatur, quod in hac par-
te ſtatutum Vrbis per Ius canonicum fuerit corre-
ctum, vt *ex eadem deciſione* colligitur, quæ ponitur
apud *Picum deciſ. 37. num. 5.* quinimò in terminis
eiuſdem ſtatuti, quod confeſſio abſente parte non
4 † probet inter Romanos, inter quos ex prædicto
ſtatuto ſeruatur ius ciuile, apertè *Roſ.* ſenſit *coram
Seraphin. deciſ. 487. num. 13.* & comprobant *Ad-
den. ad deciſ. 408. num. 5. coram Papa Greg. XV.*

Si verò eadem probatio deducatur ex primo
teſte coram A. C. iuxtà tertium, & primo in
Rota iuxtà ſecundum, & quintum deponentibus de
eorum ſcientia dictum Ioannem Antonium fuiſſe
ſocium in Macello cum Sancte, & iſti nullum gra-
dum probationis faciunt, quia primus coram A. C.
5 non deponit de propria ſcientia, † ſed de auditu à
Sancte, & recepit eandem reſponſionem, quod ab-

ſente

ſente parte nihil probet; ſecundus verò in Rota
examinatus iuxtà ſecundum, & iuxtà quintum nul-
6 lam † reddit rationem ſcientiæ, & ſuper quarto alle-
gat non concludentem, quia adminiſtrabat pecu-
7 nias negotij, ex quo illa conuenit etiam factori, † &
adminiſtratori, vt in ſecunda poſitione fuit reſpon-
ſum; atquè ita nedùm nihil relenant, quia alter de
auditu deponit, & alter generalem reddit rationem,
8 ſed etiam quia vnicus eſt, † cuius dictum pro nul-
lius dicto ſolet reputari.

Demùm ſi fundamentum conſtituatur in publi-
ca voce, & fama, iunctis adminiculis in alijs reſo-
lutionibus ponderatis, & in præſenti repetitis, quic-
quid ſit an illa probetur ex teſtibus datis, nempè
ex primo corã A.C. iuxtà tertiũ *io che ſi diceua bene
per tutta la Vacca, che lui foſſe compagno*, & ex vi-
geſimo examinato, *& ſi diceua à voce di Popolo, che
detto Gio. Antonio era compagno di Sante nel Ma-*
9 *cello*, ex quo, nec primus, nec ſecundus † exprimunt
à quo, audiuerint, prout debuiſſent ſecundùm mul-
torum opinionem, qui recenſentur per *Modern. de
probat. concl.748. num. 1. & ſeq. & Farinac. de
teſtib. quæſt. 47. num.257. & 259.* in fama tamen
de recenti huiuſmodi probatio non eſt concludens,
10 neq; ſufficiens ad probandam † ſocietatem in Ma-
cello, quia de per ſe, aut coadiuuat tantummodò
probationem iàm factam, ſecundùm *Bart. in l. 3.
§. eiuſdem. de teſtib. Io. Andr. in addit. ad Specul.
tit. de not. crim. Abb. in cap. ſuper eo. de conſang. &
& affin. idem Modern. de probat. concl.750. num.5.*
11 vel † ad ſummum ſemiplenam probationem facit
*per eamdem l. 3. §. eiuſdem quoquè, cum gloſ. in
verb. confirmat. de teſtib. Dec. in cap. 1. num. 36.
de appellat.* & latiſſimè comprobat *d. Modern. ead.*
12 *concluſ.750. num.1. & ſequen.* & quàmuis ſi † cõ-
currant adminicula probatio ſoleat augeri, vt ad-
mittunt *allegati in eadem concluſ. num. 19.* atta-
men, quia omnes adductæ in ſua ſpecie apparent
imperfectæ, prout in prima deciſione fuit reſpon-
ſum, & probatum, ſemper iſta probatio de publi-
ca voce remanet inſufficiens, & imperfecta.

Cui tantò difficiliùs Domini adhæſerunt, ex quo
Tutor non tenebatur ſoluere ei, qui ſocietatem in
prima inſtantia non probauit, nec in ſecunda, nec in
tertia, ſed ea ſuppoſita abſtinere debebat, donec ab
13 eo reddita fuiſſe ratio de adminiſtratis, ad † quam
quilibet negocia gerens tenetur. *Menoch. conſ.229.
num.1. Rot. Ianuen. deciſ.185. num.5 Magon. de-
ciſ. Flor. 1. nu.29. & deciſ.42. num.1.* Vt inde Tu-
tor ſcire potuiſſet, & quantitatem lucri, & pro qua
rata Ioannes Antonius ad participandum eſſet ad-
mittendus, abſquè eo, quod à ſolutione, tàm nota-
bilis ſummæ inciperet.

Et ita &c.

☞ * Eſt deciſ.214. ſupra in hac eadem parte, & alias deciſiones in hac cauſa habes in Apoſtilla ſupra ad deciſ.31.

R. P. D. MOTMANNO.

Ariminen. Spolij.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Executor, ſi tranſgrediatur, contenta in man-
dato, executio nullius erit momenti, Effe-
ctus immiſſionis ex primo decreto, cuius ſit.

SVMMARIVM.

1 *Ex actibus ſubſequentibus manifeſtatur quali-
tas actus præcedentis.*
2 *Mandati forma, ſi dicat, quod capiantur bona
valoris &c. nequaquàm eſt illi conſona immiſ-
ſio in veram, & realem poſſeſſionem.*
3 *Poſſeſſio, quod ſit capta Iudicis authoritate, non
præſumitur in dubio.*
4 *Iudicis authoritas requiritur ad effectum immiſ-
ſionis in poſſeſſionem.*
Et cauendum eſt, nè quis ſinè illa ingrediatur n.4.
5 *Poſſeſſionem capere non poteſt miniſter publicus
ſine Iudicis auctoritate.*
6 *Executor prænertens contenta in mandato, facit
vt exequutio nullius ſit momenti.*
7 *Verbis non affirmatur, id quod factis negatur.*
8 *Facti repugnantia impedit, nè verba ad aliquid
ſaluandum, poſſint impropriari.*
9 *Verba, quando ſunt clara, tunc non eſt opus con-
iecturis.*
10 *Immiſſionis ex primo decreto effectus eſt, in
actione perſonali, vt immiſſus rem cum Domino
teneat.*
11 *Immiſſus ex primo decreto in poſſeſſionem, non
ità poſſidet, itàut illa priuetur Dominus, vel in-
de repellatur.*
12 *Immiſſus ex primo decreto, ità poſſidet vt Domi-
num, veluti canis leporem ſequatur, & ſolum-
modò habeat ius cuſtodiendi.*

DECISIO CCLVII.

CVM HIERONYMVS Detentor prediorũ,
(de quibus agitur) non acquieſceret deciſio-
☞ ni, in qua ſub die 4. Martij anni præteriti * fuit re-
ſolutum *conſtare de cauſis reſtitutionis in inte-
grum* aduerſùs ſentẽtiam Rotalem d. Hieronymi,
aliorumq. litis Conſortium abſolutoriam à iudicio
ſpolij per Sebaſtianum debitorem intentato, iterùm
propoſui cauſam, & Domini pro maiori parte cen-
ſuerunt, *non eſſe à d. deciſione recedendum.*

Nam, quod attinet ad primam inſpectionem, in
eo verſatur exceſſus, quod Iudex mandauit, *auſer-
ri de domo Debitoris bona valoris, &c.* Exequutor,
hac forma neglecta, retulit, *ſe aſſociaſſe, ac impo-
ſuiſſe Creditorem in realem, actualem, & corpora-
lem poſſeſſionem prædiorum, oſtia domorum clau-
dendo, & aperiendo, Colonos inde eijciendo, glebas,
& folia, ac frondes arborum ibidem exiſtentium
contrectando, ac præterea ſe ijſdem Colonis perce-
piſſe, vt d. Creditorem ſic introductum in Dominũ
eorundem prædiorum recognoſcerent,* qui actus sũt
ſigna veræ poſſeſſionis: idquè clariùs demonſtrant
actus poſteà ſubſequuti, quod ſcilicèt *idem Credi-
tor noluerit approbare Colonum Debitoris; nequ-
exigere pecunias ab eius Affictuario, ſed fructus
ſibi à Laboratoribus tradi fecerit; ipſoſq. Labora-
tores mutauerit: ac deniquè Emptori prædiorum*

re in eorundem prædiorum poſſeſſionem ingredere-
1 *tur præbebant:* ex quibus actibus, ac † modis vten-
di poſſeſſione tradita, perſpicitur, qualis in actu præ-
cedentis immiſſionis fuerit voluntas immittentis,
vt immiſſi, *§. Pœnorum, inſtit. de rerum diuiſ. cap.*
cum venissent. de inſtit. Natt. conſ. 192. nu. 4. Rot.
deciſ. 679. num. 7. par. 1. diuerſ. & ex ſubſequenti-
bus manifeſtatur qualitas actus præcedentis, *Bart.*
in l. cæterum, §. ſed ſi ſeparauerint, nu. 4. ff. de legat.
ſecundo, Dec. conſ. 421. num. 13. Siuè autem d. Cre-
ditor fundatur mandato, ſiuè conetur ſubſtinere
illius exequutionē, nullo modo euitari poteſt, quin
2 malè fuerit proceſſum: Quia ſi mandati † forma
inſpiciatur, *quo capientur bona valoris, &c.* ne-
quaquam eſt illi conſona *immiſſio in veram & rea-*
lem poſſeſſionem bonorum cum expulſione Colono-
rum, & præcepto eis facto de recognoſcendo alios in
Dominos. Si verò inſpiciamus exequutionē, nullibi
apparet, *immiſſionem fuiſſe datam Iudicis autho-*
3 *ritate,* † quæ etiam in dubio præceſſiſſe non præſu-
mitur, *l. 1. C. de mandat. princip. Alciat. de præ-*
ſumpt. 23. præſumpt. 14. num. 5. cum tamen ad ef-
4 fectum immiſſionis authoritas Iudicis † adeò ſit
requiſita, vt cauendum, ne quis ſinè illa ingredia-
tur, admonuerit *Bart. in l. ſi finita, §. Iulianus,*
num. 21. ff. de damn. infect. quem in iſtis terminis
allegat, & ſequitur *Ruin. in conſ. 102. nu. 11. lib. 5.*
Menoch. conſ. 82. num. 12. lib. 2.
5 Neque Miniſter publicus † d. poſſeſſionem ca-
pere potuit ſinè Iudicis commiſſione, *l. ſed ſi hac*
lege. §. Prætor ait, ff. de in ius vocando, Bart. in
Authent. de quæſt. §. ſi verò aliqui il. 2. nu. 3. Imol.
in cap. cum parati, num. 8. de appellat. quē allegat
Io. Andr. in magn. addit. ad Specul. de citat. §. ſequi-
6 *tur.* Sed quicquid egit † prætertendo contenta in
mandato, exequutio nullius cenſetur eſſe momen-
ti. *Gloſ. in cap. quod ad cōſultationem in verbo ex-*
cuſſerit, vbi Abb. num. 24. de ſent. & re iud. idem
Abb. in conſ. 3. nu. 7. verſ. vndecima quæſtio. lib. 2.
Et non poteſt ſubſtineri ex eo, quod d. Exequutor,
cum habuerit expreſſam relationem ad prædictum
mandatum de capiendo bona, &c. cēſeatur immi-
ſiſſe Creditorem ex primo decreto, & ſic ad effectū
ſubhaſtandi, non verò ad alium effectum, cui man-
datum non poterat deſeruire; quodq. nihil aliud fa-
cere voluerit, quàm quod in eodem mandato cōti-
nebatur: Quia licèt verbo ſe retuliſſet ad dictū mā-
7 datum, tamen procedendo ad actus † meræ poſſeſ-
ſionis, per alium factum, receſſerat ab eodem man-
dato, cuius tenori repugnabat, quòd à Debitore
Domino rei auferretur poſſeſſio, vel ab illa eijcē-
retur; itaut perindè habeatur, ac ſi neutrum fece-
rit, *vt per text. in l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur.*
in his terminis concludit *Abb. d. conſ. 3. num. 7.*
verſ. non obſtat lib. 2. quæ quidem repugnantia
8 † impedit, ne verba ad ſaluandam exequutionem
poſſint impropriari, notat *Felyn. in c. auditis. nu. 3.*
verſ. hæc & ſimilia de præſcri. poſſeſſ. Anchar. in
conſ. 33. qui addit huiuſmodi regulam procedere,
quando ſcilicet agitur de ſaluando actu verbis am-
9 biguè concepto, non † autem quando verba ſunt
clara, quia tunc nō eſt locus coniecturis. Proprius
enim effectus immiſſionis ex primo decreto in
10 actione perſonali is † eſt, vt immiſſus rē cum Do-
mino teneat, *l. Prætor ait. §. 1. & d. l. ſi finita,*
§. ſi plures cum ſeq. ff. de damn. infect. vbi ex eo,
quòd Creditor immiſſus fuerit in poſſeſſionem, nō
11 proptereà dicitur miſſus † poſſidere, itaut illa pri-
uetur Dominus, vel inde expellatur, *l. is cui, in*
princ. ff. vt in poſſeſſ. legat. Specul. de primo decr.
§. iam cum effectu, nu. 6. Abb. in c. contingit, nu. 5.
de dolo, & contum. Neguſ. de pign. 2. memb. 3 par.
num. 6. Menoch. de retin. remed. 3. num. 226. vbi
communem dicit, & reſpondet contrarijs vſquè ad
12 numerum 233. Sed potiùs vt eum velut † cauſa ſe-
porem ſequatur, & ſolummodò ius habeat cuſto-
diendi, vt dicit *Specul. in præalleg. § iam cum effe-*
ctu. num. 21. Neguſ. d. memb. 2. q. 3. num. 6. & fa-
ciunt latè tradita per *Petr. de Graſſ. in tractatu de*
prim. & ſecun. decr.
Similiter ſubſiſtit alter exceſſus in eo, quod poſt
factam exequutionem d. mandati pro ſumma ſcut.
3600. ratione ſortis principalis, & 450. ratione
fructuum, qui vſquè ad diem immiſſionis erant de-
curſi Franciſcus Creditor (mediante perſona Lau-
rentij filij, habentis ab eo mandatum ad exigendū
ac in inſtrumento cenſus (de quo agitur) ſimul cū
ipſo Patre obligati) exegit in pluribus partitis, vi-
delicet, vna hb: arum 754 quæ conſtituunt ſummā
ſcutorum 170. altera 230. ac tertia ſcutorum 276.
& præterea vſque ad diem ſubhaſtationis percepit
fructus prædiorum, quæ tunc erant locata pro an-
nua penſione ſoluenda in pecunia, & nihilominùs
prædia huiuſmodi fuerunt ſubhaſtata pro integra
ſumma in d. mandato contenta, perindè ac ſi præ-
dictæ pecuniæ, ac fructus collecti, ex quibus ſum-
ma debiti fuerat diminuta, nō perueniſſent ad ma-
nus d. Creditoris; cum enim pecuniæ (vt ſuprà)
exactæ iuſtificentur ex partitis datis in Summario
Debitoris impreſſo, ſub num. 5. 6. & 7. ac percep-
tio fructuum ex eodem Summario remaneat proba-
ta; nullo pacto controuerti poteſt, quin ceſſerint in
cauſam debiti (de quo agitur) ita vt ex eorum im-
putatione, ſumma in mandato contēta fuerit dimi-
nuta (vt infra) Non enim admitti poteſt, quin om-
nes d. partitæ ceſſerint in ſolutionem fructuum cē-
ſus, qui à die relaxationis mandati, vſquè ad ſubha-
ſtationem fuerunt decurſi: quoniam poſt terminos
decurſos, ac comprehenſos in eodem mandato,
(quod fuerat relaxatum de menſe Iunij 1610.) idē
Creditor 27. Auguſti ſequentis (quo tempore alius
terminus vix inceptus, non erat debitus) exegit d.
ſcuta 170. quæ (nulla tunc ſubſiſtente cauſa debiti,
ratione temporis nondùm decurſi) extenuauerant
ſummam, de qua in d. mandato; deindè exegit præ-
dictas duas partitas ſcutorum 230. & 276. de mē-
ſe Aprilis 1611. & 8. Iunij ſequentis, quæ quidem
partitæ ſimul coniunctæ cum dd. fructibus prædio-
rum (vt ſupra) perceptis; conſtituunt ſummam
ſcutorum 1920. & ſuperant ſummam ſcutorū 600.
debitam, ratione fructuum cēſus, & quatuor termi-
norum, qui poſt relaxationem mandati, (vt ſuprà)
erant decurſi. Ac poſtremò de menſe Iunij anni
1612. obtinuit relaxari aliud mandatum exequu-
tiuum pro ſumma ſcutorum 500. pro dd. fructibus
cenſus decurſis, quod exequutioni demandari cu-
rauit de menſe Septembris ſubſequentis ante ſub-
haſtationem.

Ex

Ex quibus etiam ſubſiſtit alius exceſſus ſubhaſtationis duorũ prædiorum ſeparatorum, cum tamen alterum eorum, quod eſt tornaturarum 137. eſſet ſufficiens; cum ad rationem ſcutorum 30. pro qualibet tornatura cõſtitueret ſummam ſcutorum 4110. & nihilominùs integrum debitum ſcutorum 4050. in mandato contentum eſſet ſolutum cum prædicto vno ſolo prædio.

Et ita vtraquè parte informante, &c.

☞ * Eſt deciſio 185. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana, ſeù Ianueñ Aſſecurationis.

Die Lunæ 23. Ianuarii 1634.

ARGVMENTVM.

Aſsecurans merces alicuius Nauis, cum obligatione reficiendi omne damnum proueniẽs ex cauſa Maris, an teneatur, ſi merces fuerint deterioratæ, Et ſi dictũ damnum ſit reficiendum, vtrùm ſit habenda ratio lucri, vel damni, necnon quando in iſta materia promiſſio aſsecurationis cenſeatur facta in ordinem ad lucrum.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*

2 *Promittens reficere omne damnum, quod habuerit aliqua merx ex cauſa Maris, non ſolum tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis.*

3 *Nauis aſſecurata, ſi damnum patiatur, damnum eſt reficiendum ſecundùm precium Ciuitatis, ad quam ſalua erat traducenda.*

4 *Atteſtationi Peritorum in arte, plurimùm ſemper deferri debet.*

5 *Merx nauis aſſecurata, ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantùm ipſius damni.*

6 *Strace. de aſſec. gloſ. 6. declaratur.*

7 *Merx, ſi fuerit aſſecurata, cum obligatione de reficiendo, quodcunquè damnum, an talis promiſſio intelligatur etiam in ordine ad lucrum, facta.*

DECISIO CCLVIII.

NAVIS appellàta Sanctus Iacobus, moderata à Capitaneo Villamarino, fuit in Ciuitate Ianuæ onerata libris 52. mill. in tot realibus, vt vulgò dicitur, da otto; ad effectum eundi in Arcipelagum; & emendi frumentum conducendum ad eandem Ciuitatem Ianuæ; quam Nauim euntem, & redeuntem aſſecurauerunt mercatores diuerſorum, locorum, & ſignanter nonnulli in Vrbe pro ſcutis mille auri, ſuſcipiendo in ſe (prout in apocha dicitur) *ogni caſo di mare, diſaſtro, ò ſiniſtro impedimento, & ogni riſico dall'hora, che ſaranno carichi, inſino che ſaranno ſcarichi in terra; à boun ſaluamento di ritorno in eſſo Porto di Genua*, vt latiùs in apocha aſſecurationis.

De dictis libris 52. mil. emptum fuit in Arcipelago tot frumentum; de quo eadem nauis onerata; dum Ianuam petebat, in ſtatione Romana varias; paſſa eſt Maris tempeſtates, vt apparet ex teſtimonialibus *Summ. D. Viualdi num.* 4. donec ad d. Ciuitatem peruenta; & ibi exonerata, inuentum fuit, frumentum aſcendere ad minùs 489. & ibi valere libras 20. pro qualibet mina, itaut totum precium iſtius frumenti aſcenderet ad libras 97. mil. Verùm, quia ob dictas procelloſi Maris ingruentias deteriùs fuerat effectum, vendi non potuit, niſi lib. 70. mil. & ſic damnum fuit æſtimatum in lib. 27. mil. vt ex calculo, & relatione peritorum & Conſulum Maris in eodem Sum. nu. 5. ex quibus lib. 70. mil. ſolutæ fuerunt pro nolitu, gabella, alijſquè expenſis lib. 60. mil. itàut remanſerit pro mercatoribus aſſecuratis ſolùm libræ 10. mil.

Quò circà, cum aſſecurati Introduxiſſent Iudiciũ in partibus contrà aſſecuratores ibi degentes, illoſquè obtinuiſſent condemnari; egerunt poſtea contrà aſſecuratores Vrbis coram A.C. cui cum placuiſſet cõſulere Rotam, ſuper relaxatione mandati, & pro qua ſumma; Reſponſum fuit, mandatum eſſe relaxandum pro damno paſſo ab aſſecuratis, ſecundùm precium frumenti Ciuitatis Ianuæ, in qua potuiſſet vendi lib. 97. mil. non autem ſecundùm precium loci, in quo fuit emptum, quod fuit librarum 52. mil.

Et quidem circa relaxationem mandati, nulla
1 videbatur difficultas, † quia aſſecuratores, mediãte obligatione Camerali, quæ habet executionem paratam, *Caſſad. deciſ. vnica. num. 2. de mutui petit. Galeſ. ad formam oblig. Cam. ad 4. palam quæſt. 1. num. 1. & ſeqq. Antonius Canar. de execut. inſtr. quæſt. 51. & ſeqq.* expreſsè promiſerunt reficere omne damnum, proueniens ex cauſa Maris, ſicquè
2 ne † dum ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis frumenti, vt per *Strac. de aſſecurat. gloſ. 19. nu. 2. Maſtr. deciſ. 197. num. 1. & ſeqq.*

Quod autem ſumma deberet calculari habita ratione ad precium Ianuæ, ſcilicèt libr. 97. mil. non autem loci vbi emptio frumenti facta fuit in lib. 52. mil. ſimiliter ſine difficultate res tranſire videbatur, cum per aſſecuratores fuerit promiſſa ſalus frumẽtorum per hæc verba, *ſi fanno aſſecurare dal Porto di Genua, in Arcipelago, & di ritorno ſino in detto Porto di Genua*, & interiùs *ſi fanno aſſecurare dall'hora, che ſaranno carichi in ciaſcheduno di ſudetti lochi inſino, che ſaranno ſcarichi in terra à buon ſaluamento di ritorno in detto Porto*. Ex huiuſmodi enim promiſſionis tenore, clarè conſtat, frumentum ad Ciuitatem Ianuæ ſaluum eſſe traducen-
3 dum, † ac proinde damnum eſſe reficiendum ſecundùm precium eiuſdem Ciuitatis, *l. ſi rei. ff. de cond. tit. l. ſi laborante. §. ſed in his. ff. ad l. Rod. de iact. Stract. de aſſec. gloſ. 6. num. 1. & 2.*

Sed quando etiam obligatio aſſecurantium non eſſet adcò clara, nihilominùs non aliter in caſu præſenti iudicañ eſſet ſtañ ordinibus Conſulatus maris ipſius Ciuitatis Ianuæ, ſi quidem in cap. 9. diſponitur, quod ſi iactus eueniat ante quàm ipſa Nauis perueniat ad medium inter locũ, ad quẽ curſum dirigit, merx quæ iacta fuit, æſtimari debeat ad rationem loci, à quo diſceſſit, ſed ſi proiectio ſequatur poſt mediũ iter, tàm merx, quæ iacta fuit, quàm reliqua, quæ permanſit æſtimari debeat ſecundùm

valorem loci, ad quem Nauis appulere tenebatur;
In caſu autem noſtro probatur, quod Nauis non
ſolùm poſt medium iter ab Arcipelago; ſed in ipſa
ſtatione Romana versùs Pontiam Inſulam, per tres
dies acerrimam ventorum rabiem paſſa eſt, ità vt
4 intret dicti Conſulatus maris diſpoſitio, † quæ in ſi-
milibus materijs ſemper plurimùm debet attendi,
vt de Conſulatu maris Barchinonæ, tenuit *Rota
coram Gregor. XV. deciſ. 126. ſub num. 6. & in
alia Romana Aſſecurationis mercium 23. Maij.
1633. coram me*.

5 Non obſtat, quod in refectione damni, † paſſi ra-
tio habenda ſit non lucri, ſed tantùm ipſius damni,
ac proindè non debere conſiderari, quanti res de-
perdita, vel damnificata vendi poſſit, ſed quanti fue-
rit empta, per *text. in l. 2. §. portio. ff. ad l. Rod. de
iact. & tradit Strac. de aſſec. verb. cariche, ò da
6 caricarſi. gloſ. 6.* quia *Strac.* † loquitur de eo, qui
habuit rem ſuam ſaluam ob iactum rerum, aliorum,
quo caſu deperditæ debent æſtimari quanti fuerint
emptæ, & res ſaluæ, quanti valent in loco ad quem,
vt damnum reficiatur. Nos autem verſamur in ca-
ſu differenti, nam ſtante obligatione de reficiendo
quodcunquè damnum, promiſſio debet intelligi de
damno in ordine ad lucrum, cum frumentum fuit
7 promiſſum † ſaluum, etiam in ordine ad lucrum, vt
benè diſtinguit idem *Strac. d. gloſ. 7. num. 3. & ſeqq.*
quodq; videtur procedere in terminis noſtris, dum
aſſicurati non agunt de damno reſpectu lucri, ſed
de damno reſpectu Capitalis lib. 52. mil. Nam licèt
precium huius frumenti in Ciuitate Ianuæ eſſet li-
brarum 97. mil. ſi totum ſaluum, ibi, perueniſſet,
& in loco à quo fuiſſet emptum in libris 52. mil. &
ſic ſuperſint libræ 45. mil. Iſtæ tamen libræ non
fuerunt omnes ſuper lucratæ, quia ex dictis lib. 97.
mil. debent detrahi lib. 27. mil. pro damno paſſo,
& lib. 60. mil. quæ fuerunt ſolutæ pro gabella, noli-
to, & alijs expenſis, adeò vt pro aſſecuratis non
remanſerint niſi libr. 10. mil.

Verùm in hac damni refectione, non parùm contingit dubitare, nam aſſecuratores prætendunt, quòd ſicut damnum frumenti calculatur ſecundùm precium loci, ad quem, ſcilicèt in libr. 97. mil. ità etiam ſuper eo fieri debeat repartitio; Aſſecurati autem contendunt repartitionem eſſe faciendam ſuper capitale librarum 52. mil. cum quo fuit emptum frumentum in Arcipelago, quia hæc eſt maſſa poſita in riſico ab initio, & mercatores illam aſſecurarunt, diſtribuendo inter ſe precium lib. 52. mil. itaut omnes ſimul aſſicurauerint totum frumentum valoris 52. mil. & receperint mercedem pro eadem quantitate ſtante igitur hac diuerſitate rationum, cum articulus ſit exemplaris Domini mandarunt, vt particulari diſpoſitione diſcutiatur.

Et ita fuit deciſum partè vtraquè &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Anconitana Dotis.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Dotis confeſſio facta à marito, conſtante matrimonio, quando præſumatur facta in fraudē donationis prohibitæ inter virum & vxorem, & an talis confeſſio Iuramento roboretur. Simulatio quando impediat executionem obligationis Cameralis.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confeſſio emanata conſtante matrimonio, & nulla præcedente promiſſione, veram, & realem ſolutionem non probat.*
2 *Donatio inter virum, & vxorē non valet. & n. 5.*
3 *Donatio excedens 500. aureos abſquè inſinuatione non tenet.*
4 *Mulier ad ſecunda vota cenſetur tranſire cum eadem dote, quam in primo matrimonio conſtituerat.*
6 *Solutio, aut datio, quando eſt notabilis ſummæ, non eſt veriſimile, quin ſit facta ſine quietantia.*
7 *Mariti confeſſio de dote recepta, dum timet proximam confiſcationem, præſumitur facta in fauorem vxoris, & in fraudem Fiſci.*
8 *Simulatio incontinenti probata impedit etiam exequutionem obligationis Cameralis.*
9 *Confeſſio ſimulata mariti de dote recepta, nec etiā iuramento roboratur.*
10 *Dotis fructus ſpectant ad maritum, in recompenſationem onerum matrimonij.*
11 *Dotis fructus non augent ipſam dotem.*
12 *Teſtes, qui deponunt de eorum iudicio probationem aliquam non faciunt.*
13 *Teſtibus fides minùs adhibetur ſtante inueriſimilitudine.*

DECISIO CCLIX.

HIERONYMVS Fanellus de anno 1623. D. Frāciſcam vxorem quietauit de ſcutis 2250. pro tota & integra Dote ſibi oretenùs promiſſa, & olim primo Viro conſtituta. De anno verò 1628. faſſus fuit habuiſſe, & recepiſſe pariter pro dote alia ſcuta 1750. à prædicta vxore prout ex Inſtrumento Summario dictæ Franciſcæ num. 10. Hieronymo mortuo vxor ſuperſtes egit coram A.C. contra dicti ſecundi viri hæredes pro reſtitutione dotis, nempè ſcutorum 4000. & decretū obtinuit à quo per dd. hæredes fuit appellatum, & Signatura quò ad dicta ſcuta 1750. cum clauſula, ſi quid exequendum, reſcripſit. Cauſamq. mihi commiſſa, Et cum hodie dubitauerim an prædictum mandatum eſſet exequendum DD. negatiuè reſponderunt. Quia illud fuit relaxatum in vim Inſtrumenti, in quo maritus poſt iam quinquè annos à tempore contracti matrimonij elapſos confitetur dicta ſcuta 1750. ſe pro dote recepiſſe, quæ quidem confeſſio emanata conſtante matrimonio, nullaq. præcedente promiſ-
1 ſione veram, † & realem ſolutionem non probat,
cum facta potiùs præſumatur ſimulatè in fraudem
2 donationis, † quæ inter virum, & vxorem eſt pro-
hibita, *l. 1. & 3. ff de donat. int. vir. & vxor. Bart.
in l. 2. §. creditum. ſub num. 5. ff. ſi cert. pet. Alex.
conſ. 142. num. 1. & ſeqq. lib. 5. Surd. conſ. 489. n. 1.
& ſeqq. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 20. n. 18. verſ.
tertius eſt caſus. Rot. dec. 485. num. 1. par. 3. lib. 2.
diuerſ.* Et quidem non ſolùm ratione perſonæ, ſed

etiam

3 etiam ratione rei, cum excedat 500. † aureos, adeo-
ut cum non fuerit inſinuata non poſſit dici confir-
mata per mortem viri, iuxtà *l. donationis. la prima*
verſ. nam amplioris quantitatis, vbi *gloſ. in verb.*
confirmari, & Salicet. num. 3. verſ. item nota. C. de
donat. int. vir. & vxor. Pariſ. conſ. 62. nu. 20. lib. 1.
cum alijs per Rot. dec. 683. ſub nu. 10. par. 1. recen.
Et ad hoc ità præſumendum eò facilius DD. in-
clinarunt, quoniam plura concurrunt adminicula
& coniecturæ. Quarum præcipua oritur ex publi-
co Inſtrumento celebrato de anno 1623. inter dd.
Hieronymum, & Franciſcam coniuges, dum in eo
præuia narratiua dotis cõſtitutæ primo viro, nem-
pè ſcutorum 2250. per dictam Franciſcam aſſignã-
tur & ceduntur dicto ſecundo marito omnia iura,
& actiones ſibi vigore dicti Inſtrumenti dotalis cõ-
tra hæredes primi viri competentia; Qua ceſſione
ſtante idem ſecundus maritus ipſam Franciſcam
de tota, & integra dote ſibi verbotenus promiſſa
exactione ſequuta, cum clauſula ex nunc prout ex
tunc & non aliàs, quietauit. Vnde clarè apparet
dictam Franciſcam eamdemmet dotem per primi
viri hæredes reſtituendam promiſiſſe, & aſſignaſſe
4 2. viro, & eò maximè, quia † mulier cenſetur ad
ſecunda vota tranſire cum eadem dote, quam in
primo matrimonio conſtituerat, *l. ſi mulier. l. do-*
temq. l. Diuus. ff. de iur. dot. Rol. de lucr. dot. quæſt.
75. num. 1. & ſeqq. Rot. dec. 156. num. 10. par. 2.
diuerſ. & fuit dictum *in Spolet. fructuum dotis 16.*
Maij 1633. coram R. P. D. meo Panzirolo. Et ideò
non videtur dubitandum quin ſubſequuta deinde
poſt quinquennium confeſſio de recepto dd. ſcuto-
rum 1750. vltra ſcuta 2250. primo viro data, fuerit
5 ſimulata, † & in fraudem donationis quemadmo-
dùm benè conſiderauit *Rot. coram ſan. mem. Greg.*
XV. dec. 188. num. 2.
Secunda verò reſultat ex eo, quod quemadmo-
dùm dicta mulier cauta, & prudens reportauit per
publicum Inſtrumentum quietantiam dotis ſimpli-
citer verbis aſſignatæ, & nondùm effectualiter tra-
ditæ, ita etiamſi de tempore contracti matrimonij
dediſſet dicta ſcuta 1750. procuraſſet id expreſsè
in dicto Inſtrumento declarari, ſibiq. particularem
6 quietantiam fieri, nec talis datio ac ſolutio † eſt ve-
riſimilis ſine quietantijs, quandoquidem ſumma eſt
notabilis, vt ſimiliter animaduertit *Rot. in d. deciſ.*
188. num. 3.
Tertia, Deniquè deſumitur ex eo, quod Inſtru-
mentum fuit celebratũ tẽpore quo d. Hieronymus
latitabat in Conuentu S. Auguſtini ob grauiſſimam
cauſam criminalem, pro qua timebat proximã con-
7 fiſcationem, & ideò ad illam euitandam, † & in
fraudem Fiſci dicta confeſſio ad vxoris fauorem fa-
cta præſumitur *Bart. in l. poſt contractum. num. 3.*
ff. de donat. & conſ. 65. num. 4. lib. 1. Farinac.
quæſt. 25. nu. 133. & quæſt. 164. num. 71. ſeqq. &
num. 143. Honded. conſ. 46. num. 19. & 25. lib. 1.
quod apertiùs etiàm ſuadetur ex inhibitione paulò
poſtea expedita in Tribunali A.C. vigore eiuſdem
dicti Inſtrumenti.
Nequè obſtat dictum Inſtrumentum eſſe iura-
mento, & obligatione Camerali vallatum, quia
cum ſimula[illegible] ex aperta iuris pręſumptione ex eo-
dem Inſt[illegible]o reſultante, in quo continert legi-
tur ſimplex confeſſio de recepto facta per maritum
conſtante matrimonio iũctis præſertim ſupradictis
8 coniecturis ſit concludenter, & † incontinenti pro-
bata, impedit etiã exequutionem obligationis Ca-
meralis, ex traditis per *Galleſ. de oblig. Cam. quæſt.*
18. num. 5. & ſeqq. & ibi Zacch. nu. 3. Farinacc.
quæſt. 162. num. 63. Cæſ. de Graſ. deciſ. 16. nu. 10.
9 *de prob.* Et operatur vt † confeſſio ipſa, nec etiam
iuramento firmetur, vt per *Socc. in l. 1. nu. 98. verſ.*
2. concl. ff. ſolut. matr. Crauett. conſ. 81. in princ.
Cephal. conſ. 163. nu. 21. Ruin. conſ. 130. num. 3.
lib. 1. & conſ. 137. num. 3. lib. 4. Purpurat. conſ. 36.
num. 2. Mantic. lib. 11. tit. 20. num. 20. & 27.
Minùs obſtat quietantia fructuũ dotis per vtrã-
què Coniugem reſpectiuè facta de interuſurijs ha-
bitis à Carolo Ceſſionario hæreditatis primi Viri in
diuerſis vicibus, & per manus diuerſarum perſo-
narum, partim antè, partim poſt contractum ſecun-
dum matrimonium. Nam quòad fructus decurſos
antè matrimonium, quemadmodùm ipſamet Fran-
ciſca illos veriſimiliter receperat, & in ſe alendo
conſumpſerat; Ita etiam de ijs quietãtiam fecit per
dictam cõfeſſionem de recepto; Vndè ex tali quie-
tantia reſpectiuè facta per Vxorem non ſolùm non
apparet dicta interuſuria fuiſſe conſignata ſecundo
marito ad Computum dotis, ſed potiùs elicitur cõ-
trarium: Quò verò ad interuſuria decurſa poſt con-
tractũm Matrimonium, quàmuis illa maritus re-
10 cepiſſe confeſſus fuerit, non per † hoc ſunt compu-
tanda in dotem, cum ad ipſum abſolute ſpectent in
recompenſationem onerum matrimonij. Nec pro-
11 indè † potuerint dotem augere *l. Dotis fructum,*
ff. de Iur. Dot. l. pro onerib. C. eod. Ancbar. conſ. 150.
num. 4. verſ. tamen fateor. Surd. de alim. tit. 1.
quæſt. 45. num. 49. Rota part. 2. recent. deciſ. 168.
num. 2. Seraphin. deciſ. 1423. num. 2.
Nec etiam releuat alia Confeſſio per dictum
Hieronymum facta receptionis ſcutorũ 250. à prę-
dicto Carolo, quia illa cenſentur ſoluta ad Compu-
tum ſcutorum 2250. à primo Viro, & illius hære-
ditate debitorum, de quibus hodiè non agitur.
Deniq; non obſtant teſtes deponentes de aſpor-
tatione mobilium, & pecuniarum ad domum ſe-
cundi Viri; Quia vltrà quod contra ipſorum perſo-
nas plures opponebantur exceptiones, Viſum fuit
DD. in dicto non concludere, cum quòad pecunias
nullus ex ipſis exprimat quantitatem, & aliqui ſo-
12 lum deponant † de eorum Iudicio deſumpto ex ſo-
nitu intra Crumenam, ideoquè probationem aliquã
non faciat. *Alex. conſ. 74. num. 6. lib. 1. Pariſ.*
conſ. 56. num. 14. lib. 2. Pupurat. conſ. 369. ſub
num. 4. & 5. Giurb. conſ. crim. 71. num. 15. Caual.
dec. 375. num. 3. Quò verò ad mobilia non depo-
nant de aliqua conſignatione per vxorẽ dicto Hie-
ronymo facta in cauſam dotis, imò potiùs pro-
bare videantur oppoſitũ ipſam ſcilicet claues cap-
ſarũ pœnès ſe retinuiſſe, & mortuo viro dicta mo-
bilia ſecum tanquam propria aſportaſſe, illaq. ho-
die pœnès ſe habere, præſertim, quia in contrarium
vrget etiam maxima inueriſimilitudo deducta ex
eo, quod ſi dicta D. Franciſca pecunias, & mobilia
dicto Hieronymo eius viro in dotem effectualiter
dediſſet, ac conſignaſſet, vtiquè de hoc in dicto In-
ſtrumento anni 1623. mẽtionem fieri curaſſet iux-
tà

13 tà ſuperiùs deducta † inueriſimilitudo autem, facit, vt Teſtibus fides minùs adhibeatur, ex *Abb. in c. quia veriſimile. ad fin.* & ibi *Felin. de præſumpt. Socc. ſen. conſ. 44. num. 5. lib. 4. Decian. conſ. 109. nu. 64. & ſeqq. Io. Franc. de Ponte conſ. 4. nu. 33. lib. 1. Rot. dec. 100. nu. 13. impreſſ. poſt 2. volum. conſ. Farinace. & coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 510. num. 4. &c.*

Et ita fuit concluſum vtraq; parte informãte &c.

§ In eadem cauſa vide infrà alteram deciſionem ſub die 14. Iunij præſentis anni 1634. coràm eodem bo. me. Buccabella.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Lunæ 23. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Mandatum de aſsociando, quando eſt nullum non ſolùm eſt ſuperſedendum in executione, ſed etiam eſt permiſſa ab eo appellatio. Minor vt validè contrahat, ſunt ſeruandæ ſolemnitates requiſitæ, ad hoc per Conſtitutionem Marchiæ, quæ comprehendit omnia loca ſtatus Eccleſiaſtici.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum, non modo in illius executione eſt ſuperſedendum, ſed etiam permiſſa eſt appellatio. num. 2.*

3 *Minor validè contrahere non poteſt, ſinè ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchiæ. cap. 25. lib. 5.*

4 *Aegidianæ conſtitutiones, omnia loca ſtatus Eccleſiaſtici comprehendunt.*

5 *Maiores 20. annis in omnibus proindè habentur, ac ſi eſſent maiores 25. annis, & hoc procedit in Vrbe, vbi viget tale ſtatutum.*

6 *Statutum directum in perſonas ſubditas, non comprehendit perſonam non ſubditam.*

7 *Iuramentum operatur, vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annis.*

8 *Aegidiana in contractibus minorum, requirit copulatiuè iuramentum, & ſolemnitates.*

9 *Minor, ſi fuerit læſus in aliquo contractu, poſt curſum quinquennij poſt maiorem ætatem, non poteſt petere reſtitutionem in integrum declara num. 10.*

10 *Text. in l. fin. C. ſi maior. fact. alien. ſinè decret. in quibus terminis loquatur.*

11 *Cenſus contractus ab initio nulliter celebratus, non poteſt conualeſcere per ſolutiones cenſus poſteà ſubſequutas.*

12 *Cenſus nulliter conſtitutus, vt conualeſcat per ratificationem, quid requiratur, & num. 13.*

14 *Fides baptiſmatis probat ætatem.*

15 *Fides baptiſmatis extracta lite pendente à Parocho in locum defuncti deputato, probat.*

16 *Scriptura formalis extractio, quando non requiratur.*

DECISIO CCLX.

DOMINI reſponderunt non eſſe locum Aegidianæ ad fauorem Geraldini Domini Cenſus, de quo agitur. Quia mandatum de aſſocian-
1 do † in poſſeſſionem fundi ei conceſſum non eſt iuſtum, attenta nullitate impoſitionis dicti Cenſus. Vndè non modò in illius exequutione eſt ſuperſedendum, *Seraph. deciſ. 425. num. 5.* Sed etiam per-
2 miſſa † eſt appellatio, vt in eadem Conſtitutione Aegidiana legitur, & in hoc Tribunali pluriès fuit reſolutum.

Nam quondam Clementinus, cum eſſet minor nullis adhibitis ſolemnitatibus, conſtituit Procuratorem ad imponendum Cenſum, quem idem Procurator nulliter impoſuit, eò quod, cum dictus Clementinus tunc temporis non eſſet infra legitimam
3 ætatem conſtitutus, validè contrahere non † potuit, ſinè ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchiæ de forma ſeruanda in contractibus minorum *cap. 25. lib. 5.* quæ iuxtà Summorum Pontificum Sixti IV. & Pauli III. extenſiones, omnia
4 † loca Status Eccleſiaſtici comprehendit.

Non obſtat, quod conſtitutio dicti Procuratoris facta fuerit eo tẽpore quo Clemẽtinus erat in Vrbe,
5 vbi viget Statutum, † quod maiores viginti annis in omnibus per inde habeâtur, ac ſi eſſent maiores 25. Quia cum ipſe tanquàm ciuis Vrbeuetanus, non
6 eſſet † perſona ſubdita Statuentibus, non poterat comprehendi ſub diſpoſitione dicti Statuti directi in perſonas ſubditas *Bald. in l. cunctos populos. n. 92. C. de Summ. Trinit. & fid. cath. Rot. deciſ. 580. nu. 1. par. 1. diuerſ. & apud Pie. ad ſtat. Vrb. deciſ. 63. num. 17.*

Nequè dicta impoſitio Cenſus ſuſtinetur, ex eo, quod prædicto Procuratori tradita fuiſſet facultas firmandi contractum iuramento in animam ipſius Conſtituentis, præſtando iuxtà iuris communis diſ-
7 poſitionem, quod iuramentum † operatur vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annorum vt per *gloſ. & Bald. in Auth. Sacram pub. num. 4. C. ſi aduerſ. vend.* Quia prædicta Conſtitutio Marchiæ in huiuſmodi contractibus minorum copulatiuè requirit
8 † iuramentum, & ſolemnitates, itaut alterum non ſufficiat *l. hæredi plures, ff. de condit. inſtit. Iaſon. in l. 1. num. 2. ff. de iuſt. iur.* Et in his terminis Rota coram me *in Auximana nullitatis Donationis 2. Decembris anni præteriti.*

9 Minùs poſſunt ſuffragari taciturnitas, † & curſus quinquenij poſt maiorem ætatem, ad *l. fin. C. ſi maior. fact. alien. ſine decret.* Quia inde potuit quidem ſuppleri defectus decreti Iudicis, non autem
10 aliarum † ſolemnitatum, vt in terminis *d. l. fin. intellexit Rota coram Gregor. XV. deciſ. 260. nu. 13.*

11 Nequè per ſolutiones † Cenſus poſteà ſubſequutas, contractus ab initio nulliter celebratus potuit conualeſcere, vel inde inferri poteſt ad illius ratifi-
12 cationem, † cuius præſumptio, niſi data ſcientia omnium qualitatum, & defectuum non admittitur, vt de ſimilibus ſolutionibus Cenſus nulliter creati, fuit à *Rota reſolutum deciſ. 31. num. fin. poſt tract. de cenſ. & in Romana Cenſus 13. Feb. 1630. coram R. P. D. meo Merlino.* Nullibi enim apparet, vel ipſum Clementinum, vel eius hæredes cer-

tam

eam ſcientiam habuiſſe dictæ nullitatis Cenſus in
13 iure conſiſtentis, quæ † vltrà genericam facti notitiam, ad effectum inducendi ratificationem requiritur, *Gregor. d. deciſ. 260. num. 15. vbi Add. num. 22. cum alijs allegatis in d. Rom. Cenſus, coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem d. Clementinus tunc temporis eſſet minor 25. annorũ cõſtat ex collatione inſtrumenti celebrati de menſe Iunij 1587. cum fide baptiſmatis ſuſcepti de menſe Nouembris Anni 1563. Quæ
14 fides † probat minoritatem, Reuerendiſſimus D. Decanus *deciſ. 334. num. 2.* & cum ſit Parochi Succeſſoris eius qui contulit baptiſmum, atquè cõcurrat teſtimoniũ Vicarij Epiſcopi atteſtantis paritatem huiuſmodi baptiſmi ex libro baptizatorum eſſe extractam manu propria dicti ſucceſſoris, eumquè talem eſſe qualem ſe facit, ea eſt probatio ſuf-
15 ficiens, non obſtante quod † extractio legatur facta hac lite pendente, abſquè literis compulſorialibus, & alterius partis citatione, *Caputaquen. deciſ. 351. num. 3. & 4. dictus Reuerendiſſimus D. Decanus, deciſ. 89. num. 5. cum ſeqq. & deciſ. 219. num. 6.*
16 formalis † enim extractio requiritur quando non conſtat de qualitate extrahentis, vt in caſu deciſionis *Gregor. ſanct. mem. XV.* 359. vbi fuerat producta fides prætenſi coadiutoris Parochi, quem non conſtabat eſſe talem, nequè vllo modo apparebat de illius deputatione.

Et ita vtraquè, &c.

§ In eadem cauſa adeſt infrà alia deciſio ſub die 23. Iunij eiuſdem anni coram eod. bon. me. Mozmanno.

R. P. D. BVCCABELLA.

Terraconeñ. Primitiarum.

Die Veneris 27. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Parochus habet intentionem fundatam ſuper perceptione primitiarum bonorum ſitorum in ſua Parochia. Primitiæ, quæ ſint, & cui debantur. Bona, quod ſint ſita inttà fines alicuius Parochiæ, qualiter probetur. Teſtis aſſerens articulum eſſe verum, probat.

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet intentionem fundatam ſuper primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis ſua Parochia.*
2 *Primitia ſunt oblationes, qua fiunt de primis frugibus.*
3 *Primitia debentur Eccleſia Parochiali, vbi pradia ſita ſunt.*
4 *Bona, quod ſint intrà fines alicuius Parochia, benè probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama.*
5 *Teſtes probant bona aliqua adeſſe intrà fines alicuius loci, ſi deponant ex certa ſcientia, ex eo, quod ſint oriundi, & habitatores illius loci.*
6 *Teſtes, ſi ſimpliciter dicant, quod contenta in articulis, ſuper quibus interrogantur ſunt vera, benè probant.*
7 *Enunciatiua antiquiſſima excedentes metam centum annorum, probant.*
8 *Ius percipiendi primitias in locis ſitis in aliena Parochia, vt praſcribatur, quid ſit neceſſariũ.*

DECISIO CCLXI.

CENSVERVNT DD. Parochum Loci Vim-
1 bodini habere fundatam intentionem † ſuper Primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis pro parte Parochi ſpecificatis, & alijs intrà
2 fines ipſius Parochiæ exiſtentibus, Primitiæ † enim quæ ſunt oblationes de primis frugibus, iuxtà tradita per *S. Thom. 2. 2. quæſt. 86. art. 4. & not. per*
3 *Doct. in cap. 1. de Decim.* debentur † Eccleſiæ Parochiali, vbi Prædia ſunt ſita, vt in puncto extat *deciſ. Put. 169. num. 1. & ſeqq. lib. 3.*

Quod autem bona in dictis locis poſita ſint intra
4 fines dictæ Parochiæ, benè probatur † ex Teſtibus datis in Summario nu. 3. qui quòad illius fines deponunt etiam de publica voce, & fama, quod ſufficit in hac materia, *cap. cum cauſam il 3.* & ibi *Butr. num. 4. Imol. num. 3. & 5. de prob.* & fuit dictum in *Bracharen. Decimarum. 19. Ianuarij 1601. corã Card. Pamphilio*, & in *Aprutina Iuriſdictionis 15. Iunij 1626. coram bo. me. Rembaldo*; Et deinde
5 affirmant loca prædicta intrà ipſos † fines contineri, idquè ex certa ſcientia, eò, quod ſint oriundi, & habitatores Vimbodini, vt in d. Sum. num. 5.

Et vlterius etiam deponunt moderni Rectoris anteceſſores, fuiſſe ſolitos huiuſmodi Primitias in articulatis locis exigere, aſſerentes non ſolùm ſe eas ſoluiſſe, ſed etiam fuiſſe ſolutas ab eorum anteceſſoribus, idquè de viſu, & auditu, & licèt aliquando
6 ſimpliciter dicant contenta † in articulis, ſuper quibus interrogabantur eſſe vera, adhuc tamen benè probant *Bald. conſ. 10. num. 6. lib. 5. Caſſad. dec. 3. ſub num. 9. de probat. Rot. deciſ. 8 in princ. part. 5. diuerſ. & in deciſ. 588. num. 3. coram ſanct. mem Gregor. XV.*

Cui confinium probationi accedunt duæ enun-
7 ciatiuæ in duobus inſtrumentis † antiquiſſimis, vt in d. Sum. num. 4. & 24. In quibus ijdem fines enunciantur, qui in articulis continentur, & de quibus deponunt ſupradicti Teſtes, quæ ſolæ ſufficerent, cũ longè excedant metam 100. annorum, *Gloſ. in cap. cum olim. in verb. inſtrum. de cenſib. Dec. conſ. 145. num. 14. Rot. coram Card. Seraph. deciſ. 507. nu. 1 & deciſ. 1061. num. 4.*

Non obſtat deſcriptio in Capibreuio Monacorũ, & Primitiarum exactio ab eis facta. Nam quòad deſcriptionem illa tanquàm ab ipſis procurata, & ad eorum inſtantiam, ac voluntatem factam, probationem aliquam non facit, nec Rectori præiudicat.

Quò verò ad exactionem, ſiuè prætenſam, quaſi poſſeſſionem exigendi, illa redditur ſaltèm valdè turbida, ac dubia ex dictorum Teſtium depoſitionibus de exactione facta ab anteceſſoribus Moderni Rectoris, etiam ex certa ſcientia, & de facto proprio atteſtantium, & in omnem caſum illa non releuat, nec ius aliquod tribuit, cum non conſtet de
8 particulari priuilegio, † aut immemorabili, vel quadragenaria cum Titulo, prout requiritur, quando agitur de iure percipiendi Primitias in locis ſitis in aliena Parochia, *Rot. corã Card. Seraph. dec. 899. num. 5.*

num.5. & coram Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ.345. num.6.

Et ità deciſum Rectore tantùm informante, Moracis tamen plurièś citatis, & informante non curantibus &c,

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 30. Ianuarii 1634.

ARGVMENTVM.

Iuſta cauſa ignorandi creditum, eſt ſufficiens, vt creditor ſe excuſare poſſit à negligentia petendi creditum intrà tempus ab aliquo Statutum præfixum, & iſta cauſa ignorantiæ, qualis eſſe debeat, ad hoc, vt competat reſtitutio in integrum aduersùs dictum Statutum. Solutio, vt præſumatur ex lapſu temporis, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa iuſta ignorantiæ eſt ſufficiens, vt quis poſſit ſe excuſare à negligentia petendi debitum, & ideò eſt reſtituendus.*

2 *Cauſa deducta ex probabili ignorantia crediti, debet eſſe iuſta, & rationabilis, vt quis excuſetur, à negligentia illud petendi.*

3 *Scientia proueniens ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quoad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis, non autem quoad alia.*

4 *Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ non coniunguntur.*

5 *Iura ſua, quis tenetur inueſtigare.*

6 *Teſti vnico, ſi ſit ſtandum ad fauorem inducentis, ſic etiam erit ſtandum contra eum.*

7 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. euitatur ſtante interpellatione.*

8 *Solutio, vt præſumatur ex lapſu temporis, quid debeat interuenire. & num. 9.*

10 *Liberationem à debito, quis poteſt conſequi beneficio temporis non interrupti.*

11 *Solutiones, quæ fiunt beneficio temporis, & illæ, quæ fiunt ſoluendo, quoad conſequendam liberationem non differunt, & quoad alia in quo differant vide num. 12.*

13 *Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.*

14 *Negligentia creditaris per Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. conſiderata, non pertinet ad cedentem.*

15 *Creditor verè poſt ceſſionem, quando quis non dicatur, & num. 16.*

DECISIO CCLXII.

RESPONSVM fuit ſub die 27. Iunij 1633.* Domino Creſcentio competere reſtitutionē in integrum aduerſus lapſum temporis ſexdecim annorum ex *Statuto Vrbis* 158. *lib.* 1. inductum ad præſumendam ſolutionem; Hodie iterùm cauſa diſcuſſa, in eadem reſolutione Domini permanſerunt ex eiſdem rationibus; & fundamentis.

Quia concurrit in Saluſtia Cerina vxore Octauiani, & ceſſionaria, & etiam Romulo adminiſtratore hæreditatis Saluſtiæ; iuſta cauſa ignorandi creditum, de quo agitur contra Garzonium confideiuſ-
1 ſorem, quæ ſufficiens † eſt, vt poſſint ſe excuſare à negligentia petendi creditum, vt proptereà reſtitutio in integrum non poſſit denegari, ex *Bart. in l.2. §. ſi quis propter. nu.2. ff. de itin. actuque priuat. Balb. de præſcript.4. part.4. quæſt. princ. q.29. cum alijs allegatis in deciſione.*

Non obſtat, quod huiuſmodi cauſa deducta ex
2 † probabili ignorantia crediti debeat eſſe iuſta, & rationabilis, nec quælibet ſufficiat, *Anchar. conſ. 170. num.7. verſ. tamen eius opinio. Balb. ead. quæſt.29. nu.8. Tiraquell. de retract. lig. §.35. gloſ.4. nu.34.* & talem non fuiſſe dicebatur probari, nedùm præſumptionibus, ſed, & teſtibus, qui dantur.

Quia quoad præſumptiones illæ quidem non obſtant; nam quæ deſumuntur ex ſimultanea cohabitatione Octauiani, & Saluſtiæ Coniugum, fuit ſublata in alia deciſione, & vlteriùs regula illa commu-
3 niter declaratur, in concernentibus † iura ſanguinis, non autem, quoad alia, & quoad permanentia, & habentia tractum ſucceſſiuum, non autem, quoad momentanea, *Surd. conſ.7. num 53. & conſil. 45. num.51. vol.* 1. & Secunda, quæ fundatur in ſtipulatione ceſſionis ab eadem Saluſtia non eſt in ſua
4 ſpecie concludens, † quia nullum verbum de credito controuerſo, & generica de omnibus creditis, non ſufficit *Mohed. deciſ.4. de prob. Surd. conſ.150. in fin. lib.* 1. Nec demùm Tertia ſuffragatur, quod Saluſtia haberet notulam debitorum, & Romulus adminiſtrator Archiulum ſcripturarum; ex quibus
5 poterant, & tenebantur † inueſtigare iura ſua; Quia exiſtentia prædictorum, vnico tantùm teſte probatur, cuius depoſitioni ſi ſtandum eſt pro Garzonio;
6 vtiquè, & contra eum erit ſtandum, dum † deponit, quod plurièś fuit interpellatus ad ſoluendum,
7 ex qua interpellatione † euitatur rigor Statuti ſupradicti; quandoquidem in hac parte dicta teſtium ſcindi non poſſunt, *Specul. de teſt. §. 1. num. 69. Card. in clem. 1. num. 14. eod. tit. de teſt.* & idem fuit firmatum in *Spoletana bonorum* 18. *Maij* 1590. *coram bon. mem. Penia.*

Quò verò ad teſtes nempè primum ſuper octauo, & ſecundum ſuper primo de ſcientia certa nihil concludunt, quia in eorum depoſitionibus fatentur neſcire ad anorē quorum ſocietates per ipſos enūciatas fuerint contractæ, nec pro qua ſumma recordantur, & ſecundus teſtis ſimpliciter deponit de auditu, quod Gaſpar Garzonius erat debitor hæreditatis Saluſtiæ pro debito fideiuſſionis per eum ſoluto, ſed de quo tempore, & pro qua ſocietate non diſtinguit.

Deniquè non releuant, quæ de nouo ponderātur ad ſuſtinendam diſpoſitionem ſtatuti ſupradicti in præſumenda ſolutione ex lapſu ſexdecim annorum, dicebatur enim, ex quo ceſſio facta per Octauianum de anno 1605. Cerinæ eius vxori, nunquàm fuit in-
8 timata Garzonio, nec † interceſſit vnum de tribus, relatis *in l.3. C. de Nouat.* ipſequè Octauianus de anno 1592. quo ſoluit debitum commune cū Garzonio confideiuſſore ſuperuixit vſq; ad annū 1618.
9 ſicuti † ſoluendo primo creditori fuiſſet liberatus, per *d. l.3. C. de nouat. l. ſi cū tempore,* vbi *Iaſ. ff. de pact.*

Digitized by Google

pact. Specul. de procur. §. ſequitur. num. 11. ità
10 etiam potuit conſequi † liberationem beneficio
temporis non interrupti ex requiſitis in *d. l.* 3. *C. de*
nouat. ex quo iſtæ ſolutiones quòad cõſequendam
11 liberationem † inter ſe non differant, *Gratian. diſcept.* 52. *num.* 18. & idem fuit firmatum in *Romana.*
Pecuniaria 10. *Iunij* 1624. *coram Domino meo*
Merlino.

Quoniam prædicta non differunt effectu, ſed ratione, eodem enim modo liberatur debitor beneficio temporis, ſicuti ſoluendo, ſed primo modo ex
12 præſumpta ſolutione, † ſecundo verò modo per actum indubitatum ſolutionis, & de hoc poſtremo, quòad factum, quando verè actualiter ſoluitur de-
13 bitum non eſt quæſtio, quia † ſolutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, *l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. §.* 1. *Inſtit. quib. mod. toll. oblig. l. tale pactum. § poſt diuiſionem*, vbi *Caſtrenſ. ff. ſi cert. pet. Surd. deciſ.* 113. *num.* 2. *&* 308. *num.* 9. ſed primo modo præſumptio, ad inducendam præſumptionem ſolutionis poteſt diuerſimodè, ſe haberi, per negligentiam ſcilicèt primi creditoris, & per negligentiam ſecundi, qui eſt ceſſionarius in petendo, &
14 exigendo creditum; Primo caſu ad † cedentem non pertinet negligentia in exigendo per ſtatutum conſiderata, ibi, *ſi creditor fuerit negligens in petendo debitum per ſexdecim annos*, quia ille verè
15 † non eſt creditor poſt ceſſionem, ex quo non habet directas actiones, & vtiles à ſe abdicauit, nec reliquiæ illarum remanſerunt in Octauiano cedente, *Bart. in l. ex aſſe. num.* 3. *ff. ad Trebell. Bertaz. clauſ.* 26. *gloſ.* 4. *Surd. conſ.* 22. *nu.* 36. *lib.* 1. Nec per conſequens negligentia illius poteſt ſuffragari ex mente Statuti debitori non ſoluenti.

Nec vrget ratio in contrarium ponderata, quod hoc modo debitor ceſſus propter ignorantiam facti alieni remaneret deceptus ſoluendo debitum cedenti.

Quia vtrunquè poteſt eſſe, & quod remaneat deceptus, & quod ſtatutum nihil diſpoſuerit in eo caſu, ſed tantummodò in creditore negligente, qualis
16 † non poteſt dici cedens, habens tantummodò vtiles actiones ex perſona alterius creditoris, prout habebat Octauianus. Et ita vtraquè, &c.

☞ * Vide infra hanc deciſionem prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis,

Die Lunæ 30. Ianuarij 1634.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti. Inſtrumentum habẽs tempus 100. annorum non eget alia probatione, niſi vt doceatur de tali antiquitate ſcripturæ, In inſtrumento antiquo vltra 60. annos ad effectum tàm probationis Notariatus, quàm recognitionis, admittuntur præſumptiones, &c. Et aliqua circa probationem identitatis Notariatus,

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum dicitur eſſe in forma probanti, ſi concurrant omnia, quæ requiruntur ad effectum, vt dicantur habere faciem publicæ ſcripturæ.*

2 *Inſtrumentum habens metam centum annorum tunc in eo nulla requiritur probatio notariatus, aut manus recognitio, ſed ſufficit ſola fides de antiquitate ſcripturæ.*

3 *Inſtrumentum antiquum vltra 60. annos ſi ſit, ad effectum, vt tunc probetur tàm Notariatus, quàm eius recognitio, ſufficiunt præſumptiones, coniecturæ, & adminicula.*

4 *Enunciatiua non incidenter, ſed conſultò, & per viam diſpoſitionis prolata, quid operetur, & n.* 5.

6 *Notarij identitas, vt probetur, præter nomen, requiruntur duæ demonſtrationes.*

7 *Demonſtratio patriæ alicuius, eſt aptiſſima pluribus conuenire.*

8 *Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomine, patria.*

9 *Demonſtrationes, licèt ſint generales, & aptæ pluribus conuenire in abſtracto, in concreto tamen conſideratæ ſcilicèt inter perſonas, à quibus ipſemet demonſtrationes emanarunt eã recipiunt reſtrictionem, ac ſpecificationem, quæ pluribus non ità facilè conuenire poſſunt.*

10 *Enunciatiua vnica, ſiuè partium aſſertio, non probat notariatum dum principaliter quæritur ſuper eo.*

11 *Notariatus ſubſtantia probata, qualitas temporis per leuiores probationes, probatur.*

12 *Notariatus ſi probetur de aliquo tempore præciſo, talis probatio non ſuffragatur ad probationem eiuſdem Notariatus de præterito.*

13 *Alex. in conſ.* 198. *num.* 8. *vol.* 7. *& alij declarantur.*

14 *Ex præſenti iure meritò præſumitur in præteritũ.*

15 *Prætenſiones, quando ſunt notabiles, non eſt veriſimile, quod adeò ſpretæ fuerunt, vt etiam ex memoria ipſa exciderent.*

16 *Adminiculo aliquo firmo remanente, à quo vitam, ac ſpiritum deſumunt cetera adminicula, conſequenter corruunt alia omnia, quæ aduerſùs illa adminicula deducuntur.*

17 *Adminicula, quando ſunt leuiora non egent particulari reſponſione.*

DECISIO CCLXIII.

☞ SVB DIE 25. Februarij præteriti * reſolutum fuit Inſtrumentum anni 1517. eſſe in forma probanti, quæ ſententia hodiè etiam articulo iterùm maturè diſcuſſo, placuit Dominis.

I. Nam, vt latè deductum fuit in deciſione, quæ reuidetur, quantùm attinet ad ipſum Inſtrumen-
1 tum, concurrunt omnia; † quæ requiruntur ad effectum, vt dicatur habere faciem publicæ ſcripturæ.

II. Quantùm verò attinet ad probationem Notariatus, ac recognitionem manus Ser Franciſci de Alatro, qui legitur de eodem inſtrumento rogatus, Aut ex lapſu 97. annorum à tempore rogitus vſquè ad diem motæ litis ſecundùm æquiorem quamdam

inter

inter interpretationem, à qua aliàs non abhorruit
Rota, admittimus nos verſari in terminis centena-
2 riæ, & hoc † caſu nulla requiritur probatio Nota-
riatus, aut manus recognitio, ſed ſufficit ſola fides
de antiquitate ſcripturæ, quæ hic quidem non deſe-
cit; Vel quatenùs etiam rigori ſit inhærēdum, vt ſci-
licèt ſequamur opinionē, quæ integrè lapſum 100.
annorum exigit; cum agatur de inſtrumento anti-
quo, non ſolùm vltrà 60. ſed etiam 90. annos, vtiq.
3 ad effectum tàm † probationis Notariatus, quàm
recognitionis, admittuntur præſumptiones con-
iecturæ, & adminicula, quæ ſanè adminicula, & qui-
dem vrgentia non deſunt in caſu iſto, vt latè præ-
dicta omnia, ſublatis omnibus contrarijs, in præ-
dicta deciſione fuerunt latiùs firmata.

III. Nec obſtant ea, quæ ſingulariter aduersùs
præfata adminicula deducuntur: Nam quantùm
attinet ad primum, negari non poteſt, quin ad com-
probandum Notariatum præfati Ser Franciſci de
Alatro de tempore rogitus huiuſce inſtrumenti de
anno 1517. initi inter filios Raimundi de Caetanis
inſurgat vrgens adminiculum ex alio inſtrumento
concordiæ inter eoſdemet fratres de anno 1523. ce-
lebrato in quo habetur clariſſima enunciatiua dicti
Notariatus, dū præceteris omnia iura, inſtrumenta,
ac diſpoſitiones inter ſe ipſos tunc hactenùs factas,
per quas, & quæ dicta concordia impediretur, &
contradiceretur pet quemcumquè Notarium, ro-
gatas, & factas, & maximè per Ser Franciſcum
de Alatro, quòad d. effectum ſolùm, & dumtaxat,
&c. irritant, & annullant, quæ, quidem enunciati-
4 ua † non incidenter, ſed conſultò, ac per viam diſ-
poſitionis emanata, non ſolùm ſuffragatur ad admi-
niculandam probationem Notariatus d. Ser Fran-
ciſci de Alatro in genere, ac etiam in ſpecie de tem-
pore rogitus huiuſce inſtumenti anni 1517. vt di-
5 ctum eſt, ſed in indiuiduo validiſſimum præſtat † ad-
miniculum pro iuſtificatione rogitus eiuſdemet in-
ſtrumenti anni 1517. tanquàm præcisè contem-
plati in ipſa partium aſſertione, ex demoſtrationi-
bus in alia deciſione ponderatis.
6 IV. Nec obſtat, quod ad inducendam † huiuſ-
modi iuſtificationem, opus eſſet, quod identitas
perſonæ dicti Ser Franciſci eſſet expreſſa per duas
demonſtrationes, vltrà nomen, vt docet *Bart. in
l. demonſtratio falſa, n. 14. ff. de condit. & demonſt.
quem in puncto ſequitur Afflict. deciſ. 245. num. 5.
& 6. Alex. conſ. 153. num. 4. lib. 2. Dec. conſ. 13.
num.* 9. hic autem vltrà nomen concurrat ſola de-
7 monſtratio † patriæ, aptiſſima pluribus conuenire
quia omiſſo, quod conſuetudine, & ſtylo Curiæ
8 demonſtrationes perſonæ ſæpiùs deſumuntur † à
ſolo nomine, & patria ex deductis in alia deciſione,
fuit reſponſum, hic vltrà nomen concurrere duas
demonſtrationes, nempè Patriam, & Notariatum,
quæ licèt ſint generales, & aptæ pluribus etiam
conuenire in abſtracto, in concreto tamen conſide-
ratæ ſcilicèt inter perſonas, à quibus ipſæmet de-
monſtrationes emanarunt, eam recipiūt reſtrictio-
9 nem, † ac ſpecificationem, quæ pluribus non ità
facilè poteſt conuenire, ponderādo ſcilicet ex *Bart.
in d. l. demonſtratio falſa, n. 19 verſ. item ex maiori*,
maiorem notitiam, quàm contrahentes habebant
de perſona huiuſce Ser Franciſci de Alatro, cum
eſſet ſolitus rogari de inſtrumentis inter ipſos con-
trahentes, prout realiter ſub iſta dumtaxat genera-
lium demonſtrationum expreſſione rogatus reperi-
tur de hoc inſtrumento anni 1517. indequè ſequa-
tur eò magis probatam perſonæ identitatem per
eaſdem demonſtrationes, quibus ſpecificatur in in-
ſtrumento, ad quod partes ipſe habuerunt relatio-
nem; Vlteriùs animaduertebant Domini ex demō-
ſtrationibus latè ponderatis in alia deciſione ad
oſtendendam identitatem huiuſce inſtrumenti an-
ni 1517. tanquàm particulariter ab ipſis partibus
contēplati in alio poſteriori inſtrumēto anni 1523.
coadiuuari demonſtrationes, ex quibus identitas
perſonæ d. Ser Franciſci deducitur.
10 V. Nequè officit quod ſola † enunciatiua, ſinè
partium aſſertio non probet Notariatum, dum prin-
cipaliter quæritur ſuper eo, ex *Butr. in cap. illud.
num. 3. de præſcript. & alijs in prat. deciſ. allega-
tis*: Quia adhuc Domini inhærerunt reſponſioni
ibidem datæ, quod ſcilicèt inſtrumentum iſtud con-
cordiæ anni 1523. non deducitur ad effectum pro-
bandi ſimpliciter Notariatum; ſuper quo aliæ pro-
bationes non deficiunt, ſed ad effectum vt aſſera-
tur certa aliqua eiuſdem Notariatus probatio; quæ
percutiat præcisè tempus inſtrumenti, de quo agi-
tur, rogati de anno 1517. & ſic benè intret con-
11 cluſio, quod † probata ſubſtantia Notariatus, qua-
litas temporis per leuiores probationes probatur,
vt latè per *Surd. in conſ. 168. num. 7. & conſ. 286.
num.* 11. nec valet replicatio, quod talis enuncia-
tiua licèt poſſit probare Notariatum de tempore,
12 quo illud enunciat, † non poſſit tamen ſuffragari
ad probationem eiuſdemet Notariatus de præteri-
to, maximè in diuturno interuallo ſex annorum,
*Soccin. in conſ. 95. ante nu. 1. vol. 3. Alex. conſ. 198.
num. 8. & 4. vol. 7. Rol. conſ. 32. num. 9 vol. 2.*
13 *Oſaſch. deciſ. Ledem.* 117. *num.* 5. Quia DD. † præ-
dicti non loquuntur, quando, vt in caſu iſto habetur
certum inſtrumentum, in quo d. enunciatiua, quæ
ad illud refertur, benè poteſt verificari: quo caſu
concurrit probabilis ratio, ex qua contra regulam
14 per ſupradictos DD. firmatam † ex præſenti iure
meritò præſumitur in præteritum, ad *not. per Soccin.
conſ. 89. num. 19. lib. 1. Garz. de benefic. part. 1.
cap. 5. num. 489. Rot. deciſ. 766. num. 7. par. 1 diuerſ.*

VI. Non obſtat, quod cum in hoc inſtrumento
anni 1523. caſſentur ſolùm inſtrumenta, & diſpo-
ſitiones, per quæ concordia eiuſdemet inſtrumenti
impediretur, non poſſit id intelligi de inſtrumento
diuiſionis anni 1517. per quod dicta concordia anni
1523. nullatenùs poteſt impediri, ea demùm ratio-
ne, quod idem inſtrumentum anni 1517. non com-
prehendit bona, de quibus in præfato alio inſtru-
mento anni 1523. Quia placuit reſponſio, quod
licèt bona contenta in inſtrumento d. diuiſionis an-
ni 1517. non comprehenderentur principaliter, &
tanquàm de ſubſtantia contractus in præfato inſtru-
mento concordiæ anni 1523. continebantur tamen
accidentaliter, tanquàm incidentia ipſius contra-
ctus principalis, ea ſcilicèt ratione, quia fratres de
Caetanis auctores litigantium, pro obſeruantia eo-
rum, quæ in eodemet inſtrumento 1523. promitte-
bant, Duci Sermonetæ obligabant Caſtra Nor-
marum, Magentiæ, & Rocche Gurgæ, de quibus
in

in inſtrumento diuiſionis anni 1517. Ideoquè ad iſtum dumtaxàt effectum, vt d. obligatio adueniente caſu promiſſionis ad fauorem Ducis, ſuſtineretur, opus fuit, vt caſſeretur d. inſtrumentum anni 1517. in quo pacta, & conuentiones de non alienando, & alia huiuſmodi, erant incompatibilia, cum dicta poſteriori obligatione, ad fauorem Ducis emanata.

VII. Nequè etiam officit, quod in eodemmet inſtrumẽto concordiæ anni 1523. ceſſio iurium Principis Sermonetæ ſuper Caſtro Normarum recipiatur, tàm à Franciſco, quàm, à Nicolao pro ſe ipſis, & fratribus, quod rapugnare videtur d. inſtrumento diuiſionis anni 1517. in quo Nicoſſius, & tres fratres ſub illius factione diuiſi, excludũtur à d. Caſtro, quod fuit aſſignatum Franciſco, & duobus alijs fratribus ſub ipſius Franciſci factione compræhenſis; Quia reſponſum fuit, immò ex hoc clarius comprobari veritatem d. inſtrumenti de anno 1517. cum enim in eodemet inſtrumento anni 1517. dictum Caſtrum Normarum poſſet dubitari fuiſſe ſuppoſitum fideicommiſſo, ad fauorem totius agnationis, iure meritò d. ceſſio debuit fieri, ſimulquè recipi etiam ad fauorem Nicolai, & fratrum ipſius factionis, cum ipſi quoquè poſſent prætẽdere, ſe in eodem fideicommiſſo eſſe compræhenſos.

VIII. Non obſtat tandem, quod in ſepiùs relato inſtrumento diuiſionis anni 1517 præfati fratres de Caetanis filij Raimũdi, tunc inter ſe contrahentes nullam mentionẽ fecerint de prætenſionibus, quas habebant, & iudicialiter intentauerat ſuper Caſtro Sermonetæ, nec etiam vice verſa de prætentionibus competẽtibus Duci Sermonetæ ſuper Caſtro Nor-
15 marum quæ omnia † cum eſſent notabilia, non eſt veriſimilè, quod adeò ſpreta fuiſſent, vt etiam è memoria ipſa exciderint, hincquè arguatur quã parum ſe inuicem compatiantur, & ſibi conſtent duo iſta inſtrumenta; Quia reſponſum fuit, quod quantùm attinet ad prætenſiones ipſis contrahentibus competentes, & iudicialiter motas, cum prædictum inſtrumentum anni 1517. contineret ſolam diuiſionem eorum, quæ tunc ipſi poſſidebant, dictæ prætẽſiones tamquàm illiquidæ nec commodam diuiſionem admittentes, & quæ ſolo iure nitebantur, non veniebant ſub diuiſione prædicta. Quò verò ad prætenſiones Duci Sermonetæ competentes, ijdemet contrahentes laboraſſent contrà proprium intereſſẽ, & commodum, ſi de illis mentionem feciſſent, quaſi Ius dicti Ducis, & bonam fidem erga ipſum agnouiſſent, actiones & iura paſſiua contra ſe canonizando.

IX. Firmo igitur remanente hoc adminiculo,
16 quemadmodùm ab illo † vitam, ac ſpiritum deſumunt cætera adminicula, ità conſequenter corruunt alia omnia, quæ aduerſùs illa deducuntur, cum
17 vel tamquam † leuiora non egeant particulari reſponſione, vel ſatis ſuperquè fuerint ſublata in præterita deciſione facta ſub d. die 25. Februarij præteriti, à qua viſum fuit Dominis nullatenùs eſſe recedendum, &c.

☞ * Eſt deciſio 184. ſupra in hac eadem parte.

§ Et in eadem cauſa adeſt infra deciſio ſub die 7. Iunij 1634. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

R. P. D. DVNOZETTO.

Peruſina Succeſſionis de Alphanis.

Die Mercurii 1. Februarii 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Peruſinum ſub rub. 45. de dotat. mulier. excludens filias dotatas a ſucceſſione &c. intelligitur de dotatis iàm tempore delatæ hæreditatis, itaut ſuperueniens dotatio non tollat, nec auferre valeat, ius antea quæſitum, & radicatum in eis, quæ iàm adiuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata.*
2 *Sententia contra ſententiam lata eſt valida, etiã contraria non reuocata, ſi de eius iniuſtitia appareat ex actis. & n. 3.*
4 *Sorores æqualiter cum fratribus ſuccedunt in bonis maternis.*
5 *Statutum excludens mulieres dotatas à ſucceſſione parentum cenſetur eas excludere ob habitam dotem, ante delatam hæreditatem. n. 6. & 7.*
8 *Hæres, poſtquàm adiuit hæreditatem, ſi ab eo illa auferatur, non dicitur excluſus à ſucceſſione, ſed hæreditatis iam acquiſita verè priuatus.*
9 *Pater retinendo bona materna, cenſetur nomine filiorum infantium hæreditatem matris eiuſdem adiuiſſe.*
10 *Conſenſus præſumitur ex curſu longi temporis.*
11 *Pater, ex quibus præſumatur voluiſſe adire hæreditatem maternam nomine filiorum.*
12 *Poſſidentis aſſertioni ſtatur, quo iure, vel nomine poſſideat.*
13 *Statutis, cenſetur, quis ſe conformaſſe.*
14 *Excluſionis qualitas, quando ceſſat, pariter ceſſat ipſa excluſio.*
15 *Statut. Peruſin. ſub rub. 45. de dotat. mulier. §. item ſi quis etiam. declaratur: & n. 16.*
17 *Statut. Peruſ. ſub rub. 45. de dotat. mul. §. item ſi aliquis. declaratur. & n. 22. 23. & 24.*
18 *Hæreditatis fructus, non niſi poſt eam aditam debentur.*
19 *In ſtatutis excluſiuis fœminarum propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio.*
20 *Ita quod non ſufficiat identitas, ſed requiratur maioritas rationis.*
21 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
25 *Fructus à die mortis veniunt in petitione hæreditatis.*
26 *Specificatio aliqua non dicitur ſuperflua, etiamſi tacitè inſit.*
27 *Singula ſingulis, congruè referenda ſunt.*
28 *Teſtes, vt probent aliquam obſeruantiam, quid deponere debeant.*
29 *Obſeruantia in materia excluſionis fœminarum ab hæreditate parentum, vt releuet debet eſſe certa, clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictorio iudicio obtenta.*

DECISIO CCLXIIII.

OBIIT ab inteſtato Dianora Lamberta de
Alphanis ſuperſtitibus Seuero, Martia, &
Hortentia eius filijs, ac Capitaneo Raphaele eius
viro, qui quidem Raphael retinendo dotem dictæ
ſuæ vxoris, longè poſt decennium nuptam tradidit
Capitaneo Balthaſſarri de Alexãdris Martiam eius
filiam cum dote ſcutorum 2000. poſtmodùm ipſe
deceſſit inſtituto hærede vniuerſali Seuero filio.
Verùm cùm dicta Martia portionem ſibi tangẽ-
tem ex hæreditate Dianoræ matris prætẽderet, im-
miſſionis iudicium contra Seuerum fratrem eiuſdẽ
hæreditatis poſſeſſorem intentauit coram Locum-
tenente Gubernatoris Perusiæ, à quo lata fuit ſen-
tentia abſolutoria, ſed commiſſa cauſa appellatio-
nis in Rota Perusina, fuit non facta mentione prio-
ris ſententiæ pronunciatum prout in prima, eidem
Martiæ dandam eſſe immiſſionem, à qua quidem
ſententia appellauit Seuerus, & obtinuit à Signa-
tura cauſam mihi committi, cum clauſula (Conſtito
quod ſit locus Aegidianæ) Vnde dato dubio An eſ-
ſet locus Aegidianæ, Cum pro parte Seueri dedu-
1\. ceretur etiam † nullitas ex eo, quod non fuerit re-
uocata prima ſententia, *l. 1. C. quand. prouoc. non
eſt neceſſ. cum alijs allegat.* Domini decima Maij
1632\. mandarunt informari ſtrictè ſuper iuſtitia,
quia ſi debetur ſucceſſio, & conſequenter eſt ex eiſ-
dem iniuſta prima ſententia, valida eſt ſecunda
2 † illa non reuocata, & intrat Aegidiana, vt in ter-
minis tenet Rota *coram Put. dec. 4. de Aegid. & in
Rauennaten. coram bon. me. Iuſto poſt Pacif. de
Salu. deciſ. 144. num. 4. & 5.* præſertim ſtante clau-
3 ſula, † quam, & quas, in commiſſione appellatio-
nis adiecta *Rota deciſ. 201. nu. 1. & 2. lib. 2. par. 3.
diuerſ. coram Card. Caual. deciſ. 42. num. 3. & 5.
& deciſ. 69. num. 1. & 2. & in Spoletana bonorum
20. Martij 1628. coram Eminentiſſ. Card. Verth,*
& hodiè firmando etiam iuſtitiam locum eſſe Ae-
gidianæ reſponderunt.
Iuſtitia enim dictæ ſententiæ fundatur in diſpoſi-
tione iuris communis, qua attenta non poterat ei-
dem Martiæ vti hæredi ab inteſtato ſuæ matris im-
4 miſſio denegari, † cum ea æqualiter cum fratribus
eſſet admittenda ad *text. in l. maximum vitium.
C. de liber. præter, cum concord.*
Tota difficultas reducebatur ad intelligentiam
Statuti Perusini excluſiui fœminarum ſub *rub. 45.
de dotat. mulier.* An ſcilicèt illud pro excluſione
filiæ à ſucceſſione matris requirat dotationem an-
te delatam, & aditam hæreditatem, vel ſufficiat do-
tatio ſuperueniens, quia ſi requiratur dotatio ante
delatam, & aditam hæreditatem, non potuit Mar-
tia per dotationem factam à patre poſt delatam, &
aditam hæreditatem maternam eadem hæreditate
priuari, ſecùs verò ſi dotatio ſuperueniens ſufficiat.
Circà quam inſpectionem DD. ponderatis ver-
bis eiuſdem Statuti in principio ibi (*ſi qua mulier
fuerit, vel erit dotata &c.*) & inferiùs (*ipſa mulier
dotata*), & poſteà (*excluſa muliere dotata &c.*)
5 *habita dicta dote &c.* cenſuerunt † Statutum non
excludere niſi dotatas propter dotem, vt in termi-
nis Statuti Perusini tenent *Corn. conſ. 300 num. 7.
lib. 4. Eugen. conſ. 4. num. 55. & ſeqq. lib. 2. Rota
corã ſa. me. Greg. XV. deciſ. 565. nu. 4. in Peruſina
bonorum 27. Iunij 1597. coram Gypſio, & in Pe-
ruſina fideicommiſſi de Gratianis 28. Iunij 1639.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Quo caſu ad
6 hoc, vt ſit locus Statuto requiritur dotatio † ante
delatam hæreditatem, vt in terminis Statuti Peru-
ſini tenent *Bart. conſ. 31. n. fin. lib. 1. Corn. cõſ. 74.
num. 7. & 8. verſic. quod etiam alia ratione lib. 1.
& conſ. 94. nu. 12. lib. 2. & conſ. 300. num. 2. lib. 4.*
& generaliter *Cephal. conſ. 5. num. 69. Becc. conſ.
102. num. 20. Roland. conſ. 96. nu. 10. & ſeq. lib. 4.
Surd. conſ. 95. n. 33. in fin. & 40. & 41. Sebaſt. Me-
dic. deciſ. Marchia 42. §. præterea, alijq. cumulati.*
7 Multò magis dicendum † eſt, fuiſſe neceſſariam,
antequàm adita eſſet hæreditas materna, vt firmãt
*Curt. ſen. conſ. 44. num. 21. Corn. conſ. 188. n. 16.
lib. 2. Becc. d. conſ. 112. num. 2. verſ. quod ſine du-
bio. Theſaur. deciſ. 101. nu. 2. & 6. Sebaſt. Medic.
dict. deciſ. 42. in fin.* & in terminis dicti Statuti
Perusini tenet *Corn. d. conſ. 300. num. 2. poſt med.
verſ. & dato, quod non ſufficiat, & num. 3 cum
8 ſeqq. lib. 4.* ea ratione, quia poſt aditam † hæredita-
tem non eſſet excluſio à ſucceſſione, de qua ſolum
loquitur Statutum, ſed eſſet vera priuatio hæredita-
tis iam acquiſitæ, vt explicat *Iaſ. in l. 1. §. veteres.
nu. 31. & 33. ff. de acq. poſſ. Rota in Bonon. de Ar-
mis poſt Merlin. de legit. deciſ. 47. num. 6.*
Quod autem ante dotationem adita fuiſſet hæ-
reditas materna pro Martia viſum fuit iuſtificari
ex eo, quod de tempore obitus matris, erat in in-
fantili ætate conſtituta, quàpropter pater retinen-
9 do bona materna † cenſetur nomine infantis hære-
ditatem matris eiuſdem adiuiſſe, ad *text. in l. ſi in-
fanti. C. de iur. delib. Surd. d. deciſ. 140. num. 10.
Medic. d. deciſ. 42. verſ. nam reſpondetur Morot.
reſp. 11. num. 1. Greg. XV. dec. 421. num. 7.* cum
10 præcipuè † retentio fuerit per longè vltrà decem
annos ante nuptias Martiæ, ex quo tempore præ-
ſumitur etiam conſenſus ipſius Martiæ, *Bart. conſ.
129. num. 2. lib. 1. Corn. d. conſ. 94. num. 12. & 15.
lib. 2. Morot. d. reſp. 11. num. 11.* cum alijs allega-
tis per Informantes.
Maximè attentis declarationibus factis ab ipſo
patre, dum in duobus Inſtrumentis vocauit Mar-
tiam, & alios filios hæredes matris, & vti legitimus
adminiſtrator illorum tanquàm hæredum contra-
xit, quæ licèt tunc temporis inducere non poſſent
aditionem pro Martia, tunc non infante, demon-
ſtrant tamen ad ſenſum patrem retinendo bona
11 † materna vſquè à principio habuiſſe animum
adeundi hæreditatem nomine filiorum *Rota coram
Greg. XV. deciſ. 247. nu. 18. & in recent. d. c. 448.
num. 4. par. 3.* & in propria materia aditionis in
*Rom. barcd. & parag. ij. dotis 20. Nouembris 1617.
coram bon. mem. Buratto.* Et quod ſtetur aſſertioni
12 † poſſidentis, quo iure, vel nomine ipſe poſſideat,
tenent *Alex. conſ. 126. num. 4. ad fin. lib. 7. Greg.
XV. dec. 460. num. 12.* & firmatur in *Auximana
ſpolij 10 February 1620. coram bo. me. Buratto.*
Nec releuat, quod pater fante Statuto excluſi-
13 uo † fœminarum, cui cenſetur ſe conformare, cẽ-
ſeatur adiuiſſe pro maſculo, non autem pro fœmi-
na à dicto Statuto excluſa. Quia hoc procederet,
ſi ſtatutum ſimpliciter vſquè à principio filias ex-
cluderet,

cluderet, ſecùs quando (prout hic) illas non exclu-
dit niſi dotatas, & poſt dotationem, tunc enim
14 cum † ceſſet qualitas excluſionis, & hæreditas de
iure tàm fœminæ, quàm maſculo deferatur, præſu-
mitur patrem tàm pro maſculo, quàm pro fœmina
hereditatem adiuiſſe, vt in terminis ſimilis ſtatuti
patrem cenſeri etiam pro fœmina adiuiſſe, firmant
*Corn. conſ. 94. num. 14. lib. 2. Natt. conſ. 74. n. 10.
Morot. d. reſp. 11. num. 12. Medic. loco ſuprà cita-
to.* Et deſtruitur prorſùs obiectum attentis decla-
rationibus patris, vt ſuprà factis.

Non obſtat, quod ſtatutum in *§. item ſi quis etiã
pater.* diſponat, quod mulier dotata de bonis pater-
nis, & maternis excluſa remaneat ab hæreditate
15 vtriuſquè. † Quia ibi ſtatutũ loquitur tantùm de
dotata à patre de bonis paternis, & maternis viuẽ-
te, non autem (prout hic) mortua matre, vt patet
ex verbis ſubſequentibus, ibi *(declarãtes quod ma-
ter per talem dotationem non poſſit cogi ipſa viuẽ-
te &c.)* quæ verba per viam declarationis emanata
16 clarè oſtendunt, † ſtatuentes diſpoſuiſſe in eiſdem
terminis dotationis factæ matre viuente, non autẽ
ea mortua. *Calder. conſ. 16. in princ. de Prab. Caſtr.
conſ. 338. num. 55. verſ. quinto quæro. lib. 1. Dec.
reſp. 8. nu. 211. lib. 1.*

17 Minùs obſtat, quod ſtatutum † *in §. item ſi ali-
quis pater.* mandet, quod fœminæ etiam inuitæ poſ-
ſint à fratribus dotari, & ſic videatur comprehen-
dere dotationem non ſolùm poſt delatam, ſed etiã
poſt aditam hæreditatem, ponderatis præſertim
verbis ſubſequentibus ibi (excludatur à ſucceſſio-
ne &c. ac etiam à facultate petẽdi fructus pro ra-
ta ſuæ hæreditatis pro tempore tũc præterito,) quæ
verba videntur comprehẽdere etiam caſum aditio-
18 nis, cum † fructus non niſi poſt aditam hæredita-
tem debeantur.

Nam placuit reſpõſio, quod ſtatutum ibi loqui-
tur particulariter de ſucceſſione in bonis patris, vel
aui, & ideò non poteſt trahi ad ſucceſſionem in bo-
19 nis matris, cum in his † ſtatutis excluſiuis non de-
beat fieri extenſio *Socc. conſ. 9. nu. 7. & ſeqq. lib. 3.
Honded. conſ. 1. nu. 13. & ſeqq. & 37. lib. 1. Rota
deciſ. 461. num. 4. verſ. & mouebantur, par. 2. re-*
20 *cent.* vbi, quod non † ſufficit identitas, ſed requiri-
tur maioritas rationis, & in *Narnieñ ſucceſſionis
26. Nouembris 1629. coram R.P.D. meo Merlino,*
& in ſimili ſtatuto *Medic. d. deciſ. 42. verſ. vbi pa-
tet,* ſed exceptio à ſupra firmata regula non exclu-
di niſi dotatas, & ſic de tempore delatæ hæredita-
tis facta in caſibus ibi expreſſis firmat regulã præ-
dictam in caſibus non exceptis, & ex permiſſione
21 dotationis poſt delatam † pro excludendo in dictis
expreſſis, cenſetur prohibere in alijs *Hond. conſ. 9.
num. 4. lib. 2. Gabr. conſ. 108. nu. 33. lib. 2.*

Nec releuant verba ſubſequentia, ibi (& habita
dicta dote ex tunc excludatur à ſucceſſione prædi-
ctorum patris, aui, & aliarum perſonarum, de qui-
22 bus, & prout ſupra dictum eſt. Quia † verba præ-
dicta ibi (& aliarum perſonarum) debent intelligi
in caſu dotationis, ibi à ſtatuto expreſſæ, & de per-
ſonis deſcendentibus à patre, vel auo, de quorum
bonis mulier dotata fuit, à quorum deſcendentium
ſucceſſione ſtatutum in principio limitatè, prout
23 ibi dicit, excludit, non autem vbi ſumus † extra
caſum dictæ dotationis, ibi expreſſæ, & de matre,
vt in terminis *Statutum in hoc §. declarat Corn.
conſ. 74. num. 8. in fin. lib. 1. conſ. 156. nu. 1. verſ.
& materia videtur differens. lib. 2. & d. conſ. 300.
ſub num. 4. & per tot. lib. 4.*

Ideò non videbatur opus inſiſtere in alia reſpõ-
ſione, quæ placebat nonnullis ex Dominis, ſtatu-
tum neque in caſu mortis patris, vel aui, in quo
loquitur, in hoc §. concedere facultatem dotandi
24 poſt aditã hæreditatẽ, cũ non exprimat, † & longè
minor ſit ratio excludendi poſt aditionem per quã
bona fuerunt effecta filiæ, vt in puncto per plura
firmat *Coru. d. conſ. 300. num. 2. verſ. & dato, &
ſeq. lib. 4.* non obſtante dicta excluſione à facultate
25 petendi fructus, † quia cum fructus à die mortis
veniant in petitione hæreditatis, *l. item veniunt.
§. fructus. ff. de petit. hæred.* ſtatuentes ad maiorẽ
cautelam ſpecificarunt excluſionem ab illis, quæ
26 † ſpecificatio etiam quod tacitè ineſſet, non dici-
tur ſuperflua *Mantic. de tacit. lib. 2. tit 12. nu. 30.*

Neque facit *§. & ſi caſus euenerit.* Quoniam
dum loquitur quocumquè maſculo, vel fœmina
decedente, dicendo obſeruetur, prout in præſenti
ſtatuto, intelligitur iuxtà diuerſitatem caſuum ſu-
27 pra expreſſorum † ſingula ſingulis congruè refe-
rendo, vt dixit in ſpecie *Eugen. d. conſ. 6. num. 56.
& 58. lib. 2.* adeòut quòad ſucceſſionem maternã
excludatur ſi dotata fuerit, iuxtà principium ſtatu-
ti; Ex quo ſubſiſtere non poteſt dicta verba (prout
in præſenti ſtatuto, &c.) intelligi de præcedenti
§. item ſi aliquis pater, cum in §. præcedenti conti-
neãtur caſus ſpeciales mortis patris vel aui, & iſte
§. loquatur decedente quocumq; maſculo, vel fœ-
mina, vt dictum eſt; Præſertim quia ſtatuentes vbi
voluerunt ſe referre ad certum §. id exprimebant,
vt patet ex *§. item declaratur in fin. ex §. ſi au-
tem aliquis,* & alibi.

Nec demùm obſtare viſa fuit prætenſa contraria
28 obſeruantia. Quia non probatur † ex teſtibus, cùm
non ſpecificent caſus, vt opus eſt, *Alexan. conſ. 45.
num. 1. lib. 1. Pariſ. conſ. 27. nu. 37. lib. 1. Rota in
Cæſarauguſtana fructuum 10. Iunij 1600. coram
Corduba,* & loquatur ſi acceptata à muliere ſit
dotatio de bonis paternis, & maternis, vel ſi dota-
tio non acceptata excedat portionem dotatæ tan-
29 gentem, cum tamen † obſeruantia, vt releuet in
hac materia, debeat eſſe certa, clara, vniformis, in
caſu, de quo agitur, & in contradictorio obtenta,
iuxtà plenè firmata in dicta *Narnien ſucceſſionis
22. Maij 1628 coram R.P.D. meo Merlino;* & ſuf-
ficiat, obſeruãtiam dici poſſe difformem, nè ſuffra-
getur, vt in facto, & in iure deducebatur per infor-
mantes, per quos alias exceptiones contra immiſ-
ſionem tolli viſum fuit Dominis.

Et ita &c. vtraquè &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Veneris 10. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Agens ad pœnam, vt obtineat aduerſarium

condemnari, non ſufficit probatio, per coniecturas, vel ſuſpicionem. Ex poſſeſſione præterita, quando oriatur ſuſpicio poſſeſſionis de præſenti, & quando ſecùs.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam, vt quis euitet ſtatur eius iuramento, & non attenditur præſumptio, adducta per aduerſarium.*

2 *Teſtis deponens aliquid in odium eius cõtra quem inducitur, non probat.*

3 *Teſtes, licèt ſint famuli producentis, tamen ſi ſint numero plures, quàm illorum aduerſarij, & eorũ depoſitiones tendant ad abſolutionem pœnæ Domini faciunt probationem.*

4 *Ex poſſeſſione præterita oritur præſumptio poſſeſſionis, etiam in tempus futurum.*

5 *Teſtes, vt probent exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, debent probare exiſtentiam de tempore motæ litis.*

6 *Suſpicio, cum ſit minus ipſa præſumptione, vim non obtinet probationis.*

Suſpicio ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, & non releuantes, non eſt ſufficiens. num. 6.

7 *Ad pœnam vbi agitur, non ſufficiunt coniecturæ.*

8 *Ex poſſeſſione de tempore proximo, vel de recenti, tunc demùm inducit præſumptionem poſſeſſionis in tempus præſens, quotieſcunquè Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentia quæritur probatio, id poterit arbitrari.*

9 *Vxor, præſumitur contrectaſſe ea, quæ ſunt eius mariti, iure potius familiaritatis, quàm dominij.*

10 *Socij plures, ſi ſimul, & promiſcuè negocia geſſerunt, aliquis eorum non poteſt condemnari, vt alteri ſocio rationem reddat.*

11 *Exiſtentia aliquorum bonorum mariti, vt excludatur ea eſſe pœnès vxorem, ſufficit poſſibilitas, quod maritus prædicta bona alienauerit.*

12 *Perſonæ honeſtate ſtante, eſt ſufficiens, vt in mitiorem partem præſumatur.*

13 *Suſpicio ſiniſtra alicuius perſonæ, remouetur ſtante eius honeſtate.*

DECISIO CCLXV.

CVM D. Comitiſſa de mandato Rotæ iurauerit ſe de præſenti non habere, nequè dolo deſijſſe habere gemmas, & iocalia, de quibus agitur, Dominis hodiè viſum fuit per huiuſmodi iuramentum non modo purgari ſuſpicionem, ſed etiam tolli præſumptionem ex eo deductam, quod cum illa habuerit paulò antè viri ſui obitum, cenſeatur etiam habuiſſe poſt obitum, ac de tempore motæ litis, & proinde à deciſionibus huius cauſæ emanatis coram me 9. Februarij 1632. * & 27. Iunij anni ſequentis * eſſe recedendum.

Nam D. Comes Beuilacqua ideò conatur per teſtes deponentes de præterito probare exiſtentiam iocalium pœnès D. Comitiſſam, vt huiuſmodi probatione admiſſa, obtineat contra eandem proferri ſententiam declaratoriam excommunicationis cõtentæ in monitorio expedito, & intimato pro reue-
1 latione, & ſic agit ad pœnam, † ad quam euitandam
ſtatur iuramento, non autem attendi præſumptionẽ, probat *Dec. in cap. 2. in prima lectura, verſ. niſi agatur de conſt.* Sed teſtium alter deponens de tempore poſt obitum viri conuincitur, quod in odium
2 ipſius Comitiſſæ, quæ illum è domo eiecerat, ita depoſuerit, idq; affirmant teſtes pro parte eiuſdem Comitiſſæ examinati, qui licèt ſint eius famuli, at-
3 tamen cum ſint tres, & ſic numero plures, † & eorum depoſitiones tendant ad abſolutionem Comitiſſæ, faciunt probationem, *Spec. de inquiſ. §. 1. verſ. ſed nunquid eas. num. 22. Alex. conſ. 5. nu. 6. volum. 2.*

Alter verò teſtis cum indirectè deponat ſuper eo, quod viderit lineam Margaritarum pęnès Comitiſ-
4 ſam exiſtere poſt mariti obitum, † licèt ex eo oria-
5 tur præſumptio in tempus præſens, non tamen † de tempore motæ litis, iuxtà *text. cum gloſ. in l. non ignorabit, in verbo fuiſſe. C. ad exiben.* ad effectum, vt attenta mala fide, d. Comitiſſa poſſet conuinci de continuatione. Vnde ſola remanet ſuſpicio exiſtentiæ de d. tempore motæ litis, quæ cum ſit quid
6 minùs ipſa præſumptione, † & proinde vim non obtineat probationis, vt per *Menoch. conſ. 354. n. 16. & ſeqq.* ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, & non reuelantes, non eſt ſufficiẽs.
7 Vbi † enim agitur ad pœnam non ſufficiunt coniecturæ: vt per *text. in l. in teſtamento. la prima. ff. de cond. & demonſtr. notat. Bald. in l. vnica. ſub n. 6. in 3. oppoſitione. C. de his quæ pœn. nom. Dec. in rubr. de prob. ſub. num. 14. verſ. & ideò, vbi aliqua pœna, & in l. factum. §. in pœnalibus. nu. 2. ff. de reg. iur.*

Tempus autem proximum, vel de recenti, tunc
8 † demùm inducit præſumptionem, quotieſcunquè Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentiæ quæritur probatio, id poterit arbitrari, vt per *text. in l. 1. ff. de iur. deliber.* tradit *Salye. in d. l. non ignorabit. num. 4. verſ. quando autem dicatur de recenti. C. ad exiben.* ac poſt eum *Euerard. in loc. de temp. ad temp. ſub num. 16.* Cum verò in præſenti caſu ex teſtibus conſtet fuiſſe propria viri, eaquè extitiſſe, tàm penès ipſum, quàm
9 etiam penès coniugem, patet † dictam Comitiſſam ea contrectaſſe iure potiùs familiaritatis, quàm dominij, vt in *l. ſicut certo §. interdum. ff. comodat.* & nullam ex huiuſmodi promiſcua contrectatione poſſe oriri præſumptionem, per quam ſuper his, quę deficiunt, alter ad alterius fauorem valeat iuſtè cõ-
10 demnari, ad inſtar duorum ſociorum, qui † ea ratione, quod vt alteri rationem reddat, non poteſt condemnari, vt reſpondit *Paul. de Caſtr. in conſ. 126. num. 1. vol. 2. Rim. Sen. conſ. 300. num. 59. etiam*
11 *vol. 2.* Sufficit enim † poſſibilitas, quod maritus gẽmas hodiè non exiſtentes alienauerit ad excludendam præſumptionem exiſtentiæ, *gloſ. 1. in l. in ciuilem. in verb. incidatis. C. de furt. vbi Bald. nu. 3.* ad præſumendum in mitiorem partem addit hone-
12 ſtatem perſonæ, cuius † qualitatis conſideratio in
13 perſona Comitiſſæ † remouet ſiniſtram ſuſpicionem: *ad text. in cap. niſi eſſent. de prabend. Menoch. conſ. 214. num. 74.*

Et ita vtraquè &c.

* Prima eſt deciſio 97. ſuprà in hac eadem parte.
* Altera verò eſt deciſ. 225. pariter ſuprà.

§ Adeſt

ſ. Adeſt infra alia deciſio in hac cauſa ſub die 26. Iunij huius anni 1634. coram eodem bon. mem. Motmanno.

REV.^NO P. D. COCCINO DECANO.
Viceñ Collegij.

Die Lunæ 13. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Teſtes ijdem, vel alii, an in ſecunda, vel alia inſtantia poſſint recipi ſuper iiſdem articulis, vel aliis directò contratiis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis, in qualibet inſtantia, & abſquè fumo cõceditur, ſi articuls ſint releuãtes.*
2 *Teſtium ſubornatio non minùs in appellatione, quàm in principali cauſa eſt timenda.*
3 *Text. in l. per hanc diuinam. C. de tempr. appell. & alij declarantur. n. 4. 5. & 7.*
4 *Teſtes ijdem in ſecunda inſtantia, vel alij ſuper ijſdem articulis, vel directò contrarijs non ſunt admittendi.*
Sed hoc procedit de Iure Canonico.
5 *Teſtes in ſecunda inſtantia poſſunt denuò recipi ſuper ijſdem articulis, ſeù directò contrarijs, ſed hoc eſt verum de Iure Ciuili.*
6 *Ius Canonicum in foro Eccleſiæ ſeruandum eſt.*
8 *Iuri Canonico in vtroquè foro ſtandum eſt, quoties aliquid iure ciuili dubium exiſtit, iure verò Canonico clarè eſt definitum.*
Vel etiam ſi iure ciuili clarum exiſtit, manifeſtò tamen iure Canonico corrigitur. nu. 8.
9 *Teſtes examinati, ſi fuerint publicati, tunc multò minùs ſunt iterum examinandi ſuper ijſdem articulis.*
10 *Et hoc procedit in qualibet inſtantia, & ad hunc effectum, nec requiritur ſolemnis publicatio, ſed ſufficit, quod ſint dedicita teſtificata. nu. 11.*
12 *Articuli diuerſi, prioribus articulis indirectè, non verè directè contrarij admitti poſſunt in ſecunda inſtantia, & in alijs.*
13 *Remiſſoriam Rota concedit ſuper eiſdem articulis, ſuper quibus fuerunt examinati teſtes, quando continent materias, magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas. declara. vt nu. 14.*
15 *Remiſſoria facilius denegatur, quando inueriſimile eſt, quod poſſit probari, id quod prætẽditur.*
16 *Teſtes debent eſſe annorum 54. vt de immemorabili deponere poſſint, dempto tamen tempore litis. num. 17.*
18 *Viuere, quis præſumitur vſquè ad 100. annos, ſed hoc eſt tãtùm quædam præſumptio, & aliud quotidiana experientia docet.*
19 *Remiſſoria denegatur, quando materia videntur imaginariæ, potius ad effectum, vt articuli appareant releuantes, quã quod verè ita ſe habeat.*
20 *Remiſſoriæ petitio præſumitur ſuſpecta, ſi articuli appareãt concepti ad euitãdas deciſiones Rotales.*

DECISIO CCLXVI.

BENEFICIATI Eccleſiæ Viceñ poſt reportatas contrà ſe duas ſententias Rotales petebãt remiſſoriam ſuper duobus principaliter. Primò ſuper iure adminiſtrandi bona, & redditus miſſarum votiuarum, ac aliorum operum piorum, etiam in concernentibus curam animarum, & celebrationẽ anniuerſariorum, vt in primo, ſecundo, & tertio articulis. Secundò ſuper ſignis collegialitatis, vtpotè arca communi, ſigillo, ſacriſtia, Archiuio, & ſimilibus, ipſoq. more ſe congregandi, vt in quarto, & cæteris articulis, ſuper quibus omnibus articulabant immemorabilem, prætendentes non poſſe
1 ſibi remiſſoriam denegari, cum verſemur † in prophanis, in quibus in qualibet inſtantia, & abſquè fumo, ſi articuli ſunt releuantes, illa paſſim conceditur, *Caſ. de Graſſ. dec. 1. num. 10. de dilat. Verall. dec. 68. par. 3. Put. dec. 211. num. 3. lib. 1. in correct. Rot. dec. 102. num. 1. par. 1. diu. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 174. num. 2. Rot. deciſ. 122. num. 1. in meis impreſſ. & deciſ. 348. nu. 1. par. 1 rec.*

Cœterùm Domini contrarium cenſuerunt, quia cum fuerit litigatum in partibus, & teſtes ſuper ijſdem articulis tunc examinati, & benè diſcuſſi in deciſione facta coram R.P.D. meo Motmanno *ſub die 7. Iunij 1632.* * in qua concluditur, ipſos nihil, quod releuet probari, in ſecunda inſtantia, vel in alia cauſa appellationis, alij, vel ijdem teſtes ſuper ijſdem, vel directò contrarijs articulis ſunt
2 nullatenùs recipiendi, cum non minùs † in appellatione, quàm in principali cauſa timenda ſit ſubornatio, *Clem. vlt. in 2. par. de teſtibus. Bart. in Auth. de teſtib. §. quoniam verò. num. 5. verſ. quid autẽ ſit de iure Canonico. Bald. in Auth. At qui ſemel. nu. 5. verſ ſed dicunt Canoniſtæ. C. de probat. Myſinger. in c. fraternitatis. nu. 6. verſ. ſed contra hoc pugnat.* & ibi etiam *Felin. num. 3. & ſeqq. de teſtib. Ioannes Campeg. de teſtib. reg. 269. in princ. & reg. ſeq. Ioan. de Amiſſ. conſ. 111. nu. 7. Afflict. deciſ. 216. in princ. Papien. in form. opponendi contra teſtes poſt publicationem, §. ſuntq. publicati. num. 2. verſ. nam de Iure Canonico, & num. 3. in fine Gayl. lib. 1. obſeru. 105. num. 2.*

3 Nec contrarium habetur † *in l. per hanc diuinã ſanctionem. C. de temper. appell.* vbi *Bart. num. 1. & ſeqq. & in l. eius qui. num. 8. ff. de appell. recip. & in d. Auth. de teſtib. loco cit. Bald. in d. Auth. at qui ſemel, loco pariter alleg. verſ. Legiſtæ dicunt contrarium.*

Nam huic fundamento dupliciter fuit reſponsũ;
4 Primò, quod prior † concluſio firmans, quod in ſecunda inſtantia non ſunt admittendi ijdem teſtes, vel alij ſuper ijſdem articulis, vel directò contrarijs
5 procedi de iure Canonico, ſecunda verò, † quod teſtes poſſint denuo recipi ſuper ijſdem articulis, ſeù directò contrarijs de iure ciuili, & ità loquuntur omnes DD. prædicti, & ſignantur *Bart. in d. l. per hanc diuinam. nu. 3. verſ. dicunt quidam*, & benè declarat. *Angel. conſ. 155. ante n. 1. & ſeq. Angui-*
6 *ſciol. conſ. 55. nu. 5. & 6. lib. 3.* Et ideò in foro † Eccleſiæ ſeruãdũ eſt ius Canonicũ, *Bald. in l. eos qui. §. quid autem. n. 3. & 4. & in d. l. per hanc diuinã ſanctionem. nu. 15. C. de tempor. appell. Myſinger. cent. 1. obſeru. 41. ad med. Angel. in punct. d. conſ. 155. ante d. num. 1. Alberic. de Malettis. Papien. de teſtib. c. 7. num. 112. & ſeqq. Papien. loco cit. n. 4.*
7 *in princ.* Secundò fuit reſponſum, † quod cum du-

bium ſit, an text. in d. l. per hanc diuinam ſanctionem, ſit correctus per d. Auth. de teſtib. §. quia verò, Anguſciol. d. conſ. 55. ſub num. 6. ſeruādum eſt ius Canonicum, etiam in foro ciuili, Bart. in d. l. per hanc ſub num. 5. ad finem. verſ. videtis Domini, vbi, quod cum textus iuris Canonici dicat directò contrarium, in d. c. fraternitatis. de teſtib. ideò ſtaret illi decretali, Rip. in l. is apud quem. nu. 43. C. de edend. Guidop. deciſ. 14. & deciſ. 347. propè finem. Caſtr. conſ. 192. num. 5. verſ. non immerit Bart. lib. 2. Surd. latè conſ. 8. num. 10. Quotiès enim
8 † aliquid iure ciuili dubium exiſtit, iure autem Canonico clarè definitum, vel ſi etiam iure ciuili clarum exiſtit, manifeſto tamen iure Canonico corrigitur, tunc ſtandum eſt iuri Canonico in vtroquè foro, Myſſinger. d. obſer. 41. poſt princ. & in d. c. fraternitatis. num. 7. c. 1. & ſeqq. vbi gloſ. & DD. communiter de nou. oper. nunc. Et ità in puncto dicunt. Myſſinger. d. obſer. 41. ad finem, & in dict. c. fraternitatis. num. 7. & ſeqq. & ibi etiam Pariſ. num. 20. Hartman. Piſtor. contraria ſoluens, & infinitos cumulans q. 25. incip. In appellationis cauſa. num. 5. ad fin. verſ. & quàmuis deinde. & n. 6. ibi, alij verò contra, & nu. ſeq. lib. 4. late Alberic. de Malettis. d. tract. de teſtib. d. c. 7. ſub nu. 117. verſ. Imola tamen. Hippolyt. de Marſil. conſ. 43. nu. 26. & conſ. 73. nu. 20. Crot. de teſtib. par. 7. n. 43. Bellon conſ. 25. nu. 7. & 8. Campeg. de teſtib. d. regula 270. poſt principium. Roland. à Valle conſ. 45. num. 8. q. 1?. & 20. vol. 2. vbi de communi.

Quæ tantò magis debent procedere in caſu iſto,
9 in quo † teſtes examinati in partibus fuerunt publicati, vt conſideratur in d. Clem. fin. de teſtibus, in par. 1. d. c. fraternitatis. de teſtib. Auth. qui ſemèl. C. de probat. Surd. conſ. 8. num. 10. & ſeqq. dicens
10 hoc † procedere in qualibet inſtantia Farinac. de teſtib. q. 75. nu. 68. cum ſeqq. ſan. mem. Greg. dec. 497. nu. 1. & dec. 583. nu. 1. & fuit dictum in Nepeſina tutelæ 7. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Merlino. Ad quem effectum, nec requiritur ſolem-
11 nis † publicatio, ſed ſufficit, quod dicta ſint teſtificata Farinac. de teſtibus d. q. 75. num. 88. Aut quod in poteſtate partis remanſerint depoſitiones teſtium, Bart. in d. Auth. qui ſemel. nu. 18. verſ. ſed propter. C. de probat. Vitalin. in clem. 2. num. 13. cum ſeqq. de teſtib. ſan. mem. Greg. d. deciſ. 583. n. 2. verſ. non enim. cum ſeqq. & fuit dictum in cauſa Cremonen. Prioratus 14. Ianuarij 1630. corā me.

12 Nequè obſtat, quod in ſecunda inſtantia, † & in alijs, diuerſi articuli prioribus articulis indirectè, non verò directè contrarij admitti poſſunt Alberic. de Malettis de teſtib. d. c. 7. nu. 114. & num. 120. Campeg. eod. tract. reg. 269. verſ. 2. fallit. Bald. in d. l. per hanc diuinam. nu. 4. in med. verſ. aut ſuper alio Capitulo, quo probato ſequitur indirectè reprobatio, vbi dicit de iure canonico hanc eſſe veritatem, in d. l. eoſ. §. ſi quid autem. nu. 2. ver. ſed Canoniſt. tenent. contrarium. Imò Rota admittit;
13 † quod ſuper iiſdem detur remiſſoria, quando continent materias magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas, vt eſt mea dec. impreſſ. 23. nu. 2. Caualer. dec. 469. nu. 2. verſ. nequè videbatur obſtare, ſa. me. Greg. deciſ. 191. nu. 3. & fuit reſolutum in cauſa Hiſpalen. iuris nominandi 28. Nouembris 1612. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Pamphilio, & corā bon. mem. Patriarcha Mãzanedo in cauſa Pacen. decimarum 12. Iunij 1615. et in cauſa Rauennaten. cenſus 8. Iunij 1618.

Quia huic obiecto fuit reſponſum, nos non verſari in terminis, quod materiæ ſint magis ſpecificatæ, ſed verſari in caſu, quo idem articulatur, mutato
14 ſolo cortice verborum, & ideo non † debent vllo pacto admitti hujuſmodi articuli, prout non admittuntur, quando immutato ſolo verborum cortice, primis articulis ſunt contrarij, Bart. in d. Auth. at qui ſemèl. num. 24. C. de probat. Abb. in c. fraternitatis num. 8. verſ. ſed breuiter concludo. de teſtib. Aym. conſ. 134. num. 47. ſan. mem. Greg. deciſ. 497. num. 3.

Et prædicta ſententia tantò magis placuit Dominis, quia videtur inuerisſimilè, quod poſſit pro-
15 bari id † quod prætendunt Beneficiati, quo caſu remiſſoria faciliùs denegatur Rot. deciſ. 23. de teſtib. in antiq. Tiraquel. in l. ſi vnquàm. in præfat. n. 38. in fin. C. de reuoc. donat. Imol. in c. quia veriſimilè. nu. 2. de præſumpt. Specul. de probat. §. nunc dicendum, num. 1. Thom. de Tanis dec. 86. ſan. mem. Greg. deciſ. 414. num. 3. & fuit dictum in Toletana portionis 10. Maij 1595. coram bon. mem. Pacen. et in cauſa Valentina parochialis de Carlet. 1601. coram bon. mem. Card. Lancellotto.

Inueriſimilitudo autem deducitur ex eo, quod hæc lis fuit aliàs iàm ſuſcitata de anno 1600. & proptereà cum teſtes deponētes de immemorabili, quæ articulatur deponere debeāt de viſu per 40. annos, & ætas 14. annorum requiratur in teſtibus,
16 ac † proinde teſtes debeant eſſe ætatis annorum 54. vt de immemorabili poſſint deponere Franc. in cap. 1. nu. 16. de præſcript. Gabr. concl. 1. num. 83. eod. tit. ſan. mem. Greg. deciſ. 298. nu. 1. et ibi Add. Seraph. deciſ. 1179. et 1102. nu. 5. Propterea
17 dempto † tempore litis, prout de iure demi debet, c. licet. de teſtib. Seraph. deciſ. 1460. teſtes deberēt eſſe ad minùs ætatis 68. annorum; Et licèt poſſint reperiri homines tantæ ætatis, attamen valdè inueriſimilè eſt, quod reperiantur, cum quotidiana ex-
18 periēntia doceat, † hodiè non eſſe verum, quod quis viuat vſq; ad 100. annos, ſed quod iſta eſt potiùs quædam præſumptio, vt benè conſiderat Menoch. præſumpt. 49 num. 2. et 7. lib 6. Et quatenùs aliqui etiam poſſent in regionibus, de quibus agitur inueniri, non eſt veriſimilè, quod iſti ſint appoſitè informati de materijs, quæ articulātur, Et ideò
19 materiæ † videntur imaginariæ potiùs ad effectū, vt articuli appareant releuantes, quàm quod verè res ità ſe habeat, vt dixit Rota in cauſa Hiſpalen. de Ecuza 16. Nouem. 1579. coram ſan. mem. Clem. VIII. tunc Rotæ Aud. ſan. mem. Greg. deciſ. 211. num. 5. Præſertim cum nullus detur fumus, quod huiuſmodi teſtes reperiantur, ad tradita per Tiraquel. in d. l. ſi vnquàm. d. num. 38. Et ſic vehemens oriatur præſumptio, quod articuli dentur ad euitādas deciſiones Rotales, in quibus ſententiæ ſunt
20 fundatæ, † Vnde tantò magis materia præſumitur imaginaria, vt fuit dictum in cauſa Mediolanen. bonorum 9. Maij 1597. coram non ſatis nunquàm laudandæ memoriæ Hieronymo Card. Pamphilio, et in cauſa Vlixbonen. iuris conferendi 7. Febr. 1607.

coram

coram bon. me. Horatio Card. Lancellotto. Add. ad dec.211. lit.C. ſan.mem. Gregorii.

Et ità concluſum remiſſoriam non eſſe concedendam &c.

☞ * Eſt deciſio 136. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Capellæ.

Die Veneris 17. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur de ſucceſſione in iurepatronatus mixto, ſcilicèt pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis. Et de præſcriptione Iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ iniuſtitia ex eiſdem actis benè probatur, & ea ſubſiſtente, reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam.*

2 *Hæredibus, & ſucceſſoribus competit ius præſentandi, ſiuè iuſpatronatus ſit merè hæreditarium, ſiuè mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus. num.3.*

4 *Iuſpatronatus poteſt transferri in aliquem ex teſtamento.*

5 *Patronus poteſt liberè diſponere de iurepatronatus hæreditario.*

6 *In iurepatr. mixto de ſucceſſoribus ſanguinis, & hæredibus non poteſt quis ſuccedere niſi habeat vtramquè qualitatem.*

7 *Hæres ſeruare tenetur factum defuncti.*

9 *Iuſpatronatus remanet præſcriptum, prout aliæ actiones perſonales ſpatio 30. annorum.*

10 *Iuſpatronatus remanet præſcriptum cum titulo ex præſentationibus continuatis per 100. annos.*

11 *Centenarius curſus in præſcriptione dat titulum.*

12 *Sententia habet ſtatum rei iudicatæ propter effectum ſubſequutum.*

13 *Sententia iniuſta eſt reuocanda.*

DECISIO CCLXVII.

IN HAC cauſa duæ emanarunt ſententiæ: Prima ab Ordinario Aquilano, in qua dicitur Iuſpatronatus præſentandi, & nominādi Capellanum in Capellania S. Matthæi, ſpectare, & pertinere pro medietate ad Hectorem, Franciſcum, Olimpiam, & Mariam de Ritijs, & pro alia ad Ioannem Fœlicem de Ritijs, legitimè deſcendentes de familia, & domo Butij, nēpè à Cola, & Nicolao Butio vno ex quatuor filijs Rodulphi, Colæ Butij, prælegatarij, necnon eadem ſententia pronunciat Rodulphum, & Franciſcum Alexandri de Ritijs excludendos eſſe, tanquàm non deſcendentes ex familia legitima dicti Colæ Butij, & iſti paritèr deſcendunt ab Aurelio vno ex quatuor filijs dicti Rodulphi, ex Alexandro tamen patre illegitimo, demùm in eadem ſententia declaratur Petrum Sanctium præſentatum à prædictis Hectore, Franciſco, Olimpia, & Ioanne Fœlice eſſe inſtituendum.

Secunda verò ſententia Iudicis deputati ab A.C. reuocat primam vti inualidam, & iniuſtam, & inſuper pronunciat ius præſentandi ad Capellam prædictam ſpectare, & pertinere ad prædictos, Franciſcum, & Rodulphum deſcendentes de familia quōdam Rodulphi Senioris, & exindè Franciſcum à dicto Rodulpho eius fratre præſentatum eſſe inſtituendum.

Cauſa ad Rotam in gradu reſtitutionis deuoluta quæſitum fuit, An conſtet de cauſis, & affirmatiuè
1 fuit reſolutum, quia Iniuſtitia huius ſecundæ † ſententiæ ex eiſdem actis benè probatur, & ea ſubſiſtente, reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa Iniuſtitia cauſatam, *Benintend. dec.85. num.10. Rot. deciſ. prima. de reſtit. in integr. in nouiſ. & coram Papa Gregorio XV. deciſ.459. nu.1.* & ibi latiſſimè *Adden.*

Hector namquè Franciſcus, Olimpia, & Maria fundant illorum intentionem tanquàm deſcendentes, & ſucceſſores Rodulphi Senioris prælegatarij Matthæi, qui in Codicillis ſuis conditis de anno 1443. 28. Nouembris mandauit, quod ius præſentandi Capellanum in dicta Capellania ſit, & eſſe debeat in perpetuum Rodulphi filij legitimi, & naturalis Butij Colæ, Blaſij de Collebrinconio minoris geniti eiuſdem Butij, ac hæredibus, & ſucceſſoribus ab ipſo Rodulpho deſcendentibus; Vndè cum probauerint deſcendere à Nicolao Butio vno ex quatuor filijs Rodulphi prælegatarij, mediantibus perſonis Antonij, Petri, Aloyſij, & Ioſephi, & ſint hæ-
2 redes, † ſemper eis debetur ius præſentandi, ſiuè illud ſit merè hæreditarium ſecundùm opinionem *Imolæ in l. quod dicitur. num.8. verſ. vnde aduerte. ff. de verb. oblig. Couar. var. lib.2. cap.18. nu.2. Mantic. de contract. lib.22. tit.19. num.26.* Siuè
3 mixtum de ſucceſſoribus † ſanguinis, & hæredibus, ſecundùm veriorem, de qua per *Pariſ. conſil. 48. num.9. lib.4. Seraph. deciſ.456. num.5. & per Rotam nouiſſimè approbatum in cauſa Florentina Parochialis de Sala. primò coram D. Ciriaco 21. Aprilis 1632. & deindè coram D. meo Panzirolo 10. Iunij præteriti.*

Non obſtat, quod imò patronatus de quo agitur iuxtà tenorem ſecundæ ſententiæ ſpectet, & pertineat ad Rodulphum, & Franciſcum deſcendentes Aurelij priuatiuè, quòad nominatos in prima ſententia, ex quo Rodulphus Senior pater quatuor filiorum, nempè Maſſimi, Nicolai, Iuſtiniani, & Aurelij illum prælegauit Aurelio filio minori genito
4 in ſuo teſtamento anni 1504 per † quem actum potuit patronatum trāsferre, *Calder. conſ.5. & 20. de Iur. patr. Lambertin. eodem tit. lib.1. part.2. quæſt.2. artic.6. num.9. Rota deciſ. 675. num.2. par. prima recent.*

Quia plures datæ fuerunt reſponſiones, & primò Nos non verſari in iurepatronatu merè hæreditario
5 † de quo Rodulphus poſſet liberè diſponere, *Clement. plures. de Iurepatr. Couar. var. lib.2. cap.18. num.6. Peregr. conſ.3. num.3. vol. primo Rota eadem deciſ.675. in princ.* Sed in mixto, dum fundator reliquit Iuſpatronatus Rodulpho, ac hæredibus, & ſucceſſoribus ab ipſo Rodulpho deſcenden-
6 tibus, in cuius ſucceſſione † requiritur vtraq; qualitas hæreditatis ſcilicèt, & ſanguinis, nec altera carente

carente poteſt ſuccedere, vt ſupra fuit firmatum in
verſ. Siue mixtum, quo caſu Rodulphus non potuit
illud relinquere ſoli Aurelio, excluſis Maximo, Ni-
colao, & Iuſtiniano vocatis ex pacto, & prouiden-
tia Matthæi fundatoris, *Dec. conſ. 208. num. 4. Pa-
riſ. d. conſil. 48. nu. 9. lib. 4. Pinell. in l. prima, par. 3.
num. 93. & 95. C. de bon. mater. & Clar. in §.
feudum. quæſt. 40. verſ. facienda eſt igitur gene-
ralis regula. Surd. conſ. 63. num. 15. lib. 1.* Nec vi-
detur implicare contradictionem, quod patronus
ſuccedere volens cum qualitate hæreditaria, non
poſſit contrauenire facto vltimi, vel alterius, qui de
patronatu particulariter contra formam datam à
fundatore, diſpoſuit.

Quia in patronatu merè hæreditario benè in-
trat contradictio etiam ſi ſuccedens confecerit In-
uentarium, nam aut prodeſt, & nihil reperitur in
hæreditate, aut non prodeſt, quia patronatus eſt in
7 hæreditate diſponentis, & † tenetur ſeruare factum
defuncti cui ſucceſſit *Menoch. conſil. 89. num. 27.*
qui vtitur ſimili argumento, & *Bellon. Iun. illum
ſequitur. conſ. 48. num. 8.* in patronatu autem mix-
to, prout eſt de quo agitur ſaluatur contradictio,
quando hæres, & ſucceſſor, vel conficit Inuentariũ
ex veriori, de qua per *Clar. in §. feudum. quæſt. 40.*
& alios relatos per eumdem *Bellon. conſ. præalle-
gato 48. num. 43.* vel quando vocatus ex prærordi-
natione fundatoris non eſt hæres eius, qui contra-
8 uenit † fundationi, in qua ſucceſſores hæredes ſunt
vocati, ex quo ille vltimus non cogitur eſſe hæres
prædeceſſoris immediati, ſed ſufficit eſſe hæredem,
& ſucceſſorem primi fundatoris, *Pinell. in ead. l. 1,
par. 3. num. 93. & 94. C. de bon. mater. Clar. de
feud. quæſt. 9.* referens ità iudicatum in Senatu Me-
diolani, *Peregr. conſ. 34. num. 1. vol. 1. & conſ. 19.
num. 1. volum. 2, Valaſch. de iur. emphit. quæſt. 44.
in fin, Mantic. de contract. lib. 23. tit. 3. num. 31.
Surd. conſ. 63, num. 21. & conſ. 108. num. 9.* pro-
pterea dicit *Clar. in allegat. §. feudum. quæſt. 40.
verſ. facienda, eſt ergò generalis regula*, in fine,
quod poterit filius, vel agnatus contrauenire facto
hæredis mediati, qui ſibi ſoli potuit præiudicare non
autem alijs vocatis. Dato igitur, quod Nicolaus,
à quo deſcendunt nominati in ſententia Ordinarij
Aquilani fuerit hæres Rodulphi, qui legauit Aure-
lio alteri filio Iuſpatronatus, de quo agitur, nec do-
ceri poſſit de Inuentario præſeruante iurapatrona-
tus; attamen Rodulphus, & Franciſcus nominati
in ſecunda ſententia, non probant Mariã, & Olim-
piam, Hectorem, & Franciſcum fuiſſe hæredes Pe-
tri Aloyſij, & Ioſephi reſpectiuè eorum patrum,
nec ipſos parentes Antonij patris hæreditatem adi-
uiſſe, nec eumdem Antonium fuiſſe hæredem Nico-
lai, à quo deſcendit, & præiudicium infertur pro-
pter teſtamentum Rodulphi, in quo hæres inſtitui-
tur cum cæteris fratribus; itàut nominatis in prima
ſententia hodie ſit præcluſa via omittendi hæredita-
tem vltimi, & ſe hæredem fundatoris vocari prout
eis licere abſquè aliqua contradictione, iam fuit fir-
matum.

Secundò principaliter fuit reſponſum, legatũ de
huiuſmodi patronatu, Aurelio filio per Rodulphũ
patrem factum non probari effectum aliquem ſorti-
tum fuiſſe ab anno 1504. quo idem Rodulphus te-
ſtamentum condidit vſq; ad annum 1613. Sed po-
tiùs contrarium, dum Aurelius, vel nunquàm præ-
ſentauit per centum, & vltra annos, & alios admi-
ſerunt deſcendentes à Nicolao fratre ad ſimul præ-
ſentandum, nam in ſummario, quod datur ſub nu. 5.
& ſeq. de eodem anno in vacatione tunc occurren-
te idem Nicolaus, & Ioannes Bernardinus fratres
Aurelij proprijs nominibus, ac nomine Aurelij eo-
rum fratris abſentis præſentant Iuſtinianum eorum
fratrem, & filium Rodulphi communis Patris de
anno 1508. & 1528. nullus expreſsè nominatur,
qui præſentet, ſed enunciatur, quod patroni præ-
ſentant, de anno autem 1594. mortuo Aurelio, Ni-
colaus Rodulphi, & Rodulphus quondam Aurelij,
præſentant ſimultaneè Ioannem Baptiſtam, Aure-
lij filium, qui vixit vſquè ad annum 1613. & in ea-
dem vacatione orta lite ſuperuenit ſententia Vica-
rij Aquilani, qui datur eodem ſummario num. 10.
declarans, Iuſpatronatus ſpectare ad Petrum Aloy-
ſium, & Ioſephum filios, & hæredes quondam An-
tonij filij Nicolai, qui habuit in patrem Rodulphũ,
& ad Alexandrum vti Legatarium Rodulphi Iu-
nioris, & Ioannis Baptiſtæ filiorum Aurelij, & pro-
inde Baldaſſarem de Nardis eſſe inſtituendum, quæ
ſententia ſuum habuit effectum, quia vltima vaca-
tio de anno 1630. contigit per obitum dicti Bal-
daſſaris de Nardis, & ex hoc ſtatu præſentandi benè
euitantur rationes ſecundæ ſententiæ.

Quia facultas agnoſcendi legatum Iuriſpatrona-
9 tus † præſcripta remanet, prout aliæ actiones per-
ſonales ſpatio triginta annorum præſcribũtur, *l. om-
nes, l. ſicut. l. acutiſſimi, C. de præſcript. 30. anno-
rum. Gabr. de præſcript. concluſ. 6 & 7. Paul. Ci-
tadinus, Rocchus de Curte, Lambertin. & alij relati
per Peregr. conſ. 34. num. 14. lib. 1.* qui in his termi-
nis per non vſum cohæredum latè confirmant, in-
trare præſcriptionem.

Secundò quia ex præſentationibus continuatis
10 per centum, & vlteriores annos acquiſitum † re-
manet Iuſpatronatus, cum titulo ſecundùm teno-
rem, & vſum præſentationum, ac ſi conſtaret de
11 fundatione, aut priuilegio, ex quo ille † centenarius
decurſus dat titulum, *Caſſad. deciſ. 2. de probat.
Peregr. conſ. 33. num. 21. volum. 1. Rot. deciſ. 211.
num. 1. & 312. num. 4. par. 1. recent.* & plenè fuit
confirmatum *in Ianuen. Abbatiæ coram me die
13. Iunij 1633.*

12 Tertiò, & vltimò, quia ſententia † Vicarij anni
1613. habet ſtatum rei iudicatæ propter effectum
ſubſequutum ex præſentatione Baldaſſaris de Nar-
dis, per cuius obitum de anno 1630. vacauit hæc ea-
dem Capellania ſecundùm rationes *Oldr. conſ. 229.
paſſim per Rotam receptas.*

Poſita autem veritate pertinentiæ, & qualitate
Iuriſpatronatus Hectoris, & Franciſci, Olimpiæ,
& Mariæ, Petrus ab eis præſentatus venit inſtituẽ-
13 dus, & ſecundam † ſententiam, tanquàm iniuſtam
eſſe reuocandam, & tàm patronos, quàm præſen-
tatum ab eis in integrum eſſe reſtituendos aduer-
ſus prætenſam rem iudicatam.

Et ità &c.

R.P.D.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Veneris 17. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Beneficii impetrati à Sede Apoſtolica, capi non debet literis non expeditis ſub pœna vacationis Beneficii. Contrauenien s, quando non ſit dignus excuſatione. Diligentiæ, quando non dicantur perfectę ad effectum probandi negatiuam. Rota, quando admittat exceptionem diligentiarum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium à Sede Apoſtolica impetrans literis non expeditis, non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem d. beneficij apprahendere, & ſi aliàs fiat beneficium vacat.*

2 *Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica, ſi omiſſa expeditione literarum adeat inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſſionem intret, dicitur hoc proprie facere in fraudem emolumentorum Cancellaria.*

3 *Excuſatio nulla cadere poteſt, quando contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis vel eui.*

4 *Beneficia iuriſpatronatus Laicorum an diuerſo modo conferantur, quàm alia beneficia Eccleſiaſtica.*

5 *Lex generalis omnia comprahendit indifferenter.*

6 *Beneficia iuriſpatronatus Laicorum etiam comprahenduntur in cap. auaritiæ. de elect. in 6. & cap. 1. & 2. vt lit. pend. & conſtit. de public. & cap. execrabilis.*

7 *Beneficia patrimonialia liberè abſquè præſentatione non poſſunt impetrari.*

8 *Diligentiæ non ſunt perfectæ ad effectum probandi negatiuam per omiſſionem perquiſitionis in eo loco, vbi id, quod quæritur poſſet inueniri.*

9 *Rota, quando admittat, & quando ſecùs, exceptionem diligentiarum.*

10 *Materia debent adaptari ad poſſibilia, & ſolita, non autem ad impoſſibilia, & inſolita.*

11 *Leges ſolent diſponere poſſibilia, & ſolita.*

DECISIO CCLXVIII

IN. DECISIS * fuit reſolutum; Quia Conſtitutio Iulij Tertij in verbis decidit caſum contro-
1 uerſum, impetrato ſcilicèt † beneficio à Sede Apoſtolica litteris non expeditis, non poſſe impetrantem, ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij apprehendere, decernendo, ſi ſecus fiat, beneficium vacare; Vnde cũ Paulucius prædicta omnia fecerit, meritò intrat vacatio, & nouæ prouiſionis iuſtificatio.

Nequè obſtant, quæ hodie replicantur contra fundamenta deciſionis, & Primò, quod nos non verſemur in caſu iſtius conſtitutionis, quando ſcilicèt, vt in præſenti titulus inferioris, eſt quidem poſterior prouiſioni Apoſtolicæ, ſed præcedit poſſeſſionem, dum eadem conſtitutio videtur ſe reſtringere ad eos, qui poſſeſſionem ante titulum inferioris apprahenderunt, ità vt, nequè titulus inferioris, nequè poſſeſſio illius vigore ſubſecuta excludatur.

Quia conſtitutio prædicta ad effectum vacationis non ſe fundat in anteriori, vel poſteriori poſſeſſione capta, ſed in impetratione gratiæ Apoſtolicæ, expedita ſupplicatione, quæ licèt ſufficiens eſſet abſquè alia collatione inferioris, vt aduersùs quoſcunquè eſſet tutus; attamen omiſſa expeditione
2 litterarum † adiuit inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſſionem intrauit, quod propriè continet fraudem emolumentorum Cancellariæ, *Gomeſ. ſuper reg. Cancell. de non iudic. quæſt. 15. verſ. pro firmo. & verſ. non obſtat*, & hunc ſenſum *Rota habuit in alleg. deciſ. 205. parte prima diuerſ. coram Papa Clemente VIII.*

3 Et in hac parte non poteſt cadere excuſatio † quia contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis, quę non admittit cauſam ignorantiæ, aut imperitię ad euitandam vacationem propter dolum ex mala fide, *Bald. in l. penult. C. de his. qui ſibi adſcrib. Felin. in cap. ſuper litteris. num. 5. de reſcript. Oſaſch. dec. 260. n. 11. Surd. conſ. 276. n. 24.*

Quod ſi replicetur excuſationem fundari ſuper probabili ratione, dum non ſtatuè potuit Paulucius
4 credere conſtitutionem non procedere, in † beneficijs iuriſpatronatus laicorum, in quibus dicebatur militare diuerſam rationem circa modum conferendi per Ordinarium non impeditum per appoſitionem manus Papæ, *Garz. de benef. part. 5. num. 191. Rota in Firmana beneficij 13. Maij 1596. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, & in Gerunden. beneficij 4. Maij 1624. coram bon. mem. Buratto.*

Benè euitatur obiectum ex ipſa generalitate verborum conſtitutionis, & rationis identitate, ibi, quomodocunquè, & qualitercunquè qualificatorum, quæ tanquàm poſita in lege generali compræ-
5 hendunt abſquè differentia omnia † beneficia, *Caputaq. deciſ. 36. num. 4. part. 3. cum alijs in prima deciſione allegatis*, & præter eos idem firmant *Calder. conſ. 1. vt lit. penden. Creſcen. deciſ. 6. num. 10. de iur. patr.* qui omnes loquuntur in generali diſpoſitione, *cap. primi, & ſecundi, vt lit. penden. cap. auaritiæ de elect. in 6. & conſtitut. de publicand.*
6 *& cap. execrabilis*, in † quibus comprahenduntur beneficia de iurepatronatus laicorum, quæ ab alijs non diſtinguuntur ratione modi conferendi, ſeù euitandi fraudem emolumentorum Cancellarię, quando expeditiones ab eadem ratione ſubiectæ materiæ ſunt leuandæ, quæ ratio omnibus æquè cõuenit.

Et quamuis in eadem conſtitutione ſubdantur
7 alia verba, † ſcilicèt, quod huiuſmodi beneficia, tàm ab eorum Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica poſſint impetrari, quaſi non ſit ſermo de patronalibus, qui liberè abſquè præſentatione non poſſunt impetrari, non propterea ſeparantur iſta de iurepatronatus per libertatem impetrandi, quæ reſpiciunt vacationem, & Clericos impetrantes, non autem libertatem conferendi, quæ per conſtitutionem non datur. & ideò in vacatione patroni præſentant, & prout Marcus Antonius fuit præſentatus, & admiſſa præſentatio per Officiales Datariæ.

Demùm

8 Demùm non obſtat, quod diligentiæ † non ſint
perfectæ ad effectum probandi negatiuam per omiſ-
ſionem perquiſitionis regiſtri in arce S. Angeli.
9 Quia Rota admittit † exceptionem diligentiarũ
reſpectu locorum, in quibus ſolent regiſtrari expe-
ditiones beneficiorum, non autem attendit loca
inſolita ad cuſtodiam ſcripturarum concernentium
grauiſſimum intereſſe Sedis Apoſtolicæ deſtinata,
quæ non etiam ſemper poſſunt per eoſdem Officia-
10 les adhiberi, & itâ materiæ † debent adaptari ad
poſſibilia, & ſolita, non autem ad inſolita, prout &
11 † ipſæ leges ſolent diſponere, *l. nam ad ea. ff. de
leg. Menoch. præſumpt. 12. lib. 3. & præſumpt. 89.
num. 123. lib. 4.*

Et ita vtraque, &c.

☞ * Ideſt ſub die 6. Iunij ſuperioris anni 1633. eſt deciſio 216. ſupra in hac eadem parte.

¶ Et in eadem cauſa adeſt infra alia deciſio ſub die 9. Iunij huius anni 1634. coram eod. R.P.D. Pirouano

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 17. *Martij* 1634.

ARGVMENTVM.

Legatarius in bonis Teſtatoris præfertur creditoribus hæredis. Hypotheca in legatis conditionalibus, quando incipiat currere.

SVMMARIVM.

1 *Creditor hæreditarius, ſi concurrat cum creditore hæredis eſt præferendus ſuper bonis defuncti.*

2 *Hypotheca in legatis conditionalibus non incipit à die purificatæ conditionis, ſed à die mortis Teſtatoris.*

3 *Quod procedit etiam in præiudicium creditorum, qui medio tempore contraxerunt, ne ſit in facultate hæredis eludere legatarios pendente conditione.*

4 *In Legatis conditionalibus per pendentiam conditionis non ſuſpenditur natiuitas hypothecæ, ſed ſolum illius exercitium.*

5 *Legatum dotis filiæ relictum, etiam data facultate hæredi de negotiando in bonis teſtatoris, debetur, ſi ſupradicta dos, fuit exceptuata, & n. 6.*

7 *Legata, ne reuocata præſumantur ſemper ſumenda interpratatio.*

DECISIO CCLXIX.

CAROLVS Ghezzius in ſchedula priuata condidit teſtamentum, in quo hæredes vniuerſales inſtituit ſex filios maſculos, ſcilicèt Ioannem Baptaſtam, & Iacobum, maiores viginti annis, Iuliũ, & Ioannem Antonium minores, Angelum, & Franciſcum pupillos, quatuor verò filiabus fœminis reliquit dotem ſcut. 3000. pro qualibet, ſi nupſerint ſin autem Monaſterium ingrediãtur legauit dotem, quæ ſolet Monialibus aſſignari, & vltrà dotem ſcuta 30. pro qualibet pro ſingulis annis, & vlteriùs propter magnum numerum filiorum voluit, ab hæredibus continuari negocium fundacarium pro ſubſtentatione familiæ, & poſteà ſubiunxit hæc verba; *Ricordo a mia moglie, e figli di venir cauando fuori del negotio li danari per le figlie femine, e nõ guardino, che non l'habbia fatt'io per eſſermi ſempre troppo allargato ne i negotij, & hauere hauuto molte diſgratie.*

Teſtatore vita functo, Ioannes Baptiſta, & Iacobus natu maiores negocium paternum, ad quod viuente Patre ſe introduxerant continuantes, breui tempore decoxerunt; Vndè orta lite inter Creditores fundacarios creatos tamen poſt mortem Caroli à prædictis filijs ex vna, & inter filias legatarias ex altera, ſuper prælatione in bonis teſtatoris, DD. reſponderunt, filias legatarias eſſe præferendas Creditoribus prædictis, quia per legatum pa-
1 ternũ euaſerant Creditrices † hæreditatis, quo caſu
concurrentes cum Creditoribus hæredum veniunt
præferendæ ſuper bonis defuncti *text in l. 1. §. ſciendum. ff. de ſeparat. gloſ. in verb. cõpetunt. in fin. l. eos C. qui pot. in pign. hab. Surd. deciſ. 310. num. 4. reſpondit Rota coram bon mem. Card. Caual. deciſ. 41. per totam, & ſignanter num. 2. & ſeqq.* Etenim
2 hypotheca † pro dictis legatis non incipit à die pu-
rificatæ conditionis, ſed à die mortis Teſtatoris,
Imol. in l. ſi is, qui pro emptore. num. 20. in princ. ff. de vſucap. & ibi Roman. num. 25. verſ. ſed reſpondit, & Iaſ. num. 312. Crot. num. 34. etiam in præ-
3 iudicium Creditorũ, † qui medio tempore contraxe-
runt, ne ſit in facultate hæredum eludere legatarios
pendente conditione, *ad text. in l. qui Balenum §. ſed, & ſi hæredes. ff. qui pot. in pign. hab. vbi gloſ. & Dec. Dyn. in cap. 19. vlt. de reg. Iur. in 6. Aretin. in l. ſtipulat. la grand. col. 10. vlt. ff. de verb. obligat. Imol. in l. 1. & ibi Cuman. & Ruin. ſub num. 87. Pariſ. num. 111. verſ. moderni autem. Iacob. de Nigr. num. 135. verſ. contrarium Bolognett. n. 308. ff. de leg. 1. latè Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 612. num. 2. & ſeqq. & reſolutum fuit in Bononien. legati ſeu Palatij 17. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Ghiſilerio*; nam per pendentiam conditionis non ſuſpendi-
4 tur natiuitas hypothecæ † ſed tantùm illius exer-
citium, quod non debet attendi ad effectum inducendi proprietatem, vt in iſtis, terminis optimè ponderauit *Fuſar. d. quæſt. 612. num. 18. & conſil. 52. num. 18.*

5 Nec viſum eſt obſtare, quod cum † negocium
fundacarium fuerit continuatum per Ioannem Baptiſtam, & Iacobum, debita per ipſos poſtea contracta reputari debeant ipſiuſmet Patris, & conſequenter, eſſe præferenda dotibus dd. filiarum, quia fuit reſponſum Carolum Patrem voluiſſe quidem,
6 † quod dicti filij continuarent negocium, ſed ſaluis
dotibus filiarum, dum illis ordinauit, vt dotes paulatim à fundaco ſepararent, itã vt voluerit continuari fundacum; ſed ex reliquo hæreditatis ſine aliquo earum præiudicio, vt in iſtis terminis ſenſit *Rota apud Caual. dictis deciſ.* 41. 51. 112. 132. ſem-
7 per enim † ſumenda eſt interpratatio, ne legato re-
uocata præſumantur, *Alex. conſ. 169. num. 3. lib. 5. Natt. conſ. 483. num. 14. Cephal. conſ. 62. num. 8. Menoch. conſ. 254. num. 50. Mantic. de coniect. lib. 17. tit. 2. num. 2.*

Nec obſtat ſi dicatur, quod ſi filiabus deberentur

tur

Digitized by Google

tur dotes ſecundùm diſpoſitionem paternam plùs haberent fœminæ, quàm maſculi, quia id ceſſare viſum eſt ex facto dum negocium à Patre relictum aſcenderet ad ſcuta 30 mil. & ſtabilia ad ſcut. 6000. vt deponunt aliqui Teſtes ſum. filiarum 6. 7. & 10. ſed quando etiam tota hæreditas reduceretur ad ſcuta 30. mil. adhuc maſculi plus haberent, quàm fœminæ, quia vna ex illis obierat Patre adhuc viuente, & aliæ duæ ab eodemet Carolo in Monaſterio collocatæ fuerant cum dote ſcutorum 750. pro qualibet, & ſic in totum habuerunt ſcuta 1500. nec hodie aliud petere poſſunt, quàm legitum annuum ſcutorum 30. pro qualibet, ſuperſunt poſtea aliæ duæ filiæ nubiles quarũ ſingulis eſt legata dos ſcutorum 3000. Vnde facto computo nullo modo poteſt dici quod fœminæ ſint habituræ plus quàm maſculi, &c.

Et ità parte vtraquè deciſum fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Recanateñ Saluiani.

Die Veneris 17. Martii 1634.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio ad petendam dotem incipit currere in præiudicium vxoris, quæ habebat vſufructum in bonis mariti, ſtatim finito vſufructu: Melioramenta facta in fundo non poſſūt conſiderari ſeparatim ab ipſo fundo, & quādo illa ad vſum Coloni ſunt conſtructa connumerantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias, itaut propter earum oppoſitionem retardari debeat immiſſio.

SVMMARIVM.

1 *Actioni ad conſequendum creditum ſpatio 30. annorum præſcribitur.*

2 *Præſcriptio non valenti agere non currit.*

3 *Præſcriptionis curſus non retardatur in præiudicium hæredis ſub prætextu impedimenti, ſi illud ex facto Teſtatoris cauſatum ſit.*

4 *Præſcriptione tutus nō eſt, qui ſcit ſe eſſe debitorē.*

5 *Præſcriptio fundatur in negligentia Domini negligentis recuperare rem ſuam, & ideò non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum.*

6 *Præſcriptio 30. annorum plenam poſſeſſori defenſionem parat etiam contra ignorantes. Et quid de præſcriptione 20. annorum, aut alia breuiori ex ſtatuto competeñ. num 7.*

8 *Ignorantia in hærede præſumitur.*

9 *Mala fides præſumpta non ſufficit ad tollendam præſcriptionem triginta annorum, & hoc tàm de iure ciuili, quàm Canonico ex communi n. 10.*

11 *Immiſſio retardari debet propter exceptionem melioramentorum oppoſitam.*

12 *Retentio rei melioratæ poſſeſſori datur, donec ſoluantur melioramenta.*

13 *Melioramenta ad vſum Colonorum conſtructa reputantur inter impēſas vtiles, & neceſſarias.*

14 *Auctor excluſo proprio intereſſe venire non poteſt ex perſona ſucceſſoris, & vti iuribus illius. Et quando Authoris intereſſe non ceſſet. n. 15.*

DECISIO CCLXX.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod hodiè propoſui ſententiam Rotalem, quæ confirmando aliam ſententiam extrà Rotam latã, reuocauit ſententiam datam in partibus in iudicio Saluiani, quod Gaſpar, & Minerua illius vxor mouerant contra Fabritium; Cum autem nihil obiiceretur contra validitatem duarum poſteriorum ſententiarum, viſa fuit probari illarum iuſtitia, ex iniuſtitia primæ ſententiæ, quam illæ reuocarunt, vt enim latè deductum fuit *in duabus deciſionibus factis ſub die 21. Iunij anni 1630. & 24. Maij anni 1632. coram R.P.D. meo Piromano*, qui vltimo loco pronunciauit in hac cauſa, non potuit ea immiſſio, quam Minerua ſimul cum Gaſpare obtinuit, illis cōcedi, dũ ei non competebat aliqua actio ra-
1 tione huius crediti, eò quia illud per † præſcriptionem triginta annorum, & ampliùs, ſublatum fuiſſet, ad notata per *Doct. in l. ſicut. C. de præſcript. triginta, vel quadraginta annor. & in c. de quarta. de præſcrip.*

Et non controuertebatur inter partes hoc tempus, ſuper quò fundabatur præſcriptio, cum in hoc omnes conuenirent, quod id creditum proueniret ex cauſa dotis, cuius Angelina auia, & auctrix Mineruæ cœpit eſſe creditrix vſquè de anno 1590. quo per mortem Chriſtophori ſui viri factus fuit locus reſtitutioni eiuſdem dotis; & ità cum non niſi de anno 1628. motum fuiſſet iudicium per Mineruā, & Gaſparem illius virum contra Fabritium poſſeſſorem prædij, quod de tempore obligationis detinebatur à Chriſtophoro, probatum erat in hac parte fundamentum præſcriptionis ex lapſu triginta, & octo annorum, qui intercedebant inter mortem Chriſtophori, & diem moti iudicij.

Verùm plura adhuc opponebãtur ex parte Mineruæ, ex quibus credebatur non potuiſſe incipere, vel fuiſſe interruptum curſum eiuſdem præſcriptionis, quæ tamen viſa fuerunt Dominis obſtare; Et prima obiectio erat, quod tàm Angelina, quàm Doralices, & Cornelia illius filiæ, & hæredes non potuerint hanc dotem petere, dum ipſa Angelina fuit à Chriſtophoro relicta vſufructuaria omnium ſuorum bonorum, ciuſdem vero Angelinæ filiabus datus fuit curator in teſtamento matris, qui eam dotem adminiſtraret, & illius fructus conuerteret in certos vſus à teſtatrice deſtinatos; Indequè tàm Angelinæ durante vſufructu, quàm eius hære-
2 dibus viuente curatore nõ potuerit † currere præſcriptio tamquàm non valentibus, aut impeditis agere, vt notatur *in l. 1. §. vltim. C. de annal. exception. c. quia diuerſitatem. de conceſſ. prabend.*

Sed facilis viſa fuit reſponſio, quia reſpectu Angelinæ ceſſauit impedimentum ceſſante vſufructu per eius obitum de anno 1591. Quò verò ad illius hæredes, præterquàm non poterat id impedimen-
3 tũ retardare † curſũ præſcriptionis tāquàm cauſatũ ex facto ipſius Angelinę, præterea neq; poterant eędem hæredes dici impeditæ, dum per ſolutionem legatorum, quam demandauerat Teſtatrix adminiſtratori ſuæ hęreditatis, vt fieri deberet de ſua dote, non fuit illis prohibitum, quin agere poſſent ad eiuſdem dotis recuperationem.

Non

Nonetiam viſa fuit obſtare ſecunda obiectio,
quam proponebant informantes pro Minerua, vel
circà malam fidem Chriſtophori debitoris, qui cũ
ſciret hoc ſuum debitum, non poterat eſſe tutus
4 † aliqua præſcriptione, auctoritate *textus, in cap. ſi*
virgo 34. q. 1. c. vltim. de præſcriptioni. & notatur
per Doctor, in c. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. & in
c. 2. de exception. eod. lib. vbi Io. Andr. num. 1. Ge-
minian. nu. 8. Franc. nu. 5. Vel circà præſumptã
ignorantiam Doralicis, & Corneliæ ſuper hoc ſuo
credito, propter quã ſicut non poterat in illis con-
ſiderari aliqua negligentia, ità neque potuiſſet cõ-
trà eas currere præſcriptio, quæ ſolùm fundatur in
5 negligentia Domini, non curantis recuperare rem
ſuam *arg. text. in c. vigilanti, de præſcript. & in*
c. quia diuerſitatem, de conceſſ. prabend. & decla-
rat *Felin, in d. cap. vigilanti. nu, 5. Petr. de Vbald,*
in tract. de canon. Epiſc. cap. 2. num. 25. vbi decla-
rat *l. vlt, C de præſcript. long. temp.* quæ videtur ſu-
ſtuliſſe hanc differentiam ignorantiæ, & ſcientiæ;
Huic enim obiectioni reſponderunt Domini, quod
potuit eadem præſcriptio currere etiam contrà
6 ignorantes, † dùm erat longiſſimi temporis trigin-
ta annorum, per quam data cenſetur plena defen-
ſio poſſeſſori, quicquid dici poſſet, ſi illa eſſet ſolius
7 longi temporis viginti annorum, † aut etiam bre-
uioris competentis ex diſpoſitione particularis ſta-
tuti, & notant *Doctores in authen. mala fidei. C. de*
præſcript. longi temp, & habetur *in l. ſicut, C. de*
præſcrip. 30. vel 40. ann. notat *Felin. in d. cap. vi-*
gilanti. num. 2. de præſcript. Specul. in tit. de præ-
ſcript. §. 1, num. 14. Soccin. in collect. regular reg.
33. & in l. cum filius. §. in hac, nu. 9. in fin. ff. de
verb. obligat. Peregr. conſ. 103. nu. 43. lib 3. Quod
verò attinet ad malam fidem Chriſtophori non po-
tuit illa in eo conſiderari; Quia cum factus fuiſſet
locus reſtitutioni dotis Angelinæ illius vxoris, poſt
mortem eiuſdem Angelinæ, non poterat Chriſto-
phorus dici debitor d. dotis, donec vixit; in illius
verò hæredibus præſumi potuit ignorantia huius
8 debiti † eodem modo, quo ſupponebatur hac igno-
rãtia, ratione proprij crediti in hæredibus Angeli-
næ, præſertim, cum Chriſtophorus iunior (qui fuit
nepos ex fratre Chriſtophori mariti Angelinæ) fuiſ-
ſet inſtitutus hæres poſt eiuſdem Angelinæ mortẽ,
qui propterea iuſtè credere potuit, quod fuiſſet illi
de ſuo credito ſatisfactum, & in omnem euentum,
poſſet in hoc Chriſtophoro hærede Chriſtophori ſe-
nioris, conſiderari ſolùm mala fides præſumpta, quę
9 non ſufficeret ad tollendam † præſcriptionem tri-
ginta annorum, vt voluit *Bart. in l vltim, num, 11.*
C. vnde vi, Abb, in c. ſi diligenti. n, 16. de for. com-
petent, & in c. ſollicitè. num. 14. de reſtit. ſpoliat,
Vbi quod in hac mala fide præſumpta, nulla eſt dif-
10 ferentia inter Canones, † & Conſtitutiones iuris
ciuilis, quod etiam voluit *in cap. 2. num, 7. de præ-*
ſcript. & de communi opinione atteſtatur *Ripa in*
c, cum Eccleſia Sutrina. num. 99. de cauſ. poſſ ff.
& propriet. Couar. in c. poſſeſſor mala fidei 2. par.
relector. §. 8, num. 3, Menoch. de recuper. poſſeſs.
remed, 13. quæſt. 10, num. 70. & remed. 15. q. 33.
num, 424.

Ex altero etiam capite viſum fuit conſtare de in-
iuſtitia ſententiæ latæ in partibus, quia ſcilicèt fuiſ-
ſet conceſſa immiſſio Mineruæ, non habita ratione
melioramentorum, quæ probabantur facta fuiſſe in
hoc prædio, nam propter hanc exceptionem, quæ
11 fuit oppoſita † antè immiſſionem conceſſam, re-
tardari debuiſſet eadem immiſſio, dum licebat poſ-
ſeſſori retinere rem melioratã, donec ſibi, ipſa me-
12 lioramenta † reſtituerentur, iuxtà *l. ſi in aream.*
ff. de condic, indebit. notat *Bart in l. ſi non ſortem.*
§. ſi centum, num. 3. Iaſon. num. 10. ff. eod. tit. Ne-
guſant. de pignor. 5. memb. 5. par. num. 8.

Neque viſa fuit ſubſiſtere reſponſio, vt fuerit hęc
immiſſio conceſſa ſuper ſolis terris diſtinctis à do-
mibus, quæ fuerant conſtructæ in prędio poſſeſſo
per Fabritium, licèt enim in ſententia reſtricta fuiſ-
ſet hæc immiſſio ad ſolas Terras, quæ (vt dicitur
in eadem ſententia) nudæ erant; Ex quo inferebant
informantes, vt fuerint præſeruata iura poſſeſſoris
in parte prædij, quæ per ædificationem dd. domo-
rum dicebatur meliorata, quia tamen eædem do-
mus erant, non ſolùm ſupèr eodem, & vnico prædio
del Piano, ſupèr quo fuerat conceſſa immiſſio, ſed
constructæ fuerant ad vſum Colonorum, ſinè quo-
rum opera ſtare ipſum prædium non poterat, im-
poſſibile erat dare hanc ſeparationem, dum illorũ
commodum refundebatur in totam tenutam. & re-
putari debebant inter impenſas non ſolùm vtiles,
13 ſed neceſſarias ad culturã † eius prædij, vt probat
textus *in l. diuortio §. impendia, vbi Bart. num. 2.*
ff. ſol. matrim. l. 1. § inter neceſſarias impenſas, &
l. impenſa. ff. de impenſ. in reb. dotal. fact. Alexan.
conſ. 162. num. 7. lib. 1.

Demùm non viſum fuit obſtare, quod Fabritius,
qui paſſus fuit immiſſionem acquieuerit ſententiæ
datæ in partibus; & immiſſioni in ea conceſſæ Mi-
neruæ, vt non potuerit Michelina auctrix Fabritij
appellare ab eadem ſententia; Nàm licèt videre-
tur ceſſare omne intereſſe Michelinæ ex ea acquie-
ſcentia Fabritij, & eo intereſſe excluſo, dicendum
14 videretur, quod non potuiſſet † ipſa excipere, aut
vti iuribus Fabritij, *argumento text. in l. 1. C. quo-*
rum appellat, nõ recip. & in l. ſi pupilli. §. videmus.
ff. de negot. geſt, Tamen hęc difficultas ex facto
remouebatur, quia vt conſideratum fuit in eiſdem
deciſionibus, non vna ſolùm ſententia data fuit oc-
caſione eius immiſſionis, quam Minerua obtinuit,
ſed plures, nam cum moto iudicio intimaſſet Fa-
britius moleſtias Andreæ Cappello, à quo ipſe
emerat hoc prędium, ſupèr quo petebatur immiſ-
ſio, & hic Andreas Cappellus eaſdem moleſtias in-
timaſſet Michelinę, ad quam ſpectabat principalis
defenſio, duas ſententias dedit Iudex pręter eam,
cui dicitur Fabritius acquieuiſſe, & in vna cõdem-
nauit Cappellum ad reſtituendum Fabritio preciũ
ſolutum, in altera condemnauit Michelinam ad
eiuſdem precij reſtitutionem faciendam Cappello,
& ità cum hoc iudicium, licèt cęptum eſſet contra
Fabritium, tamen terminatum fuiſſet contra Mi-
chelinam, quę alios releuare tenebatur, non pote-
rat negari illius intereſſe, cui non potuit Fabritius
pręiudicare, non reclamando à ſententia contra ſe
15 lata, dum effectus eiuſdem ſententię † ſe extende-
bat in pręiudicium alterius, prout regulam firmat
Butr. in c. ſi venditori, num. 1. in fin. de empt. &
vendit. et in cap. cum Ioannes. num. 33. de fid. in-
ſtrum.

Digitized by Google

ſtrum. & probat textus *in l. ab exequutore. §. alio condemnato. ff. de appellat. et relat.* quem latè explicat Couar. *pract. quæſtion. cap. 15. num. 4.*
Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Ceſenaten Prædij,

Die Veneris 17. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Datio in ſolutum facta pro maiori quantitate quàm verè deberetur; ân corruat in totum, & quid ſtante falſitate cauſæ, in ea, expreſsæ. Mater tranſiens ad ſecunda vota, licèt priuetur ſucceſſione filiorum prædefunctorum, tamen hoc non intellige quòad vſufructum.

SVMMARIVM.

1 *Mulier eò ipſo, quod tranſit ad ſecundas nuptias priuatur omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij.*

2 *Aſſignatio, ſeu datio in ſolutum ſtante falſitate cauſa corruit in totum. & num. 3.*

4 *Tranſactio, vitiatur in totum, quando cauſa in ea expreſſa reperitur falſa.*

5 *Cauſa in aſſignatione, ſeu in datione in ſolutum, ſi partim reperiatur falſa. & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur.*

6 *Text. in l. ſi ex falſis, C. de tranſact. declaratur, & num. 7. & 9.*

8 *Separatorum ſeparati ſunt effectus.*
Tranſactiones tot eſſe dicuntur, quot ſunt Capitula, & res diſtincta. num. 8.

10 *Cauſa plures, quando referuntur ad celebrationem actus, tunc ex vna cauſa, quæ ſit vera ſuſtinetur actus.*
Quod intellige, ſi alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendum actum, ſecus, ſi per de ſe conſiderata ſit inefficax. num. 10.

11 *Datio in ſolutum facta pro maiori quantitate, quàm re vera deberetur, vitiatur in totum.*

12 *Matri binubæ debetur vſusfructus in filij prædefuncti bonis, ſaltem ratione legitimæ.*

13 *Mater binuba ſuccedit in vſufructu bonorum filiorum mortuorum primi matrimonij.*

14 *Mater binuba ân ſuccedat in bonis primi viri, ſi mediatè ad eam perueniant.*

15 *Statuta recipiunt interpretationem à Iure communi.*

16 *Priuatio præſupponit habitum.*

17 *Verbum, quandocumquè, comprehendit omne tempus.*

18 *Mater, quando tranſit ad ſecunda vota ſuneſtat memoriam primi viri, iniuriat illius fœdus, & fauorem filiorum ex d. matrimonio receptorum.*

19 *Tranſactio, quæ continet euidentem calumniam eſt ipſo iure nulla.*

20 *Concordiæ, & tranſactiones, vt ſuſtineantur, iura multum fauent.*

21 *Tranſactio verè non eſt, vbi nulla adeſt, lis, nec timor probabilis litis.*
In tranſactione requiritur, mutua recompenſatio. num. 21.

22 *Tranſactio nulla non ſuſtinetur ex ſalſis, et imaginarijs cauſis.*

23 *Mater tranſiens ad ſecunda vota obliuiſcitur officio, & pietate materna.*

24 *Tranſactio omninò reſpui debet ſtante dolo.*

25 *Dolus in tranſactione, quando arguatur.*

DECISIO CCLXXI.

AVRELIA dum primò nupſit Camillo de Abbatibus, pro dote aſſignauit fundum Vincilianum, æſtimatum in ſcutis 1200. & tali æſtimatione, quam facere venditionem, & indè tranſlatum fuiſſe illius dominium irreuocabiliter in Camillum: pro Aurelia autem manſiſſe dotem in d. ſcutis 1200. iam fuit reſolutum *16. Iunij 1631. coram me**.

Poſteà prædefuncto Camillo marito, ſuperſtitibus filijs huius primi mariti, eadem Aurelia contraxit ſponſalia cum Almerico ſub die 5. Februarij 1573. vt in apoca matrimoniali, & elapſis aliquot menſibus, nempè ſub die 27. Maij eiuſdem anni 1573. à filijs primi matrimonij obtinuit ſibi aſſignari, & dari inſolutum prædictum fundum Vincilianũ, & cauſæ aſſignationis in Inſtrumento fuerunt expreſſę, quod ſcilicèt tradebatur integer fundus matri pro ſua dote, & pro ſucceſſione filiorum Mutij, & Iuliæ ex primo matrimonio, qui ante ſecundas Matris nuptias prædeceſſerant; In hac verò aſſignatione, quam contrahentes concordiam appellant, conſtare de exceſſu Rota reſpondit *ſub die 12. Decembris 1631. coram me,** & in eadem reſolutione etiam hodie DD. permanſerunt.

Exceſſus quippe eſt euidens; quia de tempore dictæ aſſignationis, ſeù concordiæ Aurelia erat creditrix filiorum primi matrimonij, ratione ſuæ dotis pro ſcutis ſolum 1200. ſtante dicta traditione fundi æſtimati, quæ fecit venditionem, vt in prima deciſione, & tamen eidem Aureliæ tranſeunti ad ſecunda vota fuit aſſignatus fundus Vincilianus, qui tunc erat longè maioris æſtimationis, & valoris; cauſa verò ſucceſſionis filiorum Mutij, & Iuliæ expræſſa in Inſtrumento, & quæ impulit filios, vt Matri loco quantitatis ſcut. 1200. traderent fundum Vincilianum, omninò falſa erat; neutri enim ex filijs prædefunctis ſucceſſerat, & quatenùs ſucceſſiſ-
1 ſet, † illicò quod ſecundas contraxit nuptias, penitùs priuata fuit omni ſucceſſione, nedũ ex diſpoſitione *l. fœmina, C. de ſecund. nupt.* ſed etiam *ex Statuto Ceſenæ lib. 1. pag. 96. verſ. ſuperindè, ſub rubr. ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant,* & fuit ponderatum *in ſecunda deciſ. verſ. neque ob-*
2 *ſtat, & verſ. reſpectu verò.* poſita autem † hac falſitate cauſę corruit aſſignatio, & datio inſolutum d. fundi Vinciliani, & quidem in totum, cùm ver-
3 ſamur † in indiuiduis ratione conſenſus contrahentium, & decreti Iudicis, quod fuit inibi interpoſitum, *l. magis puto, §. non paſſim, ff. de reb. eorum, l. ſed & ſi Præſes, C. de præd. minor. Curt. Iun. conſ. 118. num. 10. Capyc. deciſ. 51. nu. 1. Bardellon. conſ. 2. num. 68. ad fin. Rot. deciſ. 601. num. 4. par. 3.*
4 *recent.* Et in terminis † tranſactionis, ſi fuit erratum in parte, cauſaquè expreſſa, ſi in parte ſit falſa, quod

in totum corruat tranſactio, dixit *Angel. in l. qui Romæ, § duo fratres, num. 8. ff. de verb. oblig. & conſ. 94. num. 5. & 6. Bero, conſ. 180. nu. 40. & ſeqq. lib. 2. Bertaz. conſ. ciuil. 88. num. 56. Bardellon. conſ. 2. num. 56. & ſeqq. Manent. deciſ. 137. nu. 68. & 69. Rota apud Caſ. de Graſſ. deciſ. 1. num. 1. 5. & 8. de tranſact. & deciſ. 160. num. 8. ac deciſ. 458. num. 1. par. 1. diuerſ. & in Romana nullitatis contractus 5. Decembris 1633. coràm me.*

Nequè dicatur, quod, qua ratione æſtimatio fundi Vinciliani, dum fuit datus Camillo primo marito, fecit venditionem, & tranſtulit dominium in eundẽ Camillum, ità pari ratione eiuſdem fundi aſſignatio facta Almerico ſecũdo viro per ſimilem æſtimationem fecerit etiam venditionem, & indè in ipſum
5 Almericum tranſlatum fuerit dominium, † ſaltèm pro illa ſumma dotis Aureliæ debita, licèt corruat aſſignatio, ſeù datio inſolutum in reliquis, reſpectu ſcilicèt ſucceſſionis Mutij, & Iuliæ, argum. *l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* Quoniam ex ſubiecta materia, & ex ſerie Inſtrumenti, Domini deprehendebant aſſignationem primariò, & principaliter emanaſſe ex illa falſa cauſa, nempè ex prætenſa ſucceſſione Mutij, & Iuliæ; patebat enim pro dote Aureliæ ſolùm deberi ſcuta 1200. Vndè cùm loco iſtius quãtitatis datus fuerit inſolutum fundus longè maioris valoris, aſſequimur contrahentes principaliter cõtemplatos fuiſſe illam ſucceſſionem filiorum prædefunctorum, & ità nec applicatur argumentum de prima aſſignatione ad ſecundam, nec *text. in d. l.*
6 *ſi ex falſis, C. de tranſact.* † ſuper quo informantes pro Almerico multùm inſiſtebant; Non argumentum, quia per aſſignationem fundi factam Camillo primo marito, iuncta illa æſtimatione, rectè in Camillum fuit tranſlatum dominium, & ſequuta venditio, nulla quippè iniuſtitia, vel nullitas obſtabat huiuſmodi primæ aſſignationi, quod ſecùs eſt in ſecunda aſſignatione facta Aureliæ ſecundò nubenti; quia tunc fundus Vincilianus magnoperè auctus erat in valore, & ex falſa cauſa hæc ſecunda aſſignatio emanauit.

7 Nec applicatur † *text. in d. l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* quia ibi plures, & diſtinctæ res fuerant petitæ, & in tranſactione relaxatæ, vt putà domus, prædium, nauis, & alia, & ſuper vnaquaquè re fuerant exhibita diſtincta, & particularia Inſtrumenta: vndè nil mirum, ſi poſteà aliquibus ex dictis Inſtrumẽtis falſis detectis, ſolũ retractatur tranſactio in illis rebus, ſuper quibus Inſtrumenta falſa apparuerint, firmis alijs remanentibus, in quibus falſi-
8 tas non aderat; ſeparatorum † enim ſeparati ſunt effectus, & quot ſunt Capitula, & res diſtinctæ, tot cenſentur tranſactiones, vt benè per *Alciat. in d. l. ſi ex falſis, colum. 4. § Ità demùm. num. 40.* Hic verò vna tãtùm res, nempè fundus Vincilianus fuit aſſignatus Aureliæ tranſeũti ad ſecunda vota; & hęc aſſignatio emanauit principaliter ex dicta falſa cauſa ſucceſſionis filiorum, cum vt ſuprà dictũ eſt, ratione dotis, creditum Aureliæ eſſet in ſcutis ſolùm 1200. & fundus Vincilianus traditus fuit pro cauſa ſucceſſionis, ratione enim dotis ſolùm fuiſſẽt
9 reſtituenda ſcuta 1200. & † ſic euitatur diſpoſitio *d. l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* quæ etiam ità declaratur à *Caſtr. ibid. num. 3. verſ. animaduerten. ab Alciat. colum. 4. & ſcitè à Bellon. Iun. conſ. 77. n. 11.* dumquè plures cauſæ referuntur ad celebrationem
10 † actus, tunc ex vna cauſa, quæ ſit vera, ſuſtinetur actus, quando illa alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendum actum, ſecùs ſi de per ſe conſiderata, eſt inefficax, niſi ſit coniuncta, & dependens, vt inquit *Rip. in l. prima, num. 125. ff. ſol. matr. Iaſ. in l. Lucius, num. 18. in fin. ff. de vulg.* & in terminis tranſactionis *Crauett. conſ. 720. num. 10. verſ. 5. quotiès, Bardellon. conſ. 2. num. 68. verſ. reſpondetur ſecundò.*

At ceſſat difficultas, quia attento augmento valoris fundi Vinciliani, certũ eſt pro dote ſcut. 1200. non potuiſſe aſſignari, nec fuiſſe aſſignatum, ſeù datum inſolutum totum fundum, ſed dationem inſolutum emanaſſe etiam ex alia cauſa, nempè ſucceſſionis filiorum prædefunctorum, vndè intrat con-
11 cluſio, quod datio inſolutum † facta pro maiori quãtitate, quàm verè deberetur, vitiatur in totum, *iuxtà text. in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, vbi Bart. num. 6. Caſtr. num. 1. Iaſ. num. 2. ff. de condit. indeb. Ruin. conſ. 136. num. 5. lib. 1. & conſ. 160. num. 25. lib. 2. Surd. deciſ. 45. num. 3. Henrig. de fideiuſſor. cap. 6. num. 127.*

Nequè obſtat, quod Aureliæ etiam binubæ debe-
12 retur vſusfructus † in bonis Mutij filij ex primo matrimonio, ſaltèm ratione legitimæ, vt etiam admittitur in ſecunda deciſione, & ideò in iſto vſufructu verificatur cauſa ſucceſſionis expreſſa in tranſactione. Quoniam, attenta diſpoſitione Iuris
13 † communis, mater binuba ſuccedit quidem in vſufructu, At ſecùs attento Statuto Ceſenæ, quod matrem binubam excludit *ab omni ſucceſſione, & debito etiã Iure naturæ, atquè ab omni commodo, & ſucceſſione hæreditatis filiorum primi matrimonij*, quæ verba comprahendunt etiam excluſionem ab vſufructu, & à legitima.

Eadem etiam reſponſione tollitur, quod Aurelia licèt excluderetur à ſucceſſione hæreditatis Mutij, in illius tamen bonis ſuccedebat, poſtquàm perue-
14 nerant in Iuliam, & † ſic mediatè, non immediatè prouenìebant ex ſuſtantia primi viri, *iuxtà deciſionem in Romana domorum 10. Iunij 1616. coram bon. memor. Andrea,* quæ eſt *deciſ. 771. par. 3. recent.* quam ſequuta fuit *Rota in Romana nullitatis contractus 5. Decembris 1633. coram me*; Quoniam hoc verùm eſt in terminis Iuris communis, *iuxtà l. fœmina, C. de ſecund. nupt.* ſed Statutum Ceſenæ excludit matrem binubam ab omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij, tàm immediata, quàm mediata, ibi, *& à petitione portionis alterius ſuorum filiorum, ſeu liberorum præmortui quandocumquè ab inteſtato perſonæ, quandocumquè eis, vel alteri eorum debitæ.*

Nec obſtat quod Mutius prædeceſſerit, & poſteà Aurelia tranſierit ad ſecunda vota, & ſic illius hæreditas delata, & fortaſſe adita fuerit antè ſecundũ matrimonium, Quoniam in 2. *deciſione* in hac cauſa emanata, *verſ. verum*, fuit firmatum, nec de iure communi nouiſſimo conſtitui poſſe differentiam, an ſecundæ nuptiæ antecedant, vel ſubſequantur mortem filiorum primi matrimonij; Et Statutum
15 etiam Ceſenæ, † vltrà quod recipit interpretationem à Iure communi, dum excludit matrem binubam,

Digitized by Google

16 bam, vtitur verbo, *priuamus*, & ſic † ſupponit habitum, & delatam fuiſſe hæreditatem filij, *l. decem, ff. de verb. oblig. l. manumiſſionis, ff. de Iuſt. & Iur. l. non poteſt, ff. de reg. iur. Surd. conſ.* 52.
17 *num.* 57. Et vtitur etiam verbo, † *quandocumquè*, ideòquè compræhēdit omne, & quodcumquè tempus mortis filiorum primi matrimonij, vt *per Bald. in l. ſi quis ad declinandum, num.* 8. *C. de Epiſc. & Cler. & l. precibus, num.* 54. *C. de impub. & alijs ſubſtit. Alex. conſ.* 145. *num.* 3. *lib.* 2. *Boer. dec.* 131. *num.* 21. & fuit dictum *in Lauden. penſionis* 29. *Ianuarij* 1601. *coram Penia*. Et ſolùm excipit caſum, quo mater ſoluto ſecundo matrimonio redierit ad viduitatem, vnde alios caſus dicitur amplecti
18 dictum Statutum, & ſemper viget † eadem ratio funeſtationis memoriæ primi viri, iniuriæ illius fœderis, & fauoris filiorum ex primo matrimonio ſuſceptorum.

Minùs obſtat quod renunciatio Aureliæ in dicta aſſignatione ſit admodùm ampla; quia imò ventoſa erat, nec in aliquo erat profutura filijs primi matrimonij, cùm nullum Ius haberet Aurelia, quod cedere poſſet in vtilitatem filiorum ſuperſtitum, à quibus tamen extorſit integrum prædium, quod
19 precio longè excedebat illius dotem, † & ſic tranſactio continet euidentem calumniā, propter quam redditur ipſo iure nulla, *l. in ſumma ff. de cōd. indeb. Angel. conſ.* 94. *num.* 6. *Magon. deciſ. Floren.* 85. *num.* 4. & 6. *plenè Bellon. Iun. conſ.* 79. *num.* 3. & 4.

Poſtremò, nec releuat, quod verſemur in con-
20 cordia, † & tranſactione, pro qua ſuſtinenda iura multùm fauent; Quoniam verè non eſt tranſactio;
21 Nulla enim aderat † lis, nec timor probabilis litis, & filij remiſerunt propria iura clara, ſine aliqua mutua recompenſatione contra naturam trāſactionis, *l.* 1. *ff. de tranſact. l. tranſactio nullo dato, l. ſi cauſa cognita, C. eodem l. ſuus, C. de repud. hæred.* & vani timoris nulla eſt habenda ratio, vt inquit *Alciat. in l. ſi ex falſis, num.* 1. *C. de tranſact.*
22 nec ſuffragantur falſæ, † & ſimulatæ cauſæ, atquè à contrahentibus confictæ ad ſuſtinendam trāſactionem, *Angel. conſ.* 94. *ſub num.* 6. *Alba conſ.* 310. *num.* 11. *Surd. deciſ.* 185. *num.* 10. *et* 11. *Bardellon. conſ.* 2. *num.* 59. *& ſeqq. Manent. deciſ.* 137. *nu.* 84. *Neguſant. iun. quæſt.* 44. *num.* 28. prout confictas fuiſſe cauſas apparet in caſu præſenti, & ille titulus tranſactionis ſtudioſè, & impropriè ad colorandum contractum aſſignationis fuit à matre adhibitus,
23 quæ oblita † eſt officij, & maternæ pietatis, dùm pro exiguo credito ſcut. 1200. euulſit à filijs pupillis prædium magni valoris, nec ſine dolo, & calliditate videtur egiſſe in pluribus, & præcipuè dùm in Inſtrumento aſſignationis iſtius prædij verecundè admodùm aſſeuerat, ſe forſan meditaturam eſſe ſecūdas nuptias, & tamen per quatuor menſes antè cum Almerico apocham matrimonialem inierat; vndè hoc tēpore ſecundæ aſſignationis, recenti delinita cōiugio nil mirum, ſi maternam erga primos
24 filios exuerat charitatem; quo † ſtante dolo, tranſactio omninò reſpui debet, *l.* 1. *§. fin. ff. ad Tertull. l. in ſumma, verſ. ſin autem, ff. de condit. indeb. Bart. in l. ſi ex falſis, num.* 2. *Bald. num.* 4. *Angel. num.* 1. *C. de tranſact. Bellon. iun. d. conſ.* 77. *num.* 3.
25 qui dolus etiam detegitur ex eo, † quod nihil in tranſactione filijs fuit datum, aut remiſſum; ſiquè iura ſucceſſionis filiorum euidentiſſima fuiſſent pro Aurelia, nihil aliud reportaſſet ipſa, quàm quod per illam confictam concordiam extorſit.

Et ità vtraquè parte Informante, Domini ſteterunt in deciſis.

* Prima eſt deciſio 52. ſuper in hac eadem parte.
* Altera verò eſt deciſio 80. pariter ſupra.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Mercurij 22. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Grauamen iniunctum filiis, an, & quando non cenſeatur repetitum in nepotibus, & aliis deſcendentibus. Subſtitutio quandò expirat, ceſſant etiam omnia eius conſecutiua, & acceſſoria. Ex coniecturis, vt inducatur fideicommiſſum, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones, quæ inducunt grauamen ſunt ſtrictè intelligendæ.*
2 *Subſtitutionum gradus non ſunt multiplicandi.*
3 *Subſtitutio facta omnibus filijs, et hæredibus deſcendentibus ſinè filijs, non cenſetur facta filijs filiorum.*
Quicquid ſit vbi ſubſtitutio continet fauorem, et prouiſionem filiorum.
4 *Filiorum appellatione, quando tractatur de grauamine, ſeu onere non veniunt nepotes.*
5 *Subſtitutio fideicommiſſaria continet grauamen.*
6 *Subſtitutio facta filijs, quando non comprehendat nepotes.*
7 *Dictio dictus, eſt repetitiua præcedentium, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
8 *Teſtator ex quibus eliciatur, quod voluerit grauare tantùm filios, et non nepotes.*
9 *Nepotes in diſpoſitione non includuntur, quando fuit habita ratio ad filios.*
10 *Decian. in conſ.* 84. *num.* 10. *lib.* 3. *Pariſ. conſ.* 7. *num.* 17. *vol.* 3. *et alij declarantur. et nu.* 11.
12 *ad Fideicommiſſum, quando ſunt vocati plures ſucceſſiuè per vulgarem, cum conditione, ſi ſine filijs, tunc vno decedente cum filiis, ceſſant cæteræ aliæ ſubſtitutiones. et nu.* 13.
14 *Subſtitutionis digreſſio, ſi ſit poſita in parte actiua tantùm, tunc non attenditur ad effectum inducendi grauamen.*
15 *Subſtitutionum gradus, quando eſt vnicus tantū non releuat, vt recedatur à conſil. Oldrad.* 21.
16 *Alienationis prohibitio, quando ſtat acceſſoriè, et conſecutiuè ad aliquam ſubſtitutionem, illa deficiente nihil operatur. et n.* 17. *et* 18.
19 *Agnationis conſeruandæ ratio, vt dicatur habita, non concluditur ex repetita qualitate maſculinitatis.*
20 *ex Subſtitutione reciproca in primo gradu, non infertur ad ſequentes vocatos.*

21 *ad Fideicommiſſum inducendum coniecturæ debent eſſe probabiles, neceſſaria, et concludentes & num. 22.*

DECISIO CCLXXII.

PROPOSITO dubio 12. Decembris prçteriti,* An D. Coſmo Barzellino eſſet dãda
immiſſio ex teſtamento Alphonſi fideicommit-
tentis, in eius bonis hodiè poſſeſſis per D. Vincen-
tium Barzellinum, affirmatiuè fuit reſolutũ, quia
conſtat de fideicommiſſo, & quòd euenerit caſus
in perſonam Coſmi, & ex eo, quod identitas bono-
rum poſſeſſorum per Alphonſum, benè probatur ex
deductis in illa poſitione Hodiè autem repropoſi-
ta cauſa ſuper ijſdem, dicta deciſio fuit confirmata,
non obſtante exceptione antiquorum fideicommiſ-
ſorum, pro quibus pretendebatur detractio, & im-
miſſionem eſſe retardandam, quç ſunt in duplici
differentia, nempè, Virgilij ſenioris, qui fideicom-
miſſum conſtituit de anno 1529. poſtrema verò
Gaſparis, Lactantij, & Bartholomei.

Si de primo agatur, illud non obſtat, quia cum
reciproca ſubſtitutio legatur tantummodò inter fi-
lios Virgilij primos inſtitutos, alij verò deſcenden-
tes legantur vocati ſub ea conditione, ſi iſti primi
deceſſerint ſinè filijs, ipſiq. obierint cum filijs, vtl-
què euanuit omne fideicommiſſum propter defe-
ctum conditionis, quæ cum inducat grauamen
1 † eſt ſtrictè intelligenda de filijs tantùm, nec afficit
filios filiorum, quoniam verba, id non important, &
2 gradus ſubſtitutionum non ſunt † multiplicandi,
per ea, quæ notat *Oldr. in conſ. 221. Io. Andr. in Add. ad Specul. in tit. de teſtam. §. 1. verſ. occurrit. in fin. Crauet. conſ. 161. per tot. lib. 1. & Natt. conſ. 191. nu. 9. lib. 1.* quem ſequitur *Cephal. conſ. 433. num. 41. & ſeqq. lib. 3.* concludens ſubſtitutionem
3 factam omnibus filijs, & † hæredibus decedentibus
ſinè filijs, non cenſeri factam filijs filiorum, quia
quicquid ſit, vbi ſubſtitutio continet fauorem, &
prouiſionem filiorum, tamen vbi continet graua-
4 men, † & onus, appellatio filiorum non compræ-
hendit filiorum filios, & ſic nepotes, & cum ſub-
5 ſtitutio † fideicommiſſaria contineat grauamen,
l. ſi hæredi. §. cum filia. ff. de vulg. & pupill. l. cum patronus. ff. de legat. 2. Ideò ſubſtitutio huiuſmodi
6 facta † filijs, nepotes non compræhendit.

Neque obſtant coniecturæ, quæ allegantur pro
perpetuo, & reciproco fideicommiſſo, quia prima
deducta ex illis verbis, (& ſucceſſiuè dictis eius fi-
lijs, vt ſuprà, hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis
quandocunquè decedentibus, ſinè filijs maſculis,
legitimis & naturalibus &c.) ex quibus deducunt
appellatione ſubſtitutorum venire nepotes, & indè
illos eſſe grauatos, tollitur, quoniam, illa verba
benè verificantur in filijs Virgilij, qui fuerunt in-
ſtituti, & reciprocè ſubſtituti, nec indè poteſt in-
ferri ad vllam extenſionem fideicommiſſi, cum ex-
7 tenſioni reſiſtat illa dictio † (dictis) repetitiua præ-
cedentium, cum qualitatibus ſuis, & eorum, quæ
dicta ſunt ſuperiùs, *Bart. in l. 1. §. hoc edicto. ff. de poſtul. & in l. totalis ſcriptura. §. fin. verſ. quæro ego. ff. de leg. 1.*
8 Vndè clarè elicitur † ſolum graua-
re voluiſſe filios, non autem nepotes, vt benè pro-
bant *Ruin. Burſatt. & Rimin. Iun. allegati per Honded. conſ. 60. num. 55. & ſeqq. lib. 1.* aſſerentes in
9 diſpoſitione non includi nepotes, quãdo † habita fuit
relatio ad filios, cum illa dictione (dictos) quæ ſtat
reſtrictiuè ad prænominatos, *Decian. autem in conſ. 84. num. 10. lib. 3. Pariſ. conſ. 7. nu. 27. vol. 3.*
10 † & alij in contrarium allegati loquuntur in caſu,
in quo verbum, ſubſtituti, non poterat aliud opera-
ri, & propterea cum in caſu noſtro operetur hoc,
quod oſtendat mentem teſtatoris fuiſſe grauare fi-
lios, nedùm tanquàm inſtitutos, ſed etiam tanquã
ſubſtitutos, illorum dicta non procedũt, prout pro-
cedere poſſent, quãdo nepotes eſſent ſubſtituti per
fideicommiſſum, non autem quando non ſunt ſub-
11 ſtituti, niſi per vulgarem, † vt benè Decianum de-
clarando firmat *Pereg. de fideic. art. 29. num. 41.*
& in indiuiduo contrà Decianum conſuluit *Fuſar. conſ. 98. num. 6.*

Nec obſtat ſecunda coniectura dotationis fœmi-
narum deſcendentium in infinitum, deſumpta ex
verbis Teſtatoris, ibi (& caſu quo extarent filiæ fœ-
minæ dictorum eius filiorum, & eorum deſcenden-
tium in infinitum, tunc voluit, diſpoſuit, & manda-
uit eas debere dotari in ducatis mille auri, in auro
pro qualibet earum, cum mobilibus, & apparati-
bus condecentibus &c.) Ex quibus apparet ne red-
datur inutilis talis prouiſio ad fauorem fœminarũ,
in infinitum teſtatorem voluiſſe grauare filios Gaſ-
paris perpetuo fideicommiſſo; Nam cum Teſtator
poſtquàm inſtituit filios æquis portionibus, eoſquè
inuicem ſubſtituit, ità quòd vno decedente quan-
docunquè ſinè filijs, portio ſic decedentis, deue-
niat ad ſuperuiuentes, & ipſis non extantibus ad
eorum filios, ſucceſſiuè dictis eius filijs, vt ſuprà
hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis decedentibus
quandocunquè ſinè filijs tunc, & eo caſu eiuſdem
ſubſtituerit filias fœminas, hoc præceptum dotan-
di fœminas regulatur ab illa cõditione, ſi ſinè filijs,
prout omnes aliæ ſubſtitutiones, Ideòq. cum filij
primi gradus obierint cum filijs, euanuit quodcũ-
12 què † grauamen deſumptum ex onere dotationis,
& euanuerunt omnes ſubſtitutiones, tanquàm de-
pendentes iuxtà celebre *conſil. Oldrad. 21.* omnes
enim ſubſtitutiones, & omnia onera, ſeù grauami-
na veniunt in conſequentiam nõ exiſtentiæ filiorũ,
aut eis decedentibus ſinè filijs, quæ propterea non
applicantur, cum filij primi gradus obierint cum
filijs.

Altera coniectura, pro perpetuo, & reciproco fi-
deicommiſſo vocationis Ioannis Galeatij, & filio-
rum, tollitur eadem ſupradicta reſponſione, quia
ob defectum conditionis, ſi ſinè filijs, pariter eua-
nuit, prout alia de digreſſu ad plures remotos ſub-
ſtitutionum gradus, quia reſtringitur ab eadem cõ-
13 ditione, † cum Teſtator fuerit digreſſus per ſolam
vulgarem, nempè ſub illa conditione (& ipſis non
exiſtentibus &c.) quæ vulgarem tantùm ſignificat,
& fideicommiſſum excludit, *l. cum proponas. C. de hæred. inſtit. Ruin. conſ. 102. nu. 5. & 11. & conſ. 125. num. 6. lib. 2. Alex. conſ. 170. n. 3. lib. 5. Bero. conſ. 63. num. 29. lib. 2. Menoch. conſ. 399. num. 3. & 50. Rota in recent. 519. per tot. par. 1.* & cùm
14 talis digreſſus ſit in parte † actiua tantùm, tunc
non attenditur ad effectum inducendi grauamen,
ſiuè illud ampliandi in linea deſcendentium fauore
tranſ-

Digitized by Google

tranſuerſalium, Atquè ità cum ex tenore teſtamen-
ti pateat Teſtatorem fuiſſe digreſſum ad plures gra-
dus per ſolam, & meram vulgarem, tali caſu, ex quo
per aditionem, vel agnitionem vnius, expirant om-
15 nes vulgares ſubſequentes; † Inde ſequitur, vt nō
plures, ſed vnicus tantùm ſit gradus, & conſequē-
quenter nihil relenare contra conſilium Oldradi,
vt in terminis declarant poſt alios *Fuſar. conſ. 98. nu. 3. & ſeqq. & Rota in Ferrarien. fideicommiſſi 15. Decembris 1628. coram Eminentiſſ. Card. Virili, in tertia coniectura.*

Minùs releuat coniectura deducta ex prohibitio-
ne alienationis; quia, vt fuit dictum in deciſione,
16 quæ reuidetur, † prohibitio ſtat acceſſoriè, & con-
ſecutiuè ad ſubſtitutionem ſi ſinè filijs, illaq. defi-
ciente nihil operatur, *Menoch. conſ. 760. num. 10. & 11. Peregr. de fideic. art. 29. num. 39. Rot. deciſ. 300. num. 20. & deciſ. 486. num. 6. par. 1. recent. & deciſ. 236. num. 1. par. 2. cum alijs.* Nec dictio
(maximè) per quam facta eſt arctior prohibitio ſu-
per domo, extendit antecedentem genericam pro-
17 hibitionem, ſuper alijs bonis, data præſertim † di-
uerſitate rationis, quæ ob particularem Teſtatoris
affectum militabat, vt illa conſeruaretur in agna-
tione, & benè applicantur deducta per *Surd. conſ. 330. num. 23. & ſeqq.* vbi alios concordantes re-
fert, & ex patenti diſertiua in prohibitione aliena-
tionis, dum diſtinxit domum à cæteris bonis, & in
ea conſtituit prohibitionem realem alienandi per
verba in rem directa, apparet prohibitionem ſpe-
cialem, in qua diſcretiuè, ac diuerſimodè diſpoſuit,
18 non poſſe † extendere præcedentem generalem
prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis faciendi
potiùs reale, ac perpetuum fideicommiſſum in do-
mo antiqua familiæ, quàm in alijs bonis.

Vlteriùs cum deficientibus filijs ſinè filijs teſta-
tor pro tertia parte ſubſtituerit fœminas, nulla ha-
bita ratione agnationis, coniectura deſumpta ex ra-
19 tione † agnationis ob repetitā qualitatem maſcu-
linitatis, non ſuffragatur, *Aym. conſ. 250. num. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. cap. 15. nu. 9. Hond. conſ. 56. num. 14. lib. 1. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 5. num. 50. Rota coram ſa. mem. Greg. XV. deciſ. 433. n. 15. & ſeqq. & alibi ſæpius.*

Demùm deducta ex reciproca ſubſtitutione in-
ter primos vocatos, cum vocatione filiorum præ-
mortui non militat in ſequentibus gradibus, cùm
20 ex reciproca † in primo gradu nō inferatur ad ſe-
quentes vocatos, vt in terminis tenuerunt *Odd. conſ. 66. num. 59. & conſ. 68. num. 3. & ſeqq. Menoch. conſ. 743. ſub num. 4. & ſeqq. Rota in recent. deciſ. 45. num. 5. par. 1. coram Seraph. deciſ. 1023. num. 3. in d. Ferrarien. fideicommiſſi 15. Decembr. 1628. coram Eminentiſſ. Card. Virili, & in Bononien. fideicommiſſi de Bentiuolis 5. Maij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

21 Vndè cùm ad inducendū fideicommiſſum † con-
iecturæ debeant eſſe probabiles, neceſſariæ, atquè
concludentes, *adnot. per Bald. in l. cum virum num. 20. C. de fideicomm. Caſtr. conſ. 58. nu. 2. lib. 2. Iaſ. conſ. 66. col. penult. verſ. primò negando. lib. 3. Alciat. in reſponſ. 528. num. 2.* & ex prædictis con-
22 ſtet ſupradictas nō eſſe tales; Indè † ſequitur illorū
prętextu nō eſſe recedendū à vulgato *cōſ. Oldr. 21.*

Poſtrema fideicommiſſa Gaſparis, Lactantij, & Bartholomæi, & prætenſę detractiones non releuant, vt patet nedum ex lectura alterius deciſionis in hac cauſa factæ; verùm etiam ex publicis inſtrumentis hinc inde deductis in Summario, ex quibus probatur, quemlibet eorum habuiſſe in bonis patris portionem ſibi de iure debitam, quam ſolam afficiunt eorum fideicommiſſa, neque hodiè Coſmus petit bona in eiſdem inſtrumentis deſcripta, ſed ſolùm immiſſionem ſuper alijs bonis prouentis ad Alphonſum, quorum identitas probatur ex inuentario confecto ab Horatio auctore Vincentij, adeòut, quæ dicuntur de firmando ſtatu hæreditatis, potiùs deducta appareant ad retardandam, & inuoluendam immiſſionem debitam Coſmo.

Minùſquè excipi poteſt de confuſione bonorum Horatij, Pyrri, Virgilij iunioris, & Marci Antonij, qui fuerunt fratres Alphonſi, quia inter ipſos fratres extant diuiſiones bonorum, tàm patris, quàm Virgilij fratris præmortui, ex quibus liquet, quænam fuerit vniuſcuiuſquè portio, & præſertim, quę bona fuerint per Pyrrum poſſeſſa, quæ à Coſmo nō petuntur, reliqua verò eiuſdem Virgilij; & Marci Antonij, qui ab inteſtato deceſſerunt, cum iure ipſo partim in Alphonſum, partim in Horatium eorum fratres deuenerint, Alphonſus vtiquè de eiſdem liberè diſponere potuit, & quænam illa ſint liquidiſſimè conſtat, ex prædicto Inuentario confecto ab Horatio auctore ipſius Vincentij, atquè ideò omnis ceſſat prætenſæ confuſionis, ſeù dubitandi ratio.

Quare cum præter deducta in præterita ex depoſitione vnius teſtis examinati in Curia, ex publico inſtrumento dotis reſtitutæ per Coſmum Iſabellæ matri, & demùm ex depoſitionibus trium teſtium examinatorum in partibus magis cōcludēter probetur, Coſmum eſſe filium Aſtorgij, vt propterea non poſſit dubitari de identitate perſonæ vocatæ ad fideicommiſſum Alphonſi, iterùm Domini pro immiſſione ad eius fauorem reſponderūt vtraquè parte informante.

☞ * Eſt deciſio 249. ſuprà in hac eadem parte.

§ Et in eadem cauſa, vide infra ſub die 7. Iunij 1634. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & ſub die 20. Nouemb. pariter 1634. coram bo. me. Buccabella.

R. P. D. PANZIROLO.

Placentina prætenſæ Succeſſionis.

Die Veneris 31. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Filii nati, ex illis perſonis, inter quas matrimonium conſiſterè de iure non poteſt, quibus concurrentibus, dicantur legitimi. In radice matrimonij, quando Papa dicatur diſpenſaſse. Omiſsio ſola denunciationum, an reddat matrimonium clandeſtinum. Doctiſſima eſt deciſio, & non mirum, cum extenſa ſit ab Auditore vndecunquè doctiſſimo, & inter clariſſimos, & peritiſſimos Iuris, celeberrimo.

SVMMARIVM.

1 Pro Legitimitate magna præſumptio oritur, ex inſtitutione heredis alicui facta vti filio legitimo, & naturali, iuncta tamen effectuatione.

2 De Illegitimitate, quando quis amplius dare non poſſit.

3 Filius, quando eſt natus in figura matrimonij palàm, & publicè contracti inter perſonas nobiles, & qualitate pares, hoc caſu, vt dicatur legitimus ſufficit bona fides alterius ex coniugibus.

4 Inter Coniuges bona fides de iure præſumitur adeſſe.

5 Matrimonium, dum fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, eò ipſo præſumitur error, & ignorantia impedimenti. vide num. 29. & 30.

6 Actus, quando palàm, & publicè geritur, ceſſat omnis ſuſpicio fraudis.

7 Mariti ſolent expedire diſpenſationes &c. abſquè eo, quod vxores aliquid ſciant ante gratiam obtentam.

8 Aſſertionibus, & atteſtationibus factis in commiſſione de ſtylo Rotæ an ſtetur.

9 Scientia non probatur, niſi conſtet de mandato.

10 Vxoris mala fides impedimenti, ad effectum illegitimitatis non attenditur, ſi ſcientia non probetur de tempore conceptionis, vel natiuitatis.

11 in Matrimonij radice, quando dicatur diſpenſatum. & num. 12. 13.

14 in Matrimonij radice dicitur diſpenſatum, ſi in diſpenſatione adſit verbum, remaneant.

15 in Matrimonio nulliter contracto remanendi licentia, non inducit diſpenſationem in radice, cum requiratur nouus conſenſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum matrimonium, ſed iſta eſt opinio quorundam Doctorum reprobata, tanquàm minùs vera.

16 Filiatio ſuſcipienda, ſi ſit legitimata in radice matrimonij, ità etiam proles antea ſuſcepta erit legitimata, cum diuerſo iure cenſeri non debeant

17 Dictio, exindè, quid importet.

18 Matrimonium contrahi non poteſt intra conſtitutos intra quartum gradum conſanguinitatis.

19 Papa ſine dubio poteſt diſpenſare ſuper matrimonio de facto contracto, remouendo impedimentum iuris tantùm Canonici.

20 Filiorum illegitimitas, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſublata dicta lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remanent in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio.

21 Papa, ſicuti prohibendo matrimonium in certis gradibus, poteſt facere filios illegitimos, multò magis poterit illos legitimos reddere, remouendo impedimentum.

22 Et iſta eſt receptiſſima, & communis opinio.

23 Matrimonium, quod ſtante diſpenſatione in radice cenſentur ab initio validum, ac quod filij nati ex illo matrimonio ſint illegitimi, iſta ſimul ſtare non poſſunt.

24 Gratia conualidatio, quid operetur. & num. 25.

26 Præiudicium tertij, ſi veniat conſecutiuè, quando non attendatur.

27 Matrimonium videtur clandeſtinum, ſi ſit contractum nullis præmiſſis denunciationibus.

In Matrimonio propter præſumptionem affectatæ ignorantiæ, ceſſat bona fides. num. 27.

28 Matrimonium, an reddat clandeſtinum, & tollat bonam fidem, ſola omiſſio denunciationum, iſta eſt valde controuerſa opinio.

29 Matrimonium, quando fuit contractum in facie Eccleſiæ præſentibus pluribus conſanguineis, & nemine ſerioſè excluſo, & agitur inter perſonas nobiles, & conditione pares, illud non poteſt dici clandeſtinum.

30 Cum talis publicitas in effectu æquipolleat denunciationibus, & excludat omnem fraudis ſuſpicionem.

Et iſta eſt communis opinio Theologorum, & Canoniſtarum. num. 31.

32 Matrimonio, ſi opponatur, quod non fuit contractum coram proprio Parocho, nec de eius licentia, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugum cohabitatione. amplia num. 33.

DECISIO CCLXXIII.

MARCELLVS Marazzanus poſt obitum primæ vxoris, ex qua plures liberos ſuſcepit duxit in ſecundam vxorem Corneliam de Mancaſolis de anno 1566. & poſtmodùm detecto quarto conſanguinitatis gradus impedimento, obtinuit diſpenſationem à ſan. mem. Pio V. quæ cum fuiſſet ſolùm executioni demandata 4. Aprilis 1570. interim iam de menſe Octobris 1569. d. Marcellus ex eadem Cornelia ſuſceperat Carolum filium, ac tandem cum de anno 1580. detectum fuiſſet aliud impedimentum in 3. affinitatis gradu, propterea fel. record. Gregor. XIII. aliam conceſſit diſpenſationem; Vnde conualidato matrimonio in eo prædicti Coniuges perſeuerarunt, vſquè ad annum 1588. de quo tempore deceſſit Marcellus relictis poſt ſe tribus filijs ex prima vxore, & ex dicta Cornelia tantùm Carolo, ſuſcepto de tempore, quo ſupra; illoſquè æquis portionibus, vti filios legitimos, & naturales hæredes inſtituit, iuſſitq; ſuum teſtamentum ab illis omninò ſeruari, prout cum effectu ſeruarũt diuidẽdo, inter ſe bona amicabiliter, & agnoſcendo Carolum vti legitimum fratrem, & Marcelli filium in omnibus actibus, & ſcripturis, prout in Summ. num. 4.

Verùm de anno 1605. poſt obitum duorum ex filijs primi Matrimonij, ſcilicèt Io. Baptiſtæ, & Alexandri patris DD. Alexandri Iunioris, & Franciſci, eorum Mater, & Tutrix coram Ducali Conſilio intentauit iudicium contra dictum Carolum ſuper recuperatione bonorum hæreditatis paternæ, quæ illi in diuiſione obuenerant, eo ſub prætextu, quod vti illegitimus eſſet illorum incapax, quo iudicio poſtea de anno 1623. coram Ordinario Placentino reaſſumpto, fuit à quodam decreto pro parte filiorum Caroli appellatum, & cauſa ad Rotam deuoluta dubitatum fuit, An conſtet de illegitimitate Caroli, & DD. negatiuè reſponderunt, moti ex pluribus fundamentis.

Et quidem Primò quia vt ſupra dictum eſt, Marcellus Pater tractauit Carolũ vti filium legitimum, & naturalem inſtituendo illum hæredem in teſta-
1 mento, † quod facit magnam præſumptionem pro legiti-

Digitized by Google

legitimitate Caroli, immediate ſubſecuta,
Bald. in l. filium. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. Soccin. Iun. conſ. 89. num. 3. lib. 2. Mandel. conſ. 180. num. 2. Mohed. deciſ. 3. qui fil. ſint legit. Rot. in recent. par. 1. deciſ. 406. ſub n. 5. & deciſ. 434. n. 6.
Et cum huiuſmodi Teſtamentum paternum approbatū fuerit ab alijs filijs, & Authoribus DD. Franciſci, & Alexandri, qui hodiè de illegitimitate op-
2 ponunt † proculdubiò contra ipſos oritur præſumptio ad fauorem Caroli, per ea, quæ tradit *Seraphin. deciſ. 1000. num. 15. Gregor. deciſ. 249. num. 17. Rota in recent. d. deciſ. 434. ſub num. 7. verſ. accedunt etiam. part. 1.* & fuit dictum *in Parmen. Status 14. Iunij 1623. & 10. Iunij 1626. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Secundò, quia Carolus natus fuit in figura matrimonij, palàm, & publicè contracti inter viros no-
3 biles, & qualitate pares, quo caſu † pro legitimitate prolis ſufficit bona fides alterius ex coniugibus, *cap. ex tenore, & ibi Gloſſ. qui fil. ſint legitim. Gabr. de legit. concl. 4. nu. 2. Caputaq. deciſ. 150. num. 7. & deciſ. 203. num. 3. par. 2. Seraph. deciſ. 1099. num. 2. Rota deciſ. 354. ſub nu. 3. verſ. quinimo. poſt ſecundum vol. conſ. Farin.*

4 Quod autem in hoc caſu adfuerit bona fides † nō ſolùm probatur ex præſumptione Iuris, *Gemin. conſ. 66. in 3. dub. Couar. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 1. num. 4. Rota diuerſ. deciſ. 477. in fine par. 1. Greg. deciſ. 461. num. 3.* Sed etiam quia fuit probata ignorantia impedimentorum, tàm iuramento ipſorum coniugum, quàm etiam ex depoſitione plurium
5 Teſtium, ac vlteriùs, quia † dum matrimonium fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt, ex hoc ipſo præſumitur error, & ignorātia,
6 ità vt ceſſet † omnis ſuſpicio fraudis, *Ruin. conſ. 51. ſub nu. 8. verſ. & quàmuis. lib. 5. Put. deciſ. 95. n. 2. lib. 2. Gregor. d. deciſ. 461. num. 4. Rota poſt 2. vol. conſil. Farinac. dicta deciſ. 354. ſub num. 4. verſ. ſed etiam.*

Nec officit, quod videatur excludi bona fides in vtroquè ex coniugibus, eò, quia in diſpenſatione vnuſquiſquè eorum nominatur pro Oratore, quia ex hoc non probatur concludenter ſcientia ſaltem vxoris, nam vltrà, quod iſtæ diſpenſationes ſolent expediri à marito abſquè eo, quod vxor aliquid ſciat
7 † ante gratiam obtentam, certum eſt etiam, quod
8 de ſtylo Rotæ † non ſtatur huiuſmodi aſſertionibus, & atteſtationibus, *iux. deciſ. Put. 24. in fin lib. 1. in correct.* & fuit reſolutum *in Vallisſoletana Praeheminentiarum 23. Ianuarij 1604. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, & in Azianen. Archipresbyteratus 17. Aprilis 1606. coram bonæ mem. Penia, & in Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembris 1611. coram bon. mem. Vbaldo*, vbi
9 † dicitur, quod niſi conſtet de mandato, ſcientia non probatur.

Et quàmuis poſtea etiam vxor vſa fuerit dicta diſpenſatione, cum in illius executione fuerit cum ea, de nouo ſolemnizatum matrimonium in facie Eccleſiæ, attamen cum de illo tempore iam natus eſſet Carolus, ex hoc non infertur ad ſcientiam
10 eiuſdem vxoris, nec de tempore conceptionis, nec de tempore natiuitatis, quod ad hunc effectum attendi ſolet, ad not. per DD. *in cap. fin. de clandeſt. de ſponſ. Prapoſ. poſt Butr. in cap. 2. num. 5. verſ. Butrius aliter &c. & in cap. pen. num. 3. qui fil. ſint legitim. vbi Abb. num. 3. in vlt. not. Menoch. conſil. 521. num. 4. Peregr. de fideicomm. art. 24. num. 50.*

Tertiò demum principaliter, quia DD. viſum
11 eſt in matrimonio † ſupradicto fuiſſe diſpenſatum in radice, nam ex litteris Pij V. clarè conſtat, quod ſupplicantes remanere volebāt in eo matrimonio, quod nulliter, & de facto contraxerunt, licèt non poſſent abſquè Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, nar-
12 rando inſuper Papæ, quod † ſi diuortium fieret, grauia inter ipſos ſcandala oriri poſſent, vt in puncto tenuit, *Rot. deciſ. 687. ſub num. 5. par. 2. recent.* Et hoc etiam ſuadent verba ſubſequentia eiuſdem diſpenſationis, ibi, *Propterea nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt nobis in præmiſſis de opportuno abſolutionis remedio, & diſpenſationis gratia prouidere dignaremur &c.* ponderando verbum, *in præmiſſis*, quod refertur ad priùs narrata, & ſic ad diſpenſationem ſuper perſeuerantia Matrimonij nulliter contracti, & ideò Papa poſtea ſubdit, *Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ committimus, quatenus eoſdem Marcellum, & Corneliam in vtroquè foro abſoluas, & cum eiſdem Marcello, & Cornelia, vt impedimento tertij, & quarti conſanguinitatis, gradus huiuſmodi non obſtante, Matrimonium de nouo inter ſe publicè, & ſeruata forma Concilij Tridentini contrahant, & in facie Eccleſiæ ſolemnizent, & in eo poſtmodùm, quoad vixerint remanere liberè, & licitè valeant*, & ſic conualidat primum Matrimo-
13 nium contractum, † & diſpenſat in ipſius radice, licèt cum hac conditione, vt denuò ſolemnizetur ſeruata forma Concilij, prout in terminis *Rota in recent. deciſ. 455. ſub num. 9. & 10. par. 1.* ex ver-
14 bo † enim, *remanere*, tenent Doctores induci diſpenſationem in radice, *Anton. de Roſſell. de legit. lib. 2. in princ. num. 19. Celſ. Vgo conſ. 31. num. 6. & 7. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 2. num. 12. Boer. deciſ. 624. num. 26. & ſeqq. Rota diuerſ. dec. 207. par. 1. Peregr. de fideicom. art. 24. num. 79. Rota recent. dicta deciſ. 687. ſub num. 11. par. 2. vbi ſub num. 12.* reprobat ſententiam *Couar. ſuper 4. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 13. quem ſequitur Sanchez. de matrim. lib. 8. diſput. 7. num. 25.* qui
15 videntur tenere, quod licentia remanendi † in matrimonio ſic contracto non inducat diſpenſationem in radice, cum requiratur nouus conſenſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum matrimoniū, quia opinio iſta fuit reprobata tanquàm minùs vera, & hoc idem firmatur in dicta *deciſ. 455. ſub num. 11. par. 1. recent.*

Vlteriùs viſum eſt Papam diſpenſaſſe in radice, etiam propter illa verba, *Prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam legitimam decernas, & declares &c.*
16 Nam ſicuti Proles ſuſcipienda erat ſine dubio † legitimata in radice matrimonij, ità etiam proles antea ſuſcepta, cum diuerſo Iure cenſeri non debeant, *Rot. in recent. deciſ. 166. ſub num. 6. verſ. in tertia enim, & deciſ. 191. ſub num. 2. verſ. ità referendo, & d. deciſ. 455. ſub num. 12. par. 1. & par. 2. deciſ. 687. ſub num. 14.* Quod etiam confirmatur propter
17 illam dictionem, *Ex inde*, cum † reſpectu prolis ſu-

ſceptæ

ſceptæ non poſſet referri, niſi ad factum præcedens
videlicèt ad matrimonium de facto contractum,
*Rota in recent. deciſ. 405. ſub num. 12. verſ. &
confirmatur, par. 1. & part. 2. dicta deciſ. 687. ſub
num. 15.* Vnde cum ex ſupradictis conſtet, quod di-
ſpenſatio Caroli fuerit in radice, ei ſuffragari debet
in ſucceſſione paterna, qui eſt effectus principalis
18 huius diſputationis, nam cum dicti Coniuges † de
iure poſitiuo impedirentur contrahere matrimoniũ,
c. non debent de conſanguinit. & affin. in caſu præ-
ſenti ſtante maritali affectu cum copula, vel matri-
monio de facto contracto, potuit ſinè dubio Papa
remouere huiuſmodi impedimentum, Iuris tantùm
19 † Canonici, diſpenſando in radice Matrimonij, illud-
què approbando prout ex tunc, perinde, ac ſi ab
initio nullum extitiſſet impedimentũ, ità *Io. Andr.
in cap. per venerabilem. num. 30. qui fil. ſint legit.
Anchar, num. 21. in fin. & num. 22. Alexander de
Neuo, num. 18. Anchar, conſ. 409. num. 4. & 5.
Celſ. Vgo d. conſ. 31. num. 7. Antonius de Roſſell.
d. tract. de legitim. lib. 2. in princ. num. 19. & ſeq.
Martin. Lauden. eod tract. num. 85. cum alijs ad-
ductis per Rot. in recent. dicta deciſ. 191. ſub nu. 3.
& 455. ſub num. 2. & 3.*

Nec prædictis obſtat, quod cum Carolus ſit con-
ceptus, & natus poſt litteras Pij V. antè tamen il-
larum exequutionem, non poteſt ei ſuffragari diſpẽ-
ſatio, etiam quod fuerit in radice, quia cum per le-
20 gem † Canonicam ſit inducta illegitimitas filiorum,
ſublata dicta lege per diſpenſationem, in radice re-
manent filij in eo ſtatu, in quo reperirentur ſi nulla
adfuiſſet Canonica prohibitio, per *text. in §. liceat,
igitur, Auth. quib. mod. nat. effic. legit. & in §. ſi
quis ergo. Auth. quibus modis natur. effic. ſui.* Et
21 ratio eſt clara, quia ſi Papa prohibendo † Matri-
monium in certis gradibus, poteſt facere filios ille-
gitimos, multò magis poterit illos legitimos red-
dere remouendo impedimentum, *Hoſtien. in cap.
per venerabilem. ſub num. 8. Anchar. conſ. 409. ſub
num. 4. & 5. Guglielm. de Benedict. in cap. Ray-
nutius. verſ. & vxorem in princ. num. 202. de te-
ſtam. Celſ. Vgo d. conſ. 31. nu. 7. Ceph. conſ. 307.
num. 51. & ſeqq. lib. 3. Gabr. conſ. 21. num. 17.* vbi
22 teſtatur de † communi, & hanc eſſe receptiſſimam
opinionem, *lib. 1. Put. deciſ. 472. ſub num. 3. lib. 2.
in nou. Rota dicta deciſ. 455. ſub num. 2. verſ.
ſicut potuit, & num. 6. par. 1. recent.* Non enim
23 † poſſunt ſtare ſimul, quod matrimonium ſtante
diſpenſatione in radice, cenſeatur ab initio validum,
ac quod filij nati ex illo matrimonio ſint illegitimi,
& propterea dicta diſpenſatio ſuffragatur Carolo,
etiam quod ſit conceptus, & natus poſt litteras Pij
Quinti, & antè illarum executionem,

Nec dicatur, quod litteræ Pij nihilominùs ſuffra-
gari nõ poſſint, cum poſt illas fuerit detectum, aliud
in tertio affinitatis gradu impedimentum, quia
Gregorius voluit litteras Pij valere in omnibus, &
per omnia, perinde, ac ſi de impedimẽto tertij gra-
dus affinitatis in illis mentio facta fuiſſet, ac ideò
24 litteræ † Pij ità conualidatæ remanſerunt, ac ſi in
illis ab initio præfata mentio facta fuiſſet, *Gemin.
conſil. 127. num. 4. Rebuff. in prax. tit. de reſcript.
etiam perinde valere. nu. 2.* & fuit dictum *in Oſcen.
Archidiaconatus 10. Martij 1603. coram bo. me.
Horatio Card. Lancellotto*, itaut taciturnitas eiuſ-
25 dem tertij † gradus affinitatis in litteris Pij, ſtanti-
bus litteris Gregorij, nihil obſtet, per ea, quæ notat
Put. deciſ. 136. lib. 3.

Nec aliquid releuat præiudicium tertij, quod
26 poſſit conſiderari † ex iure ſucceſſionis deferendæ,
ob impedimentum contrahentium, quia ſublato
impedimento per diſpenſationem, præiudicium
tertij, quod venit conſecutiuè, non attenditur, vt in
puncto *Ruin. conſ. 189. nu. 16. lib. 2. Anchar. conſ.
409. ſub nu. 5. verſ. Canonica igitur conſtitutio,
Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum. ſub num. 21. in
2. ampliat. verſ. adde, de conſtit. Aymon. conſ. 704.
ſub num. 4. lib. 4. Decian. conſ. 5. num. 67. & ſeq.
lib. 1. Put. d. deciſ. 472. num. 2. in nou. Rota in re-
cent. d. deciſ. 455. ſub num. 8. par. 1. & part. 2. de-
ciſ. 687. ſub. num. 16. & ſeqq.*

Minùs obſtat, quod matrimonium fuerit contra-
ctum nullis præmiſſis denunciationibus, ſicquè vi-
27 deatur clandeſtinum, in † quo propter præſumptio-
nem affectatę ignorantię, ceſſat bona fides, iuxtà ea,
quæ latè tradit *Sanchez. de matrim. lib. 3. diſp. 42.
num. 1. & ſeqq.* Nam præter quàm quod hanc opi-
28 nionem, quod ſola omiſſio † denunciationum red-
dat Matrimonium clandeſtinum, & tollat bonam
fidem valdè controuerſam, dixit *Rota in Valentina
illegitimitatis coram Emminentiſſimo Cardin. Pam-
philio, quæ eſt deciſ. 354. num. 6. poſt 2. vol. conſ.
29 Farinac.* Et quando fuit contractum palàm, † &
publicè in facie Eccleſię, præſentibus pluribus con-
ſanguineis, ac nemine ſeriosè excluſo, & agitur in-
ter perſonas nobiles, & conditione pares, prout
hæc omnia concurrunt in hoc caſu, illud clandeſti-
30 num dici non poſſe, ex quo talis † publicitas in ef-
fectu æquipollet denunciationibus, & excludit om-
nem fraudis ſuſpicionem, tenent relati per eundem
*Sanchez. lib. 3. diſput. 1. num. 9. & innumeri apud
Maſcard. de probat. concl. 1035. à num. 4.* vbi hanc
31 dicit communem ſententiam Theologorum, † &
Canoniſtarum, quam etiam ex declaratione Con-
gregationis Interpretum Sacti Concilij Tridentini
amplexa fuit *Rota in deciſ. 71. nu. 11. par. 1. recent.
& in Papien. Matrimonij 1. Iunij 1594. coràm
bon. mem. Cardinali Millino.*

In propoſito viſa fuit DD. ceſſare omnis diffi-
cultas ex tenore primæ diſpenſationis Pij V. in qua
fuit facta mentio expreſſa omiſſionis denunciatio-
num, *ibi, punito Parocho propterea, quod exponen-
tes non factis priùs in Ecclaſia denunciationibus
coniunxit*, & nihilominùs Papa ea non obſtante
diſpenſare voluit prolem legitimam declarando,
vt ſupra,

Quæ autem fuerunt oppoſita, quod Matrimo-
32 nium non fuerit † contractum coram proprio Pa-
rocho, vel de eius licentia viſum eſt DD. ſatis ſu-
perquè tolli, non ſolùm ex diuturna coniugum
cohabitatione, *iux. deciſ. Rot. 71. num. 1. part. 1.
33 recent.* ſed etiam penitus ceſſare † ex eo, quod Ma-
trimonium fuit poſteà in facie Eccleſiæ ſolemniz-
zatum, & conualidatum iuxtà tenorem diſpenſa-
tionis, quæ fuit conceſſa in radice per ſupradicta.

Et ità fuit deciſum parte vtraquè &c.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. MOTMANNO.

Fauentina Dotis.

Die Lunæ 3. Aprilis 1634.

ARGVMENTVM.

Donatio facta abſẽti, præter ſtipulationem Notarij, vt dicatur ei ius quæſitum, eſt neceſſaria acceptatio, & àn iſta acceptatio præſumatur ex ſola ſcientia, quod in donatione non merè lucratiua intellige.

SVMMARIVM.

1 *Ex Teſtamento, in quo nullum vitium apparet competit actio legatario.*
2 *Teſtamentorum diſpoſitiones ſunt attendendæ.*
3 *Donationis acceptatio, vltrà ſtipulationem Notarij, eſt neceſſaria ad effectum, vt abſentibus pro quibus fuit ſtipulatum dicatur ius quæſitum.*
4 *Acceptatio in donatione non præſumitur ex ſola ſcientia, attenta donatione, non merè lucratiua, ſed mixta, & poſſibiliter damnoſa.*
5 *Donatio ſtipulata per Notarium pro abſente, cum aliquo onere, abſens non aſtringitur ad aliquid, niſi ſecuta eius ratificatione.*
6 *Donatio facta ſub conditione, aliàs donatio ſit nulla, et pro nõ facta, tunc conditione non adimpleta, nullum cenſetur tranſlatum dominium propter vim impeditiuam d. pacti.*
7 *Et conſequenter rei donatæ dominium non abdicitur ab ipſo donante.*
8 *Termini diſcretiui in vna, eademquè oratione poſiti ſolent excludere, & ſeparare.*

DECISIO CCLXXIV.

PATER primo loco omnia bona ſua donauit Ioſepho, & Camillo filijs abſentibus, cum onere illis iniuncto de dotanda filia in ſumma ſcutorum 2000. Deindè nulla facta mentione huiuſmodi donationis condidit teſtamentum, in quo alios inſtituit, ac ſucceſſiuè ſubſtituit, eoſquè prætereà grauauit, vt d. Ioſepho tunc ſuperſtiti quotieſcunquè liberationem à banno capitali reportaſſet, reſtituerẽt hæreditatem, filiæ verò prædictæ pro dote, & paraphernis legauit ſummam librarum 16000. Vnde poſt reſtitutam d. Ioſepho hæreditatem in hac tertia Inſtantia, quæ mihi commiſſa fuit contigit dubitari, An filiæ petenti huiuſmodi legatum dotis ſuffragetur teſtamentum, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Nam ex teſtamento in quo † nullum vitium apparet, actio competit legatario. *l. p. C. Comm. de legat. §. noſtra. Inſtit. eod. tit.* & prædicti teſtamenti
2 diſpoſitionem † attendendã eſſe probatur per textum expreſſum in *auth. de nupt. §. diſponat. col. 4.*
Dum autem nulla poſt dictam donationem factam filijs abſentibus ſubſecuta fuit acceptatio, patet quod illi præualeat poſterior teſtamenti diſpoſitio
3 ex eo, quod acceptatio † vltrà ſtipulationem Notarij ſit neceſſaria ad effectum, vt abſentibus pro quibus fuit ſtipulatum dicatur ius quæſitum *l. ſi ego ff. de neg. geſt.* & interminis donationis *Paul. de Caſt. conſ. 195. num. 2. vol. 2. Dec. conſ. 598. num. 4. Theſaur. deciſ. 70. num. 3. & 10.* Quæ quidem
4 acceptatio † ex ſola ſcientia præſumi non poteſt, attenta donatione, non merè lucratiua, ſed mixta, & poſſibiliter damnoſa, vt dixit *Rota in Romana donationis 18. Maij 1618. coram bona memoria. Cardinali Sacrato.*

Nequè ad id ſola Notarij ſtipulatio ſufficit, attento dicto onere adiecto donationi, quod ſcilicèt donatarij tenerentur quot annis donatori ſoluere ſummam ſcutorum 400. pro ſuis alimentis, nulla
5 enim ratio admittit † quemquàm abſentẽ per Notarium ſtipulantem alicui oneri aſtringi, niſi ſubſequatur illius ratificatio. *Molin. Iuriſc. de Primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 2. & alter Molin. Theolog. de contract. diſputat. 264. num. 12. verſ. quo verò. Borgnin. deciſ. 40. num. 21. par. 1.*

Vltrà quod d. donatio perindè haberi debet, ac ſi non eſſet facta, attenta clauſula immediatè appoſita poſt dictum onus de ſoluendo certam ſummam donatori, videlicèt aliàs præſens donatio ſit nulla,
6 & pro non facta habeatur. Vnde ſequitur, † quod nullum cenſeatur tranſlatum eſſe dominiũ propter dicti pacti vim tranſlationis impeditiuam, vt in terminis ſimilis donationis *Eugen. in conſil. 29. num. 35. Rota deciſ. 612. num. 2. par. 3. recent. &*
7 conſequenter † rei donatæ dominium minimè fuerit ab ipſo donatore abdicatum *l. nec vtilem ff. ex quibus cauſ. maior Bart. in d. l. ſi ego, num. 3. ff. de negot. geſt. Surd. conſ. 16. num. 18. Rota in Romana donationis 29. Aprilis 1614. coram bon. mem. Vbald.*

Nequè obſtat quod d. Ioſephus acceptauerit hæreditatem paternam cum expreſſa præſeruatione iurium ſibi ex fideicommiſſis, donationibus, ac alijs quibuſuis diſpoſitionibus competentium, quia ex verbis ſubſequentibus in eadem præſeruatione manifeſtè patet, eam eſſe referendam ad fideicommiſſa Auorum, aliorumquè Aſcendentium, & Collateralium, non autem ad donationem Patris de cuius teſtamento, quod approbauit, diſcretiuè in eodem
8 actu fuit locutus, termini † enim diſcretiui in vna eademquè oratione poſiti, propriùm eſt excludere, & ſeparare, *Surd. conſ. 426. num. 1. Rota deciſ. 174. num. 6. par. 4. recent. Add. ad Greg. deciſ. 301. nu. 18.*

Et ità vtraque, &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Colimbrieñ Præſtimoniorum.

Die Veneris 28. Aprilis 1634.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, quando eſt læſa, competit reſtitutio in integrum eius Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ, cum omnia iura competentia Eccleſiæ, competant etiam Prælato. Eccleſia cum numquàm deſinat ciuiliter poſſidere, ideò Prælatus propter d. ciuilem poſſeſſionem poteſt eijcere, & pulſare poſſeſſorem naturalem bonorũ Eccleſiæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Rota in reſtitutione in integrũ qualiter procedat.*

2 *Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum, quando conſtat de Eccleſiæ læſione.*

3 *Poſſidenti ciuiliter debetur manutentio.*

4 *Poſſeſſio ciuilis pœnès duos eſſe non poteſt.*

5 *Poſſeſſor ciuilis, poteſt capere poſſeſſionem naturalem vacantem, efficiendo ſe verum poſſeſſorē.*

6 *Poſſeſſione alicuius rei adepta, cenſetur etiam cœpta poſſeſſio bonorum ad eam ſpectantium. & num. 19.*

7 *Eccleſiæ, competit manutentio ratione ciuilis poſſeſſionis, licèt alius occupauerit poſſeſſionem naturalem.*

8 *Eccleſia, & pupillus ſunt tales, vt non poſſint perdere poſſeſſionem ciuilem.*

9 *Interdictum, vnde vi, ſi alicui competat, multò magis competit manutentio.*

10 *Poſſeſſionem ciuilem, ſi quis retinuerit, ratione eiuſdē poſſeſſionis pulſare poteſt poſſeſſorem naturalem, & illo eiecto continuare poſſeſſionèm naturalem primauam.*

11 *Interdictum, vti poſſidetis, quod competit pro ciuili poſſeſſione, eſt quoddam iudicium habens ſimpliciter naturam retinendæ, & in conſequentiam recuperandæ.*

12 *Poſſeſſor naturalis non poteſt deſiſtere à turbatione, niſi reſtituat poſſeſſionem naturalem, habenti ciuilem, cui ipſe illam naturalem abſtulit.*

13 *Per poſſeſſionis naturalis retentionem, turbatur altera pars in ciuili.*

14 *Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis.*

15 *Interdictum, vti poſſidetis, datur ratione ciuilis poſſeſſionis.*

16 *Eccleſiæ iura omnia competentia, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio competunt eius Prælato nomine ipſius Eccleſiæ.*

17 *Prælato competit manutentio nomine Eccleſiæ, etiam ſi ipſe inutiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit.*

18 *Per poſſeſſionis adeptionem alicuius loci, non cenſetur adepta poſſeſſio bonorum ad dictum locum ſpectantium, quando alius medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem dictorum bonorum.*

20 *Aret. in l. poſſidert. num. 8. ff. de acquir. poſſeſ. declaratur.*

21 *Ex poſſeſſione ciuili, quæ remanet pœnès Eccleſiam, eſt debita manutentio eius Prælato, nomine ipſius Eccleſiæ.*

22 *Poſſeſſio ciuilis cenſetur amiſſa, ſi per decennium, quis tacuerit.*

23 *Poſſeſſio anteceſſoris non transfertur in ſucceſſorem ſinè noua apprenſione.*

24 *Gratia præſumitur iuſtificata ſtante curſu 30. vel 40. annorum.*

25 *Executor ritè, & rectè præſumitur proceſſiſſe ad executionem.*

Præſumptio illa eſt admittenda, ſi veniat in neceſſariam conſequentiam alterius. nu. 25.

26 *Interdictum, vti poſſidetis, poteſt præſcribi ex lapſu 30. vel 40. annorum.*

27 *Remedium, recuperandæ, remanet præſcriptum ſpatio 30 vel 40. annorum.*

DECISIO CCLXXV.

DISMEMBRATIO, de qua agitur fuit facta
per fel. rec. Paulum Tertium de anno 1541.
& habuit ſuum effectum de anno 1546. & ſinè cõ-
trouerſia continuauit vſquè ad annum 1609. de
quo tempore vacante præſtimonio, cui fuerat ap-
plicata dicta diſmembratio, Sebaſtianus Prior Ec-
cleſiæ de Nobra, à qua fuerat facta dicta diſmem-
bratio cœpit poſſeſſionem portionum diſmembra-
tarum. Poſtmodùm vacante d. Prioratu, Illuſtriſſ.
D. Rodericus de Mello Pręſtimoniarius cępit poſ-
ſeſſionem dictarum portionum occupatarum. Tan-
dem Petrus nouus Prior, per tres conformes obti-
nuit reſtitui ad poſſeſſionem, in qua erat d. Seba-
ſtianus, & propterea cum d. Præſtimoniarius com-
miſerit cauſam reſtitutionis in integrum in Rota
R. P. D. meo Dunozetto, per binas deciſiones* fuit
reſolutum conſtare de cauſis reſtitutionis in inte-
grum, & hinc fuit lata ſententia reuocatoria dicta-
1 rum ſentẽtiarum de partibus, Rota enim ſic † pro-
cedit, non enim pronunciat ſuper ipſa reſtitutione,
*Caſ. de Graſ. dec. 3. de reſtit. in integr. Mantic. de-
ciſ. 315. num.* 5. quam quidem ſententiam 27. Iunij
ſuperioris anni fuit coram me* reſolutũ eſſe con-
firmandam, & hodiè repropoſita cauſa, Domini
perſtiterunt in reſolutis, quia cum d. Illuſtriſſ. D.
Rodericus cœperit dictam poſſeſſionem vacãtem,
ei erat debita manutentio, & cum præſtimonium
ipſum ciuiliter poſſideret, ipſi Præſtimoniario no-
mine ipſius præſtimonij erat debita manutentio, &
ideò cum ex his conſtet de læſione, ipſi Præſtimo-
2 niario, vel nomine † proprio, vel nomine Eccleſiæ
competit reſtitutio in integrum, *cap. 1. vbi Abb.
num. 2. de reſt. in integr. l. nam, & poſtea, §. ſi mi-
nor. ff. de iur. iur.*

Quod autem Præſtimoniario eſſet debita manu-
3 tentio † nomine proprio ſatis patet, quia cũ Præ-
ſtimonium ciuiliter poſſideret, vt mox probatur,
non poterat Prioratus ſimiliter ciuiliter poſſidere,
4 quia † poſſeſſio ciuilis non poteſt eſſe pœnès duos
*l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum, vbi gloſ. in
verb. dominium, & Caſtren. num. 7. ff. commod.* &
proptereà licèt Sebaſtianus Prior occupaſſet poſ-
ſeſſionem naturalem bonorum diſmembratorum,
tamen cum per aſſecutionem alterius beneficij in-
compatibilis poſſeſſio naturalis dictorum bonorũ
vacaret, Præſtimoniarius potuit capere illam poſ-
5 ſeſſionem vacantem, † cum dicta bona ad ipſum
Præſtimonium ſpectarent, ità vt fuerit effectus ve-
rus poſſeſſor, *c. cum dilectuc. §. verùm, vbi Butr.
in 4. notab. ſub nu. 4. verſ. ſed habenti. de ordin. co-
gnit.* Ideò cum Præſtimonium ciuiliter poſſideret,
3 & de tempore, quo ipſe Præſtimoniarius cœpit poſ-
ſeſſionem ipſius Præſtimonij, poſſeſſio naturalis va-
caret ex adeptione poſſeſſionis præſtimonij, cenſe-
6 tur quoquè † adepta poſſeſſio bonorum ad illud
ſpectantium, *Couar. var. lib. 3. c. 16. num. 13. Rota
dec. 19. num. 7. & 8. par. 2. diuerſ. & fuit conſide-
ratum in dec. facta 28. Iunij 1632. coram R. P. D.
Dunozetto, & in alia coram me 27. Iunij ſuperio-
ris anni.*

Quod

Quod verò eidem præſtimoniario competeret,
manutentio nomine ipſius præſtimonij, ſatis proba-
7 tur, nam etſi Sebaſtianus Prior occupauerit † poſ-
ſeſſionem naturalem; nihilominùs præſtimonium
retinuit poſſeſſionem ciuilem, *Innoc. in cap. cum*
ſuper. nu. 4. circà principium, & verſ. propter hoc
dicimus de cauſa poſſ. & propr. & in c. cum in of-
ficijs. num. 6. verſ. ſi autem ſolummodò. de teſtam.
Bart. in l. 1. §. fin. num. 4. verſ. ſed in Collegio Ec-
cleſiæ. ff. de acquir. poſseſs. cum infinitis cumula-
tis in deciſ. facta 20. Iunij 1632. coràm R.P.D.
meo Dunozetto, verſ. ſiuè verò nititur poſseſſione
8 *Eccleſiæ*, namq. Eccleſia, † & pupillus, ſunt tales, vt
non poſſint perdere poſſeſſionem ciuilem, idem
Bart. in l. 1 §. ſi vir vxori, num. 3. ff de acquir.
poſseſs. Pariſ. conſ. 24. num. 7. vol. 1. & propterea
9 † ſicuti præſtimonio competebat interdictum, vnde
vi, *c. quarelam, vbi Abb. in fin. de elect. idem Abb.*
in c. litteræ tuæ. nu. 3. poſt med. ibi, & etiamſi ſpo-
lietur Eccleſia. de dilat. Rot. dec. 1. in princ. & ibi
Addentes num. 4. de reſtit. ſpol. in nou. à fortiori
competebat dicto præſtimonio manutentio, vt dicit
Menoch. de retinend. poſs. rem. 3. num. 127. & me-
10 ritò quidem, quia cum † præſtimonium retineret
poſſeſſionem ciuilem, vt dictum eſt, ratione eiuſdē
ciuilis poſſeſſionis pulſare, poterat d. Priorem, qui
retinebat naturalem, illoq. reiecto continuare poſ-
ſeſſionem primæuam naturalem, *Bart. in l. 1. §. in-*
terdictum. num. 3. verſ. quandoquè per illam clan-
deſtinam apprahenſionem, ff. vti poſſidetis, & in
l. 3. §. cum igitur. nu. 1. verſ. ideò in iſtis. ff. de vi,
& vi armat. Iaſ. in l. clàm poſſidere. §. qui ad nū-
dinas. num. 24. verſ. & ſi tenere, ff. de acquir. poſ-
ſeſ. Pariſ. conſ. 24. num. 24. vol. 1. Interdictum
11 enim † vti poſſidetis, quod competit pro ciuili poſ-
ſeſſione, eſt quodam iudicium habens ſimpliciter
naturam retinendæ, & in conſequentiam recupe-
12 randæ, quia nō poteſt pars à † turbatione deſiſtere,
niſi alteri parti reſtituat naturalem poſſeſſionem,
13 quam abſtulit, per retentionem † enim naturalis,
turbat aliam partem in ciuili *Bart. in l. vti poſſide-*
tis, nu. 4. verſ. & aduerte, vbi etiam Bald. n. 12. in
fin. verſ. reſpondet interdictum. Azo. in ſumm.
C. eod. tit. num. 12. vbi eleganter dicit dari interdi-
14 ctum, † vnde vi, ratione naturalis poſſeſſionis, &
15 dari interdictum, vti † poſſidetis, propter ciuilem,
quàm inquietat, & optimè etiam declarat *Caſtr.*
in l. clàm poſſidere. §. qui ad nundinas, nu. 7. ff. de
acquir. poſseſs. & benè fuit conſideratum in deciſ.
facta 10. *Decembris* 1631. *coràm R. P. D. meo*
Dunozetto.

Cum igitur præſtimonio competeret manuten-
tio ratione ciuilis poſſeſſionis, vt modò probatum
fuit, manutentio erat debita ipſi præſtimoniario,
16 quia omnia iura † competentia Eccleſiæ, tàm in
petitorio, quàm in poſſeſſorio, etiam retinendæ cō-
petunt ipſi Rectori nomine ipſius Eccleſiæ, *cap. lit-*
teræ. de dilat. cap. olim. 1. & 3. de reſtit. ſpol. Abb.
in c. cum ſuper. num. 19. 20. & 21. de cauſa poſseſ.
& propr. & in d. cap. litteræ. num. 3. verſ. circà
primum. de dilat. & iſta adeò vera ſunt, vt proce-
17 dant etiam, quod Prælatus † inutiliter contraxe-
rit, & ſe pro ſpoliato habuerit *Bart. in l. 1. §. ſi vir*
vxori. num. 28. Bolognett. num. 64. ff. de acquir.
poſseſs. Verall. dec. 182. num. 3. par. 3. & fuit ſæ-
piſſimè reſolutum.

Nequè prædictis obſtat, quod per adeptionem
poſſeſſionis præſtimonij, non cenſeatur adepta poſ-
18 ſeſſio † bonorum ipſius præſtimonij, quando alius
medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem,
Aretin. in l. poſſideri. num. 8. verſ. hac tamen nota
ſunt. ff. de acquir. poſseſs. Quia huic fundamento
dupliciter reſpondetur. Primò quod, vt ſuprà oſ-
tenſum fuit, de tempore, quo illuſtriſſ. D. Roderi-
cus Præſtimoniarius cœpit poſſeſſionem præſtimo-
19 nij; poſſeſſio etiā naturalis bonorum vacabat, † &
ideò per adeptionem poſſeſſionis præſtimonij, cen-
ſetur quoquè adepta poſſeſſio bonorum. Secundò
20 fuit reſponſum, quod doctrina † Aretini, procedit
reſpectu poſſeſſionis naturalis, ità vt illa non cen-
ſeatur adepta, quod non facit, quia ex ciuili poſſeſ-
21 ſione, quæ remāſit pœnès præſtimonium, erat † de-
bita manutentio præſtimonio nomine ipſius Eccle-
ſiæ, vt in puncto declarat *Ancharan. in reg. ſine*
poſseſſione, num. 12. poſt med. verſ. ex his infero, &
benè hoc fundamentum fuit euacuatum in vtraquè
deciſione R. P. D. mei Dunozetti, in quibus latiſſimè
reſpōdetur ad deciſiones, quę in cōtrariū allegātur.

Nō obſtat antiquior poſſeſſio Prioratus de tem-
pore diſmembrationis, factæ per Paulum III. Nam
reſpondetur, quod, aut illa conſideratur reſpectu
22 Prioris, & cum † ille tacuerit per decennium, cen-
ſetur amiſiſſe poſſeſſionem ciuilem *Ancharan. cōſ.*
133. n. 3. Dynus in cap. nam poſseſſione. ad fin. de
reg. iur. in 6. & ſi Prior de tempore, quo fuit facta
diſmembratio, aliquam poſſeſſionem habebat, non
poteſt modernus Prior illa ſe iuuari, cum poſſeſſio
23 † Anteceſſoris non transferatur in ſucceſſorem
ſine noua apprehenſione, *Verall. deciſ. 135. & 420.*
par. 2. & fuit dictum in cauſa Ariminen. cēſus 10.
Ianuarij 1628. *coràm R.P.D. meo Merlino*. Aut
verò conſideratur reſpectu Prioratus, & Prioris, &
dicta antiqua poſſeſſio ex duplici capite non ſuffra-
gatur. Primò, quia cum adſit obſeruantia dictæ diſ-
24 membrationis longe vltrà 30 † annos, literæ diſ-
membrationis præſumuntur iuſtificatæ, *ſanct. mem.*
Greg. XV. dec. 431. n. 10. vbi Addentes allegant cō-
cordantes, & ideò cum ex hoc præſumatur execu-
25 torem ritè, & rectè proceſſiſſe, Prioratus fuit † om-
ni poſſeſſione priuatus, admittenda enim eſt iſta
præſumptio, cum veniat in neceſſariam conſequē-
tiam alterius, *Mantic. dec. 21. num. 3.* Secundò fuit
26 reſponſum, quod ex lapſu † tanti temporis, inter-
dictum, vti poſſidetis, potuit præſcribi, *l. 1. in princ.*
ff. vti poſſidet. prout fuit præſcriptum, cum ſpatio
30. vel 40. annorum præſcribatur, *l. omnes. C. de*
præſcript. 30. vel 40. annorum, latè *Menoch. de re-*
tinend. rem. 3. quæſt. 85. num. 706. & ſeqq. prout
27 fuit etiam præſcriptum † remedium recuperandæ
Seraph. dec. 1360. Et ita fuit reſolutum vna tantùm
parte informāte, expectata alia parte per annum &
vltrà, quæ nec hodiè curauit informare, prout nec
ſub die 27. Iunii ſuperioris anni.

☞ * Ideſt ſub die 10. Decembris 1631. & ſub 7. Iu-
nij 1632. ſunt deciſiones 78. & 139. ſuprà in hac
eadem parte.

☞ * Eſt deciſio 226. pariter in hac parte.

R.P.D.

Digitized by Google

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Imolen̄ Saluiani,

Die Veneris 5. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Remiſsoria, quando denegetur, Melioramenta, quando non impediant immiſſionem, Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem non admittuntur in iudicio Saluiani, Remiſsoria in executiuis, quibus caſibus concedatur,

SVMMARIVM.

1 *Articuli, quando ſunt irreleuantes, remiſſoria non conceditur,*

2 *Remiſſoria denegatur, quando petitur ad probandum aliquid per teſtes, quod per ſcripturas poteſt probari. & num. 7.*

3 *Melioramenta non impediunt immiſſionem, ſi de illis non conſtet,*

4 *Et hoc multò magis procedit, ſi pars offerat cautionem de illis reficiendis, ſi vnquàm fuerint probata.*

5 *Creditor, qui habet omnia bona debitoris pignorata, poteſt eligere pignus ſibi benè viſum.*

6 *Cenſus extinguitur, quando illius dominus emit fundum illi ſuppoſitum.*

8 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*

9 *Articuli continentes inuериſimilia non ſunt admittendi.*

10 *Exceptiones, quæ percutiunt defectum dominij, non pertinent ad iudicium poſſeſſorium Saluiani, & num. 15.*

11 *Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem reſpuuntur in iudicio Saluiani.*

12 *Remiſſoria in executiuis conceditur, quando datur magnus fumus.*

13 *Remiſſoria in executiuis non denegatur, quando damnum eſt irreparabile.*

14 *Præiudicium irreparabile non poteſt conſiderari in iudicio poſſeſſorio, cum quis iura ſua, poſſit deducere in iudicio ordinario.*

DECISIO CCLXXVI.

FVIT PER Dominos reſolutum denegandam eſſe remiſſoriam, quia dum articularetur, quod Alexander erat decottus, & latitaret, hoc nihil facit cum ipſe impoſuerit cenſum, & pecunias recepiſſet, & etiam ſuper hoc adſit ſententia graduatoria; Vnde ſequitur, quod iſtis duobus articulis obſtent duo, Irreleuantia ſcilicèt, & quod hoc poſ-
1 ſit † probari per ſcripturas; quando enim articuli
ſunt irreleuantes non datur remiſſoria, *Verall. deciſ. 66. par. 3. Ant. Auguſt. deciſ. 123. lib. 1.* prout nec quando petitur ad probandum per teſtes,
2 † quod per ſcripturas poteſt probari. *Rot. dec. 314. num. 1. par. 1. recent. cum ibi allegatis.*

Dum verò articulantur melioramenta, hoc non
3 facit, quia cum de illis nihil conſtet, † non impediunt immiſſionem, *Pariſ. conſ. 33. num. 53. lib. 1. Rot. dec. 312. num. 4. part. 2. diuerſ. & deciſ. 610. num. 3. par. 1. in recent.* & ceſſat omnis difficultas,
4 † cum pars offerat cautionem, de illis reficiendis,
ſi vnquā fuerint probata, *Put. deciſ. 461. in correct. lib. 2. Rot. deciſ. 149. num. 5. poſt Statilium de Saluiano.*

Dum etiam articulatur, quod prædium venditū D. Marchioni non ſit ex cenſuatis, quicquid ſit de hoc nihil releuat; quia cum emptores cenſus habeant omnia bona venditoris hypothecata, poſ-
5 ſunt † ſibi eligere vnum ex pignoribus ipſis benè
viſum, *l. creditoris. ff. de diſtr. pign. l. qui generaliter. ff. qui potior. in pign. hab. Surd. deciſ. 44. nu. 6. Aretin. conſ. 155. num. 10. Put. deciſ. 207. lib. 1. Neguſ. de pignor. 4. membr. ſecunda partis principalis, num. 133. Rot. deciſ. 294. nu. 4 par. 1. recent.*

Dum verò præterea articulatur, quod ex tribus prædijs cenſuatis, duo fuerint data inſolutum eiſdē Quaino, & Papottis, licèt iſte articulus ex ſe videa-
6 tur releuans, quia inde † eſſet extinctus cenſus, ſal-
tem proportionabiliter, niſi tertium prædium eſſet capax totius cenſus, *Cenc. de cenſib. par. 3. quæſt. 5. num. 1. & ſeqq. Rot. apud eundem deciſ. 299. nu. 1.*
7 Attamen cum hoc poſſit probari † per ſcripturas
non eſt danda remiſſoria, ad hoc probañ. per teſtes, vt modò dictum fuit.

Et quando vlteriùs articulatur, quod Clauari acceperint poſſeſſionem, & ſic fuerint ſatisfacti de fructibus decurſis, & articulatur, etiam quantitas fructuum perceptorum: ceſſat releuantia huius articuli, cum conſtet bona per Saxatellos locata fuiſſe annuo affictu correſpondenti ad vngem quantitati fructuum cenſus. Vnde inueriſimile eſt quod
8 conductores, voluerint iactare † ſuum, ſoluendo
Clauarijs maiorem quantitatem pecuniarum quàm eſſet illa, quæ fuerat conuenta inſtrumento affictus, *l. cum de indebito. ff. de prob.* Et ideò iſte articulus,
9 tanquàm continens inueriſimilia, non † eſt admit-
tendus, cum etiam nullus detur fumus, *Rot. dec. 23. de teſt. in antiq. Tiraquell. in l. ſi vnquàm in præfat. num. 28. in fin. C. de reuoc. donat. Imol. in c. quia veriſimile. num. 1. de præſumpt.* & fuit reſolutum in cauſa *Tolet. portionis 10. May 1595. coram bon. mem. Pacen.* & in cauſa *Valentina Parochialis de Carlet. 8. Martij 1602. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, quæ eſt deciſ. 99. part. 4. diuerſ.*

Licèt inſuper articuletur ingens quantitas redditũum perceptorum per Papottos, & Quainum ex prædijs per ipſos habitis, ratione dationis in ſolutũ, & emptionis, ac venditionis, attamen, neque hic articulus eſt releuans, quia non poteſt parere imputationem fructuum in ſortem, niſi præcedente particulari iudicio ſuper nullitate dationis in ſolutum, & emptionis; quare cum iſtæ exceptiones, percutiant defectum dominij, non pertinent ad hoc
10 iudicium, † tanquàm requirentes altiorem indagi-
nem, *Statil. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. nu. 113. Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 102. num. 3.*

Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia
11 agitur in iudicio Saluiani, in quo non † admittutur
exceptiones requirentes altiorem indaginem, vt modo dictum fuit, *Rot. deciſ. 367. coram ſan. mem. Gregor. XV. vbi Adden. num. 6.* & fuit reſolutum in cauſa *Caſenaten. bonorum 28. Iunij 1596. coram bon. mem. Penia,* & in cauſa *Imolen. Saluiani*

coram

Digitized by Google

coram bon. mem. Horatio Cardinali Lancellotto, vt in copia quæ data fuit. Nequè huic fundamento obſtat, quod commiſſa fuerit in Rota cauſa ad inſtantiam partis, & ideò Marchio in partibus non
12 potuerit facere ſuas probationes, quia hoc † poſſet conſiderari, ſi daretur aliquis fumus, quo caſu in *deciſ. Seraph. 298.* dicitur, quod etiam in executiuis datur remiſſoria, quando datur magnus fumus, & admiſſo, quod etiam in hoc caſu ſufficeret aliqualis fumus, tamen nullus hic datur. Et dum ſecundò
13 dicitur etiam † in executiuis debere dari remiſſoriam, quando ſequitur damnum irreparabile, vt in cauſa *Toletana matrimonij 7. Iunij 1549. num. 4. coram Fabio, & eſt deciſ. mea 122. ad fin. in impreſſis. Statil. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. nu. 80.*
14 quia in hac facti ſpecie † non ſequitur damnum irreparabile, cum in iudicio ordinario pars poſſit deducere iura ſua, & ex prædictis ceſſat, quod prætenditur Pappóttos, & Quainum teneri refundere creditoribus Alexandri fructus perceptos ex prædijs
15 nulliter alienatis, & ea quæ † dicuntur de valore prædiorum, & fructuum perceptorum, quia iſta requirunt, vt dictum eſt altiorem indaginem.

Et ità concluſum vtraquè parte informante &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. ſeparationis Thori.

Die Veneris 5. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Reijciuntur nonnullę exceptiones contra teſtes oppoſitę, & prętertim in materia ſeparationis Thori, & vide plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Notario non creditur, aſſerenti teſtem iuraſſe.*
2 *Teſtes, qui extra terminũ iurarunt non probant.*
3 *Probatio iuramenti teſtium, ex quo doceatur. & num. 4. & 6.*
5 *Notario aſſerenti teſtes iuraſſe creditur, licèt non dixerit tactis ſcripturis, ſtantibus clauſulis cæteratis, & præſumitur interueniſſe iuramentum eo modo, quo debuit. amplia num. 6.*
7 *Iurandi actus, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum ſemper illa aſſertio probat.*
8 *Citationes ad videndum iurare teſtes, ſi ſint pro ſingulis diebus, & horis, tanquàm ſeruitutis ſpeciem inducentes non videntur validæ.*
9 *Declara tamen, quod ſuſtinentur pro toto termino probatorio, intra quem ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruitutis.*
10 *Et deſeruiunt etiam pro toto termino prorogato. Terminus prorogatus, à primo non ſeparatur, & pro eodem ſolet reputari. num. 10.*
Terminus examinandi teſtes, ſi ſit prorogatus, ſi ſit communis vtriquè parti, & eis innotuit, non eſt opus intimatione. num. 10.
11 *Intimatio non eſt neceſſaria, ſtante ſcientia.*
12 *Teſtes examinati non ſeruata forma decreti, & ordinationis Iudicis, & proteſtationum partis ſunt nulliter examinati.*
13 *Forma ſolet colligi, ex præcepto impediente actum alio modo geſtum, ſub pœna nullitatis.*
14 *Teſtes etiam nulliter examinati poſſunt deſeruire pro adminiculo.*
15 *Teſtes duo in qualibet materia ſufficiunt.*
16 *Teſtes domeſtici admittuntur ad probandam ſæuitiam viri erga vxorem.*
17 *Teſtes inimici eius contra quem deponere debent, non probant.*
18 *Teſtis amicus inimici non repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis, vel ità amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari, aliàs ſecus.*
19 *Teſtium numerus ſupplet diminutionem fidei. & num. 20. & 22.*
21 *Teſtium dicta ſunt adiuuanda, & non cauillanda*
23 *Teſtibus magis qualificatis, & in indiuiduo deponentibus ſunt præferendi alij.*
24 *Teſtes, qui non coarctant negatiuam eam non probant. vide num. 25.*
26 *Senſus ab actu, ex quibus verbis remoueatur.*
27 *Teſtes, illi, qui ſpecificè deponunt præualent illis, qui genericè deponunt.*
28 *Teſtes magis informati, præſumuntur veriſimiliora deponere.*
29 *Reconciliationis neceſſaria conſequentia, inter maritum, & vxorem, an oriatur, ex iteratis conceptibus.*
30 *Actus æquiuoci, & imperfecti non poſſunt coniungi ad conſtituendam plenam probationem.*
31 *Teſtes recepti abſque partis citatione non releuant*
32 *Cauſa, quando eſt commiſſa cum clauſula, quam, quas, & cum incidentibus &c. tunc omnia ad dictam cauſam ſpectantia comprehenduntur.*
33 *Adulterium, quando vir commiſit poſt diſceſſum vxoris abſquè cauſa, non eſt deueniendum ad ſeparationem Thori, & vir eſt excuſandus. & num. 34.*
35 *Vir non cogitur accipere vxorem adulteram.*
36 *Pariſ. conſ. 54. num. 4. lib. 4. Felin. in cap. irrefragabili de offic. Ord. declarantur.*
37 *Dotis reſtitutio ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis Thori.*

DECISIO CCLXXVII.

CENSVERVNT Domini ſtandum in deciſis in hac cauſa 28. Nouembris 1633. præteriti, * Quia teſtes Dominæ Principiſſæ inducti ad probandam ſæuitiam, adulterium, & graues inimicitias ſubortas, ſunt validè examinati, probant in dicto, illorumquè fides, nec tollitur, aut diminuitur per exceptiones, contra perſonas oppoſitas, & in concurſu cum examinatis per D. Principem eius maritum, præualent in ratione, & concluſione: prędictis autem probatis ſeparatio Thori denegari non poteſt, prout fuit in deciſione, quæ reuidetur, plenè comprobatum.

Pluriès pro parte D. Principiſſæ deuentum fuit ad examen teſtium; primò coram Ordinario, & ſeu eius Vicario Ianuen. ſuper articulis datis de anno 1613. fuerunt examinati quindecim teſtes in Ciuitate Ianuæ; ſecundò ſuper articulis datis de anno 1614. per litteras remiſſoriales eiuſdem Vicarij fuerunt examinati alij octo teſtes in Ciuitate Neapoli; tertiò corã eodem in Ciuitate pariter Ianuen.

de anno 1616. recepti fuerunt quatuor teſtes; De-
niquè in eadem Ciuitate, & coram eodem Vicario
de anno 1517. alij duodecim fuerunt examinati.

Quòad receptos, tertio loco nihil reſpectu vali-
ditatis examinis opponitur, & illi non tangunt ſub-
ſtantiam probationis ſæuitiæ, adulterij, & inimici-
tię, ſed tantummodò qualificāt legalitatem teſtium
Neapoli examinatorum.

Non obſtat igitur, quod primum examen cor-
ruat defectu iuramenti teſtium, ex eo quod, vel nō
1 probatur eos iuraſſe, † dum non creditur Notario
aſſerēti teſtem iuraſſe, *Caputaq. dec. 246. n. 2. par. 2.
& dec. 285. & 295. par. 3.* vel ſi credendum ſit, tūc
2 extrà terminum iurarunt de † tempore depoſitio-
nis, & ſic nulliter abſquè partis citatione, *l. vltim.
§. fin. & ibi Bart. ff. quod vi. aut clam. Crauett.
conſ. 122. nu. 17. Caputaq. deciſ. 285. nu. 3. par. 3.
Rot. deciſ. 429. num. 5. coram Papa Greg. XV.*

3 Quia probatio iuramenti teſtium † ſufficienter
iuſtificatur ex proceſſu in quarta parte à fol. primo
vſquè ad fol. 293. vbi in qualibet depoſitione eorum
qui iurarunt legitur &c. & ſuo iuramento teſtifi-
cando dixit, non autem teſtis iuratus, nam hoc ſe-
cundo caſu intrat enunciatiua de præterito, quæ nō
probat, vt dicunt deciſiones allegatæ; in primo ve-
4 rò caſu probat talis aſſertio, † tanquàm diſpoſitiuè
emanata, quam diſtinctionem facit *Rota dec. 368.
num. 5. coram Papa Gregor. XV. & 393. num. 8.
par. 1. recent. vbi num. 8. 9. & 12. additur*, quod,
5 & ſi Notarius non dixerit tactis ſcripturis, † præ-
ſumitur nihilominùs propter virtutem clauſulæ ce-
teratæ interueniſſe, eo modo, quo debuit, ſequendo,
*Imol. conſil. 86. num. 1. & ſeq. & Caſ. de Graſſ.
6 deciſ. 13. & 15. de teſt.* & eò magis † declarant ſub-
ſiſtentiam iuramenti ſequentia verba, *& ſuo iura-
mento teſtificando dixit*, quæ pariter in eadem *de-
ciſione 393. num. 13.* ponderantur, tanquàm appo-
ſita per Notarium ad maiorem certitudinem præ-
ſtiti iuramenti, & quando actus ipſe iurandi potuit
7 interuenire tempore † quo Notarius enunciat iura-
mentum, ſemper illa aſſertio probat. *Abb. in cap.
per inquiſitionem. num. 5. de elect.* de qua poſſibili-
tate dubitari non poteſt, dum in verbis, cum iura-
mento loquuntur teſtes, eorum iuramento teſtifi-
cando.

Examen verò in termino factum, acta ipſa pro-
bant, nam primus terminus probationis, & qui fuit
vtriq; parti cōmunis, incipit die 26. Auguſti 1613.
in proceſſu fol. 43. qui prorogatus fuit Iudice de-
cernente cum intimatione, vel citatione, aut parte
præſente reſpectiuè de tempore in tempus per mē-
ſes quadraginta, & dies tres, nempè vſquè per to-
tam diem 16. menſis Martij 1617. fol. 175. intra
quod tempus, teſtes omnes examinati reperiuntur,
ex quo vltimus teſtis quarti examinis in proceſſu
fol. 228. fuit receptus die 11. Martij ſupradicti 1617
& quámuis citationes ad videndum iurare teſtes in-
8 definitè legantur in eodem proceſſu, † ſcilicèt pro
ſingulis diebus, & horis, & tanquàm ſeruitutis ſpe-
ciem inducentes de inualiditate videantur poſſe
notari, *Put. deciſ. 58. num. 1. lib. 1. Creſcent. dec. 10.
de dol. & contum. Mohed. deciſ. 4. de teſt.* attamen
9 ſemper ſuſtinentur pro toto termino probatorio † in-
tra quem ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruitutis, *Rot.
deciſ. 393. num. 6. par. 1. recent. Seraph. deciſ. 1498.
num. 1. Rot. deciſ. 71. 429. 466. coram Papa Gre-
10 gor. XV.* vbi etiam firmatur deſeruire † pro toto
termino prorogato, qui à primo non ſeparatur, &
pro eodem ſolet reputari.

Nec releuat defectus intimationis prorogatio-
num, quia tanquàm communes innotuere vtriquè
11 parti, & vſi † ſunt hinc inde terminis prorogatis,
dum teſtes examinarunt, & tunc propter ſcientiam,
quæ aliundè haberi non potuit, ceſſat onus indi-
ctæ intimationis, prout *Rota* reſoluit in cauſa *Le-
gionen. Sancti Facundi 19. Martij 1590. coram
bon. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, & in
Aurien. Parochialis 11. Februarij 1604. coram
bon. mem. Card. Seraphino.*

Secundò principaliter non releuant, quæ contra
examen Neapoli receptum opponuntur, ſcilicèt te-
ſtes remiſſoriales fuiſſe examinatos non ſeruata for-
12 ma † decreti, & ordinationis Vicarij, & proteſta-
tionum D. Principis, & conſequenter nullitatem
intrare, *Caputaq. deciſ. 143. num. 5. par. 3. Clem. 1.
de vit. & honeſt. Cler. Rot. deciſ. 1. n. 1. & deciſ. 518.
num. 3. coram Papa Gregor. XV.*

Quia litteræ remiſſoriales non dant hanc formā
13 præceptiuam impedientem actum alio modo † ge-
ſtum ſub pœna nullitatis, ex qua ſolet colligi forma.
*Felyn. in cap. cum dilecta, in quinto ſigno formæ, de
reſcript. Dec. conſ. 528. num. 11. Sarnen. in reg. de
Idiom. quaſt. 8. in princ.* nec à parte tempore exa-
minis fuit reclamatum, proteſtatum, aut appella-
tum contra formam, & ordinem examinis, ex qui-
bus poſſit inferri ad nullitatem vlterioris proceſſus;
& proteſtationes D. Principis fuerunt admiſſæ ſub
conditione ſi, & in quantū, de iure ſint admittēdæ.

Quæ autem excipiebantur contra quartum exa-
men coram Vicario Ianuæ factum, viſa fuerunt Do-
minis releuare; quia teſtes fuerunt examinati ſine
partis citatione, & ſine eiuſdem interrogatorijs, &
poſiti ab eodem Vicario ad partes, vnde ſuper eorū
dicto nullum poteſt conſtitui fundamentum, niſi in
14 caſu coadiuuandi alias probationes, cum † poſſint
etiam nulliter examinati deſeruire pro adminiculo.
Caputaq. deciſ. 206. num. 6. & 208. num. 8. par. 2.

Probare autem in dicto ex iam deductis in deci-
ſione, quæ reuidetur, ſatis colligi poteſt, & nunc re-
petendo eadem ex ordine probatio magis plena, &
concludens redditur, & primò quòad ſæuitiam im-
moderatam, & per actus iteratos.

De pugnis deponunt de viſu Secundus Nicolaus
Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Tertius ſuper pri-
mo, qui eſt Io. Baptiſta Machiauellus primi exami-
nis fol. 38. Quartus ſuper primo Petrus Antonius
Botinus fol. 58. eiuſdem examinis, & ex ſecundo
examine ſextus teſtis Nicolaus Ardouinus ſuper
primo fol. 361. Septimus Vincentius Arpe ex eo-
dem ſecundo examine fol. 421.

Alapas in faciem ſæpiùs illatas dicunt de viſu ex
primo examine primus teſtis Bartholomæus Tra-
buccus ſuper primo fol. 1. Secundus Nicolaus Ca-
uaceppi, ſuper primo fol. 22. Tertius ſuper primo
Io. Baptiſta Machiauellus fol. 38. Quartus ſuper
primo Petrus Antonius Botinus fol. 58. Decimus
quartus ſuper primo Frater Aloyſius Ceua Ordinis
Minorum fol. 257. & alij ex ſecundo examine idem
con-

concludunt de viſu, & de iteratis vicibus, & Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper primo fol. 361.

Ictum cultri de viſu concludunt teſtes ex primo examine Ianuæ recepto, Secundus Nicolaus Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 58. de auditu; & ex ſecundo examine Neapoli facto, Quintus Andreas Canazza ſuper primo ex titulis ſecundo loco productis fol. 302. & Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper primo, fol. 361.

Carcerationem in priuato cubiculo domus inhabitatæ, cum denegatione alimentorum, & prohibitione ſubminiſtrationis eorumdem, deplorant, & probant de certa ſcientia teſtes, nempè primi examinis, Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 59. & ex ſecundo examine, Quintus Andreas Canazza ſuper ſecundo fol. 305. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper interrogatorijs, fol. 364. Septimus Vincentius Arpe ſuper quinto, fol. 422.

Malam autem tractationem in genere de voce, & fama cõtinuatis temporibus ex diuerſis actibus, qui ſæuitiam indicant, benè concludunt teſtes ex primo examine de viſu, & certa ſcientia, nempè primus Bartholomæus Trabuccus ſuper primo, fol. 10. & ſeq. Secundus Nicolaus Cauaceppi ſuper primo fol. 22. Tertius Io. Baptiſta Machiauellus ſuper primo fol. 38. Quartus Petrus Antonius Bottinus ſuper primo fol. 58. Decimus quartus Frater Aloyſius ſuper primo fol. 257. & ex ſecundo examine Iſabella Mariana, quæ eſt ſecundus teſtis ſuper octauo fol 268. & ſeq. Quintus Andreas Canazza ſuper octauo fol. 268. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper ſexto, & interrogatorijs fol. 345. & ſeq. Octauus Io. Baptiſta Bizagnus ſuper octauo, & interrogatorijs fol. 455.

Secundò principaliter ad probationem adulterij cum pluribus fœminis adducti fuerint teſtes deponentes de actibus proximis ad copulam, cum certis perſonis ab eiſdem nominatis, & poſt contractum matrimonium, tàm antè diſceſſum D. Principiſſæ, quàm poſt è domo ſui viri; ex primo namquè examine deponunt Vndecimus teſtis Antonius de Chio ſuper decimoquarto fol. 1020. Duodecimus Pelegrus Rolandellus fol. 209. & ſeq. Decimus tertius Lazarus Rolandellus fol. 238. aſſerentes actum ſequutum cum Iſabella Soriana in terra Cõpiani, ex ſecundo verò examine quoad eandem Iſabellã conueniunt, & vlteriùs cum Marietta pediſſequa eiuſdem D. Principiſſæ; Thomas Soccianus primus teſtis ſuper decimoquarto fol. 3. 19. & ſeq. Iſabella Mariana ſecunda teſtis ſuper decimoquarto fol. 75. & ſeq. Tertius Catharina Socciana ſuper decimoquarto fol. 137. & ſeq. Quintus Andreas Canazza ſuper decimoquarto fol. 269. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper decimoquarto fol. 327. Septimus Vincentus Arpe ſuper decimoquarto fol. 382. & ſeq.

Demum quoad capitales inimicitias plenè concludunt caſus in prima deciſione enunciatos, & nõ tutam reconciliationem, ac manifeſtum propriæ vitæ periculum, ex primo examine Quartus teſtis Petrus Antonius Bottinus iuxtà 102. reſponſionem fol. 74. & 102. Quintus Antonius Caprettus ſuper decimo articulo fol. 87. & ſeq. Sextus Ricobonus Galiardus ſuper decimo fol. 92. & ex ſecundo examine Thomas Soccianus Primus teſtis ſuper decimo fol. 3. & 32. Secundus Iſabella Mariana ſuper decimo fol. 75. & 103. Sextus Nicolaus Ardouinus ſuper decimo fol 327. Septimus Vincentius Arpe ſuper decimo fol. 381. & ſeq. Octauus Io. Antonius Bizagnus ſuper decimo fol. 432. & 460.

Quorum omnium dicta viſa fuerunt releuare, &
15 probationem concludentem facere, quia † in quailibet ſpecie facti ſuper qua deponunt, plures ſunt, *l. vbi numerus. ff. de teſt. cap. in omni negotio. cap. licet. eodem tit.* cum alijs in prima deciſione allegatis, & ab exceptionibus, quæ ad illorum fidem diminuendam afferuntur, facilè poſſunt defendi.

Non enim obſtant, quæ teſtibus ſuper percuſſione cum pugnis deponentibus opponuntur, quod ſcilicèt Quartus Petrus Antonius Bottinus de tempore examinis eſſet famulus Paridis fratris D. Benedictæ, ac capitalis inimici D. Principis; Sextus verò Nicolaus Ardouinus eſſet pariter famulus Paridis, & falſus, narrando conteſtes, qui poſtea examinati negant ſe talia audiſſe; Septimus Vincentius Arpe, & Octauus Io. Antonius Bizagnus criminoſi, quia primus fuit capitaliter damnatus; Secundus Ianuæ decapitatus, & in patibulo dictum reuocauit.

Quia vltrà prædictos in idem conuenit Io. Baptiſta Machiauellus primi examinis, cum Bottino, & Ardouino, quibus obijcitur tantummodò famulatus Paridis de tempore examinis, nam tanquam
16 domeſtici, † aut famuli ad probandam ſæuitiam, & ſeu actum ſæuitiæ non repelluntur ex veriori firmata in prima deciſione, *verſ. quia, & ſi aliqui diſſentiant*, de qua per *Cardin. conſ. 9. num. 5. Farinac. quæſt. 143. num. 167.* quam ſequitur Rota in iſtis materijs difficilis probationis, & plenè cõprobatur in alia *Ianuen. ſeparationis Thori coram D. meo Decano*: Cæterùm, quod ſaltem tanquam
17 famuli Paridis inimici Domini † Principis non ſint admittendi, *Farinac.* tangit hanc quæſtionem in ſua praxi *quæſt. 53. num. 42.* & declarat *ex Salyc. Campeg. Decian. & alijs*, quod teſtis amicus inimici nõ
18 repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis, † vel ità amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari, aliàs ſecus: quales non ſunt ſupradicti teſtes famuli, qui ad libitum à Domino recedunt, & in omnẽ caſum, licèt minor fides eſſet adhibenda, non tamen repelluntur, & numerus teſtium ſupplet diminutionem
19 illam † fidei, quæ poſſet in teſtẽ conſiderari, *Gabr. de teſt. concluſ. 6. Caputaquen. deciſ. 206. num. 3. par. 2. Rot. deciſ. 340. num. 7. coram Papa Gregorio XV.* Nec aliqua falſitas poteſt imputari Nicolao ſupradicto, ex eo, quod Iulia, & Marietta datæ in conteſtes examinatæ contrarium dicant; Quia Marietta eſt illa, quæ ſe commiſcuit cum Principe, & vlteriùs non ſe reſtrinxit ad duas illas fœminas, ſed, & alios ſeruos in genere nominauit.

Similiter neque obſtant exceptiones datæ contra teſtes de alapis deponentes, qui ſunt ſeptem, tàm ex primo, quàm ex ſecundo examine; Nam quod Bartholomæus Trabuccus conuincatur de mendacio ex eo, quod nominati in conteſtes, examinati contrarium depoſuerunt, hoc quidem non probatur, quia illius depoſitio, quæ datur Summario

Principis num 12. dicit, *alla mia preſenza, & altri ſeruitori*, & paulò infra nominat in ſeruos Iuliam,
& Mariettam, Ioannem Baptiſtam, & duos alios,
quorum nomina non exprimit, & tamen Iulia,
Marietta, & Ioãnes Baptiſta tantummodò fuerunt
examinati, qui non negant factum per Trabuccum
narratum, ſed ſimpliciter, & in genere, quod non
viderunt, & tamen alij contrarium dicunt, & viderunt; Exceptiones verò, quæ dantur contra alios,
nempè Bottinum, Ardouinum, & Vercellum de
famulatu, & inimicitia, tolluntur ex eiſdem reſponſionibus ſupra datis in facto de pugnis ſequuto.

Et eò minùs releuant, quæ dantur contra teſtes,
ictum cultri concludentes, inter quos impugnatur
tantummodò perſona Vercelli, eò quod fuerit bis
examinatus, nempè pro D. Principe, & depoſuerit
de bono tractatu, & poſtmodùm pro D. Benedicta
depoſuerit de actibus ſæuitiæ, & contra cæteros allegentur exceptiones famulatus, inimicitiæ, & criminis, ſupra in alijs actibus ſæuitiæ, oppoſitas.

Nam quòad alios quatuor tolluntur eiſdem reſponſionibus, & de contrarietate Vercelli in diuerſo examine apparente, fuit reſponſum eius perſonam non fuiſſe connumeratam.

Carcerationem probant Bottinus, Ardouinus,
Vincentius, & Cauazza, exceptiones, contra primo, ſecundo, & tertio loco examinatos, tolluntur
ex reſponſionibus ſupra datis, & quòad quartum,
20 quicquid poſſit diminui † de illius fide, ſuppletur
ex numero aliorum teſtium, vt iàm dictum eſt.

Rurſùm non obſtant, quæ opponuntur contra dictum, & perſonas teſtium, ſuper malo tractatu in
genere, & voce, & fama deponentium, nempè Trabuccum, Cauaceppi, Machiauellum, Bottinum,
Fratrem Aloyſium, Iſabellam Cauazzam, Ardouinum, & Bizagnum.

Quia quòad dicta illorum non eſt elaborandum
in reſpondendo ſingillatim ad põderationes factas,
ſed ſufficit dicere, quod illorum dicta, non ſunt ca-
21 uillanda, ſed potiùs coadiuuanda, † & conciliãda,
modis omnibus quantùm fieri poteſt, & omnis poſſibilis interpretatio ſeruanda eſt, *Rot. deciſ.* 230.
num. 9. 309. *num.* 2. 344. *num.* 14. 351. *num.* 38.
coram Papa Gregorio XV. & quòad perſonas, cum
vtantur eiſdem exceptionibus, quibus ſuprà, & ſimiliter eiſdem reſponſionibus occurritur, ne eadem
22 ſæpè repetantur, & numerus † ſemper ſupplet defectum aliorum.

Deniquè principaliter non obſtat, quod pro
D. Principe examinati fuerint quatuordecim teſtes
concorditer optimè deponentes de continuata bona tractatione, & quod illam ſummoperè diligebat,
de certa ſcientia, quia practicabant in domo, & videbant bonas tractationes, & actus ſummi amoris
reciproci, & vlteriùs cum prædictis concurrunt alij
vndecim teſtes examinati, quàmuis ſine partis citatione, ac litteræ Cardinalis Pinelli, & ipſiuſmet
D. Benedictæ, & plures conceptus, quæ ab eodem
pro adminiculo, & vehementi præſumptione bonæ
tractationis dicebantur deſeruire, & in concurſu
23 cum teſtibus D. Benedictæ, † vti magis qualificatis, & in indiuiduo, tempora, & actus bonæ tractationis; magis ſpecificãtibus præualere. *Pariſ. conſ.*
54. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 4. *Roland. conſ.* 27. *nu.* 29.
in fin. lib. 3. *Bertaz. conſ.* 228. *num.* 16. *Farinac. conſ.* 157. *nu.* 3. *Rota in Ianuen. ſeparationis Thori
coram bon. mem. Remboldo* 13. *Ianuarij* 1625.
cum alijs allegatis.

Quia Primò fuit reſponſum, ſi agatur de concurſu cum teſtibus per Dominam Benedictam examinatis ſuper bona tractatione in genere, & voce, &
fama, & hoc caſu, quia non coarctant negatiuam, remouendo ſenſum ab actu, quod aliter contingere
24 non potuerit, quin ipſi audiuiſſent, † & vidiſſent, aut
intellexiſſent, ſemper præualet probatio generica
ſuper affirmatiua ſæuitiæ, *Cardin. conſ.* 9. *in fine.*
Farinac. d. quæſt. 143. *num.* 176. *Gratian. diſcept.*
738. *num.* 56. *&* 57.

Neque dicatur, quod prædicti teſtes coarctant
negatiuam totius temporis, & continuati, quo
D. Benedicta habitauit cum viro ſuo, quia demptis
Barbara, & Ioanne Baptiſta, de quibus dicetur, alij
teſtes, cum non habitarent in domo Principis, nullo modo poſſunt coarctare negatiuam totius temporis, & continuati, ad excludendum actus con-
25 trarios, † ex quo momenta, & tempora obſeruare
non potuerunt. *Bald. in l. actor. num.* 14. *C. de
probat. Natt. conſ.* 648. *num.* 12. *Rot. deciſ.* 325.
num. 8. *coram Papa Gregorio XV*. & Barbara quicquid dicat ſuper primo excludit temporis cõtinuationem, dum aſſerit ſe acceſſiſſe ad ſeruiendum
D. Principi, qui per annum ante duxerat in vxorem
D. Benedictam, & per alium annum continuauit in
ſeruitijs eiuſdem, & deinde inſeruiuit D. Leliæ, &
tamen ex articulis, & teſtibus datis patet, quod
D. Benedicta habitauit cum marito per triginta
menſes, & vlteriùs verba illius non remouent ſenſum ab actu; quod aliter contingere non potuerit,
quia audiuiſſet, & intellexiſſet, ſtante enim ſimul,
quod ipſa nunquàm audiuit D. Principem malè tractaſſe vxorem ſuam, & quod alij intellexerint id,
quod ipſa non intellexit, & quàmuis ſubdat, *& ſe
l'haueſſe dato diſguſto, hò fatto qualche mali trattamenti, ſi ſaria detto per caſa, & io ne haueria
ſentito qualche coſa*, non tamen concludit, quod
mali tractatus fieri non potuerint, quin ipſa audire,
26 & ſcire potuerit, † ex quibus verbis ſolet remoueri
ſenſus ab actu, *Bart. in l.* 1. *§. hoc interdicto. ff. de
itin. actuq. priuat. Rota deciſ.* 42. *num.* 5. *&* 325.
num. 4. *coram Papa Gregorio XV*. & Io. Bapiſta
Pomus, detto il paggio, nihil aliud dicit, quàm ſe
nunquàm vidiſſe, *che habbi hauuto diſguſto alcuno*,
quod non pertinet ad coarctationem negatiuę, quia
alij potuerunt videre, quod ipſe non vidit.

Secundò fuit reſponſum, etiam ſi negatiuam iſti
duo, nempè Barbara, & Io. Baptiſta coarctarent,
in concurſu tamen cum teſtibus de actibus ſæuitiæ
particulariter, & in indiuiduo deponentibus, con-
27 quaſſari, & infirmari, & ſemper præualere † debet
teſtes ſpecificè deponentes illis, qui genericè deponunt. *Natt. conſ.* 572. *num.* 10. *Seraph. dec.* 818.
num. 5. *Rota deciſ.* 27. *num.* 8. *par.* 1. *diuerſ.* præſu-
28 muntur enim veriſimiliora † deponere, tanquàm
magis informati circa factum de quo deponunt,
c. præterea. de teſt. l. 3. *eod. tit. Rot. deciſ.* 239. *nu.* 2.
coram Papa Gregorio XV.

Nec fundamentum conſtitui poteſt ſuper adminiculis aliorum teſtium nulliter examinatorum,
litte-

litterarum Cardinalis,& epiſtolæ propriæ D.Bene-
dictæ,aut iterati fœtus cõcepti, & dotis ſolutionis.
Quia teſtes non coarctant hanc negatiuam, ideò
in ſua ſpecie deficiunt, litteræ enim Cardinalis ha-
bentes datam pro toto anno 1607. non percutiunt
tempus ſæuitiæ, & continent tantummodò verba
curialia, cæteræ autem,quæ emanarunt poſt annum
1607. alia continent negocia; & illa, quæ habet da-
tam de menſe Februarij 1608. non percutit totum
tempus, quo actus ſæuitiæ potuerunt exerceri, &
ſolutiones pro parte dotis D.Benedictæ non potue-
runt differri, nec etiam ſub prætextu pẽdentiæ litis,
de quo tempore D. Princeps eſt Dominus dotis,
& epiſtola Dominæ Benedictæ ſcripta eidem viro
ſub data menſis Septembris 1610. vltrà quod op-
ponitur non eſſe ſufficienter recognitam, attamen
etiam recognita nihil releuaret, quia eſt inuitatoria
ad ſedandas tribulentias, non autem diſpoſitiua ſu-
per abdicatione, & renunciatione proprij iuris; ac
29 demùm iterati conceptus non † probant conſe-
quentiam neceſſariam reconciliationis,quia mulier
etiam vi cognita, quàmuis raro, attamen poteſt
concipere. *Tiraq.* poſt alios ab eo de more allega-
tos, *de leg. conub. ad l. 15. gloſ. prima. par. 15. num.*
169. atquè ità omnes actus tanquàm in ſua ſpecie
30 reſpectiuè † imperfecti non poſſunt iungi alijs ad
perfectam probationem conſtituendam. *Bald. in*
l. ſpadonem. §. ſi Ciuitatis. num. 1. ff. de excuſ. tu-
tor. Dec. in l. cum cauſam. num. 10. *de probat. Ga-*
br. eod. tit. concl. 1. num. 31.
Quò verò ad adulterium probatio ex teſtibus in
deciſione firmata, ex replicatis pro D. Principe
euitari non poteſt, & aduertendum eſt, quod teſtes
deponentes de crimine ſupradicto omnes ſunt ex
primo, & ſecundo examine, & ſeruatis ſeruandis
31 recepti, non † autem ex quarto examine abſq; par-
tis citatione examinati.
Nec poteſt huiuſmodi probatio excludi tãquàm
impertinens ad iudicium ſuper ſæuitia iàm ceptum,
ex quo dicebatur portionem in libello eſſe reſtri-
ctam ad ſæuitiam.
Quia ex facto tollitur obiectum, nam cauſa eſt
commiſſa in Rota cum clauſula, *quam, & q..as, &*
32 *cum incidentibus*, ex quibus † omnia capita ad ſe-
parationem deſeruientia poſſunt complecti. *Se-*
raph. deciſ. 1241. *num.* 2. *Rota deciſ.* 546. *num.* 1. *&*
731. *num.* 1. *par.* 2. *recent.*
Poſtremò non obſtat in omnem caſum adulteriũ
probari ſequutum poſt diſceſſum D. Benedictæ a
33 proprio viro, & † abſquè cauſa, quo caſu dicebatur
non poſſe Thorum ſeparari, & D. Principem forè
excuſandum, *cap. ſi tu abſtines.* 37. *quæſt.* 2. & pro
hac opinione allegantur omnes allegati per *Sanch.*
lib. 5. *diſp.* 5. *num.* 7.
34 Quia cauſa diſcedendi † à viro iàm eſt probata,&
idem *Sanchez.* contrariam opinionem dicit verio-
rem *eadem diſputatione. num.* 6. & illum ſequun-
tur *Guttier. de matrim. cap.* 129. *num.* 8. *Farinac.*
ead. quæſt. 143. *num.* 12. *per cap. ſignific. de diuor.*
35 vbi vir † non cogitur accipere vxorem adulteram.
Ex quibus patet confirmatio tertiæ cauſæ Tho-
rum ſeparandi propter graues inimicitias, & ad re-
conciliationem impoſſibiles, & non tutas ex alle-
legatis in prima deciſione.

36 Quibus non obſtant † *Pariſ. conſ.* 54. *num.* 4.
Felin. in cap. irrefragabili de off. ordin. & alij alle-
gati contrarium aſſerentes.
Quia opinio eorum fortè poſſet eſſe dubitabilis,
ſi D. Benedicta abſquè cauſa receſſiſſet à domo viri,
37 ſed ea probata, vt iàm dictum eſt, reſtitutio † dotis
ſemper eſt cõſecutiua ad cauſam ſeparationis. *Clar.*
in §. fin. §. adulterium. num. 15. *Rot. deciſ.* 706.
num. 3. *par.* 1. *recent. Seraph. deciſ.* 1315. *num.* 1.
Et ità cauſa maturè diſcuſa, vtraquè parte infor-
mante fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis.

☞ * Eſt deciſio 239. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Cluſina Hæreditatis.

Die Veneris 12. Maii 1634.

ARGVMENTVM.

Patruus cenſetur vocaſſe ad eius hæreditatem in capita nepotes diuerſorũ fratrum, quando eos inſtituit hæredes pro æquali rata, & portione, atquè hoc multò magis procedit, quando vocatio hẹredum fuit facta nominibus proprijs expreſſis. Nepotes diuerſorum fratrum, tũc ſuccedunt patruo mortuo ab inteſtato, in capita, & non in ſtirpes, dum nemo alius patruus cum eis concurrit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia eſt nulla, ſi non ſit conformis libello.*
2 *Cohæredes, quando ſunt condemnandi ad aliquid dandum, tunc non vnus tantùm inſolidum, ſed omnes pro ſua rata hæreditaria condẽnandi ſũt.*
3 *Hæredes plures, quando omnes intelligantur inſtituti pro æquali rata, & portione. & num.* 23.
4 *Hæredes, quando ſunt inſtituti, cum verbis, æqualibus portionibus, ſine dubio eis defertur hæreditas pro virili.*
5 *Nepotes diuerſorum fratrum, ſi ab eius patruo ſint inſtituti hæredes, eis vocatis nominibus proprijs expreſſis, cenſetur eos inſtituiſſe æqualiter. & num.* 19.
6 *Teſtamenti vna pars, aliam declarat.*
7 *Teſtatoris prædilectio erga vnum ex cohæredibus, ex quibus arguatur.*
8 *Teſtator non præſumitur, quod voluerit, vt hæredes minùs dilecti eſſent melioris conditionis, quàm illi, qui ſunt ab eo prædilecti.*
9 *Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, et non in ſtirpes, quando nullus ex patruis concurrit cum eis. Exploſa contraria Accurſii ſententia, vt nugoſa, & erronea num.* 10.
11 *Teſtator præſumitur ſe conformare voluiſſe, cum Iuris communis diſpoſitione in ſucceſſionem ſuæ hæreditatis.*
12 *Nepotes, ſeù plurium fratrum præmortuorum filij, ſumma æquitas eſt, cum in eis par vigeat ſanguinis ratio, & naturæ priuilegium, vt æqualiter ad patrui hæreditate vocentur.*
13 *Omiſſo Iure commentitia, et ficta repræſentatio-*

 nis,

nis, ne vnus ſolus tantum accipiat, quantum plures alij ſimul.

14 *Teſtator, quando vocauit plures ex vna parte, & vnus ex altera parte nominatus eſt nomine proprio, tunc hæreditas diuiditur in duas partes, & vide num. 20.*

15 *Teſtator, ſi inſtituerit hæredes Titium, & filios fratris d. Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titium, & ſemiſſem filij fratrum.*

16 *Text. in l. interdum, ff. de hæred. inſtit. procedit, quando vnico verborum contextu plures hæredes ſunt inſtituti. & num. 18.*

Sed ſecùs eſt, quando ſunt inſtituti ſeparatis orationibus. num. 17.

21 *Adiectiuum qualificat ſubſtantiuum.*

22 *Teſtamenti verba, quando ſunt dubia, recipere debent interpretationem à Iure communi, à præſumpta mente Teſtatoris, ab æquitate, & à poſterioribus alijs verbis d. teſtamenti.*

DECISIO CCLXXVIII.

PROPOSVI dubium, An ſit recedeñ à deciſis ſub die 18. Februarij 1633.* coram me, & An inter Alexandrum, & Perſium filios Petri, & Auguſtinum filium Stephani in teſtamento Cioli patrui hæredes ſcriptos, ſit ſuccedendum in capita, vel in ſtirpes, qui articulus ob diſcrepantes Dominorum opiniones, non fuit definitus in prima deciſione, ſed diſceptatus hinc inde, vt ex rationibus pro vtraquè ſentẽtia ibi deductis, & hodie Domini.

Quòad primam inſpectionem, ſeu partem dubij perſtiterunt in reſolutione capta, quod nõ ſint exe-
1 quendæ † ſententiæ, tàm ex capite nullitatis, eò
quia non ſunt conformes libello, argumento *l. vt fundus. ff. communi diuid. & præter allegatos in alia deciſione Rota apud ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 176. num. 1. & coram Cardin. Caualerio, deciſ. 467. num. 3.* quàm ex capite iniuſtitiæ, quia
2 condemnant inſolidum Alexandrum, † qui tamen
habebat cohæredem Perſium, & proindè non inſolidum, ſed pro ſua tantùm portione hæreditaria erat condemnandus, *ex text. in l. pro hæreditarijs. C. de hæred. action. cum alleg. in 1. deciſ.*

Quòad ſecundam inſpectionem, Iterùm examinato articulo, Dominorum fuit ſententia ſucceſſionem inter nepotes in propoſita facti ſpecie faciendam eſſe in capita, non in ſtirpes, quam ſententiam fulciebant verbis teſtamenti, mente teſtatoris per conjecturas elicita, æquitate, & ratione Iuris.

Verba quidem teſtamenti ſuffragantur, quę ſunt, *Inſtituit, hæredes, &c. Alexandrum, & Perſium fratrem illius natum ex Petro de Ciolis fratre germano dicti teſtatoris ex vna parte, necnon etiam Auguſtinum de Ciolis natum ex Stephano ſimiliter eius fratre germano pro æquali rata, & portione, &c.* ponderando, quod tota hæredum inſtitutio, & vocatio vno, & eodem verborum contextu eſt concepta, regiturquè ab vnico verbo, *inſtituit*, cum clauſula, *pro æquali rata, & portione*, vnde elici-
3 tur hæreditatem tali † verborum ſtructura delatam,
cum adiectione clauſulæ æqualitatem inferentis, ex ſuccedentiũ perſonis, & numero eſſe diuidẽdam, & cuilibet capiti æquam portionem hæreditatis pro virili eſſe aſſignandam, vt benè declarat *Caſtrenſ. in l. interdum, num. 3. ff. de hæred. inſtit.* ponderans vnitatem orationis, cum dictione, *æque*, *Corn. conſ. 240. num. 4. lib. 2. Dec. conſ. 597. num. 9. Soccin. ſen. conſ. 108. num. 2. lib. 3. Gabr. conſ. 130. num. 10. & 11. act 8. lib. 1. Menoch. præſumpt. 18. num. 17. lib. 4. Afflict. deciſ. 309. num. 1. 2. & 3. & cenſuit Rot. apud Ceſar. de Graſ. deciſ. 4. num. 7. & 8. de teſtam.* vbi habetur, verba, *æquis portioni-*
4 *bus*, ſemper † viſa fuiſſe tollere omnem difficulta-
tem, & importare ſucceſſionem pro virili, cum alijs deductis in prima deciſione. Hancquè eandem diuiſionem hæreditatis pro virili, & in capita ſua-
5 debat in caſu preſenti, vocatio hæredum, facta † no-
minibus proprijs expreſſis, quorum ſingulis proptereà ſingulas, & æquales ſucceſſionis partes voluiſſe diſtribuere cenſeri debet, *iuxt. Bald. conſ. 243. lib. 2. Corn. conſ. 72. num. 6. lib. 2. Laderch. conſ. 18. num. 8. Afflict. d. deciſ. 309. num. 1. vbi Adden. nu. 4. Giouagnon. conſ. 24. num. 7. lib. 1. & in alia deciſione fuit deductum, verſ. alij verò ex Dominis.*

Mens teſtatoris etiam fauet huic ſententię, quod ſucceſſio fiat in capita, & eamdem portionem conſequantur Alexander, nec non Perſius ſingillatim, quam conſequeretur Auguſtinus alter nepos, Tum quia idem teſtator prælegando alia bona prædictis tribus nepotibus, voluit ea partiri in tres partes æquales, & ſucceſſionem fieri in capita, vnde argumentum deſumi debet, quod hoc idem ſenſerit in
6 reliqua hæreditate, † cum vna pars teſtamenti aliã
declarat, *l. qui filiabus. l. ſi ſeruus plurium, §. vlt. ff. de leg. primo, Honded. conſ. 70. num. 9. lib. 1. cum alijs*, nec diuerſa ratio aſſignari poterat, quod aliqua bona in tres partes ſecuerit, alia verò in duas tantùm: Tum etiam quia apparet teſtatorem prædilexiſſe Alexandrum, & Perſium, dum vltrà prælegatum factum eiſdem, & Auguſtino ſimul, amplius ipſos honorauit alio prælegato vineæ, & colũbarijs, & in caſu obitus Auguſtini ſine filijs ſubſtituit Alexandrum, & Perſium, nulla facta reciproca ſubſtitutione in fauorem Auguſtini, ſemperquè primo loco, proprijs nominibus Alexandrum, & Perſium nuncupauit, ſuiquè benemeritos expreſ-
7 ſit, ex quibus omnibus benè infertur † ad prædile-
ctionem, & enixam ergà ipſos voluntatem, *auth. hoc amplius. C. de fideicommiſ. Menoch. præſum. 16. num. 3. & 4. lib. 4. Card. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 5. tit. 1. num. 20. & 21. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 468. num. 8. & 15.* Et proptereà non eſt præſumendum, quod poſteà voluerit eoſdem nepo-
8 tes prædilectos eſſe † deterioris conditionis, quàm
Auguſtinus, cui duplo maior portio hæreditatis deferretur, quàm illis, ſi ſucceſſio fieret in ſtirpes, non autem in capita.

Demùm verbis teſtamenti, & cõiecturatæ teſtatoris voluntati adſtipulantur Iuris ratio, & æqui-
9 tas, de Iure enim filij † diuerſorum fratrum præ-
mortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, non in ſtirpes, quando non concurrunt cum patruo, vt ſunt textus, qui hanc opinionem tueri videntur, *in l. 1. ff. ſi pars hæredit. pet. l. poſt conſanguineos, §. hæreditas, ff. de ſuis, & legit. hæred. §. ſi autem defunctus; §. huiuſmodi, authentica de hæred. ab inteſt. venien. & fuit opinio Azonis, quam, præter alleg. in alia deciſione, luculenter compro-*

bat

Digitized by Google

10 *bat Zaſ. conſ. 4. per tot.* vbi contrariã Accurſij † ſen-
tentiam explodit, vti nugoſam, & erroneam, *Gabal.
conſ. 114. num. 3. lib. 2. Gratian. diſcep. For. cap. 709.
num. 30. & Rota perpetuò amplexa fuit in deciſio-
nibus congeſtis in alia deciſione*, & præter ibi dedu-
ctas, *adde deciſ. 391. & 392. par. 4. diuerſ. & in Pe-
ruſina ſucceſſionis prima Nouembris 1615. coram
Eminentiſſimo D. Cardinali Veroſpio*, Cum quã
11 Iuris communis diſpoſitione cenſeri debet † teſta-
torem ſe conformare voluiſſe in ſucceſſione ſuæ
hæreditatis, ad *leg. cum de lanionis*, *§. item caca-
bos, ff. de fund. inſtruct. Card. Mantic. de coniect.
vltim. lib. 11. tit. 14. num. 15. & fuit dictum in
Auximana fideicom. 4. Martij 1630. coram me, &
in prima deciſione huius cauſæ*, ſummaq; eſt æqui-
tas, vt plures nepotes, ſeu plurium fratrum filij,
12 in † quibus par viget ſanguinis ratio, eadem gradus
prærogatiua, & naturæ priuilegium, ad imparia
nõ iudicentur, & vnuſquiſque corũ in illo gradu cõ-
ſiſtat, in quo natura illos conſtituit, veritate atten-
ta, & omiſſo Iure commentitiæ, & fictæ repræſen-
13 tationis, ne vnus duntaxat † in hæreditate patrui
tantam portionem capiat, quantam plures alij in-
ſimul, vt benè ratiocinatur *Zaſ. d. conſ. 4. num. 31.
& ſeqq. Senatus Dolanus in deciſ. 130. num. 13. 14.
& 15. cum alijs*,

Non obſtant verba illa, *ex vna parte, &c.* adiecta
inſtitutioni Perſij, & Alexandri, ex quibus vi-
14 detur † inferri teſtatorem voluiſſe ſecare ſuam hæ-
reditatem in duas partes, & dimidiam aſſignare
Perſio, & Alexandro ſimul, alteram dimidiam
Auguſtino ſoli, argumento *leg. interdum, in fine
principij, ff. de hæred. inſtit. cum alijs deductis in
prima deciſ. verſ. Aliquis enim*.

15 Quoniam vera eſt concluſio, † quod ſi Titius, &
fratris mei filij hæredes inſtituantur, ſemiſſem fra-
tris filij, ſemiſſem Titius habebit, vt inquit *Vlpia-
nus in princip. d. l. interdum. in finalibus verbis*, qui
textus propterea non incongruè adducebatur à ſe-
ctatoribus contrariæ ſententiæ in alia deciſione; Sed
quando addita eſt dictio, *æque*, (vt in caſu præſenti)
tunc omnes in virilibus partibus eſſe inſtitutos ex
16 Labeonis ſententia ſcripſit † *Vlpianus in d. l. in-
terdum*, cuius textus diſpoſitio veriſſima eſt, quan-
do vnico verborum contextu, vt ibi fit, ſunt plu-
res æquè hæredes ſcripti, quod ſecus eſſet, ſi ſepara-
tæ eſſent orationes, vt putà, Titium ſubſtituo, &
17 filios † Caij æquis portionibus ſubſtituo, tunc enim
æqualitas refertur ad filios Caij, non autem reſpectu
Titij, vt per *Caſtrenſ. in d. l. interdum, num. 3. Dec.
conſ. 597. num. 9. Menoch. præſumpt. 18. num. 17.
lib. 4. Card. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 3.
tit. 11. num. 6. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 477. num. 21.
& 23. Giouagnon. conſ. 25. num. 1. & conſ. 24.
num. 10. & 11. lib. 1. Rota in recent. deciſ. 308.
18 num. 3. part. 2* & ità fuit † etiam declaratus hic
textus in alia deciſione, verſ. *Neque deducta, &
verſ. ſed Domini*, Multòque magis pro virili faciẽda
19 eſt ſucceſſio, quando nepotes nomine proprio, † vt
in caſu iſto, ſunt vocati, non autem nomine appel-
latiuo, vt eſt caſus propoſitus *in d. l. interdum*, &
ſuperiùs fuit ponderatum.

20 Verba autem illa, *ex vna parte*, ſunt † apppoſi-
ta ad demonſtrandam deſcendentiam Alexandri, &
Perſij ex vno fratre, & ſic ex vno Colonello proue-
nientes, & ad contradiſtinguendum eos ab Augu-
ſtino nepote ex alio fratre, tamquàm ab alio Colo-
nello ſeparatos, non autem ad ſignificandam diui-
ſionem hæreditatis, & ſucceſſionis, quam ſi teſta-
tor partiri voluiſſet in duas tantùm partes, ſubdidiſ-
ſet *pro altera parte*, non autem *pro æquali rata, &
21 portione*, quod adiectiuum † *æquali*, tanquàm re-
latiuum ad alios duos nepotes, qualificat vocem
partis, vt non de dimidia, ſed de tertia parte intel-
ligatur, cum tres ſint ſcripti hæredes, & implica-
ret contradictionem, quod haberet Auguſtinus me-
dietatem, & æqualem portionem cum illa in ter-
tia conſiſtat, & benè applicantur deducta per *Gabr.
conſ. 130. num. 18. & 19. lib. 1. Coſta de portione
rata, præmiſſ. 6. num. 7. & 8. & fuit perpenſum
in alia deciſione, verſ. qua autem dicebãtur, in fine*.

22 Et quatenùs dubia eſſent verba, recipere † debẽt
interpretationem à Iure communi, à præſumpta
mente teſtatoris, ab æquitate, & à poſterioribus illis
verbis *pro æquali rata, & portione*, quæ verè vni-
23 cuique nepoti æqualem, & ſic tertiam † partem
videtur attribuere, nec iſta verba *pro æquali rata,
& portione, &c.* aliquam relationem habent, nec
reſpondent illis verbis *ex vna parte &c.* ſed de per
ſe faciunt æqualem diuiſionem, cuilibet ex nepoti-
bus virilem portionem aſſignando.

Et ita reſolutum fuit, &c.

☞ * Eſt deciſio 180. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. MOTMANNO.

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis.

Die Lunæ 15. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione ſecundùm proprietatem ſermonis, non veniunt nepotes, & hoc præſertim, quando nepotes ſunt tranſuerſales. Et adducuntur nonnullę coniecturæ, ex quibus deprehenditur, quãdo Teſtator vocãdo filios, non intellexit vocare, etiam nepotes.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes, ſub diſpoſitione de filijs regulariter non veniunt.*
2 *Filiorum appellatio ex proprietate ſermonis non comprehendit vlteriores.*
3 *Nepotes, quando ſunt tranſuerſales, eo caſu in ſubſtitutione etiam actiuè concepta pro filijs, non veniunt.*
4 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quãdo ex hoc induceretur grauamen filijs vocatis.*
5 *Filijs fratrum defunctorum eſt tantum priuilegium repræſentationis conceſſum, non autem nepotibus dd. fratrum in linea collaterali. Et hoc caſu filiorum appellatione non veniunt nepotes. & nu. 6.*
7 *Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis.*

8 *Filio-*

Digitized by Google

8 *Filiorum appellatione ex quibus coniecturis non veniunt nepotes. & num. ſeqq.*

9 *Teſtator, quando diſcretiuè locutus eſt de filijs, & de filijs filiorum, ideſt nepotibus; tunc certũ eſt, quod filiorũ appellatione nõ veniunt nepotes.*

10 *Teſtator, ſi ſemel locutus fuerit de filijs, & nepotibus, & poſteà fecerit aliquam ſubſtitutionem vocando tantùm filios, eo caſu non poſſunt venire nepotes. & num. 11.*

12 *Homo, quando adhuc non eſt conceptus, vel natus, conſequenter eſt ignotus.*

13 *Affectio circa perſonas notas, non autem erga ignotas demonſtratur.*

14 *Nepotes fratrum, quando veniunt ad ſucceſſionem patrui, defertur hæreditas in ſtirpes, & non in capita.*

15 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando vocatio filiorũ eſt collata in tempus remotiſſimũ.*

16 *Teſtatoris diſpoſitio collata in filios, quando poteſt impleri, & purificari in ipſis filijs, tunc ea diſpoſitio non extenditur, vt comprebendat etiam nepotes.*

17 *Dictio, per, eſt continuatiua.*

18 *Fœminæ, ſunt de familia, & agnatione, quàmuis non perpetuent conſeruationem ipſius familiæ.*

19 *Viuere, quis non poteſt vltrà 100. annos.*

Vocatio facta à Teſtatore, ſi fuerit collata in remotiſſimum tempus, liberè, nec aliquo termino proximo coarctata, ad quod tempus reſtringatur. num. 19.

20 *Teſtator, vocans filios cum qualitate maſculinitatis, videtur contemplatam fuiſſe agnationis conſeruationem.*

21 *Agnationis conſeruandæ ratio, vt cenſeatur à Teſtatore, debet eſſe certa, nõ habita præſumpta.*

22 *Dictiones, omnes, & quicumquè, tanquàm vniuerſales videntur operari concluſionem rerum, & perſonarum, quæ aliàs, ex propria vocabuli ſignificatione non comprebenderentur.*

23 *Dictio, omnes, eſt ſignum vniuerſale, quod etiam de duobus prædicatur.*

24 *Nepotibus ex fratribus non conuenit ſubſtitutio in capita, ſed in ſtirpes ſolummodò.*

25 *Filij legitimati, veniunt etiam appellatione filiorum legitimorum naturalium.*

26 *Teſtator, non cenſetur vocaſſe omnes deſcendentes ad ſucceſſionem, licèt vſus ſit verbo, quoſcũquè, niſi addiderit verbum, naſcituros.*

27 *Subſtitutio facta filijs, ſi ſit concepta, per verba inſtituit, & ſubſtituit, quæ cum ſint directa operantur, vt appellatione filiorum veniãt nepotes.*

28 *Verbum, inſtituit, ſi ſit poſitum, gratia digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, non autem in prima inſtitutione, importat ſubſtitutionem.*

29 *Clauſula, omni meliori modo, appoſita ſine dictione copulatiua, &, non alterat, vel auget diſpoſitionem. & num. 30.*

31 *Pro bonorum libertate eſt facienda interpratatio.*

32 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & hoc maximè, ſi ſimus in tranſuerſalibus.*

DECISIO CCLXXIX.

FVIT reſolutum non cõſtare de fideicommiſſo ad fauorem Dominorum Franciſci, & Cornelij de Lambertinis ex teſtamento Nob. q. Mulieris Dialtæ Lambertinæ de Ludouiſijs, nam verba teſtamenti ſunt hæc. In omnibus alijs ſuis bonis ſibi hæredes vniuerſales inſtituit Comites Ioãnem, & Nicolaum fratres de Ludouiſijs, & filios olim Comitis Hippolyti ipſius teſtatricis filij prædefuncti, & ex eodem Comite Hippolyto ſibi nepotes æqualiter, & æquis portionibus, & quoſcũquè eorum filios maſculos legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, quos omnes ſibi Inuicem ſubſtituit quandocunquè vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, eiuſdemq. ſic ſubſtitutis quandocunquè decedentibus ſinè filijs, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & itaut nunquàm naturales, vel aliàs illegitimi, & extrà legitimam vxorem nati quomodolibet, etiamſi legitimentur à quocunquè ad id auctoritatem habente, etiamſi à Principe non comprehendantur in præſenti teſtamento, vel ſuccedere debeant, & vltimo eorum ſic inſtitutorum, & ſubſtitutorum morienti abſquè deſcendentibus legitimis, & naturalibus, vt ſuprà, & ſic linea legitima, & naturali, & de legitimo matrimonio, vt ſuprà Comitum Nicolai, & Ioannis finita, tunc & eo caſu ſubſtituit D. Aldraghettum de Lambertinis vulgariter, & per fideicommiſſum, ſi vixerit, ſi non vixerit, & quandocunquè naturaliter deceſſerit. tunc ipſa D. Teſtatrix inſtituit, & ſubſtituit omnes, & quoſcunquè filios maſculos legitimos, & naturales olim Dominorum Sertorij, & Camilli de Lambertinis, in capita, & non in ſtirpes, omni meliori modo.

Filij verò Sertorij, videlicèt Malateſta, & Guido Antonius, ac filius Camilli, ideſt Marcus Antonius deceſſerunt antequàm per obitum Dominorum Comitum Ioannis, & Nicolai de Ludouiſijs ſine filijs, rec. me. Cardinalis Ludouiſius, & Excellẽtiſſimus Princeps Venuſinus fratres ex teſtamento eiuſdem Nicolai ſucceſſerint, vnde hæc hæreditas debetur dicto Principi tanquàm hæredi dicti Nicolai, non autem ſupranominatis Dominis Franciſco, & Cornelio, de quibus nulla habetur mentio in dicta ſubſtitutione Dialtæ facta de filijs Dominorum Sertorij, & Camilli; Quia non ſunt eorum filij, ſed
1 nepotes, † qui ſub diſpoſitione de filijs regulariter non continentur, *l. quod ſi nepotes. ff. de teſtam. tutel. §. fin. inſtit. qui teſtam. tut dar. poſſ.* & filio-
2 rum appellatio ex † proprietate ſermonis non comprehendit vlteriores, *Bart. in l. liberorum. in princ.* & ibi *Rebuff. verſ. & ſic per iſtum tex. ff. de verb. ſignific. Bald. in l Gallus. § inſtituens. n. 6. ff. de liber. & poſthum. Paul. de Caſtr. conſ. 97. n. 3. volum. 2. Alex. conſ. 1. num. 12. vol. 1. Dec. conſ. 95. num. 6. & conſ. 567. num. 8. Gozzad. conſ. 36. n. 3. Abb. conſ. 312. nu. 30. Pariſ. conſ. 89. nu. 22. vol. 2. Natt. conſ. 791. num. 10. Roland. conſ. 43. num. 25. & ſeqq. vol. 4. Sim. de Prat. de interpat. vlt. volũt. lib. 3. interprat. 3. dubit. 4. ſol. 1. n. 36. Valaſcb. conſult. 40. nu. 4.* vbi dicit ſibi magis placere hanc regulam negatiuam, eamq. eſſe communem dicunt. *Gozzad. d. conſ. 36. num. 11. Soccin. conſ. 74. n. 19. vol. 4. Alciat. conſ. 479. num. 34. Honded. conſ. 60. n. 61. volum. 1. Peregr. de fideicom. art. 22. nu. 62. Mart. de ſucceſſ. legal. par. 1. quæſt. 2. art. 5. nu. 23.*

& plu-

Digitized by Google

& plures alij, quos poſt *Menoch. in cõſ. 215. n. 95.*
recenſet Fuſar. de ſubſtit. cap. 319. num. 3. qui eã
eſſe etiam longè magis communem, quàm contra-
ria dicit *in conſ. 25. num. 14.* attento præſertim,
3 quòd iſti qui † agunt ad fideicommiſſum, ſunt trã-
ſuerſales, quo caſu etiam in ſubſtitutione actiuè cõ-
cepta eandem opinionem negatiuam magis recep-
tam eſſe dixit *Rota deciſ. 695. nu. 4. par. 2. recent.*
cum alijs relatis in Bononien. fideicommiſſi de De-
ſiderijs 20. Martij 1626. coràm R. P. D. meo Mer-
lino, & maximè vrget ratio euitandi abſurdum,
quòd teſtatrix data tali interpretatione, quod ſub
4 nomine filiorum intellexiſſet † de nepotibus, gra-
uaſſet deſcendentes ſuos proximiores ad fauorem
tranſuerſalium, non autem ipſos tranſuerſales, vt
ponderant *Bald. conſ. 362. vol. 4. Corn. conſ. 199.*
num. 34. verſ. nepotes autem. vol. 2. Pariſ. conſ. 89.
nu. 25. vol. 2. Rota coràm Card. Seraph. dec. 1486.
num. 9.

Dicti autem Franciſcus, & Cornelius vti nepo-
tes dictorum quondam Sertorij, & Camilli, quos in
tertio conſanguinitatis gradu conſtat fuiſſe coniun-
ctos teſtatrici, quatenùs venirent ab inteſtato non
5 poſſint † vti priuilegio repræſentationis, quod alio-
quin filijs fratris defuncti tantùm, nõ autem nepo-
tibus in linea collaterali eſt conceſſum, *Auth. de*
hæred. ab inteſt. venien. § huiuſmodi verò priuile-
gium, vbi Aret. num. 5. Brun. conſ. 169. num. 7. &
conſ. 181. num. 8. volum. 2. Curt. Iun. conſ. 161. n. 1.
qui teſtatur de magis communi, cum *Burſat. in*
conſ. 170. num. 26. & 30. & Odd. conſ. 39. nu. 27.
6 & in hoc etiam † caſu nomine filiorum non com-
prehendi nepotes, reſponderunt *Alex. conſ. 4. n. 17.*
volum. 3. Menoch. conſ. 591. nu. 2. & de præſumpt.
lib. 4. præſ. 94. num 18. Vnde ſumitur coniectura
efficax, quòd in ſucceſſione tranſuerſalium, excep-
7 to patruo, † teſtatores voluerint ſeſe conformare
diſpoſitioni iuris communis, & ſic non vocare ne-
potes, *vt docet Bart. in l. hæredes § . cum ita. n. 4.*
ff. ad Sen. Conſ. Trebell. Gabr. de verb. ſignif. con-
cluſ. 1. num. 6. & poſt eum *Card. Mantic. de con-*
iect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 8. nu. 4. Sim. de Prat.
d. lib. 3. interpræt. 3. dubit. 4. ſol. 1. num. 40. & alij
quos congerit *Fuſar. de ſubſtit. q. 321. num. 30.*

Præterea concurrunt hic aliæ particulares con-
iecturæ, ex quibus poteſt confirmari, quòd volũtas
teſtatricis à vocatione prædictorum nepotum fue-
rit aliena, & quas ad firmandam ſupradictam con-
8 cluſionem, † quòd appellatione filiorum non ve-
niant nepotes, magnifaciunt *Bart. Alciat. Rebuff.*
& cæteri Doctores in l. liberatorum. ff. de verb. ſi-
gnificat. Cornel. conſ. 290. num. 3. volum. 4. Soccin.
Iun. conſ. 14. num. 7. & conſ. 30. num. 7. volum. 4.
Natt. conſ. 551. num. 29. Decian. conſ. 47. nu. 15.
volum. 7. Menoch. d. conſ. 215. n. 47. & præſumpt.
94. num. 3. lib. 4. Card. Mant. d. lib. 8. tit. 8. nu. 8.
Rota coram Greg. deciſ. 514. num. 6. vbi etiam pon-
deratur diuerſitas perſonarum in diuerſis ſubſtitu-
tionibus. Dicta enim teſtatrix in prima vocatione
Ioannis, & Nicolai fratrum eos appellauit filios
quondam Hippolyti eius filij, & ex eo ſibi nepo-
tes, quibus decedentibus ſinè filijs, & deſcenden-
tibus, ſecũdo loco ſubſtituit Aldraghettum, & huic
ſubſtituit Sertorij, & Camilli filios tantùm, non
autem eorum filiorum filios, vt in priori ſubſtitu-
9 tione. Vnde apparet ipſam † teſtatricem diſcreti-
uè locutam fuiſſe de filijs, & de filijs filiorum, adeò
vt ſicut in prima ſubſtitutione vocauit filios filio-
rum, idest nepotes, ità in ſecunda ſciuiſſet vocare
nepotes Sertorij, & Camilli, ſi voluiſſet, *l. vnica.*
§ ſin autem ad deficientis. C. de caducit. tollen. Rim.
Iun. conſ. 80. num. 21. & cùm non fuerint expreſſi,
conſequens eſt, vt prouiſio facta circà filios, & de-
10 ſcendentes Ioannis, & Nicolai declaret, † quòd
teſtatrix in alia ſubſtitutione nomine filiorum no-
luerit comprehendere nepotes, ſed tantùm perſo-
nas primi gradus, *l. ſi ſeruus plurium. § . fin. ff. de*
leg. 1. Gozzad. conſ. 24. num. 26. Soccin. conſ. 152.
num. 4. volum. 1. & conſ. 73. nu. 21. volum. 4. Pa-
riſ. conſ. 86. nu. 47. volum. 2. Surd. conſ. 554. n. 11.
Hond. d. conſ. 60. num. 63. volum. 1. Fuſar in dicto
tractat. de ſubſtit. quæſt. 320. num. 80. Rot. deciſ.
507. num. 8. & deciſ. 667. num. 5. par. 2. recent.
Card. Seraph. deciſ. 1884. nu. 12. & conferunt de-
ducta in Florẽtina fideicommiſſi de Guidaccijs 21.
Februarij 1628. coràm R. P. D. meo Dunozetto re-
lata per Fuſar. poſt conſ. 15. & ſanè maximum eſſet
abſurdum, quòd teſtatrix, dum voluit vocare ſuos
deſcendentes, non fuerit contenta vti ſolo verbo fi-
liorum, ſed addiderit, & recenſuerit præcisè fi-
11 liorum filios nepotes, † & lineam, & tamen po-
ſtea dum ad tranſuerſales tranſiuit ſub ſimplici, &
ſolo filiorũ nomine intellexerit de filijs filiorum,
& de nepotibus.

Neque vlla ſubeſt ratio propter quam, talis in-
terpretatio fieri debeat, vt dicta teſtatrix ſub no-
mine filiorum Sertorij, & Camilli cenſeatur voluiſ-
ſe comprehendere nepotes, iuxtà *l. iuſta interpra-*
tatione. ff. de verbor. ſignificat. Quia cùm dictus
12 Franciſcus, & Cornelius nepotes, † vt ſuprà de tẽ-
pore teſtamenti, & mortis ipſius teſtatricis non
eſſent adhuc concepti, vel nati, & conſequenter eſ-
ſent ignoti, *l. prima. § . ſi quis proximior. ff. vnde co-*
gnat. ceſſat in ijs ratio affectionis, quæ erga perſo-
13 nas † notas, non autem erga ignotas demõſtratur,
vt ratione, & auctoritatibus probat *Menoch. conſil.*
151. num. 1. & conſ. 286. num. 16. quo caſu proce-
dere diſpoſitionem *text. in dicta l. quod ſi nepotem.*
ff. de teſtam. tutel. reſpondet, ac latè etiam com-
probat *Roland. conſ. 43. num. 30. volum. 4.* ſequi-
tur *Menoch. in d. conſ. 215. num. 13.* cum alijs co-
pioſè allegatis per *Fuſar. in conſ. 95. num. 8. & de*
ſubſtit. d. cap. 321. num. 51. ac per *Gratian. diſcept.*
765. num. 5. eamq. coniecturam admiſit *Rota in*
Auximana fideicommiſſi coram bon. mem. Patriar-
cha Manzanedo, quæ eſt 574. nu. 9. par. 4. recent.

Aliæ etiam militant coniecturæ pro excluſione
nepotum nempè perſonalis vocatio Aldraghetti,
qui ſi extitiſſet tempore finitæ lineæ deſcendentiũ
fideicommiſſum vlterius non progrederetur. Vndè
ità etiam videtur dicendum de filijs Sertorij, & Ca-
milli, itaut in ſolis eorum perſonis reſtringatur ſub-
ſtitutio.

Concurrit etiam illa vocatio in capita, & non in
14 ſtirpes, quia † ſi nepotes venirent, ſucceſſio defer-
retur per diuiſionem in ſtirpes, & non in capita
vt ad hunc effectum deduxerunt *Soccin. ſen. conſil.*
104. in princ. lib. 3. Petr. Caball. conſ. 181. num. 6.
lib. 1.

lib.1. Rota in deciſ. Anconitana fideicommiſſi 10.
Decembris 1603. *coram bo.me. Ottembergo, §. non*
obſtat. in fine.

Et huiuſmodi coniecturas pro excluſione nepo-
tum non deſtruit conſideratio vocationis filiorum
Sertorij, & Camilli collatæ poſt finitam lineam
Comitum Ioannis, & Nicolai de Ludouiſijs, & ſic
in tempus remotiſſimum, quod comprahendit ne-
potes; & alios gradus vlteriores, ea ratione, quod
teſtatrix potuerit probabiliter cogitare, quòd tem-
pore dictæ lineæ finitæ filij, vt ſuprà vocati non eſ-
15 ſent exituri, † quo caſu appellatione filiorũ veniũt
nepotes, iuxtà doctrinã *Imol. in dicta l. Gallus, §. in-*
ſtituens. ff. de liber. & poſthum. firmauit Rota in
dicta Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs, quia
teſtatrix hic conſiderauit tempus vitę filiorum, ne-
potum, & deſcendentium, ac lineæ Dominorum
de Ludouiſijs, quod reſpectu ipſorum deſcenden-
tium eſt remotiſſimum, reſpectu verò aliorum Do-
minorum de Lambertinis, cum deficientia dictæ
lineæ contingere poſſet pluribus temporibus, & ſic
de proximo, fuit in conſideratione teſtatricis non
tempus ſolùm remotiſſimum, ſed medium quo ſu-
perceſſent Aldraghettus, vel filij Sertorij, & Camil-
16 li. Vbi autẽ diſpoſitio collata in † filios poteſt im-
pleri, & purificari in ipſis filijs primi gradus, tunc
eam diſpoſitionem non extendi, vt comprehendat
nepotes, ſuſtinuit *Menoch. in ſæpedicto conſ.* 215.
num. 39. *Deciſio verò in dicta Bononien. de Deſide-*
rijs, ideò affirmat teſtatorem in ſubſtitutione facta
de tranſuerſalibus cum clauſula (& his non extan-
tibus, eorum filios) ſenſiſſe non ſolùm de filijs pri-
mi gradus, ſed etiam de nepotibus, & alijs eorum
deſcendentibus; quia plures ibi coniecturę effica-
ces concurrebant pro vocatione nepotum, vltrà
probabilem cogitationem temporis valdè remoti,
cuius tamen conſiderationem ſolam non ſufficere
dicit eadem deciſio, niſi alijs concurrentibus con-
iecturis deſumptis ex conſeruatione agnationis in
teſtamento expreſſa, & ex mentione lineæ maſcu-
17 linæ cum dictione † continuatiua (per) quæ con-
iecturæ in caſu illius deciſionis fuerunt præcipuæ,
& valdè efficaces, vt Dñi mouerentur ad elicien-
dum voluntatem teſtatoris, quę faueret nepotibus,
vt ponderatur in dicta *deciſ. R. P. D. mei Merlini.*

His autem omnibus caret vocatio Dominorum
de Lambertinis facta ſub nominibus proprijs Ser-
torij, & Camilli, itàut eorum perſonas, non autem
familiam dicatur teſtatricem fuiſſe contemplatam
etiam reſpectu aliorum filiorum, cum in illis ter-
minauerit vocationem, & vlteriùs non fuerit pro-
greſſa ad perpetuandam bonorum conſeruationem
in agnatione, neque huiuſmodi perpetuatio poteſt
eſſe cauſa vocationis alicuius de familia, quemad-
18 modùm dicitur, quod fœminæ ſunt † de familia, &
agnatione, quàmuis non perpetuent conſeruationẽ
ipſius familiæ, *vt apud Greg. XV. deciſ.* 239. *nu.* 10.
& ſeqq. et in cauſa de Deſiderijs, progreſſio in re-
motiſſimum tempus erat libera, nec aliquo termi-
no proximo coarctabatur, & reſtingitur ad tempus
19 vitæ Aldraghetti, qui vltrà † centũ annos non po-
terat viuere, & loco Aldraghetti fuerunt ſubrogati
filij Sertorij & Camilli, & ſic ad oculum conſtat in
hoc caſu reſpectu tranſuerſalium ſubſtitutorum nõ
poſſe cõſiderari illud remotiſſimum tempus, quod
fuit conſideratum in deciſione de Deſiderijs, quæ
in ſuo caſu veriſſima eſt, ſed multùm diſtat à præ-
ſenti caſu.

Neque ex eo, quòd teſtatrix hic ſubſtituerit di-
20 ctos filios cum † qualitate maſculinitatis, poteſt
concludi, quod fuerit contemplata agnationis cõ-
ſeruationem, attenta non modica differentia, quàm
inter dictam, qualitatem, & agnationem interce-
dere animaduertit *Rota in d. deciſ.* 667. *num.* 10.
par. 2. *recent. et coram Seraph. deciſ.* 1216. *num.* 6.
ac poſt *conſ. Farin. deciſ.* 3 0. *num.* 7. Quò circà
21 ratio conſeruationis debet eſſe expreſſa, † non au-
tem præſumi, *vt in d. Florentina fideicommiſſi de*
Guidaccijs relata per Fuſar. conſ. 15. *nu.* 25. *et in*
Ianuen. Iuriſpatronatus 13. *Ianuarij* 1612. *co-*
ram Eminent. D. Card. Pamphilio.

Minùs obſtat, quod eadem teſtatrix non ſimpli-
citer vocauerit filios Sertorij, & Camilli, ſed om-
22 nes, † & quoſcunquè, quæ dictiones vniuerſales
videntur operari concluſionem rerum, & perſona-
rum, quæ aliàs ex propria vocabuli ſignificatione
non comprehenderentur, vt per *Peregr. de fidei-*
commiſſ. art. 22. *n.* 49. *et Fuſar. d. quæſt.* 320 *n.* 66.
Quia cùm vterquè haberet filios, hoc eſt Sertorius
vnum, Camillus verò plures; nulla efficax cõiectu-
ra ſumi poteſt, quòd teſtatrix reſpexerit ad alios,
quàm ad ipſos filios, in quorum numero proprie-
tas vocabuli, *omnes, et quoſcumquè*, poterat verifi-
23 cari, illam enim dictio, *omnes*, eſt † ſignum vniuer-
ſale, quod etiã de duobus prædicatur, vt per *Paul.*
de Caſtr. in conſ. 123. *volum.* 1. & alia dictio *quoſ-*
cumquè, ideò fuit appoſita, quia eadem teſtatrix
verbis immediatè ſubſequentibus declarauit velle
eos in capita, non autem in ſtirpes ſuccedere, vnde
valida præſumitur coniectura excluſiua nepotum,
24 † quibus nõ conuenit ſubſtitutio in capita, ſed ſo-
lummodò in ſtirpes, vt per *Soccin. Iun. conſ.* 30.
num. 23. *lib.* 3. quem ſequitur *Card. Mantic. d. lib.* 8.
tit. 8. *num.* 10. *Menoch. d. præſ.* 94. *num.* 13. *et Fu-*
ſar. etiam dicta *quæſt.* 321. *num.* 85. *cum ſequent.*
& ſuprà etiam fuit conſideratum, vel etiam quia
dum in ſuperiori parte teſtamenti vocando deſcen-
dentes Comitum Ioannis, & Nicolai voluit eos
eſſe legitimos, & naturales, ac de legitimo matri-
monio natos, itàut naturales, vel aliàs illegitimi,
& nati extra legitimum matrimonium quomodoli-
bet in ea vocatione non comprehenderentur; in
hac poſteriori ſubſtituendo omnes, & quoſcunquè
filios maſculos legitimos, & naturales Sertorij, &
Camilli, cùm noluerit ab ea excludere filios legiti-
matos vſa eſt ſigno vniuerſali *quoſcunquè*, vt com-
25 prehenderet etiam ipſos legitimatos, † qui veniũt
appellatione filiorum legitimorum, & naturalium,
vt ex communi *Doct. ſententia probat Peregr. de*
fideicommiſſ. art 23. *num.* 40. *et ſequent.* Et huic
interpretationi conferunt ea, quæ in ſimilibus ter-
minis ſubſtitutionis *quorumcunquè* filiorum tra-
26 dunt Doct. quòd ſcilicèt ſub huiuſmodi verbis † nõ
cenſeantur teſtatores vocaſſe omnes deſcendẽtes,
niſi addiderint verbum, naſcituros, vel niſi vnus
tantùm teſtatori ſupereſſet filius de tempore teſta-
menti, in quibus caſibus coniectura voluntatis eſt
teſtatorem ſenſiſſe de nepotibus quemadmodùm

differit

differit *Gozzad. conſ.36. nu.9. ad fin. verſic. et licet, Soccin. ſen. conſ. 104. n.1. lib.3. Card. Maut. ſæpedicto lib.8. tit.8. num. 22.* & comprobat *Menoch.ead.præſumpt.94. num.28. lib.4. Petr.Cabal. conſ.181. lib.1.*

His ità firmatis ceſſat efficacia coniecturarum ſuadentium, quòd appellatione filiorum in hoc teſtamento veniant nepotes, quia ex vocatione Aldragheiti viuentis, & ſenis poſt lineam Comitum Ioannis, & Nicolai de Ludouiſijs finitam, apparet teſtatricem cogitaſſe, quòd deficientia lineæ d. Ioannis, & Nicolai poſſet contigere poſt obitum eorundem ſine filijs, quæ quidem poſſibilitas, vt ſupra fuit probatum, ſubuertit coniecturam comprehenſiuam nepotum ex eo deductam, quòd ipſa teſtatrix conſiderauerit tempus remotiſſimum, nequè vocationem nepotum important dictiones *omnes, & quoſcunque filios*, attenta pluralitate filiorum, quæ cum ſit indubitata in tribus filijs legitimis, & naturalibus, ac alijs fortaſſe illegitimis, vt ſupra fuit quoquè conſideratum, non admittit coniecturã ad aliorum comprahenſionem, præter expreſſos propter regulã quòd in claris ceſſant coniecturæ.

Nequè demùm obſtat quod ſubſtitutio dictorum
filiorum de Lambertinis fuit concepta per verba
27 *instituit, & ſubſtituit*, † quæ cum ſint directa
operantur, vt appellatione filiorum veniant nepotes *l. Lucius Titius. la ſeconda*, & ibi *Doct. ff. de
bæred. inſtit.* Quia verbum illud inſtituit tamquàm
28 poſitum gratia digreſſus ad † plures gradus ſubſtitutionum, non autem in prima inſtitutione importat ſubſtitutionem, *l. Titius, & Seius cum l ſequent.
d. tit. ff. de bæred. inſtit. & l. vltima, C. eodem. Saraph. deciſ. 409. num. 16. & 749. num. 16.* Et ſimiliter ad producendum comprahenſionem nepotum redditur inefficax coniectura deſumpta ex
29 † clauſula, *omni meliori modo*, cum per illius ap-
30 poſitionem abſquè dictione copulatiua, &, non alteretur, vel augeatur diſpoſitio, *Rota coram Achill. deciſ. 1. de verb. ſignif. & coram Seraph. 1216. in fin. ac demum coram Gregor. deciſ. 207. num. 4.*

Et tandem Domini etiã animaduertebant, quòd
ſemper debent præferri coniecturæ pro excluſione
nepotum, & pro reſtrictione fideicommiſſi, quia
31 ſemper † facienda eſt interpretatio pro libertate
bonorum, & pro proprietate verborum, *Roland. conſ. 43. num. 11. Rimin. Iun. conſ. 389. num. 49. & conſ. 390. num. 12. & 49. Rota apud Cardin. Seraphin. deciſ. 1486. num. 16. & 17.* cum hinc inde coniecturæ, & pro vocatione nepotum, & pro illorum excluſione deſumi poſſint, ad inuicem elidantur, & conquaſſentur; quibus omnibus ſublatis remanet ſemper inconcuſſa regula generalis,
32 † quod de proprietate ſermonis, filiorum appellatione non veniant nepotes, præſertim dum agitur de vocatione tranſuerſalium, & de grauamine inducendo deſcendentibus, & in qua propemodùm videretur interpretatio, quòd tali caſu appellatione filiorum venirent nepotes, ità *Bald. conſ. 362. circa med verſ. nunc in propoſito. lib. 4. Corn. conſ. 97. num. 4. verſic. ego diſtinguo. lib. 1. Rimin. Iun. conſ. 75. num. 47. Menoch. d. conſ. 215. num. 22. & 25. Rota in Anconitana fideicommiſſi 10. Decembris 1605. coram bo. me. Ottembergo.*

Et ità vtraquè parte informante, & diligente examinato articulo per Dominos reſolutum fuit non eſſe locum fideicommiſſo.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Ianueñ Fructuum Dotis.

Die Lunæ, 15. Maii 1634.

ARGVMENTVM.

Separatio Thori, quando ſit ex culpa mariti ob eius ſæuitiam, tunc ipſe non tantùm tenetur ad reſtitutionem dotis, ſed quoquè etiam tenetur ad reſtitutionem fructuum dotis, & qualiter iſta taxatio fructuum ſit facienda, quando in aliquo loco non adeſt ſuper hoc particulare Statutum.

SVMMARIVM.

1 *Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio ob eius ſæuitiam ſecuta eſt.*
2 *Lis facit conſtituere quem in mala fide; & num. 5. & 7.*
3 *Vir ſi commiſerit in legem matrimonij, non debet ex eo aliquod commodum ſentire.*
4 *Vxori non debentur fructus dotis, ſi poſtquàm diuertit à viro habuerit alimenta, quando fructus dotis excedunt quantitatem alimentorum.*
6 *Rota ſeruat, quod quando aliquid iubet dari indiem, quod detur in cauſam declarandam per Rotam.*
8 *Sententia operatur, vt omnia retrahantur vſquè ab initio.*
9 *Deciſ. in hac cauſa facta coram Card. Pamphil. ſub die 15. Ianuarij 1621. declaratur.*
10 *Fructus dotis debentur uxori, durante lite ſuper ſeparatione Thori, etiamſi conſiſtant in pecunia numerata.*
Et quando hoc habeat locum. num. 10.
11 *Mulier ali debet de fructibus dotis, & non de proprietate.*
12 *Fructus dotis appellantur alimenta. & num. 13.*
14 *Maritus dicitur pro parte ſuſtinere onera matrimonij, ſi filios alat.*
Filios alendi onus computatur inter onera matrimonij num. 14.
15 *Filios alere tenetur maritus, quando Thori ſeparatio ſequuta eſt ob eius culpam.*
16 *Vxor in ſubſidium ſolum tenetur alimenta præſtare filijs.*
17 *Statut. Ianuenſe prohibet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolutionem.*
18 *Statutum contra ius, non eſt extendendum vltrà expreſſa.*
19 *Statutum particulare, vbi non adeſt in aliquo loco, tunc, recurrendum eſt ad conſuetudinem Regionis, & Ciuitatis.*
20 *Pecunia in Ciuitate Ianuen. non ſolent manere otioſa. vide num. 21. & 22.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CCLXXX.

DVBITAVI, An, & ad quam ſummam de-
beantur, & veniant taxandi fructus dotis.
Et quantùm attinet ad primam partem dubij, cum
1 ſeparatio Thori † fuerit facta culpa mariti ob illius
ſæuitiam, vtiquè ſicuti is tenetur ad reſtitutionem
dotis, *Bald. in cap. 1. nu. 2. vt lit. non conteſt. Abb.
in cap. 1. ſub num. 2, de donat. inter vir. & vxor,
Guttierez. lib. 1, qq. Canonicar, cap. 24. num. 14.
Mandoſ. conſ. 46. ſub num. 5. Natt. conſ. 616. nu. 1.
Valenzuol, conſ. 31. num. 42, Menoch, conſ. 1024.
num. 3. Seraph. deciſ.* 1315. itàquoquè tenetur ad
2 reſtitutionem fructuum, & ratio eſt, quia dum † lis
durauit, fuit in mala fide, & cum non ſuſtinuerit
onera matrimonij, non fecit fructus ſuos, cum den-
tur contemplatione dictorum onerum, *Bald. in l. 1.
num. 1. verſ. matrimonio autem. C. de priuileg. dot.
& in l, vltima. in fin. C. de ſent. quæ ſine cert. quãt.
& in l. vlt. §. ſed ſcimus. num. 1. verſ. cur autem
3. ff. de latin. libert. toll. Rim. Sen. conſ. 184. nu. 47.
& 48. lib. 1, poſt Odofredum, & alios in l. cum do-
tem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. de ſolut. matrim.
3 Caualer. deciſ. 576. num.* 3. cum enim vir † com-
miſerit in legem matrimonij, nõ debet ex eo aliquod
lucrum conſequi, *l, cum pater. §. libertis. ff. de leg. 2.
Bald. in l. vbi adſint. num. 21. C. de iur. dot. & in
l. ab hoſtibus, § fin. ff. ſolut. matrim, Surd. de
aliment. num. 7. quæſt. 25. num. 2. & 3. Lupus in
rubric, de donat. inter vir, vxor. §. 64. num. 12.
Oſaſcb. deciſ. 124, nu. 12. Cordub. in l ſi quis à libe-
ris, num. 8. de liber, agnoſc.*

Non obſtat, quod vxori non debeantur fructus
4 † dotis, ſi poſtquam diuertit à viro habuerit alimẽ-
ta; ſi fructus dotis excedunt quantitatem alimento-
rum. *Caſtrenſ. conſ. 65. nu. 3. circa medium. verſ.
ſecundò, quia non eſt verum: lib. 1. Barboſ. in ru-
bric. ff. de ſolut. matrim. part. 2. num. 45. Aymon,
conſ. 31. num.* 6. quia ex ſupradictis, communis opi-
nio ſtat in contrarium, & meritò quidem, cum vir
5 cenſeatur eſſe in mala † fide poſt litem motam, nec
ſuſtineat onera matrimonij, quæ licèt videatur
ſuſtinere, ex quo ſoluerit alimenta, tamen cenſe-
tur ſuſtituiſſe onus ſolùm pro illa rata alimento-
rum, quæ debent excomputari inter fructus dotis
pro rata, non autem hoc operatur, quod ex mala
fide vir non teneatur ad integros fructus dotis, &
6 hinc Rota perpetuò ſeruat, † quando aliquid iubet
dari in diem, quod detur in cauſam declarandam
per Rotam. Nec ratio Barboſæ mouet, ſcilicèt,
quod lite pendente maritus ſit dominus dotis, quia
7 cum per litem motam † conſtituatur in mala fide,
& pronuncietur ſuper ſeparatione Thori ad fauorem
mulieris, cum teneatur dotem reſtituere, vtiquè,
8 & fructus per ſupradicta, ſententia † enim operatur,
vt omnia retrotrahantur vſquè ab initio. *Roman.
conſ. 454. num. 26. & 27. Natt. conſ. 534. nu. 12.
Rot. deciſ. 693. num. 1. par. 1. recent.*
9 Nec contrarium dicit † deciſio in hac cauſa facta
15. Ianuarij 1621. coram Eminentiſſimo D. meo
Cardinali Pamphilio, quia ſolùm admittit dictum
Caſtreñ, & Barboſæ, vt procedat lite pendente, fini-
ta autem lite hoc non admittit.

Nequè obſtat, quod dos conſiſtat in pecunia nu-
10 merata, quia nihilominùs † fructus dotis durante
lite debentur, cum mulier non habeat aliundè vltrà
dotem & fecerit diligentias pro dote habenda, ſtan-
te lite mota ſuper ſeparatione Thori, *Afflict. deciſ.
284. Theſaur. deciſ.* 43. & fuit reſolutum in cauſa
*Spoletana vſusfructus 18. Maij. 1589. coram bon.
mem. Card. Mantic.* & in cauſa *Romana, ſeù Ceſe-
naten. fructuum dotis 15. Iunij 1603. coram Lit-
ta*, & in cauſa *Romana fructuum dotis 12. Iunij
1606. coram bon. mem. Franciſco Penia*. Mulier
11 enim debet ali de † fructibus dotis, & non de
proprietate. *Abb. in cap ſalubriter in primo notab.
de vſur.* & fuit dictum in cauſa *Taurinen. liquida-
tionis fructuum 17. Nouembris 1595. coram Mã-
12 tic.* fructus † enim dotis, appellantur, alimenta.
*Alex. conſ. 63. num. 3. lib. 1. & conſ. 280. num. 7.
lib. 2,* & ideò ſunt fauorabiles, quos propterea tole-
rat ius Canonicum, *cap. ſalubriter. de vſuris Rolan.
conſ. 55. num. 18. lib 2. Pariſ. conſ. 64. num. 1. &
ſeqq. vol. 4.* & fuit dictum in cauſa *Romana fructuũ
dotis 9. Ianuarij 1598. coram Orano*. Nec po-
teſt argumentum retorqueri, quod, ſi fructus do-
13 tis † appellentur alimenta, mulier habuerit ali-
menta; & ideò intret opinio Caſtren. quia alimen-
ta habent ſuam latitudinem, & cum agatur de mu-
liere nobili, quæ fecit multas impenſas, vtiquè cer-
tum eſt, ei deberi integros fructus dotis.

Non etiam obſtat, quod in parte D. Marchio
14 † ſuſtinuerit onera matrimonij, cum filios aluerit:
Quia fuit reſponſum, quod, & ſi certum ſit, inter
onera matrimonij computari onus alendi filios.
15 Attamen cum ſeparatio † Thori fuerit facta culpa
mariti, ad ipſum ſpectabat filios alere, non autem
16 ad mulierem, quæ † ſolùm in ſubſidium tenetetur,
*§. illud. Auth. vt liceat matri, & auiæ. Auth. ſi
quando: C. de diuortijs, Guttier. Canonicarum
quæſt. lib. 1. cap 24. num.* 19. & fuit reſolutum corã
me in cauſa *Romana fructuũ dotis 12. Maij 1625.*
17 Dequè non obſtat Statutum Ianuenſe, † quod
prohibet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolu-
tionem, quia enim hoc Statutum ſit contra ius, vt
18 patet ex prædictis, non † debet extendi ad mulierẽ.

Quantùm attinet ad ſecundam partem dubij: ad
quam rationem fructus ſint taxandi, viſum fuit Do-
19 minis eſſe taxandos ad rationem 6. † pro centena-
rio, & anno, quia vbi non adeſt Statutum particu-
lare; debent taxari iuxtà conſuetudinem Regionis,
& Ciuitatis, vt fuit reſolutum in cauſa *Interamnen.
fructuum dotis 26. Februarij 1597. coram Gypſio.
& in Senogallien. fructuum dotis 20. Nouembris
1598, coram bon. mem. Horatio Lancellotto, in
Aſculana Prædij 22. Iunij 1609. coram bon. mem.
Penia, & in Peruſina dotis 9. Iunij 1614. coram
bon. mem. Franciſco Vbaldo*: Agitur enim de pe-
20 cunijs debitis † in Ciuitate Ianuen. in qua non ſo-
lent remanere otioſæ, & propterea viſum fuit taxa-
tionem deberi ad rationẽ ſex pro centenario, quam-
uis in *Peruſina dotis 17. Martij, & 17. Maij 1630.
coram R.P.D. meo Dunozetto*; Rotæ placuerit ta-
21 xari ad † rationem quinquè: quia dicta taxatio in
Ciuitate Peruſinæ videtur tollerabilis, quod non vi-
detur in Ciuitate † Ianueñ, ſtante, quod ibi pecuniæ
non ſoleant remanere otioſæ, vt dixi.

Et ità concluſum vtraquè parte informante.

R.P.D.

R. P. D. PANZIROLO.

Firmana Dotis.

Die Mercurij 17. Maii 1634.

ARGVMENTVM.

Læſio, vt reſcindat tranſactionem, qualis eſſe debeat. Tranſactio, vt ſuſtineatur, quid ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Obligationis Cameralis vis eliditur per pactum de non petendo.*
2 *Tranſactio, vt reſcindatur per læſionem, requiritur, quod ſit enormis.*
3 *Læſio, ſi pendeat à futuro euentu mortis alicuius iam ætate conſumpti, non videtur conſiderabilis pro reſcindenda tranſactione.*
4 *Lis, ſi ſuper aliqua re pendeat incertum eſt, cui debeatur.*
5 *Læſio excluditur per incertitudinem.*
6 *Tranſactio, vt ſuſtineatur ſufficit litis timor etiam ex prætenſione non iuridica.*

DECISIO CCLXXXI.

RESOLVERVNT Domini ſententiam A. C.
eſſe confirmandam, & ratio reſolutionis fuit,
quia ſuper dotis prætenſione, & fructibus viuente
D. Claudio debitore D. Comes Franciſcus Maria,
1 per tranſactionem initam fecit pactum † de non
petendo, quod elidit vim obligationis Cameralis,
*Mobed. deciſ. 2. & 3. de except. Ro a diuerſ. deciſ.
1159. par. 3. & poſt Zacch. de oblig. Cam. dec. 82.
num. 2.* & fuit dictum in *Romana prætenſa executionis contractus 27. Maii 1594. coram bon. me. Litta.*

Nec videbatur poſſe dubitari de tranſactionis
vtilitate reſpectu Comitis tranſigentis, dum in ea
Claudius conſenſit reſtitutioni bonorum captorum
d. Comiti in pignus, ob non factam reſtitutionem
proceſſus originalis cum remiſſione pariter quarũcunquè actionum, quas contra eundem habebat ea
de cauſa, cum obligatione de illum, nec ciuiliter,
nec criminaliter moleſtando, aut ab alijs moleſtari
conſentiendo. Et vice verſa d. Comes ſe obligauit
viuente Claudio dotem ſibi promiſſam non petere,
ac fructus iàm decurſos, & decurrendos eiuſdem
2 Claudij vita durante condonare; Ex quibus † videtur ceſſare enormis læſio ad infringendam tranſactionem requiſita, *gloſ. in l. Lucius. §. fin. ff. ad
Trebell. Bart. in l. 2. num. 7. & 8. C. de reſcript.
vend. latè. Gratian. diſcept. 851. num. 4. Caual.
deciſ. 407. num. 1.* & eò faciliùs iuerunt Domini in
hanc ſententiam, ex quo huiuſmodi pactum initum
3 fuit durante vita Claudij in † ſeptuageſimo ſuæ ætatis anno conſtituti, Vnde cum læſio penderet à
futuro euentu mortis ipſius non fuit viſa conſiderabilis pro reſcindenda tranſactione, *Dec. conſ. 352.
num. 11. Bero. conſ. 176. num. 64. lib. 1.*

Nec ſimiliter aliqua læſio potuit prætendi ſuper
interuſurijs decurſis, & in tranſactione remiſſis.
4 Quia cum † ſuper illis adhùc lis penderet, incertum
5 erat an deberentur, per quam † incertitudinem
læſio excluditur, *Bald. in l. fin. §. ſed ſi quis. C.
com. de leg. Rolan. conſ. 28. nu. 24. lib. 4. Gratian.
forenſ. diſcept. 861. nu. 6. & 7. Rota in Gerunden.
Anniuerſariorum 14. Nouembris 1586. coram
6 bon. mem. Orano*, vbi etiam fuit dictum, quod † ad
ſuſtinendam tranſactionem ſufficit lis de facto ex
prætenſione non iuridica.

Et ità Claudio ſolũ informante deciſum fuit &c.

¶ Adeſt infra in eadẽ cauſa altera deciſio corã eodem R. P. D. Panzirolo ſub die Lunæ 26. Iunij 1634.

R. P. D. PANZIROLO.

Vercellen Membri.

Die Veneris 26. Maij 1634.

ARGVMENTVM.

Ex appræhenſione poſſeſſionis Eccleſiæ, vt dicatur etiam apprehenſa poſſeſſio aliarum rerum ad eam ſpectantium, quid requiratur. Ex poſſeſſione vniuerſali, quando inferatur, & quando è contrà ad poſſeſſionem particularem, & quando infertur, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio concedenda eſt poſſidenti de tempore motæ litis.*
2 *Poſſeſſionis actualis apprehenſio probatur ex publico instrumento.*
3 *Emphyteotarum recognitio facit, vt quis præſumatur poſſeſſor.*
4 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis alio non exiſtente in poſſeſſione.*
5 *Manutentio nullo modo dari poteſt ei, qui dimiſſioni poſſeſſionis conſenſit.*
6 *Poſſeſſio ſolo animo dimittitur.*
7 *Per poſſeſſionis adeptionem vnius loci, cenſetur etiam capta poſſeſſio omnium bonorum ad dictum locum ſpectantium.*
8 *Ex poſſeſſionis adeptione vnius rei, non infertur ad poſſeſſionem alterius rei, ab illa totaliter diſtincta. & num. 14.*
9 *Manutentio non poteſt dari, ſi de poſſeſſione non conſtet.*
10 *Ex poſſeſſione vniuerſali ad particularẽ infertur. Ex poſſeſſione vniuerſali tunc non infertur ad particularem, quando dubitatur rem particularem eſſe de pertinentibus Iuris vniuerſalis. num. 10. & 14.*
11 *Ex poſſeſſione vniuerſali, vt inferatur ad particularem, inprimis debet conſtare de annexione, & incorporatione talis rei particularis.*
12 *Probatio debet concludere perneceſſe.*
13 *Verbum, Grancia, ex communi vſu loquendi redditur ambiguum, cum ex eo non inferatur vnio, & incorporatio.*
15 *Separatio, & diſtinctio vnius rei ab alia, ſi plenè, & concludenter probetur tunc ampliùs, non eſt dicendum, quod dictæ res ſint vnitæ.*
16 *Vnita, ſi eſſent aliqua bona alicui Eccleſiæ, & ei*

non quidmedicum, ſed omnes fructus, ad eam ſpectarent.

17 *Cum tunc potiùs iudicatur quadam ſubiectio quàm vnio, & incorporatio.*

18 *In Bonis Eccleſiaſticis alienari ſolitis non requiruntur ſolemnitates, nec Beneplacitum Apoſtolicum.*

19 *Conceſſio facta à Papa cum clauſulis ampliſſimis, videtur, ſublata omnis alia ordinatio.*

20 *Clauſula, ſupplentes, appoſita in gratia, facit actum validum, etiam ſi eſſet inualidus.*

21 *Clauſula, pro ſufficienter expreſſis, vnita cum clauſula; non obſtantibus, facit vt omnia contraria cenſeantur ſublata, etiam ſi egerent ſpeciali mentione.*

22 *Clauſula, pro ſufficienter expreſſis, operatur, vt omnia contraria cenſeantur expreſſa, et inſerta.*

23 *Ex clauſula, pro ſufficienter expreſſis, tollitur ſubreptio.*

DECISIO CCLXXXII.

CVM SVB die 10. Februarij dubitaſſem an
in Membro Prioralis S. Iacobi della Pizzata
Religionis Hieroſolymitanæ danda eſſet manuten.
tio Domino Ciaiæ, vti moderno Priori Lombardiæ,
vel potiùs fratri Cæſari Cagnolo, vti de eo inueſtito
vſquè de anno 1630. à Cataliano Caſato anteceſſo-
re in d. Prioratu. Domini ordinarunt, vt videretur
de bono Iure etiam ad effectum manutentionis.
Vnde iterùm hodie propoſita cauſa, fuit reſolutum
1 fratri Cæſari dandum eſſe † mandatum de manute-
nendo, vt poſſidenti de tempore motæ litis, *vulga-
to § retinenda Inſt. de Interd. Greg. deciſ. 6. num. 3.*
2 *cum ſimilibus*. probat † enim actualem apprehen-
ſionem ex publico Inſtrumento. *Rol. conſ. 46. n. 18.
lib. 2. & conſ. 6. num. 18. & 19. lib 3. Natta
conſ. 572. num. 15.* concurrente præſertim reco-
3 gnitione ſubſecuta † Emphyteotarum *Ruin. conſ.
conſ. 158. num. 22. lib. 1. Afflict. deciſ. 325. num. 3.
Rota deciſ. 135. num. 2. par. 1. recent.* Quæ poſſeſ-
4 ſio inſtrumentalis alio in † ea non exiſtente abſquè
dubio eſt manutenibilis. *Rota deciſ. 21. de reſtit.
ſpol. in antiq. Biſign. deciſ. 8. eodem tit. Caputaq.
deciſ. 334. num. 5. par. 2. & aliàs paſſim.*

Et eò magis Domini putarunt dictum Cæſarem eſſe manutenendum, quoniam de illius bono Iure viſum eſt conſtare ex eo, quod cum de menſe Februarij 1630. per obitum fratris Horatij Turigliæ dictum Membrum vacaſſet, & per D. Catalianum Caſatum tunc temporis Priorem Lombardiæ fuiſſet in perpetuam adminiſtrationē conceſſum fratri Cæſari Cagnolo, cum expreſſa conditione, quod huiuſmodi Conceſſio, vel à Summo Pontifice, vel à Magno Magiſtro confirmaretur, non ſolùm apparer de expreſſa confirmatione obtenta à Sāctiſſimo, cum ampliſſimis clauſulis, derogando ſtatutis, & ordinationibus d. Religionis, etiam iuratis, ac Apoſtolica auctoritate roboratis, vt ex Breui dato in Summario Cæſaris num. 2. Sed cum dictum Breue corā Eminentiſſimo Magno Magiſtro eiuſquè Conſilio fuiſſet præſentatum, ac iuſtificatum, nemine diſcrepante, non ſolùm decretum fuit, vt regiſtraretur, ac debitæ executioni demandaretur, ſed inſuper Bullæ dicti Membri ad fauorem fratris Cæſaris in formam nouæ Conceſſionis, quatenùs opus eſſet expedirentur, prout expeditæ fuerunt d. Sūmario num. 3. Et illarum vigore de anno 1632. de menſe Ianuarij fuit capta poſſeſſio, vt ſuprà dictum eſt. Summario num. 4. & 5. Quò circa cum D. Antonius Maria Ciaia Modernus Prior tamquàm vnus de Conſilio approbauerit prouiſionem factam ab Anteceſſore ad fauorem Cæſaris, ac conſenſerit exe-
5 cutioni d. Breuis † Apoſtolici, & expeditioni nouæ
Conceſſionis factæ per D. Magnum Magiſtrum
nullo modo poteſt manuteneri, vt per *Alex. cōſ. 92.
num. 4. & lib. 1. Pariſ. conſ. 1. num. 164. lib. 1.
Caſſad. deciſ. 4. num. 6. de reſt. ſpol. Verall. dec. 172.*
6 *num. 4. & 6. par. 3.* cum † poſſeſſio ſolo animo amit-
tatur *l. ſi quis, §. differentia, ff. de acq. poſſ. Alex. in
l. 3. § in ommittendo, num. 5. ff. eod. Bart. in l. cum
falſa, num. 2. verſ. ſecus in poſſeſſione C. de iur.
& fact. ignor.*

Nec obſtare viſum fuit, quod cum D. Prior Ciaia
cœperit poſſeſſionem Eccleſiæ S. Petri Commendæ
Aſtenſis, quæ dicitur Membrum dicti Prioratus,
dicendum eſt cœpiſſe etiam poſſeſſionem Membri
7 S. Iacobi; cum per ademptionem poſſeſſionis ipſius
Prioratus, cenſeatur cœpiſſe poſſeſſionem omnium
bonorum ad ipſam ſpectantium, per ea, quæ tradit
Innoc. in cap. cum in literis, num. 8. de reſt. ſpol. &
poſt alios *Rot. deciſ. 19. num. 7. par. 2. diuerſ.* Quia
ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ S. Petri vti de-
8 pendens † à Commenda Aſtenſi non poteſt inferri
ad poſſeſſionem Eccleſiæ S. Iacobi totaliter ab ea
diuerſa, & ſeparata *Gonz. ad reg. de menſ. gloſ. 34.
num. 109. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino.
deciſ. 30. num. 3.* Et obiectum procederet, vbi con-
ſtaret dictam Commēdam eſſe in poſſeſſione Mem-
9 bri, de quo agitur, † vnde cum de tali poſſeſſione
non conſtet, non poteſt dari manutentio, *Aret. in
l. 3. num. 8. verſ. hac tamen dicta, ff. de acq. poſſ.
Abb. in cap. 1. num. 3. verſ. ſecùs autem, de relig.* &
fuit reſolutum *in Lucana optionis domus 24. Apri-
lis 1606. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo,
& in Piſtorien. Prioratus 17. Martij 1615. coram*
10 *Card. Veroſpio.* licèt enim ex vniuerſali † poſſeſſio-
ne ad particularem inferatur, id tamen locum ha-
bet, quando non dubitatur rem particularem eſſe
de pertinentibus Iuris Vniuerſalis, *ex doctr. Bald.
in l. 1. in 2. Lect. num. 24. verſ. tu dic. C. de emancip.
libert. fil. in cap. auditis, num. 19. poſt med. verſ.
ceterùm quia contra hoc. de præſcript.* Et ideò ad
11 hunc effectum deberet priùs concludenter † con-
ſtare de annexione, & incorporatione, *Add. ad
Gregor. deciſ. 54. num. 4. & deciſ. 364. num. 6.
Verſ. item Concluſio.*

Nec releuat, quod cum in conceſſione facta à
dicto Cateliano Caſato, & in Breue Sanctiſſimi
enuncietur, Eccleſiam S. Iacobi de qua agitur eſſe
Membrum Commendæ Prioralis, ſatis dicatur
probata annexio, & incorporatio. Quia hæc ex-
preſſio non concludit per neceſſ. ècum poſſit eſſe
12 quod † Membrum ſit ſubiectum Commendæ, &
tamen ab ea ſeparatum, & diſtinctum, *Gregor.
deciſ. 77. num. 5.* vti dicitur de Grancia, quod ex
ea non inferatur vnio, & incorporatio, cum ex
13 communi, vſu loquendi. verbum † illud redda-
tur æquiuocum, vt fuit decisum *in Caputaquen.*

Vnio-

Vnionis 24. *Nouembris* 1593. *coram bon. mem.*
Penia, & in Parmen. Prioratus 19. *Aprilis* 1600.
coram eodem, Et ſic non probata ſufficiẽter Vnio-
14 ne iſtius † Membri ad ipſum Prioratum non po-
teſt inſerri ad poſſeſſionem iſtius Eccleſiæ, *Rota*
coram Reuerendiſſ. Coccino Decano deciſ. 212. *n.* 8.
Sed ceſſat omninò difficultas, quia re vera appa-
ret, nec Eccleſiam S. Petri, nec Prioratum eſſe
in poſſeſſione bonorum, & Iurium Membri S. Ia-
cobi, ex quo fuit ſolitum aliis dari, & concedi.
Nam cum de anno 1588. reperiretur dictum Mẽ-
brum poſſeſſum à Perſonis laicis in præiudicium
Religionis Hieroſolymitanæ, in Capitulo genera-
li, ad preces Æquitis Nicolai Simeoni, fuit illi
per dictum generale Capitulum, & Magnũ Magi-
ſtrũ cõceſſum ſub annua recognitione ſcuti aurei,
ſoluendi ipſi Priori pro tempore exiſtenti, vt in
Summario num. 6. per cuius Nicolai obitum illud
poſteà obtinuit Fr. Gabriel Simeonus, & poſteà
per reſignationem fuit à Magno Magiſtro de eo
prouiſus Fr. Horatius Turriglia, cum eadem re-
cognitione vnius auri, Summario num. 7. per
cuius obitum Horatij fuit demùm prouiſus Fr.
Cæſar Caguolus, ex quibus multiplicatis Vaca-
tionibus, ſeu Conceſſionibus factis diuerſis Perſo-
15 nis, † videtur potiùs plenè, & concludenter con-
ſtare de totali diſtinctione, & ſeparatione dicti
Membri ab ipſo Prioratu, vt fuit dictũ *in Caputaq.*
Vnionis 27. *Nouembris* 1587. *coram bon. mem. Bu-*
balo. Atquè hæc incorporatio, & annexio omninò
excluditur, ex d. ſolutione vnius aurei, ſolita fieri
quolibet anno per obtinentes dictum Membrum
Priori pro tempore, nam ſi eſſet vnitum, non
quid modicum, ſed omnes fructus ſpectarent ad
Priorarum, vt per *Vitalin. in Clem.* 1. *num.* 100.
& ſeqq. de exceſſ. Prælat. Adden. ad Greg. deciſ. 77.
16 *num.* 10. ex hac † enim ſolutione potiùs iudica-
tur quædam ſubiectio, quàm incorporatio, vt in
terminis fuit reſolutum *in Taruſinu Parochialis*,
31. *Maij* 1613. *coram bon. mem Vbaldo*. Et in
omnem caſum pro excluſione D. Prioris ſuffice-
17 ret, † quod vnio ſeu annexio reddatur dubia, vt
in præallegata deciſionè *Piſtorien. Prioratus* 7.
Martij 1615. *coram Card. Veroſpio*.

Et ex his ceſſat vltimum obiectum fundatum
in eo, quod in penultimo Capitulo generali fuit
condita ordinatio ſub *cap.* 13. *de Commend.* per
quam generaliter fuit ſublata omnis auctoritas
Prioribus, aliiſquè Commendatarijs concedendi
Membra ſimilia, & per conſequens conceſſionem
factam Cæſari per dictum Catelianum Caſatum
fuiſſe nullam, vti præiudicialem Cameræ Priorali.
Quia vel dicta Ordinatio debet intelligi de Mem-
bris annexis & vnitis, non autem ſeparatis, ac ſo-
litis concedi, cum poſſit eſſe Membrum, & tamen
non vnitum, nequè incorporatum, vt ſuprà dictum
eſt; vel ordinatio debet verificari de Membris,
18 quæ non ſunt ſolita concedi, prout dicitur † de
bonis Eccleſiæ alienari ſolitis, in quibus non re-
quiruntur ſolemnitates, nec Beneplacitum Apo-
ſtolicum, *Hond. conſ.* 31. *num.* 1. *lib.* 2. *Redoan.*
de reb. Eccl. non alien. quæſt. 51. *cap.* 6. *num.* 1. *&*
ſeqq. Mohed. deciſ. 8. *de locat. Caſ. de Graſſ. deciſ.* 3.
num. 4. *de rebus Eccl. non alien.* Et in omnem ca-
ſum cum conceſſio ſit confirmata à Papa, cum
19 ampliſſimis derogationibus videtur † ſublata di-
cta ordinatio. *Staphil. de expect. §. poſt prædicta*,
num. 1. *Rota deciſ.* 41. *de conceſſ. præb. in antiq.*
Rota recent. par. 1. *deciſ.* 506. *num.* 5. Stante præ-
ſertim Clauſula (*ſupplentes*) appoſita in ipſo Breui,
20 quæ facit † actum validum, etiam ſi eſſet inuali-
dus, *Abb. conſ.* 62. *num.* 4. *verſ. & ſatis colligitur*
lib. 1. *Seraph. deciſ.* 1027. *num.* 6. *& deciſ.* 1070.
21 *num.* 3. iuncta etiam † Clauſula (*pro ſufficienter*
expreſſis) quæ vnita cum Clauſula (*non obſtanti-*
bus) facit vt omnia contraria cenſeantur ſublata,
etiamſi ſpecialiter fuiſsẽt narrãda, vt *in d. dec.* 506.
22 *ſub num.* 5. *par.* 1. *recent.* Ex ea enim † fit, vt te-
nor omnium Statutorum habeatur pro expreſſo
& inſerto, *Butr. conſ.* 2. *Felin. in cap. ſi ſuper literis*,
num. 9. *de reſcript Gabriel. concluſ.* 5. *num.* 1. *de*
Clauſul. Greg. deciſ. 109. *num.* 11. latè *Gonz. ad*
reg. de menſ. gloſ. 36. *num.* 22. *& ſeqq.* Et ex ea
23 † tollitur ſubreptio. *Gemin. conſ.* 126. *num.* 6. *Rota*
in Ferrarien. de Taſſonis 14. *Iunij* 1621. *coram*
bon. mem. Vbald.

Ex quibus parte vtraquè informante, non ſo-
lùm viſum eſt conſtare de poſſeſſione manuteni-
bili Fr. Cæſaris, ſed etiam de ipſius bono Iure, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Mercurii 7. *Iunij* 1634.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſi-
ne filijs &c. expirat vno decedente cum li-
beris. Fideicommiſſum, cum ſit odioſum,
vt inducatur, non ſufficiunt quælibet conie-
cturæ, & quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum factum pluribus ſubſtitutis cũ*
conditione ſi ſine filijs aliquis obierit &c. tunc ſi
vnus decedat relictis filijs, fideicommiſſum ex-
pirat. & num. 4. *&* 5.

2 *Sed iſta opinio non habet locum, quando adſunt*
coniecturæ pro fideicommiſſo.

3 *Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non*
omnes coniecturæ ſufficiunt, ſed illæ dumtaxàt,
quæ neceſſariò concludunt, & ex verbis à Te-
ſtatore prolatis colliguntur.

6 *Fideicommiſſum perpetuum non inducitur ex*
grauamine dotandi fœminas in infinitum.

7 *Coniectura vnica non eſt ſufficiens ad inducen-*
dum fideicommiſſum perpetuum, vbi tot alia
verba teſtamenti repugnant.

8 *Prohibitio particularis alienationis non extendit*
genericam, ſtante diuerſitate rationis.

9 *Fideicommiſſum ſine neceſſitate, & vi verborum*
non eſt inducendum.

10 *Inſtitutio cadit in hæredibus primi gradus, &*
reſpectiuè ſubſtitutio, dum ad inuicem, & reci-
procè &c. fuerint ſubſtituti.

12 *Fideicommiſſi extenſio non poteſt fieri de filijs*
grauatis ad nepotes non grauatos.

13 *Copula (&) regulariter ponitur inter diuerſa.*
14 *Materia odioſa, non debet intelligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè, & qualificatiuè.*
15 *Copula (&) natura eſt repetere omnes qualitates præcedentis diſpoſitionis.*
16 *Hæredis confeſſio non eſt attendenda, ſi ex teſtamento conſtet, rem aliter ſe habere.*
17 *Confeſſio nocere debet confitenti, & habentibus cauſam ab eo.*
18 *Confeſſio, ſi detegatur erronea, non obſtat.*

DECISIO CCLXXXIII.

ITERVM propoſita cauſa ſuper ijſdem tertio, fuit dictum eſſe dandam immiſſionem Coſmo Barzellino in bonis ex Teſtamento Alphonſi fideicommittentis, quæ nunc poſſidentur per D. Vincentium Barzellinum, vt in deciſionibus coram me factis in hac cauſa 12. Decembris 1633. & 22. Martij præteriti, ex quarum lectura probatur interuenire requiſita neceſſaria, ad hoc, vt competat remedium, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.*

Nec obſtare fideicommiſſum Virgilij ſenioris fuit dictum, quia dum inſtituit Gaſparem, Bartholomæum, & Lactantium filios, & eos inuicem ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, ità, quod vno decedente, quandocunquè ſine filijs maſculis, portio illius ſic decedentis deueniat ad alium, ſeù alios ſuperuiuentes, & ipſis non extantibus ad eorum filios in ſtirpes, & non in capi-
1 ta. Vnus † autem ex dd. filijs inſtitutis, & ſubſtitutis obierit cum filijs, expirauit fideicommiſſum, *l. ex facto §. ſi quis autem, vbi Caſtrenſ. ff. ad Trebell. l. cum vxorē, ff. quando dies legat. cedat, Oldrad. conſ. 21. Alex. conſ. 139. lib. 6. Dec. conſ. 218. nu. 6. & ſeqq. Pariſ. qui de communi teſtatur conſ. 31. nu. 2. circa med. lib. 2. & Aym. conſ. 67. nu. 8.*

Nequè obſtat, quod huiuſmodi communis opi-
2 nio locum non habeat, † quando pro fideicommiſſo adſunt coniecturæ, *Dec. conſ. 480. num. 5. Aym. conſ. 326. num. 16. Gabr. de fideicommiſ. concluſ. 7. num. 4.* ſi quidem ad inducēdum fideicommiſſum,
3 quod eſt onus, † non omnes coniecturæ ſufficiunt, ſed illæ dumtaxat, quæ neceſſariò concludunt, & ex verbis à Teſtatore prolatis colliguntur, *l. huius. §. tres hæredes. ad Trebell. Pariſ. conſ. 14. nu. 12. lib. 3. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 1. n. 23.* in deciſionibus autem factis, nec ex verbis, nec ex mēte Virgilij firmatur colligi coniecturas pro perpetuo fideicōmiſſo, cum ſingulis deductis per Vincentium, fuerit abundè reſponſum, quia verè non concludunt continuationem fideicommiſſi iàm
4 † per ſuſceptionem filiorum à Gaſpare eiuſdem fideicommittentis filio, & exiſtentiam de tempore eius mortis iàm extincti.

Illa enim deducta ex vocatione filiorum, & deſcendentium Ioannis Galeatij in infinitum, tollitur
5 ex eo, quod procedit † data exiſtentia, & purificatione illorum ſubſtitutionis. Ea verò deficiente ob defectum conditionis, ſub qua fuit concepta non
6 habet locum, qua ratione ceſſat, † & altera deſumpta ex grauamine dotandi fœminas in infinitum, vt in puncto reſpondet *Dec. conſ. 513. ad fin. verſ. vltimò non obſtat, & facit Fuſar. de ſubſtit. q. 480.*
7 *num. 18* nequè ex ſe ſola ſufficiens † eſt ad inducēdum perpetuum fideicommiſſum, vbi præſertim tot alia verba teſtamenti repugnant.

Prohibitio autem alienationis ſtat acceſſoriè, & conſecutiuè ad ſubſtitutionem, ſi ſinè filijs, & alia particularis prohibitio ſuper domo, non extendit
8 antecedentem † genericam prohibitionem ſuper alijs bonis, ſtante diuerſitate rationis, ob particularem affectionem Teſtatoris, vt domus conſeruaretur in agnatione, iuxtà ponderata in alijs deciſionibus, in quibus etiam reſpondetur digreſſioni ad plures gradus ſubſtitutionum.

Non obſtat, quod dictum fideicommiſſum Virgilij nō expirauerit per obitum filiorum cum filijs, dum prætenditur nepotes etiam fuiſſe grauatos reſtituere deſcendentibus Io. Galeatij, ſi decederēt ſinè filijs maſculis, ponderando verba illa teſtamēti (& ſucceſſiuè dd. eius filijs, vt ſuprà hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis decedentibus quandocunquè ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus,) quæ prætenditur non reſtringi ad filios hæredes teſtatoris, qui non ſubſtituit ſolùm filijs hæredibus inſtitutis, ſed etiam nepotibus ſubſtitutis, quoniā imò magis congruum eſt, vt dictum verbum (ſubſtitutis) referatur ad ipſos filios, qui fuerant inuicem, & reciprocè ſubſtituti, tùm, quia per hanc interpretationem excluditur onus fideicommiſſi,
9 † quod ſine neceſſitate, & vi verborum, non eſt inducēdum, tùm quia verba illa (dictis, vt ſuprà &c.) tanquàm reſtrictiua ad ſupranominatos, non debēt inducere ampliationem, ſed potiùs limitationem ad filios primi gradus, iuxtà *tradita per Dec. conſ. 377. num. 4. in fine, & gloſ. in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. Decian. reſpon. 47. num. 28. verſ. quia reſpondeo. lib. 3. Menoch. conſ. 610. nu. 2. & ſeqq. Surd. conſ. 230. num. 25 Fuſar. conſ. 98. num. 6. & conſ. 99. num. 1. & ſeqq.* & maior eſt ſuperfluitas, quod Teſtator vſus fuerit verbo, inſtitutis, dum de filijs filiorum intellexit, quàm quod verbum, ſubſtitutis, adiunxerit eiſdem filijs, in quibus benè verificabatur ob reciprocam ſubſtitutionem, quia in fi-
10 lijs primi gradus † cadit inſtitutio, & reſpectiuè ſubſtitutio, dum ad inuicem, & reciprocè vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum fuerint ſubſtituti altero ex dd. filijs quandocunquè decedente ſine filijs maſculis, & ideò contrà *Decian. conſ. 84. nu. 10. lib. 3. præter Peregr. de fideicomm. art. 29. num. 41. & Fuſar. conſ. 98. num. 6. allegatos in alia deciſione 22. Martij* in hac cauſa tenuerunt *Dec. Menoch. & Surd. in locis ſupra alleg.* & proptereà dum in eodem teſtamento ſequitur (& ſucceſſiuè dd. eius filijs, vt ſuprà hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis, decedentibus quandocunquè ſine filijs maſculis) clarè patet ſermonem fuiſſe ex dictione (dictis,) & relatione (eius) de proprijs filijs, qui verè erant inſtituti, & ſubſtituti, non autem de filijs filiorum, qui ſunt nepotes tantummodò vocati ſctiuè, non autem reciprocè inter ipſos; nepotes enim non grauantur, ſed filij tantùm, & quando ad-
11 ſunt verba reſtrictiua per dictiones † demonſtratiuas (dictos) & relatiuas (eius) tunc nepotes non veniunt in capite ſeparato ſubſtitutionis, & ad hoc benè facit, quod notat *Bart. in l. Gallus. §. Inſtituens circa finē. ff. de lib. & poſthum. Abb. conſ. 40. lib. 1. Alex. conſ. 51. in princ. lib. 3. Dec. conſ. 217 num. 9*

Digitized by Google

num.9. verſ. & iſta concluſio, Surd. conſ.464.n.2.
Honded. conſ.60. nu.55. & ſeqq. ex Ruin. Burſat.
& Rimin. Iun. per eum alleg. extenſionem autem
12 fideicommiſſi † non poſſe fieri de filijs grauatis ad
nepotes non grauatos fuit firmatum in alijs dua-
bus deciſionibus, quæ reuidentur in prima in §. nã
fideicommiſſum Virgilij, in ſecũda verò in §. Ne-
què obſtant coniecturæ, in quibus per DD. fuit
reſolutum, quod quando verba poſſunt aliquid
operari nunquam fit extenſio, prout benè operã-
tur in propoſito caſu, dum, vt fuit demõſtratum,
ſuprà, filij Virgilij Senioris reſpectiuè ſunt inſti-
tuti, & ad inuicem reciprocè ſubſtituti, inſtituti,
reſpectu ipſius Teſtatoris, ſubſtituti reſpectu reci-
procæ ſubſtitutionis inter ipſos filios decedentes
quandocunquè ſinè filijs maſculis.

Paritèr nihil faciunt deducta ex copulatiua, &,
ibi (vt ſupra hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis
13 decedentibus &c.) ſub prætextu, quod † regula-
riter ponatur inter diuerſa; Quia cum verſemur
14 in materia fideicommiſſi odioſa non poteſt † in-
telligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè, & qualificatiuè,
vt latè *per Honded. conſ.2. nu.25. & ſeqq. & conſ.*
8. num.48 lib.1. Ruin. conſ.112. nu.3. lib.5. Rol.
à Val. conſ. 79. num. 45. & ſeqq. lib. 3. Rot. in re-
cent. dec.596. nu.4 par.1. & ſic dicendum eſt po-
ſitam inter verba Inſtitutionis, & ſubſtitutionis
15 copulatiuè tamen ad repetendas omnes † quali-
tates præcedentis diſpoſitionis, iuxtà naturam ip-
ſius copulæ (&) *ad tex. in l. ſeria. §. Caio, vbi Bart.*
& DD. ff. de fund. inſtruct.

Tandem declarationes Horatij, & Alphonſi
ſuper perpetuitate fideicommiſſi nihil concludũt
in præiudicium Coſmi, quia cum ex Teſtamentis
16 conſtet rem aliter ſe habere, quàm † ex dictis cõ-
feſſionibus confeſſi fuerint Horatius, & Alphon-
ſus non ſunt attendendæ, quinimò ipſis confiten-
tibus non nocent, *l. ornamentorum. ff. de auro &*
argen. leg. Bart. in l. 1. ff. ſi cert. pet. Surd. conſil.
403. num.76. & ſeqq. Soccin. Iun. conſ.180. n.82.
17 *lib.2.* & in omnem caſum quatenùs † aſſertio Ho-
ratij poſſet nocere, noceret habentibus cauſam
ab eo, non autem Coſmo, qui non eſt hæres Ho-
ratij, & ità procedunt iura in contrarium relata,
in quibus reſtringitur præiudicium ad confiten-
18 tes, eiusq. ſucceſſores, aſſertio † verò Alphonſi
emanauit in alia cauſa, & ad alium effectum, & ex
deductis in deciſionibus detegitur erronea, &
ideò non obſtat.

Ex quibus DD. vtraquè parte informante con-
firmarunt ſupradictas duas deciſiones.

☞ * Prima eſt deciſio 249. ſuprà in hac eadẽ parte.
* Altera verò eſt deciſio 272. pariter ſuprà in
hac parte.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die
20. Nouemb. 1634. coram bo. me. Buccabella.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Mercurii 7. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Ex prohibitione alienationis bonorum, quando dicatur inductum fideicommiſſum abſolutum, ad fauorem illorum de domo, & familia. Fideicommiſſum reciprocum, quando, & quid requiratur, vt cenſeatur inductũ. Dominii translatio impeditur ex prohibitione alienationis cum hypoteca, ſiuè ſit generalis, ſiuè ſit ſpecialis hypoteca, &c. Reſtitutio in integrum, quando poſt quadriennium etiam concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem illorũ de familia ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia. amplia. num.2.*

3 *Alienationis probibitio in fideicommiſſo, quando ſtat conſecutiuè, licèt non inducat nouum fideicommiſſum, nihilominùs illud declarat.*

4 *Ratio continuati ſermonis inducit repetitionem ſupradictorum.*

5 *Fideicommiſſum, nedum inter viuos, ſed etiam in caſum mortis, cenſetur inductum, ex prohibitione alienationis facta in infinitum.*

6 *Verbum, alienare, eſt generale, & poteſt comprehendere alienationem non ſolùm inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate. & nu. 7.*

8 *Alienationis probibitio, ſi per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, ac efficax, etiamſi non adiecta ſit cauſa, aut veſtimentum, ſi illa modò veſtiatur, vt hic, certum eſt ex illa induci fideicommiſſum abſolutum etiam in caſu mortis. & nu.10. & 13.*
Et hoc non intellige, ſi dicta probibitio alienationis per ſe non ſubſiſteret. nu. 9.

11 *Alienationis probibitio, tunc eſt inefficax per ſe importare fideicommiſſum in caſu mortis, quãdo non eſt prouiſum de aliqua certa perſona, quæ in caſu alienationis per viam vltimæ voluntatis poſſit ad reuocandum admitti.*

12 *Nec apparet perſona cuius cõtemplatione dici poſſit probibita alienatio per vltimam voluntatem.*

14 *Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur, requiritur expreſſio.*

15 *Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, opus eſt. Primò, quod qui hoc prætendit, ſit expreſsè vocatus. Secundò, quod ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti. Tertiò, quod ſit facta in tota hæreditate.*

16 *Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur ſufficit tacita expreſſio, quæ elicitur ex coniecturis. & num.17.*

18 *Fideicommiſſum reciprocum inducitur ex vnica coniectura, licèt non ſit grauis, ſed leuis.*

19 *Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, ſi fuerit diſpoſitum, quod bona perpetuò remaneant inter illos de domo, & familia.*

20 *Fideicommiſſum reciprocum ex probibitione alienationis, regulariter loquendo non inducitur.*
Et iſta eſt communis opinio, quam ſequitur Rota. num.21.

22 *Fideicōmiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, tunc inducitur, quando d. prohibitio alienationis eſt facta extrà familiam maſculinam, & quod bona ad quemcunquè tranſeant cum eodem onere.*

23 *Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis inducitur inter prohibitos alienari.*

24 *Cum aliàs voluntas diſponentium ſuam effectum non ſortiretur.*

25 *Fideicommiſſum, tunc inducitur, quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad alium finem, niſi ad effectum inducendi fideicommiſſum.*

26 *Fideicommiſſum, eo caſu cenſetur inductum, quando ſi illud non induceretur, Teſtatoris voluntas non ſeruaretur.*

27 *Fideicommiſſum, poteſt fieri etiā in contractibus. Fideicommiſſum, quando eſt validum, certum eſt, quod ad illud vocati sūt admittendi, n. 27.*

28 *in Fideicommiſſo relicto familiæ, ſuccedunt proximiores, & deinde alij ordine ſucceſſiuo.*

29 *ex Deſcēdentibus teſtatoris in gradu ſucceſſibili, ſi quis oſtendat ſe eſſe, præſumitur etiam proximior, ſi alius ex conſanguineis non concurrat cum ipſo.*

30 *Fideicommiſſum, ſi fuerit factum ad effectum, vt bona in perpetuum remaneant inter illos de domo, & familia, ſi maſculus de linea non adſit, tunc admittuntur maſculi remotiores alterius lineæ.*

31 *Alienationis probibitio, ſi fuerit facta extrà familiam maſculinam &c. intelligi debet pernecesſè de maſculis.*

32 *Bona, ſi fuerit diſpoſitum, quod remaneant inter illos de domo, & familia, videntur comprehenſi, tàm maſculi, quàm fœminæ.*

33 *Fideicommiſſi vna pars, recipit interpratationem, & intellectum ab altera parte.*

34 *Maſculi, etiamſi diſponatur, quod præferantur fœminis, nihilominùs fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ, ſed opinio iſta habet ſuos contradictores. num. 35.*

36 *Dictio, in perpetuum, ſemper operatur.*

37 *Dictio, ſemper, ex rigore verborū, quid importet.*

38 *Factum non præſumitur, niſi probetur.*

39 *In fideicommiſſis factis in contractibus, ſi bona eis ſubiecta alienentur, non impeditur translatio dominij, et alienatio non eſt nulla, licèt alienans teneatur ad intereſſe erga vocatos, et num. 42. et 43.*

40 *Et hoc procedit, licèt in contractu ſit additum iuramentum.*

41 *Fideicommiſſum pro ſe eſſe clarum, quando quis oſtendit, ſi poſſidens bona fideicommiſſaria, iactet ſe habere alium titulum, qui excludat titulum fideicōmiſſi, debet probare dictum titulum.*

42 *Alienatio bonorum fideicommiſſi, facti in contractu non ſuſtinetur, ſi cum prohibitione alienationis concurrat reſeruatio iuris in re prohibita alienari.*

43 *Et hoc caſu impeditur tranſlatio dominij, & res poteſt vindicari.*

44 *Dominij tranſlatio impeditur ex prohibitione alienationis rei, cum hypoteca bonorum, & licèt aliqui voluerint, quòd requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorē opinionem ſufficit generalis hypoteca. n. 45.*

46 *Dominij tranſlatio ex prohibitione alienationis cum hypoteca tunc multò magis impeditur, quando adeſt iuramentum. & nu. 47.*

48 *Verba, omnia, & ſingula, habent vim ſpecificæ expreſſionis.*

49 *Reſtitutio in integrum, ſi poſt lapſum quadriennij petatur, non debet dari, etiam prætextu læſionis.*

50 *Reſtitutio in integrum etiam poſt quadriennium conceditur, ſi de enormiſſima læſione conſtet, cū hoc caſu habenda ſit ratio, non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam patrimonij ſubſtantiam, declara num. 51. 52. & 53.*

54 *Læſio in reſtitutione in integrum non debet conſiderari reſpectu rei, quæ non fuit in lite.*

55 *In Reſtitutione in integrum, quando ſuprema Tribunalia non attendant lapſum quadriennij.*

56 *Quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile, & ideò non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcripturæ, ex quibus, quis ſcire potuit ius ſibi competere. & num. 57.*

58 *Res iudicata non afficit illos, qui nō fuerūt citati.*

59 *Citatio per edictum, ſeu per proclama requiritur ad effectum præiudicij.*

DECISIO CCLXXXIV.

DVBIVM originale in hac cauſa eſt: An conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſùs rem iudicatam Rotalem, quod propoſui 25. Februarij ſuperioris anni, * & Rota tunc reſpondit inſtrumentum, ex quo prætendebatur fideicommiſſum, eſſe in forma probanti, reſeruato, quod de releuantia videretur, & iterùm propoſita cauſa 30. Ianuarij huius anni * eadem ſententia placuit Dominis. Vndè hodiè reaſſumpto dubio principali ſuper reſtitutione in integrū Domini reſponderunt conſtare de cauſis reſtitutionis, quia cum ex nouiter deductis fuerit reſolutū dictum inſtrumentum fideicommiſſi eſſe in forma probanti, & ex dicto inſtrumento fuiſſe vocatos DD. Alexandrum, & Chriſtophorum, vtiquè ſatis conſtat de læſione, ex qua competit reſtitutio in integrum, *Caputaq. deciſ. 94. par. 3. Caſ. de Graſ. deciſ. 10. num. 12. de ſent. & re iudic. Rot. dec. 351. nu. 5. par. 1. diuerſ. & in recent. par. 1. deciſ. 492. num. 1. & par. 2. deciſ. 381. num. 1.* Vndè de duobus erit videndum. Primò an conſtet de fideicommiſſo. Secundò an, quatenùs ſic, ad illud ſint vocati Domini Alexander, & Chriſtophorus priuatiuè, & ad excluſionem Dominæ Magdalenæ Feliæ q. bonæ memoriæ Proſperi.

Et quantùm attinet ad primum, quod ex dicto inſtrumento conſtet de fideicommiſſo abſoluto & perpetuo, ac reciproco, ſatis patet, quia ſeptem fratres filij bonæ memoriæ Raimundi de Caetanis venerunt de anno 1517. ad diuiſionem certorum bonorum, & in portionem Nicolai, Honorati, Iacobi, & Chriſtophori venerunt Caſtrum Magentiæ, & Inſulæ, necnon prata, & poſſeſſiones in territorio Piperni ſituata, cum omnibus, & ſingulis iuribus, & pertinētijs, In portionem verò Petri, & Franciſci, ac Ioannis Vincentij venerunt

Norma,

Digitized by Google

Norma, ac Rocca Curga, & domus poſita in Pi-
perno, necnon poſſeſſio, quæ vulgariter appella-
tur l'Acqua del fico, vna cum iuriſdictionibus &c.
Et dicti fratres voluerunt, expreſsèq. conſenſe-
runt, (Quod omnia, & ſingula bona huiuſmodi in
perpetuum remaneant, & remanere debeant in-
ter illos de domo, & familia de Caetanis, & quod
non poſſint, nec eis liceat, illa extra familiam ma-
ſculinam dictæ domus de Caetanis quomodocū-
què, & quandocumquè alienare, ſeù alias quomo-
dolibet, & pro quibuſcunquè etiam vrgentiſſimis
& arduis eorum, & cuiuſlibet ipſorum negotijs, &
neceſſitatibus eis incumbentibus, diſtrahere, vel
diſmembrare &c.) Vnde inficiari non poteſt, quin
ex prædictis verbis ſit inductum perpetuū, & ab-
ſolutum fideicommiſſum ad fauorem omnium de
eadem domo, & familia Caetana, ponderando
verba illa (quod omnia, & ſingula bona rema-
neāt & remanere debeant inter illos de domo, &
1 familia de Caetanis &c.) Aliàs † enim non po-
tuiſſent omnia bona remanere inter illos de do-
mo, & familia de Caetanis, l. cum ità. §. in fideicō-
miſſo, l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2. Curt. Iun.
conſ. 145. num. 9. in fin. verſ. 1. quando. Petra de
fideicom. q. 5. num. 2. & ſeqq. verſ. eſt igitur. Surd.
conſ. 247. num. 25. Fuſar. de ſubſtit. q. 277. nu. 6.
& q. 288. num. 55. Rot. diuerſ. deciſ. 568. n. 1. & 2.
cum ſeqq. par. 1. & deciſ. 121. nu. 2. par. 2. & in
recent. deciſ. 10. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 35. n. 13.
& deciſ. 193. num. 2. par. 1. deciſ. 282. nu. 8. & de-
ciſ. 681. nu. 1. par. 2. recen. & in ſimilibus termi-
nis Seraph. deciſ. 874. num. 1. & coram me in Sa-
binen. Caſtri Montis Rotundi 2. Martij 1622. &
2 29. Maij 1623. quæ eò faciliùs procedunt, † cum
contrahentes expreſſerint propriū nomen domus,
& familiæ de Caetanis, Odd. conſ. 46. num. 53. Fu-
ſar. de ſubſtit. q. 52. nu. 9. Gerius Spir. conſ. 37. n. 2.
Et prædicta corroborantur ex prohibitione
alienationis etiam, quod dici poſſet, quod dicta
3 prohibitio ſtet conſecutiuè, † & quod propterea
non inducat nouum fideicommiſſum, quia nihilo-
minùs illud declarat Dec. conſ. 636. nu. 7. & ſeqq.
& fuit dictum in cauſa Romana fideicommiſſi de
Fulchis 2. Aprilis 1601. coram bon. mem. Cardin.
Pamphilio in dicta prohibitione, quæ videtur ve-
ſtita ex verbis antecedentibus ibi (bona in perpe-
tuum remaneant, & remanere debeant inter illos
de domo, & familia de Caetanis) dum immediatè
ſubſequuntur verba (& quod non poſſint, nec eis
liceat illa extra familiam maſculinā dictæ domus
de Caetanis quomodocumquè, & quandocumq;
4 alienare) ratio † enim continuati ſermonis indu-
cit repetitionem, ſcilicèt, vt bona remaneant in
familia, & domo de Caetanis, l. in repetendis, &
ibi Bart. ff. de legat. 3. Ramon. conſ. 66. nu. 11. &
ex hac prohibitione alienationis veſtita inficiari
5 non poteſt, † quin regulariter inducatur perpe-
tuum & abſolutum fideicommiſſum, nedum in ca-
ſu alienationis inter viuos, ſed etiam in caſum
6 mortis, quia verbum † alienare eſt verbum gene-
rale, & poteſt comprehendere alienationem ne-
dum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate,
Couarr. var. lib. 3. cap. 5. num. 4. verſ. & eſt omniū
Mātic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. vlt. n. 13.
cum infinitis cumulatis per Fuſar. q. 688. n. 110.
& hanc opinionem Rota pluriès ſequuta eſt Se-
raph. deciſ. 1244. num. 4. & deciſ. 1373. num. 4. &
in recent. d. deciſ. 681. num. 1. par. 2. & coram Ca-
ualer. deciſ. 34. num. 6. & deciſ. 167. nu. 1. & 2. &
7 in iſtis terminis fideicommiſſi facti † in inſtrumē-
to diuiſionis bonorum fuit dictum coràm me in
d. cauſa Sabinen. Caſtri Montis Rotundi 22. Mart.
1622.
Et quàmuis hæc opinio habeat ſuos contradi-
ctores ex cumulatis per Fuſar. loco citato n. 111.
tamen vt ipſe fatetur ibidem in vers Ego conſu-
lendo, receptiſſima eſt, & vt ſupra deductum fuit
hanc opinionem Rota ſequitur. Et in hoc caſu
ceſſat omnis difficultas, quia cum prohibitio alie-
nationis per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, & efficax
etiam quod non fuiſſet adiecta cauſa, aut veſtimē-
8 tum, ex illa, modo præmiſſo † veſtita ſine difficul-
tate inducitur fideicommiſſum abſolutum etiam
in caſu mortis, licèt ſecùs eſſet, ſi prohibitio alie-
9 nationis † non ſubſiſteret abſquè dicto veſtimēto,
Soccin. ſen. conſ. 57. n. 2. lib. 3. Curt. Iun. conſ. 116.
in princ. Oſaſc. deciſ. 50. nu. 12. Menoch. conſ. 85.
num. 103. lib. 1. latè Vegius conſ. vlt. num. 326. &
ſeqq. Siluan. conſ. 6. Berrett. conſ. 18. & latiſſimè
Riminald. Iun. conſ. 279. nu. 35. & ſeqq. lib. 3. De-
cian. conſ. 50. num. 12. lib. 1. Cephal. conſ. 17. n. 22.
lib 1. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 24. n. 24. Gerius
Spirius d. conſ. 37. num. 3.
Quod autem dicta prohibitio alienationis per
ſe ſubſiſteret, & eſſet efficax etiam abſquè veſti-
10 mēto, & quod propterea importet † fideicommiſ-
ſum etiam in caſu mortis, ſtante dicto veſtimento,
ſatis patet, cum tunc dicatur inefficax, & non per
ſe ſubſiſtens, quando non eſt prouiſum de aliqua
11 certa perſona, quæ † in caſu alienationis per viā
vltimæ voluntatis poſſet ad reuocandum admitti,
12 nec apparet † perſona, cuius contemplatione
dici poſſit prohibita alienatio per vltimam volun-
tatem, vt conſiderat Gerius Spir. d. num. 3. verſ. in
propoſito autem, At in caſu iſto ſecùs eſt, ex fidei-
commiſſo abſoluto inducto in princ. ante ipſam
prohibitionem alienationis, vt ſuprà dictum fuit,
& propterea prohibitio per ſe ſubſiſtere etiam ſi-
ne veſtimento in euentum alienationis inter vi-
uos, quare cum ſit additum veſtimentum, & pro-
uiſum, quis deberet ſuccedere in euentum aliena-
tionis in vltima voluntate, vtiquè per hanc pro-
13 hibitionem alienationis † veſtitam inducitur fi-
deicōmiſſum etiā in caſu mortis, ex ſuprà deductis.
Quod autem ſit inductum reciprocum fideicō-
miſſum inter omnes de domo, & familia Caetana,
14 ſatis patet. Nam etſi ad inducendum † fideicom-
miſſum reciprocum requiretur expreſſio, Caſtill.
deciſ. 251. num. 17. par. 3. vel quod concurrāt tria
15 videlicèt, quod qui prætendit reciprocum ſit † ex-
preſsè vocatus, Secundo, quod ſubſtitutio ſit facta
vltimo morienti, Tertiò, quod ſit facta in tota
hæreditate Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 5. nu. 15.
infinitos allegat Surd. conſ. 315. & 329. n. 6. lib. 3.
16 Tamen nos verſamur † in primo caſu, quando
adeſt expreſſio, quia ſufficit tacita expreſſio, quæ
elicitur ex coniecturis, quæ in hoc caſu ſunt eui-
dentiſſimæ, vt ſtatim dicetur, Turrettus conſ. 64.
nu. 8.

Digitized by Google

num.8. & ſeqq. vol.2. vbi dicit ſufficere leniores coniecturas, *Burſatt. conſ. 227. qui alios allegat. Surd. conſ. 336. nu. 14. vol. 3. Sanch. in l. haredes mei. §. cum ità. nu. 179. & ſeqq. par. 6. ff. ad Trebell. Menoch. conſ. 1071. num. 31. vol. 1. Mautic. de coniect. lib. 7. tit. 5. nu. 15. verſ. ex coniecturis, Rauden. conſ. 22. nu. 458. vol. 1.* qui dicit eſſe no-
17 tum, quod reciprocum † fideicommiſſum inducatur ex coniecturis. *Paulus Leonius conſ. 27. nu. 88. verſ. idem Crauett. inter conſ. vltimar. volūt. lib. 2. Caſtill. deciſ. 153. nu. 52. & ſeqq. par. 2. & deciſ. 23. par. 1.* vbi allegat. *Peregr. conſ. 62. num. 2. Decian. reſpōſ. 3. nu. 48. & ſeqq. lib. 1. Menoch. præſumpt. 62. num. 34. lib. 4. Ladercb. conſ. 169. per totum. Surd. deciſ. 162. per tot.* vbi quod hæc con-
18 cluſio procedit, † etiam quod adſit vnica coniectura, & quidem non grauis, ſed leuis. latè *Fuſar. de ſubſtit. q. 471. num. 7.*

Quod autem coniecturæ ſint euidentiſſimæ in hoc caſu, ſatis patet, quia fratres voluerunt, quod bona perpetuò remaneant inter illos de domo, & familia de Caetanis, & ex hoc ſequitur, quod ſit
19 inductum † perpetuum reciprocū fideicōmiſſum cum onere reſtituendi ſuperſtitibus, quia aliàs bona non poſſent perpetuò remanere in domo, & familia de Caetanis *Soccin. conſ. 43. num. 5. lib. 3. Aymon. conſ. 130. num. 10. Curtius Iun. conſ. 145. num. 9. in fin. Soccin. Iun. conſ. 140. num. 8. lib. 3. Rolan. conſ. 23. num. 21. lib. 4.* & fuit dictum coram me in cauſa *Vrbeuetana fideicommiſſi 27. Nouembris 1609.* & prius in cauſa *Bononien. de Sauignanis coram bo. mem. Cardinali Seraphino,* quæ eſt ſupradicta *deciſ. 1373.* Secunda coniectura eſt
20 ex prohibitione alienationis, † ex qua licet regulariter loquendo, non inducatur reciprocum fideicommiſſum *Soccin. ſen. conſ. 69. col. penult. verſ. igitur fortiùs lib. 3. Ruin. conſ. 96. num. 11. lib. 2. Caſtill. d. deciſ. 251. num. 21. lib. 1.* & iſta eſt com-
21 munis opinio, † quam etiam Rota ſequitur, ex allegatis per *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 689. num. 1.* tamen hæc communis opinio non procedit in hoc
22 caſu, Primò, quia eſt facta † prohibitio alienationis extrà familiam maſculinam de Caetanis: nam tunc ad quemcumquè res vadat tranſit cum ſuo onere, *Bald. in l. precibus, num. 49. & ibi Salicet. col. penult. de impuber.* & alijs *ſubſtit. Alba, conſ. 87. num. 13. Peregr. de fideicom. art. 13. nu. 81. Fuſar. d. quæſt. 689. num. 7.* Secundò non procedit dicta
23 opinio in hoc caſu, in quo fratres † in veſtimento dictæ prohibitionis vt ſuprà conſideratum fuit, voluerunt, quod bona perpetuò remaneant in familia: quia tunc inter prohibitos reſultat reciproca ſubſtitutio, quia aliàs voluntas diſponentium
24 † quod bona perpetuò remaneant in familia non poſſet ſortiri effectum *Peregr. de fideicom. art. 13. num. 77. poſt princ. & num. 79.* cum alijs cumulatis per *Fuſar.* loco proximè allegato num. 12. qui poſt DD. quos allegat num. 13. reddit ratio-
25 nem, quia fideicommiſſum inducitur, † quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad alium finem, niſi inducendi fideicommiſſum, & quando hoc nō
26 induceretur, † voluntas diſponentis non poſſet ſortiri effectum, vt fuit dictum in *Peruſina fideicommiſſi de Baptiſtis coram R. P. D. meo Pirouano 27. Martij 1626.*

Cum igitur conſtet de fideicommiſſo, quod in-
27 ficiari non poteſt, † quin ſit validum, etiam quod fuerit factum in contractu *l. quoties, & l. in rerum C. de donat. quæ ſub modo, Surd. conſ. 227. num. 3. Peregr. de fideicom. art. 1. num. 16. & deciſ. 828. num. 2.* certum eſt ad dictum fideicommiſſum eſſe vocatos Dominos Alexandrum, & Chriſtophorum, cum ipſi ſint filij Petri q. Chriſtophori Senioris, qui fuit vnus ex illis, qui fecerunt fideicommiſſum, vt patet ex iuribus in Summario da-
28 tis num. 3. In fideicommiſſo † enim relicto familiæ ſuccedunt proximiores, & deinde alii ordine ſucceſſiuo *l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2. Petra de fideicom. quæſt. 8. num. 199. Menoch. præſumpt. 97. num. 6. lib. 4. Simon. de Pretis de interpr. vlt. vol. ſol. 290. num. 78. Peregr. de fideicom. art. 22. num. 64. & conſ. 46. num. 16. 17. & 18. lib. 2. Surd. conſ. 247. num. 7. & 8. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 358. num. 1. & ſeqq. & fuit reſolutum in cauſa Aſculana fideicommiſſi de Pacificis 10. Decembris 1627. coram bon. mem. Card. Virili;* quales ſunt prædicti Domini Alexander, & Chriſtopho-
29 rus, quia ſufficit, quod † ipſi oſtendant eſſe in gradu ſucceſſibili, cum alius ex conſanguineis non concurrat cum ipſis, *Alex. in l. is qui putat. num. 15. verſ. concludo igitur. ff. de acquiren. hæred. Rip. in l. in illa. num. 26. verſ. quid tenendum, ff. de verb. oblig. Coru. conſ. 197. num. 1. vol. 4. Tiraquel. de retract. lignag. §. 11. gloſ. 1. num. 5. & 6. & fuit dictum in cauſa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in cauſa Tiburtina Cappellaniæ, 16. Nouembris 1605. coram me, & nouiſſimè in celebri deciſione in cauſa Papien. penſionis 17. Maij præteriti coram Reuerendiſſimo D. meo Durano Epiſcopo Vrgellen. & aliàs ſæpiſſimè.*

Neque obſtat, quod cum in dicto fideicommiſſo dictum fuerit, quod bona in perpetuum remaneant, & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis, hodie dicta filia bonæ memoriæ Proſperi non habens maſculum ex eadem
30 linea, † qui concurrat cum ſe ad dicta bona, debeat præferri maſculis remotioribus alterius lineæ, *Bald. in l. in multis in princ. ff. de ſtat. homin. Petr. de Bellapert. & Iacobus de Aren. in l. pater filium. §. quindecim libertis. ff. de leg. 3. Abb. in cap. dilectus. num. 11. de arbitr. Roman. conſ. 98. Lupus in repetit. rubrica de donat. inter vir. & uxor. 69. num. 26. Anton. Gomez. ad leg. 40. Tauri num. 62. Couar. var. lib. 3. cap. 5. num. 5. verſ. rurſus ſeptimò. Gregorius Lopez. in l. 3. tit. 3. par. 6. verſ. Mugeres, Burgo de Paz in proœmio ll. Tauri n. 66. Molin. de primog. lib. 3. cap. 4. num. 4.*

Huic fundamento, in quo tota vis huius articuli principaliter conſiſtit, fuit reſponſum, quod in dictis conuentionibus poſt dicta verba generalia, fuerint addita infraſcripta verba, videlicet. (Nec liceat eis bona extra familiam maſculinam
31 alienare.) Vnde ſi fuit prohibita alienatio † extrà familiam maſculinam, ergo pari modo, quando ſuprà dictum fuit, bona in perpetuum debere remanere inter illos de domo, & familia de Caetanis, intelligi debet pernecoſſe de maſculis, quia licet

Digitized by Google

licèt verba primo loco prolata ſcillicèt remaneant
32 † inter illos de domo, & familia de Caetanis
videantur compræhendere tàm maſculos, quàm
33 fœminas, tamen intelligenda ſunt † ſecundùm ſi-
gnificationem, quæ reperitur in alia parte diſpo-
ſitionis expreſſa, & prout conſtat diſponentes ac-
cepiſſe, declaraſſe, & intellexiſſe, & ſic in caſu
iſto de maſculis propter clara verba ſequētis pro-
hibitionis alienationis l. ſi ſeruus plurium §. fin.
l. qui filiabus de legat. 1. Bart. in l. centurio, nu. 27.
ff. de vulgar. & ità in puncto per iſtam, & alias
ſimiles rationes reſpondit Tiber. Decian. conſ. 7.
num. 65. verſ. 1. quia, & num. 66. lib. 1. Bero,
conſ. 120. num. 12. lib. 2. Cephal. conſ. 664. num. 46.
lib. 5. Gozadin. conſ. 45. num. 13. verſ. poſteà
vltimo loco ſubſtituit, Lauden. conſ. 35. num. 60.
& 83. lib. 1. Ludouic. de Caſanate conſ. 47. nu. 66.
qui num. 60. & ſeqq. exornat concluſionem.

Nec iſtis, reſiſtit, quod etiamſi diſponatur vt
34 maſculi † præferantur fœminis, nihilominus fœ-
minæ vnius lineæ excludant maſculos alterius li-
neæ, Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 71. &
cap. 8. num. 8. Parlador. quæſt. 1. poſt ſequiſcent.
different. num. 6. & alios congerit Ludouic. de Ca-
ſanate d. conſ. 47. num. 3.

35 Quia quicquid ſit de hac opinione, † quæ ha-
bet ſuos contradictores, vt videre eſt apud Parla-
dor. loco alleg. num. 4. verſ. cuius ſententiæ, vbi
allegat Couar. Gregor. Lopez. & Burg. de Paz. Nos
non verſamur in iſtis terminis, quia in dictis pactis
fuit dictum, quod bona in perpetuum remaneant,
& remanere debeant, inter illos de domo, & fa-
milia de Caetanis, & propterea cum fuerit intel-
lectum de maſculis, vt ſuprà probauimus; dictio
36 illa, † in perpetuum, excludit ſemper fœminas,
37 vt de dictione ſemper, † quæ ex rigore verborum
ſemper, & in quocumquè gradu, & linea præfert
maſculos, fœminis, Peregr. de fideicom. art. 27.
num. 3. & 5. dicens, ità fuiſſe ſolemniter deciſum
cauſa plenè diſcuſſa Anchar. conſ. 359. num. 3.
Caſtren. conſ. 300. num. 2. lib. 2. Gregor. Lopez.
in l. 3. tit. 13. par. 6. in gloſ. verſ. Mugeres col. 7.
Menoch. conſ. 586. num. 16. Alba conſ. 237. nu. 10.
Panzir. conſ. 91. num. 20. Caſanate dicto conſ. 47.
num. 67. vbi reſpondet contrarijs, & benè dicit
Parlador. loco ſuprà allegato num. 5. hanc eſſe
non quæſtionem iuris, ſed facti, ſcilicèt volunta-
tis diſponentium.

Nequè etiam obſtat, quod prædicti Alexander,
& Chriſtophorus prætendant fuiſſe puirificatum
fideicommiſſum per obitum bon. mem. Proſperi
qui notum eſt, quod deceſſit ſine filijs maſculis,
& tamen non conſtet, quod dictus Proſper deſcē-
derit ab aliquo ex dictis fideicommittentibus, &
ex dictis iuribus in Summario adductis, probetur
ſolùm, quod dictus Proſper erat filius Franciſci q.
Antonij, & nullus iſtorum erat ex dictis ſeptem
fratribus, qui fecerunt fideicommiſſum; Quia cum
notum ſit, vt dictum eſt, quod Proſper obijerit
ſine filijs maſculis, & bona, de quibus agitur, ſint
ſubiecta fideicommiſſo, ad illa conſequenda rectè
agunt Domini Alexander, & Chriſtophorus vti
proximiores, & ſi poſſidentes dicta bona præten-
dunt extare deſcendentes ex dictis fratribus diui-
38 dentibus, tenentur hoc probare, cum ſit † quid
facti, quod non præſumitur, niſi probetur, Ripa
in l. ex facto §. ſi quis autem num. 9. ff. ad Trebell.
& in d. l. in illa num. 26. ff. de verb. oblig. Iaſon.
conſ. 34. num. 1. & 11. vol. 1. Caſſan. conſ. 19.
num. 12. Put. deciſ. 43. lib. 1. in correct. Couarr.
var. lib. 2. cap. 1. num. 6. verſ. quando primus
ſubſtitutus.

Nequè dicatur, quod ſit probanda deſcenden-
tia Proſperi, quia cum verſemur in fideicommiſſo
facto in cōtractu, potuerit acquirere ex titulo em-
39 ptionis, in ſimilibus † enim fideicommiſſis non
impeditur translatio dominij, & alienatio non
eſt nulla, licèt alienans teneatur ad intereſſe er-
gà vocatos l. at ſi quis §. ex lege, vbi gloſ. ff. de verb.
oblig. l. ea lege C. de condit. ob cauſam, DD. in l.
filius familias §. diui, vbi Bart. num. 14. Ripa
num. 85. & de communi Soccin. num. 173. ff. de
legat. 1. Surd. deciſ. 254. num. 11. vbi dicit hoc
40 procedere, etiamſi † in contractu fuerit additum
iuramentum, licèt in hoc ſit ſibi contrarius in
deciſ. 225. num. 6. & 7.

Huic fundamento fuit reſponſum, Primò, quod
cum Domini Alexander, & Chriſtophorus oſtē-
41 dant fideicommiſſum clarum, † ſi hodiè illi, qui
poſſident dicta bona, iactant ſe habere alium titu-
lum, qui excludat titulum prædictorum fratrum,
debent probare dictum titulum. Secundo fuit re-
ſponſum, quod dicta concluſio non habet locum,
42 † quando cum prohibitione alienationis cōcur-
rit reſeruatio iuris in re prohibita alienari, putà
hypoteca ad fauorē prohibentis, Suard. in l. em-
ptorem. nu. 12. circa med. verſ. ergo ſi locatur. C. lo-
cati, Tiraquel. de retract. conuent. §. 3. gloſ. vnica.
43 num. 10. hoc enim caſu impeditur trāſlatio † do-
minij, & res poteſt vindicari, vt eſt textus cele-
bris in l. ſi credita. §. fin. de diſtract. pignor. Secū-
dum lecturam negatiuam, quæ eſt communis, vt
ibi per Bart. & in d. §. diui ſub num. 14. verſ. eſt
alius caſus, & in l. qui abſenti §. 1. ff. de acquir. poſ-
ſeſ. ſequitur Opizo in d. §. diui n. 151. Loaz. n. 165.
vbi de communi Crot. ſub num. 94. Soccin. Iun.
num. 179. vbi de magis comm. Gomez. ad ll. Tauri
l. 40. nu. 18. Corn. conſ. 321. ſub nu. 2. lib. 4. Man-
tic. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 30. nu. 5. & 6.

In caſu autem, de quo agitur, adeſt hypoteca
in dicto inſtrumento fideicommiſſi ibi. (Pro qui-
bus omnibus, & ſingulis præmiſſis firmiter adim-
plendis, & inuiolabiliter obſeruandis dictæ partes
hinc inde ſeſe ſuoſq. hæredes, & ſucceſſores, bona
mobilia, & immobilia, præſentia, & futura vbicūq;
exiſtētia in ampliori forma Cam. Apoſtolicę qui-
bus ſuprà nominibus obligantur, hypotecarunt
44 &c.) quæ quidem hypotheca, † licèt generalis ſuf-
ficiat ad hunc effectum, nam licèt aliqui voluerint
requiri ſpecialem, ex allegatis per Ceuall. q. 673.
45 num. 1. tamen † quod ſufficiat generalis, proba-
tur ex textu in dicta l. creditor. §. final. ff. de di-
ſtract. pignor. quem ponderat Crotus in d. §. diui
num. 96. Corn. d. conſ. 321. col. 2. verſ. ſed aduer-
tendum. lib. 4. & hanc opinionem tenet Soccin. Iun.
in d. §. diui, vbi alios adducit num. 183. & in conſ.
129. num. 3. & 4. lib. 2. Natt. conſ. 474. num. 15.
lib. 2. Roland. conſ. 62. nu. 35. & ſeqq. lib. 2. Alex.
conſ. 59.

conſ.59. num.6. & ſeq. lib. 5. & in l. qui abſenti.
§.1. ff de acquir. poſſeſſ. & communem ac ab ea
non eſſe recedendum in conſulendo, & aduocan-
do dicit Gratus conſ.95. nu. 12. lib. 2. & idem re-
petit Franciſcus Beccius conſ.80. num. 6. lib. 1. &
magis communem dicit Soccin. Iun. in conſ. 118.
num.2. vol.2. & magis veram dicit Suarez. in
Theſaur. receptar. ſentent. littera A. num. 140. &
magis etiam communem dicit in littera B. n.333.
& Io. de Amicis conſ.113. miratur de illis, qui te-
nent contrarium, & de communi, ac veriori teſta-
tur Ceuall. loco citato in fine, & hanc opinionem
tenet Rota in deciſ.2. circa finem. de empt. & ven-
dit. in antiq. quam allegat, & ſequitur Aymon. in
conſ.381. num.2.

46 Et hæc concluſio eò magis procedit, quia † vna
cum hypotheca adeſt iuramentum, in fine inſtru-
menti, Roland. d. conſ.62. num.39. & ſeqq. vbi de
magis communi lib.2. Soccin. Iun. dicto conſ.129.
num.11. lib.2. Crot. in d. §. diui. num.97. Marius
Anguiſciol. conſ.216. ſub num.26. & ſeqq. Seraph.
de priuileg. iuram. priuileg. 158. in fine. Polidor.
Ripa, qui dicit in hoc omnes DD. conuenire ſin-
gular. obſeruat.134. num.9. & 135. num.3. Man-
tic. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 30. num. 20. vbi
47 dicit non eſſe dubium, quod ſi iuramentum † con-
currit cum hypotheca generali bonorum impediat
alienationem, & prædicta eò faciliùs ſunt admit-
tenda, quia videntur obligata omnia, & ſingula
bona, cum partes ſe obligauerint in forma Came-
ræ, vt videre eſt in formula apud Galleſ. quia
48 † dicta verba omnia, & ſingula habent vim ſpeci-
ficatæ expreſſionis, Soccin. conſ. 3. num. 17. verſ.
propterea. lib.3. Ruin. conſ.76. num.7. lib.3. Natt.
dicto conſ. 474. num. 15. lib. 2. Berretta qui alios
allegat. conſ.42. num. 13. col.7. Mantic. d. tit.30.
num. 18.

49 Deniquè non obſtat, quod † petatur reſtitutio
in integrum poſt laſpum quadriennij, & ideò non
debeat dari, etiam prætextu læſionis, cap.1. & 2. de
reſtit. in integr. in 6. cum alijs, ex adductis per
Giurb. deciſ. 106. num. 1. & ſeqq. & num. 5. niſi
50 † læſio ſit enormiſſima, Giurb. dicta deciſ. 106.
num.12. vbi infinitos allegat, quo caſu habenda
eſt ratio non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam
patrimonij ſubſtantiam, Soccin. Senior. conſ. 266.
num.24. & ſeq. lib.2. Rot. diuerſ. deciſ.428. par.1.
Verall. deciſ.151. part. 2. Achill. deciſ.84. aliàs 6.
de reſtit. in integr. vbi, quod ità Rota ſeruat, &
alias deciſiones refert Gonzal. ad regul.8. gloſ.21.
nu.21. & 22. cum alijs per Giurb. deciſ.110. nu.3.
51 Quia fuit reſponſum, quod † quando agitur de
recuperando ablato per rem iudicatam videtur
procedere iſta concluſio, quia hoc caſu læſio de-
bet conſiderari reſpectu patrimonij ablati, & re-
manentis, & in iſtis terminis procedunt authori-
tates prædictæ. Quando verò non agitur de re-
52 cuperando † ablato, ſed de acquirendo illud, quod
fuit denegatum per rem iudicatam, tunc docto de
enormiſſima læſione non obſtante lapſu quadriē-
nij datur reſtitutio, & in hoc caſu non eſt conſide-
53 randa læſio reſpectu † patrimonij remanentis,
quia patrimonium non fuit læſum, ſed reſpectu
illarum rerum, quæ per rem iudicatam fuerunt
denegatæ, quia in illis ſolùm concurrit læſio, non
autem in toto patrimonio remanente, quia aliàs
54 † læſio conſideraretur reſpectu rei, quæ non fuit
in lite, in hoc etiam caſu procedit id, quod dici ſo-
55 let, ſuprema † Tribunalia non attendere lapſum
quadriennij, & de ſtylo Curiæ dicit Simonett. de-
ciſ.26. & quod in Rota non attendatur lapſus qua-
driennij fuit dictum in cauſa Burgen. legati 15. Ia-
nuarij 1610. coram Ottembergo, & in cauſa Va-
lentina iuriſdictionis 10. Februarij 1620. coram
Buratto, & in cauſa Romana reſtitutionis in inte-
grum 10. Iunij 1624. & 18. Aprilis 1625. coram
bona memoria Patriarcha Manzanedo. Guidop.
deciſ.368. Caſ. de Graſſ. dicta deciſ.10. num.12. de
ſent. & re iudic. & fuit dictum in cauſa Auximana
dotis 14. Martij 1575. coram bona memoria Car-
dinali Seraphino, & in cauſa Beneuentana Bono-
rum 22. Aprilis 1614. coram bona memoria Car-
dinali Sacrato.

Secundò fuit reſponſum, quod quadriennium,
56 † quod conceditur ad petendam reſtitutionem
eſt vtile, & ideò non incipit currere, niſi à die, quo
57 repertę ſunt ſcripturę † ex quibus quis ſcire potuit
ius ſibi competere, Bald. in l. falſam. num.3. C. ſi
ex falſ. inſtrum. Abb. in cap.1. nu.12. Felin. nu.9.
de praſcript. Aretin. conſ. 151. in fin. Tiraquell. de
retract. lignag. §.35. gloſ.4. num.11. & 43. & fuit
dictum in cauſa Calaguritana Beneficij de Nage-
ra 12. Februarij 1590. coram Orano, & propte-
reà cum non ſit lapſum quadriennium à die, quo
dicti fratres de Caetanis habuerunt notitiā inſtru-
menti, ex quo Rota deduxit adminiculum ad pro-
bandum, quod inſtrumentum fideicommiſſi ſit
in forma probanti ceſſat hoc fundamentum.

Tertiò fuit reſponſum, quod venerunt ad cau-
ſam filij Domini Alexandri minores, qui cum ſint
vocati in eodē fideicommiſſo, & nō fuerint citati
58 eos † non afficit dicta res iudicata, Salic. in l. 1.
num.4. C. ſi aduerſus rem iudic. Bald. in l. ab eo.
num.17. C. quomodò, & quando Iudex, & fuit di-
ctum coram me in cauſa Pampilonen. Parochialis
59 de Stella 8 Nouembris 1602. & ad effectum † præ-
iudicij debuiſſet fieri citatio per edictum, ſeu per
proclama, Put. deciſ. 91. lib. 3. Peregr. de fideic.
art.53. num.52.

Et ità conſideratis etiam deductis in prima
propoſitione dubij ſuper reſtitutione in integrum,
fuit reſolutum vna tantùm parte informante &c.

☞ * Prima eſt deciſio 184. ſupra in hac ead. parte.
* Altera verò eſt deciſio 263. pariter in hac
parte.

¶ In eadem cauſa adeſt infra altera deciſio ſub die
17. Nouembris 1634. coram eod. Reuerendiſſ.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana, ſeù Veneta Aſſecurationis.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Merces alicuius nauis, ſi ſint aſſecuratæ ab om-
ni caſu Maris, Ignis, &c. ſi euenerit d. caſus
Ignis, qualiter probetur, item etiam qualiter
iden-

identitas nauis, clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali cuius ſit effectus, & quid contineat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes plenè probant incendium, ſi fuerint examinati in loco, vbi euenit caſus incendij.*

2 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem rei.*

3 *Demonſtrationes plures, quando concurrunt, tunc eò magis probatur rei identitas.*

4 *Fideiuſſorum obligationis non patiuntur extenſionem.*

5 *Locutio alternatiuè concepta ſufficit, quod in altera tantùm parte verificetur.*

6 *Mandatarij factum verè, & propriè eſt factum mandantis.*

7 *Fraudis ſuſpicio non cadit in ſcripturis Mercatorum, etiam tranſmiſſis, & quare.*

8 *Mut. deciſ. 3. num. 4. declaratur.*

9 *Clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali, operatur, vt ſit locus executioni contra obligatot etiam ad fauorem cuiuſlibet intereſſe habentis non nominati.*

10 *Clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali, quid contineat.*

DECISIO CCLXXXV.

DOMINI dixerunt Apocham Aſſecurationis ab omni caſu Maris, Ignis, Naufragij, & aliorum, eſſe iuſtificatam. Quoniam in ea habetur mẽtio nauis roſtratæ Galeone Sancti Georgij nuncupatæ, ac gubernatæ, ſeù patroneggiatæ à Stephano d'Oliſta illius Capitaneo, lanis oneratæ, vel per manus cuiuſcunque perſonæ onerandæ in portu Carthagenæ, necnon etiam ſit mentio Pompei Maſſæ de Venetijs, ad quem, vel ad alium, lanæ huiuſmodi pertinerent.

Ex Apocha verò onerationis, vel quietantia ipſius Sthephani patroni Nauis conſtat in eodem portu Carthagenæ dictam Nauem Sancti Georgij ab eodem Stephano gubernatam per manus Vincentij, & Deodati de Imperialibus, de ordine, & ad computum Ioãnis Baptiſtæ Preue, lanis prædictis fuiſſe oneratam, ad effectum, vt illæ Venetijs prefato Pompeo conſignarentur de ordine, ac ad diſpoſitionem eiuſdem Ioannis Baptiſtæ; Quæ quidem Apocha fuit recognita per plures teſtes deponentes de viſu illius confectionis, ac ſubſcriptionis, tàm eiuſdem Stephani d'Oliſta, quàm Ioannis Torres Scribæ, & Notarij. Duo autem teſtes, qui ex incendio Nauis euaſerunt, deponunt cum ſupradictis circumſtantijs, ac demonſtrationibus, quod eadem Nauis die vigeſima prima Ianuarij anni 1630. exiſtens in Portu Alicantis, onerata vt ſupra, Igne quem ex feruenti Pice ad calefictandam Puppim exterius admota, vis venti Occidentalis excitauerat, ac intra ipſam Puppim, & inibi repoſitum puluerem tormentarium intulerat, fuit cum lanis alijſquè rebus, ac pluribus etiam Nautis exuſta. Qui

1 teſtes † cum fuerint examinati à Regio Conſiliario, & Baiulo loci, vbi euenit caſus incendij plenè probant, *l. 2. & ibi Bart. C. de naufrag. lib. 11. Dec. cap. 2. num. 26. de teſtib. Corſet. ſingul. Incip. Teſtis in loco; Gomez. var. reſol. tom. 3. cap. 12. num. 21. Rot. coram Card. Mantic. deciſ. 297. num. 2.* Cum quibus concurrunt aliæ demonſtrationes ex alijs teſtibus, quorum primus vti adminiſtrator deponit de ſolutione Gabellæ Regi Catholico debitæ propter onerationem cum relatione ad librum, in quo ſolutio fuit annotata. Cæteri verò teſtes deponunt ſe oneraſſe, ac vidiſſe ipſam Nauim prædictis lanis

2 onerari, quàmuis † ad probandam rei identitatem duæ demonſtrationes ſufficiant; *Bart. in l. demonſtratio. num. 13. ff. de condit. & demonſtrat.* &

3 cum in præſenti caſu plures concurrant, † eò magis apparet probatam eſſe lanarum, ac totius negocij identitatem; *Alex. conſ. 38. num. 6. vol. 5.* Et ex his quoquè patet ſufficienter conſtare de duobus ad iuſtificationẽ apochæ aſſecurationis præcipuè requiſitis videlicèt onerationis lanarum, ac earum exuſtionis, iuxtà Rotæ deciſionem *66.* inter impreſſas Reuerendiſſimi D. mei Coccini Decani.

Nõ obſtat, quod non videatur cõmiſſa ſtipulatio attentis verbis, quæ in dicta apocha ita ſe habent. *Sia noto come il Signore Giouanni Caſnedo per ordine, & conto del Signore Pompeo Maſſa di Venetia ſi fa aſſicurare ſopra vna certa quantità di lane attinenti à detto Pompeo, ò à chi più veramente atteneſſero caricate, & da caricarſi per mano di qualſiuoglia perſona.* Vnde apparet Aſſecurationem factam fuiſſe de ordine, & ad cõputum Pompei, cum tamen ex alia apocha onerationis, quæ vulgò dicitur di Carico cõſtet lanas oneratas fuiſſe de ordine, & ad computum Ioannis Baptiſtæ Preue. Vnde attinentiæ dictarum mercium reſultet incertitudo, quæ ea ratione vitiet aſſecurationem, quod Aſſecuratores ſint fideiuſſores indemnitatis,

4 quorum obligationes non patiuntur extenſionem. *Rot. Ianuen. deciſ. 25. num. 6. Maſtril. deciſ. 182. num. 7.* cum alijs relatis per *Mut. deciſ. 3. num. 4.* Quoniam obiectum tollitur.

Primò ex contextu eiuſdem apochæ aſſecurationis in illis verbis ibi *ſopra vna certa quantità di lane attinenti à detto Signore Pompeo, ò à chi più veramente atteneſſero.* Quæ locutio alternatiuè

5 † concepta rectè in altera tantùm parte, quod ſcilicèt ſpectent ad alium, ideſt ad prædictum Ioannem Baptiſtam Preue verificatur, iuxtà naturam alternatiuorum, quod in altera ſui parte ſuſtineantur, *cap. in alternatiuis, vbi Dyn. de reg. iur. in 6.* Quod autem merces ſpectarent ad prædictum Ioãnem Baptiſtam probatur. Tùm per litteras, quibus Pompeus non ſemel, ſed plurièſ ſcribens de ſupradicta aſſecuratione declarauit, eam Romæ obtinuiſſe ſuper lanis ipſius Ioannis Baptiſtæ. Tùm etiam per alias litteras eiuſdem Pompei ad prædictum Ioannem Baptiſtam, & Ioannis Caſnedi ad eundem Pompeum ſcriptas de partitis pecuniarum, quas ipſe Caſnedus ad cõputum Pompei dedit aſſecuratoribus, & deinde per litteras Cambij ad ferias Placentiæ tranſmiſſas ſibi reſtitui curauit, ac ſucceſſiuè dictus Pompeus in debitum præfati Ioãnis Baptiſtæ cum eadem declaratione attinentiæ imputauit. Tùm deniquè per ſolutionem nolitum, & alios actus ab eodem Ioanne Baptiſta re integra, hoc eſt ante euentum infortunij geſtos, qui, important omnium præmiſſorum ratihabitio-

Digitized by Google

tionem, & declarant ipſum Ioannem Baptiſtam
mandantem, Pompeum verò Caſnedum fuiſſe
6 mandatarios. † Quorum factum verè, & propriè
eſt factum mandantis, *Bald. in l. vnica. §. ne autem. num. 9. C. de caduc. tollen.*

Ex quibus cum totum huiuſmodi aſſecurationis negocium inter mercatores eſſet notorium, ceſſant quoquè aliæ obiectiones, quod dictæ litteræ Pompei ad Ioannem Baptiſtam de antidata ſint ſuſpectæ, vel quod eſſet in facultate eiuſdem Ioannis Baptiſtæ, cum poſſet non propalare negocium aſſecurationis commiſſæ Pompeo, vel etiam ipſe Pompeus, eò quod lanæ ad eius computum non fuiſſent oneratæ, recedere ab aſſecuratione, ac ſolutas merces repetere, vbi Nauis ſalua per-
7 ueniſſet Venetias. Suſpicio † enim fraudis non
cadit in ſcripturis mercatorum etiam tranſmiſſis propter earum in libris, cum dierum continuatione, ſubordinatas annotationes. *Neguſan. de pignorib. 2. memb. 5. part. num. 48. Rot. poſt 2. vol. conſil. Farinac. deciſ. 26. num. 2.*

8 Nec applicari poſſunt dicta † per *Mut. deciſ.*
præallegata, vbi habetur caſus aſſecurationis factæ ad computum vnius, & onerationis ad computum alterius, in quo ea ratione concludit non eſſe cõmiſſam ſtipulationem, quia effectus fideiuſſionis non extendatur vltrà expreſſa; Hic enim, apocha expreſsè continet aſſecurationem lanarum ſpectãtium non ad Pompeum, ſolùm, ſed etiam ad alium, qui eſt Ioannes Baptiſta ad cuius computum merces quoquè fuerunt inuectæ.

Idemquè obiectum ſecundo loco remouetur in præſenti caſu per obligationem ipſorum Aſſecuratorum apochæ aſſecurationis adiectam in forma
9 Cameræ, cuius clauſula † quorum intereſt, operatur, vt ſit locus executioni contra obligatos etiam ad fauorem cuiuſlibet intereſſe habentis non nominati, & ſic etiã dicti Ioannis Baptiſtæ, de cuius intereſſe, & quidem principali apparet ex præmiſſis, *Adden. ad Galleſ. de oblig. Cameral. quæſt. 5. num. 6.* Rota apud eundem *deciſ. 86. in fine*. Dicta
10 enim clauſula continet † ſtipulationem Notarij
pro omnibus, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, *vt in Romana pretij officiorum 9. Iunij 1629. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Minùs obſtat, quod aſſecuratio in priori parte Apochę videatur limitata ad lanas Nauis in Portu Carthagenæ imponendas, & nihilominùs conſtet Nauim in Portu Alicantis fuiſſe delatam, & ibi juxta eius capacitatem perficeret onerationem mercium, & Aſſecuratores, ideò non teneantur ex ſua obligatione, quia forma aſſecurationis ex altera parte non fuerit ſeruata, ſed illi contrauentum attentis verbis apochæ dictæ aſſecurationis, ibi, *Potendo la detta Naue carica con dette lane vna, & più volte entrare in ogni Porto, ò luogo, & in ciaſcuno d'eſſi luoghi, ſtare, partire, diſcaricare, & ricaricare.* Quæ quidem verba non videntur admittere onerationem alibi, quàm in Portu Carthagenæ. Quoniam rectè inſpicienti totum contextum, dictæ Apochæ patet, Aſſecuratores tradidiſſe amplam Nauarco facultatem, tàm nauigandi ſub his verbis, *E nauigare innanzi, in dietro, à deſtra, in ſiniſtra, à piacimento di detto Capitano*, quàm etiam onerandi in omnibus locis per illa verba ibidem ſubſequentia, *Da all'hora, che la detta Naue, hauerà cominciato à caricare in ciaſcheduno de ſudetti luoghi, come ſopra, ſi dice*: Superiora autem verba ſunt *in ogni Porto, & luogo, & in ciaſchuno d'eſſi luogi*, quæ verba nullũ ex portubus locum excludunt, nequè aliarum mercium onerationem in iiſdem locis, & quocunquè eorum, pro Nauis capacitate incipiendam, & perficiendam prohibent, ſed exonerationem, & reiteratam onerationem ad lanas tantùm ibi expreſſas non autem ad alia non expreſſa limitant.

Et ità vtraquè parte informante.

¶ Vide infra in eadem cauſa deciſionem ſub die 3. Iulij 1634. coram eodem bon. mem. Mormanno.

R. P. D. MERLINO.

Verulana Fidecommiſſi.

Die Mercurij 7. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Bonorum fideicommiſſorum identitate probata debetur immiſſio fideicommiſſario. Confine, & confinatum, & terminus terminans, & terminus terminatus an ſint idem. Scripturam aliquam quod quis falſificauerit ex quibus ceſset. Paupertas, vel affinitas, quando non repellat teſtem à teſtificando.

SVMMARIVM.

1 *Confines noui debent concordare cum antiquis, vt probent rei identitatem.*
2 *Fideicommiſſarius poſſidens bona fideicommiſſaria, præſumuntur eſſe fideicommittentis, dum nouum titulum acquiſitionis non exhibet.*
3 *Confine, & confinatum non poteſt eſſe idem.*
4 *Terminus terminans aliud eſt, & aliud terminus terminatus.*
5 *Immiſſio dari non poteſt rei incertæ.*
6 *Confuſio euitatur, & excluditur per indicationem ſpecialem, & ſpecificam omnium confiniũ.*
7 *Falſitatis, & abolitionis præſumptio in aliqua ſcriptura, ceſſat contra aliquam perſonam, ſi illa vſa non fuerit, nec in ea ſe fundet.*
8 *Paupertas regulariter non repellit teſtem à teſtimonio ferendo.*
9 *Paupertas non adimit fidem teſti, ſi aliòquin ſit perſona honeſta.*
10 *Affinitas non adimit fidem teſti, ſi non ſit in gradu conſiderabili.*
11 *Affinitas ſolùm repellit à teſtificando, quando eſt per lineam aſcendentium, vel deſcendentium.*
12 *Teſtium contrarietates, quàm maximè fieri poteſt ſunt conciliandæ.*

DECISIO CCLXXXVI.

PERMANSERVNT Domini in deciſis ſub die 26. Nouembris 1633. coram me, * videli-

Digitized by Google

delicèt conſtare de identitate Tenutæ nuncupa-
ta *il Colle Mauſoleo*, in cuius poſſeſſionem *ex re-
med. l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* vigore fidei-
commiſſi Auiti, petit immitti Ioannes Amatus;
neque motiua deducta ab informantibus pro DD.
de Philonardis viſa fuerunt releuare ad effectum
recedendi ab eadem reſolutione.

Primò enim non obſtat, quod demonſtrationes,
& confinia recenſita in alia deciſione pro verifi-
canda identitate Tenutæ, ſint omnia ab vno tan-
tùm latere, & ſic habenda pro vno confiue, neque
apta diſtinguere tenutam ab alijs prædijs, & ſunt
1 confinia iuxta † præſentem ſtatum, neque antiqua
concordant cum nouis, prout requiritur, *ex Gra-
tian. diſcept. forenſ. cap. 447. num. 33.*

Quoniam imò de contrario conſtat ex lectura
depoſitionis eorumdem teſtium, nempè, quod ex-
primunt confines Tenutæ à multis lateribus, nam
primus, & ſecundus teſtes examinati in partibus,
deponunt à Bartholomæo fuiſſe poſſeſſam Tenu-
tam *poſta nel Territorio di Bauco in contrada det-
ta il Colle Mauſoleo, confina da vna la via publi-
ca, li beni dotali delle Sig. Liſa, e Caterina figliuole
delli q. Sig. Bartolomeo, & Antonella de Amatis,
confinante anco li beni del q. Sig. Giulio Ceſare de
Angelis, quali beni ſono poſſeduti adeſſo dal Sig.
Cinthio Fuonardi, & da più lati, e bande, i beni del
Sig. Gio. Amato, & la fontana del Vallone alla
Vallerade.* Et alij duo teſtes examinati in Curia
nempè primus, & tertius, enunciant Tenutam
cum iiſdem confinibus exprimendo illa eſſe à
pluribus lateribus, & ſignanter tertius ibi, *li loro
confini di detta poſſeſſione erano queſti, cioè verſo
Bauco da baſſo la ſtrada publica, confina anco col
Colle Mauſoleo dall'altra parte, da piedi confina
con la fontana del Vallone, e gli heredi del Sig. Cin-
thio Fuonardi, &c.* Ex quibus apparet enunciata
confinia conuenire Tenutæ non ab vno, ſed à plu-
ribus lateribus, vt diſertis verbis dicunt teſtes, &
non ſolùm nouos fines, ſed etiam antiquos eſſe
expreſſos, dum pro finibus adducitur nedùm *la
via publica, la fontana del Vallone*, qui ſunt anti-
qui, ſed etiam bona, quæ primùm à perſonis de-
functis, & deinde, vel ab hæredibus, vel ab alijs
cauſam ab illis habentibus ſunt poſſeſſa, & vlteriùs
tres ex dictis teſtibus præciſè aſſerunt, hanc Te-
nutam eſſe illammet olim poſſeſſam à Bartholo-
mæo fideicommittente, & quæ hodiè poſſidetur à
Dominis Philonardis, & eſſe arboratã, caſtaneis,
quercubus, ac diuerſis arboribus fructiferis, prout,
& iiſdem arboribus eſt conſita Tenuta nunc
poſſeſſa à DD. Philonardis; vnde ex his omnibus
plenè videtur probata identitas, ad quem effectũ
aliquando Rota cenſuit ſufficere vnam demonſtra-
tionem generalem, & alteram particularem, vt
fuit dictum in *Romana deuolutionis 28. Maij, &
14. Nouembris 1625. coram R.P.D. meo Pirouа-
no, & in Ferrarien. bonorum de Naſellis 7. Iunij
1627. coram Reuerendiſſ. Domino meo Coccino
Decano.*

Secundò non obſtat, quod ex eorundem teſtiũ
depoſitione appareat Ioannem Amatum in Col-
3 le Mauſoleo poſſidere prædium, † quod præſu-
mitur eſſe illud idem à fideicommittente poſſeſ-
ſum, dum nouum titulũ acquiſitionis nõ exhibet.

Quoniam per eoſdem teſtes tollitur hoc obie-
ctum, dum prædium, ſeù bona poſſeſſa per Ioan-
nem Amatum enunciant pro confine tenutæ con-
trouerſæ, & poſſeſſę per Dominos de Philonardis,
3 & ſic † confine, & confinatũ nõ poteſt eſſe idẽ, &
4 aliud eſt † terminus terminans, & aliud terminus
terminatus, *l. cũ ſeruo, ad fin. ff. de contrab. empt.
Bald. in l. ſi fines agri, C. de euict. & conſ. 422. poſt
princ. verſ. & ideò, lib. 4. Hieron. à Monte de Fi-
nib. cap. 15. num. 2. & cap. 107. num. 4.* eoq; cla-
riùs remouetur difficultas, dum dicunt prædium
poſſeſſum per Philonardos eſſe illud ipſum, quod
erat D. Bartholomæi, vnde ceſſat præſumptio,
quòd ſit idem, quod poſſidetur per Ioannem, dum
teſtes ità diſtinctè contrariam veritatem compro-
bant, & vnum prædium ab alio ſeparant, vti om-
ninò diuerſũ, & quod poſſidetur à Ioanne eſt mo-
dicæ omninò quantitatis, nec eſt intus Collem
Mauſoleum, vt deponunt teſtes dati in Sum. præ-
teritæ poſitionis num. 10.

Tertio non obſtat, quod tenuta controuerſa
per DD. Philonardos fuerit aucta, & cum alijs eo-
rum proprijs bonis, & ex titulo emptionis acqui-
ſitis confuſa, vt conſtat ex teſtibus datis in eorum
Summ. num. 2. & ex inſtrumentis emptionum
5 d. Summ. num. 3. adeò vt rei incertæ † dari non
poſſit immiſſio, *Alber. in l. in rem. num. 5. ff. de
rei vendic. cum alleg. in deciſ. R. P. D. Dunozetti
in hac cauſa facta.*

Quoniam placuit reſponſio alterius deciſionis
in hac cauſa coram me emanatæ, quod excluditur
6 omnis confuſio † per indicationem ſpecialem, ac
ſpecificam omnium confinium, tàm antiquorum,
quàm recentium d. Tenutę factam per teſtes, quos
fines, tàm ſigillatim diſcernere, & ſpecificare non
potuiſſent teſtes, ſi adfuiſſet oppoſita confuſio, &
fieri poteſt fuiſſe quidem tenutam auctam alijs
terris per Philonardos emptis, ſed non tamen ita
confuſam, quin incrementum à tenuta ſeparari
poſſit, & ſoltim tenutæ cohærere terras emptas,
dumque adſunt inſtrumenta emptionum ex illis
liquidò poterit depræhendi, quæ ſint bona tenutæ
annexa, illaquè etiam facilè ſeiungi ab ipſa tenuta,
& ſic tolli omnis confuſio.

Nec releuat, quod per Ioannem Amatum in
depoſitionibus teſtium fuerint cancellatæ, atquè
abolitæ quædam dictiones negatiuæ, *Non*, ex qua
caſſatione reſultat deficere probationem confu-
ſionis, Nam vbi dicebant teſtes, *Non ſi vedono
li confini*, deleta particula, *Non*, legitur, *ſi vedo-
no li Confini.*

Quia in depoſitione illorum teſtium nullum fit
fundamentum pro excludenda confuſione, ſed in
alijs teſtibus datis in Summario preteritę poſitio-
nis num. 13. qui deſignant fines, quibus includun-
tur bona empta per Philonardos, & adiuncta tenu-
tæ, quos fines deſignare non poſſent, ſi extaret in-
corporatio, & confuſio, cum quibus teſtibus con-
cordant etiam inſtrumenta emptionum, vt ſuprà
fuit ponderatum, & ideò quatenùs etiam ſubſiſte-
ret oppoſita caſſatio, adhùc non obſtaret illis cum
teſtibus non innitatur reſponſio deciſionis.

Sed neque probatur caſſationem fuiſſe factam à

Ioanne, quem non conſtat proceſſum originalem
vnquàm penès ſe retinuiſſe, & dicti teſtes per eum
deleta dicta negatiua nunquàm fuerunt deducti
7 pro ſe; & ſic ceſſat præſumptio † abolitionis, &
falſitatis contra ipſum, dum illa vſus non fuit, ne-
què in ea ſe fundat, *Boſſ. in tit. de indic. num.* 58.
verſ. & ſi dicas, Farinac de falſit. quaſt. 153.
num. 211. Imò in ſummario præteritæ poſitionis
num. 17. fuerunt recenſiti tanquàm teſtes inducti
à DD. Philonardis ſine dicta caſſatione.

Minùs facit, quod ex teſtibus inductis per Io-
annem aliqui ſint pauperes, alij affines eiuſdem,
8 quia paupertas regulariter non repellit teſtē à te-
9 ſtimonio ferendo, neq; eius dicto † fidem adimit,
dum aliòquin teſtes ſunt perſonæ honeſtæ, & pro-
batæ vitæ, *cap. ſi quis teſtiū de teſtib. Dec. conſ.* 163.
num. 6. *Grauet. conſ.* 249. *num.* 11. affinitas verò
10 non eſt in gradu † conſiderabili, dum alter teſtis
deponit, *in che grado mi ſia parente non lo sò*, alter
verò, *mi appartiene vn poco, in quinto, ò ſeſto gra-*
11 *do*, & affinitas ſolùm repellit, quando † eſt per li-
neam aſcendentium, vel deſcendentium, *Angel.
conſ.* 196. *num.* 1. *in fin. Marſil. conſ.* 68. *num.* 20.
Rebuff. de reprob. teſt. nu. 38. *verſ. notandum Fa-
rinac. de teſtib. quaſt.* 54. *num.* 27.

Demùm nec ſubſiſtunt, quæ dicebantur de cō-
trarietate teſtium, quam tolli, tota eorum depoſi-
tione perlecta, viſum fuit Dominis, & ex deductis
in reſponſionibus factis per Ioanne, cum quibus
12 tranſiuerunt, præſertim, quia † teſtium contra-
rietates, quàm maximè fieri poteſt ſunt conci-
liandæ, *Rot. apud Caſ. de Graſſ. deciſ.* 4. *num.* 5.
de teſtib. & coram ſanct. mem. Gregor. deciſ. 351.
num. 38.

Et ità vtraquè parte informante &c.

* Eſt deciſio 236. ſuprà in hac eadem parte. Et
alias deciſiones in hac cauſa vide ibi in Apo-
ſtilla.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Præpoſituræ.

Die Veneris 9. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Conſtitutioni Iulij III. de non capienda poſſeſ-
ſeſſione beneficij litteris non expeditis &c.
vt ſit locus, quid ſufficiat. Item an dicta
conſtitutio comprædendat beneficia patri-
monialia Laicorum. Et vtrùm ad euitandam
pœnam dictæ conſtitutionis proſit allegare
ignorantiam.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Iulij III. de non capiend. benef. poſſeſſ.
liter. non expedit. &c. quid requirat.*
2 *Deciſ. in cauſa Aquilana Præpoſitura 10. Mar-
tij 1568. coram Rubeo, & alia declarantur. &
num. 3.*
4 *Beneficia patrimonialia Laicorum non cadunt
ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*
5 *Verborum generalitas, iuncta identitate ra-
tionis eſt ſufficiens omnia comprabendere.*
6 *Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic.
liter. non exped. ſui ratione conuenit omnibus
beneficijs, ſiuè liberæ collationis ſint, ſiuè ad præ-
ſentationem Laicorum.*
7 *Beneficia de Iurepatronatus non comprabenduntur
in Beneficiali generali, etiam per viam legis
emanata.*
8 *Beneficia de Iurepatronatus Regum, & Impera-
torum expediuntur cum ſolutione taxarum, &
annatarum, prout cætera beneficia, abſquè alia
exceptione emolumentorum Dataria.*
9 *Fraus in expeditione beneficiorum de iurepatro-
natus non minùs cadere poteſt, quàm in alijs li-
beræ collationis.*
*Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic.
lit. &c. cum ſit ità prohibitiua, & pœnalis, ac
generaliter concepta æqualiter debet determina-
re omnia, quæ ſubiacent ſolutioni emolumento-
rum. num. 9.*
10 *Cap. auaritia, de elect. in 6. & cap. 1. & 3. vt lit.
pend. quid determinent.*
11 *Conſtitut. ſupradict. Iulij III. nedùm imponit
pœnam beneficiatis, ſed etiam inſimul prouidet,
vt beneficia per talem priuationem vacantia,
tàm ab Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica, poſ-
ſint liberè impetrari. & num. 12.*
13 *Ignorantia iuris nunquàm excuſat.*
14 *Ignorantia iuris, tunc præbet cauſam excuſatio-
nis, quando articulus eſt perplexus, & inter ſcri-
bentes controuerſus, ità vt ſuper eo probabiliter
potuerit dubitari.*
15 *Ignorantia Iuris an admittatur in terminis cap.
auaritia de elect. in 6.*
16 *Deciſ. Card. Seraphin. 1238. num. 10. & 546.
num. 5. & 562. par. 4. diuerſ. declarantur.*
17 *Leges, quod ſuccurrant doloſo ignoranti, nun-
quàm eſt admittendum.*

DECISIO CCLXXXVII.

ADVERSVS iàm reſoluta * tria adhùc op-
ponebantur ad euitandam Iulij Tertij cō-
1 ſtitutionem, ſcilicèt conſtitutionem duo † copula-
tiuè requirere, poſſeſſionem appræhenſam litteris
non expeditis, & quod eadem ſit appræhenſa vi-
gore ſupplicationis, ſecundò conſtitutionem non
compræhendere beneficia de iurepatronatus,
Tertiò in omnem caſum Paulucium eſſe excuſan-
dam à pœna Conſtitutionis.

Primum viſum fuit nihil releuare, nam, & ſi
2 deciſiones † allegatæ *Aquilana Capellania* 10.
Martij 1558. *coram Rubeo. Aretina Parochialis
3. Martij* 1561. *coram Cotta. Placentina Capel-
lania* 21. *Maij* 1602. *coram Cardinali Hieronymo
Pamphilio. Calaguritana Beneficij* 15. *Iunij* 1615.
coram Remboldo, videantur hanc qualitatem de-
ſiderare, quod poſſeſſio fuerit capta vigore ſuppli-
cationis, & hæc qualitas non legatur in ipſo actu
appræhenſionis facto per Paulucium.

Attamen in caſibus prædictarum deciſionum,
3 † non ideò includitur hæc qualitas, vt liberetur
inſtitutus à pœna conſtitutionis, ſed vt reſpectiuè
poſſit, vel non poſſit iuuari alio titulo, quando ex
propria confeſſione, vel non conuincitur, quod
ingreſ-

Digitized by Google

ingreſſus fuerit poſſeſſionem vigore ſupplicatio-
nis, vel quod auſus fuerit capere poſſeſſionem abſ-
què litteris, nam primo caſu excipiens de conſti-
tutione tenetur probare, quod prouiſus à Sede
Apoſtolica litteris non expeditis conuolauerit ad
prouiſionem Ordinarij, vel alterius ſubcollatoris,
prout Oddo probauit Paulucium, iàm impetrato
beneficio à Sede Apoſtolica, conuolaſſe ad alium
Collatorem, & inſtitutum fuiſſe. Secundo verò
caſu idem excipiens de conſtitutione, liberatur ab
hac probatione, quia ingreſſus poſſeſſionem faſſus
fuit eandem cœpiſſe vigore ſupplicationis, quæ
confeſſio excludit omnem caſum expeditionis lit-
terarum, iuxtà formam prædictæ conſtitutionis.

Secundum continet minorem difficultatem,
Nam deciſiones cauſæ admittunt quidem benefi-
4 cia † patronalia laicorum non cadere ſub reſerua-
tionibus Apoſtolicis, *Couar. pract. c. 36. Garz. de
benef. §. 5. cap. 1. num. 590. Put. deciſ. 311. in
correctis. lib. 1.* ſed reſpondent eandem conſtitu-
tionem cõtinere verba ampliſſima, videlicèt quo-
modocunquè, & qualitercunquè qualificatorum,
5 quorum generalitas iuncta † identitate rationis
ſufficit ad comprehendendum omnes beneficio-
rum ſpecies, quando, vt in preſenti, poſita ſunt in
lege generali, *Lambert. de iur. patr. part. 2. lib. 2.
quaſt. 5. art. 11. Calder. conſ. 1. vt lit. pend. Pariſ.
de reſign. lib. 11. q. 3. num. 15. Caputaq. deciſ. 36.
num. 4. part. 3. Creſcen. deciſ. 6. de iur. patron. qui
num. 11.* ponderat. dictiones vniuerſales. *cap. aua-
ritia. de elect. in 6.* ad ſuſtinendam illius Conſti-
6 tutionis † pœnam, quę in ſui ratione conuenit
omnibus beneficijs, ſiuè liberę collationis, ſiuè ad
Laicorum præſentationem.

Quæ rationes euitari non poſſunt ex allegata
communi opinione, etiam in conſtitutione gene-
7 rali per viam legis emanata, quod beneficia † de
iurepatronatus non comprehendantur, niſi de illis
ſpecialis mentio facta fuerit, de qua per *Mohed.
deciſ. 11. num. 3. eod. tit. de iur. patr. & deciſ. 288.
num. 1. par. 4. recent. cum alijs alleg.*

Quia quicquid ſit, vbi agitur de materia reſer-
uatoria beneficiorum, aut iuris conferendi in
quibus terminis regulæ illæ generales locum ſibi
vindicant. Vbi tamen conſtitutio verſatur circa
8 expeditionem Bullarum, ſicuti beneficia † de iure-
patronatus etiam Regum, & Imperatorum expe-
diuntur cum ſolutione taxarum, & annatarum,
prout cætera beneficia abſquè aliqua exceptione
emolumentorum Datariæ, ità prohibitiua, & pœ-
nalis conſtitutio generaliter cõcepta, æqualiter de-
bet determinare omnia, quæ ſubiacent ſolutioni
9 emolumentorum, ex quo fraus † non minùs ca-
dere poteſt in expeditione beneficiorum de iure-
patronatus, quàm in alijs liberæ collationis, atq;
ità Papa non tangit ius patronorum, ſed conſer-
uat ius ſuum per præcepta, & pœnas, ne ab expe-
ditoribus fraudetur, omiſſa litterarum expeditio-
10 ne, quod idem † determinatur in *cap. auaritia. de
elect. in 6. & cap. 1. & 3. vt lit. pendent. in conſt. de
public. & cap. execrabilis*, ponderatis in ſecunda
deciſione cauſæ, *verſ. benè euitatur obiectum*, quæ
non tolluntur per allegatam diuerſitatem huius
conſtitutionis, in qua dicebatur, nedùm imponi
11 † pœnam priuationis beneficiatis, ſed etiam ſi-
mul prouideri, vt beneficia per dictam priuationẽ
vacantia, tàm ab Ordinarijs, quàm à Sede Apo-
ſtolica poſſint liberè impetrari, quaſi libera impe-
tratio non requirat conſenſum, ſecundùm *Abb. in
cap. de multa. num. 3. de præbend. Roland. conſ. 42.
num. 19. lib. 2.* & per conſequens de patronalibus
non fit ſermo, quæ conſenſu reguntur. Nam in
deciſionibus cauſæ fuit reſponſum, libertatem
12 † impetrandi eſſe referendam ad vacationem, &
Clericos impetrantes, non autem ad libertatem
conferendi, quæ per conſtitutionem non datur
Collatoribus, & idem repetitur, maximè attenta
noua præſentatione, & per officiales admiſſa,
quod pro maiori declaratione poteſt deſeruire, ſe-
cundùm rationes *Anchar. in conſ. 239. num. 1.*

Tertium deniquè de excuſatione à pœna conſti-
tutionis, facilè euitatur ex verbis eiuſdem, quæ
clara ſunt, & de conſtitutione dubitari non poteſt,
13 Vnde ſemper intrat concluſio, † quod ignorantia
iuris, nunquàm excuſat, *l. regula, ff. de iur. & fact.
ignor. cap. turbatur. 1. quaſt. 4. Odd. de reſtit.
quaſt. 8. art. 11. num. 65. & conſil. 75. num. 13.
Seraph. deciſ. 1006. num. 8.* nec aliter ignorantia
14 iuris, † poteſt præſtare cauſam excuſationis, quaſi
articulus fuerit perplexus, & inter ſcribentes con-
trouerſus, itaut ſuper eo probabiliter potuerit dubi-
tari, *cap. eum qui, cum gloſ. de præb. in 6. Felin. in
cap. de quarta. n. 33. de præſcript. Corn. conſ. 266.
col. 5. lib. 4. Rot. deciſ. 520. num. 565. in fin. par. 1.
diuerſ.* & talis perplexitas, aut Doctorum diſſenſio,
ſuper interpretatione conſtitutionis, adhùc oſtenſa
non eſt, per quam poſſet probabiliter dubitari de
contrauentione ad euitandam fraudem emolumen-
torum Datariæ.

Non obſtat, quod ſimiles excuſationes ſoleant
15 † admitti in terminis, *cap. auaritia. de elect. in 6.
Seraphin. deciſ. 1238. num. 10. & 546. num. 5. &
562. in fin. 4. par. diuerſ.*
16 Quia in eiſdem deciſionibus † ſemper præſuppo-
nitur probabile dubium iuris, ſuper quo cadat per-
17 plexa determinatio, alias ſequeretur leges † ſuc-
currere doloſo ignorãti, quod nunquàm admittitur
*Bald. in l. penul. C. de his qui ſibi adſcrib. in teſtam.
Felin. in cap. ſuper litteris. nu. 5. de reſcript. Rot.
deciſ. 121. num. 1. par. 3. recent.*

Et ita &c.

☞ * Ideſt ſub die 6. Iunij 1633. & ſub die 17. Martij
1634. ſunt deciſiones 215. & 268. ſuprà in hac
eadem parte.

R. P. D. MERLINO.

Valentina Iuris Sedendi.

Die Lunæ 12. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

In aliquâ Eccleſia Collegiata, ſi præter Cano-
nicos, adſint etiam Præpoſiti, qui eumdem
cum Canonicis habitum induunt, & in pari
ordine æqualem, & eiuſdem generis, & ma-

Digitized by Google

teriæ ſedem obtinent, àn, & quo caſu liceat dictis Prepoſitis occupare ſedes vacuas Canonicorum in Choro non intereſſentium.

SVMMARIVM.

1 *Actus facti lite pendente nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius.*

2 *Teſtes vllam congruam, & concludentem rationem, ſi non reddant ſui dicti, non probant.*

3 *Ratio dat eſſe teſtimonio.*

4 *Canonicis cappa nō datur, niſi in principio officij.*

5 *Teſtes, ſi indeſinitè loquantur, recipiunt interpretationem, & reſtrictionem à teſtibus tempus exprimentibus certum.*

6 *Actus facti lite pendente non ſunt conſiderabiles.*

7 *Canonicales ſtalli, illi ſunt propriè, in quibus capitur poſſeſſio.*

8 *Canonicales ſedes ſunt ſtalli Canonicorum.*

9 *Canonici ſtallum ab alio inferioris ordinis, non poteſt occupari.*

10 *Butr. in cap. in literis. num. 30. verſ. & ſi non ſint. de reſtit. ſpol. declaratur.*

11 *Canonici, dum habent ſedes fixas & proprias, tunc numquàm ab alijs Canonicis, quàmuis contiguam, ſeſſionem habentibus occupari poſſunt.*

12 *A Dignitatibus ad Canonicos, quando non benè inferatur.*

13 *Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi fateātur ſe parùm eſſe informatos in cauſa, ex his plurimum eorum dicta eliduntur.*

14 *Priuilegium, quando quis habet aliquid faciendi, ſi ſit prohibitus id facere, & acquieſcat, tunc poteſt prætendi ab eo fuiſſe amiſſum tale priuilegium.*

15 *Clauſula, ſublata. & decretum irritans, inficiunt contrariam quamuis obſeruantiam, & poſſeſſionem.*

16 *Priuilegium conceſſum alicui cætui, & corpori vniuerſali perſonarum, nō poteſt ei præiudicium inferri, ex facto dictarum aliquarū perſonarum.*

17 *Eccleſiæ nomine permiſſum eſt, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio agere, & iura ſua vindicare Prælato, licèt ipſe expreſsè ad contrarium conſenſiſſet.*

18 *Ordines incongruum eſt, vt confundantur.*

19 *In præeminentiarum materia diſtinctio ordinum multùm eſt attendenda.*

20 *In Baſilica Vaticana Cappellani prouiſi Cappellanijs ab Innocentio VIII. erectis, quàmuis diuerſi, recentioris, & imparis ſint ordinis, diuerſos prouentus, & diſtributiones percipiant, tamen, quia eodem vtuntur habitu in Choro, immediatè ſedent poſt Beneficiatos, & eorum abſentium ſedes vacuas ſubingrediuntur, & occupant.*

21 *Baſilica Vaticana in ſacris cæremonijs, & Chori diſciplina omnium eſt exemplar, & Magiſtra Eccleſiarum.*

22 *Viri literis exculti, & cæteris digniores præponendi ſunt alijs, & hoc ſacri Canones paſſim pronunciant.*

23 *Conſtitutio prior cenſetur abrogata per poſteriorem contrariam.*

DECISIO CCLXXXVIII.

STETERVNT Domini in deciſis ſub die 16. Decembris præteriti coram me: * iterumq; hodiè reſponderunt, licere Præpoſitis occupare ſedes vacuas Canonicorum, Choro non intereſſentium, ex rationibus in dicta deciſione adductis.

Quibus non obſtant Teſtes poſtremò in Curia examinati, ad effectum probandi contrariam obſeruantiam, & quòd Canonici habent proprias ſedes, quæ à Præpoſitis nunquàm occupātur: quoniam dicti teſtes hoc non probant, & quatenùs probarent, huiuſmodi etiam probatio non releuaret.

Non probant, quia non percutiunt tēpus antè
motam litem, quæ incœpit ab anno 1597. actus
1 † autem facti lite pendente, de quibus Teſtes deponunt, nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius in fauorem Canonicorum, *iuxtà tradita per Abbatem in cap. licet ex quadam, num. 3. vbi Anchar. num. 5. de teſt. Dec. conſ. 82. num. 1. Rota apud Caputaq. deciſ. 412. par. 2. & coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 325. num. 12. & deciſ. 382. num. 2. & per Addent. ad deciſ. 4. in prima addit. atquè in recent. deciſ. 409.*
2 *num. 4. par. 2.* nec vllam † congruam, & concludentem reddunt rationem eorum dicti, quæ ratio
3 † dat eſſe teſtimonio, *vt inquit Abb. conſ. 105. n. 1. in fin. & 2. lib. 1. Rot. apud Card. Mant. dec. 48. n. 8.*

Non enim concludit ratio illa, quòd vnus ex Canonicis occuparet decimam quintam ſedem, quaſi quod illa eſſet limes, ac terminus ſedium canonicalium, atquè aliæ ſedes intermediæ intra dictum numerum eſſent vacuæ, nequè à Præpoſitis occuparentur; quia contingere id potuit, ex eo, quod Canonici iàm aduenifſent, ſed non aſcenderint Chorum, vel receſſerint à Choro ſtatim redituri, cum primùm diuina inchoarentur officia, quod & ſumi videtur ex depoſitione tertij teſtis, aſſerentis ſe id vidiſſe, dum ſtabat ad portam Chori, ad effectum dandi cappam Domino ſuo,
4 † quæ non datur, niſi in principio officij, à quo teſtis dicto, certum tempus exprimentis, viden-
5 tur reſtrictionem, & interpretationem † recipere alij teſtes indefinitè deponentes, *Cæſar. de Graſſ. deciſ. 8. num. 10. de cauſ. poſſ. & propr. Gabr. de teſt. concl. 6. num. 10. & 11. Caputaq. deciſ. 206. num. 5. par. 2. & coram Reuer. D. meo Decano deciſ. 99. num. 3.* & ex eo, quod Canonicus exiſtebat in decima quinta ſede, quaſi terminus, ne Præpoſiti occuparent anteriores ſedes, duo videntur poſſe inferri. Primò quod reuera, ſemoto impedimento, Præpoſitis conſueuerit liber dari aditus ad illas ſedes ſuperiores. Secundò quod actus, de quibus teſtes deponunt, ſunt geſti poſt motam litem, & controuerſiam ſuper iure ſeden-
6 di; & ſic † non conſiderabiles, vt ſuprà dictū fuit.

Minùs congruit alia ratio, quod dùm traditur poſſeſſio alicui recenter prouiſo Canonico, illa ſemper traditur in 15. ſede, & ſic quòd nec illa ſedes, nequè anteriores poſſunt vnquàm occupari
7 à Præpoſitis, quia ſunt † ſtalli canonicales proprij, dùm in his capitur poſſeſſio, *ex Butr. in cap. in literis, num. 30. verſ. & ſi non ſint, de reſt. ſpol. Roman.*

Digitized by Google

Roman. conſ. 482. *num.* 2. *Card. Caual. deciſ.* 198.
8 *num.* 1. Quoniam non controuertitur † ſedes ca-
nonicales eſſe ſtalla Canonicorum, & ſtallum ab
9 alio inferioris † ordinis regulariter occupari non
poſſe, ſed ex indulto Pontificis, & ex rationibus
ponderatis in alia deciſione, permiſſum eſt Præ-
poſitis ſubingredi illas ſedes canonicales, dùm à
10 Canonicis non occupantur. Et doctrina † *Butr.*
atquè aliorum ſuprà allegata procedit quãdo Ca-
nonici habent ſedes fixas, & proprias, prout in
Cathedrali hac Valentina habẽt Dignitates, qua-
11 rum † ſedes propterea nunquàm à Canonicis,
quamuis contiguam ſeſſionem habentibus, occu-
12 pari poſſunt, & à Dignitatibus † ad Canonicos
non benè infertur, dum iſti non habent proprias,
& diſtinctas ſedes à Præpoſitis, quemadmodùm
habent Dignitates, à Canonicis.

Et demùm ex dictis Teſtibus aliquì deponunt
de auditu, aliqui de credulitate, & alij fatentur ſe
parùm informatos de prærogatiuis Prępoſitorum,
13 quibus † exceptionibus eorum dicta plurimùm
eliduntur, & nullus ex dictis Teſtibus aſſerit. Præ-
poſitos voluiſſe occupare ſedes vacuas, & à Ca-
14 nonicis fuiſſe repulſos, † aut prohibitos, ipſiquè
prohibitioni acquieuiſſe Præpoſitos; quibus po-
ſitis reuera poſſet prætendi à Præpoſitis amiſſum
fuiſſe ius. & priuilegium facultatiuum occupandi
vacuas ſedes Canonicorum *Doct. in l.* 1. *C. de ſeru.
& acq. Surd. conſ.* 127. *num.* 21. *& dixit Rota in
Dertuſen. Vicaria* 22. *Aprilis* 1624. *coram me.*

Verùm quatenùs etiam ex teſtium depoſitione
reſultaret prætenſa probatio, non tamen ſuffraga-
retur Capitulo aduersùs Præpoſitos, tùm quia in-
dultum Apoſtolicum Sixti V. in quo decernitur,
vt Præpoſiti ſedeant immediatè poſt Canonicos,
& ſic quod occupare poſſint etiam ſedes Canoni-
corum, dum illi abſunt à Choro, habet clauſulam,
15 † *ſublata, &c. & decreti irritantis, &c.* per quas
inficitur contraria quæuis obſeruantia, & poſſeſ-
ſio, *Franch. in cap. cum de beneficio, de prabend.
in* 6. *Gabr. de clauſ. concluſ.* 3. *nu.* 3. *Rota coram
Reuer. D. meo Decano deciſ.* 51 *nu.* 2. *& in rec.* 152.
num. 4. *par.* 2. tùm etiam, quia, cum prærogatiua
hæc immediatæ ſeſſionis poſt Canonicos in ere-
ctione Præpoſiturarum, fuerit ipſis Præpoſituris,
16 & † Præpoſitorum cætui, & corpori vniuerſali cõ-
ceſſa, non potuit ex facto aliquorum Præpoſitorũ
præiudicium inferri, *gloſ. in cap. dudum, in verb.
de veritate, in fin. de elect. Rom. conſ.* 374. *num.* 5.
Menoch. conſ. 3. *num.* 55. *Rota deciſ.* 13. *de procurat.
in nou. & in recent. deciſ.* 705. *num.* 7. *in fin. & in
Mediolanen. decimarum* 9. *Iunij* 1610. *coram R.
P. D. meo Pirouano,* & ſemper Præpoſitis, etiam
17 ſi expreſsè conſenſiſſent, † permiſſum eſt, tàm
in petitorio, quàm poſſeſſorio, nomine Præpoſi-
turarum agere, & illarum iura vindicare, *iuxtà
Caputaq. deciſ.* 170. *&* 182. *par.* 3. *Addent. ad ſanct.
mem. Gregor. XV. deciſ.* 116. *num.* 4. *&* 5. *& fuit
dictum in Colimbrien. Præſtimoniorum* 10. *De-
cembris* 1631. *&* 18. *Iunij* 1632. *coram R. P. D.
meo Dunozet. & in eadem* 27. *Iunij* 1633. *coram
Reuerend. D. meo Decano, & in Placentina præ-
cedentia* 27. *Iunij* 1633. *coram me.*

Quæ dicebantur de maioribus Canonicorum
prærogatiuis, & quod Ordine, & Dignitate ſunt
ſuperiores Præpoſitis, qui reputantur ſimplices
Beneficiati, vt in Sum. Capituli num. 1. 2. & 3.
18 ex quibus inferebatur † incongruum eſſe, vt or-
dines confunderentur, quorum diſtinctio in ma-
19 teria † præheminentiali multùm eſt attendenda,
l. 1. *&* 2. *C. vt dignit. ord. ſeruet. lib.* 12. *Menoch.
conſ.* 126. *num.* 1. *Gratian. cap.* 845. *num.* 3. viſa
fuerunt Dominis non releuare, quia in multis,
Præpoſiti æquiparantur Canonicis, & Dignitati-
bus, nempè in thurificationibus, in pulſatione
campanarum ad funerandum, & in alijs; itàut ſim-
plices Beneficiati reputari non debeant, & anti-
qui Præpoſiti, in quorum locum ſunt ſubrogati iſti
Præpoſiti, dicebantur in dignitatibus conſtituti,
vt apparet ex conſtitutione Capitulari edita 21.
Octobris 1500. Incipien. Dudum Conſtitutione.
Et ſatis eſt, vt Præpoſiti in Choro eundem cum
Canonicis habitũ induant, & in pari ordine æqua-
lem, & eiuſdem generis, ac materiæ ſedem obti-
neant: quæ magis proxima, & magis ſubordina-
ta ſunt ad ius ſedendi, vt potiantur prærogatiua
occupandi ſedes vacuas Canonicorum, & impari-
tas reſpectu aliorum non videtur quicquam habe-
re commune cum iure ſedendi, nec implicat, vt
Præpoſiti in aliquibus impares, in alijs pares ſint
20 Canouicis. Quemadmodùm, & in Vaticana † Prin-
cipis Apoſtolorum Baſilica compertum eſt, Cap-
pellanos prouiſos Capellanijs ab Innocẽtio VIII.
erectis, quàmuis diuerſi recentioris, & imparis
ſint ordinis, diuerſos pronentus, & diſtributio-
nes percipiant, tamen quia eodem vtuntur habi-
tu, in Choro ſedent immediatè poſt Beneficiatos,
& eorum abſentium ſedes vacuas ſubingrediun-
tur, & occupant, vt teſtabatur R.P.D. meus Buc-
cabella olim Canonicus eiuſdem Baſilicæ S. Petri,
quod exemplum, & ritum reſpicere debent Ca-
21 nonici Valentini, † cum ipſa Vaticana Baſilica in
ſacris cæremonijs, & Chori diſciplina omnium
ſit exemplar, & magiſtra Eccleſiarum. Et doctri-
næ laus in Theologia, ac iure Canonico, qua præ-
cellunt Præpoſiti, & in publicis profitentur gim-
naſijs implere poteſt, ſi quæ deſunt illis ad æquan-
dam Canonicorum Diguitatem: viros quippè li-
22 teris † excultos, cæteris digniores, & præponen-
dos, ſacri paſſim pronunciant canones, *vt in cap.
ex parte, de conſtit. cap. graue, de praben. cap. de-
corem, de Inſtit.* Ideoquè Canonicis graue eſſe
non debet, vt ipſi Præpoſiti eiuſdem ſedis conſor-
tio aſſocientur, vlterà quod ſuper Maioritate præ-
heminentiarum inter Canonicos, & Præpoſitos
lis etiam pendet in Sacra Cõgregatione Rituum.

Minùs obſtare putarunt Domini conſtitutio-
nem ſanct. mem. Pij IV. confirmatoriam ſtatuti
Eccleſiæ Valentinæ prohibentis, quemquàm ad-
mitti ad ſedes Canonicales, abſquè conſenſu Ca-
pituli, quia vel non cõprehendit Præpoſitos eun-
dem habitum cum Canonicis geſtaures, cum di-
cta conſtitutio excludat ſolùm non indutos veſti-
bus canonicalibus; vel per poſteriorem conſtitu-
23 tionem Sixti V. in erectione † iſtarum Præpoſi-
turum editam, abrogata fuit, ſeù declarata diſpo-
ſitio dicti Statuti, & Bullæ ſanct. mem. Pij IV. *ex
traditis per Berou. conſ.* 147. *nu.* 28. *verſ. & licèt*

lib. 3. Roland. conſ. 67. num. 26. lib. 3. Rot. deciſ. 506. num. 5. part. 3. recent.

Quod autem dicebatur verba illa, *iuxta ordinem ad id eis præſcribendum, &c.* inferre, quod Sixtus V. intellexerit locum ſedendi relinquere determinationi ipſius Capituli, viſum fuit ſatis eſſe ſublatum ex reſponſione data in alia deciſione. *verſ. non obſtat quod in literis, &c.* cum qua etiam hodie Domini tranſierunt.

Et ita vtraq; parte informante reſolutum fuit.

☞ * Eſt deciſio 252. ſupra in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis.

Die Lunæ 12. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Ad Præuentionis effectum, quid inter Auditores Rotæ ſeruetur, & quid circà hoc diſponat Ius cõmune. Ad electionẽ Canonicatuũ in Eccleſijs Cathedralibus, vt validè procedatur, quid nã ſufficiat, & opponens de inualiditate dictæ electionis, quando audiatur, & quando ſecùs. Item etiam quo caſu electus non teneatur docere de validitate ſuæ electionis, & quo caſu è contra. Et alia plura circa hanc materiam in hac longè doctiſſima deciſione habes.

S V M M A R I V M.

1 *Inter Rotæ Auditores ad effectum præuentionis, attenditur commiſſionis præſentatio non autem citatio.*

2 *In Rota ſeruatur ad præuentionis effectum commiſſionis præſentatio.*

3 *Ad Præuentionis effectum de iure communi attenditur citatio, & ea inſpici debet.*

4 *Et iſta concluſio procedit etiam, quando vnus Iudex eſt Auditor Rotæ, alius verò extrà Rotam.*

5 *Præuentio, quæ inducitur ex præſentatione commiſſionis, non ex citatione habet tantum locum inter Rotæ Auditores.*

6 *Citationis reproductio non eſt neceſſaria ad perpetuandam actionem, ſed ſolùm, vt Iudex poſſit procedere.*

7 *De præuentione, ſi coram Iudice fuerit oppoſitum, tollitur proceſſus Iudicis præuenti.*

8 *Iuriſdictio Iudicis delegati dicitur perpetuata per ſolam commiſſionem de citando.*

9 *Caſtren. in l. ſi quis poſtea. num. 4. ff. de Iudic. declaratur.*

10 *Gratian. diſcept. 639. in princ. lib. 4. declaratur.*

11 *Ad Præuentionis effectum, an ſit opus, vel quod pars citata compareat, vel quod pars citans illi accuſauerit contumaciam.*

12 *Soccin. Sen. auctoritas magna eſt.*

13 *Contumacia non poteſt allegari, niſi citatio fuerit reproducta.*

14 *Signatura Iuſtitiæ, ſi nihil voluerit reſcribere in materia auocationis cauſa, videtur ſenſiſſe, quod remaneat, coram eo Iudice, à quo petitur auocatio.*

15 *Iudices, ſi ſub eodem Principe contendant ſuper præuentione, ad ipſum Principem debet recurri, eiq. ſupplicari, ne permittat partem vexari corã diuerſis Iudicibus; qui Princeps vni tantùm debet cauſam committere, & in dubio illi per quem fiet vberior locus Iuſtitiæ.*

16 *Signatura Iuſtitia nomine Papæ reſcribit.*

18 *Atteſtationi Epiſcopi, vel alterius Collatoris non ſtatur, quod in prouiſione Parochialis ſeruata fuerint debita requiſita.*

19 *Sicuti, nec quod interuenerint cætera qualitates ad hoc neceſſariæ.*

20 *Epiſcopo non creditur dicenti aliquem eſſe filium patrimonialem.*

21 *Confeſſio partis non probat iuſpatronatus in præiudicium Eccleſiæ.*

22 *Epiſcopus non ſeruans formam ei datam à Papa in facultate vniendi, vnio eſt nulla.*

23 *De Reſignatione, qui dat, tenetur docere de reſignatione valida, & publicata.*

24 *Publicatio eſt pars reſignationis.*

25 *In electione ad aliquod beneficium, regulariter loquendo, ſufficit electo oſtendere electionem, quam nec tenetur probare eſſe Canonicam.*

Electio in dubio præſumitur Canonica. n. 25.

26 *Electionem, ſi quis neget eſſe Canonicam, tenetur, iuris ordine ſeruato, hoc probare.*

27 *Electioni, ſi opponatur aliquis defectus, vt putà quod non ſit factum ſcrutinium, vel collatio &c. ipſe opponens tenetur probare hanc negatiuam.*

28 *Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius poſſideat.*

29 *Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi præſumptio ſit contra electores.*

Electus non aſtringitur probare validitatem ſuæ electionis, niſi ius præcipiat hoc, vel niſi præcipiat, vt interueniat ſcriptura. n. 29.

30 *Eccleſia, quando viduatur, eſt ſeruanda in electione forma cap. quia propter. de elect.*

Electio, quando eſt facienda ſecundum c. quia propter. de elect. vota debent redigi in ſcriptis. num. 30.

31 *Caſus, in quibus requiritur ſcriptura enumerat gloſ. in c. 1. §. poſtquàm, in verb. in ſcriptis. de Cenſib.*

32 *Per Vniuerſitatem ea, quæ fiunt regulariter non eſt opus, vt vota ſingulorum reducantur in ſcriptis.*

33 *Edicta, non poſſunt fieri ſine ſcriptura.*

34 *In ſuprema electione Summi Pontificis non requiritur ſcriptura.*

35 *Arguere de maiori ad minus licet.*

36 *Appellatio in materia Electionis, cum ſit extraiudicialis, debet fieri ſecundùm cap. quia propter. de elect.*

37 *Cap. quia propter. de elect. habet etiam locum in beneficijs ſimplicibus.*

38 *In electionibus non eſt ſeruanda forma, c. quia propter. de elect. ſed ſolùm, quando Eccleſia viduatur.*

39 *De electionis inualiditate opponens, quando non audiatur.*

40 Op-

40 *Opponens de inualiditate electionis vt audiatur, debet preciſè iurare vt diſponit cap. vt circa de elect. & num.41. & 78.*

42 *Appellatio, ſi pecect in forma, nulla eſt, & pro infecta, ſeù non emiſſa habetur.*

Cap. vt circa. de elect. declaratur num.42.

43 *Appellatio in materia electionis, ſi nulliter fuerit emiſſa, etiamſi adeſſet tempus appellationis, non poteſt iterū appellari, cum electo ſit ius quæſitū.*

44 *Et hoc habet locum quamquàm appellans iuret obiectiones, quas intendit proponere ad ſe de nouo perueniſſe. vide n.69.*

45 Cap. vt circa. de elect. *procedit, quando appellatur ad Papam, non ad alium.*

46 Cap. vt circa. de elect. *qualiter ſit intelligendum.*

47 *Appellatio non interpoſita intrà decem dies non valet.*

48 *Ignorantia non poteſt allegari ſuper aliqua re, quam quis fecit.*

49 *Appellari an poſſit in extraiudicialibus poſt decendium. & nūm.50.*

51 *Textus ſuper aliqua controuerſia, quando eſt clarus, non eſt vlteriùs quærendum.*

52 De electionis *inualiditate opponens per procuratorem, in eius mandato ſingulariter, & clarè omnia contenta in* c. vt circa. de elect. *exprimi debent.*

53 *Mandatum ſpeciale requiritur, ad hoc vt procurator admittatur ad iurandum in eius animam.*

54 *Per Appellationis viam, ſi nō poſſit opponi contrà electionem, poteſt agi per viam querelæ.*

55 *Actus extraiudiciales nunquàm tranſeunt in rem iudicatam, ſi per viam querelæ petatur, vt retractentur.*

56 *Text. in cap. concertationi. de appellat. procedit, quando fuit contradictum.*

57 *Ius querelæ non eſt perpetuum, ſed durat tantùm per annum. & num.67.*

58 *Grauati à Peræquatore habent facultatem conquerendi per annum.*

59 *Minores, & abſētes Reipublicæ cauſa, ſi ſint grauati à Peræquatore etiā poſt annum, audiūtur.*

Text. in l. qui grauatos. C. de Cenſib. lib. 11. *declaratur. n.59.*

60 *Peræquator rationes reddere tenetur.*

61 *Cap. concertationi. de appellat. in appellatione extraiudiciali reſtringit tempus ad appellandum ad decendium.*

62 *Statutum, ſi fuerit factum in odium alicuius certæ perſonæ, & illa non elegat viam appellationis ex quo non appellanit infra 10. dies, non poteſt poſt annum via querelæ agere, vt dictum Statutum reuocetur.*

63 *Ius querelæ non expirat, niſi per lapſum decennij, quando concernit intereſſe publicum.*

64 *Ius querelæ non expirat per annum, excipiendo.*

65 *Bart. in l. ambitioſæ. num.31. ff. de decret. ab ordin. facien. declaratur.*

66 *Io. Baptiſt. de Sanct. Seuer. in l. omnes populi. nu. 171. ff. de iuſt. & iur. declaratur.*

68 *Decretum irritans, quando ſuū operetur effectū.*

70 *Iudex in materia electionis poteſt ſupplere non ſolùm ea, quæ ſunt iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti.*

71 *Lex, quod non dicit, nec dicere nos debemus.*

72 *Capitulum, poteſt agere nomine Eccleſiæ.*

73 *Appellationis via, non poteſt agi, dum appellatio infra decem dies non fuit interpoſita.*

74 *Mandatum ſufficiens eſt neceſſariū ad opponendum, prout requiritur de iure.*

75 *Eccleſia, & minor æquiparantur.*

76 *Capitulum, ſi contra electionem ſe oppoſuit, & nihil contra electum, aut formam electionis probauit, ſi poſtea intendat agere nomine Eccleſiæ nequaquàm releuatur ab eodem onere probandi.*

77 *De Eccleſiæ læſione, vel ſtatutorum, ſi agatur, ſcilicèt ne quid agatur contra diſpoſitionem iuris, vel ſtatutorum Eccleſiæ, Capitulum poteſt ſe opponere.*

80 *Verba, quando ſtent conditionaliter, & non cauſatiuè.*

81 *Vicarius ex generali mandato non poteſt conferre ea beneficia, cuius collationes ſpectāt ad Epiſcopum, ſed requiritur ſpeciale mandatum.*

82 *Beneficij collatio facienda vigore electionis, videtur actus neceſſarius. & nu. 83.*

84 *Vicarius Capituli, ſede vacante, quo caſu, non poſſit conferre beneficia.*

85 *Capitulum ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo, in collatione beneficiorum.*

86 *Vicarius Capituli, aliud eſt, ſi conferat beneficia ſede Epiſcopali vacante, & aliud eſt, ſi ſit plena.*

88 *Auditor Rotæ in cauſis beneficialibus pendentibus in Rota, cum ſuccedat loco Ordinarij, collationem eorum beneficiorum facere poteſt.*

DECISIO CCLXXXIX.

LEO DECIMVS, ampliando diſpoſitionem Sixti Quarti, vt in Conſtitutionibus, de quibus *apud Garziam de benefic. par.5. cap.4. n. 169. & ſeqq.* ſtatuit, *quod nullus ad Canonicatus Magiſtrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Caſtellæ, & Legionis, necnon Granatæ, & Nauarræ aſſumatur, niſi ex electione Archiepiſcopi, ſiuè Epiſcopi pro vno, eius voto computato, & Capituli per vota ſecreta præuio Edicto apponendo, ac publico examine, ac Iuramento de eligendo magis Idoneum*; vigore huius Conſtitutionis, cum vacaret Canonicatus Magiſtralis Cathedralis Legionen̄, præuijs Edictis, fuit factus concurſus, & prælectus Doctor Ioannes Santander, qui poſt obtentam à Vicario Epiſcopi collationem, cum a Capitulo petijſſet admiſſionem, idem Capitulum voluit fieri Informationes ſuper illius puritate iuxtà Statutum Eccleſiæ à ſan. me. Pio Quinto cōfirmatum, quibus exhibitis, ac per Capitulum reiectis, Ioannes appellauit, cauſamq. appellationis introduxit coram Reuerendiſſ. D. Nuntio Hiſpaniarum, qui tulit ſententiā pro puritate, à qua Capitulum appellauit, & cauſam Ordinario Oueten̄ commiſit citato Ioanne, citatione tamen non reproducta, Ioannes verò cauſam eiuſdem appellationis à ſententia Nuntij interpoſitæ, præueniendo reproductionem citationis, cōmiſit in Rota, & citauit ad dicendum contra; Vndè cum excitato apud nos articulo nedùm puritatis, ſed etiam incompetentiæ Iuriſdictionis, & defectus formæ in electione non ſeruatæ, fuerit pronun-

nunciatum ad fauorem dicti Ioannis, hodiè dubi-
taui, An dicta ſententia Rotalis ſit confirmanda,
cumq. articulus puritatis iàm fuerit reſolutus ad
fauorem dicti Ioãnis, vt in deciſionibus factis 13.
Iunij ſuperioris anni coram R.P. D. meo Mot-
manno, * & coram me 9. Decembris præteriti,*
remanebāt ſolùm alij duo articuli diſcutiendi, de
quibus cum hodiè coram me fuerit dubitatum,
poſtquàm cauſa fuit quatèr propoſita, & maturè
diſcuſſa, capta eſt reſolutio ad fauorem Ioannis, &
dictum, Sententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Quantùm enim attinet ad primum articulum
incompetentiæ Iuriſdictionis, pro parte Capituli
1 dicebatur, quòd licèt inter Rotæ † Auditores ad
effectum præuentionis attendatur Commiſſionis
præſentatio, non autem citatio, tàm ex ordine Vi-
cecancellarij dato in die S. Stephani poſt prandiū,
vſquè, de anno 1375. *vt in deciſ.* 1. *de Conſtitut. in*
2 *antiq* prout ità † ſeruat *Rota deciſ. 6. de reſcript.
in antiq.* quàm vigore Innocentianæ, vt præter
Caſſad. & alios mox allegandos, dicunt *Put. deciſ.
460. lib. 2. in correctis, Thom. de Tanis deciſ. 57.
Ant. Aug. in Epitom. in tit. de reſcript. §. 16.* Atta-
men de iure communi ad effectum præuentionis,
3 † citatio, quæ ſine dubio in hoc caſu præceſſit co-
ram Oueteñ, debet attendi *gloſ. in cap. vt debitus,
in verb. aſſignante. de appell. Caſſad. deciſ. 5. de re-
ſcript. Veſtr. in praxi lib. 3. cap. 11. num. 1. Man-
doſ. in praxi commiſſ. Signat. Iuſt. commiſſ. 10. Au-
diat qui præuenit. verſ. tertiò pro intellectu Signa-
turæ præmiſſa. Scacc. de Iudic. lib. 1. cap. 12. n. 58.*
4 *verſ. aut neuter,* vbi quod hæc † concluſio proce-
dit, quando vnus Iudex eſt Auditor Rotæ, alius
5 verò extra Rotam, quia præuentio, † quæ induci-
tur ex præſentatione Commiſſionis, non ex cita-
tione, habet tantùm locum inter Rotæ Auditores,
& ſubiungebatur, quod, & ſi citatio coram Oueteñ
6 non fuerit reproducta, reproductio † tamen non
eſt neceſſaria ad perpetuandam actionem, ſed ſo-
lùm, vt Iudex poſſit procedere, prout declarat *Ca-
ſtren. in l. ſi quis poſtea. nu. 4. verſ. non tamen
requiritur. ff. de Iudic. Gratian. diſcept. 639. lib. 4.
in princ.* Vnde inferebatur, quod cum in Rota
7 fuerit oppoſitum † de præuentione, proceſſus Or-
dinarij Oueteñ præuenientis, tollebat proceſſum
Rotæ præuentæ, *d. l. ſi quis poſtea. ff. de Iudic. cap.
propoſuiſti, & ibi Soccin. & alij de for. cōpet. Gabr.
concluſ. 1. nu. 18. tit. de Iudic. Put. deciſ. 234. lib. 2.
in correct. Rot. in recent. par. 2. deciſ. 451. nu. 12.
& 13. & poſt 2. vol. conſ. Farinac. deciſ. 287. & in
Lauden. pecuniaria apud Marcheſ. par. 3. fol. 20.
num. 1. & làtè Scacc. de Iudic. lib. 1. c. 12. num. 57.
verſ. & proceſſus præuenientis, & n. 66.*

Huic fundamento fuit reſponſum, quando agi-
tur coram Delegato, diuerſum eſſe dicere, perpe-
tuatam eſſe Iuriſdictionem, & eſſe præuentum.
8 Iuriſdictio † enim dicitur perpetuata per ſolam
commiſſionem de citando; itàut morte delegan-
tis non expiret, *Rot. deciſ. 9. de dol. & contumac. in*
9 *antiq.* & in iſtis terminis loquitur † *Caſtren.* loco
præcitato, & de hoc nō dubitatur in hac facti ſpe-
cie, ſed ſolùm de præuentione, ad quem effectum
requiritur citatio, quæ ſit executioni demandata,
*Rot. deciſ. 9. de dol. & contum. Antonius de Mat-
thæis de prorogation. iuriſdict. &c. num. 33. Scacc.
de Iudic. loco modo allegato num. 59. verſ. ſed ne
in prædictis decipiaris;* Vndè punctus ſtat in eo; an
requiratur reproductio, vel ſufficiat ſola executio,
circa quod nihil dicunt Doct. prædicti, quia *Ca-
ſtren.* (vt dictum eſt) loquitur ad effectum perpe-
10 tuandi Iuriſdictionem, *Gratian.* † verò loquitur
ad effectum, quod Iudex poſſit procedere, ſi pars
compareat, etiam quod citatio non ſit reprodu-
11 cta, & quod ad effectum † præuentionis ſit opus,
vel quod pars citata compareat, vel quod pars ci-
tans illi accuſauerit contumaciam, in puncto vo-
luerunt *Soccin. Sen. in conſ. 41. Antequàm ad quæ-*
12 *ſtionem, nu. 3. lib. 1.* cuius † magna eſt auctoritas,
*Villalob. in ſuis communibus opinion. litera I. ver-
bo, iuriſdictio. num. 161. in fin. verſ. & nota ad in-
telligentiam iſtius legis, Farinac. in quæſtion. cri-
minal. lib. 1. quæſt. 7. num. 60. Scacc. de Iudic. lo-
co ſupra allegato, nu. 59. verſ. imò ſecundùm Vil-
lalob.* & propterea cum nec dictus Ioannes, nec
illius Procurator cōparuerit coram Oueteñ, nec
Capitulum accuſauerit illius contumaciam, licèt
fuerit executa citatio, non poteſt dici, fuiſſe præ-
uentum, & contumacia non poterat accuſari, niſi
13 † fuiſſet reproducta citatio, vt Iudici conſtaret,
Ioannem fuiſſe citatum, & contumacem eſſe in
comparendo.

Secundò fuit reſponſum, quod cum tàm Epi-
ſcopus Oueteñ, quam Rota ſint ſub Iuriſdictione
Apoſtolica, & pars Capituli recurſum habuerit
ad Signaturā Iuſtitiæ pro auocatione cauſę à Ro-
ta. Patres illi nihil voluerunt reſcribere, prout
facere ſolent, quando, vt in caſu iſto, petitur auo-
14 catio, & propterea nihil reſcribendo ſatis † viden-
tur ſenſiſſe, quod cauſa remanere deberet in Rota,
vel quia verum iudicarunt dictum *Soccini,* & alio-
rum, vel quia ità voluit de abſoluta poteſtate, vt
benè conſiderat *Boſſius in tit. de for. compet. n. 104.*
15 *vbi, quod ſi Iudices ſub eodem † Principe contendāt
ſuper præuentione ad ipsū Principem debet recurri
eiq. ſupplicari, ne permittat partem vexari coràm
diuerſis Iudicibus, qui quidem Princeps debet vni
tantū cauſam remittere, & in dubio, illi, per quem
fiet vberior locus Iuſtitiæ,* & propterea, cum pe-
teretur cauſam remitti àd partes, & Signatura,
16 † quæ nomine Papæ reſcribit, non annuerit pe-
titionibus Capituli, licèt nihil reſcripſerit, cen-
ſuit nihilominùs, cauſam debere remanere in Ro-
17 ta, quia negando † auocationem à Rota, appro-
bauit, quod cauſa in Rota deberet remanere, *cap.
nonne. de præſumpt.*

Quantùm attinet ad ſecundum articulum circà
validitatem electionis, licèt verum ſit, non eſſe
ſtandum atteſtationi Epiſcopi, vel alterius Colla-
18 toris, quod † in prouiſione Parochialis ſeruata
fuerint requiſita, *Rota in Panormitana Archipreſ-
byteratus, par. 4. recent. deciſ. 468.* nec quod inter-
19 uenerint † cæteræ qualitates, requiſitæ in proui-
ſione, *Caputaq. deciſ. 308. par. 1. & deciſ. 289. p. 2.*
vbi quod non creditur Epiſcopo dicenti aliquem
20 † eſſe filium patrimonialem, *Adden. ad deciſ. ſan.
mem. Greg. 452. vbi num. 22.* quod confeſſio par-
21 tis non probat Iuſpatronatus in † præiudicium
Eccleſiæ, *Caſ. de Graſſ. deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non
alien.*

Digitized by Google

22 *alien. num.*1. vbi, quod ſi Epiſcopus † non ſeruat
formam datam per Papam in facultate vniendi,
23 vnio eſt nulla. Et qui dat † de reſignatione, tene-
tur docere de reſignatione valida, & publicata,
24 quia publicatio † eſt pars reſignationis, & fuit
reſolutum coram *ſan. mem. Clem. VIII. in Cala-
guritana Theſauraria 4. Februarij 1579. & in
cauſa Hiſpalen. & Corduben. Præſtimoniorum
14. Iunij 1600. coram bo. me. Card. Lancellotto, &
in Meten. Canonicatus 8. Martij 1609. coram
R.P.D. meo Pirouano, Seraph. deciſ.*1309. *Rota
diuerſ. deciſ.*190. *ſub num.*2. *par.*2. Nihilominùs
aduertendum eſt, quod in hoc caſu verſamur in
25 materia electionis, in qua † regulariter loquen-
do, ſufficit electo oſtendere electionem, quam nec
tenetur aliàs probare, eſſe Canonicam, cum talis
26 præſumatur, & ſi quis † neget eam eſſe Canoni-
cam, tenetur iuris ordine ſeruato (cum extraiu-
dicialiter procodatur ad illã) hoc probare, vt ſta-
tim dicetur. *Lapus Abb. in c. licèt Epiſcopus nu.*3.
& ſeqq. de praben. in 6. *Gemin. ibid. num.*12. *ſta-
tim poſt princ. verſ. & ſufficit, Io. Andr. in cap. ſi-
cut. num.*11. *verſ. ex hoc videtur. de ſent. & re
iudic.* vbi in puncto, quod ſi aliquis defectus op-
27 ponatur contra electionem, vt puta, † quod non
ſit factum ſcrutinium, vel collatio, vel communis
electio, ipſe opponens tenetur probare hanc ne-
gatiuam, *idem Io. Andr. in cap.*1. *num.*1. *de conceſſ.
praben. in* 6. *Aegid. deciſ.* 76. *nu.* 5. *verſ. modo ità.*
28 & iſta adeò vera ſunt, vt ipſe † electus non tenea-
tur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius
poſſideat, *Gemin. loco citato, verſ. ſi autem poſſeſ-
ſor, & ſentit Aegid. pariter loco citato, Lap. Abb. d.
num.*3. *verſ. ſi autem poſſeſſor, Io. Andr. in d. cap.*1.
29 *num.*1. vbi, quod electus non † tenetur probare,
niſi præſumptio ſit contra Electores, *& in d. cap.
ſicut, d. nu.*11. dicit *quod electus non tenetur pro-
bare, niſi Ius hoc præcipiat, vel niſi Ius præcipiat,
vt debeat interuenire in electione ſcriptura*, quia
tunc Ius videtur velle, vt per electum probentur
ſolemnitates. In caſu autem noſtro, nec adeſt
poſſeſſor, nec præſumptio eſt contra Electores,
neque Ius, aut d.d. Conſtitutiones Sixti, & Leo-
nis hoc præcipiunt, nec de Iure, aut ex dictis
Conſtitutionibua conſtat, quod ſcriptura debeat
interuenire, in Iure enim ſolùm reperitur diſpo-
30 ſitum, quod † quando Eccleſia viduatur: quo ca-
ſu eſt ſeruanda in electione forma, *cap. quia prop-
ter. de elect.* vota debeant redigi in ſcriptis, vt
diſponitur in illo textu, *Abb. ibid. nu.*6. *& 7. verſ.
octauus. Ioan. Andr. nu.*19. *Hoſtien. nu.*31. *Innoc.
nu.*6. *Imol. num.*7. *in fin. verſ. in cap. redacta*, &
31 30. caſus, † in quibua requiritur ſcriptura, enu-
merat *gloſ. in cap.*1. *§. poſtquam, in verb. in ſcrip-
tis. de Cenſib.* vbi in materia electionis, enumerat
ſolum hunc caſum, quando ſeruatur forma dicti
cap. quia propter. & propterea meritò dicit *Abb.
ibid. d. nu.*6. *quod debet colligi ex hoc per locum
32 à ſpeciali, † quod regulariter in alijs, quæ fiunt per
Vniuerſitatem, non eſt opus, vt vota ſingulorum
redigantur in ſcriptis.* Et licèt dictę Conſtitutio-
33 nes loquantur de edictis proponendis, † quæ nõ
poſſunt fieri ſine ſcriptura, Attamẽ ſufficit, quod
citrà quamcumquè ſolemnitatem de illis cõſtet,
prout ſatis conſtat in caſu iſto, & eſt ſummoperè
34 notandum, quod nec † in ſuprema electione Sũ-
mi Pontificia requiratur ſcriptura, Vnde ſi licèt
35 arguere † de maiori ad minùs res videtur clara,
quod in hac electione, ſcriptura non ſit neceſſaria.

Hinc proindè ſequitur, quod licèt ab initio
Capitulum ſeruata forma Iuris appellãdo ad Sã-
ctiſſ. D.N. coram quo, hodiè cauſa pendet, potuiſ-
ſet impugnare hanc electionem, oſtendẽdo illam
minimè fuiſſe canonicam, hodiè tamen illi hoc
ampliùs non liceat, quia cum fuiſſet proceſſum
ad electionem extraiudicialiter, ſi Capitulum
prætendebat illam minùs legitimam fuiſſe, opus
erat, quod appellationem interponeret, & cum
36 iſta appellatio eſſet extraiudicialis, debuiſſet in
ea ſeruari forma, de qua *in cap. vt circa. de elect.*
vt habetur *in cap. conſtitutus* 41. *eod. tit. in* 6. quod
quidem *cap. vt circa*, propter illa verba, *& alio-
37 rum Eccleſiaſticorum prouiſio &c.* habet † locum
etiam in beneficijs ſimplicibus *gloſ. ibidem in
verbo, Eccleſiaſticorum, Archidiac. num.*1. *in eod.
verb. Gemin. nu.*3. *verſ. gloſ. ſuper verb. aliorum
Eccleſiaſticorum, Guglielm. de Monte Lauduno in
princ. verb. beneficiorum*, & ſic etiam quod in ele-
ctione non ſit ſeruanda forma *cap. quia propter. de
38 elect.* † quod habet locum, quando Eccleſia vi-
duatur, vt dicit Text. & omnes Doct. ibidem, *&
in d. cap. vt circa.* diſponitur per hæc verba: (Vt
circa electiones, poſtulationes, & prouiſiones
Eccleſiaſticas, viam malitijs, prout eſt poſſibile,
præcludamus, nè diutiùs vacet Eccleſia, vel Per-
ſonarum Dignitatum, & aliorum Eccleſiaſticorũ
prouiſio differatur, edicto perpetuo prouidemus,
vt ſi quando aliqui, electionibus, poſtulationi-
bus, vel prouiſionibus ſe opponunt, proponendo
aliqua contra electionis, poſtulationis, ſeu proui-
ſionis formam, aut perſonas eligentium, vel ele-
cti, ſiuè illius, cui erat prouiſio facienda, ſiuè fa-
cta, & propter hoc contigerit appellari, appellã-
tes in Inſtrumento publico, ſeu literis ſuper ap-
pellatione confectis omnia, & ſingula exprimãt,
quæ in formam intendunt obijcere, vel perſonas,
coram perſonis authenticis, aut perſona, quæ ſu-
per hoc teſtimonium perhibeant veritati corpo-
rali præſtito Iuramento, quod credunt ea, quæ ſic
exprimunt eſſe vera, & poſſe probari; alioquin
tàm opponentes, quàm tempore appellationis
interpoſitæ, vel poſtmodùm adhærentes eiſdem
obijciendi aliqua, quæ non fuerint in huiuſmodi
literis, vel Inſtrumentis expreſſa, poteſtatem ſibi
nouerint interdictam;) vnde clarè apparet, quod
39 Capitulum † ſuper inualiditate electionis non
eſt audiendum, & concordat *Text. in cap. is qui.*
19. *& in cap. conſtitutus* 41. *de elect. in* 6. *Clem.
conſtitutionem. de elect. Rot. deciſ.*17. *in fin. de ex-
cept. in antiq. & deciſ.*36. *de appell. in nou.* & ita
40 præcisè debet † iurari, vt diſponitur *in d. cap. vt
circa*, itàut aliàs ſit deneganda audientia, & non
ſufficiat ſi opponẽs iuret, quod illa, quæ in appel-
latione expreſſit, vel ea, quæ de expreſſis deberẽt
41 ſufficere, vera eſſe credebat, † & ſe poſſe proba-
re, cum ſimpliciter non iurauerit, prout diſponi-
tur *in d. cap. vt circa*, & ità determinatur ad lite-
ram *in d. cap. is qui contra. eod. tit. de elect. in* 6.

&

Digitized by Google

& refert quidam Modernus *in quodā ſuo tracta-*
tu par.2. cap.13. num.242. in terminis Conſtitu-
tionum Sixti,& Leonis, quod cum nō fuerit ſer-
uata forma *d. cap.vt circa*, vidit periclitari tres
appellationes emiſſas in tribus electionibus Do-
ctoralium, quia cum principale fundamentum ſit
42 † appellatio, & illa peccet in forma, nulla eſt, &
pro infecta, ſeù non emiſſa habetur, & licèt *in d.*
cap.vt circa, limitetur illius diſpoſitio, quod non
audiantur ſuper non expreſſis, niſi de nouo emer-
gant, vel ſuperueniant, hoc tamen intelligitur,
quando fuit appellatum,& hoc etiam non ſimpli-
citer, ſed præuio iuramento, quod de nouo illa
ſuperuenerunt, qui non eſt caſus noſter; imò ſi
hęc procedunt interpoſita appellatione à mala
electione, multò magis debent procedere, quan-
do nulla fuit interpoſita appellatio, prout in ca-
ſu iſto.

Et prædicta adeò indubitata ſunt, quod ſi Ca-
pitulum appellaſſet, & dictam formam omiſiſſet,
quàmuis eſſet infra terminum ad appellandum,
non poſſet aliam appellationem iterato propone-
43 re,ſeruando in ea formam, ex quo per † primam
nulliter emiſſam,fuiſſet dicto Ioanni ius quæſitū,
d. Clem.Conſtitutionem. §. pen.de elect. vbi, quod
44 pars non debet audiri, † etiamſi per Iuramentū
affirmet obiectiones, quas intendit probare ad ſe
de nouo perueniſſe, *Bonincontr. poſt Mandagot.*
quem allegat *de appell. quaſt.1. verſ. ad quaſtio-*
nes igitur veniamus; licèt ſecus eſſet, ſi forma
ſeruata iuraſſet, vltrà oppoſita, alia de nouo ſu-
perueniſſe, quæ priùs ignorabat, vt modò dictum
fuit, & notat *Bonincontrus loco citato*.

45 Non obſtat, quod diſpoſitio † *cap.vt circa*, pro-
cedat, quando appellatur ad Papam, non ad aliū,
vt in cap.1. & ibi gloſ. in verb. ad nos.de elect. in 6.
46 & ità intelligendus eſt *text. in d. cap. vt circa,*
Lap.Abb. ibid. num.1. Guglielm. de Monte Laudu-
no poſt princ. in verſ. & dic appellanti, Archidiac.
num.1. col.2. verſ appellans, ibi. Et ſic appellari.
Monach. num.3. Prob. num.5. Rota deciſ.13. in
fin. de teſtib. in antiq.

Quia fuit reſponſum, quod ab initio Capitulū
non appellauit à mala electione, nequè ad Papam,
nequè ad alium, ſed hæc fuerunt excogitata ab
Agentibus in Curia, ſolùm igitur D. Ioannes
appellauit ad Reuerendiſſimum D. Nuntium ſu-
per articulo puritatis, ſuper qua fuerat reiectus
à Capitulo, & obtinuit ſententiam fauorabilem,
à qua licèt appellauerit Capitulum, & commiſe-
rit cauſam Epiſcopo Oueten, & Ioannes ob ne-
gligentiam Capituli commiſerit cauſam in Rota,
quæ commiſſio preualet, vt ſuprà dictum fuit, ad-
hùc dicitur appellaſſe ad Papam: Vnde cum nihil
oppoſuerit contra electionem, hodiè contra illam
47 nihil poteſt opponere, cum † non appellauerit
intrà decem dies à die ſcientiæ electionis, quia
non poteſt inficiari Capitulum dictam electionem
48 ſciuiſſe, † cum ab eo fuerit facta. In appellatio-
nibus enim extraiudicialibus, putà ab electioni-
bus, prout eſt caſus noſter, poſtulationibus, ac
prouiſionibus, & ſimilibus debebat appellatio
49 † interponi intrà decem dies ab illato grauami-
ne, quod quidem decendium incipit à die ſcien

tiæ, *cap. concertationi. de appell. in 6. Franch. in*
cap. bona. num. 19. verſ. octauo. de appellat. Lan-
cellot. de attent. appell. pend. limit. 50. num. 137.
verſ. tertiò fallit, & ideò non eſt opus ingredi il-
50 lam quæſtionem, an in extraiudicialibus † poſſit
appellari poſt decendium, de qua *Scacc. de appell.*
cap.2. quaſt.12. num. 106. cum habeamus textū
51 † clarum, quod datur in extraiudicialibus decē-
dium ad appellandum *in d. cap. concertationi*, vt
conſiderat *Scacc. loco citato. verſ. quicquid dicant*;
ſed quatenùs etiam poſt decem dies potuiſſet ap-
pellari,(quod nullatenùs eſt verum) adhuc appel-
latio interponenda per Procuratorem non eſſet
admittenda, cum omnia diſpoſita *in d. cap. vt cir-*
ca, deberent per ipſum Procuratorem præſtari,
52 † qui vt idoneus cenſeatur, opus eſſet, quod in
eius mandato ſingulariter, & clarè omnia contē-
ta *in d.cap.vt circa*, eſſent expreſſa, imò requirere-
53 tur etiam ſpeciale mandatum ad iurandum † cor-
poraliter in eius animam, cuius Procurator exi-
ſtit, quod ipſe credit expreſſa huiuſmodi vera eſ-
ſe, & poſſe probari, vt habetur *in c. Procurator.*
de elect. in 6.

Nequè facit, quod hodiè Capitulum poſſit age-
54 re per viam quærelæ † ſi non per viam appella-
tionis, quo caſu actus extraiudiciales nunquam
55 tranſeunt † in rem iudicatam, & quandocumquè
etiam poſt decem dies poteſt peti, vt retractetur,
ſed tamen nō per remediū appellationis, vt in iſtis
terminis *eſt text. in d.cap. concertationi, in fin. vbi*
Gemin. num.6. Archidiac. nu 3. Monach. num.4.
& ibi Probus, Franc. in d.cap.bonæ.num.19.in fin.
verſ ſed ſi agatur per viam quærela. Lancellot. de
attent. lit. pend. limit. 50. nu.74. Quia fuit reſpon-
56 ſum, quod textus prædictus procedit, † quando
fuit contradictum ibi, *ſed ſi per Contradictionem*
debitam, & gloſ. ibi dicit, vt ſi coram Superiore
excipiatur, vel caſſatio petatur, vel his ſimilia, &
ſubdit textus, *vel alia Iuris remedia petunt reuo-*
cari grauamen dummodò ei medio tempore conſen-
ſerit lapſus decendij non obſtat, Vnde omiſſo, quod
medio tempore nūquam Capitulum impugnaue-
rit electionem; ſed iſta ſunt excogitata (vt dixi) in
Curia, ſat eſt, quod ab initio nullam contradictio-
nem Capitulum fecerit, nec hodiè aliquid oſten-
dat, quod releuet.

Et addebat vnus ex Dominis, quod iſtud ius
57 † quærelæ non eſt perpetuum, ſed durat tàntùm
per annum, qui lōgè eſt elapſus in hoc caſu, *l. qui*
58 *grauatos, C. de Cenſib. lib. 11.* vbi grauatus † à Pe-
ræquatore habet facultatem conquærendi intrà
annum, quo elapſo non auditur vlteriùs, exceptis
59 minoribus, † & abſentibus Reipublicæ cauſa; & li-
cèt ille textus non loquatur in perpetua peræ-
quatione, ſed in vna, quæ non duret, niſi vſquè ad
futurum cenſum, qui ſæpè ſolebat repeti, *l. omne*
territorium, C. eod. d. lib. 11. & ſic in caſu, quo non
erat tàm magnum præiudicium, & loquitur in
60 peræquatore, † qui rationes reddere tenetur,
quarè meritò ibi reſtringitur querela illa tempo-
raria ad annum, ne contingant rationes talium
Officialium nimis perturbari, & impediri, vt no-
tat eleganter *Addit. ad Dec. cap. cum omnes, in li-*
tera. C. de conſtit. quæ rationes benè militant in
caſu

Digitized by Google

caſu noſtro, vt colligitur *ex d. c. vt circa. de elect. in 6.* ibi, *viã malitys*, & ibi *nè diutius vacent Eccleſiæ. & in d. cap. concertations*, in quo,in appel-
61 latione † extraiudiciali reſtringitur tempus ad
appellañ.ad decendium ibi: *infra decem dies*,& in
62 fortioribus videmus, quod ſi † ſtatutum fuerit fa-
ctum in odium alicuius certæ perſonæ, & illa non
eligat viam appellationis, ex quo non appellauit
infra decem dies, non poteſt poſt annum via que-
relæ agere, vt dictum ſtatutum reuocetur, vt per
text. *in d. c. quigrauatos, tenent.Bart. in l. ambitioſa.num.31. ff. de decret. ab Ordin. facien. Balb. de præſcript.4.par. princ. quæſt.30. num.6. Dec. in c. cum omnes, num.18. de conſtit. & in cap. conſuluit.3. in fin. de appell. Laucellot. de attent. appell. pend. limit.50. num.75. Io.Bapt. de Sancto Seuerino in l. omnes populi. nu.171. verſ. oritur mihi circa prædicta. ff. de Iuſt. & Iur.*& licèt in terminis
ſtatuti, quando concernit intereſſe publicum, Ius
63 † querelæ non expiret, niſi per lapſum decennij,
vt per *Bart. loco citato*, & quando concernit inte-
64 reſſe priuatum, agendo Ius querelæ † expiret per
annum, excipiendo tamen ille, contra quem fuit
factum ſtatntum, ſemper ſit tutus, vt voluit *Ioan.
Baptiſta de S. Seuerino loco allegato*, tamen nos
65 non verſamur in iſtis terminis, *Bart.* † enim lo-
quitur, quando de recenti fuit factum aliquod ſta-
tutum, quod omnes tangit, & tunc poteſt per viã
querelæ impugnari, niſi ſit lapſum decennium,
66 & *Ioannes Baptiſta de Sancto Seuerino* † loqui-
tur in ſimili ſtatuto, quod tangit particulares, qui
excipiendo, licèt non agendo, poſſint etiam poſt
annum opponere, & ſic vtroquè caſu agitur de
ſtatuto reuocando, qui (vt dictum eſt) non eſt ca-
ſus noſter, cum non agatur de retrotractandis
Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſed ſolùm. An Ca-
pitulum poſſit hodiè poſt lapſum annum per viã
querelæ opponere, quod dictæ Conſtitutiones in
electione Domini Ioannis non fuerint ſeruatæ, &
67 ex ſupradictis videtur dicendum, cum † ſit lapſus
annus, via querelæ non poſſe agere.

Ex quibus parũ refert, quod Bulla Leonis habeat decretum irritans, vt voluit *Garz. d. cap.4. num.177.* quia dictum decretum operaretur effe-
68 ctum ſuum, ſi Capitulum poſſet † oſtendere for-
mam dictarum Conſtitutionum non fuiſſe ſibi ſer-
uatam, *Alex. in l.1. nu.11. & ſeqq. ff. de acq. poſſ.*
& fuit reſolutum in cauſa *Parmen. Prioratus 16. Ianuarij, & 16. Februarij 1598. coram Orano, & in cauſa Cuſentina Capellaniæ 16. Octobr. 1601. coram rec. mem. Ioan. Garzia Cardinali Mellino* tunc Rotæ Auditore, & in cauſa *Nullius Canonicatus, & Sacriſtiæ eadem die coram bon. mem. Franciſco Pena.*

Non obſtat, quod prædicta tollant tantum mo-
69 dò probationes † faciendas, non autem factas,
vel quæ poſſent haberi ex confeſſione partis, *dict. Clement. Conſtitutionem, §. fin. de elect.* quo caſu
70 Iudex poteſt † ſupplere non ſolùm ea, quæ ſunt
iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti, *gloſ. in cap. bonæ. in verb. curauimus allegare, de poſtul. Prælat. Abb. in c. cum nobis. de elect. Nauar. lib. 1. conſ.2. num.2. tit. de elect. in nou.* quia fuit reſponſum,
obiectum non applicari, nam confeſſio in contra-
rium D. Ioannis non adeſt, nec minùs alia proba-
tio, & ſi enim ex ſcripturis prætendatur probari,
non interueniſſe iuramentum, & alia, nihilominùs hæc probatio non ſufficit, nec probat iſtam
71 negatiuam, cum Conſtitutiones † Sixti, & Leo-
nis non dicant, quod de huiuſmodi electionibus
debeat fieri ſcriptura, vt per *Ioan. Andr. in d. cap. ſicut. num.11. de elect. in 6. & ſupra dictum fuit.*
72 Nequè officit, quod Capitulum poſſit † agere
nomine Eccleſiæ, *Caſſad. deciſ.7. num.13. de cauſ. poſſ. & propr. Seraph. deciſ. 1417. num. 3. Add. ad deciſ. 116. num.5. ſan. mem. Gregorij, & fuit pluriès reſolutum.* Quia fuit reſpõſum, quod aut vult
agere via appellationis, & non poteſt, quia infra
73 † decem dies non fuit appellatum, prout requi-
ritur ex ſuprà deductis, & quatenùs poſſet agere,
non adeſt ſufficiens mandatum ad opponendum,
74 † prout de iure requiritur, vt etiam patet ex ſu-
pra deductis, & quatenùs adeſſet mandatum, ni-
hil probatur, quod releuet.

Aut vult agere via querelæ, & licèt ex idem di-
ctis, ius agendi querela non expiret per annum
75 fauore minoris, † & ſic etiam fauore Eccleſiæ, vt
ſupra admiſſum fuit, Attamen contra dictam ele-
ctionem, vt dictũ eſt, nihil probatur quod releuet;
perſona, namq. electi eſt conſpicua, & contra for-
76 mam electionis nihil eſt deductum, & † onus op-
ponendi ex ſupra deductis, ſicuti incumbit Capi-
tulo, ità & etiam incumberet Eccleſiæ.

Nequè prædictis omnibus reſiſtit, quod Capi-
tulum vigore ſtatuti confirmati à ſan. mem. Piò
Quinto poſſit ſe opponere contra validitatem ti-
tuli, cum in dicto ſtatuto inſerto in dicta confir-
matione habeatur, quod quotieſcumquè aliquis
in Capitulo ad poſſeſſionem alicuius dignitatis
Canonicatus &c. petendam veniret, de quibus
prouiſum ei ſit, *viſo priùs, & examinato eius titulo per Deputatos eiuſdem Eccleſiæ, iuxtà illius conſuetudinem, & per illos in dicto Capitulo facta re-*
77 *latione &c.* & de iure etiam cum † agatur de læ-
ſione Eccleſiæ, vel ſtatutorũ, nè ſcilicèt quis ad-
mittatur contra diſpoſitionem iuris, vel ſtatutorũ
Eccleſiæ, Capitulum poteſt ſe opponere, *vt in cauſa Pacen. puritatis 11. Decembris 1609. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, & in cauſa Tullen. Coadiutoriæ 23. Iunij 1629. coram R.P.D. meo Motmanno.* Quia fuit reſponſum, quod Capitulũ
tenetur probare obiecta, & cum verſemur in ele-
78 ctione, † eam impugnando debuiſſet iuris ordi-
nem ſeruare, de quo ſuprà dictum fuit, & ceſſante
etiam materia electionis, onus probandi inuali-
79 ditatem † tituli incumberet Capitulo, vt in di-
ctis Deciſionibus *Pacen. puritatis, & Tullen. Coadiutoriæ*, & fuit dictum etiam in cauſa *Ratisbonen. Canonicatus 23. Iunij 1617. coram R.P.D. Pirouano. ſan. me. Greg. deciſ.221. num.4.* Imò cum
agatur de electione vſquè ab initio minùs ſolẽ-
niter impugnata, hodiè via probandi eſt præclu-
ſa, vt ſuprà dictum fuit, & addebat etiam vnus ex
Dominis, quod ſtatutum non ſuffragabatur Capi-
tulo, quia non probat conſuetudinem, quam te-
netur probare, cum verba illa, *iuxtà conſuetudinem*, non referantur ad verbum *Concedimus*, ex
quo narrato ſtatuto, ſolùm Papa illud confirmat,
ſed

ſed ad examen facien̄. Vnde eadem verba ſtant
conditionaliter (ſcilicèt) quatenùs adſit conſue-
80 tudo, † non autem cauſatiuè, quia (ſcilicèt) ad-
ſit conſuetudo, *vt in cap. Abbate S. Siluani* 25. *de verb. ſignific.*

Deniquè non obſtat, quod collatio iſtius Ca-
nonicatus Magiſtralis fuerit per Vicarium facta,
81 † qui non potuit hoc facere ex generali manda-
to, ſi collatio ſpectabat ad Epiſcopum, ſed requi-
rebatur ſpeciale, *vt in cap. fin. de offic. Vicar. in* 6.
82 Quia cum agatur de collatione facienda † vigo-
re electionis, actus videtur neceſſarius, *Io. Vua-
meſius conſ.* 259. *num.* 24. *& conſ.* 260. *num.* 3. *&
conſ.* 267. *num.* 2. & latè *Garz. de beneſ. d. par.* 5.
83 *cap.* 7. *num.* 55. Et ideò iſto caſu † facultas confe-
rendi comprehenditur in generali mandato, vt vi-
detur tenere, *Prob. ad Monach. in d. cap. fin. n.* 5.
verſ. pro præmiſſis, & in puncto *dicit Garz. de be-
neſ. d. par.* 5. *cap.* 8. *num.* 109. *verſ. ac conſequen-
ter*, & hoc eò magis procedit, quia Vicarius Ca-
84 pituli, † ſede vacante in iſto caſu poteſt conferre,
vt per Doct. allegatos per *Garz. d. par.* 5. *cap.* 7.
85 *num.* 55. & tamen Capitulum † ſede vacante nõ
ſuccedit Epiſcopo in collatione beneficiorum,
cap. 2. *ne ſede vacante*, *& cap. vnico*, *§. cum verò,
eod. tit. in* 6. *& cap.* 1. *de institut. eod. lib.* & licèt
poſſet replicari, quod adſit diuerſitatis ratio, quã-
86 do ſedes † vacat, & ſedes eſt plena, videtur ta-
men eadem ratio, quando Epiſcopus non recla-
mat, ſi verò electio habet in hoc caſu vim colla-
tionis, vt aliqui voluerunt, prout refert *Garz. de
beneſ. par.* 3. *cap.* 4. *num.* 219. D. Ioannes habet
intentum, ſi verò Vicarius non potuit conferre,
& dicatur electionem non habere vim collatio-
nis, ſed requiri, quod poſt electionem Epiſcopus,
& Capitulum conferat, iuxtà conſuetudinem Hi-
ſpaniarum, vt refert *Garz. de beneſ. loco citato
num.* 221. Ioannes pariter habet intentum, quia,
87 † cum cauſa ſit deuoluta ad Rotam ſi dictæ colla-
tiones non ſuffragantur, cum non propterea ſit
vitiata electio, *cap. ſi poſtquàm. de elect. in* 6. *Se-
raph. deciſ.* 1011. *num.* 3. *&* 4. *& deciſ.* 1274. *n.* 7.
attenta dicta deuolutione ad Rotam, ipſe Rotæ
88 Auditor, † qui ſuccedit loco Ordinarij poteſt fa-
cere collationem, vt *in Clem. Auditor. de reſcript.*

Et ità cõcluſum vtraquè parte informãte &c.

* Habentur iſtę Deciſiones infra, prout in Indi-
ce poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. BVCCABELLA.

Anconitana Dotis.

Die Mercurii 14. *Iunii* 1634.

ARGVMENTVM.

Dotis confeſſio facta conſtante matrimonio, quando multò magis præſumatur ſimulata.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes conſanguinei, & affines non probant.*
2 *Teſtis repellitur, ſi ſit vilis, & pauper.*
3 *Teſtes ſingulares de loco, tempore, & rebus, nullam probationem faciunt.*
4 *Probatio, vt releuet, debet concludere per neceſſè.*
5 *Vxor ex quibus excludatur, quod aliqua bona non dederit in dotem marito.*
6 *Vxor non poteſt ea in dotem dare, quæ pœnitùs amiſit.*
7 *Velle dare id non præſumitur, quod non poteſt habere.*
8 *Dos etiam conſtante matrimonio poteſt validè augeri.*
9 *Quod intellige, quando conſtat dotem fuiſſe verè, & realiter auctam.*
10 *Vxor non præſumitur dediſſe marito notabilem quantitatem Dotis, & non curaſſe ab illo quietantiam reportare.*

DECISIO CCXC.

PERSTITERVNT Domini in Deciſis die
23. Ianuarij prær. * ex deductis in deciſione
contra quæ, nihil releuans viſi fuerunt probare
Teſtes dati pro parte D. Franciſcæ. Tùm quia
1 aliqui † ex illis ſunt ipſius conſanguinei, & affines,
2 alij verò viles, ac † pauperes, & plures alias pa-
tiuntur perſonales exceptiones. Tum etiam quia
3 ſunt † ſingulares, de loco, tempore, & rebus, &
ideò probationem aliquam non faciunt, *Crauet.
conſ.* 41. *num.* 7. *Surd. conſ.* 307. *num.* 12. *Rota
deciſ.* 261. *num.* 3. *par.* 5. *diuerſ.* Tum demùm, quia
deponunt tantùm de aſportatione nonnullorum
bonorum ad Domum viri, non autem probant ef-
fectualem conſignationem illi factam ad compu-
tum Dotis, cum illa ex tali aſportatione neceſſa-
4 riò non inferatur, & ſic † probatio non conclu-
dat perneceſſè prout requiritur, vt per *Mobed.
deciſ.* 2. *de ſent. excomm. Seraph. deciſ.* 1372. *nu.* 2.
Præſertim cum aliqui ex ipſis dicãt, quod Claues
Capſarum detinebantur ab eadem Franciſca, &
5 quod ipſa mortuo viro eadem bona ſecum † tan-
quàm propria aſportauit, illaq; pœnès ſe retinuit,
quod prætenſam conſignationem ad effectum de
quo agitur apertè excludit.

Et Præmiſſa tantò magis viſa fuerunt Dominis
indubitanter procedere. Quia non conſtat, nec
eſt veriſimile D. Franciſcam potuiſſe tot pecu-
nias, ac bona vltrà Dotem effectualiter habere, &
Teſtes prædicti affirmare videntur, quod illa erãt
eademmet, quæ fuerant ſibi à primo Viro iure
legati in Teſtamento relicta, hoc autem poſito
ſecundo Viro in Doté conſignari non potuerunt.
Quia illa relicta fuerant ſub expreſſa conditione,
quod ipſa monialis fieret & non aliàs, & caſu quo
nuberet, caderet ab huiuſmodi legato, vndè cum
ſecundò nubendo Ius omne, quod in illis habe-
6 bat † pœnitùs amiſiſſet, non potuit ea tanquàm
propria in Dotem dare, & conſequenter arguen-
do à poteſtate ad voluntatem, nec etiam cenſen-
7 dum eſt voluiſſe, cum nemo credatur † velle, quod
non poteſt *gloſ. in l. Peto in princip. & ibi Bald. ff.
de leg.* 2. *Crauett. conſ.* 76. *num.* 4 *cum alijs per
Surd. conſ.* 431. *num.* 41. *& ſeqq.* Et vltrà præmiſ-
ſa in contrarium etiam maximè vrgent præſum-
ptiones, & inueriſimilitudines in alia deciſione
ponderatæ.

Prætereà etiam ſi dici poſſet ſufficiẽter conſta-
re de effectuali aliquarum pecuniarum numera-
tione,

Digitized by Google

tione, & bonorum conſignatione, & præſertim illorum, quæ primus Teſtis datus in Summario ipſius Franciſcæ num. 18. dicit ſibi fuiſſe per Hieronymum vendita cum aſſertione, quod erant dotalia ſuæ vxoris, non tamen propterea ſequerentur illa fuiſſe data ad computum Dotis vltrà ſcuta 2250. cum non appareat excedere ſcuta 250. de quibus fuit facta particularis quietantia.

8 Neque obſtat quod Dos etiam conſtante † matrimonio poſſit validè augeri, *l. ſi conſtante*, *& l. cum multa*, *& ibi Alciat*, *num.* 2. C. *de dotat. ante nupt. Bald. conſ.* 477. *nu.* 5. *vol.* 5. *Fulgoſ. conſ.* 207. *ante num.* 1. *verſ. cuius reigratia*. Quia hoc procedit quando aliunde conſtat Dotem fuiſſe verè,
9 † & realiter auctam, quod tamen in caſu propoſito nullo modo probatur. Immò nec etiam Inſtrumentum in quo D. Franciſca ſe fundat loquitur de augumento Dotis poſteà facto, Hieronymus enim in eo aſſerit, ac confitetur ſibi vſquè ab initio, & de tempore contracti matrimonij, & ſic etiam per duos annos antè confectionem primi Inſtrumenti Dotalis loquentis de tota, & integra dote ſcut. 2250. tantùm fuiſſe ſibi conſignatas pecunias, & mobilia, adeò vt Dos ab initio fuerit in totum ſcutorum 4000. contra quam proptereà aſſertionem maximè vrgent præſumptio, & inueriſimilitudo ex dicto primo Inſtrumento deducta, & in deciſione ponderata.

Nec quicquàm facit quod d. primum Inſtrumentum loquatur de tota, & integra Dote verbotenùs promiſſa, & ſic non videatur excludere aliam prætenſam dotem conſtitutam per effectualem traditionem tempore contracti matrimonij in pecunijs; & mobilibus conſiſtentem, Quia vltrà quod de effectuali traditione re vera non conſtat; matrimonium enim fuerat contractum antequam Franciſca ad viri Domū accederet. & pecunias, ac mobilia, vt prætenditur, conſignaret, & conſequenter promiſſio facta de tempore contracti matrimonij, de qua d. Inſtrumentum loquitur, realiter, & cum effectu continebat totam, & integram Dotem, quæ in ipſa ſola promiſſione non autem traditione conſiſtebat, & in omnem caſum ſemper viget inuerisimilitudo, ac præſumptio ex eo deducta, quod non eſt credendum D. Franciſcam adeò notabilem Dotis quantitatem mediante effectuali
10 traditione marito dediſſe, & nihilominùs † de ea nullam omninò mentionem in Inſtrumento prædicto fieri, nec quietantiam aliquam reportare curaſſe, ex traditis per *Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.* 188. *num.* 3.

Et ità vtraquè parte informante concluſum fuit, &c.

☞ * Eſt deciſio 259. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Diſmembrationis.

Die Mercurij 14. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Eccleſiā aliqua Parochialis, ſi ſit malè, & nulliter vnita, & incorporata alteri Eccleſiæ Parochiali, danda eſt manutentio Parochianis dictæ Eccleſiæ nulliter vnitæ in quaſi poſſeſſione percipiendi Sacramenta in ea, & alias functiones Parochiales &c.

SVMMARIVM.

1 *Parochus Sacramenta Parochianis, & Parochi ab eo recipere debent.*
2 *Priuatio præſupponit præcedentem habitum.*
3 *Prohibitus, ſi quis ſit aliquid facere, ex hac prohibitione arguitur ad præcedentem poſſeſſionem.*
4 *Poſſeſſio transfertur etiam ex actu nullo, quando deuentum eſt ad realem traditionem.*
5 *De Eccleſia priuanda ſuo iure ex facto Rectoris, vel alterius, quando agitur, Eccleſia non dicitur priuata, ſed ſemper poteſt intentare manutentionem, & illa danda eſt.*
6 *Rector, Eccleſiæ non poteſt præiudicare, & licèt alienando bona Eccleſiæ, habeat ſe pro ſpoliato, nihilominùs Eccleſiæ competit manutentio.*
7 *In Eccleſia ſpeciale eſt, quod ex actu nulliter geſto à Rectore non remaneat priuata poſſeſſione,*
8 *Et hoc ea ratione, quia poſſeſſio non dicitur exiſtere penès Parochum, ſeu apud Eccleſiam.*
9 *Eccleſiæ datur interdictum, vnde vi, pro rebus malè à Prælato alienatis.*
10 *Ad præiudicium effectum conſenſus debet eſſe legitimus, ideſt cum ſcientia.*
11 *Communitati ſicuti non acquiritur poſſeſſio ex geſtis ſingularum perſonarum, ità nec eam amittit ex dd. perſonarum geſtis.*
12 *Actus recentes, & qui dederunt cauſam liti, non ſunt alicuius conſiderationis, nec aliquod ius conſiderabile tribuunt ad manutentionem obtinendam.*
13 *Ex poſſeſſione ciuili animo retenta, danda eſt poſſidenti manutentio.*

DECISIO CCXCI.

☞ POSTQVAM Rota coram me 22. Iunij 1633.* reſoluit eſſe nullam diſmembrationem factam à Vicario Archiepiſcopi Bononieñ Curæ Animarum Eccleſię S. Gregorij Duglioli Bononieñ Diœceſis, necnon vnionem, & annexionem factam dictæ Curæ Eccleſiæ S. Michaelis de Mezzolaria, & declarationem, quod impoſterum dicta Eccleſia Sancti Gregorij Duglioli, & Beneficium illius eſſet, & haberetur pro Beneficio ſimplici, & abſquè Cura, hodiè dubitari contigit cui ſit dandum mandatum de manutenendo; An Communitati, & Parochianis S. Gregorij in quaſi poſſeſſione percipieñ Sacramenta, & alias functiones Parochiales à Parocho dicti loci Duglioli, vel potiùs Rectori S. Michaelis de Mezzolaria exerceñ Curam Animarum in Domibus, locis, & perſonis dicti loci Duglioli. Et cum in hoc iudicio manutentionis attendatur ſtatus de tempore motæ litis, & ex infra dicendis probetur Parochianos Duglioli recepiſſe Sacramēta in Eccleſia Sancti Gregorij ante decretum diſmembrationis, ideò ad fauorem Communitatis, & Parochianorum S. Gregorij fuit reſolutum.

Illorum namquè poſſeſſio iuſtificatur nedùm ex

Iuris aſſiſtentia, cum ex Iuribus, quæ dantur in
1 Summario, conſtet Eccleſiam eſſe Parochialem, † ſe-
cundùm quam Parochus Sacramenta Parochianis
adminiſtrare, & Parochiani ab eo recipere tenentur,
*ut in cap. 1. de Celebr. Miſſar. & cap. cum perſonæ.
de priuil. in 6.* Iuncto præſertim antiquiſſimo in-
ſtrumento dotationis eiuſdem Eccleſiæ, vſquè de
anno 1519. vbi legitur Parochianos loci Duglioli
cœpiſſe recipere Sacramenta in Eccleſia, de qua
agitur, ſed etiam ex decreto diſmembrationis, in
quo præſupponitur eadem poſſeſſio adminiſtrandi
Sacramenta, & recipiendi reſpectiuè, dum expreſ-
sè Rectori dictæ Eccleſiæ S. Gregorij prohibetur
2 futura † Sacramentorum adminiſtratio, quæ priua-
tio præſupponit præcedentem habitum, *l. manu-
miſſus. ff. de Iuſt. & Iur. l. decem. ff. de verb. oblig.
l. Titio vſusfructus. ff. de condit. & demonſtrat.
Rolan. conſ. 32. num. 57. lib. 4. in terminis poſſeſſio-
nis.* Quia ſi in futurum non poterit adminiſtrare
3 † Sacramenta, ex hac prohibitione arguitur ad hu-
iuſmodi præcedentem poſſeſſionem, *ſanct. memor.
Gregor. XV. deciſ. 402. num. 1. & 458. num. 2.*

Non obſtat, quod per d. diſmembrationem pri-
uati fuerint ſua poſſeſſione, necnon per conſenſum
eidem diſmembrationi præſtitum facto proprio ce-
ciderint à poſſeſſione, quoniam quòad diſmembra-
tionem, cum illa fuerit nulla ex pluribus, vt cenſuit
Rota coram me dicta die 22. Iunij 1633. inde fit
non fuiſſe amiſſam per Parochianos poſſeſſionem,
4 & licèt etiam † ex actu nullo transferatur poſſeſſio,
quando deuentum eſt ad realem traditionem, *Grat.
reſp. 50. num. 10. lib. 1. Put. deciſ. 276. nu. 5. lib. 3.
5 in correctis*, Tamen vbi agitur de priuanda † Eccle-
ſia ſuo iure ex facto Rectoris, vel alterius nullo, Ec-
cleſia non dicitur priuata, ſed manutentio ſemper
poteſt intentari, & illi eſt danda, *Caputaq. dec. 170.
& 181. par. 3. ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 116.
num. 1. Rot. in recent. deciſ. 473. num. 2. part. 2.*
vbi aliæ deciſiones cumulantur, & latè dedu-
ctum in *Colimbrien. Præſtimoniorum* 10. *Decem-
bris* 1631. & 18. *Iunij* 1632. *coram R. P. D. meo
Dunozetto. confirmata* 27. *Iunij* 1633. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & quàmuis Parochus
6 habuerit ſe pro ſpoliato cum nõ † poſſit præiudica-
re Eccleſiæ, nec etiam in poſſeſſione, Eccleſiæ com-
petit mautentio. *Seraph. deciſ. 1417. num. 3. Rot.
in Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere*
10. *Maij* 1621. *coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
7 no* eſt enim ſpeciale in Eccleſia, † quod ex actu nul-
liter geſto à Rectore non remaneat priuata poſſeſ-
ſione; *Bart. in l. ſi vir, uxori. Iaſ. num. 28. ff. de
acquir. poſſeſſ. Caputaq. deciſ. 182. num. 8. part. 3.
Rot. in Feretrana Parochialis* 11. *Februarij* 1628.
coram bon. mem. Cardinalis Viriſi, ea ratione, quia
8 poſſeſſio non dicitur exiſtere † penès Parochum,
ſed apud Eccleſiam ex communi, & veriori, de
qua per *Alex. conſ. 81. nu. 17. lib. 3. Pariſ. conſ. 24.
num. 5. lib. 1. Rot. deciſ. 1. num. 1. de reſt. ſpol. in
nou. Caputaq. deciſ. 170. num. 4. part. 3.* & hinc eſt,
9 quod datur interdictum, † vnde vi, Eccleſiæ pro re-
bus alienatis per Prælatum, *Abb. in cap. cum ſuper
de cauſ. poſſeſſ. & proprit. Rot. deciſ. 227. & 542.
in antiquior.*

Nec eſt habenda ratio conſenſus præſtiti per Pa-
rochum diſmembrationi, cum ex iam deductis pa-
teat non potuiſſe præiudicare. Nec pariter poteſt
fieri vis ſuper conſenſu Parochianorum, quatenùs
probaretur, dum nec minùs ab ipſis potuit præiudi-
cari Eccleſiæ Communitati, alijſquè Parochianis ex
geſtis, tàm ante, quàm poſt diſmembrationem, &
cum ſaltem non doceatur de conſenſu legitimo, hoc
eſt cum ſcientia, & de ordine totius Communitatis,
10 prout requiritur ad effectum, † vt illi dicatur illa-
tum præiudicium, quòad poſſeſſionem, quèmadmo-
dùm ex ipſorum geſtis non acquirebatur poſſeſſio
eidem Cõmunitati, nec è contrà amiſſa fuit *Hond.
conſ. 79. nu. 25. ad fin. cum ſeqq. lib. 1. Put. dec. 28.
lib. 2. in correct. Rot. in recent. deciſ. 458. num. 2.
part. 1. & in ſpecie fuit deciſum in Tuſculana Sil-
uarum* 6. *Iunij* 1616. *coram Eminentiſſ. Cardin.
Veroſpio.*

11 Non obſtat actus poſſeſſorij † facti per Rectorem
S. Michaelis de Mezolaria, quia ſunt recentes, &
dederunt cauſam liti, & vigore diſmembrationis
emanarunt, ideòquè eandem nullitatis labem ſor-
tiuntur, itàut non ſint alicuius conſiderationis,
12 † nec ius aliquod conſiderabile tribuerint pro ma-
nutentione obtinenda, *Rot. in Adrien. decimarum*
25. *Iunij* 1621. *coram Corduba. in Vlixbonen.* 12.
Nouembris 1604. *coram Ortembergo, & coram
ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 4. num. 2.*

Quare, cum nec ab Eccleſia, nec a Communita-
te, ſeù Parochianis fuerit amiſſa poſſeſſio ſaltem
13 ciuilis animo † retenta, Communitati, & homini-
bus S. Gregorij eſt danda manutentio, *§. retinendæ
Inſtit. de interdict. l. 1. §. hoc interdictum. ff. uti
poſſidet. cum alijs vulgar.*

Et ità vtraquè parte &c.

* Eſt deciſio 223. ſupra in hac eadem parte, &
habentur ibi in Apoſtilla aliæ deciſiones in
hac cauſa.

R. P. D. PANZIROLO.

Signina Caſtrorum.

Die Lunæ 19. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Sententiæ plures, vt dicantur conformes, quid
ſufficiat. Ciuis alicuius loci ex priuilegio,
eſt verè Ciuis, præcipuè, vt gaudeat benefi-
cio ſtatutorum. Repudiatio Iuris nondum
delati, ſed quærendi licèt regulariter non
ſuſtineatur, tamen fallit in pluribus caſibus
hic expreſſis. Inſinuatio in renunciatione
fideicommiſſi conditionalis an requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ dicuntur conformes, ſi ſecunda
ſimpliciter confirmet primam.*
2 *Sententiæ plures dicuntur inter ſe conformes,
quando conueniunt in effectu, & ſubſtantia.*
3 *Sententiæ duæ conformes habent vim trium, &
faciunt rem iudicatam in Vrbe, ex diſpoſitione
ſtatut. d. Vrbis lib. 1. cap. 180.*
4 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. comprehendit*
con-

Digitized by Google

conformibus omnibus Curijs, & etiam in Rota ſeruatur.

5 *Statutum Vrbis lib.1.cap.180. comprahendit uedum originarios, ſed etiam Ciues. & num.6.*

7 *De gratiæ validitate non poteſt dubitari, dum conſtat de voluntate, & poteſtate concedentis.*

8 *Ciuis, ex priuilegio dicitur verè, & propriè Ciuis, præſertim ad effectum, vt beneficio ſtatutorum gaudeat.*

9 *Poſſidens bona in aliquo loco, dicitur Ciuis illius loci.*

10 *Statutum diſponens, vt duæ ſententiæ conformes habeant vim trium, eſt intelligendum de validis. & iuſtis.*

11 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

12 *Iura ſua remittenti, ad ea ampliùs non datur regreſſus.*

13 *Repudiatio Iuris non dum delati, & renunciatio Iuris quærendi regulariter non valet.*

14 *Repudiatio Iuris non dum delati facta cum clauſula, ex nunc, prout ex tunc, & è contra poſtquã delatum fuerit, valet. & num.19.*

15 *Repudiatio Iuris quærendi, facta medio iuramento ſuſtinetur.*

16 *Repudiatio Iuris quærendi tenet, quando fit præſente, & acceptante eo, ad cuius fauorem repudiatur.*

17 *Repudiatio Iuris quærendi tenet, quando fit per pactum expreſſum de nou petendo.*

18 *Inſinuatio an requiratur in renunciationibus.*

20 *Per Renunciationem Iuris quærendi ſolum principio acquiſitionis obuiatur.*

21 *Renuncians, dum non efficitur pauperior, non poteſt dici vera donatio conſiderata in ſtatutis ad effectum inſinuationis.*

22 *Statuta diſponentia, quod in donationibus requiratur inſinuatio, vt habeant locum, requiritur, quod donans fiat pauperior, & donatarius locupletior.*

23 *Inſinuatio non eſt neceſſaria in renunciatione Iuris quærendi.*

24 *Fideicommiſſi conditionalis ius ante purificatam conditionem, dicitur pendere à futuro incerto euentu.*

Cum fideicommiſſarius etiam iunior hæredẽ grauatum poſſit prædecedere. num.24.

25 *Fideicommiſſo conditionali ante aduentum conditionis renuncians, non dicitur renunciare Iuri radicato aliqua certa ſpe.*

26 *Inſinuatio in donatione tunc multò minùs requiritur, ſtante incertitudine futuri euentus.*

27 *Donatio annua, quæ reſpectu ſingulorum annorum non aſcendit ad ſummam 500. ſed reſpectu plurium annorum longè illam excedat, ex quo donatarius ante completum primum annum decedere poteſt, ideo non requirit inſinuationem.*

28 *Læſio, in renunciatione iuris quærendi ex fideicommiſſo conditionali conſiderari non poteſt.*

29 *Ad Læſionis effectum in renunciationibus, attenditur tempus d. renunciationis.*

30 *Bart. in l. is poteſt. num.11. ff. de acquir. poſſeſſ declaratur.*

31 *Repudiatio, ſeù remiſſio fideicommiſſi conditionalis, an ſit donatio, ad effectum inſinuationis.*

32 *Donatio reſpectiua, & ob cauſam non requirit inſinuationem.*

33 *Donationes ob cauſam non comprehenduntur in ſtatutis, de donationibus inſinuandis.*

35 *Confeſſio iurata deliberatè, & geminatè facta præualet depoſitionibus teſtium.*

36 *Teſtes non probant valorem alicuius rei, ſi deponant, de particulari affectione principalis, & qualiter deponere debeant. num.37.*

DECISIO CCXCII.

PRO DOMINO Duce Saluiato informante
Domini cenſuerunt, conſtare de duabus con-
1 formibus, quæ ſint exequendæ, cum enim † ſecun-
da Reuerendiſſimi Domini mei Decani * ſimpli-
citer confirmet primam bonæ memoriæ Rembol-
di, * dicuntur inter ſe conformes, *gloſ. in Clem.
prima, in verb. alicuius, & ibi Doctores, de re iudic.
Caualer. deciſ. 387. num. 1. & deciſ. 647. num. 1.*
2 *part. 1. recent.* cùm etiam ad hoc ſufficiat, † quod
cõueniant in effectu, & ſubſtantia, *Ruin. conſ. 114.
num. 10. lib. 5. Gabriel. de execut. rei iud. concl. 1.
num. 33. Surd. conſ. 102. num. 8. & ſeqq. Theſaur.
deciſ. 228. num. 2. Rota deciſ. 98. num. 3. part. 1.*
3 *recent.* & conſequenter exequendæ, quia duę † ſen-
tentiæ habent vim trium, & faciunt rem iudicatam
ad iſtum effectum, ex diſpoſitione Statuti Vrbis
4 lib. 1. cap. 180. † quod in omnibus Curijs, & etiam
in Rota ſeruatur, vt fuit dictum in *deciſ. 452. in
princ. par. 1. diuerſ. d. deciſ. 647. nu. 1. & dec. 662.
num. 2. part. 1. recent. coram Caual. d. deciſ. 387.
num. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano de-*
5 *ciſ. 427. num. 2.* & comprahendit, † nedùm D. Du-
cem de Comitibus originarium notorium.

Sed etiam D. Ducem Saluiatum, qui habet am-
plum priuilegium Leonis XI. fel. record. quod Pa-
ter, & eius ſucceſſores etiam non habitantes in
6 Vrbe, † perindè ac ſi veri illius originarij eſſent, &
in ea domicilium continuè haberent, omnibus, &
quibuſcunque priuilegijs & facultatibus gaudeant,
quibus Domicelli Romani in Vrbe continuè domi-
cilium habentes de iure, & alias quomodolibet
7 gaudent, itaut de voluntate, & poteſtate conceden-
tis dubitari non poſſit, *iuxta l. ciues, & ibi gloſ.
verb. electio. C. de incol. lib. 10.* cum alijs adductis
per *Aldobr. conſ. 2. num. 71. lib. 1. Decian. conſ. 44.*
8 *num. 64. lib. 4.* Et facit, quia Ciuis † ex priuilegio
dicitur verè, & propriè Ciuis, præcipuè ad effectũ,
vt beneficio ſtatutorum gaudeat, *Bart. in l. ſi mari-
tus. §. legis Iuliæ, ſub num. 1. ff. de adult. Bald.
conſ. 461. Ioannes. nu. 3. lib. 1. Rum. Iun. conſ. 56.
num. 46. Burſatt. conſ. 198. num. 45. verſ. 2. reſpõ-
detur, & ſeqq. Aldobrand. d. conſil. 2. num. 72. &
ſeqq. lib. 1. Brun. de ſtat. excluſ. fæm. art. 6 quæſt. 1.
num. 3. in fin. Rota in Balneoregien. bonorum
5. Maij 1588. coram bon. mem. Orano.*

Et inſuper idem D. Dux Saluiatus poſſidet Ca-
9 ſtrum Iuliani intra diſtrictum Vrbis, † cuius reſpe-
ctu dicitur diſtrictualis, vti primus ipſius Caſtri Ci-
uis, *Bald. in l. obſeruare. §. proficiſci nu. 6. verſ. 8.
quæro. ff. de offic. Proconſ. Natt. conſ. 44. num. 7.
lib. 1. Honded. conſ. 84. num. 59. lib. 2. Scrader. de
feud. 2. par. quæſt. 1. princ. ſect. 3. num. 150. in
fine.*

ſine. Carauit. rit. 30. num. 21. in fin. verſ. & hoc,
ſicquè etiam in dicto Statuto compræhenſus, vt
aliàs ponderatum fuit per Rotam *in d. deciſ. 662.*
num.2. par.1. recent.

10 Non obſtat, quod huiuſmodi Statutum † de dua-
bus conformibus, intelligatur de validis, & iuſtis.
Quia ſententiæ in caſu iſto ex actis apparent latæ
11 præcedentibus citationibus ad † ſententiam, man-
datis Procuratorum, & ſpecialibus commiſſionibus
Rotalibus, pront de iure ad illarum validitatem re-
quiritur, *iuxtà deciſ. Caputaq. 260. par. 2.*

Iuſtitia verò ſatis clara reſultare viſa fuit, ex quo
ſententiæ declarant vexationes, & moleſtationes
per D. Ducem de Comitibus ſuper Caſtris de qui-
bus agitur, D. Duci Saluiato præſtitas, fuiſſe iniu-
ſtas, & indebitas, prout de iure declarare debebant;
quia cum D. Dux de Comitibus iàm deliberatè, &
medio Iuramento declaraſſet, ſe nunquàm habuiſ-
ſe animum acceptandi ſubſtitutionem, ſeù legatum
in dictis Caſtris à q. D. Maxima de Comitibus ad
eius fauorem factum, illudquè propterea ex nunc,
prout ex tunc, & è contra poſtquàm delatum fue-
rit, repudiaſſet, ac omni, & cuicumquè Iuri, tàm
in re, & ad rem, ſeù in ſpe de præſenti, quàm aliàs
quomodolibèt ſibi competenti, ſeù competituro
ad fauorem bon. mem. Cardinalis Saluiati hæredis
grauati præſentis, & acceptantis in publicis Inſtru-
12 mentis renunciaſſet, † non potuit poſtmodùm am-
pliùs ad dicta iura habere regreſſum, tàm in vim re-
pudiationis, *l. ſicut. & l. ſi quis. C. de repud. hæred.*
quam etiam renunciationis, *l. quæritur. §. ſi. ven-*
ditor. ff. de edil. edict. l. Herennius in princip. ff. de
euict. cum alijs in deciſionibus ſub die 24. Ianuarij
1622. coram bon. mem. Remboldo, & 13. Nouem-
bris 1623. & 4. Aprilis 1631. coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano latè, & benè deductis.

13 Nequè obſtat, quod repudiatio Iuris † non dum
delati, & renunciatio iuris quærendi regulariter nō
valeat. Quia placuit reſponſio, quod regula ceſſat
14 quando repudiatio † Iuris non dum delati, eſt facta
cum clauſula, ex nunc, prout ex tunc, & è contra
poſtquàm delatum fuerit, prout in caſu iſto, quia
tunc trahitur ad tempus habile, ſicquè ad tempus
purificati fideicommiſſi, & valet, iuxtà *text. in l. in*
tempus. ff. de hæred. inſtit. Caſſad. deciſ. 3. nu. 14.
in fin. verſ. cui concluſioni, & num. 15. de praben.
Tiraq. de iure conſtit. par. 3. lim. 2. num. 16. cum
alijs d. die 13. Nouembris 1623. & 4. Aprilis 1631.
in deciſ. deductis.

15 Quò verò ad renunciationem Iuris † quærendi,
regula ſimiliter non procedit, quando prout in ca-
ſu iſto renunciatio eſt facta medio iuramento, quia
tunc valet, *Iaſ. in l. ſi qui hæres. in princ. nu. 31.*
ff. de acq. hæred. & in l. 1. num. 15. verſ. 3. limita
vbſetiam *Rip. num. 17. & alij. C. de pact. Decian.*
conſ. 39. num. 70. & ſeqq. lib. 2. Peregr. de fideicom.
art. 52. ſub num. 11. verſ. aliam tradit limitationē,
16 Maximè † quia eſt facta ipſi Cardinali grauato præ-
ſenti, & acceptanti, *Decian. poſt alios d. conſil. 39.*
ſub num. 64. lib. 2. Graſſ. in §. fideicom. quæſt. 62.
num. 2. Peregr. de fideicom. d. art. 52. num. 11. &
conſ. 52. num. 16. & ſeqq. lib. 5. Fuſar. de ſubſtit.
17 *quæſt. 587. num. 5.* & per pactum expreſſum † de
non petendo, *l. de fideicommiſſo, C. de tranſact.*
l. cum proponas, l. 2. C. de pactis, cum alijs adductis
per Fuſar. de ſubſtit. d. quæſt. 587. num. 15.

Nec ſubſiſtit, quod ex huiuſmodi pacto, & ſimi-
18 milibus † renunciatio cenſeri debeat donatio ad
effectū, vt in ea habeat locum inſinuatio, ſubſcrip-
tio, & læſio vltra 3. ex Statuto Vrbis *lib. 1. cap. 148.*
150. & 154. Quia vltrà quod repudiatio cum dicta
19 clauſula † ex nunc prout ex tunc, & è contra abſq;
pacto, ipſius tamen Ducis voluntate facta ſuſti-
netur, *Iaſ. in d. l. 1. num. 2. & 3. in fine, C. de pact.*
Caſtr. conſ. 252. circ. med. verſ. nō repudiare. lib. 2.
Surd. conſ. 244. ſub num. 28. verſ. nec dicere poſſu-
20 *mus.* Placuit reſponſio, quòd cum fuerit † renun-
ciatio Iuris quærendi, per quam principio ſolùm
acquiſitionis obuiatur, itàut renuncians non efficia-
21 tur † pauperior, non poteſt dici vera donatio in
dictis Statutis compræhenſa, pro qua duo copula-
22 tiuè requiruntur, ſcilicèt, quod † donans fiat paupe-
rior, & donatarius locupletior, iuxtà *l. ſi ſponſus.*
§. hoc autem. & §. fin. & l. quod autem. §. 1. ff. de
donat. inter vir. & vxor. Abb. in c. donatio. nu. 8.
verſ. 2. quæritur eod. tit. Mantic. de tacit. & am-
big. lib. 21. tit. 4. num. 59. cum alijs d. die 13. No-
uembris 1623. in deciſ. adductis.

23 Et quod in renunciatione Iuris quærendi † non
ſit neceſſaria inſinuatio, aliàs in donationibus re-
quiſita, ex ſuſpenſione renunciationis, tradit *Bald.*
in l. illud. num. 6. verſ. quid ergo dicemus, C. de
ſacroſ. Eccleſ. Anton. de Canar. de inſinuat. par. 2.
quæſt. 16. num. 21. Caſtren. conſ. 459. ſub num. 1.
lib. 2. Alex. conſ. 29. num. 7. lib. 3. Fab. de An. conſ.
112. num. 10. Gabr. de donat. concluſ. 1. num. 75.
Tiraq. in l. ſi vnquàm, in verb. donatione largitus.
nu. 147. & 180. & de renunciatione fideicommiſſi
conditionalis, tradit *Gomez. var. reſol. tom. 2. c. 4.*
ſub num. 10. verſ. 2. infero. & verſ. item etiam
prædicta. Carpen. ad Stat. Mediol. cap. 324. nu. 25.
Galuan. conſ. 38. in fin. verſ. ſecus eſſet. Matthienſ.
ſuper 5. recopil. tit. 10. lib. 7. gloſ. 6. num. 8. cum
alijs d. die 24. Ianuarij 1622. in deciſione deductis.
Præſertim quia iſtud ius fideicommiſſi conditiona-
lis, ante purificatam conditionem, dicebatur pen-
24 dere † à futuro incerto euentu, cum fideicommiſ-
ſarius etiam Iunior hæredem grauatum prædecede-
re potuiſſet, *l. nam. et ſi parentibus, in princ. ff. de*
25 *inoffic. teſtam.* itàut non † diceretur interim ha-
bere Ius radicatum aliqua ſpe certa, iuxtà *l. ſubſti-*
tutio. ff. de acquir. rer domin. Et propter incerti-
26 tudinem futuri euentus, tantò † minùs inſinuatio
in donatione requiritur, vt de donatione annua, quæ
reſpectu ſingulorum annorum, non aſcendit ad ſum-
27 mam 500. ſed † reſpectu plurium annorum lon-
gè illam excederet, ex quo donatarius ante com-
pletum primum annum decedere poterat, eſt *text.*
in l. ſancimus. §. ſi quis autem talem. C. de donat.
et tradit. Matthienſ. ſuper 5. recopil. tit. 6. l. 7.
gloſ. 3. num. 2.

Et ſupradicta faciliùs procedunt, quòad læſio-
28 nem † quam certum eſt in Iure quærendo ex fidei-
commiſſo conditionali conſiderari non poſſe, vt per
Anch. d. cap. ſine poſſeſſione. num. 7. in fine de reg.
iur. in 6. Rub. Alex. conſ. 12. num. 6. Pregr. dicto
conſil. 52. num. 3. in fin. lib. 5. Fuſar. de ſubſtit.
quæſt. 587. ſub num. 29. Rota in Peruſina reinte-

gratio-

grationis 24. *Aprilis* 1596. *coram bon. mem. Penia.*
29 Quod procedit licèt poſtmodùm idem † Cardi-
nalis prædeceſſerit, quia ad effectum læſionis at-
tenditur tẽpus renunciationis, *Menoch. conſ.* 1147.
num. 23. *Scraph. deciſ.* 1462. *num.* 3.
30 Nec aduerſatur *Bart.* † *in l. is poteſt. num.* 11.
ff. de acquir. hered. cum alijs, qui illum ſequun-
tur, quia nec ipſe, nec alij dicunt refutationem
fideicommiſſi, præſertim conditionalis eſſe dona-
tionem, nec loquitur in ſtatuto de donationibus,
ſed in terminis ſtatuti Peruſini, quod habens In-
ſtrumentum teſtamẽti alicuius rei valoris decem
librarum, debeat illud inſinuari facere, & quærunt
an compræhendatur fideicommiſſarius, & com-
præhendi dicunt, ſi ſpes quam habet, poteſt eſſe
dictæ æſtimationis, & ſic doctrina *Bart.* non vide-
31 tur facere ad punctum. An repudiatio, & remiſ-
ſio fideicommiſſi conditionalis ſit donatio ad dictũ
effectum, in quo negatiuam firmant in ſpecie,
Gomez. var. tom. 2. *d. cap.* 4. *num.* 10. *verſ.* 2. *in
foro.* cum alijs ſuprà alleg.

Prætereà, placuit etiam, quod cum D. Cardi-
nalis contemplatione, & intuitu huiuſmodi re-
nunciationis, ad eius fauorẽ factæ, ipſi renuncianti
ſcuta 25000. per ipſum ſibi, ac eius creditoribus
ſoluta remiſerit, & condonauerit, iſta nullo modo
32 dici poſſit propriè † donatio, ſed correſpectiua, &
ob cauſam, quæ inſinuationẽ de iure non requirit,
Socciu. conſ. 48. *ſub num.* 8. *verſ.* 2. *est aduerten-
dum. lib.* 1. *Alex. conſ.* 20. *num.* 3. *verſ. eſt etiam
aduertendum. lib:* 3 *Gratian. diſcept.* 82. *num.* 25.
33 Nec in ſtatuto † de donationibus inſinuandis
comprehenditur, *Alex. conſ.* 167. *num.* 10. *lib.* 7.
Rot. deciſ. 723. *num.* 21. *part.* 2. *recent.* cum alijs
adductis in ſupradictis deciſionibus in hac cauſa
34 factis, & facit, quia tunc lucrum † certum de præ-
ſenti dicitur compenſatum, cum damno incerto
ex futuro euentu, vt per *Aym. conſ.* 11. *nu.* 17. *&
conſ.* 188. *n.* 4. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 11. *n.* 7. *& ſeq.*

Minùs refragatur, quod imò D. Dux de Co-
mitibus ſemper magnifecerit huiuſmodi ſpem
ſuccedendi, illamquè æſtimauerit ſcutis 60000.
& vltrà. Quia præterquàm quod teſtes pro d.
D. Duce examinati, qui id deponere conantur,
plures patiuntur exceptiones per Informantes
deductas pro reſponſione, ponderatum fuit, quod
cum idem D. Dux de Comitibus aſſeruerit con-
trarium ſcilicèt, quod ipſi vti de dicta ſubſtitutio-
ne, ac de alijs in dicto teſtamento contentis benè
informatus nunquàm habuit animum illam, ſeù
35 illa acceptandi, huiuſmodi † confeſſio tanquàm
iurata, deliberatè, & geminatè facta in publicis
Inſtrumentis præualere debet teſtibus, *Bald. in
l.* 2. *num.* 6. *C. quando Fiſc. vel priuat. Caſ. de
Graſſ. deciſ.* 6. *num.* 2. *de teſtib. Verall. deciſ.* 283.
num. 5. *part.* 3. *Seraphin. deciſ.* 433. *num.* 7. *& de-
ciſ.* 1318. *num.* 1. *Gregor. deciſ.* 444. *num.* 14. *Ca-
ualer. deciſ.* 284. *num.* 1. *& deciſ.* 375. *nu.* 6. Tantò
36 magis, quia dicti Teſtes † deponunt de particulari
affectione ipſius renunciantis, & aliorum, non
37 autem de cõmuni valore, prout requiritur, *Bart.
in l. pretia rerum. ſub num.* 2. *vbi Alex. num.* 11.
ff. ad l. falcidiam. Socciu. Iun. conſ. 75. *nu.* 5. *lib.* 2.
Sarnen. reg. de valore q. fin. in fine. Rota deciſ. 101.
num. 4. *& deciſ.* 570. *nu.* 7. *coram Papa Gregor. XV.
& deciſ.* 648 *num.* 3. *par.* 1. *recent.*

Et ita deciſum vnica tantùm parte informante.

* Deciſiones in hac cauſa coram dicto Reuerendiſſimo Coccino Decano. ſub die 13. Nouembris 1623 & ſub die 4. Februarij 1631. habes primam infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum, ſecunda verò eſt deciſio 12. ſupra in hac eadem parte.

* Deciſio in hac cauſa coram d. bon. mem. Rembollo ſub die 24. Ianuarij 1622. habetur infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Fideicommiſſi.

Die Veneris 23. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Pœna priuationis impoſita à Teſtatore, non poteſt nocere alteri, qui illius voluntati non repugnauit, nequè poteſt hoc modo imponi, vt alium obliget, præter eum, qui eiuſdem voluntati non obtemperauit. & qua ratione hoc procedat ad interpretationem l. paterfam. ff de her. inſtit. Singularis eſt deciſio tanquàm extenſa ab Auditore magni nominis, & abſolutiſſimi, candidiſſimiq; ingenij.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditati nemo allegari debet, vel exhæredari facto alterius.*

2 *Priuationis pœnã non incurrit ob contrauentionem Patris, Filius inſtitutus propria contemplatione, non Patris.*

3 *Contrauentionem voluntatĩ Teſtatoris excuſare ſolet proteſtatio, quia dicatur non credi, quod ex tali actu, qui geritur, voluntas impugnetur.*

Contumacia, & animus delinquendi ceſſat, non exiſtente dolo.

5 *Cauſa qualibet etiam iniuſta excuſat à dolo, & pœna priuationis.*

6 *Priuationis pœna ob contrauentionem facta, conſiderari non poteſt, vbi non præcedat habitus, hoc eſt antecedens contrauentio.*

7 *Vocatio alicuius ſubſtituti per modum rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio, præſertim ſi verba rationis, ſeù cauſæ, non eſſent directa in perſonam hæredis grauati.*

8 *Contrauentio vltra expreſſa non extenditur.*

9 *Fideicommiſſum pœnale non inducitur, niſi verbis expreſſis, quæ omnem aliam interpretationem excludant.*

10 *Copula,* Et, *illa eſt natura, vt præcedens cum ſequenti capitulo coniungat, & omnes illius qualitates repetat.*

11 *Dictio,* Perche, *oſtendit cauſam præcedentis diſpoſitionis. & vide num.* 12.

13 *Pronomen,* queſti, *refertur ad proximè dicta, illaquè ad oculum refert.*

14 *Sequentia declarant præcedentia.*

15 *Voluntatis mutatio, & contrarietas præſumenda non ſunt.*

16 *Priuationis pœna à Teſtatore adiecta fauore ſubſtituti in caſu contrauentionis, ſi ante hæredis nominationem fiat, cenſetur adiecta ad oſtendendam perſonam, quam illa tangere debeat. Et ſi poſt hæredis inſtitututionem repetatur adhuc probabiliter dicitur repetita ad eundem effectũ.*

17 *Geminatio prohibitionis tanquàm, quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, vt ſuperflua.*

18 *Priuationis pœna facta filio in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris mandantis bona ſua non alienari, & prohibentis vſumfructum Patri acquiri, reſtringenda eſt ad caſum, in quo filius permiſerit Patri frui vſufructu, ne porrigatur ad caſũ, in quo filius priuaretur hæreditate propter contrauentionem alterius,*

19 *Priuationis pœna ſemper intelligitur facta ijs qui contrauenirunt, quando id commodè fieri poteſt, ne ſequatur abſurdum, vel euerſionis fideicommiſſi, vel quod in alterius poteſtate ſit, hæredem priuare hæreditate.*

20 *Vocatus in caſu contrauentionis primi hæredis, ſi ſit poſitus poſt ſecundum, vel vlteriorem gradum hæredum, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutionis, propter contrauentionem ante aduentum ſuæ vocationis.*

21 *Pœna ſuos debet tenere authores.*

22 *Odij præſumpta ratio ob contrauentionem, propter quam veriſimilis redditur priuatio ſucceſſionis, ceſſat in eo, qui non contrauenit.*

23 *Caducitatis pœna, vt euitetur facienda eſt omnis interpratatio poſſibilis.*

DECISIO CCXCIII.

PROPOSVI hodiè dubium, ſuper confirmatione ſententiæ, quæ data fuit in partibus, & in qua declaratum fuit, quod factus erat locus fideicommiſſo Comitis Sigiſmundi Maluaſiæ ad fauorem Comitis Innocẽtij, & Cornelij de Maluaſia filiorum Herculis, quos idem Sigiſmundus dicebatur vocaſſe in ſuo teſtamento ſub duplici cõditione, nimirùm in defectum filiorum Cõſtantij, qui ſecundum gradum hæredum tenebant, & ſub ea conditione ſi diſpoſitis in eodem teſtamento contraueniſſent, tàm ipſe Conſtantius, quàm Frãciſcus Maria eiuſdem Conſtantij frater, & Neapolio communis illorum parens, ac frater Teſtatoris, cum verò caſus huius vocationis fauore filiorum Herculis deduceretur in ea ſententia, ex ſecundo hoc capite, quod ſcilicet eidem teſtamẽto videretur contraueniſſe Neapolio, dum vnà cum alijs comparuit coram Iudice, & ſibi adiudicari obtinuit domum, & alia bona emphyteutica, quæ licèt fuiſſent poſſeſſa à Sigiſmundo, dum viueret, erant tamen ſubiecta alteri fideicommiſſo Conſtantij, cuius filij erant ipſe, & Sigiſmundus; Viſum fuit Dominis conſtare de iniuſtitia eiuſdẽ ſententiæ ex duplici fundamento, & quia ea inſtãtia, quam fecit Neapolio vnà cum filijs non potuiſſet nocere hæredi inſtituto, qui cum natus non eſſet eo tempore, quo Neapolio iudicium intentauit, non potuit contrauenire voluntati Teſtatoris, & quia neque hoc voluiſſet Sigiſmundus, vt cenſeretur ſua hæreditas deuoluta ad filios Herculis, in caſu, quo Neapolio ſiuè alter ex illius filijs reſcindere tentaſſet, quæ ipſe ſtatuerat in ſuo teſtamento.

Et primò nõ viſum fuit, vt ex iudicio moto per Neapolionem potuerit fieri aliquod præiudicium hæredi primo loco vocato. Tres enim gradus apparebat conſtituiſſe Sigiſmundum in ſuo teſtamento, & in primo ſuccedere debebat filius, qui priùs naſceretur ex Conſtantio filio, ſiuè Franciſco Maria ſuis nepotibus ex Neapolione fratre. In ſecundo, cui locus fieri debebat per mortem ſine filijs, dicti filij naſcituri, vocati fuerunt Conſtantius alter filius Neapolionis, & illius filij, ac deſcendentes, & in eorum defectum in tertio gradu Cornelius, & Innocentius filij Herculis Maluaſiæ, quorum fauore lata fuit ſententia, vndè videbatur, quod locum habere poſſet hoc caſu regula, quæ conſtituitur *in l. paterfam. ff. de hæred.*
1 *instit.* vt propter factum alterius nemo † hæreditati allegari, neque exheredari poſſit, vt notat ibi *Bart. num.* 2. quem alij ſequuntur *Bald. in l. vnic. C. de his quæ pæn. nomin.* Imò cum filius, qui naſci debebat ex Conſtantio, ſeù Franciſco Maria non fuiſſet inſtitutus contemplatione proprij parentis, aut aui, ſed fauore eiuſdem filij, ademerit Teſtator illius parentibus, & auo vſumfructum ſuæ hæreditatis, indè potiùs probabatur contraria voluntas in Teſtatore, quod noluiſſet ſua hæ-
2 reditate priuare hæredẽ † propter contumaciam, quam oſtendiſſent eiuſdem parentes impugnãdo ſuam voluntatem, *iuxtà doctrinam Bart. in l. liberorum. num. 16. ff. de verbor. ſignif.* quam in his terminis ſequuti fuerunt *Natta in conſ. 470. num. 25. Honded. conſ. 72. num. 40. lib. 1. Burſat. conſ. 113. num. 67. lib. 1. Cephal. conſ. 282. nu. 25. lib. 2. & deciſum fuit in Ceſenaten. primogenituræ 26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Auenionen. hæreditatis 16. Ianuarij 1632. & 18. Maij 1633. coram R.P.D. meo Ghiſilerio.* Et hęc Domini conſiderarunt ſuper primo fundamẽto omiſſis ijs, quæ dici poſſent pro excuſanda cõtumacia Neapolionis, & filiorum, quia ex prote-
3 ſtatione, quam illi † fecerunt, dum intentarunt iudicium immiſſionis, quod ſcilicet petendo bona ſubiecta fideicommiſſo Conſtantij, non credebant ſe impugnare voluntatem Teſtatoris, videbatur ceſſare omnis dolus, ſiuè quo non poterat conſi-
4 derari contumacia, † aut animus contrauenìendi, iuxtà notata *in l. ſi ſeruum. § Prætor ait. ff. de acquir. hæredit.* & notat ibi *gloſ. in verbo non videri, Bald. in d. l. vnic. C. de his. quæ pæn. nom. Dec. conſ. 273. num. 2. in fin. & conſ. 581. num. 11. Verall. deciſ. 233. num. 7. par.* 1. præſertim attento effectu, qui erat, vt cenſeretur incurſa pœna priua-
5 tionis, à qua ſolet † excuſare quælibet cauſa etiam iniuſta, vt per eumdem *Verall. d. deciſ. 233. & probat textus in l. plagij criminis. 24. cum gloſ. ibi in verbo iuſta. C. ad l. Flauiam. de plagiar. & in l. igitur. verſ. & generaliter. ff. de liberal. cauſ. Honded. conſ. 58. num. 37. & ſeq. lib. 1. Rot. deciſ. 289. nu. 8. par. 2. recent. & coram Greg. XV. deciſ. 288. num. 4.*

Sed

Sed neque id viſum fuit colligi ex Teſtamento Sigiſmundi (& hoc erat alterũ fundamentũ huius deciſionis) vt propter contrauentionẽ Neapolionis, ſiuè illius filiorũ; priuari deberet heres ſcriptus ſua hæreditate, ſiuè quod eadem hæreditas deuolueretur ad filios Herculis, quod vt clariùs percipi poſſit recenſenda eſt diſpoſitio Sigiſmundi in ea parte, in qua dicitur fuiſſe impoſitam hanc pœnam priuationis contrà eos, qui illius voluntatem impugnarent, nam primò conſtitutum fuit in eiuſdem Teſtamento, vt prior filius, qui naſceretur ex Conſtantio, ſiuè Franciſco Maria ſuis nepotibus, quiquè fuerat primo loco hæres inſtitutus, habitare deberet vnà cum eius filijs domum Teſtatoris ſeorſim ab alijs conſanguineis; & illis, ac alijs ſubſtitutis prohibuit quamcumquè alienationem, ſiuè permutationem bonorum, itàut nullus eorum, ſiuè ex ſe, ſiuè ſimul cum alijs vocatis contrà eamdem diſpoſitionem facere, aut venire auderet, declarans, vt cenſeretur incurſa ea contrauentio, & caducitas per quamuis comparitionem, aut actum iudicialem, ex quo impediretur, vel aliquo modo retardaretur exequutio huius diſpoſitionis etiam ex capite cuiuſcumquè anterioris fideicommiſſi, aut inueſtituræ, & in ſingulis his caſibus priuauit tàm eumdem heredem, quàm alios vocatos omni commodo ſuæ hæreditatis, perindè ac ſi non fuiſſent in eodem Teſtamento ſcripti, aut nominati, inſtituendo hæredes alios ſubſtitutos, quos eiſdem oneribus grauauit.

Secundò voluit Teſtator, vt fructus ſuæ hæreditatis cumulari deberent, quouſquè primus hæres, qui natus tunc nõ erat, decimum quartum ſuæ ætatis annum expleuiſſet, & ideò priuauit vſufructu eiuſdem hæreditatis, tàm Neapolionem auum ipſius hęredis naſcituri, quàm Conſtantiũ, ſiuè Franciſcum Mariam illius parentes, & poſt hanc prohibitionem rogauit Cornelium, & Innocentium Maluaſiam, quos tertio loco ſubſtituerat, vt vellẽt curare, vt hæc ſua voluntas exequutioni mandaretur, adducendo rationem, quia in caſu, in quo Neapolio, vel illius filij ſuæ voluntati contrauenirent, illos hæredes inſtituerat: Et nè videretur hæreditas interim pendere quouſquè naſceretur filius ex Frãciſco, aut Conſtantio, inſtituit idem Sigiſmundus pendente conditione huius natiuitatis tres hæredes fiduciarios, tàm reſpectu vſuſfructus, quã proprietatis, quibus commiſit adminiſtrationem ſuæ hæreditatis ad fauorem futuri hæredis.

Ex hoc Teſtamento Sigiſmundi, duas illius partes conſiderabant Innocentius, & Cornelius filij Herculis Maluaſiæ, in quibus dicebant contineri ſuam vocationem; Sed reſpectu primæ partis, in qua prohibitus fuerat omnis actus, ex quo deueniretur ad alienationem hæreditatis adiecta pęna priuationis contrà eos, qui hoc facere tentarent, nullum viſum fuit conſtitui poſſe fundamẽtum pro filijs Herculis; quia ex lectura eiuſdem Teſtamenti colligebatur ſolùm voluiſſe Teſtatorem ſua hæreditate priuare eos, qui ſuæ voluntati ſe opponerent, & ideò ſatis erat, quod non daretur aliqua contrauentio hæredis naſcituri, nè dici poſſet illum commodo d. hæreditatis cecidiſſe, ſiuè (quod huic conſequens erat,) quod factus fuiſſet locus ſubſtitutioni aliorum hæredum, dum non poterat dari pœna

6 priuationis, niſi præcederet † habitus, hoc eſt antecedens contrauentio eiuſdem hæredis, *ex regula l. decem. ff. de verb. oblig.* notat *Bald. in l. ſub conditione. num. 2. ff. de ſolut. & in l. 1. ff. de donat.*

Reſpectu ſecundæ partis poterat ſubeſſe aliqua dubitatio, quia vocatio Cornelij, & Innocentij videbatur in ea ſupponi pro indubitata in caſu cõtrauentionis, quam feciſſent ſiuè Neapolio frater, ſiuè Franciſcus, & Conſtantius illius filij & nepotes Teſtatoris; ſed neque voluit Teſtator aliquid in hac parte diſponere, dum ſolùm per modum ratio-

7 nis, & cauſæ declarauit ſe vocaſſe † filios Herculis in caſu, quo ſuæ voluntati contrauenirent frater, & nepotes; non autem vocauit illos abſolutè, & expreſsè, præſertim cum ea verba non eſſent directa in perſonam hæredis grauati, ex his, quæ *poſt gloſ.* notant Doctores *in l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2. Bart. ibi nu. 5. Imol. num. 2. Caſtr. num. 1.* & alij relati *per Peregr. de fideicom. art. 1. num. 48. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 12. n. 2.* Præterea alius erat ſenſus, & interpretatio eorum verborum, quia ſicut prohibitio, quam in ea parte Teſtamenti fecerat Teſtator fratri, ac nepotibus

8 erat reſpectu † vſuſfructus ſuæ hæreditatis, cuius fructus voluit integrè conſeruari, & inueſtiri fauore futuri hæredis, ità contrauentio, ob quam eſſe debebat locus ſubſtitutioni filiorum Herculis, intelligi debebat reſpectu eiuſdem vſuſfructus.

Et hanc quidem interpretationem plura videbãtur ſuadere; Nam pro hærede naſcituro primò vrgebat, quod ageretur de fideicõmiſſo pœnali, quod nõ poterat induci, niſi per verba expreſſa, quæ om-

9 nem aliam † interpretationem excluderent, ex notatis per *Bart. in l. pater Seuerinam. num. 2. & in l. multa. num. 3. ff. de condit. & demonſtr. Bald. in l. cum proponas. num. 23. C. de hæred. inſtit. Alciat. reg. 3. præſump. præſumpt. 45.* & in his terminis conſiderauit *Peregr. de fideicom. art. 18. num. 29. in fin. Rota deciſ. 429 num. 3. par. 4. diuerſ.* Secundò non poterat alia interpretatio admitti, conſiderato contextu eorum verborum in quibus dicebatur contineri hæc vocatio, *E perche contrauenendo queſto mio fratello, e nepoti chiamo heredi il Sig. Cornelio, & Innocenzo Maluaſia, la prego à voler ſapere come paſſa il gouerno, & aiutare queſta mia volontà.* Etenim non ſolùm erat de natura

10 eius copulæ, &, coniungere † præcedens capitulum Teſtamenti, in quo actum fuerat de vſufructu cum ſequenti, & in eo repetere omnes illius qualitates ex notatis *in l. ſeia. §. Caio. ff. de fund. inſtr. & inſtrum. legat. & Bart. ibi nu. 1. & 2. & in l. ſi hæredi. ff. de condit. inſtit. Felin. in cap. 2. in verbo copula. num. 21. de reſcript.* Sed hoc idem oſtendebat dictio illa *(perche)* ſiuè illa videretur reddere

11 cauſam eius diſpoſitionis † & vocationis filiorum Herculis, *vt in l. hac actio. ff. de calumniat. & in l. ſi is, qui animo. ff. de acquir. poſſeſſ.* notat *Bart. in l. demonſtratio. §. quod autem. num. 6. Soccin. num. 3. ff. de condit. & demonſtr. Bald. in c. quia propter. num. 26. de elect.* ſiuè accipi deberet pro

12 dictione, *quando*, ſecundùm declarationem † *Ang. in conſ. 393. num. 2.* & voluit *gloſ. in l. vlt. in verbo*

bo quandò. C. de edendo. Bald. in l. nec vos. C. de poſthum. reuerſ. itàut gerundium *contrauenendo*,
quod fuit immediatè poſitum, reſolui deberet in
verba futuri temporis, præſertim iuncta proprieta-
te illius pronominis, *queſti*, quod deindè ſequebatur
in eodem teſtamento, quodq. referri ſolùm poterat
13 ad ea, quæ proximè dicta fuerunt eaq. ad oculum
referre, vt dixit *idem Bart. in l. 1. ff. de nou. op. nun-
ciat. num. 12. Dec. in l. vnic. C. de ſent. quæ pro eo,
quod int. in 1. lect. num. 13. & in 2. nu. 45. Pariſ.
conſ. 19. num. 7. & conſ. 35. num. 20. vol. 2. Surd.
conſ. 308. num. 16. & deciſ. 125. num. 1.*

Tertiò demùm coadiuuabatur hæc interpretatio
ex alio fundamento, quod deſumebatur ex verbis
14 immediatè ſequentibus. † In ijs enim rogauit Te-
ſtator filios Herculis, vt vacare vellent adminiſtra-
tioni ſuæ hæreditatis, ac ſcire quomodò ea admini-
ſtratio procederet, quod quidem non poterat intel-
ligi, niſi de tempore, quo hæres expleto 14. anno
frui deberet hæreditate, & conſequẽter poſſet à pa-
tre, aut auo turbari in perceptione vſusfructus, cũ
ante id tempus adminiſtratio eiuſdem hæreditatis
commiſſa fuiſſet hæredibus fiduciarijs, de quorum
diligentia, & fide, apparebat teſtatorem confidiſſe,
& ſolùm in eorum defectũ voluiſſet ipſe teſtator, vt
filij Herculis ſuſciperent adminiſtrationem ſuæ hę-
reditatis, vndè rectè ex ijs ſequebatur, quod non
15 poterat alia interpretatio admitti, † niſi etiam ad-
mitteretur, aut mutatio voluntatis, aut manifeſta
contrarietas in teſtatore, contrà *l. nam ad ea. ff. de
cond. & demonſtr. & l. cum qui. ff. de probat.*

Neque viſæ fuerunt obſtare duæ coniecturæ, quæ
pro euitanda hac interpretatione conſiderabantur
ab Informantibus pro filijs Herculis; Quia illa, quę
primo loco adducebatur, vt teſtator etiam in alia
parte teſtamenti prohibuiſſet Parenti futuri hęredis
vſumfructum ſuæ hæreditatis, non concludebat,
quod contrauentio, ob quam voluit fieri locum vo-
cationi eorumdem filiorum, non eſſet intelligenda
reſpectu eiuſdem vſusfructus, cũ plura adduci poſ-
ſent, quæ ſuaderent neceſſitatem huius nouæ pro-
hibitionis. Etenim prior illa prohibitio legebatur
16 facta ante nominationem, & inſtitutionem † hære-
dis, atquè ità dum adhuc erat incerta perſona, quã
illa tangere debebat; Et ideò poterat probabiliter
dici, quod repetita fuiſſet poſt inſtitutionem hære-
dis, vt ſciretur quas perſonas comprehendere de-
beret, idq. ex duplici ratione. Primò nè contin-
geret dubitari, An teſtator voluerit illa etiam tene-
ri Conſtantium alterum filium Neapolionis, quem
ſubſtituerat in defectũ naſcituri. Secũdò, quia in hac
poſteriori prohibitione fuit non ſolùm nominata
perſona parentis d. futuri hæredis, quod factum fuit
in prima, ſed etiam perſona patris, & aui, de quibus
nihil in alia dictum fuerat, quibus duabus rationi-
bus poterat, & tertia addi, vt ex hac noua & gemi-
nata prohibitione clariùs, & magis enixè oſtende-
17 retur voluntas teſtatoris, quæ quidem ratio ex
ſe ſola ſufficere poterat, vt eadem repetitio non poſ-
ſet reprobari tanquàm ſuperflua, ex his, quæ notat
*Alciat. in l. hac verba. num. 3. ff. de legat. Peregr.
de fideic. art. 14. num. 21. Card. Mantic. de coniect.
vltim. volunt. lib. 3. tit. 6. num. 6. & lib. 8. tit. 18.
num. 24. & probat text in l. quæſitum. §. vlt. ff. de
fund. inſtrum. & in l. pediculis. §. Labeo. ff. de aur. &
argent. legat.*

Altera coniectura, quam conſiderabant Infor-
mãtes, erat, quod non potuiſſent pater, & auus hu-
ius hæredis naſcituri conſequi vſumfructum ex hæ-
reditate, niſi poſtquàm hæres expleuiſſet annum
14. de quo tempore incipere debebat ius filij, &
conſequenter ius patris, & aui ſuper dicto vſufru-
ctu; vnde nè dici poſſet, vt ante id tempus nulla
fuiſſet pœna impoſita contra impugnantes volun-
tatem teſtatoris, inde inferebatur, quod vocatio
filiorum Herculis non poterat cenſeri reſtricta ad
ſolos caſus contrauentionis reſpectu vſusfructus,
ſed quod potiùs intelligenda erat generaliter, & in
quocumquè caſu, quo eidem voluntati repugnaſ-
ſet Neapolio, & illius filij.

Verùm ex hoc fundamẽto viſum fuit potiùs co-
18 adiuuari, quàm † euerti interpretationem ſuperiùs
datam, vt ea contrauentio, cui nominatim adiecta
fuit pœna priuationis, ſolùm intelligẽda eſſet reſpe-
ctu vſusfructus, cuius mentio anteà facta fuerat;
Nàm cum intrà id tempus non poſſet conſiderari
aliqua contrauentio hæredis in permittendo, quod
pater, aut auus eumdem vſumfructum perciperet,
rationabilior ex hoc reddebatur voluntas teſtato-
ris in priuando ſua hæreditate hæredem, qui patiẽ-
do, vt pater d. vſufructu frueretur, videbatur aliquo
modo contrauenìſſe voluntati eiuſdem teſtatoris,
quàm ſi propter alterius culpam, cuius ille parti-
ceps non fuiſſet, intelligi deberet priuatus ea hære-
ditate, & ità ſimilem prohibitionem interpretata
fuit Rota *in vna Nepeſina hæreditatis 26. Ianua-
rij* 1609. *coram Card. Lancellotto*, quam in eiſdem
terminis ſequuta fuit *in Caſenaten. primogenituræ
26. Ianuarij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano*, & in ijs deciſionibus conſideratur illa etiam
19 ratio, quia quando † id facere potuiſſet teſtator, ta-
men ea pœna priuationis intelligi debebat impoſi-
ta ſolùm ijs, qui alienarent, ſi hoc commodè fieri
poterat, & notauit *Mangon. in deciſ. Florentina
138. num. 20. & 21. Modern. Mantuan. controu.
forenſ. lib. 2. cap. 289. nu. 2.* Imò tollebatur ex hoc
abſurdum, vt teſtator videretur voluiſſe, quod pen-
dere deberet ex arbitrio fratris, aut nepotũ priuare
hæredem à ſe primo loco electum, & totam illius
deſcendẽtiam ſua hæreditate, cum euerſione totius
fideicommiſſi, vt conſiderauit in ſpecie *Ruin. in
conſ. 122. nu. 8. vol. 2. arg. text. in l. ſi ità quis. §. is
cui. ff. de leg. 2. & l. fideicommiſſum. ff. de condit.
& demonſtr.*

Et hæc Domini conſiderarunt ad effectum, vt ex
teſtamento Sigiſmundi, non poſſet dici priuatum
fuiſſe hæreditate hæredem ab eo primo loco inſtitu-
tum propter contumaciam, quam oſtendiſſent, aut
illius pater, aut Neapolio auus. Verùm ex alio
etiam capite viſi fuerunt excludi filij Herculis, ad
quos dicebatur deuoluta d. hæreditas, quia ſcilicèt
illi non vocati fuiſſent in locum d. hæredis, ſed Cõ-
ſtantiùs, & eius deſcendentes, & ideò quando etiã
ea pœna priuationis intelligi deberet generaliter
20 impoſita † contra omnes, à quibus non ſeruaretur
voluntas teſtatoris, non tamen dici poterat, quod
eueniſſet caſus, ſiuè conditio fideicommiſſi fauore
eorumdem filiorum Herculis, cum illi potuiſſent
ſolùm

Digitized by Google

ſolùm occupare vltimum locum, & gradum hære-
dum, in quo vocati fuerant poſt deſcendentes Con-
ſtantij, quod quidem probabatur ex eodem teſta-
mento Sigiſmundi; Nàm in prima illius parte, in
qua prohibitioni alienationis bonorum adiecta fuit
pœna priuationis, apparebat ſolùm impoſitam fuiſ-
ſe eam pœnam contra alienantes; Vnde ex ea par-
te teſtamenti, debebat recipere interpretationem
etiam hæc poſterior, in qua dicebantur vocati filij
Herculis, idſut propter contrauentionem, quam
feciſſent filij Neapolionis teſtamento Sigiſmũdi, il-
21 li ſolùm incurrere deberẽt eam pœnam † priuatio-
nis, non autem deſcendentes Conſtantij, iuxtà re-
gulam, quæ generaliter ponitur *in l. ſi filiabus. in
princ. & in l. ſi ſeruus plurium. §. vltim. ff. de leg.
prim.* quam in his terminis adducit *Mandell. in
conſ. 479. num 6. Cephal. conſ. 282. num. 12. Mo-
dern. Mantuan. controuerſ. forenſ. cap. 289. nu. 2.*
Et hæc interpretatio confirmari poterat tàm ex eo,
quia in filio, & deſcendentibus Conſtantij ceſſabat
22 ratio odij præſumpti, † ex qua reddi potuiſſet veri-
ſimilis illorum priuatio, vt fuit in ſpecie conſidera-
tum in adducta *deciſ. Cæſenaten. primogenituræ
26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no, & in Auenionen. hæreditatis 18. Ianuar. 1632.
coram R.P.D. Ghiſilerio*, quàm quia agebatur de
pœna caducitatis, pro cuius excluſione ſumi debe-
23 bat omnis † interpretatio poſſibilis, vt notatur *in
l. igitur. ff. de liberal. cauſ. in §. & generaliter*, &
fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Iacobatijs
12. Maij 1606. & 5. Decemb. 1608. corã Greg. XV.
inter impreſſ. deciſ. 256. num. 2. & deciſ. 288. nu. 4.
& in Maceraten. hæreditatis 3. Iunij 1619. coram
bon. mem. Vbaldo.* Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Veneris 23. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Statuta, tunc forenſes minimè comprehendunt, quando eorum verba ſunt directa in perſonas ſubditas. Forenſis, quando teneatur ſeruare in contractibus ſolemnitates Statuti loci vbi contrahit. Conſtit. March lib 5. cap. 35. in contractibus Minorum, quid requirat. Alia plura in Summarijs vide.

SVMMARIVM.

1 *Minoris contractus celebratus ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtit. Marchiæ in d. contractibus, nullus eſt.*

2 *Minor 25. annis, reputatur maior ad effectum contrahendi ſine ſolemnitatibus, & hoc procedit in Vrbe, ſic diſponente Statut. d. Vrb. lib. 1. c. 47.*

3 *Statuta directa in perſonas ſubditas, non comprehendunt forenſes.*

Et iſta opinio tamquàm verior, æquior, ac magis communis, admittitur per plures DD. num. 4.

5 *Statutum inhabilitans perſonam, non afficit forenſem.*

6 *Statuta non poſſunt diſponere de perſona ſibi non ſubdita.*

7 *Statutum loci contractus, quoad ſolemnitates eſt inſpiciendum, licèt contrahentes ſint foreſes.*

8 *Statutum loci contractus, tunc forenſis tenetur ſeruare, quando Statutum diſponit circa ſolemnitatem actus, qui reſpicit iuriſdictionem eius in cuius Territorio contrahitur.*

9 *Deciſ. in cauſa Roman. obligationis 14. Feb. 1620. coram Card. Sacrato declaratur.*

10 *Iuramentum interpoſitum in contractibus minorum, non tollit efficaciam Conſtit. Marchiæ de contractibus minor. cap. 25. lib. 5. & num. 11.*

12 *Conſtitut. Marchiæ lib. 5. cap. 25. in contractibus minorũ quatuor copulatiuè requirit, id eſt, Præſentiam coniunctorum, Decretum Iudicis, ac Inſinuationem, & Iuramentum.*

13 *Statutum, quando aliquas ſolemnitates requirit in contractibus, & vlterius procedit irritando cõtractus, carẽtes huiuſmodi ſolemnitatibus, ſequitur, quod velit, illas eſſe de forma. Quæ neque prætermitti, neque per æquipollens adimpleri poteſt.*

14 *Statutum, ſi in contractibus duo copulatiuè requirat pro forma, vtrumque adhiberi debet, & vnum ſine alio non ſuſtinetur, et nu. 15. et 16*

17 *Gab. in conſ. 127. num. 16. vol. 1. et Hond. conſ. 42. num. 14. vol. 1. declarantur.*

18 *Statuta Laicorum, ob defectum poteſtatis, non poſſunt diſponere circà Iuramenta, & alia ſpiritualia, in quibus ſeruari debet diſpoſitio Iuris Canonici.*

19 *Conſtitutio Marchiæ, cum ſit ſpeciali confirmatione Summi Pontificis munita, dicitur Papalis.*

20 *Conſtitutio Marchiæ in contractibus minorum tollit vim non modò vnius iuramenti in d. contractibus interpoſiti, ſed etiam aliorum, ſi plura interuenerunt, quando aliæ ſolemnitates requiſitæ nequaquàm adhibitæ fuerunt, & num. 21.*

22 *Obligatio Cameralis in contractibus interpoſita tamquàm acceſſoria fortiùs ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem.*

23 *Obligatio Cameralis non importat aliud vinculum diuerſum ab eo, quod eſt expreſſum.*

24 *Abſolutio à iuramento contento in Inſtrumento obligatione Camerali vallato, comprehendit etiã iuramentum de non petendo abſolutionem in illa incluſum.*

25 *Minor in contractibus, ſi iuret ſe eſſe maiorem, in pœnam mendacij denegatur ei beneficium reſtitutionis in integrum.*

26 *Minor, ſi contrahendo, iuret ſe eſſe maiorem, an poſſit opponere de inualiditate contractus ex defectu ſolemnitatis non ſeruatæ.*

27 *De iuramento interpoſito in aliquo contractu, ſi non appareat, perinde haberi debet, ac ſi non fuiſſet præſtitum.*

28 *Contractus obſeruãtia deducta ex pluribus actibus per 40. annos, facit vt præſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias.*

29 *Solemnitates in contractibus numquàm ex curſu temporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumque in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ.*

30 So-

Digitized by Google

30 *Solemnitates requiſita, pro forma in contracti-*
bus, ſi appareat eas à principio, non interueniſ-
ſe, temporis curſus, nō poteſt operari præſumptio-
nem, vbi nulla adeſt probatio, & num. 31.
31 *Præſumptiones omnes euaneſcunt, ſtante con-*
traria probatione.
32 *De contractus obſeruantia, quando fruſtrà*
opponatur.

DECISIO CCXCIV.

ITERVM propoſui cauſam, & Domini cen-
ſuerunt non eſſe recedendum à deciſione co-
ram me emanata ſub die 23. Ianuarij preteriti
in qua firmatum fuit, non eſſe locum Conſti-
tutioni Ægidianæ attenta iniuſtitia mandati de
aſſociando relaxati vigore Inſtrum. impoſitionis
Cenſus nulliter factæ per q. Clementinum, &
quod ipſe cum eſſet minor 25. annorum exiſtens
1 in Vrbe, nō tamen Ciuis, vel incola dictæ † Vrbis,
ſed Vrbeuetanus, ſic forenſis, nullis ſeruatis ex
Conſtitutione Marchiæ *de contractibus minor. cap. 25. lib. 5.* ſeruandis ſolemnitatibus dederat
Procuratori mandatum ad contrahen. Ameliæ, &
deinde contractum cenſus nullis pariter adhibi-
tis ſolemnitatibus in eadem Vrbe adhuc exiſtēs
ratificauerat.

Nec viſum fuit huiuſmodi contractum poſſe
ſuſtineri *ex ſtatuto Vrbis cap. 47. lib. 1.* in quo diſ-
2 ponitur † quod maior annis viginti cenſeatur ma-
ior annis 25. Quia illud tanquàm directum in per-
3 ſonas ſubditas non comprehendit † forenſes,
qui ſtatuentibus minimè ſunt ſubiecti iuxtà con-
cluſionem firmatam in dicta deciſione quam vti
4 † veriorem, & æquiorem, ac magis communem
admittunt Doctores copioſè allegati per *Surd. deciſ. 197. num. 6. & per Gratian. diſcept. 824. n. 32. cum ſeqq.* & recepit *Rota deciſ. 103. num. 21. par. 2.*
5 *diuerſ.* eadem ratione quod † ſtatutum inhabilitans
perſonam, non afficiat forenſem, quia non poteſt
6 † diſponere de perſona ſibi non ſubdita, vt in termi-
nis eiuſdem ſtatuti Vrbis fuit firmatum in *Tudertina, ſeu Roman. nullit. obligationis 4. Iunij 1614. coram bon. mem. Buratto, & prima Iulij 1615. quæ eſt deciſ. 709. par. 2. recent.*

Non obſtat alia concluſio, quod ſtatutum loci
7 † contractus quoad ſolemnitates ſit inſpiciendum
etiam ſi forenſes ibi contrahant, de qua per *Bart. in l. cunctos populos. num. 13. C. de ſum. Trinit. Bald. conſ. 389. vol. 1. Alex. conſ. 44. num. 20. vol. 5.*
Quia vt iidem DD. tradunt hæc concluſio procedit
8 in † ſtatuto prouidente circa ſolemnitatem actus,
qui reſpicit Iuriſdictionem eius in cuius Territorio
contrahitur, & ità præmiſſas concluſiones diſtin-
guit idem *Bart. in d. l. cunctos populos. num. 26. C. de ſumm. Trinit.* & diſtinctionem probauit *Rota coram Caputaq. deciſ. 283. par. 1.* ac ſequuti ſunt
Roland. conſ. 24. num. 14. vol. 3. Surd. conſ. 575. num. 34. & alij cumulati *per Gratian diſcept. 409. num. 41. & diſcept. 824. poſt num. 32.* cum qua
diſtinctione Domini dixerunt debere declarari de-
9 ciſionem emanatam † in *Romana obligationis 14. Februarij 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Neque obſtat, quod in contractu cēſus adſit iu-
10 ramentum † cuius efficaciam non tollit dicta con-
ſtitutio Marchiæ *de contract. minor. cap. 25. lib. 5.*
& proinde cum illud vim ſuam retineat, ſupplet
11 † alia eiuſdem Conſtitutionis requiſita vt reſpondit
Hieron. Gab. in conſ. 127. num. 16. vol. 1. ſequitur
Honded. conſ. 42. num. 14. cum ſeqq. vol. 1. & Ant. Gab. de Iureiur. concl. 5. num. 14. Quoniam
reſponſum fuit, quod prædicta Conſtitutio poſt illa
12 † quatuor copulatiuè requiſita ad validitatem cō-
tractus minoris, ideſt *PRAESENTIAM CONIVNCTORVM. DECRETVM IVDICIS, AC INSINVATIONEM. ET IVRAMENTVM*
vlteriùs procedit irritādo contractus carentes hu-
13 iuſmodi requiſitis, vnde ſequitur, quod † velit illa
eſſe de forma, quæ neque prętermitti, neque per
æquipollens adimpleri poteſt *Bald in l. 1. num. 2.*
vbi etiam *Iaſon. num. 10. ff. de liber. & poſthum. Curt. Iun. conſ. 119. num. 12. Rota deciſ. 671. n. 2. par. 1. & deciſ. 385. in fin. par. 2. recent. ac in Ariminen. legatorum 27. Ianuarij 1625. coram bon.*
14 *mem. Manzanedo*, in qua eadem ratione, quod † à
Conſtitutione requiritur, vt copulatiuè vtrumque
adhibeatur deciſum fuit iuramentum non ſupplere
defectum inſinuationis. Et prętereà fuit reſponſum
15 quod quamuis dicta † Conſtitutio non impediat
effectum iuramenti, vt dictum fuit in *Viterbien. Terræ Vetrallæ 14. Martij 1614. coram R. P. D. meo Pirouano*, inde tamen non ſequitur, quod alijs
non concurrentibus iuramentum vim ſuam obtineat
16 ad effectum † ſuſtinendi contractus, quos aliter
celebratos nullam vult habere firmitatem, *Hier.*
17 *Gabr.* verò, & *Hond.* prællegati † loquuntur in
terminis ſtatuti laicorum, qui ob defectum poteſta-
tis non poſſunt diſponere circa iuramenta, & alia
18 ſpiritualia, in quibus ſeruari † debet diſpoſitio Iuris
Canonici, ſecus autem dicendum de Conſtitutione
19 Marchiæ ſpeciali confirmatione Summi Pontificis
munita, quæ proptereà dicitur Papalis.

Minùs obſtat, quod in contractu cenſus, de quo
agitur adſit non modò iuramentum q. Clementini
expreſſum pro illius obſeruatione, ſed etiam aliud
ſimile de obſeruando contenta in formula obliga-
20 tionis Cameralis, Vnde alia † inſurgit conſidera-
tio, quod ſicuti additio Cardinalis Carpenſis ad d.
Conſtitutionem tollit vim non modo vnius iura-
menti, ſed etiam aliorum, ſi plura in vno, eodem in-
ſtrumento fuerint à contrahentibus præſtita, ità in
21 terminis eiuſdem Conſtitutionis, quæ † de vnico
iuramento loquitur ſi plura adſint iuramenta, vno
ceſſante cætera ſuum operentur effectum, vt reſpō-
dit *Ruin. conſ. 103 num. 13. vol. 4. Pariſ. conſ. 97. num. 18. & 54. lib. 1. Curt. Iun. conſ. 118. nu. 4. vol. 2.*

Quia ſicuti obligatio Cameralis tanquàm acceſ-
22 ſoria fortiùs † ſtringit, non autem ampliat diſpoſi-
tionem, ità iuramentum de obſeruando contenta in
eadem obligatione incluſum robur addit ſimili iu-
ramento in inſtrumento explicito, nec importat
23 † aliud vinculum diuerſum ab eo, quod eſt expreſ-
ſum idque videtur ſenſiſſe *Rota deciſ. 28. et ſeq. apud Zacch. de obligat. Cam.* vbi habetur quod abſolutio
24 à Iuramento contento in † Inſtrumento obligatio-
ne Camerali vallato comprehendat etiam Iuramē-
tum de nō petendo abſolutionem in illa incluſum,
Doctores verò in contrarium allegati loquuntur de
iuramento minoris aſſerentis ſe eſſe maiorem, qui

deinde

Digitized by Google

deinde iurauit omnia, & ſingula in Inſtrumento
contenta, firma, rata, & grata habere, & adimplere,
quorum Iuramentũ vnum eſt de præſenti, alterum
verò de futuro, & ſic ſunt inter ſe longè diuerſa, &
procedunt in minori petente reſcindi contractum,
25 non † obſtante, quod iurauerit ſe eſſe maiorem, cui
in pœnam mendacij denegatur beneficium reſtitu-
tionis in integrum *l. ſi in alterius. C. ſi min. ſe maior.*
26 non autem firmant, quod † ille non poſſit dicere
de nullitate contractus, ex defectu ſolemnitatis nõ
ſeruatæ, vt *per Roman. conſ. 12. num. 5.* cuius dictũ
eſt in terminis d. Conſt. & refert. *Ruin. in conſ. 135.
num. 1. vol. 1.* ac extollunt *Cremen. ſingul. 162.
& Hippol. de Marſil. ſingul. 299.*

Accedit, quod nulla ex d. Inſtrumento, per Con-
ſtitutionem irritato, ſumi poteſt probatio, quod in-
27 teruenerit Iuramentum, & cum aliter † de illo non
appareat, perinde haberi debet, ac ſi non fuiſſet pre-
ſtitum, vt in iſtis terminis reſpondit *Paul. de Caſtr.
in conſ. 61. nu. 1. vol. 2.* quem in ſimili caſu allegat.
*Rota deciſ. 8. num. 4. par. 3. diuerſ. & refert. Grat.
diſcet. 27. num. 29.*

28 Deniquè non obſtat obſeruantia contractus † de-
ducta ex ſolutionibus fructuum cenſus, factis ſpa-
tio 40. annorum, & vltrà itaut inde oriatur præ-
ſumptio, quod in hoc contractu interuenerint ſo-
29 lemnitates à Conſtitutione requiſitæ, Quia † nun-
quàm ex curſu temporis ſolemnitates præſumũtur
adhibitæ, quotieſcumquè in celebratione cõtractus
pro forma ſunt requiſitæ, nequè contrahentes poſ-
ſunt illis renunciare, vt notat *Boccac. ad d. Conſti-
tutionem gloſ. 8. num. 308. & ſeqq.* cum ex lectura
30 d. Inſtrumenti appareat eas tempore † contra-
ctus non interueniſſe, curſus temporis non poteſt
31 operari præſumptionẽ, Vbiq; namquè adeſt †, pro-
batio, inde omnis contraria præſumptio euaneſcit
*l. cum de indebito §. 1. ff. de probat. l. nuptura filio.
ff. de Iur. dot. cap. qui contempta veritate 8. diſtint.
Paul. de Caſtr. conſ. 81. nu. 3. vol. 2. Natt. conſ. 162.
num. 29. Et in his terminis Rota in Lucana Em-
phyteuſis 10. Ianuarij 1625. coram R. P. D. meo Pi-
32 rouano.* Stante autem clara † probatione nega-
tiuæ ſolemnitatum fruſtrà opponitur de obſeruan-
tia, quam nihilominùs dubiã reddunt ſolutio pluri-
33 morum terminorum facta vnico † cõtextu per Tu-
torem, & priuata annotatio ſolutionum facta per
creditorem *Seraph. 1008. in fin.*

Et ità vtraquè.

☞ * Eſt deciſio 260. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PANZIROLO.

Comeñ nullitatis, ſeù Attentatorum.

Die Lunæ 26. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

**Gratia, ad hoc, vt non dicatur ſubreptitia, eſt
neceſſaria iuſtificatio narratorum, Præſen-
tatio ad aliquod iuſpatronatus ſi ſit facienda
à pluribus coniunctim, & vti vniuerſis, vt
validè fiat, quid requiratur.**

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ dicuntur ſubreptitiæ ex defectu
iuſtificationis narratorum.*
2 *Gratia non iuſtificata, gratiæ nomen nõ meretur.*
4 *Electio ad iuſpatronatus, quando eſt valida, tunc
non eſt locus vlterioris electioni.*
5 *Præſentatio ad iuſpatronatus, dum eſt facienda
à pluribus vti ab vniuerſis, eo caſu non ſuffra-
gatur, ſi non ſit facta conciliariter.*
6 *Communitas aliqua, quando debet præſentare
aliquem ad iuſpatronatus, non valet præſenta-
tio, ſi homines non ſe congregarunt in loco ſolito,
& ad ſonum campanæ, vel tubæ &c.*
7 *Præſentatio facta lite pendente perinde eſt, ac ſi
non eſſet facta.*
8 *Patrono citrà vitium attentatorum non licèt præ-
ſentare lite pendente.*
9 *Præſentatio, quando eſt facienda à pluribus con-
iunctim, vt vnum corpus, non poteſt fieri ſepa-
ratim.*
10 *Præſentatio eſt reijcienda, ſi ſit facta longè poſt
tempus in edicto præfixum ad præſentandum.*
11 *Compatroni, ſi ſint interpellati ad præſentandũ,
quando declarant, quod nolunt concurrere ad
præſentationem,*
12 *Tunc totum ius præſentandi remanet pœnès alios
patronos.*
13 *Subreptio de facto proprio vitiat gratiam.*

DECISIO CCXCV.

FVIT reſolutum literas Apoſtolicas Maſſallo
non ſuffragari ex defectu iuſtificationis nar-
1 ratorum, † cum ex hoc literæ dicantur ſubrepti-
tiæ, *Caſſad. deciſ. 4. num. 8. de præb. Mantic. deciſ.
188. num. 1. & deciſ. 358. num. 4. Rota deciſ. 511.
2 num. 3. par. 4. rec.* Et gratia non iuſtificata † gra-
tiæ nomen non mereatur, vt in *Tiraſonen. Capel-
laniæ 24. Aprilis 1598. coram bo. me. Litta,* Maſſal-
lus namq. narrauerat Papæ, ſe fuiſſe præſentatum
à maiori parte, ſeù medietate Patronorum, in di-
ſcordia alterius medietatis, vel minoris partis, &
tamen apparet potiùs de contrario, dum Zambel-
lus à vigintiquatuor hominibus ad ſonum Cam-
panæ in loco ſolito congregatis nominatus fuit,
& poſteà Maſſallus tantùm a treſdecim informi-
ter congregatis, & ideo prædictis literis iuuari
3 non poteſt; quia † Papa illas non conceſſiſſet, niſi
Maſſallus verè & realiter à maiori parte, vel à
medietate Patronorum præſentatus fuiſſet, ad tra-
dita per *Card. conſ. 69. num. 4. verſ. ſufficit, & la-
tè per Rotam diuerſ. dec. 167. num. 7. par. 2.*

Nec quicquàm facit, quod Maſſallus fuerit
etiã præſentatus ab aliis quatuor hominibus Co-
mani; tùm etiam, quia numerus Patronorum ad-
huc eſt infra medietatem; tùm etiam quia præſen-
tatio de perſona Maſſalli fuit poſterior: cum præ-
ſentatio Zambelli emanauerit de mane, die nona
Aprilis ad ſonum Campanæ in loco ſolito, & præ-
ſentatio Maſſalli partim eadem die poſt prandium
à dictis 13. hominibus, & partim poſteà: vnde
4 ſtante priori electione † valida de perſona Zam-
belli, non erat locus vlteriori electioni *gloſſ. in
c. auditis, verb. irritandam. de elect. Calder. conſ.*

14. de

14. de reſcript. Deci. in c. ex tenore. num. 18. eod.
tit. tum demũm, quia cum præſentatio eſſet faciẽ-
da vti ab Vniuerſis; nominatio facta de Maſſallo à
5 dictis 13. hominibus, & poſteà à quatuor † homi-
nibus Communitatis Comani non ſuffragatur, dũ
non fuit conciliariter facta, *Lambertin. de Iurepat.*
lib. 2. par. 2. q. 2. art. 9. nu. 12. Nam homines præ-
dicti præſentantes Maſſallum non ſe congregarũt
6 in loco ſolito, † nec ad ſonum campanæ, vel tubæ
prout requirebatur, *gloſſ. in l. aliud, §. refertur, ff.*
de reg. iur. Loſcus de iure Vniuerſit. par. 1. cap. 3.
n. 66. & ſeqq. Corn. conſ. 224. n. 13. in princ. lib. 4.

Nec releuant præſentationes factæ ſub die 17.
Iulij ab alijs hominibus Vniuerſitatis Porzæ, qui
cum fuerint decem & ſeptem, & ſint Compatro-
ni, videtur, quod Maſſallus verè fuerit præſenta-
tus à maiori parte Patronorum. Quia hæc præ-
7 ſentatio fuit † facta lite pendẽte inter Maſſallum,
& Zambellum, & ideò perinde eſt, ac ſi facta non
fuiſſet; cum Patrono tunc citrà vitium attentato-
8 rum † non liceat ampliùs præſentare, *Caſsad. de-*
ciſ. 3. num. 3. vt lit. pend. Rota in Pampilonẽ. pa-
rochialis 2. Aprilis 1590. coram bo. me. Card. Pã-
philio, & in Zamoren. beneficij 30. Maij 1568. co-
ram bo. me. Orano, latè *in Lucana parochialis de*
Ripafracta 5. Iulij 1632. & 18. Aprilis 1633. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano. Maxi-
mè, quia cum ex alijs antiquis præſentationibus
de anno 1515. & 1595. appareat homines Porzæ,
& Comani præſentaſſe coniunctim, vt vnum cor-
9 pus, † hodiè homines Porzæ ſeparatim non po-
tuerunt præſentare *Abb. in c. ſcriptum. 40. num. 6.*
in fin. de elect. Fel. in c. paſtoralis. num. 9. verſ. duo
corpora. de reſcript. Rota in Taurinen. iuriſp. 23.
Martij 1584. coram bo. me. Card. Pamphilio. Et eò
magis præſentatio hominum Porzæ eſt reijcien-
10 da, † quo fuit facta longè poſt tempus in Edicto
præfixum ad præſentandum, *Old. conſ. 3. Fel. in*
cap. eum Bertoldus. num. 13. verſ. conſiderabam.
de re iudic. Ricc. in prax. Eccl. reſol. 145. par. 1. Ro-
ta in Valentina beneficij 27. Iunii 1607. coram
bo. me. Penia.

11 Accedit, quod Vniuerſitas prædictæ † Terræ in-
terpellata ad præſentandum medijs Procuratori-
bus declarauit ſe nolle cõcurrere ad præſentatio-
nem cuiuſuis ad hanc Eccleſiam: vnde totum ius
12 † præſentandi remanſit penès homines Vniuer-
ſitatis Comani, qui præſentarunt, *Abb. in c. in cau-*
ſis. nu. 9. de elect. Felin. in c. paſtoralis. nu. 9. verſ.
duo corpora. de reſcript. Rota in Gerunden. Cano-
nicatuũ 22. Iulij 1633. corã. R. P. D. meo Merlino.

Et demũm viſum eſt gratiam eſſe pariter ſub-
reptitiam, quia Maſſallus narrauerat Papæ, nullos
fructus ex tali Parochiali percepiſſe, & tamen
13 contrarium conſtat, nam illa † ſubreptio vti de
facto proprio vitiat gratiam, *Mobed. dec. 8. de re-*
ſcript. Accoramb. dec. 17. lib. 1.

Et ità parte vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Beneuentana Attentatorum.

Die Lunæ 26. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Omnia, quæ facta ſunt poſt appellationem, ſunt attẽtata: Quæ regula procedit quàmuis cauſa, à qua fuit appellatum, dicatur fuiſſe deſerta, aut tranſijſſe in iudicatum, quia huius rei cognitio non poteſt ſpectare, niſi ad Iudicem appellationis: Inhibitio facta Procuratori, quando noceat Iudici, & è contra.

SVMMARIVM.

1 *Attentatum dicitur quicquid geritur poſt introductionem cauſæ appellationis, & inhibitionem ſubſequutam, Non obſtante quacumquè re iudicata, ſiuè appellationis deſertione. num. 2. Et quare. num. 4.*
3 *Appellatione deſerta, cauſa redit ad primũ Iudicẽ.*
5 *Cauſa an ſit deſerta, cognoſci debet à ſolo Iudice, cui, commiſſa fuit cauſa appellationis.*
6 *Iudex appellationis ex ſtylo Rom. Cur. ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel moderando inhibitionem, declarat cauſam eſſe deſertam, vel procedendo ad vlteriora, declarat illam durare.*
7 *Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatorum: ſed declara, vt num. 8.*
9 *Mandatum præſumitur in eo, qui iura produxit, & rubricaturam ſoluit.*
10 *Mandatum, quo Procurator vtitur nomine principalis, ex æquitate debet ſuffragari parti, vt illa poſſit contrà talem Procuratorem exequi citationes, & inhibitiones, quæ exequendæ eſſent contra principalem.*

DECISIO CCXCVI.

RESPONDERVNT Domini in dubio, quod
hodiè propoſui, conſtare de Attentatis.
Etenim actus carcerationis Conſtantini, qui dice-
batur attentatus, exequutus fuerat ad inſtantiam
Camillæ occaſione mandati, quod illa obtinuerat
ab A. C. pro credito, quod habebat occaſione ſuæ
dotis contra hæreditatem Viti patris Conſtantini;
Cum autem idem mandatum expeditum fuiſſet in
exequutionem ſententiæ, à qua Conſtantinus ap-
pellauerat, non poterat non dici attentatum, tàm
dictum mandatum, quàm carceratio facta in illius
exequutionem, poſtquàm introducta fuerat in Rota
1 cauſa † appellationis & illius vigore ſequuta fue-
rat inhibitio, vt habetur *in cap. non ſolum, & no-*
tat ibi gloſ. in fin. de appellat. lib. 6. Rot. deciſ. 20.
eod. tit. in nou. & deciſ. 26. eod. tit. in antiq. Caſ. de
Graſſ. deciſ. 6. n. 5. de cauſ. poſſ. & propr. Et quidem
non obſtante quacumquè re iudicata, ſiuè deſer-
2 tione appellationis, propter † quam cauſa videre-
3 tur rediſſe ad primum Iudicem, † iuxtà notata
in l. eos. C. de appellation. quia propter ſolam du-
4 bietatem articuli, † An cauſa eſſet deſerta, pote-
rat de eadem deſertione cognoſcere ſolus Iudex,
5 cui fuit commiſſa cauſa † appellationis, vt notat.
Bart. in l. eos. num. 8. & in l. properandum. §. il-
lo. C. de Iudic. Vitalin. in Clementin. ſi appellatio-
nem. de appellat. Mobed. deciſ. 9. eod. tit. & deciſ. 3.
de ſent. & re iudic. in fin. Quod maximè proce-
dere viſum fuit, attento ſtylo Romanæ Curiæ, quia
cum

Digitized by Google

cum in ea ſuper deſertione pronunciari non ſo-
6 leat, † niſi quatenùs, vel per moderationem in-
hibitionis, vel per proceſſum ad vlteriora tacitè
declaratur, cauſam aut eſſe deſertam, aut adhuc
durare, Nõ poterat Iudex datus ſuper appellatio-
ne de cauſa iudicare, quin etiam non cognoſce-
ret ſuper ipſa deſertione, vt aduertit *Veſtrius in*
prax. lib.8. cap. vlt. num.9. §. ſed hodiè, in fin. Felin.
in c. ex parte. 12. nu. 10. verſ. ſecundò declara. de
reſcript. Rot. deciſ. 59. de appellat. in nou.

Nequè Domini dubitarunt, vtrùm inhibitio,
quæ probabatur hoc caſu facta Procuratori Ca-
millæ, afficere potuerit Iudicem, à quo fuerat ap-
7 pellatum, quia licèt ex ſcientia partis regulariter
non inferatur ad ſcientiam Iudicis ad hunc effe-
ctum attentatorum, vt tradit *Lancellott. de atten-*
tat. lit. pend. par. 2. cap. 12. ampliat. 15. num. 26.
poſt Franc. in c. ſi iuſtus metus 73. nu. 50. de appell.
8 Hoc tamen verum eſt, ſi ipſe † Iudex actum fece-
rit ex ſuo officio, ſecùs ſi ad partis inhibitæ inſtã-
tiam, vt declarat idem *Lancell. de attent. poſt in-*
hibitionem ampliat. 59. Lap. allegat. 38. & tenuit
Rot. coram Greg. deciſ. 360. num. 2. & in Romana
Saluiani 14. Decembris 1598. coram Card. Lan-
cellott. Et viſum fuit ſatis eſſe mandatum, quod
præſumi debebat habuiſſe eumdem Procuratorẽ,
cui fuit inhibitum, quia cũ nomine Camillæ pro-
duxiſſet proceſſum factum in partibus, & ſoluiſſet
9 illius rubricaturã, † ex ea iurium productione, &
ſolutione, quam fecit, poterat idem mandatum
præſumi ex his, quæ notat *Iaſon. in l. 1. num. 12.*
C. de procurat. Caſſad. deciſ. 3. num. 5. eod. tit. Ro-
man. ſingul. 643. num. 4. & conſ. 446. num. 11. Et
æquum erat propterea, vt mandatum, quo ille
10 vſus erat ad eam † productionem faciendam ſuf-
fragari deberet Conſtantino, vt poſſet eumdem
Procuratorem citare loco ipſius Camillæ, illiquè
inhibere vt firmauit Rota in his terminis *in deciſ.*
185. num. 3. par. 2. recent. auctoritate textus *in*
l. ſeruum quoquè. §. æquum. ff. de procurat. & re-
gulam ponit *Capr. concluſ. 62. nu. 1.* Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Legati.

Die Lunæ 26. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Negans, rem aliquam mobilem poſſidere conuinci non poteſt per illam ſuſpicionem tantùm, quod eam de tempore moræ litis poſſideat, ſi exiſtentia d. rei de præterito, apud eundem fuerit probata. Poſseſsor negans ſe poſſidere ex hoc deſinit ciuiliter poſſidere. Amiſſio rerum mobilium facilis eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio de præterito probata ſi fuerit, ex ea arguitur poſſeſſio eiuſdem de præſenti.*
2 *Mobilium rerum poſſeſſio facile, ac etiam ſolo animo amittitur.*
3 *Poſſeſſio apud aliquem alicuius rei, ſi probata fuerit, quando d. poſſeſſor negat ſe poſſidere, dicitur animo dereliquiſſe ante habitã poſſeſſionẽ.*
4 *In animo, ea, quæ conſiſtunt, nemo veriùs teſtimonium poteſt ferre, quàm is, de cuius animo quæritur.*
5 *Poſſeſſio de præterito apud aliquem ſi fuerit probata, ex ea præſumptione tãtũ, conuinci non poteſt quod poſſideat ſi ille de præſẽti neget ſe poſſidere.*
6 *Poſſeſſionis rei mobilis amiſſio non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis.*
7 *Limita hoc non procedere, quando de tempore motæ litis, non conſtat de poſſeſſione eius, qui d. rem olim poſſidebat. & n. 8.*
9 *Poſſeſſor deſinit ciuiliter poſſidere, ſi neget ſe poſſidere.*
10 *Iocalia, ac res pretioſæ frequenter ad pecunias ex eorum pretio conficiendas, diſtrahi ſolent.*
11 *Amiſſio poſſeſſionis rerum mobilium facilis eſt.*
12 *Suſpicio eſt debilior præſumptione.*
Neganti medio iuramento, ſe aliquam rem non habere, potius eſt credendum quàm afferenti ſuſpicionem tantùm, exiſtentiæ dictæ rei apud eundem. num. 12.
13 *Suſpicio exiſtentiæ alicuius rei apud aliquem diluitur propter iuramenti vim, & potentiam, præſtiti ab illo, de non exiſtentia talis rei apud ipſum.*
14 *Ad exhibitionem rei petitæ, vt poſſit quis aſtringi, debet probari exiſtentia de tempore motæ litis. & num. 16.*
15 *Teſtium depoſitiones, ſi conquaſſentur à teſtibus contrarium affirmantibus, non releuant.*

DECISIO CCXCVII.

DOMINI dixerunt non eſſe recedendum à de-
ciſione huius cauſæ facta ſub die 10. Februa-
rij præteriti, * in qua firmatum fuit, non conſtare
de exiſtentia iocalium, ad effectum vt Comitiſſa
iure valeat condemnari. Nam etſi probetur ipſam
Comitiſſam ante obitum viri contrectaſſe, & geſtaſ-
ſe iocalia, de quibus agitur, & inde videatur poſſe
præſumi ad tempus non modo dicti obitus, & mo-
tæ litis, ſed etiam ad tempus præſens, iuxtà conclu-
1 ſionem, quod qui † olim poſſidebat, hodiè etiam
præſumitur poſſidere, quam latè examinat *Alciat.*
de præſumpt. reg. 2. præſump. 21. & Menoch. in eod.
tract. præſumpt. 64. lib. 6. Attamen, quia rerum
2 mobilium poſſeſſio facilè, † ac etiam ſolo animo
amittitur, *l. 3. §. Nerua. l. ſi quis vi. §. differentia,*
& l. qui rem mobilem. ff. de acquir. vel amitt. poſſ.
gloſ. vlt. in l. inciuilem. C. de furt. Ideò Comitiſſa
cum neget ſe hodiè habere, dicitur animo reliquiſ-
3 ſe † antea habitam poſſeſſionem iocalium; eorum
4 autem, quæ in animo conſiſtunt, nemo † veriùs te-
ſtimonium reddere poteſt, quàm is, de cuius animo
quæritur, *c. ſignificaſti. il primo. cum gloſſ. in ver.*
ſi eſt i. d. & c. ſignificaſti. il ſecondo, & ibi etiam
gloſſ. margin. de homicid. ità vt alteri parti, quæ aſ-
ſerit, incumbat onus probandi magis cõcludenter,
5 quàm per præſumptionem ductam † à tempore
præterito, quæ ſola conuincere non poteſt eum qui
negat ſe poſſidere, *Butr. in c. cum ad ſedem. n. 25.*
verſ. ſi non conſtat. de reſt. ſpol. Rip. in cap. cum

Eccleſia Sutrina. num.27. de cauſ. poſſeſ. & propr.
Paul. de Caſt. in l. ſi minorem. num.4. C. de in in-
teg. reſt. min. Et quàmuis *Abb. in d. cap. cum ad*
6 *ſedem, num.15.* dicat, † quod amiſſio poſſeſſionis
rei mobilis non præſumatur, niſi probetur actus in-
termedius aptus ad inducendam priuationem poſ-
ſeſſionis; Nihilominùs quando de tempore motæ
7 litis non conſtat de poſſeſſione eius, † qui olim poſ-
ſidebat, & ſic quando verſamur in dubio, tunc idē
Abb. in loco præallegato, firmat ſupradictam con-
cluſionem excluſiuam præſumptionis exiſtētiæ re-
rum mobilium, quam poſt *Vbertum de Bobio tenet*
Specul. tit. de act. & petit. §. ſequitur num. 31. &
eſſe veram, ac communem tenet *Alciat. d. reg. 2.*
præſumpt.21. n.5. & Menoch. etiam d. præſumpt.
8 64. *num.27. lib.6.* vbi addit ea ratione † non appa-
rere, quod res mobilis ſit apud eum, qui negat ſe
habere, quia non conſtat eum naturaliter poſſide-
9 re, & ex eo, quod negat, ſtatim deſinit etiam † ci-
uiliter, hoc eſt, animo poſſidere.

Plura autem in præſenti caſu concurrunt ad ex-
cluſionem d. præſumptionis, nempè, quod Comes,
dum viueret, vno, aut altero menſe ante obitum
tractauerat cum auri fabro, quodq. pecunijs indige-
ret, eiq. propoſita fuiſſet venditio lineæ margarita-
rum, vt deponunt teſtes, addentes pro cauſa defi-
cientiæ pecuniarum difficultatem commeatus pro-
pter peſtem, tunc temporis in pluribus Italiæ Ciui-
tatibus graſſantem.

Inſuper, quod ex eorundem teſtium depoſitioni-
bus conſtat, gemmas, & iocalia fuiſſe propria d. Co-
mitis, & modo pœnès ipſum, modo pœnès d. Co-
mitiſſam eius vxorem extitiſſe.

Deniquè concurrit iuramentum ab ipſa præſti-
tum, quod iocalia non habeat, nequè dolo habere
deſierit. Quibus attentis, qualitas perſonæ, ac rei,
& facti non patitur, quod ab exiſtentia mobilium
de menſe Ianuarij, & Februarij, ante obitum Comi-
tis inferatur ad exiſtentiam de menſe Aprilis ſubſe-
10 quentis, quo obijt, præſertim iocalium, † ac rerum
pretioſarum, quæ frequenter ad pecunias ex eorum
precio conficiendas diſtrahi ſolent, Ità in ſimilibus
terminis de menſe Iunij, vel Iulij eadem ratione,
11 quod poſſeſſionis rerum † mobiliū facilis eſt amiſ-
ſio, quodq. frumentum negotiationi frequentiſſimè
ſit ſubiectum, *Rota in Nepeſina tutelæ 22. April.*
1622. *coram bo.me. Vbaldo*, dixit non poſſe neceſ-
ſariò inferri, quod idem frumentum extiterit de
menſe Auguſti ſubſequentis.

Cum itaquè nō conſtet, quod prædicta iocalia ed
tēpore obitus viri extiterint pœnès Comitiſſam, ſed
ſola remaneat ſuſpicio ex præcedēti eorū contrecta-
tione, quæ ſuſpicio eſt præſumptione debilior, cre-
12 dendum eſt eidem neganti † medio iuramento ſe
non habere, *l. vlt. §. ſanè. C. de his, qui confug. ad*
Eccleſ. l. prætor. §. ſi ſeruus. ff. de edend. & per illū
textum *Salic. in l. vlt. nu.6. C. de fid. inſtrum. Me-*
noch. conſ. 354. num. 16. qui nu. 12. ex eadem do-
13 ctrina *Saliceti* pro ratione addit huiuſmodi † ſuſpi-
cionem dilui propter vim, & potentiam iuramenti,
eademq. repetit *præſumpt. 61. num. 7 d. lib. 6.*

Non obſtat, quod Comes in codicillis, ſub quo-
rum diſpoſitione deceſſit legauerit eidem Comitiſ-
ſæ omnes gemmas, & margaritas, ac alia pretioſa.
Quia inde non poteſt deduci conſequentia neceſſa-
ria ad exiſtentiam aliorum iocalium, quam, quæ in
inuentario deſcripta fuerunt.

Nequè obſtat reſponſio ipſius Comitiſſæ ad po-
ſitiones, in qua fatetur ſe habuiſſe iocalia. Quia ex
huiuſmodi confeſſione limitata ad duos menſes an-
te obitum Comitis, non ſequitur neceſſariò, quod
14 eadem iocalia habuerit de tempore † d. obitus, &
ante motam litem, ex allegatis *coram bon. mem.*
Card. Cavaler. deciſ. 82. nu. 3.

Minùs obſtant teſtes deponentes de exiſtentia
dd. iocalium pœnès ipſam Comitiſſam etiā poſt viri
15 obitum, tùm quia † eorum depoſitio per alios te-
ſtes deponentes de contrario conquaſſatur, tùm
16 etiam, quia non percutiunt † tempus motæ litis,
ac deniquè patiuntur exceptiones deductas in pro-
ximè dicta huius cauſæ deciſione.

Et ità vtraquè &c.

☞ * Eſt deciſio 265. ſupra in hac eadem parte.

§ In eadem cauſa adſunt ſupra aliæ deciſiones coram
eodem bo.me. Motmanno nempè ſub diebus 9. Fe-
bruerij 1632. & 27. Iunij 1634. & ſunt in ordine de-
ciſſ. 97. & 225.

R. P. D. MERLINO.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 26. Iunii 1634.

ARGVMENTVM.

Immiſſio fideicōmiſsario quibus probatis, de-
tur. Hæres ſi adeat hæreditatem ſine inuen-
tario, & alienet bona, præſumuntur ſuffice-
re pro detractionibus, & ſi contrarium aſse-
rat ei incumbit onus probandi. Hæres, quan-
do poſſit venire contra factum defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius, poſtquàm docuit fideicommiſ-*
ſi purificationem, & bonorum identitatem poteſt
petere immiſſionē, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr.
2 *Vel ex vtili Saluiano, prout paſſim Rota reſpōdit.*
3 *Hæres ſi adiuerit hæreditatem ſine beneficio legis.*
& inuentarij, & aliqua bona alienauerit, intrat
concluſio, quod bona alienata præſumuntur ab-
ſorbere portiones detrahendas.
Et ſi ipſe, vel habens cauſam ab eo contrarium aſ-
ſerat, ei incumbit onus probandi, quod non ſuffi-
ciant. num. 3.
4 *Hæres, non poteſt venire contra factum defuncti.*
5 *Hæres, cum beneficio legis, & inuentarij non con-*
fundit actiones cum defuncto.
6 *Inſtrumento potiùs, vel rei iudicatæ eſt ſtandum*
quàm teſtibus.
7 *Poſſeſſio præſumitur iure familiaritatis, quando*
non conſtat de altero titulo.
8 *Hæredis aſſertio non poteſt præiudicare fideicom-*
miſſario, venienti ex propria perſona, & iure
proprio, & ab ipſo cauſam non habenti.

DE-

DECISIO CCXCVIII.

DVBITAVI hodiè, An Ioanni de Amato eſ-
ſet dāda immiſſio in poſſeſſionem tenutę po-
ſitæ in Colle Mauſoleo per DD. Philonardos poſ-
ſeſſæ, & fuit affirmatiuè reſolutum.

Quia de fideicommiſſo Bartholomęi aui, necnon
de illius purificatione ad fauorem Ioannis conſtat
ex publicis documentis; identitas tenutæ fideicō-
miſſo ſuppoſitæ, & quod illa modo ſit poſſeſſa per
DD. Philonardos per duas deciſiones coram me*
firmata fuit, vnde, vel ex remedio, *l. fin. C. de*
1 *edict. D. Adr. tollen.* † vel ex vtili Saluiano conce-
2 denda eſt Ioanni immiſſio, † prout paſſim Rota
reſpondit, *vt in decis. 131. num. 1. par. 1. recen. &
coram Reuerendiſſ. D. Decano decis. 167. nu. 2. &
in Recanaten. fideicommiſſi 29. Aprilis 1630. co-
ram me, & alibi.*

Non obſtant detractiones legitimæ, & trebellia-
nicæ, quæ per DD. Philonardos, habentes cauſam à
Proſpero hærede grauato, prætendi poſſunt, quoniā
cum Proſper nullo confecto inuentario hæreditatē
adiuerit, & multa bona alienauerit, de quibus de-
ponunt teſtes in Summ. num. 3. intrat concluſio,
3 quod bona alienata præſumuntur † abſorbere por-
tiones legitimæ, & trebellianicæ detrahendas, adeò
vt hæredi grauato, vel ab eo cauſam habētibus, in-
cumbat onus probandi, bona alienata non ſuffice-
re pro prætenſis detractionibus, *ex Natt. conſ. 199.
num. 21.* & pluriès dixit Rota in deciſionibus cu-
mulatis per *Addent. ad ſanct. me. Greg. XV. decis.
266. & in Romana fideicommiſſi de Victorijs, in
Bononien. de Deſiderijs coram me, & in Peruſina de
Gratianis coram Reuerēdiſſ. D. Decano, relatis nu-
per in illa Peruſina fideicommiſſi de Meniconibus
15. Maij præteriti coram me.*

Non obſtat, quod cum Ioannes ſit hæres Proſ-
4 peri, non videatur poſſe † venire contra illius fa-
ctum, quia cum ſit hæres cū beneficio l. & inuent.
5 non fuerunt confuſæ actiones, † & eidem fuit præ-
ſeruatum ius agendi ad fideicommiſſum, vti voca-
to per Bartholomæum fideicommittentem, *l. fin.
§. et ſi præfatam. C. de iur. delib. Menoch. conſ. 203.
num. 27. Surd. conſ. 7. nu. 31. & fuit dictum in Ro-
mana ſeparationis bonorum 24. Ianuarij 1631. co-
ram R.P.D. meo Pirouano, & in Romana pecunia-
ria 21 Iunij 1632. coram me.*

Nec releuat, quod per Ioannem poſſideātur bo-
na hæreditaria patris, vt deponunt teſtes, quoniam
imò conſtat illa poſſideri per Cæſarinam matrem
Ioannis pro ſuis iuribus dotalibus, vt ex mandato
de manutenendo dato in Summ. num. 6. Vnde vel
6 ſtandum eſt potiùs † inſtrumento, & rei iudicatæ,
quàm teſtibus, *l. cenſus. ff. de probat. Crauet. conſ.
54. nu. 15. Rota apud Card. Seraph. decis. 339. n. 7.
& in recen. decis. 91. ſub nu. 9. par. 1. ac decis 266.
num. 7. ac 687. num. 20. par. 2. rec.* vel teſtium de-
7 poſitiones intelligendæ † ſunt de poſſeſſione iure
familiaritatis, iuxtà doct. *Ang. in l. aſſiduis. nu. 1.
C. qui pot. in pig. hab. Ruin. conſ. 34. num. 13. lib. 1.
Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano decis. 239.
num. 4. & in Ariminen. fideicommiſſi 7. Aprilis, &
19. Nouemb. 1633. coram me.*

Non obſtat, quod filij Proſperi aſſeruerint tenu-
tam, de qua agitur fuiſſe alienatam ex cauſa dotis
earundem, quia nec id probatur ex illa ſimplici aſ-
ſertione filiarum, & de contrario potiùs conſtat ex
ſubhaſtatione tenutæ ſequuta, quæ cantat ex cauſa
afflictus, & hoc etiam deponunt primus, & tertius
teſtes. Atquè in omnem caſum hæc filiarum aſſer-
tio pręiudicare non poteſt Ioanni fideicommiſſario
8 venienti ex propria † perſona, & iure proprio, &
ab ipſis ſororibus cauſam non habenti, *l. qui teſta-
mentum. ff. de prob. Peregr. de fideic. art. 53. n. 6.
& fuit dictum in Romana fideicommiſſi de Victo-
rijs 2. Iunij 1625. & in Bonon. fideicommiſſi de
Deſiderijs 7. Maij 1629. coram me.* Et ità &c.

* Ideſt ſub diebus 26. Nouemb. 1633. & 7. Iunij 1634. ſunt deciſiones 236. & 286. ſuprà in hac eadem parte.

§ In eadem cauſa adeſt ſuprà alia deciſio coram R.P. D. Dunozetto ſub die 28. Ianuarij 1632. & eſt deciſio 175. & alia habetur infrà ſub die 20. Nouemb. 1634. coram eodem R.P.D. Merlino.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Dotis.

Die Mercurij 28. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra Patrem pro conſignatione dotis, quam illi dederat contemplatione prioris matrimonij, nec poteſt agere exequutiuè vigore primi Inſtrumenti, ſed debet implorare Iudicis officium via ordinaria, ex remedio Authent. ſed quamuis. C. de rei vxor. action. Dos ab extraneo data, vel promiſſa, quando cenſeatur donata.

SVMMARIVM.

1 *Dos à Patre data, veluti profectitia ſoluto matrimonio ad patrem reuertitur.*

2 *Plus iuris in alium transferre nemo poteſt, quàm ipſe habet.*

3 *Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra patrem pro conſignatione dotis, quam Pater ei dederat contemplatione matrimonij.*

4 *Filia ex remedio auth. ſed quāuis C. de rei vxor action. poteſt via ordinaria Iudicis officio petere occaſione ſecundarum nuptiarum eamdem dotem, quam habuerat in primo matrimonio, ſed non poteſt agere vigore primi inſtrumenti, & exequutiuè & num. 6.*

5 *Auth. ſed quamuis, C. de rei vxor. action. habet locum, tàm in dote à patre data, & ad eumdem reuerſa, quàm in promiſſa.*

7 *Pater ſemper durat in neceſſitate dotandi filiam.*

8 *Dos ab extraneo, & Patre ſimul aſſignata ſi matrimonio ſoluto ad patrem reuertatur; extraneus remanet liber ab onere aſſignandi, & nouus quòad eum requiritur conſenſus, vt teneatur dotem de nouo dare.*

9 *Dos ab extraneo promiſſa cenſetur donata, niſi ſtipuletur eam ſibi reddi.*

10 *Filius obligando ſe ad dotem ſorori aſſignandam vna cum Patre, cenſetur ſe obligaſſe uti fideiuſſor.*

11 *Dotis promiſſio ab extraneo facta non videtur animo donandi facta, ſi fiat ſub pacto reuerſionis ad fauorem eius, cui de iure reſtituenda erit.*

DECISIO CCXCIX.

QVÆSITVM fuit in dubio propoſito, vtrùm concedenda eſſet executio mandati, quod Martius ab A. C. obtinuerat, cum à Decreto eiuſdem mandati appellaſſet Sebaſtianus, & mihi obtinuiſſet committi cauſam ſuæ appellationis, quæ ſignata fuit cum clauſula *Si quid exequendum*. Et reſponderunt Domini non poſſe concedi eam exequutionem, moti duplici fundamento, quia ſcilicèt actio intentata per Martium non viſa fuit habere hoc priuilegium viæ exequutiuæ, & quia nequè adeſſet aliqua obligatio Sebaſtiani, contra quem eadem actio mota fuit.

Et quod attinet ad primum fundamentum reſpectu viæ executiuæ, ſciendum eſt, quod Martius egit vti hæres Iulij, cui tanquàm hæredi Annæ ſuæ filiæ erat debita dos Victorię matris eiuſdem Annæ, & ſuæ vxoris; Eam verò dotem petebat Martius à Sebaſtiano, qui erat Pater Victoriæ ratione obligationis, quam ille fecerat ſimul cũ Octauiano Patre ad fauorem ſuæ ſororis, quando illa primùm nupſit Ioanni Baptiſtæ, propter cuius obitum ſecundas nuptias deinde contraxit cum Iulio. Ex hoc autem facto rectè viſum fuit probari primum fundamentum ſuper excluſione viæ exequutiuæ, quia cum per mortem Io. Baptiſtæ dos Victoriæ tanquàm profectitia reuerſa
1 fuiſſet ad Octauianum † illius Patrem, iuxtà *l. dos à Patre. C. ſolut. matrim. & l. vltim. C. communia vtriuſq. iudic.* non ſolum extincta erat hæc actio, quæ potuiſſet competere Victoriæ, ſiuè illius Viro vigore inſtrumenti, in quo ea dos promiſſa fuerat, ſed expirauerat omnis promiſſio, & obligatio, quam fecerat Octauianus ſuper eadẽ dote, itàut ſicut non potuiſſet pro ea agere Victoria, ità nequè Martius, qui erat hæres hæredis Annæ, cui ex perſona ſuæ matris dicebatur eadẽ dos debita, cum Iulius author Martij non po-
2 tuerit in eum plus Iuris † transferre, quàm ſibi competeret, vel Annæ ſuæ filiæ, ſiuè Victoriæ ſuæ Vxori; Et reſpectu huius fundamenti, ſiuè rationis adductæ pro illius comprobatione, vt Victoria non potuiſſet habere actionem aduerſùs Patrem pro conſignatione eius dotis, Placuerunt Dominis rationes, quas in ſimili cauſa conſiderauit *Rota in Romana dotis de Proyda 8. Martij anni 1613. & 29. Aprilis anni 1616. corã Eminentiſſimo D. meo Cardinali Verolpio*, cum in
3 iis ſatisfieret omnibus, † quæ in contrarium adduci poſſent, & eaſdem deciſiones ſæpiùs poſtea ſequuta fuerit, *& coram bon. mem. Vbaldo in deciſione facta in eadem cauſa ſub die 26. Aprilis anni 1629. & coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, in vna Romana reſtitutionis in integrum ſub die 20. Maij anni 1624. & die 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & in Romana dotis 12. Ianuarij anni 1629. coram bo. me. Card. Virili.*

Nec dicitur, quod ſaltim ſuffragari poterat Martio priuilegium, quod competiiſſet Victorię
4 petendi † occaſione ſecundarum nuptiarum eam dotem, quæ ſibi promiſſa fuerat in contractu primi matrimonij, ex remedio *authenticæ, ſed quàmuis. C. de rei vxor. action.* Cum remedium eius
5 authenticæ † non ſolùm habeat locum in dote, quæ verè data fuerit, & poſtea reuerſa ad patrem ſoluto matrimonio per mortem primi viri, ſed etiam in dote promiſſa, quod accidit in caſu huius deciſionis, vt pluribus rationibus comprobat *Dec. conſ. 35. num. 14. & in l. vt liberis. num. 5. C. de collation.* & notant ſuper eadem authentic. *Cyn. & Salyc. num. 5.* reprobata opinione *gloſæ*, quæ contrarium ibi ſuſtinet, *Iaſ. in l. filia legatorum. num. 4. C. de legat. Tiraq. de retract. conuention. ad fin. tituli. num. 35.* Huic etiam obiectioni ſatisfactum fuit in deciſionibus factis *coram bon. mem. Manzanedo, & coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* quod licèt ex diſpoſitione eius authenticæ
6 teneatur pater filiæ ſecundò † nubenti conſtituere eamdem dotem, quam ei dedit in contractu primi matrimonij, non tamen poterat filia illam petere vigore primi inſtrumenti, prout factum fuit in caſu huius deciſionis, ſed ſolùm implorato officio Iudicis, quod ei concedebatur ex remedio d. Authenticæ. Et hoc ſatis erat, vt non potuiſſet agi executiuè, cum idem officium ſolũ implorari potuiſſet in iudicio ordinario, quod tamen, nequè hoc caſu petitum fuit, & idem firmatum fuit in dd. deciſionibus, & in ſpecie *in Romana reſtitutionis 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & tradit Bart. in d. l. ne quidquàm. §. vbi decretum. num. 3. ff. de off. Proconſ. & Leg. Spec. in tit. de libell. concep. §. 9. num. 7. Abb. in cap. 2. num. 7. de off. Iud.*

Et ex his probatum erat alterum fundamentum ſuper obligatione Sebaſtiani, cum etiam cõtra illum, actum fuiſſet vigore primi inſtrumenti, cuius effectus, & omnis obligatio, quæ in eo continebatur, expirauerant ſoluto matrimonio per mortem Ioannis Baptiſtæ primi mariti Victoriæ, prout contigit in obligatione Octauiani, & viſa fuerunt eò magis admitti debere, quæ fuerunt conſiderata ſuper dicta obligatione Octauiani, dum agebatur de obligatione in perſona Sebaſtiani, quia non poterat huic conuenire ratio, quæ poterat conſiderari in Octauiano erga propriam filiam, vt teneretur illi dare eamdem dotem, quam habuit occaſione primarum nuptiarum, ſi iterùm matrimonio locaretur,
7 quia ſcilicèt in patre cenſeatur † durare eadem obligatio dotandi, *vt in l. qui liberis. ff. de rit. nupt. & in l. vltim. §. vtramq. C. de dot. promiſſ.* & latè probat *Dec. conſ. 35. num. 5. Menoch. de arbitr. caſ. 58. lib. 2. num. 39.* Non enim poterat hoc dici de dote promiſſa ab extraneo, quia ille præſumitur ſe obligaſſe ex cauſa voluntaria, &
8 ex hac ratione requiritur in eo nouus † conſenſus, vt cenſeatur obligatus pro eadem dote occaſione ſecundi matrimonij, vt voluerunt, *Cyn. in d. auth. ſed quàmuis. num. 5. Salyc. num. 7. poſt gloſſ. ibi, in verbo, fortuita, & probat. text. in l. cũ*

Ma-

*Maritus. §. Titius. ff. de pact. dotal. & in l. ſtipu-
latio.64. ff. de iur. dot.* & hanc differentiam inter
Patrem, & extraneum, conſiderauit *Card. Man-
tic. de tacit. & ambig. contrauent. lib. 13. tit. 13.
num. 30.* Et licèt in dote promiſſa ab extraneo
videretur conſiderari poſſe altera ratio, quæ de-
ſumitur ex textu *in l. vnic. §. accedit. C. de rei
vxor. action.* quia ſcilicèt eadem dos præſumi de-
9 beat donata, niſi qui illam dedit, † aut promiſit,
ſtipulatus fuerit ſibi eam reddi, vt fuit conſidera-
tum *in deciſ. coram bon. mem. Vbaldo ſub die 26.
Aprilis anni 1629.* Quia tamen Sebaſtianus ſe
obligauit ſimul cum Patre, ad quem ſpectabat
onus eius dotis, non cenſetur pro illa ſe obligare
10 voluiſſe ſimpliciter, ſed ſolùm † vti fideiuſſor ſui
Patris, ex notatis per *Gloſſ. in l. vlt. C. de dot. pro-
miſſ. & per Bart. ibi. num. 4. Aym. conſ. 91. nu. 2.*
Et ità in terminis declarat *Bart.* regulam propo-
ſitam *in d. §. accedit. in l. vlt. C. de dot. promiſſ. ſub
eod. num. 4. Corn. conſ. 316. num. 4. lib. 4. & conſ.
124. num. 2. lib. 1. Bald. nouell. de dote. part. 6. pri-
uil. 3. num. 44. Surd. conſ. 290. num. 19.* Præterea
voluntas, & animus Sebaſtiani non donandi di-
ctam dotem colligebatur ex eodem inſtrumento,
in quo continebatur eiuſdem obligatio, quia
promiſſio in illo facta non fuit ſimplex, & abſo-
luta, ſed ſub conditione reuerſionis ad fauorem
11 eius, † cui reſtituenda erat ſecundùm iuris di-
ſpoſitionem; Vnde illa nūquàm fuit liberè acqui-
ſita Victoriæ, ſed propter obitum Ioannis Bapti-
ſtæ erat reſtituenda Octauiano, cui ſecundùm di-
ſpoſitionem iuris intelligi debebat facta ea pro-
miſſio, vt declarat *Caſtrenſ. in conſ. 11. num. 1.
lib. 1. & latè comprobatum fuit in Romana dotis
coram Eminentiſſ. D. meo Card. Veroſpio, præſer-
tim in poſtrema deciſione facta ſub die 29. Februa-
rij anni 1616. & in Romana reſtitutionis coram
bo. me. Manzanedo ſub die 18. Aprilis anni 1625.*
Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianueñ Separationis Thori.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Ad Thori ſeparationem, ſi deueniatur ex cul-
pa mariti, tunc ipſe vxori non ſolùm tenetur
ad reſtitutionem dotis, ſed etiam fructuum
d. dotis. Item etiam ad reſtitutionem fru-
ctuum bonorum extra dotalium, quæ mari-
to conſignata fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Dotis fructus de iure debentur vxori, quando ſe-
paratur thorum culpa mariti.*
2 *Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando
thori ſeparatio accidit eius culpa.*
3 *Vxor, ſeparato thoro ob culpam mariti, vindicat
dotem ab eo, tanquàm Domina contra incum-
bentem rei alienæ.
Qui nedum rem ipſam, ſed & etiam fructus ex
ipſa re redactos tenetur reſtituere, ex quo, re in
iudicium deducta, ſcientiam malæ fidei poſſeſſio-
nis accepit. nu. 3. & 4.*
5 *Mala fides, quæ per litis conteſtationem contrahi-
tur, impedit acquiſitionem dominy fructuum,
quia poſſeſſor incipit ſcire rem ad aliū pertinere.*
6 *Vir, ſi contra vxorem ſæuiat ſemper vrget præ-
ſumptio, quod vir in legem matrimonij deli-
querit, & inde lucrum conſequi leges non per-
mittunt.*
7 *Fructus bonorum extradotalium debentur vxori
à marito, quando eius culpa, ſequuta eſt thori
ſeparatio, & hoc procedit non tam contra mari-
tum, ſed etiam contra hæredes mariti. n. 9.*
8 *Dos, & augumentum dotis à pari procedunt in
reſtitutione. & n. 10.*
11 *In taxandis fructibus dotis ſequenda eſt conſue-
tudo Regionis, & Ciuitatis, ſi non adſit parti-
culare ſtatutum.*
12 *In Fructuum liquidatione Rota paſſim ſolet am-
plecti medium.*

DECISIO CCC.

LATA ſententia ſuper Thori ſeparatione, ac
dotis, & extradotis reſtitutione, cum con-
demnatione ipſius mariti in quibuſcunquè fructi-
bus de iure debitis, hodiè contigit dubitari, an, &
ad quam rationem debeantur, & ſint taxandi fru-
ctus dotis, & extradotis.
1 Quod fructus dotis de iure † debeantur, Domini
non dubitarūt, nam cum ſeparato thoro, mariti cul-
2 pa, † is ad reſtitutionem dotis teneatur *Abb. in
cap. 1. de donat. inter vir. & vxor. Bald. in cap. 1.
num. 2. vt lit. non conteſt. Menoch. conſ. 1024. n. 3.
Franch. deciſ. 244. nu. 1. & 2. Seraph. deciſ. 1315.
num. 1.* cum alijs in conſimili cauſa allegatis *in
Ianuen. fructuum 15. Maij 1634. coram D. meo
3 Decano,* mulier tunc vindicat dotem, † tanquàm
Domina contra incumbentem rei alienæ, qui tene-
tur nedùm rem ipſam, ſed & fructus ex ipſa re re-
4 dactos reſtituere, ex eo tempore † ex quo, re in iudi-
cium deducta ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis ac-
cepit, *l. litigator, C. de fruct. & lit. expen. l. cer-
5 tum. C. de rei vindicat.* & ſemper mala † illa fides
per litis conteſtationem contracta impedit acqui-
ſitionem dominij fructuum, quia incipit ſcire rem
ad alium pertinere, *l. ſed, & ſi pater. in fin. ff. ad
Macedon. cap. ſi diligenti, cap. fin. de præſcript.
Bart. in l. illud. ff. de pet. hæred. Crauett. conſ. 116.
num. 60. Oſaſch. deciſ. 160. num. 2. Surd. conſ. 4.
6 num. 43. & 45. vol. 1.* Nec iuuari poteſt † maritus
aliqua æquitate, cum ſemper in virum contra vxo-
rem ſæuientem vrgeat, quod deliquerit in legem
matrimonij, & inde lucrum conſequi leges non
permittunt *l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. 2. Lup.
in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 64. nu. 12.
Surd. de alim. q. 25. nu. 2. & ſeq. Oſaſch. deciſ. 124.
num. 12.*
7 De fructibus pariter † extradotis, nempè libra-
rum ſex millium Ianueñ idem fuit reſponſum, quæ
cum à Paride fratre D. Principiſſæ Benedictæ D.
Principi numeratæ fuerint in cauſam, & occaſio-
nem extradotis ex Inſtrumento, quod datur nume-
ro ſecundo, & ſic in augumentum, eodem modo

8 debentur prout de dote dictum fuit, † cum à pari
procedant in reſtitutione, dos, & illius augumentũ,
§. 1. auth. de æqual. dot. Neuizan. conſ. 76. nu. 14.
Neguſan. de pignor. 4. memb. 2. part. prin. nu. 46.
Decian. conſ. 52. nu. 51. vol. 2. Rot. deciſ. 513. n. 3.
9 *par. 4. recen.* & † in fortioribus terminis, nedùm
contra maritum, ſed etiam contra hæredes mariti
contra *Afflict. deciſ. 291.* vt fructus de angumento
10 debeantur † vxori, atteſtatur *Theſaurus deciſum*
in ſua deciſione 45. & apud Nos idem fuit deter-
minatũ *in Romana donationis propter nuptias* 31.
Ianuarij 1601. *coram bo. me. Iuſto, & in Roma-*
na dotis 3. *Maij* 1606. *coram Card. Pamphilio.*

Quæ autem ratio ſit ponenda in taxandis fructi-
bus Domini arbitrati ſunt eandem ſummam, quam
taxarunt in alia *Ianuen. fructuum* 15. *Maij præte-*
riti coram D. meo Decano, nempè ſex pro cente-
nario, & anno, ſequendo conſuetudinem Regionis,
11 † & Ciuitatis, in qua non eſt particulare Statutũ,
prout in Vrbe, ſuper modo taxandi fructus dotis ex
mora reſtituendos, nam, & ſi aliquando taxati fue-
runt ad rationem quinquè, vt in *Peruſina dotis* 17.
Martij, & 12. *Maij* 1630. *coram D. meo Duno-*
zetto, ſex cum dimidio, & aliquando octo, vt in ca-
ſu *Theſaur. deciſ. 45. num.* 3. attamen ſequendo
12 medium, quod † paſſim Rota ſolet amplecti in
liquidatione fructuum *Caputaq. deciſ. 299. par.* 3.
& idem fuit firmatum *in Firmana ſeù Maceraten.*
fructuum 24. *Ianuarij* 1618. *coram me*, viſum fuit
ſummam ſex pro centenario non eſſe excedẽdum,
& ità fuit reſolutum D. Principiſſa Benedicta ſola
Informante.

☞ * Deciſiones ſuper hac ſeparatione Thori, ſub die-
bus 28. Nouemb. 1633. & 5. Maij 1634. habes
ſupra, & ſunt deciſiones 239. & 277.

R. P. D. GHISILERIO.

Interamneñ Fideicommiſſi de Simonettis.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario in bonis fideicommiſſo ſu-
biectis, quibus concurrentibus non dene-
getur immiſſio, in bonis fideicommiſſarijs,
quando non liceat detrahi legitima, vel dos.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio in bonis hæreditarijs non poteſt denegari hæredi, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad hunc effectum.*

2 *Mors alicuius probatur ex fide obitus extracta ex libro mortuorum.*

3 *Sine filijs, quis præſumitur deceſſiſſe, dum contrarium non probatur.*

4 *Inuentarium contra conficientem plenè probat.*

5 *De fideicommiſſo, ſi conſtet, & illius purificatione, atquè quod bona fuerint in bonis fideicommittentis de tempore obitus, & de illorum identitate, tunc vocato non denegatur immiſſio contradgranatum.*

6 *Fideicommiſſario agenti vigore fideicommiſſi, competit remediũ l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*

7 *In Alienationibus bonorũ defuncti factis per hæredem, eſt imputanda eius legitima.*

8 *Precium redactum ex alienationibus bonorum hæreditariorum præſumitur ſufficiens pro legitima, dum contrarium non probatur.*

9 *Filius, ſi ſe immiſcuerit in hæreditate patris, nullo confecto inuentario, intrat præſumptio ſatiſfactionis pro legitima.*

10 *In fideicommiſſo particulari non poteſt detrahi legitima.*

11 *Legitima, cum ſit certa ratione loci, & quota nõ impedit immiſſionẽ pro indiuiſo fideicõmiſſario.*

12 *Bona fideicommiſſaria, quando ſunt reſtituenda inter alia, debet fieri detractio dotis.*

13 *Dotis detractio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non poteſt fieri, quando adſunt bona libera.*

14 *Auth. res quæ. C. comm. de legat. ceſſat, quando adſunt bona libera.*

15 *Dos non poteſt detrahi ex fideicommiſſo particulari, & alleganti, quod bona libera non ſufficiunt, incumbit onus probandi plenè, & concludenter.*

16 *Pro dote non poſſunt retineri bona fideicommiſſo ſubiecta, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis.*

17 *Exceptio turbida non impedit immiſſionem fideicommiſſario.*

18 *Immiſſio, vt fideicommiſſario non impediatur, non attendantur exceptiones turbidæ.*

19 *Rota concedens manutentionem in poſſeſſione bonorum, attento ſtylo, non extenſa deciſione cauſa non poteſt proponi ſuper immiſſione.*

20 *Poſſidere non dicitur is, qui petit ſe immitti in poſſeſſione.*

DECISIO CCCI.

CVM Domini cenſuerint eſſe iuſtificata re-
quiſita neceſſaria ad effectum immiſſionis in
vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* reſoluerũt Gal-
phio, Honuphrio, & fratribus filijs, & hæredibus
1 q. Pauli de Simonettis eſſe dandam † immiſſionem
in bonis ſubiectis fideicommiſſo Hectoris Simo-
netti, ex infrà dicendis.

Quia de fideicommiſſo conſtat ex teſtamento
Hectoris fideicommittentis non abolito, non can-
cellato, nec in aliqua ſui parte ſuſpecto, in quo dicti
Galphius, Honuphrius, & eius fratres ſunt expreſ-
sè vocati in caſu ſecuto, nimirùm quo alij filij Te-
ſtatoris decederent ſine filijs, & deſcendentibus,
prout deceſſerunt, ſi quidem de morte Galphij, &
Tullij filiorum fideicommittentis ſine filijs con-
2 ſtat ex fide obitus, † extracta ex libro mortuorum,
quam probare obitum, pluriès fuit reſolutum per
Rotam in rec. deciſ. 321. nu. 3. 621. nu. 4. & deciſ.
770. nu. 4. par. 1. & deciſ. 605. nu. 4. par. 2. & corã
ſa. me. Greg. XV. deciſ. 78. nu. 2. ex Imol. conſ. 110.
in fin. ex Rebuff. & alijs concordantibus, eóq. de-
3 ceſſiſſe ſine filijs † eſt præſumendum, dum contrariũ
non probatur, *Alex. conſ. 20. nu. 12. lib. 1. Bellon.*
conſ. 19. nu. 3. Cappyc. deciſ. 159 num. 11. & tenuit
Rot. in rec. deciſ. 436. num. 3. par. 1. & licèt Trinius
vnus ex filijs fideicommittentis deceſſerit cum fi-
lijs Clemente & Hectore iuniore, attamen cum
nuper deceſſerint ſine filijs, vt ex arbore illorum
exi-

Digitized by Google

exiſtentia non præiudicauit Galphio, Honuphrio & fratribus. Obitus autem Pauli, & dd. Clementis, & Hectoris comprobatur ex inſtrumento compromiſſi facti inter Galphium, Honuphrium, & fratres, filios & hæredes Pauli ex vna, & Honuphriã vxorem & hæredem Clementis q. Trinij ex altera. Quod bona controuerſa fuerint in bonis fideicommittẽtis, & per ipſum poſſeſſa de tempore obitus, probatur, tàm ex teſtamento, quàm ex diuiſione facta inter Paulum patrem Galphij, Honuphrij, & fratrum, & Clementem authorem Honuphriæ, & & Hectorem filios Trinij. Identitas deinde probatur, quia agitur de fideicõmiſſo particulari quatuor corporum, de quibus in dicto teſtamento, nẽpè ſuper domo habitationis ipſius Teſtatoris, & domo vulgò *detta l'hoſteria della Corona*, ſuper Carteria, & prædio ſeù poſſeſſione, quæ dicitur *S. Pietro in Campo*, quæ ex iàm dictis probatur poſſeſſa per Teſtatorem. Deindè verò, quod Honuphria
4 poſſideat, probatur ex † Inuentario bonorum Clementis facto per ipſam, vti hæredem, quod contra ipſam conficiẽtem plenè probat, *l. fin. C. de arbitr. tut. Caſtr. conſ 393. num. 2. lib. 2. Rom. conſ. 102. num. 3. verſ. cum itaquè, Rota in Ceſenaten. de Aldinis 24. Ianuarij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, ex litis ſuſtentatione, & ex commiſſione per eum obtenta.

5 Stante itaquè quod cõſtet de fideicommiſſo, † illiuſq. purificatione, & quod bona prædicta fuerint in bonis fideicommittentis de tempore obitus, & de illorum identitate, dimonetria vocatis non poteſt denegari immiſſio aduerſùs Honuphriam. ha-
6 bentem cauſam à Clemente grauato, eò † quia illis agentibus vigore fideicommiſſi competit remediũ, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. l. penult. § cum autem, vbi Bart. in fin. & alij, C. de Sen. Conſ. Trebell. Gabr. conſ. 44. nu. 6. lib. 2. Rot. in rec. dec. 237. num. 1. par. 1. & coram ſa. me. Greg. XV. dec. 194. num. 1.* & fuit priùs dictum in *Bonomen. de S. Petro 4. May 1588. coram Platto, in Viterbien. fideicõmiſſi 8. Martij 1602. coram Litta, & in Montisfaliſci fideicommiſſi 12. Maij 1603. coram bo. mem. Card. Panzbilio.*

Nequè Dominis viſæ fuerunt obſtare detractiones, quæ dicta Honuphria vti vxor Clementis nepotis teſtatoris ex Trinio filio prætendit. In primis non obſtat detractio legitimæ ex perſona Trinij, quia verſamur in fideicommiſſo particulari, nõ autem vniuerſali, & conſtat fideicommittentem reliquiſſe bona notabilis valoris. deinde probatur
7 plures alienationes factæ per Trinium, † in quibus eſt imputanda legitima, & precium ex eis redactũ
8 præſumitur eſſe † ſufficiens, dum contrarium non probatur; vt benè firmauit *Rota in Peruſina fideicommiſſi de Gratianis 28. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Vnde cum adſint alia bona, vt conſtat ex inſtrumentis, & in aliis iuribus,
6 & ſe immiſcuerint in hæreditate nullo † confecto inuentario, intrat præſumptio ſatisfactionis, vt in *Maceraten. legitimæ 22. Iunij 1629. & in Peruſina fideicõmiſſi de Menicontibus 3. Decemb. 1632. coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen. in Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs 20. Decemb. 1628. corã*
10 *R. P. D. meo Merlino*, & cum ſimus † in fideicommiſſo particulari ſuper eo non poteſt detrahi legiti-
11 ma, & in omnem caſum cum legitima † ſit certa ratione loci & quotæ, non impedit immiſſionem
12 pro indiuiſo. Non etiam † obſtat detractio dotis quam prætendit Honuphria per *text. in Auth. res que, C. comm. delegat.* quia dato etiam, quod de
13 ſolutione conſtaret † illa eſt detrahenda ſuper alijs bonis liberis, non autem de bonis ſtabilibus ſubiectis fideicommiſſo particulari, præcipuè cum conſtet ex inuentario hæreditatis q. Clementis, remã-
14 ſiſſe alia bona, & † proinde non vindicare ſibi locũ diſpoſitionem *d. Authen. res quæ*, pluries firmauit *Rota in Foroliuien. dotis 20. Iunij 1614. corã Eminentiſſ. Card. Pamphilio, & in Bononien. fideicommiſſi de Maluetijs 31. Martij 1628. coram bo. me. Card. Vrili*, & cum vt fuit dictum pluriès, verſemur in fideicommiſſo particulari, quatenùs Honu-
15 phria allegaret † bona libera non ſufficere, ipſi incumbit onus probandi, plenè & cõcludenter *Bertrand. conſ. 161. nu. 26. lib. 3. par. 2. Corn. conſ. 3. num 8. lib. 3. Aym. conſ. 77. num. 4.* & ità reſoluit
16 Rota pluriès, ſtante itaquè exiſtentia † bonorum liberorum non poteſt Honuphria retinere bona fideicommiſſi pro detractione dotis, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis. Non obſtat tandem vltima detractio ſolutionis legatorum factorum per fideicommittẽtem, & æris alieni eiuſdem factæ per Trinium patrem Clementis authorem Honuphriæ,
17 quia de tali ſolutione non conſtat, & † talis exceptio turbida non poteſt impedire immiſſionem,
18 quæ non admittit exceptiones † turbidas & altiorem indaginem requirentes, *Rota in Ciuitatis Caſtelli bonorum 9. Iunij 1598. coram bo. me. Card. Mellino, & coram ſa. me. Greg. XV. deciſ. 194. n. 22.* & alibi paſſim.

19 Vlteriùs non obſtat, quod cum Rota † conceſſerit manutentionem in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur Honuphria, attento ſtylo non extẽſa deciſione, cauſa non potuerit proponi ſuper immiſſione, quia non ſubſiſtit in facto, cum iàm deciſio eſſet extenſa, & propterea imputet ſibi pars ſi non inſtetit pro relaxatione mandati de manutenendo, ſed quia præſens dubium immiſſionis nihil commune habet cum manutentione, & Galphius Honuphrius, & fratres illam non impediant, quini-
20 mò fateantur † non poſſidere, dum petunt immitti, Domini ſtantibus pluribus citationibus ad informandum, non obſtante dilatione petita, immiſſionem ſupradictis conceſſerunt.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana, ſeù Veneta Aſſecurationis.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Aequalitas in iudicio eſt ſeruanda, ſed hoc nõ procedit ſtante diuerſitate iudicij. Acta geſta inter alios non nocent tertiò, nunquàm in eo iudicio citato. Obligatio Cameralis nõ vulneratur per ſententiam nullã.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ.*
2 *Acta inter alios facta, non nocent tertio, nunquã in eo iudicio citato, vel nominato.*
3 *Iudicij diuerſitas excludit rationem æqualitatis ſeruandæ in eo. & nu. 12.*
4 *Appellare, ſi licuit vni ex collitigantibus, id quoque alteri parti licere debet.*
5 *Sententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti, quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio, exhibetur.*
6 *Sententia eſt nulla, quoad non citatos, & quoad eos, nullos producit effectus.*
Sententia nulla, non debet retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit. num.6.
7 *Actus vltrà intentionem mandantis, vel comparentis operari non debet.*
8 *Sententia, à quibus interpretationem recipiat.*
9. *Deciſ.78. inter impreſſ. R.P.D. Coccin Decan. declaratur, & num.10. & ſeq.*
11 *Pars, quod obtinuit contra aduerſarium, id quoquè in ipſius perſonam obtinere debet ad alterius partis fauorem.*

DECISIO CCCII.

POSTQVAM Rota cenſuit Apocham Aſſecurationis eſſe inſtificatam, vt in deciſione huius cauſæ facta ſub die 7. Iunij præteriti.* Dubitaui an contra Aſſecuratores eſſet relaxãdum mandatum executiuum, & Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia Ioannes Baptiſta Preue mercium Dominus, qui aſſecuratus eſt, agit vigore dictæ apochæ roboratæ vinculo obligationis Cameralis,
1 † quæ propter ſuſceptionem cenſurarum, & mandati executiui, habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ, *Paul. de Caſtr. in l. poſt rem iudicatam. in fine. ff. de re iudic. Galleſ. ad form. oblig. Camer. quaſt.2. num.13. Gabr. conſ.67. num.8. lib.1. Rot. deciſ.686. num.1. par.2. recent.*

Non obſtat ſententia abſolutoria ipſorum Aſſecuratorum, lata à deputato A.C. contra Ioannem Caſnedum, & Nicolaum Maſſam prætenſum hæredem Pompei, per quam prætenditur dictam obligationem Cameralem eſſe vulneratam. Nam ex actis dictæ Inſtantiæ apparet, Caſnedum ſolum incœpiſſe litem, eamq. proſequutum fuiſſe, addito in aliquibus citationibus nomine dicti Pompei, & poſt illius obitum comparuiſſe procuratorem Nicolai prædicti, nullo exhibito eius mãdato procuræ ad lites: Sententiam verò latam, & conceptam fuiſſe contra dictum Caſnedum, tunc abſentem, non citato eius procuratore, cuius mandatum in actis fuerat exhibitum, & contra dictum Nicolaum, tanquã Pompei hæredem, & conſortes, cum tamen non conſtaret, eum eſſe talem, vel vocatum, aut Pompeium vnquàm in iudicio dum viueret comparuiſſe, per ſe, vel per procuratorem: Quæ ſententia
2 † proptereà tanquàm res inter alios geſta non afficit dictum Ioannem Baptiſtam Preuem, Dominum lanarum, de quibus agitur nunquàm in eo iudicio citatum, imò nec nominatum, *l. de vnoquoque. ff. de re iudic. l. nam ità. ff. de adopt. & l. vltima. C.*
3 *quib. res iudic. non noc.* Diuerſitas † autem iudicij excludit rationem æqualitatis ſeruãdæ, quod nimi-
4 rum, vbi vni partium licuit appellare, id alteri † quoquè collitiganti licere debeat, quòcircà ſententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non
5 impedit executionem inſtrumenti, † quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio exhibetur *Rot. poſt dictum tract. Galleſ. deciſ.65. nu.9. & 12. & deciſ.159. num.8.* ſequitur *Gratian. diſcept.765. num.43.* Eademq. ratione dicta ſententia non poteſt Pompeiũ Maſſam dicti Ioannis Baptiſtæ mandatarium, quem Aſſecuratores in iudicio ſimiliter nunquàm vocarunt, nequè Iudex prædictus in ſententia nominauit, afficere, & huiuſmodi ſententia
6 cum ſit nulla, † quòad non citatos, nullum quòad eos producit effectum, vt proptereà non debeat retardare executionem obligationis Cameralis, quã non vulnerauit *Rot. apud Galleſ. deciſ.106. num.1. & 2. & d. deciſ.159. num.7.*

Nequè prædicti Ioannes Baptiſta, & Pompeius poſſunt dici litis conſortes, ex eo, quod procurator Nicolai, vnus ex hæredibus dicti Pompei notificãdo illius obitum, & dicti icolai voluntatem, de adeunda hæreditate, proteſtatus fuit ne Aſſecuratores alteri ſoluerent, quam dicto Nicolao eius principali, quoniam vt præfertur de mandato dicti comparentis ad lites minimè conſtat, cum limitatè fuerit conſtitutus, ad notificandum, & faciendũ
7 proteſtationem, † qui actus vltrà intentionem mandantis, vel comparentis operari non debet *Rot. deciſ.500. num.8. par.2. recent.* ex quibus di-
8 cta ſententia † recipit declarationem, vt per *Gloſ. fin. in c. dudum. de decim. & Bald. in l.2. C. de iudic.*

Et ex his etiam ceſſat obiectum deciſionis 78.
9 † inter impreſſas Reuerendiſſimi D. mei Coccini Decani, in qua fuit reſolutum non eſſe concedendam executionem vigore obligationis Camera-
10 lis, propter ſententiam † in priori inſtãntia latam ad fauorem Aſſecuratorum, quàmuis iniuſtam. Quoniam dicta deciſio procedit in terminis ſententiæ latæ inter eaſdem partes, appellantem ſcilicèt, & appellatum, & in vtraquè inſtãntia vocatas, & nominatas, inter quas ideò ſeruanda erat æqualitas, quia quod alter contra aduerſarium
11 obtinuit, † id quoquè in ipſius perſona obtinere ad alterius partis fauorem debet, iuxtà *l. prima. ff. quod quiſquè iuris, & l. vltima. C. de fruct.*
12 *& litis expenſ.* quæ ratio † in eo qui non fuit litigator eiuſdem iudicij conſiderari nõ poteſt, quod etiam in terminis dictæ deciſionis 78. ſenſit *Rota in Veneta donationis, quæ eſt præallegata deciſ. 159. in fine apud Galleſ.* Et ita &c.

* Eſt deciſio 285. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Veneris 10. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

ad Declaratoriam quibus de ſtylo ſeruatis pro-

Digitized by Google

procedatur,& qualiter etiam prædictus ſtylus ſeruetur in mandato de manutenendo, vide diſtinctionem.

S V M M A R I V M.

1 *Termini quatuor ad docendum de paritione, ſi ſint ſeruati, & de ea non doceatur, tunc niſi infra menſem de paritione oſtendatur, declaratoria contra inobedientes relaxatur de ſtylo. n. 2.*
3 *Et iſte ſtylus etiam in mandato de manutenendo ſeruatur, declara vt infra.*
4 *Mandatum de manutenendo, ſi contra aliquem relaxetur, qui teneatur aliquid præſtare, puta decimas &c. tunc reproducto mandato, ſi non conſtet de paritione per effectualem præſtationem, datur declaratoria, vide rationem. nu. 5.*
6 *Sed ſi ille cōtra quem relaxatur d. mādatum non tenetur aliquid præſtare, ſed ſolum pati, cum teneatur ad ſolam patientiam, tunc ſi non conſtet de paritione verbali, proceditur ad declaratoriam.*
7 *Impedimentum, quando excuſet, & quando non.*

D E C I S I O CCCIII.

CVM expedito mandato de manutenēdo* ad fauorem Eccleſiæ S. Gregorij, & Communitatis Duglioli, eoq. in partibus, tàm Rectori S. Gregorij, quàm Rectori S. Michaelis de Mezolaria intimato, & ſucceſſiuè hic in actis reprodu-
1 cto, ſeruati fuerint † quatuor termini ſoliti ad docendum de paritione, de quibus per *Veſtr. in praxi lib. 8. c. vlt. nu. 19.* nec de ea doctum fuerit. Viſum eſt DD. niſi intra menſem paruerint dan-
2 dam eſſe declaratoriam † contra contumaces, & inobedientes de ſtylo concedi ſolitam, *cap. primo in fin. vt lit. non conteſt. Mohed. dec. 1. in princ. de ſent. excom. Caſſad. deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Rot. dec. 439. nu. 1. & 478. par. 2. rec.*
3 & paſſim in aliis, quem ſtylum † etiam in mandato de manutenendo obſeruari conſtat, *ex traditis in Brixien. Clericatus 26. Ianuarij 1598. coram Orano, in Alerien. beneficij 17. Iunij 1609. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Pamphilio & in Vicen. Prioratus 19. Martij 1610. coram eodem, & in Cremonen. penſionis 28. Maij 1612. coram bo. me. Vbaldo.*

Hæc tamen concluſio ſimpliciter non procedit in mandato de manutenendo, ſed cum hac diſtin-
4 ctione, quod aut ille contra † quem relaxatur, tenetur aliquid præſtare, vt decimas, penſionem, & quid ſimile, & tunc reproductio mandato, ſi non conſtat de paritione per effectualem pręſtationem datur declaratoria, & ita loquuntur deciſiones prædictæ, prout etiam *Seraph.* 1113. *nu.* 3. eò quia
5 ſatis dicitur conſtare de† cōtrauentione, niſi quis per actus poſitiuos ſolutionis decimarū, ſeu penſionis oſtendat ſe paruiſſe *Bart. & alij in l. in illa. ff. de verb. oblig.* Aut verò ille contra quem mandatum relaxatur, non tenetur aliquid præſtare, ſed ſolùm pati. qui, vt eſt caſus noſter, quia fuit data manutentio in poſſeſſione Beneficij Eccleſiæ San-
6 cti Gregorij, & † hoc caſu altera pars tenetur ſolam patientiam præſtare, & nihil aliud, Ideòque ſufficit paritio verbalis, *vt per Caual. dec. 364. n. 3. Rot. in Theatina, ſeu nullius de Altiſſa 2. Aprilis 1618. & in Lunen. Sarzanen. beneficij 25. Iunij 1632. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & cum ex deductis non conſtet de paritione verbali, ex ſupradictis, ad declaratoriam procedendum.

Nequè eſt attenden. excuſatio deducta, ex eo, quod Eccleſia S. Gregorij fuerit interdicta à Vicario Bonon. propter diſmembrationem de ea factā, ac proindè in ea celebrari non poſſit, Tùm quia interdictum eſt nullum, ſicuti nulla fuit, & inualida per Rotā declarata ipſa diſmembratio in deciſione in hac cauſa facta coram me 22. Iunij 1633. * Tùm quia non conſtat fuiſſe factas diligentias pro illo remouendo, † & remoueri non
7 potuiſſe ſine quibus ſola impedimenti allegatio non releuat *Bart. in l. quibus diebus in fin. vbi Socc. num. 3. ff. de cond. & demonſtr. Alex. conſ. 49. num. 5. lib. 2. Natt. conſ. 258. num. 6. Caputaq. deciſ. 72. n. 5. par. 2. Rot. coram Greg. XV. deciſ. 501. num. 2. & 5.* Et ità fuit reſolutum &c.

* Deciſio ſuper hac manutentione ſub 14. Iunij 1634. eſt ſuprà 391.

* Eſt deciſio 223. pariter ſuprà.

¶ Et infrà in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 11. Decemb. 1634. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Veneris 17. Nouembris 1634.

A R G V M E N T V M.

Fideicommittens, quando diſponit, quod omnia, & ſingula bona in perpetuum remaneāt inter illos de domo, et familia, tunc dicitur inductum abſolutum, et reciprocum fideicommiſſum. Sub verbis de domo, & familia, fœminæ quando comprehendantur, et quādo è contra.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, quando inducatur.*
2 *Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, tunc multò magis inducitur, quādo adſunt verba importantia perpetuitatem.*
3 *Fideicommiſſum, quando fuit factum in contractu diuiſionis per plures fratres, ſignum euidens eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum.*
Aliàs abſquè eo, quod facerent fideicommiſſum potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſquè prouidere propria ſoboli, vel fideicommiſſum ad beneplacitum conſtituere. n. 3.
4 *Et licet aliqui Doctor. cōtrarium teneant, tamen non ſunt attendendi, cum loquantur contra communem.*
5 *Fœminæ veniunt ſub illis verbis, de domo, & familia.*

6 *Fæ-*

6 *Fœmina, licet veniant in fideicommiſſo ſub vocatione eorum de domo, & familia, tamen id non procedit, quando immediatè fuit facta prohibitio alienationis extrà lineam maſculinam. & num.7.*

8 *In fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo, veniunt etiam fœminæ ſaltem durante vita ſua.*

9 *Sed opinio iſta eſt valdè difficilis.*

10 *Fœmina, ſub nomine illorum de domo, & familia non comprehenduntur in fideicommiſſo, quãdo fideicommittens intellexit de domo, & familia maſculina.*

11 *Ad fideicommiſſum, quando quis vocatur ſub nomine agnationis; tunc non attenditur, ſiuè ſit maſculus, ſiuè fœmina ſuccedens, dummodò ſit agnatus, vel agnata.*

12 *Ad fideicommiſſum, ſi vocentur maſculi agnati, tunc ſuccedere volens debet eſſe, & maſculus, & agnatus.*

13 *Alienationis prohibitio, quando ſubſequitur fideicommiſſum intelligenda eſt quòad perſonas, & caſus in fideicommiſſo comprehenſos.*

14 *Alienationis prohibitio, ſi ſtet de per ſe, & ſit veſtita, particulare fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis.*

DECISIO CCCIV.

DOMINI perſtiterunt in reſolutis 7. Iunij
proximi præteriti, * ſcilicèt conſtare de
fideicōmiſſo reciproco inter maſculos de Caetanis: In inſtrumento namq. diuiſionis fuit conuētum, quod omnia, & ſingula bona in perpetuum
remaneant, & remanere debeāt inter illos de domo, & familia de Caetanis; Hæc enim verba im-
1 portant † abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum inter maſculos de Caetanis, *Anchar. cōſ. 152. Plura ſunt dubia. nu. 9. Soccin. ſen. conſ. 12. nu. 13. & conſ. 43. nu. 9. lib. 3. Corn. conſ. 38. col. 2. lib. 1. Dec. conſ. 23. num. 3. & conſ. 371. Rip. reſponſ. 14. num. 24. de ſubſtit.* vbi reſtatur de communi opinione, *Decian. conſ. 1. num. 278. & ſeqq. & conſ. 3. num. 61. lib. 1.* quæ opinio eò magis procedit, ex
2 quo adſunt † verba importantia perpetuitatem, ibi, in perpetuum, *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 2. num. 18.* & quia huiuſmodi fideicommiſſum fuit factum in cōtractu diuiſionis
3 † per plures fratres, ſignū eundē eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum, aliàs abſquè eo, quod facerent fideicommiſſum, potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſquè prouidere ſuæ ſoboli, vel fideicommiſſum ad beneplacitum conſtituere. Neq. ſunt attendēdi DD. tenentes contrarium, quia loquuntur contra communem,
4 & quando non adeſt † verbum, remaneant, prout in caſu iſto, vt aduertit *Fuſar. de ſubſtit. 479. nu. 102. verſ. ſed aduerte;* nec loquūtur quando plures fratres in inſtrumēto diuiſionis faciunt fideicommiſſum, prout fuit factum in caſu iſto.
5 Nequè obſtat, quod ſub illis † verbis de domo & familia de Caetanis veniāt etiam fœminæ, quia ſecùs dicēdum eſt in caſu iſto, ex verbis in eadem oratione immediatè ſeqq. & quod non poſſit, nec
6 eis liceat illa, ſcilicet, bona † extrà familiam maſculinam dictæ domus de Caetanis, quòmodòcunquè, & quandocunquè, alienare, ſeù aliàs quòmodòlibèt, & pro quibuſcunquè etiam vrgentiſſimis, ac arduis eorum, & cuiuſlibet ipſorum negotijs, & neceſſitatibus eis incumbentibus diſtrahere, & diſmembrare, ex quibus dum diuidētes primo loco ſimpliciter dixerunt inter illos de domo, & familia, & in eadem oratione ſubdiderunt extra familiam maſculinam, dicendum eſt, quod in pri-
7 ma † parte intellexerunt de domo, & familia maſculina, quicquid eſſet, ſi hoc fuiſſet dictum in diuerſa oratione, *Odd. de compend. ſubſtit. par. 6. artic. 4. num. 5.* vbi dicit communiter hanc concordiam eſſe approbatam, & infinitos allegat *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 404. nu. 8.*

Nequè obſtat, quod ex verbis illis remaneant,
8 † & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetani, veniant etiam fœminæ ſaltem durante vita ſua, ex *alleg. per Fuſar. de ſubſtit. q. 346. nu. 19.* vbi exemplificat, quando ſunt vocati deſcendentes per lineam maſculinam, vel virilis
9 ſexus, vel per virilem ſexum, quia quicquid † ſit de hac opinione, quæ multùm difficilis eſt, vt patet ex adductis per ipſum *Fuſar. d. loco & num. ſeqq. & per Peregr. de fideic. art. 26. nu. 29. verſ. circà verò ſecundùm,* in hoc caſu ſumus extra difficultatem, quia fratres diuidentes, vt dictum eſt,
10 intellexerunt de domo, & familia maſculina, † & ideò indubitatum remanet fœminas excludi, vt benè per *Caſtren. in conſ. 190. num. 4. verſ. nam interdum. lib 2.* qui inquit, quod aut quis vocatur
11 ad aliquod † commodum ſub nomine agnationis, & tunc non curatur, an ſit maſculus, vel fœmina, dummodò ſit agnatus, vel agnata, aut vocatur aliquis nomine maſculorum, & tunc requiritur
12 † vtraquè qualitas ſcilicèt, quod ſit agnatus & maſculus, & hoc dictum ſequitur *Peregr. d. art. 27. num. 19. verſ. aut vocatur.*

Nequè facit, quod duo videantur fideicommiſſa, vnum in euentum mortis, in quo vocantur illi de familia, & domo, alterum in euentum alienationis, in quo cenſentur vocati maſculi de domo, & familia, quia fuit reſponſum, quod prohibitio alienationis, cum ſubſequatur fideicommiſſum,
13 aut eſt intelligenda † quòad perſonas, & caſus in fideicommiſſo comprehenſos, ex allegatis per *Fuſar. quæſt. 683. num. 1.* & ſolùm declarat fideicōmiſſum præcedens, & quod intellexit ad illud vocare maſculos, vt dictum eſt, & penitùs ceſſat præ-
14 dictum obiectum. Aut verò † prohibitio alienationis cenſetur, *ſtare da per ſe,* & cum ſit veſtita, particulare fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis, *Gabr. conſ. 123 ante num. 1. verſ. etenim cum prohibitio, vol. 1. Berett. conſ. 142. poſt n. 29. verſ. cum verò, latè Menoch. conſ. 348. nu. 43.* vbi hac diſtinctione concordat omnes DD. inter ſe circà hoc diſſentientes, *Petra de fideicommiſſis quæſt. 11. num. 560.* & hanc diſtinctionem ſequitur *Rota deciſ. 23. ante num. 1. verſ. reſpondetur, quod in caſu Decij, & deciſ. 45. n. 3. & deciſ. 568. num. 9. par. 1. diu. & fuit dictum in cauſa Ianuen. fideicommiſſi de Pallauicinis 24. Septemb. 1586. coram bo. me. Hieronymo Card. Pamphilio, & in cauſa Peruſina de Bigazinis 14. Nouemb. 1605.*

coram

Digitized by Google

coram Litta, Odd. de fideicommiſſis. quæſt. 10. art. 6. num. 128. Fuſar. q. 688. num. 7. & fuit tentum in cauſa *Peruſina de Baptiſtis 27. Martij 1627. corã R.P.D. Pirouano*, & retento hoc intellectu pariter ceſſat obiectum. Et ità vtraquè &c.

☞ * Eſt deciſio 284. ſuprà in hac eadem parte, & ibi aliæ deciſiones in hac cauſa referuntur.

R. P. D. BVCCABELLA.

Bononien. Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra ſententiam, licèt non valeat, tamen quando hoc nõ procedat. A ſententia lata in iudicio poſseſsorio, quãdo detur appellatio, & ſic ceſſet Aegidiana.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, etiam abſq; expulſione.*
2 *Et illam in alium transfert, etiam ad effectum manutentionis.*
3 *Sententia contra ſententiam lata non tenet, niſi prima infirmetur.*
4 *Iudex Commiſſarius, ſtante clauſula, quam, & quas, in commiſſione poſita, poteſt procedere, prout in prima, parte non opponente. & nu. 9.*
5 *Iudex, ſtante clauſula, quam, & quas, poteſt procedere, tanquàm in prima, & etiam non ſuſpenſo petitorio. & num. 6.*
7 *Sententia lata in poſſeſſorio datur appellatio, quando ea continet mixturam.*
8 *Cauſa ſemel facta appellabilis, ſẽper remanet talis.*
10 *Appellatio eſt de ordinatorijs Iudicij.*
Aegidiana in iudicio poſſeſsorio denegat appellationem. num. 10.
Iudicij ordinatoria, ſunt ſeruanda iuxtà locum, vbi litigatur, non obſtantibus ſtatutis loci, vbi partes ſunt oriundæ. num. 10.
11 *Statutum Bononien lib. 2. rub. de appell. non habet locum, quando fuit actũ remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
12 *Verba, in ſententia lata in iudicio poſſeſſorio, quando non dicantur continere mixturam.*
13 *Aegidiana in ſententia lata in poſſeſſorio intrat ſi non contineat mixturam.*
14 *Clauſula, ſine præiudicio, preſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo.*
15 *Clauſula, cum facultate manutenendi, quem de iure, quid operetur.*
16 *Poſſeſſionem pro turbida, quando habet Signatura, tunc admittit appellationem, cum facultate manutenendi, quem de iure.*
17 *Signatura, ſi aliquid voluiſſet in reſcriptis, id ſciuiſſet exprimere.*
18 *Argumentum ab vſu, ſeu ſolito de iure valet.*
19 *Signatura, quando ſimpliciter cauſam committit, tunc dicitur declaraſſe appellationem fuiſſe ab initio admittendam, & executionem nullam eſſe, & reuocandam.*

DECISIO CCCV.

CONCLVSVM fuit D. Coſmo dandum eſſe
mandatum de manutenendo, quia ex deductis ſatis apparet ipſum obtinuiſſe immiſſionem
in poſſeſſionem trium corporum bonorum, de
quibus agitur, in vim ſententiæ, & mandati Rotalis relaxati, pluribus præcedentibus Deciſioni-
☞ bus,* ſuper purificatione fideicommiſſi Alphonſi
ad fauorem ipſius Coſmi, ac alijs ſeruatis de iure ſeruandis, ſicq. auctoritate Iudicis ritè, & rectè
procedentis, qui proptereà benè potuit D. Vin-
1 centium etiam † abſquè alia expulſione, eius anteriori poſſeſſione priuare, *Aug. in l. qui vniuerſas §. item cum Prætor. in fin. ff. de acquir. poſseſs.
Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 9. num. 8.*
2 *& deciſ. 69. nu. 9. & ſeq.* illamq. † in dictum Coſmum transferre *ad l. iuſtè poſſidet. ff. de acquir.
poſseſs.* etiam ad iſtum effectum manutentionis
*Rota coram eod. Gregor. d. deciſ. 9. num. 4. & deciſ.
582. num. 2. & in cauſa Romana vineæ 25. Febr.
& 14. Nouemb. 1633. coram R.P.D. meo Motman.*
3 Non obſtat, quod priùs eſſet confirmanda, † vel
infirmanda alia ſententia de partibus, iuxtà *l. 1.
C. quand. prouoc. non eſt neceſs.* Quia fuit reſponſum, quod cum in commiſſione adſit clauſula
4 (quam, & quas,) & † pro immiſſione de nouo in
Rota actum fuerit; Iudex parte non opponente
benè potuit procedere tanquàm in prima, prout
fecit *Gabr. conſ. 54. num. 8. lib. 1. Pedem. deciſ. 1,
num. 49. Rota in cauſa Bononien. Legati de Mareſcottis 24. Nouemb. 1627. coram R.P.D. meo Du-*
5 *nozet*; Et quod † ſtante commiſſione cum clauſula (quam & quas) poſſit Iudex procedere tanquã
in prima, fuit reſolutum *corã Card. Seraph. deciſ.
1241. num. 2. & in cauſa Grolien decimarum coram bo. me. Orano, vt in deciſ. relata per Marcheſ.
de commiſſ. par. 1. fol. 174. num. 5. & in cauſa Peruſina fideicommiſſi 16. Februarij 1615. coram
Reuerendiſs. D. meo Decano*, vbi, quod hoc proce-
6 dit † etiam non ſuſpenſo petitorio *per doctr. Bart.
communiter receptam in l. naturaliter. §. nihil
commune. nu. 36. ff. de acq. poſs. cum alijs ibi alleg.*
Et ex his ceſſat, quòd ab eadem prima ſententia fuerit appellatum, tàm in vim Statuti *lib. 2. rubric. de appell.* quàm etiam ex quo ipſa ſententia
7 † continet mixturam, cum condemnet Vincentium ad reddẽdam rationem de nominibus debitorum Alphonſi, & ad reſtitutionem pecuniarum
8 hæreditatis eiuſdem, & cauſa † ſemel facta appellabilis ſemper duret appellabilis, ex pluribus pro
Vincentio allegatis: Nam quicquid ſit, an huiuſmodi appellatio, & mixtura ſubſiſtant. Placuit
reſponſio, quòd dicta prima ſententia, & appellatio ab ea interpoſita ad iſtum effectũ ampliùs attendi non debeat, ex quo in Rota proceſſum fuit
9 tanquàm in prima, quod benè † fieri potuit ex ſupradictis, ſicq. non ſubſiſtit, quòd iſta cauſa fuerit facta ſemel appellabilis, cum in ea vna tantùm
ſententia Rotalis emanauerit.
Nequè obſtat, quòd etiam ab huiuſmodi ſententia Rotali in poſſeſſorio lata D. Vincentius ſemel appellare potuerit vigore dicti Statuti Ciuitatis Bonon. *lib. 2. rubr. de appellat.* Quia fuit reſ-
ponſum,

10 ponſum, quòd cum † appellatio ſit de ordinato-
rijs iudicij, Ægidiana, quæ in iudicio poſſeſſorio
illam denegat ſtante dicta ſententia in Rota lata,
prout in prima, eſt obſeruanda, non obſtante ſta-
tuto loci, vnde partes ſunt oriundæ, vt per *Con-*
tard. de moment. poſſeſſ. limit. 4. num. 10. & ſeqq.
& de huiuſmodi ſtatuto tenuit *Rot. coram Robu-*
ſterio deciſ. 330. ſub num. 4. par. 2. diuerſ. & in
cauſa Romana bonorum de Comitibus 2. Aprilis
1565. & coram Reuerendiſs. D. meo Decano in
alia Bononien. de Mangiolis 16. Aprilis 1627. vbi
11 etiam fuit firmatum, quod † huiuſmodi ſtatutum
non habet locum, quando actum fuit remedio
l. fin. C. de edict. diu. Adrian. tollen. ex pluribus la-
tè ibi adductis.

Nec ſubſiſtit, quod eadem ſententia Rotalis di-
catur continere mixturam. Quia dum reſeruat
Vincentio portiones bonorum Pirrhi prædefun-
cti, cum domo magna ibi *(Reſeruatis portionibus*
bonorum ſigillatim deſcriptis in diuiſionibus &c. de
quibus in actis) huiuſmodi verba viſa fuerũt pro-
lata non per modum diſpoſitionis, vel cauſæ, ſed
relatiuè ad dictas diuiſiones certas alias factas, &
12 in actis exhibitas, ac † etiam incidenter, & enũ-
ciatiuè, quæ propterea non inducunt mixturam,
Contard. de moment. poſſeſſ. limit. 2. §. 5 num. 19.
Rota in cauſa Auenionen, ſeu Carpentoraten Iu-
ris paſcendi 7. Iunij 1627. coram bo. me. Card. Vi-
rili. Quatenùs verò eadem ſententia condemnat
Vincentium ad fructus perceptos à die motæ li-
tis, & ad expenſas legitimè factas, ponderatum
fuit ſententiam id facere per caput ſeparatum ibi
(inſuper D. Vincentium in fructibus, &c. & in
expenſis condemnamus &c.) quo caſu ſententia
non dicitur continere mixturam quòad poſſeſſo-
13 rium, & † propterea illius reſpectu intrat Ægi-
diana, vt per *Veſtr. in prax. lib. 7. cap. 3. n. 8. verſ.*
idem denique. Barz. deciſ. 45. num 2. cum alijs re-
latis per Modern. Roman. de appellat. quæſt. 17. li-
mit. 6. membr. 9. nu. 35. & faciunt tradita per Ga-
br. conſ. 35. ſub nu. 8. verſ. primo quia, lib. 1. Surd.
conſ. 102. num. 12. Menoch. de adipiſcend. remed. 4.
n. 869. & ſeq. Contard. de momẽt. poſſ. limit. 1. n. 28.
Creſcent. deciſ. 5. de appell. & per d. Modern. Ro-
man. poſt alios relat. d. memb. 9. ſub num. 22. verſ.
explica iſtam.

Minùs releuat, quod licèt poſt ſententiam Ro-
talem cauſa fuerit primo loco commiſſa cũ clau-
ſula ſinè præiudicio mandati de immittendo, poſt-
modùm tamen in ſecunda commiſſione adiecta
fuerit clauſula, cum facultate manutenẽdi, quem
de iure. Quia pro reſponſione ponderatum fuit,
quod executio dictorum trium corporum bono-
rum, de quibus agitur, fuerat legitimè facta poſt
primam commiſſionem, cum dicta clauſula ſine
14 præiudicio mandati de immittendo, † per quam
dicebatur præſeruata iuriſdictio Iudicis, à quo,
Rot. deciſ. 182. num. 3. lib. 2. par. 3. diuerſ. Add. ad
deciſ. Gregor. XV. 91. num. 13. & ante ſecundam,
cum dicta clauſula, cum facultate manutenendi
15 quem de iure, † per quam quicquid ſit, an dica-
tur ſuſpenſa iuriſdictio præfata, quòad vlteriorem
executionem faciendam, quòad executionem
iam factam, illa fuit viſa nullo modo poſſe dici
per dictam clauſulam circumſcripta, vel reuoca-
ta, niſi quatenùs fuiſſet minùs ritè, & rectè facta,
de quo Signatura voluit, quòd coram Iudice, ad
quem, cognoſci debeat, & ideò reſcripſiſſe dicitur
16 cum dicta clauſula, † quia habuit poſſeſſionem
pro turbida, vt Rota cenſuit *coram Card. Caual.*
deciſ. 615. num. 3. & ità obſeruauit pro manuten-
tione poſſeſſoris legitimè immiſſi per Iudicem
ad quem, ante commiſſionem, cum huiuſmodi
clauſula *in d. cauſa Romana vineæ 25. Februarij,*
& 14. Nouemb. 1633. coram R. P. D. meo Motman.

Quod etiam comprobatur, quia ſi per ſecundã
17 cõmiſſionem Signatura voluiſſet † circumſcribi,
& reuocari executionem tunc iam factam, id ex-
preſſiſſet, prout quòad prædium Planorij, cuius
poſſeſſio fuerat capta poſt ſecundam commiſſio-
nem, fecit in tertia, in qua reſcripſit, vt circum-
ſcripta, & reuocata poſſeſſione dicti prædij in cau-
18 ſa procedatur; argumentum † enim ab vſu, ſeu ſo-
lito de iure valet, *l. ſi ſeruus plurium. §. vltim. ff.*
de legat. 1. cum alijs per Rotam coram Caual. deciſ.
418. num. 5. verſ. tertia & num. ſeq. Vel ſimpli-
citer cauſam commiſiſſet, quo etiam caſu dicitur
19 declaraſſe † appellationem fuiſſe ab initio admit-
tendam, & executionem nullam, & reuocandam,
iuxtà tradita per *Lancellot. de attent. par. 2. c. 12.*
limit. 6. num. 36. & par. 3. cap 24. quæſt. 31. nu. 9.
cum ſeq. & per Rot. in cauſa Mantuana Iuris pa-
ſcenai 26. Iunij 1628. coram bo. me. Card. Virili,
& in cauſa Ferrarien. pecuniaria 7. April. 1631.
coram R. P. D. meo Motman. cum alijs pro Vin-
centio allegatis.

Et ità vtraquè parte informante &c.

☞ Ideſt ſub diebus 12. Decemb. 1633. & 22. Mar-
tij 1634. & 7. Iunij pariter 1634. coram R. P.
D. Ghiſilerio, ſunt Deciſiones 249. 272. & 283.
ſuprà in hac parte.

R. P. D. MERLINO.

Verulana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario, quibus concurrentibus de-
tur immiſſio. Remiſſoria denegatur ob ca-
lumniæ ſuſpicionem, item in iudicijs poſſeſ-
ſorijs, item etiam bis in eadem cauſa ſi pe-
tatur, non conceditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius, dum fideicommiſſi exiſtentiã, purificationem ad eius fauorem, & rei identitatem probat, tunc ei immiſſio non poteſt denegari.*

2 *Remiſſoriæ petitio, videtur calumnioſa, quando petitur in calculo ferendæ ſententiæ.*

Remiſſoria denegatur ob ſuſpicionem calumniæ. num. 2.

3 *Remiſſoria non conceditur ad impediendam immiſſionẽ ex remed. l. fin: C. de edict. diu. Adr. toll.*

4 *Re-*

Digitized by Google

4 *Remiſsoria denegatur in cauſis poſseſsorijs eũ in eis non admittantur exceptiones requirentes altiorem indaginem.*

5 *Remiſsoria petitio reÿcitur in poſseſsorio iudicio Saluiani interdicti.*

6 *Remiſsoria, ſi in prima inſtantia fuit conceſsa, ſi in ſecunda inſtantia iterùm petatur, denegatur.*

7 *Remiſsoria in eadem cauſa bis regulariter non conceditur.*

DECISIO CCCVI.

ITERVM Domini reſponderunt Ioanni Amato fideicommiſſario Bartholomæi Aui non eſſe denegandum *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* vel vtilis Saluiani interdicti pro adipiſcenda poſſeſſione tenutæ nuncupatæ *Il Colle Mauſoleo,*
1 dum † fideicommiſſi exiſtentiam, purificationem ad ſui fauorem, & identitatem tenutæ plenè, ac concludenter probauit, iuxtà Rotæ opinionem perpetuò retentam, *vt in decis.* 131. *num.* 5. *par.* 1. *recen. & in alijs relatis in deciſ. huius cauſæ ſub die* 26. *Iunij præteriti coram me,** *atquè ſub hac eadem die fuit dictum in Terraconen. Pannorum coram me.*

Nec viſum fuit obſtare exceptionem ſæpè à DD. Philonardis deductam, & per duas deciſiones reiectam, nempè quod cum tenuta, cuius poſſeſſionem adipiſci Ioannes contendit, confuſa fuerit inter alia bona per DD. Philonardos acquiſita, conſequenter immiſſio ſuper re incerta, & fideicommiſſo in totum non ſuppoſita, concedi non poſſit, vel certè in adeptione poſſeſſionis oriri poſſit anſa ſcandali, dum vnuſquiſquè controuerſa bona ſibi debita eſſe defendet; quoniam teſtes, & inſtrumenta acquiſitionum excludunt quamcunquè incertitudinem. & ſeparant bona acquiſita à tenuta fideicommiſſo ſubiecta, aſſignãdo ſigillatim proprios, & particulares confines, tàm tenutæ, quàm prædijs, ſeù petijs terræ acquiſitis, itaut nulla poſſit cadere confuſio, & diſſidij occaſio, prout diſtinctè deductum fuit in deciſionibus ſub die 27. Nouembris 1633.* & 7. Iunij decurrentis anni 1634. coram me,* cum quibus etiam hodiè Domini tranſierunt.

Nec releuare cenſuerunt petitionem remiſſoriæ ad effectum firmandi ſtatum hæreditatis Bartholomæi fideicõmittentis, & probandi per Ioannem retineri multa bona non ſubiecta oneri fideicommiſſi, & ſic obligata pro euictione tenutæ per DD. Philonardos acquiſitæ; Quoniam huiuſmo-
2 di inſtantia † facta in calculo ferendæ ſententiæ, & poſtquàm per feriarum interſtitia probationes neceſſarias inſtruere potuerunt, pluribusq. diffugijs cauſæ propoſitionem diſtraxerunt, ſapere videtur calumniam, ob cuius ſuſpicionem denegatur remiſſoria, *Rota dec.* 322 *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ. & coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 256. *num.* 8. *&*
3 *alias paſſim.* Et ad † impediendam immiſſionem, *ex rem. d. l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* non eſſe concedẽdam remiſſoriam, quia in huiuſmodi poſ-
4 ſeſſorijs non admittuntur exceptiones † requirẽtes altiorem indaginem, dixit *Rota apud Card. Seraph. deciſ.* 1364. *nu.* 1. *qui loquitur de iud. ex l. final. C. de edict. diu. Adr. tollen. & in recen. deciſ.* 212. *num.* 7. *ac deciſ.* 424. *num.* 3. *par.* 1. *recen. & coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.* 367. *num.* 1. *vbi*
5 *Addent.* alias cumulant, & in † poſſeſſorio Saluiani interdicto Rota ſequuta fuit dictas deciſiones nouiſſimè in *Imolen. Saluiani* 5. *Maij, &* 9. *Iunij præteriti coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*
6 Maximè quia in prima inſtantia † conceſſa fuit remiſſoria, vigore cuius ſex teſtes examinati fue-
7 runt, vnde intrat concluſio, quod in eadem † cauſa remiſſoria regulariter bis non conceditur *Rota apud ſan. me. Greg. XV. deciſ.* 367. *nu.* 2. *& coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ.* 392. *nu.* 2.

Contra alia deciſionis fundamenta nihil fuit deductum, ideòq. Domini perſiſtentes in deciſis ſub die 26. Iunij coram me, Ioanni Amato dandam eſſe immiſſionem reſponderunt.

* Eſt deciſio 298. ſuprà in hac parte.

* Sunt Deciſiones 236. & 286. etiam ſupra in hac parte.

¶ Et in eadem cauſa pariter ſuprà adeſt altera deciſio ſub die 28. Ianuarij 1633. eſt in ordine 175.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Quarti Dotalis.

Die Lunæ 20. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. vt habeat locum, debet ille, qui in eo ſe fundat probare matrimonii conſummationem. Dictio (iuxtà) quando ſtet ſimilitudinariè, quando reſtrictiuè, quãdo cauſatiuè, vel demõſtratiuè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 131. *defert lucrum dotis poſt conſummatum matrimonium. n.* 3.

2 *Dotis lucrum, quando debetur ex ſtatuto, vel pacto, an debeatur non conſummato matrimonio. Quæſtio iſta inter Doctor. eſt valdè controuerſa. Et pro vtroquè caſu adſunt Doctor. qui de communi teſtantur.*

4 *Dictio (iuxta) ſtat ſimilitudinariè, vt dictio, ſicut, tanquàm, ad inſtar, & ſimilia.*

5 *Dictio (iuxta) potiùs cenſetur ſtare demonſtratiuè, quam reſtrictiuè.*

6 *Dictio (iuxta) tunc multò magis dicitur ſtare demonſtratiuè, quando eſt adiecta diſpoſitioni, & prolata in materia, cuius natura ſit diſponere.*

7 *Dictio (iuxta) tunc ſtat cauſatiuè, non autem relatiuè, & reſtrictiuè, quando non conſtat de relato.*

8 *Dictio (iuxta) quando conſtat de relato, tunc ſimilitudinariè, & reſtrictiuè ad relatum.*

9 *Lucrum dotale debetur vxori vigore Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 131. *ſi per ipſam non ſteterit, quominùs matrimonium conſummaretur.*

10 *Statuti vigore, ſi aliquis prætendat aliquid ad ſe ſpectare, debet probare, quod interueniant omnes qualitates à ſtatuto requiſitæ.*

11 *Teſtibus deponentibus ſuper affirmatiua magis credendum eſt.*

12 *Teſtes, ſi fuerint examinati in alio iudicio, & eorum depoſitiones non producantur, non merentur attendi.*

13 *Vxor debet præſtare patientiam ſucceſſiuam, ad hoc vt dicatur, quod per ipſam non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur.*

DECISIO CCCVII.

PRÆTENDENTE Diana Grotta per obitũ
Alexandri eius viri ſine liberis, vltra reſtitu-
tionem doris ſibi deberi quartum dotale iuxta
diſpoſitionem ſtatuti Vrbis cap. 131. lib. 1. Illud
ei non deberi DD. ſub die 26. Nouemb. 1633.*
reſponderunt, ea moti ratione, quia ſtatutum
1 † defert lucrum dotis poſt conſummatum matri-
monium, quæ conſummatio non probabatur, pro-
ut nec etiam hodiè viſa fuit DD. probari, & prop-
tereà perſtiterunt in deciſis.

Nam licèt quæſtio ſit multũ controuerſa apud
2 DD. etiam quãdo lucrum † dotis debetur ex ſta-
tuto, vel pacto, an debeatur nõ conſummato ma-
trimonio, vt latè per *Ceuall. q. 110. Bernard. Gre-
uius ad Gayll. concl. 80. per tot. lib. 2.* & pro vtra-
què opinione adſint DD. atteſtantes de commu-
ni opinione; attamen in præſenti caſu viſum fuit
DD. nos verſari extrà iſtam difficultatem, quia
3 lucrum † dotis fuit promiſſum iuxtà diſpóſitionẽ
ſtatuti Vrbis, quod vt ſuprà dixi, defert lucrum
dotis poſt conſummatum matrimonium.

Et quod in iſto contractu partes ſe conforma-
uerint cum ſtatuto Vrbis, ſatis dignoſcitur ex ip-
ſo inſtrumento dotali, in quo fuit dictum iuxtà
4 formam ſtatuti, † illa ſiquidem dictio (*iuxta*) ſtat
ſimilitudinariè, vt dictio, ſicut, tanquàm, adin-
ſtar, & ſimilia, *l. ſi quis. C. de ſepulcr. viol. l. 1. C. de
his, qui parent. vel liber. occid. l. leges, vt generales.
C. de legib. Bero. conſ. 38. nu. 3. vol. 1.*

5 Nequè obſtat, quod † iſta dictio (*iuxta*) potiùs
cenſeatur ſtare demonſtratiuè, quàm reſtrictiuè,
*Bart. in l. Centurio. nu. 39. & ibi Iaſ. nu. 51. Rip.
n. 173. ff. de vulg. & pupill. Rot. dec. 27. n. 7. par. 2.*
6 *diu.* maximè cum illa ſit † adiecta diſpoſitioni; &
prolata in materia, cuius natura ſit diſponere, &
ſic tantò magis ſtat cauſatiuè, *Rot. deciſ. 40. nu. 3.
par. 2. diu.*

Quia hoc eſt verum, & benè procedit, quando
7 non conſtat de relato, quia, † tunc dictio (*iuxta*)
ſtat cauſatiuè, non autem relatiuè, & reſtrictiuè,
ſecùs verò quando conſtat de relato, prout hic,
8 quia conſtat de ſtatuto, † quo caſu prædicta dictio
ſtat ſimilitudinariè, & reſtrictiuè ad d. ſtatutum
*Bart. in extrauag. ad reprimendum. verſ. prout
ſub n. 2. Alex. conſ. 106. nu. 21. lib. 3. Dec. conſ. 63.
num. 6. & in l. edita num. 84. in fin. & num. ſeq.
C. de eden. Curt. iun. conſ. 92. num. 10. Ruin. conſ.
25. nu. 11. lib. 1. Soccin. iun. conſ. 122. n. 33 lib. 3.
Grat. conſ. 105. nu. 2. vol. 2. Rot. d. dec. 40. num. 4.
& 5. par. 2. diuerſ.*

Non obſtat, quod non ſteterit per Dianã, quo-
9 minùs † matrimoniũ cõſummaretur, & proptereà
ei lucrum dotale denegari non poſſit, ex allegatis
in deciſione quæ reuidetur, & in his terminis ſta-
tuti Vrbis adſunt *deciſ. 92. & 101. par. 2. diu.* Quia
(vt ſuprà dictum eſt) cum iſtud lucrum fuerit pro-
10 miſſum iuxtà literam Statuti, Diana debet † *pro-
bare, quod interuenerint requiſita à Statuto, & ſi
ipſa prætendit per ſe non ſtetiſſe, quominus Matri-
monium conſummaretur, hoc debet concludenter
probare, vt vltrà alleg. in dec. tenent Surd. conſ.
130. num. 1. poſt med. Gratian. diſcept. 745. nu. 57.
& fuit dictum in Romana cenſus coram Reueren-
diſſ. D. Decano impreſſ. apud Pic. ad ſtat. Vrb. deciſ.
30. num. 4.*

Nõ obſtãt teſtes examinati pro parte Dianę de-
ponentes, quod vnanimi conſenſu per 40. dies illi
coniuges inſimul decubuerunt, & quod de meri-
die in thalamo claudebantur, quibus teſtibus vtì
11 † deponẽtibus ſuper affirmatiua plurimũ eſt defe-
rẽdum ad probandam patientiam ipſius mulieris,
*Farin. de teſtib. q. 65. num. 200. & ſeqq. Rot. deciſ.
335. nu. 2. par. 1. & dec. 619. num. 9. par. 3. diu.*

Quia vltrà, quod dd. teſtes fuerunt examinati
12 in alio iudicio, nec eorum depoſitiones † fuerunt
adhuc in Rota reproductæ, & ſic non merentur at-
tendi, non deponunt de patientia ſucceſſiua præ-
ſtita ab ipſa Diana, quinimò conſtat de cõtrario
per alios teſtes pro parte Camilli examinatos, qui
deponunt, quod ipſa egrediebatur è lecto, & ibat
dormitum cum matre, & interrogata de hoc re-
ſpondebat (*che coſì li piaceua di fare*) prout depo-
nunt tertius, & quartus teſtes, & idem deponunt
ſecundus, & tertius dum dicũt, quod vir fuit eie-
ctus è domo; vndè clarè patet, quod Diana non
probat intentionem ſuam, ex quo dd. teſtes repu-
gnant probationibus ipſius, & ex illis apparet,
ipſam non perſtitiſſe (vt dixi ſuprà) patientiam
13 ſucceſſiuam, † quam præſtare tenebatur ad effe-
ctum, vt potuerit dici per eam non ſtetiſſe, quin
matrimonium cõſummaretur, & traditur per *Cal-
der. conſ. 5. verſ. reſpondebat. de loc. Beu. conſ. 45.
ſub num. 19. Socc. conſ. 156. nu. 10. lib. 2. verſ. pri-
mò enim.*

Non obſtat, quod Diana faſſa fuerit ſe eſſe vir-
ginem, & quod Camillus in ſuis poſitionibus di-
xerit Alex. eius filium iuiſſe ad vxorem, & per 40.
dies cum ipſa cohabitaſſe, quia non exinde prop-
tereà probatur continua cohabitatio Dianæ cum
Alex. toto tempore, quo durauit matrimonium,
nec quod per ipſum ſteterit, quòminùs fuerit
conſummatum matrimonium.

Et ità ex iis cum alijs deductis in alia deciſio-
ne vtraquè parte informante fuit reſolutum lu-
crum dotis non deberi.

☞ *. Eſt deciſio 237. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Giennen. Theſaurariæ.

Die Lunæ 24. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Coadiutoria ſub prætextu infirmitatis obtenta
non iuſtificatur, niſi morbus ſit aptus impe-
dire humanas functiones, nec ſufficit quæ-
cumquè

cumquè inhabilitas, aut praua habitudo dicentis indigere auxilio Coadiutoris. Teſtis deponens ſuper grauitate morbi, quomodò deponere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Probatio vnius ex duabus qualitatibus copulatiuè expoſitis, non releuat, quamuis qualitas, quæ probetur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiã obtinẽdã.*
2 *Coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu dolorũ infirmitatis, valere non poteſt, niſi quatenus illi ſint continui, & nu. 17. & 23.*
3 *Capitis dolores ex communi Medicorum ſchola connumerari ſolent inter magnos, imò peſtiferos & acutos morbos.*
4 *Dolores, qui continui non ſint, dicuntur chronici.*
5 *Teſtis deponens ſuper magnitudine morbi, debet referre ſigna vehementiæ illius.*
6 *Morbi grauis ſigna perſpicua eſſe debent.*
7 *Morbi magni, quales ſunt acuti, magna ſolent producere ſymptomata.*
8 *Capitis dolores trahunt ſecum conſenſum totius corporis.*
9 *Teſtis ſuper magnitudine morbi deponens enumerando paraſiſmos in illius acceſſu venientes, non dicitur referre ſigna morbi magnitudinem ſignificantia.*
10 *Peritia in teſte perito eſt inſtar rationis, & nu. 13. quod quomodò intelligatur, vide nu. 14.*
11 *Teſti de auditu non debetur maior fides, quàm danda eſſet illi, à quo audiuit.*
12 *Teſtis deponens de rebus, quæ ſub eius ſenſu non cadunt, ſed ſignis externis deprehenduntur, debet referre ſigna, ex quibus iuſtificetur eius depoſitio.*
13 *Teſtis, licèt poſſit vti ſua peritia in cognoſcendo rem, ſuper qua deponit, eius tamen peritia non ſuffragatur, quando deponit, vt teſtis, nec fuerit à Iudice deputatus, tanquàm peritus.*
14 *Dolores, licèt verè & propriè non ſint morbus, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere.*
15 *Deriuans ab aliquo, tanquàm à cauſa, id etiam eius ſignum eſt.*
16 *Dolores, ſeu ſymptomata morbi, quæ nuncupantur læſæ actionis, vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui.*
17 *Coadiutoriæ gratia & ſimiles valere nõ poſſunt, niſi Coadiutus nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcumquè inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio Coadiutoris.*
18 *Morbus, niſi ſit grauis, ac ſonticus, non dicitur impedire humanas actiones.*
19 *Fides deſumpta ex libris Capituli impugnari non poſſunt ab eo, qui eſt de gremio Capituli.*
20 *Infirmitas excuſat Canonicũ non ſolum ab onere reſidendi, ſed etiam illi conſeruat omnia priuilegia præſentium, pro lucrandis diſtributionibus, declaratur nu. 1.*
21 *Conſuetudo, ſecundum quam abſentia Canonici non poſſit per alium ſuppleri reſpectu præſentiæ perſonalis in Choro, attendenda eſt.*
22 *Debilitas quomodo differat à morbo.*
23 *Coadiutoria vt obtineatur ſub prætextu infirmitatis, quæ infirmitas requiratur.*
24 *Morbus non ſolum eſt habitus contra naturam, ſed habitus, qui corporis vſum deteriorem reddit*

DECISIO CCCVIII.

CVM ageretur de iuſtificatione gratiæ, in qua Chriſtophorus Gomez obtinuit ſibi dari in Coadiutorem Vitalem in adminiſtratione, & cura Theſaurariæ quam idem obtinebat in Eccleſia Giennenſi, viſum fuit Dominis reſtringere difficultatem ad iuſtificationem narratiuæ eiuſdem gratiæ in ea parte, in qua expoſitum fuit, quod cum iàm à ſeptem annis eidem Eccleſiæ inſeruiſſet, non poterat ampliùs inſeruire perſonaliter, vt decebat, ob varias corporis infirmitates, quas anteà paſſus fuerat, & tunc patiebatur, & præcipuè propter continuos capitis dolores, quibus ità aſſiduè grauabatur, vt non poſſet ad Eccleſiam accedere in hebdomada ſibi contingente, & obire alia onera eiuſdẽ Theſaurariæ: Cùm verò propoſita cauſa *ſub die 21. Iunij anni* 1621. non viſa fuiſſent probari, quæ in ea narratiua continebãtur. Et iterùm propoſita cauſa *ſub die 22. Martij anni* 1624. contrarium firmatum fuiſſet, quod nimirum gratia Chriſtophori erat in ea parte iuſtificata. Placuit Dominis iterùm partes audire; Et propoſito hodie coram me dubio confirmarũt deciſionem primo loco factam, quia probationes, quæ datæ fuerunt tàm pro parte Chriſtophori, cui fuit conceſſus Coadiutor, quàm pro parte Vitalis, qui in ea gratia deputabatur in Coadiutorẽ, non viſæ fuerant concludere, vel ipſam malam valetudinem, & ægritudinem Chriſtophori ex capitis doloribus, vel qualitatem eorundem dolorũ, vt nimirùm eſſent magni, & ità continui, vt non paterentur, quod poſſet intereſſe ſeruitio Eccleſiæ, & exercere alia munera, & onera dictæ Theſaurariæ.

Et quidẽ viſa fuit neceſſaria probatio eius qualitatis, quæ fuit primo loco narrata reſpectu magnitudinis dolorum, non ſolùm, quia fuit illa narrata copulatiuè ac ſimul cum altera qualitate, vt iidem dolores eſſent continui, quo caſu ſuccedit
1 regula, vt non ſatis ſit † probatio alterius qualitatis, quàmuis illa per ſe ſatis eſſe potuiſſet ad ipsã gratiam obtinendam, iuxtà notata per *Aegidium in deciſ.* 116. *& per Doctor. in c. exhibita. de iudic. & in c. 2. de reſcript.* & in terminis huiuſ gratiæ pluries decιſum fuit *coram Verall. vt in illius deciſ.* 128. 129. *&* 130. *par. 1. & coram Put. deciſ. 63. lib. 2.* ſed quia neque potuiſſet ſine ea qualitate deſerere ſeruitium Eccleſiæ, ſiuè valere hæc gra-
2 tia Coadiutoriæ, † quam idem obtinuit, vt fuit dictum *coram Veralo in adducta deciſ.* 130. *par. 1. & deciſ.* 240. *nu. 2. ead. part. & notant Doctor. in cap. 2. de Cleric. ægrotant. & in cap. 1. eod. tit. lib. 6.*

Hæc autem grauitas, & magnitudo morbi nõ viſa fuit probari ex depoſitione Teſtium, qui examinati fuerunt ad inſtantiam Chriſtophori, & aſſerebant tales eſſe dolores, quos ille patiebatur;

Licèt enim dolores capitis in magnis morbis cô-
3 numerari † poſſint, vt docet *Galen. de ſanitat. tuēd. lib.6. cap.12. in claſſ.2.* & cum eo omnis ſchola
Medicorum, ex quibus *Celſus* hunc morbum cô-
numerat inter peſtiferos, & acutos propter vehe-
mentes exacerbationes, quæ eum comitari ſolēt,
4 cum aliòquin potiùs † cronicus dicendus ſit, ex
ſentētia eiuſdem *Galeni*, vt explicat *Hierem. Triuerus* dictum *Celſi lib.4. cap.2. eiuſdem in tractat. de re medic.* Non tamen poterat ex eiſdem teſti-
bus deprehendi ea magnitudo morbi, cum nulla
5 referrent ſigna huius † ægritudinis, ſiuè vehe-
mentiæ ipſorum dolorum, quæ tamē ſigna debuiſ-
6 ſent eſſe † perſpicua, tùm ſuppoſita magnitudine
morbi, ex quo magna ſymptomata prodire de-
buiſſent, vt docet idem *Galen. lib.2. de ſymptomat. cauſ. cap. 2. claſſ. 3. & lib. 1. de dieb. decretorijs cap.6. claſſ.4.* Exemplo morborum acutorum, qui
7 cū magni ſint, † magna etiam inditia præſeferunt,
tùm habita ratione partis affectæ, quæ tanquàm
pars principalis trahere debebat ſecum conſensū
8 totius corporis; Vnde † impoſſibile erat, vt aliæ
partes eo dolore non afficerentur, & non darent
aliqua ſigna huius ægritudinis.

Neque hæc ſigna referebantur ab eiſdem teſti-
bus, quatenùs, vel enumerabant paraſiſmos in ac-
9 ceſſu ipſius morbi, † vt dicebatur facere ſextus Te-
ſtis ſuper tertio articulo, vel quatenùs in genere
deponebant de vehementia eorumdem dolorum,
dum ſeptimus Teſtis, qui id aſſerebat ſuper eodē
articulo, erat Medicus, qui ipſum Chriſtophorū
curauerat, cui propterea ſatis eſſe videbatur pro
10 ratione, † ſua peritia, ex notat. *in l. ſeptimo menſe. ff. de ſtat. homin. & per Bart. in l. 2. num. 3. ff. de teſtam.* & fuit animaduerſum *in 2. deciſ.* huius cau-
ſe *ſub die 22. Martij anni* 1624. Nam duo dice-
bat ſextus Teſtis, & primò, quod illum viderat
aliquando exire à Choro antequàm diuina officia
explerentur; ſed quod cauſa eius diſceſſus fuerint
dolores, qui tunc temporis moleſti eſſent, hoc,
Teſtis referebat ex auditu ab eodem Chriſtopho-
11 ro, † cui propterea non poterat dici debita maior
fides, quàm illi danda eſſet, vt reperitur cautum
in c. licèt ex quadam. de teſtib. & notāt *poſt gloſſ. ibi Doctor. & in authent. ſi quis in aliquo C. de edend. Aym. conſ.6. num.67. Verall. deciſ.264. nu.8. par.3.* Secundò dicebat idem Teſtis, quod
ex vehemētia eorum dolorum coactus fuerit ip-
ſe Chriſtophorus interrumpere ſacrificium Miſſæ
quod præter quàm nequè ipſe viderat, ſed ab alijs
audiuerat, præterea non viſum fuit ſatis eſſe ad
oſtendendam grauitatem eorumdem dolorum,
cum ſemèl tantùm probaretur hoc illi accidiſſe.
Quod verò attinet ad poſteriorem teſtem, primò
eius depoſitio reddebatur ſatis incerta ex ea ſola
atteſtatione, quam faciebat, vt impoſſibile eſſet,
quod Chriſtophorus ad Eccleſiam accederet, dū
vexabatur ijs doloribus, quia cū non poſſent ca-
12 dere ſub illius ſenſu, ſed tantùm † ſignis externis
deprehendi; tenebatur referre eadem ſigna, ex
quibus tamquàm ex rebus ſibi cognitis iuſtifica-
retur illius depoſitio, ex notatis per *Doctor. in cap. cum cauſam. de teſtib. Innocent. num.3. Bald. num.19. & in l. ſolam. C. eod. tit. vbi Bald. num.1. Salyceat. num. 3. Bart. in tractat. de teſtib. num.5.*
Nequè poterat eidem teſti ſuffragari peritia,
qua dicebatur potuiſſe illum cognoſcere vim, &
magnitudinem huius morbi, vt propterea illa vi-
13 deretur eſſe inſtar rationis: † Quia opus fuiſſet,
vt idem teſtis fuiſſet ad hoc electus à Iudice, &
ſuper ijs deponeret tamquàm peritus, nequè ſa-
tis erat, vt deponeret tamquàm Teſtis, quàmuis
vti potuiſſet ſua peritia in cognoſcenda magni-
tudine eiuſdem morbi, prout cōcluſionem ſupe-
riùs firmatā notabiliter limitat *Felyn. in cap. propoſuiſti num.6. de probat. & in c. ſignificaſti. nu.3. de homicid. vbi etiam Ioan. de Anan. nu.11. Bart. in l. ſemel. C. de re milit. lib.12. Ruin. conſ. 58. nu.11. lib.5.* Secundò viſus fuit hic Teſtis ſibi ipſi aduer-
ſari, quatenùs in ſua depoſitione aſſerebat, quod
ter vnò anno curauerat Chriſtophorum, & quod
tempore eius depoſitionis erant elapſi tres mē-
ſes, quibus ille nullos dolores paſſus fuerat; licèt
enim tàm hæc, quàm ea, quæ ſupradicta ſunt de
moleſtia, quam Chriſtophorus paſſus fuit ex ijs
doloribus in ſacrificio Miſſæ, viderentur pertine-
re ad alteram qualitatem, quæ fuit narrata, vt hi
dolores eſſent continui, tamen non poterat con-
ſiderari grauitas morbi, cum intermiſſione, & va-
cuitate dd. dolorum, quia licèt illi propriè non eſ-
14 ſent morbus, ſed ſymptomata morbi, † poterant
tamen oſtendere illius vim, & qualitatem, ea ra-
15 tione, quia quicquid † ab aliquo tāquàm a cau-
ſa deriuat, id etiam eius ſignum eſt, vt docet *Galen.5. de locis affect.7. & 6. Aphoriſmorum* 16. imò
tamquàm ex eo genere ſymptomatum, quæ di-
16 cuntur † læſæ actionis, vix poterant ab eodem
morbo diſtingui, vt ex eodem *Galen. & Auerroe* declarat *Fernell. lib.2. de ſymptomat. cauſ. cap.6. & de ſignis, & illorū differentijs, c.6. & 8.* Et hinc
illud obſeruatum eſt, non ſatis eſſe quamcumquè
17 inhabilitatem, † aut prauam habitudinem illius,
qui aſſerat ſe indigere opera, & auxilio Coadiu-
toris, vt ſimiles gratiæ valere poſſint, ſed nomi-
natim requiri morbum, qui ſit aptus impedire
humanas actiones, vt ſtatutum eſt *in cap. primo. §. ſi verò Epiſcopus. de Cler. ægrot. lib.6.* & fuit de-
ciſum coram *Verallo in deciſionib. ſuperiùs adductis* 130. 131. & 140. *par.1.* Et generaliter re-
ceptum eſt in quocumq; alio impedimento, quod
18 dicatur prouenire † occaſione alicuius morbi, vt
non cenſeatur tale impedimentum præſtare, niſi
is morbus, qui ſit grauis, ac ſonticus, hoc eſt, qui
vim nocendi habeat, vt traditur *in l. quæſitum. ff. de re iudicat. & in l. vlt. ff. de ædil. edict.* & notant
Cuiac. lib.12. obſeruation. cap.18. Alciat. reg.1 præſumpt. vlt. & in l. morbus, 113. de verb. ſignif. Menoch. de arbitr. Iudic. lib.2. centur.1. caſ.60. Sarnen. ad regul. de infirm. reſignan. quæſt.70.

Ex his excludebatur probatio alterius qualita-
tis, quæ etiam fuit narrata in gratia, quam obti-
nuit Chriſtophorus, vt eſſent cōtinui dolores ca-
pitis, quibus ille afficiebatur, ad cuius qualitatis
excluſionem datę fuerunt pro parte Eccleſiæ plu-
res aliæ probationes, ſed præcæteris plurimùm
monerunt Dominos duæ atteſtationes deſumptæ
ex libris Capituli, quarum prima erat fides, quā
faciebat vnus ex eodem Capitulo, cuius munus

erat

erat notare abſentes à ſeruitio Eccleſiæ, & in hac apparebat, quod ſpatio duorum annorum ante obtentam gratiam quatuor ſolis diebus defecerat Chriſtophorus à ſeruitio Eccleſiæ hoc eſt, ſemel *anno* 1618. & tribus diebus anno ſequenti. Ab *anno verò* 1619. quo fuit conceſſa eadem gratia, apparebat ex alia atteſtatione Secretarij Capituli, quod idem deſideratus fuerat ſolis diebus vigintiſeptem, nempè quatuor diebus *eodem anno* 1619. & tribus ac viginti diebus, ſpatio quindecim annorum, qui elapſi fuerunt *ab anno* 1634.
19 † quo fuit ſubſcripta poſterior hæc fides: Ex autem atteſtationes viſæ ſunt plenè probare bonam valetudinem Chriſtophori, & quod ij dolores illum non potuerint impedire, quominùs ad Eccleſiam accederet, cùm non poſſet Chriſtophorus impugnare fidem librorum, ex quibus eæ atteſtationes deſumptæ fuerunt, dum ipſe erat è gremio ipſius Capituli, ex notatis per Doctores in *l. admonendi. ff. de iur. iur. & Bart. ibi nu.* 54. *Felyn. in c. ad audientiam. nu.* 16. *de præſcript. Aym. de antiq. temp. par.* 1. *§. quid in libro Officialis. n.* 6. *Verall. deciſ.* 156. *par.* 2. *nu.* 1. & in terminis probationis huius abſentiæ tenuit *Rot. deciſ.* 629. *n.* 1. *par.* 2. *recent.*

Neq; dicatur, quòd vtraquè ea atteſtatio reddi videbatur æquiuoca, dum potuit illius nomen omitti in libris Capituli propter hanc ipſam valetudinem, qua laborabat, vel quia haberi debuiſſet pro præſente, quàmuis verè abeſſet, dum eadem
20 valetudo non ſolùm † poterat illum excuſare ab onere reſidendi, verùm etiam ei concedebat omnia priuilegia præſentium, pro lucrandis diſtributionibus, quarum cauſa, notabantur abſentes in eiſdem libris Capituli, vt ſtatutum eſt in *cap.* 1. *de Cler. non reſiden. lib.* 6. & conſideratum fuit *in deciſion. ſub die* 22. *Martij anni* 1624. vel etiam quia potuiſſet ſuas vices aliis committere. Prior enim dubitatio remouebatur ex declaratione facta in priori fide ſuper conſuetudine Eccleſiæ notandi abſentes ex cauſa infirmitatis, addito nomine eiuſdem abſentis verbo, patitur, quo verbo dicitur in eadem fide ſolitum fuiſſe deſignari caſum abſentiæ ex infirmitate. Quod verò ſecundo loco dicebatur, vt omiſſum fuiſſet nomen Chriſtophori, eò quia alter potuiſſet eius loco inſeruire Eccleſiæ, tollebatur ex eiuſdem Eccleſiæ con-
21 ſuetudine, † quæ colligebatur ex eiſdem atteſtationibus, quia ex eis conſtabat, quod non poterat præſtari ab aliis hoc ſeruitium reſpectu præſentiæ perſonalis in Choro, ſed ſolùm reſpectu celebrationis Miſſarum, & hanc conſuetudinem potiſſimùm attendi in hac materia, notant *Doctor. in d. cap.* 1. *de Cleric. non reſiden. lib.* 6. & tenuit *Rot. coram Caſſador. deciſ. vnic. eod. tit. Couar. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 13.

Demùm non viſa fuit obſtare differentia, quã faciebant vltimo loco informantes pro Chriſtophoro inter infirmitatem, & debilitatem, vt ſi prima adducatur pro cauſa obtinendi coadiutoriam, neceſsè ſit, quod illa aggrauet corpus ſine ſpe futuræ proſperitatis; infirmitas verò poſſit eſſe cum aliquo interuallo quietis, vt dicebatur tenuiſſe *Rotam coram Verallo deciſ.* 240. *par.* 1. cuius auctoritatem ſequutus fuit *Gonzal. ſuper reg.* 8. *gloſ.* 5. *§.* 9. *num.* 85. Quia licèt debilitas in hoc diſtinguatur à morbo, quod illa perpetua ſit, morbus verò cum acceſſu, diſceſſuq. tamen debet eſſe
22 perpetuum impedimentum, † quod ex eo morbo procedit ità, vt aptum ſit impedire cæteras functiones corporis etiam pro tempore, quo ipſe
23 morbus non eſt infeſtus, † quod ſolùm contingere poteſt in ægrotatione graui, qualem conſtat non fuiſſe eam, qua laborabat Chriſtophorus, vt colligitur ex eadem deciſione, & patet ex definitione morbi relata per Iuriſconſultum *in l. prima §. ſed ſciendum. ff. de edilit. edict.* cum in ea dica-
24 tur morbum non ſolùm eſſe habitum † corporis contra naturam, ſed qui vſum illius faciat deteriorem, quod etiam alibi dixit Iuriſconſultus in *l. qui tertiana.* 53. *& in l. vlt. ff. eod. tit.* & explicando verba eius edicti declarauit *Aul. Gell. lib.* 4. *noct. actic. cap.* 2. quem ſequuti fuerunt *Alciat. in l. inter ſtuprum. §. verum. ff. de verb. ſignif. Menoch. de arbitr. iud. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 60. *nu.* 17.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden̄ Iuriſdictionis.

Die Veneris 24 Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrantur in Eccleſia pertinet ad Capitulum; nec poteſt ad Beneficiatos pertinere, niſi probetur eorum proprietas, veluti quia anniuerſaria relicta fuerint contemplatione ipſorum Beneficiatorum. Legatum relictum Eccleſiæ, quandò cenſeatur relictum Eccleſiæ, vel illius Miniſtris ad interpretationem l. annua §. actia. ff. de annuis legat.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio ſuper anniuerſarijs non pertinet ad Beneficiatos, ſed ad Capitulum, niſi probetur Beneficiatorum proprietas. & nu. 4. & 6.*
2 *Statuta à Capitulo facta circà anniuerſaria communia Capitulo, & Beneficiatis ſimul, non præiudicant Beneficiatis.*
3 *Quod omnes tangit ab omnibus debet approbari.*
4 *Capituli appellatione Beneficiati non continetur.*
5 *Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuentibus iuriſdictionem.*
6 *Beneficiati ex quibus deducant ius ſuum, vt poſſint vti iuriſdictione ſuper anniuerſarijs vna cum Capitulo, & nu. 7. & 8.*
9 *Legata ex quibus cenſeantur relicta contemplatione Beneficiatorum, vel Eccleſiæ.*
10 *Cauſa Eccleſiæ tamquàm coniuncta cum ſalute animarum, fauorabilior eſt quàm cauſa particularium prætendentium adminiſtrationem legatorum piorum. Præcipuè ſi perſonæ prætendentium nominatæ fuerint ad effectum deſignandi miniſterium. nu. 11.*

11 *Intellectus l. annua §. actia. ff. de annuis legat. & num. 12. 13. 15. & 16.*
12 *Adminiſtratio, ſeu officium, quando ſunt cauſa, vt legata relinquatur perſonæ, tunc teſtator cenſetur legaſſe intuitu miniſterij, non perſonæ, & num. 13.*
14 *Hierophilacius idem eſt, quod Cuſtos ſacrorum, & latinè exponitur, hoc eſt, Editimus, ſeu Edituus.*
15 *Teſtator ex quibus cenſeatur legatum feciſſe ratione officij, vel perſonæ nominatæ.*
16 *Teſtator regulariter non videtur affectione moueri erga ignotos.*
17 *Intellectus c. requiſiuiſti. de teſtam.*
18 *Legatum potiùs præſumitur factum perſonæ, quã Eccleſiæ in qua inſeruit perſona. declara. vt num. 15. & 16.*

DECISIO CCCIX.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod
hodiè propoſui, deciſionem factam coram
me* in hac cauſa, in qua dictum fuit, vt perti-
nere deberet ad Abbatem, & Capitulum ius
ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrabantur
in Eccleſia S. Fęlicis Ciuitatis Gerundæ pro ex-
piatione, & ſalute animarum Defunctorum, qui
legata ad hunc effectum fecerunt, ſicut anteà de-
claratum fuerat in ſententia Rotali lata ſuper ea-
dem cauſa: Cum verò pluriès fuiſſet hoc dubium
propoſitum, & in diſputatione habita *ſub die 2.*
Decembris anni proximè præteriti reſtricta fuiſſet
difficultas ad eum articulum, vt videretur, vtrùm
Beneficiati huius Eccleſiæ ius aliquod haberent
ſuper ijs anniuerſarijs, eò quia dicta legata dice-
rentur relicta Protectoribus Anniuerſariorum,
qui illa adminiſtrabant communi nomine Cano-
nicorum, & Beneficiatorum (ex quibus duobus
ordinibus, ijdem Protectores eligebantur) Placuit
Dominis pro deciſione huius dubij conſiderare
fundamenta, quæ adducebant Beneficiati, vt ea
legata non magis ſpectarent ad Capitulũ, & Ab-
batem, quàm ad propriũ ordinem, quia aliòquin
1 potuiſſent illi † aliquod ius habere ſuper dictis
anniuerſarijs, niſi probata in parte illorum pro-
prietate, vel quia ea legata fuiſſent ſibi in ſpecie
relicta, vel quia ipſa Anniuerſaria aliquo modo cõ-
ſtituta fuiſſent ex proprijs redditibus, vt deciſum
fuit *in Barchinoneñ. adminiſtrationis 28. Aprilis*
1552 coram Reomanno, quem ſequuta fuit *Rota*
coram Caſ. de Graſſ. deciſ. 4. de his, quæ fiunt à ma-
ior. part. Capitul. in quibus ea ratio conſiderata
2 fuit, quia cum ius adminiſtrandi † dd. anniuerſa-
ria competeret eo caſu Beneficiatis vti ſingulis,
non vti vniuerſis, non poterat eis præiudicium
fieri ex his, quæ ſuper illis ſtatuiſſet Capitulum,
quàmuis eſſent eidem Capitulo communia prop-
3 ter regulam, vt quod omnes tangit, † ab omnibus
debeat approbari, de qua *in l. per fundum. ff. de*
ſeru. vrb. præd. & in c. quod omnes. de regul. iur.
lib. 6. notat gloſ. in cap. cum omnes. & ibi etiam
Abb. num. 5. Felin. num. 15. in 6. fallent. Vitalin.
in element. vt hi. de ætat. & qualit. nu. 13.

Et ex duplici capite poterant Beneficiati hoc
ſuum ius deducere circumſcripta diſpoſitione iu-
ris communis, quæ erat fauore Capituli, ex ratio-
nibus, quæ fuerunt in contrarium conſideratæ, in
4 *d. deciſ. Caſ. de Graſſ.* quia ſcilicet † ceſſante ea
proprietate, iuriſdictio erat ſolius Capituli, cuius
appellatione non cõtinebantur Beneficiati, quod
5 etiam dictum fuit † *coram V.r.all. in deciſ. 84. lib. 1.*
& in vna Valentina emolumentorum 2. Decemb.
1587. coram Bubalo, quam ſequuta fuit *Rota co-*
ram Card. Canaler. deciſ. 57. nu. 4. & in V i.en. le-
gatorum 2. Decemb. 1624. corã R. P. D. meo Mer-
6 *lino*, & occaſione ſimilium † Anniuerſariorum in-
ter Canonicos, & Beneficiatos Eccleſiæ Cathe-
dralis Gerũdæ deciſ. fuit *corã Card. Seraph. vt in*
7 *illius deciſ. 524. 538. & 590.* † Et primò data fuit
ſententia arbitralis lata *anno* 1400. inter Cano-
nicos, & Clericos Beneficiatos huius Eccleſiæ, in
qua plura conſtituta fuerunt, quæ ſeruare debe-
rent in poſterùm, tàm Beneficiati, quàm Canoni-
ci circà adminiſtrationem horum anniuerſariorũ,
ſed nihil in ea ſententia declaratum fuit ſuper iu-
re ſtatuendi, de quo iure ſolùm diſputatur in du-
bio propoſito; nam perlecto toto tenore eiuſdem
ſententiæ, quæ in plura capita diſtinguebatur.
Primò in illa electi fuerunt Protectores, qui ad-
miniſtrarent ea anniuerſaria in primo anno à die
promulgati laudi; in ſecundo illius capite præ-
ſcriptus fuit modus, qui in futurum ſeruari de-
beret in electione nouorum Protectorum, quæ
electio ex lege data in eadem ſententia debebat
fieri ſingulis binis annis, & ad eam curam aſſumi
duo ex ordine Canonicorum, & duo ex corpore
Beneficiatorum: In ſequentibus verò capitibus
firmata fuit auctoritas, & poteſtas horum Pro-
tectorum, quæ ex forma data in eadem ſententia
verſari debebat in adminiſtratione ipſorum anni-
uerſariorum, cum reſpiceret, vel exactionem pe-
cuniarum, quæ fuerunt relictæ pro ijs anniuer-
ſarijs, vel illorum diſtributionem faciendam in-
ter Canonicos & Beneficiatos, à quibus eadem
anniuerſaria celebrabantur, vel demùm defenſio-
nem, & conſeruationem ipſorum legatorum, ad
quem effectum. Illud etiam legebatur in ea con-
ſtitutum, vt eligi deberent duo Procuratores, qui
nomine Protectorum comparere tenerentur in
iudicio, tàm pro defenſione ipſorum legatorum,
quotiès occaſio id expoſceret, quàm pro illis vẽ-
dicandis, & exigendis, vbi eorum ſolutio dene-
garetur cum obligatione reddendæ rationis ipſis
Protectoribus de pecunijs exactis: Vndè firma
manebat ratio, ſuper qua viſum fuit ſemper con-
ſiſtere fundamentum huius cauſæ, vt nihil addu-
ceretur pro parte Beneficiatorum, quod tange-
ret ipſum ius ſtatuendi, quia ex adminiſtratio-
ne, quam ſolùm illi probabant habere commu-
nem cum Capitulo, non poterat ad id ius infer-
ri, dum eadem adminiſtratio poterat competere
ratione participationis, quàm ipſi Beneficiati ha-
berent ſuper ijs anniuerſarijs. Et è contra ius
8 ſtatuendi videretur ſupponere liberam † iuriſdi-
ctionem penès ſtatuentes, vt fuit conſideratum
in deciſionib. factis in hac cauſa coram Reuerẽdiſſ.
D. meo Decano ſub die 12. Decẽb. 1622. & 11. Fe-*
bruar. 1628. & in d. Vicen. legatorũ 4. Decẽbris*
coram R. P. D. meo Merlino, quæ ſequuta fuit de-
ciſiones factas in hac cauſa.

Pote-

Digitized by Google

Poterant ſecundò Beneficiati hoc ſuum ius de-
ducere ex qualitate legatorum, ex quibus ea An-
niuerſaria conſtabāt, eò quia in ijs legatis fuiſſent
9 nominatim † cōſideratæ eorum perſonæ, ſiuè Pro-
tectorum, non autem Eccleſiæ, cui illi inſeruie-
bant, & in qua eadem Anniuerſaria debebant ce-
lebrari. Sed conſideratis iuribus, quæ data fue-
runt pro parte Beneficiatorum, non poterat ex ijs
aliquod colligi, ex quo inferretur ad id ius ſtatuē-
di, de quo agebatur in hoc dubio: Data enim
fuerunt plura inſtrumenta, in quibus exequuto-
res, ſeù manumiſſores, vt dicitur, teſtamētorum,
quæ continebant ea legata, aſſignabant Protecto-
ribus Anniuerſariorum annuos redditus, ex qui-
bus dd. Anniuerſaria peragi, & celebrari debe-
bant, verùm nihil in ijs inſtrumentis concedeba-
tur Protectoribus, ex quo eorum perſona dici
poſſet conſiderata fuiſſe in aſſignatione dd. reddi-
tuum, & ſolùm apparebat in illis requiſita obliga-
tio eorumdem Protectorum pro celebratione dd.
Anniuerſariorum habita relatione ad teſtamenta,
& legata in illis relicta; Nequè poterat hoc col-
ligi ex ipſis legatis, ſiuè modo, ac forma, quo illa
relicta fuerunt, quia licèt in ijs dicerentur nomi-
nati ipſi Protectores, tamen adhuc cenſeri debe-
bant eadem legata facta Eccleſiæ, non ſolùm quia
10 illius cauſa præualere debebat particulari † inte-
reſſe, quod ipſi Protectores poterant habere ſuper
ijs legatis, dum eadem cauſa erat coniuncta cum
ſalute animarum Teſtatorum, qui ea legata fece-
runt, & fuit conſideratum *in deciſ. Card. Seraph.*
1149. *num.* 6. *& notat Bart. in l. Pater. §. Tuſcu-
lanus. in fin. ff. de leg.* 3. *Soccin. in l.* 2. *num.* 14.
ff. de reb. dub. Menoch. de præſumpt. lib. 4 *cap.* 112.
num. 7. ſed quia perſona Protectorum videbatur
11 cōſiderata † fuiſſe ad effectum deſignandi miniſte-
rium eorumdem Protectorum, qui ijs Anniuerſa-
rijs præeſſe debebant, & ipſum miniſterium po-
tiùs, quàm perſonas miniſtrorum, vt reſpondet
*Iuriſconſultus in l. annua. §. Actia. ff. de annuis
legat.* & notant ibi *ſcribentes, Bart. num.* 3. *Albe-
ric. num.* 1. *Socc. in d. l.* 2. *num.* 12. *ff. de reb. dub.
Barbat. conſ.* 1. *num.* 8. *lib.* 4. Quod quidem con-
firmari poterat ex duplici ratione, quam conſide-
rant Doctor. in interpretatione illius textus, qua-
rum vtraquè cōuenire videbatur caſui propoſito;
Cum enim adminiſtratio, quam Protectores ha-
12 bebant horum Anniuerſariorum, † fuerit cauſa, vt
illis ea legata relinquerentur, ea adminiſtratio
ſolùm dici debebat conſiderata à Teſtatoribus, nō
autem perſona ipſorum Protectorū; ſicut id, quod
in caſu d. §. Actia. proponitur legatum fuiſſe Sa-
cerdoti nulla habita ratione illius perſonæ, ſed cu-
13 ræ ſacrorū, † quæ pœnès eum erat. vt oſtendit ver-
bum illud *Hierophilaci*, quod exponitur *cuſtos ſa-
14 crorum*, & latinè id ſonat, † quod *Editimus*, ſiuè
Editimus, quos à ſacris Ædibus tuendis, appellatos
dicit Imperator Iuſtinianus *in §. Tutores. Inſtit.
de tutel.* & declarat *Barn. Briſſon. de verb. ſignif.
lib.* 1. *in verb. Edituus. Tiraq. in Add. ad Alex.
lib.* 5. *genial. dierum cap.* 17. vbi ipſe *Alex.* interprę-
tatur hoc idem reſponſum Sceuolæ Iuriſconſulti;
& notarunt pro ratione illius textus *Bart. d. n.* 3.
Cuiac. lib. 33. *ff. tit.* 20. *Berous in c. quoniā. Abbas
num.* 82. *de off. & poteſt. Iud. delegat. Abb. conſ.* 93.
num. 2. *lib.* 2. *Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt.
lib.* 8. *tit.* 6. *num.* 23. & tenuit *Rot. in Valentina
Emolumentorum* 12. *Februarij* 1596. *coram Ora-
no, & coram Card. Seraphin. deciſ.* 1149. *num.* 7.
15 Altera ratio erat, quia perſonæ Protectorum, qui
legata capere debebant, non poterant eſſe notæ
Teſtatori, dum ex forma data in ſentētia arbitrali
debebant aſſumi noui Protectores in fine cuiusli-
bet biennij, quod etiam erat *in caſu d. §. Actia*,
quia legatum, quod ibi proponitur fuiſſe relictum
libertis, non fuit relictum libertis, qui eſſent in
Templo tempore, quo factum fuit legatum, ſed ijs
qui futuri erant in templo die nundinarum ergà
16 quos tanquàm ſibi ignotos † nulla potuit affe-
ctione moueri Teſtatrix, quæ id legatum feciſſe
proponitur, & hanc etiam eſſe rationem eius tex-
tus aduerterunt *Soccin. in l. ciuibus. num.* 12. *in
quarta concluſione. ff. de reb. dub. Card. Mantic.
de coniect. lib.* 8. *num.* 22. vbi ita reſpondet ad au-
17 thoritatē decretàlis † *in c. requiſiuiſti. de teſtam.*
quatenùs in ea id firmari videtur, vt in dubio reli-
18 ctū potiùs cenſeatur perſonę, † quàm Eccleſię, quo
etiam modo illi reſpondent *Bart. in d. l. ciuibus.
Soccin. num.* 12. *ff. de reb. dub. Bero. in c. quoniam
Abbas. num.* 82. *de off. & poteſt. Iud. deleg.*

Actum fuit in eadem deciſione ſuper alio iure,
quod Beneficiati huius Eccleſiæ aſſerebant etiam
ſe habere, vt poſſent pro eorum neceſſitatibus ſe
congregare non impetrata aliqua licentia ex Ab-
bate, ſed reſpectu huius iuris, & authoritatis,
quam idem Abbas habebat impartiendi hanc li-
centiam placuerunt Dominis rationes deductæ
in eadem deciſione, & in alijs duabus quę fue-
runt extenſę in prima inſtantia coram Reueren-
diſſimo D. meo Decano.

Et ita &c.

☞ * Ideſt ſub die 24. Nouembris 1632. quæ deci-
ſio habetur infra prout in Indice poſito in fine
deciſionum.

☞ * Primam deciſionem vide infra prout in Indi-
ce poſito in fine deciſionum. Altera verò eſt
deciſio 145. ſupra part. 5. recent. In qua parte
habetur etiam in hac cauſa altera deciſio ſub
die 22. Aprilis 1630. quæ eſt in ordine 370. Et
in hac parte adeſt alia deciſio ſub die 28. Mar-
tij 1631. coram eodem Reuerendiſſ. D. Coc-
cino Decano, & eſt deciſio 32.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Feudi.

Die Lunæ 27. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Bona, licèt ſecundùm primæuum ſtatum naturæ
omnia præſumantur allodialia, & libera ta-
men ab iſta præſumptione, & generali regu-
la receditur, quando adſunt plures coniectu-
ræ, & indicia in contrarium, quæ feudalitatē
arguāt. Notabilis in hac materia eſt deciſio.

SVM-

11 *Intellectus l. annua ſ. actia. ff. de annuis legat. & num. 12. 13. 15. & 16.*
12 *Adminiſtratio, ſeu officium, quando ſunt cauſa, vt legata relinquatur perſonæ, tunc teſtator cenſetur legaſſe intuitu miniſterij, non perſonæ, & num. 13.*
14 *Hierophilacius idem eſt, quod Cuſtos ſacrorum, & latinè exponitur, hoc eſt, Editimus, ſeu Edituus.*
15 *Teſtator ex quibus cenſeatur legatum feciſſe ratione officij, vel perſonæ nominatæ.*
16 *Teſtator regulariter non videtur affectione moueri erga ignotos.*
17 *Intellectus c. requiſiuiſti. de teſtam.*
18 *Legatum potius præſumitur factum perſonæ, quã Eccleſiæ in qua inſeruit perſona. declara vt num. 15. & 16.*

DECISIO CCCIX.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod
hodiè propoſui, deciſionem factam coram
me*, in hac cauſa, in qua dictum fuit, vt perti-
nere deberet ad Abbatem, & Capitulum ius
ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrabantur
in Eccleſia S. Felicis Ciuitatis Gerundæ pro ex-
piatione, & ſalute animarum Defunctorum, qui
legata ad hunc effectum fecerunt, ſicut anteà de-
claratum fuerat in ſententia Rotali lata ſuper ea-
dem cauſa: Cum verò pluriès fuiſſet hoc dubium
propoſitum, & in diſputatione habita *ſub die 2.
Decembris anni proximè præteriti* reſtricta fuiſſet
difficultas ad eum articulum, vt videretur, vtrùm
Beneficiati huius Eccleſiæ ius aliquod haberent
ſuper ijs anniuerſarijs, eò quia dicta legata dice-
rentur relicta Protectoribus Anniuerſariorum,
qui illa adminiſtrabant communi nomine Cano-
nicorum, & Beneficiatorum (ex quibus duobus
ordinibus, ijdem Protectores eligebantur) Placuit
Dominis pro deciſione huius dubij conſiderare
fundamenta, quæ adducebant Beneficiati, vt ea
legata non magis ſpectarent ad Capitulũ, & Ab-
batem, quàm ad propriũ ordinem, quia alióquin
1 potuiſſent illi † aliquod ius habere ſuper dictis
anniuerſarijs, niſi probata in parte illorum pro-
prietate, vel quia ea legata fuiſſent ſibi in ſpecie
relicta, vel quia ipſa Anniuerſaria aliquo modo cõ-
ſtituta fuiſſent ex proprijs redditibus, vt deciſum
fuit *in Barcinonen. adminiſtrationis 28. Aprilis
1552 coram Reomanno*, quem ſequuta fuit *Rota
coram Caſ. de Graſſ. deciſ. 4. de his, quæ fiunt à ma-
ior. part. Capitul.* in quibus ea ratio conſiderata
2 fuit, quia cum ius adminiſtrandi † dd. anniuerſa-
ria competeret eo caſu Beneficiatis vti ſingulis,
non vti vniuerſis, non poterat eis præiudicium
fieri ex his, quæ ſuper illis ſtatuiſſet Capitulum,
quàmuis eſſent eidem Capitulo communia prop-
3 ter regulam, vt quod omnes tangit, † ab omnibus
debeat approbari, de qua *in l. per fundum. ff. de
ſeru. vrb. præd. & in c. quod omnes. de regul. iur.
lib. 6. notat gloſ. in cap. cum omnes. & ibi etiam
Abb. num. 5. Felin. num. 15. in 6. fallent. Vitalin.
in element. vt hi. de ætat. & qualit. nu. 13.*

Et ex duplici capite poterant Beneficiati hoc
ſuum ius deducere circumſcripta diſpoſitione iu-
ris communis, quæ erat fauore Capituli, ex ratio-
nibus, quæ fuerunt in contrarium conſideratæ, in
4 *d. deciſ. Caſ. de Graſſ.* quia ſcilicet † ceſſante ea
proprietate, iuriſdictio erat ſolius Capituli, cuius
appellatione non cõtinebantur Beneficiati, quod
5 etiam dictum fuit † *coram Verall. in deciſ. 84. lib. 1.
& in vna Valentina emolumentorum 2. Decemb.
1587. coram Bubalo,* quam ſequuta fuit *Rota co-
ram Card. Cantaler. deciſ. 57. nu. 4. & in Vicen. le-
gatorum 2. Decemb. 1624. corã R. P. D. meo Mer-
6 lino,* & occaſione ſimilium † Anniuerſariorum in-
ter Canonicos, & Beneficiatos Eccleſiæ Cathe-
dralis Gerũdæ deciſũ fuit *corã Card. Seraph. vt in
7 illius deciſ. 524. 538. & 590.* † Et primò data fuit
ſententia arbitralis lata *anno* 1400. inter Cano-
nicos, & Clericos Beneficiatos huius Eccleſiæ, in
qua plura conſtituta fuerunt, quæ ſeruare debe-
rent in poſterùm, tàm Beneficiati, quàm Canoni-
ci circà adminiſtrationem horum anniuerſariorũ,
ſed nihil in ea ſententia declaratum fuit ſuper iu-
re ſtatuendi, de quo iure ſolùm diſputatur in du-
bio propoſito; nam perlecto toto tenore eiuſdem
ſententiæ, quæ in plura capita diſtinguebatur.
Primò in illa electi fuerunt Protectores, qui ad-
miniſtrarent ea anniuerſaria in primo anno à die
promulgati laudi; in ſecundo illius capite præ-
ſcriptus fuit modus, qui in futurum ſeruari de-
beret in electione nouorum Protectorum, quæ
electio ex lege data in eadem ſententia debebat
fieri ſingulis binis annis, & ad eam curam aſſumi
duo ex ordine Canonicorum, & duo ex corpore
Beneficiatorum: In ſequentibus verò capitibus
firmata fuit auctoritas, & poteſtas horum Pro-
tectorum, quæ ex forma data in eadem ſententia
verſari debebat in adminiſtratione ipſorum anni-
uerſariorum, cum reſpiceret, vel exactionem pe-
cuniarum, quæ fuerunt relictæ pro ijs anniuer-
ſarijs, vel illorum diſtributionem faciendam in-
ter Canonicos & Beneficiatos, à quibus eadem
anniuerſaria celebrabantur, vel demùm defenſio-
nem, & conſeruationem ipſorum legatorum, ad
quem effectum. Illud etiam legebatur in ea con-
ſtitutum, vt eligi deberent duo Procuratores, qui
nomine Protectorum comparere tenerentur in
iudicio, tàm pro defenſione ipſorum legatorum,
quotiès occaſio id expoſceret, quàm pro illis vẽ-
dicandis, & exigendis, vbi eorum ſolutio dene-
garetur cum obligatione reddendæ rationis ipſis
Protectoribus de pecunijs exactis: Vndè firma
manebat ratio, ſuper qua viſum fuit ſemper con-
ſiſtere fundamentum huius cauſæ, vt nihil addu-
ceretur pro parte Beneficiatorum, quod tange-
ret ipſum ius ſtatuendi, quia ex adminiſtratio-
ne, quam ſolùm illi probabant habere commu-
nem cum Capitulo, non poterat ad id ius infer-
ri, dum eadem adminiſtratio poterat competere
ratione participationis, quàm ipſi Beneficiati ha-
berent ſuper ijs anniuerſarijs. Et è contra ius
8 ſtatuendi videretur ſupponere liberam † iuriſdi-
ctionem penès ſtatuentes, vt fuit conſideratum
*in deciſionib. factis in hac cauſa coram Reuerẽdiſſ.
D. meo Decano ſub die 12. Decẽb. 1622.* & 11. Fe-
bruar. 1628.* & in d. Vicen. legatorũ 4. Decẽbris
coram R. P. D. meo Merlino*, quæ ſequuta fuit de-
ciſiones factas in hac cauſa.

Pote-

Digitized by Google

Poterant ſecundò Beneficiati hoc ſuum ius de-
ducere ex qualitate legatorum, ex quibus ea An-
niuerſaria conſtabát, eò quià in ijs legatis fuiſſent
9 nominatim † côſideratæ eorum perſonæ, ſiuè Pro-
tectorum, non autem Eccleſiæ, cui illi inſeruie-
bant, & in qua eadem Anniuerſaria debebant ce-
lebrari. Sed conſideratis iuribus, quæ data fue-
runt pro parte Beneficiatorum, non poterat ex ijs
aliquod colligi, ex quo inferretur ad id ius ſtatuē-
di, de quo agebatur in hoc dubio: Data enim
fuerunt plura inſtrumenta, in quibus exequuto-
res, ſeù manumiſſores, vt dicitur, teſtamētorum,
quæ continebant ea legata, aſſignabant Protecto-
ribus Anniuerſariorum annuos redditus, ex qui-
bus dd. Anniuerſaria peragi, & celebrari debe-
bant, verùm nihil in ijs inſtrumentis concedeba-
tur Protectoribus, ex quo eorum perſona dici
poſſet conſiderata fuiſſe in aſſignatione dd. reddi-
tuum, & ſolùm apparebat in illis requiſita obliga-
tio eorumdem Protectorum pro celebratione dd.
Anniuerſariorum habita relatione ad teſtamenta,
& legata in illis relicta; Nequè poterat hoc col-
ligi ex ipſis legatis, ſiuè modo, ac forma, quo illa
relicta fuerunt, quia licèt in ijs dicerentur nomi-
nati ipſi Protectores, tamen adhuc cenſeri debe-
bant eadem legata facta Eccleſiæ, non ſolùm quia
10 illius cauſa præualere debebat particulari † inte-
reſſe, quod ipſi Protectores poterant habere ſuper
ijs legatis, dum eadem cauſa erat coniuncta cum
ſalute animarum Teſtatorum, qui ea legata fece-
runt, & fuit conſideratum *in deciſ. Card. Seraph.*
1149. *num.6. & notat Bart. in l. Pater. §. Tuſcu-
lanus. in fin. ff. de leg.3. Soccin. in l. 2. num. 14.
ff. de reb. dub. Menoch. de præſumpt. lib.4 cap.112.
num.* 7. ſed quia perſona Protectorum videbatur
11 côſiderata † fuiſſe ad effectum deſignandi miniſte-
rium eorumdem Protectorum, qui ijs Anniuerſa-
rijs præeſſe debebant, & ipſum miniſterium po-
tiùs, quàm perſonas miniſtrorum, vt reſpondet
*Iuriſconſultus in l. annua. §. Actia. ff. de annuis
legat.* & notant ibi *ſcribentes, Bart. num.3. Albe-
ric. num.1. Socc. in d. l. 2. num. 12. ff. de reb. dub.
Barbat. conſ.1. num. 8. lib.4.* Quod quidem con-
firmari poterat ex duplici ratione, quam conſide-
rant Doctor. in interpretatione illius textus, qua-
rum vtraquè côuenire videbatur caſui propoſito;
Cum enim adminiſtratio, quam Protectores ha-
12 bebant horum Anniuerſariorum, † fuerit cauſa, vt
illis ea legata relinquerentur, ea adminiſtratio
ſolùm dici debebat conſiderata à Teſtatoribus, nō
autem perſona ipſorum Protectorū; ſicut id, quod
in caſu d. §. Actia, proponitur legatum fuiſſe Sa-
cerdoti nulla habita ratione illius perſonæ, ſed cu-
13 ræ ſacrorū, † quæ pœnès eum erat. vt oſtendit ver-
bum illud *Hierophilaci*, quod exponitur *cuſtos ſa-
14 crorum*, & latinè id ſonat, † quod *Editimus*, ſiuè
Edituus, quos à ſacris Ædibus tuendis, appellatos
dicit Imperator Iuſtinianus *in §. Tutores. Inſtit.
de tutel.* & declarat *Barn. Briſſon. de verb. ſignif.
lib.1. in verb. Edituus. Tiraq. in Add. ad Alex.
lib.5. genial. dierum cap.17.* vbi ipſe *Alex.* interprę-
tatur hoc idèm reſponſum Sceuolæ Iuriſconſulti,
& notarunt pro ratione illius textus *Bart. d. n.3.
Cuiac. lib.33. ff. tit.20. Berous in c. quoniā. Abbas
num.82. de off. & poteſt. Iud. delegat. Abb. conſ.93.
num.2. lib.2. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt.
lib. 8. tit. 6. num.23.* & tenuit *Rot. in Valentina
Emolumentorum 12. Februarij 1596. coram Ora-
no, & coram Card. Seraphin. deciſ. 1149. num. 7.*
15 Altera ratio erat, quia perſonæ Protectorum, qui
legata capere debebant, non poterant eſſe notæ
Teſtatori, dum ex forma data in ſentētia arbitrali
debebant aſſumi noui Protectores in fine cuiuſli-
bet biennij, quod etiam erat *in caſu d. §. Actia*,
quia legatum, quod ibi proponitur fuiſſe relictum
libertis, non fuit relictum libertis, qui eſſent in
Templo tempore, quo factum fuit legatum, ſed ijs
qui futuri erant in templo die nundinarum ergà
16 quos tanquàm ſibi ignotos † nulla potuit affe-
ctione moueri Teſtatrix, quæ id legatum feciſſe
proponitur, & hanc etiam eſſe rationem eius tex-
tus aduerterunt *Soccin. in l. ciuibus. num. 12. in
quarta concluſione. ff. de reb. dub. Card. Mantic.
de coniect. lib.8. num. 22.* vbi ità reſpondet ad au-
17 thoritatē decretalis † *in c. requiſiuiſti. de teſtam.*
quatenùs in ea id firmari videtur, vt in dubio reli-
18 ctū potiùs cenſeatur perſonę, † quàm Eccleſię, quo
etiam modo illi reſpondent *Bart. in d. l. ciuibus.
Soccin. num.12. ff. de reb. dub. Bero. in c. quoniam
Abbas. num.82. de off. & poteſt. Iud. deleg.*

Actum fuit in eadem deciſione ſuper alio iure,
quod Beneficiati huius Eccleſiæ aſſerebant etiam
ſe habere, vt poſſent pro eorum neceſſitatibus ſe
congregare non impetrata aliqua licentia ex Ab-
bate, ſed reſpectu huius iuris, & authoritatis,
quam idem Abbas habebat impartiendi hanc li-
centiam placuerunt Dominis rationes deductæ
in eadem deciſione, & in alijs duabus quę fue-
runt extenſę in prima inſtantia coram Reueren-
diſſimo D. meo Decano.

Et ita &c.

☞ * Ideſt ſub die 24. Nouembris 1632. quæ deci-
ſio habetur infra prout in Indice poſito in fine
deciſionum.

☞ * Primam deciſionem vide infra prout in Indi-
ce poſito in fine deciſionum. Altera verò eſt
deciſio 145. ſupra part. 5. recent. In qua parte
habetur etiam in hac cauſa altera deciſio ſub
die 22. Aprilis 1630. quæ eſt in ordine 370. Et
in hac parte adeſt alia deciſio ſub die 28. Mar-
tij 1631. coram eodem Reuerendiſs. D. Coc-
cino Decano, & eſt deciſio 32.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Feudi.

Die Lunæ 27. Nouembris 1634.

ARGVMENTVM.

Bona, licèt ſecundùm primæuum ſtatum naturæ omnia præſumantur allodialia, & libera tamen ab iſta præſumptione, & generali regula receditur, quando adſunt plures coniecturæ, & indicia in contrarium, quæ feudalitatē arguāt. Notabilis in hac materia eſt deciſio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bona in dubio cenſentur allodialia, & libera iuxta primæuum ſtatum naturæ.*

2 *Seruitus ignota erat primæuo ſtatui naturæ.*

3 *Caſtra, & Oppida in dubio præſumuntur libera, & allodialia.*

4 *Iuriſdictio Caſtri, Oppidi, &c. præſumitur libera, quæ vti coherens rei liberæ, ſortitur eius naturam, & eamdem allodialitatis præſumptionem.*

5 *pro Bonorum libertate ſemper præſumitur.*

Hominibus ingenuis libera præſumitur rerum poſſeſſarum diſpoſitio. num.5.

6 *Iuriſdictionem, Vaſſallos, &c. ſi habeat Dominus ex hoc benè non infertur, quod ipſe alteri ſuperiori, vel Domino, ſit vaſallus, & ſubditus.*

7 *Argumentum illud ab Imperio actiuo, ad paſſiuum eſt iniquum.*

8 *Regionis, ſeu Prouinciæ totus ambitus, ſi ſit tributarius vni ſoli Principi, hoc caſu, nec intrat præſumptio, vt quicquid eſt intrà fines Regionis ſubſit quòad directum dominium ipſi Principi.*

Sed ſolum hoc intelligitur, quòad iuriſdictionem, & protectionem. num.8.

9 *Allodialitatis præſumptio tollitur, per plures, & efficaces coniecturas inferentes ad feudalitatem.*

10 *Territorium Gariexen. de quo agitur, originaliter fuit conceſſum in feudum per Reges Siciliæ.*

11 *Conſuetudo Principis bona cōcedendi in feudum, plurimùm operatur, vt recedatur à præſumptione allodialitatis, & feudalis præſumatur conceſſio.*

12 *Contractus talis eſt cenſendus, qualem verba pronunciant.*

13 *Verba enunciatiua, magnā præbent feudalitatis præſumptionem.*

14 *Territorium, hoc verbum in latitudine ſuæ ſignificationis poteſt compræhendere, & denotare naturam iuriſdictionis, & feudi.*

15 *Territorium, regulariter non proprietatem, & dominium prædiorum, ac rerum particularium, importat, ſed iuriſdictionem, & coerctionis ſuperioritatem.*

16 *Territorium propriè dicitur vniuerſitas agrorum, ſeu terræ ſpatium iuriſdictione munitum.*

17 *Territorium, ex eo dicitur, quia Magiſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat.*

18 *in Territorio ineſt iuriſdictio, tanquàm ſeruitus in fundo ſeruiente.*

Vel tanquàm nebula ſuper palude ſolis calore generata. num.18.

19 *Territorio conceſſo intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio,*

20 *Alternatiua (ſeù) reſoluitur in declarationem verbi generici, quotiès ponitur inter genus, & ſpeciem.*

21 *Alternatiua (ſeù) ſemper tunc ſtat declaratiuè, & expoſitiuè, quando ſpecies ponitur poſt genus.*

22 *Alternatiua (ſeù) tunc etiam ſtat declaratiuè, quando ponitur inter verba idem ſignificantia. & num.24.*

23 *Ex verborum geminatione verè aſſequitur mens contrahentium.*

25 *Enunciatiuæ antiquæ, pro feudalitate iuſtificanda, multùm ſunt ponderandæ.*

26 *Feudalitatis ſignum, nedum ſolum eſt, quando conceditur territorium pro ſe, eiuſquè hæredibus deſcendentibus, ſed etiam eſt ſignum feudalitatis ex pacto, & prouiſione.*

27 *Vel ſaltem feudalitatis mixtæ ob factam mentionem hæredum.*

28 *Feudo conuenit annua recognitio.*

29 *Argumentum à præterito, in præſens valet.*

30 *Relatio in referente indiuiduam, refert rei relatæ repetitionem.*

31 *Allodium in aliqua re, ſi adfuiſſet, licentiam petere illam alienandi, non fuiſſet neceſſè.*

32 *Feudalitatis præſumptio ſurgit ex confeſſione, & agnitione Vaſſalli.*

33 *Feudalitatis recognitio ſi fiat à Vaſſallo non ſolum ei præiudicat, ſed etiam omnibus habentibus cauſam ab eo.*

34 *Vaſſallus, dum petit licentiam alienandi feudum, præſumitur hoc facere in vim præcedentis tituli, & obligationis feudalis, ad hoc, vt non intret deuolutio.*

35 *Verbum (fidelis) propriè conuenit Vaſſallis, & feudatarijs.*

36 *Fides, ſeù fidelitas ſemper habita fuit pro ſubſtantia feudorum, & in his exuberantiùs exigitur, quàm in alijs contractibus, & quis huius rei fuerit origo. num.37.*

38 *Vaſſallo, ſi per Dominum remittatur fidelitas, feudum corruit, nec ſubſiſtit.*

Accidens, ſinè ſubiecto ſubſiſtere nō poteſt. n.38.

39 *Vaſſalli iurare debent fidelitatem Domino, illiquè auxilium, & tuitionem polliceri, & præſtare.*

40 *Vaſſalli iurare debent, iuxtà formulam iuramēti præſtiti per Othonem Regem Io. Papæ, quæ habetur in c. Tibi Domine, diſtinct.63.*

41 *Feudum tenere, & in fide eſſe, idem eſt.*

42 *Feudale, quod ſit territorium plurimùm conducit diſc ſi reperiatur ſcriptum in libro, vbi talia deſcribuntur.*

43 *Territorium præſumitur feudale, ſi quando poſſeſſor deceſſit, ad Principem reuerſum fuit, quia ſi fuiſſet allodiale ſpectaſſet ad hæredes defuncti, etiam extraneos.*

44 *Territorium præſumitur feudale, ſi fuit datum in excambium alterius territorij etiam feudalis, & num.45.*

45 *vni Tertio, quæ æqualiter ſe habent, æqualia ſunt etiam inter ſe.*

46 *Mutuò, quæ ſibi congruunt, ſunt inter ſe æqualia, itàut, quod vni eſt, alteri quoquè ſit attributum.*

47 *Cambium debet eſſe iuſtum, par, & æquiualens.*

48 *Coniecturæ, & præſumptiones non ſunt diuiſim, & vnaquæque de per ſe conſideranda, ſed coaceruatim, itàut vna alteram coadiuuet, & viciſſim fulciantur, vimque & robur impartiantur ſibi.*

49 *Coniecturæ, atque indicia etiam leuiora ſufficiunt in antiquis.*

50 *Feudalis dicitur res, ſtante temporis antiquitate, ſola concurrente ſama.*

51 *Inſtrumentorum publicorum iactura facilè ſit, quando interceſſunt plura bella, & dominantium mutationes.*

52 *Veritati tenebræ officiuntur, itaut difficulter de-*

inde

inde poſſit erui, ſtante multitudine bellorum, & dominantium mutationibus.

53 *Coniecturæ debiliores non poſſunt tollere vrgentiores, & efficaciores.*

54 *Referens magis eſt attendendum, quàm relatum, vbi magis præcisè, & diſtinctè loquitur.*
Referens eſt magis attendendum, quàm relatum, vbi eadem facultas eſt in perſona referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem relatam fecit. n.54.

55 *Verba, pleno iure, poſita in conceſſione feudi, non repugnant illius naturæ.*
Verba, pleno iure, recipiunt reſtrictionem ſecundùm ſubiectam materiam. num.55.

56 *Feudi conceſſio facta, cum verbis, pleno iure, cenſetur conceſſum id totum, quod cadit ſub feudo, & vt vaſſallus habeat in eo plenum ius Vaſſalli.*

57 *Verba, donamus, & concedimus, poſita in conceſſione feudi, debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, ideſt retenta natura feudi.*

58 *Verba donationem importantia poſita in conceſſione feudali, reſtringūtur ad cauſam feudi.*

59 *Oldrad. conſ.159. intellectus.*

60 *Teſtes non probant feudalitatem, vel allodialitatem, ſi ignorent, quid ſit feudum, vel allodium.*

61 *Probatio per teſtes non prævalet probationi per ſcripturas.*

62 *Veritatis lux magis affulget in antiquis, ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium.*

DECISIO CCCX.

PRONVNCIATVM fuit per ſententias Rotales, Territorium de Gariexen. eſſe feudale, cumquè in tertia Inſtantia coram me pendente, dubitatum fuiſſet de Iuſtitia dictarum ſententiarū, validitas enim à partibus non controuertebatur, reſolutum fuit eſſe iuſtas, & confirmandas.

1 Quamuis enim in dubio bona cenſeantur † allodialia, & libera, iuxtà primæuum naturæ ſtatum,
2 cui ignota fuit quælibet ſeruitus, † qualis eſt feudalitas, *cap.1. § defuncto. tit. ſi de feud. defunct. contentio ſit inter Dom. & Agnat. Vaſſall. cap. 1. tit. de controuerſ. inter maſcul. & fœmin. Gabr. de feud. concluſ. 3. num. 1. & ſeqq. Menoch. præſumption. 91. num. 1. lib.3. & conſ. 191. num. 21. Rot. deciſ. 409. num.4. & 508. num.1. par.1. recent. & in Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

3 Idquè etiam procedat † in Caſtris, & Oppidis, *Io. Andr. in cap. fin. de Iudic. Abb. in cap. nimis, num. 1. Anchar. nu. 4. de iure iur. Crauett. conſ. 662. num. 11. & conſ. 615. num. 5. Menoch. d. præſumpt. 91. num. 7. Roſental. de feud. cap. 12. concluſ. 14. num. 15. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 736 num. 59. & fuit dictum in Viterbien. Caſtrorum 7. Februarij 1620. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

4 Itidem reſpectu † iuriſdictionis, quæ vti Caſtro cohærens, ſortitur eius naturam, & eandem allodialitatis præſumptionem, vt poſt *Hoſtienſ. Innocent. Io. Andr. & alios* conſuluit *Io. Andr. Georg. alleg. 10. nu.6. & Io. Franc. à Pont. deciſ. 2. nu. 5. & ſeqq.* vbi contrariam *Caſtrenſis* ſententiam *in conſ. 179. lib.1.* reprobat, & hanc opinionem amplexa fuit, *Rot. in dicta Sabinen. Montis Rotundi,*
5 quia ſemper militat † illa ratio, vt præſumatur pro libertate bonorum, & ingenuis hominibus libera ſit rerum poſſeſſarum diſpoſitio, vt ſcripſit *Caius in l. 2. ff. ſi à parent. quis fuerit manumiſſ.*
6 Nec rectè infertur, Dominus † habet iuriſdictionem, Vaſſallos, & Subditos, ergo, & ipſe alteri Superiori Domino Vaſſallus, & Subditus eſt, quēadmodùm enim in fideicommiſſis, ità & in hac materia à iuriſdictione actiua, quam quis habet in
7 Vaſſallos, iniqua † eſt illatio ad Imperium paſſiuum, *ad tradita per Pariſ. conſ. 72. num.54. lib.4. Cephal. conſ.251. num.40. lib.2. Menoch. conſ.16. num.3. Surd. conſ.427. num.37.* etiam vbi totus, & integer ambitus alicuius Regionis, ſeù Prouinciæ vni tantùm, & ſoli Principi eſt tributarius, quo caſu adhuc non intrat præſūptio, vt quicquid eſt intra fines Regionis ſubditæ, vel Regni, ſubſit
8 quoad directum dominium † ipſi Principi, ſeù Regi, ſed ſolum quòad iuriſdictionem, & quamdam protectionem, prout animaduertit *Petr. Gregor de feud. part. 2. quæſt.7. verſ. 3. limita, Panzirol. conſ. 63. num. 26. Bolognett. conſ. 23. num.4. Rimin. Iun. conſ.90. nu.22. lib.1. Intrigliol. de feud. cent.1. quæſt.43. num.91. & ſeqq.*

Attamen in præſenti caſu ab hac præſumptione & vniuerſali regula, Domini putarunt eſt recedendum, quia, & verba Inueſtituræ reijciebant hanc allodialitatem, & coniecturæ validiſſimæ vrgebāt
9 etiam pro feudalitate, quæ coniecturæ † ſi plures ſint, & efficaces, rectè illam inferunt, & tollunt allodialitatis præſumptionem, vt monuerunt *Alex. conſ.119. nu.1. lib.1. Roland. conſ.82. nu.37. lib.2. Natt. conſ.460. num. 4. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.23. tit.5. num. 1. Intrigliol. de feud. cent. 1. quæſt.43. num.97. Bellon. Iun. conſ.44. nu. 43. Vvueſembec. conſ. 4. nu. 29. Rota apud Card. Seraph. deciſ.894. num.1. & in Ciuitatis Caſtelli bonorum 28. Februarij 1611. coram Ortembergo.* Præſertim quia Territorium
10 † de quo agitur, originaliter fuit conceſſum per Reges Siciliæ, in quo Regno conſuetudo viguit concedendi Territoria in feudum, quippè quod Monachius Emanuelis Conſtantinopolitani Imperatoris nepos ab Auo de anno 822. in Siciliam Vicarius miſſus, dominandi cupiditate allectus, poſtquam Regnum occupauit, vt deindè, ſibi Regni Procerum, Vniuerſitatumquè animos conciliaret, illoſquè in fidem, & clientelam reciperet, atquè obfirmaret, feuda conſtituit, & Barones, ac Feudatarios creauit, & Sicaniæ Territoria, quæ priùs erant Curiæ in feuda conuertit, quem deinde morem, & Succeſſores in Regno amplexi ſunt, *vt narrant Cuman. in prælud. feud. c. ſi aliquem, 40. & 4. Petr. Greg. de conceſſ. feud. par. 1. quæſt.1. num.12. par.5. quæſt.1. num.7. & 8. Intrigliol. de feud. cent.7. quæſt.3. num.2.* mos autem,
11 & † conſuetudo Principis bona concedendi in feudum plurimùm facit, vt recedatur à præſumptione allodialitatis, & feudalis dicatur conceſſio, prout obſeruant *Menoch. præſumpt.91. nu.72 lib.3. Intrigliol. de feud. quæſt.43. num.110.*

Verba quidem hanc feudalitatem videntur ſuadere, quia vſquè de anno 1416. ab Infante Ioanne Regni Siciliæ datum fuit hoc Territorium de

Ga-

Gariexen in Inſula Melitenſi poſitum titulo feu-
di, ibi, *quoddam territorium, ſeu feudulum vo-
catum Gariexen. &c.* idquè pluribus in locis repe-
22 titur ſub titulo, & nomine feudi, vnde † talis cen-
ſendus eſt contractus, qualem verba pronunciant,
*cap. 1. tit. quid ſit Inueſtitura, cap. 1. in fin. de
cognit. feud. Alex. conſ. 15. num. 2. lib. 5. Menoch.
d. præſumpt. 9. num. 40. lib. 3. Card. Mantic. de
tacit. lib. 23. tit. 5. num. 15. Intrigliol. de feud. d.
quæſt. 43. num. 43. & 62.* Et antiqua Principis
23 aſſertio, etiam ſi per † verba enunciatiua emana-
uerit, magnam præbet feudalitatis præſumptionē,
*vt dixit Alex. d. conſ. 15. num. 2. lib. 5. Menoch.
d. præſumpt. 91. num. 45. & conſ. 745. num. 8.
Crauett. de antiq. temp. part. 5. in princip. num. 10.
Card. Mantic. d. titulo 5. num. 15. Maſtrill.
deciſ. 105. num. 8.*

Neque dicatur, non ſimpliciter dici feudum, ſed
alternatiua oratione ibi, *territorium, ſeu feudulū,
14 &c.* Quoniam cum illud verbum † Territorium
in latitudine ſuæ ſignificationis poſſit comprehē-
dere, & denotare naturam iuriſdictionis, & feudi,
immò regulariter non proprietatem, & dominiū
15 prædiorū, † ac rerū particularium, ſed iuriſdictio-
nem, quæ in his exercetur, & coërtionis ſupe-
rioritatem importet, *vt ſcripſit Bart. in l. ſi quam.
in fin. C. de bon. vacan. lib. 11. benè Oldr. conſ. 176.
num. 2. Dec. conſ. 483. num. 10. Soccin. conſ. 207.
num. 5. lib. 1. Menoch. conſ. 437. num. 6. & ſeqq.
Hieron. à Mont. de finib. cap. 6. num. 9. & fuit
dictum in Burgen. Iuriſdictionis 4. Decēbris 1593.
coram Orano*, Territorium enim propriè dicitur
16 † vniuerſitas agrorum, ſeu terræ ſpatium iuriſ-
17 dictione munitum, ab eo dictum, quod † Magi-
ſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat, *vt ha-
betur in l. pupillus, §. ſi territorium, ff. de verbor.
ſignif. Felin. in cap. Rodulphus, num. 13. & 18.
de reſcript. Bocr. deciſ. 227. num. 7.* vbi quod iuriſ-
18 dictio † ineſt Territorio tanquàm ſeruitus in fun-
do ſeruiente, ſeù tanquàm nebula ſuper paludem
Solis calore generata, adeò vt Territorio conceſ-
19 ſo, † intelligatur etiā conceſſa iuriſdictio. *Briſſon.
de verb. ſignific. in verbo Territorium, Bortu. de
Magiſtrat. cap. 1. num. 105. & de Regis Catholici
præſtantia, cap. 71. num. 290 & 291. Marta de
Iuriſdictione part. 1. cap. 48. num. 22. & ſeqq.* Con-
ſequenter, dum poſteà ſubditur, *ſeu feudulum*,
quod nomen eſt præciſum, indicans ad oculum
20 hoc eſſe feudum, illa alternatiua, † *ſeu*, reſolui-
tur in declarationem generici illius verbi, *terri-
torium*, cum eius dictionis, *ſeu*, natura ſit, vt
quotieſcumquè ponitur inter genus, & ſpeciem,
vt in caſu iſto, & ſpecies ponitur poſt genus,
21 † tūc ſemper ſtet declaratiuè, & expoſitiuè pro,
id eſt, *vt in cap. 1. de cognat. ſpiritual. in fin. Za-
barell. in clem. 1. §. porrò, ante numerum primum,
de Summa Trinit. & Fid. Catholic. Alex. conſ. 125.
num. 2. lib. 7. cum alijs per Cened. ſingular. 15.
num. 9. Card. Seraph. deciſ. 393. num. 9.* Eandem-
22 què recipit † ſignificationem, quando, vt hic,
ponitur inter verba idem ſignificantia, *Corneus
conſ. 261. num. 16. lib. 4. Pariſ. conſ. 22. num. 64.
& ſeqq. lib. 3. Soccin. Sen. conſ. 50. num. 5. lib. 4.
Cenec. d. ſingul. 15. num. 10.* Quod eò magis di-
cendum eſt, quia in eodem inſtrumento per quin-
què vices ſemper dicitur, *territorium, ſeu feudu-
23 lum*, vndè aſſequimur verè † concedentem in-
tellexiſſe concedere in feudum, argumento *l. Ba-
liſta. ff. ad Trebell. Crauett. conſ. 20. num. 2. Becc.
conſ. 70. num. 18. Surd. conſ. 10. num. 54* Hicquè
ſenſus, & mens Principis magis confirmatur, quia
in inſtrumento de anno 1330. dum Stephanus vē-
didit hæc bona, nuncupauit illa abſolutè ſub no-
mine feuduli, nullo adiecto verbo territorij, ſignū
24 quod, dictio, † *ſeù*, non ſtabat alternatiuè, ſed
declaratiuè, & contrahentes intelligebant Terri-
torium pro feudo, vt ibi, *ſuæ intentionis fuerit,
& ſit, feudulum prædictum vendere, &c.* & ibi,
*Iudiciumquè euictionis, & defenſionis feudi præ-
dicti, &c.* & in ipſa licētia obtenta de anno 1426.
pluriès etiam aſſeritur ſimpliciter feudum de Ga-
25 riexen. quæ antiquæ enunciatiuæ † pro feudalita-
te inſtificanda, multùm ſunt ponderandæ, *vt tra-
dunt poſt Barbat. Brun. & alios, Menoch. præ-
ſumpt. 91. num. 74. lib. 3. Intrigliol. de feud. cent. 1.
quæſt. 43. num. 112.*

Coniecturę autem pro feudalitate ſunt plures,
& vrgentiſſimæ; Prima eſt, quia dictum Territo-
rium, ſeù feudulum conceſſum fuit Stephano, eiuſ-
què hæredibus de ſuo corpore legitimè deſcendē-
26 tibus, † quod eſt ſignum nedum feudalitatis, ſed
imò feudalitatis ex pacto, & prouidentia, vt cen-
ſuit *Iſern. in cap. 1. tit. an agnat. vel filius, Alex.
conſ. 55. num. 9. lib. 4. Surd. conſ. 157. num. 1. &
ſeqq. Intrigliol. de feud. d. quæſt. 47. num. 8. Schrad.
de feud. part. 2. cap. 3. num. 24.* vel ſaltem feuda-
27 litatis mixtæ, ob factam † mentionem hæredum,
vt opinati ſunt alij relati *per Surd. conſ. 5. num. 17.
Peregr. conſ. 9. num. 9. lib. 1. plenè Bellon. Iun.
conſ. 45. num. 75. & ſeqq.*

Secunda feudalitatis coniectura eſt annua re-
28 cognitio facienda Regiæ Cameræ, † quam pari-
ter conuenire feudo deſumitur *ex cap. 1. §. ſi verò,
titulo, quid ſit inueſtitura, & tradunt, Præpoſit. in
rubric. feud. verſ. 15. nota, Alciat. conſ. 13. n. 13.
lib. 5. Hondeд. conſ. 81. num. 9. lib. 2.* Præſertim
quia reſeruata fuit recognitio ſolita præſtari in an-
29 tiquis inueſtituris, vnde † arguitur à præterito in
præſens bona eſſe feudalia, *vt per Alciat. de præ-
ſumpt. reg. 2. præſumpt. 3. verſ. fallit. 4. Menoch.
dicta præſumpt. 91. num. 59. 60. & 61. Intrigliol.
de feud. quæſt. 43. num. 106.* & relatio illa in re-
30 ferente † indiuiduam infert relatæ feudalitatis
repetitionem, *Bald. conſ. 212. num. 5. lib. 5. Mant.
deciſ. 336. num. 3. Bellon. Iun. conſ. 44 num. 59.*

Tertia deducitur ex eo, quod aliàs ab Alphō-
ſo Rege Aragoniæ de anno 1426. fuit data licen-
tia alienandi hoc feudum, & territorium, quæ li-
centia nedum indicat obſeruantiam, quod poſſeſ-
ſores, & contrahentes habuerint contractum, &
31 territorium pro feudali, quia ſi † allodium exti-
tiſſet huiuſmodi licentia non fuiſſet neceſſaria,
*cap. 1. de probibit. feud. alien. per Lothar. cap. 1. de
probibit. feud. alien. per Federic. Card. Mantic. de
tacit. lib. 23. tit. 5. num. 25. Menoch. d. præſumpt. 91.
num. 44. benè Bellon. Iun. d. conſ. 44. num. 44. 45.
46.* Sed etiam importat explicitam confeſſionem,
& agnitionem Vaſſalli, quod hoc ſit feudum, ex

qua

Digitized by Google

32 qua inſurgere † videtur feudalitatis probatio, vt
dixerunt Alex.conſ.29.n.25.lib.5. Ruin. conſ.108.
num. 19. lib.2. Surd.conſ.135.num.21.Gratian.
diſcept.forenſ.cap.736.num.54.& 55.Bellon. Iun.
d.conſ. 44.num.53. Rota deciſ.349.num.2.par.2.
33 recent. adeò vt huiuſmodi recognitio, † nedum
præiudicet Vaſſallo recognoſcenti, ſed etiam hæ-
redibus, & ſucceſſoribus ab eo cauſam habenti-
bus, Soccin. Sen.conſ.50. num. 8.lib.4. Grauett.
conſ.29.num. 1.Rolan.conſ.2. num.109. lib.1.
latè Gratiàn. diſcept. forenſ. cap. 912. num.14. &
ſeqq. Bellon. Iun. d.conſ. 44. num. 54. & fuit
dictum in Ciuitatis Caſtelli bonorum 28. Februa-
rÿ 1611. coram Ortembergo.

Nec adhibita cenſeri debet huiuſmodi licentia
ad cautelam, quaſi quod opus non eſſet, verba
enim illa non recipiunt iſtam declarationem, ſed
debent intelligi, vt emptor pro ſua ſecuritate pe-
tierit huiuſmodi conſenſum, & licentiam, ne à
Regibus Aragoniæ prætendi poſſet deuolutio, &
34 ſic in † vim præcedentis tituli, & obligationis
feudalis, argumento l.2. C.de acquir.poſſ.Menoch.
conſ.395.num. 30. Rota coram ſa.me. Greg. XV.
deciſ.92. num.5. nihilq. mirum ſi poſtea licentiæ
ſucceſſiuis temporibus aliquando non fuerint im-
petratæ, hæc enim omiſſio, bellorum tumultibus
adſcribi debet, quibus Inſula Melitenſis ſæpiùs
vexata fuit, varÿs ſubinde Dominis ſuccedenti-
bus, vnde facilè ignorantia irrepſerit circà natu-
ram iſtius Territorÿ, hincq. factum eſt etiam, vt
interdùm ſolutio, & recognitio conuenta ſucceſ-
ſiuis temporibus fuerit prætermiſſa.

Quarta vrget coniectura, quia in inueſtitura aſ-
ſeritur, concedi dictum Territorium, ſeù feudulũ,
quod aliàs per Regiam prouiſionem fidelibus dari
35 ſolitum eſt, qui terminus † fidelium propriè con-
uenit Vaſſallis, & Feudatarijs, prout tali appella-
tione nuncupantur in cap.1. ſi de inueſt.feud.fuer.
controuerſ. & in cap.1. §.& quia diximus, de his
qui feud. dar.poſſ. cap.1. §.nulla, per quos fiat in-
ueſt. & tradunt Curt.Iun. de feud.par.1.quæſt.8.
num.1. Bero.conſ.65 num.42. lib.1. cum alijs per
Intrigliol. de feud. quæſt.2.num.28. & in eadem
inueſtitura adeſt fidelitatis reſeruatio, quæ quidẽ
36 † fides, ſeù fidelitas ſemper habita fuit pro ſub-
ſtantia feudorum, & in his exuberantiùs exigita,
quàm in alijs cõtractibus, ſiuè illorum origo au-
37 ſpicanda ſit à more antiquo † Romanæ Reipubli-
cæ, ſiuè à Romulo, ſiuè ab Alexandro Seuero, vel
à Longobardis, vt Budeuſ. Zaſius, & alÿ diuerſi-
modè putarunt, vt explicat eruditè Panzirol.in
theſaur. variar. lect. lib.1. cap.9. D.Fachin.lib.7.
controuerſ.for. cap. 1. adeò vt ſi per Dominum
38 † Vaſſallo remittatur fidelitas, feudum corruat,
nec ſubſiſtere poſſit, vti accidens ſine ſubiecto, vt
dixit Curt. Iun. de feud. part. 1. quæſt.7. in fine &
latè Intrigliol. de feud.quæſt.2.num.13.Schrader.
eodem tract. part. 2. cap. 2. num. 28. Vnde etiam
39 emanauit † obligatio in Vaſſallis iurãdi fidelita-
tem Domino, illiquè auxilium, & tuitionem pol-
licendi, & præſtandi, iux. diſpoſit. cap.1. de iura-
40 mento fidelitatis, vbi Afflict.nu.12. & iuxtà † for-
mulam Iuramenti præſtiti per Othonem Regem
Io. Papæ, quod habetur in cap.Tibi Domine, diſt.63.
& poſt alios proſequitur Intrigliol. de feud. q.56.
num. 179. ad 187. Budeuſ. ad l. Herennius, ff. de
41 euict. vbi, quod idem eſt feudum † tenere, & in
fide eſſe, & propterea cõcurrente hoc feudi ſubſtã-
tiali, & conuentione præciſa, feudalem omninò
fuiſſe conceſſionem dicendum videtur.

Quinta reſultat cõiectura ex adnotatione illius
Territorij in libris Cameræ, in quibus deſcribũtur
feuda, & quidẽ hoc Territoriũ de Gariexen.deſcri-
42 bitur ſub titulo, & nomine feudi, quæ † regiſtratio
plurimùm conducit ad notitiam, quod ſit feuda-
le, Grauett.conſ.276.ante num.1.Burſat.conſ.10.
ſub n.11. & conſ.46.nu.34 Grammatic. deciſ.77.
num. 12. Mantic. de tacit. lib.23.tit.6. num. 44.
& 45.Oſaſch.conſ.7. num. 11. lib.2. Intrigliol. d.
quæſt.43.nu.104 & fuit dictum in Aſten.feudi 18.
Iunij, & 14. Iulÿ 1584. coram Bubalo, & in Sa-
binen. Montis Rotundi 25.Iunÿ 1627.coram Re-
uerendiſs. D. meo Decano Et quàmuis ibidem etiã
adnotarentur alia bona, quæ non erant feudalia,
non indè tamen tollitur fides ſcripturæ, quia in
illis rebus, quæ ſunt merè allodiales, non apponi-
tur qualitas feudalitatis, & ſic potiùs apparet cũ
delectu, & diſtinctione ſeparata fuiſſe allodialia à
feudalibus, ſinceramquè in omnibus, eſſe adno-
tationem libri.

Sexta adeſt coniectura, quia in eodem Inſtru-
mento anni 1416.aſſeritur, quod hoc Territorium,
ſeù feudulum de Gariexen. reuerſum fuerat ad Ca-
meram Regiam per obitum Henrici de Sauſa, &
Guillelmi de Guantier, & ſic arguitur feudalitas,
43 † quia aliàs, tamquàm allodium, ſpectaſſet ad hæ-
redes, etiam extraneos, non autem ad Regiam
Cameram, iuxtà naturam allodij, de qua per Alua-
rott. in cap.1. §. inter filiam, ſi de feud.controuerſ.
fuer. inter Dom.& Agnat. Vaſſalli, Bald. in cap.1.
num.1. de allod. Oldrad. conſil. 49. in fine Surd.
conſ.15. num. 11. cum alÿs.

Septima coniectura, miſſis alijs, & hæc apud
Dominos erat magni ponderis, deſumitur ex eo,
quod eidem Stephano fuerat priùs conceſſum feu-
dum nuncupatum l'Imbachari, & hoc indubitatũ
eſt, fuiſſe feudum, & dicitur quod in excambium
dicti feudi l'Imbachari, conceditur hoc Territo-
rium, ſeù feudum de Gariexen. & deinde cautum
eſt, vt ſi à Stephano auocaretur hoc Territorium
de Gariexen. per Regiam Curiam, idem Stepha-
nus prouideretur de æquiualenti excambio in re-
bus, & bonis feudalibus, vnde ſi & illud primum,
in cuius locũ ſubrogatur Territoriũ de Gariexen.
eſt feudale, & aliud pariter, quod in caſu euictio-
44 nis † tradi debet, itidem eſt feudale, conſequens
eſt certum, quod & medium, nempè territorium
45 de Gariexen. ſit feudale, quę enim vni tertio † æqua
liter ſe habent, æqualia ſunt etiam inter ſe, iuxtà
axioma traditum per Euclid. Geometr. lib. 1. de
Notion. cõmun.not.1. & quæ mutuò ſibi cõgruũt,
46 ſunt inter ſe æqualia, † ità vt quod vni eſt, alteri
quoquè ſit attributum, vt per Euclid. vbi ſuprà
not. 8. & Menochius conſ. 158. num.49. & confe-
runt latè tradita per Mandoſium de priuilegijs ad
inſtar quæſt.2. num.3. & ſequentibus, aliàs enim
nec excambium fuiſſet iuſtum, nec diceretur de
æquiualẽti recompenſa prouiſus Stephanus, ſi ter-
rito

Digitized by Google

ritorium de Gariexen. non fuiſſet feudale, & cambium diſpar, non autem æquale, vt cauetur in dicta conceſſione Ioannis Infantis Regni Siciliæ, & vis
47 † cambij cum re feudali trãsfert qualitatem feudalitatis in re excambiata, *Affl.ict. in cap. 1. nu. 8. de Vaſſall. decrepit. Decian. conſ. 53. num. 34. lib. 1 Menoch. conſ. 320. num. 47. Surd. deciſ. 78. num. 28. Frecc. in ſubinfeud. lib. 2. quæſt. 21. Milan. deciſ. 5. nu. 57. par. 1. plenè Gratian. diſcept. foren. c. 736. num. 51. & ſeqq.*

Quæ coniecturę, & pręſumptiones non ſunt di-
48 uiſim, & vnaquæquè de per ſe, ſed † coaceruatim conſiderandæ, ita vt vna alteram coadiuuet, & viciſſim fulciantur, vimquè, & robur ſibi impartiantur, *Gloſ. in l. 3. §. eumdem, ff. de teſtibus, Rom. conſ. 121. in fin. Crauett. conſ. 73. nu. 19. Schrader. de feud. par. 9. 2. par. ſect. 13. num. 141. & fuit dictum in Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, Præſertim cum verſemur in antiquis, in quibus leuiores
49 etiam ſufficiunt † coniecturæ, & indicia, *Soccin. conſ. 205. num. 3. lib. 2. Couar. pract. quæſt. cap. 21. num. 7. Card. Seraphin. deciſ. 462. num. 9.* Immò
50 cum temporis † antiquitate, ſola concurrente fama, probari rem eſſe feudalem, voluerunt *Dec. conſ. 269. num. 4. Gabr. de fud. concluſ. 3. num. 2. Menoch. præſumpt. 91. num. 65. lib. 3. & conſ. 409. num. 70. Caphal. conſ. 172. num. 13. Intrighiol. de feud. cent. 1. quæſt. 43. num. 50.* maximè dum tot
51 bella, † & dominantium mutationes interceſſerunt, quibus caſibus facilè fit iactura publicorum
52 documentorum, & † veritati tenebræ officiuntur, ità vt difficulter deinde poſſit erui.

Nec dici poteſt, quod prædictæ coniecturæ cũ alijs prò allodialitate deductis, conquaſſentur,
53 † quia cum iſtæ ſint vrgentiores, & efficaciores, contrarias debiliores tollunt, & allodialitatis præſumptionem generalem excludunt, *iuxta l. Diuus, ff. de ingen. & manumiſſ. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 9. Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 62. num. 11. & deciſ. 247. num. 2. & 3.*

Non obſtat, quod de anno 1372. hoc Territorium de Gariexen. conceſſum fuit à Federico Rege Aragoniæ Henrico de Souſa, nec dictum fuerit dari in feudum, ſed ſimpliciter enunciatum Territorium; Quoniam vel, vt dictum eſt ſupra, ſub nomine Territorij potuerunt intelligere etiam concedere iure feudi, vel certè poſteriores conceſſiones ad remouendam difficultatem explicitè dixerunt territorium, ſeù feudum, relationemquè facta in poſterioribus conceſſionibus ad prædictã primam conceſſionem Federici non ſtat reſtrictiuè, nequè ligauit manus Regibus, ſucceſſoribus, quin, quod datum fuiſſet forſitan in allodium, reuerſum poſteà ad Regiam Cameram, concederetur in feudum, & referens magis eſt attendendũ,
54 quèm relatum, vbi magis præcisè, † & diſtinctè loquitur, & vbi eadem eſt facultas in perſona referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem relatam fecit, *Innoc. in cap. inter dilectos, de fid. inſtr. Ruin. conſ. 31. num. 7. & conſ. 231. num. 6. lib. 1. Surd. conſ. 419. num. 23. & 24. & conſ. 423. nu. 2. plenè Caſtill. quotidian. controuerſ. c. 43. n. 28. & ſeqq. par. 4. Rota apud Card. Seraph. dec. 1083. n. 2.*

Minùs obſtat, quod conceſſio de anno 1416.
55 facta fuerit *pleno Iure*. Quoniam † verba huiuſmodi non repugnant naturæ feudi, & recipiunt reſtrictionem à ſubiecta materia, itant cenſeatur
56 conceſſum id totum, quod cadit † ſub feudo, & in eo Stephanus haberet plenum ius Vaſſalli, vt benè explicant *Gozzadin. conſil. 58. num. 22. Ruin. conſ. 137. num. 8. lib. 2. Menoch. conſ. 21. num. 26. Intrighiol. de feud. cent. 1. quæſt. 10. nu. 31.* & fuit dictum in *Viterbien. Caſtrorum 21. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Demùm nec obſtant verba, *donamus, & concedimus*. Quia, & hæc benè poſſunt applicari conceſſioni, † & donationi iure feudi, quàmuis enim vberior fuiſſet donatio, ſi Rex Siciliæ per viam allodij trãſtuliſſet in Stephanum, tàm vtile, quàm directum dominium, non inde tamen ſequitur, quin ſit etiam donatio, quàmuis temperantior, dum ſolùm donauit vtile dominium, reſeruato di-
57 recto, † & ſic ſecundum ſubiectam materiam, & retenta natura feudi, *cap. 1. §. donare, tit. qualiter olim feud. pater alienat. Affl.ict. in cap. 1. num. 67. ex quibus cauſ. feud. ammit. Dec. conſ. 193. nu. 5. & conſ. 390. n. 6. plenè Bero. conſ. 66. nu. 8. & ſeqq. lib. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 5. nu. 37. Menoch. conſ. 202. nu. 25. Roſental. de feud. cap. 6. concluſ. 27. num. 4.* vbi, quod verba donationem
58 † importantia reſtringuntur ad cauſam feudi, *Intrighiol. eod. tract. cent. 1. quæſt. 43. num. 37.*
59 Oldràdus verò in conſilio 1 9. † quem Informantes pro Hiacyntho plurimùm extollebant, non multùm inſiſtit in hoc motiuo, ſed deſcendit ad alia motiua, nequè in caſu illo verba, & coniecturæ vrgebant pro feudalitate, prout hic militant, & ità cõſiderabant etiam *Dec. in d. conſ. 390. Bero. d. conſ. 66. n. 6 & ſeqq. lib. 1.* Huicq; obiecto, & alijs etiam fuit ſatis reſponſum in deciſionibus R. P. D. mei Motmanni in hac cauſa emanatis.

Teſtes autem, qui nuper fuerunt exhibiti, nequè faceſſere videntur negocium, quia ferè omnes
60 ignorant, quid ſit † feudum, & allodium, & ſolũ deponunt de poſſeſſione illorum de Caſcijs, quæ intelligenda eſt ſecundùm præambulum titulum feudalis conceſſionis, prout ſigillatim deducitur in facto pro Eminentiſſimo Domino Magno Magiſtro, & in omnem caſum, conſtito per ſcriptu-
61 ras, vt ſupra, de feudalitate, hæc probatio † præferẽda eſt omninò probationi per teſtes, *l. cenſus. ff. de probat. Rota coram bon. mem. Card. Caual. deciſ. 294. nu. 1. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 235. num. 17.* Præſertim cum verſemur
62 in antiquis, † in quibus magis ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium lux veritatis affulget, vt inquit *Crauett. conſ. 54. num. 15. Pariſ. conſ. 104. num. 46. lib. 3. Rota deciſ. 266. num. 7. par. 2. recent.*

Et ità vtraq; parte informante reſolutum fuit.

Deciſiones in hac cauſa ſub die 4. Decẽb. 1630. & 10. Maij 1632. corã bo. me. Motmãno habetur prima infrà prout in Indice poſito in fine Deciſ. altera verò eſt deciſ. 129. ſupra in hac ead. parte. Adeſt etiam altera deciſ. coram eodem R. P. D. Merlino ſub die 30. Maij 1633. eſt deciſ. 212. ſupra in hac parte.

R P.D.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Nouarienſis Decimarum.

Die Veneris 1. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus in exactione ſuæ quartę concurrit cum Parocho iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quã habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, & negligente Parocho illas exigere ſuccurritur Epiſcopo officio Iudicis nobili contra Incolas debitores decimarum. Solutio decimarum, quando probet Eccleſiam eſſe curatam.

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopus in exigendo quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, concurrere dicitur cum eo, iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & uniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſiis ſibi ſubiectis.*
2. *Epiſcopus conſequitur quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho ex diſpoſitione Canonum, non ex conſuetudine.*
3. *Quarta Pontificalis debita Epiſcopo ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, præſcribi non poteſt, niſi ſimul accedat titulus.*
4. *Epiſcopus præſcribit contra Parochum ius decimandi alioquin ipſi Parocho debitum.*
5. *Ius decimandi poteſt ex conſuetudine alterari nõ ſolùm reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu qualitatis, aut modi.*
6. *Curæ ius, licet ex ſola decimarum perceptione nõ probetur, tamen quando conſtat de illius exiſtentia, & ſolùm dubitetur ad quem illud ſpectet, tunc ex decimarum perceptione colligitur ſignum, vt percipiens decimas habeat etiam curam animarum.*
7. *Teſtis vnicus, ſed bonæ qualitatis, & cuius depoſitioni faueat iuris præſumptio magnam fidem meretur.*
8. *Eccleſia matrix in Parochiam erecta, conſeruat iura ſtatus antiqui in exigenda quarta funerali, iure decimandi & ſimilibus, quæ iura ab ea auelli non poſſunt. nu. 12.*
9. *Eccleſia, quod continuet ſtatum antiquum probatur ex obſeruantia interpratatiua.*
10. *Eccleſia de iurepatronatus omninò habere debet dotem, quæ illi conſtitui non poteſt ex decimis.*
11. *Viſitationibus Ordinariorum plurimùm defertur in probatione ſtatus Eccleſiæ.*

DECISIO CCCXI.

CVM hæc cauſa in prima inſtantia agitaretur, petebat Epiſcopus Nouariæ à Cõmunitate, ſeu Incolis Oppidi Cameri quartam partem omnium decimarum, quæ colligebantur intrà fines eius Oppidi, quam portionem illi denegabat Communitas, excipiendo de non iure Epiſcopi ex eo potiſſimùm fundamento, quod illi non competebat actio directa contra Incolas pro conſequutione huius quotæ, ſed tantùm contra Parochum, cui tenebantur Incolæ præſtare integrã decimam ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, & hinc Rota examinauit huiuſmodi exceptionem Communitatis, & latè diſcuſſo articulo illam cõprobauit *in deciſ. facta coram R.P.D. meo Pirouano ſub die 17. Decemb. anni 1627.** in qua receſſum fuit ab alia deciſione *facta ſub die 7. Maij eiuſdem anni**.

Cœterùm, quia Agentes pro Epiſcopo negabant in facto ſubſiſtere, vt Rector aliquas decimas exigeret, atquè ità quod ille poſſet hanc ſuam quotam à Rectore obtinere, Viſum fuit Dominis eidem Epiſcopo ſuccurrere per officium Iudicis nobile aduerſus ipſos Incolas, nè propter negligentiam, aut malitiam Rectoris, ſiuè ex quocũquè alio capite, ex quo ille negligeret, aut impediretur ſuã actionem proponere, Epiſcopus priuaretur ſuo iure, ac portione, quam habere debebat ſuper his decimis, & hoc eſt, quod pleniſſimè firmarunt *ſequẽtes deciſiones coram eodem R.P.D. meo Pirouano ſub die 5. Decembris anni 1629. 11. Martij, & 10. Iunij 1630.* Ad quorum formam poſteà lata fuit ſententia, & in ea condemnata Communitas, & homines Oppidi ad præſtandam Epiſcopo hanc quotam decimarum.

Deuoluta fuit ad me cauſa per appellationem interpoſitam ex parte Communitatis, & Rector Eccleſiæ Parochialis Oppidi Cameri duo mouit iudicia contrà Epiſcopum; in primo aſſiſtendo Communitati petebat retardari ſolutionẽ huius decimæ: in altero ius ſuũ principaliter proſequebatur, ac ſibi petebat ſolui eamdem decimam, cũ comparente ipſo in cauſa videretur deficere potiſſimum fundamentum ſententiæ, vt hæc portio à nemine exigeretur, ac propterea remaneret indecimata apud eamdem Communitatem, ſiuè illius Incolas eiuſdẽ decimæ debitores; vndè poſtquã Domini *ſub die 29. Aprilis anni proximè præteriti 1633.** cẽſuerunt conſtare de ſufficienti intereſſe Rectoris, ꝓpter quod ille deberet admitti in cauſa, quæ vertebat inter Epiſcopum, & Cõmunitatem. Dubitatum fuit ſuper iure eiuſdem Rectoris, quod ſub duplici dubio comprehenſum fuit, & in primo quæſitum, an eſſet confirmanda ſententia Rotalis; in altero, an Rectori deberetur decima, & pro qua parte.

Et propoſito hodiè vtroquè dubio, Reſponderunt Domini ſententiam eſſe iuſtam, dilata deciſione alterius articuli, an Rectori deberetur decima, ex quo viſum fuit dependere debere confirmationem eiuſdem ſententiæ, & fundamentum deciſionis fuit, quod licèt Rector compareat hodiè in cauſa, ac in ſe ſuſceperit defenſionem Cõmunitatis, non tamen docuit, quod ipſe vmquàm exegerit decimas in loco Cameri. Vnde ſubſiſtebat fundamentum ſententiæ, vt ſuſtineretur actio Epiſcopi contra Incolas in defectum Rectoris nõ exigẽtis; quicquid enim ſit, An idem Rector poſſit exigere eas decimas, (quod erat alterius inſpectionis, & propriè viſum fuit pertinere ad dubiũ reſeruatum) ſatis erat ad implorandum officium Iudicis nobile, vt hodiè de facto Rector non exigeret, etiam ſi id procederet ex ſola illius negligentia, ne ſinè propria culpa Epiſcopus priuetur ſua

1 ſua quarta † Pontificali, ad quam concurrebat æqualiter, cum ipſo Rectore iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, iuxtà doctrinam *Innoc. in c. requiſiſti. de teſtam. ſub nu.3.* & notat *Tyndar. in tract. de decim. in princ. ſub num.70. & 71. Monet. eod. tractat. d. cap.27. ſub num.24. Rot. deciſ. 520. num.1. par.1. recent.* adeò
2 vt neque dicatur illam conſequi † ex conſuetudine, ſed ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, vt in propoſito dixit *Rota coram Card. Seraphin. deciſ. 1449. num.4.* Ex qua etiam ratione ita exiſtima-
3 tur impræſcriptibilis, † niſi ſimul accedat titulus, vt notauit *Henric. Boich. in d. c. requiſiſti. nu.7. de teſtam. Rot. deciſ. 262. nu.2. & 4. par.2. recent.*

Et quidem in præſenti diſputatione non ſolùm ex parte Rectoris probatum non fuit, quod ipſe vel exigeret, vel vmquàm anteà exegerit decimas in hoc Oppido Cameri, quin potiùs ex parte Epiſcopi iuſtificatus fuit ſtatus contrarius, continuatus vſquè in præſentem diem; vt ſcilicèt ab antiquiſſimo tempore, participatio harum decimarũ fuerit reſtricta inter Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Nouariæ pro maiori parte, & Epiſcopos anteceſſores pro quarta eiſdem debita, quod fundamentum latè comprobatum fuit ex primo inſtrumento inueſtituræ vnius partis decimæ ſpectãtis ad Epiſcopum; in quo enunciata fuit hæc diuiſio, & participatio, quam ſuper tota decima habebant Epiſcopus & Capitulum. Secundò probatum fuit idem fundamentum ex indultis Apoſtolicis conceſſis Capitulo Eccleſiæ Cathedralis ſub Paulo II. & Iulio II. in quibus fiebat mentio de hac poſſeſſione Capituli, & iure exigendi dictas decimas, quæ omnia fuerunt conſiderata in tribus deciſionibus factis *coram R.P.D. meo Pirouano ſub die 12. Ianuarij, & 19. Februarij anni 1629. & 27. Iunij anni 1631.* Ex eo verò ſtatu, & facto exactionis, quod probabatur per ſpatium totius tem-
4 poris, certi iuris eſt, potuiſſe præſcribi † etiam ius decimandi contra Rectorem, quando eidem verè competeret, vt probatur in *c. cum cõtingat. de decim.* in illis verbis; *ab antiquo pertineat perceptio decimarum, & gloſ. ibi adnotat, & in cap. ſeq. cum in tua, vbi etiam notat gloſſ. in verbo ab antiquo,* præſertim cum ſecundùm hũc ſtatum Epiſcopus ſemper exegerit quartam ſibi debitam immediatè à Laicis, & illud quoquè certum ſit, poſ-
5 ſe id ius † decimandi alterari ex conſuetudine nõ ſolùm reſpectu quotæ, *vt in c. dilecti, & in c in aliquibus, & ibi gloſſ. in verbo loci conſuetudo. de decimis. Felin. in c. de quarta in principio. de præſcription. Rebuff. de decimis quæſt.13. nu.57.* ſed etiam reſpectu qualitatis, aut modi, vt notat *Hoſtien. in Summ. de decim. quæſt.16. Card. Zabarell. conſ.146. nu.2. & ſeqq.* quem ſequuntur *Felyn. in c. cum ex officio. num.10. de præſcrip. Rebuff. in tractat. de decimis quæſt.13. nu.102. Couar. var. reſol. lib.1. cap.17. nu.8. in 8. notabil.*

Ex hac poſſeſſione Capituli, ex qua excludebatur id ius in perſona Rectoris, probabatur etiam, quod cura animarum in hoc Oppido olim pertinuerit ad idem Capitulum, ità indicãte facto per-
6 ceptionis ipſarum decimarum; † quàmuis enim, vbi controuertitur ipſum ius curæ, non videatur illud concludenter probari ex ea ſola perceptione, vt tradit poſt alios *Hoſtienſis in c. quia nõnulli. num.6. de Cler. non reſid. & ibi etiam Butr. num.10.* & reprobato *Roman. in conſ.356. nu.3.* cenſuit *Rot. deciſ.52. nu.33. par.2. diuerſ.* tamen quandò certum eſt id ius in ſui ſubſtantia, eò quia ſupponatur certa Parochia ſuis limitibus definita, & ſolùm dubitetur, cui ius illud applicari debeat, tunc hæc coniectura cenſetur eſſe maioris efficaciæ, & videtur inferre quodammodò ſignum indubitatum, quod percipiens decimas habeat etiã curam animarum, prout hoc ſignum pluriès admiſit *Rota*, & in ſpecie in *Pampilonen. parochialis Stella coram Card. Seraph. inter impreſſ. deciſ. 1304. num.1. & in Vlixbonen. iuris conferendi 12. Decemb. 1605. coram Litta,* quæ eſt *deciſ.102. num.3. par.1. recent.* & in eadem cauſa 13. *Iunij 1617. coram Card. Lancellotto, & in Capuana Rectoria 22. Aprilis 1613. coram Card. Sacrato,* & fuit doctrina originalis Guillielmi de Monte Landuno *in Clem. vnic. de offic. Vicar. num.7. in 6. quæſt.* quam ſequuti fuerunt *Card. in ead. Clem. num.10. quæſt.9. Felyn. in c. poſtulaſti. nu.1 col.2. de reſcript. Rebuff. de congr. portion. nu.108.* quæ certiora etiam reddebantur hoc caſu, accedente depoſitione vnius teſtis examinati in cauſa, qui fuerat Præpoſitus in Eccleſia Cathedrali, & atteſtabatur de hoc exercitio curæ apud eamdem Eccleſiam; hic enim teſtis licèt vnicus, tamen viſus
7 fuit magnam fidem mereri, † tàm ex coniectura ſæpiùs deducta, quàm etiam attenta qualitate illius perſonæ, ex traditis per *Bart. in l. 1. §. idem Cornilio nu.3. ff. de quæſt.* quod regulare eſſe in qualibet materia tradit *Caſ. de Graſſ. deciſ.3. n.6. de probat.*

Hoc autem fundamẽto conſtituto, vt in Eccleſia Cathedrali reſideret ius curæ tanquàm in Eccleſia Matrice, poterat inde inferri etiam ad cauſam, ob quam ſolutæ fuerint hæ decimæ eidem Eccleſiæ, poſtquàm Eccleſia Oppidi Cameri erecta fuit in nouam Parochiam; nam cum non poſſent eæ ſolutiones controuerti, eò quia probarentur tùm ex pluribus inſtrumentis locationum factis à Capitulo, tum ex depoſitionibus teſtium, qui fuerant inducti à Communitate, & deponebant de hoc ſolito diuidendi dd. decimas inter Capitulum, & Epiſcopum tàm ante, quàm poſt erectionem Eccleſiæ filialis, præſumi debebant eædẽ
8 ſolutiones factæ in vim ſtatus antiqui, † ac iuris, quod conſeruatum cenſebatur in Eccleſia matrice, non obſtante erectione eiuſdem Parochiæ, vt reſpondit *Rota in Mediolanẽ decimarum de Variſio 12. Ianuarij 1608. coram R.P.D. meo Pirouano,* & in terminis quartæ funeralis *in Caſalen. quartæ 2. Februarij 1612. coram eodem,* quæ eſt *deciſio 376. nu.3. par.1. recent.* in qua illud etiam dictum fuit, quod ad probandam continuationem
9 † huius iuris, poterat ſatis eſſe obſeruantia interpretatiua, *vt in Conchẽ decimarum de Villa noua 5. Martij 1600. coram Card. Pamphilio,* quæ confirmari poterant ex eo, quia Eccleſia filialis tamquàm de iurepatronatus familiæ de Teſtis ne-
10 ceſſariò habere debebat † ſuam dotem, quæ non

potuit

potuit illi conſtitui ex decimis, vt tradit *Lambertinus de iurepatron. lib. 1. par. 1. quaſt. 5. art. 21. num. 22. Rot. coram Greg. XV. deciſ. 397.* vt etiam quia probabatur hęc dos conſiſtere in alijs redditibus, quos eadem Eccleſia habebat, & fuit hoc in ſpecie oſtenſum ex viſitationibus Ordinariorũ
11 quibus plurimùm deferendum erat, † cum hæc cura ad illorum officium pertineret, vt in propoſito conſideratum fuit *in adducta Mediolaneu. de Variſio, & in Mediolanen. decimarum S. Donati 10. Martij 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.* Imò hic caſus videbatur vnus ex ijs, in quibus cenſeri debet ſemper ſaluum ius Eccleſiæ matricis, ità vt illud nunquàm fuerit ab ea auulſum
12 in erectione nouæ Eccleſiæ, iuxtà † declarationẽ *gloſa iu c. ad audientiam iu verbo obuentiones. de Eccleſ. ædif* prout ità eamdem declarationem interpręțati fuerunt *Butr. iu c. cum contingat. nu. 8. de decim. in verſ. quandoq. intrà limites Eccleſia matricis. Lapus allegat. 66. uum. 5. Tyndar. in tractat. de decimis nu. 81. Rebuff. eod. tractat. quaſt. 6. num. 22. Rota deciſ. 448. num. 2. par. 1. recent.*

Et ità &c.

☞ * Prima eſt deciſio 122. ſuprà par. 5. recent.
* Altera verò eſt deciſio 64. in eadem par. 5.

¶ Et in hac cauſa, in eadem parte adſunt aliæ deciſiones ideſt ſub diebus 12. Ianuarij 1629. & 19. Februarij eiuſdem anni, & 5. Decembris pariter ann. 1629. & 11. Martij 1630. coram eodem R. P. D. Pirouano, & sũt deciſiones 230. 253. 327. 357. Deciſionẽ verò ſub die 10. Iunij 1630. corã eod. vide infrà prout in Indice poſito in fine Deciſſ.

¶ Et ſuprà in hac parte in eadem cauſa habentur aliæ deciſiones hoc eſt ſub diebus 26. Februarij 1631. & 27. Iunij eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Pirouano, ſunt deciſiones 23. & 61.

☞ * Vide eam infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.

R. P. D. MERLINO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 4. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione rectè alienantur, quod procedit etiamſi teſtator expreſsè prohibuerit alienationem ex cauſa dotis, & ſiuè ſit hæres aſcendens, ſiuè collateralis, vel alius etiam extraneus, quod intellige etiam ſiuè fideicõmiſſum ſit vniuerſale, ſiuè particulare.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommiſſariorum pro dotis reſtitutione, dum non extaut alia bona fieri permiſſum eſt. & quare nu. 2.*
3 *Dotibus plurimum lex fauet, ratione publicæ vtilitatis pro replenda liberis humana ſocietate.*
4 *Vtilitas publica preponenda eſt priuatis hominum placitis.*
5 *Homines contexunt longas, & ambitioſas diſpoſitiones pro conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familijs.*
Vtilia præponenda ſunt alijs. n. 5.
Nuptijs nihil eſt in hominum vita vtiliùs, vt quæ ſola homines procreare, & producere poſſint. n. 5.
6 *Alienationem bonorum licet teſtator prohibuerit etiam iu caſu dotis reſtituendæ, vel conſtituendæ, adhuc tamen fideicommiſſa poſſunt diſtrahi.*
7 *Pater, non poteſt tollere obligationem ſuam dotãdo filias, prohibendo in teſtamento, quod bona ſua, nec ex dotis conſtitutione alienentur. & nu. 19. vbi de veriori, & communiori ſententia.*
8 *Teſtator, non poteſt facere, quin leges habeant locum in ſuo teſtamento.*
9 *Auth. res quæ. C. comm. de leg. procedit tantùm in portione relicta hæredi ex perſona teſtatoris, non autem in portionibus aliorum cohæredum eidem ex reciproco fideicommiſſo peruentis.*
10 *Angel. in auth. res quæ. C. comm. de legat. in princ. verſ & hoc patet. intellectus. & nu. 24.*
11 *Auth. res quæ. C. comm. de legat. ſolùm procedit iu deſcendentibus fideicommiſſo grauatis per aſcendentes,*
Iſti enim pro dotibus conſtituendis, & reſtituendis poſſunt alienare fideicommiſſa, cum cenſeãtur facere id, quod fideicommittẽs facturus fuiſſet. num. 11.
12 *Fideicommiſſarius. quando non tenetur dotem cõſtituere, aut reſtituere tunc ceſſat Auth. res quæ. C. comm. de legat.*
13 *Peregr. de fideicom. art. 42. num. 55. & alij reijciuntur. & nu. 22.*
14 *Auth. res quæ. C. comm. de legat. procedit æquè tàm iu bonis mediatè, quàm in bonis immediatè prouenientibus ab aſcendente.*
15 *Teſtator cenſetur voluiſſe, vt hæres obliget bona pro reſtitutione dotis ad quam ipſe aſcendens coactus eſſet ſi vixiſſet.*
16 *Vtilitas publica eſt principalis ratio Auth. res quæ C. comm. de legat.*
17 *Aſcendentium bona ſunt ſemper hypotecata pro dotium conſtitutione, & reſtitutione in fauorem deſcendentium.*
18 *Aſcendentium bona fideicommiſſo ſuppoſita, ſiuè ad collaterales tranſeant, ſiuè ad extraneos ſunt obligata in ſubſidium pro conſtitutione dotis deſcendentibus,*
20 *Teſtator, ſicuti expreſſè minimè poteſt diſponere ne bona ſua alienentur ex cauſa conſtitutionis dotis deſcendentibus,*
Ità nec tacitè id ei permiſſum eſt ex ſubſtitutione in fauorem collateralis, vel extranei.
21 *Auth. res quæ. C. comm. de legat. facilè eluderetur, ſi non haberet locum, quando collateralis, vel extraneus ſubſtitutus eſſet.*
23 *Dotandi onus eſt reale bonis inhærẽs pœnès quoſcumquè exiſtentibus.*
25 *Bona fideicommiſſaria in ſubſidium veniunt in generali obligatione bonorum fauore dotis.*
26 *Bona libera, ſi quis aſſerat, quod extant, ex quibus dos detrahi poſſit, ei incumbit onus probãdi.*
27 *Fideicommiſſum particulare inducitur ex prohibitione alienationis bonorũ in caſu alienationis.*

28 *Fideicommiſſum particulare non poteſt alienari in caſu reſtitutionis dotis, niſi in ſubſidium, ideſt quando non adeſt fideicommiſſum vniuerſale. & aſſerenti non extare bona vniuerſali fideicommiſſo ſubiecta, incumbit onus probandi.*

29 *Alienationis prohibitio, ſi ſit adiecta fideicommiſſo vniuerſali, & ad maius eius robur non inducit particulare fideicommiſſum, ſed iuxtà illius terminos regulatur.*

30 *In fideicommiſſo etiam particulari habet locum Auth. res quæ. C. comm. de leg.*

31 *Dos etiam detrahi poteſt ex re particulari per teſtatorem expreſsè alienari prohibita. ex Auth. res quæ. C. comm. de legat.*

32 *Mulieris priuilegium, de qua in Auth. res quæ. C. comm. de legat. pendet non à voluntate teſtatoris, ſed à lege, quæ dotibus fauet.*

33 *Mulier, ſicuti iuxta priuilegio d. Auth. res quæ. agendo contra fideicommiſſum vniuerſale, non tenetur probare negatiuam, quod nō extent bona libera, ſed hoc fideicommiſſario alleganti incumbit,*

34 *Ità dùm ex fideicommiſſo particulari dotem vindicare contendit, non eſt cogenda, vt probet non exiſtentiam bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum.*

35 *pro Dote diſtrahi poteſt tàm fideicommiſſum vniuerſale, quàm particulare, & ideò inter eos non eſt conſtituenda differentia.*

36 *pro Dotis conſtitutione, vel reſtitutione, tàm fideicommiſſum vniuerſale, quàm particulare in totum, vigore Auth. res quæ. C. comm. de leg. poteſt euerti.*

37 *Vxor, dum agit ad dotis reſtitutionem, ei obijci non poteſt, quod hæres grauatus non confecit inuentarium, ſed illi remanent illæſa iura, & actiones, etiamſi d. grauatus non confecerit inuentarium, & ſuas quartas conſumpſerit.*

38 *Dotem vxoris, ſi maritus non inueſtiuerit, ſi ad id tenebatur, & promiſſores dotis non procurarunt d. inueſtimentum, hoc caſu iſti promiſſores non liberantur ab obligatione ſoluendi, & perinde eſt, ac ſi dos ſoluta non fuerit, & nu. 39.*

40 *Contractum adimplere is tenetur, in cuius perſonam verba ſunt directa.*

41 *In fauorem alicuius, ſi aliquid ſit inductum, id non debet in ipſius odium retorqueri.*

42 *Culpa vnius nō debet imputari in culpā alterius.*

44 *In dotem, ſi fundus fuerit traditus, & maritus illum alienauerit, hæredes mariti ſi offerant dotē in pecunia, qua mediante fundus poteſt recuperari. àn vxor poſſit cogi eas accipere.*

45 *Fideicommiſſarius non admittitur ad vindicandam rem alienatam pro reſtitutione dotis oblato precio tertio poſſeſſori, vel illi, cui res in dotem fuit aſſignata.*

46 *Dos ſemel ex fideicommiſſo diſtracta ex iuris remedio remanet ſemper libera.*

DECISIO CCCXII.

PER ſententiam Rotalem, præmiſſis pluribus deciſionibus coram R. P. D. meo Ghiſilerio * emanatis, pronunciatum fuit Vener. Confraternitati Sanctiſſimi Sacramenti, vocatæ ad Fideicommiſſum Iulij Cæſaris Roſati ſenioris, non eſſe dandam immiſſionem in poſſeſſionem Domus detentæ per Patianos, quia licèt iſta Domus extiterit in bonis fideicommittentis de tēpore ſcripti fideicō miſſi, tamen pro reſtitutione Dotis Roſatæ vxoris Iulij Cæſaris iunioris fuit adiudicata hæredibus eiuſdem Roſatæ, à quibus cauſam habent Patiani, & ſic exempta fuit ab onere fideicommiſſi, iuxtà diſpoſitionem
1 *Auth. res quæ, C. comm. de leg.* ex qua † permittitur alienatio bonorū per patrem fideicommiſſo ſubiectorum, dum vxor filij, vel vlterioris deſcēdentis petit dotis reſtitutionem, & non extant
2 alia bona libera, nedùm quia † patris, vel aui voto, & mulieris pudicitiæ congruum id eſſe exiſtimatur, vt in his terminis ſcripſit *Vulpianus in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell.* ſed
3 & multò magis ratione publicæ vtilitatis † pro replenda liberis humana ſocietate, quæ propterea plurimùm fauet dotibus, & præponenda eſt
4 priuatis hominum † placitis, qui longas, & ambitioſas pro conſeruādis bonis per fideicommiſſum, in familijs diſpoſitiones contexunt, vt habetur in ipſo text. *Auth. res quæ. in fin. & in Auth. de reſtitut. & ea, quæ parit in 11. menſe §. fauemus,* vnde fuit deſumpta *d. Auth. res, quæ, ibi, vt ea, quæ omnibus communiter proſunt, ijs quæ ſpecialiter quibuſdam vtilia ſunt, præponantur,* & ibi *maximè in nuptijs, quibus nihil eſt in hominū*
5 *vita vtiliùs,* † *vt quæ ſola homines procreare, & producere poſſint &c.* qua de cauſa ſcilicèt publicæ vtilitatis, etiamſi teſtator expreſsè prohibuerit
6 alienationem bonorum in caſu dotis † conſtituēdæ, vel reſtituendæ, adhuc tamen fideicommiſſa poſſe diſtrahi, iuxtà diſpoſitionem *d. Auth. res,*
7 *quæ,* dum agitur de † fideicommiſſo aſcendentiū, qui nonpoſſunt tollere obligationem ſuam dotā-
8 di deſcendentes, & facere † quin leges locum habeant in ſuo teſtamento, tradunt poſt alios *Surd. deciſ. 62. per tot. & Doctores, quos plenè congerit Fuſar. de ſubſt. quæſt. 531. n. 71. & quæſt. 532. nu. 20. & conſ. 7. nu. 17. Rouit. conſ. 54. n. 10* vbi cathalogum facit aſſertorum huius opinionis, & eā latè comprobat; & ſæpiùs Rota reſpondit, *vt in Romana dotis 30. Maij 1618. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio, in Romana dotis 14. Ianuarij 1628. coram bo. me. Card. Virile, & in Recanatenſis fideicōmiſſi 29. Aprilis 1630. corā me.*

Hanc ſententiam, cuius validitas non controuertebatur, & iuſtitia deducitur ex diſpoſitione *d. Auth. res, quæ. C. comm. de leg.* hodiè Domini confirmandam eſſe reſponderūt, & quatuor obiecta, quibus impugnabatur, viſum fuit nō obſtare.

Primùm enim non obſtat, quod domus, de qua agitur, pertineret ad Iulium Cæſarem Iuniorem ſolùm pro quarta parte, cum tres alij nempè Ioānes, Paulus, & Cinthius eſſent æquè, ac Herculis, & ſucceſſiuè etiam Iulius Cæſar Herculis filius vocati ad fideicommiſſum, & ideò diſpoſitio
9 *Auth. res, quæ.* procedat ſolùm † in portione relicta Iulio Cæſari ex perſona Herculis patris, non autem in portionibus aliorum cohæredum eidem ex reciproco fideicommiſſo peruentis, iuxtà doctrinam *Angel. in d. Auth. res, quæ, in princ.*

verſ.

*verſ. & per hoc patet, quem ſequitur Peregr. de fi-
deicom. art.42. num.55. Odd. de probibit. alienat.
quæſt. 46. num.105. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.532.
num.42. & conſ.166. num.4.*
10 Quoniam Angel. † cuius dicto innituntur Pe-
regr. & alij, dicit, diſpoſitionem *Auth. res, quæ,*
ſolùm procedere in deſcendentibus fideicommiſ-
ſo grauatis per aſcendentes, hi enim pro dotibus
11 conſtituendis, & reſtituendis poſſunt alienare † fi-
deicommiſſa, quia cenſentur facere id, quod fi-
deicõmittens facturus fuiſſet, & quodammodò ad-
implere votum, & officium aſcendentium erga
deſcendentes, ſecùs autem in collateralibus, &
alijs extraneis fideicommiſſo grauatis, quia tunc
fideicommittens non tenetur dotem conſtituere,
12 aut reſtituere pro filijs extranei grauati, † prout
tenetur erga deſcendentes, ità Angelum benè de-
clarat *Caſtrenſ. in d. Auth. res, quæ. nu. 4. & in
l. mulier. §. cum proponeretur, num. 2. & 3. ff. ad
Trebell. Petr. de fideic. quæſt.8. num.409. in princ.
& concordantes cumulat Fuſar. de ſubſtit. quæſt.
531. nu.95. &* 114. quæ doctrina, nedùm non
aduerſatur, ſed imò prorſus fauet præſenti caſui,
quia Iulius Cæſar ſenior fideicommittens eſt auus
Iulij Cæſaris iunioris, vnde intrat onus, & votum
præſumptum aſcendentis pro dote in fauorem de-
ſcendentis.
13 Perperàm autem † *Peregr.* & alij, ex hac con-
cluſione Angeli inferre videntur, fideicommiſsũ
poſſe diſtrahi, ſolùm pro portione immediatè re-
licta deſcendenti, qui agit de dote conſtituenda,
vel reſtituenda, non autem pro portionibus cohe-
redum, ex fideicommiſſo eidem peruentis; Quo-
14 niam imò ratio † *Auth. res, quæ, C. commun. de
leg.* æquè vrget, tàm in bonis mediatè, quàm in
bonis immediatè prouenientibus ab aſcendente,
ſiuè illa conſideretur, quod ſit præſumpta mens
fideicommittentis, qui cenſetur voluiſſe, vt hæres
15 † obliget bona pro reſtitutione dotis, ad quã ipſe-
met aſcendens coactus fuiſſet, ſi vixiſſet, *Crot. in
l. filius familias, §. Diui, nu. 57. ff. de leg. 1. Gabr.
conſ.153. nu.1. lib.2. Intrigliol. deciſ.4. nu. 5. Fu-
ſar. de ſubſtit. quæſt. 531. nu. 6. & 69. Rot. deciſ.
889. num.3. par. 4. diuerſ.* ſiuè quod ſit publica
16 † vtilitas, quæ verè eſt principalis ratio *d. Auth.*
& ob id bona aſcendentium ſunt ſemper hypote-
17 cata † pro dotium conſtitutione, & reſtitutione
in fauorem deſcendentium, vt habetur *in text. d.
Auth. in fin. & in Auth. de reſtit. & ea, quæ parit.
in 11. menſ. §. quamobrem, & §. ſancimus, & tra-
dunt Caſtrenſ. conſ.15. nu.2. lib.1. Menoch. conſ.
33. nu.13.19. & 23. Eugen. conſ.54. nu.23. lib.1.
Peregr. de fideicom. art.42. nu. 5. Theſ. deciſ.151.
nu.4. Surd. deciſ.62. nu.22. Rouit. conſ.54. nu.16.*
vtraquè enim ratio ſuadet, vt bona fideicommiſſo
18 aſcendentis ſuppoſita, † ſiuè ad collaterales per-
tranſeant, ſiuè ad extraneos, ſint obligata in ſub-
ſidium pro reſtitutione dotis datæ deſcendenti-
bus, à qua legis obligatione, quèmadmodùm ex-
preſsè non poteſt ſe eximere teſtator, prohibẽdo
19 † alienationem fideicommiſſi ex cauſa dotis, vt ex
veriori, & communiori ſententia ſuprà deductum
fuit, ità multò minùs id permiſſum cenſeri debet
tacitè ex ſubſtitutione in fauorẽ collateralis, vel
extranei, dumq. per obitum cohæredum bona
omnia cõfluxerunt in Iulium Cæſarem deſcendẽ-
tem, effectaq. vnicum ipſius patrimonium vigore
20 reciprocæ ſubſtitutionis, perindè habentur, † ac
ſi immediatè ab auo fideicommittẽte deuenerint
in ipſum, & ſemper fuerint eius portio, iuxtà tra-
dita per *Corn. conſ.229. nu.5. lib.3. Pariſ. conſ.5.
nu.27. lib.2. Giurb. deciſ.92. nu.12. & ſecuta fuit
Rota coram ſa. me. Greg. XV. deciſ.337. nu.3. & 4.*
Vnde meritò ex vniuerſo fideicommiſſo dos de-
trahi debet, non attento, an Iulius Cæſar imme-
diatè, vel mediatè per obitum cohæredum illud
acquiſiuerit, & ſanè videtur abſurdum intollera-
bile, quod potiùs attẽdatur medium tempus, quo
bona ſunt pœnès cohæredem collateralem, quã
primum tempus, & origo, quo hæc bona deriua-
runt ab auo aſcendente, cuius totum patrimo-
nium erat obnoxium pro reſtitutione dotis, & vl-
timum etiam tempus, quo ex voluntate eiuſdem
aui bona deuenerunt in Herculem patrem, qui
etiam erat obligatus ad hãc dotis reſtitutionem,
nimiſq. facilè per huiuſmodi collateralis, vel ex-
21 tranei ſubſtitutionẽ eluderetur † diſpoſitio *Auth.
res quæ*, in fauorem publicæ vtilitatis fundata, vt
monuit, & ità extenſam Angeli doctrinam decla-
rauit *Petra de fideicom. quæſt.8. nu. 409. verſ. hæc
tamen declaratio*; cuius interpretationem quam-
22 uis *Peregr. de fideicom. d. art.42. nu.55.* dicat † eſ-
ſe contra communem, & nulla legis auctoritate
munitam, tamen ex rationibus ſuprà deductis
ſatis eſſe ſuffultam Domini exiſtimarunt, & ſe-
cũdũ hanc ſententiam ex ea ratione, quod onus
23 † dotandi eſt reale bonis inhærens pœnès quoſ-
cunquè exiſtentibus reſpõdit Rota *deciſ.457. n.2.
verſ. non obſtat, quod hæc, quæ eſt repetita in deciſ.
889. nu.7. par.4. diuerſ.* ob cuius auctoritatem *Fu-
ſarius* non eſt auſus firmare, & conſulere pro opi-
nione *Peregrini, vt patet ex quæſt.531. num. 154.
& conſ. 38. num. 10. & hanc opinionem ſecutus
etiam fuit Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap.69. n. 6.
Giurb. ad conſuetud. meſſ. cap. 3. gloſ.5. nu.17.*
Præſertim verò, quia idem *Fuſar. d. quæſt.532.
num.42. & alij,* ſupponunt illationem *Peregr.* ex
24 doctrina † Angeli eatenùs eſſe veram, quatenùs
dos fuit aſſicurata ſuper portione mariti, & non
cohæredum, & eius portio ſufficiat pro reſtitu-
tione, in caſu autem præſenti adeſt obligatio Iu-
lij Cæſaris ſuper omnibus bonis præſentibus, &
futuris, & ſic cadit etiam ſuper portionibus co-
hæredum vigore reciproci fideicommiſſi acquiſi-
25 tis, vel acquirendis, quæ † in ſubſidium veniunt
in generali obligatione bonorum fauore dotis,
ex diſpoſitione *d. Auth. res, quæ, vt tradũt Caſtr.
conſ.15. nu.2. & conſ. 219. in fin. Gozadin. conſ.
97. nu. 10. in fin. Rol. conſ.85. nu. 33. lib.* 1. nec
probatur portionem ſolam Iulij Cæſaris ſuffi-
cere pro dicta dotis reſtitutione, quæ probatio
26 incumbit alleganti, † quèmadmodùm dicimus
aſſerenti extare bona libera, ex quibus dos de-
trahi poſſit, incumbit onus id probandi, vt per
*Curt. Iun. conſ.27. nu.17. Peregr. de fideicom. art.
42. num.73. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.531. n.123.
& fuit dictum in deciſionibus R. P. D. mei Ghiſle-
rij 30. Maij 1633. & 23. Ianuarij 1634. in hac*

cauſa emanatis, atquè etiam coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano deciſ. 143. nu. 8. & in Auximana
dotis 6. Februarij 1623. coram bo. me. Remboldo, &
in Anconitana cenſuum 20. Februarij 1630. corã
Reuerendiſſ. Vrgellen. quod eò magis nũc recipiẽ-
dum eſt, dum iàm pro dote fuit facta alienatio, &
mulier, ſiuè ab ea cauſam habentes, poſſident, vt
ponderant Caball. conſ. 11. num. 10. lib. 2. Paſcal. de
patr. poteſt. cap. 7. num. 7. Fuſar. de ſubſtit. dicta
quæſt. 531. num. 125. Gratian. diſcept. forenſ. cap.
331. num. 22. Raudenſ. deciſ. Piſan. 29. num. 177.
Io. Baptiſta Coſta conſ. 89. nu. 9. cum ſeqq. & fuit
dictum in Reatina bonorum 11. Ianuarij 1623.
coram R. P. D. meo Pirouano.

Secundum non obſtat, quod ſuper domo, de
27 qua agitur, vltrà fideicõmiſſum vniuerſale † fue-
rit etiam particulare conſtitutum fideicommiſſũ
reſultans in caſu alienationis ex præciſa prohibi-
tione alienandi domum, Peregr. conſ. 64. nu. 28.
lib. 3. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 688. nu. 1. & pro-
ptereà non potuerit diſtrahi domus ſuppoſita
fideicommiſſo particulari, niſi in ſubſidium, &
quatenùs non extarent alia bona, ſubiecta vni-
uerſali fideicommiſſo, quæ negatiua non exiſten-
tiæ aliorum bonorum videtur probanda per mu-
28 lierem, † vel habentes cauſam ab ea, prout dici-
tur de hærede grauato, dum non confecit inuen-
tarium, iuxtà Natt. conſ. 199. cum concordant.

Quoniam viſum fuit non extare huiuſmodi fi-
deicommiſſum particulare, & quatenùs extaret,
non obeſſe, quin ex domo dos detrahi potuerit.

Non adeſt fideicõmiſſum particulare, quia, vel
prohibitio, tanquàm adiecta præcedenti ſubſtitu-
tioni, & ad maius eius robur, non inducit parti-
culare fideicommiſſum, ſed iuxtà illius terminos
29 regulatur, † nec quicquàm operatur vltrà præce-
dentem ſubſtitutionem, Alex. conſ. 59. nu. 8. & 9.
lib. 3. Ruin. conſ. 134. num. 16. lib. 3. Peregr. de fi-
deicom. art. 14. num. 47. & conſ. 45. num. 8. & 22.
lib. 1. Surd. conſ. 448. nu. 19. cum alijs per Bellon
Iun. conſ. 12. num. 43. & conſ. 17. num. 90. Vel
prohibitio prædicta facta inter filios cenſetur ex-
tincta, dum hodiè nullus extat ex ipſis, qui fue-
runt vocati in caſu alienationis, l. cum pater, § li-
bertis, l. qui ſolidum, §. prædium, ff. de legat. 2. Bel-
lon. Iun. conſ. 36. num. 52. Fuſar. conſ. 110. n. 14.
& conſ. 172. num. 5.

Sed quatenùs etiam adeſſet hoc fideicommiſſũ
30 particulare non obſtat, quia diſpoſitio † Auth. res,
quæ, habet locum etiam in fideicom. particulari,
vt ſcripſit Bald. ibid. num. 6. Caſtrenſ. num. 2. Iaſ.
num. 32. Padill. n. 108. Peregr. de fideicom. art. 42.
num. 54. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. num. 58. &
conſ. 75. nu. 149. Rota deciſ. 37. nu. 4. par. 1. diuerſ.
31 & in re etiã † particulari per teſtatorem expreſ-
sè alienari prohibita dos detrahi poteſt, ex Auth.
res, quæ, vt conſuluit Decian. conſ. 18. nu. 27. lib. 2.
Burſatt. conſ. 179. nu. 27. Moliu. de iuſt. & iur. to. 3.
diſput. 648. num. 2. Fuſar. de ſubſtit. quæſt 532.
num. 20. pendet enim hoc priuilegium mulieris
32 non † à voluntate fideicommittentis, ſed à lege,
quæ dotibus fauet, vnde in huiuſmodi Auth. be-
33 neficio † innixa mulier, quèmadmodùm agendo
contra fideicõmiſſum vniuerſale non tenetur pro-
bare negatiuam, quod non extent bona libera,
ſed hoc fideicommiſſario allegandi incumbit, vt
ſuprà dictum eſt, ità dum ex fideicommiſſo parti-
culari dotem vindicare contendit, non eſt cogẽ-
34 da, † vt probet non exiſtentiam bonorum fidei-
commiſſo vniuerſali ſubiectorum, ex identitate
rationis, l. illud, C. de ſacroſanct. Eccleſ. §. pari ratio-
ne, inſtit. quibus mod. iuſ. patr. poteſt. tollatur,
35 imò cum † tàm vniuerſale, quàm particulare fi-
deicommiſſum pro dote poſſit diſtrahi, non vide-
tur conſtituenda differentia, An potiùs contra
36 vnum, vel contra aliud dirigatur actio, † cum
vtrumquè pro dote etiam in totũ, vbi opus ſit, vi-
gore d. Auth. res, quæ, poſſit euerti, vt inquit Bald.
ibid. num. 4. Caſtrenſ. nu. 5. Padill. num. 119. &
alij per Fuſar. de ſubſtit. d. quæſt. 532. num. 54. &
conſ. 121. num. 5.

Quæ autem dicebantur de non confectione in-
uentarij, ad præſentem caſum facere non viden-
tur, quia non agit Iulius Cæſar hæres grauatus,
ſed vxor eius pro repetitione dotis, cui omiſſio
inuentarij obijci non poteſt, ſed illi remanent il-
37 læſa iura, † & actiones, etiamſi Iulius Cæſar in-
uentarium non confecerit, & legitimam ſuam, ac
Trebellianicam ex fideicommiſſo detraxerit, &
conſumpſerit, vt conſuluit Caſtrenſ. conſ. 15. n. 1.
lib. 1. Gozadin. conſ. 97. num. 10. Roland. conſ. 85.
n. 44. lib. 1. Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 69. n. 22.
Fuſar. d. quæſt. 531. nu. 238. & conſ. 7. num. 22. &
25. & dixit Rota apud Card. Seraph. deciſ. 68. in
fin. ac deciſ. 678. nu. 1. & deciſ. 457. nu. 2. par. 4. di-
uerſ. ac deciſ. 37. nu. 4. par. 1. diuerſ.

Tertium non obſtat, quod cum Iulius Cæſar
Iunior non inueſtiuerit dotem vxoris, prout tene-
batur, & Azzoni promiſſores dotis, & hæredes
Roſatæ non procurauerant dictum inueſtimentũ,
vtiquè ipſi Azzoni liberati non fuerint ab obliga-
38 tione ſoluendi, & † perinde ſit, ac ſi dos ſoluta
nõ fuerit, ad trad. per Gratian. diſcept. forenſ. cap.
45. nu. 22. & 23. & in Romana dotis 7. Februar.
1624. coram me, & conſequenter dũ hodiè agunt
pro repetitione dotis ſint repellendi, vel excep-
tione non adimplementi, & non legitimæ ſolu-
tionis dotis, vel exceptione cedendarum, quia
actiones contra alios, competentes mulieri vin-
dicanti dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis
39 debent † cedi, & ipſo iure ceſſæ intelliguntur fi-
deicommiſſarijs, Fuſar. conſ. 52. nu. 56. Rota in
Peruſina dotis 8. Februarij 1627. coram Reuerен-
diſſ. D. meo Decano.

Quoniam placuit reſponſio, quod obligatio, &
onus inueſtiẽdi incumbebat ſoli Iulio Cæſari ma-
rito, vt expreſsè habetur in capitulis matrimo-
nialibus, vbi ſe obligauit facere hoc inueſtimen-
tum, cum conſenſu, & interuentu fratrum Roſa-
tæ vxoris, & verba ſunt directa in ipſum maritũ,
& illi iniunctum onus inueſtiẽdi in vim modi, vn-
de fratres prædicti non tenebantur inueſtire, nec
40 † de huiuſmodi inueſtimento eſſe ſolliciti, iuxtà
tradita per Surd. dec. 156. per tot. Rot. corã ſan. me.
Greg. XV. dec. 511. n. 9. & ità loquitur, & reſoluit
Rota in illa Romana dotis ſuprà allegata, atquè in
Recanaten. fideicommiſſi 29. Aprilis 1630. coram
me. Et conſequenter ſtatim, ac Azzoni dotem
ſol-

ſoluerunt, plenam ſunt conſecuti liberationem; præſertim quia in iiſdem capitulis matrimonialibus habetur, Iulium Cæſarem ſe obligare ad hoc inueſtimentum ad cautelã fauore dotis reſtituendæ, & conſenſus fratrum vxoris fuit exigitus, vel vt conſulerent circa qualitatem inueſtimenti, vel vt inuigilarent pro indemnitate ſororis, ac propria, vt ſemel ſoluta dos conſeruaretur, & proinde inducta in eorum fauorem, & ad hoc, vt faci-
41 liùs poſſent † repetere dotem, non debeut in eorum odium retorqueri, itàut priuentur actione dotis, *l. nulla ratio, ff. de leg. l. quod fauore, C. eodem, c. quod ob gratiam, de reg. iur. in 6.* & culpa Iulij Cæſaris ex ommiſſione inueſtimenti, non eſt in eorum pœnam imputãdam, *ad l. ſancimus. C. de pœn. cap. ſine culpa, de reg. iur. in 6. & in his feri terminis aiunt Petra de fideicom. quæſt. 8. nu. 457. & Fuſar. quæſt. 551. nu. 30. Rota deciſ. 457.*
42 *ſub nu. 2. par. 4. diuerſ.* Prout non imputatur† eiſdem culpa mariti, nedũ in diſtractione ipſius dotis, ſed, & propriæ legitimæ conſumptione, qua
43 tamen non obſtante† pro repetenda dote mulieri concedirur auxilium *Auth. res, quæ, C. comm. de leg. vt ſuprà oſtenſum fuit*. Et propterea ceſſante in Roſata, & eius hæredibus obligatione inueſtiendi, non implementi, aut cedendarum exceptione haudquaquam repelli poſſunt.

Quartum non obſtat oblatio dotis hodiè facta per Confraternitatem, & alios fideicommiſſarios
44 in pecunia, qua † mediante domum ex cauſa dotis diſtractam recuperare poſſe videntur, iuxta *Peregr. deciſ. Patau. 96. num. 3. Fontanel. de pact. nuptial. clauſ. 5. gloſ. 5. par. 2. nu. 64.*

Quoniam in contrarium ſtat verior, & cõmu-
45 nior ſententia, quod fideicommiſſarius † non admittatur ad vindicãdam rem alienatam pro reſtitutione dotis oblato precio, tertio poſſeſſori, vel illi, cui res in dotem fuit aſſignata, vt docuit *Caſtr. in d. Auth. res, quæ, n. 6. Iaſ. nu. 11. Aretin. conſ. 20. nu. 5. Ruin. conſ. 137. nu. 19. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 42. nu. 22. & 23.* vbi teſtatur ità per duas ſententias fuiſſe obtentum, *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. nu. 56. & quæſt. 532. nu. 19.* res enim
46 † pro dote ſemel, ex fideicommiſſo diſtracta ex iuris remedio ſemper remanet libera, *Socin. ſen. conſ. 23. nu. 58. lib. 3. Fuſar. d. quæſt. 532. nu. 19. Rota deciſ. 209. nu. 3. par. 1. recent.*

Quæ dicebantur de exiſtentia cẽſuum, & aliorum bonorum liberorum in deciſionibus R.P.D. mei Ghiſilerij abundè fuerunt ſublata. Et quod ſententia Rotalis denegauerit immiſſionem, nedũ in domo, ſed etiam in vinea, non ſubſiſtere in facto deprehenditur ex lectura ipſius ſententiæ, quę ad ſolius domus immiſſionem reſtricta eſt.

Quam hodiè, vtraquè parte informante, reſolutum fuit eſſe confirmandam.

☞ * Ideſt ſub diebus 7. Nouemb. 1629. & 14. Februarij 1633. & 30. Maij 1633. prima eſt deciſio 317. ſuprà par. 5. recent. Aliæ duæ ſunt ſuprà in hac eadem parte deciſiones 179. & 210.

¶ In eadem cauſa coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo adſunt duæ deciſiones videlicet ſub die 27. Nouemb. 1628. & 30. Aprilis 1629. ſunt deciſiones 216 & 269. etiam par. 5. recent.

R. P. D. PANZIROLO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 4. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, &c. quando non valeat impedire executionem. Tertius veniens ad cauſam, quando admittatur, & quando reijciatur.

SVMMARIVM.

1 *Iura Eccleſiæ non poſſunt dici neglecta ſi per longum tempus fuerint defenſa,*
Patroni intereſſe in defenſione Eccleſiæ dicitur potiùs ſecundarium, & remotum, quàm primarium, & proximum.
Quod procedit etiamſi ageretur de magno illius præiudicio. num. 1.
2 *De Præiudicio irreparabili non agitur, quando verſamur in ſummariſſimo iudicio.*
3 *Mandatum de manutenendo reuocari poteſt quandocunquè prout magis, vel minus de poſſeſſione conſtat.*
4 *Tertius veniens ad cauſam in terminis, & ſtatu in quo reperitur, non poteſt impedire executionẽ, & hoc maximè ſtante clauſula, ſinè præiudicio.*
5 *Clauſula (ſine præiudicio) præſeruat facultatem exequendi Iudici à quo.*
6 *Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, &c. facit omnia acta ſua.*
7 *Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, et terminis, ità facit omnia acta ſua perinde, ac ſi ipſe illa feciſſet.*
8 *Clauſula appoſita in commiſſione præcedenti, quãdo cenſeatur repetita etiam in ſubſequenti.*
9 *Tertius venire poteſt ad cauſam triplici tempore.*
Primò ante condemnationem,
Secundò poſt condemnationem, ſed ante actualem executionem conſumatam.
Tertiò poſt executionem factam.
10 *Tertius veniens ad cauſam non citatus ante condemnationem, vel poſt condemnationem, ſed non actualiter conſumatam, dicitur conſtituere triangularem proceſſum, & poſſe admitti non ſolum in prima, ſed etiam in ſecunda inſtantia.*
11 *Tertius veniens ad cauſam poſt executionem non admittitur, cum res non ſit integra.*
12 *Coſt. de re integ. diſtinct. 95. num. 13. declaratur.*
13 *Rota non ſolet, maximè extra Montes, & extra ſtatum Eccleſiaſticum relaxare mandatum, ſed tantùm relaxat executoriales, quibus ſi pars non pareat, procedit ad cenſurarum relaxationem.*
14 *Rota, poſtquam intimauit executoriales, & lapſum eſt tempus ad parendum. ſi pars non pareat, incurrit excõmunicationẽ, & proceditur ad declaratoriam abſquè intimatione.*
15 *Mohed. deciſion. 19. de reſtitut. ſpoliat. & Put. deciſ. 317. lib. 2. in correct. intellectus, & quando ceſſent. num. 16.*
17 *Deciſ. 17. part. 3. in recent. declaratur.*
18 *Seraph. deciſ. 906. intellectus.*

DECISIO CCCXIII.

CVM reſolutum fuiſſet coram Reuerendiſ-
ſimo Domino meo Decano* Portionarios
Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ eſſe manutenendos in
poſſeſſione exigendi tria regalia ſingulo die de
burſa communi iuxtà formam Statuti, Capitu-
lum eiuſdem Eccleſiæ à mandati relaxatione ap-
pellauit, & Signatura cauſam mihi commiſit,
cum ſolita clauſula ſinè præiudicio mandati de
manutenendo, Cumquè nihilominùs parere re-
cuſaſſet, fuit quoquè relaxata Declaratoria inter-
dicti ab ingreſſu Eccleſiæ cũ ſuſpenſione à diuinis.
Dùm ergò Portionarij, propter nimiam Ca-
pituli contumaciam ſollicitè inſtarent, pro ag-
grauatoria, idemquè tres dignitates, & vnus Ca-
nonicus annuerent paritioni, Catholicus Hiſpa-
niarum Rex, qui in vim litterarum ſæculariz atio-
nis dictæ Eccleſiæ habet nominationem ad Cano-
nicatus vacantes in quatuor menſibus petijt, &
obtinuit à Sanctiſſimo admitti ad cauſam, in ſtatu
& terminis, in quibus ea reperitur, conſtito de
intereſſe.
Verùm cum ſcribentes pro Rege prætenderẽt
ſtante ipſius intereſſe, & admiſſione ad cauſam
ſuperſedendum eſſe per Reuerendiſſimum Do-
minum meum Decanum in relaxatione aggrauato-
riæ dato ſuper hoc particulari dubio, reſolutum
fuit procedẽdum eſſe ad vlteriora viſum eſt enim,
quod cum mandatum de manutenendo ſit relaxa-
tum pro exequendo dicto Statuto, in quo conden-
do interuenit auctoritas Regis Prædeceſſoris po-
tiùs ſua intererit, quod executioni demandetur,
quàm quod in eo ſuperſedeatur; idque eò magis,
quo hæc cauſa fuit vſquè ab anno 1611. tàm corã
Ordinario, ac Nuntio Hiſpaniarum, quàm in Rota
per Capitulum defenſa, itaut dici non poſſit, quod
iura Eccleſiæ fuerint neglecta, præterquàm quod
intereſſe ipſius Regis vti Patroni dicitur potiùs
1 † ſecundarium, & remotum, quàm primarium,
& proximum in defenſione Eccleſiæ, etiã ſi age-
retur, prout non agitur, de magno illius præiudi-
cio, vt firmat *Lambert. de iurepatr. quæſt. 2. princip.
lib. 3. art. 10. num. 1. verſ. dicerem bene.*
Et ex eo etiam minùs conſiderabile redditur
2 intereſſe Regis, dum verſemur † in ſummariſſimo
poſſeſſorio, in quo non agitur de præiudicio irre-
parabili, cum mandatum de manutenendo, quan-
3 docunquè reuocari poſſit † prout magis, vel mi-
nùs de poſſeſſione conſtat, *Seraphin. deciſ. 1295.
num. 5. Rota deciſ. 404. num. 3. & 4. par. 2. recent.*
Prætereà his etiam omiſſis viſum eſt, quod cum
idem Rex tanquàm tertius veniat ad cauſã adhæ-
rendo condemnatis, & ad illorum defenſionem
in ſtatu, & terminis, in quibus cauſa reperitur
4 prout expreſsè dicitur in Cõmiſſione, † non poſſit
impedire executionem ſtante Commiſſione Capi-
tuli cum dicta clauſula, ſinè præiudicio, &c. per
5 quam dicitur † præſeruata facultas exequendi Iu-
dici à quo, *Lancellot. de attent. cap. 2. lim. 13. n. 17.
Rota deciſ. 609. num. 1. part. 2. recent.* & ſicut ad-
6 miſſus ad cauſam † in ſtatu, & terminis facit om-
nia acta ſua *Put. deciſ. 71. lib. 3. in antiq. Seraph.
deciſ. 996. ſub num. 1.* ſic faciet etiam ſuam com-
miſſionem Capituli cum dicta clauſula, ſinè præ-
7 iudicio, itaut perindè † ſit ac ſi dicta clauſula fuiſ-
ſet appoſita in Commiſſione Regis, *Rot. deciſ. 431.
num. 5. & deciſ. 705. num. 4. part. 1. recent. &
coram Gregor. XV. deciſ. 295. num. 1.* & facit etiam
quia clauſula appoſita in commiſſione præcedenti
8 † cenſetur repetita in ſubſequenti, *Aegid. deciſ. 45.
& deciſ. 526. Caſſad. deciſ. 8. num. 5. de reſcr. Rota
deciſ. 321. num. 1. part. 1. diuerſ.*
Sed ad tollendam omnem difficultatẽ dixerunt
9 Domini diſtinguenda eſſe tria † tempora, Primũ
ſcilicet antè condemnationem, ſecundum poſt cõ-
demnationem, ſed antè actualem executionem
conſummatam, tertium poſt executionem factam,
in duobus primis tẽporibus fuerũt in voto, quod
10 † tertius non citatus veniens ad cauſam conſti-
tuere dicatur triangularem proceſſum, & poſſe
admitti non ſolùm in prima, ſed etiam in ſecunda
inſtantia, *Ladercb. conſ. 21. num. 4. Vamenſ. cõſ. 39.
poſt princ. verſ. quam traditionem*, ſed reſpectu
11 tertij temporis, qui eſt caſus noſter, non † admit-
tatur, cum poſt factam executionem res non ſit
integra *Alex in l. à Diuo Pio §. ſuper rebus num. 9.
ff. de re iud. Magon. deciſ. Florentina* 104. *ad fin.
Coſt. de re integr. diſtinct. 95. num. 9. & ſeqq. &
quàmuis Coſt. ibidem ſub num. 13. & ſeqq.* videa-
12 tur diſtinguere inter venientẽ ad † cauſã, qui ſci-
uit, vel non ſciuit cauſã agitari, pro qua diſtinctio-
ne citat *Bart. Couar. & alios*, hoc tamen putarunt
verum in prima, vel ſecunda inſtantia, re adhùc
integra, nõ autem poſt factam actualem executio-
nem, pro quo benè facit deciſio in cauſa *Toleta-
na decimarum de Capilla 19. Februarij 1593. co-
ram bon. me. Cardinali Pamphilio, quæ eſt deciſ. 17.
ſub num. 6. part. 3. recent.*
Nec dicatur quod in caſu iſto nõ videatur facta
actualis executio, quia contrarium eſt verius, cũ
fuerint relaxatæ exequutoriales, & conceſſa de-
claratoria, & hodie agatur de danda aggrauato-
ria, & iſta cenſetur realis executio, ſecundùm
ſtylum Rotæ, quæ non ſolet, maximè extra mon-
13 tes, † & extra ſtatum Eccleſiaſticum relaxare
mandatum, ſed tantùm relaxat exequutoriales,
quibus ſi pars non pareat procedit ad cẽſurarum
relaxationem, & ideò videmus; quod intimatis
14 exequutorialibus, † & lapſo termino dato ad pa-
rendum, incurritur excommunicatio, & procedi-
tur ad declaratoriam abſquè alia intimatione,
*Puteus deciſ. 324. ſub num. 3. & 4. lib. 1. in correct.
Mohed. deciſ. 7. col. fin. in princip. verſ. nec obſtat.
vt lit. pendent.*
15 Nec obſtant allegata per † *Mohed. deciſ. 19. de
reſt. ſpol. & Put. deciſ. 317. lib. 2. in correct.* in
quibus dum ageretur inter duas Moniales ſuper
Abbatiſſatu, Rex Portugalliæ vti patronus illius
Monaſterij veniens ad cauſam pro ſuo iure, &
intereſſe impediuit executionem trium conſor-
mium, dum procedebatur ad cenſuras contra vnã
ex dictis monialibus, eò quia non paruerat litte-
ris executorialibus: Nam fuit reſponſum, quòd in
caſu illarum deciſionum, Rex in tantum fuit ad-
miſſus ad impediendam vlteriorem executionem,
in quantum in cõtinenti, ideſt ex actis, vel ex pro-
batione facienda in Curia poterat probare ſuam
inten-

Digitized by Google

intentum, quod tamen non datur in caſu noſtro, in quo ſolùm adducitur aſſertus error in proprijs libris Capituli, qui tamen error euidenter excluditur ex eiſdem libris compulſatis ad inſtantiam ipſius Capituli, & tranſlatis ad Curiam, & ex relationibus Peritorum, ac tot deciſionibus Rotalibus, & ideò cum nihil de nouo in continenti pro-
16 bari poſſit pro retardanda executione, † ceſſant omninò prædictæ deciſiones, & potiùs intrat deciſio *Verall. 253. ante num. 1. & ſeqq. part. 3.*

17 Nequè contra prædicta facit dicta † *deciſ. 17. part. 3. recent.* quia in ea veniebat Dux iure proprio tanquàm vocatus in Maioricatu, deducendo particulariter ius ſuum, quod non habebat connexionem, cum iure litigan. & ante executionem,
18 in † quibus terminis etiam loquitur *deciſio Seraphin. 906. ex aduerſo allegata.*

In caſu autem noſtro Rex non deducit aliquod ius proprium, & à Capitulo ſeparatum, & ſic non valet retardare executionem, præſertim actualiter iàm factam ex prædictis.

Et ità parte vtraquè, &c.

* Ideſt ſub die 24. Nouẽbris 1632. eſt deciſ. 156. ſupra in hac ead. parte, & vide etiam deciſionem 254. pariter ſupra, vbi aliæ in hac cauſa deciſiones recenſentur.

R. P. D. MERLINO.

Romana Dotis, ſeù Filiationis.

Die Lunæ 11. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quod probatio filiationis deſumi poteſt ex conſtanti nominatione, & ex frequentibus denominationibus patris, ex tractatu, quo quis ſe gerit erga aliquem adinſtar patris, & ex communi fama, & reputatione. Item ex ſimilitudinis typo filij, cum patre, cum d. ſimilitudo non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conueniẽtia regulariter proficiſcatur.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio ad quem effectum probetur coniecturis, & præſumptionibus.*
2 *De Filiatione naturali ſimpliciter, probanda, quando agitur, admittūtur leuiores probationes.*
3 *Filiationis, ſeu ſobolis magnum argumentum eſt publica denominatio.*
4 *Pro Filiationis iuſtificatione non parui eſt faciẽda proteſtatio ab aliquo facta in extremo vitæ ſpiritu, quod talis ſit filius ſuus.*
5 *Depoſitioni vnius viri, qui eſt omni exceptione maior, quàmuis teſtis ſit vnicus, plurimùm deferendum eſt arbitrio Iudicis.*
6 *Patrem, quem eſſe oſtendunt, ea, quæ præſtantur alieni, ſi conueniant paternæ erga liberos pietati, & officio.*
7 *Alimenta præſtita nutrici pro educatione Infantis arguit eum, qui præſtat illa eſſe progenitorē.*
8 *Filiationis tractatus, & probatio inducitur ex veſtibus, medicinis, alijſquè pro vitæ ſubſtentatione neceſſarijs exhibitis alieni.*
9 *Fama, atquè opinio eſt quoddam totius populi teſtimonium.*
Fama, & opinio publica plurimi fit à Doctoribus ad probandam filiationem. num. 9.
10 *Ex ſimilitudinis typo poteſt dignoſci filium eſſe illius, cuius faciem, formamue refert.*
11 *Garamantæ, & ſuperioris Libiæ populi, qui priuatim matrimonia neſciunt, & ob reiectam ex inceſti laſcinientis luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos ignorant ex ſimilitudine formæ ſolum agnoſcunt.*
12 *Similitudo natorum non eſt leuis, ſed imò vrgentiſſima coniectura ad probandam filiationem.*
13 *Similitudo natorum non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcitur.*
14 *cum Concubina, ſi quis continuò ſolum conuerſauerit, & conſtat illam cum alijs conuerſationem non habuiſſe, ex hac conuerſationis aſſiduitate, præſumitur, quod filius natus ex illa, ſit illius, qui cum ea conuerſabat.*
16 *Teſtes ſingulares non probant, quando agitur de probando certo actu ſpeciali, ſed ſecus ſi in genere, quod reſultat ex actibus ſpecialibus.*
17 *Teſtes etiam ſingulares admittuntur ad probandum illos actus, ex quibus generalitas reſultat, & ſimul iunguntur ad plenam probationem conſtituendam.*
18 *De Filiatione probanda contra patrem, quando agitur, tunc ſolùm admittuntur coniecturæ, & præſumptiones.*
19 *Filiatio probari debet per vrgentiores probationes, quando agitur de conſequendo dotem, vel alimenta ex bonis fideicommiſſarijs contra tertium poſſeſſorem.*
20 *Deciſ. in cauſa Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram Vbaldo declarantur, & num. 26.*
21 *Per Auum, bona fideicommiſſo ſubiecta in ſubſidium alienari poſſunt pro conſtituenda dote nepti etiam illegitimæ.*
22 *Et hoc tam ſi velit nubere in ſaeculo, quàm ſi cogitet profiteri in Monaſterio.*
23 *Bona fideicommiſſaria aſcendentium exiſtentia pœnes collaterales, vel extraneum ſunt oneri obnoxia deſcendentes dotandi.*
24 *Aui hæres in ſubſidium tenetur dotem aſſignare nepti ſpuriæ.*
25 *Filiatio, vt probetur, quando non eſt ſufficiens, tractatus, & nominatio patris, filiæ ſimilitudo cum patre, & aliæ ſimiles coniecturæ.*
26 *Deciſ. in Bononien. de Gargantibus impreſſ. inter recent. deciſ. 164. num. 7. & 8. part. 3. quando procedat.*
27 *Contra Teſtes deponentes de filiatione, quæ exceptiones non minuant eorum fides.*

DECISIO CCCXIV.

MARGARITA ex Flauia matre orta, pulſauit D. Marcum Antonium Victoriũ fratrem, & poſſeſſorem bonorum bon. mem. Io-

aanis

annis Baptiſtæ Victorij, quem progenitorem ſuũ
ipſa aſſerebat, vt alimenta præſtaret, & ſubinde
etiam dotem; Decreto Auditoris Cameræ fuit
Dominus Marcus Antonius ad huiuſmodi ali-
mentorum præſtationem condemnatus, à quo
cum poſt interpoſitam appellationem, & cauſam
mihi commiſſam, negaretur Margaritam eſſe fi-
liam Io. Baptiſtæ, dedi dubium, An conſtet de
illius filiatione, quod per Dominos fuit hodiè af-
firmatiuè reſolutum.

Probatio enim filiationis deſumpta fuit ex
conſtanti denominatione, & ex frequentibus aſ-
ſertionibus eiuſdem Ioannis Baptiſtę, quibus dùm
viueret, imò & in ipſo mortis articulo, teſtatus
eſt, puellam hãc eſſe ſuam filiam; ex tractatu, quo
ſe geſſit erga eamdem ad inſtar patris; & ex com-
muni omnium reputatione, quod Io. Baptiſta ex
Flauia, hanc filiam ſuſceperit, ex quibus, ſaltem
ſimul iunctis, probari filiationem non ambigeba-
1 tur, cum † adhunc effectum admittantur, atquè
ſufficiant coniecturæ, & præſumptiones *gloſ. in l.
Lucius, ff. de cond. & demonſtr. & in cap. Michael.
verſ. conſtiterit, de filijs Præsbyt. Anch. conſ. 225.
num. 6. Surd. conſ. 1. num. 38. & 40. & dixit Rota
in Ciuitatis Caſtelli bonorum* 8. *Februarij* 1602.
*coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, impreſſa
apud modernos Foroliuien. de legit. deciſ.* 51 *num.* 4.
cum alijs relatis in Romana de Catalanis 27. *No-
2 uembris* 1630. *coram me*; præſertim vbi agitur † de
probanda filiatione ſimpliciter naturali, vt aduer-
tit *Natta conſ.* 473. *num.* 29. *Rota in d. deciſ.* 51.
num. 4. *verſ. Coniecturæ verò*.

Quod Ioannes Baptiſta ſæpè numero coram
diuerſis perſonis profeſſus fuerit Margaritã eſſe
ſuam filiam, atquè illam vti filiam paſſim nuncu-
pauerit palàm, deponunt quinquè teſtes, in Sum-
mario eiuſdẽ Margaritæ num. 2 quam publicam
3 † denominationem magnum eſſe veræ ſobolis, ſeù
filiationis argumentum tradunt, *gloſ. in l. etiam
matris, verſ. Profeſſio, C. de probat. Bart. in l. nequè
profeſſio, num. 2. Bald. num. 1. Caſtrenſ. num. 3. C.
de teſtament. Surd. conſil. 1. num. 47. Paleott. de
noth. & ſpur. cap. 23. num. 2. Giouag. conſil. 21.
num. 4. lib. 1.* & eò magis, quia idem Ioannes
Baptiſta ferè in extremo vitæ ſpiritu, dum memor
ſalutis æternæ, ſupremumquè Dei iudicium ti-
mẽs, veritatem omninò aſſeruiſſe præſumi debet,
Viro Religioſo, cuius probata fide, & conſilio in
grauioribus vtebatur negotijs, teſtatus eſt, hanc
eſſe ſuam filiam, & exorauit, vt illam commen-
daret eius fratribus, & protectioni bon. mem. D.
4 Cardinalis Burgheſii, quæ † proteſtatio eo tem-
pore emanata pro filiationis iuſtificatione magni
facienda videtur, *arg. cap. litteras, de præſump.
Ferrettus conſ.* 150. *num.* 15. *Curtius Sen. conſ.* 69.
num. 2. *Crauett. conſ.* 6. *num.* 51. *Menoch. præ-
ſumpt.* 3. *num.* 1. *lib.* 5. *& ponderauit Rota in Ro-
mana de Bonellis* 13. *Februarij* 1617. *coram bon.
mem. Vbaldo, atquè in d. Romana de Catalanis
5 coram me*. Et huius viri depoſitioni, † ob eius
integritatem, & quia videtur omni exceptione
maior, quàmuis teſtis vnici, plurimùm deferen-
dum eſt arbitrio Iudicis, iuxtà tradita per *Decian.
conſ.* 92. *num.* 34. *&* 92. *lib.* 2. *Farin. de teſtibus
q.* 63. *num.* 33. *Card. Seraph. deciſ.* 676. *nu.* 1. *&* 2.

Tractatus, quo Ioannes Baptiſta proſequutus
eſt Margaritam tamquàm filiam, & ſe vti paren-
tem geſſit ergà illam, comprobatur ex eo, quod
dùm hæc puella ſacro baptiſmatis lauacro fuit
abluta, nomen Margaritæ, quo nuncupabatur
ipſius Ioannis Baptiſtæ mater, imponi voluit, nu-
trici alendam tradidit, atquè eidem pro alumna
præſtitit alimenta, & ſalarium, veſtes, medicinas,
atquè omnia congrua pro decenti puellæ ſubſtẽ-
tatione ſuppeditauit, vt de his deponunt teſtes
dati in Sũmario num. 2. quæ omnia paternæ ergà
liberos pietati, & officio conueniunt, & quem
6 parentem eſſe oſtendunt, prout † de nomine aui-
to, & gentilitio indito puellæ, quod filiationem
indicet, tradunt *Surd. conſ.* 1. *num.* 45. *Giouag.
conſ.* 21. *num.* 2. *lib.* 1. *Rota deciſ.* 332. *num.* 4. *par.* 5.
diuerſ. & in Romana de Iauellis 13. *Nouẽb.* 1613.
coram bon. me. Vbaldo. De alimentis præſtitis nu-
7 trici, † atquè educatione infantis, quod arguant
eum, qui præſtat, eſſe progenitorem, aduertit
Bald. in cap. per tuas, num. 1. *de probat. Pariſ.
conſ.* 10. *num.* 6. *et* 62. *lib.* 2. *Surd. d. conſ.* 1. *num.* 46.
Giouagnon. d. conſ. 21. *num.* 3. *Rota d. deciſ.* 332.
num. 5. *&* 11. *& in præallegata Romana de Iauel-
lis*. Et demùm ex veſtibus, medicinis, alijſquè
pro vitæ ſubſtentatione neceſſarijs exhibitis, in-
8 ferri tractatum, † & probationem filiationis eius,
cui prædicta præſtantur, ſcripſit *Bald. in d. cap. per
tuas, num.* 5. *Felin. num.* 15. *&* 17. *de probat.
Pariſ. conſ.* 10. *num* 60. *&* 70. *lib.* 2. *Ruminat. Iun.
conſ.* 611. *num.* 30. *&* 33. *Rota deciſ.* 238. *num.* 9.
part. 1. *diuerſ. & deciſ.* 126. *num.* 13. *& deciſ.* 347.
num. 2. *part.* 1. *recent. & in Romana de Catala-
nis* 25. *Nouembris* 1630. *coram me*.

Prædictis adſtipulatur etiã publica vox, & fa-
ma, atquè communis omnium reputatio, quod
Margarita ſit filia Ioannis Baptiſtæ, de qua depo-
9 nunt teſtes in Summario num. 2. quæ fama, † atq.
opinio, cum ſit quoddam totius populi teſtimo-
nium, quèmadmodùm in omnibus probationibus,
ità pro iuſtificanda filiatione à DD. plurimi fit,
*arg. cap. per tuas, de probatio, gloſ. in cap. Michael.
verſ. conſtiterit, de filijs Præsbyt. Caſtren. conſ.* 151.
num. 1. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 1. *num.* 56. *Giouagnon.
conſ.* 21. *num.* 5. *Rota deciſ.* 347. *num.* 2. *part.* 1.
recent. & poſt modern. Foroliuien. de legit. deciſ. 51.
num. 4. iuncto etiam præcipuò, & planè paterno
affectu, quo Ioãnes Baptiſta puellam proſequeba-
tur, de quo in genere deponunt ijdem teſtes; nec-
non effigiè, & expreſſa ferè vultus Ioãnis Baptiſtæ
imagine, quam præfert hæc filia, ex cuius ſimili-
10 tudinis † typo poſſe dignoſci filiũ eſſe illius, cuius
faciem, formamque refert, voluit *Bald. conſ.* 390.
lib. 2. *Decianus conſ.* 1. *num.* 117. *lib.* 3. *Tiraq. ad
l.* 7. *Connubial. num.* 52. *& ſeqq.* & ante illos
docuerunt *Ariſtotel. lib.* 2. *politic. cap.* 2. *& Sto-
11 baeus ſermon.* 42. qui referunt, Garamantas, † &
ſuperioris Libiæ populos, qui priuatim matrimo-
nia neſciunt, & ob reiectam ex inceſti laſciuientis
luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos
ignorant, ex ſimilitudine formæ dumtaxat agno-
ſcere, *Gratian. diſcept. Foren. cap.* 567. *num.* 29.
Moed. deciſ. 1. *&* 2. *qui filij ſint leg. & eruditè &
lucu-*

Digitized by Google

luculenter docet D. Paulus Zacchias q. q. Medic. leg. tom. 1. tit. 5. quæſt. 4. per tot. vbi monet ſimi-
12 litudinem † natorum non eſſe leuem, vt aliqui ex Iureconſultis autumant, ſed imò vrgentiſſimam coniecturam, quia huiuſmodi ſimilitudo nō
13 à ſimplici imaginatione, ſed magis † ab inſiti tēperamenti conuenientia regulariter proficiſcitur, quod philoſophicis rationibus oſtendit.

Et eò vrgentior viſa eſt hæc coniectura, quando non conſtat Flauiam cum alijs cōſuetudinem habuiſſe, ſed continuò ſolùm cum illa conuerſatum fuiſſe Io. Baptiſtam de tempore ſuſceptæ ſo-
14 bolis, & ante, vt deponunt teſtes, † ex cuius cōuerſationis aſſiduitate inſurgit etiā preſumptio, quod Margarita ſit verè filia Ioannis Baptiſtæ, *Pariſ. conſ. 10. num. 33. lib. 2. Surd. conſ. 1. num. 43. Menoch. de arbitr. iud. caſu 89. num. 26. & fuit dictum in Romana filiationis 23. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Card. Marquemon.* atquè coadiuuatur præcedens cōiectura ex ſimilitudine formæ, quia ſtante hac continua conuerſatione Io. Baptiſtæ, Flauia veriſimiliter alium imaginatione non concipiebat, cui ſuſcepta proles poſſet aſ-
15 ſimilari; quæ omnia, quatenùs † ſingula paterentur aliquam difficultatem, ſimul iuncta perfectam, atque concludentem conſtituunt probationem, vt monnerunt, *Anchar. conſ. 225. num. 6. Riminal. Iun. conſ. 611. num. 41. Surd. conſ. 1. num. 53.*

Nō obſtat, quod aliqui ex deductis teſtibus ſint ſingulares, quoniàm, quando non agitur de pro-
16 bando † certo actu ſpeciali, ſed in genere, probandum eſt id, quod reſultat ex actibus ſpecialibus, prout eſt filiatio, & filiationis tractatus, ad concludendam hanc generalitatem, admittuntur etiam teſtes ſingulares deponētes de illis actibùs,
17 † ex quibus generalitas reſultat, & ſimul iunguntur ad plenam probationem conſtituendam, *DD. in cap. qualiter, & quando, de accuſat. Crauet. conſ. 73. num. 3. plene Riminal. Iun. conſ. 7. num. 27. & ſeqq. & fuit dictum in Romana filiationis 23. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Cardinal. Marquemontio.*

Minùs obſtat, quod coniecturæ, & præſumptiones ſolùm admittantur, vbi agitur de probanda
18 filiatione contra patrem, † ſecùs verò vbi agitur de conſequendo dotem, & alimenta ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, contrà tertium poſſeſſorē, prout eſt Dominus Marcus Antonius, tunc enim
19 † requiruntur vrgentiores probationes, obſtante etiam fideicommiſſo, *Rota in recent. deciſ. 289. num. 1. & 8. part. 1. & in Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram bon. mem. Vbaldo*; Quoniam quòad qualitatem probationum reſponſum fuit, ex coniecturis in propoſita facti ſpecie, propoſitis inſimul coaceruatis in materia filiationis, quæ directò probari non poteſt, reſultare plenam, atquè concludentem probationem contrà quoſcunquè, vt ex iuribus, authoritatibus, & deciſionibus ſuprà de-
20 ductis. † *Deciſiones autem emanatas in cauſa de Bonellis coram bon. mem. Vbaldo, & aliàs*, loqui ad effectum ſuccedendi in vniuerſo fideicommiſſo, & excludendi vocatos, aut venientes ab inteſtato, qui non eſt caſus præſens, nec ibi tot inſimul concurrebant coniecturæ, & ità efficaces, quot hic adſunt.

Quo verò ad fideicommiſſum placuit reſpōſio, quod cū bona fideicommiſſo ſubiecta per Auum,
21 † prout erat Bernardinus fideicōmittens in caſu propoſito, in ſubſidium alienari poſſint pro cōſtituenda dote nepti, etiam illegitimæ, qualis aſſeritur Margarita, *Angel. in Auth. res quæ, num. 3. Iaſon. num. 7. C. com. de leg. Peregr. conſ. 115. num. 3. lib. 5. Molin. de Primog. Hiſpal. lib. 4. cap. 8. num. 19. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. num. 33. Rota apud Card. Seraph. deciſ. 58. num. 5.* tam ſi velit
22 nubere † in ſæculo, quàm ſi cogitet profiteri in Monaſterio, *Bart. in d. Auth. res quæ, num. 7. Peregr. de fideicomm. art. 42. num. 57. Fuſar. d. quæſt. 531. num. 28.* conſequenter eadem bona
23 fideicommiſſo ſubiecta † penès collateralem vel extraneum exiſtentia, ſunt eidem oneri obnoxia, & pro dote alienari poſſunt, non obſtante fideicommiſſo, vt plenè, diſcuſſo articulo, reſoluit *Rota in Spoletana fideicommiſſi ſub die 4. præſentis men-*
24 *ſis coram me.* & hæredem † Aui in ſubſidium teneri dotem aſſignare nepti ſpuriæ, conſuluit *Abb. conſ. 115. in princ. lib. 2. Mareſcott. var. reſolut. cap. 83. num. 38. lib. 2. Rota apud Card. Seraph. deciſ. 58. num. 6.*

25 Demùm non aduerſatur, quod tractatum, † & nominationem patris, filiæ ſimilitudinem cum patre, atquè alias ex allegatis coniecturis non admiſerit *Rota in Bononien. de Gargantibus impreſſa inter recent. deciſ. 164. num. 7. & 8. part. 3. & in d. deciſ. de Bonellis*; quoniam verùm eſt ſingulas ex dictis coniecturis non ſufficere, neque plenum facere gradum probationis, & ſingulæ aliquando per Rotam fuerunt reiectæ, ſed ſimul iunctæ ſuf-
26 fragantur, & doctrinæ, & † deciſiones, quæ in contrarium allegari poſſunt, vel procedunt, vbi agitur ad effectū excludendi venientes ab inteſtato à tota ſucceſſione, vel ad excludendam præſumptionem *l. miles, §. defuncto, ff. de adult. de qua in illa Romana de Catalanis coram me*, & vbi non apparet, quod nemo alius acceſſum haberet ad mulierem, quàm prætenſus genitor, & vbi mulier erat ſoluta.

Exceptiones contra teſtes, quod ſint credito-
27 res D. Marci Antonij, & ſimiles, † in hac materia non minuunt fidem eorum depoſitioni, vt reſpondit *Rota in Romana filiationis 23. Ianuarij 1613. coram Card. Marquemon. & in Romana filiationis 10. Iunij 1611. coram R. P. D. meo Pirouano*; Et quod dùm deponunt de conuerſatione Ioannis Baptiſtæ cum Flauia, non percutiant tempus conceptionis, non ſubſiſtit in facto, quia imò deponunt de anno 1620. & 1621. de quo anno orta eſt Margarita.

Et ità vtraquè parte informante reſolutū fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Lunæ 11. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Remiſſoriæ petitio, quando reſpuatur, in Beneficiorum

Digitized by Google

ficiorum diſmembratione coniunctim requi-
ritur iuſta cauſa, & ſolemnitas aliàs non ſub-
ſtinetur.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſoria in prophanis conceditur data rele-
uantia vnius articuli.*
2 *Remiſſoria non conceditur, eo ipſo, quod articuli
non poſſunt ſuffragari ad victoriam cauſæ.*
3 *Beneficij diſmembratio, vt ſuſtineatur copula-
tiuè requiruntur iuſta cauſa, & ſolemnitas, nec
vnum ſinè alio ſufficit. & num. 6.*
4 *Remiſſoriæ petitio reijcitur ſtante impoſſibilitate,
& improbabilitate probationis.*
5 *Remiſſoria non conceditur, quando articuli ſunt
concepti ad euitãdas rationes deciſionũ factarũ.*

DECISIO CCCXV.

DATIS articulis ad probandum malum
ſtatum Eccleſiæ, & domus Rectoris S. Gre-
gorij de Dugliolo, & cauſas propter quas fuit diſ-
membrata cura à dicta Eccleſia S. Gregorij, &
vnita Parochiali vicinæ S. Michaelis de Mezzola-
ria, petebatur Remiſſoria, & licèt in prophanis
1 † data releuantia vnius ex articulis ſoleat conce-
di remiſſoria pro omnibus, *Caſſad. dec. 5. in fin. de
ſequeſtr. poſſeſſ. Seraph. dec. 1364. nu. 3. ſan. mem.
Greg. XV. dec. 124. nu. 3. & 403. nu. 3.* Attamen
2 cum eo ipſo, quod articuli ſuffragari † non poſſunt
ad victoriam cauſæ remiſſoria non decernatur, vt
tenuit *Rot. in Veronen. Exemptionis 4. Maij 1594.
coram bo. me. Card. Pamphilio, & in Papien. matri-
monij 27. Febr. 1595. coram Mantica; inter eius
impreſſ. dec. 312. nu. 2.* Ideò DD. examinatis ar-
ticulis dixerunt remiſſoriam non eſſe concedẽdã.

Quia admiſſa probatione, quod Eccleſia, & do-
mus, de quibus agitur ſint in malo ſtatu, quod in
loco Duglioli non adſint aliæ Eccleſiæ capaces,
in quibus valeant miniſtrari Sacramenta, quod ſo-
nitus campanæ Eccleſiæ S. Michaelis de Mezzo-
laria, quo prætenditur tranſlata Parochialis Du-
glioli perueniat ad Incolas dicti loci Duglioli,
quod Eccleſia S. Gregorij fuerit interdicta ne in-
futurum in ea celebretur, & quod pro maiori par-
te anni ab aquarum innundationibus impediatur
acceſſus ad eandem Eccleſiam, & domum, hacq.
de cauſa multi deceſſerunt ſine Sacramentis cum
3 tamen † ad ſuſtinendam diſmembrationem, duo
copulatiuè requirantur ſolemnitas, & iuſta cauſa,
nec vnum ſine alio ſufficiat, *cap. primo, de reb. Ec-
cleſ. non alien. cum alijs per Rot. in recent. dec. 119.
num. 12. verſ. duo nempè, par. 1. & in hac cauſa
coram me 22. Iunij 1633.* * Data etiam proba-
tione ipſorum articulorum ex illorum iuſtifica-
tione, non probatur, quod interuenerit ſolemni-
tas requiſita pro validitate diſmembrationis. Vn-
4 dè concurrente † impoſſibilitate, ſeù improbabi-
litate probationis intrant ſupradictæ reſolutiones
*Rot. in Veronen. exemptionis coram bo. mem. Card.
Pamphilio, & in Papien. matrimonij coram Man-
tica,* & per conſequens remiſſoria deneganda eſt.

Et in hanc ſententiam eò libentiùs inclinarunt
5 DD. cum ex lectura articulorum appareant † cõ-
cepti ad euitandas rationes ſupradictæ deciſionis
coram me, in qua fuit reſolutum pro inualidita-
te diſmembrationis, ex defectu ſolemnitatis, & iu-
6 ſtæ cauſæ, quæ † ſunt neceſſaria in huiuſmodi diſ-
membrationibus, quia tunc præſumitur materia
imaginata, vt dixit *Rot. in Mediolanen. bonorum
9. Maij 1597. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in
Vlixbonen. Iuris conferendi 7 Februarij 1607. co-
ram Card. Lancellotto, & in Cracouien. Iuris le-
gendi 3. Octobr. 1629. coram me, & in Cæſarau-
guſtana Cathedralitatis 22. Iun. 1632. coram R. P.
D. meo Motmanno.*

Et ità DD. viſis iuribus hinc inde deductis re-
ſoluerunt.

* Eſt deciſio 223. ſuprà in hac eadem parte, &
vide in Apoſtilla alias in hac cauſa deciſiones.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ.

Die Lunæ 11. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. ſuper excluſio-
ne fœminarum habet locum etiam condito
teſtamento, licèt diſponat ſuper ſola ſucceſ-
ſione ab inteſtato, & conſtituuntur quatuòr
caſus pro declaratione eiuſdem ſtatuti, &
cõciliatione plurium deciſionum Rotalium.

S V M M A R I V M.

1 *Succeſſionis cauſa ceſſante ceſſat actio ſuper legi-
tima, eiuſq. ſupplemento.*
2 *Legitima tanquàm portio ſucceſſionis debitæ ab
inteſtato, non poteſt dici debita in caſu, in quo
iura ipſius ſucceſſionis non competunt.*
3 *Filijs ad alicuius ſucceſſionem venientibus per re-
præſentationem matris non poteſt competere ma-
ius ius, quàm competeret matri repræſentatæ.*
4 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. dum nominatim
excludit filiam à ſucceſſione materna propter
dotem habitam à patre, fratre, aut auo, non
permittit ingredi difficultatem, an talis excluſio
cenſeatur etiam facta ab hæreditate eorum, qui
dotem non dederunt.*
5 *Statutum excludens fœminas dotatas à ſucceſſio-
ne eorum, qui dotem dederunt communiter hanc
recipit interpretationem, vt eatenùs poſſit illas
admittere ad hæreditatem eorum, qui dotem non
dederunt, quatenùs ſtatutum vlteriùs non pro-
greditur, nec protrahat excluſionem etiam ad
illarum hæreditatem.*
6 *Statutum excludens fœminas à ſucceſſione prop-
ter dotem fortiùs locum habet, ſi perſona, de cu-
ius ſucceſſione agatur, non appareat nominata,
niſi in ea parte ſtatuti, in qua tractetur de filiæ
excluſione, aut in qua mentio fiat de perſonis,
quæ dotem dederunt, & nu. 8.*
7 *Dictio* prædicti *non poteſt verificari niſi in perſo-
nis ſuperiùs nominatis.*
8 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. filiam dotatam
ab auunculo, non excludit à ſucceſſione paterna,
& quare nu. 9.*

Eo-

Rota in deciſ. Romana de Corbinellis 15. Maii 1619. coram Coccino Decano declaratur, & num. 9. & 10.

9 *Caſus omiſſus à ſtatuto remanet ſub diſpoſitione iuris communis. & nu. 10.*

11 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. procedit in ſucceſſione ab inteſtato.*

12 *Statuti diſpoſitio eò magis poteſt vim ſuam operari, quo habeat pro ſe teſtatoris voluntatem.*

13 *Filia, quæ velit ſuccedere in hæreditate paterna contra teſtamentum patris, non debet eſſe melioris conditionis, quàm illa quæ petat admitti ad eandem ſucceſſionem ab inteſtato præter illius voluntatem. & nu. 26.*

14 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus aliòquin excluſis à ſucceſſione inteſtati, ne poſſint conſequi legata in teſtamento relicta.*

15 *Filiorum appellatione à patre, vel alio aſcendente adhibita in hæredum inſtitutione veniunt fœminæ aliòquin à ſtatuto excluſæ.*

16 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus quàmuis in teſtamento patris excluſis, ſi illæ ad paternam hæreditatem admitti petant defunctis maſculis.*

17 *Putei deciſ. 119. & 193. lib. 2. in quibus terminis procedant.*

18 *Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non habet locum, quando in teſtamento aſcendentis inſtituti fuerint extranei. Et quare nu. 20. ſed declara, niſi extranei inſtituti aliàs ſucceſſuri eſſent ab inteſtato. num. 27.*

19 *Card. Caualerij deciſio in Romana legitimæ 17. Iunij 1613. in quibus terminis procedat.*

20 *Statuti cauſa ceſſante, ceſſat & illius diſpoſitio.*

21 *Filia non cenſetur prohibita intentare bonorum poſſeſſionem contra tabulas teſtamenti paterni ceſſante diſpoſitione ſtatuti, quæ aliàs impediret.*

22 *Statutum Vrbis cap. 145. excluſiuum fœminarum tametſi diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, habet tamen locum condito teſtamento in quo filia ſit excluſa: Et hoc, non obſtante quod ſuper ſucceſſione ex teſtamento extet aliud particulare ſtatutum, & quare n. 23. & 24.*

25 *Excluſus ab inteſtato multò magis repellitur à ſucceſſione contra tabulas, & quare nu. 26.*

26 *Contra teſtamentum paternum veniens melioris conditionis eſſe non debet, quàm qui venit præter voluntatem patris.*

27 *Filia ex depoſitione ſtatuti excluſa, ſi in teſtamento patris ſit præterita, vel illi minùs legitima relinquatur, & inſtitutæ fuerint perſonæ aliàs ab inteſtato ſucceſſuræ ex diſpoſitione ſtatuti, non poteſt ſe opponere contra tabulas teſtamenti paterni. Et quare.*

DECISIO CCCXVI.

DVBITATVM fuit, An filijs Sulpitiæ deberetur ſupplementum legitimæ ex perſona ſuæ matris in bonis Antoninæ Auiæ maternæ, & propoſito hodiè dubio reſponderunt Domini, non deberi d. ſupplementum; Data enim fuerat Sulpitia à patre in matrimonium Bruto cum dote ſcutorum quatuor millium; vnde propter eam dotem excludebatur non ſolùm a ſucceſſione patris, qui illam dedit, ſed etiam matris, & auiæ ex diſpoſitione expreſſa *Statuti Vrbis cap. 145. lib. 1.*
1 † Ceſſante verò cauſa ſucceſſionis in bonis auiæ,
ceſſabat omnis actio ſuper legitima, ſiuè illius
ſupplemento, cum illa, tanquàm portio ſucceſſio-
2 nis debita ab inteſtato, non poſſet dici † debita
in caſu, quo ipſi Sulpitiæ non competerent iura
eiuſdem ſucceſſionis, vt interpretando idem ſtatutum dixit *Rota in vna Romana ſupplementi legitimæ coram Card. Arigonio ſub die 8. Februarij* 1593. & notant *Doctores in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſt.* & ibi *Alex. num. 17 Iaſ. num. 57. & in l. quando. §. generaliter nu. 11. C. de inoff. teſtam. Peregr. de fideic. art. 38. num. 16.* neque poterat hoc caſu maius ius competere filijs
3 Sulpitiæ † in bonis Antoninæ, quàm competeret
eorum matri, quia cum venirent repræſentando illius perſonam, non poterant admitti, illa excluſa, ad eiuſdem ſucceſſionem, vt tenuit *Rota in eadem cauſa coram Card. Arigonio ex doctr. Bart. in l. liberorũ. ff. de verb. ſignif.* vbi id tradit *n. 14. & in l. 2. §. vltim. in fin. ff. ad Tertull. Bald. in l. maximum vitium. nu. 4. C. de liber. præterit. & & ibi etiam Salyc. nu. 5.* & probat textus *in l. ſi viua matre. C. de bon. matern. & in l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Et verò excluſio Sulpitiæ legebatur in verbis
ipſius ſtatuti, quia in eo excluditur nominatim
4 filia à ſucceſſione materna propter dotem, quam
conſequuta eſſet à patre, fratre, aut auo, vnde non opus erat hoc caſu ingredi eam difficultatem, quæ communiter conſiderari ſolet à Doctoribus ſuper interpretatione ſimilium ſtatutorum, an dum in ijs excluduntur fœminæ, quæ dotatæ ſint, cenſeatur facta excluſio etiam ab hæreditate eorum, qui dotem non dederunt, ità vt filia, aut ſoror dici debeat priuatæ omnium hæreditate propter vnicam dotem, quam conſequutæ ſint in hæreditate patris, aut fratris, ſiuè alterius in gradu aſcendentium, aut lateralium: Hæc enim difficultas remouebatur ex verbis ipſius ſtatuti, quia ſtatuentes declararunt, à quarum perſonarum hæreditate fœmina excludi deberet, quod erat conforme declarationi traditæ ab eiſdem Docto-
ribus, cum illi eatenùs velint admitti poſſe fœmi-
5 nam ad hæreditatem aliarum perſonarum, † quæ
dotem non dederunt, quatenùs ſtatutum vlteriùs non progrediatur, & excluſionem protrahi iubeat etiam ad earumdem perſonarum hæreditatem, vt conſtat ex dictis *Bald.* qui fuit author huius opinionis *in l. 1. C. de legit. hæred.* quem ità interpretatus fuit *Caſtrenſ. conſ. 91. lib. 2.* & eum etiam ſequutus fuit *Dec. in l. vt liberis. nu. 8. C. de collat. & in conſ. 346. num. 4. Albert. Brun. ſuper ſtatut. excluſ. fœmin. art. 8. nu. 64.*

Et hoc quidem præcipuè dici poterat in caſu huius ſtatuti reſpectu ſucceſſionis maternæ, quia perſona matris nũquàm legebatur in illo nominata, niſi in ea parte, in qua agebatur de eius excluſione; & ità dici non poterat, quod cauſa, vt filia non deberet ſuccedere in eiuſdem hæreditate, fuiſſet dos, quã ab illa habuiſſet, cum opus fuiſ-
6 ſet ad hunc effectum, † vt actum eſſet de perſona
matris etiam in ea parte ſtatuti, in qua fiebat

mentio perſonarum, à quibus tradi debebat dos
eidem filiæ ita excluſæ, vt conſiderauit *Brun. eod.
art.8. & nu.64. Theſaur. deciſ.62. num. 6.* & in
terminis huius ſtatuti tenuit *Rota corā Card. Se-
raph. deciſ. 1291. & in Balneoregien. ſucceſſionis
16. Maij 1594. coram Card. Pamphilio*, imò non
ſolùm omiſſa fuit perſona matris in prima parte
ſtatuti, in qua agebatur de hac qualitate dotatio-
nis; Verùm in ſecunda parte expreſsè conſtitu-
tum fuit, vt non deberet filia admitti ad hæredi-
tatem matris etiam in caſu, quo ei fuiſſet tradita
dos ab aliis perſonis, vt colligebatur ex verbis
poſitis in fine illius capituli, quia mandabatur in
illis hæc excluſio filiæ, tàm in bonis matris, quàm
auiæ, etiam in caſu, quo fuiſſet dotata ab vna ex
perſonis prædictis, quæ verba non poterant intel-
7 ligi, † niſi de perſonis ſuperiùs nominatis, in qui-
bus mater non continebatur *arg. text. in l. qui li-
beris. §. hæc verba. ff. de vulg.* & notant ibi Do-
ctor. *Bar. num.7. Alex. num.11.* & voluit *Theſau-
rus in adducta deciſ.62. nu.5. Corn. conſ.123. n.2.*
Nequè contrarium deciſum fuit in terminis eiuſ-
8 dem ſtatuti *in Romana vineæ de Corbinellis* † *ſub
die 15. Maij 1619. coram Reuerendiſs. D. meo
Decano*, quia licèt in ea deciſione firmatum fuiſ-
ſet, poſſe filiam ſuccedere in hæreditate paterna,
non obſtante dote, quam conſequuta fuerat ab
auunculo, tamen aderat diuerſa ratio in perſona
auunculi, cum non facta fuiſſet eius mentio in pri-
ma parte ſtatuti, in qua agebatur de dotatione fi-
liæ, Vndè non poterat dos ab eo tradita operari
hunc effectum, vt eius neptis excluderetur ab hæ-
reditate patris, ſed tanquàm caſus omiſſus, rema-
9 nere debebat ſub diſpoſitione iuris † communis
*arg. text. in l. commodiſſimè. ff. de liber. & poſthum.
& in l. ſi extraneus. ff. de condit. cauſ. dat.* & no-
tant ibi *Bart. Bald. in l. quicunquè. num.12. C. de
ſeru. fugit. & in l. quod verò. num.8. ff. de legib.*
Contrarium tamen conſtitutum fuit tàm reſpectu
dotis datæ à patre, quàm in ordine ad ſucceſſio-
nem maternam, quia non ſolùm ex diſpoſitione
eiuſdem ſtatuti poterat ſatis eſſe dos, quam pater
dediſſet filiæ, vt illa excluderetur ab hæreditate
alterius perſonæ, ſed vt excluderetur nominatim,
10 & in ſpecie ab hæreditate matris; † nequè alio ar-
gumento vſa fuit eadem deciſio, vt perſona filiæ
cenſeri deberet excluſa ab hæreditate patris pro-
pter dotem, quam conſequuta fuerat ab auuncu-
lo, quàm quia expreſſum hoc fuiſſet in ſtatuto,
quando excluſio fœminæ dotatæ habere debe-
bat locum etiam in hæreditate aliarum perſona-
rum, quæ dotem non dederunt.

Nequè dici poterat, vt diſpoſitio eius ſtatuti
11 procederet † ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato, vt
filijs Sulpitiæ nocere nō deberent, quæ eodem ſta-
tuto cauebantur, quò minùs cōſequi poſſent ſup-
plementum huius legitimæ in hæreditate auiæ, cu-
ius aderat teſtamentum, quàmuis in eo non fuiſ-
ſet plenè prouiſum iuri harum filiarum in conſe-
quutione legitimæ, vt dicebatur tenuiſſe Rot. in
terminis eiuſdem ſtatuti *in vna Romana legitimæ
17. Iunij 1613. coram Card. Caualerio ſequendo
deciſionem Putei 119. & 193. lib. 2.* Huic enim
obiectioni viſum fuit ſatisfieri poſſe cōſiderando,
quòd ſtatutum adhuc poterat habere locum in
hoc caſu, quòad præiudicium illarum, & nepotū,
qui ex ijs deſcendebant, quia cum teſtatrix verò ſ-
què excluſiſſet à ſua hæreditate, videbatur voluiſ-
ſe adhærere excluſioni ſtatuti, vnde diſpoſitio ſta-
12 tuti, eò magis poterat operari vim ſuam, † quo vi-
debatur habere pro ſe etiam voluntatem teſtato-
ris, vt tenuit *Rota in ead. Romana ſupplementi le-
gitimæ coram Card. Arigonio*, vbi Rota ad hunc ef-
fectum conſiderauit, quod non debet eſſe melioris
13 conditionis filia, quæ velit contra teſtamentum
parentis ſuccedere in eius hæreditate, quàm ea,
quæ petat admitti ad eandem ſucceſſionem ab in-
teſtato præter illius voluntatem, & eandem opi-
nionem tenuit in terminis huius ſtatuti *in Roma-
na dotis 14. Maij 1608. coram Greg. XV. inter im-
preſſ. deciſ. 358. ſub num. 4. & in Romana cenſus
de Mutis 24. Maij 1629. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano.*

Nequè contrarium firmatum fuit *in deciſione
Card. Caualer. aut in deciſione Putei*, quia pro de-
claratione huius concluſionis aliqui caſus con-
14 ſiderandi ſunt: Primus eſt, † quando ſtatutum ex-
cludens à ſucceſſione inteſtati adducitur in præiu-
dicium perſonarum excluſarum, nè conſequi poſ-
ſint, quæ fuerunt illis relicta, aut legata in teſta-
mento, & hoc caſu verum eſt nihil operari ſtatu-
tum, cum non adimat facultatem aſcendentibus
quominùs vocare poſſint ad ſuam ſucceſſionem
perſonas excluſas, vt fuit ſententia *Bart. in l. vl-
tim. C. de pact. nu.8.* & voluit ibi *Iaſ. nu.20. Alex.
conſ. 31. num.2. lib.1. Caſtr. conſ. 288. nu.1. lib.2.*
& reſpondit *Rota in Ceſenaten. legati 20. Febr.
1595. coram Gypſio, & in Recanaten. ſucceſſionis
26. Iunij 1617. coram Buratto*; imò ſi pater, ſiuè
alius ex linea aſcendentium inſtituerit filios ſibi
15 hæredes ſub generali nomine filiorum, quorum
appellatione venire poſſunt tàm maſculi, quàm
fœminæ, non obeſſe filiabus ex hac ratione ſtatu-
tum, voluit ſingulariter *Bald. in l. quicunquè. n.13.
C. de ſeru. fugit.* & in terminis huius ſtatuti tenuit
Rota in add. Romana dotis coram Gregor.

16 Alius caſus eſt, cum filia fuit excluſa in teſta-
mento patris, & nititur diſpoſitione ſtatuti, vt
poſſit in illius hæreditate ſuccedere, eò quia non
fuerit perpetuò excluſa, ſed ad tempus nimirùm
quouſquè extarent filij maſculi, & nequè hoc ca-
ſu habebit locum diſpoſitio ſtatuti, quàmuis hic
caſus ſit contrarius primo, cum adhuc in eo vi-
geat eadem ratio ſeruandæ voluntatis paternæ, &
17 hi ſunt termini, in quibus factæ fuerunt *deciſ. Pu-
tei 119. & 193. lib.2.* & voluit *Bald. in l.1. nu.5.
C. de legitim. hæredib.*

Tertius caſus conſiderari poteſt, quando in te-
18 ſtamento aſcendētis fuerunt † inſtituti extranei,
& nequè etiam hoc caſu poterit habere locum
19 diſpoſitio ſtatuti, † & in his terminis procedit *de-
ciſio Card. Caualer.* & tradunt *Doctores cōmuni-
ter in l. Gallus §. & quid ſi tantum. ff. de liber. &
poſth.* & tradit ibi *Soccin. nu.11. Imol. nu.54. Dec.
in l. filiæ dotem. num.7. C. de collation. Roman. in
l. vt liberis. nu.6. C. eod. tit. Caſtrenſ. conſ. 196. n.3.
lib.1. & conſ. 324. nu.1. eod. lib.* Et ratio ità de-
cidendi in hoc caſu eſt, quia cum ſtatutum nita-
tur

Digitized by Google

20 tur in fauorē agnationis, † ceſſante illius ratio-
ne propter inſtitutionem extraneorum, ceſſare
debet etiam illius diſpoſitio, vnde non poterit fi-
lia dici prohibita, quominùs intentare valeat poſ-
21 ſeſſionem bonorum contra tabulas † teſtamenti
paterni, vt conſiderauit *Soccin. in d. l. Gallus. Ro-
man. in d. l. vt liberis arg. text. in d. l. 2. §. ſed ſi ſint
ſui. ff. ad Sen. conſ. Tertull. & in l. 1. §. qui habe-
bat. ff. de bon. poſſeſſ. contr. tab. & voluit vtrobi-
què Bart. Rot. in Romana de Lante* 11. *Maij* 1576.
coram Aldobrãdino in 1. *par. diuerſ. deciſ.* 232. *n.* 5.

Quartus erit caſus, qui eſt idem cum caſu hu-
ius deciſionis, quando ſtatutum excludēs fœmi-
22 nas ab inteſtato, † adducitur ad confirmandam di-
ſpoſitionem factam in teſtamento patris, in quo
filia fuit excluſa, & hoc caſu contrarium omnes
ſentiunt, nimirùm ſtatutum habere locum etiam
condito teſtamento, quàmuis diſponat ſuper ſola
ſucceſſione ab inteſtato, quam ſententiam tenent
*Doct. communiter in d. l. Gallus. §. & quid ſi tan-
tum*, & tradit ibi *Soccin. num.* 10. *Caſtrenſ. n.* 10.
Iaſ. nu. 58. *Bald. in l. maximum vitium. num.* 32.
*C. de liber. præterit. & in l. poſthumus. §. ſi quis
ex his. num.* 3. *ff. de inoff. teſtam. Alex. in d. §. &
quid ſi tantum. num.* 16. *& in l. filiæ dotem. nu.* 6.
C. de collation. vbi reprobat *Angel.* qui tamen
hanc opinionem tenuit in duobus locis, nempè in
d. l. Gallus. nu. 9. *& in l. poſthumus. §. ſi quis ex ijs
nu.* 3. *ff. de inoff. teſtam.* & hanc opinionem plu-
ribus tuetur *Albert. Brunus ſuper ſtatut. exclnſ.
fœmin. art.* 10. *nu.* 32. & atteſtatur ibidem de cō-
muni *in verſ. quia ex prædictis*. Et hęc quidem
procedunt quàmuis extet aliud ſtatutum, quod
23 particulariter diſponat ſuper † ſucceſſione ex te-
ſtamento, vt facit ſtatutum Vrbis, eum vnum vi-
deatur alteri famulari, pro ſtabilienda excluſione
filiæ, vt ſingulariter reſpondit *Bart. in conſ.* 20.
24 *num.* 2. *lib.* 1. quia cum ius contra † tabulandi ſit
ab inteſtato, ideò edictum ſuper vno, obtinebit lo-
cum etiam ſuper alio, & probat textus *in l. prima,
§. rectè autem. ff. ſi tabulæ teſtamenti nullæ exta-
bunt, & inſtit. de bon. poſſeſſ. in princip.* Ideò ma-
ior ratio dicetur ſubeſſe in perſona excluſa ab in-
25 teſtato, † vt repellatur etiam à ſucceſſione con-
trà tabulas, nè ſcilicèt melioris conditionis ſit
illa, quæ venit contra voluntatem defuncti, quam
26 ea, † quæ præter eius voluntatem, vt conſiderauit
*Rota in adducta deciſ. Romana ſupplementi legiti-
mæ coram Card. Arigonio*, & probat textus *in d. l.
poſthumus. §. ſi quis ex his. ff. de inoff. teſtam. &
in l. non eſt ambigendum. ff. de bon. poſſeſſ.* In ca-
ſu verò huius deciſionis poterat etiam conſidera-
ri alia ratio, propter quam ille diſtinguebatur à
caſu proximè ſuperiori, quia in teſtamento Anto-
ninæ inſtitutæ fuerunt eædem perſonæ, quæ voca-
27 tæ erant ex diſpoſitione † ſtatuti, quęquè aliàs ei
ſucceſſuræ fuiſſent ab inteſtato; hoc enim caſu fi-
lia præterita, ſiuè cui relictum fuit minùs ſua le-
gitima in teſtamento, non potuit ſe opponere cō-
tra tabulas teſtamenti paterni, cum potuiſſet eius
pater eodem modo inſtituere expreſsè venientes
ab inteſtato, ſicut potuiſſet illis tacitè relinquere
decedendo ſine teſtamento. Vndè non habet fi-
lia, de quo quæratur, quia quando reſcindi opor-
teret idem teſtamentum, ſiuè alia ratione tolle-
retur patris diſpoſitio, non tamen admitti poſſet ad
illius hæreditatem, à qua excludebatur ex diſpo-
ſitione ſtatuti, & hæc fuit ratio *Bart. in l. vlt. ff. ad
Senat. conſult. Tertull:* quem ſequutus fuit *Bald.
in d. l. Gallus. §. & quod ſi tantum. num.* 9. *ff. de
lib. & poſthum. & in d. l. maximum vitium. n.* 30.
C. de liber. præterit. & tradiderunt Doctor. ſupe-
riùs relati *Imola ſuper ead. leg. Gallus. n.* 54. *Dec.
in l. filiæ dotem. num.* 4. *C. de collation. Caſtrenſ.
conſ* 324. *num.* 1. *& in conſ.* 276. *num.* 2. *lib.* 1. Et
hanc diſtinctionem inter hos duos caſus, quando
in teſtamento patris, contra quod filia ſe opponit,
inſtituti fuerunt agnati, ſeù extranei ſequutus
fuit *Ang. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num.* 9.
Alex. num. 16. *Rom. in l. vt liberis. num.* 6. *C. de
collation.* qui vtrãmque opinionem conciliare co-
natur *Rot. coram Card. Seraph. in vna Tuderti-
na bonorũ, eſt dec.* 885. *inter impreſſ.* & eandem di-
ſtinctionem ſequuta fuit in terminis huius ſtatu-
ti *in Romana de Mareſcottis* 14. *Decemb.* 1615. *co-
ram Card. Sacrato, in* 2. *par. recent. deciſ.* 770. &
in eadem cauſa *coram Reuerendiſſ. Vrgellen. ſub
die* 15. *Iunij anni* 1632. Et ità &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Meleuitana Grauaminum.

Die Veneris 15. *Decembris* 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an fratres ſeruientes armorum Reli-
gionis Hieroſolymitanæ, poſſint geſtare ha-
bitum, ſeu Crucem maiorem medietatis
vnius Palmi, & Crucem auream, vel deaura-
tam, et concluſio, quòad primam partem eſt
affirmatiua, quòad ſecundam, eſt negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Precibus fruſtrà aliquid à Principe impetratur,
quod à Iure Communi habetur conceſſum.*
2 *Milites Heroſolymitani, vſquè ab initio naſcentis
Religionis, omnes abſquè vlla diſtinctione; vni-
formis Crucis, geſtatio fuit. & num.* 7.
3 *Dictio (omnis) cum ſit vniuerſalis omnia compre-
hendit.*
4 *Teſtes deponentes de auditu, ſi ſimus in antiquis,
benè probant.*
5 *Priuatio præſupponit habitum.*
6 *Ordinationes, ſeu renouationes, quæ non habue-
runt effectum, non attenduntur.*

DECISIO CCCXVII.

FVIT IN Capitulo Generali habito anno
1631. facta per ſexdecim Capitulantes ordi-
natio, ac in ea prohibitum ne vllus ex fratribus,
qui ſeruientes armorum appellantur habitum,
ſeù Crucem Lineam Ordinis Hieroſolymitani
maiorem medietatis vnius Palmi, & Crucem au-
ream, vel deauratam deferre, aut geſtare poſſit.
Et cum dubitaretur de validitate d. ordinationis.

Placuit Dominis reſtringere diſputationem ad cũ
articulum, vt videretur, quis fuerit anterior ſta-
tus, quo diſcuſſo, fuit reſolutum non probari, quod
antè ordinationem prædictam, dd. Fratres ſeruiẽ-
tes geſtarent Crucem Auream; probari tamen
geſtaſſe Crucem lineã ordinariæ, & æqualis men-
ſuræ, cum ea, quam deferre ſolent Milites, qui iu-
ſtitiæ appellantur, de alijs verò dictum, vt parti-
culariter videatur.

Fundamentum autem primæ partis reſolutio-
nis fuit. Quia nulla viſa eſt Dominis pro parte
Fratrum ſeruientium afferri probatio, quod ipſi
dictam Crucem auream geſtauerint ante dictam
ordinationem; Id enim deduci non poteſt ex Re-
gula fratris Raymundi Podij, quia in ea ſolùm di-
citur, quod omnes deferant Crucem albam, & nè
verbum quidem fit de Cruce aurea, neque ex viſu
cum teſtes per fratres ſeruientes inducti nihil ſu-
per hoc deponant, Immò ex parte Fratrum Mili-
tum in contrarium afferuntur aliquæ licentiæ da-
tæ à Magno Magiſtro in diuerſis occaſionibus de-
ferendi Crucem auream, vt patet ex Summario
Militum in hac poſitione dato nu. 4. Quæ Licen-
1 tiæ minimè fuiſſent impetratæ † ſi potuiſſet ab om-
nibus militibus indiſtinctè Crux aurea deferri;
quia fruſtrà petitur à Principe, quod de iure com-
petit, *l. prima. C. de Theſ. lib. 10. Ruin. conſ. 136. num. 5. vol. 2. Surd. conſ. 215. num. 25.*

Quò verò ad ſecundam partem circa delationẽ
Crucis Lineæ, quod ſcilicèt Fratres ſeruientes
illam antiquitùs deferre conſuerint eiuſdem ma-
gnitudinis ſicut Æquites Militiæ, Viſum fuit Do-
2 minis probari ex eo, quod vſquè ab initio † na-
ſcentis Religionis fuit inter omnes Milites vnifor-
mis dictæ Crucis geſtatio, vt patet. Tum ex ſta-
tuto dicti fratris Raymundi de Podio, de quo in
Summario num. 3. Ibi *è conueniente tutti li fra-
telli dell'Oſpedale ſiano tenuti di portare vna veſte
di colore negro con la Croce bianca.* Illa enim di-
3 ctio † omnis, vti vniuerſalis compræhendit omnes
fratres, *l. 1. & ibi DD. ff. de leg. prim. Surd. conſ. 572. num. 3. Rot. coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 315. num. 11. & ſeqq.* & ſic etiam Seruien-
tes, & nulla ibi fit diſtinctio magnitudinis Crucis;
Tùm ex Teſtibus pro Seruientibus inductis, qui
deponunt, nunquàm fuiſſe ſeruatam aliquam di-
ſtinctionem circa Crucis delationem inter eos, &
fratres Milites, & id non ſolùm de viſu per ſexde-
cim annos, & ſic de tempore recenti, ſed etiam
de auditu à maioribus per annos centum, & vltrà,
4 & vſquè à primordio Religionis, † qui teſtes licèt
deponentes de auditu, cum ſimus in antiquis be-
nè probant. *Alex. conſ. 187. lib. 2. Corn. conſ. 35. num. 20. lib. 1. Dec. conſ. 638. num. 8. Rot. part. 4. diuerſ. deciſ. 143. num. 6.*

Quod etiam clariùs probatur ex inſtantia facta
Alexandro IV. & licentia per eundem conceſſa
Conuentui Hieroſolymitano ſtatuendi aliquam
differentiam circa veſtitũ, & habitum inter Æqui-
5 tes, & fratres Seruientes; Nam id † neceſſariò
ſupponit, quod inter eos nulla prius aderat diffe-
rentia *ad not. in l. Decem. ff. de verb. oblig. Bald. in l. licet in 3. oppoſit. C. de locat. Surd. conſ. 407. num. 11.*

Nequè dici poteſt ſaltem à d. tempore Alexan-
dri IV. citrà fuiſſe inductam diuerſitatem delatio-
nis d. Crucis Lineæ inter Milites, & Seruientes,
cum poſtmodùm vſquè ab anno 1569. fuerit in
Capitulo Generali facta ordinatio ſuper menſura
huius Crucis, & renouata in alijs Capitulis, quo-
rum vltimum fuit de anno 1631. Quia ex depo-
6 ſitione dd. Teſtium patet quod talis ordinatio, † &
illius renouationes non habuerunt effectum, ſed
ijs non obſtantibus ſemper fratres Seruientes
Crucem lineam æqualis magnitudinis cum Mili-
7 tibus geſtarunt, prout omnibus † ab ineunte Re-
ligione fuerunt abſquè vlla diſtinctione conceſ-
ſum, An autem poſtea per dictas ordinationes in-
duci potuerit prætenſa diuerſitas, erit particula-
riter videndum &c.

Et ità vtraquè parte informante fuit reſolu-
tum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Tuſculana Saluiani.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſio de dote reſtituenda ſoluto, ſine libe-
ris matrimonio, non expirat marito ſuperſti-
tibus liberis defuncto, quàmuis argumentũ
à contrario ſenſu deductum hoc ſuadere vi-
deatur ad interpretationem l. inter ſocerũ.
§. cum inter. ff. de pact. dot. Fideiuſſor do-
tis conueniri poteſt inſolidum, nec habet
beneficium diuiſionis. Creditori poſteriori
conceditur immiſſio pro indiuiſo in fundo
hypotecato pro rata eius quod ſupereſt de
illius valore.

SVMMARIVM.

1 *Pro validitate ſententiæ ex ſtylo Rotæ requirun-
tur citatio ad ipſam ſententiam, iuriſdictio Iu-
dicis, & mandatum vtriuſquè partis.*

2 *Saluiani interdicti extrema conſiſtunt in proba-
tione crediti actoris cum hypoteca, & probatio-
ne poſſeſſionis tàm eius, ex cuius obligatione agi-
tur, quàm eius, qui conuenitur.*

3 *Soluto matrimonio dicitur veniſſe conditio, ſub
qua preceſſit obligatio de dote reſtituenda.*

4 *Poſſeſſio eius, ex cuius obligatione agitur in iudi-
cio Saluiani, ſatis cenſetur probata, ſi teſtes di-
cant vidiſſe poſſidere.*

5 *Poſſeſſio tanquàm in facto conſiſtens poteſt benè
percipi à teſtibus.*

6 *Poſſeſſio rei conuenti ſatis probatur ex ſola litis
ſuſtentatione cum adminiculis.*

7 *Obligationis conceptæ in caſu, quo quis ſinè filijs
decedit, deficere dicitur conditio, eo cum filijs
mortuo.*

8 *Argumentum à contrario ſenſu ductum non pro-
cedit in deſtructionem diſpoſitionis in ſenſu dire-
cto conceptæ ad fauorem alicuius, & quarè,*

9 Item

9 *Item non procedit, quando ſequeretur abſonus intellectus, & legum correctio.*

10 *Dotes ſaluas, & incolumes ſeruari publica ſuadet vtilitas.*

11 *Pactum, quod viuente vxore, dos maneat apud virum à iure improbatur.*

12 *Pactum, vt dos ſoluto matrimonio cum liberis remaneat apud virum, non habet locum ea viuente, ſed ſolùm illa defuncta.*

13 *Textus in l. inter ſocrum. §. cum inter. ff de pact. dotal. varias habet expoſitiones, remiſſiuè: Sed ſecundùm magis communem probat in ſenſu cõtrario, quod dos ſoluto matrimonio acquiratur filijs vti hæredibus matris defunctæ, non quod cenſeatur acquiſita marito. n. 14.*

15 *Exequutio pro ſumma à duobus debita fieri debet in bonis obligatorũ pro virili; Quid in pluribus obligatis pro reſtitutione dotis, eod. & num. 22. Quid in marito. nu. 22. Quid in marito, & eius patre. num. 23.*

16 *Obligatio facta in acceſſionẽ alterius obligationis eſt paris efficaciæ, cuius eſt principalis obligatio.*

17 *Fideiuſſor dotis conuenitur inſolidum, & quare.*

18 *Obligationum diuiſio ſolùm habet locum inter duos reos æquè principaliter obligatos, vel inter duos fideiuſſores ex epiſtola D. Adriani. n. 20.*

19 *Textus in l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duob. reis, in quibus terminis procedat.*

21 *Epiſtola Diui Adriani non tribuit ius diuidendi obligationem, ſed exceptionem.*

Textus in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſol. matr. intellectus.

22 *Maritus pro reſtitutione dotis ſemper conueniri poteſt inſolidum, quàmuis non illi, ſed alteri ſoluta fuerit dos. Quid in dote ſoluta ſocero & genero ſimul. n. 23. & 24.*

25 *Creditor anterior amoueri non poteſt à poſſeſſione rei hypotecatæ, quàmuis valor rei poſſeſſæ ſuperet quantitatem debitam. n. 28. ſed declara, vt verum ſit, ſi res ſit indiuidua. nu. 29.*

26 *Ceſſionarius creditorum anteriorum non ſolùm obtinere debet in iudicio retentionis, ſed etiam in concurſu cum poſterioribus.*

27 *Hypoteca, quam habent poſteriores, non cenſetur ſublata reſpectu ſummæ, quæ deducto credito anteriorum, ſupereſt de valore rei hypotecatæ.*

30 *Creditori poſteriori Rota ſolet concedere immiſſionem pro indiuiſo in fundo hypotecato pro rata eius, quod ſupereſt de vero valore fundi hypotecati.*

DECISIO CCCXVIII.

CVM ex ſententia A.C. conceſſa fuiſſet Domitillæ, & Ioanni eius viro immiſſio pro indiuiſo in poſſeſſione vnius domus in Ciuitate Tuſculana, quæ hodiè detinetur per Bartholomæũ, Dubitaui poſtquàm deuoluta fuit ad me cauſa appellationis, quæ nomine eiuſdem Bartholomei interpoſita fuit, An eſſet ea ſententia confirmanda. Et propoſito hodiè dubio Domini reſponderunt pro illius confirmatione, cum viſa fuiſſet probari tàm validitas, quàm iuſtitia eiuſdem ſententiæ.

Et primò viſa fuit oſtendi illius validitas ex inſpectione actorum, in quibus apparebant ſeruata
fuiſſe ea omnia, quæ dicuntur ſolemnia iudicij,
1 & requiri ſolẽt ex ſtylo † huius Tribunalis ad validitatem
ſententiæ, nempè citatio ad ipſam ſententiam, iuriſdictio Iudicis, & mandatum vtriuſquè partis, iuxtà *deciſ. Verall. 260. par. 2.* Secundò viſa fuit probari iuſtitia eiuſdem ſententiæ: Cum verò illa conſiſtere deberet in probatione eorum, quæ ſunt extrema huius iudicij, & inter-
2 dicti Saluiani, quod fuit intentatum nomine † Domitillæ
nimirùm in probatione crediti cum hypoteca ad illius fauorem, & in probatione tàm antiquæ poſſeſſionis auctoris Bartholomæi, ex cuius obligatione actum fuit, quàm ipſius Bartholomæi, contrà quem propoſitum fuit interdictũ, iuxtà notata per *Bart. in l. 1. num. 3. ff. de Saluiano, & per Angel. Aretin. in §. item ſeruiana. n. 15. inſtit. de action.* Actum fuit primò de credito, & hypoteca, quæ viſa fuerunt probari fauore Domitillæ, quia Franciſcus, cuius ſucceſſor eſt Bartholomæus in hac domo, poſt receptam dotem à Ioanne patruo Domitillæ ſe publico inſtrumento obligauit pro illius reſtitutione ſimul cũ Antonio eius marito, & ſuo nepote ex filia, conſtituta ad hunc effectum hypoteca ſuper omnibus ſuis bonis, & ità, cum factus fuiſſet locus reſtitu-
3 tioni dotis propter mortem Antonij, † dicebatur
eueniſſe conditio, ſub qua Franciſcus ſe, & ſua bona obligauerat, vt notatur *in l. ſi quidem, & in l. dotis actione. C. ſol. matrim. & in l. vr ic a. §. illo. C. de rei vxor. action.* & notat *ibi gloſ. & in l. in rebus. C. de iur. dot.*

Probata prætereà fuit poſſeſſio Franciſci ſuper hac domo. & de ea deponebant Teſtes examinati ad inſtantiam Domitillæ, qui deponebant de pluribus actibus poſſeſſorijs ab eo geſtis in hac
4 domo, quàmuis ad hunc † effectum ſatis eſſe potuiſſet,
quod illi aſſererent ſe vidiſſe eundem Frãciſcum poſſidere, dùm ea poſſeſſio tanquàm in
5 facto conſiſtens benè poterat percipi † ab eis teſtibus,
ſecundùm *gloſ. in l. ſtipulatio iſta. §. hac quoquè. ff. de verb. oblig.* quam ſequuntur ibi *Doctores Bart. in l. 2. nu. 2. C. de acquir. poſſ. & in tractat. de teſtib. num. 10.* Tertiò demùm probatur poſſeſſio Bartholomæi, cum ad hunc effectum
6 potuiſſet ſatis eſſe † ſola litis ſuſtentatio, cum adminiculis,
vt in *deciſ. Verall. 370. par. 2. & coram Caſ. de Graſſ deciſ. 4. num. 2. de reſtit. ſpoliat.*

Nequè hæc omnia ſuper quibus conſiſtebant, tàm fundamentum Domitillæ agentis hoc remedio poſſeſſorio, quàm etiam iuſtitia ſententiæ, viſa fuerunt tolli propter exceptiones, ex quibus Bartholomæus dicebat non conſtare de aliquo credito Domitillæ. Et primò non viſa fuit obſtare exceptio, quam ille primo loco proponebat, vt obligatio Franciſci de reſtituenda dote eſſet
7 † concepta in caſu, quo Antonius primus maritus
Domitillæ deceſſiſſet ſine filijs, vt ſequuta illius morte cum filijs, videretur defeciſſe conditio, ſub qua, ea obligatio concepta fuerat, *argum. text. in l. qui teſtamento, ff. de teſtament. & in l. 1. ff. de off. eius*, & probat textus in his terminis *in l. inter ſocrum. §. cum inter. ff. de pact. dotal.* Hæc enim dicebantur procedere ex vi argumenti à cõ-

trario ſenſu, quod non viſum fuit poſſe locum ha-
bere in hoc caſu, cum ex ea conditione, quando
illa ità intelligenda eſſet, acquiri deberet dos Frã-
ciſco in præiudicium Domitillæ; Vnde ſuccede-
re videbantur duæ regulæ, ex quibus non poterat
procedere hoc argumentum: Prima quod cum
obligatio Franciſci in caſu, in quo concepta erat,
nimirùm, vt ille dotem reſtituere teneretur de-
8 functo Antonio ſine filijs † eſſet inducta fauore
Domitillæ; non poterat operari contrarium effe-
ctum in caſu, quo Antonius deceſſiſſet cum filijs,
quamuis poſterior hic caſus videretur contrarius
primo, vt probat textus *in l. legata inutiliter. ff. de
adim. legat.* & tradit *Bald. in l. 1. num. 3. C. de in-
util. ſtipulat. & in d. §. cum inter. ff. de pact. do-
tal.* Altera quod vis eius argumenti ſemper cen-
ſetur excluſa, quotieſcunquè ex eo ſequi poteſt
9 abſonus intellectus, † aut correctio legũ, vt notãt
*Doctor. in l. 1. C. de condit. inſert. & in l. repræ-
hendend. C. de inſtit. & ſubſtit. Dec. in l. 1. nu. 53.
ff. de off. eius, & ibi etiam Bart. num. 7.* Vtrumquè
verò ſequebatur ſi dos remanere deberet apud
Franciſcum viuente Domitilla, cum id eſſet non
ſolùm contra publicam vtilitatem, quæ ſuadebat
10 eam dotem ſaluam, † & incolumen eſſe debere; vt
probat textus *in l. 1. ff. ſolut. matr. & in l. 2. ff. de
de iur. dot.* ſed etiam contra diſpoſitionem Iuris,
11 ex quo reprobatur id pactum, † vt dos remanere
debeat apud virum viuente vxore, vt expreſsè *in
l. 2. ff. de pact. dotal. & in l. 1. ff. de dot. prælegat.*
adeò vt ſi conuentum ſit, vt dos apud virum re-
12 manere debeat ſoluto † matrimonio cum liberis,
non poſſit id pactum habere locum viuente vxore,
ſed ſolùm ea defuncta, vt notauit *gloſ. ſuper eodem
textu in d. l. 2. Bald. in prima lectura, Alex. in l. ſi
ſocer. §. Lucius Titius. ff. ſol. matr. ſub nu. 6. &
ibi etiam Imol. num. 9.* Nequè contrarium proba-
13 re videbatur textus *in d. §. cum inter.* † Quia præ-
ter varias expoſitiones, quæ ad eum afferri ſolent,
quæ referuntur per *Alexan. in l. ſi eum dotem. ff.
ſolut. matrim. ſub num. 15.* Illa videtur eſſe magis
14 communis interpretatio, † vt in caſu contrario
eius textus, quo extent filij, non cenſeatur dos
acquiſita marito, ſicut opus eſſet ad effectum, vt
concluderet argumentum à contrario ſenſu, ſed
ipſis filijs tanquàm hæredibus matris defunctæ;
Et hæc fuit opinio *Iacobi de Beluis*, quem ſequuti
fuerunt *Bart. in l. ſi eum dotem. num. 10. ff. ſolut.
matrim. & in conſ. 130. lib. 1. Alex. ſuper eadem l.
num. 15. & in l. poſt dotem. nu. 24. ff. eod. tit. Bald.
in l. quoniam nouella. num. 7. C. de in off. teſtam.
Curt. Iun. in l. 1. ff. de off. eius. num. 59. Caſtr.
conſ. 108. nu. 2 lib. 2. Ruin. conſ. 132. nu. 11. lib. 2.
Gabr. conſ. 58. num. 20. lib. 1.*

Secunda exceptio erat, vt non poſſet peti exe-
quutio ſuper hac domo, quæ hodiè detinetur à
15 Bartholomæo, † quia licèt illa poſſeſſa fuiſſet à
Franciſco tempore ſuæ obligationis, tamen ade-
rat etiam obligatio Antonij ſuper reſtitutione
dotis Domitillæ, ſuper cuius bonis debuiſſet fieri
exequutio ſaltem pro parte dimidia totius quan-
taris eiuſdem dotis, ex notatis *in l. reos, §. cum in
tabulis. ff. de duob. reis, & in l. ſi cum dotem, §.
transgrediamur. ff. ſolut. matr.* vbi notant Do-
ctores in his terminis occaſione reſtitutionis do-
tis *Angel. ibi nu. 4. Bald. nu. 6. Imol. nu. 83. Alex.
num. 2. & in additione ad Bart. in l. in duob. §. vbi
duo rei. ff. de duob. res. ſub num. 15. in littera D.*

Sed hæc exceptio tollebatur ex qualitate obli-
gationis Franciſci, cum illa tanquàm facta in ac-
16 ceſſione † obligationis Antonij, ad quem ea dos
ſpectare debebat, eſſet paris efficaciæ, ſicut erat
obligatio Antonij principalis debitoris, & ità po-
tuit ille conueniri in ſolidum pro reſtitutione eius
17 dotis † eodem modo, quo pro ea agi potuiſſet cõ-
tra Antonium, vt probat text. *in l. 4. cum l. ſeq.
ff. de fideiuſſ. & in §. ſi plures. Inſtit. eod. tit.* no-
tant *Doctor. in l. ſi ſeruum. §. nunc videamus. ff. de
verb. oblig. & in l. ſi duo rei, ff. de ſolut. Bart. in
l. 1. ff. de reb. credit. nu. 34.* Ea verò diuiſio obli-
18 gationum † ſolũ poterat habere locum inter duos
19 reos æquè principaliter † obligatos, qui propriè
ſunt termini textus *in d. §. cum in tabulis*, vel etiã
20 inter † duos fideiuſſores ex epiſtola Diui Adriani,
21 quæ tamen † non cenſetur tribuere illis aliquod
Ius, ſed ſolum exceptionem, *vt in l. inter fideiuſ-
ſores. ff. de fideiuſſor. & notat. ibi gloſ. & in l. vlt.
C. de conſtit. pecun.* Nequè dici poterat contra-
rium ſtatutum eſſe *in d. l. ſi eum dotem. §. transgre-
diamur. ff. ſolut. matr.* Quia diſpoſitio eius textus
22 potius adduci poterat pro † fundamento deciſio-
nis, cum in pluribus obligatis pro dote ſolùm
concedatur actio contra Maritum etiam, quod il-
le dotem non recipiſſet, ſed alteri ſoluta fuerit de
eius voluntate, vt ſuper eodem textu notauit *gloſ.
Angel. num. 2. Alex. num. 3.* Et licèt in dote ſolu-
ta ſocero, & genero ſimul, velint Doctores, qui
23 ſuper eo textu † ſcripſerunt, diuidi poſſe obliga-
tionem, ità vt quilibet eorum teneatur pro vi-
rili, tamẽ hoc procedit in perſona Patris propter
Ius, quod ille habet in dote ſui filij, cuius cauſa
præſumptione Iuris cenſetur ad vtrumquè per-
ueniſſe pecunia ſoluta, quod non poteſt dici re-
24 ſpectu alterius perſonæ extraneæ, † quæ ſe pro
dote obligauerit, cum ſemper Maritus reputari
debeat pro principali, ad quem verè ea dos ſpe-
ctat, vt tradit *gloſ. in l. reos. ff de duob. reis. & no-
tauit. Bart. & Angel. ibi num. 1. Baldus in l. cre-
ditor, num. 4. C. eodem tit.* & ità declarauit diſpo-
ſitionem eius textus *Bart. in l. ſi conſtante. nu. 34.
ff. ſolut. matr. Herig. de fideiuſſor. cap. 6. nu. 151.
& nu. 196. Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 14.*

Tertia exceptio cõſiſtebat ſuper iniuſtitia ſen-
tentiæ, eò quia non fuiſſet in illa habita ratio cre-
diti, quod Bartholomæus habebat longè anterio-
25 ris, quàm eſſet hypotheca Domitillæ, cum pro-
pter idem creditum non potuiſſet ille amoueri à
ſua poſſeſſione, vt probat *text. in l. 1. ff. quib. mod.
pign. vel hypot. ſol. & in l. qui æquitate. ff. de dol.
mal. & met. except. & trad. Neguſ. de pign. par. 5.
membr. 1. num. 3. Rot. coram Mantic. deciſ. 69.
num. 1.* quæ ſæpiùs id deciſum fuiſſe teſtatur, *&
coram Card. Seraph. deciſ. 337. nu. 2.* Et hæc ex-
26 ceptio eò magis † obſtare poterat, cum ipſe Bar-
tholomæus non ſolùm eſſet poſſeſſor, ſed etiam
obtinuiſſet ceſſionem à Creditoribus Franciſci
anterioribus, quibus de ſuo ære ſoluerat, quia
propter eam ſolutionem videbatur ſucceſſiſſe in

lo-

ſolutum eorumdem Creditorum, atquè ita poterat vti non ſolùm beneficio retentionis, ſed agere occaſione eius crediti, & obtinere in concurſu poſterioris Creditoris, vt probat textus *in l. prima, & in l. ſi petitores, C. de his qui in priorum creditorum locum ſuccedd.* & notat ibi *Doctor & in l. Ariſto, ff. quæ res pign. oblig. poſſ.* & dixit *Rot. in Romana, ſeu Sabinen. cenſus 12. Iunij 1623. coram Card. Caual. inter impreſſ. deciſ. 652. numa.*

Verùm hæc exceptio viſa fuit tolli ex facto, quia licèt creditum Bartholomæi eſſet occaſione ſolutionis, quam ille fecit Societati Sanctiſſimi Sacramenti in Ciuitate Tuſculana, quæ erat creditrix Franciſci anterior, quàm eſſet Domitillæ; Tamen pecunia, quam ille ſoluit Societati non

27 excedebat ſummam ſcutorum centum, † vnde pro reliqua ſumma, quę ſupererat ex valore eiuſdem domus, non fuit ſublata hypotheca aliorum creditorum, vt probat textus *in l. quærebatur, ff. qui pot. in pign. hab. & in l. eum qui à debitore. ff. eod. tit.* & notat ibi *Bart. poſt gloſ. & in l. prima. C. ſi antiquior, creditor.* & rectè etiam conceſſa fuit in ea parte immiſſio Domitillæ, quæ ſolùm cenſetur illi aſſignata fuiſſe in ſententia ex ea im-

28 miſſione † pro indiuiſo. Neq; poterat eidem Bartholomæo hoc caſu ſuffragari poſſeſſio, quam habebat, quaſi illius occaſione potuiſſet totam domum retinere, quàmuis eius valor longè ſuperaret quantitatem, pro qua obtinuit ceſſionem à ſocietate creditrice Franciſci, *iuxtà notata in l. quamdiu, C. de diſtraction. pignor. & in l. moſchis. ff. de iur. fiſ.* nam id procedere poſſet ſi materia

29 † non eſſet diuidua, vt colligitur *ex eadem gloſ. in d. l. quamdiu*, & declarauit *Rota in Romana legatorum de Colomna 27. Iunij 1614. coram Cardin. Sacrato inter recent. deciſ. 559. par. 1. & deciſ. 294. num. 14. ead. part. 1. recent. & coram Cardin. Caualer. deciſ. 652. num. 5.* vbi in eadem deciſione atteſtatur hanc declarationem ſæpius in Rota receptam fuiſſe: Et hanc praxim ſeruare ſolet Rota

30 † quotieſcumquè conſtat de iure poſſeſſoris in genere, ſi reſpectu certæ quotæ, vt contigit in petente rem cõmunem, vel in fideicommiſſario petente reſtitutionem hæreditatis aduerſus hæredẽ grauatum, cui competat detractio legitimæ, aut alia, quæ ſint eodem modo certa ratione quotæ, vt deciſum fuit *in Interamnen. de Paradiſis 1. Iulij 1602. coram Cardin. Pamphilio, & in Ceſenaten. fideicommiſſi de Aldiuis 24. Ianuarij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in alia Tuſculana fideicommiſſi 4. Ianuarij 1608. coram eodem.*

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Mercurij 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Obſeruantiæ interpretatiuæ, quando ſit locus, & quando non. Et quibus caſibus remiſſoriæ petitio ſoleat reijci.

SVMMARIVM.

1 *Dictio (adinſtar) quando ſit cauſatiuè non autem relatiuè, aut conditionaliter.*
2 *Obſeruantia interpretatiua ſolum habet locum quando verba ſunt dubia. & num. 3.*
4 *Obſeruantia interpretatiua non poteſt induci contra verba clara Legum, & num. 14.*
5 *Obſeruantia interpretatiua dicitur illa, per quã contenta in aliqua Conſtitutione, effectuantur.*
Obſeruantia interpretatiua non dicitur illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium à Conſtitutione induceretur.
6 *Decretum irritans, & clauſula, ſublata, inficiunt quamuis poſſeſſionem in contrarium.*
7 *Decretum irritans, & clauſula ſublata, non admittunt facultatem interpretandi conſtitutionem, ſecus quàm in verbis expreſſa habetur.*
8 *Remiſſoria non eſt danda ad probandam interpretationem contrariam, ab ea, quæ alicui Conſtitutioni data fuit à Rota.*
9 *Verba Conſtitutionum, quando ſunt clara, non eſt curandum de alia obſeruantia.*
10 *Conſtitutiones Pontificiæ in Curia, & non alibi ſunt interpretandæ.*
11 *Remiſſoria denegatur, quando materia articulata eſt imaginata, vt fiant articuli releuantes. & num. 13.*
12 *Remiſſoriæ petitio reijcitur, quando articuli tendunt ad euitanda fundamenta Deciſionum in cauſa factarum. & num. 19 & 21.*
15 *Obſeruãtia aduerſus Cõſtitutiones habẽtes clauſulam ſublata, & decretum irritans, vt inducatur requiritur ſpatium 40. annorum.*
16 *Remiſſoria nõ conceditur ſtãte improbabilitate.*
17 *Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, obſeruantia contra ea, vt valeat requiritur tempus 40. annorum, cum ſit correctiq, non autem interpretatiq.*
18 *Remiſſoria denegatur ad probãdum id per teſtes, quod contrarium conſtat ex ſcripturis.*
20 *Priuilegium conceſſum alicui perſonarum cœtui, non amittitur, ſi aliquæ perſonæ particulares contra eum faciant.*

DECISIO CCCXIX.

CVM fel. rec. Sixtus V. in bulla erectionis Præpoſiturarum in Eccleſia Valentina cõcedat nouis Præpoſitis habitum, & inſignia per olim Præpoſitos menſium deferri ſolita, adinſtar illorum ſtallum in Choro, necnon locum in proceſſionibus, cæteriſquè actibus publicis, & priuatis omnibus, & quibuſcunquè (non tamen capitularibus) dictæ Eccleſiæ Valentinæ, immediatè poſt illius Canonicos iuxta ordinem ad id eis præſcribendum, & priuilegia, indulta, honores, præheminentias, & immunitates, quibus Præpoſiti menſium huiuſmodi, qui pro tempore fuerunt ratione Præpoſiturarum ſuppreſſarum frui, & potiri poterant, frui, & potiri pariformiter, & abſquè vlla prorsùs differentia poſſint. Datis articulis per Capitulum ad probandum modum ſedendi obſeruatum à Præpoſitis, & Canonicis, qui extiterunt, tàm ante, quàm poſt bullam

lam Sixti V. & Canonicos habuiſſe ſemper pro-
prias ſedes nunquàm à Præpoſitis occupatas pe-
tebatur remiſſoria; ſed cùm in deciſionibus R. P.
D. mei Merlini 16. Decembris 1633.* & 12. Iu-
nij 1634.* in hac cauſa in prima inſtãtia factis
optimè firmatur, quod tàm vigore cõſtitutionum
Eccleſiæ, quàm dictæ bullæ erectionis Præpoſitu-
rarum, Præpoſiti debeant ſedere immediatè poſt
Canonicos, itàut dictio, *poſt*, non debeat referri
ad ſedes, ſed ad ipſos Canonicos: Domini exami-
natis articulis, tàm ex capite irreleuantiæ, quàm
calumniæ, denegarunt remiſſoriam.

Irreleuantia deducitur ex eo, quod in litteris
Sixti adſunt verba clara importantia ſeſſionem
immediatam Præpoſitorum, nõ poſt ſedes vacuas
Canonicorum, ſed poſt Canonicos abſquè inter-
nallo ſedis vacuæ, cùm directa ſint in perſonas
Canonicorum, cum dictionibus, *immediatè*, *&*
poſt, quæ continuationem important, vt vnum,
& idem ſit corpus continuatiuè, atquè huic intel-
lectui conformis eſt conſtitutio capitularis, quæ
poſtquàm Dignitatibus aſſignauit certas ſedes
diſtinctas, Canonicis & Præpoſitis continuam
ſeſſionem aſſignat: ſignum euidens ex hoc diſcre-
to, & ſeparato modo loquendi non fuiſſe mentem
conſtituentium, vt Canonici, & deinde Præpoſiti
in ſedibus ſeparatis ſederent, ſed potiùs cõtinua-
tiuè tamquàm vnum corpus; vt benè fuit firma-
tum in ſupradicta prima deciſione Domini mei
Merlini. Et licèt hæc conſtitutio loquatur de an-
tiquis Præpoſitis, tamen cùm moderni ſint ſubro-
gati in omnibus, & per omnia, exceptis actibus
capitularibus, vigore bullæ Sixti V. in eadem diſ-
poſitione compræhenduntur, quia verba illa *ad-*
inſtar antiquorum Præpoſitorum, ſtant cauſati-
1 uè, † non autem relatiuè, aut conditionaliter
Caſtr. in l. admonendi. num. 16. & Iaſ. num. 37.
ff. de iur. iur. Curt. Iun. conſ. 97. num. 3. & 4.
Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. prout, &
ad hoc facit text. in cap. Abb. S. Syluani, de verb.
ſignif.

Quibus ſic ſtantibus nõ ſolùm ceſſat releuantia
2 † obſeruantiæ interpretatiuæ, quæ ſolummodò lo-
cum habet vbi verba ſunt dubia, *Paul. de Caſtr.*
in l. hæredes palam. §. ſi quid. poſt nu. 1. ff. de teſtam.
& conſ. 340. num. 1. lib. 1. Becc. conſ. 3. num. 44
& ſeqq. quia immediata ſeſſio Præpoſitorum abſq.
intermiſſione ſedis vacuæ poſt Canonicos non de-
ſumitur ex interpretatione litterarum erectionis,
ſed ex claro earundem tenore, ſiquidem verba illa
immediatè, *poſt Canonicos*, directa ſunt, nulla
deſumpta interpretatione ex proximis, vel remo-
tis, ad perſonas ipſorum Canonicorum non autẽ
ad ſedes; quia litteræ erectionis non dicunt poſt
ſedes Canonicorum, ſed poſt Canonicos; & ità
3 cum loquantur, & harum verba ſint † directa in
perſonas, litteræ erectionis ſunt intelligẽdæ, quod
Sixtus V. voluerit Præpoſitos habere loca poſt
Canonicos, & eorum perſonas, non autem poſt
ſedes, aliàs eius verba direxiſſet in loca, & ſedes
non autem in perſonas, *Bart. in l. pcto §. fratre*
num. 2. verſ. dic. ergo, ff. de leg. 2. cum alijs adductis.
4 Quapropter nõ eſt † locus obſeruantiæ interpræ-
tatiuæ in contrarium, *Iuxta tradita per Bart. in l.*
nequè num. 2. & in l. Diuturna in princ. ff. de leg.
Nauar. conſ. 308. num. 1. Rota in recentioribus
deciſ. 136. num. 9. & 196. num. 9. verſ. vnde non
poteſt par. 1. & in Burgen. præheminentiarum 1.
Decembris 1614. coram Reuerendiſs. D. meo De-
5 *cano.* Obſeruantia enim interpratatiua † diceretur
tur illa, per quã contenta in dictis litteris effectua-
rentur; non verò illa, per quam aliud diuerſum,
aut contrarium induceretur, *ad notat. per Arct.*
conſ. 115. num. 2. Rota in recent. d. deciſ. 136. nu. 10.
& deciſ. 196. num. 6. & 7. verſ. obſeruantia enim
6 *part. 1.* ſed etiam † propter decretum irritans, &
clauſulã ſublata inficitur quæuis poſſeſſio in con-
trarium *Caſsad. deciſ. 1. de cauſ. poſſ. & propriet.*
Rot. in non. deciſ. 3. de reſtit. ſpol. num. 1. & co-
ram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ. 51. num. 2.
& in recent. deciſ. 142. num. 4. par. 2. & in hac
cauſa in dicta ſecunda deciſ. D. mei Merlin. Et
7 non admittitur † facultas interpratandi conſtitu-
tionem, ſecùs quàm in verbis expreſſe habeatur
Card. in Clement quia diligentia. verſ. 3. quæro. de
elect. Ruin. conſ. 21. nu. 16. lib. 1. Anchar. conſ. 221.
num. 2. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 37. in
princ. Et ideò non eſt danda remiſſoria ad proban-
8 dam interpretationem contrariam ab ea, † quæ
dictæ conſtitutioni data fuit per Dominos meos
in ſupradictis duabus deciſionibus, *vt in puncto*
fuit reſolutum in Meliten. Baiuliuatus 27. No-
uembris 1617. coram D. meo Dunozetto, & in
recent. deciſ. 212. num. 1. par. 1.

Irreleuantia primi articuli continentis, quod
Præpoſiti antiqui ſedebant in ſtallis ſeparatis, &
quod duodecim ſedes ab vtraquè parte Chori fue-
runt reputatæ Canonicorum deducitur. Primo
ex conſtitutionibus capitularibus, in quibus Præ-
poſitis antiquis conceditur ſeſſio immediatè poſt
Canonicos. Secundò ex verbis litterarum Six-
ti V. in quibus Præpoſitis modernis eſt data ſeſ-
ſio immediate poſt Canonicos.

Secundus articulus, circa obſeruantiam conſti-
tutionum capitularium quoad ſedes, & nõ quoad
Canonicos, & quod Præpoſiti ſederunt poſt duo-
decimam ſedem, eſt irreleuans: quia attentis ver-
9 bis † claris conſtitutionum obſeruantia non attẽ-
ditur vbi verba conſtitutionis ſunt clara ex ſupra-
deductis, & magis eſt ſtandum verbis conſtitutio-
10 num, quàm teſtibus, & dum agitur † de inter-
pratatione conſtitutionis Pontificiæ, in Curia nõ
alibi, eſt interpratanda, & eadem reſponſione
probatur irreleuantia tertij, & quarti, articuli,
maximè, quia in litteris erectionis extant clau-
ſula, ſublata, & decretum irritans, de quibus fuit
dictum ſuprà. Quintus, & vltimus tamquàm con-
trarius conſtitutionibus Capitularibus, & litteris
erectionis Sixti V. non ſolùm eſt irreleuans, ſed
calumnioſus ex infra dicendis.

Suſpicio verò calumniæ ad remiſſoriam dene-
gandam deducitur ex eo, quod immemorabilis
11 † articulata in quinto articulo videtur potiùs
imaginata, vt ſiant articuli releuantes, quàm quod
verè ità res ſe habeat, *vt fuit reſolutum in cauſa*
Hiſpalen. de Eceza 16. Nouembris 1579. coram
ſanct. mem. Clemente VIII. ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 211. num. 5. Quod autem immemorabilis

fuerit

Digitized by Google

fuerit articulata, vt articuli apparebunt releuantes
ſatis apparet; quia ad nullum alium effectum
12 articulatur dicta immemorabilis † niſi ad euitan-
da fundamenta dictarum deciſionum R. P. D. mei
Merlini, in quibus latiſſimè fuit firmatum, litte-
ras erectionis Sixti V Præpoſiturarum, de quibus
agitur eſſe claras, & expreſsè diſponere, quod
Præpoſiti immediatè ſedeant poſt Canonicos, vt
latè in dictis deciſionibus firmatur, & proptereà
13 dicta immemorabilis videtur imaginata, † quo
caſu Rota ſæpe denegauit remiſſoriam, *vt in de-
ciſionibus allegatis in Craconien. iuriſdictionis 3. De-
cembris 1629. coram me, & in Cæſaraugustana
Cathedralitatis 21. Iunij 1632. coram R. P. D. meo
Motmanno*, quæ calumnia tantò magis vrget ex
quo Capitulum curauit examinare teſtes ſuper
hac eadem materia articulata, quos nihil probare
reſoluit Rota in præallegata ſecũda deciſione 12.
Iunij præteriti coram R. P. D. meo Merlino, in
qua etiam fuit firmatum, quod quatenus ex teſtiũ
depoſitione probaretur prætenſa obſeruantia, non
14 fuiſſet attendendum eorum dictum, quia † ſtante
diſpoſitione clara litterarum Sixti V. non eſt opus
alia obſeruantia interpretatiua.

15 Et cum aduersùs dictas constitutiones † obſer-
uantia nequeat aliàs ſuffragari, niſi præſcripta ſpa-
tio 40. annorum, *ex not. per Bart. in l. habeo. ff. de
ſupell. leg. Socin. ſen. conſ. 211. num. 19. lib. 2. Put.
deciſ. 15. num. 4. lib. 3.* nec teſtes ſuper ea legi-
16 timè deponentes poſſint † inueniri, eſt improba-
bilis, & talis improbabilitas obſtat conceſſioni
remiſſoriæ *vt cenſuit Rota apud Cardin. Seraph.
deciſ. 1460. num. 2. in Caputaquen. Vnionis 20.
Maij 1594. coram Penia, in Burgen. iuriſdictio-
nis 3. Iunij 1595. coram Litta, & in Florentina
ſubdecanatus 30. Aprilis coram Reuerendiſs. D.
Vrgellen.* & quod ſit improbabilis, tàm reſpectu
conſtitutionis, & litterarum erectionis, quàm
reſpectu teſtium ſatis probatur, nã reſpectu conſti-
tutionum Capitularium, quæ fuerunt editæ de
anno 1576. obſeruantia contraria detegitur im-
probabilis, quia reſpectu editionis dictarũ conſti-
tutionum de anno 1576. vſquè ad datam littera-
rum erectionis de anno 1585. interceſſerunt tan-
tùm 9. anni, vt patet ex data conſtitutionum ca-
pitularium, & litterarum erectionis, quod tem-
pus non ſufficit ad inducendam aliquam obſer-
uantiam præſcriptam, quæ requiritur, cum verba
conſtitutionum ſint clara, & in iſto caſu præten-
17 datur correctio, † non autem interpretatio *Caſt.
conſ. 340. vol. 1. Becc. conſ. 3. num. 44. Surd.
conſ. 426 num. 45.* ſed tempus 40. annorum re-
quiritur ex ſupra deductis. Eſt pariter improba-
bilis reſpectu litterarum erectionis, ex quo à tem-
pore datæ litterarũ erectionis de anno 1585 vſquè
ad tempus motæ litis de anno 1597. nõ interceſſit
niſi ſpatium 12 annorum. Eſt etiam improbabi-
lis reſpectu teſtium, quia ſublato tempore litis
annorum 37. & tempore quo ſunt editæ conſtitu-
tiones capitulares, & litteræ erectionis emanatæ,
teſtes deberent eſſe ætatis annorum 100 & vltrà,
qui non reperiuntur, ſed dicta obſeruantia fuit
ſublata ex litteris erectionis in quibus Præpoſitis
fuit conceſſa ſeſſio immediatè poſt Canonicos.

Quoàd quintum articulum, in quo Informan-
tes pro parte Capituli vim faciunt, cum in eo præ-
tendat probare, quod ab immemorabili tempore
fuit ſemper obſeruatum, vt Canonici, ſeù ordo
canonicalis habeat in Choro certas, & diſtinctas
ſedes ſibi ſoli deſtinatas, & ſeparatas à Dignitati-
bus, & nulli alteri vnquàm communicatas, ſiue
ſit Præpoſitus, ſiue Præbendatus eiuſdem Eccle-
ſiæ, & quod ſi quando aliqui auſi ſint eas occupa-
re fuerint à Canonicis repulſi, atquè prohibiti, &
huiuſmodi prohibitioni acquieuerint, nec hunc
articulum eſſe admittendum Domini cenſuerũt;
quia cum iàm Rota firmauerit ſolas Dignitates
habere proprias ſedes diſtinctas, non autem Ca-
nonicos, ſed ipſis, & Præpoſitis deſtinatam fuiſ-
ſe ſucceſſiuam, & continuam ſeſſionem, non au-
tem diſcretam, & ſeparatam, vt in prima dicta
deciſione D. mei Merlini fuit ponderatum, iſte
articulus tamquam contrarius conſtitutionibus,
& litteris erectionis redditur irreleuans, & cum
conſtet de aſſignatione ſtalli facta per conſtitu-
tiones capitulares, & quidem in terminis caſus,
de quo agitur, contra diſtinguendo ſedes fixas Di-
gnitatum ab alijs ſedibus non fixis nullo pacto
18 venit concedenda † remiſſoria ad probandum
per teſtes id cuius contrarium apparet ex conſti-
tutionibus, *Bald in cap. cum cauſa. num. 3. de
probat. Aym. conſ. 54. num. 1. Aegid. deciſ. 9. Put.
deciſ. 331. & 339. lib. 2. Seraph. deciſ. 1460. num. 3.*
Vnde iſte quintus articulus præſumitur calum-
nioſus tamquam factus ad euadendum fundamẽ-
19 tum factum † in dicta deciſione D. mei Merlini.
Et dato etiam quod aliquis ex Præpoſitis ſediſſet
poſt ſedes Canonicales, nõ autem immediatè poſt
Canonicos, non tamen potuiſſet alijs Præpoſi-
tis præiudicare, cum priuilegium non ſit conceſ-
ſum particularibus, ſed ipſis Præpoſitis, & toti
20 † cœtui Præpoſitorum: Vnde hodiè contra quam-
cumquè obſeruantiam poſſunt vti eorum priuile-
gio erectionis, ſuper quo non dubitatur ex plu-
tibus cumulatis in dicta ſecunda deciſione.

Quòcirca cum ponderatis omnibus articulis
manifeſtè appareat de eorum irreleuantia, quia
ſi probaretur, quod articulatur non veniret attẽ-
dendum ex ſupradictis, & non careant ſuſpicione
21 calumniæ, † ex quo ſolùm tendunt ad euadenda
fundamenta dictarum deciſionum R. P. D. mei
Merlini, Domini denegarunt remiſſoriam.

Et ità fuit deciſum vtraq. parte informante, &c.

* Prima eſt deciſio 252. ſupra in hac eadẽ parte.
* Et ſecũda eſt deciſio 288. pariter in hac parte.

SE-

SEQVVNTVR NONNVLLÆ DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ NON DVM IMPRESSAE

Quæ in ſuprà relatis Deciſionibus allegantur in eiſdem cauſis, factæ.

R. P. D. REMBOLDO.

Signina Caſtrorum.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1622.

ARGVMENTVM.

Repudiatio iuris conditionalis, licèt nō teneat, tamen quando hoc non procedat. Repudiatio, vel renunciatio legati, vel fideicommiſſi nondum purificati, vt cenſeatur vera, & perfecta donatio ad hoc, vt ſubiaceat Statutis de inſinuandis donationibus, et diſpoſitioni text. in l. ſi vnquàm. C. de reuocād. donat. quid requiratur, et quando talia requiſita non dicantur interuenire.

SVMMARIVM.

1 *Ius conditionale, vel in diem renunciari non poteſt.*

2 *Repudiatio iuris conditionalis, vel in diem valet ſi ſit facta cum iuramento.*

3 *Repudiatio iuris quærendi valet, ſi ſit facta parte præſente, quia tunc habet vim pacti.*
Iuri de futuro renunciari poteſt in vim pacti. n. 3

4 *Renunciatio innititur voluntati renunciantis tātùm, ſed pactum innititur conſenſui duorum.*

5 *Obligare, quis ſe poteſt, ſuper iure de futuro, quia obligatio eſt de præſenti.*

6 *Repudiatio, ſi tranſeat in donationem ſubiacet ſtatutis de donationibus inſinuandis.*

7 *Repudiatio ſi tranſeat in donationem, in ea intrat diſpoſitio l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*

8 *Renunciatio ſi fiat ante acquiſitam hæreditatem, hoc caſu repudiatio, & obuiat principio acquiſitionis, & tunc non eſt donatio ſaltem, vt egeat inſinuatione.*

9 *Maritus inſtitutus, ſi repudiauerit hæreditatem animo donandi vxori, quæ ſibi fortè erat ſubſtituta. repudiatio tenet, non obſtante, quod donatio inter virum, & vxorem ſit prohibita. & quare num. 10.*

11 *Renunciatio, ſi tollat ius confirmatum, & perfectè quæſitū, ſi ſit gratuita, eſt ſpecies donationis.*

12 *Repudiatio. ſi non fuit gratuita, nec ſubiacet ſtatuto de inſinuat &c. nec diſpoſitioni l. ſi vnquā. C. de reuocand. donat. declara nu. 13.*

13 *L. ſi ſponſus. ff. de donat. inter vir. & vxor. loquitur de renūciatione hæreditatis iam delatæ.*

14 *Renunciatio, vt cognoſcatur an ſit donatio, quid ſit inſpiciendum.*

16 *Renunciatio, ſi ſit facta de iure quærendo, cum talis renunciatio non ſit donatio, non eſt opus inſinuatione.*

17 *Iuris quærendi non habetur tanta ratio, quanta iuris quæſiti.*

18 *Ius quærendum in nulla conſideratione eſt, amplia. num. 19.*

20 *Fideicommiſſarius, licèt iunior poteſt prædecedere hæredem grauatum, licèt ſeniorem.*

21 *Renunciatio, quando eſt facta de re, nulla certa ſpe radicata, non indiget inſinuatione, nec ſubiacet diſpoſitioni. l. ſi vnquàm. C. de reuoc. donat.*

22 *Inſinuatio non requiritur, quando quis renunciat hæreditati, ſeu legato, quod ſperat virtute fideicommiſſi.*

23 *Subſtitutio, quæ nondum competit, extra bona noſtra eſt.*

24 *Ius, ſeu ſpes, quæ renunciantur, ſi recipiat æſtimationem, & valeat pluſquàm aureis 500. opus eſt inſinuatione. & nu. 30. & 31.*

25 *Succedendi ſpes ſi penitùs ſit incerta, idem videtur iudicandum de ea, quàm de iactu retis, qui nullam recipit æſtimationem.*

27 *Hæreditas etiam iam delata, ſine ſolemnitatibus repudiari poteſt, quia momentanea illa acquiſitio non habetur in conſideratione.*

28 *Acquiſitio earum rerum, quæ fiunt ſine facto noſtro, nō videtur illa in effectu acquiſita, niſi mediāte cōſenſu, & ratificatione. poſtea ſubſecuta,*

29 *Ideòque, ſi quis nolit habere ratum, vel repudiet, videtur potiùs per talem repudiationem declarare acquiſitionem non fuiſſe factam.*

32 *Repudiatio facta ad fauorem certæ perſonæ, non eſt donatio, ſi nihil transferatur, in eam perſonā, ſed ſolùm repudiatur aliquod ius competens.*

33 *Donare aliud eſt, aliud verò lucrum non accipere, ſeu potiùs repudiare antequā illud deferatur*

34 *Verbo repudio, vel renunciatio, ſi quis vtatur in beneficium alicuius, magna differentia eſt.*

35 *in Donationibus, ſi ſtatutum requirat inſinuationem, non habet locum in remiſſione, ſeu donatione iuris quærendi.*

36 *Et*

36 *Et hoc multò magis procedit, quando tale ius non eſt aliqua ſpe certa radicatum ideòq. nec certa æſtimatione æſtimabile.*

37 *Iuramenta ſeruanda ſunt*,

38 *Donatio propter ſuperuenientiam liberorum etiam non obſtante iuramento reuocatur*.

39 *L. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat. loquitur in donatione, & non in repudiatione iuris quærendi. & num.* 40.

41 *Repudiatio quando nullo modo ſubiaceat ſtatuto de inſinuan. &c. & diſpoſitioni l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat. etiamſi eſſet vera, & propria donatio.*

42 *Solutio aliqua, quando fuit facta paulò poſt renunciationem &c. præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutionis ſequuta*.

43 *Liberatio facta per maritum præſumitur facta ſub ſpe futuræ promiſſionis incontinenti ſecuta.*

44 *Clauſula. pro quibus omnibus &c. in inſtrumēto appoſita. refertur etiam ad enunciata.*

45 *à Legati petitione, legatarius repellitur, ſi illud vendiderit.*

46 *Clauſulæ appoſitæ ad maiorem cautelam, ſi contractus ſubſtinetur, vt intendunt contrahentes dd. clauſulæ habentur pro non appoſitæ*.

47 *ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt, non debent immutare naturam præcedentis diſpoſitionis.*

48 *Donatio, quando non poſſit cenſeri vera donatio.*

49 *Donatio, quando eſt nō gratuita, ſed potiùs quædam venditio non ſubiacet ſtatutis de inſinuandis, nec diſpoſitioni l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*

50 *Contractus primus reuocatur per ſecundum*.

¶ Suprà ad Deciſionem 12. coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano, & ad Deciſionem 292. coram R.P.D. Panzirolo, & infrà ad Deciſionem 223. coram eodem Reuerendiſſ. Decano.

DECISIO CCCXX.

CVM Domini in diſputatione dubij ſæpiùs aliàs propoſiti vtrùm D. Duci agēti ad recuperationem Caſtrorum, de quibus agitur obſtet periurium, mandaſſent quod d. D. Dux audiretur ſuper ipſius iuribus dubium dedi; vtrùm d. D. Duci petenti immiſſionem in dd. Caſtris vigore ſubſtitutionis à q. Maxima de Comitibus ad ipſius fauorem in eius teſtamento factæ, obſtent inſtrumenta die 14. Aprilis, & 14. Nouemb. 1597. inter bo. me. Cardinalem Saluiatum, & D. Ducem celebrata, quo ſæpiùs propoſito, Domini tādem re maturè diſcuſſa venerunt in ſententiam quod d. inſtrumenta D. Duci obſtent.

In primo enim inſtrumento d. die 14. Aprilis celebrato D. Dux ex certa ſcientia, & relatis verbis dictæ ſubſtitutionis ad eius fauorem factæ declarauit, quod nunquàm habuit animum acceptandi dictam ſubſtitutionem, eamq. propterea medio iuramento repudiauit, atquè omni tempore, & perpetuò effici caducam voluit, & ſibi nullo vnquàm tempore acquiri deberet, ac ſi nūquàm facta fuiſſet, & ipſamq. ſubſtitutionem, ſeù legatum, ac omnia in eo contenta per pactum expreſſum medio iuramento tactis, ex nūc prout ex tunc, & è contra poſtquàm delatum fuerit, refutauit, ac etiam omni, & cuicunquè iuri tàm in re, quàm in ſpe, ſeù ad rem certam de præſenti, quàm quomodocunquè competituro poſt mortem D. Cardinalis hæredis tùnc viuentis ex nùnc prout ex tùnc, & è contra etiam per Aquilianā ſtipulationem, & acceptilationem, quatenùs opus ſit, & quocunquè alio validiori modo renunciauit ad fauorem d. D. Cardinalis præſentis, & ſtipulantis &c. in ſecundo verò inſtrumēto 14. Nouembris celebrato, fatendo ſe recipiſſe in remunerationē dictæ repudiationis, & renunciationis à d. D. Cardinali ſcuta 25. mill. promiſit dd. ſcuta 25. mill. ampliùs non petere, & d. renunciationi non contrauenirē cùm obligatione Camerali, & alijs clauſulis & cautelis, de quibus latiùs in dd. inſtrumentis, adeò quod non videatur dubitari poſſe, quin hodiè D. Duci petenti legatum ſemèl cum iuramento, & cum tot clauſulis repudiatum obſtent dd. inſtrumenta, ſeù refutationes, renunciationes, promiſſiones, & obligationes in eis contentæ.

Nec obſtant quod prætenditur dictam repudiationem fuiſſe inualidam, nec iure teneri, cum

1 † ius conditionale, vel in diem validè renunciari non poſſit *ad text. in l. ſi ità ſcriptum. §. ſi ſub cōditione. ff. de leg. 2. l. qui poteſt. §. quod quis. ff de reg. iur. leg 1. §. decretalis. ff de ſucceſſ. edict.* quia

2 obiectum hoc non procedit, nec quando † repudiatio facta eſt cum iuramento prout in caſu iſto, nam tūc repudiatio ratione iuramenti tenet *Cuman. in l is, qui hæres. nu* 3. & ibi *Alex. nu. 7. ff. de acquir. hæred. Rip in l. 1. num.* 17 *& ibid Cagnol. num. 74. Bolognett. num.* 33 *C. de pact. Dec. conſ.* 379. *num.* 10. *Seraph. de priuileg. iuram. priuil.* 109. *num. 3. & ſeqq. cum alijs per Peregr. de fideicom. art. 52. nu.* 11. nec quando facta eſt par-

3 te † præſente, quia tunc habet vim pacti, & per viam pacti poteſt repudiari ius de futuro, licèt repudiari non poſſit per viam ſimplicis renūciatio-

4 nis, quia renunciatio innititur † voluntati renūciantis tantùm, ſed pactum innititur voluntati, ſeù conſenſui duorum, & non tendit ad abdicandum principaliter, ſed ad ſe obligādū, poteſt autē

5 quis ſe obligare ſuper iure de futuro, † quia obligatio eſt de præſenti, ità *Caſtren. in d. l. ſi ità ſcriptum. §. ſi ſub conditione. ff de leg. 2. Soce. ſen. conſ.* 114. *n. 6. lib.* 1. *& de cōmuni* inter alios per eos citatos teſtatur *Peregr. de fideic. d. art. 52. nu.* 11.

Nec obſtat, quod quatenùs repudiatio facta per D. Ducem ſuſtineatur ratione iuramenti, vel etiam ex eo, quod fuit facta parte præſente, non

6 remanet ſimplex repudiatio, ſed † tranſit in donationē, ſicq. ſubiacet ſtatuto Vrbis *cap.* 149. *&* 150.

7 *lib.* 1. vel † ſaltèm diſpoſitioni, *l. ſi vnquàm. C. de reuocan. donat.* quia eſt aduertēdum, quod vel re-

8 nunciatio fit antè acquiſitam hæreditatem, † quo caſu dicitur repudiatio *Afflict. decif.* 350. *nu.* 13. *Surd.*

Surd. conſ. 244. nu. 5. & obuiat principio acquiſitionis, & tunc non eſt donatio ſaltèm, quæ egeat inſinuatione, vel ſubiaceat diſpoſitionibus loquen. de donationibus, vt eſt bonus tex. *in l. ſi ſponſus. in fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.* vbi ſi maritus
9 inſtitutus repudiauerit † hæreditatem animo donãdi vxori, quæ ſibi fortè erat ſubſtituta, vel erat futura hæres ab inteſtato ipſius mariti, repudiatio prodeſt mulieri, nec irritatur ex eo titulo prohibente donationem inter virum & vxorem, quia
10 † non dicitur maritus pauperior fieri, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diminuit, & declarat *Card. Mantic. de tacit. lib. 21. tit. 4. n. 57. & ſeqq. poſt Bald. in l. illud. nu. 10. in fine, & ſeq. C. de ſacroſ. Eccleſ. cum alijs relatis per Tiraquel. in l. ſi vnquàm, in verbo donatione largitus n. 180. & ſeqq. C. de reuocan. donat. Gabr. de donat. concluſ. 1. num. 72.* & fuit dictum *in Recanaten. ſucceſſionis 16. Iunij 1618. corã R. P. D. meo Buratto.*

Aut renunciatio tollit ius conſitmatum, & per-
11 fectè quæſitum, etiam tunc ſi † eſt gratuita, eſt quædam ſpecies donationis, *l. ſi quis delegauerit. ff. de nouat. Bald. in d. l. illud. num. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Ac propterea cum in caſu de quo agitur D. Dux renunciauerit hæreditati nondum delatæ, nedùm perfectè quæſitę, & imò ne dicta renunciatio, ſeù magis propriè loquendo, repudiatio
12 fuerit gratuita, vt infrà dicetur, meritò † non ſubiacet dicto ſtatuto, neque dictæ diſpoſitioni, *d. l. ſi vnquam*, aut alijs de donatione loquẽtibus *Bald. in d. l. illud ſub num. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ. Socein. ſen. conſ. 114. nu. 8. lib. 1. Caſtr. conſ. 419. ſub num. 1. verſ. ſed repudians. lib. 2. Phanuc. de lucro do^t. gloſ. 8. nu. 17. in princ.* & fuit dictum in vna *Viterbien. Terræ Vetrallæ 14. Decembris 1615. coram me.*

Nec obſtat, quod dicitur prædicta procedere in renunciatione iuris, nec re, nec ſpe competẽ-
13 ti, non autem † in renunciatione iuris competentis ſaltem ſpe probabili, putà, vt in caſu iſto ex fideicommiſſo claro, & indubitato, & probabiliter purificando, *Gabr. conſ. 6. num. 6. & ſeqq. num. 2.* cum alijs à ſcribentibus pro D. Duce cumula-
14 tis, quia imò *tex. in d. l. ſi ſponſus* † loquitur de renũciatione hæreditatis iàm delatæ, & ad dignoſcendum, an renunciatio ſit donatio, inſpicitur
15 † tantummodò, an renuncians abdicauerit à ſe ius iàm ſibi perfectè quæſitum, ſeù potiùs renũ-
16 ciauerit † iuri quærendo, nam ſi renunciauit iuri quærendo, tunc talis renunciatio nõ eſt donatio, ſed potiùs omiſſio lucrandi, obuiat enim principio acquiſitionis *d. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor.* ideòq. nec in tali renunciatione, ſeu repudiatione, locum habent diſpo-
17 ſita de donationibus, quia non habetur † tanta ratio iuris quærendi, quàm iàm quæſiti, *Iaſ. conſ. 236. nu. 16. & ſeq. lib. 2. Dec. conſ. 269. ſub nu. 6. verſ. & hoc præſertim, Curt. iun. conſ. 147. n. 18. & ſeq. Alex. conſ. 196. num. 5. verſ. & quia facilius, lib. 7.* & imò ius quærendum in nulla propè conſideratione eſt, *Natt. conſ. 501. nu. 45. in fin. Tiraquell. in d. l. ſi vnquàm. in verbo donatione largitus, nu. 180. & 181. cum ibi cumul.*

Quod, & tantò magis in caſu iſto totum ſibi
18 vendicat, † quia non ſolùm agitur de renunciatione hæreditati nondum delatæ, & ſic iuri, nec perfectè, nec imperfectè quæſito, vt dictum eſt,
19 ſed etiam de renunciatione iuri quærendo † non radicato vlla ſpe certa, quia D. Dux licèt eſſet
20 † ætate iunior, poterat tamen præmori Cardinali, & per conſequens, nec habebat ius radicatum vlla ſpe certa in dicto legato, *ad l. nam, etſi parentibus, ff. de inoff. teſtam. Bart. in l. poſt emancipationem. §. illud. ff. de lib. leg.* quo caſu omnes admittunt, quod talis renunciatio non reuocatur
21 † per ſuperuenientiam filiorum, nec ſubiacet diſpoſitionibus loquentibus de donationibus, *Rip. in d. l. ſi vnquàm. nu. 20. & ſeq. C. de reuocan. do-*
22 *nat.* & in terminis, quod † non requiratur inſinuatio, quando quis renunciat hæreditati, ſeu legato, quod ſperat virtute fideicommiſſi, *Gomeſ. var. reſol. tom. 2. cap. 4. ſub num. 10. verſ. 2. infero, Ant. de Canar. in tract. de inſinuat. 2. par. q. 16. num. 25. Carpan. ad Stat. Mediolan. cap. 324. n. 25. Galuan. conſ. 38. in fin. verſ. ſecus eſſet. Gabr. tit. de*
23 *donat. concluſ. 1. num. 18.* ſubſtitutio † enim, quæ nondùm competit, extra bona noſtra eſt, *l. ſubſtitutio. ff. de acquiren. rer. domin.*

Nec dicatur quod tale ius, ſeù ſpes qualis, qua-
24 lis illa fuerit recipiebat æſtimationem, † & communi æſtimatione valebat pluſquàm aureis 500. Ideòq. in eius ceſſione requirebatur inſinuatio, & ſolemnitas ſtatutaria *ex alleg. per Gabr. de donat. d. concluſ. 1. num. 84.* quia, vt iàm dictum eſt, ſpes ſuccedẽdi, quam habebat D. Dux in dd. Ca-
25 ſtris poſt mortẽ D. Cardinalis erat penitùs † incerta, ac propterea idem videtur iudicandum de ea, quod de iactu retis, qui nullam recipit certam æſtimationem, & videlicet nec d. ſpes fuit à D. Duce donata Cardinali, ſed d. D. Dux declarauit cum iuramento, quod nunquàm habuit animum acceptandi ſubſtitutionem ad eius fauorem factã eamq. repudiauit, nec vllo tempore ipſi acquiri voluit, vndè Doctores in contrarium pro D. Duce allegati, vel non applicantur, quia loquuntur
26 de iure, ſeu ſpe firma de certo † effectu conſequẽte ad cauſam, ex qua talis ſpes oritur, & quando ſpes ipſa ſeù ius, ex tali cauſa competens donatur, *ad l. ſpem. cum ibi not. C. de donat.* non autem vbi ſpes, & quidem incerta, prout in caſu iſto, repudiatur.

Vel certè non ſunt attendendi cum imò iux-
27 ta veriorem opinionem poſſit † etiam hæreditas iàm delata ſine ſolemnitatibus repudiari, quia momentanea illa acquiſitio non habetur in conſideratione, vt poſt *Socc. conſ. 53. num. 27. & 28. vol. 4.* quod Rota aliàs eſt amplexa, & in ſpecie *in vna Bononien. de Papazonibus*, quæ eſt deciſio *30. inter impreſſ. diu. l. 2. par. 3.* concludit *Modern. diſcept. forenſ. cap. 132. num. 20. & ſeqq.* Iſtaque opinio innititur optima ratione, quia ſcilicèt ea, quæ ſinè facto noſtro acquiruntur, non videntur
28 † in effectu acquiſita, niſi mediante conſenſu, & ratificatione poſteà ſubſequuta, ideòq. ſi quis nolit habere ratum, & repudiet, videtur potiùs
29 per talem repudiationem declarare † acquiſitionem non fuiſſe factam *Dec. in l. 1. num. 22. C. de pact.*

Digitized by Google

pact. nec dici poteſt, quod huiuſmodi declaratio
ſit donatio ex ſupra alleg.

Nec obſtat ſi denuò replicetur prædicta proce-
30 dere in repudiatione ſimplici, non autem † in re-
pudiatione facta ad fauorem certæ perſonæ præ-
ſentis, & acceptantis, quia tunc talis repudiatio
habetur pro donatione, & ſi ius repudiatum ſit
31 † æſtimabile, ac communi æſtimatione valeat
pluſquàm 500. aureis, talis repudiatio ſubiacet
diſpoſitionibus loquentibus de donationibus, nã
ex ſuprà deductis patent plures reſponſiones.

Et primò, quod repudiatio facta ad fauorem
32 certæ perſonæ nõ eſt † donatio, quando nihil trãſ-
fertur mediante huiuſmodi repudiatione in illã
perſonam, cuius contemplatione ſit repudiatio, ſed
vti in caſu iſto repudians declarat tantummodò,
& quidem ante apertam ſubſtitutionem eius fa-
33 uore factam velle illã caducam effici, nam † aliud
eſt donare, aliud verò lucrum non accipere, ſeu
potiùs repudiare antequàm illud ſit delatum,
etiamſi hoc fiat contemplatione certæ perſonæ,
*d. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir.
& vxor. l. qui autem. ff. qui in fraud. credit. Lap.
alleg. 25. nu. 5. Vincent. de Franch. dec. 14. n. 24.*
vbi, quod magna eſt differentia, vtrùm quis vta-
34 tur verbo † repudio, vel renuncio, in beneficium
alicuius.

Secundò, quod dato, quod talis repudiatio poſ-
ſet aliquo modo dici donatio tamen illa ſubiace-
ret ſtatuto diſponenti de donatione, quia ſtatutũ
35 locum † non habet in remiſſione, ſeu donatione
iuris quærendi, & tantò minùs, quando tale ius
36 non eſt aliqua ſpe certa radicatum, ideòq. † nec
certa æſtimatione æſtimabile ex ſupra alleg.

Tertiò, quod tria principaliter acta fuerint à
D. Duce in inſtrumẽto, de quo agitur. Primũ eſt,
quod D. Dux medio iuramento declarauit nun-
quàm habuiſſe animum acceptandi ſubſtitutionẽ,
eamq. propterea voluit effici caducam. Secun-
dùm, quod idemmet D. Dux legatum, & omnia
in ſubſtitutione contenta refutauit ad fauorem
Cardinalis præſentis, & acceptantis. Tertium
quod ius ex dicto legato competens, quatenus
opus eſſet, eidem Cardinali donauit, vnde qua-
tenùs dicta refutatio, & donatio indiguiſſent in-
ſinuatione, atquè ità ob defectum d. inſinuationis
D. Duci non obſtent, obſtat tamen repudiatio fa-
cta cum iuramento ex ſupra allegatis.

Nec obſtat, quod ex repudiatione ſimplici ni-
hil fuiſſet acquiſitum D. Cardinali, quia imò eò
ipſo quod D. Dux cum iuramento declarauit nol-
le acquirere, bona remanſerunt libera pœnès D.
Cardinalem & hodiè petenti ſibi reſtitui dd. bona
vigore ſubſtitutionis ad ipſius fauorẽ poſt mor-
tem Cardinalis factæ, obſtat dictum iuramentum,
37 † quod ſeruare tenetur, *cap. cum contingat. de
iure iuran.* & in terminis renũciationis latè pro-
bat *Seraph. de priuileg. iuram. d. priuil.* 109. *nu.* 3.
& ſeqq. Peregr. de fideicom. d. art. 52. *nu.* 11.

Minùs obſtat, quod ſi d. repudiatio non ſubia-
cet ſtatuto diſponenti de donatione, cenſetur ſal-
tem reuocata p opter ſuperuenientiam filiorũ,
38 † etiam non obſtãte iuramento ad *l. ſi vnquàm.*
39 *C. de reuocat. donat.* quia d. lex loquitur † de do-
natione, & ſic non procedit in repudiatione iuris
quærendi, *Cagnol. poſt alios in l.* 1. *num.* 38. *verſ.
ad tertiam limitationem. C. de pact.* vbi quod licet
fortaſſis pater non repudiaſſet, ſi de filijs cogitaſ-
40 ſet, atquè ità videatur militare † eadem ratio *l.
ſi vnquàm,* tamen verba repugnant *Ruin. conſ.* 60.
num. 14. *lib.* 3. & maximè quando tale ius eſt in-
certum, & pendet à futuro euentu, *Rip. in d. l. ſi
vnquàm. nu.* 2. *& ſeq. C. de reuoc. donat.*

Et omnis difficultas tollitur, quia ex tota ſe-
rie facti, & præcipuè ex inſtrumento 14. Nouem-
bris 1597. inter d. D. Cardinalem, & D. Ducem
celebrato in quo d. ſeries facti narratur, ſatis ap-
paret quod dicta renunciatio non fuit gratuita,
ſed quod illa facta fuit intuitu ſcutorum 25. mill.
quæ à D. Cardinali ſolui debebant creditoribus
D. Ducis prout in effectu ſoluta fuerunt.

Nam hoc ſtante, dubitari non poteſt, quia dicta
repudiatio nullo modo ſubiacet d. ſtatuto, & di-
41 ſpoſitioni *d. l. ſi vnquàm,* etiam ſi eſſet † ve-
ra, & propria donatio. & de re æſtimabili pluſquã
500. aureis facta, *Natt. conſ.* 609. *num.* 9. *& ſeq.
Tiraq. loco citato nu.* 130. *Creſcent. dec.* 1. *nu.* 6. *de
donat. Rot. dec.* 488. *nu.* 4. *par.* 1. *diuerſ.*

Quod autem dicta repudiatio non fuerit gra-
tuita colligitur ex pluribus & primò quia dd. ſcu-
ta 25. mill. fuerit paulò poſt dictam repudiatio-
nem d. D. Duci ſoluta.

Secundò, quia in dicto ſecundo inſtrumento
explicitè narratur ꝙ D. Cardinalis ſoluit dd. ſcuta
25. mill. in recompenſationem renunciationis ſi-
bi à D. Duce factæ.

Tertiò, quia ipſemmet D. Dux in d. ſecundo in-
ſtrumento fatetur dd. ſcuta 25. mill. fuiſſe ei ſolu-
ta in recompenſationem d. renunciationis.

Quartò, quia conſtat quod D. Dux tempore d.
repudiationis premebatur magno ære alieno, ità
quod etiam ad effugiendam perſonalem exequu-
tionem mandatorum contra ipſum relaxatorum
latitare cogeretur.

Quinto, quod idemmet Dux in eodem inſtru-
mento d. D. Cardinalem de dd. ſcut. 25 mill. quie-
tat cum pacto ea ampliùs non petendi.

Ex his omnibus, ſaltem ſimul iunctis appa-
ret, quod nec d. D. Cardinalis ex mera eius libe-
ralitate dictam renũciationem compenſando do-
nauit d. D. Duci ſcuta 25 mill. nec minùs D. Dux
in tali anguſtia conſtitutus gratis dictam renun-
ciationem fecit, & maximè quia eò ipſo, quod
42 ſolutio fuit ſequuta paulò † poſt renunciationẽ,
præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutio-
nis ſequutæ *Bart. in l. penult. §. ſicut. ff. ſolut. ma-
trim.* vbi quod liberatio facta per maritum præſu-
43 mitur facta ſub ſpe † futuræ promiſſionis incon-
tinenti ſequutæ *Alex. conſ.* 148. *num.* 1. *& ibi A-
poſtill. lib.* 5. *Menoch. lib.* 3. *præſumpt.* 12. *nu.* 85.

Et quia D. Dux vtiquè non quietaſſet D. Car-
dinalem de dd. ſcutis 25. mill. nec promiſiſſet illa
ampliùs non petere, ſi fuiſſent gratis ſoluta, &
non præceſſiſſet priùs quidam tractatus, & pro-
miſſio inter eos ſoluendi dd. ſcuta 25. mill.

Et in omnem euentum, quia in hoc ſecundo in-
ſtrumento D. Dux non ſolùm quietauit D. Car-
dinalem de dd. ſcutis 25. mill. cum pacto, vt dictũ

eſt de non ampliùs ea petendo, ſed videlicet etiã
promiſit, cum inſertione tenoris primi inſtru-
menti, & renunciationi in eo factæ non contra-
uenire, cum iuramento, & obligatione Came-
44 rali, & cum † clauſula, pro quibus omnibus &c.
quæ refertur etiam ad enunciata. *Alexan. conſ. 17. nu. 2. lib. 1. Rot. dec. 741. nu. 2. par. 1. diu.* videtur
quod ſaltem hanc promiſſionem pro dd. ſcutis 25.
mill. fecerit ſeù ſpem ſuccedendi vendiderit, adeò
45 quod huius † nouæ obligationis, ſeù potiùs ven-
ditionis vigore, poſſit à petitione d. legati repelli.

Et ex his patet reſponſio ad id quod dicitur,
quod primum inſtrumentum continet meram
donationem, quia imò, vt dictum eſt, continet
repudiationẽ, vt ex verbis ſuprà relatis apparet, &
licèt in eo fiat mentio de donatione, tamẽ hoc fuit
factũ ad maiorem cautelam, & cũ clauſula qua-
tenùs opus ſit, hoc eſt quatenùs repudiatio non
teneret, vt ſatis ex lectura d. inſtrumenti apparet,
ac propterea dum d. contractus ſuſtinetur abſq;
46 donatione, dd. clauſulæ habentur † pro non appo-
ſitis, vt per *Modern. de clauſulis par. 3. clauſ. 68.*
& fuit dictum in *Mõtis Regalis iuriſdictionis 16. Decemb. 1605. coram bo. me. Penia, & in Ferrarien. bonorum* 11. *Martij* 1616. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano* quod enim fuit ad maiorem
47 firmitatẽ actus factum, non debet immutare † na-
turam præcedentis diſpoſitionis, *Bero. conſ. 176. num. 51. lib. 1.* nec de directo contrarium operari,
faciendo repudiationem corruere; & in omnem
euentum ſi contineret donationem, nihilominùs
48 talis donatio non eſſet donatio iuris, † nec perfe-
ctè, nec imperfectè quæſiti, ſed donatio iuris quæ-
rendi, nec vlla ſpe certa radicati.

49 Quinimò nec dici poſſet donatiò gratuita, † ſed
potiùs quãdã venditio iuris, ſeù ſpeciei ſuccedẽdi,
& ſic talis donatio nullo modo, nullaq. ratione
ſubiacet ſtatuto, nec diſpoſitioni dictæ *legis, ſi vnquàm*.

Et deniquè D. Dux repelleretur vigore nouæ
obligationis factæ in ſecundo inſtrumento, quæ
obligatio expreſsè facta fuit pro ſcutis 25. mil re-
ceptis à D. Cardinali, vt dictum eſt, & per hunc
50 ſecundum contractum, fuit primus † reuocatus
ad *not. per Bart. Iaſ. & alios in l. iuris gentium. §. adeò autem. ff. de pactis.* Et ità &c.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Gerundeñ Iuriſdictionis.

Die Lunæ 12. Decembris 1622.

ARGVMENTVM.

Abbas, & Capitulum habent intentionem fun-
datam de Iure communi, quòad ius ſtatuendi
ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, &
non Protectores eorumdem anniuerſariorũ.

SVMMARIVM.

1 *Abbati, & Capitulo competit ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorũ. & nu. 3. & 8.*

2 *Et in hoc habent intentionem fundatam de Iure.*

4 *Dictio, iuxtà, quando eſt relata ad aliquid, quod de eo conſtat, ſtat limitatiuè.*

5 *Laudum eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltrà caſum in eo comprehenſum.*

6 *Laudi verba ſtrictè prout iacent interpretari, & accipi debent.*

7 *Capitulum abſq; interuentu Beneficiatorum habet liberam diſpoſitionem.*

9 *Adminiſtrationis exercitium, quando alicui eſt conceſſum, per hoc non cenſetur conceſſa libertas ſtatuendi.*

¶ Suprà ad Deciſionem 309. coram R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCCXXI.

DVBITAVI, An Protectoribus Anniuerſa-
riorum communium competat ius ſtatuen-
di ſuper diſtributionibus eorumdem anniuerſario-
1 rum, † vel potiùs Abbati, & Capitulo priuatiuè,
quòad ipſos, & DD. cenſuerunt quòad Protecto-
res negatiuè, affirmatiuè autem quòad Abbatem,
2 & Capitulum, ratio deciſionis, fuit, quia † Ab-
bas, & Capitulum habent intentionem fundatam
de iure, *Gloſ. in c. conſtitutionem. §. cæterùm, in verb. ſtatutum. verſ. ſi verò ſtatuant. de verb. ſignif. in in 6. vbi Franc. num. 2. & probat text. in c. vnico. §. ſtatuimus. de Clericis non reſiden. in 6.* dicti au-
tem Protectores nihil oſtendunt, quod releuet
3 cum, vt dictum eſt, ius † ſtatuendi ſpectet ad Ca-
pitulum.

Neque obſtat laudum ad fauorem Protectorum,
4 quia eſt reſtrictum per verba iuxtà † formam in-
ferius denotatam, & ſic ſtat limitatiuè ad denota-
ta inferiùs, cum de his conſtet *Alex. conſ. 46. nu. 9. lib. 1. Dec. conſ. 63. num. 6. & in l. edita. num. 84. in fin. & ſeqq. C. de eden. Curt. Iun. conſ. 92. n. 10. Rot. deciſ. 40. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ.* & in iſtis
terminis facultatis alicui datæ, fuit reſolutum in
cauſa *Romana Pecuniaria* 18. *Iunij* 1607. *coram bon. me. Franc. Penia Rotæ Decano*, denotata au-
tem inferiùs conſiſtunt in facultate reuocãdi pro-
curatores, nouoſquè conſtituendi, eorumq; com-
puta diffiniendi, ac priuandi non intereſſentes,
vel negligentes retinẽdi claues Thecæ, ac demùm
priuandi oblationibus, quare cum in laudo nihil
dicatur de facultate ſtatuendi, non cenſetur con-
5 ceſſa, cum laudum † ſit ſtricti iuris, nec extenda-
tur vltra caſum in eo comprehenſum, *Ruin. conſ. 116. num. 6. lib. 4. Roland. conſ. 79. num. 13. Surd.*
6 *conſ. 313. num. 14.* & eius † verba ſtrictè, & prout
iacent interpretari, ac intelligi debent, *Pariſ. conſ. 5. num. 19. lib. 2. Roland. conſ. 79. num. 12. & 14. lib. 3.*

Neque eſt verum, quod ex communicatione
adminiſtrationis anniuerſariorum cenſeatur quo-
què communicata facultas ſtatuẽdi, cum hoc nul-
libi probetur, Capitulo enim non competit ius
ſtatuendi, ex quo habeat adminiſtrationem anni-
7 uerſariorum, ſed quia habet liberam † diſpoſitio-
nem abſquè interuentu Beneficiatorum, *Caputaq. deciſ. 84. par. 1.* & propterea cum Protectoribus
fuerit conceſſa tantùm adminiſtratio, nihil autem
fuerit conceſſum circa liberam diſpoſitionem, pro-
pte-

præterea non ſequitur neceſſariò, quod ex conceſ-
ſione adminiſtrationis cenſeatur etiam conceſſa
8 libera facultas ſtatuendi † cum ipſa remanſerit
pœnès Abbatem, & Capitulum, ità vt Protecto-
res poſſint ſtatuere, *Felin. in c. ex parte Decani.
num. 1. in princip. verſ. ſimiliter conſiderat, de re-
ſcript. Iaſ. in l. omnes populi. num. 6. ff. de iuſt. &
iur. Put. deciſ. 191. num. 1. lib. 1. in nou.* & fuit in
ſimilibus terminis reſolutum in *cauſa Vicen. aug-
menti 16. Octobris 1589. coram bon. mem. Card.
Blanchetto.*

Neque prædictis reſiſtit declaratio arbitrorum
quod vbi in laudo fit mentio de Protectorum po-
teſtate intelligatur, quod plenam habeant pote-
9 ſtatem, quia ſi fuit conceſſum audû † exercitium
adminiſtrationis, vt patet ex prædictis iſta decla-
ratio non poteſt opitulari, quia ſtatuere non eſt de
comprehenſis in laudo, vt iàm eſt probatum.

Et ità concluſum vtraq; parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Præcedentiæ.

Die Mercurii 1. Februarij 1623.

ARGVMENTVM.

Laudum, quando veniat reuocandum. Præcedentia ex quibus ſignis, & coniecturis arguatur, & denotetur, & quid potiſſimùm in hac materia attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Laudum, ſi contineat notoriam iniuſtitiam eſt reuocandum.*
2 *Iniuſtitia notoria æquiparatur nullitati.*
3 *Actus conuocandi aliquos ad ſui libitum, denotat ſignum iuriſdictionis in eos.*
4 *ex Iuriſdictione denotatur ius præcedendi eos, ſuper quibus habet iuriſdictionem.*
5 *Præcedentia arguitur in eo, ſi eius nomen in ſcripturis ſemper præponatur alijs.*
6 *Subſcribens primò dignior reputatur.*
7 *Præcedētia arguitur, ſi quis in loco digniori ſedeat*
8 *Portionem duplicatam, ſi quis habeat ex hoc arguitur præeminentia.*
9 *Præcedentia denotatur in eo, qui in proceſſionibus incedit in vltimo loco.*
10 *in Præeminentiarum materia conſuetudo ſolet præcipuè attendi.*
11 *Teſtes, ſi conuincantur à ſcripturis contrarium continentibus, non probant.*
12 *Scripturis, ſi agatur de re antiqua plùs fidei eſt eis adhibenda, quàm teſtibus.*
13 *Teſtes, ſi ſint adminiculati per ſcripturas eorum depoſitio redditur veriſimilior.*
14 *Teſtes, qui veriſimiliora deponunt ſunt præferendi alijs.*
15 *Bulla ad hoc vt probet, debet eſſe in forma probāti*
16 *Conſuetudo in materia præcedentiæ, ſi ſit ad fauorem alicuius plenè comprobata, in ſuo robore manere debet.*
17 *Conſuetudo in materia præcedentiæ, nedum ratio-*
nabilis, verùm etiam ſi ſit repugnans iuris diſpoſitioni, ipſa eſt omninò tenenda.

¶ Supra ad Deciſionem 224. coram eodem R.P.D. Merlino.

DECISIO CCCXXII.

ORTA controuerſia inter Congregationem Rectorum Parochialium Eccleſiarum ex vna, & Andream Rectorem Eccleſiæ Sancti Donini ex altera ſuper eo, An ipſe Rector S. Donini eſſet Archipresbyter, & Caput Congregationis prædictæ, ità vt cæteris alijs Rectoribus præcederet, concordi voto dicta Congregatio, & Rector compromiſerunt hanc differentiam in Epiſcopum, qui laudum protulit declarando, Rectorem Sancti Donini nō eſſe Archipresbyterum Congregationis Rectorū, nec in illa eidem competere aliquam ſuperioritatem, vel prærogatiuam. Et cum ab huiuſmodi pronunciatione per Andream fuerit appellatum, & appellationis cauſa in Rota mihi commiſſa, dubitaui, An laudum Epiſcopi ſit confirmandum, vel infirmandum; Et Domini reſponderunt, illud
1 eſſe infirmandum vt i † continens notoriam iniu-
2 ſtitiam, quæ æquiparatur † nullitati, & in laudis
operatur eorum reuocationem, *l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudic. Dec. conſ. 475. num. 36. Corn. conſ. 190. num. 1. ad fin. lib. 4. Anchar. conſ. 207. num. 8. Soccin. Sen. conſ. 101. num. 5. in fin. verſ. Præterea laudum, lib. 3. Fulgoſ. conſ. 73. num. 4.*

Iniuſtitia verò apparebat ex quàmpluribus Inſtrumentis, alijſquè ſcripturis allatis pro Andrea, in quibus habetur, quod ab anno 1631. Rector S. Donini fuit nuncupatus Archipresbyter Congregationis dictorum Rectorum, atq; in enumeratione interuenientiū in Congregationibus fuit ſemper nominatus primò loco, & vna cum cæteris Rectoribus de ſuo mandato conuocatis, & Capitulariter congregatis in clauſtro Sancti Donini tanquàm Archipresbyter interuenit, ipſiſquè præſentibus, & conſentientibus etiam vti talis, Archipresbyter exercuit plures actus poſitiuos conſtituendo Procuratores ad locandum, & diſlocandū bona communia Congregationis, & alia agendo ad intereſſe Vniuerſitatis Rectorum ſpectantia. Quorum actuum probatio benè concludit in fauorem dicti Rectoris S. Donini, quod ipſe ab antiquiſſimo tempore exiſtat in quaſi poſſeſſione præcedendi tanquàm Archipresbyter cæteris Re-
3 ctoribus, nam ius prædictum conuocandi † Re-
ctores ad ſui libitum ſatis videtur denotare aliqualem ipſius conuocantis iuriſdictionem in dictos Rectores conuocatos. Ex qua iuriſdictione
4 † reſultat ius iiſdem præcedendi, *ad l. iubemus. in fin. C. de Epiſc. & Cleric. Abb. conſil. 21. num. 1. verſ. & primo adduco, part. 1. Dec. conſ. 161. nu. 2. verſ. ſeptimò iſta concluſio. Villadieg. de leg. par. 1. quæſt. 9. num. 59. Rot. deciſ. 4. num. 1. verſ. Præſertim propter iuriſdictionem. de elect. in nou.*

Prout huiuſmodi præcedentia rectè etiam arguitur ex ordine ſolito ſeruari in ſcripturis ſupradictis, vt nomen Rectoris Sancti Donini ſemper
5 † anteponeretur nomini aliorum Rectorum *arg.*

l. 1. ff. de alb. ſcriben. gloſ. in cap. bona quidem verſ. Cumq; verbo Mediolanen̄ 93. diſt. & in cap. quorumdam verbo Prædicatorum de elect. in 6. Dec. in c. Nicolao. num. 7. & ſeqq. de appell. in cap. auaritiæ. nu. 5. eod. tit. & d. conſ. 161. nu. 2. verſ. Nam ex ordine littera. Bald. in l. cum quidã. num. 3. C. de verb. ſignific. Rot. diuerſ. deciſ. 595. num. 2. part. 4.

Plurimumquè vltrà prædicta ſuffragantur dicto Rectori Sancti Donini multæ ſubſcriptiones exhibitæ anteceſſorum ipſius, quæ ſemper fuerunt appoſitæ priori loco, inferius verò conſueuerunt
6 ſubſcribere cæteri Rectores. Primò † enim ſubſcribens dignior reputatur, *Io. Andr. in c. deliberatione. num. 1. de offic. Leg. in 6. Felin. in rubric. de maior. & obed. num. 10. Card. Zabar. conſ. 30. num. 20. Caſſan. in Catalog. glor. mund. part. 4. conſid. 19. Rota d. deciſ. 4. num. 1. verſ. Et ſe ſubſcribat, de elect. in nou.*

Et his accedunt depoſitiones duorum teſtium examinatorum pro eodem d. Rectore deponentiũ de præeminentia Rectoris pro tempore S. Donini in Anniuerſariorum ſolemnibus, nedũ quoad
7 conceſſum † in loco digniori, quàm ſederint cæteri Rectores, verùm etiam quoad diſtributiones, cũ
8 afferant † huic tres panes, & duas candelas, illis verò vnam dumtaxat candelam pro quolibet, ac duos panes dari conſueuiſſe; Atq; inſuper quoad ordinem incedendi in Proceſſionibus deponunt, Rectorem Sancti Donini ſemper inceſſiſſe vltimũ
9 † poſt omnes Rectores, qui modus incedendi benè denotat præcedentiam, *Caſſan. in Catalog. glor. mund. par. 4. conſid. 75. Rota deciſ. 595. nu. 3. par. 4. diuerſ.*

Ex quibus omnibus maximè ſimul iũctis viſum fuit Dominis, ità concludenter probatam remanere ad fauorem d. Andreæ Rectoris S. Donini antiquiſſimam quaſi poſſeſſionem vſquè à d. anno 1351. in præfato iure præcedendi, vt inde cenſuerint, introductam, & præſcriptam fuiſſe conſuetudinem habendi talem præeminentiam aduerſus
10 cæteros Rectores; Cui † conſuetudini in hac materia præcedentiæ ſolet præcipuè deferri, *gloſ. in cap. legimus, verbo Hæc altera, 93. diſt. Innoc. in cap. 1. ante num. 1. de maior. & obed. Bald. in c. cum olim. num. 1. de conſuetud. & in l. obſeruare. §. antequàm. num. 3. ff. de offic. Proconſ. Dec. in l. cum quidam. num. 39. ff. ſi cert. pet. & ibi Cagnol. num. 54. Rim. Sen. conſil. 95. num. 22. lib. 1. Ruin. conſ. 19. nu. 6. lib. 1. Corn. conſ. 193. nu. 14. lib. 2. Mazzar. conſ. 26. num. 34. Natt. conſ. 577. num. 3. Menoch. conſil. 51. num. 49. & ſeqq. & conſ. 126. num. 2. & 3. Burſatt. conſ. 343. num. 4. lib. 4. Rot. deciſ. 4. nu. 3. de elect. in nou. apud Card. Seraph. deciſ. 404. num. 8. & deciſ. 964. num. 1. in Seguntina Præcedentiæ 8. Martij 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Salernitana Præcedentiæ 14. Martij 1614. corã R.P.D. meo Caualerio.*

Nec exiſtimatum fuit obſtare teſtes pro Congregatione de publica voce, & fama, necnon auditu à maioribus, quod ipſa Congregatio ſemper fuerit recta per ſuos Syndicum, & Maſſarios abſquè vllo capite, ſeù Archipresbytero; Quoniam dicta horum teſtium conuincuntur, tùm ex ſcri-
11 pturis authenticis pro Rectore S. Donini † productis, & contrarium, vt ſuprà dictum eſt omninò continentibus. Quibus ſcripturis cum agatur de
12 materia antiqua plus fidei † eſt adhibendum, quàm teſtibus, *Bald. in cap. cum cauſam. num. 3. vbi etiam Felin. num. 5. de probat. Soccin. Senior. conſ. 185. num. 18. lib. 2. Dec. conſ. 146. num. 15. Crauett. conſ. 54. num. 15. Pariſ. conſ. 104. nu. 46. lib. 1. Rot. deciſ. 266. num. 7. par. 2. recent.* Tùm etiam ex alijs teſtibus examinatis, ac deponenti-
13 bus pro dicto Rectore S. Donini; quorum † atteſtatio vti adminiculata ſuperiùs relatis ſcripturis veriſimilior eſt, ac inde præferenda contrariæ diſpo-
14 ſitioni teſtium † examinatorum pro Congregatione, *cap. licet cauſam. verſ. Ex præmiſſis. de probat. c. ſi teſtes 4. quæſt. 3. gloſ. Io. Andr. & Abb. in cap. in noſtra de teſtib. cum alijs allegatis per Gabr. concl. 4. num. 26. de teſtib.*

Nec etiam obſtat Bulla Alexandri Tertij de anno 1173. in qua fuit conſtitutum, vt diem functo Rectore, qui tunc temporis vocabatur Archipresbyter, & præerat Congregationi Rectorum Placentiæ, nullus deincèps ex ſucceſſoribus dicti Rectoris munus ſibi arrogaret, neque alius quiſpiam prætèr eum, quàm ipſa Cõgregatio, vel eius maior pars eligeret. Omiſſo enim, quod Conſti-
15 tutio prædicta non † ſatis viſa eſt in forma probanti, reſponſum fuit, ex eadem non excludi, quin Rector Sancti Donini poſt dictam Conſtitutionẽ potuerit poſtea eligi in perpetuum Archipresbyterum, & ſuperiorem. Et in omnem euentum
16 conſuetudo plenè † comprobata ex ſupra deductis ſtat ſemper in ſuo robore ad fauorem d. Rectoris Sancti Donini; Et cum verſemur in materia præcedentiæ, in qua conſuetudo nedùm ratio-
17 nabilis, † verùm etiam ſi ſit repugnans iuris diſpoſitioni, ipſa eſt omninò attendenda, *Felin. in cap. ſtatuimus. num. 1. de maior. & obed. & dixit Rota in Oriolen̄ Iuris ſedendi 24. Octobris 1586. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto allegata cum alijs apud Cardin. Seraphin. deciſ. 964. nu. 1.*

Et ità vtraquè parte informante &c.

REV.MO P.D. COCCINO DECANO.

Signina Caſtrorum.

Die Lunæ 13. Nouembris 1623.

ARGVMENTVM.

Legatum, ſeu fideicommiſſum non dum purificatum, ſi quis repudiauerit, an, & quando ſuſtineatur talis repudiatio, & plura habentur circa hanc materiam. Renunciationis natura qualis ſit. Inſinuationem ſi ſtatutum requirat in donationibus, de quibus donationibus ſit intelligendum. Donatio vera, quæ dicatur. Et aliqua circa materiam correſpectiuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Bona, ſi quis repudiauerit, non poteſt amplius ad ea redire.*

Re-

2 *Repudiatum, quod eſt ſemel non amplius reintegratur.*

3 *Hæreditatem, ſi quis ſemel adiuerit, non poteſt poteſt amplius eam adire.*

4 *Pænitentiæ non eſt amplius locus poſt repudiationem.*

5 *Repudiatio, & ſi non poſſit diei priuatio iuris repudiati, tamen dicitur aliquo modo priuatio.*

Repudiatio tollit facultatem acquirendi, & acceptandi. num. 5.

6 *Hæreditatem repudians non dicitur priuari hæreditate.*

7 *Renunciationis effectus eſt priuatio illius iuris, quod a ſe quis per renunciationem abdicauit.*

8 *à Priuatione ad habitum non datur regreſſus.*

9 *Renunciati non datur regreſsus ad ius renunciatũ.*

10 *ad Renunciatum redire abſurdum eſt.*

11 *Renunciatio plùs operatur, quàm ſententia.*

Renunciatio pendet à ſpontanea voluntate. n. 11.

Sententia eſt actus à conſenſu inuito pendens. num. 11.

12 *contra Cedentem poteſt excepi de repudiatione, & renunciatione.*

13 *Repudiatio ſit de Iure iàm delato.*

14 *Repudiare is poteſt, qui poteſt adire.*

15 *Repudiatio, quando eſt nulla eueniente caſu repudians poteſt iterùm repudiare, vel adire.*

16 *Repudiatio iuris non dùm delati, quando valeat.*

17 *Dictio, poſtquàm, eſt conditionalis.*

18 *Dictio, ex nunc prout ex tunc, & è contra, non operatur à die datæ Inſtrumenti, ſed ſolùm à die purificatæ conditionis.*

Sed hoc limita, ſi actus ſit purus, ibidem. num. 18.

19 *Repudiatio conditionalis ante purificationem conditionis nulla eſt.*

20 *Nomina demonſtrant voluntatem.*

21 *Repudiationis natura eſt, vt fiat poſt delatam hæreditatem ante acceptationem.*

22 *Repudiare verbum, refertur ad ius quærendum.*

23 *Hæreditas, quando alicui defertur debet acceptare, vel repudiare.*

24 *Repudiari dicitur hæreditas, cum abdicatur ipſa adeundi facultas.*

25 *Inſinuatio ſolùm requiritur, quando ſumus in vera, & propria donatione, non autem, quando ſumus in impropria.*

26 *ad Donationis veræ effectum requiritur copulatiuè quod donans fiat pauperior, donatarius verò locupletior.*

27 *Donatio non eſt vera ſi donans non fiat pauperior, licèt donatarius efficiatur locupletior.*

28 *Donans tunc dicitur fieri pauperior quando tradit de ſubſtantia ſua, ità vt diminuat patrimonium ſuum.*

Hæreditatem, ſi quis repudiet, non dicitur pauperior fieri, cum non minuat patrimonium ſuum. num. 28.

29 *Pauperior non dicitur quis fieri, ſi non acquirat.*

30 *Fideicommiſſum ſi quis repudiet ad effectum, vt remaneat pœnès hæredem grauatum, ex hoc non dicitur, quod repudians efficiatur pauperior.*

31 *Repudiatio hæreditatis, quando eſt facta per pactum, tunc in ea requiritur inſinuatio, & quod aliàs de iure non requireretur.*

32 *Clar. in §. Donatio. quæſt. 16. num. 2. & 3. & alij declarantur.*

33 *Repudiatio ſit, quando ius eſt delatum, an ille cuius delatum eſt velit acquirere, vel non.*

34 *Repudians ius ſibi delatum, fingitur illud numquàm habuiſſe.*

35 *Repudiantis reſpectu, res numquàm dicitur acquiſita.*

36 *Acquiſitio alicuius rei, vt dicatur facta, neceſſe eſt, vt hoc fiat per actus naturales, putà per voluntatem, & apprehenſionẽ naturalem nu. 39. & tunc eius remiſſio donatio eſt.*

37 *Acquiſitio propriè nõ inducitur per actus ciuiles, vt ſit donatio eius remiſſio.*

38 *Renunciatio non poteſt fieri, niſi de iure iàm acquiſito, vel acquirendo de cauſa de præſenti.*

40 *Refutatio eſt donatio.*

41 *Renunciatio Iuris futuri ex cauſa de præſenti regulariter fieri non non poteſt.*

42 *Iuri de futuro dum renunciatur per pactum, ſi ſit ex ſpe de præſenti ſapit donationem.*

43 *in Renunciatione iuri de futuro, quando requiratur inſinuatio.*

44 *Inſinuatio requiritur in repudiatione facta per pactum.*

45 *Renunciatio iuri in ſpe de præſenti, & iuri de futuro ex dicta ſpe de præſenti, regulariter non valet.*

46 *Renunciatio facta per pactum, vallatur conſenſu duorum, renunciatio verò ſimplex vnius tantùm voluntate.*

48 *Ius futurum, licèt per renunciationem non tollatur, hoc tamen fallit ſtante iuramento.*

49 *Remiſſio cenſetur donatio.*

50 *Remiſſio eget inſinuatione perinde ac ſi res tradita fuiſſet ex cauſa donationis.*

51 *Inſinuatione non eſt opus, quando quando remittitur ius futurum non dùm quæſitum.*

52 *in Remiſſione Iuris, quod eſt in ſpe non requiritur inſinuatio.*

53 *Ius quæſitum, quando remittitur requiritur inſinuatio.*

54 *Donatio eſſe intelligitur, quando remittitur ius quæſitum.*

55 *Donatio vera, & propria conſiſtit in iuris quæſiti remiſſione.*

56 *Remiſſio iuris quærendi non requirit inſinuationem, ſicut requirit iuris quæſiti remiſſio.*

57 *Remiſſio iuris quærendi, quando requirat inſinuationem.*

58 *Repudiatio, & refutatio pendent ab illa voluntate non acquirendi.*

59 *Dictio, propterea, denotat cauſam.*

Dictio, ideo, eſt ſignificatiua cauſæ. num. 59.

60 *Donatio, vt cenſeatur remiſſio, debet inſpici animus donandi, & liberalitatem exercendi.*

61 *Donatio ibi non videtur eſſe, vbi non conſtat de animo donandi.*

62 *Refutatio, quando non poſſit diei donatio.*

63 *Remiſſio ſi fiat à Tutore principaliter non animo donandi, ſed pro commodo pupilli non cenſetur donatio, & talis remiſſio per Tutorem facta valet, & tenet.*

64 *Donare is tantùm dicitur, qui ob nullam aliam*

 cau-

cauſam donat, quam vt liberalitatem exerceat.
65 *Refutatio legati non dicitur facta ob liberalitatem exercendam ſi refutans non habebat animum illud acquirendi.*
66 *Donatio nõ dicitur inducta ex verbo donationis, niſi principaliter interuenerit animus donãdi.*
Donationis verbo. ſi Dominus remiſerit ſterilitatem anni nõ erit donatio ſed tranſactio. n. 66.
67 *Verba accipiuntur ex qualitate contractus contrà propriam ſignificationem.*
68 *Contractus non debent à verbis denominari, ſed à principali contrahentium intentione, & illius effectum. & num. 69.*
70 *Donatio, quando non poſſit negari quod ſit correſpectiua.*
71 *poſt Donationem, ſi donatarius obliget ſe ad aliquid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione illius donationis.*
72 *Donans aliquid alicui, & eadem die donatarius ſe obliget ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, ex actuum vicinitate.*
73 *Frater licèt videatur dotare ſororem animo donandi, tamen ſi eadem die appareat Inſtrumentum quietationis facta per ſororem fratri, præſumitur dotaſſe contẽplatione illius quietationis.*
74 *Præcedentia declarant ſubſequentia.*
In Continenti ea, quæ fiunt ineſſe videntur.
75 *Actus præſumũtur correſpectiui, ſi fiant eadẽ die.*
76 *ad Correſpectiuitatem inducendam dicitur in continenti fieri, ſi fiat infra vnum diem.*
77 *Soror, ſi renunciet hæreditati paternæ ad fauorem fratrum, & alio die fratres illam dotent, præſumuntur actus correſpectiui.*
78 *Donatio ſi ſit correſpectiua, nõ eget inſinuatione.*
79 *Donatio illa propriè dicitur, quæ à mera liberalitate procedit.*
80 *Statutum loquens de donatione intelligi debet, de vera donatione.*
81 *Statutorum verba debent intelligi ſtrictè, & in propria ſignificatione.*
82 *Donatio, ſi ſit ob cauſam, & reciproca, non comprehenditur ſub ſtatuto loquente de donatione.*
83 *Inſinuatio in conuentionibus, quæ non continent donationem, non eſt neceſſaria.*
84 *in Donationibus non requiritur inſinuatio, ſi adſit iuramẽtum, ſecundum communem opinionẽ.*
85 *Correſpectiuitas in actibus quando præſumatur.*
86 *Correſpectiuorum natura eſt, vt quod ineſt in vno, inſit etiam in altero.*
Ita vt vnus actus iudicetur, etiam ſi diuerſæ ſint naturæ. num. 89.
87 *Mutuans alicui centum, ſi ſtatim deponat illa penes mutuantem, licet in depoſito non admittatur compenſatio, tamen ſecus eſt in hoc caſu quia depoſitum pendet à mutuo ratione correſpectiuitatis. & num. 88.*
90 *Renunciatio, ſeù ceſſio poteſt reuocari per ſuperuenientiam Liberorum.*
91 *in Repudiatione non habet locum diſpoſitio l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat.*
92 *Donatio, ſi non ſit ſimplex, ſed ob cauſam ceſſat text. in l. ſi vnquàm C. de reuocand. donat.*
93 *Donatio ob cauſam non eſt vera donatio.*

¶ Supra ad Deciſionem 12. coram eodem Reuerendiſsimo P. D. Coccino Decano, & ad Deciſionem 292. coram R. P. D. Panzirolo.

DECISIO CCCXXIII.

BON. me. Maxima de Comitibus ſub die 14. Aprilis de ann. 1592. reliquit Caſtra de quibus agitur claræ me. Antonio Mariæ Cardinali Saluiato; eiquè poſt eius obitum ſubſtituit Filios legitimos, & naturales Federici de Comitibus videlicet, Camillum, & Horatium, prædefuncto Horatio, Excellnetiſſimus D. Camillus Dux Carpineti ſub die 14. Aprilis 1597. aſſerens ſe benè informatum de prædicto Teſtamento, ac ſubſtitutione, declarauit ſe nunquàm habuiſſe, nequè habere animum acceptãdi prædictã ſubſtitutionem, nequè ius accreſcendi, vel non decreſcendi ex morte Horatij fratris, & propterea repudiauit, & repudiat, vt in inſtrumento dicitur, medio iuramento, &c. dictum ius accreſcendi, vel non decreſcendi, & totam dictam ſubſtitutionem fideicommiſſariam ſibi poſt mortem Cardinalis hæredis factam, ipſamquè ſubſtitutionem, ſeù legatum perpetuò, & omni tempore effici caducũ voluit, & ſibi nullo vnquàm tempore acquiri debere, ac nunquàm factum fuiſſet, ipſamquè ſubſtitutionem, & ſeù legatum medio iuramento, &c. ex nùnc prout ex tùnc, & è contra poſtquàm delatum erit refutauit, & repudiauit, & cuicunquè iuri tàm in ſpe, quàm in re, ſeù ad rem certam de præſenti, quàm quomodolibet competituro poſt mortem Cardinalis, ex nùnc prout ex tùnc, & è contra, &c. renunciauit ad fauorem prædicti Cardinalis pro ſe, & ſuis hæredibus, &c. illiquè fecit finem, quietantiam, remiſſionem, & pactum perpetuum de vlteriùs quicquàm non petendo vigore dicti teſtamenti. Die ſequenti, videlicèt, die 15. Aprilis eiuſdem anni 1597. idem Cardinalis per chirographum, ſeù manuſcriptum promiſit, & ſe obligauit ſoluere eidem Excellentiſſimo D. Duci ſcuta 20. mill. illaquè numerare Creditoribus eiuſdem Ducis, qui cedere reſpectiuè iura deberent eidẽ Cardinali, & poſtea ſub die 4. Iunij eiuſdẽ anni prædictus D. Cardinalis ſcripto declarauit ſuæ intentionis non fuiſſe reualendi ſe vllo tempore de iſto credito cõtra ipſum D. Ducem, ſed dediſſe dictam ſummam in gratitudinem renunciationis ab eodem D. Duce factæ fideicõmiſſo prædicto, prout hæc omnia narrata fuerunt in inſtrumento celebrato ſub die 14. Nouembris eiuſdem anni, in quo pariter dicitur quod in ſignũ gratitudinis addebat idem Cardinalis ſcu. 5. mill.

His ſtantibus cum prædictus Excellentiſſimus D. Dux peteret immiſſionem in Caſtra de quibus agitur ſub die 24. *Ianuarij* 1622. Rota reſoluit coram R. P. D. meo Remboldo * obſtare dicto D. Duci dicta duo Inſtrumenta ſub diebus 14. Aprilis, & 14. Nouembris anni 1597. & lata ſententia contra D. Ducem, cum mihi cauſa fuiſſet commiſſa in ſecunda inſtantia Dubitaui An Sententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda,

& Do-

& Domini cenſuerunt, Sententiam eſſe confir-
mandam. Quia aut agitur de repudiatione, aut
1 de renunciatione; ſi de repudiatione, † nullo
modo fas eſt D. Duci ad bona repudiata redire,
*l. ſicut, l. ſi quis ſuus, C. de repud. hered. l. 1. C.
de repud. bonor. poſſ. l. 1. §. ſed videndum eſt. ff. de
ſucceſſ. edict. Aym. conſ. 959. num. 2. lib. 5.* quod
2 enim ſemel repudiatum † eſt redintegrari non
poteſt, *l. fin. ad fin. C. de condit. inſert. Corn. in l.
bonorum, num. 26. C. qui admitti*; Vndè hæredi-
3 tatem ſemel repudians † non poteſt amplius eam
adire, *l. ſi quis ſuus, C. de repud. hered. vbi Fulgoſ.
num. 5. Alber. in l. pro herede, num. 4. in fin. &
4 num. 5. ff. de acquir. hered.* Neque eſt † ampliùs
locus pœnitentiæ, *Ang. in d. l. ſi quis ſuus, num. 3.
5 C. de repud. hered.* Nam, & ſi repudiatio † non
poſſit dici priuatio iuris repudiati, quoniam repu-
dians hæreditatem non dicitur priuari hæredita-
6 te, quam nunquàm † habuit, & priuatio præſup-
ponit habitum, tamen dicitur aliquo modo pri-
uatio, quia tollit facultatem acquirendi, & ac-
ceptandi. ſi verò agitur de renunciatione, renun-
7 ciationis † effectus eſt priuatio illius iuris, quod
à ſe per renunciationem abdicauit, & propterea
8 à priuatione ad habitum † non debet dari regreſ-
ſus, *l. homo liber. ff. de ſtat. hom. §. quod autem,
in fin. vbi Ang. num. 1. verſ. nota, quod à priua-
9 tione inſtit. de capit. diminut.* & hinc fit quod † re-
nuncianti non datur regreſſus ad ius renunciati,
*l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de edilit. edict. l. He-
rennius 63. in princ. ff. de euict. l. nihil 123. §.
omnibus. ff. de leg. 1. l. ſi quis ius iurandum, 11. C.
de reb. credit.* vbi dicitur quod ſatis abſurdum
10 eſt redire † ad hoc, cui renunciandum putauit,
11 & plus operatur renunciatio † quàm ſententia,
cum renunciatio pendeat à ſpontanea voluntate,
ſententia verò eſt actus à conſenſu inuito pendēs,
*Oldrad. conſ. 227. num. 5. Decian. reſponſ. 39.
num. 44 lib. 2.* Et propterea Rota benè reſoluit
obſtare dicta Inſtrumenta, ſuper quo reſolutione
fuit lata ſententia, quia contra cedentem poteſt
excipi de repudiatione, & renunciatione, &
12 † quod propterea non competit actio, *Aym.
conſ. 191. num. 3. Anchar. conſ. 34 num. 8. & 9.
verſ. & maximè quia.*

Quod verò in hoc caſu dici poſſit, quod agitur
de repudiatione ſatis patet, quia D. Dux ſubſti-
tutionem, ſeu legatum poſtquàm delatam erit re-
futauit, & repudiauit, quod propriè conuenit re-
13 pudiationi, † nam repudiatio fit de iure iam de-
lato, *l. 1. §. decretalis. ff. de ſucceſſ. edict. l. nec is.
17. in fin. ff. de acq. her.* Et quàmuis de tempore
repudiationis legatum, ſeu fideicommiſſum non
14 eſſet delatum, & ideò non potuit repudiari, † is
enim poteſt repudiare, qui poteſt adire, *l. is poteſt.
18. ff. de acq. hered.* itàut aliàs repudiatio ſit nul-
15 la, & eueniente caſu repudians poſſit † iterùm
repudiare vel adire, *l. is qui heres. 13. in princ. ff.
de acquir. her. & ibid. Bart. nu. 2. & 3. Imol. n. 1.
Iaſ. num. 5. Surd. conſ. 298. num. 12. & conſ. 446.
num. 3.* Nihilominùs eſt aduertendum, quod D.
Dux non repudiauit ſimpliciter, ſed poſtquàm
16 dicta ſubſtitutio, ſeu legatum ſibi eſſet † delatū,
& ideo cum repudiatio ſit conditionalis ſcilicèt
poſtquàm ſubſtitutio, ſeu legatum erit delatum,
17 quod denotat dictio illa, † (poſtquàm) quæ eſt cō-
ditionalis, *Bart. in l. quibus diebus. §. Termilius,
num. 6. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi ita. 45. §. fin.
vbi gloſ. ver. 6. vbi ea. ff. de leg. 2. l. ab hoſtib. 15. §.
fin. ff. ex quib. cauſ. maior. Rota deciſ. 46. num. 2.
18 par. 2. in recent.* dictio, ex nunc † prout ex tunc,
& è contra non operatur à die datæ inſtrumenti,
ſed ſolùm à die purificatæ conditionis, vt in iſtis
terminis clauſulæ, ex nunc, prout ex tunc, & è cō-
tra in actu conditionali (licèt ſecùs eſſe dicendū
ſi actus eſſet purus, & eſt deciſio *Caſſad. 3. nu. 14.
in fin. verſ. cui concluſioni, & num. 15. per tot. de
preb. Card. in clem 1. nu. 9. verſ. oppono quod de-
cretum, Imol. num. 10. de conceſſ. preb. Pariſ. con-
ſil. 82. num. 17. vol. 4. Gabr. conſ. 185. num. 6. vol. 1.
& eſt tex. in clem. 1. vbi gloſ. in verb. ex tūc, de con-
ceſſ. preb.* & ratio eſt, quia ante conditionem
19 † purificatā nulla adeſt repudiatio, *l. labeo, 7. §.
idem Tubero. ff. de ſuppellec. legat.* vbi quod no-
20 mina † demonſtrant voluntatem, *c. is autem 22.
quæſt. 2. Caſſad. in puncto, d. deciſ. 3. num. 15. de
preb.* Ex quibus cum repudiatio cenſeatur facta
poſt delatam hæreditatem eſt valida, talis enim
21 eſt † natura repudiationis, vt dictum eſt, vt fiat
poſt delatam hæreditatem ante acceptationem,
*d. l. 1. §. furioſi, & §. decretalis. ff. de ſucceſſ. edict.
l. qui poteſt, verſ. quod quis. ff. de reg. iur.* Nam
22 repudiare verbum refertur † ad ius quærendum.
*Alciat. in l. inter diuortium. 191. num. 1. ff. de verb.
23 ſignif.* quare cum alicui defertur hæreditas, † vel
legatum, vel aliud ſimile, debet quis acceptare,
vel repudiare, ne ius delatum, dum non accepta-
tur habeatur pro derelicto; Vnde repudiari dici-
24 tur † hæreditas, cum abdicatur ipſa adeūdi facul-
tas, vt in *Rubr. C. de repud. hered. Corn. conſ. 272.
n. 4. lib. 3. Ruin. conſ. 207. nu. 3. li. 1.*

Et quatenùs teneamus hanc eſſe repudiationē,
non eſt opus inſinuatione, quia illa ſolùm requi-
25 ritur in vera, † & propria donatione, non autem
in impropria, *Calder. conſ. 2. de empt. & vendit.
Curt. Iun. conſ. 147. num. 7. & in noſtris termi-
nis Gomez. variar. tom. 2. cap. 4. num. 10. Azeued.
ad leges regias lib. 5. tit. 9. l. 9. num. 2. in fin. &
num. 3.* Quod autem iſta propriè, & verè non ſit
26 donatio ſatis patet, quia ad effectum veræ † dona-
tionis, duo copulatiuè requiruntur, alterum quod
donans fiat pauperior, alterum quod donatarius
ſit factus locupletior. Sed in hoc caſu licèt reci-
27 piens ſit factus locupletior, † tamen donans non
eſt factus pauperior, & ſic non eſt propriè dona-
tio, *l. ſi ſponſus 5. §. conceſſa, verſ. hoc autem
ex eo euenit, & §. fin. incip. vbicunque, ff. de donat.
int. vir. & vxor. l. quod autem 8. §. 1. ff. eod.; Rot.
deciſ. 8. verſ. in oppoſitum, de conſuet. in antiq. latè
Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 5.
28 num. 57.* tunc enim donans dicitur fieri † pau-
perior, quando tradit de ſubſtantia ſua, itàut di-
minuat patrimonium ſuum, ſecùs verò ſi repu-
diat hæreditatem, & deueniat ad ſubſtitutum,
29 nam tunc non † acquirendo non dicitur fieri pau-
perior, vt habetur *in d. l. ſi ſponſus, §. ſi maritus,*
& benè declarat *Abb. in cap. donatio 15 num. 8.
verſ. 2. quæritur, de donat. inter vir. & vxor.*

Mant.

*Mant. loco ſupra cit. num.*59. Et idem eſt in caſu
iſto licèt non agatur, vt legatum deueniat ad ſub-
30 ſtitutum, † ſed vt remaneat pœnès grauatum,
à quo relictum eſt, ſicut caducum, *l.* 1. *§. pro* 2.
C. de cad. toll. vt benè ad propoſitum conſiderat
Caſtr. in conſ. 135. *num.* 3. *verſ. & ſi dicitur lib.* 1.
Nequè obſtat, quod iſta repudiatio videatur
facta per pactum, vnde eſt locus inſinuationi,
31 † etiam quod aliàs de iure non requireretur,
Clar. in §. donatio, quæſt. 16. *num.* 2. *&* 3. *Gabr.*
de donat. concl. 1. *nu.* 19. *Seraph. de priuil. iuram.*
priuil. 209. *nu.* 4. Nam fuit reſponſum, quod iſti
32 † Doctores loquuntur in renũciatione, ſecùs au-
tem dicendum eſt in repudiatione, & ratio diffe-
33 rentiæ eſt, quia cum † repudiatio fiat, quando ius
eſt delatũ, an ille cui eſt delatũ velit acquirere, vel
34 nõ acquirere pẽdet ab eius volũtate, vnde ſi † re-
pudiat fingitur nunquã habuiſſe, *ex l. tibi homo*, 88.
§. cui ſeruus, ff. de leg. 1. & ſic reſpectu eius nunquã
35 eſt res † acquiſita, & quod ſibi dominium ſit ac-
quiſitum pendet ex eius acceptatione, vnde non
acceptando lex habuit, vt acquirendum, non vt
acquiſitum, quia eſſe acquiſitum dependet etiam
à poteſtate legis, & lex ipſa potuit fingere non
36 acquiſitum, tandem ad hoc, † vt res dicatur ac-
quiſita neceſſè eſt, quod hoc fiat per actus natu-
rales, vt putà per voluntatem, & apprehenſionẽ
37 naturalem, & tunc eius remiſſio donatio eſt, † per
actus verò ciuiles non inducitur iſta propria ac-
quiſitio, vt ſit donatio eius remiſſio, & hic eſt ve-
rus ſenſus, *d. l. ſi ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donat.*
int. vir. & vxor. ità eleganter, *Add. ad deciſ.* 119.
Antonij Gamæ, col. 1. *verſ. in maiore verò.* At ſe-
cùs eſt in renunciatione, quæ non poteſt fieri, niſi
38 † de iure iam acquiſito, vel acquirendo, ex cauſa
de præſenti, vnde ſi fiat de iure acquiſito, clarum
eſt, quod iſta acquiſitio fit per actus naturales,
39 † ſcilicèt per voluntatem, & apprehenſionem na-
40 turalem, & ſic reſutatio † eſt donatio, vt ſupra
dictum eſt, & benè *Caſtren. in d. conſ.* 135. *nu.* 3.
verſ. ex quo igitur, lib. 1. Et idem eſt in renuncia-
41 tione iuris futuri ex cauſa de præſenti, † quæ cum
non poſſit regulariter fieri, *l. ſi ità ſcriptum §. ſub*
conditione, ff. de leg. 1. niſi fiat per pactum, *l.* 1 *iun-*
cta gloſſa magna poſt princ. ibi, primo quia adhuc
non competit, *C. de pact.* & latiùs infrà dicetur,
42 cum renunciatur † per pactum iuri de futuro, ex
ſpe de præſenti ſapit donationem, *l. ſpem, C. de*
donat. Ruin. conſ. 204. *num.* 4. *lib.* 1. & ideò nihil
mirùm ſi requiritur inſinuatio, quia eſt donatio,
& in hoc caſu lex non fingit renunciantem nun-
43 quàm habuiſſe † ius renunciatum, prout fingit, re-
pudiantem nunquàm habuiſſe hæreditatem, vel
legatum repudiatum, vt ſuprà dictum eſt, & ceſſat
omnis difficultas, quia vt ex mox dicendis appa-
44 rebit etiam quod in repudiatione † ex pacto re-
quireretur inſinuatio, tamen ſecùs dicendum eſt
in hoc caſu.
Et in omnem euentum D. Duci obſtat renun-
ciatio Iuri de futuro ex ſpe de præſenti, quæ clarè
colligitur ex illis verbis: Et cuicunquè iuri tam
in ſpe, quàm in re, ſeù ad rem certam de præſenti,
quàm quomodolibèt competituro poſt mortem
Cardinalis, ex nunc prout ex tunc, & è contra
renunciauit ad fauorem prædicti Cardinalis pro
ſe, & ſuis hæredibus, & cui fecit finem, quietan-
tiam, remiſſionem, & pactum perpetuum de vl-
terius quicquàm non petendo, cũ iuramento, &c.
vnde, etſi renunciatio Iuri in ſpe de præſenti, &
45 Iuri de futuro ex dicta ſpe de præſenti † regula-
riter non valeat, nec renunciatione tollatur, *l. ſi*
ità ſcriptum, §. ſub conditione, ff. de leg. 2. *Bart.*
in l. 2 *num.* 3. *C. de pact. vbi Bolognet. num.* 70.
teſtatur de communi, per pactum tamen tollitur,
Bart. in d. l. 1. *num.* 3. *Afflict. deciſ.* 381. *num.* 5.
Miſ. in repet. in verb. renunciari non poteſt iuri
de futuro, Tiraq. de retract. conſang. §. 1. *gloſ.* 9.
46 *num.* 124. Et ratio eſt, † quia renũciatio facta per
pactum vallatur conſenſu duorum, renunciatio
47 verò ſimplex vnius † tantùm voluntate, *Butrig.*
in d. l. 1. *in princ. verſ. item oppono quod futurum,*
Tiberius Decian. reſponſ. 39. *num.* 64. *vol.* 2.
Hieron. Schurff. conſ. 74. *num.* 9. *& ſeqq. centur.* 1.
Iaſ. in d. l. 1. *num.* 14. *C. de pact.* Et prædicta eò
48 magis procedunt, quia in hoc caſu adeſt † iura-
mentum, quod per ſe ſufficeret, vt ius futurum
per renunciationem tollatur, *Alex. poſt Cuman.*
in l. is qui hæres 13. *num.* 7. *ff. de acquir. hæred.*
Dec. in l. 1. *num.* 27. *C. de pactis, & conſ.* 31. *num.* 5.
in princ. & conſ. 379. *num.* 10. *Ruin. conſ.* 16.
num. 3. *lib.* 2. *Gerard. ſingul.* 18. *num.* 19. *Tiraq.*
in l. ſi vnquàm, in præfat. num. 138. *Gutier. de*
iuram. confirm. cap. 25. *num.* 2. *lib.* 2. *Seraphin.*
de priuil. iuram. priuil. 109. *num.* 3. *& per tot.*
49 Nequè prædictis obſtat, quod remiſſio † cen-
ſetur donatio, *l. ſi quis delegauerit.* 12. *ff. de noua-*
tio. l. ſi quis obligatione 115. *& ibi gloſ. in princ.*
& Dec. num. 2. *& ſeqq. ff. de reg. iur.* Et propre-
50 rea eget inſinuatione, perinde † ac ſi res tradita
fuiſſet ex donationis cauſa, *Gloſ. in d. l. ſi quis*
obligatione, in princ. verſ. ſi fiat, & in l. Modeſti-
nus 23. *in princ. gloſ. vbi Bart. num.* 1. *ff. de donat.*
Ruin. conſ. 133. *num.* 5. *lib.* 4. *Rolan. de lucr. dot.*
quæſt. 11. *num.* 8. *Buſigell. in repet. l.* 4. *§. cato,*
num. 35. *ff. de verb. oblig.* Nam fuit reſponſum,
quod in hac facti ſpecie non fuit opus inſinuatio-
51 ne, quia illa non eſt opus † quando remittitur Ius
futurum nondũ quæſitum, prout eſt caſus noſter,
Bald. in l. illud, num. 11. *verſ. quid ergo dicemus,*
C. de ſacroſ. Eccl. Tiraq. in l. ſi vnquàm, ver. do-
natione, num. 180. *Gomez. var. reſol. tom.* 2. *c.* 0.
num. 10. *verſ. item etiam. Azeuedus ad leges re-*
gias. lib. 5. *tit.* 9. *lib.* 9. *num.* 2. *&* 3. Nequè pro-
52 cedit in † remiſſione Iuris quod eſt in ſpe, prout
etiam eſt caſus noſter, *Roland. de lucr. dot. q.* 39.
num. 24. *Rebuff. in conſtit. lib.* 2. *tit. de donat. in-*
ſinuat. art. 1. *gloſ.* 1. *num.* 30. *verſ.* 10. *Gomez.*
53 *vbi ſupra verſ. ſecundo infero*; ſecùs autẽ † quan-
do eſt ius quæſitum *Rebuf. vbi ſupra, Gab. concl.* 1.
54 *de donat. num.* 82. *limit.* 23. quia vbi ius † quæſi-
tum remittitur, ibi donatio eſſe intelligitur, *Caſt.*
in l. actione, num. 2. *C. de pact. Dec. conſ.* 86.
num. 5. *verſ. quantum verò, Aym. conſ.* 142. *nu.* 2.
55 planè donatio vera, & propria in iuris † quæſiti
remiſſione verſatur, *Aym. conſ.* 959. *num.* 5. *&*
& conſ. 618. *num.* 3. *Gabr. concluſ.* 27. *num* 28.
lib. 1. *& conſ.* 6. *in princ. lib.* 2. propterea re-
56 remiſſio iuris † quærendi non exigit inſinuatio-
nem

nem ſicuti requirit iuris quæſiti remiſſio, vt ſuprà
dictum eſt.
Et quàmuis prædicta videantur eſſe vera, niſi
57 alteri † cedatur ſpes iuris quærendi, prout fuit
factum in caſu iſto, cum ceſſio fuerit facta ad fa-
uorem Cardinalis, *Ruin. conſ. 204. num. 4. lib. 1.*
per tex. in l. ſpem, C. de donat. Socc. Sen. conſ. 82.
in fin. lib. 4. Nihilominùs fuit conſideratum, quod
D. Dux in dicto primo inſtrumento aſſeruit, ſe
nunquàm habuiſſe animum, nec habere ſubſtitu-
tionem, & ius accreſcendi, vel non decreſcendi
acceptandi, & ſubditur: Et propterea repudiauit,
& refutauit, &c. renunciauit, & renunciat, &c.
quæ dictio (propterea) denotat quod propter il-
lam cauſam, ſcilicèt quia nunquàm habuit animũ
habere ſubſtitutionem, & ius accreſcendi, quæ
cenſetur finalis, & coniungit animum non ac-
ceptandi, cum repudiatione, & refutatione, itaut
58 repudiatio, † & refutatio pendeant ab illa volun-
tate non acquirendi, *l. 2. ff. de vſur. Bald. in l.*
cancellauerat, num. 1. ff. de his, quæ in teſtam.
delent, c. quia propter, de elect. Socc. Sen. conſ. 156.
num. 18. in princ. lib. 2. Rolan. conſ. 15. num. 5.
lib. 3. Seraph. deciſ. 883. num. 7. & prædicta dictio
59 denotat expreſſam † cauſam repudiationis, & re-
nunciationis, ſicuti dicitur de dictione, ideò, quæ
idem importat, *Socc. Sen. conſ. 159. num. 21. lib. 2.*
Aym. conſ. 192. num. 2. verſ. 3. arguitur. Vnde
60 fit, quod cum in iudicanda remiſſione, † vt ea
cenſeatur donatio debeat inſpici animus donan-
di, & liberalitatem exercendi, *l. in ædibus 9. in*
61 *princ. ff. de donat.* & vbi non conſtat † de animo
donandi, tunc non videtur ibi eſſe donatio ob de-
fectum conſenſus; ideò cum refutatio non fuerit
62 facta ſimpliciter, ſed in conſequentiam † ex quo
nunquàm D. Dux habuit animum acquirendi,
quod denotat dicta dictio (propterea) iſta non
debet cenſeri donatio, ſed liberatio ſinè cauſa,
Ang. conſ. 94. num. 7. Roman in l. Modeſtinus,
num. 15. ff. de donat. Butrig. in l. pactum, C. de
pact. verſ. item opponitur, vbi quod ſi remiſſio fit
63 principaliter animo donandi cẽſetur donatio, † ſi
verò fit principaliter pro commodo pupilli non
cenſetur donatio, & talis remiſſio per Tutorem
facta eſt valida, *Rom. ibid. num. 4.* Nam donare
64 is demùm dicitur, † qui ob nullam aliam cauſam
donat, quam vt liberalitatem exerceat, *l. 1. ff. de*
donat. in princ. quare cum refutatio non fuerit
65 facta † ob liberalitatem exercendam, ſed ex quo
D. Dux non habuit animum acquirendi legatum
non dicitur donatio, itaut comprehendatur ſub
diſpoſitione Iuris Communis, vel Statuto de in-
66 ſinuatione, etiam quod ſub verbo † donationis
fuiſſet facta remiſſio, niſi principaliter interue-
nerit cauſa donandi, *vt eſt tex. in l. ſi vno, 17. in*
princ. ſeu in l. ex conducto 16. §. Papinianus, ff.
locati, vbi quod ſi verbo donationis Dominus
67 † ob ſterilitatem anni remiſerit idem erit dicen-
dum quaſi non ſit donatio, ſed tranſactio, *& ibi*
gloſ. in verb. ſed tranſactio notat quod ex quali-
68 tate contractus † verba accipiuntur contra pro-
priam ſignificationem, & eſt clarum in iure quod
contractus non debet à verbis denominari, ſed à
69 principali † contrahentium intentione, & ab illius
effectu, *l. inſulam 6. ff. de præſcr. verb. Pariſ.*
conſ. 20. num. 62. & conſ. 78. num. 11. lib. 1.
Vacon. declar. iur. declarat. 69. num. 10. Aym.
conſ. 20. num. 5. Ruin. conſ. 107. num. 9. lib. 4.
Rolan. conſ. 69. num. 40. & ſeqq. lib. 3. Surd.
conſ. 243. num. 2. & 43.
Præterea ſi admitteremus hanc fuiſſe donatio-
nem, cum bon. mem. Cardinalis die ſequenti, poſt
factam donationem dederit Duci ſcut. 20. mill. &
poſteà alia ſcut. 5. mil. negari nõ poteſt quin iſta ſo-
70 lutio ſit correſpectiua † ad ipſam refutationem, ſeu
donationẽ, ſi illam talẽ eſſe dicamus, ex tex. *in l. 1. §.*
quæ oneranda, ff. quarum actio rerum non det per
quem text. *poſt Fulgoſ. dicit Socein. Sen.* in ter-
minis donationis, in *conſ. 173. num. 4. lib. 2.* quod
71 ſi poſt donationem † donatarius obligat ſe ad ali-
quid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione illius do-
nationis, & ſubdit quod *Paulus de Caſtro* cõſuluit,
quod ſi mulier donat aliquid Hoſpitali, & eadem
die Hoſpitale ſe obligat ad dandum Mulieri decem
72 ſingulis annis, † cenſetur hoc feciſſe contempla-
tione præcedentis donationis ex actuum vicinita-
te, & allegat quoquè *Bald.* concludentem, quod
73 licèt frater † videatur dotare ſororem animo do-
nandi, *l. vni. §. accedit, C. de rei uxor. act.* tamen
ſi eadem diem appareat inſtrumentum quietatio-
nis factæ per ſororem fratri, præſumitur dotaſſe
contemplatione illius quietationis, quia præce-
74 dentia † declarant ſequentia, & quæ in continenti
fiunt videntur ineſſe, & hoc dictum in noſtris ter-
minis donationis ad literam ſequitur *Io. Iacob.*
Leonardus in conſ. 118. num. 3. & ſeq. inter conſ.
feudalia Bruni lib. 1. Et quàmuis prædicti Doct.
loquantur de actibus factis eodem die, nihilominùs
75 † idem obtinet in caſu iſto, ex quo promiſſio ſcut.
20. mil. fuit facta die ſequenti poſt renunciationem,
Ambar. conſ. 434. nu. 3. vbi quòd ad inducendam
76 † correſpectiuitatẽ, dicitur in continenti fieri, ſi fiat
infra vnum diem. nam ſi ſoror renunciat hæreditati
77 paternæ ad fauorẽ † fratrũ, & alio die fratres dotant
ſororem præſumuntur correſpectiui actus, ſequitur
Aym. in conſ. 356. in princ. Et ceſſat omnis diffi-
cultas ex quinquè ponderatis in facto ſecundi In-
ſtrumenti in deciſione *corã R. P. D. meo Remboldo.*
Ex quibus clariſſimè colligitur iſta correſpectiui-
tas. Quare cum iſti actus ſint correſpectiui iſta
78 donatio non † eſt pura donatio, quæ ſubiaceat in-
ſinuationi requiſitæ à *Statuto Vrbis Cap. 149. &*
150. lib. 1. quod tollit etiam iuramentum, cum
79 donatio propriè † dicatur illa, quæ à mera
liberalitate procedit, *l. 1. ff. de donat.* & dicit *ibi*
Bart. in fin. quòd Statutum de donatione loquens
80 intelligitur de illa † propria donatione, quæ à mera
81 liberalitate procedit, quia verba Statutorum †
debent intelligi ſtrictè, & in propria ſignificatione,
l. 1. §. ſi quis nauem, ff. de exercit. actio. l. 3. §. hæc
verba, ff. de neg. geſt. & idem in propoſito notat
Bart. in l. filiusfamilias, in ſecunda oppoſitione, ff.
de donat. & Cyn. in l. ut liberis, num. 2. verſ. no-
ſtri autem, C. de collat. Quare cum renunciatio
82 † de qua agitur quatenùs ſit donatio, non ſit ob
liberalitatem, ſed correſpectiua, ſaltẽ ad ſummam
ſcut. 20. mill. & propterea fuerit ob cauſam, &
reciproca, non comprehenditur ſub dicto Statuto,
Alex.

Alex. in puncto conſ.167. nu.10. & 14. verſ. non obſtat, lib.7. vbi concludit, quod iſtæ conuentio-
83 nes non continent donationem ſaltem propriè, † & quoad inſinuationem de iure communi requiſi-
tam (omiſſo quòd non requiritur in donatione reciproca, vt de communi teſtatur *Cur. Iun. conſ.81. num.5. Clar. in §. donatio, quæſt.16. num.5. verſ. ſed nunquid)* ceſſat omnis difficultas, quia cùm
84 interuenerit † iuramentum non requiritur inſinuatio ſecundùm magis communem opinionem, de qua *Iaſ. conſ.169. nu.16. lib.4. Alexand. conſ.20. num.4. verſ. poſſet etiam dici, lib.3. & conſ.133. num.10. verſ. quinimò etiam, lib.7. Clar. in d. §. donatio, quæſt.18. verſ. contrariam autem.*

Neque iſta correſpectiuitas ceſſat, ex quo Cardinalis promiſit numerare ſcut.20. mill. Creditoribus D. Ducis, qui cedere deberent iura ad fauorem ipſius Cardinalis, quæ iura cùm Cardinalis poſſit exercere contra Ducem ceſſat correſpectiuitas, cùm Dux ſemper remaneret debitor. Nam fuit reſponſum quòd cum ex prædictis præſumatur
85 correſpectiuitas Cardinalis † non poterat vti iuribus ceſſis contra Ducem, licèt aliàs poſſet, vt benè ad propoſitum, *Bald. in conſ.317. incip. Ad euidentiam præmittendum per tot. & maximè in fin.*
86 *lib.3.* vbi quod natura correſpectiuorum eſt, † vt quod ineſt in vno, inſit alteri, itaut vnus actus iudicetur, etiam ſi ſint diuerſæ naturæ, nam ſi quis
87 mutuauit alicui centum, & ſtatim † illa depoſuit pœnès mutuantem, licèt in depoſito, non admittatur compenſatio, *l. fin. C. de compenſ.* tamen fallit in caſu iſto, quia depoſitum pendet à mutuo
88 † ratione correſpectiuitatis, & coniunctionis contractuũ, ſic in propoſito licèt ſolutio facta per Cardinalẽ Creditoribus Ducis cùm reportatione ceſſionis operaretur, quod Cardinalis poſſet vti illis iuribus ceſſis contra Ducem, tamen ſecùs eſt in iſto caſu, ex quo ſolutio facta Creditoribus fuit correſpectiua ad renunciationem factam per Ducem, Vnde Cardinalis non poterat vti iuribus ceſſis cõ-
89 tra ipſum, cùm † ſolutio facta Creditoribus ratione correſpectiuitatis eſſet eiuſdem naturæ, prout renunciatio facta per Ducem, *l. ſi eum, §. final. l. qui iniuria, ff. ſi quis caution. Bald. vbi ſuprà ante fin. verſ. quia iſtud depoſitum.* Et ceſſat omnis difficultas, cùm die 4. Iunij eiuſdem anni 1597. Cardinalis agnoſcendo veritatem per aliam ſcripturam declarauerit ſuæ intentionis non fuiſſe reualendi ſe vllo tempore de iſto credito contra ipſum D. Ducem, aut contra alios pro eo, ſed dandi Excellentiæ ſuæ d. ſummam ſcut.20. mill. in gratitudinem renunciationis ab eodem D. Duce factæ fideicommiſſo q. D. Maximæ, &c. vt etiam habetur in Inſtrumento celebrato die 14. Nouembris 1597.

Neque deniquè facit, quòd propter ſuperuenien-
90 tiam filiorum D. Dux potuit † reuocare iſtam ceſſionem, ſeu renunciationem, ex *l. ſi vnquàm C. de reuoc. donat.* Nam fuit reſponſum, quòd, aut agitur de repudiatione, aut de renunciatione, ſi
91 † de repudiatione nõ eſt locus reuocationi ex diſpoſitione, *d. l. ſi vnquàm, vt notat ibidem Ripa, num 21. & ibidem etiam Tiraquel. in verb. donatione largitus, num.180. & ſequen. Socc. Sen. in l.1. in fin. C. de pact.* vbi quod hoc eſt nouum dictum, *Gomez variar. tom.2. cap.4. num. 24. verſ. ſeptimò infero,* qui dicit ſolùm *Soccinum* hoc tenere. Si verò agitur de renunciatione, quæ habet vim donationis, cùm iſta non ſit donatio ſimplex,
92 † ſed ob cauſam, vt ſuprà probatum eſt, ceſſat ita ea diſpoſitio, *l. ſi vnquàm, Alex. conſ.29. num.16. lib.3. Dec. conſ.180. in fin. Pariſ. conſ.28. num.62.*
93 *lib.3.* quia † iſta non eſt propriè vera donatio, *vt ſuprà dictum eſt, ex Alexand. conſ.167. nu.14. in fin. lib.7.*

Et ità concluſũ ſolo D. Marchione informante.

☞ * Eſt deciſio 320. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. REMBOLDO.

Ianueñ Separationis Thori.

Die Veneris 31. Ianuarij 1625.

ARGVMENTVM.

Mulier, ſi agat contra eius virum ad effectum ſeparationis Thori, ob illius ſæuitiam, cum tractetur de re grauiſſima, & ardua, & ne aperiatur via paſſim diuertendi cum rarò ſint coniuges inter quos aliquæ diſſentiones non orianrur, ideò vt in hoc iudicio obtineat, non ſufficit probatio cuiuslibet ſæuitiæ, & qualis requiratur, & probanda veniat, doctè explicatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Mulieri alleganti ſæuitiam viri incumbit onus probandi.*

2 *Mulier ſi allegat ſæuitiam viri ad effectum ſeparationis Thori, debet eam plenè, & concludenter probare.*

3 *Teſtes deponentes ſuper ſæuitia viri contrà vxorem, debent eſſe omni exceptione maiores.*

4 *Thori ſeparationis cauſa grauis eſt, & ardua.*

5 *Thori ſeparationis cauſa reputatur cauſa ſtatus.*

6 *Verberatio leuis permiſſa eſt viro in vxorem, præſertim ex cauſa.*

7 *Sæuitia mariti ergà vxorem non inducitur ex vnico actu.*

8 *Mulier ſi dicat, quod fuit verberata ſemel in decẽ annis a marito iſta non eſt ſæuitia, ſed correctio*

9 *Vir ſapiens debet dietim malos mores corrigere, ne tranſeant in conſuetudinem.*

10 *ad Thori ſeparationem, vt deueniatur propter ſæuitiam viri, debet conſtare quod vir, ſit ſolitus frequenter ſæuire vltrà modum in vxorem.*

11 *ad Thori ſeparationem vt deueniatur non ſufficit ſæuitia præterita, ſed neceſſè eſt, quod adſit probabilis timor, quod etiam in poſterum vir etiam ſæuiat in vxorem.*

12 *Et etiam requiritur, quod etiam mulieri trepidanti non poſſit per ſufficientem cautionem prouideri.*

13 *Teſtes viles, & patientes plures exceptiones non probant in materia ſeparationis Thori.*

14 *Teſtis ſingularis non probat.*

15 *Alaparum duarum inflictio, non eſt verberatio*

atrox

Digitized by Google

atrox, & qualis requiritur ad ſeparationem Thori.
16 Alapis ſi maritus hic cæciderit vxorem, ex hoc non poteſt dici, quod ſit ſolitus eam alapis cæcidere.
17 Teſtes deponentes de eorum indicio nullum gradum probationis faciunt.
18 Teſtes de auditu non releuant.
19 Teſtes, ſi non reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, non poſſunt deſeruire ad effectum plenæ, & concludentis probationis.
20 Probatio præſumptiua non releuat in materia ſeparationis Thori.
21 Fama non dicitur probata, ſi teſtes ſuper ea deponentes, non ſint tales, quales requiruntur ad eam probandam.
22 Maritus ex quibus præſumatur, quod benè tractauerit ſuam vxorem. & num.23. & 30.
24 Maritus, ſi percuſſerit vxorem, quando iſta percuſſio non ſit cenſenda atrox, ità vt non ſit inferendum ad ſæuitiam.
25 Sæuitia mariti contra vxorem ad effectum ſeparationis Thori debet eſſe magna, & talis ex qua probabiliter mortis periculum timeatur.
26 Maritus ex cauſa poteſt punire vxorem.
27 Diuortium, ſeu Thori ſeparatio ſit propter timorem futuri dãni, ac propterea, vxor quæ diuertit à viro ad eumdẽ redire debet, data cautione &c.
28 Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem ex hoc poteſt deſumi probabile argumentum, quod etiam in poſterum ſæuiat in ipſam.
29 Maritus, ſi ſemel percuſſerit vxorem, ſi dicta percuſſio non fuerit acris, & prouenerit ex inſolita ira accenſione, cui vxor cauſam dedit, ceſſat coniectura, quod inpoſterum etiam crudelis contra eam ſit futurus.
31 ad Thori ſeparationis effectum requiritur, quod adſit timor magni mali, quodquè ſit talis, qui cadat in conſtantem virum.
32 Thori ſeparatio eſt res grauiſſima, ac propterea non eſt concedenda ob cuiuſcumquè mali timorẽ.
33 Et hoc ea de cauſa, quia daretur anſa paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges, inter quos aliquæ diſſidia non oriantur.
34 Timoris rei leuis nulla habetur conſideratio in iure.

¶ Supra ad Deciſiones 155. & 191. coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

DECISIO CCCXXIV.

DOMINI dixerunt non conſtare de ſæuitia D. Marcelli ad effectum ſeparationis Thori: Onus enim probandi ſæuitiam viri incumbit
1 † mulieri alleganti ſæuitiam, Pariſ. conſ.54. n.13. in fin. lib. 4. Natt. conſil.616. in princip. Roland. conſ. 27. nu.2. lib.3. cum alijs latè congeſtis per Farinac. in tractat. de delict. carn. quæſt. 143. §. probatio ſæuitia. num. 163.
2 Et requiritur ad d. effectum plena, † & concludens probatio, Pariſ. d. conſ.54. num.15. Roland. d. conſ.27. num.10. Natt. d. conſ.616. ſub num. 1. verſ. & in ea requiruntur, Bertaz. conſ. 228. n.1.
Quodquè teſtes de ea deponentes ſint omni
3 † exceptione maiores, Felin. in rub. de ſponſal. num. 5. Soccin. Iun. conſ.86. num.7. & ſeqq. lib.2. Hipp. Rimin. conſ. 174. nu.17. Natt. d. conſ.616.
4 ſub nu.1. Quia cauſa ſeparationis eſt cauſa † grauis, & ardua, Hipp. Rimin. d. conſ. 174. num. 16.
5 & reputatur † cauſa Status, Farinac. loco citato. num.164. Rot. deciſ. 441. num.2. par.1. in recent. in Romana ſeparationis Thori 28. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Cardin. Sacrato; Ideoquè etiam ſæuitia ad inducendam ſeparationem debet eſſe magna, Abb. in c. ex tranſmiſſa. in princ. & nu. 4. de reſtit. ſpol. Aldobr. conſ.71. num 1. lib.1. Farin. conſ.157. num.4. lib.2. & fuit dictum in Spoletana ſeparationis Thori 15. Aprilis 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Neapolitana ſeparationis Thori 28. Iunij anni præteriti coram R. P. D.
6 meo Buratto. Leuis † namquè verberatio eſt permiſſa viro, præſertim ex cauſa, Bald. conſil. 176. num. 7. lib. 1. Roland. d. conſ. 27. num. 13. & 17. lib. 3. Hipp. Rimin. d. conſ. 174. num. 31. Aldobr. d. conſ.71. num.4. Farinac. d. conſ.157. num.5. & in d. tract. de delict. carn. d. quæſt.143. num.194. Sanchez. de matr. lib. 10. diſput. 18. ſub num. 16. cum alijs latè adductis per Tiraq. de legib. connub. gloſ.1. par.1. num.22.
7 Nequè dicta ſæuitia inducitur † ex vnico actu, Roland. d. conſ.27. num. 12. Aldobr. dicto conſ.71. num. 8. lib.1. Bald. d. conſ. 176. ſub nu.3. verſ. & ſimiliter: Vbi, quod ſi mulier dicat, quod fuit verberata ſemel in decem annis, iſta non fuit ſæuitia,
8 † ſed correctio, quodquè vir ſapiens debet dietim
9 malos mores † corrigere, ne tranſeant in conſuetudinem, cum alijs per Sanchez. d. diſput. 18. ſub num. 16. verſ. adde ex vnica verberatione; Sed
10 debet conſtare, † quod vir ſit ſolitus frequenter ſæuire vltrà modum in vxorem Farinac. d. q.143. num.203. & fuit firmatum in d. Neapolitana ſeparationis Thori coram R.P.D. meo Buratto.
Quinimò nec ſufficit ſæuitia præterita, & ſic,
11 quod præterito tempore ſæuierit atrociter † in vxorem, ſed neceſſe eſt, quod adſit probabilis timor, quod etiam impoſterum vir ſæuiat in vxorem Abb. in d. cap. ex tranſmiſſa num. 2. de reſtit. ſpol. Sanchez. d. diſput. 18. ſub num. 16. verſ. ſecundò exiſtimo.
Et deniquè requiritur, quod mulieri trepidanti
12 † non poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri, cap. in litteras. 13. in fin. & cap. ex tranſmiſſa, & vtrobiquè Doct. de reſtit. ſpol. Aldobr. d. conſ.71. num.3. lib. 1.
In caſu autem iſto non probatur talis ſæuitia. Nam quòad tempus ante diem 29. Iulij 1618. vt apparet ex Summario, & iuribus aliàs datis pro parte Dominæ Barbaræ coram R.P.D. meo Pirouano, & ex toto proceſſu deficit probatio d. prætenſæ ſæuitiæ in omnibus; nequè enim ex toto proceſſu conſtat, quod vel ſemel ſæuierit D. Marcellus in D. Barbaram ante dictam diem 29. Iulij 1618.
Nec obſtant teſtes, qui conantur deponere de aliquibus actibus ſæuitiæ. Quia ex dd. Teſtibus, duo tantùm deponunt de viſu, alij verò de auditu
13 & qui deponunt de viſu ſunt mulierculæ viles, † & patiuntur plures alias exceptiones, ſicquè non ſunt teſtes idonei ad probandã ſæuitiam: Ad hunc enim

Digitized by Google

enim effectum requiruntur teſtes omni exceptio-
ne maiores, vt in puncto tradit poſt *Pariſ.* & alios
ſuprà relatos *Farinac. d. conſ. 157. num. 2. & dicta
quaſt. 143. num. 166. Roland. conſ. 50. num. 1. &
12. lib. 1.*

Præterea dato etiam, quod dd. teſtes eſſent ido-
nei; Prima deponit tantùmmodò de duabus ala-
pis, & quidem ſemel etiam tantùm inflictis, & eſt
ſingularis: Secunda verò deponit de duabus alijs
14 alapis alia vice inflictis, & pariter † eſt ſingularis;
vnde nec dicta verberatio eſt probata, *cap. licèt,
cap. veniens, & cap. iuſiuran. de teſtibus. l. iuriſiu-
randi. C. eod. tit. Iaſ. in l. ſi quando. num. 11. C.
Vnde vi:* Nec quatenùs eſſet probata, poteſt inde
inferri ad prætenſam ſæuitiam, quia dicta verbera-
tio non eſt verberatio atrox, & qualis, vt ſuprà
dictum eſt, requiritur. Nequè ex eo, quod Do-
15 minus Marcellus ſemel, † aut bis cæciderit alapis
D. Barbaram reſultat, quod dictus D. Marcellus ſit
ſolitus eandem D. Barbaram ſine cauſa alapis ex-
cipere, quodquè ſubſit timor, quod impoſterùm
16 etiam eandem alapis cædat, † aut quod ſaltem
non poſſit ſecuritati D. Barbaræ mediante cautio-
ne prouideri: Sicquè deficiunt omnia requiſita
neceſſaria ad probandam ſænitiam, qualis requi-
ritur ad effectum ſeparationis, vt ſuprà proba-
tum eſt.

Alij autem teſtes deponunt de eorum tantùm
17 iudicio † qui propterea nullum faciunt gradum
probationis, *Bald. in l. de quibus. num. 17. ff. de
leg. Dec. conſil. 256. nnm. 5. Decian. reſponſ. 27.
num. 6. lib. 4. Pariſ. conſ. 104. nnm. 37. lib. 1. Alex.
conſ. 74. num. 6. lib. 1. Curt. Iun. conſ. 165. nu. 17.*
18 Vel de auditu † ab ipſamet D. Barbara, ſiuè ab
eius conſanguineis, *Aym. conſ. 41. num. 2. & conſ.
112. num. 13. Farinac. d. conſ. 157. num. 6. lib. 2.
& in tract. de teſtib. quaſt. 69. num. 85. Bertaz.
d. conſ. 228. num. 2. in fin. Pariſ. d. conſ. 54. nu. 17.
& 24. lib. 4. Rot. coram Cardinali Mantica deciſ.
162. num. 8. & deciſ. 170. num. 2. coram ſan. mem.
Gregor. XV. & deciſ. 762. num. 6. par. 2. in recent.*
19 Nec reddunt ſufficiétem † cauſam ſcientiæ, ideoq;
non poſſunt deſeruire ad effectum plenæ, & con-
cludentis probationis, prout requiritur, *gloſ. in
l. ſolam. C. de teſtib. Felin. in c. cum cauſam. nu. 3.
eod. tit. Bald. conſ. 219. num. 2. lib. 4. Aym. conſ. 2.
num 4. & conſ. 115. nnm. 9.*

Nec obſtat, quod ijdemmet teſtes, vel ſaltem
aliqui eorum dicant ſe vidiſſe liuores, & audiuiſſe
ploratum Dominæ Barbaræ, & ſonitum verberum:
Quia, vltrà alia ſupradicta, quodquè dd. teſtes pa-
tiuntur plures exceptiones, de quibus in Summa-
rio impreſſo Domini Marcelli, dicti liuores, plo-
ratus, & ſonitus non probant ſæuitiam, cum po-
tuerint prouenire ex alijs cauſis, quàm ex per-
cuſſionibus mariti, nec præſumi poteſt, quod di-
cti liuores, quatenùs eſſent probati prouenerint
ex percuſſionibus, & ſæuitia D. Marcelli, ſed imò
adſcribendi eſſent cauſis latè in facto pro D. Mar-
cello deductis, & ſufficienter probatis: Et in om-
20 nem euentum, nec iſta probatio † præſumptiua
releuaret, cum ad probandam ſæuitiam non ſuffi-
ciat aliqua indicia ſæuitiæ apparere, eamquè præ-
ſumptiuè probari, *Pariſ. d. conſ. 54. num. 13. in
fin. & ſeq. lib. 4. Rot. deciſ. 371. num. 3. poſt ſecū-
dum vol. conſ. Farinac.* cum alijs per eundem
*Farinac. in d. tract. de delict. carn. d. queſt. 143.
num. 164.*

Nec aliquid facit aſſerta fama, quod D. Barba-
ra fuerit malè tractata à D. Marcello: Quia nec
dicta aſſerta fama probatur, cum ſex teſtes de ea
21 deponétes † non ſint quales ad effectum probandi
famam requiruntur, iuxtà *trad. per Iaſ. & alios
congeſtos per Surd. conſ. 151. num. 77. Honded.
conſ. 102. num. 70. lib. 1. Menoch. conſ. 149. num.
40. & ſeq.*

Et omnis ſcrupulus tollitur ex quinquaginta
teſtibus longè dignioribus pro parte D. Marcelli
examinatis, alijſquè probationibus ab eo factis:
22 Ex illis, namquè apparet D. † Marcellum ſemper
benè tractaſſe D. Barbaram, eiquè ſummum ſem-
per honorem, & amorem exhibuiſſe, quod etiam
verum eſſe demonſtrat ſoboles ex D. Barbara ſu-
ſcepta, necnon, & aſpectus D. Marcelli, morumq;
ſnauitas ſatis etiam in hac Vrbe omnibus nota:
Quibus multùm adſtipulatur propria etiam con-
feſſio D. Barbaræ in reſponſionibus ad poſitiones
D. Marcelli, quod eſt verum, quod ante dictam
diem 29. Iulij 1618. non habebat cauſam vllam
23 offenſionis, aut † ex qua ipſa potuiſſet contriſta-
ri, ibi, *E vero, che non ero altrimente diſguſtata,
nè poteua eſſer vero, che io foſſi in quei giorni di-
ſguſtata ſeco*, quod certè non dixiſſet D. Barbara,
ſi continuò fuiſſet malè tractata à D. Marcello,
ac verberibus affecta.

Nec obſtat, quod ſaltem probetur ſæuitia ex ni-
mia, & immoderata percuſſione D. Barbaræ d. die
29. Iulij 1618. Qnia veritas eſt, eamquè ipſe Do-
minus Marcellus ingenuè fatetur, quod orta qua-
dam rixa inter dd. Nobiles coniuges d. die 29.
Iulij D. Marcellus percuſſit quadam ferula, Do-
minam Barbaram, quam eadem D. Barbara vo-
luit in actis pœnès Notarium conſeruari, cum ex-
preſſa proteſtatione, quod illa non reſtitueretur.
24 Verùm ex dicta percuſſione † non reſultat talis
ſæuitia, quæ poſſit præbere iuſtam cauſam ſepara-
tioni, quia licèt fuerit à ſcribentibus pro D. Bar-
bara multùm aliàs amplificata, tamen conſiderata
rei veritate, & inſtrumento, quo dicta D. Barbara
fuit percuſſa, quod fuit oculis DD. ſubiectum,
non poteſt dicta percuſſio atrox percuſſio cenſeri,
& ſic non poteſt ex ea ad prætenſam ſæuitiam in-
ferri, quæ ad effectum d. ſeparationis debet eſſe
25 † magna, vt ſuprà probatum eſt, &, vt plures ſen-
tiunt, talis, ex qua poſſit probabiliter mortis peri-
culum timeri, ita poſt *Ferrett. & alios Barboſ. in
rubr. ff. ſolut. matr. 2 par. num. 3. & ſeq.* quo
certè periculo nemo dixerit ſubeſſe Dominam
Barbaram eò, quod ſemel fuerit d. ferula percuſſa

Prætereà minùs poteſt d. percuſſio deſeruire
ad probandam d. ſæuitiam. Quia omiſſo, quod
prætenditur D. Barbaram non fuiſſe percuſſam
26 abſquè cauſa, quo caſu licitum eſt viro † vxorem
punire, vt ſuprà dictum eſt, conſtat ex facti circū-
ſtantijs D. Barbaram prouocaſſe ad iram D. Mar-
cellum, quodq; ipſe ſic accenſus ira eam percuſ-
ſit, vnde talis percuſſio non prouenit ex praua
quadam conſuetudine D. Marcelli ſæuiendi in

Digitized by Google

Vxorem, ſed ex magna animi commotione, quo
caſu non attenditur, quia percuſſio mulieris quã-
tumuis ſit atrox non attenditur, quando illa con-
tigit caſu, vel ex ira, aut alia inſolita animi com-
27 motione, nec ſubeſt † timor ſimilis percuſſionis
imposterum: Diuortium enim, ſeù Thori ſepara-
tio fit propter timorem futuri damni, ac propte-
reà etiam tenetur vxor, quæ diuertit à viro, ad
eundem redire data ſibi ſufficienti futuræ incolu-
mitatis cautione, *d. c. per litteras, & c. ex tranſ-
miſſa. de reſt. ſpol. latè Sanchez. d. diſput. 18. ſub
num. 10. poſt med. verſ. ſecundò exiſtimo.*

28 Non obſtat, quod etiã ex d. vnica † percuſſione
poteſt attenta D. Marcelli natura, probabilis cõ-
iectura deſumi fore, vt etiam imposterùm ſæuiat
in D. Barbaram. Quia, quod D. Marcellus ſit
crudelis, & pronus ad ſæuitiam non probatur, ne-
què id colligi poteſt ex d. percuſſione, cum, vt di-
29 ctum eſt, illa † non fuerit acris percuſſio, & pro-
uenerit ex inſolita iræ accenſione, cui eadem Do-
mina Barbara cauſam dedit: Quinimò, quod Do-
30 minus Marcellus † ſit naturæ placidæ apparet, vt
ſupra dictum eſt, ex ipſius aſpectu, & moribus, &
ex eo etiam quod conſtat eum ſemper in honore,
& amore habuiſſe D. Barbaram: vnde ceſsat pe-
nitùs cauſa timoris ſæuitiæ imposterum, qui poſ-
ſet in conſtantem virum cadere.

Et nihilominùs D. Marcellus ad remouendum
omnem ſcrupulum, ſpontè ſua obtulit cautionem
de bene tractando D. Barbaram, qua ſtante nul-
lus certè ſupereſse poteſt timor, nec leuis quidẽ
mali, cum tamen ad effectum ſeparationis requi-
31 ratur, quod † adſit timor mali magni, quodquè ſit
talis timor, qui cadat in conſtantem virum, vt per
Sanchez. d. diſput. 18. nu. 10. Vbi quod diuertere
32 eſt res † grauiſſima, ac propterea non eſt conce-
33 dendum ob cuiuſcunquè mali timorem, † quia
daretur anſa paſſim diuertendi. cum rari ſint con-
iuges inter quos aliquæ diſcordiæ non oriantur,
34 & † timoris rei leuis nulla habetur conſideratio
in iure, *l. metus, ff. de eo quod met. cauſ.* cum ſi-
milibus &c,

R. P. D. GHISILERIO.

Parmeñ Nullitatis Ordinum.

Die Lunæ 19. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

De nullitate ſuſceptionis Ordinum ſacrorum, ex eo quod per metum ſuſcepti fuerint, quã-do quis dat, vt Iudex validè procedat ad annullationem quid requiratur. Et vt quis admittatur ad cauſam propter eius intereſſe, qualiter ſufficiat, vt illud probet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in feudum ſuccedere non poteſt.*
2 *Feudorum Laicorum incapaces ſunt conſtituti in ſacris Ordinibus.*
3 *Princeps concedendo alicui feudi inueſtituram, non cenſetur velle præiudicare in ea vocatis, niſi expreſsè hoc dicat.*
4 *Principis inueſtitura de aliquo feudo præſumitur conceſſa ſine præiudicio tertij.*
5 *Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.*
6 *Ordines ſacros, dato, quod quis ſuſceperit per metum, quando dicatur purgatus talis metus.*
7 *Ordines ſacros ſi quis ſuſceperit per metum, ſi poſteà ſpõtè adminiſtret, dicitur purgatus metus.*
8 *Clauſula vocatis vocandis, quid operetur.*
9 *ad Intereſſe docendum, ad effectum admittẽdi aliquem ad cauſam ſufficit, vt de eo apparenter doceatur.*
10 *Intereſſe leuioribus probationibus ſufficit, vt doceatur, ad effectum admiſſionis ad cauſam.*

¶ Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & infrà ad Deciſionem 331. & 343. coram eodem.

DECISIO CCCXXV.

A SENTENTIA de partibus ad fauorem
Marchionis Malaſpinę ſuper nullitate ſu-
ſceptionis Ordinum, & licentia nubendi interpo-
ſita appellatione, Marchio Ludouicus obtinuit
mihi committi cauſam reſtitutionis in integrum
cum clauſula conſtito de illius intereſſe. vnde
cum de eo dubitarem. Domini affirmatiuè reſpõ-
derunt, quoniam ex deductis in Summ. num. 2.
apparet illum eſſe comprehenſum in inueſtitura
Caſtrorum Baſtiæ, Terræ Rubeæ, & pertinentia-
rum, ac proindè ſua intereſt, quod Marchio Hip-
polytus remaneat in ſacris Ordinibus, vel vt ipſo
adhuc viuente, inueſtitura dicatur tranſijſſe in ſui
perſonam attenta confirmatione Imperiali, per
quam cum præcipuè reſpiciat ſeruitia præſtanda
1 ſacro Imperio, † Clerici cenſentur excluſi, iuxtà
*text. in cap. 1. de feud. fæmin. & in cap. ſi Clericus,
ſi de feud. defunct. fuerit controuerſ. cum alijs per
Roſental. de feud. cap. 7. concluſ. 29. nu. 1. & ſeqq.*

Nec obſtat, quod Marchio Hippolytus, quàm-
2 uis aliàs in ſacris Ordinibus conſtitutus, † & ſic
incapax feudi, de quo agitur, fuerit ad illud ad-
miſſus ab Imperatore, vt in Summ. Marchionis
Hippolyti. num. 7. Nam vlterà quod admiſſio Im-
peratoris nõ apparet, ceſſat obiectum, quia Mar-
chio Ludouicus, vt dictum eſt, vocatus fuit in
præcedentibus inueſtituris; nec Princeps cenſe-
3 tur † velle præiudicare ſic vocatis, niſi expreſsè
dicat, *Roſental. de feud. c. 6. concluſ. 69. & in gloſ. li-
tera R, ad finem, cum alijs ibi allegatis*, quinimò
4 præſumitur † conceſſa ſiue præiudicio tertij, *An-
char. conſ. 174. nu. 5. Bero. conſ. 69. nu. 19. lib. 1.*

Non obſtat ſententia ſuper nullitate Ordinum.
5 Primò, quia prætenditur nulla ex † defectu iuriſ-
dictionis ex quo cauſa fuit auocata ab Ordinario,
& commiſſa in Rota. Secundò, quia teſtes de
metu, deponunt de tempore aſſecutionis Canoni-
catus, non autem ſuſceptionis ordinis, & ex re-
6 tentione Canonicatus, perceptione † fructuum
per plures annos, necnon ex reſignatione cum
penſione prætenditur purgatio metus, nam ex
7 ſpõtanea † adminiſtratione, metus purgatur, *Ho-
ſtien. in cap. maiores. num. 38. de Baptiſmo. Ioan.
Andr. nu. 17. Butr. nu. 8. in fin. Boich. num. 7.* vbi

Digitized by Google

8 ſuprà, tandem aderat clauſula, † vocatis &c. &
Ludouicus erat certus contradictor, cum Hippo-
lytus cum ipſo fecerit concordiam ſuper bonis
feudalibus, & tamen non fuit citatus, ſuper qui-
bus omnibus poſt admiſſionem ad cauſam, erit
plenè diſcutiendum.

Quare cum non agatur de intereſſe principali-
ter, ſed incidenter ad effectum admiſſionis huiuſ-
9 modi, ſuccedit concluſio, quod † ad docendum
de intereſſe, in hoc caſu ſufficit apparenter doce-
10 re de iure, & dare fumum † cum admittantur
leuiores probationes, *Felin. poſt Cardin. in cap. ſuper. nu.2. de offic. deleg. & in cap. ſuper. nu. 14 & 16. de ſent. & re iudic. Odd. de reſt. in integr. par.1. q.36. num.36. Rota deciſ. 11. de reſcript. in antiq. Biſignett. deciſ.1. eod.tit.*

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Veneris 26. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Manutenibilis non eſt poſseſſio capta penden-te termino dato ad appellandum. Aegidiana in rebus emphyteuticis Eccleſiaſticis nõ intrat. Pro ſpoliato non dicitur, quis ſe habere, ſi petat manutentionem.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis.*

2 *Poſſeſſio benè probatur ex conſeſſione partis aduerſæ.*

3 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt nulla, & attentata.*

4 *Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis.*

5 *Appellatio in iudicijs poſſeſſorijs non datur ex diſpoſitione Aegidianæ.*

6 *Aegidiana non intrat, quando ſimus in re Eccleſiaſtica.*

7 *Decretum tranſit in rem iudicatam ob nõ interpoſitam à parte appellationem.*

8 *Decreto contra ſe lato, videtur quis acquieuiſſe, ſi ab eo non appellauit.*

9 *Manutentionem, quis petere non poteſt, ſi habuit ſe pro ſpoliato.*

10 *pro Spoliato ex acquieſcentia alicuius decreti, contra ſe lati, vt non dicatur, quis ſe habuiſſe, ſufficit, quod à die notitiæ reclamauerit, quando domi dimiſſa copia, & non perſonaliter ad illud fuerit citatus.*

¶ Suprà ad Deciſionem 46. coram eodem R. P. D. Dunozetto. & infrà ad deciſionem 330. coram eodem.

DECISIO CCCXXVI.

CENSVIT Rota Capocephalis, dandum
eſſe mandatum de manutenẽdo in poſſeſſio-
ne Vineæ, de qua agitur, quia de eorum poſſeſſio-
ne tempore motæ litis viſum fuit conſtare, ne-
dum ex depoſitione teſtis pro Strinis ex aduerſo
1 examinati; † quæ ſola ſufficit ad effectum manu-
tentionis, *Menoch. de retinen. rem. vlt. nu.34. Rota coram Greg. XV. deciſ.438. nu.2.* verùm etiam
ex confeſſione eorundem de Strinis deſumpta ex
2 † poſitionibus, ſeù articulis per ipſos exhibitis,
Grauett. conſ.150. num. 5. Rot. coram Greg. XV. deciſ.458. nu.4. & 5. & alijs ſæpiſſimè.

Non obſtat poſſeſſio dd. de Strinis capta aucto-
ritate Iudicis vigore decreti, ſeù mandati de im-
mittendo, quia cum à d. decreto daretur appella-
3 tio poſſeſſio inde ſequuta † pendente termino ad
appellandum dicitur nulla & attentata *cap. non ſolum. de app. in 6. Rot. coram Greg. XV. dec. 503. num.1. & deciſ.618. nu.2. par.2. recent.* & conſe-
4 quenter † non eſt manutenibilis, *Rota deciſ.225. num.4. par.2. recent. & in Rom. melioramentorũ 1. Decemb. 1616. coram D. meo Vbaldo.*

Quod autem à decreto prędicto daretur appel-
latio patet, nam licèt fuerit actum poſſeſſorio, ex
5 interdicto † quorum bonorum, in quo ex diſpoſi-
tione Aegidianæ non datur appellatio, tamen cũ
ageretur de vinea emphyteotica Eccleſiaſtica
6 prout inter partes non controuertitur, † ceſſabat
Aegidiana, & dabatur appellatio, *Rot. deciſ. 32. num.2. par.1. & deciſ.472. par.2. recent. & in Romana domus ad S. Honufrium 29. Apr. 1626. & 16. Martij 1627. coram R.P.D. Durano.*

7 Minùs obſtat, quod † decretum prædictum ob
non interpoſitã appellationem per dd. de Capo-
cephalis tranſiuerit in iudicatum, & ſic videãtur
8 acquieuiſſe, † & ſe habuiſſe pro ſpoliatis, & prop-
9 tereà non poſſint nunc † petere manutentionem,
quia reſpondetur, quod cum Capocephali non
fuerint perſonaliter citati, ſed tantùm domui di-
10 miſſa † copia, ſatis eſt ad hoc vt non cenſeantur ſe
habuiſſe pro ſpoliatis, quod à die habitæ notitiæ
reclamauerint & petierint manutentionem, *Rot. coram Greg. XV. deciſ.307. num. 12. & deciſ.546. num.14. & deciſ.555. num.1.*

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Veneris 30. Martii 1619.

ARGVMENTVM.

Approbationis narratiua quando dicatur iuſtificata. Religionum reformatio cui ſit commiſsa. Narratiua quando ſufficiat, quod de facto iuſtificetur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum facit probationem probatam.*

2 *Narratiua aliqua benè iuſtificari poteſt ex inſtrumento publico.*

3 *Approbationis narratiua, ex quo benè dicatur iuſtificata.*

4 *Narratiua ea, quod reformatio alicuius Religionis abſque Sedis Apoſtolicæ beneplacito ſecurè ſubſiſtere non poſſit, non eget iuſtificatione.*

5 *Re-*

Digitized by Google

5 *Reformatio Religionum totaliter pendet à nutu Capituli generalis.*

6 *Capitula generalia Religionum, quoad obſeruantiam Regulæ habēt omnimodam poteſtatem.*

7 *Narratiua ea ſufficit, vt de facto iuſtificetur, ſi in ea principalis intentio Papæ non conſiſtat.*

8 *Papa præſumitur habuiſſe plenam notitiam de his, quæ in literis Apoſtolicis conceſſionis inſerta ſunt.*

10 *Narratiua Papæ non eſt iuſtificanda, cum eius aſſertioni ſit ſtandum.*

¶ Suprà ad Deciſionem 4 coram eodem R.P.D. Dunozetto, & ad ſequentem.

DECISIO CCCXXVII.

CVM moderni Abbates, & Conuentus Sanctæ Mariæ Maioris nuncupatæ Oppidi Muſſiponti, Iuſtimontis, ac Saliuæ vallis Meten. & Tullen. Dioc. reſpectiuè Præmonſtraten. Ordinis, Reformationem antiquæ eiuſdem Ordinis auſteritati, conformem ſuſcepiſſent, & dubitarent nè huiuſmodi Reformationis negotium deſtrueretur cū à Capitulorum generalium eiuſdem Ordinis nutu totaliter penderet, & vix ſtare poſſe exiſtimarent, niſi Sedis Apoſtolicæ auctoritate muniretur à fœl. recor. Paulo Quinto Bullam Confirmatoriam huiuſmodi negocij obtinuerunt, & quia cum poſt profeſſionem dicti Abbates, & Conuentus nonullas leges, & Conſtitutiones, & Ordinationes ad conſeruationem dictæ Reformationis tuliſſent, dubitabant pariter ne huiuſmodi Conſtitutiones eiuſdem Capituli generalis cenſuris ſubiacerent, eaſdē a ſan. me. Greg. XV. obtinuerunt cōfirmari, ſed quia Abbas, & Capitulum generale Præmonſtraten. dictas Bullas impugnabant vti nulliter, & ſubreptitiè obtentas, Dubitaui An dictæ Bullæ eſſent iuſtificatæ, & Domini vnanimi conſenſu reſponderunt pro illarum iuſtificatione.

Et primò quòad Bullam Pauli Quinti, ea viſa fuit in omnibus iuſtificata, in ea enim primò narrabatur, quòd Abbas & Conuentus Oratores, ante aliquot annos Reformationem antiquæ eiuſdem Ordinis auſteritati conformem de conſenſu tunc exiſtentis Abbatis Generalis eiuſdem Ordinis ſuſceperunt. Secundò, quod iidem Abbates, & Conuentus pro illius reformationis obſeruantia Statuta, & ordinationes condiderunt. Tertiò quod ijdem in ipſa Reformatione illucuſque cùm conſenſu, & approbatione moderni Abbatis Generalis dicti Ordinis perſeuerarunt. Quartò, & vltimò, quod Reformatio huiuſmodi ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate vix ſtare poſſit cum, à dicto Capituli generalis nutu penderet eam deſtruere, quæ omnia viſa fuerunt benè, iuſtificari.

Nam quòad primùm, nempè quod Abbas, & Conuentus Oratores ante aliquot annos hanc Reformationem de conſenſu tunc exiſtentis Abbatis generalis eiuſdem Ordinis amplexi fuerint, illud abundè iuſtificatur ex approbatione Conſtitutionis dictæ Reformationis Communitatis antiqui rigoris facta de anno 1611. ab Abbate generali tunc temporis, in qua enunciatur tàm Inſtitutio dictæ Reformationis, quàm etiam conformitas primæuo Ordinis Inſtituto, vt ex Inſtrumento publico dato in Summario Communitatis Num. 4. ex quo cùm
1 † faciat probationem probatam, *l. cum precibus, C. de prob. Rot. deciſ. 60. num. 1. & deciſ. 590. n. 1.*
2 *par. 1. recent.* benè remanet iuſtificata † narratiua, quòd Reformatio fuerit introducta de conſenſu Abbatis Generalis, & ſecunda quòd fuerint condita Statuta, & Conſtitutiones.

Quòad tertiā verò narratiuam etiam ea benè iuſtificatur, quia D. Petrus Groſſetus modernus Abbas Generalis dicti Ordinis de anno 1616. Conſtitutiones dictæ Reformationis examinauit, & ap-
3 probauit, necnon cenſuit illius † profeſſores ad earum obſeruantiam eſſe hortandos, vt in Inſtrumēto approbationis, quòd datur in eodem Summario Num. 5. ex quo benè remanet iuſtificata dicta tertia narratiua. *Rot. deciſ. 17. num. 7. par. 2. recent.*

Quòad quartam & vltimam narratiuam, nempè
4 quod huiuſmodi reformatio † abſquè Sedis Apoſtolicæ auctoritate ſecurè ſubſiſtere non poſſet, non indiget alia iuſtificatione, cùm hoc ſit ſatis notum,
5 † ex quo dicta Reformatio totaliter pendebat à nutu Capituli generalis, cui etiam Sac. Conc. Trid.
6 quòad † obſeruantiam Regulæ dedit omnimodam poteſtatem *cap. 1. ſeſſ. 25. de regul.*

Quò verò ad Iuſtificationem Bullæ Greg. XV. in qua pariter tria, aut quatuor narrantur ea viſa fuit clara.

Siquidē in eo, primò narratur, quòd literæ Pauli Quinti propter nonnulla impedimenta ſuum ſortiri effectum non potuerunt. Secundò, quod diſciplinæ veteris rigor à Capitulis generalibus anteà approbatus, & ſingulis Religioſis & integris Monaſterijs primùm permiſſus, deinde curæ Abbatis generalis traditus fuerit. Tertiò, quod idem Abbas generalis in viſitatione quaſdam Leges, & Ordinationes edidit ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, quæ Ordinationes per extenſum in dictis literis ſunt inſertæ. Quartò, & vltimò narratur votum Congregationis Regularium ſuper dictis Ordinationibus.

Quòad primùm, quod dictæ literæ non fuerint exequtioni demandatæ non indiget alia Iuſtifica-
7 tione, † quia in hoc principalis intentio non conſiſtit, & ſufficit, quod de facto verificetur *Rota deciſ. 410. num. 4. par. 1. recent.* & hoc inter partes non controuertitur.

Secūda narratiua iuſtificatur, quia de anno 1618. Capitulum generale approbauit eaſdem Conſtitutiones Reformationis, & conceſſit facultatem omnibus Religioſis, & Monaſterijs integris eiuſdem Ordinis amplectendi reformationem, vt conſtat ex Inſtrumento dictæ Conceſſionis in eodem Summario Num. 8. ex quo benè iuſtificatur narratiua facta in his literis Gregor. quod diſciplinæ veteris rigor à Capitulo generali antea fuerit approbatus, & permiſſus.

Tertia narratiua, quòd Abbas generalis ex viſitatione Monaſteriorum Communitatis ediderit quaſdam leges pro regimine, & manutentione
8 Reformationis probatur etiam ex publico Inſtrumento, quod datur in Summario num. 6. nec non ex quo dictæ Leges ſeù Conſtitutiones fuerunt in-
9 ſertæ in litteris Apoſtolicis, vndè apparet † Papam

de illis habuiſſe plenam informationem. *Serrin. conſ.266. num.27. verſ.confirmatur, lib.2. Alex. con.14. num.2. lib.5.*

Vltima deniquè narratiua de approbatione articulorum,& ordinationum Reformationis facta a Sacra Congregatione non eget aliqua probatione
10 cùm ſit narratiua ipſius Pontificis, cui aſſertioni eſt ſtandum *Rota deciſ.361.n.1, deciſ.612.nu.3. in fin. par.2. recen.*

Et ità vtraquè, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur de iuſtificatione narratiuæ, quando ſcilicet benè dicatur iuſtificata. Reformationis alicuius Religionis approbatio per Monachos, ex quibus deduci poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio ſupponit exiſtentiam rei, quæ approbatur, aliàs non potuiſſet approbari.*
2 *Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato.*
3 *De actu extraiudiciali ſibi commiſſo, ſi quis atteſtetur, an ei credatur ſine teſtibus.*
4 *Notarij legalitas cenſetur à partibus approbata, ſi ſint ſolitæ eo vti in extrahendis ſcripturis.*
5 *Epiſcopi informatio ſuper aliqua re ſibi commiſſa, præſumitur integra, donec contrarium probetur.*
6 *per Scripturæ ſubſcriptionem approbantur omnia, & ſingula in eo contenta.*
7 *Negatiua eſt probanda per eum, qui in ea, ſe fundat.*
8 *Redditus ad ius antiquum facilior eſt.*
9 *Diſciplina vetus, & regularis vbi collapſa eſt, inſtauranda venit.*
10 *Cōſenſus præſtitus ab Abbatibus, Prioribus &c. cenſetur præſtitus non ſolùm vti ſinguli. ſed etiam conuentualiter.*
11 *Scripturis magis ſtandum eſt, quàm teſtibus.*
12 *Probatio per ſcripturas in concurſu cum teſtibus debet præualere.*
13 *Gratia, quando præſumatur obtenta ab eo, cuius nomine cantat.*
14 *Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium de transferri.*

¶ Supra ad Deciſionem 4. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXXVIII.

LITTERAS Reformationis fel. rec Pauli Papæ V. & Gregorij XV. iuſtificatas eſſe Domini ſub die 30. Martij præteriti, & hodiè repropoſito dubio ſuper eiſdem vnanimiter reſpōderunt per rationes ponderatas in præcedenti deciſione, non obſtan. vltimo loco deductis pro parte Abbatis, & Capituli non acquieſcentium deciſioni prædictæ.

Non obſtat, quod narratiua ſuſceptæ Reformationis de conſenſu Abbatis non poſſit iuſtificari, ex Inſtrumento confecto de anno 1611. in Summario Communitatis in alia poſitione dato num.4. cùm Statuta videantur condita de anno 1616. Quia obiectum ceſſat ex facto, ex quo re vera ſtatuta emanauerant de anno 1611. quo tempore Abbas Reformationi conſenſit; De anno verò 1616. illa reuiſa, & approbata fuerunt à Genera-
1 li, quæ † approbatio, & reuiſio præſupponit eorumdem Statutorum præexiſtentiam, cùm aliàs non potuerint approbari, nec augeri. *l. nam, & ſi, ff. de iniuſt. nupt. teſt. cap. ad diſſoluendum, ibi not. de ſponſ. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in c. ex parte de conſt. Guidop. deciſ.629. num.12. verſ. quia, quod non eſt.*

Non obſtat, quod ſcriptura in qua nititur deciſio, quæ reuidetur pro iuſtificatione primæ narratiuæ non ſit in forma probanti, tanquam extracta à
2 Notario † de illa non rogato, quia hodiè datur originalis Informatio Epiſcopi Virdunen. capta de ordine Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, in qua eſt inſerta de verbo, ad verbum dicta ſcriptura, quæ prætenditur informis, cui originali informationi Epiſcopi fides eſt adhiben. etiamſi
3 teſtibus careret, cùm Epiſcopus atteſtetur de actu † extraiudicialiter ſibi commiſſo à Congregatione. *Bero. conſ.88. num.21. lib.1. Neuiz. conſil. vlt. num.3. & 10. Menoch. conſ.124. num.10.* Præſertim, quia extracta fuit à Notario ſolito extrahere Inſtrumenta etiam producta pro Abbate, & Ca-
4 pitulo, † itàut illius legalitas cenſeatur à partibus approbata. *Card. Caual. deciſ. 640. num.10.* Quæ informatio Epiſcopi præſumitur integra,
5 donec per Abbatem, † & Capitulum contrarium probetur. *Rot. deciſ.64. nu.1. par.1. diuerſ. Card. Caual. deciſ.335. n.1. & deciſ.572. n.7. Greg. XV. deciſ.59. num.1. & ibi Adden.*

Narratiua, quod Abbas & Conuentus Iuſtimontis, & Saliuæ vallis ſuſceperint Statuta, probatur ex eadem informatione Epiſcopi; item ex mandato procuræ facto Fratri Aegidio Martino nomine Conuentus Iuſtimontis ad acceptandam huiuſmodi Reformationem, cuius vigore poſtmodùm per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati, & Reformationi, cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iuſtimontis conſenſit, & cùm omnibus Religioſis eiuſdem Conuentus ſe ſubſcripſit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac poſitione dato
6 num. 4. & 5. per † quam ſubſcriptionem vtiquè acceptarunt omnia, & ſingula contenta in mandato, *Gabr. concl.3. num.1. de præſumpt. Seraph. deciſ.973. num.1.*

Non obſtat, quòd quàmplura, ex his quæ fuerunt ſtatuta non ſint conformia antiquo rigori, & non fuerint obſeruata, quia contrarium apparet ex
7 dicta relatione Epiſcopi Virdunen. cui † eſt deferendum, niſi contrarium probetur, quàmuis conſiſtat in negatiua. *Alex. conſ 37. nu.13. lib.2. Rot. deciſ.362. num.2. par.1. in recen. Caualer. deciſ. 315. num.5.*

Non

Non obſtat, quod ſi dicti Summi Pontifices ſciuiſſent prout ipſis fuit tacitum, Statuta antiqua fuiſſe modificata per Iulium Secundum, quòad eſum carnium, vtiquè dictam Reformationem non confirmaſſet; Quia imò à dicta confirmatione
8 non ſe retraxiſſent, † cùm facilior ſit reditus ad ius antiquum, *gloſ. in c. Statutum, in verb. numerandum, de præben. in 6. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de regul.* in illis verbis (*vbi collapſa eſt ve-*
9 *tus,* † *& regularis diſciplina inſtauretur.*)

Non obſtat, quòd non doceatur de conſenſibus Conuentualiter præſtitis à Conuentibus Saluæ vallis, & Iuſtimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis nu. 5. in quo legitur, quòd Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apoſtolica confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato ſunt ſubſcripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd. Conuen-
10 tuum. Qui † conſenſus propterea cenſentur præſtiti, non ſolùm vti ſinguli, ſed etiam Conuentualiter. *Gabr. concl. 1. num. 3. & 9. de cuiuſquè vniuerſ. nom.*

Neque obſtant teſtes in Curia nuper examinati pro parte Abbatis, & Capituli ad proban. non interueniſſe conſenſum Abbatum, & Conuentuū,
11 quia magis † eſt ſtandum ſcripturis, quàm teſtibus, & præſertim magis eſt credendū dictæ informationi datæ per Epiſcopum Virdunen. de ordine Congregationis, pront magis eſt ſtandum Confirmationi Statutorum factæ per Abbatem Generalem,
12 † & hæc probatio per ſcripturas in concurſu cùm teſtibus debet præualere *l. Cenſus, ff. de probat. conſil. 54. num. 15. Rota deciſ. 582. num. 6. par. 1. recentior.*

Non obſtat, quòd obijcitur contra litteras Gregorij non probari Abbatem dediſſe mandatum ad ſupplican. quia cùm expeditio non potuerit fieri abſquè expenſa, & ſinè Abbatis conſenſus, gratia eſſet difficilis conceſſionis, iſtis concurrentibus gratia præſumitur obtenta ab eo, cuius nomine cantat, iuxtà deciſiones relatas ab *Add. ad deciſ. Greg. 331. num. 19.* ſtante maximè exequutione
13 dd. litterarum † ſubſecuta in partibus ad inſtantiam dicti Abbatis, qui hoc modo eaſdem litteras approbauit, & ſe fuiſſe oratorem faſſus fuit, *l. filiusfamilas, ff. ad Maced. Bart. in l. cùm tabernam, §. idem quæſiuit, in fine, ff. de pign. Caual. deciſ. 26. ſub num. 4.*

Deniquè, non obſtat, quòd non poſſit iuſtificari narratiua, qnòd Petrus, Claudins, & alij eſſent Monachi S. Pauli, & Saliuæ vallis, cùm doceatur iſtos
14 emiſiſſe profeſſionem in alijs Monaſterijs, quia † Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus, poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium transferri, *cap. licèt quibuſdam, de regul.* & ſic ceſſat impotentia ex aduerſo allegata.

Et ità vtraquè, &c.

☞ Eſt Deciſio 327. ſupra, quæ eſt præcedens.

R. P. D. MERLINO.

Narnien. Succeſſionis.

Die Lunæ 26. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Statutum excluſiuum fœminarum, licèt in dubio interprætandum veniat, ne fœmina propter vnam dotem repellatur etiam ab hæreditate eorum, qui eam non dotarunt, & hoc ad euitandum magnum abſurdum, et quaſi intollerabile, quod aliàs ſequeretur. Tamen quando id concipi poteſt ex eiſdem ſtatutis et hoc præſertim ad interprætationem Statut. Narnien. cap. 40.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens dotatā cenſetur in dubio ſolùm excludere eam ab hæreditate dotantis,*
2 *Sed hoc non procedit, quando vlteriùs progreditur, & ex contextu ipſius ſtatuti appareat eas voluiſſe excludere à cuiuſcunquè hæreditate,*
3 *Ità vt excluſio prædicta non ſit correſpectiua ad dotem, quodquè vna dos operetur omnium hæreditatum iacturam.*
4 *Fœmina excluſa à ſtatuto à ſucceſſione, vt excludatur ab omnium hæreditate, non ſufficit, quod ſtatutum enumeret plures perſonas, à quarum ſucceſſione induceit excluſionem.*
5 *Caſtren. in conſ. 91. num. 2. lib. 2. declaratur.*
6 *Bald. in l. 1. num. 4. C. de legit. hæred. declaratur. & num. 18. & 20.*
7 *Statutum fœminas excludens ab hæreditate, cenſetur ſolùm excludere ab hæreditate dotantis, etiamſi plures recenſeret perſonas,*
8 *Quia hoc caſu etiam viget illa æquitas, quod ſingula ſingulis referenda ſunt.*
9 *Fœmina, vt excludatur tantùm à ſtatuto ab hæreditate dotantis ſemper facienda eſt interpratatio, niſi verba ſtatuti valdè, vel ex toto, repugnent,*
10 *Quod procedit etiamſi verba ſint valdè prægnātia.*
11 *Statutum ſi alternatiuè loquatur, alternatiuè debet intelligi, ſingula, ſingulis referendo, & n. 17.*
12 *pro Fœmina in dubio pronunciandum eſt, quod non ſit excluſa à ſtatuto.*
13 *Statutum excludēs fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum non extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſunt expreſſæ,*
14 *Et nec habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto formaliter expreſſus, tàm ad effectum excluſionis, quàm incluſionis.*
15 *Alternatiuæ natura eſt, vt vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat.*
16 *Copulæ, &, natura eſt omnia ſimul connectere, & comprehendere.*
17 *Statutum excluſiuum fœminarum ſi in dotatione, & in excluſione loquatur alternatiuè, qualiter ſit intelligendum, & num. 18.*
19 *Alternatiua abſonum eſſet, quod in vna parte acciperetur diuiſim, & in alia verò coniunctim.*

21 Statutum ſi ſimpliciter dicat, mulierem dotatam non ſuccedere Patri, vel Matri, & alijs, tunc non recipit reſtrictionem ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat,

22 Et hoc caſu ſufficit, vt ab hæreditate cuiuſcunquè dicatur excluſa, vt ab aliquo ſit dotata, nec perquirendum eſt à quo ſit dotata. & quare, nu. 23.

24 Fœmina excluſa à ſtatuto, ab illius hæreditate cenſetur excluſa, à quo fuit dotata, & quando id procedat.

25 Statutum ſi ſit correctorium iuris communis, in eo, non ſunt intelligenda perſona ibi non expreſſa

26 In ſtatutis omiſſum habetur pro omiſſo.

27 Excluſio ab hæreditate fratris. non eſt admittenda in ſtatutis excluſiuis fœminarum, niſi de hoc fiat mentio in dictis ſtatutis.

28 Exhæredatio non infertur, niſi vbi nominatim exprimitur.

29 Statutum, quando dicatur temperare rigurem excluſionis fœminarum.

30 Dictio, talis, eſt demonſtratiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem.

31 Dictio, dummodò, coarctat diſpoſitionem ſecundùm qualitates appoſitas.

32 in Statutis excluſiuis fœminarum abſurdum eſſet ingens, ſi vellemus addere excluſionem ab hæreditate fratris, qua non legitur in ipſo ſtatuto.

33 Statutum Narnieñ excluſiuum fœminarum intelligendum eſt diuiſim, ideſt quod fœmina, ab illius tantùm hæreditate excludatur, à quo fuit dotata, & non ab alijs.

34 Statutum excluſiuum fœminarum, ſi ad eas excludendas contentetur vna dote, abſurdum eſſet, vt pro inducenda totali excluſione earum, exigamus bis, ter, quater, & pluriès dotes.

35 Fœmina excluſa à ſtatuto, abſurdum eſſet, vt propter vnam ſolam dotem excludatur à plurium hæreditatibus.

36 Statutum, ſi mandet, quod filia vnica dote contenta ſit, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit.

37 de Lucro captando agens minùs fauorabile eſt, quã agens de damno vitando.

38 Dotatio eſt actus reiterabilis.

39 Dos eſt loco legitimæ portionis, quæ circumſcripto ſtatuto, debetur fœminæ.

40 Statutum, ſi excludat fœminam ab hæreditate patris & aliorum ſi ſit dotata à fratre, quid inde inferatur. & num. 41.

42 Fœminis ſucceſſio fratris minùs debita eſt, quàm ſucceſſio parentum.

43 Fœmina, vt cenſeatur excluſa ab hæreditate dotantis, ſit diſponente ſtatuto, vis non conſiſtit in hoc, quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ſed ex quibus bonis dotem præſtiterint.

44 Pater tenetur dotare filiam, & hoc munus, & obligatio propriè inhæret illi.

45 Patris bona ſunt obnoxia obligationi dotandi filias, & cum hoc onere tranſeunt in hæredem.

45 Dos habetur loco legitima portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione patris.

47 Frater, quando ex bonis paternis dotat ſororem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, ſed ex debito paterno.

48 Frater, ſi ex bonis paternis dotet ſororem, licèt extrinſecè ſit dotata à fratre, tamen verè cenſetur dotata à patre.

49 Filia dotata à patre, ſicuti non ſuccedit patri, ità dotata à fratre, excluditur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius bonis dotata fuit.

50 Statutorum diſpoſitiones referri debẽt ad id, quod frequentiùs accidunt.

51 Soror, ſi ſit dotata à fratre de bonis ſuis Caſtrenſibus, hoc caſu excluſa remanet ab hæreditate fratris, non autem excluſa remanebit ab hæreditate patris, & aliorum, qui non dotarunt.

52 Fœmina cenſetur excluſa tantùm ab illa hæreditate, in qua habuit recompenſam, ſcilicèt dotem receptam à defuncto.

53 Statuta excludentia fœminas dotatas interpretanda ſunt, vt fœminæ non ſuccedant dotantibus,

54 Et potiùs debet admitti ſuppletio verbi, quàm admittatur illud abſurdum, quod fœmina ab vno dotata excludatur ab omnium ſucceſſione, ad quam de iure erat vocata.

55 Frater eſt in primo gradu. Patruus verò in ſecundo.

56 Sorori, magis debita eſt ſucceſſio fratris, quàm patrui.

57 Frater in ſubſidium tenetur dotare ſororem.

58 Patruus non tenetur dotare neptem fratris, & hoc ſecundùm opinionem aliquorum.

59 Filius illicò ſequuta aditione hæreditatis paternæ, bona non conſiderantur ampliùs, vt paterna, ſed vt proprium patrimonium filij.

60 Succeſſio ab inteſtato regulariter fit per quotas, vel in vniuerſum, non autem per genera bonorum, & quare.

61 Matrimonium poteſt eſſe ſine dote.

62 Matrimonia, vt plurimũ non ſolent eſſe ſine dote.

63 Statutum referri non debet ad caſum inſolitum.

64 Verbum maritare reſoluitur in dotationem.

65 Statuta excluſiua fœminarum, ſi ſint correſpectiua ad dotem, vt dicatur eis ſatisfactum, quid requiratur.

¶ Nè admireris, quod Deciſio iſta replicetur, quia vt non ignoras iàm eam impreſſi in altera parte, quę in ordine eſt deciſio 321. Sed, & quia ea, caſù, & culpa Typographorum enormiter fuit mutilata, & quia ſingularis eſt tanquàm Doctiſſimi Auditoris, ideò illa, priſtino nitori reſtituta, hoc in loco, læta fronte, fruere.

DECISIO CCCXXIX.

CONCORDIBVS ſuffragijs Domini approbarunt etiam hodiè reſolutionem emanatam ſub die 7. Februarij proximè præteriti coram me, * Helenæ ſcilicèt, & Magdalenæ ſororibus dandam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem bonorum q. Iacobi eorum Fratris, vnà cum Petro pariter fratre; Nec ſtatutum Narnieñ cap. 40. in quo

quo totum difficultatis momentum poſitum erat,
obſtare.

Veriſſimum eſt enim, & à nemine in contro-
1 uerſiam reuocatur axioma, quod ſtatutum † ex-
cludens dotatam cenſetur in dubio ſolùm exclu-
dere ab hæreditate dotantis, vt in deciſione fir-
matum fuit; & quàmuis huiuſmodi concluſio cō-
muniter limitetur, quando ſtatutum progreditur
2 vlteriùs, & ex contextu ipſius ſtatuti † apparet
Statuentes voluiſſe à cuiuſcunquè hæreditate ex-
3 cludere fœminas, † nec excluſionem inductam
correſpectiuam eſſe ad dotem, quodq; vnica dum-
taxat dos operetur omnium hæreditatum iactu-
ram, vt per *Caſtr. conſ. 91. num. 2. lib. 2. Aldobr.
latè conſ. 2. num. 123. & ſeqq. lib. 1. & alij in deci-
ſione etiam congeſtis, verſ. & quàmuis*.

Attamen aduertendum eſt, non ſufficere ad in-
ducendam hanc excluſionem ab omnium hære-
4 ditate, quod ſtatutum enumeret † plures perſo-
ſonas, à quarum hæreditate inducit excluſionem,
vt videtur ſenſiſſe *Caſtrenſ. d. conſ. 91.* Quoniam
Bald. in l. prima, num. 4. C. de legitim. hæred. qui
huius opinionis anteſignanus eſt, & quo *Caſtrenſ.*
5 † innititur, hoc non dixit, ſed docuit ſtatutum ac-
cipiendum eſſe cum hoc temperamento, quod ſo-
lùm excludat ab hæreditate dotantis, niſi vlteriùs
6 progrediatur, Et ideò *Bald.* intelligi debet,
quando ex modo, vel ex forma enumerationis,
vel aliundè appareret, ſtatuentes ſenſiſſe exclude-
re fœminas à cuiuſcunquè hæreditate, etiam non
dotantis, vt benè perpendit *Franc. Niconit. al-
leg. 6. num. 37. & Crauett. conſ. 581. num. 2. verſ.*
7 *ſecundò crebior*, vbi, quod ſtatutum † excludens
fœminas ab hæreditate, cenſetur ſolùm excludere
ab hæreditate dotantis, etiam ſi plures recenſeret
perſonas, quia & hoc caſu adhùc vrget illa æqui-
8 tas, vt ſingula † ſingulis referantur, *Brun. de ſta-
tut. excluſiu. fœmin. art. 8. num. 63.* vbi firmat,
quod & ſi verba ſtatuti valdè repugnent, niſi ex
9 toto repugnent † ſemper facienda eſt interpræta-
tio, vt fœmina excludatur tantùm ab hæreditate
dotantis *Paſeth. conſ. 69. num. 12.* vbi etiam ſi ſta-
10 tuti verba † ſint valdè prægnantia, & idem vide-
tur cenſuiſſe *Rota in Auximana bonorum 17 Fe-
bruarij 1620. coram bon. mem. Remboldo, verſ.
Atquè hoc magis*.

In ſtatuto autem Narnien. Domini non aſſe-
quabantur hanc voluntatem, & mentem exclu-
dendi fœminas à cuiuſcunq; hæreditate, licèt enu-
meret plures perſonas, Immò ex multis, ſaltem
ſimul iunctis, deſumi videbatur potiùs excluſionē
inductam eſſe diſiunctim, & diuiſim ſingula ſingu-
lis referendo, vt dotata à patre, non ſuccederet
patri, dotata à matre, ab eiuſdem matris hæredi-
tate excluderetur, & ſic de cœteris.

Primò, quia ſtatutum in parte excludente lo-
quitur alternatiuè, ibi, *nulla Mulier debeat ha-
bere regreſſum ad bona paterna, vel matris, vel*
11 *patrui*, vnde † alternatiuè intelligi debet, & di-
ſiunctim, ſingula ſingulis referendo, prout in alia
deciſione, *verſ. Nihilominùs, &c.* vbi multi con-
geruntur Doctores, quibus addi poſſunt, *Corn.
conſ. 48. num. 9. lib. 2. Pariſ. conſ. 49. nu. 17. lib. 3.
Niconit. alleg. 6. num. 31. Io. Vinc. Anna alleg. 70.
num. 32. Gabr. de ſtatut. concluſ. 5. num. 2. verſ.
Contrarium, & num. 9 Brun. de ſtatut. excluſiu.
fœmin. dicto art. 8. quæſt. 16. num. 67. cum ſeqq.*
& rationes etiam in eadem deciſione fuerunt
ponderatæ.

Quibus pariter accedit, quod filiæ fœminæ cau-
ſa videtur fauorabilior, cum ipſa habeat intentio-
nem fundatam in diſpoſitione iuris communis, &
12 illius excluſio non legatur in ſtatuto, & † in du-
bio pro fœmina, quòd ſcilicèt à ſtatuto non ſit ex-
cluſa, pronunciandum eſt, vt plenè per *Alex. Ran-
denſ. conſ. 56. num. 20. lib. 1. Barz. deciſ. Bononien.
98. num. 22. & ſeqq.* Et ſtatutum excludens fœ-
13 minas à ſucceſſione aliquarum perſonarum † non
extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſint
expreſſæ, vt per *Bald. in l. ſed, & Milites, num. 3.
verſ. & facit, ff. de excuſat. tutor.* cuius dictum
notandum eſſe dixit *Marz. conſ. 29. num. 20. &
conſil. 30. num. 14. Alb. conſil. 349. num. 10. lib. 2.
Purpur. conſ. 145. num. 3. lib. 1. Manent. conſ. 4.
num. 5. lib. 1. Modern. Mant. controuerſ. forenſ.*
14 *lib. 2. cap. 400. num. 28.* Nec † habet locum, niſi
caſus ſit à ſtatuto formaliter expreſſus, tàm ad ef-
fectum excluſionis, quàm incluſionis, *Purpur. d.
conſ. 145. num. 3. lib. 1. latè Honded. conſ. 8. nu. 13.
& ſeqq. lib. 1.*

Secundò, quicquid ſit de prædicta opinione,
quæ plurimos habet contradictores, vt fuit ani-
maduerſum in deciſione, *verſ. Nec Dominos fu-
git &c.* In qua Doctorum diſſenſſione, nec hodiè
Domini putarunt opus eſſe aliquid deffinire; In
ſtatuto Narnien. videtur ex pluribus circunſtan-
tijs iàm ponderatis in deciſione, facilior reſolutio
pro fœmina, quia ſtatutum loquitur alternatiuè,
nedum in parte excludente, ſed etiam in parte,
vbi de dotatione agitur, & quemadmodùm ſi in
parte dotante loqueretur alternatiuè in excluſio-
15 ne verò cōiunctiuè, tunc ſufficeret † vna dos, quia
alternatiuæ natura eſt; vt vno contentetur, nec
omnium concurſum expoſtulat, *l. ſi quis ita ſtipu-
latus, ff. de verb. oblig. cap. in alternatiuis, de reg.
iur. in 6.* Ità etiam excluſio reſultaret in omnium
16 nominatorum hæreditatibus, † virtus enim copu-
læ eſt omnes in ſimul connectere, & compræhen-
dere, *d. l. ſi quis ità ſtipulatus, ff. de verb. obligat.*
prout in his terminis ratiocinatur *Bald. conſ. 73.
Incipien. De iure communi nullum, verſ. & eſt con-
ſiderandum. lib. 4. Surd. conſ. 100. nu. 9. Bellon. Iun.
conſ. 74. num. 48.* Sic etiam pari ratione, cum, &
in dotatione, & in excluſione, ſtatutum Narnien.
17 loquatur alternatiuè, † interprætari debet, vt
pars excludens reſpondeat parti dotanti, & inſi-
mul cohoereant, & ſic, ſingula ſingulis referendo,
ſtatutum diuiſim ſit accipiendum, vt dotata à pa-
tre non ſuccedat patri, & dotata à matre, ab eiuſ-
dem hæreditate ſolummodò excluſa cenſeatur, vt
per *Beec. conſ. 53. num. 3. verſ. nam reſpondetur,
& conſ. 112. nu. 22. verſ. & maximè, lib. 1. Brun.
de ſtatut. excluſ. fœmin. d. art. 8. num. 68.* Et certè
hoc videtur ſenſiſſe *Bald. d. conſ. 73. lib. 4.* dum
18 ponderat vim alternatiuæ † in parte, vbi de dota-
tione agitur, quia eiuſdem virtutis eſſe debet ea-
dem alternatiua in parte, vbi de excluſione agitur,
& idem dixit *Niconit. d. alleg. 6. num. 31. Pariſ.
conſ.*

Digitized by Google

conſ. 47. *num.* 3. *lib.* 3. benè *Alciat. qui ità Bald.*
exponit, conſ. 5. *num.* 12. *lib.* 2. *Gabr. de Statut. con-*
19 *cluſ.* 5. *num.* 9. cum alijs. Et abſonum eſſet, † quod
eadem alternatiua in parte dotante acciperetur
diuiſim, in parte verò, vbi de excluſione agitur,
interpretaretur coniunctim.

Tertiò, quia ſtatutum Narnienſe in parte, vbi
de dotatione agit, non loquitur in rem, in quibus
20 terminis loquitur, † *Caſtr.* vbi ſtatutum ſimpli-
citer dicebat, mulierem dotatam non ſuccedere
21 patri, vel matri, & alijs, quia tunc ſtatutum † non
poteſt recipere reſtrictionẽ ad hæreditatẽ dotan-
tis, cum de nullo dotante mentionem faciat, Et
hoc caſu, vt mulier dicatur excluſa ab hæreditate
22 † cuiuſcunquè ſufficit eſſe dotatam ab aliquo,
nec perquirendum à quo fuerit dotata, cum, &
ſtatutum ipſum hoc neglexerit, & verba dirigat
in rem, ſcilicèt dotationem, non autem in perſo-
nas, hoc eſt dotantes, vt benè conſiderat *Caſtr.*
in dicto conſ. 91. *num.* 2. *Iaſ. in l. vt liberis, num.* 6.
verſ. ſecus ſi ſtatutum, C. de collat. Alex. conſ. 29.
num 6. *lib.* 1. *Corn. conſ.* 134. *num.* 2. *lib.* 2. *Brun.*
de Statut. excluſiu. d. art. 8. *quæſt.* 16. *num.* 67.
plenè *Menoch. conſ.* 873. *num.* 11. *verſ. tertius eſt*
caſus, & plenius Aldobrand. d. conſ. 2. *num.* 127.
& ſeqq. At secùs eſt in caſu præſenti, quia ſtatutũ
enumerat perſonas, nedum in parte, vbi de exclu-
23 ſione † diſponit, ſed etiam in parte, vbi diſponit
de dotatione, & ſic vim facit in perſona dotantis,
& conſequenter videtur admittenda æquitas illa,
quod eatenùs fœmina cenſeatur excluſa, quate-
24 nùs ab eodem fuerit † dotata, vt etiam videntur
innuere præalleg. Doctores.

Quartò, quia ſtatutum non facit mentionem de
fratre in illa parte, vbi de excluſione agitur, & cũ
25 ſtatutum ſit correctorium † Iuris communis, nec
in eo exprimatur ratio conſeruationis agnatio-
nis, niſi vrgente aliqua cauſa, non ſunt ſubaudien-
dæ perſonæ, ibi non expreſſæ, vt in terminis pon-
derabat *Capr. conſ.* 73. *num.* 4. *&* 5. *in fine Corn.*
conſ. 97 *num.* 8. *poſt med. & in fine, ac nu.* 9. *lib.* 1.
& conſ. 305. *num.* 4. *&* 8. *lib.* 4. & latiùs fuit pon-
deratum in alia deciſione, *verſ. Altera circumſtan-*
tia, & confert *Addit. ad Theſ. deciſ.* 63. *in princip.*
verſ. cæterum, Præſertim, quia de fratre, ſtatutum
26 mentionẽ facit in prima † parte, vnde ſi omiſit in
ſecunda parte, pro omiſſa haberi debet, *ad l. vni-*
cam, §. ſin autem, C. de caduc. tollen. Honded.
conſ. 4. *num.* 77. *lib.* 1. & cum miſterio hoc feciſſe
dicendum eſt, vt inferiùs probabitur, cumquè ex-
27 cluſio ab hac hæreditate † fratris non legatur in
ſtatuto, non videtur vllo modo facienda aliqua
extenſio, hæc enim excluſio habetur loco exhære-
28 dationis, † quæ non infertur, niſi vbi nominatim
exprimitur, *l.* 1. *&* 2. *ff. de liber. & poſthum.* &
ità arguit poſt *Alciat. conſ.* 53. *num.* 23. *Capr. d.*
conſ. 39. *num.* 15. *Menoch. conſ.* 873. *num.* 8.

Quintò, in quo potiſſimùm vim faciebant Do-
mini, quia ſtatuentes, vt mitigarent rigorem ex-
cluſionis fœminarum eatenùs ſolùm huiuſmodi
excluſionem ipſarum decreuerunt, quatenùs duo
concurrerent, Primum, quod extarent filij ma-
ſculi illius, de cuius ſucceſſione agitur; Alterum
quod idem defunctus dotauerit fœminam, quam
maſculi intẽdunt excludere, ibi, *dummodò ex tali*
patre, aut matre ſubſint filij maſculi, vel nepotes
maſculi ex filio, & patruo ſubſint filij, vel ex fratre
talis patrui maritãtis exiſterent filij maſculi, quæ
29 verba plurimũ temperant, † & reſtringunt exclu-
ſionem fœminarum, ponderando dictionem illam
30 *(de tali patre)* quæ † dictio *(talis)* eſt demonſtra-
tiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem, *Dec.*
conſ. 500. *num.* 14. *verſ. & reaſſumendo, Cardin.*
31 *Seraph. deciſ.* 822. *num.* 2. Et dictio † *(dummodo)*
etiam ipſa coarctat diſpoſitionem ſecundùm qua-
litates appoſitas, *l. cum ab eo, ff. de contrahend.*
empt. Dec. in cap. ex literis, num. 51. *verſ. Vnde* 2.
meliùs, & num. 52. *de Conſt. Rot. deciſ.* 777. *nu.* 6.
par. 2. *diuerſ.* & verba illa *(talis patrui maritãtis)*
præcisè indicant ſolùm excluſionem fœminarum
inductam fuiſſe in hæreditate perſonæ maritantis,
& ità etiam perpendit, *Corn. d. conſ.* 305. *num.* 6.
poſt med. verſ. Item poteſt, lib. 4. Et ſanè abſurdum
32 eſſet ingens, † ſi vellemus addere ſtatuto exclu-
ſionem ab hæreditate fratris, quæ non legitur in
ſtatuto, atquè etiam ſeparare qualitatem illam,
quatenùs dotauerit, quæ in verbis exprimitur à
ſtatuentibus, & vtrumquè requiſitum hic deficit,
quia nec extant filij maſculi Iacobi, nec ipſe dota-
uit ſorores.

Sextò, quia *Capr. conſil.* 73. *per tot. & Corn.*
conſ. 97. *num.* 8. *lib.* 1. *& conſ.* 305. *num.* 4. *& ſeqq.*
lib. 4. reſponderunt, hoc ſtatutum ſignanter Nar-
33 nien. intelligendum † eſſe diuiſim, itàut, dotata
à patre non ſuccedat patri, dotata à matre, non
ſuccedat matri, & dotata à patre, ſiuè matre, ad-
huc ſuccedat fratri in iiſdem bonis, quæ à patre
in fratrem deuenerunt, & per aditionem eiuſdẽ,
fratris bona effecta ſunt, vt per eos, & *Corn. dicto*
conſil. 305. *num.* 8. *verſ. Nec obſtat, vltimo, lib.* 4.
benè declarat hoc ſtatutum cap. 40. non poſſe di-
ci ſuperfluum, & aliquid operari vltrà illud ſtatu-
tum cap. 32.

Quibus non obſtat, quod abſonum videatur,
34 vt pro inducenda totali excluſione † fœminarum,
exigamus filiam bis, ter, quater, & pluriès do-
tari, cum tamen ſtatutum contentetur vna dote,
prout *Aldobr. d. conſ.* 2. *num.* 134. *verſ. aliàs, lib.* 1.
Theſaur. deciſ. 62. *num.* 4. & alij dixerunt; Quo-
niam immò magis abſurdum, & intollerabiliùs
35 videtur, quod filia, quæ † de iure naturæ, & ci-
uili æquè cõcurrit cum maſculo ad ſucceſſionem
Patris, ob vnam ſolam dotem excludatur à plu-
rium hæreditatibus, *Anchar. d. conſ.* 80. *num.* 2.
Angel. conſ. 126. *num.* 3. vbi hoc dicit abſurdum,
& iniquum, *Rimin. Iun. conſ.* 31. *num.* 84. *Alciat.*
conſ. 1. *num.* 46. *lib.* 2. *Bott. conſ.* 70. *num.* 8. *Brun.*
d. art. 8. *num.* 68. *verſ. item quia, & ſeqq.* Et dum
36 ſtatutum † mandat filiam vnica dote contentam
eſſe, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ do-
tauit, *Corn. conſ.* 57. *num.* 5. *verſ. ſed animaduerto,*
lib. 2. *Barz. deciſ. Bononieñ* 98. *num.* 18. Et eo
minùs hoc abſurdum permitti debet, quia fœmi-
na, dum concurrit cum maſculo, & inſtat illius
excluſionem reſtringi ad hæreditatem dotantis,
agit de damno vitando, quia aliàs, vt dicebatur,
ipſa de Iure æquè concurrit cum maſculo, dum
verò is maſculus intendit excludere fœminam ab
om-

Digitized by Google

37 omnium hæreditate, † agit de lucro captando,
quod minùs fauorabile eſt, *l. non debet*, *vbi Dec.*
num. 1. ff. de reg. iur. Alex.conſ.55.num.18.lib.5.
Cranett. conſ. 120. num. 2. Immò nec eſt ità in-
gens abſurdum, quod ſemel dotata iterùm dote-
38 tur, † cum dotatio ſit actus reiterabilis, vt per
Surd. conſ. 402. num. 34. verſ. eſt, & aliud; maxi-
mè ad effectum excluſionis, quia dos eſt loco le-
39 gitimæ portionis; † quæ circumſcripto ſtatuto,
deberetur fœminæ.

Non obſtat, quod ſtatutum in parte dotante
faciat mentionem de fratre ibi, *à Patre, Matre,*
Auo, & fratre, in alia verò parte, vbi de exclu-
ſione agitur, non meminerit de fratre, & indè
depræhendatur, quod dotata à fratre, ſaltem dici
40 debeat † excluſa ab hæreditate Patris, & aliorum,
& conſequenter verum ſit, ſtatutum intellexiſſe
propter dotem acceptam ab vno, excludere etiã
ab hæreditate alterius, quod motiuum magni fe-
cit *Curt. Iun. conſ. 65. num. 3. verſ. prætereà &*
fortiùs, Alb. conſ. 98. num. 4. verſ. mouetur etiam,
Aldobr. d. conſ. 2. num. 131. Brun. de ſtatut. excluſ.
d. art. 8. quæſt. 16. num. 65. verſ. & ſimile ſta-
tutum, Honded. conſ. 10. num. 45. lib. 2. Et In-
formantes pro Petro obiectum augebant ex eo,
41 quod ſi fœminam † dotatam à fratre excludere
vult ſtatutum ab hæreditate Patris, vel alterius
Aſcendentis, multò magis dicendum eſt, & fœ-
minam dotatam à Patre excluſiſſe ab hæreditate
42 fratris, cum minùs debita ſit ſucceſſio † fratris,
quàm ſucceſſio Parentum, *Ruin. conſ. 43. num. 5.*
& 6. lib. 3. Put. deciſ. 127. in fin. lib. 3. Surd.
conſ. 535. num. 15. & ſeqq.

Quoniam pro reſponſione, admittitur quidem
aſſumptum, quod filia dotata à fratre excludatur
ab hæreditate Patris, nam verè filia dotata, etiam
à fratre, excluditur ab hæreditate Patris, ſed in
hac materia, vt mulier cenſeatur excluſa ab hæ-
43 reditate, † dotantis, vis non conſiſtit in hoc,
quod Pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ve-
rùm ex quibus bonis dotem præſtiterint, vt per
Bald. in l. nequè Mater, num. 5. & 6. in fin. C. de
Iur. dot. Granet. conſ. 142. num. 10. & verſ. ideò
ſtatutum, Pariſ. conſ. 68. num. 7. lib. 2. Surd.
conſ. 402. num. 35. & ſeqq. Bott. conſ. 70. num. 7.
in fin. & num. 10. ſed clariùs in propoſito *Franc.*
Niconit. d. alleg. 6. num. 37. Brun de Statut. excluſ.
d. art. 8. quæſt. 16. num. 59. & ſeqq. Theſaur.
deciſ. 63. num. 3. in princ. & num. 8. Vndè, cum
44 Pater teneatur dotare filiam, † & hoc munus, &
obligatio propriè inhæreat illi, *l. qui liberis. ff. de*
rit. nuptiarum, l. fin. C. de dot. promiſſ. Seraph.
deciſ. 451. num. 9. bonaquè Patris ſunt huic obli-
gationi obnoxia, & tranſeunt in filium affecta, hoc
45 † eodem onere dotandi ſororem, ex ipſis bonis
paternis, *arg. l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum,*
ff. de lib. agnoſcen. Caſtr. in l. ſi marito, §. ſi vo-
luntate, ff. ſolut. matrim. Card. Mantic. de tacit.
& ambig. lib. 12. tit. 18. num. 7. & ſeqq. quippè
46 quod dos habetur loco † legitimæ portionis filiæ
debitæ ex ſucceſſione Patris, *l. quoniam nouellæ,*
C. de in off. teſt. Caſtr. in l. Titio centum, §. Ti-
tio genero, num. 8. in fin. ff. de condit. & demonſtr.
Alex. conſ. 13. num. 12. lib. 3. Pariſ. conſ. 36.
num. 4. & ſeqq. lib. 3. latè Tiraq. in l. ſi vnquàm,
in verbo, ſuſceperit, num. 112. C. de reuoc. donat.
Et frater, quando dotauit ſororem, hoc non di-
47 citur feciſſe ex propria liberalitate, † ſed ex de-
bito paterno, dotemquè hanc ſoror haud acceptã
refert fratri, ſed Patri, adeò vt propterea, licèt
extrinſecè, filia ſit dotata à fratre, tamen verè
cenſeatur dotata à Patre, iuxtà Doctores præal-
legatos, Statutum namquè cõſiderat ius, & com-
modum reale, quod conſiſtit in bonis paternis
48 pro † dote filiæ traditis, non autem actum nudi
miniſterij, quod præſtatur per fratrem, ſoluendo
dotem ex bonis paternis, vt egregiè docet *Bald.*
in d. l. nequè Mater, num. 5. & 6. in fin. C. de
Iur. dot. Ex his ſequitur, quod, quemadmodùm
filia dotata à Patre non ſuccedit Patri, ità, & do-
49 tata † à fratre, excludatur itidem ab hæreditate
Patris; quia ex eius bonis fuit dotata, vt benè
per *Odd. conſ. 86. num. 2. & 3.* & hinc aſſequimur
Statuentes, cum miſterio in parte excludente non
meminiſſe, nec de fratre, nec de nepote ex filio,
ſed ſolùm de Patre, Matre, vel Patruo, quia pro
vno, & eodem habuerunt Statuentes, quod filia
fuerit dotata à Patre, vel à filio, ſeu à nepote,
preſuppoſuerunt enim iſtos ferè ſemper dotare ex
bonis paternis, & ideò itidem ſemper excluſerunt
ab hæreditate Patris, ſiuè a patre, ſiuè ab illius de-
ſcendentibus fœmina fuerit dotata; ſtatutorumquè
50 † diſpoſitiones referri debent ad id, quòd frequen-
tiùs contingit, ad *l. nam ad ea, ff. de legib.*

Si verò, frater ex proprijs bonis (quòd de raro
51 contingit) nempè ex peculio Caſtrenſi, † ſeù alio
ſimili dotaſſet ſororem, hoc caſu excluſa quidem
cenſebitur ab hæreditate fratris, quia ex bonis pro-
prijs dotauit, non autem excluſa erit ab hæredita-
te Patris, vel aliorum, qui non dotarunt, hoc enim
ſuadet illa iuris æqua interpretatio, quod ſingula
ſingulis referantur, & quod fœmina excluſa cen-
52 ſeatur tantùm ab illa hæreditate, in qua habuit †
recompenſam, ſcilicet dotem acceptam à defun-
cto, & huiuſmodi ſtatuta excludentia fœminas do-
53 tatas, ſic interpætanda ſunt, † vt fœminæ non
ſuccedant dotantibus, *Odd. d. conſ. 86. n. 3. Manent.*
conſ. 4. num. 19. lib. 1. cùm alijs; & ità in hac parte
Statutum Narniæ intelligit *Corn. d. conſ. 305. n. 3.*
verſ. confert. &c. lib. 4. & ibidem poſt Afflict,
tradit Theſaur. deciſ. 63. num. 8. Et potiùs admitti
debet ſuppletio verbi, quàm hoc magnum abſur-
54 dum, † quod à Doctoribus etiam iniquum appel-
latur, vt fœmina ab vno dotata, excludatur à ſuc-
ceſſione alteriùs non dotantis, ad quam de iure
erat vocata.

Non obſtat, quod ab hæreditate Patrui exclu-
dat fœminam, nedùm ob exiſtentiã filiorũ eiuſdem
Patrui, ſed etiam fratris ipſius Patrui, ibi. *& Patruo*
ſubſint filij, vel ex fratre talis Patrui maritantis
exiſterent filij maſculi, vndè, qua ratione exclu-
ditur filia fœmina ab hæreditate Patrui ob exiſten-
tiam filij fratris eiuſdem Patrui, ità ob exiſtentiam
fratris excluſa cenſeatur ab hæreditate alterius fra-
tris; Quoniam non æqua eſt ratio inter fratrem
55 & Patruum, † frater enim eſt in primo gradu,
56 Patruus verò in ſecundo, & minùs † debita eſt
ſucceſſio Patrui, quàm fratris, atquè frater in ſub-

ſidium

57 ſidium † tenetur dotare ſororem, *Bald. in l fin.C.*
de dot.promiſſ.nu.9.Siluan.conſ.13.nu.9. Barboſ.
in l.1 par.4. num.128.ff.ſolut. matrim. Theſ. de-
58 *ciſ.192. num.7.* non autem † Patruus neptem ex
fratre, ſecundùm opinionem aliquorum, *Alex.*
conſ.66. num.3.lib.4. Rip. in l.prima,num. 86.ff.
ſolut. matrim.Rom.conſ.413.num.6. & aliorum,
Prætereà ſemper vrget motiuum, quod ſtatutum
non excludit fœminam ab hæreditate cuiuſcumq.
Patrui,ſed Patrui dumtaxat maritãtis, & obiectũ
fortaſſe intraret, ſi Iacobus frater dotaſſet Hæle-
nam, & Magdalenam.

Non obſtat, quod bona Iacobi ſint eadem ma-
terialiter, quæ erant bona Andreæ Patris,& ideò,
cum ſtatutum excludat à bonis Patris, intelliga-
tur,& ab his bonis,quę in Iacobum deuenerunt,
excluſiſſe fœminas; Quia non conſiderantur am-
pliùs tamquàm bona paterna, & illicò ſequuta
59 aditione Iacobi, † effecta ſunt bona eiuſdem,re-
ſoluto pœnitùs priſtino ſtatu, vt in *l. 1. §. vete-*
res,ff. de acquir. poſſeß. Bart.in l. fin.§.1. num.1.
& 3.ff. ad Tertullian. & in his terminis Fab. de
Anna conſil. 45. num. 73. Et rectè dixit *Corn.*
conſil.97. num. 9. lib. 1. & conſil. 305. num. 6.
*lib.*4.quod regulariter ab inteſtato ſucceditur per
60 quotas,† vel in vniuerſum,non autem per gene-
ra bonorum,quia origo bonorum non attenditur,
ſed ſtatus de tempore delatæ ſucceſſionis, vt latè
fuit in prima deciſione firmatum, & in terminis
ſtatuti Narnien. hoc idem dixit *Capr. d. conſ.73.*
num. 4.

Deniquè non obſtat, quod illud verbum, *ma-*
ritantis, non importet dotationem, ſed ſolùm
61 collocationem in matrimonium,† cum & matri-
monium eſſe poſſit ſinè dote, *vt per Brun. de*
*Statut. excluſiu. art 6. quæſt.18. num.*184 Quo-
niam, cum regulariter, & vt plurimùm, matri-
62 monium † non ſoleat eſſe ſinè dote,ſtatutum re-
63 ferri debet ad id, quod frequentiùs † contingit,
non autem ad caſum inſolitum, *d. l. nam ad ea,*
64 *ff. de leg.* Et quod verbum,† maritarere,ſoluatur
in dotationem,dixerunt *Iſernia*, relatus *à Bruno*
vbi ſuprà,*Gabr.conſ.140 num.25.lib.2.Bardellon.*
conſ. 4. num.90. & 95.in fin.Bellon.Iun.conſ.74.
num. 41. *& Corn.d. conſ.305. num.6. & 8.lib.4.*
intelligit verbum illud ſtatuti, *maritantis*, pro
verbo, *dotantis*, & neceſſariò ſumi debet hæc In-
terpretatio, quia excluſio ab hæreditate eſt co-
65 reſpectiua † ad dotem, & quod puella fuerit in
matrimonio collocata ſinè dote, non æquiualet
excluſioni hæreditatum, & faciunt tradita per
*Bardellon.d.conſ.4.num.94.*Et demùm nec cõſtat,
quod Iacobus, de cuius hæreditate modò agitur,
in matrimonium collocauerit Magdalenam, &
Helenam, ſed pater ipſe collocauit. vndè nullo
modo ſuffragantur verba ſtatuti, *Patrui maritan-*
tii, &c. Nequè ſat fuiſſet ſorores in matrimonio
collocatas, & dotatas fuiſſe, quia, vt dictum eſt,
66 † opus erat, quod à Iacobo, de cuius hæreditate
agitur, fuiſſent dotatæ, vt per *Bald. in d. l. nequè*
Mater, num. 5. & 6. in fin. C. de Iur. dot. Surd.
conſ.45.num.36.& ſeqq.Manent. conſ.4.num.19.
lib.1. Et hoc idem importat genitiuus ille ſtatuti,
talis Patrui maritantis, infert enim, quod de-
functus ipſe, de cuius hæreditate agitur, dotaue-
rit fœminas, &c.

Et ità, vtraquè parte Informante, vnanimiter Domini ſteterunt in deciſis.

* Eſt deciſio 247. ſupra parte 5. recent.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ de Capocephalis.

Die Lunæ 14. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, licèt non ſit attentata, ſi pars non appellauerit, tamen eſt nulla, & talis nullitas operatur, vt non ſit manutenibilis &c.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio probari poteſt ex depoſitione vnius teſtis & ex confeſſione partis aduerſæ.*
2 *Poſſeſſio capta intrà terminum datũ ad appellandum eſt attentata, & ſic non manutenibilis.*
3 *Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandum non eſt attentata,ſi poſteà à parte non fuerit appellatum.*
4 *Poſſeſſio pendente termino ad appellandum capta, licèt ob non interpoſitam appellationem non ſit attentata,*
Tamen ex quo fuit capta intra dictum terminum remanet nulla. n.4.
5 *Poſſeſſionis nullitas operatur, vt ea non ſit manutenibilis.*
6 *pro Spoliato ſi quis ſe habuerit, veluti ſi acquieſcat poſſeſſioni capta à parte,non poteſt petere manutentionem.*
7 *pro Manutentione,ſi quis inſtet, non poteſt dici, quod habuerit ſe pro ſpoliato.*
8 *Actus, qui non habuerunt effectum, non nocent.*

¶ Ad deciſionem 46. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXXX.

PLACVIT DD. deciſio emanata in hac cauſa
coram me, ſub die 26. Ianuarij præteriti,*
qua firmatum fuit Capocephalis, dandum eſſe
mandatum de manutenendo in poſſeſſione vineę
de qua agebatur, quià de eorum poſſeſſione viſũ
1 fuit conſtare ex depoſitione † vnius teſtis exad-
uerſò pro Strinis examinati,ac pariter,ex confeſ-
ſione dd.de Strinis,ex iuribus in d. deciſ. citatis.

Nec obſtare viſa fuit poſſeſſio dd. de Strinis ca-
pta vigore decreti, ſeù mandati de immittendo,
quia vt in alia deciſione dicebatur, cũ à dicto de-
2 creto daretur appellatio poſſeſſio † inde ſequuta
infra terminum datũ ad appellandum dicitur nul-
la,& attentata, & ſic non manutenibilis,*Rot.dec.*
225. *num. 4. par.1. recent.* cum alijs allegatis.

Nec releuat, quod à dicto decreto de immit-
tendo non fuerit per Capocephalos appellatum,
&

Digitized by Google

& propterea poſſeſſio inde ſequuta etiam intra
3 † terminum ad appellandum, non dicatur attentata, quia licèt poſſeſſio antedicta, ob non inter-
4 poſitam appellationem non eſſet attentata, † attamen ex quo fuit capta intra terminum datū ad appellādum remanſit nulla, *Mobed. deciſ.* 11. *n.* 2. *verſ. & licèt poſtmodum, de præben, Caſ. de Graſſ. deciſ.* 2. *nu.* 4. *verſ. ſed placuit, de appell. Seraph. de-*
5 *ciſ.* 229. *num.* 4. quæ quidam † nullitas poſſeſſionis operatur, vt ea non ſit manutenibilis, *Purp. conſ.* 43. *nu.* 14. *lib.* 1. *Guidop. conſ.* 208. *poſt n.* 3. *Menoch. de retinen. poſſ. rem.* 1. *num.* 2. *Caſſad. deciſ.* 5. *in fin. de iurepat. Rot. deciſ.* 41. *nu.* 1. *par.* 2. *diuerſ.*

Minùs obſtat, quod dd. Capocephali poſt poſſeſſionem captam per ſupradictos de Strinis paſſi fuerint deputari ab A.C. alios Iudices, in eodem
6 ſtatu & terminis in quibus † cauſa reperiebatur, & ſic tacitè acquieuerint dictæ poſſeſſioni captæ per dictos de Strinis, & ità ſe habuerint pro ſpoliatis. Quia placuit reſponſio, quod cum prædictæ deputationes fuerint ad effectum cognoſcendi ſuper manutentione, & Capocephali coram
7 eiſdem Iudicibus ſemper † inſteterint pro manutentione non poteſt inde præſumi illos ſe habuiſſe pro ſpoliatis, *Rot. coram Greg. XV. deciſ.* 555. *num.* 1 & ibi Addent. *nu.* 11. *per totum.*

Deniquè non obſtat, quod altera ex dictis depoſitionibus iudicium facta fuerit ab A. C. ad effectum cognoſcendi, ſuper petitorio, cum clauſula firmo remanente mandato de manutenen. ad fauorem dd. de Strinis relaxato qua obiectum vi-
8 ſum † fuit ceſſare ex facto, ex eo, quia dicta deputatio non habuit effectum, cum idem A.C. eos ab ea repoſuerit, & cauſam alteri Iudici ſimpliciter commiſerit. Et ità vtraque &c.

☞ * Eſt deciſio 326. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmen. Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 11. *Martii* 1630.

ARGVMENTVM.

Deſcendentia ab aliquo qualiter probetur. Filiationis probatio ex quibus coadiuuetur, Et reijciuntur nonnullæ exceptiones contra teſtium depoſitiones oppoſitæ.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentia alicuius ab aliquo ex quo remaneat iuſtificata.*
2 *Filius alicuius, an quis ſit probatur ex fide baptiſmi, quod intellige ſi ſit adminiculata. nu.* 3.
4 *Filiationis probatio coadiuuatur per teſtes deponentes, de publica voce, & fama.*
5 *Succeſſio in bonis paternis eſt actus proportionabilis conducens ad probationem filiationis.*
6 *Filij naturales tantum non admittuntur in ſucceſſione feudorum.*
7 *ad Succeſſionem admiſſio, quæ competit filijs ſolis, probat legitimationem. & nu.* 8.
9 *Perſonæ identitas bene probatur ex identitate nominis, & cognominis.*
10 *Et hoc maximè ſi adiungantur indicia, & coniectura vrgentiſſima.*
11 *Oppoſitiones contra teſtes non relevant, ſi illorū fides ex alijs probationibus ſufficienter adminiculetur.*
12 *Teſtium contrarietas dùm dicunt, aliquando ſe neſcire, & non cognouiſſe, & poſteà dicant ſe cognouiſſe, & ſcire &c. poteſt ſaluari ſic, quod neſciebant de certa ſcientia, & ſcire de auditu.*
13 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, itàut ad concordiam reducantur, & contrarietas euitetur.*
14 *ad Deſcendentiam probādam ad effectum ſucceſſionis admittuntur leuiores probationes.*

¶ Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio, & infrà ad Deciſionem 343. coram eodem.

DECISIO CCCXXXI.

COMMISSA cauſa reſtitutionis in integrum cum clauſula conſtito de intereſſe aduerſus ſententiam de partibus ſuper nullitate ſuſceptionis ordinum, & licentia nubendi, DD. 19. Iunij
☞ 1628.* reſoluerunt conſtare de intereſſe Ludouici ad effectum admiſſionis ad cauſam. Sed cum in propoſitione dubij, An conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, Domini voluerint quod legitimaretur perſona Ludouici, hodiè propoſui, An conſtet de eius deſcendentia; & de ea
1 conſtare fuit reſolutum, † cum probetur Ludouicum eſſe filium legitimum Iuliæ Malaſpinæ, & Iulium eſſe filium Floramontis, ac fratrem Camilli Conradi, Fabritij, & Aſcanij de Malaſpina, qui de anno 1574. conſtituerunt primogenituram ſuper feudis Baſtiæ, & Terræ Rubeæ, & pertinentiarum, Imperiali auctoritate, confirmatam.

Quod Ludouicus ſit filius Iulij Malaſpinæ, pro-
2 batur † ex fide baptiſmi, quæ datur in Sum. nu. 2. *Rebuff. in tract. rig ſeu lib. baptiſm. gloſ. vnic.* 1
3 *verſ. & ſic patet,* † quæ adminiculata probat, *Rota coram bo. me. Card. Gaualer. deciſ.* 128. *num.* 2. *& coram ſa. me. Greg. XV. deciſ.* 78. *nu.* 2. *& alias ſæpè* Neque deſunt adminicula; quoniam id deponunt plures teſtes, de quibus in eius Sum. n. 3. & 4. qui deponunt de viſu, tractatu, & cognitio-
4 ne Ludouici, & quod fuit communiter † habitus, tractatus, & reputatus tanquàm filius legitimus, & naturalis Iulij, & Euridicis eius vxoris, & vt talis fuit educatus, vocatus, & tractatus ab eius parentibus, & quod talis erat publica vox, & fama, ex quibus probari docet *tex. in l. filium, cum definimus. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. l. non epiſtolis. C. de probat. c. per tuas. eod. tit. c. tranſmiſſæ. qui filij ſint legitimi*, & pro hac de-
5 ſcendentia facit ſucceſſio † in bonis paternis, quæ eſt actus proportionabilis conducens ad probationem filiationis, *Bald. in c. ex tranſmiſſ. n.* 4. *de reſtit. ſpol. Felyn. in c. per tuas. nu.* 17. *de probat. Rot. deciſ.* 406. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* Ad quā
6 vti feudalem non † potuiſſet admitti ſi fuiſſet illegitimus,

gitimus, iuxtà *text. in §. naturales.* 12. *ſi de feud. defunct. fuer. controuerſ. Roſental. de feud. cap.* 7. *concl.* 19. *num.* 1. Admiſſio autem ad ſucceſſionem
7 † ſolis filijs cōpetentem probat legitimatē, *Bero. conſ.* 19. *num.* 7. *lib.* 2. *Menoch. de præſumpt. præſumpt.* 54. *num* 38. *lib.* 6. *& conſ.* 490. *nu.* 13. *&* 14. *bo.me. Card. Caualer. deciſ.* 123. *nu.*4. *Rota deciſ.* 434. *num.* 7. *par.* 1. *recent.*
8 Quod autem Iulius pater † Ludouici fuerit filius Marchionis Floramontis, & frater Camilli, & Fabritij, probatur ex ſecundo teſte num. 3. & ex primo, & ſecundo teſte nu.4. & ex alijs nu.7. qui deponunt de filiatione Iulij ex Floramonte, & coadiuuatur ex primogenitura, in qua filius Floramontis,& frater Camilli, & aliorum expreſsè appellatur, & ex literis inſtitutionis, & collationis Cappellaniæ, necnon ex inſtrumento dotationis eiuſdem Cappellaniæ, ad quam ſimul cū
9 alijs ſupradictis præſentauit, deindeq; † ex identitate nominis Iulij, & cognominis Malaſpinæ benè probatur identitas perſonæ, *Bart. in l. hac conſultiſſima, vbi Iaſ.* teſtatur de communi,& ibi *Dec. num.* 18. *C. qui teſtam. fac. poſſ. Aym conſ.* 269. *num.* 3. *bo.me. Card. Caualer. deciſ.* 128. *n.* 3.
10 quibus adiunguntur † indicia, & coniecturæ vrgentiſſimæ, ex alijs actibus ad id proportionatis, deſumptæ.

Nec Dominis viſa fuerunt releuare deducta
11 contra teſtes, † cum illorum fides ex alijs probationibus ſufficienter adminiculetur, *Caſ. de Graſſ. deciſ.* 3. *num.* 6. *de probat. Achil. deciſ.* 247. *num.* 6. *Rot. in recent. deciſ.* 598. *num.* 6. *&* 772. *num.* 4. *par.* 2. Quapropter ſtantibus tot probationibus non obſtāt teſtium præſumpta contrarietas ex eo, quod
12 aliquando dixerint ſe neſcire, † & non cognouiſſe, & poſteà dicant ſe cognouiſſe, & ſcire, quia poſſunt benè ſaluari neſcire de certa ſcientia, & ſcire de auditu, *Rota in recent. deciſ.* 321. *num.* 1. *&* 371. *nu.* 5. *par.* 2. *ſan.me.Greg. XV. deciſ.* 487. *num.* 2. *&* 3. *&* 547. *num.* 5. *&* 57. *num.* 8. quinimò dicta teſtium non ſunt cauillanda, ſed con-
13 diuuanda, itàut ad † concordiam reducantur,& contrarietas euitetur, *Pariſ. conſ.* 138. *n.* 18. *lib.* 4. *ſan.mem. Greg. XV. d. deciſ.* 487. *nu.* 2. *&* 547. *n.* 2.

Vnde prædicta ſufficere ad probandam deſcen-
14 dentiam cenſuerunt Domini, cum leuiores † probationes ad effectum ſucceſſionis ſufficiant, *Gemin. conſ.* 27. *nu.* 8. *& ſeqq. & conſ.* 16. *nu* 5. *&* 6. *& firmauit Rota in Parmen. ſtatus* 26. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, vbi plura cumulantur. Et ità vtraque &c.

☞ Eſt deciſio 325. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Neapolitana Legati.

Die Lunæ 15. *Aprilis* 1630.

ARGVMENTVM.

Fatalia, ſi non prorogentur, ſententia tranſit in rē iudicatā. Breue emanatum lite pendente, quando laboret vitio ſubreptionis: Et quando Breuia intelligenda veniant ſinè præiudicio tertij.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum, ſi fatalia non prorogentur.*
2 *Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt.*
3 *de Fatalium prorogatione ſi non conſtet, ſuccedit regula text. in l. properandum, C. de iudic.*
4 *Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam eſt exequenda, ſi conſtet de eius validitate, & iuſtitia.*
5 *Sententia lata contra id, quod teſtator diſpoſuit eſt nulla.*
6 *Breue emanatum lite pendente laborat vitio ſubreptionis, ſi non fuerit narrata litis pendentia.*
7 *Reſcriptum corruit ſtante obreptione.*
8 *Breue, ſi ſit expeditum in forma Communi, & net in eo fuerit derogatum regul. de iur. quæſit. non toll. non tollit ius alteri iàm perfectè quæſitum.*
9 *Reſcripta ſimpliciter emanata, non operantur in præiudicium tertij.*
10 *Conceſſio facta à Papa in forma communi abſque derogatione regul. de Iur. quæſit. &c. intelligitur ſinè præiudicio tertij.*

¶ Supra ad Deciſionem 11. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXXXII.

IACOBVS Caſalex in ſuo reſtamento mandauit ſe ſepelliri in Eccleſia S. Mariæ de Pilar Regularium Sāctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum, poſtquàm completa eſſet ædificari, cui iure legati reliquit ducatos 800. quorum 400. deberent conuerti in conſtruendo Altare maius, quàtenus ſibi permitteretur à Regularibus dictæ Eccleſiæ, ſin minùs in conſtruenda alia Cappella in eadem Eccleſia, reliqua verò mādauit inueſtiri, vt cum redditibus eorum celebrentur Miſſæ perpetuæ pro eo, & ſuis. Verùm quia Fratres Ordinis Eremitarum S. Auguſtini obtinuerunt Breue à fel.rec. Sixto V. quo cauebatur, vt dictum legatum applicaretur propriæ Eccleſiæ, in qua cadauer dicti Iacobi depoſitatum reperiebatur; Pro executione dicti Breuis, ab Archiepiſcopo Neapolitano executore delegato, obtinuerunt fauorabile decretum, ſed commiſſa cauſa nullitatis Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio tunc temporis Nuntio, primā ſententiam, nullam pronunciauit Commutationem voluntatis cum omnibus indè ſecutis, & dictum Legatum ſpectauiſſe, & ſpectare ad Eccleſiam S. Mariæ del Pilar, quæ
1 † cum tranſitum feceritin iudicatum non prorogatis fatalibus, dubitaui an conſtaret de re iudicata, quæ eſſet exequenda iuxtà formam executorialis mihi directæ, De qua conſtare fuit reſo-
2 lutum, cum ſententia ob lapſum fatalium † à deſertione excuſari non poſſit, *cap. cum ſit Romana*

de

de appellat. Auth. ei qui, & l. fin. C. de tempor. appell. Put. deciſ. 320. num. 2. Rota deciſ. 156. num. 4. part. 2. recent. Adeſt enim tranſcurſus annorum ferè octo, ex quo dicta ſententia lata fuit die 10. Auguſti 1622. Ideoquè cum non appareat
3 de prorogatione † fatalium, ſuccedit *reg. text.*
in l. properandum, de. Iudic. vbi Doct.

Eamquè exequēdam reſoluerunt Domini, quia
4 de eius validitate † cōſtat ex reuolutione proceſ-
ſus. Et de Iuſtitia apparet ex ipſo teſtamento, & ex declaratione facta ab vxore, dùm in vltima ſua voluntate mandauit ſeruari diſpoſitionem Iacobi viri, & propterea iure meritò fuit per eandem ſententiam pronunciatum legatum debitum Mo-
5 naſterio Trinitatis & † nullam eſſe commutationem factam de voluntate Teſtatoris.

Breue Sixti V. quod impetrarunt Fratres Eremitani, cuius vigore voluntas Teſtatoris fuit cōmutata, & dictum legatum applicatum propriæ
6 Eccleſiæ nihil operatur propter † ſubreptionem,
quæ cōſiſtit in taciturnitate litis pendentis, dum in eo non fuit narrata lis, & iudicium ſuper conſecutione dicti legati coram Officialibus Fabricæ, *Innoc. in cap. vlt. vt lit. pend. Aegid. deciſ. 102. num. 3. & in terminis Breuis, Rota in recent. deciſ. 228 nu. 3. part. 1.* & magis expreſsè propter
7 obreptionem, quia † narratum fuit Pontifici le-
gatum fuiſſe relictum Eccleſiæ del Pilar in tempus quo extitiſſet ædificata, & tamen contrarium apparet ex lectura Teſtamenti, ex quo conſtat ducatos 400. relictos fuiſſe ad altare maius faciendum, vel ad aliam Cappellam in eadem Eccleſia conſtruendam, & alios 400. nullam habere dilationem, ideo reſcriptum corruit, *ex text. in c. 2. & cap. ſuper litteris. de reſcript.*

Deniquè conſiderabant Domini dictum Breue
8 fuiſſe expeditum † in forma communi, nequè in
eo derogatum *regulæ de Iure quæſt. non toll.* quod iàm erat perfectè quæſitum Monaſteriò per obitum Teſtatoris *Sarnen. de Iur quæſt. non tollen.*
9 *quæſt. 4. num.* 12. Sicquè † non potuiſſe operari
in præiudicium tertij, *Cæſ. de Graſ. deciſ. 1. de verbor. ſign. Rota diuerſ. deciſ. 574. & 614. nu. 9. part. 1. in recent. deciſ. 664 num. 3. & 767. num. 2. part. 2.* conceſſio enim in forma communi abſquè
10 ſupradicta † derogatione intelligitur ſinè præiu-
dicio tertij, *cap. quàmuis, in fin. de reſcript. in 6. l. 2. §. meritò, & §. ſi quis à Principe, ff. nequid in flumin. vel loco public. Rot. in recent. deciſ. 229. num. 11. part. 2.*

Et ità concluſum Informantibus tantùm legatarijs, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tulleñ Reformationis.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Eſſentia Religioſi profeſſi in quibus votis conſiſtat. Et quando ſtabilitas in aliquo loco non ſit de eſſentia profeſſionis. Clauſulæ derogatoriæ qualiter ſint intelligendæ.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi profeſſi eſſētia, in quibus votis conſiſtat.*
2 *Stabilitas in loco certo non concernit ſubſtantiā trium votorum à Religioſis emittendorum.*
3 *Stabilitas in aliquo ordine, quando non ſit de eſſentia profeſſionis.*
4 *per Clauſulam, non obſtantibus quibuſcunque, cenſetur derogatum omnibus in contrarium facientibus.*
5 *Clauſulæ derogatoriæ debent intelligi, quod derogent, niſi contrarium in diſpoſitione caueatur de aliqua re.*
6 *Scriptura ſi non ſit in forma probanti, non probat, & maximè ſi ſit ſuſcepta de falſo.*
7 *Acceptatio, & approbatio induci poteſt ex ſcientia, & patientia.*

¶ Supra ad Deciſionem 4. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXXXIII.

CVM per duas deciſiones * conformes fuiſſet firmatum Bullas fœl. recor. Pauli V. & Gregorij XV. obtentas à Communitate antiqui rigoris Præmonſtrateñ ſuper Reformatione eſſe iuſtificatas, nihilominùs, quia dùm pro parte ipſius Communitatis peteretur huiuſmodi iuſtificationem canonizari per ſententiam, nonnulla motiua fuerunt in memorialibus pro retardanda expeditione pro parte Capituli, & Abbatis generalis datis, excitata, Placuit Dominis pro tertia vice ipſis Capitulo, & Abbati concedere audientiam ſuper iſtis motiuis; Vnde propoſito à me dubio, An capita deducta in dictis memorialibus, quæ ad duo præcipuè reducebantur, obſtarent, quominùs ad dictam expeditionem deueniri poſſet, Domini negatiuè reſponderunt.

Nam quòad primū, nempè quod formula profeſſionis Reformatorum nō ſit conformis primitiuæ regulæ, & antiquo rigori, prout requiritur in dictis Bullis, & fuit etiam deciſum à Sacra Cōgregatione Regularium, cum inter alia, quæ præcipiuntur Religioſis per dictam primitiuam regulam præcipiatur ipſis, vt affilientur illi Eccleſiæ, à qua recipiuntur, & promittant ſtabilitatem in illo loco, quod non præſtant moderni Reformati, ſed genericam ſolùm ſtabilitatem promittunt in vniuerſa Communitate.

Quoniam cum non differat in votis ſubſtantialibus paupertatis, videlicet, caſtitatis, & obediētiæ, quæ emittere debent Reformati, iuxtà Bullā
1 Iulij II. in quibus tribus † votis conſiſtit eſſentia
Religioſi profeſſi, *c. cum ad Monaſterium. de ſtat. Monach.* & docet *S. Thom 2. 2. q. 186. art. 9. Sāch. ſuper Decalog. lib. 5. c. 1. nu. 16. & lib. 6. c. 4. n. 9.*
Nulla poteſt dici adeſſe diſcrepantia, nec ſtabili-
2 tas in loco † concernit ſubſtantiam trium votorū
à Religioſis emittendorum, *Sanch. ſuper Decalog. ſupra citato.* Quod tantò magis ſuadetur in præſenti Religione Præmonſtrateñ, necdum ex d. Bulla, cuius vigore conceditur facultas Ordini Præmonſtrateñ totaliter mutandi Statuta, ſed etiam ex conceſſione ipſiuſmet Capituli generalis

Digitized by Google

de anno 1618. quod ſinguli Religioſi poſſint tráſire ad Monaſteria Reformata quemadmodùm re vera multi tranſlati fuerunt, quod etiam firmatū fuit *à Rota in deciſione ſub die 18. Iunij 1629.* ſi-
3 gnum euidens, † quod dicta ſtabilitas in hoc ordine non eſt de eſſentia profeſſionis.

Et ceſſat omnis difficultas dum in literis ſanct. me. Gregorij XV. derogatur dictæ ſtabilitati in loco, & expreſsè diſponitur per hæc verba, quod Religioſi Communitatis antiqui rigoris ſint ità communes, vt nullus magis huius, quàm illius Monaſterij dicatur, & habeatur profeſſus, cum
4 clauſula non † obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcunque, & ſpeciali ſtabilitate promiſſa in profeſſione, ex quibus ſatis cenſetur derogatum dictæ ſtabilitati in loco, *Bero.conſ.147. nu.28. lib.3. Mart.de clauſ. concl.5.nu.12. Gonz gloſ.36.n.23. Rot.deciſ.506. num.5.par.1. recen.*

Non obſtant verba appoſita in literis Gregorij XV. ibi: *ſeruetur formula ſolita cum additione*
5 *antiqui rigoris*, quia † illa debent intelligi præterquàm de illis, quæ in contrarium expreſsè in ipſis diſponuntur, *Oldr.conſ.330. in fin. Pariſ. conſ.70. nu.12. lib.1. Marth.conſ.33. in fin.de clauſ. par.3. clauſ.157. num.3. Put.deciſ.183. lib.3.*

Quò verò ad ſecundum caput circa approbationem Reformationis, & eius acceptationem factā à Capitulo, & Conuentibus, de qua non dicitur conſtare, niſi ex inſtrumento conceſſionis Reformationis factæ per Abbatem generalem de anno
6 1618. quod prætenditur † non eſſe in forma probanti, ſed eſſe ſimplicem copiam ſuſpectam de falſo, eò quia confecta fuit ſuper folio albo ſubſcripto ab Abbate, ſine vero eius ſigillo, illud etiam non releuare Domini dixerunt.

Nam viſum fuit ſufficienter conſtare de prædicta acceptatione, & approbatione, nedùm ex dicta atteſtatione Abbatis, ſed etiam ex alia fide Secretarij Capituli, & ex pluribus actibus Capitularibus datis in Sum num.4. & 6. iuncta obſer-
7 uātia Statutorū Reformationis † ſcientibus & patientibus Abbate, & Capitulo generali vſquè ad annum 1628. de quo tempore fuit mota lis, *l. ſemper qui non prohibet ff.de reg iur. Soccin.iun.conſ. 139 num 14. lib.3. Surd.conſ.28. nu. 22.*

Nequè obſtat, quòd imò appareat de expreſſa contradictione Capituli, & Abbatis generalis vſquè de anno 1618 vt in Sum. Capituli num.2.3. & 4. Quoniam contradictio Capituli in eo verſabatur, ne ſcilicet per Reformationem obtentam in literis Pauli V. conſtitueretur vnum caput ſpeciale præter Abbatem generalē, & recederetur, ab vnitate, & iuriſdictione Ordinarij, ad quod euitandum fuit decretum, vt Abbas S. Mariæ Muſſipontanæ renūciare deberet huiuſmodi prætēſioni, & ſe ſubmitteret Capitulo generali, prout renūciauit, & proinde ceſsāte huiuſmodi ſuſpicione diminutionis auctoritatis Abbatis generalis, & defectionis ab vnitate, & iuriſdictione Ordinarij, vtiquè ceſſarunt etiam contradictiones ſupradictæ, & emanarunt ſecundæ literæ Gregorij XV. ſuperioritatem, & iuriſdictionem Abbati generali reſeruantes.

Non obſtant alia deducta in dictis memorialibus, quia illis viſum fuit Dominis ſufficienter ſatisfactum ex reſponſionibus datis in primis deciſionibus, cum quibus tranſierunt.

Et ità vtraquè, &c.

☞ * Ideſt ſub die 30. Martij 1629. & ſub die 18. Iunij 1629. Prima eſt deciſio 327. & altera 328. in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Lunæ 10. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus qualiter poſſit agere contra Laicos ad hoc, vt conſequatur quartam decimarū ei debitam, & an Epiſcopo competat iſta quarta, & vtrùm contra eum illa poſſit præſcribi.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt agere officio Iudicis nobili contra Laicos ad quartam decimarum ſibi debitā.*
2 *Officium Iudicis nobile ſemper intrat, nè quis ius ſuum amittat pro carentia actionis.*
3 *Quarta decimarum præſcribi poteſt contra Epiſcopum.*
4 *Epiſcopo, quod debeatur quarta decimarum, Rota nunquàm dubitauit.*
5 *Parochiani in nihilo grauantur ſoluendo decimas potiùs Epiſcopo, quā Rectori. & vide n.9. & 10.*
6 *De iure tertij regulariter non licet dari.*
7 *De iure tertij dare poteſt, quando eſt excluſiuum ipſo iure intentionis agentis.*
8 *Qualitas iuris excluſiua ab allegante probari debet.*
11 *Epiſcopus habet intentionem fundatam in parte decimarum retenta, etiamſi ageretur contra ipſum Rectorem.*

¶ **Suprà ad Deciſionem 23. & 61. coram R.P.D. Pirouano, & infra ad deciſionem 311. coram R.P.D. Veroſpio.**

DECISIO CCCXXXIV.

☞ TERTIO * cauſa poſita dictum fuit ſtandū eſſe in deciſis; ſcilicèt Epiſcopum poſſe of-
1 ficio Iudicis † nobili agere contra homines Terræ Cameri ad quartam decimarum ſibi debitam, quia illi debetur, & Parochus illam non percepit, homines verò prædicti adhuc illam retinent, & huic Rectore non agente, aut non valente agere,
2 ſemper intrat officium Iudicis † nobile, ne quis ius ſuum amittat ob carentiam directę actionis, vt plenè fuit firmatum in deciſionibus cauſæ 5. Decembris, * & 11. Martij 1630.*

Non obſtat, quod non conſtet de aliquo iure Epiſcopi Rectore non citato, nec audito, qui po-
3 teſt † deducere iura ſua, & in ſpecie præſcriptionem, *cap.de quarta.de præſcript. Conar.in reg.poſſeſſor. in 2.relect. §.2. num. 3. de regul. in 6.* vel ſi

de

de aliquo conſtet, non poteſt ex eo agere pro in-
tegra decima contra Rectorem, nec per conſe-
quens contra parochianos actione ſubſidiaria Iu-
dicis officio nobili, dùm idem Rector non perci-
pit totam decimam; ſed alia Eccleſia, nempè Ca-
pitulum duas partes ex tribus, pro qua rata Epi-
ſcopus non poteſt fundare intentionem contra
Rectorem non poſſidentem; ſed contra Capitulũ,
à quo verè percipiuntur, debet ſuas actiones diri-
gere.

4 Quia de pertinentia † iſtius quartæ Rota nun-
quàm dubitauit, ſiuè titulus deducatur ex canone
*cap. quoniam, cap. dudum, de decim. cap. conquæ-
rente. de offic. ordin. Rot. deciſ. 31. num. 5. par. 2.
diuerſ.* ſiuè ex dominio, & proprietate, quam ha-
bent Epiſcopi Nouarienſes in iſta decima; ſed tan-
tummodò hæſitatum fuit, an Epiſcopo compete-
ret actio agendi directè contra laicos pro iſta
quarta, propterea ſi parochiani exciperent de ca-
rentia actionis Epiſcopi ex eo, quod Rector exe-
git totam decimam, eſſent audiendi: quia neque
actio, nequè officium Iudicis daretur contra pa-
rochianos per ſolutionem legitimè Rectori factã,
liberatos, ſed iſte non eſt caſus noſter, ſi verò con-
tenderent, quando Rector decimas non percepit,
& pœnès eoſdem adhuc remanet eadem quantitas
per Epiſcopum prætenſa, & hoc caſu, qui verè
eſt, de quo agitur Iudicis officium denegari non
5 poteſt, quia † parochiani in nullo grauantur ſol-
uendo potiùs Epiſcopo, quàm Rectori. Cæterùm
quod tanquàm debitores decimarum excipiant ad
excluſionem Epiſcopi de iure Rectorum ex poſſi-
bilitate præſcriptionis, vel de integra decima pœ-
nès Rectorem non exiſtente, facilè repelli poſ-
6 ſunt: quia † regulariter dari nõ poteſt de iure ter-
tij, *leg. loci corpus, §. competit, ff ſi ſeru. vend. l. ſi
quis emptionis, §. ſin verò nullum, C. de præſcript.
Theſaur. deciſ. 4. in princ. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3.
num. 1. de conſtit. Rot. deciſ.* 131. *nu.* 10. *par.* 2. *di-*
7 *uerſ.* & quàmuis à regula ſoleat recedi, † quando
eſt excluſiuum ipſo iure intentionis agentis, quaſi
excipiatur non de iure Rectoris, ſed de non iure
Epiſcopi agentis, *l. finali, C. de rei vend. Tiraq. in
l. ſi vnquàm, in verbo reuertatur, num.* 356. *C. de
reuoc. donat. idem Theſaur. deciſ.* 4. *n.* 2. *Surd.
8 conſ.* 415. *num.* 16. & 17. attamen † qualitas iuris
excluſiua ab allegante probari debet, *Cyn. in l. eũ
ſeruum. poſt medium, C. de ſeru. fugit. Surd. cod.
conſ.* 415. *ante num.* 18. nec ſufficeret ſi altiorem
requireret indaginẽ, *Menoch. de adipiſc. remed* 4.
num. 595. & 596. *verſ. declaratur hic caſus*, vn-
de cum in præſenti homines de Camero non pro-
bent Rectorem, aut præſcripſiſſe hanc quartam,
aut eſſe pœnès aliam Eccleſiam in quantitate
prætenſa per Epiſcopum, exceptione prædicta iu-
9 uari non poſſunt, & † eò minus ſi cõtrarium pro-
batur per Epiſcopum, prout videtur iuſtificatum
fuiſſe pœnès Capitulum ex indultis Pauli II. &
Iulij II. & ſententijs Rotalibus, de quibus fit mẽ-
tio in *deciſ.* 98. & 104. *par.* 1. *diuerſ. & in alia
Nouarien. decimarum* 16. *Ianuarij* 1604. *coram
Card. Lancellotto iuniore*, & ex inſtrumentis lo-
cationum datis in poſitione 7. Maij 1627. ex qui-
bus apparet, quod Capitulum percepit duas ex
tribus partibus pro indiuiſo, illaſq. locauit Com-
munitati prædictæ pro ſaccis annuis 280. blanda-
rum, & libris 500. lini, Epiſcopi vero per tempo-
ra locarũt eorum partem eiſdem hominibus pro
libris 70. vt patet ex Inſtrumentis per eandem
Communitatem exhibitis pro annis 1543. vſquè
ad 1608. ac demùm ex inſtrumento cõcordiæ an-
ni 1478. in quo enunciatur diuiſio iſtius decimæ
inter Capitulum, & Epiſcopum nulla mentione
facta de parochiali Eccleſia oppidi de Camero,
ex quibus benè infertur in erectione dictæ paro-
chiæ decimam hanc remanſiſſe pœnès Capitulũ,
10 & Epiſcopum, † vt non mirum, ſi Rectores non
egerint, aut agere potuerint contra homines præ-
dictos pro conſequenda decima alteri Eccleſiæ
debita.

Et ex prædictis tollitur vltima difficultas, quod
intentio Epiſcopi cenſeatur fundata tantummodò
in quarta eius quantitatis, quæ Rectori debetur, &
ſic in duodecima, poſtquàm octo aliæ partes ſol-
uuntur Capitulo: quia detegitur æquiuocum, quã-
do vt in præſẽti iſta quota remanet pœnès Epiſco-
pum, & parochiali Eccleſiæ non probatur quæſi-
11 ta in eius erectione, tunc † enim Epiſcopus ſem-
per fundat intentionem in parte retenta, etiamſi
ageret contra ipſum Rectorem, vt in his termi-
nis firmauit *Rota in Mediolanen. decimarum de
Variſio* 12. *Ianuarij* 1618. *coram me.*

Et ità, &c.

Primò, propoſita fuit ſub die 7. Maij 1627.
Secundò, ſub die 17. Decemb. eiuſdem anni, &
Tertiò, ſub die 12. Ianuarij 1629. & ſunt deciſio-
nes 64. 122. & 230. ſup. par. 5. recent.
* Prima eſt deciſio 327. ead. par. 5. recent.
* Altera eſt deciſio 357. ead. part. 5.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Dotis receptionis confeſſio, licèt non probet actualem, & realem dotis ſolutionem, tamen hoc fallit, quando pro ſolutione concurrunt adminicula, & præſumptiones, de quibus hic.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio de recepto regulariter non probat veram ſolutionem.*
2 *Confeſſio de recepto probat veram ſolutionem, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & adminicula.*
3 *Confeſſio de receptione dotis probat realem ſolutionem ſi præceſſerit dotis promiſſio,*
4 *Qua ſtante non ſolùm contra maritum, & hæredes probatur vera dotis numeratio,*
5 *Verùm etiam contra quoſcumquè etiam tertios creditores.*
6 *Confeſſio de dote recepta, probat ſolutionem, ſi fuerit facta cum decreto Iudicis.*

7 *Confeſſio de dote recepta comprobat ſolutionem, ſi adſit receptio facta pro reſiduo.*

¶ Supra ad Deciſionem 55. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXXXV.

POST contractum matrimonium inter Leonardum Caſtellanum, & Lauiniam Gherli, idem Leonardus coram Iudice ratificando omnia à ſe geſta ante dictum matrimonium cōfeſſus fuit habuiſſe ſcuta 59. bonon. 50. monetæ pro integra, & finali ſolutione ſcutorum 500. ſibi in dotem promiſſorum, & prætendens nō potuiſſe obligari ex contractu, qui tendebat ad illius læſionem, contigit dubitari, An conſtaret de tali ſolutione, quæ ad fauorem Lauiniæ ſuffragetur, de qua conſtare DD. cenſuerunt ex inſtrumento ab eo facto videlicet 5. Februarij 1627. in quo fatetur ad bonum computum ſcutorum 500. monetæ ſibi pro dote promiſſorum habuiſſe, & recepiſſe ab eius cognato ſcuta 300. monetæ, de quibus &c. quietanit &c. & per pactum &c. & ad cautelam renunciauit &c. Et ex quietantia finali, qua probatur maritum pro integra ſolutione dictæ ſummæ corā Iudice, Notario, & teſtibus 1. Martij 1627. recepiſſe ſcuta 59. bon 50. pro reſiduo ſupradictorum ſcutorum 500. ſibi in dotem promiſſorū, quæ in tot iulijs, & teſtonibus argenteis ad ſe traxit, tractaq. de eis &c. ſe benè contentum vocauit, & de illis quietauit &c. quāuis ſc. 300. probentur per confeſſionem de recepto, quæ regula-
1 riter † non probat veram ſolutionem, hoc tamē
2 non procedit, quando pro ea cōcurrunt † coniecturæ, & adminicula, ità voluit *Bald. in rubr. C. de priuil. Soccin. conſ. 122. num. 7. lib. 3.* At in caſu noſtro plures concurrere coniecturas fuit reſolu-
3 tum, extat primò promiſſio † dotis præcedēs, *ſan. me. Greg. XV. deciſ. 62. num. 6.* adducendo *legem in contractibus, §. ſed quoniam. vbi Cyn. & alij, C. de non numer. pecun.* qua ſtante non ſolū con-
4 tra maritum, & hæredes † probatur vera dotis numeratio, *Gabr. de iur. dot. concluſ. 4. num. 1.* ve-
5 rùm etiam contra quoſcunquè † etiam tertios creditores. *Ruin. conſ. 183. num. 4. lib. 1. Caſtr. in l. 1. ſub num. 8. ff. ſol. matr. Guidop. deciſ. 224. n. 1. Afflict. deciſ. 402. nu. 9. ſan. me. Greg. XV. vbi ſu-*
6 *prà num. 6.* Alia coniectura deſumitur, ex † ſolutione partis, facta cum decreto Iudicis, quam Rota magnifacit *coram Greg. XV. d. deciſ. num. 7. Dec. conſ. 563. num. 10. Soccin. conſ. 82. nu. 2. lib 3.* Item concurrit reſponſio patris eiuſdem; conardi ad poſitiones de dote à filio habita, & imp. nſa in neceſſarijs.

Tandem comprobatur hæc eadem confeſſio ex
7 allegata † receptione facta pro reſiduo. Et ex his DD. reſoluerunt conſtare de reali numeratione, an autem conſtet de nullitate, vel validitate contractus; in hoc nihil fuit firmatum &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Redditionis Rationis,

Die Mercurii 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Tutor, ſi ſoluat indebitum, non pupillis, ſed ipſi imputari debet, itaut eis tenetur ſoluere ſummam indebitè ſolutam. Tutor, quando ſoluendo debitum pupillorum, poſſit agnoſcere bonam fidem erga creditorem. Tutor debita tantùm ſoluere debet.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura priuata, ſi contineat inuerſimilia, non eſt credendum.*
2 *Conſuetudo eſt inter Laniones Vrbis non conficiendi ſcripturam inter eos, & eorum famulos, ſed eis tantùm intra certum quid tempus ſoluunt ſalarium.*
3 *Pecuniæ alicuius, ſi quis in ſua poteſtate habebat, dato, quod iſte eſſet illius creditor, intrat præſumptio, quod de huiuſmodi pecunijs, ſibi ipſi ſatisfecerit de ſuo credito.*
4 *Tutor ſoluendo debitum pupillorum licitè, poteſt agnoſcere bonam fidem.*
5 *Quod intellige, quando debitum ſtante ſcriptura priuata, ſeu publica, aut confeſſione; aut teſtibus, vel deniquè ſententia iudicialiter latâ, nullo modo tergiuerſari poteſt.*
6 *Tutor non poteſt plùs dare legatario, quàm teſtator ei reliquit.*
7 *Frater non tenetur dotare filiam fratris, vel ſororis.*
8 *Tutor munera nuptialia miſſa agnatis pupillorum ipſis pupillis imputare non debet.*
9 *Legatum, quando eſt ſolutum in vita Teſtatoris, legatum ipſum cenſetur ademptum.*
10 *Teſtator non præſumitur voluiſſe duplicare legatum.*
11 *Tutor, quod non eſt debitum, ſoluere non debet.*

¶ Suprà ad Deciſionem 31. coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCCXXXVI.

QVAESITVM fuit, an ſententia A. C. condemnans hæredem Tutoris ad ſoluendum pupillis ſummam ſcutorum 1625 monetæ eſſet confirmanda, & die 25. Februarij præteriti Domini firn arunt partitam ſcutorum 814. ratione ſalarij ponendam eſſe ad creditum Tutoris, & conſequenter à ſumma prædicta eſſe detrahendam. Hodie verò proſequendo diſputationem cenſuerunt ſententiam prædictam eſſe confirmandam, quoad ſummas hic expreſſas, quarum partitæ pupillis imputari non debent.

Nēm de ſumma ſcutorum 725. quæ Tutor ſcripſit ſoluiſſe vti debita inſtitori patris defuncti nulla ratio haberi debet, quià huiuſmodi ſcripturæ,
1 cùm ſit † priuata propter inuerſimilia quæ continet, non eſt credendum, vt in terminis dixit *Bald. conſ. 117. num. 2. lib. 2. Tiraquel. quis alios refert. in l. ſi vnquàm in præfat. num. 52. C. de reuoc. donat.* non enim eſt veriſimile, quod ſiuè is fuerit famulus, ſiuè fuerit ſocius defuncti in exercitio Macelli, ſumma huiuſmodi illi eſſet perſoluenda, quia ipſemet inſtitor examinatus depoſuit, durante eius famu-

ſimplatu ſalaria in ſingulas hebdomadas, vel ad
ſummum in ſingulos menſes ſibi à defuncto fuiſſe
numerata, & idem cùm alijs fieri ſolitum fuiſſe,
deponunt teſtes. Vndè probatur obſeruantia,
quæ facit præſumi ſolutionem pecuniarum, de qui-
2 bus iidem teſtes † etiam affirmant, non eſſe moris
inter laniones Vrbis, vt conficiatur ſcriptura ad
tradita *per Corn. conſ. 81. n. 11. verſ. & attento quod.
lib. 4. Ioſeph. Ludou. concl. 38. verſ. infertur.* 144.
Quatenùs verò ipſe inſtitor fuit in ſocietate,
cùm idem depoſuerit, pœnès ſe extitiſſe claues
capſulæ, in qua recondebantur pecuniæ, cui depo-
ſitioni conformia dixerunt iidem teſtes examinati,
affirmantes dictum inſtitorem adminiſtraſſe rem
macellariam, ac habuiſſe facultatem aperiendi, &
3 claudendi arculam nummariam, inde † inducitur
præſumptio, quòd ex huiuſmodi pecunijs ſibi ipſi
ſatisfecerit de ſuo credito, *l. peculium, §. præterea,
verſ. nam vt eleganter, ff. de pecul. Afflict. deciſ. 13.
num. 16. Surd.* qui plura congerit ad propoſitum
*conſ. 290. num. 33. lib. 2. Seraph. deciſ. 1455. n. 5.
verſ. in illis enim. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 129.
ſub num. 21. verſ. nam conſtat, lib. 1. & fuit di-
ctum in Interamnen. Legatorum 16. Iunij 1625.
coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*
4 Neque obſtat, quòd Tutor ſoluendo debitum †
pupillorum licitè agnouerit bonam fidem ergà in-
ſtitorem, cum nemo id facere prohibeatur *l. quo-
ties. §. ſicut, in fin. ff. de adminiſtr. Tutor. l. ſi rem
quam. in princ. ff. de euict. Mantic. deciſ. 339. n. 7.*
Quia concluſio procedit, quando debitum ſtante
5 † ſcriptura publica ſeù priuata fidem faciente, aut
confeſſione, vel teſtibus legitimè receptis, vel de-
niquè ſententia iudicialiter lata, nullo modo ter-
giuerſari poteſt, per ea, quæ dixit *Rot. in Romana
de Ruſpolis 5. Iulij 1599. coram bon. mem. Litta.*
Minùs admittẽda eſt partita vnius ſummæ ſcu-
torum 21. & alterius ſcutorum 28. 52 ÷ quæ Tu-
tor ſimiliter in libro tutelari ſcripſit impendiſſe
6 pro ſeruitio † Cæciliæ neptis Teſtatoris ex ſorore,
tùm quia ipſe teſtator poſtquàm ei legauit ſcuta
300. ad aliud minimè tenebatur, nec vllo iure re-
7 peritur cautum, quod frater teneatur dotare filiam
fratris, vel ſororis *Rip. qui alios allegat. in l. 1.
num. 86. ff. ſolut. matrim.* & hoc patere ex *text.
in l. neq. mater. C. de iur. dot. trad. Alex. conſ. 66.
ſub num. 2. lib. 4.* tùm etiam quia Tutor munera
8 † nuptialia miſſa agnatis pupillorum, ipſis pupillis
imputare non debet. *l. Tutor ſecundum, §. in ſol-
uendis, verſ. neq. nuptiale. de adminiſtr. Tut. & in
l. 1. §. ſed & ſi munus nuptiale ff. de tutel. & ra-
tion. diſtrab. Eſcubar. de ratiocin. cap. 22. nu. 47.
ver. non tamen. Tutor.*
Neque prædictis pupillis imputari debet ſum-
ma ſcutorum 100. quæ Teſtator reliquerat Mar-
garitæ filiæ ipſius Tutoris, cùm ex eodem libro
tutelari conſtet ea fuiſſe per eumdem Teſtatorem
adhuc viuentem ſoluta ipſi Margaritæ dùm nupſit,
vndè orta poſtmodùm iudiciali controuerſia fuit
lata ſententia abſolutoria pupillarum, quia per ſo-
9 lutionem legati † factam in vita Teſtatoris legatum
ipſum cenſetur ademptum *l. Lutius Titius, ff. de
legat. 2. l. filia legatorum, C. de legat.* neque præ-
10 ſumitur † quòd Teſtator illud voluerit duplicare,
*l. Seia, ff. de aur. & arg. legat. Rot. coram ſan. me.
Greg. XV. 236. num. 1. cum ſeqq.*
Nulla ſimiliter habenda eſt ratio ſcutorum 24.
quibus idem Tutor etiam ſcripſit ſe reluiſſe al-
terius pignora, neque ſcutorum 17. exactorum à de-
bitoribus pupillarum in tot vino, quia reſpectu pri-
mæ ſummæ non conſtat huiuſmodi pignora fuiſſe
hebræis tradita pro debito hæreditatis, vel in vſum
11 pupillarum, & quod non eſt debitum, † Tutor
ſoluere non debet. *d. l. Tutor ſecundum, §. in ſol-
uendis,* ibi, ne cui non debitum ſoluat. *ff. de adminiſ.
& peric. Tut.* Reſpectu verò ſecundæ ſummæ non
erat ponenda ad debitum tamquàm erogata in em-
ptionem vini, niſi etiam poſita eſſet ad creditum
tamquàm exacta ex creditis pupillorum. Deniquè
viſum fuit Dominis ex ſumma ſcutorum 86. pro
oleribus, ſeù lactucis emptis in vſum pupillorum
in libro tutelari deſcript. tertiam partem adimen-
dam eſſe. Et ità vtraquè parte fuit deciſum.

☞ Plures deciſiones in hac cauſa, vide ſupra ad d. deciſionem 31.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Epis.

Die Veneris 21. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Manu en io concedi debet ei, qui doceat de
ſua poſſeſſione exigendi, vel ex pluribus ſo-
lutionibus titulo præambulo confirmatis,
vel ex confeſſione partis aduerſæ, nec re-
tardatur exceptione fideicommiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit probanti ſuam poſſeſſionem
exigendi, vel ex ſolutionibus plurieſ factis in
vim tituli præambuli, vel ex confeſſione partis
aduerſæ, num. 2.*
3 *Exceptio fideicommiſſi tamquàm ea, quæ altio-
rem indaginem requirit non admittitur in iu-
dicio manutentionis.*
4 *A bonis maternis tamquàm à diuerſis non infer-
tur ad bona paterna.*
5 *Legitima grauari non poteſt onere fideicommiſſi.*
6 *Pater adijciens fideicommiſſum in bonis filio re-
lictis non præſumitur voluiſſe filium grauare
in legitima, niſi hoc expreſsè dixerit.*

¶ Supra ad Deciſionem 35. coram eodem R. P. D. Verospio.

DECISIO CCCXXXVII.

EX teſtamento Melchioris de Epis, & ex le-
ge data in eodem teſtamento, inueſtiri de-
bebant ſcuta mille, & quingenta ex pecunijs illi
debitis pro dote materna ſuper precio caſalis vẽ-
diti Laurentio Rogerio, vt ex eiuſdem inueſti-
menti, & pecuniarium fructibus ſolueren tur
quotannis ſcuta ſexaginta pro dote vnius puellæ,
& nominauit idem Melchior exequutorem huius
ſuæ voluntatis Lucam Antonium de Fabijs, qui
ex facultate, quam habuit ab eodem Teſtatore,

reſiquit ius nominandi puellas Societati S. Mariæ
de Carmine, & Archiconfraternitati Sanctiſſimi
Crucifixi, habuit exequutionem Teſtamentũ,
& Rogerius debitor pretij Caſalis, conſentiente
hærede Melchioris; ſoluit ſemper ea ſcuta ſexa-
ginta, vt docuit Archiconfraternitas ex pluribus
ſolutionibus ſibi factis; ſed cum anno 1617. ſolu-
tum fuiſſet à Rogerio integrum pretium Caſalis,
illud inueſtitum fuit ſimul cum alijs pecunijs, è
quibus emptus fuit annuus cenſus à Dominis
de Naris pro ſumma ſcutorum decem millium,
& ex hoc etiam inueſtimento exigit Archiconfra-
ternitas ſummam ſcutorum ſexaginta, cùm qui-
bus dotauit puellam quotannis iuxtà mentem
Teſtatoris; Cum autem Ludouicus hæres ſubſti-
tutus Melchiori ex fideicommiſſo Bartholmi il-
lius patris commiſiſſet in Rota cauſam iactatio-
nis, Domini de Naris cœperunt apud Sacrum
Montem Pietatis deponere pecunias, quas aliàs
ſoluerant vtriquè Societati; Vndè petijt Socie-
tas Crucifixi manuteneri in ſua poſſeſſione, & di-
ſputato hodiè dubio Domini affirmatiuè, & pro
eadem Societate reſponderunt.

Non enim poterat negari poſſeſſio Archicon-
fraternitatis, & illa eam oſtendebat, tàm ex ſolu-
tionibus ſibi factis, quæ poterant ſatis eſſe in hoc
1 iudicio, cum eſſent numero † plures, & confirma-
rentur ex titulo, qui oriebatur ex teſtamento
Melchioris *ex notatis per Ripam in cap. cum Ec-
cleſia Sutrina num. 55. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.
& in l. naturalitèr, §. nihil commune num. 100. ff.
de acquir. poſſeſſ. Bald. in l. data opera num. 69. C.
de his qui accuſ. non poſſ. Rot. deciſ. 17. num. 1. p. 2.
diuerſ. & coram Gregor deciſ. 412. num. 2.* quàm
ex confeſſione partis, quia in Inſtrumento cen-
ſus, quem Domini de Naris impoſuerunt, & ven-
diderunt Ludouico vti hæredi Melchioris, accep-
tauit idem Ludouicus conditionem, quæ contine-
batur in illius teſtamento, vt ſoluerentur dotes
puellarum ex pretio ſcutorum mille, & quingen-
torum, quorum creditor erat occaſione dotis ma-
2 ternæ; Et hæc etiam † confeſſio poterat ſatis eſſe
in hoc iudicio, *vt notant Doctores in cap. cum
veniſſent. de in integr. reſtit. & ibi Innoc. num. 2.
Imol. num. 21. Rot. deciſ. 561. nu. 2. par. 1. recent.
& coram Gregor. deciſ. 365. num. 1. & deciſ. 458.
num. 6.*

Neque obſtare poterat fideicommiſſum Batho-
lini, quòd adductum fuit pro Ludouico, Quia hæc
exceptio fideicommiſſi non ſolet admitti in hoc
3 iudicio poſſeſſorio, tamquàm ea, quæ † videtur re-
quirere altiorem indaginem, *vt notant Doct. in
l. vlt. C. de edic. diu. Adr. & ibi Bart. num. 22.
Dec. num. 48. Rip. in Rub. ff. de pign. num. 19. Me-
noch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. n. 558. & n. 690.*
Prætereà nihil obſtare poterat idem fideicom-
miſſum, quia inueſtimentum, quod Melchior fieri
præceperat, factum fuit ex pretio caſalis, ſupèr
quo conſiſtebat pars dotis maternæ, quæ tamquã
proprium patrimonium Matris Melchioris nihil
4 commune habebat cũ † bonis, ex patrimonio Bar-
tholini illius Patris *argum. text. in l. 3. §. ſed. & tſi
ff. de minor. 25. annorum, & tradit Aym. conſ. 39.
num. 4. Soccin. ſen. conſ. 25. num. 20. lib. 1. Me-
noch. conſ. 238. num. 4. & conſ. 286. num. 28.* Et
quàmuis Caſale eſſet in hæreditate patris, adhuc
diſpoſitio Melchioris ſuſtineri poterat ratione le-
5 gitimæ, † quæ non potuit grauari eo onere fidei-
commiſſi, vt notatur *in l. quoniam in prioribus,
& in l. ſcimus. §. cum autem. C. de inoff. teſtam.
& in l. ſi pater. & ibi gloſ. C. de inſtit. & ſubſtit.*
& talis etiam præſumi debebat fuiſſe voluntas pa-
tris, dum non conſtabat de contraria illius vo-
6 luntate, quod † voluerit grauare filium in legi-
tima, *arg. text. in l. ſi pater. ff. quæ in fraud. cre-
dit. & tradit Dec. in conſ. 81. n. 1. & in conſ. 218.
nu. 3. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7.
tit. 8. num. 4.* Et ità &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Guidis.

Die Veneris 28. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius poteſt agere contra hære-
dem grauatum, vt ſibi reſtituat hæreditatẽ,
quàmuis habeat alios anteriores in gradu,
quibus ipſe ex ſubſtitutione facta à teſtato-
re ſuccedere debet in fideicommiſſo, ſi ha-
beat ceſſionem ab anterioribus vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius ſi habeat ceſſionem ab anterio-
ribus agere poteſt, vt ſibi fiat reſtitutio hæredita-
tis, quam debet recipere nomine cedentis, & po-
ſteà retinere poterit iure proprio ex vtilibus a-
ctionibus, quæ continentur etiam in ceſſione.*

2 *Idem facere poterit ex vi delegationis, quæ etiã
continetur in ceſſione, ex qua cogere poterit hæ-
redem, vt reſtituat hæreditatem fideicommiſſa-
rio ad propriam vtilitatem.*

3 *Identitas perſonarum ex quibus probetur, item
ex quibus probetur identitas bonorum. nu. 6.*

4 *Exceptio, tu habes parem in gradu, nõ poteſt pro-
poni à poſſeſſore contra vocatum, aut venien-
tem ex illius perſona, cũ illa reſpiciat ius tertij.*

5 *Præſumptio iuris, vt non viuat perſona, à qua
actor excluderetur, iuuat ipſum actorẽ, quan-
do reus non opponat exiſtentiam, aut mortem
talis perſonæ.*

7 *Confeſſio in alio iudicio, & ad aliam effectum
facta, imò etiam extraiudicialis impugnari ne-
quit, ſi præſũptionibus, & adminiculis iuuetur.*

¶ Suprà ad Deciſionem 5. coram eodem
R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCCXXXVIII.

POST vltimam deciſionem, quæ facta fuit in
hac cauſa *ſub die 25. Iunij anni præteriti*, in
qua dictum fuit, quod Io. Lucas de Fabijs, & alij
deſcendentes ex filiabus Antonij Guidi Teſtatoris
probauerant eueniſſe caſum ſuæ vocationis, Dubi-
tatum hodiè fuit, an illis eſſet concedenda immiſ-
ſio,

Digitized by Google

ſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt ex ratio-
nibus, quæ in eadem deciſione, & alijs ſæpiùs de-
ducta fuerunt, quia probabatur fideicommiſſum
ex teſtamento Antonij, & quod eueniſſet conditio,
ſub qua ijdem deſcendẽtes ex fœminis vocati erãt;
nam licèt illi vocati eſſent in defectum omnium
agnatorum, tamen habebant ceſſionem iurium
ab ijs agnatis, qui eos debebant in gradu præ-
cedere.

Ex qua ceſſione ſublata erant omnia, quæ in hac
diſputatione repetebat Franciſcus de Alexandris,
cui tanquàm reo, & poſſeſſori ſatis erat quocumq;
modo excludere hos ſubſtitutos; ex ea enim ceſſa-
bat etiam illa exceptio, vt adeſſent alij anteriores in
gradu, (quæ exceptio dicebatur probata ex ſenten-
tia A.C. lata contra eoſdem deſcendentes ex fœmi-
nis, qui hodiè agunt) quàm alia, vt poſſet Franci-
ſcus proponere eandem exceptionem, dùm illa vi-
debatur reſpicere, & concludere non ius agentis;
nam licèt ex ea ſententia, quæ tamen non iuſtifica-
batur ex actis, videretur deſumi probatio huius exi-
ſtentiæ, tamen non poterat ſuffragari Franciſco,
quia hi deſcendentes poterant obtinere ex perſona
eorum, quorum fauore dicebatur extitiſſe conditio
eiuſdem fideicommiſſi, à quibus ipſi habebant ceſ-
ſionẽ, ſiuè id contingeret propter exercitium dire-
1 ctarum actionum, † quod eis dabat eadem ceſſio,
cum ex iis actionibus obtinere poſſent vt ſibi fieret
reſtitutio hæreditatis, quam recipere debebant no-
mine cedentis, & poſteà ex vtilibus actionibus iu-
re proprio retinere, *vt tradit Ang. in l. ſi vſusfru-
ctus ff. de nouation. Bart. in l. qui ità. §. 1. ff. ad
Senat. Conſ. Trebell. & in l. ſi ſtipulatus. 76. nu. 7.
ff. de verb. obligat. Alex. ſuper ead. l. nu. 8. & in
l. apud Iulianum. §. vtrum. num. 1. ff. ad Trebell.
& ibi etiam Imola num. 10. verſ. in ea gloſſa*, ſiuè
2 hoc procederet ex delegatione, † quam habebat
occaſione eiuſdem ceſſionis, ex qua poterat cogere
re hæredem, vt reſtitueret hæreditatem fideicom-
miſſario ad propriam tamen vtilitatem, vt probat
*text. in l. ſeruo inuito §. vlt. ff. ad Trebell. & tra-
dit Cagnol. in l. 2. nu. 39. C. de pact. Peregr. de fi-
deicom. art. 31. nu. 33. Gabr. conſ. 122. nu. 48. &
49. lib. 1.*

Nequè Domini dubitarunt, an illi, qui appro-
bati fuerunt in ſententia tanquàm de agnatione
Teſtatoris, eſſent ijdem, qui iura ſua ceſſerunt fa-
uore horum deſcendentium ex fœminis, prætèr
vnum Vincentium, cuius mors probata fuit; cum
3 appellarentur eiſdem denominationibus, † quæ fue-
runt expreſsæ in ſententia, nimirùm patris, patriæ
ac duplici cognomento familiæ Berniæ de Guidis,
quæ ſatis eſſe poterant ad probationem identitatis
perſonarum, *ex doctr. Bart. in l. demonſtratio ff. de
cond. & demõſtr. & tradit Menoch. de præſumpt.
præſump. 15. num. 40. & 45. lib. 6.* Præſertim
in vna eademq. agnatione, & familia, vt conſide-
rauit *Cephal. conſ. 90. num. 17. lib. 1. Vin. dec. 324.
num. 1. lib. 2.* Imò ex ijs probatur aliud fundamẽ-
tum deciſionis, quia cum ex vocatis, & quorum
4 fauore impleta erat conditio † fideicommiſſi, adeſ-
ſent, qui illud peterent, non poterat Franciſcus eos
excludere, aut venientes ex illorum perſona. Li-
cèt enim probarentur alij exiſtere prætèr eos, quos
declarauit ſententia eſſe de agnatione Teſtatoris,
quod tamen nunquàm probatum fuit, tamen non
poterat negare Franciſcus reſtituere fideicommiſ-
ſum iis, qui illud petebant, cum hæc exceptio, vt
adſint alij pares in gradu, tanquàm reſpiciens ius
tertij nõ poſſit proponi à poſſeſſore, vt tenuit *Rot.
in Tiburtina Caſtri S. Angeli 26. Nouemb. 1616.
& in Viterbien. fideicommiſſi 4. Decembris 1624.
coram Card. Sacrato, & nouiſſimè in Romana do-
mus, & Saluiani 23. Ianuarij, & 18. Martij 1630.
coram R. P. D. meo Quipppo:* Et poterat etiam pro-
babiliter dubitari, an exiſtentia horum agnatorum
eſſet probata, dùm illa nunquàm fuit iuſtificata
ex actis; ſicut etiam dubitari poterat, an illa ob-
eſſe deberet deſcendentibus fœminarum, quia
5 cum illi non opponerent exiſtentiam eorumdem
agnatorum, nequè ſe fundarent in eorum morte,
iuuari poterant præſumptione iuris, vt non ſuper-
eſſent alij agnati, aut deſcendentes ex maſculis,
a quibus ipſi excluderentur, vt tradit *Ripa in l. ex
facto. § ſi quis autem. num. 9. ff. ad Senat. Conſul.
Trebell. & in l. in illa. num 26. ff. de verb. obli-
gat. Caſſin. conſ. 19. num. 12. Put. deciſ. 43. lib. 1.
Rot. deciſ 862. num. 1. par. 3. diuerſ. & deciſ. 436.
par. 1. recent.*

6 Non etiam poterat dubitari de † identitate bo-
norum, ſuper quibus petebatur immiſſio, quia da-
tæ fuerunt acquiſitiones omnium corporum factæ
à Teſtatore, & primò ex tribus domibus, quæ
hodiè à Franciſco poſſidentur deponebant teſtes
examinati in cauſa de duabus, quod illæ poſſeſſæ
fuerunt ab Antonio, & deinde à Io. Baptiſta illius
filio, ac patre Antonij Iunioris, à quo ipſe Fran-
ciſcus cauſam habet, expreſſis omnibus illarum
finibus; tertia verò, quæ eſt ſub proprietate Do-
minorum de Sorbellonibus probabatur ex eiſdem
teſtibus eodem modo poſſeſſa à Teſtatore, ac præ-
tereà ex libro Domini directi, ex quo apparebat
illam primùm conceſſam fuiſſe Antonio ſeniori, &
per aliorum ſucceſſorum manus deriuatam hodiè
poſſideri à Franciſco. Prætereà probabatur hæ-
reditarius cenſus ſcutorum quadraginta quatuor,
cum ille emptus fuiſſet ex pretio vineæ hæredita-
tiæ, & expreſsè in illius locum ſubrogatus. Ter-
tiò probabantur prouenire ab eodem fideicom-
miſſo loca viginti ſeptem Montium, ex quibus
ſexdecim erant Montis Farneſij, vndecim Mon-
tis Sixti ſecundæ Erectionis, nam in mutatione
literarum patentium, quam idem Franciſcus cu-
rauit fieri ad ſui fauorem tanquàm hæres Anto-
nij expreſsè reſeruatæ fuerunt omnia onera, &
conditiones fideicommiſſi Antonij Guidi ſenioris,
quod etiam confeſſus fuit idem Franciſcus, dum
tanquàm tutor Antonij negauit illum eſſe hære-
dem Io. Baptiſtæ patris, aut alia bona poſſidere,
ex fideicommiſſo, & diſpoſitione aui, quam con-
7 feſſionem non poterat hodiè impugnare † Franci-
ſcus, quaſi illa facta fuiſſet in alio iudicio, aut ad
alium effectum, nimirùm contra creditores pu-
pilli, cum confirmaretur alijs præſumptionibus,
& adminiculis, quo caſu probare ſolet etiam
confeſſio extraiudicialis, vt tenuit *Rota apud A-
chill. in deciſ. 1. de confeſſ. & in deciſ. 177. num. 4.
par. 2. diuerſ. & fuit dictum in Romana Laudi ſeù*

par-

Digitized by Google

participationis 17. *Aprilis* 1617. *coram bon. mem. Buratto*.

Et ex his dixerunt Domini dandam eſſe immiſſionem, quam hodiè petunt hi deſcendentes ex filiabus Antonij Teſtatoris pro indiuiſo, & ſaluo iure detractionum, quæ competerent Antonio authori Franciſci ex perſona Io. Baptiſtæ ſui patris, & filij Teſtatoris, cum probatum eſſet fideicommiſſum, & caſus ſucceſſionis fauore eorundem deſcendentium, ac demùm poſſeſſio Teſtatoris ſuper ijs bonis, ſuper quibus petitur immiſſio, quæ ſolùm ſolet exiſtimari neceſſaria ad effectum obtinendi in hoc iudicio, & interdicto poſſeſſorio, vt notatur *in l. vlt. C. de edict. Diu. Adr. & tradit ibi Bart. num. 9. & 11. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. num. 56.*

Et ita &c.

¶ In eadem cauſa adeſt ſuprà altera deciſio ſub die 29. Maij 1628. coram eodem R.P.D. Veroſpio, & eſt deciſio 180. par. 5. recent.

R. P. D. MERLINO.

ALBEN. GABELLÆ, SEV ONERVM.

Die Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quod bona Eccleſiaſtica, & Eccleſiaſticorum libera ſunt, & immunia à collectis, tributis, & oneribus impoſitis per Communitates, & Principes Laicos, & perpulchrè, & clarè demonſtratur, quod immunitas Eccleſiaſtica, non à iure poſitiuo, vt quidam minùs verè putarunt, ſed à iure ipſo Diuino originem ſuum agnoſcit. &c. Et inſuper tradita docta, et marmorea diſtinctione deciditur, quando Eccleſia teneatur, et quando ſecùs, ad ſolutionem tributorum de bonis, in quibus impoſita erant tributa Laicalia antea quàm ad eam tranſierent.

Et nota, quod Sacra Congregatio Immunitatis Eccleſiaſticæ, in hac materia paſſim cum hac deciſione trãſit, & cum alia deciſione in cauſa *Brunduſina Gabella* 13. *Februarii* 1604. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Pegna Decano*, quæ etiam allegatur in præſenti deciſione, & extollitur ſub num. 56.

Rota etiam hanc R. P. D. Merlini deciſionem pluriès ſequuta eſt, et præſertim *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano in cauſa Barchinonen. exemptionis* 20 *Iunii* 1636. Vbi teſtatur, quod materia iſta in hac deciſione nõ minùs doctè, quàm latiſſimè fuit deducta.

Magiſtralis, et Famigerata eſt iſta deciſio, et in hac materia ſingularis, cũ et extẽſa ſit à perquàm doctiſſimo Audirore, et ab acerrimo Defenſore Immunitatis Eccleſiaſticæ, ità vt in dicta Sacra Congregatione Immunitatis Eccleſiaſticæ non immeritò ſedeat, et in ea inter RR. PP. DD. Prælatos digniſſimus Decanus exiſtat.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos.*

2 *Conſules, & alij Magiſtratus, ſi Eccleſiaſticis, & eorum bonis collectas, & pedagia imponant, anathemate feriuntur.*

3 *Pontifices Romani quotannis in Bulla Cœnæ §. 18. imponentes, & exigentes pedagia ab Eccleſiaſticis cenſuris coercent.*

4 *Conſtantinus primus Imperatorum palam Chriſtianis immunitatem Eccleſiaſticam, ſiuè potiùs illius vſum exhibuit.*

5 *ex Imperatoribus orthodoxis, & illibatæ Religionis, nemo tributum ex bonis Eccleſiarum exegit.*

6 *Iuſtinianus Imperator etiam Clericorum immunitatem reſpectu bonorum edicto ſanciuit.*

7 *Immunitas Eccleſiaſtica etiam reſpectu bonorum, non à iure poſitiuo & Imperatorum liberalitate, ſed immediatè à iure Diuino originem habuit.*

8 *Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſona, & res ipſorum, non ſolum iure humano, quinimò, & diuino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſunt immunes.*

9 *Immunitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus inſtituta eſt.*

10 *Immunitas Eccleſiaſtica, quod non ſit de iure Diuino, iſta opinio quorumdam, refellitur.*

11 *de Iure Diuino, vt aliquid dicatur eſſe ſat eſt, quod ex teſtimonijs, vel exemplis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur.*

12 *Ioſeph Prorex Pharaonis, Sacerdotes, & eorum agros etiam eis à Rege traditis, in primæua libertate admiſit,*

13 *Quamuis reliquos totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit.*

14 *Eccleſia non decet minùs liberam eſſe de tempore Principum Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis.*

15 *Ethnici, Flamines, Augures Salios, Fœciales, alioſquè Sacerdotes, vnà cum bonis ipſorum immunes, & liberos à tributis reddebant.*

16 *Chriſtus, qui eſt filius Regum Regis eximitur à Tributo Principis, vt patet apud Matt. cap. 17.*

17 *Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ tanquàm ſponſa, familiareſque, & domeſtici Chriſti, potiri debent eadem prærogatiua, ſcilicèt exemptione à ſolutione tributorum.*

18 *Immunitas Eccleſiaſtica circà ſolutionem tributorum, eſt de iure Diuino.*

19 *Bona dum Eccleſijs traduntur eò ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex ſpeciali iure, dominio Chriſti Domini conſtituuntur.*

20 *Chriſti dominium in rebus Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum, tanquàm principali Domino.*

21 *Chriſtus Dominus ſi omninò immunis fuit à Tributis, conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſub-*

ſubſunt immediato, & proximo dominio Chriſti Domini immunia eſſe à Tributis,

22 *Et hoc eſt valdè conueniens Diuinitati, & Excellentia perſona ſua. ibidem num. 22.*

23 *Clericorum bona patrimonialia etiam Laicalia ſunt immunia ab oneribus Laicalibus, ob dignitatem perſonarum, qua dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona.*

24 *Clerici perſona non poteſt dici plenè, & perfectè exempta à Tributis Laicorum, niſi etiam illius bona exempta ſint.*

25 *Bona Eccleſiarum perpetuò ſunt Eccleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinantur.*

26 *Eccleſiarum bona ſunt ipſius Domini patrimonii.*

27 *Clericorum bona patrimonalia, ſunt quidem ſub eorum dominio, ſed hoc dominium illis competit, vti ciuibus non autem vti Clericis, & tamen propter ſacram qualitatem cohærentem perſonæ dicta bona ſunt immunia à tributis Laicorum.*

28 *Clerici antiquitus aliquando conſtat ſoluiſſe tributa Principibus Laicis, hancque exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus,*

29 *Sed hoc intellige verum, de tempore quo, non dum Principes ſacro Euangelij iugo ceruices ſubegerant.*

30 *Immunitatis Eccleſiaſticæ vſus, ſeù exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum ſanctionibus, & declara. vt num. 31.*

31 *Principes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potiùs detexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt.*

32 *inter Res Diuinas, & humanas faciendum eſt diſcrimen, & rebus Diuinis competens prærogatiua cæleſti fauore, conſeruanda eſt.*

33 *Immunitatem Eccleſiaſticam Imperator Iuſtinianus annuit non à ſua munificentia, quam alijs in rebus, & locis ſæpius glorioſius commemorat, ſed à dictamine Diuino, & à natura effuxiſſe.*

34 *in Bonis, quæ tranſeunt in Eccleſiam ſi olim impoſita erant tributa Laicalia tranſeunt cum eodem onere.*

35 *Reintegratio tantum debet reſtituere, quantum abſtulit diſtractio.*

36 *Reintegratio retrotrahenda eſt perindè, ac ſi nunquàm fuiſſet facta diſtractio. & num. 37.*

38 *Bona ſemel à Laicis, etiam legitimè poſſeſſa, non ſemper cum onere tributi, & vectigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum diſtinctione de qua diſtinctione vide vſquè ad finem.*

39 *Bona, quæ poſſidet Eccleſia iure ſpirituali, & Diuino, vt decimæ, oblationes &c. iſta ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſecularibus, tàm præteritis, quàm futuris, & quare.*

40 *Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, quæ tamen ſunt deſtinata ad Cultum Diuinum, & officium ſpirituale, vt ſitus Eccleſiarum, & Cœmiterium, hæc ſunt immunia ab omnibus, & quibuſcunquè oneribus, & quare.*

41 *Bona, quæ poſſidet Eccleſia forte temporali, & Iure Ciuili, vt titulo emptionis, legati, &c. ſi tempore, quo ſunt apud Eccleſiam, onera imponantur, certum eſt, quod gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*

Et hoc caſu non poteſt dari aliqua cautela, quod Clericis, ſeù Eccleſijs pro certis prædijs imponatur collecta, & qui contrarium ſentiret graue piaculum committeret. num. 41. & 51.

42 *Laici non poſſunt edere leges, per quas libertas Eccleſiaſtica infrigatur, & hoc omnes ſcriptores admittunt.*

43 *Bart. in l. reſcripto, §. fin. ff. de minor. dùm dat cautelam, ex qua poſſet infringi libertas Eccleſiaſtica, fallitur & contra eum ſunt omnes, cum non dicat verum, & illius cautela non valet vnam feſtucam, & tandem eius dictum eſt damnatum per omnes. & num. 48. & 49.*

44 *contra Libertatem Eccleſiaſticam indirectè non eſt permittendum quod eſt directè prohibitum.*

45 *Territorium dum ſit tributarium pro collectis imponendis, quid in hoc tacitè inſit.*

46 *Bona ad effectum, vt tranſeant ad Eccleſiam cum ſuis oneribus. dicta onera debent eſſe certa.*

47 *Tributum non poteſt conſiderari, niſi poſt indictionem, & ſpecificationem.*

50 *Fraudis ſuſpicione non caret, volens fingere, id quod non eſt.*

52 *Collecta dùm imponitur, tunc propriè vinculum iniectum eſt.*

53 *Tributaria non dicitur res, niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus.*

Actus, quando dicatur perfectus, & conſumatus. num. 53.

54 *Bona poſtquam peruenerunt ad Eccleſiam, Laici ſuper eis non poſſunt imponere collectas, ex eo, quod à principio Territorium totum effecerunt tributarium pro collectis imponendis, quia res deuenit ad ſtatum à quo incipere non poteſt.*

55 *Eccleſia tenetur ad onera impoſita prædijs, antequàm ea ad Eccleſiam peruenirent, & ad hoc requiritur,*

Quod onera ſint realia, vera, prædijs infixa, impoſita ſuper bonis ſint propter bona, non autem perſonis propter bona. ibidem num. 55.

56 *Et quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem pro aliquibus vrgentibus cauſis, & illis ceſſantibus, remouenda.*

57 *Cap. Tributum, 23. quæſt. 8. in quibus terminis loquatur.*

58 *Vrbanus I. in cap. tributum 23. quæſt. 8. loquitur iuxtà morem ſui temporis, quo Imperatores erant Ethinici, & Eccleſia non dum ſibi libertatem actu vindicauerat.*

59 *Eccleſia, dum ſoluit collectas de prædijs, quibus iam impoſita erant, quando ad eam peruenerunt, non ſoluit vti tributum, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem.*

61 *Et quemadmodùm erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab authoribus Laicis priùs impoſita eſſent,*

62 *Ità pari ratione tenebitur Eccleſia ad Tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex cauſa, & conuentione, Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius erant poteſtate, infixit.*

63 *Bona*

63 *Bona tranſlata in Eccleſiam tunc demum retinet onus, & obligationem ſoluendi tributum, quatenùs hoc Tributū à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto, inter ipſum, & priuatos, inito illud ſoluendi, &c.*

64 *Secus tamen eſt, ſi illud exigeret ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis.*

65 *Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, vel contractu, ad quas aliter non teneretur, & vide num. 66. & 67.*

68 *in Cataſtro Laicorum ſi bona Eccleſiæ reperiantur deſcripta, illius Rector tenetur ad collectas, ſed declara, vt num. 72.*

69 *Eccleſia, ſi faciat aſtimum tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus, non autem ex vi iuriſdictionis Laicorum,*

70 *Sed hoc intellige ſi adſit conſenſus, & auctoritas Summi Pontificis.*

71 *Papæ intereſt communibus Eccleſiarum vtilitatibus prouidere.*

72 *Bald. in auth. ſed, & periculum num. 2. verſ. hoc verum, niſi Eccleſia. C. ſinè cenſu, vel reliquè, &c. declaratur.*

73 *Eccleſiæ non præiudicat ſolutio Tributorū facta à Laicis, de illis bonis, quæ poſtea ad eam peruenerunt, cum ceſſet ratio ſubiectionis, quæ in Laicis militabat.*

74 *Status rei mutatur, mutata perſona.*

75 *Res, quando non tranſeat cum ſuo onere.*

76 *Eccleſiæ, Rector non poteſt tollere priuilegium libertatis Eccleſiaſticæ.*

77 *Immunitas Eccleſiaſtica non eſt priuilegium perſonale, ſed ipſi Ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta priuatorum præiudicare non poſſunt.*

78 *Tributum Laicis, ſi de bonis Eccleſiæ ſoluat Rector, non indè tamen priuatus cenſetur ſua immunitate, quæ de Iure ei competit.*

DECISIO CCCXXXIX.

IVDEX Taurinenſis condemnauerat Archipresbyterum Eccleſiæ Gorzeni, ad onera realia, ordinaria, certa, & inuariabilia, in fauorem Communitatis dicti loci, pro prædijs eiuſdem Eccleſiæ, quam ſententiam in hac parte omninò reuocandam eſſe Domini cenſuerunt. Certa eſt enim Theologorum, Canoniſtarum, & Iuriſconſultorum propoſitio, quam, & nemo ex Catholi-
1 cis audet impugnare, bona Eccleſiaſtica † immunia eſſe, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos, Ità definitum eſt in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. *par.* 1. *cap.* 19. ſub Innocentio III. *cap.* 46. & habetur in *cap. non minus*, vbi Conſules, & alij
2 Magiſtratus, Eccleſiaſticis, † & eorum bonis collectas, & pedagia imponentes, anathemate feriuntur, & in *cap. aduerſus, de immunit. Eccleſ.* & in *cap.* 1. & 3. *eodem tit. in* 6. & in *cap. quamquàm, de cenſibus, in* 6. & in *Clem. vnica, de immunit. Eccleſ.* quæ Sanctiones innouatæ fuerunt per ſacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. *de reformat.* Romaniquè Pontifices, † quotannis in
3 Bulla Cœnæ §. 18. huiuſmodi pedagia imponentes, & exigentes cenſuris coërcent; & Conſtantinus primus Imperatorum palàm Chriſtianis
4 † Immunitatem hanc Eccleſiaſticam, ſiuè potiùs illius vſum exhibuit, vt *apud Euſebium lib.* 10. *hiſtor. Eccleſiaſt. cap.* 7. & *in orat. de laudibus Conſtantini*; Sublatiſquè Ethnicis, neminem ex or-
5 thodoxis, & illibatæ † Religionis Imperatoribus tributum de bonis Eccleſiarum exegiſſe obſeruat Card. Baron. tom. 3. Annal. ſub ann. 387. nu. 13. &
6 Iuſtinianus, † etiam hanc Clericorum Immunitatem, vel reſpectu bonorum edicto ſanciuit, vt in *l. ſancimus*, 20. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & Federic. *in auth. Item nulla Communitas, C. de ſanctiſſ. Epiſ.* Nec à iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate,
7 ſed immediatè † à Iure Diuino ortum habuiſſe huiuſmodi Immunitatem reſpectu etiam bonorum fatendum eſt, vt diſertis verbis aſſeritur in
8 *cap. quamquàm, de cenſib.* ibi, *Eccleſiæ*, † *Eccleſiaſticæque perſonæ, & res ipſorum, non ſolùm iure humano, quinimò, & Diuino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſint immunes*, & in Concilio Tridentino dicta *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. *de reformatione*
9 dicitur *Immunitas hæc*, † *Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus, inſtituta eſt*, quibus verbis apertè diluitur callida quorumdam interpretatio, qui putarunt verba, de quibus, *in d. c. quamquàm*,
10 † ibi, *de Iure Diuino, & humano*, intelligi poſſe de Iure poſitiuo, ſcilicèt Canonico, & Ciuili.

Nihilquè refert hanc Immunitatem reſpectu bonorum oculariter non legi ſcriptam in ſacris
11 Scripturis, quia vt iuris Diuini † dicatur, ſat eſt quod ex teſtimonijs, vel exemplis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ, de-
12 ducatur, † prout egregiè hæc Immunitas deducitur ex Geneſ. *c.* 47. vbi Ioſeph Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege
13 traditos, in primæua libertate dimiſit, † quāmuis reliquos totius populi ſeruituti Regis ſubegerit, & meminit etiā *Ioſeph de antiquit. Iudaic. lib.* 2. *cap.* 4. & *Diodor. Sicul. in* 2. *lib. hiſtor.* & *Herodot. in Euterpe lib.* 2. Hinc appoſita in dicto Cōcilio Lateranenſi, de quo in *cap. non minus, de im-*
14 *munit. Eccleſ. in* 6. infertur, *non decere* † *Eccleſiam Dei minùs liberam eſſe tempore Principum Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis*, immò, & addi poteſt, tempore etiam Ethnicorū,
15 qui Flamines, Auguros Salios, Fæciales, † alioſquè Sacerdotes vna cum bonis ipſorum immunes, & liberos à tributo reddebant, vt obſeruat, & inde ad propoſitum noſtrum arguit, *Prapoſitus in cap. ſi tributum, num.* 5. & ibidem *Card.* 11. *quæſt.* 1. & ſequitur *Io. Anton. de Nigro in repet. extrauag. vnica, num.* 245. *de vit. & honeſt. Cler.* Ploc. *in addit. ad vlt. conſ. Laudenſ. ſub num.* 8. Aliaquè exempla deduci poſſunt ex primo Eſdr. *cap.* 7. & Numer. *cap.* 3. & luculentiùs teſtimonium patet apud Matth. *cap.* 17. vbi filius Regis,
16 qualis † eſt Chriſtus, & qui eſt filius Regum Regis, eximitur à tributo Principis; Eccleſiam autē & Eccleſiaſticas perſonas, tanquàm ſponſam,
17 † familiareſquè, & domeſticos Chriſti, eadem potiri prærogatiua, inferunt *D. Hieronym.* ibidem, & *D. Auguſtin. lib.* 2. *qq. Euangelic. quæſt.* 23. *Io. Anton. de Nigr. in repet. extrauag. vnica, nu.* 223.

de vit. & honeſt. Cleric. & doctè *Suarez.* ad Regē
Angliæ, *de Immunit. Eccleſ. lib.4. cap.5. num.* 12.
& cap.8. num.16. quæ teſtimonia, & exempla ad
hanc rem rectè perpendunt *Card. Bellarm. Con-
trouerſ. tom. 2. lib. 1. de Cleric. cap. 28. in 4. & 5.
propoſitione*, vbi pluribus comprobat, hanc immu-
18 nitatem † eſſe de Iure Diuino, & idem firmarunt
*Io. Montaig. de Collat. parlam. part. 2. num. 11.
Burſatt. conſ.42. num.1. lib.1. & conſ. 186. nu. 8.
lib.2. Borell. conſ.74. num.1. Plot. in addit. ad vlt.
conſ. Laudenſ. num.8. Euerard. conſ.30. num. 23.
ad fin. Ceual. comm. contra commun. quæſt. 899.
num.39. & 42. Cabed. deciſ. 83. num. 19. part. 2.
Thom. Bozz. de Iur. ſtat. Eccleſ. libert. lib. 4.
cap.8.* plenè *Paulus Comitul. reſpōſ. moral. lib.1.
cap.97. num.6. & ſeqq. Suarez.* ad Regem Angliæ
d. lib.4. cap.8. num.9. qui alios plures enumerat,
19 & bona, dum Eccleſijs † traduntur, eò ipſo exi-
muntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex
ſpeciali iure ſub dominio Chriſti Domini conſti-
tuuntur, nec per metaphoram, ſed per omnimo-
dam proprietatem, ità vt tale dominium Chriſti,
20 in his bonis Eccleſiarum ſit † proximum, & im-
mediatum, illiquè dicatur acquiſitum, tanquàm
principali Domino, vt per *Innocent. in cap. cum
ſuper, num.3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & in *cap.
verum, nu.2. de for. comp. Aſflict. deciſ.361. nu.22.
& ſeqq. & poſt Suarez. d. l. 4. cap. 17. num. 9. &
cap.18. num. 5. & 7. & cap. 21. num. 5.* pluribus
comprobat *Comitul. reſponſ. moral. lib. 1. cap.70.
& 71.*

Vnde ſi Chriſtus Dominus omninò immunis
21 † fuit à Tributis, vt ad literam habetur apud
Matth.17. & ibi notant *SS. Hieronym. Chryſoſt. &
Ambroſ.* atquè alij per *Suarez. d. lib.4. cap.5. nu. 1.
in fin.* conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ
ſubſunt immediato, & proximo Dominio Chriſti
Domini, immunia eſſe ab omnibus Tributis, vt per
eundem *Suarez. lib.4. cap.18. nu.5. & 7. & c.21.*
22 *num.* 5. vbi, quod hoc eſt valdè † conſentaneum
Diuinitati, & excellentiæ perſonæ ſuæ; Præterea
ſi bona patrimonialia Clericorum, etiam laicalia,
23 ſunt immunia ab † oneribus laicalibus ob dignita-
tem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit im-
munitatem in ipſa bona, illa enim adhærent perſo-
24 næ Clerici, † nec perſona dici poteſt plenè, ac per-
fectè exempta, niſi etiam illius bona exempta
ſint, ità *Abb. Dec. Felin. & alij Canoniſtæ commu-
niter in cap. Eccleſia Sancta Maria, & in cap. quæ
in Eccleſiarum, de Conſtit. Bald. in l.2. C. de Epiſc.
& Cleric.* & alios refert, ac ſequitur *Suarez. d. lib.4.
cap.25. num.4. & ſeqq.* Ergò multò magis idem
25 erit in bonis Eccleſiarū, tùm quia † perpetuò ſunt
Eccleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinā-
tur; tùm quia non Clericorum, qui Chriſti famu-
26 latum agunt, ſed ipſius Domini † patrimonium
ſunt, &, vt dictū eſt, ſub immediato Dominio Dei,
patrimonialia verò bona Clericorum, ſunt quidem
ſub eorum Dominio, ſed hoc Dominium illis com-
27 petit vti ciuibus, † nō autem vti Clericis, & tamen
propter ſacram qualitatem, cohærentem perſonæ,
bona ſunt immunia, quæ ratio fortiùs vrget in bonis
Eccleſiarum, vt perpendit *Suarez.* vbi ſupra *c. 16.
num.11. & cap.17. num.1.*

Nec quicquàm verò facit antiquitùs aliquandò
28 Clericos ſoluiſſe tributa Principibus † Laicis, hāc-
què exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indul-
gentibus; quoniam id accidit tempore, quo non-
29 dùm Principes ſacro Euangelij † iugo ceruices
ſubegerant, & facultas ipſa, ſeù immunitas à col-
lectis, & tributis Clero competebat quidem de iu-
re, ſed adhuc de facto, & malè exigebatur, & ſic
30 ipſa immunitas à Iure Diuino profecta eſt, † Im-
munitatis autem vſus, ſeù exercitium emanauit à
Principum Orthodoxorum ſanctionibus, qui Prin-
cipes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis
31 bonis exemptionem cōceſſerunt, ſed potiùs † dete-
xerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt,
illiuſque exercitium iuſſere, & hoc benè agnouit
*Iuſtinianus d. l. ſancimus 20. C. de ſacroſ. Eccleſ.
ibi, cur enim non facimus diſcrimen inter res diui-
32 nas, & humanas? & cur competens prærogatiua
Cæleſti fauori non conſeruetur?* Et ſic annuit hāc
33 immunitatem, non à ſua munificentia, quam † alijs
in rebus, & locis ſæpiùs glorioſus commemorat,
ſed à dictamine Diuino & à natura effluxiſſe, & be-
nè ratiocinatur *Comitul. reſponſ. moral. l. 1. dicto
cap.96. num.11.* vbi etiam antiquam traditionem,
& populorum mores circa hanc immunitatem re-
cenſet, & ità pariter reſpondet *Suarez. ad Reg. An-
gliæ d. lib. 4. de Immunit. Eccleſ. cap. 6. num. 4.
cap.21. num.3. & 8.*

Nec obſtat potiſſimum fundamentum Commu-
nitatis, quòd hæc onera olim impoſita eſſent iſtis
prędijs, quæ poſtea in Eccleſiam peruenerunt, &
34 ideò tranſiuiſſe † affecta tributaria, & cum eodem
onere ad quoſcumquè, quamuis priuilegiatos ſuc-
ceſſores, atq; etiam in ipſas Eccleſias, iuxtà *Can.
tributum, 23. quæſt.8.*

Quoniam pro reſponſione duo firmanda ſunt,
vnum in facto; alterum in iure; in facto quod anti-
quitùs hæc prædia erant eiuſdem Eccleſiæ Archi-
presbyteri Gorzenij; & paucis ſolummodò abhinc
annis diſtracta in Laicos, à quibus in Cataſtro Cō-
munitatis redacta ſunt, detecta autem nullitate
alienationis iure meritò Eccleſia, & pro ea Archi-
presbyter modernus in iudicio ſpolij fuit reintegra-
tus, & propterea, vt reintegratio ſuum plenarium
conſequatur effectum, opus eſt, quod Eccleſia re-
cuperet prædia libera, & immunia à quibuſcunq;
oneribus, prout erant antequàm ab Anteceſſore di-
ſtraherentur & conſequenter reuocanda ſunt, &
deſcriptio in Cataſtro, & impoſitio onerum, quæ
tempore vſurpationis Laicorū ſequuta ſunt, cùm
35 enim † reſtituere debet reintegratio quantùm
abſtulit diſtractio, *l. fin. §. fin. & ibi Bart. ac alij,
C. de ſent. paſſ. l. quod ſi minor, §. reſtitutio, ff. de
minor.* & notat *Odd. de reſtit. in integr. part. 1.
quæſt.44. art.5. num.23. & ſeqq.* & retrotrahenda
36 eſt hæc † reintegratio, perindè ac ſi ſemper penes
Eccleſiam prædia permanſiſſent, ad *l. 1. §. vlt. ff.
de quæſt. l. 1. C. de ſent. paſſ. Bald. in l. poſt editā,
num. 1. C. de impub. & alijs ſubſtit. Coſta de re-
37 trotract. cap.8. caſ.17. nu 2. & ſeqq.* quæ ſi † per-
manſiſſent, neque relata in Cataſtro, neque onera
fuiſſent impoſita.

In iure autem illud notandum eſt, quod bona ſe-
38 mel à Laicis, etiam legitimè poſſeſſa, † non ſemper

cum

cum onere tributi, & vectigalis tranſeunt ad Ec-
cleſiam, ſed cum diſtinctione trium ſpecierum
bonorum.

Prima eſt ſpecies bonorum, quæ habet, & poſſi-
det Eccleſia Iure ſpirituali, & Diuino vt Decimę,
oblationes, & hæc ſemper, ac perpetuò immunia
ſunt à quibuſcunq; oneribus ſecularibus, tàm præ-
teritis, quàm futuris, quia immediatè habet a Deo,
nec commiſcenda cum Laicis, vt in *Numer. c.* 18.
& notant Canoniſtæ communiter in *cap. ſi tribu-
tum,* 11. *quæſt.* 1. *& in cap. ſecundum,* 23. *quæſt.* 8.

Alia ſunt bona, quæ à priuatis quidem habuit
Eccleſia, ſed ad Cultum Diuinum, & Officium ſpi-
40 rituale ſunt deſtinata, † vt ſitus Eccleſiarum, &
Cœmeterium pro ſepulturis, hortus iuxtà Eccle-
ſiam, & ſunt hæc pariter immunia ſemper ab om-
nibus tributis & oneribus, nedùm publicis, & Re-
gijs; ſed quod magis eſt, etiam priuatis, & præexi-
ſtentibus, ob eorum ſpecialem ſanctitatem, vt habe-
tur in *d. cap. ſecundum,* 23. *quæſt.* 8. *& per Bald. in
l. omnes, num.* 12. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & doctè tra-
dit *Turrecrem. in cap. ſi tributum,* 11. *quæſt.* 1. *&
in Summa de Eccleſ. lib.* 1. *c.* 98. *in reſponſione ad* 7.
*argumentum, Io. Anton. de Nigr. in repet. extra-
uag. vnica, nu.* 242. *de vit. & honeſt. Cler. Suarez.
ad Reg. Angl. de Immunit. Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 17.
num. 6. *&* 7. *& cap.* 19. *nu.* 2. *&* 8. & latiùs *cap.* 20.
num. 17.

Tertia eſt ſpecies bonorum, quæ poſſidet Eccle-
ſia forte temporali, & iure ciuili, vt titulo vendi-
tionis, legati, vel alio ſimili, &c. Et in his etiam
ſubdiſtinguendum eſt, & quòad onera impoſita de
tempore, quo penès Eccleſiam bona reperiuntur,
41 † certum eſt ipſi omninò ſuffragari immunitatem,
ex ſuperiùs deductis, *& Bart. in l. reſcripto, §. fin.
num.* 5. *verſ. videte, ff. de minor.* ingenuè fatetur,
nullum dari remedium, ſeù cautelam quod Cle-
ricis, ſeù Eccleſijs pro eorũ prædijs imponatur col-
42 lecta, cum † Laici non poſſint edere legem, per
quam libertas Eccleſiaſtica infringatur, & Scripto-
res omnes Catholicos ſine diſſenſione hoc admit-
tere monet *Suarez. ad Reg. Angl. d. lib.* 4. *cap.* 20.
num. 2.

Fallitur autem idem *Bart.* d. loco dum ſubdit,
poſſe Laicos à principio efficere tributaria, & affe-
43 cta † oneribus omnia prædia eorum Territorij, ità
vt agri, qui poſteà ad Eccleſias peruenerint obno-
xij ſint collectis imponendis, quia indirectè per-
44 mitteretur contra † libertatem Eccleſiaſticã, quod
directè omninò prohibitum eſt, *cap. quæ in Eccle-
ſiarum, de conſtit. Auth. Caſſa, C. de ſacroſ. Ec-
cleſ.* & alibi, & licèt eo tempore, quo vniuerſum
Territorium efficitur tributarium, prædia ſint ſub
iuriſdictione Laicorum, attamen hoc tempus inſpi-
ci non debet, ſed illud, quo ipſæ collectæ imponun-
tur, tunc enim formam habent, & ſolummodò ra-
dicem aliquam cauſalem, & remotam habuerunt
à Statuto, quod etiam dum facit Territorium tri-
45 butarium pro collectis imponendis † habet tacitã
conditionem, ſcilicèt ſi imponantur, quæ conditio
cum ſit poteſtatiua, non retrotrahitur in præiudi-
cium Eccleſiæ, quæ medio tempore acquiſiuit nec
tunc ſubiacent iuriſdictioni Laicorum, ità elegan-
ter *Bartolum* impugnando, arguit *Bald. in l. om-
nes, num.* 12. 13. *&* 14. *cum ſeqq. C. ſine cenſ. vel
reliq. fund. compar. non poſſ. & in l. placet, nu.* 10.
vbi quod *Bart.* in caſu, quem poſuit, non dicit ve-
rum, *C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l. neminem, num.* 4.
C. eodem, vbi quod hęc onera tunc nec certa eſſent,
46 prout tamen requiritur ad effectum, † vt ad Eccle-
ſiam tranſeant prædia cum ſuis oneribus, & infrà
dicetur, & *conſ.* 112. *num.* 7. *lib.* 2. vbi quod, *Bart.*
47 contra omnes, & non benè loquitur, † nequè dicit
verum, & quod illius cautela non valet vnam fe-
ſtucam, quia non poteſt conſiderari tributum, niſi
48 poſt † indictionem, & ſpecificationem, quæ fieri
nequit, poſtquàm res fecit tranſitum ad Eccleſiã,
Abb. in cap. fin. num. 13. *de vit. & honeſt. Cleric.
Iaſ. in d. l. placet, num.* 21. vbi, quod dictum *Bart.*
49 eſt falſum, & damnatum per omnes, & idem te-
ſtatur *Guidopap. quæſt.* 381. *Ruin. conſ.* 117. *nu.* 8.
lib. 4. *Felin. in cap. Eccleſia Sancta Maria. nu.* 76.
*de conſtit. Plot. in addit. ad conſ. vltim. Laudenſ.
num.* 10. *&* 13. qui teſtatur ità fuiſſe declaratum à
Senatu Mediolani pro Monialibus Sanctæ Claræ
Nouariæ, *Alba conſ.* 8. *num* 4. *& ſeqq.* vbi, quod
50 huiuſmodi Statutum volens † prouidere oneribus
quæ adhùc non ſunt in rerum natura, & volens fin-
gere id, quod non eſt, non caret ſuſpicione fraudis,
Siluan. conſ. 9 *num.* 29. *& conſ.* 33 *num.* 11. *Maſ-
cambrun. conſ* 40. *num.* 29. vbi dicit, communem
eſſe hanc opinionem, *Paſcth. conſ.* 31. *nu.* 8. *Vegg.
conſ.* 7. *num.* 11. *Graſſ. commun. opin. lib.* 1. *cap.* 18.
quæſt. 2. qui pariter de communi teſtatur, *Remig.
Gony. de charit ſubſid. quæſt.* 62. *num.* 16 vbi,
quod hæc tutior opinio, *Card. Alban. de Immun.
Eccleſ. num.* 92. aſſerens hanc eſſe opinionem Le-
51 giſtarum, validiſſimis rationibus † confirmatam,
& quod graue piaculum committeret quicumquè
contrarium ſentiret, *Ceual. commun. contra com-
mun. quæſt.* 899. *num.* 72. *&* 106. qui plures alios
cumulat, *Rimin. Iun. conſ.* 25. *num.* 23. *Azor. in-
ſtit. moral. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *quæſt.* 1. *Theſaur.
deciſ.* 234. *num.* 5. *Io. Anton Niger. in repet. extra-
uag. vnica. de vit. & honeſt. Cleric. num.* 190. *Al-
phonſ. de Montalu. in foro legum Caſtell. lib.* 1.
leg. 2. *verſ. in cõtrarium, Mattien. qui alios conge-
rit, ad ll. Hiſpan. lib.* 5. *l.* 11. *gloſ.* 5. *num.* 5. *Gut-
tier. pract. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 132. *num.* 5. vbi de
veriori, & communiori opinione teſtatur, *P. San-
chez. reſp. moral. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 57. *num.* 6. vbi
plures hanc *Bartoli* cautelam damnantes cu-
mulat.

Nec poteſt dici Statuentes tũc vinculum inie-
ciſſe, dum Territorium effecerunt tributarium,
quo tempore Iuriſdictionem habebãt in prædijs,
quæ poſtea ad Eccleſiam peruenerunt, & ſic tran-
52 ſire cum ſuo onere, quoniam vinculum † propriè
iniectum eſt, dum collecta imponitur, tunc enim
declaratio illa de toto Territorio tributario
ſuum ſortitur effectum, cum tributum imponitur,
53 & res non dicitur eſſe tributaria, † niſi quando
re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingu-
lis temporibus, & contributio, vt, poſt alios, tra-
dit, *Alba conſ.* 8. *num.* 5. *& ſeqq.* & tunc ſolùm
dicitur actus perfectus, & conſumatus, declarat
Card. Alban. de Immunit. Eccleſ. num. 70. *&* 71.
hoc autem tempore bona ſunt extrà Iuriſdictionẽ

Lai-

54 Laicalem,& ſubiectum eſt inhabile † ad recipiẽda onera Laicalia, reſquè dicitur deueniſſe ad caſum, à quo non poſſet incipere, & conferunt tradita per *Bald. conſ. 112. nu. 7. lib. 2. Alex. conſ. 210. num. 11. & conſ. 211. num. 4. lib. 2. Ruin. conſ. 204. num. 11. lib. 1. Surd. deciſ. 20. num. 8. Albad. conſ. 8. num. 4. Card. Alban.* vbi ſupra *num. 70.*

Quò autem ad onera impoſita, priuſquàm prædia ad Eccleſiam peruenerint, ad hęc tunc ſolummodò tenetur Eccleſia, quando copulatiuè hæc
55 omnia concurrnnt, † quod ſcilicet onera ſint vera, realia, ipſis fundis infixa, impoſita ſint bonis propter bona, non autem perſonis propter bona,
56 † quod ſint perpetua certa, & inuariabilia, non autem ex aliquibus cauſis vrgentibus,& illis ceſſantibus remouenda, ità docent Canoniſtæ in *d. cap. 1. de immunitat. Eccleſiæ. in 6.* vbi præcipuè *Gemin. num. 9. Abb. in cap. fin. num. 12. de vit. & honeſt. Cleric. Turrecremat. in cap. ſi tributum, 11. quæſt. 1. verſ. alia verò, Barbat. plenè conſ. 1. per tot. lib. 3. Felin. pleniſſimè conſ. 46. in 4. dub. Niger. in repet. extrauag. vnica, de vit. & honeſt. Cleric. num. 247. cum pluribus ſeqq. Comitul. reſponſ. Moral. lib. 1. cap. 94. num. 3.* vbi omnia iſta recenſet requiſita,& facit eſt allegare Magiſtralem deciſionem *in Brundiſina Gabella 13. Februarij 1604. coram bon. mem. Penia,* quam, & paſſim ſequitur Sacra Congregatio ſuper Controuerſijs Iuriſdictionalibus per Sanctiſſimum D.N. Vrbanum VIII. magno Reipublicæ Chriſtianæ bono, inſtituta, & in his terminis lo-
57 quitur, † *text. in cap. tributum, 23. quæſt. 8.* ibi, *de Exterioribus Eccleſiæ, quod conſtitutum eſt antiquitùs* (nempè illud, quod antequàm ad Eccleſiam peruenerint prædia) *perſoluendum eſt, & in cap. ſi tributum. 11. quæſt. 1. vt ibi per Turrecrem. & per Comitul. reſponſ. moral. lib. 1. q. 93. num. 16. Ceual. commun. contra comm. quæſt. 899. num. 106. Alphonſ. de Montalu. in for. leg. Caſtel. lib. 1. d. l. 2. verſ. ad quorum corroborationẽ, fol. 13. col. 3. & Suarez ad Reg. Angel. d. lib. 4. cap. 2. num. 13.* qui etiam obſeruat, ibi Vrbanum Pri-
58 mum loqui iuxtà morem ſui temporis, † quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia nondum ſibi libertatem actu vindicauerat ab huiuſmodi tributis, & in hoc caſu, dum Eccleſia ſoluit collectas,
59 non ſoluit vti tributum, † & in recognitionem Dominij, vel ſuperioritatis, quam regulariter
60 † indicat tributi exactio, vt ex *cap. 2. de cenſibus,* ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem, & quèmadmodùm erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ
61 ab eius † authoribus Laicis prius impoſitæ eſſent, ità pari ratione tenebitur Eccleſia ad tributa, quæ, vel ex pacto, vel alia ex cauſa, & conuen-
62 tione, † Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius erãt poteſtate, infixit iſdem prædijs, vt benè per *Fr. Io. de Neapol. Ord. Præd. in quæſt. Pariſien. quæſt. 39. puncto 3. ad quartum argumentum.*

Immò *Cardinal. Albanus de Immunit. Eccl. Gutierez. pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 3. num. 15. verſ. preterea, & fuſius Suarez d. lib. 4. cap. 20. num. 6. quæſt. 11. & ſeqq. vſquè ad fin.* & videtur conuenire *P. Sanchez reſp. moral. l. 2. c. 4. dub. 57. num. 3.* aſſeuerant, tunc demùm bona tranſlata in Eccleſias retinere onus, & obligationem ſoluẽ-
63 di tributum, quatenùs hoc tributum † à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto, inter ipſum, & priuatos, inito, vel ex peculiari Dominio illius prædij, itàut ipſe in priuatos tranſtulerit, hac ſibi reſeruata penſione, cenſu, ſeù col-
64 lecta, non autem ſi exegiſſet † ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis, hæc enim tunc penitùs expirat, cum bona ad Eccleſiam perueniunt, & res deuenit ad ſtatum, qui incapax eſt illius ſubiectionis tributi ergà Principem Laicũ, quod ſecùs eſt in pactis, & conuentionibus, per viam contractus initis, quia vis illorum tranſit, & continuat in quibuſcumquè perſonis, quomodocumquè exemptis, & priuilegiatis, *Pelin. in cap. Eccl. S. Mariæ, num. 77. de conſt. Vegg. conſ. 7. num. 5. & ſeqq. Bellon. conſ. 40. num. 4. & 5. Feſtas de Collect. part. 4. cap. 2. num. 31. Alderan. Maſcard. de gen. interpret ſtat. concluſ. 1. num. 100. Azor. Inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 13. quæſt. 1. verſ. ſecundò ſciendum eſt,* vbi, quod ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, ſiuè contractu, Ec-
65 cleſia † tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non teneretur, *P. Sanchez d. dub. 57. n. 4. 8 9.* & per *Suarez* vbi ſuprà *nu. 6. & 15. in fin. nu. 28.* vbi reſpondet ad motiuum, quod res tranſit cum ſuo onere, *& num. 9* prudenter indicat, quomodò probari poſſit prædia fuiſſe ſub particulari Do-
66 minio Principis, † vel tributum ſolui ex conuentione, non autem ex ſolo iure vniuerſali Principatus, quibus conſequens eſt, vt cum onera, de
67 quibus agitur, non ſint antiqua, † nec infixa, eſſent, dùm ad Eccleſiam primò hæc bona tranſierunt, & conuentio omninò excludatur, nullatenùs Eccleſia ad illa onera teneatur.

Non obſtat, hæc prædia deſcripta eſſe in Cataſtro Laicorum, ex quo regulatur taxa onerum,
68 & inde † Archipresbyterum teneri ad collectas, iuxtà doctrinam *Bald. in auth. ſed. & periculum, num. 2. verſ. hoc verum niſi Eccleſia, C. ſinè cenſu, vel reliq. &c.* vbi, quod ſi Eccleſia facit æſtimum,
69 † tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus, non ex vi Iuriſdictionis Laicorum, quoniam hæc deſcriptio in Cataſtro non fuit facta de conſenſu Rectoris, ſed illorum Laicorum, qui Eccleſiam hiſce bonis ſpoliarunt, vt ſuprà dictum fuit; immò,
70 etiã ſi facta fuiſſet de Rectoris conſenſu, hoc † nõ præiudicaret Eccleſiæ, ſed opus fuiſſet auctoritate, & aſſenſu Summi Pontificis, cuius intereſt cõ-
71 munibus Eccleſiarum † vtilitatibus prouideri, vt in *cap. aduerſùs, de immunit. Eccleſ. Sanchez. d. l. 2. reſp. moral. cap. 4. dub. 55. num. 27.* qui dicit hanc ſententiã omninò tenẽdam, & in Concilio Lateranen. ſub Leone X. idem fuiſſe iuſſum, & in puncto *Abb. in d. c. aduerſùs. n. 1. & 4. & in c. non minùs, num. 1. & eod. tit. et conſ. 13. num. 1. & 2. lib. 2. Marant. conſ. 99. num. 2. Natt. conſ. 203. num. 4. & ſeqq.* vbi declarat, doctrinam *Baldi* pro-
72 cedere † data legitima deſcriptione in æſtimo; ſeù Cataſtro, nempè quod acceſſerit auctoritas Sedis Apoſtolicæ.

73 Non obſtant ſolutiones factæ, quoniã aut † proceſſe-

Iij

ceſſerunt à Laicis, & tunc non præiudicant Eccleſiæ, Laici quippè, tanquàm ſubiecti, tenebantur ad
collectas, dùm verò extat perſona immunis ceſſat
74 ratio ſubiectionis, & ſic etiam obligatio, † mutata
enim perſona mutatur ſtatus rei, *l. 1. C. de impoſit.*
lucr.deſ.lib.10.Gemin.in cap.1. nu. 9. de immunit.
Eccl. in 6. Anchar. conſ. 129. ſub num. 2. Niger.
in repet. extrauag. unicæ, de vit.& honeſt. Cleric.
num.224.Marant.d.conſ.99.num.3 & 4. Guttier.
pract.quæſt.nu.1.quæſt.3.nu.15. vbi poſt *Mattiez.*
75 dicit hunc eſſe caſum mirabilem, quo † res non
tranſit cum ſuo onere, *P. Sanchez.reſp.moral l.2.*
c.. 4. dub. 57. num.3. atquè, vt ſuprà dictum
fuit, reintegratio conceſſa Rectori, debet abolere
quicquid poſt alienationem geſtum eſt in præiudicium Eccleſiæ.

Aut verò ſolutiones prætendûtur factæ à Rectore, & tunc nec etiam præiudicant, cum Rector
76 † non potuerit tollere priuilegium libertatis Eccleſiæ, non enim eſt perſonale beneficium, ſed ipſi
ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum
conceſſum, cui geſta priuatorum præiudicare
77 † non poſſunt, & in hoc caſu opus fuiſſet aſſenſu
Summi Pontificis, vt dictũ fuit, & notatur à *Caſtr.*
conſ. 423. num 2. lib. 2. Ceual. comm. contra
commun. quæſt. 899. num. 107. ad fin. Sanchez.
d. l.2.dub.55.num.27. & Modernus Rector, quatenùs ſoluiſſet, non indè tamen priuatus cenſetur
78 ſua Immunitate † ab hiſce collectis, & oneribus,
quæ de Iure ſibi competit, ad *text. in l.voluntariè,*
C. de excuſ. tutor. Alex. conſ. 33. num.2.verſ. ſed
ea mihi, lib. 5. Caſtr. d. conſ.423. num.2.Natt.
conſ. 447. num. 16.

Et ità bis diligenter examinato articulo reſolutum fuit.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Simulationis Contractus.

Die Lunæ 1. Iulii 1630.

ARGVMENTVM.

Contractus venditionis ex quibus probetur quod veniat reſcindendus ex capite iniuſtitiæ precii.

SVMMARIVM.

1 *Precij iniuſtitia vltrà tertiam partem eſt ſufficiens ad reſcindendum contractum, & hoc ſecundùm ſtatut.Vrb.lib.1.cap.154.*

2 *Penſio domus non probat concludenter valorem domus.*

3 *Penſio, ſi calculetur ad rationem quinquè pro centenario pro vt calculari ſolet, clarè monſtrat valorem rei, ad dictam quantitatem aſcendere.*

4 *Precij iniuſtitia in contractu emptionis, & venditionis, ex quibus augeatur.*

¶ Suprà ad Deciſionem 17. coram eodem R.P.D. Dunozetto,

DECISIO CCCXL.

PROPOSITO à me Dubio: An Contractus Venditionis domus initus inter D. Bartholomæum Quadrium, & Claudium Maonum ſit ſimulatus, Domini omiſſo pro nunc Articulo ſimulationis reſponderunt. Illum ex capite iniuſtitiæ, precij eſſe reſcindendum.

Iniuſtitia enim precij viſa fuit patens, nedum
1 vltrà tertiã partem † quæ ſufficit ad reſcindendum
contractum *iuxtà Statutum Vrbis cap.154. lib.1.*
verùm etiam vltrà medietatem, quia Domus erat
valoris ſcutorum trium millium & vltrà, & tamen
Quadrius illam emit pro ſolis ſcutis 1300.

Quòd autem eſſet valoris ſcutorum trium millium deſumitur ex penſione ſcutorum 150. pro qua
eadem domus locari ſolet, vt ex fide locationum,
& penſionis ſolutionum extracta ex libris publicis Cameræ Apoſtolicæ, in Sum. Ioannis num 3.
2 Quæ † quidem Penſio, licèt de per ſe non probet
concludenter verum valorem; tamen ea calculata
3 ad rationem quinque pro † Centenario, vt calculari ſolet, iuxtà tradita per *Natt. conſ.198.num.6.*
& ſeq. Guid.Pap. conſ.180.num.1. Parıſ. conſ.54.
num.68. lib.1. Rota in Romana domus de Pronanis Lunæ 31. Ian. 1611. coram Reuerend. D. meo
Decano, ſatis clarè demonſtrat valorem illius
aſcendere ad dictam quantitatem.

Maximè, quia dicta domus non tota, ſed pars illius tantùm fuit locata, cum Quadrius retinuerit pro ſe ſtabulum, & locum aptum ad reponendum Currum, vulgò la rimeſſa, quæ ſi eſſent locata, vtique maiorem redderent penſionem, & conſequenter eiuſdem domus maiorem oſtenderent valorem, vt patet ad ſenſum.

Vltrà quod iniuſtitia dicti precij augetur etiam
4 ex pluribus pactis in dicto † contractu appoſitis,
ſcilicet quod maior pars dicti precij ſcutorũ 1300.
erogaretur in vtilitatem eiuſdem domus venditæ,
& quod Claudius venditor adhuc teneretur ſoluere medietatem Canonum, & Laudemij.

Et ità vna tantùm &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommiſsi de Carradoris.

Die Mercurii 11. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Verba poſita in ſubſtitutione, quando nequaquàm ſunt etiã ad inſtitutionẽ referẽda. Fœminæ, ſi ſint vocatæ, deficientibus maſculis, quando dicatur factus locus huic vocationi.

SVMMARIVM.

1 *Verba, quando ad immediatè cohærentia tantùm referenda ſint.*

2 *Verba in ſubſtitutione, non ſunt referenda ad inſtitutionem, ſi dicta relatio commodè fieri non poſſit.*

3 *Per mortem filiorum, quando dicatur purificatum fideicommiſſum ad fauorem filiarum, &c.*

4 Ver-

4 *Verba ſubſequentia non eſt inconueniens, vt declarent præcedentem ſubſtitutionem, & ſimul augendo ponant nouam ſucceſſiuam vocationem.*

5 *Fideicommiſſum dicitur conditio.*

6 *Verbum, deficientibus, ex ſui propria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem, & vocationem per fideicommiſſum ſignificat.*

7 *Vocatio alicuius per fideicommiſſum, quando clarè pateat.*

8 *Clauſula, & omni meliori modo, vertit etiam vulgarem ſubſtitutionem in fideicommiſſariam.*

9 *Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod filiæ fœminæ ſuccederent deficientibus maſculis, inter maſculos reſultat reciproca ſubſtitutio,*

10 *Et idem eſt, ac ſi dicta ſubſtitutio facta eſſet vltimo, in toto eo quòd eis fuit relictum, & vide num. 11. & 12.*

13 *Fœminæ, ſi ſint vocatæ deficientibus maſculis, non ſuccedunt decedente quolibet ex maſculis, ſed expectanda eſt mors omnium.*

14 *Verba illa deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant, intelliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, & ſic ſufficit deceſſiſſe filios maſculos teſtatoris licèt adſint filij filiorum, nam tunc fœminæ intrant,*

15 *Et hoc ſine dubio eſt verum in tranſuerſalibus, & amplia num. 16.*

¶ Ad Deciſionem 198. corā eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCCXLI.

CORAM bo. me. Buratto ſub die 10. Martij 1623. fuit in hac cauſa reſolutum, conſtare de fideicommiſſo Mariæ eiuſq; purificatione ad fauorem Ludouicæ filiæ Acurſij, & ſororis Baptiſtę, niſi obſtaret ſuperextantia Ioſephi. Proponente me cauſam ſuper eiſdem, & ſuper reſeruatis ſub die 5. Martij 1629. DD. procedendo diſtinctè dixerunt, Ludouicā hodiè non poſſe agere ad portionem Ioſephi, nec ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, ſed poſſe agere ad portionem eorundem Lælij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptiſtam, de portione verò Accurſij mandarunt particulariter videri. Conceſſa partibus ſuper eiſdem audientia, cauſa (vt facilius diſcuteretur) per articulos diuiſa, placuit DD. vt priùs videretur, An Ludouica poſſet agere ad portinnem Lælij, & Philippi patruorum, quæ peruenit ad Baptiſtam, itàut circa hoc eſſet ſtandum, vel recedēdum à deciſis, quo dubio propoſito DD. Steterunt in hic parte in deciſis coram bo. me. Buratto, & coram me.

Monebatur, quia verba (ac etiam adiecta conditione, quod deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant non ſolùm modo prædicto, ſed etiam alio meliori modo) non referuntur ad inſtitutos, ſed ad filios Accurſij, & Ludouici diſcretiuè ſubſtitutos. vt in dicta deciſione coram me firmatum fuit,
1 tanquàm immediatè coherentia dictę ſubſtitutioni filiorum, *ex allegatis, in ea,* & per *Surd. conſ. 315. ſub num. 9. &* 10. & quia diſtinctio, & rela-
2 tio commodè fieri † non poteſt circa inſtitutos, vt in eadem deciſione, & poſt alios *Surd. d. conſ. 315. num. 9.* & ex alijs in ea conſideratis, quæ DD. placuerunt.

Nec poteſt inde fieri, vocationem filiarum fœminarum fuiſſe reſtrictam ad idem tempus vocationis filiorum maſculorum, imò per dicta verba,
3 DD. concluſerunt † filias fœminas Accurſij, & Ludouici fuiſſe diſcretiuè per fideicommiſſum vocatas poſt mortem filiorum maſculorum cuiuſq; atque ità per mortem Baptiſtæ vltimi filij Accurſij, quòad portionem Lælij, & Philippi, quæ ad eū peruenerat, fideicommiſſum fuiſſe ad fauorem Ludouicæ purificatum, ex rationibus in deciſ. coram bo. me. Buratto deductis, & in alia coram me confirmatis.

Vltra quòd prædicta reſtrictio clarè tollitur ex verbis, ſub quibus vocatio fœminarum concepta legitur, nempè. Primò ex verbis ibi (ac etiam
4 adiecta) quæ † ſtant augumentatiuè, & ampliatiuè, & ſingula ponderando firmatur in prima, & comprobatur in ſecunda deciſione, nec eſt inconueniens per illa verba declarari præcedētem ſubſtitutionem, & ſimul augendo poni nouam ſucceſſiuam vocationem, *l. ea tamen adiectio, ff. de leg. 3. & 1 Roman. fideicommiß de Gallis 19. Martij 1596. coram bo. me. Card. Pamph.* prout
5 nec repugnat verbum (conditione) † eùm, & fideicōmiſſum dicatur conditio *l. 1. C. de pact. vbi Bart. in 1. not. Fu.goſ. num. 1. in 2. not. Grat. conſ. 9. n. 24. lib. 2.* Secundò tollitur ex verbo ibi (deficientibus)
6 quòd † ex ſui propria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem, & vocationem per fideicommiſſum ſignificat, ex allegatis in vtraquè deciſione, & per *Menoch. in conſ. 106. num. 342. Caphal. conſ. 150. num. 15. Rim. Iun. conſ. 412. num. 73. & ſeq. Fuſar. conſ. 68. num. 4. & conſ. 183. num. 27. in fin. et* 28. Tertiò tollitur etiam ex verbis, ibi (nō ſolùm modò præmiſſo, ſed etiam alio meliori) nàm dùm modò præmiſſo vocantur fœminæ, & præmiſſus in præcedenti clauſula continet expreſsè per
7 fideicommiſſum, clara patet vocatio illius per fideicommiſſum, *Seraph. deciſ. 934. num. 11.* cùm vigore huius clauſulę vertatur etiam vulgaris ipſa
8 † in fideicommiſſariam, ex allegatis in *deciſ. coram bo. me. Buratto verſ. ponderabatur, et coram me verſ. nec obſtat.* & demū clauſula prædicta nè dùm eſt ampliatiua, ſed habet proprium verbum diſpoſitiuum, ſuccedant, & orationem perfectam.

Non obſtat, quòd ex Accurſio dicatur extitiſſe Felix, & Baptiſta, & ſic portionem Lælij, & Philippi pro medietate ab initio ad vtrumquè perueniſſe, & per mortem Felicis ad Baptiſtam. Quia vbi hoc eſſet, dùm Teſtatrix voluit, quòd filiæ
9 fœminæ ſuccederent † deficiētibus filijs maſculis, inter filios maſculos cuiuſq; & ſic inter Felicē, & Baptiſtam reſultat reciproca, cùm ſint vocati, &
10 ſubſtitutio facta † illis deficientibus, quòd idem eſt, ac ſi eſſet facta vltimo, & in toto eo, quòd illis erat relictum bonis diuiſis in duas medietates *Iaſ. conſ. 33. num. 4. per tot. lib. 1. Menoch. conſ. 397. num. 12. Surd. conſ. 344. num.* 17. qui ibi, & *n.* 18. cōfirmat reciprocam ab abſurdo exaduersò pon-
11 derato, ſi decedente quolibet † ex filijs maſculis

Digitized by Google

admitti debuiſſet fœmina, & in *Romana ſriè Fer-*
rarien. fideicom.29. Ianuarij 1626. coram bo: me:
Buratto. Vndè rueret prætenſio, quòd portio
Felicis libera peruenerit ad Baptiſtam, ſed adhuc
12 tota medietas † veniret in reſtitutione fideicom-
miſſi ad fauorem Ludouicæ, *Menoch.præſum.193.*
num.15.et 16.et 21.lib.4. Fuſar. de ſubſt. quæſt.
440.num.15.et 16.

Præterea dicebât aliqui ex DD. etiam vbi poſ-
ſet de reciproca dubitari, & Ludouica nõ potuiſ-
ſet fortaſſe admitti portionem Felicis viuente Ba-
13 ptiſta; Tamen purificata† poſteà conditione de-
ficientiæ per mortem Baptiſtæ, Ludouicam admit-
tendam eſſe ad totum, quaſi cuilibet fratri ſubſti-
tutam, ſuſpenſo effectu in tempus mortis omniũ,
Ruin.conſ.134.num.10.verſ. quinimò, et ad fin.
verſ. ſed tunc, et num.11. verſ. nec obſtat.lib.3.
Zanch. in §. hæredes mei, §. cùm ità.n.625.Decian.
reſp.26.num.59.lib.2. Peregr. de fideicom.art.13.
num.9.

Nec facit extantia filiorum Ludouici, ex quo
14 inter lineas facta non fuit reciproca, & dicta †
verba (deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant)
intelliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, ſicq;
ſufficit defeciſſe filios maſculos Accurſij, vt admit-
tatur Ludouica illius filia, & non linea Ludouici,
vt Rota in vtraquè deciſione intellexit; & per
Mantic.de coniect.lib.7.tit.5.ſub num.17. verſ.
15 *ſed multùm*. † vbi dicit eſſe ſine dubio in trãſuer-
ſalibus, de quibus hic agitur, *Fuſar.de ſubſt.quæſt.*
379.num.45. et 56. Rota deciſ.316.num.4.par.1.
16 *recent.* præcipuè cùm præcedens ſubſtitutio † di-
uiſa fuerit in ſtirpes, & duas medietates, iſtaquè
habeat verba, modo prædicto, *Crauett. conſ.68.*
num.12.

Aliis obiectionibus viſum fuit ſufficienter reſ-
ponſum in dictis duabus deciſionibus, Quas in
iſta poſitione DD. confirmarunt.

Et ità vtraquè &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meliuitana Expenſarum.

Die Mercurii 13. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Relationi Peritorum omninò ſtandum eſt, donec contrarium non doceatur, & maximè, ſi ſit facta vtraquè parte informante. Mandatarius debet ſeruari indemnis à mandante, & eidem debetur ſalarium ex opera ſua pro defenſione iurium mandantis.

SVMMARIVM.

1 *Relationi Periti electi à Iudice partibus conſentientibus, ſtandum eſt.*
2 *Peritorum relationibus in arte ſua ſtandum eſt omninò, dùm de errore non docetur,*
3 *Et eò magis iſta regula procedit quando Peritus retulit vtraquè parte informante.*
4 *Mandans tenetur ad expenſas factas per mandatarium.*
5 *Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſione iuriſdictionis alicuius.*
6 *Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas,*
7 *Sed hoc non procedit in eo, qui numquàm anteà operas ſuas locauit ad hoc, vt teneatur probare hoc ſolitum.*

¶ Suprà ad Deciſionem 10. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXLII.

PRO liquidandis expenſis factis à Commen-
datore Taurello, occaſione perturbationis Iu-
riſdictionis Baiuliuatus ſancti Stephani fuerit ele-
ctus D. Hieronymus Valẽtinus procurator Curia-
lis iuxtà reſolutiones in hac cauſa factas 28. Maij
1629. & prima Martij 1630. Cuius relationi ſtan-
1 dum eſſe cenſuerunt † Domini, vti Periti à Rota
deputati partibus conſentientibus, ad tradita *per*
Bart. in l.2. num. 10. et cæteros ſcribentes. C. de
Iur. Fiſc. lib.10. Natt. conſ.489. nu.3. lib.3. Pariſ.
conſ.95. num.32. lib.1. Rota coram ſan. me. Greg.
XV. deciſ.220. num.4. Regula enim eſt, quòd rela-
2 tionibus Peritorum in arte ſua ſtandum † omni-
nò eſt, dùm de errore non cõſtat, *l.3. C. fin. regund.*
cap. propoſuiſti, vbi Abb. num.4. Felin. num.6. de
probat. Rota coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.161.
num. 8. et 3. Iunij præteriti coram R. P. D. meo
Merlino in Bonon. pecuniaria, cui regulæ eò ma-
magis inhærendum eſſe viſum fuit in præſenti ca-
3 ſu, quia † Peritus retulit vtraquè parte informante,
& cũ ex hac relatione appareat expenſas liquidas
aſcendere ad ſummam ducatorum 3569.1.15. fuit
reſolutum eas deberi Domino Commendatori,
Quia idem cenſuerunt Domini 20. Decembris
1628. Priorem Mazzingum teneri ad expenſas
factas occaſione dictæ Iuriſdictionis. cùm appareat
4 de generali † mandato, ſcientia, approbatione, &
ratificatione, vt propterea teneatur ad dictas ex-
penſas, *ex tex. cap. cum pro cauſa, de procur. &*
l. etiam. C. de mandati. Et licèt in alijs deciſioni-
bus fuerit firmatum pro expenſis ordinarijs ſuæ
perſonæ, dùm vacauit in Vrbe negocijs Baiuliua-
tus, ſibi debere ſcuta 50. quolibet menſe; Atta-
men cùm vlerà victum prætendat ſalarium, Domi-
ni arbitrati ſunt quolibet menſe durante domicilio
in Vrbe deberi ſcuta 60. Pro ſeruitio autem præſti-
to in partibus ſcuta 50. quolibet menſe, cum non
poſſit negari ſalarium eſſe debitum in aliqua ſum-
5 ma Commendatori, qui † in defenſione Iuriſdi-
ctionis, & adminiſtratione Baiuliuatus operam
ſuam impendebat Mazzingo mandanti; neque fa-
6 cit, quòd ei non debeatur, † ex quo non probet eſſe
ſolitum locare operas ſuas; Quia obiectũ non pro-
cedit in Commendatore, qui nunquàm anteà ope-
7 ras ſuas locauit † ad hoc, vt teneatur ſolitum
probare.

Non obſtat, quòd quatenùs debeatur ſalarium
ſit taxandum ad ſummam ſcutorum 25. conten-
tam in Epiſtola Prioris Mazzinghi, quia, & ſi Prior
in ea promittat ſoluere dictam ſummam pro ſala-
rio,

rie tamen dicta Epiſtola non obſtat, cùm non conſtet de acceptatione Commendatoris. Verùm quia ex huiuſmodi diuerſitate ſalarij hincinde pretenſa, apparet difficultatem inter partes verſari, ſtatum quod in quantitate, non autem in eo an debeatur, Domini ita fuerunt arbitrati, reſeruato, vt videatur pro quo tempore, & de alijs partitis illiquidis ad effectum, vt melius poſſint teſtificari.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Parmen. Nullitatis Ordinis.

Die Lunæ 2. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit à Papa auocata, & commiſſa in Rota, Iudex à quo non poteſt ampliùs in ea ſe intromittere ſub pœna nullitatis abſquè nouo reſcripto Papæ. Ordines ſacros quando non dicatur quis per metum ſuſcepiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum, & obtinenda aduerſus ſententiam, ſufficit, vt doceatur de eius, nullitate, & iniuſtitia, etiamſi non ſit notoria.*
2 *Sententia nulla, & iniuſta nunquam tranſit in iudicatum.*
3 *Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit auocata, & commiſſa in Rota ille Iudex ampliùs non cognoſcit ſuper ea.*
4 *Citatio ad dicendum cõtra commiſſionem requiritur ad hoc vt commiſſio dicatur effecta communis.*
5 *Cauſæ auocationis vis non ſtat in facto impetrãtis, aut ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ.*
6 *Papa ligat inferiorem abſquè alia inhibitione.*
7 *Papa ſi ab aliquo Iudice auocauerit cauſam, ille abſquè nouo reſcripto Papæ, nõ poterit ampliùs cauſam cognoſcere.*
8 *Iudicium ſoluitur, vetante eo, qui iudicare iuſſit.*
9 *Iudex commiſſarius formam reſcripti praciſè ſeruare debet.*
10 *Contradictor, quando eſt certus, tunc non ſuffragatur citatio per edictum contra intereſſe putantes, ſed requiritur citatio perſonalis.*
11 *Iniuſtitia ſententiæ benè concludi poteſt ex nullitate proceſſus.*
12 *de Timore vano non eſt curandum.*
13 *Metus non præſumitur, niſi iuſtificetur.*
14 *Clauſula, conſtito, requirit probationes in ſuo genere concludentiſſimas.*
15 *Teſtes nulliter examinati ſine citatione partis non probant.*
16 *Teſtes, quando non probent, quod quis per metum ſuſceperit ſacros Ordines.*
17 *Ordines ſacros, ad hoc, vt quis dicatur ſuſcepiſſe per metum, requiritur talis metus, vt cadat in conſtantem virum.*
18 *Ordines ſacros non poteſt dici, quod quis per metum ſuſceperit ſi tantum ad id fuerit perſuaſus.*
19 *Metus non eſt conſiderabilis, ſi facilè poterat remouari.*
20 *Loci qualitas, poteſt remouere præſumptionem metus.*
21 *Ordines ſacros, dato, quod quis per metum ſuſceperit, ex quibus dictus metus dicatur purgatus.*
22 *Metus purgatur ex actis liberè geſtis abſquè vlla coactione.*

¶ Suprà ad Deciſionem 40. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXLIII.

POSTQVAM DD. cenſuerunt conſtare de intereſſe Marchionis Ludouici ad effectum admiſſionis ad cauſam, deindeq. etiam reſoluerint probari eius deſcendentiam à Iulio filio Ioramontis, vt ex deciſionibus 19. Iunij 1628.* & 11. Martij 1630.* Hodiè quoquè ad eius fauorem reſponderunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſùs ſententiam de partibus latam ad fauorem Marchionis Hippolyti ſuper nullitate ſuſceptionis ordinum, & licentia nubendi, cum doceatur de nullitate, & iniuſtitia dictæ ſenten-
1 tiæ, † quæ ſufficit ad hunc effectum qualiſcumquè ſit, etiam non notoria, *Rota deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou. Ceſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. de ſent. & re iudicat. Seraph. deciſ. 251. num. 2. Caputaq. deciſ. 94. par. 3. Rota in recent. deciſ. 492. num. 1. par. 1. & 307. nu. 1. par. 2.* quo caſu nun-
2 quàm † tranſit in iudicatum, *vt per Put. dec. 401. In cauſa Toletana, in fin. lib. 1. Seraph. deciſ. 988. num. 6. Ceſ. de Graſſ. deciſ. 2. num. 8. de ſolut.*

Nullitas viſa eſt patens ex pluribus, & maximè quia cauſa iam in Rota commiſſa reperiebatur vi-
3 gore † commiſſionis auocatoriæ à quibuſcunque Iudicibus ad inſtantiam D. Hippolyti, quia auocatione ſtante à primo Iudice abſquè noua commiſſione ampliùs in cauſa citrà vitium nullitatis, & iuriſdictionis defectu, procedi non potuit, *Innoc. in c. vt noſtrum, de appell. Gemin. conſ. 4. num. 1. Barbat. in cap. cum M. Ferrarien. num. 186 ad fin. de conſtit.* nec poteſt ſuſtineri ex eo, quod cõmiſſio non fuerit facta communis, cum non fuerit facta citatio ad dicendum contra commiſſionem,
4 quia talis citatio requiritur † quidem ad effectum, vt ſecundum reſcriptum efficiatur commune, non autem ad effectum auocationis à primo Iudice, vis
5 enim † auocationis non ſtat in facto impetrantis, aut ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ, *c. paſtoralis. de offic. deleg. cap. vt no-*
6 *ſtrum, de appell.* quæ ligat † inferiorem abſque alia inhibitione. *not. Doct. in c. 1. de confirm. vtil. vel inutil. Gabr. conſ. 166. num. 6. lib. 1.* Adeò vt
7 ſine nouo † reſcripto Papæ non potuerit cauſam cognoſcere, dictis iuribus ſuprà allegatis; ſolui-
8 tur enim † iudicium eo vetante, qui iudicare iuſſit *l. iudicium ſoluitur. ff. de iudic. Gemin. d. conſ. 47. num. 1.*

Et quatenùs potuiſſet procedi vigore primæ commiſſionis adhuc nihilominùs huiuſmodi nullitas non poteſt excuſari ex defectu citationis, attento quod non fuerunt vocati vocandi, nec veri-
9 ficata verificanda † iuxtà formam reſcripti præce-

 dentis

dentis commiſſionis, quæ præcisè ſeruanda erat,
l. diligenter. ff. mandati. c. cum dilecta, vbi omnes. de reſcript. Abb. conſ. 41. num. 3. lib. 1. Gozzad. conſ. 67. num. 2. Seraphin. deciſ. 337. num. 6. debebat enim citari Ludouicus, cuius perſona fuerat approbata per Hippolytum mediante concordia inita cum ipſo ſuper bonis feudalibus, ità firmauit Rota 19 Iunij 1628 in hac cauſa, & propterea
10 cum eſſet † certus contradictor; citatio per edictum contra intereſſe prætendentes non ſuffragatur, ſed requirebatur citatio perſonalis, *l. de vnoquoque. vbi gloſ. & Doct. ff. de re iudic. Abb. in c. ex tua. num. 3. de Cleric. non reſid. Rot. deciſ. 8. de dol. & contumac. in nou. Caputaq. deciſ. 117. num. 1. par. 1. Seraphin. deciſ. 972. nu. 4. & 1276. num. 4. Rota deciſ. 624. num. 8. par. 1. recent.*
11 Iniuſtitia verò non † ſolùm concluditur ex nullitate proceſſus per ſuprà deducta, ſed præter ea non conſtat de metu, aut certè de tali metu, qui cadere potuerit in conſtantem virum, vt requiri-
12 tur, † alióquin de vano metu non eſt curandum, *c. conſultationi, & cap. veniens. de deſponſ. impu-*
13 *ber.* & non præſumitur, † niſi ab allegante iuſtificetur, *l. cum te. l. metu. vbi Doct. C. de his, quæ vi, metuſue cauſa fiunt. Innoc. in c. cauſa matrimonij. nu. 1. in fine. de offic. deleg. Surd. conſ. 329. num. 47. lib. 3. Caputaq. dec. 221. num. 1. par. 2. Mantic. deciſ. 142. nu. 1. Rota in recent. dec. 463. num. 3. par. 2.* & cum in commiſſione adſit clau-
14 ſula conſtito, quæ requirit † probationes in ſuo genere concludentiſſimas, *Felyn. in rubr. de probat. num. 3. vbi Dec. num. 4.* metus erat neceſſariò probandus.

Teſtes deponentes de metu non releuant, tùm
15 quia nulliter † examinati ſine citatione partis, *l. ſi quando, §. ſed cum minimè oporteat. ibi gloſ. in verb. noluerit, & Bart. num. 7. & 8. C. de teſtib. c. 2. vbi Doct. communiter eod. tit. Farinac. de oppoſit. contra examen. q. 72. num. 1.* tùm quia nihil releuans deponunt circa metum reſpectu ſuſcep-
16 tionis † ordinis ſacri, ſed ſolùm de perſuaſionibus, & minis in genere, non autem cum qualitatibus, de quibus *in l. interpoſitas, cum ibi not. C. de tranſact.* & quod fuerint illatæ ab illo, qui ſolet exequi
17 minas, & tamen ad hunc effectum † requiritur metus cadens in conſtantem virum, *Ant. de Butr. in c. conſultationi. in 4. not. vbi Prapoſ. in vlt. notab. Abb. num. 4. de ſponſal. Dec. in cap. cauſa matrimonij. num. 7. de offic. deleg.* imò reſpectu ſuſce-
18 ptionis ordinis ſacri nō deponunt, † niſi de perſuaſionibus, quæ nullum pariunt effectum in caſu, de quo agitur; neque deponunt eum fuiſſe tempore ſuſceptionis ordinis ſacris in loco iuriſdictionis fratris, ſed quia viuebat cum plena libertate in Ciuitate Parmæ, vbi reſidebant Princeps, Epiſco-
19 pus, & ſupremi Magiſtratus, † ad quos facilis erat recurſus pro remouendo metu, ob loci quali-
20 tatem militat † præſumptio iuris in contrarium *Rolan. conſ. 135. num. 12. lib. 4. Seraph. deciſ. 236. nu. 4.* Inſuper dictos teſtes plures pati difficultates cenſuerunt DD. latè deductas per informantes in facto.

Quatenùs autem metus probaretur, ex reten-
21 tione Canonicatus, † perceptione fructuum per plures annos, necnon ex reſignatione cum penſione prætenditur purgatio metus, ità fuit reſolutum in hac cauſa in allegata deciſione 19. *Iunij* 1628. per quos actus ſubſequentes ab Hippolyto
22 liberè † geſtos abſque vlla coactione, metus purgatur, *Bart. in l. 2. num. 2. C. de his, quæ vi, metuſue cauſ. fi. Alex. conſ. 98. num. 7. lib. 3.* quia ſupradicti actus non poterant fieri citrà approbationem, & ratificationem ſuſcepti ordinis.

Et ità fuit reſolutum Ludouico tantùm informante &c.

☞ * Prima eſt deciſio 325. ſuprà in hac parte. Altera eſt deciſio 331. pariter ſuprà.

R. P. D. MOTMANNO.

Melitana Feudi.

Die Mercurii 4. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Territorium aliquod ex quibus arguatur, quòd ſit potiùs feudale, quàm allodiale. Principis conceſſio de aliquo territorio, quando dicatur feudalis, & non titulo donationis facta.

SVMMARIVM.

1 *Verba conceſſionum, quando ſunt clara, non eſt ab eis recedendum.*
2 *Aſſertioni Principis præſertim in antiquis plurimum deferendum eſt.*
3 *Territorium præſumitur feudale, ſi reperiatur deſcriptum in libro, vbi bona alienius Regni deſcripta ſunt.*
4 *Territorium præſumitur feudale, ſi ad Cameram reuerſum eſt, propter obitum Vaſalli.*
5 *Territorium præſumitur feudale, ſi fuerit datum cum eadem recognitione, quæ ſolita erat dari ab alijs.*
6 *De Principis mente, quòd voluerit dare aliquod territorium in feudum, ex quibus arguatur, et num. 7.*
8 *Territorij conceſſio non dicitur feudalis, ſi ſit facta ſub annua præſtatione tumulorū ſex victualium, etc. ſed potiùs dicitur contractus innominatus. vide num. 9.*
10 *Conceſſio Territorij, ſi ſit facta per verba, quæ indicant liberalem Principis conceſſionem non debent indicare, quòd dicta conceſſio ſit feudalis.*
11 *Verba. damus, donamus, tradimus ex cauſa donationis etc. important veram, et realem donationem.*
12 *Territorij conceſſio, quando arguatur, quod ſit potiùs conceſſio feudalis, quàm donatio, licèt adſint verba importantia donationem.*
13 *Donatio ſecundùm ſubiectam materiam debet intelligi.*
14 *Donare, verbum etiam adaptari poteſt ad conceſſionem feudalem.*
15 *Verba, pleno iure, arguunt rem liberam eſſe traditam, non autem in feudum conceſſa, declara vt num. 16.*

17 *Ter-*

Digitized by Google

17 *Territorium præſumitur allodiale, ſi tamquàm liberum à pluribus fuerit poſſeſſum.*

18 *Obſeruantia, ad hoc vt declaret præcedentem alicuius voluntatem, quid requiratur.*

19 *Canonum ſolutiones, ſunt ſufficientes, pro retentione, & conſeruatione ſtatus præcedentis feudalitatis.*

20 *Quàmuis ad acquirendum de nouo huiuſmodi actus non ſufficerent.*

¶ Suprà ad deciſionem 129. coram eodem bo: me: Motmanno, & ad deciſiones 212. & 310. coram R. P. D. Merlino.

DECISIO CCCXLIV.

IOANNES olim Regni Siciliæ Infans dedit cuidam Militi medietatem feudi l'Imbaccari nuncupati, ac poſtmodùm certior factus, quòd eadem medietas ſpectabat ad Stephanum ex conceſſione Regis Ferdinandi patris ſui, in illius vicem, & excambium dedit eidem Stephano, ejuſq; hæredibus de ſuo corpore legitimè deſcendentibus, Territorium, ſeù feudulum vocatum de Gariexen. in Inſula Melitenſi ſitum. Quam conceſſionem declarauit ſe facere eodem Iure, & cùm eiſdem legibus, cùm quibus alij, per quorum obitum, vel deficientiam erat facta deuolutio, idem feudulum obtinuerunt. Nupèr verò inter M. Magiſtrum Militum Sācti Ioannis Hieroſolymitani inſulæ prædictæ Dominum, & Hyacinthum Clericū, Territorij de quo agitur poſſeſſorem, orta eſt controuerſia ſuper feudalitate dicti Teritorij coram Ordinario, ad effectum cognoſcendi de deuolutione, qui declarauit conceſſiones factas de dicto Territorio, non importare ſtatum feudalitatis.

Deindè introducta corā me cauſa appellationis, dubitaui, An dictum Territorium de Gariexen ſit allodiale, vel feudale. Et Domini pro feudalitate reſponderunt; Nam Princeps in pluribus locis dictæ conceſſionis, huiuſmodi Territo-
1 rium nomine † feudi nuncupauit, quæ verba cùm ſint clara, ab eis non eſt recedendum, *l. non aliter, ff. de legat. 3. gloſſ. in cap. ad abolendam. in verbo. In ſecularibus, circà med. verſ. ſed à propria, de fil. presb. Corn. conſ. 16. circa princ. lib. 1. Alex. conſ. 15. num. 2. lib. 5. Aymon. conſ. 276. in princ. & num. 1. Roman. conſ. 70. num. 2. Natt. conſ. 460. num. 7. Gard. Mant. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 5. num. 15.* ac præterea atteſtatus fuit illud à Regibus in feudum dari ſolitū fidelibus;
2 Principis autem aſſertioni, præſertim † in antiquis plurimùm eſſe deferendum, probat *Iaſ. in conſ. 65. num. 15. verſ. quando fortius, in atteſtatione Regis, lib. 3.* quem ſequitur *Aym. d. conſ. 276. num. 1. verſ. Immò plus valet teſtimonium. Ruin. conſ. 108. num. 20. lib. 2.*

Hanc atteſtationem confirmat deſcriptio eiuſdem Territorij inter feudalia Regni Siciliæ an-
3 notati, Vndè probatur rem, vel † fundum feudalem eſſe, vt ex *Iſern. in cap. 1. in fin. Ex quib. cauſ. feud. amit. & ibid. Afflict. num. 77.* reſpondit *Menoch. conſ. 395. num. 88. verſ. ſeptima, & vltima coniectura.*

Item ex ipſa conceſſione apparet dictum Ter-
4 ritorium fuiſſe reuerſum ad Regiam Cameram † per obitum Vaſſalli ſine filio hærede, iuxtà *text. in cap. 1. de benef. fratr. & in cap. 1. §. hoc quoque. de ſucceſſ. feud.* Vndè oritur præſumptio, quòd ſit feudale. *Afflict. in cap. 1. num. 79. verſ. Item præſumitur, ex quib. cauſ. feud. amit. Menoch. præſumpt. 91. num. 69. lib. 3. Mantic. d. lib. 23. tit. 5. num. 16. Roſent. in tract. de feud. c. 6. concl. 74. num. 10.*

Et hanc præſumptionem augent alia verba cōceſſionis relatiua ad præcedentem qualitatem, ibi (cùm eadem recognitione cùm qua, & prout,
5 alij ex Regia † prouiſione, huiuſmodi Territoriū poſſiderunt) ex quibus ſubſequens prouiſio declaratur. *arg. l. ſi ego. §. quod tamen ff. de publ. in rem. act. l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de legat. 1. Gozzad. conſ. 84. n. 5. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 195. num. 6.* & apparet de mente Principis, quòd ipſe
6 ſequens veſtigia † maiorum voluerit dare in feudum, vt conſiderat, *Gozzad. d. conſ. 84. num. 5. verſ. quinto.*

Accedit, quòd idem Infans non modo dictam ſuam conceſſionem ſubrogauit in locum alteriùs feudi, per obitum vltimi poſſeſſoris ſine liberis ad Regiam Cameram deuoluti; ſed etiam iuſſit, quod in euentum ademptionis feudi ità ſubrogati, de alio excambio æquiualenti in rebus, ſeù bonis feudalibus ab eadem Regia Camera ipſi Stephano vel ejus hæredibus prouideretur, quæ ſubrogatio, & prouiſio arguunt ipſius Infantis conſtan-
7 tem, & enixam voluntatem concedendi, cùm omnibus qualitatibus, & conditionibus rei deficientis, *l. legatum ſub conditione, ff. de adim. legat. Dec. conſ. 433. num. 20.*

Præmiſſis ità firmatis non obſtat, quòd conceſſio fuerit facta ſub annua præſtatione tumulorum
8 † ſex victualium qualem non eſſe feudum, ſed potiùs alium cōtractum innominatum, notat *Bald. in l. liberti. num. 42. C. de oper. libert.* Placuit enim reſponſio, quòd impoſitio præſtationis realis non
9 inconuenit feudo, † de cuius ſubſtantia ex alijs conſtat, vt poſt *Prapoſ. in rubr. de feud.* reſpondit *Hond. conſ. 81. num. 9. lib. 2.*

Non obſtant verba appoſita in eadem conceſſione, quæ indicant liberalem Principis donationem pleno iure factam, non congruentem con-
10 ceſſioni factæ in feudum, † & ſic ob cauſam, *iux. Old. conſ. 159. num. 3. & ſeqq.* ac alios allegatos *in dec. 672. n. 2. in fin. p. 2. recent.* Quia fundamētum conſultationis Oldradi conſiſtit in verbis,
11 damus, donamus, tradimus ex cauſa † donationis proprij motus, quæ important veram, ac propriam, re, & nomine donationem, & alij Doctores poſt ipſum loquuntur de conceſſiombus, in quibus præualent, & magis vrgent media de do-
12 natione, quàm verba, † quæ feudum deſignent, vt videtur etiam ſentire *Menoch. conſ. 202. n. 25.* In caſu verò præſentis conceſſionis, non modò nomen feudi fuit plurièes repetitum; ſed præterea concurrunt plurimæ circumſtantiæ ſuprà ponderatæ; videlicet denominatio ipſius Principis, de-
ſcri-

Digitized by Google

ſcriptio, recognitio, relutio ad præcedentes con-
13 ceſſiones, fidelitas, reuerſio ad Cameram, † quæ omnia conueniunt feudo, ac præualent præſumptioni donationis, cuius denominatio in hac cõceſſione propterea non venit aliter attendenda, quàm eo modo, quo poteſt intelligi de donatione olim qualitate feudalitatis, & aliorum, quæ de-
14 notant feudum, cùm præſertim † verbum donare etiã adeptetur cõceſſioni feudali, *cap. 1. §. donare qual. olim poſſ. feud. alien. cap. 1. §. kuinsan quib. cauſ. feud. amit.* & faciunt tradita per *Dec. conſil.* 412. *num.* 5.

Neque obſtat, quòd verba pleno iure, arguant
15 rem liberè quoad omnia ſine vlla retentione, † aut reſeruatione eſſe donatam, non autem in feudum conceſſam, vt per *Ruin. conſ.* 219. *num.* 1. *in fin. cùm ſeq. lib.* 1. Quia licèt dicta verba importent vtriuſque dominij translationem, attamen di-
16 conceſſio in † alijs per huiuſmodi clauſulam non alteratis, ſortita eſt naturam feudi, ſaltem irregularis, *iuxt. cap. 1. de feud. non haben. prop. natur. Dec. in cap. cæterùm. num. 23. in fin. cùm ſeq. de Iudic. & in conſ.* 192. *nu.* 5. *lib.* 1. *Pariſ. in conſ.* 23. *num.* 26. *etiam lib.* 1.

Minùs obſtat, quod hoc Territorium à pluribus perſonis per longiſſimum temporis ſpatium
17 † tanquàm allodiale fuerit poſſeſſum, & ad manus Hyacinthi moderni poſſeſſoris à prædictis ita poſſidentibus deuenerit ſine vlla Principis licentia, & inueſtitura, vnde deducitur obſeruantia pro allodialitate, vt conſiderat *Alciat. in conſ.* 199. *nu.* 28. quem allegat, & etiam ſequitur *Menoch. conſ.* 191. *num* 19. *& Surd. conſ.* 311. *num.* 10. Quia non releuat obiectum, dùm nulla affertur probatio alienationum, quæ non modò fuerint factæ ſinè licentia ſucceſſorum Regum Siciliæ, & Dominorum inſulæ Meleuitanæ, ſed etiam, quod ipſis ſcientibus & patientibus dictæ perſonæ poſſe-
18 derint ad effectum inducendi † talem obſeruantiã, quæ declaret præcedentem voluntatem, vt requirunt Doctores allegati per *Roman. conſ* 171. *n.* 3. *& Menoch. conſ.* 349. *num.* 15. Quinimò conſtat de contrario ex licentia ſemel data eidem Stephano de Anno 1426. alienandi in hæredes tantùm de ſuo corpore legitimè deſcendentes, & non aliàs, de qua in Summario num. 2.

Deniquè allegata præſcriptio ceſſat ex eo, quod
19 fuerũt ſoluti canones, quorum præſtatio † eſt ſufficiens pro retentione, & conſeruatione ſtatus præ-
20 cedentis, † quàmuis ad acquirẽdum de nouo actus huiuſmodi non ſufficerent, vt in ſimilibus terminis ad conſeruandum præcedentem ſtatum regularem Eccleſiæ, arguit *Rota deciſ.* 208 *num.* 5. *& in fin. part.* 1. *diuerſ.*

Et ità vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Montis faliſci Penſionis.

Die Lunæ 31. Martij 1631.

ARGVMENTVM.

Penſionis reſeruatio facta ab Ordinario quando ſuſtineri non poſſit. Statuta confirmata à Papa, niſi ab eodem poſſunt tolli.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis reſeruatio facta ab Epiſcopo ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo Commendæ ſinè Beneplacito Apoſtolico non ſuſtinetur.*

2 *Statuta aliqua ſi ſint confirmata à Papa cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate tolli poſſunt.*

¶ Suprà ad Deciſionem 94. coram eodem R. P. D. Pirouano.

DECISIO CCCXLV.

INFORMANTIBVS tantùmmodò DD. Priore Gatrinara, & Commendatore Filcaia, reſponſum fuit, penſionem ſcut. 130 auri in auro fratri Franciſco Lanfreduccio nepoti alterius fratris Franciſci Lanfreduccij in concordia reſeruatam, eſſe inualidam.

Quia reſeruatio penſionis ad fauorem nepotis,
1 qui nõ erat in lite, † & cum onere perpetuo Commendæ ſinè Benplacito Apoſtolico non ſuſtinetur *cap. cum pridem. de pact. cap. conſtitutus, cap ſuper, de tranſact. Couarr. variar. lib. 1. cap. 5. num.* 6 *Garzias de Benef. par. 1. cap. 5. num.* 343. cum allegatis in alia deciſione huius cauſæ 10. Iunij præteriti; * Beneplacita autem Linguæ, & Magni Magiſtri non ſuffragantur, ex quo agitur de perſona, quæ non eſt in lite, & in multis etiam eget diſpenſatione ratione ætatis, non reſidentiæ in Conuentu, & profeſſionis, quæ enuntiantur in ipſo inſtrumento Concordiæ, pro quibus facultates Linguæ, aut Magni Magiſtri non ſufficiunt,
2 vbi agitur de † derogatione Statutorũ, & Capituli generalis per Papam confirmati cum decreto irritanti, & clauſula ſublata, quæ ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate tolli poſſunt, *Gigas de penſ. q.* 5. *in princ. Rebuff. de pacif. poſſeſſor. num.* 131. *Garzias ead. part. 1. cap. 5. num.* 323.

Prætereà concurrunt omnia fundamenta pro inualiditate huius penſionis, quæ pro nullitate augumenti eiuſdem vſquè ad ſcuta 300. auri in auro fuerunt deducta in alia deciſione 10. Iunij præteriti; ex quibus de clara, & induhitata inualiditate hæſitari non poteſt.

Et ità, &c.

* Eſt deciſ. 386. ſuprà parte 5. recent.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 5. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. habet etiam locum in fideiuſſore, qui pro alio confideiuſſore ſoluit, & hoc non obſtante præcedent. Statut. in cap. 157. & quare. Mulier quando non reſtituatur aduersùs præſcriptionem.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. diſponit, quod ſi creditor ex cauſa mutui, depoſiti, vel cuiuſcumquè generis contractus, per annos 16. fuerit negligens in petendo creditum, præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio, niſi, &c.*

2 *Statutum in aliquo caſu, quãdo intrat tamquàm caſus legis poteſt allegari.*

3 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. procedit etiam in contractibus iuratis, & obligatione Camerali munitis, & quare. num. 4.*

4 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. adimit fidem, quibuſcumquè ſcripturis, ex quibus creditum probari poſſit.*

5 *Præſcriptio cepta contra cedentem currit etiam contra ceſſionarium; & poſt obitum eius continuat contra ſucceſſores.*

6 *Præſcriptio, quæ currit contra non petentem creditum, inhæret credito; & non perſonæ.*

7 *contra Hæreditatem etiam iacentem currunt tẽpora ad implendam præſcriptionem.*

8 *Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. ratio poſita eſt in negligentia creditoris in nõ exigendo creditum.*

9 *In creditore maior negligẽtia conſideratur, ſi iam obtinuit mandatum contra debitorem, ità vt nihil remaneat, niſi illud exequatur, & id neglexerit.*

10 *ſuper Omiſſione executionis mandati poteſt noua incohari præſcriptio Stat. Vrb. lib. 1. cap. 158.*

11 *Mulieres, ordinaria reſtitutione in integrum ſubueniuntur aduersùs præſcriptionem, & hoc propter ſexus imbecillitatatem,*

12 *Sed hoc non procedit, in facto proprio ipſius mulieris.*

13 *Mulier, ſi habitet cum eo, à quo notitiam veriſimiliter alicuius rei habere potuit, ceſſat excuſatio ad effectum obtinendi reſtitutionem in integrum.*

14 *Dotis caſus eſt exceptus in ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158. de præſcript.*

15 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. procedit, nedum quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiamſi pro confideiuſſore.*

16 *Achill. deciſ. 1. de præſcript. & deciſ. in Romana ſalviani Interdicti coram Pegn. declarantur.*

17 *L. 2. C. de nouat. non habet locum in eo qui neceſſariò, ſoluit ex cauſa oneroſa, & quare. nu. 19.*

18 *Actionum ceſſio non liberat debitorem, vt ideò cedenti poſſit ſolui præterquàm, in tribus caſibus. ſcilicet.*

Si litem, ſit conteſtatus.

Si partem debiti receperit, ac demum ſi denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluerit.

20 *Tertius non poteſt contra creditorem principalem cui ſolutum fuit allegare præſumptam ſolutionem, ex forma ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 15.*

21 *Præſcriptio ſtatutaria aduerſus nõ petentem creditum, non procedit ſi fideiuſſor ſoluerit, & eidem fideiuſſori fuerunt ceſſæ actiones.*

22 *Fideiuſſor, ſi ſoluat pro confideiuſſore. & reportet ceſſionem contra quoſcumquè obligatos, an contra eum, ſi diu negligat exigere intret ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158.*

Obligationi alienæ accedentes in ſolidum cenſentur vnus contemplatione alterius ſe obligaſſe, & inuicem fideiuſſiſſe. nu. 21.

23 *Statuti Vrb. lib. 1. cap. 157. verba de principali debitore loquentis conueniunt cuilibet perſona principalis debitoris repreſentantis.*

24 *Argumentum ab identitate rationis regulariter non procedit quando in eadem ratione colligitur caſuum difformitas.*

25 *Fideiuſſor ſoluendo, & reportando ceſſionem, verè efficitur creditor, & comprehenditur ſub ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158.*

26 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. præſumit ſolutionem aduersùs creditorem negligentem in agẽdo.*

27 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. excipiens caſum fideiuſſoris ſoluentis, non præſeruat iura illius contra quoſlibet debitores, ſed contra eos qui eum indemnem ſeruare tenentur.*

28 *Fideiuſſor non tenetur ſeruare indemnem alterum confideiuſſorem à toto credito, ſed dempta illius portione.*

29 *Debitor principalis tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem ab omni damno, & ſic etiam à portione propria.*

30 *Indemnitatis conſeruatio, quid importet.*

31 *Statut Vrb. lib. 1. cap. 157. non loquitur de eis, qui non tenentur conſeruare confideiuſſores indemnes.*

¶ Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R. P. D. Pirouano, & infrà ad Deciſiones 353. & 360. coram eodem.

DECISIO CCCXLVI.

GASPAR Garzonius, Æques Octauianus Creſcentius, Ioannes Lilius vſquè de Anno 1588. ſesè principaliter, & in ſolidum obligarunt in nonnullis ſocietatibus officiorum, pro Fabio Vrſino, poſteà de Anno 1592. idem Æques Octauianus Creſcentius ſoluit totum debitum ceſſione contra obligatos reportata, mãdatumquè obtinuit contra Gaſparem Garzoniũ, & ex indè nihil actum fuit vſquequò de Anno 1623. Adminiſtrator Saluſtiæ Cerrinæ, cui de Anno 1605. dictus Æques iura ceſſerat, cœpit vrgere D. Ioannem Baptiſtam filium, & hæredem dicti Gaſparis pro ſolutione dicti crediti, dempta ipſius confideiuſſoris parte, & cum exciperetur de præſumpta ſolutione *ex ſtatuto Vrbis cap. 158. lib. 1.* Dubitatum fuit an mandatum ab A. C. relaxatum eſſet exequendum, & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia clara ſunt verba prædicti *ſtatuti* 158. ibi ſi
1 creditor ex cauſa mutui, † depoſiti, vel cuiuſcumquè generis contractus per annos ſexdecim, fuerit negligens in petendo creditum, præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio, niſi contrarium per creditorem legitimè probetur, vel niſi contraria præſumptio præponderans, ac præualens adducatur, vndè cum de lapſu temporis ſexdecim Annorum dubitari non poſſit ab Anno 1592. vſquè ad An-
2 num 1623. ſtatutum tamquàm † caſum legis allegari poteſt, *Ancilla de furtis. Oſaſc. deciſ. 28. n. 13. Surd. deciſ. 195. num. 2. Crauet. conſ. 317. num. 1.*

Lan-

Digitized by Google

Lancell. Gall. conſ. 83. *num.* 6. quod proculdubio
3 etiam † in contractibus iuratis, & obligatione Camerali vallatis procedit, quum tollat fidem quibuſcumquè
4 † ſcripturis, ex quibus creditum probari poſſit, ità vt ſemper deficiat probatio aſſiſtentiæ iuramenti, *Surd. conſ.* 361. *nu.* 12. *Seraph. deciſ* 718. *num.* 1. *&* 3. *Bouius de ſtatut. Vrbis præſcript. gloſ.* 19. *num.* 2. *Put. deciſ.* 16. *de conſtit. Rota deciſ.* 104. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſ. & idem fuit firmatum in Romana donationis coram D. meo Dunozetto die* 3. *Iulij* 1628.

Nequè iſte lapſus temporis ſexdecim Annorū videtur interruptus de Anno 1605. aut 1608. quia & ſi Æques Octauianus intrà tēpus ſexdecim Annorum nēpe de Anno 1605. ceſſerit Iura Saluſtiæ Cerrinæ ex cuius perſona nunc agit Creſcentius nō propterea ceſſauit curſus temporis contra cedentem, qui ſuperuixit vſquè ad Annum 1618. quia
5 † præſcriptio cœpta contra cedentem currit contra ceſſionarium, *Bald. in l. per diuerſas, num.* 2. *C. mand. Cepoll. in l. Creditores, num.* 2. *C. de verb. ſignific. Bouius de ſtatut. Vrbis præſcript. gloſ.* 19. *num.* 48. & poſt obitum Saluſtiæ ceſſionariæ cōtinuauit cōtra ſucceſſores illius, tamquàm
6 inhærens † credito, & non perſonæ *Caſtrē in l. ea quæ,* §. *ſiquando, num.* 52. *de temp. in integr. reſtit. Socin. ſen. conſ.* 61. *num.* 19. *vol.* 1. *Balbus de præſcript.* 1. *part ſexta, et vltimæ part. num.* 48. *& idem Bouius d. gloſ.* 19 *num.* 85, nec refert quod eadem Saluſtia deceſſerit de Anno 1608. & hæreditas, vſquè nūc etiam ſub Adminiſtratore iaceat: quia adhuc intrant Anni ſexdecim per ſtatutum
7 requiſiti, & nihilominùs etiam contra † hæreditatem iacentem currunt tempora ad implendam præſcriptiónem, & ſeù ſtatuti præſumptionem; *Bald. in l. licèt, C. de Iure delib. & conſ.* 48. *lib.* 1. *Socin. ſen. conſ.* 61. *num.* 19. *lib.* 1. *Durant. de arte teſtañ. caut.* 6. *de acquir hæred. Caſtren. in l. ea quæ,* §. *ſi quando. num.* 5. *C. de temp. in integ. reſtit. Bouius eadem gloſ.* 19. *num.* 85. nec ex eo, quod Æques Octauianus de eodem Anno 1592. obtinuerit mandatū contra Garzonium euitari poteſt ſtatuti diſpoſitio, quaſi ceſſet illius ratio poſita in negligentia petentis creditum, ibi ſi per ſexdecim Annos fuerit negligens in petendo debitum, quod tamen verum non eſt, ſed magis aggrauatur
8 † negligentia cum nihil ſupereſſet pro credito cōſequendo, quàm ipſe actus exequendi, & nihilominùs creditor neglexerit vlteriorem diligētiam
9 ſuper qua † omiſſione nouam etiam poſſe inchoari præſcriptionem præſentis ſtatuti, fuit reſolutum *in Romana pretij viridarij* 26. *Nouembris* 1618. *& Romana pecuniaria* 20. *Nouembris* 1619. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato, & nouiſſimè in alia Romana pecuniaria,* 10. *Iunij* 1624. *coram Domino meo Merlino.*

Et quàmuis hæc ceſſio facta de Anno 1605. dici poſſit intrà tempus ſexdecim Annorum, vt ſuprà admittebatur, & quidem Saluſtiæ Cerrinæ, quæ ob ſexus fragilitatem prætendere videatur, ſaltem in integrum eſſe reſtituendam, pro vt in ordinaria
10 reſtitutione regulariter † ſubueniuntur mulieres, attamen, quia agitur de facto proprio ipſius mu-
11 lieris † nō autem alieno, cū ipſa receperit ceſſionē
12 † dicti crediti, non intrat excuſatio ad effectum reſtitutionis *Pariſ. conſ.* 16. *num.* 139. *vol.* 2. & eò magis ceſſat excuſatio, quia habitabat cum viro
13 à quo recepit ceſſionem, & veriſimiliter † potuit certiorari, *Ancharan. conſ.* 92. *num.* 2. *Balbus de præſcript.* 4 *part.* 4. *partis principalis quæſt.* 29. *num.* 8. *Menoch. præſumpt.* 24. *lib.* 6.

Demùm nō obſtat nos verſari in fideiuſſore, qui
14 pro ſuo debitore ſoluit, qui † caſus dicebatur in verbis exceptus ab ipſo ſtatuto, ibi exceptis dotibus, & eò quod ſuprà de fideiuſſoribus dictum eſt, nempè in præcedenti ſtatuto 157. ibi, & ſi ſoluerit fideiuſſor nō obſtante temporis longinquitate, ſimiliter principales, & eorum hæredes cogere teneantur, ſcilicèt Senator, & eorum Iudices, &
15 eamdem ſtatuti diſpoſitionem procedere † nedùm quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiam ſi pro confideiuſſore ſoluerit, vt in præſenti, cum militet eadem ratio, iuxtà *Achill. deciſ.* 1. *de præſcript. & Romana Saluiani* 22. *Maij* 1599. *coram bon. mem. Penia, quæ eſt* 9. *impreſſa per Statil. de Saluiano.*
16 Quia deciſio Achilis † pro vt altera Saluiani interdicti, quæ illam ſimpliciter refert, & ſequitur, vel non agit de compræhenſione fideiuſſoris pro confideiuſſore ſoluentis, vel caret ratione ad id probandum, in prima enim parte pouit idem quod dicit *ſtatutum* 157. quod præſcriptio ſtatutaria aduersùs non petentem debitum non procedit ſi fideiuſſor ſoluerit, & ei fideiuſſori ceſſæ ſint actiones de hoc nō dubitatur, ſequitur exindè ampliando dictum etiam quod de ſolutione non fuerit facta intimatio debitori, afferēdo rationem quia
17 † *lex.* 2. *C. de nouat.* non habet locum in neceſſario ſoluente ex cauſa oneroſa, quod eſt verum: quia non lex 2. ſed tertia, quæ diſponit quod ceſſio actionum non liberat debitorem, vt ideò cedenti poſſit ſolui, præterquàm in tribus caſibus poſitis
18 *in d. l.* 3. ſi creditor † litem fuerit conteſtatus, ſi partem debiti receperit, ac demùm ſi denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluat, verè locum
19 † non habet in ſoluente ex neceſſitate, & ex cauſa oneroſa, iuxtà communem doctrinam *Alex. & Iaſ. in l. ſi eum emptor,* & hic caſus in ſua extenſione non eſt noſter, quia non agitur de ſuſtinenda ceſſione aduersùs debitorem cedentis etiam quod non concurrant requiſita *d. l.* 3. ſed de fideiuſſore agente contra confideiuſſorem ex iure ceſſo, portione ſua detracta, in ſecunda verò parte eiuſdem deciſionis, quod etiam locum habet in quolibet
20 ſoluente pro tertio, vt † tertius non poſſit contra creditorem principalem, cui ſolutum fuit allegare præſumptam ſolutionem ex forma ſtatuti, & hæc pars aut continet extenſionem prioris ampliationis, & non pertinet ad caſum de quo agitur, aut eſt ampliatura primæ propoſitionis ſcilicèt quod
21 præſcriptio ſtatutaria aduerſus nō † petentem debitum non procedat ſi fideiuſſor ſoluerit, & idem fideiuſſori ceſſæ ſint actiones, vt etiam habeat locum in quolibet ſoluente pro tertio, & nos non verſamur in alio ſoluente, qui non ſit fideiuſſor ità vt ex hac deciſione *Achilis, & Romana ſaluiani* nihil firmari poſſit quod pertineat ad compræhen-
22 tionem fideiuſſoris † pro confideiuſſore ſoluentis,

& ceſ-

& ceſſionem reportantis cōtra quoſcumque obligatos, vt contra eum excipi non poſſit de præſumpta ſolutione prout à principali debitore dari non poſſet.

Non obſtat igitur vnicum fundamentū ex iden-
23 titate rationis deductum, quod ſicuti † accedentes alienæ obligationi in ſolidum cenſeantur vnus contemplatione alterius ſe obligaſſe, & inuicem fideiuſſiſſe, *Caph.al.conſ.220.num.9.Alex.conſ.41.num.2.lib.5.* ſemper in propria portione dicantur principales debitores quamuis fideiuſſores, & verba ſtatuti 157. de principali debitore loquentis conueniant cuilibet perſonæ principalis debitoris repræſentantis.

24 Quia argumentum ab idētitate † rationis regulariter non procedit quando in eadem ratione colligitur caſuum diſformitas.

25 In præſenti autem fideiuſſor ſoluendo, † & ceſſionem reportando verè efficitur creditor, & com-
26 prehenditur ſub ſtatuto 158. præſumente † ſolutionem aduersùs creditorem negligentē in agendo, *Bald. in l. per diuerſas, num. 21. & Salic. ibidem num. 14. C. mand. Roman. conſil. 142. & 202. num. 1. Dec. in l. 1. in 1. lect. num. 31. & in ſecunda num. 99. ff. ſi cert. petatur* affirmans hīc eſſe veriorem opinionem. *Statutum aut* 157.
27 excipiens caſum † fideiuſſoris ſoluentis non præſeruat iura illius contra quoslibet debitores principales, ſed contra illos, à quibus poteſt, & debet indemnis conſeruari, quæ verba non conueniunt
28 confideiuſſori, pro quo fideiuſſor ſoluit, † poſtquàm ille non tenetur conſeruare indemnem alterum confideiuſſorem à toto credito, ſed dempta illius portione reſiduum ſoluere, *l. vt fideiuſſor, ff. de fideiuſſoribus, l. cum alter. C. eodem tit. Roncbegall in l. reos in principio, num. 54 Enrig. de fideiuſſor, cap. 27. part. 3. num. 10. Rot. deciſ. 732. num. 1. part. 2. recent. & deciſ. 190. num. 4. vbi Adden. coram Papa Greg. XV.* principalis autem
29 tenetur fideiuſſorem releuare † ab omni damno, & ſic à portione etiam propria, cum hoc impor-
30 tet † cōſeruatio indemnitatis à ſtatuto præſcripta *Surd. conſ. 150. num. 5. & 6. lib. 1. Oſaſc. deciſ. 48. num. 8. Couar. variar. lib. 3. cap. 17. num. 7.* atque ità cum exceptio de principali debitore, qui
31 teneatur conſeruare indemnem † fideiuſſorem firmet regulam contrariam in alio quouis modo creditore, meritò aduerſùs illos qui non tenentur præſeruare confideiuſſores indemnes currere debet ſtaturaria præſcriptio, cum de illis *ſtatutum* 157. non loquatur.

Et ità, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Salernitana Penſionis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Proceſſus compulſorialis, quibus attentis non poſſit dubitari de eius inualiditate, & reijciuntur quædam oppoſitiones, contra eum.

SVMMARIVM.

1 *Iura, benè dicuntur compulſata, ſi fuerint exhibita coram Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit citata ad dicendum contra iura producta, & ad eorum exemplationem faciendam, & videri collationari, & interueniente decreto Iudicis,*

2 *Quibus ſeruatis non poteſt dubitari de validitate proceſſus compulſorialis.*

3 *Iura, quando compulſantur, eorum copia non datur, ſed in Iudicijs datur.*

4 *Iudex compulſorialis non tenetur tradere copiā ſcripturæ compulſandæ parti, ſi id in literis non contineatur.*

5 *Proceſſui compulſoriali non officit, quòd iura non fuerint per Iudicem diligenter inſpecta, cum ſatis ſit, vt ea coram Iudice compulſentur.*

6 *Teſtes, quando non poſſit dici, quòd iurarunt ſine citatione partis.*

¶ Suprà ad Deciſiones 76. & 113. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXLVII.

TRanslatarij bon. mem. Archiepiſcopi Sanuitalis ad effectum Iuſtificationis gratiæ reſeruationis penſionis ſuper fructibus Abbatiæ Sancti Petri ad Curtim Salerni, Proceſſum compulſorialem vltimo loco factum produxerunt, quem eſſe validum fuit reſolutum.

Quià Protocolla, & alia Iura fuerunt exhibita coram Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit citata ad dicendum contra iura producta, & ad eorum exemplationem faciendam, & vi-
1 deri collationari, & † interueniente Iudicis decreto fuerunt exemplata, & extracta iuxtà requiſita in *cap. vlt. de fid. Inſtr. vbi gloſſ.* & tradita per *Couar practic. cap. 21. num. 3. Reuerendiſſimus D. meus Decanus deciſ. 36. num. 8. Rota deciſ. 703.*
2 *par. 2. recent* quibus attentis † non poteſt dubitari de validitate extractionis, ſed ſeruatis ſeruandis dicuntur extracta. *ſan. me. Greg. XV. deciſ. 292. num. 2. vbi Adden. num. 5. Rot. deciſ. 355. num. 11. par. 1. recent.*

Non obſtat proteſtatio, quòd Iura non exemplarentur, niſi tradita copia ad effectum opponen-
3 di, quià copia datur in Iudicijs, † non autem in compulſatione Iurium, & cùm Iudex de partibus
4 eſſet tantùm merus executor mandati Rotalis; † benè proceſſit ad exemplationem ſine traditione copiæ, nec facere potuiſſet, cùm in literis compulſorialibus non contineretur, ſed quòd Iudici exiberentur, qui ea compulſari faceret, & collationaret ad effectum tranſmittendi, prout nec releuat, quòd
5 † Iura non fuerint per Iudicem diligenter inſpecta, ſatis enim eſt, quod Iura extrahenda coram Iudice compulſentur, vt in *cap. fin. de fid. Inſtr. & in Anconitana, ſeù Auximana Florum 15. Decembris 1617. coram bon. me. Buratto.*

Decretum factum die 10. Februarij, quòd procederetur ad vlteriora, & quòd teſtes iurarent ſubſiſtit, quià citatio ad videndum iurare Teſtes

fuit

fuit executa die 7. pro prima die, & ſeqq. Die verò 10. teſtes ad delationem Iudicis iurarunt in vim
6 ſupradictæ citationis, & cum ſemel fuerit citatus Procurator ad primam diem cùm ſequentibus, rectè mandauit Iudex procedi ad vlteriora, & rectè detulit teſtibus iuramentum ſinè alia citatione. Et ità fuit reſolutum vtraquè parte &c.

EMIN.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Veneris 19. Decembris 1631.

A R G V M E N T V M.

Subſtitutio, ſi ſit facta ſub conditione, deficiente conditione euaneſcit ſubſtitutio cum omnibus oneribus. Fideicommiſſa noua ne dicantur inducta facienda eſt interpretatio, & potiùs eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtitutio, ſi ſit reſtricta ad certum tempus, vltrà non extenditur, & eo elapſo penitùs euaneſcit.*

2 *Conditio aliqua, quando eſt appoſita poſt ſecundam ſubſtitutionem, quando ſit referenda ad primam, & ſecundam ſubſtitutionem.*

3 *Conditio in prima ſubſtitutione appoſita, quando ſit referenda etiam ad ſecundam.*

4 *Subſtitutio ſi ſit facta ſub conditione, ſi conditio euaneſcit, expirat etiam ſubſtitutio cum omnibus ſuis oneribus,*

5 *Quia ea cenſentur appoſita eueniente caſu ſubſtitutionis, à qua dependent.*

6 *Referens plus continere non poteſt, quàm relatū.*

7 *ex Codicillorum ſcriptura referente, non poteſt quis plùs conſequi, quàm ex ſcriptura relata teſtamenti.*

8 *Teſtator, quando non præſumatur velle immutare diſpoſitionem teſtamentariam in codicillis.*

9 *ex Mutatione, ſeù adiectione aliquorum onerum facta in codicillis non infertur ad mutationem ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſub conditione.*

10 *Teſtatoris voluntatem claram, quando habemus, non vlteriùs ambigendum eſt.*

11 *Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, & non diſpoſitiuè.*

12 *Teſtatores ſoliti ſunt multa dicere, quæ abundāt.*

13 *Argumentum à ſuperfluitate verborum, non concludit per neceſſè, & eſt debile argumentum.*

14 *Fideicommiſſum nouum, vt non inducatur, potiùs eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem.*

Suprà ad Deciſionem 168. coram eodem Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardin. Vbaldo.

D E C I S I O CCCXLVIII.

ANGELVS Lactantius in teſtamento, cum quo deceſſit, inſtituit hæredem Carolum eius filium tunc in pupillari ætate conſtitutum, & ſi dictus Carolus deceſſerit vſquè ad annos quatuordecim ſuæ ætatis, & completos, vt ſunt verba teſtamenti, tunc & eo caſu ſubſtituit in bonis ſtabilibus tantùm Auguſtinum Cocciolum, & nōnullos alios, quò verò ad loca montium ad ſummam ſcut. 4000. ſubſtituit in eis, Monaſterium Sancti Matthæi, cum oneribus, de quibus in teſtamento; Deindè Teſtator fecit codicillos, in quibus facta explicita mentione de diſpoſitis in teſtamento: modo quo ſuprà ad fauorē Auguſtini, & Monaſterij ſubiungit. *Item vole, & dichiara, che ſubito che detto Carlo hauerà compiti li 14. anni della ſua età ſia libero, e poſſa diſporre delli beni ſtabili di eſſo Codicillante à ſuo beneplacito, ferma remanente la diſpoſitione fatta delli 4000. ſcudi in circa, e luoghi de monti, nelli quali ſoſtituiſce il Monaſterio, come in detto teſtamento, &c.*

Iſtis ſic ſtantibus deceſſit Carolus iām pubes effectus in 18. anno ſuæ ætatis, relicto ſibi hærede in teſtamento D. Antonio Fido, contra quem moto iudicio ad inſtantiam Monaſterij ſuper immiſſione dictorum locorum montium vigore ſupradictæ ſubſtitutionis, & introducta cauſa in Rota coram me, hodiè propoſui dubium, An ex teſtamento, vel codicillis dicti Angeli reſultet fideicommiſſum, quod Monaſterio ſuffragetur, & Domini negatiuè reſponderunt non adeſſe fideicommiſſum, quod ſuffragetur Monaſterio, nec in teſtamento, nec in codicillis.

Cum enim in teſtamēto Monaſterium fuerit ſubſtitutum Carolo ſi decederet vſquè ad 14. annum eius ætatis completum, & Carolus dictam ætatem fuerit egreſſus, & obierit in 18. anno, ſequitur, vt
1 ſubſtitutio † ad illud certum tempus reſtricta vltrà non extendatur, ſed eo elapſo penitùs expirauerit, iuxtà *text. in l. ſi quis ità, ff. de vulg. Bart. in l. ſi mater, §. 1. ff. eodem. Menoch. conſ. 679. num. 6. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. num. 12. Peregr. de fideicom. art. 1. num. 37. & art. 52. nu. 3. Surd. conſ. 363. nu. 7. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 457. num. 1. Rot. deciſ. 19. num. 1. par. 1. in recent. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 338. num. 3.*

Nec obſtat, quod conditio ætatis 14. annorum ſit appoſita primæ ſubſtitutioni factæ Carolo in bonis ſtabilibus, non autem ſit repetita in ſecunda ſubſtitutione facta ad fauorem Monaſterij de locis montium, quia cum ſecunda ſubſtitutio ſit facta immediatè poſt præcedentem ſine expreſſione alterius caſus, & perſonæ, & per dictionem illam aduerſatiuam: *Quò verò ad loca montium &c.* inde ſequitur conditionem prædictam ætatis 14. annorum non ſolùm referri ad ſubſtitutionem ſtabilium, ſed etiam ad ſubſtitutionem locorum montium, & quod pro-
2 pterea † vtraquè ſubſtitutio facta cenſeatur ſi Carolus deceſſerit infra dictum tempus annorum 14. ex *doctr. Bart.* quæ decidit caſum *in l. repetendis. col. 2. verſ. pone quod teſtator, ff. de leg. 3. Capr. conſ. 60. num. 3. & ſeqq. Menoch. præſ. 180. nu. 21. & ſeqq. lib. 4. Pariſ. conſ. 87. num. 36. & ſeq. lib. 2. Soccin. Iun. conſ. 83. nu. 10. & ſeqq. lib. 1. Ruin. conſ. 111. num. 4. & ſeqq. lib. 3. Crauett. conſil. 208. num. 3. Rot. deciſ. 490. num. 1. & ſeqq. part. 4. diuerſ.*

Nec dictio illa, *tunc, & eo caſu* reſtringit tempus puber-

Digitized by Google

3 pubertatis ad primam ſubſtitutionem,† cum ex ſu-
prædictis conditio in prima ſubſtitutione appoſita
cenſeatur repetita in ſecunda, *l.* 1. *ff. de vulg. Rol. conſ.* 70. *num.* 49. *vol.* 3. *Surd. conſ.* 236. *num.* 46. *&* 47.

Non obſtat perpetuitas onerum Monaſterio im-
poſitorum, ex qua poſt ſubſtitutionem pupillarem
cenſeatur etiam inducta fideicommiſſaria, quia cum
onera ſint poſita acceſſoriè, & conſequutiuè ad ſub-
ſtitutionem Monaſterij, quæ dependent ab illa con-
4 ditione, ſi Carolus deceſſerit in pupillari † ætate,
deficiente conditione prædicta euaneſcunt etiam
onera, quæ intelliguntur appoſita eueniente caſu
5 ſubſtitutionis † à qua dependēt, *Cephal conſil.* 17.
num. 9. *verſ. tertio igitur loco, cum pluribus ſeqq. lib.* 1. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 457. *num.* 4. *Rot. diuerſ. deciſ.* 490. *num.* 1. *& ſeq. par.* 4. *& in recent. deciſ.* 19. *num.* 3. *& ſeqq. & deciſ.* 486. *num.* 7. *& ſeqq. par.* 1.

Hoc igitur firmato, quod in teſtamento non adſit
fideicommiſſum, nequè illud deduci poteſt ex co-
dicillis qui habent relationem ad ipſum teſtamentū
ibi: *ferma remanente la diſpoſitione fatta delli luo-
ghi de monti, nelli quali ſubſtituiſce il Monaſterio,
come in detto teſtamento*; non enim debet plus cō-
6 tinere referens quam † relatum, nec ex ſcriptura re-
7 ferente codicillorum poteſt plùs conſequi † Mona-
ſterium quàm ex ſcriptura relata teſtamēti, *Peregr. de fideicom art.* 16. *nu.* 111. *Rot. diuerſ. deciſ.* 555. *ſub num.* 7. *par.* 2. *in recent.* & benè ad hoc propo-
ſitum *Curt. Iun. conſ.* 92. *num.* 8. *lib.* 2. *Celſ. Vgon. conſ.* 42. *num.* 8. *verſ. reſpondeo, Menoch. conſ.* 459. *num.* 19. *verſ. reſpondetur primo, & verſ. vic. primum dicimus*. Et ex hac relatione penitùs exclu-
ditur, quod teſtator voluerit facere in codicillis no-
uam ſubſtitutionem, aut nouum fideicommiſſum,
ſtantibus præſertim prædictis verbis *firma rema-
8 nente diſpoſitione, &c.* quæ oſtendant † diſpoſitio-
nem teſtamentariam minimè fuiſſe immutatam,
imò confirmatam, quòad modum ſucceden. *Dec. conſ.* 362. *in princ. & per tot. Berett. conſ.* 74. *n.* 33. *& ſeqq.* nec ex mutatione, ſed adiunctione aliquo-
9 rum onerum † facta in codicillis infertur ad muta-
tionem ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſub illa
conditione, *ſi Carolus deceſſerit infra* 14. *annum, vt ſuprà tent. in l. alumnæ, §. qui filias, ff. de alim. leg.* & ibi *Bart. Rol. conſ.* 31. *num.* 23. *vol.* 4. *Pariſ. conſ.* 108. *num.* 51. *& ſeqq. lib.* 3. *latè Menoch. conſ.* 452. *num.* 11. *Natt. conſ.* 476. *num.* 14. *in fin. & ſeq. Peregr. de fideicom. art.* 16. *num.* 49.

Non obſtat, quod ex licentia alienandi ſtabilia
poſt pupillarem ætatem videatur teſtator in locis
montium voluiſſe inducere fideicommiſſum, quia
hoc procederet obiectum niſi codicillans ſtatim,
quòad loca mōtium adieciſſet relationem ad ipſum
10 teſtamētum, ex qua relatione, cum habeamus † cla-
ram voluntatem teſtatoris non eſt vlteriùs de hoc
ambigen. & ex hoc tollitur etiam aliud obiectum
deſumptum ex verbo ſubſtituit, nam ſtatim ſubiun-
git, *come in detto teſtamento*; & ſic dicendum eſt
huiuſmodi verba ſtare demonſtratiuè pro demon-
11 ſtan. priori teſtamentaria diſpoſitione † circa loca
montium, non autem ſtare diſpoſitiuè, prout etiam
in dubio hoc idem dicendum eſſet. *Bart. in l. centurio, num.* 4. *ff. de vulg. Menoch. conſ.* 106. *num.* 100. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod retenta hac interpretatione
ſuperflua fuerit declaratio, quod firma remanere de-
beret diſpoſitio teſtamentaria circa loca montium;
quia teſtatores ſoliti ſunt multa etiam adijcere, quę
abundant, *l. teſtamentum non ideò, C. de teſtam. l. non ſolent, ff. de reg. iur. Mant. deciſ.* 14. *nu.* 18.
& in iiſdem codicillis teſtator ſuperfluè etiam de-
clarauit, quod Carolus poſt 14. annū poſſet de bo-
nis ſtabilibus diſponere, dum hoc etiam facere po-
terat vigore teſtamenti, vt ſuprà oſtenſum fuit, non
13 eſt igitur facienda vis in hoc † argumēto deſumpto
à ſuperfluitate, cum non concludat perneceſſe, & ſit
debile argumentum, *Mant. de coniect. lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 4. *&* 8. *Peregr. conſ.* 57. *num.* 13. *lib.* 5. & po-
14 tiùs tolleraretur ſuperfluitas, † & admittatur repe-
titio eiuſdem, quàm nouum fideicommiſſum indu-
catur, *Alciat. conſil.* 36. *num.* 16. *verſ. fin. lib.* 9. *Rot. deciſ* 490. *num.* 7. *verſ. Nec etiam obſtat par.* 4. *diuerſor.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Vrbeuetana Succeſſionis.

Die Lunæ 24. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Traditur interpretatio Statuti Vrbeuetani à quo, data certa forma ſuccedendi ab inteſtato poſt lineam deſcendentium, & agnatorum vſquè ad tertium gradum ſecundùm computationem Iuris Canonici, vocantur proximiores conſanguinei ex latere patris in ipſius patrimonio, & in portione matris proximiores matri.

SVMMARIVM.

1 *Statuto ad ſucceſſionem vocante, eueniente vocationis caſu, vocato competit interdictum quorum bonorum.*

2 *Conſanguinei, vox iſta variam habet in iure ſignificationem, in lata ſui ſignificatione continet quamcunquè cognationem, ſiue illa proueniat à maſculis ſiuè à fœminis, ſed in ſtricta, nonniſi ſolis fratribus conuenit, & quarè n.* 2. *&* 3.

3 *Fratres tantùm dicuntur eodem ſanguine geniti.*

4 *Agnati ſoli ſub appellatione conſanguineorum comprahenduntur.*

5 *Cognati, reprobata ſententiâ Imolæ, non continentur ſub appellatione conſanguineorum, & num.* 6. *&* 9.

7 *Lineæ vox qualiter ſit interpretanda.*

8 *Dictio, Ex, quid ſignificet.*

10 *Agnati dici non poſſunt, qui ſunt poſiti in aliena familia.*

11 *Auunculus reſpectu nepotis ex ſorore non eſt cōſanguineus, & quarè, & nu.* 12. *&* 13.

14 *Agnationis, & cognationis differentia de Iure communi nō conſideratur inter pares in gradu.*

15 *Aretinus in conſ.* 99. *declaratur, & nu.* 23.

16 *Mater iuris benignitate non excluditur à luctuoſa filij ſucceſſione.*

17 *Agnatorum, & cognatorum ad ſucceſſionem alicuius concurrentium, quæ ratio habenda ſit, vbi ſtatutum diſponit, adhibita diſtinctione bonorum paternorum à maternis.*

18 *Statutum quando in ſucceſſione diuidit bona paterna à maternis, ea videtur mens ſtatuentium vt bona conſeruentur in eadem agnatione, & familia.*

19 *Agnationis iura nonniſi à patre deſcendunt.*

20 *Agnationis nomen deſcendentibus ex fœmina non conuenit.*

21 *Statutum vocans proximiores ad ſucceſſionem patris, an loquatur de proximioribus ex parte, an verò ex linea patris.*

22 *Proximiorum ex parte patris appellatione, tunc omninò ſoli agnati veniunt, quando illis opponuntur conſanguinei ex parte matris.*

24 *Fœmina, familiæ, in qua nubit, principium facit.*

25 *Fœminæ ad inteſtatorum ſucceſſionem admitti poſſunt, & tanquàm proximiores, & tanquàm agnatæ defunctorum.*

26 *Filij in ſucceſſionibus, quandò nequeant occupare locum matris per repræſentationem.*

27 *Repræſentationis ius in tranſuerſalibus non porrigitur ad vlteriorem gradum à tertio.*

28 *Statutum vocans proximiorem ad ſucceſſionem alicuius intelligi debet de proximitate vera, non autem de ea, quæ fictè inducitur per repræſentationem, & nu. 29.*

30 *Fœminæ non ſolum poſſunt retinere denominationem agnationis, & familiæ, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare.*

31 *Statuti vna pars alteram declarat.*

32 *Agnatorum nomine intelliguntur comprehenſæ, etiam fœminæ quæ ſunt de agnatione.*

33 *Ceſſionario competunt omnia iura, quæ competebant cedenti.*

34 *Ceſſionarius hæreditatis poteſt cedentis nomine obtinere immiſſionem ſibi debitam & poſtquàm ſibi fuerit reſtituta hæreditas, poteſt illam retinere.*

35 *Minor in pupillari ætate decedens non poteſt propriè dici deceſſiſſe ſine teſtamento, ſed inteſtabilis.*

Statutum Vrbeuetanum loquens de ſucceſſionibus defunctorum ab inteſtato locum habet, & in ſucceſſionibus decedentium in pupillari, n. 35. Vbi de ratione remiſſiuè.

DECISIO CCCXLIX.

ACTVM fuit in hac cauſa ſuper interpretatione Statuti Vrbeuetani, à quo poſt lineam deſcendentium, & agnatorum vſquè ad tertium gradum, quibus data fuit certa forma ſuccedendi ab inteſtato, vocabantur proximiores conſanguinei ex latere patris in patrimonio, & in matrimonio, & portione matris, proximiores eidem matri: Cum enim mortuo Ioſepho de auia montis ab inteſtato, quatuor contenderent ſuper illius ſucceſſione, & introducta coram me cauſa, peterent omnes ſibi cõcedi immiſſionem in poſſeſſione bonorum eiuſdem Ioſephi, ſiuè ex interdicto
1 quorum bonorum, † quod competere ad fauorē vocati ex ſtatuto, dictum fuit in *Ferrarien. de Taſſonis 18. Maij 1650. coram R.P.D. meo Pirouano, in Rauennaten. hæreditatis 14. Aprilis 1606. corā Card. Pamphilio, & in Rauennaten bonorum 22. Aprilis 1616. coram bo. mem. Vbaldo*; ſiuè ex cõditione eiuſdem ſtatuti; quod alijs excluſis dabat hanc ſucceſſionem proximioribus conſanguineis cum ea qualitate, vt eſſent ex latere patris. Ex duobus pēdere viſa fuit deciſio huius dubij, quod hodiè propoſui ſuper immiſſione concedenda in poſſeſſione bonorum dicti Ioſephi; quid ſcilicèt intelligi deberet ſub eo nomine proximiorum ex parte patris, quos inuitabat ſtatutum ad paternam hæreditatem defuncti in caſu, quo non exiſteret aliquis ex agnatis intra tertium gradum, & quibus ex his, qui eandem immiſſionem petebant, conueniret ea qualitas requiſita à ſtatuto.

Et quantùm ad primam inſpectionem, à qua dependebat etiam poſterioris deciſio, quàmuis notio, ſiuè vis, & vſus huius vocis conſanguinei,
2 varia ſit in iure noſtro, † cum poſſit eadem vox in lata ſui ſignificatione continere quamcunquè cognationem, ſiuè illa proueniat à maſculis, ſiuè à fœminis, quo modo communis vſus loquendi conſanguineos appellat, vt tradit *Bart. in l. cum quidam, §. quod dicitur nu. 1. ff. de acquir. hæred. Curt. Iun. conſ. 46. num. 4. & conſ. 5. num. 16. Bero. conſ. 95. num. 10. vol. 2.* & pluribus auctoritatibus relatis firmat *Peregr. de fideicom. art. 22. num. 35. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloſ. 9. nu. 4. cum plurib. ſeq. Capr. conſ. 37.* ſicut ſtrictiùs ſumptum idem nomen ſolis fratribus videtur conuenire, qui ſolùm dici poſſunt eodem ſanguine geni-
3 ti, † in quo ſenſu idem nomē vſurpatum reperitur in *auth. de conſang. & vterin. & in l. poſt conſanguineos. ff. de ſuis, & legit. in princ. & in §. 1. et per gloſ. in v. l. d. §. poſt ſuos, ff. eod. tit. et in l. auũculus. C. comm. de ſucceſſion.* Quod tamen ſoli
4 agnati ſub ea appellatione † propriè contineantur, fuit Pauli ſententia in *l. Iuriſconſultus, §. 4. ff. de gradibus, et Vlpian. in l. ſi ſpurius, ff. vnde cognati*; vt illum textum ponderat *Peregr. de fideicom. art. 22. num. 35.* Vbi circumſcripto communi vſu dubitat, quæ ſit vera huius vocis ſignificatio in
5 iure, & dicit non contineri † in ea cognatos reprobata ſententia *Imolæ in l. cum quidam, § quod dicitur, ff. de acquir. hæred.* quam etiam dicit reieciſſe *Aretin. in d. l. cum quidam notab. 2. Mandell. conſ. 6. num. 2. Beroo. d. conſ. 95. num. 10.* Et in terminis ſtatuti vocantis conſanguineos, ita hoc nomen intellexerunt *Corn. conſ. 13. nu. 15. lib. 2. & conſ. 222. num. 2. lib. 3. Brun. ſuper ſtatuto fœm. excluſ. art. 12. num. 269. Simon de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 3. ſol. 11. num. 24.* Quod in caſu, de quo agitur, veriùs viſum fuit, tùm propter
6 eam diuiſionem patrimoniorum, ex † qua videbatur quoquè diſtincta, vtraquè linea agnationis, & cognationis ex latè deductis per *Bald. conſ. 104. lib. 2.* Tùm propter aliam qualitatem, quæ fuit etiam ex ſtatuto requiſita in his conſanguineis, qui in patrimonio, & paterna defuncti hæreditate ſuccedere debebant, vt ſcilicèt eſſent ex latere patris,
7 cum ſub ea deſcriptione non poſſet venire, † niſi ſola eiuſdem patris linea; interpretando hanc vo-

cem

cem lineæ, vel quatenùs conuenire poteſt his ſolùm, qui ab eodem patre deſcendunt, prout illam interpretatus fuit *Bald. in conſ. 321. lib. 1.* Cùm hoc oſtendere videatur dictio illa, Ex, per quam
8 ſignificatur † quædam quaſi origo, & principium in ipſo patre, vt ſequendo hoc idem cõſilium *Baldi* voluerunt *Iaſ. in rubr. ff. de nou. oper. nunciat. num. 5. Ruin. conſ. 23. num. 5. verſ. videndum eſt, lib. 3. Pariſ. conſ. 20. num. 38. lib. 3. Menoch. conſ. 234. num. 7. & 12.* vel ſi etiam extendi debeat ad alios tranſuerſales, qui quàmuis non ſint ex eadem linea, continentur tamen in ea linea, ſub qua eſt etiam parens, vt non egrediatur illius familiam, & agnationem, cum ea adiectio nõ ſolùm reſtringere poſſit nomen conſanguinei, ſed etiam decla-
9 rare nomen cognati, † quaſi vnum ſit expoſitiuum alterius, vt conſiderauit *Curt. conſ. 5. num. 16. & 21. & conſ. 176. n. 6. arg. tit. inſtit. de legit. agnat. tutela, & de legit. agnat. ſucceſſione, Ruin. conſ. 15. num. 4. & 11. in princ. lib. 3. Grat. conſ. 27. n. 24. lib. 1. Gabr. conſ. 20. num. 1. lib. 2.* Vbi quod ex eadem adlectione cenſetur penitùs remota omnis dubitatio, & in proprijs terminis huius ſtatuti Vrbeuetani conſuluit *Ang. conſ. 99. nu. 4. Corn. conſ. 224. vol. 2.*

Cùm ergo quæreretur, quibus, ex his, qui dictam immiſſionem petebant, conueniret hæc qualitas, quam requirebat ſtatutum; excludebantur primò ſecundùm hanc diſtinctionem fratres de Teſtaſiccis, qui cum nonniſi ex perſona Lucretiæ matris Ioſephi, & cuius ipſi erant fratres, eſſent eidem Ioſepho coniuncti, non poterant dici illius
10 agnati, † tanquàm poſiti in aliena familia, iuxta *text. in §. vltim. inſtit. de patr. poteſt. & in §. 1. inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* & in proprijs terminis de auunculo dixit *Bald. conſ. 269. nu. 2. vol. 3.*
11 *Ang. conſ. 263. nu. 4.* † quod ſcilicèt reſpectu nepotis, & filij ſuæ ſororis non ſit illi conſanguineus, & conſiderat optimam huius rei rationem,
12 quod † cum auunculus ſit ex aliena familia non poteſt in eo conſiderari ratio, ex qua videtur moti Statuentes, quod etiam tradit *Peregr. de fideicom. art. 22. nu. 35.* imò neque dici poterant proximiores eidem Ioſepho ex latere patria, habito
13 reſpectu ad patrem, † de cuius ſucceſſione agebatur cum proximitas, quam habebant cum Ioſepho, deriuaretur à Lucretia illius matre, quæ in eodem ſtatuto expreſsè diſtinguebatur à proximitate, quæ à perſona patris cauſaretur, & ità ſimilia ſtatuta interpretanda eſſe dixit *Ruin. in adducto conſ. 15. nu. 18. cum plurib. ſeqq. lib. 3. Mandell. conſ. 495. num. 12.*

Nequè hæc proximitas requiſita à ſtatuto cum ea qualitate, vt eſſent ex latere patris, poterat intelligi in paritate gradus, ſicut contendebant fratres de Teſtaſiccis ea potiſſimùm ratione, vt quàm minimùm fieri poſſet, derogaretur diſpoſitioni iu-
14 ris communis, † ex quo non ſeruatur hæc differẽtia agnationis, & cognationis inter pares in gradu, vt in *auth. poſt fratres. ſecunda in ordine, C. de legitim. hæredib.* & in terminis ſimilium ſtatutorum dicebant idem tenuiſſe *Caſtren. conſ. 47. lib. 1. Grat. conſ. 19. nu. 42. & 43. lib. 1. Honded. conſ. 1. num. 33. lib. 2. Surd. conſ. 316. num. 12. & alij relati per Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 71.* contrarium enim voluit *Bald.* in terminis ſimilis ſtatuti, in quo fiat hæc diuiſio bonorum paternorum, & maternorum in *conſ. 104. lib. 2.* cum data ea bonorum diſtinctione cẽſeantur Statuentes cõſtituere voluiſſe duas ſucceſſionum cauſas omninò diuerſas, & ſeparatas; inter quas non poterat
15 dari hic concurſus: nec † in contrarium erat auctoritas *Angeli*, qui ità conſuluiſſe dicebatur ſuper hoc ſtatuto Vrbeuetano *in conſ. 99.* cùm ſolũ ibi concludat in fauorem matris, ne illa exclude-
16 retur à luctuoſa ſui filij ſucceſſione, † in quam partem inclinauit etiam tanquàm in partem humaniorem; in concurſu verò agnatorum, & co-
17 gnatorum inter ſe, † tenet præferri ordinẽ agnatorum, vt videre eſt ex numero 5. Quod etiam conſiderauit *Brun. ſuper ſtatut. fœmin. excluſ. art. 6. num. 163.* & hoc idem viſi ſunt ſenſiſſe *Pariſ. conſ. 20. num. 46. vol. 2. Ruin. conſ. 15. nu. 18. lib. 3. Honded. conſ. 12. num. 61. & 26. lib. 1.* & in terminis conſuetudinis Neapolitanæ huic ſtatuto omninò ſimilis *Molphes. ad d. conſuet. par. 4. ſub tit. de ſucceſſion. ab inteſt. quæſt. 45. num. 25. & conſ. 50. num. 12. & toto eo conſil. Io. Franciſcus à Ponte conſ. 61. nu. 63.* & conſuetudinis Dohæ, *Crinell. deciſ. 109. nu. 20. & 25.* qui omnes mouentur vna ea ratione, quod propter eam diſtin-
18 ctionem patrimoniorum videtur fuiſſe † mens Statuentium, vt bona conſeruentur in eadem agnatione, & familia, & hanc rationem conſiderauit *Rota coram Greg. deciſ. 293. nu. 7. & inter recent. deciſ. 417. nu. 4. par. 1.*

Excludebatur ſecundo loco Galeacius Albericus, qui licèt tanquàm frater Alphonſæ vxoris Attilij de Amamontijs contẽderet ſe eſſe proximiorem Ioſepho ex parte patris, cum eſſet idem Ioſeph nepos Attilij, & Franciſcus pater Ioſephi filius eiuſdem Attilij, & Alphonſæ, nõn tamen habebat eam proximitatem, quam requirebat ſtatutum; quod enim proximitas, quam ab Alphonſa deriuabat, Galeacius non poſſet dici eadem cum illa, quam conſiderarunt ſtatuentes in caſu huius ſtatuti, præter hæc, quæ dicta iam ſunt, ex eo prætereà deduci poterat, quia quando ſub eo nomine proximiorum ex parte patris intelligi poſſent vocati deſcendentes ex fœminis, atque ità etiam co-
19 gnati, cum agnationis iura † nonniſi à patre deſcendant, vt in *§. vulgo. inſt. de cognat. ſucceſſ. & in l. Iuriſconſultus. §. 1. verſ. cognationis origo. ff. de gradib.* tamen hoc non poterat intelligi niſi de his, qui ex fœminis agnatis deſcenderẽt, in quorum numero ſunt filij Amitæ, quæ eſt patris ſoror, ſeu filij ſororum aui, aut proaui, quæ Amita magna, aut Proamita dicuntur, non autem de his, qui eidem patri, auo, aut proauo coniuncti ſunt per fœminas, cum illis nuptas, vt erat Galeacius, quia hoc caſu non ſolùm non poſſet dictis deſcendentibus conuenire nomen agnationis, ſed nequè etiam dici poſſent ijdem deſcendentes ex linea, ſiuè ex parte patris, dùm perſona, per quam iunguntur ipſi patri, aut auo, neq; erat eiſdem agna-
20 ta, vt benè † declarat Napodanus ſuper ea conſtitutione Neapolitana cuius initiũ eſt *ſi quis. vel ſi qua in rubr. de ſucceſſ. ab inteſt. in verbo ex parte*

te patris nu.167. Rot. deciſ.326. nu.1. & 8. par. 1. diuerſ.

Nequè contrarium poterat colligi ex eodem
ſtatuto, quatenùs hos conſanguineos, quos vo-
luit ſuccedere in portione bonorum paternorum
defuncti ab inteſtato poſuit, poſt expreſſam agna-
torum vocationem, & in caſu in quo ijdem agna-
ti non extarent. Etenim quatuor ſucceſſionum
caſus, & gradus apparet conſideratos fuiſſe in eo-
dem ſtatuto. Primum deſcendentium, in quo vo-
luit, vt maſculi fœminis præferri deberent ſub ea
tamen conditione, vt ijdem maſculi fœminas do-
tare tenerentur. Secundum, in quo ſolæ fœminæ
deſcendentes ſupereſſent, & ab illis voluit exclu-
di tàm agnatos, quàm cognatos. In tertio caſu,
in quo nulli deſcendentes extarent ſiuè maſculi,
ſiuè fœminæ, vocauit agnatos vſquè ad tertium
gradum, ea etiam adiecta conditione, vt fœminæ
in paritate gradus deberent à maſculis excludi.
Poſt agnatos verò vſquè ad tertium gradum, & in
quarto caſu vocauit in bonis paternis & patrimo-
nio defuncti proximiores conſanguineos ex par-
te patris, in matrimonio, ſeù bonis maternis pro-
ximiores conſanguineos ex parte matris; vnde li-
cèt in tertio caſu, & gradu ſucceſſionum fuerint
vocati agnati, non benè infertur, quod eoſdem
agnatos noluerint comprehendere ſtatuentes in
quarto gradu, & capite ſucceſſionis, dùm in eo
vocarunt proximiores conſanguineos ex parte
patris, cum illis ſolùm viderentur conuenire ver-
ba, quibus vſi ſunt, ad quem effectum præter
iàm dicta conſiderarunt Domini, quod non ſolùm
non poterat conſtitui diſcrimen aliquod, vtrùm
21 ex ſtatuto vocati eſſent † proximiores ex parte an
verò ex linea patris, vt ſupponit *Bart. in conſ.10.*
quem in hoc ſequuti fuerunt *Curt. iun. in ſæpius
adducto conſ.5. num.4. Ruin. conſ.23. nu.4. lib.3.*
& reprobat *Caſtren. in conſ.111. tenuit Rota co-
ram Card. Cantuar. deciſ.9. num.2.* Sed quod ij,
qui in caſu huius ſtatuti vocati erant ad bona pa-
terna ſub ea deſcriptione, vt eſſe deberent ex par-
te patris, fuerunt oppoſiti alijs conſanguineis ex
parte matris, ſub quo nomine cum non poſſent
contineri, niſi ſoli cognati, ità etiam nomine pro-
ximorum ex parte patris ſoli agnati intelligi po-
22 terant, † vt arguit in his terminis idem *Curt. in
eod. conſ.5. nu.16. & 21. Rot. in Mediolanen. Iu-
riſpatronatus 20. Nouemb. 1616. coram R.P.D.
meo Pirouano*, & explicando verba huius ſtatuti
ſenſit *Ang. in conſ. 99. nu.5.* Et in hoc viſum fuit,
quod poſſet poſtremus hic gradus ſucceſſionis di-
ſtingui à ſuperiori, quod ſcilicèt eidem gradui nõ
omnia bona defuncti reſeruata fuerint, ſed ſolùm
ea bona, quæ idem defunctus haberet à patre, at-
què etiam, quia qui in eodem gradu futuri erant,
non poterant eodem modo excludere matrem,
23 ſicut agnati intrà tertium gradũ, † qui eſt caſus,
ſuper quo conſuluit *Ang. in adducto conſ.99.* in-
terpretando hoc idem ſtatutum.

Non poterant tertio loco admitti Flaminius, &
Fauſtus de Mancinis, qui ex perſona Portiæ co-
rum matris ſe iunctos dicebant Ioſepho, cum
eadem Portia fuiſſet ſoror Hectoris, qui fuit pa-
ter Attilij, & proauus eiuſdem Ioſephi; nam &
hæc illorum parentela tanquàm ea, quæ deſcende-
24 bat à fœmina, quæ nupta in aliena familia † eid͂
familiæ principium fecerat, nequè poterat dici,
quod haberet qualitates requiſitas à ſtatuto, vt
habetur *in l. pronunciatio. in fin. & in l. familiæ
appellatione. §. fœminarum. ff. de verb. ſignif. &
in l. aſſumptio. §. filius. ff. ad municipal.* quicquid
dici poſſet reſpectu ipſius Portiæ, quæ licèt fœmi-
25 na † potuiſſet admitti ad hanc Ioſephi hæredita-
tem ex vtroquè capite, & tanquàm proximior, &
tanquàm agnata, vt in verbis decidit *text. in l. cõ-
ſanguinitatis. C. de legit. hæred.* & dicetur infra,
cum agetur de iuribus Flaminiæ, quæ pariter aſ-
pirabat ad hanc Ioſephi hæreditatem.

Nequè in hac ſucceſſione poterant ijdem filij in-
niti ex perſona ſuæ matris, ità vt quamuis iure
proprio excluderentur tanquàm alterius agna-
26 tionis, occupare † tamen poſſent per repræſenta-
tionem illius locum, & gradum iuxtà *notat. in
§. cum filius. inſt. de hæredit. quæ ab inteſt. defer.*
Non enim poterat eſſe locus huic iuri repræſen-
27 tationis, tùm quia illud non datur † in tranſuer-
ſalibus in vlteriori gradu à tertio, vt habetur in
auth. poſt fratres. C. de legit. hæred. & declarat
præter alios *Angel. in §. reliquum. Auth. de hæred.
& Falcid. num.6. Menoch. præſumpt. 95. nu. 13.
lib.4.* tùm quia in contrarium erat diſpoſitio ip-
ſius ſtatuti, tàm dum vocabat proximiores, cum
eo caſu tradant communiter Doctores non poſſe
28 attendi, niſi naturalem proximitatem, † non au-
tem eam quæ fictè inducitur ex repræſentatione,
vt apparet, ex relatis per *Couar. pr. ct. quæſt. cap.
38. num.4. Craſſ. in §. fideicommiſſum. quæſt.11.
num.9. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8.
tit.9. num.10.* quàm dum apparebat ſpectatam
ab eo fuiſſe paternam lineam defuncti, vt ſe põ-
dic in his terminis *Grat. conſ. 97. num. 8. lib.1.* &
29 eſt generale quando præter † gradum, in quo ſuc-
ceditur, aſſumi etiam debet altera qualitas, quã
habebat perſona, quæ repræſentatur, ex ratione
conſiderata per *Bart. in l. liberorum. num. 13. ff.
de verb. ſignif.* quam ſequuti fuerunt *Caſtr. in
conſ.47. in 2. dubit. num.1. Iaſ. conſ.221. in 2. col.
verſ. ſecundò mouetur lib. 2. Socc. ſen. conſ. 296.
num.4. lib.2.*

Vltima inter hos omnes competitores, erat
Flaminia de Auiamontijs, quæ erat nepos ex fra-
tre alterius Hectoris ſenioris, qui fuit auus He-
ctoris patris Attilij, & ſexto gradu diſtabat à Ioſe-
pho: & huic Domini dixerunt dãdam eſſe immiſ-
ſionem, ſiuè ex illius perſona Comiti Petro de
Auiamontijs, cui eadem Flaminia iura ſua ceſſe-
rat poſtquàm alijs omnibus excluſis in ipſa ſolùm
verificari poterat ea qualitas, proximioris, quã
primo loco requirebat ſtatutum in perſona, cui
non exiſtentibus agnatis intrà tertium gradum
deferebat hæreditatem defuncti, & alteri qualita-
ti, quam etiam requirebat ſtatutum, vt ea proxi-
mitas eſſe deberet ex latere patris, obſtare non
poterat ſola qualitas ſexus, dùm per eandem Fla-
30 miniam licèt fœminam, † poterat non ſolùm re-
tineri denominatio agnationis, & familiæ, ſed eiuſ-
dem agnationis dignitas conſeruari, ex cumulatis
per *Peregr. de fideic. art.22. num.34. & art. 14.
num.37.*

Digitized by Google

num.37. Bran. de ſtat. excluſ. fœm. art.6. n. 75. & 80. vbi de veriori, & magis communi opinione
& per *Rot. in deciſ.587. nu.1. par.1. & deciſ.282.*
num.2. par. 2. recent. & coram Greg. deciſ. 293.
num.7. & 23. vbi Aldeñ alias complures refert.
Quod cum generaliter procedat vbicunquè materia
existimatur indifferens ſicut conſtat eſſe hic
cauſam ſucceſſionis, quæ nõ magis conuenit maſculis,
quàm fœminis, clariùs etiam fiebat hoc
caſu ex verbis ipſius ſtatuti, quatenùs in tertio capite,
& gradu ſucceſſionis in quo ſoli agnati vocabantur,
concedebatur prælatio maſculis aduerſùs
fœminas: hinc enim colligere licebat, quæ fuerit
mens ſtatuentium in hoc quarto gradu ſucceſſionis,
in quo conſiderati fuerunt omnes alij agnati,
qui eſſent poſt tertium gradum, dùm in ſuperiori
capite, in quo mentio fiebat etiam de agnatis non
fuit dubitatum, verùm ſub ea appellatione
venire poſſet linea fœminina agnatorum. & vna
31 pars ſtatuti † alteram declarare poterat, vt conſiderauit
in his terminis *Baldus* ad effectum ſcili-
32 cet, vt ſub nomine agnatorum † intelligantur
comprehenſæ etiam fœminæ, quæ ſint de agnatione
in *conſ. 97. lib. 5. Socc. iun. conſ. 10. num. 12.*
vol.2. his verò iuribus Flaminiæ, & omnibus illius
33 prærogatiuis, quorum cauſa † debebatur illi hæc
ſucceſſio, poterat iuuari Comes Petrus, cum ex ea
iurium ceſſione, quam obtinuerat, non abdicauerit
à ſe Flaminia directas actiones, ſed ſolùm illarum
exercitium tranſtuliſſet in Petrum, ex quo
potuit idem nomine ipſius Flaminiæ cedentis ob-
34 tinere † immiſſionem illi debitam ſicut ex vtilibus,
quas etiam ex eadem ceſſione fuit conſequutus,
poterit hanc eandem Ioſephi hæreditatem
retinere, poſtquàm illa ſibi fuerit reſtituta, vt declarat
Ang. in l. ſi vſusfructus. ff. de nouation. Bart.
in l. qui ità.66. §. etiam. nu 2. ff. ad Senat. conſult.
Trebell. Alex. in l. apud Iulianum.11. §. vtrum
*num.1. Imol. num.10. ff. eod. tit. Peregr. de fideicom.
art.31. num.33.* & fuit dictum *in Tiburtina*
*Caſtrorum 15. Martij 1619. coram bo.me. Buratto,
& in Romana fideicommiſſi de Guidis 28. Iunij
1630. coram me.*

Nequè dubitarunt Domini, vt habere poſſet
locum id ſtatutum in hac Ioſephi hæreditate, quia
quàmuis loqueretur idem ſtatutum de decedentibus
ab inteſtato, & ipſe Ioſeph, qui in pupillari
35 ætate deceſſit, propriè non poſſet dici † deceſſiſſe
ſine teſtamento, ſed potius inteſtabilis, vt videtur
voluiſſe *I.C. in l.1. §. planè. ff. de ſuis & legit.* Adhuc
tamen in eo locum habebat diſpoſitio ipſius
ſtatuti propter rationes, quas conſiderauit *Bart.*
in ead. l.1. num 2. & in conſ.141. lib.1. in quo reſpondit
ſuper hoc eodem ſtatuto Vrbeuetano, *Angelus*,
qui pariter interpretatus fuit hoc ſtatutum
in *conſ.99 lib.2. & conſ.211. num.4.* & hanc opinionem
magis communem, & veriorem eſſe atteſtati
fuerunt *Gabr. conſ 14. num. 14. & 19. lib.1.*
Roman. in conſ 32 num. 4. & in conſ. 4. num. 5.
Craſs. in §. ſucceſſio ab inteſtato. quæſt.1. num.2.
Menoch. plures referens pro eadem opinione in
conſ.569. num.12.

Et ità omnibus informantibus &c.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Romana de Caualerijs.

Die Veneris 25. Iunii 1632.

ARGVMENTVM.

Captatoria diſpoſitio, quæ dicatur, & an valeat. Et an ſubſtitutio captatoria non ſub conditione, ſed ſub modo an teneat. Subſtitutio facta inter agnatos, per modum conſili an dicatur captatoria.

SVMMARIVM.

1 *Captatoria diſpoſitio eſt à iure reprobata, tàm in inſtitutionibus, quàm in legatis, & fideicommiſſis, & num.13.*
2 *Diſpoſitio ſecunda facta intuitu captatoria non ſuſtinetur tanquàm dependens, & conſecutiua ad actum improbatum.*
3 *Diſpoſitio, quando clarè dicatur captatoria.*
4 *Diſpoſitio captatoria dicitur, ſi conferatur omninò in voluntatem alterius, vt puta, inſtituo te, ſi Titius voluerit.*
5 *Diſpoſitio dicitur captatoria, ſi quis mandauerit Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſtituat.*
6 *Teſtamentum debet fieri per ipſum teſtatorem.*
7 *Voluntas, ſeù diſpoſitio noſtra non debet pendere, ab alieno arbitrio.*
8 *Legata, licèt non poſſint pendere ab aliena voluntate, ex alieno tamen arbitrio, quod ad arbitriū boni viri reducitur, pendere poſſunt.*
9 *Teſtamentorum iura ab alieno arbitio pendere non licèt.*
10 *Ruin. in conſil.20. num. 6. vol. 2. reprobatur, & num.15. & 18. declaratur.*
11 *Captatoria dicitur diſpoſitio, ſi quis inſtituat, quem Titius voluerit.*
12 *Captatoria diſpoſitio eſt, quando quis aliquem inſtituit, vel ſubſtituit, ſub ſpe reciprocæ inſtitutionis, vel ſubſtitutionis.*
14 *Subſtitutio captatoria facta non ſub conditione, ſed ſub modo an teneat.*
16 *Subſtitutio facta ad bonum finem, & honeſtum pro conſeruatione familiæ non videtur captatoria.*
17 *Fideicommiſſum reciprocum, quando duo faciunt, tenet talis diſpoſitio.*
19 *Subſtitutio inter agnatos facta per modum conſilij non poteſt dici captatoria. & num.20.*
20 *Actus, qui reſpicit publicam vtilitatem, ſi ab initio ſit à iure reprobatus, licèt contraueniens ex aliqua cauſa excuſari poſſit à pœna, non tamen actus etiam partium cõſenſu approbatus, valet*
21 *Actus à iure reprobatus, quando ſit, pro non facto, habetur.*

¶ Suprà ad Deciſionem 178. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

DECISIO CCCL.

DOMITIVS de Caualerijs de anno 1584. hęredes vniuerſales inſtituit Antonium, Pom-

pcum, & Octauium filios, quos ad inuicem ſubſti-
tuit filios, & deſcendentes Bernardi de Caualerijs.
Ità, tamen, quod idem Bernardus in ſuo teſtamento
ſimilem ſubſtitutionem facere deberet in fauorem
maſculorum ipſius Domitij, & ab eis deſcenden-
tium, & non aliàs, aliter, nec alio modo: De an-
anno 1599. dictus Bernardus ſuum condidit teſta-
mentum, in quo hæredes vniuerſales inſtituit Iaco-
bum, Horatium, & Fidericum filios, quos ad inui-
cem ſubſtituit, inſertoquè tenore teſtamenti Domi-
tij eiſdē modo, & forma, ſubſtituit filios, & deſcen-
dentes illius, hac tamen adiecta conditione, quod
ſi fortè diſpoſitio, & ſubſtitutio facta à Domitio nō
poſſet locum habere, & ſortiri effectum de iure,
quouis modo, & cauſa in fauorem dd. filiorum, &
deſcendentium ipſius Bernardi, pariter dicta diſpo-
ſitio, & ſubſtitutio facta ab ipſo Bernardo in fauorē
filiorum, & deſcendentium dicti Domitij effectum
non ſortiretur, & pro non facta haberetur. Deceſ-
ſerunt omnes prædicti ſuperſtite tantùm D. Octa-
uio de Caualerijs, eoquè poſt obitum Federici vlti-
mi ex Bernardi filiis prætendente immiſſionem vi-
gore ſubſtitutionis in dicto teſtamento Bernardi fa-
ctæ, Domini cenſuerunt, illi eſſe denegandam, quia
1 cum diſpoſitio † Domitij fuerit captatoria, & ſic à
iure reprobata, tàm in inſtitutionibus, quàm etiam
in legatis, & fideicommiſſis, vt de inſtitutionibus
eſt *text. in l. captatorias*, *& l. ſi quis Semproninm*,
ff. de hæred. inſtit. l. captatoria, *ff. de leg. 1. l. ca-
ptatorias*, *C. de teſtam. l. vtrùm*, *§. cum quidam*,
ff. de reb. dub. & de legatis, & fideicommiſſis, *eſt
text. in d. l. captatoriæ*, *ff. de leg. 1. d. l. vtrùm*, *ff. de
reb. dub. l. legatum*, *ff. de leg. 1. gloſ. & DD. in l. 1.
ff. de leg. 2. l. nonnunquàm*, *ff. de condit. & demon-
ſtr. in fin.* clarè ſequitur, quod nec Bernardi diſpoſi-
tio ſuſtineatur, ſiuè ſequamur opinionem, quod
2 ſecunda † diſpoſitio facta intuitu captatoriæ non ſu-
ſtineatur tanquàm dependens, & conſecutiua ad
actum improbatum *l. non dubium*, *C. de leg. Alex.
in l. cum donationis*, *num. 2. C. de donat.* quo caſu
res eſt clara, ſiuè ſequamur contrariam ſententiam,
quod de iure, ſecunda diſpoſitio teneat, de quibus
*R. P. D. meus Duran. in ſuo tract. de condit. impoſ-
ſib. par. 3. cap. 5. num. 26. & ſeqq.* & iſto etiam ca-
3 ſu res eſt clara, quia Bernardus noluit ſuam diſpoſi-
tionem valere, ſi diſpoſitio Domitij corrueret, vt
ſuprà relatum eſt, ad *text. in l. fin. ff. de conſtit. pe-
cun. Rom. conſ. 175. num. 4. Socc. conſ. 97. ante fi-
nem, verſ. ex quibus poſtremo infertur, lib. 3. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 444. num. 3. & ſeqq.*

Quod autem diſpoſitio Domitij fuerit captato-
ria, non poteſt controuerti; pro cuius inſpectionis
intelligentia prænotandum eſt, captatoriam volun-
4 tatem tripliciter dici. Primo † ſi diſpoſitio confe-
ratur omninò in voluntatem alterius, vt putà, inſti-
tuo, ſi Seius voluerit; talis enim inſtitutio à iure
reprobatur, *l. illa inſtitutio*, *ff. de hæred. inſtit. l. ca-
ptatorias*, *C. de milit. teſtam. vbi gloſ. in verb. ca-
ptatorias* communiter recepta, vt dicit *Dec. ibidem
num. 5. cum pluribus. ſeqq.* & ſub hoc membro in-
5 cluditur etiam diſpoſitio, in qua † quis mandauerit
Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſti-
tuat, *dicta l. ſi quis Sempronium*, *ff. de hæred. inſtit.
Bald. in l. executorem*, *num. 4. verſ. reſtat quærere*,
*C. de execut. rei iud. per d. l. illa inſtitutio. Suarez.
in tractat. de captator. voluntate*, *num. 3.* & ratio
6 eſt, quia teſtamentum † debet fieri per ipſum Te-
ſtatorem, non per alium; cum teſtamentum ſit no-
ſtræ, non alienę voluntatis iuſta ſententia, vt in *l. 1.
7 ff. de teſtam.* & voluntas, † ſeù diſpoſitio nō debeat
ab alieno pendere arbitrio, *d. l. illa inſtitutio*, *ff. de
hæred. inſt. Mattienz. lib. 5. tit. 4. l. 5. gloſ. 1. n. 2.
R. P. D. meus Duran. in d. tract. de condit. impoſ-
ſib. par. 3. cap. 5. num. 9. verſ. quare idem Paulus*,
Io. Deckerus lib. 1. diſertat. 1. num. 7. In legatis
autem licèt eorum diſpoſitio pendere non debeat
8 ab aliena voluntate, † ex alieno tamen arbitrio,
quod ad arbitrium boni viri reducitur, pendere po-
teſt, vt probat *Padill. in l. 1. ff. de leg. 2. nu. 49.* vbi
numeris ſeqq. limitat, & licèt *Ruin. in conſil. 20.
num. 6. vol. 2.* teneat quod iſta diſpoſitio non ſit ca-
ptatoria, eam tamen vitioſam eſſe agnoſcit, cum
9 non liceat † teſtamentorum iura ab alieno arbitrio
pendere *d. l. illa inſtitutio*, *ff. de hæred. inſtit.* &
10 in omnem euentum † *Ruin.* reprobant *Couar. in
cap. ſi tibi, num. 3. verſ. qua in re cauendum eſt à
Carolo Ruino, de teſtam. Mattienz. loco ſupra al-
legato, num. 3. ante finem. Fuſar. quæſt. 503. &
ſeqq.* vbi validiſſima fundamenta, & DD. cumu-
11 lat. Secundo modo † captatoria dicitur diſpoſi-
tio, ſi quis inſtituat quem Titius voluerit, *gloſ. in
d. l. captatorias*, *in eodem verſ. C. de milit. teſtam.
vbi Dec. nu. 11. & 12.* & iſta eſt communis ſenten-
tia. Tertio captatoria dicitur diſpoſitio, quando
12 quis † alium inſtituit, vel ſubſtituit ſub ſpe reci-
procę inſtitutionis, vel ſubſtitutionis, vt inſtituo te
hæredem, vel ſubſtituo, ſi me inſtitueris, vel ſub-
ſtitueris; hæc eſt enim eſt captatoria voluntas
l. illc autem, *ff. de hæred. inſtit. gloſ. & DD. com-
muniter in d. l. captatorias*, *C. de milit. teſtam.*
teſte *Dec. ibidem*, *num. 14. Couar. in d. cap. cum
tibi, num. 1. & ſeqq. de teſtam.* cum poſſit Teſta-
tor alterum decipere reuocando teſtamentum, ac
13 propterea diſpoſitio † iſta tanquàm captatoria
reprobatur, *Caſtrenſ. in d. l. captatorias*, *num. 4.
R. P. D. Duran. in d. tractat. de condit. impoſſib.
par. 3. cap. 5. num. 28. ante fin.* vbi de communi
teſtatur, & clariſſimè *Fuſar. alios allegans dicta
quæſt. 103. num. 1.* vbi de communi *Io. Deckerius
loco allegato*.

In hoc autem poſtremo caſu nos verſamur,
cum Domitius ſubſtituerit filios, & deſcenden-
tes Bernardi, quatenùs ipſe ſimilem diſpoſitio-
nem fecerit.

14 Non obſtat, quod Domitius non fecit † ſubſti-
tutionem ſub conditione, ſed ſub modo, ideoquè
diſpoſitio tenet, ſecundùm ſententiam *Ruin. in
d. conſ. 20. num. 4. vol. 2. Peregr. de fideicomm.
art. 33. num. 63. & ſeqq.* vbi dicit, quod hæc de-
15 claratio iuuaret per viā exceptionis, *& conſ. 34.
num. 3. & ſeqq. lib. 3.* quia contrà *Ruin.* tenent *Co-
uar. in d. cap. cum tibi, num. 18. verſ. hæc tamen
à viro doctiſsimo*, *Sarmient. ſelectarum interpræ-
tat. lib. 2. cap. 4. num. 4. & ſeqq. Surd. deciſ. 68. in
fin. R. P. D. meus Duran. d. tract. de condit. im-
poſſib. par. 5. cap. 1. num. 20. vſquè ad fin. Fuſar.
de ſubſtitutionibus, d. quæſt. 503. num. 32.* & hanc
ſententiam tenuit *Rota apud Seraphin. deciſ. 364.*

in

in fine, vbi dicitur quod DD. dixerunt ſententiam
15 *Conarruuiæ* veriſſimam eſſe, & quod Ruinus † fal-
litur in explicatione captatoriæ, quæ *deciſio Sera-
phin.* habetur etiam *par. 1. diuerſ. deciſ.* 643.

Nequè obſtat, quod Domitius ad bonum, &
honeſtum finem fecerit dictam ſubſtitutionem
16 pro † conſeruatione agnationis, & ideò non vi-
detur captatoria, vt in puncto conſuluit *Ruin. in
d. conſ.* 20. *num.* 10. 11. & 12. *lib.* 2. cui neminem
contradixiſſe in hoc adhærendo, dicit *Menoch.
conſ.* 1233. *num.* 7. quia pro reſponſione aduer-
tendum eſt: quod licèt veriſſimum ſit, quando
17 duo † faciunt fideicommiſſum reciprocum, diſpo-
ſitionem tenere, vt eſt *text. in l. captatorias, ff. de
hared. inſtitut. Bart. in l.* 1. *circa fin. & ibi alij
DD. C. de his, qui pro non ſcript. habent. Bald. in
l. licèt. C. de pact. cum alijs per Fuſar. d. quaſt.* 503.
18 *num.* 25. Iſta tamen concluſio cui *Ruin.* † inniti-
tur, procedit quando id fit inter agnatos per mo-
dum conſilij, non autem per viam captatoriæ,
prout fuit factum in caſu iſto, & in his terminis,
19 quando † ſcilicèt fuit per modum conſilij, non
autem captatoriæ, poteſt ſaluari dictum *Ruin. in
ſæpiùs præalleg. conſ.* 20. *num.* 11. & *Peregr. in
conſ.* 34. *num.* 2. *in fin. lib.* 5. dum volunt, quod ex
interuallo poſſit inter duos fieri fideicommiſſum
reciprocum, prout eos allegat *Fuſar. loco præal-
leg. num.* 26. ſi enim quis dicat diſpoſui ad fauo-
rem agnationis, ità quoquè diſponere debes, nul-
la adeſt captio, & propterea ex prædictis diſpoſitio
ſuſtinetur, vt benè declarat *Antonius Auguſti-
nus emend. lib.* 4. *cap.* 15.

Deniquè non obſtat, quod cum teſtamentum
Domitij per 30. ferè annos præcedat teſtamentum
Bernardi, clarè patet, quod Domitius noluit de-
cipere Bernardum, prout verè non decipit, cum
teſtamentum non reuocauerit, fueritquè in arbi-
trio Bernardi acceptare, & non acceptare teſta-
mentum Domitij, prout illud acceptauit, licèt
20 conditionaliter, quia in hac materia, † quæ reſpi-
cit publicam vtilitatem, ſufficit quod actus ab ini-
tio fuerit à iure reprobatus, quo caſu contraue-
niens, licèt ex aliqua cauſa poſſit excuſari à pœna,
21 non tamen actus etiam partium † conſenſu appro-
batus valet, *Feſtr. de Sen. conſ.* 85. *num.* 4. cum
tanquàm à iure reprobatus pro non facto habea-
tur *d. l. non dubium, C. de leg.*

Et ità concluſum cauſa ter propoſita, maturè-
què diſcuſſa.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerundeñ Iuriſdictionis.

Die Mercurii 24. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Ius ſtatuẽdi ſupèr anniuerſarijs ſpectat ad Ca-
pitulum; Et quando illud ius prætendi poſsit
à Beneficiatis. Ius ſe congregandi quarè non
habeant Beneficiati.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum habet intentionem fundatam ſta-
tuendi ſupèr illis rebus, quæ propria Eccleſiæ
ſtatum reſpiciunt, & num.* 5.

2 *Beneficiati non repræſentant capitulum, ſed
ſunt tamquàm ſerui, & miniſtri Eccleſiæ.*

3 *Ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs non ſpectat ad
Beneficiatos, ſi non doceant ea conſtare, ex
particularibus legatis ſibi relictis.*

4 *Legans aliquid Eccleſiæ in genere, cenſetur po-
tius ſpectaſſe fauorem, & cultum Eccleſiæ, quàm
particulare intereſſe illorum de Eccleſia.*

5 *Anniuerſariorum adminiſtratio communis Be-
neficiatis, & Capitulo, non infert ad proprieta-
tem ipſorum anniuerſariorum in perſonis Be-
neficiatorum.*

6 *Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuente ad-
miniſtrationem.*

7 *Obſeruantia, aut conſuetudo, quæ adducitur pro
ſola declaratione actus dubij non eget præ-
ſcriptione.*

8 *Conſuetudo interpretatiua ceſſat, quando ex ea
recedi debet ab expreſſa Iuris diſpoſitione.*

9 *Conſuetudo in quo potiſſimùm differat à præ-
ſcriptione.*

10 *Ius publicum ſicuti ex conſuetudine conſtitui
debet, ità etiam per eam omnibus acquiritur, ſi-
ne detrimento certarum perſonarum.*

11 *Beneficiati, quia ex ſe vnum corpus non conſti-
tuunt, ſed conſiderantur, vt ſinguli, habere non
poſſunt ius ſe congregandi.*

12 *Ius ſe congregandi competit ſolùm Vniuerſitati,
& Capitulo.*

13 *Beneficiati non poſſunt facere Congregationes,
quia in hoc verſatur intereſſe Capituli, cui ipſi
Beneficiati ſubiacent.*

14 *Confirmationis gratia propter vitium ſubreptio-
nis non prodeſt.*

¶ Supra ad Deciſionem 309. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCCLI.

DVO erant capita ſententiæ Rotalis, de cuius confirmatione actum fuit in dubio, quod hodiè propoſui, ſicut duo erant iura, quæ Beneficiati Eccleſiæ Collegiatæ S. Fœlicis aſſerebant ſe habere in eadem Eccleſia. Continebatur in primo capite ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quod Ius dictum fuit in eadem ſententia pertinere ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè ad Protectores dd. anniuerſariorum, qui nomine Beneficiatorum eadem anniuerſaria adminiſtrabant. In altero, & ſecundo capite firmatum fuit aliud ius Abbatis ſuper licentia concedeñ Beneficiatis, vt ſe poſſent congregare, quam licentiam ijdem habere aſſerebant ex duabus conceſſionibus ſibi factis anno 1578, & anno 1581. à Benedicto, & Iacobo Epiſcopis Gerundeñ, & illarum confirmatione Apoſtolica ſequuta anno 1624.

Et quantùm ad primum caput, & ius, quod Capitulum habere dicebat vnà cum Abbate ſuper eo iure ſtatuendi, non poterat negari, quod ſu-

per

per eodem Iure haberet Capitulum fundatam
1 intentionem, cùm in his, quæ† propriæ Eccleſiæ
ſtatum reſpiciunt (vt cenſeri debebant hæc an-
niuerſaria) ſicut iuriſdictio erat ſoliùs Capituli
iuxtà diſtinctionem *gloſſæ in cap. conſtitutionem,
§. cæterum n. 3. Felin. in cap. cū omnes. n. 10. verſ.
quartò eſt aduertendum. de conſtit.* ità non pote-
rat idem ius pertinere ad Beneficiatos, à quibus
2 Capitulū non† repræſentatur, cùm illi tamquàm
miniſtri, & ſerui Eccleſiæ non faciant partem, cùm
Capitulo, vt dicit *alia gloſſ. in cap. penult. in verbo
aſſiſios. de Cler. non reſiden.* & ex ea notant. *Abb.
in cap. nouit. in princ. de his, quæ fiunt à Prælat.
Andr. de Butr. in cap. penult. num. 8. de Cler. non
non reſid. & conſ. 51. num. 1. Verall. deciſ. 84. p. 1.
Rot. deciſ. 16. & deciſ. 183. num. 1. par. 1. recent.*
Et de Eccleſia Gerunden̄ dictum fuit apud *Caſ.
de Graſſ. dec. 4. de his quæ fiūt à maior. par. capit.*

Nequè oſtendebant Beneficiati, quod ea anni-
uerſaria conſtarent ex particularibus legatis, quæ
fuiſſent relicta ipſis Beneficiatis, ſiuè Protectorib.
itaut ſuper eiſdem anniuerſarijs tamquàm com-
3 munibus etiam Beneficiatis ceſſare † videretur
ratio ſuperiùs conſiderata, & omnis authoritas
Canonicorum, & Abbatis *iux. deciſionem Vitalin.
in clem. vt hi, qui. n. 14. de ætat. & qualit.* quam
ſequutus fuit in his terminis *Cæſar. de Graſſ. d.
deciſ. 4. de his, quæ fiunt à maior. part. capit. Pa-
riſ. conſ. 90. num. 12. lib. 4.* & fuit dictum *in Vicen̄.
legatorum 4. Decembris 1624 & 24. Nouembris
1625. coram R. P. D. meo Merlino.* Etenim lega-
ta, ex quibus eadem anniuerſaria cōſtituebantur,
quorum aliqua data fuerunt in hac diſputatione,
non apparebat, quòd fuiſſent ipſis Beneficiatis
expreſsè relicta, ſed ſolùm Eccleſiæ in genere,
4 quod† ſatis erat, vt ipſa Eccleſia dici deberet cō-
ſiderata potiùs, quàm perſonæ Beneficiatorum,
quia quàmuis ea legata fuiſſent illis nominatim
relicta, adhuc cenſeri deberet ſpectatus cultus, &
fauor ipſius Eccleſiæ, tamquàm coniunctus cùm
ſalute animæ eorum, qui eadem legata fecerunt
potiùs quàm particulare intereſſe eorumdem
Beneficiatorum, ex rationibus conſideratis *per
Ancbar. in cap. officij. num. 16. Imol. n. 27. Barbat.
num. 35. de teſtam. & per Abbat. in cap. requiſiſti
num. 27. poſt gloſſ. ibi in verbo ſeciùs autem. eod.
tit. de teſtam. Petr. de Vbald. in tract. de Canonic.
Epiſc. cap. 7. n. 56. Lapus de portion. Canon. cap. 12.
num. 1.* Ex adminiſtratione verò eorumdem an-
niuerſariorum, quam Beneficiati habebant com-
munem cùm Capitulo, multò minùs inferri po-
terat ad proprietatem dd. anniuerſariorum, vt ar-
guebant informantes pro Beneficiatis; Quia ſicut
conſideratum fuit *in deciſione facta in hac cauſa
ſub die 12. Decembris anni 1622.* non compete-
bat Capitulo hoc ius ſtatuendi propter admini-
ſtrationem, quam idem haberet dictorum anni-
5 uerſariorum, †cùm ea adminiſtratio reſpiceret ſo-
lùm vſum, & exercitium dd. legatorum, & potuiſ-
ſet Beneficiatis competere ex cauſa participatio-
nis, quam ipſi habebant ſuper eiſdem legatis, vt
conſideratum fuit *in dicta Vicen̄. legatorum 4.
Decembris 1624. 4. Nouembris 1625. & 25. Fe-
bruarij 1630. coram R. P. D. meo Merlino*, ipſum
6 verò ius † ſtatuendi ſupponeret liberam iuriſdi-
ctionem apud ſtatuentes, iuxtà notata *per Bart.
in l. omnes populi. in prima quæſtione. ff. de iuſt. &
iur. Iaſ. num. 6. & alios*, & dixit in his terminis
*Felin. in cap. ex parte Decani. 33. nu. 1. de reſcript.
Put. deciſ. 353. lib. 1. & deciſ. 191. num. 1. lib. 2.*

Ex hac eadem ratione nihil facere poterat ob-
ſeruantia, quæ à Beneficiatis adducebatur ad in-
terpretationem dd. legatorum, dùm ipſa admini-
ſtratio tamquàm diuerſa à Iure ſtatuendi, nihil ad
illius declarationem conferre poterat, & ex alio
etiam capite videri poterat inutilis eadem obſer-
uantia, quia ſcilicet illa non oſtendebatur legiti-
7 mè præſcripta, licèt enim† vbicumquè obſeruan-
tia, aut conſuetudo pro ſola declaratione adduci-
tur, & ad interpretationem actus dubij, non ſit
opus præſcriptione, & ſatis ſit, quòd ità aliquo
tempore obſeruatum reperiatur, cùm eadem
obſeruantia tunc non deducatur, niſi vt ex ea
probetur, ac declaretur, quid verè actum fuerit,
vt notat *Decius poſt alios in cap. cùm M. Ferra-
rien̄. num. 26. de conſtit. & in cap. at ſi Clerici.
num. 75. de Iudic. Aret. conſ. 11. num. 4. in fin.
Corn. conſ. 188. num. 11. vol. 4.* Tamen aliud ſer-
uatur vbi in iure cautum reperitur contrarium
eius, quòd dicitur inductum à conſuetudine,
quia hoc caſu ceſſat omnis interpretatio, dùm
8 ex eadē † conſuetudine debet recedi ab expreſ-
ſa iuris diſpoſitione, vt voluit *idem Dec. conſ. 11.
num. 10. & conſ. 114. num. 5. vol. 1. Cart. Sen.
conſ. 79. nu. 3. in fin. Caſtrenſ. in l. heredes palam.
§. ſi quid. num. 5. de teſtam. Rot. coram Greg. deciſ.
162. num. 4. et deciſ. 112. num. 2. par. 2. recent. ad
notata per gloſſ. et alios in cap. vltim. in verbo le-
gitimè, de conſuetud.* & propriè conueniebant hic,
termini præſcriptionis, cùm ageretur de auferen-
do iure ſtatuendi à Capitulo, eoquè dando Bene-
ficiatis, quæ differentia conſiderari ſolet inter præ-
ſcriptionem, & conſuetudinem, cùm ſicut ex cō-
9 ſuetudine † ius publicum cōſtitui debet, ità etiam
10 per eam omnibus acquiratur † ſinè detrimento,
aut præiudicio certarum perſonarum, *vt poſt Do-
ctores communiter in d. cap. vlt. de conſuetud.
notat. Aymon. de antiq. temp. par 4. ſect. 1. n. 22.
Card. Seraph. deciſ. 410. num. 1.* & fuit deciſum
*in Cordu. en̄ Redecimarum 14. Martij 1608. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Et hæ fuerunt
rationes; & fundamenta primæ partis huius deci-
ſionis, ſub qua tamen Domini noluerunt com-
prahendi ius Beneficiatorum ſuper adminiſtratio-
ne dd. anniuerſariorum, & nè à ſtatutis, quæ fie-
rent à Capitulo huic Iuri præiudicari poſſet, In
altero, & particulari dubio reſeruarunt videre
quomodò idem Capitulum de dictis anniuerſarijs
ſtatuere, aut diſponere deberet.

In altero capite ſuper iure ſe congregandi, ip-
ſiuſiuris cōmunis diſpoſitio viſa fuit eſſe cōtraria,
& reſiſtebat Beneficiatis, dùm illi non conſtitue-
bant vnum corpus in Eccleſia, ſed ſolùm poterāt
11 conſiderari tamquàm† ſinguli in eadem Eccleſia,
vt poſt gloſ. Abb. notauit *in c. dilect. de exceſſ. prælat.
n. 5. & in c. nobis n. 8. de iur. patron. Rot. deciſ. 455.
par. 1. diuerſ.* & fuit deciſum nouiſſimè *in Vicen̄.
Collegij 7. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Mot-*
man-

manno, neque poterat eis prodeſſe, quòd vellent ad ſolum honeſtum finem in vnum conuenire, & ſe congregare, quia hæc cauſa poterat illos excuſare à pœna, non autem aliquod ius eis tribuere, ità vt cenſeãtur habere hanc facultatem iure proprio, quæ ſolùm competit Vniuerſitati, & Col-
12 legio, vt his † terminis reſpondit *Aym. cõſ. 4. n. 14. & 20. Bald. conſ. 320. num. 12. vol. 2.* & notatur *in l. 1. ff. de colleg. & corpor. illicit. & in l. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſit. nomin. Bald. in l. nulli. num. 2. Bart. num. 7. ff. eod tit.* Quæ eò magis procedunt, quando poteſt conſiderari alterius præiudicium, aut intereſſe, nè hæ congregationes fiant, ſicut poterat id præiudicium conſiderari
13 hoc caſu reſpectu Capituli, cui Beneficiati † ſubiacebant, vt fuit dictum *in Valentina iuris congregandi 23. Ianuarij 1595. coram Card. Pamphilio*, & in alijs relatis *in deciſione facta coram Reuerendiſſ. D meo Decano 22. Aprilis 1630.* quã ſequuta fuit Rota *in d. Vicẽ Collegij*, Et de Beneficiatis Eccleſiæ Gerundeñ dixit *Cæſar. de Graſſis deciſ. 4. num 14. de his, quæ fiunt à Prælat. ſinè conſenſ. capit.* Neque pro hac licentia poterat eis deſeruire facultas, quã illi oſtendebãt ſibi fuiſſe datã à duobus Epiſcopus Gerũdæ, Benedicto de Toccho anno 1578. & 1581. & à Iacobo Caſſadoro anno 1588. quia ius concedẽdi hanc facultatẽ ſpectabat ex ſententia Arbitrali ad Abbatem, vt fuit dictum *in adducta deciſione 22. Aprilis anno 1630.* In qua deciſione prætereà reſponſum fuit ad confirmationem Apoſtolicam, quam ijdem
14 Beneficiati oſtendebant earum duarum conceſſionum, vt non potuerit ex ea præiudicium fieri iuribus Abbatis, & Capituli proptèr ſubreptionem gratiæ eiuſdem confirmationis.

Et ità &c.

☞ coram R. P. D Coccino Decano, eſt deciſ. 321. ſuprà in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus,

Die Veneris 26. Nouembris 1632.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè, quibus concurrentibus danda eſt immiſſio, Capitulum fundans ſe in Statuto Eccleſię requirente certàm qualitatem in Canonicis, eſt legitimus cõtradictor.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè debetur immiſſio probata reſeruatione, poſſeſſione defuncti, & Clericatu ipſius ſubrogati.*
2 *Dignitates primæ in Cathedralibus poſt Pontificalem ſunt reſeruatæ.*
3 *Singula ſingulis referenda ſunt.*
4 *Capitulum, quando ſe fundat in ſtatuto Eccleſiæ requirente certam qualitatem in Canonicis eſt legitimus contradictor, & non aliàs, & num. 6.*
5 *Attamen onus probandi incapacitatem incumbit ipſi Capitulo.*
7 *Priuilegijs omnibus in contrarium facientibus cenſetur derogatum, ſtante clauſula, non obſtantibus priuilegijs.*

¶ Supra ad Deciſionem 183. coram eodem Reuerendiſſ. Coccino Decano.

DECISIO CCCLII.

CVM VACAVERIT de menſe Septembris vnus ex Canonicatibus inſimul cum Decanatu Eccleſiæ Tridentinæ, & Sanctiſſimus D. N. de illis prouiderit Ioannem Tudeſchinum, qui expediuit literas ſubrogationis gratioſæ ad partes, quæſitum fuit, An ei deberetur immiſſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt, cum ſint iuſtificata
1 tria ad hunc effectum requiſita, † reſeruatio ſcilicèt, poſſeſſio defuncti, & Clericatus impetrantis. *Seraph. deciſ. 1426. nu. 1. Rota in recent. dec. 154. num. 1. par. 1. & 197. num. 1. par. 2.* De poſſeſſione defuncti, & Clericatu impetrantis ſatis conſtat ☞ ex deductis in alia deciſione.

Reſeruatio etiam eſt clara, nam Canonicatus vacauit in menſe Septembris, qui eſt reſeruatus
2 vigore concordatorum Decanatus verò eſt † prima dignitas poſt Pontificalem, & ideò eſt reſeruata vigore *Extrauag. ad Regimen.* & concordatorum, quæ in hoc ſunt conformia regulæ 4. Cancellariæ.

Non obſtant latè deducta circa qualitatem nobilitatis requiſitæ, quia quicquid ſit, an Ioannes Tudeſchinus probet iſtas qualitates, fuerunt datæ huic fundamento plures reſponſiones, Prima fuit quod reſpectu Canonicatus ex 18. Canonicis Tridentinis, duodecim debent eſſe ex Natione Germanica, & ſex Itali, vt in Conſtitutione Pauli III. & quicquid dicendum eſſet de Germanis, de ſex Italis in prædicta Conſtitutione diſponitur, quod debeant eſſe ſubiecti iuriſdictioni Eccleſiæ Tridentinæ, & tres ex iſtis, Magiſtri, ſeù Doctores, vel Licentiati, reliqui verò tres licèt nobiles, ſeù graduati non fuerint, ex bonis tamen parentibus geniti, litteriſquè, & bonis moribus ſint inſtructi.

Et ideò ex prædictis inferebatur, quod cum non ſit probanda nobilitas, quando agitur de Canonicis Italis, ex deductis Ioannes probat, Canonicatum vacare per obitum Itali, ſequè ipſum Italum eſſe, & ſubditum Epiſcopo, ac Iuris vtriuſq; Doctorem, vt in priuilegio, quod modo datur in Summario, Quarè ſiuè Canonicatus ſit ex primis tribus, qui debentur Italis cum qualitate Doctoratus, ſiuè ex tribus ſecundis, qui non requirunt hãc qualitatem, Ioannes habet intentum, quia non repugnat, quando etiam Canonicatus eſſet vnus ex tribus ſecundo loco enumeratis, vt non poſſet illũ obtinere ſi eſſet Doctor, imò magis ei debuiſſet cõferri, & hoc etiam innuit Conſtitutio Pauli Tertij, ibi, *reliqui tres licèt nobiles, ſeù graduati non fuerint.*

Quantùm verò attinet ad Decanatum, nec etiã reſpectu Italorum requiritur nobilitas, vt colligitur ex dicta Conſtitutione Pauli Tertij, ibi, *Ac Decanus eiuſdem Eccleſiæ ex Germanicis, aut Italis, modo ſupradicto qualificatis omninò eſſe debeat,*
3 cum enim † ſingula ſingulis ſint referenda. *Aym. conſ. 80. num. 11.* verba illa, *modo ſupradicto qua-*

liſi-

Digitized by Google

liſicatis important, quod Germani, qui volunt ob-
tinere Decanatum habeant qualitates in Germa-
nis requiſitas. Itali verò habeant qualitates in
Italis requiſitas, quas habere Ioannem ſupra
oſtenſum fuit.

Secundò fuit reſponſum, quod, & ſi verum ſit,
4 quod quando Capitulum ſe fundat in Statuto † Ec-
cleſiæ requirente certam qualitatem, ſit legitimus
Contradictor, & non aliàs, attamen onus proban-
5 di † incapacitatem incumbit ipſi Capitulo, vt in
cauſa *Ratisbonen. Canonicatus 23. Iunij 1617.
coram R. P. D. meo Pirouano, Adden. ad dec. 221.
num. 11. ſan. mem. Gregor. XV. & in cauſa Me-
leuitana Coadiutoriæ 27. Nouembris 1624. coram
R. P. D. meo Merlino, & in cauſa Baſilien. Cano-
nicatus 17. Martij 1631. corā R. P. D. meo Duno-
zetto*, in caſu autem iſto admiſſo, etiam ſine veri
6 præiudicio, quod Capitulum poſſit ſe † opponere
immiſſioni petitæ vigore ſubrogationis gratioſæ,
tantùm abeſt, quod Capitulum probet ſuas exce-
ptiones prouenientes ex Indulto Apoſtolico, quod
imò Ioannes ex prædictis plenè probat ſuam in-
tentionem.

Tertiò fuit reſponſum, quod in gratia Ioannis
adeſt clauſula, *non obſtantibus priuilegijs Apoſtoli-
cis eidem Eccleſia, illiuſq; Superioribus, & perſonis
ſub quibuſuis tenoribus, & formis, & cum quibuſ-
cumq; clauſulis, & decretis*, quibus omnibus etiamſi
de illis ſpecialis mentio habenda foret Papa deroga-
uit, & propterea per viam derogationis cenſentur
7 ſublata omnia priuilegia, † quæ poſſent contra pro-
uiſionem Apoſtolicam facere. *Bart. in Extrauag.
ad reprimen. in verb. non obſtantibus, nu. 11. Iaſ.
conſ. 250. num. 9. lib. 3. Ruin. conſ. 163. num. 17.
& 18. lib. 5. Bero. conſ. 147. num. 128. lib. 3. Rol.
conſ. 67. nu. 62. lib. 3. & in puncto fuit reſolutum in
cauſa Ratisbonen.* Canonicatus *13. Ianuar. 1617.
coram R. P. D. meo Pirouano*.

Et ità concluſum vtraquè parte informante.

☞ * Ideſt ſub die 5. Iulij præteriti eſt deciſ. 153. ſupra in hac eadem parte.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 15. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Fideiuſsor, ſi ſoluat pro alio fideiuſsore, & negligat exigere hoc creditum per 16. annos, intrat Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. tùm quia iſte caſus non excipitur in eo, tùm quia ſtatutum præcedens ideſt 157. non loquitur in fideiuſſore, ſed in principali, qui non obſtante quauis tēporis longinquitate tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem pro eo ſoluentem.

SVMMARIVM.

1 *Creditor, ſi per ſexdecim annos negligat exigere creditum, attenta diſpoſitione ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 158. præſumitur ſolutum.*

2 *In Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. non fuit præſeruata confideiuſſorum obligatio, & num. 5.*

3 *Fideiuſſor, ſi ſoluerit pro principali non obſtante temporis lōginquitate, principales, & eorum hæredes cogere poteſt, ad eum ſeruandum indemnem, vt habetur in ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 157. & num. 7.*

4 *Debitor principalis tenetur ſeruare indemnem fideiuſſorem. & nu. 15.*

6 *de Fideiuſſoribus prouiſio, ſimiliter conuenit confideiuſſoribus ceſſionem iurium à principali debitore habentibus, cuius ceſſionis vigore fideiuſſor debet, & ipſe indemnis conſeruari, cum cenſeantur acceſſiſſe ratione mutui periculi, & contemplatione.*

8 *Indemnitatis conſeruatio determinata à ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 157. quid importet.*

9 *Fideiuſſor, ſi agat contra confideiuſſores tanquàm tertius, vigore ceſſionis de credito ſibi facta, & hoc caſu poteſt agere pro tota ſumma.*

10 *Et ſi agat tanquàm fideiuſſor non niſi propria portione dempta poteſt experiri.*

11 *Fideiuſſor à confideiuſſore non debet ſeruari indemnis,*

12 *Cum teneatur ſolummodò dempta propria portione reſiduum ſoluere.*

13 *Indemnitas indulta à ſtatuto lib. 1. cap. 157. fideiuſſori aduerſus principalem non conuenit eidem fideiuſſori aduerſus alterum fideiuſſorem non de lucro, ſed de communi damno certantem.*

14 *Indemnitas fideiuſſori ab altero fideiuſſore pro parte deberi poteſt.*

16 *Hæreditas iacens tanquàm perſona ficta, & imaginaria non comprahenditur ſub ſtatuto inducente præſcriptionem.*

17 *Statutum, quando loquitur de perſona puta quicumquè, &c. tunc perſona ficta non comprahenditur nec Collegia, Vniuerſitates &c. num. 18.*

19 *Præſcriptio contra hæreditatem iacentem currit, & iſta eſt verior opinio, quando præſcriptio eſt inchoata cum defuncto, aut datus eſt curator hæreditati, nam tunc hæreditas adita videtur. & num. 20.*

21 *in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. comprahenditur etiam perſona ficta. & quare num. 22.*

23 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 178. loquiens de duabus ſententijs conformibus executioni mandandis, comprahendit Vniuerſitates, & Collegia,*

24 *Quia non repugnat proprietati verborum, quin de Collegijs, & Vniuerſitate dicantur; & ipſi Ciues.*

25 *Præſumptio ſolutionis negatiua, quando præualeat affirmatiua ſolutionis.*

26 *Probatio extraiudicialis facit ſemiplenam probationem.*

27 *Solutionis negatiua, ad effectum euitandi ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 158. non ſufficit, vt probetur per vnicum teſtem, ſed plene eſt probanda.*

28 *Probatio imperfecta non poteſt impleri, ex illis adminiculis, ſi illa, quæ in contrarium deducuntur ea conquaſſent, & in æquiuoca ponant.*

¶ Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R. P. D. Pirouano, & infrà ad Deciſionem 360 coram eodem.

DE-

DECISIO CCCLIII.

VISVM fuit Dominis ſtandum eſſe in deciſis
ſub die 5. Maij 1631.* ex eiſdem rationi-
bus, & fundamentis, quia creditum D. Creſcen-
tij pro ſoluto habetur, attenta diſpoſitione ſtatuti
1 Vrbis 158. lib. 1. ſolutione † præſumente, ſi per ſex-
decim annos non fuerit, prout non fuit per credi-
torem petitam, & cum obligatio confideiuſſorum
2 non ſit præſeruata † in eodem ſtatuto 158. nec ex-
cepta in ſtatuto antecedenti 157. per illa verba, &
3 ſi ſoluerit fideiuſſor non obſtante temporis † lon-
ginquitate, ſimiliter principales, & eorum hæredes
cogere teneantur; ideò ſtatuti præſumptio ſemper
intrat, cum non verſemur inter fideiuſſorem, & de-
4 bitorem principalem, cui præſtanda eſt indemni-
tas per eumdem principalem ex tenore ſtatuti 157.
5 ſed inter confideiuſſores, † pro quibus ſtatuta nihil
prouiderunt.

Non obſtat, quod prouiſio de fideiuſſoribus ſimi-
liter conueniat confideiuſſoribus ceſſionem iu-
6 rium à principali debitore habentibus, cuius † ceſ-
ſionis vigore fideiuſſor debet, & ipſe indemnis con-
ſeruari, cum cenſeantur acceſſiſſe mutui periculi
cauſa, & contemplatione, *Gabr. conſ. 63. nu. 14.
lib. 2. Rot. in Romana ſocietatis 24. February 1612.
coram bon. mem. Cardinali Sacrato, quæ eſt 17.
apud Zacchiam de ſocietat. offic. & dec. 502. nu. 1.
coram PP. Gregor. XV.*

Quia ſiuè ſoluens reportet ceſſionem tanquàm
tertius, ſiuè tanquàm fideiuſſor, & vigore ceſſionis
agat contra principalem debitorem, aut eius hære-
des ſemper pro tota ſumma agit non obſtante qua-
7 cumquè temporis longitudine: quia debet indem-
nis à quocumq; damno præſeruari etiam à portione
8 propria, cum hoc importet † conſeruatio indemni-
tatis à ſtatuto determinata, *Surd. conſ. 150. num. 5.
& 6. lib. 1. & Oſaſc. deciſ. 48. num.* 8. ſi verò agat
contra alium fideiuſſorem, tunc refert quidam an
9 experiatur tanquàm tertiùs, † qui emit creditum,
quo caſu poteſt pro tota ſumma agere, vel tanquàm
10 fideiuſſor, † & nōniſi propria portione dempta ex-
pediri poteſt, & hæc eſt quæſtio, quā examinat ſupra
allegatæ deciſiones, & melius diſcutitur per *Add.
in deciſ. 190. nu. 1. eiuſdem PP. Greg. XV.* ſed præ-
dicta non pertinent ad caſum controuerſum, in quo
non agitur de fideiuſſore ſoluente, & præſeruato ad-
uerſùs principalem, & agente contra eumdem, ſed
de fideiuſſore facto creditore propter ceſſionem re-
portatam, & vrgente contra confideiuſſorem, à quo
11 non debet conſeruari † indemnis; neque ex ſtatuen-
tium intentione, neque ex iuris diſpoſitione, quàn-
12 do quidem teneatur † ſolummodo dempta propria
portione reſiduum ſoluere, *l. ex fideiuſſor, ff. de fi-
deiuſſor, l. cum alter, C. eodem titulo. Ronchegall.
in l. Reos. in principio, num. 54. ff. de duobus reis*,
& hæc eſt ratio diſtinctionis poſita in deciſione cau-
ſæ, quæ euitari non poteſt, ex quo indemnitas à ſta-
13 tuto † indulta fideiuſſori aduerſùs principalem nō
conuenit eidem fideiuſſori aduerſùs alterum fideiuſ-
ſorem non de lucro; ſed de communi damno certā-
14 tem, non dicatur, quod indemnitas etiam † pro par-
te deberi poſſit, *Surd. conſ. 150. num.* 74. & in ea
conueniat altero fideiuſſori partem ſuam ſoluenti,
quia vera eſt concluſio, ſed conſequentia non tenet
15 inter confideiuſſores; ſed quidem benè † reſpe-
ctiuè contra principalem pro vniuſcuiuſquè in-
demnitate.

Non obſtat, quod ſi euitari non poſſit compræ-
henſio ad præſumendam ſolutionem, adhuc deficiat
qualitas à ſtatuto requiſita, nempè tempus ſexde-
cim annorum, quod lapſum non eſt pro tempore ia-
16 centis hæreditatis, quæ † hæreditas, tanquàm per-
ſona ficta, & immaginaria non compræhenditur
ſub ſtatuto inducente præſcriptionem, *Bald. in
l. omnes populi, num. 91. ff. de iuſt. & iur. Carpan.
ad ſtatut. Mediolan. cap. 112. num. 47. par.* 1. ad-
uertentes, quando ſtatuta loquuntur de perſona,
17 putà † quicumquè, & in noſtro ſtatuto de verbo, ſi
creditor, *Barbat. in addit. ad Bald. in rubr. de ſuc-
ceſſ. edict. in litera B. in verbo ſecundum decretum*,
18 vt tunc ficta † perſona non compræhendatur. prout
nec Collegia, & Vniuerſitates connumerantur,
*Roman. conſ. 436. nu. 3. Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 37.
num. 2. & ſeq.*

Quia quod contra hæreditatem iacentem currat
19 præſcriptio, & ſi aliqui † dubitauerint; verior tamen
eſt opinio illorum, qui tenuerunt præſcriptionem
currere, *Specul. de præſcript. in princip. num.* 8.
*verſ. quid ſi poſſedi, Bald. & Caſtr. in l. licèt, C. de
iure delib. Corn. conſ. 97. num. 9. vol. 2. & conſ. 60.
num. 3. vol. 3. Bouius de præſcript. gloſ. 19. nu. 85.
Felin. in cap. de quarta, in ſecunda fallentia, n. 21.
eod. tit. de præſcript.* nempè quando præſcriptio eſt
20 inchoata † cum defuncto, aut datus eſt curator
hæreditati, vt hic; nam tunc hæreditas adita vide-
tur, vt expreſsè dicit *Bald. in conſ. 48. in fin. lib. 1.*
Secundò, quod hæc hæreditas tanquàm perſona
21 ficta † in ſtatuto 158. ſit compræhenſa veriùs etiam
Domini exiſtimarunt: quia verba ſtatuti prædicti,
22 quæ dicunt ſi creditor, non ſunt adeò abſtracta † à ti-
tulo hæreditatis, quin poſſint illi conuenire; dum
non refert, quod plures ſint creditores ex perſona
repræſentata, vel vnus ex perſona propria ſit credi-
tor, & per hanc rationem ſtatutum 178. lib. 1. lo-
23 quens de duabus † ſententijs conformibus execu-
tioni mittendis, compræhendit Vniuerſitates, &
Collegia: quia non repugnat proprietati verborum,
24 quin † de Collegijs, & Vniuerſitate dicantur, &
ipſi Ciues, *Bart. in l. 1. num. 12. ff. de municip. &
incol. Gonzal. eadem gloſſ. 37. num. 41. & idem
fuit firmatum in deciſ. 380. num. 2. par. 1. recent.*
in qua deciſione aliæ referuntur.

Demùm nec impeditur curſus præſcriptionis ex
mente eiuſdem ſtatuti per contrariam præſumptio-
nem præpōderantem, ac præualentem deſumptam
ex depoſitione vnius teſtis aſſerentis Romulum
adminiſtratorem hæreditatis Saluſtiæ Cerrinæ ceſ-
ſionariæ, & D. Creſcentium ſollicitaſſe Gaſparem
Garzonium ad ſoluendam portionem ſuam vti con-
fideiuſſorem, qui iunctis alijs adminiculis diceba-
25 tur conſtituere † præſumptionem præualentem ne-
gatiuæ ſolutionis etiam quod interpellatio eſſet ex-
traiudicalis, *Azeued. ad l. Hiſpan. lib. 4. tit. 15.
num. 43. lib. 9.*

Quia ſi de fundamento negatiuæ ſolutionis ex
reſponſione agendum eſt, ex quo deſumenda ſit
26 probatio ſemiplena † extraiudicialis confeſſionis
Ca-

Gaſparis confideiuſſoris, vnicus teſtis non ſufficit;
27 ſed † eſt plenè probanda, *Ant. Gabr. de teſtibus concluſ.1. in princip. Hieron. Gabr. conſ.40. nu.57. lib.2. Caſar. de Graſſ. deciſ. 4. num. 4. de ſent. & re iud.* & hoc ipſum fuit firmatum etiam in *Rauennaten. Cambij 21. Aprilis 1625. coram D. meo Merlino*; ſi verò probatio eſt implenda ex adminiculis ponderatis, & illa non releuant propter concurſum aliorum, quæ in contrarium deducta fuere,
28 ex quibus † priora conquaſſantur, & in æquiuoco ponuntur, *l. pacta nouiſſima, C. de pactis, Surd. conſ.145 num.24. conſ. 202. n.1. & conſ.230.n.8.*

Cętera autem, quæ pro reſtitutione in integrum fuerunt replicata, cum ſint eadem priùs deducta, Domini tranſierunt, cum reſponſionibus in prima deciſione datis.

Quare &c.

☞ * Eſt deciſio 346. ſupra in hac parte.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Nullitatis Contractus.

Die Lunæ 10. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Decretum Iudicis ex falſa cauſa interpoſitum, corruit. Mater ſi trãſeat ad ſecundas nuptias non poteſt prætendere legitimam in bonis mortuorum, & quando, & qualiter.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis decretum interpoſitum ex falſa cauſa eſt inualidum, & nullum.*

2 *Mater, ſi de tempore obitus filiorum conuolauerit ad ſecundas nuptias, ei non debetur legitima,*

3 *Et hoc intellige exiſtentibus alijs filijs de primo matrimonio,*

4 *Et hoc caſu mater habebit ſolùm vſufructum in ea, qui vſufructus per eius obitum expirat.*

¶ Suprà ad Deciſionem 197. coram eodem R. P. D. Dunozetto, & ad Deciſionem 242. coram R. P. D. Merlino.

DECISIO CCCLIV.

CVM deceſſiſſet Franciſcus Sangallus relictis tribus filijs maſculis, & Aurelia fœmina, Plautilla eius Vxor ſecundò nupſit Thomæ Iuſto, qui dd. filiorum curam ſuſcepit, ac bona adminiſtrauit, ex quibus maſculis duobus poſteà vita functis, & altero in religionem Cappucinorum ingreſſo, ſola Aurelia hæres remanſit.

Deceſſit quoquè Plautilla, relictis d. Aurelia ex primo, & alijs filijs ex ſecundo matrimonio, quos omnes in ſola legitima inſtituit, inſtituto hærede d. Thoma Iuſto eius ſecũdo viro, qui à d. Aurelia quietãtiam per Inſtrumentum publicum de adminiſtratis extorſit, nec non ſibi conſignari fecit ſcuta 60. ex annua reſponſione ſcut. 150. dicto Franciſco Sangallo eius Patri debita.

Cùm autẽ Aurelia prò nullitate d. Inſtrumenti ab A.C. ſententiam reportaſſet, fuit ab ea appellatum, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, an dicta ſententia ſit confirmanda, vel infirmanda; & DD. pro confirmatione reſponderunt.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia decretũ
1 Iudicis, quòd in d. Inſtrumento interuenit, † fuit
interpoſitum ex falſa cauſa, & ſic illud remanſit
inualidum, & nullius roboris *l. ſed, & ſi Præſes. C.
de pred. min. l.1. §. hæc verba, ff. nè fiat ei Bart.
in l. iuſtè. ff. de acquir. poſſ. Alex. conſ.69. num.3.
lib.3. Greg. deciſ.496 num.11.*

Falſitas verò cauſæ ſatis eluceſcit, quia fuit ſup-
poſitum, quòd legitima fratrum Aureliæ vtrinq;
coniunctorum iàm prædefunctorum ab inteſtato
deuenerat ad Plautillam Matrem, quòd tamen
2 non ſubſiſtit, quia cùm † iàm ipſa de tempore eo-
rum obitus ad ſecundas nuptias conuolaſſet, d. le-
3 gitima ipſi non erat ampliùs debita, exiſtente †
d. Aurelia filia ex primo Viro, vt diſponit *text. in
l. fœminæ. §. illud. C. de ſecundis nupt. §. hinc nos
verſ. quod ſi inteſtatus. Auth. de nupt. Aret. conſ.
40. Alex. conſ.63. num.2. lib.5. latè Menoch. conſ.*
4 *237. num.7. & ſeqq.* ſolùm enim in hoc caſu † ha-
bere debebat vſumfructum, qui per illius obitum
expirauit. *d. l. fœminæ. C. de ſecundis nupt. l. Ma-
ter. C. ad Tertull. Bald. conſ.340. lib.4. Crau.
conſ.513. & 523.*

Et ità vnà tantùm &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis de Paluzzis.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Filij viuẽtibus parentibus, nullam ſpem probabilem habẽt in legitima eis debita poſt illorũ mortẽ, et quare. Legitimè, et lege approbante ea, quæ iàm facta ſunt, non ſunt amplius retractanda.

SVMMARIVM.

1 *Mulieri petenti dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis iuxtà diſpoſitionem auth. res quæ. C. comm. de leg. obſtat, quod ipſa habeat aliunde vndè poſſit dotari.*

2 *Nepti debetur legitima in bonis Auiæ, in locum demortui patris ingreſſa.*

3 *Filijs nullum ius competit in bonis parentum viuentium,*

4 *Et hoc propter poſſibilitatem, quòd filij parentibus præmoriantur.*

5 *Filius viuente parte non poteſt habere probabilem ſpem, in eo, quòd ſibi debetur pro legitima.*

6 *Legitima, ſi viuis parentibus filijs deberetur, tale ius qualiter tantùm poſſet conſiderari.*

7 *Sub conditione ea, quæ debentur, propter ſpem illa ad hæredes ſuos tranſmitti poſſunt.*

8 *Filius, ſi viuente patre decedat, non tranſmittit legitimam ad ſuos hæredes.*

9 *Filius, viuis parentibus, ſi decedat nullum ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum eis bonis competit.*

10 Pa-

10 *Parentes poſſibile eſt, quod ante obitum bona conſument, & de illis ad libitum diſponant, & ſic ſpes quæ habet filius in legitima poſt eorum mortem, nullo modo eſt certa, & quia etiam ipſe poteſt eis prædecedere.*

11 *Bonis liberis ſuper venientibus poſt dotationem effectuatam in bonis fideicommiſſi, debet fieri reintegratio, contrarium vide num. 15.*

12 *Legitimæ imputatio in admittenda ſit, quando mulier conſecuta eſt dotem, poſt contractum matrimonium, & num. 14.*

13 *Actus conſtituti ex iuſta cauſa, & lege approbante, non ſunt amplius retractandi.*

15 *Effectus ſtatim ceſſare debet, ceſſante cauſa.*

Sed iſta regula non procedit in iure iàm quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia cauſæ, retinetur. num. 16.

¶ Suprà ad Deciſionem 240. coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCCLV.

IN præcedẽtibus huius cauſæ diſputationibus * fuit reſolutum Hieronymæ petenti dotem ex bonis ſubiectis fideicommiſſo Angeli Senioris
1 Proaui † iuxtà diſpoſitionẽ *auth. res quæ. C. Com. de legat.* obſtare quòd ipſa haberet vnde poſſit dotari, nempè legitimam ei debitam in bonis matris defunctæ, cum fructibus eiuſdem legitimæ, ac cẽſum ſcutorũ duorũ milliũ, & centum. Hodiè proſequendo diſputationem ſuper alijs partitis in deciſione reſeruatis videlicet legitima Victoriæ Auiæ paternæ, quarto dotali, eiuſdem Victoriæ per mortem q. Iacobi cõiugis ipſi ſuper lucrato, ac cenſu ſcutorum 300. ad fauorem hæredum eiuſdem Iacobi conſtituto, nec non tota hæreditate Siluiæ matris, Domini reſponderunt in huiuſmodi dotem imputandum eſſe cenſum prædictum ſcutorum 300. non autem legitimam Victoriæ Auiæ reſeruato, vt de quarto dotali, & hæreditate Siluiæ particulariter videretur.

Nàm de dicto cenſu impoſito ad fauorem hæredum q. Iacobi prædicti, & ſic Angeli eius filij, cui Hieronyma filia, & hæres ſucceſſit maniſeſtè conſtat ex Inſtrumẽto publico, de quo apud partes nulla eſt controuerſia.

Quò verò ad legitimã in bonis prædictę auiæ pa-
2 ternæ debitam eidem † Hieronymæ in locum demortui patris ingreſſæ, ideò viſum fuit illius rationem non eſſe habendam in conſideratione dotis, de qua agitur, quoniam auia adhuc viuente nupſit
3 Hiero nyma, quo tempore nullum † ius ei competebat ad bona parentum viuentium, *l. 1. §. ſi impubere. ff. de collat. bonor. l. 2. §. interdum. ff. de vulgar. l. Papinianus. §. quarta autem. ff. de inoff. teſtam. l. cum quæritur. C. eod. tit. Auth ſi qua mulier, vbi gloſ. & Doct. C. de ſacroſanct. Eccleſ.*
4 propter poſſibilitatem, quod filius parenti † præmoriatur, vt ibidem conſiderat *Bart. num. 2. ſequitur Abb. in c. in præſentia. num. 58. de probat. Felyn. in c. Iudæi. il 2. num. 2. de iudæis. Salicet. in l. 2. in fin. num. 286. C. de pact.* vbi ſub num. ſe-
5 quenti addit filium † viuente patre non poſſe habere ſpem probabilem in eo, quod ſibi debetur pro legitima, & allegat dictum *Paul. de Caſtr. in conſ.*
6 *32. in antiq. alias 212. lib. 2.* quod † ſi viuentibus parentibus legitima filijs deberetur, tale ius aliter conſiderari non poſſet, niſi tanquàm debitum ſub
7 conditione † nimirùm ſi parentes ipſis filijs præmorerentur, quodquè ea, quæ conditionaliter debentur propter ſpem ad hæredes ſuos tranſmittantur, *§. ex conditionali, inſt. de verb. oblig. & l. conditionales. ff. de verb. ſignif.* Verùm dum pater vi-
8 uit, mortuo, † aut de medio ſublato filio, legitima ad ſuos hæredes ab eo non tranſmittitur, ſed locus fit ſequenti gradui, vel alijs venientibus ab inteſtato per *text. in l. ſi qua pœna. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* eaq. ratione *Caſtr.* vbi ſupra concludit veriùs, & magis propriè dici, quod vi-
9 uis † parentibus nullum ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum bonis competat filijs, & auctoritatem Doctorum aliter ſententium non poſſe præualere aſſerit *Pinell. in l. 1. num. 75. verſ. ex numero autem ſcribentium, C. de bon. mat.* ac per aliam rationem d. iuris excluſiuam
10 quod ſcilicèt † poſſibile ſit parentes antè obitum bona conſumere, & de illis pro libitu diſponere, idẽ ſentit *Aym. in conſ. 114. num. 13. et apud Doct.* communem eſſe ſententiam teſtatur *Vaſq. de ſucceſſ. part. 3. lib. 2. §. 20. num. 283. Marant. diſput. 10. num. 22. Sual. in theſaur. recept. ſent. in verbo, legitima, num. 67. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3 quæſt. 1. in princ. & apud eundem Rota deciſ. 55. num. 22.*

Non obſtat, quia ſicuti ſuperuenientibus bonis
11 liberis poſt dotationem † effectuatam in bonis fideicommiſſi debet fieri reintegratio eiuſdem fideicommiſſi ex bonis, quæ grauato aliundè ſuperuenerunt *Ruin. conſ. 137. num. 19. vol. 2. Petr. de fideicom. quæſt. 8. num. 461. Peregr. eod. tit. art. 42. num. 70. & alij Doctores allegati per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 531. num. 53.* ità in præſenti caſu
12 admittenda ſit imputatio legitimæ, † quam mulier conſecuta eſt poſt contractum matrimonium in dotem. Quia motiuum quòad coniuges non procedit attẽta iuris regula quod ſemel cõſtituta
13 ex iuſta cauſa, & † lege approbante, non ſunt retractanda, *cap. factum legitimè, de reg. iur.* ſed tantummodò locum habet reſpectu Patris dotan-
14 tis † aut filiæ, quæ ſe ipſam dotauit, vt diſtinguit *Peregr. d. art. 42. n. 70.* Nequè ex eo, quod mulieri iàm nuptæ bona ſuperuenerũt ſtatim debuit ceſ-
15 ſare effectus dotis ſibi † quęſitę ſub prętextu, quod ceſſante cauſa ſubſidij ceſſet quoq. illius effectus,
16 hæc enim regula non procedit in iure iàm † quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia cauſæ retinetur, *l. cum oxori, C. quando dies legat. l. fin. ff. vndè lib. Bald. in l. filia, ff. de Senator. Tiraq. in tract. ceſſante cauſa limit. 11. nu. 1.* & in iſtis terminis *Menoch. lib. 4. præſumpt. 289. num. 198.*

Et ità vtraquè, &c.

* Ideſt ſub diebus 14. Ianuarij 1628. & 7. Iunij 1630. coram bon. mem. Card. Virili & ſub die 13. Iunij coram eod. bon. mem. Motmanno. Primæ duæ ſunt ſuprà deciſiones 128. & 239. part. 5 recent. altera eſt deciſio 49. in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Prateñ, ſeù Nullius Parochialis.

Die Veneris 11. Martij 1633.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum carens numero ſeptem teſtium eſt inualidum, cum dictus numerus non tantùm pro ſolemnitate, & probatione requiratur, ſed pro forma. Teſtamenti ſolemnitas, vt remittatur tempore peſtis quid ſit neceſſe. In teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi adſcribere legatum ſub pœna, l. Corneliæ de falſ.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula conditionem inſerentes pleniorem probationem requirunt.*

2 *Teſtamentum, quod caret legitimo numero teſtium, oſtendere non poteſt, quæ fuerit Teſtatoris voluntas.*

3 *Teſtium legitimus numerus in teſtamento non ad ſolam ſolemnitatem, aut probationem, ſed pro forma requiritur.*

4 *Teſtamenti ſolemnitas, & numerus teſtium in eo requiſitus, propter inſtantem neceſſitatem calamitoſi temporis peſtis, cenſetur remiſſus.*

5 *Teſtamenti ſolemnitas, vt dicatur remiſſa propter peſtem quid requiratur.*

6 *In Teſtamentis factis tempore peſtis, vt remittatur legitimus numerus teſtium quid ſit neceſſe,*

7 *Teſtamentum tẽpore peſtis factum vt valeat, numerus teſtium non debet eſſe minor quinque, ſecundum veriorem, & magis æquam ſententiam, num. 8.*

9 *Teſtamentum factum coram Parrocho, & duob. teſtibus valet, ſecundum text. in cap. cum eſſet. de teſtam.*

10 *Textus in cap. cum eſſet. de teſtam. vt locum habeat plura requiruntur, remiſſiuè.*

11 *In Teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi legatum adſcribere prohibente hoc Senatus Conſult. Libonian.*

12 *Legatum ſibi adſcribens in Teſtamento vel Codicillis tenetur pœna l. Corneliæ de Falſis, tamen effugiet, ſi patiatur reijci dictum legatum.*

13 *Legatum poteſt quis ſibi adſcribere in teſtamento nuncupatiuo. Et quare num. 14. & 15.*

16 *Iuſpatronatus non poteſt alicui relinqui titulo particulari ſinè confirmatione Ordinarij.*

17 *Iuriſpatronatus alienationi, vt Epiſcopus per Vicarium conſenſiſſe dicatur conſtare in primis debet de Speciali mandato.*

18 *Clauſula, ſi & in quantum, quæ ſit virtus.*

19 *Confirmationis natura eſt, vt ſemper illa intelligatur facta ſinè alterius præiudicio.*

20 *Rot. deciſ. 17. de iurepatron. in antiq. declaratur & de veritate concluſionis in eâ firmata dubitatur, num. 21.*

22 *Hæres impugnare non poteſt factum defuncti.*

DECISIO CCCLVI.

DVBITAVI in hac cauſa, an eſſet iuſtificata gratia Collationis Apoſtolicæ, quàm obtinuerat Paulus Cyprianus, vna cum derogatione medietatis vocum de hoc Beneficio, quod dicitur eſſe de Iurepatronatus Laycorum, poſtquàm ad idem Beneficium præſentatus fuerat à Ioanne Cypriano, & Thoma de Medices, & cum in dubio, quod propoſui 19. Ianuarij præteriti, Domini reſtringendo difficultatem mandaſſent, vt ſtrictè informaretur ſuper pertinentia vocũ, quas dicebantur habere Ioannes, & Thomas; Propoſito hodiè iterùm dubio, contra Paulum reſponderunt, quod ſcilicèt illius gratia non eſſet iuſtificata. Nam quantùm ad vocem, & ius Ioannis ſuper hoc patronatu illam deducebat Paulus ab eò præſentatus ex legato eiuſdem vocis facto ipſi Ioanni à q. Bertino de Guardianis, qui in eodem Patronatu dicebatur ſucceſſiſſe ex quarta parte, quæ olim probabatur fuiſſe apud Petrum de Quarrucci, s, cum ille eam reliquiſſet in caſu, quo ſua deſcendentia ex linea maſculina deficeret, Petro q. Thomæ Lazzari fratri ſuo Vterino, & illius deſcendentibus, & ab hoc Petro cauſam habere diceretur alter Bertinus ſenior de Guardianis, qui fuit Auus Bertini authoris Cypriani; Quicquid enim dici poteſt ſuper probatione, ſiuè pertinentia huius Iuriſpatronatus, ſiuè etiam quaſi poſſeſſione aliorum, qui fuerunt antè Bertinum propter clauſulam illam, quæ poſita legebatur in litteris, & gratia Pauli, vt verificato priùs Iurepatronatus ex fundatione, & dotatione, poſſet Ordinarius, cui directæ fuerunt eædem litteræ hanc Eccleſiam Pau-
1 lo conferre, † cum eadem clauſula videretur inferre conditionem, & propterea pleniorem probationem requireret, ex notatis *in l. Lucius, ff. de condition. & demonſtr. & per Felin. in cap. ſi conſtiterit, num. 5. de accuſat. & in cap. vlt. num. 33. de præſumpt. Decius in rubr. de probation. nu.* 154. Viſum fuit ex eodem teſtamento Bertini, in quo legata fuit Ioanni hæc vox, deduci non ius Ioannis, & excludi iuſtificatio gratiæ Pauli, cũ idem Teſta-
2 mentum, tamquàm carens legitimo † numero teſtium, non ſolùm oſtendere non poſſet quod ea fuerit voluntas Bertini, vt *in l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſtam.* Verùm ex eodem Teſtamento numquàm potuerit ea vox transferri in Ioannẽ de Cyprianis, dùm hic numerus Teſtiũ
3 non ad ſolam ſolemnitatem, † aut probationem, ſed pro forma ipſius Teſtamenti requirebatur, vt poſt *Bart. in l. nemo poteſt, ff. de legat.* 1. *& Bald. in l. cum quis C. de iur. & facti ignor.* tenet *Couar. in expoſitione, cap. cum eſſet, num. 8. de teſtam. Clar. in §. teſtamentum. quæſt. 56. num. 2.* & fuit dictum, *in deciſ. 734. num. 8. part. 1. diuerſ.* quæ deciſio atteſtatur de communi, & veriori opinione.

Nequè viſum fuit ſuffragari poſſe Ioanni de Cyprianis, ſiuè Paulo ab eo præſentato, vt teſtamentum Bertini conditum fuerit tempore, quo peſtilentia graſſabatur in terra Prati, & ab ipſo Bertino eadem peſte laborante, quæ colligi dicebantur ex teſtibus, qui fuerant examinati in alia cauſa inter Ioannem de Cyprianis legatarium Bertini, & Ma-

riam

Digitized by Google

4 riam illius heredem; Vt enim ea ſolemnitas, † & nu-
merus Teſtium, quæ requiruntur ex diſpoſitione
Iuris Ciuilis in teſtamentis, *vt in l. hac conſul-
tiſſima, C. de teſtamen. & in §. ſed cum paulatim
inſtit. eod. tit.* remiſſa cenſeatur propter neceſſi-
tatem temporis tàm calamitoſi, plura requirunt
Doctores, vt apparet ex notatis per *Clar. in §.
teſtamentum, quæſt. 56. num. 3. Rip. in tractat.
de peſt. in tit. de priu. vltim. volunt.* Primò vt ea
5 lues magna ſit, ità † vt non cenſeatur ſatis eſſe ſola
ſuſpicio contagij, vt inter cœteros aduertit idem
*Ripa ſub d. tit. de priuil. vltim. volunt. num. 10. in
fin. Boer. deciſ. 228. num. 11.* Ad quem effectum
Domini conſiderabant tàm ea, quæ colligebantur
ex teſtamento eiuſdem Bertini, in quo non ſolùm
narrata fuit hæc ſola ſuſpicio, verùm etiam quod
idem Bertinus in lecto decumberet ex febre, quæ
poterant confirmari ex depoſitione eorumdem
Teſtium, cum ex Summario dato conſtaret, quod
duo ex iis, qui ſe dicto teſtamento ſubſcripſerunt,
acceſſiſſent ad Teſtatorem tamquàm ad amicum
occaſione illum viſitandi, & quod ibi reperirentur,
cum alij duo teſtes accerſiti fuerunt, vt eidem
teſtamento intereſſent. Secundò requirunt Docto-
6 res, † vt maior Teſtium numerus haberi non poſſit,
vt tenuerunt *Iaſon. in l. vltim. num. 3. C. de teſtam.
Alex. conſ. 177. num. 8. lib. 2. Clar. ead. quæſt. 56.
num. 3.* Et in hoc poterat etiam conſiderari tàm
qualitas terræ Prati, quod inter quattuor præcipua
Italiæ oppida numerat *Lander Albertus in ſua
deſcriptione Italiæ*, & non ampliùs quàm decem
milliaribus diſtabat à Ciuitate Florentiæ, quàm
quod in omnibus teſtamentis, quæ facta fuerunt
eodem Anno 1631. quo deceſſit Bertinus, ſemper
adhibiti fuerint ſeptem teſtes, vt conſtabat ex at-
teſtatione data plurium Notariorum eiuſdem op-
pidi. Tertiò demùm requiritur, quod hic nume-
7 rus non ſit minor quinquè teſtibus, † vt apparet
ex notatis per eumdem *Clarum*, qui licèt dicat cō-
trariam opinionem eſſe in iure veriorem, vt Teſtiū
numerus nequè in tempore peſtilentiæ minui poſ-
8 ſit, † hanc tamen opinionem, quod quinquè re-
quirantur teſtatur magis æquam, & fuit origina-
lis *Bald.* vt ipſe *Clarus* teſtatur *in l. vltim. C. de
teſtam.* eamquè ſequuti fuerunt *Io. Anibal. in re-
petit. l. nemo poteſt, num. 61. in fine cum alijs ſeqq.
ff. de leg. 1. Angel. in §. vltim. Inſtit. de teſtam.
Dec. conſ. 284. num. 3. in fin. Rip. ſub eod. tit. de
priuil. vlt. volunt. num. 12. Beltran. conſil. 170.
lib. 1. part. 2. num. 1. & 2. Afflict. deciſ. 25. num. 2.*
& plures quos refert *Boer. in d. deciſ. 228. num. 9.
& 10. Maſcard. de probation. concluſ. 1352. num. 23.
& Rota apud Put. deciſ. 382. num. 1.*

Nequè potuiſſet idem teſtamentum ſuſtineri ex
authoritate *cap. cum eſſes de teſtam.* cum ex forma
9 data in ea Decretali, legitimum † ſit teſtamentum
factum coram Parocho, & duobus teſtibus, etiam
quod nulla peſtis in loco deſæuiat, vt notarunt,
*Boer. in adducta deciſ. 224. Maſcar. eodem conclu-
ſione 1352. num. 27.* Etenim plura requirebantur,
10 vt poſſet eſſe locus diſpoſitioni † eius Decretalis,
vt apparet ex deductis per eumdem *Boer. in dicta
deciſ. 228. num. 11. & Clar. in §. teſtamentum
quæſt. 57.* Et quandò idem teſtamentum ſuſtine-
retur illius authoritate adhuc dubitari poterat,
an valeret legatum huius patronatus, quod in eo-
dem Teſtamento Bertini relictum fuerat Ioanni
Cypriano; Quia cum manu ipſius Cyprianus fuiſ-
ſet conſcriptum Teſtamentum, requirebat par-
ticularem ſubſcriptionem Teſtatoris, qui legatum
à ſe factum in ſpecie confirmaret propter prohi-
bitionem Senat. conſult. Liboniani, nè quis poſſit
11 ſibi ipſi adſcribere † legatum in Codicillis, vel
Teſtamēto, quæ dictante Teſtatore propria manu
conſcripſerit, *vt in l. ſi teſtator, & ibi Salycet. in
princ. C. de his qui ſibi aſcrib. in teſtam. l. prima, §.
ad teſtamenta, & ibi gloſ. in verbo, inter filium,
& in l. diuus §. planè in verbo, ſpecialiter, ff. ad l.
Corn. de falſ. Duran. de art. teſtand. tit. 6. caut. 1.
nu. 2.* Adeò vt non aliter poſſit ignorans effugere
pœnam, *l. Cornelia*, quę ab eodem Senatus Con-
12 ſulto, & Diui Claudij edicto irrogatur, † quàm ſi
patiatur reijci huiuſmodi legatum, vt *in l. Senatus
Conſulto, C. de his qui ſibi adſcrib. teſtam.* notat
*gloſa in verbo, dederunt, & in d. l. ſi teſtator in
verbo adſcripſit, & in l. Diuus, §. Titius, ff. ad l.
13 Cornel. de falſ.* Et licèt hanc † diſpoſitionem non
habere locum in teſtamento nuncupatiuo volue-
rint *Odofred & Cyn. in d. l. 1. §. inter filium, ff. ad
l. Corn. Specul. in tit. de inſtr. edition. §. inſtrumen-
tum, num. 28. verſ. quid ergò*, quos refert *Saly-
cetus in d. l. ſi teſtator, num. 4. Alex. conſ. 50. num. 3.
lib. 3.* ea ſcilicèt ratione, quia poſſet, qui ſibi in
dicto teſtamento legatum ſcripſit ſuam innocen-
14 tiam probare per Teſtes, † qui audiuerunt Teſta-
toris voluntatem, quam rationem etiam conſide-
rauit *Bald. in d. l. ſi teſtator in fine Cuman. conſ. 79.
num. 2. Duran. de art. teſtam. caut. prim. tit. 6.
15 num. 3.* Tamen ea voluntas Teſtatoris, † & ve-
ritas eiuſdem legati non aliter probaretur hoc
caſu, quàm ex ſcriptura ipſius teſtamenti, Vndè
idem omninò dicendum de eo erat, quod de teſta-
mento in ſcriptis, vt poſt *Cyn. in d. l. 1. C. de his
qui ſibi adſcrib. in teſtam.* notauit *Bart. in l. 1. §.
ex illa num. 1. ff. ad l. Corn. de falſ. Salyc. in d. l.
ſi teſtator, num. 5. Bald. in l. dictantibus, num. 5.
C. de teſtam. Roman. conſ. 185. num. 12. & 13.
vbi de commun. Duran. d. cautel. 1. num. 3.*

Præter hanc nullitatem, quæ ex teſtamēto Ber-
tini proueniebat, conſiderarunt prætereà Domini
aliam rationem, vt Cyprianus ſuccedere non po-
tuerit in ea portione, & voce, quam dicebatur ha-
buiſſe Bertinus ſuper hoc patronatu, cum illa
non fuerit relicta Cypriano ex titulo vniuerſali
16 inſtitutionis, † ſed ex iure particularis legati,
quod ſinè cōfirmatione Ordinarij fieri non potuit
*cap. quod autem. §. cætero, cap. illud cap. nullus
Laycus de Iurepatron.* & notant communiter
*Doctores in cap. cum ſæculum, & in cap. illud.
eodem tit.*

Nequè viſa fuit remoueri hæc obiectio ex dua-
bus confirmationibus, quas Paulus oſtendebat
huius legati, & vocis relictæ Ioanni de Cyprianis;
deducebat enim primò hanc confirmationem ex
admiſſione facta à Vicario ſuæ præſentationis,
cuius nullus poterat eſſe effectus ex duplici capi-
17 te, † & quia deficiebat in eodem Vicario manda-
tum ſpeciale, quod antè omnia neceſſarium erat,

vt per eam admiſſionem dici poſſet conſenſiſſe alienationi, vt hæc erat iuriſpatronatus iuxtà notata, *in cap. 1. de off. Vicar. lib.6. & per Calder. conſ. 1. eod. tit. Ferrett. conſ. 377. num.7.* & fuit dictum *in Piſtorieñ Patronatus 31. Martij* 1628. *coram R. P. D. meo Merlino*, & quia præter defectum poteſtatis, nequè etiam apparebat de voluntate eiuſdem Vicarij recipiendi eam præſentationem, cum non admiſerit illum ſimpliciter, ſed cum clauſula, ſi, & in quantum, cuius effectus erat,
18 vt † ea præſentatio cenſeretur eatenùs admiſſa, quatenùs eſſet admittẽda, vt ſuper eadem clauſula notat *Bart. in l. ſi quando, num.4. Angel. num.2. Imol. num. 1. ff. de leg. 1. Roland. in l. 1. num.17. C. quomodò, & quando Iud.* Et in proprijs terminis præſentationis admiſſę cum hac clauſula, voluit *Rota apud Card. Seraph. deciſ. 499. num. 2. & coram Greg. deciſ. 417. num. 2.*

Altera etiam confirmatio oſtẽdebatur eiuſdem Vicarij in exequutionem approbationis factæ, ab Ordinario huius legati, in quo hoc Iuſpatronatus relictum fuit Ioanni, ſed nequè poterat eadem confirmatio valere, quia tempore, quo illa superuenit, aderat præſẽtatio aliorum patronorum, quę operabatur, vt confirmatio trahi retrò non poſſet in præiudicium Tertij, cuius fauore facta fuit præſentatio, cum hæc ſit natura confirmationis,
19 vt ſemper facta intelligatur † ſinè alterius præiudicio, *cap. quàmuis, cap. ſi gratioſè, de reſcript.* & notat poſt alios *Bald. in cap. 1. num. 10. de confirm. vtil. vel inutil. Io. And. in cap. ſinè culpa, num. 2. in 2. princip. quæſtion. in ſolutione ad contraria de reg. Iur. lib. 6. Dec. in cap. vlt. num. 57. de conſtit.* Imò obtinuerat Paulus hanc ſuam gratiã, in qua derogabatur medietati vocum, quod etiam ſatis erat, ne poſſet dici iuſtificata eadem gratia, eum tempore, quo illa obtenta fuit, non adeſſet hæc confirmatio, & quod huic conſequens erat, non verificaretur, quod Paulus fuiſſet præſentatus à medietate Patronorum, dum Ioanni, qui eum præſentauerat, adhùc quæſitum non fuerat Iuſpatronatus.
20 Nequè in contrarium † facere viſa fuit authoritas *Rotæ in deciſ. 17. de Iurepatronat. in antiq.* in qua deciſum fuit, quod ex conſenſu Epiſcopi ſequuto confirmari potuit donatio, quàm etiam in præiudicium filij hæredis donatoris in caſu illius deciſionis quidam fecerat patronatus à ſe poſſeſſi, Vndè ex ea inferebatur ad euerſionem vtriuſquè huius fundamenti, quod conſideratum fuit pro nullitate huius ſecundæ confirmationis, & approbationis factæ ab Ordinario; Quia præter-
21 quàm de veritate concluſionis firmatæ † in ea deciſione viſa fuit dubitaſſe *Rota coram Puteo in deciſ.* 18. *lib.* 2. dum dixit contrarium ſenſiſſe *Abbatem* in ſua diſputatione, cui initium eſt, Augerio, quem cum argumentis, & rationibus in ea diſputatione adductis refert, & ſequitur *Lambertin. de Iurepatron. part. 2. quæſt. 1. principal. num. 17.* Aliam præterea apparet fuiſſe rationem eius deciſionis, vt conſiderat *eadem deciſio coram Puteo*, quam ſequuta fuit Rota *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano in vna Pientina Iuriſpatronatus* 23. *Maij* 1610. *inter recent. p. 2. deciſ. 337. num. 7.* quia ſcilicèt tempore, quo ſuperuenit ea confirmatio Ordinarij, nondum veniſſet caſus vacationis, nequè filius aliquem præſentaſſet, cum illud ſolùm in ea deciſione ſtatuatur, vt in concurſu præſentationis factæ à filio hærede Donatoris, & præſentationis factæ à Donatario, præferri deberet illa Donatarij; Cui rationi addi poteſt tertia, quæ deſumitur ex eadem deciſione 17. quod cum Ius filij ſuper eo patronatu prouenires ex diſpoſitione Patris, qui non potuiſſet venire cõtra donationem à ſe factam, eodem modo nequè
22 potuerit † filius impugnare eamdem donationem, dùm erat ſui patris hæres.

Et ità, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Veneris 29. Aprilis 1633.

ARGVMENTVM.

Tertius admiſſus ad cauſam cum clauſula, conſtito de intereſse, in ſtatu, et terminis, et ſinè retardatione ſolutionis, quomodò docere debeat de iure ſuo, et an poſſit impedire exequutione ſententiæ latæ fauore alterius ex litigantibus.

SVMMARIVM.

1. *Clauſula conſtito de intereſſe, ſatis iuſtificatur ex eo, quod intereſſe allegantis aſſiſtat ius commune ſuper negotio controuerſo.*
2. *Clauſula, conſtito de intereſſe, continet conditionem, cui vt ſatisfactum dicatur, non requiritur probatio omninò certa, aut neceſſariò concludens; ſed ſufficit præambula quædam probatio conducens ad præparationem cauſæ, & quæ ſummariè, & apparenter doceatur de intereſſe num. 3. Imò ſatis eſt, quod de eo conſtet ſola iuris præſumptione. num. 4.*
5. *Clauſula, ſinè retardatione ſolutionis, quæ ſit virtus.*
6. *Tertio venienti iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantium, quàmuis acta inter eos facta non præiudicent; non tamen licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ fauore vnius litigatoris, qui ius ſuũ probauit, & quare n. 7. & 8.*
9. *Clauſula, in ſtatu, & terminis facit, vt quis cenſeatur admiſſus ad actus impoſterium faciendos, non autem, vt cum eo repeti debeant acta iam facta.*
10. *Item operatur, vt denegata cenſeatur facultas appellandi, ſi cauſa erat in ſtatu, vt non poſſet eſſe locus appellationi.*

¶ Suprà ad Deciſionem 311. coram eodem R. P. D. Verospio.

DECISIO CCCLVII.

POSTQVAM in hac cauſa firmatum fuit, vt ad Epiſcopum Nouarienſem ſpectaret quarta pars

Digitized by Google

pars decimarum, quę colligebantur in Territorio
Oppidi de Cameio, *vt in deciſionibus factis corã
R. P. D. meo Pirouano ſub die 5. Decembris anni*
1629.* 11. *Martij anni* 1630.* *&* 10. *Iunij anni*
1630.* lata fuit ſentẽtia fauore Epiſcopi contra
Communitatem, & homines eiuſdem Oppidi debitores
dd. decimarum, cuius exequutioni ſe oppoſuit
Rector Eccleſiæ Parochialis, & deuoluta
ad me cauſa per appellationem interpoſitam nomine
Communitatis, petebat ſe admitti ad proſequutionem
eiuſdem cauſæ; Vndè datum fuit dubium,
an conſtaret de aliquo intereſſe Rectoris,
quod cum hodiè coram me proponeretur, Domini
reſponderunt conſtare de tali illius intereſſe,
vt poſſit in hoc iudicio appellationis deducere iura,
quæ habebat pro conſecutione huius decimæ,
non retardata exequutione ſententiæ latæ fauore
eiuſdem Epiſcopi.

Etenim petebat ille admitti ad cauſam vigore
commiſſionis, quam obtinuerat ex ſpeciali reſcripto
ſignaturæ, quæ ſignata fuit cum duplici clauſula,
nimirùm, *conſtito de intereſſe eiuſdem Rectoris,
& ſine retardatione ſolutionis*, pro implemẽto
autem primæ, ſatis viſa fuit eſſe aſſiſtentia iuris,
1 quam idem † Rector pro ſe habebat ſuper decimis,
quæ colligebantur intrà fines ſuæ Parochiæ,
vt notatur *in cap. cum contingat, & in cap. cum in
tua. de decim. & in cap. ſignificauit. de paroch. &
in cap. ad decimas. de reſtitut. ſpoli. t. lib. 6.* Quia vt
2 diceretur ſatisfactum conditioni, † quæ cõtinetur
ſub eadem clauſula, non requirebatur probatio,
quæ eſſet omninò certa, aut neceſſariò concluderet,
3 ſed ea dumtaxat, quæ eſſet præambula, † & cõduceret
ad præparationem cauſæ, & ſatis erat, vt
de eo intereſſe ſummariè doceretur, & apparenter,
*vt notant Doct. in cap. veniens. vbi Abb. nu. 9.
Felin. num 13. & 38. de teſtib. idem Felin. in cap.
cum ſuper, num. 2. de off. delegat. & in cap. cum
ſuper, nu. 13. de ſent. & re iudicat. Vant. de nullit.
tit. quis dicere poſſit de nullitat. num. 24. Rot.
deciſ. 1. de reſcript. in antiquior per Biſignet.* Imò
4 ſatis erat, ſi de eo conſtaret ex † ſola iuris præſumptione,
*vt fuit dictum in Elnen. Beneficij 1. Iulij
1615. coram Reuerendiſſ. Seleucien.* & in his
terminis decimarum Parocho competentium in
*Taurinen. decimarum 22. Aprilis 1608. coram
bon. mem. Manzanedo, & in deciſ. 193. num. 5.
part. 2. recent.*

Vt verò diceretur ſatisfactum conditioni, quæ
continebatur ſub alia clauſula, vt Rector admitteretur
ad proſecutionem huius cauſæ *ſine retarda-*
5 *tione ſolutionis*, nõ poterat impediri eiuſdem cauſæ
curſus, & effectus ſententiæ latæ fauore Epiſcopi;
Ad quem effectum Domini conſiderarunt,
quod licèt exceptio; quam Rector proponebat,
non reſpiceret defenſionem Communitatis, quam
Epiſcopus obtinuit condemnari ad ſibi præſtandam
partem decimæ, ſed veniret ipſe Rector iure
6 proprio, & diuerſo † à iure Communitatis excludendo,
tàm Epiſcopum ab exactione eiuſdem
decimæ, quàm Communitatem ab illius retentione,
quo caſu acta facta inter Epiſcopum, & Communitatem
non poterant eidem Rectori præiudicare,
vt diſtinguit, *Bart. in l. ſi pro luſorio iudicio,
§. ſed & agere cauſam. ff. de appellat. Bald. in l. ſi
eo tempore, C. de remiſſion. pignor.* quos ſequitur
Couar. pract. quæſtion. cap. 13. & cap. ſeq. nu. 3.
Tamen propter hanc illius exceptionem non po-
7 tuiſſe differri † expeditio cauſæ fauore Epiſcopi,
dùm ille probauerat ius ſuum aduerſùs Communitatem,
vt tradit *Bart. in d. l. ſi pro luſorio iudicio,
§. ſed & agere, ff. de appellat. & in l. à Diuo Pio,
§. ſi ſuper reb. ff. de re iudic. & notant Doctor. in
cap. veniens, 38. de teſtib. vbi Innoc. & Hoſt. nu. 1.
Abb. nu. 6.* & rationem ibi conſiderant, quia hoc
8 caſu, quo ius tertij † ſit diuerſum à iure aliorum,
nullum fit illi præiudicium in expeditione cauſæ
fauore vnius ex litigantibus, cum non poſſit ſua
intereſſe, verùm res ſuper qua litigatur, ſit potiùs
apud vnum, quàm apud alium, vt conſiderat *Felin.
in d. cap. veniens, num. 9 Rot. deciſ. 4. de iudic. in
antiq. Achill. deciſ. 5. de exception.* & latè, ac pluribus
relatis tradit *Couar. in adducto c. 14. pract.
quæſt. num. 4. & cap. 16. in toto eo cap.* & idem
9 ſuadebat hoc caſu alia clauſula, † *in ſtatu, & terminis*,
quæ legebatur in commiſſione, quam Rector
obtinuit, quia illius effectus erat, vt cenſeretur
admiſſus ſolùm ad actus, qui fieri debebant impoſterùm
in cauſa non autem cum eo repeti deberẽt
acta iàm facta, & ſententia lata fauore Epiſcopi, vt
notat *gloſ. in c. 2. vt lit. pend. Franc. nu. 4. Innoc.
in cap. cum ſuper, num. 6. de ſent. & re iudicat. &
ibi etiam Felin. num. 17. Caſſador. deciſ. 1. num. 3.
de exception. Put. deciſ. 71. nu. 1. lib. 3.* adeòut per
10 admiſſionem hoc modo conceſſam † cenſeatur denegata
facultas appellandi, ſi cauſa erat in eo ſtatu,
vt non poſſet eſſe locus eidem appellationi, vt
infert *Put. d. deciſ. 71.*

Et ità &c.

☞ * Sunt deciſiones 327. 357. par. 5. recent. altera
eſt 337. ſupra in hac eadem parte, & plures
Deciſiones in hac cauſa, vide ad dictam deciſionem
311.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Donationis,

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Donatio remuneratoria ſtante ſtatuto Vrbis dicitur
læſiua, ſi vel merita non probentur
aliundè, quàm ex inſtrumento donationis,
vel illa non æquent valorem bonorum donatorum.

SVMMARIVM.

1 *Donatio reciproca nullam de iure ſolemnitatem
expoſcit.*
2 *Donatio remuneratoria propriè non eſt donatio,
ſed quædam accepti ſeruitij permutatio.*
3 *Donatio remuneratoria vt fiat, nulla cogit neceſſitas,
ſed naturalis ratio impellit.*
4 *Statutum de donatione generaliter loquens non
comprehendit donationem ob cauſam.*
5 *Quid in ſtatuto Vrbis.*

Digitized by Google

6 *Donare prohibitus propter fraudes, & damna, quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus facere donationem propter benemerita, cum in his dupliciter errari poteſt, vel circa eorum æſtimationem, vel circa æſtimationem rei, quæ donatur.*

7 *Statutum Vrbis requirit probationem meritorum aliundè, quàm ex ſola donatoris aſſertione.*

8 *Donatio ob cauſam facta à perſona non prohibita donare, ſecundùm communem, non requirit aliam probationem, quam eam, quæ ex ſola donatione colligitur, quia quando propter defectũ probationum meritorum, non ſubſiſteret, ſuſtineretur tamen in vim iuramenti promiſſorij in inſtrumento donationis adiecti.*

9 *Secus eſt in terminis ſtatuti Vrbis.*

10 *Inſtrumento ſublato, iuramentum quoquè in eo contentum, ut corruat, neceſſe eſt.*

11 *Statutum Vrbis non admittit donationes remuneratorias, quatenùs merita ſunt inferiora valore bonorum donatorum, & quarè num. 12.*

13 *Gratia naturæ non eſt, vt illa patiatur ſe coerceri intrà limites ſeruitij accepti.*

14 *Statutum Vrbis improbans donationes mulierũ, & minorum ſinè certis ſolemnitatibus faciẽdas, non induxit ſolemnitates ad reſtringendam facultatem donandi propter benemerita, ſed ut in eorum exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum.*

15 *Merita propter quæ fit donatio, ſecundùm terminos Statuti Vrbis debent eſſe de præterita non autem de futuro, & quarè.*

16 *Gratia poſtquàm eſt collata, pro leui re ſolet haberi.*

17 *Ingratorum infinitus eſt numerus.*

18 *Læſio conſiderabilis eſt in donatione remuneratoria, quando merita ex diſpoſitione ſtatuti ſunt æſtimanda.*

19 *Seruitia magnæ conſiderationis ſuſtinere poſſunt donationem factam ad fauorem perſonarum, quæ aliàs ſeruire tenebantur.*

20 *Meritorum æſtimatio Iudicis arbitrio relicta eſt.*

¶ Infrà ad Deciſionem 363. coram eodem R.P.D. Veroſpio.

DECISIO CCCLVIII.

CVM quæreretur in dubio hodiè per me propoſito de validitate donationis, quàm Virginia dicebatur feciſſe Liuiæ, ad duas difficultates viſum fuit Dominis reſtringi poſſe deciſionem eiuſdem dubij, An ſcilicet neceſſariæ fuerint aliquæ ſolemnitates in hac donatione, quæ in inſtrumento ſuper ea confecto inter partes dicebatur facta ob cauſam, & in remunerationem ſeruitiorum, quæ per ipſam Liuiam exhibita fuerant donatrici, & an probarentur eadem ſeruitia, quæ fuerunt cauſa eiuſdem donationis.

Et quantùm ad primam difficultatem, ſiuè validitatem ipſius donationis poterat de hac quæſtione dubitari, vel attenta diſpoſitione iuris cõmunis, vel habita ratione ſtatuti Vrbis, cuius diſpoſitioni ſubiacebant tàm Virginia, quà donationem fecit, quàm ipſa Liuia, cui donatum fuit: In primo caſu, vbicumquè donatio ex ſola diſpoſitione iuris communis, legem accipere debeat, eſt ferè communis omnium ſententia, vt nullis ſolemnitatibus opus ſit in donatione reciproca,
1 quam † poſt *gloſſ. in l. Aquilius Regulus. ff. de donation.* tenuerunt ibi *Bart. num. 3. Imol. num. 1. Bald. in l. ſi donatione, ff. de collation. Iaſ. in l. ex hoc iure. num. 53. ff de iuſt. & iur. & in l. mandati num. 9. ff. de offic. eius*, & alij, qui referuntur per *Tiraq. in l. ſi unquàm. in verbo donatione largitus. num. 109. C. de reuoc. donat. Clar. in § donatio quæſt. 3. Viu. com. opinion. lib. 1. opin. 222. num. 2.* qui omnes mouentur vna ea ratione,
2 quod donatio remuneratoria non † ſit propriè donatio, ſed potiùs quædam permutatio ſeruitij accepti, quia licèt nulla neceſſitate ad eam donationem, quis cogi poſſit, ſatis tamen eſt, vt ex natu-
3 rali ratione ad eam † obligatus videatur, vt conſiderauit inter cæteros *Alex. conſ. 43. nu. 31. lib. 4. Curt. iun. conſ. 67. num. 6. par. 1. Natt. conſ. 609. num. 38. vol. 4. Couar. in c. cum in officijs. nu. 9. de teſtam. Card. Mantic.* qui de veriori, & magis communi opinione teſtatur *de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 2. num. 9. & tit. 15. num. 19.*

Hoc idem ſenſerunt Domini in ſecundo caſu, & de ea donatione, quæ regulis, & diſpoſitioni ſtatuti ſubiacere debebat ex eadem ratione, quod in ſtatuto generaliter loquente de donatione non
4 poſſit contineri † donatio ob cauſam, vt inter cæteros voluerunt *Oldrad. conſ. 139 num. 14. Alex. conſ. 43. num. 31. lib. 4. Natt. conſ. 609 n. 9. & 38. Becc. conſ. 55. num. 19. lib. 1. Put. deciſ. 416. lib. 1. Carpan. ſuper ſtatut. Mediol. cap. 328. num. 5. par. 1.* & in terminis huius Statuti Romani *Creſcent. deciſ. 1. de donation. num. 6. Rot. in Romana donationis de Cupis 5. Iunij 1602. coram Cardin. Pamphilio* & nouiſſimè *in vna Romana donationis de Caſtellanis 17. Martij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Verùm ſuper hoc ſtatuto aliquando dubitauit Rota, an illud compræhen-
5 deret hoc genus donationis † reciprocæ propter rationem, quæ ab eodem ſtatuto conſiderabatur, fraudis, & damni, quod minori, aut mulieri contingere poſſet ex ea donatione; quæ ratio, negari non poterat, quin conueniret etiam donationi remuneratoriæ, & ità deciſum fuit *in vna Romana hæreditatis, & paragij dotis 12 Iunij 1615. & in vna Romana nullitatis donationis 4. Maij 1616. coram bo. me. Buratto*, imò maiori cautione vide-
6 batur indigere ea donatio, † quæ facta aſſereretur ob benemerita, dùm poterat in ea dupliciter errari, & circà æſtimationem ipſorum meritorum, & circà æſtimationem rei, quæ donatur, vt etiam Rota conſiderauit *in deciſ. 102. nu. 7. par. 2. diuerſ. & coram Put. deciſ. 55. num. 7. lib. 3.* & voluerunt prætereà *Bart. in conſ. 90. nu. 2. lib. 1. Corn. conſ. 161. num. 8. lib. 3. & in conſ. 197. num. 11 lib. 4. Mandell. conſ. 81. num. 55.* Vndè in hac opinionum, & deciſionum diuerſitate, quæ ex hoc Tribunali prodierunt ex diuerſis cauſarum, aut factorum circumſtantijs, ità viſum fuit Dominis poſſe hanc quæſtionem terminari, & componi inter ſe, vtramquè ſententiam, ſi nihil conſtituto ſuper ip-

ſa donatione in vniuerſum; ſed ſolùm conſideratis,
quæ cuiuſquè controuerſiæ propriæ ſunt, attenda-
tur qua ratione in vnaquaquè donatione, aut cau-
ſa euitari poſſit ratio ipſius ſtatuti, quod fieri poſ-
ſe conſiderarũt tribus potiſſimùm cõcurrentibus.

Et primùm requiri dixerunt, vt ista merita
aliundè probentur, quàm ex ſola aſſertione ipſius
7 donatoris, † quia licèt in donatione facta à perſo-
8 na, quæ non ſit † prohibita donare, non requiratur
alia probatio præter eam, quæ colligitur ex ipſa
donatione, vt communem opinionem eſſe teſtatur
Clar. in §. donatio. quæſt. 3. num. 2. Menoch. conſ.
1003. *num.* 76. *Card. Mantic. de tacit. & ambig.
conuention. lib.* 13. *tit.* 15. *num.* 42. *Gabr. de donat.
concluſ.* 1. *nu.* 63. Hoc tamen ideò contingit, quia
poteſt donatio, quam illa fecit, ſuſtineri in vim
iuramenti promiſſorij poſiti in inſtrumento eiuſdẽ
donationis, quando non ſubſiſterent merita, quo-
rum mentio facta fuerat in eo inſtrumento, vt cõ-
ſiderauit idem *Card. Mantic. d. nu.* 42. *Corn. conſ.*
104. *num.* 13. *Grat. conſ.* 63. *num.* 24. *Rip. in re-
ſponſ. prim. de donat. nu.* 11. quæ ratio non poteſt
conuenire ei donationi, quæ ex diſpoſitione ſtatu-
9 ti certas † ſolemnitates requirat, ſi (prout con-
tingit in caſu ſtatuti huius Vrbis) in eo tollatur
omnis probatio inſtrumenti, in quo donatio facta
10 ſit, cum ſublato eodem inſtrumento, † neceſſe ſit
etiam, vt corruat iuramentum, quod in illo con-
tinetur, vt fuit doctrina originalis *Bart. in l. omnes
populi. num.* 25. *ff. de iuſt. & iur.* quam ſequuti
fuerunt *Abb. in c. cum contingat. num.* 26. *Imol.
num.* 73. *de iur. iur.* & fuit ſæpiùs deciſum in hoc
Tribunali, *vt in d. Romana donationis de Cupis* 5.
Iunij 1602. *coram Card. Pamphilio, & in alijs
relatis in deciſ.* 153. *num.* 3. *part.* 1. *recent. & in
vna Romana donationis* 3. *Iunij* 1628. *coram R. P.
D. meo Dunozetto, & in Bononien. cenſus* 5. *Iu-
nij* 1629. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Secundò dixerunt requiri, vt merita donatarij
non ſint inferiora valore bonorum donatorum,
11 cum in ea parte, in qua † eadem bona ſuperabunt
quantitatem dd. meritorum, retinere debeat do-
12 natio nomen puræ, ac ſimplicis † donationis, vt
pluribus relatis comprobauit *Card. Mantic. de
tacit. & ambig. conuention. lib.* 13. *tit.* 15. *nu.* 28.
*Tiraq. in l. ſi vnquàm, in verbo donatione largi-
tus. num.* 8. *C. de reuoc. donat. Card. Seraph. deciſ.*
416. *num* 20. *& deciſ.* 1170. *num.* 5. & diſtinguit
hic etiam *Card. Mant.* vtrùm ipſa donatio poſſit
per ſe valere, quàmuis nulla merita præceſſiſſent,
An verò ſuſtineri debeat propter ſola merita dona-
tarij, ex qua diſtinctione reſponderi poterat ad o-
biectionem, quæ mouetur à *Tiraquell.* quod non
13 hæc videatur eſſe natura gratiæ, vt ſe coerceri pa-
tiatur intrà limites ſeruitij accepti, dùm potiùs
cum quodam quaſi fœnore reſpondere debet ei,
qui primo beneficium dedit, exemplo agrorum
fertilium, qui multò plùs reddere ſolent, quàm
14 acceperunt, quia æquum eſt, † vt in hoc merito-
rum exceſſu habeatur ratio etiam perſonarum, à
quibus illa æſtimari poſſunt, ad quem effectum
cenſeri debent requiſitæ huiuſmodi ſolemnitates à
ſtatuto, non autem ad reſtringendam aut limitan-
dam facultatem donandi, vt benè, & in propoſito

conſiderauit *Caſ. de Graſſ. deciſ.* 2. *num.* 19. *de do-
nat. Rip. in l. ſi vnquàm in* 15. *quæſt. num.* 31. *C. de
reuoc. donat.*

Tertiò demùm viſum fuit neceſſarium eſſe, vt
non poſſit donationi obeſſe ratio huius ſtatuti,
quod illa facta fuerit ob benemerita, & ſeruitia,
15 quæ præceſſerint, non autem propter ea ſeruitia,
quæ donator ſibi polliceatur in futurum ab eo, cui
donauit, cuius rei licèt plures rationes afferri poſ-
ſent, vna tamen ſatis erat, quæ magis conuenire
viſa fuit terminis huius deciſionis, quia ſcilicèt fa-
ciliùs dubitari poteſt de læſione in æſtimatione dd.
meritorum, quæ pendere debent ex futuro euen-
tu, cum in ea non ſolùm haberi deberet ratio per-
ſonarum, quibus donatur, eo quia nihil leuius ſit
16 gratia, † poſtquàm facta eſt, quam rationem vi-
ſus eſt conſideraſſe *Pic.* in terminis huius quæſtio-
nis, dum dixit infinitum eſſe numerum ingratorũ
17 *in gloſſ.* 7. *num.* 36. *ſuper cap.* 151. *ſtat. Vrb.* † ſed
etiam ipſius euentus futuri, dum plura continge-
re poſſunt, ob quæ non ſit permiſſum donatario
dicta ſeruitia rependere, vt in ſpecie contigit in
caſu huius donationis, quæ cum contineret vtrã-
què cauſam videlicèt ſeruitiorum, quæ ipſa dona-
trix à Liuia receperat, & quæ ab eadem in futurũ
ſperabat, hæc tamen futura ſeruitia non potuerũt
per Liuiam exhiberi donatrici, dùm eadem dona-
trix non vixit longiori tempore, quàm trium mẽ-
ſium poſt donationem à ſe factam, & cum his re-
quiſitis viſum fuit Dominis declarari poſſe vtrã-
què ſententiam, dum ſuppoſita probatione, & æ-
18 qualitate meritorum, † nihil officere poſſet con-
traria ratio, quæ colligebatur ex ſtatuto, vt ſcilicèt
poſſibilis eſſet læſio, etiam in ea donatione, quæ fa-
cta eſſet intuitu, aut contemplatione meritorum,
vt in ſpecie cõſiderauit *Rota coram Caſ. de Graſſ.
deciſ.* 2. *de donat. & coram Card. Seraphin. deciſ.*
1170. *num* 5.

Hæc autẽ, quæ ità firmata fuerunt ſuper prima
quæſtione, & natura donationis in genere, neceſ-
ſaria fuerunt etiam ad declarationem donationis,
de qua agebatur in hoc dubio, quia pluribus mo-
dis illa oppugnabatur ab hæredibus Virginiæ; nã
præter neceſſitatem, quam dicebant habuiſſe eam
donationem, vt in illa ſeruatæ fuiſſent ſolemnita-
tes ſtatuti, prætereà negabant, quod extaret alia
probatio ſuper meritis donatariæ, præter eam, quæ
colligebatur ex inſtrumento ipſius donationis, &
quod eadem merita reſponderent valori bonorum
donatorum, vnde vtrumquè neceſſarium fuit ſta-
tuere, quali ſcilicèt probatione opus eſſet, vt di-
ceretur conſtare de dictis meritis, & qualia, &
quanta deberent eſſe eadem merita, vt donationi,
de qua quæritur, non videretur conuenire nomen
puræ, ac ſimplicis donationis: & primæ obiectioni
viſi fuerunt ſatisfacere teſtes dati à Liuia, dum
deponebant ſuper ſeruitijs, quæ illa præſtitit Vir-
giniæ ſpatio quinquè annorum occaſione valetu-
dinis, ex qua non ſolùm in lecto ſemper dicto tẽ-
pore decubuit, ſed ità grauata fuit, vt nequè ex
eodem lecto mouere vnquàm ſe poſſet, nequè ci-
bum proprijs manibus ſumere, qui teſtes redde-
bant pleniſſimam cauſam ſuæ ſcientiæ, quod ſcili-
cèt pluriès illam vidiſſent in lecto iacentem, & Li-

Digitized by Google

uitium, dum illam curabat, & ità inter cæteros aſſerebant tertius, & quartus teſtes examinati in prima inſtantia, & genus ſeruitiorum, quæ illi narrabant, exhibita fuiſſe donatrici in infirmitate grauiſſima, ac moleſtiſſima ſatis eſſe poterat ad ſuſti-
19 nendam donationem etiam † inter eas perſonas, quæ ad eadem ſeruitia ex propria obligatione tenerentur, nimirùm inter patrem & filium, maritum & vxorem, ſicut poſt *Dec. in conſ. 202. nu. 6. & Pariſ. conſ. 90. num. 13. lib. 3.* firmat *Tiraq. in l. ſi vnquàm in verbo, donatione largitus. nu. 108. C. de reuoc. donat. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſſ. 7. par. 2. nu. 11.*

Super qualitate meritorum, quæ dicebantur fuiſſe cauſa huius donationis, Domini dubitarunt, vtrùm illa dici poſſent æqualia bonis donatis, tùm habita ratione valoris eorumdem bonorum, quæ in ipſa donatione continebantur, tùm etiam conſiderata alia donatione, quam Liuia obtinuerat in ſumma ſcutorum ducentorum, & vltrà à Cinthio nepote ex fratre donatricis propter eãdem cauſam ſeruitiorum, quæ ipſa Liuia præſtabat amitæ, & ideò tàm ex hoc capite, quàm quia ad futura etiam ſeruitia viſa eſt reſpicere donatrix, quæ poſteà non recepit. Negarunt quod poſſet eadem donatio in omni ſui parte ſuſtineri; & conſiderato tempore, quo fuit Liuia occupata in dictis ſeruitijs, Domini arbitrati fuerunt, quod illa ſolùm confirmari deberet pro ſcutis trecẽtum, & quinquaginta, ſiuè pro dimidia parte vnius cenſus, qui eidem Liuiæ donatus fuit à Virginia, & pro omnibus bonis mobilibus, quæ etiam continebantur in eadem donatione, ſequendo in hoc arbitrium,
20 quod relictum eſt † Iudici in æſtimatione dd. meritorum, vt teſtatur *Clar. in §. donatio. quæſt. 3. num. 4. Viu. commun. opin. lib. 1. opin. 222. nu. 13. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 2. caſ. 232. n. 7.*

Et ità &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Legioneñ puritatis ſanguinis.

Die Lunæ 13. Iunii 1633.

ARGVMENTVM.

Capitulum, ſi elegerit aliquem in Canonicum, non poteſt deinde dictam electionem impugnare. Epiſcopo, de legitima collatione parochialis Eccleſiæ, atteſtanti, quando credatur, & quando non. Sanguinis puritas alicuius, quando concludenter dicatur probata.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij collatio præſumitur canonicè facta.*
2 *Canonici Tridentini, ſi eligant aliquem in Canonicum, iſta electio non indiget ſuperioris confirmatione.*
3 *Canonicatus collatio cenſetur facta iuxtà formam Statuti Eccleſiæ.*
4 *Beneficij collator non poteſt venire contra factum proprium.*
5 *Quod procedit etiam in eo, qui velit impugnare electionem, ratione formæ non ſeruatæ.*
6 *Epiſcopo atteſtanti de collatione parochialis Eccleſiæ factà præuio concurſu, & ſeruata forma Concilij Tridentini, non eſt ſtandum.*
7 *Sed hoc intellige verum, quando conſtat de contrario, veluti ſi conſtet concurſum habitum fuiſſe coram duobus tantùm examinatoribus.*
8 *ad Parochialem Eccleſiæ electio, quando eſt nulla patenter ex defectu formæ, ceſſat contraria atteſtatio Epiſcopi.*
9 *poſt Electi confirmationem, opponens, an audiatur contra formam electionis, & vide nu. 10.*
10 *Anchar. in cap. cum dilecti. num. 1. de elect. quo caſu loquatur.*
Compromiſſarij poſſunt dare de nullitate perſonæ electæ, ſi contra formam cõpromiſſi fuerit electa.
11 *Canonicatus collatio, quando fit à Capitulo, debet conſtare, quinam Canonici erant præſentes.*
12 *Exemplo eſt ſtandum, ſi pars aduerſa habet in poteſtate originale, & illud non vult exhibere. & num. 13. vbi de inſtrumento controuerſo inter priuatum, & Canonicos.*
14 *Sanguinis puritas in dubio præſumitur.*
15 *Teſtes ex quibus probent ſanguinis puritatem alicuius. amplia nu. 16.*
17 *Teſtes deponentes de bona fama alicuius, præferuntur contrarium deponentibus.*
18 *Sanguinis puritas benè probari poteſt per famam.*
19 *Teſtes deponentes ſuper fama debent exprimere, à quo audiuerunt. & nu. 22.*
20 *Filiationis probatio coadiuuari poteſt ex fide Baptiſmi, in qua aſſeritur, quod quis eſt filius talis, &c.*
21 *Deſcendentia legitima probatio, ex quibus reſultet.*
23 *Deſcendentia, conſanguinitas, & parentela probari poteſt per inſtrumenta, in quibus de illa enunciatiuè agitur.*
24 *ad Deſcendentiam probandam ſtatur enunciatiuis perſonarum coniunctarum, propter ſcientiam eius rei, quam habere præſumuntur.*
25 *ad Sanguinis puritatem probandam, multùm facit, quaſi poſſeſſio puritatis.*
26 *Teſtes, qui conuincuntur de mendacio non ſunt attendendi.*
27 *Sententia iudicialiter, & rigorosè lata in cauſa ſtatus faciunt ius, quoad omnes.*

¶ Suprà ad Deciſionem 289. coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, & infrà ad deciſionem 362. coram eodem.

DECISIO CCCLIX.

VACANTE Canonicatu Magiſtrali Eccleſiæ Legioneñ Capitulum, & Canonici elegerunt D. Ioannem Santander, qui dicti Canonicatus ab eiſdem ſucceſſiuè collationem obtinuit, deinde cõmiſſum fuit examen ſuper qualitatibus requiſitis à ſtatuto dictæ Eccleſiæ, de Clericis, niſi ab antiquis, & puris Chriſtianis progenitis recipiendis, quo peracto ei poſſeſſionem tradere recuſarũt, vnde alijs teſtibus pro parte electi coram Sedis Apoſtolicæ Nuncio in illis partibus commorante

exa-

examinatis, idem electus ſententiam ſuæ puritatis
declaratoriam reportauit. Hodiè verò in gradu
appellationis mihi commiſſæ, quæſitum fuit An
conſtet de bono iure d. Ioannis, & DD. affirmatiuè
reſponderunt.

Nam ex inſtrumento publico decretorum Ca-
pitularium conſtat, quod Capitulum primo loco
elegit Ioannem, dixitq. electionem eſſe Canonicã,
deinde adhibito miniſterio Vicarij generalis, qui
ex Bulla Leonis X. habet facultatem conferen-
di Canonicatum Magiſtralẽ, ac Primicerij, per bi-
reti impoſitionem electo contulit Canonicatum,
1 quæ quidem † collatio tanquàm actus perfectus,
iuris autem præſumi canonica, *Hoſtien. in c. ſicut
col. 2. de ſent. & re iudic. Gemin. in c. licèt Epi-
ſcopus. num. 12. verſ. & ſufficit. de præben. in 6.*
quod etiam dixit *Rota in Tridentina Canonicatus
15. Decembris 1603. & 13. Febr. 1604. coram
Card. Mellino*, in terminis electionis ad Canoni-
catum Eccleſiæ Tridentinæ, quæ non indigebat
2 † Superioris confirmatione, vt teſtatur *Modern. de
reb. beneſ. lib. 2. q. 18. num. 60. cum ſeqq.* neque
ab ipſo Capitulo impugnari poteſt ſub prætextu,
quod non fuerint ſeruatæ ſolemnitates in conſtitu-
tionibus Sixti Papæ Quarti, & Leonis X de pro-
ponen. edictis examine præmitten., ac de iuramen-
to Canonicorum eligentium requiſitæ. Tùm
3 quia actus collationis † cenſetur factus iuxtà for-
mam ſtatuti Eccleſiæ, & dd. conſtitutionum, in
quibus conceſſa eſt Vicario generali facultas eli-
gendi perſonam idoneam, & conferendi Canoni-
catum, de quo agitur, vt per *Abb. in conſ. 41. nu. 2.
lib. 1. Card. Zabar. conſ. 118. num. 6. Rot. dec. 309.*
4 *in fin. par. 1. diuerſ.* tùm etiam quia collator † con-
tra factum proprium venire non poteſt *cap. diuer-
ſis fallacijs. cum gloſ. in verb. non per te. de cler.
coniug. c. cum non ignores. de præben. c. nulli, &
ibi etiam gloſ. in verb. impugnare. de elect. in 6. vbi
Franc. num. 1.* notat concluſionem procedere
5 etiam in eo, † qui velit impugnare electionem ra-
tione formæ non ſeruatæ.

Non obſtat, quod attenta forma in dd. conſtitu-
tionibus tradita. non ſit ſtandum atteſtationi Ca-
nonicorum eligentium quod electio ſit canonica
6 quèmadmodùm † Epiſcopo atteſtanti de collatio-
ne parochialis Eccleſiæ facta præuio concurſu, &
ſeruata forma Sacri Concilij Tridentini ſtan. non
eſſe, dixit *Rota in Panormitana Archipresbytera-
tus 28. Iunij 1627. coram bo. me. Buratto*, quia
7 id procederet ſi conſtaret † de contrario, vt in
terminis concurſus habiti cùm duobus tantùm
examinatoribus, *Rota in Panormitana Archipreſ-
byteratus* dixit per huiuſmodi nullitatem patentẽ
8 ex defectu formæ † ceſſare contrariam atteſtatio-
nem. Eademq reſpõſione tollitur aliud obiectum,
9 quod poſt electi confirmationem audiatur † oppo-
nens contra formam electionis, quod notat *An-
char. in c. cum dilecti. num. 1. de elect.* cum ex ea
lectura in principio manifeſtum ſit dictum illius
10 Doctoris † procedere in caſu electionis factæ per
Compromiſſarios de perſona, quæ contra com-
promiſſi formam electa appareat.

Neque obſtat, quod ex d. electionis inſtrumen-
11 to non conſtet, quinam Canonici fuerint † in Ca-
pitulo præſentes, cum nomina ſingulorũ in eo nõ
legantur à Notario expreſſa *ad not. per Bald. in
l. 1. ſub num. 2. ff. de magiſt. conu.* quia inſtrumen-
tum, de quo agitur non continet aſſertionem
aliquam Notarij, ſed ſolummodò atteſtationem
Secretarij ipſius Capituli de actibus Capitularibus
per ipſum in executionem mandati Iudicis extra-
ctis, in quorum primo habentur huiuſmodi verba,
ſcilicèt hac prædicta die prælati DD. ad electio-
nem, ex quibus licet deprehendere ſingulorum
nomina in alia ſcriptura fuiſſe expreſſa. Cum au-
tem protocollum originale electionis dicatur, &
præſumatur eſſe in poteſtate Capituli, & Canoni-
12 corum, donec illud † producant, fides exemplo de-
bet adhiberi *Bald. in l. publicati. num. 8. C. de te-
ſtam.* & in ſimilibus terminis de inſtrumento cõ-
13 trouerſo † inter priuatum, & Canonicos Eccleſię
Cathedralis reſpondit *Dec. in conſ. 36. ante nu. 3.*

Cum itaquè Ioannes habeat fundatam inten-
tionem in actu electionis à Capitulo approbatæ,
& examinatis quàmpluribus teſtibus ſatisfecerit
14 ſtatuto Eccleſiæ requirenti † ſanguinis puritatẽ,
pro qua militat iuris præſumptio, *cap. vltim. vbi
Felyn. num. 1. de præſumpt. gloſ. fin. in c. vnic. de
ſcrutin. in ord. fac. Rota. coram Greg. XV. deciſ.
498. num. 1. cum alijs ibi per Add. cumulatis* vi-
ſum fuit de illius bono iure, quod qualitatem re-
quiſitam non poſſe dubitari, produxit enim 83 te-
ſtes quinquagennarios, & ſexagennarios, lociquè
originarios deponentes de publica voce & fama,
& de communi reputatione, quod ipſe ex puro sã-
guine nulla macula ſuorum maiorum tàm per li-
neam paternam, quàm per lineam maternam a-
15 ſcendentium in facto † ſit oriundus, quodq. à ſuis
maioribus idem dici audiuerunt, & ſi contrarium
eſſet verũ, nõ potuiſſet fieri quin ipſi id ſcirẽt, vidiſ-
ſẽt, aut audiuiſſent. Horum autem teſtium depo-
ſitiones concludunt, quod prædictus Ioannes de
Santander ſit filius legitimus, & naturalis Alphõ-
ſi de Santander Iunioris, & Catharinæ de Appa-
ritio, quodq. dictus Alphonſus procreatus fuit ab
Alphonſo Seniore, & Franciſca de Ouiedo coniu-
gibus, qui ſunt d. Ioannis aui paterni, & quod d.
Catharina de Apparitio mater ipſius Ioannis fuit
filia legitima, & naturalis Franciſci de Apparitio,
ac Luciæ Garziæ Palomo, qui ſunt aui materni
eiuſdem Ioannis. Item, quod omnes ſupranomi
nati ex puris, & antiquis parentibus Chriſtianis
fuerunt progeniti; quibus teſtibus tãtò magis eſt
creden., quod 20. alij teſtes ex parte Capituli exami-
16 nati, etiã ſeptuagenarij, & octuagenarij ex † nobi-
lioribus, & antiquioribus loci eandẽ puritatis fa-
mam, & communem exiſtimationem ſuis depo-
ſitionibus comprobarunt, & attento potiori nu-
17 mero, ac prærogatiua famæ † bonæ, de qua atte-
ſtantur in concurſu aliorum teſtium Capituli de-
ponen. de contrario, ſunt præferendi, *l. 3. §. 1. &
l. ob carmen. §. ſi teſtes. cum gloſ. ff. de teſt. Corn.
conſ. 176. circa fin. vol. 4. Put. dec. 2. nu. 20. lib. 3.*
& in ſimilibus terminis *Greg. XV. dec. 455. nu. 4.
Mant. dec. 254. num. 11. & 327. nu. 25. Reueren-
diſſ. D. meus Coccinus Decanus dec. 68 nu. 17.* &
18 per famam † ſufficienter probari ſanguinis pu-
ritatem in terminis eiuſdem ſtatuti ſępè dixit *Rot.*

vt

vt corãm Mantic. d. dec. 274 & 317. & coram
Greg. alleg. dec. 910. nu. 4. & nouiſſimè in Legio-
neñ puritatis 26. Maij 1631. corã D. meo Queippo.
Non obſtant teſtes affirmantes, quod d. mater
Ioannis non vocaretur Catharina de Apparitio,
ſed Catharina de Rupero, ex eo quod huiuſmodi
cognominis de Rupero eſſet Franciſcus illius pa-
ter, quàmuis propter ſeruitutem in domo Alphõ-
ſi, & Chriſtophori de Apparitio præſtitam aſſum-
pſiſſet poſteà cognomen de Apparitio, quia teſtes
prædicti deponunt de ſimplici auditu ab alijs ſi-
ne expreſſione nominum eorum à quibus id au-
19 diuerunt, † & præterea conuincuntur de menda-
cio à teſtibus pro Ioanne, deponentibus dictum
Franciſcum fuiſſe ex familia de Apparitijs Oppi-
di de Olmedo, ac ipſum vti talem & ab eadem
ſtipite deſcendentem ſeſe habuiſſe, ac tractaſſe
cum alijs ſuis conſanguineis cognominatis de
eadem familia de Apparitijs eoſq. fuiſſe habitos,
& reputatos, tanquàm ex puro ſanguine antiquo-
rum Chriſtianorum nulla macula infecto geni-
tos, ac ipſum Ioannem ab eiſdem quoquè vti cõ-
ſanguineum haberi, & reputari, cognomen verò
de Rupero, nequè inter ipſos, nequè in toto Op-
pido præfato vllo vnquàm tempore fuiſſe, vel eſſe,
aut dici audiuiſſe.

Similiter de mendacio conuincuntur teſtes pro
parte eiuſdem Capituli examinati, deponentes,
quod Lucia auia materna non fuit cognominata
de Garzia, ſed de Barnabe de Palomo, quod co-
gnomen ſit familiare Hebræis, nam alij teſtes Io-
annis affirmant à ſuis maioribus audiuiſſe, quod
N. Palomo mater Luciæ, & vxor Antonij Garzię
Barnabe eius patris ducebat originẽ ex loco Na-
uas de Oro, quodq. tàm ibi, quàm alibi ideſt in
Oppidis S. Mariæ de Nieba, & de Olmedo om-
nes eiuſdem familiæ de Palomo deſcendentes fue-
runt habiti, & reputati, ac reputantur pro natis
ex puro ſanguine, parentibuſq. Chriſtianis, & an-
tiquis. Et præterea dictum Luciæ matrem vnus
ex eiſdem teſtibus Ioannis Septuagenarius, ac fa-
miliæ de Palomo deponit ſe nouiſſe, ac vocatam
fuiſſe Mariam de Palomo, ac illius patrem fuiſſe
Sebaſtianum de Palomo, quibus adminiculatur
20 atteſtatio de Baptiſmate, † eiuſdem Mariæ, tan-
quàm filiæ d. Sebaſtiani ex libro Baptiſmatorum
21 d. Oppidi Nauas de Oro. Vnde † reſultat ſuffi-
ciens probatio deſcendentiæ, vt dictum fuit in *Re-*
gien. Prioratus 22. Aprilis 1592. coram bo. me.
Card. Millino.

Nequè puritatem ex parte Franciſcæ de Ouie-
do, auiæ paternæ Ioannis commaculant dd. teſtes
22 Capituli, dùm ſinè expreſſione † à quibus audi-
uerunt, ſed ſimpliciter, nullamq. ſui dicti redden-
tes rationem deponunt, quod illa vocaretur Fran-
ciſca de la Rexia, quodq. tanquàm nata ex An-
cilla de genere Maurorum fuerit expoſita, iuxtà
domum Mariæ de Ouiedo, quæ ex commiſeratio-
ne eandem enutriuit. Quia teſtes pro parte eiuſ-
dem Ioannis producti in eo cõueniunt, quod præ-
dicta Franciſca erat neptis Mariæ de Ouiedo, quę
mulier cum eſſet nobilis nupſerat Ioanni Troche
perpetuo Oppidi de Olmedo Gubernatori, ipſam-
què Franciſcam neptem nuptui tradidit prædicto
Alphonſo de Santander d. Ioannis, auo paterno
tanquàm Chriſtiano antiquo, & puri ſanguinis, &
veritatem harum depoſitionum cõfirmat obliga-
tio ipſius Marię de tradendo eidem Alphonſo do-
tem dictæ Franciſcæ de Ouiedo. Clari autem iuris
23 eſt deſcendentiam conſanguinitatẽ, † & parentelã
probari per inſtrumenta in quibus de illa enun-
ciatiuè agatur *gloſ. in c. ſenes. in verb. inſtrumen-*
tum. de teſt. Maſcard. de probat. concl. 411. n. 20.
maximè attenta perſona d. Mariæ eius amitæ, cu-
ius enunciatiuæ tanquàm coniunctæ eſt deferen
24 propter ſcientiam, quam † perſonæ coniunctæ di-
cuntur habere gradus, & deſcendentiæ. *Bart. in*
l. qui duos. nu. 2. de teſt. Rol. conſ. 3. nu. 110. lib. 1.
Surd. deciſ. 145. num. vlt.
25 Accedit quaſi poſſeſſio puritatis † in qua idem
Ioãnes docet ſe exiſtere per atteſtationes de hu-
iuſmodi ſuæ qualitatis, informationibus captis, &
admiſſis à duobus alijs Collegijs, in quibus idem
puritatis recipiendorum inquiſitio eſt requiſita.

Non obſtat, quod idem Ioannes à Collegijs
Oxomeñ, & de los Verdes, ac etiã S. Mariæ Mag-
dalenæ non fuerit admiſſus, cuius rei cauſam præ-
dicti teſtes Capituli in ſuis depoſitionibus retule-
runt ad ſanguinis impuritatẽ, quia huiuſmodi de-
26 poſitiones † de mendacio ſimiliter conuincuntur
per atteſtationes ipſorum Collegialium, aliorum-
què teſtium, in quibus continetur expreſſa admiſ-
ſio per beneficium eiuſdem Ioannis ſuper purita-
te, & excluſio refertur ad alias cauſas, quia ipſe
ſcilicèt erat, vel ætate adultior, vel opulentior, vel
diuerſæ nationis, aut Prouinciæ, quàm à ſtatutis,
& Conſtitutionibus eorumdem Collegiorum per-
mitteretur, vel etiam quod relictæ priori oppoſi-
tione illico, ſeù ad allud Collegium oppoſuerit,
quod obtinuit.

Nequè obſtant teſtes deponentes de excluſio-
ne Hieronymi de Villeſcuſa cognati ex latere
materno à Capitulo loci de Olmedo, & de admiſ-
ſione Franciſci de Santãder fratris germani ipſius
Ioannis, quia vtrumquè obiectum tollitur ex ſen-
tentijs pro eorum puritate iudicialiter, & rigo-
roſę prolatis, quæ cum ſint ſuper ſtatu ad fauorem
27 dicti Ioãnis, & ſuæ familię † ius faciunt inter om-
nes, *l. ingenuum. ff. de ſtat. hom. gloſ. in c. quàm-*
uis. de ſent. & de re iudic. cum alijs allegatis per
Rot. dec. 494. num. 5. par. 1.
Et ità vtraquè &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurii 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

In Hærede, & Adminiſtratore hæreditatis cum
præſumatur iuſta cauſa ignorantiæ, cum ſuc-
cedant in ius alterius, ideò aduerſùs præ-
ſcriptionem, datur eis reſtitutio in integrum.
Et aliqua circa ignorantiã iuris. Quadrien-
nium ad petendam reſtitutionem in inte-
grum, quando ab initio non currat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In Hærede, ſiuè in Adminiſtratore hæreditatis, ſi concurrat iuſta cauſa ignorandi aliquod creditum, aduerſus eius præſcriptionem, datur eis reſtitutio in integrum.*

2 *Ceſſio generalis creditorum facta alicui, omnia credita comprehendit.*

3 *Scientia ad effectum amittendi, id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata.*

4 *Et ad hunc effectum nõ ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis, cum eo, qui veriſimiliter certiorare poterat de negotio &c.*

5 *Obliuio, quanto tempore præſumatur etiam in facto proprio.*

6 *In Hærede, & Adminiſtratore, cum ſuccedant in iure alterius in eis præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum, vt reſtituatur in integrum.*

7 *Omiſſio deſcriptionis bonorum in inuentario, quãdo non præſumatur doloſa.*

8 *Ignorantia ex iuſta cauſa præſumitur ratione difficultatis materiæ.*

9 *Achill. deciſ. 1. de præſcript. & Pegn. deciſio in Romana Saluiani, quem intellectum recipiunt.*

10 *Iuris dubij ignorantia, ſeù error ſolet æquiparari ignorantiæ, & erroris facti.*

11 *Ignoranti factum alienum, ſicuti datur reſtitutio ob iuſtam cauſam ità, & ignoranti ius perplexum, & obſcurum.*

12 *Reſtitutio in integrum, ſi alicui competebat, & tacuerit per quadriennium, amplius non auditur.*

13 *Reſtitutio in integrum vbicumq; datur ex clauſula generali, ob aliquam iuſtam cauſam, quadriennium ab initio non currit.*

14 *Et ratio eſt, quia aliàs eſſet dare reſtitutionem ad reſtitutionem obtinendam.*

¶ Suprà ad Deciſionem 262. coram eodem R. P. D. Pirouano.

DECISIO CCCLX.

IN DECISIONIBVS cauſæ 5. Maij 1631.* & 15. Decembris 1632.* plura fuerunt firmata; nempè Æquitem Octauianum Creſcentiũ ſoluiſſe de anno 1592. totum debitum quorundam ſocietatum officiorum, in quibus coobligati erant Gaſpar Garzonius, & Ioannes Lilius, ceſſione contra omnes obligatos reportata, ac mandato obtento contra Ioannem Baptiſtam filium, & hæredem dicti Gaſparis, nihilquè actum fuiſſe vſquè ad annum 1623 ſecundo obſtare D. Creſcentio petenti creditum dempta ipſius confideiuſſoris parte, ſtatutum Vrbis 158. lib. 1. ſolutionem præſumens lapſis ſexdecim annis à dicto anno 1592. vſquè ad annum 1623. Tertiò curſum præſcriptionis non fuiſſe impeditum ob iacentiam hæreditatis Salluſtiæ Cerrinæ ceſſionariæ Æquitis Octauiani, & auctricis D. Creſcentij, ac demùm aduerſùs lapſum huiuſmodi temporis ſexdecim annorum nullam competere reſtitutionem in integrum; Hodiè admiſſa ſuper eiſdem noua diſputatione, cenſuerunt Domini competere D. Creſcentio reſtitutionem in integrum, & in hac parte tantùm eſſe recedendum à deciſis.

In facto enim verùm eſt, quod Æques Octauianus de ſupradicto anno 1592. ſoluit commune debitum, & de anno 1605. creditum ceſſit Saluſtiæ Cerrinæ eius vxori, quæ deceſſit de anno 1608. relicto hærede, & hæreditate ſub poteſtate Adminiſtratorum, ac dominus ipſe Æques Octauianus diem ſuum clauſit de anno 1618. quibus ſtantibus omnes conueniunt, ſi concurrat cauſa in hærede, aut Adminiſtratoribus ſe excuſandi à negligentia
1 petendi † creditum reſtitutionem in integrum non eſſe denegandam, *Bart. in l. 2. §. ſi quis propter, num. 2. ff. de itin. actuq. priu. Felin. in cap. vigilanti. num. 2. de præſcrip. Bald. conſ. 48. verſ. & tunc aut præſcriptio lib. 1. Balb. de præſcript. 4. par. quartæ par. principalis, quæſt. 29. Rota deciſ. 11. num. 10. & 171. poſt tract. de Saluian. impreſſ. in 1. editione. & deciſ. 390. in 2. editione num. 6.*

Et iuſtam cauſam ignorantiæ, & negligentiæ viſum fuit ſufficienter probari ex eo, quod in ceſſione facta per Æquitem Octauianum Saluſtiæ vxori ſuæ, nullum verbum de credito contra Garzonium,
2 & Lilium, & quãmuis ceſſio † illa eſſet generalis, & apta comprehendere creditum prædictum; Attamen iſta ſcientia debebat eſſe indubitata, non
3 autem velata, & implicita † ad effectum præiudicij. *Gloſ. in cap. conuerſationi in verbo, ſi iuerit, de appell. in 6. Becc. conſ. 37 num. 23. Oſaſc. dec. 176 num. 3. Surd. deciſ. 216. num. 42. & conſ. 150. in fine lib. 1.* nec ſufficit coniectura vnica ſimultaneæ habitationis, cum viro ſuo cedente; vt veriſimili-
4 ter † potuerit ab eo certiorari de mandato obtento, & credito non exacto, *Anchar. conſ. 92. nu. 2. Bald. de præſcript. 4. par. quartæ par. principalis. quæſt. 29. num 8 Menoch. præſump. 4. lib. 6.* quæ allegantur in prima deciſione cauſæ; quia pugnat cum alia præſumptione, quod ſicuti Æques Octauianus ab anno 1592. quo ſoluit totum debitum, & mandatum obtinuit contra Garzonium ſiluit, & tacuit per treſdecim annos vſquè ad annũ 1605. quo contigit ceſſio; ità potuerit oblitus ſui iuris ſilere, & tacere per triennium vſq; ad annũ 1608. In quo ipſa Saluſtia deceſſit cum minori tempore
5 treſdecim † annorum obliuio præſumatur etiam in facto proprio *gloſ. Bart. & Bald. in l. 1. C. de ſeru. fugit. Crauett. conſ. 65. num. 10. Surd. deciſ. 222. num. 17.* latiſſimè comprobans; prætereà nedùm requiritur ſcientia, & negligentia in Saluſtia ceſſionaria; ſed & in hærede, aut adminiſtratoribus hæreditatis illius, ex quo ipſa deceſſit ante completum tempus ſexdecim annorum, & præſcriptio impleta eſt de tempore hæredis, & Adminiſtrato-
6 rum, in quibus † regulariter concurrit iuſta cauſa nempè Ignorantia tanquàm ſuccedẽtes in factum alienum, *l. qui in alterius locum. de regul. iur.* vbi *Dec. & Cagnol. Rota deciſ. 300. num. 7.* apud eundem *tract. de Saluian. in ſecunda edit. Odd. de reſtitut. quæſt. 8. art. 9. per totam,* quorum iuſta cauſa maximè coadiuuatur; quia inuentarium fecerunt mortua Saluſtia, & in eo diligentes fuerunt in deſcribendis corporibus, & iuribus hæreditarijs nec huiuſmodi creditum deſcripſerunt; hanc verò
7 omiſſionem † non doloſam; ſed per ignorantiam

ex

ex facto alieno, omnes admittunt, *Surd. deciſ.222. num. 14. Rota deciſ. 169. num. 3. coram Papa Gregor XV.*

Demùm hæc iuſta cauſa ex alio ſuadetur, tàm in Saluſtia, quàm in hærede, & adminiſtratoribus
8 hæreditatis illius, † nempè ratione difficultatis ma-
teriæ; nam *deciſio Achillis prima de præſcript. & coram Penia in Romana Saluiani 22. Maij* 1599. vſquè in hanc diem, quo declaratæ fuerunt, receperunt eum ſenſum, ſtatutum non obſtare; nedùm, quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali,
9 ſed etiam quando ſoluit pro † confideiuſſore; vndè
10 ratione iuris dubij, quod ſolet † æquiparari errori,
& ignorantiæ facti, *Felin. in c. de quarta, nu. 22. de præſcript. Put. deciſ.* 118. *num.* 19. *lib.* 2. *Oſaſc. deciſ.* 160. *num.* 10. *Odd. de reſtit. quæſt.* 8. *art.* 8.
11 *num.* 41. ſicuti ignoranti factum datur † reſtitutio
ob iuſtam cauſam; ità & ignoranti ius perplexum, obſcurum, *Odd. eadem quæſt.* 8. *& art.* 8. *in fine, Rota deciſ.* 603. *num.* 14. *par.* 2. *recent.*

Deniquè non obſtat, quod in omnem caſum
12 lapſum ſit quadriennium ad petendam † reſtitutio-
nem in integrum, itàut omninò veniat denegandum huiuſmodi remedium.

Quia vbicunquè datur reſtitutio in integrum ex
13 clauſula generali ob aliquam † iuſtam cauſam,
quadriennium ab initio non currit, *Socein. Sen. conſ.* 266. *num.* 22. *lib.* 2. *Odd. de reſtit. quæſt.* 20.
14 *art.* 5. *num.* 59. rationem aſſignans: quia † aliàs
eſſet dare reſtitutionem ad reſtitutionem obtinendam, contra *l. interdùm, ff. de minor. & l. primâ C. ſi ſep. Reſtit. poſtul.*

Et ità &c.

☞ * Prima eſt deciſio 346. ſuprà in hac ead parte.
* Altera verò eſt deciſio 353. pariter ſuprà.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien Succeſſionis.

Die Lunæ 14. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia iuſta, & valida venit confirmanda, & ex quibus probetur dicta validitas, & iuſtitia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iuſta, & valida, ſunt confirmandæ.*
2 *ex Actorum reuolutione probari ſolet validitas, vel inualiditas ſententiæ.*
3 *Sententiæ iuſtitia benè oſtendi poteſt ex pluribus deciſionibus in cauſa factis.*
4 *Sorores per maſculos fratres vigore ſtatuti Bononiæ de ſucceſſ. ab inteſtatur à ſucceſſione matris ſunt excluſæ.*
5 *pro Sententiarum confirmatione, quando meritò reſponderi poteſt, etiam altera parte, tantùm informante.*

¶ Suprà ad Deciſionem 232. coram eodem R. P. D. Pirouano.

DECISIO CCCLXI.

CAVSA per binas ſententias idem terminata ad fauorem Comitis Ferdinandi Barbatiæ, & in hac tertia inſtantia iterùm examinata, ſolo Domino Comite informante cenſuerunt
1 Domini eaſdem eſſe confirmandas, † quia validæ,
& iuſtæ ex actis, & deductis probantur. De va-
2 liditate ex reuolutione actorum conſtat, † ex qui-
bus probari ſolet negatiua inualiditatis, quæ opponi poſſet, *Bart in l. finali, C. de reb. cred. Alciat. præſumpt.* 16. *regul.* 3. *Hercul. de prob. negatiu. num.* 167. *&* 176. *Becc. conſ.* 40. *num.* 2.
3 Iuſtitia ſimiliter eſt patens † ex deciſionibus
in cauſa factis, in quibus firmatum fuit partibus acerrimè informantibus renunciationem Blancæ matris Comitis Ferdinandi, eidem agenti pro quinta parte ex perſona matris ad hæreditatem
4 Comitis Georgij Bentiuoli filij non obſtare, † nec
ſimiliter ſorores per maſculos fratres vigore Statuti Bononiæ *de ſucceſſ. ab inteſt. aſcend. & collateral. lib.* 4. à ſucceſſione matris fuiſſe excluſas, & cum hodiè contra fundamẽta, & rationes vtriuſquè propoſitionis, aut data opera non informando nihil fuerit oppoſitum, aut forſan nihil releuans potuerit opponi, dum omnibus contrarijs
5 clarè, dilucidè, † & concludenter fuit ſatisfactum,
☞ vt ex lectura vltimæ,* & penultimæ* deciſionis colligi poteſt, meritò etiam altera tantùm parte informante fuit reſolutum pro confirmatione ſententiarum. Et ità, &c.

☞ * Vltima eſt ſub die 13. Maij 1633. coram R. P. D. Merlino, penultima eſt ſub die 10. Ianuarij etiam 1633. corã eodem, & ſunt deciſiones 206. & 167. ſuprà in hac eadem parte.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſanguinis.

Die Veneris 9. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Sanguine purus; quilibet de Iure præſumitur, & quando ſanguinis puritas poſitiuè benedicatur probata, & quando quis releuetur ab iſta poſitiua probatione. In quaſi poſſeſſione puritatis ſanguinis, quando quis dicatur eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Sanguine purus quilibet ſecundùm præſumptionem iuris cenſetur.*
2 *Sanguinis puritas poſitiuè probatur ex publica voce, & fama.*
3 *Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem, & famam, iſta probatio vehementer adminiculatur, ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione puritatis.*
4 *Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione.*
5 *in Sanguinis puritate, quaſi poſſeſſione, quis di-*

citur

citur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent.

6 *in Quaſi poſſeſſione ſanguinis puritatis quis dicitur eſſe, ſi ſit admiſſus ad aliquod Collegium ad quod ſolum ſanguine puri admittuntur.*

¶ Suprà ad Deciſionem 289. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.

DECISIO CCCLXII.

CAVSA iſta in gradu appellationis mihi commiſſa dum dubitarem, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda vel infirmanda. Domini pro nùnc reſponderunt conſtare de puritate Ioannis, omiſſo vt de reliquis videatur.

Præfatus enim Ioannes ſuam oſtendit purita-
1 tem, nedum præſumptiuè, † ex vulgata ſcilicèt
præſumptione Iuris, qua quilibet purus eſſe cenſetur *ad tex. in l. ab ea parte. ff. de probat. & in cap. fin. de præſumpt. Gutierez pract. quæſt. lib. 3. quæſt.* 14. *num.* 3. & paſſim in his terminis admittit Rota, vt apud *Mant. deciſ.* 274. *num.* 1. *&* 307. *num.* 2. *& deciſ.* 182. *num.* 4. *part.* 1.
2 *recent.* ſed etiam † poſitiuè reſpectu Aſcendentiũ
ſui ipſius ex publica voce, & fama *Mantic. deciſ.* 317. *num.* 2. *ſanct. mem. Greg. deciſ.* 98. *num.* 4. *Rot. d. deciſ.* 8. *num.* 1. *&* 9. *part.* 1. *recent.* de qua per gradus diſtinctos concludenter deponunt innumeri teſtes latè in præcedenti inſtantia ad firmandam eandem puritatem ponderati coram R. P. D. meo Motmanno in deciſione facta ſub die 13. Iunij ſuperioris anni.*

☞ Quæ quidem publica vox, & fama puritatis
3 vehementer adminiculatur ex eo, quod idẽ † Ioannes tàm reſpectu eorumdemmet ſuorum aſcẽdentium, ac etiam tranſuerſalium ab eodem originario Ioannis ſtipite deſcendentium, quàm
4 † ſui ipſius eſt in quaſi poſſeſſione puritatis, quæ
excuſat à poſitiua probatione. *Mant. d. deciſ.* 274. *num.* 3. *poſt. princ. verſ. quod multò magis, & d. deciſ.* 317. *num.* 4. *& fuit dictum in Corduben. dimidiæ portionis* 21. *Februarij* 1628. *coram R. P. D. meo Durano.*

Reſpectu quidem Aſcendentium, ac aliorum Collateralium Ioannis, vt ſuprà, deducitur præfata quaſi poſſeſſio, Quia ijdem, & dicuntur functi
5 officijs, ac muneribus, † quæ non niſi puris, &
nobilibus demandari conſueuerunt, *Rot. dec.* 182. *num.* 8. *part.* 1. *& deciſ.* 335. *num.* 4. *part.* 2. *recent. Mantic. d. deciſ.* 317. *num.* 3. 4. *&* 9. *ſanct. mem. Greg. deciſ.* 498. *num.* 10. *vbi Adden. ſub num.* 18. & fuit alibi etiam ſæpius admiſſum, vt in *Legionen. Canonicatuum* 14. *Iunij* 1621. *coram recol. me. Alphonſo Patriarcha Manzanedo, in alia Legionen. puritatis* 26. *Maij* 1631. *coram R. P. D. Queipo, & nuper in ſimili Legionen. puritatis* 23. *Maij præteriti coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Reſpectu verò perſonæ ipſius Ioannis eadem, quaſi poſſeſſio deducitur ex eo quod ipſe fuit receptus in Collegium Sanctæ Mariæ Magdalenæ
6 Salamantin. † à quo vigore ſimilium Statutorum
impuri omninò excluduntur. *Mantic. in dictis deciſ.* 274. *num.* 2. *& deciſ.* 285. *num.* 4. prout hæc omnia benè deducũtur ex eiſdemmet teſtibus puritatis famam, vt ſuprà concludentibus.

Non obſtant in contrarium deducta. Quia cum adamuſſim reperantur omnia aliis oppoſita coram R. P. D. meo Motmanno, remanent abundè ſublata ex reſpõſionibus datis in prædicta Deciſione ſub die 13. Iunij præteriti, quæ adhùc placuerunt Dominis, ideoquè cum aduerſarius illas & nihil noui afferat, ſuperfluum eſt illas tranſcribere, &c.

Et ità concluſum parte vtraq. Informante, &c.

☞ * Eſt deciſio 359. ſuprà in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Donationis.

Die Veneris 2. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Donatio remuneratoria, & ob cauſam non requirit aliquas ſolemnitates, ſi verè talis ſit, nequè vitiatur, ſi eæ ſolemnitates fuerint requiſitæ à contrahentibus, aut non rectè ſeruatæ; & aliqua traduntur ſuper interpretatione Statuti Vrbis c. 149. 150. & 151. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Donatio remuneratoria ſecũdum magis communem opinionem non expoſcit ſolemnitates, quæ alias requirerentur in donatione gratuita.*
2 *Statutum Vrbis volens adhiberi certas ſolemnitates, ut occurratur fraudibus, & ſimplicitati mulierum & minorum, non habet locum in contractu, in quo læſio conſiderari nequeat.*
3 *Donatio in ſe, & intrinſecè læſionem continere dicitur, & à Statuto Vrbis connumeratur inter contractus ſuaptè natura læſiuos.*
4 *Donatio ob cauſam verè donatio non eſt.*
5 *Statuti ratione ceſſante non ſolùm ceſſat eius diſpoſitio, ſed ab ea ratione Statutum interpretationem recipere debet.*
6 *Statuti lex, & effectus diſpoſitionis illius conſiſtere dicitur in ratione in eo expreſſa.*
7 *Statuti Vrbis fraudibus occurri volentis ratio generalis eſt, & comprehendit donationes etiam reciprocas, quatenùs mulier, & minor circumueniri poſſunt in æſtimatione meritorum, & æſtimatione rei donatæ.*
8 *Donatio læſionem continere nequit, quando merita aliundè probantur, quàm ex aſſertione contrahentium, illaq. inferiora non ſint valore bonorum donatorum, & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerint.*
9 *Donatio reciproca ſolemnitates à Statuto Vrbis in cæteris contractibus requiſitas non expoſcit.*
10 *Solemnitas, quam contrahens vult adhiberi; ſecundùm aliquos dicitur neceſſaria, & ſignificat illius mẽtem fuiſſe, vt noluerit aliter cõtrahere. Sed contrarium veriùs eſt in iure num.* 11. *& quare. num.* 12.

12 *Actus*

12 *Actus validitas, quæ pendere debet ex alijs cau-
ſis, non irritatur ex ommiſſione ſolemnitatum,
vel non ſeruatarum, vel minùs aptè adhibitarũ.*
13 *Ratio fundata in ſenſu corporeo teſtis neceſſariò
concludit.*

¶ Suprà ad Deciſionem 358. coram eodem R.P.D. Veroſpio.

DECISIO CCCLXIII.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod
hodiè propoſui deciſionem, quæ facta fuit co-
ram me *ſub die 6. Iunij anni proximè præteriti* ſu-
per validitate donationis, quam Liuia oſtendebat
ſibi factam à Virginia in remunerationem ſeruitio-
rum, quæ illi præſtiterat, quæ donatio impugnaba-
tur ab hæredibus Virginiæ tanquàm deſtituta ſo-
lemnitatibus, quas dicebant fuiſſe in ea neceſſarias
tàm inſpecta diſpoſitione ſtatuti Vrbis, quàm qua-
litate contractus; & perſonarum inter quas, ille
celebratus fuit: & quia duo fuerunt in ea deciſione
firmata, ipſa videlicèt ſumma, intrà quam viſum
fuit hanc donationem confirmari debere, & vali-
ditas donationis intrà dictam ſummam, de horum
duorum fundamẽtorum veritate actum fuit etiam
in hoc dubio, cum vtrumquè impugnaretur ab hę-
redibus donatricis, hoc eſt validitas donationis in
ſumma taxata, & ipſum taxationis arbitrium.
Et quidem rationes, quæ fuerunt conſideratæ in
deciſione, non ſolùm concludebant validitatem
huius donationis, inſpecta diſpoſitione iuris com-
1 munis. ſecundùm quam † in donatione facta in re-
munerationem meritorum non requirũtur ſolem-
nitates, quæ alijs fuiſſent neceſſariæ, ſi ageretur
de donatione abſoluta, & merè gratuita ex magis
communi Doctorum ſententia, qualem eam pro-
fitentur eſſe *Clar. in §. donatio quæſt. 3. nu. 2. Co-
uar. in cap. cum in offici. ſ. num. 9. de teſtam. Viu.
comm. opin. cap. 222. num. 6.* ſed etiam conclude-
bant, vt huic donationi non videretur obſtare di-
ſpoſitio ſtatuti Vrbis, cuius diſpoſitioni ſubiace-
bant tàm donatrix, quàm Liuia donataria. dùm
2 non poterat in ea conſiderari aliqua læſio, † cuius
cauſa requirebantur eæ ſolemnitates à ſtatuto, vt
fuit opinio ſemper recepta in hoc Tribunali, &
patet ex ratione expreſſa in eodem ſtatuto occur-
rendi fraudibus, & ſimplicitati minoris, aut mu-
lierum, prout fuit conſideratum in eadem deciſio-
ne *Creſcent. 4. de conſtit. & coram Put. deciſ. 158.
lib. 1. & deciſ. 55. nu. 5. lib. 3. Rot. deciſ 619. n. 5.
par. 2. recent.* Et licèt donatio in ſe, & intrinſecè
3 contineret hanc læſionem, † & ex hoc fuerit illa
in ſpecie nominata ſimul cum alijs tribus contra-
ctibus refutationis, quietationis, & pacti de non
petendo, quibus eodem modo videbatur ex pro-
pria cuiuſquè natura ineſſe eadem læſio; hoc ta-
men intelligi debebat reſpectu eius donationis, cui
4 verè id nomen † conueniret, qualis non poterat
dici donatio ob cauſam, cum ceſſante ratione ſta-
5 tuti non ſolùm ceſſare videretur illius † diſpoſitio,
ſed ab ea ratione, quæ legis anima dicitur, idem
ſtatutum interpretationem recipere debere, ſecũ-
dùm *Bart. in proœmio. ff. in §. hæc autem tria
num. 3. & in l. non dubium num. 10. C. de ll.* imò in
6 eadem ratione videbatur conſiſtere lex ipſa, & ef-
fectus diſpoſitionis eiuſdem ſtatuti, vt habetur in
*l. cum ratio. ff. de bonis damnat. & in l. nominis.
ff. de verb. ſignif.* notat *Abb. in c. ratio nulla. de
præbend. Dec. in c. ſecundo requiris. num. 4. de
appellat.*
Nequè viſa fuit obſtare diſtinctio, quam facie-
bant informãtes pro hæredibus Virginiæ inter ſub-
ſcriptionem, & inſinuationem, quæ duæ ſolemni-
tates requiruntur in donationibus factis à mino-
re, aut muliere ex diſpoſitione ſtatuti in *cap. 149.
& 150. lib. 1.* & ſolemnitatem decreti Iudicis, &
præſentiæ proximiorum, quas idem ſtatutum re-
quirit *in cap. ſeq. 151.* non ſolũ in donatione, ſed
etiam in alijs contractibus ibi expreſſis, vt nimi-
rùm reſpectu duarum priorum ſolemnitatum, quæ
requiruntur in donatione, procedere videantur ea,
quæ in donatione præterita obſeruata fuerunt cir-
cà naturam donationis reciprocæ, non autem re-
ſpectu poſteriorum, quæ communes erant etiam
alijs contractibus. Hæc enim diſtinctio non viſa
fuit probari, nequè auctoritate, nequè ratione, quia
licèt ratio vitandi fraudes, quæ fuit per ſtatutum
7 cõſiderata † tanquàm generalis videretur latè pa-
tere, & comprehendere etiam donationem reci-
procam, dùm poterat in ea minor, aut mulier lædi,
tàm in æſtimatione meritorum, quàm in æſtima-
tione rei donatæ, vt *in eadem deciſione* conſideratũ
fuit, huius tamen læſionis poſſibilitas excludeba-
8 tur in caſu, † quo in donatione concurrerent ea,
quæ requiſita fuerunt *in deciſione*, ſi nimirùm pro-
barentur merita aliundè, quàm ex aſſertione con-
trahentium, ſi illa non eſſent inferiora valore bo-
norum donatorum, & demùm ſi non penderent à
futuro euentu, ſed præſtita iàm fuiſſent donatori,
quæ ſatis viſa fuerunt eſſe pro confirmatione præ-
ſentis dubij, cum talis æſtimata fuerit donatio fa-
cta à Virginia, vt dicetur in ſecunda parte deciſio-
nis ſuper arbitrio in taxatione eiuſdẽ donationis.
Nequè poterat hęc diſtinctio colligi vel ex deci-
ſionibus, quæ datæ fuerunt, vel ex auctoritate
aliorum Doctorum, cum omnes loquerentur ge-
neraliter, nequè ſe reſtringerent ad ſolam inſinua-
tionem, vel loquerentur in terminis ſolemnitatis
decreti, & conſenſus proximiorum, quæ nomina-
tim requiruntur *in d. cap. 151.* & generaliter hoc
firmauit *Rota in cauſa Romana donationis de Ser-
9 rano*, vt nimirùm † non requirantur aliquæ ex di-
ctis ſolemnitatibus in donatione reciproca, quæ
*deciſio eſt 2. ſub tit. de donat. apud Caſ. de Graſſ.
& in Portuen̄ bonorum de Columna 16 Octobris
1569. coram Card. Seraph. impreſſ. apud eundem
deciſ. 416. ſub nu. 7. & in 2. par. diuerſ. deciſ. 488.
ſub num. 4. idem Card. Seraph. deciſ. 1107 num. 4.
Put. dec. 416. lib. 1.* & pluribus auctoritatibus ad-
ductis *Alex. conſ. 43. num. 31. lib. 4. Menoch. conſ.
1095. num. 26. lib. 11. Natt. conſ. 609. num. 38.
lib. 4. Becc. conſ. 55. nu. 19. lib. 1.* in ſpecie verò, &
de omiſſione decreti loquebantur *Iaſ. in l. man-
data. num. 9 ff. de officio eius. Bero. conſ. 61. nu. 21.
& 33. vol. 1. Viu. com. opinion. cap. 222. num. 2*
& in terminis eiuſdem *cap. 151.* apparebat facta
deciſio *in cauſa Romana nullitatis donationis 4.
Maij 1626. coram bo. me. Buratto, & in Romana
hære-*

Digitized by Google

hæreditatis, & paragij dotis corã eodem inter recent. deciſ.723. par.2. quæ poſteriores deciſiones non poterant dici in hoc articulo contrariæ deciſioni huius cauſæ, quia licèt in vtraquè firmatum fuiſſet neceſſarias eſſe eas ſolemnitates, aliam tamen apparet fuiſſe illarum rationem, quia ſcilicèt donationes, de quibus agebatur, non erant ob cauſam, ſed puræ, non autem quod eædem ſolemnitates fuiſſent neceſſariæ etiam in donatione reciproca.

Nequè poterant eædem ſolemnitates dici neceſſariæ eò quia donatrix illas adhibere voluiſſet, quaſi videretur conſtare de illius animo, aliter nõ contrahendi, vt exiſtimauit *Abb. in c. vltimo, de procurat. num.9. Felyn.* qui pluribus id comprobat *in c. cum ordinem. de reſcript. num.2.* & de hac voluntate donatricis dicebatur apparere ex ipſo inſtrumento donationis, tàm in prima illius parte, in qua poſtquàm narratæ fuerunt cauſæ, ex quibus illa dixit ſe motam fuiſſe ad eam donationem faciendam, declarauit quod tanquàm mulier, & ſubiecta diſpoſitioni ſtatuti non potuiſſet contrahere non ſeruatis ſolemnitatibus, quæ eodem ſtatuto requirebantur, quàm in parte diſpoſitiua, & reliquo inſtrumento eiuſdem donationis, in qua conſtat fuiſſe eas ſolemnitates aliquo modo ſeruatas, licèt nulliter; contrarium enim veriùs
11 erat in iure, vt non † fuiſſent eæ ſolemnitates neceſſariæ propter ſolam voluntatem teſtatricis, vt latè probat *Felyn. in d. c. cũ ordinem. de reſcrip. ſub eod. num.2.* quia cum validitas eius donatio-
12 nis pendere deberet ex alijs cauſis, † non poterat non valere, eò quia non fuiſſent ſeruatæ eæ ſolemnitates, aut etiam minùs aptè adhibitæ fuiſſent, & notant *Doct. in l.1. C. de rei vxor. act.* & auctoritate eiuſdem *text. Iaſ. in l. vinum. num. 33. ff. ſi cert. pet. Rip. in l.1. §. fuit quæſitum. nu. 3. ff. ad Sen. Conſ. Trebell. Socc. ſen. conſ. 99. nu. 5. & conſ.* 101. *num. 20. lib. 4. Rom. conſ. 497. nu. 7. Rot. deciſ. 647. num. 6. par. 2. recent.*

Demùm non viſa fuerunt obſtare, quæ adducebantur contra arbitrium, quod Rota interpoſuit in æſtimañ. hac donatione; impugnabatur enim idem arbitrium ex duplici ratione, & quia non probarentur merita Liuiæ ex teſtibus, qui ab illa dati fuerunt, & quia Virginia non vixiſſet, niſi ſpatio trium menſium, poſtquàm donationem fecit, cum tamen in ea habita fuiſſet ratio non ſolùm præteritorum ſeruitiorum, ſed etiam eorum, quæ ſibi in futurum pollicebatur.

Sed quod attinet ad exceſſum donationis, non poterat ille deduci, eò quia Liuia nõ potuiſſet diutiùs inſeruire donatrici, quia ideò illã Rota moderata fuit in ſcutis tercentum, & quinquaginta ex ſcutis ſeptingentis, quæ fuerunt donata Liuiæ; nequè poterat dici, vt arbitrium, quod in ea moderatione adhibitum fuit, contineret exceſſum, conſiderata tàm qualitate ſeruitiorum, quæ Liuia ante donationem præſtiterat donatrici, tàm illius infirmitate, ac ſenectute, ex quibus eadem non potuiſſet diutiùs viuere, aut longiori tempore indigere opera, & cura Liuiæ. Quod verò attinet ad teſtes non viſa fuit poſſe negari probatio, quæ ex illis deſumebatur, cum eſſent & plures numero, & ratio, quam iidem adducebant, quod ſcilicet viderent Virginiam decumbentem in lecto, ac Li-
13 uiam illi inſeruientem videretur neceſſariò † concludere, tanquàm fundata in ſenſu corporeo, ex notatis *per gloſſ. in l. ſolam. C. de teſtib.* & tradit *Innoc. in c. cum cauſam. num. 3. eod. tit. Specul. in tit. de teſte. §. nunc tractandum. nu. 14. Bart in tract. de teſt. num. 13.* Et ità &c.

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

F I N I S.

INDEX

Digitized by Google

INDEX DECISIONVM SACRAE ROTAE ROMANAE IN HOC VOLVMINE ADDITARVM

QVÆ ALLEGANTVR IN IPSIS DECISIONIBVS IN EISDEM CAVSIS FACTARVM.

A

Albeñ Gabellæ, ſeù Onerum. Veneris 28. Iunij 1630. MERLINO. *Deciſ.* 339.

B

Bononieñ Succeſſionis. Lunæ 14. Nouembris 1632. PIROVANO. *Deciſ.* 361.

F

Firmana Fideicõmiſſi de Carradoris. Mercurij 11. Nouembris 1630. DVNOZETTO. *Deciſ.* 341.

G

Gerundeñ Adminiſtrationis. Lunæ 12. Decembris 1622. COCCINO. *Deciſ.* 321.

Gerundeñ Iuriſdictionis. Mercurij 24. Nouembris 1632. VEROSPIO. *Deciſ.* 351.

I

Ianueñ ſeparationis Thori. Veneris 31. Ianuarij 1625. REMBOLDO. *Deciſ.* 324.

L

Legioneñ Canonicatus. Magiſtralis. Veneris 9. Decembris 1633. COCCINO. *Deciſ.* 362.

Legioneñ Puritatis ſanguinis. Lunæ 13. Iunij 1633. MOTMANNO. *Deciſ.* 359.

M

Meleuitana Feudi. Mercurij 4. Decembris 1630. MOTMANNO. *Deciſ.* 344.

Meleuitana expenſarum. Mercurij 13. Nouembris 1630. GHISILERIO. *Deciſ.* 342.

Montis Faliſci Penſionis. Lunæ 31. Martij 1631. PIROVANO. *Deciſ.* 345.

N

Narnieñ Succeſsionis. Lunæ 26. Nouembris 1629. MERLINO. *Deciſ.* 329.

Neapolitana Legati. Lunæ 15. Aprilis 1630. GHISILERIO. *Deciſ.* 332.

Nouarieñ Decimarum. Die Lunæ 10. Iunij 1630. PIROVANO. *Deciſ.* 334.

Nonarien. Decimarum. Veneris 29. Aprilis 1633. VEROSPIO. *Deciſ.* 357.

P

Parmeñ Nullitatis Ordinum. Lunæ 19. Iunij 1628. GHISILERIO. *Deciſ.* 325.

Parmeñ Nullitatis Ordinis. Lunæ 11. Martij 1630. GHISILERIO. *Deciſ.* 331.

Parmeñ Nullitatis Ordinis. Lunę 2. Decemb. 1630. GHISILERIO. *Deciſ.* 343.

Placentina Præcedentiæ. Mercurij 1. Febru. 1633. MERLINO. *Deciſ.* 322.

Prateñ ſeù Nullius Parochialis. Veneris 11. Martij 1633. VEROSPIO. *Deciſ.* 356.

R

Romana Donationis. Die Lunæ 6. Iunij 1633. VEROSPIO. *Deciſ.* 358.

Romana Donationis. Die Veneris 2. Iunij 1634. VEROSPIO. *Deciſ.* 363.

Romana de Caualerijs. Veneris 25. Iunij 1632. COCCINO. *Deciſ.* 350.

Romana Dotis de Paluzzis. Lunę 24. Ianuarij 1633. MOTMANNO. *Deciſ.* 355.

Romana Fideicommiſsi de Epiſ. Veneris 21. Iunij 1630. VEROSPIO. *Deciſ.* 337.

Romana Fideicommiſsi de Guidis. Veneris 28. Iunij 1630. VEROSPIO. *Deciſ.* 338.

Romana Nullitatis contractus. Mercurij 26. Iunij 1630. GHISILERIO. *Deciſ.* 335.

Romana Nullitatis contractus. Lunæ 10. Ianuarij 1633. DVNOZETTO. *Deciſ.* 354.

Romana Pecuniaria. Die Lunæ 5. Maij 1631. PIROVANO. *Deciſ.* 346.

Romana Pecuniaria. Mercurij 15. Decemb. 1632. PIROVANO. *Deciſ.* 353.

Romana Pecuniaria. Die Veneris 27. Iunij 1633. PIROVANO. *Deciſ.* 360.

Romana Redditionis Rationis. Mercurij 26. Iunij 1630. PIROVANO. *Deciſ.* 336.

Romana Simulationis contractus. Lunæ 1. Iulij 1630. DVNOZETTO. *Deciſ.* 340.

Romana Vineæ de Capocephalis. Veneris 26. Ianuarij 1629. DVNOZETTO. *Deciſ.* 326.

Romana Vineę de Capocephalis 14. Ianuarij 1630. DVNOZETTO. *Deciſ.* 330.

S

Salernitana Penſionis. 27. Iunij 1631. GHISILERIO. *Deciſ.* 347.

Signina Caſtrorum. Lunæ 24. Ianuarij 1622. REMBOLDO. *Deciſ.* 320.

Signina Caſtrorum. Lunæ 13. Nouembris 1623. COCCINO. *Deciſ.* 323.

Spoletana Fideicommiſsi. Veneris 19. Decembris 1631. CARD. VBALDO. *Deciſ.* 348.

T

Tridentina Decanatus, ſeù Canonicatus. Veneris 26. Nouembris 1632. COCCINO. *Deciſ.* 352.

Tulleñ Reformationis. Veneris 30. Martij 1629. DVNOZETTO. *Deciſ.* 327.

Tulleñ Reformationis. Lunæ 19. Iunij 1629. DVNOZETTO. *Deciſ.* 328.

Tulleñ Reformationis. Lunæ 22. Aprilis 1630. DVNOZETTO. *Deciſ.* 333.

V

Vrbeuetana Succeſsionis. Lunæ 24. Maij 1632. VEROSPIO. *Deciſ.* 349.

Digitized by Google

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM SACRAE ROTAE ROMANAE QVAE IN PRAESENTI VOLVMINE CONTINENTVR

VNA CVM INDICE CAVSARVM, PRO VT IN VOLVMINE IACENT.

Bononieñ Pecuniaria de Blanchettis. *Mercurii 15. Ianuarii* 1631. COCCINO. deciſ. 1.

Argumentum.

Reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam petens, cum ille, qui hoc petit, dicatur actor, ideò ipſe tenetur fundare intentionem ſuam, & quid probare grauetur, vt audiatur. Liber ſcribentis, licèt pro ſcribente nequaquàm probet, tamen concurrentibus quibuſdam adminiculis pro eo probat, & quando non obſtantibus dictis adminiculis, talis illi fides non adhibeatur, &c.

Romana ſeparationis Bonorum. *Veneris 24. Ianuarii* 1631. PIROVANO. deciſ. 2.

Argumentum.

Hæres, qui confecit inuentarium validè, & ritè, & ſufficienter reddidit rationem de omnibus bonis inuentarij, non poteſt moleſtari, nec grauari vltrà vires hæreditarias, nec in bonis, nec in perſona.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris 24. Ianuarii* 1631. MERLINO. deciſ. 3.

Argumentum.

Tutor finita tutela, conueniri poteſt actione administratæ tutelæ, ad reddendas rationes, & hoc procedit etiam in eo, qui de facto tutorio nomine adminiſtrauit, nulla præcedente confirmatione Iudicis, quæ videtur neceſſaria, ad hoc vt validè adminiſtret, & qualiter hoc intelligatur.

Tullen. Reformationis. *Veneris 10. Ianuarii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 4.

Argumentum.

Referuntur tres ſpecies profeſſionum, & tractatur quam ex dictis tribus ſpeciebus profeſſionum dicatur emitti per reformatos Communitatis Ordinis Præmonſtratenſium.

Romana de Guidis. *Luna 13. Ianuarii* 1631. VEROSPIO. deciſ. 5.

Argumentum:

Legitima, quando ſemel fuit ſoluta, non poteſt iterùm prætendi. Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi, & quando cenſeatur interdicta per prohibitionem alienationis, & alia circà repræſentationis ius in materia ſuccesſionis.

Giennen. Beneficij. *Luna 13. Ianuarii* 1631. VEROSPIO. deciſ. 6.

Argumentum.

De cauſis reſtitutionis in integrum, quando dicatur conſtare, Narratiua, quando egeat pleniori iuſtificatione. Vnio qualiter probetur. Erectio noui Beneficij, quando non ſit neceſſaria, & quando ſecùs.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis. *Veneris 24. Ianuarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 7.

Argumentum.

Gratia ſub conditione conceſſa, ea non adimpleta, gratia euaneſcit. Vnio facta pro augumento Cultus Diuini non ſubiacet Regulę reuocatoriæ Vnionum. Erectiones Beneficiorum, quando ſint ſuppoſitæ Regulis reuocatorijs &c.

Romana Dotis, ſeù Saluiani. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. QVEIPO deciſ. 8.

Argumentum.

Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, cuius ſit naturæ, Executor quando dicatur excedete in executione.

Spoletana Legitimæ. *Vener.* 24. *Ianuarii* 1631. VEROSPIO deciſ. 9.

Argumentum.

Excluſus ab inteſtato ille, qui eſt, nequaquàm poterit, legitimam aliquam prætendere, cum legitima ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, Teſtator ſi relinquerit filiæ dotem, quando ipſa nupſiſſet, & vſumfructum, quando remanſiſſet innupta, certè non eſt dicendum, copulatiuè ea voluerit relinquere, ſed alterum ex eis, ſecundùm electionem ſtatus.

Meleuitana Expenſarum. *Veneris* 31. *Ianuarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 10.

Argumentum.

Procuratori, conſtito de mandato principalis æquum, & honeſtum eſt, vt à principali reficiantur omnes expenſæ, quas occaſione litis neceſſariò fecit, & quando dicatur de illis conſtare.

Neapolitana Legati. *Veneris* 1. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 11.

Argumentum.

Papæ intentio, qualis ſit, ſi Iudici delegato reſcribat, quod ſuam moderetur inhibitionem, &c. Sententia nulla, & iniuſta nequaquàm in iudicatum tranſire poteſt.

Signina Caſtrorum. *Lunæ* 4. *Februarii* 1631. COCCINO deciſ. 12.

Argumentum.

Fideicommiſſum nondum purificatum, ſi quis ex nunc, prout ex tunc, poſtquam delatum eſſet, cum iuramento repudiauerit, nequaquā poterit eius hæres ad illud aſpirare, & latè tractatur de validitate iſtius renūciationis.

Singularis eſt iſta deciſio, prout cæteræ aliæ huius Reuerendiſſimi, Doctiſſimi, & Eruditiſſimi, Romani Areopagi, Decani, & Splendoris, cuius nobiliſſimum ingenium ità ad ſummum peruenit, vt mirabile ſit dictu, in tantùm quod non minùs iſte obſtupeſcere facit, quàm anteà acutiſſimus ille Papinianus faciebat.

Elnen. Eremitorij. *Veneris* 7. *Februarii* 1631. MERLINO deciſ. 13.

Argumentum.

Mors alicuius, ex quo remaneat iuſtificata. Beneficium Eccleſiaſticum, vt quis validè impetret, quid probare grauetur, Beneficij vltimus ſtatus, quando ſemper veniat attendendus, & quando id fallat.

Romana Laudemij. *Lunæ* 10. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 14.

Argumentum.

In hac Deciſione latè diſcutitur, & firmatur, quod quando contractus non eſt emphyteuticus, ſed locatio ad longum tempus, Laudemium non debetur ob illius alienationem, cum Laudemium ſoluatur ex ipſa natura cōtractus emphyteutici, & aliud eſt emphyteuſis, & aliud locatio ad longum tempus.

Cæſarauguſtana Pręeminentiarum. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. COCCINO deciſ. 15.

Argumentum.

Gonnexitatis natura, quæ ſit. Obligatus aliquē recipere honorificè, qualiter iſta receptio ſit facienda. In præeminentiarum materia valdè attenditur conſuetudo.

Cæſarauguſtana Vicariæ. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 16.

Argumentum.

Vnio, qualiter ſufficienter poſſit probari. Eccleſia Parochialis, ſi vniatur cum alia Eccleſia, quando prouidenda eſt de Rectore, non eſt locus concurſui, ſed Prælatus Eccleſiæ vnitæ debet nominare, & inſtituere dictum Rectorem abſquè alio concurſu.

Romana Simulationis Contractus. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. DVNOZETTO deciſ. 17.

Argumentum.

Contractus, quando dicatur ſimulatus, pactum de retrouendendo, quando minnar valorem rei venditæ in tertia parte, & quando contrarium verum ſit.

Taruiſina Feudi. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. QVEIPO deciſ. 18.

Argumentum.

Remiſſoria denegatur, quando articuli omnes ſunt irrelevantes, prout etiam denegatur in alijs caſibus, de quibus in ſummariis.

Meliolanen. Decimarum. *Lunæ* 17. *Februarii* 1631. MERLINO deciſ. 19.

Argumentum.

Papa, ſi alicui liberè conceſſerit decimas cuiuſdam loci, & hoc fecerit in recompenſationem laborum, & vt eum reſarciret de expenſis, & oneribus ab eo paſſis, ad effectum iura vſurpata alicuius Eccleſiæ recuperandi, ſi mo-

moriatur ante exactionem dictarum decimarum, an illę ſpectent ad eius hæredem.
Argentina Coadiutoriæ. *Veneris 21. Februarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 20.
Argumentum.
In Coadiutoriæ gratia narrata, ex quibus benè dicantur iuſtificata, & præſertim, quando ad effectum eam impetrandi dicatur, quod interuenerit conſenſus Capituli, & reiiciuntur nonnullæ exceptiones circa validitatem examinis teſtium &c.
Ianuen Parochialis. *Vener. 21. Februarii* 1631. COCCINO. deciſ. 21.
Argumentum.
Eccleſia Parochialis, quando eſt Curata, deputatio Curati, ad quem ſpectet. Eccleſia quando præſumatur Regularis.
Camerinen Hæreditatis, *Veneris 21. Februarii* 1631. MERLINO. deciſ. 22.
Argumentum.
Iuſtitutus poſt mortem vſufructuarij, cenſetur purè, & liberè inſtitutus, ità quod poteſt hæreditatem tranſmittere, licèt prędecedat vſufructuario, & ſolùm durante vita vſufructuarij ſuſpenditur ei petitio vſusfructus, in gratiam, & vtilitatem eiuſdem vſufructuarij.
Rota ſecuta eſt pluriès hanc ſingularem deciſionem, & præſertim eam canonizauit *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano in Romana Bonorum 4. Iulii* 1631. Vbi teſtatur, quod præſens Deciſio eſt doctiſſima, more ſolito huius Auditoris.
Nouarien. Decimarum. *Mercurii 26. Februarii* 1631. PIROVANO. deciſ. 23.
Argumentum.
Decimarum quota, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium, & an iſta quota poſſit minui conſuetudine, aut præſcriptione. Præſcriptionis principium eſt ipſa poſſeſſio.
Romana Aſſecurationis Nauis. *Mercurii 26. Februarii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 24.
Argumentum.
Aſſecuratio nauium, ſi ſit promiſſa verbis generalibus, & in forma ampliſſima, tunc aſſecuratores tenentur ad omne riſicum, & periculum, per quod impediri poſſit tranſportatio mercium ad locum conuentum, quod multò magis habet locum, quando caſus infortunij ſpecialiter expreſſus, euenerit.
Romana Domus. *Mercurii 26. Februarii* 1631. MERLINO. deciſ. 25.
Argumentum.
Ad deuolutionem, & caducitatem agens, quid probare grauetur. Emphyteuſis quando ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, etiamſi ſit eccleſiaſtica. Alienans bona emphyteutica, irrequiſito Domino directo, quando non incurrat in caducitatem.
Romana Mutui, ſeù Pecuniaria. *Veneris 14. Martii* 1631. MERLINO. deciſ. 26.
Argumentum.
Obligatio carcerati ad fauorem illius, qui carcerationem procurauit, quando ſuſtineatur, & quando nullius ſit momenti. Iudex, Officialis, vel Baro an poſſint contrahere cum carcerato, & quid in ſubdito in plena libertate conſtituto.
Confirmata fuit à Rota iſta deciſio, in hac eadẽ cauſa, ſub *die 27. Iunii eiuſdem anni* 1631. *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano*, vbi præſens hæc deciſio R. P. D. Merlini tanquã doctiſſima, & elegantiſſima extollitur &c.
Et vt ingenuè loquar, Omnes ferè huius Celeberrimi Auditoris, fœcondiſſimum, & fœliciſſimum illud ingenium, ſingularem doctrinam, mirabilem Eruditionem, & melliſluam quamdam Suauitatem, ſumma cum dignitate, copulatam admirantur, & mirificè obſeruant. O Vir ſummo dignus honore.
Baſilien. Canonicatus. *Lunæ 17. Martii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 27.
Argumentum.
Literæ Apoſtolicæ, vt habeant executionem paratam, quid requiratur, In Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio, & ſi fiat in manibus Papæ, quando ſuſtineatur.
Sabinen. Beneficii. *Die Lunæ 24. Martii* 1631. VEROSPIO. deciſ. 28.
Argumentum.
Agitur de reſeruatione Beneficiorum vacantium apud Sedem, ſcilicèt qualiter, & quibus caſibus habeat locum iſta reſeruatio.
Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Veneris 28. Martii* 1631. VEROSPIO. deciſ. 29.
Argumentum.
Conſtitutiones fundamentales Apoſtolicæ alicuius Eccleſiæ omninò attēdendæ ſunt. Portiones duplicatas, quis prætendere non poteſt, ſi vnicum tantùm habeat officium, & alia de quibus in ſummariis.
Auguſtana Decimarum. *Veneris 28. Martii* 1631. CARD. VBALDO. deciſ. 30.
Argumentum.
Tractatur in hac deciſione, quando Eccleſia Parochialis incorporatur Monaſterio, quid in illud tranſeat. Et aliqua circa tranſactionem ſuper decimis.
Romana Redditionis Rationis. *Veneris 28. Martii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 31.

Argumentum.

Gratia ſub conditione conceſſa, ea non adimpleta, gratia euaneſcit. Vnio facta pro augumento Cultus Diuini non ſubiacet Regulę reuocatoriæ Vnionum. Erectiones Beneficiorum, quando ſint ſuppoſitæ Regulis reuocatorijs &c.

Romana Dotis, ſeù Saluiani. *Veneris* 24. *Ianuarii* 1631. QVEIPO deciſ. 8.

Argumentum.

Clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, cuius ſit naturæ, Executor quando dicatur excedere in executione.

Spoletana Legitimæ. *Vener.* 24. *Ianuarii* 1631. VEROSPIO deciſ. 9.

Argumentum.

Excluſus ab inteſtato ille, qui eſt, nequaquàm poterit, legitimam aliquam prætendere, cum legitima ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato. Teſtator ſi relinquerit filiæ dotem, quando ipſa nupſiſſet, & vſumfructum, quando remanſiſſet innupta, certè non eſt dicendum, copulatiuè ea voluerit relinquere, ſed alterum ex eis, ſecundùm electionem ſtatus.

Meleuitana Expenſarum. *Veneris* 31. *Ianuarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 10.

Argumentum.

Procuratori, conſtito de mandato principalis æquum, & honeſtum eſt, vt à principali reficiantur omnes expenſæ, quas occaſione litis neceſſariò fecit, & quando dicatur de illis conſtare.

Neapolitana Legati. *Veneris* 1. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 11.

Argumentum.

Papæ intentio, qualis ſit, ſi Iudici delegato reſcribat, quod ſuam moderetur inhibitionem, &c. Sententia nulla, & iniuſta nequaquàm in iudicatum tranſire poteſt.

Signina Caſtrorum. *Lunæ* 4. *Februarii* 1631. COCCINO deciſ. 12.

Argumentum.

Fideicommiſſum nondum purificatum, ſi quis ex nunc, prout ex tunc, poſtquàm delatum eſſet, cum iuramento repudiauerit, nequaquā poterit eius hæres ad illud aſpirare, & latè tractatur de validitate iſtius renunciationis.

Singularis eſt iſta deciſio, prout cæteræ aliæ huius Reuerendiſſimi, Doctiſſimi, & Eruditiſſimi, Romani Areopagi, Decani, & Splendoris, cuius nobiliſſimum ingenium ità ad ſummum peruenit, vt mirabile ſit dictu, in tantùm quod non minùs iſte obſtupeſcere facit, quàm anteà acutiſſimus ille Papinianus faciebat.

Elnen. Eremitorij. *Veneris* 7. *Februarii* 1631. MERLINO deciſ. 13.

Argumentum.

Mors alicuius, ex quo remaneat iuſtificata. Beneficium Eccleſiaſticum, vt quis validè impetret, quid probare grauetur, Beneficij vltimus ſtatus, quando ſemper veniat attendendus, & quando id fallat.

Romana Laudemij. *Lunæ* 10. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 14.

Argumentum.

In hac Deciſione latè diſcutitur, & firmatur, quod quando contractus non eſt emphyteuticus, ſed locatio ad longum tempus, Laudemium non debetur ob illius alienationem, cum Laudemium ſoluatur ex ipſa natura cōtractus emphyteutici, & aliud eſt emphyteuſis, & aliud locatio ad longum tempus.

Cæſarauguſtana Præeminentiarum. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. COCCINO deciſ. 15.

Argumentum.

Conuexitatis natura, quæ ſit. Obligatus aliquē recipere honorificè, qualiter iſta receptio ſit facienda. In præeminentiarum materia valdè attenditur conſuetudo.

Cæſarauguſtana Vicariæ. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. GHISILERIO deciſ. 16.

Argumentum.

Vnio, qualiter ſufficienter poſſit probari. Eccleſia Parochialis, ſi vniatur cum alia Eccleſia, quando prouidenda eſt de Rectore, non eſt locus concurſui, ſed Prælatus Eccleſiæ vnitæ debet nominare, & inſtituere dictum Rectorem abſquè alio concurſu.

Romana Simulationis Contractus. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. DVNOZETTO deciſ. 17.

Argumentum.

Contractus, quando dicatur ſimulatus, pactum de retrouendendo, quando minuat valorem rei venditæ in tertia parte, & quando contrarium verum ſit.

Taruiſina Feudi. *Veneris* 14. *Februarii* 1631. QVEIPO deciſ. 18.

Argumentum.

Remiſſoria denegatur, quando articuli omnes ſunt irrelevantes, prout etiam denegatur in alijs caſibus, de quibus in ſummariis.

Mediolanen. Decimarum. *Lunæ* 17. *Februarii* 1631. MERLINO deciſ. 19.

Argumentum.

Papa, ſi alicui liberè conceſſerit decimas cuiuſdam loci, & hoc fecerit in recompenſationem laborum, & vt eum reſarciret de expenſis, & oneribus ab eo paſſis, ad effectum iura vſurpata alicuius Eccleſiæ recuperandi, ſi mo-

moriatur ante exactionem dictarum decimarum, an illę ſpectent ad eius hæredem.

Argentina Coadiutoriæ. *Veneris* 21. *Februarii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 20.

Argumentum.

In Coadiutoriæ gratia narrata, ex quibus benè dicantur iuſtificata, & præſertim, quando ad effectum eam impetrandi dicatur, quod interuenerit conſenſus Capituli, & reiiciuntur nonnullæ exceptiones circa validitatem examinis teſtium &c.

Januen. Parochialis. *Vener.* 21. *Februarii* 1631. Coccino. deciſ. 21.

Argumentum.

Eccleſia Parochialis, quando eſt Curata, deputatio Curati, ad quem ſpectet. Eccleſia quando præſumatur Regularis.

Camerinen. Hæreditatis. *Veneris* 21. *Februarii* 1631. Merlino. deciſ. 22.

Argumentum.

Iuſtitutus poſt mortem vſufructuarij, cenſetur purè, & liberè inſtitutus, ità quod poteſt hæreditatem tranſmittere, licèt prędecedat vſufructuario, & ſolùm durante vita vſufructuarij ſuſpenditur ei peritio vſusfructus, in gratiam, & vtilitatem eiuſdem vſufructuarij.

Rota ſecuta eſt pluriès hanc ſingularem deciſionem, & præſertim eam canonizauit *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano in Romana Bonorum* 4. *Iulii* 1631. Vbi teſtatur, quod præſens Deciſio eſt doctiſſima, more ſolito huius Auditoris.

Nouarien. Decimarum. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. Pirovano. deciſ. 23.

Argumentum.

Decimarum quota, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium, & an iſta quota poſſit minui conſuetudine, aut præſcriptione. Præſcriptionis principium eſt ipſa poſſeſſio.

Romana Aſſecurationis Nauis. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. Ghisilerio. deciſ. 24.

Argumentum.

Aſſecuratio nauium, ſi ſit promiſſa verbis generalibus, & in forma ampliſſima; tunc aſſecuratores tenentur ad omne riſicum, & periculum, per quod impediri poſſit tranſportatio mercium ad locum conuentum; quod multò magis habet locum, quando caſus infortunij ſpecialiter expreſſus, euenerit.

Romana Domus. *Mercurii* 26. *Februarii* 1631. Merlino. deciſ. 25.

Argumentum.

Ad deuolutionem, & caducitatem agens, quid probare grauetur. Emphyteuſis quando ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, etiamſi ſit eccleſiaſtica. Alienans bona emphyteutica, irrequiſito Domino directo, quando non incurrat in caducitatem.

Romana Mutui, ſeù Pecuniaria. *Veneris* 14. *Martii* 1631. Merlino. deciſ. 26.

Argumentum.

Obligatio carcerati ad fauorem illius, qui carcerationem procurauit, quando ſuſtineatur, & quando nullius ſit momenti. Iudex, Officialis, vel Baro an poſſint contrahere cum carcerato, & quid in ſubdito in plena libertate conſtituto.

Confirmata fuit à Rota iſta deciſio, in hac eadẽ cauſa, ſub *die* 27. *Iunii eiuſdem anni* 1631. *coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano*, vbi præſens hæc deciſio R. P. D. Merlini tanquã doctiſſima, & elegantiſſima extollitur &c.

Et vt ingenuè loquar, Omnes ferè huius Celeberrimi Auditoris, fœcondiſſimum, & fœliciſſimum illud ingenium, ſingularem doctrinam, mirabilem Eruditionem, & mellifluam quamdam Suauitatem, ſumma cum dignitate, copulatam admirantur, & mirificè obſeruant. O Vir ſummo dignus honore.

Baſilien. Canonicatus. *Lunæ* 17. *Martii* 1631. Dunozetto. deciſ. 27.

Argumentum.

Literæ Apoſtolicæ, vt habeant executionem paratam, quid requiratur, In Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignario, & ſi fiat in manibus Papæ, quando ſuſtineatur.

Sabinen. Beneficii. *Die Lunæ* 24. *Martii* 1631. Verospio. deciſ. 28.

Argumentum.

Agitur de reſeruatione Beneficiorum vacantium apud Sedem, ſcilicèt qualiter, & quibus caſibus habeat locum iſta reſeruatio.

Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Veneris* 28. *Martii* 1631. Verospio. deciſ. 29.

Argumentum.

Conſtitutiones fundamentales Apoſtolicæ alicuius Eccleſiæ omninò attendendæ ſunt. Portiones duplicatas, quis prætendere non poteſt, ſi vnicum tantùm habeat officium, & alia de quibus in ſummariis.

Auguſtana Decimarum. *Veneris* 28. *Martii* 1631. Card. Vbaldo. deciſ. 30.

Argumentum.

Tractatur in hac deciſione, quando Eccleſia Parochialis incorporatur Monaſterio, quid in illud tranſeat, Et aliqua circa tranſactionem ſuper decimis.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 28. *Martii* 1631. Motmanno. deciſ. 31.

Argumentum.

Socius quilibet tenetur ad ſolidationem computorum, & antequàm non conſtet de dicta ſolidatione, nihil ſocius poteſt prætendere ab altero ſocio, cum non poſſit cognoſci an ſit debitor, vel creditor.

Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris* 28. *Martii* 1631. COCCINO. deciſ. 32.

Argumentum.

Beneficiati, qui Collegium minimè conſtituūt, verùm ſine licentia Superioris poſſint ſe congregare, & an Epiſcopus talem licentiam eis dare poſſit.

Romana, ſeù Aquilana Nullitatis Donationis. *Luna* 31. *Martii* 1631. DVNOZETTO. dec. 33.

Argumentum.

Donatio, & pactum de hæreditate viuentis non valet, & eſt omni iure improbatum, ità quod nec iuramento roboratur. Et quando dicta donatio, & pactum ſuſtineatur.

Camerinen. Donationis de Calcalaris. *Luna* 7 *Aprilis* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 34.

Argumentum.

Mandatum de aſſociando, licèt regulariter detur, vigore clauſulæ, conſtituti, tamen quando hoc non procedat. Agens ad donationem, vt obtineat, quid probare teneatur.

Romana Fideicommiſſi de Epis. *Veneris*, 4. *Aprilis* 1631. VEROSPIO. deciſ. 35.

Argumentum.

Fideicommiſſi diſpoſitio, quando non valeat. Fideicommiſſi exceptio, quo caſu non ſit potens ad impediendam manutentionem, & alia &c.

Argentin. Coadiutoriæ. *Veneris* 2. *Maii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 36.

Argumentum.

Electio ad hoc, vt vitietur, quid ſufficiat. Capitulum totum, ſi fuerit vocatum, ſi aliqui non compareant, an geſta per comparentes valeant. Locus certus an ſit de ſubſtantia Capituli, & vtrùm poſſit fieri in quolibet loco. Citationes in principio iudicii poſſunt fieri abſq; cauſæ cognitione.

Feſulana Parochialis. *Luna* 12. *Maii* 1631. PIROVANO. deciſ. 37.

Argumentum.

Iuſpatronatus hæreditarium qualiter deferatur. Succeſſori an ſuffragetur quaſi poſſeſſio præſentandi defuncti, Mandati procuræ præſumptio ex quo intret. Sententiæ publicatio, ſi differatur, quando poſtea publicatur, an requiratur noua citatio.

Regien. Penſionis. *Die Luna* 5. *Maii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 38.

Argumentum.

Papa, ſi concedat facultatem alicui, vt poſsit transferre penſiones, quas habet, in vnam, vel plures perſonas Eccleſiaſticas per ipſum nominandas, an ſi transferat eas in perſonas incertas, ex certis, nominandas arbitrio alicuius, an valeat tranſlatio, & plura circà materiam ſubdelegationis habes.

Sancti Seuerini Dotis. *Die Luna* 5. *Maii* 1631. PIROVANO. deciſ. 39.

Argumentum.

Contra hæredem, quando poſſit agi via executiua, tàm contrà bona, quàm contrà propriam perſonam. Inuentarium, quid proſit hæredi.

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Luna* 12. *Maii* 1631. GHISILARIO. deciſ. 40.

Argumentum.

Ordines ſacros, vt dicatur quis ſuſcepiſſe per vim, & metum, quid ſit probandum. Et dato, quod probaretur, quod per viam coactiuam, quis eos ſuſceperit, hoc non officit, ſi conſtet de eius ſpontanea ratificatione.

Romana Cenſus. *Die Veneris* 16. *Maii* 1631. MERLINO. deciſ. 41.

Argumentum.

Diſcutitur, quando habeat locum text. in l. Modeſtinus. ff. de ſolut. & quando non. Notabilis eſt iſta deciſio, in qua egregiè, more ſolito tanti Auditoris, agitur, vt declinetur nimia ſubtilitas I.C. Modeſtini in d. l. Modeſtinus, cum prædicta Lex ſubtilitatibus, & Iuribus ambagibus nitatur, & digna ſit ethnico non autem pio, & litium oſore Legiſlatore.

Rauenaten. Emphyteuſis. *Veneris* 28. *Maii* 1631. MERLINO. deciſ. 42.

Argumentum.

Diſcutitur, & deciditur in hac inſigni deciſione, quod Iudex Laicus non eſt competens Iudex, ſi agatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, quod procedit etiam ſi lis agitaretur inter ſolas emphyteotas, & ſuper ſolo dominio vtili, quod penès Laicos exiſtit.

Cæſarauguſtana Camerariæ. *Luna* 2. *Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ. 43.

Argumentum.

Ordinario, licèt competat ius conferendi. Beneficia vacantia intrà fines ſuæ Diœceſis, tamen dicto iuri cenſetur derogatum per priuilegium exemptionis, &c.

Sancti Seuerini Dotis. *Veneris* 2. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 44.

Argumentum.

Pater, ſi filio contemplatione certi matrimonij aliquid donet, vt commodiùs onera matrimo-

monij ſuſtinere poſſit, cum iſta donatio ſit pars matrimonij; ideò etiam nurui acquiritur ius, itaur in eius præiudicium non poſſit reuocari, vel alterari etiam cum conſenſu mariti.

Elnen. Canonicatus. *Veneris* 6. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 45.

Argumentum.

Subrogato gratioſè quibus concurrentibus detur immiſſio: Beneficii affectio in Coadiutorijs ex quo pendeat. Ætas, & infirmitas alicuius ex quibus probetur.

Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. DVNOZATTO. deciſ. 46.

Argumentum.

Præſcriptio obſtat Domino, ſi vindicare intendat rem ſuam, & ea ſtante, cum bona fide, & legitimo titulo, non poteſt illius poſſeſſorem perturbare. Vxor, ſi vrgente viro ad inopiam, accipiat aliqua bona d. viri pro ſua dote, cenſetur ea accepiſſe pro ſatisfactione dotis, non autem in pignus, & hoc multò magis procedit, ſi accipiat ipſam dotem. Valor rerum, qualiter augeatur.

Ciuitatis Caſtelli Supplemēti legitimæ. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ. 47.

Argumentum.

Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſufructu filio à patre relicto, & per filium acceptato. Et an, & qualiter hoc caſu ſit facienda comparatio &c.

Romana Hæreditatis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 48.

Argumentum.

Immiſſio in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum defuncti ab inteſtato, danda eſt eius proximiori, & ei competit interdictum. Quorum bonorum, contra eum, qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet. Matertera ſuccedit eius nepoti defuncto ab inteſtato, excluſis conſobrinis.

Romana Dotis de Paluzzis. *Veneris* 13. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 49.

Argumentum.

Dotes mulieribus, quando ſunt conſtituendæ, quid ſit inſpiciendum, Remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. eſt in totum ſubſidiarium.

Taruiſina Feudi. *Die Veneris* 13. *Iunii* 1631. QVEIPO. deciſ. 50.

Argumentum.

Feudum, quando quis obtinuit ex gratia, ſeù cauſa lucratiua, tunc ipſe non poteſt præiudicare vocatis, licèt ſecùs eſſet dicendum, ſi deriuaret ex cauſa oneroſa, & quando non dicatur acquiſitum ex cauſa oneroſa, & quid ſi ſit conceſſum ex cauſa meritorum.

Bononien. Fideicommiſſi de Marzolis *Lunæ* 16. *Iunii* 1631. COCCINO. deciſ. 15.

Argumentum.

Filiatio, qualiter ſufficienter probetur, In contractibus minorum, quando non requirantur ſolemnitates neceſſariæ. De contractus nullitate, quis poſſit dare.

Ceſenaten. Prædij. *Die Lunæ* 16. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 52.

Argumentum.

Marito, quando in actu traditionis dotis fuit datum prædium æſtimatum, dominium illius ei irreuocabiliter acquiritur, & ſoluto matrimonio prædiū vxori non reſtituitur, ſed illius æſtimatio, & hoc procedit, ex quadam fictione venditionis inter virum, & vxorem.

Cremonen. Beneficij. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. COCCINO. deciſ. 53.

Argumentum.

Collatio Beneficiorum vacantium per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium, quando ſpectet ad Datariam, & non ad Cardinalem Patronum.

Romana Aſſecurationis. *Mercur.* 18. *Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ. 54.

Argumentum.

Locus, quando dicatur factus aſſecurationi Nauis &c. & aliqua circa denominationes Nauium.

Romana nullitatis contractus. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 55.

Argumentum.

Maritus non probatur, quod actualiter recepe rit dotem, ſi nihil aliud non adducitur præter eius confeſſionem de recepto, quæ confeſſio non probat numerationem: In contractibus minorum ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, ad hoc vt valeant, & alia circà donationem inter virum, & vxorem

Romana Officiorum. *Mercurii* 18. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 46.

Argumentum.

Contractum, quando quis celebrauit nomine alieno, & promiſit de rato &c. quando dicatur ſatisfeciſſe ſuæ promiſſioni. Ratificatio ex quibus actibus concludenter iuſtificetur.

Elnen. Eremitorii. *Die Lunæ* 23. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 57.

Argumentum.

Præſumptio, quod beneficium in dubio præſumatur collatiuum ex quibus corroboretur. Prouiſiones Apoſtolicæ, vt immutent ſtatum beneficii, quid requiratur.

Romana Donationis de Caſtellànis. *Lunæ* 23. *Iunii* 1631. COCCINO. deciſ. 58.

Argumentum.

In donationibus, quando poſſint apponi pacta, & conditiones, & quando non. Iuramentum eſt præciſè ſeruandum. Pactum nudum de donando an efficax ſit. Statuta Vrbis, quando ligent Clericos. Donatio ſine inſinuatio ne, quando ſuſtineatur.

Ariminen. Domus. *Lunæ* 23. *Iunii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 59.

Argumentum.

Agens Saluiano interdicto, quid probare teneatur. Saluianū interdictum, licèt ſpatio 10. annorum præſcribatur, tamen hoc, quando non procedat.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 60.

Argumentum.

Teſtator, ſi alicui dotem reliquit eamq; in vita ſoluit, ampliùs non debetur. Tutor ſoluens id, ad quod non tenetur, ad eius debitum imputatur. Sententia, quæ in iudicatum tranſiuit, quid operetur.

Nouarien. Decimarum. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. PIROVANO. deciſ. 61.

Argumentum.

Epiſcopus, nè circa quartā decimarum ei debitam, ius ob carentiam directæ actionis amittat, qualiter ei ſuccurratur, & reſoluuntur nonnullæ obiectiones circa hanc materiam in caſu præſenti.

Romana Nullitatis Obligationis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 62.

Argumentum.

Notarij ſecundùm reformationem Pauli V. ſuper Tribunalib. Vrbis nequaquàm poſſunt rogare, ſeù ſtipulari inſtrumenta, niſi noſcant contrahentes, & de hoc mentionem facere debent in inſtrumentis, aliàs condemnantur ad damna, & intereſſe parti læſæ, & dicta inſtrumenta remanent ſub vitio nullitatis.

Cremonen. Præpoſituræ. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 63.

Argumentum.

Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ. Et quando Beneficij reſignatio dicatur ſortita ſuum effectum, licèt mandatarius non ſeruauerit formam mandati in reſignando.

Romana Aſſecurationis Nauis. *Veneris* 27. *Iunii* 1631. GHISILERIO. deciſ. 64.

Argumentum.

Caſus obligationis circà materiam aſſecurationis Nauium, quando dicatur eueniſſe. Onus probandi implementum ad quem pertineat. Procurator in dubio cuius vigore aliquid geſſiſſe cenſeatur.

Camerinen. Donationis de Calcàlaris. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. DVNOZZETTO. deciſ. 65.

Argumentum.

Vigore clauſulæ, conſtituti, regulariter conceditur mandatum de aſſociando. Inſinuatio in quibus donationibus requiratur, & in quibus non. Donatio, quando dicatur correſpectiua ad aliquem contractum.

Romana reſtitutionis in integrum. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. COCCINO. deciſ. 66.

Argumentum.

Reſtitutio in integrum, vt habeat locum quid requiratur. Teſtes ſingulares, quando probent, Teſtium primo dicto ſtatur, & alia, de quibus in Summarijs.

Romana Bonorum. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. COCCINO. deciſ. 67.

Argumentum.

Vſusfructus ſi ſit relictus alicui donec viuit, & vnico contextu alius ſit inſtitutus hæres in proprietate, is cenſetur purè hæres inſtitutus, & quare.

Romana, ſeù Spoletana ſucceſſionis *Veneris* 4. *Iunii* 1631. MERLINO. deciſ. 68.

Argumentum.

Statuta ex defectu iuriſdictionis non poſſunt extendi extrà territorium, & tractatur hic, quod Statutū Vrbis excluſiuum fœminarum requirit ſubiectionē reſpectu ſuccedere volentis, & etiam reſpectu bonorum, ad effectum, vt habeat locum.

Ferrarien. Spolii. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. MERLINO. deciſ. 69.

Argumentum.

Sentētia, quando dicatur, quod tranſiuerit in rē iudicatā, itàut nihil aliud remaneat, niſi, quod exequatur. Citatio ad ſententiam non circumducitur ex ſola proteſtatione partis.

Romana Cambiorum. *Veneris* 4. *Iulii* 1631. MOTMANNO. deciſ. 70.

Argumentum.

Mandatarius eſt ſeruandus indemnis à mandante, in eo, quod cauſa mandati agit, Cambiorum realitas licèt probetur per literas, & partitas librorum mercantiliter reiutorum, tamen quando id non procedat.

Dertuſen. Parochialis. *Veneris* 14. *Nouembris* 1631. VBALDO. deciſ. 71.

Argumentum.

Breue, vt executioni demandetur, quid requiratur. Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, in quo fundetur. Executor præ-

præſumitur proceſſiſſe ad executionem, cum debitis requiſitis. Subrogatio gratioſa, ad hoc, vt habeat locum, quid ſufficiat.

Gerunden. Iuris conferendi. *Lunę* 24. *Nouembris* 1631. QVEIPPO. deciſ. 72.

Argumentum.

Electio Canonicorum, in Eccleſijs Regularibus & Collegiatis, ad quem ſpectet.

Bononien. Dotis, ſeù Attentatorum. *Luna* 24. *Nouembris* 1631. MERLINO. deciſ. 73.

Argumentum.

Pecuniæ, quæ dantur Marito pro dote, ei plenè acquiruntur, remanente vxori tantùm actione ad dotem conſequendam. Hæredi vniuerſali an ſit licitum pendente lite poſſeſſionem capere bonorum hæreditariorum abſquè vitio attentatorum.

Foroſempronien Emphyteuſis. *Veneris* 28. *Nouembris* 1631. MERLINO. deciſ. 74.

Argumentum.

Emphyteuſis, quando eſt finita, an renouatio ſit facienda proximioribus agnatis, vel hæredibus, debet inſpici qualiter ſit facta conceſſio. Et plura circà clauſulam, ad habendum, in conceſſione emphyteuſis apposita.

Vlixbonen. erectionis Monaſterij *Veneris* 5. *Decembris* 1631. GHISILERIO. deciſ. 75.

Argumentum.

Iudex poſt inhibitionem Rotalem non poteſt ad vlteriora procedere, etiamſi inhibitio nulliter emanauerit, cum ſemper timenda ſit, ſiuè iuſta, ſiuè iniuſta. De attentatis poſt rem iudicatam commiſſis, pendente appellatione, quando non poſſit dari, & quando ſecùs.

Salernitana Penſionis. *Veneris* 5. *Decembris* 1631. GHISILERIO. deciſ. 76.

Argumentum.

Tractatur, quando proceſſus compulſorialis ſit validus. Et alia circà officium Compulſoris.

Romana Pecuniaria. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. MERLINO. deciſ. 77.

Argumentum.

Agere contra aliquem, quando quis non poſſit. Tutor nó poteſt præiudicare pupillo. Secretarij Locorum Montium, ſi audeant liberè admittere reſignationem Locorum Montiũ vinculatorum, in quam pœnam incurrant, & an eam ab aliquo poſſint repetere.

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 78.

Argumentum.

Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ poteſt agere, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & tàm recuperandæ, quàm retinendæ, quod habet locum etiam ſi ipſe faciat contractum inutilem, & habuerit ſe pro ſpoliato. Vigore poſſeſſionis ciuilis quis poteſt recuperare naturalem.

Ariminen. Nullitatis Obligationis. *Mercurii* 10. *Decembris* 1631. QVEIPPO. deciſ. 79.

Argumentum.

Habetur in hac deciſione, quod procurator debet diligenter fines mandati cuſtodire, adhoc vt principalis obligetur, & alia de quibus in ſummarijs.

Cæſenaten. Prædij. *Veneris* 12. *Decemb.* 1631. MERLINO. deciſ. 80.

Argumentum.

Tractatur in hac deciſione materia, quãdo mater tranſit ad ſecundas nuptias quid amittat. Item etiam de conſenſu filiorum, quando per matrem ſit iſte tranſitus.

Beneuentana Molendini. *Veneris* 12. *Decembris* 1631. MERLINO deciſ. 81.

Argumentum.

In contractibus minorum ſat non eſt, quod interuenerit Iudex, ſed neceſſè eſt, vt ipſe ſuum interponat decretum, qui tamen defectus dicitur remiſſus, ſi minor maior factus per quadriennium tacuerit. Minor an poſſit interuenire in contractu alterius minoris, tanquàm proximior.

Cremonen. Præpoſituræ. *Luna* 15. *Decembris* 1631. MOTMANNO. deciſ. 82.

Argumentum.

Reſignatio, quando valeat, & ſuſtineatur, licet procurator in reſignando non ſeruauerit formã mandati. Ratificatio, quid operetur, & quando æquipolleat præambulo mãdato.

Romana Bonorum. *Veneris* 19. *Decemb.* 1631. COCCINO. deciſ. 83.

Argumentum.

Hæres, quando dicatur tantùm inſtitutus in vſufructu, & nonnulla circà hanc materiam. Creditor. quis dicatur.

Meſſanen. Archipresbyteratus. *Veneris* 9. *Ianuarii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 84.

Argumentum.

Mandatum de manutenendo, vt alicui concedatur, quid ſufficiat probare. Executor mixtus partes Iudicis aſſumere debet, & nulliter procedens ad ſentẽtiam adiudicationis, & immiſſionis, non priuat aliquem ſua poſſeſſione.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Luna* 12. *Ianuaris* 1632. CARD. VBALDO. deciſ. 85.

Argumentum.

Iudex, quam iuriſdictionem habeat, quid ſit inſpiciendum. Commiſſiones ſunt ſtrictiſſimè interpretandæ. Geſta coram aliquo Iudice,

dice, pendente iudicio coram alio, quando valeant.

Auenionen. Hæreditatis. *Veneris* 16. *Ianuarii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 86.

Argumentum.

Tranſactio quid operetur, & cuius ſit vis. Pateran, & quando poſſit pro filijs tranſigere. Teſtatoris ordinatio quod ſtante contrauentione tertij, legatarius cadat à legato ei relicto, an valeat, & quo caſu ſuſtineatur, & quando non.

Singularis eſt deciſio, tanquàm extenſa, ab Auditore, qui eſt doctrina admirabili clariſſimus, & in magno Iuriſprudentiæ theatro, ſibi ſuo quodam iure celebritatem magnam vindicauit.

Romana Reſtitutionis in integrum. *Veneris* 23. *Ianuarii* 1632. CARD. VBALDO. deciſ. 87.

Argumentum.

Confeſſio extraiudicialis de Iure Canonico probat, & in ea confeſſione admittitur ſingularitas teſtium adminiculatiua, Teſtes ſingulares, quando probent, Item etiam quando vnicus teſtis probet.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. *Lunæ* 26. *Ianuarii* 1632. COCCINO. deciſ. 88.

Argumentum.

Immiſſio petita à fideicommiſſario, quando, & quibus ex cauſis ei eſt deneganda. Mulier maior de iure communi abſquè aliqua ſolemnitate poteſt contrahere, & alia de quibus in Summarijs.

Ianuen. Iuris Honorifici. *Lunæ* 26. *Ianuarii* 1632. PIROVANO. deciſ. 89.

Argumentum.

Tractatur in hac deciſione materia ſucceſſionis in Iure honorifico, & an in eo ſuccedere poſſint deſcendentes ex fœminis.

Romana Redditionis Rationis. *Veneris* 30. *Ianuarii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 90.

Argumentum.

Tutor, quando ſoluit aliquam pecuniarum ſummam, quo caſu pupillis non ſit imputanda, ſed ei.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Mercurii* 4. *Februarii* 1632. CARD. VBALDO. deciſ. 91.

Argumentum.

Præcedentia ex quibus capitibus oriri poteſt. In actis ea, quæ non ſunt non habentur in conſideratione, Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, aliàs cenſetur ab ea receſſum. Proceſſus corã ſecundo Iudice quando ſuſtineatur, non obſtante pendentia corã alio.

Colimbrien. Canonicatus. 4. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 92.

Argumentum.

Beneficium, quando vacet per obitum reſignantis, itaut ſi ex dicto capite quis illud impetret, validè dicatur de eo prouiſus.

Ariminen. Nullitatis Obligationis. *Mercurii* 4. *Februarii* 1632. QVEIPO. deciſ. 93.

Argumentum.

Fideicommiſſarij plures, quando re ſunt coniuncti, tunc licet ſtante negligentia, vel mora aliquorum, reliqui poſſint petere totum fideicommiſſum, tamen partem ſociorum non poſſunt alienare, & ſic non valent conſtituere procuratorem ad totum illud alienandum. Mandata qualiter ſint intelligenda.

Montis Faliſci Penſionis. *Veneris* 6. *Februarii* 1632. PIROVANO. deciſ. 94.

Argumentum.

Contractus conditionalis, donec conditio non purificetur, remanet pro non facto, & inualido. Conuentiones ſuper beneficio Eccleſiaſtico, quando ſint improbæ, & ſimoniacæ. Et Ordinarius, quando motu proprio, poſſit reſeruare penſiones, & quando non.

Tullen. Reformationis. *Veneris* 6. *Februarii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 95.

Argumentum.

Derogationum natura, quæ ſit. Res qualiter geri debeant. Et nonnulla circà tranſitum Religioſorum de vno, ad aliud Monaſteriũ.

Piſtorien. Parochialis. *Lunæ* 9. *Februarii* 1632. MERLINO deciſ. 96.

Argumentum.

Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, non poteſt conuenire ei, qui non eſt hæres, veluti ſi hæreditatem repudiauerit &c. & quando non obſtante dicta repudiatione nihilominùs ſit capax huius iuriſpatronatus.

Romana Legati. *Die Lunæ* 9. *Februarii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 97.

Argumentum.

Contra teſtes, quo caſu non poſſit opponi exceptio ſingularitatis. Confeſſio qualificata quando diuidi poſſit, & alia de quibus in ſummarijs.

Romana Cenſus. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 98.

Argumentum.

Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum, vt validè conſtituatur, quidnam ſit neceſſarium, declaratur.

Romana Cenſus. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. MERLINO. deciſ. 99.

Argumentum.

Cenſus, ſi ſit nullus, fructus recipi non poſſunt, & imputantur in ſortem ex legis miniſterio,

cum

cum tunc ſors remaneat putum mutuum, in quo non cadit fructuum perceptio.

Cremonen. Præpoſituræ. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. Motmanno. deciſ. 100.

Argumentum.

Declarationis natura, quæ ſit. Reſeruatio ex reſignatione, qualiter plenè iuſtificetur. Clauſula, non aliàs, aliter, nec alio modo, cuius ſit proprietatis. Mandati verba qualiter interpretantur, licèt ſint præciſa.

Sueſſana Beneficij. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. Motmanno. deciſ. 101.

Argumentum.

Gratiam, quando dicatur, quis iuſtificaſſe Iuſpatronatus in antiquiſſimis qualiter ſufficienter probetur.

Cæſaraugustana Cathedralitatis. *Veneris* 13. *Februarii* 1632. Card. Vbaldo. deciſ. 102.

Argumentum.

Attentata ceſſant, ſtante acquieſcentia partis, & Iudicis. De attentatis illa pars dare nequit, ſi declinare tentauit iuriſdictionem Iudicis. Mandati defectus ex quibus cauſis tollatur.

Lucana Succeſſionis. *Lunæ* 16. *Februarii* 1632. Pirovano. deciſ. 103.

Argumentum.

Banniti noſtri temporis, quocumq; modo ſint banniti, non æquiparantur deportatis, aut relegatis. Bannitus amittit tantùm iura Ciuitatis bannientis.

Ianuen. Separationis thori. *Lunæ* 16. *Februarii* 1632. Coccino. deciſ. 104.

Argumentum.

Iudex, vt poſſit procedere per edictum, quid requiratur, & quando per dictum modum poteſt procedi, quæ ſint neceſſaria, & alia de quibus in ſummarijs.

Taruiſina Feudi. *Veneris* 5. *Martii* 1632. Qveipo. deciſ. 105.

Argumentum.

Inſtrumento publico, vt adhibeatur fides, quæ ſint neceſſaria. In reſtitutione in integrum aduersùs rem iudicatam, ad effectum audientiæ, quid ſufficiat probare.

Ariminen. Fideicommiſſi. *Veneris* 5. *Martii* 1632. Dvnozetto. deciſ. 106.

Argumentum.

Teſtator, quando non habuit rationem conſeruandæ agnationis, tunc conditio ſi ſinè maſculis deſcendentibus, verificatur etiam in maſculis ex fœmina. Et quando non dicatur habita iſta ratio.

Arboren. Canonicatus. *Lunæ* 8. *Martii* 1632. Merlino. deciſ. 107.

Argumentum.

Recurrens ad Iudices Laicos excommunicationis vinculo innodatur, & ſi agat, à limine iudicij repellitur, & incapax remanet iuris agendi, etiam ad effectum manutentionis. Et iſte recurſus ad effectum denegandi audientiam qualiter probetur.

Ianuen. alimentorum. *Lunæ* 8. *Martii* 1632. Pirovano. deciſ. 108.

Argumentum.

Mulier, quæ ob viri ſæuitiam diſceſſit ab eius domo, cum licentia Ordinarij, non poteſt cogi inuita ad intrandum Monaſterium, & cui ſit committenda.

Valentina Penſionis. *Lunæ* 15. *Martii* 1632. Ghisilerio. deciſ. 109.

Argumentum.

Gratia ſub ſe plura continens, tũc ex effectuatione vnius partis cenſetur in totum effectuata, & quare. Regula reuocatoria vnionũ non habet locum in vnione ex cauſa neceſſaria.

Romana Canonum, ſeù cenſuum. *Lunæ* 29. *Martii* 1632. Merlino. deciſ. 110.

Argumentum.

Emphyteoticus contractus, à contractu cenſuali, qualiter diſcernatur.

Bononien. de Manzolis. *Lunæ* 16. *Aprilis* 1632. Coccino. deciſ. 111.

Argumentum.

Referuntur nonnulli caſus, in quibus ſolet denegari remiſſoria.

Florentina Parochialis à Sala. *Mercurii* 21. *Aprilis* 1632. Qveipo. deciſ. 112.

Argumentum.

Iuſpatronatus conceſſum alicui, & ipſius filijs hæredibus, & deſcendentibus, an dicatur gentilitium, vel hæreditarium.

Salernitana Penſionis. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. Ghisilerio deciſ. 113.

Argumentum.

Inſtrumentum, vt dicatur in forma probanti, quid requiratur. Inſtrumenta ſubſequentia quando dicantur habere eaſdem ſolemnitates, quæ ſunt in inſtrumentis præcedẽtibus, Et aliqua circà protocolla Notariorum.

Argentinen. Coadiutoriæ. *Lunæ* 26. *Aprilis* 1632. Ghisilerio. deciſ. 114.

Argumentum.

Princeps, quando concedit gratiam alicui, ſi illam declaret, eius declarationi eſt ſtãdum. Papa poteſt derogare Concordatis, & quare. Derogatio regul. de iur. quæſit non toll. non eſt neceſſaria, quando gratia eſt præiudicialis.

Cæ-

Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Lunæ 26. Aprilis 1632.* COCCINO. deciſ. 115.

Argumentum.

Capitulum, de quo hic in deciſione, an prætextu diminutionis fructuum Burſæ, potuerit in præiudicium Portionariorum diminuere portiones ſolitarum diſtributionum: Et fusè examinatur an conſtet de ſupradicta diminutione fructuum.

Romana Saluiani. *Die Lunæ 26. Aprilis 1632.* MERLINO. deciſ. 116.

Argumentum.

In melioramentorum materia, quid ſit attendendum. Melioramenta, & ædificia cedunt Domino ſoli, & quando hoc procedat. Cenſus an, & quando poſſint conſtitui ſuper melioramentis, vide diſtinctionem, cum nonnullis alijs circà hanc materiam.

Romana Hæreditatis. *Lunæ 26. Aprilis 1632.* CARD. VBALDO. deciſ. 117.

Argumentum.

Agitur de interpretatione Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131.

Romana donationis de Vrſinis. *Lunæ 26. Aprilis* 1632. PIROVANO. deciſ. 118.

Argumentum.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, quam vim habeat. Donatio, quando non egeat inſinuatione, & reliqua circa materiam donationis.

Leodien. Fructuum. *Veneris 30. Aprilis 1632.* MOTMANNO. deciſ. 119.

Argumentum.

Sententia lata contrà ſententiam, vt ſuſtineatur, requiritur, quod ſententia, quæ infirmatur, reuocetur, aliàs non ſuſtinetur, & quando hoc non procedat. Beneficia plura an quis retinere poſſit. Priuilegia ità debent intelligi, vt gratiam contineant.

Nouarien. Bonorum. *Veneris 30. Aprilis* 1632. COCCINO. deciſ. 120.

Argumentum.

Diſcutitur materia, quando aliqua bona dicantur compræhenſa in conceſſione emphyteuſis, & quando è contra. Identitas bonorum emphyteoticorum qualiter probetur.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ. *Veneris 30. Aprilis 1632.* PIROVANO. deciſ. 121.

Argumentum.

Exceptio ſupplementi legitimæ non eſt valens ad impediendam immiſſionem petitam à fideicommiſſario. Poſſeſſio habita, cum clauſula, ſine præiudicio iurium vtriuſquè partium &c. qualiter intelligatur data. Monialis, quod emiſerit profeſſionem, ex quibus arguatur. Religioſus ſi decedat extra clauſtra omnia eius bona transfert in Cameram Apoſtolicam, & qualiter hoc procedat.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum. *Mercurii 5. Maii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 122.

Argumentum.

Appellationi interpoſitæ, ſi quis renunciauerit quid operetur talis renunciatio. Obligatio facta in carceribus, quando valeat. In executiuis licita eſt variatio, donec creditor cõſequatur ſuum creditum.

Romana Tutelæ. *Die Mercurii 5. Maii 1632.* PIROVANO. deciſ. 123.

Argumentum.

Iudex, ſi remoueat tutorem, vti ſuſpectum, vel interloquatur ſuper eius legitima excuſatione, ſemper erit locus tutelæ datiuæ, & non legitimæ, & quare.

Ianuen. Separationis Thori. *Mercurii 5. Maii* 1632. COCCINO. deciſ. 124.

Argumentum.

Appellans ad Romanam Curiam, ad hoc, vt in ea cauſa tractetur, quid ſit neceſſarium. Appellationis notitia quando, & in quibus caſibus, cenſeatur deueniſſe ad partem aduerſam, & ſtante dicta ſcientia, quid pars peragere debeat. Notabilis eſt deciſio.

Ariminen. Fideicommiſſi. *Veneris 7. Maii 1632.* MERLINO. deciſ. 125.

Argumentum.

Fideicommiſſario ad effectum obtinendi immiſſionem remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. quid ſufficiat probare. Bonorum identitas, quando probara dicatur. Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta, quando dicatur in forma probanti.

Peruſina Releuationis Teſtamenti. *Veneris 7. Maii* 1632. PIROVANO. deciſ. 126.

Argumentum.

In hac deciſione diſcutitur, & reſoluitur, quod per Statutum Peruſinum lib. 2. cap. 135. &c. non cenſeatur derogatum diſpoſitioni cap. cum eſſes ext. de teſtam. & quare.

Egregia eſt deciſio, & meritò, nam ab Auditore præclariſſimo, & præſtantiſſimo extenſa eſt, & eius deciſiones auidè quærendæ ſunt, cùm eas extendat, cùm tàm reſoluta doctrina, & tàm firma ſcientia, vt nihil ſuprà.

Romana Donationis de Caſtellanis. *Lunæ 10. Maii 1632.* COCCINO. deciſ. 127.

Argumentum.

Donatio facta ſponſo, & eius filijs, qualiter intelligatur facta, & an ſcilicet ſit facta filijs, vti filijs, an autem vti hæredibus, & plura circa hanc materiam adducuntur.

Ro-

Romana Laudemij. *Die Lunę* 10. *Maii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 128.

Argumentum.

Agitur de probatione emphyteuſis, ad effectum ſolutionis Laudemij. Præſtatio annua quando præſumatur fieri, ex cauſa emphyteuſis.

Meliuitana Feudi. *Die Lunæ* 10. *Maii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 129.

Argumentum.

Feudalitatis qualitas, ex quibus probetur, & alia notanda.

Toletana Parochialis de Vargas. *Veneris* 14. *Maii* 1632. QVEIPO. deciſ. 130.

Argumentum.

Mandatum ad reſignandum, poteſt reuocari, & quid ſi mandatarius antè ſcientiam reuocationis reſignet, vtrùm valeat dicta reſignatio, & hoc caſu qualiter iſta ſcientia reuocationis ad eum peruenire debeat, & habes nonnulla circa materiam citationum, quando quis latitat.

Sancti Seuerini Dotis. *Veneris* 14. *Maii* 1632. PIROVANO. deciſ. 131.

Argumentum.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, quando fructus, quos ex corporibus hæreditarijs percepit, non faciat ſuos, & quando è contrà, ità vt non teneatur reddere rationem creditoribus hæreditarijs, de eis.

Placentina Pecuniaria. *Veneris* 14. *Maii* 1632. VEROSPIO. deciſ. 132.

Argumentum.

Cambiorum intereſſe non benè probatur, ex ſola atteſtatione, & confeſſione creditoris, etiamſi adſit tale pactum, & ſit iuramento vallatum. Pacta, & inſtrumenta ſuſpecta de vſuris non attenduntur.

Argentin. Coadiutoriæ. *Lunæ* 17. *Maii* 1632. GHISILERIO. deciſ. 133.

Argumentum.

Immiſſio Coadiutori in poſſeſſionem &c quando ſine dubio veniat concedenda, & an, & qualiter Coadiutor poſſit immitti in poſſeſſionem.

Cremonen. penſionis. *Veneris* 21. *Maii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 134.

Argumentum.

Tractantur nonnulla circa materiam attentatorum.

Firmana Saluiani. *Die Lunæ* 24. *Maii* 1632. PIROVANO. deciſ. 135.

Argumentum.

Saluianum interdictum, quando detur pro fructibus decurſis, cenſus, & adducuntur plura, circa poſſeſſorem rei hypotecatæ.

Vicen. Collegij. *Die Lunę* 7. *Iunii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 136.

Argumentum.

Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, quid probare teneantur.

Romana, ſeù Vrbeuetana legitimæ. *Lunę* 7. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 137.

Argumentum.

Filiæ fœminæ excluſæ à Statuto, faciunt numerum, & partem in legitima paterna, ad commodum maſculorum, & an idem procedat, quando verſamur in legitima materna.

Senen. Coadiutoriæ. *Lunæ* 14. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 138.

Argumentum.

Gratia Papæ conceſſa cum clauſula, quatenùs ad hoc idoneum reperiatur, quid operetur, Aeras, qualiter concludenter probetur. Vita, & morum honeſtas alicuius quomodò doceatur, & an in dubio præſumatur.

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Veneris* 18. *Iunii* 1632. DVNOZETTO. deciſ. 139.

Argumentum.

Eccleſia, cum retineat apud ſe ciuilem poſſeſſionem bonorum, poteſt eius vigore naturalem poſſeſſionem recuperare, & quid ſi dicta poſſeſſio naturalis ſit occupata, ſede vacante. Colonus an poſſit interuertere poſſeſſionem ſui Domini, & plura circa interdictum, vti poſſidetis, & vnde vi.

Magiſtralis eſt deciſio, & extenſa eſt ab inſigni Auditore, qui eſt ornatiſſimæ doctrinæ ſpectabilis, & ineſt ei innata ingenij claritudo

Romana Hæreditatis. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. MERLINO. deciſ. 140.

Argumentum.

Actio vna, quando eſt ab aliquo intentata, & quo caſu poſſit redire ad aliam, & alia de quibus in ſummar js.

Camerinen. Bonorum. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. MERLINO. deciſ. 141.

Argumentum.

Sententia non ſubſiſtit, ſi fuerit lata non præcedente citatione ſpecifica, præciſa, & nominatim ad eam, facta, ità quod hoc caſu, nec admittantur verba æquipollentia. Legitimatio perſonarū in omni iudicio eſt facieda.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Lunæ* 21. *Iunii* 1632. MOTMANNO. deciſ. 142.

Argumentum.

Probari, quando aliquid poteſt per ſcripturas, & maximè, quādo aliquid probari non poteſt. remiſſoria ſinè dubio tanquàm calumnioſè petita denegatur.

Ro-

Romana Officij. *Die Lunę 21. Iunij* 1632. PIROVANO. deciſ. 143.

Argumentum.

Ciuitas, aut Collegium &c. quando obligetur ex mutuo facto per adminiſtratorem illius, & quando non. Emptor, quando poſsit agere de euictione. Executio, quando eſt facienda contrà Vniuerſitatem pro eius debitis, qualiter ſit procedendum.

Bononien. Succeſſionis. *Luna* 21. *Iunii* 1632. DVNOZETTO. deciſ. 144.

Argumentum.

Renunciatio filiarum de bonis paternis, maternis, & fraternis eſt ſtrictè accipienda, & prout iacet interpretanda.

Aſſiſien. repetitionis Dotis. *Die Luna* 21. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 145.

Argumentum.

Auus, ſi leget, aut promittat dotem nepti, quibus ſignis, & coniecturis cognoſcatur, quod ſit relicta contemplatione filij tantùm, & non nepti, & nonnulla, de quibus in ſummarijs.

Aſſiſien. crediti Dotalis. *Luna* 21. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 146.

Argumentum.

Auus, ſi det, vel promittat nepti dotem, cuius contemplatione cenſeatur data, vel promiſſa, filij ſcilicet, vel eius ſolùm neptis.

Senen. coadiutoriæ. *Veneris* 25. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 147.

Argumentum.

Pro integra actorum tranſportatione ſtat præſumptio, itàut contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. Acta, quando dicantur verbaliter producta, & an illa ſint tranſportanda. Contradictor legitimus, quis non dicatur.

Præneſtina cenſus. *Die Veneris* 25. *Iunii* 1632. COCCINO. deciſ. 148.

Argumentum.

Pecunia numerata, an requiratur in extinctione cenſus.

Romana nullitatis obligationis. *Luna* 28. *Iunii* 1632. MERLINO. deciſ. 149.

Argumentum.

Contractus, quando non ſubiaceat vitio nullitatis, non obſtante, quod in eius inſtrumento, Notarius non aſſeruit, quod contrahentes cognoſcebat, cum hoc ſit neceſſarium, iuxtà reformationem fel. rec. Pauli V. &c.

Cluſina Parochialis. *Luna* 28. *Iunii* 1632. PIROVANO. deciſ. 150.

Argumentum.

Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, ſunt reſeruata, ſi iſti decedant intra duas dietas, nulla habita diſtinctione curialitatis, vel ne, quod tamen hoc non intelligitur, ſi talia beneficia ſita ſint in Vrbe.

Romana Aſſecurationis. *Luna* 28. *Iunii* 1632. PIROVANO deciſ. 151.

Argumentum.

Tractatur de aſſecuratione Nauium, quando ſcilicèt dicatur veniſſe caſum obligationis. Et nonnulla circà nomen Nauium. Teſtes in concurſu, qui præferantur.

Romana de Pacificis. *Die Luna* 5. *Iulii* 1632. COCCINO. deciſ. 152.

Argumentum.

De prælatione circà hæredes.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Luna* 5. *Iulii* 1632. COCCINO. deciſ. 153.

Argumentum.

Immiſſionem, ſi quis petat ex capite reſeruationis, quid probare teneatur, & quid, quando aliquis eſt gratiosè ſubrogatus. Beneficia cadunt ſub reſeruatione, cum ſua qualitate. Immiſſus ſemel in poſſeſſionem ampliùs immiſſioné petere non poteſt, & quando ſecùs.

Reatina Bonorum. *Veneris* 5. *Nouembris* 1632. PIROVANO. deciſ. 154.

Argumentum.

Fideicommiſſarius agens contra tertios poſſeſſores ad vindicationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quæ fuerunt alienata, ex cauſa dotis, quid probare teneatur. Confeſſiones, & aſſertiones, quando probent. Et nonnulla circà Auth. res quæ, C. comm. de legat. Sententiæ verba, quando ſunt ambigua, à quo recipiant interpretationem.

Ianuen. ſeparationis Thori. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1632. COCCINO. deciſ. 155.

Argumentum.

Ad ſeparationem Thori, vt deueniatur, quid ſit neceſſarium, vt probetur, Magiſtraliter, & doctè, declaratur.

Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii* 24. *Nouembris* 1632. COCCINO. deciſ. 156.

Argumentum.

Teſtes in concurſu, qui præferantur. In iudicio manutentionis ſufficiunt leniores probationes, & in hoc iudicio non admittuntur exceptiones contrà teſtes, & nonnulla circa teſtes, qui non probant.

Cæſarauguſtana Camerariæ. *Veneris* 26. *Nouembris* 1632. PIROVANO. deciſ. 157.

Argumentum.

Agitur de materia exeptionis beneficij à iuriſdictione Ordinarij, & nonnulla circa naturã confirmationis, & alia de quibus in ſũmarijs.

Ro-

Romana Cambiorum. *Lunæ 29. Nouembr. 1632.* MOTMANNO. deciſ. 158.

Argumentum.

Pro camb'js, quid ſit licitum exigere, & qualiter eorum valor probetur. Mandans tenetur conſeruare indemnem mandatarium, & quando hoc non procedat.

Peruſina Laudi. *Veneris 3. Nouembris 1632.* COCCINO. deciſ. 159.

Argumentum.

Laudum, vt valeat in vim pacti propter emologationem, quid requiratur. Ignorantia iuris, quando excuſet.

Romana, ſeu Vrbeuetana legitimæ. *Veneris 10. Decemb. 1632.* PIROVANO. deciſ. 160.

Argumentum.

Filij liberè tranſmittunt legitimam ad eius hæredes, etiam abſquè agnitione, & hoc procedit ſiuè ſimus in legitima paterna ſiuè materna, cum iſta tranſmiſſio ſit fundata in particulari priuilegio legitimæ, & non in ſuitate.

Romana Dotis. *Veneris 10. Decembris 1632.* PIROVANO. deciſ. 161.

Argumentum.

Tractatur in hac deciſione, quod in executiuis licita eſt variatio, non ſolùm de principali ad fideiuſſorem, ſed etiam de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, &c. & quare.

Hortana Fideicommiſſi. *Mercurii 15. Decembr. 1632.* PIROVANO. deciſ. 162.

Argumentum.

Filiorum appellatione, quando veniat nepotes.

Romana Patrocinij. *Mercuris 15. Decembris 1632.* COCCINO. deciſ. 163.

Argumentum.

Procurator, qui in vna cauſa patrocinatus eſt, in eadem, pro alia parte patrocinari non prohibetur, quando ex ſcripturis, & ex ipſamet partis diuturna acquieſcentia apparet, quòd Procurator non ſit informatus de meritis cauſæ, & hoc multò magis ſibi vſurpat locum, ſtante inſigni integritate Procuratoris.

Noua. ień Bonorum. *Mercur. 15. Decembris 1632.* COCCINO. deciſ. 164.

Argumentum.

Dominium, necnon identitas bonorum feudalium ad effectum caducitatis, ac deuolutionis, qualiter probetur.

Conuerſana Bonorum. *Mercurii 15. Decembris 1632.* MERLINO. deciſ. 165.

Argumentum.

Iudex validè non poteſt procedere in cauſa, ſtante eius valida recuſatione, tanquàm ſuſpectus, & quæ cauſa ſufficiat ad allegandum eum ſuſpectum, & an ſit probanda.

Florentina Iuriſpatronatus. *Die Lunæ 20. Decembris 1632.* MERLINO. deciſ. 166.

Argumentum.

Præſentatio facta per modum prouiſionis, vel lite pendente, non poteſt conſtituere præſentantem in aliqua legitima quaſi poſſeſſione præſentandi. Iuſpatronatus gentilitium fundans poteſt præiudicare vocatis, & hoc ceſſat, ſi non ſimus in primo acquitente. Iuſpatronatus qualitas gentilitia ex quibus remaneat probata.

Bononień Succeſſionis. *Die Lunæ 10. Ianuarii 1633.* MERLINO deciſ. 167.

Argumentum.

Limitatio in fine poſita, referri debet ad omnia præcedentia, & totam diſpoſitionem qualificat. Et agitur de limitatione poſita in fine Statuti Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c.

Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris 14. Ianuarii 1633.* CARD. VBALDO. deciſ. 168.

Argumentum.

Tractatur materia, quando ſubſtitutio ſecunda cenſeatur facta, cum eiſdem conditionibus, quæ fuerunt appoſitæ in prima, licèt ſecunda videatur de per ſe diſtincta, & ſeparata.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ 14. Ianuarii 1633.* PIROVANO. deciſ. 169.

Argumentum.

Tutor, ſi aliquid indebitè ſoluat, quando pupillus debeat agere contrà recipientem dictas pecunias indebitas, actione indebiti, & quando illam vertere poſſit contra Tutorem indebitè ſoluentem, Tutoris factum, quando dicatur factum pupilli, & quando non.

Mediolaneń Pecuniaria. *Mercurii 19. Ianuarii 1633.* PIROVANO. deciſ. 170.

Argumentum.

Sententia, quando dicatur valida, & iuſta, item quando è contrà. Compenſatio, quando admittatur, & quando non, & nonnulla circa fidem teſtium.

Romana ſeu Neapolitana Hæreditatis de Proyda. *Mercurii 19. Ianuarii 1633.* COCCINO. deciſ. 171.

Argumentum.

De prohibitione detractionis Trebellianicæ tractatur.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus. *Lunæ 24. Ianuarii 1633.* MERLINO. deciſ. 172.

Argumentum.

Precium rei venditæ, ſi committatur in arbitrium perſonæ electæ, non ſecuta declaratione, tanquàm defecta conditione, ſub qua cenſetur celebratus contractus, nullo modo

talis venditio ſuſtinetur, & plura, & pulchra circa hanc materiam afferuntur.

Magiſtralis eſt deciſio, & legali eruditione plena, prout ſunt aliæ omnes deciſiones huius eminentiſſimi, ac ſelectiſſimi Auditoris, non tãtùm admiratione, ſed potius ſtupore digni.

Arborcñ Canonicatus. *Luna 24. Ianuarii* 1633. MERLINO. deciſ. 173.

Argumentum.

Commiſſio facultatis abſoluendi, ob recurſus habitos ad Iudices Laicos, contrà Clericũ, cum clauſulis, renunciato priùs &c. parito iudicato, & refectis expenſis, quando non ſuffragetur, & vt dictis clauſulis dicatur ſatisfactum, quid requiratur.

Taurineñ Donationis. *Veneris 28. Ianuarii* 1633. MERLINO. deciſ. 174.

Argumentum.

Donatio conditionalis, an pendente conditione poſſit reuocari, & vtrùm hoc caſu pendente conditione, donatio dicatur perfecta. Donatio conditionalis, quando eſt purificata conditio an retrotrahatur ad diem ſtipulatæ donationis.

Verulana Fideicommiſſi. *Veneris 28. Ianuarii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 175.

Argumentum.

Identitas bonorum qualiter probetur. Demonſtrationes, quæ non concludant identitatem bonorum. Confuſio bonorum, ex cuius facto accidit, tenetur bonorum identitatem probare.

Fauentina, ſeù Cæſenateñ fideicommiſſi. *Luna 14. Februarii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 176.

Argumentum.

Agitur de materia euictionis, ſcilicèt, quando teſtator promiſit de euictione, an eius hæres ad hoc etiàm teneatur.

Cæſarauguſtana Cathedralitatis. *Luna 14. Februarii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 177.

Argumentum.

Remiſſoria in cauſa prophana, vt concedatur, quid ſufficiat. Articuli, quando non ſint admittendi. Et afferuntur nulla ſigna ex quibus probatur, quod aliqua Eccleſia ſit Cathedralis. Traditiones à maioribus confirmatæ ſunt irreſragabiles, & in Eccleſijs particularibus ſuam habent auctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus vtentium receptæ.

Romana Caſalis de Caualerijs. *Luna 14. Februarii* 1633. COCCINO. deciſ. 178.

Argumentum.

Diſpoſitio captatoria, an valeat, & quæ dicatur.

Spoletana Fideicommiſſi. *Luna 14. Februarii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 179.

Argumentum.

Teſtator ex quibus præſumatur vocaſſe etiam fœminas ad fideicommiſſum. Monaſterium ex perſona profeſſi ſuccedere volens ad bona fideicommiſſo ſubiecta, quando excludatur. Monaſterium non habetur loco filij veri, ſed ficti.

Cluſina Hæreditatis. *Veneris 18. Februar.* 1633. MERLINO. deciſ. 180.

Argumentum.

Teſtator, ſi vocauerit plures perſonas ad eius hæreditatem, quando cenſeatur eas vocaſſe in capita, & quãdo in ſtirpes. Filij diuerſorum fratrum, quando ſuccedant patruo in capita, & quo caſu in ſtirpes, declaratur. Sententia non conformis, libello, & rei petitæ eſt nulla.

Romana Legati. *Die Luna 14. Februarii* 1633. PIROVANO. deciſ. 181.

Argumentum.

Hæres doloſè omittens deſcribere aliqua bona in inuentario, an ex iſta omiſſione priuetur beneficio inuentarij, doctè declaratur. Procurator, ſi aliquid omittat deſcribere in inuentario, an hoc præiudicet hæredi.

Romana prætenſæ deuolutionis domus. *Luna 21. Februarii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 182.

Argumentum.

Emphyteota alienans bona emphyteotica in aliquem, cum conſenſu expreſſo proprietarij, qui voluit, vt ille, in quem eſt facta alienatio eum recognoſceret in Dominum directũ cum promiſſione ſoluendi canones, & pactum deuolutionis in caſu ceſſationis, hoc caſu linea d. alienantis habetur pro extranea, & attenditur linea in eius, in quem alienatur.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 25. Februarii* 1633. COCCINO. deciſ. 183.

Argumentum.

Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij, an liget manus Papæ, quando beneficium vacat in menſe reſeruato.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris 25. Februarii* 1633. COCCINO. deciſ. 184.

Argumentum.

Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti. Notariatus qualiter probetur, quãdo in inſtrumento antiquo verſamur, & plura circà hanc materiam, necnon circà inſtrumenta antiqua.

Ariminen Spolij. *Die Veneris 5. Martii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 185.

Argumentum.

Vigore mandati de auferendo bona certi valoris,

loris, in eius executione, vt illa fiat ad effectum licitationis, & ſubhaſtationis, procedendum eſt, non autem ad effectum immiſsionis in poſſeſsionem, & alia de quibus in deciſione.

Salernitana Penſionis. *Veneris* 4. *Martii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 186.

Argumentum.

Penſionis reſeruatio, quando fit ſuper beneficijs Iuriſpatronatus, vt ſuſtineatur, quid requiratur. Valor beneficij ex quibus probetur.

Aretina Commendæ. *Veneris* 11. *Martii* 1633. PIROVANO. deciſ. 187.

Argumentum.

Executionem paratam habent litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ. Et quando dicantur iuſtificatæ.

Romana Cenſus, ſeù Canonum. *Veneris* 11. *Martii* 1633. MERLINO. deciſ. 188.

Argumentum.

Fundus, quando appareat, quod potiùs ſit ſuppoſitus cenſui, quàm Canoni.

Anconitana Iuris redimendi. *Veneris* 11. *Martii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 189.

Argumentum.

Emens fundum ab aliquo, cum promiſſione illum infrà certum tempus eidem retrouendendi, àn iſte vendens poſsit illud ius redimendi, alteri cedere.

Romana Cenſus. *Die Veneris* 8. *Aprilis* 1633. MERLINO. deciſ. 190.

Argumentum.

Cenſus impoſitus ſuper bonis minorum, ſi non ſit celebratus cum ſolemnitatibus ſtatutarijs in contractibus eorum requiſitis, non ſubſiſtit, & ſi cauſa expreſſa in eo, in parte ſit nulla, in totum reputatur nullus contractus.

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ* 11. *Aprilis* 1633. COCCINO. deciſ. 191.

Argumentum.

Thori ſeparationi, vt ſit locus, quid ſit neceſsè probare, & plura circà materiam teſtium deponentium de ſæuitia viri ergà vxorem.

Romana Donationis. *Lunæ* 11. *Aprilis* 1633. PIROVANO. deciſ. 192.

Argumentum.

Inſinuatio in donatione, quando non ſit neceſſaria, & nonnulla circà materiam donationis.

Bononien. Fideicommiſsi de Glauarinis. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. GHISILERIO. deciſ. 193.

Argumentum.

Hæres grauatus, licèt poſsit cogi ad præſtandam cautionem, de non dilapidando bona fideicommiſſo ſubiecta, tamen hoc non procedit, quando ſumus in bonis immobilibus, quia ſi dicta bona alienentur, vocatus habet viam executiuam, & ſummariam ad ea recuperanda.

Romana Cenſus. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. GHISILERIO. deciſ. 194.

Argumentum.

Obligatio Cameralis, quam vim habeat. Procurator conſtitutus cũ ampliſsimis clauſulis, quid poſsit facere. Ratificatio, quid operetur, & quando præſumatur interueniſſe.

Lauretana Cenſus. *Veneris* 15. *Aprilis* 1633. MOTMANNO. deciſ. 195.

Argumentum.

Libro priuato, ſtante veriſimilitudine, & qualitate ſcribentis, ac quod ſit ſcriptus ante motam litem, eſt deferendum.

Bituntina Damnorum, & Intereſſe. *Lunæ* 18. *Aprilis* 1633. MERLINO. deciſ. 196.

Argumentum.

Remiſſoria, licèt ſoleat denegari, quando aliquid per ſcripturas poteſt probari, tamen quando id fallat, & non procedat.

Romana Nullitatis contractus. *Lunæ* 18. *Aprilis* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 197.

Argumentum.

Pœna l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. ceſſat accedente conſenſu filij ſuper tranſitu matris ad ſecunda vota, & an iſte conſenſus eliciatur ex illius cohabitatione cum matre, & quid hoc caſu requiratur.

Firmana Fideicommiſsi de Carradoris. *Veneris* 22. *Aprilis* 1633. DVNOZETTO. dec. 198.

Argumentum.

Interpretatio ſi ſit cõtraria verbis teſtamẽti nõ eſt attẽdenda. Subſtitutio, quando nõ ſuffragetur. Verborũ generalitas, quid operetur.

Romana Penſionis. *Mercurii* 17. *Aprilis* 1633. CARD. VBALDO. deciſ. 199.

Argumentum.

Obligatio Cameralis, ſicuti etiam litteræ Apoſtolicæ habent executionem paratam. Nouatio, quando non dicatur inducta, & quando è contrà. Scriptura, quando ſit neceſſaria, vt contractus ſit perfectus.

Romana Superuiuentiæ. *Lunæ* 2. *Maii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 200.

Argumentum.

Sententia, quando dicatur nulla, & iniuſta, item etiam, quando executio. Tempus, ſi reperiatur præfixum in gratia, quando incipiat currere.

Romana Teſtamenti. *Mercurii* 4. *Maii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 201.

Argumentum.

Teſtamentum primum, in quo adeſt derogatoria

ria poſterioris voluntatis, vt tollatur per ſecundum teſtamentum, quid requiratur.

Leopolien. Separationis Thori. *Die Lunæ 9. Maii* 1633. VBALDO. deciſ. 202.

Argumentum.

Ad Thori ſeparationem vt deueniatur, probanda eſt viri ſæuitia præterita, & iuſtus timor futuræ, & quando dicantur hæc probata. Propter adulterium eſt locus ſeparationi Thori.

Cremonen. Donationis de Montanis. *Lunæ 9. Maii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 203.

Argumentum.

In donatione, ſi ſit appoſitum pactum reuerſiuum in caſu contrauentionis, quando illi ſit locus, & quid ſi donatio facta ſit pluribus ordine ſucceſſiuo, an ex vnius contrauentione, omnes alij vocati priuentur.

Vrbeuetana Terrarum. *Lunæ 9. Maii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 204.

Argumentum.

Immiſsio vigore Saluiani interdicti, quãdo denegari non poſsit. Tranſactio quid operetur. Aſsignatio, quãdo nõ dicatur legitimè facta.

Cæſarauguſtana Camerariæ. *Lunæ 9. Maii* 1633. PIROVANO. deciſ. 205.

Argumentum.

Ordinarius, licèt habeat intentionem fundatam ſuper iure conferendi beneficia exiſtentia intra fines ſuæ Diœceſis, tamen quando d. iuri dicatur derogatum. Et aliqua circà enunciatiuas, & ſcripturas.

Bononien. Succeſsionis. *Veneris 13. Maii* 1633. MERLINO. deciſ. 206.

Argumentum.

Limitatio poſita in fine Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcend. & coll. ad quid ſit referenda, declaratur, & plura circà hanc materiam adducuntur.

Narnien. Iuriſpatronatus. *Veneris 13. Maii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 207.

Argumentum.

Gratiam, quando dicatur quis iuſtificaſſe. Iuſpatronatus, quando ſit tranſitorium ad quoſcunquè hæredes, etiam extraneos. Cõſenſus Ordinarij in donatione Iuriſpatronatus, quando requiratur, & quando non.

Auenionen. Hæreditatis. *Die Mercurii 18. Maii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 208.

Argumentum.

Teſtator, ſi purè legatum reliquerit alicui, & poſteà diſponat, quod ex facto, vel non facto tertij, illo priuetur, an teneat talis diſpoſitio. Pupillus non eſt educandus pœnès eum, qui eidem ſuccedere debet.

Mediolanen. Pecuniaria. *Veneris 18. Maii* 1633. PIROVANO. deciſ. 209.

Argumentum.

Creditum, quando eſt probatum, vt fiat executio contrà debitorem, quid ſufficiat allegare. Reconuentionis priuilegia, quando habeant locum, & quando non.

Spoletana Fideicommiſsi. *Lunæ 30. Maii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 210.

Argumentum.

Mulier pro reſtitutione ſuæ dotis habet intentionem fundatã in Auth. res quæ. C. comm. de leg. itàut ſi fideicõmiſſarij aſſerant adeſſe bona libera, eis incumbit onus probãdi adeſſe talia bona, & illorum exiſtentiam debent probare de tempore reſtitutionis dotis.

Mediolanen. Bonorum. *Lunæ 30. Maii* 1633. MERLINO. deciſ. 211.

Argumentum.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula ad haben. &c. an ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, & maximè ſi ſimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Emphyteuſis, quando concedìtur, tunc cenſetur ſemper habita relatio ad primam inueſtituram. Et nonnulla circà naturam clauſularum, Ad haben. & ſimilium. Inueſtitus non poteſt alienare bona emphyteotica in Eccleſias, vel loca Pia.

Meleuitana Feudi. *Die Lunæ 30. Maii* 1633. MERLINO. deciſ. 212.

Argumentum.

Territorij feudalitas, ex quibus probationibus poſſit excludi, itàut ad probandam allodialitatem eius rectè poſſit concedi remiſſoria.

Salernitana Penſionis. *Lunæ 30. Maii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 213.

Argumentum.

Conſenſus patronorum in reſignatione Iuriſpatronatus ex quib. probetur interueniſſe. Reſignatio iuriſpatronatus facta ſpretis patronis, an valeat. Valor fructuum beneficij narratus in litteris reſeruationis penſionis, qualiter iuſtificetur.

Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ 30. Maii* 1633. PIROVANO. deciſ. 214.

Argumentum.

Atteſtationibus extraiudicialibus, àn ſtetur. Confeſſio extraiudicialis, licèt de æquitate Canonica attendatur, tamen vbi eſt ſeruandum ius ciuile, & rigor, non attenditur. Societas, ex quibus actibus probetur.

Hortana Fideicommiſsi. *Veneris 3. Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ. 215.

Argu-

Digitized by Google

Argumentum.

Maſculinum, quando non concipiat fœmininum, & alia, &c.

Romana Præpoſituræ. *Die Lunæ 6. Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ. 216.

Argumentum.

Tractatur de Extrauag. Iulij III quę eſt in antiq. Bullar. conſtit. 33. circà apprehendentes poſſeſſionem beneficiorum à Sede Apoſtolica obtentorum, litteris non expeditis.

Florentina Parochialis à Sala. *Veneris 10. Iunii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 217.

Argumentum.

Plura notanda, circà materiam conceſſionis Iuriſpatronatus facta alicui, & ipſius filijs hęredibus, & deſcendentibus.

Ianueſi Abbatiæ. *Die Lunæ 13. Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ 218.

Argumentum.

Diſcutitur illa regula, quod producens vnum titulum, ex hoc oritur præſumptio, vt meliorem titulum non habeat. Titulorum multiplicitas, & in beneficialibus admittitur, & etiam in propbanis aliquando. Iuſpatronatus qualiter probetur ex fundatione, & dotatione.

Romana Legitimæ. *Veneris 17. Iunii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 219.

Argumentum.

In hac deciſione declaratur, quando legitima matris ſit tertia pars omnium bonorum, & quando tertia eius portionis, quam ipſa habitura eſſet ab inteſtato.

Fauentina Vicariæ. *Die Lunæ 20. Iunii* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 220.

Argumentum.

Beneficium nouum, quando erigitur ex fructibus alicuius beneficij, tunc beneficium nouum dicitur de Iurepatronatus illius beneficij, ſed ſecùs eſt quando ex vnico beneficio, duo creantur, quia tunc quilibet ſtat de per ſe.

Cremen. Archipresbyteratus. *Lunæ 6. Iunii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 221.

Argumentum.

Eccleſia, quod ſit Collegiata, quando non apparet de initio erectionis Eccleſiæ, quibus ſignis, & coniecturis probetur, quod ſit talis. Eccleſia, quando ſit habitu, licèt non actu Collegialis.

Vrbeuetana Pecuniaria. *Die Mercurii 22. Iunii* 1633. BVCCABELLA. deciſ. 222.

Argumentum.

Tractatur materia, quod, quando fideiuſſor ſoluit, debet conſeruari indemnis à principali, & quæ actiones competant fideiuſſori contra eum. Mandati actio, quando habeat locum, & quando ſecùs. Obligatio de præſentando aliquem, an poſſit vocari fideiuſſio.

Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii 22. Iunii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 223.

Argumentum.

Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnita, incorporata, applicata, & annexa alicui alteri Eccleſiæ Parochiali, vt hoc dicatur id validè geſtum quidnam ſit neceſſarium.

Placentina Præcedentiæ. *Lunæ 27. Iunii* 1633. MERLINO. deciſ. 224.

Argumentum.

In Præeminentiarum materia, quid potiſſimùm inſpiciendum ſit. Rector, an poſſit allegare, & vti poſſeſſione ſuorum anteceſſorum, &c. Bulla aliqua, quod non ſit originalis, ex quibus conuincatur. Antiquitas ſcripturę, quando ſuffragetur, & quando non.

Romana Legati. *Die Lunæ 27. Iunii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 225.

Argumentum.

Exiſtentia alicuius rei de recenti pœnès aliquē probata, præſumitur etiam de tempore præſenti, niſi negans contrariùm probauerit. Præſumptio continuationis poſſeſſionis de tempore præterito ad præſens, quando procedat. Teſtium ſingularitas, quando non attendatur. Et an teſtes non idonei, vel patientes exceptiones, poſſint adiuuari præſumptionibus, & coniecturis.

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Lunæ 27. Iunii* 1633. COCCINO. deciſ. 226.

Argumentum.

Poſſeſſio ciuilis, qualiter retineatur. Iudex, quando priuet aliquem ſua poſſeſſione. Prælatus nō ſolùm poteſt agere nomine proprio, ſed etiam Eccleſiæ, &c. Necnon plura adducuntur circà materiam poſſeſſoriam, & præſertim, quando quis dicatur, vel non dicatur amiſiſſe poſſeſſionem ciuilem.

Romana Pecuniaria, ſeù Mercium. *Lunæ 27. Iunii* 1633. PANZIROLO. deciſ. 227.

Argumentum.

Solutio facta verò Procuratori liberat debitorem, ſecùs tamē ſi falſo Procuratori ſit facta. Creditum, quando reddatur illiquidum, &c.

Cortonen. Plebaniæ. *Veneris 1. Iulii* 1633. GHISILERIO. deciſ. 228.

Argumentum.

Decretum, quando ſit infirmandum. Papa eſt Ordinarius Ordinariorum. Supplicatio ſola, quando probet abſquè litteris. Dilatio, quando incipiat currere.

Romana Aſſecurationis. *Veneris* 1. *Iulii* 1633. MERLINO. deciſ. 239.

Argumentum.

Contractus aſſecurationis mercium, & illius iuſtitia, cum in totum, & per totum conſiſtat in incertitudine, & in alea fortunæ, ideo æquum, & conueniens eſt, quod dictus contractus minimè ſuſtineatur, data ſcientia, vel eius veriſimili notitia interitus mercium, de tempore, quo petita fuit aſſecuratio, &c. Singularis eſt deciſio.

Ianuen. Parrochialis. *Veneris* 1. *Iulij* 1633. COCCINO. deciſ. 230.

Argumentum.

Congrua debetur Vicario, ſeù Rectori exercenti curam animarum, & iſta, quanta eſſe debeat.

Ianuen. Separationis Thori. *Lunæ* 4. *Iulij* 1633. COCCINO. deciſ. 231.

Argumentum.

Maritus ſi conueniatur ab vxore ad dotis reſtitutionem, quando gaudeat priuilegio, deducto nè egeat, & quando illo ſpolietur.

Bononien. Succeſſionis. *Lunæ* 14. *Nouembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 232.

Argumentum.

Filia renuntians bonis, & hæreditati maternæ qualiter intelligatur facta d. renunciatio Renunciationes, qualiter ſint intelligendæ Aequalitas, vt ſeruetur inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, itaut hoc caſu plura permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. Et aliqua circà Statut. Bonon. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſt.

Arboten. Canonicatus. *Mercurii* 16. *Nouembris* 1633. MERLINO. deciſ. 233.

Argumentum.

Beneficij poſſeſſio, quæ ſit manutenibilis. Poſſeſſio Canonicatus ad hoc, vt ſit manutenibilis, requiritur, quod ſit capta capitulariter, & ad hoc vt dicatur capta capitulariter, quid requiratur. Poſſeſſio inſtrumentalis, quando non ſit manutenibilis, ſicuti nec etiam poſſeſsio capta auctoritate Iudicis.

Vlixbonen. Iuris nominandi, vel eligen. Concionatorem. *Mercurii* 16. *Nouembris* 1633. MERLINO. deciſ. 234.

Argumentum.

Concionatorem eligendi ius, ſeù poteſtas non eſt pœnès Parochum, aut alium quemcunquè, ſed benè priuatiuè pœnès Epiſcopum, cuius occaſione, ad id comprobandum, firmis, optimiſquè fundamentis, ex pluribus à ſacra pagina petitis teſtimoniis, ſacroſanctis Conciliorum decretis, Summorum Pontificum reſcriptis, & Sanctorum Patrum, Theologorum, Canoniſtarum, & Legiſtarum ſententijs, &c. non minùs egregiè, & doctiſsimè prout eſt perpetuùm, tàm excelſi Auditoris, quàm indubitanter, & clariſsimè demonſtratur, quod Epiſcopi ſunt adſtricti, & tenentur ad prædicationis onus in ſua Diœceſi, ità vt Epiſcoporum proprium munus ſit, prædicatio, aliàs appellandi ſunt canes muti non valentes latrare, &c. Item pariter habetur, quod etiam Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, quod pariter multis auctoritatibus corroboratur, & quid ſi ſit impeditus. Aurea eſt deciſio.

Bononien. Fideicommiſsi de Glauarinis. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633 In Rota Martiniana GHISILERIO. deciſ. 235.

Argumentum.

Proximior de familia ſi ſit excluſus à legato particulari, ex hoc non infertur, quod cenſeatur etiam excluſus à ſubſtitutione vniuerſali facta à Teſtatore ad fauorem proximiorum.

Verulana Fideicommiſsi. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana. MERLINO. deciſ. 236.

Argumentum.

Bonorum identitas, quando concludenter per teſtes probetur. Et ad illam probandam, quot demonſtrationes ſufficiant. Confinis, an ſit idem, quàm res confinata.

Romana Quarti Dotalis. *Sabbati* 26. *Nouembris* 1633. In Rota Martiniana. DVNOZETTO. deciſ. 237.

Argumentum.

Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. debet concludenter probare qualitatem ad hunc effectum à Statuto requiſitam, ſcilicèt matrimonij conſummationem. Lucrum dotale non debetur, quando matrimonium eſt nullum ob impotentiam perpetuam.

Ferrarien. Reſtitutionis Dotis. *Sabbati* 26. *Nouemb.* 1633. In Rota Martiniana. MERLINO. deciſ. 238.

Argumentum.

Statutum loci contrahentium, vel loci vbi celebratur contractus, quale ſit attendendum, declaratur. Magiſtralis eſt deciſio.

Ianuen. ſeparationis Thori. *Luna* 28. *Nouembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 239.

Argumentum.

Ad Thori ſeparationem deuenitur, vel ex magna, & frequenti ſæuitia viri, vel ex adulterio alterius coniugum, vel ex capitalibus, &

gra.

grauiſſimis inimicitijs inter eos, ſubortis. Et vide plura circà probationem iſtarum caufarum.

Romana prætenſæ Dotis. *Veneris 2. Decembris* 1633. MOTMANNO. deciſ. 240.

Argumentum.

Lucrum dotale debitum vxori in bonis defuncti mariti, vigore alicuius ſtatuti, an imputetur in eius dotem, declaratur.

Ianueñ Abbatiæ. *Veneris 2. Decembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 241.

Argumentum.

In materia Iuſpatronatus, quale tempus habeat vim immemorabilis. Negligens, ſibi imputet, ſi aliquid in tempore non expediuit. Diligentiæ in reuoluendis regiſtris Datariæ pro aliquid inquirendo, qualiter concedatur. Negatiua exiſtentiæ ſcripturarum in Vrbe confectarum ante annum 1527. non probatur ex diligentijs, & quare.

Romana Nullitatis Contractus. *Luna 5. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 242.

Argumentum.

Falſitas cauſæ in contractibus, quid operetur. Mater tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat. Rationes vt dicantur benè redditæ, quid ſit neceſſarium, & alia circa text. in l. fœminæ. C. de ſecund. nupt.

Meliteñ, ſeù Portugallieñ. *Die Luna 5. Decembris* 1633. PANZIROLO. deciſ. 243.

Argumentum.

Teſtibus, quando adhibeatur fides, ſi non reddant rationem ſuæ depoſitionis, & alia circà hanc materiam depoſitionum teſtium.

Aſculana Societatis. *Luna 5. Decembris* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 244.

Argumentum.

Pecunia ſocij, licèt in dubio præſumatur propria, tamen hoc nō procedit, ſi cōcurrant plura adminicula, & preſūptiones, de quibus hic in deciſione, quæ ſuadeant, quod ſit ſocialis.

Cæſarauguſtana Camerariæ. *Veneris 9. Decembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 245.

Argumentum.

Subrogato gratioſè, vt concedatur immiſſio quid probare debeat. Reſeruationes Apoſtolicæ, quæ beneficia capiant, & quæ non. Et alia circà beneficia manualia.

Meliteñ Nauis. *Die Luna 12. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 246.

Argumentum.

Socius tenetur inſolidū ex rebus geſtis ab altero ſocio, Conſocij obligantur inſolidum ex contractu Inſtitoris. Et vide plura circà hanc materiam.

Romana Teſtamenti. *Luna 12. Decembris* 1633. MOTMANNO. deciſ. 247.

Argumenrum.

Teſtamentum primum, ſi habeat clauſulam derogatoriam ad ſequentia, vt per aliud teſtamentum cenſeatur illi derogatum, quid ſit neceſſarium.

Vrbeuetana Reſciſſionis contractus. *Luna 12. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 248.

Argumentum.

Emptionis, & venditionis contractus reſoluitur, ſi Petiti electi ad precium definiendum, illud definire noluerint.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Luna 12. Decembris* 1633. GHISILERIO. deciſ. 249.

Argumentum.

Tempus vocationis alicuius ad fideicommiſſum, quando dicatur veniſſe, & quid ſufficiat, vt probet ad obtinendam immiſſionem Grauamen iniunctum hæredibus an cenſeatur repetitum in alijs vocatis. Ex alienationis prohibitione, an, & quando ad grauamen reſtitutionis non inferatur.

Romana lucri Dotalis. *Die Veneris 16. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 250.

Argumentum.

Foreſis, vbi ducit vxorem, ſtatim in patriam traducturus, licèt circa materiam lucri dotalis, non attendatur ſtatutum loci vxoris, ſed ſtatutum loci mariti, tamen aliter procedit, vel quando dos non eſt reſtituenda ipſi vxori diſceſſuræ, ſed Patri, vel alteri dotanti, vel quando aliter in capitulis matrimonialibus fuerit conuentum, Contrahentes quando ſe remittunt ad aliquod ſtatutum, talis remiſſio quid operetur.

Firmana Spolij. *Veneris 16. Decembris* 1633. PANZIROLO. deciſ. 251.

Argumentum.

Agens actione ſpolij, vt obtineat, quid probare debeat. Alienatio rerum minoris, non ſuſtinetur, ſi cauſa reperiatur falſa. Error in contractibus, quid operetur, Accollatio, quando perindè eſt, ac ſi non eſſet promiſſa.

Valentina Iuris ſedendi. *Veneris 16. Decembris* 1633. MERLINO. deciſ. 252.

Argumentum.

Præpoſiti alicuius Eccleſiæ Collegiatæ, quando habeant ius occupandi ſedes vacuas Canonicorum abſentium.

Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Mercurii 13. Ianuarij* 1634. COCCINO. deciſ. 254.

Argumentum.

Declaratoria, quibus ſeruatis, danda ſit; Et an propter ſolam contumaciam relaxari poſſit.

Declaratoria, licèt non poſſit dari ante liquidationem, tamen hoc fallit in certis caſibus hic narratis. Quando, quis tenetur principaliter reſpectu rei, tradendo rem, liberatur, & qualiter hoc procedat, declaratur.
Romana, ſeu Tudertina educationis. *Veneris* 13. *Ianuarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 255.
Argumentum.
Teſtatoris voluntas, apud quem eius filij impuberes ſint educandi, licèt ſeruanda ſit, tamen ab ea licitum eſt recedere iuſtis de cauſis, & Iudex hoc ſtante arbitrabitur, vbi ſint educandi, qui omnia benè conſiderare debet.
Romana Redditionis Rationis Tutelæ. *Lunæ* 16. *Ianuarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 256.
Argumentum.
Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta, licèt de æquitate Canonica probet, ea tamen non attenditur, vbi ius ciuile ſeruandum eſt, reliqua vide in Summarijs.
Ariminen. Spolij. *Die Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 257.
Argumentum.
Executor, ſi tranſgrediatur, contenta in mandato, executio nullius erit momenti, Effectus immiſſionis ex primo decreto, cuius ſit.
Romana, ſeu Ianuen. Aſſecurationis. *Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 258.
Argumentum.
Aſſecurans merces alicuius Nauis, cum obligatione reficiendi omne damnũ proueniens ex cauſa Maris, an teneatur, ſi merces fuerint deterioratæ, & ſi dictum damnũ ſit reficiendũ, vtũ ſit habenda ratio lucri, vel dãni, necnon quando in iſta materia promiſſio aſſecurationis cẽſeatur facta in ordinẽ ad lucrũ.
Anconitana Dotis. *Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 259.
Argumentum.
Dotis confeſſio facta à marito, conſtante matrimonio, quando præſumatur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virũ & vxorem, & an talis confeſſio iuramento roboretur. Simulatio quando impediat executionem obligationis Cameralis.
Vrbeuetana Cenſus. *Lunæ* 23. *Ianuarii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 260.
Argumentum.
Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum, non ſolùm eſt ſuperſedendum in executione, ſed etiam eſt permiſſa ab eo appellatio. Minor vt validè contrahat, ſunt ſeruandæ ſolemnitates requiſitæ, ad hoc per Conſtitutionem Marchiæ, quæ comprehendit omnia loca ſtatus Eccleſiaſtici.
Tarraconen. Primitiarum. *Veneris* 27. *Ianuarii* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 261.
Argumentum.
Parochus habet intentionem fundatam ſuper perceptione primitiarum bonorum ſitorum in ſua Parochia. Primitiæ, quæ ſint, & cui debeantur. Bona, quod ſint ſita intrà fines alicuius Parochiæ, qualiter probetur. Teſtis aſſerens articulum eſſe verum, probat.
Romana Pecuniaria. *Lunæ* 30. *Ianuarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 262.
Argumentum.
Iuſta cauſa ignorandi creditum, eſt ſufficiens vt creditor ſe excuſare poſſit à negligentia petẽdi creditum intrà tempus ab aliquo ſtatutum præfixum, & iſta cauſa ignorantiæ, qualis eſſe debeat, ad hoc, vt competat reſtitutio in integrum aduersùs dictum ſtatutum. Solutio, vt præſumatur ex lapſu temporis, quid requiratur.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Lunæ* 30. *Ianuarii* 1634. COCCINO. deciſ. 263.
Argumentum.
Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti. Inſtrumentum habens tẽpus 100. annorum non eget alia probatione, niſi vt doceatur de tali antiquitate ſcripturæ. In inſtrumento antiquo vltrà 60. annos ad effectũ tàm probationis Notariatus, quàm recognitionis, admittuntur præsũptiones &c. Et aliqua circà ꝓbationẽ idẽtitatis Notariatus.
Perufina Succeſſionis de Alphanis. *Mercurii* 1. *Februarii* 1634. DVMOZETTO. deciſ. 264.
Argumentum.
Statutum Peruſinum ſub rub. 45. de dotat. mulier. excludens filias dotatas à ſucceſſione &c. intelligitur de dotatis iàm tempore delatæ hæreditatis, itàut ſuperueniens dotatio non tollat, nec auferre valeat ius anteà quæſitum, & radicatum in eis, quæ iàm adiuerunt.
Romana Legati. *Veneris* 10. *Februarii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 265.
Argumentum.
Agens ad pœnam, vt obtineat aduerſarium condemnari, non ſufficit probatio, per coniecturas, vel ſuſpicionem. Ex poſſeſſione præterita, quando oriatur ſuſpicio poſſeſſionis de præſenti, & quando ſecùs.
Vicen. Collegij. *Die Lunæ* 13. *Februarii* 1634. COCCINO deciſ. 266.
Argumentum.
Teſtes ijdem, vel alij, an in ſecunda, vel alia inſtantia poſſint recipi ſuper ijſdem articulis, vel alijs directò contrarijs.

Aqui-

Aquilana Capellæ. *Veneris 17. Februarii* 1634. PIROVANO. deciſ. 267.

Argumentum.

Tractatur de ſucceſſione in iurepatronat⁹ mixto, ſcilicèt pro hęredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis. Et de præſcriptione iuriſpatronatus.

Romana Præpoſituræ. *Veneris 17. Martii* 1634. PIROVANO. deciſ. 268.

Argumentum.

Poſſeſſio beneficij impetrati à Sede Apoſtolica, capi non deber literis non expeditis ſub pœna vacationis Beneficij. Contraueniens, quando non ſit dignus excuſatione. Diligentiæ, quando non dicantur perfectæ ad effectum probandi negatiuam. Rota, quando admittat exceptionem diligentiarum, & quando non.

Romana de Ghezzis. *Veneris 17. Martii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 269.

Argumentum.

Legatarius in bonis Teſtatoris præfertur creditoribus hæredis. Hypoteca in legatis conditionalibus, quando incipiat currere.

Recanaten. Saluiani. *Veneris 17. Martii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 270.

Argumentum.

Præſcriptio ad petendam dotem incipit currere in præiudicium vxoris, quæ habebat vſufructum in bonis mariti, ſtatim finito vſufructu: Melioramenta facta in fundo nō poſſunt conſiderari ſeparatim ab ipſo fundo, & quādo illa ad vſum Coloni ſunt conſtructa, connumerantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias, itàut propter ea tum oppoſitionem retardari debet immiſſio.

Ceſenaten. Prædij. *Veneris 17. Martii* 1634. MERLINO. deciſ. 271.

Argumentum.

Datio in ſolutum facta pro maiori quantitate quàm verè deberetur, an corruat in totum, & quid ſtante falſitate cauſæ in ea expreſſæ. Mater tranſiens ad ſecunda vota, licèt priuetur ſucceſſione filiorum prædefunctorum, tamen hoc non intellige quoad vſumfructum.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurii 22. Martii* 1634. GHISILERIO. deciſ. 272.

Argumentum.

Grauamen iniunctum filijs, an, & quando non cenſeatur repetitum in nepotibus, & alijs deſcendentibus. Subſtitutio quando expirat, ceſſant etiam omnia eius conſecutiua, & acceſſoria. Ex coniecturis, vt inducatur fideicommiſſum, quid requiratur.

Placentina prætenſæ Succeſſionis. *Veneris 31. Martii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 273.

Argumentum.

Filij nati, ex illis perſonis, inter quas matrimonium conſiſtere de iure non poteſt, quibus concurrentibus, dicantur legitimi. In radice matrimonij, quando Papa dicatur diſpenſaſſe. Omiſſio ſola denunciationum, an reddat matrimonium clandeſtinum.

Doctiſſima eſt deciſio, & non mirùm, cū extenſa ſit ab Auditore vndecunquè doctiſſimo, & inter clariſſimos, & peritiſſimos Iuris, celeberrimo.

Fauentina Dotis. *Die Lunæ 3. Aprilis* 1634. MOTMANNO. deciſ. 274.

Argumentum.

Donatio facta abſenti, præter ſtipulationē Notarij, vt dicatur ei ius quæſitum; eſt neceſſaria acceptatio, & an iſta acceptatio præſumatur ex ſola ſcientia, quod in donatione non merè lucratiua intellige.

Colimbrien. Præſtimoniorum. *Veneris 28. Aprilis* 1634. COCCINO. deciſ. 275.

Argumentum.

Eccleſia, quando eſt læſa, competit reſtitutio in integrum eius Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ, cum omnia iura competentia Eccleſiæ, competant etiam Prælato. Eccleſia cum nunquàm deſinit ciuiliter poſſidere, ideò Prælatus propter d. ciuilem poſſeſſionem poteſt eijcere, & pulſare poſſeſſorem naturalem bonorū Eccleſiæ.

Imolen. Saluiani. *Die Veneris 5. Maii* 1634. COCCINO. deciſ. 276.

Argumentum.

Remiſſoria, quando denegetur, Melioramenta, quando non impediant immiſſionem. Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem non admittuntur in iudicio Saluiani. Remiſſoria in executiuis, quibus caſibus concedatur.

Ianuen. ſeparationis Thori. *Veneris 5. Maii* 1634. PIROVANO. deciſ. 277.

Argumentum.

Reijciuntur nōnullæ exceptiones contra teſtes oppoſitæ, & præſertim in materia ſeparationis Thori, & vide plura circà hāc materiam.

Cluſinæ Hæreditatis. *Veneris 2. Maii* 1634. MERLINO. deciſ. 278.

Argumentum.

Patruus cenſetur vocaſſe ad eius hæreditatem in capita nepotes diuerſorū fratrum, quando eos inſtituit hæredes pro æquali rata, & portione, atquè hoc multò magis procedit, quando vocatio hæredum fuit facta nominibus

bus proprijs expreſſis. Nepotes diuerſorum fratrum, tunc ſuccedunt patruo mortuo ab inteſtato, in capita, & non in ſtirpes, dum nemo alius patruus, cum eis concurrit.

Bononien. fideicommiſſi de Lambertinis. *Lunæ 15. Maii 1634.* MOTMANNO. deciſ. 279.

Argumentum.

Filiorum appellatione ſecundùm proprietatem ſermonis, non veniunt nepotes, & hoc præſertim, quando nepotes ſunt tranſuerſales. Et adducuntur nõnullæ coniecturæ, ex quibus depræhenditur, quãdo Teſtator vocando filios, non intellexit vocare, etiam nepotes.

Ianuen. Fructuum dotis. *Lunæ 15. Maii 1634.* COCCINO. deciſ. 280.

Argumentum.

Separatio Thori, quando fit ex culpa mariti ob eius ſæuitiam, tunc ipſe non tantùm tenetur ad reſtitutionem dotis, ſed quoque etiã tenetur ad reſtitutionem fructuum dotis, & qualiter iſta taxatio fructuum ſit facienda, quando in aliquo loco non adeſt ſuper hoc particulare Statutum.

Firmana Dotis. *Die Mercurii 17. Maii 1634.* PANZIROLO. deciſ. 281.

Argumentum.

Læſio, vt reſcindat tranſactionem, qualis eſſe debeat. Tranſactio, vt ſuſtineatur, quid ſufficiat.

Vercellen. Membri. *Veneris 26. Maii 1634.* PANZIROLO. deciſ. 282.

Argumentum.

Ex apprahenſione poſſeſſionis Eccleſiæ, vt dicatur etiam apprehenſa poſſeſſio aliarum rerum ad eam ſpectantium, quid requiratur. Ex poſſeſſione vniuerſali, quando inferatur, & quando è contra ad poſſeſſionem particularem, & quando infertur, quid requiratur.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Mercurii 7. Iunii 1634.* GHISILERIO. deciſ. 283.

Argumentum.

Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſine filijs &c. expirat vno decedente cum liberis. Fideicommiſſum, cum ſit odioſum, vt inducatur, non ſufficiunt quælibet coniecturæ, & quid requiratur.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Mercurii 7. Iunii 1634.* COCCINO. deciſ. 284.

Argumentum.

Ex prohibitione alienationis bonorum, quando dicatur inductum fideicommiſſum abſolutum, ad fauorem illorum de domo, & familia. Fideicommiſſum reciprocum, quando, & quid requiratur, vt cenſeatur inductũ. Dominij tranſlatio impeditur ex prohibitione alienationis cum hypoteca, ſiuè ſit generalis, ſiuè ſit ſpecialis hypoteca, &c. Reſtitutio in integrum, quando poſt quadriennium etiam concedatur.

Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis. *Mercurii 7. Iunii 1634.* MOTMANNO. deciſ. 285.

Argumentum.

Merces alicuius nauis, ſi ſint aſſecuratæ ab omni caſu Maris, Ignis, &c. ſi euenerit d. caſus ignis, qualiter probetur, item etiam qualiter identitas nauis. Clauſula, quorum intereſt, adiecta in obligatione Camerali cuius ſit effectus, & quid contineat.

Verulana Fideicommiſſi. *Die Mercurii 7. Iunii* MERLINO. deciſ. 286.

Argumentum.

Bonorum fideicommiſſorum identitate probata debetur immiſſio fideicommiſſario. Confine, & confinatum, & terminus terminans, & terminus terminatus an ſint idem. Scripturam aliquam, quod quis falſificauerit ex quibus ceſſet. Paupertas, vel affinitas, quando non repellat teſtem à teſtificando.

Romana Præpoſituræ. *Veneris 9. Iunii 1634.* PIROVANO. deciſ. 287.

Argumentum.

Conſtitutioni Iulij III. de non capienda poſſeſſione beneficij literis non expeditis &c. vt ſit locus, quid ſufficiat. Item an dicta conſtitutio compræhendat beneficia patrimonialia Laicorum. Et vtrùm ad euitandam pœnam dictæ Conſtitutionis proſit allegare ignorantiam.

Valentina Iuris ſedendi. *Lunæ 12. Iunii 1634.* MERLINO. deciſ. 288.

Argumentum.

In aliqua Eccleſia Collegiata, ſi præter Canonicos, adſint etiam Præpoſiti, qui eundem cum Canonicis habitum induunt, & in pari ordine æqualem, & eiuſdem generis, & materiæ ſedem obtineant, an, & quo caſu liceat dictis Præpoſitis occupare ſedes vacuas Canonicorum in Choro non intereſſentium.

Legionen. Canonicatus Magiſtralis. *Lunæ 12. Iunii 1634.* COCCINO. deciſ. 289.

Argumentum.

Ad Præuentionis effectum, quid inter Auditores Rotæ ſeruetur, & quid circà hoc diſponat ius commune. Ad electionem Canonicatuũ in Eccleſijs Cathedralibus, vt validè procedatur, quid nàm ſufficiat, & opponens de inualiditate dictæ electionis, quando audiatur, & quando ſecùs. Item etiam quo caſu electus non teneatur docere de validitate ſuæ ele-

Digitized by Google

electionis, & quo caſu è contra. Et alia plura circà hanc materiam in hac longè doctiſſima deciſione habes.

Anconitana Dotis. *Mercurii 14. Iunii* 1634. BVCCABELLA. deciſ. 290.

Argumentum.

Dotis confeſſio facta conſtante matrimonio, quando multò magis præſumatur ſimulata.

Bononien. Diſmembrationis. *Mercurii 14. Iunii* 1634. GHISILERIO. deciſ. 291.

Argumentum.

Eccleſia aliqua Parochialis, ſi ſit malè, & nulliter vnita, & incorporata alteri Eccleſiæ Parochiali, danda eſt manutentio Parochianis dictæ Eccleſiæ nulliter vnitæ in quaſi poſſeſſione percipiendi Sacramenta in ea, & alias functiones Parochiales &c.

Signina Caſtrorum. *Die Lunæ 19. Iunii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 292.

Argumentum.

Sententiæ plures, vt dicantur conformes, quid ſufficiat. Ciuis alicuius loci ex priuilegio, eſt verè ciuis, præcipuè, vt gaudeat beneficio ſtatutorum. Repudiatio Iuris nondum delati, ſed quærendi licèt regulariter non ſuſtineatur, tamen fallit in pluribus caſibus hic expreſſis. Inſinuatio in renunciatione fideicommiſſi conditionalis an requiratur.

Bononien. Fideicommiſſi. *Veneris 23. Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 293.

Argumentum.

Pœna priuationis impoſita à Teſtatore, non poteſt nocere alteri, qui illius voluntati non repugnauit, nequè poteſt hoc modo imponi, vt alium obliget, præter eum, qui eiuſdem voluntati non obtemperauit, & qua ratione hoc procedat ad interpretationem l. paternam. ff. de hær. inſtit.

Singularis eſt deciſio tanquàm extenſa ab Auditore magni nominis, & abſolutiſſimi, candidiſſimiq. ingenij.

Vrbeuetana Cenſus. *Veneris 23. Iunii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 294.

Argumentum.

Statuta, tunc forenſes minimè comprehendũt, quando eorum verba ſunt directa in perſonas ſubditas. Forenſis, quando teneatur ſeruare in contractibus ſolemnitates Statuti loci vbi contrahit. Conſtit. March. lib. 5. cap. 35. in contractibus Minorum, quid requirat. Alia plura in Summariis vide.

Comen. nullitatis, ſeù Attentatorum. *Lunæ 26. Iunii* 1634. PANZIROLO. deciſ. 295.

Argumentum.

Gratia, ad hoc, vt non dicatur ſubreptitia, eſt neceſſaria iuſtificatio narratorum. Præſentatio ad aliquod iuſpatronatus ſi ſit facienda à pluribus coniunctim, & vti vniuerſis, vt validè fiat, quid requiratur.

Beneuentana Attentatorum. *Lunæ 26. Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 296.

Argumentum.

Omnia, quæ facta ſunt poſt appellationem, ſunt attentata: Quæ regula procedit quàmuis cauſa, à qua fuit appellatum, dicatur fuiſse deſerta, aut tranſijſſe in iudicatum, quia huius rei cognitio non poteſt ſpectare, niſi ad Iudicem appellationis: Inhibitio facta Procuratori, quando noceat Iudici, & è contra.

Romana Legati. *Die Lunæ 26. Iunii* 1634. MOTMANNO. deciſ. 297.

Argumentum.

Negans, rem aliquam mobilem poſſidere conuinci non poteſt per illam ſuſpicionem tantùm, quod eam de tempore motæ litis poſſideat, ſi exiſtentia d. rei de præterito, apud eundem fuerit probata. Poſſeſſor negans ſe poſſidere ex hoc deſinit ciuiliter poſſidere. Amiſſio rerum mobilium facilis eſt.

Verulana Fideicommiſſi. *Lunæ 26. Iunii* 1634. MERLINO. deciſ. 298.

Argumentum.

Immiſſio fideicommiſſario quibus probatis, detur. Hæres ſi adeat hæreditatem ſinè inuentario, & alienet bona, præſumuntur ſufficere pro detractionibus, & ſi contrarium aſſerat ei incumbit onus probandi. Hæres, quando poſſit venire contra factum defuncti.

Romana Dotis. *Die Mercurii 28. Iunii* 1634. VEROSPIO. deciſ. 299.

Argumentum.

Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra patrem pro conſignatione dotis, quã illi dederat cõtemplatione prioris matrimonij, nec poteſt agere exequutiuè vigore primi inſtrumenti, ſed debet implorare Iudicis officium via ordinaria ex remedio Auth. ſed quàmuis. C. de rei vxor. action. Dos ab extraneo data, vel promiſſa, quando cenſeatur donata.

Ianuen. ſeparationis Thori. *Lunæ 3. Iulii* 1634. PIROVANO. deciſ. 300.

Argumentum.

Ad Thori ſeparationem, ſi deueniatur ex culpa mariti, tunc ipſe vxori non ſolùm tenetur ad reſtitutionem dotis, ſed etiam fructuum dictæ dotis. Item etiam ad reſtitutionem fructuum bonorum extradotalium, quæ marito conſignata fuerunt.

In-

Interamnen. Fideicommiſſi de Simonettis. *Lunæ 3. Iulii* 1634. Ghisilerio. deciſ. 301.

Argumentum.

Fideicommiſſario in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quibus concurrentibus non denegetur immiſſio. In bonis fideicommiſſarijs, quando non liceat detrahi legitima, vel dos.

Romana, ſeu Veneta Aſſecurationis. *Lunæ 3. Iulii* 1634. Motmanno. deciſ. 302.

Argumentum.

Æqualitas in iudicio eſt ſeruanda, ſed hoc non procedit ſtante diuerſitate iudicij. Acta geſta inter alios non nocêt tertio, nunquàm in eo iudicio citato. Obligatio Cameralis non vulneratur per ſententiam nullam.

Bononien. Diſmembrationis. *Veneris 10. Nouembris* 1634. Ghisilerio. deciſ. 303.

Argumentum

Eccleſia Parochialis ſi ſit malè, & nulliter vnita, & incorporata alteri Eccleſiæ Parochiali, danda eſt manutentio Parochianis dictæ Eccleſiæ nulliter vnitæ in quaſi poſſeſſione percipiendi Sacramenta in ea, & alias functiones Parochiales &c.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis. *Veneris 17. Nouembris* 1634. Coccino. deciſ. 304.

Argumentum.

Fideicommittens, quando diſponit, quod omnia, & ſingula bona in perpetuum remaneāt inter illos de domo, & familia, tunc dicitur inductum abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum. Sub verbis de domo, & familia, fœminæ quando comprehendantur, & quando è contrà.

Bononien. Bonorum de Barzellinis. *Lunæ 20. Nouembris* 1634 Buccabella. deciſ. 305.

Argumentum.

Sententia lata contrà ſententiam, licèt non valeat, tamen quando hoc nō procedat. A ſententia lata in iudicio poſſeſſorio, quando detur appellatio, & ſic ceſſet Aegidiana.

Verulana Fideicommiſſi. *Lunę 20. Nouembris* 1634. Merlino deciſ. 306.

Argumentum.

Fideicommiſſario, quibus concurrentibus detur immiſſio. Remiſſoria denegatur ob calumniæ ſuſpicionem, item in iudicijs poſſeſſorijs, item etiam bis in eadem cauſa ſi petatur, non conceditur.

Romana Quarti Dotalis. *Lunæ 20. Nouembris* 1634. Dunozetto. deciſ. 307.

Argumentum.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. vt habeat locū, debet ille, qui in eo ſe fundat probare matrimonij conſummationem. Dictio (iuxta) quando fiet ſimilitudinariè, quando reſtrictiuè, quādo cauſatiuè, vel demōſtratiuè, &c.

Giennen. Theſaurariæ. *Lunæ 25. Nouemb.* 1634. Verospio. deciſ. 308.

Argumentum.

Coadiutoria ſub prætextu infirmitatis obtenta non iuſtificatur, niſi morbus ſit aptus impedire humanas functiones, nec ſufficit quæcunquè inhabilitas, aut praua habitudo dicentis indigere auxilio Coadiutoris. Teſtis deponens ſuper grauitate morbi, quomodo deponere debeat.

Gerunden. Iuriſdictionis. *Veneris 24. Nouembris* 1634. Verospio. deciſ. 309.

Argumentum.

Iuriſdictio ſtatuendi ſuper anniuerſarijs, quæ celebrantur in Eccleſia pertinet ad Capitulum, nec poteſt ad Beneficiatos pertinere, niſi probetur eorum proprietas, veluti, quia anniuerſaria relicta fuerint contemplatione ipſorum Beneficiatorum. Legatum relictum Eccleſiæ, quando cenſeatur relictum Eccleſiæ, vel illius Miniſtris ad interpretationem l. annua. ſ. actia. ff. de annuis legat.

Meleuitana Feudi. *Lunæ 27. Nouembris* 1634. Merlino deciſ. 310.

Argumentum.

Bona, licèt ſecundùm primæuum ſtatum naturæ omnia præſumantur allodialia, & libera, tamen ab iſta præſumptione, & generali regula receditur, quando adſunt plures coniecturæ, & indicia in contrariū, quæ feudalitatem arguāt. Notabilis in hac materia eſt deciſio.

Nouarienſis Decimarum. *Veneris 1. Decembris* 1634. Verospio. deciſ. 311.

Argumentum.

Epiſcopus in exactione ſuæ quartæ concurrit cum Parocho iure reali, & inabdicabili ratione coniunctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis, & negligente Parocho illas exigere ſuccurritur Epiſcopo officio Iudicis nobili contrà Incolas debitores decimarum. Solutio decimarum, quando probet Eccleſiam eſſe curatam.

Spoletana Fideicommiſſi. *Lunæ 24. Decembris* 1634. Merlino. deciſ. 312.

Argumentum.

Bona fideicommiſſaria pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione rectè alienantur, quod procedit etiamſi teſtator expreſsè prohibuerit alienationem ex cauſa dotis, & ſiuè ſit hæres aſcendens, ſiuè collateralis, vel alius etiam extraneus, quod intellige etiam ſiuè fideicommiſſum ſit vniuerſale, ſiuè particulare.

Cæ-

Cæſarauguſtana Diſtributionum. *Lunæ 4. Decembris* 1634. Panzirolo. deciſ. 313.

Argumentum.

Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, &c. quando non valeat impedire executionem. Tertius veniens ad cauſam, quando admittatur, & quando reijciatur.

Romana Dotis, ſeu Filiationis. *Lunæ 11. Decembris* 1634. Merlino. deciſ. 314.

Argumentum.

Tractatur, quod probatio filiationis deſumi poteſt ex conſtanti nominatione, & ex frequentibus denominationibus patris, ex tractatu, quo quis ſe gerit ergà aliquem adinſtar patris, & ex communi fama, & reputatione. Item ex ſimilitudinis typo filij, cum patre, cum d. ſimilitudo non à ſimplici imaginatione, ſed magis ab inſiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcatur.

Bononien. Diſmembrationis. *Lunæ 11. Decembris* 1634. Ghisilerio. deciſ. 315.

Argumentum.

Remiſsoria petitio, quando reſpuatur. in Beneficiorum diſmembratione coniunctim requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitas, aliàs non ſuſtinetur.

Romana Legitimæ. *Lunæ 11. Decembris* 1634. Verospio. deciſ. 316.

Argumentum.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. ſuper excluſione fœminarum habet locum etiam condito teſtamento, licèt diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, & conſtituuntur quatuor caſus pro declaratione eiuſdem ſtatuti, & cõciliatione plurium deciſionum Rotalium.

Meleuitana Grauaminum. *Veneris 15. Decembris* 1634. Bvccabella. deciſ. 317.

Argumentum.

Tractatur, an fratres ſeruientes armorum Religionis Hieroſolymitanæ, poſſint geſtare habitum, ſeu Crucem maiorem medietatis vnius Palmi, & Crucem auream, vel deauratam, & concluſio, quòad primam partem eſt affirmatiua, quòad ſecundam eſt negatiua.

Tuſculana Saluiani. *Veneris 15. Decemb.* 1634. Verospio. deciſ. 318.

Argumentum.

Fideiuſſio de dote reſtituenda, ſoluto ſinè liberis matrimonio, non expirat marito ſuperſtitibus liberis defuncto, quàmuis argumentũ à contrario ſenſu deductum hoc ſuadere videatur ad interpretationem l. inter ſocerum, §. cum inter. ff. de pact. dot. Fideiuſſor dotis conueniri poteſt inſolidum, nec habet beneficium diuiſionis. Creditori poſteriori conceditur immiſſio pro indiuiſo in fundo, hypotecato pro rata eius quod ſupereſt de illius valore.

Valentina Iuris ſedendi. *Mercurii 15. Decembris* 1634. Ghisilerio. deciſ. 319.

Argumentum.

Obſeruantiæ interpretatiuæ, quando ſit locus & quando non. Et quibus caſibus remiſſoriæ petitio ſoleat reijci.

Signina Caſtrorum. *Lunæ 24. Ianuarii* 1622. Remboldo. deciſ. 320.

Argumentum.

Repudiatio iuris conditionalis, licèt nõ teneat, tamen quando hoc non procedat. Repudiatio, vel renunciatio legati, vel fideicommiſſi nondùm purificati, vt cenſeatur vera, & perfecta donatio, ad hoc, vt ſubiaceat Statutis de inſinuandis donationibus, & diſpoſitioni text. in l. ſi vnquàm. C. de reuocand. donat. quid requiratur, & quando talia requiſita non dicantur interuenire.

Gerundeñ Iuriſdictionis. *Lunæ 12. Decembris* 1622. Coccino. deciſ. 321.

Argumentum.

Abbas, & Capitulum habent intentionem fundatam de iure communi, quòad ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, & nõ Protectores eorundem anniuerſariorum.

Placentina Præcedentiæ. *Mercurii 1. Februarii* 1623. Merlino. deciſ. 322.

Argumentum.

Laudum, quando veniat reuocandum. Præcedentia ex quibus ſignis, & coniecturis arguatur, & denotetur, & quid potiſſimùm in hac materia attendatur.

Signina Caſtrorum. *Lunæ 13. Nouembris* 1623. Coccino. deciſ. 323.

Argumentum.

Legatum, ſeu fideicommiſſum nondùm purificatum ſi quis repudiauerit, an, & quando ſuſtineatur talis repudiatio, & plurà habentur circà hanc materiam. Renunciationis natura qualis ſit. Inſinuationem ſi ſtatutum requirat in donationibus, de quibus donationibus ſit intelligendum. Donatio vera, quæ dicatur. Et aliqua circà materiam correſpectiuitatis.

Ianuen. ſeparationis thori. *Veneris 31. Ianuarii* 1625. Remboldo. deciſ. 324.

Argumentum.

Mulier, ſi agat contrà eius virum ad effectum ſeparationis Thori, ob illius ſæuitiam, cum tractetur de re grauiſſima, & ardua, & ne aperiatur via paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges, inter quos aliquæ diſſenſiones non oriantur, ideò vt in hoc iudicio obtineat, non ſufficit probatio cuiuslibet ſæuitiæ, &

qualia

qualis requiratur, & probanda veniat, declarè explicatur in deciſione.

Parmen. Nullitatis ordinis. *Lunæ* 19. *Iunii* 1628. GHISILERIO. deciſ. 325.

Argumentum.

De nullitate ſuſceptionis Ordinum ſacrorum, ex eo quod per metum ſuſcepti fuerint, quãdo quis dat, vt Iudex validè procedat ad annullationem, quid requiratur, & vt quis admittatur ad cauſam propter eius intereſſe, qualiter ſufficiat, vt illud probet.

Romana Vineæ de Capocephalis. *Veneris* 26. *Ianuarii* 1629. DVNOZETTO. deciſ. 326.

Argumentum.

Manutenibilis non eſt poſſeſſio capta pendente termino dato ad appellandum. Aegidiana in rebus emphyteuticis Eccleſiaſticis non intrat. Pro ſpoliato non dicitur, quis ſe habere, ſi petat manutentionem.

Tullen. Reformationis. *Veneris* 30. *Martii* 1629. DVNOZETTO. deciſ. 327.

Argumentum.

Approbationis narratiua, quando dicatur iuſtificata. Religionum reformatio cui ſit commiſſa. Narratiua quando ſufficiat, quod de facto iuſtificetur.

Tullen. Reformarionis. *Lunæ* 18. *Iunii* 1629. DVNOZETTO. deciſ. 328.

Argumentum.

Tractatur de iuſtificatione, narratiuæ, quando ſcilicet benè dicatur iuſtificata. Reformationis alicuius Religionis approbatio per Monachos, ex quibus deduci poſſit.

Narnien. Succeſſionis. *Lunæ* 26. *Nouemb.* 1629. MERLINO. deciſ. 329.

Argumentum.

Statutum excluſiuum fęminarum, licèt in dubio interprætandum veniat, ne fœmina propter vnam dotem repellatur etiam ab hæreditate eorum, qui eam non dotarunt, & hoc ad euitandum magnum abſurdum, & quaſi intollerabile, quod aliàs ſequeretur, tamen quando id concipi poſſit ex eiſdem ſtatutis & hoc præſertim ad interprætationem Statut. Narnien. cap. 40.

Romana Vineæ de Capocephalis. *Lunę* 14. *Ianuarij* 1630. DVNOZETTO. deciſ. 330.

Argumentum.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, licèt non ſit attentata, ſi pars non appellauerit, tamen eſt nulla, & talis nullitas operatur, vt non ſit manutenibilis &c.

Parmen. Nullitatis Ordinis. *Lunæ* 11. *Martii* 1630. GHISILERIO. deciſ. 331.

Argumentum.

Deſcendentia ab aliquo qualiter probetur. Filiationis probatio ex quibus coadiuuetur, Et reijciuntur nonnullæ exceptiones contrà teſtium depoſitiones oppoſitæ.

Neapolitana Legati. *Lunæ* 15. *Aprilis* 1630. GHISILERIO. deciſ. 332.

Argumentum.

Fatalia, ſi non prorogentur, ſententia tranſit in rem iudicatam. Breue emanatum lite pendente, quando laboret vitio ſubreptionis. Et quando Breuia intelligenda veniant ſinè præiudicio tertij.

Tullen. Reformationis. *Lunæ* 22. *Aprilis* 1630. DVNOZETTO. deciſ. 333.

Argumentum.

Eſſentia Religioſi profeſſi in quibus votis conſiſtat. Et quando ſtabilitas in aliquo loco non ſit de eſſentia profeſſionis. Clauſulæ derogatoriæ, qualiter ſint intelligendæ.

Nouarien. Decimarum. *Lunæ* 10. *Iunii* 1630. PIROVANO. deciſ. 334.

Argumentum.

Epiſcopus qualiter poſſit agere contrà Laicos ad hoc, vt conſequatur quartam decimarum, ei debitã, & an Epiſcopo cõpetat iſta quarta, & vtrùm contrà eum illa poſſit præſcribi.

Romana Nullitatis contractus. *Mercurii* 26. *Iunii* 1630. GHISILERIO. deciſ. 335.

Argumentum.

Dotis receptionis confeſſio, licèt non probet actualem, & realem dotis ſolutionem, tamẽ hoc fallit, quando pro ſolutione concurrunt adminicula, & pręſumptiones, de quibus hic.

Romana Redditionis Rationis. *Die Mercurii* 26. *Iunii* 1630. MOTMAMNO. deciſ. 336.

Argumentum.

Tutor, ſi ſoluat indebitum, non pupillo, ſed ipſi imputari debet, itàut ei tenetur ſoluere ſummam indebitè ſolutam. Tutor, quando ſoluendo debitum pupillorum, poſſit agnoſcere bonam fidem ergà creditorem. Tutor debita tantùm ſoluere debet.

Romana Fideicommiſſi de Epis. *Die Veneris* 21. *Iunii* 1630. VEROSPIO. deciſ. 337.

Argumentum.

Manutentio concedi debet ei, qui docet de ſua poſſeſſione exigendi, vel ex pluribus ſolutionibus titulo præambulo confirmatis, vel ex confeſſione partis aduerſæ, nec retardatur exceptione fideicommiſſi.

Romana Fideicommiſſi de Guidis. *Veneris* 28. *Iunii* 1630. VEROSPIO. deciſ. 338.

Argumentum.

Fideicommiſſarius poteſt agere contrà hæredem grauatum, vt ſibi reſtituat hæreditatẽ, quàmuis habeat alios anteriores in gradu, quibus ipſe ex ſubſtitutione facta à teſtatore ſuc-

ſuccedere debet in fideicommiſſo, ſi habeat ceſſionem ab anterioribus vocatis.

ALBEN. GABELLÆ, SEV ONERVM. *Veneris* 28. *Iunii* 1630. MERLINO. dec. 339.

Argumentum.

Tractatur, quod bona Eccleſiaſtica, & Eccleſiaſticorũ libera ſunt, & immunia à collectis, tributis, & oneribus impoſitis per Communitates, & Principes laicos, & per pulchrè, & clarè demõſtratur, quod immunitas Eccleſiaſtica, non à iure poſitiuo, vt quidã minùs verè putarunt, ſed à iure ipſo Diuino origině ſuã agnoſcit, &c. Et inſuper tradita docta & marmorea diſtinctione deciditur, quando Eccleſia teneatur, & quando ſecùs ad ſolutionem tributorũ de bonis, in quibus impoſita erant tributa laicalia anteàquã ad eã peruenirẽt.

Et nota, quod Sacra Congregatio Immunitatis Eccleſiaſticæ in hac materia paſſim cum hac deciſione trãſit, & cũ alia deciſione in cauſa *Brundiſina Gabella* 14. *Februar.* 1604. *corã bo. me. Rev.*[mo] *Pegna Decano*, quæ etiã allegatur in præſenti deciſione, & extollitur ſub n. 56.

Rota etiam hanc R.P.D. Merlini deciſionem pluriès ſequuta eſt, & præſertim coram *Reuerendiſſ. P.D. Coccino Decano in cauſa Barchinonen. exemptionis* 20. *Iunii* 1636. Vbi teſtatur, quod materia iſta in hac deciſione non minùs doctè, quã latiſſimè fuit deducta.

Magiſtralis, & Famigerata eſt iſta deciſio, & in hac materia ſingularis, cũ & extẽſa ſit à perquã doctiſſimo Auditore, & ab acerrimo Defenſore Immunitatis Eccleſiaſticę, ità vt in d. Sacra Congregat. Immunitatis Eccleſiaſticę nõ immeritò ſedeat, & in ea inter RR. PP. DD. Prælatos digniſſimus Decanus exiſtat.

Romana Simulationis contractus. *Luna* 1. *Iulii* 1630. DVNOZETTO. decis. 340.

Argumentum.

Contractus venditionis ex quibus probetur, quod veniat reſcindendus ex capite iniuſtitiæ precij.

Firmana Fideicommiſſi de Carradoris. *Mercurii* 11. *Nouemb.* 1630 DVNOZETTO. dec. 341.

Argumentum.

Verba poſita in ſubſtitutione, quando nequaquã ſunt etiã ad inſtitutionẽ referenda. Fœminæ ſi ſint vocatæ, deficientibus maſculis, quando dicatur factus locus huic vocationi.

Meleuitana Expenſarum. *Mercurii* 13. *Nouembris* 1630. GHISILERIO. deciſ. 342.

Argumentum.

Relationi Peritorum omninò ſtandum eſt, donec contrarium non doceatur, & maximè, ſi ſit facta vtraquè parte informante. Mandatarius debet ſeruari indemnis à mandante, & eidem debetur ſalarium ex opera ſua pro defenſione iurium mandantis.

Parmeñ Nullitatis Ordinis. *Luna* 2. *Decembris* 1630. GHISILERIO. deciſ. 343.

Argumentum.

Cauſa aliqua, ſi à Iudice coràm quo pendet fuerit à Papa auocata, & commiſſa in Rota. Iudex à quo non poteſt ampliùs in ea ſe intromittere ſub pœna nullitatis abſquè nouo reſcripto Papæ. Ordines ſacros quando non dicatur quis per metum ſuſcepiſſe.

Meleuitana Feudi. *Mercurii* 4. *Decembris* 1630. MOTMANNO. deciſ. 344.

Argumentum.

Territorium aliquod ex quibus arguatur, quod ſit potiùs feudale, quàm allodiale. Principis conceſſio de aliquo territorio, quando dicatur feudalis, & non titulo donationis facta.

Montisfaliſci penſionis. *Luna* 31. *Martii* 1631. PIROVANO. deciſ. 345.

Argumentum.

Penſionis reſeruatio facta ab Ordinario quando ſuſtineri non poſſit. Statuta confirmata à Papa, niſi ab eodem poſſunt tolli.

Romana Pecuniaria. *Die Luna* 5. *Maii* 1631. PIROVANO. deciſ. 346.

Argumentum.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. habet etiam locum in fideiuſſore, qui pro alio confideiuſſore ſoluit, & hoc non obſtante præceden. Statut. in cap. 157. & quare. Mulier quando non reſtituatur aduersùs præſcriptionem.

Salernitana penſionis *Veneris* 27. *Iunii* 1631. DVNOZETTO. deciſ. 347.

Argumentum.

Proceſſus compulſorialis, quibus attentis non poſſit dubitari de eius inualiditate, & reijciuntur quædam oppoſitiones, contrà eum.

Spoletana Fideicommiſſi. *Veneris* 19. *Decemb.* 1631. CARD. VBALDO. deciſ. 348.

Argumentum.

Subſtitutio, ſi ſit facta ſub conditione, deficiẽte conditione euaneſcit ſubſtitutio cũ omnibus oneribus. Fideicõmiſſa noua ne dicantur inducta facienda eſt interpretatio, & potiùs eſt admittẽda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem.

Vrbeuetana Succeſſionis. *Luna* 24. *Maij* 1632. VEROSPIO. deciſ. 349.

Argumentum.

Traditur interpretatio Statuti Vrbeuetani à quo, data certa forma ſuccedẽdi ab inteſtato poſt lineã deſcẽdentiũ, & agnatorum vſq; ad tertium gradum ſecũdùm computationẽ Iuris Canonici, vocãtur proximiores conſãguinei ex latere patris in ipſius patrimonio, & in portione matris proximiores matri.

Ro-

Romana de Caualerijs. *Veneris 25. Iunii 1632.* COCCINO. deciſ. 350.

Argumentum.

Captatoria diſpoſitio, quæ dicatur, & an valeat Et an ſubſtitutio captatoria nō ſub conditione, ſed ſub modo facta anteneat. Subſtitutio facta inter agnatos, per modum conſilij an dicatur captatoria.

Gerunden. Iuriſdictionis. *Mercurii 24. Nouembris* 1632. VEROSPIO. deciſ. 351.

Argumentum.

Ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs ſpectat ad Capitulum. Et quando illud ius prætendi poſſit à Beneficiatis. Ius ſe congregandi quare non habeant Beneficiati.

Tridentina Decanatus, & Canonicatus. *Veneris 26. Nouemb.* 1632. COCCINO. deciſ. 352.

Argumentum.

Subrogato gratioſè, quibus concurrentibus danda eſt immiſſio, Capitulum fundans ſe in Statuto Eccleſię requirente certam qualitatem in Canonicis, eſt legitimus cōtradictor.

Romana Pecuniaria. *Mercurij 15. Decemb.* 1632. PIROVANO. deciſ. 353.

Argumentum.

Fideiuſſor, ſi ſoluat pro alio fideiuſſore, & negligat exigere hoc creditum per 16. annos, intrat Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. tùm quia iſte caſus non excipitur in eo, tùm, quia ſtatutum præcedens idest 157. non loquitur in fideiuſſore, ſed in principali, qui, non obſtante quauis tēporis longinquitate, tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem pro eo ſoluentem.

Romana Nullitatis Contractus. *Lunæ 10. Ianuarij* 1633. DVNOZETTO. deciſ. 354.

Argumentum.

Decretum Iudicis ex falſa cauſa interpoſitum, corruit Mater ſi tranſeat ad ſecundas nuptias non poteſt prætendere legitimam in bonis mortuorum, & quando, & qualiter.

Romana Dotis de Paluzzis. *Lunæ 24. Ianuarij* 1633. MOTMANNO. deciſ. 355.

Argumentum.

Filij viuētibus parentibus, nullam ſpem probabilem habēt in legitima eis debita poſt illorū mortē, et quare. Legitimè, et lege approbante ea, quæ iam facta ſunt, non ſunt amplius retractanda.

Prateñ, ſeù Nullius Parochialis. *Veneris 11. Martij* 1633. VEROSPIO. deciſ. 356.

Argumentum.

Teſtamentū carēs numero ſeptē teſtiū eſt inualidum, cū dictus numerus non tantùm pro ſolemnitate, & probatione requiratur, ſed pro forma. Teſtamenti ſolemnitas, vt remittatur tempore peſtis quid ſit neceſſe. In teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi adſcribere legatum ſub pœna, l. Corneliæ de falſ.

Nouarieñ Decimarum. *Die Veneris 29. Aprilis* 1633. VEROSPIO. deciſ. 357.

Argumentum.

Tertius admiſſus ad cauſam cū clauſula, cōſtito de intereſſe, in ſtatu, et terminis, et finè retardatione ſolutionis, quomodò docere debeat de iure ſuo, et an poſſit impedire exequutione ſētētiæ latæ fauore alterius ex litigantib.

Romana Donationis. *Die Lunæ 6. Iunij* 1633. VEROSPIO. deciſ. 358.

Argumentum.

Donatio remuneratoria, ſtante ſtatuto Vrbis, dicitur læſiua, ſi vel merita non probentur aliundè, quā ex inſtrumento donationis, vel illa non æquēt valorem bonorum donatorū.

Legioneñ puritatis ſanguinis. *Lunæ 13. Iunii* 1633. MOTMANNO. deciſ. 359.

Argumentum.

Capitulum, ſi elegerit aliquem in Canonicum non poteſt deinde dictam electionem impugnare. Epiſcopo, de legitima collatione parochialis Eccleſiæ, atteſtanti, quando credatur, & quando non. Sanguinis puritas alicuius, quando concludēter dicatur probata.

Romana Pecuniaria. *Mercurii 27. Iunii* 1633. PIROVANO. deciſ. 360.

Argumentum.

In Hærede, & Adminiſtratore hæreditatis cum præſumatur iuſta cauſa ignorantiæ, cum ſuccedant in ius alterius, ideò aduerſùs præſcriptionem, datur eis reſtitutio in integrum. Et aliqua circà ignorantiam iuris.

Bononieñ Succeſſionis. *Die Lunæ 14. Nouembris* 1633. PIROVANO. deciſ. 361.

Argumentum.

Sentētia iuſta, & valida venit cōfirmanda, & ex quib. probetur dicta validitas, & iuſtitia, &c.

Legioneñ. Canonicatus Magiſtralis, & puritatis ſāgninis. *Ven. 9. Decēb.* 1633. COC. dec. 362.

Argumentum.

Sanguine purus, quilibet de Iure præſumitur, & quādo ſāguinis puritas poſitiuè benè dicatur probata, & quādo quis releuetur ab iſta poſitiua probatione. In quaſi poſſeſſione puritatis ſanguinis, quando quis dicatur eſſe.

Romana Donationis. *Veneris 2. Iunij* 1634. VEROSPIO. deciſ. 363.

Argumentum.

Donatio remuneratoria, & ob cauſam non requirit aliquas ſolemnitates, ſi verè talis ſit, neque vitiatur, ſi eæ ſolemnitates fuerint requiſitæ à contrahentibus, aut non rectè ſeruatæ; & aliqua traduntur ſuper interpretatione Statuti Vrbis c. 149. 150. & 151. lib. 1.

ARGVMENTORVM FINIS.

INDEX VERBORVM

Sub quibus extenſus reperitur ſequens Index Materiarum.

A

Abbas. fol.721
Abbatiſſa. 721
Abſens. 721
Abſentia. 721
Abſolutio. 721
Abſurdum. 721
Acceptatio. 722
Accepta. 722
Accollatio. 722
Acquieſcentia. 722
Acquiſitio. 722
Acquirere. 722
Acquiri. 722
Acta. 722
Actio. 722
Actiones. 723
Actor. 723
Actus. 724
Ademptio. 725
Adiectiuum. 725
Adimplementum. 725
Aditio. 726
Adiudicatio. 726
Adminiculum. 726
Adminiſtratio. 726
Adminiſtrator. 726
Aduerſarius. 727
Adulterium. 727
Aedificium. 727
Aegidiana. 727
Aequalitas. 727
Aequitas. 727
Aequiuocatio. 727
Aetas. 728
Aeſtimatio. 728
Aeſtimum. 728
Affectio. 728
Affinitas. 728
Affines. 728
Affirmari. 728
Affixio. 728
Agens. 728
Agnatus. 728
Agnatio. 728
Agnitio. 729
Ager. 729
Alapa. 729
Alea. 729
Alienatio rerum Eccle- ſiaſticarum. 729
Alienatio ĩ pphanis. 729
Alimenta. 731
Alere. 731
Allodialitas. 731
Altare. 731
Alternatiua. 731
Amor. 731
Amiſſio. 731
Anima. 731
Animus. 731
Anniuerſaria. 731
Annulus. 732
Annus. 732
Antecedens. 732
Anteceſſor. 732
Antiquitas. 732
Apocha. 732
Apoſtoli. 732
Appellatio. 732
Approbatio. 732
Arbiter. 734
Arbitrium. 734
Archiuium. 734
Archiuiſta. 734
Archipresbyter. 734
Argumentum. 734
Articulus. 734
Arrendamenta. 734
Aſcendens. 735
Aſſecuratio. 735
Aſſertio. 735
Aſſignatio. 736
Aſſociatio. 736
Attentatum. 736
Atteſtatio. 736
Auctor. 736
Auctoritas. 736
Auditor Cameræ. 737
Auditor Rotæ. 737
Auctio. 737
Augumentum. 737
Auus. 737

B

Bannitus. 737
Bannum. 738
Baptiſmus. 738
Baro. 738
Baſilica. 738
Benemerita. 738
Beneficiatus. 738
Beneficium. 738
Beneplacitum. 741
Bona Eccleſiaſtica. 741
Bona in prophanis. 742
Breue. 744
Bulla. 744

C

Caducitas. 744
Calumnia. 744
Cambia. 744
Canones. 745
Canon. 745
Canonicatus. 745
Canonicus. 745
Capitulum. 745
Capitula. 746
Caput. 746
Capella. 746
Capellania. 746
Captatoria voluntas. 746
Captura. 746
Carcer. 746
Carceratio. 746
Carcerati. 746
Cardinalis. 747
Carthuſiani. 747
Charitas. 747
Caſtrum. 747
Cataſtum. 747
Caſus. 747
Cato. 747
Cauſa. 747
Cautela. 748
Cautio. 749
Cenſus. 749
Ceſſio. 749
Cedens. 750
Ceſſionarius. 750
Chorus. 750
CHRISTVS. 750
Circumſtantia. 750
Citatio. 750
Ciuis. 751
Ciuitas. 751
Clauſula. 751
Clericatus. 754
Clericus. 754
Coadiutor. 754
Coadiutoria. 754
Codicillum. 755
Coërtio. 755
Cognatio. 755
Cognomen. 755
Cohæres. 755
Collator. 755
Collecta. 755
Collegialitas. 755
Collegium. 755
Collitigans. 756
Colonus. 756
Commenda. 756
Commiſſarius. 756
Commiſſio. 756
Commodum. 756
Communicatio. 756
Communitas. 756
Comparere. 756
Compenſatio. 756
Compromiſſum. 756
Compulſatio. 757
Compulſor. 757
Computa. 757
Conceſſio. 757
Concilium. 757
Concordata. 757
Concordia. 757
Concubina. 757
Concurſus. 757
Conditio 757
Conductor. 758
Confeſſio. 758
Confinis. 759
Confirmatio. 759
Confuſio. 760
Congrua. 760
Coniectura. 760
Coniunx. 760
Coniunctio. 760
Connexitas. 760
Conſanguineus. 760
Conſecratio. 760
Conſenſus. 760
Conſors. 761
Conſtantinus. 761
Conſules. 761
Conſtitutio. 761
Conſuetudo. 762
Continere. 762
Continuatio. 762
Contractus. 762
Contradictæ. 764
Contradictor. 764
Contrahentes. 765
Contrarietas. 765
Contrauentio. 765
Contumacia. 765
Contumax. 765
Conuentio. 765
Copia. 765
Copula. 765
Correctio. 765
Correi. 766
Correſpectiuitas. 766
Creditor. 766
Creditum. 766
Culpa. 767
Culter. 767
Cultus. 767
Cura. 767
Curator. 767
Curia. 767
Curialitas. 767

Cuſtodia. 767
D
Damnum. 767
Dataria. 768
Datum. 767
Dario Inſolutum. 768
Debilitas. 768
Debitor. 768
Debitum. 768
Decima. 768
Deciſio. 769
Declaratio. 769
Declaratoria. 769
Decretum. 769
Defectus. 770
Defunctus. 770
Delegari. 770
Delegatio. 770
Deliberatio. 770
Delictum. 770
Demonſtratio. 770
Denominationes. 770
Denunciatio. 770
Depoſiti. 770
Depoſitio. 770
Deriuans. 770
Derogatio. 770
Deſcendens. 771
Deſcendentia. 771
Deſtitutio. 771
Detentatio. 771
Detentione. 771
Deuolutio. 771
Deus. 771
Deportati. 771
Dictio. 771
Dieta. 772
Dignitas. 773
Dilatio. 773
Diligentia. 773
Diminuere. 773
Diſciplina. 773
Diſmembratio. 773
Diſpenſatio. 773
Diſpoſitio. 773
Diſpoſitio captatoria. 773
Diſtributiones. 773
Diuerſitas. 774
Diuinare. 774
Diuiſio. 774
Diuortium. 774
Docere. 774
Doctor. 774
Dolor. 774
Dolus. 774
Domeſtici. 774
Dominus. 774
Dominium. 774
Donando. 776
Donans. 776
Donatarius. 776
Donatio. 776
Dos. 779
E
Ebrietas. 781
Eccleſia. 781
Edictum. 784
Educatio. 784
Effectus. 784
Electio. 784
Eligendi. 784
Emens. 785
Enlogatio. 785
Emolumentum. 785
Emphyteuſis Eccleſiaſtica. 785
Emphyteuſis in prophanis. 785
Emphyteuta. 786
Emptio. 786
Emptor. 786
Enunciatiua. 787
Epiſcopus. 787
Epiſtola. 789
Erectio. 789
Error. 789
Ethnici. 789
Euictio. 789
Exactio. 789
Exceptio. 790
Exceſſus. 790
Excluſio. 790
Exiſtentia. 790
Excommunicatio. 790
Excuſatio. 790
Executio. 790
in Executiuis. 790
Executiue. 790
Executor. 790
Exemplum. 792
Exemptio. 792
Exhæredatio. 792
Exhibitio. 792
Exiſtenria. 792
Expeditio. 792
Expenſa. 792
Expoſitio. 792
Expreſſum. 792
Extenſio. 792
Extractio. 792
Extraneus. 792
Extrema. 792
F
Factum. 792
Facultas. 793
Falcidia. 793
Falſitas. 793
Fama. 793
Familia. 794
Famulus. 794
Fatalia. 794
Fauor. 794
Feſtum. 794
Feudum. 794
Fictio. 794
Fideicommiſſarius. 795
Fideicommiſſum. 796
Fideiuſſio. 797
Fideiuſſor. 797
Fidelitas. 798
Fides. 798
Filiatio. 799
Filia. 799
Filius. 800
Finis. 802
Fœmina. 802
Forenſis. 803
Forma. 803
Frater. 804
Fraus. 804
Frequentia. 804
Fructus. 804
Fundatio. 805
Fundus. 805
Funiculus. 805
Funus. 805
Furioſi. 805
Furtum. 805
G
Garamantæ populi. 805
Geminatio. 806
Genus. 806
Geſta. 806
Gratia. 806
Grauamen. 807
Grauari. 807
Granatus. 807
S. Gregorius. 807
H
Hæreditas. 807
Hæres. 808
Hierophilacius. 811
Homo. 811
Honeſtas. 811
Hoſpitalis. 811
Hypotheca. 811
I
Identitas. 811
Ignorantia. 812
Illatio. 812
Illegitimitas. 812
Illiquidum. 812
Immemorabilis. 812
Immiſſio. 812
Immobilia. 813
Immunitas. 813
Impedimentum. 813
Impenſum. 813
Imperator. 813
Imperium. 813
Implementum. 823
Incertum. 813
Incendium. 813
Incluſio. 814
Incorrigibilitas. 813
Indebitum. 814
Indemnitas. 813
Indiuiduum. 814
Indultum. 814
Induſtria. 814
Inferior. 814
Infirmitas. 814
Ingratus. 814
Inhibitio. 814
Inimicitiæ. 814
Iniquitas. 814
Iniuria. 814
Iniuſtitia. 815
Inobediens. 815
Inquilinus. 815
Inſolidum. 815
Inſtantia. 815
Inſtrumentum. 815
Intentio. 816
Interdictum. 816
Intentio. 817
Intereſſe. 817
Interpellatio. 817
Interpretatio. 817
Intimatio. 818
Introitus. 818
Intruſio. 818
Inuentarium. 818
Inueſtitura. 818
Inueſtitus. 818
Iocalia. 818
Ioſeph. 818
Iudex. 818
Iudicium. 821
Iuramentum. 821
Iurari. 822
Iurgium. 822
Iuriſdictio. 822
Iuſpatronatus. 823
Ius. 825
Iura. 826
Ius Canonicum, & Ciuile. 827
Iuſte. 827
Iuſtificatio. 827
Iuſtinianus. 827
Iuſtitia. 827
L
Laceratio. 827
Læſio. 827
Laicus. 827
Latitatio. 828
Latitans. 828
Laudemium. 828
Laudum. 828
Legatarius. 828
Legatum. 828
Legans. 829
Legatus. 829
Legitima 829
Legitimatio. 830
Legitimum. 830
Legitimitas. 830
Lex. 830
Liber. 831
Libellum. 831
Liberalitas. 831
Liberatio. 831
Liberi. 831
Libertas. 831
Licentia. 831
Linea. 831
Limitata. 831

Liqui-

Liquidatio. 831
Lis. 831
Literæ Apoſtolicæ. 832
Literaturam. 832
Loca. 832
Locatio. 833
Locator. 833
Locupletari. 833
Locus. 833
Locutio. 833
Lucrum. 833

M

Magiſtratus. 834
Maior. 834
Mandans. 834
Mandatores. 834
Mandatarius. 834
Mandatum. 834
Manualia. 835
Manus. 836
Manutentio. 836
Manutenenda. 836
Maritus. 836
Maſculinum. 837
Maſculinitatis. 837
Mater. 837
Materna. 838
Matertera. 838
Materia. 838
Matrimonium. 838
Medici. 839
Medietatem. 839
Melioramanta. 839
Membrorum. 839
Mendacij. 840
Menſes. 840
Mentecaptis, 840
Mercator. 840
Merita. 840
Merx. 840
Metus. 840
Milites. 840
Miniſter. 840
Miniſterialis. 840
Miniſterium. 840
Minor. 841
Minutæ. 842
Mixtum. 842
Mobilium. 842
Moderatio. 842
Modo. 842
Monachus. 842
Monaſterium. 842
Monialis. 842
Monſtruoſitas. 842
Montium. 842
Monumentum. 842
Mora. 842
Moralium liber. 842
Morbus. 842
Mors. 842
Motus proprius. 843
Mulctæ. 843
Mulier. 843
Mutatio. 844
Mutuum. 844
Mutuans. 845

N.

Narrata. 845
Narratiua. 845
Nauis. 845
Nauigatio. 845
Neceſſitas. 845
Negans. 845
Negatiua. 845
Negligens. 846
Negligentia. 846
Negotium. 846
Negotiatio. 846
Negotiator. 846
Nemo. 846
Nepos. 846
Neptis. 046
Nobilitas. 846
Nomen. 848
Nominandi. 847
Nominatio. 847
Noſtra. 847
Notariatus. 847
Notarius. 847
Notitia. 848
Nouatio. 848
Nouercę. 840
Nullitas. 848
Nullum. 848
Numeratio. 848
Numerus. 848
Nuncius. 848
Nuptiæ. 848

O

Obitus. 848
Obligatio. 842
Obligatus. 848
Obliuio. 850
Obſeruantia. 850
Obſeruatio. 850
Occupator. 850
Occupans. 850
Odium. 851
Officialis. 851
Officium. 851
Omiſſio. 851
Onus. 850
Opinio. 851
Oppoſitio. 851
Opponens. 851
Oratio. 852
Ordinarius. 852
Ordinarie. 852
Ordinationes. 852
Ordinatoriè. 852
Ordo. 852
Originalis. 852

P

Pactum. 852
Papa. 853
Parens. 854
Paria. 854
Paritione. 854
Parochia. 854
Parochialis. 854
Parochiani. 854
Parochus. 855
Pars. 855
Participium. 856
Pater. 856
Patria. 857
Patrimonium. 857
Patronus. 857
Compatroni. 857
Patronatus. 857
Patruelis. 857
Patruus. 857
Paulus. 857
Pauper. 857
Paupertas. 858
Peccandi. 858
Pecunia. 858
Penſio. 858
Penſionarius. 858
Peræquator. 858
Peritus. 858
Peritia. 859
Periurium. 859
Permutatio. 859
Perpetuum. 859
Perſeuerantia. 859
Perſona. 859
Petere. 860
Petitio. 860
Pignus. 860
Pia. 860
Pignus. 860
Pluralitas. 860
Plures. 860
Poderium. 860
Pœna. 860
Pœnalibus. 860
Pœnitentia. 860
Pontifices. 860
Portio. 860
Portus. 861
Poſſeſſio. 860
Poſſeſſor. 864
Poſſeſſorium. 864
Poſſidens. 864
Poteſtas. 864
Præbenda. 864
Præcedentia. 864
Portio. 864
Prædicatio. 864
Prædicare. 865
Prædicator. 865
Prædia. 865
Præeminentia. 865
Præiudicium. 865
Prælatio. 865
Præparatoria. 865
Prælatus. 865
Prælatura. 866
Præſcriptio. 866
Præſcriptibile. 866
Præſentatio. 866
Præſentatus. 866
Præſentare. 867
Præſentia. 867
Præſens. 867
Præſidentes. 866
Præſtatio. 867
Præſumptio. 867
Præteuſiones. 867
Prætor. 867
Præuentio. 867
Preces. 866
Precium. 868
Presbyteri. 868
Presbyteratum. 868
Primitiæ. 868
Princeps. 868
Principalis. 868
Priores. 869
Priuatio. 869
Priuandi. 869
Priuati. 869
Priuilegium. 869
Priuilegiatus. 869
Probatio. 870
Proceſſus. 871
Procurator. 871
Productio. 872
Producens. 872
Proemium. 872
Profeſſio. 872
Prohibitio. 872
Prohibitus. 873
Promiſſio. 873
Promittens. 873
Pronomen. 873
Proprietas. 873
Proprietarius. 873
Prorogatio. 873
Proteſtatio. 873
Proteſtans. 873
Protocollus. 873
Prouiſio. 873
Prouiſus. 874
Prouidere. 874
Proximus. 874
Publicatio. 874
Publius. 874
Puellarum. 874
Pugnus. 874
Pupillus. 874

Q

Quadriennium. 874
Qualitas. 874
Quantitas. 875
Quarta. 875
Quartum. 875
Quaſi poſſeſſio. 875
Quietantiæ. 875
Quietatio. 875

R

Raſura. 875
Ratificatio. 875
Ratihabitio. 876
Ratio. 876
Receptio. 876
Recepta. 876

Reco-

Recognitio. 876
Reconcillatio. 876
Reconuentio. 876
Rector. 876
Recurſus. 876
Recurrentes. 877
Recuſatio. 877
Recuſatus. 877
Redditus. 877
Referens. 877
Reformatio. 877
Refutatio. 877
Regio. 877
Regreſſus. 877
Regula. 877
Regulares. 877
Reintegratio. 877
Reſpublica. 877
Relatio. 877
Relatum. 877
Religio. 877
Religioſus. 877
Remedium. 878
Remiſſio. 878
Remiſſoria. 878
Renouatio. 879
Renuncians. 879
Renunciare. 879
Renunciatio. 879
Renunciatum. 880
Repetitio. 880
Replicatio. 881
Repræſaliæ. 881
Repræſentatio. 881
Repudians. 881
Repudiare. 881
Repudiatio. 881
Repudiari. 882
Repudiatum. 881
Res. 882
Reſcriptum. 882
Reſeruatio. 882
Reſignans. 883
Reſignatarius. 883
Reſignatio. 883
Reſtitutio. 883
Reſtituere. 884
Reſtrictio. 884
Retentio. 884
Retrotractio. 884
Reuocare. 884
Reuocata. 884
Reuocatio. 884
Reuocatoriæ regulæ. 884
Reus. 884
Roma. 885
Rota. 885

S

Sacerdos. 885
Sacramenta. 885
Sacrificia. 885
Sacra. 885
Sæuitia. 885
Salarium. 886
Saluianum. 886
Sanguis. 886
Satiſdari. 886
Satiſdatio. 886
Scientia. 886
Scribens. 887
Scriptura. 887
Secretarij. 888
Sedes. 888
Senator. 888
Senſus. 888
Sententia. 888
Separatio. 890
Separatio thori. 890
Separata. 890
Serui. 890
Seruire. 890
Seruitia. 890
Seruitium. 890
Seruitus. 890
Sequentia. 890
Sequeſtrum. 890
Signatura. 890
Significatio. 890
Signum. 891
Similitudo. 891
Similiter. 891
Simplicitas. 891
Simulacra. 891
Simulatio. 891
Singula. 891
Singularitas. 891
Socialis. 891
Societas. 891
Socius. 891
Solemnitas. 891
Solidatio. 892
Solidum. 892
Solitum. 892
Soluens. 892
Soluere. 892
Solutio. 892
Solutum. 893
Soror. 893
Sors. 893
Specificatio. 893
Spes. 893
Spoliatus. 893
Spiritualitas. 893
Spoliator. 893
Spolium. 893
Sponſus. 893
Sponſa. 893
Stabilia. 894
Stabilitas. 894
Stallum. 894
Statuentes. 894
Status. 894
Statutum. 894
Stipulatio. 897
Studium. 897
Stylus. 897
Subdelegare. 897
Subditus. 897
Subhaſtatio. 897
Subiectum. 897
Sublocatio. 897
Subornatio. 897
Subreptio. 897
Subrogatio. 897
Subrogatus. 897
Subſcribens. 898
Subſcriptio. 898
Subſequentia. 898
Subſtantia. 898
Subſtituti. 898
Subſtitutio. 898
Succedendi. 898
Succeſſio. 898
Succeſſor. 899
Suitas. 899
Summa. 899
Sumptum. 899
Superfluum. 899
Superfluitates. 899
Superiores. 899
Supplicatio. 899
Snppreſſio. 899
Suſpectus. 899
Suſpicio. 899
Symptomata. 900
Syndicus. 900

T

Tacens. 900
Taciturnitas. 900
Tempeſtates. 900
Tempus. 900
Terminus. 900
Territorium. 901
Tertius. 901
Teſtamentum. 901
Teſtatio. 903
Teſtator. 903
Teſtis. 904
Thori ſeparatio. 909
Timor. 909
Titulus. 909
Tormenta. 910
Totum. 910
Traditio. 910
Tranſactio. 910
Tranſigere. 910
Tranſigentes. 911
Tranſigendum. 911
Transferendi. 911
Tranſmiſſio. 911
Tranſmiſſibile. 911
Tranſportatio. 911
Tranſuerſales. 911
Trebellianica. 911
Tribunalia. 911
Tribunianus. 911
Tributum. 911
Tributaria. 911
Tutela. 911
Tyrannidis. 911
Tutor. 911

V

Vacatio. 913
Validitas. 913
Valor. 913
Variatio. 913
Vaſallus. 913
Velle. 914
Velleianum. 914
Vendita. 914
Venditio. 914
Venditor. 914
Venia. 914
Venter. 914
Verbaliter. 914
Verberare. 914
Verbum. 915
Veriſimilia. 916
Veritas. 916
Via. 917
Vicarius. 917
Vicaria. 917
Vinculum. 917
Vir. 917
Viſitationes. 918
Viuere. 918
Vltimæ voluntates. 918
Vnio. 918
Vnitas. 918
Vniuerſalia. 918
Vniuerſalitas. 918
Vniuerſitas. 918
Vocatio. 918
Vocatus. 919
Voluntas. 919
Vſuræ. 919
Vſus. 919
Vſusfructus. 919
Vſufructuarius. 920
Vtilitas. 921
Vtilis. 921
Vxor. 921

INDEX

DECLARATIONVM

Capitulorum. 922
Conſtitutionum. 923
Regularum Cancellariæ. 923
Legum. 924
Statutorum. 925
Deciſionum. 927
Doctorum. 928

FINIS.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM
LOCVPLETISSIMVS
SACRAE ROTAE ROMANAE
DECISIONVM
A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO
SELECTARVM.
ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

ABBAS.

ABBAS, ſi in ingreſſu Monaſterij ſecerit aliquas impenſas, ad eas tenetur Eccleſia. *dec.220. num 3. Dunozetto.*

Quod intellige, niſi ſint exceſſiuæ, vel factæ ad meram pompam. *ibidem.*

Abbas non poteſt præiudicare Monaſterio. *dec.30.n.9.Vbald.*

Abbati, & Capitulo competit ius ſtatuendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum. *deciſ.321. nu.1.3. & 8. Coccino.* & In hoc habent intentionẽ fundatam de iure. *ibid. n.2.* Et quando hòc ius poſſint prætendere Beneficiati. *deciſ.309. num. 1.4. & 6. Veroſpio, & deciſ.351. num.3. eodem.*

ab Abbatibus, Prioribus &c. conſenſus præſtitus nõ cenſetur vti ſinguli tantùm præſtitus, ſed etiam conuentualiter. *deciſ.328. num. 10. Dunozetto.*

ABBATISSÆ munere monialis ſungi non potuiſſet, niſi anteà expreſſam profeſſionem emiſiſſet. *deciſ. 121. num.14. Pirouano.*

ABSENS.

Abſens reputatur pro præſenti, ſi cauſa eius abſentiæ, ſit ſeruitium, & defenſio ſui officij. *deciſ. 243. num.13. Panzirolo.*

Abſens à Ciuitate non præſumitur habere notitiam citationis eidem domi factæ. *dec.130.n.34.Qucipo.*

Abſente parte, ſi ſit facta confeſſio, non probat inter Romanos, cum inter eos ſeruetur ius ciuile. *deciſ. 256. num.4. Pirouano.*

pro Abſente, ſi per Notarium ſtipulata fuerit donatio cum aliquo onere. abſens non aſtringitur ad aliquid, niſi ſecuta eius ratificatione. *deciſ.274. num.5 Motmanno.*

pro Abſente, vt lis dicatur conteſtata, quid requiratur. *deciſ.187. num.13. Pirouano.*

Abſentes à Curia ſolent citari in Curia, & huiuſmodi citatio arctat eos, ac ſi fuiſſent apprehenſi, & quando hoc procedat. *deciſ 104. nu.27. Coccino.*

Abſente parte, ſi ſit facta confeſſio de rigore iuris ciuilis non releuat. *deciſ.256. num.1. Pirouano.*

Abſenti, pro quo fuit ſtipulata donatio, vt dicatur ei ius quæſitum, vltrà ſtipulationem Notarij, requiritur eius acceptatio. *deciſ.274.nu.3. Motmanno.*

ABSENTIA Canonici, quod non poſſit ſuppleri per alium, reſpectu perſonalis reſidentiæ in Choro, ſi adſit iſta conſuetudo, attendenda eſt. *deciſ. 308. num.21. Veroſpio.*

ABSOLVTIO.

Abſolutio à iuramento contento in inſtrumento obligatione Camerali vallato, comprehendit etiã iuramentum de non petendo abſolutionem in illa incluſum. *deciſ. 294. num.24. Motmanno.*

ABSVRDVM.

Abſurdum non tollitur ex multiplicatione abſurdi. *deciſ.190. num.8. Merlino.*

Abſurdum, & indecens eſt, quod Eccleſia ſit minùs libe-

libera de tempore Principum Orthodoxorum, quàm fuerit de tempore Pharaonis. *deciſ. 339. num.14. Merlino.*

Cum Ioſeph Prorex Pharaonis, Sacerdotes, & eorũ agros, etiam eis à Rege traditos in primæua libertate dimiſit. *ibidem num.12.*

Quàmuis reliquos agros totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit. *ibidem num.13.*

Immò, & tempore Ethnicorum, Flamines, Augeres, alijq; Sacerdotes, vnà cũ bonis ipſorũ erant liberi, & immunes à ſolutione Tributorũ. *ibid. n.15.*

Abſurdum eſſet ingens, ſi in ſtatutis excluſiuis fœminarum, vellemus addere excluſionem fœminarum ab hæreditate fratris, ſi ea non legatur in ipſo ſtatuto. *deciſ.329. num.32. Merlino.*

Abſurdum videtur, & quaſi intollerabile, vt fœmina excluſa à ſtatuto, propter vnam ſolam dotem excludatur ab hæreditaribus omnium eorum, ad quas de iure vocatur. *ibidem num.35.*

ACCEPTATIO.

Acceptatio mandati procuræ eſt neceſſaria. *deciſ. 104. num 26. Coccino.*

Acceptatio expreſſa, ex quibus verbis dicatur facta. *deciſ.12. num.29. Coccino.*

Acceptatio, & approbatio induci poteſt ex ſcientia, & patientia. *deciſ.337. num.7. Dunozetto.*

Acceptatio donationis vltrà ſtipulationem Notarij eſt neceſſaria, ad hoc vt dicatur abſentibus ius quæſitum. *deciſ.274. num.3. Motmanno.*

Acceptatio in donatione non præſumitur ex ſola ſcientia, attenta donatione non merè lucratiua, ſed mixta, & poſſibiliter damnoſa. *ibidẽ num.4.*

Acceptare, quis dicitur, ſi taceat in ſuum commodũ. *deciſ.12 num.29. Coccino.*

intrà ACCEPTI ſeruitij limites gratię natura nõ eſt vt ſe coerceat. *deciſ.358. num. 13. Veroſpio.*

Accepta poſtquàm eſt gratia pro leui re ſolet haberi *ibidem num.10.*

ACCOLLATIO.

Accollatio, ſi ſit promiſſa, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta, ſi nunquàm fuit deducta ad aliquam certitudinem per indicationem alicuius debiti. *deciſ.251. num.15. Panzirolo.*

Accollationi, quando non ſit locus. *ibidem nu.16.*

Accollatio ſuccedit loco precij, & habet vim ſolutionis. *deciſ.135. num.23. Pirouano.*

Acquieſcentia non poteſt conſiderari non data ſcientia. *deciſ.224. num.25. Merlino.*

ACQVISITIO.

Acqnſitio earum rerum, quæ fiunt cum facto noſtro, non videntur illa in effectu acquiſita, niſi mediante conſenſu, & ratificatione poſteà ſubſecuta. *deciſ.320. num.28. Remboldo.*

Ideoquè, ſi quis nolit habere ratam, vel repndiet, videtur potiùs per talem repudiationem declarare acquiſitionem nõ fuiſſe factam. *ibidem n.29.*

Acquiſitionem dominij fructuũ, impedit mala fides, quæ per litis conteſtationem contrahitur, quia poſſeſſor incipit ſcire rem ad alium pertinere. *deciſ.300. num.5. Pirouano.*

per Acquiſitionem poſſeſſionis vnius rei cenſetur etiam capta poſſeſſio omnium bonorum ad eam rem ſpectantium. *deciſ.282. num.7. limita. num.8. 10. & 14. Panzirolo.*

Acquiſitioni iuris, cum ſolùm obuietur, quando renunciatur iuri quærendo, ideò non eſt donatio. *deciſ.12. num.16. Coccino.*

Acquiſitionis initium non datur, ſi prohibitio legis concurrat, cum prohibitione hominis. *deciſ.211. num.31. Merlino.*

Acquiſitio alicuius rei, vt dicatur facta, neceſſe eſt, vt hoc fiat per actus naturales, putà per voluntatem, & apprehenſionem naturalem, & tunc eius remiſſio donatio eſt. *deciſ. 323. nu.36. & 39. Coccino.*

Acquiſitio propriè non inducitur per actus ciuiles, vt ſit donatio eius remiſſio. *ibidem num. 37.*

ACQVIRERE potiùs, & ditari quis præſumitur velle, & non ſuum iactare. *deciſ. 195. num. 8. Motmanno.*

non Acquirere, ſeù non augere aliud eſt, & aliud nõ diminuere. *deciſ. 12. num.28. Coccino.*

Acquiratur, vel detur alij, noſtra non intereſt. *deciſ.93. num.8. Gneipo.*

ACTA.

in Actis, ſi non ſint teſtium atteſtationes, nec appareat de quo tempore, & à quo, & ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt. *deciſ. 221. num.16. Panzirolo.*

Acta verbaliter tantùm, & non citata parte producta, non ſunt tranſportanda. *deciſ.174. num.2. Merlino.*

Acta præſumuntur integrè tranſportata. *deciſ. 147. num.1. Pirouano.*

in Actis illæ ſcripturæ, quæ non ſunt, non attenduntur. *deciſ.91. num. 6. Vbaldo.*

Acta producta verbaliter nõ egent tranſportatione. *deciſ.147. num.3. Pirouano.*

ex Actis eiſdem benè probatur iniuſtitia ſententiæ, & ea ſubſiſtente ſemper eſt danda reſtitutio propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam. *deciſ. 267. num.1. Pirouano.*

in Actis, ſi non ſint exceptiones contrà teſtes, non egent reſponſione. *deciſ.239. num.25. Pirouano.*

Acta probatoria, quando Iudex non vidit, ex hoc probatur nullitas ſententiæ. *deciſ. 170. num. 4. Pirouano.*

ex Actorum reuolutione probatur, an in ſententia interuenerint omnia requiſita, & ex quo appareat de eius iuſtitia. *deciſ.7. num.1. & 2. Ghiſilerio.*

Acta, quando non poſſint dici nulla. *deciſ.76. nu.27. Ghiſilerio.*

in Actis producuntur ſcripturæ de ſtylo Mediolani, & poſteà reportantur. *deciſ.120. nu 23. Coccino.*

in Actis, quæ non ponuntur aliquid non faciunt. *deciſ.91. num.9. Vbaldo.*

Acta inter alios facta, non nocent tertio, nunquàm in eo iudicio citato, vel nominato. *deciſ. 302. num.2. Motmanno.*

ex Actis declaratur ſententia, ad quæ refertur. *deciſ. 14. num.44. Ghiſilerio.*

Acta iàm facta non debẽt repeti, quando quis eſt admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis in quo reperitur. *deciſ.357. num.2. Veroſpio.*

ACTIO.

Actio de dolo non poteſt dirigi contrà hæredem, ſi ipſe deputauit procuratorem ad conficiendum inuentarium bonorum defuncti, & ipſe procurator

Digitized by Google

tor doloſè omiſit aliquid deſcribere, ſi in mandato hoc non continebatur. *deciſ.* 181. *num.* 15. *Pirouano*.

Actio mandati contraria datur fideiuſſori ſoluenti, aduerſùs debitorem ad repetendum id, quod ſoluit, & ad indemnitatem conſequendam. *dec.* 222. *num.*9. *Buccabella*.

Actio etiam negotiorum geſtorum competit fideiuſſori contrà principalem ad recuperandum id, quod ſoluit. *deciſ.*222. *num.* 10. *Buccabella*.

Actio negotiorum geſtorum competit obligauti ſe ad negotium, ad alium ſpectans, ſi non adſit, nec mandatum, nec ratificatio. *deciſ.* 222. *num.* 18. *Buccabella*.

Actiones adminiſtratæ tutelæ ſunt dirigendæ contra verum tutorem. *deciſ.* 3. *num.* 3. *Merlino*.

Actiones adminiſtratæ tutelæ dirigendæ ſunt contrà eum, qui de facto adminiſtrauit tutorio nomine. *deciſ.*3. *num.*4. *Merlino*.

Actio ſolùmmodò in factum pro ratione reddenda competit contrà adminiſtratorem. *deciſ.*254. *num.*14. *Coccino*.

Actione iniuriarum, licèt mulier verberata à marito, non poſſit agere contrà eum, ne efficiatur infamis, tamen agere valet actione in factum, vt puniatur. *deciſ.*155. *num.*20. *Coccino*.

Actio mandati etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſumpto. *deciſ.*222. *nu.*12. *Buccabella*.

Actionem vnam, quando actor intentauit, tunc ad aliam redire ampliùs ei non eſt conceſſum. *deciſ.* 140. *num.*6. *Merlino*.

Actionum ceſſio non liberat debitorem, vt ideò cedenti poſſit ſolui, præterquàm in tribus caſibus ſcilicèt.
Si litem, ſit conteſtatus.
Si partem debiti receperit, ac demum.
Si denunciauerit debitori, vt ſibi ceſſionario ſoluerit. *deciſ.*346. *num.*18. & 19. *Pirouano*.

Actiones, licèt ſecundùm aliquos connumerentur inter bona immobilia, nihilominùs ſtabiles non ſunt, nec de ſui natura fructiferæ. *deciſ.*116. *nu.*17. *Merlino*.

Actiones, & iura non veniunt appellatione mobilium, & immobilium. *deciſ.*83. *num.*16. *Coccino*.

Actio hypothecaria numquàm extinguitur, niſi creditor integrè fuerit ſatiſfactus. *deciſ.*161. *nu.*26. *Pirouano*.

Actio fideicommiſſarij, quando ſit ſufficiens ad impediendam manutentionem. *deciſ.* 35. *num.* 4. & 5. *Veroſpio*.

Actionem nullam, quando quis habet contrà aliquem, nimirùm neque perſonalem, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam, nec demùm actionem ex dolo non poteſt contrà eum aliquid prætendere. *deciſ.* 77. *num.* 1. & 2. *Merlino*.

Actioni ſibi competenti pro ſeparatione Thori, quando videatur vxor renunciaſſe. *deciſ.* 155. *nu.* 12. *Coccino*.

Actio, ſeù obligatio, quando non adeſt, Iudicis officium non poteſt implorari, cum non adſit, cui deſeruiat. *deciſ.*272. *num.* 12. *Merlino*.

ad Actionem aliam non licèt conuolare, quando vnum iudicium eſt intentatum, & eſt ſententia lata, & executio conſummata. *deciſ.* 161. *nu.*2. *Pirouano*.

Actionem nullam, quis non poteſt prætendere contra eum, ſi inter ipſos nulla interceſſit obligatio, nullus factus eſt contractus, & proindè nulla ori-i potuit perſonalis obligatio. *deciſ.* 77. *num.*5. *Merlino*.

Actio alicuius rei competit vero Domino, non autem gerenti eius vicem. *deciſ.* 169. *num.* 3. *Pirouano*.

Actio merè perſonalis non poteſt impedire immiſſionem fideicommiſſarijs. *deciſ.*9. *num.*7. *Veroſpio*.

Actiones, tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeunt in, & contrà hæredes. *deciſ.*176. *num.*1. *Dunozetto*.

ex Actione quacumquè, cui aliquid debetur, creditor is dicitur. *deciſ* 93. *num.*17. *Coccino*.

Actionem non parit pactum nudum, de iure ciuili. *deciſ.*58. *num.*2. *Coccino*.

Actionem vllam, ſi quis non habebat contrà defunctum ad aliquid dandum, ideò neque id poterit prætendere contra eius hæredem. *deciſ.*77. *num.*3. *Merlino*.

Actio ſubſidiaria numquàm habet locum, quando adſunt alia remedia. *deciſ.* 77. *nu.*17. *Merlino*.

ſine Actione perſonali non datur hypoteca. *deciſ.*77. *num.*18. *Merlino*.

per Actionem perſonalem retentio, aut immiſſio impediri non poteſt. *deciſ.*5. *num.*4. *Veroſpio*.

Actio omnis realis, & perſonalis ſpatio 30. annorum perimitur. *deciſ.*52. *num.*22. *Merlino*.

Actione directa licèt Epiſcopus non poſſit laycos ad ſolutionem decimarum cogere, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendū eſt ei, ne ius ſuum amittat. *deciſ.*61. *num.*1. *Pirouano*.

Actio, & exceptio vbi naſcuntur ab eodem inſtrumento, ſemper ab actore ſunt probandæ. *dec.*177. *num.*14. *Pirouano*.

Actioni ad conſequendum creditum ſpatio triginta annorum præſcribitur. *deciſ.* 270. *num.* 1. *Veroſpio*.

Actiones humanas non dicitur impedire morbus, niſi ſit grauis, & ſonticus. *deciſ.* 318. *num.* 18. *Veroſpio*.

Actio, & paſſio non cadunt in eodem ſubiecto. *dec.*22. *num.*32. *Merlino*.

ACTOR.

Actor, cum ſit ille, qui petit reſtitutionem in integrum, ideò quid probare grauetur. *deciſ.* 1. *num.*5. *Coccino*.

Actor priùs tenetur fundare intentionem ſuam. *deciſ.* 115. *num.*1 *Coccino*.

Actore non probante reus, & ſi nihil præſtiterit abſoluendus eſt. *deciſ.* 105. *num.*1. *Queipo*.

Actoris probatio ſat eſt, quod reddatur dubia ex probationibus rei, dum rei exceptio tendit non ad deſtruendam intentionem actoris, ſed ad demonſtrandam intentionem non eſſe fundatam, & ſic ad elidendam illius probationem. *deciſ.* 229. *num.*34. *Merlino*.

Actor in executiuis, poteſt omiſſa via ſubhaſtationis

bonorum, procedere ad capturam perſonæ. *deciſ. 122. num. 17. Ghiſilerio.*

Actor in executiuis, poteſt relinquere viam inceptam, & ad aliam recurrere. *deciſ. 122. num. 16. Ghiſilerio.*

Actor tenetur probare fundamentum ſuę intentionis, etiamſi contineat negatiuam. *deciſ. 170. num. 13. Pirouano.*

Actor poſtquàm plenè ſundauit intentionem ſuam, reus pariter tenetur probare exceptionem ſuam. *deciſ. 37. num. 2. Pirouano.*

Actor, licèt non poſſit iuuari alio titulo, quàm intentato agendo, benè poterit iuuari defendendo & ſic per viam exceptionis. *deciſ. 218. num. 20. Pirouano.*

Actori ſatis eſt, quod contrà iuris rigorem agat modificato modo. *deciſ. 231. num. 7. Coccino.*

Actor, vt probet ſuam intentionem, probatio debet concludere per neceſsè. *deciſ. 218. num. 8. Pirouano.*

A C T V S.

Actus, ità fieri debent, ne à ſapientibus redargui poſſint. *deciſ. 95. num. 4. Motmanno.*

ad Actum certum, ſi ſit reſtrictum mandatum non poteſt procurator extrà illud quicquàm facere. *deciſ. 20. num. 30. Ghiſilerio.*

Actus geſtandi precioſa, in muliere notæ nobilitatis non momentaneus, ſed propter frequentem vſum, in quem fuerunt comparatæ, eſt ſucceſſiuus. *deciſ. 225. num. 8. Motmanno.*

Actus poſſidendi cadit ſub ſenſu corporis, nempè viſus. *deciſ. 276. num. 4. Merlino.*

pro Actus validitate ſemper præſumitur, ideò fundans ſe in negatiua obſeruationis, tenetur illam probare. *deciſ. 143. num. 5. Pirouano:*

Actus retroſimilis licèt requiratur in extinctione cenſus, non tamen requiritur pecunia numerata. *deciſ. 148. num. 3. Coccino.*

Actum validum, etiamſi eſſet inualidus, facit clauſula ſupplentes, in gratia appoſita. *deciſ. 282. num. 20. Panzirolo.*

Actus à iure improbatus, vt ſuſtineatur, non ſuffragatur bonus finis, & effectus. *deciſ. 178. num. 8. Coccino.*

ex Actuum multiplicitate per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum, excluditur præſumptio facultatiua. *deciſ. 224. num. 8. Merlino.*

per Actus difformes, & æquiuocos non inducitur conſuetudo. *deciſ. 136. num. 14. Motmanno.*

ex Actibus, qui citrà i s, nomen ſocietatis fieri nequeunt, probatur ſocietas. *deciſ. 214. num. 15. Pirouano.*

Actus æquiuoci, & imperfecti non poſſunt coniugi ad conſtituendam plenam probationem. *deciſ. 277. num. 30. Pirouano.*

Actus facti lite pendente non ſunt conſiderabiles, *deciſ. 285. num. 6. Merlino.*

Actus facti lite pendente nullius ſunt momenti ad firmandam obſeruantiam, aut aliquod ius. *deciſ. 288. num. 1. Merlino.*

Actus facultatiui conſuetudinem obligatoriam non conſtituunt. *deciſ. 224. num. 7. Merlino.*

ad Actus celebrationem, quando plures referuntur cauſæ, tunc ſtante veritate vnius cauſæ, ſuſtinetur actus, quod intellige, ſi illa de per ſe ſit ſufficiens ad ſuſtinendum dictum actum, ſecus verò ſi de per ſe conſiderata ſit inefficax. *deciſ. 271. num. 10. Merlino.*

Actus geſtus, à procuratore reuocato, antè intimationem, vel ſcientiam reuocationis valet, & tenet, & quarè. *deciſ. 130. num. 9. & 11. Queipo.*

Actus vnicus contrarius non tollit vniuerſalem contrariam conſuetudinem legitimè præſcriptam. *deciſ. 193. num. 17. Ghiſilerio.*

Actus vnicus cenſetur, res plures, quando ſunt factæ eodem contextu. *deciſ. 110. num. 11: Merlino.*

Actus iurandi, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum, ſemper illa aſſertio probat. *deciſ. 277. num. 7. Pirouano.*

in Actibus illis operatur ratihabitio, qui ab initio non ſunt nulli, ſed in ſuſpenſo remanent. *deciſ. 82. num. 13. Motmanno.*

Actus poſſibilitas impedit, ne probatio concludat per neceſsè. *deciſ. 225. num. 7. Motmanno.*

Actus, quando fit collegialiter, dicitur inducere ius Collegij. *deciſ. 221. num. 3. Panzirolo.*

Actus, quando palàm, & publicè geritur, ceſſat omnis ſuſpicio fraudis. *deciſ. 273. num. 6. Panzirolo.*

de Actu extraiudiciali ſibi commiſſo, ſi quis atteſtetur, an ei credatur ſine teſtibus. *deciſ. 328. num. 3. Dunozetto.*

ex Actu etiam nullo transfertur poſſeſſio, quando deuentum eſt ad realem traditionem. *deciſ. 291. nu. 4. Ghiſilerio.*

Actus extraiudiciales ſunt, ſcribere, & informare in cauſa. *deciſ. 104. num. 44. Coccino.*

Actus ſemper corruit, forma non ſeruata. *deciſ. 143. num. 4. Pirouano.*

Actibus contrarijs datis, excluditur obſeruantia immemorabilis. *deciſ. 212. num. 9. Merlino.*

Actus ſuſtinetur, ceſſante prohibitione. *deciſ. 216. num. 25. Pirouano.*

in Actu aliquo, ſi certæ ſolemnitates deſiderentur, ſi non ſint de eius ſubſtantia, ſi non fuerint obſeruatę, non inualidant actum iàm perfectum. *deciſ. 126. num. 35. Pirouano.*

Actum tacitè non poteſt procurator ratificare, licèt id poſſit facere principalis. *deciſ. 190. num. 21. Merlino.*

ab Actu, ſenſus ex quibus verbis remoueatur. *deciſ. 227. num. 26. Pirouano.*

Actus vitiatur, ex omiſſione formæ, quando ea reſpicit ordinem, & ſubſtantiam actus. *deciſ. 124. n. 42. Coccino.*

ab Actu, cui ius reſiſtit non poteſt ſumi interumptio præſcriptionis, nec curſus obſeruantiæ. *deciſ. 218. num. 39. Pirouano.*

Actus præſumuntur correſpectiui, ſi fiant eadem die. *deciſ. 323. num. 75. Coccino.*

poſt Actum conſumatum, ſi alicui fuerit facta intimatio, non poteſt parere aliquem effectum. *deciſ. 251. num. 20. Panzirolo.*

Actus aliud eſt fieri capitulariter, & aliud fieri

in

Digitized by Google

in loco Capituli. *deciſ.36. num.9. Ghiſilerio.*

ex Actu quocunquè, ſiuè, proueniat ex facto, ſiuè non facto, ſiuè dicto, ſiuè ſcripto, elicitur animus adeundi volentis hæreditatem. *deciſ. 22. num.42. Merlino.*

Actus, qui reſpicit publicam vtilitatem, ſi ab initio ſit à iure reprobatus, licèt contraueniens ex aliqua cauſa excuſari poſſit à pœna, non tamen actus etiam partium conſenſus approbatus, valet. *deciſ. 350. num.20. Coccino.*

Actus conſtituti ex iuſta cauſa, & lege approbante, non ſunt ampliùs retractandi. *deciſ. 355. num.13. Motmanno.*

pro Actus dubij declaratione, ſi adducatur aliqua cõſuetudo, vel obſeruantia, non eget præſcriptione. *deciſ.351. num.7. Veroſpio.*

Actus à iure reprobatus, quando ſit, pro non facto habetur. *deciſ.350. num.21. Coccino.*

Actus intrinſeci non poſſunt verè probari per rerum naturam, niſi poſſibilis probatio admittatur. *deciſ. 239. num.23. Pirouano.*

Actus conuocandi aliquos ad ſui libitum, denotat ſignum iuriſdictionis in eos. *deciſ. 322. num. 3. Merlino.*

Actus, quando dicatur perfectus, & conſumatus, *deciſ.339. num.53. Merlino.*

Actus acceptationis inſtrumenti, vna cum ſcientia præcedenti, plurimi facit ad eiuſdem inſtrumenti ratificationem, *deciſ.56. num. 5. Motmanno.*

Actus renunciationis, ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione, tanquàm proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio. *deciſ.29. num.20. Veroſpio.*

Actus an dicatur factus collegialiter, licèt ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum. *deciſ. 56. num. 9. Motmanno.*

ex Actibus ſubſequentibus manifeſtatur qualitas actus præcedentis. *deciſ. 257. num. 1. Motmanno.*

Actus vnus recipit declarationem à verbis prolatis in alio actu, quando inuicem concordant. *deciſ. 184. num.22. Coccino.*

Actus dicitur merè voluntarius, quando quis ad eum minimè cogi poteſt. *deciſ.203. num. 6. Panzirolo.*

Actus recentes, & qui dederunt cauſam liti, non ſunt alicuius conſiderationis, nec aliquod ius conſiderabile tribuunt ad manutentionem obtinendam. *deciſ.291. num.12. Ghiſilerio.*

Actus agentis non debet aliquid operari, vltrà eius intentionem. *deciſ. 185. num. 13. Motmanno.*

Actus alio modo geſtus ſub pœna nullitatis ſi impediatur, ex hoc ſatis dicitur inducta forma. *deciſ. 277. num.13. Pirouano.*

Actui conditionali, ſi ſit adiecta clauſula, ex nunc, prout ex tunc, quid operetur. *deciſ. 12. num. 44. Coccino.*

in Actu aliquo forma ſubſtantialis requiſita non poteſt per æquipollens adimpleri. *deciſ.149. nu. 13. Merlino.*

Actus vnicus contrarius ſufficit, vt excludatur ſtyli probatio. *deciſ. 141. num.14. Merlino.*

Actus cauſa in habentibus cauſam vniuerſalem magis attenditur, quàm illius exercitium. *deciſ. 109. num.13. Ghiſilerio.*

Actus præſumitur geſtus vigore tituli præambuli. *deciſ.218. num.26. Pirouano.*

Actus ſequens cenſetur factus in exequutionem præcedentis tractatus. *deciſ. 120. num. 8. Coccino.*

Actuum pluralitas in dubio non præſumitur. *dec.134. num.19. Veroſpio.*

Actus facultatiui præſumptio, ex quibus excludatur, *deciſ.224. num.11. Merlino.*

Actus ſequens præſumitur factus in vim præcedentis tractatus. *deciſ.244. num.19. Dunozetto.*

ad Actum vitiandum, & annullandum, ſuperflua non ſunt apta. *deciſ.63. num.9. Motmanno.*

de Actu, à ſe geſto, ſi atteſtetur Papa, ei creditur. *deciſ.20. num.1. Ghiſilerio.*

Actus intrinſeci probantur coniecturijs per cauſas extrinſecas. *deciſ.239. num.22. Pirouano.*

Actus conditionalis fieri non poteſt antè euentum conditionis. *deciſ.7. num.4. Ghiſilerio.*

Actus vltrà intentionem mandantis, vel comparentis operari non debet. *deciſ. 302. num. 7. Motmanno.*

Actus agentium vltrà eorum intentionem effectum non producunt. *deciſ. 93. num.5. Quipo.*

Actus extraiudiciales nunquàm tranſeunt in rem iudicatam, ſi per viam querelæ petatur, vt retractentur. *deciſ.289. num.55. Coccino.*

de Actibus intrinſecis impoſſibile eſt reddere rationem. *deciſ.239. num.21. Pirouano.*

Actus aliquis, ſi debeat fieri cum licentia alicuius, ſi fiat ſinè licentia illius, non tamquàm attentatus, ſed vti malè geſtus redargui poteſt. *deciſ.73. num.6. Merlino.*

Actus, vbi per ſe non valet abſquè confirmatione, ſi ſequatur confirmatio, attenditur tempus confirmationis, & non ipſius actus. *deciſ. 27. num. 9. Dunozetto.*

Actus duo ſoli ſufficiunt ad inducendam frequentiam *deciſ.191. num.6. Coccino.*

Actus neceſſarij minorum ſinè ſolemnitatibus ſubſtinentur. *deciſ.77. num.13. Merlino.*

Actus validitas, quæ pendere debet ex alijs cauſis, non irritatur ex omiſſione ſolemnitatum, vel non ſeruatarum, vel minùs aptè adhibitarum. *dec.358. num.12. Vereſpio.*

in Actu neceſſario, quando ſumus ſufficit conſenſus maioris partis Capituli. *deciſ. 20. num. 12. Ghiſilerio.*

ADEMPTIO.

Ademptio ſolùm operatur, quod relictum non cenſeatur relictum, & datum non cenſeatur datum. *deciſ.235. num.6. Ghiſilerio.*

ADIECTIVVM.

Adiectiuum qualificat ſubſtantiuum. *dec.278. nu.21. Merlino.*

Adiectiuum adiunctum ſubſtantiuo quid operetur. *deciſ.167. num.27. Merlino.*

ADIMPLEMENTVM.

ob non Adimplementum contractus ipſo iure reſoluitur, quando adeſt pactum reſolutiuum. *deciſ.199. num.11. Vbaldo.*

ob non Adimplementum incurſa caducitas cenſetur

remiſſa ex multiplicatis receptionibus. *deciſ.* 25. *num.* 7. *Merlino*.

Adimplere ſatis dicitur velle hæres, id quod præcepit teſtator, ſi petat immiſſionem iuxtà formam, & tenorem teſtamenti. *deciſ.* 147. *num.* 3. *Merlino*.

A D I T I O.

per Aditionem hæreditatis obligatio perſonalis non contrahitur, vltrà vires hæreditarias. *deciſ.* 2. *num.* 19. *Pirouano*.

per Aditionem, hæreditas non eſt ampliùs hæreditas, & efficitur proprium patrimonium hæredis. *deciſ.* 144. *num.* 3. *Dunozetto*.

Aditio hæreditatis, nec in filio præſumitur, cum habeat beneficium abſtinendi, & ideò aditio probari debet. *deciſ.* 96. *num.* 4. *Merlino*.

Vide infrà in verbo Hæreditas.

A D I V D I C A T I O.

ad Adiudicationis ſententiam, ſi executor nulliter procedat, non priuat quem ſua poſſeſſione. *deciſ.* 84. *num.* 6. *Motmanno*.

Adiudicatio, & immiſſio tradita per executorem intrà terminum datum ad appellandum, & ſucceſſiuè capta per partem non ſolùm eſt nulla, ſed inſuper attentata. *deciſ.* 84. *num.* 7. *Motmanno*.

A D M I N I C V L V M.

Adminiculo aliquo firmo remanente, à quo vitam, ac ſpiritum deſumunt cætera adminicula, conſequenter corruūt alia omnia, quæ aduersùs illa adminicula deducuntur. *deciſ.* 263. *nu.* 16. *Coccino*.

Adminicula ad probandam identitatem coniunguntur. *deciſ.* 120. *num.* 20. *Coccino*.

Adminicula ea, magis operare debent, quæ primordia veritatis habent, ſerie facti inſpecta. *deciſ.* 184. *num.* 38. *Coccino*.

Adminiculis ſtantibus, teſtes ſingulares admittuntur. *deciſ.* 87. *num.* 6. *Vbaldo*.

Adminicula probationum deſumuntur ex ſcripturis etiam informibus. *deciſ.* 244. *num.* 10. *Dunozetto*.

Adminicula, quando ſunt leuiora non egent particulari reſponſione. *deciſ.* 263. *num.* 12. *Coccino*.

pro Adminiculo, quando deducitur aliquod inſtrumentum ad hoc, vt illud dicatur antiquum, non detrahitur tempus moræ litis. *deciſ.* 184. *num.* 17. *&* 18. *Coccino*.

Adminiculis concurrentibus teſtes ſingulares ſufficienter probant. *deciſ.* 65. *num.* 2. *Motmanno*.

Adminiculum magnum deſumi poteſt ex teſtibus examinatis antè motam litem. *deciſ.* 47. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Adminicula imperfectam probationem validam, & perfectam reddere poſſunt. *deciſ.* 169. *num.* 13. *Pirouano*.

A D M I N I S T R A T I O.

Adminiſtrationem, ſi vnus ex pluribus tutoribus datis, ſuſceperit, ille primò excutiendus eſt. *deciſ.* 3. *num.* 15. *Merlino*.

Adminiſtratio, pecuniarum negocij, conuenit etiam factori, & adminiſtratori. *dec.* 256. *n.* 7. *Pirouano*.

Adminiſtratio rerum ſuarum interdicta eſt minoribus, propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium, multis captionibus ſuppoſitum, multorumque inſidijs expoſitum. *deciſ.* 81. *nu.* 10. *Merlino*.

Adminiſtratio ſi non ſit decreta à Iudice, tutor non dicitur validè adminiſtrare, & qualiter hoc procedat, vide diſtinctionē. *dec.* 3. *n.* 11. *&* 12. *Merlino*.

Adminiſtratio perpetua bonorum Eccleſiæ eſt apud Capitulum. *deciſ.* 234. *num.* 18. *Coccino*.

Adminiſtratio indiſtincta omnium Sacramentorum pertinet ad Eccleſiam Cathedralem. *deciſ.* 177. *num.* 7. *Motmanno*.

Adminiſtrationem tutelæ, ſi tutores inter ſe diuiſerint, adhùc tamen pupillus poteſt alterum eorum conuenire. *deciſ.* 3. *num.* 16. *Merlino*.

Adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem, tutor finita tutela. *deciſ.* 3. *num.* 1. *Merlino*.

Adminiſtratio, ſeù officium, quando ſunt cauſa, vt legata relinquantur perſonæ, tunc teſtator cenſetur legaſſe intuitu miniſterij, non perſonæ. *deciſ.* 309. *num.* 12. *&* 13. *Veroſpio*.

Adminiſtrationis exercitium, quando alicui eſt conceſſum, per hoc non cenſetur conceſſa libertas ſtatuendi. *deciſ.* 321. *num.* 9. *Coccino*.

Adminiſtrationem liberam ſupponit ius ſtatuendi, in eo, qui ſtatuit. *deciſ.* 351. *num.* 6. *Veroſpio*.

Adminiſtrationis diuiſio inter tutores, ſi non fuerit, nec à Iudice facta, ſed ab eiſdem tutoribus, non valet in præiudicium pupilli. *deciſ.* 3. *num.* 18. *Merlino*. Ità, & ea non obſtante, quilibet eorum tenetur inſolidum. *ibidem num* 19.

A D M I N I S T R A T O R.

in Adminiſtratore præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum reſtitutionis in integrum, *deciſ.* 360. *num.* 6. *Pirouano*.

Adminiſtratores Vniuerſitatis illam repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius debita, vel in bonis ipſius Vniuerſitatis, vel per indictionem Collectæ *deciſ.* 143. *num.* 17. *Pirouano*.

contrà Adminiſtratorem extat præſumptio magis lucri, quàm damni. *deciſ.* 214. *num.* 19. *Pirouano*.

Adminiſtrator, curator, vel tutor, ſi conſtituant procuratorem, finita eorum adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis, expirat mandatum, etiam re non integra. *deciſ.* 38. *nu* 66. *Dunozetto*.

Adminiſtrator quilibet tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis. *deciſ.* 54. *num.* 13. *Pirouano*.

Adminiſtrator legitimus eſt pater bonorum filij. *deciſ.* 86. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

Adminiſtrator præſumitur ſoluere, non de pecunijs proprijs, ſed de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat. *deciſ.* 244. *num.* 3 *Dunozetto*.

Adminiſtratores, quando reddunt rationem, debent aſſignare cauſam expenſarum. *deciſ.* 115. *num.* 16. *&* 17. *Coccino*.

per Adminiſtratorem, mutuo facto nō obligatur Collegium, niſi probata verſione pecuniarum in vtilitatem eiuſdem Collegij. *deciſ.* 143. *num.* 2. *Pirouano*. ſed hoc limita *num.* 3.

Adminiſtrationem tutelæ, ille qui ſuſcepit abſquè decreto Iudicis, ſi eximeretur ab onere reddendi rationes, quid indè ſequeretur. *dec.* 3. *n.* 10. *Merlino*.

Adminiſtrator, & tutor donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent. *deciſ.* 115. *num.* 10. *Coccino*.

Et hoc procedit etiam in Syndico Reipublicæ, ac in quolibet alio Adminiſtratore. *ibidem nu.* 11. *&* 12.

Adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas in alium vſum, quàm in deſtinatum. *deciſ.* 115. *num.* 13. *&* 14 *Coccino*.

Adminiſtrator quilibet rei alienæ debet reddere rationem adminiſtrationis. *dec.*214. *n.*17. *Pirouano.*

ADVERSARIVS.

Aduerſarium trahens coràm alio Indice, non poteſt allegare pendentiam litis, ſub prætextu, quod cõtinentiæ cauſarum diuidi non debeant. *deciſ.* 91. *num.* 17. *Vbaldo.*

Aduerſario nocere non debet factum alterius partis, ſed ſibi nocere debet. *deciſ.* 227. *nu.* 8. *Panzirolo.*

Aduerſario ſuo pars non debet contrà ſe ipſum facere expenſas. *deciſ.* 115. *num.* 18. *Coccino.*

contrà Aduerſarium pars, quod obtinuit id quoquè in ipſius perſonam obtinere debet ad alterius partis fauorem. *deciſ.* 302. *num.* 11. *Motmanno.*

ADVLTERIVM.

Adulterium, quando agitur ciuiliter ad effectum ſeparationis thori, & reſtitutionis dotis, probatur etiàm per teſtes ſingulares. *deciſ.* 202. *num.* 9. *Vbaldo.*

ob Adulterium fit locus ſeparationi thori. *deciſ.* 202. *num.* 8. *Vbaldo.*

Adulterium, quando vir commiſit poſt diſceſſum vxoris abſquè cauſa, non eſt deueniendum ad ſeparationem thori, & vir eſt excuſandus. *deciſ.* 277. *num.* 33. *Pirouano.*

ÆDIFICIVM.

Aedificium cedit Domino, & proprietario. *deciſ.* 116. *num.* 5. *Merlino.*

Aedificans ſcienter in re aliena, nec dominium acquirit, nec expenſas repetit. *deciſ.* 116. *n.* 6. *Merlino.*

Aedificans ſcienter in fundo alieno, ædificium cedit Domino fundi, & nihil poteſt repeti. *deciſ.* 116. *num.* 44. *Merlino.*

ÆGIDIANA.

Aegidiana in iudicio poſſeſſorio denegat appellationem. *deciſ.* 305. *num.* 10. *Buccabella.*

Aegidiana in ſententia lata in poſſeſſorio intrat, ſi nõ continet mixturam. *deciſ.* 305. *n.* 13. *Buccabella.*

Aegidiana nihil diſponit circa contractus mulierum. *deciſ.* 238. *num.* 14. *Merlino.*

Aegidiana in contractibus minorum requirit copulatiuè iuramentum, & ſolemnitates. *deciſ.* 260. *num.* 8. *Motmanno.*

Aegidianæ conſtitutiones omnia loca Status Eccleſiaſtici comprehendunt. *deciſ.* 260. *num.* 4. *Motmanno.*

Aegidiana non intrat, quando ſumus in re Eccleſiaſtica. *deciſ.* 326. *num.* 6. *Dunozetto.*

Aegidianæ, vt non ſit locus, opus eſt, vt ſententia ſit nulla, vel iniuſta. *deciſ.* 88. *num.* 2. *Coccino.*

Aegidianæ conſtitutiones in toto Statu Eccleſiaſtico ſeruari debent. *deciſ.* 238. *num.* 16. *Merlino.*

ÆQVALITAS.

Aequalitas dignitatis arguitur ex delatione æqualis habitus, & ex æquali inceſſu. *deciſ.* 252. *num.* 13. *Merlino.*

Aequalitas, vt ſeruetur multa includuntur in diſpoſitionibus, quæ aliàs non includerentur. *deciſ.* 232. *num.* 21. *Pirouano.*

Aequalitatem caſuum, denotat dictio, ſimiliter. *deciſ.* 49. *num.* 12. *Motmanno*

Aequalitas, vt ſeruetur, inter fratres, & ſorores iura ſemper inclinant, & vrgent. *deciſ.* 232. *num.* 20. *Pirouano.*

Aequalitas in iudicio eſt ſeruanda. *deciſ.* 193. *nu.* 16. *Ghiſilerio.*

Aequalitas vt ſeruetur, recedendum eſt à proprietate verborum. *deciſ.* 232. *num.* 22. *Pirouano.*

Aequalitati, ſi aliqua interpretatio, & opinio faueat, ei inhærendum eſt. *deciſ.* 232. *num.* 23. *Pirouano.*

Aequales in gradu, ſimul ſuccedunt æqualiter in bonis defuncti. *deciſ.* 89. *num.* 5. *Pirouano.*

ÆQVITAS.

ſecundùm Aequitatem non ſui capitis imaginariam debent Iudices pronunciare, ſed ſecundùm eam, quæ ex lege ſcripta deducitur. *deciſ.* 172. *num.* 60. *Merlino.*

Aequitas eſt ſpectanda, quando iure deſtituimur, non autem ad deſtructionem iuris clari. *dec.* 248. *num.* 20. *Merlino.*

Aequitas, & ſincera vndiq; fides, & præcipuus candor inter Mercatores omiſſis iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet. *deciſ.* 228. *num.* 10. *Merlino.*

Aequitas Canonica in Terris Eccleſiæ, quod contractus venditionis non reſoluatur, quando precium non eſt diffinitum à perſonis electis, eſt præterenda, etiam in materia prophana. *deciſ.* 172. *num.* 55. *Merlino.*

Aequitas, & ius canonicum in contractibus bonæ fidei ſeruari debet etiam in Terris Imperij. *dec.* 58. *num.* 40. *Coccino.*

Aequitas Canonica, quæ non reperitur ſcripta non facit, vt recedatur à ſanctionalibus iuris ciuilis. *deciſ.* 172. *num.* 57. *Merlino.*

Aequitas commiſci non licet, quando à lege, & prudentũ reſponſis abhorret. *dec.* 248. *n.* 21. *Merlino.*

Aequitas eſt congruentia quædam in principijs iuris naturalis fundata. *deciſ.* 172. *num.* 74. *Merlino.*

Aequitas in contractibus bonæ fidei exuberare debet. *deciſ.* 58. *num.* 41. *Coccino.*

Aequitas legibus ſcriptis non dubijs ſemper accedit, congruè interpretando, & ſenſus vberiores, ſed rationi, & ipſis legibus non contrarios accomodat. *deciſ.* 172. *num.* 71. *Merlino.*

ob Aequitatem nunquàm conuenit lædere, aut auferre ius quæſitum alicui. *dec.* 172. *nu.* 73. *Merlino.*

Aequitas dum habet locũ, omninò eſt declinandum à captione, & diuinatione. *dec.* 172. *nu.* 68. *Merlino.*

inter Aequitatem, & ius ſcriptum interpoſitam interpretationem inſpicere hoc, ſoli Principi conceſſum eſt. *deciſ.* 172. *num.* 62. *Merlino.*

Aequitas vbicumquè ſcripta non eſt, iuris rigor ſeruandus eſt. *deciſ.* 172. *num.* 59. *Merlino.*

Aequitas, conſenſum partium nunquàm tangit, nec relaxat conditiones ab ipſis poſitas. *deciſ.* 172. *num.* 70. *Merlino.*

Aequitas non eſſet, ſed iniquitas tollere pacta, & conditiones contrahentium. *dec.* 172. *nu.* 66. *Merlino.*

Aequitas, legibus non dubijs ſcriptis, nunquàm aduerſatur. *deciſ.* 172. *num.* 70. *Merlino.*

Aequitas verſatur in emolliendo iuris rigore, quòad ſolemnitates, quòad pœnas, & quòad quaſdam formulas, & ſubtilitates. *dec.* 172. *nu.* 69. *Merlino.*

Aequitas relaxat iuris verborum anguſtias. *dec.* 172. *num.* 69. *Merlino.*

AEQVIVOCATIO.

Aequiuocatio tollitur ex facti circumſtantijs rem ipſam

ſam clarè aperientibus. *deciſ.*191.*nu.*14. *Coccino.*

Aequiuocatio ceſſat ex natura rei, negotijque qualitate. *deciſ.*191. *num.*15. *Coccino.*

AES alienum ſemper minuit hæreditatem. *deciſ.*2. *num.*16. *Pirouano.*

ÆTAS.

Aetas probatur ex partita libri Baptiſmi extracta. *deciſ.*138. *num.*2. *Pirouano.*

Et iſte eſt modus probandi concludenter ætatem. *ibidem. num.*3.

Aetas 21. annorum, non eſt legitima ad ſubdiaconatum. *deciſ.*147. *num.*5. *Pirouano.*

Aetas 22. annorum, eſt legitima ad ſacros ordines Subdiaconatus, & Diaconatus, ſuſcipiendos. *deciſ.*138.*num.*9. *Pirouano.*

Aetas probatur per fidem baptiſmatis. *deciſ.*260. *num.*14. *Motmanno.*

Aetatem, vt probet fides baptiſmi, debet eſſe extracta à Parocho, aliàs non releuat *deciſ.*45. *nu.*15. *Ghiſilerio.*

Aetas in teſte debet attendi de tempore motæ litis. *deciſ.*74. *num.*18. *Merlino.*

Aetas benè probant teſtes, ſi deponant de iudicio ſuo, vel per aſpectum. *deciſ.*45. *num.*12. & 13. *Ghiſilerio.*

in Aetate pupillari non poteſt conſiderari dolus. *deciſ.*77. *num.*30. *Merlino.*

Aetatis probatio, quæ deducitur, ex libro patris, non dicitur concludens probatio, ſed ſolùm præſumptio, aut ſemiplena probatio. *deciſ.* 81. *num.*18.& 19. *Merlino.*

Aetas probari poteſt per teſtes ſingulares. *deciſ.*45. *num.*11. *Ghiſilerio.*

ÆSTIMATIO.

Aeſtimatio nudæ proprietatis fieri, & ea vendi poteſt. *deciſ.*240. *num.*13. *Motmanno.*

Et vſufructuarius dictæ alienationi patientiam præſtare debet. *ibidem. num.*14.

Aeſtimatio facta à perito nõ releuat, ſi facta ſit à perito electo à parte abſque decreto Iudicis,& citatione partis. *deciſ.*17.*num.*1. *Dunozetto.*

Aeſtimatio rei in ſolutum acceptæ debet, fieri ſecundùm tempus,quo creditor eam accepit. *deciſ.* 46. *num.*8. *Dunozetto.*

Aeſtimatio bonorum immobilium fieri ſolet ad rationem quinquè pro centenario. *deciſ.*81.*nu.*31. *Merlino.*

Aeſtimatio meritorum Iudicis arbitrio remiſſa eſt. *deciſ.*358. *num.*20. *Veroſpio.*

circa Aeſtimationem meritorum, & circà æſtimationem rei, quæ donatur poteſt errari,quando ſumus in donatione remuneratoria. *deciſ.* 358. *num.* 6. *Veroſpio.*

Et ideò donare prohibitus propter fraudes, & damna quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus ſimpliciter facere donationes propter benemerita. *ibidem. num.*6.

Aeſtimi liber non probat in præiudicium tertij. *deciſ.*120.*num.*25. *Coccino.*

AFFECTO.

Affectio tanta non cadit in re pignorata, ſicuti cadit in re propria. *deciſ.*192. *num.*19.*Pirouano.*

Affectio circa perſonas notas,non autum ergà ignotas demonſtratur. *deciſ.*279.*num.*13. *Motmanno.*

AFFINITAS.

Affinitas non admit fidem teſti, ſi non ſit in gradu conſiderabili. *deciſ.*286.*num.*10. *Merlino.*

Affinitas ſolùm repellit à teſtificando, quando eſt per lineam aſcendentiũ,vel deſcẽdentiũ. *ibidem.n.*11.

ex Affinitatis, vel conſanguinitatis coniunctione cũ pupillis, quod præſumatur contractus, geſtus fuiſſet in commodum, & vtilitatem pupillorum, hoc nullo iure cauetur. *deciſ.*190.*n.*14. *Merlino.*

Affines ſi ſint teſtes non probant. *deciſ.*290. *num.*1. *Buccabella.*

Affirmari non dicitur, quod factis negatur. *deciſ.* 173.*num.*11. *Merlino.*

per AFFIXIONEM citatio non ſuffragat, ſi fiat in loco, vbi adeſt procurator. *deciſ.* 20. *num.* 22. *Ghiſilerio.*

ab AGENDO, & ab excipiendo repellit exceptio, tua non intereſt. *deciſ.*93. *num.*7. *Queipo.*

AGNATVS.

Agnati proximiores, deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus, ſuccedant defuncto. *deciſ.* 89. *num.*3. *Pirouano.*

Agnati ſoli, tunc omninò ſolùm veniunt appellatione proximiorum, quãdo illis opponuntur conſanguinei ex parte matris; *deciſ.*349.*n.*22.*Veroſpio.*

Agnatis proximioribus, & non hæredibus facienda eſt renonatio emphyteuſis ex pacto, & prouidentia. *deciſ.*74.*num.*2. *Merlino.*

Agnatorum, & cognatorum ad ſucceſſionem alicuius concurrentium, quæ ratio habenda ſit, vbi ſtatutum diſponit, adhibita diſtinctione bonorum paternorum à maternis.*deciſ.*349.*n.*17.*Veroſpio.*

Agnati dici non poſſunt, qui ſunt poſiti in aliena familia. *deciſ.*349. *num.*10. *Veroſpio.*

Agnati ſoli ſub appellatione conſanguineorum cõpræhenduntur. *deciſ.*349. *num.*4. *Veroſpio.*

Agnatorum nomine intelliguntur compræhenſæ, etiam fœminæ, quæ ſunt de agnatione. *deciſ.*349. *num.*32. *Veroſpio.*

Agnatus non eſt frater vterinus ſorori vterinæ, cum ſit de aliena familia. *deciſ.*137. *num.*17.*Pirouano.*

AGNATIO.

Agnationis denominationem, non ſolùm fœminæ poſſunt retinere, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare. *deciſ.* 349. *num.*30. *Veroſpio.*

de Agnatione eſt ſoror vtrinquè cõiuncta,& quàmdiu ipſa viuit dicitur paternam agnationem conſeruare. *deciſ.*206. *num.*21. *Merlino.*

Agnatio per fœminas non poteſt conſeruari.*dec.*179. *num.*6. *Ghiſilerio.*

Agnationis conſeruandæ ratio, vt cenſeatur in Teſtatore habita,debet eſſe certa, non autem præſumi. *deciſ.*279.*num.*21. *Motmanno.*

Agnationis ſecundum, vel tertium gradum, fœmina non poteſt conſtituere, cùm careat qualitate maſculina. *deciſ.*89.*num.*8. *Pirouano.*

in Agnatione, ſi ſe nubat mulier, nec familiam amittit, nec gradum relinquit. *deciſ.*89. *num.* 7. *Pirouano.*

Agnationis conſeruandæ ratio, an cenſeatur habita à teſtatore, ſi prætulerit nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia. *dec.*106. *num.*2. *Dunozetto.*

Agnationis conſeruandæ ratio, vt dicatur habita, non concluditur ex repetita qualitate, maſculinitatis.

tatis. *deciſ.*272. *num.*19. *Ghiſilerio*.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando fuit habita, tunc maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus. *deciſ.*179. *num.*5. *& 7. Ghiſilerio*.
Agnationis contemplatio excluditur, quando fœminæ ſunt vocatæ. *deciſ.*207. *num.*10. *Dunozetto*.
Agnatio, vt conſeruetur, eò tendit intentio ſtatuentium excludentium fœminas. *deciſ.*137. *num.*16. *Pirouano*.
de Agnatione, & familia ſunt fœminæ, quàmuis non perpetuent conſeruationem non ipſius familiæ. *deciſ.*279. *num.*18. *Motmanno*.
Agnationis conſeruandæ ratio, non fuit habita à teſtatore, dũ deficientibus hæredibus, expreſsè ſubſtituit fœminas. *deciſ.*179. *nu.*8. *Ghiſilerio*.
Agnationis iura non niſi à patre deſcendunt. *deciſ.* 349. *num.*19. *Veroſpio*.
Agnationis nomen deſcendentibus ex fœmina non conuenit. *ibidem. num.*20.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando non fuit habita, tunc conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, &c. verificatur etiam in maſculis ex fœmina. *deciſ.*106. *num.*1. *& 5. Dunozetto*.
ſub Agnationis nomine, quando quis vocatur ad fideicommiſſum, tunc non attenditur, an ſit maſculus, vel fœmina ſuccedens, dummodò ſit agnatus, vel agnata. *deciſ.*304. *num.*11. *Coccino*.
Agnationis conſeruandæ votum, non cadit ergà defunctum, ſed erga ſuperſtitem. *deciſ.*68. *num.*11. *Merlino*.
Agnationem cenſetur Teſtator contemplaſſe, ſi vocauit filios, cum qualitate maſculinitatis. *deciſ.* 279. *num.*20. *Motmanno*.
Agnatio conſeruatur per viuos, & per mortuos. *deciſ.*68. *num.*14. *Merlino*.
Agnationis conſeruationem, ſi reſpiciat diſpoſitio, ideò tamquam ſacta ad bonum finem, & effectum, non cenſetur captatoria. *deciſ.*178. *nu.*6. *Coccino*.
in Agnatione maſculina, ſi teſtator dixerit in teſtamento, quod vult, vt bona remaneant, & poſteà in codicillis dixerit in familia, nihilominus de familia erit intelligendum. *deciſ.*89. *n.*24. *Pirouano*.
Agnationis, & cognationis differentia de iure communi non conſideratur inter pares in gradu. *deciſ.*349. *num.*14. *Veroſpio*.
ex Agnitione, & confeſſione Vaſalli, inſurgit præſumptio præfeudalitate. *deciſ.*310. *n.*3. *Merlino*.
abſque Agnitione tranſmittuntur ea, quæ competunt ex hæreditate alicuius titulo ſingulari, & nõ hæreditario. *deciſ.*160. *n.*13. *& n.*14. *Pirouano*.
AGRI fertiles multò plùs reddere ſolent, quàm acceperunt. *deciſ.*358. *num.*13. *Veroſpio*.

A L A P A.

Alapis, ſi maritus bis ceciderit vxorem, ex hoc non poteſt dici, quod ſit ſolitus eam alapis cecidere. *deciſ.*324. *num.*16. *Remboldo*.
Alaparum duarum inflictio, nõ eſt verberatio atrox, & qualis requiritur ad ſeparationem Thori. *deciſ.* 324. *num.*15. *Remboldo*.
in ALEA fortunæ, & in incertitudine poſitus eſt totus aſſecurationis contractus, & illius iuſtitia. *deciſ.*228. *num.*7. *Merlino*.

ALIENATIO RERVM ECCLESIASTICAR.

in Alienatione rerum Eccleſiæ ex lapſu temporis omnia præſumũtur ritè, & legitimè geſta. *dec.*14. *num.*42. *Ghiſilerio*.
Alienari, ſi ſint ſolita bona Eccleſiaſtica, tunc non requiruntur ſolemnitates, nec Beneplacitũ Apoſtolicum. *deciſ.*282 *num.*18. *Panzirolo*.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, facta ſine beneplacito Apoſtolico eſt nulla. *deciſ.*120. *num.*24. *Coccino*.
in Alienatione rerum Eccleſiæ, ſi copulatiuè non interuenerit iuſta cauſa, & ſolemnitas, indubitanter de illius nullitate dicitur conſtare. *deciſ.*223. *num.*3. *Ghiſilerio*.
in Alienatione rei pertinentis ad Eccleſiam, ſi poſteà obtineatur Beneplacitum Apoſtolicum ſuper illius confirmatione, non eſt neceſſarium nouus conſenſus partium. *deciſ.*82. *num.*10. *Motmanno*.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, abſquè Beneplacito Apoſtolico habet implicitum ſtatum validitatis, ſaltem Eccleſia non reclamente. *deciſ.*82. *num.*11. *Motmanno*.
in Alienatione rerũ Eccleſiæ copulatiuè requiritur, & iuſta cauſa, & ſolemnitas. *deciſ.*223. *num.*2. *Ghiſilerio*.
Vide infrà in verb. Bona Eccleſiaſtica.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienationis prohibitio, tunc eſt in efficax per ſe importare fideicommiſſum in caſu mortis, quando non eſt prouiſum de aliqua certa perſona, quæ in caſu alienationis per viam vltimæ voluntatis poſſet ad reuocandũ admitti. *deciſ.*284. *n.*11. *Coccino*.
Nec apparet perſona cuius contemplatione dici poſſit prohibita alienatio per vltimam volũtatem. *ibidem. num.*12.
Alienationis prohibitio, quando non inducat nouum fideicommiſſum. *deciſ.*249. *num.*13. *Ghiſilerio*.
Alienatio de Iure non eſt prohibita. *deciſ.*118. *n.*18. *Pirouano*.
Alienationis prohibitio, ſi ſit adiecta fideicommiſſo vniuerſali, & ad maius eius robur non inducit particulare fideicommiſſum, ſed iuxtà illius terminos regulatur. *deciſ.*312. *num.*29. *Merlino*.
Alienatio emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, non inducit caducitatem, ſi ea fuerit neceſſaria, nimirùm ſi ſit facta auctoritate Iudicis. *deciſ.*25. *num.*12. *Merlino*.
Alienationem bonorum, licèt teſtator prohibuerit etiam in caſu dotis reſtituendæ, vel conſtituendæ, adhuc tamen fideicommiſſa poſſunt diſtrahi. *deciſ.*312. *num.*6. *Merlino*.
ex Alienationibus bonorum hæreditariorum preciũ redactum, præſumitur ſufficiens pro legitima, dùm contrarium non probatur. *deciſ.* 301. *nu.*8. *Ghiſilerio*.
Alienans bona ſubiecta fideicommiſſo, facto in contractibus, non impeditur tranſlatio dominii bonorum, & alienatio non eſt nulla, licèt alienans teneatur ad intereſſe ergà vocatos. *deciſ.*284. *n.*39. 42. *& 43. Coccino*.
Alienatio bonorum fideicommiſſariorum, pro dotis reſtitutique, dum non extant alia bona fieri permiſſum eſt, & quare *deciſ.*312. *num.*2. *Merlino*.
ex Alienationis prohibitione certorum bonorum, non

Digitized by Google

non cenſetur inductum nouum fideicommiſſum. *deciſ.*210. *num.*12. *Ghiſilerio*.
in Alienationis prohibitione venit hæredis inſtitutio. *deciſ.*211. *num.*20. *Merlino*.
Alienationis particularis prohibitio nô extendit genericam prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis. *deciſ.*283. *num.*8. *Ghiſilerio*.
ex Alienationis prohibitione inducitur fideicommiſſum inter prohibitos alienari. *deciſ.*284. *n.*23. *Coccino*.
Alienatio, quando eſt prohibita, cenſetur etiam prohibita ea, quæ fit per hæredis inſtitutionem. *deciſ.*211. *num.*28. *Merlino*.
Alienationis prohibitio in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio. *deciſ.*211. *num.*17. *&* 21. *limita num.*24. *Merlino*.
Alienationis prohibitio, quando ſubſequitur fideicommiſſum, intelligenda eſt quòad perſonas, & caſus in fideicommiſſo compræhenſos. *deciſ.*304. *num.*13. *Coccino*.
Alienationis prohibitio, ſi fiet de per ſe, & ſit veſtita, particulare fideicommiſſum inducit etiam in caſu mortis. *ibidem. num.*14.
Alienationis ſpecies eſt impoſitio cenſus. *deciſ.*98. *num.*1. *Merlino*.
Alienationis prohibitio certorum bonorum, non reſtringit fideicommiſſum vniuerſale, nec facit, vt particulare cenſeatur. *deciſ.*210. *num.* 11. *Ghiſilerio*.
in Alienationibus bonorum defuncti factis per hæredem, eſt imputanda eius legitima. *deciſ.*301. *num.*7. *Ghiſilerio*.
Alienationes bonorum fideicommiſſorum, quando à teſtatore certis caſibus ſunt permiſſæ, nedùm inducunt fideicommiſſum particulare, ſed generale deſtruunt. *deciſ.*210. *num.*14. *Ghiſilerio*.
Alienationis expreſſa prohibitio per fideicommittentem facta, non impedit alienationem neceſſariam pro dotis reſtitutione. *d.*210 *n.*13. *Ghiſilerio*.
Alienatio bonorum, ſi ſit enixè prohibita à Teſtatore, ex hoc cenſetur prohibuiſſe Trebellianicæ detractionem. *deciſ.*5. *num.*9. *Veroſpio*.
ex Alienationis prohibitione, tùc cenſetur inductum fideicommiſſum, quando d. prohibitio alienationis eſt facta extrà familiam maſculinam, & quod bona ad quemcumquè, cùm eodē onere tranſeant. *deciſ.*284. *num.*22. *Coccino*.
Alienari, verbum, an reſtringatur ab antecedentibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus. *deciſ.*211. *num.*19. *Merlino*.
ex Alienationis prohibitione, impeditur tranſlatio dominij, & res poteſt vindicari, & licèt aliqui voluerint, quod requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorem ſententiam ſufficit generalis hypoteca. *deciſ.*284. *num.*44. *Coccino*.
Alienationis prohibitio, quando ſtat acceſſoriè, & conſecutiuè ad aliquam ſubſtitutionem, illa deficiente nihil operatur. *deciſ.*272. *num.* 16. 17. *&* 18. *Ghiſilerio*.
Alienationis prohibitio, ſi per ſe ſubſiſtat, & ſit valida, ac efficax, etiamſi non adiecta ſit cauſa, aut veſtimentum, ſi illa modo veſtiatur, vt hic, certum eſt ex illa induci fideicommiſſum abſolutum etiã in caſu mortis. *deciſ.*284. *nu.*8. 10. *&* 13. *Coccino*.
Et hoc non intellige, ſi dicta prohibitio alienationis per ſe non ſubſiſteret. *ibidem. num.*9.
Alienari, vbi res prohibetur, ex tacita legis diſpoſitione, poteſt eadem res permutari, & in aliam rem conuerti. *deciſ.*203. *num.*11. *Panzirolo*.
Quod hoc tamen permittitur, ſi fiat permutatio in rem vtiliorem, & commodiorem. *ibidem. nu.*12.
Alienationis prohibitio, ſi fuerit facta extrà familiam maſculinam, &c. intelligi debet pernecesſè de maſculis. *deciſ.*284. *num.*31. *Coccino*.
ex Alienationis prohibitione non infertur ad grauamen reſtitutionis, quando prohibitio ſtat conſecutiuè ad fideicommiſſum antecedens. *dec.*249. *num.* 12. *Ghiſilerio*.
Alienatio bonorum fideicommiſſi facti in contractu non ſuſtinetur, ſi cum prohibitione alienationis concurrat reſeruatio iuris in re prohibita alienari. *deciſ.*284. *nu.*42. *Coccino*.
Et hoc caſu impeditur tranſlatio dominij, & res poteſt vindicari. *ibidem. num.*43.
Alienationis prohibitio in fideicommiſſo, quando ſtat conſecutiuè, licèt non inducat nouum fideicommiſſum, nihilominùs illud declarat. *dec.*284. *num.*13. *Coccino*.
Vide infrà in verb. Fideicommiſſum.
Alienationi feudi, qui tantùm conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæredes. *deciſ.*50. *num.*12. *&* 13. *Qucipo*.
Alienatio fundi dotalis, ſi ſit facta per maritum, hæredes mariti, ſi offerant dotem in pecunia, qua mediante fundus poteſt recuperari, an vxor poſſit cogi ad eas recipiendas. *deciſ.*312. *n.*44. *Merlino*.
ex *Alienationis* iuſta cauſa, quod alienentur bona minoris, non probatur ex eo, quòd alienans aſſerat alienare ad effectū extinguendi aliquod debitum, ſed aliundè debet probari. *deciſ.*98. *num.*5. *Merlino*.
in Alienatione bonorum minoris, quando cauſa eſt falſa, reddit alienationem, & minoris obligationem, ac Iudicis decretum deſuper interpoſitum, ipſo iure, nullum. *deciſ.*98. *nu.*6. *Merlino*.
in Alienatione bonorum minoris, quòd non interuenerit decretum Iudicis apertè dignoſcitur ex lectura inſtrumenti. *deciſ.*81. *num.*2. *Merlino*.
Alienationis cauſam, diligenter inſpicere debet Iudex, quando rogatur interponere decretum in alienationibus rerum minorum. *deciſ.*98. *num.*18. *Merlino*.
in Alienatione bonorum minoris pro validitate, copulatiuè requiritur, vtilitas vnà cùm decreto Iudicis. *deciſ.*81. *num.*29. *Merlino*.
in Alienatione rerum minoris, ſi quis aſſerat conſtare de cauſa neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris, ei incumbit onus probandi. *deciſ.*98. *num.*22. *Merlino*.
in Alienatione rerum minoris requiritur decretum Iudicis. *deciſ.*81. *num.*1. *Merlino*.
Alienatio rerum minoris, vt valeat ſat non eſt, quod Iudex in celebratione contractus interuenerit. *deciſ.*81. *num.*3 *Merlino*.
Alienatio rerum minorum facta ex falſa cauſa, nulla eſt. *deciſ.*251. *num.*1. *Panzirolo*.
in Alienatione rerum minoris Iudex non debet mouteri

ueri ad interponendum decretum, ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium, ſe in illa non habere intereſſe. *deciſ.98. num.20. Merlino*.
in Alienatione rerum pupilli, ſi cauſa expreſſa ſit in aliqua parte falſa in totum reputatur nulla. *deciſ. 98. num.16. Merlino*.
Et hoc propter decreti indiuiduitatem. *ibidem*.
Vide infrà in verb. Minor.
ab Alienante non auferetur ius rei conductæ in totū per ſublocationem. *deciſ.282. num.6. Panzirolo*.

A L I M E N T A.

Alimenta ſi non conſtet, quod maritus ſubminiſtrauerit vxori, ex hoc præſumitur, quod ei non fuerit fuit numerata dos ab eo confeſſata. *deciſ.55.nu.2. Ghiſilerio*.
Alimenta præſtare tenetur filijs, mater ſolùm in ſubſidium. *deciſ.280.num.16. Coccino*.
Alimenta præſtita nutrici pro educatione Infantis arguunt eum, qui præſtat illa eſſe progenitorem. *deciſ.314. num.7. Merlino*.
Alimenta appellantur fructus dotis. *deciſ.280. n.12. & 13. Coccino*.
Alere tenetur filios maritus, & non vxor, quando thori ſeparatio ſequuta eſt, ob culpam mariti. *deciſ.280. num.15. Coccino*.

A L L O D I A L I T A S.

Allodialitas Territorij, ex quibus inferri poſſit. *deciſ.213. num.7. Merlino*.
Allodialitatis præſumptio oritur, ex quo Territorium, ſit ſolitum alienari ſine licentia alicuius. *deciſ. 212. num.8. Merlino*.
Allodialitatis præſumptio tollitur, per plures, & efficaces coniecturas inferentes ad feudalitatem. *deciſ.310. num.9. Merlino*.
Allodialitatis ſtatu firmato excluditur feudalitas. *deciſ.212. num.4. Merlino*.
ab Allodialitatis præſumptione, vt recedatur plurimùm operatur, conſuetudo Principis bona concedendi in feudum. *deciſ.310. num.11. Merlino*.
Allodialitatem teſtes non probant, ſi neſciant, quid ſit allodium. *deciſ.310. num.60. Merlino*.
Vide infrà in verb. Feudum, & in verb. Territoriũ.
ALTARE vnum non eſt diſcooperiendum, vt alterum cooperiatur. *deciſ.231. num.4. Coccino*.

A L T E R N A T I V A.

Alternatiua (ſeu) reſoluitur in declarationem verbi generici, quotiès ponitur Inter genus, & ſpeciem. *deciſ.310. num.20. Merlino*.
Alternatiua (ſeu) ſemper tunc ſtat declaratiuè, & expoſitiuè, quando ſpecies ponitur poſt genus. *ibidem. num.21.*
Alternatiua (ſeu) tunc etiam ſtat declaratiuè, quando ponitur inter verba idem ſignificatiua. *ibidem. num.22.*
Alternatiuæ natura eſt, vt vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat. *d.329.n.15. Merlino*.
Alternatiua, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, in coniunctiuam reſoluitur. *deciſ.129. n.8. Motmanno*.
Alternatiua abſonum eſſet, quod in vna parte acciperetur diuiſim, & in alia verò coniunctim. *deciſ. 329. num.19. Merlino*.

A M O R.

Amor, prudentia, integritas, induſtria, &c. cenſetur electa, in perſona electa à partibus ad æſtimandum precium rei venditæ. *d.172.nu.13. Merlino*.
Vndè ab ea non eſt recedendum, nec recurrendum eſt ad arbitrium boni viri, in quem non poteſt tranſire animus, & iudicium perſonæ electæ. *ibidem. num.14.*
ex Amoris dictamine benignè verba in teſtamentis ſunt accipienda, in contractibus verò ſtrictè, quia in contrahentibus deficit hæc charitas. *deciſ. 172. num.92. Merlino*.

A M I S S I O.

Amiſſio, ſeu ſubtractio rerum non præſumitur. *deciſ.225. num.1. Motmanno*.
Amiſſio poſſeſſionis rei mobilis non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationem poſſeſſionis. *d.297. n.6. Motmanno*.

A N I M A.

Animarum curam, ſi Rector, ſeu Vicarius exerceat, ei debetur congrua. *deciſ.230. num.2. Coccino*.
Animarum curam, licèt habeant Vicariæ vnitæ, quãdo de Rectore ſunt prouidendæ, non exigitur concurſus, ſed deputatur ab eo, qui præeſt Eccleſiæ, cui eſt facta vnio. *deciſ.16. num.12. Ghiſilerio*.
Animarum cura annexa Eccleſiæ, alicui conceſſæ, cùm omnibus ſuis pertinentijs, ſine dubio etiam ea dicitur conceſſa. *deciſ.21. num.6. Merlino*.
Vide infrà in verb. Rector.

A N I M V S.

Animo poſſidere, non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat, ſe poſſidere, ſed animo poſſidere, eſt ea mente, & opinione eſſe, vt quis ſe ſolùm poſſidere putet. *deciſ.226. num.27. Coccino*.
Animo, quis non ſtatim dicitur deſinere poſſidere, ſi eijciatur à poſſeſſione, ſed tunc demùm, ſi nolit, vel non poſſit in fundum, vel edes reuerti, quod vim maiorem vereatur. *ibidem. num.31.* Et declara, vt *num.32.*
Vide infra in verb. Poſſeſſio.
Animus, pater, & caput mulieris, eſt vir. *deciſ.155. num.22. Coccino*.
Animus delinquendi, & contumacia ceſſat non exiſtente dolo. *deciſ.293. num.3. Veroſpio*.
ab Animo, & voluntate mandantis ea, quæ pendent ſola reuocatio mandati, abſquè ſcientia, vel intimatione reuocationis impedit effectum mandati. *deciſ.130. num.14. Quipo*.
Animus maleuolus non mutatur per ſatisfactionẽ. *deciſ.155. num.36. Coccino*.
Animo ſolo adiri poteſt hæreditas. *deciſ.144. num.6. Dunozetto*.
Animum mouere idem importat, quàm inanimare. *deciſ.192. num.4. Pirouano*.
Animum alterius, quis non poteſt declarare. *deciſ.225. num.5. Motmanno*.
Animo ſolo poſſeſſio dimittitur. *d.282. n.6 Panzirol.*
Animus vnius non poteſt tranſire in alium. *dec.172. num.14. Merlino*.
in Animo, ea, quæ conſiſtunt, nemo veriùs teſtimonium poteſt ferre, quàm is, de cuius animo quæritur. *d.297. num.4. Motmanno*.

A N N I V E R S A R I A.

ſuper Anniuerſarijs ius ſtatuendi non ſpectat ad Beneficiatos, ſi non doceant, ea conſtare ex particularibus legatis ſibi relictis. *d.351. n.3. Veroſpio*.
An-

Digitized by Google

Anniuerſariorum adminiſtratio communis Beneficiaris, & Capitulo, non infert ad proprietatem ipſorum anniuerſariorum in perſonis Beneficiatorum. *deciſ.*351. *num.*5. *Veroſpio*.
per *Annulum*, ſi quis poſſeſſionem Eccleſię capiat, ad quæ bona reſtringatur dicta poſſeſſio. *deciſ.*78. *nu.* 37. *Dunozetto*.
Annorum cõfeſſio eius de cuius ætate quæritur, multùm concludit. *deciſ.*45. *num.*14. *Ghiſilerio*.
Annus Pontificatus in inſtrumento publico, non eſt neceſſarius. *deciſ.*105. *num.*7. *Queipo*.
antè Annum 25. quis non poteſt promoueri ad Preſbyteratus Ordinem. *deciſ.*45. *num.*26. *Ghiſilerio*.

ANTECEDENS.

Antecedentia plura denotantur ex pluribus ſubſequentibus. *deciſ.*155. *num.*11. *Coccino*.
ex Antecedentibus, & ſubſequentibus colligitur, quo animo aliquid ſit geſtũ. *dec.*64. *n.*9. *Ghiſilerio*.
Antecedentia etiam cenſentur commiſſa, quando alicui ſunt commiſſa ſubſequentia. *deciſ.* 64. *num.*7. *Ghiſilerio*.
Antecedens velle id neceſſariò videtur, qui vult conſequens. *deciſ.*51. *num.*6. *Coccino*.
Antecedente deſtructo corruit etiam illud, quod venit in conſequentiam, *deciſ.*38. *nu.* 5. *Dunozetto*.
Anteceſſorum, & authorum recognitio plenè dominium probat in præiudicium ſucceſſorum. *dec.* 104. *num.*10. *Coccino*.
Anteceſſoris poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem ſine noua appræhenſione. *dec.*75. *nu.*23. *Coccino*.

ANTIQVITAS.

ab Antiquitate, ſcriptura non poteſt capere robur, dum numquàm habita fuit pro originali. *dec.* 224. *num.*23. *Merlino*.
in Antiquis veritatis lux, magis affulget ex ſcripturis, & inſtrumentis, quàm ex dictis teſtium. *deciſ.*310. *num.*62. *Merlino*.
Antiquitas ſcripturis non ſuffragatur, dùm vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparẽt. *deciſ.*224. *num.*19. *Merlino*.
Antiquitate temporis ſtante, res dicitur feudalis, ſola concurrente fama. *deciſ.*310. *nu.*50. *Merlino*.
Antiquitas ſcripturæ ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia. *deciſ.*224. *num.*22. *Merlino*.
in Antiquis ſufficiunt coniecturæ, ac indicia, etiam leuiora *deciſ.*310. *num.*49. *Merlino*.
Antiquum dicitur inſtrumentum, non obſtante modici temporis defectu ad aſſequendum tempus 100. annorum. *deciſ.*184. *num.*3. *Coccino*.
Et hoc caſu nulla requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio. *ibidem num.*4.
Vide infrà in verb. Inſtrumentum.
Apocham receptæ creditor de neceſſitate iuris tenetur facere debitori ſoluenti *dec.*77. *n.*12. *Merlino*.
Apocharum priuatarum recognitio de ſtylo Curiæ, qualiter fiat. *deciſ.*76. *num.*32. *Ghiſilerio*.

APOSTOLI.

Apoſtolorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi, ideſt miſſi ad prædicandum. *deciſ.*234. *num.*22. *Merlino*.
Apoſtolorum duodecim loco, ſicuti ſunt Epiſcopi, ità, & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur. *deciſ.*234. *num.*44. *Merlino*.
Apoſtolus cauſas Eccleſiaſticas ad Eccleſiã præcepit deferri, & ibi determinari. *dec.*42. *nu.*2. *Merlino*.
Apoſtolorum tempore omnes Presbyteri, & Rectores animarum nomine Epiſcopi appellabantur, ſed hodiè ſecùs, & refellitur quorundam falſa opinio *deciſ.*234. *num.*47. *Merlino*.

APPELLATIO.

Appellatio requiritur à breuitate temporis in citatione appoſiti. *deciſ.*104. *num.*14. *Coccino*.
Quod tamen intellige, quando citatio fuit perſonalis, vel per edictum, & veriſimile ſit, quod deuenerit ad notitiam citati. *ibidem num.*14.
Et ſi de neutro conſtat, tunc nulla requiritur appellatio, & citatio remanet nulla, & non arctat citatum ad comparendum, nec in termino, nec poſt *ibidem num.*15.
Appellationis termini præfixio eſt tantæ conſiderationis, vt ex ea ſolùm cauſetur deuolutio, & edictum peremptorium abſq; alia dilatione. *dec.*124. *num.* 18. *Coccino*.
Alij tamẽ contrariũ ſentiunt, maximè quãdo appellatio interpoſita eſt à diffinitiua. *ibidem num.*19.
Appellans iuxtà formam cap. vt circa de elect. in 6. quid ſeruare teneatur. *dec.*124. *n.*39. & 40. *Coccin.*
Appellatio intrà decem dies de iure eſt interponenda. *deciſ.*69. *num.*1. *Merlino*.
Appellationis ſcientia debet eſſe plena, & certa, itàut æquipolleat præſentiæ, & intimationi. *deciſ.*124. *num.*45. *Coccino*.
Appellare debet pars, ſi aliquid decernatur à Iudice, qui caret iuriſdictione. *deciſ.*11. *nu.*21. *Ghiſilerio*.
Et quando id procedat. *ibidem num.*21.
ad Appellationem proſequendam termini ſola præfixio, habet vim perẽptorij. *dec.*124. *n.*12. *Coccino*.
Appellatio in iudicijs executiuis non adimit iuriſdictionem Iudicis à quo, circà executionem ipſius ſententiæ. *deciſ.*8. *num.*12. *Queipo*.
Appellans ad Papam tenetur proſequi cauſam in Curia, vel ad eam tranſmittere procuratororem, cũ ſufficienti mandato. *deciſ.*124. *num.* 9. *Coccino*.
Appellatio regulariter vtrumq; effectũ habet, deuolutiuum ſcilicèt, & ſuſpenſiuũ. *dec.*8. *n.*11. *Queipo*.
Appellari an poſſit in extraiudicialibus poſt decendium. *deciſ.*289. *num.*49. *Coccino*.
Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa bienniũ. *dec.*124. *n.*14. *Coccino*.
Et poſt hoc tempus pars ampliùs non auditur, niſi ex cauſa, ſaltem per viam reſtitutionis in integrum. *ibidem num.*15.
Appellationis ſcientiam non præſumitur quis habuiſſe ex conſtitutione procuratoris, ſi non adſit clauſula reſtrictiua ad cauſas deuolutas. *deciſ.* 124. *num.*40. *Coccino*.
Nam reſtrictiua iſta inducit ſcientiam pernecesſè. *ibidem num.*49. 50. & 51.
Appellatio, ſi peccet in forma nulla eſt, & pro infecta, ſeù non emiſſa habetur. *dec.*289. *n.*42. *Coccino*.
Appellationi, quando per Iudicem, aut per partem non defertur, tunc non dicitur cauſa deuoluta ad Curiã, vt in ea poſſit tractari. *dec.*124. *n.*9. *Coccino*.
Appellatio eſt de ordinatorijs Iudicij. *deciſ.* 305. *num.*10. *Buccabella*.
Appellationis ſcientia non poteſt argui ex conſtitutione generali procuratoris. *d.*124. *n.*62. *Coccino*.
Appellatione deſerta, cauſa redit ad primum Iudicem. *deciſ.*369. *num.*3. *Veroſpio*.

Appellatio datur ab Executore, ſi probetur, quod exceſſerit in exequendo. *deciſ.* 8. *num.* 5. *Quaipo*.
Appellationi, vt non ſit locus propter Ægidianam, requiritur, vt ſententia ſit nulla, vel iniuſta. *deciſ.* 88. *num.* 2. *Coccino*.
Appellationis Index ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus. *d.* 124. *n.* 24. *Coccin.*
Appellationis, quando principalis cenſeatur habuiſſe notitiam. *deciſ.* 124. *num.* 3. *Coccino*.
Appellationis via, non poteſt agi, dum appellatio intra decem dies non fuit interpoſita. *deciſ.* 289. *num.* 77. *Coccino*.
Appellationis intimationem expreſsè induxit. Clem. cauſam. de appellat. *deciſ.* 124. *num.* 21. *Coccino*.
Appellatio in iudicijs poſſeſſorijs non datur ex diſpoſitione Ægidianæ. *deciſ.* 326. *num.* 5. *Dunozetto*.
Appellare, ſi licuit vni ex colligantibus, id quoquè alteri parti licere debuit. *dec.* 302. *n.* 4. *Motmanno*.
Appellabilis, ſi ſemel facta ſit cauſa, ſemper remanet talis. *deciſ.* 305. *num.* 8. *Buccabella*.
Appellationis ſcientiā non præſumitur quis habuiſſe, ſi conſtituerit procuratorem, antequàm ſententia lata ſit. *deciſ.* 124. *num.* 13. *Coccino*.
Appellationis Iudex ex ſtylo Romanæ Curiæ ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel moderando inhibitionem declarat cauſam eſſe deſertam, vel procedendo ad vlteriora, declarat illam durare. *deciſ.* 296. *num.* 6. *Veroſpio*.
Appellationis terminum à iure præfixum Index poteſt ex cauſa abbreuiare. *dec.* 124. *n.* 16. *Coccino*.
Appellationi, ſi pars aduerſa renunciauerit, non poteſt ampliùs de nullitate opponere de geſtis ab altera parte, cum tunc de dicta appellatione non ſit habenda ratio, ac ſi nunquàm interpoſita fuiſſet. *deciſ.* 122. *num.* 3. *Ghiſilerio*.
Appellationem ab initio eſſe admittendam, tunc dicitur hoc declaraſſe ſignatura, ſi ſimpliciter cauſam commiſit. *deciſ.* 305. *num.* 15. *Buccabella*.
Appellatio non interpoſita intrà decem dies non valet. *deciſ.* 289. *num.* 47. *Coccino*.
Appellationis admiſſio, quando habeat vim peremptorij. *deciſ.* 124. *num.* 8. & 17. *Coccino*.
Appellationis effectus ſuſpenſiuus perinde eſt, ac ſi ab initio eſſet inductus, eo ipſo, quod ſignatura ſimpliciter committit cauſam. *deciſ.* 134. *num.* 7. *Motmanno*.
Appellatio datur à ſententia lata in poſſeſſorio, quando continet mixturam. *dec.* 305. *nu.* 7. *Buccabella*.
Appellationis cauſa, cui eſt commiſſa, is ſolùm poteſt cognoſcere, an cauſa ſit deſerta. *deciſ.* 296. *num.* 5. *Veroſpio*.
Appellationem denegat Ægidiana in iudicio poſſeſſorio. *deciſ.* 305. *num.* 10. *Buccabella*.
Appellatio, quando interponitur ab aliquo incidenti, tunc in commiſſione ſolet interponi clauſula, vnà cū toto negocio principali. *dec.* 104. *n.* 38. *Coccino*.
Appellandi facultas cenſetur denegata ei, qui eſt admiſſus ad cauſam, in ſtatu, & terminis &c. ſi cauſa ſit in eo ſtatu, vt nō poſſet eſſe locus appellationi. *deciſ.* 457. *num.* 10. *Veroſpio*.
Appellari poteſt à reprobatione examinatorum. *deciſ.* 147. *num.* 8. *Pirouano*.
Appellatio in materia Electionis, cum ſit extraiudicialis, debet fieri ſecundùm cap. quia propter de elect. *deciſ.* 289. *num.* 36. *Coccino*.
Appellatio in materia electionis, ſi nulliter fuerit emiſſa, etiamſi adeſſet tempus appellationis, non poteſt iterùm appellari, cum electo ſit ius quæſitum. *deciſ.* 289. *num.* 43. *Coccino*.
Et hoc habet locum quamquàm appellans iuret obiectiones, quas intendit proponere ad ſe de nouo perueniſſe. *ibidem num.* 44. & 69.
Appellatione bonorum ſtabilium veniunt etiam loca montium. *deciſ.* 83. *num.* 15. *Coccino*.
Appellatione conſanguineorum, qui veniant in hoc variæ ſunt opiniones. *deciſ.* 349. *num.* 3. & *ſeq. Veroſpio*.
Appellatione deſcendentium, veniunt nedùm maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum. *deciſ.* 217. *num.* 3. *Panzirolo*.
Appellatione filiorum, tunc maximè non veniunt nepotes, quando ſumus in tranſuerſalibus. *deciſ.* 279. *num.* 32. *Motmanno*.
Appellatione filiorum, ex proprietate ſermonis non veniunt vlteriores, ſed ſolum ipſi filij. *deciſ.* 279. *num.* 2. 8. 9. 10. & 15. *Motmanno*.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando iniungeretur grauamen filijs vocatis. *deciſ.* 279. *num.* 4. *Motmanno*.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando tractatur de grauamine, ſeu onere. *deciſ.* 272. *num.* 4. *Ghiſilerio*.
Appellatione filiorum legitimorum, & naturalium, veniunt etiam filij legitimati. *deciſ.* 279. *num.* 25. *Motmanno*.
Appellatione hæredum, in emphyteuſi Eccleſiaſtica veniunt ſolùm hæredes ſanguinis, & deſcendentes. *deciſ.* 211. *num.* 3. *Merlino*.
Appellatione mobilium, & immobilium, non veniunt actiones, & iura. *deciſ.* 83. *num.* 16. *Coccino*.
Appellatione Laicorum, in Luſitania apud Idiotas, veniunt etiam Clerici; qui in ſacris Ordinibus nō ſunt conſtituti. *deciſ.* 13. *num.* 29. & 31. *Merlino*.

APPROBATIO.

Approbatio auctoris, non poteſt ab habentibus cauſam ab eo, reijci, aut impugnari. *deciſ.* 184. *nu.* 43. *Coccino*.
Approbatio priuilegij nullum ius de nouo tribuit. *deciſ.* 157. *num.* 2. *Pirouano*.
Approbatio præſumitur ex vſu. *d.* 185. *n.* 5. *Motmāno.*
Approbatio non dicitur facta, ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia. *deciſ.* 98. *num.* 28. *Merlino*.
Approbatio ſupponit exiſtentiam rei, quæ approbatur, aliàs non potuiſſet approbari. *deciſ.* 328. *nu.* 1. *Dunozetto*.
Approbationis narratiua, ex quo benè dicatur iuſtificata. *deciſ.* 327. *num.* 3. *Dunozetto*.
Approbatione ſtante, teſtium dicta probant contra producentes dictos teſtes. *deciſ.* 48. *num.* 9. *Ghiſilerio*.
de Approbatione, & ratificatione geſtorum per procuratorem, probari poteſt ex literis principalis. *deciſ.* 10. *num.* 2. *Ghiſilerio*.
Approbari debet ab omnibus, quod omnes tangit. *deciſ.* 309. *num.* 3. *Veroſpio*.
Approbare, nemo dicitur id, cuius præexiſtentiam

 ſeu

ſeù implementum non præſupponit. *deciſ.* 158. *num.* 7. *Motmanno*.
Approbare omnia in ſcriptura cenſetur eam ſubſcribens. *deciſ.* 159. *num.* 12. *Coccino*. quod intellige, quando ſciuit contenta in d. ſcriptura. *ibid. nu.* 12.
Approbare laudum, quando quis dicatur. *deciſ.* 159. *num.* 7. *Coccino*.
Approbatum ſemel, ampliùs non poteſt reprobari; *deciſ.* 51. *num.* 7. *Coccino*.
Approbaſſe ſine dubio, is cenſetur contractum geſtũ eius nomine, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit. *deciſ.* 56. *num.* 3. *Motmanno*.

A R B I T E R.

Arbitri electi ad æſtimandum precium rei venditæ, non poſſunt cogi ad arbitrandum, dùm non acceptarunt arbitrium. *deciſ.* 172. *num.* 15. *Merlino*.
Arbiter electus ad declarandum precium rei venditę, ſi illud non declaret, deficit omninò conditio appoſita venditioni. *deciſ.* 172. *num.* 5. *Merlino*.

A R B I T R I V M.

in Arbitrium tertij, ſi aliquid accidentaliter remittatur, poſtquàm contractus emptionis eſt perfectus, tunc eo non arbitrante, recurritur ad arbitrium Iudicis. *deciſ.* 172. *num.* 22. 23. 24. & 25. *Merlino*.
ad Arbitriũ Iudicis, ſi recurreretur in terminis l. fin. C. de contrahend. empt. numquàm iſta lex locum haberet. *deciſ.* 248. *num.* 14. & hoc etiam expreſſè d. l. prohibet. *ibidem num.* 15. *Merlino*.
Arbitrium Iudicis remittit rigorem iuris. *deciſ.* 104. *num.* 18. *Coccino*.
ab Arbitrio ventorum, & maris pendet lucrum, & iactura contractus aſſecurationis nauium. *dec.* 229. *num.* 7. *Merlino*.
Circa hanc materiam. vide ſuprà in verbo Aſſecuratio, & infrà, in verbo Nauis.
Arbitrio Iudicis relicta eſt meritorum æſtimatio. *deciſ.* 358. *num.* 20. *Veroſpio*.
Arbitrium relaxat rigorem iuris, ſic ęquitate ſuadente, & hoc maximè quando dirigitur iuriſdictionem habenti. *deciſ.* 108. *num.* 2. *Pirouano*.
ab Arbitrium boni viri. recurritur de æquitate Canonica, quando peritus electus ad definiendum precium in venditione, illud non vult definire. *deciſ.* 172. *num.* 54 *Merlino*.
Arbitrium intelligitur de arbitrio boni viri. *dec.* 38. *num.* 18. *Dunozetto*.
in Arbitrio Iudicis manet, vbi pupillus debeat educari. *deciſ.* 255. *num.* 2. 3. & 4. *Pirouano*. & vbi exiſtimare debet, vt educetur. *ibid. nu.* 9. 10. & 12.
Arbitriũ à iure eſt regulandũ. *dec.* 108. *n.* 1. *Pirouano*.
Arbitrium non poteſt alteri committi, ſed benè aliquid certum à ſe priùs declaratum, & quando id procedat. *dec.* 38. *nu.* 31. *Dunozetto*.
Arbitrio Iudicis, an probet peritus, ſi ſe remittat. *deciſ.* 10. *num.* 11. *Ghiſilerio*.
Arbitrium in contractibus bonæ fidei accipitur non pro mero arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri. *deciſ.* 248. *num.* 8. *Merlino*.
Arbitrium regulatur à iure. *deciſ.* 71. *nu.* 1. *Vbaldo*.
in Arbitrium tertij, ſi conferatur precium rei venditæ, tunc ſi ille noluerit, aut non potuerit precium definire, eo caſu venditio pro nihilo habetur. *deciſ.* 172. *num.* 1. *Merlino*.
ad Arbitrium boni viri in terminis l. vendentis, C. de contrah. vendit. & non in caſu, l. fin. C. eod. eſt licitum recurrere. *deciſ.* 172. *num.* 8. *Merlino*.
Arbitrium, vel nudum factum à ſe priùs declaratum, quando dicatur alicui commiſſum, remiſſiuè. *deciſ.* 38. *num.* 29. *Dunozetto*.
in Arbitrium vnius ex contrahentibus ſi ſit collatum precium rei venditæ an contractus valeat. *dec.* 172. *num.* 78. & 79. *Merlino*.
ad Arbitrium boni viri, quare recurratur in terminis, l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. *deciſ.* 172. *nu.* 85. & 86. *Merlino*.

A R C H I V I V M.

in Archiuio Romano, ſi Notarius non reperiatur deſcriptus, illius inſtrumenta non probant. *dec.* 184. *num* 40. *Coccino*.
ab Archiuio, ſi ſit extractum inſtrumentum fidem meretur, & probat etiam lite pendente, & abſquè ſolemnitate exemplatum. *dec.* 47. *nu.* 14. *Pirouano*.
ab. Archiuio ſi ſit extractum inſtrumentum, vt dicatur in forma probanti, quid ſufficiat. *deciſ.* 125. *num.* 12. *Merlino*.
ab *Archiuiſta*, ſi ſit extractum inſtrumentum, dicitur eſſe in forma probanti, ſi aſſerat ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarij defuncti. *dec.* 125. *num.* 11. *Coccino*.
ab Archiuiſta, ſi ſit extractum inſtrumentum probat, licèt ſit conſcriptum aliena manu, & ſolùmodò ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum. *dec.* 125. *n.* 14. *Merlino*.

A R C H I P R E S B Y T E R.

Archipresbyter non habet ius mulctandi. *deciſ.* 253. *num.* 33. *Merlino*.
Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis habet longè maiorem iuriſdictionem, quàm habet Archipreſbyter ruralis. *deciſ.* 253. *num.* 37. *Merlino*.

A R G V M E N T V M.

Argumentum illud ab Imperio actiuo ad paſſiuum, eſt iniquum. *deciſ.* 310. *num.* 7. *Merlino*.
Argumentum, quando valeat de Falcidia ad Trebellianicam. *deciſ.* 5. *num.* 10. *Veroſpio*.
Argumentum à contrario ſenſu ductum, non procedit in deſtructionem diſpoſitionis in ſenſu directo conceptæ ad fauorem alicuius, & quare. *deciſ.* 318. *num.* 8. *Veroſpio*.
Item non procedit, quando ſequeretur abſurdus intellectus, & legum correctio. *ibidem num.* 9.
Argumentum ab identitate rationis regulariter non procedit, quando in eadem ratione colligitur caſuum differentias. *deciſ.* 346. *num.* 24. *Pirouano*.
Arguere de maiori ad minus licet. *d.* 289 *n.* 35. *Cocc*.
Argumentum à præterito in præſens valet. *deciſ.* 310. *num* 29. *Merlino*.
Argumentũ à ſolito procedit. *d.* 186. *n.* 12. *Ghiſilerio*.
Argumentum à ſolito nõ admittitur, quando aliquid adijcitur obligationi tertij. *dec.* 190. *nu.* 9. *Merlino*.
Argumentum à ſuperfluitate verborum non concludit per neceſsè, & eſt debile argumentum. *deciſ.* 348. *num.* 13. *Vbaldo*.
Argumentum ab vſu, ſeù ſolito de iure valet. *deciſ.* 305. *num.* 18. *Buccabella*.

A R T I C V L V S.

Articuli, quando ſunt irrelevantes, remiſſoria non conceditur. *deciſ.* 276. *num.* 1. *Coccino*.
Articuli continentes inueriſimilia non ſunt admittenda. *deciſ.* 276. *num.* 9. *Coccino*.

in

in Articulis contenta, ſi teſtes ſimpliciter dicãt, quod ſint vera, benè probant. *d.261 nu.6. Buccabella.*
Articuli diuerſi, prioribus articulis indirectè, non verè directè contrarij, admitti poſſunt in ſecunda inſtãtia, & in alijs. *deciſ. 266. num. 12. Coccino.*
Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans, ad hoc vt remiſſoria non denegetur. *deciſ. 196 nu.9. Merlino.*
Articuli, ſi appareant concepti ad euitandas deciſiones Rotales, remiſſoria videtur calumnioſè petita. *deciſ. 266. num. 20. Coccino.*
Articulus vnus ſufficit, quod ſit relenans, ad hoc, vt remiſſoria admittatur, quòad omnes. *deciſ. 212. num. 3. Merlino.*
Articuli non ſunt admittendi, quorum probationes non concludentent ad victoriam cauſæ. *deciſ. 177. num. 4. Motmanno.*
ARRENDAMENTA regulariter non probant valorem terrarum. *deciſ. 186. num. 10. Ghiſilerio.*

ASCENDENS.

Aſcendentium bona ſunt ſemper hypothecata pro dotium conſtitutione, & reſtitutione in fauorem deſcendentium. *deciſ. 312. num 17. Merlino.*
Aſcendentium bona fideicommiſſo ſuppoſita, ſinè ad collaterales tranſeant, ſiuè ad extraneos, ſunt obligata in ſubſidium pro conſtitutione dotis deſcendentibus. *ibidem num. 18.*

ASSECVRATIO.

in Aſſecuratione Nauium, ſi ſint appoſita illa verba, (& fuſſe come ſi voleſſe, ò interueniſſe,) ſunt adeò ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant. *deciſ. 24. num. 8. Ghiſilerio.*
Aſſecurationi Nauis eſt factus locùs, probata eius deprædatione, & ſtatim commiſſa dicitur illius ſtipulatio, & ex ea validè poteſt agi. *deciſ. 54. num. 1. Pirouano.*
Et hoc procedit etiamſi eadem Nauis à piratis recuperata ſit. *ibidem num. 2.*
Aſſecurationis caſus non dicitur eueniſſe, quando merces non ſunt deperditæ. *dec.24.n.5. Ghiſilerio.*
Aſſecurationis contractus non tenet, dum adeſt poſſibilitas, ac præſumptio notitiæ, quod merces erãt depetditæ. *deciſ. 229. num. 21. & 22. Merlino.*
Et inſuper, ſi ceſſet pactum expreſſum, quod ſolet apponi per illam clauſulam, perita, vel non perita, &c. *ibidem.*
Aſſecuratio Nauis, de vna Naui ad aliam non debet extendi. *deciſ. 54. num. 3. Pirouano.*
Aſſecurationis contractus non tenet, ſiuè ille, qui petijt aſſecurationem ſciebat iacturam mercium, ſiue id præſumatur. *deciſ. 229. num. 18. Merlino.*
in Aſſecuratione Nauium, dum ſuſceptum fuit omne impedimentum, & omne riſicum, quò vſquè, ad locum conuentum peruenirent merces, ea verba nullum caſum excludere videntur. *deciſ. 24. num. 10. Ghiſilerio.*
Aſſecurationis tempore, data notitia de aliquo periculo mercium, non eſt locus promiſſioni factæ ab aſſecurante. *deciſ. 229. num. 3. Merlino.*
Aſſecurationis contractus fieri poteſt etiam ſuper re iàm perempta.
Sed hoc intellige dummodò talis rei interitus tempore aſſecurationis ſit incognitus. *deciſ. 229. num. 16. Merlino.*
Aſſecuratio Nauis iàm peremptæ valet, dummodò tamen notitia deperditionis haberi non potuerit de tempore aſſecurationis. *d.229.n.17. Merlino.*
Aſſecurata, ſi ſit merx. ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantùm ipſius damni *deciſ. 258. num. 5. Panzirolo.*
Aſſecurationis contractus, dum dicitur, quod poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, vt etiam iam pere mpta Naue aſſecuratot teneatur de interitu. *deciſ. 229. num. 19. Merlino.*
Et nec hoc caſu teneretur aſſecurator ad integrum precium mercium deperditarum. *ibidem nu. 20.*
Aſſecurationis tempore deducitur notitia de ſtatu mercium, ex loci diſtantia, & temporis interuallo, & qualitate itineris. *deciſ. 229. num 6. Merlino.*
Aſſecurata, ſi fuerit merx. cum obligatione de reſigiendo, quodcumquè damnum. an talis promiſſio intelligatur facta etiam in ordine ad lucrum. *deciſ. 258. num. 7. Panzirolo.*
Aſſecurationis contractus & illius iuſtitia totus poſitus eſt in incertitudine, & in aliea fortunæ, vt quippe lucrum, vel iactura iſtius contractus pendet à maris, & ventorum arbitrio. *deciſ. 229. num. 7. Merlino.*
Aſſecuratio Nauis quando eſt facta ab aliquo, ſi damnum patiatur, illud debet reficere ſecundùm precium Ciuitatis, ad quam ſalua erat traducenda. *deciſ. 258. num. 3. Panzirolo.*
in Aſſecurationis contractu de tempore aſſecurationis requiritur totalis incertitudo de tempore aſſecurationis. *deciſ. 229. num. 9. Merlino.*
Aſſecurationis contractus dicitur venditio ſuſceptionis periculi, & æquiparatur iactui retis, & ſponſioni. *deciſ. 229. num. 8. Merlino.*
Aſſecurationem mercium illi, qui petunt ſolent eſſe diligentiores in perquirendo notitiam mercium, quàm ipſi aſſecuratores, cum vt plurimùm de toto aſſe aſſecurati agatur, in interitu Nauis. *deciſ. 229. num. 13. Merlino.*
Aſſecurati, dùm probauerunt intentionem ſuam, nempe, quòd venerit caſus aſſecurationis, incumbit aſſecuratoribus onus probandi eorum exceptionem. *deciſ. 229. num. 31. Merlino.*
pro Aſſecuratore mercium in dubio iudicandum eſt. *deciſ. 229. num. 30. Merlino.*

ASSERTIO.

per Aſſertionem alterius non poteſt immutari, aut alterari natura contractus iàm celebrati. *deciſ. 14. num. 40. Ghiſilerio.*
ex Aſſertione contrahentium, quando non probantur merita donatarij, ſed aliundè, & illa merita non ſunt inferiora valore bonorum donatorum & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerunt, tunc in donatione non poteſt conſiderari læſio. *deciſ. 363. num. 8. Veroſpio.*
Aſſertionibus, & atteſtationibus factis in cõmiſſione de ſtylo Rotæ, àn ſtetur. *d.273. nu. 8. Panzirolo.*
Aſſertioni poſſidentis ſtatur, quo iure, vel nomine poſſideat. *deciſ. 264. num. 12. Dunozetto.*
per Aſſertiones eorum, qui habent poteſtatẽ vniendi cum poſſeſſione ſubſecuta, ſufficienter probatur vnio. *deciſ. 16. num. 3. Ghiſilerio.*
Aſſertio donatoris circà probationem meritorum, non ſufficit ſecundùm ſtatut. Vrb. ſed aliundè requirit

quirit hanc probationem. *dec.* 358. *nu.* 7. *Veroſpio.*
& quando ſtetur tali aſſertioni, *ibidem.*

Aſſertio Notariatus, quando omninò veniat attendenda. *decis.* 184. *num.* 16. *Coccino.*

Aſſertioni Iudicis, & Notarij de actu coràm ſe geſto, in cauſa ſibi commiſſa, eſt omninò ſtandum. *decis.* 133. *num.* 11. *Ghiſilerio.*

Aſſertio pupilli non ſufficit, ad hoc vt tutor dicatur reddidiſſe rationes. *decis.* 242. *num.* 5. *Merlino.*

Aſſertioni Ordinarij nō creditur, ſi ſit cōtraria diſpoſitioni iuris communis. *dec.* 223. *nu.* 13. *Ghiſilerio.*

Aſſertioni Principis præſertim in antiquis, plurimùm deferendum eſt. *decis.* 344. *num.* 2. *Motmanno.*

Aſſertioni Principis ſtandum eſt. *d.* 81. *n.* 33. *Merlino.*

Aſſerenti, quod aliqua res non ſit vendita iuſto precio, incumbit onus probandi. *decis.* 135. *num.* 17. *Pirouano.*

Aſſerenti plùs perueniſſe ad manus alterius, incumbit onus probandi. *decis.* 161. *num.* 29. *Panzirolo.*

ASSIGNATIO.

Aſſignatio, ſeù datio in ſolutum, ſtante falſitate cauſæ, corruit in totum. *decis.* 271. *nu.* 2. & 3. *Merlino.*

Aſſignatio non dicitur legitimè facta, quando non interuenit ille, de cuius intereſſe agebatur. *decis.* 204. *num.* 8. *Dunozetto.*

Aſſignatio ex falſa cauſa emanata non ſuſtinetur. *decis.* 80. *num.* 1. *Merlino.*

in Aſſignatione, ſeù in datione in ſolutum, ſi cauſa expreſſa, reperiatur partim falſa, & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur. *dec.* 271. *n.* 5 *Merlin.*

ex Aſſignatione ſtalli in Choro, & loci in Capitulo arguitur collegialitas. *decis.* 221. *num.* 5. *Panzirolo.*

de ASSOCIANDO mandatum, quando eſt nullum, non modò in illius executione eſt ſuper ſedendum, ſed etiam eſt permiſſa appellatio. *decis.* 260. *num.* 1. *Motmanno.*

ATTENTATVM.

ad Attentatorum effectum, ſcientia partis non infert ad ſcientiam Iudicis. *decis.* 296. *num.* 7. ſed declara, *vt num.* 8. *Veroſpio.*

Attentata debent reuocari, attenta facultate ea reuocandi, de qua in cōmiſſione. *d.* 75. *n.* 8. *Ghiſilerio.*

Attentatū dicitur quicquid geritur poſt introductionem cauſæ appellationis, & inhibitionem ſubſequutam, non obſtante quacumquè re iudicata, ſiuè appellatione, & quare. *decis.* 296. *num.* 1. & 2. *Veroſpio.*

abſquè Attentatorum vitio licitum eſt hæredi vniuerſali lite pendente capere poſſeſſionem bonorum defuncti, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat apud defunctum. *decis.* 73. *num.* 3. *Merlino.*

Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem, etiam pendēte diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Signatura. *d.* 134. *n.* 1. *Motmanno.*

Attentare, quando non dicatur hæres capiendo poſſeſſionem bonorum defuncti, lite pendente. *decis.* 73. *num.* 3. & 4. *Merlino.*

Attentata non dicitur executio facta in partibus ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit. *decis.* 134. *num.* 3. *Motmanno.*

citrà Attentatorum vitium, patrono non licet præſentare lite pendente. *decis.* 295. *num.* 8. *Panzirolo.*

de Attentatis commiſsis appellatione pendente poſt rem iudicatam dari non poteſt. *decis.* 75. *num.* 6. *Ghiſilerio*, & qualiter hoc procedat. vide *ibid.* *n.* 7.

de Attentatis ob litis pendentiam, vel ob ſpretum Iudicis, is dare non poteſt, qui eiuſdem Iudicis iuriſdictionē voluit declinare, pro vt dicitur de contumace. *decis.* 102. *num.* 2. *Vbaldo.*

Attentati vitium ceſſat per acquieſcientiam partis, quæ procedendo in cauſa, præſumitur attentatis renunciaſſe. *decis.* 102. *num.* 1. *Vbaldo.*

Attentatis renunciaſſe cenſetur Iudex, ſi ad vlteriora proceſſerit. *decis.* 102. *num.* 3. *Vbaldo.*

ATTESTATIO.

Atteſtationes extraiudiciales adminiculatæ ex depoſitionibus teſtium formiter examinatorum, & ex alijs præſumptionibus ſufficienter probant. *decis.* 214. *num.* 2. *Pirouano.*

Atteſtationes teſtium extraiudicialiter factæ abſquè iuramento, & partis citatione non attenduntur. *decis.* 221. *num.* 15. *Panzirolo.*

Atteſtationi Epiſcopi, vel alterius collatoris non ſtatur, quod in prouiſione Parochialis ſeruata fuerint debita requiſita. *decis.* 289. *num.* 18. *Coccino.*

Sicuti, nec quod interuenerint cæteræ qualitates ad hoc neceſſariæ. *ibidem num.* 19. *Coccino.*

Atteſtationi extraiudiciali ſtandum non eſt, quantumuis illa ſit qualificata, & iuramento roborata coram Notario, & teſtibus. *decis.* 215. *num.* 5. & 6. *Pirouano.*

Atteſtationibus regulariter non creditur. *decis.* 214. *num.* 3. *Pirouano.*

AVCTOR.

Auctoris dolus, non debet extendi ad ſucceſſores. *decis.* 175. *num.* 6. *Dunozetto.*

Auctoris factum ſucceſſor tenetur ſequi. *decis.* 5. *num.* 13. *Veroſpio.*

Auctor excluſo proprio intereſſe venire non poteſt ex perſona ſucceſſoris, & vti iuribus illius. Et quando Auctoris intereſſe non ceſſet. *decis.* 270. *num.* 14. & 15. *Veroſpio.*

AVCTORITAS.

Auctoritate propria, poteſtas exegendi creditum, nō liberat debitorem, tamquàm poſita in arbitrio, non autem in neceſsitate creditoris. *decis.* 209. *num.* 5. *Pirouano.*

Auctoritate propria, quando quis poteſt aliquid facere, tunc non intereſt ſiuè per ſe, ſiuè per alium faciat. *decis.* 38. *num.* 55. *Dunozetto.*

ſinè Auctoritate Ordinarij, & dotis aſsignatione, beneficia ſinè dubio non poſſunt erigi. *d.* 157. *nu.* 29. *Pirouano.*

Auctoritatem abſolutiſsimam certum eſt, quod Papa habet in beneficialibus. *decis.* 29. *num.* 2. *Veroſpio.*

Auctoritatem, quando quis non habet in rebus ſuis proprijs gerendis, eam certe non poterit præſtare in rebus alienis. *decis.* 81. *num.* 12. *Merlino.*

Auctoritatem tantam non habet tutor in bonis pupilli, quantam habet in bonis filij, pater. *decis.* 86. *num.* 16. *Ghiſilerio.*

Auctoritate legitima, quòd aliqua ſcriptura extracta ſit, & ab aliquo authentico, cùm debitis ſolemnitatibus, quando aſſequi non poſſit. *decis.* 224. *num.* 5. *Merlino.*

Auctoritas ius dicentiū ne cōtemnatur, & deludatur mulcta eſt propriū remediū. *dec.* 253. *n.* 12. *Merlin.*

Auctoritas acceſſoris non debet eſſe maior, quàm illa principalis. *deciſ.38. num.68. Dunozetto.*

Auctoritas Iudicis requiritur ad hoc, vt quis immittatur in poſſeſſionem, & cauendum eſt, ne quis ſine illa ingrediatur. *deciſ.257.nu.4. Motmanno.*

Auctoritate Iudicis, quod poſſeſſio ſit capta, hoc non præſumitur in dubio. *deciſ.257. n. 3. Motmanno.*

ad *Audientiæ* effectum pro reſtitutione aduerſus rem iudicatam, quid ſufficiat docere. *deciſ. 205. num.9. & 10. Queipo.*

Auditor Cameræ negari non poteſt, quin ſit de primarijs Iudicibus Curiæ. *deciſ.150.n.13. Pirouano.*

AVDITOR ROTÆ.

Auditores Rotæ omnes faciunt vnum corpus, & vnus dicitur alterius loco ſubrogatus. *deciſ.8.n.4. Queipo.*

Auditores Rotæ non poſſunt expedire cauſas, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum. *deciſ. 170.num.9. Pirouano.*

Auditores Rotæ faciunt vnum Tribunal & commiſſiones deſeruiunt pro ſimplici diſtributione cauſarum. *deciſ.85.num.9. Vbaldo.*

Auditor Rotæ in cauſis beneficialibus pendentibus in Rota, cùm ſuccedat loco Ordinarij, collationem dd. beneficiorum facere, poteſt. *deciſ.289. num. 88. Coccino.* *Vide infra in verbo Rota.*

AVGENDI voluntas non debet operare diminutionem: *deciſ.174. num.42. Merlino.*

AVGVMENTVM.

Angumentum, & dos à pari procedunt in reſtitutione. *deciſ. 300. num. 8. & 9. Pirouano.*

pro Augumento cultus diuini, ſi ſit facta vnio non ſubiacet regulæ reuocatoriæ vnionum. *deciſ. 7. num. 7. Ghiſilerio.*

Augumentum dotis Eccleſiæ, vt dicatur iuxtà opinionem, quam ſeruat Rota factum non debet eſſe ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſſaria. *deciſ. 109. num. 15. Ghiſilerio.*

Authenticarum aliquarum declarationem habes infrà in calce Indicis.

A V V S.

Auus paternus, quando adoptat nepotem ex filio emancipato, vel auus maternus adoptat nepotem ex filia, filius adoptatus tranſit in poteſtatem aui propter duplex vinculum ciuile ſcilicèt, & naturale. *deciſ.88.num.1. Coccino.*

per Auum, bona fideicommiſſo ſubiecta in ſubſidium alienari poſſunt pro conſtituenda dote nepti etiam illegitimæ. Et hoc tàm ſi velit nubere in ſæculo, quàm ſi cogitet profiteri in Monaſterio. *deciſ.314. num.22. Merlino.*

Auum reliquiſſe dotem nepti eius contemplatione, coniecturis, & præſumptionibus oſtenditur. *deciſ. 145. num. 10. Pirouano.*

Auus relinquendo dotem nepti iàm natæ, & per conſequens prædilectæ, an eius contemplatione cenſeatur relicta. *ibidem. num.11.*

Auus, licèt propter filium diligat neptem, hoc tamen non eſt ſufficiens cauſa, vt dos ei relicta, dicatur relicta eius contemplatione, & non filij. *ibidem. num.13.*

Auus, legans aliquid ſimpliciter nepti, an illud præſumatur relictum, cauſa compenſandi, cùm dote, *ibidem. num.13.*

Auus ſi relinquat dotem nepti, quæ adhuc non eſt nubilis, tunc præſumitur relicta eius contemplatione. *ibidem. num.15.*

Auus, vel pater in dubio præſumitur legare filiabus pro dote. *ibidem. num.17.*

Auũ reliquiſſe dotẽ nepti eius contẽplatione, coniecturis vehementiſſimis debet oſtendi. *ibidem.n.26.*

ab Auo legatum factum neptibus, cenſetur relictum contemplatione filij, non autem ipſarum. *deciſ. 146. num.2. Pirouano.*

Auus, quando dat nepti dotem, vel promittit eã, videtur id facere, vt trãſeat primò ad filium, & breui manu, ab eo in neptem. *ibidem. num.3.*

Auus, quando dat nepti dotem, non propter ſe, ſed pro filio, quando filius eam ſoluere tenetur, vel propter filium, qui ſoluere eam non poteſt. *deciſ. 146. num.4. Pirouano.*

Et officium Aui in hac parte, circà neptem ſemper pendet ex officio patris ergà filium. *ibidem.nu.5.*

Auus, quando ſoluit dotem nepti, dicta dos prouenit à patre, cuius contemplatione ſoluitur, vel promittitur, & ſemper eſt imputanda in legitimam illi debitam in bonis patris. *ibidem. num.6.*

Auus dum dotat filiam, tenetur, & ipſa imputare eã in legitimam ſibi debitam in bonis ſui patris. *ibidem. num.7.*

Auus tenetur dotare neptem ex legali neceſſitate. *ibidem. num.8.*

Auus, quando dotat neptem, an videatur eius perſonam principaliter contemplare. *ibidem. nu.10.*

Auo viuente, pater non habet in poteſtate ſuos filios. *ibidem, num.12.*

Non tamen hinc concludi debet, quòd hoc caſu non teneatur dotare filias. *ibidem. num.13.*

Auus, ſi promittat, aut leget dotem nepti, præſumitur hoc facere contemplatione patris. *deciſ. 145. num. 9. Pirouano.*

Aui hæres in ſubſidium tenetur dotem aſſignare nepti ſpuriæ. *deciſ.314.num.24. Merlino.*

Auunculus reſpectu nepotis ex ſorore, non eſt conſanguineus. *dec.349. num.11. & quarè, & nu.12. & 13. Veroſpio.*

B

BANNITVS.

BAnnito exiſtente patre, ſi filius naſcatur, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c. *dec.103. num 3. Pirouano.*

Banniti noſtri temporis non æquiparantur deportatis. *ibidem. num.4.*

Banniti noſtri temporis tantùm ciuitatem amittunt, Deportati verò amittebant iura Ciuilia, & Ciuitatem. *ibidem. num.4.*

Banniti noſtri temporis, quocumquè modo ſint banniti, ſiuè perpetuò. ſiuè ad tempus, ſiuè cùm publicatione bonorum, aut quòd poſſint impunè offendi tanquàm hoſtes patriæ, nunquàm æquiparantur deportatis, aut relegatis. *ibidem. num.6.*

Bannitus, cùm publicatione bonorum, & diffidatione, quæ iura amittat. *ibidem. num.7. & 8.*

Bannitus extrà territorium bannientis, non prohibetur agere. *ibidem. num.10.*

Bannitus amittit iura Ciuitatis bannientis. *ibidem. num.* 12.

Bannitus in alieno territorio eſt capax cuiuſcumquè actus legitimi ſibi competentis. *ibidem. num.* 13.

ob Bannum matrimonium non diſſoluitur, ſed ſubſiſtit. *deciſ.* 103. *num.* 5. *Pirouano*.

Banni effectus non porrigitur extrà territorium. *ibidem. num.* 11.

BAPTISMVS.

Baptiſmi fides, ſi ſit extracta à tertio, cui non probatur fuiſſe conceſſam hanc facultatem extrahendi. Quàmuis dicatur, eum, qui eam extraxit fuiſſe presbyterum, & Vicarium loci, ſi nõ conſtet, quòd dictus presbyter, & vicarius cuſtodierit librum, nec ex eius perſona poteſt accipere robur dicta fides. *deciſ.* 45. *num.* 17. & 18. *Ghiſilerio*.

Baptiſmi fides non releuat, ad probandam ætatem, ſi non fuit extracta à Parocho, nequè à Notario, vel ab aliquo, cui ex officio demandata eſſet cuſtodia libri huiuſmodi. *ibidem. num.* 16.

Baptiſmi fides; tunc multò magis formiter eſt extrahenda, quando hoc ſpecialiter fuit a parte proteſtatum. *ibidm. num.* 22.

Baptiſmi fides extracta non à Parocho, ſed à tertio ex quibus reddatur valdè inueriſimilis. *deciſ.* 45. *num.* 20. *Ghiſilerio*.

BARO.

Baronis indignationem magis probabiliùs timet carceratus, quàm Iudicis, vel Officialis. *deciſ.* 26. *num.* 23. *Merlino*.

cum Barone poteſt contrahere carceratus, poſtquàm è carcere eſt liberatus, & in plena libertate conſtituto. *ibidem. num.* 34.

Baro aſſimilatur Officiali perpetuo, non autem temporali. *ibidem. num.* 28.

BASILICA.

Baſilica Vaticana in ſacris cæremonijs, & Chori diſciplina omnium eſt exemplar, & Magiſtra Eccleſiarum. *dec.* 288. *num.* 21. *Merlino*.

in Baſilica Vaticana Cappellani prouiſi Cappellanijs ab Innocentio Octauo erectis, quàmuis diuerſi, recentioris, & imparis ſint Ordinis & diuerſos prouentus diſtributiones percipiant, tamen quia eodem vtuntur habitu in Choro, immediatè ſedent poſt Beneficiatos, & eorum abſentium ſedes vacuas ſubingrediuntur, & occupant. *ibid.. n.* 20.

BENEMERITA.

ob Benemerita, ſi ſit facta donatio, dicitur facta ex titulo oneroſo. *deciſ.* 50. *num.* 3. *Queipo*.

ob Benemerita, quis ſimpliciter, prohibitus ſit donare, & quarè. *deciſ.* 358. *num.* 6. *Veroſpio*.

ob Benemerita donationes faciendas à minoribus, vel mulieribus ſtatutum Vrbis non reſtringit, ſed ſolùm diſponit, vt in exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſunt æſtimare valorem meritorum. *ibidem. num.* 14

Vide infrà in verb. Donatio.

BENEFICIATVS.

Beneficiati, quod habeant priuilegium faciendi Collegium in Eccleſia Collegiata, quid probare teneantur. *deciſ.* 136. *num.* . & 4. *Motmanno*.

Beneficiati, in vna, eademquè Collegiata Eccleſia præter Canonicos debent conſiderari, vti ſinguli, qui non poſſunt facere Collegium. *deciſ.* 136. *n.* 1. *Motmanno*.

Beneficiati mandatum expirat per illius mortem etiam re non integra. *deciſ.* 38. *n.* 69. *Dunozetto*.

Beneficiati, qui non conſtituunt Collegium, an poſſint ſe congregare ſine licentia Superioris. *deciſ.* 32. *num.* 1. *Coccino*.

Beneficiati obitus in poſſeſſione beneficij, benè probatur ex confeſſione aduerſarij, quæ confeſſio ſuperat omnes alias probationes. *deciſ.* 45. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

Beneficiati, ex quibus deducant ius ſuum, vt poſſint vti iuriſdictione ſuper anniuerſarijs vnà cùm Capitulo. *deciſ.* 309. *num.* 6. *Veroſpio*.

Beneficiatis, an poſſit dare licentiam Epiſcopus, vt ſe congregent, ſi non faciant Collegium. *deciſ.* 32. *num.* 2. *Coccino*.

Beneficiati, ad hoc, vt habeant facultatem faciendi Collegium, nõ ſufficit hoc docere per actus æquiuocos. *deciſ.* 136. *num.* 9. *Motmanno*.

Beneficiati non repræſentant Capitulum, ſed ſunt tamquàm ſerui, & miniſtri Eccleſiæ. *deciſ.* 351. *num.* 2. *Veroſpio*.

Beneficiati, quia ex ſe vnum corpus nõ conſtituunt, ſed conſiderantur, vt ſinguli, habere non poſſunt ius ſe congregandi. *deciſ.* 351. *num.* 11 *Veroſpio*.

Beneficiati non poſſunt facere Congregationes, quia in hoc verſatur intereſſe Capituli, cui ipſi Beneficiati ſubiacent. *deciſ.* 351. *num.* 12. *Veroſpio*.

Vide infrà in verb. Portionarij.

BENEFICIVM.

Beneficium habere aliud eſt, & aliud habere eius fructus. *deciſ.* 200. *num.* 11. *Dunozetto*.

Beneficia plura, quis retinere non poteſt. *deciſ.* 119 *num.* 4. *Motmanno*.

Beneficium, in dubio præſumitur beneficium Eccleſiaſticum. *deciſ.* 13. *n.* 10. *Merlino*.

Beneficium, quòd ſit Eccleſiaſticum, quando iſta præſumptio multò magis intret. *deciſ.* 57. *num.* 1. *Merlino*.

Beneficium, requirens aliquam qualitatem in accipiente, ſufficit, quod iſta habilitas interueniat intrà annum etiam à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ. *deciſ.* 147. *num.* 6. *Pirouano*.

Beneficium requirens literaturam in Clerico, requiritur, quòd iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt. *ibidem. num.* 7.

Beneficiorum ſunt incapaces Laici. *deciſ.* 19. *nu.* 16. *Merlino*.

in Beneficijs tantùm habet locum Regula de valore. *deciſ.* 13. *num.* 12. *Merlino*.

Beneficij affectio in coadiutorijs pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, per quam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam. *deciſ.* 45. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Beneficium ex appoſitione manus Papæ, ità remanet affectum, vt nullus inferior ſe circà illud poſſit ſe intromittere. *deciſ.* 45. *num.* 21. *Ghiſilerio*.

Beneficia clauſtralia in titulum perpetuum, non poſſunt conferre Superiores Regulares. *dec.* 245. *num.* 15. *Pirouano*.

Beneficia clauſtralia, manualia, & ad nutum Superioris amouibilia non cadunt ſub reſeruationibus Apoſtolicis. *deciſ.* 245. *num.* 3. & 10. *Pirouano*.

ad

Digitized by Google

ad Beneficij collationem ſuſtinendam, quando non attendatur vltimus ſtatus. *decif.13.n.21. Merlino.*

ad Beneficij collationē ſuſtinendam ſufficit vltimus ſtatus. Et prouiſus, non eſt remouendus etiamſi poſteà detegatur beneficium non eſſe conferibile. *dec.13. num.16. & 17. Merlino.*

Neque collatio infringitur, aut retractatur ex ſuperuenienti probatione veræ qualitatis, & proprietatis beneficij. *ibidem. num.17.*

in Beneficiorum collatione, & in quaſi poſſeſſione conferēdi, habet etiā locum cap. conſultationibus de Iureparr. licèt loquatur in præſentatione. *decif. 13. num.20. Merlino.*

Beneficij collatio à Vicario reuocato, facta ante ſcientiam reuocationis tenet. *dec.130.n.6. Queipo.*

Beneficiorum collatio debet intelligi de ſui natura perpetua. *dec.245. num.5. Pirouano.*

ad Beneficij collationem ſuſtinendam ſufficit vltimus ſtatus reſultans ex quaſi poſſeſſione. *decif.57. num.3. Merlino.*

Beneficij collatio facienda vigore electionis, videtur actus neceſſarius. *dec.289. num.82. Coccino.*

Beneficij collator non poteſt venire contrà factum proprium. *decif.359. num.4. Motmanno.*

Quod procedit etiam in eo, qui velit impugnare electionem ratione formæ non ſeruatæ. *ibid. nu.5.*

Beneficia conferre non poteſt Vicarius Epiſcopi. *decif.157. num.18. Pirouano.*

Beneficiū eſt de collatione illius Ordinarij intrà cuius fines Diœceſis ſita sūt. *decif.43.n.1. Pirouano.*

Beneficia ſi ſint fundata in aliqua Eccleſia &c. nihilominùs collatio non ad Rectorem, ſed ad Epiſcopum ſpectat. *decif.220. num.7. Dunozetto.*

Beneficij collatio præſumitur canonicè facta. *decif. 359. num.20. Motmanno.*

Beneficia cenſetur Papa conferre iuxtà naturam eorum. *decif.221. nu.20. Panzirolo.*

Beneficij diſmembratio, vt ſuſtineatur copulatiuè requiruntur iſta cauſa, & ſolemnitas, nec vnum ſine alio ſufficit. *decif.315. nu.3. Ghiſilerio.*

Beneficiorum diſmembrationes, cum ſapiant alienationem, in eis debet interuenire, & iuſta cauſa, & ſolemnitas. *decif.223. nu.1. Ghiſilerio.*

Beneficij curati diſmembratio, quando remaneat nulla. *decif.223 nu.6. Ghiſilerio.*

Beneficiorum diſmembrationibus ius commune reſiſtit, & ideò habens facultatem diſmembrandi hoc aliter quàm per ſolam aſſertionem probandum eſt. *decif.223. nu.12. Ghiſilerio.*

Beneficiorum diuiſiones regulariter prohibentur. *decif.223. nu.7. Ghiſilerio.*

ad Beneficia plura obtinenda, ſi quis fuerit diſpenſatus, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis non priuentur obſequijs, quid ex hac clauſula inferatur, & qualiter ſit intelligenda. *dec.119. num.6. & 7. Motmanno.*

Beneficiorum duorum erectio, quando fit ex vno, tūc ſtant de per ſe, nec vnum pendet ab alio. *decif.220. num.3. Dunozetto.*

ad Beneficij noui erectionem ſola cauſa augendi numerum vnius Beneficiati ſatis non eſt, niſi fuiſſet hic numerus præciſè neceſſarius ad ſeruitium eiuſdem Eccleſiæ. *decif.6. num.11. Veroſpio.*

Beneficia in Eccleſia Collegiata præſumuntur dotata de bonis proprijs dictæ Eccleſiæ Collegiatæ. *decif. 157. num.25. Pirouano.*

Beneficium ſi ſit erectum ab Epiſcopo, & dotatum de alijs bonis, ſeu beneficijs, quàm ad Eccleſiam Collegiatam ſpectan. non intrat ſimultanea collatio. *decif.43. num.2. Pirouano.*

Et eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi. *ibid. num.3.*

Beneficiorum erectio, vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant regulæ reuocatoriæ. *decif. 7. nu.8.9. & 15. Ghiſilerio.*

Beneficio dos cenſetur conſtituta ab eo, qui ad id tenebatur. *decif.157. num.30. Pirouano.*

Beneficia præſumuntur dotata de bonis proprijs eiuſdem Eccleſiæ. *decif.205. num.5. Pirouano.*

Beneficio, ſi quis dotem aſſignet ex cauſa neceſſaria, non acquirit illius iuſpatronatus. *decif.220. nu.10. Dunozetto.*

Beneficium, quādo ſemel eſt exemptum à iuriſdictione Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri illi competenti. *decif. 157. nu.1. Pirouano.*

Beneficiorum fructus in ſtatu Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes. *decif.19. num.12. Merlino.*

Beneficij fructus, ſi impetretur à Papa, vt poſſint locari, quæ ſolemnitates requiruntur, quando locantur. *decif.200. num.6. Dunozetto.*

ex Beneficij fructibus poteſt perſolui congrua merces per Epiſcopum abſumpto ad prædicandum. *decif. 234. num.53. Merlino.*

Beneficiorum fructus inexacti pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia. *decif.19. num.5. Merlino.*

Beneficium à Sede Apoſtolica impetrans, literis non expeditis, non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem d. beneficij apprehendere, & ſi aliàs fiat, beneficiū vacat. *dec.268.n.1. Pirouano.*

Beneficia impetrans per obitum familiarium Cardinalium, tenetur exprimere nomen, & cognomen, & titulum Cardinalis patroni, & debet adhibere conſenſum dicti Cardinalis patroni. *decif.53. nu.7. Coccino.*

Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica, ſi omiſſa expeditione literarum adeat inferiorem pro inſtitutione, & poſſeſſionem intret, dicitur hoc propriè facere in fraudem emolumentorum Cancellariæ. *decif.268. num.2. Pirouano.*

Beneficiorum impetratorū à Sede Apoſtolica, ſi poſſeſſio capiatur abſquè literis expeditis de iure, & facto vacant, & poſſunt alijs conferri, & commendari. *decif.216. num.7. Pirouano.*

Beneficium impetrans, tenetur iuſtificare gratiam ſui authoris. *decif.213. num.13. Ghiſilerio.*

Beneficium impetrans à Sede Apoſtolica non poteſt ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij capere, niſi literis expeditis. *decif. 216. num.5. Pirouano.*

Beneficia ſine auctoritate Ordinarij, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt. *decif.157. n.29. Pirouano.*

Beneficium vnum, quando dotatur ex fructibus alterius beneficij, remanet de iurepatronatus primi beneficij. *decif.220. nu.1. & 2. Dunozetto.*

Beneficia etiam de iurepatronatus in aliquibus caſibus non poſſunt obtineri ab Ordinario, ſed à Sede Apoſtolica vt propter diſpenſationes pluralitatis

bene-

beneficiorum,& reſeruationes penſionum. *dec.*216. *num.*22. *Pirouano.*

Beneficia iuriſpatronatus Laicorum etiam cõprehenduntur in cap.auaritiæ. de elect.in 6. & in c.1.& 2. vt lit. pend.& in conſtit.de public.& in c.execrabilis. *deciſ.*268. *num.*6. *Pirouano.*

in Beneficiorum de iurepatronatus expeditione,fraus non minùs cadere poteſt, quàm in alijs liberæ collationis. *deciſ.*287.*num.*9. *Pirouano.*

Beneficia iuriſpatronatus Laicorum an diuerſo modo conferantur, quàm alia beneficia Eccleſiaſtica. *deciſ.*268. *num.*4. *Pirouano.*

Beneficia de iurepatronatus non comprehenduntur in conſtitutione beneficiali generali, etiam per viam legis emanata. *deciſ.*287. *num.*7. *Pirouano.*

Beneficia de iurepatronatus Regum, & Imperatorum expediuntur cum ſolutione taxarum, & annatarũ prout cætera beneficia, abſquè alia exceptione emolumẽtorum Datariæ. *deciſ.*287.*n.*8 *Pirouano.*

Beneficium, quod ſit de iurepatronatus, ſi narretur, iſta narratiua probatur, ſi partes ad inuicem illud fateantur, quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur. *dec.*187. *num.*4. *Pirouano.*

Vide infrà in verbo Iuſpatronatus.

Beneficia manualia, licèt aliquando durent ad vitam prouiſi, non ideo contigit, quia tituli ſint perpetui, ſed ex eo, quia à ſuperioribus non remouentur. *deciſ.*245 *num.*16.*Pirouano.*

Beneficij naturam Papa non præſumitur mutare voluiſſe abſquè expreſſione. *dec.*245. *n.*20.*Pirouano.*

Beneficia manualia poſſunt fieri perpetua ex Pontificis priuilegio. *deciſ.*245. *num.*11. *Pirouano.*

Beneficia manualia de ſui natura non conferuntur in perpetuum. *deciſ.*245. *num.* 16. *Pirouano.*

Beneficia patrimonialia Laicorum non cadunt ſub reſeruationib. Apoſtolicis. *dec.*287.*n.*4.*Pirouano.*

Beneficia patrimonialia liberè abſquè præſentatione non poſſunt impetrari. *deciſ.*268. *nu.*7. *Pirouano.*

Beneficium præſumitur capax pẽſionis ſuper illo impoſitæ, ſi ſpatio plurium annorũ abſquè tergiuerſatione fuerit ſoluta. *deciſ.* 213. *num.* 22. & 23. *Ghiſilerio.*

Vide infrà in verbo Penſio.

in Beneficijs onus ſeruitutis non debet prorogari arbitrio tertij. *deciſ.*200. *num.*9. *Dunozetto.*

Et hoc maximè, ſi d. onus fuerit impoſitum, cum dictione aliqua limitatiua temporis. *ibid.num.*10.

Beneficiorum permutatio eſt quidam contractus innominatus. *deciſ.*130. *num.*2. *Queipo.*

Beneficium, ſi quis poſſederit triennio pacificè, intrat præſumptio cuiuſcunquè iuris melioris de mũdo. *deciſ.*119. *num.*4. *Motmanno.*

Beneficii poſſeſſionem ſi quis capiat,quãdo ſpoliatur, reſtituitur in integrum ad d. beneficium. *deciſ.*78. *num.*36. *Dunozetto.*

Beneficij poſſeſſio capta à Commiſſario Cameræ, & poſtea ceſſa, illi, qui beneficium obtinuit, eſt manutenibilis, & perindè eſt, ac ſi ab initio illam ipſemet apprehendiſſet. *deciſ.*233. *nu.*1. *Merlino.*

Beneficij poſſeſſio tradita contrà formam literarum Apoſtolicarum iniuſta eſt. *dec.*233.*n.*14. *Merlino.*

de Beneficio, prouiſo ſuffragatur quaſi poſſeſſio collatoris, cum bona fide conferendi. *deciſ.*13.*nu.*18. *Merlino.*

de Beneficio prouiſus, vt probetur, quod ſit de origine loci, vbi adeſt beneficium, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama. *dec.*92. *num.*6. *Merlino.*

Beneficium dicitur reſeruatum, ſtante eius reſignatione facta in manibus Papæ. *deciſ.*63. *num.* 1. *Motmanno.*

Beneficia, quæ ſunt debita certo generi perſonarum, cadunt ſub reſeruatione cum ſua qualitate. *deciſ.* 153. *num.*6. *Coccino.*

Beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, & decedentium intrà duas dietas, ſunt reſeruata. *deciſ.*150. *num* 2. & 12. *Pirouano.*

Et iſta reſeruatio habet locum, ſiuè iſti ſint Curiales, ſiuè non, & nulla habita diſtinctione negotiorum. *vide ibid.num.*5.& *num.*11.

de Beneficio reſeruato, quando Papa prouidet, cenſetur prouidere, quatenùs probetur, quod ſit reſeruatum, aut affectum. *deciſ.*245.*n.*19.*Pirouano.*

ſuper Beneficio aliquo, ſi Papa apponat manus ex cauſa narratorum, ſi narrata non ſunt vera, Papa non intendit præiudicare collatoribus. *deciſ.* 45. *num.*7. *Ghiſilerio.*

Beneficiorum reſeruationem, quando Papa facit,eſt intelligenda de ea,quæ ſit perpetuò de beneficio, non autem de temporali. *deciſ.*245.*n.*4. *Pirouano.*

Beneficium, vt poſſit impetrari, & cadat ſub reſeruatione,probandi eſt, quod ſit vacabile, & conferibile clerico, & erectum in titulum beneficij. *deciſ.*13. *num.*7. *Merlino.*

Beneficium debitum certo generi perſonarum, cadit ſub reſeruatione cum ſua cauſa. *deciſ.*183. *num.*7. *Coccino.*

Beneficiorum reſeruatio, quæ vacant apud Sedem,eſt indubitata, & antiquiſſima. *dec.*28.*nu.*1.*Veroſpio.*

Et hoc non ſolùm per inueteratam conſuetudinem, verùm etiam, quia eadem conſuetudo eſt redacta in ius ſcriptum, vt habetur in c.2. de præben.*ibid. num.*2. & 3.

Beneficia, ad hoc vt cadant ſub reſeruatione, quid ſit inſpiciendum. *deciſ.*245. *num.*9. *Pirouano.*

Vide infrà in verbo Reſeruatio.

in Beneficiorum reſignationibus non habet locum ratificatio. *deciſ.*82. *num.*4 *Motmanno.*

Beneficium eſſe conferibile indicat reſignatio. *dec.* 13. *num.*11. *Merlino.*

Beneficium reſignatum, quod reſignatarius poſſederit,ex quibus ſatis ſuperq. doceatur. *deciſ.*63. *nu.*5. *Motmanno.*

Beneficij reſignatio, ſiuè ſimplex, ſiuè ex cauſa permutationis, pendet à voluntate reſignantis. *deciſ.*130. *num.*17. *Queipo.*

Beneficij reſignatio, & reſeruatio penſionis,ſunt gratiæ omninò ſeparatæ. *deciſ.*213. *nu.*18. *Ghiſilerio.*

Beneficij reſignationis publicatio benè dicitur facta intrà terminum requiſitum, data eius prorogatione. *deciſ.*63. *num.*12. *Motmanno.*

Beneficia, quæ reſignantur, ſi reſignans infrà viginti dies decedat, cadunt ſub Regul.Cancell. de viginti, & quando incipiunt currere iſti 20. dies. *deciſ.* 100. *num.* 12. *Motmanno.*

Beneficium reſignanti,quando dicatur penitùs ſublata poteſtas pœnitendi, *deciſ.*82. *n.*14. *Motmanno.*

Vide infrà in verbo Reſignatio.

Bene-

Digitized by Google

Beneficiorum ſimplicium ſunt capaces clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti. *deciſ.* 13. *num.* 30. *Merlino.*
Beneficium tunc multò magis præſumitur ſimplex, ſi ſolitum fuit obtineri per Clericos ſeculares. *deciſ.* 187. *num.* 3. *Pirouano.*
Beneficia omnia de iure præſumuntur ſimplicia. *deciſ.* 187. *num.* 2. *Pirouano.*
Beneficij vltimus ſtatus ſemper attenditur, quando agitur inter ipſos prouiſos, vel præſentatos.
Verùm tamen eſt, ſi detegatur contrarius ſtatus, ità vt ad alium pertineat ius conferendi, impoſterùm reſeruatur tale ius vero collatori. *deciſ.* 13. *nu.* 22. 23. & 24. *Merlino.*
Beneficij vltimus ſtatus, vt non veniat attendendus ad effectum ſuſtinendi collationem, opus eſt probationis incontinenti, & liquidiſſima, ſcilicèt per rem iudicatam, vel per confeſſionem partis. *deciſ.* 13. *num.* 20. *Merlino.*
Beneficij ſtatus antiquus, & de præterito præſumitur ſimilis vltimo, & ſemper talis continuatus, non conſtito de contrario. *deciſ.* 57. *num.* 10. *Merlino.*
de Beneficij vltimo ſtatu collatiuo, quando non poſſit dubitari. *deciſ.* 57. *num.* 4. *Merlino.*
Beneficij ſtatum non mutant prouiſiones beneficij. *deciſ.* 57. *num.* 6. *Merlino.*
Beneficij vltimus ſtatus, ex quo doceatur. *deciſ.* 16. *num.* 6. *Ghiſlerio.*
Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio inſurgens ex prouiſione, quæ per 40. annos habuit effectum, ſine dubio ſuffragatur pro validitate collationis, & ſufficit pro eius iuſtificatione. *dec.* 57. *n.* 12. *Merlino.*
Beneficij ſtatum, vt dicatur Papam voluiſſe immutare, debet conſtare de eius ſcientia. *deciſ.* 57. *nu.* 5. *Merlino.*
Beneficia in titulum perpetuum non eſt conceſſum habere Regularibus, cum hoc repugnet voto paupertatis, & obedientiæ. *dec.* 245. *num.* 3. *Pirouano.*
Beneficia regularia, regularibus conferenda ſunt. *deciſ.* 43. *num.* 1. *Pirouano.*
Beneficia regularium ſunt manuaila, *dec.* 245. *n.* 14. *Pirouano.*
Beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium ſunt reſeruata per regulam 3. hodie 4. Cancellar. *deciſ.* 53. *num.* 1. *Coccino.*
Beneficium vacat, vt priùs ceſſante commenda. *deciſ.* 245. *num.* 8. *Pirouano.*
Beneficij vacatio in Curia reſultat ex reſignatione facta in manibus Papæ. *deciſ.* 63. *nu.* 2. *Motmanno.*
Beneficium non vacat per mortem reſignantis, ſi ille viuens illud ad fauorem alterius reſignauerit. *deciſ.* 92. *num.* 12. *Merlino.*
Beneficia vacantia apud Sedem, ſi Papa non conferat intrà menſem, expirat reſeruatio *deciſ.* 150. *nu.* 15. *Pirouano.* ſed hoc hodie eſt antiquatum. *num.* 16.
Beneficium, quando probetur, quod vacauerit per mortem alicuius. *deciſ.* 101. *num.* 1. *Motmanno.*
Beneficium, quod vacauerit per mortẽ alicuius, probatur ex eo, quod pars venit ex eadem vacatione. *deciſ.* 207. *num.* 1. *Dunozetto.*
Beneficium vacat ob retentionem plurium beneficiorum abſquè diſpenſatione Apoſtolica. *deciſ.* 216. *num.* 2. *Pirouano.*
Beneficia, quæ vacant per obitum in loco Curię, indiſtinctè dicitur vacare apud Sedẽ. *d.* 28. *n.* 7. *Veroſp.*
Beneficij prouiſio facit conſumere vacationem. *deciſ.* 71. *num.* 4. *Vbaldo.*
Beneficium dicitur vacare apud Sedẽ, ſi is, per cuius obitũ in Curia vacat Beneficium, fuerit, vel necne Curialis. *deciſ.* 28. *num.* 5. 10. & 13. *Veroſpio.*
Beneficij valor ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus. *deciſ.* 186. *nu.* 15. *Ghiſlerio.*
Beneficij valor, ſi ſit taxatus in libris Cameræ, nõ eget alia iuſtificatione. *deciſ.* 20. *num.* 20. *Ghiſlerio.* *Vide infrà in verbo Valor.*
Beneficij vnio ſi fiat, ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates. *deciſ.* 223. *nu.* 9. *Ghiſlerio.* *Vide infra in verbo Vnio.*
Beneficia plura ſi fuerint vnita, & vnio, quòad vnum effectuata fuerit, hoc ſufficit ad hoc vt etiam ad reliqua beneficia dicatur effectuata vnio, & qualiter hoc procedat. *deciſ.* 109. *num.* 4. *Ghiſlerio.*
Beneficiorum vnionis indiuiduitas, in quo conſiſtat. *deciſ.* 109. *num.* 12. *Ghiſlerio.*
in *Beneficialibus* attenditur vltimus ſtatus, dum agitur inter prouiſos, non autem inter collatores, & ſi principaliter non agatur ſuper ſtatu, ſed iure prouiſi. *deciſ.* 57. *num.* 2. *Merlino.*
in Beneficialibus ſtatus vltimus collectus ex prouiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſione ex eiſdem collectus, quando attendatur. *d.* 57. *n.* 9. *Merlino.*
in Beneficialibus tãtùm procedit cap. 1. de elect. in 6. *deciſ.* 124. *num.* 30. *Coccino.*
Beneficiali cauſæ, quando æquiparetur cauſa matrimonialis. *deciſ.* 124. *num.* 37. *Coccino.*
Beneficium reſtitutionis in integrum perdit minor, ſi iuret ſe maiorem eſſe, & hoc in pœnam mendacij. *deciſ.* 293. *num.* 25. *Motmanno.*
Beneficium, ne egeat, ſi alicui competat, tunc illo, non poteſt vti, quando fuit ingratus. *deciſ.* 231. *num.* 12. *Coccino.*

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur interueniſſe in alienationibus rerum Eccleſiæ ex curſu 30. annorum, & hoc ſiuè fuerit reſeruatum, ſiuè non, in inſtrumento venditionis. *deciſ.* 25. *nu.* 11. *Merlino.*
Beneplacitum Apoſtolicum vbi requiritur præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum. *dec.* 32. *nu.* 3. *Coccino.*
ſub Beneplacito Apoſtolico, ſi ſit celebratus contractus, ſi illud non obtineatur remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & inualido. *dec.* 94. *num.* 1. *Pirouano.*
Beneplacitum Apoſtolicum, ſi poſt alienationem bonorum Eccleſię obtineatur non eſt neceſſarius nouus conſenſus partium. *dec.* 82. *nu.* 10. *Motmanno.*

BONA ECCLESIASTICA.

Bona Eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes Laicos. *deciſ.* 339. *num.* 1. *Merlino.*
Bonis Eccleſiaſticis, ſi Magiſtratus pedagia imponunt, anathemate feriuntur. *ibidem num.* 2.
Bona dùm Eccleſijs traduntur, eò ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate Laicorum, & ex ſpeciali iure dominio Chriſti Domini conſtituuntur. *ibid. n.* 19.
Bona Eccleſiarum, ſunt ipſius Domini patrimonium. *ibidem num.* 26.
Bona ſemel à Laicis, etiam legitimè poſſeſſa, nõ ſemper

Digitized by Google

per cum onere tributi, & vectigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum diſtinctione. *ibidem num. 36.* de qua diſtinctione vide vſquè ad finem.

Bona, quæ poſſidet Eccleſia iure ſpirituali, & Diuino, vt decimæ, oblationes, &c. iſta ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunquè oneribus ſæcularibus, tàm præteritis, quàm futuris, & quare. *ibidem num. 39.*

Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, quæ tamen ſunt deſtinata ad Cultum Diuinum, & Officium ſpirituale, vt ſitus Eccleſiarum, & Cœmiterium &c. hæc ſunt immunia ab omnibus, & quibuſcumquè oneribus, & quare. *ibidem num. 40.*

Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & iure ciuili, vt titulo emptionis, legati &c. ſi tempore, quo ſunt apud Eccleſiam onera imponantur, certum eſt, quod gaudent immunitate Eccleſiaſtica. *ibidem num. 41.*

Et hoc caſu non poteſt dari aliqua cautela, quod Clericis, ſeù Collegijs pro eorum prædijs imponatur collecta, & qui contrarium ſentiret graue piaculum committeret. *ibidem num. 41.*

Bona ad effectum, vt tranſeat ad Eccleſiam cum ſuis oneribus dicta onera debent eſſe certa. *ibid. n. 45.*

Bona poſtquā peruenerunt ad Eccleſiam, Laici ſuper eis nō poſſunt imponere collectas, & nec eo, quod à principio Territorium totum effecerunt tributarium pro collectis imponendis, quia res deuenit ad ſtatum à quo incipere non poteſt. *ibid. nu. 54.*

Bona tranſlata in Eccleſiam, tunc demùm retinent onus, & obligationem ſoluendi tributum, quatenùs hoc tributum à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto inter ipſum, & priuatos inito illud ſoluendi, &c. *ibidem num. 63.*

Secùs tamen eſt, ſi illud exigeret ex ſola vi Regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis. *ibidem num. 64.*

Vide infrà in verbo Immunitas.

circà Bona Eccleſiaſtica Laici quicquàm ſtatuere nequeūt ex defectu poteſtatis. *dec. 42. n. 4. Merlino.*

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio dicitur plena, & numquàm vacat. *decis. 78. num. 9. Dunozetto.*

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio ciuilis eſt pœnès ipſam Eccleſiam. *decis. 78. num. 9. Dunozetto.*

pro Bonis Eccleſiaſticis in Luſitania etiam ſoluuntur decimæ. *decis. 13. num. 33. Merlino.*

de Bonis Eccleſiæ occupatis mortuo Prælato, quando agitur, Eccleſiæ competit interdictum, vnde vi. *decis. 226. num. 45. Coccino.*

in Bonis Eccleſiaſticis alienari ſolitis, non requiruntur ſolemnitates nec Beneplacitum Apoſtolicum *decis. 282. num. 18. Panzirolo.*

Bona Eccleſiæ, ſi Prælatus nulliter alienet, & habeat ſe pro ſpoliato, poteſt tamen agere nomine Eccleſiæ. *decis. 78. num. 25. Dunozetto.*

Vide infrà in verbo Eccleſia, & in verbo Prælatus.

Bona Eccleſiæ, ſi occupentur per tertum Sede vacante, Eccleſiæ competit interdictum, Vnde vi. *decis. 78. num. 11. & 20. Dunozetto.*

in Bonorum Eccleſiæ alienatione ex lapſu temporis omnia præſumuntur ritè, & legitimè geſta. *decis. 14. num. 42. Ghiſilerio.*

Bona Eccleſiarum perpetuò ſunt Eccleſiaſtica, & in Diuinum Cultum per ſe ordinantur. *decis. 339 num. 25. Merlino.*

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio eſt pœnès ipſam Eccleſiam, & non ſimpliciter pœnès Prælatum. *dec. 78 num. 8. Dunozetto.*

Bona aliqua, ſi alicui Eccleſiæ eſſent vnita, non quidmodicum, ſed omnes fructus ad eam ſpectarent. *decis. 282. num. 6. & 7. Panzirolo.*

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel Dignitatis, niſi tertius, Eccleſia, vel Dignitate vacte cœperit, poſſeſſionem. *decis. 78. num. 30. Dunozetto.*

Bona Eccleſiaſtica, nec indirectè ſubijciuntur iuriſdictioni & iudicio Laicorum. *dec. 42. n. 10. Merlino.*

Bonorum Eccleſiæ poſſeſſio continuatur in Prælatū abſquè apprehenſione. *decis. 139. n. 26. Dunozetto.*

in Bonis Monachi ſemper ſuccedit Monaſterium. *decis. 215. num. 7. Pirouano.*

BONA IN PROPHANIS.

Bona quæcunquè, quæ acquiruntur iure ſeparato ab aditione hæreditatis, non requirunt agnitionem ad effectum, vt liberè tranſmittantur ad hæredes. *decis. 160. num. 14. Pirouano.*

in Bonis, nec in perſona ſunt grauandi hæredes cum beneficio legis, & inuētarij. *dec. 2. nu. 7. Pirouano.*

Bonorum occultationis præſumptio, ſi opponatur hæredi, ipſe tueri ſe poteſt ex inuentario. *dec. 39. num. 17. Pirouano.*

Bonis fratrum nominatorum, ſi renunciet ſoror, iſta renunciatio non debet extendi ab bona fratrum non nominatorum. *decis. 144. num. 7. Pirouano.*

pro Bonorum libertate ſemper præſumitur. *dec. 310. num. 5. Merlino.*

Bonorum immobiliū æſtimatio ſolet fieri ad rationē quinquè pro centenario. *decis. 81. nu. 31. Merlino.*

Bona, ſi quis repudiauerit, non poteſt ampliùs ad ea redire. *decis. 323. num. 1. Coccino.*

Bonorum mobilium, & immobiliū appellatione non veniunt iura, & actiones. *decis. 83. nu. 16. Coccino.*

inter Bona immobilia, licèt ſecundùm aliquos, connumerentur actiones, nihilominùs ſtabiles nō sūt, nec de ſui natura fructiferæ. *dec. 116 n. 17. Merlino.*

ex Bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti fructus. *decis. 2. num. 8. Pirouano.*

in Bonis maternis, filiæ debetur legitima. *decis. 49. num. 5. Motmanno.*

in Bonis defuncti, æquales in gradu ſimul ſuccedunt æqualiter. *decis. 89. num. 5. Pirouano.*

à Bonis maternis tamquàm à diuerſis non infertur ad bona paterna. *dec. 337. num. 4. Verospio.*

cum Bonis datis, fœminæ tranſeunt in alienas familias. *decis. 49. num. 10. Motmanno.*

Bona, quæ ſunt partes circumſtantes, vel de pertinentijs bonorum emphiteuticorum dicuntur comprahēſa in eorū conceſſione. *d. 120. n. 22. Coccino.*

Bona, quando conceduntur ſub generalitate, adiecta aliqua ſpecialitate, tunc omnia cenſentur emphyteutica etiam ad effectum deuolutionis. *dec. 164. num. 30. Pirouano. contrarium vide num. 31. & declara vt num. 32. 33. 35. & 36.*

Bona communia ſolent fratres, & alij inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plurimùm diuidere, vt vnuſquiſquè ſciat partem ſuam, & nihilominùs deindè ſimul cohabitant, & vnuſquiſq; partem alterius poſſidet iure familiaritatis. *dec. 125. num. 17. & 18. Merlino.*

Bo-

Digitized by Google

Bonorum inſolutum datorum æſtimatio, debet fieri de tempore, quo creditor ea inſolutum accepit. *deciſ.46. num.8. Dunozetto.*

Bona per hæredes, quando diuiduntur ea bona, quæ obueniunt vni ex cohæredibus, alius cohæres in eis amittit poſſeſſionem. *dec.125. nu.2. Merlino.*

Bona capta pro executione, ſi fuerint ſubhaſtata, & tradita emptori, non poteſt iterùm creditor via executiua contrà eumdem debitorem agere, ex eodem contractu. *deciſ.122. num.13. Ghiſilerio.*

de Bonis patrimonialibus, & non intuitu Eccleſiæ quæſitis, Clericis licitum eſt habere hæredes legitimos, & teſtamentarios. *dec.112. nu. 12. Queipo.*

Bona, quod ſint intrà fines alicuius Parochiæ, benè probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. *deciſ.261. num. 4. Buccabella.*

cum Bonorum vniuerſitate tranſit ius honorificum. *deciſ.89. num.4. Pirouano.*

in Bonis, ſi quis ſit inſtitutus, ad vtendum, & fruendû, quid importet talis inſtitutio. *d.83.n.7. Coccino.*

Bona non poſſunt dici confuſa, quando adſunt confines. *deciſ.236. num.11. Merlino.*

Bonis paternis ſi filia renunciauerit, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis iiſdem, quæ ad eum ob paternam ſucceſſionem deueneruut. *deciſ. 232. num.7. Pirouano.*

Vide in verbo Filia, & in verbo Renunciatio.

Bonorum appellatione propriè non veniunt nomina debitorum, ſed tertiam ſpeciem conſtituunt. *deciſ. 140. num.5. Merlino.*

in Bonis alijs non poteſt verificari renûciatio, quàm in expreſſis. *deciſ.232. num.11. Pirouano.*

Bona materna pater retinendo cenſetur nomine filiorum infantium hæreditates eorum matris adiuiſſe. *deciſ.264. num.9. Dunozetto.*

Bonorum renunciationes debent tantùm intelligi de bonis, & perſonis ſpecificatis. *deciſ. 144. num. 9. Dunozetto.*

de Bonis teſtatoris, dùm quis nullum commodum ſentit, cenſetur executor tantùm voluntatis. *dec.35. nu.8. Veroſpio.*

Bonorum certam quantitatem oſtendens emphyteuta, quæ ſit proportionata Canoni, tunc petens maiorem quantitatem probare eam tenetur. *deciſ. 120.num.14. Coccino.*

de Bonis quæ adminiſtrantur nemo poteſt exercere liberalitatem. *dec.115.num.10.& 11. Coccino.*

in Bonis filiorum defunctorum mater ſuccedit poſt patrem, *deciſ.52. num.24. Merlino.*

Bona omnia debitoris, ſi creditor habeat pignorata, poteſt eligere pignus ſibi benè viſum. *deciſ.276. num.5. Coccino.*

Bonorum hæreditariorum fructus, quando veniant imputandi in credito dotis. *dec.5. nu.14. Veroſpio.*

Bona beneficio temporis poſſunt augeri, & deteriorari. *deciſ.120. num.15. Coccino.*

Bonorum, dominium, niſi priùs fuerit formatum, fruſtrà quæritur eius identitate. *deciſ.164. n.1. Coccino.*

cum Bonorum vniuerſitate tranſit iuſpatronatus, pro rata hæreditaris. *deciſ.207. n.4. Dunozetto.*

Bona adeſſe intrà fines alicuius fori, quando teſtes benè probent. *deciſ.261.num.9. Buccabella.*

Bona exiſtêtia intrà fines aliorum bonorum emphyteuticorum præſumuntur eiuſdem naturæ, & ſic emphyteutica. *deciſ 128. num.12. Ghiſilerio.*

Bona emphyteutica vendens, cùm expreſſo conſenſu domini directi, tunc linea ementis, & non vendentis attendi debet. *deciſ.182.n.1. Panzirolo.*

Bona accipiês ſub qualitate emphyteuſis, & ſoluens canonem, non poteſt ampliùs empyteuſim impugnare. *deciſ.128. num.5. Ghiſilerio.*

Bona, ſimul ſtare poteſt. quod quis emat tamquàm libera, licèt ſint emphyteutica, & poſteà cognita veritate emptor bona in fidem agnoſcat. *deciſ.128. num.14. Ghiſilerio.*

Vide infrà in Verbo Emphyteuſis.

Bonorum fideicommiſſariorum ceſſio ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione. *deciſ.5. num.17. Veroſpio.*

Bonis liberis ſuperuenientibus poſt dotationem effectuatam in bonis fideicommiſſi, debet reintegratio fieri. *deciſ.355. num. 11. Motmanno.*

in Bonis fideicommiſſo ſubiectis cenſus ſubſtineri poteſt, quando, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones, vel eſt impoſitus in parte libera. *deciſ.116. num 24. Merlino.*

Bona, ſi fuerit diſpoſitum, quod remaneant inter illos de domo, & familia, videntur compræhenſi, tàm maſculi, quàm fœminæ. *deciſ.284. num. 32. Coccino.*

Bona fideicommiſſaria, quando ſunt reſtituenda inter alia debet fieri detractio dotis. *deciſ. 301. n.2. Ghiſilerio.*

Bona libera adeſſe probare debet fideicommiſſarius, quando agit contrà tertios poſſeſſores ad vindicationem bonorum vinculatorum alienatorum ex cauſa dotis. *deciſ. 154. num.2. Pirouano.*

Bona fideicommiſſaria in ſubſidium veniunt in generali obligatione bonorum fauore dotis. *deciſ. 312.num.25. Merlino.*

Bona libera hæreditaria, quando adſunt, tunc ea ſunt imputāda in dotem, antequàm ſit locus Auth. res.quæ C. comm. de legat. *dec. 240. n.7.8.& 9. Motmanno.*

Bona fideicommiſſaria non ſunt tota exhaurienda in dotibus contra expreſſam mentem fideicommittentis. *deciſ. 49.nu.11. Motmanno.*

Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt retineri pro dote, niſi priùs diſcuſſis bonis liberis. *deciſ. 301. num.16. Ghiſilerio.*

Bona fideicommiſſaria aſcendentium exiſtentia penès collaterales vel extraneum ſunt oneri obnoxia deſcendentes dotandi. *dec.314.n.23. Merlino.*

Vide infrà in verb. Fideicommiſſum.

Bona hæreditaria debitoris, quâdo creditor retinet, ſi ea æquent ſortem, facit fructus ſuos. *deciſ. 46. num.6. Dunozetto.*

Bonorum hæreditariorum fructus ſpectant ad hæredem. *deciſ.51. num.12. Coccino.*

Bonorum hæreditariorum identitas, ad effectum immiſſionis, ex quo benè probetur. *deciſ.140. num.14. Merlino.*

Vide infrà in verbo Hereditas.

Bonorum identitas, vt dicatur probata ſufficit verificatio duorum confinium, licèt in alijs adſit diuerſitas, & diſcrepantia *deciſ.125.nu.20. Merlino.*

Bonorum identitas ad effectum deuolutionis an

pro-

probetur ad effectum recognitionis. *deciſ.*164. *num.* 17. *Coccino*.
Vide infrà in verbo Identitas.

Bona libera, ſi quis aſſerat, quod extant, ex quibus dos detrahi poſſit, ei incumbit onus probandi. *deciſ.*312. *num.*26. *Merlino*.

Bona libera, quando adſunt, ceſſat remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. *deciſ.* 301. *num.*14 *Ghiſilerio*.

Bona in dubio cenſentur allodialia, & libera, iuxtà primæum ſtatum naturæ. *deciſ.*310. *n*1. *Merlino*.
Vide ſuprà in verbo Allodialitas, & infrà in verbo Feudum, & in verb. Territorium.

Bona minorum, quando non alienantur, ſed obligantur pro debito neceſſario, tunc non debent interuenire ſolemnitates requiſitæ in eorum alienationibus. *deciſ.*145. *num.*4. *Pirouano*.

ſuper Bonis minoris, quando cenſus imponuntur, ſunt ſeruandæ eædem ſolemnitates, quæ requiruntur in alienatione dictorum bonorum, & ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates. *deciſ.*98. *num.*5. *Merlino*.

Bona minorum non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari. *deciſ.* 145. *num.*5. *Pirouano*.

Bona minorum, quando alienantur copulatiuè requiritur vtilitas, vnà cùm decreto Iudicis. *deciſ.* 81. *num.*29. *Merlino*.

ſuper Bonis minorum, quando apponitur hypoteca etiam ſimplex, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ. *deciſ.*77. *num.*22. *Merlino*.

ſuper Bonis minorum, cenſus imponi non debent ad ſoluendum debita eorum, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſunt. *deciſ.*98. *num.*17. *Merlino*.
Vide infrà in verbo Contractus. & in verbo Minor.

Bonorum filij, pater eſt legitimus adminiſtrator. *deciſ.*86. *num.*12. *Ghiſilerio*.

Bonorum ſeparatio ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum eiuſdem legitimæ creditum, illius ſupplementum tantùm peti poteſt condictione ex lege. *deciſ.* 5. *num.*2. *Veroſpio*.

Bonorum ſeparatio ob legitimam, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima. *deciſ.*5. *num.*2. *Veroſpio*.

à Bonorum propriorum cõfuſione præſeruantur hæredes, & à quocumque damno, data inuentarij validitate. *deciſ.*2. *num.*3. *Pirouano*.

Bonorum confuſione ſtante, concludens debet eſſe probatio identitatis. *deciſ.*175. *nu.*4. *Dunozetto*.

Bonorum cõfuſio ex cuius facto proceſſit, ei incumbit onus probandi antiqua confinia. *deciſ.*175. *n.*5. *Dunozetto*.

BREVE.

Breue non eſt exequendum, niſi præuia illius iuſtificatione. *deciſ.*71. *num.*2. *Vbaldo*.

Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, fundantur in totum ſuper reſeruatione. *ibid. n.*3.

Breue vtens in iudicio, non poteſt illud impugnare, quàmuis eius nomine impetratum non ſit. *deciſ.* 51. *num* 8. *Coccino*.

Breue aliquod, quòd fuerit productum, ex quibus benè dicatur conſtare. *deciſ.*11. *n.*10. *Ghiſilerio*.

Breuis formam executor debet ad vnguem ſeruare. *deciſ.*200. *num.*14. *Dunozetto*.

Breue, ſi ſit expeditum in forma communi, & nec in eo fuerit derogatũ regul. de iur. quæſit. &c. non tollit ius alteri iam perfectè quæſitum. *deciſ.*332. *num* 8. *Ghiſilerio*.

BVLLA.

Bulla non præſumitur originalis, nec in forma probanti, ſi careat plumbo, & nec locus appenſi plumbi inſpiciatur. *deciſ.*224. *num.* 12. *Merlino*.

Bulla aliqua, quod nõ ſit originalis ſuſpicio iſta multò magis augetur, ſi ſcriptura, & approbatio Pontificis, & ſubſcriptio Cardinalium S.R.E. diuerſæ ætatis, valetudinis, & nationis, vno eodemquè atramento, calamo, & caractere exarata ſint. *ibidem. num.*13.

Bullæ ſumptum multò minùs probat, ſi careat die, & anno. *ibidem. num.*18.

Bullæ ſumptum, quod ſit exemplatum, ex Bulla authentica, ſi Notarius hoc aſſerat, quando ei nõ credatur. *ibidem. num.*20. *& amplia num.*21.

Bulla ad hoc, vt probet, debet eſſe in forma probanti. *ibidem. num.*15.

Bullarum aliquarum declarationem habes infrà in calce Indicis.

C

CADVCITAS.

ad Caducitatem agens ob lineam finitam, dictum finem probare grauatur. *deciſ.*25. *num.*2. *&* 3. *Merlino*.

ad Caducitatem agens, eam regulariter debet probare. *deciſ.*25. *num.*1. *Merlino*.

Caducitas incurſa ob non adimplementum, cenſetur remiſſa ex multiplicatis receptionibus Canonum. *deciſ.*25. *num.*7. *Merlino*.

Caducitas nõ inducitur ex alienatione emphyteuſis facta irrequiſito Domino directo, ſi dicta alienatio fuerit neceſſaria. *deciſ.*25. *num.*12. *Merlino*.

Caducitas non incurritur ex alienatione neceſſaria facta vigore Bullæ Iuris congrui. *deciſ.*25. *nu.*13. *Merlino*.

Caducitatis pœna, vt euitetur facienda eſt omnis interpretatio poſſibilis. *deciſ.*393. *nu.*25. *Veroſpio*.

à Caducitatis pœna, quis excuſatur ex iuſta ignorantia. *deciſ.*25. *num.*15. *Merlino*.

CALVMNIA.

Calumniæ ſuſpicio ſolet retrahere Rotam à conceſſione remiſſoriæ. *deciſ.*142. *num.*9. *Motmanno*.

Calumniæ præſumptio ceſſat contrà eum, qui obtinuit ſententiam fauorabilem. *deciſ.* 70. *num.*9. *Motmanno*.

Calumniæ ſuſpicio, quotieſcumquè intrat, remiſſoria denegatur. *deciſ.*111. *num.*2. *Coccino*.

Calumniam euidentem, ſi contineat tranſactio, eſt ipſo iure nulla. *deciſ.*271. *num.*19. *Merlino*.

Calumniæ ſuſpicio leuis, quando adeſt non denegatur remiſſoria, ſed ſecus eſt, quando non eſt leuis, & probabilis. *deciſ.*111. *num.*3. *Coccino*.
Vide infrà in verbo Remiſſoria.

CAMBIA.

Cambiorum intereſſe, vt iuſtè dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris. *deciſ.* 134. *num.*3. *Veroſpio*.

Quod amplia etiamſi iſta atteſtatio eſſet iuramento roborata. *ibidem. num.*4. limita *num.*6. 7. *&* 8.

Cam-

Digitized by Google

Cambiorum realitas regulariter probatur per literas; & partitas librorum mercantiliter tentorũ. *deciſ.70. num.2. Motmanno.*

Sed hoc non procedit, quando altera pars negat realitatem partitæ, & contendit eam cum Mercatore verè non fuiſſe factam. *ibidem. num.3.*

Cambiorum realitatis probatio, quando non prohibeatur fieri etiam per teſtes *d.70.n.4. Motmanno.*

in Cambijs veritas,& eorum ſubſtantia eſt attendenda. *deciſ. 134. num. 5. Veroſpio.*

Cambiorum valor probatur per teſtes practicos, ſcilicet per Mercatores. *deciſ.158.nu.5. Motmanno.*

in Cameram Apoſtolicam tranſeunt omnia bona, & iura Religioſi decedentis extrà clauſtra. *dec.121. num.17. Pirouano*, & qualiter hoc intelligatur, *vide num. 18. & 19.*

C A N O N.

Canonem, niſi emphyteota demonſtret pro quibus bonis ſoluat, tunc bona omnia præſumuntur emphyteotica. *deciſ. 120. num. 13. Coccino.*

Canonum ſolutiones per triginta annos ſequutę probant dominium tamquàm præſcriptum etiam contrà tertium. *deciſ. 164. num. 5. Coccino.*

Canonis vox ſolet, quandoquè confundi cum cenſu, & ſynonimè accipi. *deciſ.110. nu.12. Merlino.*

Canonum ſolutiones, ſunt ſufficientes, pro retentione, & conſeruatione ſtatus præcedentis. feudalitatis. *deciſ. 344. num. 19. Motmanno.*

Quamuis ad acquirẽdum de nouo huiuſmodi actus non ſufficerent. *ibidem num. 22.*

Canonibus, quando leges non ſunt contrariæ, iudicandum eſt ſecundùm leges, etiam in terris Eccleſiæ. *deciſ. 172. num. 58. Merlino.*

C A N O N I C A T V S.

Canonicatus collatio cenſetur facta iuxtà formam ſtatuti Eccleſiæ. *deciſ. 359. num. 3. Motmanno.*

Canonicatus collatio, quando fit à Capitulo, debet conſtare, quinàm Canonici erant præſentes. *deciſ. 359. num. 11. Motmanno.*

Canonicatus poſſeſſio, quando dicatur capta verè Capitulariter, & de manu Capituli. *deciſ. 233. num. 4. Merlino.*

Canonicatus poſſeſſio, ſi non ſit capta capitulariter manutenibilis non eſt. *deciſ.233. num.3. Merlino.*

Canonicatus valor cõputatis diſtributionibus, quod non excedat ſummam narratam, comprobari poteſt tùm ex teſtibus, tùm ex confeſſione aduerſarij emanata in litteris ſuæ prouiſionis. *deciſ. 92. num. 9. & 10. Merlino.*

Canonicales ſtalli, illi ſunt propriè, in quibus capitur poſſeſſio. *deciſ. 288. num. 7. Merlino.*

Canonicales ſedes ſunt ſtalli Canonicorum. *dec.288. num. 8. Merlino.*

C A N O N I C V S.

Canonicis cappa non datur, niſi in principio Officij. *deciſ. 288. num. 3. Merlino.*

Canonicorum electio in Eccleſijs Regularibus ad Capitulum, & Prælatum ſimul pertinet. *deciſ.72. num. 1. Queipo.*

Canonicus, qui poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus, reperit occupantem, poteſt eum violenter expellere. *deciſ.78. num. 33. Dunozetto.*

Canonicorum duorum contumacia non poteſt impedire actiones, & acta Capitularia, ſed eis eſt imputandum, ſi non venerint. *deciſ.35.n.5. Ghiſilerio.*

Canonicales ſedes ſunt fructus Canonicatus, & ideo ad eos ſolos ſpectant. *deciſ.252. num. 10. Merlino.*

Canonici, dùm habent ſedes fixas & proprias, tunc numquàm à Canonicis quibuis contiguam ſeſſionem habentibus occupari poſſunt. *deciſ. 288. num. 11. Merlino.*

Canonici ſtallum ab alio inferioris ordinis, non poteſt occupari. *deciſ. 288. num. 9. Merlino.*

Canonici, & Portionarij non faciunt vnum Collegium. *deciſ. 115. num. 19. Coccino.*

Canonicus propter infirmitatem nõ tantùm ab onere reſidendi excuſatur, ſed etiam præſeruantur ei omnia iura præſentium pro lucrandis diſtributionibus. *deciſ. 308 num. 20. Veroſpio.*

Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatis eſt etiam ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum. *deciſ. 72. num. 2. 3. & 4. Queipo.*

Canonicis, & Portionarijs diſtributiones debitæ, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum præſentibus, & intereſſentibus. *deciſ. 115. num. 23. Coccino.*

in Canonicum & fratrem receptio, non poteſt fieri citrà nomen Collegij. *deciſ.221. nu.4. Panzirolo.*

Canonici Tridentini, ſi eligant aliquem in Canonicum, iſta electio non indiget ſuperioris confirmatione. *deciſ. 359. num. 2. Motmanno.*

C A P I T V L V M.

Capitulum, quando ſe fundat in ſtatuto Eccleſiæ requirente certam qualitatem in Canonicis eſt legitimus contradictor, & non aliàs. *deciſ.352. num.4. & 6. Coccino.*

Attamen onus probandi incapacitatem incumbit ipſi Capitulo. *ibidem num. 7.*

Capitulũ habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorũ Eccleſiæ. *d.234. n.17. Coccino.*

Capitula duo ſi ſimul conueniant, tamquàm vnum corpus, non tamquàm duo Corpora conſiderantur. *deciſ. 15. num. 6. Coccino.*

Capitulum poteſt impedire immiſſionem vigore litterarum Apoſtolicarum, quando allegat exceptionem reſultantem ex indulto Apoſtolico. *deciſ.27. num. 14. Dunozetto.*

Capitulum habet intentionem fundatam ſtatuendi ſuper illis rebus, quæ propriæ Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt. *deciſ. 351. num. 1. Veroſpio.*

Capituli appellatione, Beneficiati non continentur. *deciſ. 309. num. 4. Veroſpio.*

Capitulo congregato, ſi ſit facta citatio, dicitur legitimè citati. *deciſ. 254. num. 2. Coccino.*

Capitulum ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo in collatione beneficiorum. *deciſ. 289. n. 85. Coccino.*

Capitulum abſquè interuentu Beneficiatorum habet liberam diſpoſitionem. *deciſ. 321. num.7. Coccino.*

ad Capitulum, & Prælatum ſimul ſpectat electio Canonicorum in Eccleſijs Regularibus. *deciſ. 72. num. 1. Queipo.*

in Capituli loco fieri actus aliud eſt, & aliud fieri capitulariter. *deciſ. 36. num. 9. Ghiſilerio.*

Capitulum, ſi debeat honorificè recipere aliud Capitulum, quid facere debeat. *d. 15. n. 8. Coccino.*

Capitulum ſi contrà electionem ſe oppoſuit, & nihil contra electum, aut formam electionis probauit, ſi poſteà intendat agere nomine Eccleſiæ nequa-

Rrr quam

quam releuatur ab eodem onere probandi. *deciſ.* 289. *num.* 76. *Coccino*.

Capitulum, poteſt agere nomine Eccleſiæ. *deciſ.* 289. *num.* 72. *Coccino*.

Capitulo Eccleſiæ Cathedralis valdè intereſt, n: illius Beneficiati, & ali: clerici inferiores, ius acquirant faciendi Collegium. *deciſ.* 136. *num.* 2. *Motmanno*.

Capitulum, vt dicatur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem, ſufficit, quod alleget impedimentum reſpiciens obſeruantiam ſtatutorum Eccleſiæ. *deciſ.* 27. *num.* 16. *Dunozetto*.

Capituli maioris partis conſenſus ſufficit, quando non verſamur in actu voluntario, ſed in neceſſario. *deciſ.* 20. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

Capitulum habens facultatem augendi, & diminuendi diſtributiones Portionariorum, non poteſt illas diminuere, ceſſante legitima cauſa. *deciſ.* 156. *num.* 10. *Coccino*.

Capituli duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem. *deciſ* 36. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

Capituli totius conſenſus requiritur, quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario. *deciſ.* 28. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita. *deciſ.* 234. *num.* 16. *Coccino*.

Capitulum ſi non poſſit fieri in loco ſolito, propter aliquam iuſtam cauſam, non propterea minùs poteſt conuocari in alio loco. *deciſ.* 36. *n.* 8. *Ghiſilerio*.

de Capituli ſubſtantia certus locus non eſt. *deciſ.* 36. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Capitulum eſt adminiſtrator perpetuus bonorum Eccleſiæ. *deciſ.* 254. *num.* 18. *Coccino*.

Capitulum totum, quando fuit vocatum, ſi aliqui non veniant, tota potentia Capitularis, remanet in illis, qui venerunt. *deciſ.* 36. *num.* 4. *Ghiſilerio*.

Et geſta illius valent, tamquàm geſta à Capitulo. *ibidem num.* 4.

Capitulariter, quod aliquid fuerit conceſſum, ex quo probetur. *deciſ.* 36. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

Capitulariter, ſi Notarius atteſtatur, quod aliquid geſtum ſit, creditur. *deciſ.* 20. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

Capitula generalia Religionum, quòad obſeruantiam Regulæ habent omnimodam poteſtatem. *deciſ.* 327. *num.* 6. *Dunozetto*.

Capitulis, & contractibus eſt inhærendum. *deciſ.* 250. *num.* 18. *Merlino*.

ad Capitula ſemper eſt recurrendum tamquam ad matricem, & originalem conuentionē. *ibid. n.* 19.

Capitula, & contractus fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notarijs. *deciſ.* 250. *num.* 18. *Merlino*.

Capitulorum aliquorum declarationem habes infrà in calce Indicis.

C A P V T.

Capitis dolores ex communi Medicorum ſchola cōnumerari ſolent inter magnos, imò peſtiferos & acutos morbos. *deciſ.* 308. *num.* 3. *Verospio*.

Capitis dolores trahunt ſecum conſenſum totius corporis. *deciſ.* 308. *num.* 8. *Verospio*.

Capitis diminutio non liberat quem à naturali obligatione. *deciſ.* 231. *num.* 9. *Coccino*.

Caput, quando eſt impertinens, numquàm habendum eſt in conſideratione, quòad effectus producendos. *deciſ.* 89. *num.* 10. *Pirouano*.

C A P E L L A.

Capellam dotanti acquiritur iuſpatronatus, & ius honorificum. *deciſ.* 89. *num.* 25. *Pirouano*.

pro Capella fabricanda, ſi teſtator aliquid reliquerit, hoc præſupponit exiſtentiam Eccleſiæ. *deciſ.* 11. *num.* 23. *Ghiſilerio*.

Capellania, quod ſit beneficium Eccleſiaſticum probari poteſt ex multis ſimul iunctis. *deciſ.* 13. *num.* 25. *Merlino*.

Capellania, quod ſit conferibilis, ex quo arguatur. *deciſ.* 13. *num.* 13. *Merlino*.

Capellania in dubio præſumitur beneficium Eccleſiaſticum. *deciſ.* 13. *num.* 10. *Merlino*.

Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad celebrandas Miſſas, non cadunt ſub regula reſeruatoria. *deciſ.* 13. *num.* 8. *Merlino*.

Quia non ſunt tituli beneficiales, niſi probetur, quod ſint erecti in titulum beneficij. *ibidem nu.* 9.

Captatoria diſpoſitio, *vide infrà in verb. Diſpoſitio captatoria*.

ad *Capturam*, quando Iudex non dicatur iuſtè proceſſiſſe. *deciſ.* 26. *num.* 10. *Merlino*.

C A R C E R.

Carceris iniuſtitia, non ſolùm deſumitur ex eo, quod carceratus debitor non eſt, nec reus obiecti criminis, ſed etiam quando licèt ſit debitor, & reus, non tamen iuris ordine ſeruato, captus fuit *dec.* 26. *num.* 7. & 8. *Merlino*.

in Carceribus, ſi facta ſit renunciatio præſumitur facta per metum, & ideo non ſuſtinetur. *deciſ.* 122. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

in Carceribus, quantùmuis ſit facta obligatio, ſuſtinetur, ſi quis fuerit iuſtè carceratus. *deciſ.* 122. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

in Carcere intelligitur eſſe, qui ſub fida cuſtodia manet. *deciſ.* 26. *num.* 41. *Merlino*.

C A R C E R A T I O.

ad Carcerationem, quod Iudex iuſtè proceſſerit, iſta præſumptio ex quibus ceſſet. *ibidem num.* 11.

Carceratio vxoris ſine magna cauſa, & cum cibi ſubtractione, maritis prohibita eſt. *d.* 239. *n.* 12. *Pirou.*

Et hæc reputatur magna ſæuitia, cum tendat, ad vitæ priuationem. *ibidem num.* 12.

Carceratio in dubio præſumitur iuſta pro facto Iudicis. *deciſ.* 26. *num.* 9. *Merlino*.

Carceratio ſi ſit iniuſta, & obligatio tendat in fauorē illius, qui carcerationem procurauit, tunc talis obligatio eſt ipſo iure nulla, nec etiam iuramento validatur. *deciſ.* 26. *num.* 5. & 43. *Merlino*.

Carceratio iniuſta probat metum cadentem in conſtantem virum. *deciſ.* 26. *num.* 5. *Merlino*.

Carcerari tunc poſſunt Priores, & Conſules Vniuerſitatis, pro debito illius, quando ſunt in mora ſoluendi. *deciſ.* 143. *num.* 18. *Pirouano*.

Carcerari pro debito, ſi ſtatutum caueat, vt debeat debitor, idem dicendum eſt de hærede eius, quàmuis nulla in ſtatuto fiat mentio de hæredibus. *deciſ.* 39. *num.* 2. *Pirouano*.

Carcerati contractus cum Officiali, irritatur ob duplicem metum ſubiectionis ſcilicèt, & carcerationis. *deciſ.* 26. *num.* 21. *Merlino*.

Carcerati obligatio valida eſt, & ſuſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus. *deciſ.* 26. *nu.* 1. *Merlino*.

Carcerati obligatio ad fauorem Iudicis, vel Officia-

lis

ſis etiamſi iuſta ſit carceratio, non tenet. *deciſ.26. num.12. Merlino.*
Carcerati teſtamentum factũ ad fauorem Iudicis, vel Officialis, non tenet. *deciſ.26. num.13. Merlino.*
Carcerati obligatio eſt valida, & ſuſtinetur, quotiès quis iuſtè fuit carceratus. *dec.122. n.7. Ghiſilerio.*
Carceratus probabiliùs formidat indignationem Baronis, quàm Iudicis, vel Officicialis. *deciſ.26. nu.23. Merlino.*
Carceratus poſtquàm è carcere eſt liberatus, & eſt in plenâ libertate conſtitutus poteſt contrahere cum Barone. *deciſ.26. num.34. Merlino.*
In Carcerato metum iuſtum ad contrahendum cum Barone, quæ inducant. *deciſ.26. num.38. Mrelino.*
Carceratus, vt quis dicatur, quid ſufficiat. *deciſ. 26. num.40. Merlino.*

C A R D I N A L I S.

Cardinales in proprijs Eccleſijs habent iuriſdictionem ordinariam. *dec. 28. num.20. Veroſpio.*
Cardinales abſentes à Curia, vt participent de medijs annatis, neceſsè eſt licentia abeſſendi cũ prerogatiuis præſentium, quam Summi Pontifices non multũ libenter concedunt. *d.53. n.16. Coccino.*
Quia non eſt iuſtum, quod remaneant ſoli, & quod non poſſint habere conſilium, maximè in arduis. *ibidem num.16.*
Cardinalibus aliquibus interdùm conceditur magis ampla facultas conferendi beneficia, quàm poteſtas ordinaria ſit. *deciſ.221. num.17. Panzirolo.*
Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu, non opitulatur Regul. 32. Cancellar. *deciſ.53. num.12. Coccino.*
Cardinalibus non ſuffragatur Regul. 33. Cancell. ſi indultum non habeant. *deciſ.53. nu. 11. Coccino.*
de Cardinali, quãdo eſt in Curia præſens, loquitur Regul. Cancellariæ 32. *deciſ. 53. num. 12. Coccino.*
Cardinales abſentes à Curia non participant de medijs annatis. *deciſ.53. num.15. Coccino.*
Cardin. Federicus Borromeus edidit opus, cui de Epiſcopo concionante nomen dedit, & quid in eo tractet. *deciſ.234. num.34. Merlino.*
Carthuſiani retinent ſtabilitatem in loco, tamquàm in perpetuum carcerem. *dec.95. nu.9. Molmanno.*
Charitate materna deſtituuntur filij, dùm mater trãſit ad ſecunda vota. *deciſ.80. num.23. Merlino.*

C A S T R V M.

Caſtro conceſſo, cenſetur etiam conceſſa iuriſdictio. *deciſ.164. num.18. Coccino.*
Caſtra, & Oppida in dubio præſumuntur libera, & allodialia. *deciſ.310. num.3. Merlino.*
in *Cataſtro* Laicorum, ſi bona Eccleſiæ reperiantur deſcripta, illius Rector tenetur ad collectas, *deciſ. 339. nu.68. & intellige, vt n.72. Merlino.*

C A S V S.

Caſus certos ſi conductor expreſſerit, in alijs omnibus tenetur. *deciſ.24. num.2. Ghiſilerio.*
Caſu aliquo excepto, reliqui omnes comprehenduntur. *deciſ.24. num.3. Ghiſilerio.*
Caſus, in quibus requiritur ſcriptura enumerat gloſ. in c.1. §. poſtquàm in verb. in ſcriptis. de cenſib *deciſ.289. num.31. Coccino.*
Caſus omiſſus à ſtatuto remanet ſub diſpoſitione iuris communis. *deciſ. 316. n.9. & 10. Veroſpio.*
Cato credebat adinſtar ſacrilegij eſſe, mulieres verberare. *deciſ.155. num.28. Coccino.*

C A V S A.

Cauſas non poſſunt expedire Auditores Rotæ, niſi dato dubio, & expectato voto Dominorum. *deciſ. 170. num.9. Pirouano.* ſed declarat in *nu.10.*
Cauſa matrimonialis, quando æquiparetur cauſæ beneficiali. *deciſ. 124. num.37. Coccino.*
Cauſa deducta ex probabili ignorantia crediti, debet eſſe iuſta, & rationabilis, vt quis excuſetur, à negligentia illud petendi. *deciſ.262. nu.2. Pirouano.*
Cauſa etiam in parte falſa vitiat contractum. *dec.242. num.13. Merlino.*
Cauſa, in venditione rerum minorum, ſi non ſubſiſtat, cõtractus vitiatur in totũ. *d.251. n.11. Panzirolo.*
Cauſæ informatio aliundè quàm ab ipſo principali ortum habere non præſumitur. *deciſ. 187. nu. 15. Pirouano.*
Cauſa, & ratio adducta per teſtes, ſi non ſubſiſtat, corruit eorum dictum. *deciſ. 6. num. 7. Veroſpio.*
Cauſa, ſiuè per appellationem, ſiuè per citationem, ſiuè ex ſpeciali mandato fit in Curia, partes ſunt citandæ omninò ad totã cauſam, & ſingulos actus, vſquè ad diffinitiuam ſententiam. *deciſ. 124. num. 25. Coccino.*
Cauſa finalis in matrimonio illa dicitur, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum. *deciſ. 118. num. 10. Pirouano.*
Cauſa poſteaquàm fuit commiſſa in Curia, cenſetur ad illam, cauſa deuoluta, & habet vim peremptorij ad totam cauſam, præcedente intimatione, abſquè alia citatione, & quid ſeruetur de ſtylo Rotæ. *deciſ.124. num.1. & 2. Coccino.*
in Cauſa eadem, remiſſoria bis regulariter concedi non ſolet. *deciſ.306. num.7. Merlino.*
Cauſa ſemel facta appellabilis ſemper remanet talis. *deciſ.305. num.8. Buccabella.*
de Cauſis ſeparationis thori ſatis dicitur conſtare, ex pluribus rebus ſimul iunctis, & conſideratis. *deciſ.202. num.10. Vbaldo.*
Cauſam ab eodem Domino, ſi duo habeant, melior conditio eſt illius, qui per traditionem rem accepit. *deciſ.174. num. 20. Merlino.*
Cauſæ auocationis vis non ſtat in facto impetrantis, aut in ſcientia Iudicis à quo, ſed in appoſitione manus Papæ. *deciſ.343. num.5. Ghiſilerio.*
Cauſa aliqua, ſi à Iudice coram quo pendet fuerit auocata, & commiſſa in Rota, ille Iudex ampliùs non cognoſcit ſuper ea. *dec.343. nu.3. Ghiſilerio.*
Cauſa Eccleſiæ tamquàm coniuncta cum ſalute animarum fauorabilior eſt, quàm cauſa particularium prætendentium adminiſtrationem legatorum piorum, & precipuè ſi perſonæ prætendentes nominatæ fuerint ad effectum deſignandi miniſterium. *deciſ.309. num.10. Veroſpio.*
Cauſam deuoluens ad Curiam Romanam, cum plena notitia principalis, tenetur intra menſem iter accipere ad Papam. *deciſ.124. num. 29. Coccino.*
Cauſa expreſſa in contractibus minorum ſi partim ſit vera, & partim falſa, totus contractus corruit; & decretum inibi interpoſitum remanet in totũ nullum. *deciſ.190. num.11. Merlino.*
Quod ampliatur etiamſi potuiſſet decretum validè ex alia cauſa non expreſſa interponi. *ibid. nu. 12.*

Cauſæ plures, quando referuntur ad celebrationem actus, tunc ex vna cauſa, quæ ſit vera ſuſtinetur actus. *deciſ.*271. *num.* 10. *Merlino*.

Quod intellige, ſi illa alioquin eſt ſufficiens de per ſe ad ſuſtinendum actum, ſecus, ſi per de ſe conſiderata ſit inefficax. *ibidem num.* 10.

Cauſa an ſit deſerta, cognoſci debet à ſolo Iudice, cui commiſſa fuit cauſa appellationis. *deciſ.* 296. *num.*5. *Veroſpio*.

ex Cauſa neceſſaria ea, quę fiunt non ſubiacent regulis reuocatorijs. *deciſ.*119. *num.*17. *Ghiſilerio*.

Cauſæ merita non diſcutiuntur in executiuis, ſed agitur de credito liquido omni diſcutione iuridica carente. *deciſ.*161. *num.*6. *Pirouano*.

Cauſæ falſitate ſtante, tranſactio non ſuſtinetur. *deciſ.*52. *num.*23. *Merlino*.

Cauſam poſſe expediri, quando dubitatur, ſi tunc petatur remiſſoria, talis petitio reijcitur. *deciſ.* 111. *num.*6. *Coccino*.

Cauſa falſa in alienatione rerum minoris, reddit alienationem, ac minoris obligationem, & Iudicis decretum deſuper interpoſitum ipſo iure nullum. *deciſ.*98. *num.*6. *Merlino*.

in Cauſa impulſiua etiam cadit ſubreptio. *deciſ.* 6. *num.*13. *Veroſpio*.

ad Cauſam veniens tertius iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantiū, quàmuis acta inter eos facta non præiudicent ei, non tamen eidem licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ ad fauorem vnius litigantis, qui ius probauit. *deciſ.*357. *n.*6. & quare *ibidem num.*7. & 8. *Veroſpio*.

Cauſæ cognitionem Iudex non præſumitur adhibuiſſe ſtante breuitate temporis. *d.*242. *n.*17. *Merlino*.

Cauſa aliqua, quando ſuum plenarium effectum habuit, nulla ſuper eſt executio facienda. *deciſ.* 11. *num.*6. *Ghiſilerio*.

Cauſa alienationis iuſta alienandi bona minorum nō probatur, ex eo, quod alienans aſſerat alienare ad effectum extinguendi aliud debitum, ſed aliunde probari debet. *dec.*98. *num.*5. *Merlino*.

Cauſa iuſta eſt ſufficiens, vt quis poſſit ſe excuſare à negligentia petendi creditum, & ideò eſt reſtituēdus. *deciſ.*262. *num.*1. *Pirouano*.

Cauſa, quando eſt omninò Eccleſiaſtica ab Iudice Eccleſiaſtico, non autem à Laico, eſt definienda. *deciſ.*42. *num* 1. *Merlino*.

Cauſa antiqua, quando complicatur cum noua, tunc eadem excluſiua cenſetur repetita, quatenùs quis velit proſequi cauſam antiquam, ſecùs è contrà. *deciſ.* 104. *num.* 7. *Coccino*.

Cauſa expreſſa in alienatione rerum pupilli, ſi in aliqua parte ſit falſa in totum redditur nulla, propter decreti Iudicis indiuiduitatē. *d.*98. *n.*16. *Merlino*.

Cauſa in contractibus minorum, adhoc vt dicatur vera, Iudici conſtare debet, & hoc caſu non ſtatur aſſertioni tutoris, pupilli, & contrahentium. *deciſ.* 190. *num.*6. *Merlino*.

ex Cauſa onerosa dicitur facta donatio, ſi facta ſit ob benemerita. *deciſ.*50. *num.*4. *Quirino*.

Cauſa falſitate ſtante, & mala fide, præſcriptio 40. annorum non attenditur. *deciſ.*80. *num.*27. *Merlino*.

Cauſa finalis in donatione, quando excludatur. *deciſ.*192. *num.* 3. *Pirouano*.

Cauſæ expreſſæ veritas præſumitur. *deciſ.* 98. *nu.*7. *Merlino*.

in Cauſa non poteſt eſſe teſtis procurator. *deciſ.* 66. *num.*14. *Motmanno*.

in Cauſa, ſcripturæ, & informationes, vt plurimùm non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mandatum ad cauſam. *deciſ.*104. *num.*45. *Coccino*.

Cauſa expenſarum aſſignare debent adminiſtratores, quando reddunt rationem. *deciſ.* 115. *num.* 16. & 17. *Coccino*.

Cauſa non cenſetur deuoluta ad Curiam, niſi ad appellatum, eius notitia certa, & plena, intrà tempus præfixum peruenerit. *dec.*124. *nu.*52. *Coccino*.

Cauſa cenſetur prophana etiam quod ſit ſpiritualis, dum non agitur ſuper titulo Beneficij. *deciſ.* 124. *num.*7. *Coccino*.

ex Cauſa vtili Eccleſiæ, & pro bono pacis, poteſt Ordinarius reſeruare penſiones, motu proprio. *deciſ.*94. *num.*6. *Pirouano*.

Cauſa deuoluta ad Curiam, poſtquàm eſt commiſſa, tunc ſufficit partis ſcientia quoquomodo probata, dummodò ſit plena, & certa. *d.*124. *n.*54. *Coccino*.

Et vnus ex modis probandi iſtam ſcientiam, eſt quando nulliter citatus conſtituit procuratorem ad illam cauſam. *ibidem num.* 55.

Cauſa dicitur ſolùm ſuper eo pendere, de quo principaliter fuit actum, non autem ſuper eo, quod incidenter fuit deductum. *dec.*85. *num.*7. *Vbaldo*.

Cauſa in aſſignatione ſeù in datione inſolutum ſi partim reperiatur falſa, & partim vera, an pro cauſa vera ſuſtineatur. *deciſ.*271. *num.* 5. *Merlino*.

Cauſa in donatione pro cōtrahendo matrimonio incerto, & euentuali, & ad libitum Donatarij, non dicitur finalis. *deciſ.*192. *num.*5. *Pirouano*.

Cauſa pia, quando eſt ſubſtituta, Trebellianica non detrahitur. *deciſ.*83. *num.*4. *Coccino*.

Cauſa, quando eſt commiſſa cum clauſula, quam, & quas, & cum incidentibus &c. tunc omnia ad dictam cauſam ſpectantia comprehenduntur. *deciſ.*277. *num.*32. *Pirouano*.

Ceſſante *Cauſa* ceſſat effectus. *d.*232. *n.*9. *Pirouano*.

ex Cauſa lucratiua, quando dicatur conceſſum feudū. *deciſ.*50. *num.*3. *Quirino*.

Cauſæ cognitio non requiritur in citationibus, quæ emanant in principio iudicij. *deciſ.* 36. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

ex Cauſa valdè remota non inducitur metus. *dec.* 40. *num.*5. *Ghiſilerio*.

Cauſæ beneficiales de ſui natura per appellationem ſunt tractandæ in Curia. *deciſ.*124. *n.*13. *Coccino*

Cauſæ beneficiales citò debent expediri, ne ex diurna vacatione damnum ſentirent Eccleſiæ. *deciſ.* 124. *num.*30. *Coccino*.

Cauſas Eccleſiaſticas Apoſtolus ad Eccleſiam præcipit deferri, & ibi determinari. *dec.*42. *n.*2. *Merlin*.

Cauſæ Eccleſiaſticæ, quod à Iudice Eccleſiaſtico ſint determinandæ, nullus vnquàm Orthodoxus dubitauit. *deciſ.*42. *num.*3. *Merlino*.

Et ſi qui auſi ſunt impugnare meritò ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati. *ibid. num.*3.

CAVTELA.

ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt, non debent immutare naturam præcedentis diſpoſitionis. *deciſ.* 320. *num.*47. *Remboldo*.

ad

ad Cautelam ea, quæ obtinentur non præiudicant. *deciſ.212. num.12. Merlino.*

C A V T I O.

Cautio de bonis immobilibus, quæ præſtabatur ab hærede ad fauorem fideicommiſſarij, receſſit ab Aula. *deciſ.193.num. 3. & 12. Ghiſilerio.*

Et ratio eſt propter facilitatem, quam habet vocatus recuperandi d. bona, ſi fuerint alienata. *ibid. num.4. & 5.*

Cautio fruſtrà petitur dùm ex ea, quis non eſt ſufficienter prouiſus. *deciſ.193. num.6. Ghiſilerio.*

ad Cauendum non poteſt cogi hæres grauatus, niſi pro ſua poſſibilitate. *deciſ. 193. num. 6. Ghiſilerio.*

Cautio, quando neceſſariò præſtanda ſit ab hærede grauato. *deciſ.193.num.8. & 9. Ghiſilerio.*

Cautionem, quis non tenetur præſtare, ſi petenti vtilitatem non afferat. *deciſ. 193. n.15. Ghiſilerio.*

Cautio nulla ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur, quãdo adeſt odium capitale inter virum, & vxorem. *deciſ.155. num.43. Coccino.*

C E N S V S.

Cenſus, quando dicantur potiùs ſimulati, quàm veri. *deciſ.204. num.7. Dunozetto.*

Cenſum non poteſt imponere vſufructuarius ſuper melioramentis factis in re vſufructuaria. *dec. 116. num.30. Merlino.*

Cenſus nullitate data, attamen debentur fructus pro tempore, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic antè oppoſitionem de nullitate. *deciſ. 41. num.26. Merlino.*

Cenſus nulli, fructus, ſi ſint ſoluti, rectè repeti poſſunt per cõdictionẽ indebiti. *dec.99.n.6.Merlino.*

Cenſus ſuſtineri poteſt ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, quando vel eſt in parte libera, vel eſt impoſitus ab eo, cui competunt detractiones. *deciſ. 116. num.24. Merlino.*

Cenſus impoſitus ſuper re empta, cum reſeruatione dominij ad fauorem venditoris eſt nullus. *dec.135. num.20. & 25. Pirouano.*

Cenſus, quando imponitur ſuper bonis minorum requiruntur ea omnia, quæ ſunt neceſſaria in alienationibus dictorum bonorum.

Et ſic iuſta cauſa, & ſolemnitates. *deciſ.98. num.2. & 3. Merlino.*

Cenſus non cõſtitutus in pecunia numerata, eſt nullus. *deciſ.194. num.2. Merlino.*

Cenſus contractus ab initio nulliter celebratus non poteſt conualeſcere per ſolutiones cenſus poſtea ſubſequutas. *deciſ.260.num.11. Motmanno.*

Cenſus in re aliena imponi minimè poteſt. *deciſ.116. num.12. & 34. Merlino.*

pro Cenſus nulli, fructibus, ſi ſint receptæ pecuniæ tanquam vſura, nunquàm tranſeunt in dominium recipientis, ex communi ſententia Theologorum & Canoniſtarum. *deciſ. 99. num.4. Merlino.*

Cenſus impoſitio eſt ſpecies alienationis. *deciſ.98. num.1. Merlino.*

Cenſus imponi poteſt ſuper melioramentis, quando is, qui ea fecit interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure, & bona fide poſſidet. *deciſ. 116. num.20. Merlino.*

Cenſus ſuper re aliena rectè non conſtituitur. *deciſ. 116. num.18. Merlino.*

in Cenſus extinctione admittitur compenſatio. *deciſ. 148. num.1. Coccino.*

Cenſus conſtitui non poteſt ſuper credito. *deciſ. 116. num.14. Merlino.*

in Cenſu regulariter ſolet reſpondere fructibus rei cenſualis, ſolutio. *deciſ.110. nu.3. Merlino.*

Cenſus ſuper credito non fructifero conſtitui non poteſt. *deciſ.116.num.39. Merlino.*

ex Cenſus appellatione non poteſt inferri contractũ eſſe emphyteoticum. *deciſ.14. num.33. Ghiſilerio.*

ex Cenſu nullo, fructus aliqui citrà labem vſurariæ prauitatis recipi nequaquàm poſſunt. *dec.99. n.1. Merlino.*

Cenſus nomen eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſoluitur in recognitionem priſtini, & primæui dominij. *deciſ. 14. num. 32. Ghiſilerio.*

in Cenſu extinctione, licèt requiratur actus retroſimilis, non tamen exigitur pecunia numerata. *deciſ.148. num. 3 Coccino.*

Cenſus, creditore conſentiente, poteſt extingui pro quacumquè ſumma, & eo inuito pro parte conſiderabili. *deciſ.148. num.5. Coccino.*

in Cenſus extinctione non requiritur pecunia numerata. *deciſ.148. num.2. Coccino.*

Cenſus non poſſet cedi, permutari, aut donari, ſi in eius extinctione requireretur pecunia numerata. *deciſ.148. num 4. Coccino.*

Cenſus, quando eſt nullus, ſors remanet purum mutuũ, in quo non cadit fructuum perceptio. *deciſ.99. num.3. Merlino.*

Cenſus imponi poteſt ab emphyteuta, à feudatario, & grauato per fideicommiſſum, & ab alijs, qui ad reſtitutionem bonorum melioramentorum non tenentur. *deciſ.116. nu. 19. Merlino.*

in Cenſu transfertur vtrumquè dominium. *deciſ.14. num.31. Ghiſilerio.*

Cenſus, ſi fuerit nulliter impoſitus, non attenditur obſeruantia deducta ex fructuum ſolutionibus. *deciſ.98. num.26. Merlino.*

Cenſus nulli, fructus ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti, nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto releuat. *deciſ.99. num.7. Merlino.*

Cenſus nulliter conſtitutus, vt conualeſcat per ratificationem, quidnam requiratur. *d.260 num.12. Motmanno.*

Cenſus extinguitur, quando illius Dominus emit fundum illi ſuppoſitum. *deciſ. 276. num. 6. Coccino.*

Cenſus, ſuper bonis minorum imponi non debent ad ad ſoluendum eorum debita, ſi adſit ex quibus illa ſolui poſſint. *deciſ. 98.num.17. Merlino.*

Cenſus Dominus præfertur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus cenſus. *deciſ. 189. num. 10. Motmanno.*

in Cenſu fideiuſſor non ille, qui recognouit bonam fidem, ſed principalis. *deciſ.193.num.4. Merlino.*

Cenſus non eſt validus, ſi ſit conſtitutus ſuper iuribus. *deciſ.16.num.15. Merlino.*

Cenſus nulli, fructus, nec etiam à ſoluentibus recipi poſſunt. *deciſ.99. num.5. Merlino.*

Cenſus debet imponi ſuper re immobili, & de ſui natura fructifera. *deciſ.116. num.16. Merlino.*

C E S S I O.

Ceſſio generalis creditorum facta alicui, omnia credita

dita comprehendit. *deciſ.360.num.2. Pirouano.*

Ceſſionē iurium etiam ex interuallo poſt ſolutionem poteſt reportare fideiuſſor ſoluens pro principali. *deciſ.40. num.1. Merlino.*

Ceſſio bonorum fideicommiſſariorum ratione commoditatis validè fieri poteſt, non obſtante alienationis prohibitione. *deciſ.5. num.17. Veroſpio.*

per Ceſſionem plùs iuris, quàm competit cedenti nō tranſit in ceſſionarium. *deciſ.77. num.4. Merlino.*

contrà *Cedentem* poteſt excipi de repudiatione, & renunciatione. *deciſ.323. num.8. Coccino.*

Cedendo rem, quis liberatur, ſi tenebatur principaliter reſpectu rei. *deciſ.254.num.10. Coccino.*

Cedi poteſt ius, quod à contrahentibus fuit effectum tranſmiſſibile. *deciſ.189.num.7 Motmanno.*

Cedi poteſt, quicquid eſt tranſmiſſibile eſt ad hæredes. *deciſ.189. num.3. Motmanno.*

C E S S I O N A R I V S.

Ceſſionarius creditorum anteriorum non ſolùm obtinere debet in iudicio retentionis, ſed etiam in concurſu cū poſterioribus. *dec.349.n.26.Veroſpio.*

Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis. *deciſ.88.num.5.& 10. Coccino.*

Ceſſionarius ſuccedit in iuribus cedentis, & conſequitur omnia eius iura. *deciſ.88.num.11.Coccino*

Et poteſt omnia, quæ cedenti licebant, & ſic exigit à debitoribus etiam inuitis, id quod cedenti erat debitum. *ibidem num.12.*

ad Ceſſionarij etiam fauorem operatur obligatio Cameralis. *deciſ.189. num.4. Motmanno.*

Ceſſionario competunt omnia iura, quæ competebant cedenti. *deciſ.349. num. 33. Veroſpio.*

Ceſſionarius hæreditatis poteſt cedentis nomine obtinere immiſſionem illi debitam, & poſtquàm ſibi fuerit reſtituta hæreditas, poteſt illam retinere. *deciſ.349. num.34. Veroſpio.*

C H O R V S.

Chori decentia potiſſimùm in materia ſedendi, attendenda eſt. *deciſ.252. num.11. Merlino.*

in Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas. *deciſ.252. num.12. Merlino.*

in Choro ius exercenti, ei competit ius mulctæ. *deciſ.253. num.16. Merlino.*

in Chori diſciplina, & in ſacris cœremonijs Baſilica Vaticana eſt exemplar, & magiſtra Eccleſiarum. *deciſ.288. num 2. Merlino.*

C H R I S T V S.

Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis eximitur à Tributo Principis, vt patet apud Matth. cap.17. *deciſ.339. num.16. Merlino.*

Chriſti dominium in rebus Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illiq. dicitur acquiſitum, tanquàm principali Dño. *deciſ.339.n.20.Merlino.*

Chriſtus Dominus, ſi omninò immunis fuit à Tributis, conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato, & proximo dominio Chriſti Domini, immunia eſſe à Tributis. *deciſ.339. n.21. Merlino.*

Et hoc eſt valdè conueniens Diuinitati, & Excellentiæ perſonæ ſuæ. *ibid. num.22.*

Circumſtantiarum conſideratio dat notitiam veritatis. *deciſ.191. num.12. Coccino.*

C I T A T I O.

Citatio ad dicendum contrà commiſſionem requiritur, ad hoc vt commiſſio dicatur effecta communis. *deciſ.343. num. 4. Ghiſilerio.*

Citationes ad vidēdum iurare teſtes, ſi ſint pro ſingulis diebus, & horis tanquàm ſeruitutis ſpeciem inducentes, non videntur validæ. *deciſ.277.num.8. Pirouano.*

Declara tamen, quod ſuſtinentur pro toto termino probatorio, intrà quem, ceſſat abſurdum perpetuæ ſeruitutis. *ibidem. num. 8.*

Et deſeruiunt etiam pro toto termino prorogato. *ibidem num.9. & 10.*

Citatione niſi præuia, contrà hæredem non eſt agendum via executiua. *deciſ.39.num 4.Pirouano.*

Citatio illegitima, cum notitia citati ſubſequuta, ità ligat, ſicuti legitima, & perfecta citatio. *deciſ.130. num.22 Queipo.*

Citationis copiam nuncius debet relinquere, vel domi affigere, vel publicè, & palàm coram ſeruis, & vicinis citationem facere, eoſq. certiorare, vt ſic ad notitiam citantis latitantis deuenire poſſit. *deciſ.130. num.27. & 28. Queipo.*

Citationis reproductio non eſt neceſſaria ad perpetuandam actionem, ſed ſolùm, vt Iudex poſſit procedere. *deciſ.289. num. 6. Coccino.*

Citatio facta Capitulo congregato, dicitur ei legitimè facta. *deciſ.254. num.2. Coccino.*

Citatio à nullitate ſaluatur, ſi procurator citatus cōpareat. *deciſ.104. nu.19.& 20. Coccino.*

in Citationibus, quæ fiunt per edictum, duplicatur terminus dari ſolitus in alijs citationibus. *deciſ.104. num.17. Coccino.*

Citatio debet fieri ad valuas Eccleſiæ Cathedralis, quando quis latitat, vel ſi ſit Beneficiatus, ad illius Eccleſiam debet fieri. *deciſ.130.nu.29. Queipo.*

Citationes factæ in audientia Summ. Pont. aut in Aula eius Palatij, poſtmodum affigendæ ſunt Ianuis Maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana Curia reſidet. *deciſ.104. num. 22. Coccino.*

Citatio, ſi fuerit facta parti, pro determinata hora, ſi compareat poſt dictum terminum, & Iudex iàm interpoſuit decretum, præſumitur, quod fuerit interpoſitum in termino citationis, & non anteà. *deciſ.76. num.28. Ghiſilerio.*

Citationis nullitas ſaluatur ex ſcientia citati. *d.124. num.5. & 65. Coccino.*

in Citatione debet dari competens terminus ad compareñ. ſecundùm locorum diſtantiam. *d.104 num. 13. Coccino.*

Citationis nimis generalis, & vagæ defectus ſuppletur, per alias citationes particulariter in actu factas. *deciſ.20. num. 31. Ghiſilerio.*

Citationis formam à Iure præſcriptam, Iudex non poteſt alterare. *deciſ.130. num. 37. Queipo.*

Citatio ad videndum determinari cauſam non ſufficit, ad hoc vt dicatur, quod citatio ſit facta ad ſententiam. *deciſ.152. num. 5. Merlino.*

Citatio generalis ſuppletur per particularem in quolibet actu. *deciſ.133. num. 10. Ghiſilerio.*

circà Citationes faciendas non eſt recedēdum à forma decreti Iudicis. *deciſ.165. num.19. Merlino.*

Citationes in principio Iudicij poſſunt fieri etiam extrà Territorium. *deciſ.36 num.14. Ghiſilerio.*

Citationis formula, quando iura ſunt exemplanda, traditur. *deciſ.76. num. 6. Ghiſilerio.*

pro

pro Citato habetur latitans. *deciſ.* 130. *n.* 32. *Quecipo.*
Citatio originalis, quando legitur, non eſt dimittenda copia. *deciſ.* 104. *num.* 11. *Coccino.*
Citatio non poteſt fieri extrà Territorium. *deciſ.* 36. *num.* 12. *Ghiſilerio.*
Citatio etiam defectuoſa, ſi per illam citandus certificatus eſt, perindè arctat, ac ſi ille legitimè citatus eſſet. *deciſ.* 56. *num.* 10. *Motmanno.*
Citationes in duobus locis Curiæ debent fieri, quando proceditur per edictum. *deciſ.* 104. *num.* 8. & *vide num.* 9. & 10. *Coccino.*
Citatio eorum, de quorum intereſſe agitur, quando non ſit neceſſaria in legitimatione filiorum naturalium. *deciſ.* 51. *num.* 9. *Coccino.*
in Citatione non attenditur locus, vbi eſt decreta, ſed locus pro quo ſit ad comparendum. *deciſ.* 36. *num.* 15. *Ghiſilerio.*
Citatio noua, quando non requiratur, ſi poſt aliquod tempus fuit dilata publicatio ſententiæ. *deciſ.* 37. *num.* 10. *Pirouano.*
in Citationibus emanantibus in principio Iudicij non requiritur cauſæ cognitio. *deciſ.* 36. *num.* 13. *Ghiſilerio.*
Citationis defectus ſuppletur per monitionem Iudicis partibus preſētibus facta. *d.* 37. *n.* 11. *Pirouano.*
Citationis defectus benè deprehenditur ex inſpectione, & reuolutione actorum. *d.* 165. *n.* 20. *Merlino.*
Citationes in principio Iudicij, poſſunt fieri etiam ab eo, qui non habet iuriſdictionem. *deciſ.* 36. *num.* 13. & 14. *Ghiſilerio.*
Citatio per affixionem non ſuffragatur, ſi fiat in loco, vbi adeſt Procurator. *deciſ.* 20. *num.* 22. *Ghiſilerio.*
Citatus per contradictas, quādo quis eſt, ſi compareat eius Procurator, ipſe deindè eſt citandus in quolibet actu. *deciſ.* 20. *num.* 33. *Ghiſilerio.*
Sed hoc limita, ſi comparuit, non vt citaretur, nequè cum mandato ad defendendum, ſed ad inſinuandam cedulam recuſationis Iudicis, quo caſu non requiritur alia citatio. *ibidem num.* 34.
Citatio poteſt fieri ad domum communis habitationis, vel in qua citationis tempore, præcedente legitima citandi indagatione, habitat. *deciſ.* 130. *num.* 27. *Queipo.*
Citatio ad domum eſt ſubſidiaria, quando quis per fraudem latitat, & non patitur ſe perſonaliter citari. *deciſ.* 130. *num.* 31. *Queipo.*
Citatio ad domum non afficit exiſtentem extrà Ciuitatem. *deciſ.* 130. *num.* 30. *Queipo.*
Citationis ad domum factæ coram ſeruis, & vicinis, latitans præſumitur habere notitiam. *deciſ.* 130. *num.* 33. *Queipo.*
Citatio per edictum, ſeu per proclama requiritur ad effectum præiudicij. *deciſ.* 284. *num.* 59. *Coccino.*
Citatio perſonalis, ſi fuerit facta in iudicio contradictarum, tunc aliæ poſſunt omitti, & ſi fiant, id ex honeſtate, & vrbanitate fit. *d.* 20. *n.* 32. *Ghiſilerio.*
Citatio perſonalis, quando præceſſit, vel citationes fuerunt factæ per edictum, tunc poteſt procedi per contradictas. *deciſ.* 104. *n.* 4. & 25. *Coccino.*
Citatio dicitur fieri perſonaliter Vniuerſitati, quando citatur in loco, vbi congregata, eſt. *deciſ.* 254. *num.* 3. *Coccino.*
Citatio ad ſententiam, ſi non præceſſerit nominatim, ſententia non ſubſiſtit. *deciſ.* 141. *num.* 1. *Merlino.*
Citatio non poteſt dici nominatim facta ad ſententiā, ſi ea facta fuerit ad viden. præuia reproductione omnium fauorabilium cauſam expediri cum victoria expenſarum. *deciſ.* 141. *num.* 2. & quare *nu.* 6. *Merlino.*
Citatio ad ſententiam nō circumducitur ex ſola proteſtatione partis, ità vt ſiſtat Iudex, quin ferat ſententiam, ſed eius decretum requiritur. *deciſ.* 69. *num.* 5. & 6. *Merlino.*
poſt Citationem ad ſententiam, ſi Iudex admittat proteſtationem partis aduerſæ, fruſtrà ab eo petitur, vt ſententiam proferat. *dec.* 69. *nu.* 8. *Merlino.*
Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica, & præciſis verbis ad ſententiā concepta. *d.* 141. *n.* 4. *Merlin.*
Adeout nec virtualis compræhenſio, nec verba ſufficiant æquipollentia. *ibidem num.* 4.
Citatus non cogitur comparere, ſi terminus ei præfixus ſit nimis anguſtus. *deciſ.* 228. *n.* 9. *Ghiſilerio.*
Citati, & vocati, ſi non ſint intereſſe habentes, & feratur ſententia, eis ea non nocet. *deciſ.* 11. *nu.* 28. *Ghiſilerio.*
Citari non debet pars, quando examinatur quis ad effectum obtinendi aliquod beneficium. *deciſ.* 147. *num.* 10. *Pirouano.*
Citari debet poſſidens, quando alicui in ea poſſeſſione datur immiſſio. *deciſ.* 233. *num.* 13. *Merlino.*
Citare aliquem non tenetur executor merus. *deciſ.* 11. *num.* 29. *Ghiſilerio.*
Ciuilis poſſeſſio. *vide in verbo Poſſeſſio.*

CIVIS.

inter Ciues, & forenſes inuidiæ liuor regnare ſolet. *deciſ.* 165. *num.* 13. *Merlino.*
Ciuis illius loci dicitur, qui in eo poſſidet bona. *deciſ.* 292. *n.um.* 9 *Panzirolo.*
Ciues ſuos olim Romana Ciuitas virgarum contumelijs, & alijs opprobrijs eximebat. *deciſ.* 155. *n.* 32. *Coccino.*
Ciuis, ex priuilegio dicitur verè, & propriè Ciuis, præſertim ad effectum, vt beneficio ſtatutorum gaudeat. *deciſ.* 292. *num.* 8. *Panzirolo.*
Ciuilitas alicuius loci ad effectum ſucceſſionis, nihil releuat, non probata habitatione, cum onerum ſubſtentatione. *deciſ.* 160. *num.* 28. *Pirouano.*
à *Ciuitate* abſens non cenſetur habere notitiam citationis domi factæ. *deciſ.* 130. *num.* 34. *Queipo.*
extrà Ciuitatem exiſtentem citatio ad domum non afficit. *deciſ.* 130. *num.* 30. *Queipo.*
ſub *Claue*, ea, quæ vxor cuſtodire ſolet, ipſa, & non maritus rationem reddere debet. *deciſ.* 225. *nu.* 15. *Motmanno.*

CLAVSVLA.

Clauſula antecedens in qualibet ſcriptura explicatur, & intelligitur per ſequentem. *deciſ.* 79. *nu.* 7. *Queipo.*
Clauſulæ appoſitæ ad maiorem cautelam, ſi contractus ſuſtinetur, vt intendunt contrahentes dd. clauſulæ habentur pro non appoſitæ. *deciſ.* 320. *num.* 46. *Remboldo.*
Clauſula in fine poſita, perinde eſt, ac ſi ſingulis capitulis ſigillatim eſſet appoſita. *d.* 167. *n.* 6. *Merlin.*
Clauſulæ, & orationes per ſe ſtantes, ſolent inchoari grandiori charactere. *deciſ.* 167. *num.* 7. *Merlino.*
Clauſula derogatoria omnium aliarum voluntatum in primo teſtamento appoſita non adimit facultatem

tem teſtatori ab eo recedendi. *deciſ.201. num.2. Motmanno.*

Intellige tamen, vt niſi primum teſtamentum reuocetur, in poſteriori deficiat voluntas, & conſenſus teſtatoris. *ibidem num.2. & 3.*

Clauſulæ derogatoriæ, debent intelligi, quod derogent, niſi contrarium in diſpoſitione caueatur de aliqua re. *deciſ.333. num.5. Dunozetto.*

Clauſula derogatoria in primo teſtamento, quare à teſtatoribus apponatur. *dec.247.n.15. Motmãno.*

Clauſularum, & verborum generalitas, nõ ſufficit ad tollenda ſpecialia. *deciſ.201. num.9. Motmanno.*

Clauſula in fine poſita, quando ad omnia ſuperiùs relata non poſſit referri. *deciſ.62. num.9. Merlino.*

Clauſulis ad ſui fauorem appoſitis; pars poteſt renũciare. *deciſ.91. num.24. Vbaldo.*

Clauſula moderatoria in fine poſita, reſtringit diſpoſitionem alioquin ampliſſimam. *deciſ. 53. num.2. Coccino.*

Clauſulæ conditionem inferentes pleniorem probationem requirunt. *deciſ.356. num. 1. Veroſpio.*

Clauſulæ præſeruatiuæ, conſeruant alicui omne ius illæſum. *deciſ.110. num.14. Merlino.*

Clauſulæ, quàmuis ampliſſimæ, appoſitæ in renunciationibus, non ſunt extendendæ ad non nominata. *deciſ.167. num.22. Merlino.*

Clauſula in fine ſtatuti poſita, referri debet ad omnia, ſingula ſingulis referendo. *dec.232.n.14. Pirouano.*

Clauſula in fine poſita refertur ad omnia, & ſingula antecedentia. *deciſ.206. num.3. Merlino.*

Clauſulę appoſitę in prima commiſſione pręcedenti, quando cenſeãtur repetitæ etiam in ſubſequenti. *deciſ.313. num. 8. Panzirolo.*

Clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione, cenſentur repetitæ in alijs, dummodo d. commiſſio, non ſit de medio ſublata. *deciſ.104 num.6. Pirouano.*

cum Clauſulis ampliſſimis ſi ſit conſtitutus procurator, an poſſit ea, q̃ principalis. *d.194.n.7. Merlino.*

Clauſula, vt habeatur pro iurato, in inſtrumento appoſita, habet vim iuramenti. *deciſ.26. nu.42. Merlino.*

Clauſula generalis antecedẽs debet intelligi per ſequentem immediatam. *deciſ. 79. num. 6. Queipo.*

Clauſula, *ad habendum*, ſi ponatur in conceſſione emphyteuſis operatur, vt conceſſio videatur facta pro quibuſcunquè. *deciſ.74. num. 6. Merlino.*

Clauſula, *ad habendum*, poſita in cõceſſione emphyteuſis, operatur vt ea ſit trãſitoria ad extraneos, etiamſi emphyteuſis ſit ex pacto, & prouidentia. *ibidem num.7.*

Clauſula, *ad habendum*, in conceſſione emphyteuſis appoſita, reſtringitur inter terminos comprehenſos. *ibidem num.9.*

Clauſula, *ad habendum*, in conceſſione emphyteuſis poſita, debet interpretari ſtrictè, & ſufficit, vt quid minimum operetur. *ibid. num.10.*

Clauſula, *ad habendum*. poſita in cõceſſione emphyteuſis, ſi non ſit concepta, cum verbis denotantibus facultatem alienandi, nõ facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos. *ibid. num.11.*

Clauſula, *ad habendum*, in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia poſita, ſeruit de veuto. *ibid. num.11.*

Clauſula, *ad habendum*. poſita in cõceſſione emphyteuſis, debet intelligi ſecũdùm naturam emphyteuſis. *deciſ.211. num.12. Merlino.*

Clauſulæ, *ad habendum*, virtus penitùs euacuatur, & eliditur, per prohibitionem alienationis emphyteuſis. *deciſ.74. num.15. Merlino.*

Clauſula, *conſtito*, requirit probationes in ſuo genere concludentiſſimas. *deciſ.343. n.13. Ghiſilerio.*

Clauſula, *conſtito de intereſſe*, ſatis iuſtificatur ex eo, quod intereſſe alleganti aſſiſtat ius commune ſuper negotio controuerſo. *dec.357. nu.1. Veroſpio.*

Clauſula, *conſtito de intereſſe*, continet cõditionem, cui vt ſatisfactum dicatur, non requiritur probatio omninò certa, aut neceſſariò concludẽs; ſed ſufficit præambula quædam probatio conducens ad præparationem cauſæ, & qua ſummariè, & apparẽter doceatur de intereſſe, imò ſatis eſt, quod de eo conſtet ſola iuris præſumptione. *deciſ.357. num.2. 3. & 4. Veroſpio.*

Clauſulæ, *conſtituti*, vigore regulariter conceditur mandatum de aſſociando. *d.65. nu.1. Dunozetto.*

ex Clauſula, *conſtituti*, denegatur mandatum de aſſociando, quando conſtitutarius poſt mortem cõſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem, & patitur per alium occupari. *deciſ.34. num.2. Dunozetto.*

Clauſula, *conſtituti*, transfert poſſeſſionem in emptorem. *deciſ.251. num.12. Panzirolo.*

Clauſula, *conſtituti*, probat poſſeſſionem conſtituentis aduerſùs habentes cauſam ab eo. *deciſ.59. n.4. Dunozetto.*

Clauſula, *conſtituti*, inutilis efficitur propter negligentiam. *deciſ.65. num.2. Dunozetto.*

Claſula, *conſtituti*, probat poſſeſſionem ad quemcunquè effectum. *deciſ. 135. num.2. Pirouano.*

Clauſulæ, *conſtituti*, vigore regulariter datur mandatum de aſſociando. *deciſ. 34. nu. 1. Dunozetto.*

Clauſulæ, *conſtituti, & ad habendum* de ſui natura ſolent importare dominij translationem. *dec.132. num.24. Pirouano.*

Clauſula, *cum annexis, & connexis &c.* in commiſſione appoſita, debet intelligi de his, quæ ſunt eiuſdem naturæ, cuius eſt ipſa cauſa. *deciſ. 104. num. 41. Coccina.*

Clauſula, *cum facultate manutenendi, quem de iure*, quid operetur. *deciſ.305. num.15. Buccabella.*

Clauſulæ, *Deducens &c. & omni meliori modo &c.* ſunt aptæ deducere, & comprehendere omne ius, in eum modum, quo actori magis proficuum eſt. *deciſ.135. num.5. Pirouano.*

Clauſula, *dumtaxat*, omnia excludit, præter expreſſa. *deciſ.29. num.6. Veroſpio.*

Clauſula, *& omni meliori modo*, vertit etiam vulgarem ſubſtitutionem in fideicommiſſariam. *dec.341. num 8. Dunozetto.*

Clauſula, *& omni meliori modo &c.* poſita in ſententia operatur, vt ſuſtineatur eo modo, quo eſt vtilius. *deciſ. 123. num.15. Pirouano.*

Clauſula, *& pro potiori cautela*, poſita in confirmatione, nihil plùs tribuit, quàm ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſquè cauſę cognitione, & Principis vera ſcientia. *deciſ. 157. num.5. Pirouano.*

Clauſula, *ex mera, pura, & gratuita voluntate, &c.* ex ſtylo Notariorum ſolet opponi in qualibet donatione. *deciſ.65. num.1. Dunozetto.*

Clauſula, *ex mera pura, & gratuita voluntate, &c.* non facit donationem puram, non ſolùm, quando cauſa donandi eſt expreſſa. *ibidem num.*11.

Sed etiam quando non eſt ſpecialiter expreſſa, dummodò aliter aſſignari poſſit cauſa. *ibidem num.*12.

Clauſula, *ex nunc prout ex tunc*, operatur, vt fiat retrotractio, etiam in caſibus, qui de ſui natura non retrotraherentur. *deciſ.*174. *num.*33. *Merlino*.

Clauſula, *ex nunc, prout ex tunc*, ſi ſit addita actui conditionali quid operetur. *deciſ.*12. *n.*44. *Coccino*.

Clauſula, *ex nunc, prout ex tunc* transfundit tempus præſens, in futurum. *deciſ.*7. *num.*6. *Ghiſilerio*.

Clauſula, *ex nunc, prout ex tunc*, tempus futurum retrotrahit ad præteritum, atquè ad initium actus. *deciſ.*174. *num.*27. & 32. *Merlino*.

Clauſula, *in ſtatu, & terminis*, facit vt quis cenſeatur admiſſus ad actus impoſterùm faciendos, non autem, vt cum eo repeti debeant acta iam facta. *deciſ.*357. *num.*9. *Veroſpio*.

Item operatur, vt denegata cẽſeatur facultas appellandi, ſi cauſa erat in ſtatu, vt non poſſet eſſe locus appellationi. *ibidem num.*10.

Clauſula, *iuramenti*, parit quidem effectum ciuilem iuramenti ergà hominem, ſed non inducit Sacramentum iuramenti formalis erga Deum. *deciſ.*26. *num.*49. *Merlino*.

Clauſulæ, *iure proprio, & in perpetuum*, important dominij translationem. *deciſ.* 52. *nu.*11. *Merlino*.

Clauſula, *omni alio meliori modo*, non ſufficit ad effectum, vt per ſecundum teſtamentum reuocetur primum, & quando hoc procedat. *deciſ.*201. *num.* 10. *Motmanno*.

Clauſula *omni meliori modo*, appoſita ſine dictione copulatiua, &, non alterat, vel auget diſpoſitionem. *deciſ.*279. *num.*29. *Motmanno*.

Clauſulæ, *necnon quæcumq; iura, & omnia bona &c.* in donatione appoſitæ intelliguntur de ſimilibus rebus eiuſdem naturę. *dec.*207. *nu.*11. *Dunazetto*.

Clauſula, *non aliàs, aliter, vel alio modo*, conditionem inducit. *deciſ.*203. *num.*23. *Panzirolo*.

Clauſula, *nõ aliàs, aliter, vel alio modo*, eſt adeò pręciſa, vt ex ſui natura nullam interpretationem admittat à verbis ſeparatã. *dec.*100. *n.*7. *Motmanno*.

Clauſula, *non aliàs, aliter, vel alio modo*, tollit conſenſum ab actu, perindè ac ſi non eſſet geſtus. *deciſ.*104. *num.*34. *Coccino*.

per Clauſulam, *non obſtantibus quibuſcumquè*, cenſetur derogatum omnibus in contrarium facientibus. *deciſ.*333. *num.*4. *Dunozetto*.

Clauſula, *non obſtante quocumquè alio teſtamento*, non ſufficit ad reuocationem prioris teſtamẽti habentis clauſulam, derogatoriam. *dec.*201. *n.*6. & 7. *Motmãno*. vbi de clauſula caſſans, & amplia *nu.*8.

Clauſula, *non obſtantibus quibuſcumquè conſtitutionibus*, quid importet. *deciſ.*4. *num.*9. *Dunozetto*.

Clauſula, *non tamen iudicialiter illatarum*, appoſita in commiſſione iactationis, & iactationum, limitat, & reſtringit iuriſdictionem ad moleſtationes extraiudicialiter illatas. *deciſ.*91. *num.*1. *Vbaldo*.

Clauſulæ, *parito iudicato & refectis expenſis*, important conditionem. *deciſ.*173. *num.*1. *Merlino*.

Clauſulæ, *parito iudicato, & refectis expenſis*, ſunt dilatoriæ, non autem peremptoriæ. *deciſ.*91. *num.* 25. *Vbaldo*.

Clauſula, *pleno iure*, reijcit omnem diminutionem. *deciſ.*129. *num.*15. *Motmanno*.

Clauſula, *pleno iure*, reſtringitur ſecundùm ſubiectã materiam. *ibidem num.*18.

Clauſulæ, *prædictis* cuius ſit natura. *deciſ.* 29. *nu.*5. *Veroſpio*.

Clauſula, *pro expreſſis*, habet vim indiuidualis expreſſionis. *deciſ.*114. *num.*8. *Ghiſilerio*.

Clauſula, *pro quibus omnibus &c.* in inſtrumento appoſita, refertur etiam ad enunciata. *deciſ.* 320. *num.*44. *Remboldo*.

Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, vnita cum clauſula, *non obſtantibus*, facit vt omnia contraria cenſeantur ſublata, etiamſi egerent ſpeciali mentione. *deciſ.*282. *num.*21. *Panzirolo*.

Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, operatur, vt omnia contraria cenſeantur expreſſa, & inſerta. *ibidem num.*22.

ex Clauſula, *pro ſufficienter expreſſis*, tollitur ſubreptio. *ibidem num.*23.

Clauſula, *quatenus opus ſit*, eſt ſalutaris. *deciſ.* 12. *num.*42. Coccino.

Clauſula, *quam, & quas*, ſi adſit in commiſſione, poteſt Iudex Commiſſarius procedere, prout in prima, parte non opponente. *deciſ.* 305. *num.*4. & 9. *Buccabella*.

Clauſula, *quam, & quas*, in commiſſione appoſita, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur. *deciſ.*85. *num.*5. *Vbaldo*.

Clauſula, *quatenus opus ſit*, conditionem importat, & nihil ponit in eſſe. *deciſ.*188. *num.*8. *Merlino*.

Clauſulæ, *Quibus dederit. ad habendum, & in perpetuum*, poſitæ in conceſſione emphyteuſis, ſingulæ earum adeò ſubſtantiant emphyteuſim, vt ſi ſit ex pacto & prouidentia, transfundant eam in emphyteuſim hæreditariam. *deciſ.*211. *num.*7. *Merlino*.

Clauſula, *quorum intereſt*, adiecta in obligatione Camerali, operatur, vt ſit locus executioni contrà obligatos, etiam ad fauorẽ cuiuslibet intereſſe habentis non nominati. *deciſ.*285. *num.*9. *Motmanno*.

Clauſula, *quorum intereſt*, adiecta in obligatione Camerali, quid contineat. *dec.*285. *nu.*10. *Motmann*.

Clauſula, *quarum tenores*, operatur, vt non ipſa narratiua attendatur, ſed id; ad quod, ſit relatio. *deciſ.*14. *num.*43. *Ghiſilerio*.

Clauſula, *ſalua canonica inſtitio alicuius*, non operatur, vt tollat expreſsè conceſſa. *deciſ.*157. *nu.*15. *Pirouano*.

Clauſulæ, *ſi, & in quantum*, quæ ſit virtus. *deciſ.*356. *num.*18. *Veroſpio*.

Clauſula, *ſine præiudicio*, præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo. *deciſ.*305. *num.* 14. *Buccabella*.

Clauſula, *ſi ſine filijs*, poteſt etiam adaptari fœminis. *deciſ.*179. *num.*3. *Ghiſilerio*.

Clauſula, *ſine*, eſt priuatiua, negatiua, & excluſiua. *deciſ.*115. *num.*28. *Coccino*.

Clauſula, *ſine præiudicio*, præſeruat facultatem exequendi Iudici à quo. *deciſ.*313. *num.*5. *Panzirolo*.

cum Clauſula, *ſine præiudicio iurium vtriuſquè partium &c.* ſi ſit data alicui poſſeſſio, quid operetur dicta clauſula. *deciſ.*121. *nu.*7. *Pirouano*.

Clauſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis*, præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo. *deciſ.*8. *num.*1. & 13. *Ruiſio*.

Et ad illum ſpectat cognitio, an fuerit modus exceſſus in exequendo. *ibidem num.2.*

Clauſula, *ſine praiudicio literarum Apoſtolicarum*, quid importet. *deciſ.233. num.10. Merlino.*

Clauſula, *ſine praiudicio*, quid operetur. *deciſ.115. num.27. Coccino.*

Clauſula, *ſine praiudicio*, an tollat iuriſdictionem Iudicis, ad quem. *deciſ.8. num.9. Qucipo*

Clauſulæ, *ſine retardatione ſolutionis*, quæ ſit virtus. *deciſ.357. num.5. Veroſpio.*

Clauſula, *ſublata, & decreto irritanti*, ſtantibus, Iudex non poteſt procedere in cauſa, ſine aperitione oris. *deciſ.109. num.18. Ghiſilerio.*

Clauſula, *ſublata, & decretum irritans*, inficiunt cōtrariam quamuis obſeruantiam, & poſſeſſionem. *deciſ.288. num.13. Merlino.*

Clauſula, *ſublata*, Iudici aufert facultatem aliter iudicandi. *deciſ.62. num.8. Merlino.*

Clauſula, *ſupplentes*, appoſita in gratia facit actum validum, etiamſi eſſet inualidus. *deciſ.282. num.20. Panzirolo.*

Clauſula, *verificato priùs*, quid importet. *deciſ.228. num.5. Ghiſilerio.*

Clauſula, *vltrà*, eſt incluſiua, & implicatiua præcedentium. *deciſ.274. num.40. Merlino.*

Clauſula, *vocatis vocandis*, quid operetur. *dec.325. num.8. Ghiſilerio.*

Clauſula, *vocatis vocādis*, facit executorem mixtum. *deciſ.84. num.4. Motmanno.*

C L E R I C A T V S.

ex Clericatu ſolo non deducitur capacitas penſionis, ſed etiam pia, & rationabilis cauſa requiritur. *deciſ.38. num.11. & 50. Dunozetto.*

Clericatus probatur ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, & qualiter probetur idoneitas. *deciſ.187. num.9. Pirouano.*

Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij, qui contulit ei Tonſuram Clericalem. *deciſ.101. num.2. Motmanno.*

Clericatus probatur ex literis patentibus ſui Ordinarij. *dec.20. num.18. Ghiſilerio. deciſ.45. num.2. eodem. deciſ.92. num.5. Merlino. deciſ.198. nu.6. Pirouano. deciſ.213. nu.9. Coccino. & deciſ.203. num.3. Dunozetto.*

C L E R I C V S.

Clericis, & eorum bonis, ſi Principes Laici &c. imponant collectas, pedagia &c. anathematæ feriuntur. *deciſ.339. num.2. Merlino.*

Clericorum immunitatem etiam reſpectu bonorum Iuſtinianus Imperator edicto ſanciuit. *ibid. nu.6.*

Clerici perſona non poteſt dici plenè, & perfectè exempta à tributis Laicorum, niſi etiam illius bona exempta ſint. *ibidem num.4.*

Clericorum bona patrimonialia, etiam Laicalia ſunt immunia ab oneribus Laicalibus, ob dignitatem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona. *ibidem num.23.*

Clericorum bona patrimonialia, ſunt quidem ſub eorum dominio, ſed hoc dominium illis competit, vti ciuibus non autem vti Clericis, & tamen propter factam qualitatem cohærentem perſonæ, dicta bona ſunt immunia à tributis Laicorum. *ibidem num.27.*

Clerici antiquitùs aliquando conſtat ſoluiſſe tributa Principibus Laicis, hancquè exactionem ceſſaſſe, iiſdem Principibus indulgentibus. *ibidem num.28.*

Sed hoc intellige verum, de tempore, quo nondum Principes ſacro Euangelij iugo ceruices ſubegerant. *ibidem num.29. Vide in verbo Immunitas.*

contra Clericum, qui ad Iudicem Laicum recurrit, anſam præbet, vt immunitas Eccleſiaſtica violetur, & ſuperiorem iuriſdictionem ſpiritualem, inferiori temporali temerè, iniuſtè, & de facto ſubijcere. *deciſ.42. num.4. Merlino.*

Clericus non poteſt trahi ad Iudicem Laicum, cum ipſe à Foro Sæculari de Iure Diuino, ante omnem conſtitutionem, exemptus ſit. *ibidem num.5.*

Clericus à poteſtate Laicali exemptus eſt, non ſolùm ex pluribus Conciliorum Canonibus, & Summorum Pontificum reſcriptis, ſed etiam ex Decretis Diuinæ Legis. *ibidem num.5.*

Clerici forum ſequitur ſocius Clerici. *ibidem num.23.*

Clerici, fructus, quos acquiſiuerunt ex propria induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ adinſtar diſtributionum, ad hæredes ſuos tranſmittunt. *deciſ.91. n.14. Merlino. & vide num.15.*

Clericis de bonis patrimonialibus, & non intuitu Eccleſiæ quæſitis, hæredes legitimos, & teſtamentarios licitum eſt habere. *d.[illegible] n.12. Quecipo.*

Clericus fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum, poteſt tranſmittere ad hæredes, aliàs non. *deciſ.19. num.10. Merlino.*

Clerici, qui non ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti ſunt capaces beneficiorum ſimplicium. *deciſ.13. num.30. Merlino.*

Clericus in feudum ſuccedere non poteſt. *deciſ.325. num.1. Ghiſilerio.*

C O A D I V T O R.

Coadiutori, quando immittitur in poſſeſſionem, non aufertur coadiuto, neque titulus, neque poſſeſſio. *deciſ.133. num.4. Ghiſilerio.*

Coadiutoris poſſeſſio eſt compatibilis cum poſſeſſione coadiuti. *deciſ.133. num.5. Ghiſilerio.*

Coadiutorem, ſi quis à Papa petierit, & coadiutoria ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando dicere ſe illo non egere. *deciſ.133. nu.7. Ghiſilerio.*

C O A D I V T O R I A.

Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria. *deciſ.114. num.13. Ghiſilerio.*

Coadiutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur coadiutoria. *deciſ.20. num.11. Ghiſilerio.*

Coadiutoriæ officium non habet exiſtentiam ad cuius poſſeſſionem poſſit dari immiſſio. *dec.133. n.8. Ghiſilerio.* & an hoc ſit verum vide *ibidem. nu.9.*

in Coadiutorijs beneficij affectio pendet à validitate, & iuſtificatione cauſæ, per quam fuit motus Papa ad concedendam coadiutoriam. *deciſ.45. num.5. Ghiſilerio.*

per Coadiutoriam prouidetur indemnitati Eccleſiæ ſtante infirmitate Prælati. *deciſ.20. nu.7. Ghiſilerio.*

Coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu dolorum infirmitatis, valere non poteſt niſi quatenùs illi ſint continui. *dec.308. n.2. 17. & 23. Veroſpio.*

pro Coadiutoria obtinenda, ſufficit conſenſus duarum partium ex tribus Capituli.

Quæ

Quæ duæ partes conſtituunt maiorem, & ſaniorem partem. *deciſ.* 20. *num.* 8. *Ghiſilerio*.
Coadiutoria, vt obtineatur ſub prætextu infirmitatis, quæ infirmitas requiratur. *dec.* 308. *n.* 23. *Veroſpio*.
Coadiutoriæ cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa gratia coadiutoriæ. *deciſ.* 45. *num.* 6. *Ghiſilerio*.
Coadiutoria non ſubiacet regul. de iure, quæſ. non toll. cum ſit gratia præiudicialis. *deciſ.* 114. *num.* 12. *Ghiſilerio*.
per Coadiutoriam prouidetur Eccleſiæ indemnitati. *deciſ.* 35. *num.* 2. *Ghiſilerio*.
Coadiutoriæ gratia, & ſimiles valere non poſſunt, niſi Coadiutus nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcumquè inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio Coadiutoris. *deciſ.* 308. *num.* 17. *Veroſpio*.
Codex vetuſtiſſimus originalis Moralium S. Gregorij Papæ conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia BEATÆ MARIÆ de Pilar. *dec.* 142. *n.* 5. *Motmanno*.

CODICILLVM.

in Codicillis, ſi teſtator relinquat eamdem quantitatem alicui, quam relinquit in teſtamento, cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet. *deciſ.* 132. *num.* 22. *Veroſpio*.
in Codicillis, quando confirmatur teſtamentum, tunc illorum vigore non cenſetur receſſum ab eo, niſi in ſola parte alterata, & confirmata. *deciſ.* 51. *num.* 2. *Coccino*.
ex Codicillorum ſcriptura referente, non poteſt quis plùs conſequi, quàm ex ſcriptura relata teſtamenti. *deciſ.* 348. *num.* 7. *Vbaldo*.
Coerctio magna eſt excommunicatio. *deciſ.* 253. *num.* 21. *Merlino*.
Coerctio modica eſt illa, quæ fit per pignorum capionem, vel ſimilia. *deciſ.* 253. *num.* 22. *Merlino*.

COGNATIO.

Cognationi ſi aliquid relictum ſit, idem eſt, ac ſi cognatis relictum ſit. *deciſ.* 38. *num.* 7. *Dunozetto*.
Cognatio non eſt vniuerſitas, quæ vnam perſonam repræſentet, ideo ſi aliquid eis relictum ſit, cenſetur vti eis particularibus relictum. *deciſ.* 38. *num.* 8. *Dunozetto*.
Cognati, reprobata ſententia Imolæ, non continentur ſub appellatione conſanguineorum. *deciſ.* 349. *num.* 5. *Veroſpio*.
Cognominis omiſſio, dum cæteræ demonſtrationes nominis, & patriæ concurrunt, non præiudicat identitati perſonæ. *deciſ.* 184. *num.* 29. *Coccino*.
Cognomine omiſſo, deſumuntur perſonarum demonſtrationes à ſolo nomine, & patria. *deciſ.* 184. *num.* 30. *Coccino*.

COHÆRES.

Cohæredes vnuſquiſquè tenetur ad onera hæreditatis pro portionibus hæreditarijs. *deciſ.* 232. *num.* 6. *Pirouano*.
Cohæredes, quando ſunt condemnandi ad aliquid dandum, tunc non vnus tantùm Inſolidum, ſed omnes pro ſua rata hæreditaria condemnandi ſunt. *deciſ.* 278. *num.* 2. *Merlino*.
Vide infrà in verbo Hæres.
inter *Collaterales* ius repræſentationis dumtaxat habet locum, quando agitur de ſucceſſione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi. *deciſ.* 48. *num.* 17. *Ghiſilerio*.
Collatoribus Papa non intendit præiudicare, quando ex cauſa narratorum apponit manus ſuper aliquo beneficio, & narrata non reperiuntur vera. *deciſ.* 45. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

COLLECTA.

Collecta dùm imponitur, tunc propriè vinculum iniectum eſt. *deciſ.* 339. *num.* 52. *Merlino*.
Collecta pro ſoluendis debitis Vniuerſitatis, quando ſit indicenda. *deciſ.* 143. *num.* 15. *Pirouano*.
ad Collectas, & onera realia non tenentur Emphyteutæ Eccleſiæ, ſi ſint impoſita per Statuta Laicorum, &c. *deciſ.* 42. *num.* 17. *Merlino*.
Collectæ indictio eſt modus à iure approbatus, &c. *deciſ.* 143. *num.* 16. *Pirouano*.

COLLEGIALITAS.

Collegialitas probatur etiam in indicijs, & coniecturis, vbi aliàs non conſtat de initio erectionis Eccleſiæ. *deciſ.* 221. *num.* 1. *Panzirolo*.
pro Collegialitate indicium facit, electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos, ad hunc effectum congregatos. *ibidem num.* 2. *&* 11.
Collegialitas arguitur ex aſſignatione ſtalli in Chori, & loci in Capitulo. *ibidem num.* 5.
Collegialitas àn probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama. *ibidem num.* 13.
de Collegialitatis Eccleſiæ primo ſtatu, quando conſtat, in illo debet conſeruari. *ibidem num.* 19.
Collegialitas Eccleſiæ, vt dicatur extincta, quid requiratur. *num.* 22. *&* 23. *ibidem*.
Collegialitas eſt apta conſeruari in vno ſolùm, & multò magis in duobus. *deciſ.* 221. *num.* 26. *&* 27. *Panzirolo*.
Collegialiter àn dicatur factus actus, licèt ſit factus in Collegio, ſi ad illum actum particulariter Collegium non fuerit intimatum. *deciſ.* 56. *num.* 9. *Motmanno*.

COLLEGIVM.

Collegium litigans cum aliquo de Collegio, ad hoc, vt ille teneatur contribuere ad expenſas litis, quid requiratur. *deciſ.* 115. *num.* 20. *Coccino*.
Collegij Officialis, ſi vendat aliquid nomine d. Collegij, & promittat de rato, &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione. *d.* 56. *n.* 1. *Motmanno*.
Collegium non obligatur ex mutuo facto per eius adminiſtratorē, niſi probata verſione pecuniarum in vtilitatem eiuſdē Collegij. *d.* 143. *n.* 2. *Pirouano*.
Collegium diſſoluitur tribus modis, nempe.
Vel volentibus Collegialibus.
Vel etiam inuitis, ex facto Superioris.
Vel caſu per mortem omnium. *deciſ.* 221. *num.* 21. *Panzirolo*.
Collegium aliquod eſſe, vt probetur, debet conſtare de arca communi, deputata ad conſeruandum iura ipſius Collegij. *deciſ.* 136. *nu.* 16. *Motmanno. & num.* 17. *vide* de ſigillo.
Collegij corpus repræſentatur per ipſos Officiales. *deciſ.* 143. *num.* 21. *Pirouano*.
Collegij ius inducitur ex actu, qui ſit collegialiter *deciſ.* 221. *num.* 3. *Panzirolo*.
Collegium facere non poſſunt Beneficiati, in vna, eademquè Eccleſia Collegiata, cum conſiderentur vt ſinguli. *deciſ.* 136. *num.* 1. *Motmanno*.

Col-

Collegium, ſi non conſtituant Beneficiati, àn poſſint ſe congregare ſinè licentia Superioris. *dec.* 32. *num.* 1. *Coccino*.
Collegium vnum non faciunt Canonici, & Portionarij. *deciſ.* 115. *num.* 19. *Coccino*.
Collitigantium narratiua importat eorum confeſſionem. *deciſ.* 101. *num.* 4. *Motmanno*.
inter Collitigantes inimicitiæ, & iurgia oriuntur ex acri, & longa lite. *deciſ.* 165. *num.* 9. *Merlino*.

C O L O N V S.

Colono vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta. *deciſ.* 116. *num.* 8. *Merlino*.
Colono vſufructuarij denegatur repetitio melioramentorum factorum in re conducta, quia præſpicere debebat reſolubilitatem iuris ipſius vſufructuarij. *deciſ.* 116. *num.* 44. *Merlino*.
Colonus, vt interuertat poſſeſſionem Domini, alium recognoſcendum in Dominum, quid requiratur. *deciſ.* 139. *num.* 20. *Dunozetto*.
Colonus tradendo poſſeſſionem alteri, vel illum recognoſcando in Dominũ interuertit poſſeſſionem primi Domini, & hoc de Iure antiquo. *ibid. n.* 21.
Colonus nõ interuertit poſſeſſionem Domini, alium recognoſcendo in Dominum, vel illi tradendo poſſeſſionem, & hoe de Iure nouo. *ibidem num.* 22.

C O M M E N D A.

Commenda, licèt afficiat Beneficium propter appoſitionem manus Papæ, tamen non ideo commenda afficit Beneficium. *deciſ.* 245. *nu.* 6. *Pirouano*.
Commenda, quando vacat per ceſſum, vel deceſſum commendatarij, tunc inferior collator poteſt de illa prouidere. *deciſ.* 245. *num.* 7. *Pirouano*.
Commenda ceſſante. Beneficium vacat, vt priùs. *deciſ.* 245. *num.* 8. *Pirouano*.

C O M M I S S A R I V S.

Commiſſarius poteſt eligere incertum de certis, quod tamen procedit in diſpoſitione hominis, nõ autem legis. *deciſ.* 38. *num.* 33. *Dunozetto*.
à Commiſſario Cameræ, ſi ſit capta poſſeſsio beneficij, & poſteà ceſſa ei fuerit, qui illud obtinuit, perinde eſt, ac ſi ipſemet illam à principio obtinuiſſet. *deciſ.* 233. *num.* 1. *Merlino*.

C O M M I S S I O.

Commiſsio facultatis abſoluendi cum narratiua recurſus ſemel tantùm ad Iudices Laicos habiti, non ſuffragatur, dum iterùm recurſus noui fuerunt habiti, cum recnrrens nouo excommunicationis vinculo innodatus ſit. *d.* 173. *n.* 17. *Merlino*.
in Commiſſione, ſi adſit clanſula, quam & quas, operatur, vt omnis cauſa ad ſpeciem deducta videatur. *deciſ.* 85. *num.* 5. *Vbaldo*.
Commiſsionis tenor debet ſemper attẽdi ad effectum cognoſcendi, quam iuriſdictionem habeat Iudex. *deciſ.* 85. *num.* 1. *Vbaldo*.
in Commiſsione, ſi adſit clauſula, cum annexis, connexis, &c. debet intelligi de his, quæ ſunt eiuſdem naturæ, cuius eſt cauſa ipſa. *dec.* 104. *n.* 41. *Coccino*.
Commiſsio, perinde eſt ac ſi non emanaſſet, ſi Iudici delegato fuerit reſcriptum, vt ſuam moderetur inhibitionem. *deciſ.* 11. *num.* 5. *Ghiſilerio*. Et propterea deindè geſta ab eo, ſunt nulla *ibid. n.* 5.
Commiſsio [illegible], eſt ipſo iure nulla, ob non factã mentionẽ litis pendentiæ. *d.* 9[illegible] *n.* 33. *Vbaldo*.
Commiſsio loquens de facultate procedendi per cõtradictas, non extenditnr ad facultatem procedendi per edictum. *deciſ.* 104. *num.* 3. *Coccino*.
Commiſsiones ſunt ſtricti iuris, & ſtrictiſsimè interpretandæ, adeo vt id tantùm comprehendãt, quod in eis expreſſum, reperitur. *deciſ.* 85. *nu.* 4. *Vbaldo*.
in Commiſsione prima, clauſulæ appoſitæ, cenſentur in alijs commiſsionibus repetitæ, dummodo dicta commiſsio non ſit de medio ſublata. *dec.* 104. *num.* 6. *Coccino*.
in Commiſsione, ſi ſit poſitum verbum, annexis, de per ſe, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum. *deciſ.* 104. *num.* 42. *Coccino*.
Commiſsiones in Rota ad quid deſeruiant. *deciſ.* 85. *num.* 9. *Vbaldo*.
à Commiſsionis tenore pendet Iudicis delegati iuriſdictio. *deciſ.* 91. *num.* 18. *Vbaldo*.
Commiſsio non eſt ſnbreptitia ipſo iure, niſi à parte opponatur. *deciſ.* 91. *num.* 34. *Vbaldo*.
Commiſsio etiam ſurreptitia tribuit iuriſdictionem. *deciſ.* 91. *num.* 35. *Vbaldo*.
Commodum non debet quis conſequi ex propria culpa. *deciſ.* 91. *num.* 16. *Vbaldo*.
Commodum aliquod ſperare poſſunt per accidens, filij in conditione poſiti. *deciſ.* 152. *nu.* 10. *Coccino*.
Commodum, ſi ſentiat teſtis ex propria depoſitione, non probat. *deciſ.* 156. *num.* 7. *Coccino*.
ex Commodi perceptione, & ſcientia, ratificationis probatio corroboratur. *d.* 56. *n.* 4. *Motmanno*.
Communicatio priuilegiorum intrat ſtante communi cauſa, & defenſione. *deciſ.* 126. *nu.* 7 *Pirouano*.
Communitas aliqua, quando debet præſentare aliquem ad iuſpatronatus, non valet præſentatio, ſi homines non ſe congregarunt in loco ſolito, & ad ſonum Campanæ, vel Tubæ, &c. *deciſ.* 295. *num.* 6. *Panzirolo*.
Communitati ſicuti non acquiritur poſſeſsio ex geſtis ſingularum perſonarnm, ità nec eam amittit ex dictarum perſonarum geſtis. *deciſ.* 291. *num.* 11. *Ghiſilerio*.
Comparere non tenetur citatus, ſi terminus ei præfixus, ſit nimis anguſtus. *deciſ.* 228. *nu.* 9. *Ghiſilerio*.

C O M P E N S A T I O.

Compenſatio excluditur quando debitum eſt illiquidum, & incertum. *deciſ.* 170. *num.* 11. *Pirouano*.
Compenſatio habet vim ſolutionis. *deciſ.* 148. *nu.* 6. *Coccino*.
Compenſatio non intrat, quando adhuc non conſtat de liquidatione facta. *deciſ.* 10. *nu.* 17. *Ghiſilerio*.
Compenſatio admittitur in extinctione Cenſus. *deciſ.* 148. *num.* 1. *Coccino*.
Compenſatio admittitur, quando debitum eſt certum, necnon indubitatum. *d.* 170. *nu.* 12. *Pirouano*.
Compenſatio eſt ſolutio. *deciſ.* 148. *num.* 7. *Coccino*.
Compenſandum, licèt veniat aliquod creditum, non tamen ex hoc eſt dicendum, quod non ſit creditor ille, qui compenſare debet. *deciſ.* 10. *num.* 18. *Ghiſilerio*.

C O M P R O M I S S V M.

Compromiſſo debet eſſe conforme laudum. *dec.* 49. *num.* 13. *Motmanno*.
Compromiſſarij poſſunt dare de nullitate perſonæ electæ, ſi contrà formam compromiſſi fuerit electa. *deciſ.* 359. *num.* 10. *Motmanno*.

Com-

Compromittere prohibitum eſt tutori bona minorũ ſine debitis ſolemnitatibus, & hoc propter periculum alienationis. *deciſ.* 169. *num.* 11. *Pirouano.*

COMPVLSATIO.

Compulſatio, vt ſit valida, ſufficit ſola productio iuriũ, parte præſente, vel citata abſque traditione copiæ. *deciſ.* 76 *num.* 23. *Ghiſilerio.*

Vide infrà in verbo Iura, & in verbo Inſtrumenta.

Compulſor eſt merus executor. *deciſ.* 76. *num.* 9. *Ghiſilerio.*

Compulſor ſufficit, quod iura extrahenda inſpiciat ad effectum, vt exemplentur cùm deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali. *deciſ.* 76. *num.* 10. *Ghiſilerio.*

Compulſor, vt rectè procedat ad ſcripturas compulſandas, ſufficit, quod adimpleat formam ſibi præſcriptam. *deciſ.* 76. *nu.* 11. *Ghiſilerio.*

COMPVTA.

ad Computorum ſolidationem, quis teneatur ſiuè ſit ſocius, ſiuè inſtitor. *deciſ.* 31. *num.* 1. *Motmanno.*

de Computorum ſolidatione, dùm non conſtat, ſciri non poteſt, an ſocius ſit creditor, vel debitor. *deciſ.* 31. *num.* 2. *Motmanno. Vide infrà in verbo Socius.*

Computorum ſolidatione niſi facta, ſocius à ſocio nihil prætendere poteſt. *deciſ.* 31. *nu.* 3. *Motmanno.*

CONCESSIO.

Conceſſio in totum dicitur gratioſa, quando illud, quod datur, non æquiualet conceſſioni. *deciſ.* 218. *num.* 11. 13. & 29. *Pirouano.*

per Conceſſionem actus facultatiui non cenſetur, quis velle ſibi præiudicare. *deciſ.* 136. *num.* 10. *Motmanno.*

Conceſſio facta à Papa in forma communi abſque derogatione regul. de Iur. quæſit. &c. intelligitur ſine præiudicio tertij. *deciſ.* 332. *nu.* 10. *Ghiſilerio.*

Conceſſio ad tertiam generationem magis concipit emphyteuſi, quàm locationi. *deciſ.* 14. *num.* 6. *Ghiſilerio. Vide infrà in verbo Emphyteuſis.*

Conceſſiones, & priuilegia ità debent interpretari, vt gratiam contineant. *dec.* 119. *num.* 9. *Motmanno.*

Conceſſio debet ſortiri ſuum effectum. *deciſ.* 119. *num.* 10. *Motmanno.*

Conceſſio an ſit facta ex titulo oneroſo, vel non, habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis. *deciſ.* 19. *nu.* 8. *Merlino.*

Conceſſionis validitas, quando conſiſtit in aliqua narratiua, ea eſt plenè inſtificanda. *deciſ.* 6. *nu.* 2. *Veroſpio.*

Conceſſio talis præſumitur, qualem demonſtrat diuturna ſolutio. *deciſ.* 188. *num.* 10. *Merlino.*

Conceſſio noua, in conceſſione priuilegij non ſuffragatur; ſi non conſtet de priuilegio, confirmato. *deciſ.* 157. *num.* 6. *Pirouano.*

Conceſſio perſonalis non egreditur perſonam, & ſic ad eius hæredem non tranſit *d.* 19. *nu* 20. *Merlino.*

Sed hoc non procedit, quando hæres non petit id quod eſt conceſſum, iure proprio, ſed ex perſona defuncti tamquàm ipſimet debitum, quod facere non eſt prohibitum. *ibidem num.* 21.

Conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa illius conceſſionis non poteſt extendi, aut trahi ad ſucceſſores. *deciſ.* 29. *num.* 12. *Veroſpio.*

Conceſſio an ſit feudum, vel mera, & ſimplex donatio, ex quibus dubitetur. *deciſ.* 212. *num.* 5. *Merlino.*

Conceſſio Territorij, ſi ſit facta per verba, quæ indicant liberalem Principis conceſſionem non debent indicare, quod dicta conceſſio ſit feudalis. *deciſ.* 344. *num.* 9. *Motmanno.*

Concedentis voluntas, & propoſitum ex quibus deprehendatur. *dec.* 157. *num.* 17. *Pirouano.*

Conceſſa expreſsè non tolluntur per clauſulam, ſalua canonica iuſtitia alicuius. *deciſ.* 157. *num.* 15. *Pirouano.*

Conceſſum ex perpetuo priuilegio competit ex officio, non ex miniſterio. *deciſ.* 38. *n.* 39. *Dunozetto.*

Conceſſum plùs non eſt dicendum, quàm petitum fuerit. *dec.* 126. *num.* 32. *Pirouano.*

CONCILIVM.

contra Concil. Trident. quando Papa diſponit, non habet opus, illi derogare, ſed ſufficit, quòd contra Concilium diſponat. *deciſ.* 71. *num.* 9. *Vbaldo.*

à Concil. Trident. tradita, & præſcripta ſunt cuſtodia librorum in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur. *deciſ.* 45. *num.* 21. *Ghiſilerio.*

Conciliorum aliquorum declarationem habes infrà in Calce Indicis.

CONCORDATA.

Concordatis Papa poteſt derogare. *deciſ.* 114. *nu.* 3. *Ghiſilerio.*

Concordatis nõ videtur Papa taliter, & ita aſſenſiſſe, vt ſibi penitùs manus ligauerit. *ibidem. num.* 4.

in Concordatis licèt adſit decretum irritans, illud tamen ligat Papam. *ibid. num.* 5.

CONCORDIA.

Concordiæ, & tranſactiones, vt ſuſtineantur, iura multùm fauent. *deciſ.* 271. *num.* 20. *Merlino.*

Concordia erronea non eſt attendenda, nec officit tranſigentibus, nec habentibus cauſam ab eis. *deciſ.* 110. *num.* 10. *Merlino.*

Concordia, in qua adeſt pactum reſolutiuum, ipſo iure reſoluitur in totum ob non adimplementum. *deciſ.* 199. *num.* 11. *Vbaldo.*

cum *Concubina*, ſi quis continuò ſolùm conuerſauerit, & conſtat illam cùm aliis conuerſationem nõ habuiſſe, ex hac conuerſationis aſſiduitate, præſumitur, quòd filius natus ex illa, ſit illius, qui cùm ea conuerſabat. *dec.* 134. *num.* 4. *Merlino.*

CONCVRSVS.

ob Concurſum non factum, gratia de beneficio Parochiali eſt nulla. *deciſ.* 71. *num* 8. *Vbaldo.*

Concurſus non requiritur in Vicaria vnita, quando eſt prouidenda de Rectore, cùm deputetur ab eo, qui præeſt Eccleſiæ, cui eſt facta vnio. *deciſ.* 16. *num.* 12. *Ghiſilerio.*

CONDITIO.

ſub Conditione ea, quæ debentur, propter ſpem ad hæredes ſuos tranſmittuntur. *deciſ.* 355. *num.* 7. *Motmanno.*

Conditionem importat, & nihil ponit in eſſe dictio quatenus opus ſit, *deciſ.* 289. *nu.* 8. *Merlino.*

Conditio, quando certum eſt, quod eſt caſura non impedit tranſmiſſionem. *deciſ.* 22. *n.* 47. *Merlino.*

Conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, verificatur etiam in maſculis ex fœmina, quando non fuit habita ratio agnationis. *deciſ.* 106. *n.* 1. *Dunozetto.*

antè Conditionis purificationem, repudiatio nulla eſt. *deciſ.12.n.53. Coccino.*
Conditio negantium melior eſſe videatur. *deciſ.160. num.23. Pirouano.*
Conditiones in donatione appoſitæ, vt valeant, requiritur, vt incontinenti ſint appoſitæ. *deciſ.58. num.43. Coccino. Vide infra in verbo Donatio.*
Conditio aliqua, quando eſt appoſita poſt ſecundam ſubſtitutionem, quando ſit referenda ad primam, & ſecundam ſubſtitutionem. *deciſ. 348. num. 2. Vbaldo. Vide infrà in verbo Subſtitutio.*
Conditionis natura hæc eſt, vt ſub certa conditione factum, ſub contraria cenſeatur infectum. *deciſ. 172. num.64. Merlino.*
Conditio in prima ſubſtitutione appoſita, quando ſit referenda etiam ad ſecundam. *deciſ. 348. num.3. Vbaldo,* & quando non. *ibidem.*
Conditionis implementum, ſi non fiat ob eam cauſam, ob quam impleri debet, non dicitur conditio purificata. *deciſ.174. num.38. Merlino.*
Conditionis implementum, ſi in contractu venditionis, ſit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, ſi ille non arbitratur, perinde eſt, ac ſi conditio impleta eſſet. *deciſ.248. num.18. Merlino.*
Conditionis deterioris, quod ſit mater, quàm filij, iura valdè abhorrent. *deciſ.106. nu.7. Dunozetto.*
Conditionem inducit, dictio, poſtquàm. *deciſ.7.n.3. Ghiſilerio.*
Conditiones, quæ inducunt grauamen, ſunt ſtrictè intelligendæ. *deciſ.272. num.1. Ghiſilerio.*
Conditio ſufficit, quòd ſemel adimpleatur, quicquid indè poſtmodùm euenerit. *deciſ. 249. num. 17. Ghiſilerio.*
Conditio illa dicitur cauſalis, cuius euentus pendet à caſu. *deciſ.174.num.25. Merlino.*
Conditio prioris ſubſtitutionis cenſetur repetita in ſecunda, quàmuis ſecunda videatur de per ſe perfecta. & ſeparata. *deciſ.168. num.4. Vbaldo.*
Et quando iſta repetitio faciliùs cenſeatur inducta. *ibidem. num.6.*
Conditiones appoſitæ in donatione iàm perfecta, non tenent. *deciſ.58. num.42. Coccino.*
Conditiones debent adimpleri in forma ſpecifica. *deciſ.222. num.15. Buccabella.*
Conditiones in donatione, quando dicantur incontinenti appoſitæ. *dec.58. num.44. Coccino.*
Conditio cauſalis, quando eſt ſublata, ceſſat etiam id quod eius vigore diſpoſitum fuit. *dec. 86.nu.40. Ghiſilerio.*
Conditio ſuſpenſiua, quando pendet, nihil ponit in eſſe. *deciſ.174 num.7. Merlino.*
Conditio in dubio potiùs præſumitur, quàm pœna, quæ ſupponit actum purum. *deciſ.86. num.42. Ghiſilerio.*
Conditionem ſi verba importent, ex eis non probatur conſenſus. *deciſ.20. num.3. Ghiſilerio.*
Conditio declarationis precij in venditione, ſuſpendit illius perfectionem. *dec.172. nu.35. Merlino.*
Conditio ſuper facto præterito attenditur, ſi impoſſibilis erat notitia purificationis conditionis de tempore promiſſionis. *deciſ.229. num.5. Merlino.*
Conditiones, & pacta hæitum eſt apponere in donatione, quando adhùc non eſt perfecta. *deciſ.58. num.1. Coccino.*
antè Conditionis euentum non poteſt fieri actus conditionalis. *dec.7. num.4. Ghiſilerio.*
Conditionem importat, dictio, quatenùs. *deciſ.12. num.37. Coccino.*

CONDVCTOR.

Conductor, ſi certos caſus expreſſerit, in alijs omnibus tenetur. *dec.24. num 2. Ghiſilerio.*
Conducere non ſolent homines res, multò pluris, quàm poſſint percipere. *deciſ.186. n.9. Ghiſilerio.*

CONFESSIO.

Confeſſio annorum eius, de cuius ætate quæritur, multùm concludit. *deciſ.45. num. 14. Ghiſilerio.*
Confeſſio nocere debet confitenti, & habentibus cauſam ab eo. *deciſ.283. num.17. Ghiſilerio.*
Confeſſio emanata à perſona de veritate facti inſtructa, vehementem præſumptionem facit. *deciſ.244. num.9. Dunozetto.*
Confeſſio, ſi detegatur erronea, non obſtat. *deciſ.283. num.18. Ghiſilerio.*
Confeſſio partis non probat iuſpatronatus in præiudicium Eccleſiæ. *deciſ. 289. num.21. Coccino.*
Confeſſio emanata in precibus plenè probat contrà confitentem. *deciſ.85. num.10. Vbaldo.*
in Confeſſionibus nullum omninò eſt faciendum fundamentum, quando conſtat, quod ſunt erroneè. *deciſ.14. num.36. Ghiſilerio.*
Confeſſio nedùm contrà confitentem probat, ſed & contrà habentes cauſam ab eo. *deciſ. 188. num.1. Merlino.*
Confeſſio facta in iudicio criminali, concurrentibus adminiculis in iudicio ciuili magni eſt momenti, & nocet tertio. *deciſ.69. num.9. Merlino.*
Confeſſio non releuat, quæ de neceſſitate non concludit. *deciſ.218. num.9. Pirouano.*
Confeſſio in alio iudicio, & ad alium effectum facta, imò etiam extraiudicialis impugnari nequit, ſi præſumptionibus, & adminiculis iuuetur. *deciſ. 298. num.7. Veroſpio.*
Confeſſiones, & recognitiones Authorum nocent etiam ſucceſſoribus. *deciſ.164. n.7.& 11. Coccino.*
Confeſſio, quæ ex productione iurium reſultat, non poteſt reuocari, niſi docto de errore. *deciſ. 88. num.23. Coccino.*
ex Confeſſione ſola, licèt non transferatur dominiũ, probatur tamen ex ea. *deciſ.128. n.15. Ghiſilerio.*
Confeſſio partis, & Rotæ authoritas ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes cur potiùs coràm vno Auditore, quàm coràm alio proſequuta fuerit lis. *deciſ. 85. num.12. Vbaldo.*
Confeſſio, quando eſt acceptata ſemper operatur effectus ſuos. *deciſ.24. num. 13. Ghiſilerio.*
ex Confeſſione propria alicuius, ſi conſtet, quod aliquid ad eum non pertinebat, non poteſt deindè id prætendere. *deciſ.5. num. 16. Veroſpio.*
Confeſſio probat contra confitentem. *deciſ.39. n.12. Pirouano.*
Confeſſio ob veriſimilitudinem probat in ijs caſibus, in quibus aliàs non probaret. *deciſ.209. n.7. Pirouano.*
Confeſſio auctoris nocet omnibus habentibus cauſam ab eo. *de iſ.184 num.9. Coccino.*
Confeſſio maximum adminiculum præſtat ad probationem dominij. *deciſ. 164. num.6. Coccino.*
Confeſſio erronea non præiudicat confitenti, nec habenben-

bentibus cauſam ab eo. *deciſ.* 188. *nu.*2. *Merlino.*

Confeſſionis vim, & rei iudicatæ habet obligatio Cameralis. *deciſ.*302. *nu.*1. *Motmanno.*

Cõfeſſio propria vincit omnem aliam probationem. *deciſ.*128. *n.*10. *Ghiſilerio.*

Confeſſio propria facit ceſſare omnem præſumptionem. *deciſ.* 60. *num.* 2. *Motmanno.*

Confeſſio iurata deliberatè, & geminatè facta præualet depoſitionibus teſtium. *deciſ.* 292. *num.* 3. *Panzirolo.*

Confeſſio hæredis non eſt attendenda, ſi ex teſtamẽto conſtet rem aliter ſe habere. *deciſ.* 283. *nu.*16. *Ghiſilerio.*

Confeſſio partis benè probat cõtrà ipſam. *deciſ.*237. *num.* 4. *Dunozetto.*

Confeſſio facta in teſtamento pecuniæ receptæ, vel debitæ ab eo, vel ei cui Teſtator legare nõ poteſt, minimè valida eſt donatio, & legatum præſumitur factum in fraudem legis. *deciſ.*55. *num.* 11. *Ghiſilerio.*

Confeſſionem, & narrata in ſua gratia, quis impugnare non poteſt. *deciſ.*92. *num.*1. *Merlino.*

Confeſſio abſente parte, non probat inter Romanos, inter quos eſt ſeruandum ius ciuile. *deciſ.* 256. *num.*4. *Pirouano.*

Cõfeſſio adminiculata probat etiam in præiudicium Eccleſiæ. *deciſ.*15. *num.* 16. *Coccino.*

Confeſſionem extraiudicialem, vt teſtes probent, requiritur, vt ſint conformes de tempore, loco, & verbis. *deciſ.* 214. *num.* 12. *Pirouano.*

Confeſſio extraiudicialis parte abſente facta, de rigore iuris ciuilis non releuat. *deciſ.*256. *num.* 1. *Pirouano.*

Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contrà confitentem, & eius hæredes, etiam parte abſente. *deciſ.*87. *num.*2. *Vbaldo.*

Confeſſio extraiudicialis facta abſente parte de rigore iuris ciuilis non probat, licèt ſecùs de iure Canonico. *deciſ.*214 *nu.*10. *Pirouano.*

Confeſſio extraiudicialis dicitur concludenter probata, ſi de ea doceatur per teſtes conteſtes de tempore, & loco. *deciſ.*244. *num.*15. *Dunozetto.*

Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica, plenè probat. *deciſ.* 218. *num.*5. *Pirouano.*

Quodquè multò magis procedit concurrentibus adminiculis. *ibidem num.*6.

Cõfeſſio de receptione dotis probat realem ſolutionem, ſi præceſſerit dotis promiſſio. *dec.*335. *nu.*3. *Ghiſilerio.*

Qua ſtante non ſolùm contrà maritum, & hæredes probatur vera dotis numeratio. *ibidem num.*4.

Verùm etiam contrà quoſcunquè etiam tertios creditores. *ibidem num.*5.

Confeſſio de dote recepta, probat ſolutionem, ſi fuerit facta cum decreto Iudicis. *deciſ.*335. *num.* 6. *Ghiſilerio.*

Confeſſio de dote recepta comprobat ſolutionem, ſi adſit receptio facta pro reſiduo. *deciſ.*335. *num.*7. *Ghiſilerio.*

Confeſſio, qualificata diuidi poteſt, ſtante vehementi præſumptione iuris in contrarium. *deciſ.*97. *nu.*4. *Motmanno.*

Confeſſio qualificata non poteſt ſinè qualitate acceptari, quando præambula confeſſio fuit ratio qualitatis. *deciſ.*38. *num.* 15. *Dunozetto.*

Confeſſio Prælati de actu geſto à ſe ipſo præiudicat Eccleſiæ. *deciſ.*15. *num.* 17. *Coccino.*

Confeſſio de recepto probat ſolutionem ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis, & hoc multò magis procedit, ſi adſit ſtylus. *deciſ.*109. *nu.*6. *Ghiſilerio.*

Confeſſio de recepto regulariter non probat numerationem. *deciſ.*55. *num.* 1. *Ghiſilerio.*

Confeſſio de recepto regulariter non probat veram ſolutionem. *deciſ.*335. *num.*1. *Ghiſilerio.*

Confeſſio de recepto facta à procuratore non præiudicat Domino, niſi conſtet de reali ſolutione. *deciſ.* 109. *num.*5. *Ghiſilerio.*

Confeſſio de recepto probat verã ſolutionem, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & adminicula. *deciſ.*335. *num.*2. *Ghiſilerio.*

Confeſſio ſimulata mariti de dote recepta, nec etiam iuramento roboratur. *deciſ.*259. *nu.*9. *Buccabella.*

Confeſſiones factæ à tutoribus non debent præiudicare minoribus. *deciſ.*35. *num.* 12. *Veroſpio.*

Confeſſio vxoris, quæ non attenditur quòad vinculi ſolutionem, admittitur quòad thori ſeparationem. *deciſ.* 155. *num.*58. *Coccino.*

Confidentia Teſtatoris erga tutorem debet eſſe circa vtilitatem pupilli, & non vt iactet patrimoniũ. *deciſ.* 169. *num.* 15. *Pirouano.*

CONFINIS.

Confinis ſeparat, & diſtinguit rem confinatam. *deciſ.* 236. *num.*7. *Merlino.*

Confinis non poteſt dici idem cum prædio confinato. *deciſ.*236. *num.*7. *Merlino.*

Confinis, & res confinata ſunt inter ſe omninò diuerſa. *deciſ.* 236. *num.*8. *Merlino.*

Confinis, & res confinata, ſi eadem ſignificarent, inepta eſſet expreſſio confinium, quando nominatur res confinata. *deciſ.* 236. *num.*9. *Merlino.*

per Confinium diuiſionem diſcernitur, quod cuiuſquè eſt. *deciſ.*236. *num.* 10. *Merlino.*

Confines, vbi adſunt, bona non poſſunt dici confuſa. *deciſ.*236. *num.*11. *Merlino.*

Confines noui debent concordare cum antiquis, vt probent rei identitatem. *deciſ.*286. *nu.*1. *Merlino.*

Confine, & confinatum non poſſunt eſſe idem. *deciſ.* 286. *num.*3. *Merlino.*

CONFIRMATIO.

Confirmationis natura eſt, vt ſemper illa intelligatur facta ſine alterius præiudicio. *deciſ.*356. *n.*19. *Veroſpio.*

Confirmationis natura eſt, robur ſolùm addere confirmato, non autem illud ad ea, quæ in confirmato non reperiuntur, extendere. *deciſ.* 58. *num.* 30. *Coccino.*

Confirmationem à Iudice, ſi tutor poſtquàm ſciuit, ſe tutorem datum negligat petere, & nec ſuſcipiat adminiſtrationem pupilli, dicitur eſſe in culpa, & ideo eum tenetur ſeruare indemnem. *deciſ.*3. *n.*13. *Merlino.*

Confirmatio facta ex certa ſcientia operatur, vt ea, quæ valuerunt approbentur, & quæ valida non ſunt, recipiant robur ex confirmatione, *deciſ.* 157. *num.*9. *Pirouano.*

Confirmationes augent robur, quòad ius in confirmati executione, non autem augent factum com-

prehendendo maiora expreſſis. *deciſ.126. nu.23. Pirouano.*

Confirmatio ſemper præſupponit aliquid priùs eſſe, quod confirmetur. *deciſ.157. num.3. Pirouano.*

Confirmatio, quando dicatur emanaſſe ex certa ſcientia Principis. *deciſ. 157. num. 8. Pirouano.*

Confirmatio nihil de nouo concedit, ſed tantùm,pro vt eſt,confirmat. *deciſ. 58. num.29. Coccino.*

Confirmatio etiam ex certa ſcientia, non trahitur ad ignorata. *deciſ.157.nu.7. Pirouano.*

Confirmationis gratia propter vitium ſubreptionis non prodeſt. *deciſ.351. num.14. Veroſpio.*

Confraternitas eſt cauſa pia,cum ſit cōgregatio perſonarum inſtituta ad exercitium pietatis. *deciſ. 179. nu.15. Ghiſilerio.*

CONFVSIO.

Confuſione bonorum ſtante, concludens probatio identitatis ſine dubio eſſe debet. *deciſ.175. nu.4. Dunozetto.*

Confuſio euitatur, & excluditur per indicationem ſpecialem, & ſpecificam omnium confinium. *deciſ.286. num.6. Merlino.*

Confuſio bonorum ex cuius facto proceſſit ei incumbit onus probandi antiqua confinia. *dec.175. num.5. Dunozetto.*

à Confuſione bonorum propriorum præſeruantur hæredes, & à quocumquè damno, data inuentarij validitate. *deciſ.2. num.3. Pirouano.*

CONGRVA.

Congrua debetur Rectori, ſeù Vicario exercenti curam animarum. *deciſ.230. num.1. Coccino.*

Congrua tantùm debetur Vicario deputato à Monaſterio ad exercendam curam animarum. *deciſ.30. num.7. Vbaldo.*

Congrua Vicario, quando aſſignatur, conſiderari debent locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia. *dec.220.n.11. Dunozetto.*

Congrua à principio,quādo ſemel eſt aſſignata,debet Vicarius illa eſſe cōtentus. *deciſ.230.n.7. Coccin.*

Et ideò ipſe ſibi imputet, ſi accidat quod congrua ſit nimis tennis, ſed fallit. *ut ibid. num. 8.*

Congrua, quæ debetur Rectori exercenti curam animarum non debet eſſe maior 100. nec minor 50. ſcutorum annuorum. *deciſ.230. num.2. Coccino.* computatis etiam incertis emolumentis, quæ habent quandam certitudinem. *ibidem. num. 3.*

CONIECTVRA.

Coniecturæ debiliores non poſſunt tollere vrgentiores, & efficaciores. *deciſ.310. num.53. Merlino.*

per Coniecturas & indicia probari poteſt ætas. *deciſ. 45. num.9. Ghiſilerio.*

Coniectura vnica non eſt ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum perpetuum, vbi tot alia verba teſtamenti repugnant. *deciſ.283. n.7. Ghiſilerio.*

per Coniecturas rectè etiam inducitur ratificatio. *deciſ.56.num.8. Motmanno.*

per Coniectutas, vt inducatur fideicommiſſum, debent eſſe claræ, probabiles, neceſſariæ, & concludentes. *deciſ.272. num.21. Ghiſilerio.*

Coniecturæ,atquè indicia etiam leuiora ſufficiunt in antiquis. *deciſ.310. num.49. Merlino.*

Coniecturis probatur furtum, ſtante difficultate probationis. *deciſ.87. num.16. Vbaldo.*

Coniecturæ, & præſumptiones non ſunt diuiſim, & vnaquæquè de per ſe conſiderandæ, ſed coaceruatim, ità vt vna alteram coadiuuet,& viciſſim fulciantur, vimq. & robur impartiantur. *deciſ. 310. num.48. Merlino.*

Coniecturæ debiliores tolluntur per validiores. *deciſ.22. num.33. Merlino.*

CONIVNX.

inter Coniuges ad probanda vulnera admittuntur ſerui, & ancillæ. *dec.155.num.51. Coccino.*

Coniuges rari ſunt inter quos aliquæ diſſidiæ non oriantur. *deciſ.324. num.33. Remboldo.*

Vide infrà in verbo Maritus, & in verbo Thori ſeparatio, & in verbo Vxor.

CONIVNCTIO.

Coniunctio maior non debet eſſe cauſa excluſionis. *deciſ.232. num.15. Pirouano.*

Coniunctum præferri diſiuncto, quando hoc dicimus, ſignificamus etiam diſiunctum eſſe vocatum, licèt poſt coniunctum. *deciſ.152. num.2. Coccino.*

CONNEXITAS.

Connexitas, & complicatio maior eſt inter dominiū directum, & vtile, quàm ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem. *deciſ.42. num.14 Merlino.*

Connexitatis ratione idem debet eſſe iudicium, de vno connexorum, quàm de alio. *deciſ.15. num.3. Coccino.*

Connexitatis ratio non intrat, quotieſcumquè per conſuetudinem aliqua diſsimilitudo inter connexa militat. *dec.15. num.5. Coccino.*

CONSANGVINEVS.

Conſanguinei, vox iſta variam habet in iure ſignificationem, in lata ſui ſignificatione continet quācunquè cognationem,ſiuè illa proueniat à maſculis ſiuè à fœminis,ſed in ſtricta, nonniſi ſolis fratribus conuenit. *deciſ. 349. num. 2. & 3. Veroſpio.*

Conſanguineorum appellatione non veniunt cognati. *deciſ.349. num.4.5.6. et 9. Veroſpio.*

in *Conſecratione* Epiſcopi dicitur vade, & prædica Euangelium Dei. *deciſ.234.num.3.Merlino.*

Vide infra in verbo Epiſcopus.

CONSENSVS.

Conſenſus ſpontaneus contrahentium in matrimonio requiritur. *deciſ.130. num.15. Queipo.*

Conſenſus expreſſus requiritur, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi in iure ſcripti, nam hoc caſu non ſufficit tacitus. *deciſ.242.num.15.Merlino.*

Conſenſus expreſſus eſt neceſſarius, quando agitur de præiudicio notabili, & de renunciatione beneficij certi. *deciſ.80. num.21.Merlino.*

Conſenſus excluditur ab errore. *deciſ. 189. num.3. Merlino.*

de Conſenſu habente vim reſignationis ex quibus conſtet. *deciſ.20, num.2. Ghiſilerio.*

Conſenſus præſumitur ex curſu longi temporis. *deciſ.264 num.10. Dunozetto.*

Conſenſus plenè probatur per rogitum Notarij. *deciſ.216. num.15. Pirouano.*

Conſenſus perindè eſt, ac ſi ab initio interueniſſet, ſi ſubſequatur ratificatio. *deciſ.82.n.6. Motmanno.*

Conſenſus præſtitus ab Abbatibus, Prioribus, &c. cenſetur præſtitus non ſolùm vti ſinguli, ſed etiam conuentualiter. *deciſ.328. num.10. Dunozetto.*

Conſenſus nouus non requiritur in gratia reualidatoria,

Digitized by Google

toria, ſed ſufficit primus ab initio præſtitus, qui præſumitur durare, niſi contrarium probetur. *deciſ.199. num.13. Vbaldo.*

Conſenſus, quando eſt omninò nullus, non poteſt per ratificationis actum conualidari, ad effectum transferendi ius, quod non fuerat abdicatum, *deciſ.82. num.21. Motmanno.*

Conſenſus expreſſus dicitur, non ſolùm quod verbis exprimitur, ſed etiam, quando per ſigna exteriora demonſtratur. *deciſ.213. num.7. Ghiſilerio.*

ex Conſenſus defectu poſſeſſio non transfertur, & tunc agi poteſt remedio recùperandi. *deciſ. 251. num.8. et 9. Panzirolo.*

Conſenſus non probatur ex eo, quod quis nominatur pro oratore in gratia. *deciſ.20. n.13. Ghiſilerio.*

Conſenſus adimitur ex falſitate cauſæ. *deciſ. 242. num.2. Merlino.*

Conſenſus non probatur, per verba conditionalia, *deciſ.20. num.3. Ghiſilerio.*

Conſenſum ab actu, perinde ac ſi non interueniſſet, remouet, clauſula non aliàs aliter, nec alio modo. *deciſ.104. num.34. Coccino.*

Conſenſus debet eſſe legitimus, ideſt cùm ſcientia, ad effectum præiudicij. *deciſ.291. n.10. Ghiſilerio.*

Conſenſus conditionalis non extenditur vltrà illum actum. *deciſ.166. num.4. Merlino.*

Conſenſus dicitur etiam ille, qui reſultat ex taciturnitate temporis, quo quis potuit contradicere. *deciſ.213 num.8. Ghiſilerio.*

Conſenſus præſumitur durare. *deciſ. 38. num. 83. Dunozetto.*

Conſenſu caret infans. *deciſ.47. num.16. Pirouano.*

Conſenſus filiorum, quando mater tranſit ad ſecunda vota, requiritur, quòd ſit expreſſus, & non ſufficit tacitus. *deciſ.80. num.20. Merlino.*

Conſenſus expreſſus pupilli non ſufficit, ad effectum inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum. *deciſ.80. num.22. Merlino.*

Conſenſus impuberis cum licentia Tutoris, non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi. *deciſ.80. num.24. Merlino.*

Conſenſus maioris partis Capituli ſufficit, quando non verſamur in actu voluntario, ſed in neceſſario. *deciſ.20. num.12. Ghiſilerio.*

Conſenſum proximiorum in contractu minorum, ſi Statutum requirat, intelligendum eſt de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis. *deciſ.81. num.14. Merlino.*

Conſenſus patronorum in reſignatione iurispatronatus, ex quo probetur, quod fuerit præſtitus. *deciſ. 213. num.1. Ghiſilerio.*

de Conſenſu patronorum neceſſariò debet conſtare, quando agitur de validitate penſionis, ſuper beneficio iurispatronatus. *deciſ.186. num.3. Ghiſilerio.*

Conſenſus patroni in reſignatione Iurispatronatus eò ipſo probatur, ſi doceatur patronos eidem reſignationi non contradixiſſe. *deciſ.213. num.3. Ghiſilerio. Vide infrà in verbo Reſignatio.*

Conſenſus neceſſarius patroni pro ſuſtinenda validitate penſionis non requiritur, quotieſcumquè cōſtet Papæ beneficiū ſuper quo fit reſeruatio eſſe de iurepatronatus. *deciſ. 186. num.4. Ghiſilerio.*

Cōſenſus patroni quòad reſignationem, quando dicatur effectuatus. *deciſ.101. num.9. Motmanno.*

Conſenſus patroni requiritur in prouiſione beneficij de iurepatronatus. *deciſ.186. n.5. Ghiſilerio.*

Vide infrà in verbo Iuſpatronatus, & in verbo Patronus.

Conſentire voluntariè quodammodò quis cenſetur, quotiès iuſtè cogitur ad aliquid. *deciſ.26. num.4. Merlino.*

Conſilio alieno, cùm indigeat minor, ideò ipſe non poteſt interuenire ad validandum contractum alterius minoris. *deciſ.81. num.9. Merlino.*

Conſobrinus eſt in quarto gradu. *deciſ. 48. num.3. Ghiſilerio.*

Conſobrino, vt ſuccedatur, non datur repræſentatio. *deciſ.48. num.20. Ghiſilerio.*

Conſors minoris, aut pupilli, ratione iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius pupilli, & minoris. *deciſ. 42. num.24. Merlino.*

Cōſtantinus primus Imperatorum palàm Chriſtianis immunitatem Eccleſiaſticam, ſiue potiùs illius vſum exhibuit. *deciſ.339. num.4. Merlino.*

Conſules, & alij Magiſtratus, ſi Eccleſiaſticis, & eorum bonis, collectas, & pedagia imponant, anathemate feriuntur. *dec.339. nu.2. Merlino.*

CONSTITVTIO.

Conſtitutiones Pontificiæ in Curia, & non alibi ſunt interpretandæ. *deciſ.319. num.10. Ghiſilerio.*

Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, non eſt curandum de aliqua obſeruantia. *deciſ.319. nu.9. Ghiſilerio.*

Conſtitutionum verba, quando ſunt clara, obſeruantia contra ea, vt valeat requiritur tempus 40. annorum, cum ſit correctio, non autem interpretatio. *deciſ.319. num.17. Ghiſilerio.*

in Conſtitutione aliqua ſe fundans omnia eius requiſita probare tenetur ad hoc, vt illa iuuetur. *deciſ. 121. num.20. Pirouano.*

Conſtitutio prior cenſetur abrogata per poſteriorem contrariam. *deciſ.288. nu.23. Merlino.*

Cōſtitutiones Sum. Pont. requirentes, quod Notarij debeant eſſe matriculati, ad hoc, vt inſtrumenta ab eis rogata habeant fidem, de conſenſu ſaltem tacito Superiorum non fuerunt obſeruatæ. *deciſ. 184. num.47. Coccino.*

Conſtitutio aliqua omninò debet ſeruari, ſi contineat decretum irritans, cùm clauſula ſublata. *deciſ.16. num.13. Ghiſilerio.*

Conſtitutio aliqua, ſi habeat decretum irritans valens eſt nedum inficere titulum, ſed etiam ipſam poſſeſſionem. *deciſ.16. num.17. Ghiſilerio.*

Conſtitutiones poſteriores derogant prioribus. *deciſ.205. num.13. Pirouano.*

Conſtitutio moderatiora Indultorum Cardinalibus conceſſorum, circà collationem beneficiorum ſuorum familiarium, Pauli V. in quo habeatur pro perpetua, *deciſ.53. num.3. Coccino.*

Conſtitutio fundamentalis alicuius Eccleſiæ eſt attendenda. *deciſ.29. num.1. Veroſpio.*

Conſtitutiones variæ circà mulieres, ſecundò nubentes editæ fuerunt, propter inconſtantiam Tribuniani. *deciſ.80. num.12. Merlino.*

Conſtitutio Marchiæ, cùm ſit ſpeciali confirmatione Summi Pontificis munita, dicitur Papalis. *deciſ. 294. num.19. Motmanno.*

Conſtitutiones particulares alicuius loci non egrediuntur Territorii illius loci. *d.238.n.15. Merlino.*

Conſtitutionum aliquarum declarationem habes infrà in Calce Indicis.

per Conſtitutionem procuratoris ad aliquid defendendum, etiam inducitur ratificatio. *deciſ. 56. num.7. Motmanno.*

CONSVETVDO.

circà Conſuetudinis probationem alicuius loci deferendũ eſt Curialibus, & Ciuibus illius loci, tamquàm veriſimiliter informatis. *deciſ. 119. n.11. Motmanno.*

Conſuetudo, ſi ſit contrà Ius, & præiudicialis Eccleſiæ, debet ſtrictè interpretari, nec debet extendi. *dec.74 num.25. Merlino.*

Conſuetudinis continuatio ad hoc, vt releuet, debet eſſe clara, & certa, non autem dubia, & incerta. *deciſ.218. num.45. Pirouano.*

de Conſuetudine, ſi teſtetur Doctor, quando ei credatur. *deciſ.193. num. 14. Ghiſilerio.*

Conſuetudo, in quo potiſſimùm differat à præſcriptione. *deciſ.351. num.9. Veroſpio.*

Conſuetudo aliqua legitima ſpatio lõgiſſimi temporis induci poteſt, quàmuis illi Ius reſiſtat; adeò vt nec titulo opus ſit, ſed ſufficit allegare dictum longiſſimum tempus, ſine titulo. *deciſ.224.n.26. Merlino.*

Conſuetudine, aut præſcriptione decimarum quota poteſt minui. *deciſ.23. num.3. Pirouano.*

Conſuetudo, ſecundùm quam abſentia Canonici nõ poſſit per alium ſuppleri reſpectu præſentiæ perſonalis in Choro, attendenda eſt. *dec.308. num.21. Veroſpio.*

per Conſuetudinem quotieſcumquè aliqua diſſimilitudo inter connexa militat, ceſſat ratio connexitatis. *deciſ. 15. num.5. Coccino.*

Conſuetudo Principis, bona concedendi in feudum, plurimùm operatur, vt recedatur à præſumptione allodialitatis, & feudalis præſumatur conceſſio. *deciſ.310. nu.11. Merlino.*

Conſuetudo eſt inter Laniones Vrbis non cõficiendi ſcripturam inter eos, & eorum famulos, ſed eis tantùm intrà certum quid tempus, ſoluunt ſalarium. *deciſ.336. num.2. Motmanno.*

Conſuetudo, vt dicatur introducta per aliquem ſtylum, quid requiratur. *deciſ.141. nu.12. Merlino.*

Conſuetudo, aut præſcriptio non poteſt firmari ſub titulo locationis. *deciſ.23. num.2. Pirouano.*

Conſuetudinem obligatoriam nõ conſtituunt actus facultatiui. *deciſ.224. num.7. Merlino.*

Conſuetudo non inducitur per actus diſformes, & varios. *deciſ.136.n.14. Motmanno.*

Conſuetudo interpretatiua ceſſat, quando ex ea recedi deberet ab expreſſa iuris diſpoſitione. *dec. 351. num.8. Veroſpio.*

Conſuetudo immemorabilis non probatur, nec probari poteſt, quando conſtat de initio. *deciſ.115. num.15. Coccino.*

Conſuetudo immemorabilis non probatur per teſtes ſuſpectos. *deciſ.74.n.21. Merlino.*

Conſuetudinem immemorabilem teſtes, vt probent qualiter deponere debeant. *deciſ.136.num.5.& 6. Motmanno.*

Conſuetudo plurimùm attenditur in materia præminentiarum. *deciſ.15. num.13. Coccino.*

Conſuetudo in materia præminentiarum totum facit, etiamſi iuris communis diſpoſitioni repugnet. *deciſ.224. num.1. Merlino.*

Conſuetudo in materia præcedentiæ, ſi ſit ad fauorem alicuius plenè comprobata, in ſuo robore manere debet. *deciſ. 322. num. 16 Merlino.*

Conſuetudo in præminentiarum materia, tunc maximè ſeruanda eſt, ſi ei ius commune non reſiſtat. *deciſ.224. nu.4. Merlino.*

Conſuetudo valdè attenditur in præminentiarum materia. *deciſ. 85. num.2. Vbaldo.*

Conſuetudo in materia præminentiarum, tunc multò magis eſt attendenda, dum verſamur in conſuetudine antiquiſſima. *deciſ.224. n.2.& ampliũ. num.3. Merlino.*

Conſuetudo in materia præcedentiæ nedùm rationabilis, verùm etiã, ſi ſit repugnans iuris diſpoſitioni, ipſa eſt omnino tenenda. *deciſ. 322.n.17. Merlino.*

Conſuetudo vniuerſalis legitimè præſcripta non tollitur ex vnico actu contrario. *deciſ. 193. num.7. Ghiſilerio.*

Continere, quis tenetur, licèt per viam coactiuam ordines ſuſceperit, ſi ceſſante metu ratificauerit, id quod geſtum eſt. *deciſ.40. num. 10. Ghiſilerio.*

Veluti, ſi ſemel indutus ſponte cantauit Epiſtolam. *ibidem, num.11.*

Et quid ſi neſciebat nullitatem ordinis. *ibid. n.12.*

Continuationẽ, & adhærentiam ſignificat dictio, poſt, quocumquè reiecto medio, vel intermedio. *deciſ. 252. num.2. Merlino.*

CONTRACTVS.

Contractus, & obligationes inuentæ ſunt, vt vnuſquiſquè acquirat, quod ſuum eſt. *d.93.n.8. Queipo.*

Contractus, quoad ſubſtantialia non poteſt regulari à voluntate contrahentium. *d.172.n.50. Merlino.*

Contractus non debent à verbis denominari, ſed à principali contrahentium intentione, & illius effectu. *deciſ.323. num.68. & 69. Coccino.*

in Contractu, ſi aliquid appoſitum ſit, quod non conueniat effectui contractus, pro non appoſito habetur. *deciſ.52. num.16. Merlino.*

Contractus tunc irritantur, ſecundùm reformat. Pauli V. ex omiſſa atteſtatione per Notarium, quod cognoſceret contrahentem; quando negatur ab illo contrahente in inſtrumento obligato, ſe contraxiſſe. *deciſ.149. num.10. Merlino.*

Vnde ceſſat diſpoſitio, dùm contrahens contractum, & obligationem realem faſſus eſt, tunc enim non ſine dolo peteret annullationem contractus. *ibidem num. 11.*

Contractus talis debet cenſeri, qualis à partibus nominatur, & non diuerſus. *dec. 14. nu.4. Ghiſilerio.*

in Contractibus, ſi ſit appoſita obligatio Cameralis, tamquàm acceſſoria fortiùs ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem. *deciſ.293. num. 22. Motmanno.*

Contractus à conuentione partium legem accipiunt. *deciſ.24. num.4. Ghiſilerio.*

Contractibus verba prolata per modum cauſæ important diſpoſitionem. *deciſ.192. num.13. Pirouano.*

in Contractibus error poteſt remouere conſenſum ab actu, itàut nec attendatur iuramentum in eis interpoſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio.

tio. *deciſ.251. num.6.& 7. Panzirolo.*

Contractus obſeruantia non ſuffragatur, quando cōſtat de nullitate contractus, & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principij infecti. *deciſ.98. num.25. Merlino.*

ad Contractus perfectionem regulariter non requiritur ſcriptura, attamen requiritur, quādo inter partes hoc fuit conuentum. *deciſ.199. nu.10. Vbaldo.*

Contractus dicitur initus ad commodum illius, ad cuius manum peruenit pecunia, & iſte eſt verus, & principalis debitor. *dec.190. num.5. Merlino.*

in Contractibus an ſint adhibendæ ſolemnitates ſtatuti loci, contrahentium, vel ſtatutum loci in quo geritur contractus. *deciſ.238. num.1. Merlino.*

Contractus ex conuentione partium legem accipiunt *deciſ.151. num.16. Pirouano.*

Contractus denominatur, ſecundùm qualitatem pactorum, quæ magis inferunt vnum, quàm alium contractum. *deciſ.14. num.6. Ghiſilerio.*

in Contractibus verba ſtrictè ſunt accipienda, & non largè prout quando ſumus in vltimis voluntatibus. Quia contrahentes ea humanitate ſe inuicem non proſequuntur, qua teſtator hæredem, & legatarios proſequitur. *deciſ.172. num.90. Merlino.*

Contractus commodum ad quem pertinet, iſte dicitur principalis alij verò dicuntur fideiuſſores. *deciſ.41. num.10. Merlino.*

in Contractibus, ſi fiat expreſſio hæredum, non importat, niſi quandam mentionem eius, quod tacitè ineſt. *deciſ.12. num.34. Coccino.*

ex Contractu inito ſuper re hæreditaria probatur aditio hæreditatis. *deciſ.22. num 44. Merlino.*

ex Contractu inutili non transfertur poſſeſſio bonorum Eccleſiæ. *deciſ.78. num.3. Dunozetto.*

Contractus non poteſt dici, quod habeatur pro concluſo, ſed imperfectus remanet, vſquè ad actualem ſtipulationem mediante ſcriptura. *deciſ.199. nu.9. & vide num.10. Vbaldo.*

in Contractibus nulla melior capi poteſt interpretatio, quàm ea, quæ prouenit ex interpretatione partium. *deciſ.24. num.11. Ghiſilerio.*

Contractus, & pacti vigore ea, quæ ſpectant, eorum effectus tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſit in hæredes. *deciſ.19. num.9. Merlino.*

Contractus, & capitula ſunt à partibus. inſtrumenta verò à Notarijs. *deciſ.250. num.18. Merlino.*

Contractus vnus tranſit in alium ex iuris miniſterio. *deciſ.52. num.4. Merlino.*

ad Contractus ſpeciem cognoſcendam pacta potiſſimùm ſunt inſpicienda. *deciſ.110. num.2. Merlino.*

Contractum adimplere is tenetur, in cuius perſonā verba ſunt directa. *deciſ.312. num.40. Moerlino.*

Contractus talis eſt cenſendus, qualem verba pronūciant. *deciſ.310. num.12. Merlino.*

Contractus primus reuocatur per ſecundum. *deciſ. 320. num.50. Remboldo.*

Contractus obſeruantia deducta ex pluribus actibus per 40. annos, facit, vt præſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias. *dec.294. n.28. Motmanno.*

in Contractibus potiùs inſpici debet effectus. & illud, quod conuenit naturæ ipſius contractus, quàm nominatio, & verba. *deciſ.52. num.15. Merlino.*

iuxtà Contractus naturam verba ſunt intelligenda. *deciſ.79. num.11. Queipo.*

Contractus, quod ſit perfectus, pernecesſè non infertur ex minutæ confectione. *deciſ.199. num. 8 Vbaldo.*

Contractus talis iudicandus eſt, qualem, nedum pacta, & effectus, ſed & verba expreſſa, ac partium denominatio demonſtrat. *deciſ.110. nu.7. Merlino.*

Contractus ad hoc, vt cognoſcatur an ſit vtilis, vel necne, eſt attendendum tempus præciſum contractus. *deciſ.81. num.34. Merlino.*

Contractus iam celebrati natura non poteſt per alterius aſſertionem alterari, aut immutari. *deciſ. 14. num.40. Ghiſilerio.*

Contractus quando ſtipulatur ſub beneplacito Apoſtolico ſi illud non obtineatur remanet contractus conditionalis, & pro non facto, & inualido. *deciſ. 94. nu.1. Pirouano.*

Contractus, quando eſt imperfectus, ex defectu ſubſtantiæ, tunc partes non poſſunt facere illum perfectum. *deciſ. 172. num.49. Merlino.*

Contractus ſi ſit celebratus nomine alieno, ille ſinè dubio dicitur d. contractū approbaſſe, ſi pecunias ex eo prouenientes acceperit. *deciſ. 56. num. 3. Motmanno.*

ad Contractum ſpecificandum, quando quid exprimitur, illud attenditur, etiam quod illa ſpecificatio eſſet cauſa, quod contractus non valeret. *deciſ.38. num.17. Dunozetto.*

in Contractu eodem, & coram eodem Notario, & teſtibus, quando eſt facta donatio cenſetur facta ex cauſa eiuſdem contractus. *dec.65. n.8. Dunozetto.*

Contractus ſubſtantialia contrà mentem contrahentium peruertere eſt omninò nephas. *deciſ. 172. num. 7. Merlino.*

in Contractibus omnibus poteſt apponi pactum reſolutiuum. *deciſ 199 num.12. Vbaldo.*

in Contractibus etiam poteſt fieri fideicommiſſum. *deciſ.284. num.27. Coccino.*

in Contractus loco denominationes multùm ſunt attendendæ: *deciſ.54. num.8. Pirouano.*

in Contractibus bonæ fidei æquitas exuberare debet. *deciſ.58. num.41. Coccino.*

in Contractibus bonæ fidei arbitrium non accipitur pro mero arbitrio, ſed pro arbitrio boni viri. *deciſ. 248. num.8. Merlino.*

Contractus habetur pro cenſuali, tunc, quando fundus venditur, alienatur &c. & omne ius reperitur tranſlatum. *deciſ.110. num.5. Merlino.*

Contractus cenſualis, & emphyteuticus valdè inter ſe differunt. *deciſ.14. num.34. Ghiſilerio.*

Contractus in dubio cenſetur potiùs cenſualis, quàm emphyteoticus. *deciſ.110. num.1. & 13. Merlino.*

Contractus conditionalis, licèt ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi non poſſit. *deciſ.174. nu.9. Merlino.*

Contractus conditionalis, dicitur verus, & perfectus contractus in natura ſua, vt non ſit locus pœnitentiæ. *deciſ 174. num.19. Merlino.*

in Contractu dotalitio ſi ſit facta donatio, dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitij. *deciſ.127. num. 13. Coccino.*

in Contractu emphyteuſis diſpoſita, non debet trahi ad contractum locationis perpetuæ. *deciſ.14. num. 26. Ghiſilerio.*

Contractum eſſe emphyteuticum, non poteſt inferri

ex

ex cenſus appellatione. *ibidem num.33.*

ex Contractus emphyteutici natura ſoluitur laudeminm. *ibid. nu.46. Vide infrà in verb. Laudemiũ.*

Contractus emptionum, & locationum æquiparantur, cum in vtriuſquè requiratur certum precium. *d.172. n.3. Merlino. Vide infrà in verbo Precium.*

in Contractu filij familias non ſunt adhibendæ ſolemnitates, quando ei eſt vtilis. *deciſ.88. n.6. Coccino.*

Contractus locationis in perpetuum, & emphyteuſis admodùm inter ſe differunt. *deciſ.14. num.18. Ghiſilerio. Vide infrà in verbo Emphyteuſis.*

Contractus locationis in perpetuum habet naturam diſtinctam, & ſeparatam à contractu emphyteutico. *deciſ.14. num.19. Ghiſilerio.*

in Contractibus innominatis re integra licita eſt pœnitentia. *deciſ.130. num.3. Queipo.*

Contractus minoris, an reddatur nullus, ſi ex pluribus cauſis in eo adductis, vna reperiatur falſa. *deciſ.251. num.10. Panzirolo.*

in Contractibus minorum vigore ſtatuti Vrbis non poteſt deueniri ad conſtitutionem curatoris, niſi in defectum proximiorum conſanguineorum, & patris minoris. *deciſ.55. num.5. Ghiſilerio.*

Et nequè propter impedimentum patris, vel conſanguineorum ad curatoris conſtitutionem deueniri poteſt, niſi approbata à Iudice cauſa, & iuſtitia impedimenti. *ibidem num.6.*

Contractus minoris ſui conſanguinei, alius minor non poteſt authorizare, nè ſcilicèt ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eamdem foueam cadant. *deciſ.81. nu.12. Merlino.*

in Contractibus minorum, & mulierum non ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, quando in dictis contractibus non poteſt conſiderari læſio. *dec.363. num.2. Veroſpio.*

Contractus minorum ipſo iure ſunt nulli, data cauſæ falſitate, & perinde eſt, ac ſi nullum per Iudicem fuerit interpoſitum decretum, & hoc tùm ex diſpoſitione iuris communis, quàm ſtatut. Vrb. c. 113. & 151. lib.1. *dec.190. num.1. Merlino.*

Contractus minoris, quando nedùm eſt nullus ex decreti defectu, ſed etiam ex quauis alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus. *deciſ.81. num.16. Merlino.*

Et iſta opinio eſt verior, & communior. *ibidem num.17.*

in Contractibus minorum ſi ſit interpoſitum iuramentum, non tollit efficaciam Conſtitut. Marchię de tract. minor. cap. 25. lib. 5. *deciſ.293. num.10. & 11. Motmanno.*

Contractus celebratus cum minori ſine ſolemnitatibus ſtatuti, quàmnis ſit vtilis minori, adhuc non ſuſtinetur. *deciſ.98. num.23. Merlino.*

Quæ concluſio eſt indubitata, quando de vtilitate euidenter non conſtat. *ibidem num. 24*

Vide infrà in verbo Minor.

Contractus mulierum ratificatio eaſdem ſtatuti ſolemnitates requirit, quas ipſe contractus. *dec.190. num.26. Merlino.*

Contractus nullitate, & falſitate ſtante, approbatio, & ratificatio non dicitur facta, niſi conſtet de vera, & certa ſcientia. *deciſ.98. num.28. Merlino.*

Contractus, quando eſt nullus ex cauſa falſitatis, nũquàm illius ratificatio inducitur, ſi non conſtet, quod ratificans non ignorauit nullitatem prouenire ex dicta falſitate. *deciſ.190. num.31. Merlino.*

Contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, minor dicitur ratificaſſe, ſi maior factus per quinquenniũ tacuerit. *deciſ.81. num.6. 7. & 8. Merlino.*

de Contractus nullitate, ille ſolus poteſt dare, ad cuius fauorem contractus eſt nullus. *deciſ. 51. num.4. Coccino.*

Contractus, quando eſt nullus, ad hoc, vt per eius ſcientiã ratificetur, requiritur, quod ſit certa, & indubitata. *deciſ.190. num.22. Merlino.*

de Contractus obſeruantia, quando fruſtrà opponatur. *deciſ.294. num. 32. Motmanno.*

Contractus initus cum Officiali ipſo iure eſt nullus, & meticulus cenſetur, cum contrahens poſſit ab Officiali compelli. *deciſ.26. num. 19. Merlino.*

Contractus initus cum Officiali, nec etiam iuramento firmatur, quod procedit etiamſi ſit renunciatum legibus id prohibentibus. *d.26. n.20. Merlino.*

Contractus Principis, & Baronis cum iniuſtè carcerato celebratus, non tenet. *dec.26. n.37. Merlino.*

de Contractus ratificatione inducenda ex ſolutionibus dum agitur, opus eſt in illis adhiberi omnes ſolemnitates requiſitas in principio illius contractus *deciſ. 190. num. 25. Merlino.*

in Contractibus ſolemnitates numquàm ex curſu temporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumquè in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ. *deciſ. 293. num.29. & 30. Motmanno.*

Contractus, qui ob non ſeruatas ſolemnitates, fauore certæ perſonæ requiſitas non eſt nullus, niſi demùm eadem perſona volente, ſi ipſa velit, quod actus ſuſtineatur, non tenetur ei nouum conſenſum adhibere. *deciſ. 82. num. 9. Motmanno.*

in Contractibus, ſi ſtatutum requirat aliquas ſolemnitates, & vlteriùs procedat irritando contractus carentes huiuſmodi requiſitis, ſequitur, quod velit illas eſſe de forma. *deciſ.293. n.13. Motmanno.*

in Contractibus, ſi ſtatutum duo copulatiuè requirat pro forma, vtrumquè debet interuenire, & ſi alterum deficiat, corruit contractus. *deciſ. 17. num. 3. Motmanno.*

Contractus venditionis, quando eſt perfectus, tunc ſi remittatur aliquid accidentale contractus in arbitrium tertij, eo non arbitrante recurritur ad arbitrium Iudicis. *dec.172. n. 22. 23. & 24. Merlino.*

Contractus vitiatur etiam ex cauſa in parte falſa. *deciſ. 242. num.13. Merlino.*

CONTRADICTÆ.

per Contradictas procedi poteſt, vel quando præceſſit citatio perſonalis, vel citationes fuerunt factæ per edictum. *deciſ. 104. num.4. Coccino.*

in Contradictarum iudicio, ſi ſit facta citatio perſonalis, tunc aliæ poſſunt omitti, & ſi fiant, id fit ex vrbanitate. *deciſ. 20. num. 32. Ghiſilerio.*

per Contradictas, quando quis eſt citatus, ſi compareat eius procurator, ipſe deindè eſt citandus in quolibet actu. *deciſ. 20. num. 33. Ghiſilerio.* & limita *prout num. 34.*

CONTRADICTOR.

Contradictor, quando eſt certus, tunc non ſuffragatur citatio per edictum contra intereſſe putantes, ſed requiritur citatio perſonalis. *deciſ.343. nu.10. Ghiſilerio.*

Con-

Digitized by Google

Contradictor legitimus, non dicitur is, ad aliquid impediendum, dum non tangitur ſuum ius. *deciſ. 147. num. 4. Pirouano.*
Contradictor legitimus, quando non adeſt, & poſſeſſio eſt vacans, executor poteſt ſe extraiudicialiter informare. *deciſ. 71. num. 6. Vbaldo.*
contrà Contradictorem legitimum ordinariè eſt agendum. *deciſ. 133. num. 3. Ghiſilerio.*
à Contradictione, vt quis repellatur, ſufficit, quod ſemel conſenſerit. *deciſ. 88. num. 25. Coccino.*

CONTRAHENTES.

Contrahentes ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, præſumitur, vt omninò ſe d. ſtatuto voluerint conformare, & ſe ei ſubijcere, quatenùs ex tali caſu non ligaſſet. *deciſ. 250. num. 10. Merlino.*
Contrahentes, quando in aliquo caſu ſe referunt ad aliquod ſtatutum, talis relatio, quid o[illegible]tur. *deciſ. 250. num. 11. Merlino.*
Contrahentium notitiam antè confectionem [illegible]menti Notarius de iure communi non eſt neceſſe, vt habeat. *deciſ. 62. num. 1. Merlino. & vide infrà in verbo Notarius.*
Contrahentium mens verè aſſequitur ex geminatione verborum. *deciſ. 310. num. 23. Merlino.*
Contrahentes, ſi referant ſe ad aliquod ſtatutum, perindè eſt, ac ſi deductum eſſet in pactum, quod diſponitur à ſtatuto. *deciſ. 250. num. 12. Merlino.*
ex Contrahentium aſſertione, quando oriatur concludens probatio Notariatus *d. 184. n. 8. Coccino.*
Contrahentes ſemper præſumuntur permanſiſſe in prima voluntate, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur. *deciſ. 230. num. 17. Merlino.*
Contrahentium concluſio, & non tractatus debet attendi. *deciſ. 250. num. 25. Merlino.*
à Contrahentium voluntate non poteſt regulari contractus, quòad ſubſtantialia. *d. 172. n. 50. Merlino.*

CONTRARIETAS.

Contrarietas euitanda eſt. *deciſ. 15. num. 10. Coccino.*
Contrarietas, vt euitetur capienda eſt omnis interpretatio. *deciſ. 250. num. 15. Merlino.*
Contrarietas & repugnantia in côtractibus, in incontinenti de iure non admittitur. *d. 188. n. 5. Merlino.*
Contrarietas eſt effugienda. *dec. 106. n. 4. Dunozetto.*

CONTRAVENTIO.

Contrauentio vltrà expreſſa non extenditur. *dec. 393. num. 8. Veroſpio.*
in Contrauentionis caſus primi hæredis vocatus, ſi ſit poſitus poſt ſecundum, vel vlteriorem gradum hæredum, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutionis propter contrauentionem, ante adueutum ſuæ vocationis. *deciſ. 294. num. 20. Veroſpio.*
Contrauentio, quando eſt clara, excuſatio nulla cadere poteſt. *deciſ. 268. num. 3. Pirouano.*
Contrauentionem voluntati Teſtatoris excuſare ſolet proteſtatio, vt ſi dicatur non credi, quod ex tali actu, quiperiter, voluntas impugnetur. *deciſ. 293. num. 3. Veroſpio.*

CONTVMACIA.

Contumacia, & animus delinquendi ceſſat, non exiſtente dolo. *deciſ. 393. num. 3. Veroſpio.*
Contumacia, eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis implere contemnit. *dec. 254. num. 5. Coccino.*
Contumacia non poteſt allegari, niſi citatio fuerit reproducta. *deciſ. 289. num. 13. Coccino.*
Contumacia duorum Canonicorum non poteſt impedire actiones, & acta capitularia, ſed eis eſt imputandum, ſi non venerint. *deciſ. 36. n. 5. Ghiſilerio.*
Vide ſupra in verbo Capitulum.
Contumacia, vt euitetur debet conſtare de paritione. *deciſ. 254. n. 4. Coccino.*

CONTVMAX.

Côtumax, vt pareat proprium remedium eſt mulcta. *deciſ. 253. num. 12. Merlino.*
Côtumax nô poteſt dare de attentatis ob litis pendêtiam, vel ob ſpretû Iudicis. *deciſ. 102. nu. 2. Vbaldo.*

CONVENTIO.

Conuentiones de per ſe ſuper beneficio Eccleſiaſtico ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo commendæ ſemper ſunt improbæ, & ſimoniacæ. *deciſ. 94. num. 2. Pirouano.*
à Conuentionibus partium in tantum dicitur receſſum, in quantum diſertis verbis fuit expreſſum. *deciſ. 250. num. 16. Merlino.*
Conuentio legitima illa dicitur, quæ à lege confirmata eſt. *deciſ. 58. num. 15. Coccino.*

COPIA.

Copia iurium productorum parti petenti eſt danda. *deciſ. 76. num. 18. Ghiſilerio.*
Copiam rei productæ decernere aduerſario, partes ſunt Iudicis, non autem executoris. *deciſ. 76. num. 24. Ghiſilerio.*

COPVLA.

Copula, &, interdùm diuidit pro dimidia. *deciſ. 188. num. 6. Merlino.*
Copula (&) regulariter ponitur inter diuerſa. *deciſ. 283. num. 13. Ghiſilerio.*
Copula, &, ſi non ponatur inter verbum filium, & verbum hæredes, non ponitur augumentatiuè, ſed qualificatiuè. *deciſ. 112. num. 5. Zucipo.*
Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, & cauſam, & cauſatum exponitur pro idest. *deciſ. 38. num. 12. Dunozetto.*
Copulæ, &, illa eſt natura, vt præcedens cum ſequêti capitulo coniungat, & omnes illius qualitates repetat. *deciſ. 293. num 10. Veroſpio.*
Copula, &, quando apponitur in eadem oratione, efficit, vt qualitas in alio videatur repetita. *deciſ. 112. num. 6. Zucipo.*
Copulæ, &, natura eſt omnia ſimul connectere, & comprehendere. *deciſ. 329 num. 16. Merlino.*
Copula, &, poſita inter verba, lis, quæſtio, & differêtia ſtat declaratiuè. *deciſ. 38. num. 14. Dunozetto.*
Copulæ (&) natura eſt repetere omnes qualitates præcedêtis diſpoſitionis. *deciſ. 283. n. 15. Ghiſilerio.*
Copula, &, poſita inter illas dictiones maior, & ſanior pars, exponitur pro idest. *deciſ. 38. num. 13. Dunozetto.*

CORRECTIO.

Correctio eſt ſemper connexa iuriſdictioni, & ab ea inſeparabilis quoquò modo acquiratur iuriſdictio. *deciſ. 253. num. 16. Merlino.*
Correctio leuior permiſſa eſt viro in vxorem. *deciſ. 191. num. 5. Coccino.*
Vide infrà in verbo Maritus.
Correctio incontinenti non eſt præſumenda. *deciſ. 217. num. 3. Panzirolo.*

Cor-

Digitized by Google

Corrigere ſe, quis non præſumitur incõtinenti. *deciſ. 4. n.11. Dunozetto. & deciſ.235. n.10. Ghiſilerio.*

Correi, & plures rei debendi dicuntur illi, qui acceſſerunt principaliter, & inſolidum, ſuſcipiendo in ſe alienam obligationem. *deciſ.41. nu.6. Merlino.*

CORRESPECTIVITAS

Correſpectiuorum natura eſt, vt quod ineſt in vno, inſit etiam in altero, *deciſ. 323. num.86. Coccino.*

Itd vt vnus actus iudicetur, etiamſi diuerſæ ſint naturæ. *ibidem n.86. & 89.*

Correſpectiuitas ceſſat, ſtante longo temporis interuallo inter vnum contractum, & alium. *deciſ.90. num,2. Motmanno.*

ad Correſpectiuitatem inducendam dicitur incontinenti fieri, ſi fiat infra vnum diem. *deciſ.323. n.76. Coccino.*

Correſpectiuitas in actibus, quando præſumatur, *deciſ.323. num.85. Coccino.*

CREDITOR.

Creditor is dicitur, cui aliquid debetur ex quacumquè actione. *deciſ. 83. num.17. Coccino.*

Creditoris loco accipitur is, cui ex contractu, vel ex delicto, vel ex populari cauſa aliquid debetur antè litem conteſtatam. *deciſ.83. num. 18. Coccino.*

Creditor, ſi pecuniam ſibi debitam in extinctionem ſui crediti, receperit, illamq; bona fide conſumpſerit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenùs poteſt. *deciſ.77. nu.31. Merlino.*

Creditoribus anterioribus præfertur mulier agens hypotecaria *deciſ.152. num. 3. Coccino.*

Creditori ſuo, ſi debitor aliquid donet, nunquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi. *deciſ.174. num.39. Merlino.*

Creditor immiſſus ex Saluiano, poſtquàm ex fructibus ſatisfactus fuit, tenetur rem reſtituere. *deciſ.8. num.15. Quicipo.*

Creditor, quando probauit ſuum creditum, licèt illud veniret compenſandum, non ex hoc eſt dicendum, quod nõ ſit creditor. *deciſ.10. n.18. Ghiſilerio.*

Creditores poſteriores differunt à fideicommiſſarijs, quòad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio, l. & inuentarij. *deciſ.2. nu.14. Pirouano.*

In Creditoris facultate eſt, quãdo eſt auocata poſſeſſio bonorum à debitore, ſtatim agere petitorio, & ſi obtineat, poſteà agitare pro diſtractione pignorum. *deciſ.161. num.17. Pirouano.*

Creditores, quando ſcit adeſſe hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non facit fructus ſuos. *deciſ.2. num.9. Pirouano.*

ad Creditorum commodum concurrentium poſſidẽs non tenetur dimittere glebam, niſi ipſo integrè ſatisfacto. *deciſ.135. num.11. Pirouano.*

Creditor poteſt retinere pignus etiam pro minimo reſiduo. *deciſ.135. num.9. Pirouano.*

Creditor de neceſſitate iuris tenetur debitori ſoluenti facere receputam, & quietationem. *dec.77. num. 12. Merlino.*

Creditores non ſolùm, illi dicuntur, qui pecuniam crediderunt, ſed omnes illi, quibus, ex quacunquè cauſa aliquid debetur. *deciſ.83. num. 18. Coccino.*

Creditor immiſſus vigore Saluiani, anteaquàm reſtituat, debet creditum vſquè ad obulum ſibi ſatisfacere. *deciſ. 8. num.16. Quicipo.*

Creditor ſi habeat bona debitoris ſequeſtrata, poteſt tamen petere creditum, quia non eſt ſibi ſatisfactũ.

Et hoc maximè procedit ſtante obligatione Camerali, ex tritiſſimo, & vſitato ſtylo. *dec.122. nu. 18. & 19. Ghiſilerio.*

in Creditore maior negligentia conſideratur, ſi iã obtinuit mandatum contrà debitorem, itaut nihil remaneat, niſi illud exequatur, & id neglexerit. *deciſ. 346. num.9. Pirouano.*

Creditor, quando aliquid accepit inſolutum, æſtimatio bonorum, debet fieri de tempore, quo creditor ea accepit. *deciſ.46. num.8. Dunozetto.*

Creditor anterior amoueri non poteſt à poſſeſſione rei hypotecatæ, quàmuis valor rei poſſeſſæ ſuperet quantitatem debitam. *deciſ. 318. num. 25. & 28.* ſed declara, vt verum ſit, ſi res ſit indiuidua. *num. 29. Veroſpio.*

Creditor hæreditatis, ſi concurrat cum creditore hæredis eſt præferendus ſuper bonis defuncti. *deciſ. 269. num. 1. Panzirolo.*

ergà Creditorem in reo, nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur ergà Iudicem, & Superiorem ſuum. *deciſ.26. num.15. Merlino.*

Creditor potens agere via executiua, ſi intenret iudicium ordinariũ, tunc non licet illi eo relicto, conuenire reum in iudicio executiuo. *deciſ.161. nu.9. Pirouano.*

Creditoris nimia diligentia, & cautela cõtrà omnem conſuetudinem reddunt pactum, & inſtrumentum ſuſpectum de vſura. *deciſ.132. num.13. Veroſpio.*

Creditor, ſi bona hæreditaria debitoris retineat, ſi æquẽt creditũ, facit fruct⁹ ſuos. *d.46. n.7. Dunozetto.*

Creditor teſtatoris, ſi ſit hæres, poteſt perſonam creditoris repræſentare. *deciſ.2. num.18. Pirouano.*

Creditor poſterior, vel alius ſi velit repetere, vel diberare pignus, non cogitur creditor anterior illud reſtituere, niſi ſoluatur totum creditum. *deciſ.135. num. 8. Pirouano.*

Creditori poſteriori Rota ſolet concedere immiſſionem pro indiuiſo in fundo hypotecato pro rata eius, quod ſupereſt de vero valore fundi hypotecati. *deciſ.318. num.30. Veroſpio.*

Creditor, qui habet omnia bona debitoris pignorata poteſt eligere pignus ſibi benè viſum. *deciſ. 276. num.5. Coccino.*

Creditor non eſt veriſimile, quod diù differat exigere, *deciſ.244. num.8. Dunozetto.*

Creditor habens pignus, vel procurare debet eius diſtractionem. *deciſ.132. num.14. Veroſpio.*

Vel obtinere, vt ſibi inſolutum adiudicetur. *ibidem num. 15.*

Creditor niſi ſit integer ſatisfactus, numquàm extinguitur actio hypothecaria. *deciſ. 161. num.26. Pirouano.*

Creditor procedens executiuè poteſt adire plures Iudices, donec realem executionem conſequatur. *deciſ.161. num.6. Pirouano.*

in Creditoris poteſtate, quando eſt iudicatum exigere, poſt executionem non currunt ampliùs vſuræ. *deciſ.132. num. 16. Veroſpio.*

CREDITVM.

Creditum hæredum, ſi ſuperet ſtatum hæreditatis, non poſſunt hæredes in dictis bonis, nec in perſo-

na

Digitized by Google

na moleſtari. *deciſ.2. num.15. Pirouano*.

in Credito dotis, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum. *deciſ.5.n.14. Veroſpio*.

Crediti incertitudine ſtante, ſi relaxetur mandatum eſt nullum, & iniuſtum. *deciſ.143. n.7. Pirouano*.

Creditum poteſt petere creditor, licèt habeat bona debitoris ſequeſtrata, quia per hoc non eſt ſibi ſatisfactum. *deciſ.122. num.18. Ghiſilerio*.

Creditum, & debitum tanquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, & tanquàm vnum corpus. *deciſ.115. num.7.20. & 30. Coccino*.

Creditum, non poteſt dici liquidum, quãdo fundatur ſuper falſitate, ſuper qua lis pendet. *dec.227.nu.3. Panzirolo*.

Et præſertim, quando dicta lis non poteſt intrà terminum executionis faciendæ finiri. *ibidem num.4.*

ad Creditum conſequendum actio, ſpatio 30. annorum præſcribitur. *deciſ. 270. num. 1. Veroſpio*.

Creditum ſoluens, mediante ſolutione, & precio numerato dicitur emere nomen, & actionem creditoris. *deciſ.77. num.33. Merlino*.

Itàut habita ceſſione poſſit deinde contrà alios reos debendi agere. *ibidem num.33.*

Creditum, quando eſt probatum, vt ſequatur condemnatio, ſufficit allegare non ſolutionem. *deciſ. 209. num.4. Pirouano*.

Creditum, quis non poteſt prætendere quod ad eum ſpectet, ſi ex propria eius confeſſione, appareat ad ſe non ſpectare. *deciſ.5. num 16. Veroſpio*.

Creditum, cum hypoteca probatur ex inſtrumento. *deciſ.59. num. 2. Dunozetto*.

Creditum, quando eſt probatum, ſufficit allegare non ſolutionem, vel non exactionem, vt ſequatur condẽnatio, niſi probetur ſolutio. *d.209.n.1. Pirouano*.

C V L P A.

in Culpa dicitur eſſe tutor, ſi poſtquã ſciuit ſe tutorẽ datum, negligat petere confirmationem à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipere. *deciſ. 3. num.13. Merlino*.

in Culpa dicitur eſſe tutor, ſi habeat aliquã excuſationem, vt ſe à tutela excuſet, & eam negligat proponere, & ideò tenetur ſeruare indemnem ſeruare pupillum. *deciſ.3. num.14. Merlino*.

Culpa vnius non debet imputari in culpam alterius. *deciſ. 312. num.42. Merlino*.

ex Culpa propria non debet quis commodum conſequi. *deciſ.91. num.16. Vbaldo*.

ex Culpa aliena, quis patrocinium non debet exquirere. *dec.149. num.12. Merlino*.

CVLTRI ictus, cum tendat ad vulnerandum, & excedat leuem, & moderatam correctionem, inter actus ſæuitiæ numeratur, & admittitur ad thori ſeparationem. *deciſ.239. num.11. Pirouano*.

pro CVLTVS diuini augumento, quando vnio eſt facta, non intrant regulæ reuocatoriæ. *dec.7. nu.7. Ghiſilerio. Vide infrà in verbo Vnio*.

CVRAM, vel tutelam aliorum minor ſubire, aut gerere prohibetur. *deciſ.81. num.11. Merlino*.

Curę ius, licèt ex ſola decimarum perceptione non probetur, tamen quando conſtat de illius exiſtentia, & ſolùm dubitetur ad quem illud ſpectet, tunc ex decimarum perceptione colligitur ſignum, vt percipiens decimas habeat etiam curam animarũ. *deciſ.311. num.6. Veroſpio*.

C V R A T O R.

Curator, ſi conſtituat procuratorem, finita eius adminiſtratione per mortem, aut lapſum temporis expirat mandatum etiam re non integra. *deciſ. 38. num.66. Dunozetto*.

ad Curatoris conſtitutionem in contractibus minorum vigore ſtatuti Vrbis, quando poſſit deueniri. *deciſ.55. num.5. & 6. Ghiſilerio*.

Curator non dicitur legitimus, ſi inuentarium non non confecerit. *d.81.n.20. & 22. Merlino*.

Curator furioſi poteſt pro eo, tranſigere. *deciſ. 86. num. 11. Ghiſilerio*.

C V R I A.

ad Curiam, quando cenſeatur deuoluta cauſa. *deciſ. 124. num 1. & 2. Coccino*.

ad Curiam appellatio, vt teneatur, requiritur, vel quod ſit interpoſita parte præſente, vel quod interuenerit intimatio. *deciſ.124. n.38. & 43. Coccin.*

ad Curiam, vel ad Vrbem, an quis veniat, hanc diſtinctionem ſtylus Datarię numquàm attendit, quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacãtium apud Sedem, quæ non ſunt ſita in Vrbe. *dec.150. num. 10. Pirouano*.

Curia Romana, & Sedes Apoſtolica idem eſt. *deciſ. 150. num.7. Pirouano*.

in Curia cauſæ beneficiales per appellationem ſunt tractandæ. *deciſ.124. num. 13. Coccino*.

C V R I A L I T A S.

Curialitatis diſtinctionem ſtylus Datariæ non obſeruat, niſi in Beneficijs ſitis in loco Curiæ, quoad reſeruationem Beneficiorum vacantium apud Sedem. *deciſ.28. num.17. Veroſpio*.

Et dat prouiſiones indiſtinctè, vti de vacantibus apud Sedem. *ibidem num.17.*

Curialitatis qualitas requiritur in decedente apud Sedem, ad hoc, vt eius beneficia ſita in Vrbe, ſint reſeruata. *dec.150. num. 14. Pirouano*.

Curialibus, & Ciuibus eſt deferendum circà probationem conſuetudinis alicuius loci, tamquàm veriſimiliter informatis. *dec.119. nu.11. Motmanno*.

ſub CVSTODIA ſicta, qui eſt, intelligitur eſſe in carcere. *deciſ.26. num.41. Merlino*.

ex Cuſtodiæ ſuſceptione alicuius rei, per aliquem facta, arguitur, quod niſi probet, ſe reſtituiſſe, non poteſt dici, quod liberationem fuerit conſequutus. *dec.97. num.7. Motmanno*.

D

D A M N V M.

Damnum non debet ſentire fideiuſſor ex ſuo officio, & fide. *deciſ.222. num.7. Buccabella*.

Damnum fideiuſſor ſentire non debet, vbi prę mium meruiſſe videtur. *dec.222.n.8. Buccabella*.

de Damno vitando, qui tractant magis fauendum eſt. *deciſ. 231, num. 5. Coccino*.

Damnum nè ſentiat mandatarius ex ſuſceptione mandati, honeſtum eſt. *deciſ. 10. n.5. Ghiſilerio*.

Damnum irreparabile, quare non poſſit conſiderari in Iudicio poſſeſſorio. *dec.276. num. 14. Coccino*.

Damna, & intereſſe, quæ quis paſſus eſt, non poſſunt probari, niſi per teſtes. *deciſ.196. nu.10. Merlino*.

ad Damna, & intereſſe, quæ quis paſſurus erit occaſione

Digitized by Google

ſione alicuius negotiationis, ſi aliquis ſe obligauerit, conſtito de eis tenetur ad illorum refectionem. *deciſ.* 196. *num.* 2. *Merlino*.

ad Damnum totum vnuſquiſquè ex pluribus tutoribus datis tenetur. *deciſ.* 3. *num.* 19. *Merlino*.

Damnum omne, quod patietur aliqua merx ex cauſa maris, ſi quis promittat reficere, non ſolùm tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis. *deciſ.* 258, *num.* 2. *Panzirolo*.

circà Damna, & intereſſe Iudex non tenetur ſtare declarationi partis propter dolum præſumptum. *deciſ.* 132. *num.* 12. *Veroſpio*.

de Damno hæredum, quando tractatur, ſemper ſuffragatur inuentarium. *deciſ.* 2. *num.* 4. *Pirouano*. *Vide infrà in verbo Inuentarium*.

à Damno etiam minimo præſeruatur hæres, qui inuentarium confecit. *deciſ.* 131. *nu.* 1. *Pirouano*.

de Damno pupillorum, quando clarè conſtat, eo, quod cum pecunijs illorum fuit extinctum debitum alienum, non eſt ampliùs inſiſtendum ſuper coniecturis. *deciſ.* 190. *num.* 17. *Merlino*.

à Damno quocumquè præſeruantur hæredes, data validitate inuentarij. *deciſ.* 2. *num.* 3. *Pirouano*.

de Damno vitando agitur, quando tractatur de reuocanda donatione. *deciſ.* 174. *num.* 16 *Merlino*.

Damnoſum nemini debet eſſe officium ſuum. *deciſ.* 196. *num.* 4. *Merlino*.

Damnoſum non debet eſſe mandatario, id quòd nomine mandantis geſſit, *dec.* 70. *n.* 7. *Motmanno*.

DATARIA.

Datariæ ſtylus nunquàm attendit diſtinctionem an quis veniat ad Vrbem, vel ad Curiam, quando agitur de reſeruatione beneficiorum vacantium apud ſedem. *deciſ.* 150. *num.* 10. *Pirouano*.

Datariæ Officialibus debentur emolumenta ad rationem ducatorum de Camera. *deciſ.* 213. *nu.* 28. *Ghiſilerio*.

DATVM, vel factum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur. *deciſ.* 58. *num.* 11. *Coccino*.

DATIO IN SOLVTVM.

Datio in ſolutum tacta pro maiori quantitate, quàm re vera deberetur, vitiatur in totum. *deciſ.* 271. *num.* 11. *Merlino*.

Datio in ſolutum dicitur vera alienatio, etiam in pœnalibus. *deciſ.* 203. *num.* 5. *Panzirolo*.

Datio in ſolutum, & in pagamentum, eſt loco pecuniæ. *deciſ.* 52. *num.* 8. *Merlino*.

Datio inſolutum ſtante falſitate cauſæ corruit in totum. *deciſ.* 271. *num.* 2. & 3. *Merlino*.

Datio in ſolutum verè, & propriè facit emptionem, & transfert dominium. *deciſ.* 52. *n.* 10. *Merlino*.

DEBILITAS quomodò differat à morbo. *deciſ.* 308. *num.* 22. *Veroſpio*.

DEBITOR.

Debitor, ſi ſtatuto caueatur, quod debeat pro debito carcerari, eodem modo dicendum eſt, de hærede defuncti debitoris, quàmuis nulla in ſtatuto fiat mentio de hæredibus. *deciſ.* 39. *num.* 2. *Pirouano*.

Debitor, ſi donet ſuo creditori, numquàm cenſetur donaſſe animo compenſandi, & debitum extinguendi. *deciſ.* 174. *num.* 39. *Merlino*.

Debitor principalis tenetur indemnem ſeruare fideiuſſorem ab omni damno, & ſic etiam à portione propria. *deciſ.* 346. *num.* 29. *Pirouano*.

Debitori ſoluenti creditor de neceſſitate Iuris tenetur facere receputam, & quietationem. *deciſ.* 77. *nu.* 12. *Merlino*.

Debitor non liberatur, ſi ſoluat non vero procuratori. *deciſ.* 227. *num.* 2. *Panzirolo*.

Debitoris mora ceſſante, vſuræ ampliùs non debentur. *deciſ.* 132. *num.* 17. *Veroſpio*.

Debitor principalis tenetur ſeruare indemnem fideiuſſorem. *deciſ.* 353. *num* 4. *Pirouano*.

Debitorum pluralitas, ex quibus benè excludatur. *deciſ.* 132. *num.* 23. *Veroſpio*.

Debiti liquidatio debet præcedere, ante relaxationem mandati etiam in obligationis Cameralis vim. *deciſ.* 24. *num.* 16. *Ghiſilerio*.

Debitor ille dicitur, ad quem peruenit pecunia, & pertinet commodum contractus, alij verò dicuntur fideiuſſores. *deciſ.* 41. *num.* 10. *Merlino*.

Debitorem, ſi quis ſciat ſe eſſe, præſcriptione non eſt tutus. *deciſ.* 270. *num.* 4. *Veroſpio*.

Debitor, vel creditor, an ſit ſocius non poteſt ſciri ante computorum ſolidationem. *deciſ.* 31. *num.* 2. *Motmanno*.

Debitor ſpoliatus re ſua non debet iterùm via executiua pro eodem debito alijs bonis ſpoliari. *deciſ.* 122. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

DEBITVM.

Debitis hæreditarijs non ſubiacet legitima. *deciſ.* 232. *num.* 27. *Pirouano*.

Debitum patris tutor non poteſt cogi ad ſoluẽdum, ſi non fuerit probatum. *deciſ.* 214. *n.* 20. *Pirouano*.

Debitum, & creditum tamquàm connexa, & conglutinata iudicanda ſunt, tamquàm vnum corpus. *deciſ.* 115. *num.* 7. *Coccino*.

Debiti identitas ex quo benè probetur. *deciſ.* 134. *num.* 24. *Veroſpio*.

pro Debito Vniuerſitatis ſunt dirigenda mandata aduerſus eius bona, & eis non exiſtentibus, indicenda eſt collecta. *deciſ.* 14. *num.* 15. *Pirouano*.

à Debito liberationem quis conſequi poteſt beneficio temporis non interrupti. *deciſ.* 262. *num.* 10. *Pirouano*.

pro Debito, non liquido non poteſt fieri executio. *deciſ.* 161. *num.* 27. *Pirouano*.

DECIMA.

Decimæ datæ in feudum ſecularibus, earum cauſæ, diſcutiendæ ſunt coràm Iudice Eccleſiaſtico, licèt dominium huiuſmodi decimarum ſcilicet fructuũ illorum omninò ſpectet ad Laicos, & feudum cenſeatur ſeculare. *deciſ.* 42. *num.* 15. *Merlino*.

Tamen, quia oritur, & dependet à iure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex Laicus de illis cognoſcere. *ibidem. num.* 42.

Decimæ, ſi ſint conceſſæ alicui à Papa titulo oneroſo, tunc in eis non intrat Bulla Iulij III. de quahic nec diſpoſitio iuris communis, nempe quod ſi illæ non fuerint exactæ in vitam, non tranſeant in hæredem. *deciſ.* 19. *num.* 7. *Merlino*.

Decimarum non ſunt capaces Laici, ſi proueniant ex titulo beneficij Eccleſiaſtici. *deciſ.* 19. *num.* 18. *Merlino*.

Decimas omnes indiſtinctè recipere debet Parochus ratione curæ. *deciſ.* 30. *num.* 2. *Vbaldo*.

à De-

Digitized by Google

à Decima ſibi debita, vt excludatur Parochus, quid requiratur. *deciſ.30. num.13. Vbaldo*.

Decimas exigendi facultas in toto Territorio ſpectat ad Eccleſiam Cathedralem. *deciſ. 177. num. 6. Motmanno*.

Decimæ, quando ſine dubio dicantur ad aliquem ſpectare iure dominij. *deciſ. 10. num.1. Merlino*.

Decimarum ſua portione non eſt Parochus priuandus, vt Epiſcopo quarta ſoluatur. *deciſ. 61. num.3. Pirouano*.

Decimæ de Iure ſpectant ad Eccleſiam Parochialem, declara. *deciſ.61. num.16. Pirouano*.

Decimæ conceſſæ alicui à Papa, quando dicantur acquiſitæ ex propria induſtria, & labore. *deciſ. 19. num.13. Merlino*.

Decimæ, ſi alicui fuerint debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici, hoc caſu ad hæredes tranſmitti nequeunt, ſi ſint inexactæ. *deciſ. 19. num. 18. Merlino*.

in Decimarum materia præſcriptio, vt dicatur probata, quid requiratur. *deciſ.23. nu.4. Pirouano*.

Decimæ pro bonis Eccleſiaſticis etiam ſoluuntur in Luſitania. *deciſ.13. num.33. Merlino*.

Decimæ non dicuntur debitæ ex titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſi quis eas habuit à Papa in recompenſationem laborum, & ſic ex titulo oneroſo. *deciſ. 19. num.9. Merlino*.

ex Decimis omnibus, & oblationibus debetur quarta Epiſcopo. *deciſ.6. num.9. Veroſpio*.

Decimarum quota, vt præſcribatur, non ſufficit ſola poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabilem, cum fama priuilegij. *deciſ.23. Pirouano. num.1. & num.2.* vbi, quod ſaltim requiritur explicitus, cum quadragen.

Decimarum quota poteſt minui conſuetudine, aut præſcriptione. *deciſ.22. num.3. Pirouano*.

Decimarum fructus bene poſſunt Laicis ex cauſa concedi. *deciſ.19. num.17. Merlino*.

ſuper Decimis non poteſt tranſigere Vicarius deputatus per Monaſterium ad curam animarum, cum ad hoc non habeat auctoritatem. *deciſ.30. num.6. Vbaldo*.

DECISIO.

Deciſiones Rotæ vbi faciunt mentionem de Clem. cauſam, de appell omnes debent intelligi de cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus, hoc eſt matrimonialibus. *deciſ.124. num.33. Coccino*.

Deciſiones ſunt intelligendæ iuxtà terminos deciſionum, quas allegant. *dec.139. n.47. Dunozetto*.

Deciſio aliqua non obſtat, licèt aliquid in ea aſſeratur, dum poſteà apparet indubitanter probatum contrarium. *deciſ.121. num.16. Pirouano*.

Deciſionum aliquam declarationem habes infra in Calce Indicis.

DECLARATIO.

Declaratio pretij rei venditæ, quando non fuit collata in perſonas nominatas ſimpliciter, ſed tamquam homines peritos. *deciſ.172. n.19. Merlino*.
Tunc illis recuſantibus æſtimare, recurrendum eſt ad alios peritos, ab ipſis contrahentibus, vel à Iudice eligendos. *ibidem num. 19*.

Declarationi mandantis, & præſertim in dubijs ſtandum eſt. *deciſ.63. num.7. Motmanno*.

Declaratio ità inhæret rei declaratæ, vt cenſeatur perinde, ac ſi in eadem re, & eodem tempore ab initio emanaſſet. *deciſ.100. num.1. Motmanno*.

Declarationi Principis gratiam concedentis eſt omnino ſtandum. *deciſ.114. num.1. Ghiſilerio*.

Declaratio S. Congregat. Concil. quod onus eligendi Prædicatorem incumbat Epiſcopo, vel Parocho, quem intellect in recipiat.

Declarare quis non poteſt animum alicuius. *deciſ. 225. num.5. Motmanno*.

DECLARATORIA.

Declaratoria, quibus ſeruatis de ſtylo, relaxetur. *deciſ. 203. num. 1. & 2. Ghiſilerio*. & vide *num.4 5. & 6*.

Declaratoria datur contra aliquem, quando ei fuerunt intimatæ executoriales, prout de iure requiritur. *deciſ.254. num.7. Coccino*.

Declaratoria poteſt dari etiam antè liquidationem, quando pars non comparet, vel ſi comparet non petit liquidationem, ſed aliud. *deciſ.254. num.8. Coccino*.

Declaratoria poteſt concedi antè liquidationem, etiam ſi pars compareat, & petat liquidationem, ſed non confecit libros rationum. *deciſ 254. n.9. Coccino*.

DECRETVM.

Decretum Iudicis, quod non interuenerit, in contractu minoris, aperte dignoſcitur ex lectura inſtrumenti, ſi illud in eo non legatur. *deciſ.81 nu.2. Merlino*.

Decretum Iudicis in alienatione rerum minorum, non ſufficit quod ſit interpoſitum ſolum ſuper admiſſione, & præſentia proximiorum. *deciſ. 81. num.5. Merlino*.

pro Decreto Iudicis ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter geſta. *deciſ.76. nu.13. Ghiſilerio*.

per Decretum ſi Iudex cauſam expediat, poteſt deinde parte inſtante illud reuocare. *deciſ. 141. n.6. Merlino*.

Decretum Iudicis, ſi fuerit omiſſum in contractu minoris, quando iſte defectus dicatur remiſſus. *deciſ. 81. num.26. 27. & 28. Merlino*.

à Decreti Iudicis forma circa citationes faciendas non eſt recedendum. *deciſ.165. num.19. Merlino*.

Decretum Iudicis requiritur, vt tutor validè adminiſtret. *deciſ.3. num.2. Merlino*. & hoc qualiter procedat, vide *ibidem num.11. & 12*.

Decretum Iudicis requiritur in alienatione bonorum minoris. *deciſ. 81. num.1. Merlino*.

pro Decreto Iudicis ſtat præſumptio. *deciſ.98. nu.8. Merlino*.

Decretum Iudicis, & vtilitas requiruntur in alienationibus bonorum minorum. *deciſ. 81. n.29. Merlino*.

Decretum tranſit in rem iudicatam ob non interpoſitam à parte appellationem. *deciſ. 326. num.7. Dunozetto*.

Decretum aliquod, quod ſit ſcriptum à Notario in libro, ſed non interpoſitum à Iudice, ex quo argui poteſt. *deciſ.69. num.7. & 8. Merlino*.

Decretum eſt nullum, ſi ſit factum pendente dilatione. *deciſ.228. num.7. Ghiſilerio*.

Decretum iniuſtum non opitulatur. *dec. 139. n. 18. Dunozetto*.

Decretum emanatum ex falſa cauſa eſt infirmãdum. *deciſ.228. num.1. Ghiſilerio.*

Decretum irritans radicitus inficit actum aliter geſtum. *deciſ.62. num.6. Merlino.*

Decretum irritans, & clauſula ſublata, non admittit facultatem interpretandi Conſtitutionem; ſecus quam in verbis expreſſis habetur. *deciſ. 319. n.7. Ghiſilerio.*

Decretum irritans cum clauſula ſublata, ſi aliqua conſtitutio contineat, eſt omnino ſeruanda. *deciſ. 16. num.13. Ghiſilerio.*

Decretum irritans licèt adſit in Concordatis, tamen illud non afficit Papam. *deciſ.114. n.5. Ghiſilerio.*

Decretum irritans, quando ſuum operetur effectum. *deciſ. 289. num.68. Coccino.*

Decretum irritans corruit tanquàm acceſſorium, quando gratia principalis non ſuſtinetur. *deciſ.32. num.12. Coccino.*

ex Decreto primo immiſſus in poſſeſſionem qualiter dicatur poſſidere. *deciſ.257. num. 10. 11. & 12. Motmanno.*

Decreta ius dicentium ne contemnantur, & ne eorum deludatur auctoritas, mulcta eſt proprium remedium. *deciſ.253. nu.12. Merlino.*

Decreto contra ſe lato, videtur quis acquieuiſſe, ſi ab eo non appellauit. *deciſ.326. nu.8. Dunozetto.*

Decretum, ſi appareat notoriè erroneum, & iniuſtum, attendi non debet. *deciſ.221. n.28. Panzirolo.*

ex DEFECTV intentionis Principis gratia non ſuffragatur. *deciſ.32. num. 11. Coccino.*

DEFVNCTVS.

Defunctus, licet fuiſſet incola Vrbis, & ſubiectus Statuto Romano, non inde Vrbis ſtatutum excluſiuum fœminarum porrigitur ad perſonas exteras ſuccedere volentes, quæ non cadunt ſub prouidentia ſtatuentium Romanorum. *deciſ.68. num. 10. Merlino.*

Defunctorũ voluntates vt ſeruentur, debet ſumi omnis interpretatio. *deciſ. 103. num 1. Pirouano.*

contra Defunctum, ſi quis non habebat actionem vllam, non poterit aliquid prætendere contra eius heredem. *deciſ. 77. num. 3. Merlino.*

Defunctus non conſeruat agnationem, ſed viuus. *deciſ.68. nu. 14. Merlino.*

Defuncto ab inteſtato, eius proximior habet ius ſuccedendi. *deciſ.48. num.4. Ghiſilerio.*

Et competit ei interdictum, quorum bonorum, cõtra alios, qui non ſunt hæredes. *ibid.num.5.*

Defunctus ſi decedat ab inteſtato tunc danda eſt immiſſio proximiori hæredi, ſublata omni ſexus differentia. *deciſ.68. num. 1. Merlino.*

Defuncti factum, eſt ipſius hæredis factum. *deciſ.39. num.3. Pirouano.*

Defunctorum voluntates, quando interpretantur mordicè, non debet inſiſti ſcrupuloſitati ſeù cortici, & calumniæ verborum, & ſubtilitatibus iuris. *deciſ.22. num.36. Merlino.*

Et vide infrà in verb. Voluntates Defunctorum.

DELEGARI poteſt ſolum factum nudum. *deciſ.38. num.21. Dunozetto.*

DELEGATIONIS ſuæ fines executor excedendo, dicitur nulliter proceſſiſſe. *deciſ.11. n.19. Ghiſilerio.*

ex DELIBERANDI capite, vt trãſmittatur hereditas nõ adita, quid requiratur. *d.22. n.41. Merlino.*

DELICTVM.

Delictum cum ſit latitatio concludenter eſt probanda. *dec.130. nu.36. Quetipo.*

ob Delictum filij, quod pater priuetur feudo, ſi ſiat tale pactum, non tenet. *deciſ.86. nu.54. Ghiſilerio.*

Delictum ſi ſapiat materia articulata, Rota ſolet denegare remiſſoriam. *dec.18. nu.4. Quetipo.*

Delicta de iure non præſumuntur, niſi probentur. *deciſ.33. num.10. Dunozetto.*

DEMONSTRATIO.

Demonſtratio vna generalis, & altera particularis aliquando probat rei identitatem, & hoc Rota nonnumquam admiſit. *deciſ.236. num.3. Merlino.*

Demonſtratio patriæ alicuius, eſt aptiſſima pluribus conuenire. *deciſ.263. num. 7. Coccino.*

Demonſtrationes æquiuocæ non ſufficiunt ad probandam identitatem bonorum. *deciſ.175. num. 4. Dunozetto.*

Demonſtrationes plures quando concurrunt, tunc eò magis probatur rei identitas. *deciſ.285. nu.31. Motmanno.*

Demonſtrationes duæ ſufficiant ad probãdam identitatem rei. *deciſ.285. nu.2. Motmanno.*

Demonſtrationes duæ ſpecificæ ſufficiunt ad probandam identitatem; & hanc Bart. Theoricam Rota paſſim ſequitur. *deciſ.136. num. 2. Merlino.*

Demonſtrationes non concludunt identitatem certorum bonorum, ſi alijs bonis conueniant. *deciſ. 175. num.2. & 3. Dunozetto.*

per Demonſtrationes duas tollitur prædiorum incertitudo. *deciſ.236. nu.12. Merlino.*

DENOMINATIONES in loco contractus multũ ſunt attendendæ. *deciſ.54. nu.8. Merlino.*

DENVNCIATIONVM ſola omiſſio, an reddat matrimonium clandeſtinum, & tollat bonam fidẽ: iſta eſt valdè controuerſa opinio. *deciſ.273. nu.28. Panzirolo.*

Denunciationibus nullis premiſſis, ſi ſit contractum matrimonium, videtur clandeſtinum. *deciſ. 273. num 27. Panzirolo.* & ſimilia hoc *vt ibidem n.29. 30. & 31.*

DEPORTATI amittebant iura ciuilia, & Ciuitatẽ, banniti noſtri temporis amittunt tantum Ciuitatem. *deciſ.103. num.4. Pirouano.*

DEPOSITIONE teſtium valdè adminiculatæ, melius probant. *deciſ.156. nu.5. Coccino.*

Depoſitioni vnius viri, qui eſt omni exceptione maior, quamuis teſtis ſit vnicus, plurimum deferendum eſt arbitrio Iudicis. *dec. 314. nu.5. Merlino.*

Depoſitum non inducit liberationem, ſi non ſit liberum. *deciſ.161. num.28. Pirouano.*

Depoſitum quando eſt conditionale, & non liberum, non ſuffragatur. *deciſ.122. num.20. Ghiſilerio.*

DERIVANS ab aliquo tanquàm à cauſa, id etiam eius ſignum eſt. *deciſ. 308. num. 15. Veroſpio.*

DEROGATIO.

Derogationis natura ea eſt, vt licet non ampliet gratiam, neque ſuppleat defectum intentionis, attamen declaret voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, ſeù concedentis. *deciſ.95. nu.2. Motmanno.*

Derogationes eſt regulare vt non multiplicentur, quando in vno caſu poſſunt habere effectum. *deciſ. 126. num.21. Pirouano.*

Derogatio generalis,& in confuſo prolata nō eſt ſufficiens ad effectum, vt inde ſumi poſſit coniectura mutationis voluntatis, quæ fieri debuit cum ſpecialitate. *deciſ.*201. *num.*5. *Motmanno.*

Derogatio ſpecialis, & expreſſa, quando non dicatur ſublata per alias derogationes. *deciſ.* 201. *nu.*13. *Motmanno.*

Derogatio non eſt opus in gratia de ſui natura præiudiciali. *deciſ.*114. *num.*11. *Ghiſilerio.*

Derogatio Regulæ de iure quæſito non eſt neceſſaria, quando verſatur in gratia de ſui natura præiudiciali. *deciſ.*11. *num.*25. *Ghiſilerio.*

Derogatio regul. de iur. quæſ. non toll. eſt neceſſaria in gratia facta lite pendente ad narratiuam partis. *deciſ.*114. *num.*10. *Ghiſilerio.*

ad Derogationem Iuris Canonici, Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire abſquè approbatione Sedis Apoſtolicæ. *deciſ.*126. *num.*19. *&* 31. *Pirouano.*

Derogatum vt dicatur iuri Canonico per ſtatutum, requiritur ſpecifica Papæ derogatio,& non ſufficit generalis in forma. *ibidem num.*12.

Derogatum non cenſetur vltra intentionem derogātis. *deciſ.*126. *num.*16. *Pirouano.*

D E S C E N D E N S.

Deſcendentes ſuos agnatos, impoſſibile eſt quod habeat mulier. *deciſ.*89. *num.*15. *Pirouano.*

ex Deſcendentibus teſtatoris in gradu ſucceſſibili, ſi quis oſtendat ſe eſſe, præſumitur etiam proximior, ſi alius ex conſanguineis non concurrat cum ipſo. *deciſ.*284. *num.*29. *Coccino.*

Deſcendentes ex fœminis non veniunt appellatione familiæ paternæ. *deciſ.*89. *num.*17. *Pirouano.*

Deſcendentes omnes non cenſetur teſtator vocaſſe ad ſucceſſionem, niſi addiderit verbum; naſcituros. *deciſ.* 279. *num.* 26. *Motmanno.*

de Deſcendentibus quando agitur, vocatio cenſetur facta ordine ſucceſſiuo. *deciſ.*127. *nu.*18. *Coccino.*

Deſcendentium vocatio ſimplex non poteſt confundi cū vocatione qualificata. *dec.*89. *n.*21. *Pirouano.*

Deſcendentium eſt prima cauſa ſucceſſionis de iure communi, reiecta omni ſexus differentia. *deciſ.* 5. *num.*25. *Veroſpio.*

Deſcendentibus, & aſcendentibus deficientibus ſuccedunt defuncto ab inteſtato agnati proximiores. *deciſ.*89. *nu.*3. *Pirouano.*

Deſcendentium appellatione veniunt & deſcendētes ex fœminis. *deciſ.*89. *num.*16. *Pirouano.*

Deſcendentium appellatione, veniūt nedum maſculi deſcendentes, ſed etiam fœminæ in infinitum. *deciſ.*217. *num.*3. *Panzirolo.*

Deſcendentium appellatione non veniūt tranſuerſales. *deciſ.*68. *num.*16. *Merlino.*

Deſcendentium maſculorum appellatione, quando veniant filij ex fœmina, ſi mater viuat. *deciſ.*106. *num.* 6. *Dunozetto.*

D E S C E N D E N T I A.

Deſcendentiæ legitimæ probatio ex quibus reſultet. *dec.*359. *nu.*21. *Motmanno.*

Deſcendentia alicuius ab aliquo, ex quo erat iuſtificata. *deciſ.*331. *num.*1. *Ghiſilerio.*

ad Deſcendentiam probandam ſtantibus enunciatiuis perſonarum coniunctarum, propter ſcientiam eius rei, quam habere præſumuntur. *deciſ.* 359. *nu.*24. *Motmanno.*

ad Deſcendentiam probandam ad effectum ſucceſſionis, admittuntur leuiores probationes. *dec.*331. *num.* 14. *Ghiſilerio.*

Deſcendentia, conſanguinitas, & parentela probari poteſt per inſtrumenta, in quibus de illa enunciatiuè agitur. *deciſ.* 359. *num.* 22. *Motmanno.*

Deſcendentiæ verbum nō differt ab ipſo nomine familiæ. *deciſ.*79. *num.*21. *Pirouano.*

DESTITVTIO ad quem pertinet, ad eumdem etiā debet pertinere inſtitutio. *deciſ.*123. *n.*5. *Pirouano*

D E T E N T A T I O.

Detentatio pro poſſeſſione habetur. *deciſ.*35. *nu.*17. *Veroſpio.*

Detentatio habet ſua remedia poſſeſſoria, vt ſunt officium Iudicis, ad effectum tàm retinendæ, quàm recuperandæ poſſeſſionis, & interdictum, Vnde vi. *deciſ.* 135. *num.*18. *Veroſpio.*

Detentationem nullam acquirit, minoris rem occupans. *deciſ.*35. *num.*16. *Veroſpio.*

Detentatio eſt, & non vera poſſeſſio, immiſſio vigore mandati executiui. *deciſ.*185. *num.*6. *Motmāno.*

ex DETENTIONE rei ad vſumfructum permiſſa, non cenſetur conceſſa vſufructuario proprietas. *dec.*240. *nu.*4. *Motmanno.*

D E V O L V T I O.

ad Deuolutionis effectum, dominium non probatur ex ſola conceſſione. *deciſ.* 164 *num.*2. *Coccino.*

ad Deuolutionem, & caducitatem agens regulariter eam probare tenetur. *deciſ.*25. *num.* 1. *Merlino.*

ad Deuolutionem agens, ob non pacti adimplementum, dictum non adimplementum ipſe omninò probare tenetur. *deciſ.*25. *num.*5. *&* 6. *Merlino.*

Deuolutio, quando non iuſtificetur. *deciſ.*25. *num.*8. *Merlino.*

ad Deuolutionem agens ex vno capite, vt non obtineat ſufficit, quod eam ex illo capite non iuſtificet. *deciſ.*25. *num.* 16. *Merlino.*

D E V S.

DEI ordinationes & Canonicis ſanctionibus inſtituta eſt immunitas Eccleſiaſtica. *deciſ.*339 *num.*9. *Merlino.*

DEVS multitudine ſacrificiorum non propitiatur.

DEPORTATIS an æquipàrentur banniti noſtri temporis. *deciſ.*103. *num.*4 *&* *num.*6. *Pirouano.*

D I C T I O.

Dictiones aduerſatiuæ nedum habent vim ſimplicis copulatiuæ, ſed etiam coniunctiuæ. *deciſ.* 168. *num.*9. *Vbaldo.*

Dictiones vniuerſales nihil prorſus excludunt. *deciſ.* 125. *num.*5. *Coccino.*

Dictio, *adinſtar*, ſtat ſimilitudinariè. *deciſ.* 307. *nu.*4. *Dunozetto.*

Dictio, *adinſtar*, quando ſtet cauſatiuè, non autem relatiuè, aut conditionaliter. *deciſ.* 219. *num.* 1. *Ghiſilerio.*

Dictio, *adinſtar*, ſtat cauſatiuè. *dec.*252. *n.*9. *Merlino.*

Dictio, *dummodo*, coarctat diſpoſitionem ſecundum qualitates appoſitas. *deciſ.*329. *num.*31 *Merlino.*

Dictiones, *dictus*, *&* *idem*, ſunt perſonaliſſimæ. declara. *deciſ.*289. *num.*5. *Motmanno.*

Dictio, *&*, æqualiter, copulat, vt idem ſit de vno, quam de altero ex copulatis. *deciſ.* 217. *num.* 8. *Pirouano.*

Dictio, *&*, ſtante diuerſitate orationis, non eſt repetitiua.

petitiua. *deciſ.*168. *num.*8. *Vbaldo*.

Dictio, *ex*, quid ſignificet. *deciſ.*349. *nu.*8. *Veroſpio*.

Dictio, *exinde*, quid importet. *deciſ.* 273. *num.* 17. *Panzirolo*.

Dictio, *ex nunc, prout ex tunc*, & è contra, non operatur à die datæ inſtrumenti, ſed ſolùm à die purificatæ conditionis. *deciſ.*323. *num.*18. *Coccino*.

Sed hoc limita, ſi actus ſit purus. *ibidem num.*18.

per Dictionem, *forſan*, quando aliquid eſt narratum, quo caſu dicta narratiua ſit iuſtificata. *deciſ.* 6. *num.*22. & 15. *Veroſpio*.

Dictio, *in circa*, excludit certam quantitatem. *deciſ.* 213. *num.*27. *Ghiſilerio*.

Dictio, *ideò*, eſt ſignificatiua cauſæ. *deciſ.* 323. *num.* 59. *Coccino*.

Dictionis, *itaquè*, natura eſt rem concludere, & tanquàm acceſſoria non ampliat, nec immutat ſuperius allegata. *deciſ.*129. *num.*17. *Motmanno*.

Dictio, *in perpetuum*, ſemper operatur. *deciſ.* 284. *num.*36. *Coccino*.

Dictio, *iuxtà*, quando eſt relata ad aliquid, quod de eo conſtat, ſtat limitatiuè. *dec.*321. *nu.*4. *Coccino*.

Dictio, *iuxtà*, ſtat ſimilitudinariè, vt dictio, ſicut, tamquàm, ad inſtar, & ſimilia. *deciſ.*307. *num.* 4. *Dunozetto*.

Dictio, *iuxtà*, potiùs cenſetur ſtare demonſtratiuè, quam reſtrictiuè. *deciſ.*307. *num.*5. *Dunozetto*.

Dictio, *iuxtà*, tunc multò magis dicitur ſtare demonſtratiuè, quando eſt adiecta diſpoſitioni, & prolata in materia, cuius natura ſit diſponere *ibid. n.*6.

Dictio, *iuxtà*, tunc ſtat cauſatiuè, non autem relatiuè, & reſtrictiuè, quando non conſtat de relato. *ibidem num.* 7.

Dictio, *iuxtà*, quando conſtat de relato, tunc ſtat ſimilitudinariè, & reſpectiuè ad relatum. *ibid. nu.*8.

Dictio, *nec non*, reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes. *deciſ.*217. *num.* 7. *Panzirolo*.

Dictio, *non*, aduerſatiua inducit repetitionem, quando ambæ orationes, ſunt de per ſe perfectè. *deciſ.* 168. *num.*7 *Vbaldo*.

Dictio, *omnis*, prædicatur de pluribus, quam de duobus. *deciſ.*179. *num.*11. *Ghiſilerio*.

Dictio, *omnis*, ita compræhendit omnia, ac ſi de ſingulis facta eſſet expreſſa mentio. *deciſ.* 179. *nu.*10. *Ghiſilerio*.

Dictio, *omnis*, neminem excludit. *deciſ.* 179. *nu.* 9. *Ghiſilerio*.

Dictio, *omnis*, ſi quid non includeret, non eſſet verum dicere, quod omnia includat. *deciſ.*157 *num.* 20. *Pirouano*.

Dictio, *omnis*, eſt vniuerſalis, & nihil excludit. *deciſ.* 157. *num.*19. *Pirouano*.

Dictio, *omnis*, cum ſit vniuerſalis, omnia compræhendit. *deciſ.* 317. *num.*3. *Buccabella*,

Dictiones, *omnes*, & *quicumque*, tamquàm vniuerſales videntur operari incluſionem rerum, & perſonarum, quæ alias, ex propria vocabuli ſignificatione non compræhenderentur. *deciſ.*276. *nu.*22. *Motmanno*.

Dictio, *omnes*, eſt ſignum vniuerſale, quod etiam de duobus prædicatur. *deciſ.*179. *nu.*23. *Motmanno*.

Dictio, *Perche*, oſtendit cauſam præcedentis diſpoſitionis. *deciſ.*393. *num.*11. & 12. *Veroſpio*.

Dictio, *poſtquam*, inducit conditionem. *dec.*7. *nu.*3. *Ghiſilerio*.

Dictio, *poſtquàm*, eſt conditionalis. *deciſ.*323. *num.* 13. *Coccino*.

Dictio, *prædicti*, non poteſt verificari niſi in perſonis ſuperiùs nominatis. *deciſ.*316. *num.*7. *Veroſpio*.

Dictio, *propterea*, denotat cauſam. *deciſ.* 321. *nu.*59. *Coccino*.

Dictio, *qualitercumque*, compræhendit omnia, vltrà expreſſa. *deciſ.*207. *num.*13. *Dunozetto*.

Dictio, *quatenus*, conditionem importat. *deciſ.* 12. *num.*37. *Coccino*.

Dictio, *quatenus*, eſt modificatiua, & intelligitur in quantum ſit opus. *deciſ.*12. *num.* 38. *Coccino*.

Dictionis, *quo verò*, natura eſt repetere præcedentes qualitates ijs, quibus aduerſatur. *d.*168. *n.*3. *Vbaldo*.

Dictio *poſt*, deſignat continuationem, & adhærentiam, quocumque reiecto medio, ac intermedio. *deciſ.*252. *num.*2. *Merlino*.

Dictio, *reſpectiuè*, facit vt ſingula ſingulis ſint referenda. *deciſ.*182. *num.*2. *Panzirolo*.

Dictio, *ſemper*, ex rigore verborum quid importet. *deciſ.*284. *num.*37. *Coccino*.

Dictio, *ſemper*, compræhendit omne tempus. *deciſ.* 186. *num.*24. *Ghiſilerio*.

Dictio, *ſicut*, ſtat ſimilitudinariè. *deciſ.* 307. *num.*4. *Dunozetto*.

Dictionis, *ſimiliter*, natura eſt, vt denotet caſuum æqualitatem. *deciſ.* 49. *num.*12. *Motmanno*.

Dictio, *ſupradictus*, cuius ſit naturæ. *deciſ.*198. *nu.*5. *Dunozeto*.

Dictio, *talis*, eſt demonſtratiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem. *deciſ.*329. *num.*30. *Merlino*.

Dictiones, *tàm*, & *quàm*, ſtant augmentatiuè. *d.*120. *num.*1. *Coccino*.

Dictio, *tamquàm*, ſtat ſimilitudinariè. *deciſ.* 307. *num.*4. *Dunozetto*.

Dictio, *tantùm*, eſt taxatiua. *dec.*117. *nu.*7. *Vbaldo*.

Dictio, *tantummodò*, habet vim priuandi. *deciſ.*171. *num.*5. *Coccino*.

Dictionis taxatiuæ, *tantùm*, virtus eſt, vt vno incluſo reliqua excludat. *deciſ.*240. *num.*5. *Motmanno*.

Dictio, *tunc*, denotat temporis extremitatem. *deciſ.* 12. *num.*5. *Coccino*.

Dictio, *tunc*, operatur, vt diſpoſitio collata in tempus ſuſtineatur. *deciſ.*12. *num* 49. *Coccino*.

Dictionis, *vel*, proprium eſt ampliare orationem. *deciſ.*12. *num.*17. *Merlino*.

Dictio, *vel circa*, quid importet. *deciſ.*186. *num.*22. *Ghiſilerio*.

Dictio, *vel*, ſolet repetere, & diſtinguere ſubſtantiæ diſpoſitionem. *deciſ.* 232. *num.* 16. *Pirouano*.

Dictio, *vltrà*, poſita in donatione facta a debitore creditori, excludit animum compenſandi cum debito. *deciſ.*174. *num.*41. *Merlino*.

Dictio. *vltrà*, confirmat, quæ fuerunt inutiliter data & diſpoſita. *deciſ.*174. *num.*40. *Merlino*.

Dictio, *vltrà*, eſt incluſiua, & implicatiua antecedentium, cum ſubſequentibus. *dec.*62. *nu.*13. *Merlino*.

Dictio, *vt ſuprà*, eſt repetitiua omnium præcedentium, cum ſuis qualitatibus, & temporibus. *deciſ.*179. *num.*12. *Ghiſilerio*.

DIETÆ legales ſolent computari viginti milliaria, pro qualibet die. *deciſ.*150. *num.*1. *Pirouano*.

DI-

DIGNITAS.

Dignitates primæ Cathedralibus poſt Pontificalem ſunt reſeruatæ. *deciſ.* 353. *num.* 2. *Coccino*.

Dignitates Eccleſiaſticæ, quàmuis ſint electiuè, nihilominùs cadunt ſub reſeruatione. *dec.* 154. *nu.* 5. *Coccino*.

Dignitatis æqualitas arguitur, ex delatione æqualis habitus, & æquali inceſſu. *dec.* 252. *n.* 13. *Merlino*.

DILATIO.

Dilationem non patitur venter. *dec.* 230. *n.* 5. *Coccin.*

Dilatione pendente, ſi fit factum decretum, eſt nullum. *deciſ.* 228. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Dilatio non currit, niſi ab intimatione. *deciſ.* 228. *num.* 8. *Ghiſilerio*.

DILIGENTIA.

ex Diligentiis factis in libris, vbi id quod quæritur, ſcriptum eſſe debebatur, probatur negatiua. *deciſ.* 216. *num.* 9. & 10. *Pirouano*.

Diligentijs in reuoluendis regiſtris Datariæ, pro inquirenda aliqua ſcriptura, expediuntur adinſtar remiſſoriæ. *deciſ.* 241 *num.* 3. *Pirouano*.

Diligentiæ non ſunt perfectè ad effectum probandi negatiuam per omiſſionem perquiſitionis in eo loco, vbi id, quod quæritur, poſſet inueniri. *dec.* 368. *num.* 8. *Pirouano*.

Diligentiarum exceptionem quando Rota admittat, & quando non. *deciſ.* 268. *num.* 8. *Pirouano*.

Diligentias, ſi quis non adhibuit intra legitimum tempus, ſibi imputet. *dec.* 241. *num.* 2. *Pirouano*.

DIMINVERE aliud eſt, & aliud non augeri, ſiuè non acquirere. *deciſ* 12. *num.* 28. *Coccino*.

DISCIPLINA vetus, & regularis, vbi collapſa eſt, inſtauranda eſt. *deciſ.* 328. *num.* 9. *Dunozetto*.

DISMEMBRATIO.

Diſmembrationes beneficiorum, eum ſapiant alienationem, in eis debet interuenire ſolemnitas, & cauſa. *deciſ.* 223. *num.* 1. & 12. *Ghiſilerio*.

Diſmembrationis effectuatio, ex quibus minimè inficiari poteſt. *deciſ.* 139. *num.* 4. *Dunozetto*.

Diſmembrationibus beneficiorum, cum ius commune reſiſtat, ideò habens facultatem diſmembrandi, hoc aliter, quàm per ſolam aſſertionē probandum. *deciſ.* 223. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

DISPENSATIO.

ex Diſpenſatione, non licèt arguere à maioritate rationis. *dec.* 94. *num.* 5. *Pirouano*.

Diſpenſatio nō debet remanere ſinè effectu. *dec.* 119. *num.* 8. *Motmanno*.

Diſpenſatio: ſi quis ſit ad effectum obtinendi plura beneficia, ſi in diſpenſatione apponatur clauſula, quod beneficia debitis nō priuentur obſequijs quid ex hac clauſula inferatur, & qualiter ſit intelligenda. *deciſ.* 119. *num.* 6. & 7. *Motmanno*.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio duplex, quando adeſt, & quis gerit duplicem perſonam, quid in hoc caſu ſit agendum. *deciſ.* 53. *num.* 5. *Coccino*.

Diſpoſitio, ſi reſpiciat conſeruationem agnationis, ideo tamquàm facta ad bonum finem, & effectum, non cenſetur captatoria. *deciſ.* 178. *nu.* 6. *Coccino.*

Diſpoſitio reſtringitur ex veriſimilibus, quæ ex mente, & intentione partium deſumuntur. *deciſ.* 100. *num.* 1. *Motmanno*.

à Diſpoſitione iuris communis non eſt recedendum, propter obſeruantiam informem. *deciſ.* 74. *num.* 22. *Merlino*.

Diſpoſitionis vna pars alteram declarat. *deciſ.* 89. *num.* 23. *Pirouano*.

Diſpoſitio exorbitans ſolet ſtrictam recipere interpretationem, & niſi in quantùm verba patiantur admittenda eſt extenſio. *deciſ.* 94. *num.* 4 *Pirouano*.

Diſpoſitio non alteratur per ea, quæ tacitè inſunt. *deciſ.* 12. *num.* 35. *Coccino*.

Diſpoſitio hominis facit ceſſare diſpoſitionem legis. *deciſ.* 160. *num.* 20. *Pirouano*.

Diſpoſitio vna, & eadem diuerſo iure determinari non debet. *deciſ.* 232. *num.* 25. *Pirouano*.

Diſpoſitio de vtroquè ſimplici facta ſeorſim, & de per ſe, habet locum etiam in caſu mixto. *deciſ.* 53. *num.* 6. *Coccino*.

in Diſpoſitione qualibet, nullum verbum ſinè effectu manere debet. *deciſ.* 112. *num.* 11. *Queipo*.

Diſpoſitio non alteratur, per ea, quæ narrata ſunt in parte diſpoſitiua. *deciſ.* 166. *num.* 22. *Merlino*.

in Diſpoſitionibus, quæ diem, & conditionem continent, propter diem non admittitur retrotractio, ſecùs tamen, quando vna cum die adeſt conditio. *deciſ.* 12. *num.* 51. *Coccino*.

Diſpoſitio in tempus collata ſubſtinetur, cum ditione, tunc. *deciſ.* 12. *num.* 49. *Coccino*.

Diſpoſitiones longas, & ambitioſas contexunt homines pro conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familis. *deciſ.* 312. *num.* 5. *Merlino*.

ex Diſpoſitione quacumquè conditionali ius quæritur, & ſpes. *deciſ.* 174. *num.* 15. *Merlino*.

ad Diſpoſitionem aliquam legalem limitandam non debent adduci probationes leues, ſed vehementes *deciſ.* 146. *nnum.* 14. *Pirouano*.

Diſpoſitio generalis, quando deficit, tunc etiam euaneſcunt omnia eius acceſſoria. *dec.* 168. *nu.* 15. *Vbaldo*.

Diſpoſitio generalis antecedens reſtringitur, per ſpecialem ſequentem. *deciſ.* 79. *num.* 9. *Queipo*.

Diſpoſitio generalis limitatur, & reſtringitur per ſpecialem antecedentem. *deciſ.* 79. *nu.* 10. *Queipo*.

DISPOSITIO CAPTATORIA.

Diſpoſitio captatoria eſt à Iure improbata. *deciſ.* 178. *num.* 4. & 5. *Coccino*.

Diſpoſitio ſecunda, facta intuitu captatoriæ non ſuſtinetur tamquàm dependens, & conſecutiua ad actum improbatum. *deciſ.* 350. *num.* 2 *Coccino*.

Diſpoſitio captatoria dicitur, ſi conferatur omninò in voluntatem alterius, vt puta, inſtituo, ſi Titius voluerit. *deciſ.* 350. *num.* 3. *Coccino*.

Diſpoſitio dicitur captatoria, ſi quis mandauerit Titio, vt pro eo teſtetur, & Titium hæredem inſtituat. *deciſ.* 350. *num.* 5. *Coccino*.

Diſpoſitio dicitur captatoria, ſi quis inſtituat, quem Titius voluerit. *deciſ.* 350. *num.* 11. *Coccino*.

Diſpoſitio eſt captatoria, quando quis aliquem inſtituit, vel ſubſtituit ſub ſpe reciprocæ inſtitutionis, vel ſubſtitutionis. *deciſ.* 350. *num.* 12. *Coccino*.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributiones Portionariorum, ſi facultatem habeat Capitulum augendi, aut minuendi, non poteſt illas diminuere ceſſante legitima cauſa. *deciſ.* 156. *num.* 10. *Coccino*.

Diſtributiones ex eo, appellantur, quia diſtribuere, eſt ſuum vnicuiquè tribuere. *d.115.n.21. Coccino.*

Diſtributiones quotidianæ debitæ Canonicis, & Portionarijs, ſic appellantur, cum ſint ſtipendium quotidiè debitum præſentibus, & intereſſentibus. *decis.* 115. *num.* 23. *Coccino.*

Diſtributionum portio, quænam, cuiquè horæ Canonicæ, diuinoquè Officio, & Eccleſiaſticis functionibus aſſignanda ſit, Epiſcopo ſpectat ſtatuere. *decis.* 115. *num.* 24. *Coccino.*

DIVERSITAS excludit comprahenſionem vnius rei, in alia. *deciſ.* 90. *num.* 3. *Motmanno.*

DIVINARE, quis non poteſt. *d.124.n.20.Coccino.*

D I V I S I O.

Diuiſio facta inter cohæredes, ex quibus benè appareat, quod habuerit effectum. *deciſ.* 125. *num.* 5. *&* 13. *Merlino.*

in Diuiſione bonorũ inter fratres, ſi ſit factum fideicommiſſum, ſignum euidẽs eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum. *deciſ.304.nu.3. &* 4. *Coccino.*

Diuiſiones beneficiorum regulariter prohibentur. *deciſ.*223. *num.* 7. *Ghiſilerio.*

Diuiſionis beneficium poteſt opponere tutor, qui inſolidum etiam pro alijs tutoribus fuit conuentus ad ſoluendum. *deciſ.* 3. *num.* 21. *Merlino.*

DIVORTIVM, ſeù Thori ſeparatio ſit propter timorem futuri damni, ac propterea, vxor quæ diuertit à viro ad eundem redire debet, data cautione, &c. *deciſ.* 324. *num.*27. *Remboldo.*

Vide infrà in verbo Thori ſeparatio.

DOCERE Populum & prædicare proprium munus eſt Epiſcopi. *deciſ.* 284. *num.* 25. *Merlino.*

Vide infrà in verbo Epiſcopus.

D O C T O R.

Doctor idoneus ad prædicandum aſſumendus eſt, Parocho non prædicante. *dec.*234.*nu.*51.*Merlino.*

Doctorum diſtinctio in l. principalibus, ff. ſi cet. pet. improbatur. *deciſ.*26. *num.* 29. *Merlino.*

Doctorum dicta recipiunt interpretationem à iuribus allegatis. *deciſ.* 155. *num.* 56. *Coccino.*

Doctori atteſtanti de conſuetudine non creditur. *deciſ.* 193. *num.* 13. *Ghiſilerio.*

Sed hoc non intelligitur verum, quando allegatur conſuetudo paſſim ſeruata in forenſibus iudicijs. *ibidem num.* 14.

Doctorum aliquorum declarationem habes infrà in calce Indicis.

Doctoratus gradus aſſumere, qui vult, requiritur ſtudium quinquennale. *deciſ.*183.*num.*9.*Coccino.*

Doctoratus gradum habens, illi ſuffragatur, etiã non docto de ſtudio quinquẽnali. *d.* 183.*n.*10.*Coccino.*

D O L O R.

Dolores, qui continui non ſunt, dicuntur cronici. *deciſ.* 308. *num.* 4. *Veroſpio.*

Dolores ſeù ſymptomata morbi, qui nuncupantur læſæ actionis vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui. *deciſ.* 308. *num.* 16. *Veroſpio.*

Dolores, licèt verè, & propriè non ſint morbus, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere. *deciſ.*308. *nu.*14.*Veroſpio.*

ſub Dolorum infirmitatis prætextu, ſi ſit obtenta coadiutoria, valere non poteſt, niſi dolores, ſint continui. *deciſ.* 308. *num.* 2. *Veroſpio.*

Dolores capitis trahunt ſecùm conſenſum totius corporis. *deciſ.* 308. *num.* 8. *Veroſpio.*

Dolores capitis inter quos dolores connumerari ſoleant. *deciſ.* 308. *num.* 3. *Veroſpio.*

Vide ſuprà in verbo caput, & infrà in verbo Morb.

D O L V S.

Dolus tutoris non debet nocere pupillo. *deciſ.* 77. *num.* 28. *Merlino.*

Dolo ſtante, tranſactio omninò reſpui debet. *deciſ.*271. *num.* 24. *Merlino.*

Dolo ſtante non intrat diſpoſitio, l. fin. C. ſi maior fact. *deciſ.* 81. *num.* 23. *Merlino.*

Quod procedit nedum in dolo verò, ſed etiam in dolo præſumpto, pro vt eſt dolus à ſtatuto, vel à lege præſumpto. *ibidem num.* 24.

Doli præſumptio ceſſat, & intrat præſumptio bonæ fidei ſtante diuturna poſſeſſione. *deciſ.*41. *num.*27. *Merlino.*

à Dolo, & pœna priuationis, cauſa quælibet etiam iniuſta excuſat. *deciſ.* 294. *num.*5.*Veroſpio.*

Vide ſuprà in caducitas, & infrà in verbo Pœna.

ex Dolo, & culpa aliena, quis patrocinium non debet exquirere. *deciſ.* 149. *num.* 12. *Merlino.*

Dolo non exiſtente ceſſat contumacia, & animus delinquendi. *deciſ.* 294. *num.* 4. *Veroſpio.*

Dolo facere dicitur vſufructuarius, quando meliorat rem vſufructuariam, & quare. *deciſ.*116.*num.*32. *Merlino.*

Dolo non exiſtente, ceſſat contumacia, & animus delinquendi. *deciſ.*293. *num.* 3. *Veroſpio.*

Dolus in tranſactione, quando arguatur. *deciſ.*271. *num.* 25. *Merlino.*

Doli leuis ſuſpicio, ſi daretur, inter Mercatores fidei candor lederetur. *deciſ.*229. *nu.*11. *Merlino.*

Dolus auctoris non debet extendi ad ſucceſſores. *deciſ.* 175. *num.* 6. *Dunozetto.*

Dolus non poteſt conſiderari in ætate pupillari. *deciſ.*77. *num.* 30. *Merlino.*

DOMESTICI, & familiares ſunt meliùs informati, de his, quæ domi fiunt, quàm extranei. *deciſ.* 191. *num.* 24. *Coccino.*

D O M I N V S.

Dominus fundi, non poteſt moleſtare illius poſſeſſores, ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio, cum bona fide, & iuſto titulo. *deciſ.* 46. *num.* 2. *Dunozetto.*

Dominus ſemel, non poteſt effici iterum Dominus. *deciſ.* 218. *num.* 19. *Pirouano.*

Domino volenti vindicare rem ſuam, ſi ab alio, ea res fuerit legitimè præſcripta, talis præſcriptio ei obſtat. *deciſ.* 46. *num.* 1. *Dunozetto.*

Dominus abſolutus alicuius rei, ſi quis effectus fuerit tàm in vita, quàm in morte, merito idem dominium cenſetur translatum in hæredes. *deciſ.* 19. *num.* 11. *Merlino.*

Domino non poteſt præiudicare Procurator deliquendo, cum totum id agat ſiuè mandato. *deciſ.* 181. *num.* 16. *Pirouano.*

Dominus cenſus præfertur in alienatione fundi, in quo eſt impoſitus cenſus. *d.*189.*n.*10.*Motmanno.*

Vide ſuprà in verbo Cenſus.

D O M I N I V M.

Dominij translationem ſolent importare clauſulæ, conſtituti, & ad habendum. *d.*135.*n.*24.*Pirouano.*

Domi-

Dominium vtile eſt verè,& propriè vna eademquè res, cum dominio directo, & eius naturæ, vt directum ſemper ſequatur. *deciſ.42.num.9.Merlino.*

Dominium ſequuntur fructus. *d. 47. n.26.Pirouano.* *Vide infrà in verbo Fructus.*

Dominium ad effectum deuolutionis eſt plenè, & concludenter probandum. *deciſ.164.n.3. Coccino.*

Dominij pars non eſt vſusfructus, vt ſeruitus, via, iter, &c. *deciſ. 67. num. 5. Coccino.*

ad Dominij probationem confeſſio plurimùm operatur *deciſ. 164. num. 6. Coccino.*

Dominij probatio ad effectum obtinendi in remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non eſt neceſſaria ſed ſufficit, quod probetur poſſeſſio. *deciſ. 125. num. 1. Merlino.*

Dominium non acquirit, nec expenſas repetit, ille, qui ædificat ſcienter in re aliena. *deciſ. 116. nu. 6. Merlino.*

Dominium vtile ſemper transfertur in locatione ad longum tempus. *deciſ. 14. num. 35. Ghiſilerio.*

Dominij pars in multis eſt vſusfructus. *deciſ. 67. num. 15. Coccino.*

Dominium vtile Vaſalli ſubijcitur, & famulatur directo dominio Domini principalis. *deciſ. 42. num. 19. Merlino.*

Dominio ceſſante fructus deberi non poſſunt. *dec. 47. num. 25. Pirouano.*

Dominium vtile ſequitur dominium directum, ſicuti incrementum alluuionis, & inſulæ. *deciſ. 42. num. 9. Merlino.*

in Dominij directi recognitionē in emphyteuſi, quid minimum ſoluitur. *deciſ. 110. num. 3. Merlino.*

Dominij vtilis translatio repugnat naturæ locationis perpetuæ, in qua non transfertur dominium. *deciſ. 14. num. 29. Ghiſilerio.*

Dominium cenſetur acquiſitum titulo præambulo. *deciſ. 125. nu. 7. Merlino.*

Dominium rei emptæ acquiritur emptori irreuocabiliter per emptionem. *deciſ. 52. num. 5. Merlino.*

Dominium tamquàm præſcriptum etiam contrà tertium probatur ex Canonum ſolutionibus per 30. annos ſecutis. *deciſ. 164. num. 8. Coccino.*

Dominium vtile eſt complicatum, & connexum cum dominio directo. *deciſ. 42. num. 9. Merlino.*

inter Dominium directum, & vtile è eſt maior connexitas, & complicatio, quàm ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem. *deciſ. 42. num. 14. Merlino.*

Dominia, & proprietates rerum acquiri poſſunt ex longo temporis interuallo. *d. 128. n. 16. Ghiſilerio.*

Dominium bonorum rerum Eccleſiæ, non ſolùm ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis qualiter probetur. *deciſ. 164. num. 9. Coccino.*

Dominium, licèt non transferatur ex ſola confeſſione, probatur tamen ex ea. *d. 128. n. 15. Ghiſilerio.*

Dominia, & poſſeſſiones reſolubiliter transferri poſſunt. *deciſ. 172. num. 30. Merlino.*

Dominium anterius probatur etiam per duas enunciatiuas antiquiſſimas. *deciſ. 137. nu. 25. Pirouano.*

Dominium ad effectum rei vindicationis probatur ex inſtrumento conceſsionis, concurrentibus adminiculis. *deciſ. 164. num. 13. declara vt n. 14. 15. & 16. Coccino.*

Dominium vtile inhæret dominio directo, inſeparabiliter tamquàm in prima cauſa, ſinè qua nec ſubſiſtere poteſt. *deciſ. 42. num. 20. Merlino.*

Dominium rei venditæ non tranſit in emptorem, niſi ſoluto precio. *deciſ. 135. num. 21. Pirouano.*

Dominium non probatur ex ſola conceſsione rei, ad effectum deuolutionis. *deciſ. 164. nu. 2. Coccino.*

Dominium vtile reſidet in materia, & re directa, veluti in ſuo ſubiecto. *deciſ. 42. num. 22. Merlino.*

in Dominij priſtini recognitionem quid ſoluitur, comprehenditur ſub nomine cenſus. *deciſ. 14. num. 32. Ghiſilerio.*

Dominium vtrumquè transfertur in cenſu. *deciſ. 14. num. 31. Ghiſilerio.*

Dominium directum reſeruatur domino principali, in emphyteutico contractu. *dec. 110. n. 6. Merlino.*

Dominij iure, quando alicui dicantur ſpectare decimæ. *deciſ. 19. num. 1. Merlino.*

Dominij multiplicitas non poteſt concurrere in eodem ſubiecto. *deciſ. 218. num. 10. Pirouano.*

Dominium, quando eſt translatum, res non dicitur integra. *deciſ. 172. num. 26. Merlino.*

Dominium ad effectum rei vindicationis non probatur ex Inſtrumentis locationum, ſolutionibus, confeſsionibus, alijſquè huiuſmodi adminiculis. *deciſ. 164. num. 12. Coccino.*

Dominium plenè probatur in præiudicium ſucceſſorum ex recognitionibus anteceſſorum. *deciſ. 164. num. 10. Coccino.*

Dominij, & poſſeſsionis translatio recipit declarationem, & reſtrictionem ab ipſo contractu, cui adijcitur. *deciſ. 172. num. 29. Merlino.*

Dominij translatio ex prohibitione alienationis cū hypoteca, tunc multò magis impeditur, quando adeſt iuramentum. *dec. 284. nu 46. & 47. Coccino.*

Dominij translationem important clauſulæ, iure proprio, & in perpetuum. *dec. 52. nu. 11. Merlino.*

Dominium vtile ſaltem actualiter non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo. *deciſ. 42. nu. 9. Merlino.*

Dominium vtile ſicuti transfertur per emphyteuſim ità etiam per locationem ad locum tempus. *deciſ. 182. num. 10. Panzirolo.*

Dominium concurrentibus adminiculis etiam per Inſtrumentum inueſtituræ probatur, tàm ad effectum caducitatis, quàm contrà tertium. *deciſ. 164. num. 4. Coccino.*

Dominium rerum ſubiectarum fideicommiſſo, ipſo iure fideicommiſſarijs acquiritur. *deciſ. 83. nu. 4. Coccino.*

Dominium ad quemcumquè effectum concludenter probatur ex pluribus antiquis inſtrumentis conceſsionum, & effectum ſortitis. *d. 164. n. 5. Coccino.*

Dominij translatio impeditur ex prohibitione alienationis rei, cum hypoteca bonorum, & licèt aliqui voluerint, quod requiratur ſpecialis hypoteca, tamen ſecundùm veriorem, & communiorem opinionem ſufficit generalis hypoteca. *deciſ. 284. num. 44. & 45. Coccino.*

Dominium rerum, quæ liberis primi matrimonij ſeruantur, defuncta matre binuba, vindicantur à liberis primi matrimonij, & ſolùm vſufructus matri, dum vixerit reſeruatur. *deciſ. 80. nu. 4. Merlino.*

Et hoc procedit etiam attenta Iuris Canonici diſpoſitione. *ibidem num. 5.*

Dominium directum, cum ſit dignius, & potentius

debet

debet trahere ad eius Iudicem, & forum diſcuſſionem ſuper dominio vtili. *deciſ.42.nu.21. Merlino.*

Dominium ſolet importare, clauſula liberè. *dec.19. num.2. Merlino.*

Dominium tranſfert datio inſolutum. *deciſ.52.nu.10. Merlino.*

quoad Dominium numquàm fit retractio. *deciſ.174. num.29. Merlino.*

Dominium vtile, & poſſeſſio, transfertur in locatione perpetua, ſicuti in emphyteuſi. *dec. 14. nu.14 Ghiſilerio.*

de DONANDO pactum de iure antiquo erat inefficax, ſed ſecundùm ius nouum efficax eſt. *deciſ. 58. num.47. Coccino.*

de Donando pactum, idem operatur, quàm ipſa donatio. *deciſ.118. num.9. Pirouano.*

de Donando pactum nudum à lege confirmatur, & vtile erit, quàmuis fuerit ſimplex. *deciſ. 58. num. 17. Coccino.*

D O N A N S.

Donans rem, quam quis neſciebat eſſe alienam, non valet. *deciſ.118. num.20. Pirouano.*

Donans tùnc dicitur fieri pauperior, quando tradit de ſubſtantia ſua, itaut diminuat patrimonium ſuũ. *deciſ.323. num.28. Coccino.*

Donans aliquid alicui, & eadem die donatarius ſe obliget ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedentis donationis, ex actuum vicinitate. *deciſ.323. num. 72. Coccino.*

Donans cenſetur donare ius, quod habet, in re donata. *deciſ.192. num.18. Pirouano.*

Donantis voluntati, quando ſit contrauentum. *deciſ. 203. num.9. Panzirolo.*

Donanti eſt permiſſum reuocare donationem conditionalem, quia donatarius non agit de damno vitando, ſed de lucro captando. *deciſ.174. nu. 13. Merlino.*

Donare, quando prohibet expreſsè alienationem rerum donatarum, tunc non poſſunt commutari, & conuerti in alias res. *dec.203.nu.13. Panzirolo.*

Donare is tantùm dicitur, qui ob nullam cauſam donat, quam vt liberalitatem exerceat. *deciſ. 323. num.64. Coccino.*

Donare prohibitus propter fraudes, & damna, quæ in donatione contingere poſſunt, cenſetur etiam prohibitus facere donationem propter benemerita, cum in his duplicetur errari poteſt, vel circa eorum æſtimationem, vel circa æſtimatorem rei, quæ donatur. *deciſ.358. num.6. Veroſpio.*

Donare verbum etiam adaptari poteſt ad conceſſionem feudalem. *deciſ.344. num.14. Motmanno.*

Donare aliud eſt, aliud verò lucrum non accipere, ſeù potiùs repudiare, antequàm illud deferatur. *deciſ.220. num. 32. Remboldo.*

Donari etiam poteſt ſpes. *deciſ.12.num.31. Coccino.*

D O N A T A R I V S.

Donatarius, dùm poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatisfactus de ipſa donatione, ſemper intrant termini. l. Iulianus, ff. de legat. 3 *d.188. n.25. Pirouano.*

Donatario per pactum de donando veſtitum ex cohærentia alicuius contractus, acquiritur ius quæſitum. Et an hoc procedat in actionibus bonæ fidei, vel ſtricti iuris. *deciſ.58. num.20. Coccino.*

Donatarius vniuerſalis eſt loco hæredis. *deciſ. 207. num.9. Dunozetto.*

Donatarij primi præferuntur ſecundis. *deciſ. 174 num.3. Merlino.*

Donatarij meritò, illis ſunt præferendi, qui, & titulo, & traditione rei ſunt anteriores. *deciſ. 174. num. 35. Merlino.*

Donatario non poteſt ius auferri, quando ei fuit irreuocabiliter acquiſitum. *deciſ.58. nu.45. Coccino.*

D O N A T I O.

Donatio non eſt promiſſio de donando. *deciſ. 58. num.3. Coccino.*

ad Donationis veræ effectum requiritur copulatiuè, quod donans fiat pauperior, donatarius verò locupletior. *deciſ 323. num.26. Coccino.*

in Donatione Caſtrorum Conſtitut. Sixt. V. requirens licentiam Papæ, quando procedat. *deciſ.118. num.17. Pirouano.*

Donatio illa propriè dicitur, quæ à mera liberalitate procedit. *deciſ.323. num.79. Coccino.*

Donatio facta ad fauorem perſonarum, quæ aliàs ſeruire tenebantur ſuſtinet ſtantibus ſeruitijs magnæ conſiderationis. *deciſ.358. num. 19. Veroſpio.*

Donatio non dicitur inducta ex verbo donationis, niſi principaliter interuenerit animus donandi. *deciſ.323. num.66. Coccino.*

Donatio non eſt, neç poteſt dici, ſi renuncietur ius quærendum. *dec.12. num. 12. Coccino.*

Donatio, vt cenſeatur remiſſio, debet inſpici animus donandi, & liberalitatem exercendi. *deciſ. 323. num.60 Coccino.*

Donatio hodiè ſolo nudo pacto perficitur, etiam de iure ciuili. *deciſ.58. num.14. Coccino.*

Donationis verbo, ſi Dominus remiſerit ſterilitatem anni, non erit donatio, ſed tranſactio. *deciſ. 323. num.66. Coccino.*

Donatio de re aliena tenet, quando fuit facta coniunctæ perſonæ, licet donator ignorauerit rem eſſe alterius. *deciſ. 118. num.27. Pirouano.*

Donatio prima, quando eſt imperfecta, rectè per ſecundam poteſt reuocari. *deciſ.174. nu.5. Merlino.*

Donatio in totum corruit ea defectu voluntatis. *deciſ.118. num.23. Pirouano.*

Donatio intelligitur eſſe, non ſolùm ſi fiat per verba præſentis temporis, ſed etiam futuri. *deciſ.58. num. 13. Coccino.*

in Donatione, quod interuenerit ſtipulatio, ex quo probetur. *deciſ.118. num.14. Pirouano.*

Donatio facta verbis vniuerſalibus ſuſtinetur pro iure, quod donans habet in re donata. *deciſ. 118. num.21. Pirouano.*

Donatio, quando ſuſtineatur pro iure, quam quis habet in re donata. *deciſ. 192. num. 15. Pirouano.*

in Donatione qualibet, ex ſtylo Notariorum ſolet apponi clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate &c. *deciſ.65. num. 10. Dunozetto.*

Donatio, quando non poſſit negari, quod ſit correſpectiua. *deciſ.323. num. 69. Coccino.*

in Donatione, cauſa, quæ reſpicit conſeruationem familiæ, & legem primogenituræ iàm erectæ, dicitur finalis. *deciſ.192. num.6. Pirouano.*

in Donatione modus præſcriptus, quando eſt inobſeruatus, mora non poteſt purgari. *deciſ.203. nu. 19. Panzirolo.*

Donatio de re aliena ignoranter facta non valet, & inutilis remanet. *deciſ.*192. *num.*16. *Pirouano*.

Donatio ob cauſam non eſt vera donatio. *deciſ.* 323. *num.*93. *Coccino*.

Donatio propter ſuperuenientiam liberorum, etiam cum iuramento, reuocatur. *d.*320.*n.*38.*Remboldo*.

Donatio ob cauſam verè donatio non eſt. *deciſ.* 363. *num.*4. *Veroſpio*.

Donatio continens mixturam oneris, & grauaminis reſtituendi, declinat à propria natura exercendi liberalitatem. *deciſ.* 192. *num.*7. *Pirouano*.

poſt Donationem, ſi donatarius obliget ſe ad aliquid, cenſetur hoc feciſſe contemplatione illius donationis. *deciſ.* 223. *num.*71. *Coccino*.

Donationis reuerſio, quando non fit ratione pœnæ, ſed ſolum ex defectu conditionis, vel modi, tunc non reſpicitur illa æquitas, quæ in ſimilibus caſibus ad euitandam pœnam conſideratur. *deciſ.*203. *nu.* 26. *Panzirolo*.

Donatio quando non poſſit cenſeri vera donatio. *deciſ.* 320. *num.*48. *Remboldo*.

Donatio quando eſt perfecta, conditiones ex interuallo in ea appoſitæ non tenent. *deciſ.*58.*num.*42. *Coccino*.

de Donatione reuocanda quando tractatur, agitur de damno vitando. *deciſ.* 174. *num.*16. *Merlino*.

ad Donationis executionem non ſufficit, vt quis agat, niſi probet illam eſſe validam. *deciſ.* 34. *num.* 4. *Dunozetto*.

Donatio, ex quo reſultat, quod non ſit ſimplex. *deciſ.*65. *num.*6. *Dunozetto*.

Donatio facta in aliquo contractu cenſetur facta contemplatione illius contractus, etiamſi donatio fuerit poſita in articulo ſeparato. *deciſ.* 65. *num.* 9. *Dunozetto*.

Donatio, ſecundum ſubiectam materiam debet intelligi. *deciſ.*344. *num.*13. *Motmanno*.

Donatio eſſe intelligitur, quando remittitur ius quęſitum. *deciſ.*323. *num.*54. *Coccino*.

In Donationibus, ſi ſtatutum requirat inſinuationem non habet locum in remiſſione, ſeù donatione iuris quærendi. *deciſ.*320. *num.*35. *Remboldo*.

Et hoc multò magis procedit, quando tale ius non eſt aliqua ſpe certa radicatum, ideoquè nec certa æſtimatione æſtimabile. *ibidem num.* 36.

Donationes ob cauſam non compræhenduntur in ſtatutis, de donationibus inſinuandis. *deciſ.* 292. *num.*33. *Panzirolo*.

Donatio, quando eſt ſimplex, & non ob cauſam, tunc requirit inſinuationem. *deciſ.* 192. *num.* 2. *Pirouano*.

Donatio ſi non fit ob liberalitatem, ſed correſpectiua ad aliquid à donante receptum, non eſt inſinuanda. *deciſ.*12. *num.*43. *Coccino*.

Donatio reſpiciens conſeruationem familiæ ſub certa lege Primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & exempta ab onere inſinuationis remanet. *deciſ.*118. *num.*11. *Pirouano*.

Donatio, ſi ſit facta alicui, & donatarius eodem die ſe obligat ad dandum donanti decem ſingulis annis, cenſetur hoc feciſſe contemplatione præcedẽtis donationis. *deciſ.* 65. *num.*7. *Dunozetto*.

Donatio excedens 500. aureos abſque inſinuatione non tenet. *deciſ.*259. *num.*3. *Buccabella*.

Donatio facta ob cauſam reſpicientem conſeruationẽ familiæ, ſub certa lege primogenituræ in infinitum non eget inſinuatione. *deciſ.*192. *nu.* 1. *Pirouano*.

in Donationibus non requiritur inſinuatio, ſi adſit iuramentum, ſecundum communem opinionem. *deciſ.*323. *num.*84. *Coccino*.

Donatio ſi ſit correſpectiua, non eget inſinuatione. *deciſ.*323. *num.*78. *Coccino*.

in Donationem tranſit renunciatio mixta cum inſinuatione. *deciſ.*12. *num.*39. & 41. *Coccino*.

in Donatione an nihil operetur iuramentum, ſtante ſtatuto copulatiuè requirente iuramentum, & inſinuationem. *deciſ.*58. *num.*57. *Coccino*.

Donationis vim, ſi habeat renunciatio, non tenet, ſi careat inſinuatione. *deciſ.*12. *num.* 11. *Coccino*.

Donatio quando eſt impropria, non eget inſinuatione. *dec.*34. *num.*6. *Dunozetto*.

Donatio ex defectu inſinuationis, eſt nulla. *deciſ.*65. *num.* 3. *Dunozetto*.

Donatio non inſinuata, non valet. *deciſ.*58.*num.*47. *Coccino*.

Donatio cum non ſit renunciatio iuris quærendi, non indiget inſinuatione. *deciſ.*12. *num.*16. *Coccino*.

Donatio non valet, ſi careat inſinuatione de iure requiſita in donationibus excedentibus ſummam legalem. *deciſ.*118. *num.*5. *Pirouano*.

Donatio reſpectiua, & ob cauſam, non requirit inſinuationem. *deciſ.*292. *num.*32. *Panzirolo*.

Donatio, quando ſuſtinetur abſque inſinuatione propter iuramentum in præiudicium tertij. *deciſ.* 58. *num.*55. *Coccino*.

Donatio ex defectu inſinuationis eſt nulla. *deciſ.* 34. *num.*5. *Dunozetto*.

Donatio in ſe, & intrinſecè læſionem continere dicitur, & à ſtatuto Vrbis connumeratur inter contractus ſuaptè natura læſiuos. *deciſ.* 363. *num.* 7. *Veroſpio*.

Donatio læſionem continere nequit, quando merita aliunde probantur, quàm ex aſſertione contrahẽtium, illaque inferiora non ſint valore bonorum donatorum, & deniquè non pendeant à futuro euentu, ſed iàm præſtita fuerint. *deciſ.*363.*num.*8. *Veroſpio*.

Donationes mulierum, & minorum Statutum Vrb. improbans, niſi ſint cum certis ſolemnitatibus, non inducit ſolemnitates ad reſtringẽdam facultatem donandi propter benemerita, ſed vt in eorum exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum. *dec.*358.*n.*14. *Veroſpio*.

de Donatione, ſi generaliter loquatur aliquod ſtatutum, non compræhendit donationem ex cauſa. *deciſ.*358. *num.*4. *Veroſpio*. & quid in ſtatuto Vrbis. *ibidem num.*5.

Donatio reciproca ſolemnitates à ſtatuto Vrbis in cæteris contractibus requiſitas non expoſcit. *deciſ.* 363. *num.*9. *Veroſpio*.

Donatio reciproca nullam de iure ſolemnitatem expoſcit. *deciſ.*358. *num.*1 *Veroſpio*.

Donatio ſi ſit ob cauſam, & reciproca, non compræhenditur ſub ſtatuto loquente de donatione. *deciſ.* 323. *num.*82. *Coccino*.

Donatio abſquè alia probatione dicitur remuneratoria, ſi in ea merita ſpecificè, & expreſsè referantur. *deciſ.*50. *num.*7. *Quipo*.

Præter-

Præterquàm vbi incapacitas in donatario, vel donante reperitur, & legis fraus præſumatur. *ibidem num.*8.

Donatio, quando eſt facta ex mera, pura, & gratuita voluntate, & quia ſic voluit donans, non poteſt referri ad actum correſpectiuitatis, & ſic non poteſt dici ob cauſam. *deciſ.*34. *nu.*7. *Dunozetto*.

Donatio, ſi non ſit ſimplex, ſed ob cauſam, ceſſat tex. in l. ſi vnquàm, C. de reuocand. donat. *deciſ.* 323. *num.*29. *Coccino*.

Donatio omnis ob merita, & ſeruitia facta, connumeratur inter titulos oneroſos. *deciſ.*50. *n.*4. *Queipo*.

Donatio remuneratoria, quatenùs ſeruitiorum æſtimationem excedat, ſimplex, & libera donatio dicitur. *deciſ.*50. *num.*6. *Queipo*.

in Donatione remuneratoria læſio conſiderabilis eſt, quando merita ſecũdum diſpoſitionem ſtatuti ſunt æſtimanda. *deciſ.*358. *num.*18. *Veroſpio*.

Donatio remuneratoria ſecundùm magis communẽ opinionem non expoſcit ſolemnitates, quæ aliàs requirerentur in donatione gratuita. *deciſ.* 363. *num.*1. *Veroſpio*.

Donatio remuneratoria propriè non eſt donatio, ſed quædam accepti ſeruitij permutatio. *deciſ.* 358. *num.*2. *Veroſpio*.

Donatio remuneratoria vt fiat, nulla cogit neceſſitas, ſed naturalis ratio impellit. *dec.*358. *n.*3. *Veroſpio*.

Donatio ob cauſam facta à perſona non prohibita donare, ſecundùm communem, non requirit aliam probationem, quam eam, quæ ex ſola donatione colligitur: quia quando propter defectum probationum meritorum non ſubſiſteret, ſuſtineretur tamen in vim iuramenti promiſſorij in inſtrumento donationis adiecti. *deciſ.*358. *nu.*8. *Veroſpio*.

Secùs eſt in terminis ſtatuti Vrbis. *ibidem num.* 9.

Donatio vt dicatur ex cauſa oneroſa, & non gratuita, & ex mera liberalitate donantis, ob generalem meritorum expreſſionem, eſt neceſſaria eorum probatio. *deciſ.*50. *num.*9 *Queipo*.

Donatio non recipit naturam ſeruitij. *deciſ.* 129. *num.* 13. *Motmanno*.

Donationis reuerſio in caſu contrauentionis, quando ſtipulata eſt per verba ſignificantia conditionem, habet locum etiam in præiudicium vocatorum. *deciſ.*203. *num.*25. *Panzirolo*.

Donatio inter virum, & vxorem licet ſit prohibita, id tamen procedit in iure quæſito, non autem in iure quærendo. *deciſ.*12. *num.*13. *Coccino*.

Donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit ſimulata, & omninò præſumpta, iuramento non confirmatur. *deciſ.*55. *num.*15. *Ghiſilerio*.

Donatio, quæ purè à marito collata eſt in vxorem ipſo iure non valet. *deciſ.*12. *num.*28. *Coccino*.

Donatio inter virum, & vxorem prohibita eſt, & nulla. *deciſ.*55. *num.*13. *Ghiſilerio*.

Donatio inter virum, & vxorem valet, ſi is, qui donat non efficiatur pauperior, ideſt, ſi nihil diminuat de bonis ſuis. *deciſ.* 12. *num.* 2. *Coccino*. & vide *num.*26. & 27.

Donatio inter virum, & vxorem non valet. *dec.*259. *num.*2. *Buccabella*.

Donatio ibi non videtur eſſe, vbi non conſtat de animo donandi. *deciſ.* 323. *num.* 61. *Coccino*.

Donatio non eſt vera, ſi donans non fiat pauperior, licèt donatarius efficiatur locupletior. *deciſ.* 323. *num.* 27. *Coccino*.

Donatio vera, & propria conſiſtit in iuris quæſiti remiſſione. *deciſ.* 323. *num.* 55. *Coccino*.

Donatio quando eſt facta in eodem contractu, & coram eodem Notario, & teſtibus, cenſetur facta ex cauſa d. contractus. *deciſ.*67. *num.*8. *Dunozetto*.

Donationis vim habet promiſſio de donando. *deciſ.* 58. *num.* 12. *Coccino*.

Donatio, vt reſoluatur, ſufficit modicus defectus. *deciſ.*203. *num.* 29. *Panzirolo*.

Donatio facta per verba prægnantiſſima, tunc per generalitatem verborum in ea, etiam comprehenditur iuſpatronatus. *deciſ.*207. *num.* 12. *Dunozetto*.

Donatio, vel legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ, tenet, etiam ſtante ignorantia rei alienæ. *deciſ.* 192. *num.* 20. *Pirouano*.

de Donando promiſſio, ob ſpem, & ius futuræ donationis ipſi donatario quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt. *deciſ.*174. *nu.*11. *Merlino*.

Donatio facta ex cauſa oneroſa dicitur, ſi ob benemerita dicatur facta. *deciſ.* 50. *num.* 3. *Queipo*.

in Donatione, quando cauſa finalis excludatur. *deciſ.* 192. *num.* 3. *Pirouano*.

Donationis, & permutationis appellatione, non venit hypotecæ. *d.*118. *n.*19. *Pirouano*.

Donatio ſubſtineri non poteſt ex defectu ſtipulationis, & acceptationis pro abſente, & nondum nato. *deciſ.* 118. *num.* 13. *Pirouano*.

Donatio non efficitur pura ex clauſula, ex mera, pura, & gratuita voluntate, &c. quando adeſt cauſa donandi expreſſa. *deciſ.*65. *n.*11. *Dunozetto*.

Et hoc procedit, etiamſi ſpecialiter non eſſet expreſſa, dum cauſa aliter aſſignari poteſt. *ibid. n.* 12.

Donationis acceptatio vltra ſtipulationem Notarij, eſt neceſſaria ad effectum, vt abſentibus, pro quibus fuit ſtipulata, dicatur ius quæſitum. *deciſ.* 274. *num.* 3. *Motmanno*.

Donatio ſtipulata per Notarium pro abſente cum aliquo onere, abſens non aſtringitur ad aliquid niſi ſecuta eius ratificatione. *deciſ.* 274. *num.* 5. *Motmanno*.

Donatio facta ſub conditione, alias donatio ſit nulla, & pro non facta, tunc conditione non adimpleta, nullum cenſetur translatum dominium, propter vim impeditiuam d. pacti. *d.*274. *n.*6. *Motmanno*.

Et conſequenter rei donatæ dominium non abdicatur ab ipſo donante. *ibidem num.* 7.

Donatio conditionalis, quando cenſeatur ſublata. *deciſ.* 12. *num.* 39. & 40. *Coccino*.

Donatio facta cum conditione de non alienando, ſi donatarius alienet, dominium rerum donatarum ipſo iure reuertitur in donantem. *deciſ.*203. *nu.*3. *Panzirolo*.

Et præſertim, quando in donatione adeſt clauſula, non aliàs, aliter, &c. *ibidem num.* 4.

Donatio conditionalis, an poſſit reuocari. *deciſ.*174. *num.*6. *Merlino*.

in Donatione conditiones appoſitæ, vt valeant, requiritur quod in continenti ſint appoſitæ. *dec.*58. *num.* 43. *Coccino*.

Donatio quando eſt conditionalis, expectandus eſt euentus conditionis, nec donatarius eſt priuandus

dus illa ſpe, in qua ei fuit ius quæſitum. *deciſ.* 174. *num.* 20. *Merlino*.

in Donatione dicuntur in continenti conditiones appoſitæ, quando in ipſo contractu, vel poſt ipſum contractum ſucceſſiuè, nullo medio temporis interuallo inſeruntur. *deciſ* 58. *num.* 44. *Coccino*.

Donatio, quando eſt facta ſub conditione, tunc donatario ante euentum conditionis nullum emolumentum, ſeù ius acquiritur. *d.* 174. *n.* 4. *Merlino*.

Donatio, quando non eſt perfecta, tunc in ea licitum eſt apponere pacta, & conditiones. *deciſ.* 58. *num.* 1. *Coccino*.

Donatio conditionalis, pendente conditione reuocari non poteſt. *deciſ.* 174. *num.* 10. *Merlino*.

Donatio conditionalis, poſtquàm fuit purificata conditio, an retrotrahatur ad diem ſtipulati contractus. *deciſ.* 174. *num.* 23. *& num.* 14. *num.* 26. *& num.* 31. *Merlino*.

Donatio per pactum ſeù promiſſionem de donando, ità dicitur perfecta, vt non niſi de conſenſu donatarij in ea conditiones apponi poſſint. *deciſ.* 58. *num.* 46. *Coccino*.

Donatio facta filijs alicuius, qui eſſent etiam illius hæredes, tunc requiritur in eis vtraquè qualitas. *deciſ.* 217. *num.* 1. *Panzirolo*.

Donatio facta alicui, eiuſquè filijs, & deſcendentibus, præſumuntur tot donationes, quot ſunt perſonæ. *deciſ.* 203. *num.* 21. *Panzirolo*.

Ità vt filij habeant indepēdenter à patre. *ibid. n* 21.

Et ideo factum patris, non poteſt illis præiudicare. *ibidem num* 22.

Donatio facta filijs alicuius, vti heredibus Patris, tunc ius habendi donationem eſt hypothecatum, ità vt tranſeat cum ſuo onere ad filios. *deciſ.* 127. *num.* 1. *Coccino*.

Secus verò eſt dicendum, ſi ſit facta vti filijs. *ibidem num.* 2.

Donatio facta filijs naſcituris, etiam ſi ſit facta ab extraneo, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non autem ſimul, & ſemel. *deciſ.* 327. *num.* 21. *Coccino*.

Donatio facta à patre filio contemplatione certi matrimonij, non poteſt reuocari etiam cum conſenſu filij in præiudicium cōiugis *d.* 44. *n.* 4. *Merlino*.

in Donatione facta alicui, & eius filijs, & deſcendentibus, quando adeſt pactum reſolutiuum, tunc nullus ſucceſſiuè vocatus poteſt prætendere ius ſibi quæſitum, niſi cum dicta conditione. *dec.* 203. *num.* 24. *Panzirolo*.

Donationes inſinuari non debent, quando fiunt ex cauſa matrimonij. *deciſ.* 58. *num.* 51. *Coccino*.

Donatio, quando eſt non gratuita, ſed potius quædam venditio, non ſubiacet ſtatutis de inſinuandis, nec diſpoſitioni l. ſi vnquàm, C. de reuocand. donat. *deciſ.* 320. *num.* 49. *Remboldo*.

in Donationibus puris, & ſimplicibus requiritur inſinuatio, non autem in factis ob cauſam. *deciſ.* 65. *num.* 2. *Dunozetto*.

Donatio annua, quæ reſpectu ſingulorum annorum non aſcendit ad ſummam 500. ſed ſi reſpectu plurium annorum longè illam excedat, ex quo donatarius antè completum primum annum decedere poteſt, non tamen requirit inſinuationem. *deciſ.* 292. *num.* 27. *Panzirolo*.

in Donatione an requiratur inſinuatio ſtante iuramento, ardua eſt quæſtio. *deciſ.* 58. *nu.* 52. *Coccino*. & quę ſit communis, & magis communis *ibidem num.* 53. *&* 54.

Donatio inter virum, & vxorem tunc iuramento cōfirmatur, quando ſumus in vera donatione, non autem in ſimulata, & præſumpta, quæ reſultat ex cōfeſſione dotis receptæ. *deciſ.* 55. *n.* 16. *Ghiſilerio*.

Donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit iurata, ex iuramenti virtute videtur confirmata remanere. *deciſ.* 55. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

Donatio pura, ſeù directa inter maritos, non valet. *deciſ.* 12. *num.* 23. *Coccino*.

Donatio cauſa mortis inter virum, & vxorem tenet. *deciſ.* 12. *num.* 23. *Coccino*.

Donatio facta contemplatione futuri matrimonij in genere, vel extra capitula matrimonialia, an egeat inſinuatione. *deciſ.* 58. *num.* 49. *Coccino*.

Donatio facta contemplatione matrimonij, recipit naturam ipſius matrimonij, cuius reſpectu facta fuit. *deciſ.* 44. *n.* 6. *Merlino*, & quarè *num.* 7.

in Donatione matrimonium dicitur cauſa finalis, ſi certum matrimonium fuerit conſideratum. *deciſ.* 127. *num.* 12. *Coccino*.

in Donatione facta ſponſo, & eius filijs in capitulis matrimonialibus, conſideratur fauor prolis ex eo naſcituræ. *deciſ.* 127. *num.* 4. *Coccino*.

Et dd. filijs acquiritur ius ex perſona propria, non autem ex perſona patris. *ibid. n.* 5.

Donatio poſita in contractu dotalitio dicitur correſpectiua ad dotem, & eſt pars ipſius contractus dotalitij. *deciſ.* 127 *num* 13. *Coccino*.

Donatio poſita in contractu dotalitio, dicitur reciproca reſpectu dotis, & quædam permutatio, & eſt contractus innominatus. *dec.* 127. *n.* 13. *Coccino*.

Dotem ſi quis aſſignet beneficio ex cauſa neceſſaria, & non ex mera liberalitate non acquirit illius iuſpatronatus. *dec.* 220. *num.* 9. *&* 10. *Dunozetto*.

Dotis Eccleſiæ augmentum, vt dicatur, iuxtà opinionem, quam ſeruat Rota, non debet eſſe ad maiorem commoditatem, ſed ex cauſa neceſſaria. *deciſ.* 109 *num.* 15. *Ghiſilerio*.

Dos beneficio cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur. *deciſ.* 157. *num.* 30. *Pirouano*.

D O S.

Dos eſt ſoluenda ipſi marito, pro oneribus matrimonij. *deciſ.* 52. *num.* 17. *Merlino*.

in Dotem ſi fundus fuerit traditus, & maritus illū alienauerit, heredes mariti ſi offerant dotem in pecunia, qua mediante fundus poteſt recuperari, an vxor poſſit cogi eas accipere. *deciſ.* 312. *nu.* 44. *Merlino*.

Dotem ſibi datam eſſe, quantumuis maritus fateatur in inſtrumento, nihilominùs poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ. *deciſ.* 55. *n.* 19. *Ghiſilerio*.

Dos quando conſtituitur mulieri, ſpectādum eſt quid fuit datum perſonis ſimilium familiarum illius Vrbis *deciſ.* 49. *num.* 3. *Molinanno*.

Dotis contractum, & donationem propter nuptias, non enumerat Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151 inter cōtractus læſiuos. *deciſ.* 55. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Dos, quando incipit à traditione, non autem à promiſſione, ſi non conſtat de dolo, aut mala fide, dans nō tenetur de euictione. *deciſ.* 276. *n.* 6. *Dunozetto*.

Do-

Dotem vxoris ſi maritus nõ inoeſtiuerit, ſi ad id tenebatur, & promiſſores dotis non procurarunt d. inueſtimentum, hoc caſu iſti promiſſores nõ liberantur ab obligatione ſoluendi, & perinde eſt ac ſi dos ſoluta non fuerit. *decis.* 312. *num.* 38. *Merlino*.

Detractio dotis vxoris ipſiuſmet fideicom mittentis, quando nõ impediat immiſſionem fideicommiſſario. *decis.* 249. *num.* 20. *Ghiſilerio*.

Dos vxoris, quando non adſunt bona libera mariti, eſt detrahenda de bonis fideicommiſſo ſubiectis. *decis.* 210. *num.* 1. & 6. *Ghiſilerio*.

Dotem loco legitimæ, habet filia excluſa à Statuto. *decis.* 9. *num.* 10. *Veroſpio*.

Dotes ſaluas, & incolumes ſeruari, publica ſuadet vtilitas. *dec.* 318. *num.* 10. *Veroſpio*.

quòad Dotis amiſſionem, maritus non poteſt vxorem accuſare, ſi ipſa ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens commiſerit adulterium. *decis.* 155. *n.* 21. *Coccino*.

Dos eſt loco legitimæ portionis, quæ, circumſcripto ſtatuto, debetur fœminæ. *decis.* 329. *n.* 39. *Merlino*.

Dos quæ datur ex diſpoſitione ſtatuti filiabus excluſis à ſucceſſione, quando non ſuccedat loco legitimæ. *decis.* 9. *num.* 3. & 4. *Veroſpio*.

Dotibus plurimum lex fauet, ratione publicæ vtilitatis pro replenda liberis humana ſocietate. *decis.* 312. *num.* 3. *Merlino*.

Dos, & quartum dotale differunt. *decis.* 250. *nu.* 14. *Merlino*.

Dotis, & matrimonii contractus ſunt bonæ fidei contractus. *decis.* 58. *num.* 24. *Coccino*.

Dotem ſuam tantum mulier præſumitur habere. *dec.* 231. *num.* 2. *Coccino*.

Dotem poſt annum mulier poteſt repetere, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram. *decis.* 131 *n.* 12. *Pirouano*.

Dos, nec lucrum nec donatio propter nuptias eſſe poteſt, vbi matrimonium non adeſt. *decis.* 237. *n.* 7. *Dunozetto*.

Dotis fideiuſſor conuenitur inſolidum. *decis.* 318. *num* 81. *Veroſpio*.

Dotis confeſſio emanata conſtante matrimonio, & nulla præcedente promiſſione, veram, & realem ſolutionem non probat. *decis.* 259. *n* 1. *Buccabella*.

in Dotem, quando in actu traditionis dantur res æſtimatæ, non dicuntur res dotales, & ſoluto matrimonio non redduntur ipſæ res vxori, ſed ipſarum rerum æſtimatio. *decis.* 52. *num.* 2. *Merlino*.

Dos, quando probatur ſoluta marito per confeſſionem receptionis, præcedente promiſſione, tunc excluditur præſumpta donatio in fraudem. *decis.* 210. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Dotis detractio debet fieri, quando bona fideicommiſſaria ſunt reſtituẽda. *decis.* 311. *n.* 12. *Ghiſilerio*.

Dos, quando mulieribus eſt conſtituenda, inſpiciendum eſt, quid cum mulieribus de eadem familia obſeruatum fuit. *decis.* 49. *num.* 2. *Motmanno*.

Dos, & augmentum dotis, à pari procedunt in reſtitutione. *decis.* 300. *num.* 8. *Pirouano*.

in Dotem ea, mulier non poteſt dare, quæ penitùs amiſit. *dec.* 290. *num.* 6. *Buccabella*.

Dos debita alicui, ſolùm eſt præſtanda contractis nuptijs, & non antea. *decis.* 80. *num.* 2. *Merlino*.

Dos etiam conſtante matrimonio poteſt validè augeri. *decis.* 290. *num.* 8. *Buccabella*.

Quod intellige, quando conſtat dotem fuiſſe verè, & realiter auctam. *ibid. num.* 9.

Dotis notabilem quantitatem vxor non præſumitur dediſſe, ſi in inſtrumento dotali nulla ſit facta mẽtio. *decis.* 290 *num.* 10. *Buccabella*.

Dotis lucrum, quando debetur ex ſtatuto, vel pacto, an debeatur non conſummato matrimonio. Quæſtio iſta inter Doctor. eſt valdè controuerſa. *decis.* 307. *num.* 17. *Dunozetto*.

Et pro vtroquè caſu adſunt Doctor. qui de communi teſtantur. *ibidem*.

Dos, ſine matrimonio non debetur. *decis.* 9. *num.* 5. *Veroſpio*.

ex Dotis ſola conſtitutione non dicitur conſtare de reali numeratione. *decis.* 55. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

de Dotis actuali ſolutione quando non conſtat, ſi ejus ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa facta à marito. *decis.* 55. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

Dotis caſus eſt exceptus in Statut. Vrb. lib. 1. c. 158. de præſcript. *decis.* 316. *num.* 14. *Pirouano*.

Dos ab extraneo, & patre ſimul aſſignata; ſi matrimonio ſoluto ad patrem reuertatur; Extraneus remanet liber ab onere aſſignandi, & nouus quòad eum requiritur conſenſus, vt teneatur dotem de nouo dare. *decis.* 299. *num.* 8. *Veroſpio*.

de Dotis actuali numeratione, quando non dicatur apparere. *decis.* 55. *n.* 3. *Ghiſilerio*.

Dos habetur loco legitimæ portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione patris. *decis* 329. *num.* 46. *Merlino*.

in Dotis cauſa, quando minor ſe obligat, nõ ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ. *decis.* 55. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Dos, non eſt veriſimile, quod fuerit liberè ſoluta marito iuueni, & minori, cum de facili potuiſſet eam conſumere. *decis.* 55. *num.* 23. *Ghiſilerio*.

Dos ab auo data, vel legata nepti, patre eius viuente, an cenſeatur legata patris contemplatione, vel ſolius neptis intuitu. *dec.* 145. *num.* 7. *Pirouano*.

Dos conſtituta nepti ab auo, quibus ſignis colligitur eam reliquiſſe contemplatione filij. *decis.* 145. *n.* 19. 20. 21. 22. & 24. *Pirouano*.

Vide ſuprà in verbo Auus.

Dos non poteſt detrahi ex fideicommiſſo particulari: & allegantì quod bona libera non ſufficiunt, incumbit onus probandi, & concludenter. *dec.* 301. *num.* 16. *Ghiſilerio*.

Pro Dote non poſſunt retineri.

pro Dote diſtrahi poteſt tàm fideicommiſſum vniuerſale, quàm particulare, & ideò inter eos non eſt conſtituenda differentia. *decis.* 312. *num.* 35. *Merlino*.

Dos, antea quàm poſſit detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, quid ſit inſpiciendum. *decis.* 49. *num.* 1. *Motmanno*.

Dos etiam detrahi poteſt ex re particulari per teſtatorem expreſsè alienari prohibita ex d. Auth. res quæ. *decis.* 312. *num.* 31 *Merlino*.

Dotis detractio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non poteſt fieri, quando adſunt bona libera. *decis.* 301. *n.* 13. *Ghiſilerio*.

in Dotem prius ſunt computandæ bona libera, antequàm deueniatur ad remedium Auth. res quæ. C. com-

commun. de legat. *deciſ.240.num.7.Motmanno.*

de Dote reſtituenda vxori quando agitur, ſemper intrat priuilegium Auth.res quæ C.comm.de legat. *deciſ.154.nu.9. & 12.Pirouano.*

pro Dotis conſtitutione, vel reſtitutione, tàm fideicommiſſum vniuerſale, quam particulare in totum vigore Auth. res quæ. C. commun. de leg. poteſt euerti. *deciſ.312. n.36. Merlino.*

in Dotibus non ſunt exhaurienda bona fideicommiſſaria contra expreſſam mentem fideicommittentis. *dec.49.num.*11. *Motmanno.*

in Dotem, quando dantur res æſtimatæ, ex ipſa æſtimatione inſurgit quędam venditio inter coniuges. *deciſ.52. num.3. Merlino.*

Quis cenſetur rę ipſa per mulierem, vel eius parētes vendi v.g. fundum ſponſo, & precium eiuſdem fundi fingitur ſolutum vxori, & illico ex cauſa dotis idem precium breui manu datum marito. *ibid. num.*3. 13. 18. & 19.

Dos, quando fuit tradita in fundó æſtimato, dicitur reuera conſiſtere in quantitate pecuniarum prædij ęſtimati, & nō in prædio. *deciſ.52. n.6. Merlino.*

Dos à patre data, veluti profectitia, ſolutò matrimonio ad patrem reuertitur. *deciſ.299. nu.1.Veroſpio.*

Dos debita filiæ excluſæ à ſtatuto, debetur ei tanquàm extraneæ. *deciſ.* 145. *num.* 2. *Pirouano.*

Dotandi onus eſt reale, bonis paternis inhærens pœnès quoſcūq; exiſtentibus. *deciſ.312.n.23.Merlino.*

ad Dotes filiarum teſtatoris, hæredes tenentur ęquis portionibus. *deciſ.145. num.6. Pirouano.*

pro Dote præſumitur pater legare filiabus. *deciſ.145. num.17. Pirouano.*

Dotis fructus debentur vxori pendente lite ſuper ſeparatione thori, licèt dos conſiſtat in pecunia numerata. *deciſ.280. num* 10. *Coccino.*

Dotis fructus ſpectant ad maritum in recompēſationem onerum matrimonij. *deciſ.* 259. *num.* 10. *Buccabella.*

Dotis fructus ſpectant ad maritum, & ideò vxor in eis non habet intereſſe. *deciſ.44. nu.*11.14. & 15. *Merlino.*

de Dotis fructibus ali debet mulier, & non de proprietate. *deciſ.280. num.*11. *Coccino.*

Dotis fructus non debentur marito de tempore non ſupportationis onerum matrimonij. *dec.240. n.12. Motmanno.*

in Dotis fructibus taxandis, ſequenda eſt conſuetudo Regionis, ſi ſuper hoc non adſit in Ciuitate Statutum. *deciſ.300.num.11. Pirouano.*

in Dotis credito, quando veniant imputandi fructus bonorum hæreditariorum. *deciſ.5.nu.14.Veroſpio.*

Dos ab extraneo promiſſa cenſetur donata, niſi ſtipuletur eam ſibi reddi. *deciſ.269. num.9.Veroſpio.*

Dotis promiſſio ab extraneo facta non videtur animo donandi facta, ſi fiat ſub pacto reuerſionis ad fauorem eius, cui de iure reſtituenda erit. *dec.299. num.11.Veroſpio.*

ad Dotis receptionem Moniales accedere, neque in Monaſterium ingreſſa adſtringi poteſt ad illam ſoluendam, ante profeſſionem, & quare. *deciſ.* 121. *num.* 12. *Pirouano.*

Dotis receptio certiſſimum eſt. quod ſubiacet exceptioni non numeratæ dotis. *deciſ.55. num.* 18. *Ghiſilerio.*

de Dotis receptione confeſſio facta à marito, non conſtito de vera eius numeratione, eam vxori donare videtur in fraudem legis prohibentis donationem inter virum, & vxorem. *dec.55. num.* 12. *Ghiſilerio.*

Dotis receptio, ſi fuerit à marito confeſſata, præſumitur quod illa non fuerit numerata, ſi non conſtet quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta. *deciſ.55. num.21. Ghiſilerio.*

Dotis receptionis iudicium eſt vniuerſale. *deciſ.73. num.5. Merlino.*

Dos, ſi conſiſtat in fundo dotali, & vxori ſoluto matrimonio ſit reſtituendus, non eſt acquirendus pro hæredibus mariti. *deciſ.52.nu.12. Merlino.*

pro Dotium aſcendentium reſtitutione alienari poſſunt bona fideicommiſſaria. *deciſ.* 153. *num.* 1. *Pirouano.*

ad Dotis reſtitutionem tenetur maritus, quando thori ſeparatio accidit eius culpa. *deciſ.* 300. *n.*2. *Pirouano.*

circa Dotis reſtitutionem, nempe modum, & tempus, debet attēdi ius commune: circa verò acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis, attenduntur ſtatuta locorum. *deciſ.250. num. 22. Merlino.*

ad Dotis reſtitutionem tenetur maritus, quando thori ſeparatio ſecuta eſt ob eius ſæuitiem. *deciſ.* 280. *num.1. Coccino.*

Dotis reſtitutio ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis thori. *deciſ.277.num.37. Pirouano.*

Dotis ſolutio cenſetur facta principaliter marito, contemplatione tamen vxoris. *deciſ.52. num.* 14. *Merlino.*

de Dotis vera, & reali ſolutione facta marito, licèt adſit eius confeſſio receptionis, quando non conſtet. *deciſ.* 55. *num.20. Ghiſilerio.*

Dotium ſolutiones cum conditione inueſtiendi eas, fere ſemper ad effectum dotes aſſecurandi fieri ſolent *deciſ.55. num.* 2. *Ghiſilerio.*

Dotatio eſt Actus reiterabilis. *deciſ.* 329. *num.*38. *Merlino.*

E

EBRIETAS.

EBrietas, vt adimat fidem teſtibus, neceſſario debet probari, quod de tempore examinis erant ebrij. *deciſ.45.num.27. Ghiſilerio.*

ECCLESIA.

de Eccleſiæ præiudicio quando agitur, & de actu voluntario, requiritur conſenſus totius Capituli. *deciſ.* 20. *num.* 5. *Ghiſilerio.*

Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatuto Vrb. lib.1. cap.124. in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita bona relocentur ſucceſſoribus. *deciſ.* 59.*n.*31. *Coccino.*

Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatut. Vrb.lib.1. cap.154. in quo habetur quod ad reſcindendum contractum, ſufficiat docere de læſione vltrà tertiam partem. *deciſ.* 58.*num* 32. *Coccino.*

Eccleſia non comprehenditur ſub ſtatut. Vrb. lib. 1. cap.157. in quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam quòd non ſteterit in obligatione. *deciſ.* 58. *num.* 33. *Coccino.*

pro Eccleſiæ neceſſitate datur coadiutoria, & non per-

perſonæ, cui conceditur coadiutoria. *deciſ.* 20. *num.*11. *Ghiſilerio*.

Eccleſia, licèt teneatur pro expenſis factis per Abbatem in ingreſſu Monaſterij, non tamen tenetur pro exceſſiuis, & factis ad meram pompam. *deciſ.* 200. *num.*3. *Dunozetto*.

Eccleſiæ malo ſtatu firmato, locus eſt ſuppreſſioni. *deciſ.*223.*nu.*8. *Ghiſilerio*.

Eccleſiæ, aut dignitatis nomine poteſt Prælatus manutentionem obtinere in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis, & hoc etiam quod eorundem Iurium poſſeſſionem numquam apprehendiſſet. *deciſ.*29.*nu.*13. *Veroſpio*.

Eccleſiæ bonorum dominium nō ſolum ad effectum recognitionis, ſed etiam ad effectum deuolutionis, qualiter probetur. *deciſ.*161.*nu.*9. *Coccino*.

Eccleſiæ vni, ſi teſtator aliquid reliquerit, dato quod Papa diſponat, quod illud alteri Eccleſiæ tribuatur, optimè dicitur Papam ſcire præiudicium, quod infertur dictæ Eccleſiæ. *deciſ.*11. *num.* 27. *Ghiſilerio*.

Eccleſiæ indemnitati prouidetur per coadiutoriam. *deciſ.* 36.*nu.*2. *Ghiſilerio*.

Eccleſia, vel dignitate vacante ſi bona occupentur per tertium, Eccleſiæ competit interdictum Vnde vi. *deciſ.*78. *nu.*11. & 20. *Dunozetto*.

Ita quod non competat Eccleſiæ, vel dignitati manutentio. *ibidem num.*12.

Eccleſia eſt talis, vt non poſſit perdere poſſeſſionem, pro vt eſt pupillus. *deciſ.*78. *num.* 5. *Dunozetto*.

Eccleſiæ nomine poteſt Prælatus agere tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio: quod procedit etiamſi ipſemet Prælatus fecerit contractum inutilem, & habuerit ſe pro ſpoliato. *deciſ.* 78. *num.* 2. & 3. *Dunozetto*.

Eccleſiæ poſſeſſio non eſt ciuiliſſima, ſed ciuilis, & eſt conſiderabilis ad effectum recuperandi naturalem. *deciſ.*139. *num.*36. *Dunozetto*.

Eccleſiæ poſſeſſio dum cognoſcitur, an ſit valida, nec nè, poſſeſſor eſt manutenendus. *deciſ.* 139. *num.*46. *Dunozetto*.

Eccleſiæ nomine poteſt Prælatus ex vi poſſeſſionis ciuilis, quam Eccleſia apud ſe retinet. recuperare naturalem, & occupatorem ex pellere. *deciſ.*78. *num.* 38. *Dunozetto*.

Eccleſiæ iura omnia competentia, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, competunt eius Prælato nomine ipſius Eccleſiæ. *deciſ.* 275. *n.*16. *Coccino*.

Eccleſiæ Rector non poteſt præiudicare: & licèt alienando bona Eccleſiæ habeat ſe pro ſpoliato, nihilominus Eccleſiæ competit manutentio. *deciſ.* 291. *num.*6. *Ghiſilerio*.

in Eccleſiarum rebus, Chriſti dominium eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum, tamquàm principali Domino. *deciſ.*139. *nu.*20. *Merlino*.

Eccleſiæ nomine Prælatus poteſt agere iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem. *deciſ.*139. *n.*27. *Dunozetto*.

Eccleſiæ bona ſi Prælatus malè alienet, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ. *deciſ.* 139. *num.* 28. *Dunozetto*.

Eccleſia, quando eſt conceſſa alicui cum omnibus ſuis pertinentijs, certum eſt quod venit etiam cura animarum ipſi Eccleſiæ annexa. *deciſ.*21. *num.*6. *Coccino*.

in Eccleſiæ ſuæ præiudicium non creditur Prælato, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probent. *deciſ.*23. *num.*9. *Pirouano*.

de Eccleſiæ vtilitate, & neceſſitate quando agitur, conſenſus Capituli ſufficit, quod detur à maiori parte *deciſ.*20. *num.*9. *Ghiſilerio*.

Eccleſia, ſi contrahat cum minoribus, vel mulieribus, cum ſit æquè priuilegiata, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutariæ. *d.*190. *n.*27. *Merlino*.

Hanc opinionem pro conſtanti Rota exiſtimat retinendam eſſe. *ibidem. num.*28.

Eccleſiæ Rector non poteſt tollere priuilegium libertatis Eccleſiaſticæ. *deciſ.* 339. *n.*76. *Merlino*.

Eccleſiæ identitati prouidetur per Coadiutoriam, ſtante infirmitate Prælati. *deciſ.*20. *num.*7. *Ghiſilerio*.

in Eccleſijs particularibus traditiones, quam vim habeant. *deciſ.* 177. *num.*10. *Motmanno*.

Eccleſiæ expedit habere magis vnum emphyteutā, quàm alium. *deciſ.* 42. *num* 25. *Merlino*.

Eccleſiæ poſſeſſionem qui conſequitur, etiam poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ conſequitur. *deciſ.* 78. *num.*31. *Dunozetto*.

Eccleſiæ fauore præſtatio annua præſumitur ex cauſa Canonis. *deciſ.*28. *nu.*11. *Ghiſilerio*.

Eccleſiæ exiſtentia præſupponenda, etſi teſtator aliquid reliquerit pro Capella fabricanda, *deciſ.* 11. *num.*23. *Ghiſilerio*.

in Eccleſiæ foro ius Canonicum ſeruandùm eſt. *deciſ.* 266. *num.*6. *Coccino*.

Eccleſiæ, ne ex diuturna vacatione damnum ſentirent, ideò cauſæ beneficiales citò ſunt expediendæ. *deciſ.* 124. *num.* 30. *Coccino*.

Eccleſiæ pacto præiudiciali, quando teneatur ſtare Prælatus, & illi præiudicet idem pactum, quamuis nocere non poſſit Eccleſiæ. *d.*29. *n.*16 *Veroſpio*.

Eccleſiæ dedicationis feſtum in Eccleſia cathedrali celebratur, *deciſ.*177. *num.*5. *Motmanno*.

Eccleſiæ nomine cōpetit Prælato manutentio, etiāſi ipſe inutiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit. *deciſ.*275. *num.*17. *Coccino*.

Eccleſia, quando viduatur, eſt ſeruanda in electionē forma cap. quia propter de elect. *deciſ.*289. *n.*30. *Coccino*.

Eccleſiæ nomine permiſſum eſt, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio agere, & iura ſua vindicare Prælato, licèt ipſe expreſsè ad contrarium conſenſiſſet. *deciſ.*288. *nu.*17. *Pirouano*.

de Eccleſia priuanda ſuo iure ex facto Rectoris, vel alterius, quando agitur, Eccleſia non dicitur priuata, ſed ſemper poteſt intentare manutentionē, & illi danda eſt. *deciſ.*291. *num.*5. *Ghiſilerio*.

Eccleſiæ dotis augmenti neceſſitas, ex quibus probetur. *deciſ.*109. *num.*16. *Ghiſilerio*.

de Eccleſiæ læſione, vel Statutorum ſi agatur, ſcilicet ne quid agatur contrà diſpoſitionem Iuris, vel Statutorum Eccleſiæ, Capitulum poteſt ſe opponere. *deciſ.*289. *num.*77. *Coccino*.

apud Eccleſiam, mortuo Prælato, remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis. *d.*27. *nu.*9. *Dunozetto*.

de Eccleſiarum ſuarum rebus præſumitur informa-

tus

tus Epiſcopus, *deciſ.30. num.11. Vbaldo.*
Eccleſiæ Bona Prælatus nouus poſſidet abſquè apprehenſione, cum Eccleſia poſſideat. *deciſ.139. num.25. Dunozetto.*
Eccleſiæ ſtatum præcedentem Ordinarius non poteſt immutare. *deciſ.27. num.10. Dunozetto.*
Eccleſia etiam eo caſu, quo eſt dotata, an admittatur acquiſitio iurispatronatus ex dotatione. *deciſ.218. num.12. Pirouano.*
Eccleſia eſt pars integralis, & neceſſaria ad conſtituendum Monaſterium. *deciſ.21. n.4. Coccino.*
Eccleſia numquàm deſinit poſſidere, & numquàm moritur. *deciſ.78. num.6. Dunozetto.*
Eccleſia de iurepatronatus omninò habere debet dotem, quæ illi conſtitui non poteſt ex decimis. *deciſ.311. num.10. Veroſpio.*
in Eccleſia ſpeciale eſt, quod ex actu nulliter geſto à Rectore non remaneat priuata poſſeſſione. *deciſ. 291. num.7. Ghiſilerio.*
Et hoc ea ratione, quia poſſeſſio non dicitur exiſtere penès Rectorem, ſed apud Eccleſiam. *ibidem nu.8.*
Eccleſiæ datur interdictum. Vnde vi, pro rebus malè à Prælato alienatis. *deciſ.291. nu.9. Ghiſilerio.*
in Eccleſijs Monialium habet etiam locum cap.1. de Capell. Monach. *deciſ.21. num.10 Coccino.*
Eccleſiæ præiudicat confeſſio Prælati de actu geſto à ſe ipſo. *deciſ.15. num.17. Coccino.*
Eccleſia, & pupillus non poſſunt perdere poſſeſſionem. *deciſ.226. num.26. Coccino.*
Eccleſia, & minor æquiparantur. *d.289. n.75 Coccin.*
Eccleſia retinet apud ſe ciuilem poſſeſſionem. *deciſ. 139. num.9. Dunozetto.*
Et ideò ex hoc ſequitur, quod eadem ciuilis poſſeſſio non poteſt eſſe penès alium. *ibidem n.10.*
Eccleſiæ & loca Pia numquàm moriuntur. *dec.21. num.26. Merlino.*
Eccleſia, quod contineat ſtatum antiquum, probatur ex obſeruantia interpretatiua. *deciſ.311. num.9. Veroſpio.*
in Eccleſiæ præiudicium confeſſio adminiculata, etiam probat. *dec.15. num.16. Coccino.*
Eccleſia, cum retineat ciuilem poſſeſſionem, eam non perdit, ex eo quod quis ſibi occupet naturalem. *deciſ.139. num.15. Dunozetto.*
Ita vt ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis propulſare poſſit turbatores, illiſque reiectis naturalem primæuam poſſeſſionem continuare. *ibid. nu.16.*
Et iſta propulſatio, quando fieri poſſit. *ibid. nu.17.*
Eccleſiæ poſſeſſio ſemper dicitur plena, & nũquàm vacat. *deciſ.226. num.18. Coccino.*
Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ perſonæ, & res ipſorum, non ſolum iure humano, quinimò & diuino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſunt immunes. *deciſ.339. num.8. Merlino.*
Eccleſiã non decet minùs liberum eſſe de tempore Principum Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis. *ibidem num.14.*
Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ tamquàm ſponſa, familiareſquè, & domeſtici Chriſti, potiri debent eadem prærogatiua, ſcilicet exemptione à ſolutione tributorum. *ibidem num.7.*
Eccleſiarum bona ſunt ipſius Domini patrimonium. *ibidem. num.26.*
Eccleſia tenetur ad onera impoſita prædiis, antequam ea ad Eccleſiam peruenirent: & ad hoc requiritur,
Quòd onera ſint realia, vera prædiis infixa, impoſita ſuper bonis propter bona, non autem perſonis propter bona.
Et quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem pro aliquibus vrgentibus cauſis, & illis ceſſantibus remouenda. *ibidem num.55. 56.*
Eccleſia, dum ſoluit collectas de prædiis, quibus iam impoſitæ erant, quando ad eam peruenerunt, non ſoluit vti tributum, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem. *ibid. num.59.*
Et quemadmodùm erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab authoribus Laicis prius impoſitæ eſſent.
Ita pari ratione tenebitur Eccleſia ad Tributa, quę vel ex pacto, vel ex alia cauſa, & conuentione, Princeps dum prædia poſſeſſa à Laicis ſub eius erant poteſtate, infixit. *ibid num.61. & 62.*
Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, vel contractu, ad quas aliter non teneretur. *ibid. nu 65, 66. & 67.*
Eccleſia, ſi faciat æſtimum, tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus, non autem ex vi iuriſdictionis Laicorum. *ibid. num.69.*
Sed hoc intellige, ſi adſit conſenſus, & auctoritas Summi Pontificis. *ibid. num.70.*
Eccleſiæ non præiudicat ſolutio Tributorum facta à Laicis, de illis bonis, quæ poſteà ad eam peruenerunt, cum ceſſat ratio ſubiectionis, quæ in Laicis militabat. *ibid. num.73.*
Vide ſuprà in verbo Bona, & in verb. Clericus, & infrà in verb. Immunitas.
ad Eccleſiam Cathedralem ſpectat facultas exigendi decimas in toto Territorio. *deciſ. 177. num.6. Motmanno.*
ad Eccleſiam Cathedralem pertinet Sacramentorũ omnium indiſtincta adminiſtratio. *deciſ.177. nu.7. Motmanno.*
Eccleſiæ Cathedralis Capitulo vallè intereſt ne illius Beneficiati, & alij Clerici inferiores ius acquirant faciendi Collegium. *deciſ. 136. num.2. Motmanno.*
Eccleſia, quando docet de primæuo ſtatu Collegialitatis, in illo debet conſeruari. *deciſ. 221. num.19. Banzirolo.*
Eccleſia Collegiata numquàm poteſt dici extincta habitu, niſi appareat de illius totali ſuppreſſione auctoritate Superioris. *ibid. num.22.*
Et ità, & taliter vt nullo modo poſſit reuiuiſcere. *ibid. num. 23.*
Eccleſia, ſi non ſit Collegiata, Epiſcopus facere non poteſt vt ſit Collegiata: ità etiam ſi ſit Collegiata, facere pariter non poteſt, vt non ſit Collegiata. *ibid. num.29. & 30.*
in Eccleſijs Collegiatis electio Canonicorum ad quẽ ſpectet. *deciſ. 72. num.2. 3. & 4. Quipo.*
in Eccleſijs Collegiatis, quando ſolùs Ordinarius conferat. *deciſ.157. num.24. Pirouano.*
Eccleſiæ Collegiatæ beneficia cenſentur dotata de bonis proprijs ipſius Eccleſiæ. *deciſ.157. num.25. Pirouano.*

Eccleſia, quando non eſt curata, & poſteà efficitur Parochialis &c. ad eam decimæ tranſire non poſſunt in præiudicium Epiſcopi Parochi vniuerſalis, niſi cum expreſſa mentione decimarum. *deciſ.61. num.6. Pirouano.*

Eccleſia Parochialis, ſi ſit vnienda, & incorporanda alteri Eccleſiæ, ſunt vocandi Patroni &c. & etiam Parochiani, cum de eorum intereſſe principaliter agatur. *deciſ.223. n.5. Ghiſilerio.*

Eccleſia remanet Parochialis habitu, licet omnes Parochiani moriantur, vel recedant. *deciſ.221. num.25. Panzirolo.*

Eccleſia Parochialis incorporata Monaſterio, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Parochiæ, cũ omnibus ſuis Iuribus. *deciſ.30. num.1. Vbaldo.*

in Eccleſia Parochiali Epiſcopus, quid poſſit viſitare. *deciſ.21. num.9. Coccino.*

Eccleſiæ Parochiali debentur primitiæ fructuum, vbi prædia ſita ſunt. *deciſ.261. num 3. Buccabella.*

Eccleſia Parochialis quando eſt regularis, deputatio Curati ſpectat ad Monachos. *deciſ.21. num.1. Coccino.*

in Eccleſia Parochiali beneficiati duo ſatis ſunt. *deciſ.6. num. 10. Veroſpio.*

Eccleſia matrix in Parochiam erecta, conſeruat iura ſtatus antiqui in exigenda quarta funerali, iure decimandi & ſimilibus, quę iura ab ea auelli non poſſunt. *deciſ. 311. num. 8. Veroſpio.*

ad Eccleſiam parochialem de iure ſpectant decimæ. *deciſ.61. num.16. Pirouano.*

in Eccleſiis Regularibus electio Canonicorum pertinet ad Capitulum, & Prælatum ſimul. *deciſ.72. num.1. Queipo.*

Eccleſia, ſi ſit ſita intra ſepta Monaſterij, præſumitur regularis. *deciſ. 21. num.3. Coccino.*

in Eccleſia Regulari; ad hoc vt poſſit reſeruari iuſpatronatus, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis. *deciſ.218. nu.37. Pirouano.*

Nec per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis. *ibid. num.37.*

in Eccleſia regulari exercitium curæ animarum, quando eſt parochialis, poteſt exerceri per Vicarium ſæcularem. *deciſ.21. num. 8. Coccino.*

in Eccleſia receptitia non datur vacatio, nec poteſt fieri reſignatio. *deciſ 27. n.5. Dunozetto.*

Eccleſiæ vnitæ probatio, ex quo benè deducatur. *deciſ. 16. num. 8. Ghiſilerio.*

Eccleſia vnita omnino ſuppreſſa remanet, & efficitur prædium Eccleſiæ, cum qua eſt vnita. *deciſ.16. num.14. Ghiſilerio.*

E D I C T V M.

per Edictum poteſt procedere ex ſua auctoritate Iudex Ordinarius de iure ciuili. *deciſ.104. num.1. Coccino.*

Attamen hoc limita de Iure Canonico, quia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptum Papæ. *ibidem nu.2.*

per Edictum non poteſt citari, ſtante generali mandato Papæ de citando, ſed requiritur ſpecialis mentio. *deciſ. 104. num.5. Coccino.*

per Edictum quando proceditur, tunc citationes debent fieri in duobus locis in Curia. *deciſ.104. nu.8. Coccino.*

Necnon in duobus locis vicinis in partibus, etiamſi non ſint de vicinioribus. *ibidem num. 9.*

Et citationes originales debent affigi, legi, & dimitti affixæ per aliquot horas. Et iſta affixio debet fieri in Valuis Eccleſiæ maioris *ibidem num.10.*

Edicta non poſſunt fieri ſine ſcriptura. *deciſ. 289. num.33. Coccino.*

EDVCATIONE filiorum an ſit priuanda mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid faciat. *deciſ.255. num.19. Pirouano.*

Vide infrà in verbo Pupillorum educatio.

E L E C T I O.

Electio perſonæ incertæ, de certis poteſt committi, & ſuſtinetur. *deciſ.38 num.19. & 20. Dunozetto.*

Electio in dubio præſumitur Canonica. *deciſ. 289. num.27. Coccino.*

Electioni ſi opponatur aliquis defectus, vt puta, quod non ſit factum ſcrutinium, vel collatio &c. ipſe opponens tenetur probare hanc negatiuam. *ibid. num.27.*

in Electione ſuprema Summi Pontificis non requiritur ſcriptura. *ibid. num.34.*

in Electionibus non eſt ſeruanda forma cap. quia propter. de elect. ſed ſolum, quando Eccleſia viduatur. *ibid. num.38.*

de Electionis inualiditate opponens per procuratorem, in eius mandato ſingulariter, & clarè omnia contenta in c. vlt. circa. de elect. exprimi debent. *ibid. num.52.*

Electio Canonicorum in Eccleſijs Collegiatis eſt ſimultanea inter Capitulum, & Prælatum. *deciſ.72. num.2. 3. & 4. Queipo.*

Electio ad iuſpatronatus quando eſt valida, tunc nõ eſt locus vlteriori electioni. *deciſ.295. num. 4. Panzirolo.*

de Electionis inualiditate opponens, quando non audiatur. *deciſ.289. num.29. Coccino.*

Electio vitiatur per contemptum ſolum vnius. *deciſ. 36. num 1. Ghiſilerio.*

Electio de nouo Canonico facta per Capitulum, & Canonicos ad hunc effectum congregatos, facit indicium pro Collegialitate. *deciſ.221. num.2. & 11. Panzirolo.*

Electionem viæ inutilis ſi quis fecerit, ſibi imputet. *deciſ. 7. num. 10. Ghiſilerio.*

poſt Electi confirmationem, opponens, an audiatur contra formam electionis. & vide n.10. *deciſ 359. num.9. & 10. Motmanno.*

Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi alius poſſideat. *deciſ.289. nu.28. Coccino.*

Electus non tenetur probare validitatem ſuæ electionis, niſi præſumptio ſit contra electores. *ibidem num.29. Coccino.*

ELIGENDI ſtatus ex quibus videatur legitimè ſtabilitus. *deciſ.72. num.5. Queipo.*

Eligendi facultas data ab homine de eligendo certũ de incertis, tenet; & quare. *deciſ. 38. num. 37. Dunozetto.*

Eligendi ius citrà Prælaturam, non infert per neceſſe Collegium. *deciſ 221. num.3. Panzirolo.*

Eligere, eſt vnum, vel plures voluntariè capere. *deciſ. 38. num. 3. Dunozetto.*

Eligere incertum de certis, quando Commiſſarius poſſit id facere. *deciſ.38. num. 33. Dunozetto.*

E F F E C T V S.

Effectus ſtatim ceſſare debet ceſſante cauſa. *dec.355. num.15.*

num. 15. *Motmanno.*

Sed iſta regula non procedit in iure iam quæſito, quod etiam ceſſante exiſtentia cauſæ retinetur. *ibid. num.* 11.

Effectus in contractibus potius inſpici debet, & illud quod conuenit naturę ipſius contractus, quam nominatio, & verba *deciſ.* 52. *num.* 15. *Merlino.*

Effectum dummodo habeamus, ſperni poteſt forma, dum dicta forma inducta eſt ad certum effectum. *deciſ.* 124. *num.* 41. *Coccino.*

Effectum non producunt actus agentium vltrà eorum intentionem. *deciſ.* 93. *num.* 5. *Queipo.*

de Effectuatione locationum non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuæ. *deciſ.* 186. *n.* 19. *Ghiſilerio.*

EMENS loca Montium, & ſciens quod ſunt vinculata, quid ex hac ſcientia inferatur. *deciſ.* 77. *nu.* 16. & 20. *Merlino.*

EMOLOGATIO.

Emologatio operatur, vt laudum ſuſtineatur in vim pacti. *deciſ.* 159. *num.* 1. *Coccino.*

Emologatio expreſſa deducitur ex ſubſcriptione laudi. *ibid. num.* 2.

Emologatio, ex ſubſcriptione laudi ante prolationem nulla deducitur, ſi ſubſcribens ignorabat quid contineri deberet in laudo. *ibid. num.* 3.

Emologatio tacita ſufficit de Iure Canonico, vt valeat in vim pacti laudum. *ibid. num.* 4.

Sed ſecus eſt de Iure Ciuili *ibid. num.* 5.

Emologatio tacita, ad hoc vt faciat valere laudum in vim pacti, requiritur ſcientia nullitatis. *ibid. nu.* 6.

EMOLVMENTVM eſt vſusfructus, licèt in iure, & non in parte conſiſtat. *deciſ.* 67. *nu.* 10. *Coccino. Vide infrà in verbo, Vſusfructus.*

EMPHYTEVSIS ECCLESIASTICA.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica nõ tranſit ad hæredes extraneos, niſi expreſsè dicatur, vel ex coniecturis colligatur. *deciſ.* 227. *num.* 9 *Panzirolo.*

in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, hæredum appellatione veniunt ſolum heredes ſanguinis, & deſcendentes. *deciſ.* 211. *n.* 3. *Merlino.*

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ conceſſio ſi fuerit facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, non tranſit in extraneos. *ibid. num.* 4.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura, non eſt trãſitoria ad hæredea extraneos. *ibid. num.* 13.

in Emphyteuſi Eccleſiaſtica per poſteriores inueſtituras nunquam cenſetur alteratum ſolitum antiquarum inueſtituratum, niſi de hoc fiat mentio. *ibid. num.* 14.

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ antiqua inueſtitura, quãdo mutatur, & vllo modo alteratur, requiritur Beneplacitum Apoſtolicum. *ibid. num.* 15.

Emphyteuſis expreſsè prohibetur legari, & dimitti in Eccleſias, & loca pia. *ibid. n.* 29. & 32.

Et an iſta bona poſſint tranſire ad Eccleſias, & loca pia, ad effectum vendendi perſonæ habili, & æſtimationem conſequendi. *ibid. num.* 30. & 35.

Emphyteuſis tranſlatio in Eccleſias, vel loca Pia, non eſſet nulla, ſi operaretur beneficium acquiſitionis æſtimationis, loco ipſius emphyteuſis. *ibidem num.* 33.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica ad alios, quam ad liberos tranſire non poteſt. *deciſ.* 217. *num.* 10. *Panzirolo.*

EMPHYTEVSIS IN PROPHANIS.

in Emphyteuſis conceſſione, quãdo apponitur clauſula, ad habendum &c. videtur permiſſa alienatio in caſibus non exceptis. *deciſ.* 211. *nu.* 27. *Merlino.*

in Emphyteuſis conceſſione, clauſulæ, quibus dederit, & ſimiles generales, vt plurimum ex ſtylo à Notarijs apponuntur. *deciſ.* 211. *num.* 9. *Merlino.*

Emphyteuſis ſecunda conceſſio, & inueſtitura regulari debet ad normam, & exemplum primæ inueſtituræ. *deciſ.* 74. *num.* 4. *Merlino.*

in Emphyteuſis conceſſione, ſi ponatur clauſula, ad habendum, operatur, vt conceſſio videatur facta pro quibuſcumquè. *deciſ.* 74. *num.* 6. *Merlino.*

Emphyteuſis conceſſio, cum clauſula, ad habendũ, efficitur trãſitoria ad extraneos, etiãſi emphyteuſis ſit ex pacto & prouidẽtia. *dec.* 74. *num.* 7. *Merlino.*

Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus, eſt hæreditaria, & ad hæredes extraneos trãſitoria. *dec.* 112. *n.* 3. *Queipo.* Contrariũ vide *n.* 4.

Emphyteuſis hæreditaria eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos. *deciſ.* 211. *num.* 1. *Merlino.*

Emphyteuſis hæreditarię renouatio eſt facienda hęredibus, & non agnatis. *dec.* 74. *nu.* 3. *Merlino.*

Emphyteuſis dicitur ex pacto, & prouidentia, quando concepta eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum. *deciſ* 74. *num.* 1. *Merlino.*

Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia renouatio eſt facienda agnatis proximioribus, non autem hæredibus. *dec.* 74. *num.* 2. *Merlino.*

in Emphyteuſis conceſſione ex pacto, & prouidentia, ſi ſit appoſita clauſula, ad habendum, deſernit de vento. *deciſ.* 74. *num.* 11. *Merlino.*

Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, proximioribus agnatis eſt renouanda. *dec.* 74. *n.* 23. *Merlino.*

Emphyteuſis conceſſa alicui, & eius filijs, & hæredibus; vel ex pacto, & prouidentia, vel mixta ſaltem eſt. *deciſ.* 112. *nu.* 4. *Queipo.*

Emphyteuſis conceſſa ex pacto, & prouidentia, neq; in hæredes extraneos, nec per generalem hæredis inſtitutionem, in non compræhenſos in inueſtitura transferri poteſt. *deciſ.* 211. *num.* 2. *Merlino.*

Emphyteuſis, & locatio ad longum tempus, valdè inter ſe differunt. *deciſ.* 14. *nu.* 18. *Ghiſilerio.*

Emphyteuſis renouatio ex iuris æquitate, fit proximioribus agnatis, atque eiuſdem generis, & conditionis perſonis. *deciſ.* 74. *num.* 12. *Merlino.*

Emphyteuſis ſi locetur ad longum tempus, debetur laudeminm, eo quia locatio ad lõgum tempus, dicitur alienatio. *deciſ.* 14. *nu.* 51. *Ghiſilerio.*

Cum per eã dominium transferatur, & propterea ex ea locatione debetur laudemium. *ibidẽ. nu.* 52.

Emphyteuſis quando cõceditur, & prohibetur alienatio in certis caſibus, tunc clauſulæ, Quibus dederit &c. & ſimiles, temperantur intra terminos antecedentis ſtipulationis. *deciſ.* 211. *n.* 8. *Merlino.*

in Emphyteuſis prima inueſtitura, quando fuit neglecta qualitas hæreditaria, de illa nec eſt curandum in ſecunda. *deciſ.* 74. *num.* 5. *Merlino.*

Emphyteuſis probari poteſt per ſolutiones cõtinuatas pro canone p 30. annos. *dec.* 189 *n.* 9. *Merlino.*

Emphyteuſis cognoſcitur ex modica pẽſione, ex magna verò præſumitur locatio. *d.* 14. *n.* 25. *Ghiſilerio.*

Emphyteuſis, qualiter aduerſus emphyteutam benè probari poteſt. *deciſ.* 128. *num.* 4. *Ghiſilerio.*

Digitized by Google

in Emphyteuſi, ſi ſit appoſita hypotheca de conſenſu proprietarij, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem. *deciſ.127. num.16. Coccino.*

in Emphyteuſi &c. ſolent homines, hæredes appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur. *dec.112.n.8. Quecipa.*

ſub Emphyteuſis qualitatem recipiens bona, & non ſoluens Canonem, non poteſt amplius emphyteuſim impugnare. *deciſ.128. num.5. Ghiſilerio.*

Emphyteuſim, licèt partes nominent conceſſionem aliquam, cuius penſio correſpondet fructibus rei conceſſæ, nihilominùs reputatur locatio. *deciſ.14. num.12. Ghiſilerio.*

per Emphyteuſim ſicuti transfertur dominium vtile, ita etiam transfertur per locationem ad longum tempus. *deciſ.182. num.10. Panzirolo.*

de Emphyteuſi quando non agitur principaliter ad effectum deuolutionis, ſed Laudemij, & ſic incidenter, docetur leuioribus probationibus. *dec.128. num.18. Ghiſilerio.*

Emphyteutica bona ſi ſint tranſlata in aliquem cum conſenſu Domini directi ſine præfinitione temporis, & neque fuit reſtricta ad vitam, neque generationem, ſed titulo perpetuæ emphyteuſis iure proprio; Tunc effecta eſt tranſitoria ad hæredes etiã extraneos, & hoc procedit etiamſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica. *deciſ.25. num.9. & 10. Merlino.*

Emphyteuticus quando eſt contractus, ob eius alienationem ſine dubio debetur Laudemium. *dec.14. num.1. Ghiſilerio.*

Emphyteoticum præſumitur quicquid inter limites emphyteuſis continetur. *deciſ.120. nu.10. Coccino.*

cum Emphyteutico contractu, locatio in perpetuum habet magnam ſimilitudinem. *deciſ. 14. num. 13. Ghiſilerio.*

ab Emphyteutico contractu, locatio in perpetuum habet naturam diſtinctam, & ſeparatam. *deciſ.14. num.19. Ghiſilerio.*

Emphyteutici contractus propriam habẽt naturam, nequè ad locationem, nequè ad venditionem inclinant, ſed ſuis pactionibus fulciti ſunt. *deciſ. 14. num.21. Ghiſilerio.*

Emphyteuticus contractus licet in multis conueniat cum contractu locationis perpetuæ, non tamen in omnibus, & per omnia ſunt ſimiles. *dec.14. nu.27. Ghiſilerio.*

cum Emphyteutico contractu non concordat locatio perpetua. *deciſ.14. num. 47. Ghiſilerio.*

Emphyteotica bona ex pacto, & prouidentia non ſunt de ſui natura alienabilia, & ſic non in pleno, & libero dominio diſponentis. *deciſ. 74. num. 2. Merlino.*

Emphyteutica bona ſi transferantur in loca Pia, vel Eccleſias, ceſſat ſpes reuerſionis, & Laudemiorum. *deciſ.211. num.26. Merlino.*

in Emphyteuticæ rei alienatione fien. per ſubemphyteutam, non eſt requirendus conſenſus proprietarij, nec illi ſoluendum Laudemium. *deciſ. 128. num.3. Ghiſilerio.*

Emphyteotico contractu conuenit pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis per triennium. *deciſ.110 num.10. Merlino.*

Emphyteuticus dicitur contractus, ſi in venditione fundi reſeruetur conſenſus Domini proprietarij, limita *deciſ.110. num.9. & 13. Merlino.*

Emphyteuticus ſi non ſit contractus, ſed conceſſio ad longum tempus, ſi ſequatur alienatio, non debetur Laudemium. *deciſ.14. num.2. Ghiſilerio.*

Emphyteuticarum conceſſionum natura eſt, vt ſemper ad primam inueſtituram, tanquàm ad radicem contractus cenſeatur habita relatio, & illa eſt attendenda. *deciſ.211. num.6. Merlino.*

in Emphyteutico contractu dominium directum reſeruatur domino principali. *dec.110. n.6. Merlino*

in Emphyteuticæ rei alienatione fienda per emphyteutam, eſt requirendus conſenſus proprietarij, & illi ſoluendum Laudemium. *deciſ. 128. num.2. Ghiſilerio.*

EMPHYTEVTA.

Emphyteutarum recognitio facit, vt quis præſumatur poſſeſſor. *deciſ.282. num.3. Panzirolo.*

Emphyteuta non poteſt alienare emphyteutica bona in locum Pium, aut Eccleſiam. *deciſ.211. num. 22. Merlino.*

Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per ſtatuta Laicorum ſuper rebus, & bonis impoſita, & hoc ratione connexitatis dominij vtilis cum directo, & iſta eſt æqua, & ſecura opinio. *deciſ.42. num.17. Merlino.*

Emphyteutam vnum, Eccleſiæ magis expedire, quã alium. *deciſ.42. num.25. Merlino.*

Emphyteuta, ſi non oſtendat pro quibus rebus ſoluat canonem, tunc bona omnia præſumuntur emphyteotica. *deciſ.120. num.13. Coccino.*

Emphyteuta vendens bona emphyteutica, cum expreſſo conſenſu Domini directi, tunc linea ementis attendenda, & non vendentis. *deciſ.182. nu.1. Panzirolo*

Emphyteuta abdicans à ſe omne ius ſuper re emphyteotica, & illud in alium transferens, cum conſenſu domini directi; eo caſu illius linea amplius non attenditur. *deciſ.182. num. 4. Panzirolo.*

Et hoc procedit, etiamſi dicta alienatio fuerit facta per viam ſublocationis. *ibidem num.5.*

Emphyteuta alienans bona emphyteutica cum conſenſu Domini directi, ſimul cum recognitione acquirentis, promiſſione Canonum, & pacto deuolutionis, habet vim renouationis. *deciſ. 182. num.12. Panzirolo.*

Et ad hunc effectum iſte conſenſus ſufficit abſquè alia inueſtitura, ſeù renouatione, cuius inſtrumentum fit ad maiorem cautelam. *ibidem num. 13.*

EMPTIO.

Emptionis, & venditionis contractus in ſuo eſſe conſtituitur, per determinatum precium. *deciſ. 248. num.3. Merlino.*

Emptionis, & venditionis contractus non deducitur in eſſe, ſi periti electi ad definiendum precium, nolint æſtimationem obire. *dec.248. num.5. Merlino.*

Emptionem propriè facit datio in ſolutum, & transfire dominium. *deciſ.52. num. 10. Merlino.*

EMPTOR.

Emptoris voluntas declarata circa precium, quando non adeſt, ceſſat in venditore voluntas tradendi rem. *deciſ.248. num.6. Merlino.*

in Emptorem ſecundum, quando tranſeunt Loca Montium, liberè, & abſquè alio onere tranſeunt: & hoc prouiſum eſt, ne publicum, & liberum

eorum impediatur commercium. *deciſ. 77. nu. 20. Merlino.*
Emptori eſt aperta via ad agendum pro reſtitutione precij ſoluti, quando euictio eſt ſecuta. *deciſ. 143. num. 1. Pirouano.*
Emptor euicta re, & poſſeſſione ablata, tunc agit ad damna, quæ ſunt ipſum precium ſolutum. *dec. 143. num 8. Pirouano.*
ad Emptorem ſpectat periculum rei venditæ, ſi poſt contractum eueniat euictionis noua cauſa. *deciſ. 143. num. 12. Pirouano.*
Emptori moleſtias illatas, ſi de iure, & facto non amoueat venditor, ſibi imputet. *deciſ. 143. nu. 14. Pirouano.*
Emptori acquiritur dominium rei emptæ, irreuocabiliter per emptionem. *deciſ. 52. num. 5. Merlino.*
Emptor non poteſt agere de euictione, quando ab eo non euincitur, ſed auocatur poſſeſſio. *deciſ. 135. num. 13. Pirouano.*
Emptor non poteſt ſe tueri aduerſus priorem creditorem inquietantem, & qualiter ei ſuccurratur. *deciſ. 135. num. 14. Pirouano.*

ENVNCIATIVA.

Enunciatiuæ, quamuis antiquæ, habent ſolummodò vim famæ. *deciſ. 221. num. 6. Panzirolo.*
Enunciatiuæ duæ antiquæ in diuerſis inſtrumentis excedentes centum annos, probant plenè, etiam contra tertium. *deciſ. 105. num. 12. Queipo.*
Enunciatiuæ, quamuis antiquæ non probant, quando principaliter agitur de enunciato. *deciſ. 188. num. 7. Merlino.*
Enunciatiua antiqua ſupra centum annos, quando habeat vim famæ ad implendam aliquam probationem. *deciſ. 61. num. 8. Pirouano.*
Enunciatiuæ antiquæ, pro feudalitate iuſtificanda, multū ſunt ponderandę. *deciſ. 310. nu. 25. Merlino.*
Enunciatiuæ repertæ in inſtrumento, etiamſi non ſint admodùm antiquæ, faciunt tamen magnam præſumptionem. *dec. 184. num. 34. Coccino.*
Enunciatiuæ antiquiſſimæ aptæ ſunt ad probandam famam, & ex fama dominium. *deciſ. 205. num. 8. Pirouano.*
Enunciatiua vnica antiquiſſima ſemiplenam probationem facit, & concurrentibus adminiculis, plenam inducit fidem, *deciſ. 105. num. 11. Queipo.*
Enunciatiuę antiquiſſimę excedentes metam centum annorum probant. *dec. 261. num 7. Buccabella.*
Enunciatiuæ antiquiſſimæ, quando probent. *dec. 205. num. 4. Pirouano.*
ex Enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos vnio ipſa ſufficienter probatur. *deciſ. 16. num. 2. Ghiſilerio.*
Enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, & metam ducentorum annorum excedentes, probant famam, & conſequenter dominium. *dec. 201. num. 7. Motmanno.*
Enunciatiua vnica, ſiuè partium aſſertio, non probat Notariatum, dum principaliter quæritur ſuper eo. *deciſ. 263. num. 10. Coccino.*
Enunciatiua vnica impropria, vel erronea non attenditur. *deciſ. 136. num. 15. Motmanno.*
Enunciatiua aliqua, ſi contineatur in certa ſcriptura, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit talis ſcriptura exactam probationem. *deciſ. 18. nu. 8. Queipo.*
Enunciatiua non incidenter, ſed conſulto, & per viā diſpoſitionis prolata, quid operetur. *deciſ. 263. num. 4. Coccino.*
Enunciatiuæ, quando ſunt contrariæ, ad inuicem ſe elidunt, & obſcurantur. *deciſ. 205. nu. 9. Pirouano.*
Enunciatiuæ, quando ſunt numero plures, & vna illarum appareat effectuata ex lapſu temporis ſuprà 100. annos, poteſt præſumi etiam, quod altera habuerit effectum. *deciſ. 221. num. 7. Panzirolo.*
Enunciatiuæ ſimplices partium, non probant. *deciſ. 190. num. 7. Merlino.*
Ennnciatiuæ emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi ſint adminiculatæ probant. *deciſ. 184. num. 35. Coccino.*
Et præſertim, ſi emanauerint ante motam litem. *ibidem num. 36.*

EPISCOPVS.

Epiſcopi, quaſi tuba ceſſare non debent clamare, & exaltare vocem ſuam, ac annnnciare populo ſuo peccata eorum. *deciſ. 234. num. 1. Merlino.*
Epiſcopus ſi non annunciauerit iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem eius de manu ſua exquiret Deus. *ibidem num. 2.*
Epiſcopus eſt poſitus ſpeculator, ſeu explorator domus Iſrael, & quid inde ſequatur. *ibidem. num. 3.*
Epiſcopis magnæ pondus ſarcinæ, ex quibus appareat quòd ſit impoſitum. *ibid. num. 4.*
de Epiſcopis non prædicantibus dicitur illud *Ezech. cap. 33.* Exaduerſo neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini. *ibidem num. 5.*
Epiſcopi non prædicantes increpantur, & appellantur Canes muti non valentes latrare. *ibid. num 6.*
Epiſcopis quod ſit iniunctum onus prædicandi, benè obſeruatur ex Epiſtol. *D. Paul. 2. ad Titum,* (qui erat Epiſcopus Cretenſium.) cap. 4. Tu vero vigila, & in omnibus labora: opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple. *ibid. nu. 7. & 8.*
Epiſcopos adhortatur *Paulus Apoſtolus* ad miniſterium Prædicationis, vt habetur *2. Epiſtola ad Timoth. Epiſcopum Epheſinum cap. 4.* ibi: Teſtificor corā Deo, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, prædica verbum, inſta opportunè, importunè, arguè, obſecra &c. *ibid. num. 9.*
Epiſcopis non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. *ibid. num. 10.*
Epiſcopos alloquitur *S. Petrus in Epiſtol. 1. cap. 5. ibid. num. 11.*
Epiſcoporum cura, & ſollicitudo circa prędicationē, in Euangelijs multa extant, ſub parabolis Diuina oracula, ex quibus ea deſignatur. *ibid. nu. 12.*
Epiſcopi tenentur magno prædicandi pondere. *ibid. num. 14*
Epiſcopis, qui non prædicant, poteſt dici, quod lucernam diuini Verbi compreſſam ſub modio retentarunt, & non ſuper candelabrum poſitam cunctorum oculis expoſuerunt. *ibid. num. 16.*
Epiſcopi neceſſitas circa prædicationē exaggeratur, & increpationes, & minas ſacræ paginæ, quibus ipſi minimè prædicantes ſubijciuntur, exponit *S. Ambroſ. de Dignit. Sacerd. cap. 1. ibid. num. 17.*
Epiſcopis diſtrictè iniungitur munus prędicandi à ſacroſanctis Concilijs. *ibid. num. 18.*
Epiſcopus orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi

Digitized by Google

ni tantummodò vacare debet; abiecta omni rei familiaris cura. *ibid.num:*19.

Epiſcoporum proprium munus eſt. prædicatio. *ibid. num.*20.

Epiſcopi ſæpenumero fuerunt excitati à Summis Pontificibus ad paſtoralem curam prædicationis. *ibid.num.*21.

Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, hoc eſt miſſi ad prædicandum. *ibid.num.*22.

Epiſcopi ſunt Euangelij nuncij, ac verbi Dei fideles diſpenſatores. *ibid. num.*22.

Epiſcopi munus eſt, de prædicationis miniſterio ſemper cogitare. *ibid.num.*23.

Epiſcopi proprium munus eſt docere Populum, & prædicare. *ibid. num.*25.

Epiſcopi ſi non prædicent, eis poteſt dici illud *Hierem.* Paruuli petierunt panem &c. *ibid.num.*27.

Epiſcoporum non prædicantium pœnæ præponuntur remiſſiuè. *ibid.num.*28.

Epiſcoporum pedes calciantur in conſecratione, in præparatione Euangelij, vt ſint, de quibus dicitur, Quam ſpecioſi ſunt pedes Euangelizantium omni creaturæ. *ibid.num.*29.

in Epiſcopi conſecratione dicitur, Vade, & prædica Euangelium Dei. *ibid. num.*30.

Epiſcopatum quotquot Sancti geſſerunt, nedum verbis, ſed exemplo atquè operis implemento ſalubre prædicationis officium Epiſcopis eſſe neceſſarium docuerunt. *ibid.num.*31.

Epiſcopi ex officio, & officij neceſſitate ad prædicandum ſunt adſtricti. *ibid.num.*32.

Epiſcopi non minus hodiè, quam olim, tenentur ad prædicandum, quia non minus hodiè, quàm olim, eis officium hoc in conſecratione imponitur. *ibid. num.*33.

Epiſcoporum prædicatione vigente vigent virtutes, quæ intereunt ea ceſſante. *ibid.num.*35.

Epiſcopi non prædicantes, ſimulacra, & idola ſunt Prælatorum. *ibid.num.*36.

Epiſcopis non prædicãtibus poteſt dici illud *Baruch cap.vlt.* Lingua eorum polita à fabro, ipſa etiam inaurata, & argentata, & nõ poteſt loqui. *ibid.n.*37.

Epiſcopis officium prædicandi eſſe iniunctum, etiam Iuris Conſulti de hoc verba faciunt. *ibid. num.*38.

per Epiſcopum, tanquàm medicum Eccleſiæ, ſibi cõmiſſæ prædicationis, vulneribus peccatorum eſt adhibenda medela. *ibid.num.*39.

Epiſcopi quemadmodùm loco 12. Apoſtolorum, ità & Parochi loco 72. Diſcipulorum Chriſti ſubrogati dicuntur. *ibid.num* 44.

Epiſcopus, licet curam Parochiæ commiſerit Parocho, adhuc tamen totius Plebis ſuæ Diœceſis curam retinet. *ibid.num.*64.

Et ideò ad eum ſpectat Prædicatoris deputatio, & non ad Parochum, cuius poteſtas eſt imperfecta reſpectu Epiſcopi. *ibid.num.*65.

Epiſcopo ſolum olim fuit permiſſum concionari, & id omnibus alijs denegatum. *ibid.num.*69.

ad Epiſcopos ſolum ſpectat mittere, & vocare preſbyteros ad concionandum. *ibid.num.*70.

Epiſcopis poteſtas aſſumendi viros idoneos ad ſanctæ prædicationis officium ſalubriter exequendum, à pluribus Concilijs data fuit. *ibid.num.*72.

Epiſcopus, ſi det facultatem quærendi eleemoſynam, & illam ſoluendi prædicatori, nõ ex hoc cenſetur data facultas eligendi prædicatorem. *ibid. nu.* 84. *Vide infra in verbo Prædicatori.*

Epiſcopus in exigendo quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, concurrere dicitur cum eo, iure reali, & inabdicabili, ratione coniũctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubiectis. *deciſ.*311. *num.*1. *Veroſpio.*

Epiſcopus conſequitur quartam Pontificalem ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, ex diſpoſitione Canonum, non ex conſuetudine. *deciſ.* 311. *num.*2. *Veroſpio.*

Epiſcopus præſcribit contra Parochum ius decimãdi alioquin ipſi Parocho debitum. *deciſ.*311. *nu.*4. *Veroſpio.*

Epiſcopus poteſt agere officio Iudicis nobili contra Laicos ad quartam decimarum ſibi debitam. *deciſ.* 334. *nu.*1. *Pirouano.*

Epiſcopo, quod debeatur quarta decimarum, Rota nunquàm dubitauit. *deciſ.*334. *num.*4. *Pirouano.*

Epiſcopus habet intentionem fundatam in parte decimarum retenta, etiamſi ageretur contra ipſum Rectorem. *deciſ.*334.*n.*11. *Pirouano.*

Epiſcopus, quamuis directa actione Laicos conuenire non poſſit pro exactione decimarum, officio tamen Iudicis nobili ſubueniendum eſt ei, ne ius ſuum amittat ob carentiam directæ actionis. *deciſ.* 61. *num.*1. *Pirouano.*

Epiſcopus fundat intentionem de iure in quarta integræ decimæ, non autem in quarta quartæ Rectori debitæ. *dec.*61. *num.*2. *Pirouano.*

Epiſcopo vt ſoluatur quarta decimarum, non eſt Parochus priuandus ſua portione. *deciſ.* 61. *num.*3. *Pirouano.*

Epiſcopus officium Iudicis, quod implorat contra Parochianos pro conſecutione decimarum, reſtringi debet ad id, quod alias exigeret ab ipſo Parocho. *deciſ.*61. *num.*4. *Pirouano.*

Epiſcopo ſemper remanet integra actio pro ſua quarta decimarum, ſaltem officio Iudicis nobili, cõtra poſſeſſores quorundam prædiorum decimatoriorum, dum ſunt debitores, cum agatur de onere reali. *deciſ.*61. *num.*7. *Pirouano.*

ad Epiſcopum ſpectat executio piarum voluntatum, & hoc tàm de Iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini. *deciſ.*32. *num.*7. *Coccino.*

Epiſcopus non poteſt facere Eccleſiam collegiatam, non Collegiatam. *deciſ.*.221. *num.*30. *Panzirolo.*

Epiſcopo creditur dicenti aliquem eſſe filium patrimonialem. *dec.*289. *num.*20. *Coccino.*

Epiſcopus non ſeruans formam ei datam à Papa in facultate vniendi, vnio eſt nulla. *deciſ.*289. *nu.*22. *Coccino.*

ab Epiſcopo ſi ſit erectum beneficium aliquod, & dotatum de alijs bonis, ſeu beneficiis, quã ad Collegiatam ſpectan. hoc caſu non intrat ſimultanea collatio, & eidem Epiſcopo remanet facultas conferendi. *deciſ.*43. *num.*2. *&* 3. *Pirouano.*

Epiſcopo atteſtanti de collatione parochialis Eccleſiæ facta præuio concurſu, & ſeruata forma Concilij Tridentini, non eſt ſtandum. *deciſ.*359. *num.*6. *Motmanno.*

Sed hoc intellige verum, quando conſtat de cõtrario, veluti ſi conſtet concurſum habitum fuiſſe

coram

coram duobus tantum examinatoribus. *ibid. nu.7.*

Epiſcopus in Eccleſia Parochiali, nedum poteſt viſitare Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & alia concernentia curam. *deciſ. 21 num.9. Coccino.*

Sed etiam corpus ipſius Eccleſiæ, & ordinare reparationes ordinarias *ibid. num.9.*

Epiſcopus an poſſit dare licentiam Beneficiatis ſe congregandi. *deciſ. 32. num. 2. Coccino.*

Epiſcopus ſolus, ſine conſenſu, vel conſilio Capituli poteſt Beneficiatis inferioribus concedere facultatem faciendi Collegiũ. *deciſ. 136. n.8. Motmanno.*

Epiſcopo ſpectat ſtatuere, quænam portio diſtributionum, cuiq. horæ canonicæ, diuinoq. officio, eccleſiaſticæque functioni, aſſignanda ſit. *deciſ. 115. n.23. Coccino.*

Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum Eccleſiæ, & de non Collegiata, facere Collegiatam. *deciſ. 221. num.29. Panzirolo.*

Epiſcopus non videtur æquum, vt idem Iudex ſit, quando agitur de cauſa ſuæ Eccleſiæ. *deciſ. 165. num.15. Merlino.*

Epiſcopi informatio ſuper aliqua re ſibi commiſſa, præſumitur integra, donec contrarium probetur. *deciſ. 328 num.5. Dunozetto.*

Epiſcopo ſuſpecto exiſtente, rectè poteſt etiam illius Vicarius recuſari. *deciſ. 165. num.16. Merlino.*

Epiſcopus præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum *deciſ. 30. num. 14. Vbaldo.*

Vide infrà in verbo Ordinarius.

EPISTOLA.

ex Epiſtola reſponſiua arguitur præcedens epiſtola ante ſcripta. *deciſ. 64 num.8. Ghiſilerio.*

Epiſtolæ vt aliquid probent, omnino indigent recognitione teſtium, & nihil probant; ſi non fuerint recognitæ. *deciſ. 196 num.7. Merlino.*

Epiſtola Dni Adiani non tribuit ius diuidendi obligationem, ſed exceptionem. *deciſ. 318. num. 21. Verospio.*

ERECTIO.

Erectio beneficiorum vbi non eſt neceſſaria, ſemper intrant regulæ reuocatoriæ. *deciſ. 7. nu. 8. 9. & 15. Ghiſilerio.*

Erectio duorum beneficiorum, quando fit ex nouo, tunc vnum ſtat de per ſe, nec aliud pendet ab alio. *deciſ. 220. num.3. Dunozetto.*

ERROR.

Error dicitur patens, dum relatum verè aliter ſe habet, quam in referente fuit præſuppoſitum. *deciſ. 188. num.4. Merlino.*

de Errore donec non docetur, peritis iudicialiter electis credendum eſt. *deciſ. 2. num 6. Pirouano.*

Error in contractibus poteſt remouere conſenſum ab actu. *deciſ. 25 num.6 Panzirolo.*

Itaut nec attendatur iuramentum in eis interpoſitum, & hoc caſu nulla admittitur limitatio. *ibidem num. 7.*

Error excludit cõſenſum. *deciſ. 188. num.3. Merlino.*

Error non poteſt conſtituere in quaſi poſſeſſione aliquem ad aliquid faciendum. *deciſ. 16. num. 18. Ghiſilerio.*

Error in Indictione non vitiat, nec adimit fidem inſtrumenti. *deciſ. 105. num.6. Queipo.*

Erroris prætextu, id quod fecit, ſi quis prætendat tollere, debet afferre contrarias probationes concludentes per neceſſe, non autem per poſſibile. *deciſ. 128. num.13 Ghiſilerio.*

per Errorem ſi ſit facta electio vnius viæ, non cenſetur renunciatum alteri viæ. *deciſ. 140. num.7. Merlino.*

de Errore confeſſionis quando conſtat, nulla ratio de ea eſt habenda. *deciſ. 4. num. 36. Ghiſilerio.*

Error Notarij non debet nocere parti. *deciſ. 119. num.3. Motmanno.*

Errantis nulla eſt voluntas. *deciſ. 188. n.3. Merlino.*

ETHNICI, Flamines, Augures, Salios, Feciales, aliosq. Sacerdotes vna cum bonis ipſorum, immunes, & liberos à tributis reddebant. *deciſ. 339. num.15. Merlino.*

EVICTIO.

Euictio, quando eſt promiſſa expreſsè, tunc ſufficit ad hoc, vt promittens obligetur. *deciſ. 176. nu.7. Dunozetto.*

de Euictione non poteſt agere emptor, quãdo ab eo non euincitur, ſed auocatur poſſeſſio. *deciſ. 135. num.13. Pirouano.*

de Euictione non tenetur, qui tantum conſenſit alienationi fundi. *deciſ. 50. num. 13. Queipo.*

de Euictione non tenetur venditor, quando ſecuta eſt per Iudicis imprudentiam, vel ex facto Principis. *deciſ. 143. num. 10 Pirouano.*

de Euictione quem tenet actio, eundem agentem repellit exceptio. *deciſ 176 num.2 Dunozetto.*

de Euictione quando teſtator tenetur, tunc non ſolus eius hæres etiam ad hoc tenetur, ſed etiam hæres hæredis. *deciſ. 176. num.3. Dunozetto.*

de Euictione dans dotem non tenetur quando dos incipit à traditione, non autem à promiſſione, ſi non conſtet de dolo, aut mala fide *deciſ. 176. n.6. Dunozetto.*

Euictio quando eſt ſecuta, tunc emptori eſt aperta via ad agendum pro recuperatione precij ſoluti. *deciſ. 143. num.1. Pirouano.*

Euictionis cauſa quando accidit ex cauſa præcedenti ante contractum, ad venditorem ſpectat periculum rei venditæ *deciſ. 143. num.13. Pirouano.*

Euictio quando euenit ex natura rei non venit in generali promiſſione de euictione *deciſ. 176. num.8. Dunozetto.*

Limita, niſi verba promiſſionis ſint vniuerſalia, & prægnantia. *ibidem num. 9.*

Euictionis noua cauſa ſi euenerit poſt contractum, ad emptorem ſpectat periculum rei, venditæ. *deciſ. 143. num.12. Pirouano.*

de Euictione, quem tenet actio, eundem agentem, eiuſq. hæredem repellit exceptio. *deciſ. 185. n.12. Motmanno.*

Euicta re, & poſſeſſione ablata, emptor tunc agit ad damna, & intereſſe, quæ ſunt ipſum precium ſolutum. *deciſ. 143. nu.8. Pirouano.*

EXACTIO.

Exactionem nemo præſumitur ſibi velle reddere difficiliorem *deciſ. 244. num. 6. Dunozetto.*

Exactum ſemel, quod iterum exigatur bona fides nõ patitur. *deciſ. 5. num. 1. Verospio.*

Exigendi facultas propria auctoritate, non liberat debitorem, tanquam poſita in arbitrio, non autem in neceſſitate creditoris. *deciſ. 209. nu.5. Pirouano.*

Exi-

Digitized by Google

Exigere non veriſimile, quod diù differat creditor. *deciſ. 244. num. 8. Dunozetto.*

ab Examinatorum reprobatione appellari poteſt. *deciſ. 147. nu. 8. Pirouano.*

EXCEPTIO.

Exceptio declarat mentem Principis aliquid concedentis. *deciſ. 95. num. 6. Motmanno.*

Exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem, reſpuuntur in iudicio Saluiani. *deciſ. 276. num. 11. Coccino.*

Exceptio firmat regulam in non exceptis. *deciſ. 264. num. 21. Dunozetto.*

per Exceptionem totalem à iuriſdictione, & imperio Ordinarij, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti. *deciſ. 43. num. 4. Pirouano.*

Exceptio, & reſeruatio vnius caſus, operatur comprehenſionem aliorum caſuum. *deciſ. 24. num. 1. Ghiſilerio.*

Exceptiones contra Teſtes, quæ in actis non conſtant, non egent reſponſione. *deciſ. 239. num. 25. Pirouano.*

Exceptiones poſt rem iudicatam non admittuntur contra ſententias confirmatas. *deciſ. 12. num. 13. Coccino.*

Exceptiones plures ſi patiatur teſtis, non probat. *deciſ. 199. num. 5. Vbaldo.*

Exceptio, quæ prouenit ab eodem fonte, ex quo actio oritur, repellit agentem. *deciſ. 209. nu. 3. Pirouano.*

Exceptiones, quæ percutiunt defectum dominij, non pertinent ad iudicium poſſeſſorium Saluiani. *deciſ. 276. num. 10. & 5. Coccino.*

Exceptiones aliquorum teſtium tolluntur ex numero, & habilitate aliorum. *deciſ. 156. nu. 3. Coccino.*

Exceptio turbida non impedit immiſſionem fideicommiſſario. *dec. 301. num. 17. Ghiſilerio.*

Exceptiones incontinenti probatæ admittuntur in quolibet iudicio quantumcumque ſummario, & executiuo. *deciſ. 86. num. 10. Ghiſilerio.*

Exceptio incontinẽti probata impedit immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. *deciſ. 88. num. 3. Coccino.*

Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis. *deciſ. 156. num. 4. Coccino.*

Exceptio irreleuans non debet retardare expeditionem cauſæ. *deciſ. 8. num. 14*

Exceptio an bona alienata æquẽt valorem detractionum, non admittitur in iudicio manutentionis. *deciſ. 35. num. 6. Veroſpio.*

Exceptio fideicommiſſi, tanquàm ea, quæ altiorem indaginem requirit, non admittitur in iudicio manutentionis. *deciſ. 337. num. 3 Veroſpio.*

Exceptio litis pendentiæ, non eſt peremptoria, ſed declinatoria fori. *deciſ. 91. num. 26. Vbaldo.*

Exceptio litis finitæ, aut litis pendentiæ, quando non impediat viam executiuam. *deciſ. 121. num. 10. Pirouano.*

Exceptionem litis finitæ, cum contineat tranſactio, ideò impedit litis ingreſſum. *deciſ. 86. num. 1 Ghiſilerio.*

Exceptioni non numeratæ dotis certiſſimum eſt, quod ſubiacet dotis receptio. *deciſ. 55. num. 18. Ghiſilerio.*

Exceptionem nõ numeratæ pecuniæ poteſt opponere maritus, quantumcunquè faſſus ſit in inſtrumẽto dotali, dotem ſibi datam eſſe. *deciſ. 55. num. 19. Ghiſilerio.*

Exceptio periurij non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio. *deciſ. 55. nu. 17. Ghiſilerio.*

Exceptio peremptoria poteſt opponi quandocumquè ante ſententiam. *dec. 91. num. 27. Vbaldo.*

per Exceptionem redditionis rationis non impeditur immiſſio, ſi requirat altiorem indaginem. *deciſ. 140. num. 12. Merlino.*

Exceptio ſingularitatis contra teſtes non admittitur, quando deponunt de facto ſucceſſiuo. *deciſ. 97. num. 1. Motmanno.*

Exceptio, tua non intereſt, repellit ab agendo, & ab excipiendo. *deciſ. 93. num. 7. Queipo.*

Exceptio, tu habes parem in gradu, non poteſt proponi à poſſeſſore contra vocatum, aut venientem ex illius perſona, cum illa reſpiciat ius tertij. *deciſ. 308. num. 4. Veroſpio.*

EXCESSVS in executione ſententiæ non percutit ſententiam, ſed ipſam executionem. *deciſ. 8. nu. 7. Queipo.*

EXCLVSIO.

Excluſionis qualitas quando ceſſat, pariter ceſſat ipſa excluſio. *deciſ. 264. num. 14. Dunozetto.*

Excluſio ab hæreditate fratris, non eſt admittenda in ſtatutis excluſiuis fœminarum; niſi de hoc fiat mentio in dictis ſtatutis. *deciſ. 329. nu. 27. Merlino.*

Excluſio vnius eſt incluſio alterius. *deciſ. 235. nu. 11. Ghiſilerio*

Excluſus ab aliquo iure vna via, poteſt venire ex alia, & tanquam aliud. *deciſ. 235. num. 8. Ghiſilerio.*

Excluſus ſemel à ſubſtitutione fideicommiſſaria, non cenſetur ad eam vocatus ex voluntate Teſtatoris, ſed perpetuò remanere debet excluſus. *deciſ. 235. num. 1. Ghiſilerio.*

Declara hanc concluſionem, quando non procedat. *ibidem num. 2. & 3.*

Excluſus ab inteſtato multò magis repellitur à ſucceſſione contra tabulas. *deciſ. 316. nu. 25. & quare num. 26. Veroſpio.*

EXISTENTIA aliquorum bonorum mariti vt excludatur ea eſſe penès vxorem, ſufficit poſſibilitas, quod maritus prædicta bona alienauerit. *deciſ. 265. num. 11. Motmanno.*

Exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, vt teſtes probent, debent deponere de exiſtentia de tempore motæ litis *deciſ. 265. n. 5. Motmanno.*

EXCOMMVNICATIO eſt magna coërtio. *deciſ. 253. num. 21. Merlino.*

Excommunicatus repellitur à limite iudicij. *deciſ. 107. num. 5. Merlino.*

EXCVSATIO nulla cadere poteſt, quando contrauentio eſt clara in verbis, & in ratione legis reſiſtentis actui. *deciſ. 268. num. 3. Pirouano.*

Excuſationem aliquam, ſi tutor datus habeat, & negligat eam proponere, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum. *dec. 3. nu. 14. Merlino.*

EXECVTIO.

Executio fieri non poteſt pro debito, cuius quantitas non eſt liquidata. *deciſ. 161. nu. 27. Pirouano.*

in Executionem præcedentis tractatus, cenſetur factus actus ſequens. *dec. 120. num. 8. Coccino.*

Executio nulla remanet facienda, quando cauſa ali-

qua

Digitized by Google

qua ſuum plenarium effectum habuit. deciſ. 11. num.6. Ghiſilerio.

Executioni non eſt demandandus contractus, antequam non ſit perfectus. deciſ.145.n.29. Pirouano.

Executionem non meretur mandatum, quando eſt relaxatum ex falſa cauſa. d.185.n.14.Motmanno.

in Executione, Iudex non debet procedere pendente lite in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem. deciſ. 75. num.2. Ghiſilerio.

Executionem paratam ſine dubio habet literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ. deciſ.133.num.1. Ghiſilerio.

Executionem ſolum expectat res iudicata. deciſ.69. num.3. Merlino.

Executio eſt nulla, & iniuſta, ſi oriatur ex ſententia nulla, & iniuſta, & ſic ex radice infecta. deciſ.200. num.4. Dunozetto.

Executio pro ſumma à duobus debita, fieri debet in bonis obligatorum pro virili; deciſ.318. num.15. Quid in pluribus obligatis pro reſtitutione dotis, & num.22. Quid in marito. num.22. Quid in marito, & eius patre. num.23. Veroſpio.

Executio etiam trium conformium poſt inhibitionē eſt attentata. deciſ.75. num. 5. Ghiſilerio.

pro Executione ſi fuerint capta bona, & ſubhaſtata, & tradita fuerint emptori, non poteſt iterùm creditor via executiua contra eundem debitorem agere ex eodem cōtractu. dec.122.n.13.Ghiſilerio.

Executio facta in partibus ad inſtantiam eius, qui geſta in Curia ignorauit, non eſt attentata. deciſ. 134. num. 3. Motmanno.

Sed iſta ignorantia excluditur, quando ille ab initio coram Iudice in Curia conſtituit procuratorem. ibid. num.4. Motmanno.

ad Executionem donationis non ſufficit vt quis agat, niſi probet illam eſſe validam. deciſ.34. num. 4. Dunozetto.

Executio piarum voluntatum, tàm de Iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum. deciſ.32. num.7. Coccino.

Executionis moderatio in ea parte in qua fuit exceſſum, debet fieri. deciſ.8. num.8. Queipo.

poſt Executionem, vſuræ amplius non currunt, quādo in poteſtate creditoris eſt, iudicatum exigere. deciſ.132. num.16. Veroſpio.

IN EXECVTIVIS.

in Executiuis licita eſt variatio de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel ſi vno modo ſit facta executio. deciſ.161. num.4. & 5. Pirouano.

in Executiuis, quando concedatur remiſſoria. deciſ. 276. num.12. & 13. Coccino.

in Executiuis poteſt actor relinquere viam inceptam, & ad aliam recurrere. deciſ.122.nu.16 Ghiſilerio.

in Executiuis merita cauſæ non diſcutiuntur, ſed agitur de credito liquido omni exceptione iuridica carente. deciſ.161. num.5. Pirouano.

in Executiuis mora committitur, quando quis in termino mandati relaxati non ſoluit. deciſ. 143. num. 19. Pirouano.

EXECVTIVE ſi fideiuſſor fuerit exactus, ipſe quoque habebit ius paratæ contra principalem ad cōſequendum id, quod pro eo ſoluit. deciſ. 122. num.4. Buccabella.

Executiuè poteſt agi vigore obligationis Cameralis. deciſ.161. num.18. Pirouano.

Executiuè procedi poteſt ſtante obligatione Camerali. deciſ.44. num.3. Merlino.

EXECVTOR.

Executor præuertens contenta in mandato, executio nullius eſt momenti. dec.257.n.6. Motmanno.

Executor præſumitur omnia benè geſſiſſe. deciſ. 71. num.7. Vbaldo.

Executor nulliter procedens ad ſententiam adiudicationis, & immiſſionis, non priuat quem ſua poſſeſſione. deciſ.84. num.6. Motmanno.

Executor præſumitur proceſſiſſe ad executionem, præuia iuſtificatione omnium narratorum. dec.71. num.5. Vbaldo.

Executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, quando poſſeſſio eſt vacans, & non adeſt legitimus contradictor. deciſ.71. num.6. Vbaldo.

Executor excedendo fines ſuæ delegationis, dicitur nulliter proceſſiſſe. deciſ. 11. num. 19 Ghiſilerio.

Executor ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſione. deciſ.139. num.7. Dunozetto.

Executor voluntatis Teſtatoris quis cenſetur, dum nullum commodum de bonis ipſius ſenſit. dec.35. num 8. Veroſpio.

Executor mixtus partes Iudicis tenetur aſſumere. deciſ.84. num.5. Motmanno.

Executor debet exequi per ſe, & non poteſt circa illud facere ſubexecutorem. d.38. n.30. Dunozetto.

ab Executore ſi probetur, quod ſit commiſſus exceſſus, ab eo datur appellatio. deciſ.8.n.5. Queipo.

Executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ non expreſſa perſona, non poteſt ſubdelegare cum cenſeatur electa induſtria perſonæ. deciſ. 38. num.28. Dunozetto.

Executor conſtitutus ad nominandum aliquos de familia, ſi illos non declarat, omnes de familia veniunt. deciſ.38. num.63. Dunozetto.

Executor ritè, & rectè præſumitur proceſſiſſe ad executionem. deciſ. 275. num. 25. Coccino.

Executor merus eſt compulſor. deciſ. 76. num. 9. Ghiſilerio.

ad Executionem ſuæ ſententiæ, quando Iudex à quo non poſſit procedere deciſ.124.num.10. Coccino.

Executor dicitur modum in exequendo excedere, quando in alia re in ſententia non comprehenſa executionem fecit. deciſ. 8.num.6. Queipo.

Executor debet ad vnguem ſeruare formam Breuis. deciſ.200. num.4. Dunozetto.

Executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ, ſubdelegare poteſt. deciſ.37. num.28. Dunozetto.

Executor merus de ſubreptione allegata cognoſcere minimè poteſt. deciſ.11. num. 18. Ghiſilerio.

Executor merus non tenetur aſſumere partes Iudicis, nec aliquem citare. deciſ.11.nu.29.Ghiſilerio.

Executorem mixtum facit clauſula, vocatis vocandis. deciſ.83. num.4. Motmanno.

Executor teſtamentarius bene poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam ad hoc, vt aſſequatur voluntas Teſtatoris. deciſ.35. num. 21. Veroſpio.

Executoribus teſtamentarijs ſi Teſtator iubeat, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerit hæres, debeat dare 1000. hoc præceptum tamquam irrationabile, non ligat hære-

hæredem. deciſ. 86. num. 51. Ghiſilerio.
EXEMPLO eſt ſtandum, ſi pars aduerſa habet in poteſtate originale, & illud non vult exhibere. deciſ. 359. num. 12. & 13. Motmanno.

EXEMPTIO.

Exemptionis gratia eſt de ſui natura præiudicialis. deciſ. 157. num. 13. Pirouano.
Exemptio debet reſtringi ad nominata tantum. deciſ. 30. num. 4. Vbaldo.
Exemptio perſonalis non extenditur ad realem. deciſ. 205. num. 1. Pirouano.
Exemptione à ſolutione Tributorum, Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonę tamquam ſponſa, familiareſq; Chriſti potiri debent. deciſ. 339. num. 17. Merlino.
EXHÆREDATIO non infertur, niſi vbi nominatim exprimitur. deciſ. 320. nu. 28. Merlino.
Exhæredatio non poteſt dari, ſine cauſa inducente odium. deciſ. 235. num. 13. Ghiſilerio.
ad EXHIBITIONEM rei petitæ vt poſſit quis aſtringi, debet probari exiſtentia de tempore motæ litis. deciſ. 297. num. 14. Motmanno.
EXISTENTIA de proximo recenti penès aliquem probata, conſequens eſt, vt is qui negat, teneatur probare amiſſionem. deciſ. 225. nu. 3. Motmanno.

EXPEDITIO.

Expeditio cauſæ non debet retardari per exceptionem irreleuantem. deciſ. 8. num. 14. Queipo.
in Expeditione beneficiorũ de iurepatronatus fraus non minus cadere poteſt, quam in alijs liberę collationis. deciſ. 287. num. 9. Pirouano.

EXPENSA.

ad Expenſarum refectionem, mandatario tenetur mãdans. deciſ. 10. num. 4. Ghiſilerio.
Expenſarum cauſam aſſignare debent adminiſtratores, quando reddunt rationem. deciſ. 155. num. 16. & 17. Coccino.
ad Expenſarum condemnationem procedi poteſt per decretum. deciſ. 141. num. 9. Merlino.
Expenſas factas in ædificio vſufructuarius poteſt recuperare, quatenus res eſt facta locupletior. deciſ. 116. num. 36. Merlino.
Expenſas factas in re vſufructuaria non repetit vſufructuatius, ſi fuerunt ad ſui ipſius vtilitatem. deciſ. 116. num. 42. Merlino.
Expenſas neceſſarias, quando principalis non poſſit controuertere, quin eius procurator facere potuerit. deciſ. 10. num. 6. Ghiſilerio.
Expenſas factas in aliqua re, ſi ſit effecta pretioſior, quilibet tertius poſſeſſor poteſt repetere. dec. 116. num. 36. Merlino. & de veritate huius opinionis. vide num. 38.
Expenſas factas occaſione litis, procurator vt prætendere poſſit, eas concludenter probare tenetur. deciſ. 10. num. 7. Ghiſilerio.
Expenſæ litis debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ. deciſ. 10. nu. 10. Ghiſilerio.
Expenſæ litis debentur procuratori, ſi pro defenſione cauſæ eas fecerit. deciſ. 10. num. 8. Ghiſilerio.
Expenſas litis contra ſe ipſum aduerſario ſuo, quis non tenetur facere. deciſ. 155. num. 18. Coccino.
EXPOSITIO non diuerſificat eſſentiam nominum, ſed eamdem ſignificat. deciſ. 54. num. 10. Pirouano.

EXPRESSVM.

Expreſſum eodem modo dicitur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum. deciſ. 205. num. 3. Pirouano.
Expreſſum dicitur comprehenſum per verba generalia. deciſ. 15. num. 2. Coccino.
Expreſſum id ſatis dicitur, quod venit in neceſſariam antecedentiam. deciſ. 141. num. 3. Merlino.
Expreſſa ea, quæ non ſunt in parte diſpoſitiua, non alterant diſpoſitionem. deciſ. 166. nu. 22. Merlino.
Expreſſionis vis indiuidualis vim habet clauſulę pro expreſſis. deciſ. 114. num. 8. Ghiſilerio.
EXTENSIO non eſt admittenda in diſpoſitionibus exorbitantibus, cum ſoleant recipere ſtrictam interpretationem. deciſ. 94. num. 4. Pirouano.
EXTENSIO appellatiua filiorum nunquam admittitur, quando filij cum aliqua qualitate certificante Teſtatoris voluntatem nominantur. deciſ. 162. num. 6. Pirouano.
Sed hoc intellige, quando dicta qualitas continet indiuiduum, puta Petrum, Ioannem, aut Franciſcum: ſecus vero quando Teſtator nominat filios naſcituros in genere. ibidem num. 7.

EXTRACTIO.

Extractionem iurium ſi aliquis petat, nihil intereſt vtrum iſte ſit malæ famæ, cum hoc totum pendeat à protocollo. deciſ. 18. num. 2 Queipo.
Extractio inſtrumenti facta lite pendente, quando ſuffragetur, etiamſi fuerit facta lite pendente, & abſque compulſorialibus. deciſ. 125. num. 13. Merlino.
Vide infrà in verbo Iura.

EXTRANEVS.

Extraneus penitus excluditur in iurepatronatus gẽtilitio. deciſ. 112. num. 3. Queipo.
Extranei non poſſunt intereſſe geſtis inter coniuges in priuatis domibus, & cubiculis. deciſ. 239. num. 20. Pirouano.

EXTREMA.

Extremum primum in Saluiano, eſt creditum cum hypotheca. deciſ. 204. num. 2. Dunozetto.
Extremum ſecundum in Saluiano probatur per ſubſtentationem litis. deciſ. 204. num. 4. Dunozetto.
Extremum primum in Saluiano probatur per inſtrumentum. deciſ. 204. num. 3. Dunozetto.
Extremis probatis media præſumuntur, quando in medio non adeſt obex vel interruptio. deciſ. 221. num. 10. Panzirolo.

F

FACTVM.

FActum nudum, vel arbitrium à ſe prius declaratum, quando dicatur alicui commiſſum. deciſ. 38. num. 29. Dunozetto.
ex Facto ſuperioris extinguitur Collegium, etiam inuitis collegialibus. dec. 221. nu. 21. Panzirolo.
ex Facto oritur iniuria. deciſ. 239. num. 5. Pirouano.
ob Factum tertij an legatarius poſſit priuari legato. deciſ. 86. num. 37. Ghiſilerio.
Factum defuncti hæres poteſt impugnare, ſi ſit à iure improbatum. deciſ. 185. num. 16. Motmanno.
Facto melius, quam verbis, aliquid declaratur. deciſ. 194. num. 10. Merlino.
ex Facto ipſo benè probatur infirmitas alicuius, ſi ille

ille ex ea deceſſerit. *deciſ.45.num.30. Ghiſilerio.*

Factum excedens centum annos improbabile eſt per teſtes. *deciſ.18. num.11. Queipo.*

de Facto proprio ſi teſtes deponant, cęteris alijs prę- feruntur. *deciſ.156. num.1. Coccino.*

Factum quãdo quis promittit, ei incumbit onus probandi, quod id adimpleuit, & agenti ad implementum ſufficit negatiuam proponere. *dec.44. nu.21. Merlino.*

Facto alterius, iniquum eſt quòd quis prægrauetur. *deciſ.86. num.49. Ghiſilerio.*

Factum auctoris, ſucceſſor tenetur ſequi. *deciſ.5. num.13. Veroſpio.*

Factum defuncti, hæres cum beneficio leg. & inuentarij tenetur ratum habere, quantum vires hæreditariæ ſuppetunt. *dec.83. num.26. Coccino.*

ex Facto tertij nemo hæreditate priuari, aut exhæredari conuenit. *deciſ.86.num.45. Ghiſilerio.*

Facti repugnantia impedit, ne verba ad aliquid ſaluandum poſſint impropriari. *deciſ. 257. num. 8. Motmanno.*

Factum, vel datum reputatur, ex quo ſtatim ad faciendum, vel dandum quis compellitur. *deciſ.58. num.11. Coccino.*

de Facto antiquo probando quando agitur, ſcripturæ ſunt præferendæ teſtibus. *deciſ. 142. num. 1. Motmanno.*

Factum tutoris reputatur, factum pupilli. *deciſ.169. nu.2. Pirouano.* & vide quando id procedat. *nu.5.*

Factum cuique ſuum ſibi, & non aduerſario nocere debet. *deciſ. 227 num.8. Panzirolo.*

Factum mandatarij verè, & propriè dicitur factum mandantis. *deciſ.285. num 6. Motmanno.*

Factum proprium non poteſt quis impugnare. *deciſ. 30. num.14. Vbaldo.*

in Facto cum conſiſtat ſcientia, cum non præſumatur, ideò venit probanda. *dec.130. nu.25. Queipo.*

Factum, vel non factum mentecaptis non poteſt tribui. *deciſ.86. num. 36. Ghiſilerio.*

de Facto ſucceſſiuo ſi deponant teſtes, præſumuntur conteſtes. *deciſ.97. num. 2. Motmanno.*

Facto proprio ſi quis cadat à poſſeſſione, non poteſt agere remedio reintegrandæ. *deciſ.251. nu.13. & vide num.14. Panzirolo.*

Factum non præſumitur, niſi probetur. *deciſ. 284. num.38. Coccino.*

Factum nudum ſolum poteſt delegari. *deciſ.38. nu.21. Dunozetto.*

Facere aliquid per alium, per ſe ipſum facere videtur. *deciſ.38. num.58. Dunozetto.*

F A C V L T A S.

Facultas exigendi propria auctoritate nõ liberat debitorem, tamquàm poſita in arbitrio creditoris, non autem in neceſſitate. *deciſ. 209. num. 5. Pirouano.*

Facultas data ab homine ad eligendum incertum de certis, tenet, quia in vltimis voluntatibus cauſa efficiens, eſt ſolus teſtator. *deciſ. 38. num. 37. Dunozetto.*

Facultatem ſi quis habeat aliquid augendi, aut minuendi, intelligitur ſecundum arbitrium boni viri. *deciſ.156. num.11. Coccino.*

Facultas, & licentia præſupponunt prohibitionem. *deciſ.136. num.11. Motmanno.*

F A L C I D I A.

in Falcidia etiam procedunt, diſpoſita in Trebellianica. *dec.171. num.14. Coccino.*

Falcidia etiam tacitè prohiberi poteſt. *deciſ.171. num.13. Coccino.*

de Falcidia ad Trebellianicam, quando valeat argumentum. *deciſ.5. num.10. Veroſpio.*

F A L S I T A S.

Falſitate contractus ſtante, vt inducatur eius ratificatio, quidnam ſit neceſſarium. *deciſ. 190. nu.31. Merlino.*

Falſitas cauſæ adimit conſenſum contrahentium ab actu, & perinde eſt, ac ſi nullus contractus fuiſſet celebratus. *deciſ.242. num.2. Merlino.*

Falſitas narratiuæ, quando non vitiet gratiam. *deciſ. 166. num.6. Merlino.*

Falſitate cauſæ ſtante, & mala fide, præſcriptio 40. annorum non attenditur. *deciſ. 80. nu.27. Merlino.*

Falſitatis, & abolitionis præſumptio in aliqua ſcriptura ceſſat contra aliquam perſonam, ſi illa vſa non fuerit, nec in ea ſe fundat. *dec.286. nu 7. Merlino*

Falſitas, & contrarietas in teſte ſolum attenditur in ſubſtantialibus. *deciſ 87. num.7. Vbaldo.*

F A M A.

Famam probant, & conſequenter dominium, enunciatiuæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, & metam ducentorum annorum excedentes. *deciſ.101. num.7. Motmanno.*

Fama probari poteſt per enunciatiuas antiquiſſimas, & ex fama dominium. *deciſ.205. nu. 8. Pirouano.*

Fama vna deſtruit aliam. *deciſ.205. nu.10. Pirouano.*

Famæ vim ſolummodò habent enunciatiuæ, quamuis antiquæ. *deciſ.221. nu.6. Panzirolo.*

Fama debet habere originem à perſonis fide dignis. *deciſ.18. num 12. Queipo.*

Fama recens an ſit ſufficiens ad probandum, quod quis erat ſocius alicuius, & quam probationem faciat. *deciſ.256. num.10. Pirouano.*

Probatio ſolet augeri, ſi concurrant adminicula. *ibidem num.12*

Famam teſtes probant, ſi dicant publicè audiuiſſe, licet non dicant à quibus. *dec.191. nu.20. Coccino.*

Famæ vim quando habeat enunciatiua antiqua ſupra centum annos, ad inferendam aliquam probationem. *deciſ.61. num. 8. Pirouano.*

Fama, quæ faciat ſemiplenam probationem. *dec.155. num.7. Coccino.*

Fama, & communis opinio, quod aliquis ſit Notarius, dat robur officio. *deciſ.184. num.28. Coccino.*

Fama affirmatiua, vel præualet negatiuæ, vel illam conquaſſat. *deciſ.18. num.13. Queipo.*

Famam, & publicam vocem vt teſtes probent, debent deponere à quo audiuerunt. *deciſ.256. nu.9. Pirouano.*

Fama, atque opinio eſt quoddam totius populi teſtimonium. *deciſ.314. num.9. Merlino.*

Fama, & opinio publica plurimi fit à Doctoribus ad probandam filiationem. *deciſ. 314. num. 9. Merlino.*

Fama non dicitur probata, ſi teſtes ſuper ea deponentes, non ſint tales, quales requiruntur ad eam probandam. *deciſ.324. num.21. Remboldo.*

Famam ſui viri non præſumitur vxor voluiſſe lædere, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare; & hoc præ-

præſertim, quando eſt nobiliſſima, & prudens. *deciſ.*155. *num.*15. *Coccino*.

Famam, & publicam vocem, vt teſtes probent, qualiter deponere debeant. *deciſ.*170. *nu.*17. *Pirouano*.

Fama antiqniſſima iurispatronatus habetur pro titulo. *deciſ.*101. *num.*6. *Motmanno*.

F A M I L I A.

Familiæ appellatione venire etiam intelliguntur fœminæ, & eius deſcendentes. *deciſ.* 101. *num.* 13. *Motmanno*.

à Familiæ nomine, non differt verbum deſcendentiæ. *deciſ.*89. *num.*21. *Pirouano*.

in Familiæ paternæ appellatione fœminæ non ſunt compræhenſæ. *deciſ.* 89. *num.*19. *Pirouano*.

Familiæ paternæ appellatione non veniunt deſcendentes ex fœminis. *deciſ.*89. *num.*17. *Pirouano*.

de Familia omnes veniunt, ſi executor cõſtitutus ad nominandum aliquos de familia, neminem nominauerit. *deciſ.*38. *num.*63. *Dunozetto*.

de Familia, & agnatione ſunt fœminæ licet non conſeruent conſeruationem ipſius familiæ. *deciſ.* 279. *num.*18. *Motmanno*.

Familiæ conſeruationem reſpiciens donatio ſub certa lege primogenituræ, reputatur ob cauſam finalem, & exempta remanet ab onere inſinuationis. *deciſ.*118. *num.*11. *Pirouano*.

in Familia aliena, quando mulier ſe nubit, tunc eſt finis lineæ; alias non. *deciſ.*89. *num.*13. *Pirouano*.

per Familiarium Cardinalium obitum beneficia vacantia ſunt reſeruata per regulam Cancell. hodie quartam. *deciſ* 53. *num.* 1. *Coccine*. *& vide in verbo Beneficium*.

in Familiam aliquid transſerens, cenſetur in omnes de familia tranſtuliſſe. *dec.*38. *num.*6. *Dunozetto*.

in Familias alienas vnà cum bonis tranſeunt fœminę *deciſ.*49. *nu.*18. *Motmanno*.

de FAMVLO illo, de quo apud Luc cap. 19. cui concredita fuit pecunia ad erogandum, hoc interpretatur Diuini Verbi diſpenſatio, & Euangelij pretioſa eloquia nummularijs, hoc eſt populis Chriſtianis tradenda. *deciſ.*234. *nu.*13. *&* 15. *Merlino*.

Famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. *deciſ.*155. *nu.*16. *Coccino*.

de FATALIVM prorogatione ſi non conſtet, ſuccedit regula text. in l. properandum, C. de iudic. *deciſ.*332. *num.*3. *Ghiſilerio*.

F A V O R.

ad Fauorem alicuius ea, quæ ſunt inducta, non debẽt in eius odium retorqueri. *deciſ.*210. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

Fauori pro ſe inducto quilibet poteſt renũciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio. *deciſ* 91. *num.*2. *Vbaldo*.

Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare. *deciſ.*91. *num.* 28. *Vbaldo*.

in Fauorem alicuius, ſi aliquid ſit inductum, id non debet in eius odium retorqueri. *deciſ.* 312. *nu.*41. *Merlino*.

FESTVM Dedicationis Eccleſiæ in Eccleſia Cathedrali celebratur. *deciſ.*177. *num.*5. *Motmanno*.

F E V D V M.

Feudorum Laicorum incapaces ſunt, conſtituti in ſacris Ordinibus. *deciſ.*325. *num.*2. *Ghiſilerio*.

Feudum non apertum, & ex gratia conceſſum primus inueſtitus non poteſt reuocare in præiudicium vocatorum. *deciſ.*50. *num.*1. *Queipo*.

Cum non ab ipſo, ſed à Domino inueſtiente ius ſuccedendi conſequantur. *ibidem num.*1.

Feudum ſi ſit conceſſum ex cauſa oneroſa, tunc primo inueſtito licitum eſt præiudicare vocatis. *ibidem num.*2.

Feudum tenere, & in fide eſſe, idem eſt. *deciſ.* 310. *num.*41. *Merlino*.

Feudi conceſſio facta, cum verbis pleno iure, cenſetur conceſſum id totum, quod cadit ſub feudo, & vt vaſſallus habeat in eo plenum ius vaſſalli. *deciſ.* 310. *num.* 56. *Merlino*.

Feudum, qualiter probetur. *deciſ.* 129. *num.* 9. *Motmanno*.

in Feudum ſi decimæ dentur ſæcularibus, nihilominus earum cauſæ ſunt cognoſcendæ coram Iudice Eccleſiaſtico, & quare *v. deciſ.* 42. *num.* 15. *&* 42 *Merlino*.

in Feudo mixto hæres primi inueſtiti alienantis, alienationem reuocare non poteſt, & quando id non procedat. *deciſ.*50. *n.* 11. 12. *&* 13. *Queipo*.

Feudi alienationi, qui tantum conſenſit, non tenetur de euictione, nec ipſe, nec eius hæres. *deciſ.* 50. *num.*12. *Queipo*.

Feudum dicitur conceſſum ex cauſa lucratiua, ſi appareat, in compenſationem pecuniam, neque datam, neque promiſſam, nec conuerſam fuiſſe, cum ſit neceſſaria, ad hoc vt dicatur ex cauſa oneroſa acquiſitum. *deciſ.*50. *num.*3. *Queipo*.

à Feudo, quod pater cadat ob delictum filij, ſi fiat tale pactum, non tenet. *deciſ.*86. *nu.*54. *Ghiſilerio*.

Feudo conuenit annua recognitio. *deciſ.*310. *nu.*28. *Merlino*.

Feudale eſt, quicquid continetur intra feudum. *deciſ.* 164. *num.*33. *Coccino*.

Feudalis dicitur res, ſtante temporis antiquitate, ſola concurrente fama. *deciſ.* 310. *num.*50. *Merlino*.

in Feudali conceſſione, ſi ſint poſita verba donationem importantia, intelligi debens ſecundum naturam feudi. *deciſ.* 310. *num.* 56. *Merlino*.

Feudalis quòd aliqua res ſit, ſi quis aſſerat, id probare tenetur. *deciſ.*164. *num.*34. *Coccino*.

Feudale quod ſit territorium, plurimum conducit, ſi reperiatur deſcriptum in libro, vbi talla deſcribuntur. *deciſ.*310. *num.*42. *Merlino*.

Feudalitatem teſtes non probant, ſi neſciant, quid ſit feudum. *deciſ.*310. *num.*60. *Merlino*.

Feudalitatis præſumptio ſurgit ex confeſſione, & agnitione Vaſſalli. *deciſ.* 310. *num* 32. *Merlino*.

Feudalitatis recognitio ſi fiat à vaſſallo, non ſolùm ei præiudicat, ſed etiam omnibus habentibus cauſam ab eo. *deciſ.* 310. *num.*33. *Merlino*.

Feudalitatis ſignum, nedum ſolum eſt, quando conceditur territorium pro ſe, eiuſq. hæredibus deſcendentibus, ſed etiam eſt ſignum ſeudalitatis ex pacto, & prouiſione.

Vel ſaltem feudalitatis mixtæ ob factam mentionẽ hæredum. *deciſ.* 301. *num.*26. *&* 27. *Merlino*.

pro Feudalitate non elicitur probatio ineuitabilis, ſi quando territorium fuit alienatum, ad cautelam obtenta fuit licentia ab aliquo illud alienandi. *deciſ.*212. *num.* 13. *Merlino*.

Feudalitatis qualitatem probant narrata à Principe in

in priuilegio antiquiſſimo. *d.129.n.4. Motmanno.*
Feudalitatis præſumptionem magnam præbent, verba enunciatiua pro ſeudalitate. *deciſ.301. nu.13. & 25. Merlino.*
Feudalitas excluditur, poſita continua poſſeſſione, & ſtatu allodialitatis. *deciſ.212. num. 4. Merlino.*
Feudatarijs propriè conuenit verbum, fidelis. *deciſ. 310. num.35. Merlino.*

F I C T I O.

Fictio vna oritur ex alia, quando venit in conſequẽtiam alterius. *deciſ.226. num.11. Coccino.*
per Fictionem monaſterium dicitur ſolum filius. *deciſ. 179. num. 17. Ghiſilerio.*

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienationis, permittẽdo detractionem Trebellianicæ, alienando cenſetur alienare in ipſum hæredem. *deciſ. 5. num.11. Veroſpio.*
Fideicommiſſarij actio quando ſit ſufficiens ad impediendam manutentionem. *deciſ.35. nu.4. & 5. Veroſpio.*
Fideicommiſſarij actio, quando eſt turbida, tunc ſi reus, & poſſeſſor aliquid alienauerit, ſatis eſt ei reſpondere quod bona, quæ dicebantur alienata, ſibi non ſufficiũt pro ſuo credito legitimæ. *deciſ.35. num.5. Veroſpio.*
Fideicommiſſarius poſſidens bona fideicommiſſaria, præſumuntur eſſe fideicommittentis, dum nouum titulum acquiſitionis non exhibet. *deciſ.286. n.2. Merlino.*
Fideicommiſſarij debent probare exiſtentiam bonorum liberorum de tempore reſtitutionis dotis, ad hoc vt non intret Auth. res quæ C. comm. de legat. *deciſ.210. num.8. Ghiſilerio.*
Fideicommiſſarius vniuerſalis, aut particularis, in diem, vel ſub conditione, poteſt cogere hæredem ad fideiuſſorem præſtandum. *deciſ. 193. num. 1. Ghiſilerio.*
Hoc tamen non procedit, quando agitur de bonis ſtabilibus. *ibid. num.2.*
Fideicommiſſarius, dum fideicommiſſi exiſtentiam, purificationem ad eius fauorem, & rei idẽtitatem probat, tunc ei immiſſio non poteſt denegari. *deciſ.306. num.1. Merlino.*
Fideicommiſſario non retardatur immiſſio, propter detractiones oppoſitas, ſi illæ poſſint compenſari cum fructibus perceptis ex bonis à die purificati fideicommiſſi reſtituendis. *deciſ.249. num. 21. Ghiſilerio.*
Et hoc multò magis procedit, ſi hæreditas appareat opulenta, cum tunc facilius remouetur dictum impedimentum. *ibid. nu.21.*
Fideicommiſſarius, ſi probetur, quod poſſidebat aliqua bona in eo loco, vbi ſunt ſita bona fideicommittentis præſumuntur ea, quæ à dicto fideicommittente poſſidebantur, dum non docet de titulo ſuę poſſeſſionis. *deciſ.236. num. 6. Merlino.*
Fideicommiſſario non poteſt concedi immiſſio, niſi priùs hæres grauatus fecerit ſuas detractiones. *deciſ 88. num.4. Coccino.*
Fideicommiſſario agenti vigore fideicommiſſi, competit remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. *deciſ.301. num.6. Ghiſilerio.*
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per eum, qui titulum nullum habet. *deciſ.67. num.21. Coccino.*
Fideicommiſſariorum bonorum idẽtitas, ex quo probetur. *deciſ.120. nu.16. 17. & 18. Coccino.*
Fideicommiſſarius, poſtquàm docuit fideicommiſſi purificationem, & bonorum identitatem, poteſt petere immiſſionem, vel ex l. fin. C. de edict.
Vel ex vtili Saluiano, prout paſſim Rota reſpondet *deciſ.298. num.2. Merlino.*
Fideicommiſſarijs non eſt impedienda immiſſio, per oppoſitionem actionis perſonalis. *deciſ. 9. num.7. Veroſpio.*
Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem, non eſt ei illa deneganda, ſi hæres ſe opponat pro legitima, & multo minus pro illius ſupplemento. *deciſ.121. num.1. Pirouano.*
Fideicommiſſarius, quando immittitur in poſſeſſionẽ pro indiuiſo cum grauato, quia detractiones ſunt faciendæ, poteſt reſtituere eas in pecunia numerata: & quando id procedat, & quando non. *deciſ.88. num.32. Coccino.*
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per exceptionem ſupplementi legitimę. & quare. *deciſ. 121. num.9. Pirouano.*
Fideicommiſſario debetur immiſſio in bonis defuncti probata eius poſſeſſione, abſquè eo quod diſcutiatur dominium eorumdem bonorum. *deciſ. 67. num.25. Coccino.*
Fideicommiſſario datur immiſſio pro indiuiſo, quando detractiones ſunt certæ. *deciſ.88. n.29. Coccino.*
Et hoc intellige, quando datur certitudo generalis ratione loci, & quotæ, aliàs non datur immiſſio. *ibid. num.4.*
Fideicommiſſario datur immiſſio in bonis teſtatoris probata eorum identitate. *deciſ 93. n.13. Coccino.*
Fideicommiſſario non eſt impedienda immiſſio per oppoſitionem inualidã. *deciſ.121. n.10. Pirouano.*
Fideicommiſſario quis nõ poteſt impedire immiſſionem, ſi in eo deficiat fundamentum, ideſt titulus. *deciſ. 47. num.3. Pirouano.*
Fideicommiſſario competit remediũ l. fin. C. de edict. diu. Adrian. toll. *deciſ.83. num.2. Coccino.*
à Fideicommiſſarijs differunt poſteriores creditores, quoad acquiſitionem dominij per hæredes in ipſa aditione hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij. *deciſ.2. num.14. Pirouano.*
Fideicommiſſarius licet iunior, poteſt prædecedere hęredem grauatum licet ſeniorem. *deciſ.320. n.20. Remboldo.*
Fideicommiſſi repudiatio, ſi fuerit facta tempore inhabili, ſcilicet antequam illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempus habile, ſuſtinetur. *deciſ. 12. num 45. Coccino.*
Fideicommiſſum ſi quis repudiet ad effectum, vt remaneat penès hæredem grauatum, ex hoc non dicitur, quod repudians efficiatur pauperior. *deciſ. 323. num.30. Coccino.*
Fideicommiſſario non currit tempus conficiendi inuentarium, antequam hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio. *deciſ.185. num.15. Motmanno*
Fideicommiſſarius ſi habeat ceſſionem ab anterioribus, agere poteſt, vt ſibi fiat reſtitutio hæreditatis, quam debet recipere nomine cedentis, & poſteà retinere poterit iure proprio ex vtilibus actioni-

bus, quæ continentur etiam in ceſſione. *deciſ.398. num.1. Veroſpio.*

Idem facere poterit ex vi delegationis, quæ etiam continetur in ceſſione, ex qua cogere poterit heredem, vt reſtituat hæreditatem fideicommiſſario ad propriam vtilitatem. *deciſ.398.nu.2. Veroſpio.*

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, tunc multo magis inducitur, quando adſunt verba importantia perpetuitatem. *deciſ. 304. num. 2 Coccino.*

Fideicommiſſum abſolutum, & reciprocum inter illos de familia, quando inducatur. *deciſ. 304. num. 1. Coccino.*

Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem illorũ de familia ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia. *deciſ.284.n.1. & amplia. num.2. Coccino.*

Fideicommiſſum in bonis filio relictis, ſi pater cõſtituat, non præſumitur filium velle grauare in legitima, niſi id expreſsè dixerit. *deciſ. 337. num. 6. Veroſpio.*

Fideicommiſſum dicitur conditio. *deciſ.341. num.5. Dunozetto.*

Fideicommiſſo conditionali ante aduentum conditionis renuncians, non dicitur renunciare iuri radicato aliqua certa ſpe. *deciſ.292.n.25. Panzirolo.*

Fideicommiſſi conditionalis ius ante purificatam cõditionem, dicitur pendere à futuro incerto euentu. *deciſ.292. num.24. Panzirolo.*

Cum Fideicommiſſarius heredem grauatum prædecedere poſſit. *ibid. num.24.*

ex Fideicõmiſſo particulari dos nõ poteſt detrahi, & alleganti, quod bona libera non ſufficiunt, incumbit onus probandi plenè, & concludenter. *deciſ. 301. num.15. Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum perpetuum non inducitur ex grauamine dotandi fœminas in infinitum. *deciſ. 83. num.6. Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum pœnale non inducitur, niſi verbis expreſſis, quæ omnem aliam interpretationem excludant. *dec. 393. nu.9. Veroſpio.*

Fideicommiſſum particulare inducitur ex prohibitione alienationis bonorum in caſu alienationis. *deciſ.312. num.27. Merlino.*

Fideicommiſſum particulare non poteſt alienari in caſu reſtitutionis dotis, niſi in ſubſidium, ideſt quando non adeſt fideicommiſſum vniuerſale: & aſſerenti non extare bona vniuerſali fideicommiſſo ſubiecta, incumbit onus probandi. *ibid. nu.28.*

ex Fideicommiſſo particulari non poteſt detrahi dos, & alleganti, quod libera bona non ſufficiunt, incumbit onus probandi. *dec 301.nu.15. Ghiſilerio.*

de Fideicommiſſo ſi conſtet, & illius purificatione, atque quod bona fuerint in bonis fideicommittẽtis de tempore obitus, & de illorum identitate, tunc vocato non denegatur immiſſio contra grauatum. *deciſ.301. nu.5. Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum reciprocum vt inducatur, ſufficit tacita expreſſio, quæ elicitur ex coniecturis. *deciſ. 284. num.16. & 17. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum inducitur ex vnica cõiectura, licet non ſit grauis, ſed leuis. *deciſ.284. num.18. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum, vt inducatur, requiritur expreſſio, *deciſ. 284.n.14. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum, quando duo faciunt, tenet talis diſpoſitio. *deciſ. 350. num 17. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, tunc inducitur, quando dicta prohibitio alienationis eſt facta extra familiam maſculinam, & quod bona ad quemcumque tranſeant cum eodem onere. *deciſ.284. num.22. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis, regulariter loquendo non inducitur. *deciſ. 284. nu.22. Coccino.*

Et iſta eſt communis opinio, quam ſequitur Rota. *ibidem num.21.*

Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, ſi fuerit diſpoſitum, quod bona perpetuo remaneãt inter illos de domo, & familia. *deciſ. 284. nu.19. Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, opus eſt, Primò, quod qui hoc prætendit, ſit expreſsè vocatus: Secundò, quod ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti: Tertio, quod ſit facta in tota hæreditate. *deciſ.284. num.15. Coccino.*

Fideicommiſſi renunciatio non poteſt dari, antequã illud deferatur. *deciſ.12. num.54. Coccino.*

ad Fideicõmiſſum, ſi vocentur maſculi agnati, tunc ſuccedere volens debet eſſe, & maſculus, & agnatus. *dec.304. num. 12. Coccino.*

à Fideicommiſſo detrahi debet dos tamquam æs alienum. *deciſ.35. num.1. Veroſpio.*

Fideicommiſſum ſine neceſſitate, & vi verborum non eſt inducendum. *deciſ.283. num.9. Ghiſilerio.*

in Fideicommiſſo valet pactum de non ſuccedendo, & quare. *deciſ.12. num.7. Coccino*

Fideicommiſſum poteſt fieri etiam in contractibus. *deciſ.284. num.27. Coccino.*

in Fideicommiſſo relicto familiæ, ſuccedunt proximiores, & deinde alij ordine ſucceſſiuo. *deciſ.284. num.28. Coccino.*

Fideicommiſſum, quando eſt validum, certum eſt quod ad illud vocati, ſunt admittendi. *deciſ. 284. nu.27. Coccino.*

Fideicommiſſum tunc inducitur, quando apparet teſtatorem diſpoſuiſſe non ad alium finem, niſi ad effectum inducendi fideicommiſſum. *deciſ.284.n.25. Coccino.*

Fideicommiſſum, eo caſu cenſetur inductum, quando ſi illud non induceretur, teſtatoris voluntas non ſeruaretur. *deciſ.284.nu.26. Coccino.*

Fideicommiſſi vna pars, recipit interpretationem, & intellectum ab altera parte. *deciſ.284.n.33. Coccino*

ad Fideicommiſſum inducendum coniecturæ debent eſſe probabiles, neceſſariæ, & concludentes. *deciſ. 272. num. 21. & 22. Ghiſilerio.*

Fideicommiſſo bona ſubiecta ratione commoditatis valide cedi poſſunt, non obſtante alienationis prohibitione. *deciſ.5. num.17. Veroſpio.*

per Fideicommiſſum vocatus non ſuccedit grauato, ſed teſtatori. *deciſ.83. num.3. Coccino.*

Fideicommiſſum in vltimo de familia expirat. *deciſ. 88. num.9. Coccino.*

Fideicommiſſo non poteſt grauari legitima. *deciſ.35. num.2. Veroſpio.*

Fidei-

Fideicommiſſum factum pluribus ſucceſſiuè, ſi ſine filijs &c. expirat ſi inſtitutus decedat cum liberis, *deciſ.* 249. *num.* 3. *&* 10. *Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum ſi conſiſtat in certis rebus ſolum, ſequitur, quod illa ſint ſubiecta fideicommiſſo particulari. *deciſ.* 71. *num.* 10. *Coccino.*

Ac proinde non eſt locus detractioni Trebellianicæ. *ibid. num.* 11.

Fideicommiſſa vt non admittantur, potius ſunt tolerandæ ſuperfluitates. *deciſ.* 168. *num.* 18. *Vbaldo.*

Fideicommiſſum nouum, quando non inducatur ex prohibitione alienationis. *deciſ.* 249. *num.* 13. *Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum nouum non cenſetur inductum ex prohibitione particulari alienationis bonorum. *deciſ.* 210. *num.* 12. *Ghiſilerio.*

ex Fideicommiſſo antea quàm dos poſſit detrahi, quid ſit inſpiciendum. *deciſ.* 49. *nu.* 1. *Motmanno.*

Fideicommiſſi extenſio non poteſt fieri de filijs grauatis ad nepotes non grauatos. *deciſ.* 283. *nu.* 12. *Ghiſilerio.*

ad Fideicommiſſum, quando quis vocatur ſub nomine agnationis, tunc non attenditur, ſiue ſit maſculus, ſiue fœmina ſuccedens, dummodo ſit agnatus, vel agnata. *deciſ.* 304. *num.* 11. *Coccino.*

Fideicommiſſi conditionalis remiſſio an dicatur donatio ad effectum inſinuationis. *deciſ.* 292. *num.* 31. *Panzirolo.*

Fideicommiſſum non dum agnitum, an Monachus tranſmittat ad Monaſterium. *deciſ.* 215. *num.* 6. *Pirouano.*

in Fideicommiſſo, ſeu legato conditionali per fideicommiſſum, non ſuperſtiti, ſed defuncto ſucceditur. *deciſ.* 12. *num.* 6. *Coccino.*

Fideicomiſſo ſubiecta non veniunt in donatione omnium bonorum. *deciſ.* 208. *nu* 5. *&* 6. *Dunozetto.*

in Fideicommiſſo, quando omnes re coniuncti ſunt, tunc quilibet ex ſocijs ſtante ſociorum mora, vel negligentia poteſt totum fideicommiſſum petere. *deciſ.* 93. *num.* 1. *Queſpo.*

Sed hoc tamen intellige, quod non poſſit ſociorum partem alienare, neque ad alienandum procuratorem conſtituere. *ibid. num* 2.

Fideicommiſſum etiam inducitur in caſu mortis, ex prohibitione alienationis, ſi ſtet de per ſe, & ſit veſtita. *deciſ.* 304. *num.* 14. *Coccino.*

Fideicommiſſum, quando ſit factum in contractu diuiſionis per plures fratres, ſignum euidens eſt, quod voluerint facere reciprocum fideicommiſſum *deciſ.* 304. *num.* 3. *Coccino.*

Alias abſque eo, quod facerent fideicommiſſum, potuiſſent ſimpliciter diuidere, & vnuſquiſq; prouidere propriæ ſoboli, vel fideicommiſſum ad beneplacitum conſtituere. *ibidem num.* 3.

Et licet aliqui Doctor. contrarium teneant, tamen non ſunt attendendi, cum loquantur contra communem. *ibidem num.* 4.

Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſine filijs deceſſerint, expirat ſi hæres relictis filijs decedat. *deciſ.* 215. *num.* 2. *Pirouano.*

Fideicommiſſum nouum vt non inducatur, potius eſt admittenda ſuperfluitas, & repetitio eiuſdem. *deciſ.* 348. *num.* 14. *Vbaldo.*

Fideicommiſſum remanet extinctum in perſonam hæredis vltimi vocati. *deciſ.* 89. *nu.* 20. *Pirouano.*

in Fideicommiſſo id tantum, quod hæres grauatus inuenit, tenetur reſtituere. *dec.* 88. *nu.* 27. *Coccino.*

in Fideicommiſſis factis in contractibus, ſi bona eis ſubiecta alienentur, non impeditur tranſlatio dominij, & alienatio non eſt nulla, licet alienans teneatur ad intereſſe erga vocatos. *deciſ.* 284. *nu.* 39. 42. *&* 43. *Coccino.*

Et hoc procedit, licet in contractu ſit additum iuramentum. *ibidem num.* 40.

Fideicommiſſum factum pluribus ſubſtitutis cum conditione ſi ſine filijs aliquis obierit &c. tunc ſi vnus decedat relictis filijs, fideicommiſſum expirat. *deciſ.* 283. *num.* 1. 4. *&* 5. *Ghiſilerio.*

Sed iſta opinio non habet locum, quando adſunt coniecturæ pro fideicommiſſo. *ibidem num.* 2.

Fideicommiſſum, ſi fuerit factum ad effectum, vt bona in perpetuum remaneant inter illos de domo, & familia, ſi maſculus de linea non adſit, tunc admittuntur maſculi remotiores alterius lineæ. *dec.* 284. *num.* 30. *Coccino.*

Fideicommiſſum, nedum inter viuos, ſed etiam in caſum mortis, cenſetur inductum, ex prohibitione alienationis facta in infinitum. *deciſ.* 284. *num.* 5. *Coccino.*

Fideicommiſſum reciprocum ex prohibitione alienationis inducitur inter prohibitos alienari. *dec.* 284. *num.* 23. *Coccino.*

Cum aliàs voluntas diſponentium ſuum effectum non ſortiretur. *ibidem num.* 24.

Fideicommiſſi onere legitima non poteſt grauari. *deciſ.* 337. *num.* 5. *Veroſpio.*

ad Fideicommiſſum, quando ſunt vocati plures ſucceſſiuè per vulgarem cum conditione, ſi ſine filijs, tunc vno decedente cum filijs, ceſſant ceteræ aliæ ſubſtitutiones. *deciſ.* 272. *num.* 12. *&* 13. *Ghiſilerio.*

Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes coniecturæ ſufficiunt, ſed illæ dumtaxat, quæ neceſſario concludunt, & ex verbis à Teſtatore prolatis colliguntur. *deciſ.* 283. *num.* 3. *Ghiſilerio.*

Fideicommiſſi exceptio, tamquam ea, quæ requirit altiorem indaginem, non admittitur in iudicio manutentionis. *deciſ.* 337. *num.* 3. *Veroſpio.*

in Fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo, veniunt etiam fœminæ, ſaltem durante vita ſua. *deciſ.* 304. *num.* 8. *Coccino.*

Sed opinio eſt iſta eſt valdè difficilis. *ibidem num.* 9.

ad Fideicommiſſum inducendum non ſufficit coniectura vnica, maximè ſi verba teſtatoris ad hoc repugnent. *deciſ.* 283. *nu.* 7. *Ghiſilerio.*

Fideicommittens, quando non tenetur dotem conſtituere, aut reſtituere, tunc ceſſat Auth. res quæ. C. comm. de legat. *deciſ.* 312. *num.* 12. *Merlino.*

FIDEIVSSIO.

Fidejuſſio de præſentando aliquem, eſt proxima fideiuſſioni de iudicio ſiſti. *deciſio.* 222. *num.* 20. *Buccabella.*

FIDEIVSSOR.

Fideiuſſor ſi ſoluat pro confideiuſſore, & reportet ceſſionem contra quoſcunque obligatos, an contra eum, ſi diu negligat exigere, intret Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. *deciſ.* 346. *num.* 21. *Pirouano.*

Fideiuſſor ſoluendo, & reportando ceſſionem, verè efficitur Creditor, & comprehenditur ſub Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. *decif. 346. nu. 25. Pirouano.*

Fideiuſſores, & rei debendi, differunt inter ſe: illi tenentur acceſſoriè, hi autem principaliter. *decif. 41. num. 7. Merlino.*

Fideiuſſor in dubio non præſumitur voluiſſe tollere, niſi propriam obligationem, alioquin ſoluendo grauiter ſibi præiudicaſſet. *deciſione 41. num. 12. Merlino.*

Fideiuſſori ſoluenti, & illius hæredi competit actio mandati contraria aduerſus principalem debitorē, ad repetendum id, quod ſoluit, & indemnitatem conſequendam. *decif. 222. num. 9. Buccabella.*

Fideiuſſor ſoluens pro principali, poteſt reportare ceſſionem iurium etiam ex interuallo poſt ſolutionem. *decif. 42. num. 1. Merlino.*

Fideiuſſor nō tenetur ſeruare indemnem alterum cōfideiuſſorem à toto credito, ſed dempta illius portione. *decif. 346. num. 28. Pirouano.*

Fideiuſſor, ſi agat contra confideiuſſorem tamquam tertius, vigore ceſſionis de credito ſibi factæ, hoc caſu poteſt agere pro tota ſumma. *decif. 353. nu. 9. Pirouano.*

Et ſi agat tamquam fideiuſſor, non niſi propria portione dempta poteſt experiri. *ibidem num. 10.*

Fideiuſſor ſoluens pro principali, talis ſolutio eſt potius precium emptæ actionis, quam liberatio debitoris. *decif. 41. num. 3. Merlino.*

Fideiuſſor à confideiuſſione nō debet ſeruari indemnis. *decif. 353. num. 11. Pirouano.*

Cum teneatur ſolummodo dempta propria portione reſiduum ſoluere. *ibidem num. 12.*

Fideiuſſori ad recuperādum id quod ſoluit, etiam actio negociorum geſtorum contra principalem competit. *dec. 222. num. 10. Buccabella.*

Fideiuſſor quando ſoluit nomine tantum fideiuſſionis, & non intellexit aliorum obligationem eradicare, & interimere, non intrat diſpoſitio l. Modeſtinus, ff. de fideiuſſor. *decif. 41. num. 21. Merlino.*

Fideiuſſor, quando ſoluit, non poteſt aliter conſeruari indemnis, quam mediante pecuniarum ſolutarum reſtitutione. *decif. 222. nu. 5. Buccabella.*

Fideiuſſor, ſi ſoluerit pro principali, non obſtante temporis longinquitate, principales, & eorum hæredes cogere poteſt, ad eum ſeruandum indemnem, vt habetur in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. *dec. 353. num. 3. Pirouano.*

Fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen debitoris. *decif. 41. num. 2. Merlino.*

de Fideiuſſoribus promiſſio, ſimiliter conuenit confideiuſſoribus ceſſionem iurium à principali debitore habentibus: cuius ceſſionis vigore fideiuſſor debet & ipſe indemnis conſeruari, cum cenſeantur acceſſiſſe ratione mutui periculi, & contemplatione. *decif. 353. num 6. Pirouano.*

Fideiuſſor debet à principali indemnis ſeruari etiamſi ab eo id expreſſe promiſſum non fuerit. *decif. 222. num. 6. Buccabella.*

Fideiuſſor poſtquam ſoluit, adhuc obligationis ſubſtantia durat, & viuit, & debitor tantum eximitur reſpectu creditoris, ſed debitum non eradicatur, illiuſque actio in ſoluentem transfertur. *decif. 41. num. 18. Merlino.*

Fideiuſſor, ſi ſit acceſſoriè obligatus, ſi ſoluat, illi ceſſio poteſt fieri poſt ſolutionem ex interuallo. *decif. 41. num. 4. Merlino.*

Fideiuſſor ſoluens expreſsè nomine proprio ad extinguendam, & eradicandam propriam obligationem, non autem principalis, hoc caſu non intrat diſpoſitio l. Modeſtinus ff. de ſolut. *decif. 41. n. 15. Merlino.*

Fideiuſſor in dubio, dum ſoluit nullo expreſſo nomine, cenſetur ſoluere nomine proprio, & ad ſui vtilitatem. *decif. 41. num. 5. Merlino.*

Fideiuſſor dotis conuenitur inſolidum. *decif. 318. num. 17. Veroſpio.*

Fideiuſſor dilationem petendo à creditore, dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem. *decif. 149 nu. 7. Merlino.*

Fideiuſſor dicitur fateri fideiuſſoriam obligationem, ſi ſoluerit partem debiti. *decif. 149. nu. 8. Merlino.*

Fideiuſſor aliquis quòd ſe obligauerit in aliquo contractu, ex quibus rēddatur certum. *decif. 149. num. 9. Merlino.*

Fideiuſſor ſoluens, mediante ſolutione emit actiones creditoris aduerſus principalem debitorem, & confideiuſſores. *decif. 41. num. 14. Merlino.*

Et ideo iure poteſt, quandocumque habet, petere, vt cedantur ſibi actiones numerato pretio venditæ. *ibidem num. 14.*

Fideiuſſorum obligationes non patiuntur excuſſionem. *decif. 285. nu. 4. Motmanno.*

Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſſit. *decif. 246. num. 4. Merlino.*

Fideiuſſor iniuſtè condemnatus ad ſoluendum, repetit à principali. *decif. 222. num. 22. Buccabella.*

Fideiuſſor ex eo, quod ipſe fuit executiuè exactus, habet quoque ius paratæ executionis ad conſequendum id, quod ſoluit. *decif. 222. num. 4. Buccabella.*

Fideiuſſor diſpendium ſentire non debet, vnde premiū meruiſſe videtur. *decif. 222. num 8. Buccabella.*

Fideiuſſor in cenſu non dicitur, qui recognouit bonam fidem, ſed principalis, perinde ac ſi ab initio ipſe cenſum impoſuiſſet. *decif. 194. nu. 4. Merlino.*

Fideiuſſor ex officio ſuo, & fide damnum ſentire non debet. *decif. 222. num. 7. Buccabella.*

FIDELITATEM Domino vaſſalli iurare debent. *decif. 310. num. 39. Merlino.*

F I D E S.

Fides ſincera vndique, & præcipiuus candor inter mercatores, omiſſis iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet. *decif. 229. num. 10. Merlino.*

Fides Baptiſmi ſi non extrahatur à Parocho, vt probet, ſaltem debet extrai cum compulſoria parte citata. *decif. 4. num. 19. Ghiſilerio. & vide ſupra in verbo Baptiſmi.*

Fides adhiberi debet annotationi Secretarij Locorum Montium nomine publico deputati. *dec. 129. num. 11. Motmanno.*

Fides bona in eo negari non poteſt, ſi non ſit in lite, nec eam ſciuit. *decif. 39. num. 9. Veroſpio.*

Fides bona non patitur, vt quis petat id, quod ſubtus habet. *decif. 64. num. 11. Ghiſilerio.*

Fides

Fides bona non patitur, vt bis idem exigatur. *deciſ.* 5. *num.* 1. *Veroſpio*.

Fidem nullam quando non facit ſcriptura, perinde eſt ac ſi non adeſſet. *deciſ.* 51. *num.* 5. *Coccino*.

Fidei bonæ præſumptio intrat, & ceſſat præſumptio doli, ſtante diuturna poſſeſſione. *deciſ.* 41. *nu.* 27. *Merlino*.

Fidem non faciunt ſcripturæ, quando ſunt ſimplices, & à perſonis ſuſpectis emanarunt. *deciſ.* 142. *n.* 10. *Motmanno*.

Fides teſtis augetur ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere. *deciſ.* 155. *num.* 5. *Coccino*.

Fidei cãdor inter Mercatores læderetur ſi leuis ſuſpicio doli daretur. *deciſ.* 229. *num.* 11. *Merlino*.

Fides deſumptæ ex libris Capituli impugnari non poſſunt ab eo, qui eſt de gremio Capituli. *deciſ.* 3. *num.* 19. *Veroſpio*.

Fide malâ, & falſitate cauſæ ſtante, præſcriptio 40. non attenditur. *deciſ.* 80. *num.* 27. *Merlino*.

Fides bona inter coniuges de iure præſumitur adeſſe. *deciſ.* 273. *num.* 4. *Panzirolo*.

Fedes, ſeu fidelitas ſemper habita fuit pro ſubſtantia feudorum, & in his exuberantius exigitur, quam in alijs contractibus: & quis huius rei fuerit origo. *deciſ.* 310. *num.* 36. *Merlino*.

Fides baptiſmatis probat ætatem. *deciſ.* 260. *nu.* 14. *Motmanno*.

Fides, quando plenè probent. *d.* 243. *n.* 8. *Panzirolo*.

Fides, qui deponunt de fama, eorum fides non minuitur, ſi non deponant aut referant auctorem famæ. *deciſ.* 191. *num.* 19. *Coccino*.

Fidem & ipſe Portus fallit, & ſæpius auditur Naues in ipſo portu quieſcentes interire. *deciſ.* 229. *num.* 26. *Merlino*.

mala Fides præſumpta non ſufficit ad tollendam præſcriptionem triginta annorum, & hoc tam de Iure Ciuili, quàm Canonico ex communi. *d.* 270. *num.* 9. *Veroſpio*.

Fides baptiſmi, vt releuet, debet eſſe extracta à Parocho, alias non releuat. *dec.* 45. *n.* 15. *Ghiſilerio*.

Fides baptiſmatis extracta lite pendente à Parocho in locum defuncti deputato, probat. *deciſ.* 260. *num.* 15. *Motmanno*.

Fides Officialis publici in forma probanti probat. *deciſ.* 24. *num.* 17. *Ghiſilerio*.

Fides Officialium, vna cum depoſitionibus teſtium faciunt rem carere omni dubitatione. *deciſ.* 243. *num.* 9. *Panzirolo*.

Fides extraiudiciales priuatæ, non merentur fidem *deciſ.* 221. *num.* 14. *Panzirolo*.

Fides non poteſt in totum abrogari teſtibus. *dec.* 87. *num.* 8. *Vbaldo*.

F I L I A T I O.

Filiatio ad quem effectum probetur coniecturijs, & præſumptionibus. *deciſ.* 314. *num.* 1. *Merlino*.

de Filiatione naturali ſimpliciter probanda, quando agitur, admittuntur leniores probationes. *d.* 314. *num.* 2. *Merlino*.

Filiationis, ſeu ſobolis magnum argumentum eſt publica denominatio. *deciſ.* 314 *num.* 3. *Merlino*.

pro Filiationis iuſtificatione non parui eſt facienda proteſtatio ab aliquo facta in extremo vitæ ſpiritu, quod talis ſit filius ſuus. *deciſ.* 314. *nu.* 4. *Merlino*.

Filiationis tractatus, & probatio inducitur ex veſtibus, medicinis, alijſque pro vitæ ſubſtentatione neceſſarijs exhibitis al cui. *dec.* 314. *n.* 8. *Mrelino*.

Filiatio probari debet per vrgentiores probationes, quando agitur de conſequendo dotem, vel alimenta ex bonis fideicommiſſarijs contra tertium poſſeſſorem. *deciſ.* 314. *num.* 19. *Merlino*.

de Filiatione probanda contra patrem quando agitur, tunc ſolum admittuntur coniecturæ, & præſumptiones. *deciſ.* 314. *num.* 18. *Merlino*.

Filiatio, vt probetur, quando non eſt ſufficiens tractatus, & nominatio patris, filiæ ſimilitudo cum patre, & aliæ ſimiles coniecturæ. *deciſ.* 314. *num.* 25. *Merlino*.

Filiationis probatio coadiuuatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama. *d.* 331. *n.* 5. *Ghiſilerio*.

Filiationis probatio coadiuuari poteſt ex fide baptiſmi, in qua aſſeritur quod quis eſt filius talis, &c. *deciſ.* 359. *num.* 20. *Motmanno*.

Filiatio ſufficienter probatur ex actu nominationis filij cum inſtitutione hæredis. *dec.* 51. *n.* 1. *Coccino*.

de Filiatione ſi prius ſit facta mentio, & poſtea addatur qualitas hæreditaria; iſta qualitas hæreditaria intelligitur, vt ſermo ſit de hæredibus ſanguinis. *deciſ.* 166. *num.* 21. *Merlino*.

F I L I A.

Filiarum appellatione, quando veniant nepotes etiam vlterioris gradus. *deciſ.* 162. *nu.* 3. *Pirouano*.

Filiæ fœminæ, appellatione liberorum etiam veniunt. *deciſ.* 215. *num.* 2. *Pirouano*.

Filias dotandi onus ſpectat ad patrem. *deciſ.* 145. *num.* 1. *Pirouano*.

Filias dotare tenetur pater, licet ipſe ſit ſub poteſtate ſui patris. *deciſ.* 146. *num.* 19. *Pirouano*.

Filia dotata à patre, ſicuti non ſuccedit patri, ita dotata à fratre, excluditur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius bonis dotata fuit. *deciſ.* 329. *num.* 49. *Merlino*.

Filia dotata, ſi renunciet in manibus patris futuræ illius ſucceſſioni cum iuramento; hæredes Patris non tenentur iſtam renunciationem inſinuare. *deciſ.* 12. *num.* 17. *Coccino*.

Cum dicta renunciatio obuiet principio acquiſitionis, & non eſt donatio. *ibidem num.* 18.

Filia ſoluto matrimonio non habet actionem contra patrem pro conſignatione dotis, quam Pater ei dederat contemplatione matrimonij. *deciſ.* 299. *num.* 3. *Veroſpio*.

Filia excluſa à ſtatuto habet ſuam dotem loco legitimæ. *deciſ.* 9. *num.* 10. *Veroſpio*.

Filia ex depoſitione ſtatuti excluſa, ſi in teſtamento patris ſit præterita, vel illi minus legitima relinquatur, & inſtitutæ fuerint perſonæ alias ab inteſtato ſucceſſuræ ex diſpoſitione Statuti, non poteſt ſe opponere contra tabulas teſtamenti paterni. Et quare. *deciſ.* 316. *num.* 27. *Veroſpio*.

Filia in ſucceſſione bonorum matris, ſimultaneè cum parentibus, & fratribus vocatur. *deciſ.* 232. *nu.* 1. & 19. *Pirouano*.

Filiæ excluſæ à ſtatuto debetur dos, tamquam extraneæ. *deciſ.* 145. *num.* 2. *Pirouano*.

Filiæ fœminæ, licet ſint excluſæ à ſtatuto ab hæreditate patris, faciunt tamen numerum in legitima ad fauorem filiorum, vt legitima ſit pinguior. *deciſ.* 160. *num.* 18. & 19. *Pirouano*.

Filiæ

Filiæ fœminæ excluſæ à ſtatuto à ſucceſſione patris, cum eis dos ſuccedat loco legitimæ, faciunt partem in maſculorum legitima. *deciſ.* 137. *num.* 9. *Pirouano*.

Filiæ fœminæ excluſæ à ſtatuto computantur in numero liberorum, & faciunt numerum, & partem in legitima, quando hoc filijs prodeſt. *deciſ.* 137. *num.* 13. *Pirouano*.

Filiæ debetur legitima in bonis matris. *deciſ.* 49. *num.* 5. *Motmanno*.

Filia excluſa à ſtatuto, à ſucceſsione patris ob exiſtentiam filiorum, non poteſt in eius bonis prætendere legitimam. *deciſ.* 9. *num.* 2. *Veroſpio*.

Filiæ fœminæ à ſtatuto excluſæ à ſucceſsione matris an faciant numerum in legitima ad fauorem maſculorum. *deciſ.* 137. *num.* 8. 10. *&* 15. *Pirouano*.

Filia ex remedio auth. ſed quamuis C. de rei vxor action. poteſt via ordinaria Iudicis officio petere occaſione ſecundarum nuptiarum eamdem dotẽ, quam habuerat in primo matrimonio, ſed non poteſt agere vigore primi inſtrumenti, & executiuè. *deciſ.* 299. *num.* 4. *Veroſpio*.

Filia, quæ velit ſuccedere in hæreditate paterna contra teſtamentum patris, non debet eſſe melioris conditionis quàm illa, quæ petat admitti ad eandem ſucceſsionem ab inteſtato præter illius voluntatem. *deciſ.* 316. *num.* 13. *&* 26. *Veroſpio*.

Filia non cenſetur prohibita intentare bonorum poſſeſsionem contra tabulas teſtamenti paterni, ceſſante diſpoſitione ſtatuti, quæ alias impediret. *deciſ.* 316. *num.* 21. *Veroſpio*.

Filias dotandi officium principaliter pertineret ad patrem, quando poteſt dotem dare. *deciſ.* 146. *num.* 11. *Pirouano*.

Filia an conferre teneatur ſuam dotem commodo ſororis, dum habuit vſumfructum à teſtatore titulo particularis legati, non autem tamquam illius hęres. *deciſ.* 9. *num.* 9. *Veroſpio*.

ex Filia propria nepos eſt magis dilectus ſecundum ordinem charitatis, quam nepos ex fratre. *deciſ.* 106. *num.* 3. *Dunozetto*.

inter Filiam, & patrem, quando aliquid geſtum eſt, præſumitur quod fuerit omiſſa quietatio. *deciſ.* 31. *num.* 4. *Motmanno*.

Filia, ſi renunciauerit bonis, & hæreditati maternæ, an includantur etiam bona, quæ ex eadem hæreditate peruenerunt ad filios, & de filijs ad filios, tranſeunt. *deciſ.* 232. *num* 5. 6. *&* 8. *Pirouano*.

Filias mater non tenetur dotare. *deciſ.* 127. *num.* 11. *Pirouano*.

F I L I V S.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando vocatio filiorum eſt collata in tempus remotiſsimum. *deciſ.* 279. *num.* 15. *Motmanno*.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando teſtatoris verba ſe referunt ad tempus incertum ab eo ignoratum. *deciſ.* 162. *num.* 1. *Pirouano*.

Filiorum appellatio ex proprietate ſermonis non comprehendit vlteriores. *dec.* 279. *n.* 2. *Motmanno*.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & hoc maximè, ſi ſimus in tranſuerſalibus. *deciſ.* 239. *num.* 32. *Motmanno*.

Filiorum appellatione ex quibus coniecturijs non veniunt nepotes. *deciſ.* 279. *num.* 8. *Motmanno*.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando ex hoc induceretur grauamen filijs vocatis. *deciſ.* 279. *num.* 4. *Motmanno*.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando teſtator ſubſtituit quoſcumque filios naſcituros. *deciſ.* 162. *num.* 2. *Pirouano*.

Filiorum appellatione à patre, vel alio aſcendente adhibita in hæredum inſtitutione, veniunt fœminæ alioquin à Statuto excluſæ. *d.* 316. *n.* 15. *Veroſpio*.

Filiorum appellatiui extenſio, quando numquam admittatur. *deciſ.* 162. *num.* 6. *Pirouano*.

Filius, ſi loco legitimæ acceptauerit ius formalis vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe legitimę quin poſsit ad illius ſupplementum aut implementum agere. *deciſ.* 47. *num.* 21. *Pirouano*.

Propterea in æſtimando vſufructu, vel non eſt habẽda ratio portionis fructuum legitimæ. *ibidem n.* 22.

Vel ipſum ius vſusfructus formalis & in hæreditate conſiſtens, tamquam augens hæreditatem, ad cómodum eius eſt imputandum. *ibidem num.* 23.

Filius hæres inſtitutus, ſi teſtator iubeat, vt ſuam tantum legitimam habere poſsit, ex hoc videtur prohibita Trebellianica, ſi ſit grauatus reſtituere. *deciſ.* 171. *num.* 6. *Coccino*.

Filij ex taciturnitate an amittant legitimam. *deciſ.* 137. *num.* 3. *Pirouano*.

Filij impuberes, vt educentur in loco vbi nati ſunt, hoc multum conuenit & iuri, & æquitati, ac ſaluti filiorum. *deciſ.* 255. *num.* 21. *Pirouano*.

Filij legitimati, veniunt etiam appellatione filiorum legitimorum, & naturalium. *deciſ.* 279. *nu.* 25. *Motmanno*.

Filios alendi onus computatur inter onera matrimonij. *deciſ.* 280. *num.* 14. *Coccino*.

Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota, non operatur, vt dicatur remiſſum damnum, & iactura, quæ ipſis filijs irrogaretur, ſi bona eorum patris cederet in vtilitatem nouercæ, ac vitrici. *deciſ.* 80. *num.* 19. *Merlino*.

Filiorum conſenſu ſtante ſuper tranſitu matris ad ſecunda vota, non procedit text. in l. fœminę C. de ſecund. nupt. *deciſ.* 242. *num.* 14. & qualis debeat eſſe conſenſus. *ibidem num.* 15. *Merlino*.

in Filiorum deceptionem non cenſetur conſpiraſſe mater tutrix, ex præſumpta charitate in eos. *deciſ.* 190. *num.* 13. 14. *&* 15. *Merlino*.

Filius, quando conſentit tacitè, vel expreſsè vt eius mater tranſeat ad ſecunda vota, tunc non intrat l. fœminę C. de ſecund. nupt. *d.* 197 *n.* 2. *Dunozetto*.

Filijs primi matrimonij, mater, quando tranſit ad ſecunda vota, tenetur conſeruare, quicquid habuit à primo viro, vel à filijs eiuſdem matrimonij. *deciſ.* 52. *num.* 25. *Merlino*.

Filius, an dicatur tacitè conſenſiſſe matri tranſeunti ad ſecunda vota, propter cohabitationem illius cum matre. *deciſ.* 197. *num.* 3. *Dunozetto*.

Filiorum acquieſcentia, quando mater tranſit ad ſecunda vota, operatur quo ad remiſsionem iniurię, & contumeliæ, qua afficiuntur ijdem filij. *deciſ.* 80, *num.* 17. *Merlino*.

Filiorum etiam expreſſus conſenſus in tranſitu parentis ad ſecunda vota, non tollit beneficium l. fœminæ C. de ſecundis nupt. niſi expreſsè ſit renunciatum eidem legi. *deciſ.* 80. *num.* 14. *Merlino*.

Filij, quando conſentiunt, vt mater tranſeat ad ſecũda vota, ceſſat l. fœminæ. C. de ſecund. nupt. *deciſ.* 80. *num.* 13. *Merlino.*

Filij, quando parentes tranſeunt ad ſecunda vota, propter reuerentiam eidem debitam non audent contradicere. *deciſ.* 80. *num.* 16. *Merlino.*

Filij deſtituuntur materna charitate, quando mater tranſit ad ſecũdas nuptias. *deciſ.* 80. *n.* 23. *Merlino.*

Filios alere eſt onus paternum. *deciſ.* 255. *num.* 23. *Pirouano.*

Et hoc onus hæreditati paternæ iniunctum ad quoſcumque tranſit, tãquam paſſiuum, quod per mortem patris non extinguitur. *ibidem num.* 24.

in Filio, nec etiam præſumitur aditio hæreditatis, cũ habeat beneficium abſtinendi, & ideo aditio probari debet. *deciſ.* 96. *n.* 4. *Merlino.*

Filius ex facto patris non poteſt priuari hæreditate, ſibi relicta. *deciſ.* 208. *num.* 12. *Ghiſilerio.*

in Filiorum electione eſt, an velint, quod filiæ excluſæ à ſtatuto faciant numerum in eorum legitima. *deciſ.* 137. *nu.* 15. *Pirouano.*

Filij in conditione poſiti, poſſunt aliquod commodum ſperare, per accidens. *deciſ.* 152. *num.* 10. *Coccino.*

Filij fratrum defunctorum repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris. *deciſ.* 5. *num.* 22. *Veroſpio.*

Filio adoptiuo debetur legitima in bonis patris adoptantis. *deciſ.* 51. *num.* 11. *Coccino.*

Filius in fideicommiſſo, cuius dies ceſſit viuente patre, ex quo admittatur ad commoditatem fructuum, qui in vita eius patris decurrerunt. *deciſ.* 5. *num.* 18. *Veroſpio.*

Filijs primi gradus prohiberi poteſt detractio Trebellianicæ nõ ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè. *deciſ.* 5. *num.* 6. *Veroſpio.* & de communi teſtatur. *n.* 7.

Filius nõ poteſt eſſe hæres patris viuentis. *deciſ.* 166. *num.* 14. *Merlino.*

Filiorum conſenſus, quando mater tranſit ad ſecunda vota, requiritur quod ſit expreſſus, & non ſufficit tacitus. *deciſ.* 80. *num.* 20. *Merlino.*

Filius non eſt in poteſtate matris, nec ſuus, ac neceſſarius hæres dici poteſt, ſed verè voluntarius, & ideo iura non agnita non tranſmittit. *deciſ.* 160. *num.* 3. *Pirouano.*

Filijs fratrum defunctorum eſt tantum priuilegium repræſentationis conceſſum non autem nepotibus dd. fratrum in linea collaterali. Et hoc caſu filiorum appellatione non veniunt nepotes. *deciſ.* 279. *nu.* 5. *Motmanno.*

Filij poſt mortem patris, ſunt de eius hæreditate alimentandi. *dec.* 255. *num.* 22. *Pirouano.*

Filius præſumitur à patre magis dilectus, quam nepos ex eo. *deciſ.* 145. *num.* 14. *Pirouano.*

Filios ſi pater aluerit, dicitur pro parte ſubſtinuiſſe onera matrimonij. *deciſ.* 280. *num.* 14. *Coccino.*

Filius vindicare poteſt bona ſui patris, à matre, quæ ad ſecundas nuptias tranſiuit. *deciſ.* 242. *num.* 9. *Merlino.*

Filius obligando ſe ad dotem ſorori aſſignandam vna cum patre, cenſetur ſe obligaſſe vti fideiuſſor. *deciſ.* 299 *num.* 10. *Veroſpio.*

Filijs ſi ſit legatus vſusfructus, non acquiritur patri, cum non detur ſeruitus ſeruitutis. declara. *deciſ.* 86. *num.* 26. 27. 28. & 32. *Ghiſilerio.*

Filius, dum perſonam patris ingreditur, ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videtur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur. *deciſ.* 5. *num.* 23. *Veroſpio.*

in Filijfamilias contractu, ſi interuenerit decretum Iudicis, præſumitur actum cautè geſtum. *deciſ.* 86. *nu.* 23. *Ghiſilerio.*

Filiorum appellatione veniunt nepotes quando alioquin extranei admitterẽtur excluſis ipſis nepotib᷒

Cum alioquin abſurdum eſſet includere extraneum per excluſionem deſcendentis. *deciſ.* 162. *num.* 4. & 5. *Pirouano.*

Filijs etiam primi gradus prohiberi poteſt detractio Trebellianicæ. *deciſ.* 5. *nu.* 5. *Veroſpio.*

Filij tàm primi, quàm ſecundi matrimonij, in bonis proprijs paternis, vel maternis æqualiter ſuccedunt. *deciſ.* 160. *num.* 24. *Pirouano.*

pro Filijs cenſetur pater vtiliter tranſegiſſe, ſi ita trãſegit pro ſe, ſicut pro filijs. *deciſ.* 86. *n.* 25. *Ghiſilerio.*

Filius legitimam non agnitam tranſmittit ex iure ſpeciali, non attento iure patriæ poteſtatis. *deciſ.* 160. *num.* 5. *Pirouano.*

Filius eſt neceſſarius hæres patris, & in eo continuatur dominium, & ideò tranſmittit abſque agnitione. *deciſ.* 160. *num.* 2. *Pirouano.*

Filio ſi pater promittat aliquid contemplatione certi matrimonij, ſequitur ius irreuocabile quæſitum eſſe, nedum filio, ſed etiam nurui. *deciſ.* 44. *num.* 1. *Merlino.*

Filios alere tenetur maritus, quando thori ſeparatio ſequuta eſt ob eius culpã. *deciſ.* 280. *n.* 15. *Coccino.*

Filijs ſpectant lucra nuptialia de iure, licet nõ ſint hæredes patris, vel matris. *deciſ.* 117. *nu.* 10. *Vbaldo.*

ad Filios, quando fuit habita ratio in diſpoſitione, non comprehenduntur nepotes. *deciſ.* 272. *num.* 9. *Ghiſilerio.*

Filij, & cæteri, qui ſunt neceſſario inſtituendi, dicũtur præteriti, etiamſi eis factum ſit legatum. *deciſ.* 219. *n.* 8. *Dunozetto.*

pro Filio abſente, & naſcituro pater ſtipulare poteſt. *deciſ.* 118. *n.* 16. *Pirouano.*

Filij diuerſorum fratrum præmortuorum ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, non autem in ſtirpes, ſi cum alio patruo non concurrant. *deciſ.* 180. *n.* 11. *Merlino.*

Filius, quando eſt infans, tũc patri adminiſtratio illius bonorum admittitur, quamuis non habeat vſumfructum. *deciſ.* 103. *nu.* 16. *Pirouano.*

Filius, quando eſt natus in figura matrimonij palam, & publicè cõtracti inter perſonas nobiles, & qualitate pares, hoc caſu, vt dicatur legitimus, ſufficit bona fides alterius ex coniugibus. *deciſ.* 273. *n.* 3. *Panzirolo.*

Filius illico ſequuta aditione hæreditatis paternæ, bona non conſiderantur amplius vt paterna, ſed vt propriũ patrimoniũ filij. *deciſ.* 329. *n.* 59. *Merlino.*

Filius, quando non exceſſit ætatem trium annorum, leges inclinant, vt maternæ educationi committatur, propter indigentiam lactis. *deciſ.* 255. *nu.* 17. *Pirouano.*

Sed hoc non procedit, poſt mortem patris; quia etiam ſi filius excedat metam trium annorum, tamen apud matrem eſt educandus, ſi agnati, & ip-

ſa

ſa concurrant. *ibid. num.*18.

Filiorum legitima non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum. *deciſ.*106. *num.*35. *Merlino*.

Filios tantum, & non nepotes, ex quibus deprehendatur, quod teſtatot voluerit grauare. *deciſ.*272. *nu.*8. *Ghiſilerio*.

Filius alicuius an quis ſit, probatur ex fide baptiſmi. *deciſ.*331. *num.* 2. *Ghiſilerio*. quod intellige ſi ſit adminiculata. *ibidem num.*3.

pro Filio nemo præſumitur capere vtilius conſilium, quam eius pater. *deciſ.*85. *n.*19. *Ghiſilerio*.

Filijs ad alicuius ſucceſſionem venientibus per repræſentationem matris, nō poteſt competere maius ius, quàm competeret matri repræſentatæ. *deciſ.*316. *num.*3. *Veroſpio*.

Filius verè, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus & naturalis, poteſt dici Monaſterium. *deciſ.* 179. *num.* 18. *Ghiſilerio*.

Filius ſi viuente patre decedat, non tranſmittit legitimam ad ſuos hæredes. *deciſ.*355. *n.*8. *Motmanno*.

Filijs nullum ius competit ab bona parentum viuentium. *deciſ.*355. *num.*3. *Motmanno*.

Et hoc propter poſſibilitatem, quod filij parentibus præmoriantur. *ibidem num.*4.

Filius viuente patre non poteſt habere probabilem ſpem in eo, quod ſibi debetur pro legitima. *deciſ.* 355. *num.*5. *Motmanno*.

ſine Filijs quis præſumitur deceſſiſſe, dum contrarium non probatur. *deciſ.*301. *num.*3. *Ghiſilerio*.

Filius, ſi ſe immiſcuerit in hæreditate patris, nullo confecto inuentario, intrat præſumptio ſatisfactionis pro legitima. *deciſ.*301. *num.* 9. *Ghiſilerio*.

Filijs ſi ſit relictus vſusfructus, cenſetur potius relictus contemplatione filiorum, quàm patris. *deciſ.* 86. *num.*26. *Ghiſilerio*.

Filiorum legitima eſt ſemis, quando excedunt numerum quatuor. *deciſ.*137. *num.*4. *Pirouano*.

Filijs naſcituris, ſi ſit facta donatio, etiamſi ab extraneo facta ſit, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, non autem ſimul, & ſemel. *deciſ.*127. *num.*21. *Coccino*.

Filius, & pater cenſentur ſimul, & ſemel vocati. *deciſ.*127. *n.*10. *Coccino*.

Filius ſuccedit loco patris defuncti tantum, quando agitur de ſucceſſione aui, vel patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis. *deciſ.* 48. *num.*19. *Ghiſilerio*.

ad Filiorum perſonam authorizandam non admittitur pater, ſi agatur de proprio commodo patris. *deciſ.*190. *num.*16. *Merlino*.

Filij, quando ſunt plus quam quatuor, legitima eſt ſemis, & fiunt tot partes, quot ſunt filij. *deciſ.*447. *num.*27. 28. & 29. *Pirouano*.

Filio debetur legitima, nedum legis beneficio, ſed & titulo ſingulari. *dec.*160. *num.* 12. *Pirouano*.

Filij in ſucceſſionibus, quando nequeant occupare locum matris per repræſentationem. *deciſ.* 349. *num.*26. *Veroſpio*.

Filijs debetur quartum dotale ex Statut. Vrb. lib. 1. cap.131. vti hæredibus, & non vti filijs. *deciſ.*117. *num.*5. 6 & 7. *Vbaldo*.

Filio defuncto ab inteſtato mater poſt patrem ſuccedit. *deciſ.*52. *num.*24. *Merlino*.

Filij primi matrimonij, æqualiter cum filijs ſecundi matrimonij admittuntur in ſucceſſione matris. *deciſ.* 137. *num.*1. *Pirouano*.

Filij ſine dubio tranſmittunt legitimam, ſeu ius illā petendi, ad eius filios, ſeu hæredes. *deciſ.* 137. *n.*2. *Pirouano*.

Filijs alicuius ſi ſit facta donatio, vti hæredibus patris, tunc ius habēdi donationem eſt hypothecatum, itaut tranſeat cum ſuo onere ad filios; ſecus verò ſi ſit facta vti filijs. *dec.*127. *n.*1. & 2. *Coccino*.

Filijs debetur legitima, etiam contra voluntatem patris. *dec.*160. *num.*21. *Pirouano*

Filius viuis parentibus ſi decedat, nullum ius etiam conditionaliter ratione legitimæ in illorum bonis competit. *deciſ.*355. *num.*9. *Motmanno*.

Filijs ſi ſit facta ſubſtitutio, quando non comprehendat nepotes. *dec.* 272. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

per Filiorum ſuperuenientiam non reuocatur renunciatio iuris quærendi. *dec.*12. *n.*19. *Coccino*.

Filiorum illegitimitas, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſublata d. lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remanent in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio. *deciſ.* 273. *num.*20. *Panzirolo*.

Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati. *deciſ.* 152. *num.*2. *Coccino*.

Filius, propriam filiam non habet in poteſtate, viuente auo. *deciſ.*166. *num.*12. *Pirouano*.

Non tamen ex hoc concludi debet, quod pater hoc caſu non teneatur ad dotandam filiam. *ibid. nu.*13.

Filij naturales tantum, non admittuntur in ſucceſſione feudorum. *deciſ.*331. *n.*5. *Ghiſilerio*.

Filij verbum iniūctum cum nomine, hæredes, abſque copula, &, illud reſtringit vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis. *deciſ.*217. *num.*2. & 8. *Panzirolo*.

F I N I S.

Bonus Finis, & effectus non ſuffragatur ad ſubſtinendum actum à iure improbatum. *deciſ.*178. *num.*8. *Coccino*.

F O E M I N A.

Fœminę ſi ſunt vocatę, excluditur ratio conſeruandæ agnationis. *deciſ.*207. *num.*10. *Dunozetto*.

Fœmina excluſa à Statuto à ſucceſſione, vt excludatur ab omnium hæreditate, non ſufficit quod ſtatutum enumeret plures perſonas, à quarum ſucceſſione inducit excluſionem. *deciſ.* 349. *num.*4. *Merlino*.

in Fœminarum ſtatutis excluſiuis propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio ex identitate rationis, ſed requiritur maioritas rationis. *deciſ.* 274. *num.* 19. & 20. *Dunozetto*.

Fœmina excluſa à Statuto, abſurdum eſſet, vt propter vnam ſolam dotem excluderetur à plurium hęreditatibus. *deciſ.* 329. *nu.*35. *Merlino*.

Fœminas, ſi Statutum excludat omnino non ſolum à ſucceſſione ab inteſtato paterna, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici, quod loco legitimæ ſuccedat dos. *dec.*9. *nu.*3. *Veroſpio*. Quam idem Statutum dari volebat Fœminis ita excluſis. *ibidem num.*4.

Fœmina excluſa à Statuto, ab illius hæreditate cenſetur excluſa, à quo fuit dotata, & quando id procedat. *deciſ.*329. *num.*24. *Merlino*.

Fœmina, vt excludatur tantum à Statuto ab hæreditate dotantis, ſemper faciēda eſt interpretatio, niſi

verba

Digitized by Google

verba ſtatuti valde, vel ex toto repugnent. *deciſ. 329. num. 9. Merlino.*

Quod procedit etiamſi verba ſint valde prægnantia. *ibid. num.* 10.

Fœminarum ſtatutum eſt poſitum in motiuo cōſeruandæ agnationis. *deciſ. 206. num. 22. Merlino.*

in Fœminarum excluſionis materia ab hæreditate parentum, obſeruantia vt releuet, debet eſſe certa, clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictorio iudicio obtenta. *deciſ. 264. num. 29. Dunozetto.*

Fœminæ licet ſint admiſſæ ad præſentandum, hoc non repugnat qualitati gentilitiæ iuriſpatronatus, cum etiam fœminæ ſint de familia. *deciſ. 166. num. 15. Merlino.*

Fœminæ etiam veniunt in fideicommiſſo facto ſub illis verbis, quod bona remaneant inter illos de familia, & domo. *deciſ. 304. num* 8 *Coccino.*

Fœminæ licet veniant in fideicommiſſo ſub vocatione eorum de domo, & familia, tamen id non procedit, quando immediatè fuit facta prohibitio alienationis extra lineam maſculinam. *deciſ. 304. nu. 6. Coccino.*

Fœminæ veniunt ſub illis verbis, de domo, & familia. *deciſ. 304. num. 5. Coccino.*

Fœminæ ſi ſint vocatæ deficientibus maſculis, non ſuccedunt decedente quolibet ex maſculis, ſed expectanda eſt mors omnium. *deciſ. 341. num. 13. Dunozetto.*

Fœminæ ſub nomine illorum de domo, & familia non comprehenduntur in fideicommiſſo, quando fideicommittens intellexit de domo, & familia maſculina. *deciſ. 304. num.* 10. *Coccino.*

Fœminæ gradus non eſt in conſideratione, vbi maſculus procedit. *deciſ. 89. num. 9. Pirouano.*

Fœminam propter patruelem Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum nō excludit. *d. 68. n. 3. Merlino.*

Fœminæ, & eius deſcendentes veniunt etiam appellatione familiæ. *deciſ. 101. num. 13. Motmanno.*

Fœminæ etiam poſſunt eſſe teſtes in teſtamento, de Iure Canonico. *deciſ. 126. num. 15. Pirouano.*

pro Fœmina in dubio pronunciandum eſt, quod non ſit excluſa à Statuto. *deciſ. 329. num. 12. Merlino.*

Fœminarum ſtatutum excluſiuum, vt liget, requiritur vtraque ſubiectio. *deciſ. 137. num. 7. Pirouano.*

Fœmina, vt cenſeatur excluſa ab hæreditate dotantis, ſic diſponente Statuto, vis non conſiſtit in hoc quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ſed ex quibus bonis dotem præſtiterint. *deciſ. 329. nu. 43. Merlino.*

Fœminæ non ſunt comprehenſæ in familiæ paternæ vocatione. *deciſ. 89. num. 19. Pirouano.*

ex Fœminis deſcendentes, veniunt etiam appellatione deſcendentium. *deciſ. 89. num. 16. Pirouano.*

per Feminas non poteſt confirmari agnatio. *dec. 179. num. 6. Ghiſilerio.*

Fœminæ ſunt de familia, & agnatione, quamuis non perpetuent conſeruationem ipſius familiæ. *deciſ. 279. num. 18. Motmanno.*

Fœmina non poteſt intrare ad conſtituendum ſecundum, vel tertium gradum agnationis, cum careat qualitate maſculina. *deciſ. 89. num. 8. Pirouano.*

Fœminæ cum bonis datis tranſeunt in alienas familias. *deciſ. 49. num. 10. Motmanno.*

Fœmina non eſt finis lineæ, niſi quando nupſit in aliena familia. *deciſ. 89. num. 13 Pirouano.*

Fœmina familiæ, in qua nubit, principium facit. *deciſ. 349. num. 24. Vtroſpio.*

Fœminæ ad inteſtatorum ſucceſſionem admitti poſſunt, tanquam proximiores, & tanquam agnatæ defunctorum. *ibidem num.* 25.

Fœminæ non ſolùm poſſunt retinere denominationem agnationis, & familiæ, ſed & eiuſdem agnationis dignitatem conſeruare. *ibidem num.* 30.

FORENSIS.

inter Forenſes, & Ciues inuidiæ liuor regnare ſolet. *deciſ. 165. num. 13. Merlino.*

Forenſes debent ſeruare ſolemnitates Statuti loci in eorum contractibus. *deciſ. 293. num. 7. & vide num. 8. Motmanno.*

Forenſes non afficit Statutum, ſi verba Statuti directa ſint in perſonas ſubditas, & iſta eſt verior, & communior opinio. *dec. 293. n. 4. & 5. Motmanno.*

Forenſes non ſubiacent Statuto Romano circa excluſionem fœminarum, etiamſi bona bona in territorio Romano exiſtant. *deciſ. 68. num. 5. Merlino.*

Forenſis vbi ducit vxorem, illico in patriam traducturus, non attenditur Statutum loci vxoris, ſed Statutum loci mariti, quo mulier contractura eſt domicilium. *deciſ. 250. num. 5. Merlino.*

FORMA.

Forma in aliquo contractu ſi ſit inducta ad certum effectum, ſat eſt quod ſatisfiat menti Legislatoris illam formam inducentis, & ille ab eo cogitatus effectus ſequatur. *deciſ. 149. num. 14. Merlino.*

Forma aliqua in contractu, quando eſt inducta à lege ad certum effectum, obuiandi ſcilicet fraudibus, poteſt per æquipollens adimpleri; & adimpleta, quando dicatur. *deciſ. 149 num. 5. Merlino.*

Formam quando Statutum minime inducat. *deciſ. 126. num. 24. Pirouano.*

Forma inuentarij eſt indiuidua, & ideo in minimo violata deficit. *deciſ. 181. nu. 7. Pirouano.*

Forma ſubſtantialis in aliquo actu requiſita, non poteſt per æquipollens adimpleri. *deciſ. 149. num. 13. Merlino.*

in Forma ſpecifica ſeruari debet iuramentum. *dec. 58. num. 6. Coccino.*

Forma inducta ad certum effectum poteſt ſperni, dummodo habeamus effectum. *deciſ. 124. nu. 41. Coccino.*

Forma requiſita in contractibus, neque prætermitti, neque per æquipollens poteſt adimpleri. *deciſ. 293. num. 13. Motmanno.*

Forma non ſeruata, ſemper actus corruit. *deciſ. 143. num. 4. Pirouano.*

Forma ſolet colligi ex præcepto impediente actum alio modo geſtum, ſub pœna nullitatis. *deciſ. 277. num. 13. Pirouano.*

Forma quando reſpicit ordinem, & ſubſtātiam actus, debet ſeruari, & eius omiſſio vitiat actum. *deciſ. 124. num. 42. Coccino.*

Forma literarum remiſſorialium eſt ſeruanda. *dec. 36. num. 11. Ghiſilerio.*

in Forma ſpecifica debent adimpleri conditiones. *deciſ. 222. num. 14. Buccabella.*

FORVM ſortiri, & Statutis ligari, paria ſunt. *dec. 42. num. 7. Merlino.*

Foritm Clerici ſequitur ſouius Laicus ipſius Clerici. *deciſ.42. num.23. Merlino.*

F R A T E R.

Fratres, & alij, inter quos intercedit ſanguinis neceſſitudo, vt plurimum ſolent bona communia diuidere, vt vnuſquiſque ſciat partem ſuam. Et nihilominus deinde inſimul cohabitant, & vnuſquiſque partem alterius poſſidet iure familiaritatis. *deciſ.125 num.17.* & 18. *Merlino.*

Fratres, & ſorores vocantur equaliter cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum. *deciſ. 206. num.1. Merlino.*

Frater vtrinque coniunctus participat de vtraque coniunctione. *dec.206. nu. 6. & 7. Merlino.*

Frater tenetur in ſubſiduum dotare ſororem. *deciſ. 145. num. 3. Pirouano.*

Frater ſi ſit paratus dotare ſororem, ipſa excluditur ab hæreditate fratris, ſecundum Statut. Vrb. lib.1. cap.145. *deciſ.83. num.23. Coccino.*

Frater non tenetur dotare filiam fratris, vel ſororis. *deciſ.336.num.7. Motmanno.*

Frater ex vno latere tantum coniunctus, de iure non concurrit cum ſucceſſione cum matre. *deciſ.219. num.17. Dunozetto.*

Frater licet videatur dotare ſororem animo donandi, tamen ſi eadem die appareat inſtrumentum quietationis factæ per ſororem fratri, præſumitur dotaſſe contemplatione illius quietationis. *deciſ.323. num.73. Coccino.*

Frater quando eſt neceſſario inſtituendus, vt non dicatur præteritus, ſufficit quòd aliquid etiam ſolum titulo legati relinquatur. *deciſ.219.num.10. Dunozetto.*

Frater in ſubſidium tenetur dotare ſororem. *deciſ. 329. num.57. Merlino.*

Frater, quando ex bonis paternis dotat ſororem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, ſed ex debito paterno. *deciſ.329. num. 47 Merlino.*

Fratres tantum dicuntur eodem ſanguine geniti. *deciſ.349. num.3. Veroſpio.*

Fratres, & aliæ perſonæ quæ non ſunt neceſſario inſtituendæ, non poſſunt dici præteritæ, ſi aliquid ei etiam ſolo titulo legati relinquatur. *deciſ. 219. num.9. Dunozetto.*

Frater ſi ex bonis paternis dotet ſororem, licet extrinſece ſit dotata à fratre, tamen verè cenſetur dotata à patre. *dec.329. num. 48. Merlino.*

Frater eſt in primo gradu, patruus vero in ſecundo. *deciſ.329. num.55. Merlino.*

Frater, vel ſoror, vt faciat partem in legitima matris, ſufficit vt aliquid ſit ei relictum, ſiue titulo inſtitutionis, ſiue titulo legati. *deciſ. 219. num. 7. Dunozetto.*

Fratres germani, ſiue patrui, ſecundum Statutum Vrb. cap. 145. lib.1. tenentur dotare ſorores, vel neptes de paragio. *deciſ. 49. num. 4. Motmanno.*

Fratres vterini non tenentur dotare ſorores vterinas *deciſ.137. num.19. Pirouano.*

Fratres vterini non ſunt agnati ſororis vterinæ, cum ſint de alia familia. *deciſ. 137. num. 17 Pirouano.*

Fratrum, & ſororum gradum non egreditur ius repræſentationis inter collaterales. *dec.48. num.18. Ghiſilerio.*

Fratrum defunctorum filij repræſentare debent in ſucceſſione perſonam patris. *deciſ. 5. num. 22. Veroſpio.*

inter Fratres, & ſorores, vt æqualitas ſeruetur, iura ſemper inclinant, & fauent. *deciſ.232. num. 21. Pirouano.*

propter Fratrem ſi ſtatutum excludat ſororem, intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus. *deciſ. 68. num. 4. Merlino.*

ſub Fratris, vel matris poteſtate, quis non eſt. *deciſ. 40. num. 6. Ghiſilerio.*

F R A V S.

Fraus in expeditione beneficiorum de iurepatronatus non minus cadere poteſt, quam in alijs liberæ collationis. *deciſ.287. num.9. Pirouano.*

Fraus ſuppoſitionis perſonæ, quando in aliquo contractu non poſſit conſiderari. *dec.149.n.6. Merlino.*

Fraudis ſuſpicio non cadit in ſcripturis Mercatorum, etiam tranſmiſſis, & quare. *deciſ. 285. num. 7. Motmanno.*

Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat, quando actus geritur palam, & publicè, *deciſ.273. num.6. Panzirolo.*

Fraudis ſuſpicio ex quibus euitetur. *deciſ.238. num. 10. Merlino.*

Fraudis ſuſpicione non caret, volens fingere id quod non eſt. *dec.339. num.50. Merlino.*

Fraudes legibus multæ fiunt ſub mutui contractu. *deciſ.26. num.27. Merlino.*

Fraudibus modis omnibus eſt obuiandum, & tollenda omnis occaſio ſupplantandi. *deciſ.229.num. 12. Merlino.*

Fraudibus via non eſt aperienda. *deciſ.243. num.4. Panzirolo.*

ad FREQVENTIAM inducendam ſufficiunt duo actus ſoli. *deciſ.191.num.6. Coccino.*

F R V C T V S.

Fructus, quos percepit hæres cum beneficio legis, & inuentarij, an faciat ſuos, vel cedant in commodum creditorum. *deciſ.131. nu.2. & 3. Pirouano.*

Fructus præſumuntur potius aucti, quam diminuti. *deciſ.186. nu. 21. Ghiſilerio.*

Fructus hæreditatis non poteſt hæres acquirere poſt dictum debitum. *deciſ.131.num.10. Pirouano.*

Fructus aliqui citra labem vſurariæ prauitatis, ex cẽſu nullo recipi non poſſunt. *dec 99. nu.1. Merlino.*

Fructus conſtituunt duplicatam ſortem in 10. annis. *deciſ.2. num.10. Pirouano.*

Fructus quæſiti à Clericis ex induſtria, & labore, & non ex beneficio, aut contemplatione Eccleſiæ percepti, adinſtar diſtributionum pertinent ad hæredes defuncti. *deciſ.19. num.14. Merlino.*

Et hoc ſiue ſuccedant ab inteſtato, ſiue ex teſtamento; & non ad ſucceſſorem in beneficio. *ibidem num.15.*

Fructus non debentur, ceſſante dominio. *deciſ. 47. num.25. Pirouano.*

Fructus ad rationem quinq; pro centenario reddunt ſtabilia, ſecundum præſumptionem Iuris. *deciſ.135. num.18. Pirouano.*

Fructus ſuos non facit hæres beneficio legis, & inuentarij, quando ſcit adeſſe creditores. *deciſ. 2. num.9. Pirouano.*

Fructus non gignunt iura de per ſe. *deciſ.116. nu.15. Merlino.*

Fructus qua ratione pro tempore ſufficienti à poſſeſſione

ſione rei fructiferę percepti æquant ſortem. *dec.47. num.33. Pirouano*.

Fructus, ex bonis ſtabilibus fructiferis præſumuntur percepti. *deciſ.2. num.8. Pirouano*.

Fructus ſequuntur dominum. *dec.47.n.26. Pirouano*.

Fructus, & vſuras ſoluens, quando contractus non ſubſiſtit, non inde ſequitur ratificatio, cum præſumatur id facere ad effectum differendi reſtitutionem ſortis principalis, quæ facile non habebatur in promptu. *deciſ.190. num.24. Merlino*.

Fructus ex corporibus hæreditarijs ille præſumitur percepiſſe, qui ea poſſedit. *dec.47. nu 19. Pirouano*.

Fructus ab hærede percepti ante motā litem, eidem acquiruntur concurrente titulo pro hærede, & bona fide poſſidendo, ignorando creditores hæreditarios extare. *deciſ.131. num.7. Pirouano*.

Quo caſu ſemper hæres facit fructus ſuos, tum ex bona fide, tum ex eo, quod ſaltim abſit mala. *ibidem num. 8. & 9.*

Fructus ex re hæreditaria percepti non dicuntur hæreditatis. *deciſ. 131. num.6. Pirouano*.

Fructus cenſus nulli ſoluti, rectè repeti poſſunt per condictionem indebiti. *deciſ.99. num.6. Merlino*.

Fructus cenſus nulli, ſi ſint ſoluti, poſſunt repeti, nec contraria conſuetudo in hoc nullo pacto releuat. *deciſ.99. num.7. Merlino*.

Fructus imputantur in ſortem, data nullitate cenſus, & hoc ex legis miniſterio, & ſine facto hominis. *deciſ. 99. num.2. Merlino*.

Fructus bonorum hæreditariorum, quando veniant imputandi in credito dotis. *deciſ.5. n. 14. Veroſpio*.

Fructus recompenſatiui, quando ceſſent. *deciſ. 189. num. 9. Motmanno*.

Fructus beneficiorum in ſtatu Mediolani, tā in teſtamento, quam ab inteſtato, tranſmittuntur in hæredes. *deciſ. 19. num. 12. Merlino*.

Fructus bonorum hæreditariorum ſpectant ad hæredem. *deciſ.51. num.13. Coccino*.

Fructus beneficiorum inexacti non ſpectant ad hæredem defuncti. *deciſ. 19. num. 6. Merlino*.

Fructus, qui non habent dependentiam à titulo beneficiorum, clericus poteſt tranſmittere ad hæredes. *deciſ. 19. num. 10. Merlino*.

Fructus cenſus debentur, etiam data eius nullitate, pro tempore tamen, quo res habuit implicitum ſtatum validitatis, & ſic ante oppoſitionem de nullitate. *deciſ.41. num.26. Merlino*.

Fructus bonorum extradotalium debentur vxori à marito, quando eius culpa, ſequuta eſt Thori ſeparatio, & hoc procedit non tam contra maritum, ſed etiam contra hæredes mariti. *deciſ. 300. nu.7. Pirouano*.

Fructus à die mortis veniunt in petitione hæreditatis. *deciſ.264. num.25. Dunozetto*.

Fructus beneficiorum inexacti pertinent ad ſucceſſorem in Eccleſia. *deciſ. 19. num. 5. Merlino*.

Fructus cenſus nulli, nec etiam à ſoluentibus recipi poſſunt. *deciſ. 99. num.5. Merlino*.

Fructus dotis de iure debentur vxori quando Thori ſeparatio fit culpa mariti. *deciſ. 300. num. 1. Pirouano*.

Fructus dotis ſpectant ad maritum, & ideo vxor in eis non habet intereſſe. *deciſ. 44. num. 11. 14. & 15. Merlino*. ſed contra vide *num. 12.*

Fructus dotis appellantur alimenta. *deciſ.280. nu.12 Coccino*.

Fructus dotis debentur vxori, durante lite ſuper ſeparatione Thori, etiamſi conſiſtat in pecunia numerata. *deciſ.280. num. 10. Coccino*.

Et quando hoc habeat locum. *ibidem num. 10.*

Fructus dotis non augent ipſam dotem. *deciſ. 259. num 11. Buccabella*.

de Fructibus perceptis poſt interpellationem hæres tenetur reddere rationem. *deciſ. 131. num. 13. Pirouano*.

in Fructuum liquidatione Rota paſſim ſolet amplecti medium. *deciſ.300. num.12. Pirouano*.

in Fructibus non licet patri legitimam filio aſſignare. *deciſ. 47. num. 5. Pirouano*.

de Fructibus dotis ali debet mulier, & non de proprietate. *deciſ. 280. num.11. Coccino*.

in Fructibus legitimæ conſumptio, ſtāte ſic præcepto teſtatoris, indubitanter intrat per perceptionem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori ſpatio impleatur ſors. *deciſ. 47. num.7. Pirouano*.

in Fructibus dotis taxandis ſequenda eſt conſuetudo Regionis, & Ciuitatis, ſi non adſit particulare Statutum *deciſ. 300. num. 11. Pirouano*.

ex Fructibus rei poſtquam creditor immiſſus vigore Saluiani fuit ſatisfactus de ſuo credito, tenetur rem reſtituere. *deciſ. 8. num. 15. Queipo*.

Fructuum perceptio eſt præcipuum ſignum poſſeſſionis, *deciſ. 187. num. 7. Pirouano*.

Fundamentum ſuæ intentionis, quis tenetur probare. *deciſ.115. num.6. Coccino. & deciſ. 209. num.2. Pirouano. & 210. num.3. Ghiſilerio. & dec.244. num. 18. Pirouano*.

F V N D A T I O.

ex Fundatione Eccleſiæ acquiritur Iuſpatronatus, etiamſi non ſit facta reſeruatio. *deciſ. 89. num. 2. Pirouano*.

F V N D V S.

Fundus vnicus interdum prædium eſt, ſi partes ſibi in prædio Dominij non diſcernat. *deciſ.164. num.21. Coccino*.

Fundum totū noſtrum eſſe dicimus licet vſusfructus alienus ſit. *deciſ.67. num.5. Coccino*.

FVNICVLVS duplex arctius ligat, & magis debet operari. *deciſ.206. num. 14. Merlino*.

FVNERIS impenſas hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis. *deciſ. 5. num. 15. Veroſpio*.

FVRIOSI curator poteſt pro eo tranſigere. *deciſ.86. num. 11. Ghiſilerio*.

FVRTI ſubſtantia probata, tunc eo facilius admittitur probatio, quo ad quantitatem. *deciſ.246. num.27. Merlino*.

G

GARAMANTÆ POPVLI.

Garamantæ, & ſuperioris Libyæ populi, qui priuatim matrimonia neſciunt, & ob reiectam ex inceſti laſciuientis luxuria, caſtitatis diſciplinam, proprios liberos ignorant, ex ſimilitudine formæ ſolum agnoſcunt. *d.314. n.11. Merlino*.

G E M I N A T I O.

ex Geminatione verborum vere aſſequitur mens cõtrahentium. *deciſ.* 310. *num.* 23. *Merlino*.

Geminatio prohibitionis tamquàm, quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, vt ſuperflua. *deciſ.* 393. *num.* 17. *Veroſpio*.

G E N V S.

Genus quamlibet ſpeciem ſub ſe contentam, amplectitur. *deciſ.* 205. *num.* 2. *Pirouano*.

Genus eſt in qualibet ſpecie, & in quolibet indiuiduo. *deciſ.* 54. *num.* 6. *Pirouano*.

Genus comprehendit ſub ſe multas ſpecies ſubiectiuè. *deciſ.* 164. *num.* 26. *Coccino*.

Generi per ſpeciem derogatur in omni genere negotiorum. *deciſ.* 79. *num.* 8. *Queipo*.

inter Genus, & ſpeciem ſi ſit appoſita alternatiua, in coniunctiuam reſoluitur. *dec.* 129. *n.* 8. *Motmanno*.

GESTA ab aliquo nomine alieno, quando dicatur, ab eo id ratificatum. *deciſ.* 56. *n.* 2. *Motmanno*.

Geſta poſt Inhibitionem Rotalem omnia ſunt attentata, etiam pendente diſputatione ſuper admiſſione appellationis in Signatura. *deciſ.* 134. *num.* 1. *Motmanno*.

G R A T I A.

Gratia non iuſtificata, gratiæ nomen non meretur. *deciſ.* 295. *num.* 2. *Panzirolo*.

Gratia Perinde valere, non ſubiacet regul. de iur. quæſito non toll. quando eſt merè præiudicialis. *deciſ.* 114. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

Gratia præſumitur iuſtificata ſtante curſu 30. vel 40. annorum. *deciſ.* 275. *num.* 24. *Coccino*.

Gratia impetrata à Papa de locando fructus beneficij, quando locantur, quæ ſolemnitates requirantur. *deciſ.* 200. *num.* 6. *Dunozetto*.

Gratia dicitur perfecta, admiſſa regiſtratione. *d.* 216. *num.* 14. *Pirouano*.

in Gratia, quando tempus præfixum eſt expreſſum, incipit currere à die datæ Breuis. *deciſ.* 200. *nu.* 7. *Dunozetto*.

Gratia coadiutoriæ ceſſare debet ceſſante cauſa, ob quam coadiutoria fuit conceſſa. *deciſ.* 45. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

Gratia exemptionis eſt de ſui natura præiudicialis. *deciſ.* 157. *num.* 13. *Pirouano*.

Gratia non ſuffragatur ex defectu intentionis Principis. *deciſ.* 32. *num.* 11. *Coccino*.

Gratia, quę non iuſtificatur, eſt nulla. *deciſ.* 27. *num.* 4. *Dunozetto*.

in Gratia reualidatoria an requiratur nouus conſenſus. *deciſ.* 199. *num.* 13. *Vbaldo*.

Gratia, quæ continent meram declarationem facti, non ſubiacet regul de iur. quæſit. non toll. *d.* 114. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

Gratia vna, ſi plures gratias contineat, & nihil inter ſe habeant cõmune, tunc ex validitate ſeu effectuatione vnius non poteſt inferri ad validitatem, ſeu effectuationem alterius. *deciſ.* 109. *num.* 9. & 10. *Ghiſilerio*.

Gratia emanata motu proprio non indiget iuſtificatione. *deciſ.* 109. *num.* 21. *Ghiſilerio*.

Gratia plures res continens dicitur quoad modum vniuerſalitatem continere, ita vt effectuatio in vna re propter vniuerſalitatem cauſæ dicatur omnes alias comprehendere. *deciſ.* 109. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Gratia, quando non poſſit eſſe in parte valida, & in parte non. *deciſ.* 109. *num.* 10. & 11. *Ghiſilerio*.

in Gratia præiudiciali, non eſt opus derogare regulę de Iure quæſit. non tollend. *deciſ.* 114. *num.* 11. *Ghiſilerio*.

in Gratia, licet quis nominetur pro Oratore, non tamen ex hoc probatur eius conſenſus. *deciſ.* 20. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

Gratia Papæ per ſolam Signaturam perficitur, & litteræ requiruntur tantum ad probationem gratiæ. *deciſ.* 38. *num.* 80. *Dunozetto*.

Gratia Papæ, cum clauſula quatenus ad hoc idoneum repereris, conceſſa, ceſſante idoneitate, executio gratiæ ſemper impeditur. *deciſ.* 138. *n.* 1. *Pirouano*.

Gratiam vt contineant, ita debent interpretari priuilegia, & conceſſiones. *dec.* 119. *n.* 9. *Motmanno*.

in Gratia de ſui natura præiudiciali quando verſamur, non eſt neceſſarium derogare Regulę de Iure quęſito non tollendo. *deciſ.* 11. *num.* 25. *Ghiſilerio*.

Gratia amplius de ſubreptione nõ poteſt impugnari quando conſtat de poteſtate, & voluntate Principis. *deciſ.* 114. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Gratia, quando eſt plenè iuſtificata, prouiſo eſt concedenda immiſſio & litteris Apoſtolicis executio. *deciſ.* 92. *num.* 11. *Merlino*.

Gratia ſecunda, vt valeat, ſufficit quod ſint narrati defectus, quos patiebatur prima gratia. *deciſ.* 114. *num.* 9. *Ghiſilerio*.

Gratia, quando præſumatur obtenta ab eo, cuius nomine cantat. *deciſ.* 328. *num.* 13. *Dunozetto*.

Gratia, ſi laboret vitio ſubreptionis, non prodeſt. *deciſ.* 351. *num.* 14. *Veroſpio*.

Gratia poſtquam eſt collata, pro leui re ſolet haberi. *deciſ.* 358. *num.* 16. *Veroſpio*.

Gratia de beneficio Parochiali eſt nulla, ob non factum concurſum. *deciſ.* 71. *num.* 8 *Vbaldo*.

Gratia, quando corruit, corruit quoque decretum irritans in ea poſitum, tamquam acceſſorium. *deciſ.* 32. *num.* 12. *Coccino*.

Gratia tota, & validitas conceſſionis, quando in aliqua narratiua conſiſtit, ea eſt plenè iuſtificanda. *deciſ.* 6. *num.* 2. *Veroſpio*.

Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis, eſt conditionalis, ſcilicet ſi narrata ſint vera. *deciſ.* 245. *num.* 18. *Pirouano*.

Gratiæ iuſtificatio nõ poteſt controuerti ſtante lapſu longiſſimi temporis, iuncta obſeruantia, cum litteræ conceſſionis præſumantur iuſtificatæ. *deciſ.* 139. *num.* 6. *Dunozetto*.

Gratiæ conualidatio, quid operetur. *deciſ.* 273. *n.* 24. *Panzirolo*.

Gratiam alicui Princeps concedendo, ſi aliquid voluiſſet, vt adimpleretur id expreſſiſſet. *deciſ.* 114. *num.* 16. *Ghiſilerio*.

Gratiam totam principalem tenetur iuſtificare, qui petit immiſſionem ex capite reſeruationis. *deciſ.* 153. *num.* 2. *Coccino*.

De Gratiæ validitate non poteſt dubitari, dum conſtat de voluntate, & poteſtate concedentis. *deciſ.* 292. *num.* 7. *Panzirolo*.

in Gratia ſua, narrata, quis impugnare non poteſt. *deciſ.* 92. *num.* 1. *Merlino*.

in Gratia non eſt facienda mẽtio de ea lite, quæ agitur

Digitized by Google

-tur inter diuerſas perſonas , & de rediuerſa. *deciſ. 11. num.* 17. *Ghiſilerio.*
in Gratijs temporis præfixio, quando ſtet taxatiuè. *deciſ.*200. *n.* 8. *Dunozetto* .
per Gratiæ viam, quando Papa procedit, & ſcit, quod alicui præiudicat, non poteſt dari de eius ignorantia. *deciſ.* 11. *num.*26. *Ghiſilerio.*

GRAVAMEN.

Grauamen vltra vires hæreditarias non poteſt inferri hæredibus cum beneficio legis, & inuentarij. *deciſ.*2. *num.* 17. *Pirouano.*
Grauamen, ſi inducant conditiones, ſtrictè ſunt intelligendæ. *deciſ.*272. *nu.*2. *Ghiſilerio.*
Grauamen hæredibus inſtitutis ſi ſit iniunctum, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiamſi filij eſſent vocati. *deciſ.*249.*n.*8. *Ghiſilerio.*
ex Grauamine dotandi filias in infinitum, inducitur fideicommiſſum perpetuum . *deciſ.*283. *num.* 6. *Ghiſilerio* .
GRAVARI aliquem ex facto tertij, lex iniquum exiſtimat. *deciſ.*208.*num.*6. *Ghiſilerio* .
Grauari in plus, quis non poteſt, quam commodum ſentiat. *deciſ.* 204. *num.* 12. *Coccino* .

GRAVATVS.

Grauatus reſtituere, & emphyteuta priuarentur dominio, & iure vtendi re, ſi eis in illis bonis interdictum eſſet imponere cenſus. *deciſ.*116. *num.* 27. *Merlino* .
Grauati à Peræquatore habent facultatem conquerendi per annum. *dec.*289. *n.*58. *Coccino.*
S. GREGORII Papæ codex vetuſtiſſimus originalis Moralium conſeruatur Cæſarauguſtæ in Eccleſia S. MARIAE de Pilari. *deciſ.*142.*n.*4. *Motmanno.*

H

HÆREDITAS.

HÆreditas defuncti diuiditur inter parẽtes, fratres, & ſorores, excluſa omni differentia ſexus. *deciſ.* 167. *num.* 1. *Merlino* .
Hæreditas ſemper minuitur ab ære alieno. *deciſ.* 2. *num.*16. *Pirouano.*
Hæreditas ſolo animo aditur. *deciſ.* 144. *num.* 6. *Dunozetto.*
Hæreditas per aditionem deſinit eſſe, & efficitur proprium patrimonium hæredis. *deciſ.* 144. *num.* 3. *Dunozetto* .
Hæreditas non adita non poteſt tranſmitti. *deciſ.*22. *num.* 39. *Merlino* .
Hæreditas nõ adita in aliquibus caſibus tranſmittitur, nempe iure ſuitatis, iure ſanguinis, & iure deliberandi. *deciſ.*22. *nu.*40. *Merlino* .
Hæreditas ſolo animo aditur, & animus hoc caſu elicitur ex quocumque actu, ſiue proueniat ex facto, ſiue non facto, ſiue dicto, ſiue ſcripto . *deciſ.* 22. *num.*43. *Merlino* .
Hæreditas non adita, vt tranſmittatur ex capite iuris deliberandi, quid requiratur. *deciſ.*22.*num.*41. *Merlino* .
Hæreditas, quando alicui defertur, debet acceptare, vel repudiare. *deciſ.*323. *num.*23. *Coccino* .
Hæreditas iacens, tanquam perſona ficta, & imaginaria non comprehenditur ſub Statuto inducente præſcriptionem. *dec.*353.*num.*15. *Pirouano* .
Hæreditas etiam iam delata, ſine ſolemnitatibus repudiari poteſt, quia momentanea illa acquiſitio non habetur in conſideratione. *deciſ.* 320. *nu.*27. *Remboldo* .
ab Hæreditatis aditione iure ſeparato bona quæcumque quæ acquiruntur non requirunt agnitionem, ad effectum, vt liberè tranſmittantur . *deciſ.* 160. *num* 14. *Pirouano* .
Hæreditatis aditio probatur ex contractu inito ſuper re hæreditaria. *deciſ.*22.*num.*44. *Merlino* .
Hæreditatis tranſmiſſio non impeditur per conditionem, quæ eſt omnino caſura. *deciſ.* 22. *num.*47. *Merlino* .
Hæreditatis aditio probatur ex actu, qui citra ius, & nomen hæredis expediri non poteſt . *deciſ.* 22. *nu.*42. *Merlino.*
Hæreditatis aditio, quando præſumatur . *deciſ.*101. *nu.*17. *Motmanno* .
Hæreditatis fructus, non niſi poſt eam aditam, debentur. *deciſ.*264. *num.* 18. *Dunozetto.*
Hæreditati nemo alligari debet, vel exhæredari facto alterius. *deciſ.*393.*num.*1. *Veroſpio.*
Hæreditatem repudians non dicitur priuari hæreditate. *deciſ.*323. *num.*6.*Coccino* .
Hæreditatis repudiatio intra triennium poteſt reuocari. *deciſ.*296. *num.*11. *Merlino* .
Hæreditatem, ſi quis ſemel adiuerit, non poteſt amplius eam adire. *deciſ.* 323. *num.* 3. *Coccino* .
Hæreditatem, ſi quis repudiet, non dicitur pauperior fieri, cum non minuat patrimonium ſuum. *deciſ.* 323. *num.*28. *Coccino.*
Hæreditate quis priuari non poteſt ex facto extranei. *deciſ.*208. *num.* 12. *Ghiſilerio.*
ad Hæreditatem vna poſt aliam, quando perſona cenſeantur vocatæ. *deciſ.*152. *num.*6. *Coccino* .
contra Hæreditatem etiam iacentem currunt tempora ad implendam præſcriptionem . *deciſ.* 346. *num.*7. *Pirouano.*
cum Hæreditate ipſa tranſit iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium. *deciſ.*96. *nu.*8. *Merlino.*
de Hæreditate viuentis pacta ſunt inualida, etiam inter filios, & quoad filios, quamuis ſine iuramento firmata. *deciſ.* 33. *num.*6. *Dunozetto.*
de Hæreditate viuentis pactum non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſque ad mortem perſeuerauerit. *deciſ.* 33. *nu.*1. *Dunozetto.*
de Hæreditate viuẽtis pactum, eſt omni iure improbatum, ideo iuramento validari non poteſt. *deciſ.* 33. *num.* 7. *Dunozetto.*
de Hæreditate coniuncti ex latere materno, quando agitur, tunc exceptio illegitimitatis non releuat. *deciſ.*48.*num.*15. *Ghiſilerio* .
in Hæreditate patris, ſi filius ſe immiſcuerit nullo confecto inuentario, intrat præſumptio ſatisfactionis pro legitima. *deciſ.*301. *num.*9. *Ghiſilerio* .
per Hæreditatis aditionem obligatio perſonalis, ſtante inuentario non contrahitur vltra vires hæreditarias. *deciſ.*2. *num.* 19. *Pirouano* .
ſuper Hæreditate viuentis pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis, non validatur iuramento. *deciſ.* 33. *nu.*9. *Dunozetto.*
Hæreditaria corpora ſi quis poſſederit, præſumptio eſt, quod omnes fructus perceperit. *deciſ.*47. *n* 19. *Pirouano.*

Hæreditaria qualitas tertio gradui adiecta debet eſſe eiuſdem côditionis, prout aliæ antecedentes ſunt. *deciſ. 217. num. 11. Panzirolo.*

Hæreditaria qualitas, quando in prima inueſtitura emphyteuſis eſt neglecta, de illa nec eſt curandum in ſecunda. *deciſione 74. num. 5. Merlino.*

H Æ R E S.

Hæres ob alterius culpam nô poteſt hæreditate priuari, ſed ex ſua mera voluntate. *deciſ. 86. num. 58. Ghiſilerio.*

Hæres inſtitutus poſt mortem alicuius intelligitur, ſi ſuper vixerit. *deciſ. 22. num. 5. Merlino.*

Hæres, hoc verbum, intelligitur tam de heredibus ſanguinis, quam de extraneis. *deciſ. 217. num. 5. & 12. Panzirolo.*

Hæres præſeruatur á quocumque damno per inuentarij confectionem. *deciſ. 39. num. 10. Pirouano.*

Hæres heredis proprietarij, finito vſufructu per mortem vſufructuarij, hæreditatem capit non iure tráſmiſſionis ſeu fideicommiſſi, ſed iure deuolutionis, ſeu conſolidationis. *deciſ. 22. num. 20. Merlino.*

Hæres inſtitutus purè, & directè per mortem mulieris relictæ vſufructuariæ, etiamſi predeceſſerit dictæ vſufructuariæ, poteſt hereditatem tranſmittere ad hæredem. *deciſ. 22. num. 17. merlino.*

Hæres grauatus, niſi priùs fecerit ſuas detractiones, non poteſt concedi immiſſio fideicommiſſario. *deciſ. 88. num. 4. Coccino.*

Hæres. ſi quis ſit inſtitutus ab aliquo, & iubeat, vt pater eius non eum moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet eum hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet. *deciſ. 86. num. 53. Ghiſilerio.*

Hæres ſi quis non ſit, non poteſt preſentare, ſi iuſpatronatus ſit hereditariú. *deciſ. 96. n. 16. Merlino.*

Heres, qui non adiuit hereditatem, nô poteſt illam tranſmittere, ſed dicitur caducatum ius illius. *deciſ. 22. num. 6. Merlino.*

Heres grauatus non poteſt detrahere funeris impéſas, ſi de eis non conſtet in actis. *deciſ. 5. num. 15. Veroſpio.*

Heres licet ſit certus, tamen ſi teſtator eum non nominet, & talis nominatio requiratur pro forma, non ſufficit talis certitudo, niſi expreſsè ſit nominatus. *deciſ. 38. num. 34. Danozetto.*

Heres cum beneficio l. & inuentarij tenetur ratum habere factum defuncti, quantum vires hereditariæ ſuppetunt. *deciſ. 83. num. 26. Coccino.*

Heres non poteſt impugnare confeſſionem Teſtatoris. *dec. 60. num. 3. Motmanno.*

Heres, ſi doloſè omittat aliquid deſcribere in inuentario, non per hoc inuentarij forma deſtruitur. *deciſ. 181. num. 12. Pirouano.*

Heres, poſtquam adiuit hereditatem, non poteſt ſe eximere ab obligatione contracta, ex eo quod hereditas non ſit notoriè ſoluendo. *deciſ. 39. num. 9. Pirouano.*

Vel quod probauerit ad eum nihil perueniſſe, vel quia ipſe ſit creditor hypothecarius Teſtatoris, pro quo actiones non confunduntur. *ibid. num. 5.*

Sed hęc poſſunt opponi contra fideicommiſſarios, non autem legatarios, & creditores. *ibidem.*

Heres. ſi in inuêtario doloſè aliquid omittit deſcribere; per occultationem, ſubreptionem, vel amotionem, cum in iſtis caſibus dolus cadat manifeſtus, d. heres à lege non priuatur beneficio inuentarij, ſed puniendus venit tantum in duplum. *deciſ. 181. num. 5. & 10. Pirouano.*

Heres grauatus non poteſt cogi ad cauendum, niſi pro ſua poſſibilitate. *deciſ. 192. num. 6. Ghiſilario.*

Heres adiens hereditatem cum beneficio legis, & inuentarij, pręſeruatur ab omni damno, itaut nec in obolo quidem teneatur. *deciſ. 181. n. 1. Pirouano.*

Heres poſt aditam hereditatem facit fructus ſuos ex titulo pro hérede, & vti de re ſua perceptos. *deciſ. 141. n. 4. Pirouano.*

Nec ſubiacet imputationi pro vero debito hereditario. *ibidem num. 5.*

Heres, quando dicatur attentare. *deciſ. 73. num. 4. Merlino.*

Heres vniuerſalis cenſendus eſt ille, non autem ſimpliciter ſubſtitutus, licet aliquis ſit relictus heres vſufructuarius, & vnico contextu ille ſit relictus heres vniuerſalis proprietatis. *deciſ. 67. num. 3. Coccino.*

Quod procedit etiamſi adſint verba, poſt mortem, quia cenſentur appoſita, vt vſufructuarius liberè fruatur vſufructu. *ibid. num. 3.*

Heres de fructibus perceptis ab hereditate, ante interpellationem creditorum nô tenetur. *deciſ. 131. num. 11. Pirouano.*

Heres contra debitum detectum acquirere non poteſt fructus hereditatis. *deciſ. 131. n. 10. Pirouano.*

Heres de fructibus perceptis poſt interpellationem, tenetur reddere rationem. *deciſ. 131. num. 13. Pirouano.*

Heres, quando dicatur inſtitutus tantum in vſufructu. *deciſ. 83. nu. 6. Coccino.*

Heres ſi confecerit inuentariú, quid probare debeat, ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua. *deciſ. 39. num. 9. Pirouano.*

Heres grauatus tantum, id tenetur reſtituere, quod inuenit in fideicommiſſo. *deciſ. 83. nu. 27. Coccino.*

Hæres, quandô conficit inuentarium, in proprio grauari non poteſt, tamquam præſeruatus à lege à quocumque damno, etiam minimo. *deciſ. 131. num. 1. Pirouano.*

Hæres, cum beneficio l. & inuentarij adita hæreditate, fructus quos percipit ex ea, non facit ſuos, ſed cedere debent ad commodum creditorum. *deciſ. 131. num. 1. Pirouano.*

Hoc tamen non intellige, quando creditores de re-cti non ſunt, nec vrgent, inſtant, aut interpellant hæredem, nec hæres ex d. fructibus locupletior eſt factus. *ibidem num. 3.*

Tunc enim fructus medio tempore percepti, acquiruntur hæredi. *ibidem num. 3.*

Hæres impugnare non poteſt factum defuncti. *deciſ. 356. num. 22. Veroſpio.*

Hæres aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum tueri ſe poteſt ex inuentario. *deciſ. 39. num. 17. Pirouano.*

Hæres adeundo hæreditatem non poteſt impugnare teſtamentum defuncti. *deciſ. 80. num. 25. Merlino.*

Hæres, quando omittit aliquid deſcribere in inuentario, pœna dupli quare fuerit introducta. *deciſ. 181. num. 8. Pirouano.*

Hæres vſufructuarius tenetur cóficere inuentarium. *dec. 85. num. 25. Coccino.*

Heres

Hæres inſtitutus ſub conditione, ſi iurat ſe facturum aliquid, vel daturum, eſt hæres, ſtatim quod iurauit. *deciſ.58. nu.10. Coccino.*

Hæres patris neceſſarius eſt filius, & in eum continuatur dominium, ideoque traſmittit, abſque agnitione. *deciſ.160. num.2. Pirouano.*

Hæres, ſi ſit creditor teſtatoris, poteſt perſonam creditoris repreſentare. *deciſ.2. num.18. Pirouano.*

Hæres, ſi non confecerit inuentarium, vel ſi minus legitimè confecerit, poteſt agi contra eius bona, & perſonam eadem via, & modo, quo poterat agi contra defunctum. *deciſ.38. num.1. Pirouano.*

Hæres, licet ſit liberatus à præſentatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij, non tamen ex hoc dicitur inſtitutus in proprietate. *deciſ.83. nu.11. Coccino.*

Hæres proprietarius quis dicitur ex eo, quod teſtator conceſſit facultatem alienandi ſtabilia. *deciſ.83. num.8. Coccino.*

Hæres an dicatur proprietarius, ſi teſtator illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & confectione inuentarij. *deciſ.83. num.10. Coccino.*

Hæres cum beneficio inuentarij non facit fructus ſuos, quando ſcit adeſſe creditores. *deciſ.2. num.9. Pirouano.*

Hæres vniuerſalis incontinenti eſt hæres, licet alius ſit relictus viuſfructuarius. *deciſ.67. nu.4. Coccino.*

Hæres, cum beneficio legis, & inuentarii, non confundit actiones cum defuncto. *deciſ.298. num.5. Merlino.*

Hæres, ſi aliquid omiſit deſcribere in inuentario, ſi poſtquam eſt detecta omiſſio, id non deſcribat, an per hoc amittat beneficium inuentarij. *deciſ.181. nu.21. Pirouano.*

Hæres, ſi confecerit inuentarium, quo ad euitandum damnum perinde eſt, ac ſi hæreditatem non adiuiſſet. *deciſ.39. num.11. Pirouano.*

Hæres, non poteſt venire contra factum defuncti. *deciſ.298. num.4. Merlino.*

Hæres, poſtquam adiuit hæreditatem, ſi ab eo illa auferatur, non dicitur excluſus à ſucceſſione, ſed hæreditatis iam acquiſitæ verè priuatus. *deciſ. 264. n.8. Dunozetto.*

Hæres, ſi adiuerit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, & aliqua bona alienauerit, intrat concluſio, quod bona alienata præſumantur abſorbere portiones detrahendas.

Et ſi ipſe, vel habens cauſam ab eo contrarium aſſeratur, incumbit onus probandi, quod non ſufficiant. *dec.298. num.3. Merlino.*

Hæres, quando doloſè alienat, tunc ob metum futuræ dilapidationis cogitur præſtare cautionem. *dec.193. num.10. Ghiſilerio.*

Hæres extraneus non poteſt admitti ad iuspatronatus, ſi extet aliquis hæres ex familia teſtatoris, quando vtraque qualitas in eius ſucceſſione requirebatur. *dec.93. num.18. Merlino.*

Hæres poteſt impugnare factum defuncti à iure improbatum. *dec.185. num.16. Motmanno.*

Hæres, quando alienat bona ſubiecta fideicommiſſo, & ſic conſtat de dilapidatione, tunc neceſſario cautio eſt præſtanda. *dec.193. num.8. Ghiſilerio.*

Hoc tamen non intellige, quando dictæ alienationes ſunt à lege permiſſæ. *ibidem num.9.*

Hæres, ſi doloſè non omittit aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio inuentarij, ita vt de proprio teneatur. *deciſ.181. num.2. Pirouano.*

Hæres, vt priuetur beneficio inuentarij, ob doloſam omiſſionem deſcriptionis omnium bonorum, concludenter hoc probandum eſt. *deciſ.181. n.13. Pirouano.*

Ad quem effectum non ſufficit quælibet probatio. *ibidem num.14.*

Hæres tenetur approbare factum defuncti. *deciſ.185. num.17. Motmanno*, & limita, vt *num.16.*

Hæredis confeſſio non eſt attendenda, ſi ex teſtamẽto conſtet rem aliter ſe habere. *deciſ.283. nu.16. Ghiſilerio.*

Hæredis aſſertio non poteſt præiudicare fideicommiſſario venienti ex propria perſona, & iure proprio, & ab ipſo cauſam non habenti. *dec.298. num.8. Merlino.*

Hæredis bona non veniunt in generali obligatione Teſtatoris. *dec.131. num.6. Pirouano.*

Hæredis mentio quoties fit, non videtur electa induſtria perſonę. *dec.38. num.61. Dunozetto.*

Hęredis inſtitutio venit etiam in prohibitione alienandi. *dec.211 num.20. Merlino.*

Hęredis nomen non minus fœminis conuenit, quam maſculis. *dec. 179. num.2. Ghiſilerio.*

Hęredis nomen eſt commune tam maribus, quam fœminis. *ibidem num.2.*

Hęredi vniuerſali granato competit detractio Trebellianicę. *dec.171. num.2. Coccino.*

Hęredi vniuerſali licitum eſt pendente lite, poſſeſſionem bonorum defuncti, abſque vitio attentatorum apprehendere, & continuare ius, quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat pœnes defunctum. *dec.73. num 3. Merlino.*

Heredi immiſſio in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur, quod aliqua bona erant teſtatoris. *dec.67. num 28. Coccino.*

Hæredi vniuerſali cum onere reſtituendi poſt mortem, competit detractio legitimæ. *deciſio.22. num. 29. Merlino.*

Hæredi à ſe ipſo legari non poteſt. *deciſ.22. num.32. Merlino.*

Hæredi ſi ſit facta remiſſio confectionis inuentarij, & liberatio præſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non ſubſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi. *d.83. n.12. Coccino.*

Hæredi, vt competat immiſſio ſuper certis bonis defuncti, ſufficit quod fuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto. *deciſ.67. num.30. Coccino.*

Hæredi competit interdictum, Quorum bonorum, contra eum, qui pro hærede vel pro poſſeſſore poſſidet. *deciſ. 48. num. 6. Ghiſilerio.*

Hæredi non poteſt denegari immiſſio, ſi exhibeat teſtamentum non abolitum, neque cancellatum. *dec.67. num.1. Coccino.*

Hæredi non poteſt denegari immiſſio propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem. *deciſ. 67. num.26. Coccino.*

Hæredi datur immiſſio vigore leg.fin.C. de edict. D. Adr. toll. *deciſ.32. num.1. Merlino.*

Hæredi, quando non poſſit denegari auxilium l. fin. C.de edict.D.Adr.toll. *deciſ.140. num.1. Merlino.*

Hæredes extraneos fratrum, velle præferre hæredibus extraneis proprijs, abſurdum eſt. *deciſ.217.nu.14. Panzirolo*.

Hæredes æquis portionibus tenentur ad legatum dotium filiarum ipſius teſtatoris. *deciſ.145.nu.6. Pirouano*.

Hæredes, qui oſtendunt teſtamentum non abolitum, nec cancellatum, competit remedium l.fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. *deciſ.83.num.1. Coccino*.

Hæredes plures, quando omnes intelligantur inſtituti pro æquali rata & portione. *deciſ.278.num.3. Merlino*.

Hætedes pro virili, ad præſtanda legata tenentur. *deciſ.146.num.1. Pirouano*.

Hæredes, quando ſunt inſtituti cum verbis, æqualibus portionibus, ſine dubio eis defertur hæreditas pro virili. *deciſ. 278. n.4. Merlino. ibid.nu.5.*

Hæredes plures, quando vnico verborum contextu inſtituti ſunt, habet locum *l.interdum ff.de hæred. inſtit.* ſecus vero.

Hæredes cum beneficio l. & inuentarij adeundo hæreditatem, per imaginariam ſolutionem præſumuntur ſibi ipſis ſatisfeciſſe de corporibus hæreditarijs. *deciſ.2.num.11. Pirouano*.

Et fructus faciunt ſuos ratione dominij. *ibid.nu.12.*

Hæredes ſi Teſtator inſtituerit Titium & filios fratris dicti Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titius, & ſemiſſem filij fratrum, *deciſ.278.n.15.Merlino.*

Hæredes cum beneficio inuentarij, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant, non iuuantur inuentario. *deciſ. 2. num. 5. Pirouano*.

Hæredes plures, quando teſtator vocauit ex vna parte, & vnus nominatus eſt ex altera parte nomine proprio, tunc hęreditas diuiditur in duas partes. *deciſ.278. num.14. & 20. Merlino*.

Heredes cum beneficio l. & inuentarij vltra vires hęreditarias grauari, aut conueniri non poſſunt. *deciſ.2. num.17. Pirouano*.

Hæredes patris non tenentur inſinuare renunciationem factam à filia dotata cum iuramento de hęreditate Patris. *deciſ.12. num. 17. Coccino*.

Hęredes cum beneficio legis, & inuentarij non ſunt grauandi neque in bonis, nec in perſona. *deciſ. 2. num.6. Pirouano*.

Hęredes plures, quando non ſunt inſtituti, non procedit ius accreſcendi. *deciſ.83. num. 21. Coccino*.

Hęredes legitimos, & teſtamentarios clericis licitum eſt habere, de bonis patrimonialibus, & extra intuitu Eccleſię quęſitis. *deciſ.112, num.12. Queipo*.

Hęredum, & ſucceſſorum ſanguinis appellatione, veniunt omnes in infinitum. *deciſ. 179. num.1. Ghiſlerio*.

Hęredum expreſſio in contractibus non importat, niſi quandam mentionem eius, quod tacite ineſt. *deciſ.12. num.34. Coccino*.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, non alterat diſpoſitionem. *deciſ.12. num.35. Coccino*.

Hęredum creditum, ſi ſuperat ſtatum hęreditatis non poſſunt hæredes in d. bonis, nec in perſona moleſtari. *deciſ.2. num.15. Pirouano*.

Hęredibus, & ſucceſſoribus competit Ius pręſentādi, ſiue iuſpatronatus ſit merè hęreditarium, ſiue mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis, & hęredibus. *deciſ.267 num.2. & 3. Pirouano*.

Hęredibus inſtitutis ſi ſit iniunctum grauamen, non cenſetur repetitum in filijs in conditione poſitis, etiam ſi filij eſſent vocati. *deciſ.249.n.8.Ghiſlerio.*

Hęredibus pluribus inſtitutioni factę ſi ſit adiecta dictio, ęquè, ſeu pro ęquali portione, & rata, eo caſu ſucceſsio diſtribuitur in viriles inter omnes vocatos. *deciſ 180. num.8. amplia nu.9. Merlino*.

Hęredibus ſuis, etiam quis præſumitur voluiſſe prouidere. *deciſ.12. num.32. Coccino*.

Hęredibus ſemper ſuffragatur inuentarium, vbi contingit tractari de damno eorumdem. *deciſ.2.nu.4. Pirouano*.

Hęredes pręſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocumque damno, data inuentarij validitate. *deciſ. 2. num. 3. Pirouano*.

Hęredibus, & non agnatis facienda eſt renouatio emphyteuſis hęreditarię. *deciſ.74.nu.3.Merlino.*

ab Hęrede, cautio illa quę pręſtabatur ad fauorem fideicommiſſarij de bonis immobilibus, receſsit ab Aula. *deciſ.193.nu.3.& 12.Ghiſlerio. & quare vide ibidem. num. 4. & 5.*

ab Hęrede tantum petendum eſt legatum illud, cuius vſusfructus alienus eſt. *deciſ.67.nu.9. Coccino.*

ab Hęrede fructus percepti ante motam litem eidem acquiruntur, concurrente titulo pro hęrede, & bona fide poſsidendo, ignorando creditores hereditarios ſpectare, quo caſu ſemper hęres facit fructus ſuos, tum ex bona fide, tum ex eo, quod ſaltim abſit mala. *deciſ.131.nu.7.8. & 9. Pirouano.*

ad Hęredem non tranſit conceſsio perſonalis. *deciſ. 19. num. 20. Merlino*.

ad Hæredem ſpectant fructus bonorum hęreditariorum. *deciſ.51. num. 12. Coccino*.

ad Heredes non traſmittitur portio non adita. *deciſ. 96. num.5. Merlino*.

ad Hęredes poteſt clericus tranſmittere ea, quę non habent dependentiam à titulo beneficiorum. *deciſ. 19. num.10. Merlino*.

ad Hęredes etiam extraneos, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica ſit tranſitoria. *deciſ.25. num.9. & 10. Merlino*.

ad Hęredes extraneos non tranſit emphyteuſis Eccleſiaſtica. *deciſ.217. num.9. Panzirolo*.

ad Hæredes, ſi non ſit tranſitorium aliquod mandatum, per mortem mandantis, etiam re non integra expirat. *dec.38.num.66. Dunozetto*.

ad Hæredes, & contra hæredes ſtipulatio omnis trāſit. *deciſ.12. num. 33. Coccino*.

ad Hæredes non pertinent fructus beneficiorum inexacti. *deciſ.19. num.16. Merlino*.

contra Hæredem non poteſt dirigi actio de dolo ob omiſſionem deſcriptionis bonorum in inuentario, ſi ipſe deputauit procuratorem ad talem actum, & ipſe ſine mandato omiſerit deſcribere. *deciſ. 181. num.15. Pirouano*.

contra Hæredem non eſt agendum via executiua, niſi præuia citatione. *deciſ.39. num.4. Pirouano*.

contra Hæredem etiam via executiua agi poteſt, licet inuentarium fuerit confectum, & quando id procedat. *ibid. num.7. & 8.*

de Hæredis re, poteſt teſtator expreſſe diſponere. *deciſ.83.num.24. Coccino*.

in

in Hærede, ſiue in adminiſtratore hæreditaris, ſi cõconcurrat iuſta cauſa ignorandi aliquod creditum, aduerſus eius præſcriptionem datur eis reſtitututio in integrum. *deciſ.360.num.1. Pirouano.*

in Hærede, & Adminiſtratore, cum ſuccedant in iure alterius, in eis præſumitur iuſta ignorantia, ad effectum, vt reſtituantur in integrum. *ibid. num.6.*

in Hærede præſumitur ignorantia. *deciſ.270. num.8. Veroſpio.*

in Hæredes extraneos emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura non tranſit. *dec.211.num.13. Merlino.*

in Hæredem vniuerſalem tranſeunt iura actiua, & paſſiua. *deciſ.232.num.28. Pirouano.*

in Hæredes Clericorum tranſmittuntur fructus beneficiorum in Statum Mediolani, tàm in teſtamento, quàm ab inteſtato. *dec.19.nu.12. Merlino.*

in Hæredes actiuè, & paſſiuè tranſeunt ea, quæ competunt vigore contractus, vel pacti. *ibid. num.9.*

in Hæredes etiam extraneos eſt tranſitoria emphyteuſis hæreditaria. *deciſ.211.num.1. Merlino.*

in Hæredibus primi gradus cadit inſtitutio, & reſpectiue ſubſtitutio, ſi ad inuicem, & reciprocè fuerint ſubſtituti. *deciſ.283. num. 10. Ghiſilerio.*

in Hæredibus, quando prælatio non poſſit conſiderari. *deciſ.152. num.1. Coccino.*

per Hæredes quando bona diuiduntur, tunc ea, quæ obueniunt vni ex cohæredibus, alius cohæres in eis amittit poſſeſſionem. *deciſ.125.nu.3. Merlino.*

HIEROPHILACIVS idem eſt, quod Cuſtos ſacrorum τῶν latinè exponitur, hoc eſt, Editimus, ſeu Edituus. *deciſ.309. num.14. Veroſpio.*

HOMO.

Homo quando adhuc non eſt conceptus, vel natus, conſequenter eſt ignotus. *deciſ.279.num.12. Mottmanno.*

Homines contexunt longas, & ambitioſas diſpoſitiones pro conſeruandis bonis per fideicommiſſum in familiis. *deciſ.312.num.5. Merlino.*

Homines diſtinguuntur inter ſe ex proprio nomine, quamuis toti ſint homines. *deciſ. 151. num. 13. Pirouano.*

Hominibus ingenuis libera præſumitur rerum poſſeſſarum diſpoſitio. *deciſ.310. nu.5. Merlino.*

HONESTAS morum, & vitæ integritas præſumitur, vbi contrarium non probatur. *deciſ.138. nu.8. Pirouano.*

Honeſtatem morum alicuius, quando teſtes probent. *ibid. num.7.*

HOSPITALIS libro conſuetum eſt adhiberi fides ad effectum probandi mortem alicuius. *deciſ.13. num.4. Merlino.*

HYPOTHECA.

Hypotheca, quam habent poſteriores, non cenſetur ſublata reſpectu ſummæ, quæ deducto credito anteriorum, ſupereſt de valore rei hypothecatæ. *deciſ.318. num.27. Veroſpio.*

Hypotheca in legatis cõditionalibus nõ incipit à die purificatæ conditionis, ſed à die mortis Teſtatoris. *deciſ.269 num.2. Panzirolo.*

Quod procedit etiam in præiudicium creditorum, qui medio tempore contraxerunt, ne ſit in facultate hæredis eludere legatarios pendente conditione. *ibidem num.3.*

Hypotheca appoſita in re emphyteutica de conſenſu proprietarij, ipſi præiudicat etiam poſt deuolutionem. *deciſ.127. num.16. Coccino.*

Hypotheca non venit appellatione permutationis, & donationis. *deciſ.118. num. 19. Pirouano.*

Hypotheca etiam ſimplex, quando imponitur ſuper bonis minorum, debent adhiberi ſolemnitates ſtatutariæ. *deciſ.77. num.22. Merlino.*

Hypothecæ reſpectu ſit retrotractio. *deciſ.174. num. 36. Merlino.*

Hypothecæ natura eſt, vt in ipſo contractu ſit indiuidua. *deciſ.135. num.10. Pirouano.*

Hypothecam non recipiunt Loca Montium, dum liberè reſignantur, & in emptorem abſque vllo onere transferuntur. *deciſ.77. num.19. Merlino.*

Hypothecaria, ſi agat mulier, præfertur creditoribus anterioribus. *deciſ.152. nu.3. Coccino.*

Hypothecariæ iudicium eſt petitorium. *deciſ.161. num.16. Pirouano.*

Hypothecare quis non poteſt ea, quæ ſunt ſub alieno dominio. *deciſ.135. nu.22. Pirouano.*

I

IDENTITAS

IDentitas vt probetur ſufficiunt duæ tantum demonſtrationes. *deciſ.203. num.10. Panzirolo.*

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probatur ex eo, quod grauati poſſident in loco, in quo Teſtator poſſidebat, præſumptione ſcilicet tituli præambuli: contrarium. *deciſ.120. num. 16. 17. & 18. Coccino.*

Identitas, tunc maximè probatur leuioribus probationibus, quando res eſt antiqua, & multo magis ſi antiquiſſima ſit. *dec.164. num. 38. Coccino.*

Et ad iſtum effectum non requiritur antiquitas vltra centum annos. *ibidem num.39.*

Identitas bonorum vt probetur, ſufficiunt duæ tantum demonſtrationes. *deciſ.175 nu.1. Dunozetto.*

Identitas bonorum bene probatur per duos cõfines. *deciſ.59. num.5. Dunozetto.*

Identitas probatur, & verificatur ex duabus demonſtrationibus, etiamſi in aliis adſit diuerſitas, ſine diſcrepantia. *deciſ.98. num.9. & 10. Merlino.*

Identitas probatur leuioribus probationibus, & coniecturis. *deciſ.194. num.37. Coccino.*

Identitas quando certior reddatur. *deciſ.151 num.2. Pirouano.*

Identitas bonorum probatur per duos confines. *deciſ. 125. num. 19. Merlino.*

Identitas bonorum emphyteoticorum qualiter probetur. *deciſ.120. num.9. Coccino.*

Identitas bonorum rectè arguitur ex bene congruẽti qualitate. *ibidem num.19.*

Identitas debiti, ex quo bene probetur. *deciſ. 132. num.24. Veroſpio.*

Identitas Notarij vt probetur præter nomen, requiruntur duæ demonſtrationes. *deciſ. 263. num. 6. Coccino.*

Identitas perſonarum ex quibus probetur, item ex quibus probetur identitas bonorum. *deciſ. 398. num.3. Veroſpio.*

Identitas bonorum fruſtrà quæritur, dum non conſtat de bonis. *deciſ.164. num.1. Coccino.*

Iden-

Identitatem bonorum non concludunt demõſtrationes illæ, quæ conueniunt alijs bonis. *deciſ.*175. *num.*2. *Dunozetto*.
ad Identitatem bonorum probandam non ſufficiunt demonſtrationes æquiuocæ. *deciſ.* 175. *num.* 4. *Dunozetto*.
ad Identitatem probandam adminicula coniunguntur. *deciſ.*120. *nu.*20. *Coccino*.
ad Identitatem probandam ſufficit vna demonſtratio generalis, & altera particularis, & hoc Rota nonnunquam admiſit. *deciſ.*236. *nu.* 3. *Merlino*.
circa Identitatem bonorum, enunciatiua Notarij facta in teſtamento, quando plurimi facienda ſit. *deciſ.*125. *num.*7. & 8. *Merlino*.
de Identitate perſonæ, quando non ſit dubitandum. *deciſ.*249. *num.*4. *Ghiſilerio*.
in Identitate bonorum probanda, ſufficiunt leuiores probationes, & hoc maxime ſi ſimus in materia antiquiſſima. *deciſ.*58. *num.*14. *Coccino*.

IGNORANTIA.

Ignorantia Iuris habens mixturam facti, excuſat. *deciſ.*159. *num.*13. *Coccino*.
Ignorantia Iuris nunquam excuſat. *deciſ.*287. *nu.* 13. *Pirouano*.
Ignorantia præſumitur in ſuccedente in iua alterius. *deciſ.*25. *num.*14. *Merlino*.
Ignorantia Iuris non excuſat. *dec.*159. *nu.*8. *Coccino*.
ex Ignorantia iuſta, quia excuſatur à pœna caducitatis. *deciſ.*25. *num.*15. *Merlino*.
Ignorantia ex iuſta cauſa præſumitur ratione difficultatis materiæ. *deciſ.* 160. *num.*8. *Pirouano*.
Ignorantia præſumitur ratione minoris ætatis. *deciſ.* 197. *num.*5. *Dunozetto*.
Ignorantia Iuris dubij valdè æquiparatur ignorantiæ facti. *deciſ.*159. *num.*9. *Coccino*.
Et hoc maxime, quando agitur de damno vitando *ibidem num.*10.
Ignorantia, quando eſt probabilis, & iuſta, datur reſtitutio in integrum *deciſ.*59. *num.*9. *Dunozetto*.
Ignorantia non poteſt allegari ſuper aliqua re, quam quis fecit. *deciſ.*289 *num* 48 *Coccino*.
Ignorantia iuſta quando adeſt, tunc habet locum l. indebitum, ff. de condit. indeb. *deciſ.* 169. *nu.* 4. *Pirouano*.
Ignorantia an admittatur in terminis cap. iuris auaritiæ de elect. in 6. *deciſ.*287. *num.*15. *Pirouano*.
Ignorantia non præſumitur in perſona qualificata. *deciſ.*40. *num.*14. *Ghiſilerio*.
Ignorantia Iuris, tunc præbet cauſam excuſationis, quando articulus eſt perplexus, & inter ſcribentes controuerſus, itaut ſuper eo probabiliter potuerit dubitari. *deciſ.*287. *num.* 14. *Pirouano*.
Ignorantiæ iuſta cauſa circumſcripta, non eſt amplius locus l. cum indebitum, ff. de condit. indeb. *deciſ.*169. *num.*17. *Pirouano*.
per Ignorantiam ea quæ fiunt, pœnam non merentur. *deciſ.*181. *num.*3. *Pirouano*.
Ignoranti doloſo, quod leges ſuccurrant, nunquam admittendum eſt. *deciſ.*287. *nu.*17. *Pirouano*.
Ignoranti factum alienum, ſicuti datur reſtitutio ob iuſtam cauſam, ita & ignoranti ius perplexum, & obſcurum. *deciſ.*360. *num.*11. *Pirouano*.

ILLATIO.

Illatio non fit ad diuerſa. *deciſ.*255. *nu* 20. *Pirouano*.
Illatio à diuerſis, & ſeparatis non fit: *deciſ.*7. *nu.*11. *Ghiſilerio*.
Illatio nunquam admittitur ex diuerſis. *deciſ.*218. *nu.* 28. *Pirouano*.
Illatio non fit ad diuerſa. *deciſ.*116. *nu.*46. *Merlino*.
Illatio, & coniunctio antecedentis cum ſubſequenti diſpoſitione, quando reddatur eluſoria. *deciſ.* 98 *num.*21. *Merlino*.

ILLEGITIMITAS.

Illegitimitas filiorum, cum per legem Canonicam ſit inducta, ſublata dicta lege per diſpenſationem in radice matrimonij, filij remanent in eo ſtatu, in quo reperirentur, ſi nulla adfuiſſet Canonica prohibitio. *deciſ.*273. *num.*20. *Panzirolo*.
de Illegitimitate quando quis amplius dare non poſſit. *ibidem num.*2.
Illegitimus quis non præſumitur, quando petit adiudicationem beneficij. *deciſ.*183. *num.*4. *Coccino*.
Illegitimitatis exceptio non releuat, ſi agatur de hæreditate coniuncti ex latere materno. *deciſ.*48. *nu.* 15. *Ghiſilerio*.
de ILLIQVIDO ad liquidum non admittitur compenſatio. *deciſ.*227. *num.*9. *Panzirolo*.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis ceſſat, quando actus ſunt impoſſibilis probationis, & denegatur remiſſoria. *deciſ.*142. *num.*6. *Motmanno*.
Immemorabilem vt probent teſtes, debent percenſere tempus ante motam litem. *ibid. num.* 5.

IMMISSIO.

Immiſſio dari non poteſt rei incertæ. *deciſ.*285. *nu.*5. *Merlino*.
Immiſſio vigore mandati executiui, iuxta ſubiectam materiam eſt detentatio, & non vera poſſeſſio. *deciſ.*185. *num.*6. *Motmanno*.
Immiſſio denegari non poteſt, quando omnia extrema in Saluiano interdicto ſunt iuſtificata. *dec.*204. *num.* 1. *Dunozetto*.
Immiſſio in veram, & realem poſſeſſionem nequaquam eſt conſona formæ mandati, quod capiantur bona valoris &c. *deciſ.*257. *num.*2. *Motmanno*.
Immiſſio impediri non poteſt per actionem perſonalem. *deciſ.*5. *num.*4. *Veroſpio*.
Immiſſio fideicommiſſario non poteſt concedi, niſi prius hæres grauatus fecerit ſuas detractiones. *deciſ.*88. *num.*4 *Coccino*.
Immiſſio ex primo decreto, ad quem effectum detur. *deciſ.*185. *num.*3. *Motmanno*.
Immiſſio debetur hæredi in bonis defuncti, probata eius poſſeſſione abſque eo, quod diſcutiatur dominium eorumdem bonorum. *deciſ.*67. *n.*25. *Coccino*.
Immiſſio non poteſt impediri fideicommiſſario per exceptionem inualidam. *dec.*121. *n.*10. *Pirouano*.
Immiſſio hæredi in quibus bonis ſit danda, & ex quibus probetur quod aliqua bona erant Teſtatoris. *deciſ.*67. *num.*28. *Coccino*.
Immiſſio vt competat hæredi ſuper bonis defuncti, ſufficit quod fuerint poſſeſſa ab ipſo defuncto. *ibidem num.*30. *Coccino*.
Immiſſio vt fideicommiſſario non impeditur, non attendũtur exceptiones turbidæ. *deciſ.*301. *nu.*18. *Ghiſilerio*.

Im-

Digitized by Google

Immiſſio ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. impeditur per exceptionem incontinenti probatã. *deciſ. 88. num. 3. Coccino.*
Immiſſio adinſtar l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. datur, quando literæ Apoſtolicæ ſunt inſtificatæ. *deciſ. 133. num. 2. Ghiſilerio.*
Immiſſio retardari debet propter exceptionem melioramentorum oppoſitam. *deciſ. 270. num. 11. Veroſpio.*
Immiſſio in bonis hæreditarijs non poteſt denegari hæredi, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad hunc effectum. *deciſ. 301. num. 1. Ghiſilerio.*
Immiſſio fideicommiſſarijs non eſt impedienda per actionem perſonalem. *deciſ. 9. num. 7. Veroſpio.*
Immiſſionis, ex primo decreto effectus eſt, in actione perſonali, vt immiſſus rem cum Domino teneat. *deciſ. 257. num. 10 Motmanno.*
Immiſſio pro legitima, vel Trebellianica, quando hæreditas reſtituitur, conceditur pro indiuiſo, quando ſunt certæ rationæ loci, & quotæ, alias non. *deciſ. 41. num. 15. Coccino.*
Immiſſio quando non impediatur ob exceptionem melioramentorum. *deciſ. 276. num. 3. ampliatur num. 4. Coccino.*
Immiſſioni petitæ ſemper obſtat tranſactio, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſa. *deciſ. 86. num. 9. Ghiſilerio.*
Immiſſionem petens inſurgit præſumptio, quod antea non poſſideret. *deciſ. 7. num. 4. Ghiſilerio.*
Immiſſionem ſi quis petat, ex capite reſeruationis, tenetur iuſtificare totam gratiam principalem. *deciſ. 153. num. 2. Coccino.*
Immiſſionem vigore Literarum Apoſtolicarum Capitulum poteſt impedire, quando allegat exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtolico. *deciſ. 27. num. 14. Dunozetto.*
Immiſſionem vt quis obtineat vigore ſubrogationis gratioſæ, quid ſufficiat, quod probet. *deciſ. 189. num. 1. Coccino.*
ad Immiſſionis effectum identitas bonorum hæreditariorum ex quibus bene probetur. *deciſ. 103. num. 14. Merlino.*
ad Immiſſionis effectum, principale requiſitum eſt poſſeſſio. *deciſ. 118. num. 1. Pirouano.*
ad Immiſſionem in poſſeſſioné proceditur vigore mandati de auferendo bona. *deciſ. 185. nu. 1. Motmanno.*
Immiſſus ex primo decreto in poſſeſſionem, ita poſſidet, vt Dominus, ſed veluti Canis Leporem ſequitur, & ſolummodo habeat ius cuſtodiendi. *deciſ. 257. num. 12. Motmanno.*
Immiſſus ſemel in poſſeſſioné, debet agere remedio retinendæ, vel recuperandæ. *deciſ. 153. num. 15. Coccino.*
Immiſſus ex primo decreto in poſſeſſionem, non ita poſſidet, vt ea illa priuetur Dominus, vel inde repellatur. *deciſ. 257. num. 11. Motmanno.*
Immiſſus in poſſeſſionem per ſubhaſtationem, præuia Iudicis auctoritate, iuſte poſſidet. *deciſ. 122. nu. 2. Ghiſilerio.*
IMMOBILIVM appellatione non veniunt iura. *deciſ. 116. num. 15. Merlino.*
Immobilibus comparantur res mobiles pretioſæ. *deciſ. 97. num. 12. Motmanno.*

IMMVNITAS.

Immunitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus inſtituta eſt. *deciſ. 339. num. 9. Merlino.*
Immunitas Eccleſiaſtica etiam reſpectu bonorum non à iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate, ſed Immediatè à Iure Diuino originem habuit. *ibid. num. 7.*
Immunitas Eccleſiaſtica non eſt priuilegium perſonale, ſed ipſi ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta priuatorum præiudicare non poſſunt. *ibidem. num. 77.*
Immunitas Eccleſiaſtica circa ſolutionem Tributorum eſt de Iure Diuino. *ibidem num. 18.*
Immunitatis Eccleſiaſticæ vſus, ſeu exercitium emanauit à Principum orthodoxorum ſanctionibus. *ibidem num. 30.*
Immunitatem Eccleſiaſticam Conſtantinus primus Imperatorum palam illius vſum exhibuit. *ibidem, num. 4.*
Immunitatem Eccleſiaſticam Imperator Iuſtinianus annuit non à ſua munificentia, quam alijs in rebus, & locis ſæpius glorioſus commemorat, ſed à dictamine Diuino, & à natura eduxiſſe. *ibidem num. 33.*
IMPEDIMENTVM ſi quis præſtiterit, ne valide conficeretur teſtamentum, ei denegantur omnes actiones, ſiue ſint legitimi hæredes, ſiue ſcripti in alio teſtamento. *deciſ. 126. num. 36. Pirouano.*
IMPENSVM id, quod vtile fuit in melioramentis, ſolum recuperatur, & attenditur id quod minus eſt. *deciſ. 116. num. 2. Merlino.*
Impenſas funeris hæres grauatus non poteſt detrahere, ſi de eis non conſtet in actis. *deciſ. 5. nu. 15. Veroſpio.*

IMPERATOR.

ab Imperatorum liberalitate, vel à iure poſitiuo, non deriuauit immunitas Eccleſiaſtica etiam, reſpectu bonorum, ſed immediate à Iure Diuino originem habuit. *deciſ. 339. num. 7. Merlino.*
ex Imperatoribus orthodoxis, & illibatæ Religionis nemo tributum ex bonis Eccleſiarum exegit. *ibidem num. 4.*

IMPERIVM.

Imperium etiam conceſſum præſumitur, ſi iuriſdictio alicui ſit conceſſa. *deciſ. 253. num. 3. Merlino.*
Imperij verbum ſignificat modicam coercitionem, ſine qua nulla, & inanis, & cluſoria eſſet iuriſdictio. *deciſ. 252. num. 4. Merlino.*

IMPLEMENTVM.

ad Implementum agenti ſufficit negatiuam proponere, nam ad promittentem incumbit onus probandi quod adimpleuit. *deciſ. 44. num. 21. Merlino.*
Implementi defectus, etiam in minimo conſideratur *deciſ. 203. num. 27. & 28. Panzirolo.*
Implementum probandi onus pertinet ad adimplere debentem. *deciſ. 62. num. 1. Ghiſilerio.*
INCERTVM, & nullum æquiparantur. *deciſ. 37. n. 4. Dunozetto.*
Incertitudo in appellatiuis genericis cauſatur. *deciſ. 151. num. 3. Pirouano.*
INCENDIVM teſtes plenè probant, ſi fuerint examinati in loco, vbi caſus incendij euenit. *deciſ. 285. nu. 1. Motmanno.*

IN-

INCLVSIO in prohibitione aliquorum caſuũ, non eſt excluſio aliorum caſuum, ſi illi ex diſpoſitione iuris ſint excluſi. *deciſ.*211. *num.*24. *Merlino.*

Incluſio vnius eſt excluſio alterius. *dec.*152. *nu.*14. *Coccino.*

Hoc tamen non procedit quoad ea, in quibus vel eadem, vel maior ratio includendi militat. *ibid. num.* 15.

INCORRIGIBILITATIS præſumptio inſurgit ex frequentia, & diuturna perſeuerantia in male faciendo. *deciſ.* 155. *num.* 36. *Coccino.*

INDEBITVM ſi tutor ſoluat, quando non excuſetur vigore l. cum indebitum ff. de cõdit indebit. quominus actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi. *deciſ.*214. *num.*1. *Pirouano.*

Indebitum, quando quis ſoluit, dicitur iactare. *deciſ.* 169. *num.*6. *Pirouano.*

Indebitè ſi tutor aliquid ſoluat, contra quem actio indebiti ſit dirigenda. *deciſ.*169. *num.*1. *Pirouano.*

INDEMNITAS.

Indemnitas fideiuſſori ab altero fideiuſſore, pro parte deberi poteſt. *deciſ.* 353. *num.* 14. *Pirouano.*

Indemnitatis releuatio, quid operetur. *deciſ.* 251. *num.*18. *Panzirolo.*

Indemnitati alicuius circa declaratione pretij, quãdo aliter conſuli non poteſt, tunc in ſubſidium debet taxari per Iudicem. *deciſ.*172. *nu.*41. *Merlino.*

Indemnitatis conſeruatio, quid importet. *deciſ.*346. *nu.*30. *Pirouano.*

Indemnitatis cõſeruatio determinata à Statut. Vrb. lib.1. cap.157. quid importet. *deciſ.* 353. *num.* 8. *Pirouano.*

Indemnitas indulta à Statuto lib.1. cap.157. fideiuſſori aduerſus principalem, non conuenit eidem fideiuſſori aduerſus alterum fideiuſſorem non de lucro, ſed de communi damno certantem. *deciſ.*353. *num.*13. *Pirouano.*

in INDIVIDVIS vtile vitiatur per inutile. *deciſ.* 185. *num.*8. *Motmanno.*

INDVLTVM.

Indultum habens ad aliquid faciendum, quãdo euenit caſus, non eſt opus nouo indulto. *deciſ.*94. *n.*3. *Pirouano.*

Indulta etiam cum ampliſſimis clauſulis concepta, non capiunt beneficia vacantia apud Sedem, niſi ſit facta præciſa mentio. *d.*28. *num.*23. *Veroſpio.*

Indultum, ſi non ſit conceſſum in limine fundationis beneficij, non procedit in prouiſionibus Apoſtolicis. *deciſ.* 183. *num.*2. *Coccino.*

Indultum non conceſſum in limine fundationis beneficij, non ligat Papam quando beneficium vacat in menſe reſeruato. *deciſ.*183. *num.* 8. *Coccino.*

ex Indulto Apoſtolico, ſi Capitulum alleget exceptionem, eſt valens impedire immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum. *deciſ.* 27. *n.*14. *Dunozetto.*

INDVSTRIA.

Induſtria perſonę non videtur electa, quoties ſit mẽtio heredis. *deciſ.*38. *num.*61. *Dunozetto.*

Induſtria perſonę, quando eſt electa, tunc non intrat regula, Quod poſſum per me. *deciſ.* 38. *num.* 54. *Dunozetto.*

Induſtria perſonę, ad hoc vt dicatur electa, requiritur, quod negotium ſit magnum, non autem paruum. *deciſ.*38. *num.*44. & 46. *Dunozetto.*

Induſtria perſonę, vt ex commiſſione nudi miniſterij cenſeatur electa, requiritur quod miniſterium ſit induſtriale. *deciſ.*38. *num.* 48. *Dunozetto.*

Induſtria perſonę quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi. *deciſ.* 38. *num.*24. *Dunozetto.*

Induſtria perſonę cenſetur electa, quando agitur de eligẽda perſona incerta. *deciſ.*38. *n.*36. *Dunozetto.*

INFERIOR non poteſt reuocare, nec moderari ea, quę ſunt diſpoſita à Superiore. *deciſ.* 115. *num.*26. *Coccino.*

INFIRMITAS.

Infirmitas excuſat Canonicum non ſolum ab onere reſidendi, ſed etiam illi conſeruat omnia priuilegia preſentium, pro lucrandis diſtributionibus. *dec.*308. *num.*20. *Veroſpio.*

Infirmitas alicuius benè dicitur probari ex facto ipſo, ſcilicet ſi ille ex ea deceſſerit. *deciſ.*45. *num.*30. *Ghiſilerio.*

Infirmitas alicuius bene probatur ex teſtibus, & maximè ſi inter eos adſunt medici, qui illum curarũt. *deciſ.*45. *num.*28. *Ghiſilerio.*

INGRATVS.

Ingratus quãdo fuit vir vxori, perdit beneficium annalis reſtitutionis cum reliquis lucris. *deciſ.* 231. *nu.*13. & 14. *Coccino.*

Ingratus ſi quis fuit, ſi in reſtitutione alicuius competebat ei beneficium ne egeat, tunc illo ſpoliatur. *deciſ.*233. *num.* 12. *Coccino.*

INHIBITIO.

Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſit, ſemper eſt timenda. *deciſ.* 75. *num.*4. *Ghiſilerio.*

Inhibitionem moderari, quando Pontifex Iudici delegato ordinauit, perinde eſt ac ſi priores literas, & commiſſio non emanaſſet. Et inde colligitur intentio Pontificis fuiſſe tollere in totum iuriſdictionem in primis literis demandatam. *deciſ.*11. *nu.*7. *Ghiſilerio.*

poſt Inhibitionem eſt attentata executio etiam trium conformium. *deciſ.* 75. *nu.* 5. *Ghiſilerio.*

pro Inhibitionis moderatione, quando quis ſemper inſtetit, non dicitur in iuriſdictionem Iudicis conſenſiſſe. *deciſ.*11. *num.*22. *Ghiſilerio.*

INIMICITIAE.

Inimicitiæ exceptio in teſte non attenditur, quando fuit affectata, & ſtudiosè procurata. *deciſ.* 191. *num.*22. *Coccino.*

Inimicitiæ capitales cenſentur contractæ inter coniuges, ſi vxor cum marito litiget circa maiorem partem bonorum *deciſ.* 155. *num.*44. *Coccino.*

Inimicitiæ, & iurgia oriuntur inter colligantes ex acri, & longa lite. *deciſ.*165. *num.* 9. *Merlino.*

per Inimicitiæ exceptionem teſtis repellitur. *deciſ.* 191. *nu.*21. *Coccino.*

INIQVITATIS alterius inſtrumentum non debet eſſe Iudex, cum ius, & iuſtitiam adminiſtrare teneatur. *deciſ.*26. *num.*47. *Merlino.*

Iniquitatis, & malitiæ vinculum non debet eſſe iuramentum. *deciſ.*33. *nu.*8. *Dunozetto.*

INIVRIA.

Inuria leuis non eſt, percutere aliquem pugno *deciſ.* 239. *num.*9. *Pirouano.*

Iniuria ex facto oritur. *deciſ.*239. *num.*5. *Pirouano.*

Iniuriam, quam facit mater filijs propter tranſitum ad

ad ſecunda vota, leges valde deteſtãtur. *deciſ.*80. *num.*18. *Merlino.*

Iniuriæ accerbitas vehementer aggrauatur ex perſonæ qualitate. *deciſ.*155. *num.*30. *Coccino.*

INIVSTITIA.

Iniuſtitia notoria æquiparatur nullitati. *deciſ.* 322. *nu.*2. *Merlino.*

de Iniuſtitia rei iudicatæ conſtito, datur reſtitutio in integrum. *deciſ.*1. *num.* 1. *Coccino.*

de Iniuſtitiæ rei iudicatæ ſumo tenetur docere petẽs aduerſus eam reſtitutionem in integrum. *deciſ.*1. *num.*3. *Coccino.* & iſta eſt communis opinio. *ibid. num.*4.

Iniuſtitia ſententiæ bene concludi poteſt ex nullitate proceſſus. *deciſ.*343. *num.*11. *Ghiſilerio.*

Iniuſtitia reſpectu fructuum non influit iniuſtitiam in totam ſententiam. *deciſ.*167. *num.*25. *Merlino.*

INOBEDIENS.

Inobedienti, ſi pœna apponatur tenet, ſed ſecus ſi apponatur obedienti ob factum, vel non factum inobedientis. *deciſ.*85. *num.*50. *Ghiſilerio.*

Inobedienti pœna ad eius incommodum rectè iniũgi poteſt. *deciſ.*86. *num* 61. *Ghiſilerio.*

Inobedientia voluntaria eſt contumacia, qua quis monitionem Iudicis implere cõtemnit. *deciſ.*254. *num.*6. *Coccino.*

INQVILINVS propriè ille dicitur, qui inhabitat mediante contractu locationis, & conductionis. *dec.* 14. *num.*3. *Ghiſilerio.*

INSOLIDVM, quis poteſt condemnari, ſi ſit inſolidum obligatus. *dec* 246. *nu.*2. *Merlino.*

INSTANTIA noui termini reprobatorii, non eſt attendenda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi cauſa ſit in termino ferendæ ſententiæ. *deciſ.*133. *nu.* 16. *Ghiſilerio.*

ad Inſtantiæ reſtaurationis effectum pars nõ eſt audienda, ſi nihil releuans ad hunc effectum deducat. *deciſ.*1. *num.*6. *Coccino.*

INSTRVMENTVM.

Inſtrumentum obligatione Camerali vallatum habet executionem paratam. *dec.*161. *n.*1. *Pirouano.*

Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta probat licet ſit conſcriptum aliena manu, dummodo ab Archiuiſta ſit ſubſcriptum. *deciſ.*125. *num.*14 *Merlino.*

Inſtrumentum extractum ab Archiuio vt dicatur in forma probanti, quid ſufficiat. *deciſ.*125. *num.*12. *Merlino.*

Inſtrumentum alienationis bonorum pupilli Iudex, qui interpoſuit decretum, non præſumitur vidiſſe, ſi dies, & annus, ac nomina & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta. *deciſ.* 98. *num.* 19. *Merlino.*

Inſtrumentum publicum facit probationem. *d.*203. *num.*7. *Panzirolo.*

Inſtrumentum, ſi ſit ſumptum ſumpti, nullam fidem retur. *deciſ.*125. *num.*9. *Merlino.*

Inſtrumentum facit probationem probatam. *dec.*327. *num.*1. *Dunozetto.*

Inſtrumentum non in forma probanti exhibitum non probat. *deciſ.*47. *num.*13. *Pirouano.*

Inſtrumentum dicitur eſſe in forma probanti, ſi concurrant omnia, quæ requiruntur ad effectum, vt dicatur habere faciem publicæ ſcripturæ. *deciſ.* 263. *num.*.1. *Coccino.*

Inſtrumentum habens metam centum annorum, tũc nulla requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio, ſed ſufficit ſola fides de antiquitate ſcripturæ. *deciſ.*263. *num.*2. *Coccino.*

Inſtrumentum extractum ab Archiuiſta, aſſerente ſe illud inueniſſe inter rogitus cuiuſdam Notarij defuncti, & cum ſuo originali collationaſſe, dicitur in forma probanti *deciſ.*125. *num.*11. *Merlino.*

Inſtrumentum, ſi ſit extractum lite pendente ſine compulſoria, non probat. *deciſ.*125. *n.*10. *Merlino.*

Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti. *deciſ.* 233. *num.*7. *Merlino.*

Inſtrumentum continens diem, menſem, annum, indictionem, Pontificatum, rogitum, ac denique publicationem negari non poteſt, quin ſit in forma probanti. *deciſ.*184 *num.*1. & 2. *Coccino.*

Inſtrumentum dicitur antiquum, non obſtante modici temporis detectu, ad aſſequendum ad tempus 100. annorum.

Et iſto caſu nulla requiritur probatio Notariatus, aut manus recognitio. *deciſ.*184 *n.*3. & 4. *Coccino.*

Inſtrumentum, facit probationem probatam. *deciſ.* 122. *num.* 1. *Ghiſilerio.*

Inſtrumentum habetur pro euidenti probatione. *deciſ.*136. *num.*1. *Pirouano.*

Inſtrumentum vt antiquum dicatur, de rigore requiritur lapſus 100. annorum. *deciſ.*184. *n.*5. *Coccino.*

Inſtrumentum redditur ſuſpectum de vſura propter nimiam diligentiam, & cautelam contra omnem conſuetudinem creditoris. *dec.*132. *n.*12. *Veroſpio.*

Inſtrumentum antiquum vltra 60. annos ſi ſit, ad effectum, vt tunc probetur tam Notariatus, quam eius recognitio, ſufficiunt præſumptiones, coniecturæ, & adminicula *deciſ.*263. *num.*3. *Coccino.*

Inſtrumentum publicum facit rem claram, & manifeſtam. *deciſ.*59. *num.* 3. *Dunozetto.*

Inſtrumentum, quando clarè loquitur, tunc non eſt recurrendum ad interpretationem, & coniecturas. *deciſ.* 188. *num.*12. *Merlino.*

Inſtrumentum minoris celebratum ſine interuentu proximiorum, qui commode in illius celebratione poterant interuenire, à vitio nullitatis excuſari non poteſt. *deciſ.*197. *num.*6. *Dunozetto.*

Inſtrumentum redditur nullum ex defectu non adimplementi in eo narratorum. *deciſ.* 197. *num.* 7. *Dunozetto.*

Inſtrumentum diuiſionis bonorum hæreditariorum probat contra hæredes, & ſucceſſores eorum, & cauſam ab eis habentes. *deciſ.*125. *nu.*3. *Merlino.*

Inſtrumentum extractum ab Archiuio fidem meretur, & probat etiam lite pendente, & abſque ſolemnitate exemplatum. *deciſ.*47. *nu.*14. *Pirouano.*

Inſtrumenti fidem non vitiat, nec admit in Indictione error. *deciſ.* 105. *num.*6. *Quetpo.*

Inſtrumenti extractio facta lite pendente, quando ſuffragetur, licet ſit facta ſine compulſoria. *deciſ.* 125. *num.* 13. *Merlino.*

Inſtrumento ſublato, iuramentum quoque in eo contentum, vt corruat, neceſſe eſt. *deciſ.* 358. *num.* 10. *Veroſpio.*

Inſtrumento publico non conuenit laceratio. *deciſ.* 184. *num.* 39. *Coccino.*

Inſtru-

Inſtrumento potius, vel rei iudicatæ eſt ſtandum, quam teſtibus. *deciſ.298. num.6. Merlino*.

in Inſtrnmento publico Pontificatus annus uon eſt neceſſarius. *deciſ.* 105. *num.7. Queipo*.

Inſtrumento non æquipollent litteræ miſſiuæ. *deciſ.* 100. *num.9. Motmanno*.

Inſtrumento plena fides adhibetur, ſi ſit confectum à Notario publico, & diem, menſem, annum, teſtes, & Notarij ſignum contineat. *deciſ.* 105. *num.* 1. *Queipo*.

Inſtrumenta ſubſequentia rogata cum præſentia Iudicis, & Teſtium deſcriptorum in alijs inſtrumẽtis immediatè præcedentibus, dicuntur habere eaſdem ſolemnitates, quas habent d. inſtrumenta præcedentia. *deciſ.*113. *num.* 13. *Ghiſilerio*.

Quod intellige, ſi prædicta inſtrumenta concordarent in data cum inſtrumentis immediatè præcedentibus, vel ſi continerent verba repetitiua earumdem ſolemnitatum in eis contentarum: ſecus ſi è contra. *ibidem num.* 4. *&* 5.

Inſtrumenta, vt ſubſtineantur, requiritur ſecundum declarationem reformationis Pauli V. vt Notarius, vel vnus ex teſtibus cognoſcat alterum ex contrahentibus. *deciſ.62. num.*11. *Merlino*.

Inſtrumenta ad effectum, vt dicautur in forma probanti, opus eſt, vt conſtet de Notariatu illius, qui rogauit ea, & eius manus recognoſcatur. *deciſ.* 113. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

Inſtrumenta publica indubitanter faciunt probationem probatam, & manifeſtam. *deciſ.*16. *num.*1. *Ghiſilerio*.

Inſtrumenta non dicuntur in probanti forma, ſi non fuerint recognita. *deciſ.*233. *num.6. Merlino*.

Inſtrumenta plura conceſſionũ antiqua, ac effectum ſortita, concludenter probãt dominium ad quemcumque effectum. *deciſ.* 164. *num.*5. *Coccino*.

Inſtrumenta, quaſi ad nihilum deducerentur, ſi Notarius deberet coguoſcere contrahentes. *dec.62. num.3. Merlino*.

Inſtrumenta dicuntur eſſe in forma probanti, ſi habeant requiſita neceſſaria, ſcilicet annum, mẽſem, teſtes, & Iudicem. *deciſ.*113. *num.*2. *Ghiſilerio*.

Inſtrumenta dotalia non ſolent fieri clam, prout nec ipſum inſtrumeutum. *dec.*58. *n.*50. *Coccino*.

Inſtrumentorũ imbreuiaturæ, quando rediguntur in publicam formam, tunc in eis omnia neceſſaria ſupplentur per Notarium. *deciſ.* 113. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

Inſtrumentorum publicorum iactura facilè fit, quando interceſſerũt plura bella, & dominantium mutationes. *deciſ.*310. *num.* 51. *Merlino*.

in Inſtrumẽtis antiquis indubitata lucis veritas aſſiſtit. *deciſ.*147. *num.*2. *Motmanno*.

in Inſtrumentis requiritur ſubſcriptio Iudicis, & Teſtium ſecundum conſtitut. Reg. Neapolitani. *deciſ.*113. *num.9. Ghiſilerio*.

ad Inſtrumẽtum aliquod ſe obligans per relationem, cogi poteſt ad adimplendum id, quod in eo continetur. *deciſ.77. num.*21. *Merlino*.

ab Inſtrumento, ad hoc vt dicatur antiquum, non detrahitur tempus litis, quando pro adminiculo deducitur. *deciſ.*184. *num.*17. *Coccino*.

ad Inſtrumenti perfectionem neceſſarium requiſitum, eſt verbum, Actum. *deciſ.*113. *num.6. Ghiſilerio*.

de Inſtrumento à ſe non rogato, ſi Notarius faciat fidem, non ſtatur eius atteſtationi. *deciſ.* 141. *num.* 17. *Merlino*.

ex Inſtrumento publico bene dicitur cõſtare de mãdato dato alicui, ad aliquid peragendum. *deciſ.* 10. *num.*1. *Ghiſilerio*.

ex Inſtrumento probatur creditum cum hypotheca. *deciſ.*59. *n.*1. *Dunozetto*.

in Inſtrumẽto ad effectum probationis Notariatus, & recognitionis manus, ſi ſit vltrà 90. annos, admittuntur præſumptiones, & coniecturæ. *deciſ.* 134. *nu.6. Coccino*.

Quæ præſumptiones eo magis admittuntur leuiores, quo magis accedit ad 100. annos. *ibidem n.*2.

in Inſtrumento, ridiculum eſt, quod vtrique parti data ſit facultas abſque vlla cauſa reſiliendi à cõtractu. *deciſ.*52. *n.*20. *Merlino*.

in Inſtrumento, quãdo contrarium diſponitur, quod fuit à cõtrahentibus prius firmatum in Capitulis, ſolet vt plurimum, vel in inſtrumento de hoc receſſu fieri mentio, vel capitula deleri, aut laniari. *deciſ.*250. *nu.*20. *Merlino*.

in Inſtrumentis antiquis ad probandum aliquem eſſe Tabellionem, ſufficit fama inueterata. *deciſ.* 184. *num.*27. *Coccino*.

in Inſtrumentis dotalibns, ſemper partes cenſentur ſe conformaſſe cum Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. dum expreſsè contrario pacto remiſſa non apparet lucri dotalis acquiſitio. *deciſ.* 250. *num.4. Merlino*.

in Inſtrumentis cõceſſionum, ſi ſint poſita verba illa, teneant, & poſſideant, quid importent &c. *deciſ.* 129. *num.*14. *Motmanno*.

In Inſtrumentis, ſi per ſtatutum requiratur pro forma, vt exprimatur nomen, agnomen, & cognomen contrahentium, ſatisfactum illi cẽſetur, ſi nominentur contrahentes, aliquo nomine ſingulari, ex quo æquè bene habeatur identitas perſonæ, & ſic per æquipollens. *deciſ.*149. *n.*15. *&* 16. *Merlino*.

per Inſtrumentum publicum præſentationis probatur, an quis ſit præſentatus in tempore. *deciſ.*101. *num.3. Motmanno*.

INTENTIO.

Intentionis fundamentum eſt concludenter, & omnino iuſtificandum. *deciſ.* 229. *num.*1. *Merlino*.

Intentionem ſuam quilibet tenetur probare, non per præſumptiones, ſed plenè, & concludenter. *deciſ.* 27. *num.*14 *Dunozetto*.

Intentionem fundatam dicitur habere, qui nititur tranſactione. *deciſ.* 86. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

INTERDICTVM.

Interdictum Quorum bonorum competit hæredi cõtra eum, qui pro hærede, vel pro poſſeſſore poſſidet. *deciſ.*48. *num.6. Ghiſilerio*.

Interdictum Retinendæ, cœpit eſſe obuium, ac frequentius practicari non multis ab hinc annis, prout hodie paſſim practicatur. *deciſ.* 139. *num.* 43. *Dunozetto*.

Interdictum Retinendæ, antiquitus raro practicabatur, & hoc probatur ex deciſ. Biſignet. vltim. de reſtit ſpoliat. vbi Capitulum, cui fuerunt denegatę candelæ, quas percipere ſolebat, intentauit iudicium ſpolij. *deciſ.* 139. *num.* 42. *Dunozetto*.

Interdictum, Vnde vi, quando alicui competit, an poſſit petere manutentionẽ. *d.78. n.*15. *Dunozetto*.

In-

Interdictum, vnde vi, datur Eccleſiæ, pro rebus à Rectore malè alienatis. *deciſ.291.nu.9. Ghiſilerio.*

Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ; & Interdictum, vti poſſidetis, ratione ciuilis. *deciſ. 78. num.19 Dunozetto.*

Interdictum, vnde vi, ſi alicui competat, multo magis competit ei manutentio. *deciſ. 275. num. 9. Coccino.*

Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis. *ibidem num.14.*

Interdictum, vnde vi, datur ratione naturalis poſſeſſionis amiſſæ. *deciſ.139.num.33. Dunozetto.*

Interdictũ, vti poſſidetis, datur propter ciuilem poſſeſſionem, quam aduerſarius inquietat. *ibidem num. 33.*

Interdictum, vti poſſidetis, poteſt præſcribi ex lapſu 30. vel 40. annorum. *deciſ. 275. num. 26. Coccino.*

Interdictum, vti poſſidetis, habet duos effectus, alterum principalem pro conſeruatione ciuilis poſſeſſionis. Alterum vero conſequutiuum pro recuperatione naturalis ab alio occupatæ. Et in hoc æquiparatur Interdicto recuperandæ. *deciſ. 139. num.31. Dunozetto.*

Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet tamen vim recuperandæ poſſeſſionis naturalis, quod eſt mirabile. *ibidem num 34.*

Interdictum, vti poſſidetis, habet naturam mixtam, nempe ciuilis retinendæ, quæ eſt penes actorem, & recuperandæ naturalis ab aduerſario occupatæ. *deciſ.192. num.32. Dunozetto.*

Interdictum, vti poſſidetis, non datur poſſidenti. *deciſ.78. num.23. Dunozetto.*

Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis. *ibidem num.16.*

Interdictum, vti poſſidetis, id continet, quod deiectus à naturali poſſeſſione tueatur in ciuili, & per conſequens reſtituatur ad naturalem. *deciſ. 226. num.47. Coccino.*

Interdictum, vti poſſidetis, quod competit pro ciuili poſſeſſione, eſt quoddam indicium habẽs ſimpliciter naturam retinendæ, & in conſequentiam recuperandæ. *deciſ.275. nu.11. Coccino.*

Interdictum, vti poſſidetis, competit ratione ciuilis poſſeſſionis. *ibidem num.15.*

Interdictum, vti poſſidetis, non denegatur ei, qui rẽ vindicauit, non enim videtur poſſeſſioni renunciaſſe, qui rem vindicauit. *deciſ. 226. num. 39. Coccino.*

Interdictum, vti poſſidetis, datur etiam deiecto, vel turbato eunti ad Iudicem, ſi modò eo animo ſit, quod nolit, vel nequeat repelli, ſed quod per Iudicem velit manuteneri. *deciſ. 226. num. 42. Coccino.*

Interdictum, vti poſſidetis, licet ſit retinendæ poſſeſſionis, habet vim recuperandæ, quod eſt mirabile. *deciſ.78. num.18. Dunozetto.*

INTENTIONEM fundatam dicitur habere, qui habet pro ſe regulam. *deciſ. 151. num. 8. Pirouano.*

vltra Intentionem agentis actus non debet operari. *deciſ.302. num.7. Motmanno.*

INTERESSE.

Intereſſe leuioribus probationibus ſufficit vt doceatur, ad effectum admiſſionis ad cauſam. *deciſ.325. num. 9. & 10. Ghiſilerio.*

Intereſſe cambiorum vt iuſte dicatur petitum, non ſufficit ſola atteſtatio, & dictum creditoris; quod procedit etiamſi atteſtatio eſſet iuramento roborata. *deciſ. 132. num. 3. & 4. & vide num. 6. 7. & 8. Veroſpio.*

Intereſſe ſi quis non habeat, non poteſt dare de nullitate tranſactionis. *deciſ.208. num.4. Ghiſilerio.*

Intereſſe liquidatio, quando non ſit neceſſaria. *deciſ. 58. num. 26. Coccino.*

ad Intereſſe tenetur, qui promiſſa non adimplet. *deciſ.58. num.25. Coccino.*

circa intereſſe, vel damna Iudex non tenetur ſtare declarationi partis, propter dolum præſumptum. *deciſ.132. num.12. Veroſpio.*

de Intereſſe Parochianorum agitur, quando Eccleſia Parochialis eſt vnienda alteri Eccleſiæ: & ideò, quando hoc faciendum eſt, ſunt vocandi dd. Parochiani. *deciſ.223. num.5. Ghiſilerio.*

INTERPELLATIO.

Interpellatio extraiudicialis non poteſt probari, niſi per teſtes. *deciſ.196. num.11. Merlino.*

Interpellatio iudicialis, quando fuit facta, tunc mora committitur. *deciſ.143. num. 19. Pirouano.*

Interpellatione ſtante, euitatur Statut. Vrb. lib. 1. cap.158. *deciſ.262. num.7. Pirouano.*

Interpellationes ſolent fieri in ſcriptis. *deciſ. 169. num.12. Merlino.*

INTERPRETATIO.

Interpretatio omnis eſt ſumenda, vt voluntates defunctorum ſeruentur. *deciſ.103. num.1. Pirouano.*

Interpretatio omnis eſt facienda pro iuſtitia ſententiæ. *deciſ.177. num.30. Merlino.*

Interpretationem recipere poſſunt verba, quando nõ ſunt præciſa, & clara. *deciſ.212. nu. 11. Merlino.*

Interpretatio facienda eſt, ne legata cenſeantur reuocata. *deciſ.269. num.7. Panzirolo.*

Interpretatio ea videtur capienda, ne teſtator videatur incontinenti ſe correxiſſe. *deciſ. 9. num. 11. Veroſpio.*

Interpretatio omnis eſt capienda pro euitanda contrarietate. *deciſ.250. num. 15. Merlino.*

Interpretatio nulla melior capi poteſt in contractibus, quam ea, quæ prouenit ex declaratione contrahentium. *deciſ.24. num.11. Ghiſilerio.*

Interpretationi, & opinioni ſemper inhærendum eſt, quæ fauet æqualitati. *deciſ.232. num. 23. Pirouano.*

Interpretatio ſemper eſt ſtrictè facienda quando agitur de materia proprij iuris abdicatiua, donationem aut ſpeciem illius importante. *deciſ 232. nu.3. Pirouano.*

Interpretatio præſumptiua non eſt admittenda quando verba ſunt clara, & pluries repetita. *deciſ. 14. num 5. Ghiſilerio.*

Interpretatio vnius partis teſtamenti deſumitur ex altera parte. *deciſ. 5. num. 26. Veroſpio.* & quando idem non probetur. *ibidem num.27.*

Interpretatio ea capienda eſt, per quam ſuſtinetur tranſactio. *deciſ.86. num.4. Ghiſilerio.*

Interpretatio de directo contraria verbis teſtamenti, non eſt attendenda. *deciſ.198. num.1. Dunozetto.*

ad Interpretationem aliquam aſſequendam, multum con-

Digitized by Google

con fert obſeruantia. *deciſ.15. num.11. Coccino.*

Interpretationem nullam à verbis ſeparatam non admittit clauſula, non aliàs, aliter, nec alio modo. *deciſ.100. num.7. Motmanno.*

INTIMATIO.

Intimatio non eſt neceſſaria, ſtante ſcientia. *dec.277. num.11. Pirouano.*

Intimatio facta poſt actum conſummatum, non poteſt parere aliquem effectum. *deciſ. 251. num. 20. Panzirolo.*

Intimationem appellationis expreſsè induxit Clem. cauſam appellationis. *deciſ.124. num.71. Coccino.*

INTROITVS eſt annexus exitui, itaut ab eo ſeparari non poſſit. *deciſ.155. num.9. Coccino.*

INTRVSIO non datur ſine poſſeſſione. *deciſ. 153. num.17. Coccino.*

INVENTARIVM.

Inuentarium contra conficientem plenè probat. *deciſ.301. num.4. Ghiſilerio.*

Inuentarium hæredibus ſemper ſuffragatur, vbicõtingit dubitari de damno eorumdem *dec.2. num.4. Pirouano.*

Inuentarium ſi hæres cõfecerit, quid probare debeat ad hoc, vt contra eum non poſſit agi via executiua *deciſ.39. num.9. Pirouano.*

Inuentarium vſufructuarij non poteſt ſuffragari proprietario, limita *ibidem num.14. & 15.*

Inuentarium tenetur conficere hæres vſufructuarius. *deciſ.83. num.25. Coccino.*

Inuentarium ſi non confecerit curator, non dicitur legitimus. *deciſ.81. num.20. Merlino.* & limita, *vt ibidem num. 22.*

Inuentarium ſi confecerint hæredes, non ſunt grauandi nec in bonis, nec in perſona. *deciſ. 2. num. 7. Pirouano.*

Inuentarium ad hoc vt dicatur valide confectum, quid requiratur. *ibidem num. 12.*

Inuentarium conficiendi tempus non currit fideicommiſſario, antequam hæreditas reſtituatur, & finita ſit eius quæſtio. *deciſ.185. nu.15. Motmanno.*

Inuentarium quando hæres conficit, in proprio grauari non poteſt, & ſeruatur à quocunque damno, etiam minimo. *deciſ. 131. num.1. Pirouano.*

Inuentarij beneficio vt priuetur hæres ob doloſam omiſſionem deſcriptionis, hoc eſt concludenter probandum. *deciſ.181. num.13. & 14. Pirouano.*

Inuentarij confectionis remiſſio, & liberatio preſtationis fideiuſſoris de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ſi ſit remiſſa hæredi, non ſuſtinetur, quia daretur occaſio delinquendi. *deciſ. 83. num. 12. Coccino.*

Inuentarij forma indiuidua, & in minimo violata deficit *deciſ. 181. num. 7. Pirouano.*

Inuentarij beneficium præſeruat hæredem à quocũque damno. *deciſ.39. num.10. Pirouano.*

Inuentarij præſumptio habet locum tam in reo, quam in actore. *ibidem num.16.*

Inuentarij validitate data, hæredes præſeruantur à confuſione bonorum propriorum, & à quocumq; damno. *deciſ.2. num.3. Pirouano.*

Inuentarij forma non deſtruitur, ſi hæres aliquid doloſè omittat deſcribere in d. inuentario. *deciſ.181. num.12. Pirouano.*

ex inuentario hæres tueri poteſt aduerſus exceptionem præſumptionis occultationis bonorum. *deciſ. 39. num.17. Pirouano.*

Inuentario, ſi hæres doloſè omittat deſcribere aliqua bona, qua pœna afficiatur. *deciſ. 181. nu. 4. 5. & 10. Pirouano.*

Inuentario confecto etiam poteſt agi via executiua contra hæredem, non ſolum, quoad bona hæreditaria, ſed etiam contra bona, & perſonam hæredis. *deciſ.39. num.7. Pirouano.*

Quod intellige, ſi ex ſua mora, & contumacia non comparuerit, ſe defendendo, opponendoque de beneficio inuentarij. *ibidem num. 8.*

Inuentario non iuuantur hæredes, ſi omittant reddere rationem, vel ſi eam ſufficienter non reddant. *deciſ.2. num.5. Pirouano.*

Inuentario non confecto, vel minus legitimè, poteſt agi contra bona, & perſonam hæredis, eadem via executiua, & modo, quo poterat agi contra defunctum. *deciſ.39. num.1. Pirouano.*

de Inuentarij ſubſiſtentia non eſt dubitandũ, quando illud conſtat per publica documenta. *ibid. nu. 13.*

in Inuentario ſi hæres doloſè omittat aliquid deſcribere, non priuatur beneficio inuentarij, itaut de proprio teneatur, *deciſ.181. num.2. Pirouano.*

in Inuentario confecto de rebus tempore obitus teſtatoris, in hæreditate repertis, per ſuam declarationem non poteſt tutor quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere. *deciſ.90. num.6. Motmanno.*

INVESTITVRA.

Inueſtitura conceſſa de bonis omnibus exiſtentibus in Territorio, tunc omnia cenſentur conceſſa, niſi prius à priuatis fuiſſẽt poſſeſſa. *d.120. n.12. Coccin.*

Inueſtituram ex cauſa lucratiua acquiſitam, primus acquirens non poteſt alterare in præiudicium vocatorum. *deciſ.50. num.10. Queipo.*

per Inueſtituræ inſtrumentum probatur dominium concurrentibus adminiculis, tam ad effectum caducitatis, quàm contra tertium. *deciſ. 164. nu.4. Coccino.*

INVESTITVS primus non poteſt reuocare feudum ex gratia conceſſum in præiudicium vocatorum. *deciſ.50. num.5. Queipo.* & quare. *vide ibid. nu.1.*

IOCALIA, ac res pretioſæ frequenter ad pecunias ex eorum precio conficiendas diſtrahi ſolent. *deciſ.297. num.10. Motmanno.*

IOSEPH Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege traditis in primæua libertate dimiſit. *deciſ.339. num.12. Merlino.*

Quamuis reliquos totius populi, ſeruituti Regis ſubegerit. *ibidem num. 13.*

IVDEX.

Iudex formam citationis à Iure præſcriptam alterare non poteſt. *deciſ.130. num.37. Queipo.*

Iudex ſtante clauſula, quam, & quas, poteſt procedere, tanquam in prima, & etiam non ſuſpenſo petitorio. *deciſ.305. num.5. Buccabella.*

Iudex quando eſt concius colligantis, poteſt forenſis allegare eum ſuſpectum, quando eſt delegatus. *deciſ 165. num.14. Merlino.*

Iudex quando allegatur ſuſpectus, nõ requiritur probatio cauſæ recuſationis, ſed ſat eſt, quod talis proponatur cauſa, quæ ſi fuerit probata ſuficiat, & ſit legitima pro recuſatione. *ibidem num.6.*

Iudex

Iudex compulſorialis non tenetur tradere copiam ſcripturæ compulſandæ parti, niſi id in literis non contineatur. *deciſ.347. num. 4. Ghiſilerio*.
Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, etiam abſque expulſione. *deciſ.305. num.1. Buccabella*.
Et aliam in alium transfert, etiam ad effectum manutentionis. *ibidem num. 2*.
Iudex commiſſarius formam reſcripti præciſè ſeruare debet. *dec.343. num. 9. Ghiſilerio*.
Iudex non tenetur differre expeditionem actoris expectando finem reconuentionis. *dec. 170. num.25. Pirouano*.
Iudex præſumitur, quod fuerit diligens in ſuo officio. *deciſ.76. num. 8. & 30. Ghiſilerio*.
Iudex pronuncians vltra petita, dicitur fatuus. *deciſ. 180. num.21. Merlino*.
Iudex in materia electionis poteſt ſupplere non ſolum ea, quæ ſunt Iuris, ſed etiam ea, quæ ſunt facti. *deciſ.289. num.70. Coccino*.
Iudex Laicus non poteſt cognoſcere ſuper emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiamſi inter ſolos emphyteutas agatur, & ſuper ſolo dominio vtili, quod penès Laicos exiſtit. *deciſ.42.num.8. Merlino*.
Iudex ſuſpectus recuſatus, pendente recuſatione ſuperſedere debet in cauſa. *deciſ.165.nu.4. Merlino*.
Iudex vltimo loco pronuncians, poteſt ferre ſententiam ſuper omiſſis ab alijs iudicibus. *deciſ. 135. num.6. Pirouano*.
Iudex vt cognoſcatur, quam habeat iuriſdictionem, ſemper tenor commiſſionis inſpici debet. *deciſ 85. num.1. Vbaldo*.
Iudex ſi poſt citationem ad ſententiam admittat proteſtationem partis aduerſę, fruſtra ab eo petitur, vt ſententiam proferat, cum d. citatio ſit circumducta. *deciſ.69. num.8. Merlino*.
Iudex poteſt allegari ſuſpectus, ſi litigetur cum eo, qui eſt ſub d. Iudicis protectione. *deciſ.165.nu.15. Merlino*.
Iudex moueri non debet ad interponendum decretum in alienatione rerum minoris ex ſola atteſtatione conſanguineorum aſſerentium ſe in illa non habere intereſſe. *dec. 98. num.20. Merlino*.
Idex quando dicatur non ritè proceſſiſſe ad capturam. *deciſ.26. num.10. Merlino*.
Iudex debet exiſtimare, vt pupillus educetur in illa domo, vbi non adeſt vlla maligna ſuſpicio ſucceſſionis. *deciſ.255. num.9. 10. & 12. Pirouano*.
Iudex diligenter inſpicere debet iura extrahenda. *deciſ.76. num. 7. Ghiſilerio*.
Iudex in terminis l. fin C. de contrahen. empt. non poteſt ſupplere defectum conditionis poſitæ. *deciſ. 172. num.83. Merlino*.
Iudex ritè, & rectè immittendo alium in poſſeſſionē, priuat alterum ſua poſſeſſione, etiam ſine expulſione. *deciſ. 226. num. 6. Coccino*.
Et Iudicis auctoritas operatur, quod primus poſſeſſor debeat ſuſpicari ſe poſſe repelli. *ibidem num.7*.
Iudex teſtibus ſingularibus poteſt fidem adhibere, ſi concurrant præſumptiones; & coniecturę ipſorum dicta adiuuantes. *deciſ.225 num.10.Motmanno*.
Iudex vt allegetur ſuſpectus, ſufficit qualibet modica cauſa ſuſpicionis. *deciſ. 165. num.7. Merlino*.
Iudex ſemper præſumitur rectè proceſſiſſe, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. *deciſ.76. num. 14 Ghiſilerio*.
Iudex non debet procedere ad vlteriora in executione, pendente lite in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem. *deciſ.75. num.2. Ghiſilerio*.
Iudex inferior non poteſt cognoſcere de iuribus inhibitionis Iudicis ſuperioris. *ibidem num.3*.
Idex ſtare non tenetur declarationi partis circa intereſſe, vel damna, propter dolum præſumptum. *deciſ.134. num. 12. Veroſpio*.
Iudex ſi cauſam expediat per decretum, deinde parte inſtante poteſt illud reuocare. *d.141.n.6. Merlino*.
Iudex quando legitimè fuit recuſatus ſuſpectus, ſi ad vlteriora procedat, & ferat ſententiam, tunc omnia geſta, ſunt ex defectu iuriſdictionis nulla. *deciſ. 165. num.2. Merlino*.
Stante præſertim appellatione vltra recuſationem interpoſita. *ibid. num 2*.
Iudex ſecundus confirmans primam ſententiam nullam, ipſa quoque ſententia confirmatoria eſt nulla. *dec.222. num. 1. Buccabella*.
Iudex delegatus non poteſt procedere contra abſentem, abſque noua citatione. *d.124. n.22. Coccino*.
Iudex poteſt ex cauſa abbreuiare terminum appellationis à lege præfixum. *ibidem num.16*.
Iudex ſi remoueat teſtamentarium tutorem, vel vti ſuſpectū, vel quia ſe legitime excuſauerit, hoc agit vt alium det tutorem, non autem vt aperiatur locus legitimo tutori. *deciſ.123. num. 4. Pirouano*.
Iudex commiſſarius, ſtante clauſula, quam, & quas, in commiſſione poſita, poteſt procedere, prout in prima, parte non opponente. *deciſ.305. num. 4 Buccabella*.
Iudex ſi non habeat iuriſdictionem, per proceſſum ad vlteriora ex inualido proceſſu non poteſt ſequi tacita valida pronunciatio. *dec. 11. nu. 20. Ghiſilerio*.
Iudex ex cauſa litis cum eo habitę, & inimicitiæ cum eo habitę poteſt allegari ſuſpectus. *dec.165.nu.10. Merlino*. & amplia *num. 11*.
Iudex à quo, quando non poſſit procedere ad executionem ſuæ ſententiæ. *deciſ.124. num. 10. Coccino*.
Iudex appellationis ſemper eſt certus, Iudex verò delegatus ſemper eſt incertus. *ibidem num. 24*.
Iudex teſtibus ſingularibus, quando poſſit adhibere fidem. *deciſ.225. num.10. Motmanno*.
Iudex ſi grauauerit partem ſuper aliquo incidenti, & appellatur, tunc Iudex ad quem, poteſt etiam cognoſcere ſuper negotio principali. *dec. 104. num. 39. & 40. Coccino*.
Iudex ex quibus conuincatur ad concedendum petenti, vt ſcriptura in publica forma redigatur. *deciſ.126, num.4. Pirouano*.
Iudex procedens ad vlteriora, cenſetur attentatis renunciaſſe. *deciſ.102. num.3. Vbaldo*.
Iudex Ordinarius de Iure ciuili poteſt ex ſua auctoritate procedere per edictum. *deciſ.104.num.1. Coccino*.
Attamen hoc limita de Iure Canonico, quia ad hoc requiritur ſpeciale reſcriptum Papę *ibidem nu. 2*.
Iudex appellationis ex ſtylo Rom. Cur. ſuper deſertione non pronunciat, ſed vel modeando inhibitionem, declarat cauſam eſſe deſertam, vel pro edendo ad vlteriora, declarat illam durare. *dec.306. num.6. Veroſpio*.

Index præſumitur cuncta egiſſe, quæ incumbunt muneri, & officio boni Iudicis. *deciſ.* 170. *num.* 7. *Pirouano*.

Iudex quando interloquitur ſuper excuſatione tutoris, ſemper eſt locus tutelæ datiuæ. *deciſ.* 123. *num.* 12. *Pirouano*.

Iudex in decernendo tutorem pupillis, ſi vult poteſt ſequi conſilium matris ad deputandum eis tutorem, deferendo ei propter amorem erga filios. *ibidem num.* 14.

Iudex non præſumitur vidiſſe inſtrumenta alienationis rerum minoris, ſi dies, & annus, ac nomina, & cognomina Notariorum fuerunt in albo relicta. *deciſ.* 98. *num.* 19. *Merlino*.

Iudex quando non habet iuriſdictionem, ſi aliquid ſtatuat, pars debet ab eo appellare, & quando id locum habeat. *deciſ.* 11. *num.* 21. *Ghiſilerio*.

Iudex non poteſt moueri ex iis, quæ extra acta exiſtunt. *dec.* 91. *num.* 7. *Vbaldo*.

Iudex quando interponere rogatur decretum in alienatione rerum minorum, diligenter cognoſcere debet cauſam alienationis. *deciſ.* 98. *nu.* 18. *Merlino*.

Iudex quod ad capturam iuſte proceſſerit, ex quibus iſta præſumptio ceſſet. *deciſ.* 26. *num.* 11. *Merlino*.

Iudex qui ius, & iuſtitiam miniſtrare tenetur, inſtrumentum alterius iniquitatis eſſe non debet. *dec.* 26. *num.* 47. *Merlino*.

Iudex ſtante clauſula, ſublata, & decreto irritanti, non poteſt procedere ſine apertione oris. *deciſ.* 109. *num.* 18. *Ghiſilerio*.

Et hoc intellige verum, quando conſtat, quod caſus de quo agitur comprehenditur ſub conſtitutione, in qua adeſt dicta clauſula, ſublata, & decretum irritans. *ibid. num.* 19.

Iudicis partes executor mixtus debet ſumere. *deciſ.* 83. *num.* 5. *Motmanno*.

Iudicis officium non poteſt implorari, quando non adeſt obligatio, ſeu actio, cui deſeruire poſſit. *deciſ.* 172. *num.* 12. *Merlino*.

Iudicis partes ſunt, non autem executoris, decernere copiam parti rei productæ. *deciſ.* 76. *num.* 24. *Ghiſilerio*.

Iudicis decretum interpoſitum ex falſa cauſa, eſt inualidum, & nullum. *deciſ.* 354. *num.* 1. *Dunozetto*.

Iudicis arbitrio relinquitur, an vxor ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu dicatur ſufficiens. *deciſ.* 155. *num.* 17. *Coccino*.

per Iudicis monitionem partibus præſentibus factã, quod tali die feret ſententiam, ſuppletur defectus citationis. *deciſ.* 37. *num.* 11. *Pirouano*.

Iudicis Laici ſententia in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda. *deciſ.* 37. *nu.* 7. *Pirouano*.

Iudicis decretum ſi interuenerit in contractu filijfamilias, facit præſumi actum fuiſſe cautè factum. *deciſ.* 86. *num.* 23. *Ghiſilerio*.

Iudicis, vel Officialis maieſtas maiorem incutit timorem reo, quam creditor. *deciſ.* 26. *num.* 14. *Merlino*.

Iudicis arbitrio relinquitur an negocium ſit magnũ, vel paruum. *deciſ.* 38. *num.* 47. *Dunozetto*.

Iudicis partes non tenetur aſſumere, nec aliquem citare executor merus. *dec.* 11. *num.* 29. *Ghiſilerio*.

Iudicis recuſatio non tenet, ſi tantum ſit facta coram Notario, & teſtibus, & ſine iuramento, quod omninò ad hoc eſt neceſſarium. *deciſ.* 20. *num.* 26. *Ghiſilerio*.

Et nec poſt prætenſam recuſationem fuit appellatum ab vlteriori proceſſu. *ibidem num.* 27.

Iudicis delegati iuriſdictio pendet à tenore commiſſionis. *deciſ.* 91. *num.* 18. *Vbaldo*.

Iudicis delegati iuriſdictio non expirat mortuo mãdante, re non integra. *deciſ.* 38. *nu.* 71. *Dunozetto*.

Iudicis non miniſterio, quando ceſſat tutela, an tunc ſit locus tutelæ legitimæ. *dec.* 123. *n.* 12. *Pirouano*.

Iudicis, & teſtium ſubſcriptio requiritur, ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis. *dec.* 113. *num.* 8. *Ghiſilerio*.

Iudicis officio, quando non ſit locus. *deciſ.* 248. *num.* 16. *Merlino*.

Iudicis officium fundatur ſuper obligatione contractus. *dec.* 248. *num.* 17. *Merlino*.

Iudicis recuſatio non attenditur, ſi tanquam friuola, & calumnioſa fuerit eiecta. *deciſ.* 20. *num.* 25. *Ghiſilerio*.

Iudicis, & Notarij aſſertioni de actu coram ſe geſto eſt omnino ſtandum. *deciſ.* 133. *num.* 11. *Ghiſilerio*.

Iudicis officium debet quieſcere, donec à Superiore cognoſcatur, an ſit admittenda appellatio. *dec.* 134. *num.* 2. *Motmanno*.

Iudicis ſecundi proceſſus valet, non obſtante litis pendentia coram alio Iudice, parte non opponente. *deciſ.* 91. *num.* 10. *Vbaldo*.

Iudicis recuſationis exceptio naturali ratione, & iuris naturalis dictamine pro omnium defenſione nixa eſt. *deciſ.* 165. *num.* 5. *Merlino*.

Iudicis præſentia non ſufficit, vt valida dicatur alienatio bonorum minorum, ſed poſitiuè requiritur eius decretum. *deciſ.* 81. *num.* 5. *Merlino*.

Iudicis auctoritas requiritur ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem. *deciſ.* 257. *num.* 4. *Motmanno*.

Et cauendum eſt, ne quis ſine illa ingrediatur. *ibidem num.* 4.

Iudicis miniſterio, ſi tutor agat ad ſe eximendum ab onere tutelæ, tunc Iudex vtrumque agit, nam eximit, & de alio prouidet. *deciſio.* 123. *num.* 9. *Pirouano*.

Iudici delegato, quando fuit reſcriptum vt ſuam moderetur inhibitionem perinde eſt ac ſi primum reſcriptum non emanaſſet. *dec.* 11. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Iudici procedenti ad exequutionem contra obligatos in forma Cameræ, licet pro ſuo arbitrio adhibere quæcunque remedia contenta in ipſa obligatione. *deciſ.* 189. *num.* 8. *Motmanno*.

Iudice ſuſpecto recuſato, ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio. *deciſ.* 165. *num.* 3. *Merlino*.

Iudices Laici, ſunt omnino incapaces iuriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & earum cauſas. *deciſ.* 173. *num.* 3. *Merlino*.

Iudices non ſecundum æquitatem ſui capitis imaginariam debent pronunciare, ſed ſecundum eam, quæ ex lege ſcripta deducitur. *deciſ.* 173. *num.* 60. *Merlino*.

Iudices, ſi ſub eodem Principe contendant ſuper præuentione, ad ipſum Principem debet recurri, eiq; ſupplicari ne permittat partem vexari coram diuerſis Iudicibus, qui Princeps vni tantum debet cauſam committere, & in dubio illi, per quem fiet vberior locus iuſtitiæ. *deciſ.* 289. *nu.* 15. *Coccino*

Iudi-

Iudicibus delegatis de ſtylo ſolet committi, ne impediatur executio, quod moderentur Inhibitiones, quo ad effectum ſuſpenſiuum. *deciſ.* 11. *num.* 8. *Ghiſilerio*.

à Iudice carente iuriſdictione, ſi ſit lata ſententia, non eſt attendenda, & maxime, ſi ab ea fuerit appellatum. *deciſ.* 57. *num.* 14. *Merlino*.

à Iudice adimitur iuriſdictio per tranſactionem. *deciſ.* 204. *num.* 6. *Dunozetto*.

à Iudice Eccleſiaſtico omnino cauſa eſt cognoſcenda, quando eſt Eccleſiaſtica. *deciſ.* 42. *num.* 1. *Merlino*.

à Iudice Eccleſiaſtico, cauſæ Eccleſiaſticæ ſunt determinandæ, & qui auſi ſunt dicere contrarium, ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati. *deciſ.* 41. *num.* 3. *Merlino*.

à Iudice, cui cauſa appellationis fuit commiſſa, cognoſci debet, an cauſa ſit deſerta. *deciſ.* 297. *num.* 5. *Veroſpio*.

à Iudice Eccleſiaſtico etiam poſſeſſorium matrimonij eſt definiendum. *deciſ.* 42. *num.* 16. *Merlino*.

ad Iudicis legitimam recuſationem proponendam, quæ requirantur. *deciſ.* 165. *num.* 1. *Merlino*.

ad Iudicem in contractu venditionis ſolum recurritur, quando aliquid acceſſorium, non autem ſubſtantiale contractus, fuit remiſſum arbitrio Tertij. *deciſ.* 172. *num.* 25. *Merlino*.

ad Iudicem primum reuertitur, quando cauſa appellationis eſt deſerta. *deciſ.* 297. *num.* 3. *Veroſpio*.

ad Iudices Laicos clericus recurrens excommunicatus eſt. *deciſ.* 107. *num.* 4. *Merlino*.

coram Iudice, apud quem cauſa non pendet, geſta ſubſtinentur, ſi pars non opponat de pendentia iudicij coram alio Iudice. *d.* 85. *n.* 8. *&* 10. *Vbaldo*.

coram Iudice debent interponi appellationes. *deciſ.* 20. *num.* 29. *Ghiſilerio*.

coram Iudice compulſore, quare producantur iura. *deciſ.* 76. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

coram Iudice iura producuntur ad effectum probationis. *deciſ.* 76. *num.* 20. *Ghiſilerio*.

coram Iudice illo ſunt faciendæ probationes, qui cauſam cognoſcit. *deciſ.* 8. *num.* 3. *Queipo*.

per Iudicem, tutor eſt confirmandus, vt validè adminiſtret. *deciſ.* 3. *num.* 2. *Merlino*.

pro Iudicis decreto ſemper præſumitur, vt omnia præſupponantur ſolemniter acta. *deciſ.* 76. *num.* 13. *Ghiſilerio*.

IVDICIVM.

Iudicium ſoluitur, vetante eo, qui iudicare iuſſit. *deciſ.* 343. *num.* 8. *Ghiſilerio*.

Iudicium de beneficijs nouiter erectis, idem eſt, quod de beneficijs antiquis. *deciſ.* 220. *nu.* 5. *Dunozetto*.

Iudicium non debet incipere à ſequeſtro. *deciſ.* 222. *num.* 2. *&* 3. *Buccabella*.

Iudicium vnum, quando eſt intentatum, & eſt ſententia lata, ac executio conſummata, tunc non licet conuolare ad aliam actionem. *deciſ.* 161. *num.* 2. *Pirouano*.

Iudicium vbi eſt cæptum, ibi debet terminari. *dec.* 91. *num.* 19. *Vbaldo*.

Iudicium factum contra quoſcumque, omnibus intereſſe habentibus poteſt nocere, & prodeſſe. *deciſ.* 48. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

Iudicium ordinarium eſt Saluianum interdictum, licet ſummarium. *deciſ.* 161. *num.* 10. *Pirouano*.

Iudicium hypothecariæ eſt petitorium. *deciſ.* 161. *num.* 16. *Pirouano*.

Iudicium repetitionis dotis, eſt iudicium vniuerſale. *deciſ.* 73. *num.* 5. *Merlino*.

Iudicij diuerſitas excludit rationem æqualitatis ſeruandæ in eo. *deciſ.* 302. *num.* 3. *&* 12. *Motmanno*.

Iudicij ordinatoria, ſunt ſeruāda iuxta locum, vbi litigatur, non obſtantibus Statutis loci, vbi partes ſunt oriundæ. *deciſ.* 305. *nu* 9. *&* 10. *Buccabella*

Iudicij viam inutilem, ſi quis elegerit, ſibi imputet. *deciſ.* 7. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

à Iudicij limine repellitur excommunicatus. *d.* 107. *num.* 5. *Merlino*.

in Iudicij principio citationes etiam poſſunt fieri ab eo, qui non habet iuriſdictionem. *deciſ.* 36. *nu.* 13. *&* 14. *Ghiſilerio*.

in Iudicio manutentionis nō admittuntur exceptiones contra teſtes. *deciſ.* 156. *num.* 4. *Coccino*.

in Iudicio ſummariſſimo, & exequutiuo non diſcutiuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem. *deciſ.* 41. *num.* 28. *Merlino*.

in Iudicio poſſeſſorio nō poteſt conſiderari damnum irreparabile, cum quis iura ſua poſſit deducere in iudicio ordinario. *deciſ.* 276. *num.* 14. *Coccino*.

in Iudicio quolibet quantumcumque ſummario, & executiuo, exceptiones incontinenti probatæ admittuntur. *deciſ.* 86. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

in Iudicio Ciuili magni eſt momenti, & nocet tertio, confeſſio facta in iudicio criminali, concurrentibus adminiculis. *deciſ.* 69 *num.* 6. *Merlino*.

in Iudicijs executiuis appellatio non adimit iuriſdictionem Iudicis a quo circa executionem ipſius ſententiæ. *deciſ.* 8. *num.* 12. *Queipo*.

in Iudicatum ſi tranſiuerit ſententia, pro ea præſumitur, alio non probato, quod rite fuerit lata. *deciſ.* 143. *num.* 11. *Pirouano*.

in Iudicando non eſt recedendum à communi opinione. *deciſ.* 172. *num.* 21. *Merlino*.

Iudicio proprio, & non certitudinaliter ſi deponant teſtes, non probant. *dec.* 66. *nu.* 12. *Motmanno*.

Iudicia poſſeſſoria ſemper ordinaria ſunt. *deciſ.* 161. *num.* 11. *Pirouano*.

Iudicia vniuerſalia non impediunt particularia. *deciſ.* 73. *num.* 2. *Merlino*.

IVRAMENTVM.

Iuramentum confirmatorium tractatus non operatur in præiudicium Tertij. *deciſ.* 58. *nu.* 56. *Coccino*.

Iuramentum in donatione an nihil operetur, ſtante Statuto requirente copulatiuè iuramentum, & inſinuationem. *deciſ.* 58. *num.* 57. *Coccino*.

Iuramentum eſt omnino neceſſarium in recuſatione Iudicis. *deciſ.* 30. *num.* 26. *Ghiſilerio*.

Iuramentum in donatione, quando adeſt, non requiritur inſinuatio, etiamſi per Statutum illa requiratur. *deciſ.* 118. *num.* 7. *Pirouano*.

Iuramentum non poteſt eſſe vinculum malitiæ, & iniquitatis. *deciſ.* 33. *num.* 7. *Dunozetto*.

Iuramentum debet ſeruari in forma ſpecifica. *dec.* 58. *num.* 6. *Coccino*.

Iuramentum operatur, vt minor cenſeatur eſſe maior 25. annis. *deciſ.* 260. *num.* 7. *Motmanno*.

Iuramentum, quod ſine diſpendio æternæ ſalutis ſer-

uari poteſt, Iudicis officio compelli quis debet, vt exequatur. *decif.26. num.48. Merlino*.

Iuramentum omne, quod ſine diſpendio ſalutis æternę ſeruari poteſt, ſeruandum eſt. *decif.58. num 7. Coccino*.

Inſtrumentum neceſse eſt vt corruat, ſublato inſtrumento, in quo illud continebatur. *dec.358. nu.10. Veroſpio*.

Iuramentum interpoſitum in cõtractibus minorum non tollit efficaciam Conſtitut. March. de contractibus minorum cap.25.lib.5. *decif.294. nu.10. & 11. Motmanno*.

Iuramenti vim habet clauſula in inſtrumento appoſita, vt habeatur pro iurato. *dec.26.n.42. Merlino*.

Iuramenti materia, quando tractatur, etiam ſi agatur in terris Imperij, eſt ſeruandum Ius Canonicum. *decif.58. num.38. Coccino*.

Iuramento non poteſt firmari pactum de hęreditate viuentis, cum omni Iure ſit improbatum. *decif.33. num. 7. Dunozetto*.

Iuramento non obſtante adhuc locus eſt probationi contrarię. *decif. 134. num. 9. Veroſpio*.

Iuramento non firmatur donatio inter virum, & vxorem, ſi ſit omnino ſimulata. *decif.55. num. 15. & 16. Ghiſilerio*.

Iuramẽto ſi ſit vallatum pactum nudum, parit actionem nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili. *decif 58. num.18. Coccino*.

Iuramento firmatur donatio inter virum, & vxorem. *decif.55. num.13. Ghiſilerio*.

Iuramenta ſeruanda ſunt. *decif.320.n.37. Remboldo*.

à Iuramento contento in obligatione Camerali de non petendo abſolutionem, comprehẽditur etiam in abſolutione à iuramento, quæ obtinetur ab Inſtrumento in obligatione Camerali contento. *decif.293. num.24. Motmanno*.

circa Iuramentum, Statuta Laicorum non poſſunt diſponere ex defectu iuriſdictionis. *decif.293.n.18. Motmanno*.

cum Iuramento promittens, ſe obligaturum ad decem, dicitur ſe obligaſſe. *decif.58. num.8. Coccino*.

de Iuramento interpoſito in aliquo contractu, ſi non appareat, perinde haberi debet, ac ſi non fuiſſet præſtitum. *decif.294. num.27. Motmanno*.

IVRARI debet omne verum, & non falſum. *dec.58. num.9. Coccino*.

Iurandi actus, quando potuit interuenire tempore, quo Notarius enunciat iuramentum, ſemper illa aſſertio probat. *decif.277. num.7. Pironano*.

IVRGIVM nouum nõ debet ſuſcitari ex ſopita iam materia. *decif.86. num.6. Ghiſilerio*.

IVRISDICTIO.

Iuriſdictio cenſetur conceſſa, conceſſo Caſtro. *d.164. num.18. Coccino*.

Iuriſdictio, qualiter conceſſa intelligatur. *decif. 32. num.8. Coccino*.

Iuriſdictio ſi non competat priuatiuè alicui, alius probata eius poſſeſſione poteſt manuteneri cumulatiue. *decif 253. num.32. Merlino*.

Iuriſdictio aliquid faciendi, ſat eſt vt doceatur, ad hoc vt conſecutiuè veniat & mulctę indictio, tamquam connexa, & cohærens iuriſdictioni. *decif.253.n.27. Merlino*.

Iuriſdictio nec eſſe, nec expediri poteſt, ſine aliqua coertione temporali. *decif.253. num.19 Merlino*.

Iuriſdictio Iudicis delegati dicitur perpetuata per ſolam commiſſionem de citando. *decif.289. nu.8. Coccino*.

Iuriſdictio poteſt competere ſino coertione ſpirituali. *decif.253. num.18. Merlino*.

Iuriſdictio venit appellatione iurium. *decif. 164. num. 19. Coccino*.

Iuriſdictio, quando eſt conceſſa ſub conditione, ſi non doceatur de implemento conditionis, perinde eſt, ac ſi nulla eſſet conceſſa iuriſdictio. *decif.173. nu.2. Merlino*.

Iuriſdictio etiam ſine coertione, & mulcta datur. *decif.253. num.14. Merlino*.

Iuriſdictio non poteſt conſiſtere ſine mulcta, & ſine ea magna eſſet peccandi illecebris tranſgreſſionum nutrix, & bonorum etiam ingeniorum corruptela. *decif.253. num.9. Merlino*.

Iuriſdictio ſemel alicui competenti conceſſa, non cenſetur reuocata, donec ipſe reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit. *decif.130. num.5. Queipo*.

Iuriſdictio tribuitur etiam ex commiſſione ſubreptitia. *decif.91. num.35. Vbaldo*.

Iuriſdictio tota eſt Papæ, in Rota. *decif.91. num.35. Vbaldo*.

Iuriſdictio Iudicis deligati, pendet à tenore commiſſionis. *decif.91. num.18. Vbaldo*.

Iuriſdictio ſuper anniuerſarija non pertinet ad Beneficiatos, ſed ad Capitulum, niſi probetur Beneficiatorum proprietas. *d.309.n.1.4.& 6.Veroſpio*.

Iuriſdictio adeſt in Territorio, tamquam ſeruitus in fundo ſeruiente, vel tamquam nebula ſuper palude, ſolis calore generata. *decif.310.n.18. Merlino*.

Iuriſdictio etiam cenſetur conceſſa, conceſſo Territorio. *decif.310. num.19. Merlino*.

Iuriſdictio Caſtri, Oppidi, &c. præſumitur libera, quę vti cohærens rei liberæ, ſortitur eius naturam, & eandem allodialitatis præſumptionem. *dec.310. num. 4. Merlino*.

Iuriſdictio Iudicis delegati non expirat, mortuo mãdante re non integra. *decif.38. nu.71. Dunozetto*.

Iuriſdictionis nullitatis defectus, euitari non poteſt. *decif.91. num.2. Vbaldo*.

Iuriſdictionis defectus proteſtatio non poteſt opponi poſt ſententiam latam. *decif.91. nu.14. Vbaldo*.

Iuriſdictionis nullitas dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit ſtante commiſſione reuocatoria, à quibuſcumque Iudicibus de partibus. *decif.40. num.2. Ghiſilerio*.

Iuriſdictionis Eccleſiaſticę ſpretus eo magis inſurgit, ex duplicatis recurſibus habitis ad Iudices Laycos contra clericum. *decif.173. num.9. Merlino*.

Iuriſdictionem non habenti, priuati non poſſunt dare. *decif.124. num.4. Coccino*.

Iuriſdictionem non habens officialis poteſt libere contrahere cum ſubditis, dummodo ratione officij non poſſit compellere contrahentes ad ſic faciendum. *decif.26. num 25. Merlino*.

Iuriſdictionem habenti, quando dirigitur arbitrium, tunc multo magis relaxat rigorem iuris. *dec.108. num.2. Pironano*.

Iuriſdictionem Iudicis à quo, an tollat clauſula, ſine præiudicio, &c. *decif. 8. num.9. Queipo*.

Iuriſ-

Digitized by Google

Iuriſdictionem Iudicis à quo, in iudicijs executiuis non adimit appellatio, circa executionem ipſius ſententiæ. *deciſ.*8. *n.*12. *Queipo*.
Iuriſdictionem Iudicis à quo, præſeruat clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, *deciſ.*8. *nu.*1. & 13. *Queipo*. & ad illum ſpectat. *nu.*14.
Iuriſdictionem, vaſſallos &c. ſi habeat Dominus, ex hoc benè non infertur quod ipſe alteri Superiori, vel Domino ſit vaſſallus, & ſubditus. *deciſ.* 310. *num.*6. *Merlino*.
Iuriſdictione conceſſa cenſetur etiam tranſlata modica coerctio, hoc eſt poteſtas plectendi, & coercendi contumaces, & inobedientes, & eos, qui iuſdicenti non obtemperant. *deciſ.*252. *n.*2. *Merlino*.
Iuriſdictione mandata cenſetur etiam conceſſa, nedū verbalis coerctio, ſed & perſonalis, ac realis mulcta vinculis, & verberibus, tāquam effectus mixti imperij cum iuriſdictione cohærentis. *deciſ.*253. *n.*7. *Merlino*.
Iuriſdictione ſi careat Iudex, & ferat ſententiam, talis ſententia non eſt attendenda, & maximè ſi ab ea fuerit appellatum. *deciſ.*57. *nu.*14. *Merlino*.
Iuriſdictione mandata priuato, etiam imperiū, quod non eſt merum, videtur mandari. *deciſ.* 252. *nu.*3. *Merlino*.
Iuriſdictione mandata, aut conceſſa transferuntur ea omnia, ſine quibus iuriſdictio, nec eſſe, nec expediri poteſt. *deciſ.* 253. *num.*1. *Merlino*.
à Iuriſdictione pendet ſubdelegandi poteſtas. *deciſ.* 38. *num.*26. *Dunozetto*.
à Iuriſdictione, & imperio Ordinarij ſi ſit quis totaliter exemptus, ſemper remanet derogatum iuri Ordinario competenti. *deciſ* 43. *num.*4. *Pirouano*.
de Iuriſdictionis defectu in ſententia quando dicatur conſtare. *deciſ.*11. *num.*4. *Ghiſilerio*.
ex Iuriſdictione denotatur ius præcedendi eos, ſuper quibus habet iuriſdictionem. *deciſ.* 322. *num.* 4. *Merlino*.
ex Iuriſdictionis defectu ſtatuta non poſſunt extendi extra territorium. *deciſ.*68. *nu.*8. *Merlino*.
ex Iuriſdictionis defectu proteſtatio debet repeti in quolibet actu. *deciſ* 91. *n.*13. *Vbaldo*.
in Iuriſdictionem Iudicis non dicitur quis conſenſiſſe, ſi ſemper inſteterit pro moderatione inhibitionis. *deciſ.*11. *num.*22. *Ghiſilerio*.
ſine Iuriſdictione non datur remiſſoria. *deciſ.*11. *n.*1. *Coccino*.
ſine Iuriſdictione leges tolli nequeūt. *deciſ.*126. *n.*11. *Pirouano*.

IVSPATRONATVS.

Iuſpatronatus non poteſt alicui relinqui titulo particulari ſine confirmatione Ordinarij. *deciſ.* 356. *num.*16. *Veroſpio*.
Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, & reale, cū ipſa hæreditate tranſit. *deciſ.*98. *nu.*8. *Merlino*.
Iuſpatronatus non acquiritur ex modico legato relicto alicui Capellæ. *deciſ.*101. *nu.*11. *Motmanno*.
Iuriſpatronatus gentilitij qualitas, & natura poteſt probari ex longiſſima obſeruantia, quod deſcendētes iure ſanguinis ſemper præſentarunt. *deciſ.*166. *num.*9. & amplia *num.*10. *Merlino*.
Iuriſpatronatus qualitas hæreditaria vt probetur, quid requiratur *deciſ.*101. *nu.*16. *Motmanno*.
Iuſpatronatus benè probatur ex fundatione, & dotatione, ex continuata quaſi poſſeſſione præſentandi vltra 100. annos in perſonis priuatis. *deciſ.*218. *num.*22. *Pirouano*.
Iuriſpatronatus exiſtentia, & ſubſtantia quando non controuertitur, ſed ſolum pertinentia, hoc caſu ad illud probandum ſufficiunt leuiores probationes. *deciſ.*166. *num.*11. *Merlino*.
Iuſpatronatus gentilitium in ipſo vltimo vocato aſſumit qualitatem hereditariam, ac liberam, & effectum tranſitorium in quoſcumque, quod idem vltimus vocaſſet. *deciſ.*166. *nu.*18. *Merlino*.
Iuſpatronatus tranſit cum Vniuerſitate bonorum, pro rata hæreditaria. *deciſ.* 207. *num* 4. *Dunozetto*.
Iuſpatronatus poteſt transferri in aliquem ex teſtamento. *deciſ.*267. *num.* 4. *Pirouano*.
Iuſpatronatus remanet præſcriptum, prout aliæ actiones perſonales ſpatio 30. annorum. *deciſ.*267. *nu.*9. *Pirouano*.
Iuſpatronatus remanet præſcriptum cum titulo ex præſentationibus continuatis per 100. annos. *deciſ.* 267. *num.*10. *Pirouano*.
Iuſpatronatus, quando eſt hereditarium, quis non poteſt præſētare, niſi ſit heres. *d.*93. *n.*16. *Merlino*.
Iuſpatronatus hæreditarium non poteſt tranſire ad hæredes extraneos, donec ſupereſt aliquis de agnatione, ſtante ſic præcepto fundatoris. *deciſ.* 93. *num.*17. *Merlino*.
in Iurepatr. mixto de ſucceſſoribus ſāguinis, & heredibus non poteſt quis ſuccedere, niſi habeat vtramque qualitatem. *deciſ.*267. *num.*6. *Pirouano*.
Iuſpatronatus, licet ſit gentilitium, nihilominus primus eius fundator poteſt ſequentibus præiudicare, & illud donare, vel relinquere extraneo, qui non ſit de familia, ſeu parentela. *dec.* 166. *num.*7. *Merlino*.
Iuriſpatronatus gentilitij vltimus patronus poteſt illud transferre in quem voluerit. *deciſ.* 166. *n.*16. *Merlino*.
Iuriſpatronatus reſignatio facta ſine conſenſu patroni habet implicitum ſtatum validitatis, itaut ſi ipſe illam ſciat, & taceat, valida maneat, & firma. *deciſ.* 186. *num.*6. *Ghiſilerio*.
Iuſpatronatus hæreditarium defertur in ſtirpes, & non in capita. *deciſ.*37. *num.* 1. *Pirouano*.
Iuriſpatronatus qualitas gentilitia ſi ſit probata ex multis præſumptionibus, non tollitur ex vnica tantum præſumptione pro qualitate hæreditaria adducta. *deciſ.*166. *num.*23. *Merlino*.
Iuſpatronatus probatur ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis ac inſtrumentis publicis, quæ iunctis præſentationibus ſpatio 100. annorum effectuatis probant illius titulum. *deciſ.*101. *n.*5. *Motmanno*.
Iuſpatronatus poteſt tranſire in aliquem per ius accreſcendi. *deciſ.*96. *num.*6. *Merlino*.
Iuriſpatronatus qualitas hæreditaria ex quo benè infertur. *deciſ.* 166. *num.* 20. *Merlino*.
Iuſpatronatus gentilitium, aut mixtum nullo modo poteſt tranſire ad hæredes extraneos. *deciſ.* 217. *num.* 16. *Panzirolo*.
Iuſpatronatus dignoſcitur fuiſſe conceſſum ex priuilegio, dum in omnibus prouiſionibus dicitur, ex priuilegio Apoſtolico. *deciſ.*218. *num.*34. & 35. *Pirouano*.
Iuſpatronatus donari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij.

narij. *deciſ.207. num. 3. Dunozetto*.
Sed hoc procedit in particulari donatione, puta ex legato, vel fideicommiſſo particulari. *ibid. nu.* 14.
Iuſpatronatus, quando donatur, in vniuerſali donatione omnium bonorum, & iurium, non requiritur cōſenſus Ordinarij. *deciſ.207.n.16.Dunozetto.*
Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & eſt apud quēcumque inſolidum. *deciſ.217. num.17. Panzirolo.*
Iuſpatronatus, tunc acquiritur ex dotatione, quando dos procedit ex mera liberalitate. *deciſ. 220. num.9. Dunozetto.*
Iuſpatronatus mixtum etiam in extraneum trāſferri minimè poteſt. *deciſ.156. num.24. Merlino.*
Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, eſt tranſitorium ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos. *deciſ. 207. nu.7. Dunozetto.* & vide *num.8.* vbi de dictione, in perpetuum.
Iuſpatronatus conceſſum alicui, & eius filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, tunc illi, qui ſuccedere volunt, ſufficit quod ſint hæredes primi donatarij. *deciſ.217. num.20. Panzirolo.*
Et hoc mediante perſona ſuorum anteceſſorum, licet non ſint hæredes vltimo loco defuncti. *ibidem num.20. & num.21.*
Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium. *deciſ.89. nu.1. Pirouano.*
Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione Eccleſiæ, etiamſi non ſit facta reſeruatio. *deciſ. 89. num.2. Pirouano.*
Iuſpatronatus, quando aliquis acquirat, etiam ſine fundatione, & dotatione. *deciſ. 101. num. 12. Motmanno.*
Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, non poteſt conuenire ei, nec eius hæredi, quando in eis deficit qualitas hæreditaria. *dec.96. num.1. Merlino.*
Iuſpatronatus, quando eſt hæreditarium, citra ius, & nomen hæredis non poteſt de eo diſponi. *deciſ.96. num.10. Merlino.*
Iuſpatronatus quis non acquirit, ſi aſſignet dotem alicui beneficio ex cauſa neceſſaria. *deciſ.220.n.10. Dunozetto.*
Iuſpatronatus præſumitur, quod ſit gentilitium, & non hæreditarium, ſi ſint admiſſi ad præſentandum aliqui de familia, qui hæreditatem aſcendentis iam repudiauerant. *deciſ.166.nu.13. Merlino.*
Iuſpatronatus ſemper competit hæredibus, & ſucceſſoribus, ſiue ſit merè hæreditarium, ſiue mixtū de ſucceſſoribus ſāguinis, & hæredibus. *deciſ.267. num.2. & 3. Pirouano.*
Iuſpatronatus, quando comprehendatur in donatione generali. *deiſ.207. num.12. Dunozetto.*
Iuſpatronatus, quod ſit ex fundatione, & dotatione, præſumitur ex obſeruantia, & præſentationibus. *deciſ.218. num.38. Pirouano.*
Iuſpatronatus laicorum licet nō ſit proprie ſpirituale, attamen quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat. *deciſ. 42. num. 12. Merlino.*
Iuriſpatronatus alienationi, vt Epiſcopi per Vicariū conſenſiſſe dicatur, conſtare in primis debet de ſpeciali mandato. *deciſ.356. num.17. Veroſpio.*
Iuriſpatronatus laicorum beneficia, an diuerſo modo conferantur, quam beneficia Eccleſiaſtica. *deciſ.268. num.4. Pirouano.*
Iuriſpatronatus pertinentia bene probatur per confeſſionem partis aduerſæ. quæ probat contra confitentem, & hæredes, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi. *deciſ.96. num.14. & 15. Merlino.*
Iuriſpatronatus ſtatus firmatur, quoad omnes per ſententiam. *deciſ.96. num.13. Merlino.*
Iuriſpatronatus fama antiquiſſima habetur pro titulo. *deciſ.101. num.6. Motmanno.*
Iuriſpatronatus reſignatio facta ſpretis patronis, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda, quatenus Dominus contradicat. *deciſ.213. nu.5. Ghiſilerio.*
Iuripatronatus gentilitio nō præiudicat, quod fœminæ ſint admiſſæ ad præſentandum, cum etiam fœminæ ſint de familia. *deciſ.166. num.15. Merlino.*
Iurapatronatus laicorum etiam comprehendūtur in cap. auaritiæ de elect. in 6. & in cap.1. & 2. vt lit. pend. *deciſ.268. nu.6. Pirouano.*
Iurapatronatus laicorum, quibus non eſt derogatū, remanent ex fundatione, & dotatione, à regulis in eorum cōtextu exempta. *dec.18. nu.30. Pirouano.*
Iurapatronatus laicorum regulariter non cadunt ſub reſeruatione. *deciſ. 216. num.19. Pirouano.*
Iuribus patronatus laicorum ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis cōceſſo, hactenus in aliquo non reperitur derogatum. *deciſ. 218. num. 40. & 43. 46. 47. 48. & 50 Pirouano.*
ad Iuſpatronatus præſentatio, quando eſt facienda à pluribus vti vniuerſis, qualiter ſit facienda. *deciſ. 295. num.5. & 6. Panzirolo.*
ad Iuſpatronatus nō poteſt admitti hęres extraneus, ſi extet aliquis hæres ex familia teſtatoris, quando vtraque qualitas in eius ſucceſſione requirebatur, nempe quod ſit hæres, & agnatus. *deciſ.96. num.18. Merlino.*
de Iurepatronatus cōſtat ex ſucceſſiuis præſentationibus, & inſtitutionibus. *deciſ. 101. num. 10. Motmanno.*
de Iuriſpatronatus beneficio prouiſio facta à Papa, vigore præſentationis, tanquam Ordinarij Ordinariorū, ſufficit pro inſtitutione. *dec.228. n.2. Ghiſilerio.*
de Iurepatronatus beneficia in certis caſibus non poſſunt obtineri, niſi à Sede Apoſtolica. *deciſ.216. num.22. Pirouano.*
de Iurepatronatus hæreditario patronus poteſt liberè diſponere. *dec.267. num.5. Pirouano.*
de Iurepatronatus ſi narretur, quod ſit aliquod beneficium, iſta narratiua probatur, ſi partes inuicem illud fateantur, quicquid ſit, ſi de illo canonizando ageretur. *dec.187. num.4. Pirouano.*
in Iuriſpatronatus materia tempus centum annorū habet vim immemorabilis. *dec.241. n.1. Pirouano.*
in Iurepatronatus an ſuccedat hæres extraneus. *deciſ.217. num.6. Panzirolo.*
in Iuriſpatronatus materia, ſtante cētenaria conſuetudine, poteſt allegari priuilegium Apoſtolicum, & quilibet titulus poſſibilis, & fauorabilis ad ſubſtinendum iuſpatronatus. *deciſ.218. nu.51. & 53. Pirouano.*
in Iurepatronatus, ſi ab initio requiratur poſitiua probatio dotationis, vel fundationis, ſtante centenaria conſuetudine præſentandi, fruſtra recurretur ad præſumptum titulum ex d. conſuetudine. *deciſ. 218. num.52. Pirouano.*

in

in Iurepatronatus, in emphyteuſi &c. ſolent homines hæredes appellare deſcendentes, & agnatos eos, quos ſperant ſucceſſuros in re, de qua agitur, non attendentes ad alia bona, nec ad nomen hæredis. *decif.* 122. *num.* 8. *Queipo.*

in Iurepatronatus gentilitio extraneus penitus excluditur. *decif.* 112. *nu.* 2. *Queipo.*

I V S.

Ius honorificum tranſit ad vocatos. *dec.* 89. *num.* 26. *Pirouano.*

Ius honorificum tranſit cum vniuerſitate bonorum. *decif.* 89. *num.* 4. *Pirouano.*

Ius honorificum nõ tranſit ad fideicommiſſarios. ſed remanet penes primum hæredem. *decif.* 89. *nu.* 27. *Pirouano.*

Ius conditionale, vel in diem renunciari non poteſt. *decif.* 320. *num.* 1. *Remboldo.*

Ius percipiendi primitias in locis ſitis in aliena Parochia, vt præſcribatur, quid ſit neceſſarium. *decif.* 261. *num.* 8. *Buccabella.*

Ius repræſentationis, ſuper quo ſit fundatum. *decif.* 5. *num.* 21 *Veroſpiò.*

Ius ſtatuendi ſuppouit liberam in ſtatuente adminiſtrationem. *decif.* 351. *num.* 6. *Veroſpio.*

Ius querelæ non expirat per annum, excipiendo *decif.* 289. *num.* 64. *Coccino.*

Ius querelæ non eſt perpetuum, ſed durat tantum per annum. *decif.* 289. *num.* 57. & 67. *Coccino.*

Ius querelæ non expirat, niſi per lapſum decennii, quando concernit intereſſe publicum. *decif.* 289. *nu.* 63. *Coccino.*

Ius quæſitum alicui de iure ſpeciali, vel de iure communi, non poteſt ei tolli abſque derogatione regulæ de iur. quæſit. *dec.* 157. *num.* 11. *Pirouano.*

Ius quæſitum quando eſt parti, nunquam ob æquitatem conuenit illud lædere, aut auferre. *decif.* 172. *num.* 73. *Merlino.*

Ius quęſitum acquiritur mulieri ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus. *decif.* 250. *num.* 26. *Merlino.*

Iuris quæſiti renunciatio eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione. *decif.* 12. *nu.* 15. *Coccino.*

Ius accreſcendi non procedit, quando plures hæredes non ſunt inſtituti. *decif.* 83. *num.* 21. *Coccino.*

Ius decimandi poteſt ex conſuetudine alterari non ſolum reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu qualitatis, aut modi. *decif.* 311. *num.* 5. *Veroſpio.*

Ius plus conſequi nõ poteſt ſucceſſor, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet. *decif.* 5. *num.* 18. *Veroſpio.*

Ius nondum delatum repudiari non poteſt. *decif.* 12. *num* 4. *Coccino.*

Ius repræſentationis inter collaterales non egreditur gradum fratrum, & ſororum. *decif.* 48. *num.* 18. *Ghiſilerio.*

Ius quęrendum in nulla conſideratione eſt. *decif.* 320. *nu.* 18. & 19. *Remboldo.*

Ius de nouo nullum tribuunt innouationes, confirmationes, & approbationes priuilegiorum. *decif.* 157. *num.* 2. *Pirouano.*

Ius, quod habet vſufructuarius, eſt multo debilius, quam ius emphyteutæ, & grauati. *decif.* 116. *n.* 29. *Merlino.*

Ius mulctandi eſt cum iuriſdictione complicatum, & neceſſarium eſt præſidium datum ius dicẽtibus ad propriam iuriſdictionem tuendam. *decif.* 253. *n.* 10. *Merlino.*

Et hoc nedum de iure Ciuili, ſed etiam de iure Canonico. *ibid. num.* 11.

Ius omne illæſum conſeruant clauſulæ præſeruatiuæ. *decif.* 110. *num.* 14. *Merlino.*

Ius inter partes facit ſententia, ſi tranſiuerit in iudicatum. *decif.* 60. *num.* 4. *Motmanno.*

Ius patriæ poteſtatis eſt de iure Ciuili Romanorum. *decif.* 103. *num.* 9 *Pirouano.*

Ius quæſitum quando remittitur, requiritur inſinuatio. *decif.* 323. *num.* 53. *Coccino.*

Ius, ſeu ſpes, quæ renunciatur, ſi recipiat æſtimationem, & valeat plus quam aureis 500. opus eſt inſinuatione. *decif.* 320. *num.* 24. & 31. *Remboldo.*

Ius futurum licet per renunciationem non tollatur, hoc tamen fallit ſtante iuramento. *decif.* 343. *n.* 48. *Coccino.*

Ius in Eccleſia, vel in Choro exercenti, competit & mulctæ indictio. *decif.* 253. *num.* 13. *Merlino.*

Ius, & cauſa vniuerſalis non ſuffragatur ad effectum manutentionis toties, quoties alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius actus. *decif.* 253. *num.* 30. *Merlino.*

Ius quodcumque aptum eſt comprehendere verbũ, perpetuo, & totaliter. *decif.* 157. *nu.* 12. *Pirouano.*

Ius, quod reſultat ex vnione, eſt vniuerſale ac indiuiduum. *decif.* 109. *num* 3. *Ghiſilerio.*

Ius, quod à contrahentibus effectum fuit tranſmiſſibile, cedi poteſt. *decif.* 189. *num.* 5. *Motmanno.*

Ius omne comprehendere, & deducere in eum modum, quo actori magis proficuum eſt, aptæ ſunt clauſulæ, deducens &c. & omni meliori modo. *decif.* 135 *num.* 5. *Pirouano.*

Ius in re, dat ſupplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa. *decif.* 92. *num.* 8. *Merlino.*

Ius poſterius habenti aliqua re, non licet præoccupare alterum habentem in eadem re, ius prius petendi. *decif.* 189. *n.* 13. *Motmanno.*

Ius quæritur, & ſpes ex diſpoſitione quacumque cõditionali. *decif.* 174. *num.* 15. *Merlino.*

Ius quæritur intereſſe habenti in contractu ex ſtipulatione Notarij, pro omnibus, quibus intereſt, contenta in obligatione Camerali. *decif.* 44. *n.* 19. *Merlino.*

Ius ſe congregandi competit ſolum Vniuerſitati, & Capitulo. *dec.* 351. *n.* 12. *Veroſpio.*

Ius ſtatuendi ſupponit liberam in ſtatuentibus iuriſdictionem. *decif.* 308. *num.* 5. *Veroſpio.*

Ius ſtatuendi ſuper anniuerſarijs non ſpectat ad Beneficiatos, ſi non doceant ea conſtare ex particularibus legatis ſibi relictis. *decif.* 351. *n.* 3. *Veroſpio.*

Ius transfertur per donationem magis irreuocabiliter, quam per alios contractus. *decif.* 174. *num.* 14. *Merlino.*

Iuris exequutio nec metum, nec iniuriam incutit. *decif.* 26. *num.* 3. *Merlino.*

Iuris negatiui quaſi poſſeſſio conſiſtit in contemptu prohibitionis, ſeu contradictionis præcedentis. *decif.* 136. *num.* 12. & 13. *Motmanno.*

Iuris quærendi non habetur tanta ratio, quanta iuris quæſiti. *decif.* 320. *num.* 17. *Remboldo.*

Iuris dubij ignorantia, ſeu error, ſolet æquiparari ignorantiæ, & errori facti. *d.* 360. *n.* 10. *Pirouano.*

Iuris

Iuris proprij ſpontanea dimiſſio, eſt reſignatio. *deciſ.* 130. *num.* 18. *Quipo.*
Iuris quærendi renunciatio non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorũ. *deciſ.* 12. *n.* 19. *Coccino.*
Iuris quærendi renunciatio ex fideicommiſſo conditionali, ſuſtinetur. *deciſ.* 12. *num.* 4. *Coccino.*
Iuris præſentandi quaſi poſſeſſio patris nõ tranſit ad filios ſine noua apprehenſione. *deciſ.* 166. *num.* 2. *Merlino.*
Iuris mulctandi poſſeſſio, comprehenditur ſub cauſa vniuerſali iuriſdicendi. *deciſ.* 253. *n.* 28. *Merlino.*
Iuris cuiuſcumque melioris de mundo intrat præſũptio, ſi quis triennio poſſederit beneficium. *deciſ.* 119. *num.* 4. *Motmanno.*
Iuri de futuro dum renunciatur per pactum, ſi ſit ex ſpe de præſenti, ſapit donationem. *deciſ.* 323. *n.* 42. *Coccino.*
Iuri non decreſcendi eſt locus, quando vna portio deficit. *deciſ.* 217. *num.* 19. *Panzirolo.*
Iuri de futuro renunciari poteſt in vim pacti. *deciſ.* 3. *num.* 3. *Remboldo.*
Iuri nondum delato pendente conditione poteſt renunciari, & ſuper eo paciſci. *deciſ.* 12. *n.* 5. *Coccino.*
Iuri ſuo nemo cenſetur velle præiudicare per conceſſionem actus facultatiui. *deciſ.* 136. *num.* 10. *Motmanno.*
Iure datoris reſoluto, reſoluitur etiam ius acceptoris. *deciſ.* 189. *nu.* 12. *Motmanno.*
Iure datoris extincto, reſoluitur etiam ius acceptoris. *deciſ.* 182. *num.* 8. *Panzirolo.*
Iure diuerſo poſſeſſor non poteſt habere rem eamdem. *deciſ.* 110. *nu.* 8. *Merlino.*
ad Iuris deſtitutionem æquitas ſpectanda eſt. *deciſ.* 248. *nu.* 19. *Merlino.*
de Iure tertij dari poteſt, quando eſt excluſiuum ipſo iure intentionis agentis. *deciſ.* 334. *num.* 7. *Pirouano.*
de Iure tertij regulariter non licet dari. *deciſ.* 334. *num.* 6. *Pirouano.*
ex Iuris miniſterio contractus vnus tranſit in alium. *deciſ.* 52. *num.* 4. *Merlino.*
inter Ius quæſitum, & quærendum iura conſtituunt differentiam. *deciſ.* 12. *num.* 14. *Coccino.*
per Ius accreſcendi poteſt iuſpatronatus tranſire in aliquem. *deciſ.* 96. *num.* 6. *Merlino.*
per Ius non decreſcendi portio deficiens cui debeatur. *dec.* 218. *num.* 18. *Panzirolo.*
ad Ius remiſſum renuncianti non datur regreſſus. *deciſ.* 12. *num.* 3. *Coccino.*
plus Iuris in alium transferre nemo poteſt, quam ipſe habet. *deciſ.* 299. *num.* 1. *Veroſpio.*

I V R A.

Iura exemplanda, praxis non requirit, vt deſignentur parti aduerſæ in citatione ad diceñ contra. *deciſ.* 76. *num.* 5. *Ghiſilerio.*
Iura coram Iudice producuntur ad effectum probationis. *deciſ.* 76. *num.* 20. *Ghiſilerio.*
Iura per ſe fructus non gignunt. *deciſ.* 116. *num.* 15. *Merlino.*
Iura extrahenda, debent per Iudicem diligenter inſpici. *deciſ.* 76. *nu.* 7. *Ghiſilerio.*
Iura ſua per renunciationẽ, ſi quis amittat, hinc oritur exceptio litis finitæ. *deciſ.* 92. *num.* 16. *Merlino.*
Iura qui produxit, & rubricaturam ſoluit, præſumitur mandatum in eo. *deciſ.* 297. *num.* 10. *Veroſpio.*
Iura ſua renunciantibus non datur amplius regreſſus ad illa. *deciſ.* 122. *num.* 5. *Ghiſilerio.*
Iura, quæ non ſunt de actis, nec in forma probanti, non releuant. *deciſ.* 67. *num.* 27. *Coccino.*
Iura coram Iudice compulſore producuntur ad effectum ſolius extractionis, & tranſumptationis. *deciſ.* 76. *num.* 21. *Ghiſilerio.*
Iura originalia iuxta formam compulſoriæ non ſunt exhibenda parti, ſed Iudici. *dec.* 76. *n.* 19. *Ghiſilerio.*
Iura Eccleſiæ non poſſunt dici neglecta, ſi per longũ tempus fuerint defenſa. *deciſ.* 313. *n.* 1. *Panzirolo.*
Iura quando compulſantur, eorum copia non datur, ſed in iudicijs datur. *deciſ.* 347. *num.* 3. *Ghiſilerio.*
Iura, & actiones non veniunt appellatione bonorum mobilium, & immobilium. *deciſ.* 83. *n.* 16. *Coccino.*
Iura omnia cedentis tranſeunt in ceſſionarium. *deciſ.* 88. *num.* 11. *Coccino.* & poteſt omnia, quæ cedẽti licebant, & ſic exigit à debitoribus etiam inuitis, id quod cedenti erat debitum. *ibid. num.* 12.
in Teſte, tempus antiquum eſt quãdo agitur de probatione 60. annorum. *deciſ.* 88. *n.* 16. *Coccino.*
Iura duarum perſonarum quando in vna concurrũt, conſiderantur tanquam duæ perſonæ. *deciſ.* 235. *num.* 4. *Ghiſilerio.*
Iura extrahenda ſufficit, quod compulſor inſpiciat ad effectum, vt exemplentur, cum deſignationibus ſignorum, & vitiorum, quæ ſunt in originali. *deciſ.* 76. *nu.* 10. *Ghiſilerio.*
Iura, quando extrahuntur, ſi pars ſit præſens, non eſt opus atteſtatione quod Iudex illa viderit. *deciſ.* 76. *num.* 16. *Ghiſilerio.*
Iura non veniunt appellatione immobilium. *deciſ.* 116. *num.* 15. *Merlino.*
Iura bene dicuntur compulſata, ſi fuerint exhibita coram Iudice, & in ſuis manibus poſita, & pars aduerſa fuit citata ad dicendum contra iura producta, & ad eorum exemplationem faciendam & vide ñ collationari, & interueniente decreto Iudicis. Quibus ſeruatis, non poteſt dubitari de validitate proceſſus compulſorialis. *deciſ.* 347. *num.* 1. & 2. *Ghiſilerio.*
Iura ſua remittenti, ad ea amplius non datur regreſſus. *deciſ.* 292. *num.* 12. *Panzirolo.*
Iura ſua quis tenetur inueſtigare. *deciſ.* 262. *num.* 5. *Pirouano.*
Iurium productio ſi fuerit facta nimis generaliter, an valeat. *deciſ.* 76. *num.* 1. *Ghiſilerio.*
Iurium compulſatio vt ſit valida, quid ſufficiat. *deciſ.* 76. *num.* 23. *Ghiſilerio.*
Iurium extractionem ſi quis petat, nihil intereſt, an iſte ſit malæ fidei. *deciſ.* 18. *num.* 2. *Quipo.*
Iurium productio recipitur, etiamſi producantur iura in ſacculo exiſtentia. *deciſ.* 76. *num.* 4. *Ghiſilerio.*
ex Iurium productione illa confeſſio, quæ oritur, non poteſt reuocari niſi docto de errore. *deciſ.* 88. *n.* 23. *Coccino.*
Iurium productorum copia parti petenti danda eſt. *deciſ.* 76. *num.* 18. *Ghiſilerio.*
Iurium recognitio de ſtylo Rotæ poteſt fieri quandocumque. *deciſ.* 233. *num.* 8. *Merlino.*
Iurium appellatione venit Caſtrum. *deciſ.* 164. *nu.* 19. *Coccino.*

Digitized by Google

IVS CANONICVM ET CIVILE.

Ius Canonicum in foro Eccleſiæ ſeruandum eſt. *deciſ.266. num. 6. Coccino.*

Ius Canonicum, & æquitas in contractibus bonæ fidei ſeruari debet etiam in Terris Imperij. *deciſ.58. num. 40. Coccino.*

Ius Canonicum, cum in Vrbe non ſit ſeruandum in concurſu Statuti, vel Iuris Ciuilis, per implicitam negatiuam, & prohibitionem intrat derogatio per repugnantiam, cum non poſſint ſimul ſtatuta, & ius Canonicum ſeruari. *deciſ.126. nu.28. Pirouano.*

Iuri Canonico in vtroque foro ſtandum eſt, quoties aliquid iure Ciuili dubium exiſtit, iure vero Canonico clarè eſt definitum. *deciſ.266. nu.8. Coccino.*

Vel etiam ſi iure ciuili clarum exiſtit, manifeſto tamen iure Canonico corrigitur. *ibid. nu.8. Coccino.*

de Iure Diuino vt aliquid dicatur eſſe, ſat eſt, quod ex teſtimonijs, vel exemplis ex ipſa ſacra pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur. *deciſ. 339. num.11. Merlino.*

Ius Ciuile in teſtamento requirit ſeptem teſtes puberes maſculos, & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione. *deciſ. 126. num.14. Pirouano.*

Ius Ciuile ſeruandum eſt inter Ciues Romanos, & incolas. *deciſ.58. num.2. & 27. Coccino.*

Ius Ciuile, & rigor Romæ ſeruatur, attento Statuto Ciuitatis cap 42. lib.1. *deciſ.214. n.11. Pirouano.*

Ius publicum ſicuti ex cõſuetudine conſtitui debet, ita etiam per eam omnibus acquiritur, ſine detrimento certarum perſonarum *deciſ.351. num. 10. Veroſpio.*

Iuris communis appellatione propriè venit Statutum. *deciſ.250. num. 21. Merlino.*

Iuris rigor ſeruandus eſt, vbicumque æquitas non eſt ſcripta. *deciſ.172. num.59. Merlino.*

Iuris ambagibus, & ſubtilitatibus ſolũ nititur l. Modeſtinus ff. de ſolut. & digna eſt ethnico, nõ autem pio, & litiũ oſore legislatore. *d.41 n.23. Merlino.*

contra Ius ſi ſit conſuetudo, eſt ſtrictè interpretanda & non debet extendi. *deciſ.75. nu.25. Merlino.*

iuxta Iuris communis diſpoſitiones, ſi Statutum dicat, quod aliquid ſit faciendum, debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ loquitur in terminis ſtatuti. *deciſ.117. num.11. Vbaldo.*

IVSTE quotiès quis cogitur, cenſetur quodammodo voluntariè conſentire. *dec.26. num.4. Merlino.*

IVSTIFICATIO gratiæ, quando non poſſit controuerti. *deciſ.139. num.6. Dunozetto.*

Iuſtificatione non indiget gratia emanata motu proprio. *deciſ. 109. num. 21. Ghiſlerio.*

IVSTINIANVS Imperator etiam Clericorum immunitatem reſpectu bonorum edicto ſanciuit. *deciſ.339. nu.6. Merlino.*

IVSTITIA.

pro Iuſtitia carcerationis præſumitur. *dec.122. n.11. Ghiſlerio.*

ad Iuſtitiam debẽt reduci ſtatuta, & ita interpretari, vt ab eis arceatur iniuſtitia. *d.206. n.16. Merlino.*

Iuſtitia diſtributiua dicitur, quia iuxta vniuſcuiuſque qualitates, & merita diſtribuit. *deciſ.115. nu.22. Coccino.*

in Iuſtitiæ ſatisfactionem, quoties aliquid fit, non eſt dicendum, quod incutiatur metus. *deciſ. 26. num.2. Merlino.*

L

LACERATIO.

LAceratio non conuenit publico inſtrumento. *deciſ.184. num. 39. Coccino.*

LÆSIO.

Læſio excluditur per incertitudinem. *deciſ.281. nu.5. Panzirolo.*

Læſio ſi pendeat à futuro euentu mortis alicuius iam ętate conſumpti, non videtur conſiderabilis pro reſcindenda tranſactione. *deciſ.281. num.3. Panzirolo.*

Læſio in renunciatione iuris querendi ex fideicommiſſo conditionali conſiderari non poteſt. *dec.292. num.28. Panzirolo.*

Læſio in reſtitutione in integrum non debet conſiderari reſpectu rei, quæ non fuit in lite. *deciſ. 284. num. 54. Coccino.*

Læſio aduerſus ſententiam opponi non poteſt, ſi conſtet de eius iuſtitia, & validitate. *deciſ. 69. nu.10. Merlino.*

Læſio eſt fundamentum reſtitutionis in integrum. *deciſ.66. num.1. Motmanno.*

Læſio quando non dicatur contineri in donatione. *deciſ.363. num.8. Veroſpio.*

Læſio conſiderabilis eſt in donatione remuneratoria, quando merita ex diſpoſitione Statuti ſunt æſtimanda. *deciſ.358. num. 18. Veroſpio.*

ad Læſionis effectum in renunciationibus, attenditur tempus dictæ renunciationis. *deciſ. 292. num.29. Panzirolo.*

per Læſionem vt reſcindatur tranſactio, requiritur quòd ſit enormis. *deciſ.281. num.2. Panzirolo.*

LAICVS.

Laicus ſocius Clerici, ſequutur forum eiuſdem Clerici *dec.242. num. 23. Merlino.*

à Laico nullo poteſt cognoſci cauſa Eccleſiaſtica. *ibidem. num.2.*

Laici ſuper bonis Eccleſiaſticis ius dicere, & ſententiam proferre non poſſunt. *ibidem num.6.*

Laici quidquam ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis *ibidem num. 4.*

Laici non poſſunt edere leges, per quas libertas Eccleſiaſtica infringatur, & hoc omnes Scriptores admittunt. *deciſ.339. num.42. Merlino.*

Laici ſunt incapaces beneficiorũ. *d.19. n.16. Merlino.*

Laici non ſunt capaces decimarum, ſi proueniant ex titulo beneficij Eccleſiaſtici. *ibid. num. 18.*

Laici ſtatuentes non poſſunt deuenire ad derogationẽ Iuris Canonici abſque Sedis Apoſtolicæ approbatione. *deciſ.126. nu. 19. & 31. Pirouano.*

Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis, anathematis pœna feriuntur. *deciſ.42. num. 6. Merlino.*

Laicorum appellatione apud Idiotas in Luſitania, veniunt etiam Clerici, qui in ſacris Ordinibus non ſunt conſtituti. *deciſ.13. num.29. & 31. Merlino.*

Laicorum iudicio, & iuriſdictioni bona Eccleſiaſtica non ſubijciuntur, nec indirectè. *deciſ.42. num.10. Merlino.*

Laicorum iuſpatronatus, licet non ſit propriè ſpirituale, attamen quia eſt cõnexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum iudicat. *ibidem num. 12.*

Laicis ex cauſa rectè poſſunt concedi fructus decimarum. *deciſ.19. num.17. Merlino.*

Laicis etiam Religioſis obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperaudi, nullaque de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas. Et in his quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere. *deciſ.42. num.5. Merlino.*

LATITATIO.

Latitatio eſt difficilis probationis. *deciſ.130. num.35. Queipo.*

Latitatio cum ſit delictum, debet concludenter probari. *deciſ.130. num.36. Queipo.*

LATITANS præſumitur habere notitiam citationis ad domum factæ coram ſeruis, vel vicinis. *dec.130. num.33. Queipo.*

Latitans habetur pro citato. *dec.130. nu.32. Queipo.*

LAVDEMIVM.

Laudemium ſoluitur ex ipſa natura contractus emphyteutici. *deciſ.14. num.2. Ghiſilerio.*

Laudemium non debetur, quando conceſſio non eſt emphyteutica, ſed ad longum tempus. *deciſ.14. num.2. Ghiſilerio.*

Laudemium ſine dubio debetur, quando ſumus in conceſſione emphyteutica. *dec.14. n.1. Ghiſilerio.*

Laudemium ſine emphyteuſi non debetur. *deciſ.128. num.1. Ghiſilerio.*

Laudemium eſt ſoluendum proprietario, quando emphyteuſis alienatur. *deciſ.128. num.2. Ghiſilerio.*

Laudemiorum, & reuerſionis ſpes ceſſat, quādo bona emphyteutica tranſeunt in Eccleſias, & loca pia. *deciſ.211. nu.26. Merlino.*

ad Laudemij ſolutionem quando agatur, tunc emphyteuſis probatur leuioribus probationibus. *deciſ.128. num.18. Ghiſilerio.*

L A V D V M.

Laudum quando quis dicatur approbaſſe. *deciſ.159. num.7. Coccino.*

Laudum vt ſubſtineatur in vim pacti, operatur emologatio. *deciſ.159. num.1. Coccino.*

Laudum nullum vt valeat in vim ex tacita emologatione, requiritur ſcientia nullitatis. *deciſ.159. num.6. Coccino.*

Laudum debet eſſe conforme compromiſſo. *deciſ.49. num.13. Motmanno.*

Laudum ſi contineat notoriam iniuſtitiam, eſt reuocandum. *deciſ.322. num.1. Merlino.*

Laudum eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltra caſum in eo comprehenſum. *deciſ.321. num.5. Coccino.*

Laudi verba ſtrictè prout iacent interpretari, & accipi debent. *ibidem num.6.*

Laudi ſubſcriptio quando ſit nulla. *deciſ.159. num.3. Coccino.*

ex Laudi ſubſcriptione deducitur expreſſa emologatio. *ibid. num.2.*

LEGATARIVS.

Legatarius tunc facto tertij poteſt priuari legato, ſi ante rem quæſitam factum ſit adimplendum per tertium; quo caſu ſi tertius non adimpleat, ceſſat legatum. *deciſ.86. num.38. Ghiſilerio.*

Legatarius an poſſit priuari legato ob factum tertij. *deciſ.86. num.37. Ghiſilerio.*

Legataria ſolum cenſetur vxor, ſi ei à marito ſit relictus vſufructus, & hoc ſiue titulo inſtitutionis. *deciſ.22. num.8. Merlino.*

L E G A T V M.

Legatum quando eſt ſolutum in vita Teſtatoris, legatum ipſum cenſetur ademptum. *dec.336. nu.9. Motmanno.*

Legatum potius præſumitur factum perſonæ, quam Eccleſiæ, in qua inſeruit perſona. *dec.309. num.18.* declara vt *num.15. & 16. Veroſpio.*

Legatum ſibi adſcribens in teſtamento, vel codicillis tenetur pœna l. Corneliæ de Falſis: tamen effugiet eam, ſi patiatur reijci dictum legatum. *deciſ.356 num.12. Veroſpio.*

Legatum, cuius vſusfructus alienus eſt ab hærede, tamen petendum eſt. *deciſ.67. num.9. Coccino.*

Legatum poteſt quis ſibi adſcribere in teſtamento nuncupatiuo. *deciſ.356. nu.13.* & quare *nu.14. & 15. Veroſpio.*

Legatum ſi teſtator alicui pure reliquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu, quo illud non faciat, diſponat quod legatarius priuetur legato; an valeat tale præceptum. *dec.86. num.41. Ghiſilerio.*

Legatum vſusfructus quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem cauſalem. *dec.86. num.41. Ghiſilerio.*

Legatum factum de re aliena perſonæ coniunctæ valet, etiam ſtante ignorantia d. rei alienæ. *deciſ.192. num.20. Pirouano.*

Legatum quando eſt pure relictum, & poſtea teſtator diſpoſuit, poſtea legatarius eo priuetur ex culpa aliena, tunc talis ademptio non tenet. *deciſ.208. num.3. Ghiſilerio.*

Legatum purè, & ſimpliciter ſi teſtator alicui reliquerit, & deinde ſubiunxit, quod ſi Titius hoc, vel illud fecerit, vel non &c. illud adimo: modò ſi Titius non adimpleuerit voluntatem Teſtatoris, an legatarius veniat priuandus. *dec.86. n.44. Ghiſilerio*

Legatum relictum ad certum effectum, ſi teſtator ipſe in vita adimpleuit, non debetur. *deciſ.60 nu.1. Motmanno.*

Legatum dotis filiæ relictum, etiam data facultate hæredi de negotiando in bonis teſtatoris, debetur ſi ſupradicta dos fuit exceptuata. *deciſ.269. nu.5. Panzirolo.*

Legatum ab Auo nepotibus factum, contemplatione filij, non autem eius filiorum cenſetur factum. *deciſ.146. num.2. Pirouano.*

Legatum ſi ſit purum, & adimatur ſub conditione reſolutiua, non poteſt illa conditio reſolui ex facto tertij. *deciſ.208. num.9. Ghiſilerio.*

Et an hoc procedat, quando ille tertius conſequitur commodum. *ibidem num.11.*

Legatum ſi ſit purum, & illius ademptio pendeat à facto tertij, non tenet talis diſpoſitio. *deciſ.208 num.5. & 8. Ghiſilerio.*

Legatum, & debitum voluntarium, detrahi debet poſt legitimam, vti debitum neceſſarium: & quando hoc procedat. *deciſ.219. num.13. Dunozetto.*

Legatum relictum fratribus, vel ſororibus non titulo inſtitutionis, habentur tanquam extranei, & ideo non faciunt partem in legitima matris. *deciſ.219. num.6. Dunozetto.*

Legati titulus eſt ſingularis, & non vniuerſalis. *deciſ.211. num.18. Merlino.*

Legati Eccleſię facti tranſlatio valet, in pœnam admini-

Digitized by Google

miniſtratorum ipſius Eccleſiæ; qui teſtatoris iuſſa non adimpleuerunt. deciſ.86. nu.59. Ghiſilerio.

Legati remporalis natura, quæ ſit. dec. 22. num.21. Merlino.

Legati refutatio non dicitur facta ob liberalitatem exercendam, ſi refutans non habebat animum illud acquirendi. deciſ.323. num.65. Coccino.

Legata ex quibus cenſeantur relicta contemplatione Beneficiatorum, vel Eccleſiæ. d.309.n.9.Veroſpio.

Legata, ne reuocata præſumantur ſemper ſumenda interpretatio. deciſ.269. num. 7.Panzirolo.

Legata plura pia ſi teſtamentum contineat, poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra hæredem Laicum. deciſ.126. num.6. Pirouano.

Legata licet nõ poſſint pendere ab aliena voluntate, ex alieno tamen arbitrio, quod ad arbitrium boni viri reducitur, pendere poſſunt. d.350.n.8. Coccino.

à Legati petitione legatarius repellitur, ſi illud vendiderit. deciſ.310. num. 45. Remboldo.

ad Legata præſtanda hæredes pro virili tenentur. deciſ.146. num.1. Pirouano.

de Legato ſpeciali ad ſubſtitutionem vniuerſalem illatio non fit. deciſ.235. num.7. Ghiſilerio.

ex Legato modico relicto alicui Capellæ non acquiritur iuſpatronatus. deciſ.101 nu.11. Motmanno.

in Legatis conditionalibus hypotheca non incipit à die purificationis conditionis, ſed à die mortis teſtatoris. dec.169.nu.2. & amplia nu.3 Panzirolo.

in Legatis conditionalibus per pendentiã conditionis non ſuſpenditur natiuitas hypothecæ, ſed ſolum illius exercitium. deciſ.269.num.4. Panzirolo.

Legatus ſi ſit alicui fundus, & rogatus dare Titio centum, ſi dicat, quod non valet tantum, & vult dare fundum Titio, debet audiri. deciſ.254. num. 11. Coccino.

LEGANS aliquid Eccleſiæ in genere, cenſetur potius ſpectaſſe fauorem, & cultum Eccleſiæ, quàm particulare intereſſe illorum de Eccleſia. deciſ.351. num.4. Veroſpio.

Legans, ſeu donans rem, ſciens non eſſe ſuam, ſed ſibi hypothecatam, ſubſtinetur pro iure, quod habet in re. deciſ.118.num.22. Pirouano.

LEGATVS Sedis Apoſtolicæ priuilegio regul. 32. Cancell. non gaudet. deciſ.53. num. 14. Coccino.

LEGITIMA.

Legitima ſi implenda ſit per vſumfructum, qui ſi deficiat, ceſſat & ſubiectum ſatisfactionis eiuſdem legitimæ. deciſ. 47. num.32. Pirouano.

à Legitima, & omni eius ſupplemẽto ſi Statutum excludat fœminas, non poteſt dici, quod illius loco ſuccedat dos, quam idem Statutum aſſignat fœminis ita excluſis. deciſ. 9. num. 3. & 4. Veroſpio.

Legitima ſemel ſoluta, non poteſt valor æſtimatus ex futuro euentu variari, & non attenditur quid ex poſt facto ſequitur. deciſ.47. nu.11. Pirouano.

Legitima debetur filiæ in bonis maternis. deciſ. 49. num.5. Motmanno.

Legitima ſi viuis parentibus filiis deberetur, tale Ius qualiter tantum poſſet conſiderari. dec.355. nu.6. Motmanno.

Legitima fideicommiſſo grauari non poteſt. deciſ.35. num.2. Veroſpio.

Legitima eſt certa ratione loci, & quotæ. deciſ. 51. num. 14. Coccino.

Legitima, cum ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato, ceſſat ceſſante inteſtati ſucceſſione. deciſ.9. nu.1. Veroſpio.

Legitima debetur filio adoptiuo in bonis patris adoptantis. deciſ.51. num.11. Coccino.

Legitima tanquam portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, non poteſt dici debita in caſu, in quo iura ipſius ſucceſſionis non competunt. deciſ.316. n.2. Veroſpio.

Legitima non poteſt detrahi in fideicommiſſo particulari. deciſ.301. num.10. Ghiſilerio.

Legitima, cum ſit certa ratione loci, & quotæ, non impedit immiſſionem pro indiuiſo. deciſ. 301. num.11. Ghiſilerio.

Legitima non prius debetur, quàm deducto ære alieno. deciſ.121. num.2. Pirouano.

Et ideo ſemper expectatur liquidatio, vt ſciri poſſit, quantum debeatur ab hærede; nec filius, nec habens cauſam ab eo, poteſt non facta liquidatione agere. ibidem num. 3.

Legitima eſt quota bonorum, & non hæreditatis. ibidem num.3.

Legitimæ detractionis oppoſitio, quando ſit valens ad impediendam immiſſionem petitam à fideicommiſſario. deciſ.121. num.3. Pirouano.

Legitima detrahi non poteſt ex fideicommiſſo particulari. deciſ.301. num.9. Ghiſilerio.

Legitima debetur filijs etiam contra voluntatem parentum. deciſ.160. num.21. Pirouano.

Legitima ſiue ſit quota bonorum, ſiue etiam hæreditatis, ſemper vſusfructus formalis ratione temporis æquat ſortem in quantitate debitam. deciſ. 42. num.18. Pirouano.

Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt quatuor. deciſ.160. num.17. Pirouano.

Legitima matris in tantum illa augetur, in quantum excluditur ſuccedens cum matre ab inteſtato, non autem in quantum eidem relinquitur. deciſ. 219. num. 18. Dunozetto.

Legitima matris non habentis concurrentem in ſucceſſione, eſt tertia totius. d.219.n.18. Dunozetto.

Legitima matris eſt tertia totius, non autem tertia eius portionis quam habitura eſſet ab Inteſtato. deciſ.219. num.2. Dunozetto.

Quod procedit in caſu, quo ſorores vel fratres ſunt omnino præteriti, vel totaliter excluſi, ſecus vero ſi aliquid fuerit ei relictum. ibidem num. 4.

Legitima, tamquam æs alienum, à fideicommiſſo detrahi debet. deciſ.35. num.11. Veroſpio.

Legitima ex taciturnitate filij non amittitur, niſi ex proprio facto, vel niſi prohibitionem detractionis approbauerit, vel aliter conſenſerit. deciſ.137. num.3. Pirouano.

Legitima parentibus eſt de iure debita. deciſ. 219. num.11. Dunozetto.

Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed portio bonorum. deciſ.160. num.12. Pirouano.

Legitima non ſubiacet oneribus, & debitis hæreditarijs. deciſ.232. num.27. Pirouano.

Legitima filiorum eſt ſemis, quando excedunt numerum quatuor. deciſ.137. num.4. Pirouano.

Legitima filiorum non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum. deciſ.206. num.35. Merlino.

Legitima debetur filio, ne dum legis beneficio, ſed

& titulo ſingulari, deciſ.160. num.12. Pirouano.

Legitima debetur ipſo iure à Lege vocatis. dec.160. num.4. Pirouano.

Legitima matris non eſt tertia totius, quando fratribus, & ſororibus aliquid relinquitur. deciſ.219. num.5. Dunozetto.

Legitima eſt ſemis, quando ſunt plus quam quatuor filij,& fiunt tot partes de ea,quot ſunt filij. dec.47. num.27.28. & 29.Pirouano.

Legitimæ debitum poteſt extingui ab vſufructu percepto in executionem voluntatis ipſius teſtatoris. deciſ.9. num.6. Veroſpio.

Legitimę tranſmiſſio non eſt fundata in potentia ſuitatis, aut iure patriæ poteſtatis, ſed in particulari priuilegio legitimæ.deciſ.160. num 4. Pirouano.

Legitimæ tranſmiſſio fit ex ſpeciali iure. deciſ. 160. num.9. Pirouano.

Legitimæ titulus, licet ſit ſingularis, attamen defertur iure, & nomine hæreditario. deciſ. 160. num.15. Pirouano.

Legitimæ titulus poteſt remoueri ex formali vſufructu per Teſtatorem filio relicto. deciſ. 47. num.1. Pirouano. contrarium vide num. 15.

Legitimæ imputatio an admittenda ſit,quam mulier conſecuta eſt poſt contractum matrimonium in dotem. deciſ. 355. num.12. & 14. Motmanno.

Legitimæ loco ſi pater reliquerit filio vſumfructum formalem, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſinat eſſe Dominus legitimæ, non eſt habenda ratio de fructibus. deciſ.47.num.25.& 30.Pirouano.

Legitimæ conſumptio in fructibus, ſtante ſic præcepto teſtatoris, indubitate intrat per perceptionem fructuum ſpatio 27. annorum, cum minori ſpatio impleant ſortem. deciſ.47. nu.7. Pirouano.

Legitimæ loco, ſi filius acceptauerit ius formalis vſusfructus, non tamen dicitur renunciaſſe legitimæ quin poſſit ad illius ſupplementum, vel implementum agere. deciſ. 47. num. 21.Pirouano. Et vide num.22. & 23.

Legitimæ ſubſtantia euacuatur ſpatio 20. annorum. deciſ.47. num.10. Pirouano.

Legitimam neque mater binuba, in bonis filiorum præmortuorum, niſi quoad vſumfructum retinet. deciſ.80. num.6. Merlino.

Legitimam non agnitam filius tranſmittit ex iure ſpeciali, non attento iure patriæ poteſtatis. deciſ.160. num.5. Pirouano.

Legitimam, ſeu ius illam petendi, ſine dubio filij tranſmittunt ad eius filios,ſeu hæredes.deciſ.137. num.2. Pirouano.

Legitimam fœminis Statutum poteſt tollere ex iuſta cauſa, prout, quando aliunde ſunt dotatæ. deciſ.137. num.12. Pirouano.

Legitimam non poteſt prętendere filia in bonis patris, ſi Statutum eam excludat à ſucceſſione illius ob exiſtentiam filiorum.deciſ.9.n.2.Veroſpio.

ad Legitimam etiam debitam in bonis filij matri, extenditur l. fœminæ C. de ſecund. nupt.deciſ.80. num.8. Merlino.

ex Legitimæ cauſa ſi fuerit facta ſeparatio bonorum, ſi ea bona non ſufficiant pro credito legitimę,tunc illius ſupplementum tantùm peti poteſt cōdictione ex lege. deciſ.5. num.3. Veroſpio.

de Legitimæ tranſmiſſione in bonis patris vbi agitur, tunc abſque præcedenti agnitione tranſmiſſio recipitur propter effectum ſuitatis. deciſ.160. num. 1. Pirouano.

in Legitimam imputatur vſusfructus legatus, non autem imputantur fructus.deciſ.51.n.12. Coccino.

in Legitima ſorores vterinæ non faciunt partem ad fauorem fratrum vterinorum. deciſ.160. num.27. Pirouano.

in Legitimæ computatione debet haberi ratio, tam filiorum maſculorum,quam fœminarum. dec.137. num.5. Pirouano.

ob Legitimam ſi fuerit facta ſeparatio bonorum per ſententiam,præſumitur facta pro integra legitima. deciſ.5. num.2. Veroſpio.

LEGITIMATIO.

Legitimationi perſonarum, quando non dicatur ſatisfactum. deciſ.141.num.18 & 19. Merlino.

Legitimatio perſonarum in omni iudicio quamuis priuilegiato plenè, & concludenter facienda eſt. deciſ.141.num.16. Merlino.

in Legitimatione filiorum naturalium, quando non ſit neceſſaria citatio eorum, de quorum intereſſe agitur. deciſ.51. num.9. Coccino.

LEGITIMVM quis debet ſe probare, ſi intendat ſuccedere defuncto ab inteſtato, tamquam proximior. deciſ.48. num.13. Ghiſilerio.

pro LEGITIMITATE magna præſumptio oritur ex inſtitutione hæredis alicui facta vti filio legitimo, & naturali, iuncta tamen effectuatione. deciſ.273. num.1. Panzirolo.

Lex, quando ſpecialiter determinat caſum, & contrahentes ſpecialem contractui dixerunt legem, numquam licet ob æquitatem contrariam, à legis deciſione recedere. deciſ.172. num. 72. Merlino.

Lex generalis omnia comprehendit indifferenter. deciſ.268. num.5. Pirouano.

Lex quod non dicit, nec dicere nos debemus. deciſ.289. num.71. Coccino.

Lex longe plus tribuit patri, quam tutori. deciſ.86. num.15. Ghiſilerio.

Legis virtus dominans, & intrinſeca ,& ratio finalis. deciſ.149. num.4 Merlino.

Legi Canonicæ vt dicatur derogatum per Statutum, ſemper requiritur ſpecifica Papæ confirmatio, nec ſufficit generalis in forma. d.126.n.12. Pirouano.

Leges valde abhorrent iniuriam, quam facit mater filijs propter tranſitum ad ſecunda vota. deciſ.80. num. 18. Merlino.

Leges poſtquam ſunt conſtitutæ, nōn de eis iudicare licet,ſed ſecundum ipſas. deciſ.172.nu.61. Merlino.

Leges, quod ſuccurrant doloſo ignoranti, numquam eſt admittendum. deciſ.287. num. 17. Pirouano.

Leges, vbi non ſunt contrariæ Canonibus, iudicandum eſt ſecundum leges,etiam in terris Eccleſiæ. deciſ.172. num.58. Merlino.

Leges ſine iuriſdictione tolli nequeunt. deciſ. 126. num.11. Pirouano.

Leges ſolent diſponere poſſibilia, & ſolita. dec.268. num.11. Pirouano.

Leges antiquæ ſine voluntate,nec mutantur,nec corriguntur. deciſ.126. num.10. Pirouano.

à Lege quando eſt inducta aliqua forma in contractibus ad certum effectum, ſcilicet vt obuietur fraudibus, poteſt per æquipollens adimpleri, &

adim-

adimpleta, quando dicatur. *dec.149.n.5. Merlino.*
de Legis caſu non eſt hæſitandum. *deciſ.216. nu.17. Pirouano.*
in Lege ſi ſint poſita verba vniuerſalia, omnia includunt. *deciſ.216.num.21. Pirouano.*
Legum aliquarum declarationem, vide in Calce Indicis.

L I B E R.

Liber priuatus non ſolum probat contra ipſum ſcribentem. *deciſ.195. num.6. Motmanno.*
Sed etiam contra eius ſucceſſores. *ibid. num.7.*
Liber æſtimi non probat in præiudicium tertij. *deciſ.129. num.25. Coccino.*
Liber ſcribentis pro ſcribente probat concurrentibus adminiculis, veluti
Legalitas ſcribentis,
Mors illius,
Iuſtificatio maioris partis deſcriptorum in dicto libro, & ſimilia. *deciſ.1. num.8. Coccino.*
Liber quando probatur quod continet partitas duplicatas, in cæteris etiam partitis fidem admittit, etiam quod defectus per errorem imputetur. *deciſ.1. num.10. Coccino.*
Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, licet adſint aliqua adminicula, quæ ſuadeant, vt illi pro eo credatur, quando probatur quod eſt defectuoſus. *deciſ.1. num.9. Coccino.*
Liber ſcribentis non probat pro ſcribente, & hæc eſt certa concluſio. *deciſ.1. num 7. Coccino.*
Liber priuatus, quando cum eo concurrunt adminicula, bene probat. *deciſ.13. num.6. Merlino.*
Liber, qui continet negotia ſocialia, inter ſocios plene probat. *deciſ.244. num.12. Dunozetto.*
Quod procedit etiamſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à deputato nomine Societatis. *ibidem num.13.*
Liber pro ſcribente non probat contra tertium. *deciſ.244. num.9. Dunozetto.*
Libro Hoſpitalis conſuetum eſt adhiberi fides ad effectum probandi mortem alicuius. *deciſ.13. nu.4. Merlino.*
Libri Mercatorum quibus concurrentibus plene probent. *deciſ.244. num.14. Dunozetto.*
Librorum cuſtodia, in quibus baptizatorum nomina deſcribuntur, tradita, & præſcripta fuit à Concil. Trident. *deciſ.45. num.21. Ghiſlerio.*
per Librum Confratrum probari poteſt mors alicuius, ſi ad eos ſpectet opus ſepelien li mortuos. *deciſ.13. num 1. & 3. Merlino.*
in Libro, quòd Notarius ſcripſerit decretum, & quod illud à Iudice non fuerit interpoſitum, ex quibus argui poteſt. *deciſ.69. num.8. Merlino.*
LIBELLO ſi non ſit conformis ſententia, eſt nulla. *deciſ.278. num.1. Merlino.*
ex LIBERALITATE mera, dos debet procedere, quando dotatur beneficium, ad hoc vt acquiratur eius iuſpatronatus. *dec.220. nu.9. Dunozetto.*

L I B E R A T I O.

Liberationem non pariunt de per ſe literarum cambij tranſmiſſio, & receptio. *dec.227. nu.5. Panzirolo.*
Liberatio non inducitur ex depoſito non liquido. *deciſ.161. num.28. Pirouano.*
Liberatio facta per maritum preſumitur facta ſub ſpe futuræ promiſſionis incontinenti ſecutæ. *deciſ.320. num.43. Rembolde.*
Liberationem à debito, quis poteſt conſequi beneficio temporis non interrupti. *deciſ.262. num.10. Pirouano.*

L I B E R I.

ad Liberos tantum poteſt tranſire emphyteuſis Eccleſiaſtica. *deciſ.217. num.10. Panzirolo.*
Liberorum appellatione veniunt etiam filiæ fœminæ. *deciſ.215. num.1. Pirouano.*

L I B E R T A S.

pro Libertate bonorum, facienda eſt interpretatio. *deciſ.279. num.31. Motmanno.*
Libertatem Eccleſiaſticam ſi quis violauerit, vt veniam, & abſolutionem mereatur, quid agere debeat; & ſi non ſatisfecerit violatæ iuriſdictioni, mulctari debet pœna cenſurarum. *deciſ.173. num.6. Merlino.*
contra Libertatem Eccleſiaſticam Laici non poſſunt edere leges. *deciſ.339. num.42. Merlino.*
contra Libertatem Eccleſiaſticam indirectè non eſt permittendum, quod eſt directè prohibitum. *deciſ.339. num.40. Merlino.*

L I C E N T I A.

Licentia præſupponit prohibitionem. *deciſ.136. num.11. Motmanno.*
Licentia ſimpliciter data, conceſſa intelligitur cumulatiuè. *dec.32. num.9. Coccino.*
cum Licentia alicuius ſi debeat fieri aliquis actus, ſi ſine ea fiat non tanquam attentatus, ſed vti malè geſtus redargui poteſt. *deciſ.73. num.6. Merlino.*

L I N E A.

Lineæ vox qualiter ſit interpretanda. *deciſ.349. nu.5. Veroſpio.*
Lineæ inueſtiti defectus probari debet ab eo, qui agit ad deuolutionem. *dec.25. num.4. Merlino.*
ob Lineam finitam ad caducitatem agens, dictum finem probare teneatur. *deciſ.25. num.2. & 3. Merlino.*
LIMITATA cauſa, limitatum producit effectum, & ad illum reſtringitur. *deciſ.93. num.4. Quecipo.*

L I Q V I D A T I O.

Liquidatio debiti debet præcedere ante relaxationē mandati, etiam in obligationis Cameralis vim. *deciſ.24. num.16. Ghiſlerio.*
Liquidatio circa intereſſe non eſt neceſſaria, ſi promiſſio ſit de certa quantitate pecuniarum. *dec.58. num.26. Coccino.*
ante Liquidationem non poteſt dari declaratoria. *deciſ.254. num.7. Coccino.* & quando poſſit dari, vide *ibidem num. 8. & 9.*
ante Liquidationem non debetur legitima. *deciſ.121. num. 8. Pirouano.*
de Liquidatione quando adhuc non conſtat, non poteſt intrare compenſatio. *dec.10. nu.17. Ghiſlerio.*
in Liquidatione fructuum Rota paſſim ſolet amplecti medium. *deciſ.300. num.12. Pirouano.*

L I S.

Lis ſi ſuper aliqua re pendeat, incertum eſt, cui debeatur. *deciſ.281. num.4. Panzirolo.*
Lis vt dicatur conteſtata per commiſſionē, & citationem cum inhibitione, neceſſarium eſt, vt conſtet de mandato illius, ad hoc vt lis pro abſente dicatur introducta. *deciſ.187. nu.13. Pirouano.*
Lis non poteſt dubitari quin ſit conteſtata, ſtante commiſſione, & citatione, cum inhibitione decre-

 ta,

ta, & executa, & in actis reproducta. *deciſ.* 187. *num.* 12. *Pirouano*.
Lis facit conſtituere quem in mala fide. *deciſ.* 280. *num.* 2. *Coccino*.
Lis ſeu controuerſia non poteſt amplius moueri ſuper his, quæ continentur in ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum. *deciſ.*60. *num.*5. *Motmanno*.
Lis ſuper titulo beneficij opus eſt, quod ſit ad validitatem ſubrogationis gratioſæ. *d.* 71. *n.*10. *Vbaldo*.
Lis ſufficit, vt eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata ad effectum vt ſubrogatio gratioſa habeat locum. *deciſ.*71. *num.* 12. *Vbaldo*.
Lis grauis ſuper maiori parte bonorum, quando eſt inter virum, & vxorem, ex coniectura tunc poteſt præſumi maritum futurũ eſſe ſæuiorem. *deciſ.*155. *num.*46. *Coccino*.
Lis vbi non adeſt, nec probabilis timor litis, tranſactio verè non eſt. *deciſ.*271. *num* 21. *Merlino*.
Lis adeò extinguitur per tranſactionem, vt non dicatur amplius ſtatum. *deciſ.*204. *num.*5. *Dunozetto*.
Litis expenſæ debentur procuratori, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ. *deciſ.*10 *num.* 10. *Ghiſilerio*.
Litis finitæ exceptio oritur ex eo, quod quis renunciauit iuribus ſuis. *deciſ.*92. *num.*16. *Merlino*.
Litis ingreſſum impedit tranſactio, cum ſit exceptio litis finitæ. *deciſ.*86. *num.*1. *Ghiſilerio*.
Litis timor ex prætenſione etiam non iuridica, ſufficit vt ſuſtineatur tranſactio. *dec.*281. *nu.*6. *Panzirolo*.
Lite pendente coram vno Iudice, non poteſt procedi coram alio. *deciſ.*91. *num.* 20. *Vbaldo*.
Lite pendente, licitum eſt hæredi vniuerſali capere poſſeſſionem bonorum defuncti, & continuare ius quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penès defunctum. *deciſ.*73. *num.*3. *Merlino*.
Lites nõ ſunt inſtaurandæ, ſi ſemel per tranſactionem fuerint extinctæ. *deciſ.*86. *num.*5. *Ghiſilerio*.
à Lite qui eximitur, ſatis lucratur. *deciſ.*86. *num.*21. *Ghiſilerio*.
à Lite eo ipſo quod diſceditur, probatur vtilitas tranſactionis. *deciſ.*86. *num.* 20. *Ghiſilerio*.
de Lite ea, in gratia non eſt facienda mentio, quæ agitur inter diuerſas perſonas, & de re diuerſa. *deciſ.*11. *num.*17. *Ghiſilerio*.
in Lite ſi quis non eſt, nec eam ſciuit, non poteſt negari in eo bona fides. *deciſ.*35. *num.*9. *Veroſpio*.

LITERÆ APOSTOLICÆ.

Literæ Apoſtolicæ, ſi non ſint iuſtificatæ, nequaquam ſunt exequendæ. *deciſ.* 166. *num.* 1. *Merlino*.
Literæ Apoſtolicæ, ſi ſint iuſtificatæ, retinent priuilegium viæ executiuæ. *deciſ.*187. *num.*1. *Pirouano*.
Literæ Apoſtolicæ dicuntur ſubreptitiæ ex defectu iuſtificationis narratorum. *deciſ.*295. *n.*1. *Panzirolo*.
Literæ Apoſtolicæ cenſentur iuſtificatæ ſpatio 30. annorum. *dec.*226. *num.* 4. *Coccino*.
Literæ Apoſtolicæ, de quarum iuſtificatione non dubitatur, de ſui natura habent executionem paratam. *deciſ.*199. *num.* 2. *Vbaldo*.
Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſine dubio habent executionem paratam. *deciſ.* 133. *num.* 1. *Ghiſilerio*.
Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, vel pro talibus habentur, non eſt locus clauſulæ arbitrio, propter paratam executionem. *deciſ.* 109. *nu.* 22. *Ghiſilerio*.
Literæ Apoſtolicæ propter ſui reuerentiam habent executionem paratam. *deciſ.*27 *nu.*1. *Dunozetto*.
Literę Apoſtolicę tunc habent executionem paratam quando ſunt iuſtificatæ. *deciſ.*27. *nu.*2. *Dunozetto*.
Literarum Apoſtolicarum vigore, immiſſionem Capitulum poteſt impedire, ſi allegez exceptionem reſultantem ex Indulto Apoſtolico. *deciſ.*27. *num.* 14. *Dunozetto*.
Literis Apoſtolicis danda eſt executio, & prouiſo immiſſio, quando gratia eſt plenè iuſtificata. *dec.*92. *num.*11. *Merlino*.
pro Literis Apoſtolicis iuſtificatis competit immiſſio ad inſtar l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. *deciſ.* 133. *num.* 2. *Ghiſilerio*.
in Literis prouiſionis beneficij reſignati non fit mentio de conditionibus ad fauorem reſignãtis, ſed talis mentio fit in literis reſeruationis penſionum. *deciſ.*63. *num.* 11. *Motmanno*.
Et iſte eſt ſtylus Officialium Curiæ, qui ſtylus attendendus eſt. *ibidem num.*11.
Literarum remiſſorialium forma eſt ſeruanda. *deciſ.* 36. *num.* 11. *Ghiſilerio*.
Literarum Cambij tranſmiſſio, & receptio, de per ſe non pariunt liberationem. *d.* 227. *n.* 5. *Panzirolo*.
Literas Cambij ſi ſocius ſcribat ſub eius nomine, & conſocij, ex hoc oritur præſumptio, quod pecunię ſint communes. *deciſ.*243. *num.*5. *Dunozetto*.
per Literas, & partitas librorum mercantiliter tentorum regulariter probatur realitas cambiorum. *deciſ.*66. *num.*2. *Motmanno*. & quando id non procedat. vide *ibidem num.* 3.
Literæ miſſiuæ non æquiualent inſtrumento. *dec.*100. *num.* 9. *Motmanno*.
Literæ plenè probant intentionem ſcribentis. *dec.*10. *num.* 3. *Ghiſilerio*.
Literæ miſſiuę plenè probant contra ſcribentem. *deciſ.* 20. *num.*19. *Ghiſilerio*.
per Literas miſſiuas poteſt fieri ratificatio. *deciſ.* 82. *num.*5. *Motmanno*.
Literarum ignarus, licet quis ſit, tamen poteſt eſſe ſagax, diligens, practicus, &c. in negocijs peragẽdis. *deciſ.*244. *num* 4. *Dunozetto*.
LITERATVRAM in Clerico ſi requirat beneficiũ, requiritur, quod iſta qualitas interueniat de tempore examinis, & non poſt. *deciſ.* 147. *num.* 7. *Pirouano*.

L O C A.

Loca Montium, quando qui emit, vel inſolutum recipit, & ſcit, quod ſunt vinculata ad fauorem tertij; ex tali notitia ſolum inferri poteſt, Quod recipiens non valeat excipere de re ſibi libere non tradita; non autem, quod perſonaliter ad dictum onus ſe obligauerit. *dec.*77. *nu.*16. & 20. *Merlino*.
Loca Montium veniunt etiam appellatione bonorũ ſtabilium. *deciſ.*83. *num.*15. *Coccino*.
Locorum Montium vinculatorum liberam reſignationem, ſi Secretarij admittant, in quam pœnam incurrant. *deciſ.*77 *nu.*34. 35. & 36. *Merlino*.
Locorum Montium Secretarij. *vide infra in verbo Secretarij Locorum montium*.
Loca Montium tranſeunt in ſecundum emptorem liberè abſque vllo onere: & hoc prouiſum eſt, ne publicum, & liberum eorum impediatur commercium. *deciſ.*77. *num.*20. *Merlino*.

Loca Montium dum libere reſignantur, hypothecam non recipiunt, & in ſecundum emptorem abſque vllo onere transferuntur. *deciſ.77. nu.19. Merlino.*
Loca Pia, & Eccleſiæ nunquam moriuntur. *dec.211. num.26. Merlino.*

L O C A T I O.

Locatio cenſetur facta pro penſione correſpondente fructibus, & ſic præſumendum eſt, dum contrarium non probatur. *deciſ.14. num. 10. Ghiſilerio.*
Et tunc intrat præſumptio pro contractu locationis, non autem emphyteutici. *ibidem num. 11.*
Locatio licet aliqua conceſſio reputetur, tamen eſt emphyteuſis, ſi locatio fuerit facta pro modica pẽſione. *ibidem num. 8.*
Et hoc vt ſit verum, debet probari dicta modica penſio. *ibidem num. 9.*
Locatio ſi poteſt fieri in perpetuum, multo magis poterit fieri ad tempus, ſcilicet ad tertiam, & quartam generationem. *ibidem num.7.*
Locatio eſt quædam conceſſio in emphyteuſim viribus, & effectu. *ibidem num. 15.*
Locatio perpetua non concordat cum contractu emphyteutico. *ibidem num. 47.*
Locatio in perpetuum, & emphyteuſis ex precio annuo, ſeu annua penſione, differunt, & cognoſcuntur. *ibidem num. 24.*
Locatio eſt ipſo Iure nulla, quando certa merces nõ fuit conſtituta. *deciſ.200. num.12. Dunozetto*
Locationes ſi ſint plures, & ſucceſſiuæ, præſumuntur effectuatæ. *deciſ.213. nu.24. Ghiſilerio.*
Locationes multæ, & arrendamenta, concurrentibus adminiculis probant valorem beneficiorum. *deciſ. 186. num.8. & 16. Ghiſilerio.*
Locationis, & conductionis contractu mediante, qui domum inhabitat, propriè dicitur inquilinus. *deciſ. 14. num.3. Ghiſilerio.*
Locatio in perpetuum habet magnam ſimilitudinem cum cõtractu emphyteutico, adeout de vtroque promiſcuè loquantur Iuris conditores. *ibidem num 3.*
Et id procedit, quia vtriuſque eadem eſt ratio. *ibidem num. 14.*
Locationis contractus ſi partes conficere voluerint, minimè contractus ille emphyteuticus erit, neque eius legibus ſubijcietur. *ibidem num. 16.*
Locationis perpetuę naturæ repugnat tranſlatio vtilis dominij. *ibidem num 20.*
Locationi naturæ an conueniat reſeruatio directi dominij. *ibidem num 28.*
Locationi perpetuę conuenit reſeruatio dominij directi, in qua non transfertur directum, ſed vtile tantum dominium. *ibidem num. 30.*
Locationis naturæ, optimè cõgruit promiſſio faciendi in domo repartitiones, & neceſſaria melioramẽta. *ibidem num.37.38. & 39.*
Locationi non propriè conuenit conceſſio ad lõgum tempus, ſed bene emphyteuſi. *ibidem num. 6.*
Locationis merces, ſi ſit collata in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit mercedem diffinire, reſoluitur contractus. *deciſ.172. num.2. Merlino.*
Locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile, tunc probant valorem rerum. *deciſ.186. num.11. Ghiſilerio.*
Locationes, & conductiones plures reſpectiuè ſi ſint inter ſe vniformes, præſumuntur factæ pro iuſta, & conſueta mercede. *ibidem num.14.*
Locationes perpetuæ ſunt contractus emphyteutici noſtri temporis. *deciſ. 14. num.23. Ghiſilerio.*
Locationum effectuatio ex quo appareat. *deciſ.213. num 25. Ghiſilerio.*
Locationum, & exactionum actus poteſt fieri in qualibet parte loci generalis: & ideò, quando ſuper hoc celebratur inſtrumentum, non videtur de neceſſitate exprimendus locus loci particularis. *deciſ. 113. nu.7. Ghiſilerio.*
ad Locationem perpetuam non debet trahi id quod eſt diſpoſitum in emphyteuſis contractu. *deciſ.14. nu.26. Ghiſilerio.*
de Locationũ effectuatione non poteſt dubitari, quando ſunt plures, & ſucceſſiuæ. *d.186.n.19. Ghiſilerio.*
ex Locationibus non probatur verus valor rerum. *deciſ.46. num.12. Dunozetto.*
ex Locatione in perpetuum transfertur poſſeſſio, & vtile dominium ſicuti accidit in emphyteuſi. *d.14. num.16. & 17. Ghiſilerio.*
in Locatione perpetua non habet locum l. fin. C. de iur. emphyt. *ibidem num.22.*
LOCATOR non ſibi, ſed Domino poſſidet. *deciſ.23. nu.7. Pirouano.*
LOCVPLETARI quis non debet cum aliena iactura. *deciſ.172. num. 40. & 42. Merlino.*
Locupletior, & ditior, quis præſumitur in dies effici. *deciſ. 115. nu. 3. Coccino.*

L O C V S.

Locus, vbi eſt decreta citatio, non attenditur, ſed locus, pro quo fit ad comparendum. *deciſ.36. num. 15. Ghiſilerio.*
Locus certus nõ eſt de ſubſtantia Capituli. *ibid.n.7.*
Locus omnis, vbi Capitulum congregatũ eſt, dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus. *ibidem num.6.*
Loci ſtatuta particularia ſunt ſeruanda, non autem generalia Prouinciarum. *deciſ.145. nu.28. Pirouano.*
Loci qualitas poteſt remouere præſumptionem metus. *deciſ.343. nu.20. Ghiſilerio.*
de Loci origine, vbi quis impetrauit beneficiũ, quòd ſi probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama. *deciſ. 92. num.6. Merlino.*
ex Loci diſtantia, & temporis interuallo, & qualitate itineris deducitur ſcientia tempore aſſecurationis de ſtatu mercium. *deciſ.229. num.6. Merlino.*
in Loco ſolito ſi non poſſit congregari Capitulum propter aliquam iuſtam cauſam, non proptereà minus poteſt conuocari in alio loco. *deciſ.36. nu.8. Ghiſilerio.*
LOCVTIO alternatiuè concepta ſufficit quod in altera tantum parte verificetur. *deciſ. 185. num.5. Mormanto.*

L V C R V M.

Lucrum ab onere formatur, & deſcendit. *deciſ. 19. num. 8. Merlino.*
Lucrum an præſumatur eſſe in ſocietate. *deciſ. 214. num.18. Pirouano.*
Lucrum dotale debetur vxori vigore Statuti Vrb. lib.1. cap. 131. ſi per ipſam non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur. *deciſ. 307. num.9. Dunozetto.*
Lucrum dotale non debetur, quando matrimonium eſt nullũ ob impotentiã viri. *d.237.n.8. Dunozetto.*

Lucrum dotale prætendens vxor vigore Statuti Vrb. lib.1. cap.131. concludenter tenetur probare matrimonij conſummationem. *deciſ.237. num. 3 Dunozetto.* & vide *nu.5.6. 7. & 8.*
Lucrum dotale vxor prætendere poteſt mortuo marito, ſtante Statuto Vrbis lib.1. cap.131. *dec.237. num.1. Dunozetto. & dec.250. nu. 1. Merlino.*
Lucra nuptialia ſpectāt de iure ad filios, licet nō ſint hæredes patris, vel matris. *deciſ.117.n.10. Vbaldo.*
Lucrum dotale ſemper debetur vigore Statuti Vrb. lib.1. cap.131. niſi expreſsè ſit remiſſum. *dec.250. nu.3. & 4. Merlino.*
Lucrum dotale, & dos differunt. *deciſ.250. num.14. Merlino.*
de Lucro captando agens minus fauorabile eſt, quā agens de damno vitando. *deciſ.329.n.37. Merlino.*
Lucratur ſatis, qui eximitur à lite. *deciſ.86. num.21. Ghiſilerio.*

M

MAGISTRATVS.

Magiſtratus etiam minores, poſſunt irrogare incidenter mulctas ad defenſionem iuriſdictionis ſibi conceſſæ. *deciſ.254. num.25. Merlino;*
Magiſtratus minores, & municipales, licet mulctæ indictionem non habeant propriè. *deciſ.253.n.23. Merlino;*
Attamen habent aliquam coërctionem, nempe pignorum captionem, qua iuriſdictionem ſuam expediunt, & defendunt à ludibrio, & contemptu non obtemperantium. *ibid. num.24.*

MAIOR.

Maiores 20. annis in omnibus proinde habentur, ac ſi eſſent maiores 25. annis, & hoc procedit in Vrbe, vbi viget tale ſtatutum. *deciſ.266. num.5. Motmanno.*
Maiori numero perſonarum fauendum magis eſt. *deciſ.160. num.32. & 29. Pirouano.*

MANDANS.

Mandans tenetur ad expenſas factas per mandatarium. *deciſ.342. num.4. Ghiſilerio.*
Mandans regulariter tenetur ad refectionem expenſarum mandatario. *deciſ.10. num.4. Ghiſilerio.*
Mandans, qui poſtquam procuratorem ſuum conſtitutum ad acceptandum beneficium certi valoris, ſciuit acceptaſſe beneficium minoris, & fructus illius exegit, dicitur conſenſiſſe tali acceptationi. *deciſ.82. num.4. Motmanno.*
Mandans, & mandatarius; quando ambo ſunt mercatores, verba mandati ſunt accipienda, iuxta id, quod eſt ſolitum inter mercatores. *deciſ.158. n.6. Motmanno.*
Mandans tenetur conſeruare indemnem mandatarium. *deciſ.158. num.2. Motmanno.*
Mandantis declarationi ſtandum eſt, & maximè in dubijs. *deciſ.63. num.7. Motmanno.*
Mandantis mens quando eſt probata; ſi in mandato adſint verba directè contraria eius menti, pro non appoſitis ſunt habenda. *deciſ.63.n.8. Motmanno.*
MANDATORES per procuratorem non obligantur, niſi circa contenta in mandato. *deciſ.79.n.12. Quejpo.*

MANDATARIVS.

Mandatarius fines mandati excedēs aliud negotium gerere videtur, ad quod mandatum non habet. *deciſ.79. num.5 & 6. Quejpo.*
Mandatarius id quod nomine mandantis geſſit, non debet ei eſſe damnoſum. *deciſ.70.n.7. Motmanno.*
Mandatarius debet ſeruari indemnis in eo, quod ſoluit cauſa mandati. *deciſ. 70. num. 8. Motmanno.*
Mandatarij factum verè, & propriè eſt factum mandantis. *deciſ.285. num.6. Motmanno.*
Mandatarius, qui ſuſcepit, & adimpleuit mandatum, non eſt honeſtum vt damno afficiatur. *deciſ. 10. num.5. Ghiſilerio.*
Mandatarius non eſt releuandus à mandante, quando geſſit rem minus vtiliter extra fines mandati, & mandantis intentionem. *deciſ. 158. num. 4. Motmanno.*
Mandatarius vt conſeruetur indemnis à mandante, quid requiratur. *deciſ.158. num.3. Motmanno.*

MANDATVM.

Mandatum præſumitur ex impenſa non leui, veluti quia excedit ſummam iuliorum 10. *dec.187. n.16. Pirouano.*
Mandatum procuratoris, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quicquam facere. *dec.20. num.30. Ghiſilerio.*
Mandatum de aſſociādo, regulariter vigore clauſulæ conſtituti conceditur. *deciſ.65. num 1. Dunozetto.*
Mandatum de aſſociando regulariter conceditur vigore clauſulæ conſtituti. *deciſ.34.n.1. Dunozetto.*
Mandatum de aſſociando, ex clauſula conſtituti denegatur quando conſtitutarius poſt mortem conſtituentis eſt negligens in apprehendendo poſſeſſionem naturalem, & patitur per alium occupari. *dec.34. num.2. Dunozetto.*
Mandatum de re, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes, per mortem mandantis etiam re non integra expirat. *deciſ.38. num.66. Dunozetto.*
Mandatum probari poteſt præſumptionibus, & coniecturis. *deciſ.187. nu.14. Pirouano.*
Mandatum ſimpliciter ad reſignandum poteſt reuocari. *deciſ.130. num.1. & 30. Quejpo.*
Mandatum de præſentando à patrono factum, ſi reuocetur, & ante ſcientiam reuocationis ille præſentet, tenet talis præſentatio. *deciſ.130. num.7. Quejpo.*
Mandatum poteſt acceptare procurator non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi. *deciſ.104. n.35. Coccino.*
Mandatum poteſt procurator pinguius, & vtilius adimplere, faciendo meliorem conditionem Domini. *deciſ.194. num. 5. Merlino.*
Mandatum ſufficiens eſt neceſſarium ad opponendū, prout requiritur de iure. *deciſ.289. nu.74. Coccino.*
Mandatum ſpeciale requiritur, ad hoc vt procurator admittatur ad iurandū in eius animam. *deciſ. 289. num.53. Coccino.*
Mandatum de aſſociando, quando eſt nullum, non modo in illius executione eſt ſuperſedendum. *deciſ.260. num.1. Motmanno;*
Sed etiam eſt permiſſa appellatio. *ibidem num.2.*
Mandatum eſt nullum, & iniuſtum propter crediti incertitudinem. *dec.143.n.7. Pirouano.*
Mādatum præſumitur ex productione iurium, & impenſa.

pendit. *deciſ.*104. *num.*43. *Coccino*.

per Mandatum generale de citando à Papa factum, non poteſt, per edictum citari, ſed requiritur ſpecialis mentio. *deciſ.*104. *nu.*5. *Pirouano*.

Mandatum præſumptum ſufficit, etiam vbi à lege, vel ſtatuto expreſsè requiritur. *deciſ.*222. *num.*13. *Buccabella*.

Mandatum relaxatum ex falſa cauſa non meretur executionem. *deciſ.*185. *num.*14 *Motmanno*.

Mandatum ſi procurator ſuſceperit, cogi poteſt ad illud exequendum. *deciſ.*64. *num.*3. *Ghiſilerio*.

Mandatum ex quibus præſumatur præceſſiſſe. *deciſ.* 222. *num.*16. *Buccabella*.

Mandatum datum alicui ad aliquid peragendum, bene dicitur conſtare ex inſtrumento publico. *deciſ.*10. *num.*1. *Ghiſilerio*.

Mandatum ſufficit vt impleatur, quomodo poſſibile eſt, ſi aliter impleri non poſſit. *deciſ.*64. *num.*5. *Ghiſilerio*.

Mandatum generale habēs procurator, ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud ad ſpeciem. *dec.*124. *nu.*57. & 58. *Coccino*.

Mandatum ſi procurator non acceptauerit, nec eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea. *dec.*166. *num.*14. *Motmanno*.

Mandatum debet reſtringi ad id, quod fieri poteſt. *deciſ.*93. *num.*2. *Queipo*.

Mandatum poteſt procurator pinguius, & vtilius adimplere. *deciſ.*6. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

Mandatum procuræ præſumitur ex notabili impenſa per comparentem facta, & ex productione iurium. *deciſ.* 7. *num.*8. *Pirouano*.

Mandatum cōtra aſſecuratores nauium obligatus in forma Cameræ relaxatur quando non fuit impleta promiſſio. *deciſ.*24. *num.*5. *Ghiſilerio*.

Mandatum per compulſum procuratores canti producunt, & poſtea illud in certa cauſa acceptant. *deciſ.*134. *num.*33. *Coccino*.

Mandatum ad eligendum perſonam incertam de certis, expirat morte mandantis. *deciſ.*38. *num.*70. *Dunozetto*.

Mandatum de manutenendo reuocari poteſt quandocumque, prout magis, vel minus de poſſeſſione conſtat. *deciſ.*313. *num.*3. *Panzirolo*.

Mandatum re integra reuocari poteſt. *dec.*24. *nu.*12. *Ghiſilerio*.

Mādatum præſumitur in eo qui iura produxit, & rubricaturam ſoluit. *deciſ.*396. *num.*9. *Veroſpio*.

Mandatum, quo Procurator vtitur nomine principalis, ex æquitate debet ſuffragari parti, vt illa poſſit contra talem Procuratorem exequi citationes, & inhibitiones, quæ exequendę eſſent contra principalem. *deciſ.*396. *num.*10. *Veroſpio*.

Mandatum in vim obligationis Cameralis non poteſt relaxari, niſi præcedat liquidatio debiti. *deciſ.* 24. *num.*16. *Ghiſilerio*.

Mandati vices ſuſtinet ratificatio, etiam in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum. *deciſ.*194. *num.*13. *Merlino*.

Mandati procuræ acceptatio eſt neceſſaria. *dec.*104. *nu.*36. *Coccino*.

Mandati expreſſa reuocatio non intimata non releuat. *deciſ.* 130. *num.*4. *Queipo*.

Mandati defectus bene tollitur ex pluribus comparitionibus, & ex impenſa facta in proſequutione litis. *dec.*102. *num.*4. *Vbaldo*.

Mandati fines ſi procurator exceſſerit, quando principalis dicatur id ratum habere. *deciſ.*82. *num.*3. *Motmanno*.

Mandati actio etiam competit, quando conſtat de mandato tacito, vel præſumpto. *deciſ.* 222. *nu.*12. *Buccabella*.

Mandati actio non competit, quando non præceſſit mandatum. *deciſ.*222. *nu.*11. *Buccabella*.

Mandati de auferendo bona vigore, non eſt procedēdum ad effectum immiſſionis in poſſeſſionem. *deciſ.*185. *nu.*2. *Motmanno*.

Mandati forma, ſi dicat, quod capiātur bona valoris &c. nequaquam eſt illi conſona immiſſio in verā, & realem poſſeſſionem *dec.*257 *nu.*2. *Motmanno*.

Mandati formam procurator diligenter obſeruare debet, ad hoc vt validè agat. *deciſ.* 79. *num.* 4. *Queipo*.

Mandati fines, quando procurator excedit, non remanet obligatus Dominus. *deciſ.*79. *num.* 1. *Queipo*.

Mandati ad negotia expreſſa reuocatio, ante intimationem, vel ſcientiam non ſortitur effectum. *deciſ.* 130. *num* 8. *Queipo*.

Mandati verbis, quando liceat procuratori præferre mentem ipſius mā dātis. *deciſ.*63. *n.*6. *Motmanno*.

Mandato præambulo quando multo magis æquipollet ratificatio. *dec.*82. *num.* 8. *Motmanno*.

Mandati fines per procuratorem non ſunt negligendi. *deciſ.*82. *num.*2. *Motmanno*.

Mandato præambulo æquipollet ratificatio. *deciſ.*82. *num.*7. *Motmanno*.

Mandato æquiparatur ratificatio. *deciſ.*194. *num.*8. *Merlino*.

à Mandato exceſſiuo pars appellare poteſt. *deciſ.*185. *num.*11. *Motmanno*.

ad Mādati limites præſumitur reſtricta aliqua obſeruantia, quando ad illud obſeruandum, quis fuit compulſus per cenſuras. *dec.*15. *num.*12. *Coccino*.

ex Mandati defectu ſententia nō annullatur, ſi de eo mandato ex coniecturis conſtet. *deciſ.*1. *num.*12. *Coccino*.

in Mandati præcedentis vim præſumitur procurator omnia in dubio geſſiſſe. *dec.* 64 *num.* 4 *Ghiſilerio*. Et hoc procedit etiā si de dicto mandato non ſit facta mentio. *ibid num.* 4.

in Mandato mens, & effectus, verbis præferri debet. *deciſ.*194. *num.*11. *Merlino*.

in Mandato contenta, ſi executor præuertat, exequutio nullius eſt momenti. *deciſ.*257. *num.* 6. *Motmanno*.

in Mandato aliquo verba, quantumuis præciſa, debēt regulari ſecundum mentem mandantis. *deciſ.*100. *num* 8 *Motmanno*.

in Mandato clauſularum amplitudo operari ſolet, vt exceſſus in procuratore conſiderari non poſſit. *deciſ.*194. *num.*6 *Merlino*.

in Mandato, ſi ſint appoſita verba illa, & generaliter omnia &c. reſtringuntur, per illa, in præmiſſis neceſſaria. *deciſ.*79. *num.* 13. *Queipo*.

MANVALIA Notariorum ſunt, quæ diuerſorum manibus ſunt conſcripta, & continent acta, & proteſtationes iudiciales. *deciſ.*113. *num.*1. *Ghiſilerio*.

MA-

MANVS Notarij recognoſci debet, vt inſtrumentũ dicatur eſſe in forma probanti. *deciſ.* 113. *num.* 12. *Ghiſilerio*.
Manus dextræ cõceſſionem vtrum neceſſario importet receptio honorifica. *deciſ.* 15. *num.* 7. *Coccino*.

M A N V T E N T I O.

Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis. *deciſ.* 326. *nu.* 1. *Dunozetto*.
Manutentio non datur, niſi ad limites poſſeſſionis. *deciſ.* 253. *num.* 26. *Merlino*.
Manutentio concedenda eſt poſſidenti de tempore motæ litis. *deciſ.* 282. *num.* 1. *Panzirolo*.
Manutentio poſſeſſori non poteſt denegari. *dec.* 107. *num.* 2. *Merlino*.
Manutentio datur ad limites poſſeſſionis. *deciſ.* 15. *num.* 13. *Coccino*.
Manutentio cõpetit Prælato nomine Eccleſiæ, etiam ſi ipſe inutiliter contraxerit, & habuerit ſe pro ſpoliato. *deciſ.* 275. *num.* 17. *Coccino*.
Manutentio non poteſt dari, ſi de poſſeſſione non conſtet. *deciſ.* 282. *num.* 9. *Panzirolo*.
Manutentio nullo modo dari poteſt ei, qui dimiſſioni poſſeſſionis conſenſit. *deciſ.* 282. *n.* 5. *Panzirolo*.
Manutentio debetur poſſidenti ciuiliter. *deciſ.* 275. *num.* 3. *Coccino*.
Manutentio competit Eccleſiæ ratione ciuilis poſſeſſionis, licet alius occupauerit naturalem. *dec.* 275. *num.* 7. *Coccino*.
Manutentio competit probanti ſuam poſſeſſionem exigendi, vel ex ſolutionibus pluries factis in vim tituli præambuli, vel ex confeſſione partis aduerſæ. *deciſ.* 337. *num.* 1. *Veroſpio*.
Manutentionis effectus per quas exceptiones non impeditur. *deciſ.* 35. *num.* 3. *Veroſpio*.
in Manutentionis iudicio nõ admittuntur exceptiones contra teſtes. *deciſ.* 156. *num.* 4. *Coccino*.
Manutentionem an poſſit petere ille, cui competit interdictum, vnde vi. *deciſ.* 78. *nu.* 13. *Dunozetto*.
Manutentionem quis petere non poteſt, ſi habuit ſe pro ſpoliato. *deciſ.* 326. *num.* 9. *Dunozetto*.
à Manutentione petita vt quis repellatur, ſufficit renunciatio, vtcumque facta. *deciſ.* 122. *num.* 8. *Ghiſilerio*.
ad Manutentionem ea, quæ reſpiciunt, in his ſufficit vnicus teſtis. *deciſ.* 15. *num.* 14. *Coccino*.
ad Manutentionem obtinendam nullum ius tribuunt actus recentes, & qui dederunt cauſam liti. *deciſ.* 191. *num.* 12. *Ghiſilerio*.
ad Manutentionis effectum non ſuffragatur ius, & cauſa vniuerſalis, quoties alius reperitur in poſſeſſione particulari alicuius rei. *deciſ.* 253. *nu.* 30. *Merlino*.
ad Manutentionem impediendam quando actio fideicommiſſarij ſit ſufficiens. *deciſ.* 35. *num.* 4. & 5. *Veroſpio*.
ad Manutentionis effectum magis attenditur cauſa vniuerſalis actus, & iuriſdictionis actus, quam illius exercitium. *deciſ.* 253. *num.* 29. *Merlin*.
in Manutentionis iudicio, exceptio an bona alienata æquent valorem detractionum, non admittitur. *deciſ.* 35. *num.* 6. *Veroſpio*.
in Manutentionis iudicio ſufficiunt leuiores probationes. *deciſ.* 156. *num.* 2. *Coccino*.
pro Manutentione ſi quis inſtet, non poteſt dici, quod habuerit ſe pro ſpoliato. *deciſ.* 330. *num.* 9. *Dunozetto*.
MANVTENENDA non eſt poſſeſſio vitioſa. *deciſ.* 84. *num.* 8. *Motmanno*.

M A R I T V S.

Maritus dicitur pro parte ſubſtinuiſſe onera matrimonij, ſi filios aluerit. *deciſ.* 280. *num.* 14. *Coccino*.
Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio accidit eius culpa. *deciſ.* 300. *n.* 2. *Pirouano*.
Maritus tenetur ad reſtitutionem dotis, quando Thori ſeparatio ob eius ſæuitiam ſecuta eſt. *deciſ.* 280. *num.* 1. *Coccino*.
Maritum diuitem intereſt vxori habere, vt ſibi poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem ornatum ſuppeditare. *deciſ.* 44. *num.* 12. *Merlino*.
Maritus, licet fateatur ſe recepiſſe dotem, tamen quando non conſtet de eius vera, & reali ſolutione. *deciſ.* 55. *num.* 20. *Ghiſilerio*.
Maritus non gaudet beneficio, ne egeat, dum Thori ſeparatio eſt ſecuta propter eius ſæuitiam. *dec.* 231. *num.* 11. *Coccino*.
Maritus non poteſt accuſare vxorem, quo ad amiſſionem dotis, ſi vxor ipſa ab eo, propter illius ſæuitiam aufugiens, adulterium commiſerit. *deciſ.* 155. *num.* 21. *Coccino*.
Maritus gaudet priuilegio ne egeat, quando locus eſt reſtitutioni dotis, propter eius vergentiam ad inopiam. *deciſ.* 231. *num.* 10. *Coccino*.
Maritus, quando gaudet priuilegio ne egeat, an dotem debeat reſtituere. *deciſ.* 231. *num.* 7. *Coccino*.
Maritus quantumcunque confiteatur in inſtrumento dotandi dotem ſibi datam eſſe, poteſt nihilominus exceptionem non numeratæ pecuniæ opponere. *deciſ.* 55. *num.* 19. *Ghiſilerio*.
Maritus ex quibus præſumatur, quod benè tractauerit ſuam vxorem. *deciſ.* 323. *num.* 22. 23. & 30. *Remboldo*.
Maritus ex cauſa poteſt punire vxorem. *deciſ.* 324. *num.* 16. *Remboldo*.
Maritus ſi percuſſerit vxorem, quando iſta percuſſio non ſit cenſenda atrox, ita vt non ſit inferendum ad ſæuitiam. *ibidem num.* 24.
Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem, ex hoc poteſt deſumi probabile argumentum, quod etiam in poſterum ſæuiet in ipſam. *ibidem num.* 28.
Maritus inſtitutus, ſi repudiauerit hæreditatem animo donandi vxori, quæ ſibi forte erat ſubſtituta, repudiatio tenet, non obſtante quod donatio inter virum, & vxorem ſit prohibita, & quare. *deciſ.* 320. *num.* 9. & 10. *Remboldo*.
Maritus ſi ſemel percuſſerit vxorem, ſi dicta percuſſio non fuerit acris, & prouenerit ex inſolita iræ accenſione, cui vxor cauſam dedit, ceſſat coniectura, quod in poſterum etiam crudelis contra eam ſit futurus. *deciſ.* 324. *num.* 29. *Remboldo*.
Maritus pro reſtitutione dotis ſemper conueniri poteſt inſolidum, quamuis non illi, ſed alteri ſoluta fuerit dos. Quid in dote ſoluta ſocero, & genero ſimul. *deciſ.* 318. *num.* 21. 23. & 24.
Mariti bona, vxor cenſetur contrectaſſe potius iure familiaritatis, quam dominij. *deciſ.* 265. *num.* 9. *Motmanno*.
Mariti confeſſio ſimulata de dote recepta, nec etiam iura-

iuramento roboratur. *deciſ.259.nu 10.Buccabella.*

Mariti confeſſio facta de receptione dotis,nõ conſtito de vera eius numeratione, eam quantitatem vxori donare videtur in fraudem legis prohibentis donationem inter virum & vxorem. *deciſ. 55. num. 12. Ghiſilerio.*

Mariti confeſſio de dote recepta, dum timet proximam confiſcationem præſumitur facta ad fauorem vxoris,& in fraudem fiſci *dec.259 n 7. Buccabella.*

Mariti ſolent facere expedire diſpenſationes,&c.abſque eo quod vxores aliquid ſciant ante gratiam obtentam. *deciſ.273. num.7. Panzirolo.*

Mariti, quod dent occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt Reipublicæ. *deciſ.155. num.27. Coccino.*

Mariti aduerſus ſanguinem ſuum corrumpuntur à nouercis. *deciſ.247. num.16. Motmanno.*

Marito non præſumitur fuiſſe numeratam dotem ab eo confeſſatam,ſi non conſtet,quod ipſe vxori ſubminiſtrauerit alimenta. *dec 55. num 21. Ghiſilerio.*

Marito iuueni, & minori non eſt veriſimile, quod libere ſit ſoluta dos, cum de facili potuiſſet eam conſumere. *deciſ.55. num.23. Ghiſilerio.*

Marito vergente ad inopiam ſi vxor accipiat aliqua bona dicti mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis. *deciſ.46. num.5 Dunozetto.*

Marito ipſi eſt ſoluenda dos pro oneribus matrimonij. *deciſ.52. num.17. Merlino.*

Marito non debentur fructus dotis de tempore non ſupportationis onerum matrimonij. *deciſ.240. num. 12. Motmanno.*

Marito cum magna cauſa eſt permiſſum carcerandi vxorem. *deciſ.239. num.13. Pirouano.*

Marito cenſetur facta principaliter dotis ſolutio,contemplatione tamen vxoris.*deciſ.52.n.12. Merlino.*

Maritum quod mulier conuenit, vt ei reſtituat dotem, tunc non condemnatur niſi in quantum facere poteſt. *deciſ.231. num 1. Coccino.*

à Marito ſi pure ſit collata donatio in vxorem, eſt ipſo iure nulla *deciſ.12. num.28. Coccino.*

ad Maritum ſpectant fructus dotis in recompenſationem onerum matrimonij. *deciſ.259. num. 10. Buccabella.*

ad Maritum ſpectant fructus dotis, & ideo vxor in eis non habet intereſſe.*deciſ.44. num.11.14.& 15. Merlino.* Sed contra vide *num.12.*

inter Maritum, & vxorem reconciliationis neceſſaria conſequentia an oriatur ex iteratis conceptibus. *deciſ.277. num.29. Pirouano.*

MASCVLINVM.

Maſculinum non concipit fœmininum,quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de maſculis, & poſtea de per ſe de fœminis. *deciſ.215.num.3. Pirouano.*

Maſculinum non concipit fœmininum, quando ſequeretur aliquod abſurdum. *deciſ. 215. num.5. Pirouano.*

Maſculinum concipit fœmininum in vltimis voluntatibus,dummodo non ſit habita ratio conſeruandæ agnationis. *deciſ.179. num 5.& 7. Ghiſilerio.*

ex MASCVLINITATIS qualitate repetita nõ cõcluditur, quod fuerit habita ratio ad conſeruationem agnationis. *deciſ.272. num. 19. Ghiſilerio.*

MASCVLVS.

in Maſcolis etiam ex fœmina verificatur conditio, ſi ſine deſcendentibus maſculis, &c. quando non fuit habita ratio conſeruandæ agnationis. *dec.106. num.1.& 5. Dunozetto.*

Maſculi, etiam ſi diſponatur, quod præferantur fœminis,nihilominus fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ: ſed opinio iſta habet ſuos contradictores. *deciſ.284. num.34 & 35. Coccino.*

inter Maſculos, & fœminas differentia circa ſucceſſionem eſt de iure communi ſublata. *deciſ.206. num.24. Merlino.*

MATER.

Mater tranſiens ad ſecunda vota legitimam amittit, reſeruato illi dumtaxat vſufructu donec vixerit. *deciſ. 242. num. 3. Merlino.*

Mater, quicquid conſequitur ex ſubſtantia primi viri & ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij, tenetur reſeruare eiſdem filijs primi matrimonij, nõ autẽ filijs alterius matrimonij.*d.80.n.3.Merlino.*

Mater binuba tenetur reſeruare bona primi mariti, filijs eiuſdem matrimonij. *deciſ.242.n.7.Merlino.*

Mater tutrix ex præſumpta charitate in filios. & ſtante illius nobilitate & integritate, non præſumitur conſpiraſſe in deceptionem filiorum. *deciſ.100. num.13. Merlino.*

Mater binuba ſuccedit in vſufructu bonorum filiorum mortuorum primi matrimonij. *deciſ.271. num.13. Merlino.*

Mater binuba an ſuccedat in bonis primi viri, ſi mediatè ad eam perueniant. *deciſ.271.n.14. Merlino.*

Mater binuba, nec etiam legitimam in bonis filiorum præmortuorum, niſi quoad vſufructum, retinet. *deciſ.80.num.6. Merlino.*

Mater tranſeundo ad ſecunda vota, funeſtatur prima proles, & deſeritur. *deciſ.80. num.9. Merlino.*

Mater non tenetur dotare filias. *deciſ. 137. num.11. Pirouano.*

Mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum, alium tutorem nominare non poteſt. *deciſ. 123. num. 13. Pirouano.*

Mater, quando viuit, appellatione deſcendentium maſculorum non veniunt filij ex fœmina *dec.106. num.6. Dunozetto.*

Mater, quando tranſit ad ſecunda vota,tenetur conſeruare filijs primi matrimonij quicquid habuit à primo viro, vel à filijs eiuſdem matrimonij. *deciſ. 80. num. 9. Merlino.*

Matre excluſa, omnes ſunt excluſi, qui per matrem coniunguntur. *deciſ.89. num.11. Pirouano.*

Mater, quod ſit deterioris conditionis, quam filij, Iura valdè abhorrent. *deciſ.106.nu.7.Dunozetto.*

Mater tranſiens ad ſecunda vota tenetur ſemper reſeruare quicquid conſequuta eſt ex bonis primi viri, filijs eiuſdem matrimonij, ſiue ſecundæ nuptiæ præcedant, ſiue ſubſequantur mortem dd filiorum. *deciſ.80. num.10. Merlino.*

Mater ſuccedit in bonis filiorum defunctorum poſt patrem. *deciſ.52. num.24. Merlino.*

Mater, ſi contra præceptum Teſtatoris aliquid fecerit, an ſit priuanda educatione filiorum pupillorum, & vtrum ſit committenda huiuſmodi educatio alteri conſanguineo,& viro probo. *deciſ.255. num.19. Pirouano.*

Mater tranſiens ad ſecunda vota obliuiſcitur officio, & pietate materna. *deciſ.*271. *num.*23. *Merlino.*

Mater, quando tranſit ad ſecunda vota, funeſtat memoriam primi viri, iniuriat illius fœdus, & fauorē filiorum ex d. matrimonio receptorum. *deciſ.*271. *num.*18. *Merlino.*

Matet tranſiens ad ſecunda vota, quid amittat. *deciſ.* 197. *num.*1. *Dunozetto.*

Mater, dum tranſit ad ſecunda vota, filij deſtituuntur materna charitate. *deciſ.*80. *num.*23. *Merlino.*

Mater, quando non defraudetur ſua legitima. *deciſ.* 219. *nu.* 12. *Dunozetto.*

Mater iuris benignitate non excluditur à luctuoſa filij ſucceſſione. *deciſ.*349. *nu.* 16. *Veroſpio.*

Mater, quando tranſit ad ſecunda vota, filiorum acquieſcentia operatur quoad remiſſionem iniuriæ, & contumeliæ, qua afficiuntur ipſi filij. *deciſ.* 80. *num.*17. *Merlino.* & vide *ibid. num.* 19. 20. *& ſeqq.*

Mater, ſi de tempore obitus filiorum conuolauerit ad ſecundas nuptias, ei non debetur legitima. *deciſ.* 354. *nu.*2. *Dunozetto.*

Et hoc intellige exiſtentibus alijs filijs de primo matrimonio. *ibid. num.*3.

Et hoc caſu matet habebit ſolum vſumfructum in eo, qui per eius obitum expirat. *ibid. nu* 4.

Matris legitima non habentis concurrentem in ſucceſſione, eſt tertia totius. *dec.*219. *n.*18. *Dunozetto.*

Matris legitima, quando non ſit tertia totius. *deciſ.* 219. *num.*5. *Dunozetto.*

Matris legitima in tantum angetur, in quantum excluditur ſuccedens cum matre ab inteſtato, non autem in quantum eidem relinquitur. *deciſ.* 219. *num* 15. *Dunozetto.*

Matris voluntas attendenda eſt in materia educationis filiorum, cum præſumatur melius exteris proſpexiſſe vtilitati filiorum. *deciſ* 208. *n.*13. *Gbiſilerio.*

Matris teſtimonium admittitur pro annullando matrimonio. *deciſ.*155. *num.*6. *Coccino.*

in Matris legitima, quãdo fratres, & ſorores non faciant partem. *dec.*219. *num.*6. *&* 7. *Dunozetto.*

in Matris ſucceſſione æqualiter filij primi matrimonij cum filijs ſecundi matrimonij admittuntur. *deciſ.*137. *num.*1. *Pirouano.*

ſub Matris, vel fratris poteſtate quis non eſt. *deciſ.* 40. *num.*6. *Gbiſilerio.*

Matri ſecundo nubenti debetur legitima in bonis filiorum prædecedentium, quoad bona fratrum prædecedentium, in quibus ipſi filij ſucceſſerunt. *deciſ.*242. *nu.*8. *Merlino.*

Matri potius, quam nulli alij eſt committenda educatio pupillorum, & quid ſi inter agnatos ſit controuerſia. *deciſ.*255. *num.*11. *Pirouano.*

Matri binubæ debetur vſuſfructus in filij prædefuncti bonis, ſaltem ratione legitimæ. *deciſ.*271. *num.*12. *Merlino.*

Matris legitima, quanta ſit. *deciſ.*219. *num.*2. 3. *&* 4. *Dunozetto.*

apud Matrem eſt educandus pupillus & quare. *deciſ.* 255. *num.* 15. *Pirouano.*

MATERNA charitas non releuat ab obſeruantia ſolemnitatum, & cauſa à Statuto exacta in contractibus minorum. *deciſ.*190. *num.* 15. *Merlino.*

MATERTERA eſt in tertio gradu, cõſobrinus vero in quarto. *deciſ.*48. *num.*3. *Gbiſilerio.*

Matertera præferẽda eſt in ſucceſſione nepoti ab inteſtato defuncti, cum ſit priot in gradu filijs aliarum materterarum inferioris gradus. *deciſ.* 48. *num.*21. *Gbiſilerio.*

MATERIA.

Materia debet adaptari ad poſſibilia, & ſolita, non autem ad impoſſibilia, & inſolita. *deciſ.*268. *n.*10. *Pirouano.*

ex Materia iam ſopita non debet nouum iurgium ſuſcitari. *deciſ.*86. *num.*6. *Gbiſilerio.*

in Materia probatoria ſingula, quæ non proſunt, ſimul collecta iuuant. *deciſ.*88. *num.*13. *Coccino.*

Materia odioſa non debet intelligi extenſiuè, ſed reſtrictiuè & qualificatiuè. *deciſ.*283. *n.*14. *Gbiſilerio*

MATRIMONIVM.

Matrimonium vbi non adeſt, ibi nec dos, nec lucrum, ſeu donatio propter nuptias eſſe poteſt. *deciſ.*237. *num.*7. *Dunozetto.*

Matrimonium, quando eſt nullum propter impotentiam viri, non debetur lucrum dotale. *deciſ.* 237. *num.*8. *Dunozetto.*

Matrimonium eſt à principio nullum propter impotentiam perpetuam. *ibid. num.*6.

Matrimonium dicitur cauſa finalis in donatione, quando fuit conſideratum certum matrimonium. *deciſ.* 127. *num.* 12. *Coccino.*

Matrimonium propter bannum non diſſoluitur, ſed ſubſiſtit. *dec.*103. *nu.*5. *Pirouano.*

Matrimonium an reddat clandeſtinum, & tollat bonam fidem ſola omiſſio denunciationum, iſta eſt valde controuerſia opinio. *deciſ.* 273. *num.* 28. *Panzirolo.*

Matrimonium contrahi non poteſt intra conſtitutos intra 4. gradum conſanguinitatis. *ibid. num.*18.

Matrimonium videtur clandeſtinum, ſi ſit contractũ nullis præmiſſis denunciationibus. *ibid. num.*27.

Matrimonium, & inſtrumenta dotalia nõ ſolent fieri clam. *deciſ.*58. *num.*50. *Coccino.*

Matrimonium poteſt eſſe ſine dote. *deciſ.*329. *n.*61. *Merlino.*

Matrimonium, dum fuit publicè contractum in facie Eccleſiæ, eo ipſo præſumitur errot, & ignorantia impedimenti. *deciſ.*273 *nu.*5. 29. *&* 30. *Panzirolo.*

Matrimonium, quod ſtante diſpenſatione in radice cenſeatur ab initio validum, ac quod filij nati ex illo matrimonio ſunt illegitimi, iſta ſimul ſtare non poſſunt. *deciſ.*273. *num.*23. *Panzirolo.*

Matrimonium ſicut reuocari non poteſt, ita nec aſſignatio facta eius contemplatione. *deciſ.*44. *num.*5. *Merlino.*

Matrimonium, ad hoc vt dicatur, quod per vxorem non ſteterit, quominus conſũmaretur, debet ipſa præſtare patientiam ſucceſſiuam. *deciſ.* 307. *nu.*13. *Dunozetto.*

Matrimonium, quando fuit contractum in facie Eccleſiæ præſentibus pluribus conſanguineis, & nemine ſcrioſe excluſo, & agitur inter perſonas nobiles, & conditione pares, illud non poteſt dici clandeſtinum. *deciſ.*273. *num.*29. *Panzirolo.*

Cum talis publicitas in effectu æquipolleat denunciationibus, & excludat omnem fraudis ſuſpicionem. *ibidem num.*30.

Matrimonium habetur pro conſummato ad effectum conſequẽdi lucrum dotale, ſi per coniugem ſuperſtitem

ſtitem non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur. *deciſ.*237. *num.*5. *Dunozetto.*
poſt Matrimoniũ conſummatum ex Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. debetur lucrum dotis. *deciſ.*307. *num.* 1. *& 3. Dunozetto.*
Matrimonij cauſa maior cenſetur, quando agitur de illius ſolutione, quoad vinculum, quam ſi agatur de thori ſeparatione tantũ. *dec.*155. *n.*57. *Coccino.*
Matrimonij futuri contemplatione ſi ſit facta donatio, an egeat inſinuatione. *deciſ.*58. *n* 49. *Coccino.*
Matrimonij cauſa ſemper cenſetur finalis, quãdo aliquid in nuptijs datur, *deciſ.*127. *num.*15. *Coccino.*
Matrimonij contractus, & dotis ſunt bonæ fidei cõtractus. *deciſ.*58. *nu.*24. *Coccino.*
Matrimonij ce ti vigore, ſi pater aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret. *deciſ.* 44. *num.*2. *Merlino.*
Matrimonij occaſione ſi fuerit appoſitum pactum de donando, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cum eo confunditur. *dec.*58. *num.*39. *Coccino.*
Matrimonij poſſeſſorium, quamuis agatur inter perſonas mere laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico. *deciſ.* 42. *num.* 16. *Merlino.*
Matrimonij conſummatio requiritur, vt Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. habeat locum. *deciſ.* 237. *num.*2. *Dunozetto.*
de Matrimonij fœdere quando agitur, tunc ſtatutum in cauſis beneficialibus habet etiam locum in eo. *dec.*124. *num.* 35. *Coccino.*
ex Matrimonij cauſa ſi ſit facta donatio, non eget inſinuatione. *deciſ.*58. *num.*58. *Coccino.*
in Matrimonij radice, quando dicatur diſpenſatum. *deciſ.*273. *num.*11. 12. *& 13. Panzirolo.*
in Matrimonij radice dicitur diſpenſatum, ſi in diſpẽſatione adſit verbum Remaneant. *ibidem num.*14.
in Matrimonij legem ſi vir commiſerit, non debet ex eo aliquod commodum conſequi. *deciſ.* 280 *nu.*4. *Coccino.*
inter Matrimonij onera computatur onus alendi liberos. *dec.*280. *nu.*14. *Coccino.*
pro Matrimonij oneribus marito ipſi eſt ſoluenda dos. *deciſ.*52. *n.*17. *Merlino.*
Matrimonio conſtãte dos validè poteſt augeri: quod intellige quando conſtat dotem fuiſſe verè, & realiter auctam. *deciſ.*290. *num.* 8. *& 9. Buccabella.*
Matrimonio ſi opponatur, quod non fuit contractum coram proprio Parocho, nec de eius licẽtia, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugum cohabitatione. *deciſ.*273. *nu.*32. *Panzirolo.*
in Matrimonio propter præſumptionẽ affectatę ignorantiæ, ceſſat bona fides. *ibid. nu* 27.
in Matrimonio illa dicitur cauſa finalis, quæ reſpicit certum matrimonium, non autem in genere contrahendum. *deciſ.*118. *num.* 10. *Pirouano.*
in Matrimonio ſpontaneus conſenſus contrahentiũ interuenire debet *deciſ.*130. *num* 15. *Queipo.*
de Matrimonio annullando quando agitur, Rota admittit teſtes, qui aliàs non admitterentur. *deciſ.* 155. *num.*53. *Coccino.*
ſine Matrimonio non debetur dos. *deciſ.*9. *num.* 5. *Veroſpio.*
pro Matrimonio annullando admittitur matris teſtimonium. *deciſ.*155. *num.*6. *Coccino.*
in Matrimonio nulliter contracto remanendi licẽtia, non inducit diſpenſationem in radice, cum requiratur nouus cõſenſus tacitus, vel expreſſus, ex quo efficitur nouum matrimonium. Sed iſta eſt opinio quorumdam Doctor. reprobata, tanquam minus vera. *deciſ.*273. *num.*19. *Panzirolo.*
in Matrimonij radice ſi ſit legitimata filiatio, ita etiã proles antea ſuſcepta erit legitimata, cum diuerſo iure cenſeri non debeant. *ibidem num.*16.
Matrimonia, vt plurimum non ſolent eſſe ſine dote. *deciſ.*329. *num.*62. *Merlino.*

M E D I C I.

Medicorum Collegij officiales, non habent facultatem imponendi Collectas, pro ſoluendis debitis eiuſdem Collegij, abſque licentia Pontificis. *deciſ.* 143. *num.*21. *Pirouano.*
vltra MEDIETATEM emptor, quando dicatur læſus. *deciſ.*81. *num.*31. *Merlino.*

M E L I O R A M E N T A.

Melioramenta facta à grauato in bonis fideicommiſſo ſubiectis non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed per viam detractionis remanent penès ipſum. *dec.*116. *num.* 23. *Merlino.*
Melioramenta donec ſoluantur, datur poſſeſſori retentio rei melioratæ. *deciſ.*270. *num.* 12. *Veroſpio.*
Melioramenta ad vſum Colonorum cõſtructa reputantur inter impenſas vtiles, & neceſſarias. *deciſ.* 270. *num.* 13. *Veroſpio.*
Melioramenta, quæ ſunt ab emphyteuta, vel feudatario facta, non dicuntur feudalia, aut emphyteutica, etiamſi principale ſubiectum ſit feudale, vel emphyteuticum, *deciſ.*116. *num.*25. *Merlino.*
Sed tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores emphyteutæ, vel feudatarij meliorantis. *ibid. num.*26.
Melioramenta non impediunt immiſſionem, ſi de illis non conſtet. *dec.*276. *num.*3. *Coccino.*
Et hoc multò magis procedit, ſi pars offerat cautionem de illis reficiendis, ſi vmquam fuerint probata. *ibid. num.* 4.
Melioramentorum factorum in re cõducta repetitio denegatur colono vſufructuarij. *deciſ.*116. *num.*8. *Merlino.*
ob Melioramentorum exceptionem retardari debet immiſſio. *deciſ.*270. *n.*11. *Veroſpio.*
ex Melioramentis in rebus factis augetur earum valor. *deciſ.*46. *num.*11. *Dunozetto.*
in Melioramentis ſolum recuperatur id, quod verè fuit impenſum, & non id quod inutiliter fuit erogatum. *deciſ.* 116. *num.*3. *Merlino.*
in Melioramentis, ſi minus impenſum ſit quàm melioratum, ſolum debetur, & attenditur id quod minus eſt. *ibid. num.*2.
in Melioramentorum materia non attenditur quod impenſum fuit, ſed quid fuit melioratum. *ibid. n.* 1.
ſuper Melioramentis cẽſus imponi poteſt, quando is qui ea fecit interim eſt Dominus rei melioratæ, & pleno iure & bona fide poſſidet. *deciſ.*116. *n.*20. *Merlino.*
Meliorationes, & ædificium cedunt Domino, & proprietario ſoli. *deciſ.*116. *nu.*5. *Merlino.*
ex MEMBRORVM deformium confuſione, inducitur

citur monſtruoſitas. *deciſ.* 15. *num.* 4. *Coccino*.
in MENDACII pœnam, ſi minor iuret ſe eſſe maiorem, perdit beneficium reſtitutionis in integrum. *deciſ.* 293. *nu.* 25. *Motmanno*.
MENSES Aprilis, & Octobris ſunt menſes ſemper reſeruati Sedi Apoſtolicæ, ceſſante alternatiua. *deciſ.* 245. *num.* 2. *Pirouano*.
MENTECAPTIS non poteſt tribui factum, vel non factum. *deciſ.* 86. *num.* 36. *Ghiſilerio*.
Mente capti non habent nec velle, nec nolle. *dec.* 208. *num.* 18. *Ghiſilerio*.
M E R C A T O R.
Mercatores æquiuocè, & ſynonimè proferunt nomina Nauis, & Vrcæ. *deciſ.* 54. *num.* 9. *Pirouano*.
inter Mercatores ſtylus eſt ſeruandus. *deciſ.* 244. *num.* 11. *Dunozetto*.
inter Mercatores præcipuus candor, & vndique ſincera fides, & æquitas, omiſſis Iuris apicibus, & verborum cortice, attendi debet. *deciſ.* 229. *num.* 10. *Merlino*.
per Mercatores probari poteſt cambiorum valor. *deciſ.* 158. *num.* 5. *Motmanno*.
Mercatorum Libri regulariter non probant pro tertio contra tertium. *deciſ.* 98. *num.* 13. *Merlino*.
Mercatorum libri quando ſunt adminiculati, probant. *deciſ.* 98. *num.* 14. *Merlino*.
Mercatorum iudicio Rota plurimum tribuit in materia mercaturæ. *dec.* 229. *num.* 36. *Merlino*.
Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ Rota deferre ſolet. *deciſ.* 229. *num.* 4. *Merlino*.
in Mercatorum ſcripturis non cadit ſuſpicio fraudis, etiam tranſmiſſis. *deciſ.* 285. *num.* 7. *Motmanno*.
M E R I T A.
Merita propter quæ fit donatio, ſecundum terminos Statuti Vrbis debent eſſe de præterito, non autem de futuro, & quare. *deciſ.* 358. *num.* 15. *Veroſpio*.
Merita in donatione ſi ſpecificè, & expreſſe referuntur, non eſt opus alia probatione ad docendum, quòd d. donatio ſit remuneratoria. *deciſ.* 15. *nu.* 7. *Queipo*. & intellige, vt *num.* 8. & 9.
Meritorum æſtimatio Iudicis arbitrio relicta eſt. *deciſ.* 358. *num.* 20. *Veroſpio*.
Meritorum probatione aliunde, quam ex aſſertione Donatoris requirit Statutum Vrb. *deciſ.* 358. *nu.* 7. *Veroſpio*.
ob Meritorum generalem expreſſionem vt donatio dicatur ex cauſa onéroſa, & non gratuita, quid requiratur. *deciſ.* 50. *num.* 9. *Queipo*.
M E R X.
Merx ſi fuerit aſſecurata, cum obligatione de reficiendo quodcumque damnum, an talis promiſſio intelligatur etiam in ordine ad lucrum facta.
Merx nauis aſſecuratæ, ſi damnum patiatur, an ſit habenda ratio lucri, vel tantum ipſius damni.
Merces quando ſunt deperditæ minimè, non dicitur eueniſſe caſum aſſecurationis. *deciſ.* 24. *num.* 5. *Ghiſilerio*.
Mercium deperditarum notitia probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitiæ. *deciſ.* 229. *num.* 33. *Merlino*.
Mercium deperditarum notitia an quis ante petitam aſſecurationem habere potuerit, hoc totum arbitrio Iudicis ex circumſtantijs regulando remittendum eſt. *dec.* 229. *nu.* 29. & 35.
pro Mercium aſſecuratore in dubio iudicandum eſt. *deciſ.* 228. *num.* 30. *Merlino*.
Mercium aſſecuratio ſi fuerit facta ſuper vna, & certa Naui, ſi merces fuerunt delatę ſuper diuerſa, & merces fuerint deprædatæ, contra aſſecurantem agi non poteſt. *dec.* 54. *nu.* 18. *Pirouano*.
M E T V S.
Metus non poteſt dici incuti, quoties aliquid in ſatisfactione iuſtitiæ fit. *deciſ.* 26. *num.* 2. *Merlino*.
Metus probatur etiam per teſtes ſingulares. *dec.* 202. *num.* 4. *Vbaldo*.
Metus non eſt conſiderabilis, ſi facilè poterat remoueri. *deciſ.* 343. *num.* 19. *Ghiſilerio*.
Metus minor ſufficit in muliere, quam in homine. *deciſ.* 202. *num.* 6. *Vbaldo*.
Metus iuſtus ille dicitur, qui poteſt cadere in conſtãtem virum: veluti, Quando imminet timor mortis, aut cruciatus corporis, vel vulnerationis. *dec.* 202. *num.* 3. *Vbaldo*.
Metus talis, vt cadat in conſtantem virum, requiritur ad hoc, vt Ordines ſacri dicantur nulliter ſuſcepti. *deciſ.* 40. *num.* 3. *Ghiſilerio*.
Metus non inducitur ex cauſa valde remota. *ibidem num.* 5.
Metus non probatur, ſi non allegetur cauſa metus, vt cruciatus carceris, mortis, priuationis alicuius hæreditatis, vel ſimilis. *ibid. num.* 5.
Metus ſemper dicitur durare, dum eius cauſa etiam durat. *deciſ.* 202. *num.* 7. *Vbaldo*.
Metum iuſtum non inducunt ſola Principis dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, ſed etiam minæ requiruntur. *deciſ.* 26. *nu.* 36. *Merlino*.
Metus cauſa, edictum Prætor edidit afflatu diuino. *deciſ.* 26. *num.* 6. *Merlino*.
Metum ſufficientem indicit ſola Principis præſeuria abſque minis, quando adeſt timor coactionis, ad annullandum contractum cum ipſo initũ. *deciſ.* 25. *num.* 39. *Merlino*.
Metum iuſtum in carcerato ad contrahendum cum Barone, quæ inducant. *deciſ.* 26. *num.* 38. *Merlino*.
Metum cadentem in conſtantem virum probat carceratio iniuſta. *deciſ.* 26. *nu.* 5. *Merlino*.
Metum cadentem in conſtantem virum teſtes, quando non probent. *deciſ.* 40. *nu.* 4. *Ghiſilerio*.
in Metu multum inſpici debet qualitas perſonarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt. *dec.* 202. *nu.* 5. *Vbaldo*.
Metu quod factum eſt, eatenus retractatur, quatenus contra iuſtitiam id proceſſit. *dec.* 26. *n.* 3. *Merlino*.
Metu cauſatiuo ſi ſint ſuſcepti ſacri Ordines, quid inde ſequatur. *deciſ.* 40. *num.* 16. 17. & 18. *Ghiſilerio*.
Metum eſſe falſo non dicitur, cuius non poteſt vlla pars dici alterius. *deciſ.* 67. *num.* 6. *Coccino*.
MILITES Hieroſolymitani vſque ab initio naſcentis Religionis, omnium abſque vlla diſtinctione, vniformis Crucis geſtatio fuit. *deciſ.* 317. *num.* 2. *Buccabella*.
MINISTROS plures, non ſemper expedit habere. *deciſ.* 6. *nu.* 12. *Veroſpio*.
MINISTERIALIS nudus indiſtinctè non poteſt ſubdelegare poteſtatem ſibi competentem. *deciſ.* 38. *num.* 32. *Dunozetto*.
MINISTERIVM nudum habens non poteſt ſubdelegare. *deciſ.* 38. *nu.* 27. *Dunozetto*.

MI-

MINOR.

Minor in pupillari ætate decedens non poteſt propriè dici deceſſiſſe ſine teſtamento, ſed inteſtabilis *deciſ.349. num.35. Veroſpio*.

Minor non poteſt auctorizare contractum alterius minoris ſui conſanguinei, ne ſcilicet ambo propter ætatis lubricum, & imbecillitatem intellectus in eandem foueam cadant. *deciſ.81. nu.12. Merlino.*

Minor ſi contrahendo, iuret ſe eſſe maiorem, an poſſit opponere de inualiditate contractus ex defectu ſolemnitatis non ſeruatæ. *deciſ. 294. num.26. Motmanno*.

Minori in contractibus, ſi iuret ſe eſſe maiorem, in pœnam mendacij denegatur beneficium reſtitutionis in integrum. *dec.294. num.25. Motmanno*.

Minor non poteſt interuenire in contractu alterius minoris, cum ipſe etiam indigeat alieno conſilio. *dec.81. nu.9. Merlino*.

Minor non cenſetur inſtigaſſe teſtatorem ad ſe inſtituendum hæredem. *deciſ.247. num.15. Motmanno.*

Minor ſi maior factus tacuerit per quinquennium, dicitur ratificaſſe contractum nullum ex defectu decreti Iudicis, celebratum in minori ætate. *deciſ. 81. num.6.7. & 8. Merlino*.

Minor aliorum curam, aut tutelam ſubire, & gerere prohibetur. *dec.81. num.11. Merlino*.

Minor in contractu quando appareat læſus. *deciſ.81. num.30. Merlino*.

Minor quando recipit in ſolutum bona immobilia obligationibus, & hypothecis implicata cum eius leſione, adhibendæ ſunt ſolemnitates Statutorum. *deciſ.77. nu.14. Merlino*.

Minor vt præferatur maiori in aliquibus caſibus, inconueniens non eſt. *deciſ.85. num 3. Vbaldo*.

Minor poteſt diſponere de rebus ſuis, cum decreto Iudicis, & auctoritate Tutoris.

Et quando tale decretum non requiratur. *deciſ.77. num.19. & 20. Merlino*.

Minor valide contrahere non poteſt ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtitutionem Marchię cap.25. lib.5. *deciſ.260. num.3. Motmanno*.

Minor aliquando etiam præfertur maiori. *deciſ. 91. num. 4. Vbaldo*.

Minor vt cenſeatur maior 25. annis, operatur iuramentum. *deciſ.260. num.7. Motmanno*.

Minor qui adultus eſt, & minor qui pupillarem ætatem non excedit, differunt. *dec.35. nu.13. Veroſpio.*

Minor quando ſe obligat ex cauſa dotis, ſunt neceſſariæ ſolemnitates ſtatutarię. *deciſ.55. n.7. Ghiſilerio.*

Minor ſi fuerit læſus in aliquo contractu, poſt curſum quinquennij poſt maiorem ætatem non poteſt petere reſtitutionem in integrum. *deciſ. 260. num.9. Motmanno*, declara vt *num.* 10.

Minoris contractus celebratus ſine ſolemnitatibus requiſitis per Conſtit. Marchiæ in d. contractibus, nullus eſt. *deciſ.294. num.1. Motmanno*.

Minoris contractus an reddatur nullus, ſi ex pluribus cauſis in eo adductis vna reperiatur falſa. *deciſ. 251. num.10. Panzirolo*.

Minoris ætatis ratione ignorantia præſumitur. *deciſ. 197. num.6. Dunozetto*.

Minoris inſtrumentum, quando non poſſit ſaluari à vitio nullitatis. *deciſ.197. num.8. Dunozetto*.

Minoris rem occupans acquirit ſaltem detentationẽ nudam. *deciſ.35. num.16. Veroſpio*.

Minoris contractus, quando nedum eſt nullus ex defectu decreti Iudicis, ſed in quauis etiam alia ſpecie nullitatis, intrat diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus. *deciſ.81. num.16. Merlino*.

Minoris bonorum alienatione, ſi quis aſſerat conſtare de cauſa neceſſaria, & de verſione in vtilitatem minoris, ei incumbit onus probandi. *deciſ. 98. num. 22. Merlino*.

Minoris conſors, ratione iuris conſortij gaudet priuilegiis ipſius minoris. *dec. 24. num.24. Merlino*.

Minoris bona non poſſunt ſine cauſa neceſſaria alienari. *deciſ.145. num.5. Pirouano.*

in Minoris contractu ſi defecerit tantùm decretum Iudicis, iſte defectus quando dicatur remiſſus. *deciſ.81. num.26. 27. & 28. Merlino*.

cum Minori ſi ſit celebratus contractus ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, quamuis ſit vtilis minori, adhuc non ſuſtinetur. *dec.98. num.23. Merlino*.

Minores, & abſentes Reipublicæ cauſa, ſi ſint grauati à Peræquatore, etiam poſt annum audiuntur. *deciſ.289. num.59. Coccino*.

Minorum contractus vt valeat, requiritur iuſta cauſa, & ſolemnitates requiſitæ, itaut altero deficiente alterum corruat, neque vnum ſuppletur ab altero. *dec.77. num.10. Merlino*.

Itaut ſi minor pulſetur à contrahente ad præſtandũ id, quod eſt promiſſum, rectè inſiſtat nullitati obligationis, & pulſantem repellat. *ibid. num.* 11.

in Minorum bonorum alienatione, quando Iudex rogatur interponere decretum, debet diligenter inſpicere cauſam dictæ alienationis. *dec.98. nu.18. Merlino*.

in Minorum contractibus cauſa vt dicatur vera, Iudici hoc conſtare debet, & non eſt ſtandum in hoc aſſertionibus Tutoris pupilli, & contrahentium. *dec.190. num.6. Merlino*.

Minorum bonorum alienatio vt valeat, ſat non eſt præſentia Iudicis, ſed poſitiuè decretum eius requiritur. *deciſ.81. num.3. & 4. Merlino*.

Minorum bona quando alienantur, pro validitate requiritur copulatiuè vtilitas, vna cum decreto Iudicis. *deciſ.81. num.29. Merlino*.

Minorum bona ſi alienentur ſine auctoritate curatoris, dicta alienatio eſt nulla. *d.ſ.81. n.21. Merlino.*

Minorum actus neceſſarij ſine ſolemnitatibus ſuſtinentur. *deciſ.77. num. 13. Merlino*.

Minorum bona ſtabilia, quando non alienantur, ſed ſolum obligantur pro debito neceſſario, tunc interuenire non debent ſolemnitates. *deciſ. 145. num.4. Pirouano*.

Minorum contractus vt valeant, debent in eis ſeruari ſolemnitates Statutariæ. *dec.55. num.4. Ghiſilerio.*

in Minorum contractibus non requiruntur ſolemnitates neceſſariæ, quando ſunt eis vtiles. *deciſ.55. num.3. Coccino*.

in Minorum contractibus, ſi Statutum requirat conſenſum proximiorum, intelligitur de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis. *deciſ.81. num.14. Merlino*.

in Minorum contractibus Ægidiana copulatiuè requirit iuramentum, & ſolemnitates. *deciſ. 260. num.8. Motmanno*.

in Minorum contractu an adſit vtilitas nec ne, eſt

præciſe attendendum tempus contractus. *deciſ.81. num.34. Merlino*.

in Minorum contractibus non requiruntur ſolemnitates neceſſariç, quando ſunt eis vtiles contractus. *deciſ.51. num.3. Cassino*.

in Minorum contractibus, ſi cauſa expreſſa ſit partim vera, & partim falſa, contractus corruit in totum, & decretum inibi interpoſitum remanet nullum. *deciſ.190. num.11.* & amplia *num.12. Merlino*.

in Minorum contractibus Conſtitut. Marchiæ lib. 5. cap. 25. quatuor copulatiuè requirit.

Ideſt præſentiam coniunctorum.

Decretum Iudicis,

Inſinuationem, & iuramentum. *deciſ.293. num.12. Motmanno*.

ſuper Minorum bonis, quando hypotheca etiam ſimplex apponitur, debent adhiberi ſolemnitates Statutariæ. *deciſ.77. num.22. Merlino*.

Minoribus eſt interdicta adminiſtratio rerũ ſuarum propter fragile, & infirmum illius ætatis conſilium multis captionibus ſuppoſitum, multorumque inſidijs expoſitum. *deciſ.81. num.10. Merlino*.

Minoribus plura priuilegia à Iure conceſſa ſunt. *deciſ.52. num.21. Merlino*.

Minoribus non debent præiudicare confeſſiones tutorum. *deciſ. 35. num. 12. Veroſpio*.

cum Minoribus ſi Eccleſia contrahat, non ſunt ſeruandæ ſolemnitates Statutariæ. *deciſ.190. nu.27. Merlino*.

ex MINVTÆ confeſſione per neceſſe non infertur, quod contractus ſit perfectus. *deciſ. 199. num. 8. Vbaldo*.

MIXTVM ſub diſpoſitione de ſimplici, quando contineatur in Statuto. *deciſ.206. n.9. & 13. Merlino*.

Mixtum aſſumit, quod vtilius ſibi, & fauorabilius eſt in altero ex ſimplicibus. *deciſ. 206. num. 12. Merlino*.

MOBILIVM rerum poſſeſſio facile, ac etiam ſolo animo amittitur. *deciſ.297. num. 2. Motmanno*.

res Mobiles pretioſæ comparantur immobilibus. *deciſ.97. num.11. Motmanno*.

MODERATIO executionis, in ea parte in qua fuit exceſſum debet fieri. *deciſ. 8. num. 9. Ruçipo*.

ex difformi MODO ſcribendi, difformis etiam ſenſus elicitur. *deciſ. 167. num. 9. Merlino*.

M O N A C H V S.

Monachus, ſi pendente lite, an aliquod fideicommiſſum ad eum ſpectet, vtrum illud etiam non agnitum tranſmittat ad Monaſterium. *deciſ. 215. num.6. Pirouano*.

Monachus in aliquo Monaſterio profeſſus poteſt de licentia Superioris ad aliud Monaſterium transferri. *deciſ.328. num.14 Dunozetto*.

Monachis, & quibuſcumque alijs munus prædicandi ſine Epiſcopi licentia interdictum eſt. *deciſ. 234. num.69. Merlino*.

ad Monachos ſpectat deputatio Curati, quando Eccleſia Parochialis eſt regularis. *deciſ. 21. num.1. Coccino*.

M O N A S T E R I V M.

Monaſterium ſubſtituendo teſtator, videtur illud ſubſtituiſſe fauore animç. *deciſ.168. nu.13. Vbaldo*.

Monaſterium non poteſt dici filius verè, & naturaliter natus ex corpore inſtituti, nec filius legitimus, & naturalis. *deciſ.179. num. 18. Ghiſilerio*.

Monaſterium, dicitur ſolum filius per fictionem. *deciſ.179. num.17. Ghiſilerio*.

Monaſterium ſuccedit in bonis Monachi. *deciſ.215. num.7. Pirouano*.

Monaſterium non venit loco filij, quando Teſtator vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam. *deciſ.179. num.16. Ghiſilerio*.

intra Monaſterij ſepta ſi adſit Eccleſia, præſumitur regularis. *deciſ.21. num.3. Coccino*.

Monaſterio ſi ſit incorporata Eccleſia Parochialis, in illud tranſit cura animarum eiuſdem Eccleſiæ, cum omnibus ſuis iuribus. *deciſ.30. nu.1. Vbaldo*.

Monaſterio non poteſt præiudicare Abbas. *deciſ. 30. num.9. Vbaldo*.

ad Monaſterium conſtituendum Eccleſia eſt neceſſaria. *deciſ. 21. num. 4. Coccino*.

ad Monaſterium inuita cogi non poteſt intrandum mulier, quæ ob viri ſæuitiam, cum licentia Ordinarij receſſit ab eius domo. *d.108. n.3. Pirouano*. Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſocianda ſuis parentibus, vel conſanguineis. *ibid. nu.3*.

M O N I A L I S.

Monialis profeſſa ſemper caret facultate teſtandi. *deciſ. 121. num. 11. Pirouano*.

Monialis munere Abbatiſſæ fungi non potuiſſet, niſi expreſſam ante profeſſionem emiſiſſet. *deciſ. 121. num.14. Pirouano*.

Moniales oblatæ non aſtringuntur ad emittendam profeſſionem, & clauſuram obſeruandam. *deciſ. 121. num. 15. Pirouano*.

MONSTRVOSITAS inducitur ex deformiſſi membrorum confuſione. *deciſ. 15. num. 4 Coccino*.

MONTIVM loca. *Vide ſupra Loca Montium*.

MONVMENTVM facere quando quis iurauit, illud cum effectu tenetur extruere. *deciſ.58. num.9. Coccino*.

M O R A.

Mora debitoris ceſſante, vſuræ amplius non debentur. *deciſ.132. num.17. Veroſpio*.

Mora in via executiua committitur, quando quis in termino mandati relaxati non ſoluit. *deciſ. 143. num. 19. Pirouano*.

Mora committitur, quando fuit facta interpellatio iudicialis. *deciſ.143. num.19. Pirouano*.

Mora purgari non poteſt, ſtante pacto reuerſiuo. *deciſ.203. num.20. Panzirolo*.

MORALIVM Codex originalis vetuſtiſſimus S. Gregorij Papæ, conſeruatur Cæſaraugu ſtæ in Eccleſia Beatæ MARIÆ de Pilar. *deciſ.142. num.4. Motmanno*.

M O R B V S.

Morbus, niſi ſit grauis, ac ſonticus, non dicitur impedire humanas actiones. *dec. 308. n.18. Veroſpio*.

Morbus non ſolum eſt habitus contra naturam, ſed habitus, qui corporis vſum deteriorem reddit. *deciſ. 308. num. 24. Veroſpio*.

Morbus, licet verè, & propriè non ſint dolores, ſed ſymptomata morbi, poſſunt tamen illius vim, & qualitatem oſtendere. *deciſ.308. num. 14. Veroſpio*.

Morbi grauis ſigna perſpicua eſſe debent. *deciſ. 3. num. 6. Veroſpio*.

ſuper Morbi magnitudine ſi teſtes deponant, debent referre ſigna vehementia illius. *d.308. n.5. Veroſpio*.

à Mor-

à Morbo ipſo vix diſtingui poſſunt dolores ſeu ſymptomata morbi, quæ nuncupantur læſæ actiones. *deciſ. 308. num. 16. Veroſpio*.

à Morbo, quomodo differat infirmitas. *deciſ. 308. num. 22. Veroſpio*.

inter Morbos magnos, imo peſtiferos, & acutos connumerari ſolet dolor capitis. *deciſ. 308. num. 3. Veroſpio*.

M O R S.

Mors alicuius probari poteſt per Librum confratrum, ſi ad eos ſpectet opus ſepeliendi mortuos. *deciſ. 13. num. 1. & 3. Merlino*.

Mors alicuius probatur ex partita libri illius, ad quem ſpectat onus ſepeliendi mortuos. *deciſ. 57. num. 15. Merlino*.

Mors alicuius probatur ex fide obitus, extracta ex libro mortuorum. *deciſ. 301. num. 2. Ghiſilerio*.

Mors probatur ex partita libri extracta per Parochum. *deciſ. 153. num. 3. Coccino*.

Mors alicuius iuſtificatur ex fide Parochi. *deciſ. 207. num. 2. Dunozetto*.

Mortem Parochiani adnotanti creditur Parocho, quia ad eum ſpectat adnotatio. *deciſ. 13. num. 2. Merlino*.

Mortem ſui conſanguinei benè probat conſanguineus, ſi pro ratione aſſignet quod propter illius mortem pulla veſte fuit indutus. *deciſ. 13. num. 5. Merlino*.

per Mortem omnium de Collegio extinguitur Collegium. *deciſ. 221. num. 21. Panzirolo*.

per Mortem etiam ciuilem extinguitur vſusfructus, puta maxima, & mediâ capitis diminutione. *deciſ. 67. num. 20. Coccino*.

poſt Mortem alicuius ſi quis fuerit inſtitutus hæres, intelligitur, ſi ſuperuixerit. *deciſ. 22. num. 5. Merlino. & vide num. 9. 10. & 11.*

per Mortem vſufructuarij extinguitur vſusfructus. *deciſ. 67. num. 19. Coccino*.

per Mortem habentis penſionem, ſi extinguatur illa, non tenet illius translatio. *d. 38. n. 1. Dunozetto*.

per Mortem filiorum quando dicatur purificatum fideicommiſſum ad fauorem filiarum, &c *dec. 341. num. 3. Dunozetto*.

Morte vſufructuarij, vſusfructus finitur & non ad hæredes tranſmittitur. *deciſ. 116. num. 2. Vbaldo*.

M O T V S P R O P R I V S.

Motu proprio ſi ſit conceſſum priuilegium, non eget iuſtificatione. *deciſ. 153. num. 7. Coccino*.

Motu proprio ſi gratia emanata ſit, non indiget iuſtificatione. *deciſ. 109. num. 21. Ghiſilerio*.

MVLCTÆ, & pœnæ, iuriſdictionis, & legum ſunt cuſtodes, & famulos eruditè docent. *deciſ. 153. num. 8. Merlino*.

Mulcta eſt proprium remedium, vt cõtumax pareat, & ne ius dicentium decreta contemnantur, eorumque deludatur authoritas. *deciſ. 253. num. 12. Merlino*.

M V L I E R.

Mulier relicta Domina, Patrona, Maſſaria, iſta verba de ſui natura important abſolutum dominium. *deciſ. 22. num. 34. Merlino*.

Mulier relicta Domina, Patrona, &c. ſi iſta verba reſtringantur a verbo vſufructuaria, vel donec vixerit, cenſetur relictum ei dominium vtile, & liber diſpoſitio fructuum, cum præeminentia. *deciſ. 22. num. 35. Merlino*.

Mulier non præſumitur habere, niſi dotem ſuam. *deciſ. 231. num. 2. Coccino*.

Mulieres dotatas ſi Statutum excludat à ſucceſſione parentum, cenſetur eas excludere ob habitam iam dotem ante delatam hæreditatem. *deciſ. 263. num. 5. 6. & 7. Dunozetto*.

Mulier quare renunciare poſſit Velleiano. *deciſ. 91. num. 32. Vbaldo*.

Mulier, cum habeat intentionem fundata in Auth. res quæ C. comm. de legat. fideicommiſſariis incumbit onus probandi exiſtentiam aliorum bonorum liberorum. *deciſ. 216. num. 7. Ghiſilerio*.

Mulier non eſt nata ad ſeruiendum, ſed in ſocium, & adiutorium viri conceſſa eſt. *d. 156. n. 26. Coccino*.

Mulier excepta dote, præſumitur pauper. *deciſ. 231. num. 2. Coccino*.

Mulier, ſi ſit maior, de Iure communi non prohibetur contrahere ſine ſolemnitatibus, ſicuti Mares. *deciſ. 238. num. 13. Merlino*.

Mulier, quando conſtituit procuratorem, requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis requiruntur. *d. 238. n. 11. Merlino*.

Mulier inſtituta vſufructuaria, donec vixerit, conſequitur dumtaxat vſumfructum morte finiturum. *deciſ. 22. num. 24. Merlino*.

Mulier agens hypothecaria præfertur creditoribus. *deciſ. 152. num. 3. Coccino*.

Mulier inſtituta in vſufructu, multo magis cenſetur inſtituta in proprietate, ſi ei vſusfructus ſit relictus titulo legati. *deciſ. 22. num. 3. Merlino*.

Mulier relicta Domina, & patrona, iſta verba videntur importare idem, ac ſi eſſet relicta hæres proprietaria. *deciſ. 22. num. 4. Merlino*.

Mulier ſicuti innixa priuilegio Auth. res quæ, agendo cõtra fideicommiſſum vniuerſale, non tenetur probare negatiuam quod non extent bona libera, ſed hoc fideicommiſſario allegatti incumbit. *deciſ. 312. num. 33. Merlino*.

Ita dum ex fideicommiſſo particulari dotem vindicare contendit, non eſt cogenda, vt probet non exiſtentiam bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum. *ibidem num. 34.*

Mulier poſt annum poteſt repetere dotem, & qui poteſt petere dotem, non agit ad vſuram. *deciſ. 131. num. 12. Pirouano*.

Mulier ſi ſe nubat in agnatione, nec gradum, nec familiam amittit. *deciſ. 89. num. 7. Pirouano*.

Mulier ob ſexus imbecillitatem ſeduci, & decipi poteſt, ad faciendum id, quod verum non eſt. *deciſ. 190. num. 18. Merlino*.

Mulier impoſſibile eſt, quod habeat ſuos deſcendentes agnatos. *deciſ. 89. num. 15. Pirouano*.

Mulier maior de Iure communi abſque aliqua ſolemnitate poteſt contrahere. *deciſ. 88. n. 7. Coccino*.

Mulier, ſi dicat, quod fuit verberata ſemel in decem annis à marito, iſta non eſt ſæuitia, ſed correctio. *deciſ. 324. num. 1. Remboldo*.

Mulier ſi habitet cum eo, à quo notitiam veriſimiliter alicuius rei habere potuit, ceſſat excuſatio ad effectum obtinendi reſtitutionem in integrum. *deciſ. 346. num. 13. Pirouano*.

Mulier ſi alleget ſæuitiam viri ad effectum ſeparationis

nis Thori, debet eam plenè, & concludenter probare. *deciſ.324. num.2. Remboldo.*

Mulier ali debet de fructibus dotis, & non de proprietate. *deciſ.280. num.11. Coccino.*

Mulier mortuo marito poteſt petere ſibi decerni lucrum dotale iuxta diſpoſitionem Statut. Vrb.lib.1. cap.131. *deciſ.250. nu. 1. Merlino.*

Mulier ad ſecunda vota cenſetur tranſire cum eadem dote, quam in primo matrimonio conſtituerat. *deciſ.259. num.4. Buccabella.*

Mulier relicta vſufructuaria, donec ipſa vixerit vita naturali, non debet extendi ad ipſius hæredem. *deciſ.22. num.23. Merlino.*

Mulier eo ipſo, quod tranſit ad ſecundas nuptias, priuatur omni ſucceſſione filiorum primi matrimonij. *deciſ.271. num.1. Merlino.*

Mulier familiæ ſuæ, & caput, & finis eſt. *deciſ. 89. num. 18. Pirouano.*

Mulier verberata à marito, licet actione iniuriarum non poſſit contra illum agere, ne efficiatur infamis tamen poteſt agere actione in factum, vt puniatur. *deciſ.155. nu.20. Coccino.*

Mulier prætendens lucrum dotale vigore Statut. Vrb. lib.1. cap. 131. tenetur concludenter probare matrimonium fuiſſe conſummatum. *deciſ. 237. nu. 3. Dunozetto.*

Mulier perhorreſcens futuram, & admodum probabilem viri ſæuitiam, non tenetur ſubire illam propter cautionis fragilitatem. *deciſ.155: num.38. Coccino.*

Mulier quando ob viri ſæuitiam receſſit ab eius domo, ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent diligenti cura, tunc non ſolum liberatur à clauſura. *deciſ.108. num.5. Pirouano.*

Sed ſi eſſet iam ingreſſa, educenda eſſet, & liberè ad ſuos conſanguineos remittenda propter naturalem propriæ vitæ defenſionem, & curam. *ibid. nu. 6.*

Mulier maior de Iure communi poteſt contrahere ſine vlla ſolemnitate, & hoc non obſtante Conſtit. Marchię, cum loquatur de minore. *deciſ.88. nu.8. Coccino.*

Et additio, quę loquitur de mulieribus, eſt Cardinalis Carpeñ quæ nõ habet locum extra Prouinciam Marchiæ. *ibidem. num. 8.*

Mulier prima ex latere primæui parentis, non autem ex capite, aut ex pedibus efformata fuit, quia nec dominatura, nec ſeruitura erat viro. *deciſ.155. n.2. Coccino.*

prima Mulier in pœnam peccati fuit à Deo ſubiecta poteſtati viri in regimine œconomico. *deciſ. 155. num.25. Coccino.*

Mulier inſtituta in vſufructu ſolummodo, ſi ei nullus alius cohæres in vita datus fuerit, cenſetur hæres in totum, tam in vſufructu, quam in proprietate. *deciſ.22. num.1. Merlino.*

Et iſta quæſtio eſt valde anceps, & DD. ingenia multum torſit. *ibid. nu. 7.*

Mulier quæ ob viri ſæuitiam cum licentia Ordinarij, receſſit ab eius domo, non poteſt inuita cogi ad intrandum Monaſterium. *deciſ.108. n.3. Pirouano.*

Sed committenda eſt honeſtæ matronæ, vel ſocianda ſuis parentibus, vel conſanguineis. *ibidem nu.3.*

Periti iudicio in arte ſua eſt ſtandum. *deciſ. 108. num. 4. Pirouano.*

Mulieris animus, pater, & caput eſt vir. *deciſ. 155. num.22. Coccino.*

Mulieris priuilegium, de qua in Auth. res quæ, C. comm. delegat. pendet non à voluntate Teſtatoris, ſed à lege, quæ Dotibus fauet. *deciſ.312. num. 32. Merlino.*

Mulieri acquiritur ius quæſitum ſuper lucro dotali, ſtantibus ſic conuentionibus. *deciſ.250. num. 26. Merlino.*

Mulieri petenti dotē ex bonis fideicommiſſo ſubiectis iuxta diſpoſitionem auth. res quæ, C. comm. de leg. obſtat, quod ipſa habeat aliunde vnde poſſit dotari. *deciſ.355. num.1. Motmanno.*

Mulieri ſiue titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis fuerit relictus vſusfructus, cenſetur ſolummodo legataria. *deciſ.22. num.8. Merlino.*

in Muliere minor metus requiritur quam in homine *deciſ.202. num.6. Vbaldo.*

Mulieres dum contractus ratificant, quæ ſolemnitates ſint neceſſariæ. *deciſ. 190. nu.26. Merlino.*

Mulieres verberare, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat. *deciſ.155. nu.28. Coccino.*

Mulieres ordinaria reſtitutione in integrum ſubueniuntur aduerſus præſcriptionem, & hoc propter ſexus imbecillitatem. *deciſ.346. num.11. Pirouano.*

Sed hoc non procedit in facto proprio ipſius mulieris. *ibidem num. 12.*

Mulierum obligatio ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs non tenet. *deciſ.98. num.29. Merlino.*

contra Mulierum contractus Aegidiana nihil diſpoſuit. *deciſ.328. num.14. Merlino.*

ob Mulierum imbecillitatem Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. exigit in eorum actibus eaſdem ſolemnitates, quas in contractibus minorum ob ætatis defectum requirit. *dec.190. num.19. Merlino.*

Mulieribus quando eſt conſtituenda dos, inſpiciendū eſt, quid cum mulieribus de eadem familia obſeruatum eſt. *deciſ.49. num.2. Motmanno.*

M V T A T I O.

Mutatio voluntatis ſtrictè eſt intelligenda, nec trahi poteſt erga ſuos terminos. *deciſ.325. n.5. Ghiſilerio.*

Mutatio voluntatis, & contrarietas præſumendæ non ſunt. *deciſ.294. num.15. Veroſpio.*

Mutatio ex modico interuallo non præſumitur. *deciſ. 225. num.2. Motmanno.*

Mutatio, ſeu amiſſio rerum non præſumitur. *ibidem num. 14.*

Mutatio voluntatis non præſumitur. *deciſ.130. num. 12. Qucipo.*

Mutationis voluntatis præſumptio non datur ſine noua cauſa. *deciſ.247. num.18. Motmanno.*

ex Mutatione perſonæ, non mutatur titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit. *dec.35. n.14. Veroſpio.*

ex Mutatione, ſeu adiectione aliquorum onerum facta in codicillis, non infertur ad mutationem ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſub conditione. *deciſ.348. num.9. Vbaldo.*

M V T V V M.

Mutuum purum remanet ſors cenſus, quādo eſt nullus, in quo non cadit fructuum perceptio. *deciſ. 99. num. 3. Merlino.*

Mutui contractum iura valde abhorrent in obligationibus ſubditorum, & earcerati erga officiales. *deciſ.26. num. 26. Merlino.*

ſub

ſub Mutui contractu multa illicita committuntur. & ſub illius nomine fraudes legibus fiunt. *deciſ. 26. num.27. Merlino*.

MVTVANS alicui centum, ſi ſtatim deponat illa penes mutuantem, licet in depoſito non admittatur compenſatio, tamen ſecus eſt in hoc caſu. quia depoſitum pendet à mutuo ratione correſpectiuitatis. *deciſ. 323. num.87. & 88. Coccino*.

N

NARRATA.

NArrata in gratia quando omnia videantur correſpectiuè facta, itaut gratia dicatur iuſtificata. *deciſ.20. num.13. Ghiſilerio*.

Narrata in gratia vt iuſtificentur, admittuntur leuiores probationes. *deciſ.63. num.3. Motmanno*.

Narrata in Breui ſi non iuſtificentur, & feratur ſententia, ea eſt nulla, & iniuſta. *deciſ. 200. num. 1. & 2. Vbaldo*.

Narrata quando ſunt plura alternatiuè, ſufficit alterum verificare. *deciſ.216. num.3. Pirouano*.

ad Narrata in gratia iuſtificanda ſufficit quælibet leuis probatio. *deciſ.20. num. 22. Ghiſilerio*.

in Narratorũ iuſtificationis materia ſufficit ſemiplena probatio. *deciſ.20. num.17. Ghiſilerio*.

Narratorum omnium præuia iuſtificatione, præſumitur executor proceſſiſſe ad executionem. *dec.71. num.5. Vbaldo*.

NARRATIVA.

Narratiua Principis non eſt à parte iuſtificanda. *deciſ. 186. num.1. Ghiſilerio*.

Narratiua aliqua bene iuſtificari poteſt ex inſtrumẽto publico. *deciſ.327. num.2. Dunozetto*.

Narratiua etiamſi conſiſtat in negatiua, eſt iuſtificanda. *deciſ.27. num.21. Dunozetto*.

Narratiua ea ſufficit, vt de facto iuſtificetur, ſi in ea principalis intentio non conſiſtat. *deciſ.327. nu.7. Dunozetto*.

Narattiua quælibet eſt ante omnia iuſtificanda. *deciſ 27. nu.3. Dunozetto*.

Narratiua ea, quod reformatio alicuius religionis abſque Sedis Apoſtolicæ beneplacito ſecure ſubſiſtere non poſſit, non eget iuſtificatione. *deciſ. 327. num.3. Dunozetto*.

Narratiua ipſa non eſt attendenda, ſed id ad quod fit relatio, ſtante clauſula, quorum tenores &c. *deciſ. 14. num.43. Ghiſilerio*.

Narratiuæ falſitas ſi ſit ſuperflua, non vitiat gratiam quando nihilominus Papa eodem modo conceſſiſſet dictam gratiam. *deciſ.166. num.6. Merlino*.

in Narratiua Principis, verba, vt aſſeris, appoſita demonſtrant, quod ſit narratiua partis. *deciſ. 186. n.2. Ghiſilerio*.

NAVIS.

Nauis quando aſſecuratur, non intelligitur aſſecurata ea, quæ à proprietate verbi Nauis diſcordat. *deciſ.151. num.4. Pirouano*.

Nauis quælibet ſuo nomine proprio nominatur, vt euitetur incertitudo, quæ in appellatiuis genericis cauſatur. *deciſ.151. num.3. Pirouano*.

Nauis poſt diſceſſum è portu, eſt expoſita tempeſtatibus, & alijs periculis. *deciſ.229. nu.24. Merlino*.

Nauis etiam dum in littore, vel in Portu conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat, &c. *deciſ.229. num.25. Merlino*.

Nauis aſſecurata, ſi damnum patiatur, damnum eſt reficiendum ſecundum precium Ciuitatis, ad quã ſalua erat traducenda. *deciſ.258. nu.3. Panzirolo*.

Nauis nomen certam, & indiuiduam ſpeciem nauigij non continet, ſed magis generis eſt, comprehendens plures ſpecies Nauium ſub ſe. *deciſ.151. num. 6. Pirouano*.

Nauis denominatio in conuentione appoſita, ex ſui proprietate non reſpicit ſpeciem, aut indiuiduum, ſed pro nomine generico accipitur. *deciſ.54. n.4. Pirouano*.

Nauis nomen eſt genericum, & conuenit pluribus Nauigijs. *deciſ.151. num.11. Pirouano*.

Nauis, & Vrcæ nomina Mercatores æquiuocè proferunt. *deciſ.54. num. 9. Pirouano*.

Nauis expreſſio in contractu appoſita non diſtinguit qualitatem à qualitate, ſed omne genus Nauigij apta comprehendere, dummodo apta ſit &c. *dec. 54. num.7. Pirouano*.

Naues deferunt tormenta bellica, & milites in maiori numero, & quantitate, quam Vrcæ. *deciſ.54. n. 1. Pirouano*.

Nauium Aſſecuratores procul dubio magis difficiles redditi fuiſſent ad aſſecurandam Vrcam ex qualitate Nauigij minus tutam, quam Nauim. *deciſ.54. num.12. Pirouano*.

NAVIGATIO tempore autumnali ſecundis ventis ſpirantibus facilis eſt, & expeditum eſt iter equitantibus. *deciſ.229. num.2. Merlino*.

NECESSITAS augmenti dotis Eccleſiæ ex quibus probetur. *deciſ.109. num.16. Ghiſilerio*.

NEGANS duriori probatione tenetur. *deciſ. 170. num.15. Pirouano*.

Neganti medio iuramento, ſe aliquã rem non habere potius eſt credendum, quam aſſerenti ſuſpicionem tantum, exiſtentiæ dictæ rei apud eundem. *deciſ. 297. num.12. Motmanno*.

Negantium melior videtur eſſe conditio. *deciſ.160. num.23. Pirouano*.

NEGATIVA.

Negatiua eſt probanda per eum qui in ea ſe fundat. *deciſ.328. num.7. Dunozetto*.

Negatiua non exiſtentiæ ſcripturarum probatur ex reuolutione actorum. *deciſ.91. num. 5. Vbaldo*.

Negatiua probanda concludenter eſt ab eo, qui in ea ſe fundat. *deciſ.184. num. 42. Coccino*.

Negatiua quod aliquid non adſit in aliqua ſcriptura, probatur ex eius inſpectione. *dec.85. n.6. Vbaldo*.

Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ. *dec.210. num.9. Ghiſilerio*.

Negatiua probatur ex diligentijs factis in libris, vbi ſcriptum eſſe debebat. *deciſ. 216. num. 9. & 10. Pirouano*.

Negatiuam quando teſtes probent ſine aliqua coarctatione. *deciſ.243. nu.6. Panzirolo*.

ad Negatiuam probandam, quando diligentiæ non dicantur perfectæ. *deciſ.268. num.8. Pirouano*.

in Negatiua obſeruationis ſe fundans, tenetur illam probare, alias ſemper præſumitur pro validitate actus. *deciſ.143. num.5. Pirouano*.

NEGLIGENS ſibi imputet, ſi in ſuo legitimum tempus, diligentias non adhibuit, *deciſ.* 241. *num.* 2. *Pirouano*.

Negligens quis non eſt præſumendus in eo, quod ſibi honoris gradum, & præeminentiæ afferre poterat *deciſ.*224. *num.*24. *Merlino*.

N E G L I G E N T I A.

Negligentia creditoris per Statut. Vrb. lib. 1. c.158. conſiderata non pertinet ad cedentem. *deciſ.* 262. *num.* 14. *Pirouano*.

Creditor verè poſt ceſſionem quando quis non dicatur. *ibidem num.* 15.

Negligentia Rectoris, nec Eccleſiæ, nec ſucceſſori poteſt præiudicare. *deciſ.* 204. *num.*9. *Dunozetto*.

propter Negligentiam efficitur inutilis clauſula cõſtituti. *deciſ.*65. *num.*2. *Dunozetto*.

à Negligentia petendi creditum, ſi quis iuſtè ſe excuſet, reſtituendus eſt. *deciſ.*262. *num.*1. *Pirouano*.

ex Negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio, quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam. *deciſ.*34. *num* 3. *Dunozetto*.

in Negligentia Domini negligẽtis recuperare rem ſuam fundatur præſcripto, & ideo non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum. *deciſ.*270. *nu.*5. *Veroſpio*.

N E G O T I V M.

Negotium aliud gerere videtur procurator, ſi excedat fines mandati, ad quod mandatum non habet. *deciſ.*79. *num.*3. & 16. *Queipo*.

Negotium an ſit magnum, vel paruum, relinquitur arbitrio Iudicis. *dec.*38. *n.*47. *Dunozetto*.

Negotium alienum nemo præſumitur gerere. *deciſ.* 93. *num.*9. *Queipo*.

Negotiũ aliquod, ſi alicui ſpectabat tantum pro medietate, niſi pro illa parte præſumitur voluiſſe mãdatum dare, & ſe obligare. *ibid. num.* 10.

Negotium ſibi commiſſum quis poteſt ſubdelegare, ſi partes cõſentiunt. *deciſ.*38. *num.*45. *Dunozetto*.

Negotia duo, quando ſunt inter ſe diſtincta, indeque tanquam duo officia, quæ ad vnum finem tendũt, non prohibetur vnus ſimul exercere. *deciſ.* 10. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

Negotia duo, quando quis gerit duo ſalaria conſequi debet. *deciſ.* 10. *num.* 13. *Ghiſilerio*.

in Negotijs peragendis quis poteſt eſſe ſagax, diligens, practicus &c. licet ſit literarum ignarus. *deciſ.*244. *num.*4 *Dunozetto*.

in Negotijs omnibus generi per ſpeciem derogatur. *deciſ.*79. *nu.*8. *Queipo*.

NEGOTIATIONEM ſolus quis exercens tenetur pro debitis contractis illius occaſione, non ſolum quatenus ſuppetunt iura, & bona negotiationis, ſed etiam aliunde. *deciſ.*246. *num.*18. *Merlino*.

Et ſic etiam eſt dicendum de ſingulis ſocijs, vt teneãtur etiàm de bonis extra ſocietatem. *deciſ.*246. *num.* 19. *Merlino*.

NEGOTIATOR quilibet rerum alienarum tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis. *deciſ.* 256. *num.* 13. *Pirouano*.

NEMO, quod ſuum eſt, præſumitur velle iactare, ſed acquirere potius, & ditari. *deciſ.* 195. *num.*8. *Motmanno*.

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habeat. *deciſ.*127. *num.*3. *Coccino*.

N E P O S.

Nepos ex propria filia eſt magis dilectus ſecundum ordinem naturalis charitatis, quam nepos ex fratre. *deciſ.*166. *num.*3. *Dunozetto*.

Nepos ex filio emancipato, quando ab auo adoptatur, tranſit in poteſtatem aui ex duplici vinculo; ſcilicet ciuili, & naturali. *deciſ.*88. *num.*1. *Coccino*.

Nepotes non veniunt appellatione filiorum, & hoc maximè, quando ſumus in tranſuerſalibus. *deciſ.* 279. *num.*32. *Motmanno*.

Nepotes, quando ſunt tranſuerſales, eo caſu in ſubſtitutione etiam actiuè concepta pro filijs, non veniunt. *ibid. num.*3.

Nepotes in diſpoſitione non includuntur, quãdo fuit habita ratio ad filios. *deciſ.*272. *num.*9. *Ghiſilerio*.

Nepotes fratrum, quando veniunt ad ſucceſſionem patrui, defertur hæreditas in ſtirpes, & non in capita. *dec.*279. *num.*14. *Motmanno*.

Nepotes, ſi ſint vocati ad portionem patruorum, cẽſentur etiam vocati ad portionem proprij patris. *deciſ.*249. *nu.* 10. ſed limita *num.* 11. *Ghiſilerio*.

Nepotes, quando veniant appellatione filiorum. *deciſ.*162. *nu.*1. & *per tot. Pirouano*.

Nepotes veniunt appellatione nepotum, quando vocatio filiorum eſt collata in remotiſſimum tẽpus. *deciſ.*279. *num.*15. *Motmanno*.

Nepotes, ſub diſpoſitione de filijs regulariter non veniunt. *ibid. nu.* 1.

Nepotes, ſeu plurium fratrum præmortuorum filij, ſumma æquitas eſt, cum in eis par vigeat ſanguinis ratio, & naturæ priuilegium, vt æqualiter ad patrui hæreditatem vocentur.

Omiſſo iure commentitiæ, & fictæ repræſentationis, ne vnus ſolus tantum accipiat, quantum plures alij ſimul. *deciſ.* 279. *num.* 19. *Merlino*.

Nepotes diuerſorum fratrum, ſi ab eius patruo ſint inſtituti hæredes, eis vocatis nominibus proprijs expreſſis, cenſetur eos inſtituiſſe æqualiter. *deciſ.* 278. *n.*5. & 19. *Merlino*.

Nepotibus ex fratribus non conuenit ſubſtitutio in capita, ſed in ſtirpes ſolummodo. *deciſ.*279. *n.*24. *Motmanno*.

N E P T I S.

Neptis ex filio facit deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. *deciſ.* 179. *num.*4. *Ghiſilerio*.

Neptis eſt dotanda ab auo ex legali neceſſitate. *deciſ.*146. *num.*14. *Pirouano*.

Nepti debetur legitima in bonis auiæ, in locum demortui patris ingreſſæ. *deciſ.*355. *n.*2. *Motmanno*.

Neptes ſub nomine progeniei comprehenduntur. *deciſ.*146. *num.*9. *Pirouano*.

Nepti ſi ſit legata dos ab auo, patre eius viuente, an cenſeatur legata potius cõtemplatione patris, vel ipſius neptis. *deciſ.*144. *num.* 7. *Pirouano*.

Et vide ſupra in verb. Auus.

NOBILITATIS prærogatiua admodum augetur ex quo quis ſit natus, & educatus in nobiliſſima, & libera Ciuitate. *deciſ.*155. *nu.*31. *Coccino*.

N O M E N.

Nomen filij iniunctum cum nomine hæredes, abſque copula, &, illud reſtringit, vt non poſſit intelligi, niſi de hæredibus ſanguinis. *deciſ.*217. *num.*2. & 8. *Panzirolo*.

Nomine alieno quando quis aliquid geſſit, caſu quo di-

dicatur id ratificatū ab eo. *dec.56.n.2. Motmanno.*
Nomine proprio distinguuntur homines inter ſe, quamuis toti ſint homines. *deciſ. 151. num. 13. Pirouano.*
Nomina debitorum propriè non veniunt appellatione bonorum, ſed tertiam conſtituunt ſpeciem. *deciſ.140. num.5. Merlino.*
Nomina demonſtrant volūtatem. *deciſ.323.num.20. Coccino.*
Nominum eſſentia nō diuerſificatur ex expoſitione. *deciſ.54. num.10. Pirouano.*
NOMINANDI facultas per ſe competēs ex gratia Principis, non poteſt per alium explicari, cum ſit perſonalis. *deciſ.38. nu.62. Dunozetto.*

NOMINATIO.

Nominatio, quando eſt facienda in materia indifferenti, debet ſpecificè fieri *deciſ.38.n.2. Dunozetto.*
ex Nominationis actu, cum inſtitutione hæredis, ſufficienter probatur filiatio. *deciſ.51. nu.1. Coccino.*
Nominationem puellarum nominandarum ſi teſtator alicui reliquerit, debet intelligi relicta cum effectu. *deciſ.35. num.20. Verroſpio.*
NOSTRA non intereſt, vt alijs detur, vel acquiratur. *deciſ 93 num.8. Quepo.*

NOTARIATVS.

Notariatus non probatur per vnicam enūciatiuā, dū principaliter agitur ſup eo. *dec.263.n.10. Coccino.*
Notariatus, quando eſt probatus, tunc defectus non matriculationis nullatenus attenditur ex æquitate, ne tot tantæq. laudabiles diſpoſitiones pereāt. *deciſ.184. num.45. Coccino.*
Notariatus ſi probetur de aliquo tempore præciſo, talis probatio nō ſuffragatur ad probationem eiuſdē Notariatūs de præterito. *dec.263 n.12. Coccino.*
Notariatus officium aſſumi, & exerceri debet impleta pubertate. *deciſ.105. num.4 Quepo.*
Notariatus aſſertio quando ſit omnino attendenda, & cenſeatur veriſſima. *deciſ.184.num.16. Coccino.*
Notariatus ſubſtātia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur. *ibidem num. 20.*
Notariatus aſſertio, dum quæritur principaliter ſuper eo, non probatur per ſimplicem enunciatiuam. *ibidem num.19.*
Notariatus ſubſtātia probata, qualitas temporis per leuiores probationes probatur. *deciſ.263. nu. 11. Coccino.*
Notariatu probato adhuc fides præſtatur inſtrumētis Notarij non matriculati. *dec.184.n.46. Coccino.*
de Notariatu illius qui rogauit inſtrumentum conſtare debet, & eius manus debet recognoſci, ad hoc, vt inſtrumentum dicatur in forma probanti. *deciſ.113.nu.12. Ghiſilerio.*

NOTARIVS.

Notarius, vel vnus ex teſtibus ſufficit, quod cognoſcat alterum ex contrahentibus, vt inſtrumenta ſuſtineantur, & hoc ſecundum declarationem Reformat. Pauli V. *deciſ 62. num.11. Merlino.*
Notarius, quod appoſuerit aliquod decretum in Libro, & quod à Iudice non fuerit interpoſitum, ex quibus argui poteſt. *deciſ.69.num.7. & 8. Merlino.*
Notarius, ſi probetur quod non ſit deſcriptus in Arch. Rom. illius inſtrumenta nō probant. *deciſ.184. num.40. Coccino.*
Notarius de iure communi ſat eſt, quod habeat notitiam contrahentium eo modo, quo haberi poteſt videndo perſonas ipſorū aſſerentium, ſe tales. *deciſ.62. num.7. Merlino.*
Notarius, ſi deberet cognoſcere contrahentes, eſſet quaſi ad nihilum deducere inſtrumenta. *ibid.nu.3.*
Notarius ſolus poteſt apponere manum in protocollis. *deciſ.113.num.9. Ghiſilerio.*
Notarius an quis ſit, probatur ex matricula Notariorum. *deciſ.18. num.3. Quepo.*
Notarius fidem facere debet, quod iura extrahenda, fuerint à Iudice diligenter viſa, & recognita. *deciſ. 76. num.12. Ghiſilerio.*
Sed hoc de conſuetudine non ſeruatur. *ibid.nu 13.*
Notarius de iure communi non eſt neceſſe vt habeat notitiam contrahentium ante confectionem inſtrumenti. *deciſ.62. num.1. Merlino.*
Notarius, vel vnus ex teſtibus, ſi non cognoſcat cōtrahentem, ſecundum Reformat. Paul. V. contractus non ſubſtinetur, & requiritur quod de cognitione fiat mentio in inſtrumentis. *dec.149.num.1. Merlino.*
Et iſta cōſtitutio nititur tantum ratione illa, vt obuietur fraudibus, & ſuppoſitioni perſonarum Notario ignotarum. *ibid. num.2.*
Notarius copiam citationis debet relinquere, vel domi affigere. *deciſ.130. num.27. Quepo.*
Vel publicè, & palam coram ſeruis, vel vicinis, citationem facere, eoſq. certiorare, vt ſic ad notitiā citati latitantis poſſit citatio peruenire. *ibid.n.28.*
Notarij aſſertioni, quod Bullæ ſumptum exemplauerit ex Bulla authentica, quando non credatur. *deciſ.204. num.20. & 21. Merlino.*
Notarij enunciatiua facta in teſtamento circa identitatem bonorum, quando plurimi facienda ſit. *deciſ. 125. num.7. & 8. Merlino.*
per Notarij rogitum conſenſus plenè probatur. *deciſ.216. num. 15. Pirouano.*
Notarij error non debet nocere parti. *deciſ.119. n.3. Motmanno.*
Notarij atteſtationi fidem facientis de inſtrumento à ſe non rogato, non ſtatur. *deciſ.141. n.17. Merlino.*
Notarij identitas vt probetur, præter nomen requirūtur duæ demonſtrationes. *deciſ.263.n.6. Coccino.*
Notarij conuenientia debet verificari per duas demonſtrationes. *deciſ.184. num.12. Coccino.*
Notarij deſcriptio in matricula præſumitur ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia actorum, etiamſi nullibi reperiatur enunciata d. deſcriptio. *deciſ. 184. num. 41. Coccino.*
Notarij ſtipulatio pro omnibus, quorum intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti. *deciſ.77. num.6. Merlino.*
Notarij ſtipulatio pro omnibus quibus intereſt, facit vt contractus poſſit minimè reuocari in præiudiciū intereſſe habentis. *deciſ.104. num.20. Merlino.*
Notarij iniuria non debet nocere parti. *deciſ. 104. num.31. Coccino.*
Notarij legalitas cēſetur à partibus approbata, ſi ſint ſolitæ eo vti in extrahendis ſcripturis. *deciſ.328. num.4. Dunozetto.*
ex Notarij aſſertione, qui extraxit ſcripturam, probatur eius exiſtentia. *deciſ. 18. num.7. Quepo.*
Notarij ſecundum reformationem Paul.V. non poſſunt

ſunt rogare, ſeu ſtipulare obligationes aliquas, vel contractus, niſi bene noſcant contrahentes. *deciſ. 62. num. 4. Merlino.*
Et de tali cognitione in inſtrumentis facere debet mentionem *deciſ. 12. num. 5. Merlino.*
Notarij ex ſtylo ſolent in qualibet donatione apponere clauſulam, ex pura, mera, & gratuita voluntate &c. *deciſ. 65. num. 10. Dunozetto.*
Notarij, quod debeant cognoſcere contrahentes, ſecundum reformationem Pauli V. copulatiuè dicta conſtitutio cõtinet pœnam damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, & annullationis actus reſpectu partium. *ibidem num. 12.*
Notario non creditur aſſerenti teſtem iuraſſe. *deciſ. 277. num. 1. Pirouano.*
Notario, ſi atteſtetur, quod aliquid capitulariter fuerit factum, creditur. *deciſ. 20. num. 6. Ghiſilerio.*
Notario, qui aliquid annotauit, tanquam Officiali publico debet fides adhiberi. *deciſ. 129. num. 10. Motmanno.*
Notario creditur de geſtis coram eo, & non ab eo. *dec. 113. num. 12. Ghiſilerio.*
Notario aſſerenti teſtes iuraſſe creditur, licet non dixerit tactis ſcripturis, ſtantibus clauſulis cetèratis, & præſumitur interueniſſe iuramentum eo modo quo debuit. amplia. *deciſ. 277. num. 5. Pirouano.*
Notario creditur, ſi deponat de his, quæ ad eius officium ſpectant. *deciſ. 75. num. 1. Ghiſilerio.*
Notariorum manualia, quæ ſint. *d. 113. n. 1. Ghiſilerio.*

N O T I T I A.

Notitia maior dari non poteſt, quam illa, quæ per demonſtrationes fuit deſcripta, & quæ alteri rei conuenire non poteſt. *deciſ. 54. nu. 13. Pirouano.*
Notitia alicuius rei, quando ad aliquem non peruenit, ipſe diuinare non poteſt. *deciſ. 124. num. 20. Coccino.*
Notitiæ poſſibilitate data de aliquo periculo mercium tempore aſſecurationis, non eſt locus promiſſioni in caſu non habitæ notitiæ intra certum tempus. *deciſ. 229. num. 3. Merlino.*

N O V A T I O.

Nouatio inducta cenſetur ex contractu incompatibili cum primo. *deciſ. 199. num. 4. Vbaldo.*
Nouatio, quando non dicatur inducta. *deciſ. 199. num. 2. Vbaldo.*
NOVERCÆ aduerſus ſanguinem ſuum corrumpunt maritos. *deciſ. 247. num. 16. Motmanno.*

N V L L I T A S.

Nullitas ex defectu iuriſdictionis euitari non poteſt. *deciſ. 91. num. 2. Vbaldo.*
Nullitas ſententiæ ex defectu mandati non obſtat, ſi ex coniecturis de illo appareat. *deciſ. 1. nu. 12. Coccino.*
Nullitas iuriſdictionis dicitur manifeſta, ſi Iudex de partibus aliquid cognouerit, ſtante commiſſione auocatoria à quibuſcumque Iudicibus de partibus. *deciſ. 40. num. 2. Ghiſilerio.*
Nullitas ordinis ſuſceptionis, vt valide declaretur, requiritur metus talis, qui cadat in conſtantem virum. *deciſ. 40. num. 3. Ghiſilerio.*
Nullitatis profeſſionis ordinis per vim, & metum, ignorantia iſta non præſumitur, cum ſit ignorantia iuris. *deciſ. 40. num. 15. Ghiſilerio.*
à Nullitatis vitio ſententia poſterior lata contra priorem ſaluari non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel reuocatione prioris. *deciſ. 119. num. 1. Motmanno.*
ad Nullitatem citationis ſanandam ex cauſa ſcientiæ requiritur, quod ſit certa. *deciſ. 124. n. 59. Coccino.*
de Nullitate primæ, vel ſecundæ ſententiæ confirmatæ dari non poteſt poſt rem iudicatam. *deciſ. 1. num. 13. Coccino.*
de Nullitate ſentẽtiæ ex defectu iuriſdictionis, quando dicatur conſtare. *deciſ. 11. num. 4. Ghiſilerio.*
de Nullitate tranſactionis ille dare non poteſt, qui non habet intereſſe. *deciſ. 208. num. 4. Ghiſilerio.*
à Nullitate ſaluatur citatio, ſi procurator citatus compareat. *deciſ. 104. num. 19. Coccino.* declara *num. 20.*
de Nullitate contractus, quis dare poſſit. *deciſ. 51. num. 3. Coccino.*
de Nullitate cenſus antea quam detur, debentur fructus. *deciſ. 41. num. 26. Merlino.*
N V L L V M, & incertum æquiparantur. *deciſ. 38. num. 4. Dunozetto.*
NVMERATIO regulariter non probatur per confeſſionem de recepto. *deciſ. 55. num. 1. Ghiſilerio.*
de Numeratione reali dotis non dicitur conſtare ex ſola dotis conſtitutione. *deciſ. 55. nu. 2. Ghiſilerio.*
NVMERVS ingratorum eſt infinitus. *deciſ. 258. num. 17. Veroſpio.*
NVNCII reuocatio ante ſententiam, vel intimationem reddit actum poſtea geſtum nullum. *deciſ. 130. num. 16. Qucipo.*

N V P T I Æ.

Nuptijs contractis, & non antea, ſoluenda eſt dos debita alicui. *deciſ. 80. num. 2. Merlino.*
Nuptijs nihil eſt in hominum vita vtilius, vt quæ ſolæ homines procreare, & producere poſſint. *deciſ. 312. num. 5. Merlino.*
in Nuptijs, quando aliquid datur, ſemper cauſa matrimonij dicitur finalis. *deciſ. 127. nu. 15. Coccino.*

O.

O B I T V S.

OBitũ alicuius teſtes probant, ſi deponant quod illum viderunt mortuum. *deciſ. 187. num. 5. Pirouano.*
Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij probari poteſt ex confeſſione aduerſarij, quæ probatio ſuperat omnes alias probationes. *deciſ. 45. num. 5. Ghiſilerio.*
ex Oblationibus, & decimis omnibus debetur quarta Epiſcopo. *deciſ. 6. num. 9. Veroſpio.*

O B L I G A T I O.

Obligatio de præſentando aliquem, ſi non adſit obligatio principalis, non videtur propriè, ac ſtrictè fideiuſſio. *deciſ. 222. num. 19. Buccabella.*
Obligatio non tribuitur efficax, ex pacto. *deciſ. 58. num. 16. Coccino.*
Obligatio nulla perſonalis, quando non oriatur. *deciſ. 77. num. 5. Merlino.*
Obligatio facti alieni dum non impletur, committitur ſtipulatio pro damnis, & intereſſe. *deciſ. 246. num. 1. Merlino.*
Obligatio carcerati eſt valida, & ſuſtinetur, quoties quis iuſte fuit carceratus. *dec. 122. n. 7. Ghiſilerio.*

Obli-

Digitized by Google

Obligatio quantumuis in carceribus facta ſuſtinetur, ſi quis iuſte fuerit carceratus. *deciſ.122. num.12. Ghiſilerio*.

Obligatio tutorum eſt indiuidua, & omnes, & ſinguli tenentur inſolidum. *deciſ.3. num.17. Merlino*.

Obligatio, ſeu contractus conditionalis, licet ſit imperfectus reſpectu executionis, eſt tamen perfectus ad effectum, vt ab eo recedi non poſſit. *deciſ.174. num.9. Merlino*.

Obligatio de renunciando, idem operatur, quod ipſa renunciatio. *deciſ.118. num.8. Pirouano*.

Obligatio vniuerſalis omnia comprehendit. *dec.127. num.17. Coccino*.

Obligatio mulierum ſine ſolemnitatibus Statutarijs non tenet. *deciſ.98. num.29. Merlino*.

Obligatio carcerati valida eſt, & ſubſtinetur, quoties quis iuſtè fuit carceratus. *deciſ.25. num.1. Merlino*.

Vide in verb. Carceratus.

Obligatio Carcerati ad fauorem Iudicis, vel Officialis non tenet, etiamſi carceratio ſit iuſta. *dec.26. num.12. Merlino*.

Obligatio ſecunda, quando poſſit dici transfuſa in ſecundam. *deciſ.29. num.7. Veroſpio*.

Obligatio perſonalis per aditionem hæreditatis, ſtante inuentario non contrahitur vltra vires hæreditarias. *deciſ.2. num.19. Pirouano*.

Obligatio facta in acceſſionem alterius obligationis eſt paris efficaciæ, cuius eſt principalis obligatio. *deciſ.318. num.16. Veroſpio*.

Obligatio de præſentando aliquem, largè, & impropriè poteſt dici fideiuſſio. *deciſ.222. num.21. Buccabella*.

Obligationis caſus quando euenit, tunc ſtatim dicitur commiſſa ſtipulatio, & ex ea agi poteſt. *deciſ.151. num.1. Pirouano*.

Obligationis conceptæ in caſu, quo quis ſine filijs decedit, deficere dicitur conditio, eo cum filijs mortuo. *deciſ.318. num.7. Veroſpio*.

Obligationi alienæ accedentes in ſolidum cenſentur vnus contemplatione alterius ſe obligaſſe, & inuicem fideiuſſiſſe. *deciſ.346. num.22. Pirouano*.

Obligationi tertij quando aliquid adijcitur, non admittitur argumentum à ſolito. *d.190. n.9. Merlino*.

Obligationem fideiuſſoriam, fideiuſſor dicitur fateri, ſi petat ſolutionis dilationem à creditore. *dec.149. num.7. Merlino*.

Obligationem propriam ſolum cenſetur fideiuſſor ſoluendo, voluiſſe tollere, alioquin grauiter ſibi præiudicaſſet. *deciſ.41. num.12. Merlino*.

ab Obligatione naturali quis non liberatur propter capitis diminutionem. *deciſ.231. num.9. Coccino*.

ab Obligatione contracta per aditionem hæreditatis hæres non poteſt ſe eximere. *deciſ.39. num.5. Pirouano*.

in Obligatione neceſſaria non habet locum Statutum Vrbis lib.1. cap.151. *dec.55. n.9. Ghiſilerio*.

in Obligatione generali Teſtatoris non veniunt bona hæredis. *deciſ.131. num.6. Pirouano*.

ex Obligatione conditionali oritur ſpes conſequendi rem obligatam, & debitam in euentum purificatæ conditionis. *deciſ.174. num.8. Merlino*.

Obligationes fideiuſſorum non ſunt extendendæ. *deciſ.285. num.4. Motmanno*.

Obligationes, & contractus inuentæ, vt vnuſquiſque acquirat, quod ſuum eſt. *deciſ.93. num.6. Quespo*.

Obligationes recipere, & contrahere prohibetur Officialis cum ſubditis. *deciſ.26. num.16. Merlino*.

Obligationum diuiſio ſolum habet locum inter duos reos æque principaliter obligatos, vel inter duos fideiuſſores ex epiſtola D.Adriani. *deciſ.318. n.18. & 20. Veroſpio*.

in obligationibus ſubditorum, & carceratorum iura valde abhorrent contractum mutui erga Officiales. *deciſ.26. num.26. Merlino*.

Obligatio Cameralis, & ſtipulatio Notarij pro omnibus quorũ intereſt, regulariter extenditur etiam ad enunciatiuas inſtrumenti. *dec.77. n.6. Merlino*.

Ita vt per dictam ſtipulationem Notarij acquiratur ius, & actio tertio. *ibidem num.7. & 8.*

Obligatio Cameralis habet vim confeſſionis, & rei iudicatæ. *deciſ.307. num.1. Motmanno*.

Obligatio Cametalis habet executionem paratam. *deciſ.199. num.1. Vbaldo*.

Obligatio Cameralis non vulneratur per ſententiam nullam, & ideo vigore illius ſententiæ non poteſt impediri eius executio. *dec.302. nu.6. Motmanno*.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam. *deciſ.258. num.1. Panzirolo*.

Obligatio Cameralis non tranſit ad tertium. *dec.161. num.19. Pirouano*.

Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & ius tribuit contrahentibus pro obtinendo mandato executiuo, etiam contra hæredes obligati. *deciſ.194. num.1. Merlino*.

Obligatio Cameralis in contractibus interpoſita tamquam acceſſoria fortius ſtringit, non autem ampliat diſpoſitionem. *dec.294 n.22. Motmanno*.

Obligatio Cameralis non importat aliud vinculum diuerſum ab eo, quod eſt expreſſum. *deciſ.294. num.23. Motmanno*.

Obligationis Cameralis effectus operatur etiam ad fauorem ceſſionarij. *deciſ.189 num.4. Motmanno*.

Obligationis Cameralis vis eliditur per pactum de non petendo. *deciſ.181. num.1. Panzirolo*.

Obligationis Cameralis vigore poteſt agi executiue. *deciſ.161. num.18. Pirouano*.

in Obligationis Cameralis vim, non poteſt relaxari mandatum, niſi præcedat liquidatio debiti. *dec.24. num.16. Ghiſilerio*.

Obligatione Camerali ſtante executiue procedi poteſt. *deciſ.44. num.3. Merlino*.

ex Obligatione Camerali ius quæritur intereſſe habenti in contractu ex ſtipulatione Notarii, pro omnibus quibus intereſt. *deciſ.44. nu.19. Merlino*.

in Obligatione Camerali, ſi ſit appoſita clauſula, quorum intereſt, operatur, vt ſit locus executioni contra obligatos etiam ad fauorem cuiuslibet intereſſe habentis non nominati. *deciſ.285. nu.9. & 10 Motmanno*.

OBLIGATVS.

Obligatus, quando eſt inſolidum, poteſt inſolidum condemnari. *deciſ.246. num.2. Merlino*.

Obligati quando ſunt plures principaliter, ſi vnus ſoluat per ſe tantum, non tollit obligationem alterius ipſo iure, & ſoluenti fieri poteſt ceſſio, etiam ex interuallo. *deciſ.41. num.16. Merlino*.

Obligati, quando ſunt plures in eadem ſcriptura pro

re

re diuidua, tunc intelliguntur obligati ſinguli pro virili. *deciſ.79. num.14. Queipo.*

Et vt inſolidum ſinguli obligati exiſtant, requiritur, vel quod adijciatur verbum, inſolidum, vel quod caueatur promiſſores eſſe correos debendi. *ibidem num.15.*

contra Obligatos in forma, ſi Iudex procedat licitum eſt ei pro ſuo arbitrio adhibere quæcumque remedia contenta in ipſa obligatione. *deciſ 189. num.8. Motmanno.*

Obligans ſe per relationem ad aliquod inſtrumentũ, cogi poteſt ad adimplendum id quod in eo continetur. *dec.77. nu.21. Merlino.*

Obliganti ſe ad negocium ſpectans ad alium, ſi non adſit nec mandatum, nec ratificatio, competit actio negociorum geſtorum. *deciſ. 222. num. 18. Buccabella.*

Obligare Dominum ad ſui fauorem non poteſt procurator. *deciſ.194. num.12. Merlino.*

Obligare quis ſe poteſt, ſuper iure de futuro, quia obligatio eſt de præſenti. *deciſ 320. nu.5. Remboldo.*

Obligaſſe ſe ad ea omnia cenſetur fideiuſſor, quæ veniunt ex natura contractus, cui acceſſit. *deciſ.246. num.4. Merlino.*

OBLIVIO, quanto tempore præſumatur etiam in facto proprio. *deciſ.360. num. 5. Pirouano.*

OBSERVANTIA.

Obſeruantia, aut conſuetudo, quæ adducitur pro ſola declaratione actus dubij, non eget præſcriptione. *deciſ.351 num.7. Veroſpio.*

Obſeruantia plurimum confert ad aliquid interpretandum. *deciſ.15. num. 10. Coccino.*

Obſeruantia immemorabilis excluditur, datis actibus contrarijs. *deciſ.212. num. 9. Merlino.*

Obſeruantia debet probari in ſpeciali caſu, de quo agitur. *deciſ.157. num.31. Pirouano.*

Obſeruantia magis interpretationem recipere debet ab alia præcedenti & proxima ac clara, quam à præſumpta, & incognita. *dec.218. n.27. Pirouano.*

Obſeruantia non præſumitur exceſſiua, ſed reſtricta ad limites mandati quando ad illud obſeruandum quis fuit compulſus per cenſuras. *deciſ.15. nu.12. Coccino.*

Obſeruantia noua aliqua non poteſt dici, ſi conſtet ab initio ita fuiſſe obſeruatum. *deciſ.218. num.44. Pirouano.*

Obſeruantia erronea, veritati non poteſt præiudicare. *deciſ.16. num. 16. Ghiſilerio.*

Obſeruantia quando in aliquo caſu allegatur, in illo ſpecialiter eſt probanda. *dec.205. nu.14. Pirouano.*

Obſeruantia contractus non ſuffragatur, quando conſtat de nullitate contractus, & obligationis, & ſic de titulo vitioſo, & de veritate principij infecti. *deciſ.98. num.25. Merlino.*

Obſeruantia ſtante, difficilius reſcinditur tranſactio. *deciſ 86. num.8. Ghiſilerio.*

Obſeruantia contractus deducta ex pluribus actibus per 40. annos facit, vt præſumatur adhibitas fuiſſe ſolemnitates neceſſarias. *deciſ. 293. nu. 28. Motmanno.*

Obſeruantia deducta ex fructuum ſolutionibus non attenditur, ſi cenſus fuerit nulliter impoſitus. *deciſ 98. nu. 26. Merlino.*

Obſeruantia ad hoc vt declaret præcedentem alicuius voluntatem, quid requiratur. *deciſ.344. num.18. Motmanno.*

Obſeruantia aduerſus Conſtitutiones habentes clauſulam ſublata, & decretum irritans, vt inducatur requiritur ſpatium 40. annorum. *deciſ. 319. num. 15. Ghiſilerio.*

Obſeruantia in materia excluſionis fœminarum ab hæreditate parentum, vt releuet, debet eſſe certa, clara, vniformis, in caſu de quo agitur, & in contradictorio iudicio obtenta. *deciſ. 264. num. 29. Dunozetto.*

Obſeruantia maxime cum curſu longiſſimi temporis coniuncta, plurimum fidei tribuit ſcripturæ, quoad contenta in ipſamet ſcriptura, etiam informi. *deciſ. 184. num.32. Coccino.*

Quod procedit præſertim contra eum, qui ſcripturam approbauit, vt propterea non poſſit illius fidem impugnare. *ibidem num. 33.*

Obſeruantia interpretatiua ſolum habet locum quando verba ſunt dubia. *deciſ. 319. num.2. Ghiſilerio.*

Obſeruantia interpretatiua non poteſt induci contra verba clara legum. *ibidem num.4. & 14.*

Obſeruantia interpretatiua dicitur illa per quam contenta in aliqua Conſtitutione effectuantur. *ibidem. num. 5.*

Obſeruantia interpretatiua non dicitur illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium à Conſtitutione induceretur. *ibid. num.5.*

Obſeruantiæ nulla eſt vis, dum non probatur conformis. *deciſ.29. num.8. Veroſpio.*

Obſeruantiæ ſubſecutæ probatio, per quam declarabitur, quatenus ſit mens dubia contrahentium, certe eſt admittenda. *deciſ.212. num.6. Merlino.*

Obſeruantiam interpretatiuam bene poteſt inducere executor teſtamentarius, ad hoc vt aſſequatur voluntas Teſtatoris. *deciſ.35. nu.21. Veroſpio.*

ad Obſeruantiam firmandam, ſeu aliquod ius, nullius ſunt roboris actus facti lite pendente. *deciſ.288. num. 1. Merlino.*

Obſeruantia difformi ſtante, non eſt recedendum à diſpoſitione Iuris communis. *d.74. n.22. Merlino.*

de Obſeruantia quando conſtat, tunc multo minus venit reſcindenda tranſactio. *d.86. n.7. Ghiſilerio.*

de Obſeruantia continuata præſentandi quando non poſſit dubitari. *deciſ 218. num. 25. Pirouano.*

ex Obſeruantia diuturna, cenſetur ſublatum totum id, quod in contrarium faciebat. *deciſ.224. nu.29. Merlino.*

OBSERVATIO traditionum Eccleſiaſticarum, ſacrorum Canonum, ac SS. Patrum ſententijs, & auctoritatibus, quanta ſit. *dec.177. nu.8. Motmanno.*

in Obſeruationis negatiua ſe fundans tenetur illam probare, alias ſemper præſumitur pro validitate actus. *deciſ.143. num. 5 Pirouano.*

OCCVPATOR.

Occupator ſi reuertentem dominum non admiſerit, vi magis videtur poſſidere, quam clam. *deciſ. 78. num. 21. Dunozetto.*

Occupatores expellere, & recuperare naturalem poſſeſſionem, poteſt poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis. *deciſ. 78. num. 24. Dunozetto.*

OCCVPANTEM ſi Canonicus poſt adeptam poſſeſſionem Canonicatus reperiat, poteſt eum violenter expedire. *deciſ.78. num. 33. Dunozetto.*

ODIVM

ODIVM.

Odium capitale inter coniuges oritur ex cauſis ſæuitiæ, & iniuriarum de præterito. *dec.155. num.40. Coccino*.

Odium capitale quando adeſt inter virum, & vxorem, tunc nulla cautio ſatis ſecura, aut ſufficiens videtur. *deciſ.155. num.43. Coccino*.

Odium vxoris in Lege Moſayca de libello Repudij, an erat cauſa ipſius repudij. *deciſ.155. num. 42. Coccino*.

Odij præſumpta ratio ob contrauentionem, propter quam veriſimilis redditur priuatio ſucceſſionis, ceſſat in eo, qui non contrauenit. *deciſ. 393. num. 22. Veroſpio*.

in Odiũ eius, contra quem inducitur, ſi teſtis deponat, non probat. *deciſ.265. num.2. Motmanno*.

Odia acerbiſſima, & inimicitiæ capitales, quæ oriuntur in iudicio ſeparationis Thori, ſunt cauſæ ſufficientes, vt deueniatur ad Thori ſeparationem. *deciſ.155. num. 41. Coccino*.

OFFICIALIS.

Officialis quod metu inducat ad contrahendum, lex ſemper ſuſpicatur, & præſumit ex parte ſubiectæ deeſſe liberum conſenſum. *dec.26. n.17. Merlino*.

Officialis non habens iuriſdictionem liberè poteſt cõtrahere cum ſubditis, dummodo ratione officij nõ poſſit compellere contrahentes ad ſic faciendum. *deciſ.26. num.25. Merlino*.

Officialis dum videt ſe eſſe perpetuum, facilius inducitur in tyrannidem. *ibidem num. 31*.

Officialis prohibetur contrahere, & obligationes recipere à ſubditis, ne dum quando ſunt carcerati, ſed etiam quando in plena libertate exiſtunt. *ibidem num.16*.

Officialis perpetuus eſt magis formidabilis quàm temporalis, qui breue eſt remouendus, & ſyndicandus. *ibid. num. 30*.

Officialis alicuius Collegij, ſi vendat aliquid nomine d. Collegij, & promittat de rato &c. quando dicatur liberatus à ſua promiſſione. *deciſ.56. num. 1. Motmanno*.

Officialis perpetuus ſi haberet interdictum commercium de non contrahendo cum ſubdito, pœnè quodammodo addictus videretur. *deciſ.26. nu.32. Merlino*.

Officialis prohibitio, quod non poſſit contrahere cum ſubdito, vbi poſita eſt. *ibid. num.4*.

Officialis maieſtas maiorem incutit timorem Reo, quam creditor. *ibid. num.14*.

Officiali publico eſt credendum, ſuper rebus, quæ ſpectant ad eius officium. *deciſ. 186. num. 23. Ghiſilerio*.

Officiali publico creditur in his, quæ ſpectant ad eius officium. *deciſ.64. num.10. Ghiſilerio*.

Officiali perpetuo aſſimulatur Baro, non autem temporali. *dec.26. nu.28. Merlino*.

ab Officiali ſemper præſumitur terror inferi. *ibidem num. 18*.

cum Officiali ſi ſit initus contractus, ipſo iure eſt nullus, & meticuloſus cenſetur, ſi contrahens poterat ab Officiali compelli. *ibidem num. 19. & ampliã num.20. & 21*.

Officiales ſimplices habent vlteriorem Dominum, ſeù Baronem. *ibid. num. 22*.

Officiales Collegij Medicorum non habent facultatẽ imponendi Collectas pro ſoluendis debitis eiuſdem Collegij abſq; licentia Pontificis. *deciſ.143. nu.21. Pirouano*.

per Officiales ipſos repræſentatur corpus Collegij. *deciſ.143. num.22. Pirouano*.

Officialium contractus cum ſubditis leges reprobantes quando ceſſent. *dec.26. num.35. Merlino*.

per Officialium atteſtationem quando aliquid probari poteſt, denegatur remiſſoria. *deciſ. 18. nu. 9. Queipo*.

Officialibus Datariæ emolumenta debentur ad rationem ducatorum de Camera. *d.213. n.28. Ghiſilerio*

OFFICIVM.

Officium Iudicis in terminis l. Modeſtinus, ff. de ſolut. non eſt denegandum, ex æquitate, & epicheia quadam. *deciſ.41. nu. 25. Merlino*.

Officium Iudicis nobile ſemper intrat, ne quis ius ſuum amittat pro carentia actionis. *deciſ. 344 num.2. Pirouano*.

Officium vnicum ſi quis habet, non poteſt prætendere duplicatam portionem. *deciſ. 29. num. 3. & 4. Veroſpio*.

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. *deciſ. 196. num.4. Merlino*.

Officium Iudicis debet quieſcere, donec à ſuperiore fuerit reiecta appellatio. *dec.134. nu.2. Motmanno*.

Officium Iudicis, quod implorat Epiſcopus contra Parochianos pro conſecutione partis ſibi debitæ decimarum, reſtringi debet ad id, quod alias exigeret ab ipſo Parocho. *deciſ.61. num.4. Panzirolo*.

Officium Iudicis competit detentori ad effectum tam retinendę, quam recuperandæ poſſeſſionis, & Interdicti, vnde vi. *deciſ.35. num.18. Veroſpio*.

Officio Iudicis quando non ſit locus. *deciſ.248. num. 16. Merlino*.

Officio, & pietate materna obliuiſcitur mater, dum tranſit ad ſecunda vota. *deciſ.271. nu.23. Merlino*.

in Officio ſuo Iudex præſumitur quod fuerit diligens. *deciſ.76. num.8. & 30. Ghiſilerio*.

ob Officium publicum tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ. *deciſ.123. num.1. Pirouano*.

OMISSIO.

Omiſſio deſcriptionis bonorum in inuentario, quãdo non præſumatur doloſa. *deciſ.360 nu.7. Pirouano*.

ſuper Omiſſione executionis mandati poteſt noua inchoari præſcriptio Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. *dec.346. num.10. Pirouano*.

ab ONERE formatur, & deſcendit lucrum. *deciſ.19. num.8. Merlino*.

ad Onera realia, & collectas non tenentur emphyteutæ Eccleſię, ſi ſint impoſita per Statuta Laicorum. *deciſ.42. num.17. Merlino*.

ab OPINIONE communi non eſt recedendum in iudicando. *deciſ.272. num. 21. Merlino*.

OPPOSITIO.

Oppoſitiones contra teſtes non releuant, ſi illorum fides ex aliis probationibus ſufficienter adminiculetur. *deciſ.331. num. 10. Ghiſilerio*.

Oppoſitiones contra teſtes non ſunt attendendæ, quãdo non ſunt probatæ. *deciſ.243. num.3. Panzirolo*.

OPPONENS de inualiditate Electionis vt audiatur, debet præciſè iurare vt deponit c. vt circa de elect. *deciſ.289. num. 40. 41. & 78. Coccino*.

ORA-

ORATIO.

Oratio imperfecta perficitur ex præcedenti, vel ſequenti, ſi hoc congruè fieri poteſt. *deciſ.120.nu.2. Coccino.*

Oratio præſumitur vnica ſtante vnica coniunctione, quamuis quælibet oratio habeat ſuum particularem ſenſum. *deciſ.168. num 10. Vbaldo.*

Orationis vna pars, alteram partem dubiam declarat. *deciſ.129. num.5. Motmanno.*

Orationi, lectioni, & verbi Dei prædicationi Epiſcopus tantummodo vacare debet, abiecta omni rei familiaris cura. *deciſ.134. num.19. Merlino.*

ORDINARIVS.

Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ poteſt motu proprio reſeruare penſiones. *deciſ.94. num.6. Pirouano.*

Ordinarius non poteſt ex ſe, immutare præcedentem ſtatum Eccleſiæ. *deciſ.27. num. 10. Dunozetto.*

Ordinarius præſumitur benè informatus de qualitate perſonarum reſignantium. *deciſ.27.num. 13. Dunozetto.*

Ordinarius in Collegiatis, tunc ſolus confert, quando beneficium vacans non fuit dotatum de beneficijs ad Eccleſiam pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiam. *deciſ.157. nu. 24. Pirouano.*

Ordinarius in Collegiatia non confert, ſed vacantia ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum. *deciſ.157. num.22. & 23. Pirouano.*

Ordinarius non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem eorum, qui non ſunt reſignanres, ſed omnino requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas. *deciſ. 94. nu.8. Pirouano.*

Ordinarius non poteſt reſeruare pẽſiones pacto cõtrahentium firmatas, ſed egent tanquam improbę auctoritate Apoſtolica. *deciſ.94.num.7.Pirouano.*

Ordinarij aſſertioni non creditur, ſi ſit contraria diſpoſitioni iuris communis. *deciſ. 223. num. 13. Ghiſilerio.*

Ordinarij conſenſus non requiritur in donatione iuriſpatronatus, quando ſumus in donatione omnium iurium, & bonorum. *deciſ. 207. num. 16. Dunozetto.*

ab Ordinarij iuriſdictione quando beneficium ſemel eſt exemptum, ſemper remanet derogatum iuri competenti. *deciſ. 157.num.1.Pirouano.*

de Ordinarij illius collatione eſt illud beneficium, intra cuius fines Diœceſis ſita ſunt. *deciſ.43.n.1. Pirouano.*

Ordinarij præſumuntur bene informati de ſtatu, & qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis. *deciſ. 13. num.14. Merlino.*

Ordinariorum enunciatiuis in probatione iuriſpatronatus ſolet Rota multũ deferre, quia præſumũtur ſcire qualitates beneficiorũ. *d.166.n.12. Merlino.*

Atque, vt plurimum ſe reddunt difficilea ad inſtituendum. *ibidem.*

Reliqua vide in verbo Epiſcopus.

ORDINARIE eſt agendum contra legitimum contradictorem. *deciſ. 133. num. 3. Ghiſilerio.*

ORDINATIONES, ſeu renouationes, quæ non habuerunt effectum, non attenduntur. *deciſ. 317. num.6. Buccabella.*

ORDINATORIA Iudicij ſunt ſeruanda iuxta locum vbi litigatur, non obſtantibus ſtatutis loci, vbi partes ſunt oriundæ. *deciſ.305.num.10.Buccabella.*

de Ordinatorijs Iudicij eſt appellatio. *dec.305. n.10. Buccabella.*

ORDO.

Ordines incongruum eſt, vt confundantur. *dec. 288. num.18. Merlino.*

Ordines vt dicãtur nulliter ſuſcepti, requiritur metus talis, vt cadat in conſtantem virum. *deciſ.40. num.5. Ghiſilerio.*

Ordines ſacri, ſi conſtaret quod fuerint ſuſcepti per metum, hoc non officit, ſi pariter conſtet de ratificatione. *deciſ.40. num.18. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros, quãdo, licet quis ſuſceperit per viam coactiuam, teneatur continere. *deciſ.40. num. 10. & ſeq. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros ſi quis ſuſceperit per metum, ſi poſtea ſponte adminiſtret, dicitur purgatua metus. *deciſ.325.num.7. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros, dato quod quis ſuſceperit per metũ, quando dicatur purgaſſe talem metum. *deciſ. 325. num.6. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros ad hoc vt quis dicatur ſuſcepiſſe per metum, requiritur talis metus, vt cadat in conſtantem virum. *deciſ.343. num. 17. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros non poteſt dici quod quis per metum ſuſceperit, ſi tantũ ad id fuerit perſuaſus. *ibid.n.18.*

Ordines ſacros dato, quod quis per metum ſuſceperit, ex quibus dictus metus dicatur purgatus. *deciſ.343. num.21. Ghiſilerio.*

Ordines ſacros ſuſcipiens per vim, & metum cauſatiuum, ordinatur quidem, ſed non tenetur continere. *deciſ.40. num.16. Ghiſilerio.*

Et propterea ſi poſt ordinem taliter ſuſceptũ ſemel vtatur, & ſine cautione aliqua, puta ſi ſemel indutus ſolemniter cantauit Epiſtolam, clauſa eſt ſibi porta contradicendi. *ibidem num. 17.*

Ordinum character non imprimitur ſtante coactione præciſa, ſed ſi ſit conditionalis, imprimitur. *deciſ.40.num.7. Ghiſilerio.*

Ordinum diſtinctio in præeminentiarum materia multum attendenda eſt. *deciſ 288.nu.19 Merlino.*

Ordines ſuſcipiẽs, ſi character imprimatur, an teneatur continere, ſi per viam coactiuam eoa ſuſceperit. *deciſ.40.num.8. & 9. Ghiſilerio.*

ORIGINALIS quod non ſit aliqua Bulla, ex quibus bene deducatur. *dec.224.n.12. & 13.Merlino.*

P

PACTVM.

PActum nudum de Iure Ciuili non parit actionẽ. *deciſ.58.num.2. Coccino.*

Pactum deuolutiuum in euentum non ſolutionis per triennium, conuenit contractui emphyteotico. *deciſ.110.n.17.Merlino.*

Et etiam tale pactum apponi poteſt in contractu cẽſuali, cum non ſit contra naturam ſubſtantialem cenſus. *ibidem num.18.*

Pactum de non ſuccedendo in fideicommiſſo valet, & quare. *deciſ.12. num.7. Coccino.*

Pactum factum in fraudem vſurarum, aut quoquomodo de vſura ſuſpectum, nullius eſt roboris. *deciſ. 134. num.10. Veroſpio.*

Pactum reſolutiuum æquiparatur pacto l. commiſſoriæ,

riæ, & in omnibus contractibus fieri poteſt. *deciſ. 199. num. 12. Vbaldo*.

Pactum non valet, quod pater cadat à feudo propter delictum filij. *deciſ. 86. nu. 54. Ghiſilerio*.

Pactum, quod viuente vxore dos maneat apud virũ, à iure improbatur. *dec. 318. num. 11. Veroſpio*.

Pactum, vt dos ſoluto matrimonio cum liberis remaneat apud virum, non habet locum ea viuente, ſed ſolum illa defuncta. *deciſ. 318. num. 12. Veroſpio*.

Pactum nudum, iuramento vallatum, nedum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili parit actionem, & obligationem. *deciſ. 58. nu. 18. Coccino*.

Pacta appoſita in donatione iam perfecta, non tenẽt. *ibidem num. 42*.

Pactum nudum de donando, à lege confirmatur, & vtile erit, quamuis fuerit ſimplex. *ibid. num. 17*.

Pactum vt quis ſeruet, nõ ſolum de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili compelli poteſt. *ibid. n. 4*.

per Pactum de non petendo eliditur vis obligationis Cameralis. *deciſ. 281. num. 6. Panzirolo*.

Pactum redimendi, eſt onus imponens ſeruitutem rei. *deciſ. 17. num. 8. Dunozetto*.

Et facit eam minus valere, quam ſibi libera vendita eſſet. *ibid. num. 8*.

Pactum de donando idem operatur, quod ipſa donatio. *deciſ. 118. num. 9. Pirouano*.

Pacta potiſſimum ſunt inſpicienda, ad cognoſcẽdam ſpeciem contractus. *deciſ. 110. num. 2. Merlino*.

Pactum de retrouendendo minuit valorem rei venditæ in tertia parte. *deciſ. 17. num. 4. Dunozetto*.

Pactum de retrouendendo temporale, nõ minuit valorem rei in tertia parte, quando eſt limitatum in damnum venditoris. *ibid. num. 7*.

Pactum de hæreditate viuentis eſt omni iure improbatum, ideo iuramento validari non poteſt. *deciſ. 33. num. 7. Dunozetto*.

Pactum de retrouendendo minuit valorem rei in tertia parte, quando eſt perpetuum, & liberum quãdocumque ad libitum venditoris. *deciſ. 17. num. 5. Dunozetto*.

Pactum affirmatiuum ad differentiam renunciationis ſuper hæreditate viuentis, non validatur iuramento. *deciſ. 33. num. 9. Dunozetto*.

Pactum ſolum de donando, de iure antiquo, erat ineſficax, ſed ſecundum nouum ius efficax eſt. *deciſ. 58. num. 47. Coccino*.

Pactum de donando, ſi fuerit appoſitum occaſione matrimonij, & fuerit factum in ipſo tractatu, cenſetur pars illius tractatus, & cum eo confunditur. *ibid. num 39*.

Pactum de retrouendendo temporale, minuit etiam valorem rei in tertia parte, habita ratione temporis. *deciſ. 17. num. 6. Dunozetto*.

Pactum redditur ſuſpectum de vſura, ſtante nimia diligentia, & cautela partis contra omnem conſuetudinem. *deciſ. 132. num. 12. Veroſpio*.

Pactum de hæreditate viuentis non valet, niſi ille viuens conſentiat, & in eodem conſenſu vſq; ad obitum perſeuerauerit. *deciſ. 33. num. 1. Dunozetto*.

Et ex tali conſenſu nullum ius parti acquiritur, & quando cenſeatur reuocatus, *nu. 3.* & an ſufficiat tacita reuocatio, *nu. 4.* & vtrum iſta procedant ſtante iuramento. *num. 5*.

per Pactum de donando veſtitum ex cohærentia alicuius contractus, donatario acquiritur ius quaſitum. *deciſ. 58. num. 20. & 21. Coccino*.

Pacto præiudiciali Eccleſiæ, quando Prælatus teneatur ſtare. *deciſ. 29. num. 16. Veroſpio*.

Pacto nudo hodie donatio perficitur etiam de Iure Canonico. *deciſ. 58. num. 14. Coccino*.

ex Pacto, & prouidentia dicitur emphyteuſis, quando conceſſa eſt pro filijs, & nepotibus, omiſſa mentione hæredum. *deciſ. 74. nu. 1. Merlino*.

ex Pacto regulariter tribuitur obligatio efficax. *deciſ. 58. num. 16. Coccino*.

in Pacto de retrouendendo, pro tempore, quo res vendita non poteſt redimi, nullum poteſt conſiderari onus, & conſequenter nulla poteſt fieri diminutio veri valoris. *deciſ. 17. num. 9. Dunozetto*.

Pacto reuerſiuo, quoad omnia bona donata eſt locus, ſtante contrauentione donatarij. *dec. 203. num. 1. Panzirolo*.

Siue pacta in donatione appoſita importarent conditionem, ſiue modum. *ibidem*.

Et hoc procedit etiamſi donatarius in minimo deficiat. *ibid. num. 2*.

ex Pacto patris filius non poteſt priuari hæreditate ſibi relicta. *deciſ. 208. num. 12. Ghiſilerio*.

Pacta vt ſeruentur, nihil tam naturale, & æquum eſt. *deciſ. 172. num. 75. Merlino*.

Pacta, & cõditiones licitum eſt apponere in donatione, quando non eſt perfecta. *deciſ. 58. n. 1. Coccino*.

Pacta, & obligationes, quam vt ſeruentur, atq; opere compleantur, nihil tam naturale eſt. *deciſ. 196. num. 3. Merlino*.

Pacta dicuntur pars pretij. *deciſ. 77. n. 15. Merlino*.

Pacta debent cuſtodiri. *deciſ. 58. num. 5. Coccino*.

Pacta obſeruare naturali æquitati maximè congruit. *deciſ. 240. num. 22. Merlino*.

Pacta de hæreditate viuentis ſunt inualida etiam inter filios, & quoad filios, quamuis ſint iuramento firmata. *deciſ. 33. num. 6. Dunozetto*.

ex Pactorum qualitate inſpicitur qualis contractus ſit celebratus à contrahentibus. *deciſ. 54. num. 6. Ghiſilerio*.

Pactis prioribus derogatur per poſteriora. *deciſ. 250. num. 13. Merlino*.

à Pactis contrahentium non eſt recedendum. *deciſ. 250. num 9. Merlino*

ex Pactis inſolitis contra naturam contractus detegitur ſimulatio. *deciſ. 17. num. 10. Dunozetto*.

Pacti, & contractus vigore ea quæ ſpectant, eorum effectus tàm actiuè, quàm paſſiuè tranſeunt in hæredes. *deciſ. 19. num. 9. Merlino*.

P A P A.

à Papa ſi quis coadiutorem petierit, & coadiutoria ſit ei, & Eccleſiæ vtilis, non poteſt variando dicere ſe illo non egere. *deciſ. 133. num. 7. Ghiſilerio*.

Papa ſi alicui concedat decimas, quando dicantur acquiſitæ ex propria induſtria, & labore. *deciſ. 19. num. 13. Merlino*.

Papa, ſi ordinet Iudici delegato, vt moderetur ſuam inhibitionem, perinde ac ſi priores literæ non emanaſſent, quid præſumitur quod Papa voluerit. *deciſ. 11. num. 7. Ghiſilerio*.

Papa ſiue dubio poteſt diſpenſare ſuper matrimonio de facto contracto, remouendo impedimentum iuris tantum Canonici. *deciſ. 273. n. 19. Panzirolo*.

Papa non præſumitur velle mutare naturam beneficij abſque expreſſione. *decis.*245.*nu.*20. *Pirouano.*

Papa, ſicuti prohibendo matrimonium in certis gradibus, poteſt facere filios illegitimos, multò magis poterit illos legitimos reddere remouẽdo impedimentum. *dec.*273.*nu.*21. *Panzirolo.*

Et iſta eſt receptiſſima, & communis opinio. *ibidem num.*22.

Papa, ſi beneficia vacantia apud Sedem intra menſem non conferat, expirat reſeruatio. *decis.* 156. *num.* 15. *Pirouano.*

Papa poteſt ſupplere omnes defectus, & de hoc dubitare nefas eſt. *decis.*194. *num.*3. *Merlino.*

Papa, quando prouidet de beneficio reſeruato, cenſetur prouidere quatenus probetur reſeruatum, aut affectum. *decis.*245. *num.* 19. *Pirouano.*

Papa præſumitur habuiſſe plenam notitiam de his, quæ in literis Apoſtolicis conceſſionis inſerta ſunt. *decis.*327. *num.*9. *Dunozetto.*

Papa cenſetur conferre beneficia iuxta illorum naturam, *decis.*221.*n.*20. *Panzirolo.*

Papa ſicut in plenitudine poteſtatis, ita & Epiſcopi in parte ſollicitudinis, in decretis Ciuitatibus, & Diœceſibus ſunt aſſumpti. *decis.*234.*n.*40. *Merlino.*

Papa ligat inferiorem abſque alia inhibitione. *decis.* 343. *num.*6. *Ghiſilerio.*

Papa, ſi ab aliquo Iudice auocauerit cauſam, ille abſque nouo reſcripto Papæ, non poterit cauſam cognoſcere. *ibid. nu.*7.

Papa, vt dicatur voluiſſe immutare ſtatum beneficij, debet doceri de eius præciſa ſcientia, animo, & intentione. *dec.*57. *nu.*7. & 8. *Merlino.*

Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem. *decis.*38. *nu.*76. *Dunozetto.*

Papa non habet opus, quando diſponit contra Concil. Trident. illi derogare, ſed ſufficit, quod contra Concilium diſponat. *decis.* 71. *num.* 9. *Vbaldo.*

Papa ſi committat alicui, vt cõferat beneficium Titio, iſte poterit ſubdelegare, cum perſona ſit certa. *decis.*38. *num.*41. & 42. *Dunozetto.*

Papa poteſt derogare concordatis. *decis.*114. *num.*3. *Ghiſilerio.*

Papa in beneficialibus habet omnimodam poteſtatem. *ibid. num.*2.

Papa non videtur taliter aſſenſiſſe Concordatis, vt ſibi penitus manus ligauerit. *ibid. num.*4.

Papa, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum benefic.ij, debet cõſtare de eius ſcientia. *dec.*57.*n.*5. *Merlino.*

Papa non dicitur alteraſſe teſtatoris voluntatem, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerando ordinata ab eo. *decis.*11. *num.* 14. *Ghiſilerio.*

Papa in beneficialibus certum eſt, quod habet abſolutiſſimam auctoritatem. *decis.*29. *nu.*2. *Veroſpio.*

Papa, ſi per viam gratiæ diſponat, vt legatum relictũ à Teſtatore vni Eccleſiæ, alteri Eccleſiæ tribuatur, dicitur optimè ſcire præiudicium, quod fit dictæ Eccleſiæ. *dec.*11. *num.*27. *Ghiſilerio.*

Papa quando ex cauſa narratorum manus apponit ſuper aliquo beneficio, ſi narrata non ſunt vera, Papa non intendit præiudicare collatoribus. *decis.* 45. *num.*7. *Ghiſilerio.*

Papa per ſolam citationem executam in Curia, & nulla alia præcedente citatione, arctat citatum ad comparendum. *decis.*104. *num.*30. *Coccino.*

Et hoc procedit pariter in alio, qui hoc ſpeciali mandato Papæ hoc facit. *ibid. num.*31.

Papæ gratia per ſolam Signaturam perficitur, & literæ requiruntur tantum ad probationem gratiæ. *decis.*38. *num.*80. *Dunozetto.*

Papæ ſpecifica confirmatio, & non ſufficit generalis in forma, vt per Statutum dicatur derogatum Iuri Canonico. *decis.*126. *nu.* 12. *Pirouano.*

Papæ prouiſiones non mutãt ſtatum beneficij. *dec.*57. *num.*6. *Merlino.*

de Papæ poteſtate non eſt dubitandum. *dec.*102.*n.*8. *Vbaldo.*

de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudicari. *decis.*11. *num.*26. *Ghiſilerio.*

in Papæ manibus ſi fiant reſignationes de Eccleſijs receptitijs, quando ſuſtineantur. *decis.*27. *num.*6. *Dunozetto.*

Papæ creditur, ſi atteſtetur de actu coram ſe geſto. *decis.*20. *num.*1. *Ghiſilerio.*

Papę intereſt communibus Eccleſiarum vtilitatibus prouidere. *decis.*339. *nu.* 71. *Merlino.*

Papam repræſentat Signatura. *decis.* 102.*n.*7. *Vbaldo.*

ad Papam appellans, quid facere debeat. *decis.* 124. *num.*9. *Coccino.*

per Papam benè commutantur vltimæ voluntates, ſi non poſſint adimpleri in certo caſu. *decis.*11 *num.* 12. & 13. *Ghiſilerio.*

PARENS.

Parentes quando tranſeunt ad ſecunda vota, filij propter reuerentiam eiſdem debitam, non audent contradicere. *decis.*80. *num.* 16. *Merlino.*

Parentes poſſibile eſt, quod ante obitum bona conſumant, vt de illis ad libitum diſponant; & ſic ſpes quam habet filius in legitima poſt eorum mortem, nullo modo eſt certa, & quia etiam ipſe poteſt eis prędecedere. *decis.*355. *num.*10. *Motmanno.*

PARIA ſunt aliquid non fuiſſe factum, vel non habuiſſe effectum. *decis.*7. *num.*13. *Ghiſilerio.*

de PARITIONE debet conſtare, vt contumacia vitetur. *decis.*254. *num.*4. *Coccino.*

PAROCHIA.

Parochiæ curam licet Epiſcopus commiſerit Parocho, adhuc tamen totius plebis ſuæ Diœceſis curam retinet. *decis.*234. *num.*64. *Merlino.*

Parochiæ ſemper inhæret, eſtque ab ea inſeparabile munus prædicandi. *decis.*234. *nu.* 59. *Merlino.*

PAROCHIALIS.

in Parochiali Eccleſia beneficiati duo ſatis ſunt. *d.* 6. *num.*10. *Veroſpio.*

ad Parochialem Eccleſiam electio quando eſt nulla apparenter ex defectu formę, ceſſat contraria atteſtatio Epiſcopi. *decis.*359. *num.* 8. *Motmanno.*

PAROCHIANI.

Parochiani in nihilo grauantur ſoluendo decimas potius Epiſcopo, quam Rectori. *decis.* 334. *num.* 5. *Pirouano.*

Parochiani licet omnes moriantur, vel recedant, nihilominus Eccleſia remanet parochialis habitu. *decis.*221. *num.* 25. *Panzirolo.*

Parochiani ſunt vocandi, quando Eccleſia parochialis eſt vnienda alteri Eccleſiæ, quia agitur de eorum intereſſe. *dec.* 223. *num.*5. *Ghiſilerio.*

PARROCHVS.

Parochus Sacramenta Parochianis, & Parochi ab eo accipere debent. *deciſ.291. num.1. Ghiſilerio*.

Parochus tenetur prædicare in ſua Eccleſia, ſin minus aſſumendus eſt Doctor idoneus. *deciſ. 234. nu.41. Merlino*.

Parochus naturaliter, & ex Iure Diuino ſubditur poteſtati Epiſcopi. *ibid. num.66*.

Parochus in Regimine Eccleſiæ parochialis ſibi; vel à Papa Epiſcopo vniuerſali, vel à loci Epiſcopo commiſſæ vices ſuſtinet, & in quo. *ibidem num.42*.

Parochus quod non teneatur per ſe, vel per alium prædicare, hoc non poteſt conſuetudine induci, quia eſſet animabus pernicioſa. *ibidem num. 50*.

Parochus tenetur præſtare alimenta Prædicatori ad explendum prædicationis munus aſſumpto, etiamſi redditus Eccleſiæ non ſufficerent ad ſui ipſius alimenta, & victum, quem ſibi comparare debet laudabili aliqua arte, ſeu exercitio. *ibidem num. 54*.

Parochus, & duo teſtes de Iure Canonico ſufficiunt in teſtamentis. *deciſ.126. num.26. Pirouano*.

Parochus ratione curæ debet indiſtinctè recipere omnes decimas. *deciſ.30. num.2. Vbaldo*.

Parochus non eſt priuandus ſua portione decimarum vt quarta Epiſcopo ſoluatur. *d.61. n.3. Pirouano*.

Parochus vt excludatur à decima ſibi de iure debita, quid requiratur. *dec.30. num.13. Vbaldo*.

Parochus poteſt dare licentiam prædicandi in ſua Parochia. *deciſ.234. num.73. Merlino*.

Sed hoc intellige, quod poſſit caſualiter, & in tranſitu recipere ad prædicandum in ſua Eccleſia Doctorem aliquem inſignem in Theologia. *ibidem num.76*.

Parochus habet intentionem fundatam ſuper primitijs debitis ex fructibus bonorum poſitorum in locis ſuæ Parochiæ. *deciſ.261. num.1. Buccabella*.

Parochus diſtrictius tenetur ad prædicandum per ſe, vel per alium, quam teneatur ad refectionem propriæ Eccleſiæ, ad quam non tenetur, niſi deductis prius alimentis neceſſarijs. *dec.234. n.56. Merlino*.

Parochus acceptando Parochiam ſemet obligauit ad officium prædicationis curæ annexum, ſibique imputare debet, ſi tenue beneficium acceptauit. *ibidem num. 55*.

Parochi obligatio de prædicando eſt perſonalis, inducta quoadmmodo ex quaſi contractu, dum ipſe Parochus acceptauit Parochiam. *ibidem num. 58*.

Parochi obligatio de reparando Eccleſiam eſt realis, & ſic quatenus ſuppetunt redditus Eccceleſiæ. *ibidem num. 57*.

Parochi, & teſtium proceſſus examinis, qui in aliquo teſtamento interuenerunt, fieri debet coram Iudice ſæculari, non autem Eccleſiaſtico. *deciſ. 126. num.5. Pirouano*.

Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur, quia ad illum ſpectat adnotatio. *deciſ.13. num. 2. Merlino*.

Parocho non prædicante, aſſumendus eſt Doctor idoneus ad hoc munus obeundum. *deciſ.234. nu. 51. Merlino*.

coram Parocho, & duobus teſtibus ſi ſit confectum teſtamentum, poteſt, & debet ad inſtantiam nedũ hæredum, ſed etiam legatariorum aliorum quorumcunque in publicam formam redigi ad perpetuam rei memoriam. *deciſ.126. num.3. Pirouano*.

coram Parocho, & duobus teſtibus ſi ſit factum teſtamentum, ſi verſemur in ſubdito ditionis eccleſiaſticæ, vbi ius Canonicum ſeruatur, nedum ſuſtinetur vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ. *deciſ.126. num.1. & 2. Pirouano*.

coram Parocho proprio, nec de eius licentia, ſi opponatur quod ſit contractum matrimonium, iſta oppoſitio tollitur ex diuturna coniugũ cohabitatione. *deciſ.273. nu.32. amplia nu. 33. Panzirolo*.

Parochi quod teneãtur præiudicare, in hoc ſunt aperti Canones. *dec.234. num.49. Merlino*.

Parochi ita ſe habent ad Epiſcopum, vt Baliui, vel Præpoſiti ad Regem. *dec.234. nu.68. Merlino*.

Parochi ſunt eidẽ Prædicationis oneri obnoxij, ſicut & ſunt Epiſcopi. *deciſ. 234. num. 43. Merlino*.

Parochis nulla conceſſa eſt facultas circa ius eligendi Prædicatores in parochijs proprijs. *deciſ. 234. num.73. Merlino*.

Et ita fuit in caſu contingenti à ſacra Congregatione Epiſcoporum deciſum. *ibidem num.74*.

P A R S.

Pars ſi non opponat de pendentia litis coram alio Iudice; geſta coram Iudice, coram quo cauſa non pendet, valent. *deciſ.85. num.8. & 10. Vbaldo*.

Pars ſi petat inſtantiæ reſtaurationem, ſi nihil releuans deducat, repellenda eſt. *deciſ.1. nu.6. Coccino*.

Pars poteſt renunciare clauſulis ad ſui fauorem appoſitis. *deciſ.91. num.24. Vbaldo*.

Pars poteſt appellare à mandato exceſſiuo. *dec.185. num.11. Motmanno*.

Pars non eſt citanda, quando examinatur quis, ad effectum obtinendi aliquod beneficium. *deciſ. 147. num.10. Pirouano*.

Pars citata debet eſſe certa, quando Iudex vult ferre ſententiam, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cũ amplius reuocari non poſſit. *d.141. n.8. Merlino*.

Pars ſi ſit præſens, quando iura extrahuntur, non eſt opus atteſtatione, quod Iudex illa viderit. *deciſ.76. num.16. Ghiſilerio*.

Pars quod obtinuit contra Aduerſarium, id quoque in ipſius perſona obtinere debet ad alterius partis fauorem. *deciſ.302. nu.11. Motmanno*.

Pars ſi fuerit citata pro determinata hora, quando comparet poſt dictum terminum, & Iudex iam interpoſuit decretum, tunc præſumitur interpoſitum in termino citationis, & non antea. *dec. 76. num. 28. Ghiſilerio*.

Pars citata, ſi intra determinatum tempus non cõpareat, ſi perquiratur, hoc fit ex vrbanitate. *deciſ. 76. nu. 26. Ghiſilerio*.

Pars non debet aduerſario ſuo contra ſe ipſum facere expenſas litis. *deciſ. 155. num. 18. Coccino*.

Pars in toto continetur. *dec. 129. nu.7. Motmanno*.

Partis ſola proteſtatio non poteſt circumducere citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam. *deciſ.69. num. 5. Merlino*. ſed requiritur decretũ Iudicis. *ibid. num. 6*.

Partis ſcientia non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatorum. *deciſ. 297. num. 7.* & declara *num.8. Veroſpio*.

ad Partis ſupplicationem ſi Papa concedat aliquam gratiam, eſt conditionalis, ſcilicet, ſi narrata ſint vera. *deciſ.245. num.18. Pirouano*.

Parti ita clauſula, ſublata, claudit os, vt nec admitti poſſit ad probandum contrarium. *deciſ.62. num.7. Merlino*.

Parti non debet nocere error Notarij. *deciſ.119. num.3. Motmanno*.

Parti decernenda eſt copia iurium productorum, cum termino opponendi ad effectum, vt illa probent. *deciſ.76. num.22. Ghiſilerio*.

ad Partem quando quis eſt vocatus, cenſetur regulariter vocatus ad dimidiam. *deciſ.180. num.4. Merlino*.

ad Partem qui admittitur, facit partem. *deciſ.219. num.1. Dunozetto*.

in Partem mitiorem vt præſumatur, ſufficiens eſt perſonæ honeſtas. *deciſ.265. num.12. Motmanno*.

Partes, quod habuerint pro perfecto contractum venditionis, & deinde remiſerint perfectionem eius, nempe certitudinem pretij in tertium, hoc implicat contradictionem. *deciſ.172. num.51. Merlino*.

Partes, quando approbant, atque auctorizant perſonam, & legalitatem Notarij, quo ad aliquod inſtrumentum, præſumitur etiam hoc velle, quo ad omnia inſtrumenta. *deciſ.184. num.10. Coccino*.

Partes de communi conſenſu poſſunt dare robur ſcripturæ, etiam informi. *dec.184. n.44. Coccino*.

Partes, ſi conſenſerunt in peritum electum à Iudice, ſtandum eſt ei. *deciſ.10. num.12. Ghiſilerio*.

Partes non poſſunt facere perfectum illum contractum, in quo deficit ſubſtantia. *deciſ.172. num.49. Merlino*.

à Partibus qualis nominatur contractus, talis debet cenſeri, & non diuerſus. *dec.14. num.4. Ghiſilerio*.

Partibus non eſt danda occaſio ſuplantandi Viros primarios, & ſic eos excludendi ab alterius partis ſuſcipiendo patrocinio. *deciſ.163. num.3. Coccino*.

PARTICIPIVM reſoluitur in relatiuum & in verbum ſui temporis. *deciſ.167. num.26. Merlino*.

Participium præſentis temporis reſoluitur in relatiuum, & verbum præſentis temporis, & importat conditionem, & præcedentem diſpoſitionem reſtringit. *deciſ.164. num.29. Coccino*.

Participia quando reſoluuntur in verbum præſentis temporis cum ſuo relatiuo, non important conditionem. *deciſ.120. num.6. Coccino*.

P A T E R.

Pater, & filius cenſentur ſimul, & ſemel vocati. *deciſ.127. num.20. Coccino*.

Pater, & filius, ſi ſimul ſint admiſſi ad præſentandum, hoc non conuenit iuri patronatus hæreditario. *deciſ.166. num.14. Merlino*.

Pater tamquam legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis filij, poteſt nomine eius tranſigere. *deciſ.86. num.14. Ghiſilerio*.

Pater poteſt ſtipulari pro filio abſente, & pro naſcituro. *deciſ.118. num.16. Pirouano*.

Pater non habet vſumfructum in bonis filij, ſi filius veniat ex priuatione patris. *d.103. n.15. Pirouano*.

Pater ſemper durat in neceſſitate dotandi filiam. *deciſ.299. num.7. Veroſpio*.

Pater vſufructum habens in bonis filiorum, ſi quid in eis impendat, vel ædificet, non ſibi acquirit, ſed melioratum, & ædificatum ſpectat ad filios. *deciſ.116. num.11. Merlino*.

Pater, ex quibus præſumatur voluiſſe adire hæreditatem maternam nomine filiorum. *deciſ.264. n.11. Dunozetto*.

Pater vtiliter, & prudenter cenſetur pro filijs tranſegiſſe, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs. *deciſ.86. num.25. Ghiſilerio*.

Pater retinendo bona materna, cenſetur nomine filiorum infantium hæreditatem matris eiuſdem adiuiſſe. *deciſ.264. num.9. Dunozetto*.

Pater præſumitur magis diligere filium, quam nepotem ex eo. *deciſ.145. num.14. Pirouano*.

Pater, quando cenſeatur adire hæreditatem maternam filio delatam. *deciſ.144. num.5. Dunozetto*.

Pater, nec admittitur ad authorizandum perſonam filiorum, ſi agatur de propria vtilitate, & commodo ipſius patris. *deciſ.190. num.16. Merlino*.

Pater in dubio cenſetur ſtipulari filijs vti hæredibus, & non vti filijs. *deciſ.127. num.7. Coccino*.

Sed ab iſta regula receditur, quando ex coniecturis aliud apparet, & quæ ſint iſtæ coniecturæ. *ibidem num.8. 9. 10. & 11.*

Pater, tamquam legitimus adminiſtrator bonorum filij, poteſt pro eo tranſigere. *deciſ.208. num.1. Ghiſilerio*.

Et hoc multo magis procedit, quando tranſactio eſt vtilis. *ibidem num.2.*

Pater, vel Auus in dubio præſumitur legare filiabus pro dote. *deciſ.145. num.19. Piruuano*.

Pater, ſi intuitu certi matrimonij contrahendi, promittat aliquid filio, ſequitur ius irreuocabile quæſitum fuiſſe, nedum filio, ſed etiam Nurui. *deciſ.44. num.1. Merlino*.

Pater adijciens fideicommiſſum in bonis filio relictis non præſumitur voluiſſe filium grauare in legitima, niſi hoc expreſſe dixerit. *d.337. n.6. Veroſpio*.

Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij. *deciſ.86. num.12. Ghiſilerio*.

Pater, ſi donet aliquid filio contemplatione certi matrimonij, non valet pater poſtea eam reuocare, etiam cum conſenſu ipſius filij. *deciſ.44. num.8. & 9. Merlino*.

Pater, ſi aliquid donet filio pro contrahendo certo matrimonio, dicta donatio non poteſt reuocari etiam cum conſenſu filij in præiudicium coniugis. *deciſ.44. num.4. Merlino*.

Pater, ſi vigore certi matrimonij aliquid donet filio, etiam ipſa Nurus habet actionem, vt ipſa donatio ſuum habeat effectum, & perſeueret. *deciſ.44. num.2. Merlino*.

Pater tenetur dotare filiam, & hoc munus, & obligatio proprie inhæret illi. *deciſ.329. n.44. Merlino*.

Pater, ſeu extraneus dotans nō transfertur in forum domicilij viri. *deciſ.250. num.7. & 8. Merlino*.

Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, non ſolum eam reuocare non poteſt conſentiente etiam filio, ſed nec noua conditio adijci poteſt, per quam deterior aliquo modo fieret conditio vxoris. *deciſ.44. num.10. Merlino*.

Pater, animus, & caput mulieris eſt vir. *deciſ.155. num.22. Coccino*.

Pater, ſi aliquid donet filio contemplatione certi matrimonij, tunc donatio non poteſt reuocari, neque ex ingratitudine per filium commiſſa. *deciſ.44. num.16. Merlino*.

Neque

Digitized by Google

Neque per crimen à filio perpetratum in fiſcum transit, ob præiudicium vxoris, cui irreuocabiliter fuit ius quæſitum: & ad hunc effectum, quid ſufficiat, vt dicatur ei ius quæſitum. *ibidem num.* 18.

Pater, ſi loco legitimæ reliquerit filio formalem vſumfructum, ſi filius hoc acceptauerit, cum deſinat eſſe Dominus legitimæ, non eſt habenda ratio de fructibus. *deciſ.* 47. *num.* 25. & 30. *Pirouano.*

Pater quod cadat à feudo, propter delictum filij, ſi fiat tale pactum non tenet. *dec.* 86. *n.* 54. *Ghiſilerio.*

Pater non poteſt tollere obligationem ſuam de dotando filias, prohibendo in teſtamento, quod bona ſua, nec ex dotis conſtitutione alienentur: vbi de veriori, & communiori ſententia. *deciſ.* 312. *num.* 7. & *num.* 19. *Merlino.*

Patris bona ſunt obnoxia obligationi dotandi filias, & cum hoc onere tranſeunt in hæredem. *dec.* 329. *num.* 45. *Merlino.*

Patris bona filius vindicare poteſt à matre, quę ad ſecunda vota tranſiuit. *deciſ.* 242. *num.* 7. *Merlino.*

Patris quaſi poſſeſſio Iuris præſentandi non tranſit in filium ſine apprehenſione. *deciſ.* 166. *num.* 2. *Merlino.*

Patris defuncti loco, tunc tantum ſuccedit filius, quando agitur de ſucceſſione aui, vel patrui, non autem ſi agatur de ſucceſſione alterius tranſuerſalis. *deciſ.* 48. *num.* 19. *Ghiſilerio.*

Patri permittitur adminiſtratio bonorum filij infantis, quamuis non habeat vſumfructum in eius bonis. *deciſ* 103. *num.* 16 *Pirouano.*

Patri longè plus tribuitur, quam tutori. *deciſ.* 86. *num.* 15. *Ghiſilerio.*

Patri non licet aſſignare legitimam filio in fructibus. *deciſ.* 47. *num.* 5. *Pirouano.*

Patrem quem eſſe oſtendunt, ea quæ præſtantur alieni, ſi conueniant paternæ erga liberos pietati, & officio. *deciſ.* 314. *num.* 6. *Merlino.*

ad Patrem ſpectat onus dotandi filias, *deciſ.* 145. *num.* 1. *Pirouano.*

inter Patrem, & filium, quando aliquid actum eſt, præſumitur, quod fuerit omiſſa quietatio. *deciſ.* 31. *num.* 4. *Motmanno.*

Patre exiſtente bannito, ſi filius naſcatur, an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c. *deciſ.* 103. *num.* 3. *Pirouano.*

PATRIA poteſtas ſola non ſufficit, vt habeat pater à lege pleniſſimum mandatum agendi in iudicio, niſi ſimul habeat vſumfructum in bonis filij. *deciſ.* 103. *num* 14. *Pirouano.*

Patriæ poteſtatis ius eſt de iure Ciuili Romanorum. *deciſ.* 103. *num.* 9. *Pirouano.*

PATRIÆ alicuius demonſtratio eſt aptiſſima pluribus conuenire. *deciſ.* 263. *num.* 7. *Coccino.*

PATRIMONIVM proprium hæredis efficitur hæreditas, poſtquam eam adiuit. *deciſ.* 144. *num.* 3. *Dunozetto.*

Patrimonium mulieris, ſi ſit effecta dos, irreuocabiliter apud eam manere debet. *deciſ.* 35. *num.* 10. *Verolpio.*

PATRONVS.

Patronus poteſt liberè diſponere de iurepatronatus hæreditario. *deciſ.* 267. *num.* 5. *Pirouano.*

Patronus, ſi non ſit primus acquirens, & fundator iuris patronatus gentilitij, per contractum, vel vltimam voluntatem præiudicare non poteſt ſucceſſoribus, & in extraneum transferre in præiudicium vocatorum. *deciſ.* 166 *num.* 8. *Merlino.*

Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij, cum amplius non extent vocati de familia, quibus inferatur præiudicium, poteſt in quem voluerit illud transferre. *deciſ.* 166. *num.* 16. *Merlino.*

Patronus vltimus iuriſpatronatus gentilitij poteſt de eo libere diſponere, quemadmodum primus fundator facere potuiſſet. *deciſ.* 166. *num.* 17. *Merlino.*

Patroni conſenſus neceſſarius, pro ſuſtinenda validitate penſionis ſuper beneficio iuriſpatronatus, quando non requiratur. *deciſ.* 186. *nu.* 4. *Ghiſilerio.*

Patroni intereſſe in defenſione Eccleſiæ dicitur potius ſecundarium, & remotum, quam primarium, & proximum. *deciſ.* 314. *num.* 1. *Panzirolo.*

Quod procedit, etiamſi ageretur de magno illius præiudicio. *ibidem.*

Patroni ſcientia de reſignatione iuriſpatronatus, ex quibus probetur *deciſ.* 186. *num.* 7. *Ghiſilerio.*

Patroni conſenſus non eſt neceſſarius in reſeruatione penſionis: *deciſ.* 213 *num.* 10. *Ghiſilerio.*

Patroni conſenſus, quoad reſignationem quando dicatur effectuatus: *deciſ.* 101. *num.* 9. *Motmanno.*

Patrono citra vitium attentatorum non licet præſentare lite pendente. *deciſ.* 295. *num.* 8. *Panzirolo.*

Patronum illum non poteſt negari eſſe, cuius anteceſſores iam per centum annos præſentarunt: & hæc concluſio ſemper in Rota fuit recepta. *deciſ.* 218. *num.* 23. *Pirouano.*

Patronorum conſenſus in reſignatione iuriſpatronatus, ex quo probetur quod interuenerit. *deciſ.* 213. *num.* 1. *Ghiſilerio.* & vide *num.* 3. & 5.

de Patronorum conſenſu neceſſario conſtare debet, quando agitur de validitate penſionis, ſuper beneficio iuriſpatronatus. *deciſ.* 186. *nu.* 3. *Ghiſilerio.*

Patronis à die reſignationis, aperitur locus præſentandi alios. *deciſ.* 223. *num.* 4. *Ghiſilerio.*

COMPATRONI, ſi ſint interpellati ad præſentandum, quando declarant, quod nolunt concurrere ad præſentationem. *deciſ.* 295. *num.* 11. *Motmanno.*

Tunc totum ius præſentandi remanet penes alios patronos. *ibidem num.* 12.

PATRONATIBVS Principum per regulas non ſolet derogari. *deciſ.* 218. *num.* 49. *Pirouano.*

propter PATRVELEM, Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum, non excludit fœminam. *dec.* 68. *num.* 3. *Merlino.*

PATRVVS non tenetur dotare neptem fratris, & hoc ſecundum opinionem aliquorum. *deciſ.* 329. *num.* 58. *Merlino.*

Patrui, ſiue fratres germani, ſecundum Statut. Vrb. cap. 15. lib. 2. tenentur dotare neptes, ſeu ſorores de paragio. *deciſ.* 49. *num.* 4. *Motmanno.*

PAVLVS I. C. in l. 36. ff. de fideiuſſor. improbat dictum Modeſtini, eo quod fideiuſſor ſoluens creditori, non cenſetur pecuniam illam dare in ſolutum, & in extinctionem iuris creditoris, ſed potius emere nomen debitoris. *deciſ.* 41. *num.* 2. *Merlino.*

PAVPER præſumitur mulier excepta dote, *dec.* 31. *num.* 2. *Coccino.*

Pauperior non dicitur quis fieri, ſi non acquirat. *deciſ.* 323. *num.* 29. *Coccino.*

Pauperior non ſit, qui non acquirit, ſed qui de patrimonio ſuo diſpoſuit. *deciſ.*12.*num.*13. *Coccino.*

PAVPERTAS non adimit fidem teſti, ſi alioquin ſit perſona honeſta. *deciſ.*286. *num.*9. *Merlino.*

Paupertas regulariter non repellit teſtem à teſtimonio ferendo. *deciſ.*286.*num.*8. *Merlino.*

PECCANDI magna eſſet illecebris, tranſgreſſionum nutrix, & bonorum etiam ingeniorum corruptela, ſi iuriſdictio ſtaret ſine mulcta. *deciſ.*253. *num.*9. *Merlino.*

P E C V N I A.

Pecuniam ſibi debitam, in extinctionem ſui crediti quando quis recepit, illamque bona fide conſumpſit, & quod ſuum eſt ſequutus fuit, ad reſtitutionem pulſari nullatenus poteſt, *deciſ.*77. *nu.*31. *Merlino.*

Pecunia numerata non eſt neceſſe in extinctione cenſus, licet requiratur actus retroſimilis. *dec.*148. *num.*3. *Coccino.*

Pecunia numerata non requiritur in extinctione Cenſus *deciſ.*148. *num.*2. *Coccino.*

Pecunia numerata, ſi requireretur in extinctione cẽſus, daretur etiam, quod cenſus non poſſet vendi, permutari, aut donari, *deciſ.*148.*num.*4.*Coccino.*

Pecunia potius præſumitur propria, qua ſocialis. *deciſ.*244. *num.*1. *Dunozetto.*

Pecunię loco eſt datio in ſolutum, & pagamentum. *deciſ* 52. *num.*8. *Merlino.*

pro Pecunia mutuo petita, conſenſu partium poteſt tradi iumentum, & adhuc mutuum eſt, & pecunia eſt reſtituenda. *deciſ.*52. *num.* 9. *Merlino.*

in Pecunia numerata ſi non ſit conſtitutus cenſus, eſt nullus. *deciſ.* 193. *num.*2.*Ghiſilerio.*

Pecuniæ in Ciuitate Ianuen non ſolent manere otioſæ. *deciſ.*280. *num.*20.21.*&* 22.*Coccino.*

Pecuniæ ſi dentur marito pro dote, ei acquiritur plenum dominium, remanente vxori dũtaxat actione ad conſequendam dotem. *deciſ.*73.*n.*1.*Merlino.*

Pecuniæ præſumuntur ſubtractæ ab eo, in cuius cubiculo, & in cuius poſſe reperiebãtur. *deciſ.*87.*n.*11. *Vbaldo.*

Pecuniæ receptæ pro fructibus cenſus nullius, tãquã vſuræ, nunquam tranſeunt in dominium recipientis, ex communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarum. *deciſ.*99. *num.*4. *Merlino.*

Pecuniarum ſolutarum reſtitutione mediãte, ſolum fideiuſſor poteſt conſeruari indemnis. *deciſ.* 222. *nu.*5. *Buccabella.*

Pecunias alicuius, ſi quis in ſua poteſtate habebat, dato quod ille eſſet illius creditor, intrat præſumptio, quod de huiuſmodi pecunijs ſibi ipſi ſatisfecerit de ſuo credito. *deciſ.*336.*nu.*3.*Motmanno.*

P E N S I O.

Penſio, ſi fuerit inter partes conſtituta in ſumma certa, & determinata certarum pecuniarum, tunc reſpectu illius ſummæ eſt attendendus valor dd. pecuniarum. *d.*213.*n.*26.*Ghiſilerio.*

Penſionis tranſlatio ſi non ſit perfecta, non poteſt poſt mortem transferentis perfici. *deciſ.*38. *n.*81. *Dunozetto.*

Penſio, ſi calculetur ad rationem quinque pro centenario, prout calculari ſolet, clare monſtrat valorem rei, ad dictam quantitatem aſcendere. *deciſ.* 340. *num.*3. *Dunozetto.*

Penſio domus non probat concludenter valorem domus. *ibidem num.*2.

Penſionis reſeruatio facta ab Epiſcopo ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo Commendæ, ſine Beneplacito Apoſtolico non ſuſtinetur. *deciſ.*345.*nu.*1.*Pirouano.*

Penſionis, non omnes ſunt capaces. *deciſ.*38.*num.*10. *Dunozetto.*

Penſionis reſeruatio, & beneficij reſignatio, ſunt gratiæ inter ſe diſtinctæ. *deciſ.*213. *nu.* 18. *Ghiſilerio.*

Penſionis capacitas non deducitur ex ſolo Clericatu, ſed etiam ex cauſa pia rationabiliq. *deciſ.*38. *num.*11. *Dunozetto.*

Vel propter paupertatem, vel propter benemerita, aut vtilitatem, quam Eccleſia ſperat à penſionario. *ibidem num.*11.*&* 50.

Penſionis impoſitæ ſuper aliquo beneficio, quando dicatur capax. *deciſ.*215 *num.*22.*&* 23.*Ghiſilerio.*

Penſionis tranſlatio eſt tranſportatio de perſona ad perſonam. *deciſ.*38 *num.* 22. *Dunozetto.*

Penſionis tranſlatio facta cum clauſula, ſi, & poſtquam Clericali charactere fuit inſignitus, non expirat morte transferentis, & quãdo hoc procedat. *deciſ.*38. *num.*74. *&* 75. *Dunozetto.*

Penſionis tranſlatio non tenet, quando penſio per mortem habentis penſionẽ extinguitur. *ibid. n.*1.

in Penſionis tranſlatione cõſenſus poteſt præſtari per procuratorem etiam poſt obitum. *ibidem nu* 77.

Penſionem tranſlatarius non conſequitur à transferente, ſed immediate à Papa, qui ius antiquæ penſionis extinguit. *ibidem num.*23.

Pẽſiones pacto contrahentium firmatas Ordinarius non poteſt reſeruare, ſed egent tanquam improbę auctoritate Apoſtolica. *deciſ.*94.*num.*7. *Pirouano.*

ad Penſionis nullitatem infertur ex nullitate reſignationis. *deciſ.*213.*num.*21.*Ghiſilerio.*

ex Penſione annua differunt, & cognoſcuntur locatio in perpetuum, & emphyteuſis. *deciſ.*14. *n.* 24. *Ghiſilerio.*

Penſiones non poteſt reſeruare Ordinarius ad fauorem eorum qui non ſunt reſignantes, ſed omnino requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas. *deciſ.* 94. *num.*8. *Pirouano.*

Penſiones motuproprio poteſt reſeruare Ordinarius pro bono pacis, & ex cauſa vtili Eccleſiæ. *deciſ.*94. *num.*6. *Pirouano.*

PENSIONARIVS non præſumitur, ſi penſio fuiſſet exceſſiua, illam ſoluere voluiſſe, & ſic conſtituere illum, cui debetur penſio, in quaſi poſſeſſione exigendi. *deciſ.*186. *nu.*17. *Ghiſilerio.*

PERÆQVATOR rationes reddere tenetur. *deciſ.* 289.*num.*60. *Coccino.*

P E R I T V S.

Peritus, quando eſt electus ad æſtimandum pretium rei venditæ, ſi ille non æſtimet, deficit ſubſtantia contractus, & non poteſt ſuſcitari recurrendo ad alias perſonas: & quare. *deciſ.*248. *num.* 7. *&* 13. *Merlino.*

Peritus an probet, ſi ſe remittat arbitrio Iudicis. *deciſ.* 10. *nu.*11. *Ghiſilerio.*

Periti æſtimatio non releuat, ſi ſit facta à Perito electo à parte, abſque decreto Iudicis, & citatione partis. *deciſ.*17. *num.*1. *Dunozetto.*

Perito electo à Iudice, & in quem partes conſenſum

præ-

præſtiterũt, ſtandum eſt. *deciſ.* 10. *nu.* 12. *Ghiſilerio.*

Periti electi ad æſtimandum precium rei venditæ, tũc ſi illud non definiuerint, non eſt recurrendum ad tertium peritum. *deciſ.* 172. *num.* 17. *Merlino.*

Periti electi ad aliquid referendum, debent facere id quod habent in mãdatis. *deciſ.* 115. *n.* 8. *Coccino.*

Peritorum relationibus in arte ſua ſtandum eſt omnino, dum de errore non docetur. *deciſ.* 342. *n.* 2. *Ghiſilerio.*

Et eo magis iſta regula procedit, quando Peritus retulit vtraque parte informante. *ibidem num.* 3.

Peritorum aſſertioni eſt ſtandum. *deciſ.* 227. *num.* 7. *Panzirolo.*

Peritis in arte ſtatur, *deciſ.* 151. *num.* 14. *Pirouano.*

Peritis in arte eſt fides adhibenda. *deciſ.* 105. *num.* 8. *Queipo.*

Peritis iudicialiter electis credendum eſt, donec de errore non doceatur. *deciſ.* 2. *num.* 6. *Pirouano.*

PERITIA in teſte perito eſt inſtar rationis. *dec.* 308. *num.* 10. & *num.* 13. quod quomodo intelligatur, vide *num.* 14. *Veroſpio.*

PERIVRII exceptio non obſtat, quando fuit obtenta abſolutio. *deciſ.* 35. *num.* 15. *Ghiſilerio.*

ob Periurium commiſſum, teſtes non probant. *deciſ.* 66. *num.* 6. *Motmanno.*

PERMVTATIO.

Permutatio beneficiorum eſt quidam contractus innominatus. *deciſ.* 130 *num.* 2. *Queipo.*

ex Permutationis titulo oneroſo, ſi ſit facta vnio, nõ cadit ſub regulis reuocatorijs. *d.* 30. *n.* 12. *Vbaldo.*

Permutationis, & donationis appellatione non venit hypotheca. *deciſ.* 118. *num.* 19. *Pirouano.*

PERPETVVM dum ſe videt Officialis, facilius inducitur in tyrannidem. *deciſ.* 26. *num.* 31. *Merlino.*

ex PERSEVERANTIA in male agendo, inſurgit præſumptio incorrigibilitatis. *deciſ.* 155. *num.* 37. *Coccino.*

PERSONA.

Perſona quando eſt electa ad prouidendum aliquem de certo beneficio, tunc ſolum agitur de executione circa factum. *deciſ.* 38. *num.* 43. *Dunozetto.*

Perſona vna, conſideratur tanquam duæ ſint perſonæ, quando iura duarum perſonarum in ea concurrunt. *deciſ.* 235. *num* 4. *Ghiſilerio.*

Perſona vna in diuerſis gradib᷒ eſſe poteſt. *deciſ.* 162. *num.* 8. *Pirouano.*

Perſona Eccleſiaſtica non comprehenditur ſub ſtatuto Laicorum. *deciſ.* 58. *num.* 28. *Coccino.*

Perſonarum numero maiori fauendum magis eſt. *deciſ.* 160. *num.* 22. & 29. *Pirouano.*

Perſonarum qualitas multũ inſpicitur in metu probando. *deciſ.* 202. *num.* 5. *Vbaldo.*

Perſonarum valida legitimatio non dicitur facta per productionem fidei, maximè ſtante proteſtatione partis aduerſæ, quod legitimè fieret. *deciſ.* 141. *num.* 19. *Merlino.*

Perſonam duplicem quando quis gerit, & adeſt duplex diſpoſitio, qualiter hoc caſu ſit agendum. *deciſ.* 53. *num.* 5. *Coccino.*

Perſona ſubrogata dicitur eadem cum prima, in cuius locum ſubrogata eſt, & ſub eadem diſpoſitione comprehenditur. *deciſ.* 252. *num.* 8. *Merlino.*

Perſonæ identitas ex quibus bene remaneat probata. *deciſ.* 48. *num.* 12. *Ghiſilerio.*

Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomine, & patria. *deciſ.* 263. *num.* 8. *Coccino.*

Perſonæ honeſtate ſtante, eſt ſufficiens vt in mitiorem partem præſumatur. *d.* 265. *n.* 12. *Motmanno.*

Perſonæ induſtria vt dicatur electa, quid requiratur. *deciſ.* 38. *num.* 44. *Dunozetto.*

Perſonæ coniunctæ ſi ſit facta donatio rei alienæ, valet, licet donator ignorauerit rem eſſe alienam. *deciſ.* 118. *num.* 27. *Pirouano.*

Perſonæ ſiniſtra ſuſpicio remouetur ſtante eius honeſtate. *deciſ.* 265. *num.* 13. *Motmanno.*

Perſonæ qualitas vehementer aggrauat iniuriæ acerbitatem. *deciſ.* 155. *num.* 29. *Coccino.*

Perſonæ induſtria, vt ex commiſſione nudi miniſterij cẽſeatur electa, requiritur quod miniſterium ſit induſtriale. *deciſ.* 38. *n.* 48. *Dunozetto.*

Perſonas identitas bene probatur ex identitate nominis, & cognominis. *deciſ.* 331. *nu.* 8. *Ghiſilerio.*

Et hoc maximè ſi adiungantur indicia, & coniecturæ vrgentes. *ibidem num.* 9.

Perſonæ ſuppoſitionis fraus, quando non poſſit conſiderari in aliquo contractu. *dec.* 149. *n.* 6. *Merlino.*

Perſonæ demonſtrationes ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ ſæpius deſumuntur à ſolo nomine, & patria. *deciſ.* 263. *num.* 8. *Coccino.*

Perſonæ incertæ electio de certis, poteſt committi, & ſuſtinetur. *deciſ.* 38. *num.* 19. & 20. *Dunozetto.*

ex Perſonæ mutatione, non mutatur titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit. *deciſ.* 35. *num.* 14. *Veroſpio.*

Perſonæ duæ priuilegiatæ vbi concurrunt, tunc illa præfertur, quæ tractat de damno vitando. *deciſ.* 231. *num.* 5. *Coccino.*

Perſonam cedentis repræſentat Ceſſionarius. *dec.* 88. *num.* 5. & 10. *Coccino.*

Perſonæ induſtria quando eſt electa, tunc illud miniſterium non poteſt alteri committi. *deciſ.* 38. *n.* 24. *Dunozetto.*

Perſonam creditoris poteſt hæres repræſentare, ſi ſit creditor teſtatoris. *deciſ.* 2. *nu.* 18. *Pirouano.*

de Perſonæ identitate, quando non ſit dubitandum. *deciſ.* 249. *num.* 4 *Ghiſilerio.*

Perſonam non egreditur conceſſio perſonalis, dum eadem perſona fuit cauſa eiuſdem conceſſionis. *deciſ.* 29. *num.* 12. *Veroſpio.*

Perſonam certam ſi teſtator nominet ad faciendam certam eleemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſonæ. *deciſ.* 38. *n.* 35. & 64. *Dunozetto.*

Perſonam ſi inhabilitet ſtatutum, non comprehendit forenſem. *deciſ.* 293. *num.* 4. & 5. *Motmanno.*

in Perſona, nec in bonis ſunt grauandi hæredes cum beneficio legis, & inuentarij. *deciſ.* 2. *n.* 7. *Pirouano.*

in Perſona qualificata non præſumitur ignorantia. *deciſ.* 40. *num.* 14. *Ghiſilerio.*

de Perſona ad Perſonam non extenditur ſtatutum, ſed coarctatur ad perſonas ibi expreſſas. *deciſ.* 68. *num.* 17. *Merlino.*

Perſonæ omnes, inter quas Teſtator declarat ſe velle ſeruari prærogatiuam, cenſentur vocatæ ad hæreditatem vna poſt aliam. *deciſ.* 152. *num.* 6. *Coccino.*

Perſonarum legitimationi non dicitur ſatisfactum per fidem, quia dum integra non exhibentur inſtrumenta, non poteſt reus contra illa proponere

ex-

exceptiones ſibi competentes, & indagare quem gradum probationis contra ſe faciant. deciſ. 141 num.18. Merlino.

Perſonarum, & rerum incluſionem videntur operari dictiones, omnes, & quicumque, tanquam vniuerſales, licet aliud dicendum eſſet, ſi attenderetur vocabuli ſignificatio. deciſ.279. nu.22. Motmanno.

Perſonarum legitimatio in omni iudicio, quamuis priuilegiato, plene, & concludenter facienda eſt. deciſ.141. num. 16. Merlino.

Perſonis, qui tractant de damno vitando, magis fauendum eſt. deciſ.231. num.5. Coccino.

Perſonas non expreſſas Breuia Papæ non capiunt. deciſ.200, num.5. Dunozetto.

ad Perſonas, & bona ſpecificata tantum debent referri renunciationes. deciſ.144. num.9. Dunozetto.

in Perſonas ſubditas ſi ſit directum Statutum, non comprehendit perſonam non ſubditam. deciſ.260. num.6. Motmanno.

à Perſonis fide dignis debet habere originem fama. deciſ.18. num.12. Queipo.

PETERE id, quod quis ſubtus habet, bona fides hoc non patitur. deciſ 64. num.11. Ghiſilerio.

PETITIO ſuſtinetur ſecundum verba, quæ congruentius, & vtilius exprimi potuiſſent, ſtante clauſula, omni meliori modo, poſita in fine libelli. deciſ. 154. num.10. Pirouano.

P I G N V S.

Pignus poteſt retinere creditor, etiam pro minimo reſiduo. deciſ.135. num.9. Pirouano.

Pignus ſi creditor habeat, vel procurare debet eius diſtractionem, vel obtinere vt ſibi adiudicetur. deciſ.132. num.14. & 15. Veroſpio.

Pignora quando ſubhaſtantur, ſemper requiritur licentia Principis. deciſ.161. num. 15. Pirouano.

PIA cauſa cenſetur magis dilecta à Teſtatore, quam extraneus inſtitutus hæres. deciſ. 247. num.11. Motmanno.

P L V R A L I T A S.

Pluralitas non præſumitur. dec.243. nu.5. Panzirolo. & deciſ.184. num.21. Coccino

Pluralitas probanda eſt ab eo, qui in ea ſe fundat. deciſ.134. num.20. Veroſpio.

Pluralitas debitorum ex quibus excludatur. dec.134. num.23. Veroſpio.

Pluralitas in dubio non prҿſumitur. deciſ.98. num.11. Merlino.

PLVRES einſdem nominis, patriæ, ac exercitij in aliqua Vrbe inuenire difficile eſt. deciſ. 184. nu.31. Coccino.

Plura quando obſtant, ſi vnum remoueatur, attamen alia remanent. deciſ.24. num. 7. Ghiſilerio.

PODERIVM eſt nomen generale, tam poſſeſſionis, quam agri. deciſ.164. num.20. Coccino.

P OE N A.

Pœna ſuos debet tenere authores. deciſ.393. num.21, Veroſpio.

Pœna l. fœminæ, C. de 2. nupt. extenditur etiam ad legitimam debitam matri in bonis filij. deciſ. 80. num.8. Merlino.

Pœna tenet culpæ authores, non alios. deciſ.86. num. 52. Ghiſilerio.

Pœna ſi apponatur innobedienti, tenet, ſed ſecus ſi apponatur obedienti ob factum, vel non factum alterius inobedientis. deciſ.86. nu.50. Ghiſilerio.

Pœna Anathematis damnantur Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis. deciſ.42. nu.6. Merlino.

Pœna impoſita à lege ſuper aliquo delicto, non eſt multiplicanda. dec.181. num. 11. Pirouano.

Pœna dupli, quando hæres aliquid doloſè non deſcribit in inuentario, an ſit pœna addita, & adducta propter delictum, ad euitandas fraudes. deciſ.181. num.8. Pirouano.

Pœna ſi apponatur inobedienti, tenet, ſed ſi apponatur obedienti ex facto, vel non facto tertij, non tenet. deciſ.208. num. 7. Ghiſilerio.

Pœna priuationis ob contrauentionem, quando non poſſit conſiderari. deciſ.294. num.6. Veroſpio.

Pœna inobedienti ad eius incommodum rectè iniungi poteſt. deciſ.86. num.60. Ghiſilerio.

Pœnã non merentur ea, quæ per ignorãtiam, per errorem, per ſimplicitatem, aut bona fide omittuntur. deciſ.181. num. 3. Pirouano:

Pœnæ indictio ſpectat cuicunque habenti iuriſdictionem, tanquam appendix, & acceſſorium ipſius iuriſdictionis. dec.253. num.35. Merlino;

Pœnam impoſitam à lege ſi quis ſoluat, ſi poſtea eam poſſet ab alijs repetere, certè illam ipſe haud lueret. deciſ.77. num. 38. Merlino.

Pœnam vt quis euitet, ſtatur eius iuramento, & non attenditur præſumptio adducta per aduerſarium. deciſ.265. num. 1. Motmanno.

ad Pœnam vbi agitur, non ſufficiunt coniecturæ. deciſ.265. num. 7. Motmanno.

à Pœna caducitatis quis excuſatur ex iuſta ignorantia. deciſ.25. num.15. Merlino.

Pœnæ, & mulctæ, iuriſdictionis, & Legum ſunt cuſtodes, & famulos eruditè docent. d.253. n.8. Merlino.

in POENALIBVS ſolutio, quid operetur. deciſ. 77. num. 37. Merlino.

P OE N I T E N T I A.

Pœnitentia eſt licita in contractibus innominatis. deciſ.130. num.3. Queipo.

Pœnitentiæ non eſt amplius locus poſt repudiationẽ. deciſ.323. num.4. Coccino.

Pœnitentiæ non eſt locus in contractu conditionali, cum adhuc effectum dicatur perfectus. deciſ.174. num. 19. Merlino.

PONTIFICES Romani quotannis in Bulla Cœnæ, §. 18. imponentes, & exigentes pedagia ab Eccleſiaſticis, cenſuris coercent. deciſ.339. nu. 3. Merlino.

Pontificatus annus in inſtrumento publico non eſt neceſſarius. deciſ.105. num.7. Queipo.

P O R T I O.

Portio portioni accreſcit, & non perſonæ. deciſ. 96. num.7. Merlino.

Portio deficiens per ius non decreſcendi debetur ſuperſtitibus de familia teſtatoris, non autem tranſit ad extraneos. dec.217. num. 18. Panzirolo.

Portio non adita ad hҿredes non tranſmittitur. deciſ. 96. num. 5. Merlino.

Portio à qua excluditur fœmina à Statuto, acquiritur maſculo, cuius contẽplatione excluditur, ſi illi, qui ad eam concurrunt, non conſeruant agnationem. deciſ.137. num.18. Pirouano.

Portioni ſimilis eſt vſusfructus, licet non ſit portio. dec.67. num.16. Coccino.

Portionem duplicatam quis prætendere non poteſt, ſi vni-

ſi vnicum habeat officium. *deciſ.29. num. 3. & 4. Veroſpio.*

PORTVS fallit & ipſe fidem, & ſæpius auditur Naues in ipſo Portu quieſcentes interire. *deciſ. 229. num. 26. Merlino.*

in Portu, vel in littore etiam dum Nauis conſidet, obnoxia eſt periculis, vt ventorum impetu quatiatur, diſſoluatur, incendio pereat. *ibid. num. 25.*

P O S S E S S I O.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non tranfertur ex contractu inutili. *deciſ 78. num. 5. Dunozetto.*

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam non autem penes Prælatum ſimpliciter, & ita eſt verior, & communior opinio *num.* 16. & reſpectu ciuilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore. *deciſ.226. nu.15. & 17. Coccino.*

Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & vitioſa, *deciſ.84. num.3. Motmanno.*

Poſſeſſio ſolo animo dimittitur, *deciſ. 282. num. 6. Panzirolo.*

Poſſeſſio ſicuti nulla acquiritur niſi animo, & corpore, ita nulla amittitur, in qua niſi vtrumque actum eſt. *deciſ.226. num.33. & 34. Coccino.*

Poſſeſſio capta auctoritate Iudicis, non eſt manutenibilis, quando nulliter, & iniuſtè proceſſit. *dec.233. num.12. Merlino.*

Poſſeſſio inſtrumentalis poſterior capta de tempore, quo alius poſſidebat, non debet manuteneri. *ibidem num.11.*

Poſſeſſio capta lite pendente non eſt manutenibilis. *ibid. num.9.*

Poſſeſſio præſumitur iure familiaritatis, quando non conſtat de alterius titulo. *deciſ.298. nu.7. Merlino.*

Poſſeſſio plurium pro indiuiſo diuerſis reſpectibus poſſidentium compatibilis eſt. *deciſ.135. num.15. Pirouano.*

Poſſeſſio bonorum præſumitur adepta, ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, vel dignitatis, niſi tertius Eccleſia, vel dignitate vacante ceperit poſſeſſionem. *deciſ.78. num.30. Dunozetto.*

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ continuatur in Prælato abſque noua apprehenſione. *deciſ. 139. num. 26. Dunozetto.*

Poſſeſſio durare intelligitur, quamdiu ipſum durat poſſeſſionis exercitium, quod etiam in defendenda & proſequenda poſſeſſione conſiſtit. *deciſ.226. num. 26. Coccino.*

Poſſeſſio rerum, quæ ſolo temporis curſu non conſumuntur, ſemel probata, vtiq; illa de præſenti præſumitur. *deciſ 97. nu.5. Motmanno.* amplia *nu.6.*

Poſſeſſio de præterito probata ſi fuerit, ex ea arguitur poſſeſſio eadem de præſenti. *deciſ.297. num. 1. Motmanno.*

Poſſeſſio manutenibilis probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione. *dec. 107. num.1. Merlino.*

Poſſeſſio quod ſit capta Iudicis auctoritate, non præſumitur in dubio. *deciſ.257. nu. 3. Motmanno;*

Poſſeſſio apud aliquem alicuius rei, ſi probata fuerit quando dictus poſſeſſor negat ſe poſſidere, dicitur animo reliquiſſe ante habitam poſſeſſionem. *deciſ. 297. num.3. Motmanno.*

Poſſeſſio de præterito apud aliquem ſi fuerit probata, ex ea præſumptione tantum conuinci non poteſt ſi ille de præſenti negat ſe poſſidere. *dec.297. nu.5. Motmanno.*

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione, manutenibilis eſt. *deciſ.233. num.2. Merlino. & deciſ.282. num.4. Panzirolo.*

Poſſeſſio non probatur ex actibus, non effectum ſortitis, & ſine ſcientia eius, qui iam reperitur in poſſeſſione. *deciſ.233. num.31. Merlino.*

Poſſeſſio ciuilis cenſetur amiſſa per decennium, ſi quis tacuerit. *deciſ.275. nu 22. Coccino.*

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione ſatis illam probat. *deciſ.153. nu.10. Coccino.*

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ non traſfertur ex inutili contractu. *deciſ. 78. num.3. Dunozetto.*

Poſſeſſio naturalis cum ciuili remanet conſolidata, quando vſuſfructus ceſſat. *dec.121. nu.5. Pirouano.*

Poſſeſſione omni quando quis dicatur priuatus. *deciſ. 226. num.5. Coccino.*

Poſſeſſio ciuilis quando dicatur amiſſa, *deciſ. 226. num.1. Coccino.*

Poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolum cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem Laicus. *deciſ.42. num. 13. Merlino.*

Poſſeſſio ciuilis penes duos eſſe non poteſt. *dec. 275. num 4. Coccino.*

Poſſeſſio ſufficienter probatur ex publico inſtrumento, alio non exiſtente in poſſeſſione. *deciſ.84. nu.1. Motmanno.*

Poſſeſſio ciuilis animo retinetur, animo quidem noſtro, & corpore alieno, eius ſcilicet qui noſtro nomine naturaliter poſſidet, ſiue detinet. *deciſ. 226. num.2. Coccino.*

Poſſeſſio de recenti præſumitur durare, niſi negans probauerit contrarium. *deciſ.225. n.6 Motmanno.*

Poſſeſſio an transferatur ſtante nullitate contractus, & an iſta exceptio admittatur in iudicio manutentionis. *deciſ 35. num.15. Veroſpio.*

Poſſeſſio, quando eſt vacans, & adeſt legitimus contradictor, tunc executor poteſt ſe extraiudicialiter informare. *deciſ.71. nu.6. Vbaldo.*

Poſſeſſio quadragenarii eligendi Prædicatorem, vna cum titulo, nempe licentia data per Epiſcopum, videtur æquipollere immemorabili, quæ præſeruata videtur in hoc à Concilio Tridentino. *dec. 234. num. 80. Merlino.*

Et an dicta poſſeſſio cum titulo in hoc caſu æquipolleat immemorabili.

Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandum non eſt attentata, ſi poſtea à parte non fuerit appellatum. *deciſ.330. num.3. Dunozetto.*

Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis. *deciſ.326. num.4. Dunozetto.*

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt nulla, & attentata. *ibidem num.3.*

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, licet non ſit attentata, ſi pars non appellauerit, tamen eſt nulla, & talis nullitas operatur, vt non ſit manutenibilis &c. *ibidem num.4.*

Poſſeſſio probari poteſt ex depoſitione vnius teſtis, & ex confeſſione partis aduerſæ. *deciſ.330. num. 1. Dunozetto.*

Poſſeſſio anteceſſoris non transfertur in ſucceſſorem

ſine

ſine noua apprehenſione. *deciſ.*275.*n.*23.*Coccino.*
Poſſeſſio pendente termino ad appellandum capta, licet ob non interpoſitam appellationē non ſit attentata. *deciſ.*330. *num.*4. *Dunozetto.*
Tamen ex quo fuit capta intra dictum terminum, remanet nulla. *ibidem num.*4.
Poſſeſſio bene probatur ex confeſſione partis aduerſæ. *deciſ.*326. *num.*2. *Dunozetto.*
Poſſeſſio naturalis poteſt recuperari ex vi ciuilis. *deciſ.*78. *nu.*34. *Dunozetto.*
Poſſeſſio capta intra terminum datum ad appellandū eſt attentata, & ſic non manutenibilis. *deciſ.*330. *nu.*2. *Dunozetto.*
Poſſeſſio ciuilis cum reſideat, ſeu conquieſcat ſuper naturali, ideo ſi quis naturalem amiſerit, cenſetur amiſiſſe omnem poſſeſſionem. *deciſ.*139.*n.*19. *Dunozetto.*
Poſſeſſio rei conuenti ſatis probatur ex ſola litis ſuſtentatione cum adminiculis. *deciſ.* 318. *num.* 6. *Verospio.*
Poſſeſſio eius, ex cuius obligatione agitur in iudicio Saluiani, ſatis cenſetur probata, ſi teſtes dicant vidiſſe poſſidere. *deciſ.*318. *num.* 4. *Verospio.*
Poſſeſſio ciuilis non amittitur, quando non interuenit aliqua negligentia Domini, in recuperanda naturali. *dec.* 139. *num.*23. *Dunozetto.*
Poſſeſſio tanquā in facto conſiſtens poteſt benè percipi à teſtibus. *deciſ.*318. *num.* 5. *Verospio.*
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiā, & Prælaturam, & non ſimpliciter penes Prælatū. *deciſ.*78. *num.*8. *Dunozetto.*
Poſſeſſio ipſa eſt initium præſcriptionis. *dec.*23.*nu.*8. *Pirouano.*
Poſſeſſio cenſetur amiſſa ex negligentia, quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam. *deciſ.*34. *num.*3. *Dunozetto.*
Poſſeſſio eſt principale requiſitum ad effectū immiſſionis. *deciſ.*118. *num.*1. *Pirouano.*
Poſſeſſio, & titulus, quem quis acquiſiuit, non mutatur ex perſonæ mutatione. *deciſ.*35.*n.*14. *Verospio.*
Poſſeſſio habita cum clauſula, ſine præiudicio iurium vtrarumque partium &c. operatur, vt immiſſus non habeatur pro poſſeſſore ad præiudicium partis de iure ſuo probantis. *deciſ.*121. *num.*7. *Pirouano.*
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ dicitur plena, & nunquam vacat. *dec.*78. *nu.*10. *Dunozetto.*
Poſſeſſio ſufficit probari ad effectum obtinendi iu remedio l.fin. C.de edict. D.Adr. *deciſ.*125. *num.*1. *Merlino.*
Poſſeſſio ciuilis bonorum Eccleſiæ eſt penes ipſam Eccleſiam. *deciſ.*78. *num.*9. *Dunozetto.*
Poſſeſſio ciuilis ſpatio 10. annorum perditur. *ibidem num.* 41.
Poſſeſſio iunior non eſt manutenenda, cum præſumatur clandeſtina, & turbatiua. *ibidem num.* 1.
Poſſeſſio amittitur per renunciationem coactam, & renuncians debet agere ad reſcindēdum, quod eſt ſub illo metu factum, ex edicto Quod metus cauſa. *deciſ.*122. *num.*9. *Gbiſilerio.*
Poſſeſſio, & vtile dominium transfertur in locatione perpetua, ſicuti accidit in emphyteuſi. *dec.*14. *num.*15. *Gbiſilerio.*
Poſſeſſio ciuilis minori ſpatio, quam decem annorū præſcribitur, quando quis eſt capax voluntatis, & ſcit alium poſſidere, & tacet. *deciſ.* 78. *num.* 42. *Dunozetto.*
Poſſeſſio naturalis poſterior tertij non eſt ſufficiēs ad effectum ſummariſſimi poſſeſſorij, ſtāte poſſeſſione ciuili Eccleſiæ anteriori. *deciſ.*139. *num.*37. & 39. *Dunozetto.*
Poſſeſſio vitioſa non eſt manutenibilis. *deciſ.* 84. *n.*8. *Motmanno.*
Poſſeſſio transfertur etiam ex actu nullo, quando deuentum eſt ad realem traditionem. *deciſ.*291. *n.*4. *Gbiſilerio.*
Poſſeſſio non transfertur ex defectu conſenſus, & tūc agi poteſt remedio recuperandæ. *deciſ.*251. *num.*8. & *num.* 9. *Panzirolo.*
Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata vſque ad obitum, & ſuffragatur ſucceſſori ad effectum obtinendi ſubrogationis gratioſæ immiſſionem. *deciſ.*45. *num.*4. *Gbiſilerio.*
Poſſeſſio, quæ nunquam vacat, ſemper eadem eſt, & variationi non ſubijcitur. *dec.*29. *nu.*15. *Verospio.*
Poſſeſſionis rei mobilis amiſſio non præſumitur, niſi probetur actus intermedius aptus ad inducendam priuationē poſſeſſionis. *d.*297. *n.*6. *Motmanno.*
Poſſeſſionis præcipuum ſignum eſt fructuum perceptio. *deciſ.*187. *num.*7. *Pirouano.*
Poſſeſſionis ciuilis ratione competit interdictum, vnde vi. *deciſ.*78. *num.* 16. *Dunozetto.*
Poſſeſſionis verę ſigna, quæ ſint. *deciſ.*185. *num.* 4. *Motmanno.*
per Poſſeſſionis adeptionem alicuius loci, non cenſetur adepta poſſeſſio bonorum ad dictum locum ſpectantium, quando alius medio tempore cœpit poſſeſſionem naturalem dictarum rerū. *deciſ.*275. *nu.*18. *Coccino.*
per Poſſeſſionis adeptionem vnius loci, cenſetur etiā cœpta poſſeſſio omnium bonorum ad dictum locum ſpectantium. *dec.* 282. *nu.*7. *Panzirolo.*
Poſſeſſionis actualis apprehenſio probatur ex publico inſtrumento. *ibidem num.*2.
ex Poſſeſſionis adeptione vnius rei, non infertur ad poſſeſſionem alterius rei, ab illa totaliter diſtincta. *ibidem num.*8.
Poſſeſſionis dimiſſioni ſi quis conſenſerit, nullo modo poteſt ei dari manutentio. *ibidem nu.* 5.
Poſſeſſionis nullitas operatur, vt ea non ſit manutenibilis. *dec.*330. *num.* 5. *Dunozetto.*
Poſſeſſionis cauſa mutare licet ex titulo ſuperuenienti. *deciſ.*218. *num.*41. *Pirouano.*
Poſſeſſionis cauſa mutari poteſt ex titulo ſuperuenienti abſque alia declaratione. *deciſ.*218. *nu.* 42. *Pirouano.*
Poſſeſſioni ſi quis coactè renunciauerit, non debet agere poſſeſſorio ad recuperandum, ſed actione, Quod metus cauſa, ad illum actum reſcindēdum. *deciſ.*122. *num.*9. *Gbiſilerio.*
Poſſeſſionem capere non poteſt miniſter publicus ſine Iudicis auctoritate. *deciſ.* 257. *num.* 5. *Motmanno.*
ad Poſſeſſionem perdendam requiritur taciturnitas per decennium, imo & minus tempus ſufficit, quando quis ſcit alium poſſidere, & tacet. *deciſ.* 226. *num.*40. *Coccino.*
Requiritur tamen, quod ſuſpicetur ſe poſſe repelli. *ibidem num.*41.

Poſ-

Poſſeſſionem recuperans ſuam, habet commodum retentionis, nec contra eum poteſt competere interdictum Vnde vi. deciſ. 139. num. 14. Dunozetto.
Poſſeſſionem ſuam vacantem, qui inuenit, ſi eam occupet, neminem ſpoliare dicitur. deciſ. 226. n. 55. & 56. Coccino.
Poſſeſſionem ciuilem ſi quis retinuerit, ratione eiuſdem ciuilis poſſeſſionis pulſare poteſt poſſeſſorem naturalem, & illo eiecto continuare poſſeſſionem naturalem primæuam. deciſ. 275. num. 10. Coccino.
in Poſſeſſionem ſemel immiſſus, debet agere remedio retinendæ, vel recuperandæ. deciſ. 153. nu. 15. Coccino.
in Poſſeſſionem quando mittitur coadiutor, non auffertur coadiuto, neque titulus, neque poſſeſſio. deciſ. 133. num. 4. Ghiſilerio.
Poſſeſſionem ciuilẽ apud ſe retinet Eccleſia, & quid inde ſequatur. deciſ. 139. nu. 9. & 10. Dunozetto.
Poſſeſſionem vt probent teſtes, debent deponere de tempore præciſo dictæ poſſeſſionis. deciſ. 46. nu. 4. Dunozetto.
Poſſeſſionem ad quemcunque effectum probat clauſula conſtituti. deciſ. 135. num. 2. Pirouano.
Poſſeſſionem bonorum defuncti, licitum eſt hæredi vniuerſali capere lite pendente abſque vitio attentatorum, & continuare ius quod tranſiuit in ſe ipſum, prout erat penes defunctum. deciſ. 73. nu. 3. Merlino.
Poſſeſſionem Eccleſiæ qui conſequitur, bonorum poſſeſſionem etiam eiuſdem Eccleſiæ conſequitur. deciſ. 78. num. 31. Dunozetto.
Poſſeſſionem ſuam vacantem qui reaſſumit, neminẽ ſpoliare dicitur. deciſ. 139. n. 13. & 14. Dunozetto.
Poſſeſſionem naturalem, ſi quis tantum habebat in aliquo beneficio, illa euaneſcit per aſſecutionem alterius beneficij. deciſ. 139. nu. 11. Dunozetto, & vide num. 12.
de Poſſeſſione eiectus, vel turbatus, ſi adeat Iudicem, ſuam poſſeſſionem non amittit, ſed continuare, & conſeruare cupit, vnde & merito manutenendus eſt, & de hoc nemo dubitat. dec. 226. n. 43. Coccino.
ex Poſſeſſione de tempore proximo, vel de recenti, tunc demum inducitur præſumptio poſſeſſionis in tempus præſens, quotieſcumque Iudex qualitate facti, vel perſonæ, ac rei, cuius exiſtentiæ quæritur probatio, id poterit arbitrari. deciſ. 265. n. 8. Motmanno.
Poſſeſſione naturali ſpoliatus, quando retinet ciuilẽ, cum per dictam ſpoliationem turbari dicatur in poſſeſſione ciuili, poteſt intentare interdictum retinendæ. deciſ. 67. num. 6. Coccino.
à Poſſeſſione deiectus, licet amittat poſſeſſionem naturalem, ciuiliter tamen, hoc eſt ciuili interpretatione, & quoad ius agendi non amittit eam, niſi habeat ſe pro ſpoliato, quia ſpem certam habet ſe à magiſtratu in poſſeſſionem, à qua eiectus eſt, reſtituendum. deciſ. 226. num. 23. Coccino.
de Poſſeſſione ſi quis eiectus ſit, perinde haberi debet, ac ſi poſſideret, cum interdictum recuperandæ poſſeſſionis ſcilicet facultatem habeat. deciſ. 226. num. 24. Coccino.
Poſſeſſione alicuius rei adepta, cenſetur etiam cœpta poſſeſſio bonorum ad illam ſpectantium. deciſ. 75. num. 9. & 19. Coccino.
ex Poſſeſſione Eccleſiæ non cenſetur capta poſſeſſio bonorum, quando Eccleſia vacãte, quis cœpit poſſeſſionem. Sed hoc intellige verum de poſſeſſione naturali. deciſ. 226. num. 52. Coccino.
Poſſeſſione habita, auctore Prætore quis iuuari poteſt. deciſ. 121. num. 6. Pirouano.
è Poſſeſſione deiectus, ſi obſtinato animo ſit, & ea ſpe recuperãdi poſſeſſionem, auctoritate propria, non excedit, ſed poſſeſſionem animo retinere dicitur. deciſ. 226. num. 48. & vide num. 49. 50. & 51. Coccino.
ſine Poſſeſſione non datur intruſio. dec. 153. num. 17. Coccino.
ex Poſſeſſione ciuili, quæ remanet penès Eccleſiam, eſt debita manutentio eius Prælato, nomine ipſius Eccleſiæ. deciſ. 275. num. 21. Coccino.
de Poſſeſſione, ſiue etiam corpore, ſiue animo poſſidens quis deiectus eſt, palam eſt etiam vi deiectũ videri. deciſ. 226. num. 29. Coccino.
in Poſſeſſione ciuili non poteſt quis tueri ſine reſtitutione poſſeſſionis. deciſ. 78. num. 17. Dunozetto.
Poſſeſſionem pro turbida quando habet Signatura, tunc admittit appellationem, cum facultate manutenendi quem de iure. deciſ. 305. num. 16. Buccabella.
ex Poſſeſſione vniuerſali tunc non infertur ad particularem, quãdo dubitatur rem particularem, eſſe de pertinentibus iuris vniuerſalis. deciſ. 282. n. 10. & 14. Panzirolo.
ex Poſſeſſione vniuerſali vt inferatur ad particularem, in primis debet conſtare de annexione, & incorporatione talis rei particularis. ibidem nu. 11.
à Poſſeſſione cadens facto proprio, non poteſt agere remedio reintegrandæ. vide deciſ. 251. num. 13. Panzirolo.
Ex poſſeſſione vniuerſali ad particularem infertur. deciſ. 282. num. 10. Panzirolo.
Ex poſſeſſione præterita oritur præſumptio poſſeſſionis etiam in tempus futurum. deciſ. 265. nu. 4. Motmanno.
Poſſeſſione ablata, & euicta re, tunc emptor agit ad damna, quæ ſunt ipſum pretium ſolutum. dec. 143. num. 3. Pirouano.
de Poſſeſſione qui vi eiectus eſt, fieri non poteſt vt animo non deſierit poſſidere. deciſ. 226. num. 28. Coccino.
ex Poſſeſſione ciuili animo retenta, danda eſt poſſidenti manutentio, deciſ. 291. num. 13. Ghiſilerio.
de Poſſeſſione amplius quæri non poteſt, probato defectu proprietatis. deciſ. 35. num. 1. Veruſpio.
de Poſſeſſione alicuius ſi teſtes deponant, & conſtet, quod ille nullum habebat titulum poſſeſſionis, vtique dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis. deciſ. 125. num. 18. Merlino.
à Poſſeſſione quando quis deijcitur, non ſtatim animo dicitur deſinere poſſidere, ſed tunc demum ſi nolit, vel non poſſit in fundum, vel ędes reuerti, quod vim maiorem vereatur. deciſ. 226. num. 31. Coccino.
Hoc eſt, ſi affectum, & facultatem retinendæ poſſeſſionis amittat: quod inde manifeſtum fiet, ſi omne exercitium, tam perſequendæ, quam retinendæ poſſeſſionis ipſo facto deponat. ibid. nu. 32.

POS-

POSSESSOR.

Poſſeſſor ſoluens aliquid, ad hoc vt liberet rem emptam, illud venditori compenſatur cum pretio. *deciſ.*135. *num.*12. *Pirouano*.

Poſſeſſor quilibet tertius repetere poteſt expenſas factas in aliqua re, ſi res ſit effecta pretioſior. *deciſ.*116. *num.* 36. & de veritate huius opinionis vide *num.* 38. *Merlino*.

Poſſeſſor vigore poſſeſſionis ciuilis poteſt recuperare naturalem, & expellere occnpatores. *deciſ.* 79. *num.*24. *Dunozetto*.

Poſſeſſor naturalis non poteſt deſiſtere à turbatione, niſi reſtituat poſſeſsionem naturalem habenti ciuilem, cui ipſe illam naturalem abſtulit. *deciſ.*275. *num.*12. *Coccino*.

Poſſeſſor deſinit ciuiliter poſsidere, ſi neget ſe poſsidere. *deciſ.*297. *nnm.*9. *Motmanno*.

Poſſeſſor tertius poteſt opponere exceptione, quod melioramenta, ſuper quibus appoſitus eſt Cenſus, non ſunt de dominio imponentis. *deciſ.* 116. *num.*12. *Merlino*.

Poſſeſſor non poteſt diuerſo iure habere rem eamdem. *deciſ.*110. *num.*8. *Merlino*.

Poſſeſſor eſt manutenendus, dum cognoſcitur an poſſeſsio ſit valida. *deciſ.*139. *num.*46. *Dunozetto*.

Poſſeſſor ſemel, ſemper præſumitur poſſeſſor vſque ad obitnm. *dec.*153. *num.* 11. *Coccino*.

Et hæc præſumptio habet locum, quando allegatur ab ipſo poſſeſſore, vel eius ſucceſſore: quod procedit etiam in ſubrogato gratioſe. *ibidem num.*12.

Immiſſus ſemel in poſſeſsionem, non poteſt iterum petere immiſsionem. *deciſ.*153. *num.*14. *Coccino*.

Poſſeſſor ciuilis poteſt capere poſſeſſionem naturalem vacantem, efficiendo ſe verum poſſeſſorem. *deciſ.*275. *num.*5. *Coccino*.

Poſſeſſori defenſionem plenam parit præſcriptio 30. annorum, etiam contra ignorantes. *deciſ.*270. *n.*6. *Et vide num.*7. *Veroſpio*.

Poſſeſſori ex æquitate hoc à lege indultum reperitur, vt abſque pacto, aut ceſſione poſſit rem emptam retinere, & quando id procedat. *deciſ.*135. *num.*7 *Pirouano*.

Poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione priuat Iudex rite, & recte procedens & hoc etiam abſque expulſione. *deciſ.*305. *num.* 1. *Buccabella*. & illam in alium transfert etiam ad effectum manutentionis. *ibidem num.*2.

in Poſſeſſore etiam, & reo, ſola præſumptio non transfert onus probandi in aduerſarium. *deciſ.*37. *nu.*6. *Pirouano*.

Poſſeſſores Dominus fundi non poteſt moleſtare, ſi ad eorum fauorem ſtet legitima præſcriptio cum bona fide, & iuſto titulo. *deciſ.* 46. *num.* 2. *Dunozetto*.

POSSESSORIVM.

Poſſeſſoria remedia habet detentatio, vt ſunt officium Iudicis, ad effectum tam retinendæ, quam recuperandæ poſſeſsionis, & interdictum, vnde vi. *deciſ.*35. *num.* 18. *Veroſpio*.

in Poſſeſſorijs interdictis, non tam de Iure, quam de facto quæritur, an videlicet quis poſsideat, an itinere, vel actu ſit vſus. *deciſ.*226. *n.*35. *Coccino*.

POSSIDENS.

Poſsidens non tenetur dimittere glebam ad commodum creditorum concurrentium, niſi ipſo integre ſatisfacto. *deciſ.*135. *num.* 11. *Pirouano*.

Poſsidens debet citari, quando alicui in ea poſſeſsione datur immiſsio. *deciſ.*233. *num.*13. *Merlino*.

Poſsidens bona in aliquo loco, dicitur Ciuis illius loci. *deciſ.*292. *num.*9. *Panzirolo*.

Poſsidentis aſſertioni ſtatur, quo iure, vel nomine poſsideat. *deciſ.*264. *num.*12. *Dunozetto*.

Poſsidenti ciuiliter debetur manutentio. *deciſ.*275. *num.*3. *Coccino*.

aduerſus Poſsidentem pro hærede, vel pro poſſeſſore, datur remedium, quorum bonorum. *deciſ.*68. *num.* 2. *Merlino*.

POSSIDERE animo, non eſt animum ſic inſtituere, vt quis fingat ſe poſsidere, ſed animo poſſidere eſt ea mente, atque opinione eſſe, vt quis ſe ſolum putet poſſidere. *deciſ.*226. *num.*27. *Coccino*.

Poſſidere poſſunt plures eamdem rem diuerſis reſpectibus. *deciſ.*133. *num.*6. *Ghiſilerio*.

Poſſidere quis præſumitur titulo præambulo, ſi aliud non appareat. *deciſ.*221. *num.* 12. *Panzirolo*.

Poſſidere non dicitur is qui petit ſe immitti in poſſeſſionem. *deciſ.*301. *num.*20. *Ghiſilerio*.

Poſſidere numquam deſinit Eccleſia, & numquam moritur. *deciſ.* 78. *num.*6. *Dunozetto*.

Poſſidere, eſt actus, qui cadit ſub ſenſu corporis, nempe viſus. *deciſ.*236. *num.*4. *Merlino*.

Poſſidere vi dicitur occupator, ſi reuertentem dominum non admiſerit. *deciſ.*78. *num.*22. *Dunozetto*.

Poſſidere vt quis poſſit, ſufficit certitudo generalis. *deciſ.*88. *num.*32. *Coccino*.

Poſſidendi animus deficit per obliuionem, quam longum tempus affert, ideſt lapſus 10. annorum. *deciſ.*226. *num.* 3. *Coccino*.

POTESTAS.

Poteſtas ſubdelegandi pendet à iuriſdictione. *dec.*38. *num.* 26. *Dunozetto*.

ſub Poteſtate matris, vel fratris quis non eſt. *deciſ.*40. *num.*6. *Ghiſilerio*.

Poteſtas plectendi iuriſdictioni ſemper cohæret, nec ab ea numquam ſeparatur, cum ſine ea iuriſdictio non poteſt expediri. *deciſ.*253. *num.*5. *Merlino*.

ex PRÆBENDA vna ſi duæ fuerint factæ, ſunt duo beneficia, & vnumquodque ſtat de per ſe. *dec.*220. *num.* 4. *Dunozetto*.

PRÆCEDENTIA.

Præcedentia arguitur in eo, ſi eius nomen in ſcripturis ſemper præponatur alijs. *dec.* 322. *n.*5. *Merlino*.

Præcedentia declarant ſubſequentia. *deciſ.*323. *n.*74. *Coccino*.

Præcedentia denotatur in eo, qui in proceſſionibus incedit in vltimo loco. *deciſ.*322. *num.*9. *Merlino*.

Præcedentia arguitur, ſi quis in loco digniori ſedeat. *deciſ.*322. *num.*7. *Merlino*.

Præcedentia ex pluribus capitibus oriri poteſt. *deciſ.*91. *num.*3. *Vbaldo*.

PORTIONEM duplicatam ſi quis habeat, ex hoc arguitur præeminentia. *ibidem num.*8.

PRÆDICATIO.

Prædicatio eſt proprium munus Epiſcoporum. *deciſ.*234. *num.*20. *Merlino*.

Prædicationis Officium vſurpantes ſine licentia Epiſcopi, vel Sedis Apoſtolicæ, anathemate feriuntur. *deciſ.*264. *num.*61. *Merlino*.

Præ-

Prædicationis ordinarium munus exercendi licentiam dare non poteſt Parochus, ſed ſolum Epiſcopus. *deciſ.234. num.77. Merlino.*
Prædicandi generalem licentiam, dat ſolus Epiſcopus. *deciſ.234. num.78. Merlino.*
de Prædicationis miniſterio ſemper cogitare eſt munus Epiſcopi. *ibidem num. 23.*
Prædicatione Epiſcoporum vigente, vigent virtutes, quæ intereunt, ea ceſſante. *ibidem num. 35.*
PRÆDICARE tantummodo poſſunt miſſi ab Epiſcopo. *ibidem num.62.*
Prædicandi poteſtas per mannum impoſitionem vſque de tempore Apoſtolorum ab Epiſcopis concedebatur. *ibidem num. 71.*
de Prædicandi neceſſitate, quæ incumbit Epiſcopis, fit mentio pluries in Pontificum epiſtolis decrecalibus. *deciſ.232. num.24. Merlino.*
PRÆDICATOREM ius deputandi in qualibet Eccleſia ſuæ Diœceſis ſpectat ad Epiſcopum, & non ad Parochum. *deciſ.234.num.60. Merlino.*
PRÆDIORVM incertitudo tollitur, quando adſunt duæ demonſtrationes, licet etiam ab aliquo latere confines ſint incerti. *dec.236.n.12. Merlino*

PRÆEMINENTIA.

Præeminentiarum materia multum æſtimatur. *deciſ.224. num.9. Merlino.*
in Præeminentiarum materia diſtinctio ordinum multum eſt attendenda. *deciſ.288. num. 19. Merlino.*
in Præeminentiarum materia conſuetudo ſolet præcipuè attendi. *deciſ.322. num.10. Merlino.*
in Præeminentiarum materia conſuetudo totum facit, etiamſi iuris communis diſpoſitioni repugnet. *deciſ.224 num.1. Merlino.* & vide *ibid. num. 3.4.*
in Præeminentiarum materia conſuetudo valde attenditur. *deciſ.85. num.2. Vbaldo.*
in Præeminentiarum materia, an aliquid geſtum ſit ex facultate, multum tribuitur facti coniecturis, & arbitrio Iudicis. *deciſ. 224. num.10. Merlino.*
in Præeminentiarum materia conſuetudo plurimum attenditur. *deciſ.15. num.14. Coccino.*

PRÆIVDICIVM.

Præiudicium tertij, quod venit conſecutiuè, quando non attendatur. *deciſ.273. num.26. Panzirolo.*
Præiudicium irreparabile non poteſt conſiderari in iudicio poſſeſſorio, cum quis iura ſua poſſit deducere in iudicio ordinario. *deciſ.276.n.14. Coccino.*
Præiudicium eſt leuiſſimi momenti, ſi pendeat à remotiſſima incertitudine vix præcogitandi euentus. *deciſ.184. num.37. Coccino.*
ad Præiudicij effectum conſenſus debet eſſe legitimus, id eſt cum ſcientia. *deciſ. 291. num. 10. Ghiſilerio.*
de Præiudicio quando agitur, requiritur ſcientia certa & indubitata. *deciſ. 130. num. 26. Quipo.*
de Præiudicio notabili quando agitur, eſt neceſſarius conſenſus expreſſus. *deciſ.80.n.21. Merlino.*
de Præiudicio irreparabili non agitur, quando verſamur in ſummariſſimo iudicio. *deciſ.313.num.2. Panzirolo.*
de Præiudicio perpetuo Eccleſiæ agitur, quando bona vnius beneficij applicantur nouo beneficio erecto. *deciſ.6. num.3. Veroſpio.*
Præiudicialis eſt de ſui natura materia commutationis vltimæ voluntatis. *dec.11.nu.25. Ghiſilerio.*

PRAELATIO.

Prælatio in hæredibus, quando conſiderari non poſſit. *deciſ.152. num. 1. Coccino.*
Prælatio non inducit ex neceſſitate vocationem. *deciſ.152. num.7. Coccino.*
Prælatio non cadit, niſi inter perſonas habentes ius in eo, in quo prælatio datur. *dec.152.n.4. Coccino.*
ex PRAEPARATORIIS rectè infertur ad principale. *deciſ.191. num. 10. Coccino.*

PRAELATVS.

Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ agere iudicio manutentionis, quando aliquis Eccleſia vacante occupauit naturalem poſſeſſionem. *deciſ.139. nu.27. Dunozetto.*
Prælatus nomine proprio impune poteſt occupare poſſeſſionem vacantem bonorum Eccleſiæ. *deciſ. 226. nu.53. Coccino.*
Prælatus poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem vacantem, quando fuit ſibi occupata. *deciſ. 226. nu.54. Coccino.*
Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ, aut dignitatis obtinere manutentionem in his, quæ non ſunt ſeparabilia à iuribus eiuſdem Eccleſiæ, aut dignitatis; & hoc etiam ſi eorumdem iurium poſſeſſionem nunquam apprehendiſſet. *deciſ.29.num.13. Veroſpio.*
Prælatus, ſi fuerit negligens in recuperanda poſſeſſione naturali per decennium, eadem naturalis poſſeſſio amittitur. *deciſ.139. num. 47. Dunozetto.*
Prælatus quando nulliter alienat, etiam quod habeat ſe pro ſpoliato, poteſt agere nomine Eccleſiæ. *deciſ.78. num.25. Dunozetto.*
Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ, & expellere occupatorem, & ex vi poſſeſſionis ciuilis recuperare naturalem. *deciſ.78. nu.38. Dunozetto.*
Prælatus quando teneatur ſtare pacto præiudiciali Eccleſiæ, & illi donec vixerit præiudicet idem pactum quamuis nocere non poſſit Eccleſiæ. *dec.29. num.16. Veroſpio.*
Proteſtatio nihil præſeruare poteſt, ſi nihil eſt, quod præſeruetur. *ibid. num.17.*
Prælatus nomine Prælaturæ, & Eccleſiæ poteſt petere manutentionem. *deciſ.78. num.4. Dunozetto.*
Prælatus ſi male alienet bona Eccleſiæ, poteſt ipſemet nomine ipſius Eccleſiæ, agere interdicto retinendæ; & hoc plus eſt, quam ſi poſſeſſio naturalis occupetur Sede vacante. *deciſ.139.num.28. Dunozetto.*
Prælatus nomine Eccleſiæ, & Prælaturæ agere poteſt tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, nedum recuperandæ, quàm retinendæ. *deciſ.78.n.2. Dunozetto.*
Prælatus nouus poſſidet bona Eccleſiæ abſque alia apprehenſione, quia Eccleſia poſſidet. *deciſ.139. nu.25. Dunozetto.*
Prælati infirmitate ſtante prouidetur indemnitati Eccleſiæ per coadiutoriam. *d.20. n.7. Ghiſilerio.*
Prælati, & tutores ſubſtinent vices Eccleſiæ, & pupilli. *deciſ.86. num. 60. Ghiſilerio.*
Prælati confeſſio de actu geſto à ſe ipſo, præiudicat Eccleſiæ. *deciſ.15. nu.17. Coccino.*
Prælato nomine Eccleſiæ debita eſt manutentio. *deciſ. 222. num.19. Coccino.*
Prælato nomine Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum. *deciſ.78. num.7. Dunozetto.*
Prælato mortuo, penès Eccleſiam remanet poſſeſſio ciuilis, & conſiderabilis. *deciſ.78.n.13. Dunozetto.*

Et hoc ſufficit ad effectum interdicti recuperandæ poſſeſſionis. *ibid. num.* 14.

Prælato, vel nomine proprio, vel nomine Eccleſiæ, competit reſtitutio in integrum; quando conſtat de Eccleſiæ læſione. *dec.*275. *num.* 2. *Coccino*.

Prælato competit manutentio nomine Eccleſiæ, etiamſi ipſe inutiliter contraxerit, & ſe pro ſpoliato habuerit. *decif.* 275. *num.*17. *Coccino*.

Prælato non creditur in præiudicium ſuæ Eccleſiæ, niſi in quantum relata producantur, & ex ſe probent. *decif.*23. *num.*9. *Pirouano*.

Prælato ſi nomine Eccleſiæ conceditur rei iudicatio, quæ dominium præſupponit ad vendicandum Eccleſiæ bona, à fortiori debet concedi manutentio. *decif.*226. *num.*20. 21. & 46. *Coccino*.

ad Prælatum, & Capitulum ſimul ſpectat electio Canonicorum in Eccleſia Regulari. *decif.*72. *num.*1. *Queipo*.

Prælatorum anteceſſorum quaſi poſſeſſio abſque alia apprehenſione in ſucceſſorem continuatur. *decif.* 224. *num.*5. *Merlino*.

PRAELATVRA, & Eccleſia, prout pupillus; ſunt tales, vt non poſſint perdere poſſeſſionem. *decif.*78. *num.*5. *Dunozetto*.

PRAESCRIPTIO.

Præſcriptio 30. annorum plenam poſſeſſori defenſionem parat, etiam contra ignorantes. Et quid de præſcriptione 20. annorum, aut alia breuiori ex ſtatuto competen. *decif.*270. *nu.*6. & 7. *Veroſpio*.

Pręſcriptio, quæ currit contra non petentem creditum, inhæret credito, & non perſonæ. *decif.* 346. *nu.*6. *Pirouano*.

Pręſcriptio cepta contra cedentem currit etiam contra ceſſionarium. *decif.* 346. *num.*5. *Pirouano*.

Et poſt obitum eius continuatur contra ſucceſſores. *ibidem*.

Pręſcriptio non valenti agere non currit. *decif.* 270. *num.*2. *Veroſpio*.

Præſcriptio ſtatutaria aduerſus non petentem creditum, non procedit ſi fideiuſſor ſoluerit; & eidem fideiuſſori fuerunt ceſſæ actiones. *decif.*346. *num.* 21. *Pirouano*.

Præſcriptio 40. annorum non attenditur ſtante falſitate cauſę, & mala fide. *dec.*80. *num.*26. *Merlino*.

Præſcriptio quadragenaria requiritur ad mutationem ſtatus. *decif.*221. *num.*18. *Pirouano*.

Præſcriptio, aut conſuetudo non poteſt firmari ſub titulo locationis. *decif.*23. *num.* 6. *Pirouano*.

Præſcriptio interrūpitur ex actibus contrarijs. *decif.* 72. *num.*6. *Queipo*.

Præſcriptio in materia decimarum, vt dicatur probata, quid requiratur. *decif.*23. *num.* 4. *Pirouano*.

Præſcriptio non datur ſine poſſeſſione. *decif.*23. *nu.*5. *Pirouano*.

Pręſcriptio obſtat Domino volenti vindicare rem ſuam. *decif.*46. *num.*1. *Dunozetto*.

Pręſcriptio legitima ſi ſtet pro poſſeſſoribus fundi, illius Dominus non poterit eos moleſtare. *decif.* 46. *num.*2. *Dunozetto*.

Præſcriptio contra hęreditatem iacentem currit, & iſta eſt verior opinio, quando præſcriptio eſt inchoata cum defuncto, aut datus eſt curator hæreditati, nam tunc hæreditas adita videtur. *decif.* 353. *num.*19. & 20. *Pirouano*.

Pręſcriptionis curſus non retardatur in præiudicium hęredis ſub prætextu impedimenti, ſi illud ex facto Teſtatoris cauſatum ſit. *decif.*270. *nu.*3. *Veroſpio*.

Præſcriptione tutus non eſt, qui ſcit, ſe eſſe debitorem. *ibid. nu* 4.

Præſcriptio fundatur in negligentia Domini negligentis recuperare rem ſuam, & ideo non currit in præiudicium ignorantis ius ſuum. *ibid. nu.*5.

Præſcriptioni Saluiani Interdicti ſpatio decem annorum non eſt locus, quando ſumus in non valente agere, vel quando competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ. *dec.*59. *n.*7. & 8. *Dunozetto*.

ad Præſcriptionē 30. annorum tollendam mala fides præſumpta non ſufficit, & hoc tam de Iure Ciuili, quam Canonico. *decif.*270. *num.*9. *Veroſpio*.

Præſriptione, aut conſuetudine decimarum, quota poteſt pręſcribi. *decif.* 23. *num.* 3. *Dunozetto*.

in Præſcriptione dat titulum curſus centenarius. *decif.*267. *num.*11. *Pirouano*.

PRAESCRIPTIBILE eſt can. reintegrandæ remedium, ſecundùm communem ſententiam. *dec.*139. *num.*8. *Dunozetto*.

PRAESENTATIO.

Præſentatio facta per modum prouiſionis, non conſtituit præſentantem in aliqua quaſi poſſeſſione pręſentandi. *decif.*166. *num.*3. *Merlino*.

Præſentatio eſt reijcienda, ſi ſit facta longe poſt tempus in edicto prefixum ad pręſentandum. *dec.*295. *num.*10. *Panzirolo*.

Pręſentatio facta lite pendente, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta. *decif.*295. *num.*7. *Panzirolo*.

Pręſentatio facta per modum prouiſionis non extendit vires vltra eam præſentationem, itaut quoad futuras pręſentationes nihil operetur. *decif.* 166. *num.* 4. *Merlino*.

Præſentatio quando eſt facienda à pluribus coniunctim, vt vnum corpus, non poteſt fieri ſeparatim. *decif.*295. *nu* 9. *Panzirolo*.

Præſentatio facta lite pendente non videtur potuiſſe inducere ſtatum aliquem benefici, & poſſeſſionē conſiderabilem. *decif.*166. *nu.*5. *Merlino*.

Pręſentatio ad iuſpatronatus dum eſt facienda à pluribus vti ab vniuerſis, eo caſu non ſuffragatur, ſi non ſit facta conciliariter. *dec.*295. *n.*5. *Panzirolo*.

in Pręſentatione licet loquatur cap. conſultationibus de Iurepatr. habet tamen etiam locum in collatione, & in quaſi poſſeſſione conferendi. *decif.* 13. *num.*20. *Merlino*.

ex Pręſentationibus continoatis per 100. annos, remanet pręſcriptum iuſpatronatus cum titulo. *decif.*267. *num.* 0. *Pirouano*.

ex Pręſentationibus ſucceſſiuis, & inſtitutionibus dicitur conſtare de Iurepatronatus. *decif.* 101. *num.*10. *Motmanno*.

abſque Pręſentatione beneficia patrimonialia liberè non poſſunt impetrari. *decif.*268. *num.*7. *Pirouano*.

PRAESENTATVS.

Pręſentatus ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſionè præſentandi, eſt inſtituendus. *decif.*16. *n.*5. *Ghiſilerio*.

Pręſentatus quod aliquis fuerit intra tempus à iure pręfixum, probatur per publicum inſtrumentum pręſentationis. *decif.*101. *num.*3. *Motmanno*.

Pręſentato quando non poſſit denegari inſtitutio. *decif.*112. *nu.*1. *Queipo*.

PRAE-

PRAESENTARE ad iuſpatronatus quando Communitas vult, quid requiratur. *deciſ.295. num.6. Panzirolo.*

ad Præſentādum poſt repudiationem, quando quis eſt admiſſus, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus. *deciſ.96. nu.12. Merlino.*

Præſentandi quaſi poſſeſſio defuncti an ſuffragetur ſucceſſori. *deciſ.37. num.3. Pirouano.*

ad Præſentandum ſi ſint interpellati compatroni, ſi declarent, quod nolunt concurrere ad præſentationem, tunc totum ius præſentandi remanet penes alios patronos. *deciſ. 295. num.11. Panzirolo.*

PRAESENTIA Iudicis non ſufficit, vt valida dicatur alienatio bonorum minoris, ſed poſitiuè requiritur eius decretum. *deciſ.81. nu.3. & 4. Merlino.*

ex PRAESENTI iuremeritò præſumitur in præteritum. *deciſ.263. num.14. Coccino.*

pro Præſenti quando abſens reputetur. *deciſ. 243. num.13. Panzirolo.*

PRAESIDENTES, & Adminiſtratores Vniuerſitatis illam repræſentant, & habent facultatem ſoluendi illius debita, vel in bonis eiuſdem Vniuerſitatis, vel per indictionem collectæ. *deciſ.143. n.17. Dunozetto.*

PRÆSTATIO annua fauore Eccleſiæ, in dubio præſumitur ex cauſa canonis. *deciſ.128. num. 11. Ghiſilerio.*

Præſtatio annua de iure præſumitur ex alia cauſa, quam emphyteuſis. *deciſ.120. num.7. Ghiſilerio.*

Sed limita hoc, ſi circumſcripta emphyteuſi, illa non fieret. *ibid. num.8.*

Et illa regula procedit in dubio, non autem in claris. *ibid. num.9.*

PRÆSVMPTIO.

Præſumptio iuris, vt non viuat perſona, à qua actor excluderetur, iuuat ipſum actorem, quando reus non opponat exiſtentiam, aut mortem talis perſonæ. *deciſ.398. num. 5. Veroſpio.*

Præſumptio illa eſt admittenda, quę venit in neceſſariam conſequentiam alterius præſumptionis. *deciſ. 275. num.25. Coccino.*

Præſumptio ſtat pro decreto Iudicis. *deciſ.98. num.8. Merlino.*

Præſumptio pro Iudice, quod carceratio præſumatur iuſta, ceſſat, quando conſtat Iudicem iniuſtè, & non ſeruato iuris ordine proceſſiſſe. *deciſ. 26. num.11. Merlino.*

Præſumptio ſola, etiam in reo, & poſſeſſore, non transfert onus probandi in aduerſarium. *deciſ.37. nu.5. Pirouano.*

Præſumptio facultatiua excluditur ex multiplicitate actuum per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium geſtorum. *d. 224. n.8. Merlino.*

Præſumptio calumniæ ceſſat contra eum, qui reportauit ſententiam fauorabilem. *deciſ. 70. num. 9. Motmanno.*

Præſumptio omnis ceſſat, ſtante confeſſione partis. *deciſ.60. num.2. Motmanno.*

Præſumptio vt inducatur, ſufficit probatio etiam per teſtes minus legitimos. *deciſ. 244. num. 16. Dunozetto.*

Præſumptio poteſt oriri ex alia præſumptione, ſi vna veniat in conſequentiam alterius. *deciſ. 226. nu.9. Coccino.*

Præſumptio ſolutionis negatiuæ, quando præualeat affirmatiuæ ſolutionis. *dec.353. num.25. Pirouano.*

Præſumptio continuationis poſſeſſionis de præterito ad tempus præſens, quando habeat locum. *deciſ.225. num.4. Motmanno.*

Præſumptio in rebus mobilibus non procedit de tēpore præterito ad præſens, quotieſcumque qui habuit, negat habere. *dec.225. num.12. Motmanno.*

Præſumptio exiſtētiæ rerum de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eandem perſonam, non procedit in mobilibus. *deciſ.97. num.9. Motmanno.*

Sed hoc non intellige in rebus precioſis, quarum poſſeſſio non poteſt dici vilis, & neglecta. *ibidem num.10. & 12.*

Præſumptio de tempore præterito ad præſens, non habet in rebus mobilibus locum, quotieſcumque qui habuit, negat habere. *deciſ. 225. num.12. Motmanno.*

Præſumptio viſionis actorum, vt excludatur, quid multum referat. *deciſ.170. num.6. Pirouano.*

Præſumptio vehemens oritur ex confeſſione emanata à perſona de facti veritate inſtructa. *deciſ.244. num.9. Dunozetto.*

Præſumptiones ceſſant in claris. *deciſ. 86. num.43. Ghiſilerio.*

Præſumptiones omnes euaneſcunt, ſtante contraria probatione, *deciſ.294. num.31. Motmanno.*

Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectæ quando sūt, coniūgi non poſſunt. *deciſ.214. num.14. Pirouano.*

Præſumptiones in ſua ſpecie imperfectę non coniunguntur. *deciſ.262. num. 4. Pirouano.*

ex Præſumptione non poteſt oriri alia præſumptio. *deciſ.226. num. 8. Coccino.*

ex Præſumptionibus, & coniecturis probari poteſt mandatum. *deciſ.1. num.12. Coccino.*

PRÆTENSIONES quando ſunt notabiles, non eſt veriſimile, quod adeo ſpretæ fuerint, vt etiam ex memoria ipſa exciderent. *deciſ. 263. num. 15. Coccino.*

Prætendere quis non poteſt aliquid ab eo, ſi contra eum nullam actionem habet, nimirum neque perſonalē, nec hypothecariam, nec actionem ſubſidiariam.

Nec demum actionem ex dolo. *deciſ.77. nu.1. & 2. Merlino.*

PRÆTOR afflatu diuino, edictum, Quod metus cauſa, edidit. *deciſ.26. num. 6. Merlino.*

PRÆVENTIO, quæ inducitur ex præſentatione commiſſionis, non ex citatione, habet tantum locum inter Rotæ Auditores. *deciſ.289. n.5. Coccino.*

de Præuentione ſi coram Iudice fuerit oppoſitum, tollitur proceſſus Iudicis præuenti. *ibid. n.7.*

ad Præuentionis effectum, an ſit opus, vel quod pars citata compareat, vel quod pars citans illi accuſauerit contumaciam. *ibidem num.11.*

ad Præuentionis effectum de iure communi attenditur citatio, & ea attendi debet. *ibidem num.3.*

Et iſta concluſio procedit etiam, quando vnus Iudex eſt Auditor Rotæ, alius verò extra Rotam. *ibid. num.4.*

PRECIBVS fruſtra aliquid à Principe impetratur, quod à iure cōmuni habetur conceſſum. *deciſ.317. num.1. Buccabella.*

Digitized by Google

P R E C I V M.

Precium in venditionis contractu eſt de eius ſubſtantia. *deciſ.172.num.5. Merlino.*

Precium rei venditæ, ſi conferatur in arbitrium tertij, tunc ſi ille noluerit, vel non potuerit precium diffinire, eo caſu venditio pro nihilo habetur. *deciſ. 172. num.1. Merlino.*

Precium, & rem, quis ſimul habere nō debet. *deciſ. 135. num. 19. Pirouano.*

Precium in emptionis, & venditionis contractu, eſt ita ſubſtantiale, ſicut conſenſus. *deciſ.248.num.4. Merlino.*

Precium certum quando non eſt conſtitutum, tunc locatio eſt ipſo iure nulla. *deciſ. 209. num. 12. Dunozetto.*

Precium redactum ex alienationibus bonorum hæreditariorum, præſumitur ſufficiens pro legitima, dum contrarium non probatur. *deciſ.301. num.8. Ghiſilerio.*

Precium rei venditæ, quando fuit collatum in arbitrium vnius ex contrahentibus, an contractus valeat. *deciſ.172.n.78. & 79. Merlino.*

Precium, quando non ſuccedat loco rei. *deciſ. 77. num.32. Merlino.*

Precij taxatio in emptione, & venditione omnino exigitur. *deciſ.248. num.9. 11. & 12. Merlino.*

Precij pars dicuntur pacta. *deciſ.77.nu.15. Merlino.*

Precij iniuſtitia vltra tertiam partem eſt ſufficiens ad reſcindendum contractum, & hoc ſecundum Statut.Vrb.lib.1.c.154.*deciſ.340.nu.1.Dunozetto.*

Precij iniuſtitiæ in contractu emptionis, & venditionis, ex quibus augeatur. *deciſ.340.n.4. Dunozetto.*

Precij loco ſuccedit accollatio, & habet vim ſolutionis. *deciſ.135. num. 23. Pirouano.*

Precij paucitate ſtante, & pacto de retrouendendo, contractus dicitur ſimulatus. *deciſ. 17. num. 3. Dunozetto.*

Precio iuſto quod res non ſit vendita, ſi quis hoc aſſerat, ei incumbit onus probandi. *deciſ. 135. num.7. Pirouano.*

per Precium determinatum, contractus emptionis, & venditionis conſtituitur in ſuo eſſe. *deciſ. 248. num.3. Merlino.*

Precio iuſto res cenſetur vendita. *deciſ.135.num.16. Pirouano.*

ex Precio annuo, ſeu annua penſione differunt, & cognoſcuntur locatio in perpetuum, & emphyteuſis. *deciſ.14. num.24. Ghiſilerio.*

pro Precij ſoluti recuperatione agere poteſt emptor, ſequuta euictione. *deciſ.143.num.1. Pirouano.*

Precia rerum in dies variantur. *deciſ.46. num. 10. Dunozetto.*

PRESBYTERI, ſeu Parochi typum gerūt 72. Diſcipulorum, qui in meſſem Domini fuerunt miſſi. *deciſ.234. nu.45. & 46. Merlino.*

Presbyteri, & Parochi ſunt opitulationes Epiſcoporum. *deciſ.234.num.6. Merlino.*

PRESBYTERATVM alicuius teſtes bene probāt, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumentum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt. *deciſ.63. nu. 4. Motmanno.*

ad Presbyteratus ordinem promoueri quis non poteſt ante 25. ætatis annum ex diſpoſitione S.Concil.Trident. *deciſ.45. num.23. Ghiſilerio.*

P R I M I T I Æ.

Primitiæ ſunt oblationes, quæ fiunt de primis frugibus. *deciſ.261. num.2. Buccabella.*

Primitiæ debentur Eccleſiæ parochiali, vbi prædia ſita ſunt. *deciſ.261. num.3. Buccabella.*

Primitias percipiendi ius in locis ſitis in aliena parochia, vt præſcribatur, quid requiratur. *ibid.nu.8.*

ſuper Primitijs fructuum ſuæ parochiæ, parochus habet intentionem fundatam. *ibidem num. 1.*

P R I N C E P S.

Princeps concedendo gratiam alicui, ſi voluiſſet vt aliquid adimpleretur, id expreſſiſſet. *deciſ. 114. num.16. Ghiſilerio.*

Princeps aliquid concedendo, cēſetur ſibi maiorem poteſtatem reſeruaſſe. *deciſ.114 num.6. Ghiſilerio.*

Princeps iubens quod ſtatuta aliqua obſeruentur, hoc intelligitur præterquam in ijs, quorum cōtrarium fuit ſpecificè expreſſum. *deciſ. 4. num. 16. Dunozetto.*

Princeps concedendo alicui feudi inueſtituram, non cenſetur velle præiudicare in ea vocatis, niſi expreſsè hoc dicat. *deciſ. 325. num. 3. Ghiſilerio.*

Principis licentia ſemper requiritur, quando pignora ſubhaſtantur. *deciſ.161. num.15. Pirouano.*

Principis aſſertioni ſtādū eſt. *deciſ.81.n.33 Merlino.*

Principis declarationi gratiam concedentis eſt omnino ſtandum. *deciſ.114. num.1. Ghiſilerio.*

ex Principis defectu intentionis, gratia non ſuffragatur. *deciſ.32. num. 11. Coccino.*

à Principis voluntate ea quæ dependent, an reputentur impoſſibilia. *deciſ.173. num. 14. Merlino.*

à Principis tributo, Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis, eximitur, vt patet apud Matth. cap.17. *deciſ.339. num.16. Merlino.*

de Principis mente, quod voluerit dare aliquod territorium in feudum, ex quibus arguatur. *deciſ. 344. num.6. & 7. Motmanno.*

Principis mens aliquid concedentis declaratur ex exceptione. *deciſ.95. num. 6. Motmanno.*

ex Principis certa ſcientia, quando dicatur emanaſſe confirmatio. *deciſ.157. num.8. Pirouano.*

Principis concedentis certa ſciētia, & quòd de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur. *deciſ.129 nu.2. Motmanno.*

Principis inueſtitura de aliquo feudo præſumitur conceſſa ſine præiudicio tertij. *deciſ.325.num. 4. Ghiſilerio.*

Principis ſola dignitas, & iuriſdictio, & reuerentia ſubditi erga ipſum, non inducunt iuſtum metum, ſed etiā minæ requiruntur. *deciſ.26.n.36 Merlino.*

Principi ſolum cōceſſum eſt, inter æquitatem, & ius ſcriptum interpoſitā interpretationem inſpicere. *deciſ.172.num.62. Merlino.*

à Principe, vel cum Principis auctoritate fiunt repreſaliæ. *deciſ.24. num.8. Ghiſilerio.*

Principes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potius detexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt. *deciſ.339. nu.31. Merlino.*

Principum Chriſtianorum tempore nō decet Eccleſiam minus liberam eſſe, quam fuerit tempore Pharaonis. *deciſ. 339.num.14. Merlino.*

P R I N C I P A L I S.

Principalis cenſetur habuiſſe notitiam appellationis

in-

interpoſitæ, ſi eius procurator producat mandatũ in actis illius cauſæ. *deciſ.124.n.3.Coccino.*
Principalis præſumitur certioratus à ſuo procuratore. *deciſ.134.num.6. Motmanno.*
Principalis quando non poſſit controuertere, quin eius procurator neceſſarias expenſas facere potuerit. *deciſ.10. num.6. Ghiſilerio.*
PRIORES, & Conſules Vniuerſitatis, tunc pro debito illius poſſunt carcerari, quando ſunt in mora ſoluendi. *deciſ.145. num.18. Pirouano.*

P R I V A T I O.

Priuatio præſupponit præcedentem habitum. *deciſ.* 291 *num.2. Ghiſilerio.*
Priuatio præſupponit habitum. *deciſ.271. num. 16. Merlino.*
Priuatio præſupponit habitum. *deciſ. 317. num. 5. Buccabella.*
Priuatio eſt finis, ſeu effectus priuationis. *deciſ. 12. num.1. Coccino.*
Priuatio nihil in renunciatione relinquit. *deciſ. 12. num.1. Coccino.*
Priuatio in certo, & ſpeciali caſu, præſupponit vocationem in alijs caſibus. *deciſ.152.n.13.Coccino.*
Priuationis pœna à Teſtatore adiecta fauore ſubſtituti in caſu contrauentionis, ſi ante hæredis nominationem fiat, cenſetur adiecta ad oſtendendam perſonam, quam illa tangere debeat: Et ſi poſt hæredis inſtitutionem repetatur, adhuc probabiliter dicitur repetita ad eumdem effectum. *deciſ. 393. num.16. Veroſpio.*
Priuationis pœna ob contrauentionem facta, conſiderari non poteſt, vbi non præcedat habitus, hoc eſt antecedens contrauentio. *ibidem num. 6.*
Priuationis pœnam non incurrit ob contrauentionem Patris, filius inſtitutus propria contemplatione, non Patris. *ibidem num. 7.*
Priuationis pœna ſemper intelligitur facta ijs, qui contraueniunt, quando id commodè fieri poteſt, ne ſequatur abſurdum, vel euerſionis fideicommiſſi, vel quod in alterius poteſtate ſit, hæredem priuare hæreditate. *ibidem num.19.*
Priuationis pœna facta filio in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris mandantis bona ſua non alienari, & prohibentis vſumfructum patri acquiri, reſtringenda eſt ad caſum, in quo filius permiſerit patri frui vſufructu, ne porrigatur ad caſum, in quo filius priuaretur hæreditate propter contrauentionem alterius. *ibidem num.18.*
à Priuationis pœna, quælibet cauſa etiam iniuſta excuſat. *deciſ.294. num.5. Veroſpio.*
à Priuatione ad habitum non datur regreſſus. *deciſ.323. num.8. Coccino.*
à Priuatione ad habitum non datur regreſſus. *deciſ. 12. num.2. Coccino.*
PRIVANDI vim habet dictio, tantummodo. *deciſ.171. num. 5. Coccino.*
PRIVATI non poſſunt dare iuriſdictionem non habenti. *deciſ.124. num.4. Coccino.*

P R I V I L E G I V M.

Priuilegium ſimultaneæ expeditionis, quando intret. *deciſ.170. num.24. Pirouano.*
Priuilegium, quando eſt mere perſonale, tunc eius occaſione expedienda non poſſunt alteri committi: *deciſ.38. num. 61. Dunozetto.*
Priuilegium, quando eſt tranſitorium ad ſucceſſorem dignitatis, non videtur electa induſtria perſonæ. *deciſ.38. num.60. Dunozetto.*
Priuilegium conceſſum alicui perſonarum cœtui, non amittitur, ſi aliquæ perſonæ particulares contrarium faciant. *deciſ.319. num.20. Ghiſilerio.*
Priuilegium conceſſum motu proprio non eget aliqua iuſtificatione *deciſ.153.num.7. Coccino.*
Priuilegium conceſſum alicui cœtui & corpori vniuerſali perſonarum, non poteſt ei præiudicium inferre ex facto aliquarum perſonarum. *deciſ. 288. num. 16. Merlino.*
Priuilegium quando quis habet aliquid faciendi, ſi ſit prohibitus id facere, & acquieſcat, tunc poteſt prætendi ab eo fuiſſe amiſſum tale priuilegium. *deciſ. 288. num. 14. Merlino.*
in Priuilegij confirmatione ſi ſit appoſita clauſula, & pro potiori cautela, nihil plus tribuit, quam ipſa confirmatio, ſi ſit inſerta ad partis ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Principis certa ſcientia. *deciſ.157. num.5. Pirouano.*
Priuilegio introducto fauore publico, non poteſt quis renunciare. *deciſ.61. num.31. Vbaldo.*
Priuilegio, ne egeat, quando maritus gaudeat, ſi dotem debeat reſtituere. *deciſ.231. nu.7. Coccino.*
Priuilegio introducto ſecundario propter fauorem publicum, quis poteſt renunciare. *deciſ.91. nu. 32. Vbaldo.*
Priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa, quando Papa ſoleat derogare. *deciſ.218. num.31. Pirouano.*
Priuilegio ne egeat, non gaudet maritus, ſi Thori ſeparatio ſecuta eſt propter eius ſæuitiam. *deciſ.231. num. 11. & 13. Coccino.*
ex Priuilegio perpetuo conceſſum competit ex officio, non ex miniſterio. *deciſ.38. nu.39. Dunozetto.*
Priuilegia omnia ſuppreſſorum tranſeunt in ſubrogatos. *deciſ. 252. num.7. Merlino.*
Priuilegia, & conceſſiones ita debent interpretari, vt gratiam contineant. *deciſ.119. n.9. Motmanno.*
Priuilegia plura minoribus conceſſa ſunt. *deciſ. 52. num.21. Merlino.*
Priuilegia ad futura non extenduntur. *deciſ. 157. num.4. & 16. Pirouano.*
Priuilegiorum communicatio intrat, ſtante cauſa, & defenſione. *deciſ 126. num 7. Pirouano.*
Priuilegiorum innouationes, confirmationes, & approbationes, nullum ius de nouo tribuunt. *deciſ.157. num.2. Pirouano.*
Priuilegijs omnibus in contrarium facientibus cenſetur derogatum, ſtante clauſula, non obſtantibus priuilegijs. *deciſ. 382. num.7. Coccino.*
Priuilegijs ipſius minoris, vel pupilli gaudet conſors minoris, vel pupilli. *deciſ.42. nu.24. Merlino.*
PRIVILEGIATVS, quando agit cum æque priuilegiato, potior eſt cauſa illius, qui agit de damno vitando, & conuenitur. *deciſ.190. num.29. Merlino.* Nam tunc is recte opponit de priuilegijs ſibi competentibus. *ibidem num. 30.*
Priuilegijs ſuis quando gaudeat reconuentio. *d.209. num. 8. 9. & 10. Pirouano.*
Priuilegium Apoſtolicum impetrari poteſt tempore fundationis iuriſpatronatus pro conſenſu Papæ, vti Ordinarij Ordinariorum. *deciſ. 218. num. 36. Pirouano.*

PROBATIO.

Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio. *deciſ.64.num.2.Ghiſilerio*.

Probatio ratificationis corroboratur ex commodi perceptione,& ſcientia. *deciſ.56.nu.4.Motmanno.*

Probatio per ſcripturas in concurſu cum teſtibus debet præualere. *deciſ.328. num. 12. Dunozetto*.

Probatio, quæ per neceſſe non concludit, attendi non debet. *deciſ. 91. num. 8. Vbaldo*.

Probatio non debet eſſe poſſibilis, ſed neceſſaria. *deciſ.151.num.7. Pirouano*.

Probatio, quæ reſultat ex publico inſtrumento, dicitur probatio probata. *deciſ.92. num.2. Merlino*.

Probatio maior nulla dari poteſt, quam propria oris confeſſio. *deciſ.133.num. 18. Ghiſilerio*.

Probatio imperfecta non poteſt impleri ex vllis adminiculis, ſi illa, quæ in contrarium deducuntur,eam conquaſſent, & in æquiuoco ponant. *deciſ. 353. num.28. Pirouano*.

Probatio, ſi reſpiciat tempus, quod hominum memoriam exiſtere non poteſt, eſt improbabilis. *deciſ. 18. num. 11. Queipo*.

Probatio per teſtes non præualet probationi per ſcripturas. *deciſ. 310. num. 61. Merlino*.

Probatio pluſquam ſemiplena, quando eſt facta in materia difficilis probationis, tunc locus eſt delationi iuramenti. *deciſ.246. num.29. Merlino.*

Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio. *deciſ. 203. num.8. Panzirolo*.

Probatio non concludit data poſſibilitate contrarij. *deciſ.216. num. 13. Pirouano*.

Probatio nulla eſt maior, quam propria oris confeſſio. *deciſ.153. num.4. Coccino*.

Probatio iuramenti teſtium, ex quo probetur. *deciſ.277. num.3. & 6. Pirouano*.

Probatio debet concludere per neceſſe. *deciſ. 282. num.12. Panzirolo*.

Probatio per vnicum teſtem eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis. *deciſ.87. num. 12. Vbaldo*.

Probatio ſemiplena ſufficit in materia iuſtificationis narratorum. *deciſ.20 num.17. Ghiſilerio*.

Probatio præſumptiua de iure per neceſſe non concludit, & ea non ſufficit ad obtinendum per viam actionis. *deciſ. 115. num. 5. Coccino*.

Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui iam fundauit intentionem ſuam. *deciſ.205. num. 7. Pirouano*.

Probatio inſurgens ex ſcripturis corroborari poteſt teſtium depoſitione, & ſuppleri. *deciſ.196.num.6. Merlino*.

Probatio ætatis, quæ deducitur ex libro patris, an dicatur concludens. *d.81.n.18.& 19. Merlino.*

Probatio vbi eſt difficilis, ſtatur etiam atteſtationibus, quæ haberi poſſunt de auditu, vel etiam ſolis coniecturis. *deciſ.191. num.8. Coccino*.

Probatio vnius ex duabus qualitatibus copulatiue expoſitis, non releuat, quamuis qualitas, quæ probetur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiam obtinendam. *deciſ.308.num.1.Veroſpio.*

Probatio probationem non excludit, & hoc procedit etiam in terminis remiſſoriæ. *deciſ. 70. num. 8. Motmanno*.

Probatio maior dari non poteſt, quam propria confeſſio. *deciſ.176. num.4. Dunozetto*.

Probatio præſumptiua non releuat in materia ſeparationis Thori. *deciſ.324. num.20. Remboldo*.

Probatio plena inducitur ex enunciatiuis duabus antiquis diuerſorum inſtrumentorum excedentibus centum annos. *deciſ.105. num. 12. Queipo.*

Probatio melior dari non poteſt,quam propria confeſſio. *deciſ. 107.num.7. Merlino*.

Probatio per ſcripturas, teſtibus præualere debet. *deciſ.95. num.12. Motmanno.*

Probatio extraiudicialis facit ſemiplenam probationem. *deciſ. 353. num.26. Pirouano*.

Probatio, vt releuet, debet concludere per neceſſe. *deciſ.290. num.4. Buccabella*.

Probationis nullum gradum faciunt teſtes examinati ſine valida citatione. *deciſ.20.n.24. Ghiſilerio.*

Probationis difficilis eſt ætas de ſui natura. *deciſ.45. num. 8. Ghiſilerio*.

ad Probationis effectum iura coram Iudice producuntur. *deciſ. 76. num.20.Ghiſilerio*.

Probationis vim non obtinet ſuſpicio,cum ſit minus ipſa præſumptione. *deciſ.265.num.6. Motmanno.*

Probationi contrariæ adhuc eſt locus,iuramento non obſtante *deciſ.132. num.9. Veroſpio*.

Probationem in contrarium nullam admittit ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum. *deciſ.60. num.6. Motmanno*.

Probationem nullam faciunt teſtes, ſi ſint ſingulares de loco, tempore, & rebus. *deciſ.290.num.3. Buccabella*.

ad Probationem contentorum in ſcriptura priuata trino teſte ſubſcripta ſufficit ſi reperiatur recognita. *deciſ. 118. num. 4. Pirouano*.

Probationem ſemiplenam facit enunciatiua vnica antiquiſſima, & concurrentibus adminiculis,plenam inducit fidem. *deciſ. 115. num. 11. Queipo.*

circa Probationem conſuetudinis alicuius loci deferendum eſt Curialibus, & Ciuibus illius loci, tamquam veroſimiliter informatis. *deciſ. 119. num. 11. Motmanno*.

Probationes, quando ſunt imperfectæ, ſupplentur per publicam vocem, & famam, quæ ſemiplenam facit probationem. *deciſ.191.n.16.& 17. Coccino.*

Probationes non leues, ſed vehementes adduci debent ad limitandam aliquam legalem diſpoſitionem. *deciſ. 146. num. 14. Pirouano*.

Probationes leuiores ſufficiunt quando non agitur de ſubſtantia rei, ſed de quantitate. *deciſ. 87. num. 13. Vbaldo*.

Probationes in occultis, non requiruntur in genere ſuo adeo perfectæ, & ita adamuſſim probatæ. *deciſ.191. num.9. Coccino*.

Probationes nõ ſunt coanguſtandæ ad ſcripturas tantum. *deciſ.70.num.6. Motmanno*.

Probationes inuicem ſe adminiculantur, & implentur, etiam ſi aliquæ deficiant in aliquo. *deciſ. 47. num.17. Pirouano*.

Probationes, quæ conſiſtunt in ſcriptura, teſtibus præualere debent. *deciſ.185.num.10.Motmanno.*

Probationes plures ſimul iunctæ multo magis faciũt concludentem probationem. *d.246.n.27. Merlino.*

Probationes illæ ſunt admittendæ, ad probanda ea, quę in ſecreto fiunt,quę natura rei,ac negocij qualitate inſpecta, haberi poſſunt. *deciſ. 191. num. 7. Coccino*.

Pro-

Probatio actoris, quando ſatis ſit, quod reddatur dubia, ex probationibus rei *deciſ.229.n.34. Merlino.*

Probationes ſunt faciendæ coram eo Iudice, qui cauſam cognoſcit. *deciſ.8. num.3. Queipo.*

Probationes concludentes per neceſſe, & per poſſibile afferre debet ille, qui prætendit aliquid feciſſe prætextu erroris. *deciſ.128. num.13. Ghiſilerio.*

Probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de probando, id, quod conſiſtit in voluntate ſolius alicuius. *deciſ.214. num.13. Pirouano.*

de Probatione ſcripturarum non eſt amplius quærendum, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abundè fuerunt diſcuſſę. *deciſ. 142. num. 11. Motmanno.*

Probationum copia non eſt reſtringenda. *deciſ. 18. num. 1. Queipo.*

PROBARI quando aliquid poteſt partim per teſtes & partim per ſcripturas, tunc non ſolet denegari remiſſoria. *deciſ.70. nu.5. Motmanno.*

Probari quando aliquid poteſt per ſcripturas, non eſt opus ſubire maximos labores, & ſumptus remiſſoriæ. *deciſ.142. num.7. Motmanno.*

à Probandi onere, quis releuatur ex poſſeſſione. *deciſ.154. nu.3. Pirouano.*

Probari debet actio, & exceptio ab actore, vbi naſcuntur ab eodem inſtrumento. *deciſ. 170. num. 14. Pirouano.*

ad Probandum aliquid, quod eſt difficile probatu, tunc ſufficiunt teſtes, qui non ſint omni exceptione maiores *deciſ.87. nu.15. Vbaldo.*

Probatum non poteſt dici aliquid, ſi pendeant probationes, & ſententia expectetur. *deciſ. 161. num. 30. Pirouano.*

PROCESSVS.

Proceſſus remiſſorialis, quando dicatur valide fabricatus, & *num.13.* & ſi adſit aliquis defectus, ex quo ſuppleatur. *deciſ.133. num.12. Ghiſilerio.*

Proceſſus quando dicatur in forma probanti *dec.133. nu.15. Ghiſilerio.*

Proceſſus qui extra territorium factus eſt, non valet. *deciſ.36. num.12. Ghiſilerio.*

Proceſſus examinis Parochi, & teſtium, qui in aliquo teſtamento interuenerunt, fieri debet coram Iudice ſęculari, non autem Eccleſiaſtico. *deciſ.126. num.5. Pirouano.*

Proceſſus ſecundi Iudicis valet, non obſtante litis pendentia coram alio, parte non opponente. *deciſ. 91. num.10. Vbaldo.*

Immo nedum requiritur oppoſitio, ſed etiam neceſſaria eſt appellatio ab vlteriori proceſſu. *ibidem num. 11.*

de Proceſſus eſſentia, & ſubſtantia per contradictas, quid ſit. *deciſ.104. num.24. Coccino.*

Proceſſui compulſoriali non officit quod iura non fuerint per Iudicem diligenter inſpecta, cum ſatis ſit vt ea coram Iudice compulſentur. *deciſ.347. num.5. Ghiſilerio.*

ex Proceſſu inordinato, non poteſt ſequi tacita valida pronunciatio. *deciſ.11. num. 20. Ghiſilerio.*

PROCVRATOR.

Procuratoris negligentia in omittendo, in omni materia præiudicat Domino, qui fuit in culpa ob malam perſonæ electionem. *dec.181. n.17. Pirouano.*

Procurator vt negocium iuxta mandatum perficiat, eius formam diligenter obſeruare debet. *deciſ.79. num. 4. Queipo.*

Procurator ſi terminos mandati excedat, nulliter agit *deciſ.93. num.11. Queipo.*

Procurator in omittendo an præiudicet Domino. *deciſ.181. num.18. Pirouano.*

Procurator pinguius, & vtilius adimplere poteſt mandatum. *deciſ.64. num.6. Ghiſilerio.*

Procurator non poteſt eſſe teſtis in cauſa. *deciſ. 66. num.3. Motmanno.*

Procurator an poſſit in eadem cauſa ſcribere in diuerſo articulo pro alia parte. *deciſ.163. n.5. Coccino.*

Procurator quando excedit fines mandati, tunc Dominus non remanet obligatus. *dec.79. n.1. Queipo.*

Procurator, vt poſſit prætendere ſibi deberi expenſas factas occaſione litis, vel de ordine principalis, id concludenter debet probare. *dec.10. n.7. Ghiſilerio.*

Procurator præſumitur omnia geſſiſſe in dubio vigore præcedentis mandati, quamuis de illo non fuerit facta mentio. *dec.64. num. 4. Ghiſilerio.*

Procurator qui mandatum ſuſcepit, cogi ad illud exequendum poteſt. *ibid. num.3.*

Procurator quin expenſas neceſſarias facere potuerit, quando principalis id controuertere non poſſit. *deciſ.10. num.6. Ghiſilerio.*

Procurator quando non poteſt omnia adimplere per ſe ipſum, quæ erant neceſſaria pro ſeruitio litis. *ibidem num.9.*

Itaut opus fuerit id adimplere per interpoſitas perſonas, id ſufficit pro iuſtificatione expenſarum occaſione illatum perſonarum factarum. *ibid. nu.9.*

Prcurator qui non acceptauit mandatum, & non eſt in cauſa, poteſt eſſe teſtis in ea. *deciſ.66. num. 14. Motmanno.*

Procurator poteſt meliorem facere conditionem mandantis, & mandatum pinguius, & vtilius adimplere. *dec.194. nu. 5. Merlino.*

Procurator ſi fines mandati exceſſerit, quando principalis dicatur id ratum habuiſſe. *deciſ.82. num.3. Motmanno.*

Procurator delinquendo non poteſt præiudicare Domino, cum totum id agat ſine mandato. *deciſ.181. num.16. Pirouano.*

Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis ea poteſt facere, quæ poteſt ipſe conſtituens. *dec.194. num.7. Merlino.*

Procurator non poteſt tacitè ratificare actum, licet id poſſit facere principalis. *deciſ. 190. num. 21. Merlino.*

Procurator habens generale mandatum, ſi compareat in aliqua cauſa, cenſetur deducere illud mandatum ad ſpeciem. *deciſ.124. n.57. & 58. Coccino.*

Procurator de omnibus cenſetur certiorem feciſſe ſuum principalem. *deciſ.102. num.5. Vbaldo.*

Procurator conſtitutus ad reſignandum, ſi non ſeruauerit formam ſibi præſcriptam, reſignatio corruit. *deciſ.82. num.1. Motmanno.*

Procurator poſt longum tempus eorum, quę ſcripſit in aliqua cauſa, quoad eius merita, pręſumitur oblitus. *deciſ.163. nu. 1. Coccino.*

Camillus Andrianus laudatur. *ibidem num. 2.*

Procurator poteſt acceptare mandatum non ſimpliciter, ſed ad effectum ſubſtituendi. *deciſ.104. num. 35. Coccino.*

Pro-

Procuratot habens mandatum ad tranſigendum, ſi illius fines excedat, Dominus non obligatur. *deciſ.79. num.2. & 6. Queipo.*

Procurator non poteſt obligare Dominum ad fauorem ſui ipſius. *dec.194. nu.12. Merlino.*

Procurator fines mandati excedendo, aliud negocium gerere videtur, ad quod mandatum non habet. *deciſ.79. num.3. & 16. Queipo.*

Procuratoris conſtitutio generalis, eſt ambigua, & indifferens, itaut ex hoc non poſſit argui ſcientia appellationis, niſi aliud concurrat. *deciſ.124. num. 62. Coccino.*

Procuratoris omiſſio, quando eſt doloſa, non præiudicat principali. *dec.181, nu. 19. Pirouano.*

per Procuratoris conſtitutionem ad aliquid defendēdum, etiam inducitur ratificatio. *deciſ 56, num.6. Motmanno.*

Procuratoris mandatum, ſi ſit reſtrictum ad certum actum, extra illum non poteſt quidquam facere. *deciſ.20. num.30. Ghiſilerio.*

Procutatotis promiſſio extra fines mandati emanata, Domino nocere non debet. *deciſ.100. num.11. Motmanno.*

ex Procuratoris ſcientia non rectè infertur ad ſcientiam principalis. *deciſ.190 num. 20. Merlino.*

Procuratori non vero ſi fuerit facta ſolutio, non liberat debitorem. *deciſ.227. num.2. Panzirolo.*

Procuratori quando liceat verbis mandati præferre mentem ipſius mandantis. *dec.63. n.6. Motmanno.*

Procuratores, & inſtitores ſemper ſubiacent cenſuræ reddendæ rationis. *deciſ.214. nu.16. Pirouano.*

Procuratores cauti producunt mandatum, per compulſum, & poſtea in certa cauſa illud mandatum acceptant. *deciſ.104. num.33. Coccino.*

Procuratori debentur expenſæ litis, ſi reſpiciant intereſſe cauſæ. *deciſ. 10. num.10. Ghiſilerto.*

Procuratori debentur expenſæ factæ occaſione litis, quę ſuper defenſione iurium ſui principalis pendebat. *ibidem num.8.*

Procuratorem quando mulier conſtituit, requiruntur eędem ſolemnitates, quæ in actibus à procuratore gerendis requiruntur. *deciſ. 238. num. 11. Merlino.*

per Procuratorem mandatores non obligantur, niſi circa contenta in mandato. *deciſ.79. nu.12. Queipo.*

per Procuratorem quis poteſt id facere, quod poteſt per ſe ipſum. *deciſ. 38. num. 52. Dunozetto.*

per Procuratorem geſta quod ipſe principalis ratificauerit, probari poteſt ex eiuſdem literis. *deciſ.10. num. 2. Ghiſilerio.*

a Procuratore ſi ſit facta confeſſio de dote ſrecepta, non præiudicat Domino, niſi conſtet de reali ſolutione. *deciſ.109. num.5. Ghiſilerio.*

à Procuratote ſuo principalis cenſetur certioratus. *deciſ.134. num.6. Motmanno.*

à Procuratore reuocato actus geſtus, ante intimationem, vel ſcientiam reuocationis valet, & tenet, & quare. *deciſ.9. num.11. Queipo.*

PRODVCTIO.

Productio Iurium, ſi ſit facta nimis generealiter, an valeat. *deciſ.76. num.1. Ghiſilerio.*

Productio quando dicatur facta verbaliter. *dec. 147. num.2. Pirouano.*

Productio ab aliquo facta, ei, & non tertio debet præiudicare. *deciſ 14. num. 41. Ghiſilerio.*

Productio facta per compulſum non præiudicat in iuribus alienis: ſed hoc non procedit, ſi ſic producens dd. iuribus ſit vſus. *deciſ.88. num.11. Coccino.*

Productio Iurium recipitur; etiamſi producantur intra in ſacculo exiſtentia. *deciſ.76. num.4. Ghiſilerio.*

PRODVCENS ſcripturam non propriam, ſed alienam, ſibi non præiudicat. *dec.104. nu.32. Coccino.*

Producens aliquas ſcripturas fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera. *deciſ.88 num 20. Coccino.*

Quod procedit etiam in productione facta à procuratore. *ibidem num. 21.*

ex Productione vnius tituli oritur præſumptio, quod producens non habeat meliorem. *deciſ.218. nu.1. Pirouano.*

ex PROEMIO mens, & ratio finalis legiſlatoris apprime colligitur. *deciſ.149. num.3. Merlino.*

PROFESSIO.

ad Profeſſionem emittendam, & clauſuram obſeruandam, Moniales oblatæ non aſtringuntur. *deciſ.121. num. 15. Pirouano.*

Profeſſio aliqua eſt, quandoquis Deo vouet in manibus Epiſcopi, aut alterius Superioris, ſe obſeruaturum religionem, quod ad tria vota ſubſtantialia. *deciſ.4. num.1. Dunozetto.*

Profeſſio non nulla eſt, quæ ſit in indiuiduo, ideſt quoad certam Regulam, & certum Monaſterium. *deciſ.4. nu. 4. Dunozetto.*

Profeſſio nulla non ratificatur ab eo, qui illius nullitatem neſciebat. *deciſ.40. num.13. Ghiſilerio.*

Profeſſio alia eſt, per quam quis profitetur non quidem in genere, ſed in ſpecie promittendo, ſe obſeruaturum certam aliquam Regulam, *deciſ.4. nu. 3. Dunozetto.*

Profeſſio quando ſit de certa Regula & certo Monaſterio, iſta profeſſio implicat ſtabilitatem in loco præciſo Monaſterii, cui Religioſus adſcribitur in limine profeſſionis. *deciſ. 4. num.6. Dunozetto.*

ante Profeſſionem emiſſam, Monialis cogi non poteſt ad ſoluendam dotem, & quare. *dec.121, nu.12. Pirouano.*

de Profeſſione debet facere conſtare ille qui eſt prouiſus de Prioratu Monachali. *deciſ. 183. num. 5. Coccino.*

PROHIBITIO.

Prohibitio legis quando concurrit cum prohibitione hominis, tunc principium acquiſitionis non datur. *dec.211. nu.31. Merlino.*

Prohibitio alienationis in certis caſibus, in non exceptis videtur permiſſa alienatio. *deciſ. 211. nu. 17. Merlino.*

Prohibitio particularis alienationis non extendit genericam prohibitionem, ſtante diuerſitate rationis. *deciſ.283. num.8. Ghiſilerio.*

Prohibitio alienationis certorum bonorum, non reſtringit fideicommiſſum vniuerſale, nec facit vt particulare cenſeatur. *deciſ 210. nu.11. Ghiſilerio.*

Prohibitio duplex vbi adeſt, ſi ceſſet vna, non tamen ceſſat altera, *deciſ.211. num. 23. Merlino.*

Prohibitionis geminatio, tanquam quæ enixam prohibentis voluntatem oſtendit, reprobari nequit, tanquam ſuperflua. *deciſ.291. num. 17. Veroſpio.*

Prohibitionem preſupponunt facultas, & licentia. *deciſ.136. num.11. Motmanno.*

Pro-

Prohibitione ceſſante, actus ſubſiſtit. deciſ. 126. num.25. Pironano.
ex Prohibitione particulari alienationis bonorum non cenſetur inductum nouum fideicommiſſum, deciſ.210. num. 12. Ghiſilerio.
PROHIBITVS ſi quis ſit aliquid facere, ex hac prohibitione arguitur ad præcedentem poſſeſſionem. deciſ.291. num. 3. Ghiſilerio.
Prohibitus ſi quis ſit ingredi domum, & qua proceſſit, nemine ſuorum relicto, à poſſeſſione dicitur eiectus. deciſ.236. num. 30. Coccino.

P R O M I S S I O.

Promiſſio de donando ob ſpem, & ius futurę donationis, ipſi Donatario quæſitum, nec reuocari, nec vllis conditionibus medio tempore alterari poteſt. deciſ.174. num.11. Merlino.
Promiſſio de donando, non eſt donatio. deciſ. 58. num.3. Coccino.
Promiſſio de donando habet vim donationis. dec.58. num.12. Coccino.
Promiſſio procuratoris extra fines mandati emanata, Domino nocere non debet. deciſ. 100. num. 11. Motmanno.
Promiſſio alicuius, quando ſuffragetur omnibus intereſſe habentibus. deciſ.176. num. 5. Dunozetto.
Promiſſio faciédi in domo tepartitiones, & neceſſaria melioramenta, optimè congruit naturæ locationi. deciſ.14. num, 37. 38. & 39. Ghiſilerio.

P R O M I T T E N S.

Promittens tenetur ſeruare pacta ſpecificè, vt promiſit; & non alio modo, deciſ. 203. num. 15. Panzirolo.
Promittés cum iuramento ſe obligaturum ad decem dicitur ſe obligaſſe. deciſ.58. nu.8. Coccino.
Promittens reficere omne damnum, quod habuerit aliqua merx ex cauſa maris, non ſolum tenetur ex cauſa iactus, ſed etiam deteriorationis mercis. deciſ.258. num.2. Panzirolo.
Promittens alicui aliquid facere, ſi promiſſum non adimpleat, tenetur ad intereſſe, tanti ſcilicet, quanti eius intereſt, cui promiſſio fuit facta, deciſ. 58. num 25. Coccino.
Promittens aliquid adimplere, ſi faciat quantum in ſe ipſo eſt, vt promiſſionem obſeruet, perinde eſt ac ſi adimpleuiſſet. dec. 140. num.2. Merlino.
Promittens aliquem ratificaturum, non tenetur id procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur in inſtrumento, vel mandato, id quod promiſit. deciſ. 100. num.10. Motmanno.
PRONOMEN, quæſti, refertur ad proximè dicta. illaque ad oculum refert, deciſ.393. n.13. Veroſpio.

P R O P R I E T A S.

Proprietas quando abſorbeat quaſi poſſeſſionem, deciſ.13. nu.27. Merlino.
Proprietas quod accreſcat vſufructui, impoſſibile reputatur. dec.22. nu.19. Merlino.
Proprietas non cenſetur conceſſa vſufructuario, ex detentione rei ad vſumfructum permiſſę. deciſ.240. num.4. Motmanno.
Proprietatis nudæ æſtimatio fieri poteſt, & vendi, & vſufructuarius tali alienationi patientiam præſtare debet. ibidem num.13. & 14.
Proprietatis defectu probato, de poſſeſſione amplius quæri non poteſt. deciſ.35. nu. 1. Veroſpio.
inter Proprietatem, & poſſeſſionem non eſt tanta cónexitas, & complicatio, quanta eſt inter dominium directum, & vtile. deciſ.42. num.14. Merlino.
cum Proprietate conſolidatur vſuſfructus, quando finitur. deciſ.117. num.13. Vbaldo.
in Proprietate non dicitur inſtitutus hæres, licet ſit liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & à confectione inuentarij. deciſ.83. num. 11. Coccino.
in Proprietate hæres inſtitutus dicitur, ſi teſtator ei dederit facultatem alienandi bona ſtabilia. dec.83. num.8. Coccino.
Sed intellige prout ibidem num. 9.
Proprietates, & dominia rerum, poſſunt ex longo téporis ſpatio acquiri, deciſ. 128. nu. 16. Ghiſilerio.
PROPRIETARIO non ſuffragatur inuentarium vſufructuarij. deciſ. 39. nu. 14. Pironano, & limita prout num. 15.
ad Proprietarium etiam ignorantem reuertitur vſuſfructus, quando finitur, deciſ. 240. num. 3. Motmanno.
PROROGATIO nó poteſt amplius operari, quam ipſa res principalis prorogata, deciſ.141. num. 11. Merlino.

P R O T E S T A T I O.

Proteſtatio in quolibet actu debet repeti. deciſ. 29. num 19. Veroſpio.
Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis debet repeti in quocunque actu. deciſ.91. num.13. Vbaldo.
Proteſtatio ex defectu iuriſdictionis non poteſt opponi poſt ſententiam latam. ibidem num.14.
Proteſtatio generalis contra, præſeruat ius excipiendi quandocunque. ibid. nu. 15.
Proteſtatio nihil operatur, ſi clam fuerit facta. deciſ. 29. num.18. Veroſpio.
Proteſtatio ſola partis non poteſt circumducere citationem, itaut Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam. deciſ.69. num.5. Merlino.
Sed requiritur decretum Iudicis, ibidem nu. 6.
per Proteſtationem tolli quando poſſit renunciatio, deciſ. 29. num.21. Veroſpio.
PROTESTANS ſi non repetat in omnibus actibus proteſtationem, cenſetur ab ea receſſiſſe, deciſ.91. num.12. Vbaldo.
in PROTOCOLLIS nemo poteſt apponere manum, præter ipſum Notarium. deciſ.213. nu.9. Ghiſilerio.
in Protocolli principio ſi extet generalis ſubſcriptio ſcilicet, In hoc protocollo ſubſcribentur inſtrumenta à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio. ibidem num. 11.

P R O V I S I O.

Prouiſio Papæ facta de beneficio Iuriſpatronatus vigore præſentationis, tanquam Ordinarij Ordinariorum, ſufficit pro inſtitutione, deciſ.228. num.2. Ghiſilerio.
Et habet præuentionem in concurſu cum quolibet Ordinario, ibidem num. 3.
in Prouiſionis Beneficij reſignati literis non ſit mentio de conditionibus ad fauorem reſignantis, ſed talis mentio ſit in literis reſeruationis penſionum. deciſ.63. nu. 11. Motmanno.
Prouiſo de beneficio ſuffragatur quaſi poſſeſſio collatoris cum bona fide conferendi.
In qua quaſi poſſeſſione eſt cófouendus, nec attenditur præcedens ſtatus contrarius, quatenus adeſt, quia

quia collatio interim ſpectat ad poſſeſſorem tanquam fructus Iuris conferendi. *deciſ.*13. *num.*18. & 19. *Merlino*.
per Prouiſionem hominis ceſſare debet prouiſio legis. *deciſ.*189. *num.*14. *Motmanno*.
Prouiſiones nullæ, & correctæ, non habentur in conſideratione. *deciſ.*218. *num.*31. *Pirouano*.
PROVISVS de Prioratu Monachali, debet facere conſtare de profeſſione. *deciſ.*183. *nu.* 5. *Coccino*.
Prouiſus ab Ordinario de Beneficio vacato apud Sedem, non habet titulum coloratum. *deciſ.*28. *nu.*4. *Veroſpio*.
inter Prouiſos ipſos, vel præſentatos quando agitur, ſemper attenditur vltimus ſtatus beneficij. *deciſ.* 13. *num.*22. *Merlino*.
PROVIDERE quis præſumitur velle ſibi, & hæredibus ſuis. *deciſ.*12. *nu.* 32. *Coccino*.

PROXIMVS.

Proximiorum ex parte patris appellatione, tunc omnino ſollagnati veniunt, quando illis opponuntur conſanguinei ex parte matris. *deciſ.*349. *num.*22. *Veroſpio*.
Proximitas præter gradus prerogatiuã ſpectari oportet in ſucceſſionibus, & fideicommiſſis. *deciſ.* 5. *num.*24. *Veroſpio*.
Proximior defuncto quis præſumitur, ſi ſit in gradu ſucceſſibili, & nullus alius conſanguineus eum eo concurrat. *deciſ.*284. *num.*29. *Coccino*.
PVBLICATIO reſignationis beneficij bene dicitur facta intra terminum requiſitum, data eius prorogatione. *deciſ.*63. *num.*12. *Motmanno*.
Publicatio ſententiæ ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio, *deciſ.* 37. *nu.* 9. *Pirouano*. & quando talis citatio non requiratur. *ibidem num.*10.
Publicatio eſt pars reſignationis. *deciſ.*289. *num.*24. *Coccino*.
PVBLIVS Cato pro tergo Ciuium, ne cui impunè inſultare liceret, legem tulit, *deciſ.* 155. *num.*33. *Coccino*.
PVELLARVM dotandarum nominationem ſi teſtator alicui reliquerit, debet iſta nominatio intelligi cum effectu relicta. *dec.*35. *num.* 20. *Veroſpio*.
PVGNO percutere aliquem, non eſt leuis iniuria. *deciſ.*239. *num.*9. *Pirouano*.
Pugno percutere vxorem non videtur immoderata ſæuitia. *deciſ.*239. *num.*8. *Pirouano*.

PVPILLVS.

Pupillus eſt educandus penes matrem, cum in ea nulla cadat ſuſpicio, propter affectionem, & charitatem. *deciſ.*255. *num.*15. *Pirouano*.
Et hoc maximè quando mater eſt ſummæ honeſtatis. *ibidem num.*15.
Pupillus non eſt educandus penes illum, qui ſucceſſurus eſt ei. *deciſ.*255. *nu.*6. *Pirouano*.
Pupillus non eſt educandus penes ei ſubſtitutum, etiamſi pater hoc diſpoſuerit, vt remoueatur maligna ſpes ſuccedendi. *deciſ.*255. *num.*7. *Pirouano*.
Pupillus non eſt educandus penes eum qui ei ſuccedere debet. *deciſ.*208. *num.*17. *Ghiſilerio*.
Pupillus non poteſt per tutorem obligari ex cauſa voluntaria. *deciſ.*145. *num.*8. *Pirouano*.
Pupillus ſi ſit educandus penes ſubſtitutum, lex mãdat Iudici, quod inquirat, ſi ex ſucceſſione oriri poteſt aliqua ſuſpicio. *deciſ.* 208. *nu.*16. *Ghiſilerio*.
Pupillus, & Eccleſia ſunt tales, vt non poſſint perdere ciuilem poſſeſſionem. *deciſ.* 275. *num.* 8. *Coccino*.
Pupillus nec tacite, nec expreſſe poteſt ſe obligare per tutorem ad euictionem præſtandam in fauorem tertij, ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorũ. *deciſ.*77. *nu.*9. *Merlino*.
Pupillus penes quem ſit educandus, id omne in arbitrio Iudicis commiſſum eſt. *deciſ.* 255. *num.*2. *Pirouano*.
Qui pro rei qualitate, omnibus rectè examinatis, ſtatuere debet, apud quem ſit educandus. *ibidem num.*2. & ei eſt permiſſum in hoc recedere à voluntate patris, *ibidem num.* 3. & ſic iuxta contingentiam caſuum ſuprema Tribunalia ſeruarunt. *ibidem num.*4.
Pupilli bona iactare non poteſt tutor. *dec.* 169. *nu.* 6. *Pirouano*.
Pupilli, aut minoris conſors ratione iuris conſortij gaudet priuilegijs ipſius pupilli, & minoris. *deciſ.* 42. *num.*2. *Merlino*.
Pupilli pecunias, quando tutor præſumatur conuertiſſe in proprium vſum. *deciſ.*90. *nu.*1. *Motmanno*.
Pupilli conſenſus, cum licentia Tutoris non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi pupillo. *deciſ.*80. *num.*24. *Merlino*.
Pupilli expreſſus conſenſus non ſufficit, ad effectum inducendi renunciationem iurium pro eo introductorum. *deciſ.*80. *num.*22. *Merlino*.
Pupillo non debet nocere dolus tutoris. *dec.*77. *n.*28. *Merlino*.
Pupillo acquirit tutor, ſi contrahat nomine, & pecunijs ipſius pupilli. *deciſ.*49. *num.* 6. *Motmanno*.
Pupillum tenetur præſtare indemnem tutor, ſi poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, negligat petere ſe confirmari à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipere, cum dicatur eſſe in culpa. *deciſ.*3. *nu.*13. *Merlino*.
Pupilli non ſunt educandi penes eos, ad quos pertinet proxima cauſa ſucceſſionis. *deciſ.*208. *num.*14. & 15. *Ghiſilerio*.
Pupillorum educatio nulli magis, quam matri committenda eſt, & quid ſi inter agnatos adſit controuerſia. *deciſ.*255 *num.*11. *Pirouano*.
Pupillos quod tutor noluerit defraudare, hoc infertur ſtante eius probitate. *deciſ.*90. *n.*6. *Motmanno*.
de Pupillorum damno quando conſtat, non amplius inſiſtendum eſt ſuper coniecturis. *dec.*190. *nu.*17. *Merlino*.

Q

QVADRIENNIVM.

Quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile, & ideo non incipit currere, niſi à die, quo repertæ ſunt ſcripturæ, ex quibus quis ſcire potuit ius ſibi competere. *deciſ.*284. *num.* 56. & 57. *Coccino*.

QVALITAS

Qualitas adiecta diſpoſitioni, illam diuerſificat, & infert ad plura. *deciſ.*252. *num.*6. *Merlino*.
Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto. *deciſ.* 215. *num.*4. *Pirouano*.

Qualitas illa quod quis ſit natus,& educatus in nobiliſſima,ac libera Ciuitate, eſt admodum conſiderabilis ad augendam nobilitatis prærogatiuam. *deciſ.* 155. *num.* 31. *Coccino*.
Qualitas naturalis, ſeu ratio naturalis conſideranda eſt, & non accidentalis. *deciſ.* 112. *num.* 9. *Quecipo*.
Qualitas contemporanea confeſſioni, & actui principali, non poteſt ab eo ſeparari. *deciſ.* 128. *num.* 6. *Ghiſilerio*.
Qualitas iuris excluſiua, ab allegante probari debet. *dec.* 334. *num.* 8. *Pirouano*.
Qualitas potentior in aliqua re vincit. *deciſ.* 129. *num.* 12. *Motmanno*.
Qualitas ſæuitiæ viri erga vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur. *deciſ.* 155. *nu.* 29. *Coccino*.
Qualitas iuriſpatronatus gentilitij, qualiter poteſt probari *deciſ.* 166. *num.* 9. *Merlino*.
Qualitas hæreditaria iuriſpatronatus vt probetur, quid requiratur. *deciſ.* 101. *num.* 16. *Motmanno*.
Qualitas feudalitatis an probetur ex narratis à Principe in antiquiſſimo priuilegio. *deciſ.* 129. *num.* 4. *Motmanno*.
Qualitas excluſionis quando ceſſat, ceſſare etiam debet ipſa excluſio. *deciſ.* 264. *num.* 14. *Dunozetto*.
Qualitas adiecta, & mixta tollit ius,& vim ſimplicis, niſi ſit incompatibilis, & contraria ipſi ſimplici. *dec.* 206. *num.* 10. *Merlino*.
Qualitatem aliquam ſi beneficium requirat in accipiente, ſufficit quod iſta qualitas interueniat intra annũ à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ. *deciſ.* 147. *nu.* 6. *Pirouano*.
cum Qualitate ſua cadunt beneficia ſub reſeruatione. *deciſ.* 153. *num.* 5. *Coccino*.
Qualitates ſtatuti quilibet tenetur probare, qui in eo ſe fundat *deciſ.* 307. *num.* 10. *Dunozetto*.
ex Qualitatibus duabus copulatiuè expoſitis probatio vnius non releuat; quamuis qualitas, quæ probatur, ſatis eſſe potuiſſet ad gratiam obtinendam. *dec.* 308. *nu.* 1. *Veroſpio*.
QVANTITAS certa excluditur per dictionem in circa. *deciſ.* 213. *num.* 27. *Ghiſilerio*.
de Quantitate, & non de ſubſtantia rei, quando agitur, tunc probationes leuiores ſufficiunt. *deciſ.* 87. *num.* 13. *Vbaldo*.

QVARTA.

Quarta Pontificalis debita Epiſcopo ex decimis, quæ ſoluuntur Parocho, præſcribi non poteſt, niſi ſimul accedat titulus. *deciſ.* 311. *num.* 3. *Veroſpio*.
Quarta decimarum præſcribi poteſt contra Epiſcopum. *deciſ.* 334. *num* 3. *Pirouano*.
Quarta ex omnibus decimis, & oblationibus, Epiſcopo debetur. *deciſ.* 6. *num.* 9. *Veroſpio*.
QVARTVM dotale ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 131. debetur filijs, vti hæredibus, & non vti filijs. *deciſ.* 117. *num* 3. & 6. *Vbaldo*. & vide rationem *n.* 7.

QVASI POSSESSIO.

Quaſi poſſeſſio Prælatorum anteriorum, abſq; apprehenſione in ſucceſſorem continuatur. *deciſ.* 224. *num.* 5. *Buccabella*.
Quaſi poſſeſſio amittitur per renunciationem. *deciſ.* 122. *num.* 4. *Ghiſilerio*.
Quaſi poſſeſſio, quando abſorbeatur à proprietate. *dec.* 13. *nu.* 27. *Merlino*.
Quaſi poſſeſſio iuris negatiui conſiſtit in contemptu prohibitionis, ſeu contradictionis præcedentis. *deciſ.* 136. *nu.* 12. *Motmanno*.
in Quaſi poſſeſſione ſanguinis puritatis quis dicitur eſſe, ſi ſit admiſſus ad aliquod Collegium, ad quod ſolùm ſanguine puri admittuntur. *deciſ.* 362. *nu.* 6. *Coccino*.
in Quaſi poſſeſſione quis non conſtituitur ad aliquid faciendum, ſi id quod factum fuit, per errorem fuit factum. *dec.* 16. *num.* 18. *Ghiſilerio*.
QVIETANTIAE propter imaginarias ſatisfactiones fieri non ſolent. *deciſ.* 227. *num.* 6. *Panzirolo*.
ſine Quietantia non cẽſetur quis ſoluiſſe notabilem ſummam pecuniarum. *deciſ.* 259. *n.* 6. *Buccabella*.
QVIETATIO præſumitur, quod fuerit omiſſa, quando aliqua res fuit acta inter patrem, & filium. *deciſ.* 31. *num.* 4. *Motmanno*.

R

RASVRA.

Raſuræ, & mendæ ſunt deſignandæ in ſcripturis compulſatis, prout ſunt in earum originalibus. *deciſ.* 76. *num.* 29. *Ghiſilerio*.

RATIFICATIO.

Ratificatio etiam per coniecturas rectè deducitur. *deciſ.* 56. *num.* 8. *Motmanno*.
Ratificatio tunc multo magis æquiualet præambulo mandato, quando actus non erat omnino nullus, ſed habebat implicitum ſtatum validitatis pendẽtis à futuro conſenſu. *deciſ.* 82. *num.* 8. *Motmanno*.
Ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus, niſi conſtet de certa ſcientia. *dec.* 98. *num.* 28. *Merlino*.
Ratificatio æquiualet præambulo mandato. *deciſ.* 82. *num.* 7. *Motmanno*.
Ratificatio inducitur ſtante longo temporis ſpatio, quo quis aliquo vſus ſit. *deciſ.* 56. *n.* 7. *Motmanno*.
Ratificatio æquiparatur mandato. *deciſ.* 194. *num.* 8. *Merlino*.
Ratificatio contractus nulli ex cauſa falſitatis, vt inducatur, quid requiratur. *deciſ.* 190. *n.* 31. *Merlino*.
Ratificatio reſignationis factæ per tertium abſque mandato ad conſentiendum, non admittitur. *deciſ.* 82. *num.* 17. *Motmanno*.
Ratificatio etiam inducitur per conſtitutionem procuratoris ad aliquid defendendum. *deciſ.* 56. *nu.* 7. *Motmanno*.
Ratificatio contractus nulli, an inducatur ex ſolutione fructuum, & vſurarum. *deciſ.* 190 *num.* 23. & 25. *Merlino*.
Ratificatio in neceſſariam conſequentiã venit ex vſu. *deciſ.* 88. *num.* 26. *Coccino*.
Ratificatio operatur vt conſenſus poſtea præſtitus, perinde habeatur ac ſi ab initio interueniſſet. *deciſ.* 82. *num.* 6. *Motmanno*.
Ratificatio inducitur ex vſu. *deciſ.* 88. *n.* 24. *Coccino*.
Ratificatio non habet locum in reſignationibus beneficiorum. *deciſ.* 82. *nu.* 15. *Motmanno*.
Ratificatio nihil operatur, niſi data ſcientia eius, quod ratificatur. *dec.* 193. *num.* 14. *Merlino*.
Ratificatio poteſt fieri per literas miſſiuas. *deciſ.* 82. *num.* 5. *Motmanno*.
Ratificatio vt excludatur, ſufficit cauſa metus, & quæ-

Digitized by Google

quælibet alia cauſa leuis. *deciſ.*190. *n.*24. *Merlino.*

Ratificatio præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum. *deciſ.*194. *num.*9. *Merlino.*

Ratificatio ſupplet vices mandati, etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur. *ibid. nu.*13.

Ratificationis probatio corroboratur ex commodi perceptione, & ſcientia. *deciſ.*56. *n.*4. *Motmanno.*

Ratificationē alicuius rei, ſi quis ab aliquo promittat procurare, non tenetur eam procurare, ſi poſtea reperiatur, & detegatur quod id factum fuit, *dec.*100. *num.*10. *Motmanno.*

ad Ratificationem contractus nulli, quæ ſcientia ſit neceſſaria. *deciſ.*190. *num.*22. *Merlino.*

ad Ratificationem inſtrumenti celebrati ab aliquo nomine alieno, plurimi facit actus acceptationis eiuſdem, vna cum ſcientia præcedenti. *deciſ.*56. *num.*5. *Motmanno.*

per Ratificationem, vt conualeſcat contractus cēſus nulliter conſtituti, quid requiratur. *deciſ.* 260. *num.* 12. *&* 13. *Motmanno.*

de Ratificatione, & approbatione geſtorum per procuratorem, probari poteſt per literas principalis. *deciſ.*10. *num* 2. *Ghiſilerio.*

de Ratificatione ſufficienti, quàndò non poſſit dubitari. *deciſ.*56. *num.*11. *Motmanno.*

ex Ratificatione vt inducatur reſignatio, requiritur auctoritas Papæ. *deciſ.*82. *num.*18. *Motmanno.*

RATIHABITIO operatur in actibus, qui cum ab initio non ſint omnino nulli, in ſuſpenſo remanēt. *ibidem num.*13.

R A T I O.

Ratio naturalis, ſeu qualitas naturalis eſt conſiderāda, & non accidentalis. *dec* 112. *num.*9. *Queipo.*

Ratio fundata in ſenſu corporeo teſtis, neceſſariò concludit *deciſ.* 363. *num.* 13. *Veroſpio.*

Ratio dat eſſe teſtimonio. *dec.*288. *num.*3. *Merlino.*

Ratio continuati ſermonis inducit repetitionem ſupradictorum. *deciſ.*284. *num.*4. *Coccino.*

Ratio adducta à teſte ſi corruat, corruit etiam eius dictum. *deciſ.*6. *num.*7. *Veroſpio.*

Ratio eadem cenſetur inducta, vbi eadem militat diſpoſitio. *deciſ.*91. *num.*23. *Vbaldo.*

Rationis reddendæ cenſuræ ſemper ſubiacent procuratores, & inſtitores. *deciſ.*214. *num.*16. *Pironano.*

per Rationis modum, ea quæ deducuntur nō diſponunt. *deciſ.*49. *num.*14. *Motmanno.*

per Rationis redditionis exceptionem immiſſio non impeditur, ſi requirat altiorem indaginem. *deciſ.* 140. *num.*12. *Merlino.*

Rationi finali, quæ eſt intrinſeca & prædominans virtus legis, quando ſatisfit, excluditur fraus, & cōtractus ſubſtinentur. *deciſ.*149. *num.*4. *Merlino.*

Rationem, vt ſocius alteri ſocio reddat, non poteſt cōdemnari, ſi ſimul, & promiſcuè negotia geſſerunt. *deciſ.*265. *num.*10. *Motmanno.*

Rationem adminiſtrationis ſuæ, tutor tenetur reddere finita tutela. *deciſ.*3. *nu.*1. *Merlino.*

Rationem adminiſtrationis, quilibet adminiſtrator rei alienæ tenetur reddere. *deciſ.* 214. *num.* 17. *Pirouano.*

Rationem reddere ſi omittant hęredes, vel ſi eam ſufficienter non reddant, eis non ſuffragatur innētarium. *deciſ.*2. *num.*5. *Pirouano.*

ad Rationem reddendam adminiſtrationis cogi poteſt vt ille reddat, qui pro tutore ſe geſſit. *deciſ.*3. *num.*6. *Merlino.*

Rationes, ſine quibus reddi non poſſint. *deciſ.*242. *num.*4. *Merlino.*

Rationes vno oculi ictu reddi nō poſſunt. *ibid. n.*16.

Rationes, ſine quibus reddi non poſſint. *deciſ.* 197. *num.*8. *Dunozetto.*

Rationibus tutoris credendum eſt, inſpecta eius perſona, & ſtante veriſimilitudine. *deciſ.* 31. *nu.*5. *Motmanno.*

RECEPTIO in Canonicum, & fratrem, non poteſt fieri citra nomen Collegij. *deciſ.* 221. *num.* 4. *Panzirolo.*

Receptio honorifica vtrum neceſſario importet cōceſſionem manus dexteræ. *dec.*15. *num.*7. *Coccino.*

RECEPVTAM, & quietationem de neceſſitate iuris tenetur facere creditor, debitori ſoluenti. *deciſ.*77. *n.*12. *Merlino.*

RECOGNITIO annua conuenit naturæ feudi. *dec.* 310. *num* 28. *Merlino*

Recognitio apocharum priuatarum, de ſtylo Curiæ qualiter fiat. *deciſ.*76. *num.*32. *Ghiſilerio.*

Recognitione non egent ſcripturæ antiquiſſimæ. *deciſ.*105. *num.* 3. *Queipo.*

RECONCILIATIONIS neceſſaria conſequentia inter maritum & vxorem, an oriatur ex iteratis conceptibus. *deciſ.*277. *num.*29. *Pirouano.*

R E C O N V E N T I O.

Reconuentionis priuilegia, quando non intrent. *deciſ.*209. *num.*10. *&* 11. *Pironano.*

Reconuentio an habeat ſua priuilegia, quando non introducitur in ipſa litis conteſtatione. *ibid. nu.*9.

Reconuentio gaudet ſuis priuilegijs, quando in ipſa litis conteſtatione, vel immediatè poſt ipſam fuit oppoſita. *ibidem num.*10.

R E C T O R.

Rector Eccleſiæ, poteſt agere nomine ipſius Eccleſiæ, & ſic non tantum nomine proprio. *deciſ.*228. *num.*23. *&* 14. *Coccino.*

Rector Eccleſiæ non poteſt præiudicare, & licet alienando bona Eccleſiæ habeat ſe pro ſpoliato, nihilominus Eccleſiæ competit manutētio. *deciſ.*291. *num.*6. *Ghiſilerio.*

Rector ſemper nomine Eccleſiæ, ſi non proprio, poteſt inſiſtere in poſſeſſione apprehenſa, vel exercita à ſuis anteceſſoribus, & ius eiuſdem Eccleſiæ quacumque actione competente eidem Eccleſiæ vindicare, & conſeruare. *dec.*224. *num.*6. *Merlino.*

Rector beneficij non poteſt reconueniri ſuper re, quam antea fecit, vti perſona priuata, & nomine proprio, ſi poſtea agat vti Rector, & ex neceſſitate officij Rectoris. *deciſ.*204. *num.* 11. *Dunozetto.*

Rectoris negligentia, nec Eccleſiæ, nec ſucceſſori in beneficio poteſt præiudicare. *ibid. num.* 9.

Rectori congrua quæ debetur, quanta eſſe debeat. *dec.*130. *num.*2. 3. 4. 5. *Coccino.*

Rectori nomine Eccleſiæ nō poteſt denegari manutentio, ex eo, quia illa retinet eiuſdem poſſeſſionē. *deciſ.*226. *nu.*44. *Coccino.*

R E C V R S V S.

Recurſus ad Iudices laicos pręſumitur factus de ordine, & mandato eius, qui eſt nominatus in literis, & cuius intereſt. *deciſ.*107. *num.* 6. *Merlino.*

Recurſibus habitis ad Iudices laicos, vt quis dicatur

Digitized by Google

tur renunciaſſe ad effectum obtinendi abſolutionem; quid requiratur. *deciſ.* 173. *num.* 12. *Merlino.*

contra RECVRRENTES ad Iudices laicos, ad effectum vt non poſſint audiri, admittuntur probationes leuiores, & ſtatur ſcripturis etiam informibus. *ibidem num.* 8.

RECVSATIO.

Recuſatio Iudicis legitima vt proponatur, quid requiratur. *deciſ.* 165. *nu.* 1. *Merlino.*

Recuſatio Iudicis non attendenda eſt, ſi tanquam friuola, & calumnioſa fuerit reiecta. *deciſ.* 20. *num.* 25. *Ghiſilerio.*

Recuſationis Iudicis ſufficiens cauſa ex quo inſurgere poſſit. *deciſ.* 165. *num.* 12. *Merlino.*

Recuſationis Iudicis inſinuatio non habet vim appellationis coram Iudice interponendæ. *deciſ.* 20. *num.* 28. *Ghiſilerio.*

Recuſationis Iudicis exceptio, naturali ratione iuris naturalis dictamine, pro hominum defenſione nixa eſt. *deciſ.* 165. *num.* 5. *Merlino.*

Recuſationis Iudicis materia eſt fauorabilis. *deciſ.* 165. *num.* 8. *Merlino.*

RECVSATVS legitimè quando fuit Iudex, ſi ad vlteriora procedat, omnia ſunt nulla ex defectu iuriſdictionis. *ibidem num.* 2.

in Recuſatione Iudicis omnino eſt neceſſarium iuramentum. *deciſ.* 20. *num.* 26. *Ghiſilerio.*

REDDITVS.

Reddituum diminutio eſt quoddam accidens, & propterea non præſumitur. *deciſ.* 115. *num.* 2. *Coccino.*

Reddituum diminutio non præſumitur: ſed hoc intellige, ſi præſumptio non fit in contrarium. *deciſ.* 115. *num.* 4. *Coccino.*

Reditus ad ius antiquum facilior eſt. *deciſ.* 328. *n.* 8. *Dunozetto.*

REFERENS.

Referens magis eſt attendendum, quam relatum, vbi magis præcisè, & diſtinctè loquitur. *deciſ.* 310. *num.* 54. *Merlino.*

Referens plus continere non poteſt, quam relatum. *dec.* 348. *n.* 6. *Vbaldo.*

Referens eſt magis attendendum, quam relatum, vbi eadem facultas eſt in perſona referente, quæ erat in illo, qui diſpoſitionem relatam fecit. *deciſ.* 310. *num.* 52. *Merlino.*

REFORMATIO Pauli V. prohibens Procuratorem, qui patrocinatus fuit in vna cauſa, in eadem pro alia patrocinari, declaratur. *deciſ.* 163. *num.* 4. *Coccino.*

Reformatio Religionum totaliter pēdet à nutu Capituli generalis. *deciſ.* 327. *num.* 5. *Dunozetto.*

Reformatio Pauli V. ſuper commiſſionibus iactationum, quid requirat. *deciſ.* 91. *num.* 30. *Vbaldo.*

REFVTATIO eſt donatio. *deciſ.* 323. *n.* 40. *Coccino.*

Refutatio, quando non poſſit dici donatio. *ibid. n.* 62.

REGIONIS, ſeu Prouinciæ totus ambitus, ſi ſit tributarius vni ſoli Principi; hoc caſu, nec intrat præſumptio, vt quicquid eſt intra fines Regionis, ſubſit quoad directum dominium ipſi Principi. *deciſ.* 310. *num.* 8. *Merlino.*

Sed ſolum hoc intelligitur, quoad iuriſdictionem, & protectionem. *ibidem.*

REGRESSVS non datur renuncianti, ad ius remiſſum. *deciſ.* 12. *num.* 3. *Coccino.*

REGVLA.

REGVLAM habens pro ſe, dicitur habere intentionem fundatam. *deciſ.* 151. *num.* 8. *Pirouano.*

REGVLARIBVS ſunt conferenda beneficia regularia. *deciſ.* 43. *num.* 1. *Pirouano.*

Regularium beneficia ſunt manualia. *deciſ.* 245. *num.* 14. *Pirouano.*

Regularibus de iure non eſt conceſſum habere beneficia in titulum perpetuum, cum hoc repugnet Voto paupertatis, & obedientiæ. *deciſ.* 245. *nu.* 13. *Pirouano.*

REINTEGRATIO retrotrahenda eſt perinde ac ſi nunquam fuiſſet facta diſtractio. *deciſ.* 339. *nu.* 36. *Merlino.*

Reintegratio tantum debet reſtituere, quantum abſtulit diſtractio. *deciſ.* 339. *num.* 35. *Merlino.*

REIPVBLICÆ peſſima res eſt, quod mariti dent occaſionem vxoribus renouandi legem repudiationis. *deciſ.* 155. *num.* 27. *Coccino.*

RELATIO.

Relatio fieri debet potius ad proxima, quam ad remota. *deciſ.* 232. *num.* 17. *Pirouano.*

Relatio in referente indiuiduam refert rei relatæ repetitionem. *deciſ.* 310. *num.* 30. *Merlino.*

Relatio regulariter eſt facienda ad principalem diſpoſitionem.

Et hoc maximè, ſi id ſuadeat motiuum eiuſdem rationis. *deciſ.* 167. *num.* 3. 4. & 10. *Merlino.*

Relatio regulariter fit ad proxima, & immediatè præcedentia, non ad ea, quæ longe diſtant *deciſ.* 62. *num.* 10. *Merlino.*

Relatio operatur indiuiduam, & propriam expreſſionem, ac repetitionem contentorum in termino relato. *deciſ.* 221. *num.* 5. *Merlino.*

Relatio debet fieri ad omnia, quando aliqua clauſula eſt poſita in fine diſpoſitionis, etiam quod ſint diuerſa capitula, & præſertim, quando militat eadem ratio. *deciſ.* 106. *num.* 4. & 5. *Merlino.*

Relationi periti electi à Iudice, partibus conſentientibus, ſtandum eſt. *deciſ.* 342. *num.* 1. *Ghiſilerio.*

RELATVM cenſetur in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. *deciſ.* 198. *num.* 2. *Dunozetto.*

Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. *deciſ.* 14. *num.* 45. *Ghiſilerio.*

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. *deciſ.* 76. *num.* 2. *Ghiſilerio.*

RELIGIO.

Religionis Hieroſolymitanæ ſolitum eſt, quod vnicuique exercenti plura diſtincta, & ſeparata officia, diuerſa aſſignentur ſalaria. *deciſ.* 10. *num.* 16. *Ghiſilerio.*

Nec Religio miſcet propria cum negotijs particularium equitum. *ibidem num.* 16.

RELIGIOSVS.

Religioſus, ſi decedat extra clauſtra, omnia eius iura, & bona tranſeunt in Cameram Apoſtolicam. *deciſ.* 121. *num.* 17. *Pirouano.*

Religioſus, quod non ſit magis vnius Monaſterii, quam alterius, hoc repugnat ſtabilitati in loco, cuius vigore Religioſus aſcribitur vni præciſo Monaſterio priuatiuequo ad aliud. *deciſ.* 4. *num.* 7. *Dunozetto.*

Religioſi profeſſi eſſentia, in quibus votis conſiſtat. *deciſ.* 333. *num.* 1. *Dunozetto.*

Religioſi tanto magis exercent officia promptæ obedientiæ, quo pluribus ſucceſſiue ſuperioribus in diuerſis locis coguntur obedire. *deciſ.95. num.11. Motmanno.*

Religioſi, qui non promittunt ſtabilitatem in loco, ſed clauſuram obſeruant, ex obedientia à ſuperiore iniuncta, varijs de cauſis permittitur tranſitus de vno loco ad alium *deciſ.95. nu. 10. Motmanno.*

Religioſorum ſciſſuris eſt tempeſtiue occurrendum. *ibidem num. 7.*

R E M E D I V M.

Remedium Auth. res quæ C. comm. de leg. eſt ſubſidiarium, quatenus mulier non reperiatur dotata. *deciſ.49. num.7. Motmanno.*

Quod procedit etiamſi fideicommittens expreſſe iuſſiſſet dotari de bonis ipſius fideicommiſſi. *ibidem num.8. & 9.*

Remedium l. ſi me, & Titium ff. ſi cert. per. eſt omnino ſubſidiarium. *dec.172. num.43. Merlino.*

Remedium, Quorum bonorum, datur aduerſus poſſidentem pro hærede, vel poſſeſſore. *deciſ.68. nu.2. Merlino.*

Remedium recuperandæ remanet præſcriptum ſpatio 30. vel 40. annorum. *deciſ.275. nu.27. Coccino.*

Remedia aliqua quando adſunt, numquam datur actio ſubſidiaria. *deciſ.77. num.27. Merlino.*

Remedia executiua omnia tendunt ad eumdem finem, & alterum ab altero non impeditur ratione præiudicij ex diuerſis ſententijs reſultantis. *deciſ.161. num.7. Pirouano.*

Remedia plura ſi quis habeat, eligendo vnum non præcluſit ſibi viam ad aliud. *deciſ. 122. num. 15. Ghiſilerio.*

R E M I S S I O.

Remiſſio iuris quærendi, quando requirat inſinuationem. *deciſ.323. num.57. Coccino.*

Remiſſio cenſetur donatio. *ibidem num. 49.*

Remiſſio iuris quærendi non requirit inſinuationem, ſicut requirit iuris quæſiti remiſſio. *deciſ. 323. num.56. Coccino.*

Remiſſio eget inſinuatione, perinde ac ſi res tradita fuiſſet ex cauſa donationis, *ibidem num.50.*

Remiſſio ſi fiat à Tutore principaliter non animo donandi, ſed pro commodo pupilli, non cenſetur donatio, & talis remiſſio per Tutorem facta valet, & tenet. *ibidem num. 63.*

In Remiſſione iuris, quod eſt in ſpe, non requiritur inſinuatio. *ibidem num. 52.*

R E M I S S O R I A.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod poſtquam fuit probatum, non releuat. *deciſ. 18. num. 14. Quexpo.*

Remiſſoria denegatur propter vehementem calumniæ ſuſpicionem reſultan ex diuturni temporis taciturnitate. *deciſ.111. num.4. Coccino.*

Remiſſoria denegatur ei, qui diu litigauit in partibus & non probauit, cum veriſimile ſit, quod ſi potuiſſet probare in partibus, vtique probaſſet. *ibidem num. 5.*

Remiſſoria denegatur, quando aliquid poteſt probari per ſcripturas. *deciſ.18 num.6 & 16. Quexpo.*

Remiſſoria non datur ſine iuriſdictione. *deciſ. 111. num.1. Coccino.*

Remiſſoria in cauſa prophana vt concedatur, non requiritur releuantia omnium articulorum, cum vnius releuantia ſufficiat. *dec.177. n.1. Motmanno.*

Remiſſoria denegatur, quando materiæ videntur imaginariæ, potius ad effectum, vt articuli appareant releuantes, quam quod vere ita ſe habeat. *deciſ.266. num.19. Coccino.*

Remiſſoria in executiuis conceditur, quando datur magnus fumus. *deciſ.276. num.12. Coccino.*

Remiſſoria in executiuis non denegatur, quando damnum eſt irreparabile. *ibidem num. 13.*

Remiſſoria denegatur, quotieſcumque intrat ſuſpicio calumniæ. *deciſ.111. num.2. Coccino.*

Remiſſoria non conceditur ad impediendam immiſſionem ex remed. l fin. C. de edict. D. Adr. toll. *deciſ.306. num.3. Merlino.*

Remiſſoria denegatur ob ſuſpicionem calumniæ. *deciſ. 306. num.2. Merlino.*

Remiſſoria, ſi in prima inſtantia fuit conceſſa, ſi in ſecunda inſtantia iterum petatur, denegatur. *deciſ.306. num.6. Merlino.*

Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius, quod fuit probatum per ſcripturas. *deciſ.212. num. 10. Merlino.*

Remiſſoria in eadem cauſa bis regulariter non conceditur. *deciſ.306. num.7. Merlino.*

Remiſſoria in cauſa prophana, quando conceditur, non requiritur ſumus probationis. *deciſ. 177. num. 2. Dunozetto.*

Remiſſoria denegatur in cauſis poſſeſſorijs, cum in eis non admittantur exceptiones requirentes altiorem Indaginem. *deciſ.306. nu.4. Merlino.*

Remiſſoria denegatur, quando articuli tendunt ad ſubuertendū id quod per deciſiones fuit firmatum. *deciſ.142. num.3. Motmanno.*

Remiſſoria facilius denegatur, quando inueriſimile eſt, quod poſſit probari id quod prætenditur. *deciſ.266. num 15. Coccino.*

Remiſſoria denegatur, quando petitur ad probandum aliquid per teſtes, quod per ſcripturas poteſt probari. *deciſ.276. num.2. Coccino.*

Remiſſoria non conceditur, eo ipſo, quod articuli non poſſunt ſuffragari ad victoriam cauſæ. *dec.315. num. 2. Ghiſilerio.*

Remiſſoria in prophanis conceditur data releuantia vnius articuli. *deciſ.315. num.1. Ghiſilerio.*

Remiſſoria non conceditur, quando articuli ſunt concepti ad euitandas rationes deciſionum factarum. *ibidem num. 5.*

Remiſſoria, quibus concurrentibus non poſſit denegari. *deciſ.196. num.1. Merlino.*

Remiſſoria dari ſolet, ceſſante calumnia, etiam ad probandum per teſtes, id quod poſſet probari per ſcripturam. *deciſ.196. num.5. Merlino.*

Remiſſoria præſumitur ſuſpecta, ſi articuli appareant concepti ad euitandas deciſiones Rotales. *deciſ.266. num. 20. Coccino.*

Remiſſoria non denegatur propter ſimplicem ſuſpicionem calumniæ, ſed ſecus eſt, quando eſt vehemens & probabilis. *deciſ.111. num.3. Coccino.*

Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia. *dec.70. num.10. Motmanno.*

Remiſſoria denegatur, quando articuli, ſuper quibus petitur, non faciunt ad cauſam. *deciſ.111. num.9. Coccino.*

Remiſ-

Remiſſoria denegatur, quando probatio fieri poteſt per atteſtationem Officialium. *dec.*18.*n.*9.*Quipo.*

Remiſſoria non datur ad probandum id per teſtes, quod probari poteſt per ſcripturam. *deciſ.* 111. *num.* 10. *Coccino.*

Remiſſoria non debet concedi, ad probandum id, quod poſtquam fuerit probatum, non releuat. *ibidem num.* 8.

Remiſſoria non eſt danda ad probandam interpretationem contrariam ab ea, quæ alicui Conſtitutioni data fuit à Rota. *deciſ.*319.*num.*8.*Ghiſilerio.*

Remiſſoria non conceditur ſtante improbabilitate. *deciſ.*319. *num.*16. *Ghiſilerio.*

Remiſſoria denegatur ad probandum id per teſtes, quod contrarium conſtat ex ſcripturis. *deciſ.*319. *num.*18. *Ghiſilerio.*

Remiſſoria denegatur, quando materia articulata eſt imaginata, vt fiant articuli releuantes. *deciſ.*319. *num.* 11. *&* 13. *Ghiſilerio.*

Remiſſoria denegatur ad probandum id, quod per hiſtorias, vel ſimilia documenta probari poteſt. *deciſ.*18. *num.*15. *Quipo.*

Remiſſoria in prophanis, in qualibet inſtantia, & abſque fumo conceditur, ſi articuli ſint releuantes. *deciſ.*266. *num.*1. *Coccino.*

Remiſſoria non denegatur propter præſumptionem ſolius calumniæ. *deciſ.*177.*num.*3. *Motmanno.*

Remiſſoria, quando non denegetur ad probandum per teſtes, id quod poteſt per ſcripturas probari. *deciſ.*196. *num* 8. *Merlino.*

Remiſſoria in materia prophana regulariter ſine fumo conceditur. *deciſ.*212. *num.* 1. *Merlino.*

Et hoc maxime, quando ſimus in tertia inſtantia, nec adhuc per teſtes facta eſt probatio. *ibid. nu.*2.

Remiſſoria conceditur ſtante releuantia vnius tantum articuli. *deciſ.* 18. *num.* 1. *Quipo.*

Remiſſoria non conceditur, ad probandum, quod aliquid ita fuit deciſum in Rota, cum hoc probari poſſit per exhibitionem deciſionum Rotalium. *ibidem num.* 10.

Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſi fuerit petita, quando dubitatur cauſam poſſe expediri. *deciſ.* 111. *num.*6. *Coccino.*

Remiſſoriæ petitio reijcitur ſtante impoſſibilitate,& improbabilitate probationis. *deciſ.* 315. *num.* 4. *Ghiſilerio.*

Remiſſoriæ maximos labores, & ſumptus non eſt opus ſubire, dum aliquid probari poteſt per ſcripturas. *deciſ.*142. *num.*7. *Motmanno.*

Remiſſoriæ petitio reijcitur in poſſeſſorio iudicio Saluiani interdicti. *deciſ.*306 *num.* 5. *Merlino.*

in Remiſſoriæ etiam terminis, procedit illa regula, quod probatio probationem non excludit. *deciſ.*70. *num.* 8. *Motmanno.*

Remiſſoriæ petitio in calculo ſententiæ ferendæ præbet vehementem ſuſpicionem calumniæ. *dec.*111. *num.* 7. *Coccino.*

Remiſſoriæ petitio reijcitur, quando articuli tendunt ad euitanda fundamenta Deciſionum in cauſa factarum. *deciſ.*319. *num.*12.19. *&* 21. *Ghiſilerio.*

contra Remiſſoriæ formam ſi teſtes ſint examinati, dicuntur nulliter examinati.*dec.*156.*n.*6. *Coccino.*

Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa, quando petitur in calculo ferẽdæ ſentẽtiæ.*d.*306.*n.*2.*Merlino.*

à Remiſſoriæ conceſſione ſuſpicio calumniæ retrahere ſolet Rotam. *deciſ.*142. *num.*9. *Motmanno.*

Remiſſoriam Rota ſolet denegare in materia, quæ ſapit delictum. *dec.*18.*num.*4. *Quipo.*

Remiſſoriam Rota concedit ſuper eiſdem articulis, ſuper quibus fuerunt examinati teſtes, quando cõtinent materias, magis explicitè ſpecificatas, & diſtinctas. declara *deciſ.*266. *num.*13. *Coccino.*

RENOVATIO.

Renouatio emphyteuſis quibus perſonis ſit facienda *deciſ.*74. *num.*12. *Merlino.*

Renouatio emphyteuſis hæreditariæ facienda eſt hæredibus,non autem agnatis. *deciſ.*74.*n.*3.*Merlino.*

Renouatio emphyteuſis ex pacto, & prouidentia eſt facienda agnatis proximioribus, non autem hæredibus. *deciſ.*74. *num.*2. *Merlino.*

RENVNCIANS dum non efficitur pauperior, non poteſt dici vera donatio conſiderata in ſtatutis ad effectum inſinuationis. *dec.*292. *nu.*21.*Panzirolo.*

Renuncianti nõ datur regreſſus ad ius renunciatum. *deciſ.*3.*num.*9. *Coccino.*

Renuncianti ad Ius remiſſum non datur regreſſus. *deciſ.*12. *num.* 3. *Coccino.*

de Renunciando obligatio, idem operatur, quod ipſa renunciatio. *deciſ.*118. *num.*8. *Pirouano.*

RENVNCIARE expreſſe, vel tacite hæreditati, non poteſt hæres, niſi viſo, & oculariter perlecto teſtamento. *dec.*140. *nu.* 8. *Merlino.*

Renunciare fauori pro ſe inducto quilibet poteſt renunciare, & renunciatum cenſetur, quando non fuit facta neceſſaria oppoſitio. *deciſ.* 91. *num.* 22. *Vbaldo.*

Renunciatur facilius iuri de futuro, & incertæ ſpei, quam iuri quæſito, & hæreditati delatæ. *deciſ.*167. *num.*23. *Merlino.*

Renunciatur, vel paciſcitur quoquomodo de rebus futuris, quæ nondum nobis delatę ſunt. *deciſ.*12. *nu.*10. *Coccino.*

Renunciatur facilius ſpei futuræ, quam iuri quæſito. *deciſ.*206. *num.*33. *Merlino.*

Renunciari poteſt iuri nondum delato, pendente conditione. *dec.*12. *num.*5. *Coccino.*

Renunciari poteſt priuilegio introducto ſecundario propter fauorem publicum. *deciſ.*91.*n.*32.*Vbaldo.*

Facillimè imponeretur Eccleſiaſticæ Iuriſdictioni, dum illius violatores, ſub ſpecioſo verborum cortice affectatam obedientiam præſeferente, contumacem animum tegerent. *deciſ.* 173. *num.* 15. *Merlino.*

RENVNCIATIO.

Renunciatio nõ poteſt verificari in alijs bonis, quam in expreſſis. *deciſ.*232. *num.*11. *Pirouano.*

Renunciatio Iuris ex fideicommiſſo conditionali quærendi ſubſtinetur. *deciſ.*12. *num* 4. *Coccino.*

Renunciatio vt cognoſcatur an ſit donatio, quid ſit inſpiciendum. *deciſ.*320. *nu.* 15. *Remboldo.*

Renunciatio iuris quærendi non poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum. *dec.* 12.*n.*19.*Coccino.*

Renunciatio iuris quæſiti eſt talis donatio, quæ indiget inſinuatione. *deciſ.*12. *num.*15. *Coccino.*

Renunciatio innititur voluntati renunciantis tãtum, ſed pactum innititur conſenſui duorum. *deciſ.*320. *num.*4. *Remboldo.*

Renunciatio ſi habeat vim donationis, non tenet, ſi ca-

careat inſinuatione. *deciſ.12. num.11. Coccino.*

Renunciatio ſi ſit facta de Iure quærendo, eum talis renunciatio non ſit donatio, non eſt opus inſinuatione. *deciſ.320. num.16. Remboldo.*

Renunciatio non poteſt fieri, niſi de iure iam acquiſito, vel acquirendo de cauſa de præſenti. *deciſ.323. num.38. Coccino.*

Renunciatio ſi tollat ius confirmatum, & perfectè quæſitum, ſi ſit gratuita, eſt ſpecies donationis. *deciſ.320. num.11. Remboldo.*

Renunciatio pendet à ſpontanea voluntate. *dec.323. nu.11. Coccino.*

Renunciatio quando eſt facta de re, nulla certa ſpe radicata, non indiget inſinuatione, nec ſubiacet diſpoſitioni l. ſi vnquam, C. de reuocat. donat. *deciſ.320. num.21. Remboldo.*

Renunciatio facta per pactum vallatur conſenſu duorum, renunciatio verò ſimplex vnius tantum voluntate. *deciſ.323. num.46. & 47. Coccino.*

Renunciatio iuris quærendi, cum non ſit donatio, non eget inſinuatione. *deciſ.12. num.15. Coccino.*

Renunciatio fideicommiſſi non poteſt dari, ante quã illud deferatur, & quando id non procedat. *ibidem num.54.*

Renunciatio cum ſit odioſa, & ſtricti iuris, non inducitur niſi verbis, vel ſi neceſſario ex antecedenti inferatur. *deciſ.80. num.15. Merlino.*

Renunciatio quid ſufficit vt contineat. *deciſ.206. num.32. Merlino.*

Renunciatio generalis facta à filia de bonis maternis quid comprehendat. *deciſ.232. num.10. Pirouano.*

Renunciatio ſororis de bonis fratrum nominatorum non extenditur ad non nominatos. *dec.144. nu.7. Dunozetto.*

Renunciatio facta in carceribus præſumitur facta per metum, & ideò non ſuſtinetur. *deciſ.122. num.6. Ghiſilerio.*

Renunciatio bonorum debet tantum referri ad bona & perſonas ſpecificatas. *dec.144. nu.9. Dunozetto.*

Renunciatio Iuris ſub conditione quærendi valet, nec eſt, nec poteſt eſſe donatio. *deciſ.12. num.12. Coccino.*

Renunciatio iuri in ſpe de præſenti, & iuri de futuro ex dicta ſpe de præſenti, regulariter non valet. *deciſ.323. num.45. Coccino.*

Renunciatio Iuris futuri ex cauſa de præſenti regulariter fieri non poteſt. *ibidem num.41.*

Renunciatio, ſeu ceſſio poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum. *ibid. num.90.*

Renunciatio plus operatur, quam ſententia. *ibidem num.11.*

Renunciatio ſi fiat ante acquiſitam hæreditatem, hoc caſu repudiatio, & obuiat principio acquiſitionis, & tunc non eſt donatio, ſaltem vt egeat inſinuatione. *deciſ.320. num.8. Remboldo.*

Renunciatio vtcunque facta, ſufficit vt quis repellatur à petita manutentione. *deciſ.122. num.8. Ghiſilerio.*

per Renunciationem coactam amittitur poſſeſſio, & renuncians debet agere ad reſcindendum, quod eſt ſub illo metu factum ex edicto, Quod metus cauſa. *ibidem num 9.*

Renunciationis extenſio vt impediatur, ſufficit quid minimum. *deciſ.232. num.12. Pirouano.*

Renunciationis materia ſtrictè venit interpretanda. *deciſ.144. num.1. Dunozetto.*

Renunciationis finis, ſeu effectus eſt priuatio. *deciſ.12. num.1. Coccino.*

Renunciationis effectus eſt priuatio illius iuris, quod à ſe quis per renunciationem abdicauit. *dec.323. num.7. Coccino.*

Renunciationis actus ſi ſit poſterior ipſa proteſtatione, dicendum eſt, quod ex eadem renunciatione tanquam proteſtationi contraria, ſublata fuerit proteſtatio. *deciſ.29. num.20. Dunozetto.*

ad Renunciationem iurium pro pupillis competentium, non ſufficit eorum expreſſus conſenſus. *deciſ.80. num.22. Merlino.*

per Renunciationem Iuris quærendi ſolum principio acquiſitionis obuiatur. *deciſ.292. n.20. Panzirolo.*

per Renunciationem Iura ſua, ſi quæ habet renuncians, amittit, & hinc oritur exceptio litis finitæ. *deciſ.92. nu.16 Merlino.*

per Renunciationem amittitur quaſi poſſeſſio. *deciſ.122. num 4. Ghiſilerio.*

per Renunciationem Iuris quærendi eum ſolum obuictur acquiſitioni Iuris, non eſt donatio. *deciſ.12. num.16. Coccino.*

de Renunciatione Beneficij certi quando agitur, eſt neceſſarius cõſenſus expreſſus. *d.80. n.21. Merlino.*

ex Renunciatione ſola facta à filia bonis, & hæreditati maternæ, includuntur bona, quæ ex eadem hæreditate prouenerunt ad filios, & de filijs ad filios tranſeunt. *dec.232. num.5.6. & 8. Pirouano.*

in Renunciatione iuri de futuro, quando requiratur inſinuatio. *deciſ.323. num.43. Coccino.*

in Renunciatione Iuris quærendi fideicommiſſi conditionalis, non poteſt conſiderari læſio. *deciſ.292. num.28. Panzirolo.*

in Renunciatione priuatio nihil reliquit. *deciſ.12. num.1. Coccino.*

in Renunciatione ad effectum læſionis conſiderari debet tempus dictæ renunciationis. *deciſ.292. num.29. Panzirolo.*

in Renunciatione ea tantum veniunt, quæ ſunt expreſſa. *deciſ.144. num.2. Dunozetto.*

in Renunciatione filiarum de bonis paternis, & maternis non veniunt ea, quæ per aditionem ſunt effecta proprium patrimonium fratrum. *deciſ.144. num.4. Dunozetto.*

Renunciationes ſunt ſtrictiſſime interpretandæ. *deciſ.206. num.33. Merlino.*

Renunciationes ſunt ſtrictiſſimi iuris, neque vllo modo ſunt extendendæ, nec ſubintelligendæ perſonæ, quæ ibi ocularitet non leguntur. *deciſ.167. num.21. Merlino.*

in Renunciationibus etiam habet locum l. de his, ff. tranſact. *deciſ.140. num.9. Merlino.*

in Renunciationibus an requiratur inſinuatio. *deciſ.292. num.18. Panzirolo.*

RENVNCIATVM tantum cenſetur, quantum legitur expreſſum, nec poteſt ad alia trahi. *deciſ.232. num.4. Pirouano.*

ad Renunciatum redire abſurdum eſt. *deciſ.323. num.10. Coccino.*

REPETITIO non inducitur per dictionem aduerſatiuam, quando ambæ orationes ſunt de per ſe perfectæ. *dec.168. num.7. Vbaldo.*

RE-

REPLICATIO quando emanat ab eodem fonte, à quo deducitur exceptio rei, quid operetur. *dec.61. num.5. & 9. Pirouano.*

REPRAESALIAE fiunt à Principe, vel cum Principis auctoritate. *deciſ.24. nu. 8. Ghiſilerio.*

REPRAESENTATIO.

Repræſentatio id operatur, vt filius aſſumat gradum ſuccedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia. *deciſ. 180. num.3. Merlino.*

Repræſentatio non datur, quando minime agitur de ſucceſſione patrui qui eſt in tertio gradu, ſed de ſuccedendo conſobrino, qui eſt in quarto gradu. *deciſ.48. num. 20. Ghiſilerio.*

Repræſentationis ius admittitur ſemper in hæreditate aſcendentis, quocunque modo illa ex diſpoſitione legis, aut hominis deferatur. *deciſ.5. num.29. Veroſpio.*

Repræſentationis ius in tranſuerſalibus non porrigitur ad vlteriorem gradum á tertio. *deciſ.349.num. 27. Veroſpio.*

Repræſentationis ius, ſuper quo ſit fundatum. *dec.5. nu.20. Veroſpio.*

Repræſentationis ius, quibus tantum ſit conceſſum. *deciſ. 279. nu.5. & 6. Motmanno.*

Repræſentationis ius inter collaterales non egreditur gradum fratrum, & ſororum. *deciſ.48.num.28. Ghiſilerio.*

Repræſentationis effectus eſt, vt dum filius perſonam patris ingreditur, ex eiuſdem quoque perſona ſuccedere videatur, vt præſeruetur gradus, & non corrumpatur. *deciſ.5.num.23. Veroſpio.*

Repræſentationis ius inter collaterales duntaxat habet locum quando agitur de ſucceſſione patrui, & propterea nõ debet ad alios gradus extendi. *deciſ. 48. num.17. Ghiſilerio.*

REPVDIANS ius ſibi delatum, fingitur illud nunquam habuiſſe. *deciſ.323. num.34. Coccino.*

Repudiantis reſpectu, res nunquam dicitur acquiſita. *ibidem num.35.*

REPVDIARE verbum, refertur ad ius quærẽdum. *ibidem num.22.*

Repudiari dicitur hæreditas, cum abdicatur ipſa adeundi facultas. *ibid. num.24.*

Repudiare is poteſt, qui poteſt adire. *ibid. num.14.*

Repudiari non poteſt ius nondum delatum. *deciſ.12. num.4. Coccino.*

REPVDIATIO.

Repudiatio in iure conſiſtit. *deciſ. 12. num. 9. Coccino.*

Repudiatio infringit, & penitus tollit qualitatem hæreditariam. *deciſ.96.num.2. Merlino.*

poſt Repudiationem, quando quis eſt admiſſus ad præſentandum, non poteſt amplius obijci, quod non ſit patronus. *ibid. num. 12.*

Repudiatio mixta cum donatione indiget inſinuatione. *ibid. num.36.*

Repudiatio hæreditatis intra triennium poteſt reuocari. *deciſ.96. num. 11. Merlino.*

Repudiatio nulla adeſt, ante purificationem conditionis. *deciſ. 12. num.53. Coccino.*

Repudiatio fideicommiſſi facta tempore inhabili, ſcilicet antequam illud fuerit delatum, ſi eius effectus fuerit collatus in tempus habile, ſubſtinetur. *ibid. nu.45.*

Repudiatio mixta cum donatione ex pacto de non petendo operatur, vt renunciatio tranſeat in donationem. *ibid. num.39. & 41.*

Repudiatio conditionalis, ante purificationem conditionis nulla eſt. *deciſ.323. num.19. Coccino.*

Repudiatio hæreditatis, quando eſt facta per pactum, tunc in ea requiritur inſinuatio, & quod alias de iure non requireretur. *ibid. num. 31.*

Repudiatio ſi tranſeat in donationem, ſubiacet ſtatutis de donationibus inſinuandis. *deciſ. 320. n.6. Remboldo.*

Repudiationis natura eſt, vt fiat poſt delatam hæreditatem ante acceptationem. *deciſ.323. num.21. Coccino.*

in Repudiatione non habet locum diſpoſitio l. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. *ibid.num.91.*

Repudiatio iuris quærendi valet, ſi ſit facta parte præſente, quia tunc habet vim pacti. *deciſ.320.num.3. Remboldo.*

Repudiatio, & refutatio pendent ab illa voluntate non acquirendi. *deciſ. 323. num. 58. Coccino.*

Repudiatio iuris nondum delati quando valeat. *deciſ.323. num.16. Coccino.*

Repudiatio facta ad fauorem certæ perſonæ, non eſt donatio, ſi nihil transferatur in eam perſonam, ſed ſolum repudiatur aliquod ius competẽs. *deciſ. 320. num.32. Remboldo.*

Repudiatio fit, quando ius eſt delatum, an ille cui ius delatum eſt, velit acquirere, vel non. *deciſ.323. num. 33. Coccino.*

Repudiatio quando nullo modo ſubiaceat ſtatuto de inſinuãd. &c. & diſpoſitioni d. l. ſi vnquam C. de reuocand. donat. etiamſi eſſet vera, & propria donatio. *deciſ.320. num.41. Remboldo.*

Repudiatio fit de iure iam delato. *deciſ.323.num.13. Coccino.*

Repudiatio tollit facultatem acquirendi, & acceptandi. *ibid. nu.5.*

Repudiatio etſi non poſſit dici priuatio iuris repudiati, tamen dicitur aliquo modo priuatio. *deciſ. 323. num.5. Coccino.*

Repudiatio, quando eſt nulla, eueniente caſu repudians poteſt iterum repudiare, vel adire. *ibidem num.5.*

Repudiatio ſi tranſeat in donationem, in ea intrat diſpoſitio l. ſi vnquam C. de reuocand. donat. *deciſ. 320. num.7. Remboldo.*

Repudiationem iam factam, quis poteſt reuocare, re adhuc integra. *deciſ.96. num.9. Merlino.*

Repudiatio iuris quærendi tenet, quando fit præſente, & acceptante eo, ad cuius fauorem repudiatur. *deciſ.292. num.16. Panzinolo.*

Repudiatio iuris nondum delati facta cum clauſula, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, poſtquam delatum fuerit valet. *ibidem num.14.*

Repudiatio iuris quærendi tenet, quando fit per pactum expreſſum de non petendo. *ibid. num. 17.*

Repudiatio iuris quærendi, facta medio iuramento ſubſtinetur. *ibid.num. 15.*

Repudiatio, ſeu remiſſio fideicommiſſi conditionalis, an ſit donatio ad effectum inſinuationis. *ibidem num.31.*

Repudiatio iuris nondum deluti, & renunciatio iuris quærendi regulariter non valet. *ibid num.* 13.
Repudiatio iuris conditionalis, vel in diem valet, ſi ſit facta cum iuramento. *deciſ.* 320.*n.*2.*Remboldo.*
Repudiatio, ſi non fuit gratuita, nec ſubiacet ſtatuto de inſinuat. &c. nec diſpoſitioni l.ſi vnquam.C.de reuocand.donat. *ibid.num.*12. & 13.
REPVDIATVR tantum id, quod noſtrum eſt, vel nobis delatum, vel acquiſitum eſt de præſenti. *deciſ.*12. *num.*9. *Coccino.*
REPVDIATVM quod eſt ſemel, non amplius reintegratur, *deciſ.*323. *num.*2. *Coccino.*

R E S.

Res iudicata, hoc ſolum expectat, vt executioni demandetur. *deciſ.*69. *n.*3. *Merlino.*
Res iudicata non afficit illos, qui non fuerunt citati. *deciſ.*284.*num.*58. *Coccino.*
Res iudicata non ſolum obſtat ſuper negotio principali, ſed etiam ſuper cauſa, & quando. *deciſ.* 32. *num.*5. & 6. *Coccino.*
de Rei iudicatæ iniuſtitia conſtito, datur reſtitutio in integrum. *deciſ.*1. *num.*1. *Coccino.*
de Re iudicata dicitur conſtare, ob non interpoſitam appellationem intra decem dies datos ad appellandum. *deciſ.*170. *num.*1. *Pirouano.*
poſt Rem iudicatam non poteſt opponi amplius de nullitate primæ, vel ſecundæ ſententiæ confirmatæ. *deciſ.*1. *num.* 13. *Coccino.*
poſt Rem iudicatam non poteſt dari de attentatis commiſſis, appellatione pendente. *deciſ.*75.*num.*6. *Ghiſilerio.*
Quod intellige, ſi in ſpecie non fuerit cauſa ſuper re iudicata, & reuocatione attentatorum, ſecus vero ſi ſpecialiter fuerit commiſſa. *ibidem num.* 7.
Res, quæ eſt in alieno dominio, quis non habet poteſtatem eam hypothecandi. *deciſ.* 135. *num.* 22. *Pirouano.*
Res inter alios acta, non nocet tertio. *deciſ.*51.*nu.*10. *Coccino.*
Res, quando non tranſeat cum ſuo onere. *deciſ.*339. *num.*75. *Merlino.*
Res mea, mihi ſeruire non poteſt. *deciſ.*67. *num.*12. *Coccino.*
Res non ſubſtinetur, quando venit ad caſum, à quo incipere non poteſt. *deciſ.*38.*num.*73.*Dunozetto.*
Res communis mihi ſeruire non poteſt. *deciſ.* 67. *num.* 13. *Coccino.*
Rei loco, quando non ſuccedat pretium. *deciſ.* 77. *num.*32. *Merlino.*
Rem, & pretium, quis ſimul habere non debet. *deciſ.* 135. *num.* 19. *Pirouano.*
in Re aliqua, quando duplex ſignificatio concurrit, illa eſt attendenda, & ſequenda, quæ eſt magis propria. *deciſ.*151. *num.*5. *Pirouano.*
ſuper Re aliena recte non conſtituitur cenſus. *deciſ.*116. *num.*18. *Merlino.*
Res ita fieri debent, ne à ſapientibus redargui poſſint. *deciſ.*95. *num.*4. *Motmanno.*
Res æſtimatæ, quando dantur in dotem ſoluto matrimonio, non redduntur ipſæ res, ſed ipſarum æſtimatio. *deciſ.*52. *num.*2. *Merlino*, & vide ſupra.
Res plures, quando ſunt factæ eodem contextu, cenſetur vnicus actus. *deciſ.*110.*num.*11.*Merlino.*
Rerum exiſtentiæ præſumptio, de præſenti ex eo, quod olim exiſterent apud eamdem perſonam, non procedit in mobilibus. *deciſ.* 97. *num.* 9. *Motmanno*, & limita *vt num.*10.
inter Res diuinas, & humanas faciendum eſt diſcrimen, & rebus diuinis competens prærogatiua, cæleſti fauore, conſeruanda eſt. *deciſ.*339.*num.*32. *Merlino.*
de Rebus futuris, quæ nondum nobis delata ſunt, renunciatur, vel paciſcitur quoquo modo. *deciſ.*12. *num.* 10. *Coccino.*
in Rebus his, quæ ab animo, & voluntate mandatis pendent, ſola reuocatio mandati abſque ſcientia, vel intimatione impedit effectum mandati. *deciſ.* 130. *n.*14. *Queipo.*
in Rebus ſuis, quando quis non habet auctoritatem, eam certe non poterit præſtare in rebus alienis. *deciſ.*81. *num.*12. *Merlino.*

R E S C R I P T V M.

Reſcriptum verificatione non eget ſtantibus geminatis confeſſionibus, & in eo vtraq; pars eſt ſupplicans. *deciſ.*20.*nu.*16. *Ghiſilerio.*
Reſcriptum corruit ſtante obreptione. *dec.*332. *n.*7. *Ghiſilerio.*
Reſcripta Papæ non capiunt perſonas non expreſſas. *deciſ.* 200. *num.*5. *Dunozetto.*
Reſcripta ſimpliciter emanata non operantur in præiudicium tertij. *deciſ.*132. *num.*9 *Ghiſilerio.*

R E S E R V A T I O.

Reſeruatio dicitur notoria, ex reſignatione beneficij in manibus Papæ. *deciſ.*100. *n.*6. *Motmanno.*
Reſeruatio directi dominij an repugnet naturæ locationis. *deciſ.*14.*n.*28. *Ghiſilerio.*
Reſeruatio cap.2. de præben. multò fortiùs procedit in loco ipſius Curiæ. *deciſ.*28.*nu.*11 *Veroſpio.*
Reſeruatio vacationis apud Sedem, non requirit qualitatem Curialitatis in defuncto, & hæc eſt firma, & perpetuò conſtans opinio Rotæ. *deciſ.* 28. *num.*18. *Veroſpio.*
Quod non intellige, quando agitur de Beneficijs ſitis in loco Curiæ. *ibidem num.*19.
Reſeruatio, & exceptio vnius caſus operatur comprehenſionem aliorum caſuum. *deciſ.*24. *num.*1. *Ghiſilerio.*
Reſeruationis ex reſignatione iuſtificatio plena reſultat, firmata validitate conſenſus ſemel præſtiti. *deciſ.*100. *nu.*4. *Motmanno.*
ad Reſeruationis effectum, cap. 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam inter Vrbem, & Romanam Curiam de morientibus apud Sedem, niſi in limitationibus ibi poſitis in ſecunda parte. *dec.*150.*n.*8. *Pirouano.*
ex Reſeruationis capite, ſi quis petat immiſsionem tenetur iuſtificare totam gratiam principalem. *dec.*153.*num.*2. *Coccino.*
ad Reſeruationem probandi effectum teſtes de publica voce, & fama probant obitum, quando non agitur cõtra prouiſum ab Ordinario. *deciſ.*92.*n.*3. *Merlino*
ſub Reſeruatione cum ſua qualitate cadunt beneficia. *deciſ.*153.*nu.*6. *Coccino.*
ſub Reſeruatione non cadunt iurapatronatus laicorum. *deciſ.*216.*num.*19. *Pirouano.*
ſub Reſeruatione cadunt dignitates Eccleſiaſticæ, quamuis ſint electiuæ. *dec.*153.*n.*5. *Coccino.*

ſub

ſub Reſeruatione clauſa in corpore Iuris, cadunt beneficia, quæ vacant in Curia. *deciſ.63. num.2. Motmanno.*

ſub Reſeruatione, vt cadat aliquod beneficium, quid ſit probandum. *deciſ.13. num.7. Merlino.*

ſub Reſeruatione cadunt beneficia cum ſua cauſa. *deciſ.183. num.7. Coccino.*

ſub Reſeruatione, vt cadant beneficia, quid ſit inſpiciendum. *deciſ. 245. nu.9. Pirouano.*

ſuper Reſeruatione fundantur in totum Breuia, de capienda poſſeſſione nomine Cameræ. *deciſ.71. num.3. Vbaldo.*

Reſeruationes Apoſtolicæ non capiunt beneficia, ſeu Officia Clauſtralia, & manualia, ad nutum ſuperioris amouibilia. *dec.245. nu.3. & 10. Pirouano.*

Reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel eius augmenti, excipiuntur à regula reuocatoria vnionum. *dec. 109. num.15. Ghiſilerio.*

ſub Reſeruationibus Apoſtolicis non cadunt beneficia patrimonialia Laicorum. *deciſ.287. num.4. Pirouano.*

Reſeruatum ſufficit quod ſit beneficium, ad validitatem ſubrogationis gratioſæ. *deciſ.71. num.11. Vbaldo.*

Reſeruata ſunt beneficia venientium ad Curiam, & recedentium ab ea, & decedentium intra duas dietas, & hoc abſque vlla diſtinctione perſonarũ, & negotiorum *deciſ.150. num.2. & 3. Pirouano.*

RESIGNANS.

Reſignans beneficium, ſi non eeciderit à iure ſuo, neque reſignatario fuerit nullum ius quæſitum, dubitari non poteſt, quin per obitum eiuſdem reſignantis vera inducta fuerit vacatio. *deciſ. 92. num 15. Merlino.*

à Reſignantis voluntate pendet beneficij reſignatio, ſiue ſit ſimplex, ſiue ex cauſa permutationis. *deciſ.130. num.17. Queipo.*

per Reſignantis mortẽ non vacat beneficium, ſi ille viuens iam ad fauorem alterius reſignauerit. *dec. 92. num.12. Merlino.*

Reſignanti beneficium, quando dicatur ſublata penitus facultas pœnitendi. *deciſ. 82. num. 14. Motmanno.*

à Reſignante beneficium ius non dicitur abdicatum, ſi reſignatio non fuit effectuata. *deciſ.92. num.3. Merlino.*

ad Reſignandum ſi ſit datum mandatum, an poſſit reuocari. *dec.130. num.1. Queipo.*

RESIGNATARIVS.

Reſignatarius manens in poſſeſſione per triennium, non eſt amplius locus oppoſitioni alicuius defectus. *dec.213. num.17. Ghiſilerio.*

Reſignatarius, quod poſſederit beneficium reſignatum, ex quibus ſatis ſuperque probetur. *dec. 63. num.5. Motmanno.*

Reſignatario non licet, quod reſignanti non licebat. *dec.186. num.18. Ghiſilerio.*

RESIGNATIO.

Reſignatio beneficij, ſi ſit nulla, iſta nullitas, quando incontinenti probatur, eſt apta impedire immiſſionem. *deciſ.27. num.8. Dunozetto.*

Reſignatio corruit, ſi formã præſcriptam in reſignãdo, procurator non ſeruauerit. *deciſ.82. num.1. Motmanno.*

Reſignatio iuriſpatronatus facta ſine conſenſu patroni, habet ſtatum implicitum validitatis. *deciſ. 186. num.6. Ghiſilerio.*

Ita vt ſi ipſe illam ſciat, & taceat, valida maneat, & firma. *ibidem num.6.*

Reſignatio, vt inducatur ex ratificatione, requiritur auctoritas Papæ. *dec.82. num.18. Motmanno.*

Reſignatio eſt ſpontanea dimiſſio iuris proprij. *dec.130. num.18. Queipo.*

Reſignatio indicat beneficium eſſe conferibile. *deciſ. 13. num.11. Merlino.*

Reſignatio facta à Procuratore non ſeruata forma mandati, ſi reſignans eam ratificauerit, poſt ſubſecutam ratificationem prout ex tunc ſuum ſortitur effectum. *deciſ. 82. num. 12. Motmannno.*

Reſignatio beneficij, quando eſt nulla, iſta nullitas, ſi incontinenti probetur, eſt apta impedire immiſſionem. *deciſ.27. num.8. Dunozatto.*

Reſignatio beneficij, quando ſortita fuit ſuum effectum, omne ius dicitur abdicatum à reſignante, ita vt nihil dicatur apud ipſum remanſiſſe, quod poſſit vacare per eius obitum. *deciſ.65. num.10. Motmanno.*

Reſignationis ratificatio facta per tertium, abſque mandato ad conſentiendum, non admittitur. *deciſ. 82 num. 17. Motmanno.*

Reſignationis beneficij publicatio bene dicitur intra terminum requiſitum, data eius prorogatione. *deciſ.63. num.12. Motmanno.*

Reſignationis gratia, quando fuit expedita in forma Dignum, per eam datur ſolum mandatum de prouidendo, quatenus reſignatarius reperiatur idoneus. *deciſ. 92. num.13. Merlino.*

Et nullum tribuitur reſignatario ius in re, nec à reſignante ius primæuum abdicitur, niſi poſtquam gratia mediante collatione facta reſignatario, fuerit executioni demandata. *ibid. num. 14.*

ex Reſignationis nullitate infertur ad nullitatem penſionis. *deciſ.213. num. 11. Ghiſilerio.*

Reſignatione beneficij ſtante in manibus Papæ, dicitur dictum beneficium reſeruatum. *deciſ.63. nu.1. Motmanno.*

de Reſignatione qui dat, tenetur docere de reſignatione valida, & publicata *deciſ 289. n.23. Coccino.*

ex Reſignatione facta in manibus Papæ, reſultat vacatio beneficij in Curia, quæ cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris. *deciſ. 63. nu.2. Motmanno.*

ex Reſignatione beneficij facta in manibus Papæ, reſultat vacatio in Curia. *deciſ.100. n.5. Motmanno.*

Reſignationes de Eccleſijs receptitijs factæ in manibus Papæ, quando ſubſtineantur. *deciſ. 27. num.6. Dunozetto.*

in Reſignationibus beneficiorum non habet locum ratificatio. *deciſ.82. num.15. Motmanno.*

RESTITVTIO.

Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione. *deciſ. 87. num.1. Vbaldo.*

Reſtitutio in integrum ſi poſt lapſum quadrienij petatur, non debet dari, etiam prætextu læſionis. *deciſ.284. num.49. Coccino.*

Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione. *deciſ. 170. num.2. Pirouano.*

Reſtitutio in integrum, vt obtineatur aduerſus ſenten-

ten-

Digitized by Google

tentiam, ſufficit vt doceatur de eius nullitate, & iniuſtitia, etiamſi non ſit notoria. *deciſ.343. nu.1. Ghiſilerio.*

Reſtitutio in integrum non datur, quando non conſtat de læſione. *deciſ.21. num.2. Coccino.*

Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ, & probabilis ignorantiæ concedi ſolet. *dec.59.n.9. Dunozetto.*

Reſtitutio in integrum non denegatur vbicunque adeſt nullitas, vel iniuſtitia. *dec.40.n.1. Ghiſilerio.*

Reſtitutio in integrum ſi alicui competebat, & tacuerit per quadriennium, amplius non auditur. *deciſ.360. num.12. Pirouano.*

Reſtitutio in integrum, conſtito de iniuſtitia rei iudicatæ, tunc multo magis detur ſi conſtat, quod ſententia ſit etiam nulla ex defectu mandati procurationis. *deciſ.1. num.2. Coccino.*

Reſtitutio in integrum vbicunque datur ex clauſula generali, ob aliquam iuſtam cauſam, quadrienniũ ab initio non currit. *deciſ.360. num.14. Pirouano.*

Et ratio eſt, quia alias eſſet dare reſtitutionem ad reſtitutionem obtinendam. *ibid. num.14*

Reſtitutio in integrum etiam poſt quadriennium cõceditur, ſi de enormiſſima læſione conſtet, cum hoc caſu habenda ſit ratio, non ad rem, de qua agitur, ſed ad totam patrimonij ſubſtantiam. *deciſ.284. num.50. 51. 52. & 53. Coccino.*

Reſtitutio non datur ſine læſione. *deciſ.69. num.9. Merlino.*

Reſtitutio rei habitæ vigore Saluiani antequam fiat à creditore, debet ſibi ſatisfacere vſque ad obolũ. *deciſ.8. num.16. Queipo.*

Reſtitutio in integrum datur conſtito de iniuſtitia rei iudicatæ. *deciſ.1. num.1. Coccino.*

Reſtitutio dotis ſemper eſt conſecutiua ad cauſam ſeparationis Thori. *deciſ.277. nu.37. Pirouano.*

Reſtitutio vxoris non eſt facienda viro, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem. *dec.155. num.39. Coccino.*

Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt læſio. *deciſ.66. num.1. Motmanno.*

Reſtitutionis in integrum beneficium perdit minor, ſi iuret ſe eſſe maiorem, & hoc in pœnam mendacij. *deciſ.293. num.25. Motmanno.*

Reſtitutionis beneficium datur, quando de læſione conſtat. *deciſ.185. num.1. Motmanno.*

Reſtitutionis in integrum cauſæ ſemper ceſſant, quãdo ſententia eſt iuſta, & valida. *deciſ.170. num.2. Pirouano.*

Reſtitutioni in integrum non eſt locus, quando clara eſt validitas, & iuſtitia ſententiæ. *deciſ. 178. num.2. Coccino.*

Reſtitutioni in integrum vt ſit locus, requiritur, vt de iniuſtitia ſententiæ, & læſione plenè conſtet. *deciſ.66. n.7 Motmanno.*

Reſtitutionem in integrum petens, cum in hoc ille, qui petit ſit actor, propterea ipſe tenetur probare hanc ſuam intentionem, ſcilicet ex qua cauſa ei competat reſtitutio in integrum. *deciſ. 1. num.5. Coccino.*

Reſtitutionem in integrum petens aduerſus rem iudicatam, vt audiatur debet docere de fumo iniuſtitiæ rei iudicatæ. *ibidem num.3.*

Et iſta eſt communis opinio. *ibidem num. 4.*

ad Reſtitutionem in integrum petendam quadriennium eſt vtile, & ideo non incipit currere, niſi à die, quo repertę ſunt ſcripturæ, ex quibus, quis ſcire potuit ius ſibi competere. *deciſ.284. num. 56. Coccino.*

circa Reſtitutionem dotis, nempe modum, & tempus, debet attendi ius commune: circa vero acquiſitionem, & quantitatem lucri dotalis attenduntur ſtatuta locorum. *deciſ.250. num. 22. Merlino.*

ad Reſtitutionem nullatenus creditor pulſari poteſt, ſi pecuniam ſibi debitam in extinctionem ſui crediti receperit, illamq; bona fide conſumpſerit, & quod ſuum eſt conſecutus fuit. *dec.77. num.31. Merlino.*

in Reſtitutione aduerſus rem iudicatam ad effectum audientiæ, ſufficit docere de bono iure, etiam ſemiplene. *dec.105. nu. 9. Queipo.*

Immo ſufficit conſtare de bono fumo cauſæ, vel etiam læſionis fumus ſatis eſt. *ibidem num.10.*

in Reſtitutione in integrum, quando ſuprema Tribunalia non attendant lapſum quadriennij. *dec.284. num.55. Coccino.*

in Reſtitutione in integrum Rota qualiter procedat. *deciſ.275. nu.1. Coccino.*

RESTITVERE id ſolum tenetur heres grauatus, quod inuenit in fideicommiſſo. *deciſ. 88. num.27. Coccino.*

RESTRICTIONEM non recipiunt verba vniuerſalia, & indefinita. *dec.246. num.3. Merlino.*

RETENTIO aut immiſſio impediri non poteſt per actionem perſonalem. *deciſ. 5. num. 4 Veroſpio.*

Retentio rei melioratæ poſſeſſori datur, donec ſoluantur melioramenta. *deciſ.270. nu.12. Veroſpio.*

RETROTRACTIO.

Retrotractio fit reſpectu hypothecæ. *deciſ.174. num. 36. Merlino.*

Retrotractio impeditur, quæ non fit in præiudicium iuris tertio quæſiti. *ibidem num. 28.*

Retrotractio quoad hypothecam fit, etiam in præiudicium tertij, ad cuius fauorem facta eſſet alia diſpoſitio. *ibidem nu.37.*

Retrotractio nunquam fit, quoad dominium. *ibidem num. 29.*

REVOCARE quis poteſt repudiationem iam factam re adhuc integra. *deciſ.96. num. 9. Merlino.*

Reuocari an poſſit donatio conditionalis. *deciſ. 174. num.6. Merlino.*

REVOCATA non cenſetur iuriſdictio alicui data, donec ipſe reuocationis cognitionem, & ſcientiam habuerit. *dec.130. num. 5. Queipo.*

REVOCATIO.

Reuocatio vnionum, vt impediatur, ſufficit gratiam eſſe in parte effectuatam. *dec.109. nu.1. Ghiſilerio.*

Reuocatio expreſſa mandati non intimata non releuat. *dec.130. nu.4. Queipo.*

Reuocatio expreſſa cuiuſlibet mandati ad negocia, ante intimationem, vel ſcientiã non ſortitur effectum. *ibidem num.8.*

REVOCATORIIS regulis vnionum, non ſubiacent ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria. *deciſ. 109. num. 17. Ghiſilerio.*

REVS.

Reus in ſua exceptione eſt actor. *deciſ.164. num.28. Coccino.*

Reus eſt actor in ſua exceptione, & actor poſtquam fundauit intentionem ſuam, non tenetur probare

id

id quod eſt de exceptione rei. *deciſ.229. num. 32. Merlino*.
Reo maiorem incutit timorem maieſtas Iudicis vel Officialis, quam creditor. *deciſ. 26. num. 14. Merlino*.
in Reo etiam,& poſſeſſore ſola præſumptio non transfert onus probandi in aduerſarium. *deciſ.37.nu.6. Pirouano*.
in Reo erga creditorem nulla poteſt conſiderari reuerentia, prout datur erga Iudicem, & Superiorem ſuum. *deciſ.26. num.15. Merlino*.
Rei plures debendi quando adſunt, tunc vno ſoluente liberantur cęteri alij. *deciſ. 41. num. 8. Merlino*.
Rei plures debendi, & correi, qui dicantur. *ibidem num. 5*.
Rei debendi, & fideiuſſores differunt inter ſe, nam illi tenentur inſolidum, hi autem principaliter. *ibidem num.7*.
ROMAE ſeruatur Ius Ciuile, & rigor attento Statuto Ciuitatis cap.42. lib. 1. *deciſ. 214. num. 11. Pirouano*.
Romana Ciuitas olim ſuos Ciues virgarum contumelijs, atque opprobrijs eximebat. *deciſ. 155. num.32. Coccino*.
Romana Curia, & Sedes Apoſtolica idem eſt. *deciſ. 150. nu.7. Pirouano*.
Romanorum ſtatuentium partes non ſunt conſulere exteris agnationibus. *dec.68. num.7. Merlino*.
inter Romanos Ciues, & incolas ſeruandum eſt Ius Ciuile. *deciſ.58. nu.2. & 27. Coccino*.

R O T A.

Rota concedit remiſſoriam ſuper articulis eiſdem, ſuper quibus teſtes fuerunt examinati quando continent materias magis explicitè ſpecificatas,& diſtinctas. *deciſ. 266. num. 13. Coccino*. declara. *num. 14*.
Rota nunquam exequitur ſententias neque laudanisi conſtito de Iuſtitia. *deciſ.159. nu.15.Coccino*.
Rota ſeruat quod quando aliquid iubet darin diem, quod detur in cauſam declarandam per Rotam. *deciſ.280. num.6. Coccino*.
Rota in reſtitutione in integrum qualiter procedat. *deciſ.275. num.1. Coccino*.
Rota concedens manutentionem in poſſeſſione bonorum,attento ſtylo, non extenſa deciſione, cauſa non poteſt proponi ſuper immiſſione. *deciſ. 301. nu.19. Ghiſilerio*.
Rota quando admittat, & quando ſecus, exceptionē diligentiarum. *deciſ.268. num.9. Pirouano*.
Rota poſtquam intimauit exequutoriales, & lapſum eſt tempus ad parendum, ſi pars non pareat, incurrit ex communicationem, & proceditur ad declaratoriam abſque intimatione. *deciſ. 313. num. 14. Panzirolo*.
Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium niſi cognita earum iuſtitia, & validitate. *deciſ.69. num 4. Merlino*.
Rota ſolet deferre Mercatorum iudicio in articulis mercaturæ. *deciſ.229 num.4. Merlino*.
Rota ſolet denegare remiſſoriam, quando materia ſapit delictum. *deciſ.18.num.4. Queſpo*.
in Rota quod aliquid ita deciſum fuit,non conceditur remiſſoria ad id probandum,cum hoc probari poſſit per exhibitionum deciſionum Rotalium. *ibidem num.10*.
Rota in liquidatione fructuum paſſim ſolet amplecti medium. *deciſ.300. num. 12. Pirouano*.
Rota retrahi ſolet à conceſſione remiſſoriæ ob ſuſpicionem calumniæ. *deciſ.142. num.9. Motmanno*.
in Rota etiam ſeruatur Statut. lib.1.cap.180. de duabus conformibus. *deciſ.292. nu.4. Panzirolo*.
Rota non ſolet, maxime extra Montes, & extra Statum Eccleſiaſticum relaxare mandatum, ſed tantum relaxat executoriales, quibus ſi pars non pareat, procedit ad cenſurarum relaxationem. *deciſ. 313. num.13. Panzirolo*.
Rotæ Auditores vnum faciunt Tribunal, & commiſſiones deferuntur pro ſimplici diſtributione cauſarum. *deciſ.91. nu.37. Vbaldo*.
Rotæ omnes Auditores faciunt vnum corpus,& vnus dicitur alterius ſubrogatus. *deciſ.8. nu.4. Queſpo*.
Rotæ authoritas, & conſeſſio partis ſufficiunt ad ſuſtinendum iudicium, & ad excuſandas partes, cur potius coram vno Auditore, quam coram altero, proſecuta fuerit lis. *deciſ.85. num. 12. Vbaldo*.
inter Rotæ Auditores ad effectum præuentionis, attenditur commiſſionis præſentatio,non autem citatio. *deciſ.289. num. 1. Coccino*.
in Rota ſeruatur ad præuentionis effectum commiſſionis præſentatio. *ibidem num. 2*.
in Rota tota iuriſdictio eſt Papæ. *deciſ. 91. num. 36. Vbaldo*.

S

SACERDOS.

SAcerdotes, & eorum agros Ioſeph Prorex Pharaonis in primæua libertate dimiſit,& etiam eos à Rege traditos,quamuis reliquos totius populi ſeruituti Regis ſubegerit. *deciſ.339. num.12. & 13. Merlino*.
SACRAMENTORVM omnium indiſtincta adminiſtratio pertinet ad Eccleſiam Cathedralem. *deciſ. 177. num.7. Motmanno*.
SACRIFICIORVM multitudine DEVS non propitiatur. *deciſ.6. nu.12. Veroſpio*.
in SACRIS conſtitutus quis non præſumitur, niſi probetur, cum ſit quid facti. *deciſ. 27. num. 12. Dunozetto*.

SÆVITIA.

Sæuitia viri erga vxorem, ex quibus ſufficienter ad Thori ſeparationem probetur. *deciſ. 239. num. 4. Pirouano*.
Sæuitia magna, ingenuo prorſus corpore indigna arbitratur eſſe. *deciſ.155. num.19. Coccino*.
Sæuitia leuis, & modica permiſſa eſt marito ex cauſa ad vxoris emendationem. *ibidem num.4*.
Sæuitia, quæ ſit ſufficiens ad Thori ſeparacionem. *dec.239. nu.7. Pirouano*.
Sæuitia mariti contra vxorem ad effectum ſeparationis Thori debet eſſe magna,& talis,ex qua probabiliter mortis periculum timeatur. *dec. 324. num. 25. Remboldo*.
Sæuitia mariti erga vxorem non inducitur ex vnico actu. *deciſ.324. num.7. Remboldo*.
Sæuitia præterita, ad hoc vt ſuffragetur ad effectum ſepa-

Et hoc procedit, ſiue ab vno, ſiue à pluribus producantur. *ibidem.*

Scripturarum exiſtentiæ negatiua, quæ emanarunt ante annum 1527. ex adhibitis diligentijs non probatur propter Vrbis excidium, ſeu deprędationem, quæ contigit de d. anno. *deciſ. 241. nu. 4. Pirouano.*

de Scripturæ probatione non eſt amplius quærendũ, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abunde fuerunt diſcuſſæ. *deciſ. 242. nu. 11. Motmanno.*

ex Scripturarum coniunctione declaratur facti veritas. *deciſ. 218. num. 33. Pirouano.*

Scripturis antiquitas non ſuffragatur, dum vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparẽt. *deciſ. 224. num. 19. Merlino.*

Scripturis, ſi agatur de re antiqua, plus fidei eſt eis adhibenda, quam teſtibus. *dec. 322. n. 12. Merlino.*

Scripturis magis eſt ſtandum, quam teſtibus. *deciſ. 32. num. 4. Coccino.*

Scripturas aliquas producens fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera. *deciſ. 88. num. 20. Coccino.* quod procedit etiam in productione facta à procuratore. *ibidem num. 21.*

ad Scripturas compulſandas, vt cõpulſor rectè procedat, ſufficit quod adimpleat formam ſibi præſcriptam. *deciſ. 76. num. 11. Ghiſilerio.*

ad Scripturas tantum non ſunt coanguſtandæ probationes. *deciſ. 70. n. 6. Merlino.*

ex Scripturis etiam informibus deſumuntur adminicula probationum *deciſ. 244. num. 10. Dunozetto.*

in Scripturis compulſatis ſunt deſignandæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus. *deciſ. 76. num. 29. Ghiſilerio.*

Scripturis magis ſtandum eſt, quam teſtibus. *deciſ. 328. num. 11. Dunozetto.*

S E C R E T A R I I.

Secretarij Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorum reſignatorum. *deciſ. 77. num. 34. Merlino.*

Et quidem ex propria culpa, & maleficio cõtraueniendo diſpoſitioni legis. *ibid. num 35.*

Hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum, non poſſunt reportare ceſſionem tranſlatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi. *ibid. nu. 36.*

Secretarij locorum Montium annotationi, eſt fides adhibenda. *deciſ. 129. num. 9. Motmanno.*

Secretarij Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœnæ eis impoſitę à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ. *dec. 77. nu. 39. Merlino.*

SEDES Apoſtolica, & Romana Curia idem eſt. *deciſ. 150. num. 7. Pirouano.*

in SENATORE Vrbis amplius non conſeruatur dignitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actus. *deciſ. 221. num. 24. Panzirolo.*

SENSVS ab actu ex quibus verbis remoueatur. *deciſ. 277. num. 26. Pirouano.*

S E N T E N T I A.

Sententia contra ſententiam lata eſt valida, etiam contraria non reuocata, ſi de eius iniuſtitia appareat ex actis. *deciſ. 264. num. 2. & 3. Dunozetto.*

Sententia operatur, vt omnia retrotrahantur vſque ab initio. *deciſ. 280. nu. 8. Coccino.*

Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata. *deciſ. 264. num. 1. Dunozetto.*

Sententia iniuſta eſt reuocanda. *deciſ. 267. num. 13. Pirouano.*

Sententia quando eſt lata, & appellatio non fuit interpoſita, ſiue verſemur circa rectitudinem facti, ſiue proceſſus, ſemper præſumitur pro Iudice. *deciſ. 170. num. 8. Pirouano.*

Sententia habet ſtatum rei iudicatæ propter effectũ ſubſequutum. *dec. 267. num. 12. Pirouano.*

in Sententia lata in iudicio poſſeſſorio verba quando non dicantur continere mixturam. *deciſ. 305. n. 12. Buccabella.*

Sententia lata non vocatis, nec citatis intereſſe habentibus, eis non nocet. *deciſ. 11. n. 28. Ghiſilerio.*

Sententia lata in vno iudicio impedit ingreſſum de ordinario iudicio ad executiuum. *deciſ. 161. n. 12. Pirouano.*

Sententia eſt actus à conſenſu inuito pendens. *deciſ. 323. num. 11. Coccino.*

Sententia poſterior lata contra priorem, à vitio nullitatis defendi non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel ſaltim reuocatione prioris. *deciſ. 119. num. 1. Motmanno.*

Sententia vt condemnet ad fructus, quid requiratur. *deciſ. 167. nu. 24. Merlino.*

Sententia lata contra id, quod teſtator diſpoſuit, eſt nulla. *deciſ. 332. num. 5. Ghiſilerio.*

Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, eſt exequenda, ſi conſtet de eius validitate & iuſtitia. *deciſ. 332. num. 4. Ghiſilerio.*

Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt. *ibidem num. 2.*

Sententia tranſit in iudicatum, ſi fatalia non prorogentur. *ibid. nu. 1.*

Sententia Iudicis laici in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda. *deciſ. 47. num. 7. Pirouano.*

Sententia, ex quibus interpretationem recipiat. *dec. 302. num. 8. Motmanno.*

Sententia nulla, & iniuſta nunquam tranſit in iudicatum. *deciſ. 343. num. 2. Ghiſilerio.*

Sententia declaratur ex actis, ad quæ refertur. *deciſ. 14. num. 44. Ghiſilerio.*

Sententia contra ſententiam lata non tenet, niſi prima infirmetur. *deciſ. 305. num. 3. Buccabella.*

Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam. *dec. 11. n. 1. Ghiſilerio.*

Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc locus eſt reſtitutioni. *deciſ. 170. num. 3. Pirouano.*

Sententia eſt nulla, ſi non ſit conformis libello. *deciſ. 278. num. 1. Merlino.*

Sententia lata pro vno, & poſterior lata pro alio, ac ex diuerſa cauſa, ſi poſterior ſit contraria priori, non eget reuocatione. *deciſ. 119. nu. 2. Motmanno.*

Sententia tranſitum facit in rem iudicatam, ob non interpoſitam appellationem intra tempus præfixum. *dec. 178. num. 1. Coccino.*

Sententiæ validitas redditur clara ex reuocatione actorum. *ibid. num. 3.*

Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, pro ea prę-

præſumitur, alio non probato, quod fuerit ritè lata. *deciſ.* 143. *num.* 11. *Pirouano*.

Sententia requiritur vt ſit iniuſta, vel nulla, ad hoc vt non ſit appellationi propter Aegidianam. *deciſ.* 88. *num.* 2. *Coccino*.

Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, nec meretur à Rota executionem. *deciſ.* 11. *num.* 30. *Ghiſilerio*.

Sententia, quando eſt iuſta, & valida, ſemper ceſſant cauſæ reſtitutionis in integrum. *deciſ.* 170. *num.* 2. *Pirouano*.

Sententia non ſubſiſtit, ſi nominatim non præceſſerit citatio ad ſententiam. *dec.* 141. *num.* 1. *Merlino*.

Sententia quando eſt proferenda, requiritur citatio ad hoc ſpecifica, & præciſa, cum agatur de re magni præiudicij. *deciſ.* 141. *num.* 10. *Merlino*.

Sententia ſi ſit nulla ex defectu mãdati procuratoris, tunc multo magis danda eſt reſtitutio in integrũ, conſtito de eius iniuſtitia. *deciſ.* 1. *num.* 2. *Coccino*.

Sententia fauorabilis ab aliquo obtenta, contra eum ceſſat prçſũptio calũniæ. *deciſ.* 70. *n.* 9. *Motmanno*.

Sententia nulla, non debet retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit. *deciſ.* 302. *num.* 6. *Motmanno*.

Sententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti, quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio exhibetur. *ibid. num.* 5.

Sententia eſt nulla, quoad non citatos, & quoad eos, nullos producit effectus. *ibid. num.* 6.

Sententia ſi reuocet commutationem aliquam teſtamentariam, eſt nulla, ſi fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici. *deciſ.* 11. *nu.* 11. *Ghiſilerio*.

Sententia, quæ trãſiuit in iudicatum, habetur pro veritate, & facit ius inter partes. *deciſ.* 60. *num.* 4. *Motmanno*.

Sententia tranſit in iudicatum, ſi pars intra biennium nõ fuerit proſecuta appellatione. *d.* 69 *n.* 2. *Merlino*.

Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt, adeo vt intrare videatur res iudicata. *deciſ.* 11. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis. *dec.* 325. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, operatur, vt ſuper in ea contentis non poſſit amplius moueri controuerſia. *deciſ.* 60 *num.* 3. *Motmanno*.

Sententia lata, quando eſt nulla, vel iniuſta nunquã tranſit in rem iudicatam *deciſ.* 11. *nu* 3. *Ghiſilerio*.

Sententia lata à Iudice carente iuriſdictione non eſt attendenda, & maximè, ſi ab ea ſit appellatum. *deciſ.* 57. *num.* 14 *Merlino*.

Sententia eſt nulla, & iniuſta, quando fuit lata non iuſtificatis, & verificatis narratis in Breui. *deciſ.* 200. *num.* 1. & 2. *Dunozetto*.

Sententia ſi tranſiuit in iudicatum, nullam in contrarium admittit probationem. *deciſ.* 60. *num* 6. *Motmanno*.

Sententia eſt nulla, ſi nominatim citatio ad eam non præceſſerit. *deciſ.* 165. *num.* 18. *Merlino*.

ex Sententiæ iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis in integrũ. *deciſ.* 139. *n.* 1. *Dunozetto*.

Et hoc multo magis procedit, quando conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiamſi non ſit notoria. *ibid. num.* 3.

Et hoc multo magis habet locum in ſupremis Tribunalibus. *ibid. num.* 3.

Sententia, ſi fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper d. cauſa lis fuerit conteſtata, tunc obſtat res iudicata non ſolum ſuper negotio principali, ſed etiam ſuper cauſa. *deciſ.* 32. *num.* 5. *Coccino*.

Licet ſecus eſſet, ſi principaliter pars nõ fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ. *ibid. num.* 6.

Sententia, ſi ſit lata in vim commiſſionis iactationis, & iactationum, &c. ſi reum vocat actorem, non argui debet de aliquo defectu. *deciſ.* 102. *num.* 9. *Vbaldo*.

Quia in hoc iudicio, ille, qui impetrauit commiſſionem, dicitur reus, & altera pars tamquam diffamans dicitur actrix. *ibidem num.* 10.

Sententiæ iuſtitia bene oſtendi poteſt ex pluribus deciſionibus in cauſa factis. *deciſ.* 361. *n.* 3. *Pirouano*.

Sententiæ nullitas ex defectu mandati non obſtat, quando concurrunt diuerſæ præſumptiones, & coniecturæ ad effectum illud præſumendi. *deciſ.* 1. *num.* 12. *Coccino*.

Sententiæ iniuſtitia ex eiſdem actis bene probatur, & ea ſubſiſtente reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam. *dec.* 267. *num.* 1. *Pirouano*.

Sententiæ iuſtæ, & validæ, ſunt confirmandæ. *deciſ.* 361. *num.* 1. *Pirouano*.

Sententiæ duæ conformes habent vim trium, & faciunt rem iudicatam in Vrbe ex diſpoſitione Stat. d. Vrbis lib 1. cap. 180. *deciſ.* 292. *nu.* 3. *Panzirolo*.

Sententiæ publicatio ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio. *deciſ.* 37. *num.* 9. *Pirouano*.

Sententiæ iniuſtæ non attenduntur ad inducendam illorum conformitatem. *deciſ.* 134. *nu.* 2. *Veroſpio*.

Sententiæ nullitas probatur, quando Iudex proceſſit non viſis actis probatorijs. *deciſ.* 170 *num.* 4. & 5. *Pirouano*.

Sententiæ validitas deducitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 174. *num.* 1. *Merlino*.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 189. *num.* 1. *Motmanno*.

Sententiæ duæ dicuntur conformes, ſi ſecunda ſimpliciter confirmet primam. *deciſ.* 292. *num.* 1. *Panzirolo*.

Sententiæ, quando ſunt validæ, & iuſtæ, ſunt confirmandæ. *deciſ.* 7. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Sententiæ validitas, quando ſit clara, & quando eius iuſtitia. *deciſ.* 195. *num.* 1. *Motmanno*.

Inſtrumentum facit rem notoriam. *deciſ.* 195. *nu.* 3. & 4. *Motmanno*.

Libro ſcripto à viro fide digno, & ante motam litem, eſt credendum. *ibidem num.* 5.

Sententiæ duæ conformes habent vim trium. *deciſ.* 11. *num.* 9. *Ghiſilerio*.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 292. *num.* 11. *Panzirolo*.

Sententiæ plures dicuntur inter ſe conformes, quando conueniunt in effectu, & ſubſtantia. *deciſ.* 292. *num.* 2. *Panzirolo*.

Sententiam primam nullam, ſi Iudex confirmet, ipſa etiam ſententia confirmatoria erit nulla. *dec.* 222. *num.* 1. *Panzirolo*.

ſeparationis Thori, requiritur vt actus, ex quibus illa deducitur, ſint plures. *deciſ.* 155. *nu.* 2. *Coccino.*

Item etiam requiritur quod ſit magna, & immoderata. *ibidem num.* 3.

Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur. *ibidem num.* 29.

Sæuitiæ viri in vxorem legitimæ probationes deſumuntur ex circumſtantijs. *deciſ.* 191. *num.* 13. *Coccino.*

ex Sæuitiæ, & iniuriarum cauſis de præterito, oritur odium capitale inter cõiuges. *d.* 155. *n.* 40. *Coccino.*

SALARIVM.

Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſionẽ iuriſdictionis alicuius. *d.* 342. *n.* 5. *Ghiſilerio.*

Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas. *deciſ.* 342. *num.* 6. *Ghiſilerio.*

Sed hoc non procedit in eo, qui nunquã antea operas ſuas locauit, ad hoc vt teneatur probare hoc ſolitum. *ibidem num.* 7.

in Salarij conſtitutione ſolitum eſt attendendum. *deciſ.* 10. *num.* 15. *Ghiſilerio.*

Salaria duo quis tenetur conſequi, ſi duo negotia gerat. *ibidem num.* 13.

SALVIANVM.

Saluianum Interdictum eſt iudicium ordinarium, quãuis ſummarium. *deciſ.* 161. *num.* 10. *Pirouano.*

Saluianum interdictum, quibus probatis intret. *deciſ.* 59. *num.* 1. *Dunozetto.*

Saluianum Interdictum ſpatio decem annorum pręſcribitur. *ibid. num.* 6.

Sed hoc non procedit contra valentem minime agere. *ibid. num.* 7.

Nec quando competit reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ. *ibid. num.* 8.

Saluiani Interdicti extrema conſiſtunt in probatione crediti actoris cum hypotheca, & probatione poſſeſſionis tam eius, ex cuius obligatione agitur, quàm eius, qui conuenitur. *deciſ.* 318. *num.* 2. *Veroſpio.*

Saluiani Interdicti natura, quæ ſit. *deciſ.* 161. *num.* 3. *Pirouano.*

Saluiani vigore in aliqua re quando creditor eſt immiſſus, debet creditum vſque ad obolum ſibi ſatisfacere. *deciſ.* 8. *num.* 16. *Queipo.*

Saluiano Interdicto repugnat quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolum de fructibus illius rei creditor ſibi ſatisfiat. *d.* 161. *n.* 14. *Pirouan.*

in Saluiano Interdicto vltimũ extremum probatur ex ſubſtentatione litis. *deciſ.* 135. *num.* 4. *Pirouano.*

ex Saluiano ſi creditor ſit immiſſus, tenetur rem reſtituere poſtquam ex fructibus fuit ſatisfactus. *dec.* 8. *num.* 15. *Queipo.*

SANGVIS.

Sanguinis iure hęreditas etiam non adita traſmittitur. *deciſ.* 22. *num.* 40. *Merlino.*

Sanguinis puritas bene probari poteſt per famam. *deciſ.* 359. *nu.* 18 *Motmanno.*

Sanguinis puritas in dubio præſumitur. *ibid. nu.* 13.

Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem & famam, iſta probatio vehementer adminiculatur ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione.

Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione. *dec.* 362. *num.* 4. *Coccino.*

Sanguinis puritas poſitiue probatur ex publica voce, & fama. *deciſ.* 362. *num.* 2. *Coccino.*

ad Sanguinis puritatem probandam, multum facit quaſi poſſeſſio puritatis. *d.* 359. *n.* 25. *Motmanno.*

in Sanguinis puritatis quaſi poſſeſſione, quis dicitur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent. *deciſ.* 362. *num.* 5. *Coccino.*

Sanguine purus quilibet ſecundum præſumptionem Iuris cenſetur *ibid. num.* 1.

SATISDARI vbicunque idoneè non poteſt tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quamcunque cautionem. *deciſ.* 193. *num.* 7. *Ghiſilerio.*

SATISDATIO non mutat maleuolum animum. *deciſ.* 155. *num.* 36. *Coccino.*

SCIENTIA.

Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatarum. *dec.* 396. *nu.* 7. & 8. *Veroſpio.*

Scientia proueniens ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quoad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis non autem quoad alia. *deciſ.* 262. *nu.* 3. *Pirouano.*

Scientia certa, & indubitata requiritur ad ratificationem cõtractus nulli. *dec.* 190. *n.* 22. & 23. *Merlino.*

Scientia cum conſiſtat in facto, non præſumitur niſi probetur. *deciſ.* 130. *num.* 25. *Queipo.*

Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in præiudicialibus. *ibid. num.* 26.

Scientia abſque intimatione reuocationis mandati ad reſignandũ non ſuffragatur. *ibid. n.* 20. 23. & 24.

Quod procedit etiam in reuocatione iuriſdictionis. *ibidem num.* 21.

Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione. *deciſ.* 213. *num.* 9. *Ghiſilerio.*

Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi nullitatem citationis. *deciſ.* 124. *num.* 59. *Coccino.*

Scientia certa Principis concedentis quodque de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur. *deciſ.* 129. *num.* 2. *Motmanno.*

Scientia ex quibus præſumatur. *d.* 194. *n.* 15. *Merlino.*

Scientia non probatur niſi conſtet de mandato. *deciſ.* 273. *num.* 9. *Panzirolo.*

Scientia niſi detur eius, quod ratificatur, tunc ratificatio nihil operatur. *dec.* 194. *num.* 14. *Merlino.*

Scientia Papæ debet conſtare, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij. *deciſ.* 57. *num.* 6. *Merlino.* & vide *num.* 8.

Scientia non data, non poteſt cõſiderari acquieſcentia. *deciſ.* 224. *num.* 25. *Merlino.*

Sciẽtia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitię &c. *deciſ.* 229. *nu.* 33. *Merlino.*

Scientia appellationis debet eſſe certa, & plena, itaut æquipollear præſentiæ, & intimationi. *deciſ.* 124. *nu.* 45. *Coccino. Vide in verbo Appellatio.*

Scientia certa requiritur ad Citationis nullitatem ſanandam. *dec.* 124. *num.* 59. *Coccino.*

Scientia ad effectum amittendi id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata. *deciſ.* 360. *num.* 3. *Pirouano.*

Et ad hunc effectum non ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis cum eo, qui veriſimiliter certiorare poterat de negocio &c. *ibid. num.* 4.

Scientiæ, & cauſæ informatio aliunde quam ab ipſo principali ortum habere non præſumitur. *dec.* 187. *num.* 15. *Pirouano.*

Scien-

Scientiã citationis defectuoſæ ſi citatus habuerit, perinde arctat, ac ſi legitime eſſet citatus. *deciſ.56. nn.10. Motmanno.*

Scientia ſtante non eſt opus intimatione. *deciſ.277. num.11. Pirouano.*

de Scientia certa ſi non conſtet, ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus. *deciſ.98. num.28. Merlino.*

ex Scientia citati, ſaluatur citationis nullitas. *deciſ. 124. num.5. & 65. Coccino.*

ex Scientia procuratoris non recte infertur ad ſcientiam principalis. *deciſ.190. nu. 20. Merlino.*

ex Scientia ſola an præſumatur acceptatio in donatione. *deciſ.274. num.4. Motmanno.*

ex Scientia, & commodi perceptione, ratificationis probatio corroboratur. *deciſ.56. num.4. Motmanno*

SCRIBENS.

Scribentis intentionem plenè probant literæ. *deciſ. 10. num.3. Ghiſilerio.*

Scribentis liber, pro eo non probat, & hæc eſt certa concluſio. *deciſ. 1. nn. 7. Coccino.* & vide *num.*8. vbi quando pro eo probet.

contra Scribentem plenè probant literæ miſſiuæ. *deciſ.20. num.19. Ghiſilerio.*

SCRIBERE in cauſa, & informare, ſunt actus extraiudiciales. *deciſ.104. num. 44. Coccino.*

SCRIPTVRA.

Scriptura ſi petatur, vt redigatur in publicam formam, quando Iudex ad hoc concedendum conuincatur. *deciſ.126. num.4. Pirouano.*

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis. *deciſ.118. num.2. Pirouano.*

Scriptura pro intereſſe habente non probat. *deciſ. 148. num.8. Coccino.*

Scriptura aliqua quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit. *deciſ.224. n.15. Merlino.*

Scriptura quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quod remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas. *deciſ.196. nu.8. Merlino.*

Scriptura in vno vera, etiam in alio præſumitur vera. *deciſ.190. num.10. Merlino.*

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta dicatur publica, ſi partes conueniant, & vim publici inſtrumenti habeat. *deciſ.118. nu.3. Pirouano.*

Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi nunquam habita fuerit pro originali. *deciſ.224. nu.23. Merlino.*

Scriptura non requiritur ad contractus perfectionem, niſi hoc ſit conuentum inter partes. *deciſ.199. num.10. Vbaldo.*

Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multò minus eſt attendenda. *deciſ.224. num.16. Merlino.*

Scriptura ſi non ſit in forma probanti non probat, & maximè ſi ſit ſuſpecta de falſo. *deciſ.333. num.7. Dunozetto.*

Scriptura vbi ab vno tantum eſt abſoluenda, ſi diuerſo charactere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem. *deciſ.224. num.14. Merlino.*

Scriptura in qua continetur aliqua enunciatiua, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit exactam probationem. *deciſ. 18. num. 8. Queipo.*

Scriptura perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit. *deciſ.51. num.5. Coccino.*

Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato. *deciſ.328. num.2. Dunozetto.*

Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia. *deciſ.224. num.22. Merlino.*

Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere. *dec.97. n.8. Motmanno.*

Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere. *deciſ.184. num.11. Coccino.*

Scripturæ formalis extractio, quando non requiratur. *deciſ.260. num.16. Motmanno.*

Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimum augeatur. *deciſ.184. num.13. 14. & 15. Coccino.*

Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione Notarij, qui illam extraxit. *deciſ.18. num. 7. Queipo.*

Scripturæ productio facta ab aliquo, ei, & non tertio debet præiudicare. *deciſ.14. num.41. Ghiſilerio.*

per Scripturæ ſubſcriptionem approbatur omnia, & ſingula in eo contenta. *deciſ 328. num. 6. Dunozetto.*

Scripturæ preciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt. *deciſ.23. num* 10. *Pirouano.*

Scripturæ magis fides adhibetur, quam teſti. *deciſ. 170. num.20. Pirouano.*

Scripturam non propriam, ſed alienam producens, non ſibi præiudicat. *deciſ.104. nu.32. Coccino.*

in Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta contenta, vt dicantur probata, quid ſufficiat. *deciſ. 118. nu.4. Pirouano.*

in Scriptura eadem, ſi plures ſint obligati, intelligũtur obligati ſinguli pro virili. *deciſ.79. num. 14. Queipo,* & vt dicantur obligati inſolidum, quid requiratur. *ibid. num.* 15.

in Scriptura qualibet, clauſula antecedens debet explicari per ſequentem. *deciſ.79. nu.7. Queipo.*

Scripturæ etiam informi partes poſſunt de communi conſenſu dare robur. *deciſ.184. num.44. Coccino*

Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de probando re antiqua. *deciſ.142. nu.1. Motmanno.*

Scripturæ priuatæ ſi contineat inueriſimilia, non eſt credendum. *deciſ.336. num.1. Motmanno.*

Scripturæ, & informationes in cauſa vt plurimum non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mãdatum ad cauſam. *deciſ.104. num.45. Coccino.*

Scripturæ plures quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuique ſtatur in ſuis terminis. *deciſ.205. num.12. Pirouano.*

Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur. *deciſ.91. num.6. Vbaldo.*

Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur. *deciſ. 120. nu.23. Coccino.*

Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione. *deciſ. 105. num. 3. Queipo.*

Scripturæ, quando ſunt ſunt ſimplices, & emanarũt à perſonis ſuſpectis non faciunt fidem. *deciſ.142. num.10. Motmanno.*

Scripturæ, quando ſunt diuerſæ, fidem ad inuicem ſibi derogant. *deciſ. 205. num. 11. Pirouano.*

Et hoc

ſeparationis Thori, requiritur vt actus, ex quibus illa deducitur, ſint plures. *deciſ.* 155. *nu.* 2. *Coccino.*
Item etiam requiritur quod ſit magna, & immoderata. *ibidem num.* 3.
Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur. *ibidem num.* 29.
Sæuitiæ viri in vxorem legitimæ probationes deſumuntur ex circumſtantijs. *deciſ.* 191. *num.* 13. *Coccino.*
ex Sæuitiæ, & iniuriarum cauſis de præterito, oritur odium capitale inter coiuges. *d.* 155. *n.* 40. *Coccino.*

SALARIVM.

Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſionē iuriſdictionis alicuius. *d.* 342. *n.* 5. *Ghiſilerio.*
Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas. *deciſ.* 342. *num.* 6. *Ghiſilerio.*
Sed hoc non procedit in eo, qui nunquā antea operas ſuas locauit, ad hoc vt teneatur probare hoc ſolitum. *ibidem num.* 7.
in Salarij conſtitutione ſolitum eſt attendendum. *deciſ.* 10. *num.* 15. *Ghiſilerio.*
Salaria duo quis tenetur conſequi, ſi duo negotia gerat. *ibidem num.* 13.

SALVIANVM.

Saluianum Interdictum eſt iudicium ordinarium, quāuis ſummarium. *deciſ.* 161. *num.* 10. *Pirouano.*
Saluianum interdictum, quibus probatis intret. *deciſ.* 59. *num.* 1. *Dunozetto.*
Saluianum Interdictum ſpatio decem annorum præſcribitur. *ibid. num.* 6.
Sed hoc non procedit contra valentem minime agere. *ibid. num.* 7.
Nec quando competit teſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ. *ibid. num.* 8.
Saluiani Interdicti extrema conſiſtunt in probatione crediti actoris cum hypotheca, & probatione poſſeſſionis tam eius, ex cuius obligatione agitur, quàm eius, qui conuenitur. *deciſ.* 318. *num.* 2. *Verospio.*
Saluiani Interdicti natura, quæ ſit. *deciſ.* 161. *num.* 3. *Pirouano.*
Saluiani vigore in aliqua re quando creditor eſt immiſſus, debet creditum vſque ad obolum ſibi ſatiſfacere. *deciſ.* 8. *num.* 16. *Queipo.*
Saluiano Interdicto repugnat quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolum de fructibus illius rei creditor ſibi ſatisfiat. *d.* 161. *n.* 14. *Pirouan.*
in Saluiano Interdicto vltimū extremum probatur ex ſubſtentatione litis. *deciſ.* 135. *num.* 4. *Pirouano.*
ex Saluiano ſi creditor ſit immiſſus, tenetur rem reſtituere poſtquam ex fructibus fuit ſatisfactus. *dec.* 8. *num.* 15. *Queipo.*

SANGVIS.

Sanguinis iure hæreditas etiam non adita traſmittitur. *deciſ.* 22. *num.* 40. *Merlino.*
Sanguinis puritas bene probari poteſt per famam. *deciſ.* 359. *nu.* 18 *Motmanno.*
Sanguinis puritas in dubio præſumitur. *ibid. nu.* 13.
Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem & famam, iſta probatio vehementer adminiculatur ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione.
Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione. *dec.* 362. *num.* 4. *Coccino.*
Sanguinis puritas poſitiue probatur ex publica voce, & fama. *deciſ.* 362. *num.* 2. *Coccino.*
ad Sanguinis puritatem probandam, multum facit quaſi poſſeſſio puritatis. *d.* 359. *n.* 25. *Motmanno.*
in Sanguinis puritatis quaſi poſſeſſione, quis dicitur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent. *deciſ.* 362. *num.* 5. *Coccino.*
Sanguine purus quilibet ſecundum præſumptionem Iuris cenſetur *ibid. num.* 1.
SATISDARI vbicunque idoneè non poteſt tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quamcunque cautionem. *deciſ.* 193. *num.* 7. *Ghiſilerio.*
SATISDATIO non mutat maleuolum animum. *deciſ.* 155. *num.* 36. *Coccino.*

SCIENTIA.

Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatarum. *dec.* 396. *nu.* 7. & 8. *Verospio.*
Scientia prouenieus ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quoad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis non autem quoad alia. *deciſ.* 262. *nu.* 3. *Pirouano.*
Scientia certa, & indubitata requiritur ad ratificationem cōtractus nulli. *dec.* 190. *n.* 22. & 23. *Merlino.*
Scientia cum conſiſtat in facto, non præſumitur niſi probetur. *deciſ.* 130. *num.* 25. *Queipo.*
Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in præiudicialibus. *ibid. num.* 26.
Scientia abſque intimatione reuncationis mandati ad reſignandū non ſuffragatur. *ibid. n.* 20. 23. & 24.
Quod procedit etiam in reuocatinne iuriſdictionis. *ibidem num.* 21.
Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione. *deciſ.* 213. *num.* 9. *Ghiſilerio.*
Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi nullitatem citationis. *deciſ.* 124. *num.* 59. *Coccino.*
Scientia certa Principis concedentis quodque de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur. *deciſ.* 129. *num.* 2. *Motmanno.*
Scientia ex quibus præſumatur. *d.* 194. *n.* 15. *Merlino.*
Scientia non probatur niſi conſtet de mandato. *deciſ.* 273. *num.* 9. *Panzirolo.*
Scientia niſi detur eius, quod ratificatur, tunc ratificatio nihil operatur. *dec.* 194. *num.* 14. *Merlino.*
Scientia Papæ debet conſtare, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij. *deciſ.* 57. *num.* 6. *Merlino.* & vide *num.* 8.
Scientia non data, non poteſt cōſiderari acquieſcentia. *deciſ.* 224. *num.* 25. *Merlino.*
Sciētia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitię &c. *deciſ.* 229. *nu.* 33. *Merlino.*
Scientia appellationis debet eſſe certa, & plena, itaut æquipolleat præſentiæ, & intimationi. *deciſ.* 124. *nu.* 45. *Coccino. Vide in verbo Appellatio.*
Scientia certa requiritur ad Citationis nullitatem ſanandam. *dec.* 124. *num.* 59. *Coccino.*
Scientia ad effectum amittendi id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata. *deciſ.* 360. *num.* 3. *Pirouano.*
Et ad huuc effectum non ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis cum eo, qui veriſimiliter certiorare poterat de negocio &c. *ibid. num.* 4.
Scientiæ, & cauſæ informatio aliunde quam ab ipſo principali ortum habere non præſumitur. *dec.* 187. *num.* 15. *Pirouano.*

Scientiã citationis defectuoſæ ſi citatus habuerit, perinde arctat, ac ſi legitime eſſet citatus. *deciſ.* 56. *nu.* 10. *Motmanno*.

Scientia ſtante non eſt opus intimatione, *deciſ.* 277. *num.* 11. *Pirouano*.

de Scientia certa ſi non conſtet, ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus. *deciſ.* 98. *num.* 28. *Merlino*.

ex Scientia citati, ſaluatur citationis nullitas. *deciſ.* 124. *num.* 5. *&* 65. *Coccino*.

ex Scientia procuratoris non recte infertur ad ſcientiam principalis. *deciſ.* 190. *nu.* 20. *Merlino*.

ex Scientia ſola an præſumatur acceptatio in donatione. *deciſ.* 274. *num.* 4. *Motmanno.*

ex Scientia, & commodi perceptione, ratificationis probatio corroboratur. *deciſ.* 56. *num.* 4. *Motmanno*

SCRIBENS.

Scribentis intentionem plenè probant literæ. *deciſ.* 10. *num.* 3. *Ghiſilerio.*

Scribentis liber, pro eo non probat, & hæc eſt certa concluſio. *deciſ.* 1. *nu.* 7. *Coccino*. & vide *num.* 8. vbi quando pro eo probet.

contra Scribentem plenè probant literæ miſſiuæ. *deciſ.* 20. *num.* 19. *Ghiſilerio*.

SCRIBERE in cauſa, & informare, ſunt actus extraiudiciales. *deciſ.* 104. *num.* 44. *Coccino*.

SCRIPTVRA.

Scriptura ſi petatur, vt redigatur in publicam formam, quando Iudex ad hoc concedendum conuincatur. *deciſ.* 126. *num.* 4. *Pirouano*.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis. *deciſ.* 118. *num.* 2. *Pirouano*.

Scriptura pro intereſſe habente non probat. *deciſ.* 148. *num.* 8. *Coccino*.

Scriptura aliqua quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit. *deciſ.* 224. *n.* 15. *Merlino*.

Scriptura quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quod remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas. *deciſ.* 196. *nu.* 8. *Merlino*.

Scriptura in vno vera, etiam in alio præſumitur vera. *deciſ.* 190. *num.* 10. *Merlino*.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta dicatur publica, ſi partes conueniant, & vim publici inſtrumenti habeat. *deciſ.* 118. *nu.* 3. *Pirouano*.

Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi nunquam habita fuerit pro originali. *deciſ.* 224. *nu.* 23. *Merlino*.

Scriptura non requiritur ad contractus perfectionem, niſi hoc ſit conuentum inter partes. *deciſ.* 199. *num.* 10. *Vbaldo*.

Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multo minus eſt attendenda. *deciſ.* 224. *num.* 16. *Merlino*.

Scriptura ſi non ſit in forma probanti non probat, & maximè ſi ſit ſuſpecta de falſo. *deciſ.* 333. *num.* 7. *Dunozetto*.

Scriptura vbi ab vno tantum eſt abſoluenda, ſi diuerſo charactere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem. *deciſ.* 224. *num.* 14. *Merlino.*

Scriptura in qua continetur aliqua enunciatiua, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit exactam probationem. *deciſ.* 18. *num.* 8 *Queipo*.

Scriptura perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit. *deciſ.* 51. *num.* 5. *Coccino*.

Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato. *deciſ.* 328. *num.* 2. *Dunozetto*.

Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia. *deciſ.* 224. *num.* 22. *Merlino*.

Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere. *dec.* 97. *n.* 8. *Motmanno.*

Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere. *deciſ.* 184. *num.* 11. *Coccino*.

Scripturæ formalis extractio, quando non requiratur. *deciſ.* 260. *num.* 16. *Motmanno*.

Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimum augeatur. *deciſ.* 184. *num.* 13. 14. *&* 15. *Coccino*.

Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione Notarij, qui illam extraxit. *deciſ.* 18. *num.* 7. *Queipo*.

Scripturæ productio facta ab aliquo, ei, & non tertio debet præiudicare. *deciſ.* 14. *num.* 41. *Ghiſilerio*.

per Scripturæ ſubſcriptionem approbãtur omnia, & ſingula in eo contenta. *deciſ* 328. *num.* 6. *Dunozetto*.

Scripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt. *deciſ.* 23. *num* 10. *Pirouano*.

Scripturæ magis fides adhibetur, quam teſti. *deciſ.* 170. *num.* 20. *Pirouano*.

Scripturam non propriam, ſed alienam producens, non ſibi præiudicat. *deciſ.* 104. *nu.* 32. *Coccino.*

in Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta contenta, vt dicantur probata, quid ſufficiat. *deciſ.* 118. *nu.* 4. *Pirouano*.

in Scriptura eadem, ſi plures ſint obligati, intelligũtur obligati ſinguli pro virili. *deciſ.* 79. *num.* 14. *Queipo*, & vt dicantur obligati inſolidum, quid requiratur. *ibid. num.* 15.

in Scriptura qualibet, clauſula antecedens debet explicari per ſequentem. *deciſ.* 79. *nu.* 7. *Queipo*.

Scripturæ etiam informi partes poſſunt de communi conſenſu dare robur. *deciſ.* 184. *num.* 44. *Coccino*

Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de probando re antiqua. *deciſ.* 142. *nu.* 1. *Motmanno.*

Scripturæ priuatæ ſi contineat inueriſimilia, non eſt credendum. *deciſ.* 336. *num.* 1. *Motmanno.*

Scripturæ, & informationes in cauſa vt plurimum non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mãdatum ad cauſam. *deciſ.* 104. *num.* 45. *Coccino.*

Scripturæ plures quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuique ſtatur in ſuis terminis. *deciſ.* 205. *num.* 12. *Pirouano*.

Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur. *deciſ.* 91. *num.* 6. *Vbaldo*.

Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur. *deciſ.* 120. *nu.* 23. *Coccino*.

Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione. *deciſ.* 105. *num.* 9. *Queipo*.

Scripturæ, quando ſunt ſunt ſimplices, & emanarũt à perſonis ſuſpectis non faciunt fidem. *deciſ.* 142. *num.* 10. *Motmanno*.

Scripturæ, quando ſunt diuerſæ, fidem ad inuicem ſibi derogant. *deciſ.* 205. *num.* 11. *Pirouano*.

Et hoc

ſeparationis Thori, requiritur vt actus, ex quibus illa deducitur, ſint plures. *deciſ.*155.*nu.*2.*Coccino.*

Item etiam requiritur quod ſit magna, & immoderata. *ibidem num.*3.

Sæuitiæ qualitas viri in vxorem, ex quibus plurimum exaſperetur. *ibidem num.*29.

Sæuitiæ viri in vxorem legitimæ probationes deſumuntur ex circumſtantijs. *deciſ.* 191. *num.* 13. *Coccino.*

ex Sæuitiæ, & iniuriarum cauſis de præterito, oritur odium capitale inter cõiuges. *d.*155.*n.*40.*Coccino.*

SALARIVM.

Salarium debetur ei, qui operam ſuam nauat in defenſionẽ iuriſdictionis alicuius. *d.*342.*n.* 5. *Ghiſilerio.*

Salarium non debetur procuratori, ſi non probet, ſe eſſe ſolitum locare operas ſuas. *deciſ.*342. *num.*6. *Ghiſilerio.*

Sed hoc non procedit in eo, qui nunquã antea operas ſuas locauit, ad hoc vt teneatur probare hoc ſolitum. *ibidem num.*7.

in Salarij conſtitutione ſolitum eſt attendendum. *deciſ.*10. *num.*15. *Ghiſilerio.*

Salaria duo quis tenetur conſequi, ſi duo negotia gerat. *ibidem num.*13.

SALVIANVM.

Saluianum Interdictum eſt iudicium ordinarium, quãnis ſummarium. *deciſ.*161.*num.*10. *Pirouano.*

Saluianum interdictum, quibus probatis intret. *deciſ.* 59. *num.* 1. *Dunozetto.*

Saluianum Interdictum ſpatio decem annorum pręſcribitur. *ibid. num.* 6.

Sed hoc non procedit contra valentem minime agere. *ibid. num.*7.

Nec quando competit teſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ. *ibid. num.*8.

Saluiani Interdicti extrema conſiſtunt in probatione crediti actoris cum hypotheca, & probatione poſſeſſionis tam eius, ex cuius obligatione agitur, quàm eius, qui conuenitur. *deciſ.* 318. *num.* 2. *Veroſpio.*

Saluiani Interdicti natura, quæ ſit. *deciſ.*161.*num.*3. *Pirouano.*

Saluiani vigore in aliqua re quando creditor eſt immiſſus, debet creditum vſque ad obolum ſibi ſatiſfacere. *deciſ.*8. *num.*16. *Quecipo.*

Saluiano Interdicto repugnat quod res auocata poſſit vendi, cum concedatur, vt ſolum de fructibus illius rei creditor ſibi ſatisfiat. *d.*161.*n.*14.*Pirouan.*

in Saluiano Interdicto vltimũ extremum probatur ex ſubſtentatione litis. *deciſ.*135. *num.*4. *Pirouano.*

ex Saluiano ſi creditor ſit immiſſus, tenetur rem reſtituere poſtquam ex fructibus fuit ſatisfactus. *dec.*8. *num.*15. *Quecipo.*

SANGVIS.

Sanguinis iure hęreditas etiam non adita traſmittitur. *deciſ.*22. *num.*40. *Merlino.*

Sanguinis puritas bene probari poteſt per famam. *deciſ.*359. *nu.*18 *Motmanno.*

Sanguinis puritas in dubio præſumitur. *ibid. nu.* 13.

Sanguinis puritas ſi ſit probata per publicam vocem & famam, iſta probatio vehementer adminiculatur ſi quis ſit in quaſi poſſeſſione.

Quæ quaſi poſſeſſio excuſat à poſitiua probatione. *dec.*362. *num.*4. *Coccino.*

Sanguinis puritas poſitiue probatur ex publica voce, & fama. *deciſ.*362. *num.*2. *Coccino.*

ad Sanguinis puritatem probandam, multum facit quaſi poſſeſſio puritatis. *d.*359. *n.*25. *Motmanno.*

in Sanguinis puritatis quaſi poſſeſſione, quis dicitur eſſe, ſi eius maiores functi ſint officijs, & muneribus, quæ non niſi puris, & nobilibus demandari ſolent. *deciſ.*362. *num.*5. *Coccino.*

Sanguine purus quilibet ſecundum præſumptionem Iuris cenſetur *ibid. num.*1.

SATISDARI vbicunque idoneè non poteſt tunc liberatur is, à quo petitur cautio, præſtando quamcunque cautionem. *deciſ.*193. *num.*7. *Ghiſilerio.*

SATISDATIO non mutat maleuolum animum. *deciſ.*155. *num.*36. *Coccino.*

SCIENTIA.

Scientia partis non infert ſcientiam Iudicis ad effectum attentatarum. *dec.*396. *nu.*7. *&* 8. *Veroſpio.*

Scientia prouenieus ex ſanguinis coniunctione, intelligitur quoad ea, quæ reſpiciunt iura ſanguinis non autem quoad alia. *deciſ.*262.*nu.*3. *Pirouano.*

Scientia certa, & indubitata requritur ad ratificationem cõtractus nulli. *dec.*190.*n.*22. *&* 23. *Merlino.*

Scientia cum conſiſtat in facto, non præſumitur niſi probetur. *deciſ.*130. *num.* 25. *Quecipo.*

Scientia expreſſa, & indubitata requiritur in præiudicialibus. *ibid. num.*26.

Scientia abſque intimatione reuocationis mandati ad reſignandũ non ſuffragatur. *ibid. n.*20.23. *&* 24.

Quod procedit etiam in reuocatione iuriſdictionis. *ibidem num.*21.

Scientia præſumptiua oritur ex non reclamatione. *deciſ.*213. *num.*9. *Ghiſilerio.*

Scientia certa requiritur ad effectum ſanandi nullitatem citationis. *deciſ.*124. *num.*59. *Coccino.*

Sçientia certa Principis concedentis quodque de conceſſione plenè doctus, & informatus ſit, ex quibus arguatur. *deciſ.*129. *num.*2. *Motmanno.*

Scientia ex quibus præſumatur. *d.*194.*n.*15. *Merlino.*

Scientia non probatur niſi conſtet de mandato. *deciſ.* 273. *num.*9. *Panzirolo.*

Scientia niſi detur eius, quod ratificatur, tunc ratificatio nihil operatur. *dec.*194. *num.*14. *Merlino.*

Scientia Papæ debet conſtare, ad hoc vt dicatur immutaſſe ſtatum beneficij. *deciſ.*57.*num.*6.*Merlino.* & vide *num.* 8.

Scientia non data, non poteſt cõſiderari acquieſcentia. *deciſ.*224. *num.*25. *Merlino.*

Sciẽtia mercium deperditarum probari poteſt ex ſola poſſibilitate notitię &c. *deciſ.*229.*nu.*33.*Merlino.*

Scientia appellationis debet eſſe certa, & plena, itaut æquipolleat præſentiæ, & intimationi. *deciſ.* 124. *nu.*45. *Coccino. Vide in verbo Appellatio.*

Scientia certa requiritur ad Citationis nullitatem ſanandam. *dec.*124. *num.*59. *Coccino.*

Scientia ad effectum amittendi id quod ſuum eſt, debet eſſe indubitata, & non velata. *deciſ.* 360. *num.*3. *Pirouano.*

Et ad huuc effectum non ſufficit coniectura ſimultaneæ habitationis cum eo, qui veriſimiliter certiorare poterat de negocio &c. *ibid. num.* 4.

Scientiæ, & cauſæ informatio aliunde quam ab ipſo principali ortum habere non præſumitur. *dec.*187. *num.*15. *Pirouano.*

Scien-

Scientiã citationis defectuoſæ ſi citatus habuerit, perinde arctat, ac ſi legitime eſſet citatus. *deciſ.* 56. *nu.* 10. *Motmanno*.

Scientia ſtante non eſt opus intimatione. *deciſ.* 277. *num.* 11. *Pirouano*.

de Scientia certa ſi non conſtet, ratificatio, & approbatio non dicitur facta ſtante nullitate, & falſitate contractus. *deciſ.* 98. *num.* 28. *Merlino*.

ex Scientia citati, ſaluatur citationis nullitas. *deciſ.* 124. *num.* 5. & 65. *Coccino*.

ex Scientia procuratoris non recte infertur ad ſcientiam principalis. *deciſ.* 196. *nu.* 20. *Merlino*.

ex Scientia ſola an præſumatur acceptatio in donatione. *deciſ.* 274. *num.* 4. *Motmanno*.

ex Scientia, & commodi perceptione, ratificationis probatio corroboratur. *deciſ.* 56. *num.* 4. *Motmanno*

SCRIBENS.

Scribentis intentionem plenè probant literæ. *deciſ.* 10. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

Scribentis liber, pro eo non probat, & hæc eſt certa concluſio. *deciſ.* 1. *nu.* 7. *Coccino*. & vide *num.* 8. vbi quando pro eo probet.

contra Scribentem plenè probant literæ miſſiuæ. *deciſ.* 20. *num.* 19. *Ghiſilerio*.

SCRIBERE in cauſa, & informare, ſunt actus extrajudiciales. *deciſ.* 104. *num.* 44. *Coccino*.

SCRIPTVRA.

Scriptura ſi petatur, vt redigatur in publicam formam, quando Iudex ad hoc concedendum conuincatur. *deciſ.* 126. *num.* 4. *Pirouano*.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta, de iure dicitur ſolemnis. *deciſ.* 118. *num.* 2. *Pirouano*.

Scriptura pro intereſſe habente non probat. *deciſ.* 148. *num.* 8. *Coccino*.

Scriptura aliqua quod extracta ſit legitima auctoritate, & ab aliquo authentico, cum ſolemnitatibus debitis, quando aſſequi non poſſit. *deciſ.* 224. *n.* 15. *Merlino*.

Scriptura quando de per ſe ſola aliquid non probat, ſed indiget etiam probatione teſtium, tunc non intrat obiectum, quod remiſſoria denegatur, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas. *deciſ.* 196. *nu.* 8. *Merlino*.

Scriptura in vno vera, etiam in alio præſumitur vera. *deciſ.* 190. *num.* 10. *Merlino*.

Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta dicatur publica, ſi partes conueniant, & vim publici inſtrumenti habeat. *deciſ.* 118. *nu.* 3. *Pirouano*.

Scriptura ab antiquitate non poteſt capere robur, ſi nunquam habita fuerit pro originali. *deciſ.* 224. *nu.* 23. *Merlino*.

Scriptura non requiritur ad contractus perfectionem, niſi hoc ſit conuentum inter partes. *deciſ.* 199. *num.* 10. *Vbaldo*.

Scriptura ex exemplari, quod non eſt originale, ſi ſit ſumpta, multò minus eſt attendenda. *deciſ.* 224. *num.* 16. *Merlino*.

Scriptura ſi non ſit in forma probanti non probat, & maximè ſi ſit ſuſpecta de falſo. *deciſ.* 333. *num.* 7. *Dunozetto*.

Scriptura vbi ab vno tantum eſt abſoluenda, ſi diuerſo charactere conſcripta appareat, conuincitur non eſſe originalem. *deciſ.* 224. *num.* 14. *Merlino*.

Scriptura in qua continetur aliqua enunciatiua, ſi ſit ad litem accidentalis, & incidenter deducta, non requirit exactam probationem. *deciſ.* 18. *num.* 8. *Queipo*.

Scriptura perinde eſt, ac ſi non adeſſet, quando nullam fidem facit. *deciſ.* 51. *num.* 5. *Coccino*.

Scriptura non dicitur in forma probanti, ſi ſit extracta à Notario de ea non rogato. *deciſ.* 328. *num.* 2. *Dunozetto*.

Scripturæ antiquitas ſuffragari poteſt, conſtito de obſeruantia. *deciſ.* 224. *num.* 22. *Merlino*.

Scripturæ exiſtentia probata, & ſtante intereſſe partis, quis cogitur exhibere. *dec.* 97. *n.* 8. *Motmanno*.

Scripturæ identitas vt dicatur probata, quid ſufficiat docere. *deciſ.* 184. *num.* 11. *Coccino*.

Scripturæ formalis extractio, quando non requiratur. *deciſ.* 260. *num.* 16. *Motmanno*.

Scripturæ legalitas ex quibus veriſimilitudinibus plurimum augeatur. *deciſ.* 184. *num.* 13. 14. & 15. *Coccino*.

Scripturæ exiſtentia probatur ex aſſertione Notarij, qui illam extraxit. *deciſ.* 18. *num.* 7. *Queipo*.

Scripturæ productio facta ab aliquo, ei, & non tertio debet præiudicare. *deciſ.* 14. *num.* 41. *Ghiſilerio*.

per Scripturæ ſubſcriptionem approbatur omnia, & ſingula in eo contenta. *deciſ* 328. *num.* 6. *Dunozetto*.

Scripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtandum eſt. *deciſ.* 23. *num* 10. *Pirouano*.

Scripturæ magis fides adhibetur, quam teſti. *deciſ.* 170. *num.* 20. *Pirouano*.

Scripturam non propriam, ſed alienam producens, non ſibi præiudicat. *deciſ.* 104. *nu.* 32. *Coccino*.

in Scriptura priuata trino teſte ſubſcripta contenta, vt dicantur probata, quid ſufficiat. *deciſ.* 118. *nu.* 4. *Pirouano*.

in Scriptura eadem, ſi plures ſint obligati, intelliguntur obligati ſinguli pro virili. *deciſ.* 79. *num.* 14. *Queipo*, & vt dicantur obligati in ſolidum, quid requiratur. *ibid.* *num.* 15.

in Scriptura qualibet, clauſula antecedens debet explicari per ſequentem. *deciſ.* 79. *nu.* 7. *Queipo*.

Scripturæ etiam informi partes poſſunt de communi conſenſu dare robur. *deciſ.* 184. *num.* 44. *Coccino*

Scripturæ ſunt præferendæ teſtibus, quando agitur de probando re antiqua. *deciſ.* 142. *nu.* 1. *Motmanno*.

Scripturæ priuatæ ſi contineat inueriſimilia, non eſt credendum. *deciſ.* 336. *num.* 1. *Motmanno*.

Scripturæ, & informationes in cauſa vt plurimum non ſolent fieri à procuratoribus, qui habent mãdatum ad cauſam. *deciſ.* 104. *num.* 45. *Coccino*.

Scripturæ plures quando producuntur, ſi ſint inter ſe compatibiles, tunc cuique ſtatur in ſuis terminis. *deciſ.* 205. *num.* 12. *Pirouano*.

Scripturæ, quæ non reperiuntur in actis, non attenduntur. *deciſ.* 91. *num.* 6. *Vbaldo*.

Scripturæ de ſtylo Mediolani producuntur in actis, & poſtea reportantur. *deciſ.* 126. *nu.* 23. *Coccino*.

Scripturæ antiquiſſimæ non egent recognitione. *deciſ.* 105. *num.* 3. *Queipo*.

Scripturæ, quando ſunt ſimplices, & emanarũe à perſonis ſuſpectis non faciunt fidem. *deciſ.* 142. *num.* 10. *Motmanno*.

Scripturæ, quando ſunt diuerſæ, fidem ad inuicem ſibi derogant. *deciſ.* 205. *num.* 11. *Pirouano*.

Et hoc

Et hoc procedit, ſiue ab vno, ſiue à pluribus producantur. *ibidem.*

Scripturarum exiſtentiæ negatiua, quæ emanarunt ante annum 1527. ex adhibitis diligentiis non probatur propter Vrbis excidium, ſeu deprædationem, quæ contigit de d. anno. *deciſ.* 241. *nu.* 4. *Pirouano.*

de Scripturæ probatione non eſt amplius quærendũ, quando iam cum omnibus ſuis qualitatibus abunde fuerunt diſcuſſæ. *deciſ.* 142. *nu.* 11. *Motmanno.*

ex Scripturarum coniunctione declaratur facti veritas. *deciſ.* 218. *num.* 33. *Pirouano.*

Scripturis antiquitas non ſuffragatur, dum vitia illarum ſunt viſibilia, & euidenter apparẽt. *deciſ.* 224. *num.* 19. *Merlino.*

Scripturis, ſi agatur de re antiqua, plus fidei eſt eis adhibenda, quam teſtibus. *dec.* 322. *n.* 12. *Merlino.*

Scripturis magis eſt ſtandum, quam teſtibus. *deciſ.* 32. *num.* 4. *Coccino.*

Scripturas aliquas producens fatetur, quod omnia in eis contenta ſunt vera. *deciſ.* 88. *num.* 20. *Coccino.* quod procedit etiam in productione facta à procuratore. *ibidem num.* 21.

ad Scripturas compulſandas, vt cõpulſor rectè procedat, ſufficit quod adimpleat formam ſibi præſcriptam. *deciſ.* 76. *num.* 11. *Ghiſilerio.*

ad Scripturas tantum non ſunt coanguſtandæ probationes. *deciſ.* 70. *n.* 6. *Merlino.*

ex Scripturis etiam informibus deſumuntur adminicula probationum *deciſ.* 244. *num.* 10. *Dunozetto.*

in Scripturis compulſatis ſunt deſignandæ raſuræ, & mendæ, quæ ſunt in earum originalibus. *deciſ.* 76. *num.* 29. *Ghiſilerio.*

Scripturis magis ſtandum eſt, quam teſtibus. *deciſ.* 328. *num.* 11. *Dunozetto.*

SECRETARII.

Secretarij Locorum Montium, ſecundum reformationem Pauli V. admittendo liberè reſignationem Locorum Montium vinculatorum, efficiuntur principales debitores locorum reſignatorum. *deciſ.* 77. *num.* 34. *Merlino.*

Et quidem ex propria culpa, & maleficio cõtrauenieudo diſpoſitioni legis. *ibid. num* 35.

Hinc eſt, quod ſoluendo proprium debitum ex delicto contractum, non poſſunt reportare ceſſionem tranſlatiuam iurium, & acquirere facultatem repetendi ſolutum ab alijs obligatis ex contractu, vel quaſi. *ibid. nu.* 36.

Secretarijs locorum Montium annotationi, eſt fides adhibenda. *deciſ.* 129. *num.* 9. *Motmanno.*

Secretarijs Locorum Montium liberè admittendo reſignationem Locorum Montium, formalitas pœnæ eis impoſitę à Paulo V. conſiſtit in amiſſione rei propriæ. *dec.* 77. *nu.* 39. *Merlino.*

SEDES Apoſtolica, & Romana Curia idem eſt. *deciſ.* 150. *num.* 7. *Pirouano.*

in SENATORE Vrbis amplius non conſeruatur dignitas antiqui Senatus habitu, cum nulla adſit ſpes reuerſionis illius actus. *deciſ.* 221. *num.* 24. *Panzirolo.*

SENSVS ab actu ex quibus verbis remoueatur. *deciſ.* 277. *num.* 26. *Pirouano.*

SENTENTIA.

Sententia contra ſententiam lata eſt valida, etiam contraria non reuocata, ſi de eius iniuſtitia appareat ex actis. *deciſ.* 264. *num.* 2. & 3. *Dunozetto.*

Sententia operatur, vt omnia retrotrahantur vſque ab initio. *deciſ.* 280. *nu.* 8. *Coccino.*

Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata. *deciſ.* 264. *num.* 1. *Dunozetto.*

Sententia iniuſta eſt reuocanda. *deciſ.* 267. *num.* 13. *Pirouano.*

Sententia quando eſt lata, & appellatio non fuit interpoſita, ſiue verſemur circa rectitudinem facti, ſiue proceſſus, ſemper præſumitur pro Iudice. *deciſ.* 170. *num.* 8. *Pirouano.*

Sententia habet ſtatum rei iudicatæ propter effectũ ſubſequutum. *dec.* 267. *num.* 12. *Pirouano.*

in Sententia lata in iudicio poſſeſſorio verba quando non dicantur continere mixturam. *deciſ.* 305. *n.* 12. *Buccabella.*

Sententia lata non vocatis, nec citatis intereſſe habentibus, eis non nocet. *deciſ* 11. *n.* 28. *Ghiſilerio.*

Sententia lata in vno iudicio impedit ingreſſum de ordinario iudicio ad executiuum. *deciſ.* 161. *n.* 12. *Pirouano.*

Sententia eſt actus à conſenſu inuito pendens. *deciſ.* 323. *num.* 11. *Coccino.*

Sententia poſterior lata contra priorem, à vitio nullitatis defendi non poteſt, ſi fuerit lata nulla facta mentione, vel ſaltim reuocatione prioris. *deciſ.* 119. *num.* 1. *Motmanno.*

Sententia vt condemnet ad fructus, quid requiratur. *deciſ.* 167. *nu.* 24. *Merlino.*

Sententia lata contra id, quod teſtator diſpoſuit, eſt nulla. *deciſ.* 332. *num.* 5. *Ghiſilerio.*

Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, eſt exequenda, ſi conſtet de eius validitate & iuſtitia. *deciſ.* 332. *num.* 4. *Ghiſilerio.*

Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt. *ibidem num.* 2.

Sententia tranſit in iudicatum, ſi fatalia non prorogentur. *ibid. nu.* 1.

Sententia Iudicis laici in materia Eccleſiaſtica non eſt attendenda *deciſ.* 47. *num.* 7. *Pirouano.*

Sententia, ex quibus interpretationem recipiat. *dec.* 302. *num.* 8. *Motmanno.*

Sententia nulla, & iniuſta nunquam tranſit in iudicatum, *deciſ.* 343. *num.* 2. *Ghiſilerio.*

Sententia declaratur ex actis, ad quæ refertur. *deciſ.* 14. *num.* 44. *Ghiſilerio.*

Sententia contra ſententiam lata non tenet, niſi prima infirmetur. *deciſ.* 305. *num.* 3. *Buccabella.*

Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam. *dec.* 11. *n.* 1. *Ghiſilerio.*

Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc locus eſt reſtitutioni. *deciſ.* 170. *num.* 3. *Pirouano.*

Sententia eſt nulla, ſi non ſit conformis libello. *deciſ.* 278. *num.* 1. *Merlino.*

Sententia lata pro vno, & poſterior lata pro alio, ac ex diuerſa cauſa, ſi poſterior ſit contraria priori, non eget reuocatione. *deciſ.* 119. *nu.* 2. *Motmanno.*

Sententia tranſitum facit in rem iudicatam, ob non interpoſitam appellationem intra tempus præfixum. *dec.* 178. *num.* 6. *Coccino.*

Sententiæ validitas redditur clara ex reuolutione actorum. *ibid. num.* 3.

Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, pro ea præ-

præſumitur, alio non probato, quod fuerit ritè lata. *deciſ.* 143. *num.* 11. *Pirouano*.
Sententia requiritur vt ſit iniuſta, vel nulla, ad hoc vt non ſit appellationi propter Aegidianam. *deciſ.* 88. *num.* 2. *Coccino*.
Sententia nulla, & iniuſta non poteſt tranſire in rem iudicatam, nec meretur à Rota executionem. *deciſ.* 11. *num.* 30. *Ghiſilerio*.
Sententia, quando eſt iuſta, & valida, ſemper ceſſant cauſæ reſtitutionis in integrum. *deciſ.* 170. *num.* 2. *Pirouano*.
Sententia non ſubſiſtit, ſi nominatim non præceſſerit citatio ad ſententiam. *dec.* 141. *num.* 1. *Merlino*.
Sententia quando eſt proferenda, requiritur citatio ad hoc ſpecifica, & præciſa, cum agatur de re magni præiudicij. *deciſ.* 141. *num.* 10. *Merlino*.
Sententia ſi ſit nulla ex defectu mādati procuratoris, tunc multo magis danda eſt reſtitutio in integrū, conſtito de eius iniuſtitia. *deciſ.* 1. *num.* 2. *Coccino*.
Sententia fauorabilis ab aliquo obtenta, contra eum ceſſat præſūptio calūniæ. *deciſ.* 70. *n.* 9. *Motmanno*.
Sententia nulla, non debet retardare executionem obligationis Cameralis, quam non vulnerauit. *deciſ.* 302. *num.* 6. *Motmanno*.
Sententia lata in diuerſo iudicio, & inter alias perſonas, non impedit executionem inſtrumenti, quod ab alia perſona antea non vocata, in alio iudicio exhibetur. *ibid. num.* 5.
Sententia eſt nulla, quoad non citatos, & quoad eos, nullos producit effectus. *ibid. num.* 6.
Sententia ſi reuocet commutationem aliquam teſtamentariam, eſt nulla, ſi fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici. *deciſ.* 11. *nu.* 11. *Ghiſilerio*.
Sententia, quæ trāſiuit in iudicatum, habetur pro veritate, & facit ius inter partes. *deciſ.* 60. *num.* 4. *Motmanno*.
Sententia tranſit in iudicatum, ſi pars intra biennium nō fuerit proſecuta appellatione. *d.* 69. *n.* 2. *Merlino*.
Sententia ob lapſum fatalium à deſertione excuſari non poteſt, adeo vt intrare videatur res iudicata. *deciſ.* 11. *num.* 2. *Ghiſilerio*.
Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis. *dec.* 325. *num.* 5. *Ghiſilerio*.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, operatur, vt ſuper in ea contentis non poſſit amplius moueri controuerſia. *deciſ.* 60 *num.* 3. *Motmanno*.
Sententia lata, quando eſt nulla, vel iniuſta nunquā tranſit in rem iudicatam *deciſ.* 11. *nu.* 3. *Ghiſilerio*.
Sententia lata à Iudice carente iuriſdictione non eſt attendenda, & maximè, ſi ab ea ſit appellatum. *deciſ.* 57. *num.* 14 *Merlino*.
Sententia eſt nulla, & iniuſta, quando fuit lata non iuſtificatis, & verificatis narratis in Breui. *deciſ.* 200. *num.* 1. & 2. *Dunozetto*.
Sententia ſi tranſiuit in iudicatum, nullam in contrarium admittit probationem. *deciſ.* 60. *num* 6. *Motmanno*.
Sententia eſt nulla, ſi nominatim citatio ad eam non præceſſerit. *deciſ.* 165. *num.* 18. *Merlino*.
ex Sententiæ iniuſtitia reſultat læſio, quæ eſt cauſa reſtitutionis in integrū. *deciſ.* 139. *n.* 1. *Dunozetto*.
Et hoc multo magis procedit, quando conſtat de notoria iniuſtitia, licet ſufficiat valde concludens, etiamſi non ſit notoria. *ibid. num.* 3.
Et hoc multo magis habet locum in ſupremis Tribunalibus. *ibid. num.* 3.
Sententia, ſi fuerit lata ex deductis, & proſequutis per modum cauſæ, & ſuper d. cauſa lis fuerit conteſtata, tunc obſtat res iudicata non ſolum ſuper negotio principali, ſed etiam ſuper cauſa. *deciſ.* 32. *num.* 5. *Coccino*.
Licet ſecus eſſet, ſi principaliter pars nō fuiſſet proſequuta deducta per modum cauſæ. *ibid. num.* 6.
Sententia, ſi ſit lata in vim commiſſionis iactationis, & iactationum, &c. ſi reum vocat actorem, non argui debet de aliquo defectu. *deciſ.* 102. *num.* 9. *Vbaldo*.
Quia in hoc iudicio, ille, qui impetrauit commiſſionem, dicitur reus, & altera pars tamquam diffamans dicitur actrix. *ibidem num.* 10.
Sententiæ iuſtitia bene oſtendi poteſt ex pluribus deciſionibus in cauſa factis. *deciſ.* 361. *n.* 3. *Pirouano*.
Sententiæ nullitas ex defectu mandati non obſtat, quando concurrunt diuerſæ præſumptiones, & coniecturæ ad effectum illud præſumendi. *deciſ.* 1. *num.* 12. *Coccino*.
Sententiæ iniuſtitia ex eiſdem actis bene probatur, & ea ſubſiſtente reſtitutio ſemper eſt danda propter læſionem ab ipſa iniuſtitia cauſatam. *dec.* 267. *num.* 1. *Pirouano*.
Sententiæ iuſtæ, & validæ, ſunt confirmandæ. *deciſ.* 361. *num.* 1. *Pirouano*.
Sententiæ duæ conformes habent vim trium, & faciunt rem iudicatam in Vrbe ex diſpoſitione Stat. d. Vrbis lib. 1. cap. 180. *deciſ.* 292. *nu.* 3. *Panzirolo*.
Sententiæ publicatio ſi differatur, quando poſtea publicatur, eſt neceſſaria noua citatio. *deciſ.* 37. *num.* 9. *Pirouano*.
Sententiæ iniuſtæ non attenduntur ad inducendam illorum conformitatem. *deciſ.* 134. *nu.* 2. *Verospio*.
Sententiæ nullitas probatur, quando Iudex proceſſit non viſis actis probatorijs. *deciſ.* 170 *num.* 4. & 5. *Pirouano*.
Sententiæ validitas deducitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 174. *num.* 1. *Merlino*.
Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 189. *num.* 1. *Motmanno*.
Sententiæ duæ dicuntur conformes, ſi ſecunda ſimpliciter confirmet primam. *deciſ.* 292. *num.* 1. *Panzirolo*.
Sententiæ, quando ſunt validæ, & iuſtæ, ſunt confirmandæ. *deciſ.* 7. *num.* 5. *Ghiſilerio*.
Sententiæ validitas, quando ſit clara, & quando eius iuſtitia. *deciſ.* 195. *num.* 1. *Motmanno*.
Inſtrumentum facit rem notoriam. *deciſ.* 195. *nu.* 3. & 4. *Motmanno*.
Libro ſcripto à viro fide digno, & ante motam litem, eſt credendum. *ibidem num.* 5.
Sententiæ duæ conformes habent vim trium. *deciſ.* 11. *num.* 9. *Ghiſilerio*.
Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum. *deciſ.* 292. *num.* 11. *Panzirolo*.
Sententiæ plures dicuntur inter ſe conformes, quando conueniunt in effectu, & ſubſtantia. *deciſ.* 292. *num.* 2. *Panzirolo*.
Sententiam primam nullam, ſi Iudex confirmet, ipſa etiam ſententia confirmatoria erit nulla. *dec.* 222. *num.* 1. *Panzirolo*.

Sententiam ſuper omiſſis ab alijs Iudicibus poteſt ferre Iudex vltimo loco pronuncians. *deciſ.* 135. *num.* 6. *Pirouano.*

Sententiam quando Iudex fert, pars citata debet eſſe certa, cum agatur de re ſatis præiudiciali, cum amplius reuocari non poſſit. *deciſ.* 141. *num.* 8. *Merlino.*

Sententiam non percutit exceſſus in executione eiuſdem, ſed ipſam executionem percutit. *deciſ.* 8. *num.* 7. *Queipo.*

ad Sententiam quando non poſſit dici citatio nominatim facta. *deciſ.* 141. *num.* 2. *Merlino.*

ad Sententiam citatio debet eſſe ſpecifica, & præciſis verbis ad ſententiam concepta, adeo vt, nec virtualis comprehenſio, nec verba æquipollentia ſufficiant. *deciſ.* 141. *num.* 4. *Merlino.*

ad Sententiam citatio non circumducitur ex ſola proteſtatione partis, ita vt Iudex ſiſtat, quin ferat ſententiam, ſed eius decretum requiritur. *deciſ.* 69. *num.* 5. & 6. *Merlino.*

Sententiæ iudicialiter, & rigoroſe latæ in cauſa ſtatus faciunt ius quo ad omnes. *deciſ.* 359. *num.* 22. *Motmanno.*

per Sententiam firmatur iuſpatronatus, quo ad omnes. *deciſ.* 96. *num.* 13. *Merlino.*

per Sententiam ſi fuerit facta ſeparatio bonorum ob legitimam, præſumitur facta pro integra legitima. *deciſ.* 5. *num.* 2. *Veroſpio.*

pro Sententiæ validitate in dubio præſumi debet. *deciſ.* 85. *num.* 13. *Vbaldo.*

pro Sententiarum confirmatione, quando merito reſponderi poteſt, etiam altera parte tantum informante. *deciſ.* 361. *num.* 5. *Pirouano.*

de Sententiæ nullitate ex defectu iuriſdictionis, quando dicatur conſtare. *deciſ.* 11. *num.* 4. *Ghiſilerio.*

de Sententiæ primæ, vel ſecundæ confirmatæ nullitate dari non poteſt poſt rem iudicatam. *deciſ.* 12. *num.* 13. *Coccino.*

de Sententijs validis, & iuſtis intelligendum eſt Statutum, ſi diſponat, quod ſententiæ duæ habeant vim trium. *deciſ.* 292. *num.* 10. *Panzirolo.*

à Sententia lata in poſſeſſorio datur appellatio, quando continet mixturam. *deciſ.* 305. *num.* 7. *Buccabella.*

SEPARATIO, & diſtinctio vnius rei ab alia, ſi plene, & concludenter probetur, tunc amplius non eſt dicendum, quod dictæ res ſint vnitæ. *deciſ.* 282. *num.* 15. *Panzirolo.*

Separatio bonorum pro legitima, ſi fuerit facta per ſententiam, præſumitur facta pro integra legitima *deciſ.* 5. *num.* 2. *Veroſpio.*

Separatio bonorum ex cauſa legitimæ, ſi non expleat integrum legitimæ creditum, illius ſupplementum tantum peti poteſt condictione ex lege. *deciſ.* 5. *num.* 3. *Veroſpio.*

SEPARATIO THORI.

SEPARATIONIS Thori cauſa reputatur cauſa ſtatus. *deciſ.* 324. *num.* 5. *Remboldo.*

ad Separationem Thori vt deueniatur, quid requiratur. *deciſ.* 191. *num.* 1. 2. & 27. *Coccino.*

ad Separationis Thori effectum requiritur, quod adſit timor magnus, quodque ſit talis, qui cadat in conſtantem virum. *deciſ.* 324. *num.* 31 *Remboldo.*

ad Separationem Thori ſæuitia præterita vt ſuffragetur, quid requiratur. *deciſ.* 155. *num.* 2. *Coccino.* *Vide infra in Verb. Thori ſeparatio.*

SEPARATORVM ſeparati ſunt effectus. *deciſ.* 271. *num.* 8. *Merlino.*

SERVI fugitiui ab alio poſſeſſi, tunc demum poſſeſſionem amiſiſſe videmur, ſi non facilis ſit eius recuperatio *deciſ.* 226. *num.* 38. *Coccino.*

Serui fugitiui poſſeſſionem retinemus, quamdiu facilem eius recuperationem credimus, eumque proſequimur. *deciſ.* 226. *num.* 37. *Coccino.*

Serui, & ancillæ admittuntur ad probanda vulnera inter coniuges. *deciſ.* 155. *num.* 51. *Coccino.*

SERVIRE mihi non poteſt res mea. *deciſ.* 67. *nu.* 12. *Coccino.*

Seruire mihi non poteſt res communis. *ibid. nu.* 13.

SERVITII naturam donatio non recipit. *deciſ.* 129. *num.* 13. *Motmanno.*

SERVITIA magnæ conſiderationis ſuſtinere poſſunt donationem factam ad fauorem perſonarum, quæ alias ſeruire tenebantur. *deciſ.* 358. *num.* 10. *Veroſpio.*

SERVITVS.

Seruitus, cum ſit vſusfructus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, quod ſit pars rei. *deciſ.* 67. *num.* 11. *Coccino.*

Seruitus perſonalis eſt vſusfructus. *deciſ.* 67. *nu.* 14. *Coccino.*

Seruitus ignota erat primæuo ſtatui naturæ. *dec.* 310. *num.* 2. *Merlino.*

Seruitutis iure, & non iure dominij vſufructuarius dicitur frui re ipſa. *deciſ.* 116. *num.* 28. *Merlino.*

Seruitutis onus in beneficijs non debet prorogari arbitrio tertij. *deciſ.* 200. *num.* 9. & amplia *num.* 10. *Dunozetto.*

SEQVENTIA declarant præcedentia. *deciſ.* 393. *num.* 14. *Veroſpio.*

à SEQVESTRO iudicium non debet incipere. *deciſ.* 222. *num.* 2. & 3. *Buccabella.*

SIGNATVRA.

Signatura Iuſtitiæ, nomine Papæ reſcribit. *deciſ.* 289. *num.* 16. *Coccino.*

Signatura repræſentat Papam. *deciſ.* 102. *num.* 7. *Vbaldo.*

Signatura, ſi aliquid voluiſſet in reſcriptis, id ſciuiſſet exprimere. *deciſ.* 305. *num.* 17. *Buccabella.*

Signatura quando ſimpliciter cauſam committit, tunc dicitur declaraſſe appellationem fuiſſe ab initio admittendam, & executionem nullam, & reuocandam. *ibidem num.* 19.

Signatura, quando habet cauſam pro turbida, tunc admittit appellationem cum facultate manutenendi, quem de Iure. *ibidem num.* 16.

Signatura Iuſtitiæ, ſi nihil voluerit reſcribere in materia auocationis cauſæ, videtur ſenſiſſe, quod remaneat coram eo Iudice, à quo petitur auocatio. *deciſ.* 289. *num.* 14. *Coccino.*

Signatura eo ipſo quod ſimpliciter committit cauſam, illius reſcriptum perinde habetur, ac ſi declarauerit vſque ab initio per appellationẽ inductum fuiſſe effectum ſuſpenſiuum. *dec.* 134. *num.* 7. *Motmanno.*

SIGNIFICATIO duplex quando concurrit in aliqua re, tunc magis propria eſt ſequenda, & tenenda. *deciſ.* 151. *num.* 5. *Pirouano.*

SI-

SIGNVM etiam eius eſt, deriuans ab aliquo tamquam à cauſa. deciſ.308. num.15. Veroſpio.
SIMILITVDO natorum non eſt leuis, ſed imo vrgentiſſima coniectura ad probandam filiationem. deciſ.314. num.12. Merlino.
Similitudo natorum non a ſimplici imaginatione, ſed magis ab infiti temperamenti conuenientia regulariter proficiſcitur. ibidem num. 13.
Similitudinem important verba, in reliquis. dec.242. num. 11. Merlino.
dictio, SIMILITER, poſita poſt copulam, nullam magis congruam expoſitionem recipere poteſt, quam iuxta caſum præcedentem, vel eum de quo principaliter agitur. deciſ.49. num.15. Motmanno.
ex Similitudinis typo poteſt dignoſci filium eſſe illius, cuius faciem formamque refert. deciſ. 314. num. 10. Merlino.
per SIMPLICITATEM ea quæ fiunt, pœnam non merentur. deciſ.181. num. 3. Pirouano.
SIMVLACRA, & idola ſunt Epiſcopi non prædicantes. deciſ.234 num. 36. Merlino.
S I M V L A T I O.
Simulatio incontinenti probata impedit etiam exequutionem Obligationis Cameralis. deciſ.259. num. 8. Buccabella.
Simulatio detegitur ſtantibus pactis inſolitis contra naturam contractus. deciſ.17. num. 10. Dunozetto.
Simulationis præſumptio in nullo actu cadere poteſt magis, quam in confeſſione. deciſ. 132. num. 11. Veroſpio.
Simulationibus rerum veritas non vitiatur. dec.190. num. 4. Merlino.
SINGVLA ſingulis referenda ſunt. deciſ.352. nu.3. Coccino, & deciſ.264. num.27. Dunozetto.
Singula, quæ non pro ſunt, tunc iuncta iuuant, quando illa ſingula ſunt in ſua ſpecie perfecta. dec.169. num. 14. Pirouano.
Singula, quæ non proſunt, iuncta iuuant. deciſ.169. num. 12. Pirouano.
SINGVLARITAS teſtium adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali. deciſ. 87. num. 4. Vbaldo.
Et hoc non ſolum procedit ad effectum probandi, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi concurrant adminicula. ibidem num. 5.
Soccini ſenioris auctoritas magna eſt. deciſ. 289. num. 12. Coccino.
SOCIALIS in dubio non præſumitur pecunia Socij. deciſ.244. num. 1. Dunozetto.
S O C I E T A S.
Societas talis inter virum, & vxorem debet eſſe, qualis eſt inter filium, & patrem. deciſ.155. num.23. Coccino.
Societas probatur ex actis, qui citra ius, & nomen ſocietatis fieri nequeunt. dec.214. n.15. Pirouano.
Societas, quando non eſt contracta, ſed ſolum quædam communio, & participatio; tunc ille, qui ſic contraxit, non tenetur inſolidum, ſed pro rata, quam poſuit in participatione. d.246. n.6. Merlino.
Societatis natura eſt, vt quilibet ex ſocijs conueniri poſſit in ſolidum. ibidem num. 5.
Societatis ſubſtantialia ſunt ſociorum conſenſus, res ſeu negotium particulare, & lucrum commune. ibidem num. 7.
in Societatis contractu, verbum, participationis, intelligendum eſt pro ſocietate. deciſ.246. num.14. Merlino.
in Societate an præſumatur lucrum. deciſ.214. nu.18. & Pirouano.
S O C I V S.
Socius alicuius an aliquis ſit, vtrum poſſit probari ex fama recenti. deciſ.256. num.10. Pirouano.
Socius à ſocio nihil petere poteſt, niſi facta ſolidatione computorum. deciſ. 31. num. 3. Motmanno.
Socius admiſſus ab alijs ſocijs poſt ſocietatem, non tenetur niſi pro rata, ſecus quando ab initio cum eo fuit inita ſocietas. deciſ.246. num.23. Merlino.
Socius quiſque proponendo ſocietati certum Inſtitorē, ex tunc conſentit obligationibus per Inſtitorem contrahendis. deciſ.246. nu.14. Merlino.
Socius conſcribens literas Cambij, ſub eius nomine proprio, & conſocij, oritur præſumptio, quod pecuniæ ſint communes. deciſ. 244. num. 5. Dunozetto.
Socius, dum non conſtat de ſolidatione computorum, ſciri non poteſt an creditor vel potius debitor ſit. deciſ.31. num.2. Motmanno.
Socius ſiue quis ſit, ſine inſtitor, tenetur ad ſolidationem computorum deciſ.31. nu. 1. Motmanno.
Socij pecunia præſumitur ſocialis, ſi concurrunt præſumptiones, & coniecturæ, quæ hoc ſuadeant. deciſ.244. n.2. Dunozetto.
Socio ſolidum ſoluenti, ſubuenitur remedio diuiſionis, vel actione pro ſocio erga conſocios: ſed controuerſia iſta eſt valde nodoſa deciſ.246. num.20. Merlino.
Socij ſunt rei obligati in ſolidum ex facto inſtitoris. deciſ.246. nu. 8. Merlino.
Socij ex contractu inſtitoris, tenētur ſolum pro rata. deciſ.246. num.10. Merlino.
Socij ex contractu inſtitoris, vnuſquiſque pro rata inter ipſos tenetur, ſed hoc non procedit reſpectu tertij, & aliorum contrahentium. deciſ.246. n.11. Merlino.
Socij plures ſi ſimul, & promiſcuè negotia geſſerunt, aliquis eorum non poteſt condemnari, vt alteri ſocio rationem reddat. deciſ.265. num. 10. Motmanno.
Socij ex facto Inſtitoris tenentur inſolidum etiam de bonis extra ſocietatem, & vltra vires, & corpus ipſius ſocietatis. deciſ. 246. num.15. Merlino.
Socij tenentur in ſolidum ex contractu inſtitoris, nec refert, quam quiſque partem in ſocietate habeat. deciſ.246. num.9. Merlino.
inter Socios liber, qui continet negotia ſocialia, plenè probat: quod procedit etiam ſi non ſit ſcriptus à ſocio, ſed à deputato nomine ſocietatis. deciſ.244. num.12. & 13. Dunozetto.
S O L E M N I T A S.
Solemnitas, quam contrahens vult adhiberi, ſecundum aliquos dicitur neceſſaria, & ſignificat illius mentem fuiſſe, vt noluerit aliter contrahere. deciſ.163. num. 10. Veroſpio.
Sed contrarium verius eſt in iure. ibidem num.11. & quare num.12.
abſque Solemnitate aliqua mulier maior poteſt de iure communi contrahere. deciſ.88. n.7. Coccino.
Et quid ſecundum Conſtitut. Marchiæ. Vide nu.8.

Solemnitates deſideratæ in aliquo actu, ſi non ſint de eius ſubſtantia, ſi ceſſent non inualidant actum iam perfectum. *deciſ.* 126. *num.* 35. *Pirouano*.

Solemnitates non ſunt adhibendæ in contractu minorum, quando eis eſt vtilis. *deciſ.* 88. *num.* 6. *Coccino*.

Solemnitates in contractibus numquam ex curſu tẽporis præſumuntur adhibitæ, quotieſcumque in celebratione contractuum, pro forma ſunt requiſitæ. *deciſ.* 294. *num.* 29. *Motmanno*.

Solemnitates ſtatutariæ non ſunt neceſſariæ, quando minor obligat ſe ex cauſa dotis. *deciſ.* 55. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Solemnitates aliquas quando ſtatutum in contractibus pro forma requirat. *deciſ.* 293. *num.* 13. *Motmanno*.

Solemnitates requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ. *deciſ.* 223. *n.* 14. *Ghiſilerio*.

Solemnitates ſtatutorum ſunt adhibendæ in contractibus minoris, quando recipit in ſolutum bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicita, cum eius læſione. *deciſ.* 77. *nu.* 14. *Merlino*.

Solemnitates, ſecundum leges humanas præſcriptas in teſtamentis, reijcit cap. cum eſſes, de teſtam. *deciſ.* 126. *nu.* 34. *Pirouano*.

Solemnitates requiſitæ pro forma in contractibus, ſi appareat eas à principio non interueniſſe, temporis curſus non poteſt operari præſumptionem, vbi nulla adeſt probatio. *deciſ.* 294. *num.* 30. *Motmanno*.

ſine Solemnitatibus de Iure communi mulier maior poteſt contrahere, ſicuti mares. *deciſ.* 238. *num.* 13. *Merlino*.

SOLIDATIO computorum. *Vide ſupra in verbo Computa*.

SOLIDVM id dicitur, quod eſt integrum, & cui nihil deeſt. *deciſ.* 246. *n.* 16. *Merlino*.

SOLITVM in conſtitutione ſalarij eſt attendẽdum. *deciſ.* 10. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

SOLVENS pœnam impoſitam à lege, ſi poſtea eam ab alijs poſſet repetere, certè illam ipſe haud lueret. *deciſ.* 77. *num.* 38. *Merlino*.

Soluens quis indebitum, dicitur iactare. *deciſ.* 169. *num.* 6. *Pirouano*.

SOLVERE adminiſtrator præſumitur non de pecunis proprijs, ſed de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat. *deciſ.* 244. *num.* 3. *Dunozetto*.

Soluiſſe non dicitur is, qui ita ſoluit, vt ſtatim recuperet, abſque eo quod venditori commodum obueniat. *deciſ.* 17 *num.* 2. *Dunozetto*.

Solui non debet aliud pro alio. *deciſ.* 52. *num.* 7. *Merlino*.

ad Soluendum ſi fideiuſſor fuerit iniuſtè condemnatus, repetit à principali. *deciſ.* 222. *num.* 22. *Buccabella*.

S O L V T I O.

Solutio, aut datio, quando eſt notabilis ſummæ, non eſt veriſimile, quin ſit facta quietantia. *deciſ.* 259. *num.* 6. *Buccabella*.

Solutio vt præſumatur ex lapſu temporis, quid debeat interuenire. *deciſ.* 262. *num.* 8. *Pirouano*.

Solutio facta à fideiuſſore pro principali, talis ſolutio eſt potius pretium emptæ actionis, quam liberatio debitoris. *deciſ.* 41. *nu.* 3. *Merlino*.

Solutio in pœnalibus, quid ſolum operetur. *deciſ.* 77. *num.* 37. *Merlino*.

Solutio fructuum cenſus, facta à muliere, non ſaluat contractum à nullitare reſultante ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias. *deciſ.* 98. *num.* 27. *Merlino*.

Solutio eſt quid facti, ideo cum non præſumatur, venit probanda. *deciſ.* 5. *num.* 12. *Veroſpio*.

Solutio vnica vice, & vnico contextu facta de pluribus ſummis, habetur pro vnica ſolutione tantum. *deciſ.* 188. *num.* 11. *Merlino*.

Solutio facta alicui de ordine creditoris, perinde eſt, ac ſi ipſi fuiſſet facta. *deciſ.* 227. *n.* 1. *Panzirolo*.

Solutio non facta vero procuratori non liberat debitorem. *ibidem num.* 2.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis conuentionis, & tractatus. *deciſ.* 98. *num.* 12. *Merlino*.

Solutio ficta, per quam hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, habet vim iudicialis ſolutionis, cum auctoritate Iudicis. *deciſ.* 2. *num.* 13. *Pirouano*.

Solutio aliqua, quando fuit facta paulo poſt renunciationem, &c. præſumitur dicta renunciatio facta ſub ſpe ſolutionis ſequutæ. *deciſ.* 320. *nu.* 42. *Remboldo*.

Solutio dotis principaliter cẽſetur facta marito, contemplatione tamen vxoris. *deciſ.* 52. *n.* 14. *Merlino*

Solutio probatur ex confeſſione de recepto ob implicitam confeſſionem partis ſuper ipſo facto ſolutionis: & hoc multò magis procedit, ſi adeſt ſtylus. *deciſ.* 109. *num.* 67. *Ghiſilerio*.

Solutionis vim habet accollatio. *deciſ.* 135. *num.* 23. *Pirouano*.

Solutionis vim habet compenſatio. *deciſ.* 149. *nu.* 7. *Coccino*.

Solutionis negatiua, ad effectum euitandi ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 158. non ſufficit vt probetur per vnicum teſtem, ſed plenè eſt probanda. *deciſ.* 353. *nu.* 27. *Pirouano*.

propter Solutiones imaginarias ſolent fieri quietãtiæ. *deciſ.* 227. *num.* 6. *Panzirolo*.

Solutionem ſufficit allegare, quando eſt probatum creditum, ad hoc vt ſequatur condemnatio, niſi probetur ſolutio. *deciſ.* 209 *num.* 1. *Pirouano*.

poſt Solutionem etiam ex interuallo poteſt reportare ceſſionem fideiuſſor ſoluens pro principali. *deciſ.* 40. *num.* 1. *Merlino*.

per Solutionem imaginariam præſumuntur ſibi ipſis ſatisfeciſſe hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, & faciunt fructus ſuos ratione dominij. *deciſ.* 2. *nu.* 11. & 12. *Pirouano*.

Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio. *deciſ.* 262. *nu.* 13. *Pirouano*.

de Solutione actuali dotis quando non conſtat, ſi eius ratificatio fuerit facta conſtante matrimonio, dicta confeſſio intelligitur donationis cauſa facta à marito. *deciſ.* 55. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

Solutiones dotium cum conditione eas inueſtiendi, ferè ſemper fieri ſolent, & hoc ad effectum, vt dotes aſſecurentur. *deciſ.* 55. *num.* 22. *Ghiſilerio*.

Solutiones continuatæ pro canone per 30. annos probant rem eſſe emphyteuticam. *deciſ.* 188. *n.* 9. *Merlino*.

per Solutiones cenſus poſtea ſubſecutas non poteſt conualeſcere contractus cenſus ab initio nullus.

de-

*deciſ.280. num.*11.*Motmanno*.

Solutiones, quæ fiunt beneficio temporis, & illę, quę fiunt ſoluendo, quo ad conſequendam liberationem non differunt, & in quo differant. *deciſ.* 262. *nu.* 11. *Pirouano. Et vide num.*12.

SOLVTO matrimonio dicitur veniſſe conditio, ſub qua præceſſit obligatio de dote reſtituenda. *deciſ.*318. *nu.*3. *Veroſpio*.

in Solutum quando minor recipit bona immobilia, obligationibus, & hypothecis implicita, cũ eius leſione, adhibendę ſunt ſolemnitates ſtatutorum. *deciſ.*77. *num.*14. *Merlino*.

S O R O R.

Soror, quę renunciauit bonis paternis, non prohibetur ſuccedere fratri in bonis, quę ad fratrem peruenerunt ex paterna ſucceſſione. *deciſ.*232. *num.*7. *Pirouano*.

Soror vtrinque coniuncta eſt de agnatione, & quamdiu ipſa viuit, dicitur paternam agnationem retinere. *dec.*206. *num.*21. *Merlino*.

Soror, ſi renunciet hereditati paternę ad fauorẽ fratrum, & alio die fratres illam dotent, pręſumuntur actus correſpectiui. *dec.*323. *nu.*77. *Coccino*.

Soror de iure communi ſuccedit fratri ab inteſtato mortuo, vna cum fratribus. *deciſ.*83. *num.*22. *Coccino*.

Soror vterina habetur quaſi pro extranea. *dec.*206. *num.*20 *Merlino*.

Soror à ſtatuto excluſa propter exiſtentiam maſculorum, ſi aliquid ei relinquatur, non tamen admittitur, vt faciat partem in legitima matris: ſecus verò, ſi maſculi non extarent. *dec.*219. *num.*19. & 20. *Dunozetto*.

Soror ſi excludatur à ſtatuto propter fratrem, intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus. *deciſ.*68. *num.*4. *Merlino*.

Soror vtrinque coniuncta participat de vtraque cõiunctione. *dec.*167. *num.*13. *Merlino*.

Soror, quando non habet vnde ſe dotet, tunc frater in ſubſidium tenetur illam dotare. *dec.*145. *n.*3. *Pirouano*.

Soror coniuncta ex vno latere, quod ſit melioris cõditionis, quam vtrinque coniuncta, tolerari non poteſt, & irrationabile eſt. *dec.*206. *n.*15. 32. & 24. *Merlino*.

Soror ex vno latere tantum coniuncta, quod eſſet melioris conditionis quam ex vtroque latere coniuncta, iniquum eſſet. *deciſ.* 167. *num.*11. *Merlino*.

Et contra dictamen rationis naturalis, & iuris poſitiui. *ibidem num.*12.

Soror, ſi ſit dotata à fratre de bonis ſuis caſtrenſibus, hoc caſu excluſa remanet ab hereditate fratris, non autem excluſa remanebit ab hæreditate patris, & aliorum, qui non dotarunt. *dec.*329. *num.*51. *Merlino*.

Soror cenſetur excluſa tantum ab illa hereditate, in qua habuit recompenſam ſcilicet dotem receptam à defuncto. *ibidem num.*52.

Sororis renunciatio de bonis fratrum nominatorum non extenditur ad non nominatos. *dec.*144. *n.*7. *Dunozetto*.

Sorori vterinæ frater vterinus non eſt agnatus, cum ſit de aliena familia. *deciſ.*137. *num.*17. *Pirouano*.

Sorori magis debita eſt ſucceſſio fratris, quàm patrui. *deciſ.*329. *num.* 56. *Merlino*.

Sororem ſi frater ſit paratus dotare, ipſa excluditur ab hæreditate fratris ſecundum Statut. Vrb. *deciſ.* 83. *num.*23. *Coccino*.

Sorores vterinas frater vterinus non tenetur dotare. *deciſ.*137 *num.*19. *Pirouano.*

Sorores æqualiter cum fratribus ſuccedunt in bonis maternis. *deciſ.*264. *num.*4. *Dunozetto*.

Sorores, & fratres æqualiter vocantur cum parentibus ad ſucceſſionem fratrum defunctorum. *deciſ.* 206. *num.*1. *Merlino*.

Sorores vterinæ non faciunt numerum in legitima, ad fauorem fratrũ vterinorum. *deciſ.*160. *num.*27. *Pirouano*.

Sorores ęqualiter ſuccedunt cum fratribus in hæreditate fratrum defunctorũ. *deciſ.*206. *n.*19. *Merlino*

Sorores per maſculos fratres vigore Statuti Bononiæ de ſucceſſ. ab inteſt. &c. à ſucceſſione matris ſunt excluſæ. *deciſ.*36. *num.*4. *Pirouano.*

SORS duplicata conſtituitur in 20. annis. *deciſ.* 2. *num.*10. *Pirouano*.

Species multas ſub ſe ſubiectiuè continet genus. *deciſ.*164. *num.*26. *Coccino.*

Specierum enumeratio declarat, & reſtringit rem, de qua agitur. *deciſ.*15. *num.* 9. *Coccino.*

in Specie qualibet eſt genus, & in quolibet indiuiduo. *deciſ.*54. *num.*6. *Pirouano*.

SPECIFICATIO aliqua non dicitur ſuperflua, etiam ſi tacitè inſit. *deciſ.*264. *num.*26. *Dunozetto*.

SPES etiam donari poteſt. *deciſ.*12. *nu* 31. *Coccino*.

SPOLIATVS re ſua ſi ſit debitor, non debet iterũ via executiua pro eodem debito alijs bonis ſpoliari. *deciſ.*122. *num.*14. *Ghiſileria*.

SPIRITVALITATIS qualitas, qualitatem temporalitatis abſorbet, & ad ſe trahit. *dec.*42. *num.*13. *Merlino*.

pro SPOLIATO ſi quis ſe habuerit, veluti ſi acquieſcat poſſeſſioni captæ à parte, non poteſt petere manutentionem. *deciſ.* 330. *nu.* 6. *Dunozetto*.

pro Spoliato ex acquieſcentia alicuius decreti contra ſe lati, vt non dicatur quis ſe habuiſſe, ſufficit quod à die notitiæ reclamauerit, quando domi dimiſſa copia, & non perſonaliter ad illud fuerit citatus. *deciſ.*326. *num.*10. *Dunozetto*.

S P O L I V M.

Spolio agens tenetur probare primum extremum, & quidem cõcludenter. *deciſ.*139. *n.*4. *Dunozetto*.

in Spolio primum extremum benè probatur ex inſtrumento, cum clauſula conſtituti. *deciſ.*251. *n.*2. *Panzirolo*.

in Spolio ſecundum extremum probatur ex litis ſubſtentatione. *ibid. nu.*3.

in Spolio extrema neceſſaria ſunt, poſſeſſio ſpoliati de præterito, & poſſeſſio ſpoliantis de præſenti. *ibid. num.*4.

SPONSO, & eius filijs ſi ſit facta donatio in capitulis matrimonialibus, quid in ea donatione cenſeatur conſideratum. *deciſ.*127. *n.*4. & 5. *Coccino*.

SPONSÆ nobiles, attenta Vrbis conſuetudine poſt celebrationem nuptiarum ſolent permanere per aliquot dies apud ſuos parentes. *dec.*240. *num.*11. *Motmanno*.

STABILIA ſecundum præſumptionem iuris reddūt fructus ad rationem quinque pro cētenario. *deciſ.* 135. *num.*18. *Pirouano.*

STABILITAS.

Stabilitas requirit perpetuam permanentiam. *deciſ.* 95. *num.*3. *Motmanno.*

Stabilitas in loco certo non concernit ſubſtantiam trium votorum à Religioſis emittendorum. *deciſ.* 333. *num.*2. *Dunozetto.*

Stabilitas in aliquo ordine, quando non ſit de eſſentia profeſſionis. *ibidem num.*3.

STALLVM Canonici ab alio inferioris Ordinis nō poteſt occupari. *deciſ.*288. *num.*9 *Merlino.*

Stalli Canonicorū, ſunt ſedes Canonicales. *ibid.n.*8.

STATVENTIVM intentio, & non cortex verborū eſt attendenda, an verba ſtatutorum dirigantur in perſonam, vel in cōtractum. *deciſ.*238.*n.*7 *Merlino.*

Statuentium intentio excludentium fœminas propter maſculos, eo tendit, vt agnatio conſeruetur. *deciſ.*137. *num.*16. *Pirouano.*

STATVS.

Status vltimus in beneficialibus collectus ex prouiſionibus Apoſtolicis, & quaſi poſſeſſio ex eiſdem collecta, quādo attendatur. *deciſ.*57.*n* 9. *Merlino.*

Stat⁹ rei mutatur, mutata pſona *d.*339.*n.*74. *Merlino.*

Status vltimus reſultans ex quaſi poſſeſſione, ſufficit ad ſubſtinendam beneficij collationem. *deciſ.* 57. *num.*4. *Merlino.*

Status vltimus, quando non attendatur, etiam ad effectum ſubſtinendi collationem beneficij. *deciſ.*13. *num.*21. *Merlino.*

Status vltimus in beneficialibus quando non attendatur. *deciſ.*13. *num.*26. *Merlino.*

Status antiquus, & de præterito beneficij præſumitur ſimilis vltimo, & ſemper talis continuatus, nō conſtito de contrario. *deciſ.*57. *num.* 10. *Merlino.*

Et tūc prouiſiones Apoſtolicæ huiuſmodi vltimum ſtatum potius corroborant, & declarant. *ibid.n.*11.

ad Status mutationem requiritur præſcriptio quadragenaria. *deciſ.* 221. *num.* 18. *Panzirolo.*

Statum præcedentem Eccleſiæ Ordinarius non poteſt ex ſe immutare. *dec.*27.*num.*10. *Dunozetto.*

Statu antecedenti probato, præſumitur ille cōtinuatus, ſi non afferatur aliquid in contrarium. *deciſ.* 221. *num.*8. *Panzirolo.*

Quod procedit etiam quod agatur de re multum remota. *ibidem num.* 9.

STATVTVM.

Statutum ſi ſit correctorium iuris communis, in eo non ſunt intelligendæ perſonæ ibi non expreſſæ. *deciſ.* 329. *num.*25. *Merlino.*

Statutum non extenditur de perſona ad perſonam, ſed coarctatur ad perſonas ibi expreſſas. *deciſ.*68. *num.*17. *Merlino.*

Statutum, quando dicatur temperare rigorem excluſionis fœminarum. *deciſ.*329. *num.*29. *Merlino.*

Statutum ſi alternatiuè loquatur, alternatiuè debet intelligi, ſingula ſingulis referēdo *deciſ.* 329. *n.* 11. & 17. *Merlino.*

Statutum in aliquo caſu quando intrat, tanquam caſus legis poteſt allegari. *deciſ.*246.*n.*2. *Pirouano.*

Statutum referri non debet ad caſum inſolitum. *dec.* 320. *num.*63. *Merlino.*

Statutum, ſi ſimpliciter dicat, mulierem dotatam non ſuccedere patri, vel matri, & alijs, tunc non recipit reſtrictionem ad hæreditatem dotātis, cum de nullo dotante mentionem faciat. *ibid. nu.* 21.

Et hoc caſu ſufficit, vt ab hæreditate cuiuſcumque dicatur excluſa, ꝙ ab aliquo ſit dotata, nec perquirendum eſt à quo ſit dotata, & quare. *ibidem num.*22. & 23.

per Statutum ſi requiratur pro forma, vt in inſtrumentis exprimatur nomen, agnomen, & cognomen contrahentium, ſatisfactum illi cenſetur, ſi quis nominetur aliquo nomine ſingulari, ex quo æquè bene habeatur identitas perſonæ, & ſic per æquipollens. *deciſ.* 149. *num.*15. & 16. *Merlino.*

Statutum directum in perſonas ſubditas, non comprehendit perſonam non ſubditam. *deciſ.*260. *n.*6. *Motmanno.*

Statutum in cauſis beneficialibus, cenſetur idem ſtatutum in cauſis matrimonialibus, quando agitur de fœdere matrimonij. *deciſ.*124. *nu.* 35. *Coccino.*

Statutum non ſanet forenſibus, ſed ſubditis. *deciſ.* 137. *num.*20. *Pirouano.*

Statutum inhabilitans perſonam, non afficit forenſem. *deciſ.*294. *num.*5. *Motmanno.*

Statutum quando dicatur minimè prohibitiuum, & nec formam inducat. *deciſ.*126. *nu* 24. *Pirouano.*

Statutum ita interpretandū eſt, vt ab eo iniquitatem arceamus, & ne à ſapientibus poſſit iniquitatis redargui. *deciſ.* 167. *num.* 14. *Merlino.*

Statutum particulare vbi non adeſt in aliquo loco, tunc recurrendum eſt ad conſuetudinem Regionis, & Ciuitatis. *deciſ.*280. *n.*19. *Coccino.*

Statutum, quando redit ad diſpoſitionem iuris communis, eſt latè interpretandum. *deciſ.*167. *nu.*17. *Merlino.*

Statutum, quando dicit, quod aliquid ſit faciendum iuxta diſpoſitionem iuris communis, debet intelligi de illa diſpoſitione iuris, quæ loquitur in terminis ſtatuti. *deciſ.*117. *num.*11. *Vbaldo.*

Statutum quando dicatur permiſſiuum, non autem prohibitiuum, & annullatiuum actus aliter geſti. *deciſ.*126. *num.* 22. & 24. *Pirouano.*

Statutum loci contractus, quoad ſolemnitates eſt inſpiciendum, licet contrahentes ſint forenſes. *deciſ.* 294. *num.*7. *Motmanno.*

Statutum, quando dubium eſt, tunc pro illius interpretatione recurrendum eſt ad ius commune. *deciſ.*206. *num.*18. *Merlino.*

Statutum poteſt tollere legitimam fœminis ex iuſta cauſa, prout quando aliūde ſunt dotatæ. *deciſ.*137. *num.*12. *Pirouano.*

Statutum non debet eſſe mancum. *deciſ.*206. *num.*29. *Merlino.*

Statutum contra ius, non eſt extendendum vltra expreſſa. *deciſ.*280. *num.*18. *Coccino.*

Statutum propriè venit appellatione iuris communis. *deciſ.*250. *num.*21. *Merlino.*

Statutum ſi fuerit factum in odium alicuius certæ perſonæ, & illa non eligat viam appellationis, ex quo non appellauit infra 10. dies non poteſt poſt annum via querelæ agere, vt dictum Statutum reuocetur. *deciſ.*289. *num.*62. *Coccino.*

Statutum Laicorum ſi poteſt dirigere ſuos effectus ad ius ciuile, nec repugnet diſpoſitioni iuris Canonici, ſemper ceſſat voluntas derogandi illi, ceſ-

ſantibus

ſantibus verbis, & repugnantiâ ad inuicem diſponendi. *deciſ.*126. *num.*20. *Pirouano.*

Statutum loci contractus, tunc forenſis tenetur ſeruare, quando ſtatutum diſponit circa ſolemnitatẽ actus, qui reſpicit iuriſdictionẽ eius, in cuius Territorio contrahitur. *deciſ.*294. *num.*8. *Motmanno.*

Statuti vna pars alteram declarat. *deciſ.*349. *nu.*31. *Veroſpio.*

Statutum excludens dotatas cenſetur in dubio ſolum excludere ab hæreditate dotantis. *deciſ.* 329. *num.*1. *Merlino.*

Sed hoc non procedit, quando vlterius progreditur, & ex contextu ipſius Statuti appareat eas voluiſſe excludere à cuiuſcumque hæreditate. *ibid. nu* 2.

Ita vt excluſio prædicta non ſit correſpectiua ad dotem, quodque vna dos operetur omnium hæreditatum iacturam. *ibidem num.* 3.

Statutum excludens fœminas dotatas à ſucceſſione eorum, qui dotem dederunt, communiter hanc recipit interpretationem, vt eatenus poſſit illas admittere ad hæreditatem eorum, qui dotem non dederunt, quatenus Statutum vlterius non progrediatur, nec protrahat excluſionem etiam ad illorum hæreditatem. *deciſ.*316. *num.*5. *Veroſpio.*

Statutum vocans proximiorem ad ſucceſſionem alicuius, intelligi debet de proximitate vera, non autem de ea, quæ ficte inducitur per repræſentationem. *deciſ.*340. *num.*28 *Veroſpio.*

Statutum quando in ſucceſſione diuidit bona paterna à maternis, ea videtur mens ſtatuentium, vt bona conſeruentur in eadem agnatione, & familia. *ibidem num.* 18.

Statutum diſponens, vt duæ ſententiæ conformes habeant vim trium, eſt intelligendum de validis, & iuſtis. *deciſ.*292. *num.*10. *Panzirolo.*

Statutum nullum extat Bononiæ, quod mulieribus contrahentibus certas ſolemnitates præſcribat. *deciſ.* 238. *num.*12. *Merlino.*

Statutum excludat fœminam ab hæreditate Patris, & aliorum, ſi ſit dotata à fratre, quid inde inferatur. *deciſ.* 329. *num.* 40. & 41. *Merlino.*

Statutum excludens mulieres dotatas à ſucceſſione parentum, cenſetur eas excludere ob habitam iam dotem, ante delatam hæreditatem. *deciſ.* 264. *num.* 5. *Dunozetto.*

Statutum excluſiuum fœminarum ſi in dotatione, & in excluſione loquatur alternatiue qualiter ſit intelligendum. *deciſ.*329. *num.*17. & 18. *Merlino.*

Statutum ad hæreditatem fratris admittens ſolum alium fratrem conſanguineum, excludendo fratrem vterinum, non habet locum in maternis bonis. *deciſ.* 167. *num* 18 *Merlino.*

Statutum, ſi in contractibus duo copulatiue requirat pro forma, vtrumque adhiberi debet, & vnum ſine alio non ſuſtinetur. *deciſ.*294. *nu.*14. *Motmanno.*

Statutum excluſiuum fœminarum totum eſt poſitum in modo conſeruandæ agnationis. *deciſ.*206. *num.* 22. *Merlino.*

Statutum præferens maſculos fœminis, eſt correctorium iuris Ciuilis, & ſic eſt ſtricte interpretandum. *deciſ.* 67. *num.*16. *Merlino.*

Statutum, quando aliquas ſolemnitates requirit in contractibus, & vlterius procedit irritando contractus carentes huiuſmodi ſolemnitatibus, ſequitur, quod velit illas eſſe de forma.

Quæ neque prætermitti, neque per æquipollens adimpleri poteſt. *deciſ.*294. *num.*13. *Motmanno.*

Statutum loci contrahentium, ſi non arctet perſonam, nec eam inhabilitet præciſe, ſed ſolum det formam contractibus, & præſcribat ſolemnitates in illis ſeruandas, tunc non amplius illius ſolemnitates ſunt adhibendæ, ſed attendi debent ſolemnitates loci, in quo celebratur contractus. *dec.*238. *num.*3. *Merlino.*

Et ab iſta opinione non eſt recedendum & eam pluries Rota amplexa fuit. *ibidem num.*4.

Statutum excluſiuum fœminarum, ſi ad eas excludendas contentetur vna dote, abſurdum eſſet, vt pro inducenda totali excluſione earum, exigamus bis, ter quater & pluries dotes *deciſ.*329. *num.*34. *Merlino.*

Statutum fœminas excludens ab hæreditate, cenſetur ſolũ excludere ab hæreditate dotantis, etiamſi plures recenſeret perſonas. *deciſ.*329. *n.*7. *Merlino.*

Quia hoc caſu etiam viget illa æquitas, quod ſingula ſingulis referenda ſunt. *ibidem num.*8.

Statutum requirens conſenſum proximiorum in contractu minorum, intelligitur de habentibus intellectum perfectum, & non de defectuoſis. *dec.* 81. *num.*14. *Merlino.*

Alias non intrat l. fin. C. ſi maior factus. *ibidem num.* 15.

Statutum ſi excludat filiam à ſucceſſione patris, ob exiſtentiam filiorum, non poterit ipſa filia in eius bonis prætendere legitimam. *deciſ.*9. *n.*2. *Veroſpio.*

Statutum, ſi excludat omnino fœminas non ſolum à ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ab ipſa legitima, & omni illius ſupplemento, non poteſt dici quod illius loco ſuccedat dos. *deciſ.* 9. *num.*3. *Veroſpio.*

Quam idem Statutum dari volebat filiabus ita excluſis. *ibidem num.*4.

Statutum, quando loquitur de perſona, puta, quicumque, &c. tunc perſona ficta non comprehenditur, prout nec Collegia, Vniuerſitates. *deciſ.*353. *num.*17. *Pirouano.*

per Statutum vt dicatur derogatũ cap. cùm eſſes, de teſtam. quid requiratur. *dec.*126. *nu.*9. *Pirouano.*

Statutum vocans proximiores ad ſucceſſionem patris, an loquatur de proximioribus ex parte, an vero ex linea patris *deciſ.*349. *num.*21. *Veroſpio.*

Statutum ſi mandet, quod filia vnica dote contenta ſit, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit. *deciſ.*329. *num.*36. *Merlino.*

Statutum excluſiuum fœminarum, cui bona ſubiecta ſunt, non poteſt connecti cum alio ſtatuto, cui perſonæ ad ſucceſſionem contendentes ſunt ſubditæ. *deciſ.*68. *num.*9. *Merlino.*

Statutum excluſiuum fœminarum vt liget, requiritur vtraque ſubiectio *deciſ.*137. *num.*7. *Pirouano.*

Statutum excludens ſororẽ, & vocans fratrem; intelligitur de fratre primi gradus, non autem de fratribus patruelibus. *deciſ.*68. *num.*4. *Merlino.*

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum non extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſunt expreſſæ. *deciſ.* 329. *num.* 11. *Merlino.*

Et nec habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto formaliter

licet

liter expreſſus tam ad effectum excluſionis, quam incluſionis. *ibidem num.14.*

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione propter dotem, fortius locum habet, ſi perſona, de cuius ſucceſſione agitur, non appareat nominata, niſi in ea parte ſtatuti, in qua tractetur de filiæ excluſione, aut in qua mentio fiat de perſonis, quæ dotem dederunt. *decif. 316. num.6. Veroſpio.*

Statuto ad ſucceſſionem vocante, eueniente vocationis caſu, vocato competit interdictum Quorum bonorum. *decif. 349. num. 1. Veroſpio.*

Statuto excluſiuo fœminarum quando defunctus eſt ſubiectus, ſed ſucceſſionem prætendentes, ſunt forenſes, tunc fœmina non excluditur à maſculis. *decif. 68. num. 11. Merlino.*

Statuta diſponentia, quod in donationibus requiratur inſinuatio, vt habeant locum, requiritur quod donans fiat pauperior, & donatarius locupletior. *decif.292. num.22. Panzirolo.*

Statuta excluſiua fœminarum, ſi ſint correſpectiua ad dotem, vt dicatur eis ſatisfactum, quid requiratur. *decif. 329. num. 65. Merlino.*

Statuta excluſiua fœminarum, tamquam fundata in ratione agnationis conſeruandæ, debent conſeruare id totum, quod pertinet ad agnationem conſeruandam. *decif.232. num. 18. Pirouano.*

Statuta excludentia fœminas dotatas interpretanda ſunt, vt fœminæ non ſuccedant dotantibus. *decif. 329. num. 53. Merlino.*

Et potius debet admitti ſuppletio verbi, quam admittatur illud abſurdum, quod fœmina ab vno dotata excludatur ab omnium ſucceſſione, ad quam de iure erat vocata. *ibid.nu.54.*

in Statutis de inſinuandis donationibus nõ comprehenduntur donationes ob cauſam. *decif.292.n.33. Panzirolo.*

in Statutis excluſiuis fœminarum abſurdum eſſet ingens, ſi vellemus addere excluſionem ab hæreditate fratris, quę non legitur in ipſo ſtatuto. *ibid. num. 32.*

in Statutis excluſiuis fœminarum, cauſa earum excluſionis, ratione agnationis conſeruandæ, eſt fauorabilis. *decif.232. nu.24. Pirouano.*

Statuto poteſt induci, quod teſtamentum factum coram minori numero quam ſeptem teſtium, valeat. *decif.126.num.17.* & vide *num. 18. Pirouano.*

Statuto ſi caueatur, quod debitor carcerari debeat pro debito, eodem modo dicendum erit de herede illius, quamuis nulla in Statuto fiat mentio de hæredibus. *decif. 39. num.2. Pirouano.*

ſub Statuto Laicorum non comprehenditur perſona Eccleſiaſtica. *decif.58. num.28. Coccino.*

in Statuto in dubio retinendus eſt ille intellectus, per quem reuertitur ad ius commune. *decif. 167. num.15. Merlino.*

in Statuto mixtum cõtinetur in diſpoſitione de ſimplici, dum mens ſtatuentium, & ratio adaptatur. *decif.206. num.9. & 13. Merlino.*

Statuta aliqua ſi Princeps iubeat quod obſeruẽtur, hoc intelligitur præterquam in ijs, quorum contrarium fuit ſpecificè expreſſum. *decif.4. num.10. Dunozetto.*

Statuta aliqua ſi ſint confirmata à Papa cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, ſola Sedis Apoſtolicæ auctoritate tolli poſſunt. *decif. 345. num. 2. Pirouano.*

Statuta confirmata à Papa, dicũtur Papalia. *dec.115. num. 25. Coccino.*

Statuta etiam confirmata à Papa quando non ſufficiant ad derogationem iuris Canonici. *decif.126. num.31. Pirouano.*

Statuta directa in perſonas ſubditas non comprehẽdunt forenſes. *decif.294. num.3. Merlino.*

Et iſta opinio tanquam verior, æquior, ac magis communis admittitur per plures. *ibid. num. 4.*

Statuti vis, & effectus diſpoſitionis illius conſiſtere dicitur in ratione in eo expreſſa. *decif.136. nu.6. Veroſpio.*

Statuti ratione ceſſante non ſolùm ceſſat eius diſpoſitio, ſed ab ea ratione ſtatutũ interpretationem recipere debet. *decif.363. num.5. Veroſpio.*

Statuti diſpoſitio eò magis poteſt vim ſuam operari, quo habet pro ſe teſtatoris voluntatem. *decif. 316.num.12. Veroſpio.*

Statuti vigore ſi aliquis prætendat aliquid ad ſe ſpectare, debet probare, quod interueniant omnes qualitates à ſtatuto requiſitæ. *decif.307. num.10. Dunozetto.*

Statuta recipiunt interpretationem à Iure communi. *decif.271. n.15. Merlino*

Statuta particularia loci ſunt ſeruanda, non autem generalia Prouinciarum. *decif. 145. num. 28. Pirouano.*

Statuta debent reduci ad iuſtitiam, & ita intelligi, vt iniquitatem non contineant. *decif.206.nu.16. Merlino.*

Statuta non poſſunt diſponere de perſona ſibi non ſubdita. *decif. 294. num.10. Motmanno.*

Statuta Laicorum, ob defectum poteſtatis, non poſſunt diſponere circa Iuramenta, & alia ſpiritualia, in quibus ſeruari debet diſpoſitio Iuris Canonici. *decif.294.nu.18. Motmanno.*

Statuta non poſſunt extendi extra ſuum territorium ex defectu iuriſdictionis. *decif.68. num. 8. Merlino.*

Statuta excluſiua fœminarum, anxiè ſolum inſiſtũt in conſeruatione familiæ maſculorum reſpectu bonorum paternorum. *decif. 206. num. 25 Merlino.*

Statutorum verba debent intelligi ſtrictè, & in propria ſignificatione. *decif. 323.num. 8. Coccino.*

Statutum loquens de donatione, intelligi debet de vera donatione. *decif.323.num.80 Coccino.*

Statutorum diſpoſitiones referri debent ad id, quod frequentius accidit. *decif. 329. nu. 10. Merlino.*

Statutorum vna pars aliam declarat. *decif.167.n.8. Merlino.*

Statutis cenſetur quis ſe conformaſſe. *decif. 264. num. 13. Dunozetto.*

in Statutis omiſſum habetur pro omiſſo. *decif. 329. num.6. Merlino.*

in Statutis excluſiuis fœminarum propter maſculos ab hæreditate parentum, non debet fieri extenſio: Ita quod non ſufficiat identitas, ſed requiritur maioritas rationis. *decif. 264. n. 19. & 20. Dunozetto.*

ad Statutum aliquod ſi ſe referant contrahentes, præſumitur, ſe cum illo conformare voluiſſe, & ei ſu-

ſubicere quatenus tali caſu eos non ligaſſet. *deciſ.* 250. *num.* 19. *Merlino*. & vide *num.* 11. & 12. *Circa Statutorum diuerſorum locorum declarationem, Vide in calce indicis*.

STIPVLATIO.

Stipulatio ſtatim dicitur commiſſa, eueniente caſu obligationis, & ex ea agi poteſt. *deciſ.* 151. *num.* 1. *Pirouano*.

Stipulatio ex quo probetur, quod in donatione interuenerit. *deciſ.* 118. *num.* 14. *Pirouano*.

Stipulatio omnis tam ad hæredes quam contra hæredes tranſit. *deciſ.* 12. *num.* 33. *Coccino*.

Stipulatio committitur pro damnis, & intereſſe, dum obligatio facti alieni non impletur. *deciſ.* 246. *num.* 1. *Merlino*.

Stipulatio Notarij pro omnibus quibus intereſt, facit, vt contractus poſſit minime reuocari in præiudicium intereſſe habentis. *deciſ.* 44. *num.* 20. *Merlino*.

Stipulationem ſine dubio importat verbum, promitto, ſi reperiatur in inſtrumento publico. *deciſ.* 118. *num.* 15. *Pirouano*.

STVDIVM quinquennale requiritur in eo, qui Doctoratus gradum aſſumere vult. *deciſ.* 183. *n.* 9. *Coccino*.

STYLVS.

Stylus in ſpecie facti propoſiti debet probari, vt veniat attendendus. *deciſ.* 185. *num.* 7. *Motmanno*.

Stylus vt attendatur, requiritur vt ſit obtentus in contradictorio iudicio, præſertim quando eſt contra ius. *deciſ.* 141. *nu.* 13. *Merlino*.

Stylus inter Mercatores eſt ſeruandus. *deciſ.* 244. *num.* 11. *Dunozetto*.

Stylus aliquis, vt dicatur conſuetudinem introduxiſſe, quid requiratur. *deciſ.* 141. *nu.* 12. *Merlino*.

ex Stylo, vt plurimū Notarij ſolent inſtrumentis cōceſſionis emphyteuſis apponere clauſulas, quibus dederis, ad habendum, & ſimiles. *deciſ.* 211. *n.* 9. *Merlino*.

SVBDELEGARE non poteſt habens miniſterium nudum. *dec.* 38. *num.* 27. *Dunozetto*.

Subdelegare quis poteſt negotium ſibi commiſſum, ſi partes conſentiant. *deciſ.* 38. *n.* 45. *Dunozetto*.

Subdelegare non poteſt executor datus à Papa, vt prouideat Eccleſiæ, non expreſſa perſona, & quare. *deciſ.* 38. *n.* 29. *Dunozetto*.

Subdelegare poteſt executor datus à Papa, vt prouideat certæ perſonæ. *deciſ.* 38. *n.* 28. *Dunozetto*.

Subdelegandi poteſtas pendet à iuriſdictione. *decis.* 38. *nu.* 26. *Dunozetto*.

Subdelegandi poteſtas, quando prætenditur à lege, non intrat, quando conceſſio facta ab homine requirit induſtriam. *dec.* 38. *n.* 39. *Dunozetto*.

à SVBDITIS, officialis prohibetur recipere obligationes, & cum eis contrahere. *deciſ.* 16. *n.* 16. *Merlino*.

SVBHASTATIO pignorum quando fit, ſemper requiritur licentia Principis. *deciſ.* 161. *num.* 15. *Pirouano*.

Subhaſtationis bonorum via omiſſa, poteſt actor in executiuis procedere ad capturam perſonæ. *deciſ.* 122. *num.* 17. *Ghiſilerio*.

per Subhaſtationem immiſſus in poſſeſſionem præuia Iudicis auctoritate, iuſtè poſſidet. *deciſ.* 122. *nu.* 3. *Ghiſilerio*.

SVBIECTA ſunt talia, qualia demonſtrant prædicata. *deciſ.* 88. *num.* 19. *Coccino*.

SVBLOCATIO de ſui natura ab alienante non aufert ius rei conductæ in totum. *deciſ.* 182. *num.* 6. *Panzirolo*.

Sublocatio rei emphyteuticæ ab emphyteuta facta, quando dominium vtile, ſubalternatumque remaneat penes eum. *deciſ.* 182. *n.* 7. *Panzirolo*.

SVBORNATIO, ſeu corruptio teſtis deducta ex depoſitione ipſius teſtis, qualiter ſit probanda. *deciſ.* 66. *num.* 8. *Motmanno*.

SVBREPTIO.

Subreptio tollitur ex clauſulis, pro ſufficienter expreſſis. *deciſ.* 282. *num.* 23. *Panzirolo*.

Subreptio ad hoc vt euitetur, quid ſufficiat. *deciſ.* 95. *num.* 1. *Motmanno*.

Subreptio non inducitur ex taciturnitate earum rerum, quæ ſi narrata fuiſſent, facilius gratiam conceſſiſſet. *deciſ.* 1. *n.* 16. *Ghiſilerio*.

Subreptio quando ceſſet. *deciſ.* 101. *n.* 14. *Motmanno*.

Subreptio de facto proprio vitiat gratiam. *deciſ.* 295. *num.* 12. *Motmanno*.

Subreptionis vitio laborant literæ Apoſtolicæ, ſi non iuſtificentur. *deciſ.* 295. *nu.* 1. *Panzirolo*.

de Subreptione, vel de Papæ ignorantia dari non poteſt, vbi Papa procedit per viam gratiæ, & ſcit per ſimiles actus alicui ſemper præiudicari. *deciſ.* 11. *num.* 26. *Ghiſilerio*.

de Subreptione allegata executor merus cognoſcere non poteſt. *ibid. num.* 18.

de Subreptione gratia amplius non poteſt impugnari, quando conſtat de poteſtate, & voluntate Principis. *dec.* 114. *n.* 7. *Ghiſilerio*.

ad Subreptionem inducendam, quando taciturnitas aliqua non ſit habenda in conſideratione. *deciſ.* 11. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

de Subreptione, aut defectu voluntatis dari non poteſt abſque oris aperitione, quando in conceſſione eſt ſublata facultas contrarium dicendi, vel opponendi. *deciſ.* 157. *num.* 14. *Pirouano*.

SVBROGATIO.

Subrogatio in beneficio datur propter litem. *deciſ.* 187. *num.* 11. *Pirouano*.

Subrogatio præſupponit, quod perſona ſubſtituta, ſeu ſubrogata, ſit diuerſa ab ea, in cuius locum ſubrogatur. *deciſ.* 235. *num.* 9. *Ghiſilerio*.

Subrogatio non poteſt conſeruare ea, quæ repugnant conditioni eius, qui fuit ſubrogatus. *deciſ.* 29. *n.* 11. *Veroſpio*.

Subrogatio quidquam non poteſt operari circa ea, quæ fuerunt extincta, & ſuppreſſa. *ibid. num.* 10.

Subrogatio gratioſa vt habeat locum, ſufficit quod lis eo modo iuſtificetur, quo fuit narrata. *dec.* 71. *num.* 12. *Vbaldo*.

ad Subrogationis gratioſæ validitatem ſufficit beneficium eſſe reſeruatum. *deciſ.* 71. *num.* 10. & 11. *Vbaldo*.

SVBROGATVS.

Subrogatus aſſumit naturam eius in cuius locum ſubrogatur. *deciſ.* 123. *num.* 8. *Pirouano*.

SVB-

Subrogato gratioſè dāda eſt immiſſio, probato clericatu, obitu defuncti, poſſeſſione beneficij, & eiuſdem beneficij affectione. *deciſ.* 45. *n.* 1. *Ghiſilerio.*

Subrogatus efficitur eiuſdem naturæ eius, in cuius locum fuit ſubrogatus. *deciſ.*29.*num.*9. *Veroſpio.*

Subrogato gratioſè debetur immiſſio, probata reſeruatione, poſſeſſione defuncti, & clericatu ipſius ſubrogati. *deciſ.* 352. *num.*1. *Coccino.*

Subrogato gratioſè vt non denegetur immiſſio, debet plenè, & indubitanter probare reſeruationem. *deciſ.*245.*num.*1. *Pirouano.*

Subrogato gatioſè, quando eſt concedenda immiſſio, ſufficit quod doceat de reſeruatione, Clericatu, & obitu defuncti in poſſeſſione. *deciſ.*153.*nu.*8. *Coccino.*

in Subrogatos trāſeunt priuilegia omnia ſuppreſſorum. *deciſ.*252. *num.*7. *Merlino.*

SVBSCRIBENS primò dignior reputatur. *dec.* 322 *num.*6. *Merlino.*

Subſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura. *deciſ.*159. *num.* 11. *Coccino.*

Sed hoc procedit, quando ſubſcribens ſciuit contenta in ſcriptura. *ibidem num.* 12.

SVBSCRIPTIO generalis ſi adſit in principio protocolli, ideſt, In hoc protocollo ſubſcribentur à me Notario rogata, non requiritur particularis ſubſcriptio. *deciſ.*113. *num.* 11. *Ghiſilerio.*

SVBSEQVENTIA multa denotant plura antecedentia. *deciſ.*155. *num.*11. *Coccino.*

Subſequentia quando alicui ſunt commiſſa, cenſetur etiam commiſſa antecedentia. *deciſ.*64 *nu.*7. *Ghiſilerio.*

Ex ſubſequentibus rectè infertur ad antecedens. *deciſ.*191. *num.* 11. *Coccino.*

de SVBSTANTIA rei quando non agitur, ſed de qualitate, probationes leuiores ſufficiunt. *dec.*87. *nu.*13. *Vbaldo.*

SVBSTITVTI alicuius vocatio per modū rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio. *deciſ.*249.*num.*7. *Veroſpio.*

S V B S T I T V T I O.

Subſtitutio facta omnibus filijs, & hæredibus deſcendentibus ſine filijs, non cenſetur facta filijs filiorum. *deciſ.*272. *num.*3. *Ghiſilerio.*

Quicquid ſit vbi ſubſtitutio continet fauorem, & prouiſionem filiorum. *ibidem num.*3.

Subſtitutio facta filijs, quando non comprehendat nepotes. *dec.*272.*nu.*6.*Ghiſilerio.*

Subſtitutio pupillaris deficit, ſi filius deceſſerit poſt 14. annum. *deciſ.*168. *num.*1. *Vbaldo.*

Subſtitutio ſecunda non continet orationem perfectam, quamuis adſit verbum, ſubſtituit, ſi deficiat perſona, cui ſit ſubſtitutio. *deciſ.*168. *num.*11. *Vbaldo.*

Subſtitutio facta filijs, ſi ſit concepta per verba, inſtituit, & ſubſtituit, quæ cùm ſint directa operantur, vt appellatione filiorum veniant nepotes. *deciſ.* 279.*num.*27. *Motmanno.*

Subſtitutio non ſuffragatur vocato poſt obitum alicuius, ſi caſus nondum cuenit. *deciſ.*198.*num.*3. *Dunozetto.*

Subſtitutio reciproca ad excluſionem aliorum ſemper intrat inter vocatos collectiue. *deciſ.*215.*n.*8. *Pirouano.*

Subſtitutio inter agnatos facta per modum conditionis non poteſt dici captatoria. *deciſ.* 350. *num.*19. & 29.*Coccino.*

Subſtitutio, quæ non dum competit, extrà bona noſtra eſt. *deciſ.*320. *num.*23. *Remboldo.*

Subſtitutio captatoria facta non ſub conditione, ſed ſub modo, an teneat. *dec.*350.*nu.*14. *Coccino.*

Subſtitutio fideicommiſſaria continet grauamen. *deciſ.*272. *num.*5. *Ghiſilerio.*

Subſtitutio in capita non competit nepotibus ex fratribus, ſed in ſtirpes. *dec.*279.*n.*24.*Motmanno.*

Subſtitutio facta ad bonum finem, & honeſtum pro conſeruatione familiæ, non videtur captatoria. *dec.*350. *num.*16. *Coccino.*

Subſtitutio quando remaneat pura inſtitutio. *deciſ.* 67. *num.*2. *Coccino.*

Subſtitutio ſi ſit reſtricta ad certum tempus, vltra nō extenditur, & eo elapſo penitus euaneſcit. *deciſ.* 348. *num.*1. *Vbaldo.*

Subſtitutio ſi ſit facta ſub conditione, ſi conditio euaneſcit, expirat etiam ſubſtitutio cum omnibus ſuis oneribus. *ibid. num.*4

Quia ea cenſentur appoſita eueniente caſu ſubſtitutionis, à qua dependet. *ibidem num.* 5.

Subſtitutionis digreſſio ſi ſit poſita in parte actiua tantum, tunc non attenditur ad effectum inducendi grauamen. *deciſ.*272. *num.*14. *Ghiſilerio.*

Subſtitutionis prioris conditio quando cenſeatur in ſecunda repetita. *deciſ.*168. *nu.*4. 5. & 6. *Vbaldo.*

à Subſtitutione fideicommiſſaria ſemel excluſus, non cenſetur ſemper excluſus. *deciſ.*235.*num.*1. & declara prout *num.* 3. *Ghiſilerio.*

in Subſtitutione, ſi apponantur verba, pleno iure, quid operentur *deciſ.*22. *num.*27. *Merlino.*

in Subſtitutione prima, ſi tempus ſit appoſitum, regulat etiam ſecundam ſubſtitutionem, ſi nullum tempus in ea ſit appoſitum. *deciſ.* 168. *num.* 12. *Vbaldo.*

in Subſtitutione etiam actiuè concepta pro filijs, non veniunt nepotes, quando ſunt tranſuerſales. *deciſ.* 279. *num.*3. *Motmanno.*

ex Subſtitutione reciproca in primo gradu non infertur ad ſequentes vocatos. *deciſ.* 272. *num.* 20. *Ghiſilerio.*

Subſtitutiones plures, quando dicātur de per ſe perfectæ, & ſeparatæ. *deciſ.*168. *num.* 2. *Vbaldo.*

Subſtitutionum gradus non ſunt multiplicandi. *deciſ.* 272. *nu.*2. *Ghiſilerio.*

Subſtitutionum gradus quando eſt vnicus tantum, non releuat, vt recedatur à conſil. Oldrad. 12. *ibidem num.* 15.

SVCCEDENDI ſpes ſi penitus ſit incerta, idem videtur indicandum de ea, quod de iactu retis, qui nullam recipit æſtimationem. *deciſ.* 320. *num.*25. *Remboldo.*

ius Succedendi defuncto ab inteſtato habet eius proximior. *deciſ.*48. *num.*4. *Ghiſilerio.* & ei competit interdictum, quorum bonorum, contra alios, qui non ſunt hæredes. *ibidem num.*5.

S V C C E S S I O.

Succeſſio per ſtirpes videtur rationabilior, quam per capita. *deciſ.*180. *num.*5. *Merlino.*

Succeſſio ab inteſtato regulariter ſit per quotas, vel in vniuerſum, non autem per genera bonorum, & quare.

quare. *deciſ.309. num.60. Merlino*.
Succeſſio in bonis paternis eſt actus proportionabilis conducens ad probationem filiationis. *deciſ.331. num.4. Ghiſilerio*.
Succeſſionis cauſa ceſſante ceſſat actio ſuper legitima, eiuſque ſupplemento. *deciſ.316. n.1. Verospio*.
Succeſſionis prima cauſa de Iure communi, eſt deſcendentium, reiecta omni ſexus differentia. *dec.5. num.25. Verospio*.
Succeſſionem liberam tam in proprietate, quam in vſufructu abſque aliqua detractione, denotant verba, pleno iure. *deciſ.22. num.28. Merlino*.
ad Succeſſionem admiſſio, quæ competit filijs ſolis, probat legitimationem. *dec.331. nu.7. Ghiſilerio*.
circa Succeſſionem differentia inter maſculos, & fœminas de Iure communi eſt ſublata. *deciſ.206. num.24. Merlino*.
Succeſſione inteſtati ceſſante, ceſſat petitio legitimæ, cum ea ſit portio ſucceſſionis ab inteſtato. *deciſ.9. num.1. Verospio*.
à Succeſſione patris, ſi filia excluſa ſit à ſtatuto ob exiſtentiam filiorum, non poteſt prætendere legitimam in bonis paternis. *ibid. num.2*.
à Succeſſione hæres non dicitur excluſus, ſi poſtquam adiuerit hæreditatem, ab ea fuerit excluſus, ſed hæreditate iam acquiſita priuatus. *deciſ.254 nu.8. Dunozetto*.
in Succeſſione quando alius non concurrit, tunc ſatis eſt, quod ſuccedere volens, oſtendat ſe eſſe in gradu ſucceſſibili. *dec.101. num.15. Motmanno*.
in Succeſſionibus, & fideicommiſſis præter gradus prærogatiuam eſt ſeparanda proximitas. *deciſ.5. num.24. Verospio*.

S V C C E S S O R.

Succeſſor tenetur ſequi factum anteceſſoris. *deciſ.5. num.13. Verospio*.
Succeſſor non poteſt reſpectiue impugnare confeſſionem ſui auctoris. *dec.135. num.3. Pirouano*.
Succeſſor plus iuris conſequi non poteſt, quam ſuus auctor obtinere potuiſſet. *deciſ.5. nu.18. Verospio*.
Succeſſori an ſuffragetur quaſi poſſeſſio præſentandi defuncti. *dec.37. num.3. Pirouano*.
Succeſſori etiam ſuffragatur poſſeſſio defuncti ſemel probata, cum ea præſumatur continuata vſque ad obitum, & hoc præſertim ad immiſſionem obtinendam vigore ſubrogationis gratioſæ. *deciſ.45. num.4. Ghiſilerio*.
ad Succeſſorem dignitatis, quando priuilegium eſt tranſitorium, non videtur electa induſtria perſonæ. *deciſ.38. num.60. Dunozetto*.
ad Succeſſorem in Eccleſia pertinent fructus beneficiorum inexacti. *dec.19. nu.5. Merlino*.
SVITAS quare fuit introducta. *deciſ.160. num.7. Pirouano*.
Suitatis iure hæreditas, etiam non adita tranſmittitur. *deciſ.22. num.40. Merlino*.
in Suitatis potentia, aut iure poteſtatis non eſt fundata legitimæ tranſmiſſio abſque agnitione, ſed in particulari priuilegio legitimæ. *deciſ.160. num.4. Pirouano*.
SVMMA ſcutorum mille dicitur notabilis, ſicuti etiam ſumma aureorum 500. *deciſ.195. num.9. Motmanno*.

S V M P T V M.

Sumptum deſumpto, concurrentibus adminiculis, probat. *dec.129. num.3. Motmanno*.
Sumptum de ſumpto fidem non facit, quamuis etiam fuiſſet ſolemniter extractum. *deciſ.224. num.17. Merlino*.
Sumptum Bullæ multò minus probat, ſi careat die, & anno. *ibidem nu.18*.
SVPERFLVVM quando aliquid non dicatur. *deciſ.206. num.31. Merlino*.
Superfluum illud non dicitur, quod aliquid etiam minimum operatur. *dec.206. n.32. Merlino*.
Superflua non ſunt apta ad annullandum, & vitiandum actum ſed potius ipſa vitiantur. *dec.63. nu.9. Motmanno*.
SVPERFLVITATES potius ſunt tolerandæ, quam admittenda fideicommiſſa. *dec.206. n.33. Merlino*.
SVPERIORES Regulares non poſſunt conferre beneficia clauſtralia in titulum perpetuum. *deciſ.245. num.15. Pirouano*.
Superioris ſola præſentia abſque minis, quando adeſt timor coactionis, ſufficientem inducit metum, ad annullandum contractum cum ipſo initum. *dec.26. num.28. Merlino*.
à Superiore ea quæ ſunt diſpoſita, non poteſt inferior reuocare. *deciſ.155. num 26. Coccino*.

S V P P L I C A T I O.

Supplicatio ſola abſque literis probat, quando non agitur de iuſtificatione tituli. *deciſ.228. num.6 Ghiſilerio*.
Supplicatio quando ab Oratore videatur porrecta. *deciſ.20. nu.15. Ghiſilerio*.
Supplicatio ſignata, ſi ſit in forma gratioſa, dat ius in re. *deciſ.92. num.8. Merlino*.
ad Supplicationem partis ſi Papa concedat aliquam gratiam, eſt conditionalis, ſcilicet, quatenus narrata ſint vera. *deciſ.245. num.18. Pirouano*.
ante Supplicationem ſignatam de ſtylo præſtatur cõſenſus partis. *deciſ.216. num.12. Pirouano*.
Supplicationes dantur de ſtylo Curiæ ſub die vacationis, etiamſi poſt offerantur. *ibid. num.11*.
ad SVPPRESSIONEM Beneficij deueniri debet, ſi aliunde ei ſubueniri non poſſit. *deciſ.223. num.10. Ghiſilerio*.
SVSPECTVS quando allegatur Iudex, an requiratur probatio cauſæ recuſationis. *deciſ.165. num.6. Merlino*.

S V S P I C I O.

Suſpicio ſiniſtra alicuius perſonæ remouetur, ſtante eius honeſtate. *deciſ.265. nu.7. Motmanno*.
Suſpicio ad effectum declaratoriæ cenſurarum contra detinentes, & non reuelantes, non eſt ſufficiens. *deciſ.265. num.6. Motmanno*.
Suſpicio eſt debilior præſumptione. *deciſ.297. nu.12. Motmanno*.
Suſpicio exiſtentię alicuius rei apud aliquem diluitur propter iuramenti vim, & potentiam, præſtiti ab illo, de non exiſtentia talis rei apud ipſum, *ibidem num.13*.
Suſpicio omnis fraudis ceſſat, quando actus geritur palam, & publicè. *deciſ.273. num.6. Panzirolo*.
Suſpicio cum ſit minus ipſa præſumptione vim non obtinet probationis. *dec.265. num.6. Motmanno*.
Suſpicio eſt illa, quæ animum alicuius aliquo leui argumen-

gumento in aliquam partem inclinat, etſi non omnem excludat dubitationem. *deciſ.*255.*num.*13. *Pirouano*.
Suſpicio eſt ſpecies quædam probationis inducens animum Iudicis ad aliquid credendum. *ibid.nu.*14.
Et non tamen habet probationis gradum, cum fixè non applicet animum Iudicis ad vnam partem, ſed eum abiguum reddit. *ibidem num.*14.
Suſpicionis quælibet modica cauſa ſufficit vt Iudex allegetur ſuſpectus. *dec.*165. *num.*7. *Merlino.*
Suſpicione fraudis non caret, volens fingere id, quod non eſt. *deciſ.*339. *num.*50 *Merlino*.
SYMPTOMATA morbi, licet ſint dolores, tamen illius vim, & qualitatem oſtendere poſſunt. *deciſ.* 308. *nu.*14. *Veroſpio*.
Symptomata magna producere ſolent morbi magni, quales ſunt acuti. *ibid. num.*7.
Symptomata morbi, quæ vocantur læſæ actionis, vix poſſunt ab ipſo morbo diſtingui. *ibidem num.*16.
SYNDICVS Reipublicę, ſicut quilibet alius adminiſtrator, non valet exercere liberalitatem de bonis adminiſtratis. *deciſ.*155. *num.*11. *Coccino*.

T

TACENS.

TAcens quis in ſuum commodum, aſſentiſſe, & acceptaſſe videtur. *deciſ.*12.*nu.*29.*Coccino.*
TACITVRNITAS, quando non ſit habenda in conſideratione ad effectum inducendi ſubreptionem. *deciſ.*11.*num.*15. *Ghiſilerio*.
ex Taciturnitate earum rerum non inducitur ſubreptio, quæ ſi narratę fuiſſent, Papa facilius gratiam conceſſiſſet. *ibid. nu.* 16.
TEMPESTATIBVS, & alijs periculis expoſita eſt nauis, poſt diſceſſum è Portu. *deciſ.*229. *num.*24. *Merlino*.

TEMPVS.

Tempus omne includit dictio, ſemper. *deciſ.* 186. *num.*24. *Ghiſilerio*.
Tempus præſens in futurum transfudit clauſula, ex nunc, prout ex tunc. *deciſ.*7. *num.*6. *Ghiſilerio*.
Tempus futurum retrotrahit ad præteritum, clauſula, ex nunc, prout ex tunc. *deciſ.*174. *num.* 27. & 32. *Merlino.*
Tempus antiquum in teſte dicitur quando agitur de probatione 60. annorum *deciſ.*88.*nu.*16. *Coccino.*
Tempus quod ſufficiat pro æquanda ſorte ſecundum diſpoſitionem l. hæreditatum. ff. ad l. Falcid. *deciſ.* 47. *num.*15.*Pirouano.*
Tempus ſi excedat memoriam hominum, eſt per teſtes improbabile. *deciſ.* 18. *num.* 11. *Queipo*.
Tempus pręciſum contractus eſt attendendum, ad cognoſcendum an ſit vtilis nec ne. *deciſ.* 81. *n.*34. *Merlino*.
Tempus omne comprehendit verbum, quandocumque. *deciſ.* 271. *num.*17. *Merlino*
Tempus in prima ſubſtitutione appoſitum, regulat etiam ſequentem ſubſtitutionem, cui nullum tempus fuit adiectum. *deciſ.*168. *num.*12. *Vbaldo*.
Tempus centum annorum in materia iuriſpatronatus habet vim immemorabilis. *deciſ.*241. *num.*1. *Pirouano*.
Tempus præfixum in gratia, quando eſt expreſſum incipit currere à die datæ Breuis. *deciſ.*200. *nu.*7. *Dunozetto.*
Temporis non interrupti beneficio, quis poteſt conſequi liberationẽ à debito. *dec.*262.*n.*10.*Pirouano.*
Temporis beneficio valores rerum augeri poſſunt. *deciſ.*46.*num.*9 *Dunozetto*.
Temporis longo ſpatio ſtãte, quo aliquis aliquo vſus eſt, inducitur ratificatio. *deciſ.*56.*n.*8. *Motmanno.*
Temporis adiectio in gratijs, quando ſtet taxatiuè. *deciſ.*200.*num.*8. *Dunozetto.*
Temporis extremitatem denotat dictio, tunc. *deciſ.* 12. *nu.*50. *Coccino*.
à Temporis breuitate ad comparendum in citatione appoſiti, requiritur citatio. *deciſ.* 104. *num.* 14. *Coccino.* intellige *vt ibid. & num.*15. & 16.
ex Temporis taciturnitate, quo aliquis potuit contradicere, & non contradixit dicitur reſultare conſenſus. *deciſ.* 213. *num.* 8. *Ghiſilerio*.
ex Temporis lapſu vt præſumatur ſolutio, quid debeat interuenire. *deciſ.*262.*num.*8. & 9. *Pirouano.*
intra Tempus determinatum, ſi pars citata non cõpareat, ſi poſtea perquiratur, hoc fit ex vrbanitate. *deciſ.*76. *num.*26. *Ghiſilerio*.
Tempore autumnali, ſecundis ventis ſpirantibus, facilis eſt nauigatio, & expeditum eſt iter equitantibus. *dec.*229. *num.*2. *Merlino.*
de Tempore præciſo poſſeſſionis teſtes deponere debent ad hoc, vt illam probent. *deciſ.* 46. *num.* 4. *Dunozetto*.

TERMINVS.

Terminus præfixus ad comparendum ſi ſit nimis anguſtus, citatus non tenetur comparere. *deciſ.*288. *num.*9.*Ghiſilerio.*
Terminus examinandi teſtes, ſi ſit prorogatus, ſi ſit communis vtrique parti, & eis innotuit, non eſt opus intimatione. *deciſ.*277. *num.* 10. *Pirouano.*
Terminus prorogatus, à primo non ſeparatur, & pro eodem ſolet reputari *ibidem num.* 10.
Terminus terminans aliud eſt. & aliud terminus terminatus. *dec.*286. *nu.*4. *Merlino.*
Terminus competens ad comparendum ſecundum locorum diſtantiam, debet dari in citatione. *deciſ.* 104 *nu.*13. *Coccino*.
Terminus dari ſolitus citatis ad comparendum in citationibus. quæ fiunt per edictum, duplicatur. *ibid. num.*17.
Termini ſola præfixio ad proſequendam appellationem habet vim peremptorij. *deciſ.*124. *num.* 12. *Coccino*.
Termini appellationis præfixio, quantæ ſit conſiderationis. *ibid. nu.*18. & 19.
Termini noui reprobatorij inſtantia non eſt attendẽda, ſi calumnioſè petatur, veluti ſi inſtantia ſit in termino ferendæ ſententiæ. *deciſ.*137.*num.*16. amplia *num.*17. *Ghiſilerio*.
intra Terminum requiſitum dicitur facta publicatio reſignationis beneficij, ſi ſit facta intra terminum prorogatum. *deciſ.*63. *num.* 12. *Motmanno*.
Termini diſcretiui in vna, eademq. oratione poſiti ſolent excludere, & ſeparare. *deciſ.* 274. *num.* 8. *Motmanno.*
Termini quatuor ad docendum de paritione, ſi ſint ſeruati, & de ea non doceatur, tunc niſi infra-

menſem de paritione oſtendatur, declaratoria cō-tra inobedientes relaxatur de ſtylo. deciſ.303.n.1. & 2. Ghiſlerio.

Et iſte ſtylus etiam in mandato de manutenendo ſeruatur, declara vt. nu.3.

TERRITORIVM.

Territorium præſumitur feudale, ſi fuit datum in excambium alterius territorij etiam feudalis. deciſ. 310.num.44. Merlino.

Territorium præſumitur feudale, ſi quando poſſeſſor deceſſit, ad Principem reuerſum fuit, quia ſi fuiſſet allodiale, ſpectaſſet ad hæredes defuncti, etiam extraneos. dec. 310.num.43. Merlino.

Territorium Garieseſi originaliter fuit conceſſum in feudum per Reges Siciliæ. ibid. nu.10.

Territorium dum ſit tributarium pro collectis imponendis, quid in hoc tacitè inſit. dec.339. nu.45. Merlino.

Territorium, dictio hæc, eſt nomen generale. deciſ. 129. num.6. Motmanno.

extra Territorium, banni effectus non porrigitur: deciſ.103. n.11. Pirouano.

Territorium præſumitur feudale, ſi fuerit datum cum eadem recognitione, quæ ſolita erat dari ab alijs. deciſ.344.nu.5. Motmanno.

Territorium præſumitur feudale, ſi reperiatur deſcriptum in libro vbi bona alicuius Regni deſcripti ſunt. ibid. num.3.

Territorium præſumitur allodiale, ſi tanquam liberū à pluribus fuit poſſeſſum. ibid. nu.17.

Territorium præſumitur feudale, ſi ad Cameram reuerſum eſt propter obitum vaſſalli. ibid. num.4.

Territorium, hoc verbum, in latitudine ſuæ ſignificationis poteſt comprehendere, & denotare naturā iuriſdictionis & feudi. dec. 310.n.14. Merlino.

Territorium, quod ſit ſolitum alienari ſine alicuius licentia, hoc importat præſumptionem allodialitatis. deciſ.212. num.8. Merlino.

Territorium quando quis alienauit, & ad cautelam obtinuit licentiam ab aliquo illud alienandi, ex ea licentia non elicitur probatio adeo patens, vt ſit ineuitabilis pro feudalitate. ibid.num.13.

Territorium, regulariter non proprietatem, & dominium prædiorum, ac rerum particularium importat; ſed iuriſdictionem, & coërctionis ſuperioritatem. ibid num.15.

Territorium propriè dicitur vniuerſitas agrorum, ſeu terræ ſpatium iuriſdictione munitū. ibid.n.16.

Territoriū ex eo dicitur, quia Magiſtratus, vel Dominus ius terrendi habeat. ibid. nu.17.

Territorij conceſſio quando arguatur, quod ſit potiùs conceſſio feudalis, quam donatio, licet adſint verba importantia donationem. deciſ.344.nu 12. Motmanno

Territorij conceſſio non dicitur feudalis, ſi ſit facta ſub annua præſtatione famulorum ſex, victualium &c. ſed potius dicitur contractus innominatus. ibid. num.8. & 9.

extra Territorium etiam poſſunt fieri citationes in principio iudicij. deciſ.39. num.15. Ghiſlerio.

extra Territorium bannientis, bannitus non prohibetur agere. deciſ.103. num.10. Pirouano.

extra Territorium citatio non poteſt fieri. deciſ. 36. num.12. Ghiſlerio.

in Territorio ineſt iuriſdictio, tanquam ſeruitus in fundo ſeruiente.

Vel tanquam nebula ſuper palude Solis calore generata. deciſ.310. num.18. Merlino.

Territorio conceſſo intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio. ibid. num.19.

Dictio, Territorium, eſt nomen generale. deciſ.129. num.6. Motmanno.

TERTIVS.

Tertius veniens ad cauſam poſt executionem non admittitur, cum res non ſit integra. deciſ. 313. num. 11. Panzirolo.

Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis &c. facit omnia acta ſua. ibid. num.6.

Tertius non poteſt contra creditorem principalem, cui ſolutum fuit, allegare præſumptam ſolutionē, ex forma Statut Vrb. deciſ.34.num.20. Pirouano.

Tertius poſſeſſor poteſt opponere exceptionem, quod melioramenta ſuper quibus eſt appoſitus cenſus, non ſunt de dominio imponentis. dec.116. num.12. Merlino.

Tertius venire poteſt ad cauſam triplici tempore.
Primò ante condemnationem.
Secundò poſt condemnationem, ſed ante actualem executionem conſummatam.
Tertiò poſt executionem factam. deciſ.313.num.9. Panzirolo.

Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, ita facit omnia acta ſua, perinde ac ſi ipſe illa feciſſet. ibid. num. 7.

Tertius veniens ad cauſam in terminis, & ſtatu in quo reperitur, non poteſt impedire executionem; & hoc maximè ſtante clauſula, ſine præiudicio. ibid. num. 4.

Tertius veniens ad cauſam non citatus ante condemnationem, vel poſt condemnationem, ſed nō actualiter conſummatam, dicitur conſtituere triāgularem proceſſum, & poſſe admitti non ſolum in prima, ſed etiam in ſecunda inſtantia. ibid n.10.

Tertij præiudicium, quod venit conſecutiuè, quando attendendum non ſit. deciſ.273.nu.26. Panzirolo.

Tertio venienti iure proprio, & diuerſo ad excluſionem duorum ſimul litigantium, quāmuis acta inter eos facta non præiudicent; non tamen licebit exceptione ſua impedire, aut differre expeditionem cauſæ expediendæ fauore vnius litigatoris, qui ius ſuum probauit, & quare. deciſ.357. nu.6. & 7. Veroſpio.

Tertio non nocent acta inter alios facta, ſi nunquam in eo iudicio fuit citatus, vel nominatus. deciſ. 302. num. 2. Motmanno.

ad Tertio non pertinet actio negotiorum geſtorum, cum ſit perſonalis. deciſ.154. n.8. Pirouano.

TESTAMENTVM.

Teſtamentum, quod valeat cum minori numero ſeptem teſtium, ſtatuto induci poteſt. deciſ.126. n.17. Pirouano.

Quod procedit etiam ſi tale ſtatutum ſit conditum à Ciuitate ſuperiorem non recognoſcente. ibid. num. 18.

Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia, prævalet poſteriori non habenti illam ſpecialem derogationem dictæ clauſulæ. deciſ.247. nn. 1. & 3. Motmanno.

Teſtamentum vltimum, ſi fuerit in poſterioribus codicillis comprobatum, addita clauſula, quod debeat valere omni meliori modo, tunc cenſetur derogatum primo. *ibid. num.* 10.

Teſtamentum tempore peſtis factum vt valeat, numerus teſtium non debet eſſe minor quinque, ſecundum veriorem, & magis æquam ſententiam. *deciſ.* 356. *num.* 7. *&* 8. *Veroſpio.*

Teſtamentum, quod caret legitimo numero teſtium, oſtendere non poteſt, quæ fuerit Teſtatoris voluntas. *deciſ.* 356. *n.* 2. *Veroſpio.*

Teſtamẽtum debet fieri per ipſum teſtatorem. *deciſ.* 350. *num.* 6. *Coccino.*

Teſtamentum confectum coram Parocho, & duobus teſtibus, poteſt, & debet ad inſtantiam nedum hæredum, ſed etiam legatariorum, & aliorum quorumcumque intereſſe habentium in publicam formam redigi ad perpetuam rei memoriam. *deciſ.* 126. *num.* 3. *Pirouano.*

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, vt tollatur per ſecundum, an requiratur, vt in indiuiduo fiat mentio d. derogatoriæ. *deciſ.* 201. *num.* 11. *Motmanno.*

Teſtamentum carcerati factum ad fauorem Iudicis, aut officialis, non tenet. *deciſ.* 26. *num.* 13. *Merlino.*

Teſtamentum primum ipſo iure tollitur per ſecundum. *dec.* 201. *num.* 2. *Motmanno.*

Teſtamentum ne validè cõficiatur ſi quis preſtiterit impedimentum, ei denegantur omnes actiones, ſiue ſint legitimi hæredes, ſiue in alio teſtamento ſcripti. *deciſ.* 126. *num.* 26. *Pirouano.*

Teſtamentum ſi continet plura legata pia, poteſt adiri Iudex Eccleſiaſticus etiam contra hæredem Laicum. *deciſ.* 126. *num.* 6. *Pirouano.*

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, non tollitur per ſecundum, ſi in eo ſit facta ſpecialis mentio primi. *deciſ.* 247. *num.* 6. *&* 12. *Motmanno.*

Teſtamentum poſterius, quando reddatur ſuſpectum. *deciſ.* 201. *num.* 4. *Motmanno.*

Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus valet, ſecundum text. in cap. cum eſſet, de teſtam. *deciſ.* 356. *num.* 9. *Veroſpio.*

Teſtamentum primum habens ampliſſimam clauſulam derogatoriam ad ſequentia, non tollitur per ſecundum, niſi in eo inferantur ſpecialia relatiua ad d. primum teſtamentum. *dec.* 247. *n.* 2. *Motmanno.*

Nam tunc poſterior diſpoſitio cenſetur facta per Teſtatorem apparenter, & per ſimulationem. *ibidem num.* 2.

Teſtamentum factum coram Parocho, & duobus teſtibus, ſi verſemur in ſubdito ditionis Eccleſiaſticæ, vbi ius Canonicum ſeruatur. *deciſ.* 126. *nu.* 1. *Pirouano.*

Et ne dum ſubſtinetur, vbi agitur de pia cauſa, ſed etiam fauore cauſæ prophanæ. *ibid. num* 2.

Teſtamentum magis fauorabile liberis, ſiue ſit primum, ſiue ſit ſecundum, eſt attendendum: vide rationem. *deciſ.* 247. *nu.* 19. 20. *&* 21. *Motmanno.*

Et ſic in hoc caſu concurrit duplex derogatio, vna à teſtatore expreſſa, & alia tacita à lege. *dec.* 247. *num.* 22. *Motmanno.*

Teſtamenti ſolemnitas, vt dicatur remiſſa propter peſtem, quid requiratur. *deciſ.* 356. *nu.* 5. *Veroſpio.*

Teſtamenti diſpoſitionem quando ſententia aliqua commutat, ſi per aliam ſententiam illa reuocetur, dicta ſententia eſt nulla, ſi prædicta commutatio vigore Breuis Apoſtolici ſit facta. *deciſ.* 11. *nu.* 11. *Ghiſilerio.*

Teſtamenti verbis quando interpretatio eſt directo contraria, reijcienda eſt. *deciſ.* 198. *n.* 1. *Dunozetto.*

Teſtamenti vna pars, aliam declarat. *deciſ.* 278. *num.* 6. *Merlino.*

Teſtamenti ſolemnitas, & numerus teſtium in eo requiſitus propter inſtantem neceſſitatem calamitoſi temporis peſtis, cenſetur remiſſus. *deciſ.* 356. *num.* 4. *Veroſpio.*

Teſtamenti verba, quando ſunt dubia, recipere debent interpretationem à Iure communi, à præſumpta mente Teſtatoris, ab æquitate, & à poſterioribus alijs verbis d. teſtamenti. *deciſ.* 278. *nu.* 22. *Merlino.*

Teſtamenti vna pars non poteſt alteri interpretationem dare, ſi aliquã liceat diuerſitatis rationem inter vtramque conſtituere. *deciſ.* 5. *n.* 27. *Veroſpio.*

ex Teſtamenti vna parte deſumitur alterius interpretatio. *deciſ.* 5. *num.* 26. *Veroſpio.*

Teſtamento poſteriori multipliciter derogari ſolet. *deciſ.* 247. *num.* 5. 8. *&* 9. *Motmanno.*

Teſtamento, in quo eſt inſtitutus hæres filius maſculus, magis eſt fauendum, quàm illi, in quo eſt inſtituta hæres filia fœmina. *ibidem num.* 17.

Teſtamento, niſi viſo, & oculariter perlecto, non poteſt hæres nec tacite, nec expreſſe renunciare hæreditati. *deciſ.* 140. *num.* 8. *Merlino.*

ex Teſtamento, in quo nullum vitium apparet, competit actio legatario. *dec.* 274. *num.* 1. *Motmanno.*

in Teſtamento vocato debetur immiſſio in vim l. fin. C. de edict. D. Adr toll. *deciſ.* 240. *num.* 1. *Ghiſilerio.*

in Teſtamento primo, ſi ſit appoſita clauſula derogatoria omnium aliarum voluntatum, ex hoc non adimitur facultas teſtatoris de eo reuocando. *deciſ.* 201. *num.* 2. & vide *num.* 3. *Motmanno.*

in Teſtamento Ius ciuile requirit ſeptem teſtes puberes, maſculos & rogatos, cum eorumdem ſubſcriptione. *deciſ.* 126. *num.* 14. *Pirouano.*

ex Teſtamento in aliquem poteſt transferri iuſpatronatus. *deciſ.* 267. *num.* 4. *Pirouano.*

in Teſtamento, vel codicillis nemo poteſt ſibi ipſi legatum adſcribere, prohibente hoc Senatus Conſult. Libonian. *deciſ.* 356. *num.* 11. *Veroſpio.*

in Teſtamento primo, clauſula derogatoria, quare a teſtatoribus apponatur. *d.* 257. *n.* 15. *Motmanno.*

in Teſtamento, ſi ſit facta conceſſio de pecunia recepta, vel debita ab eo, vel ei, cui Teſtator legare non poteſt, minimè valida eſt donatio & legatum præſumitur factum in fraudem legis. *deciſ.* 55. *num.* 11. *Ghiſilerio.*

contra Teſtamentum paternum veniens melioris conditionis eſſe non debet, quam qui venit præter voluntatem patris. *deciſ.* 316. *num.* 26. *Veroſpio.*

Teſtamentorum diſpoſitiones ſunt attendendæ. *deciſ.* 274. *num.* 2. *Motmanno.*

Teſtamentorum iura ab alieno arbitrio pendere non licet. *deciſ.* 350. *num.* 9. *Coccino.*

in Teſtamentis factis tempore peſtis, vt remittatur legitimus numerus teſtium, quid ſit neceſſe. *deciſ.* 356. *num.* 6. *Veroſpio.*

in Teſtamentis verba benigne ex amoris dictamine accipienda ſunt: in contractibus vero ſtricte, quia in contrahentibus deficit hæc charitas. *deciſ.* 172. *num.* 91. *Merlino.*

in Teſtamentis de iure Canonico ſufficiunt duo teſtes, & Parochus. *deciſ.* 126. *num.* 26. *Pirouano.*

in Teſtamentis nuncupatiuis, reſpectu primi hæredis ſunt neceſſaria verba, ore proprio. *deciſ.* 22. *nu.* 25. *Merlino.*

in Teſtamentis de iure Canonico deſiderantur tantum duo teſtes, & non tantum maſculi, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt. *deciſ.* 126. *num.* 15. *Pirouano.*

TESTANDI facultate caret monialis profeſſa. *deciſ.* 121. *num.* 11. *Pirouano.*

TESTATOR.

Teſtator, quando vocauit plures ex vna parte, & vnus ex altera parte nominatus eſt nomine proprio; tunc hæreditas diuiditur in duas partes. *deciſ.* 278. *num.* 14. & vide *num.* 20. *Merlino.*

Teſtator, ſi pure reliquerit legatum; & poſtea illud ſub conditione facti alterius adimat, non tenet talis ademptio. *deciſ.* 86. *num.* 54 *Ghiſilerio.*

Teſtator, ſi reſeruauerit, quod teſtes ſubſcriberent teſtamentum, ſi ſubſcriptiones ſecutæ non fuerint dicendum eſt teſtamentum imperfectum remanſiſſe. *deciſ.* 126. *num.* 33. *Pirouano.*

Teſtator non cenſetur vocaſſe omnes deſcendentes ad ſucceſſionem; licet vſus ſit verbo, quoſcumque, niſi addiderit verbum; naſcituros. *deciſ.* 279. *nu.* 26. *Motmanno.*

Teſtator ſi relinquat alieni in codicillis eamdẽ quantitatem, quam ei reliquit in teſtamento cenſetur animo duplicandi relicta, niſi hæres contrarium probet. *deciſ.* 134. *num.* 22. *Veroſpio.*

Teſtator quoties ordinauit, quod euenîente caſu ſubſtitutionis, certa pars bonorum deueniat ad cauſam piam, tunc Monaſterium excluditur. *deciſ.* 79. *num.* 14. *Ghiſilerio.*

Teſtator, quando vſus eſt verbis denotantibus veram filiationem, & non fictam; tunc loco filij non venit Monaſterium. *deciſ.* 179. *num.* 16. *Ghiſilerio.*

Teſtator, ſi faciat me hæredem & iubeat quod pater meus non me moleſtet, & in caſu moleſtiæ priuet me hæreditate, huiuſmodi priuatio non tenet. *deciſ.* 86. *num.* 53. *Ghiſilerio.*

Teſtator an præſumatur hæredem in proprietate inſtituiſſe, ſi illum liberauerit ab omni fideiuſſione, & confectione inuentarij. *deciſ.* 83. *nu.* 10. *Coccino.*

Teſtator, vocans filios cum qualitate maſculinitatis, videtur contemplatam fuiſſe agnationis conſeruationem. *deciſ.* 279. *num.* 20. *Motmanno.*

Teſtator, quando de euictione tenetur, tunc non ſolum eius hæres etiam ad hoc tenetur, ſed pariter hæres hæredis. *deciſ.* 176. *num.* 3. *Dunozetto.*

Teſtator, ſi alicui reliquerit legatum pure; & ſimpliciter, & deinde ſubiunxit, quod ſi Caius hoc, vel illud fecerit, vel non, &c. illud adimo; modo ſi Caius non adimpleuerit voluntatem teſtatoris, an legatarius veniat priuandus legato. *deciſ.* 86. *num.* 44. *Ghiſilerio.*

Teſtator ſi in teſtamento dixerit, bona velle quod remaneant in agnatione maſculina, & poſtea in Codicillis dixerit in familia, nihilominus de maſculina erit intelligendum. *dec.* 89. *n.* 24. *Pirouano.*

Teſtator ſi aliquid voluiſſet, id expreſſiſſet. *dec.* 249. *num.* 14. *Ghiſilerio.*

Teſtator, ſi aliquid reliquerit pro Capella fabricanda, hoc præſupponit exiſtentiam Capellę. *dec.* 11 *n.* 23. *Ghiſilerio.*

Teſtator, ſi alicui reliquerit nominationem puellarum dotandarum, debet intelligi relicta cum effectu. *deciſ.* 35. *num.* 20. *Veroſpio.*

Teſtator ex quibus pateat, quod voluerit vt filia eius contenta eſſet, aut dote, aut vſufructu eidem relicto. *deciſ.* 9. *num.* 8. *Veroſpio.*

Teſtator, ſi non concedat abſolutam facultatem alienandi, ſed limitatam; hoc non inducit coniecturam inſtitutionis in proprietate. *deciſ.* 83. *nu.* 9. *Coccino.*

Teſtator non præſumitur voluiſſe duplicare legatum. *deciſ.* 335. *num.* 10. *Motmanno.*

Teſtator, non poteſt facere quin leges habeant locum in ſuo teſtamento. *deciſ.* 312. *num.* 8. *Merlino.*

Teſtator, ſi inſtituerit hæredes Titium, & filios fratris d. Teſtatoris, tunc ſemiſſem habebit Titius, & ſemiſſem filij fratrum. *deciſ.* 278. *n.* 15. *Merlino.*

Teſtator ex quibus cenſeatur legatum feciſſe ratione officij, vel perſonæ nominatæ. *deciſ.* 309. *nu.* 15. *Veroſpio.*

Teſtator cenſetur voluiſſe vt hæres obliget bona pro reſtitutione dotis, ad quam ipſe aſcendens coactus eſſet ſi vixiſſet. *deciſ.* 312. *num.* 15. *Merlino.*

Teſtator regulariter non videtur affectione moueri erga ignotos. *deciſ.* 309 *num.* 16. *Veroſpio.*

Teſtator, quando non præſumatur velle immutare diſpoſitionem teſtamentariam in Codicillis. *deciſ.* 348. *num.* 8. *Vbaldo.*

Teſtator ſolus in vltimis voluntatibus eſt cauſa efficiens. *deciſ.* 38. *num.* 37. *Dunozetto.*

Teſtator ſi reliquerit aliquod legatum ad certum effectum, & ipſe in vita illud adimpleuerit, illud amplius non debetur. *deciſ.* 60. *nu.* 1. *Motmanno.*

Teſtator, ſi aliquid reliquerit vni Eccleſiæ, & Papa per viam gratiæ diſponit quod illud alteri Eccleſię tribuatur, bene dicitur Papam ſcire præiudicium, quod dictæ Eccleſiæ infertur. *deciſ.* 11. *num.* 27. *Ghiſilerio.*

Teſtator ſi iubeat executoribus teſtamentarijs, vt ſibi intra certum tempus Capellam conſtruant, & ſi non conſtruxerint, hæres debeat dare 1000. hoc præceptum tanquam irrationabile non obligat hæredem. *deciſ.* 86. *num.* 51. *Ghiſilerio.*

Teſtator præſumitur in dubio, ſe omnino voluiſſe conformare cum diſpoſitione Iuris communis. *deciſ.* 180. *num.* 10. *Merlino.*

Teſtator ſi nominet certam perſonam ad faciendam certam elemoſynam pauperibus, cenſetur electa induſtria perſonæ. *deciſ.* 38. *n.* 35. & 64 *Dunozetto.*

Teſtator preferens nepotem ex fratre, nepoti ex propria filia, an ex hoc cenſeatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis. *deciſ.* 106. *num.* 2. *Dunozetto.*

Teſtator non cenſetur inſtigatus à minore, ad faciendum ſe inſtituere hæredem. *deciſ.* 247. *num.* 15. *Motmanno.*

Teſtator cenſetur prohibuiſſe detractionem Trebellianicæ, ſi iuſſerit quod eius bona perpetuo fideicommiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacumque, etiam vrgentiſſima cau-

ſa, tam à ſuis hæredibus, quam ab eorũ ſucceſſoribus, &c. *deciſ.* 5. *num.* 8. *Veroſpio*.

Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod filiæ fœminæ ſuccederent deficientibus maſculis, inter maſculos reſultat reciproca ſubſtitutio. *dec.* 341. *n.* 9. *Dunozetto*.

Et idem eſt, ac ſi facta ſubſtitutio eſſet vltimo, in toto eo, quod eis fuit relictum. *ibidem num.* 10. 11. & 12.

Teſtator, ſicuti expreſſe minime poteſt diſponere ne bona ſua alienentur ex cauſa conſtitutionis dotis deſcendentibus. *deciſ.* 312. *num.* 20. *Merlino*.

Ita nec tacite id ei permiſſum eſt ex ſubſtitutione in fauorem collateralis, vel extranei. *ibid. nu.* 20.

Teſtator, ſi ſemel locutus fuerit de filijs, & nepotibus, & poſtea fecerit aliquam ſubſtitutionem vocando tantum filios; eo caſu non poſſunt venire etiam nepotes. *dec.* 279. *n.* 10. & 11. *Motmanno*.

Teſtator, quando diſcretiue locutus eſt de filijs, & de filijs filiorum, id eſt nepotibus, tunc certum eſt, quod filiorum appellatione non veniunt nepotes. *ibidem num.* 9.

Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione Iuris communis. *ibidem num.* 7.

Teſtator ſubſtituendo Monaſterium, videtur illud ſubſtituiſſe fauore animæ. *deciſ.* 168. *num.* 13. *Vbaldo*.

Teſtator præſumitur ſe conformare voluiſſe cum Iuris communis diſpoſitione in ſucceſſione ſuæ hæreditatis. *deciſ.* 278. *num.* 11. *Merlino*.

Teſtator non præſumitur, quod voluerit, vt hæredes minus dilecti, eſſent melioris conditionis, quam illi qui ſunt ab eo prædilecti. *ibid. num.* 8.

Teſtator, ne dicatur incontinenti ſe correxiſſe, capienda eſt ea interpretatio. *deciſ.* 9. *n.* 11 *Veroſpio*.

Teſtator non præſupponens nomen hæredis, quando nominat vſumfructuarium, & illud præſupponens, quando nominat inſtitutum poſt illius mortem, tunc ille cenſetur Iure inſtitutus. *deciſ.* 22. *num.* 31. *Merlino*.

Teſtator expreſſe poteſt diſponere de rebus hæredis. *dec.* 83. *num.* 24. *Coccino*.

Teſtator non poteſt decedere pro parte teſtatus & pro parte inteſtatus. *ibidem num.* 20.

Teſtator ex quibus eliciatur quod voluerit grauare tantum filios, & non nepotes. *deciſ.* 272. *num.* 8. *Ghiſilerio*.

Teſtator ſi inſtituerit aliquem hæredem proprietariũ, & alteri reliquerit vſumfructum, & in caſu contrauentionis diſpoſuerit, quod vſusfructus pertineat ad hæredes proprietarios;

Stante contrauentione, vſusfructus nõ ſpectabit hæredibus iure legati, ſed iure conſolidationis. *deciſ.* 86. *num.* 28. & 29. *Ghiſilerio*.

Teſtator poſtquam pure legatum alicui reliquerit, & faciat deinde præceptum tertio de aliquo faciendo, & caſu quo illud non faciat, adimere vult legatum legatario.

Stante contrauentione, an deficiat legatum: & omnes excepto Menoch. & alijs, quos ipſe allegat, tenent ademptionem eſſe nullam. *deciſ.* 86. *num.* 47. & 48. *Ghiſilerio*.

Teſtatoris voluntatem non dicitur Papa alteraſſe, ſed potius fauiſſe eius diſpoſitioni, in accelerãdo ordinata ab eo. *deciſ.* 11. *num.* 14. *Ghiſilerio*.

Teſtatoris voluntatẽ vt aſſequatur executor teſtamẽtarius, bene poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam. *deciſ.* 35. *num.* 21. *Veroſpio*.

Teſtatoris creditor ſi hæres ſit, poteſt perſonã creditoris repræſentare. *deciſ.* 2. *num.* 18. *Pirouano*.

Teſtatoris prædilectio erga vnum ex cohæredibus, ex quibus arguatur. *deciſ.* 278. *num.* 7. *Merlino*.

Teſtatoris diſpoſitio, vbi pupillus educari debeat, ſeruanda eſt. *deciſ.* 255. *num.* 1. *Pirouano*.

Teſtatoris diſpoſitio collata in filios, quando poteſt impleri, & purificari in ipſis filijs, tunc ea diſpoſitio non extenditur, vt comprehendat etiam nepotes. *deciſ.* 279. *num.* 16. *Motmanno*.

Teſtatoris aſſertio probat contra hæredem. *deciſ.* 97. *num.* 3. *Motmanno*.

Teſtatoris verba vere, & naturaliter non autem ficte ſunt intelligenda. *deciſ.* 179. *num.* 19. *Ghiſilerio*.

Teſtatoris diſpoſitio, vt eligatur incertus de certis, quare ſuſtineatur. *deciſ.* 38. *nu.* 38. *Dunozetto*.

Teſtatoris voluntatem claram, quando habemus, non vlterius ambigendum. *deciſ.* 348. *num.* 10. *Vbaldo*.

Teſtatoris verba, qualiter ſint intelligenda. *dec.* 152. *nu.* 5. *Coccino*.

Teſtatoris voluntas ſi non poſſit adimpleri in certo caſu, benè per Papam commutatur. *deciſ.* 11. *num.* 12. & 13. *Ghiſilerio*.

à Teſtatore cenſetur magis dilecta cauſa pia, quam hæres extraneus. *deciſ.* 247. *num.* 11. *Motmanno*.

Teſtatorum verba liberaliter ſunt accipienda, cum liberalitatem exerceat. *deciſ.* 172. *nu.* 89. *Merlino*.

Teſtatores ſoliti ſunt multa dicere, quæ abundant. *deciſ.* 348. *num.* 12. *Vbaldo*.

T E S T I S.

Teſtis conſanguineus plene probat mortem ſui conſanguinei, ſi pro ratione aſſignet, quod propter illius mortem pulla veſte fuit indutus. *deciſ.* 13. *num.* 5. *Merlino*.

Teſtis famulus admittitur ad probanda ea, quæ intra domeſticos regreſſus fiunt. *deciſ.* 155. *num.* 16. *Coccino*.

Teſtis poteſt eſſe procurator in cauſa, ſi non acceptauerit mandatum, & non ſit in cauſa. *deciſ.* 66. *num.* 14. *Motmanno*.

Teſtis non poteſt eſſe procurator in cauſa. *ibidem num.* 13.

Teſtis vnicus, ſed bonæ qualitatis, & cuius depoſitioni fauet iuris præſumptio, magnam fidem meretur. *dec.* 311. *nu.* 7. *Veroſpio*.

Teſtis deponens ſuper magnitudine morbi, debet ferre ſigna vehementiæ illius. *deciſ.* 308. *num.* 5. *Veroſpio*.

Teſtis ſuper magnitudine morbi deponens enumerando paraſiſmos in illius acceſſu venientes, non dicitur referre ſigna morbi magnitudinem ſignificantia. *ibidem num.* 9.

Teſtis licet poſſit vti ſua peritia in cognoſcendo rem, ſuper qua deponit, eius tamen peritia non ſuffragatur, quando deponit vt teſtis, nec fuit à Iudice deputatus tanquam peritus. *ibidem num* 13.

Teſtis deponens de rebus, quæ ſub eius ſenſu non cadunt. ſed ſignis externis deprehenduntur, debet referre ſigna, ex quibus iuſtificetur eius depoſitio. *ibidem num.* 12.

Teſtis ſingularis non probat. *deciſ.324. num. 14. Remboldo.*

Teſtis nihil affirmatiue, ſed imaginarie deponens, non attenditur. *deciſ.199. num. 7. Vbaldo.*

Teſtis plures patiens exceptiones nihil probat. *ibidem num.5.*

Teſtis vnicus bene probat identitatẽ bonorum, iunctis adminiculis. *deciſ.125. num.4. Merlino.*

Teſtis de auditu non releuat. *dec.199. nu.6. Vbaldo.*

Teſtis vnicus ſufficit in his, quæ manutentionem reſpiciunt. *deciſ.15. num.14. Coccino.*

Teſtis vnus cum fama, concurrentibus adminiculis in criminalibus, & in cauſa matrimoniali plenam facit probationem. *deciſ.191. num.18. Coccino.*

Teſtis vnicus concurrentibus adminiculis plene probat. *deciſ.87. num.9. Vbaldo.*

Teſtis repellitur, ſi ſit vilis, & pauper. *deciſ. 290. num.2. Buccabella.*

Teſtis ſi non reddat rationem ſcientiæ, non attenditur *deciſ.256. nu.6. Pirouano.*

Teſtis amicus inimici non repellitur, niſi ſit, vel ſubditus, vel affinis, vel ita amicus ſingularis, vt de eo poſſit ſuſpicari, alias ſecus. *d.277. n.18. Pirouano.*

Teſtis deponens non de propria ſcientia, ſed de auditu à parte aduerſa, recipit reſponſionem, quod abſente parte d. confeſſio non probat. *deciſ.256. nu.5. Pirouano.*

Teſtis deponens aliquid in odium eius, contra quem inducitur, non probat. *deciſ.170. nu.2. Motmanno.*

Teſtis non concludens in ſuo dicto, non attenditur. *deciſ.170. nu.18. Pirouano.*

Teſtis repellitur per exceptionem inimicitiæ. *deciſ. num.21. Coccino.*

Teſtis dictum eliditur ex depoſitione alterius teſtis magis informati. *deciſ.250. num.24. Merlino.*

Teſtis ſubornatio, ſiue corruptio deducta ex depoſitione ipſiuſmet Teſtis, eſt concludenter probanda. *deciſ.66. num.8. Motmanno.*

Teſtis de auditu nullum gradum probationis facit. *deciſ.214. num.8. Pirouano.*

Teſtis non informatus de re ſuper qua examinatur, non attenditur. *dec.151. num.10. Pirouano.*

Teſtis fides augetur ex eo, quod ſit ex nobiliſſimo genere. *deciſ.155. num.5. Coccino.*

Teſtis deficiens in ratione, non probat. *deciſ. 151. num.9. Pirouano.*

Teſti referenti ſe ad aliquas ſcripturas, non creditur, niſi illæ producantur. *deciſ. 170. num.21. Pirouano.*

Teſti ſunt adminiſtranda alimenta à producente, ſi ad effectum ſe examinandi degit in aliquo loco, & non per hoc minuitur eius fides, cum d. alimenta ei ſint de iure adminiſtranda. *deciſ.239. num.24. Pirouano.*

Teſti de auditu non debetur maior fides, quam danda eſſet illi, à quo audiuit. *deciſ.308. nu.11. Veroſpio.*

Teſtes magis informati præſumuntur veriſimiliora deponere. *deciſ.277. num.28. Pirouano.*

Teſti vnico non creditur. *deciſ.169. nu.8. Pirouano.*

Teſti vnico eo magis minus creditur, ſi deponat de auditu. *ibidem num.9.*

Teſti vnico ſi ſit ſtandum ad fauorem inducentis, ſic etiam erit ſtandum contra eum. *deciſ.262. num.6. Pirouano.*

Teſti non eſt credendum, ſi eius dictum contineat exonerationem propriæ culpæ. *deciſ.181. num.20. Pirouano.*

Teſti inueriſimilia deponenti non ſtatur. *deciſ. 170. num.22. Pirouano.*

per Teſtem vnicum probatio eſt ſufficiens concurrentibus adminiculis. *deciſ.87. num 12. Vbaldo.*

in Teſte falſitas, & contrarietas ſolum admittitur in ſubſtantialibus. *ibidem num. 7.*

Teſte trino ſi ſcriptura priuata ſit ſubſcripta, de Iure dicitur ſolemnis. *deciſ.118. num. 2. Pirouano.* & vide *num.3.*

in Teſte ætas debet attendi de tempore motæ litis. *deciſ.74. num.18. Merlino.*

in Teſte decipi non poteſt ſenſus viſus. *deciſ. 138. nu.5. Pirouano.*

Teſtes duo in omni materia ſufficiunt. *ibidem nu.10.*

Teſtes magis informati præferuntur teſtibus minus informatis. *ibidem num. 4.*

Teſtes de auditu, & maxime à parte aduerſa, non probant. *deciſ.191. num.4. Coccino.*

Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ, ſunt nulliter examinati. *deciſ.156. nu.6. Coccino.*

Teſtes recipiunt interpretationem, & declarationem à ſcriptura, de qua deponunt. *deciſ.184. num. 25. Coccino.*

Teſtes vt probent tempus immemorabile, debent deponere de auditu à maioribus, qui dicerent ſe idem vidiſſe, & audiuiſſe à maioribus ſuis. *deciſ.136 num.6. Motmanno.*

Teſtes in ſecunda inſtantia poſſunt denuò recipi ſuper iiſdem articulis, ſeu directo contrarijs: ſed hoc eſt verum de Iure Ciuili. *deciſ. 266. num. 5. Coccino.*

Teſtes de auditu probant in antiquis. *deciſ.88. num. 17. Coccino.*

Teſtes ſingulares ſufficienter probant cõcurrentibus adminiculis. *deciſ.66. num.2.3. & 9. Motmanno.*

Teſtes viles, & patientes plures exceptiones, non probant in materia ſeparationis thori. *deciſ. 324. num.13. Remboldo.*

Teſtes ſi deponant de certa ſcientia, & facto proprio magis probant. *deciſ.243. num.12. Panzirolo.*

Teſtes debent eſſe annorum 54. vt de immemorabili deponere poſſint, dempto tamen tempore litis. *deciſ.266. num. 16. Coccino.*

Teſtes vt probent immemorabilem, debent percurere tempus ante motam litem. *deciſ. 142. num. 5. Motmanno.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probandam ſæuitiã viri erga vxorem. *deciſ. 277. num. 16. Pirouano.*

Teſtes iidem in ſecunda inſtantia, vel alij ſuper iiſdẽ articulis, vel directo contrarijs, non ſunt admittendi. *deciſ.266. num. 4. Coccino.*

Sed hoc procedit de Iure Canonico. *ibidem num.4.*

Teſtes plene probant negatiuam ſine alia coarctatione, ſi deponant de re valde eis nota. *dec.243. nu.7. Panzirolo.*

Teſtes qui in ſuo dicto oſtendunt ſe peritiores, & veriſimilia deponunt, præferuntur alijs. *deciſ. 151. num.15. Pirouano.*

Teſtes qui deponunt de eorum iudicio, probationem aliquam non faciunt. *deciſ. 259. nu. 12. Buccabella.*

Teſtes ſi deponant, quod quis aliquid poſſidebat, & con-

conſter, quod ille in eo nullum habeat legitimum titulum, vtique dicti teſtes intelligendi ſunt de poſſeſſione iure familiaritatis. *deciſ.125. num.16. Merlino.*

Teſtes quando deponunt de his rebus, quæ cadunt ſub ſenſu corporis, probant, licet rationem non reddant. *deciſ.236. num.5. Merlino.*

Teſtes recepti abſque partis citatione non releuant. *deciſ.277. num.31. Pirouano.*

Teſtes quando probent vitam, ac morum honeſtatem alicuius. *deciſ.138. num.7. Pirouano.*

Teſtes famuli pro Domino tunc admittuntur, quando veritas aliter haberi non poteſt. *deciſ.246. num.27. Merlino.*

Teſtes illi, qui ſpecifice deponunt, præualent illis, qui genericè deponunt. *deciſ.277. num.27. Pirouano.*

Teſtes melius informati, debent præferri alijs. *dec.45. num.25. Ghiſilerio.*

Teſtes probant famam, ſi dicant publice audiuiſſe, licet non dicant à quibus. *deciſ.191. nu.20. Coccino.*

Teſtes, qui apertè conuincuntur ab alijs teſtibus, non probant. *deciſ.191. num.23. Coccino.*

Teſtes, vt excuſentur à vitio falſitatis, fœdere diſtinctionis locorum, ac temporum reduci poſſent ad concordiam. *ibidem num.26.*

Teſtes, ad hoc vt probent tempus immemorabile, debent depónere de publica voce, & fama per verbum, fuit. *deciſ.136. num.7. Motmanno.*

Teſtes ſalariati pro Domino, non probant. *deciſ.156. num.8. Coccino.*

Teſtes, qui ex propria depoſitione ſentiunt commodum, non probant. *dec.156. num.7. Coccino.*

Teſtes domeſtici admittuntur ad probanda ea, quæ in domeſticis penetralibus admittuntur. *deciſ.155. num.51. 52. & 63. Coccino.*

Teſtes deponentes de facto ſucceſſiuo, præſumuntur conteſtes. *deciſ.97. num.2. Motmanno.*

Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, præferuntur deponentibus ſuper negatiua. *deciſ.156. num.9. Coccino.*

Teſtes deponentes de ſæuitia, vel non ſæuitia, in concurſu illi præualent, qui deponunt affirmatiuè. *dec.239 num.15. Pirouano.*

Teſtes, quando deponunt de re ſibi nota, non eſt neceſſe quod remoueant actum à ſenſu. *dec.243. num.6. Panzirolo.*

Teſtes, qui extra terminum iurarunt, non probant. *dec.277. num.2. Pirouano.*

Teſtibus, quando ſunt ſingulares in tēpore, in aliquo non eſt credendum. *dec.239. num.16. Pirouano.*

Teſtes, vt probent exiſtentiam alicuius rei apud aliquem, debent probare exiſtentiam de tempore motæ litis. *deciſ.265. num.5. Motmanno.*

Teſtes, ſi ſimpliciter dicant, quod contenta in articulis, ſuper quibus interrogantur, ſint vera, benè probant. *deciſ.261. num.6. Buccabella.*

Teſtes deponentes de facto proprio plenè probant. *deciſ.246. num.25. Merlino.*

Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, qualiter deponere debeant. *deciſ.106. num.27. Pirouano.*

Teſtes de auditu nullam fidem faciunt. *dec.1170. num.16. Pirouano.*

Teſtis, ſi non deponat certitudinaliter, ſed proprio iudicio, non probat. *deciſ. 66. num. 12. Motmanno.*

Teſtes, vt probent publicam vocem, & famam, debent exprimere à quo audiuerunt. *deciſ.256. num.1. Pirouano.*

Teſtes de publica voce, & fama probant obitum, ad effectum probandi reſeruationem, quando non agitur contra prouiſum ab Ordinario. *deciſ.92. num.3. Merlino.*

Teſtes, ſi deponant de facto ſucceſſiuo, contra eos non admittitur exceptio ſingularitatis. *deciſ. 97. num.1. Motmanno.*

Teſtes de auditu præſumptionem faciunt, & adminiculum. *dec.239. num.6. Pirouano.*

Teſtes deponentes aliquem fuiſſe Notarium, & vti talem palam, & publicè fuiſſe reputatum, eiuſque ſcripturis fidem adhibitam, benè ſuffragantur. *deciſ.184. nu.23. Coccino.*

Teſtes examinati vigore excommunicationis non probant, niſi fuerint repetiti cum interrogatorijs. *deciſ.250. num 23. Merlino.*

Teſtes examinati non ſeruata forma decreti, & ordinationis Iudicis, & proteſtationum partis, ſunt nulliter examinati. *deciſ.277. num.24. Pirouano.*

Teſtes, qui non coarctant negatiuam, eam non probant. *ibidem num 24. & 25.*

Teſtes duo in qualibet materia ſufficiunt. *deciſ.277. n.15. Pirouano.*

Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi fateantur ſe parum eſſe informatos in cauſa, ex his plurimum eorum dicta eliduntur. *deciſ.288. num. 13. Merlino.*

Teſtes plenè probant incendium, ſi fuerint examinati in loco, vbi euenit caſus incendij. *deciſ.285. num.1. Motmanno.*

Teſtes etiam nulliter examinati poſſunt deſeruire pro adminiculo. *deciſ.277. num.14. Pirouano.*

Teſtes probant mortuum aliquem eſſe, ſi deponant illum vidiſſe mortuum. *dec.187. num.5. Pirouano.* Quæ ratio cum verſentur circa obiectum viſus, nō eget alia eiuſdem dicti expoſitione. *ibid. num.6.*

Teſtes nullam congruam, & concludentem rationem ſi non reddant ſui dicti, non probant. *dec.288. num 2. Merlino.*

Teſtes inimici eius, contra quem deponere debent, non probant. *deciſ.277. num.17. Pirouano.*

Teſtes ſingulares de loco, tempore, & rebus, nullam probationem faciunt. *deciſ. 290. num. 3. Buccabella.*

Teſtes, licet ſint famuli principalis, tamen ſi ſint numero plures illorum aduerſarij, & eorum depoſitiones tendant ad abſolutionem pœnæ Domini, faciunt probationem. *deciſ. 265. num. 3. Motmanno.*

Teſtes, ſi indefinitè loquantur, recipiunt interpretationem, & reſtrictionem à teſtibus tempus exprimentibus certum. *deciſ.228. num.5. Merlino.*

Teſtes probant bona aliqua adeſſe intra fines alicuius loci, ſi deponant ex certa ſcientia, ex eo, quod ſint oriundi, & habitatores illius loci. *deciſ. 261. num.5. Buccabella.*

Teſtes, vt probent aliquam obſeruantiam, quid deponere debeant. *deciſ. 264. num. 28. Dunozetto.*

Te-

Teſtes conſanguinei, & affines non probant. *decif.* 290.*nu.*1. *Buccabella*.

Teſtes, qui deponunt de certa ſcientia, & etiam, qui de facto proprio, tamquam optimè inſtructi, alijs quibuſcumque præferuntur. *decif.* 256. *num.* 1. *Coccino*.

Teſtes omni exceptione maiores non requiruntur in probando furto noctis tempore commiſſo. *dec.* 87.*nu.*14. *Vbaldo*.

Teſtes non omni exceptione maiores ſufficiunt ad probandum aliquid, quod aliter probari non poſſet. *ibidem num.*15.

Teſtes omni exceptione maiores debent eſſe, quando agitur de materia ſeparationis thori. *decif.*55. *num.*49. & 54. *Coccino*.

Teſtes, quando non concludant metum cadentem in conſtantem virum, & quando eius vigore aliquid eſt annullandum, de tempore præcifo, quo id actum eſt, deponere debent. *decif.*401. *num.*4. *Ghiſilerio*.

Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter debeant deponere. *decif.* 136. *nu.*5. *Motmanno*.

Teſtes, qui deponunt dubitatiuè, nec concludunt, non releuant. *decif.*45.*n.*25. *Ghiſilerio*.

Teſtes examinati ſine valida citatione, nullum gradum, probationis faciunt. *decif.* 20. *num.* 24. *Ghiſilerio*.

Teſtes, qui veriſimilia deponunt, ſunt præferendi alijs. *decif.*322. *num.*14. *Merlino*.

Teſtes, vt probent manum alicuius, ſufficit vt deponant ſe habere notam illius manum. *dec.*76. *n.*31. *Ghiſilerio*.

Teſtes ſingulares admittuntur, quando agitur ad effectum probandi aliquid ex multiplicatis, ac ſucceſſiuis actibus in genere. *decif.* 155. *num.* 62. *Coccino*.

Teſtes ſingulares nullum gradum probationis faciunt. *dec.*155.*num.*6. *Coccino*.

Teſtes, vt probent conſuetudinem immemorabilẽ, debent eſſe ætatis 54. annorum. *decif.*74. *nu.*17. *Merlino*.

Teſtes non probant mortem alicuius, ſi deponant de eius credulitate, & hoc maxime ſi detur fides in contrarium. *dec.*48.*n.*11. *Ghiſilerio*.

Teſtes deponentes ſuper fama debent exprimere, à quo audiuerunt. *decif.* 359. *num.* 19. & 22. *Motmanno*.

Teſtes de auditu non releuant. *decif.*324. *num.* 18. *Remboldo*.

Teſtes, ſi non concludant in ſuo dicto, non probant. *decif.*46. *num.*4. *Dunozetto*.

Teſtes ex quibus probent ſanguinis puritatem alicuius. *decif.* 359. *n.*15. *Motmanno. amplia n.*16.

Teſtes, qui conuincuntur de mendacio, non ſunt attendendi. *decif.*356. *num.*16. *Motmanno*.

Teſtes, quando non probent, quod quis per metum ſuſceperit ſacros ordines. *decif.* 343. *num.* 16. *Ghiſilerio*.

Teſtes, quando non poteſt dici, quod iurarunt ſine citatione partis. *dec.*347.*nu.*6. *Ghiſilerio*.

Teſtes nulliter examinati ſine citatione partis non probant. *decif.*342. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

Teſtes deponentes ſuper ſæuitia viri cōtra vxorem, debent eſſe omni exceptione maiores. *decif.*324. *num.*3. *Remboldo*.

Teſtes non probant feudalitatem, vel allodialitatẽ, ſi ignorent quid ſit feudum, vel allodium. *decif.* 310. *num.*60. *Merlino*.

Teſtes deponentes de eorum iudicio, nullum gradum probationis faciunt. *decif.* 324. *num.* 17. *Remboldo*.

Teſtes ad hoc vt probent poſſeſſionem, debent deponere de tempore. *dec.*46. *num.*3 *Dunozetto*.

Teſtes propter commiſſum periurium non probant. *decif.*66. *num.*6. *Motmanno*.

Teſtes duo tantum in teſtamento deſiderantur de Iure Canonico, & non tantum mares, ſed etiam fœminæ eſſe poſſunt. *decif.* 126. *nu.*15. *Pirouano*.

Teſtes non probant valorem alicuius rei, ſi deponant de particulari affectione principalis, & qualiter doponere debeant. *decif.* 292. *num.* 36. *Puteobo*.

Teſtes familiares, domeſtici, & conſanguinei admittuntur ad probandum actus ſæuitiæ maritalis, ob defectum extraneorum. *decif.*239. *n.*19. *Pirouano*.

Teſtes ſingulares in tempore in materia ſeparationis thori, ſemper admittuntur, dummodo in qualitate conueniant. *ibidem n.*17.

Teſtes omni exceptione maiores requiruntur in materia ſeparationis thori, cum materia grauiſſima iudicetur. *ibidem n.*18.

Teſtes ſingulares non probant, quando agitur de probando certo actu ſpeciali, ſed ſecus ſi in genere, quod reſultat ex actibus ſpecialibus. *decif.* 314. *num.*16. *Merlino*.

Teſtes deponentes de auditu, ſi ſimus in antiquis, benè probant. *decif.*317. *nu.*4. *Buccabella*.

Teſtes etiam ſingulares admittuntur ad probandum illos actus, ex quibus generalitas reſultat, & ſimul iunguntur ad plenam probationem conſtituendam. *decif.*314.*n.*17. *Merlino*.

Teſtes, ſi fuerint examinati in alio iudicio, & eorum depoſitiones non producantur, non merentur attendi. *decif.* 307.*nu.*12. *Dunozetto*.

Teſtes producens ſolum videtur eius perſonas approbare, non vero eius dictum. *decif.* 48. *num.*7. *Ghiſilerio*.

Teſtes, ſi non reddant ſufficientem cauſam ſcientię, non poſſunt deſeruire ad effectum plenæ, & concludentis probationis. *decif.*324. *n.*19. *Remboldo*.

Teſtes in materia admodum antiqua vt probent eſſe Notariatum, ſufficit quod generaliter deponant de fama diuturna. *decif.*184. *num.*25. *Coccino*.

Teſtes, ſi ſint adminiculati per ſcripturas, eorum depoſitio redditur veriſimilior. *decif.*222. *nu.*13. *Merlino*.

Teſtes, ſi conuincantur à ſcripturis contrarium continentibus, nō probant. *dec.*322.*n.*11. *Merlino*.

Teſtes non idonei, vel patientes exceptiones, coniecturis, vel præſumptionibus poſſunt adiuuari. *decif.*225.*num.*11. *Motmanno*.

Teſtes benè probant ætatem, ſi deponant de iudicio ſuo, & per aſpectum. *decif.* 45. *num.* 12. & 13. *Ghiſilerio*.

Teſtes, quando plenè probent. *decif.* 48. *num.* 1. *Ghiſilerio*.

Teſtes deponẽtes de bona fama alicuius, præferuntur con-

contrarium deponentibus. *deciſ.359. num.* 17. *Motmanno*.

Teſtes bene probant Presbyteratum alicuius, ſi pro cauſa ſcientiæ deponant, quod viderunt inſtrumẽtum ordinationis Sacerdotij ſuſcepti ab eo, de quo deponunt. *deciſ.63. nu.4. Motmanno*.

Teſtes præſumuntur conteſtes, niſi contrarium doceatur. *deciſ 87. num.3. Vbaldo*.

Teſtes ſingulares admittuntur ſtantibus adminiculis. *ibidem num.6.*

Teſtes vt probent conſuetudinem immemorabilem, qualiter deponere debeant. *deciſ.74. num.* 16.19. & 20. *Merlino*.

Teſtes ſuſpecti non probant immemorabilem conſuetudinem. *ibidem num.* 21.

Teſtes quando ſunt in eorum dicto ſingulares, non probant. *deciſ.66. num.*10. & 11. *Motmanno*.

Teſtes examinati, ſi fuerint publicati, tunc multò minus ſunt iterum examinandi ſuper ijſdem articulis. *deciſ.266. num.9. Coccino*.

Et hoc procedit in qualibet inſtantia, & ad hunc effectum, nec requiritur ſolemnis publicatio, ſed ſufficit, quod ſint didicita teſtificata. *ibidem num.* 10. & 11.

Teſtium dicta bene coadiuuantur ex alijs probationibus. *deciſ.45. num.24. Ghiſilerio*.

Teſtium dicta contra producentem probant, ſtante eius approbatione. *deciſ.48. num.9. Ghiſilerio*.

Teſtium approbatio ex quibus reſultet. *deciſ.* 243. *num.2. Panzirolo*.

de Teſtium examinis validitate, quando merito dubitari poſſit. *deciſ.* 13. *num.28. Merlino*.

Teſtium legitimus numerus in teſtamento non ad ſolam ſolemnitatem, aut probationem, ſed pro forma requiritur. *deciſ.356. num.* 3. *Veroſpio*.

Teſtium primo dicto regulariter ſtatur, non autem ſecundo in præiudicium partis, cui ius quæſitum eſſe dicitur. *deciſ.66. num.* 4. *Motmanno*.

Teſtium depoſitiones quam maxime fieri poteſt ſunt conciliandæ. *deciſ.286. num.12. Merlino*.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, itaut ad concordiam reducantur, & contrarietas euitetur. *deciſ.331. num.* 12. *Ghiſilerio*.

Teſtium dicta quæ obſcurantur, & reuouentur à contrarijs probationibus, non attenduntur. *deciſ.*151. *nu.12 Pirouano*.

Teſtium exceptiones tolluntur ex numero, & habilitate. *deciſ.153. nu.3. Coccino*.

Teſtium dicta, ex vſu, quis cenſetur comprobaſſe. *dec.48. num.8. Ghiſilerio*.

Teſtium ſingularitas adminiculatiua etiam admittitur in confeſſione extraiudiciali,& hoc non ſolum procedit ad effectum probandi, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi non concurrant adminicula. *deciſ.87. num.4.* & 5. *Vbaldo*.

Teſtium tunc multò magis ſtatur primo dicto, quando pro ſecundo nulla concurrunt adminicula. *deciſ.66. nu.5. Motmanno*.

Teſtium ſubornatio nõ minus in appellatione, quam in principali cauſa eſt timenda. *deciſ.* 266. *num.* 2. *Coccino*.

Teſtium depoſitiones bene coadiuuantur ex adminiculis. *deciſ.184. num.* 24. *Coccino*.

Teſtium depoſitiones eliduntur à contrarijs teſtibus numero maioribus. *deciſ.*15. *nu.18. Coccino*.

Teſtium primo dicto eſt ſtandum. *deciſ.*87. *num.*17. *Vbaldo*.

Teſtium dicta ſunt adiuuanda, & non cauillanda. *deciſ.277. num.21. Pirouano*.

Teſtium numerus ſupplet diminutionem fidei. *ibidem num.19.* 20. & 22.

Teſtium depoſitiones, ſi conquaſſentur à teſtibus cõtrarium affirmantibus, non releuant. *deciſ.* 297. *num.*15. *Motmanno*.

Teſtium qualitas ſuppletur ex numero. *deciſ.* 155. *num.59. Coccino*.

Teſtium, & Iudicis ſubſcriptio, requiritur ſecundum Conſtit. Regn. Neapolit. in inſtrumentis. *dec.*123. *num.8. Ghiſilerio*.

Teſtium ſingularitas in loco, & tempore, quorum conſideratio ad ſubſtantiam actus non pertinet, dicitur probationis adminiculatiua, & cumulatiua & non obſtatiua. *deciſ.* 225. *num.9. Motmanno*.

Teſtium atteſtationes, quæ non ſunt in actis, nec apparet, de quo tempore, & à quo, ac ad cuius inſtantiam fuerint receptæ, nihil proſunt. *deciſ.221. num.*16. *Panzirolo*.

Teſtium dicta ſunt interpretanda, vt cõtrarietas euitetur. *deciſ.243. num.*11. *Panzirolo*.

Teſtium contrarietas dum dicunt aliquando ſe neſcire, & non cognouiſſe, & poſtea dicunt ſe cognouiſſe,&c. poteſt ſaluari ſic, quod neſciebant de certa ſcientia, & ſcire de auditu. *deciſ.* 231. *num.* 11. *Ghiſilerio*.

Teſtibus vt fides adimatur propter ebrietatem, neceſſario debet probari quod de tempore examinis erant ebrij. *deciſ.45. num.27. Ghiſilerio*.

Teſtibus deponentibus ſuper affirmatiua, magis credendum eſt. *deciſ.307. num.*11. *Dunozetto*.

ex Teſtibus examinatis ante litem conteſtatam, poteſt deſumi magnum adminiculum. *dec.48. num.2. Ghiſilerio*.

ex Teſtibus bene probatur infirmitas alicuius, & maxime ſi inter eos adſint teſtes, qui infirmum curarunt. *deciſ.45. num.28. Ghiſilerio*.

Teſtibus in concernentibus proprium intereſſe ſtandum non eſt. *deciſ.*214. *num.7. Pirouano*.

Teſtibus non poteſt in totum fides abrogari. *dec.* 87. *num.8. Vbaldo*.

Teſtibus fides minus adhibetur, ſtante inueriſimilitudine. *deciſ.259. nu.*13. *Buccabella*.

Teſtes magis qualificati, & in indiuiduo deponentes ſunt præferendi alijs. *deciſ.* 277. *num.* 33. *Pirouano*.

Teſtibus in decernentibus proprium intereſſe, de Iure fides non adhibetur. *deciſ.169. nu.7. Pirouano*.

Teſtibus eſt adhibenda fides abſque alia redditione rationis, ſi deponant de rebus quæ cadunt ſub ſenſu corporeo. *dec.243. num.1. Panzirolo*.

Teſtibus & non atteſtationibus ſtandum eſt. *deciſ.* 214. *num.*3. *Pirouano*.

Teſtes periti circa id quod deponunt, magis quam alij probant. *deciſ.45. num.29. Ghiſilerio*.

Teſtibus qui deponũt de affirmatiua, magis creditur quam deponentibus de negatiua. *deciſ.191. num.* 35. *Coccino*.

ex Teſtibus vnus, vel Notarius, ſufficit, quod cognoſcat alterum ex contrahentibus, ad hoc vt inſtrumenta

menta ſubſtineantur, & hoc ſecundum declarationem reformationis Pauli Quinti. *deciſ.62.num.11. Merlino.*

per Teſtes ſolum poteſt probari, an quis paſſus eſt damna, & intereſſe. *deciſ.195. num.10. Merlino.*

per Teſtes ſingulares probari poteſt ætas. *deciſ.45. nu.10. Ghiſilerio.*

contra Teſtes deponentes de filiatione, quæ exceptiones non minuant earum fidem. *deciſ.314.num.27. Merlino.*

per Teſtes quando non prohibeatur probatio realitatis cambiorum. *deciſ.70. num.4. Motmanno.*

per Teſtes partim, & partim per ſcripturas, quando aliquid probari poteſt, tunc remiſſoria non eſt deneganda. *ibidem num.5.*

THORI SEPARATIO.

Thori ſeparatio fit, quando alter coniugum committit adulterium. *deciſ.239. num.2. Pirouano.*

Thori ſeparatio ſufficiens cauſa eſt, odia acerbiſſima, & capitales inimicitiæ, quæ ſuperueniunt in iudicio d. ſeparationis Thori. *dec.155.nu.41.Coccino.*

Thori ſeparatio. vt habeat locum, requiritur ſæuitia præterita, & talis timor futuræ, vt mulieri trepidanti non poſſit prouideri per ſufficientem ſecuritatem. *ibidem num.1. & 34.*

Thori ſeparatio fit ex inimicitijs capitalibus, & grauiſſimis inter coniuges ſubortis. *dec.239. num.3. & 26. Pirouano.*

Thori ſeparatio fit ex ſæuitia viri, quando eſt frequens, & magna. *ibidem num.1.*

Thori ſeparatio cum ſit materia grauiſſima, ideo in hoc iudicio teſtes debent eſſe omni exceptione maiores. *ibidem num.18. & vide num.19.*

Thori ſeparatio eſt res grauiſſima, ac propterea non eſt concedenda ob cuiuſcunque mali timorem. *deciſ.324. num.32. Remboldo.*

Et hoc ex de cauſa, quia daretur anſa paſſim diuertendi, cum rari ſint coniuges, inter quos aliqua diſſidia non oriantur. *ibid.nu.33.*

Thori ſeparationis cauſa grauis eſt, & ardua. *ibidem num.8.*

Thori ſeparationis iudicium, quid mali afferat viro. *deciſ.155. num.34. Coccino.*

de Thori ſeparationis materia quando agitur, teſtes omni exceptione maiores eſſe debent. *deciſ.155. num.49. & 54. Coccino.*

in Thori ſeparationis iudicio ad probandos actus maritalis ſæuitiæ, & alia huiuſmodi, quæ ſunt difficilis probationis, ſufficiunt teſtes non omni exceptione maiores. *ibid. nu.50.*

Thori ſeparationi eſt locus propter adulterium. *deciſ.202. num.8. Vbaldo.*

Thori ſeparationi eſt locus, quando probatur ſæuitia viri præterita, & iuſtus timor futuræ. *ibidem num.1.*

ad Thori ſeparationem vt deueniatur, ſufficiunt odia, & inimicitiæ capitales, quæ ſuperueniunt in progreſſu litis ſuper tali ſeparatione. *deciſ.191. nu.3. Coccino.*

ad Thori ſeparationem vt deueniatur propter ſæuitiam viri, debet conſtare quod vir ſit ſolitus frequenter ſæuire vltra modum in vxorem. *deciſ.324. num.10. Remboldo.*

ad Thori ſeparationem vt deueniatur, non ſufficit ſæuitia præterita, ſed neceſſe eſt quod adſit probabilis timor, quod etiam in poſterum vir ſæuiet in vxorem. *ibidem num.11.*

Et etiam requiritur, quod etiam mulieri trepidanti non poſſit per ſufficientem cautionem prouideri. *ibidem num.12.*

Thori ſeparatione data, ſemper eſt locus reſtitutioni dotis, & omnium quæ occaſione matrimonij tranſierunt ab vxore ad manus mariti. *deciſ.239. num.27. Pirouano.*

per Thori ſeparationẽ actioni ſibi competenti, quando vxor videatur renunciaſſe. *deciſ.155. num.12. Coccino.*

de TIMORE vano non eſt curandum. *deciſ.343. num.12. Ghiſilerio.*

Timoris rei lenis nulla habetur conſideratio in iure. *deciſ.324. num.34. Remboldo.*

TITVLVS.

Titulus legati eſt ſingularis, & non vniuerſalis. *deciſ.211. nu.18. Merlino.*

Titulus ex curſu 100. annorum, in aliqua obſeruantia præſumitur. *deciſ.224. num.28. Merlino.*

Titulus legitimæ licet ſit ſingularis, tamen defertur iure, & nomine hæreditario. *deciſ.160. num.15. Pirouano.*

Titulus neque poſſeſſio aufertur coadiuto, quando in poſſeſſionem mittitur coadiutor. *deciſ.133. num.4. Ghiſilerio.*

Titulus implicitus per immemorabilem cum fama priuilegij requiritur, vt decimarum quota praſcribatur. *deciſ.23. num.1. & 2. Pirouano.*

Titulum ſi quis non habeat, non eſt valens ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario. *deciſ.67. num.21. Coccino.*

Titulus, & poſſeſſio, quam quis acquiſiuit, non mutatur ex perſonæ mutatione. *deciſ.35. num.14. Veroſpio.*

de Tituli iuſtificatione quando agitur, ſufficit ſola ſupplicatio abſque literis. *deciſ.228. nu.6. Ghiſilerio.*

Titulo præcedenti quis præſumitur poſſidere, ſi aliud non appareat. *deciſ.221. num.12. Panzirolo.*

Titulo ſingulari, & non hæreditario, ea quæ competunt ex hæreditate alicuius, etiam ſine agnitione tranſmittuntur. *deciſ.180. num.13. Pirouano.*

Titulum apparentem ſi quis habeat, poteſt immiſſionem hæredi impedire, niſi incontinenti appareat huiuſmodi apparentem titulum eſſe nullum. *deciſ.67. num.24. Coccino.*

Titulum dat curſus centenarius in præſcriptione. *dec.167. num.11. Pirouano.*

Titulum ſi quis non habeat, vel non parem, non eſt legitimus contradictor aduerſus eum, qui venit cum titulo. *deciſ.67. nu.23. Coccino.*

Titulum melius eſt non producere, quam infectum, aut inualidum producere. *dec.218. nu.3. Pirouano.*

Quod procedit, quando ab eodem produceretur volente titulum iuſtificare, ſecus ſi à tertio, contra quem poteſt ſemper excipere ſe alium titulum habere. *ibid. num.4.*

Titulum ſi quis non habeat, nequaquam poteſt impedire fideicommiſſario petitam immiſſionem. *dec.47. nu.3. Pirouano.*

ex Titulo oneroſo, vel non, an aliquid ſit conceſſum, haben-

Digitized by Google

habenda eſt ratio originis, & cauſæ primordialis. *deciſ.*18. *num.*8. *Merlino*.

ex Titulo præambulo cenſetur acquiſitum dominium. *deciſ.*125. *num.*7. *Merlino*.

ex Titulo oneroſo ſi ſit facta vnio, non cadit ſub regulis reuocatorijs. *deciſ.*30. *num.* 12. *Vbaldo*.

ſuper Titulo beneficij dum non agitur cauſa, quamuis ſit ſpiritualis, nihilominus cenſetur prophana. *deciſ.* 124. *num.*7. *Coccino*.

ſuper Titulo beneficij quando agitur, habet locum ſolum Clem. cauſam, de appellat. *ibid. num.*26.

ſuper Titulo beneficij requiritur, quod ſit lis, ad effectum validitatis ſubrogationis gratioſæ. *deciſ.* 71. *num.*10. *Vbaldo*.

ſuper Titulo locationis firmari non poteſt præſcriptio, aut conſuetudo diuerſa ab effectu locationis, vt ſcilicet finita locatione Dominus non poſſit vti iure ſuo. *deciſ.*23. *num.*6. *Pirouano*.

Titulorum multiplicitas quando admittatur. *deciſ.* 21. *num.*11. & 12. *Coccino*

Titulorũ multiplicitas admittitur, quando ſimul cõcurrere poſſunt, & non contrariantur. *deciſ.*218. *num.*21. *Pirouano*.

inter Titulos oneroſos connumeratur donatio omnis ob merita, & ſeruitia. *deciſ.*50. *num.* 4. *Queipo*.

Titulorum multiplicitas in beneficialibus datur, & hæc eſt indubitata iuris concluſio.

Titulorum multiplicitas in prophanis aliquando datur, nempè à principio, quando ſimul concurrunt. *deciſ.*218. *nu.*15. *Pirouano*.

Item, quando pinguius prouideretur per ſecundam cauſam, quam per primam. *ibidem num.* 16.

Item, quando dubium eſt de prima, an poſſit durare, tunc res mea poteſt ex noua cauſa acquiri. *ibidem num.*17.

Item, quando tituli non concurrunt, quoad ius creandum, ſed ad illud confirmandum, & defendendum, quia tunc tanquam diuerſa poſſunt concurrere, nec eliduntur vnus ab altero tanquam contraria. *ibidem num.* 18.

TORMENTA bellica, & milites naues deferunt in maiori quantitate quam Vrcæ. *deciſ.* 54. *num.*11. *Pirouano*.

TOTVM, ſiue vniuerſale, ſiue generale, ſiue integrale, infert quamlibet ſuam partem. *deciſ.* 157. *num.*21. *Pirouano*.

TRADITIO in venditione non ſupplet defectum ex ſubſtantia certi pretij. *deciſ.*172. *n.*34. *Merlino*.

Traditiones à maioribus confirmatæ, ſunt irrefragabiles. *deciſ.*177. *num.*9. *Motmanno*.

Traditiones in Eccleſijs particularibus ſuam habẽt auctoritatem, vt in iure obtinent conſuetudines, moribus vtentium receptæ. *ibidem num.* 10.

TRANSACTIO.

Tranſactio non ſuſtinetur ſtante falſa cauſa. *deciſ.* 52. *num.* 23. *Merlino*.

Tranſactio tunc multo minus venit reſcindenda, ſi conſtet de obſeruantia. *deciſ.*86. *num.*7. *Ghiſilerio*.

Tranſactio ſemper obſtat immiſſioni petitæ, donec per tres ſententias conformes fuerit reſciſſa. *deciſ.* 86. *num.*9. *Ghiſilerio*.

Trãſactio vt reſcindatur per læſionẽ, requiritur quod ſit enormis. *deciſ.* 281. *num.*2. *Panzirolo*.

Tranſactio non ſolum extinguit litem taliter quod non dicatur amplius habere ſtatum. *deciſ.* 204. *num.*5. *Dunozetto*.

Sed etiam adimit iuriſdictionem à Iudice. *ibid. nu.*6.

Tranſactio vitiatur in totum, quando cauſa in ea expreſſa reperitur falſa. *deciſ.*271. *nu.*4. *Merlino*.

Tranſactio non debet extendi de vno caſu ad alium. *deciſ.*30. *num.*3. *Vbaldo*.

Tranſactio in dubio præſumitur vtilis. *deciſ.*86. *n.*22. *Ghiſilerio*.

Tranſactio, ſeu aſſignatio ex falſa cauſa emanata, non ſuſtinetur. *dec.*80. *num.*1. *Merlino*.

Tranſactio, quæ de iure ciuili inualida eſt, ſi firmatur iuramento, valet vt nudum pactum iuramento vallatum. *deciſ.*58. *num.*19. *Coccino*.

Tranſactio omnino reſpui debet ſtante dolo. *deciſ.* 271. *num.* 23. *Merlino*.

Tranſactio, quæ continet euidentem calumniam, eſt ipſo iure nulla. *ibid. num.*19.

Tranſactio vt ſuſtineatur, ſufficit litis timor etiam ex prætenſione nõ iuridica. *deciſ.*281. *n.*6. *Panzirolo*.

Tranſactio verè non eſt, vbi nulla adeſt lis, nec timor probabilis litis. *d.*271. *n.*21. *Merlino*.

Tranſactio eſt nulla, quando cauſa expreſſa eſt falſa. *deciſ.*242. *n.*1. *Merlino*.

Tranſactio impedit remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. *deciſ.* 86. *num.*2. *Ghiſilerio*.

Tranſactio nulla non ſuſtinetur ex falſis, & imaginarijs cauſis. *dec.*271. *n.*22. *Merlino*.

Tranſactio vt valeat, & ſubſtineatur, capi debet interpretatio. *deciſ.*86. *num.*4. *Ghiſilerio*.

Tranſactio vt veniat reſcindenda propter læſionem, probanda eſt quod ſit enormiſſima *ibid. num.* 24.

Tranſactio cum contineat exceptionem litis finitæ, impedit litis ingreſſum. *ibid. nu.*1.

de Tranſactionis nullitate ille dare non poteſt, qui nõ habet intereſſe. *deciſ.*208. *num.*4. *Ghiſilerio*.

Tranſactionis vtilitas eo ipſo probatur, quòd à lite diſceditur. *deciſ.*86. *num.*20. *Ghiſilerio*.

per Tranſactionem, ſi ſemel ſunt extinctæ lites, non ſunt denuo inſtaurandæ. *ibid. num.*5.

Tranſactione qui nititur, dicitur habere intentionem fundatam. *ibidem num.*3.

in Tranſactione requiritur mutua recompenſatio. *deciſ.*271. *n.*21. *Merlino*.

in Tranſactione dolus quando arguatur. *ibid. n.* 25.

pro Tranſactione reſcindenda non videtur conſiderabilis læſio, quæ pendet à futuro euentu alicuius iam ætate conſumpti. *deciſ.* 281. *num.*3. *Panzirolo*.

Tranſactiones vt ſuſtineantur, iura multum fauent. *deciſ.*271. *num.*20. *Merlino*.

Tranſactiones factæ ſuper decimis non tenent ſine auctoritate Apoſtolica. *deciſ.*30. *num.*8. *Vbaldo*.

Tranſactiones tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula, & res diſtinctæ. *dec.*271. *num.*8. *Merlino*.

Tranſactiones factæ ſuper decimis, non tenent ſine auctoritate Apoſtolica. *deciſ.*30. *num.* 8. *Vbaldo*.

TRANSEGISSE vtiliter, & prudens cenſetur pater pro filijs, ſi ita tranſegit pro ſe, ſicut pro filijs. *deciſ.*86. *num.*25. *Ghiſilerio*.

Tranſigere poteſt pater pro filio, tanquam legitimus adminiſtrator habens vſumfructum in bonis eius. *ibidem num.* 14.

Tranſigere ſi poteſt tutor de bonis pupilli in re dubia, ergo & etiam patri licebit. *ibid. nu.* 17 & 18.

Tran-

Tranſigere pro filijs poteſt pater tanquam legitimus adminiſtrator bonorum filiorum. *deciſ.*208. *nu.*1. *Ghiſilerio*.

Tranſigere poteſt curator furioſi pro eo. *deciſ.* 86. *num.*11. *Ghiſilerio*.

TRANSIGENTIBVS nec habentibus cauſam ab eis non officit concordia erronea. *deciſ.* 110. *n.*10. *Merlino*.

ad TRANSIGENDVM ſi procurator mandatum habeat, ſi illius fines excedat, non obligatur Dominus. *deciſ.*79. *num.*2. *&* 6. *Queipo*.

TRANSFERENDI facultatem quis habens etiam quod dicatur, *per te*, poteſt transferre per procuratorem *deciſ.*38. *num.*51. *Dunozatto*.

TRANSMISSIO, & receptio literarum cambij per ſe ſolæ non pariunt liberationem. *deciſ.*227. *num.*5. *Panzirolo*.

Tranſmiſſio hæreditatis non impeditur per cõditionẽ, quæ eſt omnino caſura. *deciſ.*22.*n.*47. *Merlino*.

TRANSMISSIBILE quicquid eſt hæredibus, alteri cedi poteſt. *deciſ.*189. *num.*2. *Motmanno*.

TRANSPORTATIONE non egẽt acta verbaliter facta. *dec.*147.*num.*2. *Pirouano*.

Vide ſupra in verbo Acta.

TRANSVERSALES non veniunt appellatione deſcendentium. *deciſ.*68.*nu.* 16. *Merlino*.

in Tranſuerſalibus non adeſt neceſſitas inſtituendi, ſed ſolum ordo charitatis, & dilectionis conſideratur. *deciſ.*127.*num.*19. *Coccino*.

TREBELLIANICA.

Trebellianica non detrahitur, quando pia cauſa fuit ſubſtituta. *dec.*83. *num.*5. *Coccino*.

Trebellianica, quando non poteſt detrahi, quia fideicommiſſum eſt particulare, tunc detrahenda eſt Falcidia, *deciſ.* 171. *num.* 12. *Coccino*.

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator vult, quod grauatus hæreditatem reſtituat ſine diminutione, & integram. *ibid. num.*7.

Trebellianica etiam filijs primi gradus poteſt prohiberi. *ibid. num.*3.

Trebellianica videtur prohibita, ſi pater filio hæredi inſtituto iubeat, vt habere poſſit ſuam tantum legitimam. *ibid. nu.*6.

Trebellianica filijs primi gradus non ſolum expreſſe, ſed etiam tacitè prohiberi poteſt. *deciſ.* 5. *num.* 6. *&* 7. *Veroſpio*. vbi de communi.

Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi poteſt. *dec.*5. *n.*5. *Veroſpio*.

Trebellianica poteſt prohiberi. *deciſ.* 171. *num.* 2. *Coccino*.

Trebellianicæ prohibitio ſufficit, quod fiat generaliter. *deciſ.*171. *num.* 8. *Coccino*.

Trebellianicæ detractio cenſetur interdicta, ſtante enixa teſtatoris prohibitione circa alienationem bonorum. *dec.*5. *n.*9. *Veroſpio*.

Trebellianicæ detractioni non eſt locus in fideicommiſſo particulari. *deciſ.*171. *num.*11. *Coccino*.

Trebellianicę detractio competit hęredi vniuerſali grauato. *deciſ.* 171. *nu.* 11. *Coccino*.

Trebellianicæ detractio competit hæredi vniuerſali cum onere reſtituendi poſt mortem. *dec.*22.*nu.*29. *Merlino*.

Trebellianicæ detractionem ſi fideicommiſſarius, cui eſt facta prohibitio alienationis, permittat, alienãdo cenſetur alienare in ipſum hæredem. *deciſ.* 5. *num.*11. *Veroſpio*.

Trebellianicę detractionem cenſetur teſtator prohibuiſſe, ſi iuſſerit, quod eius bona perpetuo fideicõmiſſo ſubiecta ſint, addita prohibitione alienationis ex quacumque etiam vrgentiſſima cauſa, tam à ſuis hæredibus, quam ab eorum ſucceſſoribus. *ibid. nu.*8.

in Trebellianica quod eſt diſpoſitum, procedit etiam in Falcidia. *deciſ.*171. *num.*14. *Coccino*.

TRIBVNALIA ſuprema nunquam exequuntur ſẽtentias aliorum Iudicum, niſi ſibi conſtet de illarum iuſtitia. *deciſ.*134. *num.*1. *Veroſpio*.

ob TRIBVNIANI inconſtantiam Cõſtitutiones variæ circa mulieres ſecundo nubentium editæ fuerunt. *deciſ.*80. *num.*12. *Merlino*.

TRIBVTVM.

Tributum non poteſt conſiderari, niſi poſt indictionem, & ſpecificationem. *deciſ.*339.*n.* 48. *Merlino*.

Tributum Laicis ſi de bonis Eccleſiæ ſoluat Rector, non inde tamen priuatus cenſetur ſua immunitate, quæ de iure ei competit. *ibid. num* 78.

à Tributo Principis eximitur Chriſtus, qui eſt Filius Regum Regis, vt apud Matthæum cap 17. *deciſ.* 339. *num.*16. *Merlino*.

à Tributorum ſolutione, ſi Chriſtus fuit omnino immunis, conſequens eſt, vt bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt ſub immediato, & proximo dominio Chriſti Domini, pariter ſint immunia à tributis. *deciſ.*339.*num.* 21. *Merlino*.

TRIBVTARIA non dicitur res, niſi quando reuera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus. *dec.* 339.*num.* 53. *Merlino*.

TVTELA.

Tutela datiua quãdo ceſſat, non Iudicis miniſterio, puta morte ciuili, vel naturali, tunc locus eſt tutelæ legitimæ. *deciſ.*123.*num.* 11. *Pirouano*.

Tutela datiua expirata, quando ſuccedat legitima. *deciſ.*123.*n.*7. *Pirouano*.

Tutelam, vel curam aliorum minor ſubire, aut gerere prohibetur. *deciſ.*81. *num.* 11. *Merlino*.

Tutelæ adminiſtratæ rationes ſunt dirigendæ contra eum, qui de facto adminiſtrauit tutorio nomine. *deciſ.* 3. *num.* 4. *Merlino*.

Tutelæ adminiſtratæ actiones, ſunt dirigendæ contra verum tutorem. *deciſ.*3.*n.*3. *Merlino*.

Tutelæ adminiſtrationem ille, qui ſuſcepit abſque decreto Iudicis, ſi eximeretur ab onere reddendi rationem, ſequeretur, vitioſum, & intruſum adminiſtratorem, melioris eſſe conditionis, quam eſſet legitimus adminiſtrator. *deciſ.*3. *num.*10. *Merlino*.

in TYRANNIDEM facilius inducitur Officialis, dum videt ſe perpetuum. *deciſ.* 26. *num.* 31. *Merlino*.

TVTOR.

Tutor ſe excuſare poteſt à munere tutelæ propter officium publicum. *deciſ.*123. *n.*1. *Pirouano*.

Tutor finita tutela, adminiſtrationis ſuæ tenetur reddere rationem. *deciſ.* 3. *num.*1. *Merlino*.

Tutor, vt validæ tutelam gerat, requiritur quod confirmetur per decretum Iudicis. *deciſ.*3. *num.*2. *Merlino*.

Tutor, cui à Iudice non fuit decreta adminiſtratio, quod

quod valide adminiſtrare non poſſit. *deciſ.* 3.*n.* 11. *Merlino*.
Hoc intelligi debet, quo ad damnum pupilli, ſed quo ad ipſum geſta valent, licet potuiſſet vti ſuſpectus remoueri. *ibidem num.* 12.
Tutor non habet tantam auctoritatem in bonis pupilli, quantam habet pater in bonis filiorum. *dec.* 86. *n.* 16. *Ghiſilerio*.
Tutor, ſi poteſt tranſigere de re dubia pupilli, ergo & etiam patri licebit. *dec.* 86. *num.* 17. & 18. *Ghiſilerio*.
Tutor legitimus donec adeſt, non eſt locus datiuo, & quando iſta regula non procedat. *deciſ.* 123. *n.* 10. *Pirouano*.
Tutor, & adminiſtrator, donationem, largitionem, vel liberalitatem de rebus adminiſtratis exercere non valent. *deciſ.* 115. *n.* 10. *Coccino*.
Tutor, quando præſumatur pecunias pupilli conuertiſſe in proprium vſum. *deciſ.* 90. *num.* 1. *Motmanno*.
Tutor, quandoque corrigere poteſt errorem ex obliuione, ſeu incuria in inuentario commiſſum. *deciſ.* 90. *nu.* 4. *Motmanno*.
Tutor, quod non eſt debitum, ſoluere non debet. *deciſ.* 336. *n.* 11. *Motmanno*.
Tutor, ſi egeat Iudicis miniſterio ad ſe eximendum ab onere tutelæ, tunc Iudex vtrumque agit, nam eximit, & de alio prouidet. *deciſ.* 123. *num.* 9. *Pirouano*.
Tutor ad hoc vt dicatur rationem reddidiſſe, non ſufficit eius, vel pupilli aſſertio. *deciſ.* 242. *nu.* 5. *Merlino*.
Tutor munera nuptialia miſſa agnatis pupillorum, ipſis pupillis imputare non debet. *deciſ.* 336. *n.* 8. *Motmanno*.
Tutor non poteſt plus dare legatario, quam teſtator ei reliquit. *deciſ.* 335. *num* 6. *Motmanno*.
Tutor non poteſt cogi ad ſoluendum debitum patris pupilli, ſi non fuerit probatum. *dec.* 214. *nu.* 20. *Panzirolo*.
Tutor ſoluendo debitum pupillorum, licitè poteſt agnoſcere bonam fidem. *deciſ.* 336. *num.* 4. *Pirouano*.
Quod intellige, quando debitum ſtante ſcriptura priuata, ſeu publica, aut confeſſione, aut teſtibus, vel denique ſententia iudicialiter lata, nullo modo tergiuerſari poteſt. *ibidem num.* 5.
Tutor aſſertus, quoties non ſimpliciter vti adminiſtrator, ſeu negotiorum geſtor, ſed tanquam tutor ſe geſſit, licet non conſtet de confirmatione Prætoris, nihilominus tutelę iudicio tenetur. *deciſ.* 3. *num.* 8. *Merlino*.
Tutor poſtquam ſciuit ſe tutorem datum, ſi negligat petere confirmationem tutelæ à Iudice, & adminiſtrationem pupilli ſuſcipiat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem præſtare pupillum. *deciſ* 3. *n.* 13. *Merlino*.
Tutor, quando poſtquam ſciuit ſe eſſe tutorem datum, ſi quam habeat excuſationem proponere negligat, dicitur eſſe in culpa, & tenetur indemnem preſtare pupillum. *deciſ.* 3. *n.* 14. *Merlino*.
Tutor non poteſt in inuentario confecto de rebus tempore obitus Teſtatoris in hereditate repertis, per ſuam declarationem, quicquam propria auctoritate addere, vel detrahere. *deciſ.* 90. *nu.* 5. *Motmanno*.
Tutor ſi conſtituat procuratorem, finita eius adminiſtratione, per mortem, aut per lapſum temporis expirat mandatum etiam re non integra. *deciſ.* 38. *num.* 66. *Dunozetto*.
Tutor contrahendo nomine, & pecunijs pupilli, ipſi pupillo acquirit. *deciſ.* 49. *num.* 6. *Motmanno*.
Tutor ſoluens indebitum, quando non excuſetur, vigore l. cum indebitum. ff. de condit. indebit, quo minus actio repetitionis poſſit aduerſus eum dirigi. *deciſ.* 214. *n.* 1. *Pirouano*.
Tutor, ſi aliquid indebitè ſoluit, actio indebiti pupillo competens non eſt dirigenda contra tutorem, ſed aduerſus eum, qui pecunias pupillares accepit. *deciſ.* 169. *num.* 1. *Pirouano*.
Tutoris factum reputatur factum pupilli. *ibid. nu.* 2.
Tutoris dolus non debet nocere pupillo. *deciſ.* 77. *num.* 28. *Merlino*.
Tutoris perſona inſpecta, & ſtante veriſimilitudine, credendum eſt ipſius rationibus. *deciſ.* 31. *num.* 5. *Motmanno*.
Tutori factum tunc dicitur factum pupilli, cum rem pupilli vtiliter gerit: ſecus ſi rem eius iactet. *deciſ. num.* 5. *Pirouano*.
Tutoris probitate ſtante, ex hoc infertur ad veriſimilitudinem, quod noluerit defraudare pupillos. *deciſ.* 290. *n.* 6. *Motmanno*.
cum Tutoris licentia, impuberis conſenſus non ſufficit, quando graue præiudicium infertur ipſi impuberi. *deciſ.* 80. *num.* 24. *Merlino*.
cum Tutoris auctoritate, & decreto Iudicis minor poteſt diſponere de rebus ſuis. *deciſ.* 168. *num.* 19. *Vbaldo*. Et quando tale decretum non requiratur. *ibidem num.* 20.
Tutori non eſt à lege attributa poteſtas iactandi bona pupilli. *deciſ.* 169. *num.* 6. *Pirouano*.
Tutori non tantum tribuit lex, quam patri. *deciſ.* 56. *nu.* 15. *Ghiſilerio*.
Tutori interdictum eſt à lege bona minorum compromittere abſq; ſolemnitatibus ſtatutarijs propter periculum alienationis. *deciſ.* 169. *num.* 11. *Pirouano*.
Tutori datiuo, & non legitimo eſt locus, ſi ſemel tutela deuoluta ſit tutorem teſtamentarium, & ipſe ſe cum legitime excuſauerit. *deciſ.* 123. *num.* 2. *Pirouano*.
Et hoc caſu alicuius ſimilis eſt dandus. *ibid. num.* 3.
Tutorem non poteſt nominare mater, quando funditus deſijt eſſe tutrix filiorum. *deciſ.* 123. *num.* 13. *Pirouano*.
Tutorem teſtamentarium ſi remoueat Iudex, vel vti ſuſpectum, vel quia ſe legitimè excuſauerit, hoc agit, vt alium det tutorem, non autem vt aperiatur locus legitimo tutori. *dec.* 123. *num.* 4. *Pirouano*.
contra Tutorem verum ſunt dirigendæ actiones adminiſtratæ tutelæ. *deciſ.* 3. *num.* 3. *Merlino*.
erga Tutorem confidentia Teſtatoris debet eſſe, circa vtilitatem minoris, & non vt iactet patrimonium. *deciſ.* 169 *num.* 15. *Pirouano*.
in Tutorem decernendo pupillis, ſi Iudex velit poteſt ſequi conſilium matris, deferendo ei propter amorem erga eos. *deciſ.* 123. *nu.* 14. *Pirouano*.

in Tu-

in Tutore teſtamentario, quando non ſimus. *deciſ. 123.num.6. Pirouano*.

per Tutorem pupillus nec tacitè, nec expreſsè poteſt ſe obligare ad euictionem præſtandam in fauorem tertij ſine iuſta cauſa, & ſolemnitatibus ſtatutorum. *deciſ.77. num.9. Merlino*.

pro Tutore ille qui ſe geſſit, compelli poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis. *deciſ.3 nu.6. Merlino*.

pro Tutore ſi quis ſe geſſerit, præſumitur ipſe tutelam acceptaſſe, & confirmatum fuiſſe à Iudice, licet de confirmatione non conſtet. *deciſ.3.num.4. Merlino*.

pro Tutore ille, qui negotia gerit, licet tutor eſſe non poſſit, eamdem fidem, & diligentiam præſtare tenetur, quam tutor præſtaret. *deciſ.3.num.9. Merlino*.

Tutores plures quãdo fuerũt dati, ſi vnus ex his cõueniatur in ſolidum, antequam ſoluat, ſi alij contutores adminiſtrauerint, & ſint ſoluendo, beneficium diuiſionis opponere poteſt. *deciſ.3.nu.21. Merlino*.

Tutores plures quando fuerunt electi, ſi vnus ex his ſoluat ſolidum, poteſt beneficio ceſſionis, vel vtili actione tutelæ tutores collegas conuenire pro eorum rata. *deciſ. 3.num.20. Merlino*.

Tutores plures quando ſunt dati, ſi vnus tantum adminiſtrauerit, ille primo excutiendus eſt. *deciſ.3. num.15. Merlino*.

Tutores omnes, & ſinguli tenentur inſolidum, eorumque obligatio eſt indiuidua. *deciſ.3. num. 17. Merlino*.

Tutores ſi inter ſe diuiſerint adminiſtrationem, adhuc tamen pupillus alterum ex illis ſolummodo vrgere poteſt. *deciſ. 3. num. 16. Merlino*.

Tutores ſuſtinent vices pupilli. *deciſ. 86. num. 60. Ghiſilerio*.

Tutorum confeſſiones non debent nocere pupillis. *deciſ.35. num. 12. Veroſpio*.

inter Tutores diuiſio adminiſtrationis ſi non fuerit facta, nec à Iudice, vel à teſtatore, ſed ab ijſdem tutoribus, non valet præiudicium pupilli. *deciſ. 3. num.18. Merlino*.

V

VACATIO.

VAcatio conſumitur propter prouiſionem de beneficio factam. *dec.71.num.4. Vbaldo*.

Vacatio in Curia reſultat ex reſignatione beneficij facta in manibus Papę. *deciſ.100.nu.6. Motmanno*.

Vacatio non datur de Eccleſia receptitia, & ſic nec de ea poteſt fieri reſignatio. *deciſ. 27. num. 5. Dunozetto*.

VALIDITAS.

Validitas inuentarij bonorum hæreditariorum, in quo conſiſtat. *deciſ. 2. num.1. & 2. Pirouano*.

pro Validitate ſententiæ ſtat præſumptio. *deciſ. 85. num.13. Vbaldo*.

pro Validitate ſententiæ ex ſtylo Rotæ requiruntur citatio ad ipſam ſententiam, iuriſdictio Iudicis, & mandatum vtriuſque partis. *deciſ. 318. num. 1. Veroſpio*.

de Validitate vnionis, quando non ſit dubitandum. *deciſ.16. num.10. Ghiſilerio*.

VALOR.

Valor rei regulariter non probatur ex locationibus. *deciſ.213 num.18. Ghiſilerio*.

Limita concurrentibus adminiculis. *ibid. nu. 21.*

Valor rei acceptæ in ſolutum, debet æſtimari ſecũdum tempus, quo creditor eam accepit. *deciſ.46. nu.8. Dunozetto*.

Valor beneficij ad effectum iuſtificationis gratiæ, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, tam de præterito, quam de præſenti. *deciſ. 187. num.8. Pirouano*.

Valor beneficij ſi ſit taxatus in libris Cameræ, non eſt opus alia iuſtificatione. *dec.20.nu.20.Ghiſilerio*.

Valor de tempore antecedenti, & ſubſequenti, quando probatur, idem tunc debet cenſeri de valore medij temporis. *deciſ.186. num.20. Ghiſilerio*.

Valor beneficij ad effectum iuſtificationis, debet probari deductis oneribus. *ibidem num.15.*

Valor rei, tunc probatur per locationes, quando ſunt plures, & continuatæ per tempus conſiderabile. *ibidem num.11.*

Valor beneficij probari poteſt ex locationibus multis, adminiculis concurrentibus. *ibid.num.8 & 16.*

Valor beneficij obtenti, ex quibus probetur. *dec. 92. nu.7. Merlino*.

Valor verus rerum, ex locationibus non probatur. *deciſ.46. num. 12. Dunozetto*.

Valoris beneficij expreſſio per taxam in libris Cameræ, ſufficit propter fidem, quæ adhibetur dictis libris. *deciſ.20. num.21. Ghiſilerio*.

Valorem rei, etiam in tertia parte minuit pactum de retrouendendo temporale, habita ratione temporis. *deciſ. 17. num.6. Dunozetto*.

Valorem rei minuit in tertia parte pactum de retrouendendo, quando eſt perpetuum, & liberum, quandocunque ad libitum venditoris. *deciſ. 17. num.17. Dunozetto*.

Valorem rei in tertia parte minuit pactum de retrouendendo. *deciſ.17.num.4. Dunozetto*.

Valores rerum beneficio temporis augeri poſſunt. *deciſ.46.num. 9. Dunozetto*.

Valores rerum augentur ex melioramentis in eis factis. *dec.46. num.11. Dunozetto*.

VARIATIO.

Variationi amplius non eſt locus, quando quis ſemel elegit, & ſuper re electa Index pronunciauit faciẽdam eſſe executionem *dec.161.nu.23. Pirouano*.

Variatio eſt licita, quando via electa ſecum non traxit executionem, nec ius perfectum fuit quæſitum. *dec.140. num.10. Merlino*.

Variatio in executiuis eſt licita de principali ad fideiuſſorem, de vna re ad aliam, & de perſona ad rem, etiam lite pendente, vel ſi vno modo ſit facta executio. *deciſ.161. nu.4. & 8. Pirouano*.

VASALLVS.

Vaſallus dum petit licentiam alienandi feudum, præſumitur hoc facere in vim præcedentis tituli, & obligationis feudalis, ad hoc vt non intret deuolutio. *deciſ.130. nu. 34. Merlino*.

Vaſſallo ſi per Dominum remittatur fidelitas, feudum corruit, nec ſubſiſtit. *ibid num.38.*

Vaſſalli iurare debent fidelitatem Domino, illique auxilium, & tuitionem polliceri, & præſtare. ibidem num. 39.
Vaſſalli iurare debent, iuxta formulam iuramenti præſtiti per Othonem Regem Io. Papæ, quæ habetur in c. Tibi Domine diſtinct. 63. ibidem num. 40.
Vaſsallis propriè conuenit verbum, vaſsallus. ibidem num. 35.
Vaſſalli dominium vtile ſubijcitur, & famulatur directo dominio principalis. deciſ. 41. num. 19. Merlino.
VELLE dare id non præſumitur, quod non poteſt habere. deciſ. 290. num. 7. Buccabella.
VELLEIANO quare mulier potiùs renunciare. deciſ. 91. num. 32. Vbaldo.
Vendentes, & ementes quando eligunt certas perſonas ad declarandum precium rei venditæ, tunc præſumitur ipſos nolle contrahere, niſi ſecuta declaratione precij, per illas met præciſas perſonas. deciſ. 172. num. 18. Merlino.
VENDITA res præſumitur iuſto precio. deciſ. 135. num. 16. Pirouano.
Venditæ rei periculum ſpectat ad emptorem, quando poſt contractũ euenit noua cauſa euictionis. deciſ. 143. num. 12. Pirouano.
Venditæ rei valor minuitur in tertia parte, ſtante pacto de retrouendendo. dec. 17. nu. 4. Dunozetto.

VENDITIO.

Venditio ab initio, dum precium eſt declarandum à perſonis electis, habet implicitum ſtatum validitatis. deciſ. 162. num. 47. Merlino.
Venditio nulla, ex defectu ſubſtantialium, per obliquum non debet ſuſcitari. deciſ. 172. num. 16. Merlino.
Venditio facta pro precio declarando à tertio, cenſetur conditionalis idest ſi ſequatur declaratio. deciſ. 172. num. 9. Merlino.
Quæ conditio ſi non purificetur, contractus non dicitur in eſſe. ibidem num. 9.
Venditio noua eſt facienda, quando prima non habuit effectum. deciſ. 172. num. 52. Merlino. vbi ſtatim caſus.
Venditio bonorum minoris ſine auctoritate Curatoris, eſt nulla. dec. 81. num. 21. Merlino.
Venditionis veræ vim, quæ verba habeant. deciſ. 182. num. 3. Panzirolo.
Venditionis contractus, non ſecuta declaratione precij perſonæ electæ, ſi fuit tradita, tranſit in contractum innominatum. dec. 172. num. 37. Merlino.
Venditionis contractus reſoluitur, ſi periti electi ad definiendum precium, hoc facere recuſauerint. deciſ. 248. num. 1. Merlino.
Venditionis contractus pro ſui eſſentia, & ſubſtantia requirit certum precium. deciſ. 172. num. 4. Merlino.
Venditionis contractus data incertitudine precij, de Iure Ciuili reſoluitur, ſed de æquitate Canonica recurritur ad arbitrium boni viri. ibidem num. 54.
in Venditionis contractu, quando precium eſt incertum, tunc incertitudo de Iure Canonico venit declaranda per Iudicem. ibidem num. 65.
Venditionis contractus ex tribus perficitur, conſenſu, re, & precio. ibidem num. 33.
à Venditionis contractu ad contractum innominatum contra mentem contrahentium non licet tranſire. ibidem num. 38.
in Venditionis contractu ſi conditionis implementum ſit collatum in arbitrium vnius ex cõtrahentibus, ſi iſte non arbitratur, perinde eſt, ac ſi conditio impleta eſſet. dec. 248. num. 18. Merlino.
in Venditione rerum minorum, ſi cauſa non ſubſiſtat, contractus vitiatur in totum. deciſ. 251. num. 11. Panzirolo.
in Venditione precium eſt eſſentia, & radix originalis contractus. dec. 172. num. 6. Merlino.
in Venditione tranſlatio dominij fit per modum dationis in ſolutum. ibidem num. 31.
in Venditione quando precium debet declarari à perſona nominata, tunc talis conditio inducit formam ſpecificam. ibidem num. 10.
in Venditione quando eligitur certa perſona, vt declaret precium, præſumitur electa illius induſtria, prudentia, integritas, & amor. ibid. num. 13.
Vnde ab ea non eſt recedendum, nec recurritur ad arbitrium boni viri, in quem non poteſt tranſire animus & iudicium perſonæ electæ. ibidem nu. 14.
in Venditione quando non apponitur precium, non dicitur contractus poſitus in eſſe perfecto. ibidem num. 6.
Ideo cum deficiat ſubſtantia, ſuſtineri non poteſt. ibidem num. 7.
in Venditione quando non eſt appoſitum precium, non poteſt dici contractum eſſe venditionem. ibidem num. 8.

VENDITOR.

Venditor anteaquam ſequatur declaratio precij perſonæ ad hoc electæ, nullo modo dicitur obligatus. deciſ. 172. nu. 11. Merlino.
Venditor quando dicatur læſus vltra medietatem. deciſ. 81. nu. 32. Merlino.
Venditor ſibi imputet, ſi moleſtias de Iure, & Facto non amoueat emptori illatas. deciſ. 143. num. 14. Pirouano.
Venditor non tenetur de euictione, quando ſecuta eſt per Iudicis imprudentiam, vel ex facto Principis. ibidem num. 10.
Venditori non dicitur aliquid ſolutum, ſi emptor ita ſoluat, vt ſtatim recuperet, abſque eo quod aliquod commodum prouaniat venditori. deciſ. 17. num. 2. Duuozetto.
Venditori, & emptori qualiter ſuccurratur, quando perſona electa ad arbitrandum precium, illud non definiuit. deciſ. 172. num. 44. Merlino.
ad Venditorem ſpectat periculum rei venditæ ex cauſa præcedenti ante contractum. deciſ. 143. num. 13. Pirouano.
VENIA minus eſt dignus is, qui poſt petitam veniam iterum in eandem incidit, & eandem culpam admiſit. deciſ. 173. num. 18. Merlino.
VENTER non debet pendere ab incerto, cum venter non patiatur dilationem. deciſ. 230. num. 5. Cocceno.
VERBALITER quando dicatur facta productio. deciſ. 147. nu. 2. Pirouano.
VERBERARE mulierem, Cato ſacrilegij inſtar eſſe credebat. deciſ. 155. num. 28. Cocceno.
Verberatio leuis permiſſa eſt viro in vxorem, præſertim ex cauſa. deciſ. 324. num. 6. Rimbolao.

Ver-

Verberationum frequentia viri erga vxorem, ex quibus reddatur veriſimilis. *deciſ.* 155. *nu.* 8. *Coccino.*

VERBVM.

Verbum nullum in diſpoſitione qualibet ſine effectu manere debet. *deciſ.* 112. *num.* 11. *Queipo.*
Verbum debet intelligi ſecundum tempus verbi. *deciſ.* 155. *nu.* 13. *Coccino.*
Verbum, *quandocunque*, comprehendit omne tempus. *deciſ.* 171 *num.* 17. *Merlino.*
Verba in contractibus ſtrictè ſunt accipienda, & non large, prout quando ſumus in vltimis voluntatibus *deciſ.* 172. *num.* 90. *Merlino.*
Quia contrahentes ex humanitate ſeſe inuicē non proſequuntur, quā teſtator hæredem, & legatarios proſequitur. *ibidem num.* 90.
Verba, quando ad immediatè cohærentia, tantum referenda ſint. *deciſ.* 341. *nu.* 1. *Dunozetto.*
Verba conſtitutionum, quando ſunt clara, non eſt curandum de aliqua obſeruantia. *deciſ.* 319. *num.* 9. *Ghiſilerio.*
Verba etiam ſunt impropriandа, vt euitetur iniuſtitia ſententiæ. *deciſ.* 167. *num.* 29. *Merlino.*
Verba enunciatiua, magnam præbent feudalitatis præſumptionem. *deciſ.* 310. *num.* 13. *Merlino.*
Verba donationem importantia poſita in conceſſione feudali, reſtringuntur ad cauſam feudi. *deciſ.* 310. *num.* 58. *Merlino.*
Verba conceſſionum, quando ſunt clara, non eſt ab eis recedendum. *deciſ.* 344. *num.* 1. *Motmanno.*
Verba in dubio præſumuntur ſtare demonſtratiuè, & non diſpoſitiuè. *dec.* 348. *n.* 11. *Vbaldo.*
Verba in ſubſtitutione, non ſunt referenda ad inſtitutionem, ſi dicta relatio commodè fieri non poſſit. *deciſ.* 341. *num.* 2. *Dunozetto.*
Verba accipiuntur ex qualitate contractus contra propriam ſignificationem. *dec.* 323. *nu.* 67. *Coccino.*
Verba directo contraria menti mandantis, ſi adſint in mandato, pro non appoſitis habentur. *deciſ.* 63. *num.* 8. *Motmanno.*
Verba clara, & pluries repetita præſumptiuam interpretationem non admittunt. *deciſ.* 14. *num.* 5. *Ghiſilerio.*
Verba ſubſequentia non eſt inconueniens, vt declarent præcedentē ſubſtitutionem, & ſimul arguendo ponant nouam ſucceſſiuam vocationem. *deciſ.* 341. *num.* 4. *Dunozetto.*
Verba intelligi debent, iuxta naturam materiæ ſubiectæ. *deciſ.* 4. *n.* 7. *Dunozetto.*
Verba teſtatoris, quando ſunt dubia, à quo recipere debent interpretationem. *deciſ.* 278. *n.* 22. *Merlino.*
Verba conditionalia non probant conſenſum. *deciſ.* 20. *num.* 3. *Ghiſilerio.*
Verba, quando ſtent cauſatiuè. *ibid. num.* 4.
Verba, quando non ſunt præciſa, & clara, poſſunt recipere interpretationē. *deciſ.* 212. *n.* 11. *Merlino.*
Verba, quando ſunt clara, tunc non eſt opus coniecturis. *deciſ.* 257. *nu.* 9. *Motmanno.*
Verba quantumuis præciſa in aliquo mandato, debēt regulari ſecundum mentem mandantis. *deciſ.* 100. *num.* 8. *Motmanno.*
Verba in contractibus prolata per modum cauſæ, important diſpoſitionem, & obligationem. *deciſ.* 192. *num.* 13. *Pirouano.*
Verba non ſufficiunt, vbi opus eſt facto. *deciſ.* 173. *num.* 10. *Merlino.*
Verba quæ habeant vim veræ venditionis. *deciſ.* 182. *num.* 3. *Panzirolo.*
Verba ſententiæ, quando ſunt ambigua, recipiunt interpretationem ab ipſo libello, & petitione. *deciſ.* 154. *num.* 11. *Pirouano.*
Verba teſtatoris verè, & naturaliter non autem fictè, ſunt intelligenda. *deciſ.* 179. *num.* 19. *Ghiſilerio.*
Verba vniuerſalia poſita in lege, omnia includunt. *deciſ.* 216. *num.* 21. *Pirouano.*
Verba in donatione, quando ſint diſtributiuè, & vniuerſaliter concepta. *deciſ.* 203. *num.* 16. 17. & 18. *Panzirolo.*
Verba, quando ſtent conditionaliter, & non cauſatiuè. *deciſ.* 289. *n.* 80. *Coccino.*
Verba in qualibet diſpoſitione, & contractu, debent intelligi ſecundum naturam illius diſpoſitionis, ſeu contractus. *deciſ.* 79. *num.* 11. *Queipo.*
Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam. *deciſ.* 252. *nu.* 5. *Merlino.*
Verba vniuerſalia appoſita in ſecundo teſtamento, non habent vim ſpecialis derogationis clauſularum appoſitarum in primo teſtamento. *deciſ.* 247. *nu.* 7. *Motmanno.*
Verba vniuerſalia, & indefinita reſtrictionem non recipiunt. *deciſ.* 246. *num.* 3. *Merlino.*
Verba, quando importent tractum ſucceſſiuum, quid ſignificent. *dec.* 86. *nu.* 46. *Ghiſilerio.*
Verborum generalitas nihil incomprehenſum relinquit. *deciſ.* 298. *n.* 4. *Dunozetto.*
à Verborum proprietate recedendum eſt, ad hoc vt æqualitas ſeruetur. *deciſ.* 232. *num.* 22. *Pirouano.*
Verborum generalitas, iuncta identitate rationis, eſt ſufficiens omnia comprehēdere *deciſ.* 287. *num.* 5. *Pirouano.*
Verbis vniuerſalibus ſi ſit facta donatio, ſuſtinetur pro iure, quod donans habet in re donata. *deciſ.* 118. *num.* 21. *Pirouano.*
Verbis non affirmatur, id quod factis negatur. *deciſ.* 257. *num.* 7. *Motmanno.*
ex Verborum geminatione verè aſſequitur mens contrahentium. *deciſ.* 310. *num.* 23. *Merlino.*
per Verba generalia id quod comprehenditur, dicitur expreſſum. *deciſ.* 15. *num.* 2. *Coccino.*
Verbum, *Actum*, eſt neceſſarium requiſitum ad perfectionem inſtrumenti. *deciſ.* 113. *num.* 6 *Ghiſilerio.*
Verbum, *alienare*, eſt generale, & poteſt comprehendere alienationem non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate. *deciſ.* 284. *n.* 6. *Coccino.*
Verbum, *alienari*, an reſtringatur ab antecedētibus, & ſubſequentibus verbis contrarium importantibus. *deciſ.* 211. *num.* 18. & 19. *Merlino.*
Verbum, *annexis de per ſe* in commiſſione appoſitū, importat negotium principale cauſæ, ſuper qua fuit appellatum. *deciſ.* 104. *nu.* 42. *Coccino.*
Verbum, *antiquitus*, in quo verificetur. *deciſ.* 88. *n.* 18.
Verbum, *debitum*, adiectum ſubſtantiuo, ita illud qualificat, vt ſemper intelligatur clauſula, quatenus de iure, & nō aliter. *deciſ.* 167. *n.* 28. *Merlino.*
Verbum, *deficientibus*, ex ſui propria natura ſucceſſiuam deficientiam per mortem & vocationem per fideicommiſſum ſignificat. *deciſ.* 341. *num.* 6. *Dunozetto.*

Verbum, *Dictum*, eſt perſonaliſſimum. *decif.* 144. *num.* 8. *Dunozetto*.

Verbum, *Decernimus*, prolatum à Principe, ſignificat, quod ipſe adhibuerit cognitionē in eo, quod affe-ctit. *dec.* 157. *nu.* 27. *Pirouano*.

Verbum, *fidelis*, propriè conuenit vaſſallis, & feudatarijs. *decif.* 310 *num.* 35. *Merlino*.

Verbum, *Grancia*, ex communi vſu loquendi redditur ambiguum, cum ex eo non inferatur vnio, & incorporatio. *decif.* 282. *n.* 13. *Panzirolo*.

Verbum, *heres*, intelligitur tam de hæredibus ſanguinis, quam de extraneis. *decif.* 217. *num.* 5. *Panzirolo*.

Verbum, *immediatè*, quid importet. *decif.* 252. *nu.* 1. & 4. *Merlino*.

Verbum, *inanimare*, idem importat, quod mouere animum. *decif.* 192. *num.* 4. *Pirouano*.

Verbum, *instituit*, ſi ſit poſitum gratia digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, non autem in prima inſtitutione, importat ſubſtitutionem. *decif.* 279. *nu.* 28. *Motmanno*.

Verbum, *liberè*, remouet omne impedimentum, & omnem contradictionem. *decif.* 19. *nu.* 3. *Merlino*.

Verbum, *liberè*, importare ſolet dominium ab omni onere, ſeruitute, & conditione abſolutum. *decif.* 19. *num.* 2. *Merlino*.

Et omnimodam libertatem, ac diſpoſitionē à quacumque neceſſitatis obſeruantia abſtractam. *ibidem num.* 2.

Verbum, *maritare*, reſoluitur in dotationem. *decif.* 329. *num.* 64. *Merlino*.

Verbum, *Poderium*, denotat vniuerſitatem bonorū. *decif.* 120. *num.* 3. *Coccino*.

Verbum, *promitto*, in inſtrumento publico ſi reperiatur, ſine dubio importat ſtipulationem. *decif.* 118. *num.* 15. *Pirouano*.

Verbum, *ſolum*, eſt taxatiuum, & limitatiuum. *decif.* 171. *num.* 4. *Coccino*.

Verbum, *totum*, eſt diſtributiuum particularium. *decif.* 164. *nu.* 23. *Coccino*.

Verbum, *totum*, reſpicit corpus integrum, & vnam rem. *ibidem num.* 24.

Verbum, *totum*, refertur ad vnum & integrum conſiſtens ex ſuis partibus omnibus. *ibid. n.* 25.

Verbum, *totum*, denotat omnimodam vniuerſitatē. *ibidem num.* 22.

inter Verbum, *filijs*, & verbum *heredibus*, ſi non ponatur copula, &, tunc verbum, hæredibus, non ponitur agumentatiuè, ſed qualificatiuè. *decif.* 112. *num.* 5. *Quetipo*.

Verba, *aſſigno*, & *in perpetuum valere concedo*, quid inferant. *decif.* 157. *num.* 28. *Pirouano*.

Verba illa, *deficientibus maſculis fæminæ ſuccedant*, intelliguntur diſcretiuè, & non coniunctiuè, & ſic ſufficit deceſſiſſe filios maſculos teſtatoris, licet adſint filij filiorum; nam tunc fœminæ intrant. *decif* 341. *num.* 14. *Dunozetto*.

Et hoc ſine dubio eſt verum in tranſuerſalibus, & amplia. *ibidem num.* 15. & 16.

Verba, *damus, donamus, tradimus ex cauſa donationis &c.* important veram, & realem donationem. *decif.* 344. *num.* 11. *Motmanno*.

Verba, *donamus, & concedimus*, poſita in conceſſione feudi, debent intelligi ſecūdum ſubiectam materiam, idest recepta natura feudi. *dec.* 310. *n.* 54. *Merlino*.

Verba *& foſſe come ſi voleſſe, o interueniſſe*, poſita in aſſecuratione nauium, ſunt adeo ampla, vt reſtrictionem aliquam non recipiant. *decif.* 204. *n.* 8. *Ghiſilerio*.

Verba illa in mandato appoſita, ſcilicet, & *generaliter omnia* &c. reſtringuntur per illa, in præmiſſis neceſſaria. *dec.* 79. *n.* 13. *Quetipo*.

Verba, *in reliquis*, ſimilitudinem important, atque implicant qualitatem, & ſubſtantiam reſpectiuam ad præcedentem diſpoſitionem. *decif.* 242. *num.* 11. *Merlino*.

Verba, *omnia, & ſingula*, habent vim ſpecificæ expreſſionis. *decif.* 284. *num.* 48. *Coccino*.

Verba, *ore proprio*, neceſſaria ſunt in teſtamentis nūcupatiuis, reſpectu primi hæredis. *decif.* 22. *n.* 25. *Merlino*.

Verba, *perpetuò, & totaliter*, ſunt apta comprehendere quodcunque ius. *decif.* 157. *nu.* 12. *Pirouano*.

Verba, *pleno iure*, in ſubſtitutione appoſita, quid operentur. *decif.* 22. *n.* 27. *Merlino*

Verba, *pleno iure*, denotant plenam ſucceſſionem, tam in proprietate, quam in vſufructu, abſque alia detractione, & diminutione *ibid nu.* 28.

Verba, *pleno iure*, arguunt rem liberam eſſe traditā, non autem in feudum conceſſā. declara, vt *n.* 16. *decif.* 344. *num.* 15. *Motmanno*.

Verba, *pleno iure*, recipiunt reſtrictionem ſecundū ſubiectam materiam. *decif.* 310. *num.* 55. *Merlino*.

Verba, *pleno iure* poſita in conceſſione feudi, non repugnant illius naturæ. *ibid. num.* 55.

Verbo, *repudio*, vel *renuncio*, ſi quis vtatur in beneficium alicuius, magnā differentia eſt. *decif.* 320. *num.* 34. *Remboldo*.

Verba, *teneant, & poſſideant pleno iure &c.* poſita in inſtrumentis conceſſionum, quid importent. *decif.* 129. *num.* 13. *Motmanno*.

Verba, *vt aſſeris*, in narratiua Principis appoſita, demonſtrant, quod ſit narratiua partis. *decif.* 186. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Verba illa, *vt præfertur*, quid importent. *decif.* 53. *num.* 9. *Coccino*.

VERISIMILIA quæ ſunt menti, & intentioni partium, diſpoſitionem reſtringunt. *decif.* 100. *num.* 1. *Motmanno*.

V E R I T A S.

Veritas rerum ſimulationibus nō vitiatur. *decif.* 190. *num.* 4. *Merlino*.

Veritas, & eorum ſubſtantia in cambijs eſt attendenda. *dec.* 132. *n.* 5. *Verallo*.

Veritatis notitia dat circumſtantiarum conſideratio. *decif.* 191. *num.* 12. *Coccino*.

Veritatis lux magis affulget in antiquis, ex ſcripturis, & inſtrumentis, quam ex dictis teſtium. *decif.* 310. *num.* 62. *Merlino*.

Veritati non poteſt præiudicare obſeruantia erronea. *decif.* 16. *nu.* 16. *Ghiſilerio*.

Veritati tenebræ officiuntur, itaut difficulter deinde poſſit erui, ſtante multitudine bellorum, & dominantium mutationum. *decif.* 310. *num.* 52. *Merlino*.

pro Veritate habetur ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum. *decif.* 60. *num.* 4. *Motmanno*.

VIA executiua quando non impeditur per exceptionem litis finitæ, aut litis pendentiæ. decif. 161. num. 20. Pirouano.

per Viam appellationis, ſi non poſſit opponi contra electionem, poteſt agi per viam querelæ. decif. 289. num. 54. Coccino.

Via, & viuſfructus partes fundi ſunt. decif. 69. nu. 7. Coccino.

V I C A R I V S.

Vicarius ex generali mandato non poteſt conferre ea beneficia, cuius collationes ſpectant ad Epiſcopum, ſed requiritur ſpeciale mandatum. decif. 289. num. 81. Coccino.

Vicarius Capituli, aliud eſt, ſi conferat beneficia ſede Epiſcopali vacante, & aliud eſt, ſi ſit plena. decif. 289. nu. 86. Coccino.

Vicarius Capituli, ſede vacante, quo caſu non poſſit conferre beneficia. decif. 289. num. 84. Coccino.

Vicarius Epiſcopi non habet facultatem conferendi beneficia. decif. 157. num. 18. Pirouano.

Vicarius debet eſſe contentus congrua ſibi aſſignata à principio, & ſibi imputet, ſi accidat, quod dicta congrua ſit nimis tenuis. decif. 230. num. 5. & 7. Coccino. & limita prout ibid. num. 8.

Vicarius Epiſcopi rectè poteſt allegari ſuſpectus, ſuſpecto exiſtente Epiſcopo. decif. 165. num. 16. Merlino.

Vicarius per Monaſterium deputatus ad exercendam curam animarum non habet authoritatem tranſigendi ſuper decimis. dec. 30. n. 6. Vbaldo.

Vicario deputato per Monaſterium ad exercendam curam animarum debetur ſolùm congrua. decif. 30. num. 7. Vbaldo.

deputatio Vicarij ad nutum amouibilis eſt actus pertinens ad habentem curam animarum. decif. 21. num. 7. Coccino.

per Vicarium ſecularem poteſt exerceri cura animarum in Eccleſia regulari parochiali. decif. 21. nu. 8. Coccino.

Vicario congrua quando aſſignatur, conſiderari debent, locus, quantitas fructuum, onerum, qualitas perſonæ, & ſimilia. dec. 220. n. 11. Dunozetto.

à Vicario reuocato, ſi ſit facta collatio beneficij, ante ſcientiam reuocationis tenet. decif. 130. num. 6. Queipo.

VICARIA erecta ex fructibus Rectoriæ, non dicitur de nouo creata, & reputatur, ac ſi eſſet beneficium antiquum. decif. 220. num. 6. Dunozetto.

in Vicarijs tutis, licet habeant curam animarum actualem, non exigitur concurſus, ſed Vicarij perpetui deputandi ſunt ad electionem, & nominationem eorum, quorū Eccleſijs ſunt factæ vniones. decif. 16. num. 12. Ghiſilerio.

VINCVLVM paternum circa ſucceſſionem non contradicit vinculo materno, ſed potentius, & efficacius illud reddit. decif. 206. nu. 11. Merlino.

V I R.

Vir nihil intereſt an ſit malæ famæ ſi petat extractionem inrium, cum hoc totam pendeat à fide protocolli. decif. 4. & num. 2. Queipo.

Vir, quando commiſit adulterium poſt diſceſſum vxoris ab eo, abſque cauſa, non eſt deſcendendum ad ſeparationem Thori, ſed eſt excuſandus. decif. 277. num. 33. & 34. Pirouano.

Vir, ſi commiſerit in legem matrimonij, non debet ex eo aliquod commodum ſentire. decif. 280. num. 3. Coccino.

Vir, quando fuit ingratus vxori, tunc illa duo æquiparantur, ſcilicet priuatio lucri dotalis, & beneficium reſtitutionis, quoad tempus. decif. 231. n. 14. Coccino.

Vir ſapiens debet dictim malos mores corrigere, ne tranſeant in conſuetudinem. dec. 324. num. 9. Remboldo.

Vir ob crimiſſum à muliere, impunè poteſt illam offendere. decif. 39. num. 16. Pirouano.

Vir ingratus vxori perdit beneficium annalis reſtitutionis dotis, cum reliquis lucris. decif. 231. n. 13. Coccino.

Vir non cogitur accipere vxorem adulteram. decif. 277. nu. 35. Pirouano.

Vir eſt mulieris animus, pater, & caput. decif. 155. num. 22. Coccino.

Vir, ſi contra vxorem ſæuiat, ſemper viget præſumptio, quod vir in legem matrimonij deliquerit, & inde fructum conſequi leges non permittunt. dec. 300. num. 6. Pirouano.

Viri frequentia verberationem erga vxorem ex quibus redditur veriſimilis. decif. 155. n. 8. Coccino.

Viri ſæuitia præterita, quæ pariat metum ſufficientem ad thori ſeparationem, arbitrio Iudicis relinquitur. decif. 12. nu. 2. Vbaldo.

Viri erga vxorem ſæuitiā, quando ſub qualibet cautione ſpes nulla eſt, quod ipſa ſit relictura. decif. 155. num. 33. Coccino.

ob Viri ſæuitiam, ſi mulier receſſerit ab eius domo, ſi laboret diuerſis infirmitatibus, quæ egent diligenti cura, tunc non ſolum liberatur à cauſa, ſed ſi eſſet iam ingreſſa educenda eſſet, & libera ad ſuos conſanguineos remittenda propter naturalem propriæ vitæ defenſionem, & curam. decif. 8. num. 5. & 6. Pirouano.

in Viri ſociam, & adiutorium mulier conceſſa eſt, & non eſt nata ad ſeruiendum. decif. 155. num. 16. Coccino.

Viri litoris exculti, & cæteris digniores præponendi ſunt alijs, & hoc ſacri Canones paſſim pronunciant. decif. 238. num. 22. Merlino.

Viro leuior correctio eſt permiſſa in vxorem. decif. 191. num. 5. Coccino.

Viro, quid mali afferat iudicium ſeparationis Thori. dec. 155. num. 44. Coccino.

Viro præſertim ex cauſa, ad vxoris emendationem, modica, aut leuis ſæuitia permittitur. decif. 155. num. 4. Coccino.

Viro non eſt facienda reſtitutio vxoris, ſi ipſa probet, nullam cautionem eſſe ſibi ſufficientem. decif. 155. num. 39. Coccino.

inter Virum, & vxorem talis ſocietas interuenire debet, qualis eſt inter patrem, & filium. dec. 155. nu. 21. Coccino.

inter Virum, & vxorem licet ſit prohibita donatio, id tamen procedit in iure quæſito, non autem in iure quærendo. decif. 12 nu. 13. Coccino.

VIS ſunt plures ſpecies. decif. 78. nu. 11. Dunozetto.

Digitized by Google

VISITATIONIBVS Ordinariorum plurimum defertur in probatione ſtatus Eccleſię. dec. 311. n. 11. *Veroſpio*

VIVERE quis non poteſt vltra 100. annos. *deciſ.* 279. *nu.* 19. *Motmanno*.

Viuere quis præſumitur vſque ad centum annos. *deciſ.* 105. *num.* 5. *Quvipo*.

Viuere quis præſumitur vſque ad 100. annos, ſed hoc eſt tantum præſumptio, & aliud quotidiana experientia docet. *deciſ.* 266. *num.* 18. *Coccino*.

in VLTIMIS voluntatibus, liberaliter verba Teſtatoris liberalitatem exercentis ſunt accipienda. *deciſ.* 172. *num.* 89. *Merlino*.

in Vltimis voluntatibus facilius receditur à perſona electa, quam in contractibus. *dec.* 172. *num.* 88. *Merlino*.

Vide ſupra in uerbo Teſtamentum.

V N I O

Vnio quod emanauerit ob iuſtam, & rationabilem cauſam, ex quibus appareat. *deciſ.* 16. *num.* 11. *Ghiſilerio*.

Vnio eſt contraria ſciſſuræ. *deciſ.* 95. *n.* 8. *Motmanno*.

Vnio facta pro augmento cultus diuini, non ſubiacet regulæ reuocatoriæ vnionum. *deciſ.* 7. *num.* 7. *Ghiſilerio*.

Vnio beneficij, ſi fiat ſubſiſtente legitima cauſa, an requirantur ſolemnitates. *deciſ.* 223. *num.* 9. *Ghiſilerio*.

Vnio ipſa ſufficienter probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos. *deciſ.* 16. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

Vnio ſufficienter probatur per aſſertiones eorum, qui habent vniendi poteſtatem, cum poſſeſſione ſubſecuta. *deciſ.* 16. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

Vnio quando effectuata dicatur. *deciſ.* 30. *num.* 9. *Vbaldo*.

Vnio facta ex titulo oneroſo permutationis, non cadit ſub regula reuocatoria. *deciſ.* 30. *num.* 12. *Vbaldo*.

Vnio probari poteſt ex collationibus, & inſtitutionibus factis ab eo, qui beneficium fuit vnitum. *deciſ.* 16. *num.* 4. *Ghiſilerio*.

Vnionis reuocatio vt impediatur, ſufficit gratiam in parte effectuatam eſſe. *deciſ.* 109. *num.* 1. *Ghiſilerio*.

Vnionis beneficiorum indiuiduitas in quo conſiſtat. *deciſ.* 109. *num.* 12. *Ghiſilerio*.

de Vnionis validitate non eſt dubitandum, ſi conſtet de poteſtate vnientis, & de cauſa legitima. *deciſ.* 16. *num.* 10. *Ghiſilerio*.

ex Vnione ius, quod reſultat, eſt vniuerſale, & indiuiduum. *deciſ.* 109. *num.* 3. *Ghiſilerio*.

Vnionum regulis reuocatorijs, non ſubiacent ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria. *deciſ.* 109. *num.* 17. *Ghiſilerio*.

Vnita ſi fuerint plura beneficia, & vnio, quoad vnum fuerit effectuata, hoc ſufficit ad hoc vt etiã ad reliqua beneficia dicatur effectuata vnio, & qualiter hoc procedat. *deciſ.* 109. *num.* 4. *Ghiſilerio*.

VNITA ſi eſſent aliqua bona alicui Eccleſiæ, &c. non quid modicum, ſed omnes fructus, ad eam ſpectarent.

Cum tunc potius iudicetur quædam ſubiectio, quã vnio, & incorporatio. *deciſ.* 282. *num.* 16. & 19. *Panzirolo*.

VNITAS coniunctiſſima, & non diſperſio aliqua debet eſſe in Choro. *deciſ.* 252. *num.* 12. *Merlino*.

VNIVERSALIA indicia non impediunt particularia. *deciſ.* 73. *nu.* 2. *Merlino*.

VNIVERSALITATEM quodammodo dicitur continere gratia plures res continens; ita vt effectuatio in vna re, propter vniuerſalitatem cauſæ dicatur omnes alias comprehendere. *deciſ.* 109. *num.* 2. *Ghiſilerio*.

V N I V E R S I T A S.

Vniuerſitas citatur perſonaliter, quando citatur in loco, vbi congregata eſt. *deciſ.* 254. *nu.* 3. *Coccino*.

Vniuerſitas tota ſi contrahat, vel mandet cum aliquo, ſuo nomine contrahere, tunc ipſa obligatur, etiam non probata verſione in eius vtilitatem. *deciſ.* 143. *num.* 3. *Pironano*.

Vniuerſitatis qualitas adiecta verbo directo, hæredes, importat inſtitutionem puram ab initio. *deciſ.* 22. *nu.* 26. *Merlino*.

pro Vniuerſitatis debito ſunt dirigenda mandata aduerſus eius bona, & eis non exiſtentibus indicenda eſt collecta. *deciſ.* 143. *nu.* 15. *Pironano*.

Vniuerſitati, & Capitulo ſolum competit ius ſe congregandi. *deciſ.* 351. *num.* 12. *Veroſpio*.

Vniuerſitatem bonorum denotat verbum, poderiũ, & comprehendit omnia, quæ veniunt ſub eadem denominatione, quamuis inter ſe diuerſa. *deciſ.* 120. *num.* 3. & 4. *Coccino*.

Vniuerſitatem omnimo-dam importat verbum totũ. *deciſ.* 164. *num.* 22. *Coccino*.

penes Vniuerſitatem, ſeu eius maiorem partem reſidet poteſtas Capituli. *deciſ.* 20. *n.* 10. *Ghiſilerio*.

per Vniuerſitatem ea quæ fiunt, regulariter non eſt opus. vt vota ſingulorum reducantur in ſcriptis. *deciſ.* 289. *num.* 32. *Coccino*.

dictum VNIVS, pro dicto nullius ſolet reputari. *dec.* 256. *nu.* 8. *Pironano*.

V O C A T I O.

Vocatio, quando agitur de deſcendentibus, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo. *deciſ.* 127. *n.* 16. *Coccino*.

Vocatio alicuius per fideicommiſſum, quando clare pateat. *deciſ.* 341. *num.* 7. *Dunozetto*.

Vocatio, & ſucceſſio per ſtirpes, videtur rationabilior, quam per capita. *deciſ.* 180. *num.* 5. *Merlino*.

Vocatio facta à Teſtatore, ſi fuerit collata in remotiſſimum tempus, liberè, nec aliquo termino proximo coarctata, ad quod tempus reſtringatur. *deciſ.* 279. *num.* 19. *Motmanno*.

Vocatio ſubſtituti per modum rationis, & cauſæ facta, non videtur expreſſa, & abſoluta diſpoſitio, præſertim ſi verba rationis, ſeu cauſæ, non eſſent directa in perſonam hæredis grauati. *deciſ.* 393. *num.* 7. *Veroſpio*

Vocatio deſcendentium ſimplex non poteſt confundi cum vocatione qualificata. *deciſ.* 89. *num.* 22. *Pironano*.

Vocatio in alijs caſibus reſultat ex priuatione incerto, & ſpeciali caſu. *deciſ.* 152. *nu.* 13. *Coccino*.

ex Vocatione qua inducatur grauamen in vnoquoque ex vocatis. *deciſ.* 249. *num.* 15. *Ghiſilerio*.

ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam. *deciſ.* 249. *num.* 6. *Ghiſilerio*.

Quod maximè procedit, quando tranſuerſalis prætendit poſitos in conditione eſſe grauatos reſtituere. *deciſ.* 249. *num.*6. *Ghiſilerio*.

Vocatio de neceſſitate non inducitur ex prælatione. *deciſ.*152. *num.*7. *Coccino*.

VOCATVS.

Vocatus in caſu contrauentionis primi hæredis, ſi ſit poſitus poſt ſecundum, vel vlteriorem gradum hæredum, non poteſt inſtare pro declaratione deuolutionis, propter contrauentionem, ante aduentum ſuæ vocationis. *deciſ.*393. *num.*20. *Veroſpio*.

Vocatus in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſuccedit teſtatori, non autem vltimo grauato. *deciſ.* 83. *nu.*3. *Coccino*.

Vocatus quando quis eſt ad partem, cenſetur regulariter ad dimidiam portionem vocatus. *deciſ.* 180. *num.*4. *Merlino*.

in Vocato vltimo fideicommiſſum remanet extinctū. *deciſ.*89. *num.*10. *Pirouano*.

Vocati quando ſunt plures ex vna parte, & vnus ex altera nominatus eſt nomine proprio, tunc ſunt duæ partes hæreditatis, & tantum habet ille ſolus, quantum illi plures. *dec.*180. *nu.*1. & 2. *Merlino*.

inter Vocatos in fideicommiſſo collectiuè, ſemper inter eos intrat reciproca ſubſtitutio, ad aliorum excluſionem. *deciſ.*215. *num.* 8. *Pirouano*.

Vocatis poteſt præiudicare primus inueſtitus, quando feudi conceſſio fuit facta ex titulo oneroſo. *deciſ.*50. *nu.* 2. *Queipo*.

VOLVNTAS.

Voluntas coacta licet habeat in ſuperficie volitionē, in medulla tamen habet nolitionem. *dec.*26 *num.* 44. & 45. *Merlino*.

Voluntas ſine ſuperuenientia nouæ cauſæ non præſumitur mutata. *deciſ.*247. *num.*18. *Motmanno*.

Voluntas augendi non debet operare diminutionem. *deciſ.*174. *num.*42. *Merlino*.

Voluntas nulla eſt errantis. *dec.*189. *nu.*3. *Merlino*.

Voluntas diſponentis colligitur etiam ex verbis generalibus. *deciſ.*171. *num.*9. *Coccino*.

Volūtatē teſtatoris vt aſſequatur executor teſtamētarius, bene poteſt inducere obſeruantiam interpretatiuam. *deciſ.*35. *num.* 21. *Veroſpio*.

Voluntas ſeu diſpoſitio non debet pendere ab alieno arbitrio. *deciſ.*150. *nu.* 7. *Coccino*.

Voluntas, & poteſtas concedentis, ex quibus benè deprehendatur. *deciſ.* 157. *num.*17. *Pirouano*.

Voluntas teſtatoris ſi non poſſit adimpleri in certo caſu, bene per Papam commutatur. *deciſ.*11. *num.* 12. & 13. *Ghiſilerio*.

Voluntas captatoria, nec ad fauorem piæ cauſæ ſuſtinetur. *deciſ.*178. *num.*9. *Coccino*.

Voluntatis commutationis materia eſt de ſui natura præiudicialis. *deciſ.*11. *num.* 24. *Ghiſilerio*.

Voluntatis mutatio ſtrictè eſt intelligenda, nec trahi poteſt extra ſuos terminos. *deciſ.*235. *num.* 5. *Ghiſilerio*.

Voluntatis prioris derogatio, ex quibus coniecturis deprehendatur. *deciſ.*201. *nu.* 12. *Motmanno*.

Voluntatis mutatio, & contrarietas præſumendæ nō ſunt. *deciſ.*393. *num.*15. *Veroſpio*.

Voluntates defunctorum per indices coniecturis venandæ ſunt. *deciſ.*22. *num.* 38. *Merlino*.

Voluntatis mutatio non præſumitur. *deciſ.*190. *num.* 12. *Queipo*.

Voluntatis quando quis eſt capax & ſcit rem ſuam alium poſſidere, & tacet, tunc poſſeſſio ciuilis minori ſpatio, quam decem annorum poteſt præſcribi. *deciſ.*78. *num.*42. *Dunozetto*.

ex Voluntatis defectu donatio in totum corruit *deciſ.* 118. *nu.*24. *Pirouano*.

contrà Voluntatem parentum, filijs etiam debetur legitima. *deciſ.*160. *num.*21. *Pirouano*.

à Voluntate Principis ea, quæ pendent, an reputentur impoſſibilia. *deciſ.*273. *num.*14. *Merlino*.

ex Voluntate mera, pura, & gratuita ſi ſit facta donatio, & quia ſic voluit donans, ea non eſt referenda ad actum correſpectiuitatis, & ſic non poteſt dici ob cauſam. *deciſ.*34. *num.* 7. *Dunozetto*.

in Voluntate prima ſemper præſumuntur permanſiſſe contrahentes, & ſi quid eſt omiſſum in poſteriori conuentione, ex errore id præſumitur. *deciſ.* 250. *num.*17. *Merlino*.

ſine Voluntate, leges antiquæ nec mutantur, nec corriguntur. *deciſ.*126. *num.* 10. *Pirouano*.

Voluntates defunctorum vbi ſeruentur, capienda eſt omnis interpretatio. *deciſ.*103. *num.*1. *Pirouano*

Voluntates defunctorum quando interpretantur, mordicè non debet inſiſti ſcrupuloſitati, ſeu corticì, & calumniæ verborum, & ſubtilitatibus Iuris. *deciſ.*22. *num.*36. *Merlino*

Voluntates defunctorum ſæpius perniciosè obumbrantur, impediuntur, & circumueniuntur. *dec.*22. *num.*37. *Merlino*.

Voluntatum piarum executio, tam de Iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini, ſpectat ad Epiſcopum. *dec.*92. *num.*7. *Coccino*.

VSVRAE.

Vſuræ poſt executionem amplius non decurrunt, quando in poteſtate creditoris eſt iudicatum exigere. *deciſ.* 134. *num.* 16. *Veroſpio*.

Vſuræ non debentur, ceſſante mora debitoris. *ibidem num.*17.

ad Vſuram dotis nō poteſt mulier agere, ſi poteſt dotem repetere. *deciſ.*131. *num.* 12. *Pirouano*.

de Vſura redditur ſuſpectum inſtrumentum, & pactum, propter nimiam deligentiam, & cautelam partis. *deciſ.*132. *num.*12. *Veroſpio*.

in Vſurarum fraudem pactum factum, aut quoquomodo de vſura ſuſpectum, nullius eſt roboris. *ibidem num.* 10.

VSVS.

Vſus inducit ratificationem. *deciſ.*38. *nu.*44. *Coccino*.

ex Vſu in neceſſariam conſequentiam venit ratificatio. *deciſ.*88. *num.*26. *Coccino*.

ex Vſu quis cenſetur dicta teſtium comprobaſſe. *deciſ.*48. *num.*8. *Ghiſilerio*.

ex Vſu cenſetur quis aliquid approbare. *deciſ.* 185. *nu.*5. *Motmanno*.

in Vſum alium, quam in deſtinatum, adminiſtratores non poſſunt conuertere res adminiſtratas. *dec.* 119. *nu.*13. *Coccino*.

VSVSFRVCTVS.

Vſusfructus poſt vſufructuarij obitum reuertitur ad proprietatem. *deciſ.*240. *num.*2. *Motmanno*.

Vſusfructus quando finitur reuertitur ad proprietarium etiā ignorantem. *dec.*240. *n.*3. *Motmanno*.

Vſuſ-

Vſusfructus ſi ſit relictus vxori, ſiue ſit relictus titulo legati, ſiue titulo inſtitutionis, cenſetur ſolummodo legataria. *deciſ.22. num.8. Merlino.*
Vſusfructus per mortem vſufructuarij conſolidatur cum proprietate. *dec.140. num.6. Motmanno.*
Vſusfructus relictus filijs cenſetur potius relictus contemplatione filiorum quam patris. *deciſ.86. num. 26. Ghiſilerio.*
Vſusfructus ceſſat per mortem vſufructuarij. *deciſ. 121. num.4. Pirouano.*
Vſusfructus quando finitur, conſolidatur cum proprietate. *deciſ.117. num.23. Vbaldo.*
Vſusfructus quando recedit ab vſufructuario, conſolidatur cum proprietate. *deciſ.86. nu.13. Ghiſilerio.*
Vſusfructus fundi noſtri, licet ſit alienus, tamen totum noſtrum eſſe dicimus *deciſ.67. nu.5. Coccino.*
Vſusfructus legatum, quando dicatur purum, & nullo modo ſuſpenſum in conditionem caſualem. *deciſ.86. num.41. Ghiſilerio.*
Vſusfructus nihil aliud eſt, quam ſeruitus perſonalis. *dec.67. nu.14. Coccino.*
Vſusfructus ſi ſit legatus filijs, eius pater non acquirit vſumfructum, cum non detur ſeruitus ſeruitutis *dec.86. nu.26. 27. 28. & 32. Ghiſilerio.*
Vſusfructus non tantum extinguitur per mortem naturalem, ſed etiam per ciuilem, puta maxima, & media capitis diminutione. *deciſ.67. num.20. Coccino.*
Vſusfructus licet in iure, & non in parte conſiſtat, cum dominio tamen eſt. *deciſ.67. nu.10. Coccino.*
Vſusfructus cum ſit ſeruitus, impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris quod ſit pars rei. *deciſ. 67. num. 11. Coccino.*
Vſusfructus poteſt extinguere debitum legitimæ, dū perceptus fuit in executionem voluntatis ipſius teſtatoris. *deciſ.9. num.8. Vbroſpio.*
Vſusfructus legatus imputatur in legitimam, non autem imputantur fructus. *deciſ. 53. num. 12. Coccino.*
Vſusfructus vniuerſalis quando legatur alicui donec vixerit, tunc ille, qui ei eſt ſubſtitutus intelligitur purè, & non conditionaliter inſtitutus. *deciſ.22. num.48. Merlino.*
Vſusfructus non eſt pars dominij, ſed ſeruitus vt via, & iter. *dec.67. nu.5. Coccino.*
Vſusfructus vt imputetur in legitimam, eſt habenda ratio ad quantitatem fructuum per filium viuente patre perceptorum *deciſ.47. num.4. Pirouano.*
Vſusfructus ſi decreſcat in quarta parte, non ſufficiūt 23. anni pro æquanda ſorte, ſed augendi ſunt reſpectiue, & proportionabiliter ad annos 28. *ibidem num. 24.*
Vſusfructus debetur matri bimibę in bonis filij predefuncti ſaltem ratione legitimæ. *deciſ.271. num. 12. Merlino.*
Vſusfructus quando ceſſat, tunc naturalis poſſeſſio cum ciuili remanet conſolidata. *deciſ.121. num.5. Pirouano.*
Vſusfructus qui finitur morte vſufructuarij, redit ad proprietatem, & cum ea conſolidatur, ſeu trahitur, & abſorbetur vbicunque, & penès quemcūque ipſa proprietas reperiatur. *dec.22. num.20. Merlino.*
Vſusfructus dicitur ſimilis portioni, licet non ſit portio. *deciſ.67. nu.16. Coccino.*
Vſusfructus in multis pars dominij eſt. *ibidem n.15.*
Vſusfructus morte vſufructuarij finitur, & ad hæredes non tranſmittitur. *deciſ.127. num.2. Vbaldo.*
Vſusfructus, & via partes fundi non ſunt. *deciſ. 67. num.7. Coccino.*
Vſusfructus relictus filijs cenſetur relictus contemplatione patris, ſi eius nomen fuerit expreſſum, quo caſu ille vſusfructus acquiritur patri, etiamſi alias regulariter non acquireretur. *deciſ.86. num. 23. Ghiſilerio.*
Vſufructui quod accreſcat proprietas, hoc impoſſibile reputatur, *deciſ.22. num.19. Merlino.*
Vſumfructum in bonis filijs pater non habet, ſi filius veniat ex priuatione patris. *deciſ. 103. num. 15. Pirouano.*
Vſumfructum fundi ſtipulans ſimilis eſt ei, qui partem fundi ſtipulatur. *deciſ.67. num. 17. Coccino.*
Vſumfructum in bonis filij quamuis pater non habeat, nihilominus quando filius eſt infans, ei committitur adminiſtratio illius bonorum. *deciſ.103. num.16. Pirouano.*
per Vſumfructum ſi ſit implenda legitima, ſi ille ceſſat, ceſſare etiam debet ſubiectum ſatisfactionis eiuſdem legitimæ. *dec.47. nu. 32. Pirouano.*
Vſufructu reſoluto per mortem vſufructuariæ, ſi non adſit inſtitutus, tamen eiuſdem hæres capit hæreditatem. *deciſ.22. num.18. Merlino.*
Vſufructu finito fit ipſo iure conſolidatio cum proprietate. *deciſ.67. num.22. Coccino.*
ex Vſufructu formali filio à patre relicto, poteſt remoueri titulus legitimæ. *dec. 47. n. 1. Pirouano.*
in Vſufructu tantùm, quando hæres dicatur inſtitutus. *deciſ.83. num.6. Coccino.*
in Vſufructu ſi ſit inſtitutus hæres, nullo ei dato cohærede, cenſetur hæres tam in vſufructu, quam in proprietate. *deciſ.22. nu.1. Merlino.*

VSVFRVCTVARIVS.

Vſufructuarius dicitur habere ius tantum in re. *deciſ. 116. num.28. Merlino.*
Vſufructuarius dicitur frui re ipſa non iure dominij, ſed iure ſeruitutis. *ibid. num. 28.*
Vſufructuarius habet ius multo debilius quam ius emphyteutæ, vel hæredis grauati. *ibidem nu.29.*
Vſufructuarius repetit expenſas neceſſarias, quæ ad perpetuam proprietarij vtilitatem pertinent. *deciſ. 116. num.41. Merlino.*
Vſufructuarius, ſi ædificet in re ſibi conceſſa in vſufructu, ſibi imputet, ſi id quod fecit tollere non poſſit propter ornatum Vrbis. *deciſ. 116. num. 9. 10. & 35. Merlino.*
Vſufructuarius meliorans rem vſufructuariam, dicitur dolo facere, & quare. *deciſ.146. nu.32 & 33. Merlino.*
Vſufructuarius non poteſt imponere cenſum ſuper melioramentis ab eo factis in re vſufructuaria. *deciſ. 116. num.30. Merlino.*
Vſufructuarius expenſas in ædificio factas recuperare poteſt, quatenus domus eſt effecta precioſior. *deciſ.116. num.36. Merlino.*
Vſufructuarius Dominus non eſt. *deciſ.67. num. 8. Coccino.*
Vſufructuarius non repetit expenſas factas in re vſufructuaria, ad ſui ipſius vtilitatē. *deciſ.116. nu.42. Merlino.*
Vſufructuarius nūquam eſt Dominus melioramentorum

Digitized by Google

forum ab eo in re factorum, ſed ſtatim quoad dominium, & proprietatem acquiruntur Domino ſuhct. *deciſ.* 116. *num.* 31. *Merlino*.
Vſufructuarij partes ſunt tueri, quod accepit, & non nouum facere, etiam in fauorem Domini. *deciſ.* 116. *num.* 43. *Merlino*.
Vſufructuarij inuentarium non poteſt ſuffragari proprietario. *deciſ.* 39. *num.* 14. *Pirouano*, & limita prout *num.* 15.

VTILITAS.

Vtilitas publica præponenda eſt priuatis hominum placitis. *deciſ.* 322. *num.* 4. *Merlino*.
Vtilitas publica eſt principalis ratio Auth. res quæ. C. comm. de legat. *deciſ.* 312. *num.* 16. *Merlino*.
Vtilitas tranſactionis eo ipſo probatur, quod à lite diſceditur. *deciſ.* 86. *num.* 20. *Ghiſilerio*.
Vtilitas vna cum decreto copulatiuè requiritur in alienatione bonorũ minorũ. *deciſ.* 81. *n.* 29. *Merlino*
Vtilitas an adſit in contractu minoris, necne, eſt attendendum tempus præciſum cõtractus. *deciſ.* 81. *num.* 34. *Merlino*.
VTILIS in dubio præſumitur tranſactio. *deciſ.* 86. *num.* 22. *Ghiſilerio*.
Vtile, per inutile non vitiatur. *deciſ.* 185. *num.* 8. *Motmanno*.
Vtilia præponenda ſunt alijs. *deciſ.* 312. *num.* 5. *Merlino*.

VXOR.

Vxor, eorum, quæ ſub claue cuſtodire ſolet, ipſa, non autẽ maritus tenetur reddere rationem. *deciſ.* 225. *num.* 15. *Motmanno*.
Vxor, quando conuenit maritum propter dotis reſtitutionem, tunc non condemnatur, niſi in quantum facere poteſt. *deciſ.* 251. *num.* 1. *Coccino*.
Vxor præſumitur contrectaſſe ea quæ ſunt eius mariti iure potius familiaritatis quam dominij. *deciſ.* 265. *num.* 9. *Motmanno*.
Vxor, mortuo marito, poteſt prætendere lucrum dotale ex diſpoſitione Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. *deciſ.* 237. *num.* 1. *Dunozetto*.
Vxor in ſubſidium ſolum tenetur alimenta præſtare filijs. *dec.* 280. *num.* 16. *Coccino*.
Vxor, quando videatur renunciaſſe actioni ſibi competenti pro ſeparatione thori. *d.* 155. *n.* 12. *Coccino*.
Vxor ex quibus excludatur, quod aliqua bona non dederit in dotem marito. *deciſ.* 290. *n.* 5. *Buccabella*.
Vxor non poteſt ea in dotem dare, quæ penitus amiſit. *deciſ.* 290. *num.* 6. *Buccabella*.
Vxor cum marito ſi litiget circa maiorem partem bonorum, præſumuntur inter eos contractæ inimicitiæ capitales. *dec.* 155. *num.* 44. *Coccino*.
Vxor præſertim nobiliſſima, & prudens, non præſumitur niſi ex vrgentiſſima cauſa, velle lædere famam viri, & ſe ipſam maritalibus obſequijs viduare. *deciſ.* 155. *nu.* 15. *Coccino*.
Vxor, ſi vergente marito ad inopiam accipiat aliqua bona mariti, cenſetur ea non in pignus accepiſſe, ſed in ſatisfactionem ſui crediti dotalis. *deciſ.* 46. *num.* 5. *Dunozetto*.
Vxor non præſumitur dediſſe marito notabilem quantitatem dotis, ſi non curauit ab illo quietantiam reportare. *deciſ.* 290. *nu.* 20 *Buccabella*.
Vxor debet præſtare patientiam ſucceſſiuam, ad hoc, vt dicatur, quod per ipſam non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur. *deciſ.* 307 *num.* 13. *Dunozetto*.
Vxor tranſiens ad ſecunda vota priuatur proprietate eorum, quæ fuit ſuperlucrata ex donatione propter nuptias, & acquiruntur ipſo iure filijs primi matrimonij. *deciſ.* 117. *num.* 13. *Vbaldo*.
Vxor an ſit reſtituenda viro ſub cautione, & quæ cautio hoc caſu dicatur ſufficiens, hoc arbitrio Iudicis remittitur. *deciſ.* 155. *num.* 17. *Coccino*.
Vxor, ſi vergente marito ad inopiam, accipiat dotem ſuam, ſine dubio cenſetur eam accepiſſe, vti rem ſuam, non autem tanquam pignus. *deciſ.* 46. *num.* 6. *Dunozetto*.
Vxor relicta Domina, Patrona, & Maſſaria, iſta verba, quid importent. *dec.* 22. *nu.* 34. *Merlino*.
Et vide in verbo Mulier.
Vxor, dum agit ad dotis reſtitutionem, ei obijci non poteſt, quod hæres grauatus non confecit inuentarium, ſed illi remaneant illæſa iura, & actiones, etiamſi d. grauatus non confecerit inuentarium, & ſuas quartas cõsũpſerit. *dec.* 312. *n.* 37. *Merlino*.
Vxor, ſeparato thoro ob culpam mariti, vindicat dotem ab eo, tanquam Domina contra incumbentem rei alienæ. *deciſ.* 300. *num.* 3. *Pirouano*.
Qui nedum rem ipſam, ſed & etiam fructus ex ipſa re redactos tenetur reſtituere, ex quo re in iudicium deducta, ſcientiam malæ fidei poſſeſſionis accepit. *ibid. nu.* 3. & 4.
Vxoris intereſt habere maritum diuitem, vt ſibi poſſit pinguiora alimenta, & honeſtiorem ornatum ſuppeditare. *deciſ.* 44. *num.* 12. *Merlino*.
Vxoris confeſſio, quę non admittitur quoad vinculi ſolutionem, admittitur ad thori ſeparationem. *deciſ.* 155. *num.* 58. *Coccino*.
Vxoris dos, quando non adſunt bona libera mariti, eſt detrahenda de bonis fideicommiſſarijs. *deciſ.* 110. *num.* 1. & 6. *Ghiſilerio*.
Vxoris carceratio mariti an ſit permiſſa. *deciſ.* 239. *num.* 12. & 13. *Pirouano*.
Vxoris odium in lege Moſayca de libello Repudij, an eſſet cauſa ipſius repudij. *deciſ.* 155. *num.* 42. *Coccino*.
Vxoris mala fides impedimenti, ad effectum illegitimitatis non attenditur, ſi ſcientia non probetur de tempore conceptionis, vel natiuitatis. *deciſ.* 273. *num.* 20. *Panzirolo*.
Vxori non debentur fructus dotis, ſi poſtquam diuertit à viro, habuerit alimenta, quando fructus dotis excedunt quantitatem alimentorum. *deciſ.* 280. *num.* 4. *Coccino*.
Vxorem percutere pugno, non videtur immoderata ſæuitia. *deciſ.* 239. *n.* 8 & 9. *Pirouano*.
Vxorem adulteram maritus non cogitur accipere. *dec.* 277. *num.* 35. *Pirouano*.
ad Vxorem cum non ſpectent fructus dotis, ideo in eis non habet intereſſe. *deciſ.* 44. *num.* 11. 14. & 15. *Merlino*, ſed contra vide *num.* 12.
per Vxorem ſi non ſteterit, quominus matrimonium conſummaretur, ei debetur lucrum dotale vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 131. *deciſ.* 307. *num.* 9. *Dunozetto*.
Vxoribus, quod mariti dent occaſionem renouandi legem repudiationis, peſſima res eſt. *deciſ.* 155. *num.* 27. *Coccino*.

INDEX DECLARATIONVM
DIVERSORVM CAPITVLORVM
VARIARVM CONSTITVTIONVM

Regularum Cancellariæ, Legum, Statutorum Deciſionum, & Doctorum, quæ in hoc Volumine continentur.

CAPITVLA.

CAP. ad audientiam el 3. de Eccl. ædifican. declaratur. *deciſ.220. nu.8. Dunozetto.*
Cap. ad audientiam de Eccleſ.edificand. quando procedat. *deciſ.223. num.11. Ghiſilerio.*
Cap. auaritiæ, de elect. in 6. diſpoſitio an admittat ignorantiam Iuris. *deciſ.287. num.15. Pirouano.*
Cap. auaritiæ, de elect. in 6.& cap.1. & 3. vt lit.pend. quid determinent. *ibidem num 10.*
Clem. cauſam de appell. expreſſe induxit intimationem appellationis. *dec.124. num.21. Coccino.*
de Clem. cauſam, de appellat. quando deciſiones Rotæ faciunt mentionem, qualiter ſint intelligendæ *ibidem num.34.*
Clem cauſam de appell. non habet locum, niſi quando agitur ſuper titulo beneficij. *ibidem num.36.*
Cap. concertationi de appellat. procedit, quando fuit contradictum. *deciſ.289. num. 56. Coccino.*
Cap. concertationi de appellat. in appellatione extraiudiciali reſtringit tempus ad appellandum ad decennium. *ibidem num.61.*
Cap. conſultationibus de iurepatron. licet loquatur in præſentatione, habet tamen locum etiam in collatione, & quaſi poſſeſſione conferendi. *deciſ. 13. num.20. Merlino.*
Cap. conſulti de regular. in quibus terminis loquatur. *deciſ.4. num.2. Dunozetto.*
Cap. cum contingat, de foro competenti, quando procedat. *deciſ.253. num.15.17. & 20. Merlino.*
Cap. cum eſſes, extra de teſtam. quando non dicatur eſſe locus. *deciſ.126. num.8. Pirouano.*
Cap. cum eſſes de teſtam. vt dicatur derogatum per ſtatutum, quid requiratur. *dec.126. nu.9. Pirouano.*
Cap. cum eſſes de teſtam. reijcit ſolemnitates ſecundum leges humanas præſcriptas in teſtamentis. *ibidem num.34.*
Cap. cum eſſes de teſtam. vt locum habeat plura requiruntur remiſſiuè. *deciſ.356. num.10. Veroſpio.*
Cap. cum tibi, de teſtamnt. declaratur. *deciſ. 178. nu.11. & 12. Coccino.*
Clem dudum de Iudic. declaratur. *deciſ.104. nu.26. & 9. Coccino.*
Cap. dudum de decim. quando habeat locum. *deciſ. 218. num.2. Pirouano.*
Cap. 1. in Eccleſijs, de Capell. Monach. habet locũ etiam in Eccleſijs Monialiũ. *d.21. nu. 10. Coccino.*
Extrauag. iniunctæ, de dol. & contum. declaratur. *deciſ.104. num 26. Coccino.*
Cap. licet 2. de præben. in 6. nullam conſtituit differentiam ad effectum reſeruationis inter Vrbem, & Romanam Curiam, de morientibus apud Sedem. *deciſ.150. nu.8. Pirouano.*
Cap. 2. de præben. loquitur indiſtinctè nulla habita ratione curialitatis. *deciſ.28. num.6. Veroſpio.*
Cap. 2. de præben. declaratur. *ibidem nu.7.*
Diſpoſitio cap. 2. de preben. ſalua, & firma remanet in caſibus non exceptis. *ibidem num.22.*
Clem. literas vnica, de renunciat. declaratur, quare fuerit condita. *deciſ.130. num.19. Quaipo.*
Cap. præſenti de præben. in 6. eſt intelligendum diſcretiue. *deciſ.150. nu.6. Pirouano.*
Cap. præſenti de præben. in 6. declaratur. *deciſ. 150. num.9. Pirouano.*
Cap. præſenti, de præben. in 6. generaliter legitur *deciſ.150. num.4. Pirouano.*
Cap. vltim. procurator. §. vltim. de procuratoribus in 6. declaratur. *dec.130. num.13. Quaipo.*
Limitationi cap. præſenti, §. ſane de præben. quando non ſit locus. *deciſ.28. nu.21. Veroſpio.*
Cap. præſenti, §. ſanè de præben. declaratur. *ibidem num. 28.*
Cap. præſenti, §. ſane de præben. venit limitatiue ad cap. 2. eodem tit. *ibid. num.15.*
Cap. præſenti, §. ſane de præben. eſt localis, nec comprehendit alia beneficia, quàm illius loci. *ibidem num. 16.*
Cap. quia propter, de elect. habet etiam locum in beneficijs ſimplicibus. *deciſ.289 num.37. Coccino.*
Cap. qui facit de reg. iur. in 6. declaratur. *deciſ. 38. num.57. Dunozetto.*
Cap. qui poteſt de regul. iur. in 6. declaratur. *deciſ. 38. nu.57. Dunozetto.*
Cap. quoniam fin. §. vltim de offic. deleg. quando habeat locum. *deciſ.38. num.25. Dunozetto.*
Intellectus Cap. requiſiſti de teſtam. *deciſ.309. num 17. Veroſpio.*
Cap. reintegrandæ remedium ſecundum communem ſententiam, eſt præſcriptibile. *deciſ. 139. num. 8. Dunozetto.*
Cap. Statutum de præbend. in 6. eſt antiquatum, & abrogatum per extrauag. Bonif. VIII. primã de præben. *deciſ.150. num. 16. Pirouano.*
Cap. ſi inſtrumenta fin. de fid. inſtrum. declaratur. *deciſ.76. nu.15. Ghiſilerio.*
Cap. ſtatuimus 1. de elect. in 6. procedit tantum in beneficialibus. *dec.124. nu.31. & 32. Coccino.*
Cap. ſuper eo, de regular. in quibus terminis loquatur. *deciſ.4. nu.2. Dunozetto.*
Cap. Tributum. 23. quæſt.8. in quibus terminis loquatur. *deciſ.339. num.57. Merlino.*

Vrba-

Vrbanus I. in cap. tributum 23. quæſt. 8. loquitur iuxta morem ſui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia nondum ſibi libertatem actu vindicauerat. *deciſ. 339. num. 58. Merlino.*

Cap. vt circa de elect. declaratur. *deciſ. 289. num. 42. Coccino.*

Cap. vt circa de elect. procedit, quando appellatur ad Papam, non ad alium. *deciſ. 289. nu. 45. Coccino.*

Cap. vt circa de elect. qualiter ſit intelligendum. *deciſ. 289. num. 46. Coccino.*

Clem. vt cauſam, de appellat. quare emanauerit. *deciſ. 124. nu. 27. Coccino.*

CONSTITVTIONES.

Conſtitutio Gregor. 13. in nouo Bullar. 43. diſponens quod omnia iura, & bona Religioſi decedentis extra clauſtra trāſeant in Cameram Apoſtolicam &c. non aufert ius ante ingreſſum Monaſterijs quæſitum. *deciſ. 121. nu. 18. Pirouano.*

Sed tantummodo defert Cameræ Apoſtolicæ, quod acquiritur per Religioſum de tempore, quo viuit extra clauſtra, etiam ex cauſa teſtatæ, vel inteſtatæ ſucceſſionis. *ibidem num. 19.*

Bulla Iulij III. circa fructus beneficiorum inexactorum, quando non habeat locū. *d. 19. n. 7. Merlino.*

Conſtitutio Iulij III. annullat omnes prouiſiones inferiorum collatorum, literis non expeditis obtentas. *deciſ. 216. num. 1. Pirouano.*

Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. determinat, quod beneficio impetrato à Sede Apoſtolica, impetrans non poſſit ordinaria, vel quauis alia auctoritate poſſeſſionem beneficij apprehendere, niſi literis expeditis. *ibidem num. 5.*

Et decernit eos, non poſſeſſores beneficiorum, ſed meros, & nudos detentores, & violentos, ac ſine titulo intruſos. *ibidem num. 6.*

Conſtitut. Iulij III. in antiq. Bullar. 33. inficit titulū, & poſſeſſionem annalem, & triennalem. *ibid. n. 8.*

Conſtitut. Iulij III. in Bull. antiq. 33. quando ceſſet. *ibidem num. 16.*

Extrauag. Iulij III. quibuſuis verbis generalibus concepta non comprehendit beneficia de Iurepatronatus. *ibidem num. 20.*

Conſtitutio Iulij III. de non capiend. benef. poſſeſſ. liter. non expedit. &c. quid requirat. *deciſ. 287. num. 1. Pirouano.*

Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benef. liter. expod. ſui ratione conuenit omnibus beneficijs, ſiue liberæ collationis, ſiue ad præſentationem Laicorum. *ibidem num. 6.*

Conſtitutio Iulij III. de non cap. poſſeſſ. benefic. liter. &c. cum ſit ita prohibitiua, & pœnalis ac generaliter concepta, æqualiter debet determinare omnia, quæ ſubiacent ſolutioni emolumentorum. *ibidem num. 9.*

Conſtitut. ſupradict. Iulij III. nedum imponit pœnam beneficiatis, ſed etiam inſimul prouidet. vt beneficia per talem priuationem vacantia tam ab Ordinarijs, quàm à Sede Apoſtolica, poſſint libere impetrari. *ibidem num. 11. & 12.*

Conſtitut. Paul. V. quod Notarij debeant cognoſcere contrahentes, copulatiue continet pœnam damnorum, & intereſſe reſpectu Notarij, & annullationis actus reſpectu partium. *deciſ. 62. num. 12. Merlino.*

Conſtitutiones Pij IV. & Reform. Tribunal. Pauli Quinti de Aud. Rot. declarantur. *deciſ. 170. num. 10. Pirouano.*

Conſtitut. ſan. mem. Sixt. V. requirens licentiam Papæ in donatione Caſtrorum, quando procedat. *dec. 118. num. 17. Pirouano.*

Conſtitutio Marchiæ in contractibus minorum tollit vim non modo vutus iuramenti in d. contractibus interpoſiti, ſed etiam aliorum, ſi plura interuenerunt, quando aliæ ſolemnitates requiſitæ nequaquam adhibitæ fuerunt. *deciſ. 294. num. 20. & 21. Motmanno.*

Conſtitut. March. lib. 5. cap. 25. in contractib. minorum, quatuor copulatiue requirit; ideſt, Præſentiam coniunctorum, Decretum Iudicis, ac inſinuationem, & iuramentum. *deciſ. 294. num. 12. Motmanno.*

REGVLÆ CANCELLARIÆ.

Reg. 32. Cancell. non opitulatur Cardinalibus, qui non ſunt præſentes in Curia, etiamſi reſideant in ſuo Epiſcopatu. *deciſ. 53. num. 13. Coccino.*

Reg. 32. Cancell. priuilegio nec gaudet Legatus Sedis Apoſtolicæ. *deciſ. 53. num. 14. Coccino.*

Reg. 32. Cancell. vt in collatione Beneficiorum familiarium Cardinalium debeat preſtari conſenſus dicti Cardinalis, loquitur quādo Cardinalis eſt præſens in Curia. *deciſ. 53. num. 12. Coccino.*

Reg. 33. Cancell. loquitur, quando Cardinalis collator habet Indultū, & vult quòd in concurſu Cardinalis patroni præferatur Cardinalis ordinarius Collator Indultum habēs. *deciſ. 53. n. 10. Coccino.*

Reg. 33. Cancell. non ſuffragatur Cardinalibus, ſi indultum non habeant. *dec. 53. n. 11. Coccino.*

in Reg. 33. Cancell. quid præſupponatur? *dec. 53. nu. 8. Coccino.*

Reg. de non iudicando, & clauſula, verificato prius, declarantur. *deciſ. 228. num. 5. Ghiſilerio.*

Regula de præſtandis conſenſibus, intelligitur de habentibus ius in Beneficio. *dec. 213. n. 12. Ghiſilerio.*

Regulæ de iure quæſito non tollendo, derogatio eſt neceſſaria in Gratia facta lite pendente, ad narratiuam partis. *deciſ. 114. n. 10. Ghiſilerio.*

Regulæ de præſtandis conſenſibus, non eſt de dandis. *deciſ. 213. num. 2. Ghiſilerio.*

Regula de iure quæſito non tollen. quando eſt neceſſe vt derogetur. *deciſ. 11. num. 25. Ghiſilerio.*

à Regula reuocatoria vnionum excipiuntur reſeruationes factæ ex cauſa dotis, vel augmenti dotis. *deciſ. 109. num. 14. & 20. Ghiſilerio.*

ſub Regula reſeruatoria non cadunt Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad celebrandas Miſſas. *deciſ. 13. num. 8. Merlino. & quare num. 9.*

ſub Regula reuocatoria non cadit vnio, ſi ſit facta ex titulo oneroſo permutationis. *deciſ. 36. nu. 12. Vbaldo.*

Regula de valore non habet locum, niſi in beneficijs. *deciſ. 13. num. 12. Merlino.*

Regulæ reuocatoriæ ſemper intrant, vbi erectio beneficiorum non eſt neceſſaria. *deciſ. 7. num. 8. & 15. Ghiſilerio.*

I E-

L E G E S.

Intellectus l. annua, §. Actia, ff. de ann. legat. *deciſ.* 309. *num.* 11. 12. 13. 15. *&* 16. *Veroſpio.*

L. cognatis. ff. de reb. dub. quando procedat. *deciſ.* 38. *num.* 9. *Dunozetto.*

L. cum dubitabatur, fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in contractibus noſtri temporis, cum talis contractus non ſint emphyteutici, ſed locationis perpetuæ. *dec.* 14. *num.* 23. *Ghiſilerio.*

L. cum dubitabatur, fin. C. de iur. emphyt. non habet locum in locatione perpetua. *deciſ.* 14. *num.* 22. *Ghiſilerio.*

L. cum hæredes. ff. de acquir. poſſeſſ. non habet locũ in poſſeſſione non vacabili. *deciſ.* 29. *n.* 14. *Veroſpio.*

L. cum plures 78. §. pater. ff. de leg. 2. declaratur. *deciſ.* 152. *num.* 12. *Coccino.*

L. dotem dedit, ff. de coll. bonor. extenditur. *deciſ.* 145. *num.* 24. *Pirouano.*

L. edicto, fin. C. de edict. D. Hadr. tollen. remedium, impeditur per tranſactionem. *deciſ.* 86. *num.* 2. *Ghiſilerio.*

L. edicto fin. C. de edict. D. Adr. toll. remedium competit etiam fideicõmiſſario. *deciſ.* 83. *nu.* 2. *Coccino.*

L. ex contractu, 2. C. de reuocat. non habet locum in neceſſario, qui ſoluit ex cauſa onerosa, & quare. *deciſ.* 346. *num.* 18. *Pirouano.*

L. fœminæ, C. de ſecund. nupt. non procedit, quando filius tacitè, vel expreſſe conſenſit, quod mater tranſiret ad ſecunda vota. *deciſ.* 197. *num.* 2. *Dunozetto.*

L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. beneficium non tollitur etiam per expreſſum conſenſum filiorum in tranſitu parentis ad ſecunda vota, niſi expreſſe ſit renunciatum dictæ leg. 1. *dec* 80. *num.* 14. *Merlino.*

L. fœminæ C. de ſecund. nup. quid diſponat. *deciſ.* 80. *num.* 26. *Merlino.*

L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. procedit ſolum in bonis immediatè prouenientibus ex ſubſtantia primi mariti. *deciſ.* 242. *num.* 6. *Merlino.*

L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. DD. ſemper capiunt verbũ *legitima* pro proprietate. *deciſ.* 242. *num.* 12. *Merlino.*

L. fœminæ. C. de ſecund. nupt. ceſſat ſtante conſenſu filiorum ſuper tranſitu matris ad ſecundas nuptias. *deciſ.* 242. *num.* 14. *Merlino.*

L. generaliter. C. de ſecund. nupt. declaratur. *deciſ.* 117. *nu.* 12. *Vbaldo.*

L. hæc ratio 3. ff. de donat. inter vir. & vxor. qualiter procedat. *deciſ.* 12. *num.* 21. *Coccino.*

L. hæreditarium. ff. ad l. Falcid. quando ceſſet. *deciſ.* 143. *num.* 9. *Pirouano.*

Auth. hæres, C. de ſecund. nupt. intellectus. *deciſ.* 117. *nu.* 12. *Vbaldo.*

L. idemq. 4. ff. de donat. inter vir. & vxor. qualiter procedat. *deciſ.* 12. *num.* 12. *Coccino.*

L. indebitum. ff. de condit. indeb. habet locum, quãdo adeſt iuſta ignorantia, & ſecus eſt dicendum quando non adeſt. *deciſ.* 269. *num.* 4. *Pirouano.*

L. inter ſocrum. §. cum inter. ff. de pact. dotal. varias habet expoſitiones, remiſſiuè: Sed ſecundum magis communem probat in ſenſu contrario, quod dos ſoluto matrimonio acquiratur filijs vti hæredibus matris defunctæ, non quod cenſeatur acquiſita marito. *deciſ.* 318. *num.* 13. *&* 14. *Veroſpio.*

L. interdum, ff. de hæred. inſtit. procedit, quando vnico verborum contextu plures hæredes ſunt inſtituti. *deciſ.* 278. *num.* 16. *&* 18 *Veroſpio.*

Sed ſecus eſt, quando ſunt inſtituti ſeparatis orationibus. *ibidem num.* 17.

L. interdum. ff. de hæred. inſtit. declaratur. *deciſ.* 180. *num.* 13. *Merlino.*

L. Iuliani. ff. de legat. 3. termini ſemper intrant, dũ donatarius poteſt incumbere rei, donec fuerit ſatiſfactus de ipſa donatione. *deciſ.* 118. *num.* 15. *Pirouano.*

L. Iulianus 66. ff. de legat. 3. declaratur. *deciſ.* 192. *num.* 17. *Pirouano.*

L. Iulianus. ff. de legat. 4. declaratur. *deciſ.* 118. *n.* 24. *Pirouano.*

L. Lucius. ff. de hæred. inſtit. declaratur. *deciſ.* 152. *num.* 9. *Coccino.*

L. Modeſtinus. ff. de ſolut. motiuum in quo conſiſtat. *deciſ.* 41. *num.* 9. *Merlino.*

d. L. Modeſtinus. loquitur ſolum in caſu ſpeciali tutorum. *ibid. num.* 20.

d. L. Modeſtinus non procedit, vbi fideiuſſor ſoluit tantum nomine fideiuſſionis, & nõ intellexit aliorum obligationem interimere, & eradicare. *ibid. num.* 21.

d. L. Modeſtinus, ſolum ſubtilitatibus, & iuris ambagibus nititur, & digna eſt ethnico, non autem pio, & litium oſore legiſlatore. *ibidem num.* 23.

d. L. Modeſtinus, quantum fieri poteſt eſt decliuanda; immo eſt correcta ex l. 36. ff. de fideiuſſ. *ibid. num.* 24.

in L. Modeſtinus. ff. de ſolut. terminis, officium Iudicis non eſt denegandum ex æquitate, & epicheia quadam. *deciſ.* 41. *num.* 25. *Merlino.*

L. Paterfamilias ff. de hæred. inſtituend. quando intret. *deciſ.* 86. *num.* 56. *Ghiſilerio.*

L. per hanc diuinam. C. de temp. appell. declaratur. *deciſ.* 266. *num.* 3. *Coccino.*

L. perfecta. C. de donat. intellectus. *deciſ.* 58. *nu.* 42. *Coccino.*

L. qui filium vltima. §. licentia. ff. de iur. deliber. qualiter ſit intelligẽda. *deciſ.* 181. *n.* 6. *&* 9. *Pirouano.*

L. qui grauatos. C. de cenſib. lib. 11. declaratur. *deciſ.* 289. *num.* 59. *Coccino.*

L. qui poſt, fin. C. ſi maior. fact. alien. ſine decret. in quibus terminis loquatur. *deciſ.* 260. *num.* 10. *Motmanno.*

L. quingenta. ff. de probat. intellectus. *deciſ.* 134. *num.* 21. *Veroſpio.*

L. quoties. C. de rei vendic. declaratur. *deciſ.* 189. *num.* 10. *Motmanno.*

L. quoties. C. de rei vendic. declaratur. *deciſ.* 174. *num.* 34. *Merlino.*

L. reos. §. cum in tabulis. ff. de duob. reis, in quibus terminis procedat. *deciſ.* 318. *num.* 19. *Veroſpio.*

Auth. res quæ. C. comm. de leg. procedit tantum in portione relicta hæredi ex perſona teſtatoris, non autem in portionibus aliorum cohęredum eidem ex reciproco fideicommiſſo peruentis. *deciſ.* 312. *num.* 9. *Merlino.*

Auth. res quæ. C. comm. de legat. ſolum procedit in deſcendentibus fideicommiſſo grauatis per aſcẽdentes.

Iſti

iſti enim pro Dotibus conſtituendis, & reſtituendis poſſunt alienare fideicommiſſa, cum cenſeantur facere id quod fideicommittens facturus fuiſſet. *deciſ.312.num.11. Merlino.*

Auth. res quæ C.comm.de legat. procedit æquè tam in bonis mediatè, quàm in bonis immediatè prouenientibus ab aſcendente. *deciſ. 312. num. 14. Merlino.*

Auth. res quæ. C. comm. de legat. facile eluderetur ſi non haberet locum quando collateralis, vel extraneus ſubſtitutus eſſet. *deciſ.312.nu.22. Merlino*

Auth. res quæ. C. comm. de legat. locum etiam habet in fideicommiſſo particulari. *deciſ.312.n. 30 Merlino.*

Auth. res quæ. C.comm. de legat. vt non intret, creditores debent probare exiſtentiam bonorum liberorum. *deciſ. 210. num.8. Ghiſilerio.*

Auth. res quæ. C. comm. de legat. eſt in totum ſubſidiaria. *deciſ.49. num.7. & 8. Motmanno.*

Auth. res quæ. C.comm.de legat. ceſſat, quando adſunt bona libera. *deciſ.301.num.14. Ghiſilerio.*

L. ſciendum. de verb. ſignif. loquitur de fictione, licet extendatur ad præſumptionem. *deciſ.226.n.10. Coccino.*

L. ſed et ſi quid. ff. de vſufr. declaratur. *deciſ.116. num.7. Merlino.*

Auth. ſed quamuis, C. de rei vxor. action. habet locum, tam in dote à patre data, & ad eumdem reuerſa, quàm in promiſſa. *deciſ.318. n. 5. Veroſpio.*

L. ſi cum dotem. §. transgrediamur. ff. ſol. matr. intellectus. *deciſ.318. num.21. Veroſpio.*

L. ſi ita fuerit. ff. de manumiſſ. teſtam. licet in particularibus relictis loquatur, communiter tamen trahitur ad inſtitutiones vniuerſales. *deciſ. 86. num.39. Ghiſilerio.*

L. ſi ita fuerit. ff. de manumiſſ. teſtam. quo caſu loquatur. *deciſ.86. num. 55. Ghiſilerio.*

L. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. quid diſponat. Et eius diſpoſitio diuina, & nobilis appellatur. *deciſ. 77. num.23. Merlino.*

L. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. habet dumtaxat locum contra eum, qui recepit ex titulo lucratiuo, ne locupletetur cum aliena iactura. *deciſ.77. num.25. Merlino.*

In terminis l. ſi quis arbitratu. ff. de verb.oblig. quare recurratur ad arbitrium boni viri, & quando hoc non procedat. *deciſ.172. nu.95. Merlino.*

L. ſi quando fin. C. ſi maior. fact. &c. non intrat, ſtāte dolo. *dec.81. nu. 23. Merlino*, quod procedit nedum in dolo.

L. ſi ſponſus. ff. de donat. inter vir. & vxor. loquitur de renunciatione hæreditatis iam delatę. *deciſ. 320. num 14. Remboldo.*

L. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. procedit in ſimplici renunciatione, nō autem in renunciatione facta ad fauorem tertij, & an hoc ſit verum. *deciſ.12. num.28. Coccino.*

L. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. loquitur in donatione, & non in repudiatione iuris quærendi. *deciſ.320. num. 59. Remboldo.*

L. ſolet 1. §. & nonnunquam, ff. vbi pupill. &c. declaratur. *deciſ.255. nu.8. Pirouano.*

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. tanquam ſingularis, & egregia à DD. valde extollitur. *deciſ. 172. num.4. Merlino.*

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. ſi recurreretur ad arbitrium Iudicis, nunquam haberet locum. *deciſ.248. num.15. Merlino.*

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. non poteſt applicari æquitas Canonica, de qua hic. *deciſ. 172. num.56. Merlino.*

L. ſuper rebus fin. C. de contrah. empt. quid apertè determinet. *deciſ.172.n.76. Merlino.*

L. ſuper rebus C. de contrah. empt. eſt vna ex 50. conſtitutionibus, quibus Iuſtinianus diſſidia veterum Iuris Conſultorum diremit. *deciſ. 248. nu.2. & 19. Merlino.*

L. vſufructu. ff. de vſufruct. & alia iura conciliantur. *deciſ.67. num.18. Coccino.*

S T A T V T A.

Statutum Bononienſe de ſucceſſ. ab inteſt. aſcendentium, & collateralium, lib. 4. non excludit fœminas à ſucceſſione perſonæ defunctæ, quando agitur de bonis, quæ prouenerunt à matre. *deciſ. 232. num.2. & 13. Pirouano.*

Statutū Bononienſe lib. 2. rubr. de appell. non habet locum, quando fuit actum remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. *dec.305. nu. 11. Buccabella.*

Statut Bononienſe lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. qualiter intelligatur. *deciſ.206. nu.28. Merlino.*

Statut. Ferrariæ lib. 2. cap. 90. non procedit in muliere extra Territorium contrahente. *deciſ. 238. nu.6. Merlino.*

Statutum Ianuenſe prohibet viro petere fructus dotis ob dilatam ſolutionem. *deciſ. 280. num. 17. Coccino.*

Statutum Ianuenſe lib. 4. cap. 23. quid diſponet. *deciſ.89. num.6. Pirouano.*

Statutum Narnienſe excluſiuum fœminarum intelligendum eſt diuiſim, id eſt, quod fœmina ab illius tantum hæreditate excludatur, à quo fuit dotata, & non ab alijs. *deciſ.329. num.33. Merlino.*

Statutum excluſiuum fœminarum Nurſinum, quid diſponat. *deciſ.68. num.15. Merlino.*

Statut. Peruſ. ſub rub. 45. de dotat. mul. §. item ſi aliquis, declaratur. *deciſ. 264. num. 17. 22. 23. & 24. Dunozetto.*

Statut. Peruſin. ſub rub.45. de dotat. mulier. §. item ſi quis etiam, declaratur. *deciſ. 264. nu. 15. & 16. Dunozetto.*

Statut. Peruſin. lib. 2. cap. 135. circa numerum teſtium in teſtamento, qui diſponat. *deciſ. 116. nu. 13 Pirouano.*

Statutum Peruſiæ diſponens, quod debeat dari de nullitate laudi intra decem dies, qualiter procedat. *deciſ.159. num.14 Coccino.*

Statutum Vrbeuetanum loquens de ſucceſſionibus defunctorum ab inteſtato locum habet, & in ſucceſſionibus decedentium in pupillari. *deciſ. 340. num.34. & 35. Veroſpio.* Vbi de ratione remiſſiuè.

Statut. Vrb. lib. 1. cap.31. non loquitur de eis, qui non tenentur conſeruare confideiuſſores indemnes. *deciſ.346. num.31. Pirouano.*

Statut. Vrb. lib.1. cap.42. diſponens, quod in Vrbe ſeruetur Ius ciuile, non procedit, quando per ius Canonicum eſt correctum. *deciſ.256. num. 2.*

*& num.*3. declaratur. *Pirouano.*

Statut. Vrb. cap. 113. & cap. 151. lib. 1. vnum ab altero ſuppletur. *deciſ.*98. *num.*4. *Merlino.*

Statut. Vrb. cap. 113. & 151. lib. 1. ad dignoſcendam validitatem contractuum minorum, & mulierum coniunctim ſunt perpendenda. *deciſ.* 190. *num.*3. *Merlino.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 124. in quo diſponitur, quod emphyteuſi finita, bona relocentur ſucceſſoribus, non comprehendit Eccleſiam. *deciſ.* 58. *num.*31. *Coccino.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. diſponit, quod marito decedente ſuperſtite vxore cum liberis, vxor quartam partem dotis ad vſumfructum tantum, de bonis mariti lucretur. *dec.*117. *num.*1. *Vbaldo.*

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. defert lucrum dotis poſt conſummatum matrimonium. *deciſ.*307. *n.*1. *&* 3. *Dunozetto.*

Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. vt habeat locum, requiritur matrimonij conſummatio. *deciſ.* 237. *num.* 2. *Dunozetto.*

Statut. Vrb. lib. 1. c. 131. §. ſi vero maritus, declaratur. *d.*240. *n.*1. *Motmanno.*

in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. expreſſe cauetur, vt altero ex coniugibus prædecedente, ſuperſtes lucretur quartam partem dotis per viam donationis propter nuptias, ſeu dotalis lucri. *deciſ.*250. *nu.*2. *Merlino.*

Et hoc pactū ſemper in inſtrumentis dotalibus cenſetur appoſitum, niſi expreſſe de partium conſenſu fuerit remiſſum, aut aliter conuentum. *ibid. n.*3.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. excluſiuum fœminarum non excludit fœminam propter patruelem. *deciſ.*68. *num.*3. *Merlino.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. excluſiuum fœminarum, non habet aliud motiuum, quam ipſam cõſeruationem familiarum. *deciſ.* 68. *num.*6. *&* 15. *Merlino.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt filiabus, quamuis in teſtamento patris excluſis, ſi illæ ad paternam hæreditatem admitti petant defunctis maſculis. *deciſ.*316. *nu.*16. *Veroſpio.*

Statutum Vrbis cap. 145. excluſiuum fœminarum, tametſi diſponat ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato, habet tamen locum condito teſtamento, in quo filia ſit excluſa: Et hoc, non obſtante quod ſuper ſucceſſione ex teſtamento extet aliud particulare ſtatutum. *deciſ.*316. *num.*22. & quare *nu.*23. *&* 24. *Veroſpio.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non habet locum, quando in teſtamento aſcendentis inſtituti fuerint extranei. *deciſ.*316. *nu.*18. & quare *num.* 20. Sed declara, niſi extranei inſtituti aliàs ſucceſſuri eſsẽt ab inteſtato. *num.*27.

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. non obeſt. filiabus alioquin excluſis à ſucceſſione inteſtati ne poſſint conſequi legata in teſtamento relicta. *deciſ.* 316. *nu.*14. *Veroſpio.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. dum nominatim excludit filiam à ſucceſſione materna propter dotem habitam à patre, fratre, aut auo, non permittit ingredi difficultatem, an talis excluſio cenſeatur etiam facta ab hæreditate eorum, qui dotem non dederunt. *deciſ.*316. *nu.*4. *Veroſpio.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. procedit in ſucceſſione ab inteſtato. *d.*316. *n.*11. *Veroſpio.*

Statutum Vrbis cap. 145. lib. 1. filiam dotatam ab auunculo non excludit à ſucceſſione paterna, & quare. *deciſ.*316. *num.*8. & quare, *num.*9. *Veroſpio.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. excludit filias fœminas propter maſculos. *deciſ.* 137. *num.*6. *Pirouano.*

Statutum Vrbis lib. 1. c. 151. volens adhiberi certas ſolemnitates, vt occurratur fraudibus, & ſimplicitati mulierum, & minorum, non habet locum in contractu, in quo læſio conſiderari nequeat. *deciſ.*363. *num.*2. *Veroſpio.*

Statuti Vrbis lib. 1. c. 151. fraudibus occurri volentis ratio generalis eſt, & comprehẽdit donationes etiam reciprocas, quatenus mulier, & minor circumueniri poſſunt in æſtimatione meritorum, & æſtimatione rei donatæ. *deciſ.* 363. *nu.*7. *Veroſpio.*

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. enumerando contractus læſiuos non comprehendit contractum dotis, & donationem propter nuptias. *deciſ.* 55. *num.*7. *Ghiſilerio.*

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. non procedit in obligatione neceſſaria. *dec.*55. *n.*9. *Ghiſilerio.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 154. in quo habetur, quod ad reſcindendum contractum ſufficiat docere de læſione vltra tertiam partem, non comprehẽdit Eccleſiam. *deciſ.*58. *num.*30. *Coccino.*

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 157. in quo diſponitur, quod fideiuſſor poſſit petere ſe liberari à fideiuſſione, etiam quod non ſteterit in obligatione, non habet locum in Eccleſia. *deciſ.*58. *num.* 33. *Coccino.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. procedit nedum quando fideiuſſor ſoluit pro debitore principali, ſed etiam ſi pro confideiuſſore. *dec.*346. *num.*15. *Pirouano.*

Statuti Vrb. lib. 1. cap. 157. verba de principali debitore loquentis, conueniũt cuilibet perſonæ principalis debitoris repræſentantis. *deciſ.*346. *nu.* 23. *Pirouano.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 157. excipiens caſum fideiuſſoris ſoluentis, non præſeruat iura illius contra quoslibet debitores, ſed contra illos qui eum indemnem ſeruare tenentur. *deciſ.* 346. *num.* 27. *Pirouano.*

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. diſponit, quod ſi creditor ex cauſa mutui, depoſiti, vel cuiuſcunque generis contractus per annos 16. fuerit negligens in petendo creditum, præſumatur iuris pręſumptione facta ſolutio, niſi &c. *deciſ.*346. *nu.*1. *Pirouano.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. procedit etiam in contractibus iuratis, & obligatione Camerali munitis, & quare. *deciſ.* 346. *num.*3. *Pirouano.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. adimit fidem, quibuſcunque ſcripturis, ex quibus creditum probari poteſt. *deciſ.*346. *num.*4. *Pirouano.*

Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. ratio poſita eſt in negligentia creditoris in non exigendo creditum. *deciſ.* 346. *num.*8. *Pirouano.*

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. præſumit ſolutionẽ aduerſus creditorem negligentem in agendo. *deciſ.*346. *num.*26. *Pirouano.*

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 158. ſeuitatur ſtante interpellatione. *deciſ.*262. *num.*7. *Pirouano.*

in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 158. non fuit præſeruata confideiuſſorum obligatio. *deciſ.*353. *nu.*2. *Pirouano.*

in

in Statut. Vrb lib. 1. cap. 158. comprehenditur etiam perſona ficta; & quare, *deciſ. 353. num. 21. & 22. Pirouano*.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 178. in quo diſponitur, ne in vna eademq. cauſa, ſecundo liceat appellare, eſt ſeruandum in omnibus Curijs inter Ciues Incolas, & diſtrictuales Vrbis. *deciſ. 58. n. 34. Coccino*.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 178. loquens de duabus ſententijs conformibus executioni mandandis, comprehendit Vniuerſitates, & Collegia: Quia non repugnat proprietati verborum, quin de Collegijs & Vniuerſitatibus dicantur, & ipſi Ciues. *deciſ. 353. num. 2. 3 & 24. Pirouano*.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. comprehendit nedũ originarios, ſed etiam Ciues. *dec. 192. num. 5. & 6. Panzirolo*.

Et ſeruatur in omnibus Curijs, etiam in Rota. *ibidem num. 7.*

Statutum Vrbis non admittit donationes remuneratorias, quatenus merita ſunt inferiora valore bonorum donatorum, & quare. *deciſ. 358. num. 11. & 12. Veroſpio*.

Statutum de donatione generaliter loquens non cõprehendit donationem ob cauſam. *deciſ. 358. n. 4. Veroſpio*.

Quid in Statuto Vrbis. *ibidem nu. 5.*

Statutum Vrbis improbans donationes mulierum, & minorum ſine certis ſolemnitatibus faciendas, non inducit ſolemnitates ad reſtringendam facultatem donandi propter benemerita, ſed vt in eorũ exceſſu habeatur ratio perſonarum, quæ poſſint æſtimare valorem meritorum. *deciſ. 358. num. 14. Veroſpio*.

Statutum Vrbis requirit probationem meritorum aliunde, quam ex ſola donatoris aſſertione. *deciſ. 358. num. 7. Veroſpio*.

Statuta Vrbis inter Ciues, & Incolas, & diſtrictuales ſernanda ſunt, & vbi Statuta non diſponunt, ſeruandum eſt ius Ciuile, & in ſubſidium recurrendum eſt ad ius Canonicum. *deciſ. 126. num. 29. Pirouano*.

DECISIONES.

Deciſ. 1. de procurat. in nou. & aliæ declarantur. *deciſ. 124. num. 63. Coccino*.

Deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in nou. declaratur. *deciſ. 78. num. 39. Dunozetto*.

Deciſ. 1. de elect. in nou. & aliæ plures in quibus terminis loquantur. *deciſ. 124. num. 33. Coccino*.

Deciſ. 17. de Iurepatron. in antiq. declaratur, & de veritate concluſionis in ea firmatæ dubitatur. *deciſ. 356. nu. 20. Veroſpio*.

Deciſ. 21. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. declaratur. *deciſ. 78. num. 35. Dunozetto*.

Deciſ. 1. de reſtit. ſpoliat. & aliæ deciſſ. in quo caſu loquantur. *deciſ. 139. num. 44. Dunozetto*.

Deciſ. 452. part. 1. diuerſ. declaratur. *deciſ. 58. n. 35. Coccino*.

Deciſ. 153. part. 3. lib. 2. diuerſ. declaratur. *deciſ. 82. num. 19. Motmanno*.

Deciſ. 369. par. 3. diuerſ. declaratur. *deciſ. 216. n. 18. Pirouano*.

Deciſ. 138. num. 3. part. 4. diuerſ. declaratur. *deciſ. 22. num. 14. Merlino*.

Deciſ. 278. num. 13. par. 4. diuerſ. in quibus terminis procedat. *deciſ. 155. num. 61. Coccino*.

Deciſ. 344. part. 4. diuerſ. declaratur. *deciſ. 116. num. 21. Merlino*.

Deciſ. 460. par. 4. diuerſ. declaratur. *deciſ. 22. n. 15. Merlino*.

Deciſ. 562. in fin. par. 4. diuerſ. declaratur. *deciſ. 287. num. 16. Pirouano*.

Deciſ. 129. par. 5. diuerſ. declaratur. *dec. 253. nu. 34. & 36. Merlino*.

Deciſ. 209. num. 3. par. 1. in recent. corruit, cum ſit ſolum fundata in deciſ. Afflict. 37. & 314. quæ nõ ſubſiſtunt, & attendi non debent. *deciſ. 117. nu. 9. Vbaldo*.

Deciſ. 441. num. 2. par. 1. recent. quo caſu loquatur. *dec. 155. n. 60. Coccino*.

Deciſ. 470. par. 1. recent. declaratur. *deciſ. 3. num. 7. Merlino*.

Deciſ. 642. par. 1. in recent. & aliæ declarantur. *deciſ. 74. num. 13. Merlino*.

Deciſ. 57. num. 4. par. 2. in recent. declaratur. *deciſ. 213. num. 15. Ghiſilerio*.

Deciſ. 122. part. 2. in recent. declaratur. *deciſ. 16. num. 16. Merlino*.

Deciſ. 337. num. 3. par. 2. recent. declaratur. *deciſ. 37. num. 5. Pirouano*.

Deciſ. 736. num. 1. par. 2. in recent. declaratur. *deciſ. 124. nu. 67. Coccino*.

Deciſ. in Bononien. de Gargantibus impreſſ. inter recent. deciſ. 164. num. 7. & 8. par. 3. quãdo procedat. *deciſ. 314. num. 26. Merlino*.

Deciſ. 17. par. 3. in recent. declaratur. *dec. 313. n. 17. Panzirolo*.

Deciſ. 208. part. 4. in recent. declaratur. *deciſ. 246. num. 22. Merlino*.

Deciſ. 55. poſt Cenc. in tract. de Cenſib. & aliæ declarantur. *deciſ. 116. num. 21. Merlino*.

Deciſ. 91. 92. & 38. penes Merlin. de legit. declarantur. *deciſ. 219. num. 16. Dunozetto*.

Ægid. deciſ. 364. declaratur. *deciſ. 124. num. 56. Coccino*.

Achill. deciſ. 16. de dol. & contum. intellectus. *deciſ. 124. nu. 60. Coccino*.

Achill. deciſ. 1. de præſcript. & in Romana Saluiani Interdicti coram Pegn. declarantur. *deciſ. 346. num. 26. Pirouano*.

Achill. deciſ. 1. de præſcript. & Pegn. deciſio in Romana Saluiani, quem intellectum diu retinuerunt. *deciſ. 360. num. 9. Pirouano*.

Achill. deciſ. 4. de præſcript. intellectus. *deciſ. 78. num. 40. Dunozetto*.

Caualer. deciſ. 293. declaratur. *deciſ. 74. num. 13. Merlino*.

Caualer. 274. declaratur. *dec. 38. nu. 72. Dunozetto*.

Rot. deciſ. 500. num. 2. 2. coram Card. Caualer. intellectus. *deciſ. 124. num. 16. Coccino*.

Card. Caualerij deciſio in Romana legitimæ 17. Iunij 1613. in quibus terminis procedat. *deciſ. 316. num. 19. Veroſpio*.

Reuerendiſſ. Coccin. Decan. *deciſ. 78.* declaratur. *deciſ. 302. nu. 9. & 10. Motmanno*.

Creſcent. deciſ. 10. num. 1. & 5. de dol. & contum. declaratur. *deciſ. 124. num. 61. Coccino*.

Gregor. XV. deciſ. 126. quo caſu procedat. *deciſ. 229. num.23. & 27. Merlino.*
Mantic. deciſ. 235. declaratur. *deciſ. 172. num. 16. Merlino.*
Mohed. deciſ.28. & 31. de renunc. declaratur. *deciſ. 38. num.78. Dunozetto.*
Mohed. deciſ.19. de reſtitut. ſpoliat. intellectus. *deciſ.313. num. 15. Panzirolo.*
Put. deciſ.27. lib.2. opinio, non eſt Rotæ, ſed propria ipſius Putei. *deciſ. 104. num. 12. Coccino.*
Put. deciſ. 317. lib.2. in correct. intellectus. *deciſ. 313. num.15. Panzirolo.*
Putei deciſ. 119. & 193. lib.2. in quibus terminis procedat. *deciſ. 316. num. 17. Veroſpio.*
Put. deciſ.111. lib.3. & Caputaquen. deciſ.211. par.1. in quib' terminis loquatur. *d. 313. n. 16. Panzirolo.*
Seraphin. deciſ. 174. intellectus. *deciſ. 58. num. 36. Coccino.*
Seraph. deciſ. 653. nu.3. declaratur. *deciſ. 104. n. 21. Coccino.*
Seraph. deciſ. 906. intellectus. *deciſ. 313. num. 18. Dunozetto.*
Seraph. deciſ. 845. num.7. declaratur. *deciſ. 8. nu. 10. Queipo.*
Seraph. deciſ. 1178. intellectus. *deciſ. 58. n. 36. Coccino.*
Seraph. deciſ. 1238. nu. 10. declaratur. *deciſ. 287. n. 16. Pirouano.*
Seraph. deciſ. 1441. num. 4. in quibus terminis loquatur. *deciſ. 124. num. 64. Coccino.*
Anconitana, ſeu Auximana Florum, declaratur. *deciſ. 76. num. 7. Ghiſilerio.*
Aquilana Præpoſituræ 10. Martij 1568. coram Robeo, & aliæ declarantur. *deciſ. 287. nu. 2. Pirouano.*
Aretina Parochialis 3. Martij 1561. coram Cotta, declaratur. *deciſ. 287. num. 2. & 3. Pirouano.*
Bergomeñ Bonorum 28. Ianuarij 1594. coram Blanchetto, declaratur. *deciſ. 78. num. 27. Dunozetto.*
Calaguritana Beneficij 15. Iunij 1615. coram Remboldo, declaratur. *deciſ. 287. num. 2. & 3. Pirouano.*
Deciſiones in cauſa Florentina Subdecanatus corā R.P.D. Durano ſub die 22. Maij, & 20. Decemb. 1628. declarantur. *deciſ. 217. nu. 15. Panzirolo.*
Monopolitana Hebdomadæ coram Card. Veroſpio, quo caſu loquatur. *deciſ. 57. num. 13. Merlino.*
Peruſina Hæreditatis 20. Nouemb. 1602. & 12. Decemb. 1603. coram Card. Pamphil. non ſuſtinetur. *deciſ. 126. num. 29. Pirouano.*
Peruſina Bonorum 5. Iulij 1631. coram Reuerendiſſ. Coccin. Decan. in quibus terminis procedat. *deciſ. 185. num. 6. Motmanno.*
Placentina Capellaniæ 21. Maij coram Card. Pamphil, declaratur. *deciſ. 218. num. 18. Pirouano.*
Placentina Capellæ coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, declaratur. *deciſ. 37. nu. 5. Pirouano.*
Placentina Capellaniæ 21. Maij 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio declaratur. *deciſ. 287. n. 2. & 3. Pirouano.*
Portueñ Plani Vlmi coram Robuſterio, reijcitur. *deciſ. 58. num. 37. Coccino.*
Romana Canonum 16. Martij 1607. coram Manzanedo declaratur. *deciſ. 209. num. 6. Pirouano.*
Romana Deuolutionis 8. Maij 1625. coram R.P.D. Pirouano declaratur. *deciſ. 110. num. 15. Merlino.*
Deciſ. in cauſa Romana Donationis de Cuppis penes Picum 92. declaratur. *deciſ. 118. num. 12. Pirouano.*
Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouemb. 1614. coram Vbaldo declaratur. *deciſ. 314. num. 20. Merlino.*
Romana de Corbinellis 15. Maij 1619. coram Coccino Decano declaratur. *deciſ. 316. num. 9. & 10. Veroſpio.*
Romana de Cuppis coram Card. Pamph. Sen. declaratur. *deciſ. 192. num. 8. 9. & 10. Pirouano.*
Romana de Formicinis 29. Maij 1630. coram Reuerendiſſ. Durano declarantur. *deciſ. 193. num. 11. Ghiſilerio.*
Romana de Incaſtatis 26. Iunij 1626. & 12. Februarij 1629. coram Merlino declarantur. *deciſ. 58. num. 78. Dunozetto.*
Romana Obligationis 14. Februarij 1620. coram Card. Sacrato declaratur. *deciſ. 194. num. 92. Motmanno.*
Seneñ Pontis Arrighi 12. Iunij 1593. coram de Rubeis, in quibus terminis loquatur. *deciſ. 59. n. 35. Dunozetto. & vide num. 38. & 40.*

DOCTORES.

A

Afflict. deciſ. 37. & 314. reijciuntur. *deciſ. 217. num. 8. Vbaldo.*
Alex. opinio in conſil. 144. num. 12. lib. 6. vti captioſa exploditur. *deciſ. 206. num. 30. Merlino.*
Alex. in conſil. 198. num.8. vol.3. & alij declarantur. *deciſ. 263. num. 13. Coccino.*
Anchar. in cap. cum dilecti num.1. de elect. quo caſu loquatur. *dec. 359. num. 10. Motmanno.*
Anchar. conſil. 336. Pariſ. conſ. 93. num. 38. & alij declarantur. *deciſ. 246. num. 13. Merlino.*
Archid. in cap. nulli. 1. quæſt. 1. & alij declarantur. *deciſ. 272. num. 81. Merlino.*
Aretin. in l. poſſideri num 8. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur. *deciſ. 78. nu. 32. Dunozetto.*
Aretin. in l. poſſideri num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur. *deciſ. 275.* num. 20. *Coccino.*
Angel. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccl. in princip. verſ. & hoc patet, intellectus. *deciſ. 312. num. 10. & 24. Merlino.*
Aretinus in conſ. 99. declaratur. *deciſ. 349. num. 15. Veroſpio.*
Azo. in ſumm. titul. locati num. 1. & ſequentium declaratur. *deciſ. 172. num. 39. Merlino.*

B

Bald. in cap. ex literis de offic. delegat. declaratur. *dec. 38. num. 40. Dunozetto.*
Bald. in auth. at qui ſemel num. 5. C. de probat. declaratur. *deciſ. 266. num. 3. & 4. Coccino.*
Bal. in l. non amplius. ff. de legib. in quib. terminis loquatur. *deciſ. 221. num. 23. Panzirolo.*
Bald. in l. quod nomine, ff. de condict. indeb. defenditur. *dec. 231. num 5. Coccino.*
Bald. in auth. ſed & periculum num. 2. ver. hoc verum niſi Eccleſia, C. ſine cenſu, vel reliq. &c. declaratur. *deciſ. 339. num. 72. Merlino.*

Bald.

Bald. in §. ſi quis ruinas, num. 7. & 8. C. de ſacroſ. Eccleſ. declaratur. *deciſ.* 182. *num.* 11. *Panzirolo*.

Bald. in l. 1. num. 2. C. de legit. hered. declaratur. *deciſ.* 329. *num.* 6. 18. *&* 20. *Merlino*.

Bald. in l. fin. num. 11. C. de contrah. empt. declaratur. *deciſ.* 172. *num.* 28. *Merlino*.

Bald. in conſ. 404. num. 4. lib. 2. quo caſu loquatur. *deciſ.* 126. *num.* 25. *Pirouano*.

Bald. in conſil. 232. lib. 5. num. 1. declaratur, & quando intret. *deciſ.* 168. *num.* 14. *Vbaldo*.

Bart. in l. ambitioſe, num. 91. ff. de decret. ab Ordin. facien. declaratur. *deciſ.* 289. *num.* 65. *Coccino*.

Bart. in l. eius, qui num. 8. ff. de appell. recip. declaratur. *deciſ.* 266. *nu.* 3. *&* 4. *Coccino*.

Bart. in l. Gallus, §. tam ſi parentes, num. 4. ff. de lib. & poſth. declaratur. *deciſ.* 112. *num.* 7. *Quacipo*.

Bart. in l. is poteſt num. 11. ff. de acquir. poſſeſſ. declaratur. *deciſ.* 292. *nu.* 30. *Panzirolo*.

Bart. in l. per hanc Diuinam, C. de temper. appellat. num. 1. declaratur. *deciſ.* 266. *nu.* 3. *&* 4. *Coccino*.

Bart. opinio in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verbor. oblig. declaratur, & iſta eius opinio habet quamplures contradictores, & non eſt omnino tuta. *deciſ.* 174. *num.* 21. *Merlino*.

Bart. in l. reſcripto, §. fin. ff. de minor. dum dat cautelam, ex qua poſſet infringi libertas Eccleſiaſtica, fallitur, & contra eum ſunt omnes, cum non dicat verum, & illius cautela non valet vnam feſtucam, & tandem eius dictum eſt damnatum per omnes. *deciſ.* 339. *num.* 43. *&* 47. *Merlino*.

Bart. in l. 2. C. de præd. & omnibus Naut. lib. 11. declaratur. *dec.* 116. *nu.* 4. *Merlino*.

Bart. in cap. in literis, num. 30. verſ. & ſi non ſint, de reſtit. ſpol. declaratur. *deciſ.* 288. *num.* 30. *Merlino*.

C

Camill. Medic. conſ. 156. num. 17. & ſeqq. refellitur. *dec. ſ.* 12. *nu.* 52. *Coccino*.

Caſtall. deciſ. 3. num. 3. declaratur. *dec.* 54. *num.* 14. *Pirouano*.

Caldes. de extinct. emph. lib. 1. quæſt. 16. num. 20. declaratur. *deciſ.* 182. *nu.* 9. *Panzirolo*.

Capic. in deciſ. 33. num. 3. & alij declarantur. *dec.* 161. *num.* 24. *Pirouano*.

Caſtren. in auth. itaque, C. comm. de legat. & alij declarantur. *dec.* 206. *num.* 26. *Merlino*.

Caſtren. in auth. itaque, num. 2. C. comm. de legat. & Brun. declarantur. *deciſ.* 167. *nu.* 19. *Merlino*.

Caſtren. opinio in l. ſi merces, num. 3. ff. locar. periculoſa appellatur, & declaratur vna cum Alciat. *deciſ.* 172. *nu.* 27. *Merlino*.

Caſtren. in l. ſi quis poſtea, num. 4. ff. de Iudic. declaratur. *deciſ.* 289. num. 9. *Coccino*.

Caſtren. in conſil. 324. num. 2. lib. 1. reprobatur. *deciſ.* 192. *nu.* 14. *Pirouano*.

Caſtren. in conſ. 91. num. 2. lib. 2. declaratur. *deciſ.* 329. *num.* 5. *Merlino*.

Cephalu. in conſil. 312. & Milan. deciſ. 1. num. 66. declarantur. *dec.* 174. *nu.* 18. *Merlino*.

Clar. in §. Donatio, quæſt. 16. num. 2. & 9. & alij declarantur. *deciſ.* 325. *num.* 32. *Coccino*.

Coſt. de re integ. diſtinct. 95. num. 13. declaratur. *deciſ.* 313. *num.* 12. *Panzirolo*.

Couarr. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. num. 3. reprobatur. *deciſ.* 1161. *num.* 12. *Pirouano*.

Cyn. in l. non amplius, ff. de legib. in quibus terminis loquatur. *deciſ.* 221. *num.* 23. *Panzirolo*.

D

Decian. in conſil. 84. num. 10. lib. 3. declaratur. *deciſ.* 272. *nu.* 10. *&* 11. *Ghiſilerio*.

Dec. in conſ. 205. num. 2. & alij hic relati loquuntur in locatione perpetua rei emphyteuticæ facta per emphyteutam: Non autem de venditione rei in perpetuum locatæ facta per conductorem. *dec.* 14. *num.* 48. *&* 49. *Ghiſilerio*.

Dec. in conſil. 498. num. 8. & alij declarantur. *deciſ.* 129. *num.* 18. *Motmanno*.

Dec. in conſ. 315. quo caſu loquatur. *deciſ.* 126. *num.* 30. *Pirouano*.

F

Felin. in cap. irrefragabili de offic. Ordinar. declaratur. *deciſ.* 277. *num.* 36. *Pirouano*.

Fontanell. in tractat. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 3. num. 17. declaratur. *deciſ.* 225. *num.* 16. *Motmanno*.

G

Gabr. conſ. 127. num. 16. vol. 1. declaratur. *deciſ.* 294. *num.* 17. *Motmanno*.

Garz. de benefic. par. 6. cap. 6. num. 176. declaratur. *deciſ.* 183. *num.* 3. *Coccino*.

Gaſpar. Anton. Theſaur. qq. forenſ. quæſt. 4. num. 7. & 8. reijcitur. *deciſ.* 68. *num.* 13. *Merlino*.

Gayll. obſeruat. 20. num. 1. de pignor. declaratur. *deciſ.* 234. *num.* 19. *Coccino*.

Gemin. conſ. 115. declaratur. *deciſ.* 247. *num.* 4. *Motmanno*.

Gloſ. fin. in cap. In literis de reſt. in quibus terminis loquatur. *deciſ.* 155. *num.* 55. *Coccino*.

Gloſ. in cap. 1. in verb. maiores, de maior. & obedient. in quibus terminis loquatur. *deciſ.* 155. *num.* 55. *Coccino*.

Graſſ. deciſ. 11. declaratur. *dec.* 54. *nu.* 15. *Pirouano*.

Gratian. diſcept. 639. in princ. declaratur. *deciſ.* 289. *num.* 10. *Coccino*.

Grauett. conſ. 831. nu. 3. *deciſ.* 89. *num.* 14. *Pirouano*.

H

Honded. conſil. 42. num. 14. vol. 1. declaratur. *deciſ.* 293. *num.* 17. *Motmanno*.

Hoſtien. in cap. nimis, num. 4. de iureiur. declaratur. *deciſ.* 120. *num.* 11. *Coccino*.

I

Iaſ. conſ. 33. per tot. lib. 3. declaratur. *deciſ.* 246. *num.* 17. *Merlino*.

Io. Baptiſt. de Sanct. Seuer. in l. omnes populi n. 171. ff. de iuſt. & iur. declaratur. *deciſ.* 289. *num.* 66. *Coccino*.

Imol in l. cum quidam §. quod dicitur ff. de acquir. hæredit. reijcitur. *deciſ.* 349. *num.* 5. *Veroſpio*.

L

Lap. alleg. 89. quando intret. *deciſ.* 213. *num.* 16. *Ghiſilerio*.

Mantic.

M

Mantic. de coniectur. vlt. vol. lib. 8. titul. 18. num. 19. & 22. declaratur, & reijcitur *deciſ.* 106. *num.* 8. *&* 10. *Dunozetto.*

Maſtrill. deciſ. 182. declaratur. *deciſ.* 54. *num.* 15. *Pirouano.*

Muta deciſ. 3. per tot. declaratur. *deciſ.* 54. *num.* 15. *Pirouano.* & ſi. deciſ. 3. num. 4. *deciſ.* 285. *num.* 8. *Motmanno.*

Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 166. nu. 50. declaratur. *deciſ.* 247. *num.* 4. 16. *&* 17. *Motmanno.*

Menoch. lib. 4. præſumpt. 166. num. 50. declaratur. *deciſ.* 147. *num* 4 *&* 13. *Motmanno.*

Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 179. refellitur. *deciſ.* 81. *num.* 25. *Merlino.*

Menoch. conſ. 92. num. 74. & conſ. 388. num. 34. declaratur. *deciſ.* 74. *num.* 12. *Merlino.*

Merlin. de legitit. lib. 5. tit. 3. quæſt. 8. num. 5. *dec.* 160. *num.* 8. *Pirouano.*

Milan. deciſ. 1. num. 66. declaratur. *deciſ.* 174. *num.* 18. *Merlino.*

Molin. de contract. diſput. 459. num. 125. & alij in quo caſu loquantur. *deciſ.* 14. *num.* 50. *Ghiſilerio.*

Molin. de contract. diſput. 507. declaratur. *dec.* 229. *num.* 28. *Merlino.*

Molin. de primog. lib. 2. cap. 8. num. 18. declaratur. *deciſ.* 192. *num.* 11. *Pirouano.*

Monterent. interpretatio ad Statutum Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. in verbo exceptis, reſpuitur. *deciſ.* 167. *num.* 2. *Merlino.*

Monterent. interpretatio ad Statut. Bononien. lib. 4. de ſucceſſ. ab inteſtat. &c. in verb. exceptis, vti contraria regulis iuris, & multum iniqua, & inepta, reſpuitur. *deciſ.* 206. *num.* 2. *Merlino.*

O

Odd. in conſil. 31. num. 11. declaratur. *deciſ.* 24. *num.* 5. *Ghiſilerio.*

ab Oldrad. conſ. 21. vt recedatur, non ſufficit ſubſtitutionum gradus, quando vnicus eſt. *deciſ.* 272. *num.* 15. *Ghiſilerio*

ab Oldrad. conſ. 21. licet ex coniecturis ſoleat recedi, tamen ad hunc effectũ coniecturæ debent eſſe valde vrgentes, & concludentes. *deciſ.* 249. *num.* 9. *Ghiſilerio.*

Oldrad. conſil. 159. intellectus. *deciſ.* 310. *num.* 59. *Merlino.*

Oſaſch. deciſ. Pedem. 117. num. 7. declaratur. *deciſ.* 263. *num.* 13. *Coccino.*

Oſaſch. deciſ. 150. num. 8. & 9. declaratur. *deciſ.* 236. *num.* 12. *Merlino.*

P

Pariſ. conſ. 93. num. 32. & conſil. 94. num. 26. lib. 1. declaratur. *deciſ.* 246. *num.* 13. *Merlino.*

Pariſ. in conſ. 38. num. 3. vol. 2. declaratur. *deciſ.* 38. *num.* 65. *Dunozetto.*

Pariſ. conſ. 7. num. 27. vol. 3. declaratur. *deciſ.* 272. *num.* 10. *&* 11. *Ghiſilerio.*

Pariſ. conſ. 54. num. 4. lib. 4. Felin. in cap. irrefragabili de offic. Ord. declarantur. *deciſ.* 277. *num.* 56. *Pirouano.*

Pariſ. de reſignat. quæſt. 17. num. 70. declaratur. *deciſ.* 82. *num.* 18. *Motmanno.*

Pereg. de fideicommiſſ. art. 42. num. 55. & alij reijciuntur. *deciſ.* 312. *num.* 23. *Merlino.*

R

Rip. in l. 1. num. 152. & Soccin. Sen. num. 32. ff. de vulg. declarantur. *deciſ.* 160. *nu.* 16. *Pirouano.*

Roland. conſ. 22. num. 9. vol. 2. declaratur. *deciſ.* 263. *num.* 13. *Coccino.*

Roman. in l. principalibus, ff. ſi cert. pet. reprobatur. *deciſ.* 26. *num.* 33. *Merlino.*

Roman. in conſ. 133. declaratur. *deciſ.* 161. *num.* 21. *Pirouano.*

Rom. conſ. 438. num. 5. in fin. & ſeq. declaratur. *deciſ.* 235. *nu.* 12. *Ghiſilerio.*

Ruin. in conſ. 24. num. 10. lib. 1. reprobatur. *deciſ.* 116. *num.* 4. *Merlino.*

Ruin. in conſ. 20. num. 6. vol. 2. reprobatur, & n. 15. & num. 18. declaratur. *dec.* 350. *num.* 10. *Coccino.*

Ruin. in conſil. 20. num. 10. & ſeq. lib. 2. declaratur. *deciſ.* 178. *num.* 7. *Coccino.*

Ruin. in conſil. 72. num. 7. lib. 2. in quibus terminis loquatur. *deciſ.* 145. *num.* 18. *Pirouano.*

S

Soccin. in l. ſi quis arbitratu, num. 25. & 26. ff. de verb. ſignif. declaratur. *deciſ.* 172. *num.* 20. *Merlino.*

Soccin. Sen. in l. 1. num. 32. & Rip. num. 152. ff. de vulg. declarantur. *deciſ.* 160. *n.* 16. *Pirouano.*

Soccin. in conſil. 95. ante num. 1. vol. 3. declarantur. *deciſ.* 263. *nu.* 13. *Coccino.*

Specul. in tit. de act. ſeu petit. §. ſequitur, num. 3. declaratur. *deciſ.* 225. *num.* 13. *Motmanno.*

Specul. in §. qualiter, de appell. num. 11. quando procedat. *dec.* 124. *n.* 44. *Coccino.*

Specul. de inſtr. edit. §. nunc videndum reſtat num. 5. & 6. declaratur. *deciſ.* 76. *num.* 3. *Ghiſilerio.*

Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua, num. 143. declaratur. *deciſ.* 211. *num.* 34. *Merlino.*

Surd. deciſ. 308. num. 15. declaratur. *deciſ.* 41. *nu.* 11. *Merlino.*

Surd. deciſ. 322. num. 61. & 63. declaratur. *deciſ.* 127. *num.* 6. *Coccino.*

Surd. in conſil. 341. num. 1. lib. 3. examinatur. *deciſ.* 160. *num.* 5. *&* 10. *Pirouano.*

T

Tiraquell. in prim. retract. num. 20. & 21. declaratur. *deciſ.* 254. *num.* 13. *Coccino.*

V

Valaſc. deciſ. 64. num. 6. 9. & 10. declaratur. *deciſ.* 229. *num.* 28. *Merlino.*

Vital. in clem. cauſam, §. intimatio, de appell. n. 33. declaratur. *deciſ.* 124. *num.* 46. *Coccino.*

Doctores in l. vendentis, C. de contrah. empt. declarantur. *deciſ.* 172. *num.* 77. *Merlino.*

F I N I S.

Digitized by Google

REGESTVM

a b c

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii.

Omnes ſunt Terniones, præter a, c, & I i i i Duerniones, & L l l, & N n n, Quaterniones, & O o o, vnicum ſolium.

R O M AE, Typis Vaticanis. M D C X L.

SVPERIORVM AVCTORITATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Grande Archivio, 3 - Napoli

Digitized by Google